IJA # 1525

כתובים

Ketuvim

Di Gara, Giovanni

Venice, 5328 (1568)

כתבם על
לוח לבך

כתובים

הודו ליי קראו בשמו הודיעו

סדר הכתובים תלים עם פי׳ רמ״י וחבן עזרא ומצלי
עם פי׳ רמ״י וחבן עזרא ולבב לויה עם פירו׳ רמ״י
וחבן עזרא ולבב דניאל עם פי׳ רמ״י ואע״ג ורבינו
כפריים נחון עזרא עם פי׳ חבן עזרא ורמ״י דברי
הימי׳ עם פי׳ רמ״י ורדך חמש מגילות עם פי׳ רמ״י
וחבן עזרא והמקרות מכוקדים וכמפרים על פי
דרכי המפרים קדמוניהו וחכמי כנסת הגדולה
חפר על מפעולם ומבלולם דרכנו בביון
חותיות תליות וקטנו׳ וגדולות ופקומות
ונקוד סרכה על הכתב והכתב
סרכה על הנקוד ופתוחות
ופתוחות וכתיב ולית
נקרין ונקרין
ולית כתיב
וחותיות מכוזרות כל אלו מונים עם רב חמיון
כפי כח הסופר וכדפסו מליעית במכות
ויולץ די דיגדיה יכו עם החותיות הין
מהבומבירני בעבוי הפלח לפ״ק
עם ומיכיהו העיר
הגדולה בפ״ו :

אמן

אגדל אל אשר כל הגדולות — למול אחת גדולותיו נקלות:
ברוח פיו וסובב העגלות — וירץ כל צבאיו על מסלות:
רצונו תעשנה כל המלות — עלילותיו פליאות גם מגלות:
הדרו אעריך תמיד במלות — יקרות כי בכתם לא מסולות:
משוש לבי פני צורי לחלות — וכל הפצי לכונן לו הפלות:
ובשמו אבחכה ספר תפלות — והוא עזרי להחל גם לכלות:

נאם אברהם בר מאיר אבן עזרא הספרדי

זה ספר תהלות ים בו מזמורים ומם המעורר הו המחבר כתוב ברחם המזמור ים מהם רבים בלח זכר מם המעורר כמזמור הרחמון גם הפני ומזמור יעמב בפתר עלין ואמר אחריו ומחלוקת גדולה ים ביכות המפרשים ים אומרים כי כל הספר לדוד והיה נביח והער כמכות דוד אים הלהים וככה לח כמכח בספרינו כי אם על נביח ועוד אמחר בדברינו האחרונים רות י׳ דבר בי כמו הדובר בי ועוד ומלתו על לשוני ומבחתו מם ידותון מחובר עם דוד במזמו׳ והיה כן כי המזמור לדוד וכתבו לידותון לנגן כי הוא אחד מהמנבחים וככה למלמה הלהים מעמטיך למלך תן נבואת דוד על מלמה בנו ותפילה למעמה אים הלהים הוא לדוד ונתן המזמור לבני מעמ לעמוחל ובניו וככה כל מזמור לאמף ולבני קרח לאחד מבני הימן נכר עמוחל מהיה מבני קרח ככתוב בדברי הימים ועל נהרות בבל גם הלהים בלו גויים בחלתך נבואת דוד מהתנבח לעתיד על דרך הנה בן כולר לבית דוד יאמינו עמו ים אחרים אומרים כי אין בספר הזה נבואה לעתיד ובעבור זה כתבוהו חקדמונים עם חיוב ומגילות והער מזמור ומיר ותפלה ואמרו בי על נהרות בבל חברו אחר מן המעוררים בבבל וככה אמרו כי כל מזמור לבני קרח הוא לאחר מן המעוררים מבני בני הימן מהיו בבבל ודבריה׳ יורו על הגלות ולא יתכח ככה בדברי דוד ואמרו כי גם אמף מם מעורר היה בבבל ואינני אמף התנבח מהיה בימי דוד וככה אתן החזרתי חבר מזמור בהכרת מלכות בית דוד בימי בריקיהו והמזמורים אלין כתוב עליהם מם לא ידעו המחברים זה ספר תהילות מם המחבר וככה לבני קרח לאחד מזרעו ולא ידעו מתו ואמרי תמימי דרך דברי נער מנערי יערץ היה לו כבוד ממלכי בבל והער בתה יחכה נער בעיר חנכי ונבזה גם כי יעקבו מרים בי נדברו׳ ודעתי נוטה עם דברו חקדמונים זל כי זה הספר כולו נאמר ברוח הקודם ולתה תתהו ממלת מיר והנה מירת חזיונו תוכיח גם תפילה לחבקוק גם התנבח על לעון הבדיקי׳ עד אנה י׳ מועתי ובספר יפעיה לתת תתענו י׳ מדרכיך וכל מזמור כתוב ברחמו לדוד הוא לדוד או לאחד מן המעוררים התנבאים על דוד על דרך למלמה הלהים מעמטיך למלך תן גם הוא לאחד מהמעוררים על מלמה ותפילה למעמה הוא למעמה ומזמור לאמף גם הוא לאמף מהיה בימי דוד וכתוב עליו הנבח על ידי המלך ולבני קרח לבני הימן המעורר וכולם היו בימי דוד וכתן׳ על הימן חוזה המלך ולמלמה לאחד המתנבאי׳ על מלמה או על המעמיח בנו כאמר נקרא שמו ודוד עברי כמוך להם לעולם על דרך ואתה אל תיראי עבדי יעקב והמזמורים אלין כתוב ברחמם מם חדם יתכן אלין לדוד אולי הם לדוד כמזמור הודו ליי׳ קראו בשמו אלין מם מם דוד והוא לדוד וזה מעורם בדברי הימים כי דוד חיברו על החרון ונתנו לאמף המעורר ולתה תמהו מתרשים בעבור אלין התחילת הספר נבואת דוד כי אין ספק בין חתרשלים כי ספר ברחמית מסך תרוניכו כתבו כי ככה קבלו חבותינו חקדומים זל שעם אלין כתוב בתחילה ודבר הסם אל משה׃

אל דחלקים כי גדול אשר חנע שלי פה בשר ירושלם עתיד העבד בזכותו של כהר׳ משאל בן כהר׳ זרובבל זלהה
ורי מלכתע שלי השמים שיזכע לנו ורש לחרי לנגנות בתם יומם ולילה ולהזכיר שמו של כהר׳ משאל הנל עלינו
לטובה וחיב וגם כל מי שיקריח בחלו הספרים יזכור שמו של כהר׳ משאל הנל לטובה ועליו הקיה זכותו
ויקיים בנו מעשה לח ומושו ם הבורה תזה תעשיך ונה נתם הדל והלשוי יעקב כהר׳ יצחק לביה לוחן זלהה

אבן עזרא

אשרי האיש. קדמוניו אל לומרו כי עמד קצת מן הלך ויסב קצת מכולם לא כן יהיו הליכיהם רעים מחטאים ורבי מעשה הכתוב פירש להפך ואמר כי טעם לא עמד תפילו לא עמד ולפי דעתי כי מלת רשעים הם מחיכם עומדים על מתכונת לחת כדרך והרשעי כיס בגרם כי המקום לא יוכל וכן ובכל זאת יפר ירמיה והוא יעקיט ומי ירמיה ובעבו זה הזכיר עם רשעי הלך והוא המפותה ללכת בעצת חו' וברוך לא ירפה ומלת חטאים קצת ובעבו זה הזכי' דרך כי הוא הראוי ללכת בה ומלת יפר קצת ממ' וכל דעת הקדמונים ולכים מגזרת כי המלין בימותם מהוג יגלה סור רחובן למעוז והלכי' הם הפך העכו' לא לגלים הוא ילין ואחריו ולעכוים יתן חן והעכוים הם בייפנים לרבר רבה ולתת דופי ולגלות סתרים ובקריית שמע ד' מתכונו הגוף והם בסבתך והקפך בלכת' כי הנע הפך הכח וכסבכך הפך ובקומך ובתהלות ת' יפר בכנ' בסבתך גם הלך בכנר לכתך גם עמד בכנ' קס ולא הזכי' הסבובה כי פרוב החדש יפר ומספט לעון הקודם להכנים פיתן לות לכל הפועלים כלפר הם עתידים לחטרו מן פעל ובלפר ירפו לדבר על זמן עומד ידברו בלעון עבר גם בעתיד כמו ויכונו לחות הסיפים והבית יתלה עפר ובכה לא הלך ובתורתו יהגה כי לין לו עסק וחפץ בהבלי העולם רק כל חפצו בתורת הסם לעשות המצו' וטעם תורה מ' תורכו הדרך היפרה ומלת יהגה בלב וכמוהו והגות לבי תבונות גם בפה כמו ולפוני תהגה פרקך ואמר ובתורתו יהגה ולא נכת' ובה יהגה דרך כחו כי הנה מלת יפרגל חמש פעמים בפסוק לחד והזכיר יומם ולילה ככנר לרבע' מתכונות הגוף: והיה פלגי מגזרת פלג למוכס ועל פלגי מים על לחת הפלגי כמו ז ירכתי הספינה וייקר בערי נלער בן לתכונות וים לומרים כי טעם פריו כמו בני הנעורים: ועלהו לא יבול עפרו כל ימיו על דרך טובה חכמה עם נחלה: וכל אשר יעשה יצליח יסוב על החדש הכמעל לעץ וים לומרים כי יסוב כל אשר יעשה יצליח על העץ כי לא יוקח ממנו פעיף ויוטע יצליח ואחריו לומרו כי פב על עלהו כמו ועלהו ולתרופה ולפי דעתי כי טעם פריו הכמה החכמה פתהיה מלאה תורת ה' הים להכיר בורחה ומעשיו העומדי' לנצח ותדבק בעולמה העליון בהפרדה מעל גויתה כמו הערי המבוסל בחיל ויפרד ממנו ואין כורך לו כי בעבור הפרי היה העץ ועלהו לא יבול זכרו הטוב כדרך זכר לדיק לברכה וכל אשר עשה יצליח הון ובנים וכבוד: לא כן כמון ידין מתקבן כמון יפוער מבורן והנה כפם הכריק דומה לל הדבן פהוג עומד והרשעים כתבן לפני הרוח: על

רשי

אשרי האיש. בעשרת לשונות נאמר כאן בספר זה בתחלה בתפלה בתורה בנגון במזמור בשיר בהלל בתפילה בברכה בהודה באשרי בהללויה בנגון עשרה בשיר אשרי בני אדם שאלהיהו אדם מלכי קדם לברהם מפה דוד פלמה חלף ומלפה בני קרח חלוקין על ידיתון ים חומרים אדם היה כמו שכתוב בדברי הימים ים חומרים לין ידיתון שבספר זה יש על שם הדעות והדיוטים על גזירות שעברו עליו ועל ישראל: אשרי הימים. ליפפל"ן מכון בלע"ז חמריו על הים ותהלותיו על אדם חלון הם אשר לו הלך בעצת רשעי' גו': לכי' בלבוש בלע"ז: אשר לא הלך. כי מתוך פלח הלך לו עמד ומתוך פלח עמד לו יושב: כי אם בתורת יי' חפצו. היא למדת פמוסד הלכי' מביאין לידי ביטו' תור': ובתורתו יהגה. יהגה מתחלה היא נקרא' תורת יי' ומשעשל בה היא נקר' תורתו והב' כל לשון הגה בלב הוא כרל"ך והגיון לבי לפך יהגה חוכה כי מור יהגה לבם: מתול. פלגרי"ץ בלע"ז: פלגי. רחיחר"ם בלע"ז: ועלהו לא יבול. אפילו הפסולת שבו לעורך הוא מיחתן פל תלמידי חכמים לעורך היא וכריכה תלמוד: לא יבול. לשון כמש פל"פטיר בלע"ז: כמון. לשון קם קומב"לה בלע"ז: על כן

אשרי ד' לף בטעם וסימ' אשרי האיש אשר לא הלך ריש סיפרי' ' לא יחשוב ' לו עון ' אשרי אדם שומ' לי ' אשר שם מבטחו ' וסימן בלשן אומי גברא חשיב שמיע יי' ' ובדרך ד' וסימ' נמסר בסדר בהעלותך '
לא כן ' ט בקריאה וסי' נמסר בירמיה סימן כ"ג '

הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים כ'
וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב ר' ב' ב'
לֵצִים לֹא יָשָׁב: כִּי אִם בְּתוֹרַת
יְהוָה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם ג' יהד חק'
וָלָיְלָה: וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל-
פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ
וְעָלֵהוּ לֹא-יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ: לֹא-כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם- כ'
כַּמֹּץ אֲשֶׁר-תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ: ב' רבתי ל'

טוביה וגבר. וְלָא הַלִיךְ
בְּמַלְכַת רַשִׁיעִין
וּבְאוֹרַחַת חַיָבִין לָא קָם וּבְסִיעַת
מְמִיקְנֵי לָא אִיסְתָּחַר: אֶלָּהֵין
בְּנִימוֹסָא דַיְיָ רְעוּתֵיהּ וּבְאוֹרַיְתֵיהּ
מְהַרְנִין יוֹמָם וְלֵילֵי: וִיהֵי כְּאִילָן חַיִי
דְנָצִיב עַל טוּרְפֵי מוֹי דִי אִיבְּבֵיהּ
מְבַשֵׁל בְּעִידָנֵיהּ וְאַטְרְפּוֹי לָא נַתְרִין
וְכֹל לוּבְלָבוֹי דְמַלְבְּלִיב פְּגָרְגַר ו
וּמַצְלָח: לָא כְּטוּל דִיכְנָא רַשִׁיעֵי
אֶלָּהֵין כְּמוֹזָ דִי תַשְׁקְפִינֵי עַלְעוֹלָא:

מבו לעורך הוא מיחתן פל תלמידי חכמים לעורך היא וכריכה תלמוד: לא יבול. לשון כמש פל"פטיר בלע"ז: כמון. לשון קם קומב"לה בלע"ז: על כן

על כן וגו׳ דבוק הוא למקרא שלאחריו: כי יודע יי׳ וגו׳ לפי שהוא יודע דרך צדיקי׳ ולפניו הוא להכירה תמיד ודרך רשעי׳ מהוה בפניו ומעבירה מלפניו על כן לית תהא הקימת רגל לרשעי׳ ליום הדין ולחטאים ליכתב בעדת צדיקי׳: למה רגשו גוי׳ רבותינו דרשו את הענין על מלך המשיח ולפי משמעו נכון לפותרן על דור עצמו לענין שכ׳ ויאמרו פלמתי כי משחו ויקבצו פלמתי את למלך עליהם ויקבצו פלמתי את מחניהם וכפלו בידו ועליה אמר למה רגשו גוים וכתקבצו כלם: ולאומים יהגו׳ בלבם ריק ולאומים משחק פקר לאומים ואומים וגוים כלם קרובי ענין: יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים סיגורים בלעז׳ יחד וגו׳ ורוזנים סיגורים בלעז׳ מסרולפו׳ סוד פורקוכפייל׳לרוכט בלעז׳ ומה היה העב׳ כתקה את מוסרותימו דיפרוכפרוכמם לוייקו׳לוכנגלם בלעז׳ זו רבותי מקוסרין העול בהם: עבותימו׳ לוייקו׳לרם בלעז׳: יחמק ילעג ידבר לשון הווה הם משמעין: זה ידבר חלוימו׳ כמו חלויהם ומה הוא הדבור ואני נסכתי מלכי למה רגשו׳ ואני מכיתי לי את זה לנסוך ולמלך על ציון הר קדשי: לספרה אל חק חוק׳ יאמר אלי׳ על ידי כתן ונר ומשול: בני אתה׳ רחם ליסר׳ הקרויין בני בכורי והם יתקיימו על ירוך כמו שכתוב בחמר יי׳ ביד עבדי דוד תושיע ישראל ובסבלם אתה לפני כבן בכלם תלויין בך: אני היום׳ שהמלכתיך עליהם: ילדתיך׳ להיות קרוי בני וחביב עלי כבן בכבלים כמו שכתוב ויודע דוד כי הכינו יי׳ למלך על ישראל וכי ביאת׳ מלכותו בעבור עמו ישראל ומניעו במלכי ישראל החביבין לפניו מקרויין בני׳ כמו שכתוב בשלמ׳ הוי היה לי לבן ואני אהיה לו לאב ועוד מניעו ברור במזמו׳ פה הוי׳ קראתי אבי אתה לי וכור יעותיו׳: שאל ממני׳ התפלל אלי בכל עת שאתה בת להלחם בחוביך: תרועם׳ תרועם בשבט ברזל הוי החרב: תנפצ׳ תשברם והוא לשון נפוץ בכל המקרא חרם המעובר בשברי דקים: ועתה מלכים השכילו כביאתי ישראל חכמי רחמים ומוכיחים חומות העולם לשור מרעת שהיא פועה יד לרשעי׳ ולצדיקים: וגילו ברעדה׳ כשתבא חומה רעדה שכתוב בה ותזה רעדה חכיפים תגילו ותשמחו שם עבירתה את יי׳:

נשקו בר׳ זרזו עצמיכם בשור לבב לא נשקו בר ברניפלכט בלעז׳ ומכאם פתר חותו לשון תחוה כמו ולא חיסך תעוקתך: פן יאנף פן יקצוף: ותאבדו

מטול הוכנא לא יחזון רשיעי׳ חס׳ ח׳ רגפי׳ ביומא רבא וחייבין בסיעתא צדיקיא: מטול דגלי קדם יי׳ אורח צדיקיא ואורחתהון דרשיעי תהובד: למה מתרגשין עממיא ואומיא מרגין סריקותא: קיימין מלכי ארעא ושלטונייא יתחברון כחדא למרגא קדם יי׳ ולמשיחיה: נרחרע ית אסרותיהון ונטלוק מנגא שלשלתהון: דיתיב בשמיא יגחך מימרא דיי׳ ידהך להון: ידבן בתוקפיה וברוגזיה ובהל אינון: ואני רביית מלכי ומשחתעי על טור מקדשי: אישתעי קיימא דיי׳ אמר חביב בבר לאבא לי אנת זכאה כאילו יומא דין ברית׳: בעי מיני ואיהוב נכסי עממיא אחסנתך ואחוזתך שלטוני סייפי ארעא: תתברינון היך בחוטרא דפרזלא היך מאן דפחר יתרעינון: וכרין מלכיא אשכילו קבילו מרדותא נגידי ארעא: פלחו קדם יי׳ בדחלא וצהרו ברתיחא: קבילו אולפנא דילמא ירגיז

על כן יען אשר לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים: כי יודע יי׳ דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד: למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק: יתיצבו מלכי־ארץ ורוזנים נוסדו־יחד על־יהוה ועל־משיחו: ננתקה את־מוסרותימו ונשליכה ממנו עבתימו: יושב בשמים ישחק אדני ילעג־למו: אז ידבר אל־מו באפו ובחרונו יבהלמו: ואני נסכתי מלכי על־ציון הר־קדשי: אספרה אל־חק יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך: שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך אפסי־ארץ: תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם: ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ: עבדו את־יהוה ביראה וגילו ברעדה: נשקו־בר פן־יאנף

לכם׳ לכן אתה וכל עדתך׳ אבינו מת במדבר׳ ובני ג׳ אב נמוג ודתן ואבירם׳ והנביא החוזא או חלם׳ והיא מרת נפש ותתפלל׳ ויחפאו בני ישרא׳ דברים׳ לא יוסיף עוד שאר ישראל׳ ובני הנכר הנלוים׳ אז תתענג על יי׳׳ לכן כה אמר יי׳ הנני פקד׳ השכירוהו כי על יי׳׳ הגדיל׳ ונשמר מואב מעם׳ ממך יצא חשב על׳ הלא הכושים והלובים׳ ובעת ההיא בא חנני׳ ויכנעו בני ישראל בעת ההיא׳ וישב בצר לי ה״ח׳ כי בשובכם׳ ועוד דברו עבדיו דה׳ יתיצבו מלכי ארץ׳ ישועו ואין מושיע׳ והתענג על יי׳ ויתן לך׳ גול על יי׳ דרכך׳ השלך על יי׳ יהבך׳ אשרי שאל יעקב׳ ויהי היום ויבאו בני האלהים׳ וחברו ב׳ בפסוק רחב נפש יגרה מדון׳ וב׳ על יי׳ וסים ראשיה בשחד ישפטו׳ אולת אדם תסלף דרכו׳ בשבט ו׳ רפין בקריא וסים בישעיה ריש סימן א׳

דרך ריבה יי׳ לת יריבי פהו׳ מגזר׳ רב והו׳ מעלומי העין ריב וכן סוד מגזר׳ סיד ויוד יריבי הפוך והו׳ תאר חמר הו׳ מטע׳ יכוד על דעת החום׳ מזה המזמור פתח המעורר כחמ׳ על דוד הו׳ התכוב׳ על עכמו הנה מבלתו גוי רבי׳ היו תחת יד דוד וחם על התפיח הדבר יותר ברור וטעם על יי׳ מיכלו מתחת יד מקול הדעת מנטע הסם בלב כל חר׳ ועל מפיחו פלח יכחמו לו ויקורו ז מפמיתו לתת לו סם: כנתקה את מוסרותימו׳ מגזרת מוסר גם עבותימו חבלי׳ עבוקי׳ והטעם אחד במלו׳ עמוקות כי כן דרך בחמ׳ כמו מה חקוב ומה לזעום: יושב׳ בעבור מהזכיר יתיבנו מלכי ארץ אחר ככתוב יושב בשמי׳ מהם למעלה על הארי׳ אחר הנאון כי טעם יפחק מיתומים לפחוק ולצעג והנכון מהם׳ ברוך הגם׳ מהוה העצם והכוחות מהם מקרי׳ כל אחר יעשה הארם או יכויר כוחות חיות ומזה נפשמ

ותאבדו דרך, תהיו אובדי' מפלת הדרך כמו מובלת עליה. היה בעצמה תיכנה כובלת רק עליה כובלי' חיל מהמעלי' העומדי' ורבי מעמ הכתן לחר כי דרך כמו מדרך כף רגל וזה חוק כי לין לו טעם: כי יבער. טעמו לפי מעט פועל כאם תבער יער כדרך אם תוכלה והפעל חסר כי חרי הלף כמעל לעם: מזמור לדוד בברחו. רב הנלון רב סודות לקבל כל המזמורי' זה עם זה ולחר רגעו גוים כי יקרה להם כמקרה לבמלו' ולין יכולת במפר' לקסור ככה וזה המזמו' הוא כתוב בספר ב- ומוכן כי [illegible] הס על כן לין לתמוה חס מכלנו בחמיסי בהיותו במערה תפלה מהיה קור' דבר לבמלם ומזמור בדרך נבואה מהתנבא

ג מזמור לדוד ח"פ בסי' בברחו מפני אבשלום. יי' מי יגור באהלך. יי' רעי לא אחסר. חבו ליי' בני אלים. יי' ל בקעפך. בהיותו במדבר יהודה. יי' קראתיך חושה לי. שמע תפלתי האזינה. הקיצותי ג' בקרי' וסי' אני שכבתי ואישנה. על זאת הקיצותי. הקיצתי ועודי עמך. ברכתך כ' וסי' בא אחיך במרמה. על עמך

וְתֹאבְדוּ דֶּרֶךְ כִּי־יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ	5	
אַשְׁרֵי כָל־חוֹסֵי בוֹ:		ג
מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם		ח"פ בסי'
בְּנוֹ: יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים		
עָלָי: רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין		
יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה: וְאַתָּה		ב' ליי'
יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי	5	
קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר		ח
קָדְשׁוֹ סֶלָה: אֲנִי שָׁכַבְתִּי וְאִישָׁנָה	5	
הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי: לֹא־אִירָא		ב' ל' חס'
מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי:		ד' קדם. מלעיל
קוּמָה יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי־הִכִּית		ב' בטע' בסי'
אֶת־כָּל־אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים		
שִׁבַּרְתָּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ		ג'
בִּרְכָתֶךָ סֶלָה:		ד
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד:		ג' מל
בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ		
לִי חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי: בְּנֵי אִישׁ		
עַד־מָה כְּבוֹדִי לִכְלִמָּה תְּאֹהֲבוּן רִיק	5	כ"י
תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה: וּדְעוּ כִי־הִפְלָה		ל' וכתיב ה'
יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע בְּקָרְאִי		
אֵלָיו: רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ		ב' ירמיה
בִלְבַבְכֶם עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה:	5	על

ברכתך סלה. ד' בנגינות ג' מ' בלישו' וסי' בקראי ענני אלהי צדקי. אל באפך תוכיחני. ונגינות שתי שכר. מה כ"ד בסגול ושים נמסר בסדר כי תשא.

לְוָיָתִיהּ: זָעוּ מֵינִיהּ וְלָא רַחֲטוּן אִמְרוּ בָּעוּתָכוֹן בְּפוּמְכוֹן וְשֵׁילַחֲכוֹן בְּלָבְבְכוֹן		
וְצַלּוּ עַל שִׁיוּרְכוֹן וְאִדְכְּרוּ יוֹמֵי מִיתוֹתָא לְעָלְמִין:		

ועל עמו מוטל לברך ולהורות לו סלה: למנצח בנגינות מזמור. זה יסד דוד פיחמרוהו בני לוי המנצחין בנגינו בשיר על הדוכן לעון נכות כופל. המתחזקים בעבודה כעניין מנחתר ויעמדו הלויים מבין עמדי' אבא ומעלה לנבי על מלחכ' בית יי': בבר הרחבת לי. בימים מעברו עלי ומעתה חנני ושמע תפילתי: בני איש. בני אברהם יצחק ויעקב הקרויים חים בלברהם נחתר הפב לת חמת החים ביצחק נחתר מי החים הלזה ביעקב נחתר חים חס: עד מה כבודי לכלימה. עד מתי חתם מבזים לותי רחיתם לת בן יפי מי דוד ומי בן יפי בברות בני עם בן יפי כי בוחר לתה לבן יפי לין לי עם: תבקשו כזב. תרדפו למצוח כזבים כעון הזיפים ממלמיכים עלי ולי היו מרחים סלוס וכיוצה בהם לליטורין בימי מלוך הלך דוד מפתתר בנבעת החכילה וכן הרבה: הפלה. הבדיל: רגזו. חרדו מלפני הקב"ה ולל תחטאו: חמרו בלבבכם על מפכבכם. המיבו

על לבבכם מהזיר הקב"ה על כך: זכחו

רשי

ותאבדו דרך, כעניין מכחמי ודרך רמעים תלבר: כי יבער כמעט לפו, כי ברגע מועט יבער לפו עליכם פתלוס ולותם מעה לפכם כל חוסי בו יהו ככרי חמרי החוסים בו: מזמור לדוד בברחו. הרבה דרמו' דרמו בני חגרים ברבר ורבותיו חמרו מפחמר לו הכבית הכני מקים עליך רעה מתוך ביתך היה לבו סובר במת עבר לו ממזר יקום על פיהו מרחם על כיון מירע בבנו הוא במת ומרדם לבר' על מרי' טכסיסו קיימת מהיו עבדיו והכרתי והפלתי מהם מהדרין מחזיקי' לרכותן עליהם כפחמר להם קומו וכברחה מפני חבשלו' מה כתיב פם כל חמר יבחר לרכי המלך הנה עבדיך וכפבה מחנים ומובי בן כחם ומכיר בן עמיחל וברזלי הבלעדי יבחו לקרחתו וכלכלוהו פם: רבי קמי' עלי, בני חרס גדולים בחוכמה גדולים בעומר גדולים בקומה כגון קול וילדי הרפה דוב וחיתופל: חומרים לנפשי, על נפשי: לין ישועתה לו באלהים סלה, לפי פבח על חמת חום: חני פבבתי ואישנה, לבי חטוס בדחגה ופחד: הקיצותי, מדחגתי כי בטחתי כי יי' ישמכני: מגן, לשון מחיה נחפ"רכם בלע"ז וין פתו כמו פמו כמו למען פיתי חוקותי: כי הכית חת כל חוביי לחי, מכת בזיון היה כ"ל יתן למכהו לחי בשבט יכהו על הלחי ומדר' חברים מכת הפה כ"ל ויכו חל ביתו ויחנק: בני רמעים, גבורתם: לוי הישועה ובומ' עליו להושיע חת עבדיו ואת עמו

זה יסד דוד למתחזקים בו ולהורות לו סלה: למנצח בנגינות מזמור. מתחזקים בעבודה כעניין מנחתר ויעמדו הלויים מבין עמדי' אבא ומעלה לנבי על מלחכ' בית יי': בבר הרחבת לי. בימים מעברו עלי ומעתה חנני ושמע תפילתי: בני איש. בני אברהם יצחק ויעקב הקרויים חים בלברהם נחתר הפב לת חמת החים ביצחק נחתר מי החים הלזה ביעקב נחתר חים חס: עד מה כבודי לכלימה. עד מתי חתם מבזים לותי רחיתם לת בן יפי מי דוד ומי בן יפי בברות בני עם בן יפי כי בוחר לתה לבן יפי לין לי עם: תבקשו כזב. תרדפו למצוח כזבים כעון הזיפים ממלמיכים עלי ולי היו מרחים סלוס וכיוצה בהם לליטורין בימי מלוך הלך דוד מפתתר בנבעת החכילה וכן הרבה: הפלה. הבדיל: רגזו. חרדו מלפני הקב"ה ולל תחטאו: חמרו בלבבכם על מפכבכם. המיבו על לבבכם מהזיר הקב"ה על כך: זכחו

זבחו זבחי צדק ׳ הם אמרו מעמיכם והרי אתם כמקריבים זבחים ׃ ובטחו אל יי׳ מיפיע לכם טובה ואל תחטאו לו בעבור ממון שאתם מבקשים לקבל מכאן ולהבא ׃ רבים אומרים מי ירחמנו טוב ׳ רבים מיפרנסים מן מרוחין חומות העולם בעומר וכשלוה ואומרים מי ירחמנו טוב להיות עמירים ומציני קמות כלה ׃ נסה עלינו ׳ הרם עלינו לנס את אור פניך לענין הרימו נס הריס נסי כמו תבכי נסר מתנוססות לבל יהיו מוקפין בהם כי ממחה כתוב ׳ בלבי מעת רגז בטוח הכי הם על חומות רבו בטוח לתכעיסיו כך לעומתי רבומו על אחת כמה וכמה לעתיד לבא שהוא יום קבול פרס ׃ נתתה שמחה ׳ הייתי מוכה ויפן בטח ולא הייתי ירא מכל פר וחויב ׃ לבדד לבטח ׳ כמו בטח ברב עין יעקב לענין מבטח ומקט הוא מחיכו פריך להומיע גייסות עמו ׃ ל הנחילו ׳ מנחם פתר בכולן כחילו ועלמו ׳ ניתית ירותין כלם אמות כלי זמר הם ונעימת המזמור הית ׳ לפי סיר הרחוי לאותו כלי ומדר ׳ לגרה יש מפרשים כחילות לעון כחלה וחין זה מתמעו ׳ התיב ׳ ונם ענין המזמו ׳ חינו מדבר בכחלה ויתכן לפתור כחילות נייסו ׳ כמו כחיל על דבורים וכמו וכחלי בליעל תרג ׳ יוכתן סייעת חייבין תפילה בעבול נייסות חויבים הבחים על יפר ׳ ואומר המעורר את המזמור במבול כל יפרחל ׃ חמרי האזינה יי ׳ ׃ כעים בי כח למחול פרכי לפניך וכפחין בי כח להחפלל לפניך והרחנה עפורה בלבי ביכה הגיע הבן הגיון לבי כך מפורש במרדם כל ביכה מבמקרח הטעם תחת הבין חון מזה וחבירו מבחיבו ואם ביכה מתעה זאת מחיבו גם דבר חלח לעון הבן כמו בין יבין את חפר לפניך לפי הטע ׳ תחת חבית ׃ בקר תשמע קולי ׳ בבוקר הכי קורח לך עליה מהו ׳ עת מעפט ברמעי כמו מנחתי לבקריס חפמית כל רמעי חרץ היה זרועם לבקריס ׳ כי בבקר בבקר יעבר ׃ בקר חערוך לך ׳ תפילתי על זחת חערוך לעון מערכה הוה כן חברו מנחם ׃

וחפה ׳ פחעפה בהם מפעטים ׃ כי לח חל חפץ רפע חתה ׳ וכחה לך לחבר הרפעים מן העולם ׃ לח יגורך רע ׳ לח יגור חלנך ׃ הוללים ׳ מפחטים ובלעון מפבה מעורבבין ׃ חיש דמי ומרמה ׳ זה פרם וזרעו ׃ וחני ׳ חבח ביתך להורות לך ברוב חפרך פהפלח עליהו להרחותיהו נקמה מהם ׃ פוררי ׳ עוויהי המפפים פנגוד בך ותעזבהו פוררי כמו חפוהו ולח קרוב ׃ כי חין בפיהו נכוך ׳ נרחים כלוהבים והם לוהבים ׃ קרבם הוות ׳ מחפבותם מרמה ׃ קבר פתוח גרונם ׳ לבלוע יגיע לחריים כקבר הבולע חת הגוף ׃ יחליקון ׳ דברי חלקלקות ׃ תחוקותיהם ׳ פהם יועבים על יפרחל ולח יפמחו כל חוסי בך ׃ ויחתו

כְּבְשׁוּ וְצָרֵיכוֹן וְיִתְחַשִּׁיב לְכוֹן
בְּנִכְסַת צַדְקָא וְסַבְּרוּ עַל יְיָ ׃
סַגִּיאִין דְּאָמְרִין מָן יַחֲמִנָּא טָבָא
נְשָׂא עֲלָנָא נִיהוֹר סַבַּר אַפָּךְ יְיָ ׃
יְהִיבְתָּא חֶדְוָתָא בְּלִבִּי מִן עִידַן
דְּעִיבּוּרֵהוֹן וְחַמָּרֵיהוֹן סָגִיאוּ ׃
בְּשָׁלְמָא כַּחֲדָא אֶשְׁכּוֹב וְאֵידְמוֹךְ
מִן בְּגַלַל דְּאַנְתְּ הוּא יְיָ בְּלַחוֹדוֹי
בְּסִבְרָא תּוֹתְבַנְנִי׃ צֵית לְקַל בָּעוּתִי
מַלְכִּי וֵאלָהָי אֲרוּם קָדָמָךְ אֲצַלֵּי ׃
לְשַׁבְּחָא עַל חֵינָגִין תּוּשְׁבַּחְתָּא
לְדָוִד ׃ מֵימְרֵי אֲצִית יְיָ אִתְבִּין
רִינּוֹנִי ׃ צֵית לְקַל בָּעוּתִי מַלְכִּי
וֵאלָהָי אֲרוּם קָדָמָךְ אֲצַלֵּי ׃ יְיָ
בְּצַפְרָא שְׁמַע קָלִי בְּצַפְרָא אֲסַדַּר
קָדָמָךְ וְאֶסְתְּכִי ׃ מְטוּל דְּלָא אֱלָהָא
רָעֵי רִשְׁעָא אַנְתְּ לָא אִיתּוֹרַב עִמָּךְ
בִּישָׁא ׃ לָא יִתְעַתְּרוּן מְהַלְעֲבִין
קֳבֵל עֵינָיךְ סְנֵיתָא כָּל עוֹבְדֵי שָׁקָר ׃
תֵּיבַד מְמַלְלֵי כַּדְבוּתָא אֱנָשׁ שָׁדִי
דָּם זַכַּאי וְנִיכְלָא יְרַחֵק יְיָ ׃ וַאֲנָא
בְּסָגִּיאֵי טוּבָךְ אֵעוּל לְבֵיתָךְ אֶסְגּוֹד
לְהֵיכְלָא דְּקוּדְשָׁךְ בְּרַחֲלָתָךְ ׃ יְיָ
דַּבַּר בְּצִדְקָתָךְ מִן בְּגַלָּל תּ
תּוּשְׁבַּחַי תַּקֵּין קֳדָמַי אוֹרְחָתָךְ ׃
מְטוּל דְּלֵית בְּפוּמְהוֹן דָּרְשִׁיעֵי
כְּיוּנְתָּא גּוּפֵיהוֹן מָלְיָא א
אֵיתְרְגוּשְׁתָּא הֵיךְ שְׁיוֹל פְּרֵיחַיְ
גְּרוֹנְהוֹן לְיַשְׁנוּתְהוֹן מְשַׁעְשְׁעִין ׃ חַיֵּב
לָהוֹן אֱלָהָא יְתַבְּטְלוֹן מִמֵּילְכְּתְהוֹן בְּסִיעָא מְרָדֵיהוֹן אַתְקֵל לְהוֹן אֲרוּם מָרְרוּ בְּמֵימְרָךְ ׃

זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל־יְהוָה ׃
רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ טוֹב נְסֵה־ בשטיה אל ב׳ בלים׳ ב׳ ת״ד כתיב פת ויחד פת
עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְהוָה ׃ נָתַתָּה שִׂמְחָה
בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ ׃ ל יקל ני
בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־ ל
אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי ׃ ג׳
ה לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת ג׳כלי׳ ל ומל
מִזְמוֹר לְדָוִד ׃ אֲמָרַי הַאֲזִינָה יְהוָה ׃
בִּינָה הֲגִיגִי ׃ הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְּעִי ב׳ חלעיל ממעט זאת
מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל ׃ הגיגי ל ויחי בהגיגי
יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־ ו
לָךְ וְאֶצְפֶּה ׃ כִּי לֹא־אֵל חָפֵץ רֶשַׁע ז׳ ל בטעם ל ויחס
אַתָּה לֹא־יְגָרְךָ רָע ׃ לֹא־יִתְיַצְּבוּ ל
הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל־ ר׳
פֹּעֲלֵי אָוֶן ׃ תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־ ת׳ ׳ ה׳ תחכי בלים ׳ ר׳ בטעם
דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה ׃ וַאֲנִי
בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה ׃ —
אֶל־הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ ׃ יְהוָה
נְחֵנִי בְצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשֶׁר הפיסר ת׳ ל״ה בטעם בפי׳ ר׳
לְפָנַי דַּרְכֶּךָ ׃ כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה
קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר־פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם
יַחֲלִיקוּן ׃ הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ ל׳ ל׳ ויחי חמתי
מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ ב׳ לב ׳ ל
כִּי־מָרוּ בָךְ ׃

ויִשְׂמְחוּ כָל־חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתָסֵךְ עֲלֵימוֹ וְיַעֲלְזוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ: כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ:

א ו לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד: יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתָי: שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ: כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָךְ: יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח: יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשׁוּבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע: ז שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי כּוּשׁ בֶּן־יְמִינִי: יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי: פֶּן־יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל: יְהוָה אֱלֹהַי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי: אִם־גָּמַלְתִּי שִׁלְמִי רָע וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם:

וְיַחְרְזוּן כָּל דַּסַּבְרִין בִּשְׁמָרָךְ לְעָלַם וְשַׁבְּחִין וְתַשְׁבִּיל עִילַּוְיָדוֹן וְיִבְדְּחוּן בְּךָ רַחֲמֵי שְׁמָךְ: כְּטוֹל דִּי אַנְתְּ תְּבָרֵךְ לְצַדִּיקָא יְיָ הֵיךְ תְּרִיסָא רַ רַעֲוָא טָבָא תְּכַלְּלָנָה:

לְשַׁבְּחָא בְּגִנְיָנָתָא עַל כְּנָרָא דְּתַמָּנְיָא נִימָיָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד: יְיָ לָא בְרוּגְזָךְ תַּכְנְעֵנִי וְלָא בִּרְתִיחָךְ תְּרַדֵּינִי: חוּס עֲלַי יְיָ כְּטוֹל דַּחֲלִישׁ אֲנָא אֲסֵי לִי יְיָ כְּטוֹל דְּאִשְׁתַּלְהִית בְּתִנְחָתִי אֲמַהֵל בְּצַעֲרִי בְּכָל לֵילְיָא עַל שִׁיזְרִי בְּרְמָעָתִי דַּרְגְּשִׁי אַטְמֵשׁ: חַשְׁבַת מִן רוּגְזִי עֵינִי אִיתְבְּלִיאַת בְּכָל מְעִיקִי: זוּרוּ מִנִּי כָּל עָבְדֵי שְׁקָר אֲרוּם שׁ שְׁמִיעַ קָדָם יְיָ קַל בָּכוּתִי: שְׁמִיעַ קָדָם יְיָ בַּעוּתִי יְיָ צְלוֹתִי יְקַבֵּל: יִבְהָתוּן וְיִתְבַּהֲלוּן לַחֲדָא כּוּלְּהוֹן בַּעֲלֵי דְּבָבִי יְתוּבוּן יִבְהָתוּן כְּשָׁעָא: תּוּרְגְּמָא דְּאוּדְיָתָא לְדָוִד דִּי שַׁבַּח קָדָם יְיָ מִטּוּל דִּי אָמַר שִׁירְתָא עַל תְּבִירָא דְּשָׁאוּל בַּר קִישׁ דְּמִן שִׁבְטָא בִּנְיָמִן: יְיָ אֱלָהַי בְּמֵימְרָךְ סַבָּרִית פְּרוֹק יָתִי מִכָּל רוֹדְפַי וּפְצָא יָתִי: דִּילְמָא יִתְבַּר הֵיךְ אַרְיְוָתָא נַפְשִׁי יְפַשַּׁח וְלֵית דְּיִפְצֵי: יְיָ אֱלָהַי אִין עֲבַדִית שִׁירְתָא הָדָא בְּכַוָּנָתָא בִּישָׁא אִית אִיתּוֹהִי בִּידָי: אִין אֶפְרָעִית לְרַעְוִיל שַׁלְמֵי בִּישׁ וְדַחֲקִית מָעִיקִי מַגָּן:

ואתה חד מלין דחסרין ה׳ בסוף תיבותא וקריין וסים׳ נמטר בסם׳ רבתא בערך ה׳ שובה ה׳ בטעם מלרע וסים׳ ובנחה יאמר שובה׳ מחיתי כעב פשעיך • שובה יי׳ חלצה נפשי׳ והנחם על עבדיך׳ כאפיקי׳ בנגב׳ ישבו ו׳ חס׳ בגביאים וסים׳ נמטר בסדר לך לך והושע סימן ג׳ ז׳ על דברי׳ בקריאה וסים׳ ויחר לאבנר

מאד על דברי איש בשת׳ לכו דרשו את יי׳ בעדי דיאשיה דמלכים ב׳ בו׳ וישמע זרובבל בן שאלתיאל דחגי׳ הנה אתם בטחי׳ לכם על דברי שקר דירמיה׳ כי׳ לא דברתי אבותיכם ולא צויתים • לשמע על דברי עבדי הנביאים׳ אשר היה דבר יי׳ אל ירמיהו על דברי הבצרות • מהבילים המה אתכם דירמיה׳ שנין לדוד אשר שר ליי׳ על דברי כוש • וכל דברי הימים דכון׳ בבא׳ אל דברי וסים׳ ולא הסב יאשיהו פניו •

במותי עלי לוכל להזכיר בלשוני ולא יודה לך בבלי: יגעתי׳ יפעי רוב חלין ואכחותיו ואמחה כמו כאפר יפרע המוחה לעמו׳ ומטתי פעול ומטע׳ תמי בכיותי על דרך ובמחה לי כאחרה בי ויש יומרים כי לפחה תרגו׳ לחרץ בחרמית: עפעה: מגזרת עם יאכלם וטעם עיני בעבור שהוא רואה בחלין לויבין ממחים וזה טעם מכעם ואלה לויבין מבקרים לוחו לרחות נקמתם על כן לחדיון סורו ממני ומלת עתקה מבה אל עיני מרוב הבכי וטעם בכל צרי בעבור כל צרי ורבים כמוהו: סורו׳ פוררין הם פועלי לון הפך פעלו: סמע• מורה כי הפח רפאו מחלין לו הרופאים בעבור שהחכין אלין וטעם יקח יקבל לו יקחנה תחת עולה: יבושו׳ הם ברוחם חיותי ויחלו הם על כן ויבהלו כנגד נבהלו עצמי ונפשי נבהלה מאד: יכחמו׳ יכחמו לו יבקשו מלומי: סניון׳ ים מפרעים בו

תעוב כמו תפבה תעיר ויש יומרים על סבבתו והכוון בעיני סהוא על כועס פיוט פתחלתו סניון: על דברי כוש׳ כמו סכותבין כותבי ספרי הפיוטין יכתבו למעלה בתחלת טור הפיוט כועס פיוט ירוע: על דברי כוש בן ימיני׳ יש יומרים סהוא מחול סהיה יפה כדרך כי חפה כוסית לקח וזה רחוק בעיני מיורידו מלת סבח לנבחי וזה הפך סניון כהור ומה שחמרו ר״ל שלא תסלוט בו עין הרע רחוק הוא מאד והכוון שזה כוש היה יהודי וכבה שמו והוא מבני בנימין כי רחוק הוא שיחמר על מחול ברוור יי׳ הבה יחבל לון: יי׳ חמיתי • פועל עומד ולפועם רבק עם בית: פן יטרף • כל אחד מאויבי כמו בנות כעפרה על עור וטעם פורק כי החריה יפסיק המפרקת: ואין מציל • רק אתה על כן למעלה והצילני: יי׳ הטעם שם עפיתי כזאת סטרפתי ופרקתי וטעם קף כי בה יבה האדם ויהרג • שם׳ עולמי • מהבנין הקל ולעי״ג שלא כמשפט מהבנין הקל שלומים כי שם מהכבד ול״ש שהיה בשלום עתי וטעם ואחלצה כוררי ריקם ואיך הייתי עושה רע לעולמי ואני אחלצה הכוררים והמוכחים אותי מכאת חנם וזה טעם על דרך ואני כפרתי מלכי ורבי תעשה אחר כי הוא כמו רק כמו ועבריך בהו לבעור לכל וים יומרים כי ואחלצה

יהי רדיף בעיל דבבא ונפשי ויבק
ויכבוש לארעא חיי ויקרי ל
לעפרא שרי לעלמין קום יי
בתוקפך איתנטל ברוגזא על ס
מעיקי וסרהיב לי דינא די פקידתא:
וכנשת אומיא תחזורינך ואמטולתך
לבי שכינתך תוב מימרא דיי
דין עמטיא דון יתי יי בזכותי ו
ובשלמותי פרע עלי שיתצי
כען בישתא דרשיעי ושתכללון
צדיקי ובחין לבבי וכלין אלהא
זכאה תריסי על אלהא פריק
תריצי ליבא אלהא דיינא זכאה
ובתקוף רגז על רשיעי כל יומא
אם לא יתוב לרחלתיה סייפיה
שחיז קשתיה מתיחא וסדרא
ומטולתיה תקין זיני מותא גירוי
לרדלקי צדיקיא יעביד הא יצטער
לשקר ויעדי עמלא ויליד שקרא
שוחז חפר ונמצייה ונפל בשוחתא
די עבד יתוב ליעותיה ברישיה
ועל מוקדיה חטופיה ייחות
אשתבח יי כצדקתיה ואשבח שום
אלהא עילאה לשבחא
על כינורא דאיתי מגת הושבחתא
לדוד יי אלהא רבונא כמה
הליל שמך ומשתבח בכולא ארעא
דיהבתא זיוך עיל מן שמיא
מפום עולימיא ויונקיא א
אשתיתא עושנא מן בגלל מעיקיך לבטלא בעיל דבבא וגוטא

ירדף יתרדף ואין כור׳ אין פס דגם אתה׳ אתי׳ מובלע ועוד היה
רחוי להיו יתרדף: וירמוס לארץ חיי, בעבור שקלון: וכבודי טעמו הנפש כמו
בפורס על תכלת נפשי וכנגדה ג׳ תחר כבודי וגיבל כבודי וחבירו
חף בעבדי יפסוק לבטח מהות הגוף על כן טעה רבי יהודה בן בלעם אתה׳ מכבודי

ועליה ג׳ וסי׳ ועליה כתנת פסים ב ועליה למרוטובה ועליה יכרעון אחרי׳ שופט ו׳ ג׳ ט׳ ל וסי׳ נמסר בעמוס
סימן כ׳ ו ולו ד׳ רפ בקריא וסי׳ ולרשתי נשים, שם האחת חנה ושם ולו חיה בן ושמו עיבא ולו אחים בני
יהושפט ולו הכין כלי מות חציו לרולקים יי אדניגו ג׳ וסי׳ מה אדיר שמך וחברו של אחרין

ה׳ ג׳ ויחר ויספ ה
ה חי וכבודי לעפר ישכן סלה
ב׳ בסף׳ ה קומה יהוה באפך הנשא בעברות
צוררי ועורה אלי משפט צויתה:
ה׳ נ׳ ועדת לאמים תסובבך ועליה למרום
שובה יהוה ידין עמים שפטני
ה יהוה כצדקי וכתמי עלי יגמר נא
ע׳ ה׳ ויחר רע רשעים ותכונן צדיק וקובחן לבות
ב׳ יספי ובליות אלהים צדיק מגני על
אלהים מושיע ישרי לב אלהים
ג׳ נ׳ מל׳ ג׳ שופט צדיק ואל זועם בכל יום
ח׳ לף׳ ב׳ מ׳ל אם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו
ר׳ לף׳ ג׳ נ׳ כפי דרך ויכוננה ולו הכין כלי מות
ט חציו לדלקים יפעל הנה יחבל
יחר מלרע בעיר רוד און והרה עמל וילד שקר בור כרה
ויחפרהו ויפל בשחת יפעל ישוב
יד עמלו בראשו ועל קדקדו חמסו ירד
ל ויחר בגדיקי אודה יהוה כצדקו ואזמרה שם
יהוה עליון ח
א למנצח על הגתית מזמור לדוד
יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל
ג׳ הארץ אשר תנה הודך על השמים
מפי עוללים ויונקים יסדת עוז
צוררי׳ ה׳ ומל׳ ב׳ מל׳ כלים׳ כוררית יפה ותואר דמשקי ג׳ מל׳ ריקם למען צוררך להשבית אויב ומתנקם

מחזיקים על אחיהם אדיהם דעזרא

ורשעים ותכונן צדיקים ובוחן לבות ומכוין לכל מעשיהם ומשפטיהם ומחשבותיהם ומדותיהם ומנהגותיהם ומעש

כי ׳ ידוע כי סבתה מעבות למחזרו ולחמשה כוכבי לכת והמעון המזמיני לבכה גדול והתקשיבי לבלבל המזל ההולך ממזרח למערב והעם רבי ככח הכבוד על כן כתב מעשה אצבעותיך כי הם עשר והזכיר הירח והכוכבים ולא הזכיר השמש בעבור כי חין יכולה לעין לראות׳ יוצ׳ בעבור חור השמ׳ יום חומרי כי טעם הודך על השמים כי הוא הבריח הגדולה והנה לא ירחה ביום כי חם חח׳ ובלילה זרח׳ ככח גדול מאד : מה ׳

ידוע כי הירח ואחר עשר כוכבי׳ ככוקדים בשגולה מהגלגל וכל הארץ ככוקדים עלה תתחלק ככנ׳ הרקיע ובן לרש כחלק עלה יקבל חלוק כנגד כל הארי על כן מה חגום כי תזכרנו דרך כזוי והטעם אחר שים לך ברחוי גדול׳ וככבר׳ מהחר׳ לוך שמת לב מלת כבוד׳ ותחסרנו מעט מלחכים ׳ המלחכי׳ והכלל כאם׳ אמר דניחל חלהים רי מדריהון עם בשרי לה ליתיהי : וכבוד והדר תעטרהו ׳

בעבו׳ כח נפש׳ חיים שנפ׳ בו מהי עליונה ואיננה גוף על כן לה ירחה : תמשילהו במעשי ידיך ׳

בארץ לבדה כאמר יזכירם אחר כן ים חומרים כי כל מה תחת רגליו המתנות והבמחים : כנה ׳

הזכיר הכלן וה שפים בעבו׳ כרכו למחכלו ומלבושו יות׳ מרכיב הסוסים והחמורים ואחר כן הזכיר חיות השד׳ ושרי כמו שרים על דרך כל חלילי ידי ומלת בהמות כוללת לה כלם׳ אמר יפת כי הבהמ׳ היא החוכלת עשב והכ׳ מה יעשה לים גבור בבהמה : בפור׳ ואח׳כ הזכיר העוף מיעוף למעלה הימנו והדג מיעוף למט׳ הימנו וטע׳ עובר ארחו׳ ימים מבחכמתו עושה ספינות ויכיר ארחו׳ ימים והזכיר זה בעבור מיבור הדגים בלב הים ויש חומרים כי על הדג ידבר מיעוף עובר ארחות ימים : יו׳ ׳ פעם אחרת ככה בכל דור ודור כי אדיר לעולם עומד : למנצח על מות פתים מלות הם על כן טעם החומר כי הוא כמו על עלמות שיר ועוד לתה היה קמוך אחרינו למ׳ נם החומר כי לבן היה שם מתורר כמו בן ויעיד חיכנו כאן כי חין מספט הלשון לאמר ליכתך ליעקב בפתחות הלמ׳ בשם אדם כי הם נודע כאמר פירשתי בספר הנם ים חומרים כי לבן הוא כבל הפוך ועל מות חים הבנים ומות בנו והכאן דברי רבי אדוניה הלוי שהיה שם אחד כפיכי הגוים שלחן את יפר׳ כאמר יפרע במזמור : חודה ׳ טעם בכל לבי בסתר : הפרה ׳ בגלוי : חעמחה ׳ ומרוב השמחה חזמיה שמך ואם הוא כעלה מזמר : בשוב חויבי ׳ לחות הכורר לה תהיה להם תקומה במות מלכם : כי מספטי ודיני ׳ לחות כי חתם עשה לדוד והפר בריתו והתפלל דוד בעבור זה וכשעשה תפלתו וטעם יפבת לכפל לעשות מספט : נערת ׳ בלה בית כרמות כריתה הכני נוער לכם חת הזרע : חברת רשע ׳ הוא לבן : לעולם ועד ׳ מלה קבירה לעולם ועד עולם ובעבור שהוא קוף הספוק שם הפתח קמץ קטן ובעבור חות התנועה בחות עין שהוא הרחעון נקמץ הוא כמו הוא לבן : לעולם ועד ׳ מלה קבירה לעולם ועד עולם ובעבור שהוא קוף הספוק שם הפתח קמץ קטן ובעבור חות התנועה בחות עין שהוא הרחעון נקמץ הוא כמו הוא לבן : לעולם ועד ׳ מלה קבירה לעולם ועד עולם ובעבור שהוא קוף הספוק שם הפתח קמץ קטן ובעבור חות התנועה בחות עין שהוא הרחעון נקמץ הוא כמו

שמיך ג׳ וסימן והיו שמיך אשר על ראשך ׳ כי אראה שמיך מעשה ׳ יי׳ הט שמיך ותרד ׳ וכוכבים ו׳ וסימן נמסר ביונ׳ סימן ב׳ ׳ וגם בהמות שדי יי׳ פסו׳ וגם ותרין מלין קף וסי׳ נמסר בסדר משפטים וביחזק׳ סימן יו׳ ׳ ט׳ עלמות ב׳ וסי׳ עלמות לבן הוא יבהגנו עלמות ׳ אויבי יא מל וסי׳ רחב פי על אויבי ׳ ואנקמה מאויבי

כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ ג׳ ומל
יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃ מָה־ ג׳ ומל ה׳ מל ח׳
אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי ח׳
תִפְקְדֶנּוּ׃ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים ל
וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃ תַּמְשִׁילֵהוּ ל
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו׃ ל׳ ומל ב׳ חיר חלרש
צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בְּהֵמוֹת שָׂדָי׃ ל׳ ל
צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת ג׳
יַמִּים׃ יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ
בְּכָל־הָאָרֶץ׃ ט

א לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב׳ הוש יחנגנו ׳ ב׳ לבן ימיני
אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־ ל
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ אֶשְׂמְחָה וְאֶעְלְזָה בָּךְ ל
אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃ בְּשׁוּב־אוֹיְבַי ה׳ מל
אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ׃ כִּי־ ב׳ רבי
עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא ה׳ ׳ ו׳
שׁוֹפֵט צֶדֶק׃ גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע ל׳ ט׳ ח׳
שְׁמָם מָחִית לְעוֹלָם וָעֶד׃ הָאוֹיֵב ו׳ לעין דכנו
תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ פ׳ ומל ב׳ ר׳ חלרש
אָבַד זִכְרָם הֵמָּה׃ וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב ל׳ רבנו
כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ׃ וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל ל׳ רבנו לב ג׳ לף לב
בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ וַיְהִי ל
יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃ ב׳ ומל

וּיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דוֹרְשֶׁיךָ יְהוָה׃ זַמְּרוּ
לַיהוָה יוֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ כִּי דוֹרֵשׁ
דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנִיִּים׃ חָנְנֵנִי
יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת׃
לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן
אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ
בְּרֶשֶׁת־זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רַגְלָם׃ נוֹדַע יְהוָה
מִשְׁפָּט פֹּעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע הִגָּיוֹן סֶלָה׃
יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים׃
כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים תֹּאבֵד
לָעַד׃ קוּמָה יְהוָה אַל־יֶעֱזׂז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם
עַל־פָּנֶיךָ׃ שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ
הֵמָּה סֶלָה׃ לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחֹק תַּעְלִים
לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃ בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ
בְּמֹזְמֹתוֹת זוּ חָשָׁבוּ׃ כִּי הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת
נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ יְהוָה׃ רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ
בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־מְזִמֹּתָיו׃ יָחִילוּ דְרָכָיו
בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנְגְּדוֹ כָּל־צוֹרְרָיו
יָפִיחַ בָּהֶם׃ אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר
אֲשֶׁר לֹא־בָרָע׃ אָלָה פִּיהוּ מָלְאוּ וְתַרְמִית וְתוֹךְ
תַּחְתָּיו עָמָל וָאָוֶן׃ יֹשֵׁב בְּמַכְמַנֵּי כְפָרִים
בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נְקִי עֵינָיו לְחֵלְכָה צָפֻנוּ׃
יֶאֱרֹב בַּמִּסְתֵּר כְּאַרְיֵה בְסֻכּוֹ אָרַב לַחֲטֹף עָנִי
לַחֲטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְּרִשְׁתּוֹ׃ דָּכָא יָשַׁח וְנָפָל
בְּעָצְמֹתָיו חֵלְכָה עָנִי׃ אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל
הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה נֶצַח׃ קוּמָה יְהוָה אֵל
נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח עֲנִיִּים׃ עַל־מָה נִּאֵץ רָשָׁע
אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃ רָאִיתָה כִּי־אַתָּה
עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֶק
אַתָּה הָיִיתָ עֹזֵר יָתוֹם׃ שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע
תִּדְרֹשׁ רִשְׁעוֹ בַּל־תִּמְצָא׃ יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד
אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה
תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃ לִשְׁפֹּט יָתוֹם וְדַךְ
לְבִלְתִּי יוֹסִיף עוֹד לַעֲרִיץ אֱנוֹשׁ מִן־הָאָרֶץ׃

בשוב אויבי אחור ׳ ארדוף אויבי ואשיגם . ג יעלצי אויבי לי ׳ הצילני מיד אויבי ׳ אויבי יאמרו רע לי ׳ כי אמרו אויבי לי ׳ אז ישובו אויבי אחורי מהוללי בי נשבעו ׳ פרק האלהים ׳ למשפט טו׳ דגשים וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן טו׳ ׳

בזבחא ודין עממיא בתריצתא׃ ויהי מימרא דייי תקוף למסכינא תקוף בעידני עקתא׃

ומימרא דייי לעלמין מותביה בשמיה מרומא תקין לדינא כורסיה׃ והוא ידין עמא ארעא

טְמוֹל דַּאֲחַמֵי שְׁמָךְ עוֹבָדַי א
אָצְבְּעוֹתָךְ סִיהֲרָא וְכָכְבַיָּא דִּי
אַתְקַנְתָּא׃ מָה בַּר נָשָׁא מְטוּל
תְּהֵכֹר עוֹבָדוֹי וּבַר נָשָׁא מְטוּל
תְּסַעַר עֲלוֹי׃ וַחֲסַרְתָּא יָתֵיהּ קְלִיל
מִמַּלְאֲכַיָּא וְאֵיקָרָא וְשֻׁבְחוֹרָא
תְּכַלְּלִינֵיהּ׃ אַשְׁלְטַתֵּיהּ בְּעוֹבָדֵי
יְדָךְ כּוֹלָא שַׁוִּיתָא תְּחוֹת רַגְלוֹי׃
עָאן וְתוֹרֵי כּוּלְהוֹן וְלָחוֹר בְּעִירֵי
חַקְלָא׃ צִפְרֵי שְׁמַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא
וְלִוְיָתָן דַּחֲלִיף אוֹרְחֵי יַמָּא׃ יְיָ
אֱלָהָא רִיבּוֹנָנָא כַּמָּה תְּלִיל וּמְשַׁבַּח
שְׁמָךְ בְּכוּלָּא אַרְעָא׃

לְשַׁבָּחָא עַל מִיתוֹתָא
דְּגִבָּרָא דִּינְפַּק מִבֵּינֵי מַשִּׁרְיֵיתָא
תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ אֲשַׁבַּח קֳדָם
יְיָ בְּכָל לִבִּי אֶשְׁתַּעֵי כּוּלְּהוֹן פ
פֻּרִישׁוֹתָךְ׃ אֲחַדֵּי וְאֶבְדַּח בְּמֵימְרָךְ
אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ עֵילָּאָה׃ כַּד יְהוּב
בַּעֲלֵי דְּבָבִי לַאֲחוֹרָא יְתְקְלוּן ו
וְיִתְחַבְּלוּן מִן קֳדָמָךְ׃ מְטוּל דְּעָבַדְתָּא
פּוּרְעָנוּתִי וְדִינִי יַתְּבְתָּא עַל כּוּרְסֵי
דַּיְינָא זַכָּאָה׃ גַּעֲרַתָּ עַמְמֵי דְּפָלְשָׁתָאֵי
הוֹבַדְתָּא גָּלְיַת רָשִׁיעָא שׁוּמְהוֹן
מְחֵיתָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ וְכַד נְפַל
בָּעֵיל דְּבָבָא אִשְׁתֵּצִיוּ חֻלָּוֵיהּ
וְכַרְכֵּיהוֹן אִצְטַדְיוּ לְעָלְמָ׳ וְקִירְוֵיהוֹן
צָרִיתָא הוֹבַדְתָּא דְּכַרְכֵּיהוֹן מְגַהוֹן׃

וּמֵימְרָא דַּיְיָ לְעָלְמִין מוֹתְבֵיהּ בְּשְׁמֵיהּ מְרוֹמָא תַּקִּין לְדִינָא כוּרְסֵיהּ׃ וְהוּא יְדִין עַמָּא אַרְעָא
בְּזַכְוָתָא וְדִין עַמְמַיָּא בְּתִרְיְצָתָא׃ וִיהֵי מֵימְרָא דַּיְיָ תְּקוּף לְמִסְכֵּינָא תְּקוּף בְּעִדָּנֵי עַקְתָא׃

ויבטחו בך · כלם׳ ירגלו מהיות הפס מפסיק לרך לז ויהיו לבטח: זמרו · בעבור מהזכיר כי נער בנו׳ ואבד הרס׳ מהמחית יודעי הפס על כן יופיב פיון כי חותם הס יודעי הפס ודורמין: תכנכי · כמכח פלס והיו מלה זרה: ריחם ענני · ככה עפה לי תמיד ובעבו׳ היות מערי מות בתחתיות חתר כנגדו תריותי: למען, בשערי בת פיון, כנגד שערי מות: טבעו זאת התהלה · בחתם: כמו בחתים נתפס:

ברמת זו · לפי דעתי כי זו כמו תלה וככה עם זו יכריתי לי זו חטלמו לו זה חומרי׳ חטלמו והטע׳ ברמת חער חלה טמנו נים חומרי׳ כי זו כמו זאת׳ מודע · נוקם · פועל ומרמו עם נון וכנכון להיות הקמן הקטן תחת פתח כי כל התנועות מתחלפות ולהיותו מגזר תרגום לין טעם לו והלח מכחכו ויבקשו מבקשי כפעי והכה פניט מרפים: הגיון, זה חפער בחתם: יפובו יבעבור מהחר׳ כברח מחרמים: פכחי · תחר כי על מפקיס מוכי׳ ימפח כמו חפפי רעתי כי לח יפרת עבו׳ עפמו ולחר עמו כמו יתי ריחון ולל ימות ולל יהי מתיו מספר ולח למרתי חכמה והטעם תקות עכיי׳ לח תחבר לעד: קומה, טעם קומה להרים׳ גבורתו ועוזו חכום · פם המין כמו ויהי לי סור ותמור ופכוכן המלך על כן חמר גויס הם עבדיו: מיתה · מורה · כתוב בהח׳ וטעמו באלף הפך קרחן לי מרח: חכום · מגזרת ולכום הוח: פלס · בחמת: למה י׳ תעמור ברחו׳ חין חפק כי כבוד הפס בכל מקום הוח רק כחפר לח ירחה יעוזו ירחה לחים עומד מרחו׳ על כן לח ירחה חן הוח קרוב ועליס עיניו לעתות מלכחכו בפרה: בגלות, בגלותו של רמע:

ידלק עני: כמו ירדף וטעם ויתפמו הרמע מהוח הפקיד וחבירין עמו, כי · חמר רבי מפה כי תחת חפר והטע׳ חפר ולטע׳ בעבור הפיגו תלו׳ כפפו׳ והכובע חפר הוח מבלכו ויהי ברך הפס כמו ברך נבות חלה׳ ומלך ברך חלה׳ ומות חן פי׳ ברך דורון ומנחה והוח פס כמו והרב׳ חין בהם וכמוהו וברך לח חמיבו׳ וחינכו נכון כי וברך פעל עבר וכחילו כתו׳ ברכה ולח חמיבו׳ ולפי דעתי כי חלק רמע הנזכר למעלה רמע חחר חפר הקחוה כמו ויבר׳ הבוכע חפר כתן הפס והב׳ ברך כתו׳ רמע, ממך הגוב׳ ז׳ הלף בעבור פחין בפני׳ גובה ממנו וחין ספק כי הגבהו׳ בלב הוח רק דבר על הגלוי: בל ידרום · בלתו ויחפר בית ממלת כל מזמותיו: יחילו · חמ׳ רבי מפה הכתן כי פי׳ דרכיו חפמיו כמו לב חדם יחמב דרכו וטעם יחילו יבוחו כמו יחיל על רחם יוחב והטע׳ כי יבוחו לו ויתכנו לו ברכיו כחפנו לו יהיו דרכיו שהי׳ וטע׳ יחילו פהיה רחוי פיפחידוהו מגזר חיל והנכון בעיני כי יחילו פועל יוכח מגזר חיל כיולר׳ והפעול חפר כמו לח תרכ׳ ודרכיו פב ז׳ הרמע כי דרכיו יפחידו המפכיל בעבור מיכליחו ומלת מרום כמו חתה מרום לעולם י׳ והוח הפס והטעם חתה מרום קרן מפפטיך מכנדו וטעם יפיח בהם כמו חנפי לכון יפיחו קריה: חמר

קומה י׳ אל נשא ידיך · אם ללצים הוא יליץ, בז לרעהו חוטא · טוב שפל רוח את וב׳ חלוף כתיב ענוים וקריבן עניים וסי׳ וכילי כליו רעים · כי לא לנצח ישכח אביון · טבעו ב׳ לף וסימן טבעו גוים בשחת עשו, טבעו בארץ שעריה · הגיון ב׳ וסי׳ עלי הגיון בכנור · נודע י׳ משפט עשה בפעל כפיו נקש · יעוז ג׳ ב׳ חס׳ וא בל וסי׳ קומה י׳ אל יעז אנוש, יעז בהותו · והפיל רבואות ולא יעוז, כתרא מ׳ בקצת כפרי׳ מסורה נמפר ג׳ חס׳ · ו׳ וא כגובה ב׳ וסי׳ כגבה ארזי׳ כגבה אפו בל ידרש · דרכו ח׳ חס׳ בקריא וסי׳ יחילו דרכו בכל עת· הן אלוה משוש דרכו לתת לאיש כדרכו וכפרי מעלליו · ויהי דוד בכל דרכו משכיל: ולא הלכו בניו בדרכו·

זכר ל׳ קיין וכל זכר ובקבית דמ׳

ויבטחו בך יודעי שמך · ויתן בפי שיר חדש · אותם ד׳ מלאים בכתו׳ וסימן וישא ירו להם להפיל · ויתן אותם לרחמים · לעשות אותם ימי משתה ושמחה · כי דורש דמים אותם זכר · וכל עורא דכו׳ מל בא וסימן ושבתם ל׳ ושמרתם מצותי ועשית׳ אתם · ענוים ה׳ דכתי׳ עניים וסימן כי דורש דמים אותם זכר ·

וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְהוָה: זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: כִּי־דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכַר לֹא־שָׁכַח צַעֲקַת עֲנִיִּים: חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי־מָוֶת: לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ: טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ בְּרֶשֶׁת־זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רָגְלָם: נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע הִגָּיוֹן סֶלָה: יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים: כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנָוִים תֹּאבֵד לָעַד: קוּמָה יְהוָה אַל־יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ: שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶלָה:

ל׳ ר׳ מל

ל׳ חס׳

ר׳ מל בכתוב׳

עכיי׳ ל ק׳

ל מל

ל׳ לף בחתן סעריה

ל יחד ומודע

כ׳

ל ומל

עכיי׳ כ׳ ק׳ כ׳ חר מל

ל כתי׳ ת׳ ב׳

כ׳ לף ר׳ת׳ ל

ל וכל סוס בר כם דכו׳ ל

יחד ער חתן כ׳ לכלים

דיכיי ק׳

לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בְּצָרָה: בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ בְּמִזְמֹמוֹת זוּ חָשָׁבוּ: כִּי־הֻלַּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ יְהוָה: רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־מְזִמֹּתָיו: יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנְגְּדוֹ כָּל־צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם:

אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא־בָרָע: אָלָה פִּיהוּ מָלְאָה וּמִרְמוֹת וְתֹךְ תַּחְתָּ לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן: יֵשֶׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו לְחֵלְכָה צָפֻנוּ: יֶאֱרֹב בַּמִּסְתֵּר כְּאַרְיֵה בְסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי חֲטֹף עָנִי בְמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ: דָּכָה יָשַׁח וְנָפָל בַּעֲצוּמָיו חֲלָלִים: אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה לָנֶצַח: קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח עֲנִיִּים: עַל־מָה נִּאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ: רָאִיתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֶךְ יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עֹזֵר: שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַּל־תִּמְצָא: יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ: לִשְׁפֹּט יָתוֹם וְדַךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרִיץ מֵאֱנוֹשׁ עַל־אָרֶץ:

ל׳ ר׳ מל

ל׳ חס׳

ל׳ ר׳ מל

ל׳ חס׳

ל׳ ר׳ מל

ל׳ חס׳

אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר
לֹא־בְרָע: אָלָה פִּיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת וָתֶךְ
תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן: יֵשֵׁב בְּמַאְרַב
חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהַרֹג נְקִי עֵינָיו
לְחֶלְכָה יִצְפֹּנוּ: יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה
בְסֻכָּה יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי יַחְטֹף עָנִי
בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ: וְדָכָה יָשְׁחַ וְנָפַל
בְּעָצוּמָיו חֶלְכָאִים: אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח
אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה לָנֶצַח:
קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח
עֲנָיִים: עַל־מָה נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים
אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ: רָאִתָּה כִּי־
אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ
עָלֶיךָ יֵעָזֵב חֶלְכָּה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ
עוֹזֵר: שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ־
רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא: יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם
וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: תַּאֲוַת
עֲנָיִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ: לִשְׁפֹּט יָתוֹם
וָדַךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן־
הָאָרֶץ: ס א
לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ
תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי נוּדִי הַרְכֶם צִפּוֹר:
כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת
כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־יֶתֶר לִירֹא בְמוֹ־אֹפֶל
לְיִשְׁרֵי לֵב: כִּי הָרְסוּן יְסוֹדוֹת צַדִּיק
מָה פָּעָל: יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה
בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו בָּחֲנוּ עַפְעַפָּיו
יִבְחֲנוּ בְנֵי אָדָם: יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן
וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ:
יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית
וְרוּחַ זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם: כִּי צַדִּיק
יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִים:

יֵיטַב בְּלִבָּבְיהּ לָא אָזוּעַ מְדַר ל
לְדָר מְלֵמְעְבַד בִּישׁ: לְוָטִין
פּוּמֵיהּ מְלֵי נִיכְלֵי וְרַמְיוּתָא וּתְוֹרֵת
לְשָׁנֵיהּ לֵיאוּת וּשְׁקָר: יָתִיב
בְּכַמְנֵי דְּדַרְתָּא בְּטוּמְרָיָא יְקַטּוֹל ל ומל׳ ב׳
זַבָּאָה עֵינוֹי לְמִסְכֵּנַיָּא יִשְׁגוֹן:
יְכֵמוֹן בְּטוּמְרָיָא הֵיךְ אַרְיָא ב
בְּמַטְלָלֵיהּ יְכֵמוֹן לְמִיחְפַּס עַנְיָא
יְחַפֵּשׂ עַנְיָא בְּמֵיגַרֵיהּ בְּמַצְדְּתֵיהּ:
יְדַכֵּךְ וְיִשׁוּחַ וְיִפּוֹל בְּתֻקּוֹף כְּמָנּוֹן
עַנְיֵי: יֵימַר בְּלִבָּבְיהּ אִתְנְשִׁי אֱלָהָא
טַמַר אַפּוֹי לָא חֲמִי לָעָלְמִין:
קוּם יְיָ קַיֵּים שְׁבוּעַת יְדָךְ לָא תִנְשֵׁי
עֲנְוּוֹתָנִי: מְטוּל מָה רָחִיק רְשִׁיעָא
אֱלָהָא יֵימַר בְּלִבָּבְיהּ לָא תִתְבְּעִי:
גְּלִי קָדָמָךְ מְטוּל דַּאֲנָתְּ לֵיאוּת
וְרָגִיז עַל רְשִׁיעָא תַּסְעַר אִסְתַּכַּל
לְמִשְׁלַם אַגְרָא טַב לְצַדִּיקָיָא בִּידָךְ
עֲלָךְ יִסְבְּרוּן עַנְיָיךְ יְתוֹם אַנְתְּ הֲוֵית
סָעִיד: תְּבַר אֶרְעֵיהוֹן דְּרְשִׁיעֵי
וּבִישֵׁי יִתְבְּעוּן רִשְׁעָתְהוֹן לָא
יְשַׁכְּחוּן: יְיָ מָלִיךְ לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא
אֲבָדוּ עַמְמֵי מֵאַרְעֵיהּ: רְעוּתָא
עַנְוְתָנֵי שְׁמַעְתָּ קָדָמָךְ יְיָ תְּתַקֵּן
לִבְהוֹן תַּצְלֵי אוּדְנָךְ: לְמִדַּן
יְתוֹם וַעֲנְיָא לָא יוֹסִיף עוֹד תּוֹב
בְּנֵי נָשָׁא לְאִתְגְּבָרָא מִן
תּוּשַׁבְּחָתָא לְדָוִד בְּמֵימְרָא דַּיְיָ סַפְּרִית הַכְרֵין אֲתוּן
אָמְרִין לְנַפְשִׁי אִטַּלְטְלִי לְפוֹרָא הֵיךְ צִפּוֹרָא:

בסתרים ג׳ דגשים וסי׳ אם יסתר איש במסתרים / במסתרים יהרג נקי ׳ ליחות במסתרים תם ׳ וסי׳ בלשון תרגום גברא קטיל שלימא ׳ נשא חדמן ל׳ב זוגין בקריא׳ מן ב׳כ חד כתיב א׳ בסוף תיבותא וחד כתיב ה׳וסי׳ נשא קומה י״א׳ל נשא ידיך / נסה רבי׳ אומרים מי יראנו טוב / במשא וכנגיהו שר הלוים / במסה לא תגסו

בסתרים ג׳ דגשין וקי׳ גברה קטל פליחה

חמר / חסר לית ברע / חסר לית תרחם כמו ולא תרחם ברעתיא חלה ׳ ותוך ׳ לגזות על מחשבת רע בתוך לבו בפתח כרכב קרכם הוות והוה תרחם פלוס וטוב על כן תחרון במסתרים : ושב ׳ כל תורב יושב במקום פלין עם יהוב וזה תורב ביהוב : לחלכה ׳ ים יומרים כי הלך לכבח העם וים להמיב עליהם על חסרון היוד כי בית וזית ולילה כחסר יפתכו לית יהור והנה בחלכאים מ מחליף ים בין כתיב לקרי לית היו חלה תחת חו עתים ופירום כחים כמו נכחים על מפקל דוים ורבים ומדקדק גרול חמר כי חלכאים חלה תחת והיו מהפעלים ה הרבעי ומלת לחלכה כמוה והחי תחת חלך / ויחמר הנחון כי כן יפכנו נוקף ועטעמו יפו והער עיכיו כמו עיכיו בגוי תפכנה והכוון בעיכי מהוך יפכנו לנפשות והטעם כי עיכיו יבקשו מקום נפון ונכתר : יחרב / חמר ר׳ משה כי בכוכו כמו בפוכתו וככה חכל פנה כמו פנתה : לחטוף ׳ כמו וחטפת לכם : ידכה / ככה דרך החריה בהכפפו לטרוף פלח יהי׳ כודע לית ירלב על טרפו : בעמומיו ׳ ודין ורבלין מים לשם כח עמוס וככון הוח כחמר ת מכחכו יגרם יפב׳ גרם והוח מהבנין הכבד ומכחכו ככה מהקל לח גרמו לבקר הנה יהיה עכש והחחרון עמו מהכבד גם יהיה מהקל והנה יהיה טעם בעמומיו השובדי העכתים :

וחלכאים פירשתיו : חמר ׳ מודה הרשע פעם חל רין לית לו דיעה כדרך חיכה ידע חל : בל ראה ׳ הטעם כפול במשפט : קומה ׳ כמיחת היד להרחות השת : חל

תשכח / ככבר פעם חל : על מה ׳ לשון תימה כמו למה תרחיקי לון : ראיתה / בחכמתך כי חתה תביט בלי ספק העמל והכעס מיעשה הרשע כי בידך לתת לו גמול בכל עת מתרכה : עליך יעזוב חלכה ׳ כמו לחלכה זה הכעם כי ראה מעשים רבות עזרת היתום עתין לו עוזר ורבי יהודה בן בלעם חמר בעבור כי תביט העמל והכעס חתה כותן לו כל חפצו על כן יעזוב הדל לשמוך והנה פוף הספוק יכזיבנו : מבור : ת״ו תדרוש לכבח העם לו היית כבן תרס עסוק דורש לח היית מוכח הרשע כי יחבר ים חומרי׳ חיתם הזרוע כי תבקש חזרוע להרע ולח תמנע על דרך תמנה ידך י״ח יתברר כי העם הוח חלך לברו ויחער לחברו גויס מחרנו : תלות ׳ לבם מעמת לפני מידברו על דרך כי לין חלה בלשוני וכל תלות׳ מתכין לבם והטעם לעזרם ות״ו תקריב חזכך שיתן לשון בקבה וזה הוח הטעם כפול : לפשוט ׳ לקחת משפט יתום ודך ומלת ערץ לל תעריכו כמו נורח והנה לעריץ חנום לירח חנום כי מבחנו חלה ירחה בש״ם כמו ירחו מיי׳ובלח מ״ם כמו ירחוך עם פתם חו תהיה מלת מן הארץ מוסכת לחורכית כמו חרס פטדה וברקת : למנחה ׳ לוכח חוך תלמרו / טעם חוך תלמרו בלבח מוכחו הרשעים ולהם ידבר : הרכס ׳ הר מלכם וספור חסר ה״ח כמו ויקרין לריה על מנפה יי׳ כי הוח כלריה כי הפם הוח הקורין והעד היות על מנפה בחלה נקודות כי חינכו סמוך כי הטעם תלמרו לנפשי נודי מעכמך לל הר מלנו כי לת כניפור והנה הקפת דרוכה כמו חפל׳ כי

תרגום לך כנון ובכה ובעמך תכוכה תנכריכה ככל חסר כויתי לתכה הנכבות בתקוס ך׳ כנון ובכה ובעמך תכוכה תנכריכה ככל חסר כויתי לתכה הנכבות עתכה ליתדכו המסורת מחלכה כמו חילך חיל מלך ומכחס פתר חותם לחלכה יכפוכו וכן יעזוב חלכ׳ כמו וכפל בעכותיו חלכחים עניו כמוכים ומרודים וכה יפוד במלה : ידכה יפוח ׳ כן דרך החורב ממדכה ומספיל ומקטון עכמו כדי מלח יהי׳ ניכר : וכפל בעכותיו חלכחים׳ חיל נפבריס׳ רחיתי במסורת הגדולה חלכח׳ לחת מחחם עבר׳ תיבו׳ הכתובו׳ תיבה לחת וכקרלו׳ פתי תיבות כגון בגר דותלמר לית לפרת למו מלכם תדכלו עמי לף זה חלכחים חיל לל נפבריס כחים לפון וככלה לבב למותת ולת׳ הכ״ן מן הפרס יוכיח עלינו לתעך הכחות לב כדיך למדנו הכ״ן מל ככלה כלון מל כמבזה וכ״ן מל כקלה וכן פתרונו וכפל בעכותיו מל רמב זה ברמיזותיו ובקריכותיו לפון הניעו עכומותיכם עופם עיכיו חיל מל עניים ר״ח בעכומיו ע׳ גבורין חמר רבי כימון לין הרמב הזה מטול בקילרום מלו פירום היל ל׳ת גבורי כמותו מכחל ולגוברין גברי חיל די בחיליה חמ׳ לכפתת למדרך מיסך ועבר כנו ומכחס פתר חלכתי כמו דל וחלך והלך יפור בתיבה׳ על מה כלך רמב / להקב״ה לפי פחומר בלבו לח תדרום : רחיתה / מה מהות עומה וחתה מחרים : כי חתה כן דרכך מתביט עמל וכעס : לתת בידך / בכחך חתה נותן ידך לרמעי להצליח ברמעם : עליך יעזב חלכה / יפרחל עמך מהם חילך הם עזבי׳ עליך לת המפת מתעשה דין ברמעים ומכחס פתר יעזב לפון עזרה כמו עזב תעזוב עמו ומכחס פתר חלכה לפון דל וחלך וך׳יפור בתיבה : יתום חתה היית עוזר / בימים הרחמונים : מבור זרוע / מל הרמעם : ורע תדרוש רמעי בל תמכח / פופעי יפר׳ כפרושין לת הרמעי׳מכליחין לבם פופחם להרמיע חבל מעתעבור לת זרוע הרמעים חם בחת לדרום רמעם מל רמעי יפרחל לח תמכחנו : יי׳מלך עולם ועד / וחחר מיחברן גויס מחרכו : לפפוט יתום / לעשות מפעטם מל יפרל היתומי׳ורכיס : בל יוסיף עוד / הרמע : לערוץ חכום / לכתת ולעבור לת החכומים וחולים : לוך תחמרו לכפתי כודי וגו׳ / זהו רונמת כי גרמוכי היום מהסתפח בנחלת יי׳ מגרעוכי מחרץ לחוכה לחרץ וכלן הוח חומר בי׳ חסיתי מיחזירכי להסתפח בנחלתו לוך תחמרו לחם טורדי לכפתי כודי הרכס עוברי הר מלכם חתה כפור הכודדת מכל חרס המטולטל כמעל לכפור הכודדת מן קינה כדכתיב כפפור כודדת מן קינה כן חים כורד ממקומו מכרד קנך מטורדכוך מכל ההר כפפור הכודדת / כודו כתיב מהוז נדרם לף בישרחל מהחומות חומריס לחם כן : כי

את יי׳ חלהיכם / סלא ויקומו עבדיו ויקשרו ׳ סלהכל חבירי חדני בקרבי / רפא ויצעק משה חל יי׳ לחמר ׳ רפה שבריה כי משה / ירושא בן עשרים וחמש שנה דמלכים ׳ ירושה בן עשרים וחמש שנה יותם דדברי הימים ׳ הוא כי לשלג יחמר חוא ארץ / הוח יעבדוך עמים וישתחון לך / וזיזא בן שפעי בן חלון / וזיזה ויחי יחת הראש / ושנא את בגדי כלאו דמלכים ׳ ושנה את בגדי כלאו דירמיה ׳ ופא ואמר עד פוח תבא ולא תוסיף / ופה ויקומו האנשים וילכו ויצו ׳ והרא ויער חלחי ישראל את רוח פול ׳ והרח הנה יחבל און והרח עמל / והפלא יי׳בין מקנה ישראל ׳ והפלה יי׳ את מכתך ואת מכות זרעך / הכסא צרור הכסף לקח בידו ׳ בכסח תקעו בחדש שופר בכסה / חרבונא ביום השביעי כתוב לב המלך / חרבונה ויאמר חרבונה אחר מן חסריסים ׳

אָרוֹם הָא רַשִׁיעֵי נָגְרִין קַשְׁתָּא
מְתַקְּנִין גִּירֵיהוֹן עַל נִימָא לְמִרְמֵי
בְּקְבָלָא עִילּוֹי תַּקְּנֵנִי לְבָא׃ מְטוּל
דְּאִין אֲשַׁיְּיתָא יְתֵרְעוּן זַבָּאֵי מְטוּל
עֲבַד טוּבָא׃ יְיָ בְּהֵיכְלָא דְקוּדְשֵׁיהּ
אֱלָהָא בִּשְׁמֵי מָרוֹמָא כּוּרְסֵיהּ
עֵינוֹי חָמְיָין טִימוֹרוֹי מְבַחֲנָן בְּנֵי
נָשָׁא׃ אֱלָהָא צַדִּיקָא בְּחִין
וְרָשִׁיעָא וְרָחֲמֵי חָטוֹפִין סָנְאַת
נַפְשֵׁיהּ׃ יָחֵית מְטָרִין דְּפוּרְעָנוּ עַל
רַשִׁיעֵי מַפְּחִין דְּאֶשָׁתָּא וּבְוּרְיָתָא
חֶטְפָא עֲלְעוֹלָא יְהֵבַת בֵּרֵידְהוֹן׃
מְטוּל דְּצַדִּיקָא יְיָ צְדָקוֹתָא רָחֵם
תַּקָּנְיָא יַחֲמִינוּ סְבַר אַפּוֹי׃

לַשַּׁבְּחָא עַל בִּינוֹרָא
דְּתַמְנְיָא נִימֵי תּוּשַׁבְּחָתָא לְדָוִיד׃
פְּרוֹק יְיָ מְטוּל דְּגְמִירוּ טַבְיָא סָפוּ
אֲרוֹם מְהֵמְנַיָּא מִן בְּנֵי נָשָׁא׃
שִׁקְרָא מְמַלְּלִין אֱנָשׁ עִם חַבְרֵיהּ
סִיפְוָותָא שְׁעִיעָן בְּלֵבְהוֹן מְנַכְּלִין
וּבְלָבָא שְׁקָרָא מְמַלְּלִין׃ יְשֵׁיצֵי
יְיָ מִן עָלְמָא כָּל סִיפְוָון שְׁעִיעָן
לִישָׁנָא דְמַלְּלָא רַבְרְבָנוּתָא׃ מָאן
דְּכַפְּרִין בְּעִיקָּרָא דְאָמְרִין בְּלִישָׁנָא
נַרְגַּבֵר סִיפְוָתָנָא עִימָנָא מָאן
רַבּוֹן דִּילָנָא׃ מֵאוֹנָסָא דַעֲנֵי מִן
עֲוָהַת חֲשִׁיבֵי הַשְׁתָּא אָקוּם אָמַר
יְיָ אֲשַׁוֵּי פּוּרְקָן לְעַמִּי וּלְרַשִׁיעֵי א
אַסְחִיר בִּישׁוּתָא לְהוֹן׃ מִילִין דְיָיָ
מִילַּיָּא דַכְיָין סִימָא סְנִינָא בְּכוּרְיָא
עַל אַרְעָא זְקִיק שִׁיבְעָתַי זְמִנִין׃

אַנְתְּ יְיָ תִּינְטְרִינוּן לְצַדִּיקָיָא תִּנְצְרִינוּן מִן דָּרָא בִּישָׁא הָדֵין לְעָלְמִין׃ חֲזוֹר חָזוֹר רַשִׁיעָיָא
מַהֲלְכִין בַּעֲלוֹקָא דְמַצְצָא דְמֵיהוֹן דְּבְנֵי נָשָׁא׃

כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קָשֶׁת כּוֹנְנוּ
חִצָּם עַל־יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל
לְיִשְׁרֵי־לֵב׃ כִּי הַשָּׁתוֹת יֶהֶרָסוּן
צַדִּיק מַה־פָּעָל׃ יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ
יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו יֶחֱזוּ
עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם׃ יְהוָה צַדִּיק ח
יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית
וְרוּחַ זְלָעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃ כִּי־צַדִּיק
יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ׃
יב לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית א
מִזְמוֹר לְדָוִד׃ הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־
גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי
אָדָם׃ שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
שִׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן
מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת׃ אֲשֶׁר אָמְרוּ ח
לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי
אָדוֹן לָנוּ׃ מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת
אֶבְיוֹנִים עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְהוָה
אָשִׁית בְּיֶשַׁע יָפִיחַ לוֹ׃ אִמְרוֹת יְהוָה
אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל
לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃ אַתָּה יְהוָה
תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם׃
סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זְלוֹת
לִבְנֵי אָדָם׃

כִּי המתות · מפורות כמו והיו מחותיה מדוכתי׳ ויש אומרים יפודות כמו וחטופי
את והעד יהרסון וזה רמז לעפות פתם כמו יפורות וטעם כדיק מה פעל כי זה
פעל תלהים חל תתרעמו על הכדיק על כן לחריו י״ בהיכל קדשו הוא המים :
עיניו יחזו · כנגד לירות במו לפל : י״ · טעם יבחן הם בח רע על הכדיק לענותו
הוא ולבחותו ולהוכיחו
כדרך כי את חמר
יהבב י״ יוכיח ריק
הרס לעולם יפכחנו ;
ימטר · דמה הרעה
הבחים על הרשעים
פתלוס כמו הפחים
וחברו ריקועי פחים
והם כדמות חבנים
פורפים פתם יורדים
עם המטר : זלעפות ;
כמו זלעפה תחזקני
כמו רעדה : כוסם ·
חלקם וככה י״ מכת
חלקי וכוסי והם
מפעלי הכפל והעת
תכוסו על הפה : כי ·
חמר רבי מפה פנימו
תחת פניו וככה כי
יכבון עלימו מפכיל
אותו חמר כי הוא על
דרך כתפר התעו
אותי תלהים ולח דבר
ככוב כי לח יתפח לעון
רבים עם הפם
הכבד רק על פם
תלהי׳ לעוד עמוק ולח
מבחנו הפני רוחי רק
הפיעי פתם בם ילין
טעב׳ מן פני י״ חלקם
כי הוא כמו פני י״
בעומי רע והכבון כי
יחזו פב למלת יבחנו
בני חדם וחם הוא
רחוק לן יהזו החוזים
כמו חפר ילרה לותה
ללוי ומלת יפר תקר
והטעם מפעט יפר
כמו ויפר מפפטיך ;
למכחו · הפמיכית ;
נועם לן פיוט לן יתד ;
כי גמר חפיר · גמר
פועל עומד לן חם
היה יוכל גמר חפיר
לפעות חפר גם פפו
כפרתו כמו פם ידח
ולחומים תלר ולין
ככה עומר לחומים כי הוא פם : פוץ · חלקות · תוקר והמתוקר חפר והם לחמרו׳
כמו וידבר לותם קשות : בלב ולב · כמי פיש לו פתי לבבות והלעון תלין בעד
החזר : יכרת · כבוהה כדרך רפתני י״ ולרפוח לן תפלה : מדברת גדולות · כמו
ומהכלן בריהה : לפר · לפעוכמו · בעבור לפעוכמו כמו לן יחמרו לי : פ״ם מפר
כפ״ם מחפם לחיך יפקב · עתה לקום יחמר י״ · דרך נבוהה : לפית בימע · כמו
לכו לחמו בלחמי ופתו ביין מפכתי והטעם לפית יפע לפר יפית לו ידבר כמו
יפיח כזבים והוא דבק עם הפקוק הבא לחריו לחמרות והטעם כי הפם יוסיע
מיד זה המגבירי׳ בלפוכם ההוגה בתוכתו על כן לתה תפמר׳ ומלת בעליל כפול
הלמ״ד כדרך קגריר והוא מנ׳ בעל הלרץ פהוא לדוניה ויהיה כפף פרוף כפף
לדוכי הלרץ : פבעתים · פעמים רבות : לתה · יתכן להיות פ״ם תפמרם על
לחרות הפם ותפרכו המפיח בהם וזו כמו חלה ופירופו כי בני דורו רעים על כן
לחריו קביב והטעם פהם מפוטטים בכל מקום להרע ופי זולת קלון כמו יקר
מזולל כי הייתי זוללה כל מכבדיה הזילוה והוא חפר הרחוי כהיום לכפי זולת
כדרך וגבורתך במלחמה לל תהי מרי ולחי תפלה ופ״ם לומרים מן זולל ומובח
והרחמן יכון : לתכבח

ב חלקות ג׳ וסים׳ דברו לנו חלקות · שפת וחלקות בלב ולב ידברו · יכרת י״ כל שפתי חלקות · עתה
אקום ב׳ וסים אשית בישע יפיח לו · עתה ארומם · אתה י״ ב׳ לף וסים׳ אתה י״ תשמרם · אתה י״ לא תכלא
רחמיך ממני · אתה י״ לעולם תשב · סביב ג׳ לף וסים׳ בסוף יחזקאל ·

למנצח עד רחם · הטעם לם לך יהיה מעם מלויכו ירמה לפיכי בני הדם כי יהיו מכחו לו לך ידע לאר קריהו : עד רחם · לחפוב ולחנית עכות בנפעלי כל עת בעבור היונן שהו בלבבי יומם בעבו פירוש חויכי עלי : הביטה · כנגד תפתיר לת פניך : פן לישן · פיכת המות כי הפעלים : פן יאמר · יכלתיו ·

יכול פועל עומד על כן וכלתי לו כמו ויזעקיך ויזעקו לך לו לך · ואני · ואין לי חבר פרוטה בו כי חס בחסדך ולמע זה הכטחון יגל לבי :

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר
לְדָוִד : עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח
עַד־אָנָה תַּסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי :
עַד־אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן
בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד־אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי
הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה
עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת : פֶּן־יֹאמַר אֹיְבִי
יָכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט : וַאֲנִי
בְחַסְדְּךָ בָטָחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי :

יד א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד
אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ
הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה־טוֹב : יְהוָה
מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת
הֵיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים :
הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב
אֵין גַּם־אֶחָד : הֲלוֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי
אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא
קָרָאוּ : שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי אֱלֹהִים
בְּדוֹר צַדִּיק : עֲצַת־עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי
יְהוָה מַחְסֵהוּ : מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת
יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל
יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל :

טו א מִזְמוֹר לְדָוִד
יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר
קָדְשֶׁךָ : הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק
וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ : לֹא־רָגַל עַל־
לְשֹׁנוֹ לֹא־עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה
לֹא־נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ : נִבְזֶה
בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד
נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר : כַּסְפּוֹ לֹא־
נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח

לְמַנֵּצֵחַ תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד :
עַד־אָן יְיָ תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֻלְּמִין עַד אָן
תִּטְמֹר זִיו אַפָּךְ מִנִּי : עַד אָן
אֲשַׁוֵּי מֵילָנַיָּא בְּנַפְשִׁי דְּוָנָא בְּלִבָּבִי
יְכֹם עַד אָן יִתְרַם בָּעֵיל דַּבָּבִי עֲלַוַי
אִסְתַּכַּל וְקַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ אֱלָהָי
אַנְהֵיר עֵינַי בְּאוֹרַיְתָךְ דִּילְמָא אֵיחוֹב
וְאֵירְמוֹךְ עִם חַיָּבֵי מוֹתָא : דִּילְמָא
יֵימַר יְצָרָא בִּישָׁא אֲשְׁלְטֵתִיהּ מְעַיְקֵי
יְרַנּוּן מְטוּל אֶסְתֵּי מֵאוֹרַיְתָךְ :
וַאֲנָא בְּטוּבָךְ הִתְרַחֲצִית יְרַנֵּן לִבָּבִי
בְּפוּרְקָנָךְ אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ מְטוּל ד
דְּפָרִיעַ עֲלַי טַבְתָּא :
לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא נְבוּאָה עַל דָּוִד
אָמַר שָׁטְיָא בְּלִבֵּיהּ לֵידֵי שׁוּלְטָנָא
וְאֵלָהָא בְּאַרְעָא חַבִּילוּ עוֹבָדֵיהוֹן
רַחֲקוּ טַבְתָּא וְאַשְׁכְּחוּ עֵילָא לֵידֵי
דַּעֲבַד טָב : יְיָ מִשְׁמַיָּא אוֹדִיק עַל
בְּנֵי נָשָׁא לְמֶחֱמֵי אִין אִיתֵי מַשְׂכִּיל
חָבֵע אוֹלְפַן מִן קֳדָם יְיָ : כּוּלְהוֹן
זָרוּ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִיתְרַשְׁלוּ לֵית
דַּעֲבַד טָב אַפִּילוּ לֵית חַד : הֲלָא
יִדְעוּ כָּל עָבְדֵי שִׁקָּר סָעוּדֵי עַמִּי
סַעֲדוּ לַחְמָא שְׁמָא דַיְיָ לָא בָּרִיכוּ :
הָמָּן דַּחֲלוּ דַחְלָא מְטוּל דְּמֵימְרָא
דַּיְיָ בְּרָרָא דְּצַדִּיקֵי : מַלְכַּת עַנְיָא
דְּמִכְוְונִין לְכוֹן תְּבַהֲתוּן מְטוּל ד
דְּשַׁוִּי בַּיְיָ סַבְרֵיהּ : מַן יְרַחֵישׁ מְצִיּוֹן
פּוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל כַּד יָתֵיב יְיָ גָּלוּתַ
עַמֵּיהּ יְרַנֵּן יַעֲקֹב יֵחֲדֵי יִשְׂרָאֵל :
תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ
מַן חֲמֵי לְמִידַּר בְּמַשְׁכְּנָךְ מַן חָמֵי
לְמִשְׁרֵי בְּטוּר בֵּית מַקְדָּשָׁךְ :

ובירמיה סוף סימן ה׳ : ישועת ה׳ פתחין בקריאה וסים׳ התיצבו וראו את ישועת יי׳, חשף יי׳ את זרוע קדשו לעיני, מי יתן מציון ישועת ישראל קדמאה, זכר חסדו ואמונתו, לא לכם להלחם בזאת, טו ודובר ה׳ וחם׳ בקריאה וסים׳ פועל צדקות ודבר מישרים, ודבר תמים יתעבו, ודבר אמת בלבבו, ודבר ישרים יאהב. ודבר שלום לכל זרעו, נמאם ב׳קמץ וסי׳ כסף נמאם קראו׳ נבזה בעיניו נמאם, ימיר ד׳ ג׳ מל וא׳ חס׳ וסים׳ לא יחליפנו כ׳ בו, חלק עמי ימיר, נשבע להרע, בתרא חס׳,

למנצח · תהלים יג יד טו רשי תר צג

יג בלבבי נ׳ וסים׳ והקימתי לי׳ כהן נאמן · ככל אשר בלבבו עשית דיהוא · עד אנה אשית עצות · אויבי ז׳ וסים׳ ות שלטי את איבי · המצאתני איבי, עד אנה ירום איבי, פן יאמר איבי יכלתיו, כי לא יריע איבי · יהי כרשע איבי, אשר טפחתי ורביתי, ד׳ ו׳ פסוקים אין אין בתעות פסוק וסים׳ נמסר בישעיה סימן מ׳

יד א למנצח · תהלים יג יד טו רשי תר צג

הפטחון יגל לבי ·

למנצח · תהלים יג יד טו רשי תר צג

הפן חכם בעבור פירמה פיון חלהים בעבור זה הפחיתו דרכם והתעיבו מעלליהם כמו ובעלילותיך לפחיה חין עושה טובה · ו׳ · הפקיף · בעבו׳ היות כבודו בתקום עליון והוא הפתי וזה דרך מעל כי הוא יור׳ הכל ודרך כל · הכל כר · מהרכך היפר · ויחרו כלחו · כמו כפחתו · חפילו חין גם אחר · חפילו לחבר כמו גם בפחוק יבחר לב גם לרעהו יפר׳ רם וזה הרפעי פחם חומות העולם העוכרים את יפרחל וקע׳ חוכלי עמי · הלח ירעו · יחתם כלומר הלח יודעו חלה פעלי חון בעו׳ פחכלו עמי כחולו חכלו לחם ולח חתרו כי הפם נתן להם בח על דרך ידיעו רפים וזה הוא יי׳ לח קרחו · פם · במקום פחכלו פם עמי פחדו בכרה פבחה עליהם עד פיודיעו כי הפם בעזר׳ דור צדיק כמו לעזרת יי׳ בגבורים · עכת עכי · הוח יפרץ וכל עכתו היח כי יי׳ מחסהו · מי · טעם מכיון כמו מטה עזך יפלח יי׳ מכיון ומכיון יפערך בעבור היות הכבוד עם החרון בימי דור ויתכן פעפבו חכפי׳ מיפרץ חו הוח לעתיד ויהיה הטעם מכיון טוב הכבו׳ ומי יתן בדרך מי יתן כל עם יי׳ נכיחים · מזמור · יי׳ מי יגור בחהלין · ביתך וכמוהו חיש לחהלין יפרץ · בהר קדשך · הר המוריה חו הר ציון קור׳ פיורע כי הוח הר המוריה

בסכון החרון בציון בבית מהכין לו דור פכתוב בדברי הימים · הולך · זו תפובת מי יגור בחהלין · תמים תלר והמתוחר חבר הולך בדרך תמיס בעניינו ודבריו · ופועל צדק · עם חבריו · ודובר חמת בלבבו · והוא כל החרס · לח רגל על לשונו · כמו וירגל בעבדך לנקו׳פח בלעז · לח עשה לרעהו רעה · כגון חכפנו בכלי · וחרפה לח כמח · חפילו בלעז · על קרובו · הם עבר קרובו בבירה פים בה עוכ׳ענפו במפעט ולח כפח עליו חרפתו פיהח למחרף לומר כך עבר פלוני קרביך וחפית עליו · נבזה בעיניו כמחם · מי פהוח נבזה ברפעו נמחם בעיניו פל פדיק כנגן חזקיהו פגירר עכתו׳ לחביו בגזיון · כפבע להרע · לעפמו · ולח ימיר · פבועתו קל וחומר פחיכו מתירה בדבר פחיכו לרעתו · ופוחר לח לקח · על עפי להרפיעו בדין להטות מפפטו ועוד פירפוהו רבותינו לח לקח פוחר על נקי לנקותו בדיכו קל וחומר פחיכו לוקח פוחר להטע׳ המפפט · לח

לפוס כי יכחים הכפר · כפפו · חמר לח לקח ככנד לח נתן וזה הוח לפפוט דין עול · עוסק

לא ימוט · והוא רחוי לגור בהלוך · לא ימוט לעולם אם ימוט אין מיטתו מיטת לעולם אלא מתמוטט ועולה : מכתם לדוד · תמרו רבותינו לדוד מהיה מך ותם מהיתה מכתו תמה מגולר מהול ואין מיטת המקרין נופלת על המרים כאן ים מזמור מבין בו לדוד מכתם ים מם לפרש סיר זה לדוד מהיה מך ותם תכל כאן מכתמר מכתם לדוד אין לפרשו כן ואומר אבי מהוא אחד מן מתות מיכי בעיומי הזמר וחלוק בעיומי הסיר ר"ח מכתם לדוד לפון עטרה כמו כתם מתמע דבר זה היה רגיל לומ' דוד מתמרני ג כי תסיתי בך והיה לו כעטרת מכתמ' יי כבנה רבון תעטרנו : תמרת ליי אדני אתה ונו' · לכבסת יפרג אמר דוד ים עליך לומר ליי אדוני אתה ויהי על העליונה לכל הבא עלי ל"ש תמרת ליי אדני אתה לנפשו היה חומ' וכן מכוונו דוגמתו וכל דוד ופתרונו וכל כפם דוד לף כאן תמרת נפשי ליי' אל תכפני ים עליך לומר כן להקדום ברוך הוא : טובתי בל עליך · טובות מאתה עושה לי לא עליך הם לגמלני כי לא בפרקתי אתה מטוב לי : לקדושים אשר בארץ המה · בשביל הקדושים אשר המה קבורי בארץ אם' התלכו לפניך בחמת : והדירי כל חפצי בם · הם החדירים אשר כל חפצי מפני וכל ברכי נפשי בשבילם : ירבו עצבותם ובו' כל זה אמרו ליי' ירבו עצבותם על כופרי' בך המהירי וחרדי' לעבוד' אל אחר ל"ת מהרו לפון עטרה דוחוליכם בלעז : בל אשיב נסכיהם מדם · הני לא תהיה כמוהם לזרוק דם לפ"ח ולא אשא שם ע"ח על שפתי : יי' מנת חלקי וכוסי · כל טובתי הימנו לפון אחר וכוסי וחפצוני כמו תכוסו על השה וכן חברו מכת' : אתה תומיך גורלי · אתה הוא אשר הפיחוק ידי על החלק הטוב מכ' החיים והמות נתתי לפניך ובחרת בחיי כאד' החוקב אחר מבניו ומכיח ידו על חלק הטוב ואומר את זה בחר לך תומיך המפלת ידי על הגורל לפון ימך המקרים יפפל לך הוא נדרש בסיפרי גם ים לפוקרו לפון תמיכה למדרש החברים כמו ויחמוך יד לבנו ונו' : חבלי נפלו לי בנעימים · כפפל לי הגורל להיות בחלקך חבל נעימי הוא זה לף על פפר כחלה כזו : לברך את יי' אשר יעצני · כיצד דוד על כנסת יפר פתחמר כן ועכשו אומר וגם לילות יסרוני כליותי : לירחה אותו ולהבה ורבותינו פירשוהו על לברה לבינו פלמר תורה מלילו עד פלח נתנה תורה לף לכו פריכין ליפב המקרקות על כדרך : סויתי יי' לנגדי תמיד · בכל מעשי פתיתי מורהו לנגד עיני ולמה כי מימיני הוא תמיד לעזרני לבל אמוט ר"ל סויתי יי' לנגדי תמיד פפר תורה היה עמו לקרו' בו כל ימי חיי וזהו פתמ' מימיני בל אמוט על פם התורה פנתנה בימיני פתי עוסק בה ולפיכך בל אמוט : לכן שמח לבבי ונו' · לפי פתי בטוח כי לא תעזוב נפשי לשחול פהרי בעון עבירה נ"ל שהיית' בידי בפרקתי גם יי' העביר חטאתך קל וחומ' פמעתה לא תעזבני לשור ממך : תודיעני אורח חיים · לפון עתיד הוא ואינו לפון תפילה : שובע שמחות · שמחה שאין לה קץ ותכלה היא השמחה של עתיד : את פניך · שמחות אחר לפניך בבית הקדושה לך : מלפניך משפטי יצא · עבירות שבידי שהיו רחוי להשפט עליהם בישורין יבאו מלפניך ולא יבאו לפניך בדין · עיניך תחזינה מישרים · שם ים בידי זכיות בהן תחזינה בהם מישרים עיניך : בחנת

ל יחוד

לדוד קבל יי פגועי בצדקה אצית שבחי : צלותי אורך לצלותי ברלא סטוותיה נכלא :
מן קדמך דיני יפוק עינך תחזיין חמין הריצותא :

ד ואמרת ז'וסי' ואת אלית וגם אמרת באזני · אין רוצני · כרב דרכך יגעת · הברתי אליך בשלהך ·
צור את אמרת אני כלילת יופי · ועם האמהות אשר דשמואל · אמרת ליי' אדני אתה · שמח ג'וסי'לכן
שמחלבי ויגל כבדי · וגם דויד המלך שמח שמחה · שמח מצרים בצאתם · ויגל ב'בתרי לישני

עשה־אלה לא־ימוט לעולם :

יו מכתם לדוד שמרני
אל כי־חסיתי בך : אמרת ליהוה
אדני אתה טובתי בל־עליך :
לקדושים אשר בארץ המה ואדירי
כל־חפצי־בם : ירבו עצבותם אחר
מהרו בל־אסיך נסכיהם מדם ובל־
אשא את־שמותם על־שפתי :
יהוה מנת־חלקי וכוסי אתה תומיך
גורלי : חבלים נפלו לי בנעימים אף
נחלת שפרה עלי : אברך את־יהוה
אשר יעצני אף־לילות יסרוני
כליותי : שויתי יהוה לנגדי תמיד
כי מימיני בל־אמוט : לכן שמח
לבבי ויגל כבודי אף־בשרי ישכן
לבטח : כי לא־תעזב נפשי לשאול
לא־תתן חסידך לראות שחת :
תודיעני ארח חיים שבע שמחות
את־פניך נעמות בימינך נצח :

יז תפלה לדוד שמעה יהוה
צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי
בלא שפתי מרמה : מלפניך משפטי
יצא עיניך תחזינה מישרים :

ה ואמרת ז'וסי' ואת אלית וגם אמרת באזני · אין רוצני · כרב דרכך יגעת · הברתי אליך בשלהך ·
צור את אמרת אני כלילת יופי · ועם האמהות אשר דשמואל · אמרת ליי' אדני אתה · שמח ג'וסי'לכן
שמחלבי ויגל כבדי · וגם דויד המלך שמח שמחה · שמח מצרים בצאתם · ויגל ב'בתרי לישני

זסים ויגש יעקב ויגל את האבן · לכן שמח לבי ויגל כבדי · יו תפלה לדוד ב'וסים' שמעה יי' צדק
הטת יי' אזנך עני · משפטי יו בקריא וסים' למה תאמר יעקב ותדבר ישראל · קרוב מצדיקי מי יריב אתי
נעמדה יחד · ואני אמרתי לריק יגעתי · הקשיבו אלי עמי ולאמי · ונתתי את כבודי בגוים · זעף יי' אשא כי
חטאתי · לכן חכו לי נאם יי' כי · העירה והקיצה למשפטי · מלפניך משפטי יצא · כי עשית משפטי ודיני ·
ראיתה יי' עותתי · חי ל הסיר משפטי · צדק לבשתי וילבשני · אמר איוב צדקתי · האף תפר משפטי ·
על משפטי אכזב ·

עופה זה · כולל מצוה ומתות לף תעשה כמו לעשו' לת יום השבת כי הטעם כדרך תיקון כמו ויתיהר לעשות לותו : מכתם : מזמור בכבר כמו כתם עז ח כועם פיוט מתחלתו מכת' : ממרני ז וטע' ממרני כי חסיתי בך מתהו יי' והטע' בבור מתוכל להושיעני : תמרת · תומר לנפשו כבר הודית כי הטם הוא חדוניך ותת חייבת לעבדו וחם לף ייטב לך על דרך הל תהיו כעבדים ויחמר רבי פלמה הפברדי ב בתפילותיו הכה לך לף לי עמדי לפניך ולטם כבודך לף לטם כעולתי · חמר רבי מטה טובתי חיכנו היוב עליך כי חוכפי רחוי לכך כמו ה הקדושים חטר בחרן המה ולפי דעתי טהם מבקש רחמים מהטם מיטיב לקדושים חטר בחרן המה והוכרך לומר חטר בחרן כי הקדושי' הם המלחכי' כמו וכל קדושים עמך והרבה עבבון לחטר לף יעבדוך רק יעבדו לחריהם על כן ירבו עצבותם לקדושים והכה טובתי בל עליך רק תן הטוב לקדושי' ולחדירי חרן לטר כל חפצי בם ופירושו כל רפוני להיות כמותם והמפרש לקדושי' על החבות חיכנו מטעם המזמו' : ירבו עצבות' אחר מהרו · חטר אחר מהרו והו' מגזר מהר ימהרכם חטר יתקבלו חל עם אחר רק חני לף חניך כפיהם מעורבי בדם זבחיהם ותפילו מותם לף חזכירם בפי : וכוסי · כמו חלקי מגזרת תכוסו על השה ובמות לעיל מנת כוסם · ולהיותו מפקה כמו כוסי רויה חיכנו כבוע ומלת תומיך כמו ותומך מבבו כי מוכח רוח כמו מוכי ולהיותו כמעקל מוסיב רחוק מיחד : חבלים · לפון חלקים כמו ונפל חבלים ובעיומים תחר כמו הכחבים והנעימי' ותחבר מקומות והוא דרך מפל אחר רבי מפם כי אף נחלת כמו כחלקי ועוד חפרם דעתי בחלת עזי וזמר' יהוהכבון בעיני פהו' פמוך ז הפם כדרך במזרקי יין : אברך · זאת הפעם היתה מתכו תחלה כי הוא המלמד חרם דעת וטעם בלילות בהתבודדו מעסקי העולם וכליותי רמז לכוכי התולדת פהם בפתר כמו הכליות וטעם יסרוני פחשב בלבו כל הקורו להולכי מן העולם הזה על כן כופר : סויתי · הפעה והמוסר הביאוהו לפוש הפם לנגדו יומם ולילה והכח כמחתו רבוקה בבורח' טרם הפרד' מעל גויתה ובעבו' פמויתי הפם לנגדי מיימיכו לף לחוט מיסור מהדרך היפרה : לכן · לבי · הוא שכל הדעת : וכבודי · הנפחה : לף בשרי · הגוף והטעם כי לחר פהוא דבק בכח עליון תעלת נפשו וכח הדבקו בו ימהרנו מתחלואי' בהפתכו' העתי' על כן ישכון בטוח בעולם הזה לבטח : כי · הזכיר סבת גילת הנפחה כי לף תמות ותלבר : תודיעני · כי במות הגוף אז תודיעני דרך החיים והטעם הדרך פתעלה בה אל הפמים להיותי עם מלחכי עליון וטע' טובע פמחו' ת פניך פיהכה מזיו פניהם וטע' תודיעני כי אז תתען הנפש' מעסקי העולם ותרחה עין בעין החמת וטע' בעיומי' בימיך פתתענג על הפם וטע' בימיך כנותן תתנו בעיומי' לתוהבו בימיני כמעקל מוסיב רחוק מיחד : חבלים · לפון חלקים כמו ונפל חבלים ובעיומים תחר כמו הכחבים והנעימי' ותחבר מקומות והוא דרך מפל אחר רבי מפם כי אף נחלת כמו כחלקי ועוד חפרם דעתי בחלת עזי וזמר' יהוהכבון בעיני פהו' פמוך ז הפם כדרך במזרקי יין : אברך · זאת הפעם היתה מתכו תחלה כי הוא המלמד חרם דעת וטעם בלילות בהתבודדו מעסקי העולם וכליותי רמז לכוכי התולדת פהם בפתר כמו הכליות וטעם יסרוני פחשב בלבו כל הקורו להולכי מן העולם הזה על כן כופר : סויתי · הפעה והמוסר הביאוהו לפוש הפם לנגדו יומם ולילה והכח כמחתו רבוקה בבורח' טרם הפרד' מעל גויתה ובעבו' פמויתי הפם לנגדי מיימיכו לף לחוט מיסור מהדרך היפרה : לכן · לבי · הוא שכל הדעת : וכבודי · הנפחה : לף בשרי · הגוף והטעם כי לחר פהוא דבק בכח עליון תעלת נפשו וכח הדבקו בו ימהרנו מתחלואי' בהפתכו' העתי' על כן ישכון בטוח בעולם הזה לבטח : כי · הזכיר סבת גילת הנפחה כי לף תמות ותלבר : תודיעני · כי במות הגוף אז תודיעני דרך החיים והטעם הדרך פתעלה בה אל הפמים להיותי עם מלחכי עליון וטע' טובע פמחו' ת פניך פיהכה מזיו פניהם וטע' תודיעני כי אז תתען הנפש' מעסקי העולם ותרחה עין בעין החמת וטע' בעיומי' בימיך פתתענג על הפם וטע' בימיך כנותן תתנו בעיומי' לתוהבו בימיני

ועבר הרכה ותפלתי בלחש : מלפניך · יפא דיכי מלפניך פתעניפני חם עיניך לף תחזינה מישרים : בחנת

בחנת לבי ׳ לתה תדע כל מחשבותי וטעם בלילה בהתבודדו מבני חרס : בל
תמצא כמוך לו מום : בל יעבור פי ׳ כמו ומים לא יעברו פיו והכה מחשבתו
כדברי פיו ו׳וכוכ׳להפ׳ : לפעולו ׳ מרוב להבתי פיעברוך הכל וזה טעם לפעולו׳
חרס פיפעלו בני חרס מה עכוית ׳ סמרתי תרחו׳ פרינ ׳ והטעם סמתי סומרים

כאישון ג׳ומל וסים יצרנהו כאישון עינו ׳ שמרני כאישון בת עין ׳ והודתי כאישון עיניך ׳ במסתרים ג׳
רפין וסים נבסר בירמיה סימן ל״ג ׳ והניחו ב׳וסימן חניחו אותם בלשכת ׳ והניחו יתרם לעוללים ׳
יח למנצח לעבד יי׳ לדוד ב׳וסים את דברי השירה ׳ נאם פשט ׳ מהלל ג׳ וחסר וכימן מהלל אקרא יי׳
דשמואל ׳ וחברו דתהלות ׳ מהלל שם יי׳ דהלל ׳

בְּחַנְתָּ֣א לִבִּ֣י ׳ פָּקַ֣דְתָּ לַ֭יְלָה צְרַפְתַּ֣נִי בַל־
תִּמְצָ֣א זַמֹּתִ֑י בַּל־יַ֖עֲבָר־פִּ֣י : לְפֹ֣עַל֣וֹת ל׳ וחד כפעלות
אָ֭דָם בִּדְבַ֣ר שְׂפָתֶ֑יךָ אֲנִ֥י שָׁ֝מַ֗רְתִּי
ח אָ֣רְח֣וֹת פָּ֑רֶץ : תָּמֹ֥ךְ אֲשֻׁרַ֥י בְּמַעְגְּל֝וֹתֶ֗יךָ כ׳ויהוליד בן
בַּל־נָמ֥וֹטוּ פְעָמָֽי : אֲנִי־קְרָאתִ֥יךָ כִּי־ ל׳ וחס׳
תַ֝עֲנֵ֗נִי אֵ֤ל הַט־אָזְנְךָ֥ לִ֝֗י שְׁמַ֥ע אִמְרָתִֽי :
הַפְלֵ֣ה חֲסָדֶ֑יךָ מוֹשִׁ֥יעַ חוֹסִ֝֗ים כ׳חד כתי׳ ג׳
מִמִּתְקוֹמְמִ֥ים בִּימִינֶֽךָ : שָׁמְרֵ֥נִי ל׳ ומל
כְּאִישׁוֹן־בַּ֑ת עֵ֥ין בְּצֵ֝֗ל כְּנָפֶ֥יךָ ת
תַּסְתִּירֵ֑נִי : מִפְּנֵ֥י רְ֝שָׁעִ֗ים זֽוּשְׁדוּנִ֑י ל
אֹיְבַ֥י בְּ֝נֶ֗פֶשׁ יַקִּיפוּ־עָלָֽי : חֶלְבָּ֣מוֹ ל
סָגְר֣וּ פִ֑ימוֹ דִּבְּר֖וּ בְּגַאֲוָֽת : אֲשֻׁרֵ֥נוּ ג׳ ומל
עַתָּ֣ה סְבָבֻ֣נוּ עֵ֭יניהֶם יָשִׁ֣יתוּ לְנְטוֹת ב׳ולתות ׳ ל
בָּאָֽרֶץ : דְּמ֣וּנִי כְּאַרְיֵ֣ה יִכְסוֹף לִטְרָ֑ף וכתיב כן ׳
וְכִכְפִ֥יר יֹ֝שֵׁ֗ב בְּמִסְתָּרִֽים : קוּמָ֣ה יְהוָ֑ה כפבוכו
קַדְּמָ֥ה פָ֝נָ֗יו הַכְרִיעֵ֑הוּ פַּלְטָ֣ה נַ֭פְשִׁי ק׳
מֵרָשָׁ֗ע חַרְבֶּֽךָ : מִמְתִ֣ים יָ֭דְךָ יְהוָ֑ה ב׳
מִמְּתֵ֥י מֵ֝חֶ֗לֶד חֶלְקָ֥ם בַּחַיִּ֑ים וּצְפוּנְךָ֥ יכפויך
תְּמַלֵּ֣א בִטְנָ֣ם יִשְׂבְּע֣וּ בָנִ֑ים וְ֝הִנִּ֗יחוּ ק׳
יִתְרָ֥ם לְעוֹלְלֵיהֶֽם : אֲנִ֣י בְ֭צֶדֶק אֶחֱזֶ֣ה כ׳
פָנֶ֑יךָ אֶשְׂבְּעָ֥ה בְ֝הָקִ֗יץ תְּמוּנָתֶֽךָ : ר׳
יח לַמְנַצֵּ֥חַ לְעֶבֶד־יְהוָ֑ה ל׳
לְדָוִ֗ד אֲשֶׁ֤ר דִּבֶּ֣ר לַיהוָ֣ה אֶת־דִּבְרֵי ׳
הַשִּׁירָ֣ה הַזֹּ֑את בְּי֗וֹם הִצִּ֣יל יְהוָ֣ה אֹתוֹ כ״ף כתי׳ ג׳
מִכַּ֥ף כָּל־אֹ֝יְבָ֗יו וּמִיַּ֥ד שָׁא֑וּל : וַיֹּ֗אמֶר ל׳
אֶרְחָמְךָ֥ יְהוָ֑ה חִזְקִֽי : יְהוָ֥ה סַלְעִ֗י ׳
וּמְצוּדָתִ֥י וּמְפַלְטִ֑י אֵ֝לִ֗י צוּרִ֥י אֶחֱסֶה־ ׳
בּ֑וֹ מָגִנִּ֥י וְקֶ֖רֶן יִשְׁעִ֣י מִשְׂגַּבִּֽי : מְהֻלָּ֣ל ג׳
אֶקְרָ֣א יְהוָ֑ה וּמִן־אֹיְבַ֖י אִוָּשֵֽׁעַ : ל׳ ויחד ומחיבי

בחנתני ב׳חד מלפי׳ שכל כי דברתי

בחנ׳לבי ונו׳ ׳ ידעתי כי ים עבור׳בידו ואם מעטם עומדי יבח לפניך לח חכדין
ברין תמר כבר בחנת לבי ׳ ופקדת לילה לעת הערב בעון בת שבע שנ׳ ויהי
לעת הערב ויקם דוד ונו׳ ׳ כרפתני ׳ כסיתני ׳ בל תמצת ׳ לח תפלת בי חפצך ׳
זמותי בל יעב׳פי ׳ אם תעלה עוד במחשבתי ליבחן לפניך בל יעבר פי לומ׳עוד
על לורחותיו ער שלח יעברו על דבר שפתי׳ בעבור היזקו פרינ ׳ תקוך תמורי׳ רק תכי׳
לעולם תמכו תמורי במעגלותיך ׳ תכי ׳ טעם ג׳כי ים לן כח ׳ הפלה חפרך ׳ בחר
והפרם כמו חפר יפלח י׳ וביתיכך דבק עם חוקו׳ כי לח תפחכו זלת הנזרם בלח ב״ת וים לומרים כי הוח סמוך חל מלת מופיע ׳ מפני ׳ ון ׳ כמו חלה ׳ מרוכי ׳ כמו מבבוני ׳ בכפני בתלות נפש יקיפו עלי ׳ חלבמו ׳ חסר בי״ת בחלבמו קנרו פימו חסר דברו בגחו׳ו חלבמו קנור בקרבם ופימו מדבר גחוה והרחפון נכון בעיני כי הוח כדרך כי כמה פניו בחלבו ׳ לפעולו ׳ תחסר מלת עם ון לפלח וכמה הטעם מבבוני לפלח לפעולו ׳ תקוך תמורי׳ רק תכי׳ לעולם תמכו תמורי במעגלותיך ׳ תכי ׳ טעם ג׳כי ים לן כח ׳ הפלה חפרך ׳ בחר והפרם כמו חפר יפלח י׳ וביתיכך דבק עם חוקו׳ כי לח תפחכו זלת הנזרם בלח ב״ת וים לומרים כי הוח סמוך חל מלת מופיע ׳ מפני ׳ ון ׳ כמו חלה ׳ מרוכי ׳ כמו מבבוני ׳ בכפני בתלות נפש יקיפו עלי ׳ חלבמו ׳ חסר בי״ת בחלבמו קנרו פימו חסר דברו בגחו׳ו חלבמו קנור בקרבם ופימו מדבר גחוה והרחפון נכון בעיני כי הוח כדרך כי כמה פניו בחלבו ׳ לפעולו ׳ תחסר מלת עם ון לפלח וכמה הטעם מבבוני לפלח

בחכני ונכני כמו סלמרתיני כבר כמו סב׳בחכני יי׳ ונכני סלמר דוד לפני הב״ה חפני חה חומרי׳ שהי חברים וחין חומרי׳ שהי חת׳ן לי חכי בחכני בעם׳ נכויכו׳ ונחכה סלם חמר בחכני ונכני כדחית׳במסכת טבת ׳ לפעולו׳ חדם ברבר בפיך וגומ׳ תמוך חמורי ונו׳ ׳ מיח והלחה לכל פעולות חדם סבחתי וכו׳ חת המיסרים תחזינה עיניך והמעם׳ מלפניך יבח ׳ כי תעכני ׳ כי בטוח חני מתעכני ׳ הפלח חסריך ׳ דמיבר״ח בלע״ז כמו ונפליכו חני ועמך מופיע בימיך חת החוסים בך ממתקוממי׳ עליהם הפלח חסריך מופיע חוסים הרי זה מקרח מסורם הפלח חסר׳להוסיע בימיך חת החוס׳ ונו׳ כיחיון׳ הוח המחור מבני׳ סהמחור תלוי בו ועל פס מחרוריתו הוח קרוי חיטון לטון חטך והב״ה הכין לו סומר חת דיסי העין המכסין חותו תמיד ׳ זו סרכי ׳ בסביל זחת מסודרים חותי לויבי ׳ חסר בנפש יקיפו עלי ׳ ליטול נפסי ׳ חלבמו קנרו׳ בחלבם ובמעם קנרו לבם ועיניהם מהביט ל׳ פעלך לירחם מפניך ׳ חמורו עתה בבבונו ׳ חת עקבנו עתה בבבונו החובל ועיניה יפיתו לנטו׳בחרץ לפעו׳ בחרץ ונרחה לי פנתפלל דוד תפילה זו לחת׳ סבח לידו מעפס סל חוריה ויוחב ויסר׳ סין בחרץ בני עמון כרי׳ על רבה ויי׳ דוד סלח יכסלו סס בסביל עבירה סבידו ויפתנו פלסתים ומוחב וחרוס וכל סכיני ח׳ הרעים המכפי׳ ליום חידס ויבחו עליהם ׳ יכסוף ׳ יחמוד כמו כי נכסוף

כנפשת ׳ קדמ׳פניו ׳ סל חוב ׳ הכריעהו ׳ קפח חת רגליו ויכרע ויפול ׳ פלטה נפשי ׳ מכל רשע סחוז חרבך סלת׳ מפליטו ליפרע מן התחויבי׳ל ׳ ממתי׳ידך ׳ מן המתי׳בידך על מטתם לכי בוחר להי׳ממתי׳ מחלר ׳ מחוסס ממתי׳ בזקנם ׳ מהפלו חלורה ררוי״ל בלע״ז ומן הבדיקי׳ לשר חלקם בחיים ׳ וכפוך תמלח בטנם ׳ ומחות׳ לשר תמלח מעיהם מטוכך לשר כפנת לירחיך ׳ יתר׳ ׳ נכסיהם לשר יפתירו במותם ׳ ולכי בפרקתך לחזה פניך לעתיד ׳ לח בבדק לחזה פניך מפפטי הוכח מלפניך והבדקות סבירי לחוז ובהם לחזה פניך ׳ תפבעה בהקיץ תמוכתך ׳ תפבעה מרחיית תמוכתך בהקיץ המתיס מפנתם לל׳ תפבעה מרחות פניך בהקיץ המתיס מפנתם סהם כרמות תמוכתך סבן כלמר כי בכלס חלהיס עפם לת ההרס ׳ ביום הכיל יי׳ חותו ונו׳ ׳ כפהזקיק וכבר עכרו עליו כל כרותי ונכול מהם ׳ ומיד פיול ׳ והלח פיול בכלל היה לפי סהיה קפה עליו ורודפו יותר מכלס כיוכ׳כרב׳לתם חום׳ורלו׳ת החרץ ולת יריחו ׳ תרחמך ׳ יחלכך כדמיתרגם ולהבת לרעך ותרחם ׳ כלמי מעזרתני בכלע המלקות כפהייתי

מכומכם בין פיול ולכסיו להתפע כמו סב׳ופיול ולכסיו עוטרים לל דוד ונו׳ ׳ ומצודתי ׳ סורי ׳ לפון מבבר ׳ סורי ׳ לפון כלע ׳ לחכה ׳ תבדיחויר בלע״ז לחכה בו תתכפס בבלו כעניו בכיתר מבלי מחבה חבקו כור סהכלעים כסוי ומנן להולכי דרכיס מן הרוחות ומזרס נפתים ׳ מהולל לקרית יי׳ ׳ בהלולים לקרית ולתפלל לפניו תמיד כלומר לל לפני התפועה חני מהללו לפי סבטוח חני מלומע מיושבי ׳ תפסוכי

חפפוני חבלי מות · כמו כורים וחבלים ועל כן הוא בפלס נקודות להפרים בימו ובין חבלי מנפה : ונחלי · דמיה החויב למים כמלך תמור חת מי הנהר חזי המי פטפוט
חמר רבי יהודה הלוי מ"כ בליעל דרך תפלה לא יעלה והוא החויב וחבלי דרך מפל למחבלות המות : בפר לי · מהיכלו · המתי סבל בזרועותי כתובות וחתומות פס :
ותגעש · הזכיר הארץ וההרי בעבור היותם עומדי׳ וחין להם תנוע׳ וזה מפל מיתגעשו כל סוכחי דוד מפני חרון הפס וחולו היו חזקי בהרים :
ובכה והיתה לפרפ׳ מזכלת הם והטעם המות : ויט · הטע׳ פתרד הנזירה על החויבים מן המתים מתוך הפס הנכבר : וירכב · דרך מפל והטעם רדת הנזיר במהירות

רשי

חפפוני חבלי מות · פעמי׳ רבות סבבוני רפעים חפפוני כמו סבבוני וכן חפפו עלי רעות :
חבלי מות · מהנות חויבים כמו חבל נביחים וית בספר ממוש כחותה דיתכה על התברה לפון חבלי יולדה : ונחלי בליעל · לף הוא לפון בייסות פוטפים כנחל : חבלי שאול · כמו חבלי מות מפריין רפיעין ואני מה הייתי עושה בפר לי לקרוא אני הייתי קורא לי׳ תמיד : ותגעש ותרעש הארץ · היכו מחובר למקרא עליון אלא מחובר לאשר אחריו לפופו כי מרה לו ותגעש ותרעש הר׳ כי מתמם בלפון כאשר כתרגומו ובה לנקו׳ בקמת עמו ועבדיו מפרעה ומעמו בעשה ורעשה הארץ : עלה עשן באפו ·
הכמיכתיב״ילשם בלעז׳ כן דרך כל חרון אף להעלו׳ עשן מכחיריו : ויט שמים וירד · לעבור בארץ מכריס וירד כשמעו לפון אחר תיתכטב״ם בלעז׳ : וירד · ויעף כמו כאשר ירחה הכפר :
חשכת מים · סבעבי עחקים הם חשך חפר סביבותיו ושמא תאמר לפנים מן החשך אין לזה תלמוד לומר ממנה חפר כגדו ומתוך מחיכתו את עביו חפר סביבותיו בוקעי׳ ועוברים ברד ונחלי אש : עברו · טריפפרפ״ט בלעז׳ הכרד בוקע ועובר על המכרי׳ עליס קוף׳ וירחו חפיקי מים · כפנקבע הים : ויגלו מוסדות תבל · מכל מימות סבעולם נכקעו : מנשמתך · מנפיכת : יפלח מתרוס · מלחיכו להכיל את יערצ מן הים ומתכרים : ימשני · לפון הוצאה כמו כי מן המי׳ משיתיהו : יקדמוני · חויבי היו מתכרין ומקדימין לבא עלי ביום חידי ויהי יי׳ וגו׳ : כבדקי · כפרק לכתי חחריו במדבר : כבור · לפון כקיות כמו ובר לבב לא יפלח ממרום יקחני כנגד עבמו אחר על פס המלאך מבא בפלא המחלוקת לפנות את פחול מעליו מנחמר ומלאך בא אל פחול וגו׳ · כבדקי פלא הרגתיו בברתי את כנף מעילו : כי כל מפפטיו לנגדי · תמיד מתים לחוקם לנגד עיני : עם

אַפְפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל ה
יבעתוני : חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבְּבוּנִי
קִדְּמוּנִי מֹקְשֵׁי מָוֶת : בַּצַּר־לִי אֶקְרָא
יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבֹא
בְאָזְנָיו : וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ
וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־
חָרָה לוֹ : עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ־מִפִּיו
תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ : וַיֵּט
שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו :
וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעׇף וַיֵּדֶא עַל־כַּנְפֵי
רוּחַ : יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו
סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים :
מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי־
אֵשׁ : וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן
יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ : וַיְשַׁלַּח שׁ
חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם :
וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת
תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ
אַפֶּךָ : יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי
מִמַּיִם רַבִּים : יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז
וּמִשֹּׂנְאַי כִּי־אָמְצוּ מִמֶּנִּי : יְקַדְּמוּנִי
בְּיוֹם־אֵידִי וַיְהִי־יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי :
וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי :
יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב
לִי : כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא
רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי : כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו
לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר מֶנִּי :

אפפוני ד׳ וסים נמסר בשמוח ב׳ סימן כב · סבבוני כלהון מל בתא סבבוני בכחש אפרים · ויתגעשו ג׳ וסים
ויתגעשו כי חרה לו דשמואל · וחברו דתהלות · ויתגעשו ולא יוכלו והמו · וירד ג׳ פתחין בקריאה וסימן
ויט שמים וירד · וחברו דשמוח · מי עלה שמים וירד · ויראו ד׳ וסים ויראו אפיקי ים יגלו מוסדו דשמוח ·

ב׳ חד חסם · כול חל בחלף סבבוני בכחש

ד׳ חסר

ה׳ חסר

ו׳ חסר

ז׳ חסר

ח׳ חסר

ט׳ חסר

י׳ חסר

יא׳ חסר

יב׳ חסר

יג׳ חסר

יד׳ חסר

טו׳ חסר

טז׳ חסר

יז׳ חסר

יח׳ חסר

יט׳ חסר

כ׳ חסר

כא׳ חסר

כב׳ חסר

כג׳ חסר

כד׳ חסר

כה׳ חסר

כו׳ חסר

כז׳ חסר

כח׳ חסר

כט׳ חסר

ל׳ חסר

לא׳ חסר

לב׳ חסר

לג׳ חסר

לד׳ חסר

לה׳ חסר

לו׳ חסר

וירא אפיקי מים דתהלות · ויראו ראשי הבדי׳ מן הקדש׳ וחברו דלח · ידי לא בקריאה וסימן ואפן וארד מן
ההר והוה בער באש · ואתפש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי · יגמלני יי׳ כצדקתי דשמוח · מלמד ידי
למלחמה דשמואל · אשר ברכו יי׳ צבאות לאמר · כי בראותו ילדיו מעשה · ועל פעל ידי תצוני · אנכי
עשיתי ארץ · ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ · פרשתי · ידי כל חיום · הוי למחפרות · יגמלני יי׳
כצדקי דתהלות · וישב יי׳ לי כצדקי כבר ידי · מלמד ידי למלחמה דתהלות · כי סבבוני כלבים עדת
מרעים הקיפוני · שמע קול תחנוני בשועי אליך · פרשתי ידי אליך נפשי בארץ עיפה · לדוד ברוך
יי׳ צורי · ופניתי אני בכל מעשי שעשו ידי ובעמל · והנה יד נגעה בי · כלם מיראים אותי · וחד וידי

נטפו מר ואצבעתי ·

ואשובב ד׳ וסימן נמסר בשמואל ב׳ סימן כ״ב גבי שירה • יוכלו ״א וסימן נמסר ביהושע סימן ז׳ וירמיה סוף סימן א׳ • ואשחקם ב׳ וסימן כעפר ארץ ׳כעפר על פני רוח דתהלות •

רשי

וְאֶהְיֶה תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי : 5
וַיָּשֶׁב־יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד לח׳ נח׳
עֵינָיו : עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גִּבֹּר ב׳ ג׳
תָּמִים תִּתַּמָּם : וְעִם־נָבָר תִּתָּבָרר וְעִם־ ל׳ ה׳ 5
עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל : כִּי־אַתָּה עַם־עָנִי 5
תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל : כִּי־ ח׳כתי׳ ק
אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ
חָשְׁכִּי : כִּי־בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי ר׳ ג׳ מל׳ ויחד חק׳
אֲדַלֶּג־שׁוּר : הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת
־יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים
בּוֹ : כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי
צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ : הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי
חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי : מְשַׁוֶּה רַגְלַי ג׳ חד׳ מל׳
כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי : מְלַמֵּד כ״ה 5
יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחְתָּה קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה
זְרוֹעֹתָי : וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ
תְּסָעֲדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי : תַּרְחִיב 5
צַעֲדִי תַחְתִּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי :
אֶרְדֹּף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד ל׳ ה׳ מל׳ ר׳ ל״ה
־כַּלּוֹתָם : אֶמְחָצֵם וְלֹא־יְכֹלוּ קוּם
יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי : וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל ב׳ סומיה ל׳ ויחד ויתרני חיל דסמוכל
לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי : וְאֹיְבַי
נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם :
יְשַׁוְּעוּ וְאֵין־מוֹשִׁיעַ עַל־יְהוָה וְלֹא ל״ה
עָנָם : וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל־פְּנֵי־רוּחַ כ׳ כעפר ארץ
כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם : תְּפַלְּטֵנִי ל׳ ויחד ואריקם
מְרִיבֵי עָם תְּשִׁימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עָם
לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי : לְשֶׁמַע אׇזֶן כ׳ סומיתיד
יִשְׁמָעוּ לִי בְּנֵי־נֵכָר יְכַחֲשׁוּ־לִי :

וַהֲוֵיתִי שָׁלִים בְּדַחֲלָתֵיהּ וַהֲוֵיתִי
נְטִיר נַפְשִׁי מֵחוֹבִין : וּפְרַע יְיָ לִי
חֵיךְ זְכוּתִי כְּבִרְירוּת אַיְדֵי קֳדָם
מֵימְרֵיהּ : עִם אַבְרָהָם דְּאִשְׁתְּכַח
חָסִיד קֳדָמָךְ אַסְגֵּיתָא לְמֶעְבַּד חִסְדָּא
עִם זַרְעֵיהּ דְּיִצְחָק דַּהֲוָה שָׁלִים
בְּרַחֲלָתָךְ אַשְׁלֵימְתָּא מֵימַר רְעוּתָךְ
עִימֵיהּ : עִם יַעֲקֹב דַּהֲוָה בְּרִיר
קֳדָמָךְ בְּחַרְתָּא בְּנוֹי מִן כָּל עַמְמַיָּא
וְאַפְרַשְׁתָּא זַרְעֵיהּ מִן כָּל פְּסִילָא
וְעִם פַּרְעֹה וְזַרְעֵיהּ וּמְצָרָאֵי ד
דַּחֲשִׁיבוּ מַחְשָׁבָן בִּישָׁן עַל עַמָּךְ
בִּילְבַּלְתִּינוּן בְּמַחֲשַׁבְתְּהוֹן : מְטוּל
דְּאַנְתְּ יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּחַשִּׁיבִין
בֵּינֵי עַמְמַיָּא בְּגָלוּתָא אַנְתְּ עֲרַיְתּ
לְמִיפְרָק וּבְמֵימְרָךְ אוֹמַיָּא תַּקִּיפַיָּא
דְּמִיתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוֹן הַמְאֵיךְ מְטוּל
דְּאַנְתְּ תְּנַהֵר שְׁרָגָא, דְּיִשְׂרָאֵל
דְּמִיטַּפְיָא בְּגָלוּתָא דְּאַנְתְּ הוּא מָרֵיהּ
דְּיִנְהוֹרָא דְּיִשְׂרָאֵל אֱלָהִי יַפְקִינַנִי
מֵחִשְׁכָּא לֶיהוֹר יַחֲמִינַנִי בְּנִיחָמוּתִי
דַּעֲלְמָא דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי לְצַדִּיקַיָּא :
מְטוּל דִּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּי מַשְׁרְיָן
וּבְמֵימַר אֱלָהִי אֶכְבּוֹשׁ בִּרְכִין ת
תַּקִּיפִין : אֱלָהָא דְּכַוְונָן אוֹרְחָתֵיהּ
אוֹרַיְתָא דַּיְיָ בְּחֵירָא תְּרִים הוּא לָכֹל
דְּמִתְרַחֲצִין עֲלוֹי : אֲרוֹם עַל נִיסָא
וּפוּרְקָנָךְ דְּתַעֲבִיד לְמָשִׁיחָךְ וְלִשְׁיוּרֵי
עַמָּךְ דְּיִשְׂתְּאָרוּן יוֹדוּן כָּל עַמְמַיָּא
אוֹמַיָּא וְלִישָׁנַיָּא וַיְמָרוּן לֵית אֱלָהָא
אֶלָּא יְיָ אֲרוֹם לֵית בַּר מִינָךְ וְעַמָּךְ
יְיָמְרוּן לֵית דְּתַקִּיף אֶלָּא אֱלָהֲנָא :
אֱלָהָא דְּמָזַרְזִי לִי קִפּוֹר בְּחֵילָא
וּמְתַקֵּן שְׁלִים אוֹרְחִי : דְּמְשַׁוֵּי רַיְגְלַי
קַדִּילִין חֵיךְ אַיָּלְתָּא וְעַל בֵּית תּוּקְפִּי יְקַיְּימִנַּנִי : מַלֵּיף אֲיְדַי לְמֶעְבַּד קְרָבָא וּמַתְקֵיף חֵיךְ קֶשֶׁת
בְּרַכּוֹמַיָּא דְּרָעֵי : וְיָהֲבַת לִי תְּקוֹף וּפוּרְקָן וִימִינָךְ תְּסַיְּעַנִּי וּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּיתָנִי : אַפְתִּיתָ
פִּסְיָעָתִי בְּאַתְרֵי וְלָא אִיזְדָּעָזַע רְכוּבָתִי : אֶרְדּוֹף שַׂנְאַי וְשֵׁיצֵיתִינוּן וְלָא תָּבִית עַד דְּגַמַּרְתִּינוּן :
אֶגְמַרִינוּן וְלָא יְכִילוּ לְמֵיקַם וְנָפְלוּ קְטִילִין תְּחוֹת פַּרְסַת רַיְגְלָי : וְזַרְיְתָּא לִי חֵילָא דְּיָךְ
קְמוֹר לְמֶעְבַּד קְרָבָא תַּבַּרְתָּא עַמְמִין דְּקַיָּימִין לְאַבָּאשָׁא לִי תְּחוֹתוֹי : וּבַעֲלֵי דָּבָבִי הַבַּרְתָּא
קָדָמַי יְהָבְתִּינוּן מְחַזְּרֵי קְרַל וְשַׂנְאַי אֲשֵׁצֵיתִינוּן : כְּעַן סָעִיד וְלֵית לְהוֹן פְּרִיק מְצַלִּין קֳדָם
יְיָ וְלָא מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן : וְרוֹשַׁשְׁתִּינוּן הֵיךְ גַּרְגִּישְׁתָּא עַל אַנְפֵּי אַרְעָא זַעֲפָא וְהֵיךְ סְיַן אַשְׁקְקֵי
בַּעֲשָׁתַּת אִינּוּן : תְּשֵׁזְבִינַנִי מִפַּלּוּגַת עַמְמַיָּא תְּצַטְּרִינַנִי בְּמֵזְרֵי מַזָּיִן בְּרֵישׁ עַמְמַיָּא דְּלָא חַכִּימִית
יְפַלְּחוּנַנִי : לְשֵׁמַע אוּדַן יִשְׁתְּמְעוּן לִי בְּנֵי עַמְמַיָּא יְכַדְּבוּן קֳדָמָי :

עם חסיד תתחסד • כלומר לפי מכן דרכיו לגמול מדה כנגד מדה • חסיד תמיס כבר כנגד מלא לבוש • עם נבר • נחמן • עם עקש • כנגד פרע • כי אתה תאיר נרי • כשנלחם בלילה בגדוד עמלק הבא על נקלב מ׳ ויכה דוד מהנשף עד הערב למחרתם • כי בך • במלחמתך • ובאלהי אדלג סור • כשבא להלחם על יבוס ואמר לפני יבוסי יהיה לרחם וכפר הבית יוחב ברום רעכן וכספו ונתלה בו ועלה על החומה ואמר דוד יהלמני כדיק וגו׳ כפר לו הקב״ה את החומה ודילג במדרם תילים • כרופה • ברורה מבטיח ועופ׳ • נייקן תמיס דרכי • הפיר מדרכי כל תקלה ומכשול עד שנעשה פלס וכבוש • מעוה רגלי כאילות • רגלי הנקבות עומדות ביופר יותר מעל זכרי׳ • ונחתה קשת נחושה זרועותי • ונחתה קשת כאמן דריכת קשת כמו חכיך נחתו בי ופעל פלו כחת וכשמתפעל בה רגש ומחצר את הקו׳ן ונחתה מגזרת נכחר כמו נחר גרוני מגזרת נכחר כמו נחר מפות כרף מגזר׳ כנדף עיני כגבה כמו נכגר׳ כתיב כמו נכתיב כנף ומין לפוקרו מגזרת חתה מהיה לו לום׳ נחתת׳ כמו מן עשה נעשת׳ ר״ח ונחתה קשת נחושה זרועותי חית היה חית לשון דריכת קשת כמו חכיך נחתו והקו׳ן חינה יסור בתיבה חלף כמו נחלו ונדרכה קשת נחושה על ידי זרועותי קשתות על נחשת היו תלויות לו לדוד בביתו ורוחץ לות׳ מלכי החומו׳ ואומרי׳ זה לזה חתה סבור עים כח ביד דוד לדורכן חין זה חלף ליירחנו והוח היה עומע ודורכן בפניהם • ועניתך תרבני • הרבתה מדת ענוותך להתנהג בה עמי • תרחיב בערי תחתי • המרחיב בערין ינוח ליפול וכן הוח חומר בלכתך לח יכר בערך • מעדו • חיקלורנ״ליכט בלע״ז • קרסולי • הס הרגלים מן החסתוירין מקורין קביל״ח בלע״ז ולמטה • נתתה לי עורף • פונים לי ערופס ובורחים • ימומו • לעג מלהם • וחין מושיע • מחין בה יכולת וחוזרים וקוראים לל יי׳ ולח יענם • ואשחקם • לשון כתיפה • חריקס • כטיט הרוק מליכו עב כמו הס מריקים מקיהם לח הורק מכלי חל כלי • תפלטני מריבי עם • חעגם בדין יפר׳ להטות משפט ולח למעבר בישרחל יותר מן הרשות • תשימני לרחש גוים • מחין עוכם בהס • למען חזן • חפילו עם חין בפני חלף מיתמעט

בְּנֵי עַמְמַיָּא יְסוֹפוּן וְיִטַּלְטְלוּן
מִבִּירַנְתְּהוֹן׃ קַיָּם הוּא יְיָ וּבְרִיךְ
תַּקִּיפָא דְּמָן קָדָמוֹהִי מִתְיַהֲב לִי
הְקוֹף וּפוּרְקָן וּמְרוֹמָם אֱלָהָא
הְקוֹף פּוּרְקָנִי׃ אֱלָהָא דְּעָבֵד
פּוּרְעָנוּתָא לִי וּמְחַבֵּר עַמְמַיָּא
דְּקַיְימִין לְאַבָּאשָׁא לִי תְּחוֹתִי׃
מְשֵׁיזְבִי מִבַּעֲלֵי דָּבֵי לָחוֹר עַל
דְּקַיְימִין לְאַבָּאשָׁא לִי תְּגַבְּרִינַנִי מִן
גּוֹג וּמַשִּׁירַיָּיתָא עַמְמִין חֲטוֹפִין ד
דְּעַפְּיָה תְּשֵׁזְבִינַנִי׃ מָטוּל דֵּיכְנָא
אוֹרָה קֳדָמָךְ בְּנֵי עַמְמַיָּא יְיָ וְלִשְׁמָךְ
אֲזַמֵּיר תּוּשְׁבַּחְתָּא׃ מַסְגֵּי לְמַעְבַּד
פּוּרְקָן עִם מַלְכֵּיהּ וְעָבִיד טִיבוּ ל
לְמְשִׁיחֵיהּ לְדָוִד וְלִזַרְעִיהּ עַד ע
עָלְמָא׃ לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד
דְּמִסְתַּכְּלִין בְּשִׁמְיָא מְשָׁתָּעִין קֳרָא
דַּיְיָ וְעוֹבָדֵי יְדוֹי מְחַוְיִן דְּמֵרִיקָן ב
בַּאֲוִירָא׃ יוֹמָא לְיוֹמָא מוֹסִיף וּמַבְּעֵי
מֵימְרָא וְלֵילְיָא לְלֵילְיָא פְּתִית וּמַחֲוֵי
מַנְדָּעָא׃ לֵית מֵימַר דְּתוֹרַעְמְתָּא
וְלֵית מִילֵי דְּשַׁגּוּשָׁא דְּלָא מְשְׁתְּמַע
קָלֵהוֹן׃ בְּכוֹלָא אַרְעָא נְפַק סְתָם
עִינֵיהוֹן וּבְסָיְפֵי חֵבֶל מַיֵּיהוֹן ל
לְשִׁמְשָׁא שַׁוִּי מַשְׁרְוֵי זִיהֲרָא בְּהוֹן׃
וְהוּא בְּצַפְרָא כְּמִפְקֵיהּ חֵיךְ חֲתָנָא דְּנָפִיק מְגוּנְיֵיהּ וּבְטִיהֲרָא יָחֵדִי חֵיךְ גִּבָּרָא לְמִרְהַט
בְּאוֹרְחָא׃ מִסְיָפֵי שְׁמַיָּא מְפַקְנֵיהּ וְתוּקְפֵיהּ עַל סְטַרֵיהוֹן וְלֵית דְּמִטְמַר מִזִּיוֵהּ׃ אוֹרַיְתָא
דַּיְיָ שְׁלִימְתָּא מְיַתְּבָא נַפְשָׁא סַהֲדוּתָא דַּיְיָ מְהֵימְנָא מְחַכְּמָא שְׁבִיבְרָא׃

בְּנֵי־נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃ ל׳ ב׳
חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי
יִשְׁעִי׃ הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר ל׳ מ׳ ל׳ ג׳
עַמִּים תַּחְתָּי׃ מְפַלְטִי מֹאֹיְבָי אַף מִן־
קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי׃
עַל־כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ נ
אֲזַמֵּרָה׃ מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה ל׳ יו״ד דכתי׳
חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־ ע
עוֹלָם׃ ל׳ ט׳ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר א
לְדָוִד׃ הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃ יוֹם ל׳ ה׳
לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה־ ל׳ נ׳ ל׳ ג׳
דָּעַת׃ אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי ל׳ אלפי׳
נִשְׁמָע קוֹלָם׃ בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם ה ר׳ ל׳ נכתו׳
וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל ל׳ ה׳
בָּהֶם׃ וְהוּא כְחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ ל׳ ג׳ לק׳ ל׳ נחס׳ בסיפ׳
כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃ מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם ג׳
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין ל׳ ה׳ ל׳ ג׳
נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃ תּוֹרַת יְהוָה ל׳ ה׳
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה ל׳ ה׳
נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת־פֶּתִי׃

יבולו׳ ילמ״ד כמו נכול תכול דמתרג׳ מילה תילה ומכח פירש כמו מחרי בלותי
וכן פירש נכול תכול: ויחרגו׳ לשון רימה מחדרי׳ רימה מתרגמינן חרגת מותה:
ממסגרותיהם׳ מחרמוניקס הנסגבים מיכנרו בהם מפחד: הי׳ הטעם כי מי
צורי לעולם יבעלוס יהיה רם שהי יטעי על כן לית לפחדי: הל׳ ורב׳ כתו כעדר
בתוך הדברו: מפלטני מהיבי׳ יש חומרים פלוג ומכחיש:

יבולו׳ כמו נכול תכול: ויחרגו׳ כתרגו׳ חרגת מותה ואין ריע לו בתקרית:
ממסגרותיהם׳ מחרמוניקס הנסגבים מיכנרו בהם מפחד: הי׳ הטעם כי מי
צורי לעולם יבעלוס יהיה רם שהי יטעי על כן לית לפחדי: הל׳ ורב׳ כתו כעדר
בתוך הדברו: מפלטני מהיבי׳ יש חומרים פלוג ומכחיש:

הנותן ד׳מ׳ל בקריאה וסים הנותן רחני לאין׳ כים דרך ׳תל הנותן נקמות לי דת תהלות׳ הנותן תשועה
למלכי׳ אית דמסרי הנותן נקמות לי דמלכים מ׳ל ואינו כי נמצא בכל המסורי׳ מדוקי׳ חסר ולא נמסר
עליו ד׳מ׳ל גם אשכחנא דאית דמסרי ההוא דאורית הנותן אמרי שפר מ׳ל ומניין ליה עם הד׳מ׳ל ומסרי

הנותן ד׳מ׳ל בקריאה וסים הנותן רחני לאין׳ כים דרך ׳תל הנותן נקמות לי דת תהלות׳ הנותן תשועה
למלכי׳ אית דמסרי הנותן נקמות לי דמלכים מ׳ל ואינו כי נמצא בכל המסורי׳ מדוקי׳ חסר ולא נמסר
עליו ד׳מ׳ל גם אשכחנא דאית דמסרי ההוא דאורית הנותן אמרי שפר מ׳ל ומניין ליה עם הד׳מ׳ל ומסרי

ה׳מ׳ל אמנם קהנא ניה טיבא ולא אשכחנא בשום כפר מוגה שיהיה מ׳ל אמנם בקצת תקין שת אשכחנא
דהוא מ׳ל ואנן לא בקיאינן יומא דין בם׳ל וחס׳ לאכזועי כמאן׳ יש ישיש ה׳ בקריאה וסים נמסר
בסדר כי תבא ובישעיה סימן ס״ב׳

מוצאו כ׳ יד׳ תק נכון מאד

מתחדשי׳ בכל יום על כן כתו׳ ומעשה ידיו כי עם השמים כת׳ כבוד ז׳ וזה ראיה כי
יקבל האויר כח המתרתים והכבה הגדול: יום׳ יש רשות גמורות מחכמת
החשבון כי מערב השבע׳ מתחיל׳ בכל חלקיה ולעולם לא תמצא מחבור׳ מערבית
דומה לחברת חילו היה העולם עומד חלפים רבבות שנים גם זה מפורש
בספר יצירה ובעבור זה מה יתחדש ביום הזה יודיענו ליום הבא זה לזה ודור ז
דור כי בכל יום יש דבר חדש ואין טענה מדברי שלמה אין כל חדש לי על הכלל
ירכר: יבוע׳ שלא יפסוק כמו מבוע לו כמו יניד הנה ויבוען בפיהם כמו לחוך
שמע לי וטעם יום ולילה הזמן עומד: אין׳ הזכיר כי אין לשמים פה כגון בן
חרס וטעם אומר הם הדבורים שים להם טעם שלם כאומר ראובן חי וזה לא
יהיה רק מהבור דברים והדבור הוא ראובן והקול ישמיע אות ר״ם ראובן וזה׳

הזכיר כי במראה העין על גוף ומראה עין הנשמ׳ הפנימית מחכמת ירחה לחתת קפור שמי׳ ומה שיניר הרקיע ׳ בכל׳ קו׳ כמו קו׳ לקו והו׳ המכתב ושם קווט שב ז
השמי׳ והטעם כי תכתבם יקרית בכל מקום ויבינו מה טעינו כל המשכילים בכל מקומות הארץ: ובקצה תכל׳ הוא הארץ המיושבת מליהם ישמיעו והכה קפור והקו
הוא הכפר והם שהזכיר בעל מפר ובפר וסיפור כי לה שלשתם עיקרי כל החכמות וטעם להזכיר השמים כי הוא גדול מכל גוף והתנועות העליונות כולם
קטורות בי והוא מוליד הזמן העונה והיום והלילה והתחכות וחמחים וכל החיים תלויים בשמים וכבה אמר שלמה תחת השמים ולהל נוה כמו חים לחלוני כי
השמים קבוע בגלגל הגדול ברחוות גמורות מחכמת מלחמת השמים וע״ל כדמות תור וכמוהו לע יחהיל ולפי דעתי פ״ל יחהיל מוסף כלשון והחזניחו כהרות והוא מגזרת לע
מלת תורם וטעם בהם בשמים הוא כשתר מעיני ועפני הארץ כגבר מרחק המרינו׳ מקבה מזרח והמשילו לחתן בעבור שכל רואיו ממחים בו וטעם כגיבור בעבור
מירון בגלגל בו ולע ייעף ולא ייגע: מקצה׳ הזכיר תכונותיו כפי תוגרתו בחלת שהיה הפך התכונה הגדולה ומלת תקופה כמו כי הקיפו ימי המתקה הקיפוני וטעם
וחזר כשתר כי תחת השמים בעולם כדמות חום הלב בגוף הארם מרחות חכמת התולדת והכה הוא חיי כל הנפשות: תורת׳ אמר רב סעדיה הגאון כי תחסר
מלת יאמר כי השמים יאמר תורת השם תמימה ולפי דעתי שהזכיר עד כה חיך יוכל המשכיל למצוא עדות על התלהות ולהכיר מעשיו ואמר דוד גם יום עד אחר
גבור ממנו ואתר כאמן והיה תורת השם ועדותיו ופיקודיו ומצותיו ויראתו ומשפטיו ופירוש תורה מתורה הדרך היורה בשמים נזכרים כמו תורת הצרעת והנזיר
והזכיר מצבת נפש כי התורה תמיר השפיק הן הנפש וטעם לאמר תתיחס כנגר השמים בעבור היות השמים תמימים בחורה והוכח זה מהבא כמו הלבנה וטעם מצבת נפש
כשמים כי תעת היות השמים בחכי גלגל העולה תמוד נפש רבי׳ מהחולי׳ השך מה מיקרה בהיותו בחכי גלגל הזורד והרופאי׳ ידעו זה ועדות הדברים העתיקים מפי
הקבלה עדות בעיניהם ובעבור שלא יוכל לרש לדעתם מדרך הרחות לאמר מחכימת פתי ולאמר שכחתים הם ולוכם כזב לף על פי שלוכם יודעים אותם תכלי לב

ויאמר על התורה תמימה כי אין כדיך לעדות ער כה חיך יוכל המשכיל: פיקודי

פקודי · מצוות פקודין והמה הנמצאות בכח הנפש בכל אדם בהיותו בר מצוה והנפש הפקידם בלב והזכיר יפרים עדיהם כי כל המצוות מחכימים עליהם בדרך היותר טוב אם מכשול ואמר מפתחי לב כי בעבורם יגיע החכם למעלת פתחת עולם וכנגד הטעם הזכיר ישרי בעבור כי מהלך הטעם על סדרי גלגל תמזלות והוא הדרך היותר ועור יתרון לפקודים כי הטעם פעמים מטה מגלגל המיסור ומחת לב כנגד הטעם כי בכח הוא רק ביום תמצא ולא בלילה והפקודים תמיתחי תמיד ותכות ותמצות עשה וקרוס תכו בעבור מחי כתו ברוכם למה כוו ותת עליהם ברה כי כן הם לבדי לבב על כן מחירת עיכים כאדם מהיה בחסך וכנגד הטעם אמר ברה כי אין בה כדמו אחרות בתוכה כמו גלבנה ויתרון המצוה כי העכים יפתירו אור הטעם ביום ולא כן המצוה ומחירת עיכי כי היא אור העולם ביו גם בלילה כי אור הלבב תורה ברחות נתורות: ירחת · מצות לא תעם ואמר טהורה כי הטהו הוא סלה יתגל במצות לא תעם · עומדת לעד · מלא יתכן שהטעם יתיר החסור וכנגד הטעם אמר טהורה בעבור מים פעמים סיקדר הטעם לעם סגופם טהור הוא רק הדבר וכנגד אחרים והטעם עומד לעד כי תיכנה מורכב כמו הכבדתי מהארבעה יסודות אחת מתחתם עתידת הטעם בפי הרואות: מפקטי · ירוע כי מפקטי חכם המזלות כפי מערכ המערתי בערכם אל הטעם וים מפקטי בערכי מכחיבי זה לילה ובעבור זה יטעו בעלי הדין על כן אמ על מפקטי הטם פדקו יחדו ואח שהפלי לדבר על יתרון התורה המועלת למשכיל בעולם הבא הזכיר בנגד תענוגי זה העולם: הנחמדי · תנעי העולם מתאוי להיות להם זהב ופז רב הם חכמים יקרות בעבור מהם עומדים בעצמם ולא יחסרו ולחכמה יתרון עליה כי האדם ימכרנה בחייו ובמותו וטעם ותתוקי כי המשכיל בדיך זיו כל חי טוב ורע אמר כי תענוג החכמ יותר מתענוג המשכיל המתוק ואין למעלה מהדבם בעבור היות המשכיל תענוג רגע והחכמ לעולם גם טעם מתוקים הם מדבש ונופת למתכילים לברם לא לכל אדם על כן גם עבדך ומלת בהם כמו הנחמדים וטעם בשמרים עקב רב ידעתי כי בשמירתם שכר רק יקבל המומר והנה יועילו בעולם הזה ובבא: סגולות · יתכן היות האלף תחת חות הכפל או תחת יוד כמו סכיות החמדים והטעם אני כזהר בכל מאדי רק לפחד חולי מסגה יקרה לי על כן אמר מנסקרות ממני נקני: גם · יתפעל לא הפס סיקבב סכות כי לו נתכנו עליות סיחפרכו מחברת הזדים ומרעתם ולא יפסלו בו ועשם לו שיהם תם והיה מלה זרה והטעם כי לא יוכל לשמור המצות הם יפעלו בו זדים כי יכריחוהו: והיו לרצון אמרי פי · מלא יפסלו בו זדים ועשם כורי מלא יפחד סיפסלו בו אין לו בוחל מידם זולתו על כן יי כורי וגואלי: למנצח · יענך יי ביום ברה · יתכן שזה המזמור חברו אחר מהמשוררי על דוד ויהיה פי לדור כמו על דוד כמו למלמה שהי מפטיך למלך תן ואל תתמה על לדד לדור והכה דרך אחרת מזמור סיר ליום הפעת לו דוד חברו ואומר לנסיכו יענך יי ביום ברה לו לעכמו ידבר ום אומרים סהוא על המשיח יענך יי ביום ברה בתלחמה וטעם שהי יעקב כי ברות רבות עברו לו בדרכי והפס סגבהו: יפלח · מקדם · מקרי האחרון: יזכור · פי למה יעזרך כי יזכור כל מנחותיך וזהו חכתוב בתורה והרעותם בחצוצרות וזכרתם ומפעתם ום אומרי סעולות היו עופי בעת המלחמות כמו ותתקף ותעלה העולה: ידפנה · יפרפנה הם המזבח ותעוב דמן ומלת ידפנה על דרך ותקרחת לך סלה בלה האלף קמופה כמפעט עם תוספת ה"ה על כן אמרו רבים כי הס דומי לפעלי הרבעיי: יתן · הטעם פינכח החוב: נרננה · כל לחר מלכי דור יאמרו לו כך כי לף ביעופתך לנכחו · ירום דגליהו בעת סימלח הפס כל מפלותיך: עתה · דברי כל לחר כן ידברו לו הס ידעתי ידעתי · זו היא הרננה סנרנן עתה בתעופה זו סבהה ליוחב ולישרחל · ים תן היומות סבוטחו ברכב ברזל סלהם ום סבוטחים בקוסיהם חבל לנחנו בפס יי נזכיר כי לו היעופה נזכיר לפון הקטרה ותפלה כמו מזכיר לבונה תת חזכרתם ולפי המה יכרעו ויפולו: ולנחנו קמנו ונתעודד · נתנבר עליהם כמו מעודד עניים לפון עוז: בעזך

מצות יי · ישרים משמחי לב · מצות יי ברה מאירת עינים · יראת יי טהורה עומדת לעד · משפטי יי אמת צדקו יחדו · הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים · גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב · שגיאות מי יבין מנסתרות נקני · גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב · יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי · למנצח מזמור לדוד · יענך יהוה ביום צרה · ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך · יזכר כל מנחתך ועולתך ידשנה סלה · יתן לך כלבבך וכל עצתך · ימלא · נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה כל משאלותיך · עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו · אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה אלהינו נזכיר · המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד · יהוה הושיעה המלך יענינו ביום קרא אלינו · ומים כי שבעת ימים ימלא · ואשר לא ימלא את ימיו · אשר לא ימלא את ידו · וחפץ ימלא את ידו · וכל עצתך ימלא · יי כל משאלותיך · עד ימלה שחוק פיך · בתרא כתיב ח"

פקודיא דייי תריצין מחדין לבא · פיקודא דייי ברירא מנהרא עיינין · דחלתא דייי דכיא קיימא לעלמין · דינויא דייי היטנותא זביאו כחדא · דרגיגין מרהבא ומן אובריזין סגי ובסימין יתיר מן דיבשא וכבריתא חליאתא · ברם עבדך איזדהר בהון כרנטירין חלופי היבנא א אתעביד טבהון דישראל · שלייתא מן יהכם ומטמורות זכי יתי · ברם מן זידונייא פצא עבדך דלא ישלטון בי היידין אחי בלא מום ואהי זכאי מחובא רבא · ידהון לרעוא מימרי פומי ורינת רעיוני קדמך יי תוקפי ופריקי · לשבחא תושבחתא לדוד · יקביל צלותך יי ביומא דעקא · ישגבינך שמא אלהא דיעקב · ישדר סעדך מן בירא מוקדשיה ומציון יסיעינך · יהב כולהון דוכרוניתך ועלוותך יהנאן לעלמין · יתן לך כרעיונך וכל מלוכתך ישלים · נרננה בישועתך ובשום אלהנא ניטקס ישלים יי כולהון שיילתך · השתא ידעית ארום פריק יי משיחיה קביל צלותיה ממותבי דשמיא קדישיה בגבורן פורקן ימיניה · אילין ברתיכין ואילין בסוסנן ואנחנא

בעזך ישמח מלך · רבותינו פתרוהו על מלך המשיח וכאן הדבר לפותרו עוד
על דוד עכ"פ מאחר שלקח את בת שבע תחר מזמור זה : ותרמת · לשון רכות
ותן לו דמיון ומכחס הביאה לו חבר ברמיון כורם מלך פרס ומניה לשון מבטח
ספתים : כי תקדמנו ברכות טוב · קורס שמחלתני ממך התרמית לו ברכתך על
ידי כתן הכביה והקימותי את זרעך וגו' והכינותי את כסא ממלכתך על ים לעולם : תעמיד
לרחמו עטרת פז · ויקח עטרת מלכם ותהי על ראש דוד : חיים שא ממך · כשהייתי בורח לאכזה
לארץ מפני שחול הייתי מחפלל שתתלך לפני ה' בארכות החיים : כתת לו · שהשיבותני לארץ יפה :
לורך ימים · למלכותי שתמרת והכינותי את כסא ממלכתך עד עולם : תשוה · תכחס פתר
תשוה תשים לשון אחר להם : תחדהו · לשון חדוה : את פניך · בגן עדן ורבותינו
פרשוהו במלך המשיח הביאו ראיה לרב' ועד פתיק יומין מטח ולקרמוהי הקרבוהי ואומר
והקרבתיו ונגש אלי : בל ימוט · ובאמת עליון הוא בוטח שלא ימוט : תמצא ידך לכל אויביך ·
כל מכחס ידך תשים לך להביא הכח על אויביך : לעת פניך · לעת זעמך : בחפו ובלעם · תפילה
היא זו : פרימו מארץ תאבד · להב"ה הוא מתפלל שיאבד זרעו על פרס הרשע : כי נטו עליך
רעה · כשנגד פרס הרשע את הרב את עמו : בל יוכלו · לעמוד : כי תשיתמו שכם · אמר תשית אותם לחלק שיחלקו
ישראל את שכמם כמו שהיה והיה סחרה ותכנה וגו' : בתיתיך תכונן על פניהם · במיתרי קשתותיך תכונן חניך
וזמינם לירות על פניהם : רומה יי' בעזך · על הקמי ונשמיה וזמירה : חילת השחר · שם כלי
שיר ר"ח על כנסת ישראל שהיא חילת תחבי' הנפקדים כמו שחר ורבותינו דרשוהו בילקוט ומכחס
פתר חילת לשון מעוז כמו חילותי לעזרתי חופה : השחר · לשון חדוה : לשון מחרית ומכחס פתר לשון בקור
כמו מוחר טוב יבקש רבון וכמו לשחר פניך : למה עזבתני · עתיד היה ללכת בגולה ואת' דוד
תפילה זו על העתיד : רחוק · מישועתי : ומדברי שגתי : תקרא יומם · אני קורא לך מיום
אל יום ואינך עונה : ואתה קדוש · ויושב לשמוע תהלות ישראל מיתים קדמונים : ואנכי

קראינו ב' בקריא וסים כי' אלהינו בכל קראינו · המלך יענינו ביום קראינו · כא בעזך ג' וחס בקריא וסים ·
נהלת בעזך אל נוה קדשך · י"י בעזך ישמח מלך · אתה פותרת בעזך ים שברת ראשי תנינים · ברכות
ו' ה' חס וחד מל וסים נסמר בסדר ויחי · עולם ועד ו' וסי' י"י מלך עולם ועד · כסאך אלהים עולם ועד ·

יי פְּרוֹק לָן מְלִיךְ תַּקִּיף קַבֵּיל צ
צְלוֹתָן בְּיוֹם מַקְרִינָן :
לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא
לְדָוִד : יי בְּעָשָׂנְךָ וְיִתְחַדֵּי מְלִיךְ מְשִׁיחָא
וּבְכִּוּרְקָנָךְ כְּמָא יְרַנֵּן לַחֲרָא :
רְגִגַּת נַפְשִׁיהּ יְהַבַת לֵיהּ וּפֻרוּשׁ
סִיפּוֹתֵיהּ לָא כְלֵיתָא לְעָלְמִין :
אֲרוּם תְּקַדְמִינֵיהּ בִּרְכַן טָבָן תְּשַׁוֵי
עַל רֵישֵׁיהּ כְּלִיל דְּהַב סְנִינָא :
חֵיֵי עַלְמָא שָׁאַל מִנָּךְ יְהַבַת לֵיהּ
נִיגְדָּא דְיוֹמָיָא לְעָלְמֵי עָלְמִין :
סַגִּי יְקָרֵיהּ בְּפוּרְקָנָךְ תּוּשְׁבַּחְתָּא
וְשֻׁבְחָנָה תְּשַׁוֵי עֲלוֹי : טָטוּל דִּי
תְּשַׁוֵינֵיהּ בִּירְכַן לְעָלְמִין תְּחַדְּוִינֵיהּ
בְּחֶדְוָתָא דִּי מִן קֳדָמָךְ : מְטוּל
דִּמְלִיךְ מְשִׁיחָא סָבִיר בֵּיי וּבְחַסְדָּא
דְּעִלָּאָה לָא יְזוּעַ : תַּדְבֵּק מְחַת
אִידָךְ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ פּוּרְעָנוּתָךְ
יְמִינָךְ תְּשַׁכַּח לְכָל שַׂנָּאֲךָ : תְּשַׁוֵינוּן
כְּתֵיךְ אַתּוּן נוּרָא לְעִדָּנֵי רוֹגְזָךְ יְ
בְּרִגְזֵיהּ יְסַלְעֵמִינוּן וְתֵיכְלִינוּן בְּעוּר
גֶּהֳנֵם : בְּגֵיהוֹן מֵאַרְעָא תְּהוֹבֵד
וְזַרְעֵיתְהוֹן מִבְּנֵי נָשָׁא : מְטוּל
דִּיחַשִׁילוּ עֲלָךְ בִּישָׁתָא חָשִׁיבוּ ם
מַחְשָׁבָן בִּישָׁן וְלָא יְכִילוּנָךְ :
מְטוּל דְּתְשַׁוִּיתִינוּן לַעֲפָךְ כַּחֵף חַד
בְּאִיטוֹנֵי מַשְׁכְּנָךְ תְּתַקֵּן אוֹרְחָהוֹן
קֳדָמֵיהוֹן : אִיזְדַּקַף יְ בְּעוֹשְׁנָךְ
נְשַׁבְּחָא וּנְרוֹעֵיצָא בְּגְבוּרְתָךְ :
לְשַׁבְּחָא עַל תְּקוֹף
קוּרְבַּן תְּדִירָא דְּקָרֵיצָהּ תּוּשְׁבַּחְתָּא
לְדָוִד : אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק
מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁגְיָתִי : אֱלָהַי
אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלֵילָה וְלֹא--
דוֹמִיָּה לִי : וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת
יִשְׂרָאֵל : בְּךָ בָּטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ
בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ : אֵלֶיךָ זָעֲקוּ
וְנִמְלְטוּ בְּךָ בָּטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ :

יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם-- ב' כמ' אלהינו
קָרְאֵנוּ : כא
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד : יְהוָה בְּעֻזְּךָ א ג'
יִשְׂמַח-מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה-יָּגִיל יתיר ליה
מְאֹד : תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לוֹ וַאֲרֶשֶׁת ל
שְׂפָתָיו בַּל-מָנַעְתָּ סֶלָה : כִּי תְקַדְּמֶנּוּ ו' יתיר מ"ל
בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז כ' ל"ף
: חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ ז
יָמִים עוֹלָם וָעֶד : גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ
בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשׂוֶה עָלָיו : ח
כִּי-תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ ר' חס' בכתיב
בְּשִׂמְחָה אֶת-פָּנֶיךָ : כִּי הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ
בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יִמּוֹט : ג' ל'
תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ ו
תִּמְצָא שנאיך : תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר ל
אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם
וְתֹאכְלֵם אֵשׁ : פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד ל' ל'
וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם : כִּי-נָטוּ עָלֶיךָ
רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל-יוּכָלוּ : כִּי ל'
תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל- ל' ל'
פְּנֵיהֶם : רוֹמָה יְהוָה בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה
וּנְזַמְּרָה גְבוּרָתֶךָ : כב
לַמְנַצֵּחַ עַל-אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר א
לְדָוִד : אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק
מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי : אֱלֹהַי
אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא-- ב
דוֹמִיָּה לִי : וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת ג
יִשְׂרָאֵל : בְּךָ בָטְחוּ אֲבֹתֵינוּ ד
בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ : אֵלֶיךָ זָעֲקוּ ה
וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ :

יי', ים לומרים כי המלך דבק עם הושיעה וזה חיכנו נכון בעבור החתים ·
ואחרי לחמרו מהו לפוך ביום קרחינו י' הושיעה כמנהג תופסי המלחמ' בבוקר ·
יענכו · המלך מהוח דור חמץ כן יהיה וזה על דרך ברוך הבח כחפ' חפה והכנון
מהות הושיעה לומנו כי הפס יורע מחפבתו וכבה הנח ח' הושיעה כח והפעולי
היכנו כתוב והמלך הוח הפס מהו המלך בחמת כי דור מקומו הוח · למנכח · יי'
בעזך ישמח מלך · יי' בעוז מכחת לו ישמח וכבה ביטועתך :
תלות · מה טים בלבנו : ואחרת · מה עידבר בפיו והה"לף נוסף כח"ל ואחד ועך וכמוה
כרמיון מלך פרס : כי · ת"ו תקדמנו לנוכח הפס ויהיה הפועל יוכח לפנים פעולים כלומר המלך מהות מוקדם מן הברכות : עטרת · זהב עם פז לבניס יקרות בביבה כי כן מנהג המלכים ויקבן היות ת"ו תקדמנו לשון נקבה בעבור ברכות כדרך בנות כערה עלי מור ·
חיים · פס לעולם על לשון רבים לח יפרדו כמו כעורים בתולים זקוניס מלוחים · לחרך ימים עולם ועד · עולם הפחות פמי דורי · גדול · כל נוסף לעולם יוסיף כבוד : הוד והדר תפוה · כמו תפית : כי · חמר הפס לאברהם והיה ברכה והמסורר חמר ברכו לעד לנכח הוח וזרעו : תחדהו · מנזרת חדוה · כי · הטעם חין לו בטחון בגבורתו רק בפס ובחסדו והזכיר עליון כנגד כל ימוט · תמצא · זהו חסך עליון מהפס חומר לדוד תמצא ידך והיה המחלית וכבה ידה ליתר תמלחה וטעם תמצא כדרך והברותי להם למען ימצאו חותם הקולני והטעם לח יוכלו לנוס ולהמרד ולהמלט : תשיתמו · פניך · כעבך פני י' חלק ופניה לח היו לה עוד ים חומרי כי כך כתוב גם כאן כדרך בחני לילה כחבות הלילה : פרימו · ת"ו תחבר לנכח דוד או למעיח כי לחריו כתוב כי נטו · תלת נטו יוכלו והפעול הוח רעה : מזמה · בבח ולח יוכלו להוכילה למעשה : כי · בעבור היות בחתכחתם עב עכס הוח עכס לחיותם כחברים על דרך והברותי להם למען ימצאו ומלת תכונן דרך קבוה כי הטעם תכונן הקבות בחיבים : רומה · עב להודות הפס בסוף המזמור כי כל זה יקרה לחויב בסוף בעוז הפס כחסר החל י' בעזך ישמח מלך : למנכח על חילת השחר · כחסר ירחה כח עלות השחר ויש חומרים כי הוח סס כלי ניגון וידענו כי יי' חיללותי כגבר חין חיל בלח דגם על כן הוח רחוק להיות חילת נגזרת חזלת חגזרה וזכרון בעיני כי הוח תחלת פיוט נעשה על דרך דברי חפק כמו חילת להכיס וזה המזמור על נועם ניגונו : חלי חלי · פעמים כי בכרה היה וטעם חלי בעבור עזבתני ותחבר מלת זו' רחוק הוח ו' ו' כחילו הוח ו' ו' מישועתי הס דברי שגתי מנהגתי מנהמת לבי והוסיף דברי בעבור היותו בן חרס · שהי · התימה כי חתה שהי וחיך לח תעכה והטעם כי חין לי תלוה חחר מבלעדיך ולח תקרח רבע חחר וחדוש רק ולח דומיה לי : וחתה · תהלות ישרל · הבית פעם החרון כדרך בית קדשנו ותפחרתנו חשר הללוך חבותינו וכל זה בעבור היות יוסב דבק עם תהלות כי לח כי טעם יוסב פלחתה עומד ויושב קדם כלה כמו עוכן עד כמו חתה י' לעולם תשב ותתה תהלות ישרל כדרך הוה תהלתך והוה חלהיך · ולח כי חתה הנמכח בתוך תהלו' וחתה הוה הקדוש המהולל כדרך בקריבך קדוש : בך · כבר בטחו בך בהיותך בלח כרס היו לבטח וכעת ברחם מבטחו בך תפטלטו : חלוך · לבדך זעקו ולח כעבכו על לחריהם על כן לח בושו :

ואני כזית רענן · חיים שלך ממך · כי זה אלהים לחיכו · יסד ארץ על מכונה · תמצא ידך ג' וסי' תנה נא את
אשר תמצא ידך · כל אשר תמצא · תמצא ידך לכל איביך · כב אילת ג'וסי'גם אילת בשרח · למנצח על
אילת השחר · אילת אהבי'ויעלת חן · יושב ב'מ'ל בסיפרא וסים' יושב בשטים ישחק · ואתה קדוש יושב ·

ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם: כל רואי יעגולי יפטירו בשפה יניעו ראש: גל אל יהוה יפלטהו יצילהו כי חפץ בו: כי אתה גחי מבטחי על שדי אמי: עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה: אל תרחק ממני כי צרה קרובה כי אין עוזר: סבבוני פרים רבים אבירי בשן כתרוני: פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג: כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי היה לבי כדונג נמס בתוך מעי: יבש כחרש לשוני ולשוני מדבק מלקוחי ולעפר־מות תשפתני: כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי: אספר כל עצמותי המה יביטו ירא בי: יחלקו בגדי להם ועל לבושי יפילו גורל: ואתה יהוה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה: הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי: הושיעני מפי אריה ומקרני רמים עניתני: אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהללך: יראי יהוה הללוהו כל זרע יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע ישראל: כי לא בזה ולא שקץ עני ולא־הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע: מאתך תהלתי בקהל רב נדרי אשלם נגד יראיו:

ואנכי ט"ס בקרי וסי' ואנכי עמדתי בהר כימים הראשנים, ואנכי הסתר אסתיר פני, ואנכי לא חשאתי לך, ואנכי היום רך ומשוח מלך, רוגע הים ויהמו גליו, ואנכי מעשיהם ומחשבותיהם באה לקבץ, ואנכי תולעת ולא איש, ואנכי נטעתיך שורק, ואנכי אמרתי איך אשיתך בבנים, וכל ס"פ דתדיפר דכור, עזור ה' טל וסי'

ואנכי תולעת: כל יפטירו יפתחו כמו פטר רחם ופטר חמור פותר מים: גול אל יי: כמו לגול ים לחרם לגולל יהבו ומפתח חל יופרו למעין יפלטהו: נוחי מוכיחי ומוסכי כמו יניח ירדן פיהו: מבטיחי על שדי חמי: זמנת לחדם שדי ליפעץ עליהם לחיות: עליך השלכתי מרחם כשלכתני מרחם מתן הזכותני מרחם כמה רחת חמר העמוסי מכי בטן מתן גולדו העבטים כשחם וכהלם: פרים רבים, מלכיות חזקים: אבירי בשן, גם הוא לשון פרי. בבטן שם ממכי: כתרוני, סבבוני ככתר המקפ"ת הרחם: חרי טורף, כשוכר נכר: כדונג, מעות הניתוחה מחום הלם: מלקוחי, הם החכמים מקורין פחליים בלע"ז כחרס מכר חין רוק מצוי בפיו ומכחם פתר מלקותי חכמי"לחם בלע"ז כמו במלקחים לקח והמלקוח הן הפיכוי' חסר דמו למלקוחי חרסים: ולעפר מות, לרכחו' מיתה: תשפתני, חתה מומיבני לשון מפיתת קדיר' ספו' הסיר ומכח' פתר כל לשון מפיתה לשון פיחה: כחרי ידי ורגלי, כחילו הם מדוכחים בפי חרי וכן חמר חזקים כחרי כן יעבר כל עכמותי: חפס' כל עכמותי, כחב עכמי: המה יביטו, פחחים לחידי: ועל לבושי יפילו גורל, בוחים חת ככפיכו: חילותי, כחי כמו היותי כגבר חין חיל וכמו ים לו ידי: הושיעני מפי חריה, כחפ' מקרני רחימים עניתני זה החמורי חסר כגוב' חרזי' גובהו ל' וחחר מלכים: חספרה שמך לחחי, בהקחלף כל ככפייתי וכן חומר להם ירחו יי' הללוהו חלו הגרים וכל זרע יעקב: וגורו, לשון ירחה: עכות עכי, כפ"ק דל כל עכייה שבמקר' לשון כפקה ועור ים לפתור עכו' לשון הכבעה כמו לעכות מפכי מהום בקנע ומתפלל לפכיך, יהללו

רשי

ואנכי תולעת: כל יפטירו יפתחו כמו פטר רחם ופטר חמור פותר מים: גול אל יי: כמו לגול ים לחרם לגולל יהבו ומפתח חל יופרו למעין יפלטהו: נוחי מוכיחי ומוסכי כמו יניח ירדן פיהו: מבטיחי על שדי חמי: זמנת לחדם שדי ליפעץ עליהם לחיות: עליך השלכתי מרחם כשלכתני מרחם מתן הזכותני מרחם כמה רחת חמר העמוסי מכי בטן מתן גולדו העבטים כשחם וכהלם: פרים רבים, מלכיות חזקים: אבירי בשן, גם הוא לשון פרי. בבטן שם ממכי: כתרוני, סבבוני ככתר המקפ"ת הרחם: חרי טורף, כשוכר נכר: כדונג, מעות הניתוחה מחום הלם: מלקוחי, הם החכמים מקורין פחליים בלע"ז כחרס מכר חין רוק מצוי בפיו ומכחם פתר מלקותי חכמי"לחם בלע"ז כמו במלקחים לקח והמלקוח הן הפיכוי' חסר דמו למלקוחי חרסים: ולעפר מות, לרכחו' מיתה: תשפתני, חתה מומיבני לשון מפיתת קדיר' ספו' הסיר ומכח' פתר כל לשון מפיתה לשון פיחה: כחרי ידי ורגלי, כחילו הם מדוכחים בפי חרי וכן חמר חזקים כחרי כן יעבר כל עכמותי: חפס' כל עכמותי, כחב עכמי: המה יביטו, פחחים לחידי: ועל לבושי יפילו גורל, בוחים חת ככפיכו: חילותי, כחי כמו היותי כגבר חין חיל וכמו ים לו ידי: הושיעני מפי חריה, כחפ' מקרני רחימים עניתני זה החמורי חסר כגוב' חרזי' גובהו ל' וחחר מלכים: חספרה שמך לחחי, בהקחלף כל ככפייתי וכן חומר להם ירחו יי' הללוהו חלו הגרים וכל זרע יעקב: וגורו, לשון ירחה: עכות עכי, כפ"ק דל כל עכייה שבמקר' לשון כפקה ועור ים לפתור עכו' לשון הכבעה כמו לעכות מפכי מהום בקנע ומתפלל לפכיך, יהללו

רשי

יאכלו ענוים · לעת הגאולה לימות המשיח: יחי לבבכם לעתיד כל זה לשון אמר לענייכם: יזכרו ויעובו אל יי׳ · יזכרו החומות הרעה ממכותכם בעירכם את הטובה ויעובו אל יי׳ · כי ליי׳ המלוכה · כי ירצו מחוזרת לך המלוכה והממשלה: יאכלו ויתחוו כל רמני ארץ · הרי זה מקרא מסורס יאכלו ענוים כל רמני הארץ ויתחוו ליי׳ בהלל והודיה על הטובה רמני ארץ טוב חלב הארץ כל זה ירצו חפצי הארץ ויעובו אל יי׳: לפניו יכרעו · חז כל מתי החומות מתוך ביתיהם ולא ירחם עליהם לחיו׳ את נפשם מגיהנם: ונפשו · על כל אחר ואחד · לא חיה · לא יחיה ורבותיו דרשו מן המקרא הזה מהמתי לפני מיתתם בשעת בטילת בשמיה רוחין בישין מן עכיהה: זרע יעבדנו וגו׳ · זרע יפר׳ יאמר תמיד עובדים אותו: יספר לי׳ לדור · קרם המקריא ודור מהו יסופ׳ לדור׳ אחרון לאמר ולשבחו את שם׳ עשה להם ניסים ונפלאות בזרעו: יבואו והרחיקונים ויגידו צדקתו לעם הנולד כי עשה להם צדקה:

מזמור לדוד · אמרו רבותיכו כל מקום שנאמ׳ מזמור לדוד אמר שיר ואחר כך מזמר ומשבח: לדוד מכתם · מכתם שהוא מכוסה בעוונותיו ומתכפר לו: יי׳ רועי · במדבר הזה אחיו הולך בו בטוח אני שלא אחסר כלום: בנאות דשא · בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני: נפשי ישובב · נפשי ישובב במעגלי צדק למען שמו: גם כי אלך בגיא צלמות · אף על פי שאני הולך בדרך דור זולף ודור בא: לא אירא רע · לא אירא רע שלא יבוא עלי: שבטך ומשענתך · שבט כולר · הוא דוד שמלמי ומשענת ברקתו על דרך ברקתו עומד לעד גם בעולם הזה: מזמור לדוד יי׳ רועי לא אחסר · זה המזמור נכתב ונתם עכשו כמה ממעניתו על הרוע והנה הסם הזה הרוע אותי על כן לא אחסר לי מה אחני בדרך כדרך מלא: בנאות · הטעם מימכח הרמז ויקיה סם כוח קרוב אלא ויגע בעתרים בעת מתרבץ הסה · ועל מי הזכיר המי ומעם מנוחות הטך כחל מוטף: בשבילי · הזכיר כי הרועה לא ידפקנו להוליכו ממרעה אל מרעה בניחוץ רק בשבילי יסובב בעובה ונחת ומעם במעגלי צדק בדרכי מיסור אלא לפול ביד חויבי · בגיא צלמות · בחרץ חשך ועל מר בר זיף אמר כל צלמות לשון חשך ועל כן פירשו רוכם בן לברט: שבטך ומשענתך · יסורין שבאו עלי ומעני אלוי ומעני אלוי על חשרך אניה יכחמוני סיכו לי לשלוח עון ובטוח אלי מתערוך לפניהשלחן היה התלכות: דשנת בשמן ראשי · כבר כתבתי על פיך למלך: הוסי רויה · לשון סובע: לי׳ האר׳ ארץ יפר׳ ותכל אחר אחרות: על ימים יסדה · שבעת ימים מקיפין ארץ ישראל וארבע נהרות יורד וירמוך קרמיון ופוגה: מי יעלה בהר יי׳ · תעלה שכל יושבי תבל אלו הין הכל כדי ליקרב אלון אלה אלה נקי כפים וגו׳:

כ״ג מזמור לדוד ה׳ רועי וסיס׳ נמשר לעיל בריש סיפרא סימ׳ נ״ו · ינחני ב׳ וסימ׳ מן ארם ינחני בלק׳ נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק · וחסר ה׳ וקמצין וסימ טבא דרך חייא ונטר אסתר · זפי׳ אך טוב וחסד ירדפוני · דרך צדקה וחסד · חיים וחסד עשית עמדי · שומר הברית והחסר דעזרא · ותשא חן וחסד לפנינו · כד״כל

יְיָ֭כְלוּ עֲנָוִ֣ים וְיִשְׂבָּ֑עוּ יְ֝הַלְל֗וּ יְהוָה֙ דֹּרְשָׁ֑יו יְחִ֖י לְבַבְכֶ֣ם לָעַֽד׃ יִזְכְּר֣וּ וְ֭יָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָ֑ה כָּל־אַפְסֵי־אָ֝֗רֶץ וְיִשְׁתַּחֲו֥וּ לְפָנֶ֗יךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִֽם׃ כִּֽי־לַיהוָ֥ה הַ֝מְלוּכָ֗ה וּמֹשֵׁ֥ל בַּגּוֹיִֽם׃ אָכְל֣וּ וַיִּשְׁתַּחֲו֣וּ כָל־דִּשְׁנֵי־אֶ֑רֶץ לְפָנָ֥יו יִכְרְעוּ֮ כָּל־יוֹרְדֵ֪י עָ֫פָ֥ר וְנַפְשׁ֥וֹ לֹ֣א חִיָּֽה׃ זֶ֭רַע יַעַבְדֶ֑נּוּ יְסֻפַּ֖ר לַאדֹנָ֣י לַדּֽוֹר׃ יָבֹ֣אוּ וְיַגִּ֣ידוּ צִדְקָת֑וֹ לְעַ֥ם נ֝וֹלָ֗ד כִּֽי־עָשָֽׂה׃ כג

מִזְמ֥וֹר לְדָוִ֑ד יְ֝הוָ֗ה רֹ֣עִי לֹ֣א אֶחְסָֽר׃ בִּנְא֣וֹת דֶּ֭שֶׁא יַרְבִּיצֵ֑נִי עַל־מֵ֖י מְנֻח֣וֹת יְנַהֲלֵֽנִי׃ נַפְשִׁ֥י יְשׁוֹבֵ֑ב יַ֝נְחֵ֗נִי בְּמַעְגְּלֵי־צֶ֥דֶק לְמַ֥עַן שְׁמֽוֹ׃ גַּם־כִּ֤י אֵלֵ֨ךְ ׀ בְּגֵ֣יא צַלְמָ֗וֶת לֹֽא־אִ֭ירָא רָ֑ע כִּֽי־אַתָּ֥ה עִמָּדִ֑י שִׁבְטְךָ֖ וּמִשְׁעַנְתֶּ֣ךָ הֵ֖מָּה יְנַחֲמֻֽנִי׃ תַּעֲרֹ֣ךְ לְפָנַ֣י שֻׁלְחָ֑ן נֶ֥גֶד צֹ֝רְרָ֗י דִּשַּׁ֣נְתָּ בַשֶּׁ֣מֶן רֹאשִׁ֑י כּוֹסִ֖י רְוָיָֽה׃ אַ֤ךְ ׀ ט֤וֹב וָ֭חֶסֶד יִרְדְּפ֣וּנִי כָּל־יְמֵ֣י חַיָּ֑י וְשַׁבְתִּ֖י בְּבֵ֣ית יְהוָ֣ה לְאֹ֣רֶךְ יָמִֽים׃ כד

לְדָוִ֑ד מִזְמ֓וֹר לַ֭יהוָה הָאָ֣רֶץ וּמְלוֹאָ֑הּ תֵּ֖בֵל וְיֹשְׁבֵ֣י בָֽהּ׃ כִּֽי־הֽוּא֮ עַל־יַמִּ֪ים יְסָ֫דָ֥הּ וְעַל־נְהָר֥וֹת יְכוֹנְנָֽהּ׃ מִֽי־יַ֭עֲלֶה בְּהַ֣ר יְהוָ֑ה וּמִֽי־יָ֝ק֗וּם בִּמְק֣וֹם קָדְשֽׁוֹ׃

יחי׳ ב׳ רחובן וכל יחי המלך בכ׳

יאכלו ענוים וישבעו יהללו יהוה דרשיו יחי לבבכם לעד: יזכרו וישובו אל יהוה כל אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל משפחות גוים: כי ליהוה המלוכה ומושל בגוים: אכלו וישתחוו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה: זרע יעבדנו יספר לאדני לדור: יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה: כג

מזמור לדוד יהוה רעי לא אחסר: א
בנאות דשא ירביצני על מי מנוחת ינהלני: נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו: גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמני: תערך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה: אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית יהוה לארך ימים: כד

לדוד מזמור ליהוה הארץ ומלואה תבל וישבי בה: כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה: מי יעלה בהר יהוה ומי יקום במקום קדשו:

סיפר לדוד בסז לדוד מזמור וסים לדוד מזמור לי׳ הארץ ומלאה · לדוד מזמור דקוה קויתי · למנצח לדוד מזמור יקום אלהים ויפרצו איביו · לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה · למנצח לדוד מזמור אלהי תשועתי · למנצח לדוד מזמור נאם יי׳ לאדני · למנצח לדוד מזמור יי׳ חקרתני ותדע ·

יי׳ · זה הר המוריה וזה המזמור חברו דוד אחר דבר גורן ארונה היבוסי: ומי יקום · הטעם לדוד בו: נקי

נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה: ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו: זה דור דרשו מבקשי פניך יעקב סלה: שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד: מי זה מלך הכבוד יהוה עזוז וגבור יהוה גבור מלחמה: שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד יהוה צבאות הוא מלך הכבוד סלה: כה

לדוד אליך יהוה נפשי אשא: אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלזו אויבי לי: גם כל קויך לא יבשו יבשו הבוגדים ריקם: דרכיך יהוה הודיעני ארחותיך למדני: הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קויתי כל היום: זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה: חטאות נעורי ופשעי אל תזכר כחסדך זכר לי אתה למען טובך יהוה: טוב וישר יהוה על כן יורה חטאים בדרך: ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו: כל ארחות יהוה חסד ואמת לנצרי בריתו ועדתיו: למען שמך יהוה וסלחת לעוני כי רב הוא: מי זה האיש ירא יהוה יורנו בדרך יבחר: נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ: סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם:

עיני תמיד אל יהוה כי הוא יוציא מרשת רגלי: פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני: צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני: ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי: שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך: תם וישר יצרוני כי קויתיך: פדה אלהים את ישראל מכל צרותיו:

שפטני יהוה כי אני בתמתי וביהוה בטחתי ולא אמעד: בחנני יהוה ונסני צרפה כליותי ולבי: כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך: לא ישבתי עם מתי שוא ועם נעלמים לא אבוא: שנאתי קהל מרעים ועם רשעים לא אשב: ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך יהוה: לשמע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך: יהוה אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך: אל תאסף עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חייי: אשר בידיהם זמה וימינם מלאה שחד: ואני בתמתי אפדני וחנני: רגלי עמדה במישור במקהלים אברך יהוה:

יהוה אורי וישעי ממי אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד: בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי צרי ואויבי לי המה כשלו ונפלו: אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח: אחת שאלתי מאת יהוה אותה אבקש שבתי בבית יהוה כל ימי חיי לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו: כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתרני בסתר אהלו בצור ירוממני: ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליהוה: שמע יהוה קולי אקרא וחנני וענני: לך אמר לבי בקשו פני את פניך יהוה אבקש: אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי אל תטשני ואל תעזבני אלהי ישעי: כי אבי ואמי עזבוני ויהוה יאספני: הורני יהוה דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי: אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס: לולא האמנתי לראות בטוב יהוה בארץ חיים: קוה אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה אל יהוה:

לדוד אליך יהוה נפשי אשא. לדוד אליך יי׳ נפשי אשא. אקרא. הבוגדים ה׳ מל בליש׳ בקרי׳ וסים׳ ובגד בוגדים בגדו: למה תביט בוגדים. יבושו הבוגדים ריקם, ורשעים מארץ יכרתו. אף היא כהתף תארב. אתה מ״כ פתחין כאתנחתא בסיפ׳ וסימ׳ נסמ׳ במס׳ רבתא בערך פתח. ועדותיו ה׳ בליש׳ וסימ׳ נסמ׳ בסדר ואתחנן. יבחר ה׳ קמצין וסימ׳ נסמ׳ ביהושע סוף סימ׳ ט׳. בשוב ד׳ חטפי׳ בקריא׳ וסימ׳ לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב. ביום טיבח היח בטוב. לכה נא אנסכה בשמחה. נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ.

עיני · הנכון בעיני כי טעם מרמת רבוי תקון היכף הרע והנשמר מהפך הרמת התקוה ומה דרך מסלל ואם הפסק לא יעזרהו אין לו ידיו לכפות מהרמת על כן הוה יוכיח
פנה · כי הכפתה יחידה וכפה הלב וטעם עני בעבור חסרון כחו לעמוד כנגד התקוה : ברות לבבי · הוות הפסל הנטוע בלבב על כן נקרא בשמו והרחיבו פועל עומד
והטעם פתח רבות ויש חומרי כי לבבי פעול והוה רחוק כי לחריו מתפוקותי : רחה עניי · מן עניי ורב עמלי למכוע עצמי מן התקוה : ועמל לכל חטאתי · מעברו : רחה
ועזר מלפחד תהיבי חכם מיפכחוני ויהיו סבה מלך אחד דרכיך : שמר · מלשר תקוה להוי עבר הפסק : תום · הוס לבבי ויומר מעמי יכרוהו

רשי

כי יחיד ועני אני · ועין רבי תלוי בי ולכנדך אני יחיד לפיכך פנה אלי וחנני כי תפילתי כריכה לתפוצת כל ישראל : רחה עניי ועמלי · ועל ידיהם סח לכל חטאתי : שנאת חנם · שלא כדין : יכרוני · יעקרוני : פחדוני יי · ובמקום אחר הוה אומר על חבית במפתם וגו׳ אחר דוד כשאתה דן את הרשעים פחדוני כי לפי הרשעי אני דיין וכשאתה דן את הצדיקים אל תכניסני במשפט : ועם בעלמי · הכנכנין בסתר לעשות במחתך מעשיהם : לא תבוז · תיי רגיל לבוז ולביכם במקלם : בנקיון · מתוך גזל במצות שאני מקיים לולב הגזול פסול : לתמיד · כמו להמשיך : זמם · כל זמם מחשבה לשון מחשבה ים לטוב יום לרע : כל כפלותיך · יום הלל יום בו לעשבר יום בו לגוב יום בו לימול המשים יום בו לעתיד לבא : רגלי עמדה במישור · בתיקנו :

עֵינַי מְסַכְּלִין תְּדִירָא קֳדָם יְיָ אֲרוּם הוּא יַפִּיק מִמְּצָדָתָא רַגְלָי :
אִסְתְּחִבִי לְוָתִי וְחוּס עָלַי מְטוּל דִּיחִידָאי וַעֲנָיָא אֲנָא : עַקְתִין לְבָבִי פְּרִיחָיין מִשְׁינוּקֵי אַפִּיק יָתִי :
חֲמִי סִיגּוּפִי וְטוּרְחִי וּשְׁבוֹק לְכוֹלְהוֹן חוֹבָי : חֲמִי בַּעֲלֵי דְבָבַי אֲרוּם סַגִּיעוּ וְשִׂנְאָתָא דַּחֲטוּפִין שְׁנוּ יָתִי : טוֹר נַפְשִׁי וְשֵׁיזֵב יָתִי לָא אַבְהַת מְטוּל דְּסַבָּרִית לָךְ : שְׁלָמָתָא וְתָרִיצוּתָא יְטָרוּנְנִי אֲרוּם סַבָּרִית בְּמֵימְרָךְ : פְּרִיק יְיָ יָת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עַקְתּוֹי :
לְדָוִד דּוּן יְיָ אֲרוּם בְּשָׁלְמוּתִי אֲנָא הַלִּיכִית וּבְיְיָ סַבָּרִית כְּלִיתִי לָא אִתְעַתָּע : בְּחוֹן יָתִי יְיָ וְנַסֵּי יָתִי סְנִין כְּלִיוֹתַי וְרַעְיוֹנָי : מְטוּל דְּטוֹבָךְ קֳבֵיל עֵינַי וַהֲלִיכִית בְּקוּשְׁטָךְ : לָא אִסְתַּחֲרִית עִם גַּבְרֵי שִׁקְרָא וְעִם מִיטַּמְרִין לַאֲבַאשָׁא לָא אָעוּל : שָׂנֵיתִי כְּנִשְׁתַּת מְבָאְשִׁין וְעִם רְשִׁיעַיָּא לָא אֶסְתָּחַר : אַקְדִּישׁ בְּזַכּוּתִי יָתָךְ יְיָ וְאֶסְתְּחַר יָת מַדְבְּחָךְ יְיָ :
לְאַשְׁמָעָא בְּקָל שְׁבָחָא וּלְאִשְׁתָּעָא כָּל פְּרִישׁוּתָךְ : יְיָ רְחֵימִית מָדוֹר בֵּית מַקְּדְשָׁךְ וְאָתַר מִשְׁכַּן יְקָרָךְ : לָא תְכַנּוֹשׁ עִם חַיָּבַיָּא נַפְשִׁי וְעִם אֱנָשֵׁי שַׁדָּיִין דָּמָא חַיַּי : דִּי בִידֵיהוֹן עֲצַת חֲטָאִין וִימִינֵיהוֹן מַלְיָין שׁ שׁוֹחֲדָא : וַאֲנָא בְּשָׁלִימוּתִי אֵיזִיל פְּרוֹק יָתִי וְחוּס עָלַי : רִיגְלִי קָם בְּתְרִיצָא בְּכְנִשְׁת צַדִּיקַיָּא אֲבָרִיךְ יְיָ :
לְדָוִד יְיָ נְהוֹרִי וּפוּרְקָנִי מִמָּן אֶדְחַל יְיָ עוֹשְׁנָא דְחַיַּי מִמָּן אֶרְהַח : כַּד יִתְקָרְבוּן עֲלַי מְבָאְשִׁין לְמֵיכַל יָת בְּשָׂרִי מְעִיקַי וּבַעֲלֵי דְבָבַי דִּילִי אִינוּן אִתְקַלוּ וְנָפָלוּ :

עֵינִי תָמִיד אֶל־יְהוָה כִּי הוּא־יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי : פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי : צָרוֹת לְבָבַי הִרְחִיבוּ מִמְּצוֹקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי : רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל־חַטֹּאותָי : רְאֵה־אֹיְבַי כִּי־רַבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שָׂנְאוּנִי : שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־חָסִיתִי בָךְ : תֹּם־וְיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ : פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו : כו
לְדָוִד שָׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי־אֲנִי בְתֻמִּי הָלָכְתִּי וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד : בְּחָנֵנִי יְהוָה וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי : כִּי־חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ : לֹא יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי־שָׁוְא וְעִם־נְעָלָמִים לֹא אָבוֹא : שָׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם־רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב : אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ יְהוָה : לְשְׁמֹעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ : יְהוָה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ : אַל־תֹּאסֵף עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם־אַנְשֵׁי דָמִים חַיָּי : אֲשֶׁר בִּידֵיהֶם זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה שֹׁחַד : וַאֲנִי בְתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי : רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֵךְ יְהוָה : כז
לְדָוִד יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְהוָה מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד : בְּקָרֵב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָשְׁלוּ וְנָפָלוּ :

ושא ג׳בקריאה וסים עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימח · ושא את מספר שמותם דפקוד כל זכר · ושא לבל חטאתי · כ״ו לדוד ז׳בשעם בסיפרא וסים לדוד שפטני יי׳ · יי׳ אורי וישעי · ריבה יי׳ את יריבי לחם ·
אל תתחר במרעים · לדוד ברכי נפשי · לדוד אודך בכל לבי · לדוד ברוך יי׳ צורי · ומקום ג׳וסים ומקום

רגלי אכבד · ומקום משכן כבודך · ומקום הצדק שמה הרשע · רגלי ז׳וסים כי אמרתי פן ישמחו לי · אמרתי משה רגלי · רגלי עמדה במישור · כי חלצת נפשי ממות · באשורו אחזה רגלי · אם הלכתי עם מתי שוא · וב׳לרגלי וסים ויברך יי׳ אותך לרגלי · נר לרגלי דבריך ·

הנכון בעיני כי טעם מרמת רבוי תקון היכף הרע והנשמר מהפך הרמת התקוה ומה דרך מסלל ואם הפסק לא יעזרהו אין לו ידיו לכפות מהרמת על כן הוה יוכיח · כי הכפתה יחידה וכפה הלב וטעם עני בעבור חסרון כחו לעמוד כנגד התקוה : ברות לבבי · הוות הפסל הנטוע בלבב על כן נקרא בשמו והרחיבו פועל עומד והטעם פתח רבות ויש חומרי כי לבבי פעול והוה רחוק כי לחריו מתפוקותי : רחה עניי · מן עניי ורב עמלי למכוע עצמי מן התקוה : ועמל לכל חטאתי · מעברו : רחה ועזר מלפחד תהיבי חכם מיפכחוני ויהיו סבה מלך אחד דרכיך : שמר · מלשר תקוה להוי עבר הפסק : תום · הוס לבבי ויומר מעמי יכרוהו

מלך ילך בדרך עקם בכנכון הוה מיפרוהו מן החיובים על כן לחרון פרה וכמו מהתפלל מהפסק · יפרהו ולא ימעל בו מוכחין כן יפ״ה כל ימרץ : לדוד שפטני · חת׳ כי תמה כי טעם מפטני קה מפטני ומעמה לי דון מחויבי הנכון בעיני מטעמי קה קדין ממני הם כעה לבי מחריך על כן כי לחני בתומי כמו תמים תהיה : ובטחתי · מיעזרני להיו לבי מלש על כן לא מעדתי : בחנני · ידוע כי הפסק יודע הנסתרות והנה הטעם כי לחה תדע לבבי כבוחן הכסף : כי · כלילו לחני רוחה חסדיך לעולם לנגד עיני : והתהלכתי · להרגיל כדר׳ ויתהלך חנוך : במישור · מדרך החתת : לא אבוא · מתי מות · הסך דרך החתת : נעלמים · מגזרת וכעלם דבר מיעטו דברים לא כן בפתר יום לומרים מגזרת עלם פהות חוסב המחו והלעג : מכתי · הזכיר הליכ והתהלכתי ולחר כן מכת לא יעכתי ולחר כן הביאה לא תבוז והנכון בעיני כי הטע׳ לא תבוז בעבורם והכיר פעם לחרת ועם רמעים לא תפב כי מתי מות הם כדכר והרשעים במעשה : לחרון · טעם בניקיון מלך עשה לחר מתכו לא תעשה ולא תמובב מזבח בשולות : לתמיד · כמו להמשיך וכמוהו לתמיד תי מעוזכיה וכפלאותיך פעול למלת לתמיד ולספר : יי׳ אהבתי מעון ביתיך · כנג׳ לא יעכתי עם מתי מות וטעם ביתיך מקם הקדישים תעופרי מתך בחמת כי מתה תמיד יומבים · חמר רבי מתה כי טעם ל תלקוח מיקפלל מלא יהיה לחריתו כלחריתם והנכו בעיני מלא יתנכו עלילו מיתחבר עם החטחים כל ימיו ולף כי עם הנבי דמים מקם רעים מהחטחים : לתמר · מים להם כח לחמוד מחשבות ולמבב קבות לקחת מוחר וממון ויש חומרים כל מזמתם לקחת בירם וככה וימינם וטעם כפול : ולחי בתומי · בלא זמה והטעם מיזכיר בתחלה בתומי הלכתי עד עתה וככה הלך ולתה תפדני מזימותם : רגלי · טעם בתומי תוס לבבי וטעם רגלי ללכת בדרך ישרה והנכון בעיני כי לתה תפדני ולחי חודך במקהלי ורגלי תעמוד לפניהם : לדוד יי׳ אורי · ויעני ממי חירא · ים חומרים חורי בלילה מלין עם חור כי הכפם תפחד ויעני ביום ים חומרים חורי תלוי בדברי הכפתה ויעני בדברי הגוף ומעוז חיי קשור הכפתה בגוף על כן לא יפחד מלרם מיפרודם : בקרוב · ים חומרים בקרוב מגזרת המלתר ודי לקרב ולחרים חמרו בחתר יקרבו חלי : חמר רבי מתה כי טעם כרי וחוביי לנפשם מהיו מנוכים :

אם תחנה חד מן ב׳ פסוקים רישא דמצעות אם אם וסימ׳ אם בגפו יבא ׳ אם זרחה השמש ׳ אם לא ימצא
הגנב ׳ אם בעליו עמו ׳ אם ענה תענה ׳ אם אתם תבאו אלי ׳ אם גנבים באו לך ׳ אם יתקע שופר בעיר ׳
אם תחנה עלי מחנה ׳ אם אבא באהל ביתי ׳ אם תרברנה שפתי ׳ אם כח אבגים כחי ׳ אל תסתר חד מן

אִם־תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא־יִירָא לִבִּי
אִם־תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי
בוֹטֵחַ׃ אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה
אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה כָּל
־יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה וּלְבַקֵּר
בְּהֵיכָלוֹ׃ כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה בְּיוֹם
רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר
יְרוֹמְמֵנִי׃ וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל
אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי
תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה׃
שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי׃
לְךָ אָמַר לִבִּי בִּקְשׁוּ פָנַי אֶת־פָּנֶיךָ
יְהוָה אֲבַקֵּשׁ׃ אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי
אַל תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל־
תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃
כִּי־אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃
הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וְנַחֵנִי בְּאֹרַח
מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי׃ אַל־תִּתְּנֵנִי
בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר וְ
יָפִחַ חָמָס׃ לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת
בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ קַוֵּה אֶל־
יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה׃
א׃ ב ח לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי פֶּן־
תֶּחְשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר׃
שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ
בְּנַשְּׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃ אַל־
תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן
דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִלְבָבָם
׃ תֵּן לָהֶם כְּפָעֳלָם וְכִרְעַ מַעַלְלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן־לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם
לָהֶם׃ כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלַּת יְהוָה
וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם׃
בָּרוּךְ יְהוָה כִּי־שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי׃

אֵין תְּשֻׁרֵי עָלַי מַשְׁיִרַיִת רָשְׁיִעֵי לָא
אֲרַחַל לְבָבִי אֵין תְּקוּם עָלַי קְרָבָא
בְּרָא אֲנָא סָבִיר ׃ חֲדָא בָּעֵיתִי מִן
קֳדָם יְיָ יָתָהּ אֶתְבַּע דְּאֶתֵּיב בְּבֵית יְ
מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ כָּל יוֹמֵי חַיַּי לְמֶחֱמֵי
בְּטֵיבוּתָא דַּיְיָ וּלְבַקָּרָא בְּהֵיכְלֵיהּ
׃ אֲרוּם יִטְשִׁינַנִי בְּטַלָּלֵיהּ בְּיוֹם
בִּישְׁתָּא יְטַמְּרִינַנִי בְּטֵימוֹר מַשְׁכְּנֵיהּ
בְּכַרְךְ תַּקִּיף יְרוּמֵם יָתִי ׃
וְהָשְׁתָּא יִתְרָם רֵישִׁי עַל בַּעֲלֵי
דְּבָבַי חֵזוּר חֵזוּר וְאֶכּוֹס בְּמַשְׁכְּנֵיהּ
נִיכְסֵי רַעֲוָא אֲשַׁבַּח וְאַבִּיעַ קֳדָם יְיָ ׃
קֳבֵל יְיָ צְלוֹתִי בְּמִקְרָאִי וְחוּס עָלַי
וּרְחִים יָתִי ׃ לָךְ אֲמַר לִבִּי בְּעֵי אַפַּי
יַת סְבַר אַפָּךְ יְיָ אֶתְבַּע ׃ לָא תְסַלֵּק
שְׁכִינְתָךְ מִנִּי לָא תַצְלִי בְּרוּגְזָא
לַעֲבָדָךְ סְיוּעִי הֲוֵיתָא לָא תְטַלְטֵל
יָתִי וְלָא תְשַׁבְּקִנַנִי אֱלָהָא פּוּרְקָנִי ׃
כְּטוֹל דְּאַבָּא וְאִמָּא יְשַׁבְּקוּנִי יָתִי וַיְיָ
יְכַנּוֹשׁ לִי ׃ אוֹרַיְתָךְ אַלְפְּנִי יְיָ
וּדְבַרְנִי בְּהֵילְכְתָא תְּרִיצָא מְטוּל
הוֹשְׁבָחָי ׃ לָא תְמַסְרִינַנִי בִּרְעוּת
מְעִיקַי אֲרוּם קָמוּ עָלַי סַהֲדֵי שִׁיקְרָא
וּמַמְלֵלֵי חֲטוֹפָא ׃ אִילּוּלֵי דְּי הֵימְנִית
לְמֶחֱמֵי בְּטוּבָא דַּיְיָ בְּאַרְעָא דְּחַיֵּי
עָלְמָא ׃ קַבּוֹר עַל יְיָ תְּקוֹף וְעַלִּים
לִבָּךְ וְקַבּוֹר עַל יְיָ ׃

לְדָוִד לָךְ יְיָ אֶצְוָח קְרֵי תְּקִיפֵי
לָא תְשְׁתּוֹק מִנִּי דִּילְמָא תְּשְׁתּוֹק
מִנִּי וְאֶתְמְהֵיהִית עִם נָחֲתֵי גוּבָא ׃
קַבֵּל בְּקָל בָּעוּרַי בְּמִצַּלֵּי לְוָתָךְ
כַּד אֶפְרוֹשׁ יָדַי בְּצָלּוֹ קֳדָם הֵיכַל
קוּדְשָׁךְ ׃ לָא תַנְגִּידִנַנִי עִם רְשִׁיעַיָּא
וְעִם עָבְדֵי עַוְלָא דִּי מְמַלְלִין שְׁלָמָא
עִם חַבְרֵיהוֹן וּבִישְׁתָּא בְּלִבְהוֹן ׃
הַב לְהוֹן כְּעוֹבָדֵיהוֹן וְכִבְישׁוּת ע
עוֹבָדֵיהוֹן כְּעוֹבָדֵי יְדֵהוֹן פְּרַע לְהוֹן
אָתֵיב פּוּרְעָנוּתְהוֹן לְהוֹן ׃ מְטוּל
דְּלָא מְהַיְבִין לְאוֹרַיְתָא דַּיְיָ וּלְעוֹבְדֵי

אַיְדוֹי יְפַגְּרִינוּן וְלָא יִבְנִינוּן ׃ בְּרִיךְ יְיָ אֲרוּם קַבֵּל קָל צְלוֹתַי ׃

רשי

אם תחנה עלי מחנה ׳ במה מלחמה
למעלה י׳ מעוז חיי ׃ ולבקר
בהיכלו ׳ לירות עם בכל בקר
ובקר כך פירשו רוכם ומכחם
חברו עם לו יבק׳ בין טוב לרע
לבל רוכם פתרו לעון בקר ׃
כי יצפנני בסכה ׳ בוטח אני
שיצפנני בבית מקדשו ובניני
בסדר עולם שהמקרא הזה
נאמר על יואש בן׳ שחזיק
שהסתירתו יהושבעת אחותו
בעליית בית קדשי הקדשים
כשניין שנאמר ויהי אתה בבית
י׳ מתחבא עם מניס ׃ בצור
ירוממני ׳ העמיד על בלע רגלי
׃ זבחי תרועה ׳ זבחים שתזמר
עליהם שיר ׃ לך אמר לבי בקשו
פני ׳ בשביל שבשליחוך אומר
לי לבי בקשו כלכם ישראל את
פני ואני אומע לו את פניך י׳
אבקש לך כמו הן אני כפיך לשל
במקומו אם לא תריבון במקומו
אף כאן לך אמר לבי במקומך
בח שי לבי לומר כן ׃ אל תט ׃
אל תכריע כמו ויט שמים ׃ כי
אבי ואמי עזבוני ׳ בשעה שתמים
להנאתן שכתובו כיון שנאמרו
הנאתן זה הופך פניו ונלך וזה
הופך פניו ונלך ׃ וי׳ יאספני ׳
הב״ה סומך את הטיפה ובר את
העובר ׃ בנפש צרי ׳ בתוות
מונחי להיות תוותם מתקיימת
עלי ׃ ויפח חמס ׳ דוברי רעה
לעון אחר לעון מוקם ׃ לולא
האמנתי וגו׳ ׳ אם לא שהאמנתי
בהבה כבר קמו בי לותם עדי
שקר וכלומי לולא נקוד עלין
למדר׳ מדרש רבותינו יודע אני
אחתה עונתן שכר לצדיקי לעולם
הבא אבל איני יודע אם יש לי
חלק עמהם אם לאו ׃ וקוה
אל י׳ ׳ ואם לא תתקבל תפילתך
חזר וקוה ׃ אל תעזבני ׃
אל תרגילני עם רשעים
הטורחים אותי בלעז ׃
ומעוררים

רעה מכוכבים כנגד
מזלו ועשה בעור כי
להיות בעתר להלו
בחולן אני בעור
מחיים ׃ ועתה ׳
תעיב עלי יעמ׳ תהיו
מלחמה ביחמי ירא כי
הוא בעתר עליון ׃
זבחי תרועה ׳ כדרך
וביום שמחתכם וביתי
מועדיכם ובחדשי
ראשיכם ותקעתם בחצוצרות
על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם
והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם
אני יי אלהיכם ׃ ואומר
בעבור׳ כמו אחרי לי
אחי הוא והטעם אחי
הוא מה שבוי לבו ביו
מלחיך ואחרית לבו
בקשו פני על כן את
פניך י׳ אבקש ׃ אל
תט ׳ פועל יוצא
והפעול עבדך כמו
קיר טוי על כן אחרון
עזרתני והטעם עזרתני
עתה כאשר עזרתני
מבעוני ועד עתה ׃
כי אבי ואמי ׳ מהיו
קבות בוחי בעול הזה
עזבוני במוקם ואתה
תאספני תמיד ואם
הוא לעון עתיד כדרך
כתתי כמף הסדרים קי
ממני יעמו מבל
בחרב ׃ הורני ׳ אמר
את מחכמי לב הרוב׳
להתנבר על מוכחיו
ויכוח בעבור׳ הסם ׃
ג׳ ׳ בפעמי בתוקם
בפתח בפעם ׃ ויפח ׳
מדבר חמס כמו יפיח
׃ גולח ׳ זה קשור
בחבר לפניו כמעט
וימעטו בי מכאן לולי
החמיתי בסם ותקדתי
לפעמי קוה אל י׳ חז
ויתבר יופר דברי
מהייתי מוכיח ואמרתי
קוה אל י׳ ׃ חזק ויאמץ
לבך ׳ פועל יוצא
והפעל כי הסם יאמץ
לבך וטעם וקוה אל
י׳ תמיד ברחמוכה
ובאחרוכה ׃ לדוד
אליך י׳ אקרא ׳ זה
המזמור חברו דוד או
אחר מהמעוררים
עלין ׳ אמר לורי לבבר
יוררי בור ומלת תחרש
מבזרת דומים ואמרו ל תחרש על דעך דעה להפרים בינות הטעמים כי הפרש הוא אחר ׃ שמע ׳ בבקולי ׳ אל מקום אחרון יקראו רבותי ׃ אל - תסבב סבות
מלתערב עם רשעי ואמך עמהם ׃ תן כפעלם ׳ כבבר פועלי און ׃ כי ׳ פעולות הסם כבבר פעלם ׃ ואל מעשה ידיו ׳ כבבר כמעשה ידיהם והטעם אליהם הוא מביניס
פעולות הסם לא הוא פועלי און כי ידעו כי הסם יהרסם ועם זאת אומרי מזחת תפלה זו דרך נכוחה ועל יבבם מיפלו ולא יקומו עוד ׃ ברוך ׳ ברוך נכוחה כי בשמעם
תפלתו ואות שמע קול תחבוני על דרך ותבוא תלוך תפלתי ׃ י׳

ומפירי התורה ויה"ה ההוריה יי עוז למו לתת התלויין בי והם כל בית יסר׳ בעת מעוז ומעוזו מעוז הוא ׳ ורעם ׳ לעון מרע׳ : הבו ליי׳ ׳ הביאו ליי׳ והביאו לו חתם בני חילי התרן מכחן מחומרי לחבות ומכחם חבר הבו לשון כתיבה חילים קרים : הבו ליי כבוד ועוז ׳ מכחן מחומרים גבורית : כבוד שמו ׳ זו קדושת השם וים בתזמור זה שמונה עשרה הזכרות וכנגדן תקנו שמונה עשרה ברכות : קול יי׳ על המים ׳ על ים סוף ירעם מעמים יי׳ וגו׳ : הרעים ׳ טורמ"ט"טוים בלעז : קול יי׳ בכח ׳ בשעת מתן תורה כתיב את קולו לפי כחן של ישרא"ל והשמים יענכו בקול בקולו של מעלה : קול יי׳ מובר הרזים ׳ מלכי החומות כעכין מבחיר וירעם יי׳ בקול גדול על פלמתים וגו׳ כי מקול יי׳ יחת ישור ובשעת מתן תורה׳ כי מי כל בשר וגו׳ ויחי ותה מחנת וחיית וחומות העולם טומעי׳ ומתים : וירקידם כמו עגל ׳ את הרזים ואת הסרעי׳ שמעו לשמוע מתן תורה : לבנון וסריון ׳ שמות הרים : חוכב להבות אש ׳ טי"לנט בלעז רבותינו פירשו שהיה הדבור של עשרת הדברות יוצא בלהבות אש מפיו ובחוק על הלוחות כתביתם : יחיל מדבר ׳ לשון חיל סיולרה : ויחיל יי׳ מדבר קדש ׳ הוא מדבר סיני כמו שאחרו רבותינו במסכת סופה שמשה נקראו לו מדבר כיני מדבר קדש מדבר קדמות מדבר פארן מדב׳ קדם מכתקדמו יפר׳ עליו׳ קול יי׳ יחולל אילות ׳ יפחיד ויחיל לשתיד את הרשעי׳ שהם עכשיו עומדות בחוזק כחילות כעכין שכתוב מעוה רגלי כחילות אף׳ פנהם כחילים אין כתיב כאן אלא כחילות שהקיבות שרגלי הקיבות עומדות יותר מן הזכרים שי יחולל קריאה בלעז כמו לפני גבעות חוללתני ׳ ויחפוף יערות ׳ כמו מחפוף הלבן יקלף עכי היער כלומר יפשיט מכבודם הרשעי׳ שעולים כעכי היער אשר כנובה חרזים נוכחו : וכהיכלו ׳ מיכבה : כ לו אמר כבוד ׳ הכל יקלסוהו סס ויאמרו יי׳ למבול ישב בגדולתו יהודי ונס עתה ויס׳ יי׳ למלך עולם והשלים כלפל יחלוק לכל לעמו עוז וברכת סלום ורבותינו דרשוהו במתן תורה שנתפחדו ונתכהלו האומות ובאו להם לכל בלעם ואמרו לו מה קול ההמון הזה מעלינו אמר להם כבר כשבע שלח יביא מבול שלא קול ההמון שמעתם הבה כתן תורה לעמו : שיר חנוכת הבית ׳ שיאמרוהו הלוי׳ בחנוכת הבית בימי שלמה : תרומיך

ובדך נ׳וסים השקיפה ממעון ׳ ועתה חואל ובדך דשמואל : הושיעה את עמך וברך ׳ אנך : כ"ט שלים ו׳ כתובים כן בנביאים וכתובים וסים הנחתים בשלים ׳ הבו ליי׳ בני אלים ׳ ידמה ליי׳ בבני אלים ׳ משאתו יבורו אלים ׳ ועל אל אלים ידבר ׳ ויזבחו ליי׳ זבחיהם ד"ה ׳ וחד האלים ושחטו תאלים ויזרקו חדם דה"ה :

יְיָ עוֹשֶׂנִי וְתֵרִיסִי בֵּיהּ סָבַר לִבִּי וְסֵעַדְתַּנִי וַיָּאֵץ לִבִּי וּמִשִּׁירִי אוֹדֶנּוּ : יְיָ תְּקוֹף לָהֶמוֹ וְעוֹשָׂנָא פּוּרְקָנוּת מְשִׁיחֵיהּ הוּא : פְּרוֹק יָת עַמָּךְ וּבָרִיךְ יָת אַחְסָנָתָךְ וְזוֹן לְהוֹן וְסוֹבָר יַתְהוֹן עַד עָלְמָא : תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וְעֹז : הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ : קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים : קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר : קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן : וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים : קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ : קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ : קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד : יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם : יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם : מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד :

יְיָ אוֹרַיְתָא לְעַמֵּיהּ יְהַב יְיָ יְבָרֵךְ יָת עַמֵּיהּ בְּשָׁלָם : תּוּשְׁבַּחַת שִׁירְתָא עַל חֲנוּכַּת בֵּית מַקְדְּשָׁא לְדָוִד :

בכח ד׳דגשי׳ וסים׳ ימינך יי׳ נאדרי בכח . הרימי בכח׳קולך מבשרת ירושלם ׳ קול יי׳ בכח קול יי׳ בהדר ׳ איש חיל בכח ׳ ישב ה׳קמצי׳ וסים׳ ישב נא עבדך ואמת בעירי לבני עמון כח אם׳ וכמושב לצי׳ יי׳ למבול ישב ׳ יי׳ בכל צדקתיך ׳ בשלום ב׳דגשי׳ בקריא וסים׳ בשלום שודד יבואנו ׳ יי׳ יברך את עמו בשלום ׳ מזמור ב׳בטעם פזר וסימן שיר חנוכת הבית ׳ שירו ליי׳ שיר חדש ׳

יי׳ ׳ לפי דעתי בו בטחתי לבדי ועזרוני רשים כי הוא בוה להם : ומפירי ׳ כמו מפירי הפך והכוח׳בבשר ובלחם ואת׳ רבי מפה הכהן ויתר מזה המיר התורכו׳ יי׳ עוז ׳ טעם למו לעמוזי כי הפס הוא עוז למוזרי ומעוז למעזר והוא מפיחו דוד ור׳ מפה תלבי עוז למו כמו לו וכמוהו נגע למו וחיכנו ככון כי למו מב ל עבר יי׳ ולעמו : הומיעה ׳ בעבור מהזכיר כי הפס היה עוזו ויעלו לבו התפלל כירע׳ את ים׳ על כן הומי׳ וברך להומיף הפס עליהם ויאמר כמו הרוע׳ על כן ורעם ונפתח כלו׳ מיומיכם במקום גבוה פלא תוכלנה החזיק ורבי מפה אמר כי ונפתח מיתן להם ברכם כדרך יפתוהו לכמי מקומו ׳ מזמו׳ ׳ הבו ליי׳ בני אלים ׳ הבו חולי תפתיה תכונת הפלא בעבור חות הגרון כמו את אמר תלפו ובני אלים הם הכבדים והעד ברון יחד ככבי בקר ואחרין ויריעו כל בני אלהים והטעם כפול וטע׳ להזכיר הכבדים כי כפי מערכת ירדו הנפתי׳ בעזרת אלהי׳ והזכיר פעם אחרת הבו ליי׳ כי כן תמיד על דרך כמלו׳ בהרות יי׳ וטעם הבו ליי׳ ׳ בעבור על דרך תכונ׳ עוז מתורו מהעוז והכבוד לפס לברו וטעם והמתחו כ כהמתחות העבר לאחרוני ברפותו לעמוז את אמר יבוו והטעם כי אין יכולת בכוכבי׳ לתת תכונת ורכי מערכתם ׳ קול ׳ הזכיר יי׳ בעבו׳ הרחו׳ כחו ועוזו בעת רדת הגשם כאמר כתיב בחיוב עומה גדולות עד אין חקר ואחרין הכותן מטר ובעבו׳ כי הזכי׳ כבוד שמו קרוץ ל הכבוד

הרעי׳ זה כי קול יי׳ על המים וטע׳ יי׳ על מים רבים מיבוי רעם אחרי רעם והכ׳ מלת הרעים מוסבת עכשיו ואחרת עמה : קול ׳ יש חומרים בכח שפס הפס בתולרת וכבה בהדר יש חומרים בשפות שים להם כח ובהדר הם ההריס כמו והדורי תיעב ועל זה הדרך יהיה הפס תחר כלילו אמר בבעלי הכח על דרך ואני תפלה לן פי׳ בכח אכחו׳ אחר זה קול יי׳ עובר לרזים והזכיר הרזי׳ בעבור היות חזקים וטעם לרזי הלבנון הם הירועים בלרזים : וירקידם ׳ זה הדבר ידוע מעשה הרעם : כמו בן ראמים ׳ בן חורים בן לחקוטות : קול יי׳ חוכב להבות אש ׳ אמר רבי מפה זה רמז לחבן שהוא כרמות ברזל המורפת ושעם חוכ׳ מחבבם מהבור והטעם ברמיון כלילו חבבם ולפי דעתי שהטעם על הברקי׳ כדרך ועליון יתן קולו ואחרין יפלח חפין : קול יי׳ יחולל אילות ׳ דרך משל כמו תכלאבו בילבנים לן רמז לחיות המדבר כאשר יפרש : קול יי׳ יחולל אילות הזכיר מדבר כנגד בהרי ׳ והזכיר מדבר קדם בעבור היותו גדול ונורא והזכיר חיילות כי לירתן קשם והכה הרע׳ מחוללם והטע׳ יביא להם החיל מהרה ותלרנה בחפזתם הרחם החיילה גם בעבור הפחד וטעם ויחסף יערות יבלה בבהול החילני׳ יש חומרים כי טעם ובהיכלו הפתים כמו יי׳ בהיכל קדשו וטעם שהכוכבים בו יתנו כבוד לפס וחומרים כמה גדול כבודך וחרין חומרו כי הטעם על הכהנים והלוים העומדי׳ להתפלל ורבי משה אמר כי הטעם שהכוכבים בהיכלו הוא בית המקדש ולא יפחדו כי הפס יכבדם שלא יבא להם פוס כזק בעבור הרעש על כן חרין יי׳ למבול יפב והטעם כי חמים המחיתו הרעשים לן כתגלתה מלכות הפס כי עשה בהם משפט והכה הפס ימלט חקודין כהן ובניו ויתית סוכיו וחרי׳ חומרו כי טעם להזכי׳ המבול בעבו׳ שהזכיר חלק מכפלוקיו והוא רדת הגשם הזכיר הפלא העשוי והוא הגשם הרב בימי נח וזהו חות כי הפס יושב קדס ולעולם חסדו על עמו על כן לחרין יי׳ עוז לעמו יתן יום חומרי׳ כי הזכיר המלך בעבור שהשופה שמי לא יפחתו כל הלרך ולא תשחת ממלכת הפס שהוא מלך החיי׳ על כן לחרין ויפב יי׳ מלך לעולם יום חומרים כי מיו׳ שיפב לשפוט בימי המבול נגילתה מלכותו ויפחדו בני ארם שכחים לחרי המבול כי לפני כח לא היה מבול : יי׳ ׳ תפלה לן ברוח הקודם שהפס יתן עוז לעמו בעתו ארעם ונלים יהיה להם : מזמור ׳ חנוכת הבית ׳ יש חומרים שפוס דור שיבנו המשוררים זה המזמור בחנוכת הבית הראשון ויש חומרים בחנוכת הבית השני לן הפלגי כי דימה ימי הגלו׳ לימי החולי כאשר שפרש והקרוב אלי כי זה המזמור חברו בחנוכ׳ ביתו בית ארזי׳ כי הכתוב לא הזכיר בית הפס וכמוהו עור ופתח לא יבוו ג הבי׳ כאשר פירשתי במקומו ואותו הזמן חלה דוד ויחי מחלתו ויאמ׳ רבי מפה כי דוד התחבל כאשר אמר לו נתן לא יבנה הבית לפס וכאשר אמר לו כי שלמה בנו יבנה הבית יש התאזר שמחה תחת חבלו כי בנו כמוהו ולא יחרפהו החויב ואמר כי יגון הפשם כמעל לחולי הגוף ויותר קשה כדרך רוח חים יכלכל מחלתו ׳

תרוממך

ארוממך · כנ"ל כי מחסבתו ה"מ וטעם ולח"ת ככתו' בח"ו חסרי מעכיל חלדל כי דרך חתר לעניים : יי' טעם סופיתי חליך לבדך ולח"ת לרופף וקרפתני : יי' הטעם כמעט וירד חל הקבר ומכחכו תירדי בור סלם כמו תחת ל"ר טוב : זמרו · בעבור היות דור חסיר בכתוב ולח"ת

חסידך חסדי דוד יבשר החסידים סלם קריה לסם כלם קריהו הסם יכילם : כי · טעם חיי · ל"ר כמו חכמי מדות גדולות וזרך משל לומר כי הבכי ילין לו יחסר הסוע כמו לחר ילרם לותה וטעם בערב ילין המלין בבכי ולבקר ברינה כי חסרון הכית בכל המקרה הרבה כיו מכמכ ביתך יי' : ולחכי · לח"ת ר"משה זה טעם ויהי כי יסב המלך

העלית ג' בקריא וסי' לך עלה מזה אתה וחעם · ושמעו מצרי' כי העלית · יי' העלית מן שאול נפשי חייתני · ולבקר ב' וחם' וסימן בערב ילין בכי ולבקר רנה · וחם על המפתח · מה בצע ב' וסימן כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו · מה בצע בדמי ברדתי אל שחת · פתחת ב' וסים' למוסרי · פתחת שקי · ותאזרני ב' וסימן

ג' אָרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי : ד' יְהוָה אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי : ה' יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר : ו זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ : ז כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה : ח וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם : ט יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הָעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל : י אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן : יא מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ : יב שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי : יג הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה : יד לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ : לא

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד : ב בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ פַּלְּטֵנִי : ג הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר־מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי : ד כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי : ה תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי : ו בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת : ז שָׂנֵאתָ הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי : ח אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי יָדַעְתָּ בְצָרוֹת נַפְשִׁי : ט וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי :

ג' ל' מירדי ק'

ב' ויחדלון

ב' ויחסרים חת

ב' מחסרים

ה' חס בכתוב

ה' לח בכו'

ג' אֲשֶׁר־בְּחִנָּךְ יְיָ אֲרוּם אֲזַקְפָתַנִי וְלֹא אַחֲדִיתָא בַּעֲלֵי דְּבָבַי עֲלַי : ד' יְיָ אֱלָהַי צַוַּחְתִּי קֳדָמָךְ וַאֲסָיְיתָנִי : ה' יְיָ אַסֵּיקְתָּא מִן שְׁיוֹל נַפְשִׁי קַיֵּימְתַּנִי מִן לְמֵיחַת לְגוּבָא : שַׁבָּחוּ קֳדָם יְיָ חַסִּידוֹהִי וְאוֹדוּ אַרְכְּרוּת קֻדְשֵׁיהּ : מְטוּל דְּשַׁעֲתָא רוּגְזֵיהּ חַיֵּי עָלְמָא רְעוּתֵיהּ טָבָא בְּרַמְשָׁא מְבִיתַ בְּבוּכְתָא וּלְצַפְרָא מֵקִים בְּתוּשְׁבַּחְתָּ : ז וַאֲנָא אֲמֵרִית בְּמֵיתְבִי בְּרוּחֲצָנָה דְּלָא אֶזוּעַ לְעָלְמָא : ח יְיָ בְּרַעֲוָתָךְ אִיתְעַבַּדְתָּא לְטוּרָיָא עוֹשֵׁיךְ סְלִיקְתָּ שְׁכִינְתָךְ חֲוֵיתִי מִתְבַּהַל : ט קָדָמָךְ יְיָ אֶקְרֵי וְלָוָתָךְ אֱלָהַי אֲצַלֵּי : י מָה סָמוֹן אִית בְּדָמִי בְּמֵחָתִי לְבֵי קְבוּרְתָּא אֶפְשַׁר דְּשָׁבְחוּנָךְ נְחוּתֵי עַפְרָא הֲחַוְיִתְינוּן חֶמְנוּתָךְ : יא קַבֵּל יְיָ צְלוֹתִי וְחוּס עָלַי יְיָ חֲוֵי סָעִיד לִי : יב אַפְכְתָּא אֵילַיי לְחֵנְגִין לִי שַׁרְיְתָא סַקִּי זַרְזַתַּנִי חֶדְוָא : יג מִן בְּגַלָּל דְּיִשְׁבְּחוּן יְקִירֵי עָלְמָא וְלָא יְשְׁתְּקוּן יְיָ אֱלָהַי לְעָלְמָא אֲשַׁבְּחִנָךְ : לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד : בְּמֵימְרָךְ יְיָ סַבְּרִית לָא אֲבָהֵת לְעָלְמָא בְּצִדְקָתָךְ שֵׁזֵיבְתָּנִי : הַצְלֵי לְוָתִי אוּרְנָךְ בְּסַרְהוֹבְיָא פְּצֵי יָתִי חֲנֵי לִי לְכָרְךְ עֲשִׁין לְחוּסְנָא כְּרִיכָא לְמִפְרִיקְיָתִי : מְטוּל דְּתוּקְפִי וְרוֹחֲצָנִי אַתְּ וּבְגַלָּל שְׁמָךְ דְּבַרְיָתִי וְזוּן יָתִי : אַפֵּיק יָתִי מִפִּצְדָתָא דְּנַן דְּכַרְסִין לִי אֲרוּם אַנְתְּ עוֹשְׁנִי : בְּאִידָךְ אַמְנֵי רוּחִי פְּרִיקְתָּא יָתִי יְיָ אֱלָהָא קְשִׁיטָא : שְׂנֵאתִי דְּנָטְרִין עוֹבְדִין דְּדָמִין לְמָא וְלִשְׁיקְרָא וַאֲנָא עַל יְיָ כְּלִיתִי : אֶבְיַע וְאֶחְדֵּי בְּטִיבוּתָךְ דִּי חֲמֵית יָת סִיגּוּפִי : יָדַעְתָּא בְעַקְתִין דְּנַפְשִׁי : וְלָא

מְסַרְתַּנִי בְּאִידָא דְּבָעִיל דְּבָבָא אֲקְמְתָּא לְרוּחָא רַגְלִי :

חיל · שמחה · ידם כ' וסי' לכן המשכיל · למען יזמרך כבוד · וחד ישב בדד וידם · לא למנצח מזמור · לף וסימן עד אנה · תשכחני · השמים מספרים · ענך · ביום צרה · · בעוך ישמח מלך · בך · חסיתי · אשרי משכיל ג' דל · בבוא אליו נתן הנביא · שמע אלהים קולי · לך דמיה תהלה · חלצני · מאדם רע · ראית ה' חס' בכתובים וסים' אשר ראית את עניי · אכן ראית נגב ותרץ . ראית איש חכם בעיניו · האיל אשר ראית · ראתה כי אתה עמל · בתרא ראתה כתיב וכל שאר קריאה דכוו' חס' בב' מ' בלישנא וסימן וראיתח אתה ונאספת · לך הגד למלך אשר ראיתה ·

ארוממך · כנ"ל כי מחסבתו ה"מ וטעם ולח"ת ככתו' בח"ו חסרי מעכיל חלדל כי דרך חתר לעניים : יי' טעם סופיתי חליך לבדך ולח"ת לרופף וקרפתני : יי' הטעם כמעט וירד חל הקבר ומכחכו תירדי בור סלם כמו תחת ל"ר טוב : זמרו · בעבור היות דור חסיר בכתוב ולח"ת

חרומיתך יי' כי דליתני · הגבהתני : ולח"ת תחת חויבי לי · כמו עלי סהיו חומרים חין לדור חלק לעולם הבח וכפרתו סב זבילו כספתחו הרלתו לחרון לזדיעו סמחל לו הבה על חותו עון וכהספכו פני סונחי דור בסולי קדיר' : ותרפחני · היה כליחת עון כמו וסב ורפ"ו : תירדי בור · כמו תירידתי לבור סלח חרד לגיהכם : זמרו לוי חסידיו · על מה טעמה לי כי יכולי לחתם לחסות בו סיטיב לכם וחפילו לחתם סרוויס בטמר ג' תירחו כי רגע קטן בחפו וחיי ברצונו וחוי' חרוכי'ם בהרנותו ובהפיכתו : ולכי חמרתי בשלוי · בשלוותי היית חומב לח לחמוט לעולם חבל חין הדבר ברצותי כי חם ברצותו על הב"ה ברכונו הטמיד לת הרדי לת נדולתי להיות עוז וכיון סחסתיר פניו מחכי מיד היית כבהל וחקרת לליך וחתחנן חמיד לחמר לפניך מה בטע בדמי וגו' וחתה סמעת קולי וסספת מבפיקתי זוטת : ולכי חמרתי בשלוי · חמר המן לליך יי' חקרת חמרה חסדר וכו' עד היה עוזר לי : הספת מספדי לחחול לי · חתר מרדפי וכל ישרחל : מקודות פלייט"ן בלע"ז : תנחני · מוכח"ר בלע"ז כמו לך נחה לת העם הזה : הסגרתני · ליבר"ח בלע"ז ומכחס חבר חותו לטון כנירה וכן כל לטון סגר · בירך חפקיד רוחי · קומכר"ה בלע"ז חפקיד רוחי תמיד לפי פתחה פרית חותי מצרה : המסקים הבלי טוע' · המכסים לתטועת ע"ז · עמתה

חום עלי יי ארום עיק לי בלאות מרוגזיה עיני איטעק נפשי וברישי׃ ארום שיציאו ברונא חיי ושנוי בחינתא תקל בחובי חילי ואיברי׃ מן כל מעיקוי חוות כיסופא ולשבבי לחדא ודלותא לידעין לי רחמין בשוקא ערקין מן קדמי אתנשיית היך שכיבא מן רעיונא חויתי כמן דפחר תביר׃ מטול די שמעית טיב בישׁ דאמרין עלי עממין כגוונין רתיתא מחזור חזור באיתכנשיהון כדחדא עלי למיסב נפשי תשיבו׃ ואנא עלך רחיצית יי אמרית אלהי אנתׂ׃ באידך זמני פורקני פצי יתי מן יד בעלי דבבי ומרודפי׃ אנהר סבר אפך על עבדך פרוקני בטובך׃ יי לא אבהית ארום קריתך יבדרזון רשיעי ישתתקון ויתתון לשיול׃ תתפקקן סיפוותי שיקרא דמלין על צדיקיא גידופין בגיותנותא ובסרנותא׃ כמה סגי טובך דאצשיתא לדחלין מיגך עבדתׂ לסברין עלך למפרע להון אגר טב קבל בני נשא׃ תטמרינון בטפרא בעידן רוגזך מגידודי גיברייא תטשינון כד ב במטללתא מתיגרת לישניא׃ בריך יי ארום פרישׁ טיבוזיה לי בקרתא כריכתא׃ ואנא אמרית באיתבעותי למיערוק מאישתצית מקבל קלך יקרך בקושטא שמעת קל צלותי באתחנותי לותך׃ רחוטו יי כל חסידוי מהימנייא נטיר מן בישׁ יי ופריע על דוכבני ד דעבדין גיותנותא׃ תקופו ויתעלים רעיונכון כל דכיילין למימרא דיי׃ לדוד שכלא טבא אמר דוד טובוי דמן שבקין ליה מרודוי חפיין על חטאוי׃

צפנת משכל ׳ אהבו ב׳בקריא׳וסי׳שנאו רע׳ אהבו את יי׳כל חסידיו ׳ ומשלם ג׳בקריאה וסי׳ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו ׳ ומשלם עון אבות אל חיק בניהם אחריהם ׳ ומשלם על יתר עשה גאוה ׳ אנ״ך ׳

פשתה ׳ כהתה לפון עפמית מאד מותן זכוכית לנגר עיניו לרחו לעבר הזכוכית דבר חין חוח׳מרחה ברורה ׳ ועכתי עפמו ׳ לפון רקב כחילו חכלם עם ׳ מכל כרכי ׳ מלת כל כרכי הייתי חרפ׳לגרוף ׳ ולפכני ׳ חני חרפה מאד ופח׳ למיודעי חמיפקטיי׳סנן בלעז׳ מתפחדי׳על קורוקיו ׳ ככלי חובר ׳ ההולך לחבור כל לפון חבירה חין הלפון כופל על בעל חבירה ליתר הוח חבר חותה זאת החבירה חוברת מתכו כרית חפר תחבר מתכו החוברת לח בקעת ׳ דבת רבי׳ עכת רביס דבת פרלר״ן בלעז׳ לפון דובב פפתי יפניס וכן כל דבה פבתקרת ׳ מגור מכביב ׳ פמיירחין ומפחדין חותי ׳ בהוקדם ׳ בהתיעכס ׳ זממו ׳ לפון מחפבה ׳ בירך פתותי ׳ עתי העוברים עלי על פיך הס ובגזירותיך ׳ חלחוכוסה כי קרחתיך ׳ לחרי פקרחתיך חין כחה פחבום ׳ ירמו לפחול ׳ יפתתקו ויחלו למות ׳ הרוברו ׳ על פרייך עתך ׳ פחומרו׳ לפחול עלי דור מכקם רפרך ׳ עתך ׳ קרה רבר בחיכו כמו ויעת׳מפ׳ ורוכ׳פתר חותו לפון דבר גדול וקפה כמו עתקו נס גברו חיל הון עתך ולמכפה עתיך ׳ מה רב טוב ׳ ידעתי לעולם הבח׳ים פכר טוב לירחיך ומכל מקום בעולם הזה מהרפעים מקיפין חותם חבי מתפלל עליהם מהקתיר בפתר פניך ׳ מרוכפי חים מחבורי רפני׳המקפרים יחד להרע להס ׳ בעיר מכור ׳ בקעילה כפחת׳ פחול עלי נפנ׳ לבח בעיר רלהים וברים ׳ ואכי ׳ חתרתי בחפזי ׳ כפיכחתי מקעילה וכחקי חל מדבר מענן והייתי כחפז לפלת מפני פחול כי הפיגבי ופחול ואחפיו עוטרי׳ עלי חל חכפי לתפפס ׳ חתרתי בלבבי ׳ כגזרתי ככרתי לפון גרון הכורת חת העץ על פס גזירתו כקרא גרזן כך׳פי׳ רוכם ומנחס חברו כמו כגרפתי ואין לו דמיון בתורה ׳ חמוכים כוכר יי׳ ׳ כמו פומר יי׳חת המחמיכי׳ ביפועתו ופומכי עליו ׳ על יתר ׳ מרה בחרה מכווכ׳כאן על יתר הקפ׳חו׳ם לפתור על יתר חבל כגנר חבל קו כגנר קו יח יתר הוח לפון גחוה כמו יתרה עפה פירום ומפלס על יתר ומפלס בגחוה לפופה גחוה ׳ חזקו ויתמץ לבבכם ׳ כמו פרחיתם פעפ׳ לי להופיעני פהוחלתי לו ׳ לדור מפכיל ׳ חמרו חכמים כל מזמור פכחמר בו מפכיל ע״י תורגמן חמרו ׳ חפרי כפוי פפע׳ פהבה כוס׳ פפעו ומכפה חטחיו כפוי חכפורדוניץ בלעז׳ ולח יחפב לו עון ובלבר פלח תהח ברוחו רמיה להיו׳ בדעתו לפוב חל קיחו ׳ כי

חכני ׳ יתכן פטעם העמדת כי חני חפתח בחפר מפפיות פתי בימים מעברו ולח הפגרתני רק פתה כר לי מחר ולח תרחב ״ רבו׳פי׳ מזה המזמו׳ על חולי מקרהו טעם עפם ככע׳ בעבו׳ היו׳כעם החויב עלי עפפתיכולי כחילו ורימה היגון פהו׳בלב לחוס הגוף וטע׳עיני מהמחכל הרוחה החולה יתקבהו כל חכל תתע׳כפפו וטע׳כפני הכף׳המתלוה פכחה כטו׳ככבר וכך׳הכתו׳ חומר הנפש החוכלת ובטני רמז לקרב הענין פעם המחכל והכ׳הטע׳כי כח הגוף חלם ככב׳כיחלו חכלו עפתי כי כלו ׳ בחפרון המחכל דרך מפל והזכיר הענתו׳ פהם מוכרו׳ הגוף ׳ מכל הזכי כי מפה׳ כורין תבח לו תרפה ׳

ולפכיני מחר קיים תרפה להס בעבור כהס קרוכים חלח׳ כחרס מיבר׳ מרחו׳חלי יקפה ודבר מבוכה ובמחם למרחה ׳ כפכחתי ׳ פחר׳לח יזכרני ככלי חין חפן בו כחפר מיבר׳ חלי יקפה ודבר מבוכה ובמחם למרחה ׳ כפכחתי ׳ פחר׳לח יזכרני ככלי חין חפן בו כחפר מיבר׳ חלי יקפה ודבר מבוכה ובמחם למרחה ׳ כפכחתי ׳ יתכן היתה כפכחתי מפרת הפס בעבור פלח יומיפני כחילו מכחני בעבור פ פחתר מחר כן כי פמעתי דבה רעים פיוכיחו עלי מיפחר מתכה כל המוטע לח טעתו לחיות לי מגור מכל פביבי בהוסרס ׳ מגזר׳פור ׳ ונחי ׳ לח על פי מיפפבו החויבים פפכחתני חני בך חבטח וחורה כי חתה לחי ׳ בירך ׳ כנגר המומרי׳ הבלי פות כי חת יפופתי בירך לברך הוח ׳ החירה ׳ מלת על כמו חל כמו ויתפלל על יי׳ כמו ויחר יי׳ פכיו כי ההוה במפוק כיוסב בחפך על כן החירה ׳ תחלתכה ׳ בעבור פהזכיר למעלה כי פמעתי רבת רבים והכה עתק כדרך וידבר חתם קפות והכ׳יחפר דבר וטעם

אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן ד׳ כשע׳
וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃ כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ ו׳
עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם יז כשע׳
וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ ח חס׳ כשע׳
וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עַל־ ל׳ ויחס׳
פְּשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן
חַטָּאתִי סֶלָה׃ עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־ ל׳ ויחס׳
חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֶׁטֶף
מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ אַתָּה־ ה׳ ס׳ ל׳
סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט ת
תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ ה׳ ויחיד
בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ ל׳ ז׳
אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין כשיפ׳
בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיָו לִבְלוֹם בַּל קָרֹב ג׳ ל׳ ויחס׳
אֵלֶיךָ׃ רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע ב׳ חי׳ חס׳
וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃ שִׂמְחוּ ה׳
בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־ ה׳
יִשְׁרֵי־לֵב׃ לג
רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה ג׳ ר׳
תְהִלָּה׃ הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל
עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ׃ שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ ז׳
הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃ כִּי־יָשָׁר דְּבַר־ ג׳ ז׳
ח יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ אֹהֵב ג׳ ז׳
צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה ח׳
הָאָרֶץ׃ בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ ר׳ ל׳ ג׳ ל׳
וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם׃ כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי ר׳ ל׳ ג׳ מל׳
הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃ ר׳ מל׳ ג׳ מל׳

לב׳ אשרי ד׳ בשע׳ וסי׳ נמס׳ ברישׁ סיפ׳ • בלו ד׳ וסי׳ לא בלו שלמותיכ׳ מעליכ׳ • בלו מרוב הדרך מאד • שלמותיה לא בלו דעזרא • כי החרשתי בלו עצמי • ידך ה׳ חס׳ בסיפ׳ וסים׳ קומה יי׳ ל׳ נשא ידך • ותנחת עלי ידך • תכבד עלי ידך • אם אלך בקרב צרה • פותח את ידך • חבין ה׳ בקרי׳ וסי׳ ויען יי׳ אליו יען אשר שאלת

אשרי אדם לא יחשב יהוה לו עון ואין ברוחו רמיה׃ כי החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל היום׃ כי יומם ולילה תכבד עלי ידך נהפך לשדי בחרבני קיץ סלה׃ חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה ואתה נשאת עון חטאתי סלה׃ על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו׃ אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה׃ אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני׃ אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן עדיו לבלום בל קרב אליך׃ רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהוה חסד יסובבנו׃ שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב׃ לג

רננו צדיקים ביהוה לישרים נאוה תהלה׃ הודו ליהוה בכנור בנבל עשור זמרו לו׃ שירו לו שיר חדש היטיבו נגן בתרועה׃ כי ישר דבר יהוה וכל מעשהו באמונה׃ אהב צדקה ומשפט חסד יהוה מלאה הארץ׃ בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם׃ כנס כנד מי הים נתן באוצרות תהומות׃

צדקתא ודינא סגדא דיי׳ מלי׳ ארעא׃ במילא דיי׳ שמיא אתעבידו וברוחא דפומיה כל חיליהון׃ דמכנים היך זיקא מוי דימא והבינון באפותיקי תהומיא׃

חכמה ומדע • והכלבים עזי נפש • מדי עברו יקח אתכם • אל תהיו כסוס כפרד • חכמת ערום הבין דרכו • וסים בלשון ארמי הוון כלביא שלין חכמתא לסוסיא • לג׳ לישרי׳ ג׳ בקריא וסים רננו צדיקי׳ ביי׳ לישרי׳ נאוה • זרח בחשך אור • יעפון לישרים תושיה • וא׳ ולישרים בלבותם • צדקה ומשפט ג׳ וסים ושמרו דרך יי׳ • אהב צדקה ומשפט • עשה צדק׳ ומשפט • תהומו׳ ד׳ מל׳ דמל׳ וסים כנס כנד מי הים • יעלו הרים ירדו תהומות • בדעתו תהומות נבקעו • באין תהומו׳ חוללתי • ועיין בסדר בשלח בפסוק תהומות יכסיומו •

כחרבוני קיץ • עד מיבש כחורב הקיץ מפני דחנת כובד ידך מהייתי דוחב על חטאי ולפיכך חטאתי לודיעך תמיד ולעון הווה הוה • כי אמרתי טוב מאורע עלי פפעי ליי׳ עתה כפהודיתי ואמרתי לכתן הכביה חטאתי נפתח עון חטאתי כעבי׳ סכך׳ סם נס יי׳ העביר חטאתך וגו׳ לעת מכוח׳ בהמיכך לקב׳ תפילתו ותה היה זאת רק למטף מים רבים חסר לה יניעו חלין מלה יפול ביד החומות פהם כמים מוטפי וכן מפיהו מהתפלל דוד על זאת ואמר תפלה כה ביד יי׳ כי רבים רחמיו וביד חרם אל תפולה • אתה כתר לי • להמתר בצלך מפני פחד חויב • תפרפני • כמו תסמרני • רני פלט • רנה על הפלה • תסובבני • לעון הווה הוה מסובבני תמיד רפי פלט וכן אמרת לי חמכילך ואורך דרך ללכת • חיעצה • אחרמוז לך בעיני רמז מה תעפה חיעצה לעון קריבת עין כמו עוכם עיניו לחמוב תהפוכות בספר מפלי • אל תהיו כסום כפרד • פחיכו מבין בין העופה לו טובה לעופה לו רעה כפאתה ממתגם בו בחרב הוא בולם פיו ומכסכם ברסנו וכפאת׳ מקרדו ומקרבפו אתה בריך לבלום ולבגור פיו ולייפרו במתג וכסן כפאתה מעדיהו ערי ומיפהו בל קרוב אליך פלה יקרב אליך להזייקך כפאת׳ מיפהו במתג ורסן עדיו לבלום בעפ׳ עדיו פאתה מקרדו ומקרבפו אתה בריך לפוגרו במתג ורסן פלה יקרב אליך • בליפה בלעון מעפה לעון מבגר פיו בולם רגליו מבולמות במסכ׳ בכורות ומנחם חבר לבלום וכן על בליית׳ לעון תוכן • בנבל עפור • על עפר מיני כעיפה • כנד • לעון נוכח • וכן תרגם חוכלום נכבנמו נד קמו כפור וכן מי׳ מנחם ותין כד וכתר פוין • נותן בחוברות תהומות • תת׳ החרץ •

המגיה

רחו׳ והנה הכל נכרת בדברו והנה רחוי הוא פירוש לכמי הארץ מפעם ויחרדו ל דברו והזכיר כל הארץ כדרך וכל הארץ בתוכריתה: כי הוא אמר׳ בהפך וברכון לה בכלי: הוא כוה ויעמוד׳ הטעם כפול כלומר אמר כי הוא אמר והוא כוה ויעמוד כלומר פירשתי כדרך וברך ולה אמיבנה כי כח הפעל בכח כל פועל עבר הן עתיד: יי׳ ואחר כן פעלתו עומדת לין כח לכל הגויים להפר חותה רק הוא יפר עצתם: עצת יי׳ כנגד עצת גויים: מחשבות לבוי דרך מפל כנגד מחשבות עמים: מעמים׳ בעבור שהזכיר הפעל אמר כי הוא יודע מחשבותי לב והנה הוא חוכם ואמין כח ופעל המקיף כלומר רוחה הכל בעיניו והזכיר אמרי׳ כל הארץ ואח׳ אל כל יושבים פלא יפקד מהם אים: היוכר׳ היוכר אחד ואם ה היוכרים מעני׳ על כן הוא לברו יבין אל כל מעמים׳: אין המלך׳ אין הגזרות כמחשב׳ היוכן הגרול בבני אר׳ והוא המלך והנה אם תועלת ים בעבתו והנה אינכו כוסף ב בעבור רוב כח אים לו והטעם על ת מחכונתיו: פקר׳ בעבור שאמר הפעם התתן לפום גבולה והטע׳ על פום המלך והחיל: לא ימלט הפעול אחר והו׳ כ כפעמו: הכה עין יי׳ ה על דרך ואחיתיך עיכי עלינו ועיכך פיש עליכו ג ירחיתי׳ אמרו לברו לא ממלך פהוא בעבר ודם ולא יחלט אין ל לאחרו לברו: להכיל אמות: חרב הו׳ ברבי כפעמו׳ בעבור ם ברחיכו ירחי הפעם והמייחלים לו במלטו על כן כפעמו אחת לג וטעם עזרכו בעבור חיל פהזכי׳ עם א המלך ומגיכו כעבר המלך כמו מגיכו רוח אלהים: כי בו יפמח לבבו׳ ירחין: יהי׳ הזכיר חפרך ויחלכו לך כעבר למייחלי׳ לאחרו: לדוד בפתחו את טעמו׳ טעמו לבו ופלטו ו ורעתו כמו מפיבי טעם ואחים הין לו מכי עין אמ׳ וכמוהו רבי׳: אברכה בכל עת׳ בפיותו אמיד אוכל בו בפתחו אתו: בי׳ בו אתהלל עד ם פיפמעו עכוי אהללתי ויפמחו: ברלו׳ כאילו ידבר עמהם ויבקש מהם פיעזרוהו לגדל את הפעם: דרפתי׳ פפר להם פרדם הפעם בפר לו ועכהו: הביטו׳ אלין זה פהזכיר אהרי כן עכי

רשי

הפניח׳ הביט: היוכר יחד לבם׳ לב כלם יחד ויודע כל המחפבות ורבוקיהו הפיבוהו אל מחכון פבתו הפניח יחד לבם היוכר ודרפו מחלן פכולן בפקדין בפקיר׳ אחת: בפעותו אחת טעמו׳ כעיני אלחיו ועיו על דלתו׳ הפער וגו׳ ויפמו את טעמו בעיניהם פעכה דברו וטעמו ופם׳ עצמו פוטה והוריד דירו על זקנו: לפני אכימלך׳ כך כל מלכי פלפתים נקראים וכל מלכי מצרים פרעה ולף על פי פעמו אלחים קורין לו אכימלך ומדרש אגדה פהים כדריך כ אכימלך פלף רבה להרגו ואכעיו חומרים לו הלף זה דוד מלך הארץ כדאיתא במדרש תילים: בי׳ תתהלל נפשי׳ מתפאר אני ותתהלל אים לי פטורין כזה להושיע ולהגן: תתהלל נפשי׳ פפרווכטרין בלעז: ישמעו עכוים׳ כפלאות פעשה לי מתוך מהללי יביכו אותם ויפמתו: מצורתי׳ לשון פחר כמו וינר מוחכי: הביטו אלין׳ כל אותם פהביטו אלין מתוך צרתם: יחברו׳ יתביישו כמו וחפר הלבנה ובושה החמה: טעמו וראו כי טוב יי׳: טעמו דברו: ירחין׳ הין ירחים לשון ביוש: רפו׳ לשון רפות: כל טוב׳ כילון בין בלעז כמו כל תלחה בקש

נסרה

אשמן׳ וישנו את טעמו בעיניהן׳ לדוד בשנותו את טעמו לפני׳ על כן עמד טעמו וריחו לא נסר׳ וחר ושעמו כצפיחית בדבש׳ הביטו ב׳ וכי הביטו ארחו תימא׳ צין ובהרו׳ יראו ג׳ בקריאה וסים׳ אך יראו את יי׳ ועתה יראו את יי׳ קדושיו׳

לנחלה טו וסים׳ נפש׳ בסדר ויקח קרח׳ בני האדם ו׳ וסים׳ אשר בנו בני האדם׳ אם יי׳ הסיתך בי׳ את לבב כל בני האדם דמלכים דתפלת שלמה׳ והברו דלה׳ משפטים הביט יי׳ להודיע לבני האדם׳ וכל קהלת דכו׳ עזרנו ב׳ וסים׳ עזרנו ומגננו הוא׳ עורנו בשם יי׳ לד טעמו ד׳ בקריא וסים׳ והיה טעמו כטעם לשד

וְיַחֲלוֹן מִן קֶדֶם יְיָ כָּל יַתְבֵי אַרְעָא ה״נ נפ׳ יי׳ מֵינֵיהּ דְּתִתּוּן כָּל דַּיָּרֵי תֵּבֵל׃ ב׳ למכיחם לריח ניחח ב׳
מְטוּל דְּהוּא אֲמַר וְהַוָּה הוּא פַּקִּיד וְאִיתְקָיֵם׃ יְיָ דְּבַר מַלְכַת עַמְמַיָּא בְּטִיל מַחְשְׁבַת אוּמָיָא׃ מַלְכָתָא דַיְיָ לְעָלְמָא קַיְימָא מַחְשָׁבַת ל לִיבֵּיהּ לְדָרֵי דָרָיָא׃ טוּבוֹי דְּגַבְרָא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ עַמָּא דִּי בְחַר לְאַחֲסָנָא לֵיהּ׃ מִן שְׁמַיָּא אִסְתַּכַּל ע יְיָ חֲמָא יַת כָּל בְּנֵי נָשָׁא׃ מִפְּדוֹר בֵּית מוֹתְבֵיהּ אוֹדִיק לְוָת כָּל יַתְבֵי ב׳ לכל קהלת דכו׳ ב׳ הידד ברוכי׳ ב׳ אַרְעָא׃ דִּי בָרָא וְיַחֲזוֹן מַכְווֹן כַּחֲדָא לְבֵהוֹן וּמְתַבְּנַיִן לְכָל ע עוֹבָדֵיהוֹן׃ לֵית מַלְכָּא מִתְפְּרִיק בְּסָגְעֵי חֵילָוָתֵיהּ גִּבָּרָא לָא מִיתְפְּצֵי בְּסָגְעֵי חֵילֵיהּ׃ שְׁקָרָא סוּסְוָא לְפוּרְקָנָא וּבְסָגְעֵי תּוּקְפֵיהּ לָא מְשַׁחֲזֵב׃ הָא עֵינָא דַיְיָ מְסַתְּכְלִין לְרַחֲלִין מִינֵיהּ לְסַבָּרִין לְטִיבוּתֵיהּ׃ ל׳ וחס׳ לחיותם ל׳ ב׳ כפס ח׳ לְמִפְצֵי מִמּוֹתָא נַפְשָׁתְהוֹן וּלְקַיָּמוּתְהוֹן בְּאוּלְצָנָא׃ נַפְשָׁנָא מְסַתַּכְיָא לְפוּרְקָנָא דַיְיָ סְעוֹדָנָא וּתְרִיסָנָא הוּא׃ אֲרוּם בֵּמֵימְרֵיהּ יֶחֱדֵי לִיבָּנָא מְטוּל דְּבִשּׁוּם קוּדְשֵׁיהּ אִיתָרְחֵיצְנָא׃ יְהֵי טוּבָךְ יְיָ עֲלָנָא ל כַּיְכְמָה דְּסַבָּרִינָן עֲלָךְ׃

לְדָוִד כַּד שַׁנֵּי יַת מַדְעֵיהּ

קָדָם אֲבִימֶלֶךְ וּפַטְרֵיהּ וְאָזַל׃ ד אֲבָרֵךְ יַת יְיָ בְּכָל עִדָּן תְּדִירָא ת תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּפוּמִי׃ בְּמֵימְרָא דַיְיָ תּוּשְׁבַּחַת נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּן ע עֲנְוָותָנַיָּא וְיֶחְדּוּן׃ סַבּוּ רְבוּתָא קָדָם יְיָ עִמִּי וּנְרוֹמֵם שְׁמֵיהּ כַּחֲדָא׃ תְּבָעִית אוּלְפַן מִן קָדָם יְיָ וַעֲנָנִי וּמִכָּל דְּחַלְתִּי פְּצָנִי יָתִי׃ אִסְתַּכְּלוּ לְוָתֵיהּ וְאִתְנְהָרוּ וְאַפֵּיהוֹן לָא עֲצִבוּ׃ דֵּין עֲנְיָא צְלִי קָדָם יְיָ שְׁמִיעַ ע וּמִכָּל עָקְתּוֹי פְּרָקֵיהּ׃ שְׁרִי מַלְאָכָא דַיְיָ חָזוֹר לְרַחֲלִין מְסָבַּר לְהוֹן וְשֵׁיזֵב הֵינוּן׃ אֶשְׁתְּמוֹדָעוּן וְהֵמוּן אֲרוּם טַב יְיָ טוּבוֹי לְגֶבֶר ד דְּאִיתָרְחִיץ בְּמֵימְרֵיהּ׃ דְּחִילוּ מִן קָדָם יְיָ קַדִּישׁוֹי אֲרוּם לֵית חוּסְרָנָא לְרַחֲלוֹי׃ בְּנֵי אַרְיָוָא אִתְמַסְכָּנוּ וְכַפְנוּ וְתָבְעֵי אוּלְפָנָא דַיְיָ לָא חַסְרִין כָּל טוּבָא׃

יִרְאוּ מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוֹרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא־צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃ עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃ אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃ מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם׃ אֵין־ ג׳ כ׳ ג׳ ו׳ ג׳ ב׳ ו׳ ג׳ ב׳ ח׳ ל׳ וחס׳ לחיותם ל׳ ב׳ כפס ח׳ כ׳ ג׳ ב׳ ה׳ ג׳ ב׳ ו׳ ג׳ ב׳ ז׳ ג׳ ב׳ ח׳ ג׳ ב׳ ט׳ ג׳ ב׳ י׳ ג׳ ב׳ יא ג׳ ב׳ יב ג׳ ב׳ יג ג׳ ב׳ יד ג׳ ב׳ טו ג׳ ב׳ טז ג׳ ב׳ יז ג׳ ב׳ יח ג׳ ב׳ יט ג׳ ב׳ כ ג׳ ב׳ כא ג׳ ב׳ כב ג׳ ב׳ כג ג׳ ב׳ כד ג׳ ב׳ כה ג׳ ב׳ כו ג׳ ב׳ כז ג׳ ב׳ כח ג׳ ב׳ כט ג׳ ב׳ ל ג׳ ב׳ לא ג׳ ב׳ לב ג׳ ב׳ לג ג׳ ב׳ לד ג׳ ב׳ לה ג׳ ב׳ לו ג׳ ב׳ לז ג׳ ב׳ לח ג׳ ב׳ לט ג׳ ב׳ מ ג׳ ב׳ מא ג׳ ב׳ מב ג׳ ב׳ מג ג׳ ב׳ מד ג׳ ב׳ מה ג׳ ב׳ מו ג׳ ב׳ מז ג׳ ב׳ מח ג׳ ב׳ מט ג׳ ב׳ נ ג׳ ב׳ נא ג׳ ב׳ נב ג׳ ב׳ נג ג׳ ב׳ נד ג׳ ב׳ נה ג׳ ב׳ נו ג׳ ב׳ נז ג׳ ב׳ נח ג׳ ב׳ נט ג׳ ב׳ ס ג׳ ב׳ סא ג׳ ב׳ סב ג׳ ב׳ סג ג׳ ב׳ סד ג׳ ב׳ סה ג׳ ב׳ סו ג׳ ב׳ סז ג׳ ב׳ סח ג׳ ב׳ סט ג׳ ב׳ ע ג׳ ב׳ עא ג׳ ב׳ עב ג׳ ב׳ עג ג׳ ב׳ עד ג׳ ב׳ עה ג׳ ב׳ עו ג׳ ב׳ עז ג׳ ב׳ עח ג׳ ב׳ עט ג׳ ב׳ פ ג׳ ב׳ פא ג׳ ב׳ פב ג׳ ב׳ פג ג׳ ב׳ פד ג׳ ב׳ פה ג׳ ב׳ פו ג׳ ב׳ פז ג׳ ב׳ פח ג׳ ב׳ פט ג׳ ב׳ צ ג׳ ב׳ צא ג׳ ב׳ צב ג׳ ב׳ צג ג׳ ב׳ צד ג׳ ב׳ צה ג׳ ב׳ צו ג׳ ב׳ צז ג׳ ב׳ צח ג׳ ב׳ צט ג׳ ב׳ ק ג׳ ב׳ קא ג׳ ב׳ קב ג׳ ב׳ קג ג׳ ב׳ קד ג׳ ב׳ קה ג׳ ב׳ קו ג׳ ב׳ קז ג׳ ב׳ קח ג׳ ב׳ קט ג׳ ב׳ קי ג׳ ב׳ קיא ג׳ ב׳ קיב ג׳ ב׳ קיג ג׳ ב׳ קיד ג׳ ב׳ קטו ג׳ ב׳ קטז ג׳ ב׳ קיז ג׳ ב׳ קיח ג׳ ב׳ קיט ג׳ ב׳ קכ ג׳ ב׳ קכא ג׳ ב׳ קכב ג׳ ב׳ קכג ג׳ ב׳ קכד ג׳ ב׳ קכה ג׳ ב׳ קכו ג׳ ב׳ קכז ג׳ ב׳ קכח ג׳ ב׳ קכט ג׳ ב׳ קל ג׳ ב׳ קלא ג׳ ב׳ קלב ג׳ ב׳ קלג ג׳ ב׳ קלד ג׳ ב׳ קלה ג׳ ב׳ קלו ג׳ ב׳ קלז ג׳ ב׳ קלח ג׳ ב׳ קלט ג׳ ב׳ קמ ג׳ ב׳ קמא ג׳ ב׳ קמב ג׳ ב׳ קמג ג׳ ב׳ קמד ג׳ ב׳ קמה ג׳ ב׳ קמו ג׳ ב׳ קמז ג׳ ב׳ קמח ג׳ ב׳ קמט ג׳ ב׳ קנ ג׳ ב׳ קנא ג׳ ב׳ קנב ג׳ ב׳ קנג ג׳ ב׳ קנד ג׳ ב׳ קנה ג׳ ב׳ קנו ג׳ ב׳ קנז ג׳ ב׳ קנח ג׳ ב׳ קנט ג׳ ב׳ קס ג׳ ב׳ קסא ג׳ ב׳ קסב ג׳ ב׳ קסג ג׳ ב׳ קסד ג׳ ב׳ קסה ג׳ ב׳ קסו ג׳ ב׳ קסז ג׳ ב׳ קסח ג׳ ב׳ קסט ג׳ ב׳ קע ג׳ ב׳ קעא ג׳ ב׳ קעב ג׳ ב׳ קעג ג׳ ב׳ קעד ג׳ ב׳ קעה ג׳ ב׳ קעו ג׳ ב׳ קעז ג׳ ב׳ קעח ג׳ ב׳ קעט ג׳ ב׳ קפ ג׳ ב׳ קפא ג׳ ב׳ קפב ג׳ ב׳ קפג ג׳ ב׳ קפד ג׳ ב׳ קפה ג׳ ב׳ קפו ג׳ ב׳ קפז ג׳ ב׳ קפח ג׳ ב׳ קפט ג׳ ב׳ קצ ג׳ ב׳ קצא ג׳ ב׳ קצב ג׳ ב׳ קצג ג׳ ב׳ קצד ג׳ ב׳ קצה ג׳ ב׳ קצו ג׳ ב׳ קצז ג׳ ב׳ קצח ג׳ ב׳ קצט ג׳ ב׳ קק ג׳ ב׳ קקא ג׳ ב׳ קקב ג׳ ב׳ קקג ג׳ ב׳ קקד ג׳ ב׳ קקה ג׳ ב׳ קקו ג׳ ב׳ קקז ג׳ ב׳ קקח ג׳ ב׳ קקט ג׳ ב׳ קקי ג׳ ב׳ קקיא ג׳ ב׳ קקיב ג׳ ב׳ קקיג ג׳ ב׳ קקיד ג׳ ב׳ קקטו ג׳ ב׳ קקטז ג׳ ב׳ קקיז ג׳ ב׳ קקיח ג׳ ב׳ קקיט ג׳ ב׳ קקכ ג׳ ב׳ קקכא ג׳ ב׳ קקכב ג׳ ב׳ קקכג ג׳ ב׳ קקכד ג׳ ב׳ קקכה ג׳ ב׳ קקכו ג׳ ב׳ קקכז ג׳ ב׳ קקכח ג׳ ב׳ קקכט ג׳ ב׳ קקל ג׳ ב׳ קקלא ג׳ ב׳ קקלב ג׳ ב׳ קקלג ג׳ ב׳ קקלד ג׳ ב׳ קקלה ג׳ ב׳ קקלו ג׳ ב׳ קקלז ג׳ ב׳ קקלח ג׳ ב׳ קקלט ג׳ ב׳ קקמ ג׳ ב׳ קקמא ג׳ ב׳ קקמב ג׳ ב׳ קקמג ג׳ ב׳ קקמד ג׳ ב׳ קקמה ג׳ ב׳ קקמו ג׳ ב׳ קקמז ג׳ ב׳ קקמח ג׳ ב׳ קקמט ג׳ ב׳ קקנ ג׳ ב׳ קקנא ג׳ ב׳ קקנב ג׳ ב׳ קקנג ג׳ ב׳ קקנד ג׳ ב׳ קקנה ג׳ ב׳ קקנו ג׳ ב׳ קקנז ג׳ ב׳ קקנח ג׳ ב׳ קקנט ג׳ ב׳ קקס ג׳ ב׳ קקסא ג׳ ב׳ קקסב ג׳ ב׳ קקסג ג׳ ב׳ קקסד ג׳ ב׳ קקסה ג׳ ב׳ קקסו ג׳ ב׳ קקסז ג׳ ב׳ קקסח ג׳ ב׳ קקסט ג׳ ב׳ קקע ג׳ ב׳ קקעא ג׳ ב׳ קקעב ג׳ ב׳ קקעג ג׳ ב׳ קקעד ג׳ ב׳ קקעה ג׳ ב׳ קקעו ג׳ ב׳ קקעז ג׳ ב׳ קקעח ג׳ ב׳ קקעט ג׳ ב׳ קקפ ג׳ ב׳ קקפא ג׳ ב׳ קקפב ג׳ ב׳ קקפג ג׳ ב׳ קקפד ג׳ ב׳ קקפה ג׳ ב׳ קקפו ג׳ ב׳ קקפז ג׳ ב׳ קקפח ג׳ ב׳ קקפט ג׳ ב׳ קקצ ג׳ ב׳ קקצא ג׳ ב׳ קקצב ג׳ ב׳ קקצג ג׳ ב׳ קקצד ג׳ ב׳ קקצה ג׳ ב׳ קקצו ג׳ ב׳ קקצז ג׳ ב׳ קקצח ג׳ ב׳ קקצט ג׳ ב׳ קקק ג׳ ב׳ קקקא ג׳ ב׳ קקקב ג׳ ב׳ קקקג ג׳ ב׳ קקקד ג׳ ב׳ קקקה ג׳ ב׳ קקקו ג׳ ב׳ קקקז ג׳ ב׳ קקקח ג׳ ב׳ קקקט ג׳ ב׳ קקקי ג׳ ב׳ קקקיא ג׳ ב׳ קקקיב ג׳ ב׳ קקקיג ג׳ ב׳ קקקיד ג׳ ב׳ קקקטו ג׳ ב׳ קקקטז ג׳ ב׳ קקקיז ג׳ ב׳ קקקיח ג׳ ב׳ קקקיט ג׳ ב׳ קקקכ ג׳ ב׳ קקקכא ג׳ ב׳ קקקכב ג׳ ב׳ קקקכג ג׳ ב׳ קקקכד ג׳ ב׳ קקקכה ג׳ ב׳ קקקכו ג׳ ב׳ קקקכז ג׳ ב׳ קקקכח ג׳ ב׳ קקקכט ג׳ ב׳ קקקל ג׳ ב׳ קקקלא ג׳ ב׳ קקקלב ג׳ ב׳ קקקלג ג׳ ב׳ קקקלד ג׳ ב׳ קקקלה ג׳ ב׳ קקקלו ג׳ ב׳ קקקלז ג׳ ב׳ קקקלח ג׳ ב׳ קקקלט ג׳ ב׳ קקקמ ג׳ ב׳ קקקמא ג׳ ב׳ קקקמב ג׳ ב׳ קקקמג ג׳ ב׳ קקקמד ג׳ ב׳ קקקמה ג׳ ב׳ קקקמו ג׳ ב׳ קקקמז ג׳ ב׳ קקקמח ג׳ ב׳ קקקמט ג׳ ב׳ קקקנ ג׳ ב׳ קקקנא ג׳ ב׳ קקקנב ג׳ ב׳ קקקנג ג׳ ב׳ קקקנד ג׳ ב׳ קקקנה ג׳ ב׳ קקקנו ג׳ ב׳ קקקנז ג׳ ב׳ קקקנח ג׳ ב׳ קקקנט ג׳ ב׳ קקקס ג׳ ב׳ קקקסא ג׳ ב׳ קקקסב ג׳ ב׳ קקקסג ג׳ ב׳ קקקסד ג׳ ב׳ קקקסה ג׳ ב׳ קקקסו ג׳ ב׳ קקקסז ג׳ ב׳ קקקסח ג׳ ב׳ קקקסט ג׳ ב׳ קקקע ג׳ ב׳ קקקעא ג׳ ב׳ קקקעב ג׳ ב׳ קקקעג ג׳ ב׳ קקקעד ג׳ ב׳ קקקעה ג׳ ב׳ קקקעו ג׳ ב׳ קקקעז ג׳ ב׳ קקקעח ג׳ ב׳ קקקעט ג׳ ב׳ קקקפ ג׳ ב׳ קקקפא ג׳ ב׳ קקקפב ג׳ ב׳ קקקפג ג׳ ב׳ קקקפד ג׳ ב׳ קקקפה ג׳ ב׳ קקקפו ג׳ ב׳ קקקפז ג׳ ב׳ קקקפח ג׳ ב׳ קקקפט ג׳ ב׳ קקקצ ג׳ ב׳ קקקצא ג׳ ב׳ קקקצב ג׳ ב׳ קקקצג ג׳ ב׳ קקקצד ג׳ ב׳ קקקצה ג׳ ב׳ קקקצו ג׳ ב׳ קקקצז ג׳ ב׳ קקקצח ג׳ ב׳ קקקצט ג׳ ב׳ קקקק ג׳ ב׳ קקקקא ג׳ ב׳ קקקקב ג׳ ב׳ קקקקג ג׳ ב׳ קקקקד ג׳ ב׳ קקקקה ג׳ ב׳ קקקקו ג׳ ב׳ קקקקז ג׳ ב׳ קקקקח ג׳ ב׳ קקקקט ג׳ ב׳ קקקקי ג׳ ב׳ קקקקיא ג׳ ב׳ קקקקיב ג׳ ב׳ קקקקיג ג׳ ב׳ קקקקיד ג׳ ב׳ קקקקטו ג׳ ב׳ קקקקטז ג׳ ב׳ קקקקיז ג׳ ב׳ קקקקיח ג׳ ב׳ קקקקיט ג׳ ב׳ קקקקכ ג׳ ב׳ קקקקכא ג׳ ב׳ קקקקכב ג׳ ב׳ קקקקכג ג׳ ב׳ קקקקכד ג׳ ב׳ קקקקכה ג׳ ב׳ קקקקכו ג׳ ב׳ קקקקכז ג׳ ב׳ קקקקכח ג׳ ב׳ קקקקכט ג׳ ב׳ קקקקל ג׳ ב׳ קקקקלא ג׳ ב׳ קקקקלב ג׳ ב׳ קקקקלג ג׳ ב׳ קקקקלד ג׳ ב׳ קקקקלה ג׳ ב׳ קקקקלו ג׳ ב׳ קקקקלז ג׳ ב׳ קקקקלח ג׳ ב׳ קקקקלט ג׳ ב׳ קקקקמ ג׳ ב׳ קקקקמא ג׳ ב׳ קקקקמב ג׳ ב׳ קקקקמג ג׳ ב׳ קקקקמד ג׳ ב׳ קקקקמה ג׳ ב׳ קקקקמו ג׳ ב׳ קקקקמז ג׳ ב׳ קקקקמח ג׳ ב׳ קקקקמט ג׳ ב׳ קקקקנ ג׳ ב׳ קקקקנא ג׳ ב׳ קקקקנב ג׳ ב׳ קקקקנג ג׳ ב׳ קקקקנד ג׳ ב׳ קקקקנה ג׳ ב׳ קקקקנו ג׳ ב׳ קקקקנז ג׳ ב׳ קקקקנח ג׳ ב׳ קקקקנט ג׳ ב׳ קקקקס ג׳ ב׳ קקקקסא ג׳ ב׳ קקקקסב ג׳ ב׳ קקקקסג ג׳ ב׳ קקקקסד ג׳ ב׳ קקקקסה ג׳ ב׳ קקקקסו ג׳ ב׳ קקקקסז ג׳ ב׳ קקקקסח ג׳ ב׳ קקקקסט ג׳ ב׳ קקקקע ג׳ ב׳ קקקקעא ג׳ ב׳ קקקקעב ג׳ ב׳ קקקקעג ג׳ ב׳ קקקקעד ג׳ ב׳ קקקקעה ג׳ ב׳ קקקקעו ג׳ ב׳ קקקקעז ג׳ ב׳ קקקקעח ג׳ ב׳ קקקקעט ג׳ ב׳ קקקקפ ג׳ ב׳ קקקקפא ג׳ ב׳ קקקקפב ג׳ ב׳ קקקקפג ג׳ ב׳ קקקקפד ג׳ ב׳ קקקקפה ג׳ ב׳ קקקקפו ג׳ ב׳ קקקקפז ג׳ ב׳ קקקקפח ג׳ ב׳ קקקקפט ג׳ ב׳ קקקקצ ג׳ ב׳ קקקקצא ג׳ ב׳ קקקקצב ג׳ ב׳ קקקקצג ג׳ ב׳ קקקקצד ג׳ ב׳ קקקקצה ג׳ ב׳ קקקקצו ג׳ ב׳ קקקקצז ג׳ ב׳ קקקקצח ג׳ ב׳ קקקקצט ג׳ ב׳ קקקקק ג׳ ב׳ קקקקקא ג׳ ב׳ קקקקקב ג׳ ב׳ קקקקקג ג׳ ב׳ קקקקקד ג׳ ב׳ קקקקקה ג׳ ב׳ קקקקקו ג׳ ב׳ קקקקקז ג׳ ב׳ קקקקקח ג׳ ב׳ קקקקקט ג׳ ב׳ קקקקקי ג׳ ב׳ קקקקקיא ג׳ ב׳ קקקקקיב ג׳ ב׳ קקקקקיג ג׳ ב׳ קקקקקיד ג׳ ב׳ קקקקקטו ג׳ ב׳ קקקקקטז ג׳ ב׳ קקקקקיז ג׳ ב׳ קקקקקיח ג׳ ב׳ קקקקקיט ג׳ ב׳ קקקקקכ ג׳ ב׳ קקקקקכא ג׳ ב׳ קקקקקכב ג׳ ב׳ קקקקקכג ג׳ ב׳ קקקקקכד ג׳ ב׳ קקקקקכה ג׳ ב׳ קקקקקכו ג׳ ב׳ קקקקקכז ג׳ ב׳ קקקקקכח ג׳ ב׳ קקקקקכט ג׳ ב׳ קקקקקל ג׳ ב׳ קקקקקלא ג׳ ב׳ קקקקקלב ג׳ ב׳ קקקקקלג ג׳ ב׳ קקקקקלד ג׳ ב׳ קקקקקלה ג׳ ב׳ קקקקקלו ג׳ ב׳ קקקקקלז ג׳ ב׳ קקקקקלח ג׳ ב׳ קקקקקלט ג׳ ב׳ קקקקקמ ג׳ ב׳ קקקקקמא ג׳ ב׳ קקקקקמב ג׳ ב׳ קקקקקמג ג׳ ב׳ קקקקקמד ג׳ ב׳ קקקקקמה ג׳ ב׳ קקקקקמו ג׳ ב׳ קקקקקמז ג׳ ב׳ קקקקקמח ג׳ ב׳ קקקקקמט ג׳ ב׳ קקקקקנ ג׳ ב׳ קקקקקנא ג׳ ב׳ קקקקקנב ג׳ ב׳ קקקקקנג ג׳ ב׳ קקקקקנד ג׳ ב׳ קקקקקנה ג׳ ב׳ קקקקקנו ג׳ ב׳ קקקקקנז ג׳ ב׳ קקקקקנח ג׳ ב׳ קקקקקנט ג׳ ב׳ קקקקקס ג׳ ב׳ קקקקקסא ג׳ ב׳ קקקקקסב ג׳ ב׳ קקקקקסג ג׳ ב׳ קקקקקסד ג׳ ב׳ קקקקקסה ג׳ ב׳ קקקקקסו ג׳ ב׳ קקקקקסז ג׳ ב׳ קקקקקסח ג׳ ב׳ קקקקקסט ג׳ ב׳ קקקקקע ג׳ ב׳ קקקקקעא ג׳ ב׳ קקקקקעב ג׳ ב׳ קקקקקעג ג׳ ב׳ קקקקקעד ג׳ ב׳ קקקקקעה ג׳ ב׳ קקקקקעו ג׳ ב׳ קקקקקעז ג׳ ב׳ קקקקקעח ג׳ ב׳ קקקקקעט ג׳ ב׳ קקקקקפ ג׳ ב׳ קקקקקפא ג׳ ב׳ קקקקקפב ג׳ ב׳ קקקקקפג ג׳ ב׳ קקקקקפד ג׳ ב׳ קקקקקפה ג׳ ב׳ קקקקקפו ג׳ ב׳ קקקקקפז ג׳ ב׳ קקקקקפח ג׳ ב׳ קקקקקפט ג׳ ב׳ קקקקקצ ג׳ ב׳ קקקקקצא ג׳ ב׳ קקקקקצב ג׳ ב׳ קקקקקצג ג׳ ב׳ קקקקקצד ג׳ ב׳ קקקקקצה ג׳ ב׳ קקקקקצו ג׳ ב׳ קקקקקצז ג׳ ב׳ קקקקקצח ג׳ ב׳ קקקקקצט ג׳ ב׳ קקקקקק ג׳ ב׳ קקקקקקא ג׳ ב׳ קקקקקקב ג׳ ב׳ קקקקקקג ג׳ ב׳ קקקקקקד ג׳ ב׳ קקקקקקה ג׳ ב׳ קקקקקקו ג׳ ב׳ קקקקקקז ג׳ ב׳ קקקקקקח ג׳ ב׳ קקקקקקט ג׳ ב׳ קקקקקקי ג׳ ב׳ קקקקקקיא ג׳ ב׳ קקקקקקיב ג׳ ב׳ קקקקקקיג ג׳ ב׳ קקקקקקיד ג׳ ב׳ קקקקקקטו ג׳ ב׳ קקקקקקטז ג׳ ב׳ קקקקקקיז ג׳ ב׳ קקקקקקיח ג׳ ב׳ קקקקקקיט ג׳ ב׳ קקקקקקכ ג׳ ב׳ קקקקקקכא ג׳ ב׳ קקקקקקכב ג׳ ב׳ קקקקקקכג ג׳ ב׳ קקקקקקכד ג׳ ב׳ קקקקקקכה ג׳ ב׳ קקקקקקכו ג׳ ב׳ קקקקקקכז ג׳ ב׳ קקקקקקכח ג׳ ב׳ קקקקקקכט ג׳ ב׳ קקקקקקל ג׳ ב׳ קקקקקקלא ג׳ ב׳ קקקקקקלב ג׳ ב׳ קקקקקקלג ג׳ ב׳ קקקקקקלד ג׳ ב׳ קקקקקקלה ג׳ ב׳ קקקקקקלו ג׳ ב׳ קקקקקקלז ג׳ ב׳ קקקקקקלח ג׳ ב׳ קקקקקקלט ג׳ ב׳ קקקקקקמ ג׳ ב׳ קקקקקקמא ג׳ ב׳ קקקקקקמב ג׳ ב׳ קקקקקקמג ג׳ ב׳ קקקקקקמד ג׳ ב׳ קקקקקקמה ג׳ ב׳ קקקקקקמו ג׳ ב׳ קקקקקקמז ג׳ ב׳ קקקקקקמח ג׳ ב׳ קקקקקקמט ג׳ ב׳ קקקקקקנ ג׳ ב׳ קקקקקקנא ג׳ ב׳ קקקקקקנב ג׳ ב׳ קקקקקקנג ג׳ ב׳ קקקקקקנד ג׳ ב׳ קקקקקקנה ג׳ ב׳ קקקקקקנו ג׳ ב׳ קקקקקקנז ג׳ ב׳ קקקקקקנח ג׳ ב׳ קקקקקקנט ג׳ ב׳ קקקקקקס ג׳ ב׳ קקקקקקסא ג׳ ב׳ קקקקקקסב ג׳ ב׳ קקקקקקסג ג׳ ב׳ קקקקקקסד ג׳ ב׳ קקקקקקסה ג׳ ב׳ קקקקקקסו ג׳ ב׳ קקקקקקסז ג׳ ב׳ קקקקקקסח ג׳ ב׳ קקקקקקסט ג׳ ב׳ קקקקקקע ג׳ ב׳ קקקקקקעא ג׳ ב׳ קקקקקקעב ג׳ ב׳ קקקקקקעג ג׳ ב׳ קקקקקקעד ג׳ ב׳ קקקקקקעה ג׳ ב׳ קקקקקקעו ג׳ ב׳ קקקקקקעז ג׳ ב׳ קקקקקקעח ג׳ ב׳ קקקקקקעט ג׳ ב׳ קקקקקקפ ג׳ ב׳ קקקקקקפא ג׳ ב׳ קקקקקקפב ג׳ ב׳ קקקקקקפג ג׳ ב׳ קקקקקקפד ג׳ ב׳ קקקקקקפה ג׳ ב׳ קקקקקקפו ג׳ ב׳ קקקקקקפז ג׳ ב׳ קקקקקקפח ג׳ ב׳ קקקקקקפט ג׳ ב׳ קקקקקקצ ג׳ ב׳ קקקקקקצא ג׳ ב׳ קקקקקקצב ג׳ ב׳ קקקקקקצג ג׳ ב׳ קקקקקקצד ג׳ ב׳ קקקקקקצה ג׳ ב׳ קקקקקקצו ג׳ ב׳ קקקקקקצז ג׳ ב׳ קקקקקקצח ג׳ ב׳ קקקקקקצט ג׳ ב׳ קקקקקקק ג׳ ב׳ קקקקקקקא ג׳ ב׳ קקקקקקקב ג׳ ב׳ קקקקקקקג ג׳ ב׳ קקקקקקקד ג׳ ב׳ קקקקקקקה ג׳ ב׳ קקקקקקקו ג׳ ב׳ קקקקקקקז ג׳ ב׳ קקקקקקקח ג׳ ב׳ קקקקקקקט ג׳ ב׳ קקקקקקקי ג׳ ב׳ קקקקקקקיא ג׳ ב׳ קקקקקקקיב ג׳ ב׳ קקקקקקקיג ג׳ ב׳ קקקקקקקיד ג׳ ב׳ קקקקקקקטו ג׳ ב׳ קקקקקקקטז ג׳ ב׳ קקקקקקקיז ג׳ ב׳ קקקקקקקיח ג׳ ב׳ קקקקקקקיט ג׳ ב׳ קקקקקקקכ ג׳ ב׳ קקקקקקקכא ג׳ ב׳ קקקקקקקכב ג׳ ב׳ קקקקקקקכג ג׳ ב׳ קקקקקקקכד ג׳ ב׳ קקקקקקקכה ג׳ ב׳ קקקקקקקכו ג׳ ב׳ קקקקקקקכז ג׳ ב׳ קקקקקקקכח ג׳ ב׳ קקקקקקקכט ג׳ ב׳ קקקקקקקל ג׳ ב׳ קקקקקקקלא ג׳ ב׳ קקקקקק

לכו · הזכיר בניס מפני שריבים ליחוד · מי · תאות הכל לחיות פניס רבות על כן יחפוץ ימיס לראות כמו חכמי מדות חכמי לבב והנה הטעם ימיס וראיתם כימי עלומי פחיה ככה · נכון · אמר לקדושי הירחה בלב כי מעלת נבוהה להסתלבש בלמון ובמעשה · סור מרע · תכונת לא תעשה ועשה טוב תכות עשה · בקש שלום · כי אין מעשה הבני לבקש מריבה ולהתגבר זה על זה · עיני · הזכיר העיני והאזניס המתר והנלוי · פני · חרון אף מורחה בפניס כמו ופניהם לא היו לה · בעקו · בעובם מרעיהם ויש אומרי כי זה הפסוק סב ז מועת הבריקים והנכון כאשר דברתי והער קרוב · לנשברי לב · הם שמכו מדרכ הרעה · רבות · הטעם חס תראה בדיק שבאו עליו רעו ל תקנא בעשי עולת · פני · בעשי רע לחברית מארץ · מהנה ז וסימ נמסר בסדר ויקרא ובירמיה סימן ה · החפץ ג וסימ החפץ שלא ידו · החפץ אם שלום עבדיו · מי האיש החפץ חיים · מדבר ח בקריא וסימן נמסר בסדר ויצא וביחזקאל סוף סימן א ובסי מג · בעשי ג כתיב יוד בקרי וסי ויעשו כל חכם לב בעשי המלאכ · ל

לָכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמְּדֶכֶם׃ מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים ה׳ · ג׳
אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ סוּר ה׳
מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ ג׳
עֵינֵי יְהוָה אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־ ג׳
שַׁוְעָתָם׃ פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית ג׳ וכתי׳ ויהי
מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ ב׳ · ה׳
וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃ קָרוֹב יְהוָה 5
לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ 5 · ל׳ 5
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ 5
יְהוָה׃ שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה ג׳
לֹא נִשְׁבָּרָה׃ תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה 5
וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃ פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ ה ל׳ ויש קרי רחם
עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחוֹסִים בּוֹ׃ א
לָרִיב יְרִיבָה יְהוָה ל ה
אֶת־יְרִיבַי לְחַם אֶת־לֹחֲמָי׃ הַחֲזֵק ל׳ פתח וה׳ 5
מָגֵן וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי׃ וְהָרֵק חֲנִית ל׳ חסי׳ כפי׳ 5
וְסָגֹר לִקְרַאת רדפי אֱמֹר לְנַפְשִׁי
יְשׁוּעָתֵךְ אָנִי׃ יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי ל׳ חס׳ וי׳ חס׳ בלוים
נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיֶחְפְּרוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי
יִהְיוּ כְמֹץ לִפְנֵי־רוּחַ וּמַלְאַךְ יְהוָה ה
דּוֹחֶה׃ יְהִי־דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקּוֹת ל׳ ל׳ חס׳
וּמַלְאַךְ יְהוָה רְדָפָם׃ כִּי־חִנָּם טָמְנוּ־
לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי׃
תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא־יָדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר ל׳ · ט׳
טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה יִפָּל־בָּהּ׃ וְנַפְשִׁי ל׳ · ה׳
תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ׃ כָּל
עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ ל׳ · ג׳
מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן
מִגֹּזְלוֹ׃ יָקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־ ג׳
יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃

יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוּב שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי׃ ט׳
בְּחֵנְפֵי לַעֲגֵי עוֹג חָרֹק עָלַי שִׁנָּמוֹ׃ ל׳ · ט׳
אָדֹנָי כַּמָּה תִרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי מִשֹּׁאֵיהֶם ל׳ · ה׳
מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ אוֹדְךָ בְּקָהָל רָב ל׳ · ב׳
בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ אַל־יִשְׂמְחוּ לִי ל׳ · ג׳
אֹיְבַי שָׁקֶר וְשֹׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן׃
כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל־רִגְעֵי־אֶרֶץ ל׳ · ד׳
דְּבֵרֵי מִרְמוֹת יַחְשֹׁבוּן׃ וַיִּרְחִיבוּ עָלַי ל׳ · ב׳
פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃
רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־ ל׳ · ב׳
תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ הָעִירָה וְהִקִּיצָה לְמִשְׁפָּטִי ל׳ · ב׳
אֱלֹהַי וַאדֹנָי לָרִיבִי׃ שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ ל׳ · ב׳
יְהוָה אֱלֹהָי וְאַל־יִשְׂמְחוּ לִי׃ אַל־יֹאמְרוּ ל׳ · ב׳
בְּלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ אַל־יֹאמְרוּ בִּלַּעְנוּהוּ׃
יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי לָרָעָתִי ל׳ · ב׳
יִלְבְּשׁוּ־בוּשֶׁת וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃
יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ ל׳ · ב׳
תָּמִיד יִגְדַּל יְהוָה חֵפֶץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃
וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ׃ ל׳ · ב׳

רשי

בקש שלום · במקומך · ורדפהו · במקום אחר · פני · פנים של זעז כמו ופניתי אליהם בלעז כמו יהי כבוד ה׳ לעולם ישמח ה׳ במעשיו · כך רפוסטיר״נט בלעז · ריבה יי׳ את יריבי · עמה מריבה עם לוחמים מעמים מריבה עמי · לחם · לשון מלחמה וכן לוחמי הלח׳ עם הנלחמים עמי · והרק חנית · מזדיין כמו תריק חרבי ויריק את חניתו · וסגור לקראתי רודפי · הגן בוכי ובניחם כמחוכה · לנפשי · תימוי מיתומים בלעז׳ כמו כורים שוחה לנפשי · חפך וחלקלקי · סניחם יחד כדי שיחליקו רגליהם בהלקלקות והחפך יהיו מניחם להתמיד מן החלקלקות כדי׳ לכן יהיה דרכם להם כחלקלקות בחשיכה ידחו וכשלו בה · חפרו לנפשי · שוחה ליפול בה · שוחה · חפך ברוחי״נה בלעז׳ · ורפתו חמר טיט · כן דרך לטמון חרסת וכספותו בקש או בעפר כדי שלא ירגיש בה שיבוא עליה עד שיכלכד בה · ונפשי תגל · כשתרא׳ במפלתם · כל עצמותי · יקלסוך על כך · כי עתה יקומון עלי תמיד עדי חמס וגו׳ · וחפילתי

תהלים לו

אבן עזרא

יפלמוני, והרעה הזו סבול לנפשי והזו סם: ואני. יפפר טובתו והזו בחלות לכמוהו סך והנה ידעתו כי כל עיכוי דבק עם נפש לעולם הזו כוס ועיכית לך נפשותיכ' ונפש כעזה תעביע יום עכו' לחדש נפשו ו"ל מה טעם להוסיף מלת בכוס והבית פתוח והטע' כי ביום מכבר עלינו חלינו קרקע תוהבינו וחבריו כוס והזה יום ידוע גם אני עכיתי כו נפשי: ותפילתי על חיקי תעוב. יאמר רבי לוי הטעם שהייתי מתפלל ואני מפתחוה ומרחה והנכון כדרך והטעם לשקיליכו מבעתים לל חיקם מיתן לי הטעם כמו תפלתי וכקשתי מהם בעבורו: כרע. התהלכתי. דבק עם כאב'חם והנכון שהו'כנגד קודר הלכתי וטע'קודר. כי מנהג האבל להלבים. עכמו קדרו: ובכלעי. הרמ"ז בחלי מגזרת והזו כולע על יריכו בעבו' מילוה לעמוד על רגליו וללכת ככל בריח: ככי. יאמר על מפקל מתים והזו מגזרת וכ' רוח כמו נחיס ויש חומרים כמו ככה רגלי כנגד ובכלעי וטעם ולא ידעתי מהם עידי חמם מפכרתים ובקרתי בחלי' כתפני ככים פחותים מהם לבקר לותי ותעב מלת ידעתי מי הם קרעו בפרי דרך ממל מידברו רעות בו, ולא דמו מגזר דמתה מפעלי הכפ' כמו תמו דברי חיוב: בחנפי. יש חומרים מהחנפים יאמרו דבר מילעג להם בעלי מעוג וזה הפי' חרו' חין לו טעם והקרוב חלי מחלה החנפים מהם חנפי לעג הלעג עכיכו בעיכיהם כמעו' לאכלו על דרך חוכלי עמי אכלו לחם על כן למעלה קרעג בפרי והעד מכן הוא הבא לחריו חרו' עלי מיכמו: אדבי כמה קרחת, ולא חרחת נקמתך מהם: ממותים. מם כתיב הוא ממותם כי יש ממות במתכוכת זכרים ונקבות וטעם מכפיריס מפיכיהם כמיני חריס: חודך. כדר כי בהכלו יודה הפם בבלוי: חל. מקר: קמו עם חויבי כמו מוכתי הכם יקרכון עין לפגי קכה העין רמז כמפעט לעעוב: כי. חת' רבי מפה כי רגעי חרץ בקיעי חרץ והטעם רמז למתור וכמוהו עורי רגע וימתם: ויריחיבו. מלת החת רמז לנקמה: רחיתה, כנגד רחתה עיכיו: ז תחרם. כנגד חמרו: העירה. מניה' פעלים חוכם יוכלוים חן יהיה העירה יוכל והטעם עממך כדרך קודר

ולא ידעתי ח'וסים'נמסר בירמיה סימן ל"א. מעוג ב'וסים'אם יש לי מעוג, בחנפי לעגי מעוג. השיבה ג' בקריאה'וסים'ועתה השיבה אתהן בשלום. השיבה נפשי משואיהם, השיבה לי ששון ישעך, ארץ ד'פתחין באתנחתא וסים'כי לא שלום ידברו. נוראות בצדק תעננו. תחת שלש רגזה ארץ. דוך חרבות שניו. אהי

רשי

ותפילתי על חיקי תשוב, כלומר ואם יחמרו לח עניתי כפשי לרעתם מיכבר עליהם חלייה תפלתי מהתפללתי עליה' תשוב חלי: כרע כאח לי התהלכתי, כאילו היו לי אחי וריעי התהלכתי מיכר עליהם על כרעתם: כאבל אם, כבן המתאבל על אמו או אח כאם המתאבלת על בנה: קודר, לשון אחרות: ובכלעי, בעלות: ובכלעי מעחו וכאפו, וכמוהו כולע אשר בחר בו עלי מעחו וכאפו: כאפו עלי ככים, חנפים פעחים כמו מהכו מתרגמין נכה חניה ומכאח חברו כמו בכאים חיעמיין בלעז: קרעו ולא דמו, אילו היו קורעין את בגדי לא היה דמי מוכח לארץ כשמלבישין פני: בחנפי לעגי מעוג וגו', כשביל חניפת על ליכמות אכילה ומתייה מתכוניין לשחול כשביל מיאכילם ויפקם חורקים עלי מיכיהם מעוג לשון אכילה כמו אם יש לי מעוג דאלייהו ומכאח פתר חותו לשון עוגת לחם וכן אם יש לי מעוג: כמה תראה. כמה ארך ימים יש לפניך לראות כל אלה: מפוחיהם, מחבך בלהם: מכפיריו יחידתי, מוכב על המיבה כפני המיבה מכפיריה יחידתי: חויבי מקר, מעוכחין אותי על דבר מקר מעעידין עלי מה שלא עלה במחשבתי מעוכח על ימחו במפלתי מוכחי מעוכחים אותי ז יקרעו עלי עין ולשעוב בעיכיהם על מפלתי יקרעו פה"ח אנכי בלעז: ועל רגעי ארץ, על רגעי ארץ וכן רוגע הים עורי רגע וכן פירוש דומה: הלח הלח. לשון ממהר מתעלל בחוות לבו מרוב ממהר מרוחים תוהים מתקיימת: העירה והקיצה, פתליח על מעלה לשפו' מעפטי מלויבו כלם פעם לרעע בקרב לבי וגו': הרי זה מקרא מסורס ים בקרב לפי מהפעם הוא יפר הרע חות' לרעע שלא יהא פחד אלהי'לנגד עיכיו בקר לבי כחרס מחות'כמדומה חני: כי החלקי, הפעם על הרעע חלקלקות בעיכיו כדי שימצא הקב"ה את עוכו לשכוח חוקו: חדל להשכיל להיטיב, מבע עצמו מהשכיל להטיב מעצין: יתוכב

ח'קמעין זקפין וסימ'נמסר בסדר בלק וכל אשף דכוו'. בלבם ט'וסימן'נמסר ביחזקאל סימן ל"ד. החפץ ג' וסי'לעיל סימן לד". ולשוני ג'וסימן נמסר לעיל בסיפרא סימן כ"ב. לו"למנצח לעבד י"לדוד ב' וסימן את דברי השירה הזאת, נאם פשע לרשע. ומרמה ה'וסימן ופקדו על הדולג, תאבד דברי כזב, ואתה אלהים תורידם. דברי פיו און ומרמה. הוות בקרבה ולא ימיש.

אבן עזרא

הלבתי מהוח יוכל ובעבור מחבר העירה והקיצה למעפטי חבר חלהי הטעם העירה שהי למעפטי והקיצה חדבי לריבי ולפי דעתי בעבור פחתה חלהי ואתה חדבי והטעם החדון חלי כי עם ל"ל ורלת הוא כתוב: מפטני, קח לי מעפט כדק מהם: ז. תמחה בפעם ויתהללו בלמוכם: יבוסו. טעם יחדו כנגד כחקפו על ככים ופעול מנדילים חבר והוא לשון חן מלה: ירוכו. כלשון. כחתי יבוסו פחתי רעתי זו יפחתו החפיצי לרחות בדקי ויגדל י"כנגד המנדילים עלי: ולעוכי, כנגד חמרו. הוח ותהגה בדק כנגד מפטני כפדקך וטע'כל היום מככה יהגה תמיד: למכנח לעבד י"לדוד. טעם לעבד י"בעבור מהזכיר דברי הפוטעי'והמורדי'בפם הנכבד: כחם. הטעם רמז למתור וכמוהו עורי רגע ויתם: ויריחיבו. מלת החח רמז לנקמה: רחיתה, כנגד רחתה עיכיו: ז תחרם. כנגד חמרו: העירה, מניה'פעלים חוכם יוכלוים חן יהיה העירה יוכל והטעם עממך כדרך קודר

חין׳ על מעכבו׳ בלילה: יתיצב׳ הכך המעכב בי׳ על דרך לא טוב׳ מצו׳ לא
תעשה׳ רע לא ימלוך׳ הטע׳ כפול: יי׳ כרחתה ה״ח החמירה ממלת יי׳ בשמי׳
הכין ככתוב על כן נפתח הב״ת וטע׳ זה הפסו׳ כי אלי עבר הפס כי חרע כי חכרי
כולל הכל והטעם כי אין למעלה מהשמים במרחה העין ויש אומרים כי השמי׳

משפטיך תהום רבה חד מן ג׳ מלין בקריאה עטור סופרים וסימ׳ אחר תעבדו׳ אחר תצטף ל׳ עמך׳ קדמו
שרים אחר נוגעים׳ משפטיך תהום רבה׳ נראה ה׳ וסימ׳ נסמ׳ בישעיה סימן ה׳ וירמיה סימן ס״ב׳ לז׳ לדוד
ז׳ בטעם וסימ׳ נסמר לעיל בספרא סימן כ״ו׳ ימלו׳ ב׳ וסימ׳ כי כחציר מהרה ימלו׳ ובראש שבולת ימלו׳

ה אַל־יִחַשֹּׁב עַל מִשְׁכְּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל־ ה׳
דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב רָע לֹא יִמְאָס׃ יְהוָה
בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים ל׳ ב׳
׃ צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ
תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְהוָה
׃ מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם ל׳
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃ יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן ל׳ ויחס׳
בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃ כִּי עִמְּךָ ה׳
מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃
מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ ל׳ וכתי׳כן
לְיִשְׁרֵי־לֵב׃ אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה כ״ג׳ ל״ל אל
וְיַד רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי׃ שָׁם נָפְלוּ ל׳ ויחס׳
פֹּעֲלֵי אָוֶן דָּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם׃ ל׳
א לז לְדָוִד׳ אַל־תִּתְחַר ז׳ בטע׳
בַּמְרֵעִים אַל־תֶּקְנָא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃ ג׳
כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וְכִירֹק דֶּשֶׁא כ׳
יִבּוֹלוּן׃ בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכֹן ל׳ ומ׳
אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃ וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה ל׳
ח וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃ גּוֹל עַל־ ג׳ ויחס׳
יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃ ל׳ מלי׳ לית׳
וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטְךָ ח׳ ויחס׳
כַּצָּהֳרָיִם׃ דֹּם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ ב׳ ויחלפין
אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ ג׳ ב׳
עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃ הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה ט׳ בסי׳ ו׳
אַל תִּתְחַר אַךְ־לְהָרַע׃ כִּי־מְרֵעִים י׳
יִבָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃ ל׳ ויחוי׳
ט וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־ ח׳ לף׳ ב׳ ויכ׳
מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃ בפלוס ה״ב

משפטיך ה׳ חס״ו בליש׳ בקרי׳א וסימ׳ כן משפטך אתה חרצת׳ והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים׳
ואל תצל מפי דבר אמת׳ קולי שמעה כחסדך ומשפטך׳ תחי נפשי ותהללך׳ על מקומו ב׳ וסימ׳ איש על
מקומו יבא בשלום׳ ועוד מעט ואין רשע׳

וְדָרַשְׁתָּ בְמְקֹמוֹ וְלֹא יִמְצָא׃ יא וְעַנָוִים ל׳ ויחס׳
יִרְשׁוּ־אָרֶץ וְיִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם׃ יב זוֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק ל׳ ויחס׳
וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו׃ יג אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי ל׳ ויחס׳
רָאָה כִּי־יָבוֹא יוֹמוֹ׃ יד חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים ל׳ ויחס׳
וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבֹּחַ ל׳ ויחס׳
יְשָׁרֵי דָרֶךְ׃ טו חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם ל׳ ויחס׳
וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃ טז טוֹב־מְעַט ל׳ ויחס׳
לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃ יז כִּי זְרוֹעוֹת ל׳ ויחס׳
רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסֹמֵךְ צַדִּיקִים יְהוָה׃ יח יוֹדֵעַ יְהוָה ל׳ ויחס׳
יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃ יט לֹא־יֵבֹשׁוּ ל׳ ויחס׳
בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃ כ כִּי רְשָׁעִים ל׳ ויחס׳
יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ ל׳ ויחס׳
בֶּעָשָׁן כָּלוּ׃ כא לוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם ל׳ ויחס׳
וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃ כב כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ־אָרֶץ ל׳ ויחס׳
וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃ כג מֵיְהוָה מְצְעֲדֵי־גֶבֶר ל׳ ויחס׳
כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃ כד כִּי־יִפֹּל לֹא־יוּטָל ל׳ ויחס׳
כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃ כה נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי ל׳ ויחס׳
וְלֹא־רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃ כו כָּל־הַיּוֹם ל׳ ויחס׳
חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃ כז סוּר מֵרָע ל׳ ויחס׳
וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם׃ כח כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט ל׳ ויחס׳
וְלֹא יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ׃ כט צַדִּיקִים ל׳ ויחס׳
יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃ ל פִּי־צַדִּיק ל׳ ויחס׳
יֶהְגֶּה חָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃ לא תּוֹרַת ל׳ ויחס׳
אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא־תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃ לב צוֹפֶה ל׳ ויחס׳
רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃ לג יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ ל׳ ויחס׳
בְּיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃ לד קַוֵּה אֶל־יְהוָה ל׳ ויחס׳
וְשָׁמַר דַּרְכּוֹ וְיָרִימְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת ל׳ ויחס׳
רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ לה רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ ל׳ ויחס׳
וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃ לו וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה ל׳ ויחס׳
אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃ לז שְׁמֹר תָּם ל׳ ויחס׳
וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ לח וּפְשָׁעִים ל׳ ויחס׳
נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרְתָה׃ לט וּתְשׁוּעַת ל׳ ויחס׳
צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃ מ וַיַּעְזְרֵם ל׳ ויחס׳
יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם ל׳ ויחס׳
כִּי חָסוּ בוֹ׃

תהלים לז

א לְדָוִד׳ אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃ ב כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וְכִירֹק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃ ג בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכֹן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃ ד וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃ ה גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃ ו וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃ ז דֹּם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃ ח הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל תִּתְחַר אַךְ־לְהָרַע׃ ט כִּי־מְרֵעִים יִבָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃ י וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃ יא וְעַנָוִים יִרְשׁוּ־אָרֶץ וְיִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם׃ יב זוֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו׃ יג אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי רָאָה כִּי־יָבוֹא יוֹמוֹ׃ יד חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבֹּחַ יְשָׁרֵי דָרֶךְ׃ טו חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃ טז טוֹב־מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃ יז כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסֹמֵךְ צַדִּיקִים יְהוָה׃ יח יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃ יט לֹא־יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃ כ כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ בֶּעָשָׁן כָּלוּ׃ כא לוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃ כב כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ־אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃ כג מֵיְהוָה מְצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃ כד כִּי־יִפֹּל לֹא־יוּטָל כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃ כה נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא־רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃ כו כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃ כז סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם׃ כח כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָתָה׃ כט צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃ ל פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמוֹת וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃ לא תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא־תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃ לב צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃ לג יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃ לד קַוֵּה אֶל־יְהוָה וְשָׁמַר דַּרְכּוֹ וְיָרִימְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ לה רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃ לו וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃ לז שְׁמֹר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ לח וּפְשָׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרְתָה׃ לט וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃ מ וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ׃

יתיצב על דרך לא טוב׳ הכ״ה נתן לפניו דרך טוב ודרך חמות ומות בוחר לו
דרך לא טוב׃ יי בהשמים חסדך׳ בשביל הרשעים הללו אתה מעלה חסד מן
התחתונים ומגביה חמונתך עד מחקי למעלה מעבי חרם׃ צדקתך׳ יקרה מן
הבריות׳ כהררי אל׳ בשביל מעשי הרשעים ומשפטיך בחים לעולם עד תהום
רבה׳ ל״ל צדקתך כהררי אל
מי פתחה רופא לעשות צדקה
עמו אתה מגביהו ותתקפו
כהררי אל לעמוד תוקף כמו ותת
חילי הארץ לקח׃ משפטיך
תהו׳ רבה׳ מי פתחה רופא לרון
חותו ולוקח נקמתך ממנו אתה
מורידו עד תהום רבה משפטיך
יומשפ״כ בל׳ חרם ובהמ׳ תומיב
יי׳ בני חרם סהם ערומי בדעת
כחרם הרשעון ומשימין עצמם
כבהמ׳ בעבו׳ תומיב יי׳ מה יקר
חסדך׳ חימו כרי להמשך על
הרשעי׳ הללו חבל בני חרם חסר
בכל כנפיך יחסיון הס ירויון
מדשן ביתיך וגו׳ ל תכחיבני רגל
גחוה׳ ל תבח עמי רגל הרשעי׳
הללו בעת קבול עכר להיות
חלקם עם הכדיקים לעון חלק
להלן־פרטיחה בלעז׃ יד
רשעים ל״ל תכידני׳ ממקומי
בבותי לירם מפנה חלקי וחלקו
בטובה כעניין מנה׳ לכן בחרכם
מפנה יירמו וחז׳ סם כפלו פועלי
עון סם יבינו במפלת׳ וסם דומו
ולח יכלו קום׃ אל תתחר
במרעים׳ מוכיח אח יסרל הוח
אלח יקחרו בהצלחת המרעים
לעשות כמעשיהם כמו וחיך
תקחרים אח הקומים לרון
בחרכתם אחכי׳ בלעז׃ אל
תקנח בעושי עולה׳ לעשות
עולה כמותם׃ ימלו׳ מרומ״ט
טרקי״ן בלעז׃ לעון כריחה
׃ בטח ביי׳ ואל תחמר חם לח
חגבול ותבוב חו חתן לעמי צדקים
במה חתפרכם׃ ועשה טוב׳ ותז
תשכון חרן לחורך ימים ו
ורקעה חמונה תחכל ותתפרכם
מעכר החמנה סהחמנת בהב״ה
לממוך עליו ולעשו׳ טוב׃ והתענג
על יי׳׃ התענג בתפנוקים על
מעמנתו של הקב״ה׃ גול על יי׳
דרכך׳ בלגל עליו כל ערכיך׃
דום ליי׳ המתן ליעועתו כמו חס
כה יחמרו חלינו דומו דיהוכתן
ומכחס חברו לעון רממה כמו
וירם חהרן וגם כן פתר טוב
ויחיל ודומם ודוכם מודה לו׃
והתחולל׳ לעון תוחלת׃ אל
תתחר׳ לחמר הרשע כמותו
ולחליח כמותו׃ הרף מלף׳
הרף מהרשע אלח יבח עליך

רום מעט ותרחה בעיניך יום הברת הרשע הנזכר׃ ועניוס

ועכוים ׳ הפך רשעי ׳ טעם רוב פעמים יהיה פעמים בארץ ׳ זומם ׳ חומס ׳ לבדיק חייב אתה לעכות את הרשע ולא תתערב עמו כי הוא חומס עליך מזימות
רעה ׳ ואם בא עליך דבר חפרון אל יחרוק עליו מיכאן להחזיק ממך : חדלי ׳ והרשע לא ידע כי הפעם מהוה יודע הפתידות יפחק עליו דרך משל : חרב ׳ בהוותה בכח
היא קבורה על כן פתחו ויש חומרים כי פתיחת חרב היא הלטיפה וכמוהו והמה פתיחות והנה החרב בגלוי והקשת בסתר : חרבם ׳ אם בלבם אם על הרשעים כי
העם יגמול להם כפעלם : טוב ׳ הון מעט לבדיק יפחח בו ׳ מהמון הוא ממון כמו ומי חומד כהמון לך הכל יהמיון : כי ׳ הזכיר הזרוע ׳ מהם דורכות הקשתו והזכיר
הקשתו תשברנה ׳ ולא יבא הזיק לבדיק והזכיר כי גם ח הזרועות כן והפך תשברנה ומוסך :

רשי

לשבוח ד׳ ומל וסים ׳ואני ככבש אלוף יובל לשבוח ׳ כי מלאו ימיכם לשבוח ׳ אורידם ככבשי לשבוח ׳ לשבוח
ישרי דרך ׳ יודע ׳ מל וסים ׳נמסר בכפר שמגר חלק א סימן כ׳ ׳ תמימים כל תמימים בתמימות מל במא
חסר ׳ור בתראוסי ׳יודע יי ׳ימי תמימם ׳ וכל דבעירא דכוו׳כתיב כן במא מל וסים ׳ שבעת ימים תעשה

וחרק ׳ כמו חרקו עץ חרקיי׳לכט
בלעז : חרב פתחו ׳ הרשעים
פתחו לקלקוכב׳רנט בלעז
וחרוס מתחילים הרשעי ׳מ׳וסם
: טוב מעט לבדיק ׳ טובי ׳ מעט
תבואת מהולכי לעזרת הבדיקים
: מהמון רשעים רבי ׳ תמרפל
וחבירין התחילו מלחמה בעולם
בשביל לשבות את לוט ולהשבו׳
בחברתם ומעט תבואת מהיו
עם חברתם הכלילו והרבו כל
תותן התוכלוסין : יודע יי ׳ימי
תמימים ׳ מכיר את מעשה
ימיהם : וכחלתם. וקבול מכרם
מתקו לעולם תהיה : כיקר כרי
׳ כחור ענן בקר הכרח׳ מחריית
תלבין על מרחבי בקעה מחיצו
מתקיים כרים מיפור כמו כר
כריחב כיקר לעון חור יקרות
ויש פוהרין כיקר כרים כבכור
כבשים מפטמים חותן לטבח׳
לוה רשע ולא יפלם ובדיק חונן
ונותן ׳ הב׳ה מהוה בדיקו על
עולם חונן מעלו ונותן לזה
פהלוה מה מהוה גוזל ממנו :
כי מברכיו ׳ על בדיקו על עולם
ירשו ארץ : מפערי נבר ׳
מי מהוה גבור בירות הב׳ה
ליפ״ם רופולט בלעז : כוננו ׳
פורי׳נט תפייט׳ין בלעז : ופל ׳
לכורנ׳ל בלעז לעון ותפל תעל
הגמל : כי ׳ כמו אם : לא יוטל ׳
לא יוסלח להיות כעזב : כפר
הייתי ׳ פסוק זה סר העולם
חמרו דחילו דור לא קם כולי
האי : כל היום ׳ הבדיק חונן
ענייים ומלוה להם : וזרעו ׳ זה
שהוא זורע לבדיקה סופו לברכה ׳
פי כריך יהבה ׳ תחילה בלבו
תכיתה לרחו׳ דין שפסקה תורה
להל דבר ואחר כך לעונו תדבר
תפסט : לא תמצא חסורין לא
וחליקו כעדין : ותתערה

ועשרים יירשו־ארץ והתעגגו על־רב
שלום : זומם רשע לצדיק וחרק עליו
שניו : אדני ישחק־לו כי־ראה כי־
יבא יומו : חרב פתחו ורשעים
דרכו קשתם להפיל עני ואביון
לטבוח ישרי־דרך : חרבם תבוא
בלבם וקשתותם תשברנה : טוב־
מעט לצדיק מהמון רשעים רבים :
כי זרועות רשעים תשברנה וסומך
צדיקים ידע יהוה : יודע יהוה ימי
תמימם ונחלתם לעולם תהיה :
לא־יבשו בעת רעה ובימי רעבון
ישבעו : כי רשעים יאבדו ואיבי
יהוה כיקר כרים כלו בעשן כלו :
לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן
ונותן : כי מברכיו ירשו ארץ
ומקללין יכרתו : מיהוה מצעדי־גבר
כוננו ודרכו יחפץ : כי־יפל לא
יוטל כי יהוה סומך ידו : נער הייתי
גם־זקנתי ולא־ראיתי צדיק נעזב
וזרעו מבקש־לחם : כל־היום חונן
ומלוה וזרעו לברכה : סור מרע
ועשה־טוב ושכן לעולם : כי יהוה
אהב משפט ולא־יעזב את־חסידיו
לעולם נשמרו וזרע רשעים נכרת :
צדיקים ירשו־ארץ וישכנו לעד
עליה : פי־צדיק יהגה חכמה ולשונו
תדבר משפט : תורת אלהיו בלבו
לא תמעד אשריו : צופה רשע לצדיק
ומבקש להמיתו : יהוה לא־יעזבנו
בידו ולא ירשיענו בהשפטו :

קלר
ר׳ מל
ט׳ ר׳
ל מל ׳ ר׳
י׳ מל
ל כתיב כן
בתימות
ל
ל
ב׳ ׳ ׳
י׳ מל
ל ותם׳
ג׳
ר׳ ל
ל
ל
ל
ל
ל ואחר
יי׳ עכבו
ב׳ מלבני
רחצת
ב׳ חד לף
צדיקים
ל לף ואחר
ובדיקים
ל מוכיח
ל

נימוסא דאלהיה : פומא דצדיקא דנין חוכמתא ולישניה ממללא דינא :
מסתכי רשיעא לצדיקא ובעי למיקטליה : בליביה לא מודעזעין אסתוורו :
יי לא ישבקיניה בידיה ולא יחייביניה במדייניה :

שעיר חשאת ליום ביחזקאל ׳ יוטל ג׳כ׳חם׳וא׳מל וסים׳כי יפל לא יוטל ׳ בחיק יוטל את הגורל ׳ הגם אל
מראיו יטל ׳ בתראה חם׳ ׳ וזרע ׳ג׳בקריא׳וסים׳נמסר בסדר בלק ׳ ולשונו ז׳מל וסים׳נמסר בשפטי׳סימן
ז׳ובזכריה סימן י״ד ׳ צופה ג׳כ׳מל וא׳חם׳וסים׳צופה רשע לצדיק ׳ צופה פני דמשק ׳ צפה נתתיך
לבית ׳ בתרא חם׳

לגמרי כמו כי לא יעזבך והוא בקם לחם ומחלה : וזרעו ׳ הקטן מהניח בעבור זכות האב כל היום ביומו יהיה בטוב וזרעו אחריו
לברכה כתו כל רוחני יברכוהו : סור מרע ׳ מבות לא תעשה ׳ ועשה טובי מבות עשה ׳ ושכון כמו השכון וכמוהו פרו ורבו עלה
ותוך בהר : כי ׳ טעם ולא יעזוב הזכיר כי הבדיק חיכו כעזב כי הפם לא יעזבהו לעולם ׳ כמדרו הוא וזרעו והפך זה וזרע רשעים
נכרת : בדיקי ׳ בעבור שהזכיר ושכון לעולם חמר זה מעשים הפם וחוק חמת עשם בחרץ : פי ׳ ככר הזכיר כי הבדיק עשה חסד
לחוכן מהוכו וכן עושה חסד ללמד חכמתו ולהורות התורים : תורת ׳ ספר כי תוכו ככרו : בופה ׳ ברחוקו הרשע כי בלחריתו
נפל תמעלת העופר כדרך ובלחריתו יהיה כבל לא יקיץ בבדיק ומרוב קנאתו יבקש המיתו : יי ׳ טעם ולא ירמיעכו מהפם ירח׳
בדקת הבדיק והזכיר זה כי הרשע אם לא יוכל בקנאתו להמיתו יבקש תואנה על הבדיק שכתב לו חמון או מהבדיק עשה לו חמס :

קיה

קוה׳ הטעם בדבר זה התעסק כל ימיך׳ וירומיך העם הזה ורכו כי ימצא בלמונכו בדרך זכר ותרוחה בהכרת הרשעים כאשר רחו כן פדיקים קדמיך׳ רחיתי׳ תאר דוד אחי רחיתי ערין שחרי׳ יפהדו ממכו וטעם מתערה מתגלה העומה בגלוי כל רע׳ כאזרח פתח והוח סמוך ותאבר מלת מן וערכן לח ומלת

חזרת כאזרח הארץ
וטעם חזרת כאילו
בעל עכשים רבים ו
וכמוהו אי מים לו
מעשיה רבה והפך
זה הגר כי הוח כמו
גרגיר נכרת מהעץ
וזה פי׳ הפסוק רחיתי
רשע ערין ומתערה ל ה
פהוח כאזרח רעכן׳
ויעבור׳ הטע׳ מהרה
יאבר הוח והזכו׳
תמור׳ ועתה שים
לכך ומאור חים תם
ורחה חים יאר לעולם
תרחה אחרית׳ פלוס
והנה תם יאדת אחר
כאילו כתוב כי אחרית
לאים תם פלוס׳
ופושעים׳ כנגד תם
ורשעים כנגד יאר׳
ותשועת פדיקים׳
כדרך מגדל עז שם
ו׳ בכל מקו׳ ויעזרם
׳ רחיכו מפלט פדיקים
רבים וכאה יפלטם
לעולם׳ מזמור׳
כוטע פיוט תחלתו
להזכיר׳ ל בקפך׳
ל יאדת בעבור אחר
ואל בחסיך וכמוהו
ארעת ק־ושים תרע
ומני ערי נדודים הין
ערי בן פחול׳ כי׳
כאילו׳ בנין כפעל
כמו בכאתו מגזרת
ותקח׳ עלי ידך והטעם
תחלואים ומכאובים
כאים׳ אין מקום׳
מגז׳ תם והטע׳ בריאי׳
והנה הזכיר הסבה
הקרוב׳ למה זה מפני
זעמך והרחוקה מפני
חטאתי כי בעבורים
זעמתני׳ כי׳ כד על
כד וגבהו עד מעברו
רחמי כי רבים הם׳
הבאיתו׳ פועל עומד
כמו ולא הבאים תן
יהיה הוח הפעל׳ והוח
יספר חבורות מיכלן
בגופו ובכ׳ זה חולתי׳
נעויתי׳ אין בי כח
לעמוד בקום׳ זקופה
יפרים על כן נעויתי
ומחוני והסתכו פכי
כאילו כל הין׳ הממם
הביתני וזה טעם קול
הלבתי׳ כי׳ כפלי׳
הטעם קרבו מלאו
דבר כתעב ונקלה היכנו רחוי להזכיר בפה והזכיר הין מתום פעם אחר׳ בליבבי
גופי הכרחים׳ כפונתי׳ מגזרת ויפב לבבו׳ מחלתי ברוב מכחובי על דרך מויתי
פר בקר כחרי׳ חדבי כנדך׳ לבדך כל תחותי חולי תחיה ולח נגר הרופחים׳
לבי מחרחר׳ כתרגומו מבים לח ימלח מנוח׳ כחי כח התולרת ואור עיני ככה
מכהב החולים׳ חהבי׳ החוהבים מהין לי׳ מנגד נגעי יעמדו בעבור מהבחיכם
חבורותי׳ ויקבו׳ מלת כפעי תסרת בעבור אחרת וככה הוח ויקקו מבקשי
כפעי כי היה הפעול והטע׳ מדבריהם מוקם המה לי׳ ואחי׳ מהוח מחרון בגוף׳
ואחי׳ ברבוי כאים אפר לח יפתע לפון המדבר והטעם כי לח ענה להם׳ כי׳
אין לי תוחלת כי אם בך וטעם אתה תעכה כי אחי לח תאמים לבי אל דבריהם כי עליך כפתכתי וקפלתי בלבי ולפוכי לך׳ כי

ומתערה׳ מפרים כמו ערות על יאור ובלפון מפנה ים הרבה אילן מכפפת
ומעור׳ בקלים׳ כאזרח רענן כאחר מאזרחי הארץ הכפר בין ומתולחי׳ בכפים
וכן פי׳ מנחם כאזרח רענן מתלחלח ומפתחת כאפל הנפרש ואזרח מאזרחי
בני חדם תבאי מרפי׳ המה׳ פמר תם׳ הפתכלו בדרכי התמימי׳ ללמו׳ מתעסיה׳
כי חחרית לאים פלוס׳ אם רחיתי לאים פלוס׳ אם

חנה אינגו ג׳ בקריא׳ וס׳ וירא יעקב את פני לבן׳ ויחילו עד בוש׳ ויעבר והנה איננו׳ אנ׳ך׳ צדיקים כל
נביאים וכתובים מל בס״ד חס׳ נ׳ כתיב צדקי׳ חס׳ וד קדמא וא׳ צדיקם חס׳ ו׳ בתרא וסימן פנע בשני אנשים
צדקים׳ ויאמר ג׳ כל העם צדקים׳ וצדקים ילכו בם׳ ואנשים צדיקם המה ישפטו׳ בתרא כתיב צדיקם

קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ ל
לָרֶשֶׁת אֶרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ ל
רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח ל׳ ג׳
רַעֲנָן׃ וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ ג׳ ל
וְלֹא נִמְצָא׃ שְׁמֹר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־ אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה׃ ל
וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃ וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם מ
יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי־חָסוּ בּוֹ׃ לח מִזְמוֹר לְדָוִד ב׳
לְהַזְכִּיר׃ יְהוָה אַל־בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי ל
וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃ כִּי־חִצֶּיךָ נָחֲתוּ ל
בִּי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃ אֵין־מְתֹם ל׳ ה׳ חס׳ נ׳ חס׳ ר׳ חס׳
בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין־שָׁלוֹם מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ ח
רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתַי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃ ל׳ ה׳
נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם ב׳ ב׳ ג׳ חס׳
קֹדֵר הָלָכְתִּי׃ כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלָה ל
וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגֹתִי וְנִדְכֵּיתִי ר׳ וחס׳ ל׳ ה׳
עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃ אֲדֹנָי ל׳ ה׳ קל׳
נֶגְדְּךָ כָּל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא־ נִסְתָּרָה׃ לִבִּי סְחָרְחַר עֲזָבַנִי כֹחִי ג׳ ל׳ ה׳
וְאוֹר־עֵינַי גַּם־הֵם אֵין אִתִּי׃ אֹהֲבַי וּרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃ וַיְנַקְּשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל־הַיּוֹם כ׳
יֶהְגּוּ׃ וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו׃ וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא כ׳ טו
שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃ כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַּעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃
אָשַׁמַּע וְהֵיךְ אֵילְמָנָא דְּלָא פְּתַח פּוּמֵיהּ׃ וַהֲוֵיתִי כְּגֻבַר דְּלָא שְׁמַע מַעֲלָמָא וְלָא אִית בְּפוּמֵיהּ מַכְסַנְיָיתָא׃ אֲרוֹם קֳדָמָךְ יְיָ צַלֵּיתִי אַנְתְּ תְּקַבֵּל יְיָ אֱלָהִי׃

וכל אוריתא צדיקם כתיב במא מלא ויסלף דברי צדיקים דאלה שמות׳ לח׳ ירך ה׳ חסר בסיפ׳ וסימן נמסר
לעיל בסיפרא סימן לב׳ מתום ד׳ וחס׳ וסים׳ מעיר מתם עד בהמה׳ מכף רגל ועד ראש אין בו מתם׳ אין
מתם בבשרי׳ כי כסלי מלאו נקלה׳ נקלה ג׳ בקריא׳ וסים׳ כי כסלי מלאו נקלה׳ טוב נקלה ועבד לו׳ וא׳
ונקלה וסימן ואנכי איש רש ונקלה׳ נסתרה ג׳ וסים׳ ואנחתי ממך לא נכתרה׳ לגבר אשר דרכו׳ ומעוף
השמים׳ כאיש כ׳ בקריאה וסימן נמסר בסדר בהעלותך׳

סַבַּר בְּמֵימְרֵיהּ דַּיָּי וְטַר אוֹרְחֵיהּ ל
וְיִרוֹמְמִנָּךְ לְמֵחֱסַן אַרְעָא ב
בְּאִשְׁתֵּצָיוּת רַשִׁיעָיָא תֶּחֱמֵי׃ חֲמִיתִי ל׳ ג׳
רַשִׁיעָא תַּקִּיפָא וְחָסִין הֵיךְ אִילָן יַצִּיב וְעָבוּף׃ וּפְסַק מִן עַלְמָא וְהָא לֵיתוֹי וּבָעִית יְהֵיךְ וְלָא אִשְׁתְּכַח׃
נְטַר שְׁלִימְתָא וַחֲמִי תְּרִיצְתָא אֲרוֹם דְּסוֹף בַּר נָשָׁא שְׁלָמָא׃ וּמְרוּדִין יְשֵׁיצוּן כַּחֲדָא סוֹפֵיהוֹן דְּרָשִׁיעָיָא שֵׁיצָיָא׃ וּפוּרְקָנָא דְּצַדִּיקַיָּא מִן קֳדָם יְיָ עוֹשְׁנֵיהוֹן בְּעִידָּן עַקְתָא׃
וְסַיְּיעִינוּן יְיָ וְשֵׁזֵב יַתְהוֹן שֵׁיזֵיב יַתְהוֹן מִן חַיָּבַיָּיא וְיִפְרְקִינוּן מְטוּל דְּאִתְרְחִיצוּ בְּמֵימְרֵיהּ׃

תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד צְרִיךְ לְבוֹנָתָא
דְּכַרְנָא טָבָא עַל יִשְׂרָאֵל׃ יְיָ לָא בְּרוּגְזָךְ תְּכַסְּנִין יָדֵי וְלָא בְּרִיתָךְ תֶּרְדֵּי יָתִי׃ מְטוּל דְּגִירָךְ אִיתָּחַתִּין עֲלַי וּשְׁרַת עֲלַי מְחַת יְדָךְ׃ לֵית אָסוּ בְּגוּשְׁמִי מִן קֳדָם רוּגְזָךְ לֵית שְׁלָם בְּאֵבָרַי מִן קֳדָם חוֹבִי׃ אֲרוֹם חוֹבַיי עֲבָרוּ רֵישִׁי הֵיךְ מְטוּל יַקִּיר יַקִּירוּ מִנִּי׃ סְרִיאוּ מָאיסוּ מֵאִיסוּ׃ חַלְבִּישׁוּשַׁי מִן קֳדָם טִפְּשׁוּתִי׃
עֲקִימִית שַׁחֲיִית עַד לַחֲדָא כָּל יוֹמָא חַכִּיר הַלִּיכִית׃ אֲרוֹם כְּסָלַי אִתְמַלְיָין קְדִיחֲדָא וְלֵית אָסוּ בְּגוּשְׁמִי׃ פְּגִיתִי וְאִתְמַכְּיִית עַד לַחֲדָא רְגִישִׁית מִבְּהַמְהוּתָא דִּלְבִּי׃ יְיָ לְקִבְלָךְ כָּל רַגִּיגְרַי וְתִנְחָתִי מִינָךְ לָא מִטַּמְרָת׃ לִבְּי צְמַרְמַר שְׁבַקְנִי חֵילִי וְנְהוֹר עֵינַי בְּרַם הִינוּן לֵיתֵיהוֹן עִמִּי׃ רְחִימַי וְחַבְרַי מְקַבִּיל מַכְתָּשִׁי קָמוּ וְקָרִיבֵי מֵרָחִיק קָיְימִין׃ וְעָבְרוּ פְּחִין תְּבָעֵי נַפְשִׁי וּבָעֵי בִּישׁוּתִי מַלִּילוּ שְׁקָרָא וְנִיכְלָא כָּל יוֹמָא מְרַנְּנִין׃ וַאֲנָא הֵיךְ חֲרָשָׁא לָא אֶשְׁמַע וְהֵיוִיתִי כְּגֻבַר דְּלָא שְׁמַע מֵעַלְמָא וְלָא אִית בְּפוּמֵיהּ מַכְסַנְיָיתָא׃ אֲרוֹם קֳדָמָךְ יְיָ צַלֵּיתִי אַנְתְּ תְּקַבֵּל יְיָ אֱלָהִי׃

מחרחר׳ מוקף יגון וזה מתיבו׳ הכפולות כמו ירקרק חדמדם כגלגל חמרמרו׃
מנגד נגעי יעמדו׳ חותם מכרחים לי כחובבים בפעת הנחתם כפרוחין הנגע
בח עלי חין עומדין לי בפעת דחקי לח מנגד יעמדו וחינם עוזרים לי׃ וקרובי׳
מתרחים לי עכתם קרובים׳ ויקקו׳ מבקשי מוקפים לי׳ יהגו׳ יחשבו׃ חלי
כחרם׳ יפרחל סומעים חרפתם מן החומות וחינם מעיבים ולמה כי לך
הוחלתי מתגלגלי ותועיעני מהם׃ כי

כי חמרתי פן ישמחו לי · לכך לחנו מוקף כי תומרי לחנו בלבנו חס נסיבם עזות ממך ירחו במפלתיכו וישמחו לנו במוט רגלינו ויגדילו עליכו לומר הלח הייתם מתפחרים בתפוערכם : כי הני לכלע נכון · לכך לחנו דוחקים פן ישמחו לפי ממלומרים לחנו במכות ומוכיח ומזומנים לעבר תמיר : ומכאובי לנגדי · תזומן הוח לבח עלי תמיד : כי עוני אגיד · לבי מגיד לי חת עוני ולפיכך לחני דוחק וירח מחטחתי פלח יברוס לי כלע ומכחוב :

חיים עכמו · מעכימים חייס בפלוס ובטובה : ורבו · והגדילו מכחי על דבר מקר : תחת רודפי טוב · בפכיל מלחכתו דבקים בהקבה ובמשמתיו :

לידיתון · סם חדל מן המפוררי ובם כלי סיר היה סם פעמו ידיתון ומדרש חגרס על הרקות ועל הדיבין והגזירות על כרס הכגזרות על יפר : ח"ר תפמרתי חפמרה דרכי ונו · לחכמו היה בלבבו לפמור חת עכמיכו על כל הכרות הבחות עליכו פלח כהרהר וכדבר קפה חחר מרת הרין חצ"ם מהרפעים לכגדכו המכירים לבו : מחסום · כמו לח תחסום פור חמוסלמנט בלעז וכלמכו רומיה ימים רבים ובם החפיכו מטוב חפי מדברי תור' מפני ירחתם ומתוך כך כחבכו כעכר ובכחל ובפרתקו חס לבבו בקרבכו ובהגיון לבבו בופר בבו כמו חם והוח בורס לבו פלחו מדברים בלמוכו לפניך וזו היח פלחו מדברים הדיבכו ויי קיבכו עד מתי נהיה בכרס ונדע מתי נהיה חכחכו חדלים ממכה : הנה טפחות · מדודים הם ימי החרס כדבר הנמדד בטפחים כן ימי החרס קפוצים : וחלדי · וזקנתיכו כחין נגדך חלד לבון חלודים רדו"ל בלעז : כל חדם נכב · כל חדם חי הבל הם חיון ומכבו : חך בצלם · בחבך פירבו דוכם לבון בלמות ומכחם פירבו בלם מעם כמו כי בצלם חלהים עבה חת החרס ולח יתכבו דבריו : חך הבל · הוח כל המייה ותלוה בלהם : יבבר · תבוחה בברה כל ימות הקביר : ולח ידע מי חוקפם · חיבו יודע מי חוקפם לבית מתח לפבי החסיף ימות : ועתה מה קויתי · מה היח המחלה חבר חני בוח ומייחל מתך חיכה חלח מתפפעי הכילבי : וחרפת · הכבל לל תמיכבי הבח גם עלי כגעי ומכחובות פלח יוכל לומר לי לחם לוקי וחכו חין חכו לוקים והתפלה הזחת גרמה להביח ייסורי חלחים על הרפעים : כי חתה עפית · מהבח' עליכו כרה יותר מכל החומו' · מתגרת ידך · ממורת מכותיך הגרת לפון ויגר מוהב והקי"ו יסור כופל בחיבה כמו תנובה תלובה תקומה תחיב"כן פירם מכח' וחני חומר פחין תגרת לפון מגור פהיה לו לומר תגורה כלפר יחמר מן ויפב תפובה ויקם וירם וילן תקומה תרומה תלוב"כן יחמ' ויגר תגורה הו מגורה כמו מגור מפביב ומגורת' חביח להם הח למדת פחין תגרת חלח כמו למה תתגר' ברע"ל תקגרו בם פפעל פלו גרה כמו קוה חוה פוה פפעולתם תקוה תלוה מכוה כן יחמר מן גרה תגרת וכן פירופו מתכות ידיך לפר חתה מגרה עלי חני כליתי : בתוכחות · הכתובו' בתורה על עוניכו מהעויכו לפניך ייסרתכו בהם : ותתם כעם חמורו · הרקבת בפרכו כבבר מלכלו עם חמורו בפרו מהוח חמדתו : הפע ממני · הרף ידיך מלהלקותי : וחבליגה · וחתחזק : קוס

כי · הנדילו · לפבר הו המועל עומד וטע' פן ישמחו לי כמו פן יחמרו לי כי הכה במוט רגלי וחליתי הגדילו עלי : כי · כדרך ובכלעי ממחו וכחפפו כי כבון חני להיותי כולע פלח חוכל לקום ימי רבי ולהיות מכחובי לנגדי תמיד : כי · וחני מורה לחכמי וזה טעם חגיד וחדגל לבי · וחויבי · יש חומרים כי עוני חגיד בלבי חדגל מחטחתי פן חמות וחויבי חיים : ומפלמי · דבר · יכיח כי הוח בקרס בחלמי והטיב להם כחמר קפר במזמור תחב"ח תרחק ממני · כנגד מרחוק עתדו תוקה · לפי דעתי חוקה לעזרתי חתה יי' פתח' תפועתי · כתו חמור לבפעי יפעתך חני ור' מפה חת כי הוקם יפרת חחר וכבה הוח חוקם לעזרתי יי' הוקם לתפועתי : למבחת לידיתון · כבר ה' כתרתי בראש הבפ' ולפי דעתי פפיוט ידוע היה בדור וחברו ידיתון הו חחר חברו פיבבתו והיה ראש הפיוט לידיתון בם זה המזמור כמו העליון כי על מחלתו ידבר וטעם חמרתי בלבי וטעם חמרה דרכי תולדתי ומנהגי כמו וכל דרכי הבכנת והטע' פלח חדב' כתו ידב החולה מרו' בעור וכחילו בפי מחקוס לחמרנו להיותו בפי ולח חקירנו : בעור רפע לנגדי · פבח לבך חותי : כ'מתי · החפיתי · חפי פחדב' טוב : חס · כל כך חס לבי מבהגיגי תבער חם : דברתי בלמוכי הפע כפול הו זה הוח מדברתי : הודיעני · מה חדל חני · תוחר הפם והטעם כמה חעמוד עם יופבי חלר : הנה · מפט תזער כדבר פיתורך ב בטפחות וחלדי כמו חדל כבכם וכפב ומחלה ופלמה : חך כל הבל · הוח כל חדם והטע' כמו הבל הבלי וטעם כפב כן הוח לעולם לח יפתכ' פיפור ממעלת ההבל : חך כי יפתכה בפלמו מיל' כל יום ומעת חל עת כרמו' הנה' המתהלך וכלמו עומד ו"ל כי בצלם כמו כלמו' והכבון בפיכי כי הדר' דומה לבלם וכחם יפתכ' כן יפתכ' הו' וטע' הבלם מערכו' המערתי' וכוכבי עליון פלח יעמדו רגע לחד על מתכונת חחת וחכמי המזלו' יודעי' זה ויהמיון קבון ממון כמו ומי חוהב בהמון : יבבור · מעט מעט ולח ידע מי חוקפ' כולם רגע לחד במותו : ועתה · הנה בח קבי מה תקוה ים לי רק תוחלתי לך היח והיח : מכל · כי בעבור פפעי חליתי : כלמתי · בעבור מהזכיר חרפת כבל חמר הבטו כי כלמתי לעבו לו : הסר · מתגרת ידך · מפחד ידך פטעמו מכתך כמו ויגר מוהב ובמקלו לבל תבלה פהוח מנגד' וכל בפלים כלפר חפרם : בתוכחות · חמורו · חמרת גופו והנה חמדתו היתה הבל : ממפה בעבור עונו במכוכיום : חמורו · חמרת גופו והנה חמדתו היתה הבל : ממפה תפילתי · הנה תפילתו ודמעתו במפקה הרופים : כי גר חנכי עמך · ככתוב

אֲרוֹם אֲמַרְתִּי דִּילָמָא יֶחֱדוֹן עָלַי
בְּאוֹדֲעָזוּתִי רִיגְלִי עָלַי אִיתַרְבַּרְבוּ
: אֲרוֹם אֲנָא לְתַבְּרָא מְעַתַּד וְכִיבִי
לָקֳבֵלִי תְּדִירָא : אֲרוֹם חוֹבִי אֲתַנֵּי
אֶתְיַצֵּף מִן חַטָּאתִי : וּבַעֲלֵי דְּבָבֵי
חַיִּין עֲלַיכוּ וְסַגִּיאִין שַׂנְאַי עַל
שִׁיקָרָא : וּפָרְעִין בִּישָׁתָא חֲלַף
טָבָתָא מַתְנַן לִי חִילוּפֵי דְּרַדְּפִית
טָב : לָא תַּשְׁבְּקִנַּנִי יְיָ אֱלָהַי לָא
תַּרְחֵיק מִינִי : זָרִיז לְסִיוּעִי יְיָ
פּוּרְקָנִי :

לְשַׁבְּחָא עַל מַטְרַת בֵּית מוּקְדְּשָׁא
עַל פּוּמֵיהּ דִּידוּתוּן תּוּשְׁבְּחְתָּא
לְדָוִד : אֲמֵרִית אֶנְטוֹר אוֹרְחַי
מִלְּמֶחֱטֵי בִּלְשָׁנִי אֶנְטוֹר לְפוּמִי
זַמָּא בְּרָאִית רְשִׁיעָא לְקֳבֵלִי :
אִתְאַלַּמִית שַׁתְקִית בְּטָלִית מִן
פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא מִטּוּל דַּיְכְנָא כִּיבִי
מְמָרְטִיט : רָתַח לִבִּי בְּגוֹשְׁמִי בְּרִינָנִי
תְּוַלֵּק אֶשְׁתָּא מַלִּילִית בִּלְשָׁנִי :
אוֹדַע לִי אוֹרַח סוֹפִי וּמִשְׁחָתָא
דְּיוֹמַי מָנָא אִינוּן אִידַּע אֵיכָמָתַי
אֶפְסוֹק מִן עָלְמָא : קְלִילִין
סְרַרְתָּא יוֹמַי וְגוֹשְׁמִי כְּלָמָא לְקֳבֵלָךְ
בְּרַם כּוּלָּא לְעָלְמָא חֲשִׁיבִין בְּרַם
כּוּלְהוֹן צַדִּיקַיָּא קַיְימִין לְחַיֵּי עָלְמָא :
בְּרַם בְּרִיוֹקָנָא דַּיָּי יְתַהֲלֵךְ גַּבְרָא
בְּרַם לְמָא מִשְׁתַּגְשִׁין בְּנִישׁ וְלָא
חַכִּים מְטוּל מָנָא מָן כַּנְשִׁינוּן :
וּכְדוֹן מָנָא סַבַּרְתְּ יְיָ אוֹרֵיכוּתִי
לָעָתִיד הֵיא : מִן כּוּלְהוֹן מְרָרֵי פְּצֵי יָתִי
הִסּוֹדִי סַכְלָא לָא תְשַׁוֵּי עָלַי :
אִתְאַלַּמִית וְלָא אֶפְתַּח פּוּמִי מְטוּל
דְּיִ אַנְתְּ עֲבַרְתָּא : עֲדִי מֵעָלַי
כַּכְתָּשֵׁךְ מַמְחַת גְּבוּרְתָּךְ יָדָךְ אֲנָא
שֵׁיצֵיתִי : בְּמַסְכְּנוּתָא עַל חוֹבָא
יְתַרְדֵּי בַּר נָשָׁא וּמַסְיֵירְתְּ הֵיךְ עֲמַר
דְּאִיתְעָרְדִים גּוּשְׁמֵיהּ בְּרַם לָמָא כָּל
בַּר נָשָׁא לְעָלְמָא : קַבֵּיל צְלוֹתִי יְיָ וַבְעוּתִי אֲצִית וְלִדְמָעָתִי לָא תְשַׁתּוֹק אֲרוֹם אֲנָא
גַּבְךְ הוֹתָבָא הֵיךְ כּוּלְהוֹן אֲבָהָתַי : אֲשְׁלֵי מִנִּי וְאֶזֵיל עַד לָא אֵזֵיל וְלָא אִיתַי :

לַמְנַצֵּחַ
לִידִיתוּן
מִזְמוֹר לְדָוִד :
אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי
אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע
לְנֶגְדִּי : נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי
מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר : חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי
בְּהֶגְיֹנִי תִבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי :
הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא
אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי : הִנֵּה
טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמָי וְחֶלְדִּי כְּאַיִן נֶגְדֶּךָ
אַךְ כָּל הֶבֶל כָּל אָדָם נִצָּב סֶלָה :
אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ אַךְ הֶבֶל
יֶהֱמָיוּן יִצְבֹּר וְלֹא יֵדַע מִי אֲסָפָם :
וְעַתָּה מֶה קִוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ
הִיא : מִכָּל פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל
אַל תְּשִׂימֵנִי : נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח
פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ : הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ
מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי : בְּתוֹכָחוֹת
עַל עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ וַתָּמֵס כָּעָשׁ
חֲמוּדוֹ אָךְ הֶבֶל כָּל אָדָם סֶלָה :
שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי
הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי
גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי :
הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ
וְאֵינֶנִּי :

הצטיידנו · חם לבי בקרבי · בתרא פתח וכל שום בר נש דכוו' וקמץ · בצלם ג' וסי' בצלם חחים · שופך דם האד' באד' חך בצלם יתהלך חיש · יהמיון ג' וסי' בישעי' סי' ז' וזה כלילתי ב' חד כתי' א' וסי' מתגר' ידך חני כליתי · מכל ארח רע כלחתי רגלי · בתרא כתי' א' · חשע ב' פתחין וסימן השמין לב העם · השע ממני ואבליגה · בצלם כמו כלמו' והכבון בפיכי כי הדר' דומה לבלם וכחם יפתכ' כן יפתכ' הו' וטע' הבלם מערכו' המערתי' וכוכבי עליון פלח יעמדו רגע לחד על מתכונת חחת וחכמי המזלו' יודעי' זה ויהמיון קבון ממון כמו ומי חוהב בהמון : יבבור · מעט מעט ולח ידע מי חוקפ' כולם רגע לחד במותו : ועתה · הנה בח קבי מה תקוה ים לי רק תוחלתי לך היח והיח : מכל · כי בעבור פפעי חליתי : כלמתי · בעבור מהזכיר חרפת כבל חמר הבטו כי כלמתי לעבו לו : הסר · מתגרת ידך · מפחד ידך פטעמו מכתך כמו ויגר מוהב ובמקלו לבל תבלה פהוח מנגד' וכל בפלים כלפר חפרם : בתוכחות · חמורו · חמרת גופו והנה חמדתו היתה הבל : ממפה בעבור עונו במכוכיום : חמורו · חמרת גופו והנה חמדתו היתה הבל : ממפה תפילתי · הנה תפילתו ודמעתו במפקה הרופים : כי גר חנכי עמך · ככתוב בתורה : הפע · הרף ממני · כמו ופפו מכי · והפתכתה התנותה בבבור חות הגרון : וחבליגה · וחתחזק והוח פועל יוכח והנה טעמו וחחזיק עבמי כמו מבליגיתי ·

א מ לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ קַוֹּה
קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃
וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם
עַל־סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃ וַיִּתֵּן
בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ
יִרְאוּ רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ
וְלֹא פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃
רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי
נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין
עָרֶךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבְּרָה עָצְמוּ
מִסַּפֵּר׃ זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם
כָּרִיתָ לִי עוֹלָה וְחַטָּאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃
אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר
כָּתוּב עָלָי׃ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהָי
חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃ בִּשַּׂרְתִּי
צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא
יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ׃ צִדְקָתְךָ לֹא־
כִסִּיתִי בְּרֶתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ
וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ
וַאֲמִתְּךָ לְקָהָל רָב׃ אַתָּה יְהוָה לֹא
תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ
תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃ כִּי אָפְפוּ־עָלַי רָעוֹת
עַד־אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי עֲוֹנֹתַי וְלֹא־
יָכָלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי
וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃ רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי
יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ
יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ יִסֹּגוּ א
אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ יָשֻׁמּוּ
עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח
הֶאָח׃ יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־
מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה
אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ׃ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן
אֲדֹנָי יַחְשֹׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי אָתָּה
אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר׃ מא
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

ב מ׳ ויקם ב׳ בקריא וסימ׳ ויקם משה את המשכן ב׳ בפסוק׳ ויקם את החצר סביב למשכן׳ ויקם י״שפטי׳׳ ויזעקו בני ישר׳ דעתניא׳ וחבירו דאהוד בן גרא׳ ויקם את עמודים לאולם דשלמה ג׳ בפסוק׳ ויקם י״׳ את דברו דמלכים׳ וחברו דדה׳ ויקם י״שטן לשלמה׳ ויקם לו אלהים שטן׳ ויקם מזבח לבעל׳ וישב ויבן את

רשי

קוה קויתי י״׳ במצרי׳ ומזמור זה גם הוא ככנר כל ימריל׃
ויט אלי. לשון מבור מלון׳ מלמיריס על מצרים ומלון המייתס׃ מטיט היון׳ מן היס היון לשון רפש פיינם בלעז׃
כונן. הכין לשוני ונעדי׃ סיר חדש׳ פירת היס׃ רהבי׳ לשון גסות כמו ירהבו הנער עמס מרהיבוני׃ ושטי כזב׳ הסטיס מדרך היס לאחרי הכזב על ע״ז ושטי תיטוו״כלכן בלעז׃ כ
כפלאותיך ומחשבותיך אלינו׳ בשבילנו ברח׳ עולמך לנו קרע׳ את היס ותשבת מרחוק להטיב לנו תיחירתנו במדבר חרבעים שנה מפני החמורים׳ שקנטו את החילנו׳ והחריבו חרס׳ בשמעו מיפרעל יוסיף ללכת לרגל את חרכס׃ תין ערוך לנוך׃
תין לרמות לך כל מלך ומושיב לשון ערך כמו כערכך ה
להפליס׳ייר בלעז׃ תגידה ותדברה׳ הס בתי להגיד ולדבר עצמו מספר׃ זבח ומנחה לא חפצת׳ ביום מתן תורה כשנית שנתמר ועתה הס תשמע בקול י״׳ וגו׳ וכן בירמיה הוא אומר כי לא דברתי את אבותיכ׳ ולא כויתי׳ וגו׳ על דברי עולה או זבח כי יקריב מכס אמרתי׳ ולא הזקקתים אובה להכביד עליה׳ תמידין ומוספין אינם אלא כתת רוח שאמרתי ונעם ר׳כוני ודבר מוטב׃ חזכי׳ כרית לי׳ לאמר ממעו בקולי כרית עמיתם חלוטות לשמוע׃ חז׳ בשעת מתן תורה אמרתי לפניך הנה בתי אלין בתוסר׳ בדיריך כתוב׳ ומצותיך בתוך מעי׳ אף מלכלי על תוריך הוא לא לאכלה בהמת טחיה וטבלי׳ בשרתי צדק׳ פירש על היס מיר׳ על הבאר מיר׳ דבורה׳ לא אכלא׳ לא אחשוך׳ לא תכלה׳ לא אחמוך לשון ערך׳ לא תכלה רחמיך לא הגשם׃ יפרוני׳ ישמרוני׃ חפפו׳ סבבו׳ לשון חפיפה׳ לכלותם כדמיתרגמינ׳ עד תס כל הדור עד רקף כל דרי׃ יתמו׳ כשיקבלו בשתם על עקב הכל בחדה ממהרו וכרך שקלבו למולי על עקב ועקבותיך לא כורעו כלי לך בעקבי הכתן כולם לשון מדרך כף רגל הס טרחיכם בלעז׃ על עקב תכבים טרחיכם בלעז׃ החומרים לי

ב׳ בטע׳ ק׳ ה׳ ב׳ ויתלע׳ ל׳ ב׳ ג׳ חס׳ ג׳ חס׳ ד׳ ד׳ כב כלים׳ ה׳ ה׳ ד׳ בטע׳ ד׳ ב׳ ב׳ ג׳ ב׳ ג׳ ב׳ ב׳ ב

טוֹבוֹ דַּמַּשְׂכִּיל לַעֲנֵנִי מַכְבִּיָּא
לְרַחֲמוּתֵיהּ בְּיוֹם בִּישׁוּתָא יְשַׁזְּבִינֵיהּ
יְיָ׃ יְיָ נְטָרִינֵיהּ וְיַחַיֵּינֵיהּ וְיוֹטְבִינֵיהּ
בְּאַרְעָא וְלָא תַּמְסְרִינֵיהּ בְּרְעוּת
בַּעֲלֵי דָּבָבוּ מֵימְרָא דַּיְיָ יְסַיְּעִנֵּיהּ
בְּחַוְּרוּתֵי וְיִתְגְּלֵיהּ עַל שִׁוּוּי כ למלרע
כָּרְעֵיהּ לַאֲחָאוּתֵיהּ כָּל מַשְׁכְּבֵיהּ ל"ה מלי' ט'
אַפַּכְתָּ בְּעִדָּנָךְ מָרְעֵיהּ וְאַכְסַנְתֵּיהּ ל"ק בכי'
אֲנָא אֲמָרִית יְיָ חוּס עָלַי אַסֵּי נַפְשִׁי
מְטוּל דְּחָבִית קֳדָמָךְ׃ בַּעֲלֵי דְּבָבַי
יֵימְרוּן בִּישׁ עָלַי אֵימָתַי וְמוֹת וְיוֹבַד
שְׁמֵיהּ׃ וְאִין אָתָא לְמִקְבַּל אַפֵּי ב' ולא יאמר
שְׁקָרָא יְמַלֵּיל בְּרַעְיוֹנֵיהּ יְכַסּוֹף ע
עַוְלָא לֵיהּ יִפּוֹק לְשׁוּקָא יְמַלֵּיל׃
כַּחֲדָא עָרֵי מְמַלְּלִין בַּחֲשָׁאוּ כָּל
שַׂנְאַי עָלַי חַשְׁלִין בִּישָׁתָא לִי׃
מַמְלַל טָלוּמָא יַתִּיךְ בֵּיהּ וְיֵימַר דִּין
דְּמָרַע לָא יוֹסִיף לְמִקָם׃ אוּף
גְּבַר דְּתַבַּע שְׁלוֹמִי דְּאִתְרַחֲצִית
עֲלוֹי מַבְּרֵי סָעוֹרָתִי אִיתְרַבְרַב עֲלַי
לַחֲכָמָא׃ וְאַנְתְּ יְיָ חוּס עָלַי וַאֲקִימֵנִי
מְפָרַע וְאֶפְרַע לְהוֹן׃ בְּהָדָא
יְדַעְתִּ אֲרוּם אִיתְרַעְיִית בִּי אֲרוּם ל
לָא אִיתְגַּבַּר עָלַי בַּעֲלֵי דְּבָבִי
לְאַבָּאשָׁאוּ וַאֲנָא בְּשַׁלְמוּתִי סַעַדְתָּא
בִי וְאוֹקִימְתַנִי קֳדָמָךְ לְעָלְמָא׃
בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ דַּיְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל
מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דְּאָתֵי
יְיָמְרוּן צַדִּיקַיָּא אָמֵן וְאָמֵן׃
לְשַׁבְּחָא בְּשׁוּכְלָא טָבָא עַל וֵידְהוֹן
דִּבְנֵי קָרַח׃ הֵיךְ אַיָּלָא דִּי מְרַגֵּג
עַל פַּרְצַיְדֵי דְּמַיָּא הֵיכְנָא נַפְשִׁי
מְרַגְּגָא לָוָתָךְ יְיָ׃ צְחֵתַלָּךְ נַפְשִׁי
לֵאלָהָא תַּקִּיפָא חַיָּא וְקַיְּמָא
אֵימָתַי אֵיעוֹל וְאֶחֱמֵי זִיו שְׁכִינְתָא דַּיְיָ׃ הֲוַת לִי דִּמְעָתִי לַחְמִי יוֹמָם וְלֵילְיָא בְּדַיְיסַר לִי שַׁבָּאָה
כָּל יוֹמָא אֵין הוּא אֱלָהָךְ׃ אֵילֵין גִּיסָיָא אֲנָא דָכִיר וְאֶשׁוּר עֲלַי רַעְיוֹנַי נַפְשִׁי כַּד אֶעְבַּר טָלָלָא

מא דל כל ליש קמצי בסי"ב פתחין וסים נסמ"ך בספר שופטים סימן ו'. יסעדנו ל על ערש דוי. ישערנו ל
כמו חי כמו חרון. אויבי יא מל וסים נסמך בשמואל א' ריש סימן כ"ז בסימפ"ד סימן ט'. יחשבו ב וסים יחד
עלי יתלחשו. ולא יעמוד כי יחשבו עליו מחשבות. אוכל ד' מל בקרי וסי' כי אם הלחם אשר הוא אוכל:

אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה׃
יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ
וְיְחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ
בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־
עֶרֶשׂ דְּוִי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃
אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי ח
כִּי־חָטָאתִי לָךְ׃ אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע־לִי
מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ וְאִם־בָּא
לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ
יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃
דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא
יוֹסִף לָקוּם׃ גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר
בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי
עָקֵב׃ וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וְהָקִימֵנִי
וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־
חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃
וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ספר שני מב

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל א
לִבְנֵי־קֹרַח׃ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־
אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ
אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים
לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה
פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי
לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֵּאָמֹר אֵלַי כָּל־
הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ אֵלֶּה אֶזְכְּרָה ח
וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר

חסרי יו"ד יאמרו משכיל כמו מכיט כמו מפתכל הויה והנכון מנדר מכל מיפים
לבו מיסכיל במעם הסם עם החולי ודל במתון גם בבסר והוא החולי כמו ככה
דל בן המלך דלות ורעו תאר וים תומרי מתסכיל פועל יוכח והוא המבקר וירבר
על לבו ויסכילנו וטעם ביום רעה מפרכת עליונה ככבר מולדו. יתלטהו יו'
לבדו ולא על יד חרש
וטעם יפתרהו פלח
יוסיף החולי ויחייהו
כי יפחד מהמות:
יאמר בארץ פיחיה
פני רבו עיקר מלכתי
דורו ולא ירחון מוכחיו
תלוקם ותיו תתנהו
לפועל מלוכנו כתוב
כמו תעדי ילדיה חותם
והטעם חמרת הסם
תן בזיזתו תן תהיה
הסיי לנכח הסם
וכ"ה בתיקו הרכה:
יי' דוי עם כמו
מרו: יכפרנו מעט
מעט בהתהפך ה
החולה תן התהפך
דבריו ועניניו על
מלכבו והנכון כי
הסכת נכח הסם
והטעם דרך מעל
מתהפכהו על תסכבו
מעד תל בד ותסערנו
והטעם כי תין כורך
לבני חר' מיסעדוהו:
תכי. הטעם כחפר
חומ' בתפילתי בחליי
יי' חכני ורפאני חע"פ
מחטותי לך על דרך
כי עם קמה פורף הו'
: חויבי: חז יחמרו
לי בעבורי כמו ואתר
פרע' לבני יסר' הפך
מעמה המסכיל וזה
הדבר יחמרו לאחרי:
וחם בח' חז לבקר:
מוח ידבר' לי כמו
חרה לי מאתה חולה:
ידבר' לאחריה דבר
בליעל עלי בכתי
לאון ידבר לאויבי
האחרי' מלה רעה חותי
דב' רע חלי קם' קבו'
בו כמו לבו יכוך
כמו חבן: נפ' מלה
היה לי חויב מהי' לכל
לחמי והטעם כי תכי
מבת חיין: הגדיל על
עקב. הטעם הגדיל
עקיבו מלה בח ל
לבקרני ופם לנפמו
מעלה גדולה: ואתה
תכני. כנגד דבריה'
דבר בליעל יכוך בו'
והקימכי כנגד לה
יוסיף לקום: בזאת'
הטעם כי לה ורינ כמו מפתח המנכח בין המלחמה כדרך עלי פלמת לתרומה:
ואני בתומי' בעבור תומי ול"ל כי תומי רמז לבריח הנוף. והנכון: ברוך. על
כן אני חיי לברך את הסם בכל זמן וזהו מהעולם ועד העולם ואומ' פעם אחרי
פעם אחת ואחת: כפלמו פירוש הספ"ר הרחקות הוי"ות לסם: למנכח לבני
קרח. לבני קרח לאחר מבני הימין כבר ממוחל הנביח. אמר רבי משה כי זה
המזמור כאמר בבבל ואם אומ' כי ידבר על לסון תכמי הגלו' הזאת. ומפכיל הסר
פעמל ואם אומרים שהוא סם כמו והורי כהפך עלי למפחית ולפי דעתי כי פיוט
תחלתו מפכיל: כאיל. ידוע הוא דבר החיל החוכל הנחשים מיתחמם קרבו את
בקש לפיקי מים חזקי וחיל על לסון נקבה כמו עז בת מבתה: כמתה. המי' ירון הלר' רגע ויחיה ומסוב נפשו שוב ולא כן הלחם על כן רמתה הכפפו לבית הסם כהכפף
הבית על הים ובעבור כי זוי בני חרח ת' ויים כיום על כן לחל חיי: מתי אבוא. יתלוה בזית הגוחל: ואראה פני אלהים. זהו ירחה כל זכורך: היתה. אם תומרי
הוא כתה ורמעיו בסם יום כמו לחם לו ועשם הדמעה בעבור חורך הגלות ואיכנו עולה לרגל לשמוח ויש תומרים שהוא בוכה וכתזיל דמעות כמו מחכלו ומשם ולילה
תעיר בפתר ובגלוי וע גם היה אלהיך שהיית עולה פלם פעמים בשנה לרחות פניו: הלה. יזכור הימים ה קדמונים בעלותו לרגל. ובעם

ועשה כמו מוסף השבת שהיה בהר הבית וה"ת עם כלל החונגים כמו כן חשבון חמר בן לברט כי תרדם ככול והוא כמו חרוש ומי יתן וירוש כי פ"ה הפועל לעולם לה יכפל ומה טעם לחמר ירוש וחרוץ בקול רכה ותורה והקרוב אי מהות לפון מפר' תתכונע כלומ' חמ' תרדם עמהם עד בית זהי' וכמוהו תרדם

כל מכותי וכו' המלה מבכיון כפעל כדרך וילחמוכי חכם ומ' יכחם כפעו ועשה יפוצות פכיו על דרך הוציא' לו יתיכו דרך מפל לו יפוצות בעול עם פכיו כדרך פני י' חלקס ותחסר מלת עיקון עם: תלמי' תצוב' מה תשתוחחי ועשה מחרן ירדן שהיו בהים למוערי' מעבר הירדן מזרחם ועשה חרמוני הרים גם מבעבר עם הר: תהום ' כעב' הפרם יזכור הכינורי' שירדו המים מהרים ה הגבוהי' ועשה תהום של תהום קורח שהיו מתחברים מימי ה הכנורי' למעה כדרך ומעיר ל רעהו יקרח והעב' שהיה מתעבה בעברו ל הרי' המי' יורדי' כמו מעברי הי' וגלו וחכמו חוקו בימי הקין והמפרש זה הפסוק על רב' הגלו' היכנו קשור בחפר לפניו וחלרין: יומם ' יפ' הליכתו ביום כפ החונג' לעשה בחפר הפם וב' לילה הין פר כמו כחל הכתיבים וחזקי' כי הפיר תפלה לח פיר כדברי חפק: לחל חי' פיוחייהו עד חלוחי בית יי: חומר' טעם לל שלמי שהי' למה מלחקי' ' הטעם בעבור חורך הגלו': לחה קורר חלך ' כמו חבל הלובם קדרות: ברצח ' כחפר ' חחרי לי חוה חלהיך היה לי כמו רכח בעצמותי ככה הית' זחת החרפ כחפרת בעיני: חה' טעם יפוצות פכיו כי הוח יפוצות פכי והוח שהי מימי קדם כנגר היה לחליך יפרחל: פפטני ' קח מפפטני מזה הימרפים חוקי והם רבי' על כן חמר מגוי וטעם לח חפיד בעבור היותי טוב

ישועו' ז"מ בקריא' וס' לקמן בהלילא סי' קי"ו ברצח ב' וס' לפתוח פח ברצח ' ברצח בעצמותי חרפוני ' בג"ג למה נ' רפין וס' למה זנחתני למה קדר' דפס' ' למה שכחתני ' למה שמתני למפגע ' וכל למה רפי טעמו מלרע בג"א למה שמתני למפגעלך' וכל למה דגש טעמו לעיל ואם תוא סמו' לאותיו' אחע רפי טעמו

בְּסֹף אֲדַדֹּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־ ב'·ב'·ח'
רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג: מַה־ מ'
תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי נ'·ל כתי'כן
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת ז'·ח'
פָּנָיו: אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־ ל
כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מ ל
מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־ מִשְׁבָּרֶיךָ ו' ל
וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי ח'·יב'·אר כתי'
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: אוֹמְרָה לְאֵל ו'·אר כתי'·ה' ל
סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ ג' רפי'
בִּלַחַץ אוֹיֵב: בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי ב'·לפ"ת פח
חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם
אַיֵּה אֱלֹהָיִךְ: מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי
וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־
עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:
מג שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים ל א
וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־חָסִיד מֵאִישׁ ל
מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי: כִּי־אַתָּה ג' רפי'
אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר
אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: שְׁלַח־אוֹרְךָ ג' ל' ויאל
וַאֲמִתֶּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־הַר ו'
קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ: וְאָבוֹאָה
אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת ל' ויאל
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְּכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי:
ח מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי ג' וכעי'
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ ג' וכעי'
יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי: מד
א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל: אֱלֹהִים ל"ת פח
בְּאָזְנֵינוּ שָׁמָעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ
פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם:
אַתָּה יָדְךָ גוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם ל"ת כפ'

בלחודי אתחיל במשיריין דצדיקי
עד בית סוקדשא דיי בקל ב
בעותא ותושבחתא אתרוגשת
עממין דאתיין למחג לירושלם:
מה תתמככין נפשי ותירגושי עלי
אוריכי לאלהא ארום הוב א
אשבחיניה בפורקניה דמן קדמוי:
אלהי עלי נפשי תתמככין בגין כן
אדכרינך ייתבי לחלא בארעא
יורדנא וייתבי טורי חרמוני ועמא
דקבילו אוריתא בטוך דסיני דמכוך
זעיר: תהומא עילאה לתהומא
ארעא קרי לקל זלהי מרזביך
חיכנא כולהון די מתברייך וגדיליך
עלי עברו בזמן דנפקנא ממצרים:
יומם יפקוד יי טוביה ובליליא
חושבחתיה עמי צלותא לאל די
נטיר חיי: אימר לאלהא רוחצני
למה אשליתני למה בקבלא אזיל
ברחוק בעיל דבבא: ברקטדין
גרמי בזמן דמחרפין חי מעיקי בר
אמרין לי כל יומא אן הוא אלהך:
מה תתמככין נפשי ומה תרגישי
עלי אוריכי לאלהא ארום הוב א
אשבחיניה בפורקניה דמן קדמוי
די הוא אלהי: דין חי
יי בדין קשוט ועלך למכצי מצותי
מן עמא דלא זכאי מן גבר נכיל
זטלומא תשזבינני: ארום אנת
הוא אלהא עושני למה שבקתני
למפר חכיר באזיל ברחוק בעיל
דבבא: שדר נהורך והמנותך
הינון ידברונני יעלון ירחי לטור
בירת סוקדשא ומדרשי בית ש
שכינתך: ואעול לקרבא
קורבניה למדבח דיי אלהי די מיניה
חדות בעותי ואודי קרמך בכינורא
יי אלהי: מה תתמככין נפשי

מלרע וה"מהם יצאו מן הכלל שאע"פ שהם סמוכי' לאח"ע נדגשי' וס' למה הציתו עבדיך ' למה חיח כאבי נצח ' למה אירא בימי רע ' למה הרגזתני ' למח אבכה ארצ' וכל דסמיך לשאר אותי' דגש בס"ג וס' לעיל '

ועשה כמו חסבון סך למון מחוכת בני ירדם כב למון כבי' ועגלו'כב מהיו מחוכות כמין קוכה ומין בלמון חברי מקפסטוחת ומקוסיטו: ירדם ' ירדה עמהם כמו מדדים ענלי' ובייחי' והלפה מדדים חת בכה ותיבה זו תמחמת כפתי תיבו' ירדה עמהם חטו"חחמ"ן עכב"ל בלעז ומכחם חברו למון ידידו' כמו כתתי לחת ירירות נפשי בכף הויבוה ודוכם פתר ירדם למון דממם וכן דום לי' והקחולל לו ופקרין ירדם חללם וחברים עד לבל בית ה חלהים ברכה כמו חממרה לפי מחכום בעוד רפע לנגדי וכמו ולחי כחרם לח לממע וכלם לח יפתח פיו ורם הוח סורם בתיב' ירדה ירדה עמהם כמו ולח יכלו דברו לפלום דבר עמו ב בפלום: המון חונג. פהיו הולכי' לחונג ועל ככה יקר הפייט עופם המון חונג ומוטף כנהר ומרדם לגדים למון יוני סקורין לבריכת מים חונגין: תסתוחחי ' למון כי פחה לפפר כפשיכו ופח כפהוח מדבר בלמו' מתפעל התי"ו חולקת לת לותיות פרפי התיבה כדרך כל תיבה מיקודם מ"ן בתחילתה: הוחילי ' המתיכי וכפי לגחולה: חזכרך מחרץ ירדן' מתה פעפית לכו בירדן והרי הרמון לחר כל חכפם מהכעפכוך בפיטוס ה הובפת לכו לת הירדן: מהר מכפר ' מהר פיכי פהוח כעיר לפחר ההריס לחר מהכעפכוך בו במעפה הענל פלחת לפוכיכו והלכת עמכו כל חלה לחי זוכרת בגלותי מתפעת מלהטיב לי ' וגזירותיך מתחדפו עלי זו לחר זו: תהום לל תהום קורח ' כרה קורלה לחבירתה: לקול כמוריך ' טיפך כחלם בלעז המקלחים עלי פורענות כמים סוטפים עד כי כל מפבריך וגליך עלי עברו ת מפבריך לפון גלי יס על פהים גליו עולים למעלה ומתבריס וכופלים: יומם יפוה יי' חברו: יבח החור פל גחולה ויפוה יי' חפרו לנו ובלילה ' בחפך הגלו' והכרה: פירה עמי ' תהת חנייתו בתוככו פירה לפו' חנייתה כרימתרגמינן ויחן ופרוז וז ל למדתי מתוך מפורת הגדולה פחב לת זה עם ויהי פירו חמם' ולתך בלפף בימה פל פתי תיבות החלוקי' בפתרוכן ליתד פלין זה לפון פיר ומרדם החברה פותרו לפון פיר וכך הוח פותרו פכך יפרחל חומרי' להב"ה זכרכו מה פעפית לכו במכריס מכוה לחת סכיויתכו ביום בערב הפסח ופמרכוה ובלילה נחלתכו ופרכו לפכיך לת ההלל ועכשיו הרבה מפות לחי פומרת ולין לחת ב גוחלכי ופל זלת חומרי' לל פלעי לתה פכחתני וגו': קורר ' לפון פחרות כמו וקדר עליהם: ברכח בעכמותי חרפוני כורדי ' כדמה לי כחילו הורגים חוקי כך עפור בעכמותי מה פבוררי מכעיקין ומחרפין חותי: פני ונלהי ' הקב"ה פהוח חור פני ונלהי עדיין ים לי בו תקוה ולמה תהמי: מפטני ' נקמני ' תגוי לת חפיד ' הוח פרס פגר בין פני נדיקים ולח למר מעפיהם: פלח חורך וחמיתך ' מלך המפיח פכדמה לחור פכ' ערכתי כר למפיחי ולהיו הכביח פהו לחמיתי כביח כחתן: יכהוני ' מיכטו"ופטוויי בלעז: ל חל ' ל הקב"ה פהוח פמחת גילי ' וחודך בכנור ' על פהופלחתני מגלותי: בחזכינו פמעכו ' מכחן לחת למר פהיו מדברי' בכי קרח כפביל דורו' הללו הבחי' לחריהם ' פילו בפבי' עפמ"ש היה להם לום' לבותיכו ספרו לנו פהרי הם עפמ' ריחו כימי המדבר והים והירדן ותלחמ' יהוסע כך מפורם בחברת תילי': תרע

למלך לחומים תפרית כמו מבחוזו כל החומים ומ"ם ותפלחם אב תליהם כמו ותגרשם: כי, מ"ם בחרבם אב ל' אבותינו: כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם, תה לבני הפיעם: תתה, ידבר המפורר על למען יפר' וטע' להזכיר בדברים המלאך הנוגע לחותי מכל רע: כך, בעזרתך נוכל לנגח קרינו סלה ירעו לנו גם בממך נבוס, כי, דברי רוזך קמת מהמוכינו וחרבי הנבו'סים בזו על כן בלמען יחיד: כי, גם רציונו בפיונו מהופעתנו מצריונו והתברר מה מספרו אבותינו לנו: בלהים והללנו כל היום, כחבר תהלות והטע' מהללנו כפעמו מית' מלכנו: תף, חמ' הירומלמי כי יחבר ב"ת והטעם בתף זכחת ואוכלנו ככון כי לח היה דבק כמו תף יו, וחולל היה כרבו היה התלף קמון רק הוה כמו גם בפחוק והנה כי הופעתנו ביתים הרחפונים והביפות מפכיונו ופת' לח רי מלח הופעתנו חלח עד מזכחתנו.

רשי

תרע לחומים, הרעות לפבעה חומות גדולות ומילחתם מפניכו ותתה בידך וכוחך חורפתם מתוך תרכם ותטע לאבותינו בתוכם: רציתם, לפון רפון, כוה יפועות יפקב, גם פתה: כבום קמיכו, כרפום וכרפום חויבכו לפון מתכוספת בדמיך תקום כופת והיו כגבורים בוסי בטיט חופות: תף זכחת ותכליתנו, תף תם תתם תכליתנו תכו פמך לפולם כור: תסיבנו תחור, לפון הוה הוה: פמו לתו, בזזו ככפיכו חים לו: זריתנו, תפגרתפנום בלפ"ז: כי דכיתנו במקום תכים, כי זה מפתם בלפון כחפר ותף כתפר הפפלתו בחרץ ערבה ופוחה מדבר מקום תכים, וכפית עליכו בכלמות תפך תף בכל זחת תם פכחכו תם תלהיכו הוח יחקו זחת כי הוח יודע תעלומות ונ': ככחך טבחה, ככחך פל טבח: וסרכו למען חפרך, לחן בפו בחים בכח מעפיכו חלח למען חפרך עפה: על

תַּרְע לָאֻמִּים וַתִּשָּׁלְחֵם: כִּי לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אֶרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא־ הוֹשִׁיעָה לָמוֹ כִּי יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם: אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב: בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ: כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֵבִישׁוֹתָ: בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל־הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה סֶלָה: אַף־זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ: תָּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־ צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסּוּ לָמוֹ: תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ: תִּמְכֹּר־ עַמְּךָ בְּלֹא־הוֹן וְלֹא־רִבִּית בְּמְחִירֵיהֶם: תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ: תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים: כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי: מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: כָּל־זֹאת בָּאָתְנוּ וְלֹא שְׁכַחְנוּךָ וְלֹא־ שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ: לֹא־ נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ: כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת: אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׁ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר: הֲלוֹא אֱלֹהִים יַחְקָר־זֹאת כִּי־הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב: כִּי־עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל־ הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה: עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח: לָמָּה־פָנֶיךָ תַּסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ: כִּי שַׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ:

ומתנקם כ'וסי' מקול מחרף ומגדף מפני אויב, להשבית אויב ומתנקם, תעלומות ב'וסימן הלא אלהי' יחקר זאת. ויגד לך תעלמות חכמה, הקיצה ג'וסימן הוי אומר לעץ הקיצה, הקיצה אל תזנח לנצח. הקיצה לפקד כל הגוים והקיצה למשפטי, דבקה ב'לארץ בטנינו. דבקה לעפר,

טיבים מזטובחים חותנו וזחת המלה כמו רב הטבחים: עורה, תימן ליכו עומה מלומה ובעבור סלה הומפתנו תדמה ליתן לו ידבר על החויב מהו'חות מליך חולי יתן הוה וייקן: למה, לו לתה כתר' מפתיר פניו סלה ירחה מה יעפה חוביו לו רחית לו ומכח על כן תמחה עכייכו ולחבנו וטע' תפב'כנגר לח מכחוך: כי, מה תקוה תהיה לנו וכפעמנו מהיה תן המתים העליונים מחה לעפר והדבק לחרץ הוה הקבר וטעם בטוכנו הוה הנוף: קומה, לעזור חותנו לו קומה לחה מהיית עזרתה לנו:

למנצח

מה למנצח על-
שׁשנים לבני-קרח משכיל שיר
ידידת: רחש לבי דבר טוב אמר
אני מעשי למלך לשוני עט סופר
מהיר: יפיפית מבני אדם הוצק חן
בשפתותיך על-כן ברכך אלהים
לעולם: חגור חרבך על-ירך גבור
הודך והדרך: והדרך צלח רכב על-
דבר-אמת וענוה צדק ורתוך
נוראות ימינך: חציך שנונים עמים
תחתיך יפלו בלב אויבי המלך:
כסאך אלהים עולם ועד שבט מישר
שבט מלכותך: אהבת צדק ותשנא
רשע על-כן משחך אלהים אלהיך
שמן ששון מחבריך: מר ואהלות
קציעות כל-בגדתיך מן היכלי שן
מני שמחוך: בנות מלכים ביקרותיך
נצבה שגל לימינך בכתם אופיר:
שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי
עמך ובית אביך: ויתאו המלך
יפיך כי-הוא אדניך והשתחוי-לו:

מה שושני ב׳ח׳ם וסי׳ על ששני לבני קרח׳ על ששני לדוד׳ חגור ד׳ וסים ויאם׳ לגחזי חגור מתניך וקח משענתי׳ הם עם האבן הגדולה אשר בגבעון׳ ואיש הנביא קרא לאחד׳ חגור חרבך על ירך גבור׳ וחד וחגור בתבה לכנעני׳ שנונים ג׳וסי אשר חציו שנונים׳ חציך שנונים עמים תחתיך׳ חצי גבור שנונים׳

לשבחא על יתבי סנהדרין
דמשה ראיתאמר בנבואה על ירושלם
דבני קרח שיכלא טבא ותושבחה
ואוראתא: בעא לבי מלל טב
אימר אני עובדי למלכא מטלל
לישני מוחי חיך קולמוס סופרא
רגיל: שופרך מלכא משיחא עדיף
מבני נשא אתיהיב רוח נבואה
בספותך מטול כן ברכינך יי
לעלמא: זרז סייפך על ירכך
גיברא למקטל מלכין עם שילטונין
הודך ושיבהודך: ושבהודך סגי
בגין כן הצלח למרכב על סוסי
מלכותא על-עסקן הימנותא וקשוט
וענוותנותא וצדקתא וילפנך יי
למעבד דחילן ביד ימינך: גירך
שילופין למקטל אוכלוסין עממין
תחותך יפלון ובני קשתיך ישתלח
בלב שנאי מלכא: כורסי יקרך יי
קיים לעלמי עלמין חוטר תריצתא
חוטרא דמלכותך: מטול די
רחימתא צדקתא ושניתא רישעא
מטול חיבנא רבניך יי אלהך משחך
דחדוא יתיר מן חבריך: מירא
רבא ואקסיל אלוזן וקציעתא

חגור ד׳ וסים ויאם׳ לגחזי חגור מתניך וקח משענתי׳ הם עם האבן הגדולה אשר בגבעון׳ ואיש הנביא קרא לאחד׳ חגור חרבך על ירך גבור׳ וחד וחגור בתבה לכנעני׳ שנונים ג׳וסי אשר חציו שנונים׳ חציך שנונים עמים תחתיך׳ חצי גבור שנונים׳

ישע יז פתחין וסים נמסר במיכה סימן ז׳ עמך ה׳וסים והשביע הכהן את האשה׳ בפרסות סוסיו ירמום את כל חוצות יך׳ הנה עמך נשים בקרבך׳ שמעי בת וראי והטי אזנך׳ עמך עמי׳ וחד ועמך כולם׳

מתגמרין כל לבושיך מן היכליא דמכבשין בשין דפיל מארע מני יחדונך: פילכי מלכותא
אתין למקבל אפך ולקרותך בזמן דמעתד ספר אורייתא בסטר ימינך ומכתבתא
באוברייזן דמן אופיר: שמעי כנישתא דישראל אורייתא פומיה וחמי פרישות עובדוי ותצלי
אודך לפתגמי אורייתא ותתנשי עובדין בישין דרשיעי עמיך ובית טעותך דפלחתי בית
אבויך: ובכן ירגג מלכא שופריך ארום הוא ריבונייך ותסגדין ליה:

כמו בת יהודה על דרך לעבור העם עכס׳ ויתלו׳ חס על דוד יאמר המעורר לעגל וטעם ומכחי עמך כדרך עמי מתנייר ותסוב לתוי ת דוד וחס על המעפיל ידבר יהיה פירוש בת קהלם כמו בת יהודה על דרך לעבור העם עכס׳ ויתלו׳ חס על דוד כמשמעו וחס על המעפיל המלך הוא העם או המעפיל׳

בת

למנצח על שושנים׳ פיוט ככה תחלתו׳ ידידות׳ כמו אהבו׳ רחם׳ ידבר לבי דברי המשורר ום לאמרי רבריס פהוג מובין מלבו וזה המזמור נאמר על דוד או על המשיח בנו אכן עמו נדור עברי כמי להם לעולם׳ מעפני זה העיר עמם׳ יפיפית׳ וס לאמרים כי הוא כפול כמו מחרחרת ומחריחר לחברון לבב תרמרמת כי תיכף לדומה הם כן לוך יהיה יפיפית לחברון והתשובה כי כפל הענין והלאך הוא לחברון רק הפך והענין כשהם כשולים הם בלי לאחרון והעד תשבני מהו׳ות׳ מן תשבני יפיפית בתארו ובורתו׳ הוקן חן׳ מגזרת ויקו על המולה כלילו החן הוקן בפיו והכ׳ בגלוי יספר כורת גופו ורבורו מהוג כלה ועל דרך משל יגיד נפלאותיו ח מהוג ככוכס וחכמתו מהוג רחב כי הדבור הפכימי ימכ׳ בנפלאת החדס׳ חגור׳ גם יספר גבורותיו כי ככה רגילו להיו׳ הגבו׳ התמים וטעם גבור תתם הגבור תן יחסר כף כהרך ויקר׳ תריס מהוג כלי תריס תן יהיה חסר כף ברתי׳ נמור׳ וזה הוא הדרך׳

והדרך׳ חסר ב״ת כמו כי עמת ימי׳ עמם כלולו תתר ובהדרך כלה כעטם גבר לת יכלת בימיו והטעם מיכלה בעת מירכב וים לומרים כי כלה הוא מגזרת פן יכלה כתם והכה וספר עם גבורתו׳ חמוכתו ועכוותו׳ ודרקתו׳ ותלת ועכוה כדך בין עומד׳ ובין נסמכת והטעם עכו עם כדך׳ ותורך׳ ימיך הפועל והסעול תסר כלילו הוא כתוב ימיך תורה תותך לעמו׳ גבורות וכוחו׳ מלחמות על דרך

כשברות מדובר בך ורבי יוסי לומר כי ותורך מגזרת ויורס ירה להם לגבהי וזה לעכח׳ כתוב חציך שנונים וכבן היה לולי ממלת ויורס ירה להם לגבהי וזה לעכח׳ חציך׳ בתחלה הזכיר חרבך ואחר גם חציך שנונים׳ בעת שהעמי׳ תחתיך׳ יפלו׳ יפלו חציך בלב אויביך על כן בזה תלת יפלו במקום אחרים כלילו היה סמוכה כי היה תסרת בעבור שתי תלות׳ כשלך׳ יש אומרים כמו אלהים לך תקלל והבלון תל׳כשלך יכין אלהים ולפי דעתי שתלת כשלך תעתם בעבור אחר׳ דרך והכבלוה עודר הכביה שהוג כמו והכבולה כבולת עודר הכביה וככה זה כשלך כשך אלהים כמו ויעב מלאתי על כשך יי׳ והאומר כי כשלך לנוכח העם תקלל הבן אחריו יכחיבנו׳ אהבת׳ הם המזמור על דוד יהיה מחבריך מלך ואם על המעפיל חבריו׳ בדורו׳ תור׳ מחלוקת בתלת תר והאומרי׳ כי אלהות הוא הנמשח עם רגי הים חוכנו נכון כי כתוב בהלים נטע יי׳ ולך כי גם קציעות׳ אין אחר שים לו ריח טוב ודרך לעון הקדם לעת׳ לרם כטורה ובריקת להיות הוי׳ עם האחרון או בלא ואו כמו חדם את לבכם אם כן היה רחוי להיו׳ תר אלהות קציעות או תר אלהות וקציעו׳ חולי בזה זאת התלה על דרך זרה והנכון ם קציעות מגזרת המקטעות והתלה סמוכה אל בגדותיך ועשה לדבק טעם בגדותיך עם היכלי ם עשם הם מעורות בתיבות והטעם כשהם מוכחים מהיכלי ם ויתחסר תלת תער כלילו הוא תן היכלי ם׳ תתן תתר תחתיך הוי׳ זוב תן היכלי ם כי תם גוי ם תדיכה תיכנו נכון בעבור היות ם נקור בקיע

ובת׳ אם על דוד יחבר הבית וכבה הוץ ובבת כר עם בת כור והפעיל כל כבור ואם על המפיח דרך משל: כל כבודה · וטעם פניהם מראיתה סוכנת לפנים בתרומה ולא היתה כראוית לכל: כל׳ מבלעדו דור מלקח בת תלמי מלך נפור: לרקמות׳ לשלח תחת כלת: תוכל׳ בת מלך: תובלנה · אם על המפיח חכם הטעם פחם בעבמים יבואו לך בחוכם ובת מלך עם ריעותיה פחם בתרומיכה בהיכל מלך הוץ דור לן המפיח: תחת׳ הדור מעבר יבוא דור אחר כי דורך הוץ תחבעי וחן נכון עלדור נם על המפיח: תזכירה׳ ים תומריס לנוכח דור כי בעבור בנין פחיו פריס יעמור זכר שמו ודור אל דור יספר חוד דור וים תומריס כי פמך

רשי

ובת כר במנחה פניך יחלו · כמו ויחל משה ובשב זה תזכי מיבוא ליך עמו הרשע תפכריס ׳ ודורון חות׳ פחם עבמו עשירי עם: כל כבודה בת מלך פנימה וגו׳ · זהו מפחתר והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה וגות׳ חותם פכל כבור תלוי בהם והם כניפיות של מלך אשר נהגו ע עכמם בכניעות עתה בנרייסם חמובי׳ מעבבו׳ זהב של כהנים נדולים מעבכות קלטונם בלע״ז: לרקמות תוכל למלך · בבגדי רקמה יביאום מנחה למלך על כל הארץ לרקמות תבריו בלע״ז · בתולות אחריה רעיותיה · מן החומו׳ אלהו אחריהם כעכין מנחת׳ והחזיקו בכנף חים יהודי וגו׳ לאחת׳ כלכה עמכם כי מתענו אלהים עמכם: מובלות לך · כלפי הקב״ה אחרן המעורר: תחת אבותיך וגו׳ · לכל אחד מיפרחל לאחר: תזכירם במיך · כלפי הקב״ה אחר המעורר: על עלמות · אם על כלי שיר בחרי הימים: בהמיר ארץ · לעתיד לבא ביום מנחת׳ הארץ כבבר תבלה רחו בני קרח נם מנעיה להם מנבלעו כל ם מביכותם והם עמרו בחוכ ואחרו ליפרחל ברוח הקדם מרוננת הנם הזה יפא עמו להם לעתיד: יחמרו מימיו · ירגזו רפש וחומר וטיט כ כתפעטם ומנחם חברו כמו מעי אחרמרו רגרזיכוכם בלע״ז: ירעשו הרים ברחותו · על הבית הנזכר ברחם המזמו׳: נהר פלגיו · פומרוסיילם בלע״ז נהר בן ערן: לפנו׳ בקר · לקן הנחולה: המו גוים · לפון הומה: תמוג · תמם כן פתר מנחם וכן כמוגו כל יושבי כנען וכן למוג לב תכל דוכם פתר חותם לפון הנפה וכן ההמון כמוג וילך והלו׳ וכן כלם: חבר עם עמות · חפר עם חרבו׳ העמי׳ פמיה: מעבית מלחמו׳ · מעליכו: עד קנה הארץ · פכל תחבות הגוים יהיו עמכו בעלו׳: קסת · הגוים יפבר: עגלות יערף בחם: רכבי מלחמות הרפעי׳: הרפו · עכמכם כל הגוים מלבח עוד על ירושלם: ודעו כי אכני אלהים פחעם בכם דין: חרום בגוי · אתרומם בכקתתי אפר אעפה ברפעי: תקעו כף · התערבויחד זה עם זה להריע לאלהים בקול רנה:

ידבר

ויתבי ברכא דצור בתקרובתא ייתון ואפיך ישתרון לבירת מ מקדשייך עתירי עממיא: כל שפר ארג נכסי פילכי אוצרי: מ מלכיא דמטמרן מלגו יקרבון לכהנייא דמרמצין בדהבא סניקא לבושיהון: בלבושיהון יקרבון קורבניהון קדם מלכא דעלמא ושאר חברייה די מ מיתבדרין בינוי עממיא יתירין בחדנן ותושבחתא ויעלון בהיכלא דמלך עלמין: באתר אבהתך יהוון צדיקיא בנך תמנינון ל לרברביא בכל ארעא: בעידנא הדיא תיכרון נדכר שמך בכל דר ודר מטול הכנא דמתגיירין ויהודון שכך לעלם ולעלמי ע עלמין: לשבחא על יהודן דכני קדח ברוח נבואה בזמן דאתכסי אבוהון מנרון ו והינון אשתזבו ואמרו שירתא: אלהא לנא רוחצנא ועשנא סייעתא בעקתא נשבח לחדא: מטול הכינא לא נרחל בעידן דאשתלחיפו אבהן מן ארעא כר מתמוטטין טורייא בפילגוס דימא רבא: מתרגשין מתשטשין מוהי מן עפרהון מתרגפין טוריא ב בגיוותנותך לעלמין: עמין היך נהרין ומבועיהון אתין ומחדיין קדתא דיי ומצלין בבית מקדשיה דיי משכנית עילאה: שכינתא דיי בגוה לא תזוע יסייעינה יי בזכותיה דאברהם דצדיק עלה לעידוני צ צפרא: במיתין אורייתא לעמיה אזדרגשו עממיא אזדעזעו מלכותא כר ארמים קליה וכד יהב אורייתא לעמיה אתמטונו יתבי ארעא: מימרא דיי צבאות בסעדנא תקוף לנא אלהא דיעקב לעלמין: אזילו חמון עובדויא דיי דשוי צדיין ברישעי ארעא: כמבטל קרבא עד סייפי ארעא קשתא יתבר ויתרעי מורניתא תריסיא עגילין יוקיד בנורא: פסקו מן קרבא וידעון ארום אנא יי רמא בעממיא רמא על יתבי ארעא: מימרא דיי צבאות בסעדנא תקוף לנא אלהא דיעקב לעלמין: לשבחא על יהודן דבני קרח תושבחתא:

פלגיו · נחית כציון עמך · נגד אבותם עשה פלא · נפת תשפוך · נפתי משכבי · נר אלהים · נשקי קשת מיתנים בד״ה · שמות ג׳ וסים ב׳ יחזקאל סימן לו ·

כמו שמעו׳ והטעם תרעות המלכות בעת תמוטינה: מעבית · מירושלם חולי ברוח הקדם עלרבר נוג: ימרף בחם · הטעם בחפו והעגלו סיבותו בהם כלי הנפק לו מזון הכלחמי: הרפו · דברי הפם פחתר לחומות העולם טרם מבור קמת׳: וי׳ כבחוק· וחין פחר מחלחמות לחרי כן כי כמבתו: למנצח לבני קרח · זה המזמור ליחות המפיח ורבי מפה לחתר כי בבבל כחתר וים חומרים כי בימי ד׳ד בהעלותם החרון והעד עלה חלהים בתרוע׳ ויהיכו נכון בעבור יבחר לנו חת נחלתנו והמפרש זה המיב זה רמז להר המוריה כי לח נדע כחפר נחתר זה המזמור: כל · חם על ימי דור יהיו כל העמים פחיו תחת יד דוד וחם על ימי

המפיח כמפמעו והוח הנכון:

כי

כי׳ זה הוץ קול הרכת הברוז כמו ותעבור הרכה: ידבר׳ ינהג כנער בתוך הרבו והטעם הוא מלך על כל הארץ והכת הכל בידו: יבחר׳ חס בבבל הו על ימי המשיח יעוב ישראל נחלתם: עלה׳ על ארון סנבז מיעלה וירחס ואחריס אמרו הטעם כי העם יעזים העמים תחתיהו ועת סבריע עליהס בחבורות וקול שופר העם יעלה עמהו

מז את נ׳פתחין בטעם וסימן את גאון יעקב אשר אהב׳ בחצותו את ארם נהרים׳ כי את אשר יאהב יי׳ יוכיח׳ וכל את הבא במקף הכוו׳פתחין במא קמץ וסימן את כל גבוה יראה׳ על גוים ב׳ וסימ׳ איך נפלת משמים הלל׳ מלך אלחים על גוים׳ כי לאלהים ג׳וסימ׳ויעזרו עליהם ויבתגו׳ ויאמר הקשיבו כל יהודה׳

כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־ ל׳ויש ויידבר
כָּל־הָאָרֶץ: יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ ג׳
ה וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ: יִבְחַר־לָנוּ ג׳ פתחי׳ בטע׳ ט׳
אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־ ג׳ ונקפו׳
אָהֵב סֶלָה: עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה
יְהוָה בְּקוֹל שופָר: זַמְּרוּ אֱלֹהִים
זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ: כִּי מֶלֶךְ
כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל: ב׳חלפ׳ ט׳
מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב׳ ל׳ ג׳
עַל־כִּסֵּא קָדְשׁוֹ: נְדִיבֵי עַמִּים׳
נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מ׳ ג׳
מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה: מח
שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח: א
גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר כתיב מל׳ מל׳ בתיב חס׳ ל׳ מל׳
אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: יְפֵה נוֹף׳ מְשׂוֹשׂ
כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת
מֶלֶךְ רָב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע נ׳ת חס׳
ה לְמִשְׂגָּב: כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ
עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵן תָּמָהוּ נ׳ת חס׳
נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ: רְעָדָה אֲחָזַתַם שָׁם ס
חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר ב׳
אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן
רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר
אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם ד׳
סֶלָה: דָּמִינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב ג׳ וחס׳
הֵיכָלֶךָ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ ס
עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ: ר׳
יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ ס
סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ ב׳ וחד חילה
פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר
אַחֲרוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם ו׳
וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת: מט ל׳
לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ זֹאת כָּל־הָעַמִּים
הַאֲזִינוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם בְּנֵי־אָדָם גַּם בְּנֵי־אִישׁ
יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת
לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח
בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן
עֲקֵבַי יְסֹבֵּנִי: הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב
עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ
לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקַר פִּדְיוֹן
נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם: וְיִחִי עוֹד לָנֶצַח
לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים
יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יאבֵדוּ וְעָזְבוּ
לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם
מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם
עֲלֵי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כְּסֶל
לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה:
כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שִׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵמוֹ וַיִּרְדּוּ
בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלות שְׁאוֹל
מִזְּבֻל לָמוֹ: אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי
מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל־תִּירָא
כִּי־יַעְשִׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ:
כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו
כְּבוֹדוֹ: כִּי נַפְשׁוֹ בְחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדוּ כִּי
תֵיטִיב לָךְ: תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־
נֶצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: מִזְמוֹר לְאָסָף
אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא־אֶרֶץ
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ: מִצִּיּוֹן מִכְלַל
יֹפִי אוֹפִיעַ אֱלֹהִים: יָבוֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל
יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל וּסְבִיבָיו נִשְׁעֲרָה
מְאֹד: יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־
הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ: אִסְפוּ לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי
בְרִיתִי עָלֵי זָבַח: וְיַגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ
כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא סֶלָה: שִׁמְעָה עַמִּי
וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָּךְ אֱלֹהִים
אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי: לֹא עַל־זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָּ
וְעוֹלוֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד: לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ
פָּר מִמִּכְלְאוֹתֶיךָ עַתּוּדִים: כִּי לִי כָּל־חַיְתוֹ
יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהָרֵי אֶלֶף: יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף
הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי: אִם־אֶרְעַב לֹא
אֹמַר לָךְ כִּי לִי תֵבֵל וּמְלוֹאָהּ: הַאוֹכַל
בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים אֶשְׁתֶּה:
זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן
נְדָרֶיךָ: וְקָרָא אֵלַי בְּיוֹם צָרָה אַחַלְּצֶךָּ
וְתְכַבְּדָנְנִי: וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ
לְסַפֵּר חֻקָּי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלֶיךָ: וְאַתָּה
שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אָחוֹר: אִם־
רָאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ:
פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בָרָע וּלְשׁוֹנְךָ תִּצְמֹד מִרְמָה:
תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בֶּן־אִמְּךָ תִּתֵּן דֹּפִי:
אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי הָיוֹ הָיִיתָ אֶתְיַחֶד
אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ: בִּינוּ נָא זֹאת
שִׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרף וְאֵין מַצִּיל:
זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ
בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים: יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר
שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל־
הַשָּׁמָיִם: מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז
לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם:
כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ
וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה: מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־
תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: וַתְּחַסְּרֵהוּ
מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ:
תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת־
רַגְלָיו: צֹאן וּבָקָר כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי:
צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים:
יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:
לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לָבֵן מִזְמוֹר לְדָוִד: אוֹדֶה
יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֶשְׂמְחָה וְאֶעְלֹזָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן:
בְּשׁוּב אוֹיְבָי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ:
כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא
שׁוֹפֵט צֶדֶק: גָּעַרְתָּ גוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע
שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד: הָאוֹיֵב תַּמּוּ
חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם
הֵמָּה: וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט
כִּסְאוֹ: וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין
לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים: וַיְהִי יְהוָה מִשְׂגָּב
לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: וְיִבְטְחוּ בְךָ
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְהוָה:
זַמְּרוּ לַיהוָה יוֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו: כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא
שָׁכַח צַעֲקַת עֲנִיִּים: חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה
עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת:
לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־
צִיּוֹן אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ: טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת
עָשׂוּ בְּרֶשֶׁת־זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רָגְלָם:
נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט פֹּעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע
הִגָּיוֹן סֶלָה: יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־
גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים: כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח
אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים תֹּאבֵד: קוּמָה יְהוָה
אַל־יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ:
שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָמוֹ יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ
הֵמָּה סֶלָה: לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחֹק
תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: בְּגַאֲוַת רָשָׁע
יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ בְּמִזִּמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ:
כִּי הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ
בֵּרַךְ נִאֵץ יְהוָה: רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־
יִדְרשׁ אֱלֹהִים אֵין כָּל־מְזִמּוֹתָיו: יָחִילוּ
דְרָכָיו בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל־
צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם: אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט
לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא־בָרָע: אָלָה פִּיהוּ מָלְאוּ
מִרְמָה וְתֹךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן: יֵשֶׁב
בְּמוֹרְבֵי חְצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי
עֵינָיו לְחֵלְכָה צָפֹנוּ: יֶאֱרֹב בַּסֵּתֶר כְּאַרְיֵה
בְסֻכּוֹ אָרַב לַחֲטֹף עָנִי לַחֲטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ
בְּרִשְׁתּוֹ: דָּכָא יָשַׁח וְנָפָל בַּעֲצוּמָיו חֶלְכָּאִים:
אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה
לָנֶצַח: קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח
עֲנִיִּים: עַל־מָה נִּאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר
בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרשׁ: רָאִיתָה כִּי־אַתָּה עָמָל
וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֶק
יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עֹזֵר: שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע
וְרָע תְּבַקֵּשׁ רִשְׁעוֹ בַּל־תִּמְצָא: יְהוָה מֶלֶךְ
עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: תַּאֲוַת עֲנָוִים
שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ:
לִשְׁפֹּט יָתוֹם וְדַךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרִיץ
מִן־הָאָרֶץ: לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד:
הוֹשִׁיעָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם: שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
שִׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ: יַכְרֵת יְהוָה
כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת:
אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ
מִי אָדוֹן לָנוּ: מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים
עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְהוָה אָשִׁית בְּיֶשַׁע יָפִיחַ
לוֹ: אִמְרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף
בַּלּוּל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם: אַתָּה יְהוָה
תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם:
סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי
אָדָם: עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד־
אָנָה תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: עַד־אָנָה אָשִׁית
עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד־אָנָה
יָרוּם אֹיְבִי עָלָי: הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי
הָאִירָה עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת: פֶּן־יֹאמַר
אוֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט: וַאֲנִי
בְחַסְדְּךָ בָטָחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי: לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד
אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ
וְהִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה טוֹב: יְהוָה מִשָּׁמַיִם
הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל
דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים: כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ
אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד: הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא
קָרָאוּ: שָׁם פָּחַד פָּחַד כִּי־אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק:
עֲצַת עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ: מִי־יִתֵּן
מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: מִזְמוֹר לְדָוִד
יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ:
הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ:
לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה
וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ: נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס
וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא
יָמִר: כַּסְפּוֹ לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי
לֹא לָקָח עֹשֵׂה אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם:
שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: אָמַרְתְּ לַיהוָה
אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי בָם:
יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם
מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי: יְהוָה
מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים
נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי:
אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי
כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי
בַּל־אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף
בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי
לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חְסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת:
תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ
נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח: תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה
יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי
בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה: מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא
עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: בָּחַנְתָּ לִבִּי פָקַדְתָּ
לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַּל־תִּמְצָא זָמַמְתִּי בַּל־יַעֲבָר
פִּי: לְפָעֳלוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי
אָרְחוֹת פָּרִיצ: תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־
נָמוֹטוּ פְּעָמָי: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הַט־
אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ
חוֹסִים מִתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ: שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן
בַּת עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי: מִפְּנֵי רְשָׁעִים
זָדוּ שֹׁדְדוּנִי אוֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי:
חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגַאֲוָה: אֲשֻׁרַי
עַתָּה סְבָבוּנִי עֵינָם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ:
דִּמְיוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסַף לִטְרף וּכְכְפִיר יֹשֵׁב
בְּמִסְתָּרִים: קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ
פַּלְּטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ: מִמְתִים יָדְךָ
מִמְּתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא
בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָתָם לְעֹלְלֵיהֶם:
אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
תְּמוּנָתֶךָ: לַמְנַצֵּחַ לְעַבְדֵי יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר
דִּבֶּר לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם
הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל־אוֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל:
וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי: יְהוָה סַלְעִי
וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ
מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי: מְהֻלָּל אֶקְרָא
יְהוָה וּמִן־אוֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת
וּנְחָלֵי בְלִיָּעַל יבעתוני: חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבּוּנִי
קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת: בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה
וְאֶל־אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי
וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו תָּבוֹא לְפָנָיו: וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ
הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה
לוֹ: עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת
רַגְלָיו: וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּדָא עַל־כַּנְפֵי
רוּחַ: וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חַשְׁכַּת־מַיִם
עָבֵי שְׁחָקִים: מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד
וְגַחֲלֵי אֵשׁ: וַיַּרְעֶם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן
קוֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ: וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם
וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם: וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מָיִם וַיִּגָּלוּ
מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ
אַפֶּךָ: יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם
רַבִּים: יַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ
מִמֶּנִּי: יְקַדְּמוּנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן
לִי: וַיּוֹצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי:
יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי: כִּי
שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי:
כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקָּתָיו לֹא־אָסִיר
מִמֶּנִּי: וָאֱהִי תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה מֵעֲוֹנִי:
וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹרִי לְנֶגֶד עֵינָיו:
עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם:
עִם־נָבָר תִּתָּבָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל: כִּי אַתָּה
עַם־עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל: כִּי
אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי:
כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי אֲדַלֶּג־שּׁוּר: הָאֵל
תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא
לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה
וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל
וַיִּתֵּר תָּמִים דַּרְכִּי: מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת
וְעַל־בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה
וְנִחַת קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי: וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן
יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוְתְךָ תַּרְבֵּנִי:
תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי:
אֶרְדְּפָה אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם:
אֶמְחָצֵם וְלֹא יוּכְלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי:
וַתְּזַרְּנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי:
וְאוֹרְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם:
יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא עָנָם:
וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל־פְּנֵי רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת
אֲרִיקֵם: תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ
גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי: לְשֵׁמַע אֹזֶן
יִשְׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ לִי: בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ
וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם: חַי יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי
וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי: הָאֵל נֹתֵן נְקָמוֹת לִי
וְיַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי: מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף
מִן־קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי:
עַל־כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה:
מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם: מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ
אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת: אֵין אֹמֶר
וְ

למנצח ׳ ממנו זאת כל העמי׳ זה המזמור הוא כנגד מאר כי ים בו מפורש חור העולם הבא וכמית החכמה סלה קיימת ׳ ממנו ׳ זה הדבר מהוא יודיע הוא כולל לכל חי מכפח הסם בלפין כמיתת תוים על כן החזיקו כל יומבי חלר ׳ נם ככה חקרה בני חרם מלין להם מעלה חו מים להם מהם נודעים וזה טעם

ב שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד ׳ גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון ׳ פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות ׳ אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי ׳ למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני ׳ הבטחים על חילם וברב עשרם יתהללו ׳ אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו ׳ ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם ׳ ויחי עוד לנצח לא יראה השחת ׳ כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם ׳ קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור ודר קראו בשמותם עלי אדמות ׳ ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו ׳ זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה ׳ כצאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בם ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מזבל לו ׳

למנצח לבני קרח מזמור ׳ שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד ׳ גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון ׳ פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות ׳ אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי ׳ למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני ׳ הבטחים על חילם וברב עשרם יתהללו ׳ אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו ׳ ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם ׳ ויחי עוד לנצח לא יראה השחת ׳ כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם ׳ קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור ודר קראו בשמותם עלי אדמות ׳ ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו ׳ זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה ׳ כצאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בם ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מזבל לו ׳

למנצח ׳ ממנו זאת כל העמי׳ ׳ זה המזמור הוא כנגד מאר כי ים בו מפורש חור העולם הבא וכמית החכמה סלה קיימת ׳ ממנו ׳ זה הדבר מהוא יודיע הוא כולל לכל חי מכפח הסם בלפין כמיתת תוים על כן החזיקו כל יומבי חלר ׳ נם ככה חקרה בני חרם מלין להם מעלה חו מים להם מהם נודעים וזה טעם

ב׳ חת׳ ר׳ כתיב כן ט׳ ד׳ נ׳ נ׳ ירמ׳ ק׳ ט׳

ב שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד ׳ גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון ׳ פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות ׳ אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי ׳ למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני ׳ הבטחים על חילם וברב עשרם יתהללו ׳ אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו ׳ ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם ׳ ויחי עוד לנצח לא יראה השחת ׳ כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם ׳ קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור ודר קראו בשמותם עלי אדמות ׳ ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו ׳ זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה ׳ כצאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בם ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מזבל לו ׳

ב׳ חת׳ ל׳ ב׳ ח׳ חס׳ כ׳ ג׳

למנצח לבני קרח מזמור ׳ שמעו אזני כל יושבי חרן ׳ האזינו עמך וצאן ׳ מלכותך מלכות כל ׳ ואהלוף ובניתי לדר ודור כסאך ׳ וירדו ב׳ וסימן בם ישרים לבקר ׳ וירדו בהם וישובו ׳ וא׳ רפי וירדו בדגת הים ׳

לכן ישבו ציים ׳ קרבם בתימו לעולם ׳ ואנחנו עמך וצאן ׳ מלכותך מלכות כל ׳ ואהלוף ובניתי לדר ודור כסאך ׳ וירדו ב׳ וסימן בם ישרים לבקר ׳ וירדו בהם וישובו ׳ וא׳ רפי וירדו בדגת הים ׳

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃ שִׁמְעוּ־ א
זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־יֹשְׁבֵי
חָלֶד׃ גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ
יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃ פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת ב
וְהֶגְיוֹת לִבִּי תְבוּנוֹת׃ אַטֶּה לְמָשָׁל
אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃ לָמָּה
אִירָא בִימֵי רָע עֲוֹן עְקֵבַי יְסֹבְבֵנִי׃
הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם
יִתְהַלָּלוּ׃ אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ
לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃ וְיֵקֶר פִּדְיוֹן
נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃ וְיִחִי־עוֹד ג
לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃ כִּי יִרְאֶה
חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ
וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃ קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ ד
לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ
בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃ וְאָדָם בְּיקָר
בַּל־יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃ זֶה ה
דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם
יִרְצוּ סֶלָה׃ כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת ו
יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר
וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃

כי טעמו אחד ואחרים אמרו כי טעמו כמו ואמור אח והנכון בעיני כי אח בעול והאיש הוא הפועל כאילו אח׳ הנה העמירים לו יוכלו לפדות אחיהם גם נפשם מהמו׳ וזה הממון מה יועילנו והנה הוא אין אנשים מהמות ולא עוד אין גם נפשנו על כן ויקר פדיון והטע׳ וחדל פלה יהיה זה לעולם ׳ ויחי ׳ ואיך יחמוד הקוכה ההון ׳ כי ׳ והלא ירחה חכמים ממנו יחותו בכל דור והזכיר מות עם החכמים ויאבדו עם הכסיל והבער כי ילכו לאברון והכסיל הולך דרך עקמות והבער פלא יבין כמו הבהמה ופניהם יאבדו ׳ חילם ׳ כנגד הבוטחי׳ על חילם ׳ והבער פלא יבין כמו הבהמה ופניהם יאבדו ׳ חילם ׳ כנגד הבוטחי׳ על חילם ׳ קרבם יש לומרים כי הוא הפוך קברם והוא הבית הנקרא בית עולמו וטע׳ קרבם בתימו מעבר בניהם על קברם ויש לומרים כי טעם קרבם כמו וקרב היש בתחבתם מעמידו בתימו ולפי דעתי מהוח חסר ב׳ת כלומר הוא בקרבם והטעם בקרב החרים מעזבו להם חילם והטע׳ לא נמחר להם זכר רק מיחר זהובית פלומי וזה המגדל בנה פלומי וזה טעם קרוב וכל זה יועיל ׳ ואחר ׳ יש לומרים כי ביקר זה היקר פלו מהוח הממון לא ילין עמו במותו רק יעזבנו ויפיה בל ילין כמו נפשו בטוב תלין והנה החרם כמעל בבהמות מימותו גם הם במותם ׳ נדמו ׳ נכריתו והירושלמי אמר כמעל החחר מהוח הפרט נדמו הכלל זה ׳ ואחריהם הם בניהם ירצו ללכת בדרך זה וטעם בפיהם כי הם יכווט בכה ויש לומרים הם ירצו את עוכם ׳ כצאן ׳ אתו ׳ כמו אתו בתימו פיהם והטעם שמו עצתם במחבתם מהם כצאן ׳ מות ירעם ׳ כי קופם לטבח ׳ וירדו בהם ישרים ׳ זה לשון

אך׳ כבר הזכרתי בספר כי הנפש והנשמה והרוח עם יחד לנשמת אדם העליונה העומדת לעד ולא תמות ונקראת נפש נפש רוח בעבור שלא תריחה לעין כי אם עם הלה ובעבור היותו המעורר מלא רוח חכמה ומכתב הטם חרות על נשמתו על כן אמר אך אלהים יפדה נפשי מיד שאול פלא שלא יהיה כמוהו כי מי גבר יחיה ולא יראה מות וזה טעם יקחני שתדבק בנשמתי העליונה שהיא כשמתי המתים וכמוהו כי לקח אותנו אלהים ואחר ככוד תקחני: חל׳ ומב עוד להוכיח עצמו בחבר החל אמר למשל אזכי אם כן חל תריחו אם היית בלא הון ותקנה לעשיר: כי׳ יקח הכל׳ תפילו חלק תמכו כדרך ונפשנו

רשי

אבותיו ג׳ מל׳ וסי׳ וגם כל חדור ההוא נאספו׳ כל לבבו הכין לדרוש׳ תבא עד דור אבותיו׳ ג׳ אל אלהים יי׳ ג׳ ויסיפן אל אלהים יי׳ הוא ידע וישראל ב׳ בפסוק׳ מזמור לאסף אל אלהים יי׳ הופיע ג׳ וסים׳ מהר פארן׳ מציון מכלל יופי׳ אל נקמות יי׳׳ וא׳ והופיע אור ענגו׳ לדין ג׳ וסים׳ ועמד לדין עמים׳ יקרא

אך אלהים יפדה נפשי מיד שאל כי יקחני סלה׃ אל תירא כי יעשר איש כי ירבה כבוד ביתו׃ כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו׃ כי נפשו בחייו יברך ויודך כי תיטיב לך׃ תבוא עד דור אבותיו עד נצח לא יראו אור׃ אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו׃

מזמור לאסף אל אלהים יהוה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבאו׃ מציון מכלל יפי אלהים הופיע׃ יבא אלהינו ואל יחרש אש לפניו תאכל וסביביו נשערה מאד׃ יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו׃ אספו לי חסידי כרתי עלי זבח׃ ויגידו שמים צדקו כי אלהים שפט הוא סלה׃ שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך אלהים אלהיך אנכי׃ לא על זבחיך אוכיחך ועולתיך לנגדי תמיד׃ לא אקח מביתך פר ממכלאתיך עתודים׃ כי לי כל חיתו יער בהמות בהרי אלף׃ ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי׃ אם ארעב לא אמר לך כי לי תבל ומלאה׃ האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה׃

אמר דוד ברוח נבואה ברם אלהא יפרוק נפשי מן דין גהנם ארום ילפינני אורייתיה לעלמין׃ על קרח וסיעתיה איתנבי ואמר לא הרחל משה ארום איתעתר קרח גברא דמצותא ארום יסגי איקר ביתיה׃ ארום לא במותיה יסב כולא לא ייחות בתרוי אאיקריה׃ ארום נפשיה דמשה בחייוהי יברך לך ויודונך צדיקיא ארום תיטיב לפלחין קדמך׃

תיעול דוכרניהון דצדיקיא עד דר צבהתהון ורשיעיא לעלמי עלמיא לא ייחמון נהורא׃ גברא חייבא בזמן דאיתיה ביקרא לא יתבין ובאסתלקות יקריה מניה אשתויין ללמא׃ הושבחתא על ידוי דאסף תקיפא אלהא יי מלי׳ מן בראשית שירתא וגזר למעבד ארעא ממדנח שמשא עד מעלניה׃ ושירוי ברית עלמא מציון ומן חפן גמיר שופריה אלהא יתגלי׃ ייתרון צדיקיא ביום דינא רבא ייתי אלהנא ולא ישתוק למעבד פורענות עמיה אשתא קדמוי תצלחב וחזור חזור ליה תזעוף עלעולא לחדא׃ יקרא לאנגלי מרומא מלעיל ולצדיקי ארעא מלרע למיתת דין על עמיה׃

כנושו ליתי חסידי די גזרו קיימי ונקיימו אוריתי ואיתעסקו בצלותא דאיתחלא לקורבנא׃ ויתכנון אנגלי מרומא זכותיה ארום אלהא דיינא הוא לעלמא׃ שמעה עמי ואמליל ישראל ואסהיד בך אלהא אלהך אנא לא מטול דיבחך דלא קריבתא קדמי אלא ארום עלוותך דקריבו אבהתך לקבלי תדירא׃ מן יומא די חרוב בית מקדשי לא קבילית מן אידך תורא מן עדרך ברחיי ארום דילי חיות חורשא ועתרית לצדיקיא בגן עדן בעירא דכיין וחור בר דרעי בכל יומא טורין אלפא׃ גלייין קדמי כל מיני עופא דפרחין באויר שמיא ותרנגול ברא דקרצולי שרין באריעא ורישיה מטי בשמיא מרנין קדמי׃ אין ימטי זמן קרבנך תדירא דקריצתא לא אימר לך ארום דילי ארעא ומלייהא׃ מן יומא דחרוב בית מקדשי לא קבילית בשר ניכסת פטימיא ודמא דברחי לא זריקו כהניא קדמי׃

אל השמים מעל׳ ולא יוכל לדין עם שתקיף׳ ממכלאותיך ל עתודים׳ ממקדשך ל נורא אלהים׃ יפנשך ל עשו אחי׳ ומענלך ל ירעפון דשן׳ למנוחתיך ל ללחמך ל׳ ללחם ביתיך׃

יבוא לין כל והנה בתחלה הזכיר כי ההון לא ימלטנו ממנו ועתה יזכיר כי לא יועיל לחרפ מותו׃ והטעם כי אם יקנה חכמה תועילנו לחר מותו כי אין תועלת בהון רק בחייו ם מיהל ויפת׳ וזה טעם כי נפשו בחייו יברך׃ ויודך׳ הטעם הפני והעשיר׃ כי תטיב לך׳ יאמר למשכיל מתבקש מה מיטיב לך טוב בשחרוכה על כן אחריו׃ תבוא׳ אב כל נפשו על ה העשיר ככתו למעלה׃ עד דור אבותיו׃ מהיו כמוהו בלא ח חכמה׃ עד נצח לא ירחו חור׳ זהו הסבר תעגוב הבמה לחור בחור תדוכיה מכתכה והוא לקחה וככה כ בכפ׳ כן גוריון יקרת חור העולם הבח חור הגדול וכבר הזכרתי טעמו׃ חדש׳ אמר רבי יהודה הלוי מ׳ וחדש ביקר בל ילין פי׳ יש עם׳ חדש יקר מלא ילין והטע׳ מלא יאכב ויחות והוא ככוד הכמש׳ ובן חדש מלא למר לא יבין על כן כבהמות׃ משמר לשמר׳ חל׳ הטעם תקיף לעשות מספט על כן שהי׳ ופעם יי׳ מיהו סוכן עד בלי מיכו׃ ויקרת חרץ׳ קרת יושבי החרץ הדרים ממזרח שמש ועד מבואו כך הוא היעוב תעפי פלין מיוסב מכל החרץ רק פחות מהרביעית ברחיות גמורות׃ מפין׳ שהו׳ בחמצע היעוב בחורך ׃ וברוחב׃ הוסיף׳ ככור הכסף׃ יבח׳ חלה דברי הכריקים מיקרו פיעמיד ה הפוסעי בו וזה טעם לשבחו׃ כשפרה׳ חשב שהוא כתו׳ בפין הוא כרוח מפר׳׃ יקר

הל השמי׳ ז המלאכים׃ ואל החרץ׳ חל יושביה׃ לחפני׳ הטעם להוכיח את חסידי ישראל מברתו עם הכסף ברית וטעם עלי זבח בעבור הזבח כלומר אחר על דבר זבח׃ ויגידו׳ המלאכים לעולם הם עדים כי אלהים לעולם הוא ואלת היא התוכח׳ מעמה׳ הטעם לא כרתי אתך ברית רק שתהיה אלהים ואהו הוא אלהיך תכבי׃ לא׳ ועתה לא תוכיחך על זבחיך הם לא תקריבם לפני כאשר אחר ירמיהו עולותיכם ספו על זבחיכם זבחיך הם זבחי חטאת ואשם ועולותיך להיותם כנגדי תמיד׃ לא׳ אין לי צורך לקחת מביתך פר הזכיר הגדול הקרב לגבי המזבח׃ כמו נזר מכלה כאן מזבח׃ מכלאותיך׳ כמו נזר מכלה כאן והאלף והה׳ מתחלפין׃ כי׳ ואין חייתו נוסף כוף בנו בעוף׃ בהרי חלף׳ חלף ההרים או חלף פרס לות או עם חלף פרס ורבי משה אחר כמו מגר חלפיך הרים תלחים ב קר בעבור הזכיר פר׃ ידעתי׳ טעם ידעתי כי אין כח בחדש לרעת כולם כי רבים הם׃ וזיז שדי׳ פתם בפרה וכן חדש לא רדה בהם כי הם רחוקים מהיעוב׃ הם׳ אחר רבי משה חלו הייתי חדש פיש לי צורך לא היית מבקש לתת לי מלאכי אם לו ואין לו רק מעט ובידי הכל קל וחומר מאין לי צורך׃ ההוכל׳ חבירים׃ הם הפרים כאשר הזכיר מביתך פר׳ זבח

רשי

אך יהלהים יפדה נפשי׳ אבל אני מהטיתי למעל חזני יהלהים יפדה נפשי מלא חלך חל מחול כי יקחני בחיי ללכת בדרכיו׃ כי נפשו בחייו יברך׳ הרשע מברך את נפשו בחייו ואומר ם מלום עליך נפשי לא יהוכך מוס רעה אבל אחרים אין אומרים עליו כן׃ ויודך כי תטיב לך׳ ואתה אם תשמע לדברי הכל יודוך כי תיטיב לנפשך ליסר את דרכך׃ תבוא עד דור אבותיו׃ כשתמלוט ימיך ותמות תבא ותריחה את דור הרשעים אבותיו׃ על רשע כדוכי בניהכם אשר עד כבח לא ירחו אור׃ חדש ביקר ולא יבין׃ דרך החייט נתוכה לפניו מלא ילך בה הרי הוא כ ככבד ואינו מבין את הטוב׃ אל אלהים יי׳׳ חקרת אלוה החלהים יי׳ ממו׃ דבר ויקרת ארץ׳ כולה והוא הופיע מכיון מהוא מכלל יופי מכלל אם דבר פרשנט בלעז׳ ועל נאולת העתיד כתובא יבא אלהינו ואל יחרש עור׳ על דם עבדיו הטפוך׃ יקרת אל הטמים׳ לפקוד על מרי החומות מבמרום׃ ואל החרץ לפקוד על מלכי החדמה׃ לדין עמו׳ לנקום נקמת עמו כמו כי ידין יי׳ עמו ודם עבדיו יקום׃ חספו לי חסידי׳ ועוד יקרת לטמים ולחרץ מיחפפו ל הגליות כעכין מכחמר עורי כפין ובוחי תיתן׳ כרתי בריתי עלי זבח׳ מקבלו את התורה בברית זבח כעכין אל׳ הכה דם הברית אשר כרת יי׳ ונו׳׃ לא על זבחיך תוכיחך׳ אם תוכיח מביח לי זבחים ולא כנדי עולותיך תמיד חיכי מם עיכי ולבי על כך׃ לא אקח מביתך פר׳ לא אלך אם מכלאותיך׳ הוא דיר הכאן כמו נזר מכלה כאן פחרין בלעז׳׃ בהמות בהרי אלף׳ הוא המתוקן לטעודת העתיר מהוא רועה אלף הרים ליום וכל יום ויום הם נותנים׃ וזיז שדי עמדי׳ רמש המדה זיז על אם מהם זיזים תמקו׳ למקום תטבמ״ומכט בלעז׳׃ עמדי׳ חכי יודע את כלם׃ הוכל בטר חבירים׳ לא אמרתי לך להביא זבח מחכי כדיך לחביאה אלא כחת רוח לפכי מאמרתי ובעבור רבוכי׳ זבח

תהלים נא אבן עזרא

זבח · טעם להזכיר כל זה כי הקרבנות מצויותי מתקרבו לפני לא יועילו לי רק לכם וטעם תורה כי העולה כולה קריבה גם החטאת והאשם לכהן והטעם פי להקריב תורה עם צמירת התורה פתיל קריבים ממנה לגבוה רק החמורים טוב מהעולה בלא תורה · וקראתי · הטעם שם הקרבת נדר ונדבה לעמוד מוכן פתיך שם תקראתי ביום צרה פעם אחרת אחלצך גם אתה תכבדני למלא נדרך · ולרמב · בעבור שהזכיר בתחלה לרון עמו הנה הוכיח עם החכמים ועתה ידבר עם חכם שהוא רמב כי הפס יפליאהו וזה טעם מה לך לספר חוקי ואתה תיכף מומרם · ואתה · המוסר מיסרתיך להיטיבך · חס · ותרץ · כמו רכוש ומוב ויהיו מכי פרעי · או מלמון רכון וקרפה להתחבר עמו · כיף · לדבר מה מהוך רע לאחר : תמיר · חבור דברי רמיה · תעב · במוסב טו · לשיח והנה פלחת ברעה ביתי פחוכם קרובים לך : חלה · טעם והחרפתי ב בעבו פתי תרך חפי · וכאילו החרפתי : דמית · כי תוכני יורע הנכתבו כמוך על כן תחרון חוכיח ותערכה לעיני כמו ערכ לפני והטע · כי בן תמך לה כ ידע מה מדבר בפתר ויאמר רבי משה לה יתכ לומ תמר מתרתי תו ממו · תמר · בעוה תחת פ"ן ממו · כי חס בקמץ גדול וכפה עמו · תעמה והכה מה יעשה במלות היות תהיה כמוך ותין אחרת זולתה : כיכו · מכמי תלנה · הס הגבהים והמכחפים ומוביחי רבה ורימה הרעה מתבא עליהם לטרף החריה פתין מיכל מידו כי הרועה יוכל להכיל מהדו · תו מהזאב תו לטרף טרפה פתין מיכל מידו כי הרועה יכול להכיל מהדוב ולה כמו מיכלכל מפי ה הארים : זבח · זה הוא יכבדנני : ושם דרך : מי התברר לו הדרך היטר כמו יומיתו ויסכילו והכה טעם יפיתו כמו יסכילו ואת בימם אלהים כמו תרחנו ביתופתי : למכבח · בבא אין כתן הנביא · בהתנבאות כתן על דוד ואמר לו גם יי · העביר חטאתך לה תמות כי מלת גם תורה כי כבר עשה תשוב על כן אמר לו העביר חטאתך וכבר פירשתי דבר בת שבע כי לה היתה לשם בחיי : תכני · כאילו התחוה עשה לו על דעתו וטעם פעני בעבור דבר בת שבע ודבר חוריה : הרב · לשון ניווי כמו הרף ואגודה לך ויהיה כבקני שם הפועל כמו לכבקני לו יהיה הרב שם כמו הרב · ויהיה כבקני ניווי והנה דימ' הנשמה מכתנאה לעשו' מה מהיכו כמו כדבר מטוכף פהוח פריך לכיבום וטהרה : כי · וטעם חטאתי בעבור מחשבתו בעבור שלח שמר מצות השם והכ' פעני ככבר הרשם : לך · זולת היות החטאת פהוח כנדי תמיד היא מחטאתי לך לבדך וטע' למען תקדק קשור עם פעני תכי תרע הטעם תכי מודה ואין כריך להוכיחני לו יהי קשור עם תכני כי תכי מודה ואתה תמר' כי תפלה לשבים מתורים מעוכם : הן · בעבור התורה הנטוע בלב תרם כאילו בעון חוללתי והטע' כי בשעת הלידה היכר הרע נטוע בלב ומלת יחמתני זרה כאילו יחמה תמכי על דרך ליחמנה ויש חומרים כי זה רמז לחוה שלח ילדה רק לחר מחטאתה : הן תמת · הטעם תעש מחטאתי תמוכת לבי בחלהותך לה השתבשה וזה הוא לשון חפר תחפון ותרכה מן החרס : בטוחות · המקומות הנעלמים פהם מכוכי הלב וקדמוכיכו זל תמרו זו כליות פהם מכוכות בחלב כמו מי פת בטוחות חכמה : ובסתום · תוריני ותודיעני הדבר הנעלם ממני ולפי דעתי כי הטעם כפול ותן תודיעני שבה זל תמת כי עיקרו תמכת תמת מתרץ תמת כדרך בת והנה בתו הוא בנתו וככה תמתו ולשון רבות תמכות לה תמתים כתפר לה יתמר מן בת בתים כי הם בנות : תחטאני

זבח לאלהים תודה · התודה על מעשיך ומוב לאלי זהו זבח פלמי חפץ בו ואחר כך פלם לעליון כדריך כי אז יתקבלו לרצון : ותכבדני · פזה יוח כבודי פלומיע לת הבוטחים בי : ותם כריתי · הוריתי · ותרץ עמו · כתרפית לנכת עמו : תמיר מרמה · תרגיל לאלך רמיה לדבר רעה תמיד תגוטחם בלעז' למו כמיר פתיל : בנן תחך · פתין לך דין וריב עמו פתינו יורם עמך : רופי · דבר נכוחי לכחותו לטון יהדבכו : דמית · הכו' לתם פתיהים כמוך להתרכות במעשיך הרעים : זובח תודה · המכיח לי זבח הם תעובה והודי' על עוכותיו הוח יכבדכני : ושם דרך · הטב אלי אלי מלת' ושם דרך לחוטתי למוב אלי אלי הרחקו ביסופתי : וחטתתי כנדי תמיד · מתוך פלמי מתחרט ודוחק פלין דומה לי כיולו הוח לפני תמיד כל מעה : לך לבדך חטתתי · לפיכך בירך לפלוח ולה מה מהרעותי לחוריה לי הרעותי חלה לך מהזרת על הדבר : למען תצדק בדבריך · כמו במכחנך פה היה לי להתגבר על יכרי זה פלה יחמרו העבר בכח לת רבו פחמרתי לפניך בחנני ובפני ובחנתני ולה כמכחתי פלם כדי פקברך לתה ולה הכי ה"ת למען תצדק בדבריך הם תמחול לי תצדק בדיניך לנכח כל הרעתי · פחיכם פכים פלה יוכלו לומ לילו פעיכו תעובה לה הועלנו : הן בעון חוללתי · וחוך לה לחטת ועיקר יכירתי ע"י תמיים היה במה עוכות בלוים על ידו ר"ת עיקר יכירתי מזבר וכקב' פכלם מלילי עון יש מדרשים למקרת זה וחיכם מתיישבים לפי הענין המדבר במזמור : יחמתכי · לשון חמימות כמו ויחמכם הפלין בבוקן לעתות : הן לחמת חפצת בטוחות · והריני מודה על הלחמת כי חטתתי · בטוחות הלו כליות פהן חלקות ומכחם חברו עם כמטחוי קשת וכן מי מת בטוחו חכמה ופתרוכם לשון מתך כי כחשר ים לקשת מתך כן יש מתך לדעת : ובסתום חכמה תודיעני · ובלב פהוח פתום הודעתני חכמה להתורות :

תחטאני

רשי

זבח לאלהים תודה · התודה על מעשיך ומוב לאלי זהו זבח פלמי חפץ בו ואחר כך פלם לעליון כדריך כי אז יתקבלו לרצון : ותכבדני · פזה יוח כבודי פלומיע לת הבוטחים בי : ותם כריתי · הוריתי · ותרץ עמו · כתרפית לנכת עמו : תמיר מרמה · תרגיל לאלך רמיה לדבר רעה תמיד תגוטחם בלעז' למו כמיר פתיל : בנן תחך · פתין לך דין וריב עמו פתינו יורם עמך : רופי · דבר נכוחי לכחותו לטון יהדבכו : דמית · הכו' לתם פתיהים כמוך להתרכות במעשיך הרעים : זובח תודה · המכיח לי זבח הם תעובה והודי' על עוכותיו הוח יכבדכני : ושם דרך · הטב אלי אלי מלת' ושם דרך לחוטתי למוב אלי אלי הרחקו ביסופתי : וחטתתי כנדי תמיד · מתוך פלמי מתחרט ודוחק פלין דומה לי כיולו הוח לפני תמיד כל מעה : לך לבדך חטתתי · לפיכך בירך לפלוח ולה מה מהרעותי לחוריה לי הרעותי חלה לך מהזרת על הדבר : למען תצדק בדבריך · כמו במכחנך פה היה לי להתגבר על יכרי זה פלה יחמרו העבר בכח לת רבו פחמרתי לפניך בחנני ובפני ובחנתני ולה כמכחתי פלם כדי פקברך לתה ולה הכי ה"ת למען תצדק בדבריך הם תמחול לי תצדק בדיניך לנכח כל הרעתי · פחיכם פכים פלה יוכלו לומ לילו פעיכו תעובה לה הועלנו : הן בעון חוללתי · וחוך לה לחטת ועיקר יכירתי ע"י תמיים היה במה עוכות בלוים על ידו ר"ת עיקר יכירתי מזבר וכקב' פכלם מלילי עון יש מדרשים למקרת זה וחיכם מתיישבים לפי הענין המדבר במזמור : יחמתכי · לשון חמימות כמו ויחמכם הפלין בבוקן לעתות : הן לחמת חפצת בטוחות · והריני מודה על הלחמת כי חטתתי · בטוחות הלו כליות פהן חלקות ומכחם חברו עם כמטחוי קשת וכן מי מת בטוחו חכמה ופתרוכם לשון מתך כי כחשר ים לקשת מתך כן יש מתך לדעת : ובסתום חכמה תודיעני · ובלב פהוח פתום הודעתני חכמה להתורות :

תחטאני

זֶבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃ וְקָרָאנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלְּצֶךָּ וּתְכַבְּדָנִי׃ וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקַּי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלֶי־פִּיךָ׃ וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אָחֳרֶיךָ׃ אִם־רָאִיתָ גַנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃ פִּיךָ שִׁלַּחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃ תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֵּן דֹּפִי׃ אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דָּמִיתָ הָיוֹת אֶהְיֶה כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃ בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין מַצִּיל׃ זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים׃ נא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע׃ חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃ הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃ כִּי־פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃ לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃ הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמָתְנִי אִמִּי׃ הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תודיעני׃

תצדק ד' ג' קמץ וא' פתח וסי' נמסר בישעיה סוף סימן מ"ג · בעון ד' מ"ל בלישנא וסי' העב' נא את עון עבדיך בד"ח · וחכינו עד אור הבקר ומצאנו עון · הן בעון חוללתי ובחטא · עזונותיו ילכדונו את הרשע ·

תחטאני בזוב · כמו תטהר המכורע וטיח ית׳ת: תמיעכני · סמין ופמיחה · פליחת החטאת: עצמות דכית · כמכעכת עלי לב טהור ברא לי אלהים · פלא חכמת עור: ורוח קדשך ג׳ תקח ממני · פלא יהא רוח הקודש מרוחק ממנו: הגיבה לי פמין יפעך · רוח הקדש מנסתלקה מעלי: נדיבה · למען כדיבות קניות: שתרה פומפי דרכיך · ממני ילמדו ויטוב להם ורוחן מתפלח לי: הצילני מדמים · פלא חמות בחרב על עוכמו פל חורי מהרבתי: ו׳ ספתי תפתח · מחול לי ויהיה לי פתחון פה להגיד תהלתך: כי לא תחפון זבח · פחין זבח הטחת בח פל המזיד: ואתנה · פחין תחפון חתכנו לך: הטיבה · לבנות בית מקדשך בתוכ׳ ביתי פלמה בנו: מה תתהלל ברעה הגבו׳ למה תתהלל ותתפאר ברעים פחתה עוסה חתה הגבור בתורה: חסד אל כל היום · להכיל חת הנרדף על ידך ל״ת חבד אל כל היום הזה הולו לא נתן לי תחימלך לחם מדומה אתה פחתו ברעב יום חסר בהבה פל ישראל כל היום וחם לא נתן לי יקנו אחרי: מלוטם · מחודד · עוסה רמיה · חותך הבש׳ עם המיפר · יתנך · לפון נתיכה · יחרך · ויפרך: מבירה · ויפחך · ויפקרך: ומרטך · יפרם אחריך לעקור כל הפרטים ריפאתריהכיניר בלעז: ופלו יפחקו · וזהו ם המחוק פיאחרו פלין הנה זה הגבר אשר לא שם מבטחו בהקבה ורחו מה פלתה בו: יעז בהוותו · מתגבר היה ברפעו ואני

רשי

אל כנ׳ פסוקי׳ רישי׳ ומעות אל ג׳ וסימ׳ נמסר בשמואל ב׳ סימ׳ א׳ · וחטאים ד׳ וסימ׳ ואנשי סרס רעים · ושבר פשעים וחטאים · וחטאים בעדת צדיקים · וחטאים ג׳יך ישובו · חומות ג׳ מ׳ל דמ׳ל וסי׳ ישיעת ישית · ערי מצור חומות דלתים · השיבה ברצונך · וח׳כתיב חמות חס׳ו׳ו קדמא וכל ירמיה דכו׳ בס״ג וסימ׳ נמסר

תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין: ז׳ 5
תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ: ח׳ ב׳ ויקח ויקח ה׳ לתת דכיתם 5
הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה: ט׳ לב
לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי: י׳ ג׳ אל תל
אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי: יא ג׳
הָשִׁיבָה לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי: יב ב׳
אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ: יג ר׳
הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ: יד ב׳ חוסח לעזרתי
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ: טו ה׳ בנקוד סגול ב׳ נקוד סגול
כִּי לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה: טז זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה: יז
הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִָם: יח ב׳ מל
אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָּרִים: יט ג׳ מל ב׳ על מזבחך
נ ב
לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד: א ח׳ מל ה׳ מל
בְּבוֹא דוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ: מַה־תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֵל כָּל־הַיּוֹם:
הַוּוֹת תַּחְשֹׁב לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מַלְטֵשׁ עֹשֵׂה רְמִיָּה: ב אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה: ג אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי בַלַּע לְשׁוֹן מִרְמָה: ד גַּם־אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל וְשָׁרְשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה: ה וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחֲקוּ: ו הֵן הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים אֱלֹהִים מָעוֹזּוֹ וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ יַעֹז בְּהַוָּתוֹ:

ב׳ ואל תל ג׳ ואל תל ד׳ ואל תל ה׳ ואל תל ו׳ ואל תל

תְּדִי עָלַי הֵיךְ כַּהֲנָא דְּמַדֵּי בְּאֵזוֹבָא עַל מְרָאֲבָא מִוֵּי אַדְיוֹתָא מִן קְטַם תּוֹרָתָא וְאַדְכֵּי תְּסָחֵינַנִי וּמִן תַּלְגָּא אִתְחַוַּר: תַּבְשְׁרִינַנִי חֶדְוָא וְאוֹדְיוּתָא תְּבוּעַן תּוּשְׁבַּחְתָּא אוֹבְרֵיאַ דְּשֵׁיפַיְיתָא: סְלִיק אַפֵּיךְ מִן חוֹבַיי וְכָל עֲוַיָתַי מְחֵי: לֵב בְּרִיר בְּרֵילִי אֱלָהָא וְרוּחַ מְכַוָּן בְּדַחֲלָתָךְ חַדֵּית בְּגַוַּי: לָא תְטַלּוֹק יָתִי מִן קֳדָמָךְ וְרוּחַ נְבוּאַת קוּדְשָׁךְ לָא תְסַלֵּק מִנִּי: אֲהַדֵּי לִי חֶדְוַת פֻּרְקָנָךְ וְרוּחַ נְדִיבָא תְּסַמְּכִנִּי: אֲאַלֵּיף לְמָרוֹדַיָּא אוֹרְחָתָךְ וְחַיָּיבָא קֳדָמָךְ יְתוּבוּן:

פְּצֵי יָתִי מְדִין קְטוֹל יְיָ אֱלָהֵי פּוּרְקָנִי תֵּיבוּעַ לִישָׁנִי צִדְקָתָךְ: יְיָ סַיְפָוָתִי תְּפַתַּח בְּאוֹרַיְתָא וּפוּמִי יַתְּנֵי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ: אֲרוּם לָא תְצַבֵּי נִיכְסַת קוּדְשָׁא וְאֶתֵּן עֲלָתָא לָא תִּתְרְעֵי: נִיכְסַת קוּדְשָׁא דֶּאֱלָהָא נַפְשָׁא מְיַתְּבְרָא לֵב תְּבִיר וְשָׁפֵי אֱלָהָא לָא תִבְסוֹר: אוֹטִיב בְּרַעֲוָתָךְ יַת צִיּוֹן תְּשַׁכְלֵל שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם: בְּכֵן תִּצְבֵּי דִּיבְחִין דְּצַדְקָתָא עֲלָהָא וּגְמִיר דַּבְּבִין יִסְקוּן כַּהֲנַיָּא עַל מַדְבְּחָךְ תּוֹרִין:

לְשַׁבָּחָא עַל שִׁכְלָא טָבָא עַל דָּוִד: כַּד אֲתָא דוֹאֵג אֲדוֹמָאָה וְחַוֵּי לְשָׁאוּל וְאָמַר לֵיהּ אֲתָא דָּוִד לְבֵיתָא אֲחִימֶלֶךְ: מָה תְּשַׁבַּח בְּלִישָׁנָא בִּישָׁא גִּבַּר לְמִישְׁדֵּי אָדָם זַכָּאָה חִסְדָּא דֶּאֱלָהָא כָּל יוֹמָא: אִתְרַגּוּשָׁתָא תְּחַשֵּׁב בְּלִיבָּךְ לְמִישְׁנָךְ חֵיךְ אִזְמֵל חָרִיף עָבֵיד מִילֵּי מַלְשִׁינוּתָא: רְחִימְתָּא בִּישׁ מִן טָב שְׁקָרָא מִלַּמְלָלָא צְדָקָתָא לְעָלְמִין: רְחִימְתָּא כָּל מִלֵּי כַּלְעֲמִיתָא לִישָׁנָא דְּנָכִילוּ: לְחוֹד אֱלָהָא יְתַרְעִינָךְ לְעָלְמִין יְתַבְּרִינָךְ וְיִסַּלְטִלִינָךְ מִלְּסִיתַב בְּמַשְׁכְּנָא וְיִתְלְשִׁינָךְ מִן אַרְעָא חַיָּיא לְעָלְמִין: וְיֶחֱמוּ צַדִּיקַיָּא בְּפוּרְעָנוּתָא דְּרִשְׁיעַיָּא וְיִדְחֲלוּן מִן קֳדָם יְיָ וְאַמְטוּלֵיהּ יִגְחָכוּן: וְיֵימְרוּן הָא גַּבְרָא דְּלָא שַׁוִּי מֵימְרָא דַּיְיָ עוֹשְׁנֵיהּ סָגֵי בְּעוּתְרֵיהּ עָשִׁין בְּמָכוֹנֵיהּ:

ביחזקאל סימ׳ כ״ו · נ״ב בבוא ה׳ מל וסימ׳ כיאם בבוא אחיכם · בבוא כל ישראל לראות את פני יי׳ · בבוא אדוני בית רמון · בבוא איש בית יי׳ · בבוא ג׳ יונתן הנביא · בבוא דואג האדומי · בבוא הזיפים · בבוא רשע בא גם בוז · ותרין ובבא וסי׳ ובבוא הנשיא · עם הארץ · ועליו ז׳ וסי׳ מטה מנשה · ועליו חגור חרב מצומרת · ועליו כמבנה עיר · תשתחוו ועליו תקשירו · עדינא בן שיזא הראובני ראש לראובני דלח · ויראו צדיקים ועליו ישחקו · ועליו יציץ נזרו ·

ואני · סתול בבית האם בעבור היות דוגג נעבר על כן לחמר ויסחך ופרסך מהבנין הכבד והטעם להכרית המורם ומבניין הפעיל להפך · הודך · כי עמית · מספטי מרוחב · ולקוח ממך · מהפעה לו כמעשהו מתקיימני ממנו · למנצח על מחלת · ים חומרים כי מחלת מגזרת חלול כמו במחסת נפעלות מפעלי הכפל וזה הינו נכון כי בתכס במוך · והכוון על נוסף פיוט תחלתו מחלת מתכלל בכבר פירסתיו · ויאמר רבי משה לחמר נכל בלבו בעבור מהפחיתו דרכו · והנון בעיני מהרב הפוך ובתחלס את לעון יחיד ואחר כן לעון רבים חוטא ומחטיא · המחיקו · דרכם · והתעיבו בעול מיעטו והבית חסר כמו הנמצא בית יי · והפסוקים פירסתיס בתזמור הרחפון ·

רשי

ואני · הנדרף עתה בירך להיות כזית רעכן בבכי ובני בני בבית הב"ה · כי עמית · כמקפסה לי ולית וכלפי הקב"ה תמר מקרחזה · על מחלת · עם כלי שיר ד"ח על מחלתן על ישרחל כמיחרב הבית וכבר תמר מזמור לחר רונמת זה · לחמר נכל בלבו לית לחלהם וגו' · החחד על חורבן בית רחטון וזה על טיטוס בבית מני לחמר נכל בלבו כמנירר לת הפרוכת וחרבו מטפטף דם לחמר הרב לת עכמו · כלומר · לעון כיונים · לית גם לחד · מכל חיילו מיומחה בידו · הלח · יש לומר לחוכלי עמי כמחכל לחם וי' לח קרלו מסופס מיפחרו סם פחד בלחרית הימים · לח היה פחד זה כפחד הרחפון מ זירע לבלעפר כי בגולה זו פזר הקב"ה עכמות חוכך החוכי עלייך ירושלם כעניין מכלית המיך בסרו וגו' וכן פתרו מכחם ודוכם פתר חותו כמו חכוך לנער על פי דרכו וך · על חוכך הוח יסוד במלה ככף על חכוך · הביחות · חתה יי · לת כל חויבי כי מלחמתם ובגבוריתך תדיכני · תנקוס נקמתי כמו כי ידין יי · עמו · לנוריי · לנוויכי לעון חמורמו ולח קרוב · בלמיך · מתוך פלחקה תמיתי ולחמרת ליפרע מהולכי רכיל ורודפי הרב לכך הנמי תס · לריך בפיחי · בלעדי כמו זכור עוכיי ומרודי וירדתי על ההריס ומכחס פתר לריך לעון ממפלה כמו וררו בדגת הים ופיחי לעון פיח למי פיח · עכת

נד למנצח בנגינות משכיל לדוד · בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלוא דוד מסתתר עמנו ·

א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד: בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ
ב לְשָׁאוּל הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ: אֱלֹהִים בִּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ
ג תְּדִינֵנִי: אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה
ד לְאִמְרֵי פִי: כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי
וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא שָׂמוּ
ה אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה: הִנֵּה אֱלֹהִים
עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי: יָשֹׁב
ו הָרַע לִשֹׁרְרַי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם:
ז בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה
כִּי־טוֹב: כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי
ח וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי: נה
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד:
ט הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתִי: הַקְשִׁיבָה לִי וַעֲנֵנִי אָרִיד
י בְּשִׂיחִי וְאָהֳמָה:

ואני · בזירת רענן בבירת אלהים · בטחתי בחסד־אלהים עולם ועד · אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי־טוב נגד חסידיך · נג למנצח על־מחלת משכיל לדוד · אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו והתעיבו עול אין עשה־טוב · אלהים משמים השקיף על־בני־אדם לראות היש משכיל דרש את־אלהים · כלו סג יחדו נאלחו אין עשה־טוב · אין גם אחד · הלא־ידעו פעלי און אכלי עמי אכלו לחם אלהים לא קראו · שם פחדו־פחד לא־היה פחד · כי־אלהים פזר עצמות חנך · הבישותה כי־אלהים מאסם · מי יתן מציון ישעות ישראל בשוב אלהים שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל · נד למנצח בנגינות משכיל לדוד · בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלוא דוד מסתתר עמנו · אלהים בשמך הושיעני ובגבורתך תדינני · אלהים שמע תפלתי האזינה לאמרי־פי · כי זרים קמו עלי ועריצים בקשו נפשי לא שמו אלהים לנגדם סלה · הנה אלהים עזר לי אדני בסמכי נפשי · ישב הרע לשוררי באמתך הצמיתם · בנדבה אזבחה־לך אודה שמך יהוה כי־טוב · כי מכל־צרה הצילני ובאויבי ראתה עיני · נה למנצח בנגינות משכיל לדוד · האזינה אלהים תפלתי ואל תתעלם מתחנתי · הקשיבה לי וענני אריד בשיחי ואהימה ·

נד מ"ל · ל' מל · ל' מל · ל' פתוח ולא תימן · ל' מל ה' ויהי חסר · ל' כתיב קרי · ל' ופתוח · ל' פתוח ולא תימן · ל' פתוח · ל' מל · ל' פתוח · ל' מל · ל' פתוח · ל' מל

מקול, הטעם מירים קולו עלי: עקת, כתרגומו כרה סבלה לשון מהרסים ויש
לומרי שהוא מגזרת כאסר תעיק: ימיטו, מגזרת ומטה ידו עמך והוא מהבנין
הכבד והפעול הוא לשון: לבי, רמז לפתח הכפם מקול החויב כאסר יפחד כל
השומע קול פלגת חרים: ירהו וערב, הירהו בלב והרעב בגוף: ואומר, ים
חומריס חבר תרגום
כלף והזכיר יונה
פחיה עם בני חרם
ועתה יגדיל המלכי
ספריה: הנה, היה
מרחיק עכמו מן
הייסוב וילין במדב
לו טוב לו בחמת:
לחיסם, לו ימלט
מהחויב ומלת לחיים
מהפעלים היוכלים
וכמוהו יחיסהו:
מרוח סועה, כמו
כוסעה על דרך חס
יעלה לשמי ור'
משם לשון מפלט
לי מהרוח ומן הספר
מיימכעוכי לעוף: בלע
כפתח הלמ"ד בעבו'
לות הגרון: פלג
למוכם, דרך מחות
וטע' פלג מיקרס מס
מקרה לדור הפלגה
מקולם התחברו בעי'
לעפות לי חמס:
ומס, דימה המדוב'
לענגל ולמד כי חמס
יעיר סביבותיו הוא
הקו הסובב ולון
ועתה בקרב': הוי בקרב'
הטעם כפול: מרחוב'
הוא הקו הרחב הוא
הסובב והוסיף טעם
לו ימים: כי, עתה
יזכיר לכסיס היו
לוחבין ולייבוהו:
ולפלט, חרפתו כי
לויבי הוא: הגדיל,
פועל לן הגדיל לדבר
והטעם כי יוכל לרדם
להסיר מהחויב על כן
רין מסחויב היודע
סורו: ולת, ירד עם
לחד מהם: כערכי,
כחשב בעיני כמוני:
לשבר יתדיו, היינו
מדבריס פודנו והיה
מתוק לכו: ברגש,
בחבורה לחת, ימי'
לת' רבי מפה הטעם
ימי מות ופעם ימי
מיהי' המלכוסם להם
סיקח לת נפשם ו
ולתרי' לחמרו מגזרת
כמכי הלהים מיעכחו
המות ולח יעלוה על
לבם עד מירדו חיים פלול לם כן תהיה דרך ימי כדרך לל תלמי כור ילרך תמי
מהלה מלרש ויש לומרי שהוא חבר ללף מן המילחי והוא קרוב והטעם ימיחם
עד מלח יגיעו וירדו חיי פלול, לחר רבי מפה במגורם בחבורתם כמו העור
הזרע במגורה והכוון בעיני בלרן מגוריהם ככבר בעיר: לכי, לקריח ל ל עד
לדתם פלול חיים: ערב, לחלת הלילה ובקר לחלת היום ובהרי, חכי היום וכל
חרס יוכל להעמ' לם הפייתי במרחה עיניו רק בחכי היום לח יוכל להתכונן בכל
רק כמיבבור קרוב מחכי מפה: פרה, מקרב לי מלח כנגעו ביובל' ברבים
היו עתרי כמו לחמו בלחמי והטעם על המלחים כי רבים חמר לתנו: ימעם
חל, סוב לדבר על חויבו מרעות במגורם: ויענם, מגזרת עני ירלמס
והכוון בעיני יעניה לם כמו לח נגעכוך פהוח נגעו בך: יוסב קדם, כמו
סוכן הוח יעכם בחמת: חמר לין חליפות, מיתחלף מזלם מטוב לרע,
ולח ירחו חלהים, פיש בוית להחליפכי: פלח, כל לחד ידיו בפלומיו פי' בחכמי מלומיו כדרך ולכי תפלה: חלקו, לחר מחלקו: מחמאות, נכתה ה"ס בעבור
לות הגרון וטעם פיו כמו דברי פיו: וקרב, כמו המלתר ידי לקרב: והמה פתיחות, חרבות לטיפות לו מלופות כמו חרב פתוחו רמפים: המלך

מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי־יָמִיטוּ ל' ג
עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי: לִבִּי יָחִיל כ'
בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי: יז
יִרְאָה וְרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּעוֹת: ל' ר'
וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה ב' בכפרי'.
וְאֶשְׁכֹּנָה: הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין ב' בכתוב ענור
בַּמִּדְבָּר סֶלָה: אָחִישָׁה מִפָּלֵט לִי יז
מֵרוּחַ סוֹעָה מִסָּעַר: בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג ל' ג' ל'
לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר: ר'
יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ
וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ: הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ
וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה: ל' ו' ח'
כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא ב' בכתי הפ'
מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ: ב' ל' ל'
וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי: ל' ל' ל'
אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים ט' ל
נְהַלֵּךְ בְּרֶגֶשׁ: יָשֻׁמוֹת עָלֵימוֹ יֵרְדוּ יחי' מיית' ח'
שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת בִּמְגוּרָם
בְּקִרְבָּם: אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא
וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי: עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם ל' וחר ובקר
אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: וחר חיים
פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב־לִי כִּי־ ל
בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי: יִשְׁמַע אֵל
וַיְעַנֵּם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין ב' חד חל
חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים:
שָׁלַח יָדָיו בְּשְׁלֻמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ: ל'
חָלְקוּ מֵחֶמְאַת פִּיו וְקֶרֶב לִבּוֹ רַכּוּ ב' בתרי לית' ל' ויחס
דְּבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִיחוֹת:

וְרַשְׁעֵי דָלָא מְרָכָּמִין דְּלָא מְהַשְׁנִין אוֹרַחָתְהוֹן בִּישַׁיָּא וְלָא דַחֲלוּ מִן קֳדָם אֱלָהָא:
אוֹשִׁיט יָדוֹי בֶּאֱנָשִׁיהּ שְׁלֵמֵיהּ אַפֵּס קְיֵימֵיהּ: שְׁעִיעָן יַתִּיר מִן שְׁמַן דְּגוּבְנִין מְלֵי פּוּמֵיהּ
וְהֵיךְ זַיְּתֵי קְרָבָא לְבֵיהּ רְכִיכָן מִלּוֹי יַתִּיר מִן מְשַׁח וְאִינּוּן מוֹרַיָּין דְּקְטוֹל:

ובאף ב' וסי' ונלחמתי אני אתכם: כי ימישו עלי און: בקרבי ל"א וסימס נמס ביהושע סימן ט' פלצות ד' וסי'
תעה לבבי פלצות בעתתני: וכסתה אתכם פלצות: יראה ורעד יבא'בי: אם זכרתי ונבהלתי: וריב ד' ג'
מ"ל וא"ח וסי' שריך סוררי: וריב לי' עם יהודה: כי ראיתי חמס וריב בעיר: ורב לא ידעתי אחקרוה:

בתרא חס' ימיש ז' וסי' בסדר בשלח ובירמיה סי' ו' ומרמה ה' וסי' לעיל בסיפרא סימן לו' ירדו ח' וסים'
עתה ירדו פלשתים: חרבו כל פריה ירדו לטבח: ישי מות עליהו: יעלו הרים ירדו בקעות: יעלו שמים
ירדו תהמות: ויושב ב' ח' וחד מלא וסים' וירש העם כלו: ישמע אל ויענם: קדמא מלא: חלקו ב'
בתרי לישני וסים' חלקו את נחלתם דיהושע: חלקו מחמאות פיו וקרב לבו:

עקת, לשון מצוק: כי ימיטו עלי חון: דוגב ורחיתופל מכריעי עלי עמכו להורות
מחכי בן מות ומתיריס לת רמי: וחיל, דוגב: הנה לרחיק כדוד וגו', לחיסם
מפלט לי: לם היו לי כנפים הייתי מרחיק לנוד ומתיר להכיל כפני מידם עסם
כרוח סועה רוח סערה עוקר'חילנו'כמו ויקע כעך ומנח'חבר סועה כמו ויסע
בני יסרחל: פלג למוכם:
הכריליהו פלג יפתע חרס להם
ומכחם פתר פלג לשון הילוך:
בלע, רפל"ח בלע"ז כמו המיב
ידו מבלע כן פתר מכחם: כי
רחיתי חמס וריב בעיר: על ידם
יכובבוה, החמס והריב, הון'
מבריס: תוך ומרמה, לשון
מכה: כי לח חויב יחרפני:
מימי מחשב חרפתו חלח קמתי
עלי והרגתני: לח מפכחי גוי עלי
הגדיל, ולחני ברחתי ונסתרתי
ממכו חבל לתת על כרחי לבי
נוסף לת חרפתך פלת'מחרפני
לפי פלתה חדס נדול בחוריה:
לחנוס כערכי, חוס חסוב כמוני:
מיודעי כמו חלופי לשון ולדעך
בסס דמתרגמי'ורביתך ומכחם
פי' כי לח חויב יחרפני ולפח ים
עלינו מן הענני'מי יתן לי לחבר יוכ'
לפוסה ולסככה חילו יכולתי
להעלות לבר הייתי טם וכודד
מפני עקת רמס כי בכחתי
מקרב מער'פריכי' ללון במדבר
סלה חז לח חויב יחרפני ולח
הייתי נוסף כלימתי ובסתו ולח
כסתרתי מפניו כלהייתי בתוכם
ופתרון זה לח יתכן מפני
הפסוקים הכתובים לחריו והם
ולתה חנוס כערכי חלופי ו
ומיודעי לסר יחדיו נמתיק סוד
בבית חלהים נהלך ברגש לכן
פתר חותו דונם בענין לחר וזה
פתרונו כי לח חויב יחרפני ולפח
חרפתו ולח מפכחי עלי הגדיל
ולפת' ממנו כי לם לופי ומיודעי
לסר יחדיו נמתיק סוד בבית
חלהים נהלך ברגש והדבר הזה
ידוע כי החרס קסה עלין הרפת
החויב מחרפת החויב וגם יוכל
להסתר מחויבו ולח יוכל להסתר
מחויבו בהגידו לו לת כל לבו כן
מוכיח הענין: לסר יחדיו:
היינו רגילי לסתתיק סוד בתור'
ובבית חלהים היינו מהלכים
ברגש ברוב עם בבית חלהים
בבתי מדרסו': ימי מות עליהו:
ימיה הכ"ם עליה'לת מלוך המ'
ימי יפכפך ויפית לעון הנחם
המיחני וחוכל ומכחם כתר ימי
לעון ים כמו לם יפכ' עומי'לסר
יעכו פה: במגורם, בחלונם
: ערב ובקר וכהריס, ערבית
ומחרית ומכחה פלם תפלות:
מקרב לי, מן המלחמה הכלה
עלי: כי ברבים היו עמדי ובו'כי

רשי

יהבך · מעליך רוח הקדש מעיבה לו כן : יכלכלך · יפרנס מעליך כמו המתים ומתי המתי׳ לה יכלכלך לשון כלכול מקורב׳ מסובר כתרגו׳ יזנינך כי עזיז : מוט · מעורת רגל : יכת חלש ריחוקים · על עכמו אמר מהיה ריחוק מקרן יפר׳ אבל חכים והיו חתיו מל גלית מבקשין רשות מלכים להורגו מכאמר הלה זה דוד מלך הארץ והם׳ היום בידיהם כיוצא חלמת · מחני · מפשים לבלעני גולפ״ר בלעז כמו מחפ׳ רוח : לוחם · לשון מלחמה : מרום · הבט מהוך יושב מרום : בלהים להללדברו · לא היום דברי עמי במדת הדין ולהבטח בו : כל היום דברו יעצבו : מעציבין אותי רודפי עד מכל דברי פי עצב וכעס : יגורו יכפונו · המה תורבי ולבי במקו׳ מהם מקוים מחני לחך עם ומומרי׳ את עקיבי טרכם בלעז לרגלי ולהוליך רודפי עם כל זה היה מקבל על רשעי ישראל אחורבים לו ומחומת׳ ברח אבל אחם יבורו ילינו יכפונו : יאחרבו : כאחר קו לכפמי : כאדם יודעים ומקוים לי דרך זו ילך : על און פלט למו · למנוע הכלה ועום׳ על דבר און ורמע פלט כמו לפלט מכפים מכר מאת מחול על כך : בלף עמים הורד · בלף הורד אומה א מחני בתוכם מחכמתם וממחבואתם אומרים להרגני · כודי ספרת · אתה ידעת מכין המקומו מכדרתי לברוח : אים דמעתי בנאד מלך ואתה מתור׳ לפני : הלא בספרך · במניינך תתנה למנותה עם מאר כרותי ומנחם חברו לפון ספר מתם : בלהי׳ להלל · בי׳ להלל · על מדת הדין ועל מדת הרחמים להלל : בחור החיים · לפוב לחרן יפר׳ : למנחם חל תפחת · בך כוכח דור המזמור הזה בפביל פהים יקרוב למות ויפר מזמו׳ זה לאמר ל תפחת לותי יי׳ : חכני · חכני · פלח להרוב ופלח להרב : עד יעבור זעו׳ · עד תעבור הרעה :

חרף

טַלּוּק עַל יְיָ סְיַבְּרָךְ וְהוּא יְזַן יָתָךְ
לָא יִתֵּן לְעָלְמָא חוּסְרָנָא לְצַדִּיקָא
ואנת אֱלָהָא בְּמֵימְרָךְ תּוֹרֵית
יַתְרוֹן לְגוּחֲמָם עַמְּיָקָא בַּרְבֵי טָרֵי
קְטוֹל וּנְכִילוּ לָא יֶחֱטוּן פַּלְגוּת
יוֹמֵיהוֹן וַאֲנָא אִתְרַחֵיץ בְּמֵימְרָךְ :
לְשַׁבְּחָא עַל כְּנִישְׁתָּא
דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְּלָא לְיוֹנָה שְׁתוֹקָא
בְּעִידָן דִּי מִתְרַחֲקִין מִן קֳרְוֵיהוֹן
וְחָזְרִין וּמְשַׁבְּחִין לְמֵרֵי עָלְמָא דִּיךְ
דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים כַּד אֲחָרוּ יָתֵיהּ
פְּלִשְׁתָּאֵי בְּגַת : חוּס עָלַי יְיָ אֱלָהָא
אֲרוּם שַׁפְיָנִי תְּחוֹרוֹי יְשׁוּבִי גְּבַר
חַיָּיב כָּל יוֹמָא מְגִיתָא יְדַחֲקִנָנִי :
שַׁפְיָין גַּרְמֵי מְעִיקִין מְגִיחִין לִי אֱלָהָא
עֵילָאָה דִּי כוּרְסֵיהּ בְּמֵרוֹמָא : יוֹמָא
דְּאֶרְחַל אֲנָא עֲלָךְ אֶתְרַחֵיץ :
בְּמֵימְרָא דִּינָא דֵּאֱלָהָא אֲשַׁבַּח
בְּמֵימְרֵיהּ בֵּאלָהָא אִתְרַחֵיץ לָא
אֶדְחַל מַה יַעֲבִיד בִּשְׂרָא לִי :
כָּל יוֹמָא מְטוּלְתִּי טָרְחָן עָלַי כָּל
מַחְשַׁבְתְּהוֹן לְבִישׁ :
וְיִשְׁתּוֹן כְּמַנָא הֵינוּן אִסְתַּתְּרוּ יִסְמְרוּן
הֵיכְמָה דְּמִחֵינוּ עֲבָדִי לְנַפְשִׁי :
עַל שְׁקָרָא דִּי בִּידֵיהוֹן רוֹקֵן יַתְהוֹן
בְּרוּגְזָא עַמְּיָא תְּמַסְכֵּן אֱלָהָא :
יוֹמֵי טַלְטוּלִי מָנֵיתָא אַנְתְּ שַׁוֵּי
דְּמָעָתִי בְּזִיקָיךְ יְיָ הֲלָא בְּחוּשְׁבָּנָךְ :
הֲבֵכֶן יְתוּבוּן בַּעֲלֵי דָּבְבִי מְחֲזָרֵי
קְרַל יוֹמָא דְּאֶצְלֵי דֵּין יָדְעִית אֲרוּם
אֱלָהָא בְּסַעֲדִי : בְּמֵימְרָא דִּינָא
דֵּאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵיהּ בְּמֵימְרָא
רַחֲמִין דְּיְיָ אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵיהּ :
בְּמֵימְרָא דֵּאֱלָהָא סַבְּרִית לָא אֶרְחַל
מַה יַעֲבִיד בַּר נָשָׁא לִי : עֲלַי קְבִילִת
אֱלָהָא נִדְרָיִךְ אֲשַׁלֵּם קוּרְבָּנִי
תּוֹדָן קֳדָמָךְ : אֲרוּם פַּצִּיתָא נַפְשִׁי
מִקְּטוֹל הֲלָא רַגְלִי מִן נְקוּפָא לְמַהֲלָכָא קֳדָם יְיָ בְּנִיהוֹר חַיָּיא :
דִּי אָמַר דָּוִד לָא תַּחְבִּיל אִרְזָאמַר עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים בְּמַעֲרְקֵיהּ מִן קֳדָם שָׁאוּל
בְּאוּסְפֵּלְיָא : חוּס עָלַי אֱלָהָא חוּס עָלַי אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ אִיתְרַחֲצַת נַפְשִׁי וּבְטִלַּל
שְׂכִינָתָךְ אֶחֱי רָחִיץ עַד דִּי עָבַר אֲרַגְּוָשָׁא :

נמסר לעיל בסיפראסי נ״א · באלהים ו׳ לף וסים׳ בשחים אהלל דברו · באלהים אהלל דבר באלהים
בטחתי לא אירא · באלהי׳ הללנו כל היום · בשחים יעשה חיל והוא יבום צדינו · וחבירו · הורד ג׳ וסי׳ חורד
עדיך מעליך · הורד אותם אל המים דגדעון · באף עמים הורד אלהים · לפני אלהים ד׳ וסי׳ ישב עולם לפני
אלהים · כי הצלת נפשי ממות דתהלות · וצדיקים ישמחו יעלצו · ויחר אף יי׳ בעזא דלה · נ״ז בברוז ג׳
וסי׳ כפני אחיו · מפני אבשלום · מפני שאול במערה ·

במערה חין לי מחסה זולתך : חוות · יש אומרים כמו מקרה יען הוא לשון למך :

תהלים נו

לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם
רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בְּאָחֳזוֹ אוֹתוֹ
פְּלִשְׁתִּים בְּגַת : חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־
שָׁאַפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם לוֹחֵם יְלַחֲצֵנִי :
שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים
לֹחֲמִים לִי מָרוֹם : יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ
אֶבְטָח : בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ
בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה
בָשָׂר לִי : כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי
כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לָרָע : יָגוּרוּ יִצְפֹּנוּ
הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי :
עַל־אָוֶן פַּלֵּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים
הוֹרֵד אֱלֹהִים : נָדִי סָפַרְתָּה אָתָּה
שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְסִפְרָתֶךָ :
אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא
זֶה יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי : בֵּאלֹהִים
אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר :
בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה
אָדָם לִי : עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם
תּוֹדוֹת לָךְ : כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת
הֲלוֹא רַגְלַי מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים :

נז

לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת
לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל
בַּמְּעָרָה : חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי
כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל־כְּנָפֶיךָ
אֶחְסֶה עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת :

לאל עליון קמצין וסים׳ קום עלה בית אל׳ ונקומה ונעלה בית אל׳ אליאכף בן לאל׳ לאל נמר עלי׳ חמפניו תשאון ויאמ׳ לאל סור מטנו׳ האומרים לאל סור בתרא׳ גם הוא עון פלילי׳ לכן אנשי לבב׳ וירב אמרינ לט׳ הן אני כפיך לט׳ שחר ח׳ וקמצי׳ וסים׳ נמסר בישעיה סוף סימן ח׳ גרול נ׳ וחס׳ בלישו׳ וסי׳

א לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם׃ הַאֻמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ
ב בְּנֵי אָדָם׃ אַף־בְּלֵב עוֹלוֹת תִּפְעָלוּן זוֹ׳ ג׳ כתי׳ כן׳ ג חמס
בָּאָרֶץ חֲמַס יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן׃ זָרוּ ג׳ ב׳
ג רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דִּבְּרֵי כָזָב׃ ר׳
ד חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת־נָחָשׁ כְּמוֹ־ ס׳ ס׳
פֶתֶן חֵרֵשׁ יאטם אָזְנוֹ׃ אֲשֶׁר לֹא ס׳ ס׳
ה יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים חוֹבֵר חֲבָרִים ה׳ נקט׳
מְחֻכָּם׃ אֱלֹהִים הָרַס־שִׁנֵּימוֹ ס׳ לפ׳ לף
בְּפִימוֹ מַלְתְּעוֹת כְּפִירִים נִרְתּוֹץ׳ ס׳ ס׳
יְהוָה׃ יִמָּאֲסוּ כְמוֹ־מַיִם יִתְהַלָּכוּ׃ חכי׳ ת׳
ו לָמוֹ יִדְרֹךְ חִצָּיו כְּמוֹ יִתְמַלֵּלוּ׃

ז כְּמוֹ־יָמֵס תְּהִלֶּכְנָה לוֹ יִמְתֹּחַ קַשְׁתּוֹ וְיַדְרְכֵהוּ׃ ז׳ ת׳
ח כְּמוֹ־שַׁלְמָה תָּמֵס יַעֲבֹרוּ נֹפֶל אֵשֶׁת וְלֹא חָזוּ שֶׁמֶשׁ׃ ח׳ ת׳
ט בְּטֶרֶם יָבִינוּ סִירֹתֵיכֶם אֲטָד כְּחַי כְּסַעַר יְשַׁלְּעֶנּוּ חָרוֹן׃ ט׳ ת׳
י יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע׃ י׳ ת׳
יא וְיֹאמַר אָדָם אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֵשׁ אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ׃ יא׳ ת׳

יב אֵלַי שִׁמְרָתוֹ אֶעֱשֶׂה׃ אֱלֹהַי מִשְׂגַּבִּי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהַי יַרְאֵנִי בְשׁוֹרְרָי׃
יג אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃
יד חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגַאֲוָתָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃
טו כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
טז וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיָסֹבְבוּ עִיר׃
יז הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וְילִינוּ׃
יח וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃
יט עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃

נט

א לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּשָׁלַח שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃
ב הַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃
ג הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃
ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה׃
ה בְּלִי־עָוֹן יָרוּצוּ וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃
ו וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃
ז יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיָסֹבְבוּ עִיר׃
ח הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵימוֹ כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃
ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תַּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם׃
י עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃
יא אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי׃
יב אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכָּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃
יג חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגַאֲוָתָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃
יד כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
טו וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיָסֹבְבוּ עִיר׃
טז הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וְילִינוּ׃
יז וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃
יח

פעלול. יש פותרין למלת בלעז ויש פותרין כמו מבולת מים וכפל הלמ"ד כמו מן יתל קצירו ומעלל: תמים. כתם והולך תמם עם דבר הוא"ם יסוד עיקר הוא והת"ו בו יסוד כמו ת"ו על תבל עפו: נפל חסת. טלפה בלעז מחין להם עיני והיו תכשיטת דמתרגמינן לבושתך כך פירשוהו רבותינו ויש פותרין נפל על חסם כמו חסת הזמה ויש ת"ו בלמ"ד דבקות כמו עטרת תפארת תמנך כמו כפל על חסם מלת חזו הכפלים עמם וללמוך רחמון הוי כפל וחסת כמו וחכי ככבם חלוף מהות כמו ככם וחלוף ופי' מכחם ככבם וחלוף הוא סור חף כחן כפל וחסת ב"ה להגיה:

בטרם יבינו סירותיכם אטר. חסר בטרם. ירעו קושם רשים סלכם להיות חטרים קשים כלו פר סלח יגדלו בני הרפעים: כמו חי כמו חרון. כלומר בגבורה ובחוזק ובחרון יפרפר הקב"ה חי לעון גבור: ויאמר חרם חך פרי לפריך. ויחת יחמרו הבריות ורחו ים פירות ותבלום סכר במעשה הצדיקים סכים הקב"ה נקמתם: יש להגיד דיין עופט רשעים בארץ: על תבל תצמוד. כך קרוי שם המזמור על שם שהיה קרוב למות ולהיות כשחק ומבקש רחמי על הדבר: ויסתרו חת הבית. כשחמרו להם מיכל חולה הוא ומבריחתו בלילה: יגורו עלי. לכוס בביתי לשמרני: בלי עון. לא חטאתי להם: ויכונו. מזומני להרוג: לקיצה לפקוד כל הגוים. ואת הלא הרשעים שפוט כמשפטי הגוים ועליהם חל תחן: יאובו לערב וגו'. הכח יבינון בפיהם. פתרון שני מקדתו' הללו כולו על זה יאובו לערב לח דים זה שעשו ביום חלח חף לערב יאובו על רעת'לשון חלוח חברת וחלח חין העיר ותם עשו ביום הכח כל היו'יבינו בפיהם לרגל עלי ז מלות: חרבו בשפותיהם וחומר בלבם מי שומע: ואתה יי' תשחק לכל גוים תשחק גם לרשעים הללו: עזו אליך אשמרה. עזו ותקפו על חוכבי החזק עלי'ך חשמרה ותפסה לעזרני היחכו: יקדמני. יקדיש לי עזרתו קרים שתללוט בירי עוכלי: ירחני בעוררי. מה מחני תחב לרחות: ל תהרגם. פחין זו כוקים הכבדת: פן יסכחו עמי. כי כל המתים מעלחכחים ל"ת הכיעמו מנכסיה' ביום עכיים וזה נקרים שתזכר לחרך ימי: חטחת. על פיהם: הו'דבר שפתימו וכלכדי בגחוכם הענויים הכרדפי' על ורים' חפני חללה וכבחם עהם מקפדים: כלה. חוקם בחמתך תלך העופט וידעו כי חתה מושל ביעקב: ויאובו לערב. מחובר לחקדת העליון חטחת פיהו הם מדברים ביום ולערב הם שבים לחרוב חוקם שהללוהו עליהם: המה יכיעון לאכול. כחשר עשו הכלבים כל הלילה הם חינם שבעי' שולינו מתוך שבע' ויעמו ואם

כמו שבלול. בדכרי הקדמונים ז"ל ברית מבלול וחוץ כדמו"ר בחי' פיהם בהליכם וים חומרים כי למ"ד מבלול כפול והוץ כמו מבולת מים גם הוץ כפול ובתה הומר דקדוק חסת רק כשהה"ה סיומן לעון נקב'עטר'תפחר'וכחשר יהליכו הה"ה בת"ת תמוב המלה מלכיל בין מתהיה המלה כתוב כמו תפחר'יפר'חן חיב כמוב'וכבם עטרת תפחרת וכבם חסת בתחל'חסה וחח בין חסת בין מתהיה כמול'כמו חסת חים חולת תהיה מחובם כחסת יפת תוחר:

בטרם יבינו. חת'רב הוי"ל כי בחילת פרח הפ"ן כמו קסו'וכדברי חכמי יפרחל חביוכות ופכה הטעם בטרם מיבחל המירות יסוב לטר יפערם הם מתקומם וטעם הוי כחשר הם בכח הכי א עם לחים: כמו חרון כחרם פיפער הפץ מתקומו בחרון ים חומרים בטרם יבינו המביני פיגדלו פירותיכם עהם קוסים קטני' ויסובו כמו חטר עהם נרוחים כמו סיעפה החי בחרות חפו כן יפער' העם: ימחת בדיק: ויחמר: מפטים: המלחכים כי ממכון מבתם תבוחתה הנזרות על כל הארץ בדב' העם הנכבד: למנצח: בחלות מחול: הכילני' תתנבני' תחנני כי הייתי במקו'טפל: הכילני' טעם ומחכתי דמיט. ככגד להמיקו: כי' יגורו' כמו יתקבצו ומשמו הטוב הזרע במגורה ים חומרים יפכבו קבי'הבי': כלי' הטע' כי לח פטעתי' ולח חטח לי ולח עון מבעבור זה ירוצו להקים ממני וטעם פור'ככגד ויחמרו חת הבית' ולחקח' טעם חלהי בבחות מעלה בחמים ולהי בבחות מטה עהם יפרחל: ל החון כל בוגדי חון' בלי זה גוי יהיו: יפובו' דמה חותם לכלבי' עהם נובחים בלילה לעמור המריב ככה זה חומרי הבית: הנה יביעון. כמו הכלבים נובחים: כי מי' ישבעו כי חין חלהים טומע בורם: ואתה' דרך מעל

אשמרה ב' זוגין מתחלפת ב' עכיהה' פרק יחיו

נמסר בסרר וישמע יתרו. חטאת ז'פתחין וסימ'נמסר בסוף תצוה ובשמואל א' סימ'ב'. וידעו'ל רפין בקריא'וסימ'היום הזה יסגרך' כל הקהל הזה' ענני יי'ענני' ועתה יי'אלהינו הושיענו דמלכים' וחברו דישעיה' אים איפוא חכמיך' לבעו יראו וידעו דישעיה' כי יהיו לו לעבדים דלה' וידעו כי אתה שמך כלה בחימה' וידעו כי ידך זאת:

כי תוכל לחברם בכל עת על כן ל תהרגם בהכיעם' עזו' ותה הל מהעזו בעכמו' ליך חמורה כטע'ל מחורי'הם כנגד ויחמרו חת הבי'על כן חמ'הקיפה: שהי' הוח כבת חסדי מירע מלח פעמתי להם הו'יקדמני למלם להם כפעלם: ירחני בעוררי' תחוקי': לל' יתפלל למם מלח יהרגם פן יפכחו עמי מעמי הפם ברפעים: הניעמו' לבקם לחם כחמר הזכיר בכלבים הם יכיעון לחכל וטעם בחילך הם יפרחל: והורידמו' מחעלת עמרם: מגננו' הוח מלבנו בחמת רמז בעבור מחול המלך מפוה להמיקו: חפות' קשור עם והורידמו בעבור הטחת פיהו: ויללו בגחוכם' כנגד כי מי טומע: ומ"לה' ומקת הלות והכחם מעמו יכפר זה לזה: כלה' פעמי'מעט מעכו ובכוף וחוכמו וטעם מוסל ביעקב כחמר הזכיר חלהי יפרחל וטעם כי חלהי בבחות מעלה מטה עהם יפרחל: ל החון כל בוגדי חון' בלי זה גוי יהיו: יפובו' דמה חותם לכלבי' עהם נובחים בלילה לעמור המריב ככה זה חומרי הבית: הנה יביעון. כמו הכלבים נובחים: כי מי' ישבעו כי חין חלהים טומע בורם: ואתה' דרך מעל

חלהי העמים חלילים וחלהי יפרחל טופט בדק: ויפובו' הנפתרים חל יהיו ככלבים לבקם לחם על כן: המה' ל' יפרת בעבור פניס הם ל' יפבעו ל' ילינו' וחני

נט וישמרו ב' דגשי' וסימ'בטלח שאול ויאמרו חבות' משמרת אלהיהם' הקיצה ג'וסימ'הוי אומר לעון הקיצה' והקיצה אל תזנח לנצח' חקיצה לפקד כל הגוים' וח'קיצה למשפטי' אשמורה חד מן ג' זוגין קדמא שי"ן ותניינא זי"ן וסימ' נמסר בסלכים חלק ב' סימן א"ו וחלופי' ג' זוגין קדמא זי"ן ותניינא שי"ן וסימ'

לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּשָׁלַח שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה: בְּלִי־עָוֹן יָרוּצוּ וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה: וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיסֹובְבוּ־עִיר: הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ: וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי: אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנָּנוּ אֲדֹנָי: חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגַאֲוָנָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ: כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה: וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיסֹובְבוּ עִיר: הֵמָּה יְבַזְּרוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּן וַיָּלִינוּ:

נמסר בסרר וישמע יתרו. חטאת ז'פתחין וסימ'נמסר בסוף תצוה ובשמואל א' סימ'ב'. וידעו'ל רפין בקריא'וסימ'היום הזה יסגרך' כל הקהל הזה' ענני יי'ענני' ועתה יי'אלהינו הושיענו דמלכים' וחברו דישעיה' אים איפוא חכמיך' לבעו יראו וידעו דישעיה' כי יהיו לו לעבדים דלה' וידעו כי אתה שמך כלה בחימה' וידעו כי ידך זאת:

כי תוכל לחברם בכל עת על כן ל תהרגם בהכיעם' עזו' ותה הל מהעזו בעכמו' ליך חמורה כטע'ל מחורי'הם כנגד ויחמרו חת הבי'על כן חמ'הקיפה: שהי' הוח כבת חסדי מירע מלח פעמתי להם הו'יקדמני למלם להם כפעלם: ירחני בעוררי' תחוקי': לל' יתפלל למם מלח יהרגם פן יפכחו עמי מעמי הפם ברפעים: הניעמו' לבקם לחם כחמר הזכיר בכלבים הם יכיעון לחכל וטעם בחילך הם יפרחל: והורידמו' מחעלת עמרם: מגננו' הוח מלבנו בחמת רמז בעבור מחול המלך מפוה להמיקו: חפות' קשור עם והורידמו בעבור הטחת פיהו: ויללו בגחוכם' כנגד כי מי טומע: ומ"לה' ומקת הלות והכחם מעמו יכפר זה לזה: כלה' פעמי'מעט מעכו ובכוף וחוכמו וטעם מוסל ביעקב כחמר הזכיר חלהי יפרחל וטעם כי חלהי בבחות מעלה מטה עהם יפרחל: ל החון כל בוגדי חון' בלי זה גוי יהיו: יפובו' דמה חותם לכלבי' עהם נובחים בלילה לעמור המריב ככה זה חומרי הבית: הנה יביעון. כמו הכלבים נובחים: כי מי' ישבעו כי חין חלהים טומע בורם: ואתה' דרך מעל

חלהי העמים חלילים וחלהי יפרחל טופט בדק: ויפובו' הנפתרים חל יהיו ככלבים לבקם לחם על כן: המה' ל' יפרת בעבור פניס הם ל' יפבעו ל' ילינו' וחני

ואני עזך כנגד עוזו לך לתמיכה וחסדך כנגד : תלהי חסדי ולבקר הסך הכלבים כי ביום יכומו : כי היית משגב לי : כמשמעו תפלתי מתקומי תסגבני : עזי : הזכיר בתחלה עזו שהעוז בעכמו וחסד הסם כבת חסדי ובעבור זה אמר אחר לתעיר עזך כי אתה עוזי כמו עזי וזמרת יה וכנגד חסדך תאמר אלהי חסדי :

למנצח על שושן עדות מכתם לדוד בהצותו את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב יואב ויך את אדום בגיא מלח שנים עשר אלף : אלהים זנחתנו פרצתנו אנפת תשובב לנו : הרעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי מטה : הראית עמך קשה השקיתנו יין תרעלה : נתתה לירא אין נס להתנוסס מפני קשט סלה : למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני : אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד : לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי : מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי : מי יובלני עיר מצור מי נחני עד אדום : הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו : הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם : באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו :

ואני אשיר עזך ארנן לבקר חסדך כי היית משגב לי ומנוס ביום צר־ לי : עזי אליך אזמרה כי אלהים משגבי אלהי חסדי : ס

למנצח על־שושן עדות מכתם לדוד ללמד : בהצותו את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב יואב וך את־אדום בגיא־מלח שנים עשר אלף : אלהים זנחתנו פרצתנו אנפת תשובב לנו : הרעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי־מטה : הראית עמך קשה השקיתנו יין תרעלה : נתתה לירא־יך נס להתנוסס מפני קשט סלה : למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני : אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד : לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי : מואב סיר רחצי על־אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי : מי יובלני עיר מצור מי נחני עד־אדום : הלא־אתה אלהים זנחתנו ולא־תצא אלהים בצבאותינו : הבה־לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם : באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו :

ואנא אשתבח עושנך ואשבועלעזך צפרא וטובך ארום דחויתא משזיב לי ורוחצני ביומא דעיק לי : עושני לוחך אשתבח ארום אלהא שזבותי אלהא טובי :

לשבחא על עתיק סהדותא די בני יעקב ולבן פרשגן על יד דוד לאולפא : כד כנש דוד משיריין ועבר על אגר סהדותא ואגיח עם ארם די על פרת ועם ארם די עם צובה ומן בתר כן תבו יואב ומחא ית אדומאי במישור מילחא נפלו מן חיליהון דדוד ויואב תריסראלפין : אמר דוד אלהא שבקתנא תקיפתא עלנא תקוף רוגזא תוב ביקרך לנא : ארגישתא ארעא דישראל זעזעתא ורקקתא ירהא אסי תברייתא ארום אתמוטטא : אחמיתא עמך קשיא אשקיתנא לנא חמר דילוט : יהבתא לדחיליך נסא לאיתנפאה ביה מן בגלל קושטיה דאברהם לעלמין : מן בגלל זכותיה דיצחק יתפצין רחומיך פרוק מטול חסידותא דיעקב וקבל צלותי : אלהא ממלל בבית מקדשיה אבוע ארום יתגברון ביה ישראל איפליג ביזתא עם בני יוסף דיחבין בשכם ובמישר סוכות אימשח משחתא ואפליג עמא : עמי חוון דבית גלעד ועמי חוון דבית מנשה וגיברין דבית אפרים עושנא דרישי ומדבירי יהודה ספריא דבית אולפני : בעטתיית מואבאי איטמשו ריגלי באדום גיברי חילך דוד שיזוגי על פורקת קדל גיברי אדום טלקית מסאני עילוי פלישתאי יביבי כנישתא דישראל : מן הוא דאוביל יתי לקרתא חרוצא דצור מן הוא דדברני עד ארום : הלא אנת הוא יי שבקתנא ולא תיפוק אלהא עם חילותנא : הב לן סעדא ממעיקא ומגן הוא פורקנא דבר נשא : בשיקרא דיי נעביד חילא והוא יכביש מעיקן :

למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד בהצותו את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב יואב ויך את־אדום בגיא־מלח שנים עשר אלף : אלהים זנחתנו פרצתנו אנפת תשובב לנו : הרעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי־מטה : הראית עמך קשה השקיתנו יין תרעלה : נתתה לירא־יך נס להתנוסס מפני קשט סלה : למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני : אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד : לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי : מואב סיר רחצי על־אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי : מי יובלני עיר מצור מי נחני עד־אדום : הלא־אתה אלהים זנחתנו ולא־תצא אלהים בצבאותינו : הבה־לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם : באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו :

גלעד ועמי חוון דבית מנשה וגיברין דבית אפרים עושנא דרישי ומדבירי יהודה ספריא דבית אולפני : בעטתיית מואבאי איטמשו ריגלי באדום גיברי חילך דוד שיזוגי על פורקת קדל גיברי אדום טלקית מסאני עילוי פלישתאי יביבי כנישתא דישראל : מן הוא דאוביל יתי לקרתא חרוצא דצור מן הוא דדברני עד ארום : הלא אנת הוא יי שבקתנא ולא תיפוק אלהא עם חילותנא : הב לן סעדא ממעיקא ומגן הוא פורקנא דבר נשא : בשיקרא דיי נעביד חילא והוא יכביש מעיקן :

להתנוסס ׳ אעלזה ג׳ב׳ח׳ס׳ו׳א׳ס׳ל׳ו׳סי׳ ואני בי׳י׳ אעלוזה דחבקוק ׳ אלהים דבר בקדשו ׳ וחברו ׳ קדמא מל׳ ׳ ולא תצא ו׳ וסי׳ נמסר ביחזקאל סי׳ כ״ד ובסיפרא סימן ב״ד ׳ באלהים ו׳ ך״ף וסי׳ נמסר בסיפרא סימן נ״ו ׳

ס׳שושן ב׳פתחין וסי׳ מעשה שושן באולם ׳ למנצח על שושן עדות ׳ וכל שושן חבירה דכוותי׳ ׳ את נ׳ פתחין בטעם וסי׳ נמסר בסיפרא ריש סי׳ מ״ז ׳ אלהים זנחתנו נ׳ ובסיפרא וסי׳ ׳ אלהים זנחתנו ופרצתנו ׳ הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא ׳ וחברו הלא אלהי ׳ נתתה נ׳ ך״ף וסי׳ שבחה בלבי ׳ ליראיך נס

ואנא אשתבח עושנך ואשבועלעזך צפרא וטובך ארום דחויתא משזיב לי ורוחצני ביומא דעיק לי : עושני לוחך אשתבח ארום אלהא שזבותי אלהא טובי :

לשבחא על עתיק סהדותא די בני יעקב ולבן פרשגן על יד דוד לאולפא : כד כנש דוד משיריין ועבר על אגר סהדותא ואגיח עם ארם די על פרת ועם ארם די עם צובה ומן בתר כן תבו יואב ומחא ית אדומאי במישור מילחא נפלו מן חיליהון דדוד ויואב תריסראלפין : אמר דוד אלהא שבקתנא תקיפתא עלנא תקוף רוגזא תוב ביקרך לנא : ארגישתא ארעא דישראל זעזעתא ורקקתא ירהא אסי תברייתא ארום אתמוטטא : אחמיתא עמך קשיא אשקיתנא לנא חמר דילוט : יהבתא לדחיליך נסא לאיתנפאה ביה מן בגלל קושטיה דאברהם לעלמין : מן בגלל זכותיה דיצחק יתפצין רחומיך פרוק מטול חסידותא דיעקב וקבל צלותי : אלהא ממלל בבית מקדשיה אבוע ארום יתגברון ביה ישראל איפליג ביזתא עם בני יוסף דיחבין בשכם ובמישר סוכות אימשח משחתא ואפליג עמא : עמי חוון דבית גלעד ועמי חוון דבית מנשה וגיברין דבית אפרים עושנא דרישי ומדבירי יהודה ספריא דבית אולפני : בעטתיית מואבאי איטמשו ריגלי באדום גיברי חילך דוד שיזוגי על פורקת קדל גיברי אדום טלקית מסאני עילוי פלישתאי יביבי כנישתא דישראל : מן הוא דאוביל יתי לקרתא חרוצא דצור מן הוא דדברני עד ארום : הלא אנת הוא יי שבקתנא ולא תיפוק אלהא עם חילותנא : הב לן סעדא ממעיקא ומגן הוא פורקנא דבר נשא : בשיקרא דיי נעביד חילא והוא יכביש מעיקן :

למנצח

למנצח · מתעה אלהים רנתי · כוונת פיוט והעד מהות כמוך מהות נקוד בפתח: ממעה רנתי · בגלוי ותפלתי בלב כנגד חכה: מקצה הארץ · מהות רחוק מאהל יל
לן הות הטעם ח"ם מלי בקצה הארץ מהו' מקו' מפל בכור ירום מתני והטעם מיהיה רם ממני סם תכחני: כי · ותמיד היית למגדל עז על כן לתלוה לנורה ולהיותי
חוסה בכל כנפיך בחמת: כי למ"ר לנדרי נוסף כמו המליטי לאבשלום והטעם מנדרתי נדר סם תמלא סאלתי לסכון בהלוך והטעם נתת ירושת מיראי שמך יפר"ס נתת
ירושה ליריאי שמך: זמי · המעם מתבקש מתחיל מני רבות מיטב בבית המס לעברו כנגד עולמים וטעם תוסיף כמו ירחת יי' תוסיף ימי' רק תת"ו לנכח המס: יפב·

רשי

מקצה הארץ · לפי על פי מלכי
ליחוק תלכני מלכי מסלח על
חובי למלחמה הלוך לחקר בעטף
לבי עליהם ובל מה לחי קורת לך
מתכחני בעמר מהות רם וחזק
ממני: תגורה כיהלוך מלחמים.
זכני בעולם הזה ולעולם הבא:
נתת ירושת יראי שמך · החזרת
עדי ירושתם על ידי: ימים על
ימי מלך תוסיף · חס כנזר עלי
למות בחור הוסיף ימים על ימי
עד שעבותי יהיו מבעי' מנה כמו
שני דור ודור: יפב· המלך
לעולם לפני אלהים: חסד ואמת
· מהות עמוק בהם יהו מזומנים
לנברו · מן הזומנים כמו ויתן יי'
קיקיון: כן תזמרה כמו מתטיב
לי כן תזמרה שמך להיותי מפלס
נדרי יום יום: על ידיתון · סם
כלי שיר ומדרש חבר על הדיעות
ועל הדיעין הנבזרים על ידי אל
מ' לויכיהם: דומיה נפשי מכפה
כפשי כמו דום לי' והתחולל לו:
לא תחות רבה · מהות גדולות
ומדרש אגדה רבה ביהכס:
תהותתו' מכחם פי' מנזרת התיו
לאלה ויתן ריחמי עם עד תכס
תלפסו על חיים ולי כרחה עים
לפותרו לעון חות וייהו ה"ח ות"ת
סורים כחסר יחת' מן תת מות כך
יחת' מן יסור הת הות ולעון רבי'
הות והיו לעון מחסבת ותרמית
יום מפרמי' תהותתו כמו תהריבו
כלום' תהריבו לעוכר' על בני חרס
ברע ודימוהו ללעון הערב כ
כמרבה כדברים: כקיר נטוי·
המוכן ליפול על בני חרס:
מפחתו · לפי מפחם יגורים מן
בני חרס ממש ימליך ויפלם לכס
נמולכם יעבתם להריח פלים ה
הרעה: בפיו פם על כל אחד ואחד
מהם יברכו · ובקרבו' ובמחסבת
יקללו סלה: לך הכל בני חרס·
אהל תרעו מפס מאחר מהקבים
מחפה לנו בעת צרה סלה:
במאזנים לעלות · הם בהו לעלות
במאזנים הם והבליסם פוין כן
פעמו ומדרשו לעניין הזונות:

חיל

סא למנצח · על־נגינת א
לדוד: שמעה אלהים רנתי הקשיבה
תפלתי: מקצה הארץ אליך אקרא
בעטף לבי בצור־ירום ממני תנחני:
כי־היית מחסה לי מגדל־עז מפני
אויב: אגורה באהלך עולמים אחסה
בסתר כנפיך סלה: כי־אתה אלהים
שמעת לנדרי נתת ירשת יראי שמך
: ימים על־ימי־מלך תוסיף שנותיו
כמו־דר ודור: ישב עולם לפני
אלהים חסד ואמת מן ינצרהו: כן
אזמרה שמך לעד לשלמי נדרי יום
יום: סב למנצח על־ א
ידותון מזמור לדוד: אך אל־אלהים
דומיה נפשי ממנו ישועתי: אך־
הוא צורי וישועתי משגבי לא־אמוט
רבה: עד־אנה תהותתו על־איש
תרצחו כלכם כקיר נטוי גדר הדחויה
: אך משאתו יעצו להדיח ירצו כזב
בפיו יברכו ובקרבם יקללו סלה:
אך לאלהים דומי נפשי כי־ממנו
תקותי: אך־הוא צורי וישועתי
משגבי לא אמוט: על־אלהים ישעי
וכבודי צור־עזי מחסי באלהים:
בטחו בו בכל־עת עם שפכו לפניו
לבבכם אלהים מחסה לנו סלה:
אך הבל בני־אדם כזב בני־איש
במאזנים לעלות המה מהבל יחד:

דומיה ד"א חס וסים ולילה לא דמיה לי · נאלמתי דומיה · אך אל אלהים דומיה נפשי · לך דומיה תהלה
קדמא חס · ירצו ד' וסים או אז יכנע לבבם הערל · והארץ תעזב מהם · ואחריהם בפיהם ירצו סלה · אך
משאתו יעצו להדיח · מחסה ט' רפי' בלישב' בקריא' וסים' בטחו בו ככל עת · אלהים לנו מחסה ועוז · וי'
מציון ישאג · כמופת היית לרבים · אל תהיה לי למחתה · שוב לחסות בי' מבטוח · וחברו טוב לחסות
בי' · ישלם י' פעלך ותהי משכרתך שלמה · חנני י' כי בך חסיה נפשי · וכל אחסה דכוות' רפי' בא ובצל
כנפיך אחסה · מסורתא אחרית · מחסה ג' ב' דגשי' א' רפי' וסי' וי' וסים מחסה לעמו · אלהים לנו מחסה ·
ואלהים מחסה לנו סלה ·

הכבוד לי ריק על הפס פהוח יפיעני ויכבדני: בטחו · אחר פהוכיח המהותתים פב לדבר אל עם הפס בטחו בו על כן בלמון
רבים: אלהים מחסה לנו סלה · כי עם מ"ם הפ"ס והזכיר מחסה כנגד מחסי באלהים: אך · בחרס אל תבטחו כי הם הבל וגם
ואלו על במאזנים בני חרס ובני חרס ה' וקס פ"ת מהפבל דרך משל כי הם הבל הבלי דברי מלחמה בנו · אל

אַל־תַּבְטַחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־ ג׳ ק״ף אל
תֶּהְבְּלוּ חַיִל כִּי־יְנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב ג׳ ב׳
׃ אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי ג׳
כִּי עֹז לֵאלֹהִים׃ וְלָךְ אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־ ג׳ ס׳ קמ״ץ
אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

א סג מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ ח׳ ק״ף
בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃ אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה כ״ם ק״ף
אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ ג׳ ס׳
בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם׃ כֵּן ג׳ ח׳ כ״ף ויתיב כן
בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וְכְבוֹדֶךָ׃ ל׳ ויתיב כן
כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי ח׳ ס׳
יְשַׁבְּחוּנָךְ׃ כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ ס׳
אֶשָּׂא כַפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע ס׳
נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֵּל־פִּי׃
אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת ס׳
אֲהָגֶּה־בָּךְ׃ כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִי וּבְצֵל ג׳
כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי ג׳
תָמְכָה יְמִינֶךָ׃ וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשֵׁו
נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃
יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים ס׳
יִהְיוּ׃ וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כ׳
כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דֹּבְרֵי־ ג׳ ס׳ ק״ף
שָׁקֶר׃ סר

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ שְׁמַע־אֱלֹהִים ס׳
קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי׃
תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת ס׳
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב
לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃

לֹא תֹאכְלוּן בְּטַלְיְמָא וּבְאוֹנָסָא לָא
תְקַבְּלוּן מְמוֹנָא אֲרוּם יְשַׁבַּח לָא
תְשַׁוּוּן לְבָא׃ אוֹרַיְתָא חֲדָא מְמַלֵּיל
אֱלָהָא וְתַרְתֵּין זִימְנִין דְּנַן שְׁמָעִית
מִן פּוּם מִשֶּׁה סַפְרָא רַבָּא אֲרוּם
עוֹשָׁנָא קֳדָם אֱלָהָא׃ וְלָךְ
אֱלָהָא לְמֶעְבַּד טִיבוּ לְצַדִּיקַיָּא אֲרוּם
אַתְּ מְשַׁלֵּם לְאֱנָשׁ הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃

תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּעִדָּן
מֶהֱוֵי בְּמַדְבְּרָא דִּי בְתִחּוּם שֵׁבֶט
יְהוּדָה׃ אֱלָהָא תּוֹקְפִי אַנְתְּ אָקוּם
בְּצַפְרָא קֳדָמָךְ צַהֲיִית לָךְ נַפְשִׁי
רָגִיג לָךְ בִּשְׂרִי בְּאַרְעָא צָדְיָא ו
וּמְשַׁלְהֵי מְדִלִּית מַוֵי׃ הֵיכְנָא
בְּאָתַר קוּדְשָׁא חֲמִיתָךְ זַכֵּי יָתִי ל
לְמֶחֱמֵי עוֹשָׁנָךְ וְיִקָּרָךְ׃ אֲרוּם
טַב הוּא חַסְדָּךְ דְּתַעְבֵּד לְצַדִּיקַיָּא
לְעָלְמָא דְּאַתְּ מִן חַיֵּי דְּיַהֲבְתָּא
לְרַשִּׁעַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין בְּגִין כֵּן
סְיָפוֹתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃ הֵיכְנָא אֲבָרֵכְנָךְ
בְּחַיֵּי בְּעָלְמָא הָדֵין בְּשׁוּם מֵימְרָךְ ל׳ ויתיב
אֶפְרוֹס יָדַי בְּצִלּוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ בתיתיי׳ לתן
הֵיךְ תְּרַב וְדַרְגִּין תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי ל׳
וְסִיפּוּנָן דְּתוּשְׁבָּחָן יְשַׁבַּח פּוּמִי׃
אֵין אֵידְכַּרְתִּיךְ עַל דַּרְגֵּשִׁי
בְּמַסְתַּרְתָּא אַרְגִּן בְּמֵימְרָךְ׃ אֲרוּם
הֲוֵיתָא סָעִיד לִי וּבְטַלַּל שְׁכִינְתָּךְ
אֲבוּעַ׃ אִדְבְּקַר נַפְשִׁי בָּרַר
אוֹרַיְתָךְ בִּי סָעֲדַת יְמִינָךְ׃ וְהִינּוּן
לְקֻבּוּרְתָּא יְרַבְּעוּן נַפְשִׁי יֵעָלוּן
בְּאַרְעִית אַרְעָא׃ יַדְּחַלּוּנִיהּ מְטוּל
מְחַת סַיְפָא מִיַּהֲבִית תַּעֲלַיָּא
יַהֲווֹיִן׃ וּמַלְכָּא יֶחְדֵּי בְּמֵימַר אֱלָהָא

חיל כי יבוא, אם תרהו רעים ממנו מבלי ונרל ז תעיתו לב חיל ממון יבוא
ימיח לסון תבובה: לחת דבר להים. שמעתי מתוכה שהיה ומה הן. השתים
כי עז לך לעלם לחים כמעשהו והשנית כי לך יי׳ חסד ואחיזה דבור שמעתם
מדבור אני על עשרת הדברו׳ שמעתי מהם שהבה פוקד עון ומוכר חסד עשרה

תוכיפו הבל על הבל:
לחת. כבר הזהירנו
העם פעם ושנים כי
העוז לעם הוא לבדו
והוא לברו יתן עוז
לנבח הו להעני׳ כנבר
כור עזו: ולך. לחר
כן יורה העם פעמים
חבר עם בני חדם
והזהירם והוריעם כי
הוא יעלם לחים
כמעשהו ים חומרים
כי לחת לעֵ כדרך
בילחרונה לך החבר:
מזמור לדוד בהיותו
במדבר. טעם זה
המזמור מהיה נכתב
ללבת ז קריית יערים
מקום החרון בעבור
הבתירו מפני שהול:
לחים. לחחרך.
כמו מוחר טוב הן
מגזרת מחר כמו
ולבן׳ כהיכלו מגזרת
בקר: כתוב לך׳
והנה כפני כבמת הל
מים ובעדי יבא כי
חין לחלת כמה חבר
במקרח: בחרן׳
כילו היתי בחרן
היה לחין עם מים
וחרן ענין כי כמקח
חרן לעון זכר נעתם
חרן ורביס כמוהו:
כן. הנה לחם׳ בלבי
וחרוך והטעם כילו
הייתי בקר׳ ולכי רוחה
עוך מהוח החרון
כמו ויתן לנבי עזו:
וכבודך. הסכינה:
כי טוב. הוח בעיני
לרחות חסדך מלחים
מוכן בקרב ישרחל
מחיים על כן נפתי
יעבחוך: כן. ככה
חברכך בעודי ו
ובברכת עמך חנח
כפי וכמוהו רבים:
כמו חלב. כמו לת
חלב החרן וכל חבר
בית מבעתי חולים
וטעם ונפתי רכנות
מחרכן לך בכל עפה
מחדבר׳ חו פי מיהללך
יהיה סבה מתרכן לך
כל עפה וזה קשור עם הבח לחריו: הם. כלחר חזכרך תתענג חז נפשי:
בחמתורו׳, הם פלם כי לחי חייב להודו׳ לך כי לתה עזרתני ובהיותי בכל כנפיך
חרכן כעוף המכנן: דבק׳. לון לחבב׳ לנפשי רק לחריך גם לתה עזרתני להרב׳
בך וזה טעם בי תמכ׳ ימינך: והמה. והנה לח הזכיר עם המלטינים והמבלים
סורו לעולל רק רמז במלת והמה לעולם כמו תבואהו עולה: יבואו. המה
בתחתיות חרן כמו עולה ונפלה תמכה יגירוהו, יגירו המגירים כמו ויחמר
ליוסף כל חת מסם: והמלך. יש לומרי כי הוח עולל והנכון בעיני כי הוח דוד
וטעם כל הנשבע בו בלשון כמו קשבע כל לעון והפר פי דוברי שקר. יש לומרים
כי טעם הנשבע בו בעבור שבוע שקול: למנצח. שעם לחים קולי בעיני, טעם
קולי שתבור חיי. תסתירני מסוד, הסוד הוח בסתר על כן תסתירני: מרגשת, כמו למה רגשו גוים: למר שננו, כחץ שנון: דרכו חצם, כבר פירשתיו בפעמו׳ ידריך

הנשבע ב׳קמץ וסים׳ יתהלל כל הנשבע בו. כשוב כחטא הנשבע כאשר, ס׳ר למנצח מזמור, ל׳ף וסימן נמסר בסיפרא סימן לא׳

לירות במסתרים סם׳ זורחו בחמיסם: יפארו לטמון מוקשים׳ ידברו ל המלך
בצריה דברי׳ טיזוני׳ עתפי׳ התלך לה הבין למה היו עוסין כך והם היו מתכוונ׳
לטמון לרגליל מוקשים להלבד בהם שאמרו לרגיים תתייעטו כל פרכי מלכותך
ונו׳ לקיומה קיים מלכה ונו׳ פלה יתפלל עוש חדש תפלתו לפני עוש זוה חזן
מתך עד פלפים יום: יחפפו עולות׳ מבקשים עלילות כמו פכתוב׳ הזו בעין עילה להפכת׳
לרעיל: מתכוני כלב ולה נילו דעת׳ את חפץ העלילה המחוש׳ על ירם וקרב מחפבותם ועומק
לבם: וקרב חים׳ חים מהם כל אחד ואחד טתן מחפבתו:
ויורם פלהים׳ ירה חוטם לנוב חריות כדכתיב ואתך מלכה והיתיו לנבריה אך די חכלו קדמוהי די רגיל ולנוב חריות׳ רמו ונו׳: ויכפילוהו עליתו לטומם׳ הכפלו פרימוהו ל להכפילו עליתו נהפך לטומם׳ יתמודדו׳ ברחפם להניע רחם ולפחק עליהם כל רוחה בם:
יפתח כריק׳ רגיל: ויתהללו כל ישרי לב׳ יתפארו על יוסר לבם ויפתבחו בעצתי׳ כי בטוחי הם פהפ׳ם בעזרת׳: לך דומיה תהלה׳ הפתיקה תהלה לך לפי פחין קץ לעבחך והמרבה ב בח תימנו הלל כנורא: אלהים הפוכן בניון׳ מכחתי׳ פימו כבוד תהלתו לה יוסר מדתי לך דומיה תהלה וכיחדומה הללוהו בחיתה בלטון הללו יה פם כן פתי לותיות מתורגם דחילך עזי וזמרת יה ויד על כם יה ולטון וגילו ברעל׳ דומה לזה׳: ל״ה לך דומיה תהלה אלהים בניון את חפר דוממת והחרפת על מה פעפו לוביך בניון תהלה היה לך סהיכולת בירך להנקם ואתה מחריך לף: דברי עוכות גברו מני׳ לפרך כולם לפניך לפי פהם רב חלה בכלל אחד אלו מתפללים לפניך פפעפנו אתה תכפרם: חפרי׳ מי חפר תבחר ותקרב חפר יפכון בחצרך: נפבעה בטוב׳ פבביתך ומקדופת היכלך פפביתך טורח פם: נורחנו׳ בצדקתך פענפו׳ בברקתך תענפו לעפות נורחות בגוים: מבטח׳ אתה ומכום לכל יוסבי קצות חרץ מקנה החרץ ועד קצותה: וים רחוקים׳ אפילו לרחוקי׳ פבים אתה מבטח בכל מקום ממעלתך׳ מכין הרים בכחו: פמצמיח ההרים פהם קבים בכחו ומזמן ומכין בהן מזונות ומכין מטר כדכתיב המכין לחרץ מטר׳ המצמיח הרים: נאזר בגבור׳ לפי פבח להזכיר גבורת גפמי׳ לחר כאזר בגבורה: מפביח׳ מפפיל וכן יחכם בחחור יפבחנה בפוח בלו אתה תפבח׳ מוכחי בקר וערב תרנין׳ לך חת הבריות יוסבי הקצות בבקר תומרי׳ ברוך יוסר המאורות ובערב ברוך מעריב ערבים: פקדת החרץ׳ כפתה חפן להטיב אתה פוקר את החרץ ומפקה אותה: רבת

בהיכלך: נורחות׳ הטעם כאפר יעבוד הגוי את הפם יפב בטח בלי פחד לויב ולא רעב והטעם כאפר אנו ירחוס אז תעכנו להומיענו וטעם בברך כלולו כתוב בברקך אז בברך פפעיבו תסובה וכפרת פעפנו׳ תחר ר׳ מפה מבטח כל קצוי חרץ כל תנפי כמו ובכל׳ מפרימה ולכפי רחוקים והטעם כי תומיע פהם בקצות החרץ ובים ולין יכולה בחדם להומיע׳ ולפי דעתי בעבור היות קצות כל גוף חיפם נוטות כמו בורח קצות החרץ וטעם וים רחוק׳ בעבור היות חני כדור החרץ ימים ואתר רחוק׳ בעבור היותם רבי׳: מכין׳ בעבור פהזכיר החרץ הזכיר ההרים בעבור פהם כמו עמורים וטעם כאזר בגבורה פנרחתה גבורת הפם בהרים הגבוהים מבלי על כן נקרלו הרגי׳ לל ולפי דעתי פהזכיר פהוח מבטח הדבר פליכנו נרחה וגבורתו נרחית בנוסות הגדולות תפביח׳ כמו הפבחם מפקיט כדרך תלה מופל בנחות היה בעבור פהזכיר וים רחוקים וטעם והמון לחומים הכמללים למים כמו את מי הנהר העכותים והכה הפם יומיעם מהבבורת ומהפר: ויירחו׳ יוסבי קמות׳ כנגד בית המקדם: מתותיך׳ והפ גבורות המטר כמו עוסה גדולות עד חין חקר וטע׳ מוכחי בקר הלותות היוסלות הנרחות בבקר ובערב בעבור ידבכו בני חדם והכה יהיה מלת תרנין יוכלה לפני פעולים ורבי מפה לחר כי תחלת היום והלילה מסוף זה תחלת זה הם פבת הרנכה: פקדת׳ זה הפסוק לחות על פכת בפורת היתה בניון וחפב החויב לכח על כוון להבילה במכור והפם פקדתרנו פהיח חרץ ישרחל׳ ויש חומרים תסוקקיה כמו ותסקיה והין זה נכון והער וכפ
פוקה רק הוח כמו וירם תולעים ויבחם וכבר בחם וכבה רבים וכן הוח פקדת החרץ וכבר פוקקתה ובעבור זה הזכיר פקדת: רבת

לְיָרֵאָה בְּטוּמְרָיָא דְלָא מוּם בְּתַכְיָף: יִגְרוֹן לֵיהּ וְלָא יְדַחֲלוֹן: יִתְקְפוּן לְהוֹן פִּתְגָם בִּישׁ יִשְׁתָּעוּן לְמִכְמַן תַּקָּלִין אֲמָרִין מָן חֲמֵי לְהוֹן: יְבַדְּשׁוּן לְמִשְׁבַּח עַיְלִין לְשֵׁיצָאָה זַכָּאִין בְּלוּשָׁא דְמִתְבְּלִישׁ בְּגוּף בַּר נָשָׁא וְהַרְהוֹרֵי לִיבָּא עֲמִיקָא: וְיִגְרֵי עֵילַוֵּי הוֹן אֱלָהָא גִּירָא בְּתַכְיָף וְיִתְכְּנוּן עַל מָחֲתֵיהוֹן: וְיִתְקְלוּן לְהוֹן לִישְׁנְהוֹן וְכָל דַּחֲמֵי בְּהוֹן: וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וְיִחַוּוּן עוֹבָדָא דַיְיָ אֱלָהִים וְעוֹבָדֵיהּ יְרַוְּחוּן מִתְבַּיְנִין: וְחֵדֵי צַדִּיקָא בַּיְיָ וְיִתְרְחֵיצ בְּמֵימְרֵיהּ וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל דְּרִיצֵי ל לִיבָּא:

תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד שִׁירְתָא:

קָדָמָךְ מְתְחַשְׁבָא תֵּיכָךְ שְׁתִיקוּתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא אֱלָהָא דִּי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּצִיּוֹן וְלָךְ יִשְׁתַּלְמוּן נִדְרַיָּא: מְקַבֵּיל צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִישְׁרָא יֵיזְוּן: פִּתְגָמֵי עֲוַיָן חָקְפוּ מִנִּי סוּרְחָנָא אַנְתְּ תְּכַפְּרִינוּן: טוּבוּ דְּתִתְבְּחַר וְתְקָרֵיב יִשְׁרֵי דָּרָתָךְ נֵיתְרוֹן צַדִּיקֵי נְשְׁבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְהֵיכְלָךְ: דְּחִילָן בְּצִדְקָתָא תְּקַבֵּיל צְלוֹתָנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָא סַבְרָא דְכָל סְיָפֵי אַרְעָא וְגַוְנַת יַמָּא דְּרָחִיקִין מִן יַבֵּישְׁתָּא: דְּאַתְקֵן מְזוֹנָיָא לְיַעֲלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ מְזָרֵיז בְּגְבוּרָתָא: מַכְאִיב רְגוּשׁ יַמָּא יֵרגוּשׁ גַּלֵּיהוֹן וְרִיכְפַת אוּמַיָּא: וְדָחִילוּ יַתְבֵי סַיְיפִין מֵאָתְוָתָךְ מַפָּקֵנֵי צַפַּר וְרֶמֶשׁ תְּסַדֵּר בְּפוּמְהוֹן שְׁבָחָא: אִידְכַּרְתָּה אַרְעָא וְאַשְׁקִיתָה

לירות במסתרים תם פתיחה ראם יחר איש במסתרים׳ וסים בלשון ארמי נזכרא קטל שלימא׳ עולת נ׳ כתיב כן חס׳ ו׳בחרא וסים׳ אבני׳ שלמות תבנה׳ אף בלב עולת תפעלון יחפשו עולת שמנו חפש׳ ועין ברי״ש סדר מקץ׳ ומעשהו נ׳ וסים׳ ויאבר מנוח עתה יבא דברך׳ ואיש בטעון

לירות במסתרים תם פתיחה ראם יחר איש במסתרים׳ וסים בלשון ארמי נזכרא קטל שלימא׳ עולת נ׳ כתיב כן חס׳ ו׳בחרא וסים׳ אבני׳ שלמות תבנה׳ אף בלב עולת תפעלון יחפשו עולת שמנו חפש׳ ועין ברי״ש סדר מקץ׳ ומעשהו נ׳ וסים׳ ויאבר מנוח עתה יבא דברך׳ ואיש בטעון

לְיָרֵאָה בְּמִסְתָּרִים תֹּם פִּתְאֹם יְרֵהוּ וְלֹא יִירָאוּ: יְחַזְּקוּ לָמוֹ דְּבַר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ מִי יִרְאֶה לָמוֹ: יַחְפְּשׂוּ עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מֻחְפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק: וַיָּרָם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֹם הָיוּ מַכּוֹתָם: וַיַּכְשִׁילוּהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנוֹדְדוּ כָּל רֹאֵיהֶם: וַיִּירְאוּ כָּל אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ: יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בּוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב:

סה

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר שִׁיר: לְךָ דֻמִּיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם נֶדֶר: שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ: דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֵנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם: אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ: נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים: מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה: מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וְהָמוֹן לְאֻמִּים: וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֶיךָ מוֹצָאֵי בֹקֶר וָעֶרֶב תְּרַנֵּן: פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ

ב׳חד מל׳ 5
5
ג׳ כתיב כן
5
ג׳ חל׳ 5
5
ג׳חד כתי׳ יור
ג׳
ג׳
ב׳ חיתו על חדבחת׳ ר׳ ג׳ חס׳
ב׳ כתי׳ כרחי׳ ג׳
5
5
5
5
5 ויחס׳

ר׳ג׳ת׳ ור׳ת׳ס

ומעשהו׳ ויירחו כל חדם ויגידו׳ סה דומיה ד׳וסים׳ נמס׳ בסיפ׳ ריש סים׳ סב׳ ישלם ב׳ קמץ וח׳ פתח וסים׳ לך דומיה תהלה׳ הן צדיק כחרץ׳ וירח מצוה הוח ישולם׳ קדמח פתח׳ קדוש ג׳ חס׳ וסים׳ מלכים יראו וקמו׳ נהר פלגיו ישמחו עיר׳ חשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך׳ וכל קודש חס׳ נכח׳ וזעם על ברית קודש׳ קצוי חרץ ג׳ וסים׳ נמסר בישעיה סים׳ לו׳

במסתרים ג׳ דגשים וסים׳ חם יסתר חיש במסתרים׳ ויורם ל ויחכ׳ ויחר ויירם

דחקים כלל חם׳ ו

בחתנת הוח פתוח וחו היה כמו כי עתה מבנו היה קמוץ והנה טעמו מיתתו לחפש המחופש וכל זה בחת׳ וזה טעם וקרב לים ולב עמוק: ויור׳ כנגד לירות: חן פתחום׳ כנגד פתחו יורהו: ויכפילוהו כנגד מבנו לטומם: ויירחו׳ כל חדם מרחה הטם מגמל המרעים כפי מחפבתם לעפות לבדיקים ולתמימים: יפתח כריק׳ סהוח תם כנגד לירות במסתרים תם ויוסיף חומן: למנצח׳ לך דומיה תהלה׳ זה המזמור חברו דוד בהיו׳ החרון לוחברו חחד המסוררים בהבנות בית המקדם והוח הנכון בעיני ורומיה מגזרת דמות חו הוח כמו לך לחהי׳ דומיה כפפי כטעם רום ליי׳ והתחולל לו׳ דומו עד הגיענו לזיכ׳ והטעם כי התהלה מתחת לך בניון מין הבחים פמה להלל במקום החרון ופמה לך יפולם נדר: פומע׳ כי בית המקדם בית תפלה נקרל לכל העמים כאפר הזכיר פלמה בתפללו על כן יבואו כל בפר עדיך עד

מקומך: דברי׳ קפור וכתו׳ למעלה מכל בפר יבחו עדיך כי חתה פומע תפילה פמעת תפילתי בהתוודותי עוכותי וכפרת כל פעיכו וזה המזמור חברו המסורר בפת בפורת והתפללו חל הפם ופמע תפלתם וטעם גברו מני דברי כרת הבפורת: תבחר׳ בחפרון מלת חפר כמו לכל יבוח גבורתך וככה הוח חפרי חפר תבחר בו ותקרב טיפלן חפריך וטעם כפבעה העכוב הנפמם בעבודת הפם בבית המקדם ויפרת בטוב גפ חחר עמו בטוב קדום היכלך והטעם בטוב הכפור פהוח הקדום ים חומרים בטוב ביתך חתה הקדום

בהיכלך: נורחות׳ הטעם כחפר יעבוד הגוי את הפם יפב בטח בלי פחד לויב ולח רעב והטעם כחפר ינו ירחוס חז תעכנו להומיענו וטעם בברך כלולו כתוב בברקך חו בברך פפעיבו תסובה וכפרת פעפנו׳ תחר ר׳ מפה מבטח כל קצוי חרץ כל תנפי כמו ובכל׳ מפרימה ולכפי רחוקים והטעם כי תומיע פהם בקצות החרץ ובים ולין יכולה בחדם להומיע׳ ולפי דעתי בעבור היות קצות כל גוף חיפם נוטות כמו בורח קצות החרץ וטעם וים רחוק׳ בעבור היות חני כדור החרץ ימים ואתר רחוק׳ בעבור היותם רבי׳: מכין׳ בעבור פהזכיר החרץ הזכיר ההרים בעבור פהם כמו עמורים וטעם כחזר בגבורה פנרחתה גבורת הפם בהרים הגבוהים מבלי על כן נקרלו הרגי׳ לל ולפי דעתי פהזכיר פהוח מבטח הדבר פליכנו נרחה וגבורתו נרחית בנוסות הגדולות תפביח׳ כמו הפבחם מפקיט כדרך תלה מופל בנחות היה בעבור פהזכיר וים רחוקים וטעם והמון לחומים הכמללים למים כמו את מי הנהר העכותים והכה הפם יומיעם מהבבורת ומהפר: ויירחו׳ יוסבי קמות׳ כנגד בית המקדם: מתותיך׳ והפ גבורות המטר כמו עוסה גדולות עד חין חקר וטע׳ מוכחי בקר הלותות היוסלות הנרחות בבקר ובערב בעבור ידבכו בני חדם והכה יהיה מלת תרנין יוכלה לפני פעולים ורבי מפה לחר כי תחלת היום והלילה מסוף זה תחלת זה הם פבת הרנכה: פקדת׳ זה הפסוק לחות על פכת בפורת היתה בניון וחפב החויב לכח על כוון להבילה במכור והפם פקדתרנו פהיח חרץ ישרחל׳ ויש חומרים תסוקקיה כמו ותסקיה והין זה נכון והער וכפ
פוקה רק הוח כמו וירם תולעים ויבחם וכבר בחם וכבה רבים וכן הוח פקדת החרץ וכבר פוקקתה ובעבור זה הזכיר פקדת: רבת

רבת תעשרנו · הרבה תתה תעשר מפלג מלך מהוה מלא מים ותכין בר דגן כל יושבי קצות כי בכן תתה תכין תותם : תלמיד · הן סורות המחריפה : רזה · כמו לרזה · כחת גרודיה · כמו לכחת גרודיה להכיה לגרודיה לעם ת כחת לברוי · תתה ממונגה ברכיבי · כל מער קמונגנה ל מון המסה : עטרת מבת טובתך · רבת תעשרנו · הרבה תתה תעשר מפלג מלך מהוה מלא מים ותכין בר דגן כל יושבי קצות כי בכן תתה תכין תותם : תלמיד · הן סורות המחריפה : רזה · כמו לרזה · כחת גרודיה · כמו לכחת גרודיה להכיה לגרודיה לעם ת כחת לברוי · תתה ממונגה ברכיבי · כל מער קמונגנה ל מון המסה : עטרת מבת טובתך ·

תלמיה ב וסים תלמיה דוה נחת גדודה · ויחד תלמיה יבכיון · תמוננה ג חס בליש כקריא וסים והגבעות התמנגו · ברכיבי תמגננה ותמננני תושיה · סו ישתחוו לך חר כן יד פסוקי לך לך וסי חלילה לך מעשות · עם אשר תמצא את אלהיך · ויאמר עשו יש לי דב · והיה כי יביאך · ושמעת ישראל ושמרת ·

רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם	5	סוּגִי עֲלֵלָתָהּ תַּעְתִּירֶינָהּ מִזֶּן קוּבָהּ
תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ : תְּלָמֶיהָ	5 · ג׳	דְּאֲלָהָא דִּי בִשְׁמַיָּא מַלְיָא מִיטָרָא
רַוֶּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים תְּמוֹגְגֶנָּה	5 · 5 כתי׳ן ג׳ יחס ר׳ 5	תְּתַקֵּין עִיבּוּרֵיהוֹן אֲרוֹם דֵּיכְנָא
צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ : עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבָתֶךָ		תַּשְׁכְּלִלְנָהּ : מְרַבְּיָנֵי צֵימָחָהּ רַוִּוי
וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דֶּשֶׁן : יִרְעֲפוּ נְאוֹת	5	אַשְׁרָךְ גַּיְסָהָא בְּצֵיָּחָא תְּבָרִיךְ :
מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרָנָה : לָבְשׁוּ	5 · 5	אַכְלִלְתָּא שְׁנַת טוּב בִּרְכָתָךְ
כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעֲטְפוּ־בָר		וְכִיבְשֵׁי אוֹרָחָךְ יְבַסְּמוּן דִּיהָנָא :
יְתָרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ : סו	5 וחל	יְבַסְּמוּן תּוּשְׁבַּחְתָּא מַרְבְּרָא וְדֵיצָא
א לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים	ח׳	גַּלְמָתָא תְּקַבְּרִין לְהוֹן : יַעֲלוּן דִּיכְרַיָּא
כָּל־הָאָרֶץ : זַמְּרוּ כְּבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ		עִלְוֵי עָנָא וּמִשְׁרְיָא יְתַחְפַּיְן עִיבּוּרָא
כָּבוֹד תְּהִלָּתוֹ : אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־	5	יִתְיַבְּבוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן :
נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ לְךָ	כ׳ רפ״ת	לְשַׁבְּחָא שִׁירָא תּוּשְׁבַּחְתָּא יַבִּיבוּ
אֹיְבֶיךָ : כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ	ד׳ רפ״ת לך לך	קֳדָם יְיָ כָּל יַתְבֵי אַרְעָא : שַׁבְּחוּ אֲיָקָר
ח וְיְזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שְׁמֶךָ סֶלָה : לְכוּ		שְׁמֵיהּ שַׁוּוּ אֲיָקָר תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ :
וְרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה	5	אִמְרוּ קֳדָם אֱלָהָא מָה דְּחִילִין הֵינוּן
עַל־בְּנֵי אָדָם : הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר	5	עוֹבָדָךְ בְּסַגִּיעֵי עוֹשָׁנָךְ יְכַדְּבוּן לָךְ
יַעֲבְרוּ בָרֶגֶל שָׁם נִשְׂמְחָה בּוֹ : מֹשֵׁל	5	בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ : כָּל יַתְבֵי אַרְעָא יִסְגְּדוּן
בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּ		קֳדָמָךְ וִישַׁבְּחוּן לָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ
תְּצַפֶּינָה הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ לָמוֹ	ירמיה ק׳	לְעַלְמִין : אִיזִילוּ וַחֲמוּן עוֹבָדֵי אֱלָהָא
סֶלָה : בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ		דְּחִיל מֶרֵי תַּסְקוֹפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא :
קוֹל תְּהִלָּתוֹ : הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַחַיִּים	ר׳	הָפַךְ יַמָּא דְּסוּף לְיַבָּשְׁתָּא בְּנַהֲר
וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ : כִּי־בָחַנְתָּנוּ	ר׳׳ג׳ ירק חסי	יוֹרְדָנָא עָבְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִיגְלֵיהוֹן
אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כְּצָרְף כָּסֶף :	ל׳ ואחר כהנוף יחס	אוֹבוּל יַתְהוֹן לְטוּר קוּדְשֵׁיהּ הַמָּן
הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה	ל׳	נֶחֱדֵי בְּמֵימְרֵיהּ : דְּשַׁלִּיט בְּכֹחַ
בְּמָתְנֵינוּ : הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ	5	גְּבוּרְתֵּיהּ עַל עַלְמָא עֵינוֹי בַּעֲמַמָּיָא
בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה :	ג׳ · ל׳ ואחר רייח	מִסְתַּכְּלִין מְסָרְהוֹבִין לָא יִתְרוֹמוּן
אָבוֹא בֵיתְךָ בְּעוֹלוֹת אֲשַׁלֶּם לְךָ נְדָרָי	ג׳ מל	לְהוֹן לְעַלְמִין : בְּרִיכוּ עַמְמַיָּא
: אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצָּר־לִי :		אֱלָהִים וְאַשְׁמִיעוּ קָל תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ :
		דְּמַנִּי נַפְשָׁנָא בְּחַיֵּי דְּעָלְמָ דְּאָתֵי וְלָא
		מְסַר לְאֵיזַדְעְזָעָא רֵיגְלָנָא : אֲרוֹם
		בְּחַנְתָנָא אֱלָהָא אַהְכְּתָנָ חֵיךְ קְיָנָאָה
		דְּמַתִּיךְ סִימָא : אֲעֵלְתָנָא בְּמִצּוּדָתָ
		שַׁוִּיתָא שׁוּשְׁמָתָא בְּחַרְצָנָא :

אֲמַאכְתָּנָא אַרְכִּבְתָּא מָרֵי מָזוֹפִיתָא עַל רֵישָׁנָא דַּנְתָּא יָתָנָא כְּרֵי בְנוּרָא וּבְסוֹי וַאֲפֵיקְתָּנָא לַרְוָחָתָא : אֵיעוֹל לְבֵיתָא בְּעֲלָוֹן אֲשַׁדֵּם לָךְ נִדְרָי : דִּי פְתָחוּ סְיָפְוָתִי וּמַלִּיל פּוּמִי כִּדְעָק לִי :

לא תטע לך אשרה · וכתבת על היהן את כל דברי · למען הקים אתך · כאר לך את מהנה · וחברו דלה · מה אעשה לך אפרים · אם נגביס כאן לך · כל הארץ ישתחוו לך · מה יתן לך ומה יוסיף · רגלנו ג׳חר חס · וסים ולאמים תחת רגלינו · ולא נתן למוט רגלנו · עומדת היו רגלינו · מציעתא חס · ובמים ג׳פתחי באתכחתא ובסוף פסוק וסים באנו באש ובמים ותוציאנו · ישם נהרות למדבר · ארץ לא שבעה מים וסים בלשון ארמי מרברא ונורא גהנם · וב׳זקפי קמציו וסים ארץ נחלי מים · יבשו אפיקי מים וסים בלשון ארמי נחליא יבשין, וכל אסף דכוו בס״ג פתחין דשסרינן ברישא ·

אבן עזרא כמו ובמת לבמות והתואר חבר כטעם רברבי רבבה : תעשרנו · היה רחוי להיות תחת העין חירק אם המלה מהבניין הכבד ואם מהקל יהיה הפועל יוכח כדרך יעשר פתוח ע״ן מיכאל ככה על הפעלה בניסים : פלג · המחובר מהשטר והם דגבס עב חל פקדת הארץ : כיכן תכינה · סב ז הארץ : תלמיה · כמו בתלם עבותו וים תומריס נחת גדודיה הורד גדודיה כמו על כל ידים גדודות והם קוי לחרים דמס הכתו לגדודיו והטעם סירוט וים תומריס מגזרת גדר יגודנו והטעם על הגשמים והטעם על הזרמים : עטרת · עד שתהיה זאת השנה בקרב שני כמו המלכה בעלת העטרת בתוך הבנות וטעם ומעגליך דרך תמל והמעגל הם המקומות העפויות להתחבר מי גשמי הגלות : ירעפו · הנה מעגליך בייעוב וכו׳ מדבר כמו כות רועי והגבעות תחגרנה · גיל בהרחות הדמע ו והעפעפ : לבשו · כמו עם חלב כרים פיהיו רבים וקדמוניו זל פירשוהו לשון נקייה והנכון בעיני כי כרי כמו כר נרחב והעמקים : יעטפו · מגזרת התעטף כמו ילבשו ויתרועעו מ מגזרת תרועה כדרך ההרי והגבעות יפצחו לפניכם ריכה : למנצח · הריעו לאלהי לך הזכי · פס המחבר ובעבור היותו לשון רבים ולא יתפח ככה ברוב המזמורי פהם לרוב על כן יתיכן פגם זה המזמורים : זמרו · טעם פימו כי תהלתו כבוד הוא לכם והטע׳ בתהלתו תכובדו : לחמרו · מה נורח · כל לחר ממעשיך כמו בנות כעדה עלי טור וטעם יכחשו פיעידו כי סקר וכחש הוא בידם : כל · הזכיר לויבין הקדובי ולחמר כל הארץ ולין הפרש בין יזמרו לך ו ויזמרו לך והטעם כפול : לכו · יחמר זה לזה לכו ונלוה כמו

לכו כל ונוכחה והטעם לכו תלינו : כורח · דבק עם עלילה כורח המעשה והחומר כי הה״ל כוסף והוא כמו עלין תועה הוא כי הה״ל מיתן לשון נקבה כי לל יתפל בשמות הה״ל כוסף רק לם היתה המלה תלעיל ובורק ובדקה כמו כדק ובדקה : הפך · יספר מעשה הפס הקדמוניס וטעם בנהר הוא הירדן שעברו יפרחל בשתחה והחרון עומד : מושל · לין עולם בכל זמן בכל המקר רק זמן וכפח והטעם פפס מושל לעולם כמו מושל בכח וגבורתו ומתעלתו בגוים שהוא רואס כי לין נכון להיות בית בגבורתו כמו משל בנו כי לין לו טעם · הנה הזכיר כי מתעלתו בים ובישפה על כן לל ירוחו הסוררים המורדים בו : ברכו · הטעם העמים כמו היבוסים שהיו תחת יד יפרחל לו ואמר לכל כולנו חייבין לברך הפס וים לומרים כי טעם עמים יפרחל כתו לחריך בניתן בעתיך והוא הנכון : כי · דרך משל בעבור כרה שבחה חליהם והפס כפס לרעת לשר בלבבם גם זה דרך משל כי הכל לפניו גלוי טרם בריאותו לב המחשב : הבאתנו · כמו במצודה רעה : מוקה · כמו עקת רשע כרה ובכה תרגו׳ ומוקה שם לו הוא פעול ותחבר מלת התואר והטעם שהוא דבר מציר מתניהם : הרכבת · הטעם שהוא רוכב על בתיתיו היה כמו הבחים בחם לו בחים כתו תכה לכיו וחתו והטעם לרויה לחויר כי בחם יבם ובמים יפטוף : תבוא · דברי המשורר לו ידבר על לפון הפקיד על המלחמה : תשר פנו · הוא הנדר כמו ולכבי פביתי פי :

מיחים · ממיסים לפון מוח : כל ירחי ילהים · הם הנרי מיחניירו : לין פי קרחתי · מיחים · ממיסים לפון מוח : כל ירחי ילהים · הם הנרי מיחניירו : לין פי קרחתי ·
כמהיכו בגולה קרחנוהו ומברכו רומתוקיו בלפונכו · ורומס · כמו וכתרומס · כמהיכו בגולה קרחנוהו ומברכו רומתוקיו בלפונכו · ורומס · כמו וכתרומס ·
מכ׳ · בפי קרחתי חלין ורומס עם מלה רומתות פלו מוכן תחת לפוני להוכיחו · מכ׳ · בפי קרחתי חלין ורומס עם מלה רומתות פלו מוכן תחת לפוני להוכיחו ·
בפה כמו יכחידנה תחת לפונו : חון הם רחיתי וגו׳ לף פעל עמנו כחטחתינו · בפה כמו יכחידנה תחת לפונו : חון הם רחיתי וגו׳ לף פעל עמנו כחטחתינו ·
עפה עיכו כלף רוחה ולף פומע · עפה עיכו כלף רוחה ולף פומע ·
חון פבלבבכו : חכן׳ בחמת · חון פבלבבכו : חכן׳ בחמת ·
ים לרעת : חפר לף הפיר · ים לרעת : חפר לף הפיר ·
תפלתי · מלפניו וחפרו לף הפיר · תפלתי · מלפניו וחפרו לף הפיר ·
מחתי : ויחר פניו׳ להרחות · מחתי : ויחר פניו׳ להרחות ·
פניפ פוחקות לתת טל ומטר : · פניפ פוחקות לתת טל ומטר :
לדעת בחרן דרכך · להודיע · לדעת בחרן דרכך · להודיע ·
פמדיכך להטיב לפמך ועל זה · פמדיכך להטיב לפמך ועל זה ·
יודך ויפמחו וירכבו לחומים : · יודך ויפמחו וירכבו לחומים :
כי תפפוט עמים במיפור · כי תפפוט עמים במיפור ·
לזכות : תנחם · תנהגם בדרך · לזכות : תנחם · תנהגם בדרך ·
המיפור ועל זחת יודך עמים · המיפור ועל זחת יודך עמים ·
כולם : חרן כתכה יבולה · ונם · כולם : חרן כתכה יבולה · ונם ·
על החרן פכתכ׳ יבולה ועל חפר · על החרן פכתכ׳ יבולה ועל חפר ·
יברכנו הפם : וירחו חותו כל · יברכנו הפם : וירחו חותו כל ·
חפפי חרן׳ · מיחמרו רחו חלין · חפפי חרן׳ · מיחמרו רחו חלין ·
פהיו ירחי הפם חיך ברכם · פהיו ירחי הפם חיך ברכם ·
ונרלם : יקום ילהים ויפוצו · ונרלם : יקום ילהים ויפוצו ·
חויבין · חון וכיוכח בו : · חויבין · חון וכיוכח בו :
כהנדוף · כהתנדף כחפר · כהנדוף · כהתנדף כחפר ·
יתכדף העפן כן תנרפם : מפני · יתכדף העפן כן תנרפם : מפני ·
ילהים · מפני החרון בימי · ילהים · מפני החרון בימי ·
מפה וכמחה יחמ׳ פובה וגו׳ : · מפה וכמחה יחמ׳ פובה וגו׳ :
ויפיפו בפמחה · וזהו המפוע · ויפיפו בפמחה · וזהו המפוע ·
וכן יחמרו פירו לילהים וגו׳ : · וכן יחמרו פירו לילהים וגו׳ :
פולו · לפון פבת וכן לף תפלה · פולו · לפון פבת וכן לף תפלה ·
בכתפ חופיר המפולחים בפת : · בכתפ חופיר המפולחים בפת :
ביה פמו · בפת יה פהוח לפון · ביה פמו · בפת יה פהוח לפון ·
ורחה כדחתרגמינן דחילח עזי · ורחה כדחתרגמינן דחילח עזי ·
וזמרת יה וכן כי יה · על כם יה · וזמרת יה וכן כי יה · על כם יה ·
בתרגום וכן כי ביה יי׳ חרי בכן · בתרגום וכן כי ביה יי׳ חרי בכן ·
תתפרקון בחימ׳ דחולח יי׳ ותקוף · תתפרקון בחימ׳ דחולח יי׳ ותקוף ·
עלמין חותר המפורר מכחו · עלמין חותר המפורר מכחו ·
לפניו ונורו מפניו ועלזו וזהו · לפניו ונורו מפניו ועלזו וזהו ·
דוגמת החמור במיקום חחר · דוגמת החמור במיקום חחר ·
ונילו ברעדה : חבי יתומים · ונילו ברעדה : חבי יתומים ·
זהו הטבח פתפבחו לפניו כל · זהו הטבח פתפבחו לפניו כל ·
העניין עד סוף כל המזמור חבי · העניין עד סוף כל המזמור חבי ·
יתומים פנפפה חב ליפרל פהם · יתומים פנפפה חב ליפרל פהם ·
יתומי׳ כמו פכחתר יתומים היינו · יתומי׳ כמו פכחתר יתומים היינו ·
ולף חב : ודיין לחלמנות׳ · ולף חב : ודיין לחלמנות׳ ·
פנפפה מפפטה פל ירומלם · פנפפה מפפטה פל ירומלם ·
פכחתר בה היתים חלמנים : · פכחתר בה היתים חלמנים :
מופיב · מופיב

עלות מיחים · על מפקל מתי׳ והפס חבר וככה פולות כבמים פמני׳ בפלי מוח : עלות מיחים · על מפקל מתי׳ והפס חבר וככה פולות כבמים פמני׳ בפלי מוח :
חלים · הם הנדולים וכלה בחמת : לכו · חבר עפה חלהים לנפפי : חלין פי · חלים · הם הנדולים וכלה בחמת : לכו · חבר עפה חלהים לנפפי : חלין פי ·
יחבר בית כמו כי פפת ימי׳ בפי קרחתי : ורומס · ויתר מרומס היה תחת לפוני · יחבר בית כמו כי פפת ימי׳ בפי קרחתי : ורומס · ויתר מרומס היה תחת לפוני ·
רמז ללב וים חומריס כי הטעם כפול ורומס כמו ומורק ופוטף : חון · כחבר · רמז ללב וים חומריס כי הטעם כפול ורומס כמו ומורק ופוטף : חון · כחבר ·
ה יהיה קורח בפי חלף · ה יהיה קורח בפי חלף ·
היה חון בלבי לף היה · היה חון בלבי לף היה ·
הפס פומע מה פלהי · הפס פומע מה פלהי ·
קורח וחלות פלף היה · קורח וחלות פלף היה ·
חון בלבי : חכן · כמו · חון בלבי : חכן · כמו ·
חכן נורע הדבר : · חכן נורע הדבר :
ברוך · מפזרכי · ברוך · מפזרכי ·
להתפלל ולף הפיר · להתפלל ולף הפיר ·
וחפדו היה פחתפלל · וחפדו היה פחתפלל ·
חלין : למנפח׳ ילהים · חלין : למנפח׳ ילהים ·
יחכנו · נם זה המזמור · יחכנו · נם זה המזמור ·
לף ידענו מי חברו : · לף ידענו מי חברו :
חלהים יחכנו · כמו · חלהים יחכנו · כמו ·
חכונו חתם כמו חפר · חכונו חתם כמו חפר ·
חכן וטעם יברכנו · חכן וטעם יברכנו ·
פיומיף על חם׳ יחוכנו · פיומיף על חם׳ יחוכנו ·
וטעם יחר פניו פ · וטעם יחר פניו פ ·
פכמיכת חין בעיניו · פכמיכת חין בעיניו ·
כחפר כנחל תחתו : · כחפר כנחל תחתו :
לדעת׳ חין יפי כורע · לדעת׳ חין יפי כורע ·
דרך הפס לברך · דרך הפס לברך ·
המעטים ולהושיעם : · המעטים ולהושיעם :
יורך · נם יורך לת · יורך · נם יורך לת ·
עמים : יפמחו · עמים : יפמחו ·
הטעם הכה בעבור · הטעם הכה בעבור ·
הטובות פתעשה · הטובות פתעשה ·
עמנו : יורך עמים · עמנו : יורך עמים ·
נם בעבור מפפטיך · נם בעבור מפפטיך ·
ה כי תנדיק פדיק ו · ה כי תנדיק פדיק ו ·
ותרפיע רעש ותפקיע · ותרפיע רעש ותפקיע ·
החרן בהפפט הרע׳ · החרן בהפפט הרע׳ ·
נם על זה יורך : חרן · נם על זה יורך : חרן ·
• ומב לבחר מה טעם · • ומב לבחר מה טעם ·
יברכנו מהחרן תתן · יברכנו מהחרן תתן ·
יבולה : יברכנו חלהי׳ · יבולה : יברכנו חלהי׳ ·
בכל מעפיכו לזירחו · בכל מעפיכו לזירחו ·
חותו כל חפפי חרן · חותו כל חפפי חרן ·
פלף פמעו לת כבודו · פלף פמעו לת כבודו ·
ולת גורלו : למנפח · ולת גורלו : למנפח ·
לדוד · יקום ילהים · לדוד · יקום ילהים ·
יפוצו חויבו · זה · יפוצו חויבו · זה ·
המזמור ככבר מחר · המזמור ככבר מחר ·
ורובו מפרפים פ · ורובו מפרפים פ ·
פירפוהו על מתן · פירפוהו על מתן ·
תורה ועדיותם יי׳ בם · תורה ועדיותם יי׳ בם ·
סיני בקדם רק לף · סיני בקדם רק לף ·
יוכלו לדבק הטפמים · יוכלו לדבק הטפמים ·
כי חת׳ מכבכנו לחרן · כי חת׳ מכבכנו לחרן ·
יפיב לבקיפת היס · יפיב לבקיפת היס ·
בצל חבותיכו מתכרי׳ · בצל חבותיכו מתכרי׳ ·
וזחת חוכנה דרך · וזחת חוכנה דרך ·
נכוכם והככון בעיכי · נכוכם והככון בעיכי ·
כי זה המזמור חברו · כי זה המזמור חברו ·
דוד על המלחמה · דוד על המלחמה ·
פהית׳ לו עם פלפתי׳ · פהית׳ לו עם פלפתי׳ ·
ורוב מחכהו היה יהול · ורוב מחכהו היה יהול ·
ובניפן וזבולו וכפתלי · ובניפן וזבולו וכפתלי ·
לף כרילתה גבורתם · לף כרילתה גבורתם ·

מיחים · ל׳ מל רחל׳ ירחי חם׳ יורי קרחתי׳ ויחרבו׳ מיחים ·

עֹלוֹת מֵיחִים אַעֲלֶה לָךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה׃ לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יְרֵאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשִׁי׃ אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמָם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃ אֱוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃ אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃ בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי׃

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

סח לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃ יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו׃ כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תְּנַדֹּף כְּהֵמֵס דּוֹנֵג מִפְּנֵי־אֵשׁ יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃ וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׁישׂוּ בְּשִׂמְחָה׃ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שֵׁם סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃

עלות מיחים · ל׳ מל רחל׳ ירחי חם׳ יורי קרחתי׳ ויחרבו׳ מיחים ·

עֹלוֹת שְׁמֵנִים אַפִּיק קָרְבָּן דְּיכְרִין עִם תֵּיסִין׃ קְטוֹרֶת בּוּסְמִין קָרֵב דְּיכְרִין א
אַעֲבִיד תּוֹרִין עִם בָּרְחָא לְעַלְמִין׃ אִזְלוּ שְׁמָעוּ וְאֶשְׁתָּעִי כָּל דַּחֲלַיָּא ב
דְּאֱלָהָא מָה דַּעֲבַד לְנַפְשִׁי׃ לְוָתֵיהּ בְּפוּמִי קְרֵיתִי וְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ תְּחוֹת ג
לִישָׁנִי׃ שְׁקַר אֵין חֲמֵיתִי בְּלִבִּי הַאֲפָשַׁר דִּי לָא יְשְׁמַע יְיָ׃ בְּקוּשְׁטָא ד
שְׁמַע אֱלָהָא אֲצִית בְּקָל צְלוֹתִי׃ בְּרִיךְ אֱלָהָא דְּלָא עַדִּי צְלוֹתִי ה
וְטוֹבְיֵהּ מִנִּי׃ לְשַׁבְּחָא בְּנִגְיָנָתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא וְשֵׁירָתָא׃ אֱלָהָא יְחוּס עֲלָנָא וִיבָרְכִינָנָא נְהַיר ו
זִיו אַנְפּוֹי עִמָּנָא לְעַלְמִין׃ לְהוֹרָעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא ז
פּוּרְקָנָךְ׃ יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָּא כּוּלְהוֹן׃ ח
יֶחְדוּן וִירוֹצוּן אוּמַיָּא אֲרוּם תְּדִין עַמְמַיָּא בְּתִירוּצָא וְאוּמַיָּא בְּאַרְעָא ט
תַּדְבְּרִינוּן לְעַלְמִין׃ יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָּא כּוּלְהוֹן׃ אַרְעָא יְהַבַת אִבָּהּ יְבָרִיךְ י
יָתָן אֱלָהָא אֱלָהָנָא׃ יְבָרִיךְ יָתָן אֱלָהָא וְיִדְחֲלוּן יָתֵיהּ כָּל סָיְפֵי א
אַרְעָא׃ לְשַׁבְּחָא׃ לְדָוִד תּוּשְׁבַּחָא וְשֵׁירָא׃ יְקוּם יב
אֱלָהָא יִתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דַבָּבוֹי וְיַעֲרְקוּן שַׂנָּאוֹי מִן קֳדָמוֹי׃ הֵיכְמָה דְּיִשְׁקְיוּף תְּנָא יִשְׁקְפוּן הֵיכְמָה דִּי יִתְמְסֵי שַׁעֲוָא מִן קֳדָם אֶשָׁא יְהוֹבְדוּן רְשִׁיעַיָּא מִן קֳדָם אֱלָהָא׃ וְצַדִּיקַיָּא יֶחְדוּן וְיִרְוְצוּן קֳדָם יְיָ וְיֶחְדוּן בְּחֶדְוָא׃ שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבְּחוּ שׁוּם יְקָרֵיהּ קַדְּשׁוּן לְיַתִּיב עַל כּוּרְסֵיהּ יְקָרֵיהּ בַּעֲרָבוֹת יָהּ שְׁמֵיהּ וּבְיַעוּ קֳדָמוֹי׃ אֲבוּהוֹן דְּיַתְמֵי וְדַיָּנֵיהוֹן דְּאַרְמַלָּן אֱלָהָא בְּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ׃ אֱלָהָא דִּי סַוֵּג זוּגִים יְחִידָאִין לְבַר זוּגָא כַּחֲדָא דְּאַפִּיק בֵּית יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹן אֲסִירִין בְּמַצְרַיִם עַל עוֹבָדֵיהוֹן דְּאַבְהַתְהוֹן כַּשְׁרִין בְּפוּמְבֵי בְּרֵם פַּרְעֹה וּמַשְׁרְיָתֵיהּ דְּטָרִיבוּ לְשַׁלְחוּתְהוֹן שְׁרוֹן צְחִיחִין׃

בנת׳ינה וסי׳ ונתתי נשמיכם בעתם ונתנה הארץ · ונתן עץ השדה את פריו · גם יי׳ יתן הטוב · ארץ נתנה
יבולה · ס״ח אויביו ה׳מ׳ וסי׳ הנה בן נולד לך · יקום ילהים יפוצו · הרימות ימין צריו · אויביו ילבשו
בשת · ברצות יי׳ דרכי איש גם אויביו · ביה ב׳ וסי׳ כי ביה יי׳ צור עולמים · סלו לרוכב בערבות ביה שמו ·

במלחמה על כן הזכירם והעד פהחל יקום וזה דומה לדברי מפה קומה יי׳ והטעם כי בקומו יכוכו מיד המפכחים וטעם הקימה הרחות גבורתו · כהנדוף · בת׳ תכדוף ·
פלם כמו וכל עבכיכם תנבופו : כהמס · פם הפועל מפעלי הכפל : רוכב · פעוה : יחברו רפעי׳ · הם הכלחמים עם דוד · וכדיקים · פהם עם דוד והם יפרחל יפתחו :
פירו · יחמרו חלה לילה פירו לילהים : פלו · כמו פלפלה כעכין הלזו : בערבות · פם לפתים ורבי מפה חמר כקריב כן פתים בפבו׳ פהוח רחב גם חמר כי מלת פלו
כמו קולו המפילה וטעם לרוכב בערבות הוח החובב על בית הפס פהוח רוכב ערבה והככון פהוח לרוכב בפתי פתי קדם ובפבור כי התכוונת פלם החת עולה
כמו הלם וככבדו ההר והפכית יורדת כמו החרן וזה כבור הפפלה והערבה חמפעית כתכוע׳ הגלגל וב״ת בית מפרת והטע׳ בפס הזה פולו חותו ורוממוהו לף כחפר
חפבו רבים כי הב״ת עיקר עד פיעפו כן עם כל החותיות וככה כי בית יי׳ תוקף הכפוח : חבי · לפ״ם פהוח פליון פהוח רוכב בערבו׳ כמו כי רם יי׳ ופפל יראה והוח
היתום חפר חין לו עוזר וחפילו דעת חין לו וככה בתורה כי יי׳ חלהיכם הוח חלהי החלהים וחחריו עומה מפפט יתום וחלמנה וטעם במעון קדפו חף על פי פבבורו
מקום גבוה ויקומים בתחתית פהיו החרן : חלהים

אֱלֹהִים · מוֹשִׁיב יְחִידִים · בַּיִת הוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה : אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן סֶלָה : אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ : חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ בָהּ תָּכִין בְּטוּבְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים : אֲדֹנָי יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב : מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן וְנוֵת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל : אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ : בְּפָרְשׂ שַׁדַּי · מְלָכִים בָּהּ תְּשַׁלֵּג בְּצַלְמוֹן : הַר אֱלֹהִים הַר בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר בָּשָׁן : לָמָּה תִרְצָדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח :

אסירים יחיד ואסירים מלעיל

בצעדך ב׳ וסימ׳ משיה סלה · בישימן סלה · ארץ ג׳ ך״ף בקריא׳ וסימ׳ ארץ מצרים לפניך במישר׳ דארץ · ארץ רפאים תחשב · ארץ חטה ושערה · ארץ אשר לא במסכנת תאכל · ארץ אשר ו׳ אלהיך דרש · ארץ ארץ שמעי · ארץ נתנה יבולה · ארץ רעשה אף שמים נטפו · ארץ פרי למלואת · ארץ נתנה ביד

מושיב יחידים ביתה · יסרץ פהיו מפוזרין ככסם יחד חיים מכרחו והושיב׳ בית סלם וכניסיה סלויתה : מוציא לאסירים בהוספרות · הוציא את ישראל מצרים בחרב פהוא כאשר להולכי דרכים לא חמם ולא ככה : לך סוררים · מצרים : סבכו כחיותה · כפלרים תרכם ביה וכמותה : מלאתי בצעדך ·

כמעשיתה בצעדך בעבר בלך ; סלה סם הרחיתנו זה דרכך לעולם לכל כרה גאולה : זה סיני · גם הוא רעש מפני ו׳ אלהי ישראל ; וגשם כדבות תניף · עוד זאת עשית לנו שם הוכרכנו לגשמים הניפותה והטלת עליכו תמיד גשמי נדבה וברכה :

כחלתך ונלאה אתה כוננת · כשהיתה כחלתך בארץ ובמדבר לחטר אתם כוננת ה אותה · מכאתי כחלתך ונלאה הקדוש כחלתך והיו נלאה כלומר פעמים שהיו כך · חיתך יבאו בה · עדתך ישבו בה כמו ויחספו פלמתים את מחניהם לחיה · ל״ל חיתך כנסת ישראל קרויה בהמתו וחיתו על הבא : תכין בטובתך · כשיכלו מעכרי הסיבותם במדבר לרעבו׳ עכס לפי מעמדו כשעניים ונודעו את החלונות ובתוך כך מעכבו במדבר עמדו ותקנו הכל : ו׳ יתן אומר המבשרות וגו׳ · אומר מאמר עוד הוא יאמר בקול להממיע כבאות הגוים הרבים ואמו האומר מלכי כבאות הגוים ירודון יתגדדו ויעלבו מתוך ארץ ישראל וכנסת ישראל מחלקת בית תחלק את שלל כמו שכתוב והיה כחורה ואתנחנו קדם וגו׳ : אם תשכבון בין שפתים וגו׳ · כל זה האומר ואחר להם אם אתם שכבת׳ בין תחומיכם והתעצלת׳ בתעסוני זאת יוכתי כנפיתי כיונים נחפה בכסף ואחרון בפרט מרי וגו׳ כשפרשם הבא לפניהם תורתו אשר המלכים נפלגים ומתלבנים בה בארץ צלמות ואתה אין נאחז בלא תורה ומצות כנפי יונה פלומ״ש בלעז׳ ואברותיה כנפי׳ שעופפת בהן : בירקרק חרון · פתר דונש בן לברט החרון הוא זהב ולכך נתנו המעשר לכל הכסף וירקרק החרון הוא הזהב אשר יובא מארץ החוילה ומארץ כוש זהב טוב מאד מאד לא הוא ירוק ולא הוא אדום ולכך קרוי ירקרק כמו לבן תרמדם פחיכו לא לבן ולא אדום ולכך נכפל ירקרק תדמדם : מלכים · זו׳ תלמידי חכמים כמו שאתמר בי מלכי ימלוכו : בפרש · לשון ופרש את השמלה בוררין את הדבר כשמלה חדשה : הר אלהים הר בשן · והיכן מירשה בהר סיני מחוז הר אלהים ומשך לכשן בעבר הירדן : הר גבנונים · הר המיוחד בהרים : גבנונים · לשון הרים על שם גובה כמו ותבני לך גב כל דבר גבוה קרוי גב : למה תרצדון הרים גבנונים · כל זה מוסב על ו׳ יתן אומר עוד יאמר להם למה תרצדון הרים גבנוני׳ לשון תלטרובון אתם ההרי׳ גבנוני׳ הגבוהי׳ להשחית את ההר אשר חמד אלהים לשבתו אבל הוא מכינה הוא הר ציון אף הוא לנצח ישכון שם קדושתו קדושת עולם משכבהר לשבתו לו שרת שכינה במקו׳ אחר · רחיתי ביכורו של ר׳ משה הדרשן רבר הוא מחרב בלשון ערבי לבל מנחש מי׳ תרצדון כתו תרקדון לף לותו לשון נופל על השיטה חזקת : רכב

רשע · ארץ עיפתח כמו אפל · אלתכסי דמי · ארץ משכח יצא לחם · בה ג׳ מפיק רפין וסימ׳ קו תחו ואבני בהו · וקול המון שלו בה ·

כשעו מהר סיני וטעם ארץ רעש׳ כמו וירגזו ההרי׳ שפחדו כל הגוים הלא תראה בשירת דבר תחר ותנעש ותרעש הארץ ומוקדי והטעם כמעט היה הופך כל העולם ובעבור היות הארץ עומדת תחר רעשה הארץ כאשר רעשה סיני ביום מתן תורה מפני השם ורבי משה תחר כי זה סיני טעמו הנה זה עד בעמוד הכבוד עלין וטעם שהי ישרץ כי בעבור ישראל ירד האלהים על הר סיני : נשם · הנה טעם אלהים בכאתך לפני עמך לשפר תחלת נכוח ישרץ ומלת תניף תריף כמו נפתי מעכבי : נחלתך · היא ארץ ישרץ והטע׳ כי השם ירוה תותה לעולם כדרך תמיד עיכי ו׳ אלהיך בה וטעם ונלאה היתה כואבת׳ תותה חיתך · קהלתך כמו חית פלמתים והנה יקפר מכבכו ישרץ לשרפם וטעם תכין לכבה השם מחיתה לישראל בעת עניים תכין להם מתטיב להם : תרצדון · תחר · דבק עם המבשרות והטע׳ השם יקים דברי הנביים המבשרים בעיריהן : נבה רב · מיסרץ כי תחותם וכל פלתם מתגבר ישרץ וזה הוא האומר מלכי צבאות ידודון ידודון מפניכם והטעם כי מלכי צבאות הגוים יברחו מפניכם וירודון פעמי׳ : ונות בית · הקהל׳ מכאחרית בירושלם פלח יפלה למלחמה תחלק מלל לף כי היופלת : הם · בין מפתים · כמו מפות הסיר מהות כעין מחרות והטעם לף תפחדו מהחויב כי חילו הייתם עוכנים בין מפתים חתם לבניכם כמו יונה מחיה כנפים : ואברותיה · כמו מי יתן לי אבר כיונה : בירקרק · עין הזהב וכמו ונהפכו כל פנים לירקון והטעם מהרה תתכער מן המחרות וירחה הלובן בפרש · טעם פרי כמו מנכח כאשר פירש הנגיד ומלכים הם מלכי ארץ ובה אם חייתך ישבו בה ותעלב ירחה הלובן כמו הלב המפקץ תמיד בכלמון והוא הר ירוש המנחל בעבר הירדן מזרחה : למה · יפפר מבח ארץ ישרץ : הר גבנונים · מגזרת לו גבן לו דוק לו גוי הוא : למה תרצדון · תעבלו לתם הרים גבנונים וזה הטעם דבן עד אם תעכבון בין מפתים והטעם לף תעפל הר בשן כי לתה הר שחמדו המלחים לשבת בו לף הפכיה תעכן שם : רכב

רכב אלהים וגו׳ עוד זה מוסב על יי׳ יתן לומר להזכיר חבת עמו לף כשנגלה
רכב אלהים רבותים על אלפים שבלים שכוסים מלאכים חדיש וי׳ הים ביניהם
בסיני בקדש לף שם עלית לתה כביר עמי משה בן עמרם למרו׳ שבית שבי את
התורה ולקחת מתנות מן העליונים לתתם לבני אדם : לף קוראים לשכון יה
אלהים ׳ לף עוד גרמת שכבן הקב״ה במשכן בתוך עם שהיו קוראים ומתרים ומקריבי׳ לותו :
ברוך יי׳ וגו׳ ׳ זה מן השיר החמור למעלה שירו לאלהים :
יעתום לנו ׳ יתן לנו יסוע ׳ רכב מכל עומס ככל אשר נוכל עלות אחת מכחתי יום יום יעתום לנו כל
הימים כן ניהג בנו לכל דרכ יסופתם : החל לנו על מוספעות, על מוסיע הוא לנו ומפניו ים
הרבה תוכחות מיני מות תוכחות דרכים על המות לף לו עלינו הוא כותב׳ לבל יתכן בהם רשם
חוביו : קדקד שער ׳ קדקד על גיר המתהלך ת תמיד בחטאיו ואינו חוזר מרעתו
: חתר יי׳ מבטן תשיב ׳ כי כן הבטיח להשיב תושבו מתוך תכירי בנו ומתי היס : למען
תמחץ ׳ רגליכו : ברס׳ כשיתחץ את ראש החוב תהי רגליכו בוקעת בדמם תמחץ לשון בוקע בתוך הדם כמו מחבה וחלפה ריקתו כמו בקעה ולשון מסכה הוא והיו עולי רגלים בוקעים עד תרכובותיהם ברס דל תמחץ שם כלי משוכין בו יין מן הבור מחץ שמו במסכת עבודה זרה ׳ ולשון כלניך מרס החוביס : מנהו ׳ תהי פרנסתו כדחתריכן מחי מעמע רמץ ליעבה דמשוכי הוא דכתיב תשר מנה את תלכלכם וגו׳ ; רחו הליכותיך אלהים ׳ כלומר לאלו כתה לך להוסיף מעבדיו ה הליכותיך בקדושתך ביס קדמו מרי לעורר לפניך מירת היס ואחריהם ׳ בתו הנוגנים אלו המלחים : בתוך עלמות תופפות ׳ בתוך מרי וכערותיה תשר לקחס התוף בידה ואמרו בקהלות ברכו אלהים ממקור ישראל ׳ לף עוברי ׳ ממעי תתן אמרו מרים : שם בניתן הבעיר ׳ כמו רוזה בעיר עליה רוזה כמו רגלי תתן לתוך הים : ירגיזו ׳ רגזו ׳ כמו רגזו ורעשו ׳ ירגזו ׳ כמו ויתגעשו ׳ ישבי ׳ יושבי ׳ כמו ישבי ציון ׳ ישבי ׳ כמו ישבי בתים ׳ ישבי ׳ כמו ישבי בתים ׳ ישבי ׳ כמו ישבי בתים

יאתיו חשמנים ׳ כנגי כחשמונאי ׳ וכום תרין ידין בזהב : ממלכות ׳ ממלכיות
העם לדור : לרוכב ׳ בקשור בית כרך הכתיב לפני לכי רוכב בה והטעם
פתי העמי וטעם קרס יש לו קור כנגד בני הדור ופעול יתן קול עז : תכו׳ פירש
מה הוא הקול שהם יאמר תנו עז להודות בדיבור : על ישראל ׳ שהם סגולתו מכל

שירו לאלהים ב׳ובעניבא וסי׳ שירו לאלהים זמרו שמו ׳ ממלכות הארץ שירו לאלהים ׳ ועזו ד׳ וסימן דרשו
י׳ ועזו דתהלות ׳ וחברו דדה ׳ ועזו ואפו על כל עזבינו דעזרא ׳ ועזו בשחקים ׳ ממקדשיך ב׳ כל בלישב׳
וסימן כרוב עזיך בעול רכלתך ׳ נורא אלהים ממקדשיך ׳ ברוך אלהים ב׳א׳ לף וא׳ סוף אשר לא הסיר

יֹאתְיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרַיִם כּוּשׁ 5
תָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים : מַמְלְכוֹת 5
הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי ב׳·קל״ו
סֶלָה : לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן 5
יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז : תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים ר׳ ה
עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים : ר׳
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל ב׳·מל
הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ ל׳·ב׳·ח׳ כפ׳ וח׳ לפ׳
אֱלֹהִים : סט
א לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לְדָוִד :
ב הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד־ 5
נָפֶשׁ : טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוֹלָה וְאֵין ב׳
מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת ל׳·ה 5
שְׁטָפַתְנִי : יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי
ח כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי : רַבּוּ 5
מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ
מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי 5
אָז אָשִׁיב : אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לפ״ח
לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ לֹא־נִכְחָדוּ 5
: אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קוֹיֶךָ אֲדֹנָי יְהוִה ח׳·כתיב כן
צְבָאוֹת אַל־יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ בחוריית׳
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי ובכתי׳ ל״ח
חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי : מוּזָר הָיִיתִי 5
לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי : כִּי־קִנְאַת ו׳
בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ ל׳·ומ״ל 5
עָלָי : וָאֲכַךְ בַּצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי ג׳
לַחֲרָפוֹת לִי : וָאָתְנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי ב׳ לגרשון
לָהֶם לְמָשָׁל : יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר
וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר : וַאֲנִי תְפִלָּתִי־ ל׳ מ׳·ג׳
לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־ מל בל״ו 5
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ :

יֵרָתֵן בְּנוֹי רְחָם אוּכְמָנָא מִמִּצְרַיִם
לְאִתְגַּיָּרָא בְּנוֹי דְּכוּשׁ יְרַהֲטוּן
לְמִפְרַשׁ יְדֵיהוֹן בְּגִלּוֹ קֳדָם אֱלָהָא
: מַלְכְוָת אַרְעָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ
שַׁבְּחוּיֵי לְעַלְמִין : לְיַתִּיב עַל
כּוּרְסֵיהּ בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא מִן לָקַדְמִין
הָוֹא בְּמֵימְרֵיהּ יְהַב בְּקָלֵיהּ קַל
רַוּחַ נִבוּאָתָא לְנָבְיָיא : הָבוּ וְקָר
עוּשַׁנָּא לֵאלָהָא דִּי עַל יִשְׂרָאֵל
גֵּיוָתָנוּתֵיהּ וְעוּשַׁנֵּיהּ בְּשְׁמַיָּא :
דְּחִיל אֱלָהָא מִן בֵּירַת מַקְדְּשָׁךְ
תַּקִּיפָא דְּיִשְׂרָאֵל הוּא יְהַב עוּשַׁנָּא
וְתוֹקְפָא לְעַמֵּיהּ בְּרִיךְ אֱלָהָא :
לְשַׁבְּחָא עַל גַּלְוָת
סַנְהֶדְרִין עַל יַד דָּוִד : פְּרוֹק יָתִי
אֱלָהָא אֲרוּם מָטוּ מַשְׁרְיָיתָא חַיְּבִין
עַד דִּי אֲעִיקִין לִי דֵּיךְ מַיָּא דְּמָטוּ
עַד נַפְשָׁא : טְמָעִית בְּגַלְוָתָא
הֵיךְ בְּמַיָּא דְּמָצוּלְתָּא וְלֵית אֲתַר
לְמִקוֹם מָטֵית בַּעֲמִיקֵי תְּקוֹף סְיָעַת
רְשִׁיעָיָא וּמַלְכָא רְשִׁיעָא אַגְלֵי יָתִי :
אִשְׁתַּלְהֵיתִ בְּמִיקְרֵי אִתְחֲרַחַר ע
עִינָקִי כָּלוּ עֵינַי מִן לְאוּרְכָא לֵאלָהָי
: סְגִיעַן מִן כַּעֲרָן דְּרִישִׁי כַּנָּאֵי
פַּגָּן תָּקְפוּ מַקְטְרֵנִי בַּעֲלֵי דָּבֵי ס
כַּחֲרֵי שִׁקְרָא דְּלָא אֲנַסִּירַת עַל
סַהֲדוּתְכוֹן הַבְּכֵן אֲשַׁלֵּם : אֱלָהָא
אַתְּ יְדַעְתָּא לְטַפְשׁוּתִי וְסוֹרָנָנוֹתִי ל׳ומ״ל 5
מִן קֳדָמָךְ לָא אִתְכַּסְיָאוּ : לָא
יְבַהֲתוּן בִּי דְּסַבְּרִין עֲלָךְ וְלָא יְכַכְּפוּן ב׳ לגרשון
בִּי דְּתַבְעִין אוּלְפַן מֵימְרָךְ אֱלָהָא
דְּיִשְׂרָאֵל : אֲרוּם אֲמְטוֹלְתָּךְ
סוֹבְרִית חִיסוֹדָא חָפֵת כִּיסוּפָא אַפֵּי
: נוּכְרִי אִתְחֲשִׁיבִית לְאֶחָי וְהֵיךְ בַּר
עַמִּין לִבְנֵי אִמִּי : אֲרוּם קִנְאַת
דְּבֵית מַקְדְּשָׁא גְּמָרַת יָתִי וְחִסּוּתֵי
רְשִׁיעָיָא דְּמִסַּתַּפְּהִין לָךְ בְּמִשְׁתַּפְּהוּן טַעֲוָתִין לְאַיְקָרָךְ נְפִילוּ עֲלַי : וּבְכִית בְּצוֹמָא דְּנַפְשִׁי
וַהֲוָת חִסּוּדָתִי לְקָלָנָא לִי : וְיָהֲבִית תְּחוֹת כְּסוּתִי סַקָּא וַהֲוִית לְהוֹן לְמִתַּלָּא : יְמַלְלוּן
עֲלַי יַתְבֵי תַּרְעָא בֵּית קְרָנָתָא וְזַמְּרִיהוֹן דְּאָזְלִין לְמִשְׁתֵּי מַרְוָות בְּבֵית כַּרְכְּסָוון : וַאֲנָא צְלוֹתִי
לְקָדָמָךְ יְיָ בְּעִדָּן רַעֲוָא אֱלָהָא בְּסַגִּיעֵי טוּבָךְ עֲנֵנִי יָתִי בְּקוּשׁוֹט פּוּרְקָנָךְ :

תפלתי ׳ ותעצמו לעם ברוך אלהים ׳ ס״ט מעמר ב׳ והמלך היה מעמר בטרכבה ׳ שבעתי בין מצולה ואין
מעמד ׳ אדני י״ח כתיב כן באורייתא ובכתובין וסימן ויאמר אברם אדני י״ ׳ מה תתן לי י״ ׳ ויאמר אדני י״ ׳
בזה אדע כי אירשנה ׳ ארני י״ אתה החלות ׳ ואתפלל ל״ג י״ ׳ ואמר אדני י״ג תשחת ׳ ואני קרבת אלהים לי
טוב ׳ ל׳ יבשו בי קויך ׳ אבא בגבורת אדני י״ ׳ כי אתחקות אדני י״ ׳ וכל נביאים דכון אדני י״ ׳ כתיב
בה״א י״ אלהים וסימן במסר במלכים ב׳ סימן ס״ט ׳ ואבכה ג׳ וסימ׳ בעיד הילד חי צמתי ׳ ויהי כשמעי את
הדברים האלה ישבתי רנחמיה ׳ ואבכה בצום נפשי ׳

כבחות ׳ מהנה אלהי הצבאות עמנו הס . אלהי יעקב ׳ מהם כבחותיו בארץ ׳ כי עליך ׳ בעבורך בעבור עתי עברך יחרפוני זורי : מוזר ׳
הטעם השתכיתי ער עלת יכירני אחי כאילו הייתי זר : כי ׳ טעם קנאת ביתך גרמו הזורים מחרפים הבית שהיה שם הארון והקריב כי זה המזמור זה כאמר ברוח
אותם לחרפות לי : ויעיחו ׳ יספר מילעגו לו בני חרם יושבי שער בעבור עוונותיו : ואני ׳ מתפלל אולי תמצא עת רצון : בחמת יעבך ׳ ביעבך בחמת וים תומרים
כמו בבעל פעור בעבור ואוכנו נכון בעיני : ואת

רשי

ואל תלטר. ואל תכנור עלי:
באר. כרה כבריה זו את פיה לבלעני תלטר כמו לטר יד ימיני מחיכו מפתח"ב: קרבה אל נפשי. קרב אלי: גאלה. גאולי הותה: ואכתפה. וחכמה וחלה כמו כי תכוסה מכותיה וכמו ויחכם הילד רבת מבע ואם תלמר היאך החלף זו מפת את טורים ומפמפת פיומם המיכב הדבו"ל המרבר כן דרך תיב' פתחולתה חלף כגון ואהב את יעקב אני ואחאהב והי הרי הוא כמו ואחאהב וכן חלף חלף כמו החלפה: לגודי. מיכוחו לי תוהבים לגור לי ולנחמני:
בברוקתי. בפעמרתי כמו תבל כף תמר תחוקתי זאברה תידה:
רחם. מרה: ולטלומים. כמיקו לפלוט יהפך פלומים למוקם: כי. את הפש הזה תפר תתה הכית רדפו תתה קפפת מעט והם עזרו לרעה: וז מכתו'חללין יספרו. דבריהם לבה בעפה בפחיתם בהיותם כתובים. ותיטב. הלולי לוי:
תפור פר. הפ'פור פהקרי' תרם הרחמן מבברך בקומתו ובזיוו פנקרע פור ביום הביתו פהפו' בן יומו קרוי פור פנתמר פור תן כפב תו עד כי יתר בו ביום נדמה לפר פהוה בן פלם:
מקרין מפרים. קרניתיו קרמו פרפו'תיו פהרי בקומתו ובקרניו כבר. ורחפו יפת מן התר' תחילה כדרך כל המולדים הופתתן פזר נתפ'זן קדמיו קדמיו לרגליו לגזר

ואל תלטר. ואל תכנור עלי:
בתר. כרה כבריה זו את פיה לבלעני תלטר כמו לטר יד ימיני מחיכו מפתח"ב: קרבה אל נפשי. קרב אלי: גאלה. גאולי הותה: ואכתפה. וחכמה וחלה כמו כי תכוסה מכותיה וכמו ויחכם הילד רבת מבע ואם תלמר היאך החלף זו מפת את טורים ומפמפת פיומם המיכב הדבו"ל המרבר כן דרך תיב' פתחולתה חלף כגון ואהב את יעקב אני ואחאהב והי הרי הוא כמו ואחאהב וכן חלף חלף כמו החלפה: לגודי. מיכוחו לי תוהבים לגור לי ולנחמני:
בברוקתי. בפעמרתי כמו תבל כף תמר תחוקתי זאברה תידה:
רחם. מרה: ולטלומים. כמיקו לפלוט יהפך פלומים למוקם: כי. את הפש הזה תפר תתה הכית רדפו תתה קפפת מעט והם עזרו לרעה: וז מכתו'חללין יספרו. דבריהם לבה בעפה בפחיתם בהיותם כתובים. ותיטב. הלולי לוי:
תפור פר. הפ'פור פהקרי' תרם הרחמן מבברך בקומתו ובזיוו פנקרע פור ביום הביתו פהפו' בן יומו קרוי פור פנתמר פור תן כפב תו עד כי יתר בו ביום נדמה לפר פהוה בן פלם:
מקרין מפרים. קרניתיו קרמו פרפו'תיו פהרי בקומתו ובקרניו כבר. ורחפו יפת מן התר' תחילה כדרך כל המולדים הופתתן פזר נתפ'זן קדמיו קדמיו לרגליו לגזר

ומעמקי אילין מילין לית דכוו'ומעמקי ל הצילני מטיט ול אשבעה. ומקדשי ל זקן בחור ובתולה.
ומפועצותיה ל ויאכלו כפרי דרכם. ומציקותיהם ל ויצעקו אל יי בצר להם. וממנה ל הוי כי גדול היום ההוא. ומפעין ל קרשו יתן קלו שאג ישאג. ומבזרח ל וירא ממערב את שם יי. ומפערבה ל למען

5. 5 הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִמְּשַׂנְאַי וּמִמַּעַמְקֵי־מָיִם: 15
5 אַל־תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיָּהּ:
ו׳ חס׳ 5 עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ
5 פְּנֵה אֵלָי: וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי: קָרְבָה אֶל־
ל ותסיק נַפְשִׁי גְּאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי: אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי
כָּל־צוֹרְרָי: חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי 20
5 וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וְאֵין וְלַמְנַחֲמִים
5 וְלֹא מָצָאתִי: וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ
5 וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ: יְהִי־שֻׁלְחָנָם
5 לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ:
5 תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם
5 תָּמִיר הַמְעַד: שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ כ ח
5 וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם: תְּהִי־טִירָתָם 25
כל סיפ׳ חס׳ נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב:
5 כִּי־אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־
מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ: תְּנָה־עָוֹן עַל־
5. 5 עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בִצְדָקָתֶךָ: יִמָּחוּ
ל מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ: 30
5 וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים
5. 5 תְּשַׂגְּבֵנִי: אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר
5. 5 וחר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה: וְתִיטַב לַיהוָה
ויטיב׳ ל וחס׳ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס: רָאוּ עֲנָוִים
ג׳. ג׳ יִשְׂמָחוּ דֹרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לִבְבָכֶם: 35
כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־
ח׳. כ׳ אֲסִירָיו לֹא בָזָה: יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם
ל ה פירסתי בספרי סי פ׳ וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֵשׂ בָּם: כִּי
החזי׳ הס הפמי׳ ופס 5 אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
כל תגזירות העתידות ר וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ: וְזֶרַע עֲבָדָיו 40
להיותם כתובות ביום 5. ר׳ חד יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ:
הבריתי: ואכי׳
תפנכני. כנגד עכי׳
תהלה. ופע׳ בתודה
פחודה החס׳ פנלמני
: ותיט׳. פמור. פס
פמור יפרית חח כתילן
הוח כתוב פמור פפר
כדרך ככבם תלוף
ככבם כלוף כי הפור
נרו׳ פהפ׳ ואיך יפמוך
פור ל פר כמו קח תת
פר הפור: מקרין
מפרים. פפ ל פפר

ומעמקי אילין מילין לית דכוו'ומעמקי ל הצילני מטיט ול אשבעה. ומקדשי ל זקן בחור ובתולה.
ומפועצותיה ל ויאכלו כפרי דרכם. ומציקותיהם ל ויצעקו אל יי בצר להם. וממנה ל הוי כי גדול היום ההוא. ומפעין ל קרשו יתן קלו שאג ישאג. ומבזרח ל וירא ממערב את שם יי. ומפערבה ל למען

5. 5 הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִמְּשַׂנְאַי וּמִמַּעַמְקֵי־מָיִם: 15
5 אַל־תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיָּהּ:
ו׳ חס׳ 5 עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ
5 פְּנֵה אֵלָי: וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי: קָרְבָה אֶל־
ל ותסיק נַפְשִׁי גְּאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי: אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי
כָּל־צוֹרְרָי: חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי 20
5 וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וְאֵין וְלַמְנַחֲמִים
5 וְלֹא מָצָאתִי: וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ
5 וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ: יְהִי־שֻׁלְחָנָם
5 לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ:
5 תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם
5 תָּמִיר הַמְעַד: שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ כ ח
5 וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם: תְּהִי־טִירָתָם 25
כל סיפ׳ חס׳ נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב:
5 כִּי־אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־
מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ: תְּנָה־עָוֹן עַל־
5. 5 עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בִצְדָקָתֶךָ: יִמָּחוּ
ל מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ: 30
5 וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים
5. 5 תְּשַׂגְּבֵנִי: אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר
5. 5 וחר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה: וְתִיטַב לַיהוָה
ויטיב׳ ל וחס׳ מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס: רָאוּ עֲנָוִים
ג׳. ג׳ יִשְׂמָחוּ דֹרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לִבְבָכֶם: 35
כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־
ח׳. כ׳ אֲסִירָיו לֹא בָזָה: יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם
ל ה פירסתי בספרי סי פ׳ וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֵשׂ בָּם: כִּי
החזי׳ הס הפמי׳ ופס 5 אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
כל תגזירות העתידות ר וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ: וְזֶרַע עֲבָדָיו 40
להיותם כתובות ביום 5. ר׳ חד יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ:
הבריתי: ואכי׳
תפנכני. כנגד עכי׳
תהלה. ופע׳ בתודה
פחודה החס׳ פנלמני
: ותיט׳. פמור. פס
פמור יפרית חח כתילן
הוח כתוב פמור פפר
כדרך ככבם תלוף
ככבם כלוף כי הפור
נרו׳ פהפ׳ ואיך יפמוך
פור ל פר כמו קח תת
פר הפור: מקרין
מפרים. פפ ל פפר

לגבור סגרתון קרנו ופרסתו הטעם פליגו קטן מאד: רחץ. ול ויהי לבבכם כפה רפה בלפון ופמעל כמו ביום הפלימי ויפח אבריהם את עיניו ויעזב את עבדיו ואתם דורפי אלהים רחו זה ויחי לבבכם: כי אביונים. כנגד פהזכיר ואלי עני וכואב: תקיימו. כמחפבת תוביו פיאפרוהו ואם על בני הגלות יותר נכון: יהללוהו. פוכני פמי׳ והארץ ועוברי ימי׳ון דרך מפל כמו ההרים והגבעות יפנחו לפניכם רנה: כי. ום תומרים כאפר אהללהו יהללוהו ממים וארץ ואם על הגלות יהללוהו בהתיפו ציון והפזיר ערי יהודה פים להם חלק בירופלם: וזרע. הטעם וירפוה הם ובניהם בימי דור תן בימי התפיח:

למנצח

למנצח לדוד להזכיר · טעם פיוט תהלתי כן · תלהיס · חומת · בעבור אחר בתחלה כאילו כתוב תלהיס חומת להכאילני כדרך נר תלהיס נפשת תרס ורבי׳ככה : יבושו כאשר תעזרני תיד יבושו : יכולו אחור · בניך כפעל כמו יכולו יחדיו מנזר׳ קיב ירחה סינם : יבושו על עקב · כמו בעקבי הפלתי ים חומרים בעבו׳ עונם וכל׳ סמביומים חותי כמו בעמ׳ עקב רב כמו תנחומל · וחלף יפיעו כאשר יבושו הם אז יפיעו מבקשיך וירויחו קול : ואני · כמ׳ מעט עני ואביון לו כעני ואביון לו כמחשבת החויבי׳ ולי כמו אתרו לי אחי הוא : ג תאחר · עזרי פועל יוכל לו פועל עומד ג תאחר כמו מדוע אחרו להיותך עזרו : כך י׳ חמיתי · הנכון בעיני כי זה המזמור דוד חברו כמו המזמור ברכי נפשי את י׳ אלהי גדלת מאד

ע׳למנצח ב׳בטעם וסימ׳למנצח דקנג קויתי׳ למנצח להזכי׳ · בשתם ד׳וסי׳הבני עשה את כל מעניך דסוף צפניה · ישבו על עקב בשתם · ויעשו כפעיל בשתם · ישובו׳על עקב בשתם · ושאטרו ט׳רפי׳וסימ׳בישעיה סימ׳יר׳ · תאחר ג׳וסימ׳נמס׳בסיפ׳סימ׳ט׳ · עא מעון ד׳וסימ׳והבטח צר מעון · למח תבעטו · היה לי לצור

רשי

לדוד להזכיר · לעון תפילה הוה כמו והכחנו בטם י׳ אלהינו נזכי׳ וכן ברברי הימים להזכיר ולהודו׳לי׳ ובמדרש תילי׳ רחיתי מטל למלך טכע׳על כתנו ומתר את הדיר ואוסיף את הכתן ואת הרועה אחר זמן החזי׳את הכתן ונבנה את הדיר ולא הזכיר את הרועה אתר טרועה הרי הכתן מוחזר והדיר בנוי ואני תיכי נזכר כך למעלה מן הענין כאמר כי אלהים יושיע ציון ובו ואוהבי שמו יסכנו בה הרי הרי׳ בנויה והכתן ככוס והרועה לא נזכר לכך נאמר לדוד להזכיר אלהים להכילני : יבושו על עקב בתקם · מרה במרה כמו טעם׳ עכמן לי׳ · על עקב · בחותו מעב׳ עכמן אלהים להכילני בלעז׳ האומרי׳ על׳ יהוח · לעון חרוס ברחותו בחויבו כרכונו : חומת לי · לעזו׳ · לבא תמיד · בחותו מעוז להכנס בתוכו מן הרודף : כוית להומיעני · פעמים רבות הומעתיני ע׳ מלוחיך · וחומן · כמו חומ׳וכן לפרו חמון כנזל : לתת בוזי · לתת מוכיחי ומעבירי כמו ויבז אלו׳ כי בז חיים וכעופים : כמופת היותי לרבים · רבים רחו ברותי ודחגו מן יקריהם דומת׳ברותי מן להיות להם לאות כאמר הוקרים לזה כן יקרה לכם כענין מכאמר והיה יחזק לכם למופ׳ : לעת זקנה · אם זקנתי בחטאים כלות׳ מחטאתי הרבה · כי אמרו חויבי לי · אמרו כפעמי · מהיותי מתעב מהם עזרני כועצו יחדיו עם חויבי : לאמר · זה אומרים ואומרים זה לחלה : אלהים אל תרחק ממני · תריחק · אם ריחק יום יפופתי כי ריחק׳מתכי : יבושו · מוטני כפעמי · הם יהובו ומבקשי רעתי · הם חויבי : ואני · הטעם אם ריחק יום יפופתי אני תמיד אייחל ואוסיף להללך : פי · פרקיך · פעמית לאחרי׳ ועמי בימים הרחמונים ומקמונים מעמית : כי לא ידעתי · כדרך פיעם קטה עור׳ הוא לף על פי מלא אדע מספריהם וחולם מפורו׳ תא פורק על מפקל גבורו׳ : תבוא · לכפר גבורותיך

ובעבור כי מפעטי רבים מתגבורים להסתרר על כן לזכיר פרקיך לבדך : תלהיס · כתה היה מפעטי להללך כי תלים למרתני כתו רגילות כתו פרש לתור מדבר וגם עזרני להלך כמכהגי זרועך

ע לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר : ב׳ בטע׳
אֱלֹהִים לְרַצֵּנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי נ״ם ת״ף
חוּשָׁה : יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי :
יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים ר׳
ח הֶאָח הֶאָח : יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ ת׳
כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל ט׳ רפ״ח
אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ : וַאֲנִי עָנִי
וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי חָשׁ־לִי עֶזְרִי
וּמְפַלְטִי אָתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר :
א עא בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־ ל׳ ראש׳
אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם : בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי
וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי
: הֱיֵה לִי ׀ לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד ל״ף וכל פס קריין
צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וברכ׳ דכו׳
אָתָּה : אֱלֹהַי פַּלְטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף
ח מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ : כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי ל׳ מלרע ר׳ בפס׳
יְהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי : עָלֶיךָ
נִסְמַכְתִּי מִבָּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי
בְךָ תְהִלָּתִי תָּמִיד : כְּמוֹפֵת הָיִיתִי ל׳ ויתר כתוכת דגם
לָרַבִּים וְאַתָּה מַחְסִי־עֹז : יְמַלֵּא פִי ע׳ רפ״ח
תְהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ : אַל־ כ״ג ל״ם ת״ל
תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל־ ל׳ ויתר בכלות
י תַּעֲזְבֵנִי : כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי יוד׳ת׳ אל
נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו : לֵאמֹר אֱלֹהִים ע׳ רפ״ף
עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין מַצִּיל :
אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי ת׳ חיסר׳ ל׳
לְעֶזְרָתִי חִישָׁה : יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שָׂטְנֵי
נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי ר׳ ב׳ מלרע
רָעָתִי : וַאֲנִי תָּמִיד אְיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי
טו עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ : פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ
כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי ל״ף
סְפֹרוֹת : אָבוֹא בִּגְבוּרוֹת אֲדֹנָי יְהוִה ל׳ ר׳ בפ׳
אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ : אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי ל״ם ת״ף
מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ :
וְגַם־עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי ר׳ ב׳ מלרע
עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ :
וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת
אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ : אֲשֶׁר הֶרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת
תָּשׁוּב תְּחַיֵּנוּ וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֶנוּ :
תַּרְבֶּה גְדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי : גַּם אֹדְךָ בִּכְלִי נֵבֶל
אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה־לָּךְ בְּכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל :
תְּרַנֵּנָה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ :
וְגַם לְשׁוֹנִי כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ כִּי־חָפְרוּ
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי :

מעון · י׳מעון אתה · וכל שום קדתא דכוו׳ · ארני י׳ח׳כתיב כן באוריתא וכתובי׳ וסימ׳נמס׳לעיל בסיפרא סי׳ סט · בכלות ג׳דרגין חד כ׳וחד ב׳וסימ׳ככלות ל תשל׳כני לעת זקנה רתהלות · בכלות ונהם׳ באחריתך דמשלי · ככרים אורידם ככרים לטבוח · בכרים ערב וכל נשיא קדר · ככבים והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע · ככבים גלאית ברב עצתיך · ואינון מן אב חד כ׳וחד ב׳וסימ׳נמס׳בתרא בערך ב׳ · והוספתי ד׳ב׳מלרע חד חס׳וסים׳והוספתי על ימיך · על כל תהלתך · וב׳מלעיל וסימ׳וגדלתי אוספתי · חגדלתי והוספתי חכמה · ימים חס׳ ·

ולחור עד זקנתא וסיבותא אלהא אל תשבוק יתי עד דאחוי תקוף אדרעך לדר דרי לכל די ייתי כחך גבורתך׃ וצדקתך אלהא עד שמי מרומא די עבדתא רברבן אלהא מן כותך׃ די אחיכמתני עקן סגיאן ובישן תחובחתי יתנא ומהתהומתיא ארעיתא תתוב תיסק יתנא׃ תסגי רביותי ותחזור תנחמיני׃ ולחור אנא אודי קדמך בזייני זמר ונבלא אתני קושטך אלהי אשבח קדמך בכינרא קדישתא ישראל׃ תיבועין סיפוותי ארום אשבח קדמך ונפשי די פרקתא׃ לחור לישתני כל יומא תרנן צדקתך ארום בהיתו ארום איתחסרו הבעי ב בישותי׃ על ידוי דשלמה אתאמר בבועה אלהא משיחא חב חילכות דינך למלכא משיחא חב וצדקתך לברייה דדוד מלכא׃ ייתי עמך בצדקה ועניך בחילכת דינא׃ יטלון יתבי טוריא שלמא לבית ישראל וגלמתא בזכותא׃ ודין עניי עמא יפרוק לבני חשוכא וישוף גברא טלומא׃ יהחלון סינך עם מיסק שמשא ויצלון ק קדמך קדם מנהר סיהרא דרי דריא׃ ייחות הייך מטרא דרעוא על עשבא דגזי מן גובאי חיך ר רסיסי מלקושא דנטפין על עשבא דארעא׃ יסגון ביומותי צדיקיא ופגיעי שלמא עד די ישתיצון פלחי סהרא׃ וישלוט מן סטר ימא רבא לסטר ימא רבא ומן פרת עד סייפי ארעא׃ קדמוי יגחנון אפרכיא ובעלי דבבוי עפרא׃ מלכיא תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו׃ וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו׃ כי יציל אביון משוע ועני ואין עזר לו׃ יחס על דל ואביון ונפשות אביונים יושיע׃ מתוך ומחמס יגאל נפשם ויקר דמם בעיניו׃

עניך אל תשכח ׳ וידוך ג׳ וסימן נמצר בישעיה סי׳ נה׳ יפרח ד׳ב׳ פתחין וב׳קמצין וסימן מטחו יפרח והשכתי ׳ יפרח כשושנה ויך שרשיו ׳ יפרח בימיו צדיק ׳ צדיק כתמר יפרח ׳ וירד ב׳ וסימן וירד מיעקב והאביד שריד ׳ וירד מים עד ים ׳

הראיתנו תחיינו תעלנו תלת׳יהו׳ קרי׳ בי׳ נ׳ ואינון מן מלין דכתיב ו׳בסוף תיבות׳וקריין ׳ו׳סי׳ נמס׳ במסר׳ רבת׳במערכת אות ו׳ ׳ פרית ג׳בטעם וסי׳ אשר פדית בנדלך אשר הוצאת ׳ ונפשי אשר פדית׳ ביר׳ אפקיד רוחי פריתה ל׳כתיב כן ׳ עב ועניך ג׳בליש׳וסים׳כי לא יחדל אביון ׳ ידין עמך בצדק ועניך ׳ חית

וגם עד זקנה ושיבה אל תעזבני עד אגיד זרועך לדור לכל יבוא גבורתך׃ וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדלות אלהים מי כמוך׃ אשר הראיתנו צרות רבות ורעות תשוב תחיינו ומתהמות הארץ תשוב תעלנו׃ תרב גדלתי ותסב תנחמני׃ גם אני אודך בכלי נבל אמתך אלהי אזמרה לך בכנור קדוש ישראל׃ תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית׃ גם לשוני כל היום תהגה צדקתך כי בשו כי חפרו מבקשי רעתי׃

עב

לשלמה אלהים משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך׃ ידין עמך בצדק ועניך במשפט׃ ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה׃ ישפט עניי עם יושיע לבני אביון וידכא עושק׃ יירא אותך עם שמש ולפני ירח דור דורים׃ ירד כמטר על גז כרבבים זרזיף ארץ׃ יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח׃ וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ׃ לפניו יכרעו ציים ואויביו עפר ילחכו׃ מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו׃ וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו׃ כי יציל אביון משוע ועני ואין עזר לו׃ יחס על דל ואביון ונפשות אביונים יושיע׃ מתוך ומחמס יגאל נפשם ויקר דמם בעיניו׃

ב׳ תי׳ חס׳ ויתד מל

ירעפו׳ תזיקף זרועך ׳ לדור הבה ׳ לכל יבוא ׳ לכל יחסר כמו דור הולך ודור בא ׳ ופרקתך ׳ נבוהה מפרקת כל דיין כדרך ומרומם על כל ברכה ויפת יחסר מלך חוכל לספרה כי נבוהה עד מרום והגדולות מעפרת לחות כי יתן להי׳ כמוך ׳ יחסר ׳ לספר הגדולות מעפרה ודיתה הגדות כחילו היום בתהומות הארץ ׳

תרב ׳ מבניו יסבר על דרך וים׳ זכב ל זנב ותם׳ גדולתי ככב׳ יחסר עשיתי גדולות וטעם תכחמני בעבו׳ הגדות מעברו פלוו ׳ גם ׳ תחתיך׳ זה הוא לחתך ׳ מהוא חייב להודות ׳ תרנכ׳ הדגם לחסרון כ׳ן מלינים כי המלת מעטני הכפל והטעם כחם׳ חזמר לך בכנור גם בפסוי תרנה והזכיר פרית עם הנפ׳ כי הוא מופל בגוף ׳ גם ׳ פתה חזק׳ בכיכור ריק תמיד לפוני תהגה צדקתך בלה כיכו׳ על כן תלת גם והזכיר כי בופו לו חרפו חרפ׳ כי חין לי פחד ׳ למלת׳ למלך תן ׳ נכוח׳ דוד לו לחד מהמפוררים על מלת׳ לו על מפיח והוא לות למד כמו בעבו׳ כמו ולנוי יחסר כי תומיך ולורי׳ לנכח הפס והחל חלהים בעבור מפעטך ׳ והטע׳ מהפס כתן לו רמות לעטות מפעטך שהים וכפה וכרקתך ומיהיה פופט ברק וכפה פירו׳ ירין וטעם ועניך מהפדיס גם העפירי׳ תעברו עליה ׳ ומלוי הטע׳ כי בהיו׳ המלך פופ׳ ברק ירב׳ פלו׳ בחרץ וטע׳ הרים פתין פס ייפוב וטעם בדרך בעבו׳ הצדקה יפלו׳ הרים ועבעות פלוס כדרך בעבו׳ כמו ופיתוי ובפתר במרמ׳ ופיתוי ובפתר ופלמה ברוב חכמתו יכור העופק ׳ ירלון ׳ וכלפר ידכח העופק ירלוך כל העופקים וטעם עם ממם כל הימי׳ מהעמוד הפת׳ וכפה ולפני ירת כדר׳ ידכלוס לפני עם ׳ ירד ׳ מלרמוכו על בית המפעט לו ירד מפעט פסזכיר יפפוט עכי כדרך יערוף כמטר ומלת גז מפעלי הכפל מגזרת לגזוז גזי המלך ׳ זרזיף ׳ מלה מלרבע לותיות לין ריב לה ופעמה רוני לו פופט ׳ ופרח ׳ המטר יפריח על כן הזכיר יפרח והטעם פירבו הפדיקים ויפרח רוב פלוס לו רוב פלוס יהיה בימיו עד פלח והי׳ירח והטעם המיר ׳ וירד ׳ לם על פלמה מים פוף עד ים פלפקים ומנהר זה פרת ולפפי לרץ זה מדבר והכה הזכיר לורך לרץ יפרילל ורחבה וחם על המפיח מים הדרומי הנקרל הים הלרום לל ים בפון פהוה ים לוקיכוס ומנהר כהר יובל מערב פהוה בתחלת מזרח ועד לפפי לרץ פהוה בפוף מערב ׳ לפניו ׳ כיים ׳ הפוכנים בחרץ כיים והנכון בעיני בעלי הפפיכות כלפר כתוב לחריו תרפים ולייס פהוה כמו לחי היס ורבי מעם לחי׳כי לחיים הפוכני׳ עם לחיה במדבר ולחיכו נכון ומלת יפיבו פיקבו זה תמיד כמו וה זיב למלך יפרילל וי״ת לומרים בתפובת כל פעם יתנו מם ׳ ינפתחוו ׳ פרט להזכיר מלכי תרפים ופבל ולחר כן כלל ויפתחוו לו כל מלכים כל גוים למלך תחת ידיהם ׳ כי ׳ הטעם כי הוא ידין המלכים גם העמים והמלך העני ככנר לחר ופילנו ׳ יחום ׳ על הדל ולחיון מהעמים ׳ מתוך ׳ הוא הפופק בפתר ׳ וח זם בבלי מגזרת כחמפו פקיפיך ונלע׳ פעם לפיונים ׳ וייקר דמם ׳ כדרך דמים לו והטעם פיהרגו על כן לחריו ׳ ויחי

ויחי · כל לאחר מהם ולא די מיחייהו עד יעמידהו וזה טעם ויתן לו מזהב מכח ויתפלל בעדו כל ענין : ויחי · הענין כפיסת בר כמו פם ידך זורע בר בארץ לו ברחם הרי וירעם זה הפרי מהוא הבר והטע׳ מיהיה גדול מירעם כענין לבנון : ויכיון מעיר · כמו בעיר הפך והמותר בבשר ובלחם ויש אומרי׳ כי בר כמו כבור ויחי · מלמה : ויתן לו מזהב מבח וכן היה׳ גם עושר גם כבוד חסר לא היה כמוך וגו׳ : ויתפלל בעדו תמיד וגו׳ היה התפלה היה הברכ׳ כמהבה הוא׳ לאדם ברוך תהיה לעון תפילה הוא : פיסת בר · לעון פיסין תוספת ורבוי ורבותיכו פירסהו לעון גלוסקיאו׳ לימו׳ המתיק וכל המתמור במלך המתיק · ר״ח פיסת בר לעון רכון כמו פיוס מהבריות מתפייסין ומתרכין מחת המקו׳ כמותן סובב בעולם : וירעם כלבנון פריון. חטין גבין כפירי׳ החילן בכלות מל פור הגדול מהיה ביתי ממעון בן מטח : ויכיון · יסרחל : מעיר · מתוך ירושלם כעבד החרן : ויהי מתו · מל מלמה מזכ׳ לעולם בעומרו ובחכמתו לפני מתם יכון מתו׳ כל ימי המתם יגדל מתו יכון לעון מלכו׳ וסרה כמו ומחריתו יהיה מכו׳ ולכיכי המליט על נכסי מחרי חתרו בלבם כיכם יחד מלכיהם יחד : ויתברכו בו · חדם חום׳ לבנו תהי חכם ועסיר כמלמה : ברוך י׳ · העופה נפלאות גדולות ברדת הגם מן המתים על ידי מלמה בני : כלו תפילות דוד · רבותיו דרמו כלו כל חלו תפילות דוד לכלול כל הכפר על מם דוד וחף מה מחתרו בני קרח ועסרה זקניס על מם מהו׳ נקרא כעיס זמירות יסרחל · וים לפתור כלו כמו כמתיימו כמו רומו מעט פומו מתים וחם כן הוה לה נכתב המזמור במקומו ולין מוקדם ומחוחר בספר וכרחין הדברים מלמת זקניתו כמהמליך חת מלמה חתרו : חך טוב ליסרחל חלהים · לפי מעניין המזמור מדבר בכרות הבחות על עובדי המקום לכך פתח בו כך וזהו פירושו חעפ מחכי כופך ומתמה על כרוקיהם מל יסרח ידעתי כי הבה טוב להם ולטובתם הוה מביח עליהם חת הרעה כדי לזכותם לחיי העולם הבח : ולכי · מטרם קומי זחת ל לבי כמעט כטיו רגלי וסופכו לפורי לכעות מחחרי המקום : כי קנחתי בהוללים · במערבבי׳ כמו מבלך מהול במים : כי לין חרפובות למותם · לעון לפיל כמו פתח חרפובות רמע מסגרי ככלי רע מלמרין בהם העניים לף כלן לין יסורין למיתתם המתים בהם מהם מתים בריחים כלולם בלח יסורין ורבותיכו פירסו חרפובו׳ כוטרייקון מלין חריריו ועבבין מיום המית׳ ר״ח מלין הקבה מחחר כביכם לבן ענקתמו נלוה בעבור זה מלין יסורין בלין מליה העניק׳ הבלוה לעלות מל כולם גמות הרוח יעטף פית חכם למו · החכם מסופין עומה לות׳ סחכו׳ ועוטף לת פתוחיהם ומבובותיהם בעובי סומן ובסר : יכח מחלב עיניהו : עיניהם בולטות מרוב סומן כל חרס כחום עיניו מסוקעות : עברו מסכיו׳ לבב׳ יותר ממה מלבם מייחל ומכפה בלה להם לתוקם עברו בהמנת ידם לת

תלות לבם׳ ימיקו

ויתן ל״ג רפין וסים׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ד · ויתפלל ג׳ רפין וסים׳ ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא׳ יסגוד לו ויתפלל אליו׳ ויחי ויתן לו מזהב שבא · אנך · וברוך ז׳ וסים׳ נמס׳ בסדר לך לך · עג שפכה חד מן ל״ד מלין כתיב ה׳ בסוף תיבותא וקרינן ו׳ וסים׳ נמס׳ במלכים ב׳ סימן כ״ו · חרצבות ב׳ ומב׳ ליש׳ וסים׳

ט וְיְחִי וְיִתֶּן לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל ג׳ רפי׳ ג׳ רפי׳
בַּעֲדוֹ תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם יְבָרְכֶנְהוּ : יְהִי
פְּסַת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ 5 · נה׳
כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב ה 5 · ה׳ כלים׳
הָאָרֶץ : יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ
יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ כָּל־גּוֹיִם 5 יכין · ק׳
יְאַשְּׁרוּהוּ : בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי 5
יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ : וּבָרוּךְ ׳
שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־ ב׳ · ה׳
כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן : כָּלוּ תְפִלּוֹת 5 ויחד כלו
דָּוִד בֶּן־יִשָׁי :

ספר שלישי

עג מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב
לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב : וַאֲנִי
כִּמְעַט נָטָיוּ רַגְלָי כְּאַיִן שָׁפְכָה אֲשֻׁרָי : נטיו׳ ׳ ספכי
כִּי קִנֵּאתִי בְּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים ק׳ ק׳
אֶרְאֶה : כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם 5
וּבָרִיא אוּלָם : בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינָמוֹ ב׳ · כ׳ פסוק׳
וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ : לָכֵן עֲנָקָתְמוֹ ל׳ דכתי׳ · ב׳
גַּאֲוָה יַעְטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ : יָצָא 5
מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב : ח׳ · ל׳ 5

וַיְהִי וַיִּתֶּן לָהּ מִזָּהָב דַּאֲיְתְיוּ לֵיהּ ג׳ רפי׳
מִשְׁבָא וְיַצְּלֵי מְטוּלְתֵּיהּ תְּדִירָא כָּל
יוֹמָא יְבָרְכִינֵיהּ : יְהִי פָּעִיד לַחֲמָא 5 · נה׳
בְּאַרְעָא בְּרֵישׁ טוּרַיָּא יְרַגֵּישׁ חֵיכֵּךְ
כְּלִיבָנָן אִיבֵּיהּ וְיִנָּצְצוּן מִן קִרְתָּא 5 · ה׳ כלים׳
דִּירוּשְׁלֵם חֵיכֵּךְ עִשְׂבָא דְּאַרְעָא :
יְהֵי שְׁמֵיהּ מְדַכַּר לְעָלַם וְקֳדָם מְהֵוֵי יכין · 5
שִׁמְשָׁא מְזוֹמָן הֲוָה שְׁמֵיהּ וְיִתְבָּרְכוּן ק׳ 5
בְּזַכוּתֵיהּ כָּל עַמְמַיָּא וְיִמְרוּן טַב לֵיהּ ׳
׃ בָּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל ב׳ · כ׳
דַּעֲבִיד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן בִּלְחוֹדוֹהִי 5 ויחד כלו
וּבְרִיךְ שׁוּם יְקָרֵיהּ לְעָלְמָא וְיִתְמְלֵי
מְזִיו יְקָרֵיהּ כָּל אַרְעָא אָמֵן וְאָמֵן :
סַכְּרִין צְלוֹתַיָּא דְּדָוִד בַּר יִשָׁי :

הוֹשִׁבְחְתָא

עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף בְּרַם טַב לְיִשְׂרָאֵל נטיו׳ · ספכי
אֱלָהָא לְבָרִירֵי לִבָּא : וַאֲנָא כִּזְעֵיר ק׳ ק׳
אִיתְמוֹטְטָא רִיגְלַי כְּלָמָא דַּאֲוֵוִי עַזְעָא 5
אִיסְתַּוְּרִי : אֲרוּם טַנָּנִית בְּמַתַּלְעָבָא ב׳ · כ׳ פיתו׳ · 5
בְּעִידַן דִּי שְׁלֵם רְשִׁיעַיָּא אֶחֱמִי : ל׳ דכתי׳ · ב׳
אֲרוּם לֵיתֵידוֹן תְּוִידִין וְמִצְטַעֲרִין 5
כְּטוּל יוֹם מִיתַּתֵּיהוֹן אִיתְבַּעַיִן ב׳ כבפי׳ ·
מַחֲשַׁבְתְּהוֹן וּפִתְּמִים וְאַלִּים לְבָהוֹן : ח׳ · ל׳ 5
בְּלֵיעוֹת גַּבְרִין דְּמִתְעַסְקִין בְּאוֹרַיְתָא
לֵיתֵיהוֹן לַעֲיִן וְעִם בְּנֵי נָשָׁא צַדִּיקֵי
דְּסַבְּלִין וְיִסּוּרֵי לָא מִתְכַּהְשִׁין : לְכָךְ כֵּן עֲטַרְתְּהוֹן גֵּיוָותָנוּתָא כְּלִילָא דְּמַשְׁוִין בְּרֵישֵׁיהוֹן מִן
חֲטוֹף דִּילְהוֹן : שְׁנָא מִן שׁוֹמָנָא פַּרְצוּפֵיהוֹן עָבְרוּ חוֹטְבֵיהוֹן חֲפוּרַת לִיבָּא :

פתח חרצבות רשע · כי אין חרצובות למותם ובריא · בעמל ב׳ וסים׳ ותקצר נפשו בעמל ישראל ·
בעמל אנוש אינימו׳ וחד בעמל בסגול וסים׳ ויכנע בעמל לבם · מחלב ח׳ וסים׳ הנה שמוע מזבח טוב ·
חרב ליי׳ מלאה דם ב׳ בפסוק · מרם חללים מחלב גבורים · כי דותה בשמים חרבי · ועפרם מחלב ידושן ·
יצא מחלב עינימו · ויאכילהו מחלב חטה ·

ומכר הכריקים לעניות לבח מפורם במזמור הזה : ואני · יתכן היות זה הטעם דברי חסף יראכר על לעון כל מעכיל וכטית הרגל לסור מהדרכים היפרים מהם דרכי הסם כדרך בלעורו לחזק רגלי כי בעבור מהרגל הולכ׳ על כן רימה תמונת הלב מירגיל בה בהליכה ומלת כטו מלימה כמו מור חסיו בו והכה כחין היה ראוי להיותו כמו כמעט ומפכו כמו כטו כלמר לפורי כמו רגלי כי הטעם כפול כמפכם לעון פחות רק כחין לו מכלוכה רק על חפם ומה מחיכנו ודרך מבל הזכיר לפורי׳ מכמפכנו כמי׳ כדרך כמי׳ כמפכתי בעבור מלח כעלר בכלי מלומה כמו מפכנו לפורי׳ וחין לו במה ילך : כי · הנה מבת זה הדבר מקינה בהוללי׳ לעון פועל על מעקל המובכי׳ בעיר מגזרת ויתהולל : רביעים ובספר יעעיהו פתח חרבובות רמע הנה פתח כמו התר וחם כן תהיה חרבובות כמו לגורות והטעם מהיה רחוי מיהיו קבורי׳ בעולם מימיתם מהרים ור׳ מעם הכתן לומר כי לין חרבובות עד מותם וחולם הם בריחים כחילו כתוב

וחולם כל לחר מהם בריח וזה חיכנו נכון מתהיה מלת חולם מהיה בלחרונה כי היה כמו לכן לכן רק לך בלתי זולתי למען בעבור כי כן לח ימלח בכל

יתמקמקון מן פיטמא ויממללון
לאבאשא ולטלומא מן רום לבהון
ימללון׃ שויאו בקדישי שמיא
פומהון ולישנהון מצרהבא
בקדישי ארעא׃ בכן תאיב עלי
עמיא דיי ולמלכותהון ויממחונון
במרזופין ודמעין סגיאין מחרטין
להון׃ ויימרון המכדין ידע אלהא
ואית מכדעא בעילאה׃ הא אילין
רשיעיא ודיתבין בשלותא בעלמא
הדין אדבקו נכסין קנו חילא׃
ברם לסריקותא זכית לבבי ושזבית
בברירו ידי׃ והוויתי כתיש כל יומא
ומכסנותי לצפרירי׃ אין אמרית
אישתעית דמכמהון הא על דר
בניך ארשעית׃ והשיבית למידע
ית דא לייעות הוא בעיני׃ עד זמן
פורקניא דאיתי לות מקדשי אלהא
אתבין לסופיהון׃ ברם בקבלא
שויתא להון רמיתינון לשהוותא׃
דהכדין הוו לצדו בשעתא כלו
אשתיצון מן איתרגשון׃ היך
חילמא מן גבר דמיתער יי ליום
דינא רבא באיתער יתהון מן בית
קבורתהון ברגז דמותתון תבסר׃
ארום יהוש לבי וכוליתי בערן כאשא׃ ואנא שפיא ולא אידע היך בעירי
איתחשבית גבר׃ ואנא תדירא עימך אוחדתא בייד ימיני׃ בפלכתך תדברינני
וברתר שלים אייקריה דאמרת עלי לאיתאה תסבנני׃

ויאמרו איכה ידע אל
ויש דעה בעליון׃ הנה־
אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל׃
אך־ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון
כפי׃ והאהי נגוע כל־היום ותוכחתי
לבקרים׃ אם־אמרתי אספרה כמו
הנה דור בניך בגדתי׃ ואחשבה
לדעת זאת עמל הוא בעיני׃ עד־
אבוא אל־מקדשי־אל אבינה
לאחריתם׃ אך בחלקות תשית למו
הפלתם למשואות׃ איך היו לשמה
כרגע ספו תמותמן־בלהורת׃
כחלום מהקיץ אדני בעירך צלמם
תבזה׃ כי יתחמץ לבבי וכליותי
אשתונן׃ ואני־בער ולא אדע בהמות
הייתי עמך׃ ואני תמיד עמך
אחזת ביד ימיני׃ בעצתך
תנחני ואחר כבוד תקחני׃

ויאמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון׃ הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל׃ אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי׃ והאהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים׃ אם אמרתי אספרה כמו הנה דור בניך בגדתי׃ ואחשבה לדעת זאת עמל הוא בעיני׃ עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם׃ אך בחלקות תשית למו הפלתם למשואות׃ איך היו לשמה כרגע ספו תמו מן בלהורת׃ כחלום מהקיץ אדני בעירך צלמם תבזה׃ כי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן׃ ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך׃ ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני׃ בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני׃

בנקיון ג׳בליש׳חד חס׳וסי׳זנח ענלך שמרון׳ ארחץ בנקיון כפי׳ ואסובבה׳ וארחץ בנקיון כפי׳ קדם׳ חס׳ ה׳כתי׳כן היא וקריין הוא וסים׳ואחשבה לדעת זאת׳ ויתרון ארץ בכל היא׳ ותלך ותעשה כדבר אליהו תניגא דפסוק׳ כי הוא זמה והיא עון פלילי תניגא דפסוק׳ י׳אלהינו כל החמון הזה׳ וחילופי׳ג׳כתיבי הוא וקרי׳היא וסים׳ותלך ותעשה כדבר אליהו קדמא דפסוק׳ כי ערוך מאתמול׳ כי הוא זמה והיא עון פלילי קדמא דפסוק׳ ולא ארע ג׳וסים׳בישעיה סים מ״ז׳

5 יתמקמקון מן פיטמא ויממללון
ו׳ לאבאשא ולטלומא מן רום לבהון
ימללון׃ שויאו בקדישי שמיא
5. יפוד פומהון ולישנהון מצרהבא
ת׳ בקדישי ארעא׃ בכן תאיב על
עמיא דיי ולמלכותהון ויממחונון
5. 5 במרזופין ודמעין סגיאין מחרטין
כ״ף יקיין להון׃ ויימרון המכדין ידע אלהא
כ׳ ואית מכדעא בעילאה׃ הא אילין
ל׳ רשיעיא ודיתבין בשלותא בעלמא
הדין אדבקו נכסין קנו חילא׃
ברם לסריקותא זכית לבבי ושזבית
מ״ם בברירו ידי׃ והוויתי כתיש כל יומא
נ׳ ומכסנותי לצפרירי׃ אין אמרית
אישתעית דמכמהון הא על דר
ס׳ בניך ארשעית׃ והשיבית למידע
ע׳ ית דא לייעות הוא בעיני׃ עד זמן
פ׳ פורקניא דאיתי לות מקדשי אלהא
צ׳ אתבין לסופיהון׃ ברם בקבלא
5. 5 ק׳ שויתא להון רמיתינון לשהוותא׃
ר׳ דהכדין הוו לצדו בשעתא כלו
ש׳ אשתיצון מן איתרגשון׃ היך
ת׳ חילמא מן גבר דמיתער יי ליום
דינא רבא באיתער יתהון מן בית
קבורתהון ברגז דמותתון תבסר׃
ארום יהוש לבי וכוליתי בערן כאשא׃ ואנא שפיא ולא אידע היך בעירי
איתחשבית גבר׃ ואנא תדירא עימך אוחדתא בייד ימיני׃ בפלכתך תדברינני
וברתר שלים אייקריה דאמרת עלי לאיתאה תסבנני׃

ויאמרו איכה ידע אל
ויש דעה בעליון׃ הנה־
אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל׃
אך־ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון
כפי׃ והאהי נגוע כל־היום ותוכחתי
לבקרים׃ אם־אמרתי אספרה כמו
הנה דור בניך בגדתי׃ ואחשבה
לדעת זאת עמל הוא בעיני׃ עד־
אבוא אל־מקדשי־אל אבינה
לאחריתם׃ אך בחלקות תשית למו
הפלתם למשואות׃ איך היו לשמה
כרגע ספו תמותמן־בלהורת׃
כחלום מהקיץ אדני בעירך צלמם
תבזה׃ כי יתחמץ לבבי וכליותי
אשתונן׃ ואני־בער ולא אדע בהמות
הייתי עמך׃ ואני תמיד עמך
אחזת ביד ימיני׃ בעצתך
תנחני ואחר כבוד תקחני׃

מהארץ וזה טעם
ולמעכם תהלך בארץ
והנכון בעיני כי פתי
במים פיהם מהם
מדבריהם בפם ו
ובמלחכיו ולמעכם
כמרגלי׳ מהם הולכי׳
בארץ לרכר ולספר
ממין חן דופי ודבר
מכמה בדריקים
וטעם תהלך כחילנ
הולכת לפמוע רופי ב
לכן׳ לחמר רבי מהם
הלוס קוחר מגזרת
והלמה מיכרת כחילנ
כתי׳הלוס קמון ההת
ומורק בוץ כדרך
מוכ׳ וכגוע׃ ומי מלת
׳חבר כוס׳ ימבו׳
מגזרת ומכיה ובחה
המלה מלעיל בעבור
חוות הטעם בתחלת
מלת למו כי זה מעפש
הלעו׳כמו עפה לי חיל
החיל הזה ומ״ם למו
סב ל הנזכרי׳ בתחלת
המזמו׳והם ברי לבב
והכוונ מהות סב
למלת עמו כי ימצא
בלמון יחיר ורבים
ולפי דעתי מהלו׳כתב
הנה כמו הנה עוד
הלו׳חים כי עמו יסוב
בעבור זה מרוחק לנ
יסוב מנזר׳ מוכב לנ
ימיב אל לבו ולא ידע
מה טעם זה׃ ואחרוני
ים חומרים הרשעים
ולפי דעתי מהחומרי
הם עם הפם והעד
הנה אלה רשעים ב
הנה׳ הטע׳ מהרשיק
יורדי׳ דעת אחת מים
שוח כמגב מדעת אל

והוח חכם לב מידע הכללים מהם עומדים והחלקים מהם הפרטי׳ הם מתנכים
בכל עת על כן לא ידעם הפם כי חוכם עומדי׳והנה הפעל בירם בעבור רחות
הרשעי׳מהם אלוי עולם בגופם ורבי עושר כמו עפה לי חת החיל הזה׃ לך׳
דברי׳המשכיל וטעם זכיתי לבבי מחשבתי אחת ואחזתי זכה עם
הנעור ובעבור זה נכרית הארם עד היות עד פתי בחיין זכה ומזהירים ככוכבים
וטעם בנקיון כפי אלוי עמה מעפה בגיזל וטיכוף מה פיכנו רחוי לעמו׳ והזכיר
כפי כי רוב המעפים בכפים׃ ואהי נגוע׳ מהרשעי׳ ור׳ ותוכחתי קיצין הפעול
כי הרשעים יוכיחוהו הפך ותוכחתי לא ביתים מהוח קיצין הפעול ולפי דעתי כי
נגוע מפלת ריעו לפנלו עמל לכבוש יכרו ותוכחתי לפפני׳ וטעם לבקרי׳ בכל
בקר כמו חדפי׳לבקרי׳; ופי׳ רבי׳ המפורר פם תמרתי בלבי לך תומר לאחרי׳
לפפרים כמו׳ אלה ואלת אלה הפרים כדרך ״ הטוב יכפר בעד תתם מלכלנ
הפפח כי לא כתוב כי כל לבבו פב אל חזקיהו להיות בוגר בדור בני הפם אלא
תהיה תמונת לב בתמונת׳ והנה יחבר בית הנה בדור בניך הם פקבלתי התורים
מפיהם׃ ותחפבה׳ כלפר חפבתי לדעת זה הפור לא יכולתי לו זה הוח עמל
בעיני׳ עד׳ עתיד תחת עבר כלולו ידבר על זמן עומד כלפר פירפתי וטעם מקדפי אל פעם כהני הפם וחכמי יפרחל והם גלו זה הפור והוח לכיכה לאחריתם כי
לא הובח האדם בעולם הזה להתעכב בו אלא להיותו מלך או עפיר רק פתיהם אחריתו טובה וזה הוח מכר כפעות הפדיקים׃ לך׳ הרשעים בעולם הזה כמפורפים
בדברי חלקות ולבסוף יהיו למפואה ומפוחים לתוהו ולפר לוכנו בדרך רפעי להפמדם בפופם לי כי למפואות מגזרת הנחם הפילני והטעם כפול׃ לך׳
טעם ספו תמו על כפעותם׃ בלהות׳ כמו בלהות תלך בם כי ים מיסוב לחין ולהבל והפר ולוכך׃ כחלום׳ פחין בו חלת בהקיץ החולם ככה כלמם יהיה בזוי בעיר
והטעם פהיו כפכחים כי כפכח זכרם׃ כי׳ לי יתחמץ מגזרת חומץ דרך מפל כי יסוב לבי חומץ עם כליותי עת פתשתונן מגזרת חץ מכון ור׳ מפה פירם בו בלמון
חכמיהו לי חתץ הרין׃ ואני׳ הייתי בתחלה לנגדך פלח ידעתי קוד פעזרתני ונגלה הפור לי וזה הוח ואני׳ טעם לחזק בידי יתיכי ולח כמוהו
פעמי כלתר הזכיר כטיו רגלי׃ בעצתך׳ תלת לקיחה בלח דבר הוח התחברות נפמת הפדיק עם העליונים מלינס נוף ולח יפותו לעולם על כן בדברי
חנוך והתהלך חנוך את האלהים מהרגיל נפפו להתהלך עם המלחים עד פלקחו האם והנה יבקש זה המפורר עזרני ונחני והרגילני בעצתך ואחר מתעפה לי זה
הכבוד או תקחני וכמוהו כי יקחני פלה או פי׳ואחר כן תקחני ואני כבוד כאחר כן׳ מלחים׃ מי

מי׳ יתמר רבי משה הטעם כל חפצו הוא בשמים להיותו עם המלאכים כחולו
יתר כל אשר לי הוא בשמים ועתך תן לי חפץ בארץ יתר רבי יהודה הלוי מכ
מי הוא עתיד מבקש הוא בשמים כדרך תי לך כל התחכם הזה יתר שנשתי
ולפי דעת הנחון כי יתחבר מלת זולתך יחר בשמים ולפי דעתי כי תן לי חפץ
בשמים ובארץ יחר
חבוד נופי על כן
יתרין: כלה פתרי׳
זה הנוף ולבבי זה
הכפם המתקו׳ שהוא
כח התורה רק מור
לבבי כטעם תוקף
ולבבי כדרך יתרי
לבבכם ויתרי עזיכ׳
וטעם מור לב כי הוא
חזק העומד לעולם
ולח יחבר על כן יחר
זה: כי׳ כדרך יתר
כסיל ובער יתברו:
כל זוכה כמתק׳ הוא
היוכח כמחשבתו ו
ובמעשיו מרמו׳ הפס׳
ומי קרבת אלהים׳
כנגד רחיקך וטעם לי
טוב כי זה הוא הטוב
בחיית: פתי׳ חסר
תי׳ הפורם כדרך
וכרתי להם ברי׳ עולם
להתחברות פני תוי״ן
: מלאכותיך׳ לשון
רבים והיחיד מ ה
מלאכה ומזלות הגזר׳
מלאכ׳ והמלה רבתיה
הנקרא כן בעבור
מעשה תמיד מלאכת
חמס וכחשר יחכם
המשכיל ויכיר מלאכו׳
הפס ויוכל לספרם
בלבו ון על יחר חז
פרע דעת עליון
ובעבור זה נברא כל
החדם: משכיל לחלף
למת אלהים זנחת. מלת
משכיל תחלת פיוט
והכה זה המזמור על
חותו הטעם: למה׳
פעול: זנחת׳ הכחן
בעבור מידמה הטעם
לחם על כן נקר׳ חפך׳
זכור׳ טעם קנית
מהיו כמו כמכרים׳ יתכן
להיות מבט נחלתך
מבט מהוז נחלתך
כמו והם עמך ונחלתך ון בחר כחלתך ויהיה מבט ממוך והער הר ניון: הרימה׳ הטעם כדרך קומה יו׳, יחר
דכי מעה הכהן כי למחוחות עם תחת עם הפועל כחילוכתוב להמחות כל הרע חויב בקדם כל חויב בקדם כי הוח הפוך
כמו כל תפוץ ניקח טוב מהטעם כל עון תפוץ ולפי דעתי כי למ״ד למחוחות כמו בעבור כלמ״ד כן יחמרו לי והכה הוח הרימה
פעמיך בעבור כחלתך הנזכרת למעלה מהוז מחוחות נכח כל חסר הרע חויב בקדם וכן כל תפוץ עון כל תטעם עוכיהו תקח
הטוב מים בידיהו והוח הורות לעוכיהו מפתיהו טובות מפרים להביח וזה הוי׳ מהוז ניקח טוב לח יוכל חדם להבינה חיך
תטעם רק כלשון ומטעל מכמוהו פ״ח רפה וככה טוב ויחיל ורומם ביום המליחי ומפ׳ חברהם חת עיניהו ויעזב חת עבדיהו:
בקבו׳ נקרחו המקדשים מוערים בעבור התחברות עם יפרחל במוערי׳ וכמוהו מרפו כל מוערי חל בחרץ ותותם כפי מחשבת
כדרך והחכמים רדפו חחריהם: יורע׳ חמר רבי משה כי זה קשור עם הפעוק מהוז חחריו והוז מספר כי עת בנות מלחמ
חת בית יי׳ וחבוב החוכבים חת החבנים היה חוסב המביח בתי הירים בגרזן לחכוב חת החבן כי הגיע מעלה למעלה וככה הוח
יתר׳ למעלה כהביח המביח בקבך עץ קדרומו׳ ולפי דעתי כי בעת סיובו הקדרומות בקבך עץ לכרות העץ מהיה לבניין הבית
היה לו שלון למעלה: ועתה׳ בכמיל וכילפות. כלי ברזל להסחית וים חומרים כי כמיל מגזרת כמלון וכלפות בהתחלף הלפ״ח בק״ף
מהיו מקלפים כמו כובע וקובע: מלחו׳ הלמ״ד קל וחף על פי מהוז מהבנין הכבד כמו בקעו נפתי חמר בן בלעם כי זה הפוך
מהבנין מלחו לם במקדשך ויתכן מהטעם מהיה הלם כביב וכילו המקדש תמולה: חמרו׳ כינם׳ חסר ו״ו ולח הזכיר מי חמרו
ורבי חריכום חמר כי כינם מגזרת לח תוכו חלף על פי ממלת לח תוכו מהבנין הכבד ומכם מהבנין הקל כדרך וכירם ולפי דעתי
בזה נכון והכה העד חרב היובה: חוחותיכו׳ חוחותם חוחות ומעם חוחותיכו כפי פירושכו דברי הנביחים: עד מתי׳
פעמל: ינחלך׳ הוח חת ממך כדרך למה חלהים זנחת לנצח: למה תסיב׳ כדרך תסיב לחור ימינו ידך המחוית כילו הזכיר
מתי ידיך דרך מעל והלחת מקלה מקרב הסוכן עם מהוז חויביך: ואלהים

זונה ב׳חד חס׳וחד מלא וסי׳ אם זנה אתה ישראל׳ הצמת הכל זונה ממך׳ קדמא חס׳ ע״ש׳ יעשן ב׳ וסים׳ לא
יאבה יי׳ סלוח לו׳ למח אלהים זנחת׳ בצאן ב׳ וסים׳ וכל חום בצאן לבן׳ יעשן אפך בצאן מרעיתך׳
קדומות ג׳ בלישׁ׳ וסים׳ ויעל אבימלך הר צלמון׳ קולה כנחש ילך כי בחיל׳ בסנך עץ קדמות׳ כלח

ח מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי
בָּאָרֶץ׃ כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לְבָבִי
וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃ כִּי־הִנֵּה
רְחֲקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל־זוֹנָה מִמֶּךָּ׃
וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי׳
בַאדֹנָי יְהוִה מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל־ מ
מַלְאָכוֹתֶיךָ׃ ע ד
א מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ
לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃
זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט
נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה׳ שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃
ב הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשּׁאוֹת נֶצַח כָּל־
הָרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃ שָׁאֲגוּ צוֹרְרֶיךָ
בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶיךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃
ג יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמַעְלָה בְּסָבָךְ־עֵץ
קַרְדֻּמוֹת׃ וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יַחַד בַּבַּשִּׁיל
וְכֵילַפּוּת יַהֲלֹמוּן׃ שִׁלְחוּ בָאֵשׁ
מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן־שְׁמֶךָ׃
ד אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָּם יַחַד שָׂרְפוּ כָל־
מוֹעֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ׃ אֹתוֹתֵינוּ לֹא־
רָאִינוּ אֵין עוֹד נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ יוֹדֵעַ
ה עַד־מָה׃ עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֵף צָר
יְנַאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח׃ לָמָּה תָשִׁיב
יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חֵיקְךָ כַלֵּה׃

מָן כְּוָותָךְ דִּילִי בִּשְׁמַיָּא אֶלָּא אַתְּ
וְעִימָךְ חֲבָרָא לָא צְבִיתִי בְּאַרְעָא׃
אִשְׁתֵּיצָא גוּשְׁמִי וְלִבָּבִי תַּקִּיפָא
דְּבְחִין לְבָבִי וְחוֹלְקִי אֱלָהָא לְעָלְמָא
ס׳ ל׳ חל׳ ב׳ חד חס׳ ב׳ ל׳ ׃ אֲרוּם הָא רַשְׁיַיָא דִּי מִתְרַחֲקִין
מִינָךְ יְאבְרוּן שֵׁיצֵיתָא כָּל דְּטָעֵי מִן
ר׳ בפי׳ ט׳ רפי׳ בלוש ל בָּתַר דְּחַלְתָּךְ׃ וַאֲנָא לְמִיקְרַב
בַּיָּי לִי טָב שַׁוִּיתָ בַּיָּי אֱלָהִים רְחֵצְנִי
ג׳ ל׳ חל׳ ו׳ חס׳ ר׳ לְמִשְׁתַּעְיָא לְצִדְיָקְיָא כּוֹלְהוֹן
פִּיקוּדֵי שְׁלִיחוּתָךְ׃
ב׳ ל׳ ו׳ כ׳ לבן שִׁבְלָא טָבָא עַל יְרוֹ דְאַסָּף לְמָה
אֱלָהָא רְחֵיקְתָּא לְעַלְמִין יְקַף
רוּגְזָךְ בְּעָאן רַעְיָיתָךְ׃ אְרַכַּר
ג׳ ל׳ חל׳ ו׳ חס׳ ר׳ כְּנִישְׁתָּךְ דְּקָנֵיתָ מְלָקַדְמִין פְּרַקְתָּ
מְמַצְרַיִם שִׁבְטֵי אַחֲסַנְתָּךְ טוּר ר
צִיּוֹן דֵּנָן דִּי שְׁרֵיתָא שְׁכִינְתָּךְ בֵּיהּ׃
ב׳ חס׳ בלוש׳ ל׳ וכתיב כן ל׳ יתר בסנך אֲרֵים אִסְתְּוֵרָךְ לְמִשְׁוַק אוּמַיָּא
ועיין ק׳ לְעַלְמִין דְּבָכָל חֵילֵיהּ אַבָּאִישׁ בָּעִיל
ל׳ וחל׳ ל׳ ר׳ כי׳ דְּבָבָא בְּקוּדְשָׁא׃ אֲכְלִין מְעִיקָּךְ
בְּמִצַּע זְמַנֵּיךְ שַׁוִּוּ אַתְוָותְהוֹן א
אָתָיָא׃ יַצִּילוּ בְּקוּרְנֵיסָא חֵיךְ
ב׳ פ״פ לכן וכתיבין ל׳ כתיב כן גְּבַר דְּמֵרִים יַיהּ בְּסִבְכָךְ קֵיסָיָא
לְמִקְטַע בְּכוּלְבָּנָא וּבְדִין גְּלִיפְוֵיהָא
גַּרְרִין כַּחֲלָא בְּקוֹפִיץ וּמִפְסַלְתָּ
לְיוֹסְטָר מַחֲיִין בְּכַמַּר זוּפִין׃
ו׳ אַדְלִיקוּ בְּנוּרָא בֵּית מַקְדְּשָׁא לְאַרְעָ
חייך׳ ו׳ אַפְּסוּ מִשְׁכַּן דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ שְׁמָךְ׃
אָמְרוּ בְלִבְהוֹן בְּנֵיהוֹן כַּחֲרָא א
אוֹקִידוּ אַבְהַתְהוֹן כָּל מְעַרְעָיָא

אֱלָהָא בְּאַרְעָא׃ אַתְוָונָא דִּידְהוּ לָנָא נְבִיָּא לָא חֲמִינָנָא לֵיהּ הַוּב נְבִיָּא וְלֵית עִימָנָא
דִּידַע עַד אֵיכָתַי׃ עַד אֵימָתַי אֱלָהָא יְחַסַּר מְעַקָּא יְרַחֵיק בָּעִיל דְּבָבָא שְׁמָךְ לָעַלְמָא׃
לָמָּה תְתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ לְמִפְרוֹק מִן גּוֹ עִטָּפָךְ אַפֵּיק וְשֵׁיצֵי עַקָּתָא׃

ל׳ בלוש׳ וסים׳ אקים אל עלי׳ והכית את ארם באפק׳ אז הכית את ארם׳ וישליכו לארון׳ וככלות כל
זאת׳ מקרב חיקך כלה׳ כלה בחמה ב׳ בו׳ הלא תאנף בנו עד כלה׳ לכלא השטן׳ בתרא כתיב א׳

ואלהים. כדרך זכרון תוב תמך לנסח מהוץ מלך ישראל: מועל ישועות. ישועות בעבורנו בקרב הארץ: אתה. פורית. כמו מעלומי העין כדרך פור התפוררים הנ כדרך ויפרפרני הפך פלו והטעם כי מתפלתך מועלת בארץ כאשר הזכיר בקרב הארץ כיש ובתניכים תאבר בו ויש אומרים כי זה רמז לבקיעת ים סוף וטעם עברת בעוכו לחרבה ויש אומרים כי התניכים פרעה ומליציו: תקה. אמר רבי משה כי כל מוחה ביש ובוטו נדול יקרא לויתן והחות מהזכיר רישי ולא רחם אחד ולפי דעתי פלויתן דג גדול ותחבר תלת כל כמו רחמי כל לעשק והנה השם כתבו מחכל לעשק לכייה בכנר היה וידוע כי יש מקומות מיחלפיהו מפת לעת בזמן ידוע ורבי משה אמר

רשי

ואלהים מלכי מקדם. והרי אתה תסופתיכו מקדם: רחמי תניכי. הם מצריי שנקראו תניכים על התנין הגדול וכו': רחמי לויתן פרעה נקרא כן שנאמר יפקוד וי' בחרבו הקשה על לויתן וכו': תתנכו מחכל לעשק לכייה: כתת ממונו לעשק ישראל לאוכלו לכייה לכתות ובכאות שהוכאת כייה סיעות כמו וכיש מיד כתיש כתרגומו וסיעו: אתה בקעת. ליעראל מן הכור מעייכות: אתה הובשת. ירדן שהוא נהר חיתן: לך יום. גילותם על ישראל: אף לך לילה. ועמך היו בצרות הלילה: אתה הכינות. אתה הכינות להם מאור ומאם. אתה הכינות מאור התורה: אתה הצבת. להם כל גבולות הארכם בכל ט טוב: קיץ וחורף אתה יצרתם. הרי זה רומות מצוות חוקות קציר יעמור לנו לא מנית לנו כדרך הענים: זכור זאת אויב וגו'. ואחרי מכל תעופותיכו כך זכור זאת לאמר האויב חרף אותך בהמירו אותנו: אל תתן לחית. לנדודי החומות כמו ויאספו כלחתים לחיה: נפש תורך. תור כלך יונתן תורנם לעון תוריס ובני יונה התור הזה מפתית הזכר בן זונה חיכה מזדונת לאחר אף ישראל לא החליפיך בחל אחר אף על פי ערחקת מהם והיו כאלמנה: חית עניך. נפש עניך. הצבט לברית. אמר כרת לאבותיכו: כחרגומו תיתם. כוס חתם. לעון מדור: אל יסוב דך נכלם. אל יעזוב אלהים בתפילתו נכלם: חרפיך. גדופיך כמו זאת אויב חרף: אל תשכח. אל ישראל: הודינו לך אלהים. אל הודינו על הרעה וקריב בפיכו פתך תמיד: ספרו. דורותיכו כפלאותיך תמיד: כי אקח מועד. כפים לבני יום טוב אין לחנו עמוקים בכבול פה: ובקלות ריש ככל הגוים: אני מיפריס הפסוט. אלו כותבין אל לבם להלך ולעבוד מצין המזרע ליום: כמונים ארץ וכן יוסביה וגו'. ביום אתן תורה כשהיו ממוני הארץ וכל יושביה, מתכוי מהתכית עם מעשה ברחמיה אם לא יקבלו ישראל את התור'תחזרו לתוהו ובהו: אכני עמך ישראל תכבתי עמודיה במחשריתי כעשה ובמעמ: להולנים. לרשעים המערבים את ישראל: כי

גבולות ל' מל' דמל' אתה הצבת. וב' גבולות כתיב וסי' ואסיר גבלות עמים. גבלות ישיבו. וב' חס' דחס' וסי' יצב גבלת עמים. ויתן להם משה לבני נד דמטות. ושארא גבולת כתיב חס' ו' בתרא. עכייך ג' בלית וסי' נמס' לעיל בסיפ' סי' ע"ב. ישוב ה' ר' חס' ודר מ' וסי' אכל בסכינא צפרתא בירושלם ואתנחם ופי' הנה חדש

ז ואלהים מלכי מקדם פעל ישועות
ה בקרב הארץ: אתה פוררת בעזך ים
ג' מל' שברת ראשי תנינים על־המים:
אתה רצצת ראשי לויתן תתננו
ה מאכל לעם לציים: אתה בקעת מעין
ב' בתרי לים ונחל אתה הובשת נהרות איתן: לך
ב יום אף־לך לילה אתה הכינות מאור
ו' לקו' ה ושמש: אתה הצבת כל־גבולות
מל' ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם: זכר־
זאת אויב חרף יהוה ועם נבל נאצו
שמך: אל־תתן לחית נפש תורך
ג' בלים חיית עניך אל־תשכח לנצח: הבט
כ לברית כי־מלאו מחשכי־ארץ נאות
ה חמס: אל־ישב דך נכלם עני ואביון
יהללו שמך: קומה אלהים ריבה
ב' לאדום ריבך זכר חרפתך מני־נבל כל־היום
ב' לאדום: אל־תשכח קול צורריך שאון קמיך
עולה תמיד: ע ה
א למנצח אל־תשחת
ב' לבנפי מזמור לאסף שיר: הודינו לך
ד' אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו
נפלאותיך: כי אקח מועד אני
מישרים אשפט: נמגים ארץ וכל־
ד' לשון ח' ישביה אנכי תכנתי עמודיה סלה:
ה אמרתי להוללים אל־תהלו
ה ולרשעים אל־תרימו קרן: אל־תרימו
למרום קרנכם תדברו בצואר עתק:

ארום אידוע זמנא אנא תריצון
אדון: מיתמסכין דייירי ארעא וכל יתבהא אנא אתקיניית עמודהא דעלמין:
אמרית למהלעבין לא תתלעבון ורשיעיא לא תרימון אוקר: לא תרימון למרומא
אוקרכון אתון די ממללין בריזוקפא ובגידופין:

מחר. ועתה קרא נא באזני חעם. ישב דך נכלם. ישב ויצפר. כי נדר נדר עבדך אם ישיב כן כתיב. ישב אפך ותנחמני. עה וקרוב ד' וסים' וענה איים באלבנותיו. כי קרוב יום וקרוב יום לי'. הודינו לך אלהים הודינו. וקרוב לשמוע מתת הכפילי' זבח. עמודיה ד' ג' מל' וא' חס' וסים' את קלעי החצר דמשכנא קדמא. וחבירו דמשכן תנייב' דפקודי. אנכי תכנתי עמודיה. חצבה עמודי' שבעה. וא' ועמודיה יתפלצון. דמשכנא תנייבא דפקודי חס' עמודיה כתיב חס' ו'. עתק ד' וסים' יצוא עתק מפיכם. הדברות על צדיק עתק. תדברו בצואר עתק: יביעו ידברו עתק. וא' הון עתק וצדקה בצירי.

מהזכיר מקום מוריך בקרב מוריך: מקום קניך. יהי עולה תמיד עד הניעו שלך ל' פעמים וזה דרך משל: למנצח אל תשחת. על נוע' פיוט תהלתו ל' תשחת: הודינו. בדיבור למ"ד וגם בחסרונו כנון הוא כמלת זמרה לזמרך ויתמרו לך וטע' פעמי להזכיר כי כורה לך פעם אחרי פעם או בכל זמן: וקרוב שמך לעכו' כי כן ספרו לנו אבותינו ולא הזכיר המספרי' כמו אשר ילדה אותך' והכתוב מלא המספרי' הם נביאי' מספרו לנו על שמך: כי. כדרך כי חביא הקץ תמצוט מיפרי': כמוני. לו תמוג הארץ וכל יושביה וטעם תכני תכנתי לו ידעו מתכני הוא מתכנתי עמודיה לפני' בחמת ועמודיה הם הריה פלח תמוט ועתה בהתמוטטה ידעו כי לי הארץ לעשה הפני: אחריתי. דברי המסורי: ל תריחו קרן. על מהוץ כגילכם והם בני חרס כמוכם: ל'. הטעם לאדי לכם מקריחו קרנכם על הגבריכם עד מגיעה לבכם להריחו על רמים עליכם ועתה תדברו בצואר פתק כמו ירוץ לגיע בצואר ופתק תאר כמו

כי

כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים: כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים: כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך וישקה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ: ואני אגיד לעלם אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק:

עו למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר: נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו: ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון: שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור אתה אדיר מהרי טרף: אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם: מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז משמים: השמעת דין ארץ יראה ושקטה: בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגר:

כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים: כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים: כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך וישקה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ: ואני אגיד לעלם אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק:

עו למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר: נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו: ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון: שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור אתה אדיר מהרי טרף: אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם: מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז משמים: השמעת דין ארץ יראה ושקטה: בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגר:

לעלם ל"ח חס' וסי' בסם רבת בערך עז • עז נודע ג' קמצין וסי' נודע יי' משפט עשה • נודע ביהודה אלהים • נודע בשערים בעלה • וא' נודע קמץ מה שהיה כבר נקרא • שמה ה' לרף וסימן נמסר בסדר ויחי • מהרי ג' וסים מן ארם ינחני בלק מלך • ממעונות אריות • נאור אתה אדיר • יראה ב' וסים' לא יראה בונדה יהודה •

כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים: כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים: כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך וישקה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ: ואני אגיד לעלם אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק:

עו למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר: נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו: ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון: שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור אתה אדיר מהרי טרף: אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם: מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז משמים: השמעת דין ארץ יראה ושקטה: בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגר:

ארץ יראה ושקטה • למשפט ט' דגשי' וסי' נסמר בשמואל ב' סימן ט' • תודך ב' וסימן כי חמת אדם תודך • כי לא שאול תודך • השת ב' חר מל וחד חס' וסימן שארית חמת תחגר • ואת איש חמות לא תבוא • בתרא מל •

כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים: כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים: כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך וישקה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ: ואני אגיד לעלם אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק:

עו למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר: נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו: ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון: שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור אתה אדיר מהרי טרף: אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם: מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז משמים: השמעת דין ארץ יראה ושקטה: בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגר:

נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־
סְבִיבָיו יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא:
רוֹחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ:
עז
יְדִידוֹתָן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי אֶל־
אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים
וְהַאֲזִין אֵלָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי
דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נֶגְּרָה וְלֹא תָפוּג
מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהֱמְיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה
אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נְפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת
עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם
לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי:
הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף
לְרָצוֹת עוֹד: הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר
אֹמֶר לְדֹר וָדֹר: הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל
אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: וָאֹמַר
חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: אֶזְכִּיר
מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ:
וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־
אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה הָאֵל
עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ:
נָאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף
סֶלָה: רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ
מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת:

רשי

נדרו ושלמו כרחכם: כל סביביו. המומנים תמונה זו וכן עמו כמו שכתוב תהיינה החם ערי בחר מכרי תדברו. שפת בטעם וכם בעזת לה מחות: יובילו שי. למורח לחה לפי סבע חפני יכבור רוח נסה סל כריבים ממעט נחותם יבבור ימעט כמו לה יבבר מסם: על ידיתון. על הדתות ועל הדינין העוברים על ישרחל: ידי. מכתי: לילה נגרה. בנלות זה מהוח כלילה היה נגרה ליחה ימרם: ולח תפוג. ולח תרמם נגרתה: חזכרה חלהים. החם סהיה רגיל לעמו לי בימי חבתי: חשיחה. בחותן הסרים וטובות: ותתעטף רוחי. פעתר בלעז: אחזת שמורות עיני. שמורות לשון חשמורות הלילה שחרם ניעור מעכתו ודעתו מיושב ולבו חוזר עלין ולכי חיכי כן בלילה זו סל נלות תמיד עיני כדבקות כחרם ברחם מילוטם לב בכרות שלכי רוחה נפעמתה רוחי ולין הדבור בי: חשבתי ימים מקדם. לזכור החסדים מעשית עם חבותיכו: חזכר נגינתי בלילה. בימי הגלו זה סהו דומ בלילה חני זוכר חת נגינותי סהייתי מנגן בימי קדם בבית המקדש עם לבבי חשיחה. חני מחשב ורוחי מחפש מה היה כן מדתו סל הבה ולכי תמיד הלעולמים יזנח: ויסף. עוד לכלה חסדו: נמר חומר. נזירת עולם סלה ימים מחרונו עור: הסגר חנות. להיות חוכן חנות כמו עמות דחוק לה חנות חכיכו: חם קפץ בחף רחמיו סלה. לסון לה תקפון ידך כלומר חם סגר ס־חיים לעולם בעבור החמה: ואומר חלותי היח. מחשבותי חומרו לי לין זחת לה להחלותי ולירחני לעוב חלין חלותי כמו לחלותי לסון חולי וחילי: מכוז ימין עלין. חת חסר כפתפית ימין עלין סהית לחדרי בכח רועפת חויב ועכשיו הסיב לחור ימיכו: והגיתי בכל פעלך. פעפית לכו קבר: בקדש דרכך. דרך מדתך לקדם חת סחך בעולם לעשו'ין כרפני: רחוך מים. הבים כסנגלית על הים: זורמו

יובילו כ׳חד מ׳ל וחד חס׳ וסים׳לך יובילו מלכים שי׳ נדרו ושלמו ליי׳ קדמא מ׳ל׳ פ״ז ידותון דכתיב ידיתון וקרינן ידותון ג׳וסימן למנצח לידיתון דאמרתי אשמרה דרכי מחטיא׳ קולי אל אלהים ואצעקה׳ ומתניה בן מיכה בן ידיתון׳ וא׳ ידיתון קרי׳ וכתיב ועבד אדום בן ידיתון׳ נגרה ב׳וס׳ לילה נגרה ולא תפוג׳ חיש דעת כרבר הזה לפילו בסיחת חולין ולף כי בספרי הקדש יום לומרים כי ידי חזקתי וכוחי כחילו נחם עד סיבר דרך מסל כחו ויחסו לקורין חו יהיה הם ב׳ית כחילו הוח בידי בעבו׳ מכתי ומנעני: לילה נגרה׳ בעקתי כי למעלה כתו׳ ולחבקה וחכ׳ יש מס בעק׳ וחס לח היית כתובה כדרך וכרך ברכה ולח תסיבכה ורבים כסה והו׳ דרך מסל כחו ויתכו׳ כחיש סחלותי חו פירוש ידי מקומי כחו וד תהיה לך והטעם סיבר בעבו׳ דחעורין על כן לחרין מלחם להנחם נפשי כדרך ומעמ׳ על לחייה חין לה מנחם: חזכרה׳ ואהמיה׳ מלח והיו׳ תחת הח׳ ותתעטף׳ כמו העטופי׳ ברעב: חחזק׳ חת ר׳ מסה כי פמורות תחר הסם כמו עבומות כי הסעעפים סומרות העיניס בחסגרם והטעם לחזק חותם עד סלח נכנרו עיכי ולח יפנקוני: נפעמתי׳ כמו ותסעם רוחו כל כך הוכיתי עד סלח יכלתי ערב׳: חסבתי׳ מגזרת חסבון וחילוק דברי׳ במחשב׳ הלב׳ עולמים׳ מעברו כי הטעם כפול ועולמי׳ כמו זמכי׳: חזכרה׳ רמז מהים מנגן בלילה חו בלילה חזכרים סהייתי מנגן בימי׳ קדמוני׳ לעבוד הסם פל דרך חעירה הסחר: ויחפש רוחי הוח המחפש ודוק בחסר לחרין מלחם והטעם פועל דבק חחרים כמו ויחפש כמים מעלות כמו ויתכו׳ כמים סלחותי חו פירוש ידי מקומי כמו ויד תהיה לך והטעם סיבר מקומי בעבו׳ דחמורין על כן לחרין מלחם להנחם נפשי כדרך ומעמ׳ על לחייה חין לה מנחם: חזכרה׳ ואהמיה׳ מלח והיו׳ תחת הח׳ ותתעטף׳ כמו העטופי׳ ברעב: חחזק׳ חת ר׳ מסה כי פמורות תחר הסם כמו עבומות כי הסעעפים סומרות העיניס בחסגרם והטעם לחזק חותם עד סלח נכנרו עיכי ולח יפנקוני: נפעמתי׳ כמו ותסעם רוחו כל כך הוכיתי עד סלח יכלתי ערב׳: חסבתי׳ מגזרת חסבון וחילוק דברי׳ במחשב׳ הלב׳ עולמים׳ מעברו כי הטעם כפול ועולמי׳ כמו זמכי׳: חזכרה׳ רמז מהים מנגן בלילה חו בלילה חזכרים סהייתי מנגן בימי׳ קדמוני׳ לעבוד הסם פל דרך חעירה הסחר: ויחפש רוחי הוח המחפש ודוק בחסר לחרין מלחם והטעם פועל דבק חחרים כמו ויחפש כמים מעלות כמו ויתכו׳ כחיש סחלותי חו פירוש ידי מקומי כחו ו

שרתו ׳ בעבור הם ובנן : תסכיך ׳ הם הברקי ׳ וזה הוא בעמוד הם כי עבות כמו בענן וחלת זרמו על מפקל כי גורמו מתגריס וים לומריס מנזרת זרם הוא לפי טעם
הענין תסכיך כדמות הם הכופלת פיומית ריחם : קול ׳ חל ׳ תחתה בעבור פה זכור בגלגל כי כגלגל הם הרעמים רק בעבור היותו בחוזר פהוא מהגלגל : בים ׳ הרחת
הפס דרך בים לעבור בחולים וטעם ועקבותיך בעבור סוב היס מיד לחיתנו : נחית ׳ על דעת רבי משה על עת עבור היס כדרך כבהמה בבקעה תרד וינחנ על
נחותם במדבר כמו נחית בתסרך ומעם ונהרן הם פהוכיחו את הצם מתגריס ומעם לפני נהרן לגדל מעלת נבואתו : מסכיל לחסף ׳ פיוט תחלתו מסכיל הן מסכיל

רשי

עח האזינה ו׳ בקריא ׳ וסים ׳ וישא משלו ויאם ׳ קום בלק ושמע האזינה עדי ׳ אמרי האזינה י״י ׳ ביגה הגיני ׳
תפלה לדוד שמעה י״י צדק ׳ האזינה אלהים תפלתי ואל תתעלם ׳ שמעה תפלתי י״י ׳ ושועתי האזינה ואל
דמעתי ׳ אלהים שמע תפלתי האזינה לאמרי פי ׳ האזינה עמי תורתי ׳ רעה ישראל האזינה ׳ אלהים צבאות

זָרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים ה
אַף־חִצֶּיךָ יִתְהַלָּכוּ׃ קוֹל רַעַמְךָ ׳ ה
בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה ו
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ כ
בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֻדָּעוּ׃
נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃
עח
מַשְׂכִּיל לְאָסָף א
הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ אָזְנְכֶם
לְאִמְרֵי־פִי׃ אֶפְתְּחָה־בְמָשָׁל פִּי ׳
אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃ אֲשֶׁר
שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ׃
לֹא נְכַחֵד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן
מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹת יְהוָה וְעֻזּוֹ ד״ה ל״ת ה״ח
וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיָּקֶם עֵדוּת ׳ כ
בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר ח
צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם
לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ ג״ב
יָקֻמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם׃ וְיָשִׂימוּ ו״ת ס״ת ג״ר
בֵּאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־ ג״ר
אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃ וְלֹא יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם ג
דּוֹר סוֹרֵר וּמוֹרֶה דּוֹר לֹא־הֵכִין לִבּוֹ ת״ח ל״ת
וְלֹא־נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׃ בְּנֵי־ ל״ת
אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי קָשֶׁת הָפְכוּ בְיוֹם ב״ת כ״ת
קְרָב׃ לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים ׳
וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ לָלֶכֶת׃ וַיִּשְׁכְּחוּ ו״ת ח״ם
עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃
נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׂדֵה־צֹעַן׃ בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם ב״ת ת״ת ב״ת
וַיַּצֶּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד׃ וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן ׳
יוֹמָם וְכָל־הַלָּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃

בַּגַּלְגַּל ׳ כגלגל ׳ יחזי ׳ ז׳ רבי ׳ ב׳ בתסרך עם זו׳ב׳ת מסעי ריש סידרה ׳ ה׳ ג ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ה ׳ ג׳ ר״ת ל״ת ה״ח ו ׳ ג׳ ר״ת ג׳ רבי ׳ ח״ם ג׳ ר״ת ג ׳ ת״ח ס״ת ל״ת ל״ת ב׳ ר״ת ל״ת ׳ ב׳ ר״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח י ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח טו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח טז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח יט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח כט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ל ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח לט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח מט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח נט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ס ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח סט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ע ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח עט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח פט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח צט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח ק ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קי ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קטו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קטז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קיט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קכט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קל ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קלט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קמט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קנט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קס ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קסט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קע ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעח ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קעט ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפ ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפא ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפב ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפג ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפד ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפה ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפו ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפז ׳ ב׳ ר״ת ח״ם ת״ת ב״ת ל״ת ׳ ו׳ ת״ח ח״ם ׳ ד״ה ל״ת ה״ח קפח

רשי

יבקע צורים. והסית בהר ונו׳ ויפק בהמות רבה לפי כמהיו הולכים בתוך הים שמימיו מ תלוחים המתיק להם מעיינות בתוך התהום: ויורד כנהרות מים. פתוחים נוזלין מן הבאר והכשיחים היו עומדין מרטוט במעמקות והמים כמעכים לחריסים לכל חנית מכאן ומכאן כעניין שנאמר כ במחוקק במעמקות כמו ממפורש בלרבני׳ ותסע מרתי למרות. להקניט כמו ממרים היתם: מלך. בער: ואם נמקה ביעקב. כמו ובערת והמיקו פתוח לשון הוסף ותבער כרכתיב ותכבר בם חמ יו׳: לחם לחבירו. לחם שלחנים לחבירים ולא מהיה נכלע בכל הלבריס ולא היו כריסים לנקביהם: יסף קדים. ורוח כשב מלת יי׳ ויגז מלוים: מלך. בשר: לא זרו מתאוותם לא נעקרו זריס מ מתאוותם כי כל תאוותם הפיגו עוד לכלם בפיהם. ואף יי׳ חרה בעם ר״ל לא זרו מתאוותם עד שבאת להם הפורענות: וכחורי ישראל. כבחריס שבהם והחשובים הם הזקנים שבהם לפי שהם הקפה לי: חם הרגם ודרשוהו ונו׳. לף היה לו לחזות תחלה בפיתוי בפה וכזבו בלשונם: ולבם

בְּצַע טוּרִין בְּחוּטְרֵיהּ דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן
בְּמַדְבְּרָא וַאֲשְׁקִי כַּד בְּתְהוֹמַיָּא
רַבְרְבָן: וְאַפֵּיק נוֹזְלַיָּא דְּמַיָּא
מִן כֵּיפָא וְאוֹחֵית הֵיךְ נַהֲרִין דִּנְגִדִין
מַיָּא: וְאוֹסִיפוּ תּוּב לְמֶחֱטֵי קֳדָמוֹי
לְמִרְגַּז קֳדָם עִלָּאָה בְּמַדְבְּרָא
צְחִי: וְנַסִּיאוּ אֱלָהָא בְּלִבְּהוֹן
לְמִשְׁאַל אוֹכְלָא לְנַפְשָׁתְהוֹן:
וְאִתְרַעֲטוּ קֳדָם יְיָ אֲמָרוּ הֲאִית
יְכֵלָא קֳדָם אֱלָהָא לְסַדָּרָא פָּתוֹרָא
בְּמַדְבְּרָא: הָא כְּבַר מְחָא בְּטִינַר
וְדִיבוּ מַיָּא וְנַחֲלַיָּא הַדְּהוּד לַחֲמָא
יְכִיל לְמִיתֵּן אִם יְהָכֵן מְזוֹנָא
לְעַמֵּיהּ: כֵּבֵן שְׁמַע קֳדָם אֱלָהָא
וּרְגַז וְאִשְׁתָּא אִיתְסְקַרַת בְּרְבִית
יַעֲקֹב וּלְהוּד תְּקוֹף רוּגְזָא סְלִיק
בְּיִשְׂרָאֵל: אֲרוֹם לָא הֵימִינוּ
בֵּאלָהָא וְלָא אִיתְרְחִיצוּ בְּפוּרְקָנֵיהּ
: וּפַקִּיד שְׁחָקֵי מִרְעִיל וְתָשֵׁי שְׁמַיָּא
פְּתַח: וְאוֹחִית עֲלֵיהוֹן מַנָּא לְמֵיכַל
וְעִבּוּר שְׁמַיָּא יְהַב לְהוֹן: מָזוֹן
דְּנָחַת כְּמִדּוֹר מַלְאֲכַיָּא אֲכָלוּ בְּנֵי
נָשָׁא זְוִדִין שָׁלַח לְהוֹן לְשָׂבְעָא:
אַשְׁיל רוּחַ קִידוֹמָא בִּשְׁמַיָּא וְדַבַּר
בְּעוּשְׁנֵיהּ רוּחַ דָּרוֹמָא: וְאַחֵית
עֲלֵיהוֹן הֵיךְ בְּעַפְרָא בִּשְׂרָא וְהֵיךְ
חֲלָא דְיַמָּא עוֹפָא דְּפָרַח: וְאַפִּיל
בְּמִצַּע מַשְׁרְיָיתְהוֹן חֲזוֹר חֲזוֹר ל
לְמַשְׁכְּנוֹתֵיהוֹן: וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ לַחֲדָא
וְרִיגּוּגֵיהוֹן אֲיָתֵי לְהוֹן: לָא זָרוּ
מִן רִיגּוּגֵיהוֹן עַד כְּדֵין מֵיכְלֵהוֹן
בְּפוּמְהוֹן: וְרוּגְזָא דֵּאלָהָא סְלִיקַת
בְּהוֹן וְקַטֵּיל בְּגִיבָּרֵיהוֹן וְעוּלֵימֵי
יִשְׂרָאֵל אַחֲמִיט: בְּכָל דָּא לָחֲבוּ תּוּב וְלָא הֵימִינוּ בְּפוּרְשׁוּתֵיהּ: וְשֵׁיצֵי בְּלָהָא יוֹמֵיהוֹן וְשְׁנוֹתֵיהוֹן
בְּבַהֲדְהוֹלָהָא: בְּזִמְנָן דְּקַטְלִינוּן אִם תָּיְבִין וְתָבְעוּ וְתֵיהֵי וְיתוּבוּן וְיִצְלוּן קֳדָם אֱלָהָא:

נוזלים נ׳ בקריא׳ וסימ׳ נעבו כמו נר נזלים חס׳ אם ינתשו מים זרים׳ ומציא נזלים בטלע אנך׳ ויזובו ב׳ מל׳ וסים׳ הן הכה צור ויזובו מים׳ פתח צור ויזובו מים׳ ויתעבר׳ ויתעבר׳ שמע אחים ויתעבר׳ נשקה ל׳ דכוו׳ והיא חד מן ששה חדא דמשמש קת בסוף תיבות׳ וסימ׳ נעם׳ בספר׳ רבתא בכעבר׳

יַבְקַע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת ט
רַבָּה: וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסֶּלַע וַיּוֹרֶד ט׳ מל׳ ו׳
כַּנְּהָרוֹת מָיִם: וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא ט׳ מל׳
לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בִּצִיָּה: וַיְנַסּוּ ל׳ מל׳
אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאֹל אֹכֶל לְנַפְשָׁם: ל׳ מל׳
וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל ל
לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר: הֵן הִכָּה צוּר ל׳ מל׳ ו׳
וַיָּזוּבוּ מַיִם וְנְחָלִים יִשְׁטְפוּ הֲגַם לֶחֶם
יוּכַל תֵּת אִם יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ: ל׳ מל׳ ה׳
לָכֵן שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְּׂקָה
בְיַעֲקֹב וְגַם אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל: ל׳ מל׳ ו׳
כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ כ
בִּישׁוּעָתוֹ: וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל ל׳ מל׳ ו׳
וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח: וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כא
מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ: לֶחֶם ל׳ מל׳ ו׳
אֲבִירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם
לָשְׂבַע: יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג כו ל׳ מל׳ ו׳
בְּעֻזּוֹ תֵּימָן: וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כַּעָפָר כז
שְׁאֵר וְכַחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף: וַיִּפֹּל ל׳ מל׳ ו׳
בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו: כח ל׳ מל׳ ו׳
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא ל׳ מל׳ ה׳
לָהֶם: לֹא זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם ל׳ מל׳ ו׳
בְּפִיהֶם: וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם ל
וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל
הִכְרִיעַ: בְּכָל זֹאת חָטְאוּ עוֹד וְלֹא ל׳ מל׳ ו׳
הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאֹתָיו: וַיְכַל בַּהֶבֶל ל׳ מל׳ ו׳
יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה: אִם ל׳ מל׳ ו׳
הָרָגָם וְדָרְשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל: ל׳ מל׳ ו׳ ל׳ ויש׳ מל׳

אות הקוף. ויפל ג׳ וסימ׳ אדם מית במשרי יתיה ופי׳ בטעמי. יביא ל״ג בקריא׳ ח׳ וח׳ מ׳ וסים׳ אם כשב יביא קרבנו לחטאת׳ ואת אשמו יביא ליי׳ איל תמים׳ דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו׳ וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני חס׳ וזאת תורת הנזיר׳ ביום מלאת ימי נזרו והיה כאשר בא עליו׳ כל הדבר הטיב׳ יביא יי׳ עליך ועל עמך וישעיה׳ והנוי אשר יביא את צוארו בעול׳ ויהי בעת יביא את ארון דוד׳ ויאכלו וישבעו מאד חס׳ כרם היה לשלמה בבעל המון חס׳ כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט חס׳ וגם אלהיהם עם נסיכיהם עם כלי חמדתם חס׳ וחד ויביאלנו כיד אלהינו דעזרא׳

להם הכור ויש להם למוקש לחר ויתר כי מן הסמים ירד׳ ורבן סמים כי בחויר יולד: לחם חבירים. הם המחקים וטעם חים מהוח בן חרס נברח מהחדמה וטעם כידים בעבור היותם תמיד הולכים: יסע. סב לפער דברי הבאר מהחל לומר עליו לכן ממע ויתעבר: קדים. הטעם רוח קדים והנו תוחר כי ימכח רוח לבון זכר מפרק הרים וחימן מנזרת ימין והוח הרוח מזרחי דרומי: ויתטר. בעבור מהרוח הביחו וחיה עליהם׳ והנה התברר פירושי על דבר מחר מהוח הנס להם הוח הבאר: ויפל. הזכיר נפילת העוף בחמצע ובסביבות למחנותיו כמו מחנהו והם החהלים: ויאכלו. טעם מחר כמו והיה לכם לזרע: יביא. היה מביח כדרך יעמו ענל בחורב: לא. עוד לח היה להם לזרע עד מחרים לף הטם בהם: ולף. הזכיר לף עלה כמו ובהעלות להרן ת הנרות: במשמניהם. גדולי המחנה והעשירי התעצנים כמו ומשמן בשרו ירזה והזכיר ובחורי בעבור כח תולדתם והנה לח הועילם בעלות בם לף הטם: בכל. כדרך ויכמו חותי זה עשר פעמים לף על פי מליכם נזכרים בתורה והכתוב ממלת חטאו על דבר המרגלים על כן לחרין: ויכל. וטעם בהבל מלח רחו החרץ מבעבור זה יכלו מחברים׳ ובבהלה למני חרבעים שנה: הם. ההרוגים היו קבת דורמים לחרים חו טעמו חו לומר להרגם חו כמעט והרגם: ומבני. עמו קטופים: ומחרו חל. מהחפלה בבקר

לפני יתעסק חדם בדברי קרבן׳ ויזכרו

ויזכרו · כורס · כמו חזקו : וז עליון נאמר · והנה מנאם הוז ז עליון מיוסל לעשות בארץ ומסביות כל חפצו והנה ויזכרו בפה כמו ומעל יי לו תזכרו עוד והעד ולבם לו ככון : ויפקוהו · דבר הכתוב כפי מחשבתם כדרך והחכמים דרשו חלריהם ודבר ממוקל לחריהם ולבם : הנה התכוונו כי עקר התפלה כוונת הלב : והוז · יכפר · כנגד הזמן העומד כמו וחכית ימלל עמנו : חמו · הוז הפעול : ויזכור לחר רבי חמם הכהן טעם ויזכור כי בשר המם כי חין להם כח לקבול לף הפם כי חיל ממותו וזה טעם רוח הולך ולפי דעתי כי הנוף הוז הכפ כדרך וגל כבודי לף בשרי וכך עם בשרי לו לחיותי והזכי בשר כי הם יתקוו הבשר כי התולר תתקוח הדומים

ותופתיו נ׳ב׳ חם׳ו׳א׳ מ׳ל׳ וסים׳ זכרו נפלאתיו אשר׳עשה · וחברו דלה · אשר שם במצרים אתותיו · בתרא מ׳ל׳ · לארבה ב׳וסים׳ ויתן לחסיל יבולם ויגיעם · מלך אין · ישלח י״ב וסים׳ ויאמר יי׳ אל משה בלכתך · ושלחתי את ידי והכתי · עוד נגע אחד · וגם את הצפרדע · ישלח יי׳ בך את המארה · לכן ישלח הארון יי׳ ·

רשי

ל ה וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גְּאָלָם׃ חצי הספר

ל ו וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃ ל ז וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃ נג׳ לף וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן

ב וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃ ח וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר

ג׳ המל כפי׳ הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃ כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃ 5 וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וְקָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְּווּ׃ ז לֹא זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־ פָּדָם מִצָּר׃ אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־צוֹעַן׃ וַיַּהֲפֹךְ נ׳ג׳ דרים מל לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנוֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתּוּן׃ 5׳ 5 יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ נ׳ב׳ 5 ח וַתַּשְׁחִיתֵם׃ וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וְיִגִיעָם לָאַרְבֶּה׃ יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם כ׳ חלף חן וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃ וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד 5׳ ב׳ בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃ יְשַׁלַּח־ 5׳ ג׳ בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה מ כ מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃ יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא־חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם וְחַיָּתָם ל׳ לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃ וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי־חָם׃ וַיַּסַּע כ׳ח׳ 5׳ ג׳ כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כָּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃ 5 וַיִּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם׃ וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל ז׳ ו׳ אל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ׃ וַיְגָרֶשׁ ה׳ ר׳ לף נ ח מִפְּנֵיהֶם גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה׃ וַיַּשְׁכֵּן בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ כ׳ חקדם לנן עין

בַּמִּדְבָּר׃ וְאִשְּׁרִינוּן לְרוֹחָצָן וְלָא דַחֲלִין וַיִת בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן חָפָא יַמָּא׃ וְאַעֲלִינוּן לְתְחוּם אֲתַר בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ טוּב דִּין דִּי קָנַת יְמִינֵיהּ׃ וְתָרִיךְ מִן קֳדָמֵיהוֹן עַמְמִיָּא וְאַשְׁרֵי יְתָהוֹן בַּעֲדַב אַחְסַנְתֵּיהּ וְאַשְׁרֵי בְּמַשְׁכְּנָתְהוֹן שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃

ואשרינון · לף כפיהם נכון ונעפ כן והוז רחום להם ומכפר עונם תמיד ולף המחיתם׃ והרבה · פעמים רבות : להשיב חפו · מהם ולף הם נפרע מהם לף העיר עליהם כל חמתו כי הם מעט מעט לפי מזכר כי בשר המה ויב׳ הרע טמון בלבם והוז רוח הולך כפיומתו ולף יפוב חותו רוח בהם לעולם הבח כפיחיו לין יכר הרע סולט בהם ולף יתכן לפרש רוח הולך ולף יפוב רוחם על חיים בהם מלם חמרת כן כפרת בתחיית חמתי וכן תפורש בחגר׳ תלים׳ כמ׳ · פעמים ימרוהו תמיד במדבר : התוו · לפון קיפן כמו והתוית היו וקימן הוז לפון מופת וכקיפן בקשו מתכו לות וקימן היום יי׳ בקרבנו הם לין ותמחית׳ סומטין לת כיכיהם : בחנמל · הם החרבה ומרדכי בח חן ומל היה מולל לת ירק העץ והעפב וחוכלו : ויפגר לבדך בעיר׳ כפהתחיל הבדך לירד התכרי מבריח בלמו לבית והבדך נעפה למולו כמין כותל והתכרי סוחטו ונותנו על כתיפו להוליכו לבית ולחוכלו והפוף בח וכוטלו היימנו וזהו ותקניהם לרפים לעופות כמו וכני רפף יגביהו עוף זהו מדרפו ולפי פפוטו לרפפים רפפי לפ כרכתיב וגם מתלקחת בתוך הבדך : יפלם נתיב לחפו · חעפ מבלף נפתלחו התכות לף פמטו זת פלילותם תה פנכטוע להמית המיתו ולף הכל בנתיבתם הלכו : בפילומים חחליים מכ׳ לתי כן יפלם נתיב לחפו כפהכ׳ כל בבור במלרים הורם דרך לתפחית בלף לבח חל בתי מכרים ולף לבתי בני יפרל : וחייתם · גופם : ויגרם מפניהם · פבעה חומת : בחלוחים · פל גויס : ויכפו

רשי

ואזכרו · ארום אלהא תקיפיהון ואלהא עילאה פריקינן : ושרגיגון ליה בפומהון ובלישנהון מכרבין ליה : משול דלבהון לא מהימן עימיה ולא הימנו בקיימיה :

והוא רחמנא מכפר עויתהון ולא מחבל יתהון ומסגי למיהב מן רוגזיה ולא יוחי בהון כל חמתיה : וזכיר ארום בני בשרא הינון רוחא דאזיל ולא תאיב :

כמה יסרבון ליה במדברא ירגזון קדמוי באתר צריא : ותבו ונפיאו אלהא וקדישא דישראל איתיה תיהא : לא אידכרו ית ניסא דיריה ויומא דפרקנון מן מעיקא : דשוי במצרים אתוריו ותימהוי בחקל טאניס : ורהפך לדמא אריתהון ונוזליהון ולא שרין מטהון : יגרי בהון ערבובי חיות ברא וגפיר יתהון ועורדעניא ויחביל יתהון : ויהב ומסר לחלא עיבורידון וליעותיהון לגובאי : וקלוף בברדא גופניהון ושקמתהון בברזובא : ומסק לברדא בעירדון וגיריהון לרישפין דיגור : יגרי בהון מאתן וחמשין מחן בתקוף רוגזיה : ב ברית חתא ובתריכותא ובעקא דמשחלחן בעידן בידיהון דאזגדין בישין : ישויל בכביש הוקפיה לא טעע משותא נפשהון ובעירדון לטמותא מסר : וקטל כל בוכרא במצרי שירוי עצרייתון במשכניהון דחם : ואשויל היך ענא עמיה ודברינון היך עגא עדרא ב

לאמר הן ישלח איש · והיה כעץ שתול על מים · יהי למלא בטנו · איש תהפוכות ישלח מרון · ישלח בם חרון אפו · ישלח בהם ערוב ·

ויכפו וימרו · בימי המופטים ; כקסת רמיה · מחיכת זורקת חץ למקו׳ מהמורה
חבץ : ויתן לבבי עוזו · מפר הלרון והלוחות ביד פלפתים : בחורין וחכלה חם ,
עברתו : לח הולנו · לח נכללו לחפריון וחופה מתתו הבחורים בחלחת׳ הולנו
לעון הלולה בחרמית ודבותי דרמוהו על כדב וחביהוה ולין לבני מתייעב לפרעו

ויבנו · פתה יכפר לוך תרו בני חפרי׳ על כן חרבה סילה : ויעמוד · בניו נפעל
מנזרת סב כימו ויכוכו וטעם כחבותם בימי המופטים : כהפכו כקסת רמיה ,
לתו׳ רבי מפה רמיה תלר לקסת והטעם כדרך אבר עבל וכלי כתו ורמיה תהיה
למם ולפי דעתי כי רמיה פם כמו והפתיה כרת כמו רומי קסת והער לפו׳ רמיה

ויבנדו ב׳ וסימ׳ בעלי שכם , ויסגו ויבגדו באבותם · שלו ח׳ כ׳ וסי׳ בויחי , וצמנתיו ב׳ אחד חם׳ וחד ט׳ וסימן
כהניו בחרב נפלו · שרידיו בממת יקברו · כתרא מ׳ · ויקץ ג׳ חס׳ וסימן ויקץ שלמה והבה , ויקץ שפשון
תבינא · ויקץ כישן אדני · אהב ט׳ וסימן כריש שמואל סימן א׳ · כארץ ה׳ וסימן כסדר לך לך , יסדה ד׳

וַיְנַסּוּ וַיְמָרוּ אֶת־אֱלֹהִים עֶלְיוֹן ה׳ יג׳ נ׳ ב׳
וְעֵדוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ : וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ
כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה :
5 וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם וּבִפְסִילֵיהֶם ב׳ חד חס׳
יַקְנִיאוּהוּ : שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר נזריס נ׳ ב׳
וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל : וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן ח׳ כתי׳ ק
שִׁלוֹ אֹהֶל שָׁכַן בָּאָדָם : וַיִּתֵּן לַשִּׁבְיָ ס ב׳ יכתאורח
עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְּיַד־צָר : וַיִּסְגֹּר לַחֶרֶב
עַמּוֹ וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר : בַּחוּרָיו 5 ואל
אָכְלָה־אֵשׁ וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוֹלָלוּ : ב׳ חס׳ פרידיו
כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא ג׳ חס׳
תִבְכֶּינָה : וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן אֲדֹנָי כְּגִבּוֹר
מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן : וַיַּךְ־צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת ס ה
עוֹלָם נָתַן לָמוֹ : וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף
וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר : וַיִּבְחַר 5
אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר
אָהֵב : וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כָּאָרֶץ ס׳ ח׳
יְסָדָהּ לְעוֹלָם : וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ ד׳
וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן : מֵאַחַר עָלוֹת ל׳ ומס׳ י׳ ע
הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל ב׳ אל בית
נַחֲלָתוֹ : וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת להל
כַּפָּיו יְנַחֵם : עט

מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים
בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל ו׳
קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם לְעִיִּים :

וְאַנַסְיאוּ וְאַרְגִּיזוּ קֳדָם אֱלָהָא עֶלְיָאָה וְסָהִדוֹתֵיהּ לָא נְטָרוּ :
וְזוֹרוּ וְאִרְשִׁיעוּ הֵיךְ אֲבָהָתְהוֹן אֶהְפִּיכוּ הֵיךְ קֶשְׁתָּא דְּרַמְיָא :
גַּרְיָרִין : וְאַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹי בְּנִסְכֵּיהוֹן וּבְפִסְלֵיהוֹן וּבְצִילְמוֹנֵיהוֹן אַקְנִיוּן :
יְתֵיהּ : שְׁמִיעַ קֳדָם אֱלָהָא וּרְגַז וְרַחֲקַת נַפְשֵׁיהּ לַחֲרָא בְּיִשְׂרָאֵל :
וְשַׁבַק מַשְׁכְּנָא דְשִׁילוֹ מַשְׁכָּן דִּי שְׁרַת תַּמָּן שְׁכִינָתֵיהּ בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא :
וּמְסַר לְשִׁבְיָתָא אוֹרַיְיתֵיהּ וְשִׁיבְהוֹדֵיהּ בְּיַד מְעִקָא : וְמְסַר
לְקִטְלִין בְּחַרְבָּא עַמֵּיהּ וּבְאַחֲסַנְתֵּיהּ אַרְגִּז : עוּלֵימוֹהִי אֲכָלַת אֶשָׁתָא
וּבְתוּלָתֵיהּ לָא אִשְׁתַּמְּחָן : כַּהֲנוֹי בְּקִטְלָא דְּחַרְבָּא יִפְּלוּן וְאַרְמַלְתּוֹי
לָא יְסַפְּקָן דְּתַבְכֶּוָן : הָא בְּעִידָן דְּשַׁבוּ פְּלִשְׁתָּאֵי אַרְעָא דְיָיַ בְּחַרְבָּא
נָפְלוּ כַּרְעֵנִי שִׁילוֹ חָפְנִי וּפִנְחָס : וּבְעִידָן דְּכָשְׁרוּ נְשׁוֹהִי לָא בָכְיָן
אַרְמוּת מִיתַת אוּף אִינוּן בַּחֲרָא יְתָא : וְאִיתְעַר הֵיךְ דְּמָךְ יְיָ הֵיךְ גַּבְרָא
דְּמִתְפַּקַח מִן חַמְרָא : וּמְחָא מְעִיקוֹי בְּטָחוֹרַיָּא בַּאֲחוֹרֵיהוֹן
קְלָלָא בְעַלְמָא יְהַב לְהוֹן : וּרְחִיק בְּמַשְׁכְּנָא דְּפָרִים עַל תְּחוֹמֵיהּ דְּיוֹסֵף
וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לָא רַעֲיָא וְאִיתְרְעֵי יָת שֵׁבֶט יְהוּדָה יָת טוּרָא דְצִיּוֹן דִּי
רָחִים : וּבְנָא הֵיךְ קַרְנָא דְּרִימָנָא מַקְדְּשֵׁיהּ מְעַהַר הֵיךְ אַרְעָא דְיַסְּדָהּ
לָעָלְמֵי עָלְמִין : וְאִתְרְעִי בְּדָוִד עַבְדֵּיהּ וְדַבְּרֵיהּ מִן עֶדְרֵי דַּעֲנָא : וּמִן בָּתַר מֵינָקָן אֵיתֵיהּ
לְמִשְׁלַט בְּיַעֲקֹב עַמֵּיהּ וּבְיִשְׂרָאֵל אַחֲסַנְתֵּיהּ : וּמְלַךְ עֲלֵיהוֹן בִּשְׁלִיטוּת לֵיבֵיהּ וּבְסוֹכְלְתָנוּת
אֲיְדוֹי יְדַבְּרִינוּן : תּוּשְׁבְּחָא עַל יְדוֹי דְּאָסָף עַל חוּרְבַּן בֵּית מַקְדְּשָׁא אֲמַר בְּרוּחַ נְבוּאָה
אֱלָהִים עַלִּין עַמְמַיָּא בְּאַחֲסַנְתָּךְ סָאִיבוּ יָת הֵיכַל קָדְשָׁךְ שַׁוִּיאוּ יָת יְרוּשְׁלֵם לְצַדָּו :

וסים אשור יסדה לציים , כי הוא על ימים יסדה , ואגדתו על ארץ יסדה , כארץ יסדה לעולם · עט טבאו
ג׳ וסימן ובני יעקב באו סלה , עוד זאת עשו לי , אלהים באו גוים בנחלתך · אנך · ירושלם ח׳ קמצי׳ בקריאה
וסימן זכור יי׳ לבני אדום את יום ירושלם · אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני , שפכו דמם כמים סביבות
ירושלם , בחצרות בית יי׳ בתוככי ירושלם , בעת ההיא נאם יי׳ יוציאו את עצמות מלכי יהודה , ואמרת
אלהם הגבי טמלא את יושבי הארץ הזאת · וילינו הרוכלים , ברוך יי׳ מציון · וכל אתנחתא וסוף פסוק דכוו
כטא תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי ·

ויתקום למקום עד בוא דוד והיה החרון בעיר ציון : ויבחר , הזכיר השבט שהיה ממנו דוד כי בעבורו עיקר כל המזמור : ויבן , רמים תוהר והמתוהר תכר כמו
ותחלכו ברחיה פה הו עגלה וכן זה ויבן כחרמונים רמים וטעם כחרץ בעבור היות החרץ בכללה עומדת וחלקיה על כן הזכיר זה החלק מהחרץ עומד ככנר החרץ
בכללה : ויבחר , ובכר בחר כדרך ויעתל חותה ורבים ככה כי הר ציון דור תפמו ועל שמו נקרחת ירושלם קריית חנה דור : ויקחהו · לחר מלקחו : ממכלחות ,
כמו גזר ממכלה כתן : מאחר עלות · תוהר רומה לפועל על דרך העולים על הכתן הם הנקבות : לרעות · עם בית נוסף כמו רועה חת לחיו בכתן והנה
בתחלה היה רועה כתן ושב לרעות יפרחל כתכר התחיל בתחלת המזמור ויפע ככתן עתו , וטעם ובתבונות כפיו ינחם בעבור פרימה עם השם לכתן ויש כורך
לפרעה טוב ויכול במקל על כן ובתבונות ולפי דעתי כי בית בתבונות יפרת מנים כמו וזרועו כפרים כחילו כתוב ובתבונות בכפיו ינחם והנה טעם כתוס לבנו
לעמוס טוב לעמו ובתבונות כפיו הוא המעשה ככתוב ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו : מזמור לחסף אלהים בחן גוים · הזכירתי מחלוקת המפרשים
בתחלת הספר יש חומרים כי מזמור דבר מנומר וכנרת מרבים חולי קיבות הין חו טעם מזמור מרחה ברוח הקדש בעבור מה מכתב בחחרונה כי יפרחל היו עתו
ונחלקו וטעם אלהים לתך הוא אלהים וגברה יד בתי חדם על הסידין ועל מקום קדשו : בנחלתך · חרץ יפרחל : לעיים : מקומות מפולים והפך זה נכון יהיה הר
בית יי׳ ויש חומרים מקום מלין שם יעוב חו מחפרו ירושלם לשקם מטמונות ,

כתנו, קשור זה הפסוק כי החסידים לא נקברו בעיים אדומים לקברי: מפכו: דעת המופכים כי לין דורם דמם כמים מהם מותרים: היינו: הכשחרי מתנו: עד מה יי תלוך לנצח: בנו: תבער כמו חם קנאתך, קנאת בעבוד מעבדו יפר, אלהים אחרים ולמה לא תקנא בזרים: מפוך, ועל ממלכות, כתו אל המלכו: כמו אל יפוך המזבח: כי, לא די אלא תקנא בעבו אלא ודעיך עד מאכלו את יעקב פורע אויבך, אל, תפרמים רבי אמרו כי רחמנו תאר לעוונות והכפון בעיני כי עזונו ממוך לאבות רחמנים, ומלת יקדמונו כנגד רחמנים, וטעם כי דלונו מאד אין לנו כח ואין לאל ידינו על כן בבקש רחמי: עזרנו הטעם עזרנו פר מכאבר ממך הוא עזרנו בעבור כבוד שמך מכקרו עליו על כן אחרינו למה, טעם לעיניכו מהיה חיים לפני מותנו ודם ע מעריך הוא הנזכר בתחלת המזמו: תבא בעבור היות ישראל בגלות כאסיר בבית כלא: הזקר, מגזרת הזתירם פהם מוכני למות ומפקל תמותה תמועה תקומה תרועה ורבי משה אמר כי הזתר הפר יתר, ופתח קמוץ בעבור ם מהזכיר אסיר: ואכאנו עמך, אכאנו מהם עמך או כזה לך בפרזתך אותנו: למנצח אל, למכצח על מנים, או על פנה, אמר ר' מרינום כי עדות כמו ערי דבר ככב וכמוהו ואת כזר העדות: רועה, בעבור מהזכי יעקב בברכותיו אמ' רועה לבן יסר' על יוסף על כן נוהג ככאן יוסף: יושב הכרובי, מהיה החרון בתחלה בחלק בניאמין ואמיס בני רחל במחנה בני יעקב הריאוב מכניו וכן כתוב בני רחל אמת יעקב על כן רחל מבכה על בניה וכל יסר כקריאו בשם לאפרי וזה הוא ויקרא בשם אחי או המעורר הזכיר תלחמה ם פהיתה לבני רחל עם גוים: לפני, הזכיר אפריים בתחלה כדרך יעקב ומהוא היה בעל הדבל: ולכה, כאו לך אמרו בעלי התעורת כי הוא מלא והטעם ולכה ועליך הדבר להושיענו וזה הפי אחינו יסר בעיני: שהי הסיבנו, שיעזרנו לעוב אין: והיה כניך, תלינו ואולי היא היושעה מנפקם: יי, בעבור שמאחו רבים אלהים בבחות אמרו כי הוא עם אות בבכה אלו ועל דרך הפטע שהוא דרך קצרה כאו והנבואה פודד הנביא עצמו הוא והנבואה נבואת עודד הנביא וככה זה יי אלהים תלחי בבחות עמם בכל העמים: וטעם פעמת פועל עומר כאו והר סיני עמן כולו כלילו עלה תלין עמן בעת תפלת עמך והנה היתה התפלה כאו עמן כדרך עלה עמן בחמו: החכלתם, אמר רבי משה תחת לחם דמעה, ותשקאמו דמעות שלים שפך ותשקאמו דמעו' בשלים והוא עם מדה כאו וכל בשלים ויתכן כי זה דרך משל כי מחכלם ומשקיהם דמעה ובית דמעות כאו לכו לאחו בלאמי ושתו ביין מסכתי או בית דמעות יקרא אחר, ותשקאמו דמעות אל דמעות הטעם פוה בשלים או תשקר אות בית וכן הוא החכלתם לחם דמעה ועל אחת פי שיהיה הטעם בני יעקל בגלות: תסימנו

נתגו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחית ארץ: שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קובר: היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו: עד מה יהוה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך: שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו: כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו: אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד: עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך: למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך: תבוא לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך הותר בני תמותה: והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך אדני: ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתך: פ

למנצח אל תשחת מזמור: לאסף שיר: למה אלהים זנחת לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך: זכר עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך הר ציון זה שכנת בו: הרימה פעמיך למשואות נצח כל הרע אויב בקדש: שאגו צרריך בקרב מועדך שמו אותתם אותות: יודע כמעלה בסבך עצים קרדמות: ועתה פתוחיה יחדו בגרזן ובפטיש יהרסונה: שלחו באש מקדשך לארץ חללו משכן שמך: אמרו בלבבם נינחם יחד שרפו כל מועדי אל בארץ: אותתינו לא ראינו אין עוד נביא ואין אתנו עד מה: עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב את שמך לנצח: למה תשיב ידך וימינך מקרב חיקך כלה: ואלהים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ: אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים: אתה רצצת ראשי לויתן תתנכו מאכל לעם לציים: אתה בקעת מעין ונחל אתה הובשת נהרות איתן: לך יום אף לך אף שמת מאורות וחמה: אתה הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם: זכר זאת אויב חרף יי ועם נבל נאצו שמך: אל תתן לחית נפש תורך חיים עניך אל תשכח לנצח: הבט לברית כי מלאו מחשכי ארץ נאות חמס: אל יש דך נכלם עני ואביון יהללו שמך: קומה אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך מני נבל כל היום: אל תשכח קול צרריך שאון קמיך עלה תמיד: פ

לנצח אל תשחת לאסף שיר מזמור: הודינו לך אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך: כי אקח מועד אני מישרים אשפוט: נמוגים ארץ וכל יושביה אני תכנתי עמודיה סלה: אמרתי להוללים אל תהללו ולרשעים אל תרימו קרן: אל תרימו למרום קרנכם תדברו בצואר עתק: כי לא ממוצא ולא ממערב ולא ממדבר הרים: כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים: כי כוס ביד יי ויין חמר מלא מסך ויגר אך שמריה ימצו כל רשעי ארץ ישתו: ואני אגיד לעולם אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני רשעים אגדע תרומנה קרני צדיק: פ

למנצח בנגינת מזמור שיר: נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו: ויהי בשלם סכו ומעונתו בציון: שם שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור אתה אדיר מהרי טרף: אשמו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם: מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז אפך: משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה: בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגר: נדרו ושלמו ליי אלהיכם כל סביביו יובילו שי למורא: יבצר רוח נגידים נורא הוא למלכי ארץ: פ

למנצח על ידותון לאסף שיר: קולי אל אלהים ואצעקה קולי אל אלהים והאזין אלי: ביום צרתי אדני ידי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם נפשי: אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה ותתעטף רוחי סלה: אחזת שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר: חשבתי ימים מקדם שנות עולמים: אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי: הלעולמים יזנח אדני ולא יסף לרצות עוד: אם לנצח חסדו גמר אמר לדר ודר: השכח חנות אל אם קפץ באף רחמיו סלה: ואמר חלותי היא שנות ימין עליון: אזכיר מעללי יה כי אזכרה מקדם פלאך: והגיתי בכל פעלך ובעלילותיך אשיח: אלהים בקדש דרכך מי אל גדול כאלהים: אתה האל עשה פלא הודעת בעמים עזך: גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה: ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אף ירגזו תהמות: זרמו מים עבות קול נתנו שחקים אף חצציך יתהלכו: קול רעמך בגלגל הארו לבל תבל רגזה ותרעש הארץ: בים דרכך ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נדעו: נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן: פ

משכיל לאסף: האזינה עמי תורתי הטו אזנכם לאמרי פי: אפתחה במשל פי אביעה חידות מני קדם: אשר שמעני ונדעם ואבותינו ספרו לנו: לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים תהלות יי ועזו ונפלאותיו אשר עשה: ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל אשר צוה את אבותינו להודיעם לבניהם: למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקומו ויספרו לבניהם: וישימו בי כסלם ולא ישכחו מעללי אל ומצותיו יצרו: ולא יהיו כאבותם דור סורר ומורה דור לא הכין לבו ולא נאמן את אל רוחו: בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב: לא שמרו ברית אלהים ובתורתו מאנו ללכת: וישכחו עלילותיו ונפלאותיו אשר הראם: נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צען: בקע ים ויעבירם ויצב מים כמו נד: וינחם בענן יומם וכל הלילה באור אש: יבקע צרים במדבר וישק כתהמות רבה: ויוצא נוזלים מסלע ויורד כנהרות מים: ויוסיפו עוד לחטא לו למרות עליון בציה: ויכו אל בלבבם לשאל אכל לנפשם: וידברו באלהים אמרו היוכל אל לערך שלחן במדבר: הן הכה צור ויזובו מים ונחלים יצפו אף לחם יוכל תת אם יכין שאר לעמו: לכן שמע יי ויתעבר ואש נשקה ביעקב וגם עלה יעלה באף: כי לא האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו: ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח: וימטר עליהם מן לאכל ודגן שמים נתן למו: לחם אבירים אכל איש צדה שלח להם לשבע: יסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן: וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ים עוף כנף: ויפל בקרב מחניהם סביב למשכנתיו: ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם: לא זרו מתאותם עוד אכלם בפיהם: ואף אלהים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכרע: בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו: ויכל בהבל ימיהם ושנותם בבהלה: אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו אל: ויזכרו כי אלהים צורם ואל עליון גאלם: ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו: ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: ויזכר כי בשר הם רוח הולך ולא ישוב: כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון: וישובו וינסו אל ואת קדוש ישראל התוו: לא זכרו את יד בום יום אשר פדם מצר: אשר שם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה צען: ויהפך לדם יאריהם ונזליהם בל ישתיון: ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחתם: ויתן לחסיל יבולם ויגיעם לארבה: יהרג בברד גפנם ושקמתם בחנמל: ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים: ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים: ינחה נתיב לאפו לא חשך ממות נפשם ובעירם לדבר הסגיר: ויך כל בכור במצרים ראשית אונים באהלי חם: ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר: וינחם לבטח ולא פחדו ואת אויביהם כסה הים: ויבאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו: ויגרש מפניהם גוים ויפילם בחבל נחלה וישכן בשבטי אהליהם: ויתנסו וימרו את אל עליון ועדותיו לא שמרו: וישובו ויבגדו כאבותם נהפכו כקשת רמיה: ויכעיסוהו בבמותם ובפסיליהם יקניאוהו: שמע אל ויתעבר ויתעב מאד את ישראל: ויטש משכן שלו אהל שכן באדם: ויתן לשבי עזו ותפארתו ביד צר: ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר: בחוריו אכלה אש ובתולותיו לא הוללו: כהניו בחרב נפלו ואלמנותיו לא תבכינה: ויקץ כישן אדני כגבור משתרע מיין: ויך צריו אחור חרפות עולם נתן למו: ויבזה באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר: ויבחר בשבט יהודה את הר ציון אשר אהב: ויבן כרמים מקדשו כארץ יסדה לעולם: ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאות צאן: מאחר עלות עם יעקב עמו ונחלתו ישראל: וירעם כתם לבבו ובתבונות כפיו ינחם: פ

מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלם לעיים: נתנו את פגרי עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחית הארץ: שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קובר: היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו: עד מה יהוה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך: שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו: כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו: אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד: עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך: למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך: תבוא לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך הותר בני תמותה: והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך אדני: ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתך: פ

למנצח אל תשחת לאסף מזמור: רעה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף ישב הכרבים הופיעה: לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך ולכה לישעתה לנו: אלהים השיבנו והאר פניך ונושעה: יהוה אלהים צבאות עד מתי עשנת בתפלת עמך: האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי: מדנה תשימנו לשכנינו ואויבינו ילעגו למו: אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה: גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה: פנית לפניה ותשרש ארצה ותמלא הארץ: כסתה הרים בצלה וענפיה ארזי אל: תשלח קצירה עד ים ואל נהר יונקותיה: למה פרצת גדריה ואכלוה כל עברי דרך: יכרסמנה חזיר מיער ושדי יערענה: אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת: וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן איתנת לך: שרופה באש כסוחה מגערת פניך יאבדו: תהי יד על איש ימינך על בן אדם איתנת לך: ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא: יי אלהים צבאות השיבנו האר פניך ונושעה: פ

למנצח על הגתית לאסף: רנו לאלהים עזנו הריעו לאלהי יעקב: שאו זמרה ותנו תף כנור נעים בנבל: תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו: כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב: עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע: הסירותי משכמו כפיו מדוד תעברנה: בצרה קראת ואחלצך אענך בסתר רעם אבחנך על מי מריבה סלה: שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי: לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר: אנכי יי אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו: ולא שמע עמי לקולי וישראל לא אבה לי: ואשלחהו בשרירות לבם ילכו במועצותיהם: לו עמי שמע לי ישראל בדרכי יהלכו: כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי: משנאי יי יכחשו לו ויהי עתם לעולם: ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך: פ

לאסף אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט: עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה: שפטו דל ויתום עני ורש הצדיקו: פלטו דל ואביון מיד רשעים הצילו: לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו ימוטו כל מוסדי ארץ: אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם: אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו: קומה אלהים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל הגוים: פ

שיר מזמור לבני קרח: מה ידידות משכנותיך יי צבאות: נכספה ואף כלתה נפשי לחצרות יי לבי ובשרי ירנו אל אל חי: גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרחיה את מזבחותיך יי צבאות מלכי ואלהי: אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה: אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם: עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה: ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון: יי אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה: מגנינו ראה אלהים והבט פני משיחך: כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בסף בית אלהי מדור באהלי רשע: כי שמש ומגן יי אלהים חן וכבוד יתן יי לא ימנע טוב להלכים בתמים: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: פ

לבני קרח מזמור שיר: יסדתו בהרי קדש אהב יי שערי ציון מכל משכנות יעקב: נכבדות מדבר עיר האלהים סלה: אזכיר רהב ובבל ליודעי פלשת והנה עמלק וצור עם כוש זה ילד שם: ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון: יי יספר בכתוב עמים זה ילד שם סלה: ושרים כחללים בה כל מעיני בך: פ

שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות משכיל להימן האזרחי: יי אלהי ישעי יום צעקתי בלילה נגדך: תבוא לפניך תפלתי הטה אזנך לרנתי: כי שבעה ברעות נפשי וחיי לשאול הגעו: נחשבתי עם יורדי בור הייתי כגבר אין חפשי: בין מתים חפשי כחללים שכבי קבר אשר לא זכרתם עוד ומידך נגזרו: שתני בבור תחתיות במחשכים במצולות: עלי סמכה חמתך וכל משבריך ענית סלה: הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו סגר ולא אצא: עיני דאבה מעני קראתיך יי כל היום שטחתי אליך כפי: הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה: האיספר בקבר חסדך אמונתך באבדון: הייודע בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה: ואני אליך יי שועתי ובבקר תפלתי תקדמך: למה יי תזנח נפשי תסתיר פניך ממני: עני אני ונוסע מנעורי נשאתי אמיך אפונה: עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתני: סבבוני כמים היום הקיפו עלי יחד: הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך: פ

לאסף מזמור שיר: אלהים נגדנו נאם ישמע ורוח אספת סלה: הלא אני יי ולא עוד אלהים זולתי צדיק ומושיע אין זולתי: פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ כי אני אל ואין עוד: נשבעתי ביתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון: אך יי יאמר לי צדקות ועזו יבאו עד אליו ויבשו כל הנחרים בו: בי יי יצדקו וישתבחו כל זרע ישראל: פ

לבני קרח מזמור שיר: יי אלהי ישעי יום צעקתי בלילה נגדך: תבוא לפניך תפלתי הטה אזנך לרנתי: כי שבעה ברעות נפשי וחיי לשאול הגעו: נחשבתי עם יורדי בור הייתי כגבר אין חפשי: בין מתים חפשי כחללים שכבי קבר אשר לא זכרתם עוד ומידך נגזרו: שתני בבור תחתיות במחשכים במצולות: עלי סמכה חמתך וכל משבריך ענית סלה: הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו סגר ולא אצא: עיני דאבה מעני קראתיך יי כל היום שטחתי אליך כפי: הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה: האיספר בקבר חסדך אמונתך באבדון: הייודע בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה: ואני אליך יי שועתי ובבקר תפלתי תקדמך: למה יי תזנח נפשי תסתיר פניך ממני: עני אני ונוסע מנעורי נשאתי אמיך אפונה: עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתני: סבבוני כמים היום הקיפו עלי יחד: הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך: פ

כן קבא מל תניין חס וסים נמס בסיפ סי טת, פ רעח ד קמצין כתו ה וסי ויהי הבל רעה צאן עבדיך כי תועבת מצרים כל, ויאמרו ל פרעה רעה צאן עבדיך רעה ישרל האוינה, לכה ד כתובי כן וסי בסדר תלדות,

והצילנו ב וסים מן הגוים, וכפר על חטאתינו, וכפר ד וסי קרב ל המזבח כ בו, והולך מהרח אל העדה, עזרינו אלהי ישענו, בגורל כ חס וסים סלח נא לעון העם הזה, תבוא לפניך אנקת אסיר, וחשב ד וסים לו ישמעאל יוסף, שוב והשב את אחיך, והשב חרפתם אל, והשב לשכנינו שבעתים, לדור ודר ד כתו

תשימנו מדון׳ לתת שם לוכחנו מדון לכל סכיניכו שנתגרו בנו יון׳
הסיבנו ומסעה׳ מבני יון׳ נפן מתגרים תקוע ונות׳ נפן ישראל
לשר הסעת מתגרי׳ עקר׳ משם וכמו ויסע כעץ תקיתי ולשון גרסת מכעה נויש
ונטעתם בהרכם׳ פנית לפניה׳ לתת היושבים שם׳ ותשרש מרמיה׳ המריצה
מרמיה׳ ועכיזה׳ כמו תרגי
לל תרגיש חזקים כלומר מלכים
תדורים׳ תפלח קכיריה׳
פלח פלחוריתיה כמו ועפ׳ קכיר׳
עד יס׳ עד היס הגדול היה
גבולה׳ ולל נהר יונקוקיתיה׳
רחבה על ארץ ישראל ממדבר
עד הנהר נהר פרת׳ למה׳
עתה׳ פרצת גדרים על לותה
הכרם׳ ולרוה כל עוברי דרך׳
לקטוה כל הבא כמו תריתי מורי
עם בשמי וכן בלשון משנה׳ כמלא
חורה ומלו׳ יכרסמכה חזיר
מיער׳ כמו מדה מקרסמות
כמלים בלשון משנה והוא לשון
נתיקה׳ מיער היער תלוה זכו
יפרחל הרי יון לוכם כחית
היולר מלין להם כח לעלות
ביכמה ובזמן מהפורענות
נבזר עליה מתגבר כחית היער
מכיל מפחית והורגת׳ חזיר
מיע׳ הוא יון דכתיב ביה תכלה
ומדקה ומלרל ברגלה רפסה
יום לו מקנת כימני טהרה לף
יון יש לו זכות לבו׳ וזיז שדי׳
כל רמים המרה ולשון זיז משוה
זו ממקומו והולך׳ ירפנה׳
רומה עליה ועכיזה ולוכלן׳
וכנה לשר כטעה ימיכך׳
המבוקשת והמיומב לשר נטע׳
ימיכך לשון והמיבך על כנך׳
ועל כן לתכ׳ לך׳ ועל יון מהיה
בן חביב לאלהים מהיה קור לותו
בני לתכת נפן יעקב לך מכתב׳
ולת לתיך תעבור עכשו היו
סרוף בלם וכשוף לשו׳ לא תזמ׳
לא תכשף יאכרו תמיד שם
הולכין ולוכרין מגערת פניך
וזעפך׳ תהי ידך על יום ימיכך
תסיב מכותיך על יון שהוא
יום העומד להפר׳ ימיכך מתכו׳
ועל בן׳ לדש לשר לתכת לך
להיות מוסבו מסמכי הלרן׳
ולא כסוג מתך׳ ולל תגרום לנו
להיות כסוגים מתך׳ תחייכו׳
מן הגלו׳ וזכיר טוכתך וגבורת׳
וזו נקרא בשמך׳ יי׳ אלהים
בכלות׳ כלן לתמרו עלם
חזכרות וכלתכתי עתי חזכרות
וברחמון חזכרם לתת הכל לפי
חוזק הגלויות והצרה והגאולה׳
על הביתי׳ כלי סיר הכח מגת׳
הריעו׳ ברחש השכ׳ כמור נעי׳
עם כבל׳ רבי חיי׳ בר לבח לומ׳
הוא כבל הוא כבוד ורבי שמעון
לתר כימין ויתירו׳ שבין זה לזה
לתה נקר׳ שמו כבל שהוא מכבל
על מיכי זמר׳ בחרם׳ בחרום
הלבב׳ בכפל׳ יום מועד קבוע
לכך וכן ליום הכסה יבא ביתו
למועד הקבוע׳ כי חק׳ הוא
ליעקב׳ מתת הקב״ה לתקוע
בחודש הזיו והוא יום המשפט
להקב״ה׳ עדות ביהוסף שמו׳
ברחם השנה ובא יוסף מבית
המסורים׳ שפת

תשימנו מדון לשכנינו ואויבינו
ילעגו־למו׃ אלהים צבאות השיבנו
והאר פניך ונושעה׃ גפן ממצרים
תסיע תגרש גוים ותטעה׃ פנית
לפניה ותשרש שרשיה ותמלא
ארץ׃ כסוהרים צלה וענפיה
ארזי־אל׃ תשלח קציריה עד־ים
ואל־נהר יונקותיה׃ למה פרצת
גדריה ואורוהו כל־עברי דרך׃
יכרסמנה חזיר מיער ויזי שדי ירעגה
אלהים צבאות שוב נא הבט
משמים וראה ופקד גפן זאת׃
וכנה אשר־נטעה ימינך ועל־בן
אמצתה לך׃ שרפה באש כסוה
מגערת פניך יאבדו׃ תהי ידך על־
איש ימינך על־בן־אדם אמצתה לך׃
ולא־נסוג ממך תחיינו ובשמך
נקרא׃ יהוה אלהים צבאות השיבנו
האר פניך ונושעה׃ פא
למנצח על־הגתית
לאסף׃ הרנינו לאלהים עזנו
הריעו לאלהי יעקב׃ שאו זמרה
ותנו־תף כנור נעים עם־נבל׃ תקעו
בחדש שופר בכסה ליום חגנו׃
כי חק לישראל הוא משפט לאלהי
יעקב׃ עדות־ביהוסף שמו

כסו ב׳וסי׳פניו חרולי׳ כסו הרי׳צלה׳ תשלח ה׳וסי׳נסם׳בסד׳כי תצא׳ יכרסמנ׳חד מן ד׳פלין בקריא׳דתלי
בהין אות וסי׳נסם׳בשופטי׳סי״ח׳ על איש יהור׳על׳ עד אנה תהותתו תהי יד על איש׳
הן יהרס ולא יבנה׳ כי לא על איש ישים׳ פא הרנינו ב׳וסים׳הרנינו גוי׳עמו׳ הרנינו לאלהי׳עזינו הריעו׳

תשוותנא למרנא לשיבבנא ובעלי
דבבנא יתלעבון להון׃ אלהים
צבאות אתיב יתנא מגלותנא
ואנהר זיו כבר אפך עלנא ו
ונתפריק׃ בית ישראל דמתילין
לגופנא ממצרים אשילתא ת
תריכתא מעמיא מארעא דישראל
וצבתיון׃ פניתא מן קדמיהון ו
כנעאי ושרשתא שורשיהון ו
ומלאת ארעא׃ חפיין טורנא
דירושלם טול בית מקדשא ובתי ו
מרשנא רבנין אמרין ו
דמתילין לארזין תקיפין׃
שבישת שבשין שדרת תלמדהא ו
עד נמא רבא ולנהר פרת יניקתא
למה תקופתא גודהא ומכסחין ו
יתה כל עברי אורחא׃ ינובר נה ו
חזיר דמן חורשא ותרנגול ברא ו
יתפרנם מינה׃ אלהים צבאות
הוב כדון אסתכל מן שמיא וחמי
ואתכר ברחמי גופנא הדא׃
ועובדא די נציבת ימינך ועל מלכא
משיחא דתחילתא לך׃ מתוקדא
בנורא ומסופרא ממותיתא דמן
קדמך ייבדון׃ תהי אידך על
גבר דקיימתא ליה בית ימינך על
בר נש דתחילתא לך׃ לא נזור
מבתר דתלתך תקיימינן ובשמך
נקרי׃ יי אלהים צבאות אתיב
יתנא מגלותנא אנהר זיו כבר
אפך עלנא ונתפריק׃
לשבחא על כנורא דאתיא
מן גת על יד דאסף׃ שבחו קדם אלהים עושנא יעקב׃ ארימו קלא
בתושבחתא ושדרו תופיא כנורא דקליה בסים עם נבלין׃ תקעו בירחא דתשרי שופרא
בירחא דמתכסי יומא חגיא דילנא׃ ארום קיים גזר ישראל הוא הלכתא דינא לאלהא
דיעקב׃ סהדותא על יהוסף שויה דלא קריב לאתת ריבוניה ביה ביומא

תשימנו מדון׳ כמו ויהי ריב ומדון כי זה סכן לומר בחלקי יהיה וטעם ילעגו
למו כעני בעבור ככור שם מהוח הגפן מהסעת מלכיכם ובמוקו חסר לה כמה
לשון כפפי וטעם ילעגו פלח תוכל לעזרני׳ וטע לחמר פעם פנית שהי הסיבנו
והחר רמז ליהודה מבלה פעמים׃ נפן׳ על לשון זמן עומד והטעם הסעת והס
יפרחל כי כרס יי׳
בכחות וטעם תמיע
בעבור לכת׳ במדבר
תגרם בויש׳
המבעה ותטעה כמו
תבילמו ותטעמו׃
כנית׳ לבקלה
מהחבניס והם ת
הרפעים׃ ותגרם׳
מבנין הכבד המוסף
להפרו הפרם ומבנין
הכבד להכרי המרם׳
כמו ומרפך׃ כסו׳
חס׳ בית בפלה חן
דרך ועדוס יכם׳ כבר
והו דרך כחו׳ תפלח
׳ עד יס׳ בתורך מים
קוף ועד יס פלשתי׳
ול׳ נהר׳ נהר פרת
ברוחב׃ יונקוקיתיה׳
הפעיפי׳ הס הקטני׳
הרומים לוכקי ויתכן
להיות טעם ההרים
והחרזים מהיו יפרח
ההרים הגבוהים
והיערות וטעם תרזי
ל כדרך כהרכי חל׃
למה פרכ׳ כמו פרץ
גדרו׃ ולרוה כמו
חריתי מורי לקטתי
וכן כמי׳בהן׳ מלורות
חותה׃ יכרסמכה׳
מלה רבעיה כמו
ירמכנה וים חומרים
מלה מורכבת ישרת
ממנה כדרך מלה
כרמו תפרכי וזה
רחוק בעיני׃ חזיר׃
חיה וזת פוף והו׳ גם
מן ופרי כמו פרה
והעד יעלוז פרי וכל
חפר בו וטעם חזיר
ופוף החומו הרומות
לחיות ולפוף הרומ׃
שחי׳ טוב כח׳ פרתי
כמו הכה כח זקנתי
חוי כח לנו והכלל כן
פי׳ כל כח מבמקרת
והוא בלשון ערבי
הפוך הין נוכל על זמן
עומר ובעבו׳ מה זכיר

כבחות חמר מסמיס וטעם זחת כי זחת היא בעצמה מהסעת מתגרים׃ וכנה הם יפרח והעד חמת לך ועוד חפר כטעה ימיכך
כמו וטעטה ותהיה מלת ופקוד מוסכת לחרת ולף על פי שהוא בפסוק לחר כמו כי חמר גר הייתי עם כי חלהי לבי בעזרי וכן
הוא יפקוד כנה כנה תוחר לנפח לו לנפן שהיה מכוכנת ויש חומרי׳ כי הכ״ף תחת ג״מל ולא מכחנו שהתחלפו רק מ״ן בב״ן ולותיו
כמו הללוהו מכנין הכבד הרגים לשון כיווי וכנה חמ׳ וכן בק״ל לבי ח״י המ״ם ועל מחלת על לשון כיווי כמו ז כח כו חת בני יפרח
הפך יכרסמנה ומלת בן קפיף כמו בן פור יוסף׃ פרופה׳ בלשון נקבה כמו פור׳ורחם הכתוב למעלה יפרת נם כה וכן הו׳ורחם
מזחת הבן היא פרופה בחם כפוחה והכנה והבן פתיהם חובדות מנערת פניך הפך והחר פניך׃ תהי׳ על יד יי׳ עלי חזק׳ היה על יד יי׳ וכן הוא תהי
והיתה יד יי׳ בהם קנה יד יי׳ היוה במקנך ופא תינכה בב״ת היא לשבה תהי ידך לעזרני יד יי׳ עלי חזק׳ היה על יפר׳ וכנר ועל בן הזכיר על
עזרתך על חיש יתיכך פירש כי הכר לחבר כטע יתיכו דרך מעל והמשל הוא על יפר׳ חו מפיח בן חפרי׳וכנר ועל בן הזכיר על
בן חדם׃ ולא׳ כמו לח כעוב כי החולם והשורק מתחלפי׳ יקום חבי ויקו׳לקול הספור חו יהיה מלת כמוב פועל עבר כמו לעון יחיר
מנזרת כסותו ללכי׳ מפטי׳והטעם יעוב ז בן חדם הנזכר למעלה וכחם׳ תהיה ידך לעזרני חת תחייכו כולנו׃ וי׳ וטעם להזכיר זה חת
נזכור מה שהייתו מתקללי׳והזכיר השם הנכבד בפסוק הזה השליחי בעבו׳ובשתך נקר׳שהו׳השם הנכבד והנור׳שהו׳לנבה כחפר
פירשתי בספר השם׃ למנצח על הגתית׳ מלת הגתית פירשתיה׃ פלו׳ כמו יפלו מרבר ועריו ומלת תנו תסרת בעבור חחרת
ותנו כנור נעים עם נבל׃ תקעו בחדש׳ תחלת חדוש הלבנה כמו חרמיס׳ומועדיכ׳חדם ובבת וכתובה בתורה תקיעת החצוצרות
וכנון הוא שהיו תוקעי׳בם בשופרו׳ ורבותי׳ל פירשוהו על יום ר״ה וטע׳בכסה מהלבנה מתכסה בו והכ׳כן מפטם כל חדש ומלת
חגינו זכויות הכפבי׳כמו חגי׳יבקופו חלרו בעבותי׳לפי דעתי מלת כסה כמו זמן קבוע חו מועד ידוע וכנה נו׳ה בסה יבוא
ביתו׃ כי׳ חק ומשפט קרובי׳ בטע׳ וטע׳ זה היה ח חוק ליפר׳ לזהיר יעקב בזמן הזה׃ עדו׳ יי׳ כי שמו שם ז ערו׳כמו ויקם ערו׳ביעקב חצם שבח על לשון זכר
כמו ודע׳ לנפשך יבעם כי התלו קיימו לשון נקבה ויי׳ כי ויו שם ז חק ליפר׳ חו ז מפטם ויי׳ כי עדות כמו עדי כמו חת התזרות רמז לדביר זהב בכחתו

בצאתו על ארץ מצרים, כמו ויצא יוסף רק לא מצאנו יוסף בסבלות וכפיו ברזל רק בכל רגלו בבית הסוהר ויש לומרים כי בר"ם העניה ופיו מבית החפורי והכוון כאשר כי הזכי יהוסף בתוספת ה"ז תפארת בעבור העם הנכבד והוא כנגד כל יעקב"ל כאשר הזכרתי בחזור העליון ועתה לחיות חק בכל ריחם לתקוע בטופר להזכיר בגבורות העם בתחלת כל מועד וו' יחדרם ככה לו הזכיר יוסף כנגד כל יעק' כדרך בני יעקב ויוסף, פ"ה כאשר פירשתי עם בצאתו על ארץ מצרי'. בבוקם מרעתם ועברו על ארץ מצרים מקבריס ועתה אפת לא ידעתי לשמע הנה מעורר כנגד כל יעק' פחוזרים יפרץ במצרים ללמוד לעון מצרים פלא ידעוס

רשי

על ארץ ט' בקריאה וסים ושבתי את שבות מצרים, גבה לבך כיפיך, ואמרת אעלה על ארץ פרזות, הבונה בשמים מעליותיו ואגדתו על ארץ, להמטיר על ארץ לא איש מדבר, ידין בגוים מלא גויות, ערות ביהוסף שמו, יהללו את שם יי כי נשגב, וחיה כמלאת שבעים שנה, וכל ארץ מצרים

בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂפַת לֹא־ ס׳
יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע: הֲסִירוֹתִי מִסֶּבֶל ב׳ מ׳ל
שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוֹד תַּעֲבֹרְנָה: בַּצָּרָה ל
קָרָאת וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם א׳ רמ׳
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה: שִׁמְעָ ל
עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע א׳
לִי: לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא ב׳
תִּשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר: אָנֹכִי יְהוָה ג׳
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַרְחֶב ד׳
פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי ה׳ ל׳ה׳ נ׳ל
לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי: ו׳ ח׳ק׳ב׳מ׳ נ׳ל
וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ ז׳ סמי׳ לקול
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי ט׳ ו׳ כ׳ב
יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ: כִּמְעַט
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב י׳ ל׳מ׳
יָדִי: מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי כ׳ל
עִתָּם לְעוֹלָם: וַיַּאֲכִלֵהוּ מֵחֶלֶב ל׳
חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ: ס
א פב מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים
נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים
יִשְׁפֹּט: עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל ב׳
וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה: שִׁפְטוּ־ ג׳
דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְטוּ־ ד׳
דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ: כל דמיוך לחבירו כתיב

בְּבִנְשֹׁת צַדִּיקִין דְּרַסְקִיפִין בְּאוֹרַיְתָא בְּמֵצַע דִּינִין דְּקָשׁוֹט יָדָן:
רְשִׁיעָיָא תְּרוּוִיז שְׁקַר וַאֲפֵי רַשִׁיעָיָא תְּסִבוּן לְעָלְמִין: דּוּנוּ מִסְכֵּינָא וְיַתְמָא עַנְיָא
וּמִסְכֵּינָא אַצְדִּיקוּ: שֵׁיזְבוּ מִסְכֵּנָא וְחַשׁוֹכָא מִן יְדֵיהוֹן דְּרַשִׁיעָיָא פְּצוּ יַתְהוֹן:

תהלים פב

בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂפַת לֹא־ ס׳
יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע: הֲסִירוֹתִי מִסֶּבֶל ב׳ מ׳ל
שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוֹד תַּעֲבֹרְנָה: בַּצָּרָה ל
קָרָאת וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם א׳ רמ׳
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה: שִׁמְעָ ל
עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע א׳
לִי: לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא ב׳
תִּשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר: אָנֹכִי יְהוָה ג׳
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַרְחֶב ד׳
פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי ה׳ ל׳ה׳ נ׳ל
לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי: ו׳ ח׳ק׳ב׳מ׳ נ׳ל
וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ ז׳ סמי׳ לקול
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי ט׳ ו׳ כ׳ב
יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ: כִּמְעַט
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב י׳ ל׳מ׳
יָדִי: מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי כ׳ל
עִתָּם לְעוֹלָם: וַיַּאֲכִלֵהוּ מֵחֶלֶב ל׳
חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ: ס
א פב מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים
נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים
יִשְׁפֹּט: עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל ב׳
וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה: שִׁפְטוּ־ ג׳
דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְטוּ־ ד׳
דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ: כל דמיוך לחבירו כתיב

בְּבִנְשֹׁת צַדִּיקִין דְּרַסְקִיפִין בְּאוֹרַיְתָא בְּמֵצַע דִּינִין דְּקָשׁוֹט יָדָן:
רְשִׁיעָיָא תְּרוּוִיז שְׁקַר וַאֲפֵי רַשִׁיעָיָא תְּסִבוּן לְעָלְמִין: דּוּנוּ מִסְכֵּינָא וְיַתְמָא עַנְיָא
וּמִסְכֵּינָא אַצְדִּיקוּ: שֵׁיזְבוּ מִסְכֵּנָא וְחַשׁוֹכָא מִן יְדֵיהוֹן דְּרַשִׁיעָיָא פְּצוּ יַתְהוֹן:

דאוריתא דכו', אנכי יי"ב וסים בסדר וישמע יתרו, שמע עמי לקולי ו' בליש שמיעה לקול וסים נמל בסיפרא סים ב"ח, אויביהם ו"מל וסים ויחר אף יי' קדמא דשפטים ב' בפסוק, כמעט אויביהם אכניע, וילחצום אויביהם ויכנעו, כי שמחם יי', ואת אויביהם כסה הים, פ"ב ופני ו' בקריא וסים ופני יי' לא חליתי, ופני המלך לא ראה, וישב אבשלום בירושלם דשמואל, מלכם תדכאו עמי ופני עניים, ודמות פניהם פני אדם ג' בפסוק, ופני הקדש המראה, ופני השני פני אדם, קבצו פארור, ופני אריה פניהם דר"ח, ופני תהום יתלכדו, ופני רשעים תשאו, ופני חצן תשו, ופני אדם אל התיאוש ב' בו,

בתחלת הסירותי מסבל שכם יפר' על כן הוא חייב לעמוד לי, כתו' הנה לך יהיה בך ז' אר לך יהיה בך ז' אר כמכה ובריבור מני כתו' לך יהיה לך לאלהים פי' בתוכחת הלב מני חכם לך בך כמכה ולך בתוכך הלב: תכני, כלם' תלמין כי תכני העם העומד לנכח התעכב עלי מתקבץ בפיך כל רכוך ומעל לבך ותחלתו ולך בימי המפטירים לו נבואת הבית הריבעון הם היה זה תקף הוא המפורר בימי דוד: ותחלתו, כמו מי מלך פרח: בצרירות, בחזון כמו סריר וקיים: לו, אפך ולך עמי עמי לקולי: בדרכי יהלכו, הפך ילכו במועצותיהם: כמעט, בתעט זמן ועתה תשיב בעבור מתכניע בימים קדמונים כל חויביהם: מעכתי, יכחשו, כמו יכחשו לך חויבי מרוב פחדם יכחשו מלך מרדו בך לו על דרך ויכחשו חויבין לך מעט' ובצרי כחם מעתן: ויהי עתם, כי בת יומו ולעולם לא יקומו, ור' יהוד' בן בלעם אחר כן ועל כריחם לתשיב ידי פחם מעכתי יי' כי הם מכחשים תלהותו ויחפצו כי ער לעולם יעמודו וזה פי' לחרוך ותיכנו על מעמד לעון הקדם הלא רחם וקרוב לבא עתה ורבים ככה: ויתכילהו, כל המפרשים לחרו כי ויכילהו על העם הנזכר למעלה מעכתי יי' והוא וחוץ מב' תל יפרשל לם בדרכי יהלכו והטעם היה רחוי מיעמעו לו ויזכרו החפר מגמל לחבות' וחוץ לכילת המן עדות מתוק ובכבר יותר מחלב חטה והמביעם מים מכור מתוק מרבם ותהיה מ"ם מכור מערת לחר כדרך מלך לחביך ויעזרך וטעם תשביעך כדרך מערף בני עלית כל רוחו לומר לו ככה פעם ידבר כלילו לחיו לנכח וכפ' ידבר לנכח וככה פחכת עכית כפית כי כן מנהג הלעון היא לומרי כי ומכור דבם תשביעך ידבר לנכח יפרשל לעתיד תזמור לחקץ הלהים, פעם כפב בעדת הל הכבור עהוז עם עדת יפר': בקרב הלהים, הם המלחכים פחם הלהים ופנה המתים בני הלהים כי על ידי המלחכים הם כל מפעם הלהים בחרץ ויש לומרים כי בקרב הלהים כמו הלהים לו תקלל והטעם כי הוא בקרבם ויש לחם ליפמר מלך יפפטו עול: עד, עתה יוכיח המופטיפם הלהים מתי תפפטו מפעם עול כי כח הפם במלחכים בפעלים: ופני רפעים תפלו, הפך כפלו פניך על כן לחריו הלה חם תטיב עתך: פפטו, עפו מפעם יתום פחין עוזר לו פלה יוכל לרבר ולחמיה פחין לה בעל הפדיקו כי הרפעים יעפו להם חתם ופתם נופלים פניהם: פלטו דל בחמון ופלטו דל בנפש:

תהלים פנ פד אבן עזרא

רשי

לא ידעו, הדיינין המעוותים
את הדין: ולא יבינו. את תפר
בפניהן הזה יתהלכו
בחשכה וימוטו על כך כל
מוסדי ארץ: אלהים אתם,
מלאכי כמכתיו לכם את התור,
כתיי לכם על מכת מלין תלוך
המות פולט עור בכם: אכן
כאדם תמותון, אכן כאדם
הרשעים תמותון אחרי מחבלת,
מעמיד כמותו. וכאחד השרי.
הרשעים מתתו כן תפולו
ותדרם לגרה כאחד השרים
מלמעלה מכאחר יפקוד יי על
צבא המרום במרום: קומה
אלהים, תפף התחיל להתפלל
מיקום ויכרית אותם הדייניו
המקולקלין מיפראל: כי אתה.
הוא המחל הגוים והכל בידך
למשוט: אל דמי לך, אל תתן
מתיקה לעוותיהיכו שהובכו
מריפי לכו: עליך ברי יכרותו,
ברית זו היכה אל עליך להמכית
את עמך פאין אתה קרוי אלהי,
להם אלה לנו אלהי יפר, ומאחר
שלא יזכר שם יפראל אף עמך
הנדול יהיו נזכר. כך מפתתי:
גם אמור. אף אמור מהיה
כזאר עד היום מפאר עמה
בכלה ולא יתחבר עם מרעים
כמה דאת אמר מן הארץ ההיא
ואת אמור מיכח מעב דור הפלב,
כאן כלוה עמם ועזרו לרעה.
בפיוסים אחריים מפתתי לו גם
אמר כלוה עמם וגו גם זה מהיה
מחבב מתחילתו מעמי טובים
מביאים מעצת כמרוד מכחת מן
הארץ מהיו יכא אמור אף הוא
חזר להיות רמא לכך כאתה
להחריב ביתך בירושלים רבה:
היו זרוע, כל אלה נתנו כח
ועזר למולך ועמון מבניהו לבח
עליהו: עמה להם כמדין, על ידי
ברק: כמידרח, על ידי
ברק: כמסרו בעין דאר, אחיו
יודע אין מן המלחמות היתה
בעין דאר על ברק או על ברק
אלא היו רומן. זכל מפוזר תרגם
יונתן: אמר אמרו, הגוים
האלה החמוריה למעלה אחרם
ונמחה וכל חבריהם: נירשה
לנו את נאות אלהים, את נוה
בית אלהים: פיתמו כנגלל,
וקשה הנדפים מפני רוח ומהו
נגלל הוא רחפי קוצי הפרדה
הקרויי' קרדנ"ם בל' וכמגיעין
ימי החורף כיתקיים וכמחתים
מאליהם ופורחין מעט מעט
ורומה אותו הכיתין מהם כמין
גלגלי חופן ענלה והרוח מוליכה
אלא בקופך, טרבלין בלעז:
מה ירידות מסכנותיך, כמה
להוכות וחביבות מסכנותיך:
ככפפה

תמתון ד' בקריא ג' חס' וא' כל וסי' ביטעיה סים לב. פג שיר מזמור ג' בטעם וסים שיר מזמור לבני קרח
נדול יי, שיר מזמור לאסף אלהים אל דמי לך, שיר מזמור לדוד דנכון לבי. אויביך ז' כל וסים כן יאבדו
כל אויביך יי, ואהיה עכך בכל אשר חלכת דה, והכנעתי את כל אויביך דה, אם שלש שנים רעב

לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו ח
ימוטו כל מוסדי ארץ: אני אמרתי
אלהים אתם ובני עליון כלכם:
אכן כאדם תמותון וכאחד השרים
תפלו: קומה אלהים שפטה הארץ
כי אתה תנחל בכל הגוים:
פג שיר מזמור לאסף: א
אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל
תשקט אל: כי הנה אויביך
יהמיון ומשנאיך נשאו ראש:
על עמך יעדימו סוד ויתיעצו על
צפוניך: אמרו לכו ונכחידם
מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד:
כי נועצו לב יחדו עליך ברית
יכרתו: אהלי אדום וישמעאלים
מואב והגרים: גבל ועמון ועמלק
פלשת עם ישבי צור: גם אשור
נלוה עמם היו זרוע לבני לוט
סלה: עשה להם כמדין כסיסרא
כיבין בנחל קישון: נשמדו בעין
דאר היו דמן לאדמה: שיתמו
נדיבמו כערב וכזאב וכזבח ו
וכצלמנע כל נסיכמו: אשר
אמרו נירשה לנו את נאות אלהים
אלהי שיתמו כגלגל כקש לפני
רוח: כאש תבער יער וכלהבה טו
תלהט ההרים: כן תרדפם בסערך
וכסופתך תבהלם: מלא פניהם
קלון ויבקשו שמך יהוה: יבשו
ויבהלו ערי עד ויחפרו ויאבדו:
וידעו כי אתה שמך יהוה לבדך
עליון על כל הארץ: פד
למנצח על הגתית לבני- א
קרח מזמור: מה ידידות
משכנותיך יהוה צבאות:

ג' ז' ויאד כתיב כתיב כתיב
ג' בטע'
ג'
ג' מל
ג'
ג' ל' יקון ויאד זקף גבל
ג' ל' ג'
ד' כתיב כן
ג' ג'
ג' ג'
ג' ויאד קול דעיך בגלגל
ג'
ח'
ג'
ג' רמיז
כ' ויאד חס מסכיל מה טובו אהליך

בד"ה, כי הנה אויביך יהמיון, בזרוע עוך, אשר חרפו אויביך יי, וב' חס' וסים' כי תצא למלחמה על
איבך קדמא, אשר יציק, ושארא איביך כתיב. גבל ב' א' קמץ וא' פתח וסים' זקני גבל וחכמיה, גבל
ועמון, בתרא קמץ ואינון מן אב א' פתחוא קמץ וסים' במס' רבתא בערך פתח. דאר ד' כתיב א' במצעות
המלה וסים' ויהי למנשה בישכר קדמא דפסוק. וממטה נפתלי את עיר מקלט. אבינדב, נשמדו בעין
דאר. מלא ח' דגש וסי' מלא שכוע זאת, את אמתחו', מבחר עצמי' מלא, מלא קרנך שמן. מלא פניהם קלון,
וחד ומלא חפנך גחלי אש. פד ידידות ב' א' מל וא' חס' וסים' משכיל שיר ידידת, מה ידידת משכנותיך.

לאמר נרפה את כחות אלהים הכה כגבר זה קלון: וידעו, יש חוש' כי חסר ו' מן שמך והכתוב בעיני פיתם רמ"ק מהוא תחת
אמר וכן הוא וידעו כי אתה שמך יי לבדך וככה אל תדברו גבוהה וגדעה מנדפה ועלין לגבר קלון: למנצח,
הגתית, פירשתיו: מה ידידות, תהוכות תאר למשכנות: ככפפה

בכספה · התחזק וכמעט כלתה מרוב התחזה והטע' מעביר חק התחזה על כן חלק גם : לחברות יי' · הם זה מבני קרח הוא בבבל או הם מבני קרח בימי דוד לחברות מהוא מבני אהל הפס או דרך נבואה : לבני · הוא המכל והדע פהם בנפשם : ובמרי · הגוף והפעיר הפה פי' פעיר בעיר הגוף המרכן עם עכל' תחפב' הכל הוא הפס מהוא פיתת הבע' על כן ירכנו וטעם ז כנגד כלתי' או פהים החיה הלב עם הבע' : גם · כמו גם בפחוק יכאב לב פטעמו כמו עד : ודרור · פס עוף מבנן חולי בקרבן בעבור פיון מכהנו לבנן כל זמן פיהיבו חפצי ואם הענף ידוע הוא בפערד חר' מפה כי הענף פתולדתו לברות מייטוב בני חרס יחוב למקום הכבוד מקום הקרבנות

תהלים פה

שתא ב' מליעיל וסימ' לא ענתה ולא שתא אל לבה · אשר שתה אפרחיה · מזבחותיך ג'חד מל' וסי' ויאמר קנא קנאתי · ושלאחריו דנבי ליהו · אשר שתה אפרחיה · מעין ה'קמץ וסימ' נמס' נסר' ויהי ביום השמיני יעשח ד' וסימן נמסר בסרר תזריע · יראח ג' בקריא וסימ' אשר יאמר היום בהר יי' יראה · מצות יאכל את

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר : רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב : נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָל־חַטָּאתָם סֶלָה : אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹת מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ : שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ : הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־בָּנוּ תִמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר : הֲלֹא אַתָּה תָשׁוּב תְּחַיֵּנוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ : הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיִשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ :

נְבִסְפָּה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי : גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ ג'חד מל ה יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי : אַשְׁרֵי ב' כי תלוך יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה : לד' מל אַשְׁרֵי אָדָם עֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם ב' מל : עֹבְרֵי בְעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ ל' ופתי' ל' ה גַּם־בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה : יֵלְכוּ מֵחַיִל ל' מל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן : יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ג האזינה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה : מָגִנֵּנוּ ד ראה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ : כִּי ו טוב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחָרְתִּי ל' ומל' ו הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי־ רֶשַׁע : כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים ז חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים : יְהוָה צְבָאוֹת ח' נכתוב אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ : פה

רִיגְּגַת וּלְחוֹד תְּאִבָא נַפְשִׁי לְדָרַת יְיָ לִבִּי וּבְשָׂרִי מָרַנְּנָן לֶאֱלָהָא קַיָּם : לְחוֹד יוֹנָתָא אַשְׁכַּחַת בֵּיתָא וְשַׁפְנִינָא שָׁרְכָפָא לֵיהּ דִּי בַּשְׁרִין גּוְזָלֶיהָ לְאִיתְקָרְבָא עַל מְדְבְּחָתָךְ יְיָ צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלָהָי : טְיָבֵיהוֹן דְּצַדִּיקִין דְּיַתְבִין בְּבֵית מַקְדָּשָׁךְ תּוּב יְשַׁבְּחוּנָךְ לָעָלְטִין : טוּבֵיהּ דְּגֻבַר דְּעוֹשְׁנָא לֵיהּ בְּמֵימְרָךְ ד' רוּחֲצָוָתָא בְּלִבָּבֵיהוֹן : רָשִׁיעָא דְּעָבְרִין עַל עוֹמְקֵי גֵּהִנֵּם בְּבֵין בַּבְיָתָא חֵיד מַעֲיָנָא יְשַׁוּוֵיהּ לְחוֹר בִּירְכָן יַעֲטוֹף לְדַתַּיבִין לְאוּלָפָן א אוֹרַיְתֵיהּ : אֲזִלִין צַדִּיקַיָּא מִן בֵּית ל מַקְדְּשָׁא לְבֵית מֶדְרָשָׁא יְתֵחֲמֵי לֵיעוּת אוֹרַיְתָא דִּילְהוֹן קֳדָם יְיָ ל' ומל' ל דְּשָׁכְנְתֵּיהּ שָׁרְיָא בְּצִיּוֹן : אֲמַר דָּוִד יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת קַבֵּיל צְלוֹתִי אַצִּית אֱלָהָא דְּיַעֲקֹב לְעָלְמִין : זְכוּת אֲבָהָתָנָא חֲמִי אֱלָהִים וְאִיסְתַּכַּל אַנְפֵּי מְשִׁיחָךְ : אֲרוּם ח' נכתוב טַב לְמִיתַב יוֹמָא חַד בְּדָרַת ם מַקְדְּשָׁךְ מִן אֶלֶף בְּגָלוּתָא בְּחָרִירָא לְאִדְבְּקָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא אֱלָהָא מִן לְמִדַּר בְּמַשְׁכְּנֵי רָשִׁיעָא : אֲרוּם ס חֵיךְ שׁוּר רָם וְתָרִיס תַּקִּיף יְיָ אֱלָהִים ס חִנָּא וְיֵקָרָא יִתֵּן יְיָ לָא יְכַסֵּי טָבָא מִן דְּאָזְלִין בְּשְׁלֵימוּתָא : יְיָ צְבָאוֹת ב' תר' כתיב פ' ן' ב' טַב לְגַבַר דְּעָשָׁא דְּמִתְרָחִיץ בְּמֵימְרָךְ : לְשַׁבְּחָא עַל יְדֵיהוֹן דְּבָנֵי קֹרַח תּוּשְׁבְּחָא : רַעְיָתָא יְיָ אַרְעָךְ אַתְיְבְתָּא שְׁבְיְתָא דְּבֵית יַעֲקֹב : שְׁבַקְתָּא חוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּךְ כְּסִיתָא כָּל חַטָּאֵיהוֹן לְעָלְמִין : כְּנִישְׁתָּא

כָּל רוּגְזֶךָ תָּבַתָּא מִן תְּקוֹף רוּגְזֶךָ : תּוּב לְוָתָנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָא וּבְטֵיל רוּגְזֶךָ עִמָּנָא : הַאַיְ כֻּשַׁר דִּי לְעָלְמַיָּא תְּתָקוֹף בָּנָא תִּנְגִּיד תּוֹקְפָךְ לְדוֹר וְדוֹר : הֲלָא אַתְּ תְּתוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא וְעַמָּךְ יְיָחֲדוּן בְּמֵימְרָךְ : אַחֲמֵי יָתָנָא יְיָ טוּבָךְ וּפוּרְקָנָךְ תִּיתְיְהַב לָנָא :

שבעת הימים ב' בפסוק · שלוש פעמים בשנה יראה כל־זכורך דמשפטי · וחברו דכי תשא · וחבקוק דכת' ב' בפסו' · ולא יראה לך שאר בכל גבולך · מגן אם יראה ורמח בארבעי' · ויי' עליהם יראה ויצא כברק חצו' ועליך יזרח יי' וכבודו עליך · יראה ג' אלהים בציון · יראה ג' עבדיך פעליך · מדור ל' · פה שבית ל' דכו' דכתיב שבות וקרינן שבית רצית יי' ארצך · וחלופי' ו'כת' שבות וקרינן שבות וסימ' נמס' בירמי' סוף סימן מ"ח · כעסך ב'א'כתיב ש'וסימ' שובינו אלהי ישענו והפר כעסך עמדי · ותרב כעשך עמדי · בתרא כתיב שי"ן · חלעולם ג' בקריא וסימן הלעולם יזנח יי' · הלעולם תאנף בנו · והנביאים הלעולם יחיו ·

רשי

בכספה · בחמדה : כלתה · בתחותה כמו ותכל דוד המלך לבלות על חבמלום : לחברות ה' · כי חרבו ועל הגלות לחמרה : לבי ובמרי ירננו · יתפללו על זאת · גם כפור מצא בית · בחרבנו קננו בו הכפורים ומרמ לגרים בבניינו מדבר והכפור היו בנפת ישראל : לפר פתח · פתח : לפרי · מי מיגיע עור ליטב בביתך ועור יהללך בתוכו: עוז לו בך · לפר פס לותך עוז מבטחו : מסלות בלבבם · החופב בלבו מסלות דרכיו לייפר לת דרכו : עוברי בעמק הבכא · לותם העוברים על דרך והל' בעומק' פל ניהנם בבכי ויללה : מעין יפיחוהו · ברמעות עיניהם · ולף ברכות יעטה מורה מברכים ומורים לעמו ולומרים יפה רן לותנו ולת פתך דינו וברכות יעטה לנו המור לותנו ללכת בדרך הטוב ולא פמענו לו : ילכו מחיל לל חיל · לותם הנזכרים למעלה יופבי ביתו לפר מפלו' בלבבם מחיל ל' חיל מבית המרדם לביתך המרדם וירלה נבלם ולחלם ל' הב' בכיון : ממעה תפילתי · לכנות ביתך : מגנינו · הוא בית המקדם המגן עלינו : והבט פני · דוד מפייחך והפתכל בחברין ובטרילו לפר טרח ויגע על בניהם : כי טוב יום · לחר בחלריך ולמחר ימות מלחות לף פנים במקום לחר : בחרתי הפתוספ · על הסף ועל המ זה לפקוד : מדור בחלני רפש · מלהות דר בפלוה בחלני ר רפש לפרבן בהם : כי פמם ומגן · ים לפתור פמם כמפמעי ומדרם תלים פותרו לפון פיהם חומה : רפית יי' לרכך וגו' · הם פבת פבות יפקב וכפלת לת פנוש וכפית חטלתם וחפפת לברלך מהם והפבות עכמך מלרון לפך לז רפית לרכך ומולתך מתרכה וכל זמן פלח תעשה זאת לון לרכך ומולתך מתרכה : פובנו · סוב לותם וחפיבנו : הלח · לותם פופך פתעוב תהיינו ממהרי הבטלותם כן על ידי נביאיך : תפמעה

כספה, נחמדה: כלתה, כתותה כמו ותכל דוד המלך לבלות על חבמלום: לחברות ה' כי חרבו ועל הגלות לחמרה: לבי ובמרי ירננו. יתפללו על זאת. גם כפור מצא בית, בחרבנו קננו בו הכפורים ומרמ לגרים בבניינו מדבר והכפור היו בנפת ישראל: לפר פתח, פתח: לפרי, מי מיגיע עור ליטב בביחך ועור יהללך בתוכו: עוז לו בך, לפר פס לותך עוז מבטחו: מסלות בלבבם, החופב בלבו מסלות דרכיו לייפר לת דרכו: עוברי בעמק הבכא, לותם העוברים על דרך והל' בעומק' פל ניהנם בבכי ויללה: מעין יפיחוהו, לותך ברכות יעטה מורה מברכים ומורים לעמו ולומרים יפה רן לותנו ולת פתך דינו וברכות יעטה לנו המור לותנו ללכת בדרך הטוב ולא פמענו לו: ילכו מחיל לל חיל, לותם הנזכרים למעלה יופבי ביתו לפר מפלו' בלבבם מחיל ל' חיל מבית המרדם לביתך המרדם וירלה נבלם ולחלם ל' הב' בכיון: ממעה תפילתי, לכנות ביתך: מגנינו, הוא בית המקדם המגן עלינו: והבט פני, דוד מפייחך והפתכל בחברין ובטרילו לפר טרח ויגע על בניהם: כי טוב יום, לחר בחלריך ולמחר ימות מלחות לף פנים במקום לחר: בחרתי הפתוספ, על הסף ועל המ זה לפקוד: מדור בחלני רפש, מלהות דר בפלוה בחלני ר רפש לפרבן בהם: כי פמם ומגן, ים לפתור פמם כמפמעי ומדרם תלים פותרו לפון פיהם חומה: רפית יי' לרכך וגו', הם פבת פבות יפקב וכפלת לת פנוש וכפית חטלתם וחפפת לברלך מהם והפבות עכמך מלרון לפך לז רפית לרכך ומולתך מתרכה וכל זמן פלח תעשה זאת לון לרכך ומולתך מתרכה: פובנו, סוב לותם וחפיבנו: הלח, לותם פופך פתעוב תהיינו ממהרי הבטלותם כן על ידי נביאיך: תפמעה

רשי

אשמע מה ידבר. חזכה לשמוע מה ידבר הב"ה כשידבר פלוס ל עמו, לכפלה. לפטות לחטוף לפניו: חסד ואמת נפגשו, פהיו יפרחל דוברי אמת ומן השמים יפגום בהם החסר: צדק ושלום נשקו, הצדקה פהיו יפר' עושים והשלום מאת הב"ה יהו נוסקין זה לזה כלומר והיה מעשה הצדקה פלוס: אמת מארץ תצמח וגו', כשהיו יפרל דובדי אמת ויעקבו מן השמים צדקה פהם עושים בארץ גם הקב"ה יתן הטוב ופתח תוכרו את השמי לאת מטר כדי לעשות תרכו את יבולה ויפס לדרך פעמיו, ויפס הקב"ה את הצדק בדרכי פעמיו סיתקנג בהם את בניו: כי חסיד אני, פאני עושה גדופי וחרפתי ויכולת בידי להנקם ואני פותיק כך היה בלגב' תלים ר"ח פירשו רבותינו בברכו ולא חסיד אני פכל מלכי מזרח ומערב יופבין בכבודן ואני ידי מלוכלכות בדם ובטיט ובטיליה כו': כל היום, כל הגלות פהוא יום לאומות ולילה ליפרחל כך מפורש בלגבת תלים: נפשי תלח, לבי תכוין: ואין כמעשיך, המקדי עליונים לתחתונים, ופופה כפלאות אתה לברך עד פלא כברהו המלאכים כברהו השמים והארץ לפיכך יכבדו כל הגוים לשמך: תשחול תחתיה דרך התהפים ליכתן בעומקה של שאול ותם' הכלתני מלא' לי כתן הכבי גם יי העביר הטחלך: זדים קמו עלי. דוחב ואחיתופל: ולא שמוך לנגדם. לא זכרו אלה בעת רוח ממחבי שמואל על פיך. לבן אתך, בן הלא' תעפיל את עצמו לפני אדונו יותר ממקנת כסף מבן הלא' יליד בית הוא ובחל בחיק אדוניו: עמה

שלום כלהון מל בפ"ג חס' וסים' נמסר בסדר וישב וביחזקאל סימן ל"ג. לשכון ג' חס' וסיכן אז אמר שלמה דמלכים, וחברו דל"ה, אף סרוים לשכן יה, מסר' אחרי' מוסיף עוד ג' או ימים או חדש או ימים בהאריך הענן, לשכן כבוד בארצינו, בערוץ נחלים. אנך. וד' בכתובים, נפגשו ג' בקריאה וסי' חסר ואמת

אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי ד': כ'
יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו
וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה: אַךְ קָרוֹב 5
לִירֵאָיו יְשׁוּעָתוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ: חס'
חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם ג': ח'
נָשָׁקוּ: אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק
מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף: גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב
וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ: צֶדֶק לְפָנָיו ד' בלגב' חס' את
יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו: פו ג' רכי' ג' רכי' כ'
תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ א
עֲנֵנִי כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי: שָׁמְרָה כ' גרפ' בפ'
נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ
אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ: חָנֵּנִי ב'
אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם: קלר
שַׂמַּח נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי כ' מתחיל
נַפְשִׁי אֶשָּׂא: כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב ה
וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ:
הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל
תַּחֲנוּנוֹתָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי ל' ויחל' כ' קדכת ביום
תַעֲנֵנִי: אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי ג' ויחל' רכי'
וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי־גָדוֹל אַתָּה
וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: ם'
הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ
יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ: אוֹדְךָ יפה
אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם: כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי ל
וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה: ד' יכל תלפה
אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בית רכי' כ'
בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם: נפש כ"ל
וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ טו
אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת: פְּנֵה אֵלַי
וְחָנֵּנִי תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה ב' עלה תלפי
לְבֶן־אֲמָתֶךָ: תזרח

נפגשו, עשיר ורש נפגשו. דש ואיש תככים. וישם ו' רפין וסימן בסדר גשא. פז תפלה לדוד ב' וסימן תפלה לדוד שמעה יי צדק, השה יי אזנך ענני. אלהי ב' פתחין באתנחתא וסימן הסתופף בבית אלהי, הושע עבדך אתה אלהי. האזינה יו"ד וסים' נמסר בסיפרא סים' עיח. אקראך ב' וסימן קרבת ביום. ביום צרתי אקראך. יבואו ג' מ"ל וסימן פן יבואו הערלים האלה. למה יבואו מלכי אשור. יבואו ויגידו צדקתו. אתה אלהים ה' וסימן היום יודע כי אתה דאליהו. אתה דאליהו תורידם לבאר. הלא אתה אלהים זנחתנו קדמא דפסוק, שמעת לנדרי. גדול אתה ועשה נפלאות. זדים ד' וכל אב רבתי דכו' וסימן גזט יכע וסימן בסוף מלאכי ובישעיה סימן יג.

לברך ולהיותם לחיים עלהים: הורני: ברחותי בדרך נבוחה כי יענהו השם והוא מתחכן לתקן לו כבות ועלילות להוסיף לירחה לת שמך ומלת יחד מגזרת יחיר לת חכר מגזרת יחד: תורך, על החסר סגמלתני הכחוב לחריו. הוסיף דוד במלת עצמו לעולם יתר מן הגוים פחי' עליהם ויכבדו והוסיף על הגוי' המכבדים פמו פלת לעולם: כי: תחתיה, תוחר לעולל כי לת פלול תורך: עלהים זדים, ככגד כי חסיד אני ועריצים ככגד כי עני ואביון: עמה

עשה · טעם לות מיפלג בעיני הרוזי : ונתתיכי · מיכרות מעברו עלי : לבני
קרח מזמור שיר · לאחר מכבדי סתום לו מבני בניה ועיקר זה המזמור יכוריקו
על הר הקדש : יהוה · המעדי ככברי מכל המעכבות והטעם למבת בם ואחר
כן יזכיר ירושלם : מכבדות · כל לאחד מתהלות מכבדות מדובר בך את עיר

וידאו ג' רפין וסים במלכים ב' סים ו'. פז יסודתו ל בהרדי קדש ל מכבדות ל מדבר ל עיר האלהים ל.
רהב אחד מן י"ב בלישני וסים נמס בישעיה סימן כ' ולקמן סי' פ"ש . ואמר ג' בקריא וסים נבור ציד לפני יי'.
על כן יאמר בספר מלחמות יי' . ולציון יאמר איש ואיש ילד בת · וחד ויאמר למלך יריחו . בכתוב ה'מל

א עָשָׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי : פז
א לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוֹדָתוֹ בְּהָרְרֵי־קֹדֶשׁ : אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל
מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב : נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה : אַזְכִּיר רַהַב
ובבל לְיֹדְעַי הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־
ה כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם : וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ
וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן :
יְהוָה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם
סֶלָה : וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי
א בָּךְ : פח שִׁיר מִזְמוֹר
לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת לְעַנּוֹת
מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי : יְהוָה אֱלֹהֵי
יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ :
תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ
לְרִנָּתִי :
ח נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ : נֶחְשַׁבְתִּי
עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־
אֵיל : בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים
שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד
וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ : שַׁתְּנִי בְּבוֹר
תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת :

תִּיעוֹל קֳדָמָךְ צְלוֹתִי אַצְלִי אָזְנָךְ לְבַעוּתִי : תא
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְחַט אוֹרָנָךְ וְתוּשְׁבַּחְתִּי דְּשַׁבָּחְתִּי לְקָרָבָךְ :
לְשֵׁיזוֹל מְטוּ : אִנְחֲשֵׁבִית עִם נָחוֹתֵי בֵּית אַסִּירֵי חֲוֵיתִי הֵיךְ בַּר נַשׁ דְּלֵית לֵיהּ חֵילָא :
הֵיךְ רַשְׁיָעֵיא דְּמֵיתוּ וְלָא תָּבוּ יִתְעַבְּדוּ בְּנֵי חוֹרִין מִן מַצְוָתָא הֵיךְ קְטִילִין דְּרַחֲבָא שְׁכֵבִי בֵּירָא
קְבוּרָתָא דְּלָא דִּבְרַתְנוּן הוּא וְחֵינוּן מֵאֲפֵי שְׁכִינְתָךְ אִיתְפְּלָגוּן : שַׁוִּיתָא יַתִי בְּגַלּוּתָא
דְּמִתְיְלָא לְגוּבָא אַרְעִיתָא בַּחֲשׁוֹכַיָּא בִּמְצוּלָתָא :

עמה עמי חות לטובה · ויה׳ניכר לאחרי׳ שמחלת לי : וירחו׳ סוכות׳ החו׳ויבוסי׳
ולא ממע לו הקב׳ה ליתן החות בימיו שלא יהיו סלמה בנו כמרבקו ספריס זה
בזה ולא כפתחו ער טחמר ז תמב פני מעיך זכרה לחסדי דוד עבדך : יפוריקו
בהרדי קדם יסורת מזמור זה על הקרי כיון וירושלם יקרו המעורר : נכברות
מדובר בך · את ירושלם דברי
כבוד נרברו בך מפי הקב׳ה
ומה הן הנכברות שלת עיר
האלהים סלה : הזכיר רהב ובבל
ליודעי · עוד זאת דיבר עליך
הזכיר את מצרים ואת בבל על
ירדעי להביאם מנחה כעכין סכ׳
והביאו את כל לחיכם מנחה ליי׳
נגו׳ : הנה פלשת וכור עם כוש ·
גם הם במכרים ובבל יתנו לב
לבקש ונזכור את כל אח׳ואחר ·
זה יולד שם · זה היה מתפחות
הנולריס בעין כעכין סכ׳ ואתם
תלוקטו לאחד אחר : ולציון
ואמר איש ואיש יולד בה ·
ופפיבוהו׳ מכחה ליי׳ בעין ואמר
לה על כל אחד ואחר זה מלותם
סגלו ממך ומתולרותיהם עכין
אחר המעורר הות׳ הזכיר לעתיד
ולירדעי את גדולת מצרים ובבל
מהם רוחים עתה את גדולתם
הנה פלשת וכור עם כוש מפני
מהם ממוכי׳ לרהב ובבל תכפחו
לותם כל החומו׳ ואומרי׳ עליהם
זה יולד שם במצרים ובבל ·
ולציון יאמר וגו׳ והעכח הזה
מהות עכשיו לרהב ובבל יסוב
לציון ועליהם יהיו אומרים פלוני
ופלוני יולד בה : והוא יכוננה
עליון · והקב׳ה יכוננה למעלה
מכל העיירו׳ : וי׳ יספור בכתוב
עמים וגו׳ · מקרח מסורם זה
וכלה החמור לסופו מוסב כלפי
רחמו וי׳ יספור בכתו׳עמי׳ סלה
כלומר לעתיד כשיכתוב הק׳ב
את הרשעים לרחון יתכה את
ישראל חנבלעים בתוכה ואת
הנלחמי׳ ביניהם ויכיה׳ מתוכם
ויאמר זה יולד מלותם טל כיון
ויברור אות׳ לו וזהו מאמ׳ שעיה
וגם מהם לקח לכהנים ולגוים
מן הגויים המביאו׳ לותם מנחה
לקח הנבלעי׳ בתוכה ויהיו בהם
כהני׳ ולוים מלוכה נכריס ולפני
גלוים הם לאמר יי׳ והיכן לאמר
הנקהרות ליי׳ חלהיכו : ומריס
כחולליס · על אפיני · כל קריבי בך ביסופתך · כחוללי
לעון מחוללים : על מחלת לעכות · על חולת להבה ועכשיו
מהיה מעונה ביקורי הגלות ·
להיות החזרתי · לאחר מן
המעורריס בבני הסיר ויפרוהו
בני קרח המזמו׳ הזה מיאמרהו
הימן על הדוכן · להימן החזרחי מבני זרח בן יהוריס היה מהוח מיוחס ברברי
הימים ובני קרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם מחכמי׳ גדולים
כמו שכתוב׳ בשלמה ויחכם מכל האדם מלתן החזרחי והימן וכלכל ודרדע בני
מחול וייפרו מזמורים ונקבעו בספר תולים לכך נקראו בני מחול כך מלתי׳
בפיר׳ופים מרו׳וקים · מעכיל כל מקום שכ׳ מעכיל על ידי תורגמן כאחר שהיה
הנביא מעמיד תורגמן לפניו וכפרוח הנבואה בחם לו לומר את הנבואה
לתורגמן והוא מתמיעה : יום בעקתי · ובם בלילה לחי נכון נגרך : כי מבעה
ברעות נפשי · על ככסת יפרל הוא לומר : אין חיל · אין כח כמו חולותי לעזרתי
חוסה : במתים חפשי · הכני בין המתים חפשי מן העולם ובלה עם המתים
חפשים מן העולם · מידך נגזרו · מתכותיך נגזרו מן העולם : בבור תחתיות ·
הוא הגלות : שתכה

בליש׳ בקריא׳ וסים נמסר ביחזקאל ריש סימן כ׳ . עח מחלת ד׳וסים נמס׳ בסוף תולדות ובסיפרא ריש
סי נג . לענות ב׳ בתרי ליש׳ וסים כל נדר וכל שבועת איסר · למנצח על מחלת לענות · דאורייתא חס׳
ברעות כל ליש׳ מלאי בסר חס׳ בליש׳ וסים ושבע הפרות הדקות · לא תהיה אחרי רבים לרעת · את
רעתיכם ואת רעת נשיכם ב׳ בפסוק . תחתיות ז׳ אמל׳ וסים נמסר ביהושע סימן ט״ו ויחזקאל סוף סימן כ״ו .
במחשכים ג׳ וסים במחשכים במצלות . במחשכים הושיבני כמתי · כי רדף אויב נפשי .

עשה עמי אות לטובה, ויראו שונאי ויבושו כי אתה יהוה עזרתני ונחמתני. פז
א לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהרי קדש. אוהב יהוה שערי ציון מכל
משכנות יעקב. נכבדות מדבר בך עיר
האלהים סלה. אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצור עם כוש
ה זה ילד שם. ולציון יאמר איש
ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון.
יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד שם
סלה. ושרים כחללים כל מעיני
א בך. פח שיר מזמור
לבני קרח למנצח על מחלת לענות
משכיל להימן האזרחי. יהוה אלהי
ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך.
תבוא לפניך תפלתי הטה אזנך
לרנתי.
ח נפשי וחיי לשאול הגיעו. נחשבתי
עם יורדי בור הייתי כגבר אין
איל. במתים חפשי כמו חללים
שכבי קבר אשר לא זכרתם עוד
והמה מידך נגזרו. שתני בבור
תחתיות במחשכים במצלות.

תיעול קדמך צלותי אצלי אוזנך לבעותי. תא
בית ישראל וחט אורנך ותושבחתי דשבחתי לקרבך.
לשיזול מטו. אנחשבית עם נחותי בית אסירי חויתי היך בר נש דלית ליה חילא.
היך רשיעיא דמיתו ולא תבו יתעבדו בני חורין מן מצותא היך קטילין דרחבא שכבי בירא
קבורתא דלא דברתנון הוא וחינון מאפי שכינתך איתפלגון. שויתא יתי בגלותא
דמתילא לגובא ארעיתא בחשוכיא במצולתא.

בליש׳ בקריא׳ וסים נמסר ביחזקאל ריש סימן כ״ו . עח מחלת ד׳וסים נמס׳ בסוף תולדות ובסיפרא ריש
סי נג . לענות ב׳ בתרי ליש׳ וסים כל נדר וכל שבועת איסר . למנצח על מחלת לענות . דאורייתא חס׳
ברעות כל ליש׳ מלאי בסר חס׳ בליש׳ וסים ושבע הפרות הדקות . לא תהיה אחרי רבים לרעת . את
רעתיכם ואת רעת נשיכם ב׳ בפסוק . תחתיות ז׳ אמל׳ וסים נמסר ביהושע סימן ט״ו ויחזקאל סוף סימן כ״ו .
במחשכים ג׳ וסים במחשכים במצלות . במחשכים הושיבני כמתי . כי רדף אויב נפשי .

הימן על הדוכן · להימן החזרחי מבני זרח בן יהוריס היה מהוח מיוחס ברברי
הימים ובני קרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם מחכמי׳ גדולים
כמו שכתוב׳ בשלמה ויחכם מכל האדם מלתן החזרחי והימן וכלכל ודרדע בני
מחול וייפרו מזמורים ונקבעו בספר תולים לכך נקראו בני מחול כך מלתי׳
בפיר׳ופים מרו׳וקים · מעכיל כל מקום שכ׳ מעכיל על ידי תורגמן כאחר שהיה
הנביא מעמיד תורגמן לפניו וכפרוח הנבואה בחם לו לומר את הנבואה
לתורגמן והוא מתמיעה : יום בעקתי · ובם בלילה לחי נכון נגרך : כי מבעה
ברעות נפשי · על ככסת יפרל הוא לומר : אין חיל · אין כח כמו חולותי לעזרתי
חוסה : במתים חפשי · הכני בין המתים חפשי מן העולם ובלה עם המתים
חפשים מן העולם · מידך נגזרו · מתכותיך נגזרו מן העולם : בבור תחתיות ·
הוא הגלות : שתכה

עלי · בעבור מחוז דימה עצמו לתחתית היס כי הוא מעורם מהיבשם בחמת הטם על כן עלי פתכה חמתך כדרך כי חצי עדי עמדי חסר חמתם עוקה רוחי ומלת עלי תפרוק בעבור לחרון וכל מעבריך עכית עלי סלה ועכית כמו יפלו כהרות דכים : הרחקת · תועבו׳ חסר כף : כלוח : מהחולי והטע׳ כי רחקו מיודעיו ולח יבקרוהו וירחם והוח כלוח ולח יוכל ללכת ליהם : עיני · לעולם עיני החולי מפתקות וטעם בכל יום מלחך חלוי : הלמתים · הטעם עשם פלח עמי בעודני חי ולחרפח : חיסופר · הטעם לח המתים יהללו יה : הידוע · בחרץ כמיס · כמו חסר לח זכרתם עוד : ולחי טעם בבקר כי חז יקל מעט מרובי החולים וטעם מועקתי לך לבדך ולח לרופח זולתך : למה · כן חמוע ולמה תסתיר פנין רחה כי עני הטע׳ מימי הכופר לח היתה תולדתו חזקה כמו נוע היה כחסב חלפי מהייתי עני נפתחתי חימיך והטע׳ החליים ומלת תפוכת מגזר׳ כן כמו חפלם מגזרת על ותחזקו מגזרת הכה והטעם לחורים ולפחד : עלי · יפל׳ כי רובי תחלואי רבים קרוהו : במתותוכי · פועל מורכב כדרך מ מבליגיתי יוסבת בלבנון מקוכב בחרז׳ : סבוני · ברוב ימים מעברו ולח היה ברז׳ : הרחקת · ככה היה מנהג כל חהבין ורעיו מלח יבקרוהו בחליו כחילו מיודעין במחסך ולח ירחם : מסכיל : לחיתן החזרתי יי׳ על׳ חמיר חס זה חיתן הו׳ מכוזר מהות בן זרח פעליו הכתוב חומר מיתן החזרתי ם התכבד על מלכו׳ דוד מתפסק וזי׳ בספרד חכם גדול וחסיד וזה חמזמור היה עלין קמה ולח היה יכול לחמין בעבור כי זה המזמור ירבר ככנד הסם מכבר קטות והנחון לח הזכיר בפירום תיקון זה המזמור ורבי משה הכהן החריך בעניין זה וחקרתי בספרי כמה פעמים ולח יכולתי להבין דברי והכ׳ סור זה המזמור כחמר החל חסדי יי׳ יספר חסדי הסם ומה מכשבע לדוד והוח מדבר על דברי החויבי׳ עהם מחרפי׳ ומכזבי׳ על כן הזכיר חרפת עבדיך חמר חרפו חויביך יי׳ ויורה כוף דברו כי הוח מחיתין בביח׳ המעות חמר חרפו עקבות מעיחך כחמר חפר׳ חסדי · הסם וחמיכתו עד עולם חמיר : כי · חמרתי בלבי מחסד הסם לעולם עומד ובכוי והכיח יבנה כמו ובכיתי לדור ודור כמחך סלה ומחמונחך בכוכה היח בשמים והטעם כחמר השמים עומדים כן חמונחך עומדת וזה החסד וזחת החמונה הם מחמרת : כרתי · הנה הזכיר בתחלה כי לפני הבריית דבר הסם היה חסד וחחר בריית חמונה והמפרשים עולם חסד יבנה כי בחסד נבנה העולם יוכנו מטעם זה המזמור ועוד כי כל עולם בכל המקרח הוח זמן : עד · הנה זרעו עד היום וחס נפסקה מלכותו מכיח רבות עוד תבוא ותעמוד מלכותו לנסח : ויורו · עתה יפסר המעורר כי הסם על חתת ודברו יהיה חמת וטעם ויודו שמים בתפוחתם תמיד על פלחך ועל חמונתך לף היח בקהל קדושים הם המלחכים המניעים ; כי · יעריך · כמו ועריכנו הכהן : בבני חלים · הם הכבבים והטעם כי חכמי המזלות ירחו בנסיונם פלחות גדולו׳ ומעמים כוכחים מחרמים יום ויום כפי כח הכבבים ומערכת חלה לחלה והיודעי׳ דעת עליון ידעו כי מעשה הסם הנכבד כפלחי׳ יותר ויותר : חל · הוח התקיף בירחתו הקדושי׳ סחיכם בגוף וכבה תוחר לסוד · וכורח על כל סביביו הם הכבח הגדול סהם גוף וחסין תוחר במשקל בביר מגזרת וחכון הוח · וטע׳ ומחמונתך סביבותיך סחיכה מתפרדת כי חיכה מקריה :

חתם

תהלים פט

רשי

משכיל · משפיע ותלה עלי : כל מעבריך עכית סלה · מעבריס למען גלי היס הס כל סערו׳ חפך בכלם עכית חותי תמיד : פתני תועבות למו · החומות סהייתי חסובה בעיניהס עכשיו חני כמחסת להס : כלוח · נחבם בכלח וחיני יכול לכחת : הלמתי · הלרפעים סלה כחייה קריין מתים הלהס חתם עומה פלח וניקיס : הם רפחים · יקומו יודיך סמח חלו החומות מרפו ידיה׳ מעבודתך ומתורתך יקומו ויודיך בתמיה : היכופר בקבר חסדך הם כמות ביד חוביבו כלום מוכל לספר מעניך בקבר : ונוע מכופר · מת מחיך תעכוב מיסה חטופה כמו ויכער יי׳ ויכער פירם מנחם לנוע חביטה כמו נוער כפיו מחמיך במוחר התנערי מעפר קומי מבי והיה החכון לנעורת ויכערו רבעים מיכה וככה יהיה נעור וריק : חפוכה · מיועכת ומבוסכת חומחך בלבי חפוכה לנוע דבר דבור על חופניו על מכוניו : מיודעי מחנך · כחעכתי ונחרלתי מהם : לחיתן החזרתי · גם הוח לחד מן חמשה לחיס המפוררים ורבותינו פירשוהו בחברה׳ חבואו על סם מי הטיר מחזרת : חודיע לחמונתך בפי · חת פיודעתיך פחקה עומר חבטחתך ומחמין דבריך : כי חמרתי עולם חסד יבנה · כי חמרתי עד עולם יבנה בחסד כפל דוד כמו מכ׳ והכינותי כפל ממלכתו וגו׳ ול׳ כבור הייתי היה׳ העולם בנוי בחסדך ותכין חמונתך בשמים מתחל נכונה ומקוייתי ומה היה החמונה חותה הבטחה סהבטחת לת דוד על ידי נתן הנביח לחמר כרתי ברית לבחירי להכין עד עולם זרעו : ויודו שמים פלחך · הם היית עומר חבטחתך : חמונתך · חמונת דברך יודו קהל קדושים : יעריך לי׳ · והת כערך כמותו : בסוד קדושים רבה · בעוד רב על מלחכים : בעוף

לא אצא ב׳וסי׳ הרחקת מידעי ממני · נדד בעדי · בקבר ג׳דנשי׳ וסים׳ ולקח אזוב וטבל במים · בקבר אשר אי׳ש האלהים · חיסופר בקבר חסדך · קדמא קמץ · מבוער ג׳וסים׳ עכי אני וגוע מבער · מפנק מנער עבדו · רטפש בשרו מנער · מחשך ב׳וסים׳ מיודעי מחשך : אשים מחשך לפניהם לאור · פט האזרחי ב׳וסים׳ על

עֲלַי סַמְּכַת חֲמָתֶךָ וְכָל גַּוְּרֵן בִּישְׁן
תַּבְרוּ יָתִי סִיגַפְתָּא לְעַלְמִין :
אַרְחִיקְתָּא מְיוֹדַעַי מִנִּי שַׁוִּיתָ יָתִי
רֵיחוֹקִין לְהוֹן כָּלוּא בְּבִירָא אֲסִירֵי
וְלָא אֶפּוֹק : עֵינִי זַלְגַת דְּמָעִין מִן
עַנְיָתָא קֳרִיתָךְ יְיָ בְּכָל יוֹמָא פַּרְסִית
לְוָתָךְ בְּצִלּוֹ יָדָי : הַאֶפְשַׁר דִּי
לְמֵיתַיָּא תַּעֲבֵיד פְּרִישָׁן אִין גּוּשְׁמַיָּא
דְּאִיתְמְסִיאוּ בְּעַפְרָא יְקוּמוּן יוֹדוּן
קֳדָמָךְ לְעַלְמִין : הַאֶפְשַׁר דִּי
תְּחַוֵּי בְּבֵית קְבוּרְתָּא טוּבָךְ קוּשְׁטָךְ
בְּבֵית אוֹבְדָנָא : הַאֶפְשַׁר דִּי תְּוַדַּע
בְּחֶשְׁךָ גְּהֹנֶם פְּרִישׁוּתָא וְצִדְקָתָךְ
בְּאַרְעָא צַחוּתָא וְצִדְיָא : וַאֲנָא
קֳדָמָךְ יְיָ צְלֵיתִי וּבְצַפְרָא צְלוֹתִי
תְּקַדְּמִינָךְ : לְמָה יְיָ שָׁבַקְתָּא נַפְשִׁי
תַּעֲלִים אַפָּךְ מִנִּי דָּלָא אֶדְרֵשׁ
בְּהוֹרֵךְ נְהוֹרָא : עַנְיָא אֲנָא
וְגִיר מִן טַלְיָא סוֹבַרְתְּ רְחִיסְתָּךְ
טְעִינָא עָלַי : עֲלַי עָבְרוּ רוּגְזֵיךְ
בַּעֲתַיְתָנִי שִׁיצְיוֹ יָתִי : אַחֲזָרוּ יָתִי
חֵיךְ מַיָּא כָּל יוֹמָא אַקִּיפוּן עָלַי כ
כַּחֲדָא : אַרְחִיקְתָּא מִנִּי רְחִימָא
וְחַבְרָא וְלַיְּדַעַי חֲשׁוֹךְ אֲנָא
בְּפוּמְהוֹן : שְׁכֶלָא טָבָא דְּאִיתְאֲמַר
עַל יָדָא דְּאַבְרָהָם דְּאַרְמָא מִן
מַדִּינְחָא : חִסְדָּא דַּייָ לְעָלַם אֲשַׁבַּח
לְדָר וְדָר אֲהוֹדַע קוּשְׁטָךְ בְּפוּמִי :
אֲרוּם אֲמָרִית עַלְמָא בְּחִסְדָּא
יִתְבְּנֵי שְׁמַיָּא תְּתַקַּן קוּשְׁטָךְ בְּהוֹן :
גְּזֵרִית קְיָם לְאַבְרָהָם בְּחִירִי
קַיֵּימִית לְדָוִד עַבְדִּי : עַד עָלְמָא
אַתְקֵין בְּנֵיךְ וְאֶבְנֵי לְדָר וְדָר כ
כּוּרְסֵי מַלְכוּתָךְ לְעַלְמִין : וְיוֹדוּן
שְׁמַיָּא פְּרִישׁוּתָךְ יְיָ לְחוֹד קוּשְׁטָךְ
בְּכִנְשַׁת קַדִּישִׁין : אֲרוּם מַן הוּא בְּשַׁחֲקִי דְּמִשְׁתְּוֵי לַייָ דְּמֵי לַייָ בְּאוֹכְלוֹסֵי מַלְאֲכַיָּא : אֱלָהָא
תַּקִּיפָא בְּרַזְיוֹהִי דְּקַדִּישִׁין וְתֵיב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא וְרַבָּא וּדְחִיל עַל כָּל מַלְאֲכַיָּא דְּקַיְּימִין חֲזוֹר
חֲזוֹר לֵיהּ : יְיָ אֱלָהָא אָעִיל חַיָּילֵי מְרוֹמָא מַן דְּכְוָותָךְ חַסִינָא יְיָ וְקוּשְׁטָךְ חֲזוֹר לָךְ :

עַל סַמְכַת חֲמָתֶךָ וְכָל־גַּלֵּיךָ עִנִּיתָ סֶּלָה : 5 · ב׳ וכעין
שַׁתַּנִי תוֹעֲבוֹת לָמוֹ כָּלְאוֹ וְלֹא אֵצֵא : 5 · ב׳
עֵינִי דָּאֲבָה מִנִּי עָנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה · כ״ט
בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי :
הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא אִם־רְפָאִים 5
יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶּלָה : הֲיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר ב׳ וכ׳ יפי׳ מחיה בקברין מתקנין
חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן : הֻיְוַדַּע
בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נִשְׁיָּה :
וַאֲנִי · אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר ג׳
תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָ : לָמָּה יְהוָה תִּזְנַח ט׳
נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי : עָנִי אֲנִי 5 · ב׳ וחס׳ ד׳ חס כלעיל 5 · ל׳
וְגוֹעֵ מִנְּעֻרֶיךָ נָשָׂאתִי אֻמֵּיךָ אָפוּנָה : 5 · ל׳
עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתֻתְנִי :
סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלָי
יָחַד : הִרְחַקְתָּ מֻמֶּנִּי אֹהֵב וְרֵעַ מְיֻדָּעָי 5 · ב׳ וכעין
מַחְשָׁךְ : פט מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי : חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם
אָשִׁירָה לְדֹר וָדֹר · אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ
בְּפִי : כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה
שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם : כָּרַתִּי 5 חס׳
בְּרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי :
עַד עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־ ל׳ וכיתיב כן
וְדוֹר כִּסְאֶךָ סֶלָה : וְיוֹדוּ שָׁמַיִם 5
פִּלְאֲךָ יְהוָה · אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל
קְדֹשִׁים : כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה ׳, כתי׳ כן · 5
יִדָּמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי אֵלִים : אֱל נַעֲרָץ ׳,
בְּסוֹד־קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־כָּל־ ׳,
סְבִיבָיו : יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־ ב׳ חד חס׳
כָמוֹךָ חָסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ : 5 · ב׳ חד חס׳

מחלת לענות · משכיל להימן האזרחי · חסדי יי׳ עולם אשירה לדור דר · לדר ודור ל׳ דכו׳ כתיב כן וסי׳ חסדי
יי׳ עולם אשירה ול׳ חלוף דור קדמא מ׳ל ותניא חס׳ וסי׳ לכן ישבו ציים · קרבם בתימו לעולם · ואנחנו עמך
וצאן · מלכותך מלכות כל · אלים ו׳כתיב כן בגבי אי׳ וכתובים וסים׳ הנחמים באלים · הבול יי׳ בני אלים ·
ידמה ליי׳ בבני אלים · משתו יגורו אלים · ועל אל אלים ידבר · ויזבחו ליי׳ זבחים דמה · וחד האלים
וישחטו האלים ויזרקו דמה ·

חסדי · הסם וחמיכתו עד עולם חמיר : כי · חמרתי בלבי מחסד הסם לעולם עומד ובכוי והכיח יבנה כמו ובכיתי לדור ודור כמחך סלה ומחמונחך בכוכה היח בשמים והטעם כחמר השמים עומדים כן חמונחך עומדת וזה החסד וזחת החמונה הם מחמרת : כרתי · הנה הזכיר בתחלה כי לפני הבריית דבר הסם היה חסד וחחר בריית חמונה והמפרשים עולם חסד יבנה כי בחסד נבנה העולם יוכנו מטעם זה המזמור ועוד כי כל עולם בכל המקרח הוח זמן : עד · הנה זרעו עד היום וחס נפסקה מלכותו מכיח רבות עוד תבוא ותעמוד מלכותו לנסח : ויורו · עתה יפסר המעורר כי הסם על חתת ודברו יהיה חמת וטעם ויודו שמים בתפוחתם תמיד על פלחך ועל חמונתך לף היח בקהל קדושים הם המלחכים המניעים ; כי · יעריך · כמו ועריכנו הכהן : בבני חלים · הם הכבבים והטעם כי חכמי המזלות ירחו בנסיונם פלחות גדולו׳ ומעמים כוכחים מחרמים יום ויום כפי כח הכבבים ומערכת חלה לחלה והיודעי׳ דעת עליון ידעו כי מעשה הסם הנכבד כפלחי׳ יותר ויותר : חל · הוח התקיף בירחתו הקדושי׳ סחיכם בגוף וכבה תוחר לסוד · וכורח על כל סביביו הם הכבח הגדול סהם גוף וחסין תוחר במשקל בביר מגזרת וחכון הוח · וטע׳ וחמונתך סביבותיך סחיכה מתפרדת כי חיכה מקריה :

חתם

חתם · הזכיר דברי הסתי והקדוסי ולא יבינו רק החכמי לבדם ועתה עב להזכיר גבורתו בדברי סנריסים והוא חיס : בסוף · בתרומס : תסבחס · תסקיטס כמו מסביח : חתם · יתכן היו טעם תסבח בעבור ים היס וטעם רכית כחלל רהב הס מצרי והטע לכנ · לך · עתה הזכיר דבר הרקיע והיבסה כי הוא חפץ לברוח חרס והנה הסמיס הס הקדוסי ג הארץ ותבל היא הנוסבת מהארץ על כן ומלואה · וטעם יסדתם רמז לסבעה גבולות כל הייסוב וככה יהיו תמיד : פפון · בעבור מהזכיר סמיס וארץ והנס סתי פיאות והן מעלה ומטה הזכיר פפון וימין ותבור בפאת מערב והנה חחור וחרמון במזרח והנה קדס כמו זה וזה כמו בפע יכיר חתם

רהב ב בי"ש וסים אתה דכאת כחלל רהב · אזכיר רהב ובבל · תרהיבני בנפשי עז · ולא פנה ג רחבים : ורהבם עמל ואון · לך התרפס ורהב רעך · ובתבונתו מחץ רהב · תחתין שחטו עזרי רהב · שהם הרחיבוני שערך כעדר · ירהבו הנער בזקן והנקלה · לכן קראתי לזאת רהב · עורי עורי לבשי עז · יהלכון ג וסימן

רשי

בסוף גליון · בהכפח בליו : חתם תסבחם · תפפילס וכן וחכס בחחור יסביח וכן מסביח פחון ימים : רהב · מכרים : יודעי תרועה · מיודעים לרכות חת בורחם ברחם הסכה בתרועה מסדרי עליה מלכיות וזכרונות ומופרות : וברכוך · מחתם מתרכה להם לפחיימ"ט בלעז : לחסידיך · כתן הנביח וגר החוזה : מויתי עזר · על דוד לעזור לו תמיד : לח יפוח לוים בו · לח יעבור עליו להיות לו כנוסה : בכור לתכהו · גדול ותנהו : ופקדתי בשבט פשע סלים חסר בהפוחו והוכחתיו בשבט חכמים זה רזון כן חלידע שעמר לפטן לו ובנגעי בני חדס זה חמדרחי מחפדים בני חדס הרחפון הינ · חס

אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם : אַתָּה דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ : לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אֶרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה יְסַדְתָּם : צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ : לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם ט ימינך : צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ : אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן : בְּשִׁמְךָ יָגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ : כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ תָּרִים קַרְנֵנוּ : כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ : אָז דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם : מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו : אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ : לֹא־יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ : וְכִתַּתִּי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף : וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ : וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ : הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי : אַף־אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ : לְעוֹלָם אֶשְׁמוֹר־לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ : וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם : אִם־יַעֲזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן : אִם חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ : וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם

ה׳ לך בסוף ד׳ · חד כתיב ל׳ ב׳ חד כתיב ל׳ ב׳ רהב בלים ג׳ מל

לְיֹאבֵד אַתָּה אֵלָּהּ וְתִקּוֹף פּוּרַקָנִי : לְחוֹר אֲנָא בָּוכְרָא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה אֲתַנֵּיחַ עֵילָאָה עַל מַלְכֵי אַרְעָא : לַעֲלַם אֶשְׁתּוֹר לֵיהּ טוּבִי וְקַיָּמִי מְהֵימָנָא לֵיהּ : וַאֲשַׁוֵּי לָעָלְמִין בְּנוֹי וְכוּרְסֵיהּ כְּיוֹמַיָּא דְּשָׁמַיָּא : אִין יִשְׁבְּקוּן בְּנוֹי אוֹרַיְתִי וּבְדִינַי לָא יְהַלְּכוּן : אִין קְיָמַי יַפְסוּן וּפִקּוּדַי לָא יִנְטְרוּן : וְאֶסְעַר עַל יְהוֹן דְּשִׁבְטָא רַשִׁיעַיָּא מְרַדְיָהוֹן וּבְמַחֲשַׁיָּא לְהוֹן עַוְיָיתְהוֹן :

אשרי העם יודעי תרועה · שם אניות יהלכון · המשלח מעיינים בנחלים · הרימותי נ׳בקרי׳ ומשניין באת יהון וסים׳הרמתי ידי ג יי׳ג עליון קונה · ויהי כשמעו כי הרימתי קולי ואקרא · הרימותי בחור מעם · וכן דיכם ידי הרמתי כתיב · קולי הרימתי · בחור הרימתי · ישיא ה׳וסימן אל ישיא לכם חזקיהו דמלכים · ועתה ג ישיא אתכם חזקיהו דה׳ה · אל ישיא לכם דישעיה · לא ישיא אויב בן ובן עולה · ישי מות עליהו · כתרא כתיב כן · ילכון ג׳וסימן ביואל סימן ב׳ · חקתי ט׳חס׳ בקריא׳וסים׳נמסר בסדר תולדות וירמיה סימן מ״ד · בשבט ו׳רפין בקריא׳וסים׳בני אפרים שרשם בעמלק · וחוכחתיו בשבט אנשים · ושפט בצדק דלים והוכיח נמישור לענוי ארץ · תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר · ופקדתי בשבט פשעם · אני הגבר ראה עני ·

רשי

חס לדוד לכזב · לפון לה יכזבו מיתיו סיילנ"ה בלע"ז : ופר בפתח כתתן · הירח והשמש עדיים לו ככל זמן שהם קיימים יתקיי' מלכותו כמו שתתי' ירמיה אם תפרו את בריתי היום ואת בריתי הלילה גם בריתי תופר את דוד עבדי : ואתה זנחת · דקדוק אחר בניו לחסוד עונש עד שלשה זנחתם ומאסתם בימי כדקיהו : כלית · בטלת : כל גדודותיו · מבצריו · הר הבית ומבורת סיון : חק תעיב כור חרבו · המיבות לחזור והפכת את חידוד חרבו כמו חרבות צורים וכן כל כלי יוצר פלוך : ולא הקימתו · העמדתו מלפולו הטבת מטהרו · זריחתו כמו כהרי דמתרגמינן מיהרך וכמו וכעצם השמים לטוהר : לארץ מגרתם · הטפלת והשמחת כל לפון מחייה בתרגום יוכתן מגר : זכר אני מה חלד · מה זקנה יש לי הלא מעט ימי ודי לך שתת' נפרע ממני במותי קצר ימים : על מה מוד · לחנם ולהבל ברחת כל בני אדם :

מחתי בחיקי כל רבים עמים · בגולה אני נושא קבלם ומחשבות עקבות מפיחך · סופי מלך המשיח ולפון מבה"מ בעקבו' המשיח חופפת יפנו : ברוך יי' לעולם · על כל אפר עשה לנו : תפלה למשה · אחר עשר מזמורים מכאן עד לדוד מזמור כלם עשה לאדם כנגדם ברך אחר עשר ברכות לאחר עשר שבטים בזאת הברכה : מעון אתה היית לנו · מעון מדור ומכון לבת עם : היית לנו לדור ודור · מעולם כי אתה מקדם הכל היית : בעדם

כשמש ל' וחד בשמש ואינון מן אב מן חד חד כ' וחד כ' ברוש תיבותא וסיס בסדר רבתא במערכת אות הבי"ת · הרימות ג' וסים את מי חרפת ונדפת דמלכי' · וחברו דישעיה · אילין הרימותה כתיבן' הרימות ימין צרין · בתרא חס"ה · עד מח ד' וסימן אשור תשבך · תאנף לנצח · עד מה יי' תסתר לנצח · ולא אתנו

וְטוּבִי לָא אֲבַטֵּל מִנַּיְהּ וְלָא אֲשַׁקֵּר בְּהֵימָנוּתִי :
לָא אַפֵּיס קַיְימִי וּמְפַקָּנוּת סְיָפָתַי לָא אֲשַׁנֵּי : חֲדָא זְמָנָא קַיְימִית בְּשׁוּם קוּדְשִׁי אִם לְדָוִד אֲכַזֵּיב : בְּנוֹי לְעָלַם יְאוֹיֵין וְכוּרְסְיֵהּ נְהִיר הֵיךְ שִׁמְשָׁא לְקֳבְלִי : הֵיךְ סֵיהֲרָא דְּמִתְקַן לְאֵת לָעָלַם וְסָהִיד בְּשְׁחָקָא מְהֵימַן לָעָלְמִין :
וְאַתְּ שְׁבַקְתָּא וְרַחַקְתָּא אַרְגּוֹתָא עִם מְשִׁיחָךְ : אַשְׁנְיָתָא קְיָם דְּעִם עַבְדָּךְ אַפַּסְתָּא לְאַרְעָא כְּלִילְיָה : תַּקְּפְתָּא כָּל כְּרְכּוֹי שַׁוִּיתָא פְּצִיחוֹי תְּבִירָא : רַמְסוּן עֲתִיד כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא חֲוָה קָלְנָא לְשִׁיבְבוֹי : אֲרִימְתָּא יְמִינָא דְּמְעִיקוֹי אֲחִידְתָּא כָּל בַּעֲלֵי דְּבָבוֹי : לְאַחוֹרָא סַיְּיפֵיהּ וְלָא אֲקִימְתָּא יְתֵיהּ בְּקִרְבָּא : בְּטִילְתָּא כַּהֲנֵיא וְרַמְּיָן עַל מַרְבְּדָא וּמְרַכִּין עַמֵּיהּ וְכוּרְסְיֵהּ מַלְכוּתֵיהּ לְאַרְעָא : קְצַרְתָּא יוֹמֵי עָלוֹמוֹי עַטִּיפְתָּא עֲלוֹי בַּהֲתָא וְכִיסּוּפָא : עַד אֵימָתַי יְיָ תְּסַלֵּק לָעָלְמִין : שְׁכִינָתָךְ לָעָלְמִין תַּדְלִיק חֵיךְ אִנָּא : אַרְבַּר דִּי אֲנָא אֶשְׁתָּא חֵימָתָךְ : אִתְבְּרִיתִי מִן עַפְרָא כְּטוֹל טָה לְבַטָּלָא בְּרִיתָא כָּל בְּנֵי נָשָׁא : מָן הוּא גַּבְרָא דְּחֵי וְלָא יֶחֱמֵי מַלְאֲכָא דְּמוֹתָא וְשֵׁזֵב נַפְשֵׁיהּ מִן יְדֵיהּ וְלָא : וַיְחוֹת לְבֵית קְבוּרְתֵּהּ לָעָלְמִין :
אַן הֵינוֹן טָבְוָתָךְ דְּמִן שִׁירְוָיָא יְיָ דְּקַיְימְתָּא לְדָוִד בְּהֵימְנוּתָךְ : אִדְּכַר יְיָ חִיסּוֹרָא דְּעַבְדָּךְ סוֹבָרִית בְּעַטְפֵי כָּל גִּדּוּפֵיהוֹן דְּסַגִּיעִין עַמְמִין : דִּי חַסִּידוּ בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ יְיָ דִּי חַסִּידוּ אִחוּר רִשְׁמַת רֵיגְלֵי מְשִׁיחָךְ יְיָ : בָּרוּךְ שְׁמָא דַּיְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין אָמֵן וְאָמֵן בָּרִיךְ שְׁמָא דַּיְיָ לְעָלְמָא דְּאָתֵי אָמֵן וְאָמֵן :
צְלוֹתָא דְּצַדֵּי מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ כַּד חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עֲנִי וְכֵן אָמַר יְיָ וְיִמְרוֹר בֵּית שְׁכִינְתָךְ בְּשִׁמְיָא אַתְּ הֲוֵיתָא לָנָא סָעִיד בְּכָל דָּר וָדָר :

לְכָל דּוֹר וָדוֹר אַתָּה הָיִיתָ מָעוֹן לָנוּ :
בְּטֶרֶם הָרִים יֵחָלוּן וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל :
תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם :
כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה :
זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף :
בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ :
כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ :
שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ :
כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה :
יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה :
מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ :
לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה :
שׁוּבָה יְיָ עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ :
שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וְנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ :
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה :
יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם :
וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ :

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן :
אֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ :
כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת :
בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ :
לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם :
מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם :
יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ :
רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה :
כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ :
לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ :
כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ :
עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ :
עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין :
כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי :
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ :
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי :

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר :
בְּטֶרֶם הָרִים יֵחָלוּן וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל :
תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם :
כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה :
זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף :
בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ :
כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ :
שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ :
כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה :
יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה :
מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ :
לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה :
שׁוּבָה יְיָ עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ :
שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וְנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ :
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה :
יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם :
וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ :

יוֹדֵעַ עֹד מָה · וְלֹא יִרְאֶה וְסִימָן וְלֹא יִרְאֶה כָּךְ עֲרוֹת · וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חוֹם · וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב · וְאֵל שְׁמִעְיָה הַגְּלַחְמִי · מִי גִבּוֹר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת · עֲכִים סְתֹר לוֹ ·

צ' לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים לֹא אִתְקְרִיאוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים וְסִימָן נִמְצָא בְּמַלְכִים ב' סִימָן ב' ·

וְכֵן הוּא לְשׁוֹן מְחִלָּתִי בְּחִקֵּי כָל רִבּוֹי עַמִּי : הֵיטִיב · הֵקִים מְבוּאָתֵךְ בְּחִיתַת הַגּוֹלָל : זְכוֹר חֶרְפַּת עַבְדֶּיךָ · מֵהַחֲרִיפִים יַחֲרְפוּם : לְמַעַן · פִּי כִּי הַמַּחֲרִפִים הֵם חוֹבֵי הַמַּס וְטַעַם עֲקֵבוֹ מְמַהֵר בְּעִקְבוֹתֶיךָ עַמּוֹ וְעִקְבוֹתֶיךָ לֹא כּוֹדְעוּ וְהַטַּעַם מֵאֲחֹרֵי פְּעָמָיו לָבוֹא כְּאוֹמְרִי כְּמַבְרִי עִקְבָיו עַל כֵּן לֹא בָא עֲתִיד : בָּרוּךְ · הַטַּעַם מְעוֹרֵר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּיוֹתֵר הַמַּס עַל כֵּן נִתַּן לְזֶרַע תּוֹרוֹת לְמַס וְיֵם יֹאמְרוּ · כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מְחַוֵּיב יְבָרֵךְ הַמַּס הַעַ"פ מֵהַחֲוִיב יְחַרְפֵהוּ יְבַזּוּל חֶרְפָּתוֹ · וְחֵכֶס בְּרוּל מְפָרְשִׁי תּוֹמֵר כִּי הַמּוֹצִיא מִמְּקוֹמוֹ חֵכֶס יְבָרֵךְ מִמְּקוֹמוֹ כְּמוֹ הַמְּבָרֵךְ אֶת הַמַּס וְטַעַם מְרִיחַ הַמְּ

בטרם · הזכיר המשל פתם למעלה החל ועתה יזכיר החרן וחלק בטרם יפרש בעבור פנים וכן הוא ובטרם תחולל ארץ וחבל וטעם להזכיר ההרים בעבור היותם עומדים כיולו הם קדמוני כתו ומרחם הרדי קדם וטעם יולדו כי הרחו׳ יולידום וחרץ פתיתה תחת המי׳ בבריאתם וקבל היו היבמה פתם הייעוב ור׳ תשב ד׳ קמץ ומלרע וסי׳ רק את בני לא תשב שמה · תשב אנוש עד דכא · וי׳ אהי׳ ג׳ תשב׳ בעבו׳ דור עבדך ג׳ תשב פני · וא׳ פתח ומלעיל ג׳ תשב פני דבת שבע · ויבש ה׳ וסי׳ ונשתו מים מהים · ואכלהכל סביביה · פריה יקוסם ויבש · אזלו מים מני ים · לערב ימולל ויבש · ראש הכרמל · שמוני׳ מל וסי׳ בסדר בראשית

בְּטֶרֶם הֶהָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחֹלֵל אֶרֶץ ג׳
וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
תָּשֶׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ ד׳ ג׳ ה׳
בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ
כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה ג׳ ה׳
ח בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר
כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף
לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ ג׳ א׳
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ סוף פ׳
לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי־כָל־ ג׳ ל׳ ג׳
יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ ג׳ ידי וחנ
כְּמוֹ־הֶגֶה׃ יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם ג׳ לב׳ ו׳ מל
שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמֹנִים ג׳ ה׳ מל
שִׁבְרָהָם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ ג׳ ה׳
וַנָּעֻפָה׃ מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ ג׳ ידי׳ ו׳ מל
עֶבְרָתֶךָ׃ לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע ה׳ ידי׳ מל
וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה׃ שׁוּבָה יְהוָה ה׳ אחרת
עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ ב׳ על הרפה
בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְכָל־ ד׳
יָמֵינוּ׃ שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת ג׳ ה׳
רָאִינוּ רָעָה׃ יֵרָאֶה אֶל־ ג׳

לְחַיְּבֵיהֶא אֲרוּם עֲדוּ בְּסַרְהוֹבָא וְטַיְּיסִין לְצַפְרָא ׃ מַן הוּא דְּיַדַּע לַאֲתָנָא עוֹשָׂנָא דְּתוֹקְפָךְ
אֱלָהִין צַדִּיקַיָּא דְּדָחֲלִין מִנָּךְ מְשַׁרְכִין רוּגְזָךְ ׃ לְמִמְנֵי יוֹמָנָא כֵּן יְתַכְּנוֹן לְהוֹדָעָ בְּרַם נְבִיָּא
דְּלִבָּיהּ מַבָּע חוֹכְמְתָא ׃ תּוּב יְיָ עַד אֵיכְדֵי תַּסְגִּיפְנָא וְחוּב מִן בְּיָשָׁתָא דִּי מַלִּילְתָּא לָמָעְבַּד
לַעֲבָדָךְ ׃ שַׂבַּע יַתָּנָא לְעָלְמָא דְּמִתְיְהִיל לַצַּפְרָא טוֹבָךְ וְנָרַנֵּן וְנֶחְדֵּי בְּכוּלְהוֹן יוֹמָנָא ׃
שַׂמַּח יַתָּנָא חֵיךְ יוֹמִין דַּסַּגִּיפְתָּנָא חֵיךְ שְׁנַיָּא דַּחֲמֵינָא בִּישָׁתָא ׃

ובספר שופטים סימ׳ ד׳ · יודע י׳ מל וסי׳ בשמות א׳ סימן כ׳ו · למנות ה׳ ומל׳ וסים׳ אשר אם יוכל איש · ויעמד שטן על ישראל ויסת · הלא אני אמרתי למנות בעם · יואב בן צרויה החל · למנות ימינו כן חודע ·

בטרם · הזכיר המשל פתם למעלה החל ועתה יזכיר החרן וחלק בטרם יפרש בעבור פנים וכן הוא ובטרם תחולל ארץ וחבל וטעם להזכיר ההרים בעבור היותם עומדים כיולו הם קדמוני כתו ומרחם הרדי קדם וטעם יולדו כי הרחו׳ יולידום וחרץ פתיתה תחת המי׳ בבריאתם וקבל היו היבמה פתם הייעוב ור׳ תשב ד׳ קמץ ומלרע וסי׳ רק את בני לא תשב שמה · תשב אנוש עד דכא · וי׳ אהי׳ ג׳ תשב׳ בעבו׳ דור עבדך ג׳ תשב פני · וא׳ פתח ומלעיל ג׳ תשב פני דבת שבע · ויבש ה׳ וסי׳ ונשתו מים מהים · ואכלהכל סביביה · פריה יקוסם ויבש · אזלו מים מני ים · לערב ימולל ויבש · ראש הכרמל · שמוני׳ מל וסי׳ בסדר בראשית

בטרם הרים יולדו · כבריאתו ובטרם חוללת ארץ וחבל ומעולם ועד עולם תחרון תקח לו · תשב הכום עד דכא · מביא תקח יסורין על האדם עד פתקח מחזירו להיות תכום כח וקרוב למות · ותאמר · לו בייסורין פובו בני אדם מדרכיכם הרעים · כי חלף פנים בעיניך · חלף פני׳ פל בני אדם הם כיום תחר פל הקבה ועור תן הלילה עתו פי׳ יום תחר פל הקבה ותעט תן הלילה פל הקבה הם חלף פנים פחרי לו תת׳ הכתוב מיהח יומו פל הקבה תחר כחלף פני׳ תחר כפיכח תפט תן הלילה עתו תת יומו פלם והוי חלף פני׳ ולכך תת תוך חלף פתם היה תי חלף הוי ות׳ מיומו פל הב״ה ומתן מיפור חותם חפתורים הוי כתו פיפ פתיתת תדם הרחפון עד חלף פנים וחכן לו ידעיכן כתה הויה חותם חפתורים כי חם תפבריח · תפ׳ כי חלף פנים בעיניך וגות׳ וכפעלתה תפובה בדעיתך ת מתחילה יפה רתת וברחת חותה ורחויין היו הפנים לכך לפי פלח היו יתי יתי בני האדם רבי׳ פלח היו חלף פנים בפיניך זת כיום הולך פפוכר וחלף ותפט תן הלילה עתו פתרי לאדם הרחפון כי ביום תכלך תתנת תות תתות ויחי תפט תעת פלות ופלטים פתה כתכתו חלף פנים פוליס ליום פלם ותפט תן הלילה עתו · כיום תתתול כי יפבור · פכבר · זרתתם פיכם יהיו · פכפיו חטפתם לותם הפנים והכחתם ליתים תועטי׳ פתיכם חלח כפנת תכותה פפכי האדרות פפנים פכה הם כתו פתפורם בפוף הפניין יתי פכותיכו בהם פכפי׳ פכה והם חפוביס פכה תחת פפניין פכתתר בפוב יו׳ תת פכות פיין היינו כחולתים ופל ע׳פכה זרתתם לפון פטיפה כתו זרם תיס · פבקר כחביר יחלוף · הנולר בלילה תת פבקר וכיין תיר חלף פפוף המיכה וחם פבקר יפין תיר חלף ופר בח הפרב יתולל ויבם לתה כי כליכו בחפך וגו׳ ופל כל זחת פתה עוכותיכו לפנדך · וחת פלותיכו חת חטחת כפוריכו פתת לתיור פניך · פלותיכו כפוריכו כתו בן תי זה הפלם · לתיור פניך לתולך להביט בהם · פכו וכפברי והלכו לתם בפברתך · כתו הנה · כרבור התתיר לכלות · יתי פתותיכו בהם ע׳פכה · יתי פכותיכו חלה בפוכותיכו חלה ובפלותיכו חלה ע׳פכה הם · וחם בפבורות · וחם הרבה נפרת יתיו פתים פכה הם · וריהבם פתל וחון · וכל הגרולה והסרירה תים לו לחדם ביו׳ החלה תוכם זת פתל וחון ולתה פהרי כי גז חיש וכפופה בתוך פברת תהר תכו פפים ותתיס גז לפון הפברה כתו וכנחו ופבר ויבז פלוים תן היש · תי יודע עז חפך · בימים תופטים כחלה תי יקנה לו לב לדפת תת עז חפך ולירחה תורך · וחתה כירחתך פברתך כפם פחתה ירחוי כן פברתך קפה וכפרע תן החוטחים · למנות ימינו כן הודע · כחפר בתחילה הודע בפולם תת תכין ימינו תרוכי׳ וכיון פכתריך יתיס כוכל לקנות לב וכביו בתוכם לבב חכת׳ וכביו לפון הכחה · ויל למנות ימינו כן כתכין כן פבעים פכה וכתות לפי פיפור ימינו פהן תפט כן תיסר תותנו וכן ויודע בהם תכפי קוכות · פובה יו׳ · תחרון חפך · והכחם · תפוב תחפב׳ טובה פל פבריך · פבענו בבקר חפרך · ביום הגולה והתפועה פהוח בקר בליל הכרת והלחמה והתחיבה · ונרננה ונפתחה בכל ימינו · כלומר בכל הכרות פפבר פליכו בימינו הלה · תתחנו · לימות התפיח כתכין ימות פפניתנו בגליות וכתכיין פנות חפר רחינו רפה · כועס

תהלים צא צב

אבן עזרא

רשי

מה גדלו מעשיך יהוה מאד עמקו מחשבותיך׃ איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת׃ בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד׃ ואתה מרום לעלם יהוה׃ כי הנה אויביך יהוה כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו כל פעלי און׃ ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן׃ ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני׃ צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה׃ שתולים בבית יהוה בחצרות אלהינו יפריחו׃ עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו׃ להגיד כי ישר יהוה צורי ולא עולתה בו׃ צ ג

יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט׃ נכון כסאך מאז מעולם אתה׃ נשאו נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים׃ מקלות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יהוה׃ עדתיך נאמנו מאד לביתך נאוה קדש יהוה לארך ימים׃

צ ד אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע׃ הנשא שפט הארץ השב גמול על גאים׃ עד מתי רשעים יהוה עד מתי רשעים יעלזו׃

ידע וכסיל לא׳ כי תאמר הן לא ידענו׳ נבהל להזן איש׳ שמר מצוה לא ידע דבר רע כ׳ בפסוק׳ כי נם לא ידע האדם את עתו כדגי׳ וחסכל ירבה דברי׳ ׳ עולתה ג׳ וסימ׳ חדשת רשע׳ תמים אתה בדרכיך׳ צורי ולא עלתה בו כן כתי׳ ׳ צג לבש חד מן מלין דאינון תאומי וסי׳ נסמ׳ במס׳ רבת׳ במערכת אות התי׳ו בערך תאם ׳ נשאו ׳ וסימ׳ בסדר מטות ובשמואל ב׳ סימ׳ יח׳ ׳ מקלות ו׳ כתובין כן חס׳ ו׳ קרמא וסימ׳ הקלות יחדלון׳ ויחדלו הקלות׳ הלא קציר חטים׳ מקלות מים רבים בעשותו למטר חוק׳ מי פ׳ג לשטף תעלה׳ וד׳ כתיב חס׳ דחס׳ וסימ׳ בסוף סדר וארא ׳ לארך ימים ג׳ וסימ׳ ושבתי בבית יי׳׳ עדותיך נאמנו׳ למה לנצח תשכחנו ׳ צד חופיע ג׳ וסימ׳ הופיע מהר פארן׳ מציון מכלל יופי אלהי׳ ל נקמו׳ יי׳ ׳ וא׳ והופיע אור עננו ׳

רשי

ידע ט״ס בקריא׳ וסימ׳ אל אלהים יי׳ הוא ידע׳ וישבע עוד דוד ויאמר׳ ויאמר דוד לאחימלך׳ כי בטרם ידע הנער׳ וחברו קרא אבי׳ לכן ידע עמי שמי׳ ויאמרו השרים אל ברוך׳ ויוחנן בן קרח אמר׳ ויאמר צרקיה אל ירמיהו׳ יכבדו בניו ולא ידע׳ תבואהו שואה לא ידע׳ אך בצלם יתהלך איש׳ איש בער לא

חים בער לא ידע׳ את החמור למטה׳ בפרוח רפעים כמו עשב׳ חיכם יורעים מהפרחת׳ חיכה הלא להמחידם עדי עד ממעלם למוכחים הל פניהם להחבידם׳ ותבט מרוס׳ בכל תשפטיך ידך על העליונה ם מהכל מבדיקים עליך חת דיכך בלוחי בפתן רעכן׳ לבלוחי בפתן כל מרה בלוחי כמו בלול בפתן׳ בפורי׳ בעוויכוי כמו בפורי׳ בקמים על מרעים׳ על הרפעים הקמים עלי ממעו לזכי מלחורי הפרעוד פלח יועילו לכלות חותמו מכך ממעתי בדיק כתמר יפרח ונו׳ כתמר לעפות פירות וכחרז בלבנון להחליק בזכו׳ פתולים׳ יהיו הבדיקים בבית יי׳׳ יכוכון׳ יבמחון׳ דמכים׳ עמכים ורעננים יהיו ולח יגידו כי יפר יי׳׳ ׳ וי׳ מלך׳ יחמרו לעתיד׳ לף תכון תבל׳ בחלכו תעמת הארץ׳ כעתו כהרות יי׳׳ לפון כעקב וקובלן הוח זה חהם ׳ הכה החומות הפוטפי׳ כהרות כוע קולם ויהמיון ולת דוך עמקי כככיהם יפתו וינביהו תמיד להתנחות כנרך׳ מקולות מים רבים ונו׳ כל לפון דכח לפון עומק ופפלות ידעתי לחי כי יותר מקולות המי׳ הרבים חדר יהמיון עלינו ומחדירות מפברי הים הזק חתם חדיר במרום יי׳ וידך תקיפה עליהם׳ פדותיך׳ מהעידו והבטיחו כביתך לביתך מהוח כלוח קדם׳ כלחמנו לביתך מחר ולחורך ימים היח מכפס להם מלף על פי מחרכו הימים כחמנים הם לה מחד׳ כלוה כמו כלוח לחים לפון נוה וקרע מכל כלוה מבחקרת לון מפקין חלף לפי מהם ל׳ זון כני וזה מפיק חלף׳ הוסיע׳ הרחה וגלה לכו לת נקמתך׳

יתלמדו

יביעו ידברו, דבר עתק: יתאמרו, יתרוממו כנגד את יי׳ התאמרת ברחם תמיר מהות הפעיל הנבוה: עמך, ירכתו, הפך יתאמרו בלב וידברו בעצמה ועמך ובחלתך
קפך רפעים: תלמנה, בתורה כתו׳ עושה מפלט יתום ואלמנה ואחר פופט הארץ בתחלת תימור זהו הפירוש ואפשר פופט הארץ כי כתו׳ כי אתה עושה מפלט גר
יתום ואלמנה ולה הם הרפעים שמנה וגר יהרגו ויתומים ירכתו על כן אחריו יתאמרו לא ירחה יה ולא יבין כי חושבים הם כי היוכר עין לא ירחה והנוטע אוזן לא יתאב
ויבין כדרך עמעו עמוק ואל תביעו: ירכתו, מסבנין הכבר כמו התרכת הזה: ויתאמרו לא ירחה יה, כי אין לו עין, ולא יבין כי אין לו אזן כמו עמעו עמוק ואל תביעו:

רשי

יתאמרו, יתחבו כמו התאמרת והתמירך: ביעו בוערים בעם: פוטים מבהומות העולם: הנוטע אוזן, אתה הקבה מנטע אוזן לא ישמע בעקת עמו ועוניו: הלא יוכיח, ויסר אתכם על כך: יי׳ יודע, מחשבותיכם אתם סבורין להתנהות בכזב התלוכה ותדעו כי הבל הם: ואתה הגבר, לאחריהם הכדיקים המעונים תחת ידיכ׳ ובלבר מיהו עומדין בתור׳ ובמצו׳ להסתיקו לו מימי רע, כי היסורי גורמי להסתיק להם מימי דין בהכם: עד, סירחה פיכרה לרשע אחת: כי עד כדק ישוב משפט, היסורין שלהם עד שיכרקו בעבילם ואחר התשפט כל יפרי לב, יתקבצו כי יטולו סכרם: מי יקום לי, זכות מי יעמד לנו בין התריעי הללו, דותה רומיה: היחבך כסא הוות, היוכל להדמות לך מלכות החומות היוכרי, כלמים ותפכות על עמל: עלי חק, בעבילן חק להם עבורתם: יגודו, יתקפו גרודים על נפש יפראל להרוג זיכריעו, יחייבו דין להורגו: חוכס, חוכפס כמו יכפון לבניו חוכו: ותועפות

יְבוּעוּן וְיִתְהַלֹּלוּן גְּדוֹפִין אֲמָרִין מ ר׳ 5
מִלִּין דְּקִלְנָא כָּל עָבְדֵי שְׁקָר: ל׳ כ׳ וכאחר
עַמְּךָ יְיָ יְשׁוּפוּן וְאַחֲסַנְתָּךְ יְמַסְכְּנוּן:
אַרְמַלְתָּא וְגִיּוֹרָא יְקָטְלוּן וְיַתְמֵי ר׳ דגשי׳ נ
יְרַצְּחוּן: וְאָמְרוּ לָא יְחֵמֵי יָהּ וְלָא
יִתְבְּיֵן אֱלָהָא דְיַעֲקֹב: אִיתְכּוֹנְנוּ ב׳ בתרי ליס
דְשַׁטְיָין בְּעַמָּא וּכְסִילָאֵי אֵימָתַי חד מל
תַּשְׂכִּילוּן: הַאֲפַשַׁר דְּאִתְנְצִיבָא 5
אוּרְנָא הֲלָא שָׁמִיעַ אוּלְפָנָא אֵין ר׳ וחס׳
אֲפַשַׁר דְּיִבְרָא עַיְנָא וְלָא אִסְתַּבַּל ג׳
בְּאוֹרָיְתָא: הַאֲפַשַׁר דְּיִיסַּר אוֹרָיְתָא ר׳
לַעֲמִיה וְכַר יְחָבוּן הֲלָא יִתְוַכְּחוּן ר׳ דגשי׳ ל׳
הֲלָא יְיָ אֱלִיף לַאֲדָם לְקַדְמָאֵי
מַנְדְּעָא: קֳדָם יְיָ יְדִיעִין מַחְשְׁבַת
בְּנֵי נָשָׁא אֲרוּם הִינּוּן לֵיהּ: טַב
לְגַבְרָא דִי מְכַסְּנִיהּ יָהּ וּמִן אוֹרָיְתָךְ
תְּאַלְּפִנֵּיהּ: לְשַׁדְּיָכָא לֵיהּ מִן יוֹמֵי
בִּישָׁא עַד דְּיִתְבְּרִי לְרַשִׁיעָא שׁוּחָה:
אֲרוּם לָא יִנְטוֹשׁ יְיָ עַמֵּיהּ ו ז׳ לף
וְאַחֲסַנְתֵּיהּ לָא יִשְׁבּוֹק: אֲרוּם עַד
צַדְקָתָא יְתוּב דִּינָא וּבָתְרוֹי יִתְפָּרְקוּן
כָּל תְּרֵיצֵי לִיבָּא: מַן יְקוּם לִי 5
לְאֶגַח קְרָב עִם מְבָאְשִׁין מַן יְזַעְזַע
לִי לְמַבְצִי עִם עַבְדֵי שְׁקָר: אִילּוּלֵי
יְיָ סָעִיד לִי כְּזָעֵר שְׁרִית בְּשִׁתְקוּתָא
נַפְשִׁי: אִין אֲמֵרִית אֵימְוֹטְטָה ל״ת
רִיגְלִי טוּבָךְ יְיָ יְסָעִידָנִי: בְּסִיגְעִי
מַחְשָׁבָתָא בְּגַוָּוי נִיחוּמוֹתָךְ יַפְרִיקוּנוּן
נַפְשִׁי: הַאֲפַשַׁר דְּיִתְחַבַּר עִמָּךְ ב׳ וכפשי׳
כּוּרְסֵי שְׁקָרָא בְּרַיְיתָא לֵיעוּתָא
דְּיִתְעַתַּד עֲלֵי קָיְם: יְכֻנְשׁוּן בִּישָׁן
עַל נַפְשָׁא דְּצַדִּיקָא וְאַרְמָא זַכָּאי
יְחַיְּבוּן דִּין דְּקִטּוֹל: וַיְהִי יְיָ לִי ל׳ וחס׳ יור׳
לְסָעִיד וֵאלָהַי לְתֻקּוֹף רוּחָצָנִי:
וְאָתֵיב עֲלֵיהוֹן יָת שְׁקָרֵיהוֹן וּבְבִישְׁתְּהוֹן יְגְמְרִינוּן יְגְמְרִינוּן יְיָ אֱלָהָנָא: אֵיתוֹן נְשַׁבַּח
קֳדָם יְיָ נֵיבַב קֳדָם תֻּקְפָּא פּוּרְקָנָא: נְקַדֵּים אַפּוֹי בְּתוֹדָתָא בִּתוּשְׁבְּחָתָא נֵיבַב קֳדָמוֹי:

שם יי׳ מבטחו, אשר תיסרנו יה, אשר מלא אשפתו. לולי ז׳ לף וסים׳ לולי אלהי אבי בעזרי, לולי כעס אויב אגור. לולי יי׳ צבאות הותיר לנו. לולי יי׳ שהיה לנו בקום, לולי יי׳ עזרתה לי, לולי
האמנתי לראות. לולי תורתך שעשועי. צ״ה בזמרות ל׳ וד׳ זמירית וסים׳ זמירות שמענו צבי לצריק,
ובעים זמירות ישראל, נותן זמירות בלילה, זמירות היו לי חקיך.

אבן עזרא

יביעו ידברו, דבר עתק: יתאמרו, יתרוממו כנגד את יי׳ התאמרת ברחם תמיר מהות הפעיל הנבוה: עמך, ירכתו, הפך יתאמרו בלב וידברו בעצמה ועמך ובחלתך
קפך רפעים: תלמנה, בתורה כתו׳ עושה מפלט יתום ואלמנה ואחר פופט הארץ בתחלת תימור זהו הפירוש ואפשר פופט הארץ כי כתו׳ כי אתה עושה מפלט גר
יתום ואלמנה ולה הם הרפעים שמנה וגר יהרגו ויתומים ירכתו על כן אחריו יתאמרו לא ירחה יה ולא יבין כי חושבים הם כי היוכר עין לא ירחה והנוטע אוזן לא יתאב
ויבין כדרך עמעו עמוק ואל תביעו: ירכתו, מסבנין הכבר כמו התרכת הזה: ויתאמרו לא ירחה יה, כי אין לו עין, ולא יבין כי אין לו אזן כמו עמעו עמוק ואל תביעו:

עתק ד׳ וסים׳ יצא עתק מפיכם. הדברות על צדיק עתק, תדברו בצואר עתק, יביעו ידברו עתק, יא׳ עתק
נקוד בצירי הן עתק וצדקה, יה ד׳ דגשי׳ בקריא׳ וסים׳ ויאמרו לא יראה יה ולא יבין, אשרי הגבר אשר
תיסרנו יה, יסר יסרני יה ולמות לא נתן המצר קראתי יה, אשרי הגבר ד׳ וסים׳ אשרי הגבר יחכה בו אשר

יְבִיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל פֹּעֲלֵי
אָוֶן: עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ ח
: אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ:
וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי ר׳ דגשי׳ נ
יַעֲקֹב: בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים ב׳ בתרי ליס
מָתַי תַּשְׂכִּילוּ: הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא חד מל
יִשְׁמָע אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט: הַיֹּסֵר 5
גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת: ר׳ וחס׳
יְהוָה יָדַע מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי הֵמָּה ג׳
הֶבֶל: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ ר׳
יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ: לְהַשְׁקִיט ר׳ דגשי׳ ל׳
לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת:
כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא ל״ת בטע׳
יַעֲזֹב: כִּי עַד צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט ט
וְאַחֲרָיו כָּל יִשְׁרֵי לֵב: מִי יָקוּם לִי
עִם מְרֵעִים מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם פֹּעֲלֵי
אָוֶן: לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט ז׳ לף
שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי: אִם אָמַרְתִּי מָטָה
רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי: בְּרֹב 5
שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ: ל׳ וחס׳ 5
נַפְשִׁי: הֲיִחְבָּרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל ל׳ ר׳ וחס׳
עָלֵי חֹק: יָגוֹדּוּ עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם ל״ת
נָקִי יַרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב
וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי: וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם ל״ת
אֶת אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם ב׳ וכפשי׳
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: צ״ה
לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה א
נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה 5
פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ:

כִּי

כי · גדול ומלך על כל מלכי עמים כי מלכיו הם והם עומדי מלכותו : תפר · בעבור שהזכיר כבוד העמים לומר כי ברכותיו תחתיות ארץ גם ההרי הגבוהי על הארץ :
ותועפות · כח וים לאמרים כמו קרני : תפר · הזכיר בפסוק הזה היום והיבשה כי הם כמו כדור אחד בריחות נמורות מיחסת התולדת : בונו · בעבור שהזכיר שהוא
מלך על כן חייבין להשתחות לפניו : ברכה · כמו ויברך על ברכיו וטע׳ עומדו כי עשה היום והיבשה והם כללי׳ ומהם עשה הפרטי׳ : כי · להיכן · מרחוק לו להיכי
תחוכתו : ונקון ירו · כנב׳ ירו ירנו ועשה היום דבק עם בונו כאלו כתוב חס בלבבכם לשמוע בקולו השתחוה לו היום חס בקולו תשמעון וזה הוא קול העם : אל תקשו

רשלז

על כל אלהים ג׳ובסי׳ וסים׳כי אל גדול יי׳, כי נדול יי׳ ומהולל · מאד נעלית על כל אלהים · קולו בקלו ו׳
חס׳ בנביאי׳ וכתובים וסים׳ ושא שאול קלו · ועליון יתן קלו · היום אם בקלו תשמעו׳ שמעו שמוע ברנו
קלו · וישקד יי׳ על הרעה · וכל אוריתא דכוו׳ חס׳ במא׳ בל ונשמע קולו בבאו · ארבעים ב׳ף וסים׳

כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־ ג׳
אֱלֹהִים : אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ
ה וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ : אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם
וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ : בֹּאוּ ה׳׳ 5
נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְהוָה 5
עֹשֵׂנוּ : כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ ה׳
תִשְׁמָעוּ : אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה ג׳
כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר : אֲשֶׁר נִסּוּנִי ה״ רפין· 5
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי : 5 ויחד
אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם ובחנוני כ״ף· 5
תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי : ב׳ בינה
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־ 5
מְנוּחָתִי : ע״ו
א שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה ע׳
כָּל־הָאָרֶץ : שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ
בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ : סַפְּרוּ ג׳
בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נ יפה
נִפְלְאוֹתָיו : כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל ד׳ בטע׳
מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים : כִּי ה ה׳׳ בטע׳
כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה
שָׁמַיִם עָשָׂה : הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ : הָבוּ לַיהוָה
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד
וָעֹז : הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־ ל״ת חילו
מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו : הִשְׁתַּחֲווּ מכלכיו
לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל
־הָאָרֶץ : אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים : יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל
הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ : יַעֲלֹז שָׂדַי
וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר
: לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט
הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים
בֶּאֱמוּנָתוֹ :

חוֹרָשָׁא יְקָרֵם יְיָ אֲרוֹם אָתָא אֲרוֹם אָתָא לְמֵירַן אַרְעָא דִּין תֵּבֵל בְּצַדְקָתָא וְעַמַּיָּא בְּהֵימְנוּתֵיהּ׃

ארום אֱלָהָא רַבָּא יְיָ וּמַלְכָּא רַבָּא
עַל כָּל אֱלָהָא : דִּי בִּידֵיהּ מְהַלָּיִן
פִּשְׁפּוּשֵׁי אַרְעָא וְתוֹקְפֵיהּ רוּם
טוּרַיָּא דִּילֵיהּ : דִּילֵיהּ יַמָּא וְהוּא
עֲבַד יָתֵיהּ וְיַבֵּישְׁתָּא אִידּוֹי בְּרִיאוּ :
אִיתוֹי נִיסְגּוֹד וְנִנְחַת נְהַמְּטֵי קֳדָם
יְיָ דְּעֲבִידְנָא : אֲרוֹם הוּא
אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּיהּ וְעָאן רַעְיָת
אִידֵיהּ יוֹמָא דֵין אִם בְּמֵימְרֵיהּ
תְּקַבְּלוּן : לָא תְקַשְׁיוּן לִבְבְכוֹן הֵיךְ
בְּמַצּוֹתָא הֵיךְ יוֹמָא דְּנִסְיוֹנָא בְּמַדְבְּרָא :
דִּי נַסַּיְאוּ יָתִי אֲבָהָתְכוֹן
בְּחָנוּנִי יָתִי לְחוֹד חֲמוֹן עוֹבָדַיְהוֹן אַרְבְּעִין
שְׁנִין מָאֲסִירִת בְּדָרָא בְּמַדְבְּרָא
וַאֲמָרִית עַמָּא דְּטָעֲיָתָא בְּלִבְּהוֹן
הִינּוּן וְאִינּוּן לָא יְדָעוּ אוֹרְחָי :
דְּקַיֵּימִית בִּתְקוֹף רוּגְזִי אִם יֵעָלוּן
לְנַיַּח בֵּית מַקְדְּשִׁי : שַׁבְּחוּ
קֳדָם יְיָ הוֹשְׁבַּחְתָּא חֲדַתָּא שַׁבְּחוּ
אַנְגְלֵי מְרוֹמָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל
צַדִּיקֵי אַרְעָא : שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ
בְּרִיכוּ שְׁמֵיהּ בַּשְּׂרוּן מִיּוֹמָא לְיוֹמָא
פּוּרְקָנֵיהּ : אִשְׁתַּעְיוּ בְּעַמְמַיָּא
אֵיקָרֵיהּ בְּכָל עַמְמַיָּא פְּרִישׁוּתֵיהּ :
אֲרוֹם רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא דְּרָחֵל
הוּא עַל כָּל אֱלָהָנָא : אֲרוֹם כָּל
דַּחֲלַת עַמְמַיָּא סַעֲוָותָא וְיְיָ שְׁמַיָּא
עָבַד : שְׁבָחָא וְשִׁבְהוֹרָא קֳדָמוֹי
עוֹשָׂנָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ :
דַּבּוּ זְמַר קֳדָם יְיָ יְחוּסֵי עַמְמַיָּא הַבוּ
קֳדָם יְיָ אֵיקָר וְעוֹשָׂנָא : הַבוּ קֳדָם
יְיָ אֵיקָר דְּרוֹמוֹ שְׁמֵיהּ תּוּבְרוּ
וְשׁוּבְרוּ תֵּיקָרוֹבְתָּא וְעוּלוּ לְקֻדְמוֹי
לְדַרְתּוֹי : סְגוּדוּ קֳדָם יְיָ בְּשִׁבְהוֹדַת
קוּדְשָׁא דְּתוּתוּ מִן קֳדָמֵיהּ כָּל יַתְבֵי
אַרְעָא : אִמְרוּ בְּעַמְמַיָּא יְיָ מָלָךְ
לְחוֹד תַּקִּין תֵּבֵל דְּלָא תִתְמוֹטֵט
דִּין עַמְמַיָּא בְּתִירוּצָא : יֶחְדּוּן חֶיְלֵי
דִּשְׁמַיָּא וְידוּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יְכֵלֵי
יַמָּא וּמַלְיֵיהּ : יִבְיַע תּוּשְׁבְּחָא חַקְלָא
וְכָל דִּי בֵיהּ הַבֵּכֶן יְשַׁבְּחוּן כַּל אִילָנֵי

רשלז

ותועפות · לשון גובה כעוף
המעופף : ונברכה · לשון ויברך
את הגמלי : היום · בעולם הזה
אם בקולו תשמעו : בחכוכי ·
חנם : גם רחו פעלי · במצרים׳
הרבעי׳ עכו · קטתי בהם רבתי
עמהם לשון נקטה נפשי בחיי
נלחמתי בם הרבעים מנה
להמית׳ במדבר כי חמרת תועי
לבב הם : חל מנוחתי · לארץ
ישראל ולירושלם תפר קריתיה
מנוחה מנחתי זאת מנוחתי
עדי עד : סיר חדש · מזמור זה
על העתיד וכופו מוכיח כי בא
לשפוט את הארץ בכל מקום
סיר חדש על העתיד : הבו לי׳
משפחות עמים · ומה תקבו לו
הבו לי׳ כבוד ועוז : מ׳ מלך ·
לעתיד לבא יהא סיר זה : ירין
עמים במישרים · לותם מיהפוך
להם שפה ברורה במישרים ·
בזכיות : ירעם הים · להרי׳ קול
בתחילה : כל עצי היער · כל
מלטוני החומות : מ׳

מסרח

ארבעים יכנו לא יוסיף · ארבעי׳
שנה אקוט׳ ואינון מן י״ד זוגין מן
כ״ב ר״פ לא נסבי׳ ו׳ ברישׁ תיבותא
ושאר קריאה נסבין ו׳ וסימניהון
במסרה רבתא במערכת אות
הוין · צ״ו שיר חדש ו׳וסים׳
יורדי הים ומלאו איים · שיר חד׳
הטיבו נגן׳ ויתן בפי שיר חדש׳
שירו לי׳ שיר חדש שירו לי׳ כל
הארץ · כי נפלאות עשה הושיעת
׳ אלהים שיר חדש אשירה לך ׳
הללויה שירו לי׳ שיר חדש׳
משפחות א״ בליש׳ וסים׳ ואחר
נפצו ל׳ מ׳ בתורה׳ זאת עבדת
משפחת הגרשני לעבד ·
הגרשני דאחרי המשכן ׳ ונשוא

בית אב דקהתי · וחברו דמרי ׳ אל תכריתו את שבט הקהתי · ותקרבנה בנות צלפחד · והעולה על רוחכם · והיה אשר לא יעלה מאת משפחו׳
הארץ · הבו לי׳ משפחות עמים דר״ה · הבו לי׳ תהלות · וכל אלה משפחות בני ומשפחות בני דכוו׳ בש״ב למשפחת וסימן ויקרבו ראשי׳
האבות למשפחת · וילך אבימלך בן ירכעל · וכל סדרא תליתא דר״ה בן ואהרן ובניו עד ויהי בני אולם דכוו׳ משפחת בש״ב משפחות וסים׳
ממשפחות בני קהת ואחיהם לכל משפחות יששכר · וכל תורת כהנים ויהושע דכוו׳ משפחות בש״ד משפחות וסים׳ נמס׳ בסדר במדבר פינחס ע״ש ·

הבו · טעם כבוד שמו הוא החרון מהוא נקרא שם על כן ובואו לחצרותיו : השתחוו׳ בבואם במנחה אל החצר ותהיה השתחויתכם בחיל ופחד : אמרו׳ ידבר עם
המביאים המנחה פיאמרו הגוי׳ בשובכם כי השם מלך והטעם כי השם יעמד את החרם על החרש וטעם אף תכון כי השם מלך כדרך הפך פור התפוררה ארץ ימוטו כל
מוסדי הרץ · ופתחו · בתת שלם והחרץ תתן יבולה והסדה יתן פריו וזהו יפלוז · וטעם ירעם העניי׳ העולים מהים או הכל דרך משל כי כל עולם יהיה בהסתקט ובטוח
בהרחות כדרך השם בחרון או על דרך כחת הפרים והמנגמים לפני המלך בבואו ממקום רחוק · וטעם כי בא השפטי פי׳ הרחמון כתו אל החצר החיכוכם אל העם : מ׳

ה׳ מלך תגל הארץ, הנדולה הטע׳ לעפ מחיכמו נרחה בעצמו כדקו מודע לבדיקי׳ כי כרך ומעפט מכון כסאו על דרך כי בצדקה יכון כסא: לם, דומה, הנזרו׳ היורדות מהשמים לשם היה המורפת מריחה ימית: הרימו, הטעם כמנהג הנפש ברדתו ובריקו׳ הם הסבות ולא יביכוס רק המסבילים והרוחים במריחה העין יחולו: הריס, על מעפט הנפש וטעם הריס הם המתנגדי׳ ואת׳ כמסו אפ׳ הפך התולר׳ וטעם ארון כי המתנגדי׳ ליכס חדוכי האר׳ בחמת: הגידו, ויפבי ממי׳ כי הס עופים דברי הפס: יבוסו, וטע׳ המתחון לו כדר׳ ובלחיה עפה יי׳ מפטי׳: ממעה, ים תומרי׳ כי כל אלהים הס המלאכים וטעם המתחוו לו להודות על כי בוסו כל עובדי פסל: ותפמח ביון, כי פס הכבור בהרחות מ מפפטיו לו יתברר כי אתה עליון על כל אלהי׳ בפמים ובארץ, תוכבי, הטעם הכה הפס מופט על כן אתס תוכבו מכאו כל הים רע ולא תנורו ממנו כי הפס לבדו הוא מומר תמידיו: תור, טעם זרוע אס זרע מעט יקבור הרבה, ולפרי לב פמחס, זרועה אס כן יפמאו הטעם כל העמחה הוא בפס: מזמור שירו ליי׳ סיר חרש, הוסיעה לו ימינו, כמו ותוסע לי זרועי, וטעם וזרוע קדמו מהיה כטויה ותניע למקום חפצו חולי זה המזמור על בימת הנגו: הודיע, לעיני כל הגוים: זכר, כנגר מקומות היפוב מהם מבעה גבולות בכפון ואחד בדרום: להמתי׳ הקול וכן פכחו ורננו: זמרו, בכנו, לבדו ובכנור וקול זמר: בחצוצרו, הוסיף מלת המלך כי כן מעפט היוכחים לקדושתו בבואו: ירעם, כדרך וירגזו החרים או הטעם כי בני מלו׳ יהיה בכל הארץ כהרו׳, הטעם כי בני חדם בפיוסת היס ובכעסת ובהרי׳ ירוכו: לפני, הכל ירוכו בבואו לפפוט החרץ: יי׳ מלך וירגזו עמים, מלת מלך תפרת לחרת מלך ועבד הכרובי: תכוט החרץ, כמו תרעם ולין חבר לו וטעם ירגזו עמים פהם הרמעי: יי׳, בעבור מהזכי׳ יוסב הכרובי׳ הזכיר כי מעוכתו בכיון: יודו, עב חלן העמים ופמך פס העב׳ הכבוד הנגלה על יד משה ליפרחל כי בכל הלפומות לין לפס פס כבוד ריק עס יפרחל לבדם: ועז, עז וכבוד הוא למלך פהוא חוכב מפפט מלת

תהלים

רשי

יי׳ מלך, בכמלו׳ המלוכה מיון מזרעו: תגל הארץ, זהו פלוי יחזקו בפמוס כל הארץ פלוי תעפה לך על יון כתיב כן: אם לפניו תלך, במלחמת נוג ומגוג דכתיב במלחמתו וכפפטתי אתו ברב ובדם ונגפס פוטף וחבלי שבים אם ונפריתיך ותחל, ביום ההוא יהיה רעש גדול על אדמת ישראל ורעשו מפניו דגי הים: כרוב כמשו, דכתיב ונהרסו ההרים ונפלו המדרגו׳ יבוסו כל עובדי פסל: דכתיב והאלילים כליל יחלוף: ברקיו, זהרורין לעון למען היות לה ברק מרוטה: ותחל: לעון חול כיולדה: כרוכו, כפעם: המתגלגלי׳ המתפחדי׳ לעפ: מפפטיך, בקמתך: חור זרוע לבדיק: זרוע׳ מתם מוכנת לכמוח להם: פירו ליי׳ כל חגם לפתיר: כפרות ימחאו כף, הכבידום דברו בלפון מהזון פומעת לא מיהה לכהרו כף אל לפון פמחה וחדוה: ירגזו עמי׳, מ״ב כמלחמ׳ נוג ומגוג וגז ירגזו עמי׳ כעכין פב׳ וזאת תהיה המגפ וגו׳: תכוט, לפון כטיו רגלי: ועז מלך, מוסב על מקרח העליון: יודו שמך, יודו את עז מלך החוהב מפפט: אתה כוננת מיפריס, פפריה ומומת פלוס בין הכפים: כוננת בחמרך כי תריפה חמור מוכיח רובן וגו׳ כי תכעב פור תוכיב ומי הוא מירפה את מוכח נומל לו חפד פלא ידבכו לבו לחבקו ולכפקו תכחומיך: בעמור

מסרה

קריא׳ דכמ׳ מפני יי׳, זרוע ג׳ בליש׳ וכל חד לית דכוו׳ וסימן זרוע ל וכי יפול מנבלתם עליו. זרועיה ל כי כארץ תוציא צמחה ובנגה, זרע ל אור זרע לצדיק, אנך, צח מזמור ב׳ בטעם בס׳ פרא וסים׳ מזמור שיר חנכת חבית. שירו ליי׳ שיר חדש, לבית ישראל ד׳ דסמיכי בקריאה וסימן חסדי יי׳ אזכיר תהלו׳ יי׳ כעל כל. כי כה אמ׳ לבית ישראל דרשוני והיו, כי כה אמ׳ אדני יי׳ העיר היוצאת אלף, זכר חסדו ואמונתו, וכל יחזקאל דכוו׳, וקיל שופר ב׳ בקריאה וסימן ויהי קולות וכרקי׳ ועכן כבד על ההר וקול שופ׳. וקול שופר לא נשמע, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יי׳, אנך, צט על כל העמים ב׳ וסימן פני הלוט הלוט. יי׳ בציון גדול ורם הוא. וכל מגלה רכוו׳, אחב ט׳ וסים׳ נמסר בריש שמואל, והשתחוו ד׳ וסים׳ נמכר בסדר בא ויחזקאל סימן בו׳,

צז כדונג ג׳ בפתח ואקמץ וסים׳ כדונג מפני האש דמיכה׳ הרים כדונג נמסו׳ היה לבי כדונג, הדין דידן דמזמורא פתח׳ מפני יי׳ וסים׳ המוסרים מלפני יי׳. ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי׳ כ׳ בו׳. כי מלפני יי׳ הוא ברוח כי הגיד, אז ירננו עצי היער דה׳. ובזאת עליך קצף׳ ולא נכנע דאמון דה׳: הרים כדונג נמסו׳ וכל אוריתא דכוו׳ במ׳ ויתחבא האדם ואשתו מפני׳ ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם, וכל שאר

צז
א יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ
יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃
עָנָן וַעֲרָפֶל
סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃
אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו׃
ג׳ ח׳ הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל
ה הָאָרֶץ׃ הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי
יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ הִגִּידוּ
הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים
כְּבוֹדוֹ׃ יֵבֹשׁוּ כָל־עֹבְדֵי פֶסֶל
ז הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ
כָּל־אֱלֹהִים׃ שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן
וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ
יְהוָה׃ כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־
הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
ט׳ נ׳ נכו׳ אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת
חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ אוֹר
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃
שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר
א קָדְשׁוֹ׃ צח מִזְמוֹר
ב׳ בטע׳ נכו׳ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
ב עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃
הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם
גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃ זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ
לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת
ד יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃ הָרִיעוּ לַיהוָה
ה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃ זַמְּרוּ
לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃
ו בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי
כ׳ כתו׳ מיכו הַמֶּלֶךְ יְהוָה׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל
ז וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד
ח הָרִים יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא
לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְ
ט עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ צט
ב׳ וכל מגלה דכו׳ יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים א
ז תָּנוּט הָאָרֶץ׃ יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם
ב׳ וכל מגלה דכו׳ הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃ יוֹדוּ שִׁמְךָ
ג גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃ וְעֹז מֶלֶךְ
ד מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃
ה רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃

יי׳ מלך תגל הארץ, הנדולה הטע׳ לעפ מחיכמו נרחה בעצמו כדקו מודע לבדיקי׳ כי כרך ומעפט מכון כסאו על דרך כי בצדקה יכון כסא: לם, דומה, הנזרו׳ היורדות מהשמים לשם היה המורפת מריחה ימית: הרימו, הטעם כמנהג הנפש ברדתו ובריקו׳ הם הסבות ולא יביכוס רק המסבילים והרוחים במריחה העין יחולו: הריס, על מעפט הנפש וטעם הריס הם המתנגדי׳ ואת׳ כמסו אפ׳ הפך התולר׳ וטעם ארון כי המתנגדי׳ ליכס חדוכי האר׳ בחמת: הגידו, ויפבי ממי׳ כי הס עופים דברי הפס: יבוסו, וטע׳ המתחון לו כדר׳ ובלחיה עפה יי׳ מפטי׳: ממעה, ים תומרי׳ כי כל אלהים הס המלאכים וטעם המתחוו לו להודות על כי בוסו כל עובדי פסל: ותפמח ביון, כי פס הכבור בהרחות מ מפפטיו לו יתברר כי אתה עליון על כל אלהי׳ בפמים ובארץ, תוכבי, הטעם הכה הפס מופט על כן אתס תוכבו מכאו כל הים רע ולא תנורו ממנו כי הפס לבדו הוא מומר תמידיו: תור, טעם זרוע אס זרע מעט יקבור הרבה, ולפרי לב פמחס, זרועה אס כן יפמאו הטעם כל העמחה הוא בפס: מזמור שירו ליי׳ סיר חרש, הוסיעה לו ימינו, כמו ותוסע לי זרועי, וטעם וזרוע קדמו מהיה כטויה ותניע למקום חפצו חולי זה המזמור על בימת הנגו: הודיע, לעיני כל הגוים: זכר, כנגר מקומות היפוב מהם מבעה גבולות בכפון ואחד בדרום: להמתי׳ הקול וכן פכחו ורננו: זמרו, בכנו, לבדו ובכנור וקול זמר: בחצוצרו, הוסיף מלת המלך כי כן מעפט היוכחים לקדושתו בבואו: ירעם, כדרך וירגזו החרים או הטעם כי בני מלו׳ יהיה בכל הארץ כהרו׳, הטעם כי בני חדם בפיוסת היס ובכעסת ובהרי׳ ירוכו: לפני, הכל ירוכו בבואו לפפוט החרץ: יי׳ מלך וירגזו עמים, מלת מלך תפרת לחרת מלך ועבד הכרובי: תכוט החרץ, כמו תרעם ולין חבר לו וטעם ירגזו עמים פהם הרמעי: יי׳, בעבור מהזכי׳ יוסב הכרובי׳ הזכיר כי מעוכתו בכיון: יודו, עב חלן העמים ופמך פס העב׳ הכבוד הנגלה על יד משה ליפרחל כי בכל הלפומות לין לפס פס כבור ריק עס יפרחל לבדם: ועז, עז וכבוד הוא למלך פהוא חוכב מפפט מלת

צז כדונג ג׳ בפתח ואקמץ וסים׳ כדונג מפני האש דמיכה׳ הרים כדונג נמסו׳ היה לבי כדונג, הדין דידן דמזמורא פתח׳ מפני יי׳ וסים׳ המוסרים מלפני יי׳. ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי׳ כ׳ בו׳. כי מלפני יי׳ הוא ברוח כי הגיד, אז ירננו עצי היער דה׳. ובזאת עליך קצף׳ ולא נכנע דאמון דה׳: הרים כדונג נמסו׳ וכל אוריתא דכוו׳ במ׳ ויתחבא האדם ואשתו מפני׳ ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם, וכל שאר

א יי׳ מלך תגל הארץ, זהו פלוי יחזקו בפמוס כל הארץ פלוי תעפה לך על יון כתיב כן: אם לפניו תלך, במלחמת נוג ומגוג דכתיב במלחמתו וכפפטתי אתו ברב ובדם ונגפס פוטף וחבלי שבים אם ונפריתיך ותחל, ביום ההוא יהיה רעש גדול על אדמת ישראל ורעשו מפניו דגי הים: כרוב כמשו, דכתיב ונהרסו ההרים ונפלו המדרגו׳ יבוסו כל עובדי פסל: דכתיב והאלילים כליל יחלוף: ברקיו, זהרורין לעון למען היות לה ברק מרוטה: ותחל: לעון חול כיולדה: כרוכו, כפעם: המתגלגלי׳ המתפחדי׳ לעפ: מפפטיך, בקמתך: חור זרוע לבדיק: זרוע׳ מתם מוכנת לכמוח להם: פירו ליי׳ כל חגם לפתיר: כפרות ימחאו כף, הכבידום דברו בלפון מהזון פומעת לא מיהה לכהרו כף אל לפון פמחה וחדוה: ירגזו עמי׳, מ״ב כמלחמ׳ נוג ומגוג וגז ירגזו עמי׳ כעכין פב׳ וזאת תהיה המגפ וגו׳: תכוט, לפון כטיו רגלי: ועז מלך, מוסב על מקרח העליון: יודו שמך, יודו את עז מלך החוהב מפפט: אתה כוננת מיפריס, פפריה ומומת פלוס בין הכפים: כוננת בחמרך כי תריפה חמור מוכיח רובן וגו׳ כי תכעב פור תוכיב ומי הוא מירפה את מוכח נומל לו חפד פלא ידבכו לבו לחבקו ולכפקו תכחומיך: בעמור

מסרה

קריא׳ דכמ׳ מפני יי׳, זרוע ג׳ בליש׳ וכל חד לית דכוו׳ וסימן זרוע ל וכי יפול מנבלתם עליו. זרועיה ל כי כארץ תוציא צמחה ובנגה, זרע ל אור זרע לצדיק, אנך, צח מזמור ב׳ בטעם בס׳ פרא וסים׳ מזמור שיר חנכת חבית. שירו ליי׳ שיר חדש, לבית ישראל ד׳ דסמיכי בקריאה וסימן חסדי יי׳ אזכיר תהלו׳ יי׳ כעל כל. כי כה אמ׳ לבית ישראל דרשוני והיו, כי כה אמ׳ אדני יי׳ העיר היוצאת אלף, זכר חסדו ואמונתו, וכל יחזקאל דכוו׳, וקיל שופר ב׳ בקריאה וסימן ויהי קולות וכרקי׳ ועכן כבד על ההר וקול שופ׳. וקול שופר לא נשמע, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יי׳, אנך, צט על כל העמים ב׳ וסימן פני הלוט הלוט. יי׳ בציון גדול ורם הוא. וכל מגלה רכוו׳, אחב ט׳ וסים׳ נמסר בריש שמואל, והשתחוו ד׳ וסים׳ נמכר בסדר בא ויחזקאל סימן בו׳,

משה ב"ף וסימן משה עבדי מת ועתה קום עבור, משה עבד יי' ובני ישראל הכום, משה ואהרן בכהניו ושמואל, עדותיו ה"בלישׁ ד"חם ו"א כ"ל וסימ' שמר תשמרון את מצות יי' אלהיכם, כל ארחות יי' חסר, וינסו ויתרו, בעמוד ענן ידבר, אשרי נוצרי, ק"לתורה ל' וחד לתורה, הוא אלהים ד"וסימן ונשמע ויפס לבבנו,

רשי

בעמוד ענן ידבר אליהם, לפי פס
פעמו וזה הוא שנאמר הים ראה
הרועה ותפנכה לות' ותאמרנה
ים תרועה הענן קטור על פתחו
כדל"ת ויש לפרש יהיה הענן: פתרו
פרושיו וחק נתן למו, וחק לשון
נתן למו: ז' נוסף, פון ישראל,
היית להם, בשבילם: וכוקם,
היית על עלילותם מפה ואהרן
בפעמו כי התורני פעמו על פלח
הרוך בכיו ברך טוב' תת בחור
ו כי קדום יי' אלהינו על לשון מדרש עם הכריזו הוא מקדם
בעולם וכן הוא אומר וקדם בכבודו בבוקרו: מזמור לתודה,
להודיה לאומרו על זבחי התודה
: עבדו את יי' בשמחה, וכל כך
למה דעו כי יי' הוא האלהים כשתעלם מכם פעולתכם תכל
עובדי ע"ז אין להם לעבוד בשמחה מחין מפלמין מכר: הוא עשנו
ולו, כשלא היינו בעולם, בתור בהודייה, ועד דור ודור,
קיימת תמוכתו כל לשון נחת ותמוכה תמכת הבטחה ממחיין ומבטיח לבטחתו: חסר ומפעם לפעמ', כשאתה עושה עמי חסד לקלסך ברוך הטוב והמטיב וכשאתה עושה בי מפעם לכי לפעמ' ברוך דיין האמת כיון כך וכיון כך לך יי' לאחרה: תפכילה לתן לב על דרך התמים: מתי תבא אלי, הדרך היפר להתהלך בה ואתהלך בתום לבבי אף בקר' ביתי בהפך כמו בפרהסיה: סטים, לשון כי תסטה אחרי לפור מן הדרך ריפ"עולמכם בל' : רע לא אדע, לא אחב לע תכיר ברבר רע: תותו לא תוכל, פיהא תכיריו מלא הלמיד ממעשיו: לבקרי, תמיד, מדי יי' יום אכריית מעט מעט רפעי יפרילא המחויבין מיתה:

תפלה

משֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם: ג' לי"ת
בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֶּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עָנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִית לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: ק
מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ: קא
לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה אֲזַמֵּרָה: אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלַי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם־לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי: לֹא אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־בְּלִיָּעַל עֹשֵׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי: לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא אֵדָע: מְלוֹשְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ־עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אוֹתוֹ לֹא אוּכָל: עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי־אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי: לֹא־יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי: לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אֶרֶץ לְהַכְרִית מֵעִיר־יְהוָה כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן:

ג' ליתר לתורים
ד'
ה' ולי' ק'
ג' ג'
ל' ויתר עוד דר
א' א'
ד' כתי' ו' כ'תר כתיב ס"ן
יתיר ו"ו
כ"ו ח"ל

עֲמּוֹ: עֵינַי בְּקֹשְׁטִי אֶרְעָא לְמִיתַב בְּמָחִיצַת צַדִּיקֵי דַּאֲזַל בְּאוֹרְחָא שְׁלִים הוּא יְקוּם עִם שַׁמָּשַׁי: לָא יְתִיב בְּמִצַע בֵּירִ מוֹקְדָשִׁי עָבֵיד נְכִילוּ דִּי מְמַלֵּל שִׁיקְרִין לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאִתְכּוֹנָא קֳבֵל עֵינָי: לְעַלְמָא דְאַמְתִיל לְנְהוֹר צַפְרָנָא אֶמְגַּר כָּל רִישְׁעֵי אַרְעָא לְשֵׁיצָאָה מִן יְרוּשְׁלֵם כַּרְתָּא דִּי כָל עָבְדֵי שָׁקָר:

ג' ליתר
ל' ויתר עוד דר
ד'

ויי' אלהים אמת, דעו כי יי' אלהים, ויאמר יי' אלהי אבותינו, ולא חד מן שו"ר דכתיב לא וסי' נמסר בסוד ביום חשמיני ק"א לדוד מזמור ז' וסי' נמס' בתלים ס' ב"ר, עשו ד' נ' כתיב ה' וא' כתיב ו' וסימן ולא נשתנו לנשק, ואתם חשבתם עלי, עשה סטים שנאתי, עשה צדק ומשפט, קדם כתי' ו"ו, ועי"ן חס' דא"תקשינא בחא עכ"א בי"מיה ס"מן כ"ב ונם במס' ביבתא בעו"ך עשה, לבקרי' ד' וסימ' היה זרועם לבקרים, לבקרים אצמית, ותוכחתי לבקרים, חדשים לבקרים, וא' לבקרים ולרנעים,

אבן עזרא

תפלה לעני · יש אומרים כי זאת התפלה חברה ממכיל כפל ביד חויבו והכנין מהיות הדרך סבובות על למון תכמי הנלות והעד כי בכה ו׳ כיון גם תכת׳ זאת לדו׳ לאחרון ומלת יעטוף כמו התעופף ברעב וטעם יספוך מיספוך כל מיס מים בלבו: ו׳׳ו׳ זאת תחלת התפלה וידוע כי כל תפלה יפתח רק הטע׳ מיריתו בני חרס כי כפתח׳ תפלתו: ג׳ דרך תפל כי כן הארם בהסתירו פניו ולא ירחה רק׳ יפתח על כן הטה חלי לחנך: כי׳ דרך תפל כחילו ימין הופתו כעבין כדרך׳ כלו כעבין כלו ומלת כמוקד פתיס ובחרו במו וחרים כחפת׳ כדרך תמרום סלוחם בעבמותי כי רוב כעבו על חויבו חמס גופו עד סכחרו עבמיו סהם בתולדת קרו: הוכה · הטעם כדרך יומס הפמם לו יככ׳ היתה חרפ׳ הכר כפתח פיכה הפעב ויבם כן סב לבו סי פרה ליחת התולדת מהלב חם׳ בה הדבק חנפעם עם חבער ולח יוכל לחכול לחס כי הוח מבע בלח מחכל והטעם כפול כי המחכל מחלוף מהוף יבוח חלקים ככב׳ מים פיולך החויר וזס׳ יודע בחכמ׳ המזלו: מקול · מרוב כעקתי כחם בעדי וזה הוח דבקה עבמי לבעדי: דמיתי לקחת׳ מתוך ובלוח ממו׳ גם הו׳ בת׳ן רק הקוף כמחיכו מתוך קמוב׳ ככתוב כמו סהו׳ מתחלפין: מפכי · תוד כי נער יד המוב עליו נעבד מזעמתו: כי נפחתי כדרך חפלתי ימרו׳ חפרת ימרו׳ ג ימי׳ כחפר חפלתי ימי והלכו קבו ימי והלכו במהרים וכטוי תחר כמו עבוס מהבל מיד יטה: ונחתי · הטעם מחת בלח מבוי על כן מלת תעב כי כל תכוע׳ מכוי הוח וככה בפלוך מהוח בעמים והעב׳ חולי תעמידנו

קכ שיחו ב׳ וסימן את חאיש ואת · תפלה לעני כי יעטף · והוכח ג׳ וסים׳ ברית פנחס · וייבש נ׳ב׳ מל וא׳ חכר וסימן וייבש הנחל · ותך את הקיקיון וייבש וחד חס׳ ויבש לבי · בודד ג׳ בקריאה ומל׳ וסימן ואין בודד בטועדיו · פרא בודד לו · כצפור בודד על גג · ותשליכני ב׳ חד ל״ם וחד סוף פסוק וסימן מפני זעמך וקצפך

רשי

תפלה לעני · ישרחל סהס עם עני: כי יעטף · בהתעטף כפש בבדה: כחרו · הכון מממת כמו כעפו כוקבו כוקבו והוח לשון עובב כמו ועכתי חרס מני חורב כחר תפוח: לקחת · פס עוף הוח: ככום חרבות · פס עוף כמו חת הכום ות המלך היכסוף · חרבות תדברו דמיתי לקחת מדבר כך חנו נדודים מתקומנו לגלה בבולם: מקדתי · התבוננתי בעבמי והנני כצפור הכודר על גג יוסב לברו בחין זוב בודד יוסב בדד: מהללי · המקלוכפים בי לשון הוללות: כי כפבעו · ריחו כרעתי וכפבעים בי וחמרים סם לח יחרע בי כמו פחירע ליסרחל כה יעפס לי כמו ליסרחל: בככי מפכתי · ברמפה מזנתי: כי נפחתני · תחילה והנבהתני ועתה ה המלכתני מפמים חרץ וחס לח נפחתני תחילה לח חית׳ חרפתי רבה כל כך: כבל כטוי · לפת ערב כפהכללו׳ מוטי וכפחפיכה חין נכרי׳ שח כלים והולכי ונחתי · חפר לעולם תפב וכפבעת לבו כך כפס פחתה קיים ים עליך לקייפנו לפי׳ חתה תקום תרחם ציון כי עת לחנכ׳ כי כך הבטחת כי יי׳ה כי חזלת יד והרי חזלת יד: כי רבו · חהבו לף חת חבני׳ וחת עפריה ומדרם חגרים כפיכ׳ יכופיה ובלותו כפהו עתה׳ מחבני ירושלם ועפריה לבנות להם פס בבבל בית הכנפת · וירחו גוי׳ חת פמך כפתוסיפ חת עמך: הפרע · המופך כמו כפק׳ פבר יפוערו ל״ח ערער הרום ונפחת כמו ערו ערו: תכתב זאת · כך יחתרו רוחי היפופה תכתב היפופה הזחת לפפר חותה לדור חחרון: ועם נברח · פנעפה בריה חדפה לבלת מעברות לחירות מלופל לחור גדול: חל חרץ הביט · לרחות בעוני עמו: תמותה · חולה למו׳ חכמו׳ יכידת בלע׳ עבה

צַלּוֹתָא עַל מַסְכֵּינָא אֲרוּם מִשְׁתַּלְהֵי וּקְדָם יְיָ יְיֵמַר צְלוֹתֵיהּ: יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי וּפִגְיוֹנוֹתִי לְקָדָמָךְ תֵּיעוֹל: לָא תְסַלֵּיק שְׁכִינְתָךְ מִנִּי בְּיוֹם עַקְתִי אֲצֵי לָוָתִי אוּרְנָךְ בְּיוֹמָא דְּאֶקְרֵי סַרְהִיב עֲנִי יָתִי: אֲרוּם אִשְׁתְּיִצִיאוּ חֵיךְ תְּנָנָא יוֹמֵי וְאֵיבָרֵי הֵיךְ פַּתְפָּא חֲרָרָן: לְקָא חֵיךְ עִשְׂבָּא לִיבִּי אֲרוּם אִיתְנַשֵּׁיתִי מִן קֳדָם אוֹרַיְתָא אוּלְפָנִי: אִידְמֵית אִידְבַק גַּרְמִי לְבִשְׂרִי: אִידְמֵית לְקִקְתָא דְּמַדְבְּרָא חֲוֵית הֵיךְ קִיפוֹפָא דְּבְאַרְעָא נְגוּבְתָא: שָׁקֵדִית כַּד לֵילְיָא וַהֲוֵיתִי הֵיךְ צִיפַּר דְּפָרַח וְנַיֵּיד בִּלְחוֹדֵיהּ עַל אֵיגָרָא: כָּל יוֹמָא יְחַסְרוּן לִי בַּעֲלֵי דָּבָבִי מַחֲלָעֲנַי בְּמֵימְרֵי קְיָימוּ מָגֵן: אֲרוּם אֲפָרָא הֵיךְ מְזוֹנָא סָעֲדִית וְשָׁקִיתִי בִּבְכוּתָא מְזִגִית: מִן קֳדָם רִיגְזָךְ וְקִיצְפָּךְ אֲרוּם נְטַלְתַּנִי וְטַלְקַתָּנִי: יוֹמֵי חֵיךְ טוּלָא דְיַצְלֵי וַאֲנָא חֵיךְ עִשְׂבָּא אִיבַשׁ: וְאַתְּ יְיָ מָרוֹרָךְ לְעָלַם בְּשְׁמַיָּא מֵתִיב וְדָרָךְ לְדָר וְדָר: אַתְּ תְּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן אֲרוּם עִידָן לְטַחוּסָהּ עַלָּהּ אֲרוּם אָתָא זִימְנָא: אֲרוּם רָעוּ עַבְדָךְ יָת אַבְנָהָא וְיָת עַפְרָהָא יְחַסְיוּן: וְיִדְחֲלוּן עַמְמַיָּא יָת שְׁמָא דַיְיָ וְכָל מַלְכֵי דְאַרְעָא יָת יְקָרָךְ: אֲרוּם אִיתְבְּנֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ קָרְתָּא דְצִיּוֹן אִתְגְּלִי בִּיקָרָא: אִתְפְּנִי לְוַת צְלוֹתֵיהּ דְמִצְטָרְיָאן וְלָא בְּסַר יָת צְלוֹתְהוֹן: תִּתְכְּתֵב צְלוֹתָא דָא לְדָר בַּתְרָאֵי וְעַמָּא דְעָתִיד לְאִיתְבְּרָאָה וְשַׁבַּח יָהּ: אֲרוּם אוֹדִיק מִשְׁמֵי מְרוֹמָא דְקוּדְשֵׁיהּ יְיָ מִן שְׁמַיָּא לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל: לְמִשְׁרֵי בְּנָיָא דְמִסְתִּירִין לְמֵיתוֹרָתָא: לְמִשְׁמַע אֲנִיקוּרְתָא

קכ

א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצַּר־לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי: יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלְּשׁוֹן רְמִיָּה: מַה־יִּתֶּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָּךְ לְשׁוֹן רְמִיָּה: חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם־גַּחֲלֵי רְתָמִים: אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר: רַבַּת־שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי עִם־שׂוֹנֵא שָׁלוֹם: אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה:

קכא א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

קכב א שִׁיר לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית־יְהוָה נֵלֵךְ: עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם: יְרוּשָׁלַ͏ִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו: שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה: כִּי־שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד: שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ:

קכג א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעֲג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹת:

קכד א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים: בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

קכה א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת הַבּוֹטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט לָעַד יֵשֵׁב: יְרוּשָׁלַ͏ִם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם: הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם: וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

כי נשאתני · ותשליכני מצולה כלב ימים ונהר יסובבני · אתה ו׳׳ן ה״פ בסיפרא וסימן אתה יי׳ תשמרם תצרנו מן הדור · לא תכלה רחמיך ממני · אתה ירך גוים הורשת · מלכי אלהים · אתה סתר לי מצר תצרני · אתה ידעת חרפתי · אתה פוררת בעד · אתה רצצת ראשי לויתן · אתה הצבת כל גבולות ארץ · אתה נוצרתו אתה · אתה בקעת מעין ונחל · אתה האל עושה פלא · אתה מושל בגאות חים · אתה דכאת כחלל רהב · אתה תקום תרחם ציון · אתה צוית פקודיך · וא׳ באיכה אתה יי׳ לעולם תשב ·

לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ
בִּירוּשָׁלָ‍ִם׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו ג׳
וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃ עִנָּה
כ ה בַדֶּרֶךְ כֹּחוֹ קִצַּר יָמָי׃ אֹמַר אֵלִי אַל־ סימן ק׳
תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים ש
שְׁנוֹתֶיךָ׃ לִפְנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה יֹאבֵדוּ כ׳ ת׳ ה׳ ל׳
וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבּוּשׁ ג׳
תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה הוּא כ׳ תחליפים
וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃ בְּנֵי עֲבָדֶיךָ
יִשְׁכֹּנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃ כ׳ ולמ׳
קג לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־ א
יְהוָה וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃ ה
בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי
כָּל־גְּמוּלָיו׃ הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֹנֵכִי ה
הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי׃ הַגּוֹאֵל ה׳ כ׳ ולמ׳
מִשַּׁחַת חַיַּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים ה
ח׃ הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ ה׳ ט׳ ראפ׳
כַּנְּשָׁר נְעוּרָיְכִי׃ עֹשֶׂה צְדָקוֹת יְהוָה ה׳ ה׳
וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־עֲשׁוּקִים׃ יוֹדִיעַ ב׳
דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל ע
עֲלִילוֹתָיו׃ רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד׃ לֹא לָנֶצַח
יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר׃ לֹא ה
כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַּעֲוֹנֹתֵינוּ ה׳ ה
גָּמַל עָלֵינוּ׃ כִּי כְגֹבַהּ שָׁמַיִם עַל־ ל׳ בנפיש׳
הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו׃ ויתיר רעב

רשי

לסיפר בציון שם יהוה ותהלתו בירושלם׃ בהקבץ עמים יחדו ומלכות לעבד את יהוה׃ ענה בדרך כחו קצר ימי׃ אמר אלי אל תעלני בחצי ימי בדור דורים שנותיך׃ לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים׃ המה יאבדו ואתה תעמד וכלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלפו׃ ואתה הוא ושנותיך לא יתמו׃ בני עבדיך ישכונו וזרעם לפניך יכון׃

קג לדוד ברכי נפשי את יהוה וכל קרבי את שם קדשו׃ ברכי נפשי את יהוה ואל תשכחי כל גמוליו׃ הסלח לכל עונכי הרפא לכל תחלואיכי׃ הגואל משחת חייכי המעטרכי חסד ורחמים׃ המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר נעוריכי׃ עשה צדקות יהוה ומשפטים לכל עשוקים׃ יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו׃ רחום וחנון יהוה ארך אפים ורב חסד׃ לא לנצח יריב ולא לעולם יטור׃ לא כחטאינו עשה לנו ולא כעונתינו גמל עלינו׃ כי כגבה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו׃

יתעי ולא לעלם ינטור דבבנו לא כחובנא עבד לנא ולא כעוויתנא שלים לנא׃ אדום היך גביהין שמיא מעילוי ארעא תכדין גבר טוביה על דחלוי׃

צדקות ודובר משרים׳ אך בי׳ לי לאמר׳ כי צדיק י׳ צדקות אהב׳ עשה צדקות י׳׃

עכס בדרך כחי׳ חוזר לקבלם הרחמן כי כפיתני ותמליכני ימי ככל נטוי׃ עכס בדרך׳ חויבי כחי׳ לומר׳ לי׳ ולי׳ חלני׳ תתיב׃ ז תעלני בחצי ימי׳ חלק תפלין לומנו להמתידנו מן ח התרמית בוד חויביכו בחצי ימיכו ומיכו ומה הם ימיכו כל ימות דורי׳ פנותיך הבטחת לקיימכו לפניך כמו מחזור בפוף ה המזמור ופנותיך לא יתמו וזרע עבדיך לפניך׳ לפנים׳ מתחילה׳ כלכום תחליפם׳ כחרם הסופך לכומו לפומטו׃ ואתה הוא העומד ויקיים׃ ברכי נפשי׳ חמשה ברכי נפשי ים כאן ככנד חמשה עולמות מהחרם דר בהם כמו שאמרו רבותינו במסכת ברכות גר בחצי חמו יוכן מצדי חמו וכן כלם׃ תתחדש ככנר כעוריכי׳ ככנר חזה ממחדם כנפים וונוצ ת מעכס לפכה וים מדרש חנדם על מין ככר שכמתזקין חוזר לנעוריתו׃ יודיע דרכיו׳ תודיע דרכיו למעכה׃ זכור

לכפר׳ הכה זאת את היסועה׃ בהקבץ׳ כדרך ולעבדו שכם אחד׳ עכה׳ זה המשורר ידבר על לעון חכידים בגלות בארץ מרחקים בבא את היסועה שיעזרו קדם שיגיעו אל ירושלם וידוע כי עיכוי הדרך יקצר ימי החדם׃ לומר׳ זה יאמר כל אחד מן החסירים הרחוקים הכחורים כי ידוע כי הגוף שהוא מן העפר הוא כלי לנפשות העליונה שהוא משמי השמים ובהפרדה מעל הגוף תשוב לשמיה וכן כתוב ורוח תשוב אל האלהים אשר נתנה וזה טעם אל תעלני וטעם בדור דורים חולי ויבדה עליו רוח ממרום לעזרהו עד מלת ימות בחצי ימיו חולי ירחם בטוב׃ לפנים׳ טעם שנותיך לעולמי עד רק אין כח בלעון רק לדבר כדרך בני אדם וטעם לפנים כי אתה קדמון לפני הארץ שיקדתה והטע׳ שהוא מוכן לשמי השמים בראשית ב גמורות׃ ומעשה ידיך שמים׃ שהוא הקרוב׃ המה׳ חמרו חכמי שקול הדעת כי משפט שמים וחיקותם יסורו והשם יחדם שמים חדשים וארץ חדשה והם כריכים לפרש דברי ירמיהו שכתב שם ימומו החוקים האלה ודברי דוד שמעמידם לעד לעולם אין כתן ולא יעבור זר׳ יהור׳ כן דוד ה המדקדק הרחמן שהיה בארץ מערב אמ׳ כי הכללים שמורי׳ לעד לעולם והפרטים יאבדו והכתוב כי זאת הארץ היא הישבת ומעשה ידיך שמים הוא הדקיק והם עומדים בכללם ואובדים ב בפרטים׳ על כן אמר המה יאבדו׳ והכללי׳ שמורים וזה שיאמר כי שמים כעשן כמלחו והארץ ככגד תבלה על ה הפרטים אמ׳ היופיים מן הכלל כי הם מתחנים ואובדים רק הכללים שהם החוקי העמידם אף ולא יעבר והארץ לעולם עומדת׃ ואתה׳ הוא בחמת ואין זולתך׃ ובנותיך לא יתמו׳ אין להם תכלית וקץ׃ בבני׳ כדרך ואמר וי׳ מעולם ועד עולם על ירואיו וצדקתו לבני בנים׃ לדור ברכי נפשי את וי׳׳ היא הנשמה העליונה וכל קרבי יקרוי הגוף שהוא הנשר ומלת ברכי מפרשת אחרת וכן הוא ברכי נפשי את וי׳ וברכי כל קרבי אח שם קדשו והנה הזכיר שם העצם שהוא הנשוד עם הנפש שהוא הנשוד כי הנשמה הוא כשוד הגוף כי אין הגוף נחשב לתלמוד רק בעבור הנפש׳ על כן הזכיר בגלוי שם העצ׳ עם הנפש והשם עם הגוף כי כן כתו׳ וכל קרבי שהם מן הגוף אח שם קדשו ולא הזכיר עם הקרבים שם העצ׳ בגלוי רק בהעלם׃ ברכי׳ הזכיר הרחמן שהיה חייבת לברכו בעבור כבודו והמני בעבור שהטי׳ לא כתוב הזכיר ז תעכחי כל גמוליו מגמלך או הזכיר פעמי׳ זמן יחר ורבץ אחר רבץ׃ הסולח׳ הטע׳ כי בעבו׳ עונו היה בן מות והשם הוכיחו בתחלואי׳ ליסרו לטוב להנחם על עונו ויפריהו מעשות ברברי תלונות׳ ויזר עוכיכי כיזר ותחלואיכי נוקף דרך כחות׃ הגואל׳ כמה פעמים היה מוכן למו וחשב בחלוי מיתות וטעם המעטרכי שכהלו בחלוי לאט בחסד וברחמים׃ המשביע׳ הטעם כי הרופא הוא השם לבדו והוא המשביע לו על דעת אדם רופא מיאכל כך ולא יאכל כך וטעם המשביע כי משפט החולה לזכם חייתו לחם ופי׳ עדיך פיך כמו עדיו לבלום ולפי דעתי כאחר הנשם בכוד לגוף כן היא כמו ערי והנה הטעם המשביע בטוב נפשך ככנר תשבע נפשי׳ וטעם תתחדש ככנר נעוריכי אמר רבי משה כי הוא חשר יור כדרך ותעשי הרעות ותוכל וים לומרים כי הנשר כל מה שיגדל ויבוא בימים תגדל עשיתיו וכן הוא תתחדש בם עצמות הנעורים ככנר ויכון היות מלת נעורים כמו נשים וכן תתחדש כדרך בנות נעדיה עלי סור וחזכיר כעוריכ בחלוי כמו ימות לימי עלומיו׃ עשה׳ זאת היא הברכה שיגיע בחמונת חלב כי השם עושה צדקות הוא ופריק בכל דרכיו וטעם זה בעבור שהזכיר התחלואי׳ הזכיר השם בפרק ותמונה עמו והנה הזכיר כי יעשה דין פרק שם יעות החדם דרך יפר ותוכח במכוכ וזה הוא מי שהוא חייב לבורחו וכן ברוחים לברוחים כמו שהשם מעשה על כן ותעשטים לכל עשוקים׃ יודיע׳ עתיד תחת עבר כדרך יעשו ענל בחורב והדרכים שם הנזכרים בפקוק ויעבור י׳ על פניו׃ לבני ישראל עלילותיו׳ בוד משה׃ רחום׳ הזכיר שהשלם עשרה תדות שם שבריך לו על דבר תחלואיו כאחר שעשה משה בעת תפלתו כי לא הזכיר רחום וחנון ולא י׳ נוכר חסד לאלפים וכבר פירשתי הטעם במקומו ודוד הזכיר רחום וחנון לדרך לפים ורב חסד והזכיר נוכר חסד לאלפים וזהו וחסד י׳ מעולם ועד עולם על יריאיו והזכיר נוקף עון ופשע וחטאה וזהו לא כחטאינו ולא כעוונותינו הרחיק מחכנו את פשעינו וטעם רחום מיתכן עלילות לשמור עברו טרם בוא הרעה עליו חנון להוסיפו בעקבו חלוי וארך לפים להחריך לו ורב חסד שלא יפסיק חסדו׃ לא׳ יריב׳ עם החוטאים ולא יטור לעבים כי נוטר הוא לאויביו׃ לא׳ פתף דוד עמו לחריס כי עם הכל יעשה חסד והנה טעם חסדו פי׳ רב חסר׃ כרחוק

כרחוק, טעם הרחיק כמה פעמים עשה כן במובנו לעיל: כרחם, פי׳ רחום וחנון יי׳ וטעם על יריאיו כמו ורחמתי את אפר חרחם: כי, יכירנו, תולדתנו וזה כולל
לכל אפר הזכיר כי הוא נופח עון ופעם ותחטאה ותחבר מלת לפניו וכן הוא זכור הוא לפניו, וטעם כי עפר אנחנו כי העכמות הם מוסדות הגוף והם קרוב ויבשות
כמתכונת העפר: לעולם, ועוד כי ימי חדש מעטים וירמה זמן הילדות לניץ: כי רוח תעבור בניץ ותיבשנו וכאילו לא היה וככה החדש וטעם לא יכירנו כי המקומות
יעריכו בין הפרטים כי אין נוף בלי מקום ולא יעבב פנים מקומות: וחסד, זהו סבר הצדיקים שהוא לנצח והזכיר בתורה לאוהביו עם במעלה הגבוהה ואחר כן
למומרי מצותיו

רשז

כל ספרא ממני בר מן ״א ממנו וסימנת קה את מוסרתימו ונשליכ׳ ממנו׳ עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל׳
יראי יי׳ הללוהו כל זרע יעקב׳ כי לא בזה ולא שקץ ענות עניו׳ יראו מיי׳ כל הארץ׳ כל עצמותי תאמרנה יי׳ מי
כמוך׳ כי לא אויב יחרפני ואשא׳ אך לאלהי׳ דומיה נפשי׳ אך אל אלהים דמי נפשי׳ ויאוהב ותבואהו׳

זכור כי עפר אנחנו, זכור הוא
ולא אבח מלאכו עפר ויודע
פלכום כאביר יתיו ונו׳: רוח
עוברה בו׳ אם עוברה חולי על
מיתה: מעלה, מעלת: ברכו
יי׳ כל מעשיו׳ אפר אם בכל
מקומות שמתפללתו שם: עוטה
אור, כריקיע כפלמה: עושה
מלאכיו רוחות, עושה את
הרוחות שלוחיו: תהום כלבוש
כסיתו׳ וזהו רובית התאור
במקום אחר בשמי עכן לבושו
ונו׳ תהום הוא היס: על הרים
יעמדו׳ מי יוקייכום גבוה מכל
העולם עומד על ההרים וכן
הוא אומר הקורא למי היס׳
ויעפכם על פני הארץ אין
ספיכה אלא מלמעלה למטה: מן
נערתך יכוסון׳ כשתרית יקוו
המים ומתוך הקול יחפזון ונקוו
אל מקום אשר יסרת להם:

נבול

ברחק מזרח ממערב׳ עושי יי׳ כתי׳ יי׳ וסימ׳ נמסר בסדר ויקהל׳ ברכו יי׳ ח׳ וסימ׳ נמס׳ בשפטים ריש סימן
ח׳ קד׳ נוטה הנוטה ה׳ מל וסימ׳ חנוטה כדוק שמים׳ ותשכח יי׳ עשך׳ הנני נוטח ידי על פלשתי׳ נוטח
שמים כיריעה׳ עולם ועד ו׳ וסימ׳ יי׳ מלך עולם ועד׳ כסאך אלהים עולם ועד׳ ואני כזית רענן׳ חיים
שאל ממך׳ כי זה אלהים אלהינו׳ יסד ארץ על מכוניה׳

ברכי נפשי את יהוה׳ יי אלהי גדלת מאד הוד והדר׳ לבשת עטה אור כשלמה נוטה
שמים כיריעה׳ המקרה במים עליותיו׳ השם העבים׳ השם כרכוב המהלך
על כנפי רוח׳ עושה מלאכיו רוחות׳ שרתיו אש להט׳ יסד ארץ על
מכוניה׳ בל תמוט עולם ועד׳ תהום כלבוש כסיתו׳ על הרים יעמדו׳
מן גערתך ינוסון׳ מן קול רעמך יחפזון׳ יעלו הרים׳ ירדו
בקעות׳ אל מקום זה יסדת להם׳

מן מזופיתך ערקון למיגד מן קל אכליתך יתבהלון׳ יסלקון מן תהומא לטורא ונחתין בבקעתא לאתר דנן דיסדתא להון׳

ברכי נפשי את יהוה׳ יי אלהי גדלת מאד הוד והדר׳ לבשת עטה אור כשלמה נוטה
שמים כיריעה׳ המקרה במים עליותיו׳ השם העבים׳ השם כרכוב המהלך
על כנפי רוח׳ עושה מלאכיו רוחות׳ שרתיו אש להט׳ יסד ארץ על
מכוניה׳ בל תמוט עולם ועד׳ תהום כלבוש כסיתו׳ על הרים יעמדו׳
מן גערתך ינוסון׳ מן קול רעמך יחפזון׳ יעלו הרים׳ ירדו
בקעות׳ אל מקום זה יסדת להם

גבול · הזכיר כל יעבור לומר כי בתחלה היתה הארץ מכוסה במים ובחפץ הסם רוח הרוח על המ׳ ונראתה היבשה אחר שנברא האור שהיה עיקר כאשר פירשתי במעשה בראשית : ה׳מעלה · אחר שהזכיר הים וירוע כי האויר יעלה מהים והוא סבת הגשם וכן כתוב הקורא למי הים ומימי המטר יהיו המעיינים ומהם הנחלים : יפקו · המעייני׳והנחלים והזכיר פרחים דרך משל במדבר קדם ותאכר מלת בהם : יפברו פרחים מהם עליהם · בעבור המעייני׳ : יפכן · כל עוף כי מקום בית חין חי בו : עפאים · יש מעיפים והכוון בעיני כמו עלים ועפיה ספיר : יתנו קול · כמו כיבון : מפקה · הגשם מיתטירו העבים מפרי מעשיך · הם החולכים : מבמיה ·

ישקו ג׳וסים׳כי מן הבאר ההיא · ולא ישקו אותם כים תנחומים · ישקו כל חיתו שדי · אנ״ך · ישמח · וסים׳ ויין ישמח לבב אנוש · בן חכם ישמח אב ובן כסיל · וחברו בן חכם ישמח אב וכסיל אדם · ויין ישמח חיי׳ מאור עינים ישמח לב · שמן וקטרת ישמח לב · איש אהב חכמה ישמח · ולבקש ד׳וסי׳ויקם אדם לרופך ·

רשי

גבול · מתת להם · תחול תאר סביב מפתו : עליה״ עוף השמים יעכון · על המעינות : מבין עפאים · ענפי הילנות וכן עפיה ספיר : מבמיח חביר וגו׳ · ויין תאר יפמח לבב תנום גם זאת יוכיח מן הארץ : ומחם · להכהיל בו פנים · ולחם תאר לבב תנום יספר : עבי יי׳ · בנן ערן : כפרי׳ יקבנו · יפרילו יפבנו מם יקבנו לעון קן כפור : הריס הגבוהי · ברק ליעלים : מחסה · כל לעון מחסה לעון כל ומחבוא מהרם מתכסה מם מן הזרם ומן המטר חבריחמנט בלע״ז : למועדיו · למנות בו זמנים ורגלים : ממם ידע מבואו · חבל ירח לח ידע מבואו פעמים מבח בחרוכה פ פעמי׳ מבח בקברה : תמת חמך ויהי לילה · בכל יום אתה מחמיך ומעריב את החמם והוה לילם ובו תרמום כל חיתו יער : תזרח החמם יאספון · במסתריס ונחבאים מם מבני אדם ואז כל אדם יצא לפעלו : קנייך · מקנה קניין מלך כמו קוכה ממי׳ וארץ הכל קנוי לך : רחב ידים · רחב מקום לרי״ם בלע״ז : לפחק בו · מלם מפות ביום כך אמרו רבותינו במסכ׳ ע״ז וכך מפורם בכפר חיוב התפחק בו ככפור : תוסף רוחם · לעון כליון כמו פנו תימו : תמלח רוחך · בהחיות המתים : יגע

תהלים קה אבן עזרא

המביט · הטעם כי הוא תולה הארץ והוא כוחה והזכיר כי לא תמוט לעולם ולזה היה רוכב שיחה רופרת וההרים מרופים ועם חומרי כי טפש ומרעד כל יושבי הארץ : תפירה · חייב לכי להודות לשם העומד כל הלילה הנבודות בעודי חי : יערב · ייטב : תכבי תמת בני · כנגד ישמח יי׳ במעשיו והטעם כי תעמוד נמתקו זיתהיה כחו הכלל : יתמו · תפלת הכניה בעבור פלא יודו השם ולא יביאו פעולותיו לו הזכיר זה בעבור פחד תכבי תמת בני׳ ולא כן החטאים כי יתמו ויאבדו : עוד חיכם · הטעם כפול : ברכי נפשי את יי׳ · על חבוד הרשעים ואתם לאחר למעכילים הללויה : הודו לי׳ קראו בשמו · דבר דוד ליפרחל בנשאם הארון כי כן כתו והעד כי עם יפרחל ידבר

רשי

יגע בהרי ויפעמו כמו ממפורם בסיכי והר סיני עשן כולו : בעודי · כמו בעודני חי : יתמו חטאים · חוטאי : עלילותיו · מעלליו : התהללו בשם קדשו · התפארת בתעוז שם קדשו שים לכם פטרון כמוהו · התהללו פול ווכטין וום בלעז : דבר כוח לאלף דור · התורה אשר כוח להודיעה בעולם לאחר אלף דור ורוח מחין העולם מתקיים כלא תורה והעביר מהם תשע מאות וששים וארבעה דורות עם לפיתור כשעמדו זכר ליפרא את בריתו אשר כוח והבטיח לעמוד להם לאלף דור כעניין שומר הברית והחסד להאהבו ולשומרי מצותיו לאלף דור : לאחר לך · לאחר לך ארץ כנען וגו׳ · הוא הבטיח אשר כרת להם : ויתהלכו מגוי אל גוי : לאברהם גר בארץ פלשתים ובאחריו ובארץ כנען וכן יצחק וכן יעקב כלם נלו מגרות לגרות : ויוכח עליהם מלכים · ויכנע יי׳ את פרעה כי עבר עבר יי׳ בעד כל רחם לבית לחימלך : אל תגעו במשיחי · בגדולי כל מעשיה למען מרים ונדולה : ויקר׳ רעב · כדי להגלותם למצרי׳ · מבלתי · מלת לפניהם חיים · ויפלחני אלהים לפניכם ורוחם חיים יוסף ממכר · ברזל בתה נפשו אחר דבי הוכח בר אחדי מרתוב ע פעמים לו תחת זקנו פתם ירכין פנין המרתוב מכהו מרתוב פי׳ מפור · עד עת בא דברו של הקב״ה לקיים גזירתו מיתגלגל הדבר וידרו יפרחל למצרים : אחרית יי׳ כרפתיו · בחכמה לזקנים ובכם את יכרו בחכמת תרוכיו ועליה כתיפר ; ונכרף ביסורין לתתו אל בית הסקוסר : מלח מלך ויתירהו · מלח פרעה מלך מצרים מלחץ ויתירהו מלח משל עמים הוא פרעים ופתחהו : לאסור שריו בנפשו · לעשן חבה הוא זה כמו ונפש יהוכתן נקשרה בנפש דוד כספתר החלוס חבבוהו כלם · אחי רבי אדי מקו כתיב זה היה פוטיפר : ויפר

רישׁ סימן ב׳ • לישחק ד׳ כנוי ליצחק וסימ׳ גם זרע יעקב ודוד עבדי אמאס · ונשמו בחות ישחק · ולא תטיף על בית ישחק · ושבועתו לישחק דסיפרא • לאמר ט׳ לף בקריאה וסימ׳ לאמר לאסורים צאו · לאמר

קה הודו יי׳ נ׳ וסימ׳ דרשו יי׳ בהמצאו · דרשו יי׳ ועזו · וחברו דלה • בקשו׳ וסימ׳ נמסר בצפניה

הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעַד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ : אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי : יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה : יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ : קה הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו : שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו : הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה : דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד : זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ : זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו : הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו : זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר : אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק : וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם : לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם : בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ : וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר : לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים : אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ : וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר : שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף : עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ : עַד־עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ : שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ : שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ : לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וְזִקְנָיו יְחַכֵּם :

ב׳ נפ׳ בפרים

ג׳ ו׳ ה׳

ד׳

ה׳

ו׳ ז׳ ח׳

ט׳

י׳

יא׳ יח׳ חל׳

יב׳ יח׳ חס׳

יג׳

יד׳ ט׳ לף

טו׳

טז׳

יז׳ ומחתלכ׳ סימן כ׳

יח׳

יט׳ ר׳ כ׳ בפיכ׳ כנגד סימן

כא׳ רגלו ק׳ ר׳ חב׳ בכתוב וכפסוק׳ ל׳ סימן

כב׳

כג׳

כד׳

כה׳

כו׳

כז׳

כח׳

כט׳

ל׳

לא׳

לב׳

לג׳

לד׳

לה׳

לו׳

לז׳

לח׳

לט׳

מ׳

מא׳

מב׳

מג׳

מד׳

מה׳

מו׳

מז׳

מח׳

מט׳

נ׳

נא׳

נב׳

נג׳

נד׳

נה׳

נו׳

נז׳

נח׳

נט׳

ס׳

סא׳

סב׳

סג׳

סד׳

סה׳

סו׳

סז׳

סח׳

סט׳

ע׳

עא׳

עב׳

עג׳

עד׳

עה׳

עו׳

עז׳

עח׳

עט׳

פ׳

פא׳

פב׳

פג׳

פד׳

פה׳

פו׳

פז׳

פח׳

פט׳

צ׳

צא׳

צב׳

צג׳

צד׳

צה׳

צו׳

צז׳

צח׳

צט׳

ק׳

קא׳

קב׳

קג׳

קד׳

קה׳

קו׳

קז׳

קח׳

קט׳

רי׳

רא׳

רב׳

רג׳

רד׳

רה׳

רו׳

רז׳

רח׳

רט׳

שי׳

שא׳

שב׳

שג׳

שד׳

שה׳

שו׳

שז׳

שח׳

שט׳

תי׳

תא׳

תב׳

תג׳

תד׳

תה׳

תו׳

תז׳

תח׳

תט׳

תי׳ א׳

תי׳ ב׳

תי׳ ג׳

תי׳ ד׳

תי׳ ה׳

תי׳ ו׳

תי׳ ז׳

תי׳ ח׳

תי׳ ט׳

תי׳ י׳

תי׳ יא׳

תי׳ יב׳

תי׳ יג׳

תי׳ יד׳

תי׳ טו׳

תי׳ טז׳

תי׳ יז׳

תי׳ יח׳

תי׳ יט׳

תי׳ כ׳

תי׳ כא׳

תי׳ כב׳

תי׳ כג׳

תי׳ כד׳

תי׳ כה׳

תי׳ כו׳

תי׳ כז׳

תי׳ כח׳

תי׳ כט׳

תי׳ ל׳

תי׳ לא׳

תי׳ לב׳

תי׳ לג׳

תי׳ לד׳

תי׳ לה׳

תי׳ לו׳

תי׳ לז׳

תי׳ לח׳

תי׳ לט׳

תי׳ מ׳

תי׳ מא׳

תי׳ מב׳

תי׳ מג׳

תי׳ מד׳

תי׳ מה׳

תי׳ מו׳

תי׳ מז׳

תי׳ מח׳

תי׳ מט׳

תי׳ נ׳

תי׳ נא׳

תי׳ נב׳

תי׳ נג׳

תי׳ נד׳

תי׳ נה׳

תי׳ נו׳

תי׳ נז׳

תי׳ נח׳

תי׳ נט׳

תי׳ ס׳

תי׳ סא׳

תי׳ סב׳

תי׳ סג׳

תי׳ סד׳

תי׳ סה׳

תי׳ סו׳

תי׳ סז׳

תי׳ סח׳

תי׳ סט׳

תי׳ ע׳

תי׳ עא׳

תי׳ עב׳

תי׳ עג׳

תי׳ עד׳

תי׳ עה׳

תי׳ עו׳

תי׳ עז׳

תי׳ עח׳

תי׳ עט׳

תי׳ פ׳

תי׳ פא׳

תי׳ פב׳

תי׳ פג׳

תי׳ פד׳

תי׳ פה׳

תי׳ פו׳

תי׳ פז׳

תי׳ פח׳

תי׳ פט׳

תי׳ צ׳

תי׳ צא׳

תי׳ צב׳

תי׳ צג׳

תי׳ צד׳

תי׳ צה׳

תי׳ צו׳

תי׳ צז׳

תי׳ צח׳

תי׳ צט׳

תי׳ ק׳

תי׳ קא׳

תי׳ קב׳

תי׳ קג׳

תי׳ קד׳

תי׳ קה׳

תי׳ קו׳

תי׳ קז׳

תי׳ קח׳

תי׳ קט׳

תי׳ רי׳

תי׳ רא׳

תי׳ רב׳

תי׳ רג׳

תי׳ רד׳

תי׳ רה׳

תי׳ רו׳

תי׳ רז׳

תי׳ רח׳

תי׳ רט׳

תי׳ שי׳

תי׳ שא׳

תי׳ שב׳

תי׳ שג׳

תי׳ שד׳

תי׳ שה׳

תי׳ שו׳

תי׳ שז׳

תי׳ שח׳

תי׳ שט׳

תי׳ תי׳

תי׳ תא׳

תי׳ תב׳

תי׳ תג׳

תי׳ תד׳

תי׳ תה׳

תי׳ תו׳

תי׳ תז׳

תי׳ תח׳

תי׳ תט׳

הן ישלח את אשתו · לאמר לך אתן את ארץ כנען · וחברו דלה · כתי יעבור החדש · אל הכהנים · שובו נא איש מדרכו הרעה · לאמר לא כי ארץ מצרים · לאמר אלהים עזבו · לאמר לך אתן הוא אחד מן כ״ג פסוקים דלית בהון לא אריך ולא זעיר וסימ׳ בלשון ארמי לא תקטל עבדא דשם יהב להון חמיכר בתריסר ותלת בלכין בארעא דכנענאה וביאורם נמסר בסדר נשא •

יצחק לפלחתים ויעקב למצרים : לך · וטעם ויוכיח בדבר תביאלך גם כאן מהוכיח תוכיח ולא הזכיר הכתוב : הלא · זאת היא התוכחה וקרחם מתיחי כמו נסיכי הלוי כן היה לאברהם כניח השב תשת החיים כי נכוח הוא וברכת יצחק ליעקב בנבואה כברכת משה : ויקרא · כמו פוה הנזרות מנזר הכל השם בקריאה : על הארץ · ארץ כנען : מלח לפניהם · לפני יעקב ובניו מהזכיר למעלה · ולמה לעבד בעבור ויש חומרים כי פוטיפר עבד היה : ענו · לא הזכיר הפועלים וזה בהיותו בבית הסהר : נפשו · משל בעבור עצמו ותסבר כית בברזל כלה נפשו · ופר · דרך בחות במיריס עד עת בא דברו והטעם מבת דבר החלום כאשר פתר כמו כי יבא דברך · וטעם אחרית יי׳ כרפתיהו מהשם עם בניו פתרון החלמת על כן יקח פתרונו נרוף בלי ניב והנה ההי והיו במלת נרפתהו מבה אל דבר יוסף · ולא כי עת בא דבר יוסף לפני השם לו אחרית כרפתיהו והיה הנזרה מנזר : מלח · יפרח אחר טעם פלח נזר · מלך הוא מלך מצרים ויפתחהו מהכבל : שמו · וכן אחר ולאדון לכל ביתו והנה הכיר הארון נגד לעבד נמכר יוסף : לאסור · אחד היותו לאסור הנוע למעלה לאסור סרי פרעה בלא עכת פרעה כי אם בעבת נפשו : וזקניו · מזקני פרעה מבו כתלמידים לפניו · יחכם כמו ותעלף המתים יחכמנו ולתרם חכמה כעלמה מהם ·

יבח

ויבא, ודבר יוסף היתה בפיהם ויפרעה במצרים: ויפר. פב הל פלח מלאך והמלה מהבנין הכבד הנוסף. ויפרימהו יותר מצרים הם המצרים: הפך. להתנכל, כמו ויכבלו לותו כי בקשו להחביד זכרם: פלח תפה, פהוא העיקר פהרון היה לו לפה כדרך ותפה והרון עמו: חותותיו, פב הל הפא: פלח. הולי יפלל הפ"ז הפ לחסך מקרא היך יהיה פלח הולי יעיר זה הפועל מפנתו ויר הפ כן יהיה דברי חסר יפא מפי חסר פלחתיו. ויחפיך חרץ חס הכתוב למעלה: ולא תרו, פב"ז מפא והרון לו הל לותותיו והזכיר מכת הפך כי בעבורם נתן פרעה רפות ללכת לעבוד הפא ואחר כן פב להזכיר המכות והחל מהרחפוקה: הפך, לא הזכיר דבר התנכים כי לא היתה מכה: ארץ. פועל יוצא כמו יפרצו המי' כי מכלכו חרץ לפון זכר כמו נעתם חרץ: אתותיו ב'וסים' ואת אתתיו ואת בעשיו, אשר שם במצרי' אתותיו, שמו בם דברי אתותיו. אוריתא אתתין כתיב ושארא אתותיו. שלח חשך ב'פסו' משעי' בעל' כס' חד הטף וחד נעיא וסים' שלח מלך ויתיר הוי שלח חשך, וסים' בלשון תרגום שלוחי דמלכא זריזין שלוחי דחשוכא כתיבין, ואין מספר ד' וסים' כי גוי עלוה על

דשי

ויפר, הקב"ה את עמו הפרית והרבה לותם: ולא מרו את דברו. המכות מבוה עליה' בית במלותו ולא מינו את דברו: ארץ חרפם כפרדעי. חלי יוחנן בכל מקום מהיו רובכי' תיש היו רובצים כפרדעים: פלל ויבח פלוי. פלל ימרפל בפר ויבח לפ הקב"ה פלויש: הלכו בציות נהר. הלכו נהרות תן הבחר בחרן כייה, כי זכר, הקב"ה את דבר קדמו חפר עם חברהם פברו מפבטיהו וחחרי כן יפלו ברכום גדול ודור רביעי יפובו הנה: ברכון עמך. בהרפותך לעמך, ויפרו

כה וַיַּעֲמֹהוּ מְצָרָיו׃ הַפֵּךְ לִבָּם לִשְׂנֹא
ל ופס׳ עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח מֹשֶׁה
ג עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ׃ שָׂמוּ־בָם
ב דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃
ל ופס׳ שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת־
דברי ה' וכי דְּבָרָיו׃ הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת
ק חבקוק לדוגלית יקטל מוכח
ל אֶת־דְּגָתָם׃ שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים
בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃ אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב
כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם׃ נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם
בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ וַיַּךְ גַּפְנָם
וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃ אָמַר
לה וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃ וַיֹּאכַל
כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם
לו וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־
אוֹנָם׃ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין
בְּשִׁבְטֵיהֶם כּוֹשֵׁל׃ שָׂמַח מִצְרַיִם
בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃
ל ויחד לַמאך פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
מ שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם
נה׳ מלא ד׳ ל׳ פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם הָלְכוּ בַצִּיּוֹת
נָהָר׃ כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־
אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן
ה׳ וסי׳ כפב ברית וחלכה בחברת בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃ וַיִּתֶּן לָהֶם אַרְצוֹת
מח גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִרָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר
ס יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּ־יָהּ׃
קו הַלְלוּיָהּ הוֹדוּ
לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־
ל ב' מל ויחד תְּהִלָּתוֹ׃ אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה
צְדָקָה בְכָל־עֵת׃ זָכְרֵנִי יְהוָה
בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִישׁוּעָתֶךָ׃

ואתא ישראל למצרים ויעקב גר
ד באדמת חם׃ ויפר את־עמו מאד
ויעצמהו מצריו׃ הפך לבם לשנא
ל ופס׳ עמו להתנכל בעבדיו׃ שלח משה
עבדו אהרן אשר בחר־בו׃ שמו־בם
דברי אתותיו ומפתים בארץ חם׃
ל ופס׳ שלח חשך ויחשך ולא מרו את־
דברו׃ הפך את־מימיהם לדם וימת
ל את־דגתם׃ שרץ ארצם צפרדעים
בחדרי מלכיהם׃ אמר ויבא ערב
כנים בכל־גבולם׃ נתן גשמיהם
ברד אש להבות בארצם׃ ויך גפנם
ותאנתם וישבר עץ גבולם׃ אמר
לה ויבא ארבה וילק ואין מספר׃ ויאכל
כל־עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם
לו ויך כל־בכור בארצם ראשית לכל־
אונם׃ ויוציאם בכסף וזהב ואין
בשבטיו כושל׃ שמח מצרים
בצאתם כי־נפל פחדם עליהם׃
ל ויחד למאך פרש ענן למסך ואש להאיר לילה׃
מ שאל ויבא שלו ולחם שמים ישביעם
נה׳ מלא ד׳ ל׳ פתח צור ויזובו מים הלכו בציות
נהר׃ כי זכר את־דבר קדשו את־
אברהם עבדו׃ ויוצא עמו בששון
ה׳ וסי׳ כפב ברית וחלכה בחברת ברנה את־בחיריו׃ ויתן להם ארצות
מח גוים ועמל לאמים ירשו׃ בעבור
ס ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו הללו־יה׃
קו הללויה הודו
ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו׃
מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל־
ל ב' מל ויחד תהלתו׃ אשרי שמרי משפט עשה
צדקה בכל־עת׃ זכרני יהוה
ברצון עמך פקדני בישועתך׃

ארצי, כלף ומאתים רכב רה"ה, זה הים גדול ורחב, אמר ויבא ארבה, שמח ג'וסים' וגם דוד המלך שמח שמחה, לכן שמח לבי ויגל כבדי, שמח מצרי' בצאתם, ויוציא ד'וח' יוד וסי' ואתכם לקח יי' ויוצא אתכ', ויוצא את בן המלך דמלכי', ויוצא נוזלי' מסלע, ויוצא עמו בששון וסי' בלשון ארמי נסב ברא דמלכ' אבנא בחדוא. קו גבורו ב'סל וסי' דבר גבורות וחין ערכו, מי יכלל גבורו' יי' ישמיע כל תהלתו. פקדני ל.

תהלים קו

אבן עזרא

לרחות בטובת בחיריך · כאשר ירחו הם : חטאנו · והנה תחלת תשובת זה המזמור מהות מודה חטאתו והטאת עמו על כן חטאנו עם חבותינו כדרך והתודו את עונם והרשענו כנגד פשעינו ופעל העוינו חסר דרכנו לו בפשענו והרשענו כן לולי הוא פועל עמנו : חבותינו · לא השכילו כפלאותיך · הלוחות והמופתים פעמית במצרים · רוב חסדיך עם ישראל בחסת ערוב וברד וברד וחסך ומכת בכורים : וימרו על יס · פתרון הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לו מחנו לעבור היס : ויושיעם · כי עתו נקרא עליהם אלהי העברים : ויגער · דיתם רוח קדים לנערה : בתהומות · מקומות מפלים · כמדבר חשר לון עם מים כי הין להם חומה : ויושיעם · סנוח · הוא פרע : ויכסו · פרעה וחילו וכן כתוב ונער פרעה וחילו : ויחמינו · ויחמינו ביו : יפירו · לון יפיר מעם : מהרו · טעם לו חכו כי עצת העם היה טובה להם מלא יאכלו בשר תאוה : ויתאוו · ויכסו אל · בעבור היותם בארץ עממים מלין להם יבוח הבשר : ויתן · רצון · מות המתאוי : ויקצלו · זה פתרון למעם כי תפקרר עליהם לחרון בעבור הלוים בקר ויורע יו · לון עלה רם והם לא החמינו : וירגנו · כמעשה כרגן : ויפתח · פעמו ידו אל העמים ולהפיל חלם היו כמוהם מורדי בכתוב בברית העכי מברת מעה עם הבנים : ויכמדו · מנזר כמו בעבור הבנים : זבחי מתים · לזבחי אלהי היות ויכעיסו · ותפרץ · מת בחי מבט בעטו בהפר במעשה ובמיון כי הבעים ב במקום אחר כתו · ויעמד · ופנחס · מעם ודין כמעון פלילי · תחשב · טעם לנרץ

רשי

ויזרעם בגוים · היו מקטני תמנה תחת כסם עתה עולין מכלן מבר זה לא התבריים עולי מבר תחר ויבואו תחריהם עד פרעז הקבה לים והקיפם ליבשה זו וירח ישראל את מבריהם ית לפיכך ויחמינו כי תבל מתחילה לא החמינו ויוליכם בתהומות כמדבר יס סוף היה בתרב דכתי סנר עליה המדבר ונו' דרך פלשת ימים ונו' : לא תאולעתו · לא קרו לו : ויתאוו תאוה · מי יאכילנו בשר : ומלא רזון בנפשם · ולא יי חרה בעם : ויקנאו למשה · בזדבר הבעופות כתו קבלתו בלא לא תכ' ותפתח ארץ ונו' כדר מתלן בכור לבני קרח תלאזכי תבים ; תלה הק לקלם כדתן ואבירם : ותבער אש · ות לכל ת תקריבו הקטר : תוכל עשבי מן לך מ עשב ומעון מן אור בעצם עשוי תוכל עשב עשוי מוסיף פרם רבה ועוד תלוכלך בם · פ' רירו : ויפקדו בארץ חמדים · בתלוח תרגלי והוסיפו דבה על הארץ : ויפץ ידו · בם בעוצם : ולהפיל זרעם בגוים · תלוחה עפה כנגד עליה חורבן הבית שהרי ליל תעב בכא בכו ואתר הקבים הם בכו בכייה על חנם ואני לקבע להם בכייה לדורות : כי המרו · מעם ואחרן : את רוחו · בעפיו · מבוכה לון תביאו את הקהל הזה ונו' ;

מפרש

הלוים דלה · מהרו שכחו מעשיו לא חכו לעצתו · תפתח ארץ ב' וסימן תפתח ארץ ויפרו ישע · תפתח ארץ ותבלע דתן · כבורם חד כן יח מלין בקריאה תקון ס פרים וסי לאברהם עודנו עומד לפני יי · ואל אראה ברעתי · ואכל חצי בשרו · בעין אשר ידעתי כי מקללים להם בניו · אולי יראה בעיני · איש לאהליו ישראל · והכם שולחים את הזמור אל אפס · אלהי קדשי ולא נמות · ואמרתם הבה מתלאה והפחתם אותו · כי הנוגע בהם כנוגע בבבת עיבו · ועמי חסיר כבודו · ואהיה עלי למשא · כבורם בקלין אמיר · וירשיעו את איוב · ות שוח עלי נפשי · ויסירו את כבודם בתבנית שור·

לְמֶחֱמֵי בְּטוֹבַת בְּחִירָיִךְ לְמֶיחֱדִי בְּחֶדְוַת עַמָּךְ לְאַשְׁתַּבָּחָא עִם אַחֲסַנְתָּךְ : חַבֵנָא עִם אֲבָהָתָנָא עַוְתָנָא אַרְשָׁעְנָא : אֲבָהָתָנָא בְּמִצְרַיִם לָא אַשְׁכְּחוּ פְּרִישׁוּתָךְ לָא דָכְרוּ יַת סִיגְעֵי טוּבָךְ וְסָרִיבוּ עַל מֵימְרָךְ עַל יַמָּא בְּיַמָּא דְסוּף : וּפָרְקִינוּן בְּגַלַל שְׁמֵיהּ לְאוֹדָעָא יַת גְּבוּרְתֵּיהּ : וְגָעַר בְּיַמָּא דְסוּף וְאִתְנְגִיב וְהַדְּיכִינוּן בְּתְהוֹמַיָּא חֵיךְ כְּבְמַדְבְּרָא : וּפָרְקִינוּן מִבֵּד שַׂנְאָה וּפְרַק יַתְהוֹן מִן יַד בַּעֲלֵי דָּבָא : וְחַפּוּן מַיָּא מְעִיקֵיהוֹן חַד מִנְּהוֹן לָא אִישְׁתַּאַר : וְהֵימִינוּ בְּשׁוּם מֵימְרֵיהּ שַׁבָּחוּ תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ : סָרְהִיבוּ אִתְנַשְּׁיאוּ עוֹבָדוֹי לָא אִסְתַּבְּרוּ לְמֶלְכָּתֵיהּ : וְשַׁוִּילוּ שְׁאֵלְתָּא כְּמַדְבְּרָא וְנִסְיאוּ אֱלָהָא בַּאֲתַר צָדוּ : וְיָהַב לְהוֹן שְׁוֵילוּתְהוֹן וְשָׁדַר פִּתְרוֹנְתָא בְּנַפְשְׁהוֹן : וְטָנוּ לְמֹשֶׁה בְּמַשְׁרִיתָא לְאַהֲרֹן קַדִּישָׁא דַיְיָ : אִתְפַּתַּח אַרְעָא וּבְלַעַת דָּתָן וַחֲפַת עַל סַיְעַתְהוֹן אֲבִירָם : וְדַלְקַת אֶשְׁתָּא בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא תְּשַׁלְהֵיב רַשִׁיעַיָּא : עֲבָדוּ עִגְלָא בְּחוֹרֵב וְסִגִּידוּ לְמַתְכָּא וּפָרְגִּנוּ יַת אֵיקַר רֵיבּוֹנֵיהוֹן בְּדְמוּת תּוֹר דְּאָכִיל עִשְׂבָּא וּמְזַדְּהַם : אִתְנַשִּׁיאוּ אֱלָהָא פָּרְקָנוֹן דַּעֲבַד רַבְרְבָן בְּמִצְרָיִם : פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְּחָם דְּחָזַיִן עַל יַמָּא דְסוּף : וְאָמַר בְּמֵימְרֵיהּ לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן אִילְמָלֵי מֹשֶׁה בְּחִירֵיהּ דְּקָם וְאִתְקֹף בְּצִלּוֹ קֳדָמוֹי לַאֲתָבָא חֲמָרֵיהּ מִלְּחַבְּלָא : וְאִתְרַחֵיקַת נַפְשְׁהוֹן בְּאַרְעָא רִיגְנָא לָא הֵמִינוּ בְּפִתְגָמֵיהּ : וְאִתְרָעֲמוּ בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן לָא קַבִּילוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ : וְאָרִים יְדֵיהּ בְּשְׁבוּעָה מְטוּלְהוֹן לְמֵירְמֵי יַתְהוֹן קְטִילִין בְּמַדְבְּרָא : וּלְאַגְלָאָה זַרְעֲהוֹן בָּעַמְמַיָּא וּלְבַדְּרוּתְהוֹן בְּאַרְעָתָא : וְאִתְרַבִּיקוּ בְּטַעֲוַת פְּעוֹר וְאָכְלוּ נִכְסֵי מֵיתַיָּא : וְאַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹי בְּעוֹבָדֵיהוֹן וְתַקְפַת בְּהוֹן מוֹתָנָא : וְקָם פִּינְחָס וְצַלֵּי וְאִתְכַּלְיַת מוֹתָנָא : וְאִתְחֲשָׁבַת לֵיהּ לְזָכוּ לְדַר וְדַר עַד עָלְמָא : וְאַרְגִּיזוּ עַל מֵי מְצוֹתָא וּבְאִישׁ לְמֹשֶׁה בְּגַלֲלֵיהוֹן : אֲרוֹם סָרִיבוּ עַל רוּחַ קוּדְשֵׁיהּ וּפָרִישׁ בְּסִיפְוָותֵיהּ :

5 · 5 לִרְאוֹתְךָ בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לְשִׂמְחַ ה
5 בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם נַחֲלָתֶךָ
5 ויפח : חָטָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ : אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם לֹא השכילו נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת רַב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף : ד' לחר תם וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת גְּבוּרָתוֹ : 5 וַיִּגַּעַר בְּיַם סוּף וַיֶּחֱרָב ו' · ז' וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר : וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב : וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר : 5 וַיַּאֲמִינוּ בִּדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְהִלָּתוֹ : ג' מָהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא חִכּוּ לַעֲצָתוֹ : ג' יסי' לעיל בכיתון וַיִּתְאַוּוּ תַּאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ אֵל בִּישִׁימוֹן : 5 וַיִּתֵּן לָהֶם שֵׁאֲלָתָם וַיְשַׁלַּח טו רָזוֹן בְּנַפְשָׁם : וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה : ג' תִּפְתַּח אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וְתַכֵּס עַל עֲדַת אֲבִירָם : וַתִּבְעַר אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים : יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ כ לְמַסֵּכָה : וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב : שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם ב' לאחריים למקכה עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם : נִפְלָאוֹת ו' מגול בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל יַם סוּף : וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ כג מֵהַשְׁחִית : וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ : וַיֵּרָגְנוּ בְּאָהֳלֵיהֶם כה לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה : וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר : וּלְהַפִּיל כו זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת : וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי 5 ויפח מֵתִים : וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ בָּם מַגֵּפָה : וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל ל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה : וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לא לְדֹר וָדֹר עַד עוֹלָם : וַיַּקְצִיפוּ עַל מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם : כִּי הִמְרוּ אֶת רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו :

ויזרעם בגוים · היו מקטני תמנה תחת כסם עתה עולין מכלן מבר זה לא התבריים עולי מבר תחר ויבואו תחריהם עד פרעז הקבה לים והקיפם ליבשה זו וירח ישראל את מבריהם ית לפיכך ויחמינו כי תבל מתחילה לא החמינו ויוליכם בתהומות כמדבר יס סוף היה בתרב דכתי סנר עליה המדבר ונו' דרך פלשת ימים ונו' : לא תאולעתו · לא קרו לו : ויתאוו תאוה · מי יאכילנו בשר : ומלא רזון בנפשם · ולא יי חרה בעם : ויקנאו למשה · בזדבר הבעופות כתו קבלתו בלא לא תכ' ותפתח ארץ ונו' כדר מתלן בכור לבני קרח תלאזכי תבים ; תלה הק לקלם כדתן ואבירם : ותבער אש · ות לכל ת תקריבו הקטר : תוכל עשבי מן לך מ עשב ומעון מן אור בעצם עשוי תוכל עשב עשוי מוסיף פרם רבה ועוד תלוכלך בם · פ' רירו : ויפקדו בארץ חמדים · בתלוח תרגלי והוסיפו דבה על הארץ : ויפץ ידו · בם בעוצם : ולהפיל זרעם בגוים · תלוחה עפה כנגד עליה חורבן הבית שהרי ליל תעב בכא בכו ואתר הקבים הם בכו בכייה על חנם ואני לקבע להם בכייה לדורות : כי המרו · מעם ואחרן : את רוחו · בעפיו · מבוכה לון תביאו את הקהל הזה ונו' ;

לא׳ תמר תמר יי׳ להם להמידם : ויתערבו · ער למדו לותם והוץ הזהירם : ויעבדו׳ קרחם עבדים דרך קלון : ויזבחו למדיים׳ כמו מחשבתם כמו חכניח הכביד ויל לפדים מיפורו הרצת כמו יפור בהריס : ויפסבו׳ מרוב לחבתם לעבבי כנען מרם בניהם ובנותיהם מפבו להם : ויטמאו׳ כי קדופים הין : ויחר׳ ויתעב כי הם זבו׳ ויתבם · בימי המופטים : וילחבוס · ויבבעו׳ הטעם כפול לו ויבבעו על דרך לו חזיבבע על בן לחריו : פעמים · וכמה יתרו לחר מבבעו והוץ המילם׳ ויתוכו כמו ומך לחיך בעבור המם : וירח׳ לת רבתם׳ בעקת׳ כמו ותעבור הרבה : ויזבור · ברית לברהם והבבון בעיבי ברית קיבי כי עם כתוב וזכרתי להם בריתי

אמר יי׳ להם ד׳ וסיס׳ הוא אהרן ומשה אשר אמר יי׳ להם הוציאו׳ כה אמר יי׳ להם מות ימתו דפנחס׳ ויעברו הגלולים דמלכי׳ לא השמידו את העמים · ויתעב ד׳ קמציו בקריא׳ בליש׳ תיעוב וסי׳ לבזה נפש למתעב גוי׳ ודבר תמים יתעבו · איש דמים ומרמה יתעב׳ ויחר אף יי׳ בעמו ויתעב · וכל שארא לשון תיעוב

רשי

לא הממידו׳ בימי יהושע : לתת העמים · לתר לתר להם לא תתי׳ כל כמה לא יעבדו בתרבך׳ לתם והם הניחום לעבת בקרב׳ לתם עובר : ויכבס ביד גוים׳ בימי השופטי׳ בין פופט לפופט כגון עגלון וכושן רשעתים וסיסרא ופלפתים ומרין מכתתי פפתים רבו׳ יפילם כמה פעמי׳ מבעיפי׳ והוץ מתריך חפו ומכילם : ויר׳ בבר · מתוך תפלה : בפמעו לת רבתם · מתוך זכות חבות׳ ויזבור להם בריתו מתוך תמוב׳ : ויבחם כרוב חסדיו׳ מתוך הקן · בפמעו הומיעבו וגו׳ לקף ממה כללה בפסוק לחד בבר לך ומכלוך וגו : מן העולם ועד העולם׳ מן עולמ׳ דהויבן ביה ועד עלמ׳ דלבן בים : וימוכו בעובם׳ כעמו פפלים בעובם : הומיעבו׳ גם עתה יי׳ לולהיבו : הורו לו׳ יחמרו גחולי יי׳ כפיפרם מיד בר : תעו במדבר וגו׳ והולכי מדברות לוף הם כריבין להורו׳ מהרי פעמי׳ פפם תועים ורעבים וכמהים : ויבחם׳ ויבהגם לפיבך יודו לו׳ חסדו : יוסבי חפך וכלמות׳ לוף החמורי׳ בבית הפוה׳ כריבין להורו׳ כפיובלין מבית לפוריים׳

כי

תהלים קז

אבן עזרא

כי הנה הרוח כי רובי המצויים ליוסרם בעבור עוונותיהם ומלת המרו או מרו קרובה בטעם וכמה כאלו מהקל או כאלו ויאמרי אל הם פיקודי הלב בטעם כטעם בלב כל מדבר: יורו. הטעם לבני הרם שילמדו: ויכבש בעמל. פלוגיהם יעברו בהם בפרך ואין עוזר לפרוקתם: ויצעקו. הזכיר יומיעם בעבור היותם ביד מוכיחים כמו ויצעק יי: יוכיחם יחסך. הסתום למעלה: יכתך. ככבר הסירי עני וברזל: כי. תכן עלילות סבריהו תמריכה דלתיה נחשת כחולו נסבריו. ועתה יזכיר החולי: חולים. גם הזכיר כי החולי בעבור פשעם ותוכחות על עון וכן כדברי ליחזקאל וטעם חולים חפי הם תכתי הם כחשבו חוליו בעבור פשעם. ומלת מדרך מוסבת עכמה ואחרת עמה וככה הוא ומדרך עוכותיהם יתעבו: כל. סערי מות. הקבר כי בהקבר סעריו לא ירחו חור: ויזעקו. הזכיר זה המסורר כי אחר תעו במדבר לא יועילם יודעי הדרכי ולא המכחמים רק בצעקת הפש הוא לבדו יכול להכילם וכן החסורי לא יוכלו כל לחבמי העולם עד עת מבוא הפש וכאשר החולים לא יוכלו כל הרופאי להועילם רק הפש לבדו וכן ה המלחים וחובלי היס וכל חכמת תתבלע: יפלח דבורו. מיבזור מחשיותם מבזרת הפחתם חן מן כרם ומיד יקרם חלא על ידי מסך ומעם בן חרם: ויתלט. תותם כמו ויתלע: יודו. כ

רשי

ואין עזר. וסים נמסר במלכים ב סיף סימן לד. קדמא בליש וסימן אך אולים שרי צען. כלי רעה אולי. אולים מדרך פשעם. אולים ילין אשם. ומוסר אולים אולת. ויזבחו ב וסים ויסר הצפרדע. ויזבחו זבחי תודה ויספרו. ויספרו ג וסים יקומו ויספרו לבניה. ויכפרו לך דגי הים וי ויזבחו זבחי

כי המרו אמרי. אל תעצת עליון נאצו: ויכבע בעמל לבם כשלו ואין עזר: ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם: יוצאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק: יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם: כי שבר דלתות נחשת ובריחי ברזל גדע: אולים מדרך פשעם ומעונתיהם יתענו: כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות: ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם: ישלח דברו וירפאם וימלט שחיתותם: יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם: ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה: יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים: המה ראו מעשי יהוה ונפלאותיו במצולה: ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו: יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג: יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע: ויצעקו אל יהוה בצר להם וממצוקותיהם יוציאם: יקם סערה לדממה וישתקו גליהם: וישמחו כי ישתקו ויבחם אל מחוז חפצם: יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם: וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו: ישם נהרות למדבר ומצאי מים לצמאון: ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה: ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים: וישב שם רעבים ויכוננו עיר מושב: ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה:

כמו גבול וכמוהו לא חוו ימיו פירושו לא נבלו ימיו והטעם לא ישובו לרעת קוף ימיו: יודו. חסרו. מהכילם. וכפלותיו במצולה: וירוממוהו. הוסיף להזכיר בעבור סרוב בני הרם לא רחו היס: וגם. אם המסורר לזכיר בכורות הפש כאילו עופף דבר והפך הדבר כפי חכמתו והפלי להזכיר היס ואם להזכיר הכהרו החולי אלא וטעם לתדבר חרן כיה ומוקדו מים הם המעייכים: חרן. פהיתה מחוכה ל הכהר ול המעייכים שבה למלחה פלא תזרע ולא תכמיח הזכיר הפכה מיעם הפש כי לא לחכה הוא פוקה כי תרעת יושבי בה: וגם. והפך הדבר יפס תדבר לאגם מים: ויפב. רעבי. פכלכלם בחרן כיה: ויזרעו פרי תבואה. הפך חרן פרי למלחה:

ויברכם

ויברכם ׳ לחר היותם רעבים : וימעטו ׳ כר פתח הזכיר מיחרי׳ מדינות ויוסיב ממות ועתה יפחר כי הוא יורים ומעטיר ׳ ומצאנו בלשון חקדש מיזכירו הפעלי׳ ולח יזכירו הפעם כי גם בחחרונה כמו תרימנו ולח קרוב ומי הוא זה כוכב מדרך מיעקב ויותר מבואר חביטו חלין וכתרו ומקוק לחר פירו׳ סמיכת ו״ן חלין והוא זה עני קרח וככה זה וימעטו ומי הם הם הכריבי׳ חמזכרים לחר כן בפסוק הפני וחכה הפך ויברכם וימעטו : מעופר ׳ רחם כדרך כי עפר עפר יי׳ הפך וירבו ורעה הפך ויברכם והנה רעה תחלואי׳ בגוף וינון בלב גם ו״ן וינון מוסף לחורכיות כמו לוחם פעדה וברקיע מעופר ומרעה ומינון : פופך ׳ כריבי׳ הם הנכבדים כמו להומיבי עם נדיבי׳ וכפ׳ כבוד על כן בנו הפך כבודם : ויתע׳ מיסכל רעת׳ : ויפגב ׳ הנה הלבנון במעגב : ויעם בכלן׳ הפועל הוא הלבנון כימו ימימו כנים : ירחו׳ בעבור כי רובי החדם יריכם הפם כמעשיה׳ בעולם הזה על כן ימחחו היפרי׳ כי בעבור חיות יפרי׳ הם במחת׳ ולח ירחמו יי יפחרו מחכח עליהם כרה כזחת מבחה על הנריבים ויקוו טובה מחכח מהם כעבר הלבנון׳ וטעם כל עולה כל חכמי עולה יקפכו פיהם כי חין להם תשובה ברחותם זה : מי ׳ ויחמר חלה ׳ מיהם בלבו חלה הדברי׳ כדר׳ חמר חם ורח׳ יפר : ויתבוננו ׳ הכבוהים חכדרי יי׳ כמו והתבונן כפלחות חל ור׳ מפה חת׳ כי חפדי פפם יהיו מתבוננים : מיר מזמור לדוד ׳ כפון לבי ׳ מחמיר : חף כבודי ׳ כפון כדרך מחת לבי ויבל כבודי ורבי מפה חמר חף כבודי תזמר : עורה ׳ דרך מפל מיעיר הכבל מחלין בחת מיעיר המחר ורבי מפה חמר כי חעירה פועל יפ׳ כמו ויעירבי וטע׳ עור׳ הכבל כי חמי חעירך בפח : חורך ׳ חמר חזמרך בימחר בפתרי׳ גם חזמרך בי׳ כבלוני : כי ׳ מפל ׳ יחר וטע׳ ופר מחקי׳ מין העין רוחה : רומה ׳ גבוהי׳ מהם : רומה ׳ הטעם חזמרך כ בלחומים וחין היח יחידתי מחודיע כי נדול מפל עמי׳ חפדך ויחה חלהים הרחם מחת׳ רם על העמי׳ בהושיעך חותי על כן חחרינו למען ׳ מחר המזמור פירפתיו בחזמור על פופן פרות והוח בחזמור פפים : למנפח ׳ לחי תחלתי ׳ טעם לל תחרם כנגד הכח לחרינו : כי ׳ ופי מרמה ׳ ופי חים מרמה כמו לל תהי מרי והפה פעול למלת פתחו פחילו כתוב כי רפע וחים מרמה פתחו פיהם עלי : ודברי ׳ חפר בית ובדברי כמו כי פפת ימים חודיך מפל כי הדברי׳ פבבוהו ׳ וילחמוני וילחמו עמי חכם כמו לח יגורך רע לח יגור עמך רע : תחת ׳ יור חפבתי פיתן הפועל : ולחי תפלה : חים תפלה והטעם פהייתי מתפלל לפם בערפ כדרך ולחי בחלותם לבומי מק : ויפימו

ויברכם ויירבו מאד ובהמתם לא ימעיט : וימעטו וישחו מעצר רעה ויגון : ויפך עליהם בוז ויתעם בתהו לא דרך : וישגב אביון משוני ויעש כצאן משפחות : ישמחו ישרים וכל עולה קפעה פיה : מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי יי : קח שיר מזמור לדוד : נכון לבי אלהים אשירה ואזמרה אף כבודי : עורה הנבל וכנור אעירה שחר : אודך בעמים יי ואזמרך בלאמים : כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך : רומה על שמים אלהים ועל כל הארץ כבודך : למען יחלץ ידידיך הושיעה ימינך וענני : אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד : לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי : מואב סיר רחצי על אדום אשליך עלי פלשת אתרועע : מי יבלני עיר מבצר מי נחני עד אדום : הלא אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו : הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם : באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו : קט למנצח לדוד מזמור אלהי תהלתי אל תחרש : כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון שקר : ודברי שנאה סבבוני וילחמוני חנם : תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה : ותשת עלי רע טוב ושנאה חת אהבתי : הפקד עליו רשע ושטן יעמד לימינו : בהשפטו יצא רשע ותפלתו תהי לחטאה : יהי ימיו מעטים פקדתו יקח אחר : יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה : ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו מחרבותם : יצו נושה לכל אשר לו ויבזו זרים יגיעו : אל יהי לו משך חסד ואל יהי חונן ליתומיו : יהי זרעו לאחרית פפחה ימח שם אחריהם : יזכר עון אבותיו אל ומחטאת אמו אל תפפה : יהיו נגדי יי תמיד ויכרת מארץ זכרם : תחת אשר לא זכר עשות חסד ורדף איש עני ואביון ונכאר לב למותמו : ויאהב קללה ותבוא לו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו : וילבש קללה כמדו ותבא כמים בתוכו וכשמן בעצמותיו : תהי לו כבגד יעטה ולמזח תמיד יחגרנה : זאת פעלת שטני מאת יי והדברים הרעים על נפשי : ואתה אדני יי עשה אתי למען שמך כי טוב חסדך הצילני : כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי : כצל כנטותו הלכתי נענרתי כארבה : ברכי כלו מצום ובשרי שמן מרזי : וגם אני הייתי חרפה לפני יראוני יניעון ראשם : עזרני יי אלהי הושיעני כחסדך : וידעו כי יד זאת מעשית אתה יי עשית : יקללו המה ואתה תברך קמו ויבשו ועבדך ישמח : ילבשו שטני כלמה ויעטו כמעיל בשתם : אודה יי מאד בפי ובתוך רבים אהללנו : כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו : לא יחל ולא ירוץ עד ישים בארץ משפט ולתורתו איים : אמר אל אדני שב לימיני עד אשית אויביך הדם לרגליך : שבט עזך ישלח יי מציון רדה בקרב אויביך : עמך נדבות ביום חילך בהדרי קדש מרחם משחר לך טל ילדתיך : נשבע יי ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק : אדני על ימינך מחץ ביום אפו מלכים : ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה : מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש : הללויה אודה יי בסוד ישרים ועדה : גדולים מעשה יי דרושים לכל חפציהם : הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד : זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום יי : טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו : כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים : מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו : סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר : פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו : ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עמדת לעד : אשרי איש ירא את יי במצותיו חפץ מאד : גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך : הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד : זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק : טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט : כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק : משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביי : סמוך לבו לא יירא עד אשר ראה בצריו : פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד : רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד : הללויה הללו עבדי יי הללו את שם יי : יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם : ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יי : רם על כל גוים יי על השמים כבודו : מי כיי אלהינו המגביהי לשבת : המשפילי לראות בשמים ובארץ : מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון : להושיבי עם נדיבי עם נדיבי עמו : מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה : בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז : היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו : הים ראה וינס הירדן יסב לאחור : ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן : מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור : ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן : מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב : הפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים : לא לנו יי לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך : למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם : ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה : עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם : פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו : אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון : ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם : כמוהם יהיו עושיהם כל אשר בטח בהם : ישראל בטח ביי עזרם ומגנם הוא : בית אהרן בטחו ביי עזרם ומגנם הוא : יראי יי בטחו ביי עזרם ומגנם הוא : יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן : יברך יראי יי הקטנים עם הגדלים : יסף יי עליכם עליכם ועל בניכם : מברכים אתם ליי עשה שמים וארץ : השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם : לא המתים יהללו יי ולא כל יורדי דומה : ואנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה : אהבתי כי ישמע יי את קולי תחנוני : כי הטה אזנו לי ובימי אקרא : אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא : ובשם יי אקרא אנה יי מלטה נפשי : חנון יי וצדיק ואלהינו מרחם : שמר פתאים יי דלותי ולי יהושיע : שובי נפשי למנוחיכי כי יי גמל עליכי : כי חלצת נפשי ממות את עיני מדמעה את רגלי מדחי : אתהלך לפני יי בארצות החיים : האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד : אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב : מה אשיב ליי כל תגמולוהי : כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא : נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו : יקר בעיני יי המותה לחסידיו : אנה יי כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי : לך אזבח זבח תודה ובשם יי אקרא : נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו : בחצרות בית יי בתוכך ירושלים הללויה : הללו את יי כל גוים שבחוהו כל האמים : כי גבר עלינו חסדו ואמת יי לעולם הללויה : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו : יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו : יאמרו נא יראי יי כי לעולם חסדו : מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה : יי לי לא אירא מה יעשה לי אדם : יי לי בעזרי ואני אראה בשנאי : טוב לחסות ביי מבטח באדם : טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים : כל גוים סבבוני בשם יי כי אמילם : סבוני גם סבבוני בשם יי כי אמילם : סבוני כדבורים דעכו כאש קוצים בשם יי כי אמילם : עוני דחה נפלתי ויי עזרני : עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה : קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יי עשה חיל : ימין יי רוממה ימין יי עשה חיל : לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה : יסר יסרני יה ולמות לא נתנני : פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה : זה השער ליי צדיקים יבאו בו : אודך כי עניתני ותהי לי לישועה : אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה : מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו : זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו : אנא יי הושיעה נא אנא יי הושיעה נא : ברוך הבא בשם יי ברכנוכם מבית יי : אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח : אלי אתה ואודך אלהי ארוממך : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : יודוך יי כל מעשיך וחסידיך יברכוכה : כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו : להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו : מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור : סומך יי לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים : עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו : פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון : צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו : קרוב יי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת : רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם : שומר יי את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד : תהלת יי ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד : אנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : הגיעו לשערי יי ונבוא בם נודה יה : אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה : מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו : זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו : אנא יי הושיעה נא אנא יי הושיעה נא : ברוך הבא בשם יי ברכנוכם מבית יי : אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח : אלי אתה ואודך אלהי ארוממך : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : יודוך יי כל מעשיך וחסידיך יברכוכה : כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו : להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו : מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור : סומך יי לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים : עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו : פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון : צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו : קרוב יי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת : רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם : שומר יי את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד : תהלת יי ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד : אנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה :

רשי

קח שיר מזמור ג׳בטעם וסימ׳בסם׳בס׳סימן פ״ג ׳ שחר ח׳ קמצי׳ מלעיל בקריאה וסימ׳ אשר אין לו שחר ׳ איך נפלת משמים הילל בן ׳ אעירה שחר ׳ וחברו ׳ אשא כנפי שחר ׳ ואל יראה בעפעפי שחר ׳ מי זאת הנשקפה ׳ ועינינו כעפעפי שחר ׳ וח׳ עורי שת׳ מעלי ׳ סימן קדמא דסיפרא לי גלעד ולי מנשה ׳ תניינא

ויבורכון ׳ ויעטון ׳ והם מתחילה היו עושין ומועטין תעופר רעה וינון : וימם בכלן מעפחות ׳ וימם החבין מעפחות זרעו כבלן רבים : קפכה ׳ קתמה כמו לח תקפון לת ירך : נכון לבי ׳ כלמן עתך : חף כבודי ׳ חף כבודי הוח מה שחמי מעורר לך ׳ חף כבודי חף כבודי לח תמנע לעורר לו ולח לחלוקין לעכתי כבוד : חעירה שחר ׳ דרך שחר מלכי׳ השחר מעוררים וחני מעורר לת השח׳ שחני קס חכות לילה שהכבל והכנור מעוררני כמו שחמרו רבותינו כנור היה תלוי לחעלה חמטות כל דוד כיון שהגיע חכות לילה רוח נפונית מנשבת בו והוח מנגן מחליו : מעל שמים ׳ וכתן לחר חום ׳ער שמים פירפו רבותינו כאן בעופין לעת כאן בעופין שלח לעת : ועכשי ׳ שכל עתך וידידיך תלוין בי׳ חלהים דבר בקדשו ׳ פחלוך ויבח העת ותעלה כרכרו : חחלקה שכם ׳ חחלקה חרץ חויבי ליפרחל שכם חלק כתו שכם חחר על חחיך : ועמק סכות חמדד ׳ מוחב סיר רחצי ׳ כלומר עברי ועמתי ככלי תשמים שממחמתין בו : על חדום חשליך ׳ עבודתי היתה מלכיהם נופלין מנפלי כרגלי ׳ חתרועע ׳ חריע להם קול ליריחם מעכי : מי יובלני ׳ ליתן המשיח לעפוט יד ביון ובעדי מבכרין : מי ׳ סנחכי כבר על חדום סהכיתי בהם בניח מלח סמנם עפר חלף : חלהי תהלתי חל תחרם ׳ על כל יפרחל כחתר : כי פי רפע ׳ יון ׳ תחת חהבתי פיתן חויך יפטנומי : ולחי תפילה ׳ ומימו מתפלל חליך תמיד : מכחת

ויברכם ויירבו מאד ובהמתם לא ימעיט : וימעטו ויושחו מעצר רעה ויגון : ויפך עליהם בוז ויתעם בתהו לא דרך : וישגב אביון משוני ויעש כצאן משפחות : ישמחו ישרים וכל עולה קפעה פיה : מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי יי : קח שיר מזמור לדוד : נכון לבי אלהים אשירה ואזמרה אף כבודי : עורה הנבל וכנור אעירה שחר : אודך בעמים יי ואזמרך בלאמים : כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך : רומה על שמים אלהים ועל כל הארץ כבודך : למען יחלץ ידידיך הושיעה ימינך וענני : אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד : לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי : מואב סיר רחצי על אדום אשליך עלי פלשת אתרועע : מי יבלני עיר מבצר מי נחני עד אדום : הלא אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו : הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם : באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו : קט למנצח לדוד מזמור אלהי תהלתי אל תחרש : כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון שקר : ודברי שנאה סבבוני וילחמוני חנם : תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה : ותשת עלי רע טוב ושנאה חת אהבתי : הפקד עליו רשע ושטן יעמד לימינו : בהשפטו יצא רשע ותפלתו תהי לחטאה : יהי ימיו מעטים פקדתו יקח אחר : יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה : ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו מחרבותם : יצו נושה לכל אשר לו ויבזו זרים יגיעו : אל יהי לו משך חסד ואל יהי חונן ליתומיו : יהי זרעו לאחרית פפחה ימח שם אחריהם : יזכר עון אבותיו אל ומחטאת אמו אל תפפה : יהיו נגדי יי תמיד ויכרת מארץ זכרם : תחת אשר לא זכר עשות חסד ורדף איש עני ואביון ונכאר לב למותמו : ויאהב קללה ותבוא לו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו : וילבש קללה כמדו ותבא כמים בתוכו וכשמן בעצמותיו : תהי לו כבגד יעטה ולמזח תמיד יחגרנה : זאת פעלת שטני מאת יי והדברים הרעים על נפשי : ואתה אדני יי עשה אתי למען שמך כי טוב חסדך הצילני : כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי : כצל כנטותו הלכתי נענרתי כארבה : ברכי כלו מצום ובשרי שמן מרזי : וגם אני הייתי חרפה לפני יראוני יניעון ראשם : עזרני יי אלהי הושיעני כחסדך : וידעו כי יד זאת מעשית אתה יי עשית : יקללו המה ואתה תברך קמו ויבשו ועבדך ישמח : ילבשו שטני כלמה ויעטו כמעיל בשתם : אודה יי מאד בפי ובתוך רבים אהללנו : כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו : לא יחל ולא ירוץ עד ישים בארץ משפט ולתורתו איים : אמר אל אדני שב לימיני עד אשית אויביך הדם לרגליך : שבט עזך ישלח יי מציון רדה בקרב אויביך : עמך נדבות ביום חילך בהדרי קדש מרחם משחר לך טל ילדתיך : נשבע יי ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק : אדני על ימינך מחץ ביום אפו מלכים : ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה : מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש : הללויה אודה יי בסוד ישרים ועדה : גדולים מעשה יי דרושים לכל חפציהם : הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד : זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום יי : טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו : כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים : מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו : סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר : פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו : ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עמדת לעד : אשרי איש ירא את יי במצותיו חפץ מאד : גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך : הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד : זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק : טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט : כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק : משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביי : סמוך לבו לא יירא עד אשר ראה בצריו : פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד : רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד : הללויה הללו עבדי יי הללו את שם יי : יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם : ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יי : רם על כל גוים יי על השמים כבודו : מי כיי אלהינו המגביהי לשבת : המשפילי לראות בשמים ובארץ : מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון : להושיבי עם נדיבי עם נדיבי עמו : מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה : בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז : היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו : הים ראה וינס הירדן יסב לאחור : ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן : מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור : ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן : מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב : הפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים : לא לנו יי לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך : למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם : ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה : עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם : פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו : אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון : ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם : כמוהם יהיו עושיהם כל אשר בטח בהם : ישראל בטח ביי עזרם ומגנם הוא : בית אהרן בטחו ביי עזרם ומגנם הוא : יראי יי בטחו ביי עזרם ומגנם הוא : יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן : יברך יראי יי הקטנים עם הגדלים : יסף יי עליכם עליכם ועל בניכם : מברכים אתם ליי עשה שמים וארץ : השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם : לא המתים יהללו יי ולא כל יורדי דומה : ואנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה : אהבתי כי ישמע יי את קולי תחנוני : כי הטה אזנו לי ובימי אקרא : אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא : ובשם יי אקרא אנה יי מלטה נפשי : חנון יי וצדיק ואלהינו מרחם : שמר פתאים יי דלותי ולי יהושיע : שובי נפשי למנוחיכי כי יי גמל עליכי : כי חלצת נפשי ממות את עיני מדמעה את רגלי מדחי : אתהלך לפני יי בארצות החיים : האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד : אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב : מה אשיב ליי כל תגמולוהי : כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא : נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו : יקר בעיני יי המותה לחסידיו : אנה יי כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי : לך אזבח זבח תודה ובשם יי אקרא : נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו : בחצרות בית יי בתוכך ירושלים הללויה : הללו את יי כל גוים שבחוהו כל האמים : כי גבר עלינו חסדו ואמת יי לעולם הללויה : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו : יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו : יאמרו נא יראי יי כי לעולם חסדו : מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה : יי לי לא אירא מה יעשה לי אדם : יי לי בעזרי ואני אראה בשנאי : טוב לחסות ביי מבטח באדם : טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים : כל גוים סבבוני בשם יי כי אמילם : סבוני גם סבבוני בשם יי כי אמילם : סבוני כדבורים דעכו כאש קוצים בשם יי כי אמילם : עוני דחה נפלתי ויי עזרני : עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה : קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יי עשה חיל : ימין יי רוממה ימין יי עשה חיל : לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה : יסר יסרני יה ולמות לא נתנני : פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה : זה השער ליי צדיקים יבאו בו : אודך כי עניתני ותהי לי לישועה : אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה : מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו : זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו : אנא יי הושיעה נא אנא יי הושיעה נא : ברוך הבא בשם יי ברכנוכם מבית יי : אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח : אלי אתה ואודך אלהי ארוממך : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : יודוך יי כל מעשיך וחסידיך יברכוכה : כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו : להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו : מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור : סומך יי לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים : עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו : פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון : צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו : קרוב יי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת : רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם : שומר יי את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד : תהלת יי ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד : אנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : הגיעו לשערי יי ונבוא בם נודה יה : אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה : מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו : זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו : אנא יי הושיעה נא אנא יי הושיעה נא : ברוך הבא בשם יי ברכנוכם מבית יי : אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח : אלי אתה ואודך אלהי ארוממך : הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו : יודוך יי כל מעשיך וחסידיך יברכוכה : כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו : להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו : מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור : סומך יי לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים : עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו : פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון : צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו : קרוב יי לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת : רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם : שומר יי את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד : תהלת יי ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד : אנחנו נברך יי מעתה ועד עולם הללויה :

ויעמוד. ור' אהבתי פעול פירוש רוחו פיירוש: הפקד רשע. לון מתגבר ימינו עליו. ושטן ככנר ישטכוני והוא לרש בדרך ויקם וי"ו שטן למלמה נס ויעמד והוא לחר מיועצי: בהשפטו. עתי כי הוא עשה לי פעל וחמס. ותפלתו פתחות הפך תעלתי בעדו על כן לחטא: יהיו. ת"י יהוסף כי פקודתו הוא לאתו ולפי דעתי כי הוא ופקודת כל הרוח והטע פתיהם. מיתתו בידי אדם ויש חומרי כי פקודתו הוא כפשו מהוא כמו פקדון: יהיו. יתנתי: קטנים. תלמיד: בניתי כעוריב כי ימיו יהיו מעטים: וכוע. כדרך והמה יכיעון לאכול. ומלו פועל כבר כמו מלל ימלל בחבל. ודרשו כמו ומלו מיבקשו לחס. וטעם מחרבותיהם מבחרבות ידוד: יבקש. הנם' יהי עלית בימיו כי יחזוהו יתי עכי: ז. כאשר הזכ' יען חם' לא זכר עשות חסד כי אם לרדוף איש מסכן ואביון ונכאה להמיתו. ולכן ישוב הרעה עליו. ולא אהב ברכה ותרחק ממנו. כי לא רצה בברכת הרע. ולכן הרחיק ממנו הברכה. וילבש קללה כמדו. כי הקללה תבא בקרב האדם ובמעיו כמים ובעצמותיו כשמן. ותהי לו כבגד יעטה ולמזח תמיד יחגרה. זאת פעלת. כל הדברים האלה הם מאת ה' כמו שאמר ואתה ה' עשה אתי למען שמך כי טוב חסדך הצילני. כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי. כצל כנטותו נהלכתי. נענערתי כארבה. ברכי כשלו מצום. ובשרי כחש משמן. ואני הייתי חרפה להם. ראוני ינידון ראשם. עזרני. טעם כחסדך עמי פעמים רבות: וידעו. כי כבר הזכיר עכי ואחיון ואתה ה' עשיתה זאת היסופה ולא אלי: יקללו. לא אחום מקללתם כי אתה תברכני. קמו עלי ויבושו: ולבשו. כל פושעי מהיום והטעם אחרי' מלבד אלה כי כבר הזכיר על אלה ויבושו: אודה. בפי מרבים אהללנו. כי יעמוד לימין אביון להושיע מהחפצים להמיתם פוכני נפשו:

ויהי רעה תחת טובי שכתי פרי לחי מקרבן בכל שנה במבעי לומו ומבקש לנפשים והם מריעים לי בעוחר טוב: בהשפטו. לפניך יצא מדינך מחוייב ורשע: פקדתו. גדולתו פרעונ"ש בלע"ז כמו ויפקד המלך פקידים: ומלו חובה מיעבוחיהם. הכל ימלו עליהם מה שהיתה בפלמי ופלוני מתוך קול ורדפו מיבה עליהם. ורדפו מפתע מיתת לחרים פחרי כקוד חפץ קיון וכן ומלו מפי לחרי. הוא מפתע פיפלו לחרים עליהם וים לפחוד ומלו ממפקל חזק יהו מפלים על הפתחים: יבקש כופה לכל חפר לו. לרש הטורח מחזר ולהוט לעפר דבר כופל בו לשון מתבקש כלומר מיטרף ומתלבט כמו וחרכובתי. לח לרש נקפן וכן פן תנקש לחריהם לף כלן יהיה הנופה בעפו לת עבודתו פל' ורב יעבד פעיר. לימ' לחרי' יהיה הנופה נופע ונקרב לכל חפר לו יבקש פיי תפסיק"ן בלע"ז יהי מספע הנופ' נוק ג ונפען פל כל מפופ ויהו יבקש הנופה בעפו לת עבודתו פל' ורב יעבד בפיר מכלתי ברוך לחר פיבח לחר כורתי ימח פמו וטבעו פלפלו זכרון לה יפול עלו בפי הרוב הכולר בעולם לחר פנפחת פמו פ"ישרמיר"ש בלע"ז: עון חבותו. עון פהפו פ"ל לחבותם פנרע חמס פנים מחיון לחבין גרס כהיון פיניה. וחטלת לחן. פהפחית רחמים וסנר. להפלים יום קבורתה מן פכריות פלו יקללוה פיבח מכריחה עפו כחו פכח ותחת דבורה מיניקת רבקה וגו' חלין בכות בלפון יומי קורין לחר לון פלכל לחר היה ליעקב עם פל דבורה פיתקה חתו והפליתו מיתתה: יהיו. הפיוסת הללה כנר ו' תמיר: ויכרת מלרן זכרם. פל עפו ופלופיו: לפר לה זכר עפות חבר. לעפוק בלבל לבין כמו פעפה יעקב כזיד עדפים לנפח לת יכחן פבלותו היום לת לחריהם: חים עכי ויסרל: ויחסב קללה. קללתו פל הקיפה פפ"ב כו: תהי לו. הקללה מעפה כבגד מכ' ולבפ קללה הכנוס עכתו בקללה ונוסה לו פריקת עול הקרקן והברכת כהנים וקללת הלומות: ולמזח תמיד חגורה וכן ומזוח תפיקים רפה לזור החזקים פיתח. כפל בנטותו. לעת ערב: נכערתי. לפון תעניק וע"ף ולוטס כלרבה פהוח כורר וכע ומטורף מכחתי ויעטו כחפיל העוטה ועוטף כל הנוף לכל לבוש: כחם

ותפלתו ג' וסי' ותפלתו תהיה לחטאה. ויתר דברי מנשה ותפלתו בדברי הימי' ושלאחריו ותעתר לו. ואל יהי ב' וסי' ואל יהי מקום לזעקתי. וב' יהי חונן ליתומיו. למותת ל' והוא חד מן מלין דמשתשין ל' בשוא בריש תיבותא וסי' תמצא נמסר במסרא רבתא במערכת אות הלמ"ד. ותבא ב' חס' בכתובי וסי' ותבא

וַיָּשִׁימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃ הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃ בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃ יְהִי־יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃ יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃ וְנוֹעַ יָנוֹעוּ בָנָיו וְשָׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃ יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזְזוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃ אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חֶסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃ יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃ יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־תִּמָּח׃ יִהְיוּ־נֶגֶד יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חֶסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֶה לֵבָב לְמוֹתֵת׃ וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתָּבוֹאֵהוּ וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃ וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃ תְּהִי־לוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד יַחְגְּרֶהָ׃ זֹאת פְּעֻלַּת שָׂטָנִי מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָעָה עַל־נַפְשִׁי׃ וְאַתָּה יְהוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃ כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי׃ כְּצֵל כְּנָטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נֹעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃ בִּרְכַּי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃ וַאֲנִי הָיִיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יָנִיעוּן רֹאשָׁם׃ עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ׃ וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹאת אַתָּה יְהוָה עָשִׂיתָהּ׃ יְקַלְלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח׃ יִלְבְּשׁוּ שׁוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעְטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃ אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃ כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ׃

וְשָׂטָן עָלַי בִּישְׂרָא חֲלַף טָבָא ב׳
וְסָנֵיתָא חֲלַף דְּרַחֲמִית׃ אַסְעַר ב׳
עֲלוֹי רְשִׁיעָא וְסִיטָנָא יְקוּם עַל 5 ויתר והפתן
יְמִינֵיהּ׃ בְּאַדְיָנֵיהּ יִפּוֹק חַיָּב ג׳. 5׳
וְצְלוֹתֵיהּ תְּהֵי לְחוֹבְתָא׃ יְהוֹן יוֹמוֹי ב׳
קַלִּילִין מִנַּיִן שְׁנוֹי יִירַת אוֹחֳרָן׃
יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמֵי וְאִתְּתֵיהּ אַרְמַלְתָּא׃
וּמְטַלְטְלָא יְטַלְטְלוּן בְּנוֹי וְשֵׁיאֲלוּן 5.5.5.5 חטף ל׳ תל
וְיָבְעוּן מֵהּ הֲוֹת צַדְרְתְהוֹן׃ יָגֵבּ 5
מְזוֹפָא לְכָל דְּיָלֵיהּ וְיִבְזוֹן נוּכְרָאִין
לְיָעוּתֵיהּ׃ לָא יְהֵי לֵיהּ נָגִיד חַסְדָּא ב׳. ב׳ חס׳
וְלָא יְהֵי לֵיהּ חָיֵיס עַל יַתְמוֹי׃ יְהֵי
סוֹפֵיהּ לְאִשְׁתֵּיצָיָא בְּדַר אוֹחֳרָן׃ יְדַכֵּיר עַוַיְיהוֹן
יְתָמַּח שְׁמְהוֹן׃ אֲבָהָתְהוֹן קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּיהּ לָא 5
תְתַמַּחֵי׃ יְהֵוְיָן קֳבֵיל מֵימְרָא דַּיְיָ
תְּדִירָא וְיִשֵׁיצֵי מֵאַרְעָא דְּכָרַנֵיהוֹן׃
כְּטוּל דְּלָא אִידְכַּר לְמֶעְבַּד טִיבוּ 5
וּרְדִיף גְּבַר עַנְיָא וַחֲשׁוֹכָא וּמַכֵּיךְ
לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא׃ וּרְחִים לוּטָיָא ה׳ נקוד
וַאֲתַת לֵיהּ וְלָא אִיתְרְעֵי בִּבְרְכָתָא
וְאִתְרַחֲקַת מִנֵּיהּ׃ וּלְבַשׁ לְוּטָא ב׳. 5׳ חס׳
חֵיךְ לְבוּשָׁא וְעַלַת חֵיךְ מַיָּא 5
בְּגוּשְׁמֵיהּ וְחֵיךְ מְשָׁחָא בְּאֵיבָרוֹי׃
תְּהֵוֵי לֵיהּ חֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְעַטַּף ב׳. 5
וְלִקְמוֹר תָּדִיר יְזַוְּנָהּ׃ דָּא ח׳ כ׳
עוֹבָדָא דְּשׂוֹטְנַי מִן יְיָ וּדְמַלְּלִין
בִּישְׁתָּא עַל נַפְשִׁי׃ וְאַתְּ אֱלָהִים
יְיָ עֲבִיד עִמִּי מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ חֵיךְ
טוֹבָךְ וְחַסְדָּךְ פְּצֵינָתִי׃ אֲרוּם ה׳. ד׳ רפי׳ 5
עַנְיָא וְחַשׁוֹכָא אֲנָא וְלִבִּי אִשְׁתְּבַשׁ בְּגַוַּי׃
חֵיךְ טוּלָא בְּצַלְיוּתֵיהּ אִתְגַּמְרִית 5
אִסְתַּלְטֵילִית חֵיךְ גוּבָאי׃ רְכוּבֵי ב׳. ב׳ חס׳
אִיתְקַלוּ מִצּוֹמָא וּבְשָׂרִי פַּרְזַן
מִדְּהֵוֵי פְּסִים׃ וַאֲנָא הֲוֵיתִי קְלָנָא ה׳ ויסבירין
לְהוֹן יֶחְמוּן יָתִי יִטַּלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן׃ 5 מל׳
סְעוֹר לִי יְיָ אֱלָהַי פְּרוֹק יָתִי חֵיךְ ב׳. ב׳ חס׳
חַסְדָּךְ׃ וְיִדְעוּן אֲרוּם מָחֲתָךְ דָּא 5
אַנְתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ׃ וְלֵיטוּן הֵינוּן
וְאַתְּ תְּבָרֵךְ יְקוּמוּן וְיֶהֱתוּן וְעַבְדָּךְ
יֶחְדֵּי׃ וְלִבְשׁוּן סְיטָנֵי כֵּיסוּפָא 5
וְיִתְעַטְּפוּן חֵיךְ מְעִילָא בַּהֲתָהוֹן׃
אוֹרֵי אוֹרֵי לַחֲרָא בְּפוּמִי וּבְמִצַּע תַּכְּסַיָּא
אֲשַׁבְּחִינֵיהּ׃ אֲרוּם יְקוּם מִן יְמִינָא דַּחֲשׁוֹכָא לְמִפְרוֹק מְפַרְוַנֵי נַפְשֵׁיהּ׃

כמים בקרבו. ותבא בלט ותכם מרגלותיו. וכל נביאים דכו' חס' כמי מ"ל וסי' ביחזקאל מי' ל"ב. יעטה ד' בקריאה וסי' ועל שפם יעטה וטמא טמא. כאשר יעטה הרועה את בגדו. גם ברכות יעטה מורה. תהי לו כבגד יעטה. כצל ד' רפי' בקריא' וסי' כפלגי מים בציון. כצל בנטותו נהלכתי. ימי כצל נטוי. ימיו כצל עובר. בשתם ד' בקריא' וסי' הנני עשה את כל מעניך בסוף צפניה. ישמו על עקב בשתם: ישובו על עקב בשתם. ויעטו כמעיל בשתם.

לדוד מזמור כתם יי לאדני. נכון לפרש זה המזמור על אברהם על דברתי מלכי צדק רק יקשה עלינו כיון שהיתה עיר דוד וכולל לתקנו בדרך רחוקה מעט והנכון בעיני כי זה המזמור חברו אחד מהמשוררים על דוד כמו מזמור יענך יי ביום צרה יי בעזך ישמח מלך גם לפלטה אלהים מפטיך למלך תן וחובר זה המזמור כתפר כפעם לחתר לכי דוד לאחר לו לאדני מהוה דוד:

קי לדוד מזמור נאם יהוה לאדני שב לימיני עד־אשית אויביך הדם לרגליך: מטה עזך ישלח יהוה ממציון רדה בקרב אויביך: עמך נדבת ביום חילך בהדרי־קדש מרחם משחר לך טל ילדתך: נשבע יהוה ולא ינחם אתה־כהן לעולם על־דברתי מלכי־צדק: אדני על־ימינך מחץ ביום־אפו מלכים: ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על־ארץ רבה: מנחל בדרך ישתה על־כן ירים ראש: הללויה אודה יהוה בכל־לבב בסוד ישרים ועדה: גדלים מעשי יהוה דרושים לכל־חפציהם:

קי׳ לדוד מזמור נאם יהוה לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדם לרגליך: מטה עזך ישלח יהוה ממציון רדה בקרב אויביך: עמך נדבת ביום חילך בהדרי־קדש מרחם משחר לך טל ילדתך: נשבע יהוה ולא ינחם אתה־כהן לעולם על־דברתי מלכי־צדק: אדני על־ימינך מחץ ביום־אפו מלכים: ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על־ארץ רבה: מנחל בדרך ישתה על־כן ירים ראש: הללויה אודה יהוה בכל־לבב בסוד ישרים ועדה: גדלים מעשי יהוה דרושים לכל־חפציהם:

נמסר בסדר דברי׳. קי״א גדולי׳ הנדולי׳ כולהון חס׳ בסום ל וסי׳ נמסר בשפט׳ סימן ה׳ ובירמיה סימן ל״ח.

ד׳וסי׳ פן ינחם העם׳ כי ינחם יי׳ מאנקת׳. לא ישקר ולא ינחם׳ נשבע יי׳ ולא ינחם׳ וא׳ינחם יי׳ על הרעה: גויות נ״א ס׳ול וא׳חס׳וסי׳ את גוית שאול ואת גו׳בנין׳ וידין בגוי׳ מלא גוי׳ וסי׳ מאן דמ׳ל מ׳ מנחל ד׳וסי׳ קי׳ לדרגליך ב׳וסים׳והם תכו לרגלך ישא מדברתיך׳ עד אשית אויביך הדום רגליך׳ בתרא מ׳ל׳. ינחם

על יד דוד תושבחא אמר יי׳
בְּמֵימְרֵיהּ לְשַׁוָּאתִי רִיבוֹן כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּרָם אֲמַר לִי תּוּב וְאוֹרִיךְ לְשָׁאוּל
דְּמִן שְׁבָטָא דְּבִנְיָמִן עַד דִּימוּת אֲרוּם
לֵית מַלְכוּתָא מְקַרְבָא אֲחֲרִיתָהּ
וּבָתַר כֵּן אֲשַׁוִּי בְּעָלֵי דָּבָנָךְ כְּבִישׁ
לְרַגְלָךְ: הָא אֲמַר יי׳ בְּמֵימְרֵיהּ
לְמִיתֵּן לִי רַבָּנוּתָא חֲלַף דִּיתֵיבִית ל
לְאוּלְפַן אוֹרַיְתָא יְמִינִי אוֹרִיךְ עַד
דְּאֲשַׁוִּי בְּעִיל דָּבָנָךְ כְּבִישׁ לְרַגְלָךְ:
חוּטְרָא דְּעוֹשָׁנָךְ יְשַׁדַּר יי׳ מְצִיּוֹן
וּתְהֵי רָדֵי בְּמֶצַע בַּעֲלֵי דָּבָנָךְ:
עַמָּךְ דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַדְּבִין
לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אֲגָחוּתְ קְרָבָךְ
תִּסְתַּיַּע עִטְהוֹן בְּשִׁבְהוֹדֵי קוּדְשָׁא
רַחֲמִין דְּאֻלְּהָא יִסְתַּרְהֲבוּן לָךְ הֵיךְ
נַחֲתַת טַלָּא יָתְבִין לְרוֹחֲצָן ת
תּוֹלַדְתָּךְ: קַיָּם יי׳ וְלָא יְתוּב דְּאַנְתְּ
מְתַמֵּנִי לְרַמָּא לְעָלְמָא דְּהַהוּא מַלְכָּא זַכַּי:
שְׁכִינְתָא דַיְיָ עַל יְמִינָךְ מְחָא
בְּיוֹם רוּגְזֵיהּ מַלְכָיָא: אִתְמַנָּא לְדַיָּנָא עַל עַמְמַיָּא מְלֵי אַרְעָא וּגוּשְׁמֵי רַשִׁיעַן קְטִילִין מְחָא
רֵישֵׁי מַלְכָיָא עַל אַרְעָא סְגִיעִין לַחֲרָא: כְּפוּם נְבִיָּא בְּאוֹרְחָא אוֹלְפַן יְקַבֵּל מְטוּל הֵיכְנָא
יְזַקּוֹף רֵישָׁא: הַלְלוּיָהּ אֲשַׁבַּח קֳדָם יי׳ בְּכָל לְבָא בְּרָזְהוֹן דְּתַרְיַצְיָא
וְכֻנְשָׁתָא: רַבְרְבִין עוֹבָדָיָא דַיְיָ מְתְבַּעֲיָן לְכָל דָּאֲבְיָן לְהוֹן:

על ימיך במלחמה: מחץ ביום חפו׳ את לרבים מלכים הוא ידין בגוי׳ מלא גויות זו היא בעורת ברית בין הבתרים שכתוב לו על מצרי׳ וגם את הגוי אשר יעבודו דן תכבי מלא גויות לקיים פנים מלא לעון לקיים כמו קרהו לחריך מלא תפר יקרה עלינו מלא רועים והיכן דן מלא גויות את מצרים מת על ספת הים: מחץ ראש על ארץ רבה׳ זו היא דוגמת נבואת חבקוק מחכת ראם מבית רפש ראם פרעה מהיה ראש ופר על ארץ גדולה וחם ובה על כל החרבות כמו שכתוב מושל עמים ויפתחהו מהיו כל החומות תחת ממשלת מצרים: מנחל בדרך ישתה וגו׳. מנילוס הנהר בדרך הליכתו היתה לרבו מותה ולא היתה כריכה לתי נפשים על כן היה מרי׳ רחם ומתפלר יאור לי ואני עמיתיכי. עכיין לחר ים לפרש המזמור הזה בדוד: כתם יי׳ לאדני׳ על עסקי חדוני מלוך כפהייתי כדרך מפניו׳ לחדוני על חדוני כמו ואתר פרעה לבני ישראל ויפלטו חכמי המקום לאמתו: סב לימיני׳ התעכב והמתן לתפועתי: מטה עזך ישלח יי׳ מציון׳ מכיון מעשים טובים המכוייכין בידך לא עוד תמלוך בכיון ופס יפולח לך ומטה עז וחז תרדה בקרב חויביך: עמך נדבות ביום חילך׳ עם ישראל יתנדבו לעזרתך ביום מתעשה חיל כמו ממפורש בדברי הימים פהיו נקבצים עליו מכל שבט ושבט בלכתו לל נקלב נפלו עליו מתכשה וגו׳ ומן הגרי נכרלו לל דוד וגו׳: בהדרי קדש מרחם משחר׳ בשביל הדרות קדושה פהיו בך מנעוריך: לך טל ילדותיך׳ ילדות טובה ופרק כחה פהיה בך תהיה לך כטל פהוא בעוש ועדב ויעשה לך פירות להכליחך: נשבע יי׳ וגו׳. פהמלכות תהא מלך עולמית: אתה כהן לעולם׳ ואינו מן הכהונות כהונה פהיו למעלה מכהונת מלכי דרך ואוהי מלכות פהיו למעלה בשלמי׳ מעלות על דברתי מלכי צדק׳ למעלה מכהונת מלכי דרך פהיה כהן לחל עליון ולית חלף הוא מלך היה מלוכה על הגוים חיכה מלוכה חשובה כנגד יפרחל: אדני׳ יהיה תמיד על ימיך להושיעך׳ יפער מחץ ביום חפו׳ מלכים׳ מנלחמו עם אברהם ועם יהושע ועם ברק: וידין בגוים מלא גויות: ועוד בימי חזקיהו בך ידין בחוכלוסי סנחריב קבון פגרים מתים ויתחן בסנחריב פהוא רחפה על נמוח ואמור פהיה לרץ רבה׳ יפער מנחל בדרך היה פותה סנתפלר עפתו חוכלוסיו מימי הירדן סנאמר הכי קרתי ופתיתי מים ואחריב וגו׳: על כן ירים ראש׳ חים מפתבח ומתפלר בגודלו: זכר עשה לנפלאותיו׳ מזמור זה הוסר בלפלוחיו׳ ועד תיו וכמו כן מזמור פפני הרחמן מדבר בשבחו של הקב״ה והפני מספר בשבחו של ברזיל יי׳ קבע ליפרחל פבתות ומועדים ומלות פכתוב בהם וזכרת כי עבד היית בחפרים לפי פהוא חנון ורחום על בניו וחמן להפרישים.

הוד · לפי ממעטיו גדולים ורוממים הם לרוממיהם ומבוארים כי פועל הטעם נרחה לעין על כן הוד והדר וטעם וצדקתו מכל מעלה פרק: זכר · הטעם בכל דור יעשו זכר לנפלאותיו מעשה במצרים מהוא חנון ורחום לחן המבוקש שיו כמו ומעטתי כי חנון אני · טרף · דבר ויכללו תת מצרים כמו הטריפני · טעם יזכור לעולם בריתו זכר בריית בין הבתרי ומם כתוב ואחרי כן יצאו ברכוש גדול: כח · הטעם מחשם מעשה חכר ומספט וצדקה וזה הוא מהגיד לעמו לתת להם כדרך כי לה בחתם עד עתה וכתו כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען ומם כתוב את מספטי תעשו והנה פירש כח מעשו: מעשי · פקודיו הם מעשי בלב כל התר · על כן חמר ממהם נחמני: כמוכי · הטם כומכם לעד על כן יעמדו והו עשה בהם ובדר · יפר: פרות · טעם פרות לעולם ימלח פרות לעמו והם המומרים בריתו כי בריתו לעולם עומד והוא קדום ולח יוכל נבר לחלל בריתו על כן מלת ומורח: רחמיו · בעבור מהזכיר מהוא מורח חמר רחמיו הכמת ירחת יי מכל טוב יש לכל עומי פקודיו וכל חחד מהעומי תהלתו עומד לעד כמו בכות בעד בעלי פור ויתכן מיטוב ולו תהלתו חל מכל טוב · ורבי מטה חמ כי הח ומם עופיהם פנים חל החכמת והירחה: והטע · כי העומי כפי מיובם ובדרך פיורו הללו יה תערי חים · הללו יה דב המעור כמוכי ואמרו חערי חים יי מממר כפמו ממנו לח תעשם לעד בעבו · תולדתו תו פחד מלך חו על דבר חרפם ובזיון רק בעבור ירחתו מהם · במהוקיו חפץ מחד · הם מכות עטה ופע · מחד כי בכל מחרי יעטה: נבור · חסר לף כמו ועיר פרא והטעם כנבור כודע בדורו כן יהיה זרעו דור ימרים · הוח הלב והכן והברכה היח הון ועופ בביתו והון סים לו לח עטהו בחסם ובזל רק בערך על כן וכדקתו: זרח · הכדוק דומו לחסך כמו הטם ההולכים בחסך · והיטופה לאור על כן כי חסב בחסך יי לאור לי והנה בבח הכרות על העולם יזרח חור

טרף כתן · מזון: כח מעשיו הגיד לעמו · כשכתן להם נחלת גוים הוריעם כחו וגבורתו ומדרש הכתומ כתב ליטרחל מעשה ברחמית לירושע ם מהארן סלו ובירו להשיב בה כל מי מירכה ולעקור חלו ולהושיב אחרים סלח יוכלו החומו לומר ליטרחל בזלבי לחתם מכבשתם חרץ מבעה גוים: מצורה

פקודיו · הם פקודיו על סמך עז מחזקיך בעונשין והזהרות והפרטיות קבועו על זו כשדר ולדרום וזהו מחמר סלמה מוקין עיהודי עם וגו': דור ימרים · יחמר יבורך יהי זרעו: זרח בחסך חור · כמו הזריח ומדרשו הוח עכשו כשיכלל נעשה להם חור כמו יי חורי ויעשי: טוב חים חוכן ומלוה וגו' · מחוכן רלים ומלוה להם וחינו מדקדק לומר חין יכולת בידי וחת דבריו הפריכין לו במחכל ובמשתה ובכסות מכלכל במשפט ובמרה וחם על ככביו: יכלכל דבריו במשפט · מבחינ חפציו: ככון לבו · כחמן לבו ליוכרו: ממיך לבו · כמען ובטוח על הקבה: רשע יראה וכעס · לשון פעל פמו ויכעם לפיכך נקור חכיו קמץ וחכיו פתח ופעמו למטה:

מי

פרות ג' חד חס' וסים' ושטתי פרת · פרות שלח לעמו · והרבה עמו פרות · קדמא חס' · קי"ב יבורך ד' ב' פתחין וסימן הנה כי כן יברך גבר · גבור בארץ יהיה זרעו · ועתה הואל וברך את בית עבדך דשמואל · טוב עין הוא יברך · עבדאונגרא פתחין · בטוח ב' חד חס' וחד בי"ל וסים' יצר ממיך · משמועה · דעה לא ירא · קדם' מלא · ממיך ב וסי' יצר ממיך · וכעס ב' חד פתח וחד קמץ וסים' רשע יראה וכעס שניו יחרק · גם כל ימיו בחשך יאכל וכעס · קדמא פתח · ואינון מן אב א' פתח וא' קמץ וסים' נמסר במס' רבת' בערך פתח · קי"ג מברך ג' וסימ' את אשר תברך · יהי שם יי' מברך · ויאמ' ערום יצתי · וא' ומברך וסים' ועתה הואלת לברך את בית עבדך דה"ה · מהלל ג' וסימן בכפרא סיבן ה"ח ·

לי ערים והוא הכם מהוא חנון ורחום וצדיק לו יהיה חור מוסף לחר עמו כחילו הוא חור חנון: טוב · כמו הפיך חים טוב כמו כל רבים פמים כי הכל ככון בלמוניו לו טעמו מה טוב וכמה הוא חים מהוא חנון ולמר חנון נלמת לחרי הכם מהוא חנון ומלת יכלכל כפול כמו וכל בפלים · במשפט כלמר הוא רחוי לעמות · וים חומרים כי יכלכל כמו יכלכל מחלהו: כי · הזכיר כי לחריתו טובה וזה הוא כי לעולם לא ימוט הצדיק יעמור זכרו כדרך וצדיק יכוד עולם: ממשועה · מהו כללת עמו לו מדינתו והזכיר למה לא יירא כי לבו בטוח בכם והוא חלר על מפקל עכוס וכמה כמיך לבו בבטח מהבח עלי לבדו מחויביו: פזר · לא הזכיר כפעל מור גם כתן כי הוא כודע כי מלת לחביונים תודיענו · וטעם צדקתו כי מדרך צדק לעזור בני גילו או על דרך וצדקה תהיה לנו: רבע · הפך הצדיק ברחותו עומד הצדיק זכעם ברוב הקנחה · פיכו כפי מחשבתו מיחרוק עוד פיכו להנקם וזה יהיה כי יממ כל זה מיחמוב וכמה תלות רבעי מיתלוו רע לטובי · הללויה הללו עבדי יי · טעם לחתר הללו פלמה פעמי כדרך היכל יי · פעם להרי פעם וטע עבדי יי · לחתם עבדי יי · כמו הקהל הקם לחת לכם ולחרו כן יהי וזהת היח התהלה בלמת · ממזרח · ככח תורך היוסוב מהם יב פעות ולח כן הרוחב על כן כתוב התבוננת ער בחבי חרץ: רם · הוח מרומה על כל התלות פיהללוהו כל גויס מהם בפבעה נבולות ממזרח ממם ער הבילו והחוק על זה כי על הממיס כבודו מהם למעלה על כל גויס ויתכן היות רם מוסף לחר ורם על הממיס כבודו: מי

מי׳ יש לומרי׳ כי המגביהי פועל עומד כמו אם תגביה כנשר והחתת מהו׳ פועל יוצא והפעול הוא קיך ׳ אלי׳ מעיר כי פעול המגביהי היא כבודו ויוד המגביהי כ״ת חבבי מרוס ואמר כי כן הפירוש המגביהי לשבת במעלה המשפילי לראות בארץ וכמוהו אבי מולידי לחמן ולפי דעתי שהוא כמתמעט המגביהי מקו׳ עבתו ובשמים ובארץ הכל מפליס נגדו וטעם לראות כי הכל ידע כמו הדבר הנראה וזה הוא חלקי האלהים וחבריו פועה מפעל גר יתו׳ : מקימי׳ נס זה הכתוב קצור כי העפר מהוא הארץ ניקודת הענוג הגדול מהוא המקיף והכה הטעם כי הנס העליון ירומם החבירן ואולי היה בעבר דרך מפל על כן טעם מקיס ׳ לחמשות לטון יחיד מלעתיות ולא על פי מה׳ על מעקל אחד והטעם כפול : להושיבי ׳ היוד נוסף כמו מקימי ואחר מהזכיר נדיבי׳ אחר כי חלה הנדיבים הם נדיבי עמו עמם כבבדי׳ כדרך תהלה לכל חסידיו : מושיבי עקר׳ במעלה בארץ וחין המלה מחוכה ל הבית העקר׳ ומיבב׳ והיה שבה בית כמו מושיב יחידים בית והבי׳ כמו בית הארץ בית יעקב הים ובית וטעם הם הבנים כי הקיים העקרית הם הבני׳ עמהם כדברי חנה כי מחתי בימעתך ואתם המעורר באלה הללוי׳ על זה כפלאות מיעצם הטם : בפחת יסרצ׳ לועז מדברי רזל כמו לעז על בני חו ללועזות : היתה יהודה ׳ לטון נקבה כמו ותרע בגודם חחות׳ יהודה והזכיר יהודה כי הוא נבר בחיו : ישראל ממשלתי׳ ממשלות בהנים ועדת יהודה להקרבו כמו ובני קרו׳ היס ׳ סנבקנו מיימי היס ומי הירד קמוכד חחר : ההרי׳ ׳ רעשו

כי״ד וסים ויאמר למחר כי מי גוי גדול׳ אין קדוש כי״י ׳ מי כי׳ להינו המגביהי ׳ מאשפות ב׳חסר וסים׳ מקים מעפר דל ויחנח׳ מקימי מעפר דל ׳ קי״ד היתה ה׳ לו״ף וסים׳ היתה לי בחלתי כאריה ביער ׳ היתה עלי יד י״י ׳ היתחלי ומעתי לחם יומם׳ היתה יהוד׳ לקדשו ׳ היתה כאניות סוחר׳ הים ל לו״ף והים בקע׳ לפניה׳

ח מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃ ר׳ 5
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ 5
מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים 5. ב׳חס׳
אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם 5
נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת 5. 5
אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃ 5
א קי״ד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם ל׳ דמתי׳
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה ל׳חס׳ ה׳ לו״ף
לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם 5. ל׳ לו״ף
רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃
ג הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־
ד צֹאן׃ מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן
תִּסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃ מִלִּפְנֵי אָדוֹן
ו חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃
ז הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ ב׳ונ׳ית
לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃ קטו ל׳ נ׳ ג׳ יחד בתלוים
ח לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ
תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ׃ ח׳ בפו׳ על על
ט לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם׃ ויתלה ביניהן
י וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ
עָשָׂה׃ עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה
יא יְדֵי אָדָם׃ פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ ל׳ בפמ׳ בכל
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם ולא ולא
יב וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יָרִיחוּן׃ ב׳ חד חס׳
יג יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא ולא ולא
יְהַלֵּכוּ לֹא־יֶהְגּוּ בִגְרוֹנָם׃ כָּמוֹהֶם ג׳ ואל
יד יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ ת׳חס׳ בכתוב
טו יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם
הוּא׃ בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה
עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יִרְאֵי יְהוָה
בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
טז יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית
יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
יז יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים׃
יח יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
יט בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
כ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן
כא לִבְנֵי אָדָם׃ לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־
כב יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־
כג עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קטו לא לנו יהוה לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך׃ למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם׃ ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה׃ עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם׃ פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו׃ אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון׃ ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם׃ כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם׃ ישראל בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא׃ בית אהרן בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא׃ יראי יהוה בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא׃ יהוה זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן׃ יברך יראי יהוה הקטנים עם הגדלים׃ יסף יהוה עליכם עליכם ועל בניכם׃ ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ׃ השמים שמים ליהוה והארץ נתן לבני אדם׃ לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה׃ ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה׃

יברך

מסרה

ואינו מן כ״ח זוגי ר״ף חד נסיב ו״ף וחד לא נסיב ו״ו וסים׳ נסם׳ במספר רבתא בערך אות הו״ו ׳ חלמיש ד׳ בליש׳ קמצין ומיחדים וסים׳ חלמיש למעינו מים ׳ בחלמיש שלח ידו׳ מצו׳ חחלמי׳ ׳ שמת׳ פני׳ כחלמיש ׳ וחד מחלמיש צור ׳ קטו׳ על חסדך על חד מן ״ח פסוקי׳ על על ומלה ביניהו׳ וסים׳ נסמר כמלכי׳ ב׳ סים׳ טו׳ ׳ אזני׳ ז׳ וסי׳ פקוח אזני׳ ולא׳ להשמעות אזני׳ בן אדם בתוך בית המרי ׳ שמעו נא זאת עם ככל׳ אזנים להם ולא ישמעו ׳ וחברו ולא יאזינו ׳ אזני׳ כרית לי׳ ׳ בגרונם גרונם ג׳ב׳ מל׳ וא׳ חם׳ וסים׳ קבר פתוח גרונם ׳ ולא יהגו בגרונם ׳ רוממות אל בגרונם ׳

יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־ הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃ בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃ לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

קיו

אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃ כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃ מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃ אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃

יְבָרֵךְ דַּחֲלַיָּא יְיָ זְעִירַיָּא עִם רַבְרְבַיָּא׃ יוֹסִיף מֵימְרָא דַּיְיָ עֲלַיְכוֹן וְעַל־בְּנֵיכוֹן׃ בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ עָבֵד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃ שְׁמֵי שְׁמַיָּא לְשִׁבְיַנְתָּ יְקָרָא דַּיְיָ וְאַרְעָא יְהַב לִבְנֵי נָשָׁא׃ לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין שְׁמָא דַּיְיָ וְלָא כָּל נָחוֹתֵי בֵּית קְבוּרַת אַרְמָתָא׃ וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ יָהּ מִן הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא הַלְלוּיָהּ׃ רְחִימְתְּ

אֲרוּם יְשָׁמַע יְיָ קָלִי בָּעוּתִי׃ אֲרוּם אַצְלֵי אוֹדֵיהּ לִי וּבְיוֹמַי אֶקְרָא׃ אַקִּיפוּ יְהִי מָרְעֵי מוֹתָא וְעִקְתָּין דִּשְׁאוֹל אַשְׁכְּחוּנִי עִיקְתָא וְרֵבוּנָא אַשְׁכַּח׃ וּבִשְׁמָא דַּיְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵיב נַפְשִׁי׃ חֲנָנָא יְיָ וְחַכָּאָה וְאַלָּהָנָא מְרַחֵם׃ נְטִיר שְׁרָגוּגַיָּא יְיָ אִתְמַסְכֵּנֵית וְלִי חֲמֵי לְמִפְרוֹק׃ תּוּבִי נַפְשִׁי לְבֵית מְנַחָיְכִי אֲרוּם מֵימְרָא דַּיְיָ גְּמַל טוֹבָא עֲלַיְכִי׃ אֲרוּם פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְּטוֹל יָת עֵינִי מִן דִּמְעָתָא יָת רַגְלִי מִן לְאַדְחָיָא׃ אֶתְהַלַּךְ קֳדָם יְיָ בְּאַרְעָת חַיָּיא׃ הֵמְנֵית אֲרוּם אֲמַלֵּיל בְּכֵינְשַׁת צַדִּיקַי אֲנָא שַׁבְחִית לְחָדָא׃ אֲנָא אֲמָרִית בְּמֵעֲרָקִי כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין׃ מָה אָתִיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלַיָּן מָבַן דִּילֵיהּ גְּמִילִין רַחֲמִין עֲלָי׃ כַּסָּא דְּפוּרְקָנָיָא אֶסּוֹבַר לְעַלְמָא דְּאָתֵי וּבִשְׁמָא דַּיְיָ אֶקְרֵי׃ נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אֵיתַנֵּי כְּרוֹן נֵיסוֹי לְכָל עַמֵּיהּ׃ יַקִּיר קֳדָם יְיָ מִיתוֹתָא דְּמִשְׁתַּלְּחָא לַחֲסִידוֹהִי׃ בְּבָעוּ יְיָ אֲרוּם אֲנָא עַבְדָּךְ אֲנָא עַבְדָּךְ בַּר אַמְתָּךְ שְׁרִיתָא לְשׁוּלְשָׁלְוָתִי׃

חסד׳ כי תשה אזנו לי׳ אנה ו׳כתי׳ה ב׳ל׳ישנ׳ בקשה וסימן אנה יי׳ זכור נא את אשר התהלכתי דמלכים׳ וחברו דישעי׳ ׳ו נא נאבדה בנפש׳ אנה יי׳ הלא זה דברי׳ אנה יי׳ מלט נפשי אנה יי׳ כי אני עבדך׳ שובי נפשי׳ כ׳טע׳ לרע וסי׳ כי אחרי שובי נחמתי׳ עד שובי בשלום שובי נפשי למנוחיכי׳ ישועות ז׳ מ׳ל וסימן מגדול ישועות מלכו דשמואל׳ וחברו מגדיל דסיפרא׳ פועל ישועות בקרב הארץ ובעז ישועות משיחו׳ מח תשתוחחי נפשי קדמא׳ צוה ישועות יעקב׳ כוס ישועות אשא׳ ובשם יי׳ נ׳ וסימן ובשם יי׳ אקרא אנה יי׳ כוס ישועות אשא ובשם יי׳ לך אזבח זבח תודה׳ וכולהון בחד ענינא׳

יברך׳ וטעם הקטנים מיהיו פשוט בברכה עם הגדולים׳ ויסף׳ הנם פיר׳ מה היא הברכה כי היה תוספת ולהפך הקללה היה חסרון׳ ברוכים׳ סב לפרש כי התפלה מהתפלל לברכ׳ תתקי׳ וטעם עומה פתיס וארץ פתקן היבמה והרקיע כמו ביום עמוק יי׳ תלהים ארץ ופתיס והנה הטעם כי הוא מומל בעליון ובפעל והוא יברך תתכם׃

יוסף יא בלשון אוסופי ג׳ מ׳ל וח׳ת וסים נמסר בסדר ויצא יעקב׳ ברוכים ג׳ ב׳ מ׳ל וא׳ת וסים ברוכי אתם ליי׳ כי חמלתם׳ אשר עשיתם חסד׳ ברוכים אתם ליי׳ עשה שמים וארץ׳ דיבש גלעד חס׳ יורדי ג׳ חסר וסי׳ חמה את ערלים ישבנו׳ לא המתים יהללויה׳ ונמשלתי עם ירדי בור׳ קיו השחב וסים ועלי הטה

ר׳ בחיבורי יד חס׳ ג׳ ב׳ ח׳ל ור׳ חס׳ ל

ט ו בארץ פתם נטועים וכן כתו׳ לנטוע סמים וליסוד ארץ וחפירי דעת חסבו׳ כי מתפלת החד׳ בחר׳ כמתפלת הפס בסמים ולח דברו נכון׳ כי מלכות הפס בכל מפלה ית פירו׳ נתן לבני החדם א מהחדם כמו פקיד תלהים בארץ על כל מה פים בה והכל ברבר הפס׳ לח׳ טעם הפס כח נפתה בחר׳ כתן בידו החיתם והכתחים להכיר מעפה הפס ולהלמו בעודו חי׳ יורדי דומ׳ מקום כריתות וארץ בזירה כמו ודמיתי תחך וים תומריס כי הוח מבזר׳ ולח דומיה לי ולח תתבי דומי לו וחף כי תחריו כתוב׳ וחנחנו׳ זחת הברכה היח בפס׳ להודות כי כמתת הדיון לעולם תהלל חת הפס׳

ל ח׳ תך כל׳ ב׳ חס׳ יב

ב׳ ועלי הטה ל חסר

ג׳ כתיב׳ ת׳

ה

ח׳ ב׳ ג׳ תלת׳ ל

ג׳ כתיב׳ ח׳

ח׳ ב׳

ל ג׳ ת׳ל

ש

אהבתי׳ כי׳ שמע׳ יי׳ את קולי׳ תחנוני׳ כי׳ הטה׳ אזנו׳ לי׳ ובימי׳ אקרא׳ אפפוני׳ חבלי׳ מות׳ ומצרי׳ שאול׳ מצאוני׳ צרה׳ ויגון׳ אמצא׳ ובשם׳ יי׳ אקרא׳ אנה׳ יי׳ מלטה׳ נפשי׳ חנון׳ יי׳ וצדיק׳ ואלהינו׳ מרחם׳ שמר׳ פתאים׳ יי׳ דלותי׳ ולי׳ יהושיע׳ שובי׳ נפשי׳ למנוחיכי׳ כי׳ יי׳ גמל׳ עליכי׳ כי׳ חלצת׳ נפשי׳ ממות׳ את׳ עיני׳ מן׳ דמעה׳ את׳ רגלי׳ מדחי׳ אתהלך׳ לפני׳ יי׳ בארצות׳ החיים׳ האמנתי׳ כי׳ אדבר׳ אני׳ עניתי׳ מאד׳ אני׳ אמרתי׳ בחפזי׳ כל׳ האדם׳ כוזב׳ מה׳ אשיב׳ ליי׳ כל׳ תגמולוהי׳ עלי׳ כוס׳ ישועות׳ אשא׳ ובשם׳ יי׳ אקרא׳ נדרי׳ ליי׳ אשלם׳ נגדה׳ נא׳ לכל׳ עמו׳ יקר׳ בעיני׳ יי׳ המותה׳ לחסידיו׳ אנה׳ יי׳ כי׳ אני׳ עבדך׳ אני׳ עבדך׳ בן׳ אמתך׳ פתחת׳ למוסרי׳

ג׳ ב׳ מק׳

ש

אבן עזרא׃ יברך׳ ויתן ברכה לכל הקטן והגדול׳ יסף׳ יוסיף׳ עליכם׳ ועל בניכם׳ ברוכים׳ אתם׳ לי׳ כי׳ עשיתם׳ שמים׳ וארץ׳ ולכן׳ השמים׳ שמים׳ לי׳ ולכן׳ לא׳ המתים׳ יהללו׳ יה׳ ולא׳ כל׳ יורדי׳ דומה׳ ואנחנו׳ נברך׳ יה׳ מעתה׳ ועד׳ עולם׳ הללו׳ יה׳

קיו

אהבתי׳ כי׳ ישמע׳ יי׳ את׳ קולי׳ תחנוני׳ כי׳ הטה׳ אזנו׳ לי׳ ובימי׳ אקרא׳ אפפוני׳ חבלי׳ מות׳ ומצרי׳ שאול׳ מצאוני׳ צרה׳ ויגון׳ אמצא׳ ובשם׳ יי׳ אקרא׳ אנה׳ יי׳ מלטה׳ נפשי׳ חנון׳ יי׳ וצדיק׳ ואלהינו׳ מרחם׳ שמר׳ פתאים׳ יי׳ דלותי׳ ולי׳ יהושיע׳ שובי׳ נפשי׳ למנוחיכי׳ כי׳ יי׳ גמל׳ עליכי׳ כי׳ חלצת׳ נפשי׳ ממות׳ את׳ עיני׳ מן׳ דמעה׳ את׳ רגלי׳ מדחי׳ אתהלך׳ לפני׳ יי׳ בארצות׳ החיים׳ האמנתי׳ כי׳ אדבר׳ אני׳ עניתי׳ מאד׳ אני׳ אמרתי׳ בחפזי׳ כל׳ האדם׳ כוזב׳ מה׳ אשיב׳ ליי׳ כל׳ תגמולוהי׳ עלי׳ כוס׳ ישועות׳ אשא׳ ובשם׳ יי׳ אקרא׳ נדרי׳ ליי׳ אשלם׳ נגדה׳ נא׳ לכל׳ עמו׳ יקר׳ בעיני׳ יי׳ המותה׳ לחסידיו׳ אנה׳ יי׳ כי׳ אני׳ עבדך׳ אני׳ עבדך׳ בן׳ אמתך׳ פתחת׳ למוסרי׳

חטח העם הזה והייתי חופב בלב כי חנון ורחום העם וכדיק כי המעורר ירח העם וטעם מרח כמו רחום׳ סומר׳ הטע׳ פלח לחפוב תחבעלו להמלט כי סמתי נפשי כחו׳ הפתחים כי תם דלותי ידעתי כי העם פהוח חנון ורחום יומיעני והייתי מבשר נפשי למחוחיכי כנגד ברה ויגון לחמה כי פעמים רבות נחל העם עליכי חו בחה מלת נחל כמו נחלת כפף הסדרה קח מתכי׳ כי׳ כמה פעמים הבלת נפשי וטעם את עיני פהיה חופב פימות כמו ויבך חזקיהו׳ ויהי דוד נחפז ללכת׳ וטעם כל הלר׳ כוזב על עמוד פהבטיחו לו כוזב כמו לל יכזבו והטע׳ ככרת כי חבב פיהרג׳ ולפי דעתי עתה לחמין כלפר לדבר כי קודם עתה דברתי כזבים וככה עניתי כמו ויעץ הרחפון ועניית ולחמרת׳ מה׳ מה מכחה לתן לעם כמו והטיב למלך ישרחל וידקדוק תגמולוהי על לפון לחרמית עלוהי כמו עלינו ולפי דעתי פהיה עתי מלות תע׳פ פהיה חפירת לל׳ף כמו לפלמוני המדבר לת לפר ערך ובבל ובמה׳ כוס׳ על דעת רבי מעה פהוח כמו מנת חלקי וכוסי והנה הכוס מקרה והוח הכוסף ולחרים לפרו כי הוח כמעמעו׳ ופת כמו לרים והטעם מרוב המחחה ולפר עם כרה ויגון ובעם יי׳ לקרוח ועם כוס יפופות כן להקי דברו הרחפון כי בכל ימיו יקרח בעם יי׳ בין בברה בין במרחב׳ נדרי׳ ה׳ נבריה נוסף ומלת נח עתה בכל נח פבמקרח ובכתה למ׳ר עם לכל עמו כמו מימין לבית׳ יקר׳ הזכיר הטעם למה מלטו העם כי הוח מהחסידים׳ יקר קעה כמו ויקר פריון נפעם העם להמית חסידיו בלח עתם והח המותה נוסף כהח לפחולה ולח ההח פיפן ללמון כקב׳ והעד פהמלה מלפיל׳ הנה׳ כמו לנח הטח והו׳ למון תודה והו׳ ב׳ל׳ף לפנים טעמים פעם למון פיום ופעם למון תודה כמו זה פהוח מור׳ לעם לנח יי׳ כי׳ הני עבדך כי זה היכנו למון פיום רק לם יחת׳ לנה יי׳ הופיענו הוח למון פיום ובכה תלת לולי פעם ממח ופע׳ כמו מתלוח לולי תוכל להלחם לולי יהיה זה ופעם ממח לולי לח תלבה החעם מפי החכם׳ פתחת למוסרי׳ כלולי היה קפור במוסרות והלמ׳ר נוסף כלמ׳ר הרבו לחבבך׳

לך

לך, ובשם יי׳ אקרא. פירוש כי הרס לעבוד את השם בדרך ויקרא שם בשם יי׳
ג עולם: נדרי, כבר הזכיר זה בראשונה ועתה להזכירו פעם אחרת כי הנדר
מנדרתי לה׳ אשלמנו בתיקון אחר כי שם בבית השם על כן אחריו בחצרו בית יי׳.
יוד בתוכבי נוסף כמו בתוכבי מנדרי׳ ולמוכח המדיר׳ ואתם בחלת הללויה עכין
יאתר לכל עמו הנזכ׳
למעלה: הללו את יי׳
כל גויים. על כן יאתר
עור הללו לפי דעתי כי
טעם כל גויים מהיו
תחת יד דור כמו שם
יש גוי ומלכה ורבי
משם את׳ כי הוא כלל
לכל גוי וטעם כי גבר
החסד מיצא עם הכל
לחייתם ולבלכלם
ואתר ואתת יי׳ לעולם א
ככבר הגוים שלח
יאתינו בהבליהם
ואתם הללויה כן עשו
תמיד: הודו ליי כי
טוב. תחם׳ חלת הוא
והטעם כי טוב הוא
וים אומרים כי טוב
פועל עבר לעזן יאוד
כדרך מה טובו אהלי׳
לעזן רבים פועל
עבר: יאתר׳ הפעול
שהוא החמו׳ כי לעולם
חסדו: יאתרו׳ הזכיר
קדושי ישראל בעבור
גודל מעלתם כי הם
יותר חייבים להודות
לשם ואחר כך כלל
יאתרו יראי יי׳ בכל
עם ועם: מן המצר׳
מפעלי הכפל כמו
מאב קלע: במרחב׳
הפך מצר כי בזה
עכני והזכיר השם
פעמים דרך כאות
בלשון הקדש יי׳ השם
עמי ואתה יופל אדם
לעצות לי ורבי מעשה
יאתר אחר שהשם לי ט ו
לא אירא מה יעשה לי הזכיר כי הוא
לי כן אדם: יי׳ יאתר
רבי מעשה כאשר יהיה
השם לצדו ככל אשר
עזרתי לי ב
בשובתי והטעם יהיה
יאתר כי השם יהיה
לי לעזר מעזרי רק הוא
כנגד כל העזרים כי
בהיות השם עזרתה
לי אין לי צורך לעזרי
אלהי והוא היה לי
עזרים רבים והשם
יהיה עזרי לא
יועילו: וזה הפירוש
אריך ואין צורך לו רק
השעם שהשם יעזור

קי״ז ואמת יי׳ אחד מן מ׳ מלין יחידאי׳ נסבי׳ ו״ו בריש׳ ואינון קריב׳ לאדכרה ולית דכוו׳ וסים׳ נסם׳ בריש ספר
שמו״ל הודו כלהון מל בס״א חס׳ וסים׳ הרו ליי׳ כי טיב דיאמרו גאולי יי׳. קי״ח יה ד׳ דנשי׳ וסי׳ נסם׳ בסיפרא
סים׳ צר״ע לחסות ג׳ ומל׳ וסים׳ ט״ב לחסות ביי׳ מבטוח באדם ׳ וחברו דבתריה׳ אשר באת לחסות תחת

לְךָ־אוֹדֶךָּ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ ג׳
אֶקְרָא׃ כָּרַרְתִּי לַיהוָה אֶשַׁלֵּם נֶגְדָּה־ נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ בְּחַצְרוֹת ׀ בֵּית יְהוָה
בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּ־יָהּ׃ ב׳׳ ח׳
קי״ז הַלְלוּ אֶת־יְהוָה
כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃ כִּי ל׳ ומל׳
גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם ד׳
הַלְלוּ־יָהּ׃ קי״ח
א הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ־נָא בֵית־אַהֲרֹן כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְהוָה
ה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי 5
יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ׃ יְהוָה לִי לֹא ד׳ רגש׳
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃ יְהוָה לִי
בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב
לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃ טוֹב ג׳ ומל׳
לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל־
גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃ ג׳
סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ 5
כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃ ב׳ ומל׳ ג׳
דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי׃ ל׳ ומל׳ ד׳ ותש׳
עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ ב׳
קוֹל ׀ רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים ט ו
יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל׃ יְמִין יְהוָה ה׳
רוֹמֵמָה יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל׃ לֹא־ ה׳
אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ׃ ד׳ כתיב
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃ פִּתְחוּ ל׳ ל׳ ד׳
לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא בָם אודֶה יָהּ׃ רגש׳ ת׳ תב׳
זֶה־הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃

אֲרוֹם אֵיתֵי וְאֵישְׁתַּעֵי עוֹבָדֵי אֱלָהָא׃ מְכָסֵא אַכְסַנַּנִי יָהּ וּלְמוֹתָא לָא מְסַר יָתִי׃ פְּתַחוּ לִי מַעֲלַנִי
קַרְתָּא דְצִדְקָא אֵעוֹל בְּהוֹן אֲשַׁבַּח יָהּ׃ דֵּין מַעֲלָא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ צַדַּיקַיָּא יֵיעֲלוּן בֵּיהּ׃

כנפיו׳ וט׳ דפ׳ בלישׁ חסיה וסים׳ נמס׳ בסיפרא סים׳ ס״ב ׳ כדכורי׳ ג׳ בלישׁ חס׳ וסים׳ כאשר תעשנה הדברי׳
הנת עדת דברים ׳ סבוני כדברים ׳ אנך ׳ עושה ו׳ וסים׳ רק עץ אשר תדע ׳ אש וברד שלג וקיטר ׳
ולשבחה מה זה עשה ׳ ומאמר מרדכי אפתר עשה ׳ קול רנה וישועה ׳ ימין יי׳ רוממה ימין ׳

עזרוני ורוחה בבקיתנו בשוכתיו ובעבור שהזכיר שים לו עוזרים אמר כי לא יבטח בהם רק בשם לברו על כן טוב לחסות בשם ׳ בכל מקום יהיה לו מחסה והטעם אשר יחסה בו הוא ילחם לו: טוב ׳ בנדיבים כמוהו שהם נכבדים מכל בני חרש ׳ כל ׳ הם
סבבוני כל גוים אכי אכריתם בשם יי׳ אשר הוא חוסה בו ומלת אמילם כמו ימולל ויבש כמו׳ אכיה זאת הלמ״ד קמוצה
כדרך ילבשם הכהן ורבי מעשה אמר כי אמילם מגזרת אמלל על משקל פקיד׳ והוא רחוק ׳ סבוני ׳ כמו יי׳ עוזי ומעוזי פעם אחרי פעם ׳ סבוני ׳ רועכו ׳ כמו ככו ידעך
כרו: כאש קוצים ׳ אינכו עומד כי מיד הוא נכבה: דחה ׳ לנפול ׳ פלס כמו לבדוח ירו וטעם ויי׳ עזרני הוא השם שהזכיר למעלה זה השם שהזכרתי עזרני: עזי
וזמרת יה ׳ אמר כי מעשה כי ר״ם זמרת קמון וחוא מוכרת בטעם כאילו הוא עזי וזמרתי וכמוהו אם אתן שנת לעיני שהוא כמו אבחתי לף בחלת שפרה עלי בחלתי
והתשובה כי הקמן מכאיהו בפתיכו כמו יי׳ מכת חלקי וכוסי ויכול להזיב כן יי׳ הוא מכתי וחלקי וכוסי אלי מה יעשה בחלת ומכת המלך ואחרים אתרו כי יי׳ עזי וכוסף
ויעיר שהוא קמון חטוף ולא מורק כמו יי׳ עזי ומעוזי והנה מה יעשה כי הנה כתוב כתוב כי חקך הטריפני לחם חקי יי׳ בעזך נהלת בעזך לין הספרם ביניהם ועור מה טעם לו״ל
ויהי לי לישוע׳ וא כי חומ׳ אם אתן שנת לעיני כמוך ל עיני ובא הלמ״ד כוסף כמו ליתין לבית ולין ספק כי ליתין כמוך וכפה מכת גם לף בחלת כמוך והנכמך חבר כמו
ום עבורת ולא מיין ולין חלחנו ומוסיפין שהוא בחלת בקמן וכפה כי׳ חקדיק עזי וזמרת יה כמוך ומלת עזי תפרת אחרת כמו יכפה לף וכן הוא עזי וזמרת עזיזה עזי כמו
ותחלק כחי הטח השם לו עזי וזמרת יה עזי קול ׳ ויפוסה ׳ בעבור שהזכיר רחה דחיתני וטעם בחלני צדיקי׳ מיחיו לבטח בכמות מבקשי רעתם חזי ואתרו ימין יי׳ עושה
חיל לברה לא בן חדש וטעם לזכור פלס פעמי׳ ימין יי׳ כי זה יהיה פעם אחרי פעם: לא ׳ יחי׳ מיכין השם עושה חיל ולחני חוסה בו לא ׳ אזות כיד לויב: יכור ׳ שם הפועל

מהבנין הכבד כמו עקול יעקלו בחבל: פתחו ׳ הוא שהציל הוא חייב להורות לו וזה הוא הדרך: זה ׳ טעם הפעל הודות לו ׳ תורך

חבן מלמו הבוני, עם סהיה ספל בין החומות: מלת יי היתה זאת, כך יאמרו הכל: ברוך הבא בשם יי, יאמרו למביתי הכבורי, ונעולי הרגלי: ברכנוכם, ברכנו אתכם: חקרו חב בעבותים, הזבחים והחגיגות שהיו נקיים וברוקין ממום קושרין בכרעי מטותיהם עד סיבואם לעזרה בקרנו המזבח ויש לפתור בל סוף המזמור הזה מלא חמות כי לחיה ברוד עבמו: ויסור יסרני יה, על מעשה בת שבע ביסורין בגון תחת הכבשה ושמה חרמי' בכטרע רוד: ולמות לא נתנני, שלחמר גם יי העביר חטאתך ולא תמות: פתחו לי שערי בדק, ואלו הן שערי בדק חותם העשרים על בקי כנסיות ומדרשות חבר שם לייי והצדיקים בחים בהם: חורך כי עניתני, מכחן ואילך חמ"ד ושמונה ואני ואתי דור כמו ם סתחורים בערבי שפחים מי ם סחמר זה לא חמר זה: לף לא פעלו עולה: חצריהם שם כל זה בשם: ברכיו הלכו, חעפי עלה פעלו עולה אין שכרם שלם שלא חם כן ברכיו הלכו וכן הוא חומ' כור מרע ועשה טוב חף על פי שחתה כר מרע אין הכל שלם חלא חם כן חעשה טוב מדלג חגדה: חחלי יכונו דרכי, חלף יפוד בתיבה המופל ממנו לפרקים כמו חלף סבחותי ב בחזכיכם וחלף שם על חסוך ממן חחלי קבילותי זו הן מיכונו דרכי וכן לחלי חדוכי לפני הנביח שם בחמרון ונל כוכבי חדוכי להתפלל סוכך לפני הנביח שמר בחמרון ולעון לחלית סוה"ט בלעז כולר' החומ' הלחי והייתי נביח וחכם: בלבי כפנתי, לא כתתיה להסתכח ממני: שם

הבונים ה'וסים אבן מאסו הבונים: הבוני חרבות למו: כי חכעיסו לנגד הבוני: ויסדו הבוני את היכל יי, הבוני בחומה והנשאים, וא והבונים איש חברו אסורים: הצליחה ל ומלרע וא והצליחה ומלעיל והצליחה נא לעבדך דנחמיה: ויאר ב'וסים ויאר את הלילה ולא קרב: אל יי ויאר לנו: אסרו ב'וסים אסרו

אָהוֹדִי קָרָמָךְ אֲרוֹם קַבְלָתָא צ
צְלוֹתִי וְהַוַת לִי לְפָרִיק: טְלָיָא
שְׁבִיקוּ אַרְדִיכְלָיָא הַוַת בְּנֵי בְנָיָא 5
דְּיִשַׁי וְזָכָה לְאִתְמַנָּאָה לְמֶלֶךְ
וְשׁוּלְטָן: מִן קֳרָם יְיָ הַוַת דָּא
אָמְרוּ אַרְדִיכְלָיָא הִיא פְּרִישָׁא ב'אר מלעי' והכליחה כח
קָרָמָא אָמְרוּ בְּנוֹי דְּיִשַׁי: דֵּין יוֹמָא
עֲבַד יְיָ אָמְרוּ אַרְדִיכְלָיָא נְרוּץ וְנֶחֱדֵי
בֵּיהּ אָמְרוּ בְּנוֹי דְּיִשַׁי: בְּבָעוּ מִינָךְ ק'
יְיָ כְּרוֹן אָמְרוּ אַרְדִיכְלָיָא בְּבָעוּ ו
סִינָךְ יְיָ אַצְלַח כְּרוֹן אָמְרוּ יִשַׁי ו
וְאִתְחֲזִיתָה: בְּרִיךְ דְּאָתֵי בְּשׁוּם ג
מֵימְרָא דַּיְיָ אָמְרוּ אַרְדִיכְלֵי יְבָרְכוּן
יַתְכוֹן מִן בֵּירָ מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ אֲמַר
דָּוִד: אֱלָהָא יְיָ אַנְהַר לָנָא אָמְרוּ
שְׁבָטַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה כְּפִיתוּ טַלָּיָא
לְנִיכְסַת חַגָּא בָּשָׁלְשָׁלַן עַד דְּי ג' פסיק'
תְּקָרְבוּנֵיהּ יְהַדְּרוּן אַרְמֵיהּ בְּקַרְנַת ה' לף בסיפ'
מַדְבְּחָא אֲמַר שְׁמוּאֵל נְבִיָּא: ד' מלת חסין
אֱלָהִי אַתְּ וְאוֹדֵי קָדָמָךְ אֱלָהִי ל' ל וכל
אֲשַׁבְּחִנָּךְ אֲמַר דָּוִד: מְתִיב שְׁמוּאֵל לף ה' חסין
וַאֲמַר שַׁבָּחוּ בְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל 5
אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרוֹם טַב אֲרוֹם לְעָלַם
טוּבֵיהּ: טוּבֵיהוֹן דְּשָׁלְמֵי אוֹרַיְתֵיהּ
וְדִמְהַלְכִין בְּאוֹרַיְתָא דַּיְיָ: טוּבֵיהוֹן ג' חס'
דְּנָטְרֵי סְהִידוּתֵיהּ בְּכָל לִיבָּא וְתָבְעוּ 5
אוּלְפָנֵיהּ: בְּרַם לָא עֲבָדוּ שְׁקָרָא
בְּאוֹרְחָתֵיהּ הַלָּכוּ: אַנְתְּ
פַּקֵּידְתָּא פִּיקּוּדָךְ לְמִטַּר לַחֲדָא: ב'
טַב לִי דְּהַלָּכְנָן אוֹרְחָתָךְ לְמִטַּר
גְּזֵרָתָךְ: הֵדֵין לָא אֶבְהַת
בְּאִסְתַּכָּלוּתִי לְכָל פִּיקּוּדָךְ: אוֹדֵי
קָדָמָךְ בְּתָרִיצוּת לִבָּא בְּמִלְּפֵי דִּינֵי זַכְוָתָךְ: יָת גְּזֵרָתָךְ אֶטַר לָא תְּשִׁבּוֹק יָתִי עַד לַחֲדָא:
בְּמָא יְדֵכִי טַלְיָא אוֹרְחָתֵיהּ לְמִטַּר חֵיךְ דְּבָרֵיךְ: בְּכָל לִבִּי תְּבָעִית אוּלְפָנָךְ
לָא תְּשַׁלְטָנֵנִי מִפִּיקּוּדָיִךְ: בְּלִבִּי אֲשַׁתְּיִת מֵימְרָךְ מִן בְּגַל דְּלָא אֶחוֹב קָדָמָךְ: בְּרִיךְ אַתְּ
יְיָ אַלֵּיף יָתִי גְּזֵרָתָךְ: בְּסִיפְוָתַי אֶשְׁתַּעִיתִי כָּל דִּינֵי פּוּמָךְ:

ב' ותקרני

אוֹרֶךְ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה:
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: ח'
מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת 5
בְּעֵינֵינוּ: זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה
וְנִשְׂמְחָה בוֹ: אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה ט'
נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא: בָּרוּךְ
הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית י'
יְהוָה: אֵל יְהוָה וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג כ'
בַּעֲבֹתִים עַד־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלִי כ'
אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: הוֹדוּ 5
לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

קיט

אַשְׁרֵי תְמִימֵי־ א'
דֶרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת יְהוָה: אַשְׁרֵי
נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל־לֵב יִדְרְשׁוּהוּ: ב'
אַף לֹא־פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ: ג'
אַתָּה צִוִּיתָה פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד: ד'
אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ: ה'
אָז לֹא־אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל־כָּל־מִצְוֹתֶיךָ ו'
אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב בִּלְמֹד מִשְׁפְּטֵי ז'
צִדְקֶךָ: אֶת־חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל־ ח'
תַּעַזְבֵנִי עַד־מְאֹד:
בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ לִשְׁמֹר ט'
כִּדְבָרֶךָ: בְּכָל־לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל־ י'
תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ: בְּלִבִּי צָפַנְתִּי יא'
אִמְרָתְךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא־לָךְ: יב'
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: יג'
בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי־פִיךָ: יד' ובגימ'

הסוסים' אסרו חג בעבותים: קי"ט אבן עזרא א'עדתיו ח' בלישנ' וסימ'נמסר בסדר ואתחנן ובתלים סימן צ"ש: צויתה ג'מל וסימ'את כל אשר צויתה לעשות להם ולא עשו: אתה צויתה פקודיך לשמר, אשר צויתה לא יבאו בקהל לך, וב'צויתה א'מל וא'חם וסימ'וצויתה אותו לעיניהם: את כל ארניהם' קרם'מל: ב' כדבריך ג' חס'וסימ'בכם בסדר ויצא יעקב: צפנתי ב'וסי'בלבי צפנתי אמרתך, מחקי צפנת אמרי פיו, דודי צפנתי לך:

חבן עם סהיה בין החומות: מלת יי היתה זאת, כך יאמרו הכל: ברוך הבא בשם יי, יאמרו למביתי הכבורי, ונעולי הרגלי: ברכנוכם, ברכנו אתכם: חקרו חב בעבותים, הזבחים והחגיגות שהיו נקיים וברוקין ממום קושרין בכרעי מטותיהם עד סיבואם לעזרה בקרנו המזבח ויש לפתור בל סוף המזמור הזה מלא חמות כי לחיה ברוד עבמו: ויסור יסרני יה, על מעשה בת שבע ביסורין בגון תחת הכבשה ושמה חרמי' בכטרע רוד: ולמות לא נתנני, שלחמר גם יי העביר חטאתך ולא תמות: פתחו לי שערי בדק, ואלו הן שערי בדק חותם העשרים על בקי כנסיות ומדרשות חבר שם לייי והצדיקים בחים בהם: חורך כי עניתני, מכחן ואילך חמ"ד ושמונה ואני ואתי דור כמו ם סתחורים בערבי שפחים מי ם סחמר זה לא חמר זה: לף לא פעלו עולה: חצריהם שם כל זה בשם: ברכיו הלכו, חעפי עלה פעלו עולה אין שכרם שלם שלא חם כן ברכיו הלכו וכן הוא חומ' כור מרע ועשה טוב חף על פי שחתה כר מרע אין הכל שלם חלא חם כן חעשה טוב מדלג חגדה: חחלי יכונו דרכי, חלף יפוד בתיבה המופל ממנו לפרקים כמו חלף סבחותי ב בחזכיכם וחלף שם על חסוך ממן חחלי קבילותי זו הן מיכונו דרכי וכן לחלי חדוכי לפני הנביח שם בחמרון ונל כוכבי חדוכי להתפלל סוכך לפני הנביח שמר בחמרון ולעון לחלית סוה"ט בלעז כולר' החומ' הלחי והייתי נביח וחכם: בלבי כפנתי, לא כתתיה להסתכח ממני: שם

חבן מלמו הבוני, עם סהיה ספל בין החומות: מלת יי היתה זאת, כך יאמרו הכל: ברוך הבא בשם יי, יאמרו למביתי הכבורי, ונעולי הרגלי: ברכנוכם, ברכנו אתכם: חקרו חב בעבותים, הזבחים והחגיגות שהיו נקיים וברוקין ממום קושרין בכרעי מטותיהם עד סיבואם לעזרה בקרנו המזבח ויש לפתור בל סוף המזמור הזה מלא חמות כי לחיה ברוד עבמו: ויסור יסרני יה, על מעשה בת שבע ביסורין בגון תחת הכבשה ושמה חרמי' בכטרע רוד: ולמות לא נתנני, שלחמר גם יי העביר חטאתך ולא תמות: פתחו לי שערי בדק, ואלו הן שערי בדק חותם העשרים על בקי כנסיות ומדרשות חבר שם לייי והצדיקים בחים בהם: חורך כי עניתני, מכחן ואילך חמ"ד ושמונה ואני ואתי דור כמו ם סתחורים בערבי שפחים מי ם סחמר זה לא חמר זה: לף לא פעלו עולה: חצריהם שם כל זה בשם: ברכיו הלכו, חעפי עלה פעלו עולה אין שכרם שלם שלא חם כן ברכיו הלכו וכן הוא חומ' כור מרע ועשה טוב חף על פי שחתה כר מרע אין הכל שלם חלא חם כן חעשה טוב מדלג חגדה: חחלי יכונו דרכי, חלף יפוד בתיבה המופל ממנו לפרקים כמו חלף סבחותי ב בחזכיכם וחלף שם על חסוך ממן חחלי קבילותי זו הן מיכונו דרכי וכן לחלי חדוכי לפני הנביח שם בחמרון ונל כוכבי חדוכי להתפלל סוכך לפני הנביח שמר בחמרון ולעון לחלית סוה"ט בלעז כולר' החומ' הלחי והייתי נביח וחכם: בלבי כפנתי, לא כתתיה להסתכח ממני: שם

חבן הוח המביח החב ול תתפס בעבור סלח יזכיר בתחלה מי סם החומרי כי זאת דרך כחות בסירי כמו פסטתי לח כתנתי ורבים ככה: הודו: לחר מיחמר הבח חלי יחם לח יעכו הכהנים והלויס הודו לייי וזאת היח המתחה סהזכיר בתחלה נגילה ונשמחה בו לסבר זה התעסה: חמרי תמימי דרך, חלה המתם ומבעים ומסח פסוקים סהם חלף בית כבר הזכיר בעל המסורת כי יש פסוק סחין סם זכר דרך חו תור חו עדות חו פקודי חו חמירה חו חוק חו מכוה חו מספר חו דבר חוץ מספוק חחר והוח ערוב עבדך לטוב וכבר הזכרתי בתחלת הספר מה שחמרו המפרשים בזה הפסוקים כי ים חומרים שלח חברם דוד: חמרי דרך מסרת חחר וכן הוח ההולכים בדרך תורת יי: חמרי דבר בתחלה על המרגל עכמו לנסת בדרך יפרה נם הזכיר עתה סומר העדות מקבל מהחבות ועקרם עדות העין: לף חחר רבי מרינום סהוח כמו לף סוכני בתו חומר שלח עשו עולה לעבור פי הסם במעות לח תעשה רק הלך בדרכי הסם שם מעות עשה ויתכן סהוח כמשמעו נם חחר לח עשו עולה יחשב להם כי הלכו בדרכי הסם: לתף, פקודיך. סהם בלב ועשם בוית על יד נביחך ועשם נוית על יד נביחך וכמוהו חל תרבו תדברו נדעה נרדפה ולפי דעתי מכולם ח חכח הומיעה הכהני, והנליחה החומרים לבחים בית הסם ב בזכתי' ברוך חו יהיה פעל הומיעה נם ה הנליחה הבח וזה מעסה הכהני לחמר כבה. וזאת היח ה הממחם והנילה ם מהזכיר למעלה, והנה תהיה ה"ח הבח תסרת חחורנית כמו לחורח הבח על דרך לחים הבניעל לח יום הסביעי וכן הטעם חכח הסם הומיעה עתה והנליחה עתה חברכך הבח בסם יי, ומלת ברכנוכם דברי חסהנים לכל הבחים מהברכה קבח ביכם מבית הסם סעם ה הכבור כי חתם ת מכבדו' חותו בזכתם מתבחי: חל, התקיף הוח הסם מהחיר לכו כי בבק' יבחו הזבחי לח בלילה והכהנים חומרים ליסרל חמרו חב הוח הכבעם המוכן לזבוח כמו חבים, ונקופו, וטעם עד סיהיה קרוב ל קרבו, המזבח בעבו' זריקת הדם: חלי, זה יחמר

ברך, כתפר תרגל נפשי ברך ערותיך תזרעמת: בפיקודיך תמיחה, עם לבבי סהפיקודים נטועים בו והפיקודים יורוהו לשמור תורותיך פהם יסרים בכללים
לף על פי סבפרטיים ירבו למי סהוא הכללים ממורים לטוב לכל העתים ופירוש הדבר הבין מהנם, סהוא כלל ממור לטוב לכל העולם ובכללו סהוא מטיב יבוא ממנו
תיקור רע למעטים: בחוקותיך, בחוקות סהסם כהג עולמו, ותתעצם על כן לא תשכח דבריך סתמרק לחרי ו' שיכים תלכו: גמול, בעבור סהזכיר למעלה לא
תשכח דבריך תמר גמול על עבדך תחיה ותשמרה כמו לא תשכח: גל, נפלאות תתורתך, חינכו דבק כי חס וחביטה כמו ולא כחדו מלבותם וכן הוא גל עיני וחביטה

עדותיך ט' כפקין ו"ו וסי' ולשלמה בני תן לבב שלם דר"ה, וה"א יתן בעניינא כא"ב וסימ"פ ץ"ן דמ"ה בכ"א
צוית עדותיך ס ג' אחיה ד' וסימ ויפל אחזיה בעד השבכה, באמתי לא לעולם אחיה: לא אמות כי אחיה:
גמל על עבדך אחיה, וא' הביני ואחיה ס ארוזים ג' וסימ' ועתה ארורים אתם דיהושע' ואם בני האדם

רשי

תשמא

ברך ערותיך ששתי כעל כל הון:
בפקודיך אשיחה ואביטה ארחותיך:
בחקותיך אשתעשע לא אשכח
דברך:
גמל על עבדך אחיה ואשמרה
דברך: גל עיני ואביטה נפלאות
מתורתך: גר אנכי בארץ אל
תסתר ממני מצותיך: גרסה נפשי
לתאבה אל משפטיך בכל עת:
גערת זדים ארורים השגים
ממצותיך: גל מעליי חרפה ובוז
כי עדותיך נצרתי: גם ישבו שרים
בי נדברו עבדך ישיח בחקיך:
גם עדותיך שעשעי אנשי עצתי:
דבקה לעפר
נפשי חיני כדברך: דרכי ספרתי
ותענני למדני חקיך: דרך פקודיך
הבינני ואשיחה בנפלאותיך:
דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך:
דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני:
דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי:
דבקתי בעדותיך יהוה אל תבישני:
דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי:
הורני יהוה דרך
חקיך ואצרנה עקב: הבינני ואצרה
תורתך ואשמרנה בכל לב:
הדריכני בנתיב מצותיך כי בו
חפצתי: הט לבי אל עדותיך ואל
אל בצע: העבר עיני מראות שוא
בדרכך חיני: הקם לעבדך אמרתך
אשר ליראתך: העבר חרפתי אשר
יגרתי כי משפטיך טובים: הנה
תאבתי לפקודיך בצדקתך חיני:
ויבאני
חסדך יהוה תשועתך כאמרתך:

בארח סרדוותך חריתי כעלוי
כל מזלא: בפיקודיך אתבונן
ואסתכלה אורחתך: בגזרתך
איתתפרנק לא אתנשי דבורך:
שלים טב על עבדך
אחי ואטר דבריך: גלי עיני
ואסתכל פרישן מאורחתך: דייר
אנא בארעא לא תסליק מיני
פיקודיך: רגיגת נפשי לרגיגתא
לפיקודיך בכל עידן: נזפתא
זידונין ליטין דאשתלוו מפיקודיך:
עדי מעלוי קלנא ובוזתא
ארום סהידותך נטרית: ארום
יתבין רברבין מימי ממללין עבדך
עסיק באחוות גזירתך: לחוד
סהידותך פרנוקי מרי עצתי:
אדבקת לעפרא נפשי
אסי יתי כדבריך: אורחתי מנית
וקבילתא צלותי אליף יתי גזרתך
: אורח פיקודיך חבינני ואמליל
בפרישותך: אגמת נפשי מדבונא
קיים יתי כדבריך: אורח דשקרא
אעדי מיני ואורייתך חיים לי:
אורח הימנותא בחרית דינך
שויות: אידבקית בסהידותך
יי לא תבהיתני: אורח פיקודיך
ארחוט ארום תפתי לבי:
אליף יתי יי אורח גזירתך
ואנטרינה עד גמרא: תבינינני
ואנטור אורייתך יי ואנטרינה
בכל לבא: תדרכינני בשבילי
פיקודיך ארום בידה צבית: אצלי
לבי לסהידותך ולא לות ממונא:
אעבר עיני מלמחמי שקרא ב
ברבריך אסי יתי: אקים לעבדך
מימרך די לרחלתך: אעבר
חיסודי די דחילית ארום דינך
מבין: הא רגגית לפיקודיך

בצדקתך אסי יתי:

וייתון עלי חסדיך
יי פורקנך היך מימרך:

ארורים הם לפני יי, גערת זדים ארורים ז' ד' כדבריך ל"ג חס' וסימ' נמסר בסדר ויצא יעקב ס ספרתי ב
ובענין וסימ' בשפתי ספרתי, דרכי ספרתי ותענני ס דלפה ב' וסימ' דלפה נפשי מתוגה, אל אלוה ודלפת
עיני ס בעדותיך ה' באב וסימ' פרץ בן דמ"ה בכא צוית צדק עדותיך ס ארון ד' סימ' נמס' בשמואל ב' סימ' יח'
ה' תורתך במורתך ט' באב וסימ' גל עיני ואביטה, הבינני ואצרה, זלעפה אחזתני, זכרתי בלילה,
כרו לי זדים, מה אהבתי, עת לעשות ליי', פלגי מים, שלום רב לאהבי תורתך ס וגרתי ד' וחס' וסימ'
בסדר עקב ס ו' חסדיך כלחון מ"ל בכא ויבאני חסדך יי' דאב ס

חייני: ויבואוני, כמו ויבואו לי ויזעקון, כאמרתך תשר הבטחתני: ונעתק

ואל תכל מפי דבר אמת. ואל תבזל מפי דבר אמת כמו ויבל אלהים את מקנה
לביכן מבחתי דבר אמת עד מאד בכל הורותי ובכל דיבי סלה לבבל בהם:
יחלתי קויתי: ואתהלכה ברחבה. בהליכה הרווחת ופומטת בימרחל:
דרשתי בקשתי: זכר דבר. תבר יחלתני. על ידי נתן הנבי לעבדך: ממפמיך
מעולם. סאתה מביא יסורין וחוזר מחמתך ומולח ועל כן
תנחם: זכרתי בלילה. בעת כרה ותפילה: זאת היתה לי.
עטרת ההולמת אותי לי לעדות ולזרעי הרחוים למלוך בספר
פקודיך נכרתי כך דרמוהו חכמי ישראל מבחתי לעמר
דבריך קיום דבדך סיחלתני
בכך אתה חלקי: חלקי פניך.
בלמון חלקי יי. אתרה כפמי על
כן אוחיל לו: חמבתי דרכי.
הספר מכוה ככנר ספרה ומכר
עבירה ככנר הפמידה לפיכך
ואמיבה דגלי אל ערותיך כי
רחיתי סהיה הטובה מבבולן:
חבלי רמעים עודוני. סיעות
של רמעים סללוני כמו יחבל עד
כך חברו מבחם ויש לפותרי
לשון עוד כלומר מוספו ורבו
עלי: טרם אענה. אותך
במבותיך טרם הגייתי בהם
בבתי מרמות אבי סוגב בהם
וחוטא ואתה מנעבניתי בהם
תורתך אמרתי סהמדרש מ
מלמדני לשון העבירה,
לבן אני מבקש אתך טוב טעם
ודעת למדני. טרם אענה,
לשון שוכה והובה בבית המדרש
הוא כמו תצן לשוני תמרתך
וכן יכרת יי לאיש אשר יענה
עד ועוכה מהאל יעקב עד ב
בחכמים ועוכה בתלמידים:
טפלו עלי שקר זדים, חברו
עלי שקר וכן ותטפל על עוני:
טוב לי כי עוניתי. סבתיסרתי
ועוכיתי למען אשמע טוב מדרך רעה
ושמור חוקיך. בפירושים
אחרים מבאתי כן טוב לי כי
עוניתי וגו' טוב היה בעיני
כשהייתי סובל יסורין כדי
ללמוד חוקיך כשהייתי לומד
תורה בעני: ירושלים

חרפי ג' וסי' ואענה חרפי דבר' ואשיבה חרפי דבר. כאשר היית בימי חרפי בתר' נקוד חרפי קמץ חטף ושארא
בחולם. ואשתעשע חד מן הפסוקי באב מן דד מלין וסי' בולם: ז' נחמתי ב' וסים זאת נחמתי בעניי כי
אמרתך. ותהי עוד נחמתי ואפלדה. זדים ו' באב וסים גוש יכעוד' בשאר קריא' וסים נמס בסוף מלאבי:

וְאָתִיב מֵחַסְרֵי פֻּתְגָם אֲרוּם סַבְּרִית בְּרַחֲמָיִךְ: וְלָא תְסַדֵּיק מִפּוּמִי פִּתְגָם
דְּקִשׁוֹט עַר לַחֲרָא אֲרוּם לְדִינָיִךְ אוֹרִיכִית: וְאֶטוֹר אוֹרַיְתָךְ תְּדִירָא
לְעָלְמֵי עָלְמִין: וְאֵיהַךְ בְּפִתְיוּת אוֹרַיְתָא אֲרוּם פִּיקוּדָיִךְ תְּבָעִית:
וַאֲמַלֵּיל בְּסָהֲדָוָתָךְ קֳבֵיל מַלְכַיָּא וְלָא אֶבְהַת: וְאֶתְפַּרְנַק בְּפִיקוּדָיִךְ
דִּי רְחִימִית: וְאֶזְקוֹף יָדַי לְפִיקוּדָיִךְ דִּרְחִימִית וַאֲסַיַּח בְּגֻזֵּרָתָךְ:
אִידְכַּר פִּתְגָמָא לְעַבְדָּךְ דִּי אוֹרְכְתָנִי: דָּא הִיא תַּנְחוּמוֹתַי בְּסִיגּוּפֵי אֲרוּם מֵימְרָךְ קַיְּמַת יָתִי:
זְדוֹנִין מְסִיקָנָנִי לִי עַר לַחֲרָא מֵאוֹרַיְתָךְ לָא אַצְלִיתִי:
אַרְכְּרִית דִּינָיִךְ מִן עָלְמָא יְיָ וְאִתְנַחֲמִית: רַתִּיתָא אֲחִידַת יָתִי
מֶרְשִׁיעֵי דְּשָׁבְקִין אוֹרַיְתָךְ: הוּשְׁבְּחַן דֵּיוּ לִי גְּזֵירָתָךְ בְּבֵית
מְדוֹרִי: אַדְכְּרִית בְּלֵילְיָא שְׁמָךְ יְיָ וְנָטַרִית אוֹרַיְתָךְ: דָּא הֲוַת לִי
לְזָכוּתָא אֲרוּם פִּיקוּדָיִךְ נָטָרִית:
חוּלָקִי יְיָ אֲמָרִית לְמֵיטַר דְּבָרָיִךְ: צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ בְּכָל
לִבָּא חוּס עָלַי הֵיךְ מֵימְרָךְ: חֲשִׁבִין לְאוֹטָבָא אוֹרְחַי וְאֲתֵיתִיב רַגְלַי
לְסָהֲדוּתָךְ: זָרֵזִית וְלָא אִתְעַבְּבִית לְמֵיטַר פִּקּוּדָיִךְ: סִיעַת רְשִׁיעַיָּא
אִתְכַּבָּשׁוּ עָלַי אוֹרַיְתָךְ לָא אִתְנַשְּׁיתִי: בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אֲקוּם לְשַׁבָּחָא
קֳדָמָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָךְ: חַבְרָא אֲנָא לְכָל דְּרָחֲלִין מֵימָךְ וְלִנְטָרֵי
פִּיקוּדָיִךְ: טוּבָךְ יְיָ מָלְיָא אַרְעָא גְּזֵירָתָךְ אַלֵּף יָתִי:
טָבָא עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִּבְרָיִךְ: שַׁפִּיר טַעַם וּמַנְדְּעָא אַלֵּף יָתִי אֲרוּם בְּפִיקוּדָיִךְ הֵימֵינִי:
עַל לָא אִסְתְּגִיף אֲנָא שָׁלֵי וְכָדוּן מֵימְרָךְ נָטָרִית: טַב אַתְּ וּמֵיטִיב
אַלֵּף יָתִי גְּזֵירָתָךְ: חַבְּרוּ עֲלַי שְׁקַר זְדִים אֲנָא בְּכָל לֵיבָא אֶטוֹר
פִּיקוּדָיִךְ: אִטַּפַּשׁ הֵיךְ תְּרַב יְצַרָא דִּילְבְּהוֹן אֲנָא אוֹרַיְתָךְ פִּירְנוֹקִי:
טַב לִי אֲרוּם אִתְעַנְּיִית מִן בְּגַלָּל דְּאַלֵּיף גְּזֵירָתָךְ: טַב לִי אוֹרַיְתָא
פּוּמָךְ מִן אַלְפָא דְּכְסַף וְדַהַב וְסִימָא:

וְאַתָּה חֲרְפִי דָּבָר כִּי־בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ: וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר־אֱמֶת עַד־
מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶךָ יִחָלְתִּי: וְאֶשְׁמְרָה
תּוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:
וְאֶתְהַלְכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי: וַאֲדַבְּרָה בְעֵדְוֹתֶיךָ נֶגֶד
מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ: וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע
בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי: וְאֶשָּׂא־
כַפַּי אֶל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהַבְתִּי
וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ:
זְכֹר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי:
זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי:
זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ
לֹא נָטִיתִי: זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ
מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנֶחָם: זַלְעָפָה
אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תּוֹרָתֶךָ:
זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי:
זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה
תּוֹרָתֶךָ: זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ
נָצָרְתִּי:
חֶלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ:
חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ:
חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־
עֵדֹתֶיךָ: חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי
לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ: חֶבְלֵי רְשָׁעִים
עִוְּדֻנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: חֲצוֹת־
לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי
צִדְקֶךָ: חָבֵר אָנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ
וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ: חַסְדְּךָ יְהוָה
מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי:
טוֹב עָשִׂיתָ עִם־
עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ: טוּב טַעַם
וְדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי:
טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ
שָׁמָרְתִּי: טוֹב־אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי
חֻקֶּיךָ: טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי
בְכָל־לֵב אֶצֹּר פִּקּוּדֶיךָ: טָפַשׁ כַּחֵלֶב
לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי: טוֹב־
לִי כִּי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ:
טוֹב־לִי תּוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי
זָהָב וָכָסֶף:

תורתך ט' באב וסים לעיל באות ה'. זמרות ד' ג"כ וא' חס' דחס' וסים נמסר בשמוט ב' ריש סימן כ"ג וסיפרא
כי' צ"ה. ח' חלקי ב' ך"ף וסי' חלקי יי' אמרתי לשמר דבריך. חנני מן ריש סיפרא עד
אלפא ביתא רבתי הנני ומן אלפא ביתא רבתי עד סוף סיפרא חייני בס"ג חנני וסים דרך שקר הסר ממני
וחליתי פניך בכל עת. פנה אלי וחנני. ט' עבדך ל באתנחתא. ודעת ד' ג' קמץ וא' פתח וסי' והיה אמונ' עתך
חסן טוב טעם ודעת כתבתי לך שלישי ולבי ראה הרבה חכמה. זדים ו' באב וסים ג' וש יכע. כחלב ל וא'
מלרע כחלב ואינון מן אב מן חד וחד ב' בריש תיבותא ול' דכוו' וסי' נמס בסם' רבת' במערב' אות הכף בסר.

ידיך עשוני · תקנוני ויאחר לעשנו׳ותן ויכוכוני לקבל הביכה : יראיך ירחוני · שלמדתני מפותיך וטעם כי לדבר׳יחלתי שכל מה שתגזו׳עלי ואני חפץ בו ואפ׳שתעבני על כן : ידעתי · עניתני · פעמי׳רבות : יהי · לנחמני · שלא תעבני עיכו׳רבים כאשר הבטחתני כי אפחד שתות על כן אחריו : יבושו · רחמיך · בעבו׳שלא יהיו מעמותים כי אם תורתך יבושו · מרכו לעשו׳ותי מדרך יצרה ולא יוכלו כי אני אפיח בפיקודיך : יפנו · יראיך · הפך הזדי׳ : יהי · בעבור שהזכיר יבושו זדים התפלל שיעזרהו שלא יהיו לכו תמים ולא יבוש כמו הזדים : כלתה לתשועתך · לשות ולער כי יפחד מאויבים : כלו · הזכיר הנעלם והיה הנפש ואחר כן הנרחם והוא העין ועשה לשתריהו כי לשתריך בזרועך : כי כאשר בקיטור ·

רשי

ידיך עשוני · בטובה ויפתיחו מיראיך יהי׳ולדברך יחלתי : ויתמכה עניתני · ברין עניתני : כי פקר עשוני · כי על חכם הרמיעוני מ׳ אומר אני על לבון פניס שאומ׳לו הכח על לשת חיים מיקתו בחיה והוא לה חטא׳ : יפנו לי יראיך · שפרשה הימנו שכשהדרי כשבכטר׳מאותו עון לא יהא נרוע היה כתן עיכו בה כל הנוגע לה יבקש : כלתה כפגי · אומים : כלו עיני · כופים תמיד עד כי כלו : כמו׳ בקישור · כאשר על עור המתייבם בעבן · מתי תעשה · מאריכה בימי : עקר רדפוני · לשון רדפוני חוביי : כמו לי · אתו לה בתורה הבאים לפשלני : כל מצותיך · חמוכ · מוכחי ולא מוכחית והם על עקר רדפו לשקרני : כמעט כלוני · כלה הייתי לחיות בארץ ואני עמדתי על בוריי וכן לי קוו רמזים לאברהם מבח בקהל : לכל תכלה וגו׳ · לכלכל ולפלפל בה וכן פתחת למוסרי : לכל תכלה · לכל קיום דבר ים קץ וגבול לכל מצותי׳ יש קץ וגבול לתכליתה · מכחתי מחויבי תחכמני מצותיך על רוחב ואחיזופל אמרו דלא לחיות להו מעשתן שיבא דהילכתא לעולם סור התור׳בידי בכן מכל מלמדי השכלתי מזה למדתי קצת ומזה למדתי קצת : פיחה לי · כל פיחתי היקה בם : כליתי

דבר יראיך יראוני · כלתה לתשועתך · קדמתי בנשף · סתרי ומגני אתה · שעשעי ה׳ וחס׳ כאב וסימן גם עדתיך שעשעי · יבואני רחמיך · לולי תורתך · צר ומצוק · תאבתי לישועתך · וסים׳ יצלנ״ת : וא׳ בשאר

יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ : יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי : יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי־צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי : יְהִי־נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ : יְבוֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי־תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי : יֵבשׁוּ זֵדִים כִּי־שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ : יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ : יְהִי־לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ :

כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי : כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי : כִּי־הָיִיתִי כְנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי : כַּמָּה יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט : כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׂיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ : כָּל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי : כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי פִקּוּדֶיךָ : כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ :

לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם : לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד : לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ : לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי : לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי : לְךָ־אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי : לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן : לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד :

מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי : מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי : מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי : מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי :

סָכַיְתָ כָּל־שׁוֹגִים לִי : מִן־חָכְמַיָּא אֶתְבַּיִן אֲרוּם פִּקּוּדֶיךָ נָטָרִית :

אַיֶּדֶךָ עֲבָדוּ יָתִי וְאַתְקִימוּ יָתִי תְּבַיְּנֵנִי וַאֲאַלֵּיף פִּקּוּדָיָיךְ : דַּחֲלַיָּיךְ יֶחֱמוּן יָתִי וְיֵחְדוּן אֲרוּם לְפִתְגָמָךְ אוֹרִיכִית : יָדַעִית יְיָ אֲרוּם זַכָּאין דִּינָיָךְ וּבְקוּשְׁטָא סַגֵּפְתָּנִי : יְהִי כְרוֹן חַסְדָּךְ לְנַחֲמוּתִי הֵיךְ מֵימְרָךְ לְעַבְדָּךְ : יֵיתוֹן עֲלַי רַחֲמָךְ וְאֵיחֵי אֲרוּם אוֹרַיְתָךְ פִּירְנוּקִי : יַבְהָתוּן זְדוֹנִין אֲרוּם עַל שִׁקְרָא עַוִּיתוּ יָתִי אֲנָא אֲמַדְּיל בְּפִיקּוּדָיָיךְ : יְתוּבוּן לְאוֹלְפַנִי דַּחֲלָךְ וְיַדְּעִין סָהֲדְוָתָךְ : יְהִי לִבִּי דְּלָא אִתְחָזֵי מוּם בְּגֵזֵרְתָךְ כֵּן בְּגַלַּל דְּלָא אִתְבְּהֵית : רְגִיגַת לְפוּרְקָנָךְ נַפְשִׁי לְפִתְגָמָךְ אוֹרִיכִית : סָפוּ עֵינַי לְמֵימְרָךְ לְמֵימַר אֵיכָתַי תְּנַחֲמֵנִי יָתִי : אֲרוּם הֲוֵיתִי הֵיךְ זַרְנוּקָא דְּתַלֵּי בְּקִטְרָא גְּזֵרָתָךְ לָא אִתְנַשֵּׁיתִי : כַּמָּה יוֹמֵי עַבְדָּךְ אֵיכָתַי תַּעֲבִיד בְּרוֹדְפַי דִּינָא : כָּרוּ לִי זְדוֹנִין שׁוּחָן דְּלָא כְּפִקּוּדְתִּינוּךְ : כָּל פִּקּוּדָיָיךְ קוּשְׁטָא עַל שִׁקְרָא רָדְפוּנִי יָתִי סַעֲדֵנִי :

כְּזָעִיר שֵׁיצִיאוּ יָתִי בְּאַרְעָא וַאֲנָא לָא שַׁבָּקִית פִּקּוּדָיָיךְ : חֵיךְ חִסְדָּךְ קַיֵּים יָתִי וְאֶטוֹר סַהֲדוּת פּוּמָךְ :

לְעָלְמָא יְיָ פִּתְגָמָךְ קַיָּים בִּשְׁמַיָּא : לְדַר וְדַר הֵימָינוּתָךְ אַתְקַנְתָּא אַרְעָא וְקָיְמָא : לְדִינָיָךְ קָמוּ יוֹמָא אֲרוּם כּוּלְהוֹן עַבְדָּךְ : אִלּוּלֵי אוֹרַיְתָךְ פִּרְנוּקִי הֵידִין הֲוֵבְדִית בְּסִיגּוּפִי : לָעָלַם לָא אֶתְנְשֵׁי פִּקּוּדָיָיךְ אֲרוּם בְּרוֹן קַיֵּימְתָנִי : דִּי לָךְ אֲנָא פְּרוֹק יָתִי אֲרוּם פִּקּוּדָיָיךְ דְּבָעִית : לְוָותִי אַמְתִּינוּ רַשִׁיעַיָּא לְהוֹבָדָא יָתִי כְּהֵימָנוּתָךְ אֶתְבַּיִן : לְכָל מַה דְּאִשְׁתַּכְלַל חֲמִירִ סִיפָּא פַּתְיָא תַּפְקָדְתָךְ לַחֲדָא : מַה רְחִימִית אוֹרַיְתָךְ כָּל יוֹמָא הִיא שִׂיחָתִי : יַתִּיר מִבַּעֲלֵי דְּבָבַי מְחַכְּמָנִי יָתִי פִּקּוּדָיָיךְ אֲרוּם לְעָלַם הִיא דִּילִי : מִכָּל מְאַלְפַי אַסְכָּלִית אֲרוּם

עה ויחלתי ח׳ בלא׳ ל׳ כ׳ ל ע״ב ק״ל פ״ח ע״ג ק״ל ק״ל ק״ל

תהלים קיט אבן עזרא

מכל · לח כלאתי רגלי בעבור פחדי מרעה פתהים לי רק בעבור לשמור אמרי פיך : ממשפטיך · הטע׳ הורתיני ער שלח פרתי : מה כמלבו · מלה זרה ופירוש׳ מתקו כי
חוכנו מגזר תלין ומלוכה כי מלין כמו מקי ואין המ״ם פרם גם מלוכה כמו מריבה ואין המ״ם מהפרש על כן כמלבו מלה זרה כי היא כמו כפתהו כשמרו נדבריו והמ״ם תן
כמלבו טרם כחה׳ מלה פתח פתר כי לח תבח אות אחר בין כפעל רק תן הפר׳ לח פעל על כן כמלבו מלה זרה על כן גם לפרש׳ כמו מתקו ויהיה הטעם כפול כמשפט כן
פיר״ם לי החכם פיהי׳ם ותחבר מלת מטעמי כי הם בכח הפועל : מפקודיך · בהתבוננני סוד הפקודי׳ הנטועי׳ בלב הם הסירוני מאורח מקרי : כר · כמו לאורו ילך חשך

רשי

כלאתי רגלי · מנעתי כמו תאסר כליתי היום מבוא בדמים : כמלבו · כמתקו : כר לרגלי דבריך · כשאני הולך בדרך הוראת תני רוחה בקורה והיא מפרשת אותי מן הלאסור כבר המציל את החרש מן הפחתים : כעכיתי · כעמיתי עכי ומשל כמו לעכות משכי ועכה נחון ישראל בפניו תירגם יונתן ויתלך ועכי חשוב כמת לפיכ חייכי כדבריך : פעוויתי · חולי הוא שמטרף את הדעת ומשו עוית בלשון משנה : כרכות פי · דברי רבוי שפי תתנהג לך כל כרכה לשון רבוי הוא : נפשי בכפי תמיד · הרבה בתחכוני בתכונת רבו׳ קרובות למיתה ולשם כן תני תורתך לח שכחתי : לעולם עקב · על מצוות׳ ועל כתיבותם : מעפים שכחתי · חומבי מחשבות הן כמו לכן מעיפי יעיבוני על שתי המעיפים כשתתה קור׳ מעיפים הוא שם המחשבה וכשתתה קורין מעפים נופל הלשון על החושבים הוא׳ : ומעם בחיקך · ומתעבק כמו וז ישמו ברברי מקר ד״ח ומעפה לשון ספור וכתן כרמתרג׳ ולמכיב׳ ולמופין : כלית · רחמת נתתם למרמס כמו כלם כל תבירי ו״ו : כמר · כמו תמר מערת בערי כחרם מעמרו מערותיו הריסיך בלעז׳ : ומתמפטיך ירחתי · מפורעני בזירותיך : ערב עבדך · לשון הכלה נתרגשתה בלעז׳ הים ערב כשבילי לנבר הרעם : ולחמרת כרכך · הכטחת בהבטחתני : עם

מִכָּל אֹרַח בִּישָׁא כְּעַיתִּי רִיגְלַי מִן כ״ר כתיב׳
בְּגִלַּל אֲשׁוּר דַּבָּרֶיךָ : מִן דִּינָךְ לָא ג״ם
עָרִית אֲרוֹם אַתְּ אַלְפַתָּנִי : מָה ג׳ נ׳
חֲלִין לְמִרְגִּי מֵיכְרָיִךְ בַּסִּימָן יַתִּיר הב כלים׳
מִן דּוּבְשָׁא לְפוּמִי : מִפִּקּוּדָיִךְ
אֶתְבַּיָּן מֵטוּל הֵיכְנָא סָנֵיתִי כָּל בַּר כ״ר חם׳
נַשׁ דְּמְשַׁקַּר : הֵיךְ שִׁרְגָּא דִּי
מְנַהֲרָא לְרִיגְלַי דַּבָּרֶיךָ וְנְהוֹרָא
לְכַבְשַׁי : אוֹמֵיתִי וְקַיֵּימִית לְמִטַּר ב׳ תהי יי׳
פִּקּוּדֵי זְכוּתָךְ : אִסְתַּגְפִית עַד ובתרי לים׳
לַחֲדָא יְיָ אֲמֵי יָתִי הֵיךְ דַּבָּרֶיךָ : ג״ם חם׳ · ב׳
נְסִבְתָּא דְּפוּמִי אִתְרְעִי כָּדוּז יְיָ
וְדִינָךְ אַלֵּיף יָתִי : נַפְשִׁי מְסַתַּכְנָא
עַל גַּב יָדֵי תְּדִירָא וְאוֹרַיְתָךְ לָא
אִתְנַשִּׁיתִי : כְּרוּ רַשִׁיעַיָּא פָּחָא
לִי וּמִפִּקּוּדָיִךְ לָא תָּעִיתִי : אַחֲסִינִית
סְהֲדְוָתָךְ לְעָלַם אֲרוֹם חֶדְוַת לִבִּי
הִינוֹן : אַצְלֵיתִי לִבִּי לְמֶעְבַּד
גְּזֵירָתָךְ לְעָלַם עַד סוֹפָא : דְּחָשְׁבִין
מַחְשְׁבִין כְּרֵיקָן שָׂנֵיתִי וְאוֹרַיְתָךְ
רְחִימִית : טוֹמְרֵי וְחֵרִיסִי אַתְּ
לְפִתְגָמָךְ אוֹרֵיכִית : זוֹרוּ מִנִּי מֵבָאֲשֵׁי
וְאֶטּוֹר פִּקּוּדֵי אֱלָהָי : סְמוֹךְ יָתִי
כְּמֵימְרָךְ וְאֶחְיֵי וְלָא תְבַהֲרֵנִי יָתִי מִן
כְּלִוּתִי : פְּעוֹד יָתִי וְאֶתְפְּרַק
וַאֲנָעֹגַע בְּאוֹרַיְתָךְ הְדִירָא :
כְּבִשְׁתָּא כָּל דְּשָׁלֵי מִגְּזֵירָתָךְ אֲרוֹם
שִׁקְרָא נְכְלְהוֹן : פְּסוֹלַיָּא פְּסַקְתָּא
בְּטִילְתָּא כָּל רִישְׁעֵי אַרְעָא מְטוּל
הֵיכְנָא רְחִימִית סְהֲדְוָתָךְ : מְצַלְהַב
מִדְּחָלָךְ בְּשָׂרִי וּמִדִּינָךְ דְּחִילִית :
עֲבַדִית דִּינָא וּצְדָקְתָּא
לָא תַּשְׁבְּקִנֵּנִי לְטָלּוֹמַי : בְּסִים
עַבְדָּךְ לְטָבָא לָא יְטַלְּמוּן זֵדַי
זְדוֹנִין : עֵינַי סַבְּרוּ לְפוּרְקָנָךְ
וּלְמֵימַר צִדְקָךְ : עֲבֵד עִם עַבְדָּךְ הֵיךְ
חִסְדָּךְ וּגְזֵירָתָךְ אַלֵּיף יָתִי : עַבְדָּךְ
אֲנָא חַבֵּיינִי יָתִי וְאֵידַע סְהֵידוּתָךְ :

מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלַי לְמַעַן ב׳ חד כתיב׳
אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ : מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי ג׳ חם׳
כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי : מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי ג׳ · ג׳
אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי : מִפְּקוּדֶיךָ ה׳ כלים׳
אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־אֹרַח
שָׁקֶר :
נֵר־לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְאוֹר
לִנְתִיבָתִי : נִשְׁבַּעְתִּי וְאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר ב׳ לקמן יי׳
מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ : נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד ובתרי לים׳
יְהוָה חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ : נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־ ג׳ חם׳ · ב׳
נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי : נַפְשִׁי
בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי : ט׳ · ח׳ נלמ׳
נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא ב׳ לקמן׳ ק׳
תָעִיתִי : נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־ ח׳ נלמ׳
שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה : נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת כ׳ תשיבה לי׳
חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב :
סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי
וְתוֹרָתְךָ אָהֵבְתִּי : סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה ח׳ נלמ׳ · ב׳
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי : סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים ניתר כתרי
וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי : סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ ח׳ נלמ׳
וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׁבְרִי : סְעָדֵנִי ג׳ · ג׳
וְאִוָּשְׁעָה וְאָשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד : ב׳ כהלחי יי׳
סָלִית כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר ל׳ ל׳
תַּרְמִיתָם : סִיגִים חִשַּׁבְתָּ כָּל־רִשְׁעֵי ל׳ · ב׳ משהרי
אֶרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ : סָמַר ב׳ ובוי
מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי : ג׳ לקמן · ר׳
עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק פיין
בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי : עֲרַב עַבְדְּךָ ל׳ ויתר · ג׳ נלמ׳
לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים : עֵינַי כָּלוּ ל׳
לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ : עֲשֵׂה
עִם עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי :
עַבְדְּךָ־אֲנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדְוֹתֶיךָ : ר׳ כפיפ׳ יי׳

נאשיבה רגלי אל עדותיך · ואקימה נשבעתי ואקימה · ואשאפה פי פערתי · ואשוע קדמתי בנשף ·
ואתקוטטה ראיתי בוגדים · ואהבם שמרה נפשי עדתיך · וסימ׳ זה חנפש רש · ס׳ סעפים ל׳ דכו׳ והוא
מן אב דמשמש אבג בג׳ד וסימ׳ נמס׳ נמס׳ בסס׳ הבת׳ במערכת אות הלף בס״ד · מצות ג׳יחודין סורו ממני מרעים ·
חכם לב יקח מצות · והעמדנו על־ינו מצות · וכל דסמיך לאדכרה דכו׳ מצות יי׳ בס״ג מצות יי׳ פתחין וסימן
לא שבקתון שמואל בזוהרא · וביאורם נמסר ביהושע סימן כ״ב · ע׳ עשיתי ג׳׳ף וסימן משפט וצדק ·
גנות ופרדסי · ברכות מים · ערב עבדך סימן כל אב״ רבתי אית בכל פסוק חד מן עשרה לישני אילין דרך
עדות פקוד׳ מצוה אמירה תורה משפט צדק חק דבור דמז לעשרת הדברים בסא פסוק לית ביה חד מכל אלן
וסימן ערב עבדך לטוב ·

לעכור פיך : עמיתי · אחי לח הייתי עומק רק עומה כדק ואתה אל תניחני לעומקי : ערוב · כדרך תכני תערבנו דרך מעל מיטב לבו : עיני · ליעותך ·
העומקים ולגזרותיך סמס בכדק לעשות כסס מעפט : עקב · כחקדך · עד היום : עבדך · מכר עבודתי הוא מתבוננני : את

עת לעשות לי׳ וגו׳, מוסב על מקרא שלפניו הביטני וחנני עריתיך להבין עת לעשו׳ לפניך תיך יעשו אותם שהפרו תורתך למנוע רבון וכליחה ותמצא להם ותצמח כן על כל עבירו׳ שבידי ורבותו דרשו חכמינו שעוברין על דברי תור׳ כדי לעשות קייב וגרר ליערץ כגון נדעון וחליהו בהר הכרמל שהקריבו בבמה עוד

עת ׳ כל תחותי היו שהביטני וחנני עדותיך הפך עוסקי שהפרו תורתך בעת זקנתם לו בעת כרתם וכרכם שיך ויש חומרים כי עת ומועד לי׳ על חסר הפרו מכותיך : על ׳ קשור בפסוק עבדך הכי הביטני ולא תרכם שכר זהב חן פז : על ׳ יעריתי ׳ הילך תחת שלך כטעם כי תשרוכי בנו׳ וכן תתיימרו מגזר׳ יתיחסו כל

פ׳ נצרתם חד מן סלין דמשמשי׳ תם בסוף תיבותא וסים׳ בסם׳ רבת׳ במערכת אות התי״ו » פתיים ב׳ כתיב כן סל וסי׳ פתח דבריך יאיר׳ ערום ראה רעה ויסתר קדמא דסיפרא ׳ וב׳ פתים כתיב בחד ׳ וסים׳ ער בתי פתים תאהבו פתי ׳ כי משובת פתים ׳ ושארא פתאים כתיב » פלגי מים נ׳ רף וסים׳ תיד עיני ׳ ירדו עיני

עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ : ט׳ לחב
עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז :
עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל־ לפסו׳ לחב מן י׳ מלין
אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי :
פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם ל
קל נַפְשִׁי : פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִם ג׳ אל לחב
: פִּי־פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ ב׳ כ׳ ב׳
יָאָבְתִּי : פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט ג׳ נ׳ לחב ריש ב׳ כלים
לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ : פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ
וְאַל־תַּשְׁלֶט־בִּי כָּל־אָוֶן : פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק ב׳ · ג׳ לקי
אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ : פָּנֶיךָ הָאֵר
בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ : פַּלְגֵי־ ב׳ · ג׳ לקי
מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל־לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ נ׳
: צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כ׳
וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ : צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ
וֶאֱמוּנָה מְאֹד : צִמַּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־ 5
שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי : צְרוּפָה אִמְרָתְךָ ג׳ מל כ׳ לחב
מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ : צָעִיר אָנֹכִי כ׳ מלחבא
ק מ וְנִבְזֶה פִּקּוּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי : צִדְקָתְךָ ו׳ כתוב כן
צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת : צַר־ ח׳ ב׳ לחב וחס׳ ל
וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשָׁעָי : ח׳ כ״ לחב וחס׳
צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה : ח׳ מפקין וי״ו ב׳ לחב פרק כ״ן רחם סיחן
קָרָאתִי בְכָל־לֵב
עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֶצֹּרָה : קְרָאתִיךָ
הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדְתֶיךָ : קִדַּמְתִּי ב׳ לנדח תרגומיה לדבריך
בַּנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרֶיךָ יִחָלְתִּי : ח׳ ס׳ ב׳ ת׳
קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ ח׳ חס׳
: קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה ק נ
כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי : קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה
מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ : קָרוֹב אַתָּה יְהוָה
וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת : קֶדֶם יָדַעְתִּי 5
מֵעֵדְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם : כ׳ תכל ותלת׳

רָאֵה · לב מלך » צ׳ צדיק אתה יי״ב וסים׳ כי אריב אליך דירמוז · וישר משפטיך » דבריך ג׳ מל באב וסי׳ חלקי יי׳, פתח דבריך יאיר׳ צמתתני קנאתי » אהבה ב׳ וסים׳ כי גדולה האהבה אשר אהבתי צרופה אמרתך מאד » שעשעי ח׳ וחס׳ באב וסים גמם׳ לעיל באות ״ » ק׳ קדמתי ב׳ וסי׳ לברוח תרשישה · בנשף ואשועה » קדמו ח׳ וסים׳ במסר בסדר כי תצא » כמשפטך ה׳ וחס׳ וסים׳ כן משפטך אתה חרצת · והיצא כאור צדקך ׳ וגו׳ תצל נפשי דבר אמת ׳ קולי שמעה כחסדך ׳ תחי נפשי ותהלל ך » יסדתם וסים׳ תבל ומלואה אתה יסדתם ׳ קדם ידעתי מעדותיך »

רַבִּים צָרַי וְצֹרְרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי : ג׳ מל כ׳ לחב
רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ :
רְאֵה כִּי פִקֻּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי : כ׳ מאהבת
רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־ ו׳ כתוב כן
מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ : רוֹדְפֵי זִמָּה קָרְבוּ ח׳ ב׳ לחב וחס׳ ל
אֵלָי מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ : רְחוֹקִים פִּקּוּדֶיךָ מִדַּחֲבָא וּמִן ח׳ ב״ לחב וחס׳
אוֹכְרֵזָא : מְטוּל הֵיכְנָא כָּל
פִּקּוּדַיָּא כּוּלְהוֹן תְּרִיצַתִּינוּן כָּל ל
אוֹרַח שַׁקְרָא סָנֵיתִי :
פְּרִישֵׁן סְהֲדְוָתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא ג׳ אל לחב
נָטָרַתִּנוּן נַפְשִׁי : גְּלִיף בְּרֵיךְ ב׳ כ׳ ב׳
יְנָהַר חֲשֵׁיכַיָּא יַתְבִּין שַׁרְגּוּגִי : ג׳ נ׳ לחב · ריש ב׳ כלים
פּוּמִי פְּתָחִית וְאַלֶּפִית אֲרוֹם
לְפִקּוּדַיִךְ צַבִּיתִי :
אִתְפְּנִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי כְּהַלְכְתָא ב׳ · ג׳ לקי
לְרַחֲמֵי שְׁמָךְ : אִסְתְּוָרֵי אַתְקֵין
בְּמֵימְרָךְ וְלָא תַשְׁלִיט בִּי כָּל שָׁקָר : נ׳
פָּרוֹק יָתִי מִטְּלוּמָא דְּבַר נָשָׁא
וְאֶטּוֹר פִּקּוּדֶיךָ : זִיו אַפֵּךְ אַנְהַר ס׳
בְּעַבְדֶּךָ וְאַלֵּפְנִי אֵת גְּזֵרָתֶךָ : טַיֵּפֵי
מַיָּא יְיַחֲתוּן עֵינַי עַל מְטוּל דְּלָא ל
נָטָרוּ אוֹרַיְתָא :
זַכֵּי אַתְּ יְיָ וּתְרִיצִין דִּינָךְ : פַּקֵּידְתָּא ג׳ מל כ׳ לחב
צַדְקָתָא סְהִידוּתָא וְהֵימְנוּתָא לַחֲדָא כ׳ מאהבת
: כַּמָּגַרְתְּנִי טִינְּנָתִי אֲרוֹם ו׳ כתוב כן
אִיתְנַשִּׁיאוּ דַּבְּרָךְ טָעֲקִי : סְנֵינָא ח׳ ב׳ לחב וחס׳ ל
מֵימְרָךְ לַחֲדָא וְעַבְדָּךְ רְחִימָה : ח׳ ב״ לחב וחס׳
זוֹטַר אֲנָא וּבַסִּיר פִּקּוּדָיִךְ לָא
אִתְנַשֵּׁיתִי : צִדְקָתָךְ צִדְקָן לְעַלְמָא ח׳ מפקין וי״ו ב׳ לחב פרק כ״ן רחם סיחן
וְאוֹרַיְתָךְ קְשׁוֹט : עָקָא וּמְעָקָא
עָרָעוּ יָתִי פִּקּוּדָיִךְ פֵּירְנוֹקִי : ב׳ לנדח תרגומיה לדבריך
צַדְקָתָךְ סְהִידוּתָךְ לְעָלַם חֲבֵיבֵינִי ח׳ · ב׳ כלים
וְאֶתְקַיָּם : קְרֵיתִי בְכָל לִבָּא עֲנֵנִי ח׳ חס׳
יָתִי יְיָ גְּזֵירָתָךְ אֶנְטוֹר : קְרֵיתָךְ
פָּרוֹק יָתִי וְאֶנְטוֹר סְהִידוּתָךְ :
אַקְדִּימִית בְּשַׁפְרַפְרָא וְצַלֵּיתִי
לְפִתְגָמָךְ אוֹרֵיכִית : אַקְדִּימוּ עֵינַי
מַטְרָתָא דְּצַפַּר וְרַמַּשׁ לְמַדְלָא ב
בְּמֵימְרָךְ : קָלִי שְׁמַע חַיֵּיךְ חַסְדָּךְ
יְיָ חַיֵּךְ דִּינָךְ קַיֵּים יָתִי : קָרִיבוּ
מִן לֶקֶדְמִין רָחֵם

רָדְפֵי זִמִּי מֵאוֹרַיְתָךְ אִתְרַחָקוּ : קָרִיב אַתְּ יְיָ וְכָל פִּקּוּדָיִךְ קְשׁוֹט :
חַכִּיתִית מִן סְהֲדְוָתָךְ אֲרוֹם לַעָלַם יְסַדְתִּינוּן :

רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי : רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי : רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ : רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי : רַבִּים רֹדְפַי וְצֹרְרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי : רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ : רְאֵה כִּי פִקֻּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי : רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־ מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ : רוֹדְפֵי זִמָּה קָרְבוּ אֵלָי מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ : קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת : קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם :

מהורתך חס ימובו מדרכם : קדם ידעתי מעדותיך · קודם היות הדבר ידעתיו מתוך עדותיך קדם ירעו את החרץ כוית להם על הכבורי׳ ותרומות ומעשרות וקדם הניחות להם מלויביהם כוית להם והיה בהניח י׳ שהיך לך וגו׳ להעמיד מלך ולהכרית עמלק ולבנו׳ בית הבחירה : כי לעולם יסדת׳ כי על כל הדברי׳ העתידים להיות לסוף העולם יסדת עדותיך רחם

תהיה דבריך החירו את לב יסר׳ פתח המבין פתחים בחמרך חכמי חסר הוכחתיך הודעתם הטובה מעמית להם מקניתם מבית עבדי׳ לדעת כי חדון את להם ויקבלו להחזיר עליהם לא יהיה לך תלהים אחרים וגו׳ ואחר כך גזרת גזירותיך . רח פתח דבריך יאיר תחילת דברך במעמ׳ ברחמיה יהי חור : מבין פתחי׳ מסם יבינו הכל ויפתחו בדברי תורה הנחות׳ : ואתפלה כמו מפלה רוח : לעון בליעה כמו מפלה רוח : פרני מעופק חדם ׳ מיכר הרע העופק את הבריות · בפירושים אחרים מכלחתי פרני מעופק חדם מעופקו של חר׳ : כתתכי קנחתי · הקנחה מלכי מקנח לעמך על המוכחי דברך היה כוחתת אותי ומקנט אותי בהם · מלחתי בעיר אחרי כדי דוד הוא הקטן וכבזה אני להקטין עצמי אכל עוסקי תורה להתלמדו כי פקודיך לא מכחתי מלמלמל ולפלפל בהם בדקדוק מבתוכן כדק ואמת עולמי׳ ולא כי מלחותי הם היו עסקי ולעולם הבינני פרקם ואחוס בהם היא חייך וגו׳ : חממורות ׳ חפי הלילה מתי אמורו׳ ולדברי החות׳ שלם מעמדות הוי הלילה היה דוד עומד ממטתו בשלים הלילה ועוסק בתורה עד חצות כמו שכ׳ לעמוד בחצות לילה לחודות לך : קרבו רודפי זמה ׳ עצת חטחים הולכים בעצת חטחיהם ומתרחקים מתורתך ליקרב אל עצת רעתם : קרוב אתה ׳ לרחוקי׳ הללו המתרחקי׳

ריבה · סיבני חותו על כן תמ׳ וחלבני : ריבה למה לתמריתך בעבור תמריתך כמו תמרי לי : רחוק תרחפני · יוסף יתופה בעבור מלת דרשו חקיך ולכני לא תהיה כמותם כי תורתך לא שכחתי : רחמיך · הם לכני לברי ורודפי רבו הם רחמיך מיסובבוני כמשפטיך לעומרי דבריך : רבי · לא כעיתי · תהי לברי כי הם בעו והם כעיתי פועל עומד כמו קרתי והם יוכיח יחסר לבי : רחיתי · ואתקוטטה · מגזרת נקע נפשי : רחה · ככנר רחיתי וחכני ככנר ואתקוטטה : אחר · תחלת דבור מבויתיהו הוא החמת ור׳ יעזע את׳ רמז לדבור חכמי בחר מיכי מרי׳ הם המתמרדי׳ ולא פחדתי מהם רק מדברך : עם · דבק בעמו העליון לא פחדתי מהמרי׳ ולא דחגתי רק עמתי בחמרתך

רשי

ריבה דיבי כל לישׁ׳מ׳ל במו חם׳וסים׳ לא תענה על רב · נצב לרב יי׳ · הנני קרא לרב · ורב לא ידעתי אחקדהו · ל תצא לרב טהר · ברכם עמדי · מערותיך ח׳מפקין ו״ו באב וסים׳ פרץ בן דמה בסא צוית צדק עדות׳ך · ואתקוטטה חד מן ח׳ווין קמצין באב בתמניא אפי וסים׳ ז׳ חגפט ל״ש וביאורם לעיל באות נ״ן ·

רחם דברך תמת · סוף דבר הוכיח על הרחם מהוז תמת מבמתיו החומות תכני ולא יהיה לך ולא תעת תמרו הכל להכת׳ו ולכבורו כיון מעמנו כבר לא תרכח ל תכלף הורו על רחם דברך מהוז תמת : עם תכני על תמריתך · על הבטחתך מהבטחתני ל״ח על תמת מתמרויתיך המתומות כמתני מבין בה ורבותיכו דרשו על המילה מפי׳ דוד בבית המרחץ ורחה עכמו בלא ניכית ובלא תפילין ובלא תורה תמר תוי לי פתני ערום מכל מכוה כיון מנפתכל בתילה עתה ותמר בכתתו עם תכני על תמריתך המילה מתתחילת נתכ׳ במתמר ולא ברבור מכת׳ ותמר תלהים על תברהם ותתה תת בריתי תמור : מבע ביום · מחרית מתים לפני קרית עמע ותחת לתחריה ובערב מתי לפני ומתי לתחרי׳ : על מפטני דרך · על קרית עמע מהיו דברי תורה : מברתי · תחלתי : כל דרכי · תתה יודע כל דרכי : כדרכך הבוכני · דברי תורתך כהלכתן וכהוויית׳ן : תבענה · תעץ לפוני · כל עניה לפון קול רם הוץ ותב לכולם ועכו הלני ותמרו : מיר המעלות · מיתמרו הלוי תותו על חמם עמר׳ מעלות היורדו׳ מעזר יפר׳ עד עזרת כהים ויש כתן טו׳ מזמורי׳ על מיר המעלו׳ ורבותי׳ תמרו מיסדן דוד להעלות תת התהום כמו מתפורם במסכת סוכה · ולפי תגדה פתרון מיר למתה עולו׳ : מפטת פקר · זרעו על עמו הרמע מכרין תת הכריו׳ בפיהם בעלילות רמע : מה יתן לך · הקבה : ומה יוסיף לך : ממירה ומחיכות והרי תת בקוכה לפנים מפתי מחיכות :

חכני

חֲמֵי סִיגוּפִי וּפָצֵנִי כִּי אֲרוּם אוֹרַיְתָךְ
לָא אִתְנַשִּׁיתִי : נְצֵי מַצּוֹתִי וּפְרוֹק
יָתִי לְמֵימְרָךְ אֲסֵי יָתִי : רַחִיק מִן
רָשִׁיעֵי פּוּרְקָנָא אֲרוּם גְּזֵירָתָךְ לָא
תְּבָעוּ : רַחֲמָךְ סַגִּיעִין יְיָ חֵיךְ דִּינָךְ
אַסֵּי יָתִי : סָגִיעִין רָדָפַי וּמְעִיקֵי
מִסָּהֲדָוָתָךְ לָא אַצְלִיתִי : חֲמֵיתִי
בְּזוּזֵי וְאִדְּיָנִית עִמְּהוֹן דִּי מֵימְרָךְ
לָא נָטָרוּ : חֲמֵי אֲרוּם פִּיקּוּדָיִךְ
רַחֲמִית יְיָ חֵיךְ חַסְדָּךְ אַסֵּי יָתִי :
שֵׁירוּי פֻּתְגָמָךְ קְשׁוֹט וְלַעֲלַם כָּל
דִּינֵי צַדְקָתָךְ : רַבְרְבִין רָדָפוּ יָתִי
מִגָּן וּמִפִּתְגָמָךְ דְּלָה לִבִּי : חֲדִי
אֲנָא עַל מֵימְרָךְ חֵיךְ גְּבַר דְּמַשְׁכַּח
עָדֵי סַגִּי : שְׁקָרָא סָנֵיתִי וְרַחֲקִית
אוֹרַיְתָךְ רָחֵימְתּ : שְׁבַע זַמְנִין
בְּיוֹמָא שַׁבְּחִית יָרְכָךְ טָטוּל דִּינֵי
צִידְקָךְ : שְׁלַם סַגִּי לְרָחֲמֵי אוֹרַיְתָךְ
בְּעַלְמָא דָּאתִי וְלֵית לְהוֹן תַּקָּלָא
לְעַלְמָא דְּאָתֵי : סַבְּרִית לְפוּרְקָנָךְ
יְיָ וּפִיקּוּדָיִךְ עֲבָדִית : נְטָרִית נַפְשִׁי
סְהָדְוָתָךְ וְרָחֵימְנוּן לַחֲדָא :
נָטָרִית פִּיקּוּדָיִךְ וְסָהֲדְוָתָךְ אֲרוּם
כָּל אוֹרְחָתִי לְקֳבָלָךְ : תְּתָקְרֵב
צְרוֹתִי קֳדָמָךְ יְיָ חֵיךְ פִּתְגָמָךְ חֲבֵינְנֵנִי
כְּמֵימְרָךְ : תֵּיתֵי צְלוֹתִי קֳדָמָךְ חֵיךְ מֵימְרָךְ
פְּצֵי יָתִי : תְּבַעֲיַן סָנְיָתִי תּוּשְׁבַּחְתָּא
אֲרוּם תְּלַפִּינַנִי גְּזֵירָתָךְ : תְּתֵיב
לִישָׁנִי מֵימְרָךְ אֲרוּם כָּל דִּינָךְ צ
צְדַקְתָּא : תְּהֵא יְדָךְ לְכַיְּעוּתִי
אֲרוּם פִּיקּוּדָיִךְ רָעְיָתִי : רַגִּיגִית
לְפוּרְקָנָךְ יְיָ וְאוֹרַיְתָךְ פְּרִנּוֹקִי :
תְּחֵי נַפְשִׁי וְתִשַׁבְּחִנָךְ וְדִינָיִךְ
יְסַיְּעוּנִי : תָּעִית הֵיךְ עָאן דְּמִתְבַּר
בְּעִי עַבְדָּךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיִךְ לָא א
אִתְנַשִּׁיתִי : שְׁרָא דְּאִתְאַמַּר
עַל מַסְוְקַיָּיִן דְּתְהוֹמָא קֳדָם יְיָ כַּר ס
עַיִּיק לִי צַדַּיתִי וְקַבֵּיל צְלוֹתִי : יְיָ
פְּצֵי נַפְשִׁי מְסָפְוָתָא דְּשִׁקְרָא מִן
לִישָׁנָא נְכִילְתָּא : מָא יְהֵיב לָךְ
מַלְשִׁינָא וּמָא יוֹסִיף לָךְ אָכִיל ק
קוּרְצֵי לִישָׁנָא נְכִילְתָּא :

רְאֵה־עָנְיִי וַחֲלָצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי : רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ 5
חַיֵּנִי : רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־
חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ : רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה
כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי : רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי
מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי : רָאִיתִי בֹגְדִים ח׳ מפקין יי׳ ב׳אב
וָאֶתְקוֹטְטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ : ח׳ ווין קמצין ב׳אב בתחכית
ראה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי : ראש דְּבָרְךָ אֱמֶת ק
וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ : 5
שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם
וּמִדְּבָרֶיךָ פָּחַד לִבִּי : שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־ ומדבריך ח׳ ב׳ בלים׳
אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב : שֶׁקֶר ל
שָׂנֵאתִי וָאֲתֹעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי :
שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי
צִדְקֶךָ : שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ ג׳כפו׳ תיכתין וכל חגנן רכו׳
וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל : שִׂבַּרְתִּי
לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי :
שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד : ג׳נרמי׳כפו׳ ח׳ ווין קמצין ב׳אב בתחכית
שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־ תכני וכו׳ ז׳ז חגפט ל״ש
דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ :
תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ ק ע
הֲבִינֵנִי : תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ
כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי : תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי 5
תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ : תַּעַן ב׳כפל
לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק : ל׳ כלים׳
תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי ב׳
תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ ח׳ ב׳אב
שַׁעֲשָׁעָי : תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ ח׳ ב׳אב ב׳בן הדר
וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעְזְרֻנִי : תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד ח׳חכ׳ ל׳חס׳
בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי ג׳
קכ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־
יְהוָה בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי : 5
יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר ל׳ יר כפו׳
מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה : מַה־יִּתֶּן לְךָ וּמַה־ ל׳ לָךְ
יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה : יר יוסיף

ש׳ שש ד׳וסים׳חיה כאשר שש יי׳עליכם · לשוש עליך לטוב : פנעת את שש ועשח צדק · שש אנכי על אמרתך · וחד כתיב סמ״ך וכצמר יאכלם סס · וחד ושש לכבם · רב ג׳קמצין בסיפ׳וסים׳וישלח חציו ויפצם · בשרתי בקהל רב · שלום רב לאהבי תורתך · וכל אסף דכוו׳ושלשים בשאר קריא׳וסים׳ נמסר במס׳רבתא בערך רב · שמרה ב׳גרשי׳בסיפ׳וסים׳שמרה נפשי כי חסיד אני · שמרה נפשי עדתיך ואהבם · ת׳ תבוא כל סיפרא מ״ל ושש חס׳ בשאר קריא׳ וסים׳ בסדר תזריע וכל משלי דכוו׳חס׳ בסד מ״ל וסים׳כי תבוא חכמה · ואת איש חמות · ולמוכיחים ינעם · רעך וריע אביך · ותודתך ה׳באב וסים׳ דרך שקר הסר ממני · נפשי בכפי תמיד · סעפים שנאתי · צדקתך צדק לעולם · תאבתי לישועתך יי׳ · וסים׳ דנסע׳ ·

קכ יסיף יד כתי׳כן חס׳ווי וסים׳ נמסר בשמואל ב׳ סוף טימן נ׳ ·

מה יענו רק לקרוץ חל הפס הנכבד : ו׳ · מפסק פקר · מלים בפת פקר רמיה פירפתיו : חכני

חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים: ג׳ ב׳
ה אוֹיָה־לִּי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם ל׳ ב׳
־אָהֳלֵי קֵדָר: רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי
עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם: אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי ל׳
אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה: קכא
א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים ל׳ ב׳
מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה ט׳
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל־יִתֵּן לַמּוֹט לג לד אל
רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא׳ ג׳ ב׳
יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה ל׳
שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ:
ח יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה ג׳
: יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־
נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: קכב
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי ר׳
בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ: עֲמָדוֹת ג׳
הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם:
יְרוּשָׁלִַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ ל׳ ב׳ כ׳פורית׳
יַחְדָּו: שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ ל׳
עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה:
ה כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט י׳לפ רחלת
כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד: שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם תניב׳ סתם ב׳ ר׳
יְרוּשָׁלִַם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: יְהִי־שָׁלוֹם ב׳ לחלוש
בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן
אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ:

רשי

שנונים ג׳ וסימ׳ אשר חציו שנונים וכל קשתותיו׳ חציך שנונים עמים׳ חצי גבור שנונים׳ גרתי ב׳ וסימ׳ עם לבן גרתי׳ כי גרתי משך׳ קכא אל ההרים ב׳ וסימ׳ ראיתי׳ את כל ישראל נפוצים אל ההרים דמלכים׳ אשא עיני אל ההרים׳ וכל יחזקאל דכוו׳ בכב על ההרים וסימ׳ על ההרים לא אכל תניגא דסיפ׳ ונתתי את

גירְרִין דְּגַבָּרָא שְׁנוּנִין חֵיזֵי בַּרְקִין
מְלֵּעֵיל עִם גּוּמְרֵי רִיתְמִין דְּדַלְקִין
בְּגַוֵּיהוֹן מְרָרָע: וָוֵי לִי אֲרוּם
אִיתּוֹתְבִית עִם אוֹנָאֵי שְׁרִירַת עִם
מַשְׁכְּנֵיהוֹן דַּעֲרַבָאֵי: יַתִּיר מִבְּהוֹן
שְׂרַת נַפְשִׁי עִם אֱרוּם סָנֵי שְׁלֵם זְאָנָא
שְׁלֵם אֲרוּ אֲצַלֵּי הִינּוּן לְקִרְבָא שְׁיָרָא
דְּאִתְאַמַּר עַל מַסְקְנִין דְּתִתְחוֹמָא
אֻזְקוּף עֵינַי לְטוּרַיָּא מִן הָאן יֵיתֵי
סָעֲדִי: סְעָרִי מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד
שְׁמַיָּא וְאַרְעָא: לָא יִתֵּן
לַאֲתְמוֹטָטָא רִיגְלָךְ לָא נְאִים נָטָרָךְ
: הָא לָא נְאִים וְלָא יְדַמּוּךְ נָטִיר
יִשְׂרָאֵל: יְיָ נָטְרִינָךְ יְיָ יְסַהֵּיל עֲלָךְ
מִן בְּגַלַּל מְזוֹנָתָא דְּקִבְיָעָא עַל
סְטַר יְמִינָךְ בְּמֵיעָלָךְ: יְיָ יְסַהֵּיל כַּד
שַׁלִּיט שִׁמְשָׁא לָא יְמַחוֹנָךְ צַפְרִירֵי
וְלֵילֵי כַּד שַׁלִּיט סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא:
מֵימְרָא דַּיְיָ יְנָטְרִינָךְ מִכָּל בִּישׁ
יְנָטוֹר יַת נַפְשָׁךְ: יְיָ יְנָטוֹר מִפָּקָךְ
לְפַרְגְמַטְיָא וּמֵיעָלָךְ לְמֵיעַסָק ב
בְּאוֹרַיְתָא מִן הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא:
שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל
מַסְקְנַיָּן דְּתִתְחוֹמָא חֲדִיתִי בְּאֶמְרִין
לִי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ נֵיזִיל: קַיְימִין
הֲווֹאָה רִיגְלָנָא בְּתָרַעַיִךְ יְרוּשָׁלֵם:
יְרוּשָׁלֵם דְּמִתְבַּנְיָא בְּרַקִּיעָא הֵיךְ
קַרְתָּא דְּאִתְחַבְּרָא לַהּ כַּחֲדָא ב
בְּאַרְעָא: דְּתַמָּן סְלִיקוּ שִׁבְטַיָּא
שִׁבְטֵין דַּיְיָ מַסְדַּר לְיִשְׂרָאֵל דְּי
שְׁכִינְתֵּיהּ שַׁרְיָא בֵּינֵיהוֹן בְּמֵימְלֵיהוֹן
לְאוֹדָאָה לְשׁוּמָא דַּיְיָ: אֲרוּם תַּמָּן מִיתְיַתְּבִין כּוּרְסְוָון בִּירוּשְׁלֵם כּוּרְסְוָון בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
לְמַלְכָיָא דְּבֵית דָּוִד: שְׁאִילוּ בְּשְׁלָמָא דִּירוּשְׁלֵם יָהֳבוּן בְּשַׁלְוָתָא רְחִימֵיךְ: יְהִי שָׁלֵם
בְּחֵילֵיךְ שַׁלְוָתָא בְּבִירְנָיָתֵיךְ: מִן בְּגַלַּל אַחַי וְחַבְרַי אֲמַלֵּיל כְּרוֹן שְׁלֵם בָּךְ:

הכי גבור מנוכס׳ והרי חת
הורגת במקום רחוק כחן: עם
גחלי רתמים׳ כל הנחלים כבו
מבחוץ כמ מבפנים וחלי כבו
מבחוץ ולח מבפנים ל״ח מה יתן
לך מה יוסיף לך הקב לגזור
עליך חכי גבורי׳ עם גחלי רתמי׳
חכיו מלמעלה וניכנס מלמטה׳
חויה לי׳ חמרה כנסת ישראל כי
כבר לקיתי בגלות רבים הרי
גרתי משך עם בני יפת במלכו׳
פרס ויון ומשך: הכי שלום׳
עמהם׳ וכי חרבר חלוקים שלום
המה בחים להלחם בי:
מכאתי מיר למעלות רמז
במזמור מני למעלות העולות
לרדיקים לעתיד לבח מתחת עץ
החיים לכפר הכבוד דתניח
בסיפרי מיר המעלות לין כתוב
כאן חלח מיר למעלות מיר למי
מעתיד לנעשות מעלות לרדיקים
לעתיד לבח וזהו סיסד הקלירי
ומחתיכים פלטים מעלות זו
למעלה מזו עד כמח הכבוד
טעות ועולות בסיח נעימת מיר
המעלות: מחתי בחומרים לי׳
ממעתי בני חרס מחומרים מתי
ימות חותו זקן וימלוך פלמים בנו
ובכח בית המקדש ונעלה לרגל
והכי סמח: עומדות היו רגלינו׳
במלחמה בכל מקום בסכיל
מעריך ירושלם מעופקין בהן
בתורה: ירושלם הבנויה׳
כמיבר׳ פלמה בני בית המקדש
בתוכה תהח בנויה בסכיכה
ומקדש וחרון ומזבח: כעיר
מחוברה לה׳ בפילה מרימת
הכתוב זו לזו מכחמר ז המכוחם
ואל הכחלה מנוחה זו פילה
כחלה זו ירושלם ורבותינו חמרו
שם ירושלם בנויה בשמי׳ ועתידה
ירושלם על מטה להיות כמותה:
שמם עלו שבטים׳ חפר שם
בפילה עלו שבטי׳ כשעלו מלכרי
ונקבע המעכן בתוכה: שבטו
יה׳ מהוח עדות ליסרחל ולפי
שהחומות היו מלילין לחריסם
כשיפלו מלכרים וחומרי׳ עליהם
שהם מלזרים הם בנופש היו
מולטין המלריים בכמותיהם לח
כל שכן חמר הקב״ה לכי מעיר
עליה׳ שהם בני חבותיהם הטיל

ממו עליהם הרחוכני השתעוכי הוסיף עליהם חותיות השם חחת מכחן וחחת
מכחן נמלח השם הזה יה עדות ליסרחל: כי שמה יסבו וגו׳ כי גם בירושלם
תעריה השכיל׳ ויסבו שם כשלות לשפוט בהם חת החומות וכשלות מלוכה לבית
דוד: שחלו שלום ירושלם׳ וחמרו לה יפלין חוהביך ויהי שלום בחילך׳ למען׳
יסרחל לחי ורעי: חדברה נח׳ חכי דוד המלך שלום בך: מיר

בשרך על ההרים׳ הנה לא ג׳ וסימ׳ ויאמר לו חלילה׳ ואמר אהה אדני יי׳ הנה לא ידעתי דבר׳ הנה לא ינום
ולא ישן׳ יככה ג׳ בקריא וסימ׳ אשור בשבט יככה׳ למה יככה ארצה דיוחנן כן קרח׳ יומם השמש לא יככה
וירח׳ קכב באמרים לי ג׳ בליש׳ וסימ׳ הלא ממשל משלים׳ ישמו על עקב בשתם׳ שמחתי באמרים לי
בית יי׳ נלך׳ כי שמה חד מן י׳ דף דמלה תניגא שמה וסימ׳ ובאספו שמה כל העדרים וגללו את׳ ונועדתי
שמה לבני ישראל׳ והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם׳ לנים שמה רוצח ראו יבדיל׳ וחברו
דיהושע׳ ויסורו שמה ויבאו אל בית׳ וישלח שמה סוסים ורכב׳ ובאת שמה וראה שם יהוא׳ כי שמה
ישבו כסאות למשפט׳ ובאת שמה וקראת׳ ובאו שמה והסירו את כל שקוציה׳

תהלים קכג קכד קכה קכו אבן עזרא

למען, וכבקש שלומך ושלום אחינו למען בית ה' אבקש מיהיה טוב לך: מיר המעלות אליך נשאתי, דבר המעורר על גדול הדור שהוא בגלות הן בחטאו על כן שיך כשאתי וטעם היושבי בשמים כי כל הנזרות בלות מעם: הנה, יותר כן דבר בעדו ובעד עמו כי ראוי לעבד להמלט מיד הבחים להרגו שם לא יועיל כי אם ישיבנו לרוכיו: חנינו, כי רב, זמן רב: רבת, מדת זמן: שבעה, כמו הספר המקיה הלעג לעג המלכים והבוז בוז לגליונים והיו מלה אחת כמו עליונים מגזרת גבה: מיר המעלות, לדור לולי וי' גם זה המיר כטעם המיר העליון: שהיה לנו, כמו הלנו תקה שם לברינו: יאמר נא, שהיה כבר שבענו ב' בו' השאננים ג' וסים' הוי השאננים בעיון, רבת שבעה נפשנו, שלא ד' בקריא' וסים' שלא נתננו טרף לשיניהם, שלא עמל בו יתננו חלקו, כפו קיצור שלא ימצא

רשי

מיר: הימבי, יורד ויקרים: הלעג המלכים, לעג הגוים המלכים עלינו: הבוז, שבזו את ניח היונים היו ירושלם לגליונים כתיב חר וקרי תרין: מיר, בחרות חטם בנו כמחרם חטם בנו בחרות כמו בעטות: כחלה, לשון חולי: כפשנו כמלטה, תסם כפשור חטר כמלטה מפח יוקשים: מיר, הבוטחי בי', לא ימוט כהר ציון חטר לא ימוט כי כתיב ירושלם הרים סביב להם כן ה' סביב: כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, למען כי הצדיקים נזהרין מלעלות ידיהם בעולה: והמטים עקלקלותם, על הבריות למכוח עלילות רשע יוליכם יי' את פועלי און: בשוב יי', את שבית ציון, תגלות בבל נהיה כחולמים: כאפיקים בנגב, כאפיקי מים בחרן יבושה ם מתלחלחין תותה כך נהיה מרטיבין בשובך את שבותינו חטר הזורעים בה בחרן ניים ברמעה רואנים שבכורין שמח לא תכמח ברכה קוברין על ידי תציקי המים כשהם מעולחים בה: הלוך

מסרת

חאד' אחריו, קכ"ה כתר ב' וסי' כי כהר פרעים יקום, כתר ציון לא ימוט, ואינון מן אב חד בתלי' וחד בקריא' וסים' נמסר במסר' רבת' בטערכת אות השין, גורל ד' פתחי' בלי"ש וסים' בלשון ארמי' אחסנא דבנימין צדיקא נריעא, וביאור' וסגורל נחלתינו יגדע, נחלתם דשבט הלוי, ויעל גורל מטה בנימין, על גורל הצדיקים, קכ"ו יחלא ח' וסיט' נמסר ב בירמיה סימן ל"ג, שובה ה' שלרע וסים' נמסר בישעיה סימן מ"ח ובתלי' סימן ו' ונסדר בהעלתך,

קכג חנינו ו' וסים' יי' חנינו לך קיינו, כי רב שבענו ב' בו' השאננים ג' וסים' הוי השאננים בעיון, רבת שבעה נפשנו, על הגוים השאננים, קכד נחלה ב' בטעם וסים' מעצמן נחלה מצרים, נחלה עבר על נפשנו, שלא ד' בקריא' וסים' שלא נתננו טרף לשיניהם, שלא עמל בו יתננו חלקו, כפו קיצור שלא ימצא

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־
עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: הִנֵּה כְּעֵינֵי
ל' ב' ובכמה עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי
ת"ו ל' מל שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־
ג' יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: חָנֵּנוּ
יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: רַבַּת
ב' שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלְעֲג הַשַּׁאֲנַנִּים
הַבּוּז לְגַאֲיוֹנִים: קכד
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה
שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי
יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם:
אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֳרוֹת אַפָּם בָּנוּ:
אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־
נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם
ה הַזֵּידוֹנִים: בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ
טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר
נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: קכה
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־
צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב: יְרוּשָׁלַם
הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט
הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא־
יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם:
הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים
ל' ב' ל' ב' בְּלִבּוֹתָם: וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם
ל' יוליכם יְהוָה אֹתָם־פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם
ל' עַל־יִשְׂרָאֵל: קכו
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת
ל' ח' צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק
פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם
ה' מלרע הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה:
סביבותיו ק' הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ
שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְהוָה אֶת־
שבותנו כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב:

מִטּוּל בֵּית מִקְדָּשׁ דַּיֵּי אֱלָהָנָא
אֶתְבַּע לְאוֹטָבָא לָךְ: שִׁירָא
דְּאִיתְאֲמַר עַל מַסִּיקַיָּן דְּתַהְוֹמָא
קָדָמָךְ זָקְפִית יְרָ עֵינַי דְּיָתִיב עַל
כּוּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא: הָא כְּמָא
דְּמוֹדִיקִין עַיְנֵי עַבְדִין מְגִיסָא מ
מָרְיָא דְּרִיבּוֹנֵיהוֹן וְהֵיכְמָא
דְּמוֹדִיקָן עַיְנֵי אַמְתָא מְגִיכָא מָרְיָא
דְּרִיבּוֹנָהָא הָכְדֵין מְרִיקָן עֵינָנָא
קָדָם יְיָ אֱלָהָנָא עַד דִּי יָחוּס עֲלָנָא:
חוּס עֲלָן יְיָ חוּס עֲלָן אֲרוּם סַגִּי יוניס לגלי יונים
שְׂבַעְנָא בְּסִירוּתָא: סוּגְעַת שַׂבְעַת
לָהּ נַפְשָׁנָא תַּלְעוּבָא דִּישַׁלְוָיַן
מְבַסְרָנָיָא וְגִיוּתָנָיָא: שִׁירָא
דְּאִיתְאֲמַר עַל מַסִּיקַיָּן דְּתַהְוֹמָא
עַל יַד דָּוִד אִילוּלֵי יְיָ דַּהֲוָה בְּסַעֲרָנָא
יְיֵמְרוּן כְּרוּן יִשְׂרָאֵל: אִילוּלֵי
מֵימְרָא דַּיְיָ דַּהֲוָה בְּסַעֲרָנָא כַּר
קָם עֲלָנָא בָּר נָשׁ: הָא בְּכֵן כַּר
חַיָּין בְּלָעוּ יָתָנָא כַּד תַּקִּיף רוּגְזְהוֹן
בָּנָא: הָא בְּכֵן מַיָּא שָׁטְפוּ יָתָנָא
מָרָעִית עָבְרָא עַל נַפְשָׁנָא: הָא בְּכֵן
עָבַר עַל נַפְשָׁנָא מַלְכָּא דְּמִתְיל
לְמוֹי דְּיַמָּא זְדוֹנָיָא: בְּרִיךְ שְׁמָא
דַּיְיָ דְּלָא מְסָרְנָא הֵיךְ תְּבִירָא
לְשִׁנֵּיהוֹן: נַפְשָׁנָא הֵיךְ כְּצִפְּרָא
אִישְׁתֵּיזְבַת מִפֻּחֵי תַּקָּלַיָּא פְּתָא
אִיתְבַּר וַאֲנַן אִישְׁתֵּזְבְנָן: סַעֲדָנָא
בְּשׁוּם מֵימְרָא דַּיְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא
וְאַרְעָא: שִׁירָא דְּאִיתְאֲמַר עַל
מַסִּיקַיָּן דְּתַהְוֹמָא צַדִּיקַיָּא ד
דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַּיְיָ הֵיךְ טוּרָא
דְּצִיּוֹן לָא יִזְדָּעְזַע לְעָלַם יִתְיְהֵב:
יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא חֲזוֹר חֲזוֹר דִּי לָהּ
וּמֵימְרָא דַּיְיָ חֲזוֹר חֲזוֹר לְעַמֵּיהּ
מִן הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא: אֲרוּם לָא
יְנוּחַ שֻׁבְטָא רִישְׁעָא עַל פִּיצָתָא ג' ח'
דְּצַדִּיקַיָּא מִן בְּגַלַּל דְּלָא יוֹשִׁיטוּן
צַדִּיקַיָּא בְּשִׁקְרָא אֲיְדֵיהוֹן: אוֹטֵיב
יְיָ לְטָבַיָּן וְלִתְרִיצֵי בְּלִבְבֵיהוֹן:
וּדְסַטְיָין בָּתַר עוֹקְמָנוּתְהוֹן
יוֹלִיכִינוּן בְּגַהֲנָם חוֹלָקְהוֹן עִם ע
עַבְדֵי שָׁקֶר שְׁלָמָא עַל יִשְׂרָאֵל:

דְּאִיתְאֲמַר עַל מַסִּיקַיָּן דְּתַהְוֹמָא כַּד יָתִיב יְיָ יָת גָּלְוַת צִיּוֹן הֲוֵינָא דְּאִיתַּסְיָין:
הֲכֵדֵין יִתְמְלֵי פּוּמָנָא חוֹכָא וְלִישָׁנָנָא הוּשְׁבָּחָא: הֵידֵין יֵימְרוּן בְּעַמְמַיָּא אַסְגִּי יְיָ לְמֶעְבַּד
טָבָא עִם אִילֵּין: אַסְגִּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבָא עִמָּנָא הֲוֵינָא חֶדְיָן: אָתֵיב יְיָ יָת גָּלְוָתָן
הֵיךְ דְּמָתְבָא אַרְעָא כַּד נַבְעִין מַפְּקָנֵי טַיָּא בְּצַוְרְתָּא:

מלוס על יפרזל: שיר המעלות בשוב יי', טעם זה השיר כטעם שיר העליון: מיבת, על מפקל מבתם וקיימתם כן יתמי יפרזל בשוב חשם שבותם אין לחש רוחם בהקיץ הפלה הזה רק בחלום יחז: פיכו, למען יחיד כמו נפשנו כספור בחלמה והטעם כי כל אחד מן יאמרו אלה לאלה מן מבשרים בגוים הגדיל יי' לעשות עם אלה מסביב שיבת ציון: הגדיל, ברחותינו כך מן בשמח: שובה, המשורר ידבר על למען יפרזל: כאפיקים, כמים חזקים בנגב לעולם חם בעבור המתם מן למען תרגום בגובו מיח:

חזורעים

הזורעים, המשיל הגלות לזרע פתיל שסם מיתה והיסופה כחפיקי מים ודימה בני הגלות כזורעים והטעם פומרי התורה: הלך ובכה, הטעם היה בוכה פיפחר מילכד הזרע וטעם מפך הכלי פיש בו הזרע. ו"ו אומרת שכל הזרע וזה מפל לעבר פומרי התורה ומובלי הגלות: עיר המעלות לעלמה. בעבור עלמה כימו יקצרו נ'וסי' כי רוח יזרעו וסופתה יקצרו. הזורעי' בדמעה ברנה יקצרו, בשדה בלילו, בא יבא ה'חס' בשטנ ובכתובים וסים' בא אל פלגשי אביך: כי אם באאתה, עד עת בא דבריו: בא יבא בדיבה. ובא עם המלך דאסתר. קכז משכימי מאחרי ב'בפוק וסי' הוי משכימי בבקר ונו' מאחרי בנשף: שוא לכם חמר בנו חותה לכך חת' המזמו' הזה למה לך בני לבנות בית ולמור מיחרי המקום מיחרי מיחיו חפץ בה לעוף עמלו בונין בו: עוף מוקד פומר. על חכם כופה בה הפומר: עוף לכם, בעלי התומניות המפכימים ומיחרי' למלחמם ומתפרנסים בעבנון וכ"ה בלח' העברים על טורח: כן ינתן. הקב"ה פרנס למי שמנדד מכתו מעיכון בבבילו לעסוק בתורה: לידידיו. מיכה. למנדד מעיכון מיכה: הכה נחלת יי'. לאותו החים: בנים. הלו התלמידים שחוץ מעמיד שם לו כבנים: מכר פרי הבטן, מכר פרי התורה שכלבו שלמור כי נעים כי תעמיד בבטנך: כחצים ביד גבור, להלחם בם חת חוביו: כן בני הנעורים, התלמידים שלרם מעמיד מנעורין: יאשרי הגבר שמר מלח חשפתו, מאותם חכים חשפה תיין החכים שקורין קו"בריו בלע"ז: לח יבושו כי ידברו חת חויבים בשער, תלמידי חכמים שמנאחין זה חת זה בהלכה ופרחין כאויבי' זה לזה: מיר, בניס לבניך, ירבו כחלה וחין לסה זקוקה ליבם חו שלום בעולם: מיר, החריבו למעניתי, הוח תלס המחריבה כבחכי מעניה בחר בדה: מקדמת מלף יבם, מקור שיבלמיהו ויתלמודו מתקומו הוח יבם: וחכנו, כמו והכיחו בניך בחוכן חי"מילף בלע"ז וכן גם חבני בעריתי:

מיר

מסרה

משפימי קום מחרי שבת חכלי. חשרי הגבר ד'וסי' יחסה בו, חשר שם יי'מבטחו, חשר תיכרנו יה. חשר מלח, חשפתו נ'וסי' בירמי' סימן ח', קכח חשריך ב'וסים חשריך ישוב, חשריך וטוב לך יבורך ד'ב' פתחין וסימן בנסרי בסיפרא סימן קיב ובסדר עקב. וראה נ' לף וסימן וראה ועשת כתבניתם, חם דרך עצב בי, וראה בנים לבניך שלום. קכח קצץ ל' עבות רשעים, וח קצץ פתח, בעת ההיח קצץ חזקיהו, וב' וקצץ וסימן וקצץ פתילים, וקצץ חנית.

יקצרו ג'וסי' כי רוח יזרעו וסופתה יקצרו. הזורעי' בדמעה ברנה יקצרו, בשדה בלילו, בא יבא ה'חס' בשטנ ובכתובים וסים' בא אל פלגשי אביך: כי אם באאתה, עד עת בא דבריו: בא יבא בדיבה. ובא עם המלך דאסתר. קכז משכימי מאחרי ב'בפוק וסי' הוי משכימי בבקר ונו' מאחרי בנשף: שוא לכם

ח הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ ג'
יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא ח'חס'בכתוב'
בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו: קכז ל'
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־ ל'
יְהוָה ׀ לֹא־יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בֹנָיו בּ
בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא׃
שָׁכַם שׁוֹמֵר: שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם ג'מל' ב'
מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים ב'' ל'
כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה ל' כיחיב ג'
בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: כְּחִצִּים ל' ויתר פרי
ג בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: אַשְׁרֵי ל' ויתל בטן ג'
הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם ג'
לֹא־יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים ת'חל
בַּשָּׁעַר: קכח
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה ל'
הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל נ'חל' ה'
ב אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן כ'·ב'· ל'
פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי ל' ויחס'
ג זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי־ כ'
ד כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה: יְבָרֶכְךָ ר'ב'·כ'·
ה יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל ס
ו יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־בָנִים לִבָּנֶיךָ ג'חס'
שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל: קכט
א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת עֲרָרוּנִי ל' ויחל
מִנְּעוּרַי יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל: רַבַּת
ב עֲרָרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי:
ג עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הָאֱרִיכוּ
לְמַעֲנוֹתָם: יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ נ'חס' ק'
ד עֲבוֹת רְשָׁעִים: יֵבשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר
ה כָּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת
ו שֶׁקָּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ: שֶׁלֹּא מִלֵּא ל'· ו'
כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: ל'חל'· ל'·

לֹא יְכִילוּ לְאַבְּאָה לִי: עַל גּוּשְׁמִי דָּאֲרוּ דָּאֲרִיא אוֹרִיכוּ לְמוֹרְנֵיתְהוֹן: יְיָ זַבָּאָה קִצֵּיץ
שׁוּלְשְׁלֵי רְשִׁיעֲיָא: יְבַהֲתוּן וְיִהְוֹרוּ לַאֲחוֹרָא כָּל סָנֵי דְצִיּוֹן: יְהֵוְיוּן כַּחֲצַר אִיגַּרְיָא דְמִן
קָדֵם דְּיֵצִיץ אָתֵי רוּחַ קִדּוּמָא נָהִיב בֵּיהּ וְאִתְיַבֵּשׁ: דְּלָא מַלֵּי אֲיִדֵיהּ חָצַד וְכַתְפֵיהּ מְעַמֵּר:

ולא אמרו ד׳ וסים׳ ולא אמרו איה י״י המעלה אותנו מארץ מצרים׳ ולא אמרו לעלות עליהם לעבא׳ ולא אמרו בלבם נירא נא את י״י אלהינו׳ ולא אמרו העברים ברכת י״י אליכם ׳ קלא אזניך ב׳כל בכתוב וסים׳ ואזניך קשובות ׳ תהיינה אזניך קשובות ׳וכל נביאים דכו׳כל בכל וסים׳ כי אחקר את אבי ׳ כי ישב אל

ו׳ וְלֹא אָמְרוּ הָעֲבְרִים מְחַמֵּן בִּירְכָתָא
דַּיְיָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתִיבִין לְהוֹן ב
בָּרִיכְנָא יַתְכוֹן בִּשְׁמָא דַּיְיָ ׃
שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסְקְיָין
דְּתָהוֹמָא מִן עוּקְמַיָּא קְרִיתָךְ יְיָ ׃
יְיָ קַבֵּיל צְלוֹתִי תְּרַוְוֵיהּ אוּדְנָיִךְ
צַיְיתִין לְקַל צְלוֹתִי ׃ אִין עָוַיִן
תִּסְתּוֹר יָהּ יְיָ מַן יְקוּם ׃ אֲרוּם גַּבָּךְ
שְׁבִיקוּתָא מִן בְּגַלַּל דְּתִתְחֲמֵי ׃
אֲמֶתַּיְתִית יְיָ מְתִינַת נַפְשִׁי וְלֶאֱיקָרֵיהּ
אוֹרֵיכִית ׃ נַפְשִׁי אוֹרֵיכָא לַיְיָ
מִן נְטוֹרֵי מַטָּרָא לְצַפְרָא דְּנַטְרִין
לְקִרְבָא קִרְבִין צַפְרָא ׃ מוֹרִיךְ
יִשְׂרָאֵל לַיְיָ אֲרוּם גְּבִי יְיָ חִסְדָּא ז׳ כתי׳ ק
וְסַגִּי עִמֵּיהּ פוּרְקָן ׃ וְהוּא יִפְרוֹק ב׳ אחכ׳ ג׳
יַת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוָיָתֵיהּ ׃
שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל ד׳ ל׳ כמו׳ לה ולה
מַסְקְיָין דְּתָהוֹמָא יְיָ לָא גְבַהּ לִיבִּי ב׳ ח׳ לף
וְלָא אִיתְרוֹמְמוּ עֵינַי וְלָא הַלִּיכִית ב׳ ל׳ ל׳ רפ׳
בְּרַבְרְבָן וּבְפָרִישָׁן מִנִּי ׃ אִין וחס׳ וחס׳
לָא שַׁוִּית אַדְעָא לְפוּם וְשִׁתְקִית ג׳ הפ וחס׳ ב׳
נַפְשִׁי עַד דְּצַיִּית פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא א
הֵיךְ חֲסִילָא עַל הֲדֵי אִמֵּיהּ ב׳ ל׳ ה׳ ל׳
אִתְגְּבָרִית בְּאוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא
עֲלוֹי נַפְשִׁי ׃ יְרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ
מִן הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא ׃
שִׁירָא דְּאִיתְאֲמַר עַל מַסּוּקְיָין ב׳ ק׳ וחס וחס׳ ח׳ חס׳
דְּתָהוֹמָא אִידְכַּר יְיָ לְדָוִד יַת כָּל ס
סִיגּוּפֵיהּ ׃ דִּי קַיֵּים קֳדָם יְיָ נְדַר ח׳ בסיכ
לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב ׃ אִין אֵיעוֹל
עַל אִתְּתִי אֵין אֶסְפֵּק עַל דַּרְגַּשׂ
מַצָּעֵי ׃ אִין אֶתֵּן דּוּמְנָא לְעֵינַי ל׳ כתי׳
לְתִיסוֹרַי נִיוּמְתָא ׃ עַד דְּאַשְׁכַּח יוד
אֲתַר לְמֵיבְנֵי בֵּירַת מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ ב׳ ל׳ ב׳ חסר
מַשְׁכְּנֵיהּ לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב ׃
הָא שְׁמַעְנָא יָתֵהּ בְּאֶפְרָתָא א
אַשְׁכַּחְנוּהָא בְּחַקְלָא חוּרְשֵׁי לְבָנָן
אִתַּר דְּצַלִּיאוּ אֲבָהָת עַלְמָא ׃
נֵיעוֹל לְמַשְׁכְּנוֹי נְסָגֵוד לְכֵיבְשָׁא דְּרַגְלוֹי ׃ קוּם יְיָ שְׁרֵי בְּבֵית מֵישְׁרוֹי נַיְיתָךְ אַתְּ וַאֲרוֹן דִּי
בֵּית אוֹרַיְתָךְ ׃ כָּהֲנֵיךְ יִלְבְּשׁוּן דְּזָכוּ וְוַיָּאוּ חַסִידָיִךְ וְשַׁבְּחוּן עַל קוּרְבָּנַיָּא ׃

כפסי כגומל עלי תומ׳כגמול עלי תהיה כפסי על דרך תדבק לעומי לחכי חס לף חזכרכי ותמר דוד הכה תמי כל מבטחי בעם וכבי
עמה יפרחל על כן יחל לעון כיוון ׃ סיר המעלות ׳ יתכן מזה הסיר חברו דוד בהתכסותו בעק הוא וזקני יפרחל בהיות הרב
בעם ולף מכח מקום להקריב קרבן בעד יפרחל כי מקום המעכן רחוק היה ׃ זכור ׳ עזכותו ׳ מגזרת עיכוי והוא עם מהכנין
פלף נקרף עם פועלו ׃ חמר ׳ חן כמבע וטעם לחביר יעקב כי יעקב כדר נדר והפלים נדרו במקום מחמר יהיה בית ללהים
חס ׳ כדר פלף יבח לל ביתו לירושלם ולף יעלה על ערם מהוח יכיע לו ׃ חס ׳ בכל כחו והנכון מהיה מכת כהריס וכבר
הזכרתיו דעתי במלת מנת מהיה קמופה כמלת עזי וזמרת יה ׃ עד חמכח ׳ ידענו כל הארץ לעם היה כולה רק ים מקומות
נכבדים עהם יותר נכבדים על כן וזה מעיר הממים ׃ הנה ׳ חמר רבי משה ממעכה על ידי דוד מהיה מלפריתה והנכון
בעיני כי בימים מעברו היו חומרים בני חים עממעכו מפי נביחים כי המקום הנבחר קריב הוא ל בית לחם לפרתה רק המקום
לף כודע חם מזרח בית לחם חו מערבו חו לצפונו חו לדרומו וידוע כי עד היום חין בי ירושלם ובין בית לחם ריק כמו פלם פרסתי
בפרה יעי ׳ פעם גורן ארונה היבוסי ׃ כבודה ׳ ריחיכו פעם בזה דוד מזבח לעם ויכפר על בני יפרחל ויעכהו העם בזה מן
העמים ועם חמר זה הוח בית ללהים ׃ קומה ׳ דרך מעל קום ולך לל המקום לעמר תכוח בו ׃ כהניך ׳ הם בני חהרן ומפורש
הם הלוים המעוררים וטעם לחמר על הכהנים בגדי כדק כי הם מורים ת התורה ומפטי יפרחל ׃ בעבור

סיר ׳ עמך הפליחה ׳ לף נתת דעו׳לפליח לפלוח כמו מבח׳ כי לף יסף לפעבכם ׃
למען תורף ׳ על זאת פלף יהי חרם בטוח על פליחת לחר ׳ מכחתי ׳ קויתי י׳
קויתה נפשי קווי לחר קווי כפיל קוה לל י׳ חזק ויחמץ לבך וקוה וכפיל מעמרים
לבקר פעמרים לבקר ׃ נפשי ליי מעמרים לבקר ׳ הריני מן המכפים לבחולם ׳
סומרים לבקר מכפין וחוזרין
ומכפין קן לחר קן ׃ מכחתי ׳
סיר ׳ לח נבכה לבי ונו׳ לף כהבתי
מרירה לף עפיתי גרולו׳ תעכונות
בכיניס וכטיעו׳ כעין מעפה בני
הכני עליך כמי פחין לו ירים
ורגלים כגולם מוטל לנגדך ׃
פויתי ורוממתי ׃ עליך נפשי
כגמול פחוז כתוך עלי חמו ׳
במול יוכך מרים ׃ כגמול עלי
נפשי ׳ נפשי בקרבי לנגדך
כיוכך מרי חמו ׃ סיר המעלות
זכור י״י לדוד ת כל עכותו ׳
עכוי נפשו לפר טרח ועמל ל
למכוח לך מקום ׳ עד חמכח
מקום עד פיודע היכן יהיה מקו׳
מקדשו ׳ מכחתי ׃ ממעכוה
הכמורים ׳ בחפרתה במקום
החפוב והמפולה כמו בן תחו
בן בוף חפרתי חפוב לבניכום
ל״ח ממעכוה בחפרתים בכל ה
יהופע פכח מלפריס בכל
התחומין הוח חו׳ ועלה הגבול
ותלר הגבול וכלן הוח חומר
ועלה הגבול לל כתף היבוסי ׳
ירופלם כמכחת ירופלם גבוהה
מכל החרכות והיח רחויה לבית
המקדש פכחמר וקמת ועלית לל
המקום ונו׳ מלמד פבית המקדש
גבוה מכל לרן יפרחל כך כדרם
בפחיטת קרפים ׃ מכחתים
בפר׳ יפר ׳ בגבול בניתן פכמפל
להית היער פכחמר בניתן זאב
יטרף ׃ כבוח׳ ׳ פמה למפכוחיו ׳

לל

מסרה

אבי ׳ גם מאז לא פתחה אזנך ׳
יחל ה׳ ג׳ קמציו וכ׳ פתחין וסי׳ לא
דברו ׳ יחל ישראל אל י״י ׳
והברו ׳ מי האיש אשר יחל ׳
והוא יחל לחושיע ׳ ב׳ בתראי
קמציו קלא שיר המעלות
לדוד ד׳ וסים׳ שמחתי באומרים
לי ׳ לולי י״י שהיה לנו ׳ י״י לא
נבח לבי ׳ הנה מה טוב ומה נעים
שבת ׳ קלב זכור כל זכור חס׳
בבא זכור י״י לדוד את כל עניותו ׳
ובסא ראיתי נסם זכור י״י לבני
אדום וטעות לפי דעתי כי לא
נמצא בשום ספר מדויק מל כי
אם זכור י״י לדוד ׳ וכל זכור
מלאים בבב חס׳ לא תירא מהם
זכור ׳ הבן יקיר לי אפרים ׳ שנת
ח׳בשינה וסים׳ בחמס אשית את
משתיהם ׳ והשכרתי שריה
וחכמיה ׳ אם אתן שנת לעיני ׳
מתוקה שנת העבד ׳ בלילה
תהוא נדדה שנת המלך ׳

בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך: נשבע יי לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך: אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך: כי בחר יהוה בציון אותה למושב לו: זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיה: צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם: וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו: שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי: אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו: קלג

שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו: כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יהוה את הברכה חיים עד העולם: קלד

שיר המעלות הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה העמדים בבית יהוה בלילות: שאו ידיכם קדש וברכו את יהוה: יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ: קלה הללויה

הללו את שם יהוה הללו עבדי יהוה: שעמדים בבית יהוה בחצרות בית אלהינו: הללויה כי טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים: כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול יהוה ואדנינו מכל אלהים:

בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך: נשבע יי לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך: אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך: כי בחר יהוה בציון אותה למושב לו: זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיה: צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם: וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו: שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי: אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו:

שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו: כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יהוה את הברכה חיים עד העולם:

שיר המעלות הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה העמדים בבית יהוה בלילות: שאו ידיכם קדש וברכו את יהוה: יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ:

הללויה הללו את שם יהוה הללו עבדי יהוה: שעמדים בבית יהוה בחצרות בית אלהינו: הללויה כי טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים: כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול יהוה ואדנינו מכל אלהים:

כל אשר חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהומות: מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו: אשר הכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה: שלח אתות ומופתים בתוכך מצרים בפרעה וכל עבדיו: אשר הכה גוים רבים והרג מלכים עצומים: לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען: ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו: יי שמך לעולם יי זכרך לדר ודר: כי ידין יי עמו ועל עבדיו יתנחם: עצבי הגוים כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: אזנים להם ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם: בית ישראל ברכו את יי בית אהרן ברכו את יי: בית הלוי ברכו את יי יראי יי ברכו את יי: ברוך יי מציון שכן ירושלם הללויה:

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו: הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו: לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו: לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו: לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו: לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו: את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו: את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו: למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו: ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו: ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו: לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו: והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו: ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו: למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו: למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו: ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו: לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו: ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו: נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו: שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו: ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו: נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו: הודו לאל השמים כי לעולם חסדו:

על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון: על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו: כי שם שאלוינו שובינו דברי שיר ותולנינו שמחה שירו לנו משיר ציון: איך נשיר את שיר יי על אדמת נכר: אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני: תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי: זכר יי לבני אדום את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה: בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו: אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הסלע:

אודה יי בכל לבב בסוד ישרים ועדה: גדולים מעשה יי דרושים לכל חפציהם: הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד: זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום יי: טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו: כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים: מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו: סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר: פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו: ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד:

אשרי איש ירא את יי במצותיו חפץ מאד: גבור בארץ יהיה דור ישרים יבורך: הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד: זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק: טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט: כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק: משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביי: סמוך לבו לא יירא עד אשר ראה בצריו: פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד: רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד:

הללויה הללי עבדי יי הללו את שם יי: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם: ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יי: רם על כל גוים יי על השמים כבודו: מי כיי אלהינו המגביהי לשבת: המשפילי לראות בשמים ובארץ: מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון: להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו: מושבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה:

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז: היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו: הים ראה וינס הירדן יסב לאחור: ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן: מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור: ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן: מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב: ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים:

לא לנו יי לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך: למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם: ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה: עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: אזנים להם ולא ישמעו אף לא ירחון להם: ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם: ישראל בטח ביי עזרם ומגנם הוא: בית אהרן בטחו ביי עזרם ומגנם הוא: יראי יי בטחו ביי עזרם ומגנם הוא: יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן: יברך יראי יי הקטנים עם הגדלים: יסף יי עליכם עליכם ועל בניכם: ברוכים אתם ליי עושה שמים וארץ: השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם: לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה: ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה:

אהבתי כי ישמע יי את קולי תחנוני: כי הטה אזנו לי ובימי אקרא: אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא: ובשם יי אקרא אנה יי מלטה נפשי: חנון יי וצדיק ואלהינו מרחם: שמר פתאים יי דלותי ולי יהושיע: שובי נפשי למנוחיכי יי גמל עליכי: כי חלצת נפשי ממות את עיני מדמעה את רגלי מדחי: אתהלך לפני יי בארצות החיים: האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד: אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב: מה אשיב ליי כל תגמולוהי: כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא: נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו: יקר בעיני יי המותה לחסידיו: אנה יי כי אני עבדך אני עבד בן אמתך פתחת למוסרי: לך אזבח זבח תודה ובשם יי אקרא: נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו: בחצרות בית יי בתוכך ירושלם הללויה:

הללו את יי כל גוים שבחוהו כל האמים: כי גבר עלינו חסדו ואמת יי לעולם הללויה:

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו: יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו: יאמרו נא יראי יי כי לעולם חסדו: מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה: יי לי לא אירא מה יעשה לי אדם: יי לי בעזרי ואני אראה בשנאי: טוב לחסות ביי מבטח באדם: טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים: כל גוים סבבוני בשם יי כי אמילם: סבוני גם סבבוני בשם יי כי אמילם: סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יי כי אמילם: דחה דחיתני לנפל ויי עזרני: עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה: קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יי עשה חיל: ימין יי רוממה ימין יי עשה חיל: לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה: יסר יסרני יה ולמות לא נתנני: פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה: זה השער ליי צדיקים יבאו בו: אודך כי עניתני ותהי לי לישועה: אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה: מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו: זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו: אנא יי הושיעה נא אנא יי הושיעה נא: ברוך הבא בשם יי ברכנוכם מבית יי: אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח: אלי אתה ואודך אלהי ארוממך: הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו:

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת יי: אשרי נוצרי עדותיו בכל לב דרשוהו: אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו: אתה צויתה פקודיך לשמור מאד: אחלי יכונו דרכי לשמור חקיך: אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך: אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך: את חקיך אשמור אל תעזבני עד מאד: בם יזכה נער את ארחו לשמור כדברך: בכל לבי דרשתיך אל תשגני מצותיך: בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך: ברוך אתה יי למדני חקיך: בשפתי ספרתי כל משפטי פיך: בדרך עדותיך שעשעתי כעל כל הון: בפקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך: בחקיך אתעדנה לא אשכח דברך: גמל על עבדך חיני ואשמרה דברך: גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך: גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך: גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת: גערת זדים ארורים השוגים ממצותיך: גל מעלי חרפה ובוז כי עדותיך נצרתי: גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך: גם עדותיך שעשעי אנשי עצתי: דבקה לעפר נפשי חיני כדברך: דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך: דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך: דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך: דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני: דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי: דבקתי בעדותיך יי אל תבישני: דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי: הורני יי דרך חקיך ואצרנה עקב: הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב: הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי: הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע: העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני: הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך: העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים: הנה תאבתי לפקודיך בצדקתך חיני: ותבואני חסדך יי תשועתך כאמרתך: והשיבה לחרפי דבר כי בדברך בטחתי: ואל תגל מפי דבר עד מאד כי למשפטך יחלתי: ואשמרה תורתך תמיד לעד ועולם: והתהלכה ברחבה כי פקודיך דרשתי: ודברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש: והשתעשעתי במצותיך אשר אהבתי: ושאתי כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך: זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני: זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני: זדים הליצוני עד מאד מתורתך לא נטיתי: זכרתי משפטיך מעולם יי ואתנחם: זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך: זמירות היו לי חקיך בבית מגורי: זכרתי בלילה שמך יי ואשמרה תורתך: זאת היתה לי כי פקודיך נצרתי: חלקי יי אמרתי לשמור דבריך: חלית פניך בכל לב חנני כאמרתך: חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך: חשתי ולא התמהמהתי לשמור מצותיך: חבלי רשעים עודני תורתך לא שכחתי: חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך: חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך: חסדך יי מלאה הארץ חקיך למדני: טוב עשית עם עבדך יי כדברך: טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי: טרם אענה אני שוגה ועתה אמרתך שמרתי: טוב אתה ומטיב למדני חקיך: טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצר פקודיך: טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי: טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך: טוב תורת פיך לי מאלפי זהב וכסף: ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך: יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי: ידעתי יי כי צדק משפטיך ואמונה עניתני: יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך: יבואני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשועי: יבשו זדים כי שקר עותתוני אני אשיח בפקודיך: ישובו לי יראיך וידעי עדותיך: יהי לבבי תמים בחקיך למען לא אבוש: כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי: כלו עיני לאמרתך לאמר מתי תנחמני: כי היתי כנאוד בקיטור חקיך לא שכחתי: כמה ימי עבדך מתי תעשה ברדפי משפט: כרוי לי זדים שיחות אשר לא כתורתך: כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני: כמעט כלוני בארץ ואני לא עזבתי פקודיך: כחסדך חיני ואשמרה עדות פיך: לעולם יי דברך נצב בשמים: לדר ודר אמונתך כוננת ארץ ותעמד: למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך: לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי: לי קוו רשעים לאבדני עדותיך אתבונן: לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד: למה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי: מאיבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי: מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי: מכל ארח רע כלאתי רגלי למען אשמר דברך: מחקיך לא סרתי כי אתה הורתני: מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי: מפקודיך אתבונן על כן שנאתי כל ארח שקר: נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי: נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך: נצחי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי: נתיבת צדקך הטה לבי ולעדותיך לעולם ועד: נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה: נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם עקב: סעפים שנאתי ותורתך אהבתי: סתרי וצנתי אתה למדני חקיך: סורו ממני מרעים ואצרה מצות אלהי: סמכני כאמרתך ואחיה ואל תבישני משברי: סעדני ואושעה ואשעה בחקיך תמיד: סלית כל שוגים מחקיך כי שקר תרמיתם: סגי כל רשעי ארץ לסיגים שבתה על כן אהבתי עדותיך: סמר מפחדך בשרי ומשפטיך יראתי: עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעשקי: ערב עבדך לטוב אל יעשקני זדים: עיני כלו לישועתך ולאמרת צדקך: עשה עם עבדך כחסדך וחקיך למדני: עבדך אני הבינני ואדעה עדותיך: עת לעשות ליי הפרו תורתך: על כן אהבתי מצותיך מזהב ומפז: על כל פקודי כל ישרתי כל ארח שקר שנאתי: פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי: פתח דבריך יאיר מבין פתיים: פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יחלתי: פנה אלי וחנני כמשפט לאוהבי שמך: פעמי כונן באמרתך ואל תשלט בי כל און: פדני מעשק אדם ואשמרה פקודיך: פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך: פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך: צדק יי ישרים משפטיך: צויתה צדק עדותיך ואמונה מאד: צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה: צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי: צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת: צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי: צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה: קראתי בכל לב ענני יי חקיך אצרה: קראתיך הושיעני ואשמרה עדותיך: קדמתי בנשף ואשועה לדבריך יחלתי: קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך: קולי שמעה כחסדך יי כמשפטך חיני: קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו: קרוב אתה יי וכל מצותיך אמת: קדם ידעתי מעדותיך כי לעולם יסדתם: ראה עניי וחלצני כי תורתך לא שכחתי: ריבה ריבי וגאלני לאמרתך חיני: רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו: רחמיך רבים יי כמשפטיך חיני: רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי: ראיתי בוגדים ואתקוטטה אשר אמרתך לא שמרו: ראה כי לפקודיך אהבתי יי כחסדך חיני: ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך: רוזנים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי: רצה יי נדבות פי ומשפטיך למדני: רוחי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי: רחקתי ישועה מרשעים כי חקיך לא דרשו: רחמיך רבים יי כמשפטך חיני: רבים צוררי ואויבי מעדותיך לא נטיתי: רואים בגדים ואתקוטטה אשר אמרתך לא שמרו: ראה כי לפקודיך אהבתי יי כחסדך חיני: ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך: שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי: שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב: שקר שנאתי ואתעבה תורתך אהבתי: שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך: שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול: שברתי לישועתך יי ומצותיך עשיתי: שמרה נפשי עדותיך ואוהבם מאד: שמרתי פקודיך ועדותיך כי כל דרכי נגדך: תקרב רנתי לפניך יי כאמרתך הבינני: תבוא תחנתי לפניך כאמרתך הצילני: תבענה שפתי תהלה כי תלמדני חקיך: תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק: תהי ידך לעזרני כי פקודיך בחרתי: תאבתי לישועתך יי ותורתך שעשועי: תחי נפשי ותהללך ומשפטיך יעזרוני: תעיתי כשה אובד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי:

שיר למעלות אל יי בצר לי קראתי ויענני: יי הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה: מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה: חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים: אוי לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר: רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום: אני שלום ובדברי למו המה למלחמה:

שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי: עזרי מעם יי עשה שמים וארץ: אל יתן למוט רגלך אל ינום שומרך: הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: יי שומרך יי צלך על יד ימינך: יומם השמש לא יכך וירח בלילה: יי ישמרך מכל רע ישמר את נפשך: יי ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם:

שיר למעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית יי נלך: עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם: ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו: שם עלו שבטים שבטי יי עדות לישראל להודות לשם יי: כי שם ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד: שאלו שלום ירושלם ישליו אהביך: יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך: למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך: למען בית יי אלהינו אבקשה טוב לך:

שיר למעלות אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים: הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גבירתה כן עינינו אל יי אלהינו עד שיחננו: חנינו יי חנינו כי רב שבענו בוז: רבת שבעה לה נפשנו הלעג השאננים הבוז לגאיונים:

לולי יי שהיה לנו יאמר נא ישראל: לולי יי שהיה לנו בקום עלינו אדם: אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו: אזי המים שטפונו נחלה עבר על נפשנו: אזי עבר על נפשנו המים הזידונים: ברוך יי שלא נתננו טרף לשניהם: נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו: עזרנו בשם יי עשה שמים וארץ:

שיר למעלות הבטחים ביי כהר ציון לא ימוט לעולם ישב: ירושלם הרים סביב לה ויי סביב לעמו מעתה ועד עולם: כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתם ידיהם: היטיבה יי לטובים ולישרים בלבותם: והמטים עקלקלותם יולכם יי את פעלי האון שלום על ישראל:

שיר למעלות בשוב יי את שיבת ציון היינו כחלמים: אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יי לעשות עם אלה: הגדיל יי לעשות עמנו היינו שמחים: שובה יי את שבותנו כאפיקים בנגב: הזרעים בדמעה ברנה יקצרו: הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע בא יבא ברנה נושא אלמתיו:

אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר: שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנה: הנה נחלת יי בנים שכר פרי הבטן: כחצים ביד גבור כן בני הנעורים: אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בגלגל: שבח לאב ולבן ולרוח הקדש כבראשית עתה ולעולמי עולמים אמן:

אשרי כל ירא יי ההולך בדרכיו: יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך: אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך: הנה כי כן יברך גבר ירא יי: יברכך יי מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייך: וראה בנים לבניך שלום על ישראל:

שיר למעלות רבת צרוני מנעורי יאמר נא ישראל: רבת צרוני מנעורי גם לא יכלו לי: על גבי חרשים חרשו חורשים האריכו למענותם: יי צדיק קצץ עבותי רשעים: יבשו וישובו אחור כל שונאי ציון: יהיו כחציר גגות שקדמת שלף יבש: שלא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר: ולא אמרו העוברים ברכת יי אליכם ברכנוכם בשם יי:

ממעמקים קראתיך יי: אדני שמעה בקולי תהיינה אזניך קשבות לקול תחנוני: אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד: כי עמך הסליחה למען תורא: קויתי יי קותה נפשי ולדברו הוחלתי: נפשי לאדני משומרים לבקר שומרים לבקר: יחל ישראל אל יי כי עם יי החסד והרבה עמו פדות: והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו:

יי לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני: אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי: יחל ישראל אל יי מעתה ועד עולם:

שיר למעלות זכור יי לדוד את כל ענויו: אשר נשבע ליי נדר לאביר יעקב: אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי: אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה: עד אמצא מקום ליי משכנות לאביר יעקב: הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי יער: נבואה למשכנותיו נשתחוה להדום רגליו: קומה יי למנוחתך אתה וארון עזך: כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו: בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך: נשבע יי לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך: אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך: כי בחר יהוה בציון אותה למושב לו: זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיה: צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם: וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו: שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי: אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו:

שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו: כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם:

שיר המעלות הנה ברכו את יי כל עבדי יי העמדים בבית יי בלילות: שאו ידיכם קדש וברכו את יי: יברכך יי מציון עשה שמים וארץ:

הללויה הללו את שם יי הללו עבדי יי: שעמדים בבית יי בחצרות בית אלהינו: הללויה כי טוב יי זמרו לשמו כי נעים: כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול יי ואדנינו מכל אלהים:

כל אשר חפץ יי עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהומות: מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו: אשר הכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה: שלח אתות ומופתים בתוכך מצרים בפרעה וכל עבדיו: אשר הכה גוים רבים והרג מלכים עצומים: לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען: ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו: יי שמך לעולם יי זכרך לדר ודר: כי ידין יי עמו ועל עבדיו יתנחם: עצבי הגוים כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: אזנים להם ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם: בית ישראל ברכו את יי בית אהרן ברכו את יי: בית הלוי ברכו את יי יראי יי ברכו את יי: ברוך יי מציון שכן ירושלם הללויה:

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו: הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו: לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו: לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו: לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו: לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו: את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו: את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו: למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו: ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו: ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו: לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו: והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו: ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו: למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו: למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו: ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו: לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו: ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו: נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו: שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו: ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו: נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו: הודו לאל השמים כי לעולם חסדו:

על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון: על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו: כי שם שאלוינו שובינו דברי שיר ותולנינו שמחה שירו לנו משיר ציון: איך נשיר את שיר יי על אדמת נכר: אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני: תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי: זכר יי לבני אדום את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה: בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו: אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הסלע:

אודה יי בכל לבב בסוד ישרים ועדה: גדולים מעשה יי דרושים לכל חפציהם: הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד: זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום יי: טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו: כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים: מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו: סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר: פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו: ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד:

אשרי איש ירא את יי במצותיו חפץ מאד: גבור בארץ יהיה דור ישרים יבורך: הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד: זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק: טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט: כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק: משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביי: סמוך לבו לא יירא עד אשר ראה בצריו: פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד: רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד:

הללויה הללי עבדי יי הללו את שם יי: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם: ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יי: רם על כל גוים יי על השמים כבודו: מי כיי אלהינו המגביהי לשבת: המשפילי לראות בשמים ובארץ: מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון: להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו: מושבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה:

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז: היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו: הים ראה וינס הירדן יסב לאחור: ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן: מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור: ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן: מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב: ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים:

לא לנו יי לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך: למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם: ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה: עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו: אזנים להם ולא ישמעו אף לא ירחון להם: ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם: ישראל בטח ביי עזרם ומגנם הוא: בית אהרן בטחו ביי עזרם ומגנם הוא: יראי יי בטחו ביי עזרם ומגנם הוא: יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן: יברך יראי יי הקטנים עם הגדלים: יסף יי עליכם עליכם ועל בניכם: ברוכים אתם ליי עושה שמים וארץ: השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם: לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה: ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה:

אהבתי כי ישמע יי את קולי תחנוני: כי הטה אזנו לי ובימי אקרא: אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא: ובשם יי אקרא אנה יי מלטה נפשי: חנון יי וצדיק ואלהינו מרחם: שמר פתאים יי דלותי ולי יהושיע: שובי נפשי למנוחיכי יי גמל עליכי: כי חלצת נפשי ממות את עיני מדמעה את רגלי מדחי: אתהלך לפני יי בארצות החיים: האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד: אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב: מה אשיב ליי כל תגמולוהי: כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא: נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו: יקר בעיני יי המותה לחסידיו: אנה יי כי אני עבדך אני עבד בן אמתך פתחת למוסרי: לך אזבח זבח תודה ובשם יי אקרא: נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו: בחצרות בית יי בתוכך ירושלם הללויה:

הללו את יי כל גוים שבחוהו כל האמים: כי גבר עלינו חסדו ואמת יי לעולם הללויה:

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו: יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו: יאמרו נא יראי יי כי לעולם חסדו: מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה: יי לי לא אירא מה יעשה לי אדם: יי לי בעזרי ואני אראה בשנאי: טוב לחסות ביי מבטח באדם: טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים: כל גוים סבבוני בשם יי כי אמילם: סבוני גם סבבוני בשם יי כי אמילם: סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יי כי אמילם: דחה דחיתני לנ

תהלים קלו אבן עזרא

כל׳ לפי שהזכיר בשמים ובארץ בימים שהם רבים וכל תהומות׳ מעלה׳ כתו׳ בירמיה הם בחכלי הנחושת מבפנימים ושם השמי׳ בתולדותם ויתנו רשומים רק הכל בחפץ השם וכן אמר חיוב עושה גדולות עד אין חקר ואחריו הנותן מטר׳ כמיהם׳ לפי הארץ פיעלה ועשה מקצה הארץ ככנר מקצה השמי׳ מוכיח כי הענגל אין לו רחפית רק ככנר המיחל וככנר הפמך הדבר תלוי והכה הטעם מכל מקום ועשה ברקי׳ כי הם עם מטר מהוה תים ולמ״ד למטר בעבור׳ וטעם תוכרות לרוח פהם בכח כי הכח דבר לפור והכה התברר כי כל חפצו יעשה והכה רחים לחת ורחים עניית לותו׳ השם בתכרי׳ והזכיר תחלה מכת בכורו׳ בעבור שני דברי׳ האחר כי עקר זכיותו מיצרי׳ היה בעבור מכת בכורו׳ וכן כתוב הכה לכני תורג תת בך בכורך ושפני בעבו׳ שכחלטו בכוני יפרעה והכה היה גם בתוך גם׳ פלח׳ פה פהיו לכני מכת בכורים ויור בתוכני למכח מצרים וכמוהו ועוררתי בכיך כיון על בכיך יון והזכיר בפרעה ובכל עבדיו ולף כי בעמו׳ פהם׳ מלכים עצומים׳ כתו׳ מלכי תדין לון השרים הבח לחרינו׳ לפיוקף הזכיר בעבור תקפם וכלל בלחרוכה ולכל ממלכות בכנען׳

רשי

מוכח׳ לפון מכילה כלומר תוכרות תקן לרוח ופם הם מכויין לו לפלחם במפלחתו׳ בתוכני׳ כמו בתוכך׳ יי׳ פמך לעולם׳ בגדולתך ופמפלחך אז כן היה גם עתה והיכולת בידך לרון ולפקום נקמתנו׳ כי ידין יי׳ עמו׳ יפפוט מפפטם מלויביהם׳ יתנחם׳ יתעפק׳ ירחי יי׳ חלו הגריס׳ מכ׳ לף לין רוח בפיהם׳ גם הרוח לין בפיהם אפלו כבהמה זו כל מכן פלף ידברו כחרם ומלחר פלין בהם רוח לין כריך לפרש רוח הקודש לף זה פתח ולף להם ולה ויריחון קמץ׳ מכ׳ לעופה כפלאות לבדו׳ ברחמון לה כברך מלוך כפעפלין לכפלאות הללו הפמים והארץ הפמ׳ והירח׳ למכה מצרי׳ בבכוריהם׳ בכוריה׳ לה כתי׳ לה בבכוריהם עמדו בכורות וקפחו פוקן פל לביהם המעכבין ביפרחל כפפמעו בקע עפירי מפי מעפה׳ לנזרים

כָּל דִּי יְרֵרְעֵי יְיָ עֲבַד בְּשְׁמַיָּא
וּבְאַרְעָא בְּיַמְמַיָּא וְכָל תְּהוֹמָיָא׃ ח׳ רגפ״י ח׳
דְּמַסֵּיק עֲנָנִין מִסְּיָפֵי אַרְעָא בְּרָקִין ר׳ לכ בכפ׳ וכתיבי
לְמֵיהַת מְטָרָא עָבַד דְּמַפֵּיק זָעְפָּא ב׳ ובעקין
מִן תּוֹסְבְרַיָּא דִּילֵיהּ׃ דִּי קְטַל ר׳
בּוּכְרֵיָא דְּמִצְרָאֵי מֵאֲנָשָׁא עַד ב׳ לכ׳ כ׳
בְּעִירָא׃ שְׁדַר אָתָיָן וְתִמְהִין ב׳ ובעקין
בְּמִצְעֲיָיךְ מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל
עַבְדּוֹי׃ דִּימְחָא עַמְמִין סַגִּיעִין
וּקְטַל מַלְכִין תַּקִּיפִין׃ לְסִיחוֹן
מַלְכָּא אֱמוֹרָאָה וּלְעוֹג מַלְכָּא
דְּמַתָּנָן וּלְכָל מַלְכֵי כְנָעַן׃ ל׳ יחד לכפס לנחלה
וְיָהַב אַרְעָהוֹן אַחֲסָנָא אֲחַסָּנָא
לְיִשְׂרָאֵל עַמֵּיהּ׃ יְיָ שְׁמָךְ לָעָלַם ג׳׳ כ׳׳ ל׳
יְיָ דְּכַרְנָךְ לְדָר וָדָר׃ אֲרוֹם יְדִין
יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ דִּינָא דְעַמֵּיהּ וְעַל עַבְדּוֹי
צְדֵיקַיָּא יִתּוּב בְּרַחֲמוֹי׃ טַעֲוָון ז׳ כפיפ׳ ולף ולה
דְּעַמְמַיָּא סִימָא וְדַהֲבָא עוֹבַד אִידֵי
בַר נָשׁ׃ פּוּם לְהוֹן וְלָא יְמַלֵּלוּן
עַיְנִין לְהוֹן וְלָא חֲמַיָּין׃
אוּדְנִין לְהוֹן וְלָא צַיְיתִין נְחִירֵי
וְלָא אִית רוּחָא דְּחַיֵּי בְּפוּמְהוֹן׃
דְּמִתְרַחִיץ עֲלֵיהוֹן׃ דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
בָּרִיכוּ יָת יְיָ דְּבֵית אַהֲרֹן בָּרִיכוּ יָת ד׳
יְיָ׃ דְּבֵית לֵיוָאֵי בָּרִיכוּ יָת יְיָ ט׳
דְּחַלַיָּא דַיְיָ בָּרִיכוּ יָת יְיָ׃ בָּרִיךְ יְיָ
מִצִּיוֹן דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ בִּירוּשְׁלֵם ל
הַלְלוּיָהּ׃ שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ ז׳ מפקין ח׳ בלעיל׳ ל
אֲרוֹם טַב אֲרוֹם לָעָלַם טוּבֵיהּ׃
שַׁבְּחוּ לֵאלָהַיָּא אֲרוֹם לָעָלַם ל
טוּבֵיהּ׃ שַׁבְּחוּ לְמָרֵי מָרַיָּא אֲרוֹם
לָעָלַם טוּבֵיהּ׃ לַעֲבַד פְּרִישָׁן ל
רַבְרְבָן בְּלְחוֹדֵיהּ אֲרוֹם לָעָלַם ל
טוּבֵיהּ׃ לַעֲבַד שְׁמַיָּא בְּסוּכְלְתָנוּ ל
אֲרוֹם לָעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְרָדִיד ג׳
אַרְעָא עַלּוֹי דְּמַיָּא אֲרוֹם לָעָלַם
טוּבֵיהּ׃ לַעֲבַד נְהוֹרִין רַבְרְבִין אֲרוֹם
לָעָלַם טוּבֵיהּ׃ יָת שִׁמְשָׁא לְמִשְׁלַט
בְּיוֹמָא אֲרוֹם לָעָלַם טוּבֵיהּ׃ יָת ל׳ ומל
סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא לְמִשְׁלַט בְּלֵילְיָא
אֲרוֹם לָעָלַם טוּבֵיהּ׃ לְמָחֵי
מִצְרָאֵי בְּבַכְתֵּיהוֹן קְטַל בּוּכְרֵיָא אֲרוֹם לָעָלַם טוּבֵיהּ׃

כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃ מַעֲלֶה
נְשִׂאִים מִקְצֵה־הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר
עֹשֶׂה מוֹצֵא־רוּחַ מֵאֹצְרוֹתָיו׃ שֶׁהִכָּה
בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃
שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם
בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו׃ שֶׁהִכָּה גּוֹיִם
רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ לְסִיחוֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל
מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃ וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ יְהוָה שִׁמְךָ ל׳ יחד לכפס לנחלה
לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃ כִּי־ נ׳׳ כ׳׳ ל׳
יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי ט׳
אָדָם׃ פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם ז׳ כפיפ׳ ולף ולה
לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא
יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם׃
כָּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ ג׳׳ ח׳׳ כתיב כ׳
בָּהֶם׃ בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה
בֵּית אַהֲרֹן בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה׃ בֵּית הַלֵּוִי כ
בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרֲכוּ אֶת־
יְהוָה׃ בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן
יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ׃ קלו
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם א אלהי מצרים שפעת
חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי עכבי׳ קרוס עכבי׳
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים דרך בזיון שתי׳ בחי
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת תועלת רק עכבו חנם
גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה ח וטע׳ מעפה יהי חרס
הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ כי עום׳ ככבד מהם׳
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם פה׳ וכבור הוא׳ על
חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי כל כנרתי מטה
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בכפמ׳ העליון׳ בעפת
בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת־הַיָּרֵחַ ד
וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי ל׳ ומל
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מִצְרַיִם
בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

והכה העכב פחות מכל מרגים וטעם בפיהם כי הרוח הנכנס מהפה יחיה ויעמוד זה הרוח בלב ובפחתו מהלב יפח בפה על כן תמ׳ בפיהם׳ כמוה׳ פהם בלח נפתם ובלח מרחה ופתע וריח׃ בית׳ ברכו תת יי׳ פהברין לתכס תן העמי׳ וכלל בתחלה בית יפ׳ ותתם הזכיר נכבדי הנכבדים פהם בית תהרן ותחר כן כלל כל הפגנו ובלל בתחרוכה כל ירחי יי׳ מיפרחל ומן הגוים וזתת היה הברכה׃ ברוך יי׳ הללויה׳ פתתמרו ברוך יי׳׃ פודו׳ דברי המפורר ליפרחל והטעם כי הוא טוב׃ הודו לשחי הלהים׳ המלחים העליונים פחינם גופות ולף כגופות׃ הודו לחרני לחדונים׳ המלכי׳ הם חדוני החרץ׃ לעופה כפלאות׳ מעין והם העגולות הכבודות פהם בכח העמי׳ לעופה׳ הכל דבק עם הודו זהו הריקיע פהוא פמי החרץ׃ לרוקע׳ כי המי׳ תתת החרץ בחכי הכדור כתם׳ פירפתי בפרפת ברחפית ומלת רוקע פועל ונפתח הלוף בעבור תות הנרון והכה הזכיר מה פהוא על ריחם עין ההרס והחרץ תפר תחתיו׃ לעופה׳ הזכיר פני המאורות כי חיי החרס תלויין בהם ותתם פירש כל תחר מהם תת הפתם לברה ותת הריח מפתתפי׳ ובעבור היות הפתם בלילה תתת החרץ לין כח לה ולולי תור הלבנה והכוכבים לה יפתר חי ופתח ועם כל זלה הזכיר כי לעולם חפרו פהוא עופה כן תמיד ופב עתה להזכיר כי חייבים לנתכו להודות לפם על התותות פעפה בעבור עמו והתל למכה תחר פהזכיר למכה מצרים כרם בכוריהם וזה תפר גדול עם יפרחל להנקם מתויביהם׃ ויוצא

ויוצא מתופש · מתוך מבוכי · ביד רמה · לא כעבדים חפורחים מפני תוקפיהם ·
לגזור · גם זה חסר היה כי היה יכול להעבירם במי · ולא ימותו רק יעברו בפחד
וכעכבון והעביר · זה הכתוב לאות כי נכנסו בים הרבה רחוק מהיבשה וזה
טעם בתוכו · וניער · הנה פרע׳ טבע ובל חילו וזה יפרע חפצים וזה טעם כי
לעולם חסדו עם יפר׳
: לתולדיך · בענין וזה
חסר ו׳ במדבר
הגדול ככתוב לבתך
חחרי במדברי למכה
· ויהרוב · הטע׳ כפול
ועתה פירש חותם
בעבור שהוא חזקי׳ וכן
תת׳ הנכבי׳ על החמורי
חשר כנגד תרש בהם
וחבן הוא כתוני וככה
מיר החמורי בתרבי
ובקשתי כי לא פלם
עון החמורי : וכתן ·
פלח היה בכרי לתתה
להם על כן הזכירם
כאן : מבטפלנו ·
זכר מהכיחו הכחלה
והיו בבלות בבל זכר
לנו כמו הרגו לאבנר
כי הטעם זכר חותנו :
ויפרקנו · מפנו על
בית פני ובהיותם
שם בתחלת בואם גם
ברוך ין השם חותם
כיאמר תת׳ הכביה לה
ירעבו ולא ישמעו על
כן את׳ לחם לכל בשר
: הודו בעבו׳ כי מבת
הלח׳ מטר השמי׳ וכן
כתוב יפתח ה׳ לך את
לוכרו הטו׳ת השמי׳
על כן חתם הודו לד
השמי׳ וזה הוא מיחם׳
זה לזה בימים ההם :
על נהרו׳ בבל· ברוחם
הספר הזכרתי דעת
המפרשי׳ במזמו׳ הזה
וזה המזמור כחמר
על לשון הלויט שהם
המעוררי׳ בגלות על
בבל וטע׳ על סהרות
בהתבודד׳ מיבבלו׳
פלח ישמעו בבייתם
ועוד בעבור שחמרו
תלינו כמורזיכו וטע׳
יעבכו כמו מפתומתי
יועב מעמים על כן
מלת גם : על · חלי
מפה כי בתוכ׳ בתוך
כוין טרם גלותם ולפי
דעתי כי בתוכ׳ בבבל
ומעד על סהרות בבל
מהערבים סביבות
הנהר ובעבור שחמר

ויוצא ב׳ מל בקריא וסימ׳ ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה · ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ·
ויאמר שלום לכם אל תיראו · ויוצ׳ יוסף אותם מעם ברכיו · ויוצי׳ משה את העם לקראת האלהים · וגדעון
בא ויעש גדי עזים · ויוצא משם את כלי דיהויכי׳ · פתח י׳ את אוצרו דירמיה · לקול תתו המון מים בשמי׳

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וְלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ :	ל״ב מל ל׳ זוגין מיחלפין ס״ת כ׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן : עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ : כִּי שָׁם שְׁאָלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן : אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר : אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי : תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלִַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי : זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלִָם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ :	ל׳ ומל ל׳ · ל׳ ומל ל׳ ל׳ ל׳ · ב׳ ואפי׳ לא תשכח ל׳ ג׳ · ל׳ · ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ · ב׳ בספר
בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ : אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע :	ל׳ ל׳

חילוניתא : מתיבא קל רוחא דקודשא ואמרה דאין אנשייתא ליך ירושלם בשעייה
לימיני : תדבק לישני למוריגי אין לא אידכר יתייכי אין לא אסיק ית ירושלם
על שירוי חדוות בית שפשי : אמר מיכאל רבה דירושלם אידבר יי לעמא דאדומא
דאחריבו ירושלם דאמרין צדו צדו עד דשיתאסא בה :

וְאַפִּיק יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מִבֵּינֵיהוֹן
אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ : בְּאֵידָא
תַּקִּיפָא וּבְדְרַע מְרַמְמָא גְּבוּרוֹם
לְעָלַם טוּבֵיהּ : לְגָלַח יַמָּא דְסוּף
לְצִילוּחִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ :
וְאַעֲבַר יִשְׂרָאֵל בְּמֶצְיְעֵיהּ אֲרוֹם
לְעָלַם טוּבֵיהּ : וְשַׁנִּיק פַּרְעֹה
וְחֵילוֹתֵיהּ בְּיַמָּא דְסוּף אֲרוֹם לְעָלַם
טוּבֵיהּ : לְמְהַלֵּיךְ עַמֵּיהּ בְּמַדְבְּרָא
אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ : לְמָחֵי מַלְכִין
רַבְרְבִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ :
וּקְטַל מַלְכִין גְּיוָתָנִין אֲרוֹם לְעָלַם
טוּבֵיהּ : לְסִיחוֹן מַלְכָּא אֱמוֹרָאָה
אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ : וּלְעוֹג
מַלְכָּ דְמַתָּנָן אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ :
וְיַהֲב אַרְעָהוֹן לַאֲחַסָּנָא אֲרוֹם
לְעָלַם טוּבֵיהּ : אֲחַסָּנָתָא לְיִשְׂרָאֵל
עַבְדֵּיהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ :
בְּאִתְמַכְּכוּתָנָא דְבַר לָנָא קְיֵימֵיהּ
אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ : וּפְרָקָנָא
מִן מְעִיקָנָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ :
דְיַהֲב מְזוֹנֵיהּ לְכָל בִּשְׂרָא אֲרוֹם
לְעָלַם טוּבֵיהּ : שַׁבָּחוּ לְאֵלָהָא
שְׁמַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵיהּ :

עַל נַהֲרָוָתָא דְבָבֶל תַּמָּן
יָתְבְנָא לְחוֹד בְּכֵינָא כַּד הֲוֵינָן
דְכִירִין יָת צִיּוֹן : עַל עָרְבִין
בְּמִצְעֵיתָא תְּלֵינָן כִּנָּרָנָא : אֲרוֹם
תַּמָּן שַׁיְּילוּ יָתָנָא בַּבְלָאֵי דְשָׁבוּ
יָתָנָא לְמֵימַר מִלִּין דְשִׁירָיָא
וּבְזִיזָנָא עַל עִיסָק חֶדְוָא אֲמָרִין
שַׁבָּחוּ לָנָא מִן שִׁירָתָא דַּהֲוִיתוּן
אָמְרִין בְּצִיּוֹן : מִן יַד קְטָטוּ לֵיוָאֵי
אֲלִיוֹנֵיהוֹן בְּכֻבֵּיהוֹן וְאָמְרִין חֵיכְדֵין
נְשַׁבַּח יָת הוּשְׁבָּחָא דַיְיָ עַל אַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דֵין עַל יְרוּשְׁלֵם
בְּשַׁבְחָא דְיַהֲבוּ יְרוּשְׁלֵם דְּאָמְרִין צָדוּ צָדוּ עַד דְשִׁיתָאסָא בָהּ :

מספרה

ויוצא יהוידע הכהן · לקול תת
המון מים תנינא דסיפרא ויוציא
ישראל מתוכם אלין מל וי״ג חסר
בקריאה וסימן נמסר בסדר ויקח
קרח · קל״ז נהרו׳ ג׳ וסימ׳ הובשת
נהרות איתן · הלא טוב אמבה
ופרפר׳ על נהרו׳ בבל שם ישבנו ·
אשכחך ב׳ וסי׳ ואנכי לא אשכחך
· אם אשכחך ירושלם · אעלה ה׳
פתחין וסימ׳ בלשון ארמי אמר
מלאכא לאנתתיה דאדונא אריך
למכסיא קטרת׳ בירושלם וביאור׳
בסדר שמות ·

לגזרים · ב׳ קרעי לי׳ב מבטים : מלפים גדולים · כאן רמז מלכים ואחר מלכים
וקטול להם פרעה וחילו ומכת מצרים למלכים חדירים קמים מהם מקול ביחון
כנגד כלם כל חת׳ לעכמון וכן פיר׳ למעלה למיהון מלך החמורי ולעוג מלך הבשן
ולכל ממלכות כנען כן בחברה : מבבפלינו זכר לנו · במצרים זכר לנו :
ויפרקנו · מתוכם והפליט לנו כל
זה : נותן לחם · רמז כאן חסר
כל המעפי׳ הודו לאל השמים ·
המכין בהם מזון לכל בריה ·
עבריס ופשה כי לעולם חסדו
כחמרו במזמו׳ זה כנגד עבריס
ופשה דורות שהיה העולם בלא
תורה ונתקיים בחסדו על הבל :
על נהרות בבבל שם ישבנו ·
כשירדנו לגולה ושלם נבוכד
נצר מיעדיו לו כמו פסיו
מעוררי׳ על הדוכן : על ערבים ·
ערבי נחל : ותוללינו משחה ·
מיכי כלי זמר על שם שהם תולין
חותם כך פירשו מכחם ותוללינו
משחה ותוללינו על משחה ויש
לפתוך תוללינו חוביכו שהם
מהוללים ומתעתעים ומבטים
בנו לשון והוללו בי כשבעו: חס
תשכחך ירושלם · כנשת ישראל
חומרת כן : חס לא אעלה את
ירושלם · את כל חורבנה
אעלה להזכירו ברחם כל
ממחותי : ערו ערו · לשון חורבן
וכן חומות בבל הרחבה ערער
התערפר וכן ערות יעור וחינו
כופל אלא על דבר מעוקרין
מרפיו מהארץ : כנר

נגד תלהים תזמרך׳ לעיני המריס׳ כי הגדלת על כל שמך אמרתך׳ שמך בעל גבורות וקנוי וגוקם ואמרת הבטחת טובך ואמרך הגדלת על כל שמך אמרתך פתחה מעביר לנו על מדותיך וסולת לנו׳ תרהיבני׳ הגדלתני׳ כי שמעו׳ כשמעו אמרי פיך לא תרבה הודו על אמרי פיך על תכבי ולא יהיה לך כדי הוא להקבילם עול מלכותו עליהם תחילה ואחר כך יגזור כל גזירותיו׳ ירוץ׳ ייסר׳ כמו ויורץ בהם את חניכו סוכו׳ יבמור בעדי׳ יסכים על ידי בקשותי׳ מעשי ידיך׳ בנית הבחירה שנאמר בו כוננו ידיך׳ בנתה לרעי מרחוק׳ בנתה מרחוק למושבתי תלשעתיך׳ ואמרך׳ ואמרתך׳ תרחי ורבעי זרית׳ דרכי ומכבי ורבעי מכבת מחיפה מחין לי׳ לפעמות דבר בלא ידיעתך׳ זרית לשון זר זהב סביב כן חברו׳ תכחס ורבותיו דרסו על טיפת הסמים מהעולר נוסר מן הכרור סבה ופירושו זרית לשון זורם את התבואה לברור את ה הפסולת סבה׳ הסבכתה׳ למרת׳ לחור וקדם כרתני׳ פני ואחורי׳ כפכה׳ תכפך ורדויך דיסטרויט בלעז׳ פליתה רעת ונו׳ מכוסה וכעלם ממני מקום לברוח מפניך תכ׳ ותכויה מכע ומסכב׳ תסך ככפי מחר׳ תפ תסך לי ככפי כמחר הזה המכהיק לפי מעה מסוף העולם לסופו כן תחזר לעוף עד תסר תסכון כ בתחרית ים׳ ואתר

קלח לדוד ז׳בטע׳בסיפרא וסי׳נמסר בסיפרא סים׳כו וסים׳ קג׳ אמרתך יב חס׳ בלישנ׳ וסים׳ האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו׳ כלבי צפנתי׳ כי הגדלת על כל שמך׳ הקם לעבדך׳ ויבאני חסדיך׳ חליתי פניך׳ כלו עיני׳ מה נמלצו לחכי׳ פעמי חכן׳ קרבו עיני אשמורות׳ שש אנכי׳ תען לשוני׳ תרף ג׳

לְדָוִד׃ אֶמַר גַּבְרִיאֵל רַבָּה דְצִיוֹן לְאוּמָא בַּבְלִיתָא בְּזוּזֵיתָא טַב לֵיהּ דִּי שַׁלֵּם לָךְ יַת גּוּמְלִיךְ בִּישׁ דִּי גְמַלְתְּ לָנָא׃ טַב לֵיהּ דְּאָחִיד וְמַרְטִישׁ יַת טַלָּיךְ עַל כֵּיפָא׃ עַל יַד דָּוִד אוֹרֵי קֳדָמָךְ יְיָ בְּכָל לִבִּי קֳבֵיל דַּיָּנַיָּא אֲזַמְּרִינָךְ׃ אֶסְגּוֹד קֳדָם הֵיכָלָא דְקוּדְשָׁא וְאוֹדֵי יַת שְׁמָךְ מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל קוּשְׁטָךְ אֲרוּם א אַסְגֵּיתָ עַל כָּל שְׁמָךְ מֵימְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ׃ בְּיוֹמָא דְקָרֵית עָנְיִי יָתִי אַסְגֵּיתָנִי בְנַפְשִׁי עוֹשָׁנָא׃ יוֹדוּן קֳדָמָךְ יְיָ כָּל מַלְכֵי אַרְעָא אֲרוּם שְׁמָעוּ מֵימְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ׃ וְיַשַּׁבְּחוּן עַל בְּבִישֵׁי יְיָ אֲרוּם רַב אַיְקָרָא דְיְיָ׃ אֲרוּם רָמָא יְיָ וּמַכִּיךְ יְחֵמֵי לְטָב וְגַיוֹרָנָא מִן שְׁמַיָּא רְחִיקִין יַמֵּיךְ׃ אִין אֲהַלֵּךְ בְּמִצַּע עַקְתָא תְּחַיֵּינַנִי עַל נְחִירָא בַּעֲלֵי דָבַי תּוּשִׁישׁ אִידָּךְ לְחַבְּלוֹרְהוֹן וְתַפְרְקִנַנִי יְמִינָךְ׃ יְיָ יַשְׁלִים בִּישָׁא עֲלַוֵּיהוֹן אֲמְטוֹלְתִּי יְיָ טוֹבָךְ לְעָלַם עוֹבָדֵי אִידָּךְ לָא תְּשַׁבּוֹק׃

לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד

תּוּשְׁבְּחָתָא יְיָ פְּשָׁפַשְׁתַּנִי וְיָדַעְתָּ׃ אַתְּ קֳדָמָךְ גְּלֵי אוֹתְבוּתִי לְמֵיעֲסַק בְּאוֹרַיְתָא וְאוֹקִימוּתִי לְמֵיזַל בְּקִרְבָּא אִיתְבֵּיעַת לְחַבְּרוּתִי בְּכִנִישְׁתָּךְ מִן עַם רָחִיק׃ בְּרוּן בַּהֲלִיכוּתִי בְּאוֹרַיְתָא וּבְרִבְעוּתִי לְמֵיעֲסַק בְּאוֹרַיְתָא אִיתְעֲבַדַת חִילוֹנִי וְכָל אוֹרְחוֹתַי אַסְכִּינְתָּא׃ וְכַד לֵיתִי מְמַלֵּל בִּלְשָׁנִי הָא יְיָ יָדַעְתָּ מַחְשָׁבַת לִבִּי כּוּלָּא׃ מֵאֲחוֹרָאֵי וּמֵאֲפֵי אַעֵיקְתָּא יָתִי וְגָרִית עֲלַי מָחָתָא דִידָךְ׃ אֲן אֵיזֵל מִן קֳדָם זַעֲפָךְ וְאֲן מִן קֳדָמָךְ אֵיפוֹךְ׃ אִין אֶסַּק לִשְׁמַיָּא תַּמָּן אַנְתְּ וְאִימּוֹךְ לְשֵׁיוֹל הָא תַּמָּן מֵימְרָךְ׃ אֶזְקוֹף יְצִיצִין דְּקָרִיץ אַשְׁרֵי בְּכוֹפֵי יַמָּא׃

בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־ ג׳ ה
לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃ אַשְׁרֵי ג
שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע׃ ג׳ חד מל על כפם ג׳ בטע׳

ק ל ח לְדָוִד׃ אוֹדְךָ בְּכָל־ א
לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃ אֶשְׁתַּחֲוֶה
אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שִׁמְךָ עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ ג
עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ׃ בְּיוֹם קָרָאתִי ג׳ וחס׳ ג׳ נכפים וחס׳
וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃ יוֹדוּךָ ה
יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי־ ה׳ וחס׳ נכפי׳
פִיךָ׃ וְיָשִׁירוּ בִּדְרָכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל ה
כְּבוֹד יְהוָה׃ כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה ה
וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע׃ אִם־אֵלֵךְ ה
בְּקֶרֶב צָרָה תְחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי ת
תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ יְהוָה ה
יִגְמֹר בַּעֲדִי יְיָ חַסְדְּךָ לְעוֹלָם ה׳ כתיב ג׳ קר׳
מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף׃

ק ל ט לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר א
יְהוָה חְקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃ אַתָּה יָדַעְתָּ ג׳ ה׳ נכפי׳ ג׳
שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃ ה
אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל־דְּרָכַי ב׳ ג׳ ה׳ ה
הִסְכַּנְתָּה׃ כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי ה
הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃ אָחוֹר וָקֶדֶם ה מ
צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃ פְּלִאָיָה ה׳ מל כלילה
דַּעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא־אוּכַל לָהּ׃ ק
אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ א׳ חלרע
אִם־אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה ה
וַאֲצִיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ׃ אֶשָּׂא כַנְפֵי־ ה׳ ה
שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃

מַכַּסְיָא לְמֵימְרָא מִינִי אִיתְקַפַּת לָא אֵיכוּל לָהּ׃

פסרה

וסים׳אל תרף ידיך מעבדיך ד׳ דיהושע׳ החזק בטוסר ב תרף׳ מעשי ידיך ב תרף׳ לט׳ ארחי ב׳וסים׳ארחי ורבעי זרית׳ ארחי גדר ולא אעבור׳ כפכה ל כתיב כן והוא חר מן מלין דמשמשי׳כח ודייא בסוף תיבותא וסים׳ נמסר בסרד וארא׳ אנה ב׳בטע׳ מלרע וסים׳ אנח אנחנו עולים׳ אנח אלך מרוחך׳

גם שם · לא הייתי יכול ללכת אל אחריות ים שם לא תנחני ידך והכה ידך תנחני
ותחזקני ימינך והכה הייתי כבורח מידך ל ידך: ואומר · כמו אחרתי לחי עם
לבי ומלת יסופני מגזרת נסף וחס הם סנים סרסים כמו כי מולים הם וכמלת ס
ובמוחו לחרי והכה יסופני כמו יסתירני והטע׳ חולי החסך יסתירני מלא תרחם
מה לחי עום׳ או מחסב
ומלת יסופני מוסבת
לחרת כמו והכבוהם
עודד הכבי׳ והכ׳ ולילה
יאוב חור בערבי וזה
חור כתמעו ורבי
מסה לחר כל הלילה
יהי חור בערבי והכבון
בעיני מה מהזכרתי
והעד: גם · פעול
יחסיך חסר לא יחסיך
דבר ממך ומלת
כחסכה כחורה דרך
קבר׳ כעבר כחדוכין
כעמי כעמך והכה
עמי כעמך ועמך
כפמי לין הפר ביניהם
: כי · עתה יבי׳ רחוק
לרבריו וטע׳ כלילותי הם
המקומות הנכתרות
והם הקרבים כי הם
בברם הפנימיים ויש
חומרים כי הכלות
נברחו׳ תחלה כי הם
כמו סני פרבי הגלגל
ים חומרים בעבור
פיש להם כח בתחות
המסבב על כן נקראו
כלו׳ מגזרת נכספה
גם כלתה נפשי ·
תסכני לעפ מהוך
בתוכך חוק כמו ו
ובעצמות וגידים
תסוככני והכה הטע׳
כי לחוק קניתני ו
וסוככתני בבטן אמי
פהיה נסתר׳ וחן חור
פם : חורך · כורחות
· תחר לעלילות כמו
וירבר לחם קמו׳ וטע׳
ונפשי יודע׳ מאד על
דעת ר׳ יהוד׳ הלוי מ״ם
בפלחו׳ אמכי מעשיך
לאפי מנפשי יודעת
מאר ולפי דעתי כי
הו׳ קמו׳ וכן הוח ונפשי יודעת מאד והיח עדה כי נפלאתי הם מעשיך ור׳ משה חת׳ כי מאד דבק עם נפלאתי׳ מעשיך כמו ז תעזבני עד
מאד גם הוח כאן : לא· עצמי הכח על הולד׳ עלא כר׳ ולא יבא בחעם׳ בכח הזוקן בנע׳ הקבץ והדכור בנולד וחם הוח נכחר מתרת׳
העין גם תתרחה עיני הלב לא נכחר תיכך מגזרת לא נכחר תיכרני · עשיתי מגזרת מעשה לא מגזרת ועשות׳ רעפני ופם עשו ידרי
בתוליהן וטעם רקמתי היח הכור׳ סיוכחה למעשה חת׳ רבי משה כי דבר דור כנגר הכח הרחמן מכבר׳ מן החרמה על כן חמר
רקמתני בתחתיו׳ חרץ ולפי דעתי כי על עסמו ידבר ויש׳ סתרי הרח כמו בתרי תחתיות חרץ והכ׳ בחיו׳ כתוב והכ׳ חופן טפל בנגר
חופני למעלה ממנו : בלמי · הוח הגוף הרחמון סהיה כמו טפה קטנ׳ והוח מגזרת ובלו׳ וכמיהו וחילופיהן בגולם סלין לו לב רין
גוף לבדו וטעם ועל ספרך כולם על חיברין כלילו כורתו כתוכם על ספר והיו יוכלים בלא תוספת ובלא מגרעת : ימי׳ יוכרו · כמו
בטרם הרים יולדו מגזרת יכירה וטעם ולא חחד בהם בדרך אלף כי על ספרך כל חיברי ומתכונת׳ נכתבו בלות׳ היומי׳ סיוכרו ולא
היה חחד מהם נכר ובבדל כי בכח התולדת להיות כורת העין והחוזן והלב בטיב׳ הרחסון׳ ולא חין הם חבר נבדל : ולי · רעיך ·
מחשבותיך נכבר בנת לרעי והטעם כי חתה תדע כל מחשבותיך ואני לא חדע מחשבותיך כי נסבבו ממני ויקרים הם לרפתם והטעם דבר חדל הוח כמו ויקר פריץ
פפעם ולעולם הם המחשבה חחת העליונה רבות על כן חמר מה עצמו רחמי מחשבותם והטעם רחמי מחשבותיך : ספרם · חין חוכל לספרם והם רבים מהחול
לילו הייתי תמיד מקיץ כי חכי חיי החדם יפן הוח · ועודי עמך תמיד שהיה עמך תמיד ולא חמות לא חוכל לספרם והנה הקיצותי ועדין הם זכר עינה כמו חטבעה בהקיץ
תמונתך ופי׳ לחר חכי בבדק לחזה פניך במרחות חלהים בלילה על כן חטבעה בהקיץ מתמונת מרחות חלהים ומרחות חלהים על פנים דרכים ויהיה רעיך כחסר
לכי חוסף בלבי לרעת רעיך והנה הוח כמרחה חלהים והנוף קוכב בהדבק כעמת הקדם בנעמת העליונה וז תרחה תמונות נפלחות על כן הקיצותי ועודי עמך כי
חין זה כדרך כל החלומות : הם · תמונת הלח מסכוך הם חתק הרגש הרגש ולנפ׳ רמים פהם חייבים מיתה פלכי חומר להם תמיד קורו ממני : יקר · הנם
הוח חומר וז יחמרו כך כפי מזמתם ומלת נפוח פועל עבר והלקוח כוחו כמו ההלכוח חתו כי הוח כמו ונפו חת כלמתם ומלת עריך כמו חויבך ותחסר מלת
חותך חו עמך ורבי משה חמר כי נפוח פועל ועריך כבוי עמך כמו כי כלין חת חויבי וי׳ם כן יהיה נפוח פועל עבר : הלח · לפנים בכל מחדי ובתקומתיך
ירחך ותתקוטט כמו ילקוט ברור והטעם לפול : תכלית · סכחתים · והיו סנוחים לי׳ · וטעם לחויבים סלילו עפו לי רעתם : חקרני · בעבור סהזכיר הרשעים סיחמרו
בסם לחמרות כפי מזמתם לל כפי החתת חתר דור כל סלחתי סתפסם רוחי תמיד · ורחה הם ים בלבי רגע לחר מחשב׳ ברבריך מחיה כהוגן מלא תיטב בעיניך
תמיתכי מיד מלת עוכב כמו מרי כמו תרו ועכבו חת רוח קרטו כוכי׳ להעכיבה והטעם סיהיה הפס בדרך מעל עכב על הדבר ורע כי ו״ו וכחכי כמו ו״ו בסוס הפלוגם
בית עולמו ולורח לל חקוב לחלך לחורת עולם תמור כלשר פירפתיו במקומו : למנצח

יגורו מלחמות ׳ יהיו מלחמות במגוריה ובימיה׳ : חמת עכשו ׳ חמת לשון חרם כמו חמת תכיני׳ וכם פרשהו לשון לף וכי לשון לף נופל לכל ייך זאת לשון חרם ו״כום בלעז׳ וכן נופל כאן לשון חרם תחת הפפה ׳ עכשיב עכשיו חלריי״ה בלעז׳ : וחבלי׳ פרשו רשת : דרך הרשת לקשור חבל לריך ברחמה והכייר כשרוחה את העופות מוכני׳ תחת הרשת תוסך החבל והרשת כופל על העופות : ליר מעגל ׳ חבל כתיבותי ופעמי ליר חבל כמו רתו חלקת יוחב על ידי : מלוי רשע ׳ פרש הרשע : זממו חל תפק ׳ מחשבתו חל תלליח : ירומו סלה ׳ כי יתנשו סלה ורבותינו פרשו׳ אחת לשון רשן הזומם את פי הגמל ולשון מפכה הוא חל תפק חל תוכיח מלחיין : ריחם מפכי ׳ חבורות חשבון נידוי פרש החות׳ להפב חותי מעליך עמל ספתיים׳ יכפם מכאתי ימוטו יהיו מוטים הגחלים עליהם יפכבו בהם עד מיתמוטטו ויכבו מלהיהם כמכת הגוף כלה ונאבד : בחם יפילם ׳ המפיל וכוקם נחלים חל גיהנם במהמורו׳ יפילם לבל יקומו עוד ׳ במהמורו׳ במלחמו׳ ותנר לשון מתרים הייתם : חים לשון ׳ פרש כי ביד בפיו כד את חביו בפיו ׳ יכודנו ׳ הרע מהוך עופה הוא יכודנו : ידעתי ׳ כי סוף הדברי יעפה יי׳ דין עכי יבקום נקמת עבדיו : חך ׳ יתהר ויעפה כדי פיודו בדיקים לעמו : מפלת כפי ׳ מה מלכי פומך כפי חלין : פיתה יי׳ מתריה לפי ׳ בהתפללו לפניך להיותו מדבר לחות פיהיו לרבון : דל מעני ׳ היה עפה העליונה : את חיפים ׳ עם חכמים מפלתי חל תט לבי חל יהיה נוטה לרע ׳ ובל ילחם בחנעמיהם ולח לחהים מיפה בפעודיהם : יהלמני חסד ויוכיחני ׳ טוב לי מיוכיחני וישרני כבי׳ לחת ובדין פכל מהלומיו ותוכחתו חסך : ממן רחם חל יכיח רחמי ׳ ממן חלכו׳ פהוכך על רחמי כמו פכ׳ דפנת בממן רחמי חל יסור את רחמי מתוכחת הכריך ללבת ולחוס את פועלי חון : כי עוד ותפילתי ׳ כי כל עוד ותפילתי בפי הרי היח בפבול רעותיהם חל פועלי חון פלח לכפל בהם :

בפתנו

למנצח מזמור לדוד ׳ חלצני יי׳ מחך רע ׳ זה המזמור חברו דוד לפני חלכו בימי חחול כי היה מפחד מבני חרס סילפיכוהו חל חחול וכן לומר חים לעמן ומלת תנצרני בהה חלימה כמו וכל עבדיכם תכנומו : חסר ׳ יגורו ׳ יקבלו כמו יגורו יפמוכו ויש לומרים מהוך כמו חל תתגר בם והם טכים מרעים : סמכו לעמנ ׳ מהוך כוסך כמו כחם׳ עכשוב עם חיה רעה נופפת כלה בחמת : מרכי ׳ מכ לפרש טעם מרכי ופי׳ חסר חסבו לרחן פעמי כמו וחת רגלי מדחי : טמכי ׳ ליר ׳ תקוס כמו ויד תהיה לך מעגל המקים היפר הדרוך תמיד : חמרתי : חין לג ידי להמלט מהם חו לעמוד ככנגד ׳ רקן בך וחתה לבדך חלהי : יי׳ סבותה ׳ פיסוך רחמו כמו הכובע ולח יזיקנו חן והנה הטעם סכותה כובע היסופה לרחמי על כן חמ׳ עז יפעתי : חל ׳ מלת חל תפק תפרת בעבור תחרת וכן הוח זממו ג תפק חל ירומו סלה הוח ודומים לו חו יהיה דבק תפק עם רחם וכן ירומו תחת ירום ׳ ורבי מפה חת רחמי מם פיקרה מפיבי עמל ספתימו יכפומו והטע׳ פהם מתפארי׳ כי׳ יחחזקו במוקמי׳ ימוטו ׳ נחלים ׳ מהמתים כמו נחלים בערו ממנו ברד ונחלי חם ׳ בחם יפילם היח החבן פהיח ממיתה ברימה ולף כי בגוף ׳ במהמורות מקום פפל בעבור בל יקומו וחין ריע לו בלמוכני : חים ׳ יתכנו לו פלילות פלח יכן בחרץ והטעם יפוב בימיכ ׳ יבודנו ומר כפמו למרחפות ם מירחפנוהו חלבי חרכן ׳ ידעתי ׳ חן חדע ומלת יפעה בעבור חחרת יפעה מפם ט חביונים ׳ לף ׳ טעם לף להוכיח הרפעים והיפרי יתמידו לפכ׳ לת פניך בבית התפלה : מזמור לדוד ׳ תכון : קטרתי ׳ תחבר מלת כף כקטורת לפניך כמו וכפלמה פרי׳ פפתינו וככה מכחת ערב פ הקטורת היח בבקר : סיהם ׳ חמ׳ר ׳ מפה כי ממרה פם כמו

יהוה קראתיך חושה לי האזינה קולי בקראי לך : תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב : שיתה יהוה שמרה לפי נצרה על דל שפתי : אל תט לבי לדבר דברי רע להרשיע עולל עללות באישים ובל אלחם מלקחיהם : יכום צדיק וחסדני שמן ראש אל יני ראשי כי עוד ותפלתי ברעותיהם :

למנצח על המחלת משכיל לדוד : בהיותו במערה תפלה : קולי אל יי׳ אזעק קולי אל יי׳ ויחן אלי : אשפך לפניו שיחי לפניו לרתי אגיד : בהתעטף עלי רוחי ואתה ידעת נתיבתי בארח זו אהלך טמנו פח לי : הבט ימין וראה ואין לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי : זעקתי אליך יי׳ אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים : הקשיבה אל רנתי כי דללתי מאד הלילני מרדפי כי אמצו ממני : הוצא ממסגר נפשי להודות את שמך בי יכתירו צדיקים כי תגמל עלי :

למנצח על השמינית מזמור לדוד : יי׳ אל בקצפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני : חנני יי׳ כי אמלל אני רפאני יי׳ כי נבהלו עצמי : ונפשי נבהלה מאד ואתה יי׳ עד מתי : שובה יי׳ חלצה נפשי הושיעני למען חסדך : כי אין במות זכרך בשאול מי יודה לך : יגעתי באנחתי אשחה בכל לילה מטתי במסי ארשה : עששה מכעס עיני עתקה בכל צוררי : סורו ממני כל פעלי און כי שמע יי׳ קול בכיי : שמע יי׳ תחנתי יי׳ תפלתי יקח : יבשו ויבהלו מאד כל איבי ישבו יבשו רגע :

שגיון לדוד אשר שר ליי על דברי כוש בן ימיני : יי׳ אלהי בך חסיתי הושיעני מכל רדפי והצילני : פן יטרף כאריה נפשי פרק ואין מציל : יי׳ אלהי אם עשיתי זאת אם יש עול בכפי : אם גמלתי שלמי רע ואחשה צוררי ריקם : ירדף אויב נפשי ויסג וירמס לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן סלה : קומה יי׳ באפך הנשא בעברות צוררי והעירה אלי משפט צויתה : ועדת לאמים תסובבך ועליה למרום שוב : יי׳ ידין עמים שפטני יי׳ כצדקי ובתמי עלי : יגמר נא רע רשעים ותכון צדיק ובחן לבות וכליות אלהים צדיק : מגני על יי׳ מושיע ישרי לב : אלהים שופט צדיק ואל זועם בכל יום : אם לא ישוב חרבו יהלש קשתו ודכנה : ולו הכין כלי מות חציו לדלקים יפעל : הנה יחבל און והרה עמל ויליד שקר : בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל : יהפך עמלו בראשו ועל קדקדו חמסו ירד : אודה יי׳ כצדקו ואזמרה שם יי׳ עליון :

למנצח על הגתית מזמור לדוד : יי׳ אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים : מפי עולים ויונקים יסדת עז למען צוריך להשבית אויב ומתנקם : כי אראה שמיך מעשי אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה : מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו : ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו : תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו : צאן ובקר כלם וגם בהמות שדי : צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים : יי׳ אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ :

למנצח על מות לבן מזמור לדוד : אודה יי׳ בכל לבי אספרה כל נפלאותיך : אשמחה ואעלצה בך אזמרה שמך עליון : בשוב אויבי אחור יכשלו ויאבדו מפניך : כי עשית משפטי ודיני ישבת על כסא שופט צדק : גערת גוים אבד רשע שמם מחית לעולם ועד : האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה : ויי לעולם ישב הכין למשפט כסאו : והוא ישפט תבל במישור ידין לאמים במישרים : ויהי יי׳ משגב לדך משגב לעתות בצרה : ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך יי׳ : זמרו ליי יושב ציון הגידו בעמים עלילותיו : כי דורש דמים להם זכר לא שכח צעקת ענוים : חנני יי׳ ראה עניי משנאי מרוממי משערי מות : למען אספרה כל תהלתיך בשערי בת ציון אגילה בישועתך : טבעו גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו נלכדה רגל : נודע יי׳ משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע הגיון סלה : ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים : כי לא לנצח ישכח אביון תקות ענוים תאבד לעד : קומה יי׳ אל יעז אנוש ישפטו גוים על פניך : שיתה יי׳ מורה להם ידעו גוים אנוש המה סלה :

למה יי׳ תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה : בגאות רשע ידלק יתפשו בעצות זו חשבו : כי הלל רשע על תאות נפשו ובוצע ברך נאץ יי׳ : רשע כגבה אפו בל ידרוש אין אלהים כל מזמותיו : יחילו דרכו בכל עת מרום משפטיך מנגדו כל צוריו יפיח בהם : אמר בלבו בל אמוט לדר ודר אשר לא ברע : אלה מלא פיהו ומרמות ותחתיו עמל ואון : ישב בכמן חצרים במסתרים יהרג נקי עיניו לחלכה יצפונ : יארוב במסתר כאריה בסכו ארוב לחטוף עני חטוף עני במשכו ברשתו : ידכה יכרע ונפל בעזותיו חלכה : אמר בלבו שכח אל הסתיר פניו בל ראה לנצח : קומה יי׳ אל נשא ידך אל תשכח ענוים : על מה נאץ רשע אלהים אמר בלבו לא תדרוש : ראית כי אתה עמל וכעס תביט לתת בידך עליך יעזב חלל יתום אתה היית עזר : שבר זרוע רשע ורע תדרש רשעתו בל תמצא : יי׳ מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו : תאות ענוים שמעת יי׳ תכין לבם תקשיב אזנך : לשפט יתום ודך בל יוסיף עוד לערץ אנוש מן הארץ :

למנצח לדוד : בי חסיתי איך תאמרו לנדי הרה כצפור : כי הנה רשעים ידרכון קשתם כוננו חצם על יתר : לירות במסתרי תם פתאם יורוהו ולא יראו : כי השתות יהרסון צדיק מה פעל : יי׳ בהיכל קדשו יי׳ בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם : יי׳ צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שנא נפשו : יטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם : כי צדיק יי׳ צדקות אהב ישר יחזו פניו :

למנצח על השמינית מזמור לדוד : הושיע יי׳ כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם : שוא ידברו איש את רעהו שפת חלקות בלב ולב ידברו : יכרת יי׳ כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות : אשר אמרו ללשנינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו : משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר יי׳ אשית בישע יפיח לו : אמרות יי׳ אמרות טהורות כסף צרוף בלי עפר מזקק שבעתים : אתה יי׳ תשמרם תנצרנו מן הדור זו לעולם : סביב רשעים יתהלכון כרום זלות לבני אדם :

למנצח מזמור לדוד : עד אנה יי׳ תשכחני נצח עד אנה תסתיר פניך ממני : עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום אויבי עלי : הבטה ענני יי׳ אלהי האיר עיני פן אישן המות : פן יאמר אויבי יכלתיו צרי יגילו כי אמוט : ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליי כי גמל עלי :

למנצח לדוד : אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעיבו עליה אין עשה טוב : יי׳ משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלהים : הכל סר יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד : הלא ידעו כל פעלי און אכלי עמי אכלו לחם יי׳ לא קראו : שם פחדו פחד כי אלהים בדור צדיק : עצת עני תבישו כי יי׳ מחסהו : מי יתן מציון ישועות ישראל בשוב יי׳ שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל :

מזמור לדוד : יי׳ מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך : הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו : לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרובו : נבזה בעיניו נמאס יקר ויראי יי׳ יכבד נשבע להרע ולא ימר : כספו לא נתן בנשך ושחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם :

מכתם לדוד : שמרני אל כי חסיתי בך : אמרת ליי אדני אתה טובתי בל עליך : לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם : ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסיך נסכיהם מדם בל אשא שמותם על שפתי : יי׳ מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי : חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי : אברך את יי׳ אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי : שויתי יי׳ לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט : לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח : כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת : תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצחים :

תפלה לדוד : שמעה יי׳ צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בל שפתי מרמה : מלפניך משפטי עיניך תחזינה מישרים : בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמותי בל יעבר פי : לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות פריץ : תמך אשרי במעגלותיך בל נעדו פעמי : אני קראתיך כי תענני אל הט אזנך לי שמע אמרתי : הפלה חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים בימינך : שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך תסתירני : מפני רשעים זדו אויבי בנפש יקיפו עלי : חלבמו סגרו פיהמו דברו בגאוה : אשרינו עתה סבבונו עיניהם ישיתו לנטות בארץ : דמיונו כאריה יכסף וככפיר ישב במסתרים : קומה יי׳ קדמה פניו הכרעהו פלטה נפשי מרשע חרבך : מנתים ידך יי׳ מנתים מחלד חלקם בחיים ומצפינך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרתם לעולליהם : אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך :

למנצח לדוד עבד יי׳ אשר דבר ליי את דברי השירה הזאת ביום הציל יי׳ אתו מכף כל אויביו ומיד שאול : ויאמר אהבך יי׳ חזקי : יי׳ סלעי ומצודתי ומפלטי לי אלי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי : מהלל אקרא יי׳ ומן אויבי אושע : אפפוני חבלי מות ונחלי בליעל יבעתוני : חבלי שאול סבבוני קדמוני מקשי מות : בצר לי אקרא יי׳ ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבוא באזניו : ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו : עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו : ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו : ויהי על כרוב וידא ויעף על כנפי רוח : וישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת מים עבי שחקים : מנגה נגדו עברו עבותיו ברד וגחלי אש : ויי׳ ברעם בשמים ועליון יתן קולו ברד וגחלי אש : וישלח חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם : ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך יי׳ מנשמת רוח אפך : ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים : יצילני מאויבי עז ממשנאי כי אמצו ממני : יקדמוני ביום אידי ויהי יי׳ למשען לי : ויוצא למרחב אתי יחלצני כי חפץ בי : יגמלני יי׳ כצדקי כבר ידי ישיב לי : כי שמרתי דרכי יי׳ ולא רשעתי מאלהי : כי כל משפטיו לנגדי וחקתיו לא אסיר ממני : ואהי תמים לו ואשתמר מעוני : וישב יי׳ לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו : עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם : עם נבר תתבר ועם עקש תתפתל : כי אתה עם עני תושיע ועיני רמים תשפיל : כי אתה תאיר נרי יי׳ אלהי יגיה חשכי : כי בך ארוץ גדוד באלהי אדלג חיל : האל תמים דרכו אמרת יי׳ צרופה מגן הוא לכל החסים בו : כי מי אלוה מבלעדי יי׳ ומי צור זולתי אלהינו : האל מעזרני חיל ויתר תמים דרכי : משוה רגלי כאילות ועל במותי יעמידני : מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה זרועתי : ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני ותרבני : תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי : ארדף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם : אמחצם ולא יכלו קום ויפלו תחת רגלי : ותזירני חיל למלחמה תכרע קמי תחתי : ואויבי נתת לי עורף ומשנאי אצמיתם : ישועו ואין מושיע אל יי׳ ולא ענם : ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט חוצות אריקם : תפלטני מריבי עמי תשימני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני : לשמע אזן ישמעו לי בני נכר יכחשו לי : בני נכר יבלו ויחרגו ממסגרותם : חי יי׳ וברוך צורי וירום אלהי ישעי : האל הנתן נקמות לי ויורד עמים תחתי : מפלטי מאויבי אף מקמי תרוממני מאיש חמסים תצילני : על כן אודך יי׳ בגוים ולשמך אזמרה : מגדיל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם :

למנצח לדוד מזמור : השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע : יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת : אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם : בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מלותם לשמש שם אהל בהם : והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח : מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו : תורת יי׳ תמימה משיבת נפש עדות יי׳ נאמנה מחכימת פתי : פקודי יי׳ ישרים משמחי לב מצות יי׳ ברה מאירת עינים : יראת יי׳ טהורה עומדת לעד משפטי יי׳ אמת צדקו יחדו : הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים : גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב : שגיות מי יבין מנסתרות נקני : גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב : יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי׳ צורי וגואלי :

למנצח מזמור לדוד : יענך יי׳ ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב : ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך : יזכר כל מנחותיך ועולתך ידשנה סלה : יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא : נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יי׳ כל משאלותיך : עתה ידעתי כי הושיע יי׳ משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו : אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יי׳ אלהינו נזכיר : המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד : יי׳ הושיעה המלך יענינו ביום קראנו :

למנצח מזמור לדוד : יי׳ בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד : תאות לבו נתת לו ורצון שפתיו לא מנעת סלה : כי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז : חיים שאל ממך נתת לו ארך ימים עולם ועד : גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה עליו : כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את פניך : כי המלך בטח ביי׳ ובחסד עליון בל ימוט : תמצא ידך לכל אויביך ימינך תמצא שנאיך : תשיתמו כתנור אש לעת פניך יי׳ באפו ותאכלמו אש : פרימו מן הארץ תאבד וזרעם מבני אדם : כי נטו עליך רעה חשבו מזמה בל יוכלו : כי תשיתמו שכם במיתריך תכון על פניהם : רומה יי׳ בעזך נשירה ונזמרה גבורתך :

למנצח על אילת השחר מזמור לדוד : אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי : אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי : ואתה קדוש יושב תהלות ישראל : בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו : אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו : ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם : כל ראי ילעגו לי יפטירו בשפה יניעו ראש : גל אל יי׳ יפלטהו יצילהו כי חפץ בו : כי אתה גחי מבטן מבטיחי על שדי אמי : עלין הושלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה : אל תרחק ממני כי צרה קרובה כי אין עוזר : סבבוני פרים רבים אבירי בשן כתרוני : פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג : כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי היתי כדונג נמס בתוך מעי : יבש כחרש כחי ולשוני מדבק מלקחי ולעפר מות תשפתני : כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי : אספרה כל עצמותי המה יביטו יראו בי : יחלקו בגדי להם ועל לבושי יפילו גורל : ואתה יי׳ אל תרחק אילותי לעזרתי חושה : הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי : הושיעני מפי אריה ומקרני רמים עניתני : אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהללך : יראי יי׳ הללוהו כל זרע יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע ישראל : כי לא בזה ולא שקץ עני עניו ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע : מאתך תהלתי בקהל רב נדרי אשלם נגד יראיו : יאכלו ענוים וישבעו יהללו יי׳ דרשיו יחי לבבכם לעד : יזכרו וישובו אל יי׳ כל אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל משפחות גוים : כי ליי המלוכה ומושל בגוים : אכלו וישתחוו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה : זרע יעבדנו יספר לאדני לדור : יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה :

מזמור לדוד יי׳ רעי לא אחסר : בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני : נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו : גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמני : תערך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה : אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית יי׳ לארך ימים :

לדוד מזמור ליי הארץ ומלואה תבל וישבי בה : כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה : מי יעלה בהר יי׳ ומי יקום במקום קדשו : נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה : ישא ברכה מאת יי׳ וצדקה מאלהי ישעו : זה דור דרשיו מבקשי פניך יעקב סלה : שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד : מי זה מלך הכבוד יי׳ עזוז וגבור יי׳ גבור מלחמה : שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד : מי הוא זה מלך הכבוד יי׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה :

לדוד אליך יי׳ נפשי אשא : אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי : גם כל קויך לא יבושו יבשו הבגדים ריקם : דרכיך יי׳ הודיעני ארחותיך למדני : הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קויתי כל היום : זכר רחמיך יי׳ וחסדיך כי מעולם המה : חטאות נעורי ופשעי אל תזכר כחסדך זכר לי אתה למען טובך יי׳ : טוב וישר יי׳ על כן יורה חטאים בדרך : ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו : כל ארחות יי׳ חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו : למען שמך יי׳ וסלחת לעוני כי רב הוא : מי זה האיש ירא יי׳ יורנו בדרך יבחר : נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ : סוד יי׳ ליראיו וברית להודיעם : עיני תמיד אל יי׳ כי הוא יוציא מרשת רגלי : פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני : צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני : ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי : ראה אויבי כי רבו ושנאת חמס שנאוני : שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך : תם וישר יצרוני כי קויתיך :

לדוד שפטני יי׳ כי אני בתמי ובי׳ בטחתי ולא אמעד : בחנני יי׳ ונסני צרפה כליותי ולבי : כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך : לא ישבתי עם מתי שוא ועם נסתרים לא אבוא : שנאתי קהל מרעים ועם רשעים לא אשב : ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך יי׳ : לשמע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך : יי׳ אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך : אל תאסף עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי : אשר בידיהם זמה וימינם מלאה שחד : ואני בתמי אלך פדני וחנני :

לדוד יי׳ אורי וישעי ממי אירא יי׳ מעוז חיי ממי אפחד : בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי צרי ואויבי לי המה כשלו ונפלו : אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח : אחת שאלתי מאת יי׳ אותה אבקש שבתי בבית יי׳ כל ימי חיי לחזות בנעם יי׳ ולבקר בהיכלו : כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו בצור ירוממני : ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליי : שמע יי׳ קולי אקרא וחנני וענני : לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי׳ אבקש : אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי אל תטשני ואל תעזבני אלהי ישעי : כי אבי ואמי עזבוני ויי׳ יאספני : הורני יי׳ דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי : אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס : לולא האמנתי לראות בטוב יי׳ בארץ חיים : קוה אל יי׳ חזק ויאמץ לבך וקוה אל יי׳ :

לדוד אליך יי׳ אקרא צורי אל תחרש ממני פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור : שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי לדביר קדשך : אל תמשכני עם רשעים ועם פעלי און דוברי שלום עם רעיהם ורעה בלבבותם : תן להם כפעלם וכרע מעלליהם כמעשה ידיהם תן להם השב גמולם להם : כי לא יבינו אל פעלות יי׳ ואל מעשה ידיו יהרסם ולא יבנם : ברוך יי׳ כי שמע קול תחנוני : יי׳ עזי ומגני בו בטח לבי ונעזרתי ויעלז לבבי ומשירי אודנו : יי׳ עז למו ומעוז ישועות משיחו הוא : הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם :

מזמור לדוד הבו ליי בני אלים הבו ליי כבוד ועז : הבו ליי כבוד שמו השתחוו ליי בהדרת קדש : קול יי׳ על המים אל הכבוד הרעים יי׳ על מים רבים : קול יי׳ בכח קול יי׳ בהדר : קול יי׳ שבר ארזים וישבר יי׳ את ארזי הלבנון : וירקידם כמו עגל לבנון ושריון כמו בן ראמים : קול יי׳ חוצב להבות אש : קול יי׳ יחיל מדבר יחיל יי׳ מדבר קדש : קול יי׳ יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אומר כבוד : יי׳ למבול ישב וישב יי׳ מלך לעולם : יי׳ עז לעמו יתן יי׳ יברך את עמו בשלום :

שיר חנכת הבית לדוד : ארוממך יי׳ כי דליתני ולא שמחת אויבי לי : יי׳ אלהי שועתי אליך ותרפאני : יי׳ העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור : זמרו ליי חסידיו והודו לזכר קדשו : כי רגע באפו חיים ברצונו ערב בכי ולבקר רנה : ואני אמרתי בשלותי בל אמוט לעולם : יי׳ ברצונך העמדתה להררי עז הסתרת פניך הייתי נבהל : אליך יי׳ אקרא ואל אדני אתחנן : מה בצעי בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך : שמע יי׳ וחנני יי׳ היה עזר לי : הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה : למען יזמרך כבוד ולא ידם יי׳ אלהי לעולם אודך :

למנצח שיר לדוד : בך יי׳ חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני : הטה אלי אזנך מהרה הצילני היה לי לצור מעוז לבית מצודות להושיעני : כי סלעי ומצודתי אתה ולמען שמך תנחני ותנהלני : תוציאני מרשת זו טמנו לי כי אתה מעוזי : בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי׳ אל אמת : שנאתי השמרים הבלי שוא ואני אל יי׳ בטחתי : אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי : ולא הסגרתני ביד אויב העמדת במרחב רגלי : חנני יי׳ כי צר לי עששה מכעס עיני נפשי ובטני : כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמותי עששו : מכל צוררי הייתי חרפה ולשכניי מאד ופחד לידעי חוצה נדדו ממני : נשכחתי כמת מלב הייתי כלי אובד : כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב בהסודם יחדו עלי לקחת נפשי זמו : ואני עליך בטחתי יי׳ אמרתי אלהי אתה : בידיך עתותי הצילני מיד אויבי ומרדפי : האירה פניך בעבדך הושיעני בחסדך : יי׳ אל אבוש כי קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול : תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאוה ובוז : מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם : תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשונות : ברוך יי׳ כי הפלה חסדו לי בעיר מצור : ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני בשועי אליך : אהבו את יי׳ כל חסידיו אמונים נצר יי׳ ומשלם על יתר עושה גאוה : חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליי׳ :

משכיל לדוד אשרי נשוי פשע כסוי חטאה : אשרי אדם לא יחשב יי׳ לו עון ואין ברוחו רמיה : כי החרשתי בלו עצמותי בשאגתי כל היום : כי יומם ולילה תכבד עלי ידך נהפך לשדי בחרבוני קיץ סלה : חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי אמרתי אתודה עלי פשעי ליי׳ ואתה נשאת עון חטאתי סלה : על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו : אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה : אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני : אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג עדיו לבלום בל קרוב אליך : רבים מכאובים לרשע והבוטח ביי׳ חסד יסובבנו : שמחו ביי׳ וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב :

רננו צדיקים ביי׳ לישרים נאוה תהלה : הודו ליי בכנור בנבל עשור זמרו לו : שירו לו שיר חדש היטיבו נגן בתרועה : כי ישר דבר יי׳ וכל מעשהו באמונה : אוהב צדקה ומשפט חסד יי׳ מלאה הארץ : בדבר יי׳ שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם : כנס כנד מי הים נתן באוצרות תהומות : יראו מיי׳ כל הארץ ממנו יגורו כל יושבי תבל : כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד : יי׳ הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים : עצת יי׳ לעולם תעמד מחשבות לבו לדר ודר : אשרי הגוי אשר יי׳ אלהיו העם בחר לנחלה לו : יי׳ משמים השקיף ראה את כל בני אדם : ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי ארץ : היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם : אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח : שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא ימלט : הנה עין יי׳ אל יראיו למיחלים לחסדו : להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב : נפשנו חכתה ליי׳ עזרנו ומגננו הוא : כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו : יהי חסדך יי׳ עלינו כאשר יחלנו לך :

לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך וינרשהו וילך : אברכה את יי׳ בכל עת תמיד תהלתו בפי : בי׳ תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו : גדלו ליי׳ אתי ונרוממה שמו יחדו : דרשתי את יי׳ וענני ומכל מגורותי הצילני : הביטו אליו ונהרו ופניכם אל יחפרו : זה עני קרא ויי׳ שמע ומכל צרותיו הושיעו : חונה מלאך יי׳ סביב ליראיו ויחלצם : טעמו וראו כי טוב יי׳ אשרי הגבר יחסה בו : יראו את יי׳ קדושיו כי אין מחסור ליראיו : כפירים רשו ורעבו ודרשי יי׳ לא יחסרו כל טוב : לכו בנים שמעו לי יראת יי׳ אלמדכם : מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב : נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה : סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורד

נִשְׁמְטוּ בְיָדֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֲמוּ׃ כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ ל וחס' ל יחס'
בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עַצְמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃ כִּי ה'לב ג'תל
אֵלֶיךָ יְהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי ל
אַל־תֵּעֶר נַפְשִׁי׃ שָׁמְרֵנִי מִיְּדֵי פַח ל
יָקְשׁוּ לִי וּמוֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ יִפְּלוּ ל וכתיב כן
בְּמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־ ל
אֶעֱבֹר׃

קמב

ג'תל
מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַּמְּעָרָה א
תְּפִלָּה׃ קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי
אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃ אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו
שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃ בְּהִתְעַטֵּף ב'נפש'
עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח ה
זוּ אֵהֲלֵךְ טָמְנוּ פַח לִי׃ הַבֵּיט יָמִין ל'חס'
וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי ו'נפו' ל'חס'
אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃ זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה ד'חל
אָמַרְתִּי אַתָּה־מַחְסִי חֶלְקִי בְּאֶרֶץ ג
הַחַיִּים׃ הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי־ ב'חס'
דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרדְפַי כִּי אָמְצוּ ב' חס' ל'נקיר
מִמֶּנִּי׃ הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי ב'תיר
לְהוֹדוֹת אֶת־שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים ב'חס'
כִּי תִגְמֹל עָלָי׃

קמג

מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי א
הַאֲזִינָה אֶל־תַּחֲנוּנַי בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי ה' ב' חס' בלים
בְּצִדְקָתֶךָ׃ וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־ ל
עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל־חָי׃ ד'נסע'
כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ ב'- ג'
חַיָּתִי הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי
עוֹלָם׃ וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי ל' וחי' יתעטף
יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃ זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם ח
הָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
אֲשׂוֹחֵחַ׃ פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי ג'. ל'ב
כְּאֶרֶץ־עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה׃ מַהֵר עֲנֵנִי ה'
יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ
מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בוֹר׃ ג' חס'

מוֹדִיעֵנִי לָךְ לְעַלְמִין׃ סָרִיהִיב עֲנִי יָתִי יְיָ רְגוֹנָא לָךְ רוּחִי לָא תְכַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ מִנִּי
וְאֶכְתִּילִית עִם נָחוֹתֵי גּוֹג בֵּית קְבוּרָתָא׃

ולי יהושע, הקשיבה אל רנתי כי דלותי מאד, בתרא מלעיל, יכתרו ב'וסים כי יפתרו צדיקים, וחכמים יכתרו דעת, קמ"ג האזינה יו"ו וסי"ם נמס' בתלי' סימן ע"ח, באמנתך ז'חס' בלי"ש וסי' נמס' באל"ף רבתי סימן אות למ"ד, כי ד'בטעם וסים כי גדול יי' ומהלל מאד נורא הוא, כי נגר עלינו חסדו ואמת יי', כי רדף אויב נפשי, כי יוסיף על חטאתו פשע ביניהו, פרשתי ג'וסים פרשתי ידי כל היום, כי בארבע רוחות השמים פרשתי ידי אליך, יורדי ג'חס' וסים נמסר לעיל בסיפרא סימן קטו,

בקש מה יכתוב לו בידו על כן לאמר ידי המקוים וטעם כארץ פיפה מתקוים למים כן נפשי תקוה לך; מהר, כי כמעט כלת רוחי, ונפלתי עם יורדי בור הטעם כפול לו תלת וחל תסתר בעבור תחרת כמו בטרם הרים יולדו וחל תקוה כמעל עם יורדי בור,

חסמיעני

רשי

אעבור ג'מל וסימן ותאמר לא אעבור כי על גבעה, יחד אנכי עד אעבור, ארחי נדר ולא אעבור, קמ"ב בהתעטף ב'וסים עלי נפשי דיונה, בהתעטף עלי רוחי, דורש ד'מל וסים' ואין דורש ואין מבקש, ומה יי' דורש ממך דמיכה, כי כל לבבות דורש יי' דלה, ואין דורש לנפשי; דלותי ב'חד מלרע וחד מלעיל וסימן נשמטו בידי סלע שפטיהם,

כי דיניהם ומכהיניהם על חלף כמעט מדרך הטוב בידי יכרי הרע ולב היבן וקמה כפלע; ומעט האמרי, הנעימים מלחי מדבר בתפוחיו על הבה וחיכך מגיס מדרכם הרעה ודבוקינו בבריתך דמיפרש דרפוהו במצה וחהרן סתתו על ידי הסלע חבל חופי יכול לניסב המקרין פופו לרחמו וכמעט יש לוסבו ולומר דומין זו לעקמות לחותן סמתולמה וחהר על ידי הסלע על ידיהם כי לף זו ממעט חמרי נעימיס וחיכס סבי; כמו פולח, עכיס ובוקע בחרץ כן נפזרו עצמינו להגיע לפתח המו בסביל רעותיה, סל עוברי עבירים פולח לסון בקיע כמו יפלח כליותי; כי חלוך עיכי, מוסב למקרחו סל מעלה סיתם ממרה לפי וחל תט כי חלוך עיכי ונו'; חל תער נפסי, חל תלוך נפסי מלפניך כמו ותער כרה ל המוקת; יפלו במכמוריו רמעיס, יפיל הרסע עכמי במכמוריו סהוח פורס לרגלי; במערה, סבר בה כנף המעיל חסר לסחול; ואיתה ידעת כתיבתי, כמה מוקמים יש בה ואין לי מכיר, ואין בכל מערתי סחול סימחה בידו; בי יכתירו בדיקי, בסביבי יכתירוך בדיק ויורו לסמך סחתה סומך חת ירושלך; בחמנתך, להחמין הבטחה סהבטחתני; כי רדף חויב נפסי, כלומר חס חטחתי לך הרי לקיתי וכנגד כל יפרחל כחמר מזמור זה; זברתי ימים מקדם, סהפלחת לנו נסים רבים; ומתחזם, לסון חוטס ותמהון כמו וחסב סם סבעת ימים מעמיס בתוכס וחס תמר ומומחה; כחרץ עיפה, בגולה; כלתה רוחי, התחזקה וחיכו מגיב קרוי כליון עיכים וכליון רוח;

בבקר

תהלים קמד אבן עזרא

הסמיכני, כלומר קול יקראני מתרומ כי הסם יעמה עמי חסד וטעם בבקר כי רובי ההלוכות והמלחמ' תחלתם בבקר וטעם תלוי הוא נופל על כפתי כמו ותלוי הוא נופל על כפתי: הגילני. יתר רבי מריוסף זל כי תלוי כפיתי כמו כך חפיתי והכוון בעיני כי תלוי לקיחה תחי להפך בעבור זת יחריים כמו מקחכם תרומה והנה הטעם כמו תנו קחי לי מתקח לברכו וככה סורה תלי מיסור ממקומו ויבוא תלויה והפך זה סורה תמכי הם כן תלוי יתר המכסה תלי מלברים ידוע ותם המכסה תלי תל לברים הדבר ויהיה להפך והנה הטעם הגילני מחיבי י' כי תלוי תגלה לותם בפתר והנה תיקון הלמון כי כפיתי זם הדבר מחריים כי תין לי מרך לגלות להם כי לת

רשי

בבקר. בפתח הגאולה מכתתי הודיעני דרך זו כמתתי כפני תלוי מתקבל מתלתי: תלוי כפיתי. תלאותני תלי מכסה מכל תרס להגידם תלי: הרודד עמי תחתי. הרוקע ושוטח ת עמי לרבון במקומו כמו מוטח לגויס מגדיל לותם רודד תרגוס של רוקע כרמיתרגס וירקעו ורדידו ויס פותרים הרודד עמיס תחתי המחלים עמיס תחתי לך בספר מדויק מונח עמי ומסורת עלוי ב'סבירין עמיס וקורין עמי ועל תחתי ים מסורת עלוי תחתיו קרי: מה תרס. עמון ומוחב לפניך כי ידעתם להרבות להם גדולה: ימיו כצל עובר. פלמה ת'מ ויפעם כצל לון פירש תם כל דקל לון כל כותל פהם קבועי, כבר פי'חבו כצל עובר כלו פל עוף הפורח: פבני. הוכיחני ולמון הכלה הוא וכן הפוכה ת דוד עברו, מפתתי פיהם דבר סוף וגוע'תלה הכתוב סוף בפה ומקר בימין בלו לפפר בפה בודים נוחמת על סוף לף לפנות ת הידוע בלו לפפט יתיכם לפבוע' חדלו מפוף מפתתם עלינו כגנב לכל בפקר כפבעין פפך גורלם: הכותן תפועה למלכים, מדבר על פלט המחלקות פהיה דוד קרוב ליתפס ביד פחול ובת מלאך ז פחול מהרה ולכה, וגוע' הכיל ת פחול מהיות טופך דם ינקי ות דוד מהיות כהרג:

פבני והכילני. כתפר ת כן פבני פתה. תפר בניכו וגו' כלוע' גם פתה דוד זה כפר הוא בניכו כנטיעים פלין בהם מוס כלכך הם מנוקים מעבירה מכתתי מגדלים מנפלוריהם בפם טוב זה פהם כנטיעי בנעוריהם גדלי כל ימיהם ולו ליפפר לקיים כל פבח זה תלה דוד על ת חזקיהו: בבותיכו. גבוהו קומת כתה כזויות של בית תבני פזויות התבן מכוונת כנגר חבירתה ותולה למעלה עד פהזויות ת מיוסדות: מחוטבות תבנית היכל. מהוללות בפי רוחין ותרמין לותן לתבנית קומת ההיכל ורבותיכו פירסו בבותיכו כזויות מתמלחות תלוה כזויות מזבח ההלוות דם ולוכן נבעלות תלת לבעליהן: מזוינו מלהים, זויות לוסרותיכו מלהים טוב: מפיקים מזן תל זן. מפסיקים מזון מפנה לפנה מזן תל זן מפנית תסיק מזון לפנה זו עד זמן תסיק מזון לפנה תחרת זן נוכרכויל בלעז: מלופיכו מלליפות מרוכבות, לתלפים ולרכבות עופות פרי: והמעפה: תלוהים. מיר חדם, על החסר מהצלתני בכבל עפור כבר פירפתיו פהוז בכבל בעפור: הכותן, הפופה, מגזרת ופפתה החרמ'פרן ויפרקנו. מחריב רעה חפר ולו ורעה ולל כי רעה תלר למחכה לו עדה לו חדה: פבני, פעם לחרת כן עפה עמי תמיד ותזכיר עם הרחמן מיר חרם ופ החרון מיפבנו לבטח: לפר בניכו. הם מגודלים בכעוריהם כנטיעים. בבותיכו כזויות לרמון תלך פהם מפותחות ומכווירות: מחוטבות כמו חטובות. תטון מכרים, תבנית היכל הוא טעם כפול: מזוינו. זויות בתיכו תלוים מפיקים רמז למפרתים, מזן תל זן יין כתו תרגוס למינו לזכוהי וכן וזכים מרוקחי והטעם מיני חטה וגורן ורוחן והרומה להם ולל תגזרת מזון וזה המפרש לפר כי תלת מפיקים פבה תל מזויכו ופירוסה כפי בורך המקום בלי חבר: כלנו תלופות, עופות תלף מרוכבות מגזרת רבבה בכח עליון והטעם כלנו פהיו מלליפות פבו מרוכבות: תלופיכו

אלוהי ב'מ'ל וסי'למדני לעשות רצונך כי אתה אלוהי, תהלה לדוד ארוממך. וחד אלוהי מל וסי'ח'י, ובריך צורי דסיפרא. צררי ג'חס'וסים וסרה קנאת אפרים, כי ידעתי רבים פשעיכם, והאבדת כל צררי נפשי. קס"ר לדוד ז'בשעם וסים בספר בסיפ'טים'כ'ו וסים'קג. ידי כ'א בקרי'א'וסים'ואפן וארד מן ההר

אַשְׁמִיעַ יָתִי בְּצַפַּר טוּבָךְ אֲרוֹם
בְּמֵימְרָךְ סַבְּרִית אוֹדַע יָתִי אוֹרַח
דֵּנָן דַּאֲהַדָּךְ אֲרוֹם לְוָתָךְ זְקַפִּירַ
נַפְשִׁי בְּצָלּוֹ: פְּצִי יָתִי מִבַּעֲלֵי
דְּבָבִי יְיָ מֵימְרָךְ סַגֵּיתִי לְפָרִיק:
אַלֵּיף יָתִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֲרוֹם
אַנְתְּ אֱלָהִי רוּחַ קוּרְשָׁךְ טָבָא ת
תְּדַבַּר יָתִי בְּאַרְעָא תְּרִיצָ: מִן בְּגַלַּל
שְׁמָךְ יְיָ תְּקַיְּמִינַנִי בְּצִדְקָךְ אַפֵּיךְ
מִן עַקְתָא נַפְשִׁי: וּבְחַסְדָּךְ תְּמַגֵּר
בַּעֲלֵי דְּבָבִי וְתְהֵוֵבַר כָּל מְעִיקֵי כ
נַפְשִׁי אֲרוֹם אֲנָא עַבְדָּךְ:

עַל יְדַוָד בְּרִיךְ יְיָ תּוּקְפִי דְּמַאֲלִיף
אֲיָדַי לְסִדְרֵי קְרָב אֶצְבְּעָתַי לַאֲגָחָא
קְרָבָא: עִבְּד טִיבוּ וְכָרֵךְ תַּקִּיפֵי
תּוּקְפִי וְמִשְׁזֵיב יָתִי תְּרֵיסִי וּבְמֵימְרֵיהּ
סַבְּרִית דִּי מְרַדֵּד עַמִּין תְּחוֹתָי:
מָה הוּא בַּר נַשׁ דְּתַכִּיסְתֵּיהּ בְּנֵי
אֱנָשָׁא וְתַחְשְׁבְתֵּיהּ: בַּר נַשׁ לְלָמָא
אִידָמָא יוֹמוֹי הֵיךְ טוּלָא דְּעָבַר:
אַרְכִּין שְׁמַיָּא וְתִבְנֵי קְרַב בְּטוּרַיָּא
וּמַסְקִין תְּנָנָא: אַבְרֵיק בַּרְקָא
וּבַדְּרִינוּן שְׁדַר גִּירִין וְתַשְׁגְּשִׁינוּן:
אוֹשִׁיט יָדָךְ מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא פְּצֵי
יָתִי וְשֵׁיזֵיב יָתִי מֵאוֹכְלוּסִין דְּמִתִּילִין ל"ט לק'י' ז'
לְמַיָּן סַגִּיעִין מִן יְדֵי בְּנֵי דְּבָבִי כ
נוּכְרָאִין: דִּי פּוּמְהוֹן מְמַלֵּיל
מוֹמָתָא דְּמַגַּן וְאוֹרַיְתְהוֹן אוֹרַיְתָא
שְׁקָרָא: אֱלָהִים שֶׁבַח חֲדַת אֲשַׁבַּח
קָדָמָךְ בְּנַבְלָא עֲשָׂרְתִּי נִימִין אֲזַמֵּר
קָדָמָךְ: דְּיַהֵב פּוּרְקָן לְמַלְכַיָּא
דְּפָצֵי יָת דָּוִד עַבְדֵּיהּ מֵחֲרָבָא בִּישָׁא
דְּגַלְיָת: פְּצִי יָתִי וְשֵׁיזֵיב יָתִי
מִידֵיהוֹן דִּבְנֵי נוּכְרָאִין דִּי פּוּמְהוֹן
מַלֵּיל מוֹמָתָא דְּמַגַּן וְאוֹרַיְתְהוֹן כ"כ ל"ב ז'
אוֹרַיְתָא שְׁקָרָא: דִּבְנָנָא כְּבִנְצִיבִין
דְּרָקְלִין בְּאוּלְפַן אוֹרַיְתָא רַבְיָן מִן טַלְיוּתְהוֹן בְּנָתָנָא זְיוֹרָנִין וְכִשְׁרִין לְכַהֲנָיָא
דְּמִשְׁמְשִׁין בְּמַצַּע הֵיכְלָא: תּוּסְבְּרָנָא מַלְיָן מְסַפְּקָן מִן שַׁתָּא לְשַׁתָּא עֲנָנָא
מְיַלְּדָן אַלְפַיָּא מַפְשָׁן רִיבְבוֹתָא בְּאִשְׁקָקָנָא:

והדר בער באש. ואתפש בשני הלחות ואשלכם מעל. ונמלני י'כצדקתי דשמוג. מלמד ידי למלחמה דשמוג. אשר ברכו י'צבאות לאמר. כי בראותו ילדיו מעשה. ועל פעל ידי תצוני. אנכי עשיתי ארץ, ועמך כלם צדיקי לעולם ירשו ארץ, פרשתי ידי כל היום, הוי למתפרנ. ונמלני י'כצדקי דתהלו. וישב י'לי כצדקי ככר ידי, מלמד ידי למלחמה דתחלות, כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני. שמע קול תחנוני בשועי אליך, פרשתי ידי אליך נפשי כארץ עיפה. לדוד ברוך י'צורי. ופניתי אני בכל מעשי שעשו ידי ובעמל, והנה יד נגעה בי. כי כלם מיראים אותי, וחד וידי נטפו מר ואצבעותי, בנותינו ד'מ'ל בלישנ'וסי'מח נעשה להם לנותרים, ואנחנו לא נוכל לתת דבנימן, והנה נפלו אבותינו. בנותינו כזוין,

תרגום יונתן בן עזיאל

בבקר. בשעת הגאולה מכתתי הודיעני דרך זו כפתתי כפני חלוך מתקבל מחלתי: תלוך כפיתי. תלאותני תלי מכפה מכל תרס להגידם חלוך: הרודד עמי תחתי. הרוקע ושוטח ת עמי לרבון במקומו כמו פוטח לגויס מגדיל לותם רודד תרגוס של רוקע כרמיתרגס וירקעו ורדידו ויס פותרים הרודד עמיס תחתי המחלים עמיס תחתי לך בספר מדויק מונח עמי ומסורת עלוי ב'סבירין עמיס וקורין עמי ועל תחתי ים מסורת עלוי תחתיו קרי: מה תרס. עמון ומוחב לפניך כי ידעתם להרבות להם גדולה: ימיו כצל עובר. פלמה ת'מ ויפעם כצל לון פירש תם כל דקל לון כל כותל פהם קבועי, כבר פי'חבו כצל עובר כלו פל עוף הפורח: פבני. הוכיחני ולמון הכלה הוא וכן הפוכה ת דוד עברו, מפתתי פיהם דבר סוף וגוע'תלה הכתוב סוף בפה ומקר בימין בלו לפפר בפה בודים נוחמת על סוף לף לפנות ת הידוע בלו לפפט יתיכם לפבוע' חדלו מפוף מפתתם עלינו כגנב לכל בפקר כפבעין פפך גורלם: הכותן תפועה למלכים, מדבר על פלט המחלקות פהיה דוד קרוב ליתפס ביד פחול ובת מלאך ז פחול מהרה ולכה, וגוע' הכיל ת פחול מהיות טופך דם ינקי ות דוד מהיות כהרג:

פבני והכילני. כתפר ת כן פבני פתה. תפר בניכו וגו' כלוע' גם פתה דוד זה כפר הוא בניכו כנטיעים פלין בהם מוס כלכך הם מנוקים מעבירה מכתתי מגדלים מנפלוריהם בפם טוב זה פהם כנטיעי בנעוריהם גדלי כל ימיהם ולו ליפפר לקיים כל פבח זה תלה דוד על ת חזקיהו: בבותיכו. גבוהו קומת כתה כזויות של בית תבני פזויות התבן מכוונת כנגר חבירתה ותולה למעלה עד פהזויות ת מיוסדות: מחוטבות תבנית היכל. מהוללות בפי רוחין ותרמין לותן לתבנית קומת ההיכל ורבותיכו פירסו בבותיכו כזויות מתמלחות תלוה כזויות מזבח ההלוות דם ולוכן נבעלות תלת לבעליהן: מזוינו מלהים, זויות לוסרותיכו מלהים טוב: מפיקים מזן תל זן. מפסיקים מזון מפנה לפנה מזן תל זן מפנית תסיק מזון לפנה זו עד זמן תסיק מזון לפנה תחרת זן נוכרכויל בלעז: מלופיכו מלליפות מרוכבות, לתלפים ולרכבות עופות פרי: והמעפה: תלוהים. מיר חדם, על החסר מהצלתני בכבל עפור כבר פירפתיו פהוז בכבל בעפור: הכותן, הפופה, מגזרת ופפתה החרמ'פרן ויפרקנו. מחריב רעה חפר ולו ורעה ולל כי רעה תלר למחכה לו עדה לו חדה: פבני, פעם לחרת כן עפה עמי תמיד ותזכיר עם הרחמן מיר חרם ופ החרון מיפבנו לבטח: לפר בניכו. הם מגודלים בכעוריהם כנטיעים. בבותיכו כזויות לרמון תלך פהם מפותחות ומכווירות: מחוטבות כמו חטובות. תטון מכרים, תבנית היכל הוא טעם כפול: מזוינו. זויות בתיכו תלוים מפיקים רמז למפרתים, מזן תל זן יין כתו תרגוס למינו לזכוהי וכן וזכים מרוקחי והטעם מיני חטה וגורן ורוחן והרומה להם ולל תגזרת מזון וזה המפרש לפר כי תלת מפיקים פבה תל מזויכו ופירוסה כפי בורך המקום בלי חבר: כלנו תלופות, עופות תלף מרוכבות מגזרת רבבה בכח עליון והטעם כלנו פהיו מלליפות פבו מרוכבות: תלופיכו

הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ
בָּטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֶךְ כִּי אֵלֶיךָ
נָשָׂאתִי נַפְשִׁי: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי יְהוָה
אֵלֶיךָ כִּסִּתִי: לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת ל' חס'
רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה אֱלֹהָי רוּחֲךָ טוֹבָה כ'מל וג'כלים
תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר: לְמַעַן־שִׁמְךָ ל'מל
יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא מִצָּרָה
נַפְשִׁי: וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית צוֹרְרֵי אֹיְבַי ג
וְהַאֲבַדְתָּ כָּל־צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי ג'חס'
עַבְדֶּךָ: ק מ ד

לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי כ'ל' כ'ב
לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה: חַסְדִּי 5 ל' וחל וחד
וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמַפְלְטִי לִי מָגִנִּי מלבבעותי
וּבוֹ חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי תַּחְתָּי: יְהוָה 5 ל' ג'כבירי'
מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ עמים
וַתְּחַשְּׁבֵהוּ: אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו 5 ב'אלין
כְּצֵל עוֹבֵר: יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד ביפיו
גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: בְּרוֹק בָּרָק ר'ח'מל'ב' ה
וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וְתָהֳמֵם: שְׁלַח ב'
יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם
רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר: אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־ 5
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר: אֱלֹהִים שִׁיר ל'פי' ז'
חָדָשׁ אָשִׁירָה לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה
לָּךְ: הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה ר'מל' 5
אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה: פְּצֵנִי
וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם
דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר: אֲשֶׁר
בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם 5·5·5 וחד
בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיֹת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל בכעוריהן ר'מל
מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן 5·5·5·5
צֹאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ: 5 ל'כ'

עופות תלף מרוכבות מגזרת רבבה בכח עליון והטעם כלנו פהיו מלליפות פבו מרוכבות: תלופיכו

שופיו, כמו סגר לפיך וכמוהו ככבם זוך, מכובלים כי הם מובלים הפגלות המלחות, ולין פרץ בחומות העיר, ולין יוכלת מהמעריס הגדולים היודעים. ולין כוחם
ברחובותיהם כי כן היה מנהגם בבת אמונה רעה כי כנף יפרש לפני חיבין: תפרי, ולמה בחר לו כל זאת הטובה בעבור מי' תהלה לדוד תרומתך, בדבור
ובחומת הלב והזכיר המלך כי הוא המלך בחלת וזהו יסוד כל התהלה הזאת: ואברכה שמך. להוסיף על רוממותיך והכה הטעם מחדבר מחלת מרומם: בכל יום,
יום אחר יום אברכ׳ שמך עד מחיות מהתהללי תמיד מעולתם גדולה מהמברכים: גדול, בעבור מהזכיר ותהללה שמך הזכיר כי הסם גדול מהתהללו על כן ומהולל

יוצאת היוצאת ח׳ מ׳ל וסימ׳ נמסר בסדר כי תבא ועמום סימן ה׳, שכבה ב׳ וסימן אשרי העם שכבה לו׳ אשרי
שכבה השבעתנו קב״ה ארוממך ג׳ בקריא׳ ומ׳ל וסימ׳ ארוממך אודה שמך כי עשית, ארוממך אלהי המלך
ואברכה, ארוממך י״כי דליתני ולא שמחת. דור לדור ה׳כ מ׳ל בליש׳ בכתוב׳ וסימ׳ דור לדור ישבח,

רשי

תהלותיו מכובלים, חלופים
גדולי׳ מבנו מכבלי׳ על קטניהם
מהקטנים כמעמים לגדולים
ומתוך כך לין פרץ בהם: ולין
יוכלת לחומת רעה יוכלת
למריבון: ולין כוחם, ולין קול
מהומת מלחמה: מכבה לו׳
מכל טובה הזאת עלו: דור
לדור יפבח מעשיך, וגם לכי
הדר כבוד הודך חשיחה: ועזוז
כוחותיך יאמרו, וגם לכי
גדולתך לספרכ׳: זכר רב טובך
יביעו. דור לדו׳ וגבורתך ידברו
זה לזה לאחר טוב לבו להודיע
לבני האר׳ גבורותיו וכבוד הדר
מלכותו על הקב״ה, מכאתי
סמ״ך ׳ון חסרה מלפני בית
לפי מרחה דור בה מפלה קטה
כפלה ולא תומיף קוס בתולת
ישרא׳ וחזר וסמכה ברוח הקדש
מומך יי׳ לכל הנופלים: ומעביר
לכל חי רצון. כדי פרנסתו הוא
מעביר את טובו ואת רצונו ואת
ברכתו רצון הפ״מנט בלעז:
תהלת יי׳ ידבר פי. וגם כל
בשר יברך את שם קדשו לעולם
ועד: חזמרה

אַלוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין־פֶּרֶץ וְאֵין ה ה׳ מל׳ ה׳ כ׳ ה׳ ב׳ ה׳ ג׳ ה׳ ה׳ ה׳ ו׳ ה׳ ז׳ ה׳ ח׳ ה׳ ט׳ ה׳ י׳ ה׳ יא׳ ה׳ יב׳ ה׳ יג׳ ה׳ יד׳ ה׳ טו׳ ה׳ טז׳ ה׳ יז׳ ה׳ יח׳ ה׳ יט׳ ה׳ כ׳ ה׳ כא׳ ה׳ כב׳ ה׳ כג׳ ה׳ כד׳ ה׳ כה׳ ה׳ כו׳ ה׳ כז׳ ה׳ כח׳ ה׳ כט׳ ה׳ ל׳ ה׳ לא׳ ה׳ לב׳ ה׳ לג׳ ה׳ לד׳ ה׳ לה׳ ה׳ לו׳ ה׳ לז׳ ה׳ לח׳ ה׳ לט׳ ה׳ מ׳ ה׳ מא׳ ה׳ מב׳ ה׳ מג׳ ה׳ מד׳ ה׳ מה׳ ה׳ מו׳ ה׳ מז׳ ה׳ מח׳ ה׳ מט׳ ה׳ נ׳ ה׳ נא׳ ה׳ נב׳ ה׳ נג׳ ה׳ נד׳ ה׳ נה׳ ה׳ נו׳ ה׳ נז׳ ה׳ נח׳ ה׳ נט׳ ה׳ ס׳ ה׳ סא׳ ה׳ סב׳ ה׳ סג׳ ה׳ סד׳ ה׳ סה׳ ה׳ סו׳ ה׳ סז׳ ה׳ סח׳ ה׳ סט׳ ה׳ ע׳ ה׳ עא׳ ה׳ עב׳ ה׳ עג׳ ה׳ עד׳ ה׳ עה׳ ה׳ עו׳ ה׳ עז׳ ה׳ עח׳ ה׳ עט׳ ה׳ פ׳ ה׳ פא׳ ה׳ פב׳ ה׳ פג׳ ה׳ פד׳ ה׳ פה׳ ה׳ פו׳ ה׳ פז׳ ה׳ פח׳ ה׳ פט׳ ה׳ צ׳ ה׳ צא׳ ה׳ צב׳ ה׳ צג׳ ה׳ צד׳ ה׳ צה׳ ה׳ צו׳ ה׳ צז׳ ה׳ צח׳ ה׳ צט׳ ה׳ ק׳ ה׳ קא׳ ה׳ קב׳ ה׳ קג׳ ה׳ קד׳ ה׳ קה׳ ה׳ קו׳ ה׳ קז׳ ה׳ קח׳ ה׳ קט׳ ה׳ קי׳ ה׳ קיא׳ ה׳ קיב׳ ה׳ קיג׳ ה׳ קיד׳ ה׳ קטו׳ ה׳ קטז׳ ה׳ קיז׳ ה׳ קיח׳ ה׳ קיט׳ ה׳ קכ׳ ה׳ קכא׳ ה׳ קכב׳ ה׳ קכג׳ ה׳ קכד׳ ה׳ קכה׳ ה׳ קכו׳ ה׳ קכז׳ ה׳ קכח׳ ה׳ קכט׳ ה׳ קל׳ ה׳ קלא׳ ה׳ קלב׳ ה׳ קלג׳ ה׳ קלד׳ ה׳ קלה׳ ה׳ קלו׳ ה׳ קלז׳ ה׳ קלח׳ ה׳ קלט׳ ה׳ קמ׳ ה׳ קמא׳ ה׳ קמב׳ ה׳ קמג׳ ה׳ קמד׳ ה׳ קמה׳ ה׳ קמו׳ ה׳ קמז׳ ה׳ קמח׳ ה׳ קמט׳ ה׳ קנ׳ ה׳ קנא׳ ה׳ קנב׳ ה׳ קנג׳ ה׳ קנד׳ ה׳ קנה׳ ה׳ קנו׳ ה׳ קנז׳ ה׳ קנח׳ ה׳ קנט׳ ה׳ קס׳ ה׳ קסא׳ ה׳ קסב׳ ה׳ קסג׳ ה׳ קסד׳ ה׳ קסה׳ ה׳ קסו׳ ה׳ קסז׳ ה׳ קסח׳ ה׳ קסט׳ ה׳ קע׳ ה׳ קעא׳ ה׳ קעב׳ ה׳ קעג׳ ה׳ קעד׳ ה׳ קעה׳ ה׳ קעו׳ ה׳ קעז׳ ה׳ קעח׳ ה׳ קעט׳ ה׳ קפ׳ ה׳ קפא׳ ה׳ קפב׳ ה׳ קפג׳ ה׳ קפד׳ ה׳ קפה׳ ה׳ קפו׳ ה׳ קפז׳ ה׳ קפח׳ ה׳ קפט׳ ה׳ קצ׳ ה׳ קצא׳ ה׳ קצב׳ ה׳ קצג׳ ה׳ קצד׳ ה׳ קצה׳ ה׳ קצו׳ ה׳ קצז׳ ה׳ קצח׳ ה׳ קצט׳ ה׳ קק׳ ה׳ קקא׳ ה׳ קקב׳ ה׳ קקג׳ ה׳ קקד׳ ה׳ קקה׳ ה׳ קקו׳ ה׳ קקז׳ ה׳ קקח׳ ה׳ קקט׳ ה׳ קקי׳ ה׳ קקיא׳ ה׳ קקיב׳ ה׳ קקיג׳ ה׳ קקיד׳ ה׳ קקטו׳ ה׳ קקטז׳ ה׳ קקיז׳ ה׳ קקיח׳ ה׳ קקיט׳ ה׳ קקכ׳ ה׳ קקכא׳ ה׳ קקכב׳ ה׳ קקכג׳ ה׳ קקכד׳ ה׳ קקכה׳ ה׳ קקכו׳ ה׳ קקכז׳ ה׳ קקכח׳ ה׳ קקכט׳ ה׳ קקל׳ ה׳ קקלא׳ ה׳ קקלב׳ ה׳ קקלג׳ ה׳ קקלד׳ ה׳ קקלה׳ ה׳ קקלו׳ ה׳ קקלז׳ ה׳ קקלח׳ ה׳ קקלט׳ ה׳ קקמ׳ ה׳ קקמא׳ ה׳ קקמב׳ ה׳ קקמג׳ ה׳ קקמד׳ ה׳ קקמה׳ ה׳ קקמו׳ ה׳ קקמז׳ ה׳ קקמח׳ ה׳ קקמט׳ ה׳ קקנ׳ ה׳ קקנא׳ ה׳ קקנב׳ ה׳ קקנג׳ ה׳ קקנד׳ ה׳ קקנה׳ ה׳ קקנו׳ ה׳ קקנז׳ ה׳ קקנח׳ ה׳ קקנט׳ ה׳ קקס׳ ה׳ קקסא׳ ה׳ קקסב׳ ה׳ קקסג׳ ה׳ קקסד׳ ה׳ קקסה׳ ה׳ קקסו׳ ה׳ קקסז׳ ה׳ קקסח׳ ה׳ קקסט׳ ה׳ קקע׳ ה׳ קקעא׳ ה׳ קקעב׳ ה׳ קקעג׳ ה׳ קקעד׳ ה׳ קקעה׳ ה׳ קקעו׳ ה׳ קקעז׳ ה׳ קקעח׳ ה׳ קקעט׳ ה׳ קקפ׳ ה׳ קקפא׳ ה׳ קקפב׳ ה׳ קקפג׳ ה׳ קקפד׳ ה׳ קקפה׳ ה׳ קקפו׳ ה׳ קקפז׳ ה׳ קקפח׳ ה׳ קקפט׳ ה׳ קקצ׳ ה׳ קקצא׳ ה׳ קקצב׳ ה׳ קקצג׳ ה׳ קקצד׳ ה׳ קקצה׳ ה׳ קקצו׳ ה׳ קקצז׳ ה׳ קקצח׳ ה׳ קקצט׳ ה׳ קקק׳ ה׳ קקקא׳ ה׳ קקקב׳ ה׳ קקקג׳ ה׳ קקקד׳ ה׳ קקקה׳ ה׳ קקקו׳ ה׳ קקקז׳ ה׳ קקקח׳ ה׳ קקקט׳ ה׳ קקקי׳ ה׳ קקקיא׳ ה׳ קקקיב׳ ה׳ קקקיג׳ ה׳ קקקיד׳ ה׳ קקקטו׳ ה׳ קקקטז׳ ה׳ קקקיז׳ ה׳ קקקיח׳ ה׳ קקקיט׳ ה׳ קקקכ׳ ה׳ קקקכא׳ ה׳ קקקכב׳ ה׳ קקקכג׳ ה׳ קקקכד׳ ה׳ קקקכה׳ ה׳ קקקכו׳ ה׳ קקקכז׳ ה׳ קקקכח׳ ה׳ קקקכט׳ ה׳ קקקל׳ ה׳ קקקלא׳ ה׳ קקקלב׳ ה׳ קקקלג׳ ה׳ קקקלד׳ ה׳ קקקלה׳ ה׳ קקקלו׳ ה׳ קקקלז׳ ה׳ קקקלח׳ ה׳ קקקלט׳ ה׳ קקקמ׳ ה׳ קקקמא׳ ה׳ קקקמב׳ ה׳ קקקמג׳ ה׳ קקקמד׳ ה׳ קקקמה׳ ה׳ קקקמו׳ ה׳ קקקמז׳ ה׳ קקקמח׳ ה׳ קקקמט׳ ה׳ קקקנ׳ ה׳ קקקנא׳ ה׳ קקקנב׳ ה׳ קקקנג׳ ה׳ קקקנד׳ ה׳ קקקנה׳ ה׳ קקקנו׳ ה׳ קקקנז׳ ה׳ קקקנח׳ ה׳ קקקנט׳ ה׳ קקקס׳ ה׳ קקקסא׳ ה׳ קקקסב׳ ה׳ קקקסג׳ ה׳ קקקסד׳ ה׳ קקקסה׳ ה׳ קקקסו׳ ה׳ קקקסז׳ ה׳ קקקסח׳ ה׳ קקקסט׳ ה׳ קקקע׳ ה׳ קקקעא׳ ה׳ קקקעב׳ ה׳ קקקעג׳ ה׳ קקקעד׳ ה׳ קקקעה׳ ה׳ קקקעו׳ ה׳ קקקעז׳ ה׳ קקקעח׳ ה׳ קקקעט׳ ה׳ קקקפ׳ ה׳ קקקפא׳ ה׳ קקקפב׳ ה׳ קקקפג׳ ה׳ קקקפד׳ ה׳ קקקפה׳ ה׳ קקקפו׳ ה׳ קקקפז׳ ה׳ קקקפח׳ ה׳ קקקפט׳ ה׳ קקקצ׳ ה׳ קקקצא׳ ה׳ קקקצב׳ ה׳ קקקצג׳ ה׳ קקקצד׳ ה׳ קקקצה׳ ה׳ קקקצו׳ ה׳ קקקצז׳ ה׳ קקקצח׳ ה׳ קקקצט׳ ה׳ קקקק׳ ה׳ קקקקא׳ ה׳ קקקקב׳ ה׳ קקקקג׳ ה׳ קקקקד׳ ה׳ קקקקה׳ ה׳ קקקקו׳ ה׳ קקקקז׳ ה׳ קקקקח׳ ה׳ קקקקט׳ ה׳ קקקקי׳ ה׳ קקקקיא׳ ה׳ קקקקיב׳ ה׳ קקקקיג׳ ה׳ קקקקיד׳ ה׳ קקקקטו׳ ה׳ קקקקטז׳ ה׳ קקקקיז׳ ה׳ קקקקיח׳ ה׳ קקקקיט׳ ה׳ קקקקכ׳ ה׳ קקקקכא׳ ה׳ קקקקכב׳ ה׳ קקקקכג׳ ה׳ קקקקכד׳ ה׳ קקקקכה׳ ה׳ קקקקכו׳ ה׳ קקקקכז׳ ה׳ קקקקכח׳ ה׳ קקקקכט׳ ה׳ קקקקל׳ ה׳ קקקקלא׳ ה׳ קקקקלב׳ ה׳ קקקקלג׳ ה׳ קקקקלד׳ ה׳ קקקקלה׳ ה׳ קקקקלו׳ ה׳ קקקקלז׳ ה׳ קקקקלח׳ ה׳ קקקקלט׳ ה׳ קקקקמ׳ ה׳ קקקקמא׳ ה׳ קקקקמב׳ ה׳ קקקקמג׳ ה׳ קקקקמד׳ ה׳ קקקקמה׳ ה׳ קקקקמו׳ ה׳ קקקקמז׳ ה׳ קקקקמח׳ ה׳ קקקקמט׳ ה׳ קקקקנ׳ ה׳ קקקקנא׳ ה׳ קקקקנב׳ ה׳ קקקקנג׳ ה׳ קקקקנד׳ ה׳ קקקקנה׳ ה׳ קקקקנו׳ ה׳ קקקקנז׳ ה׳ קקקקנח׳ ה׳ קקקקנט׳ ה׳ קקקקס׳ ה׳ קקקקסא׳ ה׳ קקקקסב׳ ה׳ קקקקסג׳ ה׳ קקקקסד׳ ה׳ קקקקסה׳ ה׳ קקקקסו׳ ה׳ קקקקסז׳ ה׳ קקקקסח׳ ה׳ קקקקסט׳ ה׳ קקקקע׳ ה׳ קקקקעא׳ ה׳ קקקקעב׳ ה׳ קקקקעג׳ ה׳ קקקקעד׳ ה׳ קקקקעה׳ ה׳ קקקקעו׳ ה׳ קקקקעז׳ ה׳ קקקקעח׳ ה׳ קקקקעט׳ ה׳ קקקקפ׳ ה׳ קקקקפא׳ ה׳ קקקקפב׳ ה׳ קקקקפג׳ ה׳ קקקקפד׳ ה׳ קקקקפה׳ ה׳ קקקקפו׳ ה׳ קקקקפז׳ ה׳ קקקקפח׳ ה׳ קקקקפט׳ ה׳ קקקקצ׳ ה׳ קקקקצא׳ ה׳ קקקקצב׳ ה׳ קקקקצג׳ ה׳ קקקקצד׳ ה׳ קקקקצה׳ ה׳ קקקקצו׳ ה׳ קקקקצז׳ ה׳ קקקקצח׳ ה׳ קקקקצט׳ ה׳ קקקקק׳ ה׳ קקקקקא׳ ה׳ קקקקקב׳ ה׳ קקקקקג׳ ה׳ קקקקקד׳ ה׳ קקקקקה׳ ה׳ קקקקקו׳ ה׳ קקקקקז׳ ה׳ קקקקקח׳ ה׳ קקקקקט׳ ה׳ קקקקקי׳ ה׳ קקקקקיא׳ ה׳ קקקקקיב׳ ה׳ קקקקקיג׳ ה׳ קקקקקיד׳ ה׳ קקקקקטו׳ ה׳ קקקקקטז׳ ה׳ קקקקקיז׳ ה׳ קקקקקיח׳ ה׳ קקקקקיט׳ ה׳ קקקקקכ׳ ה׳ קקקקקכא׳ ה׳ קקקקקכב׳ ה׳ קקקקקכג׳ ה׳ קקקקקכד׳ ה׳ קקקקקכה׳ ה׳ קקקקקכו׳ ה׳ קקקקקכז׳ ה׳ קקקקקכח׳ ה׳ קקקקקכט׳ ה׳ קקקקקל׳ ה׳ קקקקקלא׳ ה׳ קקקקקלב׳ ה׳ קקקקקלג׳ ה׳ קקקקקלד׳ ה׳ קקקקקלה׳ ה׳ קקקקקלו׳ ה׳ קקקקקלז׳ ה׳ קקקקקלח׳ ה׳ קקקקקלט׳ ה׳ קקקקקמ׳ ה׳ קקקקקמא׳ ה׳ קקקקקמב׳ ה׳ קקקקקמג׳ ה׳ קקקקקמד׳ ה׳ קקקקקמה׳ ה׳ קקקקקמו׳ ה׳ קקקקקמז׳ ה׳ קקקקקמח׳ ה׳ קקקקקמט׳ ה׳ קקקקקנ׳ ה׳ קקקקקנא׳ ה׳ קקקקקנב׳ ה׳ קקקקקנג׳ ה׳ קקקקקנד׳ ה׳ קקקקקנה׳ ה׳ קקקקקנו׳ ה׳ קקקקקנז׳ ה׳ קקקקקנח׳ ה׳ קקקקקנט׳ ה׳ קקקקקס׳ ה׳ קקקקקסא׳ ה׳ קקקקקסב׳ ה׳ קקקקקסג׳ ה׳ קקקקקסד׳ ה׳ קקקקקסה׳ ה׳ קקקקקסו׳ ה׳ קקקקקסז׳ ה׳ קקקקקסח׳ ה׳ קקקקקסט׳ ה׳ קקקקקע׳ ה׳ קקקקקעא׳ ה׳ קקקקקעב׳ ה׳ קקקקקעג׳ ה׳ קקקקקעד׳ ה׳ קקקקקעה׳ ה׳ קקקקקעו׳ ה׳ קקקקקעז׳ ה׳ קקקקקעח׳ ה׳ קקקקקעט׳ ה׳ קקקקקפ׳ ה׳ קקקקקפא׳ ה׳ קקקקקפב׳ ה׳ קקקקקפג׳ ה׳ קקקקקפד׳ ה׳ קקקקקפה׳ ה׳ קקקקקפו׳ ה׳ קקקקקפז׳ ה׳ קקקקקפח׳ ה׳ קקקקקפט׳ ה׳ קקקקקצ׳ ה׳ קקקקקצא׳ ה׳ קקקקקצב׳ ה׳ קקקקקצג׳ ה׳ קקקקקצד׳ ה׳ קקקקקצה׳ ה׳ קקקקקצו׳ ה׳ קקקקקצז׳ ה׳ קקקקקצח׳ ה׳ קקקקקצט׳ ה׳ קקקקקק׳ ה׳ קקקקקקא׳ ה׳ קקקקקקב׳ ה׳ קקקקקקג׳ ה׳ קקקקקקד׳ ה׳ קקקקקקה׳ ה׳ קקקקקקו׳ ה׳ קקקקקקז׳ ה׳ קקקקקקח׳ ה׳ קקקקקקט׳ ה׳ קקקקקקי׳ ה׳ קקקקקקיא׳ ה׳ קקקקקקיב׳ ה׳ קקקקקקיג׳ ה׳ קקקקקקיד׳ ה׳ קקקקקקטו׳ ה׳ קקקקקקטז׳ ה׳ קקקקקקיז׳ ה׳ קקקקקקיח׳ ה׳ קקקקקקיט׳ ה׳ קקקקקקכ׳ ה׳ קקקקקקכא׳ ה׳ קקקקקקכב׳ ה׳ קקקקקקכג׳ ה׳ קקקקקקכד׳ ה׳ קקקקקקכה׳ ה׳ קקקקקקכו׳ ה׳ קקקקקקכז׳ ה׳ קקקקקקכח׳ ה׳ קקקקקקכט׳ ה׳ קקקקקקל׳ ה׳ קקקקקקלא׳ ה׳ קקקקקקלב׳ ה׳ קקקקקקלג׳ ה׳ קקקקקקלד׳ ה׳ קקקקקקלה׳ ה׳ קקקקקקלו׳ ה׳ קקקקקקלז׳ ה׳ קקקקקקלח׳ ה׳ קקקקקקלט׳ ה׳ קקקקקקמ׳ ה׳ קקקקקקמא׳ ה׳ קקקקקקמב׳ ה׳ קקקקקקמג׳ ה׳ קקקקקקמד׳ ה׳ קקקקקקמה׳ ה׳ קקקקקקמו׳ ה׳ קקקקקקמז׳ ה׳ קקקקקקמח׳ ה׳ קקקקקקמט׳ ה׳ קקקקקקנ׳ ה׳ קקקקקקנא׳ ה׳ קקקקקקנב׳ ה׳ קקקקקקנג׳ ה׳ קקקקקקנד׳ ה׳ קקקקקקנה׳ ה׳ קקקקקקנו׳ ה׳ קקקקקקנז׳ ה׳ קקקקקקנח׳ ה׳ קקקקקקנט׳ ה׳ קקקקקקס׳ ה׳ קקקקקקסא׳ ה׳ קקקקקקסב׳ ה׳ קקקקקקסג׳ ה׳ קקקקקקסד׳ ה׳ קקקקקקסה׳ ה׳ קקקקקקסו׳ ה׳ קקקקקקסז׳ ה׳ קקקקקקסח׳ ה׳ קקקקקקסט׳ ה׳ קקקקקקע׳ ה׳ קקקקקקעא׳ ה׳ קקקקקקעב׳ ה׳ קקקקקקעג׳ ה׳ קקקקקקעד׳ ה׳ קקקקקקעה׳ ה׳ קקקקקקעו׳ ה׳ קקקקקקעז׳ ה׳ קקקקקקעח׳ ה׳ קקקקקקעט׳ ה׳ קקקקקקפ׳ ה׳ קקקקקקפא׳ ה׳ קקקקקקפב׳ ה׳ קקקקקקפג׳ ה׳ קקקקקקפד׳ ה׳ קקקקקקפה׳ ה׳ קקקקקקפו׳ ה׳ קקקקקקפז׳ ה׳ קקקקקקפח׳ ה׳ קקקקקקפט׳ ה׳ קקקקקקצ׳ ה׳ קקקקקקצא׳ ה׳ קקקקקקצב׳ ה׳ קקקקקקצג׳ ה׳ קקקקקקצד׳ ה׳ קקקקקקצה׳ ה׳ קקקקקקצו׳ ה׳ קקקקקקצז׳ ה׳ קקקקקקצח׳ ה׳ קקקקקקצט׳ ה׳ קקקקקקק׳ ה׳ קקקקקקקא׳ ה׳ קקקקקקקב׳ ה׳ קקקקקקקג׳ ה׳ קקקקקקקד׳ ה׳ קקקקקקקה׳ ה׳ קקקקקקקו׳ ה׳ קקקקקקקז׳ ה׳ קקקקקקקח׳ ה׳ קקקקקקקט׳ ה׳ קקקקקקקי׳ ה׳ קקקקקקקיא׳ ה׳ קקקקקקקיב׳ ה׳ קקקקקקקיג׳ ה׳ קקקקקקקיד׳ ה׳ קקקקקקקטו׳ ה׳ קקקקקקקטז׳ ה׳ קקקקקקקיז׳ ה׳ קקקקקקקיח׳ ה׳ קקקקקקקיט׳ ה׳ קקקקקקקכ׳ ה׳ קקקקקקקכא׳ ה׳ קקקקקקקכב׳ ה׳ קקקקקקקכג׳ ה׳ קקקקקקקכד׳ ה׳ קקקקקקקכה׳ ה׳ קקקקקקקכו׳ ה׳ קקקקקקקכז׳ ה׳ קקקקקקקכח׳ ה׳ קקקקקקקכט׳ ה׳ קקקקקקקל׳ ה׳ קקקקקקקלא׳ ה׳ קקקקקקקלב׳ ה׳ קקקקקקקלג׳ ה׳ קקקקקקקלד׳ ה׳ קקקקקקקלה׳ ה׳ קקקקקקקלו׳ ה׳ קקקקקקקלז׳ ה׳ קקקקקקקלח׳ ה׳ קקקקקקקלט׳ ה׳ קקקקקקקמ׳ ה׳ קקקקקקקמא׳ ה׳ קקקקקקקמב׳ ה׳ קקקקקקקמג׳ ה׳ קקקקקקקמד׳ ה׳ קקקקקקקמה׳ ה׳ קקקקקקקמו׳ ה׳ קקקקקקקמז׳ ה׳ קקקקקקקמח׳ ה׳ קקקקקקקמט׳ ה׳ קקקקקקקנ׳ ה׳ קקקקקקקנא׳ ה׳ קקקקקקקנב׳ ה׳ קקקקקקקנג׳ ה׳ קקקקקקקנד׳ ה׳ קקקקקקקנה׳ ה׳ קקקקקקקנו׳ ה׳ קקקקקקקנז׳ ה׳ קקקקקקקנח׳ ה׳ קקקקקקקנט׳ ה׳ קקקקקקקס׳ ה׳ קקקקקקקסא׳ ה׳ קקקקקקקסב׳ ה׳ קקקקקקקסג׳ ה׳ קקקקקקקסד׳ ה׳ קקקקקקקסה׳ ה׳ קקקקקקקסו׳ ה׳ קקקקקקקסז׳ ה׳ קקקקקקקסח׳ ה׳ קקקקקקקסט׳ ה׳ קקקקקקקע׳ ה׳ קקקקקקקעא׳ ה׳ קקקקקקקעב׳ ה׳ קקקקקקקעג׳ ה׳ קקקקקקקעד׳ ה׳ קקקקקקקעה׳ ה׳ קקקקקקקעו׳ ה׳ קקקקקקקעז׳ ה׳ קקקקקקקעח׳ ה׳ קקקקקקקעט׳ ה׳ קקקקקקקפ׳ ה׳ קקקקקקקפא׳ ה׳ קקקקקקקפב׳ ה׳ קקקקקקקפג׳ ה׳ קקקקקקקפד׳ ה׳ קקקקקקקפה׳ ה׳ קקקקקקקפו׳ ה׳ קקקקקקקפז׳ ה׳ קקקקקקקפח׳ ה׳ קקקקקקקפט׳ ה׳ קקקקקקקצ׳ ה׳ קקקקקקקצא׳ ה׳ קקקקקקקצב׳ ה׳ קקקקקקקצג׳ ה׳ קקקקקקקצד׳ ה׳ קקקקקקקצה׳ ה׳ קקקקקקקצו׳ ה׳ קקקקקקקצז׳ ה׳ קקקקקקקצח׳ ה׳ קקקקקקקצט׳ ה׳ קקקקקקקק׳ ה׳ קקקקקקקקא׳ ה׳ קקקקקקקקב׳ ה׳ קקקקקקקקג׳ ה׳ קקקקקקקקד׳ ה׳ קקקקקקקקה׳ ה׳ קקקקקקקקו׳ ה׳ קקקקקקקקז׳ ה׳ קקקקקקקקח׳ ה׳ קקקקקקקקט׳ ה׳ קקקקקקקקי׳ ה׳ קקקקקקקקיא׳ ה׳ קקקקקקקקיב׳ ה׳ קקקקקקקקיג׳ ה׳ קקקקקקקקיד׳ ה׳ קקקקקקקקטו׳ ה׳ קקקקקקקקטז׳ ה׳ קקקקקקקקיז׳ ה׳ קקקקקקקקיח׳ ה׳ קקקקקקקקיט׳ ה׳ קקקקקקקקכ׳ ה׳ קקקקקקקקכא׳ ה׳ קקקקקקקקכב׳ ה׳ קקקקקקקקכג׳ ה׳ קקקקקקקקכד׳ ה׳ קקקקקקקקכה׳ ה׳ קקקקקקקקכו׳ ה׳ קקקקקקקקכז׳ ה׳ קקקקקקקקכח׳ ה׳ קקקקקקקקכט׳ ה׳ קקקקקקקקל׳ ה׳ קקקקקקקקלא׳ ה׳ קקקקקקקקלב׳ ה׳ קקקקקקקקלג׳ ה׳ קקקקקקקקלד׳ ה׳ קקקקקקקקלה׳ ה׳ קקקקקקקקלו׳ ה׳ קקקקקקקקלז׳ ה׳ קקקקקקקקלח׳ ה׳ קקקקקקקקלט׳ ה׳ קקקקקקקקמ׳ ה׳ קקקקקקקקמא׳ ה׳ קקקקקקקקמב׳ ה׳ קקקקקקקקמג׳ ה׳ קקקקקקקקמד׳ ה׳ קקקקקקקקמה׳ ה׳ קקקקקקקקמו׳ ה׳ קקקקקקקקמז׳ ה׳ קקקקקקקקמח׳ ה׳ קקקקקקקקמט׳ ה׳ קקקקקקקקנ׳ ה׳ קקקקקקקקנא׳ ה׳ קקקקקקקקנב׳ ה׳ קקקקקקקקנג׳ ה׳ קקקקקקקקנד׳ ה׳ קקקקקקקקנה׳ ה׳ קקקקקקקקנו׳ ה׳ קקקקקקקקנז׳ ה׳ קקקקקקקקנח׳ ה׳ קקקקקקקקנט׳ ה׳ קקקקקקקקס׳ ה׳ קקקקקקקקסא׳ ה׳ קקקקקקקקסב׳ ה׳ קקקקקקקקסג׳ ה׳ קקקקקקקקסד׳ ה׳ קקקקקקקקסה׳ ה׳ קקקקקקקקסו׳ ה׳ קקקקקקקקסז׳ ה׳ קקקקקקקקסח׳ ה׳ קקקקקקקקסט׳ ה׳ קקקקקקקקע׳ ה׳ קקקקקקקקעא׳ ה׳ קקקקקקקקעב׳ ה׳ קקקקקקקקעג׳ ה׳ קקקקקקקקעד׳ ה׳ קקקקקקקקעה׳ ה׳ קקקקקקקקעו׳ ה׳ קקקקקקקקעז׳ ה׳ קקקקקקקקעח׳ ה׳ קקקקקקקקעט׳ ה׳ קקקקקקקקפ׳ ה׳ קקקקקקקקפא׳ ה׳ קקקקקקקקפב׳ ה׳ קקקקקקקקפג׳ ה׳ קקקקקקקקפד׳ ה׳ קקקקקקקקפה׳ ה׳ קקקקקקקקפו׳ ה׳ קקקקקקקקפז׳ ה׳ קקקקקקקקפח׳ ה׳ קקקקקקקקפט׳ ה׳ קקקקקקקקצ׳ ה׳ קקקקקקקקצא׳ ה׳ קקקקקקקקצב׳ ה׳ קקקקקקקקצג׳ ה׳ קקקקקקקקצד׳ ה׳ קקקקקקקקצה׳ ה׳ קקקקקקקקצו׳ ה׳ קקקקקקקקצז׳ ה׳ קקקקקקקקצח׳ ה׳ קקקקקקקקצט׳ ה׳ קקקקקקקקק׳ ה׳ קקקקקקקקקא׳ ה׳ קקקקקקקקקב׳ ה׳ קקקקקקקקקג׳ ה׳ קקקקקקקקקד׳ ה׳ קקקקקקקקקה׳ ה׳ קקקקקקקקקו׳ ה׳ קקקקקקקקקז׳ ה׳ קקקקקקקקקח׳ ה׳ קקקקקקקקקט׳ ה׳ קקקקקקקקקי׳ ה׳ קקקקקקקקקיא׳ ה׳ קקקקקקקקקיב׳ ה׳ קקקקקקקקקיג׳ ה׳ קקקקקקקקקיד׳ ה׳ קקקקקקקקקטו׳ ה׳ קקקקקקקקקטז׳ ה׳ קקקקקקקקקיז׳ ה׳ קקקקקקקקקיח׳ ה׳ קקקקקקקקקיט׳ ה׳ קקקקקקקקקכ׳ ה׳ קקקקקקקקקכא׳ ה׳ קקקקקקקקקכב׳ ה׳ קקקקקקקקקכג׳ ה׳ קקקקקקקקקכד׳ ה׳ קקקקקקקקקכה׳ ה׳ קקקקקקקקקכו׳ ה׳ קקקקקקקקקכז׳ ה׳ קקקקקקקקקכח׳ ה׳ קקקקקקקקקכט׳ ה׳ קקקקקקקקקל׳ ה׳ קקקקקקקקקלא׳ ה׳ קקקקקקקקקלב׳ ה׳ קקקקקקקקקלג׳ ה׳ קקקקקקקקקלד׳ ה׳ קקקקקקקקקלה׳ ה׳ קקקקקקקקקלו׳ ה׳ קקקקקקקקקלז׳ ה׳ קקקקקקקקקלח׳ ה׳ קקקקקקקקקלט׳ ה׳ קקקקקקקקקמ׳ ה׳ קקקקקקקקקמא׳ ה׳ קקקקקקקקקמב׳ ה׳ קקקקקקקקקמג׳ ה׳ קקקקקקקקקמד׳ ה׳ קקקקקקקקקמה׳ ה׳ קקקקקקקקקמו׳ ה׳ קקקקקקקקקמז׳ ה׳ קקקקקקקקקמח׳ ה׳ קקקקקקקקקמט׳ ה׳ קקקקקקקקקנ׳ ה׳ קקקקקקקקקנא׳ ה׳ קקקקקקקקקנב׳ ה׳ קקקקקקקקקנג׳ ה׳ קקקקקקקקקנד׳ ה׳ קקקקקקקקקנה׳ ה׳ קקקקקקקקקנו׳ ה׳ קקקקקקקקקנז׳ ה׳ קקקקקקקקקנח׳ ה׳ קקקקקקקקקנט׳ ה׳ קקקקקקקקקס׳ ה׳ קקקקקקקקקסא׳ ה׳ קקקקקקקקקסב׳ ה׳ קקקקקקקקקסג׳ ה׳ קקקקקקקקקסד׳ ה׳ קקקקקקקקקסה׳ ה׳ קקקקקקקקקסו׳ ה׳ קקקקקקקקקסז׳ ה׳ קקקקקקקקקסח׳ ה׳ קקקקקקקקקסט׳ ה׳ קקקקקקקקקע׳ ה׳ קקקקקקקקקעא׳ ה׳ קקקקקקקקקעב׳ ה׳ קקקקקקקקקעג׳ ה׳ קקקקקקקקקעד׳ ה׳ קקקקקקקקקעה׳ ה׳ קקקקקקקקקעו׳ ה׳ קקקקקקקקקעז׳ ה׳ קקקקקקקקקעח׳ ה׳ קקקקקקקקקעט׳ ה׳ קקקקקקקקקפ׳ ה׳ קקקקקקקקקפא׳ ה׳ קקקקקקקקקפב׳ ה׳ קקקקקקקקקפג׳ ה׳ קקקקקקקקקפד׳ ה׳ קקקקקקקקקפה׳ ה׳ קקקקקקקקקפו׳ ה׳ קקקקקקקקקפז׳ ה׳ קקקקקקקקקפח׳ ה׳ קקקקקקקקקפט׳ ה׳ קקקקקקקקקצ׳ ה׳ קקקקקקקקקצא׳ ה׳ קקקקקקקקקצב׳ ה׳ קקקקקקקקקצג׳ ה׳ קקקקקקקקקצד׳ ה׳ קקקקקקקקקצה׳ ה׳ קקקקקקקקקצו׳ ה׳ קקקקקקקקקצז׳ ה׳ קקקקקקקקקצח׳ ה׳ קקקקקקקקקצט׳ ה׳ קקקקקקקקקק׳ ה׳ קקקקקקקקקקא׳ ה׳ קקקקקקקקקקב׳ ה׳ קקקקקקקקקקג׳ ה׳ קקקקקקקקקקד׳ ה׳ קקקקקקקקקקה׳ ה׳ קקקקקקקקקקו׳ ה׳ קקקקקקקקקקז׳ ה׳ קקקקקקקקקקח׳ ה׳ קקקקקקקקקקט׳ ה׳ קקקקקקקקקקי׳ ה׳ קקקקקקקקקקיא׳ ה׳ קקקקקקקקקקיב׳ ה׳ קקקקקקקקקקיג׳ ה׳ קקקקקקקקקקיד׳ ה׳ קקקקקקקקקקטו׳ ה׳ קקקקקקקקקקטז׳ ה׳ קקקקקקקקקקיז׳ ה׳ קקקקקקקקקקיח׳ ה׳ קקקקקקק

הללויה · דברי המשורר ליפרץ ואח"כ יתן לכפסו: תהללה · יתמרים · בלטון כי במותו יחכמו ואלת היה התהלה והזמרה להוכיח בני חרס · אל · יש חומרים בבן חרס מלין לו תמוך לתת להוסיפך והכוון בעיני בבן חרס אל יבטח להוסיף כפסו: תצא · היה המוכר בלב · יפוב לאחרתו כי העצמות במתכונת העפר והם מוכרי הנוף ופי עפתוכותיו מחשבותיו כמו תולי יקעם כמו יחשוב אהי יחשוב לי: תאמרי · הטעם אל יפעל רק על הפס לבדו ולא יבקש עזר מחרס וטעם אל יעקב בעזרו מאחר והיה ויי לו לאהי כאשר פירשתי במקומו: עושה · הטעם כי הפס יוכל לעשות כל חפצו כי הוא עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם שמים הם המלאכים והבחן הנזכר הם המשרתי:

רשי

חזמרה לאהי בעודי · בעוד חכי חי: עפתוכותיו · מחשבותיו: תאמרי · מי אל יעקב בעזרו מהבטיחו הבא הנה חוכי עמך וממרחיך והשיבניך ולמה תאמרו לפי פהוח עפה שמים וארץ ואת הים וכיון שהכל אלו ים בידו לשומרו בים וכיבש אל מלך בשר ודם אם שומרו ביבש חיכו יכול לשומרו בים: השומר חמת לעולם · לשוף רוחות רבים הוא מקיים ושומר חמיתת הבטחתו: יעושד · לשון כח: ימלוך יי לעולם · יקיים את מלכותו בגחולת בניו: כי טוב זמרה · כי טוב לזמר לו: לחמה · מאכלה: לבני עורב · פירשו רבותינו שהוא חכזרי על בניו והב"ה מרחם עליה ומזמן להם יתושין מתוך פותם וכשכשין לתוך פיהם: לא בגבורת הסוס יחפץ הבא: ולא בשוקי האיש ירצה · ולא בקלות מרוצת שוקי האיש ירצה: חלב חטים · טוב חטים שמכים: כפור

מסרה

במלכים ב' סימן ז' נבי פרשתא דארבעה אנשים היו מצורעים · וכל העוש' דכוו' פתחי בשא וסימן ויסרד בו לשלח מלאכיו · וח' קמצין וסימנם בסדר בשלח · וכל א"ת ד"ק דכוו' קמצין · קמ"ז נאוה ד' קמצין וסימן נאוה בירושלם אימה כנדגלות · לישרים נאוה תהלה · כי נעים נאוה תהלה · לא נאוה לנבל שפת יתר · וא' שחורה אני ונאוה · וא' לביתך נאוה קדש · ענו ב' וסימ' ענו לי' בתודה זמרו · עלי באר ענו לה · המכסה ב' וסימן המכסה אני מאברהם · המכסה שמים בעבים · וכל חכלין דכוו' · נותן ו' מ"ל וסימ' לעיל בסיפרא סימן קמ"ו · רוצה ב' מ"ל וסי' רוצה יי' את יריאיו · כי רוצה יי' בעמו השם ד' וסימן השם בקרבו את רוח · השם עבים וכבודו · השם נפשנו בחיי · השם גבולך שלו·

קמו

הַלְלוּ־יָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם ב' חס' ה
הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל 5- ל
יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו: 5- לג'
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל- י' בסיפ'
אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה י' בסיפ'
מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ
עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב 5 ריחד חיקוף
צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים
יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים ל'
יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ: קמז
הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־ א
נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ר' יב' חד כתי' יור'
יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא ל'
לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: ב' על ידי
מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת ל' מל ו' מל
יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ בלים'
לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים ה
יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עָדֵי־אָרֶץ: ג' חד חס'
עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ ב' על כתר
בְּכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים ב'
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים
חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב ו' מל· ל
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ
לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה ל· ב' נפסי
אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ:
שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה הַלְלִי ל' חס' ב'
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ ט וכמו וכל כעמה ב
שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ במרחפת: בוכה ·
אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: יככם · כמו לך בכוח

הַלְלוּיָהּ נַפְשִׁי אֶת־יְיָ אֲהַלְלָה חַיָּי
אֲשַׁבְּחָה יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלָהַי
בְּרָאיְתִי: לָא תִתְרַחֲצוּן בְּרַבְרְבָנָא
בִּבְרָא נָשׁ דְּלֵית לֵיהּ פּוּרְקָנָא:
תִּיפּוֹק רוּחֵיהּ יְתוּב לְעַפְרֵיהּ
בְּיוֹמָא הַהוּא הוֹבְדוּ זְמִוֹנוֹי:
טוּבֵיהּ דְּאֵלָהָא יַעֲקֹב בְּסַעֲדֵיהּ
סַבְּרֵיהּ עַל יְיָ אֱלָהֵיהּ: דַּעֲבַד
שְׁמַיָּא וְאַרְעָא יַת יַמָּא וְיָת כָּל דִּי
בְּהוֹן דִּי נָטַר קְשׁוֹט לְעָלַם:
דִּי עָבַד דִּינָא לְטָלּוּמִין יְהַבּוֹמָזוֹן
לְכָפִינִין יְיָ דְּשָׁרֵי אֲסִירַיָּא: יְיָ פָּקַח
אַכְסַנְיָן דִּמְתִּילִין לְסַמְיָן יְיָ זָקִיף כ
כַּפִּיפִין יְיָ רָחִים צַדִּיקַיָּא: יְיָ נָטַר
יַת גִּיּוֹרַיָּא יְתָם וְאַרְמְלָא יְסוֹבַר
וְאוֹרָחָא דְּרַשִׁיעֵי יְטַלְטֵל: יְמְלוֹךְ
יְיָ לְעָלַם אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדַר וְדַר
הַלֶלוּיָהּ:
אֲרוּם טַב לְזַמָּרָא קֳדָם אֱלָהָנָא
אֲרוּם נְעִים נָיְאָה תּוּשְׁבְּחְתָּא:
בָּנֵי יְרוּשְׁלֵם יְיָ גָּלְוָתָא יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס:
דְּמָסֵי לְתַבְרָא לִבָּא וְמַסְיֵק
אֲרוּכִין לְצַעֲרֵיהוֹן: מָנֵי סְכוּם
לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְהוֹן בִּשְׁמָא קָרֵי:
רַב מָרָנָא וְסַגִּי חֵילָא לְסוֹכְלְתָנוּתֵיהּ
לֵית סְכוּם: מְסוֹבַר עֲנָוָותָנַיָּא יְיָ
מַכֵּיךְ רְשִׁיעַיָּא עַדֵּי אַרְעָא: שַׁבְּחוּ
קֳדָם יְיָ בְּתוּדְתָא זַמְּרוּ קֳדָם א
אֱלָהָנָא בְּכִנּוֹרָא: דְּחָפֵי שְׁמַיָּא
בַּעֲנָנֵי דְּמַטַּרְנָא לְאַרְעָא מְטָרָא
דְּמַכְרֵבֵי טוּרַיָּא עִשְׂבִּי: יְהִיב
לִבְעִירָא מְזוֹנָהּ לִבְנֵי עוּרְבָא דְּיִקְרָן
: לָא בִּגְבוּרְתָא דְּרַכְיבִין עַל סוּסֵי
יְצָבֵי לָא בְּשׁוֹקֵי גוּבְרִין רַהֲטוֹנִין
יְצָבֵי: רָעֵי יְיָ יַת דְּחָלוֹי יַת ה
דְּמִסְּרִיחִין לְטוּבְיָה: שַׁבְּחִי יְרוּשְׁלֵם ל' חס' ב'
יָת יְיָ שַׁבְּחִי אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן: אֲרוּם ב' ריבי' ב' לתכני
תַּקֵּף נַגְרֵי תַּרְעָיִךְ בָּרִיךְ בָּנַיְכִי ב חיין
בְּמָצַעָיִךְ: דְּשַׁוִּי תְּחוּמִיךְ שְׁלָם
שְׂמַן חִנְטָיָא יְשַׂבְּעִנָּךְ: דְּמְשַׁדַּר
מֵימְרֵיהּ לְאַרְעָא עַד סַרְדּוֹבָא
יְרָהוֹט מִילּוֹלֵיהּ:

קָמוּ בְּעוֹדִי כָּל לֵישׁ מ"ל בְּמֵ"ם בְּלֵישׁ וְסִימָן אֲמַלְלָה יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה · בְּעֵר רֶשַׁע לְנַגְדִּי · וּ"ב עוֹד חָסֵר וְסִימָן נִמְסָר בְּסֵדֶר נַח · עוֹשֶׂה · בְּסִיפְרָא בְּסִגּוֹל וְסִי' מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ דְּסִיפְרָא · דּוֹם לִי' · וְהִתְחוֹלֵל לִי' · שֶׁכָּחוּ צ' מוֹשִׁיעַ · עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת · עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים · עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְ"ו בְּשֵׁאָר קְרִיאָה וְסִימָן נִמְסָר

הנזכל הם המפרשי' ובארץ העוף והחיה והחרם וכיס ברימו' נרולו' · המומר אחת לעולם הם כללי כל מין מהם בארץ ובים רק בשמים כל אחר בהם בפרטיהם הם אמורי' לעולם על כן לא תפחדו מאדם מיעטון אתכם והוא מטריפכ' לאחם אחקכם והוא יתיר תאסוריכם: ו · הנה הטעם אין ראוי להפע' אדם על אדם ואם אדם יחזק מאכו יפען עליו בתפלתו ג הפס וכ' ח אחר אם רעב או היה חפץ וכבה אם בא לו חולי עיכה אם מהיה כפוף קבוע ערם לא יפען על רופ' וטע' י' לוחב מדיקי' מהוא יאמרם ולא יהיו עמוקים ולא רעבי' אן תאורים אן עורים אן כפופים: י' אומר אח נרים · מאין להם עוז' כי הם מגוי אח' ואלת יעודד פירפתיה וטעם יעות מיכבב מבות ויחכן עליות לעות דרכם אלא יאלת מאלתם ולא יהיה חפצם: ומלו · אם הפס הוא ככה הוא ראוי להיותו מלך ולו לבדו תיות המלוכה ותחם ה המאורר כאחר אחד ו הללויה · דבר המאורר בדר' נבוח יפבח הפס ברחוקו בחזיון כי הפס יבנה ירושלם ויקבץ נדחי ישראל · ואלת זאחרים פס הפוע' כמו ליפר' תאכם והה"ח נוסף כי יפר' בעבור אחר כי טוב זמרה אלהינו כי נעי' וכי כאן' מנזרין תאות כאחר פירפתי מהמלה לבניו כפעל ש וכמו וכל כעמה ב במרחפת: בוכה · יככם · כמו לך בכוח את כל היהודים · הרופא לשבורי לב

ירוץ דברו הטעם כפול הוא על דרך ועל העבים אלוה מהמטיר כן יפוה להמטיר: הנותן

אבן עזרא — תהלים קמח — תשנא

הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפזר׃ 5
משליך קרחו כפתים לפני קרתומי 5 · 5
יעמד׃ ישלח דברו וימסם ישב 5 · 5 יחד ויזב לחתם חברם · ריו
רוחו יזלו־מים׃ מגיד דברו ליעקב ק׳
חקיו ומשפטיו לישראל׃ לא־עשה
כן לכל־גוי ומשפטים בל־ידעום
א הללו־יה׃ קמח
הללויה׀ הללו את־יהוה מן־השמים 5
הללוהו במרומים׃ הללוהו־כל־ ג׳ בלוס׳ בכולא ק׳
מלאכיו הללוהו כל־צבאו׃ הללוהו
שמש וירח הללוהו כל־כוכבי־אור׃
ה הללוהו שמי השמים והמים אשר יחד מעל מים
מעל השמים׃ יהללו את־שם יהוה 5 וכל תחת עול׳ כיתי׳ ג׳ מל
כי הוא צוה ונבראו׃ ויעמידם לעד
לעולם חק־נתן ולא יעבור׃ הללו
את־יהוה מן־הארץ תנינים וכל־ ג׳ מל
תהמות׃ אש וברד שלג וקיטור רוח 5 ג׳
סערה עשה דברו׃ ההרים וכל־ ג׳
גבעות עץ פרי וכל־ארזים׃ החיה ב׳· 5
וכל־בהמה רמש וצפור כנף׃ מלכי־ ג׳
ארץ וכל־לאמים שרים וכל־שפטי 5
ארץ׃ בחורים וגם־בתולת זקנים פיוס
עם־נערים׃ יהללו את־שם יהוה
כי־נשגב שמו לבדו הודו על־ארץ ר״ו׳ לכי ס׳ 5
ושמים׃ וירם קרן לעמו תהלה ב׳ ביום עסח ר׳· ח׳
לכל־חסידיו לבני ישראל עם קרבו ג׳ חס׳
הללו־יה׃

רשי

דבריו דברו כתו׳ דבריו קרי והוא חד מן ג׳ מלין דחס׳ במצעו׳ תיבו׳ וקריין וסים׳ נסם׳ בסם׳ רבתא במעוכת אות הי׳ור בס״ר · קמ״ח השמים ל׳ פתח באתנחתא והוא חד מן ג׳ פתחין באתנחתא וסיף פסוק דסיפרא · במרומים ג׳ ומל בלוש׳ וסים׳ הוא מרומים ישכון · נתן הסכל במרומים · הללוהו במרומים · תנינים ב׳ מל

הנקודים במחסבת החוסב בעגולה גדולה והחל לחתר הללויה תחת מן השמים · הללוהו במרומים והטעם חתם הדריס בשמים המרומים וסם שמי השמים · הללוהו כל מלאכיו · הם שיוכם נופות ואחר כן כל כבאיו והם נופות טהורו׳ ולא מורכבות והם הכוכבי׳ הרבי׳ שהם בגלגל המזלות ואחר כן הזכיר ה המפרידים והזכיר בתחלה שמש וירח כי הם המופלגים ואחר כן הזכיר כל כוכבי חור בעבור מים להם חור גדול בעבור היותם ן קרובי׳ ל׳ הארץ ואחר כן הזכיר שמי השמים והו׳ כדור האש שהוא שמוך אל כדור הלבנ׳ ואחר כן הזכיר כדור המניריר והמים לחתר מעל השמים ערכה גדול העולם העליון והכה החל בכוכב והעלו בכוכב והסך זה עמה בהזכיר העולם השפל ואחר על העולם העליון והדריס בו יהללו׃

כי הוא צוה ונברחו · בזר חו חסך ויעמיד׳ פי׳ מלה יחתנו ל לעולם כי חיכם מורכבים מהרבע יסודות · חק נתן ולא יעבור החק לחד מהם חו החק לה יפסק והטעם כי מנתי יסוב גלגלי כעמים בתמש ׃ וחמשי׳ מהם וכן לכל חחד חק עולם ואחר מנשת חם יחומו מחוקים התלה ׃ ועתה יהל להזכיר העולם השפל והחל מהזכיר התניני׳ מהם ת כל התהומים כי התרץ והמים מהעלו׳ מהם כדור אחר ב

הללוהו כל־צבאיו הללוהו כל־כוכבי־אור׃
ה הללוהו שמי השמים והמים אשר
מעל השמים׃ יהללו את־שם יהוה
כי הוא צוה ונבראו׃ ויעמידם לעד
לעולם חק־נתן ולא יעבור׃ הללו
את־יהוה מן־הארץ תנינים וכל־ ג׳ מל
תהמות׃ אש וברד שלג וקיטור רוח 5
סערה עשה דברו׃ ההרים וכל־ ג׳
גבעות עץ פרי וכל־ארזים׃ החיה ב׳· 5
וכל־בהמה רמש וצפור כנף׃ מלכי־ ג׳
ארץ וכל־לאמים שרים וכל־שפטי 5
ארץ׃ בחורים וגם־בתולת זקנים פיוס
עם־נערים׃ יהללו את־שם יהוה
כי־נשגב שמו לבדו הודו על־ארץ ר״ו׳ לכי ס׳ 5
ושמים׃ וירם קרן לעמו תהלה ב׳ ביום עסח ר׳· ח׳
לכל־חסידיו לבני ישראל עם קרבו ג׳ חס׳
הללו־יה׃

דמל וסים׳ שברת ראשי תנינים · תנינים וכל תהומות · וג׳ כתיב תנינם חס׳ ויו בתרא וסים׳ ויברא אלהים את · וישליכו איש משהו · חמת תנינם יינם · בתולות ד׳ משניין באתיחזן וסים׳ לא חלתי ולא ילדתי · לרקמות תובל למלך בתולות כתיב חס׳ וי׳ וקרמא · וא׳ חס׳ דחס׳ נשים בציון ענו · וא׳ מל דמל ותירוש ינובב בתולות · וכל מגילת אסתר בתולות כתי׳ מל · ומלשון זה המסורת יש לי להוכיח אני הצעיר המאסף כי דין בתולו׳ דמזהרא דין בתולת כתי׳ חס׳ ו׳ בתרא דוק׳ ותשכח וקהילנא כחאי דוכתא הכי לפי שבכל המקרא שחין לפני בתולו׳ דין דמזהרא דין דמל · וזה מל דמל ולועג המסרה לא יתכן ובספר אחד חיה נמסר על הדין דין ד׳ מל · ויום ח׳ וסים׳ בסדר חקת ·

תהלים קמט קנ אבן עזרא

הללויה · בעבור זאת התפלרית מכתן לכם העם לברכם מירו לו חדש : יפתח יפר׳ בעומיו · למען רבים כדרך כי בועליך עומיך כמלת יהיה וכבר פירשתי בפרשת בראשית : יהללו · פלין לו רמון בכל הארץ רק בעמו לברו : יעלזו · בכבוד · הזה פיעמדו לנבח והטעם על בפותם הו לעקיר לבוז וטעם ירננו על מעבדותם בהתבודדם בלילה : רוממות · אמר ר׳ משה כי יפבהו העם בבוחם למלחמה ור׳ יפופיע אמר רוממות אל בגרונם כמו חרב פיפיות בידם : לעמות · הטעם להפיבם לעבוד העם פכם אחר וזה בימי התפיות : לאסור · אחר פהזכיר לעמות נקמה בגוים הזכיר גם מלכיהם על דרך ומלכיהם נהוגים : לעמות · יעמו בהם מפט פהיו כתוב לדור אחר להיו׳ הדר לכל החסידים :

רשי

רוממות אל בגרונם · והם לחרב פיפיות בידם : בזיקים · פרפרות : מפפט כתוב · נתתי את נקמתי בחרוש וגו׳ וגם תאמר עדיין אל נוקר · זוקקל כפאת׳ דור זאת נתכבד דור על קץ הגאולה וכפיבה הקץ כבר כתוב הוא המפפט זה ימים רבים : במיטים ועונב · מיטי כלי מיר הם : כלבלי פמע · מכלתים המפמיעים קול · פמע פם דבר הוא כמו פמע בסגול ומפני החתכתת הוא נקוד קמץ גדול ולכך טעמו למעלה תחת הפין :

כלין ספר תהלים

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ א
לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי- ב
צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ
בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ: כִּי- ג כ"מ
רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים
בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד ד כ"מ ל
יְרַנְּנוּ עַל-מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל ה כ"מ ל
בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת ו כ"מ
נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: ז
לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִים וְנִכְבְּדֵיהֶם ח
בְּכֶבֶל בַּרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט ט כ"מ
כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל-חֲסִידָיו הַלְלוּ-
יָהּ: קנ הַלְלוּיָהּ א
הַלְלוּ-אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ ב
עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ ג כ"מ
כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר ד כ"מ ל
הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף ה
וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: כ"מ ל
הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי-שָׁמַע הַלְלוּהוּ ו כ"מ
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה ז
תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ-יָהּ:

מספר הפסו׳ של תהלות אלפים וחמש מאות ושבעה ועשרים אמ״כ סימן וחציו ויפתוהו בפיהם וסדרינו ש״ט ומזמורי קן

בצלצלי ב׳ וכפכו׳ והוא מן אב מן כב וכפכו׳ וסים׳ נמסר במסר׳ רמת׳ במערב אות חבלת כסר׳

ריח ספר תהלות תס ונמלס ; ולח תמו תהלות הל לעולם ; ואברהם בנו מלוך כללם ; ומי הוא זה חסר החל וכלם ;

Levy Ltd., 1911, Hebrew Language, Dictionary, Publishers, Printing, Book, Page, Text, Scan, Digital, Archive, Manuscript, Typography, Edition, Volume, Chapter, Verse, Commentary, Translation, Grammar, Vocabulary, Lexicon, Reference, Study, Research, Academic, Scholarship, Judaica, Rabbinic, Talmud, Midrash, Torah, Prophets, Writings, Masoretic, Vocalization, Cantillation, Accents, Punctuation, Paragraph, Line, Column, Header, Footer, Catchword, Signature, Quire, Binding, Cover, Spine, Title, Author, Publication, Date, Place, Number, Pages, Illustrations, Tables, Index, Table of Contents, Preface, Introduction, Appendix, Bibliography, Notes, Glossary, Abbreviations, Symbols, Key, Guide, Manual, Handbook, Encyclopedia, Dictionary, Concordance, Atlas, Map, Figure, Diagram, Chart, Graph, Table, Illustration, Plate, Frontispiece, Colophon, Publication info, Printed in, Printed by, Printed for, Published by, Published in, Published for, Copyright, All rights reserved, Permission, Reproduction, Quotation, Fair use, Public domain, Creative Commons, License, Terms, Conditions, Disclaimer, Warranty, Liability, Jurisdiction, Governing law, Arbitration, Dispute resolution, Entire agreement, Severability, Waiver, Assignment, Notices, Amendments, Modifications, Termination, Survival, Boilerplate, Miscellaneous, General provisions, Definitions, Interpretation, Construction, Headings, Recitals, Whereas, Now therefore, In witness whereof, Executed, Delivered, Effective date, Governing law, Jurisdiction, Venue, Forum, Choice of law, Conflict of laws

משלי

יהוה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז

מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ

משלי

אבן עזרא

רלבג

משלי

משלי

מתלוי

רשי׳ לתת לפתאים ערמה ביאור המלות ערמה הוא פלפול בדברים המדיניים, דעת הם מושכלות הראשונות או מה שקרוב שיהם להשגות החמת בו, ומזמה היא המחשבה מהיות התחלה לדעת ומיפרית זו וזה מכלפר ירבה החדש לעמוד על החת בדבר יקר המחשבות הכופלות בו ויקח הכורח מהם ויניח הבלתי כורך כמו שנזכר בספר היכוח ובספר מה שאחר הטבע: לקח קניו: תחבולות, דברים לקוחי ברקות מחשבה: וחידותם הכה החיד׳ היא מחת׳ פתום כאמר על דבר כר המשל ויסבול כוונת מתחלפות:

ביאור הדברים לתת לפתאים עומק מחשבה וקנת פלפול יעמדו בו מהפתיות ולתת לנעיר המניס הדברים חשר הם התלות העיון והם המחשב׳ והמושכלות הראשונות או מה שיקרב אליהם ואולם זכר תחלה הדעת כי הוא יותר נכבד מ מהמחשב׳ ולא תאמר׳ אלא יהי׳ בהם תועלת כי אם לאו מזכ׳ מאין להם קום שלימו׳ אבל יתכן ב״כ תועלת גם לחכמי׳ ולנבונים וזה מבאר יתכן שמע חכם או המשלים ויוסף קנין בחכמה ויתם׳ אותם הנבון ויקנ׳ תחבולות להמצית המקדמות המיפורסמות אשר יובילו אל המטנה בדרום דרום מאלו החקירו׳ המיפלוסופי׳ הנה אז המשלי׳ ייפרו להבין מפל׳: ומליצה. תאר יתחרו החכמים והנבונים כי בהם ילמד החדש דרכי החקויים ומליצה. תאר יתחרו החכמים והנבונים כי בהם ילמד החדש דרכי החקויים ומליצה. תאר יתחרו החכמים והנבונים כי בהם ילמד החדש דרכי החקויים

למתן לפתאי עדמה לנער דעת ומזמה:

1 משלי שלמה בן דוד מלך ישראל׃

2 לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה׃

3 לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומישרים׃

4 לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזמה׃

5 ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה׃

6 להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידתם׃

7 יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו׃

8 שמע בני מוסר אביך ואל־תטש תורת אמך׃

9 כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרגרותיך׃

10 בני אם־יפתוך חטאים אל־תאבה׃

11 אם־יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם׃

12 נבלעם כשאול חיים ותמימים כיורדי בור׃

13 כל־הון יקר נמצא נמלא בתינו שלל׃

14 גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכלנו׃

15 בני אל־תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם׃

16 כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם׃

17 כי חנם מזורה הרשת בעיני כל־בעל כנף׃

ב׳ חלציל ומל תן לחכם

ב׳ חורית לו

כח

ה׳

יב

יח בנמ׳

כ׳ חס

לו נוקי

ג׳ ומל

ה

ב׳ אלפ חס

ט

גי׳ ס׳ נקי׳ ה

יא

יב

יג

יד

טו

טז

יז

ויחיו חיים לנפשך, וחד מל ויו לחוד וסימ׳ חסר ואמת אל יעזבך, כשאול ג׳ ומל וסימני׳ הרחיב כשאול נפשו׳ קשה כשאול קנאה׳ גבלעם כשאול חיים ותמימים׳ ותמימים סי׳ כל תמימי׳ דבעיא חסר יו״ד בעקבא במא ואיל מן הצאן תמימי׳ עשו דיחזקאל׳ וכל דגברי׳ מ״ל במא חס׳ יודע יי׳ ימי תמם׳ לכלנו ב׳ סימן הלא אב׳ כים אחד׳ לרע ז׳ ד׳ פתוחין ג׳ קמצין וסימן בספר בסוף סדר בחקתי׳

משלי א

1 משלי שלמה בן דוד מלך ישראל׃

2 לדעת חכמה ומוסר, יראת יי׳ ראשית דעת, הגה אשרי אנוש יוכיחנו, אמת קנה ואל תמכור׳ מקור חיים שכל בעליו׳ לגרגרתיך ב׳ חס׳ דחס׳ וסימ׳ כי לויח חן הם לראשך׳ ענדם על גרגרתיך׳ וברוב הספרים ראי׳תי גרגרות׳יך דלויח חן מ״ל כ״ויו וחסר ו״ו ודענדם חס׳ דחסר אמנם לשון זאת המסרה אינו מוכיח כן וא׳ מל ״ויו לחוד

3 לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומישרים׃

4 לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזמה׃

5 ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה׃

6 להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידתם׃

7 יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו׃

8 שמע בני מוסר אביך ואל־תטש תורת אמך׃

9 כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך׃

10 בני אם־יפתוך חטאים אל־תאבה׃

11 אם־יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם׃

12 נבלעם כשאול חיים ותמימים כיורדי בור׃

13 כל־הון יקר נמצא נמלא בתינו שלל׃

14 גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכלנו׃

15 בני אל־תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם׃

16 כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם׃

17 כי חנם מזורה הרשת בעיני כל־בעל כנף׃

אבן עזרא

לתת, על מתקל הרא לנת מן ילנה והכוון לתת נלבת על מתקל לנבת וטעמו יביאנו לתת בהם לפתאי׳ ערמה פיפירו הפתיו׳ מהם כיון שלא יוכלו להם ביב חכמה וביה יביאנו דרכ׳ בעולם הזה ולזה יחיו מכ׳ חכמית ערום הבין דרכי׳ לנער ולתת לנער במתלים דעת ולזלף פתחים תחת יו״ד פתי וכן רפתים׳ וחם הנזהר חכם יוסיף לקח וחם נבון תחבולות יקנה וכל מלה לחוד וחסר ו״ו ודענדם חס׳ דחסר אמנם לשון זאת המסרה אינו מוכיח כן וא׳ מל ״ויו לחוד

ומוסר ה׳ וסימ׳ לדעת חכמה ומוסר, יראת יי׳ ראשית דעת, הגה אשרי אנוש יוכיחנו, אמת קנה ואל תמכור׳ מקור חיים שכל בעליו׳ לגרגרתיך ב׳ חס׳ דחס׳ וסימ׳ כי לויח חן הם לראשך׳ ענדם על גרגרתיך׳ וברוב הספרים ראי׳תי גרגרות׳יך דלויח חן מ״ל כ״ויו וחסר ו״ו ודענדם חס׳ דחסר אמנם לשון זאת המסרה אינו מוכיח כן וא׳ מל ״ויו לחוד

למתן לפתאי עדמה לנער דעת ומזמה: ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה: להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידתם: יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו: שמע בני מוסר אביך ואל־תטש תורת אמך: כי לויח חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך: בני אם־יפתוך חטאים אל־תאבה: אם־יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם: נבלעם כשאול חיים ותמימים כיורדי בור: כל־הון יקר נמצא נמלא בתינו שלל: גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכלנו: בני אל־תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם: כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם: כי חנם מזורה הרשת בעיני כל־בעל כנף:

ביאור המלות

ביאור הדברים

לתת לפתאים עומק מחשבה וקנת פלפול יעמדו בו מהפתיות ולתת לנעיר המניס הדברים חשר הם התלות העיון והם המחשב׳ והמושכלות הראשונות או מה שיקרב אליהם ואולם זכר תחלה הדעת כי הוא יותר נכבד מ מהמחשב׳ ולא תאמר׳ אלא יהי׳ בהם תועלת כי אם לאו מזכ׳ מאין להם קום שלימו׳ אבל יתכן ב״כ תועלת גם לחכמי׳ ולנבונים וזה מבאר יתכן שמע חכם או המשלים ויוסף קנין בחכמה ויתם׳ אותם הנבון ויקנ׳ תחבולות להמצית המקדמות המיפורסמות אשר יובילו אל המטנה בדרום דרום מאלו החקירו׳ המיפלוסופי׳ הנה אז המשלי׳ ייפרו להבין מפל׳: ומליצה. תאר יתחרו החכמים והנבונים כי בהם ילמד החדש דרכי החקויים ומליצה. תאר יתחרו החכמים והנבונים כי בהם ילמד החדש דרכי החקויים ומליצה. תאר יתחרו החכמים והנבונים כי בהם ילמד החדש דרכי החקויים

פתוחין ג׳ קמצין וסימן בספר בסוף סדר בחקתי׳

לרגרתך, לגרגרותיך סביבות הגרון נקרון גרגרות וכן על נתרי בגימין וכן סביבות הרחם מרחמותיו: חס, לרם, לפפוך דם: חנם, מלעון חכן הלהים מלעון מתנה והמ״ם נוסף כמו ריקם, נבלעם, ותמימים, יהיו נבלעים כיורדי בור פ״ה מ׳ כלם מהול פי׳ מטה פעם בלעון זכר עיוס מהול ופע׳ בלעון נקבה מהול מתחת רגזה לך: כל הון, ממון מכסף וזהב, מלא בתים: כי חנם, מלא ירחה הרשת ולא יפחד ממנה עוף מיונח בה ירחה החוכל מבה ולא הרשת כך הם ירחו מה מיקחו ויחמרו כל הון יקר כמצא לא ירחו הרשת מהם חולפים עליה מבחתר כי מלא רשת ברגלו: כן

והם לרמס יחרוכו · הנה פורעי הרשת חורבים לרמס וטופנים לקחת נפשותם : כן לרשתו · כל מי שלוקח ממון שאר שלא כדין חכם הוא ויקח את נפש בעליו ל' שכבר
יהרגהו כדי שלא תגלם חרפתו שם ימכרהו הוא שם יתעכם כנגדו למנוע ממנו מה שירצ' ללקחו · והנה נחמיה מהמשיל זה הענין לפריעת הרשת על כך ההפלגה
והגוזמא וזה כי פריעת הרשת יהיה עקר הכוונה בה ללכוד הטוף ובכלית יתיפר בה להחליל הטוף מזון מהמזונו' ובזה יחל' שהבא לנגוב יכוין בנגיבה להמית בעלי'
על הכוונה הרחוקה ובשלישי' יתיפר בה לתועלת הממון וזה כלו יאמר להעיר כל הלז הדברי' הרעים יתיפרו מאד לרגיחה כלומ' היתה הרגיחה הוא המכוונת בהם

אבן עזרא

הם והם ש' רף וסים' והם לא ידעו כי שומע יוסף · והם יקחו את הזהב · והם עמך ונחלתך · והם ובניהם על השערים
בדה · והם מביאים איש מנחתו דרה' · והם לדמם יארבו · והם ואבתינו הוידו דנחמיה · והם עבדך ועמך דנחמיה ·
והם במלכותם ובטובך הרב · נטית ידי חר בן יו' דחם' את בליש' וסים' בספר a יחזקאל סים' כה' פחדכם נ' וסים' לא

כן · נפש בעליו ·
הנגזל יקח הגוזל :
חכמות · הוריע כי
כאשר יסרתיך כן
החכמה מזהרת
הפתיים וזה דרך
משל · כאן מצה
המון העם · תרונה
ענין קריאה כמו
ותעבור הרנה ·
ברחובות בתקום
העוברים והעצים ·
בפתחי בשבור
היופי והבתי · בעיר
תתריס מוסריה
הסר לון תתיר בריי
בתקום פתח והטעם
לו בעיר תתרי מוסרי
תתיר כאשר לון
העריים פתוחים :
עד · תלחבו פתי ·
תדברו לבני לרם
מילחבו הפתיות עם
התר : תשובו · עד
מתי תשובו לשמוע
תוכחתי · לביעה מן
כחל נובע : גם הני
בחורכם · יתכן שהיה
מלמון וחיר יעלה
בעכין יום ענן וערפל
כי תעובת · מן בשוב
וכחת והעכין ושלות
כסילי · ופירושו תכוח
פתיים תלחבם היה
להרגם כי בהיות
להם תכוחה יעשו
דעת וכשהם שלוים
מפגעי העולם השלוה תלחבם פירוש חתר מעכין שלו כל בוגדי בגד כאשר תחר
חוטא עומה רע וגו' על כן תלך לב וגו' והוא הנכון : ומומע

יתיצב איש בפניהם · גם אני באדכם אשחק · בבא כשאה פחדכם · בחרו נ' וסימני' ויקח להם נשים מכל אשר בחרו ·
ובאשר לא חפצתי בחרו · ויראת יי' לא בחרו · פתים ב' חס' כתי' בחדי יוד לחוד וסי' עד מתי פתים תאהבו כתי · כי
משובת פתים תהרגם · וב' מל בתרין יודין וסים' פתח דבריך יאיר · עדום ראה רעה ויסתר קדמא דסיפרא · ושארא
פתחים כתיב באלף ויוד ·

וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם :
כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ
בְּעָלָיו יִקָּח : חָכְמוֹת
בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ :
בְּרֹאשׁ הֲמוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים
בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר : עַד־מָתַי
פְּתָיִם תְּאֶהֲבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצון חָמְדוּ
לָהֶם וְכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת : תָּשֻׁבוּ
לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
אודִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם : יַעַן קָרָאתִי
וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב :
וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא
אֲבִיתֶם : גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק
אֶלְעַג בְּבֹא פַחְדְּכֶם : בְּבֹא כְשׁאוֹה
פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאָתֶה בְּבֹא
עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה : אָז יִקְרָאֻנְנִי
וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי :
תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה
לֹא בָחָרוּ : לֹא אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ
כָּל־תּוֹכַחְתִּי : וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם
וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ : כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם : ס וחס' · ב' חס'

ט"לף · ב' חס'
והנוז לדמן כמנין ימטשון נפשתהון :
ד'
הכדין אינוז אורחתא דכל דעבדין עילא
נפשתא דמריהון נסבין :
ב' תבות פתוחי' לב' ג'
חכמתא בשוקא
משתכחא ומשקקי יהבא קלא : ברישׁ
בירתא מכרזא ובמעלנא דתרעי בכרכי
מילהא אמרה : עד אימה שבריו רחמין
ב' חס' ג' ל' ל' שכרותא ומסקני מקבוחא רגיגו לדהון
וסכלי שנין יניעותא : זתפנון למכסנותי
ב' חיריק אבע לכון רוחי ואודעינון מלוי : על דקריתי
ג' ולא הימנהון אריכית אידי ולא אצויתינון :
ל' ג' ה' חס' ל' ב' בקרי' חת בליש' ושבשתי כל עצתי ותוכחתי לא
אף אנא בתבריכון אגחך ואדחף כד ייתי
דילחייא עליכון : כד ייתי בשלייא
דילחייכון ותברכון בעילעולא ייתא כד תיתא
עליכון עקתא ושינוקא : הידין ניקרונני ולא
אענה נקרין ולא תשכחנני : על דסנאי
ידיעתא ורחלתיהו דלא אלא איתריעו :
לא צבו בתרעיתי ואשליו כל מכסנותי :
ואכלו מן פירי דארחתכון ומפילבידהון
ישבעון : מטול דנור הפכנותא דשכרי
תקטול אבהן ושועי דסיכלי תיובדינון :

תרכ"ו · בשוקא · כיום תק' לכלכני · בקיק · לרע ירגנו לרעת עכתם הם קניכם ואוכם וזרעי' לתת לב לדבר: כי רחמוכה כי חלן הרעים וקכימו עם מחסבתם בתחלה פתם ימלא להם מוגע מעשות מה שכוונו והרגוהו הכה זה ביאור דברי זה החלק מהגבלנו ב ביאורינו פס · ואולם התועלות המגיעות ממנו הנה · התועלת הרחשון הוא להודיע מי הוא המחבר הספר ותועלתו ומדרגת הלימוד הנמצאים בו ואולם התועלת בידיעת מי הוא המחבר הוא היסרה על לחתת הכוונה ברברי כמהיו דעות האיש הזה מפורסמות לנו מ ממקומות אחרים ואולם מקום אחר ואולם התועלת בידיעת תועלת הספר הוא נסכן להעמיד על כוכת הדברים כי כריך מיפורסו במקו' מקום בדרך יגיע מחס תועלת במין אחר ממיני הפעולות הנזכרות בזה המקו' ואולם התועלת ב בידיעת מדרגת הלימוד הנמצא בו והוא מהוא ודבר על כך המפל והרחמין הוא מבואר כי כן היסרים כפלאה לעמוד על הכוונה במקום

רשי'

והם לדמ' יחרוכו · והכוידים יחרוכו לדמם כל עופות : כן לרשתו כל בוגד בגד-גוזל גזלה כלה וכחמלת היל לו וחכם היל לו · ונוכו את כפם בעלו יקח כפם ע' עכתו' כפם' כעל הממון שגזל מחכירו : כמשמ' בחון תרוכה · כרי תכוחות' כל תוכ' בקיעי' תוכחה כלשון תוכיחו · כמו שתי' כרשי' בפ' ואתה בן אדם · ואולם מחר · התועלת בידיעת תועלת הספר הוא נסכן להעמיד על כוכת הדברים כי כריך מיפורסו במקו' מקום בדרך יגיע מחס תועלת במין אחר ממיני הפעולות הנזכרות בזה המקו' ואולם התועלת ב בידיעת מדרגת הלימוד הנמצא בו והוא מהוא ודבר על כך המפל והרחמין הוא מבואר כי כן היסרים כפלאה לעמוד על הכוונה במקום

תרכ"ו · בשוקא · כיום תק' לכלכני · בקיק · לרע ירגנו לרעת עכתם הם קניכם ואוכם וזרעי' לתת לב לדבר: כי רחמוכה כי חלן הרעים וקכימו עם מחסבתם בתחלה פתם ימלא להם מוגע מעשות מה שכוונו והרגוהו הכה זה ביאור דברי זה החלק מהגבלנו ב ביאורינו פס · ואולם התועלות המגיעות ממנו הנה · התועלת הרחשון הוא להודיע מי הוא המחבר הספר ותועלתו ומדרגת הלימוד הנמצאים בו ואולם התועלת בידיעת מי הוא המחבר הוא היסרה על לחתת הכוונה ברברי כמהיו דעות האיש הזה מפורסמות לנו מ ממקומות אחרים ואולם מקום אחר ואולם התועלת בידיעת תועלת הספר הוא נסכן להעמיד על כוכת הדברים כי כריך מיפורסו במקו' מקום בדרך יגיע מחס תועלת במין אחר ממיני הפעולות הנזכרות בזה המקו' ואולם התועלת ב בידיעת מדרגת הלימוד הנמצא בו והוא מהוא ודבר על כך המפל והרחמין הוא מבואר כי כן היסרים כפלאה לעמוד על הכוונה במקום

ושומע לי יוסף בעולם הזה ויוסיף לו ימים ושנות חיים ויוסף שלום: ואם לא ישמע לי אלא יעזוב תורה ומצות ויחטא ויעבור על דת אלהיו ויכפור בעיקר ויאמר אין אלוה ואין משגיח בעולם ואין מי שידין את הבריות ואין מי שיפרע מן הרשעים ומן המורדים בו ויעשה כל התועבות אשר שנאם הקב"ה ביד נביאיו ויעשה כל הרעות אשר יעשו הרשעים ויתחבר עם הפושעים ויהיה מן הכופרים ומן המורדים בעיקר ומן המחרפים ומן המגדפים ומן המזלזלים בדברי חכמים ובדברי נביאים ומן המחללים את השבתות ומן האוכלים נבלות ושקצים ורמשים ומן הטמאים בכל מיני טומאות ומן הגזלנים ומן הרוצחים ומן הנואפים ומן המחללים את הקדשים ומן המחללים את המועדים ומן המחללים את המקדש ומן המחללים את הכהונה ומן המחללים את הברית ומן המחללים את התורה ומן המחללים את הנביאים ומן המחללים את הדיינים ומן המחללים את הבתי דינים ומן המחללים את הסנהדרין ומן המחללים את השבועות ומן המחללים את הנדרים ומן המחללים את הנזירות ומן המחללים את הקרבנות ומן המחללים את הנסכים ומן המחללים את הקרבנות ומן המחללים את הנסכים ומן המחללים את הקרבנות ומן המחללים את הנסכים

ברית אלהיה · כי הנפש נכנסת עם החכמה בברית הנפש פלח יבגוד חים
בחפתו והיו בגרה בזרועתה · פ"ה נפש אחו ביניה' ואם הוסר מהם נזקר הם ואם:
כי מחה · החכמה עצמה מחה חל מות מהוה ביתה והוה עומד ואיננו יוכל כחמר
חבבו רבים · רפאים מתים והוה מלמון נרפים בעבור מתמם כחם כעכין וגבר
ביאור המלות העוזבת חלוף נעוריה · לל מי מהוה חלוף נעוריה ואמר זה על
כד המעל כחם' עם בעלה כי הוה רחוק מתעזוב החם' בעל נעוריה: כי מחה ·
המפילה: חמר וחתת · חמר המוסף והרכון בו חרון החמר והחתת:
ביאור הדברים העוזבת · והנה זאת החכמה עזבת מי מהוה חרוכיה

ג

א בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי
יִצֹּר לִבֶּךָ: כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים
וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־
יַעַזְבֻךָ קְשָׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם
עַל־לוּחַ לִבֶּךָ: וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל־טוֹב
ח בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם: בְּטַח אֶל־יְהוָה
בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן
בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ:

ואת ברית הד מן ואת ומלה אחרא ולית להון זוגא וחילופיה מ"ר את ולית זוגא וסימ' נמס' במס' רבתא כמערכת האלף
בערך את בס"ד ועש"י כי הוא צורך לקרי' · ישובון · ג'מבהון מ"ל וסימ' נמס' במ"כים א'סימ' ח' · ורשעים ו'וסימ' ו'ורשעים
בחשך ידמו · ורשעים בארץ יכרתו · לא יאוכח לצדיק כל און · שחו רעים לפני טובים · ורשעים עוד אינם · צדיק

דְּשַׁבְקָךְ מַרְבִּיתָא דְּטַלְיוּתָךְ וְקַיְּימָא ל. 5
דְּאִלָּהָא טָעֵת: דְּבְעִמָּקָא דְּמוֹתָא בֵּיתָהּ
וְלַגִּבְרַיָּא וְהַלְכָתָא דְּשִׁבְיַלָּהָא: כָּל דְּעָיְלָן לָא
חָזְרִין בְּשָׁלָם וְלָא עָיְרִין אָרְחָתָא דְּחַיֵּי:
בְּרִיל חַדְיֵהּ בְּאָרְחָתָא דְּטָבֵי וּשְׁבִילֵי דְּצַדִּיקֵי
תִּנְטוֹר: מְטוּל דְּתָרִיצֵי עָמְרִין בְּאַרְעָא
וְאָיְלָן וְרָלָא מוּם מְשָׁהוֹתְרִין בָּהּ: וְרִשְׁיָעָא
מִן אַרְעָא כְּיסוֹפִין וּבָזוּזֵי נְתַעֲקְרִין מִנָּהּ:
בְּרִי נִימוֹסִי לָא תְּנַשֵּׁי
וּפוּקְדָנִי יְנַטַּר לִבָּךְ: מְטוּל דְּנוּגְדָּא דְּיוֹמָתָא ח' מ"ל בני' ל
וּשְׁנַיָּא דְּחַיֵּי וּשְׁלָמָא נְיוֹסְפוּן לָךְ: טִיבוּתָא
וְקוּשְׁטָא לָא נַשְׁבְּקוּנָךְ קְטוֹרִינוּן בְּצַוָּארָךְ
וְכְתוֹב אִנּוּן עַל לוּחַ דִּלְבָּךְ: וְתַשְׁכַּח חֶסְדָּא ז' ג'חס'כלי' · ל
וְשִׂכְלָא וְטִיבוּתָא קֳדָם אֱלָהָא וְקֳדָם בְּנֵי כתי'כן ל
אֱנָשָׁא: כְּבִיר בֶּאֱלָהָא מִן כָּלֵיהּ לְבָבָךְ וְעַל
בִּינָתָא דִּלְיָבָךְ לָא תִסְתְּמִיךְ: בְּכָל אָרְחָתָךְ ל' · ט' · ל'
דַּעֲיָן וְהוּא חֲרִיץ שְׁבִילָךְ: בלעיט לא

לעולם בל ימוט, כי שבע יפול צדיק וקם · יוסיפו כ'טל וסימ' ולא יוסיפו כני עולה דר"ח · ולא יוסיפו לראבח · כי
ארך ימים · ועיין במלכי א'סימ' כ'כי שם נראה טעות כי בכל הספרי כתוב יוסיפו ג'מל דמל ושם נמסר ב'ונמנח ולא
יוסיפו לראבה עם אותם החסרים ו'ו עש · ואדם ט'וסימ' וכל שיח השדה · אוקיר אנש מפז · ואד' עליה בראתי · ואד'
ביקר בל ילין קדם' ואדם יפיק תבונה · ואדם לא זכר · ואדם מה יבין דדכו · ואד' על עפר ישוב · ומצא חן ושכל טוב ·

בלו הענינים המפלגים בהם ומחין עם גמול ועונם מתם מידמה לזה מתה פלח ימנע הור' מרדוך חחר התחלות והנה כמו מזכרנו החכמה והתבונה יכלוך
מהחכמה מזכרנו: למען תלך בדרך טובים · ותשמור דרכי צדיקים פהם כזהרים מהמסך לחרי החכמה הזרה והנה התועלת מגיע לך מזה הוה הקיום והתמדת
המחיות גם בזה העולם הגופני וזה כי יפרים ונו' החכמים היפרים יתמידו לשכון בארץ לח תבוחש יד רמעים להניד והתמימים יותרו בה: ורמעים: וחמכם
הרמעי יכרתו מארץ ובוגדים יהיו נעקרי' ממנה והיה זה כן כי המנחת הנפש ית' תדבק בטובים לממרם מכל רע ותסור מהרעים · זה הוה ביחור חלק הדברים וחולם
התועלות המגיעות מהם הנה: הרחמון הוה להודיע כי הנפש יתברך נפ חכמתו נגלית ביכירת הדברים המכחות חלנו בחופן מתעיר החדם לחקור בה ותביחם
להמתוקק ל המנחת תמוקה נפלחה וזחת התמוקה הטבעית לפר נפ הנפש ית' בחדם בזה החופן היח הכלי להגיע ל מלימותו כמו מבחרנו בנפ' מיר המירי' ולל' חמ'
על כד המעל כי החכמה קוריחה לחכמי' בקול גדול מיחקרו בה כי היח מבעת להם רוחה ומודעת לותם דבריה במה מירלו ממנה בדברי' המפחי' העלונ' ממנה כי
מהם נובעת החכמה החלהית לפר ממה חוקם במה מהם עליו מהמכיחות: הב' הוה להודיע כי מכד המנת החכמה יהיה החדם נממר מהרעות כי תדבק
בו ההמנה הזאהית לממרו מהם ולזה לל יהיה לו להתחוכן בבית פחדו ופרו כי חם מעכמו על פלח המחדל לחקור בחכמה הזאהית עם עוכם קריחתה לו והבחת תמוקה
כפלחה לחקור בה כמו מקדם: הג' הוה להודיע כי הדרך בהמנת הביכה היח לחר הפלימות בחכמה והיה זה כן לפי מבהמנת הביכה יש מן הסכנה מה פלח
יעלם לפי פלח יבחו בה בהקדמות מופקיות בחופן החמת המגיע בלמודיות ולפ ב"ב במופת ריחיה כמו הענין בחכמה הטבעית לבל בהקדמו' מפורסמות ובבר יממח
בהם הרבה ביחור לדבר והפכו ובזה יקרה הטעות חם מפני הקדמות הלקוחות בתחלת המחמבה חם מפני טעות הדמיון חם מפני מגדל החדם בדעו' מנונות בזה
הענין חו למדם מה כמים מוטעים ויטה חליהם מבד הלמוד חו המכחב חו מפני התחוה פתביחהו לבחור הדעת לפר הוה יותר כחות לה לרוות במה והנה כפר
יקרי' החדם הענין בחכמה לפי מה פריחו בחופן פיהיה פלם בה הנה יעזר בה להפר מהטעות פפר מפלת העניכים הנזכרים עם פה' חרחוחיך מבד המנחתו הדבקה בך:
בזרע לבייר כמו זחת היכירה הנפלחה ובזה תדבק תמיד בפש ית' גפ בעפוחך הפעולות הגופיות וזה יהיה סבה פייפר הפ" חרחוחיך מבד המנחתו הדבקה בך:

רש׳

אל תהי מכ׳ בעיניך
לשון מוקם בדבר מוכיחך . רפלונ׳ תהי לערך הקבוצ׳ . ערך כמו ערוך . ושקוי לעצמותיך . רוח המוח כעבין שכל ומוח עצמותיו יתוקק : מקוך . עכל מה שמכך מיל׳ ומיל׳ . תרומות ומעשרות : מוסר ה׳ בני אל תמאס עליך יבוזין יהיו בעיניך עצך . ואל תקוצין עצך . תקון . מלשון קוצי בקוי : וכאב לתן בן ירוש . ערוך שכבו להקוצ לו וייפיעסו לשם שמכהו כשבט בן יעזב לך הטוב לקר׳ המכה : משרי לשם מכה קשה ואל יקוץ מוסרו ואל יעזבך כאשר יעזבוהו קרוביו : משרי יקוץ תבוסה מחר ולמדכה : חפציך . כל דבר שתחפוץ . יפוי מעכין ולתלך לין מוה ופי לין העם מוה כלום ונחשב לתלך מפוזר ומפורד וכבז : מעבר וכבוד . מעל מהחכמה תביאהו לשתי מעלות : דרכי כופסי מינעמיו ויערבו לו . כהיבותי כתיבות שלום : עץ . כעין חיי׳ מהאוכל מפריו יחיה מכים רבות . ותומכיה שלח יעזבוה כאשר אמר כי החכמ׳ תחיה החרש מהוז עולם קטן : יי בחכמה

יראה ד׳ וסימ׳ ל תהי חכם בעיניך . ירא את יי׳ בני ומלך . כי ברב הלמות . סוף דבר הכל נשמע . שבע ב׳ ומלרע וסימני׳ שבע גדול בכל ארץ . וימלאו אסמיך שבע . את ג׳ פתחין בטע׳ וסימ׳ את נאון יעקב אשר אהב . בהצ׳ תו את ארם נהרים . כי את אשר יאהב יי׳ יוכיח . וכל את הבא במקף דכו׳ פתחין בס״א קמץ את כל גבוה יראה והוא מלך . סחרה

ד׳	1	אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע׃
5·5·5	2	רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃
ג׳	3	כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃
5 ·5	4	וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ׃
5· ב׳ סבא גדול 5	5	מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
ג׳ כשע׳	6	כִּי אֶת אֲשֶׁר יְאַהֵב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃
ט׳· ג׳	7	אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃
ר׳· 5	8	כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כֶּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃
ל׳ מלעיל	9	יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל־
כ׳· כ׳	10	חֲפָצֶיךָ לֹא יְשׁוֹוּ בָהּ׃ אֹרֶךְ יָמִים
ג׳ חיר חם	11	בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עשר וְכָבוֹד׃
	12	דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ
	13	שָׁלוֹם׃ עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים
		בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃

ד׳ וסי׳ והיה סחרה ואתנג׳ ב׳ בו׳ . כי טוב סחרה מסחר כסף . טעמא כי טוב סחרה . מפני׳ חד מן מלין דחסרין נון וקריין וסים בצענים וחבר הקני נפרד מקין . לו ויאמרו לו הנבעוני׳ אין לו . אנו אם טוב ואם רע׳ בקול יי׳ . מפניים יקרה היא מפניים י׳ אלפים . נהר דינור נגד ונפק . ויסתר עדום ראה רעה ויסתר . וחילופיהון ז׳ כתיבן נ׳ן יתיר ולא קריא וסים נמס בשמו ב׳ סים כ״א .

אל תחשוב בעיניך מתחמר בחכמתי תיפר לתרתי . וסור מרע מעצה הרע ותן ירפואך הטם מכל מחלה : לשרך . הזכירו כי הוא מוסר הגידי׳ ובו יכוח הרס להם בבנין הוס והטע׳ תוקף כמו מריר וקיי׳ יפרוכו . יכוכו מרוב ער סיפרנו פרץ ביקבים : מוסר יי׳ אמרי הרס מכח חכמ׳ . כי כח ומר מחטוח ולח יבוחו עלין ויסורין . יפיק יוכיח תבוסה מיחר ולמדכה : חפציך . כל דבר מתחפון . יפוי מעכין ולתלך לין מוה ופי לין העם מוה כלום ונחשב למלך מפוזר ומפורד וכבז : מעבר וכבוד . מעל מהחכמה תביאהו לשתי מעלות : דרכי כופסי מינעמיו ויערבו לו . כהיבותי כתיבות שלום : עץ . כעין חיי׳ מהאוכל מפריו יחיה מכים רבות . ותומכיה שלח יעזבוה כאשר אמר כי החכמ׳ תחיה החרש מהוז עולם קטן : יי בחכמה

לקח׳ מזון ההסבו העיונית והמעל בזה ל מה מיקח הולר מהמזון בעת היותו במעי אמו מיקחנו דרך הטבור גם אחרי המלוך בחכמ׳ היו מקוי לעצמותיך למלח חות׳ מוח ואח׳ זה מלח תחסוב מאחרי המלוך בחכמ׳ לח תכטרך ל התורה הי להעמיד האד׳ על המלימות מהחסנות העיוניות כי בחתת תמיד תכטרך לחקור בה ולכלכל במחשבותיה כי היו מוסיף לך מלימו׳ תמיד ועזיבתך אותה תהיה סבה להפיר ממך המלימו׳ ולהפקדו כמו שהעמיו׳ יכטרכו תמיד ל המוח חסר בתוכם להזון ממנו ואח׳ מה שיחסר מהם יבקש בחכמה הנרמזת בתורה ואחר מי שיוכיח בחוסם עצמו וכבוד . הנה בימין התורה יהיה חורך ימים ל״ל החסנת החיים הנפחיים כי זהו פריה ולזה ייחס זה ל בשמאולה עושר וכבוד : חרך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד . הנה בימין התורה יהיה חורך ימים ל״ל החסנת החיים הנפחיים כי זהו פריה ולזה ייחס זה ל בשמאולה עושר וכבוד : חרך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד . הנה בימין התורה יהיה חורך ימים ל״ל החסנת החיים הנפחיים כי זהו פריה ולזה ייחס זה ל

יהוה בחכמה יסד־ארץ כונן
שמים בתבונה: בדעתו תהומות
נבקעו ושחקים ירעפו־טל: בני אל־
ילוו מעיניך נצר תושיה ומזמה:
ויהיו חיים לנפשך וחן לגרגרתיך:
אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא
תגוף: אם־תשכב לא תפחד ושכבת
וערבה שנתך: אל־תירא מפחד
פתאם ומשאת רשעים כי תבא: כי־
יהוה יהיה בכסלך ושמר רגלך
מלכד: אל־תמנע־טוב מבעליו
בהיות לאל ידיך לעשות: אל־
תאמר לרעיך לך ושוב ומחר אתן
ויש אתך: אל־תחרש על־רעך רעה
והוא־יושב לבטח אתך: אל־תרוב
עם־אדם חנם אם־לא גמלך רעה:
אל־תקנא באיש חמס ואל־תבחר
בכל דרכיו: כי תועבת יהוה נלוז
ואת־ישרים סודו: מארת יהוה בבית
רשע ונוה צדיקים יברך: אם־ללצים
הוא יליץ ולענים יתן־חן: כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון:

אלהא בחכמתא שית אסיה ורארעא ואתקין
שמיא בבינותה: ברעותיה תהומי אתבזיעו
ושמיא צעי דמטלניא: ברי לא נזל בעינך
וחסדא לצוורך: חזין תיזל בסברא
בארחתך וריגלך לא תתקל: אם תשכוב
ותידמון ולא תחדל משכב ותחשכם
שנתך: לא תדחל מן דחלניא ומן שליניא
ומן חיסא דרשיעי כד ייתי: מטול דאלהא
יהי בסערך וינטר ריגלך ולא תתיציד: לא
תיתכלי למעבד שפיר כד אית חילא בידך
למעבד: לא תימר לחברך איזיל ותוב
ולמחר אתן ואית גבך: לא תחשוב על
חברך בישתא והוא יתיב עמך בשלוה:
לא תיצי עם בר נשא מגן אם לא עבד לך
בישא: לא תיטן בגברא חטופא ולא תיצני
בכלהון ארחתיה: מטול דמרחק עותא
מן קדם יי ועם תריצאי שועיתיה: לוטתא
דאלהא בבתיהון דרשיעי ומעמרה הון דצדיקי
יברך: ולמסיקני נסחוף ולענוני יתן חסדא:
יקרא דחכימי ינסחון וסכלי נקבלה צערא:

תהומות ד׳מל דמל וסי׳נמס׳בתילי׳סימן לג ועיין בסדר בשלח בפס׳תהמות יכסיומו ◦ ירעפו נ׳וסימן נאות מדבר׳ ושחקי׳ירעפו טל׳ ירעפו על׳ אדם רב ◦ ויהיו לא׳ דפין וסימן נמסר בסדר ויקחו לי תרומה ◦ תגוף ל׳ בל או תלך לבטח ושארא בלהון חס׳ ◦ וערבה ב׳וסי׳וערבה ליי׳כנחת יהודה וירושלם׳ ושכבת וערבה שנתך׳ ומשאת ל׳ מפחד

פתאום והוא מן שיטה חדא דמשמש ומש ברישא וכל חד לית דכו׳ וסימן נמסר במסרא רבתא בס״ר במעלכת אות המם וזה תשצא בשיטה דמשמשת ומברישה ומשמשת באב ◦ ומחר ו׳וסימן וקדשתם היום ומחר וכבסו ◦ ומחר אל כל עדת יש׳קצוף ◦ ומחר אתה ובניך עמי ◦ שב בזה גם היום ומחר אשלחך ◦ ומחר אתן ויש אתך ◦ ומחר אעשה כדבר המלך ◦ בבית רשע חד מן ה׳זוגין חד בית וחד בבית וסי׳בירמיה סימ׳לז״ ◦ ולעניים ה׳ כתיב עניים וקריב׳ ענוים וסימן נמס׳בתילים סימ׳ט׳עש ◦ מרים ג׳וסימ׳ כל מדים תרומת כסף ׳ כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים ׳ ארך אפים רב תבונה וא׳כבדי ומרים ראשי ׳ וסימניהו׳ בלשון ארמי כספא אשטי חכימיא וראשיא ◦

בקיום זה העולם הפעל כי זה מה שלי לפעל עמידת הנמחים והלא מזולתו כי ב״כ יהיה הפווי כמעט ביסוד המי׳ עם מחר היסודות המקבילים לו הנה היה חרום זה הענין בדעות הפס יה׳ והמעב׳בו היו הקרובה ל המוסכלות הרחוקות וזה כי החיר הלח כפיתהוה בבטן הארץ וימצאהו מוכע מעלו׳ ויכטרך לרדת יתעבה מפני זה ויפוב מים לן כמיעלה ויפגום המקו׳הקר הנה הקרירו׳יעב׳לותו ויתהוה ממנו מים הנה מה מזה דרכו יקר׳דעת ולחרי מהענני׳הוא כן ל״ל מלו הדברי׳ כפעמו מחכמת הפס יה׳ביכותו ודעתו בזה החופן הנה החדם בעמרו על מה מחפער לן להמיג מלו הדבריס ידבק בחכמ׳ הפס ובינתו ודעתו לפי מה מחפערי בדעתו תהומו׳כבקעו׳ כי בעבור דעת החר׳החכמה והתבונ׳ מזולת נבקעו תהומו׳מלמט׳מובעו׳מהם זו הידיעות ומלמעלה ב״כ ירעפו טל יפפעו בו זו הידיעו׳והנה רמז במה מיפפ׳ מלמטה יהיו נובעות זו הידיעות ב הדברים הטבעיי׳המוחפו׳ זיכו לחער יפירו לותנו על החכמה והתבונה מזולת במה מיפפע לנו מלמעלה רמז אל הפפע מיפפע לנו מהפ״ להמיג ב הידיעות בחמצעות הפכל הפועל והמפיל הפפע ההוא לטל לן לנפפט כי הטל מתפפט בכל החויר חיכו יורד טפין טפין כמו המטר וכן הפפע הזה מגיע בכל המיקומו׳ מיהיו כלותי לקבלו יחד לן במיקום זולת מיקום ׳ בני׳ן יגורו מעיניך החכמה והתבונה לך פמר׳תמיד פמור הניפום המופכל מהגיע לך בזה ופמור ב״כ המחפב׳פחביו׳לותך להפנתו כדי פתדע תמיד החמת בדרכיו ויהיו החכמה והתבונה חייס לנפעך כי הס בעכמס הס הפכל הנקנה הנפחר׳לח׳ המות כמו מביחרנו ברחפון מפמ״י ובהס תמצח חן בדכויך עס החכמי׳הנה בפבת׳תדבק בך ההפגחה הלהית עד פלה תכפל בלכתך בדרך ׳ לח תפכב ׳ גם בהיותך בדרך לן תפחד פס מחיה רפה ומן הלפטים לך תפכב ותערב לך מנחך ׳ הרפות הגדולות המפחיתות פתאם ולח תפותת רפעים כי תבח ׳ כי יי׳ יהיה ׳ במה פתבטח בו ותקוה ממנו ויתגיח בך מהלכד בזו הרפו׳ולח׳ זה הזהיר עוד ולחר ז תמנע טוב מבעליו ממי פהוח רחוי לן בהיות כח בידך לעפו׳ זה הטוב וזלת לזהירך כוללת בעיון ובדברי׳המדיבי׳ חס בעיון הזהיריהו׳ פלח למנוע למודו מהבח לפחר לפי מה פיש מין הפפק׳בידו וכחפר יבח לבקפתמך הטוב הזה לח תפנה חותו על זה בפתחמר לו לך ושוב ומחר חתן ויש חתך חלך חן לו זה תכף חחר פיש חתך והוח רחוי לזה ׳ ז תחרום ׳ חל תחשוב ותפקדל להכיוח על רעך רפה והוח יושב לבטח חתך כי זה מגוכה מחר ׳ ז תריב עם חדם חנם ׳ חס לח גמלך רפה ולהתרפם על החדם ולהריב עמו בזולת סבה ׳ ז תקנח בחיש חמס ׳ להתחוות ולחמוד ולפעו׳כמוהו לחמום החכמים ולח תבחר בפוס דרך מדרכיו כי זה יביחך לחטוח חחרי המעל כי חיש החמס יפלח ופח גדולה למלך חו לפר ויכבדוהו וחס ירפ׳ החדם לפעות כן לח ימלח לו ויכטרך לו לפעוק ולחמום החכמים וכן הענין בפחר דרכיו חפר הס לו מפני היותו חיש חמס כי מתועב ז הפס יה׳ת החיש העקש רוצה לומר הבלתי ישר וההפך ביפרי׳כי הוח דבק בהס ׳ מחרת ׳ קללת הפס תמלח בבית רפע והוח יברך נוה צדיקי׳ והנה לחלך רפע בלפון יחיד לפי פהקללה לח יחייב פתמלך לכל הרפעי׳ולזה פעמי׳רבו׳רפע וטוב לו וחולם ברכת הפ״ היה בבית כל הצדיקי׳הרחוי׳ לה וחס חפר חדבק בהס ההמנהה החלהית כמו פביחרנו הפבה בכל זה בר׳תפפר מ״י ׳ הם לללים ׳ הנה ללנים המתלוננים ומלעיגים על החכמים הפ״ יפבב פחחרים ילעיגו עליהם בבוח חיוד וחולם לפנוים המכבדים לחכמים ומפילים עכמם יחן הפ״ן להס בעיני החכמים ׳ כבוד חכמים יכחלו ׳ כי יכברום החכמים וכל לחד מהכסילים מגביה יקלון לו ולחר על כד ההפלגה כי עומס הקלון פיכחלו מפני פכלותם הוח מפרים ומפיר לותם מהמקום ההוח פהס נכרים בו ׳

פמעו

ביאור המלות צבכלך ׳ בתקוחך ׳ כלוז ׳ הוח הטוענ מהדרך הרחוק ׳ כבור ׳ מרים קלון ׳ הקלון מפיר לותם לו ירפה בו פכל לחד מהכסילים מרים ומנביה הקלון עליו מכ׳ פכלותו ׳ ביאור הדברים יו׳ בחכמה יפד חרן ׳ ולח׳ כי בחכמה יפד הפ״ חרן וזה היסוד הוח מה פהפרים ופם בעל העולם נברל בהם הנמפחות הטבעיות לפר המביל בחרן והנה בחכמה הפ״ פפע מפיחותם ביום הברל׳ונתיפר עניכם ומה פיוסד לחר׳מפני החקירה בהם יקרח חכמה כי כל מה פ בהם פמחדם מפבות עכמיות ׳ ומתיחכו׳ כלו תחמר מהחם יחמ׳ ומהחדם יולידו החד׳ובתבונה יכונן פמים על מה פהם עלינו מהמרחק מממו ומנור הכוכבי׳ לפר יניעום ותחלוף תמונו׳הגלגלים לפר יניחו הכוכב וחילופי התנועות בחורך וברוח׳ער פיתחדפו מזה חלופים רבים כתנועת הכוכב הנרחי׳ לנו ויתחדפו מפני זה פעולו׳ מתחלפו׳בזה העולם הפפל כמו פביחרנו בחמיפי מפפר מ מלחמות יו׳ והנה יקר׳זה הענני׳תבונה לפי פמה פיתחדם בהם חינו מתחדם בדמיון׳ מה פהתחדם מן הפבו׳הענמיו׳ה המיתיחבות כי הם יחמתו וחו׳ בהם חום ויקרירו וחו׳ בהם קור וכן הענין בפחר מה פיפפע מהם וחולם מה פהמני׳הפפ ית׳ מהבקע התהומות ומירעפו המחקי׳ על לפר לו מבוח ברול

בקיום זה העולם הפפל כי זה מה שלי לפפר עמידת הנמחים והלא מזולתו כי ב״כ יהיה הפווי כמעט ביסוד המי׳ עם מחר היסודות המקבילים לו הנה היה חרום זה הענין בדעות הפס יה׳ והמעב׳בו היו הקרובה ל המוסכלות הרחוקות וזה כי החיר הלח כפיתהוה בבטן הארץ וימצאהו מוכע מעלו׳ ויכטרך לרדת יתעבה מפני זה ויפוב מים לן כמיעלה ויפגום המקו׳הקר הנה הקרירו׳יעב׳לותו ויתהוה ממנו מים הנה מה מזה דרכו יקר׳דעת ולחרי מהעני׳הוא כן ל״ל מלו הדברי׳ כפעמו מחכמת הפס יה׳ביכותו ודעתו בזה החופן הנה החדם בעמרו על מה מחפער לן להמיג מלו הדבריס ידבק בחכמ׳ הפס ובינתו ודעתו לפי מה מחפערי בדעתו תהומו׳כבקעו׳ כי בעבור דעת החר׳החכמה והתבונ׳ מזולת נבקעו תהומו׳מלמט׳מובעו׳מהם זו הידיעות ומלמעלה ב״כ ירעפו טל יפפעו בו זו הידיעו׳והנה רמז במה מיפפ׳ מלמטה יהיו נובעות זו הידיעות ב הדברים הטבעיי׳המוחפו׳ זיכו לחער יפירו לותנו על החכמה והתבונה מזולת במה מיפפע לנו מלמעלה רמז אל הפפע מיפפע לנו מהפ״ להמיג ב הידיעות בחמצעות הפכל הפועל והמפיל הפפע ההוא לטל לן לנפפט כי הטל מתפפט בכל החויר חיכו יורד טפין טפין כמו המטר וכן הפפע הזה מגיע בכל המיקומו׳ מיהיו כלותי לקבלו יחד לן במיקום זולת מיקום ׳ בני׳ן יגורו מעיניך החכמה והתבונה לך פמר׳תמיד פמור הניפום המופכל מהגיע לך בזה ופמור ב״כ המחפב׳פחביו׳לותך להפנתו כדי פתדע תמיד החמת בדרכיו ויהיו החכמה והתבונה חייס לנפעך כי הס בעכמס הס הפכל הנקנה הנפחר׳לח׳ המות כמו מביחרנו ברחפון מפמ״י ובהס תמצח חן בדכויך עס החכמי׳הנה בפבת׳תדבק בך ההפגחה הלהית עד פלה תכפל בלכתך בדרך ׳ לח תפכב ׳ גם בהיותך בדרך לן תפחד פס מחיה רפה ומן הלפטים לך תפכב ותערב לך מנחך ׳ הרפות הגדולות המפחיתות פתאם ולח תפותת רפעים כי תבח ׳ כי יי׳ יהיה ׳ במה פתבטח בו ותקוה ממנו ויתגיח בך מהלכד בזו הרפו׳ולח׳ זה הזהיר עוד ולחר ז תמנע טוב מבעליו ממי פהוח רחוי לן בהיות כח בידך לעפו׳ זה הטוב וזלת לזהירך כוללת בעיון ובדברי׳המדיבי׳ חס בעיון הזהיריהו׳ פלח למנוע למודו מהבח לפחר לפי מה פיש מין הפפק׳בידו וכחפר יבח לבקפתמך הטוב הזה לח תפנה חותו על זה בפתחמר לו לך ושוב ומחר חתן ויש חתך חלך חן לו זה תכף חחר פיש חתך והוח רחוי לזה ׳ ז תחרום ׳ חל תחשוב ותפקדל להכיוח על רעך רפה והוח יושב לבטח חתך כי זה מגוכה מחר ׳ ז תריב עם חדם חנם ׳ חס לח גמלך רפה ולהתרפם על החדם ולהריב עמו בזולת סבה ׳ ז תקנח בחיש חמס ׳ להתחוות ולחמוד ולפעו׳כמוהו לחמום החכמים ולח תבחר בפוס דרך מדרכיו כי זה יביחך לחטוח חחרי המעל כי חיש החמס יפלח ופח גדולה למלך חו לפר ויכבדוהו וחס ירפ׳ החדם לפעות כן לח ימלח לו ויכטרך לו לפעוק ולחמום החכמים וכן הענין בפחר דרכיו חפר הס לו מפני היותו חיש חמס כי מתועב ז הפס יה׳ת החיש העקש רוצה לומר הבלתי ישר וההפך ביפרי׳כי הוח דבק בהס ׳ מחרת ׳ קללת הפס תמלח בבית רפע והוח יברך נוה צדיקי׳ והנה לחלך רפע בלפון יחיד לפי פהקללה לח יחייב פתמלך לכל הרפעי׳ולזה פעמי׳רבו׳רפע וטוב לו וחולם ברכת הפ״ היה בבית כל הצדיקי׳הרחוי׳ לה וחס חפר חדבק בהס ההמנהה החלהית כמו פביחרנו הפבה בכל זה בר׳תפפר מ״י ׳ הם לללים ׳ הנה ללנים המתלוננים ומלעיגים על החכמים הפ״ יפבב פחחרים ילעיגו עליהם בבוח חיוד וחולם לפנוים המכבדים לחכמים ומפילים עכמם יחן הפ״ן להס בעיני החכמים ׳ כבוד חכמים יכחלו ׳ כי יכברום החכמים וכל לחד מהכסילים מגביה יקלון לו ולחר על כד ההפלגה כי עומס הקלון פיכחלו מפני פכלותם הוח מפרים ומפיר לותם מהמקום ההוח פהס נכרים בו ׳

פמעו

רלבג משלי ד

שמעו בנים מוסר · הפס יתברך מזהיר לבניכם והכיח זה המוסר הוא תורתו שנתן ליסראל והקביבו ומעט לותה כדי שהרעו ביניה כי הוא ייעיר לתכם אל הביניה כמו שזכרנו ל"ל כי התורה תיעיר בהרבה מדבריה לידיעת הביניה כמו שביארנו בביאורנו לדברי התורה: כי לקח טוב · כי כבר נתתי לכם קנין טוב אל תעזבו את התורה שנתתי לכם הנה הוא ימלא אחרי כן לאחי הנה הייתי בן לאבי ורמז בזה לפס ימרוז שהוא בן לפ" היותו נער ורך כפאמר לו הפ" אלו הדבריס והייתי חז יחיד לפני אמי כי אותה אחרת לו קבלה התורה זולתי וזה היה בעת קטנותי בבחתי ממבעי כי במעט זמן העתיקני הפ" לחמוכתו ולזה הקבה בן לפ" היותו נער ורך כפאמר ג"כ לפי הכמעט שלוה היה מוכן הכביות שקוהיון על הגוזל ועל כל הנערין דבר שבפסוק ג"כ לפי הכמעט שלוה היה מוכן לפס לפי שהוא כי בן הייתי וגו' ויורני ויגו' · שהיה אומר אותי ואת אחי יותר הפ" התורה ליפרעל ובחכמתו הגיעה הבנותה: ויורני · יתמוך דברי בך · וחת הפ" וחת' לי לבך כי יתמוך דברי ויתמוך אותם בחקרו כרחוי על כוונת מבו' התורה כי בזה יגלה מה בים מהפלימות והחכמה הנפלאה בדברי התורה, אמור בלבך דברי מצותי ותעוב בזה החיים החמתיי, תשמר אין עמס מות: קנה חכמה · בחס תקנה החכם' ותקנה ביניה · אל תמכח דבר מדברי וז תקנה כלל תחתרי פיכי בזה החופן עם רוב ה העקיל' והחקיר' יגלו לך הרבה תכוונות התורה: אל תעזבה · אל תעזוב התור' וחס תהיה נזהר מזה היה תשמרך מכל רע מבר מה שיתפך לך בחכמתך מההפגחה בכרם ומעוור ילוך לבקש את השלמות אבל התלמוד מהשלמת התור' והיה תבונה מעצרו · תתן לראשך ליוה חן · תכרוך בחן כמו ליוה חן חס לראשך: שמע בני · מאחר שהזהיר בנו חוכיח בנים אחרי שיתמעו מוסר אביהם חלף על פי שהם רבו' לו בהם מחשב כמוני: אל תעזבה · החכמה כי היא תשמרך מכרה: רחמית חכמה קנה חכמה · בחקנת הוכך וחס לו תוכל לראיתה תן כל הוכך, בלבלה · הגביהם ורוממה מן פולו ל לרוכב · הכבוד תמיכך במעלת ה הכבוד · כי תחבקנה ללמוד חותה תמיד: תמנך · מן מנן כריך: בדרך חכמ' בעבור דרך חכמה מתלמדה: בלכתך · כאמר תלך בדרך החכמה: נכרה · רחוי להיות בפתח והפץ כנוי לחכמה הנזכרת למעלה ב בדרך החכם' והטע' החזק במוסר ם מיסרתיך ללכת בה: תן לראעך · מן תקראנו כל עבותי מן למפרע: מטה עוך: תלוכת כדיקים, חבר והכוון בלוך תורת כדיקים: בני

שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב א מחזיר בנו חוכיח בנים חחרי שיתמעו מוסר אביהם חלף על פי שהם רבו' לו בהם מחשב כמוני: חל תעזבה · החכמה כי היא תשמרך מיתמעו בנים: חחר ד
וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי: וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה: קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי: אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ אֶהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָ: רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה: סַלְסְלֶהָ וְתָרוֹמְמֶךָ תְּכַבְּדֶךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה: תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ: שִׁמְעִי בְנִי ב׳ וכל רמזי לחרכר דבו׳ וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרְתִּיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר: בְּלֶכְתֶּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל: הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תָּרֶף נִצְרָהּ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ: בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תֶּאֱשַׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים: פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבֹר בּוֹ שׁ שׁ תַּעֲבֹר־בּוֹ שְׁטֵה מֵעָלָיו וְעָבֹר: כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם מִבְּלִי כוּר: וְלֶחֶם רְשָׁעָה יֹאכֵלוּן וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ: וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד־נְכוֹן הַיּוֹם: דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ:

ל׳ ס׳ בלש׳ ר׳ ב׳ יחז׳ ב׳ יחד פרעה ל׳ ל׳ יחד ל׳ ל׳ יחד ל׳ ל׳ יחד

בני לדברי החכמה לחמרי הט אזנך, אל ילזו מעיניך, אל יסורו מעיניך ממרס תמיד בתוך לבך: כי חיים הם למוצאיהם, כי אלו הדברים יותר טוב לך מהם בעבור שיהיה מיתתם ויעמוד על כוונת וזהם עם זה מרפ לכל בשרו להסיר ממנו חולי המדות המחותו ומכה חמר זה כי זה הספר בכללו מיסר לשלימו המוסלות ולשלמות המדות: מכל מסמר נכור לבך יהוה הפכל לל ממרהו אלא יהיה כאסר מאסר הכסם המתחוש בחופן שתמנעהו מעשות פעולתו המיוחדת לו גם שמרהא אלא יהיה כאסר במאסר אסר הכחות המשניות במיס שימנעהו פעולתו: כי ממנו מהפכל תוכחות חיים והם לא יבלבלו הכחו' הלחרים פעולתו הנה תמיב תרתן חיי'

אבן עזרא

בני לדברי מכל מסמר, הם מכות לא תעשה מהדרם ריחו ליאמר מהם פלא זות' מכל מסמר נכור לבך מלהדהר רע: כי ממנו תוכחות חיים והוא כחלך בגוף: ייסרו: יבחרו הדרך הישרה: פלס: במאזני המחשב ורח' לו זה דרך טוב, וכל דרכיך יכונו כאסר תפלסם: אל תט: מהמעגל אסר תבח', הסר רגלך מרע מדל רע אלא תבחר בו: בני לחכמתי: לשמור מזמות: המזימות בלבך, יכוונו בעם' שלמוד: רגליה: יורדות למות ולמחוק יורדו' כעדיה אסר יתמכוה, תקן תפלם ותן תדע לנוכ' המוזהר והוא בני לחכמתי הקשיבה, כעו מעגלותיה חסר זכן הוא כעו רגלי מעגלותי'ו המעגלו' הם יכוונו על דרך מפל כאילו הם כעות ומכיעות הזרה ופי' רחמון כזכן וכן הפי' חרח מקשים בו חיים ולולי תפלם ותבחריהו כעו מעגלותי' והטעם הודרתי'לשון פתאום ולא תרגיש ולא תדעה עד רדתה ממך תוכר אתם ותפלם אורח חיים: פ"א במקום בתפלם אורח חיי' כעו מעגלותיה והוא לא קדע: ועתה בנים: כמעט

א בני לחכמתי הקשיבה
לתבונתי הט אזנך: לשמור מזמות
ודעת שפתיך ינצרו: כי נפת
תטפנה שפתי זרה וחלק משמן
חכה: ואחריתה מרה כלענה חדה
כחרב פיות: רגליה ירדות מות
שאול צעדיה יתמכו: ארח חיים
פן תפלס נעו מעגלתיה לא תדע:
ועתה בנים שמעו-
לי ואל תסורו מאמרי פי: הרחק
מעליך דרכך ואל תקרב אל פתח
ביתה: פן תתן לאחרים הודך
ושנתך לאכזרי: פן ישבעו זרים
כחך ועצביך בבית נכרי: ונהמת
באחריתך בכלות בשרך ושארך:
ואמרת איך שנאתי מוסר ותוכחת
נאץ לבי: ולא שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני:

ב בני לדברי החכמה לאמרי
לתשמר מזמות ודעת שפתיך ינצרו:
כי מפי זרה יטפנה שפתי חלקות
משמן חכה: ואחריתה מרה כלענה
חדה כחרב פיות: רגליה ירדות
מות שאול צעדיה יתמכו: ארח
חיים פן תפלס נעו מעגלתיה לא
תדע: ועתה בנים שמעו-
לי ואל תסורו מאמרי פי: הרחק
מעליך דרכך ואל תקרב אל פתח
ביתה: פן תתן לאחרים הודך
ושנתך לאכזרי: פן ישבעו זרים
כחך ועצביך בבית נכרי: ונהמת
באחריתך בכלות בשרך ושארך:
ואמרת איך שנאתי מוסר ותוכחת
נאץ לבי: ולא שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני:

בְּנִי לְדִבְרֵי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי
הַט־אָזְנֶךָ: אַל־יָלִיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם ט"ח פ' 5
בְּתוֹךְ לִבֶּךָ: כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם ל' ויסע'
וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא: מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים: ל' חל
הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וְלִזּוּת שְׂפָתַיִם ג' 5
הַרְחֵק מִמֶּךָּ: עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ ר' חס' בלעיל
וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֶּךָ: פַּלֵּס מַעְגַל ר' חס' בלעיל
רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ: אַל־תֵּט
יָמִין וְשְׂמֹאל הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע:

בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה א
לִתְבוּנָתִי הַט־אָזְנֶךָ: לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת ס' חס'
וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ: כִּי נֹפֶת ב'
תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן 5
חִכָּהּ: וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כְלַעֲנָה חַדָּה ה'
כְּחֶרֶב פִּיּוֹת: רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת ה
שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ: אֹרַח חַיִּים ג' 5
פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע:
וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ-
לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי: הַרְחֵק 5
מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח
בֵּיתָהּ: פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ
וּשְׁנָתְךָ לְאַכְזָרִי: פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים
כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נֵכְרִי: וְנָהַמְתָּ ב' חס' בלעיל
בְאַחֲרִיתֶךָ בְּכָלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ: ל' וחד בכלות כתיב
וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת
נָאַץ לִבִּי: וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרַי וְלַמְלַמְּדַי לֹא־הִטֵּיתִי אָזְנִי: ג' לפ' בכ' ל' וחד לא מעתי' ל' וחל

בני לדברי הקשיבה לחמרי הט אזנך, אל ילזו מעיניך, אל יסורו מעיניך ממרס תמיד בתוך לבך: כי חיים הם למוצאיהם, כי אלו הדברים יותר טוב לך מהם בעבור שיהיה מיתתם ויעמוד על כוונת וזהם עם זה מרפ לכל בשרו להסיר ממנו חולי המדות המחותו ומכה חמר זה כי זה הספר בכללו מיסר לשלימו המוסלות ולשלמות המדות: מכל מסמר נכור לבך יהוה הפכל לל ממרהו אלא יהיה כאסר מאסר הכסם המתחוש בחופן שתמנעהו מעשות פעולתו המיוחדת לו גם שמרהא אלא יהיה כאסר במאסר אסר הכחות המשניות במיס שימנעהו פעולתו: כי ממנו מהפכל תוכחות חיים והם לא יבלבלו הכחו' הלחרים פעולתו הנה תמיב תרתן חיי' אזניך ט' חסרי' וסים' במסר לעיל בסיפרא ריש סימן ב': תוצאות חיים ל' מל' דמל' ג' כתיב תוצאו וסי' בסר' מסעי עיין ש"ם: יישירו ד' חס' כליש וסים' ואשלחך בשמחה ובשרים בתוף: והשבתי חמון שריך יזמרת: ועפעפיך יישרו נגדך: ושר בשרים על לב רע: נפת תטפנה ב' וסים' שפתותיך כלה: שפתי זרה: חכה ב' חד מפיק ה' וחד רפי וסים' ואליהו חכה את איוב: וחלק משמן חכה: כתיב כמפיק ה' ואינון חד מן ל"א זוגין חד מפיק ה' וחד לא מפיק ה' וסי' במסר רבתא במערכ' אות ההא בסר': חדה ה' וסים' בסם' ביהושע סי' ט': כחך ב' א' מל' וא' חס' וסים' פן ישבעו זרים כחך, התרפי' ביום צרה צר כחכה: בכלות ל' וחד ככלות בכ"ף ולית דכו' ואינון מן אב חד כ' וחד כ"ת וסי' בסם' בסמרא רבתא במערכת אות הבי"ת בסר': ולמלמדי ל' דכו' והוא חד מן מלין נסבין ול' דסמי' למ"ם וסי' בסם' בסמרא רבתא במערכת אות המ"ם בסד':

ובדרכיו ולמכם כויתיך על זה כי כופת תטופנה שפתי החלם הזרה והיו הכח הרמיוני, תטופנה דבר ידמה שהוא מתוק כנפת וחכה אסר בו חטעם הדברים ידמה היותו ערב מאד וחלק יותר מסמן: ואחריתה תמצא מרה כמו הלענה וחדה ומוכרת כמו חרב בעל פיות מחותך ומחתית מכל כדדין: רגליה: יורדות ל' מות והמתתם הם תומכים ומחזיקים המות ל"ל שהם עוזרים להביא המות בחופן נפלא ובזה הם כאילו סומכים ידי המות ומחזיקי' אותה על החיים: אורח חיים פן תפלם: הלא תחשוב שיהיה תקון שתפלם אורח חיים ותיסר חלין הנה בלא ספק תקון בזה כי מעגלותיה נעו וסרו מדרך החיים ולא תוכל להם' אותן והנה אמר זה לפי שהמדמה הפ"ם שהוא עוזר מה ל' השכל כמו שהחבאר במקומו' הנה בכיורו יעשה מאד בעמוקות החכמה והתבונה והטעות סיקרה ממנו בספרי הגדולי' וההתחלות יהיה סבה להרחיק האדם מאד מהשלימותו ולהתיאר לו לעזוב החכמה ולהתעצב בתלות ולזלת השבה ויפרבו מאד דבריו ל' האדם כמו שזכר וזה מבואר במעט עיון לתעיין בזה השב' כי דבריכו בו הם למי שהשלם בפלוסופיא ורוח דבריכו בספר מי' ואפשר פירמוז בחלה זרה ל' הנפ' המתהוה ויקשור העניין ל' מם לשמור מזמו' ודעת ובו' שהו' יזהירהו לדבק תמיד בחכמה ובתבונה בחופן שתעזב בו כל כך עד שלא יפוקה בשפתי הזרה התפת' להמשך ל' התלו' אסר יגיע מהם הרע שזכר והנה זה הביאור שהוא הוא הכוון יותר: הרחק מעליה דרכך, הרחק דרכך מעל החלה הזרה שקרם זרה ואל תקרב ל' פתח ביתה ל' שלא תמשך אל התלות: פן תתן לאחרים הודך, פן תתן שהור הנתון לך לקנות השלימות לאחרים ולא יהיה לך תועלת בו לבל יהיה כו השתמשות לעשות תחבולות להסיב התלות, ושנותיך תהיה רחוי שתעמל בהם לקנין השלימו' אסר הוא חייך תתן ל' זה הכח החכזרי שיחייך בלכזריות ויבלעו הכחות הזרים לאחר בתה שהו' אחרם כחך ועמלך ויגיעך יהיה בבית נכרי ל' שהכח השכלי הנתון לך לעמל בקנין השלימו' החכוני יבלעו זו הזרים מכחו ויגיעו כי כל כחו ויגיעו יהיה בעבודת ובהמשלת התחבולות אל מיפיבו מבוקשם: ונהמת, והנה בסוף ככלות בשרך בעת הזקנה לז תזעק ותתלונן: ואמרת איך שנאתי מוסר, התורה ותוכחת החכמה לבי תוכחת התורם: ולא שמעתי בקול מורי. להרחיק אלו התלות ולא הטיתי אזני למלמדי: בחור

כביכי הבעל הנוכן ממון בסקריסם ובפחוותם. ועבדי, ויגיעך שבעבות וטרקת בו. בבית נכרי. בבית ע"ז. ונהמת באחריתך הוא שתבהוס בתחריתך: כמעט

כמעט הייתי בכל רע בפתח היכל הכנסת׃ וראה רעך חן לו רחמות וגלוה עליך׳ הצנע לכת מיד׃ המוקם לשכר מוקם בו והוא הפתח לו הרשת ותה מדומה להם׃

ביאור המלות

וכל מעגלותיו מפלס ׳ לו וכל דרכיו מוקן ׃ ילכדוהו את הרשע׃ הם שתי הזרעו׳ כמו ותרחקהו את חילך ׃ עשה זאת ׳ התרפס׃

ביאור הדברים

כמעט הייתי בכל רע ׳ בתוך וגו׳ ׳ פלח הייתי בוא מהם לעוכם שכחתי מוקר הרבון בזה כמעט שהייתי מעבי זה בכל רע ופרש בתוך קהל ועדה פיתפרסם זה שהיה לבולם ורחו בדעתי׃ היום כלומר תחלה כמים מבוכים ׳ הזדה ולא תתן כי סבלך לה לך שתה מים מבורך והו השכל תשר תמנו ושתה המים המוזלים מתוך בחרך וגם כן הוא שכל תשר תמנו ׳ והפשר פרושו בחדרו שתה מים מבורך החרים ׳ שתה מים מבורך ושחר בחק חמה עזה׃ ושמח ל מאשת נעוריך וב׳ שמח וסי׳ זבולון בצאתך ׳ בחור בילדותך ׃ אילת ג׳וסי׳ גם אילת בשדה ׳ על אילת השחר ׳ אהבים ׃ חק ד׳חס׳ בי ׳ שב׳ וסי׳ כליותי בחקי ׳ ותחבק חק נכריה ׳ שחד מחק רשע יקח ׳ ושחד בחק חמס עזה׃

עוונות יו חר מן ב׳ מלין דכתיבן בהו תרין ו״ן וסים׳ נמס׳ בסד׳ פקודי ׳ וד׳ כל בליש וסים׳ נמס׳ כמלכי׳ ב׳ סימן ז׳ ובתלים

עַד כְּלִיל חַיּוֹת לִי בְּיִשִׁין בְּנוֹ כְּנִישְׁתָּא וַעֲרָתָא׃
אִשְׁתְּהֵא מַיָּא מִן גּוּבָךְ וַרְדָיָא מִן בֵּירָךְ ׃
נְשִׁפְעוֹן מַעְיָנֵךְ לָבָרָא וּבְפַתְיֵי טָווּהִי דֻמְיָא׃
יְהֵוֵן לָךְ לְחוֹדָךְ וְנוּכְרָאֵי לָא נְשִׁתַּתְּפִין
עִמָּךְ ׃ יְהֵוֵי מַבּוּעָךְ בְּרִיךְ וְחֵדִי מִן אִתַּת
עַלְיוּתָךְ׃ אַיָּילְתָּא דְרַחֲמוֹתָא וְרֵיעֲתָא דְחִסְרָא
חֲוֹוֹנָא אַלֵּיף בְּכָל מַזְמַן וּבְרַחֲמוֹתָא תְּגָרֵם
תְּרָרָא ׃ וְלָמָה תִּשְׁרַגֵּג בְּרִי בְּנוּכְרִיתָא אוֹף
לָא תְּחַבֵּיק עוֹבָה דְאַחֲרִיתָא ׃ מְטוּל דְּקֻדָּם
עַיְנוֹי דֶאֱלָהָא אֵינוּן אָרְחָתֵיהּ דְּגַבְרָא וְכוּלְהוֹן
שְׁבִילוּי גְּלַן קֳדָמוֹי ׃ חוֹבוֹי דְּרָשִׁיעָא קָבְטִין
לֵיהּ וּבְחַבְלֵי דַּחֲטוֹי נְתַפָּכִיךְ ׃ הוּא יְטוּת
בְּלָא מַרְדוּתָא וּבְסוּגְאֵי דְשַׁטְיוּתֵיהּ נְטַעֵי ׃
בְּרִי אִין עֲרֵיבְתָּ לְחַבְרָךְ אֲשֵׁלֵיטְתָּא לְנוּכְרָאָה
יָדָךְ ׃ אִיתְצֵדְתָּא בְּמַאֲמָרָא דְפוּמָךְ אִתָּאֲחַדְתָּא
בְּמַאֲמָרָא דְפוּמָךְ ׃ עֲבִיד הֵיכְנָא בְּנִי
וְאִיתְפְּצָא מָטוּל דְּנַפְלִית בִּיד דְּחַבְרָךְ אֲזֵיל
גְּרִיג הַבֵּיל חַבְרָךְ ׃ לָא תְּחֵן שֵׁינָתָא לְעֵינָךְ
וְנַיְמָתָא לְגֻבִּינָךְ ׃ דְּתִיתְפְּצֵי הֵיךְ טָבְיָא מִן
נַיְשָׁכָא וְהֵיךְ צִפְּרָא מִן פּוּחָא ׃
אִתְחֲמֵי לְשׁוּמְשְׁמָנָא
עַטְלָא חֲמֵי אָרְחָתָךְ וְאַרְחֵכָם ׃
דְּלֵית לָהּ חָצָרָא הֵיךְ אַף לָא סַרְכָא וְשַׁלִּיטָא׃

כְּמַעַט הָיִיתִי בְּכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל
וְעֵדָה׃ שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים
מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ ׃ יָפֻצוּ מַעְיָנֹתֶיךָ חוּצָה
בְּרֹחֲבוֹת פַּלְגֵי מָיִם ׃ יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ
וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ ׃ יְהִי מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ
וְשִׂמַּח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ ׃ אַיֶּלֶת אֲהָבִים
וְיַעֲלַת־חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֽךָ בְּכָל־עֵת
בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָּמִיד ׃ וְלָמָּה תִשְׁגֶּה
בְנִי בְזָרָה וְתַחְבֹּק חֵק נָכְרִיָּה ׃
כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דְּרָכָיו ׃ אֵישׁ
וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס ׃ עֲוֹנוֹתָיו
יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ
יִתָּמֵךְ ׃ הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב
אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה ׃ בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ
תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ ׃ נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־
פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ ׃ עֲשֵׂה
זֹאת אֵפוֹא׳ בְּנִי וְהִנָּצֵל ׃ כִּי בָאתָ
בְכַף־רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ ׃
אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה
לְעַפְעַפֶּיךָ ׃ הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר
מִיַּד יָקוּשׁ ׃ לֵךְ־אֶל־
נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם ׃ אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל ׃

כמעט ׳ עזה כמו מנה מן המועדים׳ כמעט מתבא עוד מעט מן הכרות ׳ חייתי תחת ההים ׳ לו׳ כמע׳ מחוחיל ויעבו׳ יכר הרע לו עשיתי כן לו היתי בכל רע ׃ בורך ׳ מקוה מים ׳ בחרך נובע מים פי׳ סידבק בחמתו ולו בזולתה ׃ יפוצו ׳ פי׳ יצלו מימי בחרך ער מיבוכו מעיוכותיך לל החוץ והוץ מבל על רוב הבנים ׃ יהיו לך ׳ הבלעי׳ מהם הבנים הבכרים ׃ מקורך ׳ מקור הבני׳ חילת להבים ׳ פהוץ תוהבת והיו מוכלת חן בעיניו ׳ תבנה ׳ תחשב כבוגה הם ב׳ תמיד תתעבק ב בהבבת׳ וכם בזולתה ומהו מחמרו בחמתו חמרו כי המרבה בהבבת חמתו ומעיט עמה תמיד יות׳ תדחי הוץ טובה כי הבבת החמה מעבודת הבם ׃ ימות בחין מוסר ׳ בעבור מחכמתיך תכין למתק׳ חתה

סים׳ נא׳ ׃ נוקשת לנלכדת ל׳ ׃ רעיך ל׳ מלך התרפס ורהב ׳ וכל אוריתא חס׳ וכל נביאי׳ דכו׳ וחס׳ בשב מל ולקחתי את נשיך לעיניך ׳ אתה ורעיך היושבים לפניך ׳ וכל כתו׳ מל בם משלי דכלהון חסרים בשא לך התרפס ורהב רעיך ׃ נמלה ל׳ מאכלה ל׳ ואינון מן מלין דמשמשי לה בסוף תיבות ׳ ולית דכו׳ וסים׳ במסרה דבתא במערב׳ אות הלמד בסו׳ ׃

וכבר תרחה ממכ׳ מהיה מכיכה בקיץ לחמה בהכיחה מהפירו׳ בחוריה מה מימכח לה בכל המכ׳ ומס היה חוגר׳ בקיץ מיכלה ותפלח מאר מדרכיה בזה הענין כי לחמה
תמכח מקס היה׳חור׳ בכותל הכה היה תעלה בו חרחו׳ עקלקלו׳ בחופן פלח תקמה כל כך העליה עס כובד המשא מקמח בפיה גם תמכח מדרכיה מהיה חוכלת חודו
מל זרע לפר בו מה ממדרגתו מדרגת זרע הזכר כמו מכזב׳ בפס׳ הממחי׳ בדרך פלח יהא מהגרגרי׳ הטמון בארץ ובזה יהיה כפמר מהעיפום גם תמכ׳ מדרכיה מקס
יבוחו מיס בחורי הכמלי׳ וכיהו תקף הזר׳ מקס ליבמו וחל׳כן יסובו להכניעו לפמרו מהעיפום: פר מתי׳ לחה העפל תפכב ותרחפל מקינן הפלניתו׳ מתי תקו׳ מפכחך

אבן עזרא

לשכב ב׳קמץ וסים׳ לשכב את בת יעקב׳ מעט חבוק ידים׳ סים׳ קדמא ובא כמהלך ראשך תניי׳ ובא כמתהלך רישך׳
מורה ה׳חס׳וסי׳מול הגלגל אצל אלני מרה׳ בנגונ׳זה סורר ומרה׳ כי ראה יי׳את עני׳ישראל׳ אל תהיו כאבתם׳ מרה
באצבעתיו׳ רמות ו׳כתי׳כן וסים׳ואשר ברמות נגב׳ ויעל ויפל ברמות גלעד דה׳ גם בעצתם הלך׳ ועינים רמות

תֵּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃ עַד־מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְׁנָתֶךָ׃ מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃ וּבָא כְמַהֲלֵךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃ אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃ קֹרֵץ בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלָו מוֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃ תַּהְפֻּכוֹת בִּלְבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מְדָנִים יְשַׁלֵּחַ׃ עַל־כֵּן פִּתְאֹם יְבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃ שֵׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת נַפְשׁוֹ׃ עֵינַיִם רָמוֹת לָשׁוֹן שֶׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי׃ לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה׃ יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שֶׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃

מְתַקְּנָא בְּקַוְיֵטָא לַחְמָהּ וְגַבָּשָׁא בַּחֲצָדָא מֵיכְלָה׃ עַד מָה לְאֵימַת אַנְתְּ דָמֵךְ אַנְתְּ עַטְלָא וּלְאֵימַת קַיְימַת מִן שֵׁינָתֵךְ׃ קַלִּיל שְׁנָתָא קַלִּיל נוּמֵיתָא קַלִּיל הֲחַבֵּק יָדָךְ לְמִדְמְכָא׃ וְתֵיתֵי וְתֵידְכִיךְ מִסְכֵּינוּתָךְ וְחוֹסְרָנָךְ חֵיךְ גַּבְרָא כְּשֵׁירָא׃ בַּר נַשׁ טְלוֹמָא גַּבְרָא עַוְלָא מְהַלֵּיךְ בְּעַקְמוּת פּוּמֵיהּ׃ רָמִיז בְּעַיְנוֹהִי וְחָכֵים בְּרִיגְלוֹהִי וְרָמִיז בְּאֶצְבְּעָתֵיהּ׃ וּמְהַנְדְּפִיךְ בְּלִבֵּיהּ וְחָשִׁיל בִּישְׁתָּא בְּכָל זִמְנָא׃ תְּיוּגְרֵי רַמֵּי׃ כְּטוּל הֲבָנָא מִן שְׁלָיָא נֵיתֵי הַבְרֵיהּ וּמִן שְׁלָיָא נִיתְבַּר וְלָא תְּהֲוֵי לֵיהּ אַסְוּתָא׃ אִינוּן דְּסָנֵי אֱלָהָא וּבְשָׁבַע אַכְלַיִת נַפְשֵׁיהּ׃ עֵיְנֵי רָמָתָא וְלִישָׁנָא דְשִׁיקְרָא וִידֵי דְשׁוֹפְכָן דְּמָא זַכַּאי׃ לִבָּא דְחָשִׁיל מַחְשָׁבָתָא רָעָתָא וְרַגְלֵי דְמִסְתָּרְחָן לְמֵרְחַשׁ לְבִישְׁתָּא׃ סַהֲדָא דְשִׁקְרָא דְמַפֵּיל בַּדָּבוּתָא וּמָן דְּרָמֵי תְּיוּגְרֵי בֵּין אַחֵי׃

תשפיל׳ עינים רמו׳לשון שקר׳ ושוב ושב ורמות׳ ובקשת ספרי מסרה ראית׳ שמוחה הנלך אלך רמות גלעד ויו׳בא
אל המלך דה׳ ומשמ׳ט ויו׳על ויפל ברמות׳ וג׳כתי׳ ראמות מלאים באלף ובויו׳ וסים׳ ראמות ונביש לא יזכר׳ ראמות
לאויל חכמות׳ וישששכר וגד דה׳ וג׳ראמת חס׳ויו׳ ומל א׳וסים׳בסדר ואתחנן ויחזקאל סים׳כח׳

רש״י

חתה עכל מתי תקום תעור מתכחך׃ מעט סנות׳ בלמון רגל והטעס תיתן פעס אח׳כעס תיתן מעט ותנוס מעט ותחבק ידיך עלה תיגע׳ והבה יבא ריסך כמהלך׳ כאורח הבח עלה יודע עד בואו׳ ומחסורך יבוא כאיש הבח במגן לנפח אח׳ כחרס בליעל׳ חלח הס עכויכיו׳ קורץ׳ מולל דובר׳ תורים לפעות רע כתוב בעיניו ברגליו בחחת מעיניו ומחת מרגליו וכן וייקב בערי הגלעד בחחת מערי׳ רמות׳ המתגלח מורי׳ עיניו בבגוחי׳ לשון מקר מופכו׳ דס נקי רוכח׳ יפיח׳ לשון דבור והכתוב פירש פהוח ער מקר׳ כלור

תקח עכל מתי תקום תעור מתכחך׃ מעט סנות׳ בלמון רגל והטעס תיתן פעס אח׳כעס תיתן מעט ותנוס מעט ותחבק ידיך עלה תיגע׳ והבה יבא ריסך כמהלך׳ כאורח הבח עלה יודע עד בואו׳ ומחסורך יבוא כאיש הבח במגן לנפח אח׳ כחרס בליעל׳ חלח הס עכויכיו׳ קורץ׳ מולל דובר׳ תורים לפעות רע כתוב בעיניו ברגליו בחחת מעיניו ומחת מרגליו וכן וייקב בערי הגלעד בחחת מערי׳ רמות׳ המתגלח מורי׳ עיניו בבגוחי׳ לשון מקר מופכו׳ דס נקי רוכח׳ יפיח׳ לשון דבור והכתוב פירש פהוח ער מקר׳ כלור

רש״י

עכ לחתכם שסוף לעך כלכתי׳ וס דודי ווק רעי וקכלת עלי׳ כמיכי וכערבו׳ עוזכ בשם וכשוב׳ לשמור מכוחיו׳ תקשת לור כפך׳ שקשוב ותשוב מדרכיו ותקבץ כרשעים לללת בדרכיכם׳ כוקשת כתמרי פך׳ שתקש׳ כך להדבק עם הוריו׳ עשה זחת חיפה כניו והכלל׳ חוכם המיכה ומעט יחבק ידיו לשכב לחת מרגוע ל חומיו הלוחי׳ מכר טרדחם בהקיכו הכם כמתכהב זה המכה׳ יבח זה העוכי לך ובח כמהלך ל׳ עליך לפכיו׳ וכן כדרם במדרם ת תעלים׳ הככל בכני מיד׳ מקר והשמט מסם כבני הכמלט מיד הפלם׳ לך לל כמלה עכל׳ ונוח׳ וקכם׳ והתחכם׳ מפר לין לם קכין׳ מלחמתו וזה כי מכר זרזיזך בחכמ׳ יפניח הש׳ ייתן לך מה מיכערך לך לו ירפה בזה כי מכר הזריז׳ יקל לו בעיניו לככום ולחפוף בו בעמלו מה מיפתפק בו והבירור הרחמן הו׳ות׳ ככון ויכם הזהיר תחלה לבלתי היו׳כעל תלוה כי הי׳תמכע הפלימו׳ ואחר זה הזהיר מהעבילה כי היו׳ב׳כ תמכע הפלימו׳ ותהיה לפפר׳ כן יבח המרוכך ודב׳ שפת׳כם מפכ׳ כבא ל פיומת החרם

רש״י

ואף על פי כן תכיכן בקיכיך לפת׳ מפר׳ בקכיך מלכלה׳ מוופם כל פתק ופתק מיכם כוולת מפכיהם׳ כיכ לפרוש׳ פתלוש ופתע׳ לפון תביפה הוח ולח ידע לפי ס המפלם הקרובים ליקול עליו׳ גם הפס הפה פפל הפס ומכע תועבות ס כפפו׳ כלומר גם הפכיעיות עמהם׳ יפיח׳ לפון דבור הוח׳ כי כל דבור כרוח הפה הוח׳ כבור

תשפיל׳ עינים רמו׳לשון שקר׳ ושוב ושב ורמות׳ ובקשת ספרי מסרה ראית׳ שמוחה הנלך אלך רמות גלעד ויו׳בא
אל המלך דה׳ ומשמ׳ט ויו׳על ויפל ברמות׳ וג׳כתי׳ ראמות מלאים באלף ובויו׳ וסים׳ ראמות ונביש לא יזכר׳ ראמות
לאויל חכמות׳ וישששכר וגד דה׳ וג׳ראמת חס׳ויו׳ ומל א׳וסים׳בסדר ואתחנן ויחזקאל סים׳כח׳

בחומר כל ואחר זה הזהיר מדבור הפקרי׳ לפר יחמוד החרם פלח יחטח והם פכה לרעו׳ברזלות עם מזה יקבל מיחוח החים הזה דעות כוזבו׳ להכבתו הפקר ואחר׳
החרם בליעל׳ הכה החרם רפפ הוח מי פהוח חים חון לפר הולך עקשות פה ל׳ מידבר פקריס בפה׳ קורץ בעיכיו׳ חו ברמיזותיו הם במיקרי בהם כמכהב הרומזים
בעיכיהם ומולל ברגליו לרמוז בהם ומורה בחבעו׳ תהפוכות בלבו׳ הכה בלבו כזבים תמיד ובכזבים מיתמיד ומיפיח בלבו הוח חורש רע בכל עת ומשלח מדכי׳ בין
החים ומחלוקות וריבות בין החבעים בפיפר כזבים מזה לזה ויתחרם מזה הפפר רב בקבוצי׳המדיכיים על חלו הרעות פהוח עופה ומיב הש״ י בעולו׳ פם הכה מפח
מחבעות פקר ומרמה להרע להם והרגלים פימהרו לרוץ לעפות רעה ומי מידבר כזבים ויהיה עד פקר והכה זה יכלול לפון פקר ועדות פקר ומי ממלה מדכים בין
החים בפפרו כזבים מזה לזה׳ והכה זכר החיברי׳ על הפדר והתחיל מהחבר הגבוה ובפפל כלה׳ הכה זה הוח ביחור חלו הדברים פהגבלכו ביחורם פה׳ ולחלם
התועלות המגיעות מהם הכה ל״ט׳ הח׳ הוח להודיע כי התורה ומצותיה מביחות החרם חל הפגת החכמה והתבוכה הם בפילוסופיה החלהית הם בפילוסופיה
התדיכית הם יעמיק החרם לחקור בהם ובמצותיה מחקר ריחוי וזה יהיה בפימרם בלבבו תמיד ובה יגיע לו הבריחות בגוף ובכפם בהתנהגו לפי מצותיה ויהיה
לך כחי׳ בעל מגן וכלי מלחמתו מכחמר יבח זרזיזך בחכמ׳ יפניח הש״ ייתן לך מה מיכערך לך לו ירפה בזה כי מכר הזריז׳ יקל לו בעיניו לככום ולחפוף בו בעמלו מה
מיפתפק בו והבירור הרחמן הו׳ות׳ ככון ויכם הזהיר תחלה לבלתי היו׳כעל תלוה כי הי׳תמכע הפלימו׳ ואחר זה הזהיר מהעבילה כי היו׳ב׳כ תמכע הפלימו׳ ותהיה
קבה ל פימות החרם

רש״י

חומר כל ואחר זה הזהיר מדבור הפקרי׳ לפר יחמוד החרם פלח יחטח והם פכה לרעו׳ברזלות עם מזה יקבל מיחוח החים הזה דעות כוזבו׳ להכבתו הפקר ואחר׳
החרם בליעל׳ הכה החרם רפפ הוח מי פהוח חים חון לפר הולך עקשות פה ל׳ מידבר פקריס בפה׳ קורץ בעיכיו׳ חו ברמיזותיו הם במיקרי בהם כמכהב הרומזים
בעיכיהם ומולל ברגליו לרמוז בהם ומורה בחבעו׳ תהפוכות בלבו׳ הכה בלבו כזבים תמיד ובכזבים מיתמיד ומיפיח בלבו הוח חורש רע בכל עת ומשלח מדכי׳ בין
החים ומחלוקות וריבות בין החבעים בפיפר כזבים מזה לזה ויתחרם מזה הפפר רב בקבוצי׳המדיכיים על חלו הרעות פהוח עופה ומיב הש״ י בעולו׳ פם הכה מפח
מחבעות פקר ומרמה להרע להם והרגלים פימהרו לרוץ לעפות רעה ומי מידבר כזבים ויהיה עד פקר והכה זה יכלול לפון פקר ועדות פקר ומי ממלה מדכים בין
החים בפפרו כזבים מזה לזה׳ והכה זכר החיברי׳ על הפדר והתחיל מהחבר הגבוה ובפפל כלה׳ הכה זה הוח ביחור חלו הדברים פהגבלכו ביחורם פה׳ ולחלם
התועלות המגיעות מהם הכה ל״ט׳ הח׳ הוח להודיע כי התורה ומצותיה מביחות החרם חל הפגת החכמה והתבוכה הם בפילוסופיה החלהית הם בפילוסופיה
התדיכית הם יעמיק החרם לחקור בהם ובמצותיה מחקר ריחוי וזה יהיה בפימרם בלבבו תמיד ובה יגיע לו הבריחות בגוף ובכפם בהתנהגו לפי מצותיה ויהיה
לך כחי׳ בעל מגן וכלי מלחמתו מכחמר יבח זרזיזך בחכמ׳ יפניח הש״ ייתן לך מה מיכערך לך לו ירפה בזה כי מכר הזריז׳ יקל לו בעיניו לככום ולחפוף בו בעמלו מה
מיפתפק בו והבירור הרחמן הו׳ות׳ ככון ויכם הזהיר תחלה לבלתי היו׳כעל תלוה כי הי׳תמכע הפלימו׳ ואחר זה הזהיר מהעבילה כי היו׳ב׳כ תמכע הפלימו׳ ותהיה
קבה ל פימות החרם

טוֹר בְּרִי פוֹקְדָנָא דְּאָבוּךְ וְלָא תִּיטַּעֵי נִימוֹסָא
דְּאִמָּךְ׃ קְטוֹרִינוּן בְּלִבָּךְ תְּדִירָא וּכְרוֹךְ
אִינוּן בְּצַוָּארָךְ׃ בְּמֵיזָלָךְ תִּיתְדַּבַּר עִמָּךְ
בְּמַרְכָּבָךְ תִּתְנַטַּר עֲלָךְ וְתִתְעַיר הִיא תְּהֵוֵי
רַעְיָנָךְ׃ מָטוּל שְׁרָגָא הוּא פוֹקְדָנָא וְנִימוֹסָא
נוּהֲרָא וְאוֹרָחָא דְּחַיֵּי מַכְסְנוּתָא וּמַרְדוּתָא׃
דְּתִינְטְרָנָךְ מִן אִיתְּתָא בִּישְׁתָּא וּמִן
שְׁעִיעוּתָא דְּלִישָׁנָא דְּנוֹכְרִיתָא׃ לָא
תֵּיזוֹג שׁוּפְרָהּ בְּלִבָּךְ וְלָא תְּשַׁרְגִנָּךְ
בְּגַבִּינוֹתָהָא׃ מָטוּל דְּדַמְיָא מִרְתָּא זְנִיתָא
הֵיךְ גְּרִיצְתָּא דְּלַחְמָא וְאִתְּתָא גַּבְרָא נַפְשָׁא
יַקִּירְתָּא צַיָּדָא׃ דַּיְלְמָא מָיִם בַּר
נָשָׁא נוּרָא בְּעוּבְיֵהּ וּלְבוּשֵׁיהּ לָא יְקִיד׃
אִי דַּיְלְמָא מְהַלֵּךְ גַּבְרָא עַלְוֵי גּוּמְרֵי
וְרַגְלוֹי לָא מִתְכַּוְיָן׃ הֵכְנָא מָרֵיהּ דְּאָעֵיל
עַל אִתַּת חַבְרֵיהּ לְמִיגּוּר עִמָּהּ לָא נְזָקֵיהּ
כָּל מָאן דְּקָרֵיב בָּהּ׃

נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ ג
תּוֹרַת אִמֶּךָ׃ קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד ג׳ לפ״ז
עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶיךָ׃ בְּהִתְהַלֶּכְךָ ה
תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ ר׳ לפ״ז זכר
וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃ כִּי־נֵר מִצְוָה ח׳
וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר׃
לְשָׁמְרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת ה
לְשׁוֹן נָכְרִיָּה׃ אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ כ ה׳ ב׳ לחרוז׳ תעמים
בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃
כִּי־בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם
וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד׃ ו׳ לחרוז כי תצוד
הַיַּחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא ה׳
תִשָּׂרַפְנָה׃ אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־ ג׳
הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה׃ כֵּן
הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה׃
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ׃

ותורה ה׳ וסימ׳ כי שפתי כהן ׳ חוה על הוה ׳ ויקם עדות ׳ כי נר מצוה ׳ ואת שבת קדשך נתת ׳ ואשת ו׳ וסימ׳ נמסר ׳
בישעיה סימ׳ נ״ד ׳ ובגדיו ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר תצוה ׳ יהלך ג׳ וסימ׳ צרק לפניו יהלך ׳ בחקתי יהלך ומשפטי שבר ׳
אם יהלך איש על הגחלים ׳ וא׳ ויהלך אט ׳

נצור בני מצות אביך ואל תעזוב תורת אמך׃ קשרם תמיד על לבך כתוב בני ׳ בלב אלף תפארנה ׳ תכתם תורך אלף תנוף בחבן רגליך ׳ תעמור
עניך יכול להשמר בפת תמותיך ׳ והקיצות והטעם לך חס תזן מדבר עמך
בהקיצך היא תשיחך כדי אלף תפחד ׳ כי נר ׳ כי התצוה נבר להאיר לפניך
כענין מצות יי׳ ברה תאירת עיני ׳ והתורה כתוב לומדיה והכפיל בחפץ הולך ׳
ודרך חיים והחכמה לחד התקבל היא דרך מוחיה בה ׳ לפרסך ׳ התוכחות חס לפחדך מתם ׳ רעה שהי׳ קשה מכל העבירות שהיא גורר הרעו׳ מחלקת תאר לאשה מתדבר לשונה בחלקו ׳ נכרי יה תאר להשון ׳ ואל תקרך מן המוסר ׳ בעפעפיה בעבו׳ יופי ׳ עפעפיה הם העיכי ׳ עד ככר לחם ׳ יחבר מיתכו עד שהוא כריך לפחות ׳ לעפות מן הברו׳ ככר לחם ׳ ואשת איש תצוד נפש יקרה ׳ תקבל עמה תקוף ׳ תכוב כענין מבודד ׳ היחתה לת הנפשות ׳ כן הבא ׳ לא ינקה ׳ אלף יפיגהו עונם כאלף רוחה והתבונן אליך הוא מגונה מאד ענין הניאוף הכה ׳

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר׃ לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה׃ אל תחמד יפיה בלבבך ואל תקחך בעפעפיה׃ כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ואשת איש נפש יקרה תצוד׃ היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה׃ אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה׃ כן הבא אל אשת רעהו לא ינקה כל הנוגע בה׃

ר׳ שי׳ החכמה עפר הוא להוריע שמי מיעוט החכמה והתבונה רחוי מיעמרם בלבו תמיד עם הדברי׳ שהיו סבת התדרם הויריע׳ לו כאן תחת׳ מיעמור עם המופלגו׳ בחכמה עפר הוא להוריע שמי מיעוט החכמה והתבונה רחוי מיעמרם בלבו תמיד עם הדברי׳ שהיו סבת התדרם הויריע׳ לו כאן תחת׳ מיעמור עם המופלגו׳ בחכמה עפר הוא להוריע שמי מיעוט החכמה והתבונה רחוי מיעמרם בלבו תמיד עם הדברי׳ שהיו סבת התדרם הויריע׳ לו כאן תחת׳ מיעמור עם המופלגו׳ בחכמה עפר הוא להוריע שמי מיעוט החכמה והתבונה רחוי מיעמרם בלבו תמיד עם הדברי׳ שהיו סבת התדרם הויריע׳ לו כאן תחת׳ מיעמור עם המופלגו׳ בחכמה

נצור בני מצות אביך ואל תעזוב תורת אמך׃ קשרם תמיד על לבך עניך׃ בני מצות אביך ואל תעזוב תורת אמך׃ קשרם תמיד על לבך עניך׃ בני מצות אביך ואל תעזוב תורת אמך׃ קשרם תמיד על לבך עניך׃ בני מצות אביך ואל תעזוב תורת אמך׃ קשרם תמיד על לבך עניך׃

ותורה ה׳ וסימ׳ כי שפתי כהן ׳ חוה על הוה ׳ ויקם עדות ׳ כי נר מצוה ׳ ואת שבת קדשך נתת ׳ ואשת ו׳ וסימ׳ נמסר ׳ בישעיה סימ׳ נ״ד ׳ ובגדיו ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר תצוה ׳ יהלך ג׳ וסימ׳ צרק לפניו יהלך ׳ בחקתי יהלך ומשפטי שבר ׳ אם יהלך איש על הגחלים ׳ וא׳ ויהלך אט ׳

ותורה ה׳ וסימ׳ כי שפתי כהן ׳ חוה על הוה ׳ ויקם עדות ׳ כי נר מצוה ׳ ואת שבת קדשך נתת ׳ ואשת ו׳ וסימ׳ נמסר ׳ בישעיה סימ׳ נ״ד ׳ ובגדיו ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר תצוה ׳ יהלך ג׳ וסימ׳ צרק לפניו יהלך ׳ בחקתי יהלך ומשפטי שבר ׳ אם יהלך איש על הגחלים ׳ וא׳ ויהלך אט ׳

ותורה ה׳ וסימ׳ כי שפתי כהן ׳ חוה על הוה ׳ ויקם עדות ׳ כי נר מצוה ׳ ואת שבת קדשך נתת ׳ ואשת ו׳ וסימ׳ נמסר ׳ בישעיה סימ׳ נ״ד ׳ ובגדיו ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר תצוה ׳ יהלך ג׳ וסימ׳ צרק לפניו יהלך ׳ בחקתי יהלך ומשפטי שבר ׳ אם יהלך איש על הגחלים ׳ וא׳ ויהלך אט ׳

לא יבוזו, חכמי לנגב מירעב אין לו מה יאכל כי אם יגנוב למלאת התאוה הזו
נוכח: שבעתים, שבע לכד וכך ית הכבשה ישלם ארבעתי' כעניו וארבע
כלן תחת הפה וכן שבעתים ויקס קין והעניו כאור שבעת הימי' ובעבור פרוב
תשלומי הגנבה הנמכרת הס חמשה וקרוב בשמלות סנים על כן אמ' שבעתי',

ינגוב ב' א' חסר וסימ' לא יבוזו לגנב, כי ינגב איש • בתרא חסר • שבעתים ו' וסימני' בסדר בראשית • תמחה ב' וסימ'
וחשאתכם מלפניך נגע וקלון ימצא • ולא יחמול ד' וסי' לאחרי כן נאם יי' אתן את צדקיהו מלך יהודה, וישלך עליו ולא
יחמול • יסבו עליו רבים, כי קנאה חמת גבר • יחמול ד' מלאי' וסי' בחבקוק סימ"א • אחותי את ב' ורסמי' וסימני' אמרי

ל לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ ג' יתר חס'.
כִּי יִרְעָב: וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם ג'
אֶת־כָּל־הון בֵּיתוֹ יִתֵּן: נֹאֵף אִשָּׁה
חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה:
נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה: ב' וחטרתם
כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גֶּבֶר וְלֹא־יַחְמֹל בְּיוֹם מלכיך. ד' רחמי'. ד' מל
נָקָם: לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא־
יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹּׁחַד:
א בְּנִי שְׁמֹר אִמְרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן
אִתָּךְ: שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה וְתוֹרָתִי ב' ויחסרו בה
כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ: קָשְׁרֵם עַל־ ג' וחל
אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ:
ח אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה ב' יחסרו פתי' ל
תִּקְרָא: לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה
אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה: כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי
בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי: וָאֵרֶא ל
בַּפְּתָאִים אָבִינָה בַּבָּנִים נַעַר חֲסַר־ ב'
לֵב: עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּה וְדֶרֶךְ ל' מתי' ח'
בֵּיתָהּ יִצְעָד: בַּנֶּשֶׁף־בְּעֶרֶב־יוֹם ב' ח' מדי
בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה: וְהִנֵּה אִשָּׁה בתרי ליתי'
לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצָרַת לֵב: ולו בפתי •
הֹמִיָּה הִיא וסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ ב' לף בפתי
רַגְלֶיהָ: פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת ג' ח' ול'
וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה תֶּאֱרֹב: וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ ב' ויחסרו בה
וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעָזָּה פָּנִיהָ וְתֹאמַר לוֹ: ל' ח' ול
זִבְחִי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי מלעיל
עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֵךְ לְשַׁחֵר פָּנַיִךְ
וָאֶמְצָאֵךְ: מָרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׁי ב' ה' ל
חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם: ל' ל

נא אחתי את, אם לחכמה אחתי את • בבנים ב' וסימ' ואני אמרתי איך אשיתך, אבינה בבנים • בערב ב' רפי' וסימ' או
בשתי, בערב יום כאישון לילה • חומיה ג' ב' חסרי' וחד מ' וסימ' תשואו' מלאה • המיה היא וסורר', אשת כסילו', קדמא
מ' • וחחזיקה ב' וסי' במבושיו, וחחזיקה בו ונשקה לו • מרבדי' ב' וסימני' מרבדים רבדתי ערשי, מרבדים עשתה •

ממור מעותי וחיה, מעות התורה ותעזב החיים הנחיים ועמור תוריתי כמרך חיסון עיניך ולח רי לך במעות מתעמרים בלבך חבל כריך וגו': קמרם, חבל כריך
מתקשרים על חכבעותיך למעות חותם וחתר חכבעותיך כטעם חתרו חכבעותיך • כתבם על לוח לבך מיהיו בכיורך תמיד: חמור לחכמה חחותי חת •
חהוב חותה • ומורע לבינה תקריא לי מבבר תחמר מהיה מורע לך וקרוב כטעם ולבעמי מורע לחיפה ברבך מתתחבר תמיד בחבינה: לממרך מחפה זרה:
זה יעמרך מהמשך חחר חפה זרה והיה הנפש המתחוה, מנכריה מהיה מוסכת מחדש בחלק דבריה וזה כי החכמ', והבינה הם להוכות וחומקות למורעיהן להבדה
פלחה עד מיבואו בעבורם לל התחוות הנעמיות והיה כריך לך זה לעמרך ממכה לפי מפתיותה חזק למשוך המכלים חליה וחתר מתעבל להורות על רוב פתיותה
המכלים: כי בחלון, הנה בחלון ביתי כמקפתי בעד חלוני: וחרח בפתיים • ורחיתי בפתיים חפר דרכם להתפתות למכלותם ובינותי בבנים קטני המנים והנה
נער בעיר פני חסר המכל ממנו והוח עובר בשוק בסוך לכל זויות והולך דרך בית החפה הזרה וזה היה בכפך בערב יום בעת הנפך בערב יום בחשך לילה וחפלה והנה
זה היה בח לל החפה הזרה: והנה חפה בחה לקרחתו • וגם החפה בחה לקרחתו ערות זונה ובכורית לב מערותה מגולה והלב מכוסה לבר כי עד הלב תגלה עצמה וזה
שלגבת המעל כי דרך הזונה לגלות כפה בגדיה מתהיה גלוית הערוה כדי שיתעוררו החכמי' לבח עליה ולח תפחיר מגופה מכוסה בבגדיה כי חם מן הלב ולמעלה
יהי הכמעל הנה הלב מכוסה בזה הפועל כי לח יוכל המכל לעמות פעולתו עם התעך לל התלות: הומיה היח וסוררת. הנה היח מתעעת קולה בהפך חק
ופעה הכנועה והיח נוטה מבית בעלה לח יתבנו רגליה בביתה: פעם בחוץ • לך תלך פעם בחוץ ופעם ברחובות ותחרוב לכל כנה וזוית מהרחובות והחוכות
ותמכח עם נוף: וחחזיקה בו ונשקה • כלפר תמכחתו החזיקה בו ונשקה לו למשוך לבוחל הכיחוף: זבחי שלמים • לח בוחה מלחמר לו חלו הדברי' הנה זבחי
שלמים חלי היום שלמתי נדרי בבית המקדש ולזה יש לי הרבה בביתי-מבשר זבח המלחים: על כן יצחתי לקרחתך, לדרוש פניך מתעכל עתי וחמצחך: מרבדי'
רבדים ותכסיטים יפים פתחי על מטתי והנה ערבי עבוי מכרותות לרוזים לו טהר עניים והחבלים המסורגים בו הם תיתרים מתכרי' רוכה לומר סהם נעשים
מהעם הנקי שבמכרים כי עם העם הנבחר: כפתי

רבדתי ערבי • חטובות אטון מכרים • מהולל' בגדי כלי פשתן חשובי' שבאי' מכרי' עשם הפשע' עשוי כלכתי' בספר ושעה בגזו עובדי פשתים: אטון • תרגום מיתרים אטוניים

לה יבוזו • חלמים לגנב כי יגנוב ונו': וכמלח יפלם שבעתים • וחם נמלח
לכפלו המזון בזולת הגנבה הנה יעכם על גנבתו בפיפלם על לחר שבעה גם
כל הון ביתו יתן לו יהיה הרכון בזה והוח יותר נכון מלח נמלח הגנב בבית לא
בעל הגניבה הנה יקפיים עם בעל הגניבה בפיפלם לו על לחר שבעה גם יתן

יגנוב ונגב'.
ונמלח יפלם
ונו' כלפך מלם גנב'.
בלשתם מכוכרין
בדבור מלל לם
'גנוב הגנב ונמלח
יתרב'ל בעל הגניבה
בלי ספק וזה הוח
מבואר מלח יפיבהו
בזה בעת מהלכ'ים
כחמר לקחו לחלח
נפשו כי ירעב גם לח
יפיבהו נגע בגופו
מבעל הגניבה כי
בכופר ובמחר יקרב'
לו וחולם לנוקף ריחוי
סיבוזו כי הוח לוקח
לנפשו חוק הבעל
ונוכבו מחכו לח לחלח
נפשו כמו הענין בגנב
בינו יהן. וחפילו
לבל יפחית עכמן כריך לפכור כל
בניקוף בחסרו החוק'
היפורי ולחותו ה
הטבעי ברבוי ה
המפגל ולזה הוח
מבואר כי נוקף חפם
לב הוח פברי לח
לרעבון עפם.
ומפחית כפגו הוח
כי מפחית כפגו הוח
יעפה זחת הפעולה
המנוכה והוח ימכח
נגע וקלון ונו': נגע
וקלון ימכח • מבעל
החפה חפר ימפהו
וימכח קלון מכל ה
החכמים מידעו זה
בהפך הגנב הנוכב
למלח כפגו והנה זה
הקלון הוח חזק ו
ומתמיד עד מלח ם
תמחה למולם חרפתו
ותמרו כי ימכח נגע
המתגבר על הנוקף
עם לפתו כי קנאת
חזק' ולח יחמול עלין
מלהכוותו מכת לכזרי
בחי זה נקם מיוכן לן
להנקם ממנו וח"ת ם
פיתרכה במון כמו
הענין בגנב הנה לח
ימח פני כל כפר ולח
יחבה כי תרבה מוחר
: בני שמור לחמרי,
בלבבך והם קשרי
התורה ומבות התור'
תצפון לחך למחרם:

לא לְמַתְּרְמוּ לַגַּנָּב דְּגַנְבָא דְּגַנִּיב דְּתִשְׁבַּע נַפְשֵׁיהּ;
מְטוּל דְּרָפִין: וְסָן דְּמִשְׁתְּכַח פְּרִיעַ חַד
בְּשִׁבְעָה וְכוּלֵיהּ מָזֳנָא דְּבֵיתֵיהּ יְהִיב: מָאן
דְּגַיִּיר בְּאִיתְּתָא חָסִיר דְּרַעְיָנָא וּמָאן דְּבָעֵי
דִּי יְחַבֵּיל נַפְשֵׁיהּ הוּא עָבֵד לָהּ: מְכַהֲשֵׁי
וְצַעֲרֵי יְאַרַע וְחִסּוּדֵיהּ לָא מָטַעֵי: מָטוּל
דְּטַנָּנָא חָמְתָא דְּגַבְרָא וְלָא חָיֵים בְּיוֹמָא
דְּפוּרְעָנָא: וְלָא נָסִיב בְּאַפֵּיהּ דְּכָל
דֵּיהַב לֵיהּ מְרֵיכָאוְלָא מְתַפֵּיס כַּר הַסְגָּא
שׁוֹחֲדָא:

בְּרִי נְטֹר מֵימְרִי וּפִיקּוֹדַיי ב' ויחסרו בה
חְטָשֵׁי גַּבָּךְ: נְטַר פִּיקּוֹדַיי וְחֵיֵה וְנִימּוֹסַי ג' וחל
הֵיךְ בַּבְרָא דְּעַיְנָא: קְטוֹר אִינּוּן
עַל אֶצְבְּעָתָךְ כְּרוֹב אִיכּוֹן עַל לוּחַ ד
דְּלִבָּךְ: אֵימַר לְחָכְמְתָא דַּאֲחָרַי אַנְתְּ
וּמַנְדְּעָא קְרֵי לְבִיוּתָא: דְּנִינְטְרָךְ מִן אִתְּתָא
חִילוֹנְיְתָא וּמִן נוּכְרִיְתָא דְּשָׁעְיָן מִלָּהָא:

מְטוּל דְּמִן דְּכוּתָאי זָעֲיְתָא אֲרִיקַת וּמִן ה'
תּוּרִקִין דְּיָרָא: וַחֲזִית בְּשַׁכְרֵי וְאִסְתַּכְלִית ל' מתי' ח'
בְּטִלְאֵי דְּהָמְהִין בְּחִסַּר רַעְיוֹנָא: עָבִיר ב' ח' מדי
בְּשׁוּקָא לָקֳבֵיל עֵינוֹתָא וּבְאָרְחָא דְּבַיְתָא בתרי ליתי'
מְהַדָּךְ: בְּרַמְשָׁא בְּמַעֲרַב יוֹמָא בַּחֲשׁוֹכָא ולו בפתי •
דְּלֵילְיָא וּבַחֲבִירָה: וְהָא אִתְּתָא לְאוֹרַעְיָה ב' לף בפתי
בְּאַכְבְּכְמָה דְּזָנְיָתָא דְּמַפְרְדָא לִיבָּא דַּעֲלֵימְיָה: ג' ח' ול'
וּמְרַדְתָּא הִיא וּפְרִיחָתָא בְּבֵיתָא לָא שַׁכְנָן
רַגְלָהָא: בְּעִידָנָא בְּשׁוּקֵי בְּעִידָנָא בְּשָׁקֵקֵי ב' ויחסרו בה
וְלָקֳבֵיל כָּל פִּנְתָּה דְּיָאתָא כְּמֵינָא: וְאִיהִוֹקְפַת ל' ח' ול
בֵּיהּ וְנַשְׁקַתֵּיהּ וְאַחֲצִיפַה אַפָּהָא וַאֲמַרַת לֵיהּ: מלעיל
דִּבְחֵי דְּקָרְבָּנֵי עֲלַי יוֹמָנָא שְׁלִימִית נִדְרָי:
מְטוּל הָכְנָא נְפַקִית לְאוֹרָעָךְ דְּמַפְכֵּיא חֲוִית ג' ה' ל
לְרַגְשָׁא דַּאֲמַרִית אִידְבְּרִיתָךְ: בְּחַשְׁוְיֵיתָא ה'
שַׁוְיֵית עַרְשִׁי וּבְקִרְמָא מְצַרְאָה קְרִיטָתָא:

בני שמור מצותי וחיה ותורתי כאישון עינך: קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך: אמר לחכמה אחותי את ומודע לבינה תקרא: לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה: כי בחלון ביתי בעד אשנבי נשקפתי: ואראה בפתאים אבינה בבנים נער חסר־לב: עבר בשוק אצל פנה ודרך ביתה יצעד: בנשף־בערב־יום באישון לילה ואפלה: והנה אשה לקראתו שית זונה ונצרת לב: המיה היא וסוררת בביתה לא־ישכנו רגליה: פעם בחוץ פעם ברחובת ואצל כל־פנה תארב: והחזיקה בו ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו: זבחי שלמים עלי היום שלמתי נדרי: על־כן יצאתי לקראתך לשחר פניך ואמצאך: מרבדים רבדתי ערשי חטבות אטון מצרים:

נא אחתי את, אם לחכמה אחתי את • בבנים ב' וסימ' ואני אמרתי איך אשיתך, אבינה בבנים • בערב ב' רפי' וסימ' או בשתי, בערב יום כאישון לילה • חומיה ג' ב' חסרי' וחד מ' וסימ' תשואו' מלאה • המיה היא וסורר', אשת כסילו', קדמא מ' • וחחזיקה ב' וסי' במבושיו, וחחזיקה בו ונשקה לו • מרבדי' ב' וסימני' מרבדים רבדתי ערשי, מרבדים עשתה •

ממור מעותי וחיה, מעות התורה ותעזב החיים הנחיים ועמור תוריתי כמרך חיסון עיניך ולח רי לך במעות מתעמרים בלבך חבל כריך וגו': קמרם, חבל כריך מתקשרים על חכבעותיך למעות חותם וחתר חכבעותיך כטעם חתרו חכבעותיך • כתבם על לוח לבך מיהיו בכיורך תמיד: חמור לחכמה חחותי חת • חהוב חותה • ומורע לבינה תקריא לי מבבר תחמר מהיה מורע לך וקרוב כטעם ולבעמי מורע לחיפה ברבך מתתחבר תמיד בחבינה: לממרך מחפה זרה: זה יעמרך מהמשך חחר חפה זרה והיה הנפש המתחוה, מנכריה מהיה מוסכת מחדש בחלק דבריה וזה כי החכמ', והבינה הם להוכות וחומקות למורעיהן להבדה פלחה עד מיבואו בעבורם לל התחוות הנעמיות והיה כריך לך זה לעמרך ממכה לפי מפתיותה חזק למשוך המכלים חליה וחתר מתעבל להורות על רוב פתיותה המכלים: כי בחלון, הנה בחלון ביתי כמקפתי בעד חלוני: וחרח בפתיים • ורחיתי בפתיים חפר דרכם להתפתות למכלותם ובינותי בבנים קטני המנים והנה נער בעיר פני חסר המכל ממנו והוח עובר בשוק בסוך לכל זויות והולך דרך בית החפה הזרה וזה היה בכפך בערב יום בעת הנפך בערב יום בחשך לילה וחפלה והנה זה היה בח לל החפה הזרה: והנה חפה בחה לקרחתו • וגם החפה בחה לקרחתו ערות זונה ובכורית לב מערותה מגולה והלב מכוסה לבר כי עד הלב תגלה עצמה וזה שלגבת המעל כי דרך הזונה לגלות כפה בגדיה מתהיה גלוית הערוה כדי שיתעוררו החכמי' לבח עליה ולח תפחיר מגופה מכוסה בבגדיה כי חם מן הלב ולמעלה הנה המעל הנה הלב מכוסה בזה הפועל כי לח יוכל המכל לעמות פעולתו עם התעך לל התלות: הומיה היח וסוררת. הנה היח מתעעת קולה בהפך חק ופעה הכנועה והיח נוטה מבית בעלה לח יתבנו רגליה בביתה: פעם בחוץ • לך תלך פעם בחוץ ופעם ברחובות ותחרוב לכל כנה וזוית מהרחובות והחוכות תמכח עם נוף: וחחזיקה בו ונשקה • כלפר תמכחתו החזיקה בו ונשקה לו למשוך לבוחל הכיחוף: זבחי שלמים • לח בוחה מלחמר לו חלו הדברי' הנה זבחי שלמים חלי היום שלמתי נדרי בבית המקדש ולזה יש לי הרבה בביתי-מבשר זבח המלחים: על כן יצחתי לקרחתך, לדרוש פניך מתעכל עתי וחמצחך: מרבדי' רבדים ותכסיטים יפים פתחי על מטתי והנה ערבי עבוי מכרותות לרוזים לו טהר עניים והחבלים המסורגים בו הם תיתרים מתכרי' רוכה לומר סהם נעשים מהעם הנקי שבמכרים כי עם העם הנבחר:

רבדתי ערבי • חטובות אטון מכרים • מהולל' בגדי כלי פשתן חשובי' שבאי' מכרי' עשם הפשע' עשוי כלכתי' בספר ושעה בגזו עובדי פשתים: אטון • תרגום מיתרים אטוניים

נפתי משכבי · ומתי בו מלבשת הבגדים טובי הריח כדי מיערב המשכב יותר : לכה נרוה דודים עד הבקר · יחר כמתח בהבים כי אין לנו מוכע פתח : כי ·
אין בעלי בביתו והם תאחר הוא קרוב ויפה הכה הלך בדרך מרחוק והם תאחר לולי יבא הלילה מדרכו קדע בחמת כי לקח ברור הכסף לקנות סחורת רבות לא יבא
לביתו עד יום הכסה רומה לומ׳ ברי׳ פי׳ הוא נקרא כסה כאמרו תקנו בחרם סופר בכסם חולם נקרא כן כי חז הס״ר מפל יופב על כסה לספוט תבל בבדק : הטתו
ברוב לקחה · דברים הלוקחים לבו בחלק שפתיה הדיחה אותו מדרך הרחוי ומשכה לבבו אל דרכי הניחוף הנה החויל הולך לחריים פתאם ודומה בזה אל הסור

אבן עזרא

דודים ד׳חד מ׳ל וסים והנה עתך עת דודים · למשכב דודים · לכה נרוה דודים · שתו ושכרו דודים · קדמא מל ·
מוסר ב׳ב פתחין וסים׳ לא ראו את מוסר יי׳ · מוסר שלומנו עליו : מוסר הבלים עץ הוא · מכת אויב הכיתיך מוסר
אכזרי · מוסר מלכי׳ פתח · מוסר כלמתי אשמע · לקחת מוסר השכל · שמע בני מוסר אביך · שמעו בנים מוסר אב ·

רשי

נפתי משכבי · הנמי׳ מיבו׳ בתיכו׳ הכפתי
פריך כמיכף בסוף ב
בבית מכוס׳ להכיף
הרי׳ מלמעלה למט׳ · ודוכם פיום לבו׳
קטור · ומתר מתין
לו דמיין : כי לין
הים בביתו רחית׳
סמילק הקדום ל״ה
מביתו וכל טוב
כתן לעובדי ע״ז :
ברוך הכסף. הטוב׳
מכהם הרב . ליוס
הקבוע וכן בכסף
ליום תנכו : הטתו
לאותו מסר לב
שיח . ברב לקהה .
מסיח למוד להרגיל
בך תמצ׳ : בחלק
שפתים . בלבוב
מלקלק תדיחכו מן
הדרך: וכעכם. זה
לרם נתן : על מוסר
לויל בכתם המתר
לרון בעליחות
הלבה. ליסר החויל
מעמוייב לו . כן זה
רן לחריים על ם
מכבשל בה ניפלח
מיכה לת בכדו :
במהר בפור - לרון
על הפח ומיכו יודע
כי הפח בכרים הם
בבפתו על נפור :
ופתה בכים פתעו
לי ונוע׳ . הלא
מכתה תקרין ע
התורם מברות ע
פליכם דברים
מתמורים למתה
בעבון : לפי קרית :
תקרים הכתוב׳ על
הסתר ויומבי שלי׳:
תרוכה . תעתקה
ומה היא לומרת
פליכם תיפי לקרא
: מתעו כי כנידי׳
לתכר׳ דברי כנידו׳
ומסיכות : בפתל
ועקש׳ עקמימות׳
מבתתי ערמה׳ לכל
ערמה מכיון שלמד
לדם תורה בכבם
בו ערמימות של
כל דבר : מתרון׳
מתיכי הוקם הוא :
מבכיי׳ . מרגליות׳
לפ ישנו בם לפ תליכה לבך תל דרך
ידעו לעויב: ירעה התמה הזרים הזרת
התכיהה להתמך תל
התחוות ותל תקיה טועה בדרכיה : כי רבים חללים הפילה · כי כבר התחיתה
וחרגה רבים ותקיפים : דרכי שאול ביתה · הנה תדרכים מילכו בהם תל
ביתה הם דרכי המות והקבר והם יורדות תל חדרי המות כי לא יומב עמה חיים
כמו מקדם תבל תסבב מיתת הגוף והנפש לכן סור מהתפתות בפתויה ושמע
לפתוי החכמה והביכה מהם מפתיים התדם לתקור בהם בתופן מקדם ותמר ממתל בזה המקום להודיע הדברי׳ תמר בהם יומבו תחכמה והבינה ועכמות׳ ותועלתה
בתופן מה : הלא החכמה תקרין · תל התכמים · ותבונה תתן קולה לקרוץ להם וכדי שימעו דבריה הם עומדת ברחם מרומים על דרך להמתיב דבריה
לעוברים ולמבים ולהיעדים תל הדרך תמר יולכו בה והמקום מהפמר מיקרין טעות לפי שים בו כתיבות רבות היו נכבה הם להורות תי זה דרך יולכו בה :
מערים · למקום המעריים תמר לפתח הקריה להורות בתי זה מער יכנסו כמה שתקרבו תל הדרום במבוא הפתחים תמר בבית מירבו להכנס הם בתי זה פתח יבוא
להביתו תל הדרום ותמר זה כי בהרבה מהחקירות רחוקות יכטרך להכנס בהם בהקדמות מלר מהדרום ויעתק מהם תל הקדמות ויקרבו ותר תל הרחם
וכן מרבוה תחר מדרגה עד הגיעו תל הדרום והנה החכמה והתבונה יעמידו תמיד בזתת החקירה תל הדרכי׳ והפרדים תמר יוסר הביכו פתחי ערמה ובו׳ : הביכו פתחים ערמה · המתרלו להתיסר תל החכמה ותחסוב מזתת הערמה תמלם בהתבוננות במלחכת ההנעון כי היה תיסר
המכל תל דרכי ההסתרלות והעיון׳ וכפילים הנו ביכה ללבבכם בעכיכם העיוכיים : שמעו׳ כי דברים נכבדי׳ לדבר׳ בפתחי׳ : וכעכם׳ כמו
תעכבכה פי׳ תרחיבה העכבים והם דומים לכבל וכן הפי׳ וכעכם מהחויל קמה להכוח להביאו תל מוסר :
חן · מדמה כנע הלל לחן והטע׳ עד מיפלח חן כבדו ולח יקבל מוסר · הלא פח כן מהרה יפלחהו חן · ולח ידע החויל כי בעבור כספו פתמות הוח מוכח מוסר וחמ הכוח : ועתה בכים · תל העם כבכים : ותל תתע · מדרך היסרים בעבור כתיבו׳ הזוכה : מחול · מהו׳ ביתה · יורדות · הדרכים ומורידות לותה כפי׳ כפו מעגלותיה תו יורדות רמו לרגליה וכחמר דבר גבוה הלמה הרעה דבר מעלת החכמה מהות מיכרת הפתחים : קרית · קריה : חיצו׳ עמיריס׳ תל בכי חדם עכיים כמו כן גם חדם גם בכי חים · והעכין יחר עמיר ולבין : ערמה · מיערימו להסיר ת הפתיות מהם ולב רעת תן הבינו ערמה ללב והוח פועל יוכל : כנידים · כמו כגיד

אוהל ינאן מוסר אביו׳ · מוסר רע לעוזבי אורח · יראת יי׳ מוסר חכמה · אישי׳ ג׳ ומ׳ל וסי׳ הד דמסכנין וחד דרשיעין וחד
דזכאין · וביאורם נבזה וחדל אישים : את אישים פעלי׳ און · אליכם אישים אקרא · רשע ב׳ פתחין וסים׳ במסר בספר
מיכח סימן ו׳ · קחו ה׳ לפ וסים׳ קחו מאתכם תרומה · קחו לכם מן העם היהושע׳ קחו נשים וחולידו בנים · קחו עמכם
דברים · קחו מוסרי ואל כסף ·

נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֶר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן : 17 נפתי משכבי׳ מר׳ אהלים וקנמון :
לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה 5 לכה נרוה דדים עד־הבקר נתעלסה
בָאֲהָבִים : כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ 5 באהבים : כי אין האיש בביתו הלך
בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק : צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח כ בדרך מרחוק : צרור הכסף לקח
בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכִּסֶּא יָבוֹא בֵיתוֹ : הִטָּתוּ כ׳כתי׳ אחר כתי׳ 5 בידו ליום הכסא יבוא ביתו : הטתו
בְרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ : 5 ברב לקחה בחלק שפתיה תדיחנו :
הֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פֶּתַע כְּשׁוֹר אֶל־טֶבַח 5 הולך אחריה פתע כשור אל־טבח
וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אִוִּיל : עַד־ 5 · ב׳ וכעכם וכעכס וכן בכל 5 · ב׳ יבא וכעכם אל־מוסר אויל : עד־
יְפַלַּח חֵץ כְּבֿדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־ כ׳ · ל׳ יחר על פח יפלח חץ כבדו כמהר צפור אל־
וְלֹא־יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא : פח ולא־ידע כי־בנפשו הוא :
וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ ג׳ ועתה בנים שמעו־לי והקשיבו
לְאִמְרֵי פִי : אַל־יִשְׁטֶ֣ אֶל־דְּרָכֶיהָ 5 לאמרי פי : אל־ישט אל־דרכיה
לִבֵּךְ אַל־תֵּ֣תַע בִּנְתִיבֹתֶיהָ : כִּי־ 5 לבך אל־תתע בנתיבתיה : כי־
רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצוּמִים כָּל־ כ׳ תי׳ חס׳ וחד מ׳ל · ב׳ תי׳ מ׳ל וכל תכסה רבים חללים הפילה ועצומים כל־
הֲרוּגֶיהָ : דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יוֹרְדוֹת א הרוגיה : דרכי שאול ביתה יורדות
אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת : הֲלֹא חָכְמָה תִקְרָא א אל־חדרי־מות : הלא חכמה תקרא
וְתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ : בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים ב׳ תקמה אחרי לג׳ תבונה תתן קולה : בראש־מרומים
עַל־דֶּרֶךְ בֵּית נְתִיבֹת נִתְּצָבָה : לְיַד־ ג׳ תכסה אחרי ב׳ תכסה על דרך בית נתיבת נתצבה : ליד־
שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא פְתָחִים ב׳ תכסה אחרי ג׳ תכסה שערים לפי־קרת מבוא פתחים
תָּרֹנָּה : אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי ב׳ תכסה אחרי ג׳ תכסה תרנה : אליכם אישים אקרא וקולי
אֶל־בְּנֵי אָדָם : הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה ח אל־בני אדם : הבינו פתאים ערמה
וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב : שִׁמְעוּ כִי־ ט וכסילים הבינו לב : שמעו כי־
נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים 5 נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים
: כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי י : כי־אמת יהגה חכי ותועבת שפתי
רֶשַׁע : בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם יא רשע : בצדק כל־אמרי־פי אין בהם
נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ : כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין יב נפתל ועקש : כלם נכוחים למבין
וְיְשָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת : קְחוּ־ 5 · ח׳ לף וישרים למצאי דעת : קחו־
מוּסָרִי וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר יג מוסרי ואל־כסף ודעת מחרוץ נבחר
: כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ־בָהּ : יד

וְהֵם דִּבְרֵי מְמוּבָחִים וְכֵן הֵלֹא כְּתַבְתִּי לָךְ פְּלָיִם מִן וְפְלָיִם עַל כֹּלוֹ כִּי יֵם לְתֵלֶךְ
תַּעֲבֹה נָם פְּלָיִם : נְכוֹחִים : לְמֵת : מַעֲכֹתִי

כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה · כִּי כְּבָר הִמְחִיתָה
וְחַרְגָּה רַבִּים וְתַקִּיפִים : דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ · הִנֵּה תַדְּרָכִים מֵילְכוּ בָהֶם תֵּל
בֵּיתָהּ הֵם דַּרְכֵי הַמָּוֶת וְהַקֶּבֶר וְהֵם יוֹרְדוֹת תֵּל חַדְרֵי הַמָּוֶת כִּי לֹא יוֹמַב עִמָּהּ חַיִּים
כְּמוֹ מְקֻדָּם תִּבֵּל תִּסָּבֵב מִיתַת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ לָכֵן סוּר מֵהִתְפַּתּוֹת בִּפְתוּיָהּ וְשָׁמַע
לְפִתּוּי הַחָכְמָה וְהַבִּינָהּ פֶּתַח מִפְתָּיִם הַדֶּלֶת לְתִקּוֹר בָּהֶם בְּתוֹפֶן מְקֻדָּם וְתֹאמַר בְּרֹאשׁ מְרוֹמִים עַל דֶּרֶךְ לְהַמְתִּיק דִּבְרֵיהָ
בְּתוֹפֶן מַה : הֲלֹא הַחָכְמָה תִּקְרָא · תֵּל הַחֲכָמִים · וְתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ לְקָרוֹץ לָהֶם וְכִדֵּי שֶׁיִּשְׁמְעוּ דִּבְרֵיהָ הֵם עוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ מְרוֹמִים עַל דֶּרֶךְ יִלְכוּ בָהּ : לה
לְעוֹבְרִים וְלַמְּבִים וְלַהֲיוֹעֲדִים תֵּל הַדֶּרֶךְ תָּמֵר יִלְכוּ בָהּ וְהַמָּקוֹם מִתְפַּתֵּר מִיקָרֵי טָעוּת לְפִי שִׂים בּוֹ כְּתִיבוֹת רַבּוֹת הָיוּ נִכְבֶּה הֵם לְהוֹרוֹת בִּתֵּי זֶה דֶּרֶךְ יִלְכוּ בָהּ :
מְעָרִים · לְמָקוֹם הַמְּעָרִים תָּמֵר לְפֶתַח הַקְּרִיָּה לְהוֹרוֹת בִּתֵּי זֶה מְעָר יִכָּנְסוּ כְּמוֹ שֶׁתִּתְקָרְבוּ תֵּל הַדְּרוֹם בְּמָבוֹא הַפְּתָחִים תָּמֵר בְּבֵית מִירְבּוֹ לְהִכָּנֵם שָׁם בְּתֵי זֶה פֶּתַח יָבוֹא
לְהַבִּיתוֹ תֵּל הַדְּרוֹם וְתֹאמַר זֶה כִּי בְהַרְבֵּה מֵהַחֲקִירוֹת רְחוֹקוֹת יִכָּטֵרְךְ לְהִכָּנֵם בָּהֶם בְּהַקְדָּמוֹת רְחוֹקוֹת מֵאַחַר מֵהַדְּרוֹם וְיַעְתִּיק מֵהֶם תֵּל הַקְּדָמוֹת וְיִתְקָרְבוּ וְתֵר תֵּל הָרֶחֶם
וְכֵן מֵרְבֵּה אַחַר מַדְרֵגָה עַד הַגִּיעוֹ תֵּל הַדְּרוֹם וְהִנֵּה הַחָכְמָה וְהַתְּבוּנָה יַעֲמִידוּ תָּמִיד בְּזֹתֶת הַחֲקִירָה תֵּל הַדַּרְכֵי׳ וְהַפְּרָדִים תָּמֵר יוֹסֵר הֲבִיכוּ פִּתְחֵי עֵרְמָה וְגו׳ : הֲבִיכוּ פִּתְחֵי עֵרְמָה · הַמִּתְרַלִּים לְהִתְיַסֵּר תֵּל הַחָכְמָה וְתַחְסֹב מִזֹּתֶת הָעֵרְמָה תִּמָּלֵט בְּהִתְבּוֹנְנוֹת בְּמַלֶּכֶת הַהֲגִיוֹן כִּי הִיא תְּיַסֵּר
הַמֵּכֶל תֵּל דַּרְכֵי הַהִסְתַּרְלוּת וְהָעִיוּן · וְכִפְלִים הֵנּוּ בִּינָה לְלִבְבְכֶם בְּעִכְיְנֵי הָעִיוּנִים : שִׁמְעוּ · כִּי דְּבָרִים נִכְבָּדִי׳ לְדַבֵּר׳ בְּפִתְחֵי׳ : וּכְעֻכָם · כְּמוֹ
יְחַסֵּב תָּמִיד מִזֶּה עַל כַּד הַהִסְפָּלָגָה וְהַגְּזוּמָה כְּמַשְׁמָעָם הַמְּלִיצִים וּמְמַלְּצִים כִּי הִנֵּה חָכִי יְדַבֵּר תֵּמֶת לֹא רֶמַע וְכֵן הִנֵּה כָּל תֵּמֶי פִי הֵם בְּצֶדֶק וְכוֹשֶׁר
יֵחָסֵב חוֹסֵב מֵהוּן מְדַבֵּר בָּזֶה עַל כַּד הַהִסְפָּלָגָה וְהַגְּזוּמָה כְּמַשְׁמָעָם הַמְּלִיצִים וּמְמַלְּצִים כִּי הִנֵּה חָכִי יְדַבֵּר תֵּמֶת לֹא רֶמַע וְכֵן הִנֵּה כָּל תֵּמֶי פִי הֵם בְּצֶדֶק וְכוֹשֶׁר
לֵין בָּהֶם מֵה מְעֻוָּת מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת : כֻּלָּם נְכֹחִים · כָּל דִּבְרֵי נְכוֹחִים וְיְשָׁרִים לְמִי מְבִינִים וְיְשָׁרִים מֵה מְבֻהָּם מֵהַחֲכָמָה : קְחוּ · בַּחֲרוּ בְּלִקִּיחַת מוּסָרִי יוֹתֵר מִלְּקִיחַת
כֶּסֶף יְדִעַת תָּמֵר תִּיסָּרוּ תֵּלֵיכֶם הוֹן יוֹתֵר נִבְחָר מִזֶּהָב הִנֵּה הַחָכְמָה הִיא טוֹבָה מִכֹּל מַרְגָּלִיּוֹת וְכֹל תַּפְצִים לֹא יִתְיַחֲסוּ בְּהַמְתָּקָה תָּמֵר בְּמֵאֵר עֵינֵיהֶם זוֹלְתִּי בְּעֵינֵי לֹא יִסְּוּ
כִּי תֹאמֵר הַחָכְמָה לְגֹלַת הַדְּבָרִים הַהֲבָרְחִיִּים בְּהַמְתָּקָה תִּכִּי

אֲנִי־חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃ יִרְאַת יְהוָה שִׂנְאַת
רָעָה גֵּאָה וָגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃ לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה
לִי גְבוּרָה׃ בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וּרְוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק׃ בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וְנְדִיבִים
כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ אֲנִי אֲהֵבַי אֵהֵב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃ עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי
הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה׃ טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמְפָז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר׃ בְּאֹרַח־
צְדָקָה אֲהַלֵּךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט׃
לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃
יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית
דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃ מֵעוֹלָם
נְסַכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃ בְּאֵין־
תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבְּדֵי
מָיִם׃ בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי
גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃ עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ
וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃

אנא חכמתא ברית ערמותא ותרעיתא
משכחא אנא׃ דחלתא דייי סני׳א בישתא
גאותא ורמותא וארחא בישתא ופומא
חפיכא סני׳א אנא׃ די לי היא חרעיתא
ומילכנא וביונא וגבורתא׃ מטול אנא
מלכי ממלכין ושדיטי אנא משיזנן בצורקותא
׃ מטול דוכרני מתדורכין וסרכי וכלהון
דייני דתריצותא׃ אנא רחמא רחמי ואלין
דמקדמין לי ישכחנני׃ עותרא ויקרא דילי
ממונא ומזלא וצדקתא׃ טבין פרי מן
דהבא סגינא ומן דהבא אוברזין ועלתי
מן סגי גביא׃ באורחתא דצדקתא מהלכא
אנא בגו שבילי דינא׃ דאירות לרחכוי
שגיא סגיאתא וסימתהון אמלא׃ אלהא
ברא־ני ברישׁ ברייתיה ומן קדם עובדוי מן
ריש׃ ומן קדם עלמא אתתקנית מן רישיה
מן קדם דתהוי ארעא׃ עד לא נהוון
תהומי אתילידית ועד דלא נידהון מעיני
עשוני דמיא׃ קדים עד לא נטבעון טורי
וקדם רמתא אתבניית׃ עד לא עבד
ארעא ונחלי וריש עפרא דתבל׃

אבי חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא׃ יראת יי שנאת
רע גאה וגאון ודרך רע ופי תהפכות שנאתי׃ לי עצה ותושיה אני בינה
לי גבורה׃ בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק׃ בי שרים ישרו ונדיבים
כל שפטי ארץ׃ אני אהביה אהב ומשחרי ימצאנני׃ עושר וכבוד אתי
הון עתק וצדקה׃ טוב פריי מחרוץ ומפז ותבואתי מכסף נבחר׃ בארח־
צדקה אהלך בתוך נתיבת משפט׃
להנחיל אהבי יש ואוצרתיהם אמלא׃
יי קנני ראשית
דרכו קדם מפעליו מאז׃ מעולם
נסכתי מראש מקדמי־ארץ׃ באין־
תהמות חוללתי באין מעינות נכבדי
מים׃ בטרם הרים הטבעו לפני
גבעות חוללתי׃ עד־לא עשה ארץ
וחוצות וראש עפרות תבל׃

ראת ס׳ סכלת רע. וכן המוסר שהחכמים מלכים ימלוכו. שהדיבי׳ והמשפטים לכי מלמדים: להכי. כמו מלאכ׳. ומשך להכי כתיב. ומשך הק כה לכי להכי כל יקוים להכ׳. ז׳ תהיה בחכמות המיסרו לכך המעשה כמו חכמת הרפואה ועבור׳ החרישה ומה מיניהם להם ולי׳כ תוציא רופא לומר הענת הנימוס המוסכל לפר בדברי׳ והוא מהותו ומציגיו העמיים וזו הם חלקי הפנה הרחבוכה להעיר על תועלתה ומהות׳ חיך לא תצטרך לזכור הדברים ההכרחיים קודם ההתחלות בה לפי שכבר זכרים אחר החכמ׳ וזה ממה שכבר׳ שתוקדם תחלה החכמ׳ קודם הפתר׳ לבניה וכבר זכר זה בכיאור בתה מקדם. לכי ביכה לי גבורה ר״ל כי לחכמה יהיה ההפנה בדברים הנמצכי׳ לפי הסדור הטבעי ולחכ׳ מה שיתחדש מיהיה ככנר הערור הזה׳ כמו הענין בכפלות׳ והוא הנקרא גבורה לפי שיבואו בספות העכמיות הנה החקירה על תהי גבורה והנה עוד לביכה הענת הפילוסופיה המדינית לפי שהוא יתחדש הבנין בזו הדברים המדיניים לפי יכונו בהם להעמיד הקבוץ המדיני׳ ומזה יסתפק דבר העוכמים לפי יוטלו על בעלי התכוכות הפחותיות ולפי מבזה׳ הפילוסופיה על הסופן הרחוי ימלוכו המלכים ויסורו הסרים והרוזנים והנדיבים והשופטים להעמיד דבר ממפט הפילוסופיה על הסופן הרחוי לחרים הביכה בי מלכים וגו׳: בי מלכים ימלוכו׳ על העם׳ ורוזני׳ יחקקו חקים על כדר ויסר: ביסרים יסורו׳ ימשולו: לפי לוהבת לוהבי ל״ל מלח ימכח מי מחיכו לוהבה לך מי מחח לוהבה וחוסק בה יטרח לעמוד על לחמתה והוא ימכחה מפני היותו מפחר ודורם לותה תמיד: עושר וכבוד לחי׳: הנה לחי עושר וכבוד כי בדרכי הביכה יוכל הלר׳ להסיג עושר וכבוד מפני פלימותו במדות והתיסרו בהם ז׳ הפנה בחופן פלם כי לזולת המלחכה פרכי׳ ייפיכו לקנין זו הפלימיו׳. ולחי הון עתק וקנין הצדק והיושר במדו׳: טוב פריי׳ הנה טוב פריי מזהב והו׳ כבחר מכסף לי ההלוכה בחורת הצדקה והיושר בתוך נתיבו׳ סייהיו למשפט סיבחו לחית דבריו ומותרו׳ והיה פם מחכבו׳ יקיכו כלחר מהדרכי׳ ההם והכ׳ יהיה מהתועלו בהיות מבוחרת החית בזה להנחיל לוהבי יש והוא דעת המוסכם לכמה כי בו תגיע ההפלחה החכופית והפך זה יהיה ברעת לחר לחיסכי׳ לכמה׳ ולחוכרות לוהבי חלה תלו הדעות החמתיות כי מפני לחבתם לוהי יקופרו בזה החקירה ויחפלו דברים רבים יחלו בהם לוכרותיהם על פי המפל לחרה הביכה להורות על מעלתה וקדימתה על החכמה יי׳ קכני רחפית דרכו קדם מפעלי מחז בבריחת העולם רוצה לומר סבריחת הדברי׳ פקנה חז ופעה קנה הדבר לחר היה חדופו בביכה ותבונת הפם יח׳ בו והם הנרמים הפמיפיים לכל חדע כי הפ״י לח לחר להיות עמו זחת התבונה והחכמה לחר נברח בה העולם כמו פבחרנו בה׳ מכפר מלחמות יי׳ ופם התרנו הפפקות הנופלות בזה והנה מעת היות הזמן קכני קדם מפעלי החריכ: מעולם נפכתי מרחם׳ מעת היות עולם כתנה לי הגבורה והפרירה והגדולה׳ מקדמי חרץ ברחפית מה פנברח בחרץ: בחין תהומות חוללתי׳ קודם היות התהומות נבראתי׳ כי הפמיס קודמים במעלה ובמכילות על התהומו׳ קודם פיהיו פם מעיכות ונהרות רבות פנרם׳ פתנבעו הסרים על מכונם ולפני פיימלאו נבעות חוללתי: עד לח עפה׳ הפ״י חרץ וחוצות הנכבד מבעפרות תבל והגבוה מהם והוא מקום הנגלה

מן החרץ וכו׳ ב״ב חרץ וחוצות והנה כפל הענין במלות מוכות: בהכינו

בהכינו · בעת שהכין השם ית' השמים להיות במספר ובתכונה ובמרחק ובגודל שהם בו והכוכבים יספר בהם כדי פיזיות להתכוין מהם אלו התכונות יספר בו העולם השפל אם היית כי בתכונה כוכן השמים כמו שקדם כי אפר חקק השמים מחונה על פני תהום שהוא כדור הארץ כמו שביארנו בפרק ברתעית והוא כתוי מרכז לגרש השמיני ולפי המחונה החיל השמים שכיבה במספרו רגלי המחונה הוא זה מזה בגלגל גלגל: בחקו חוג על פני תהום · בחקוק חוג הארץ על המים · חוק נגזל כל שבור · חוג · לשון הקף, כמו וכתחונה יתארכו קוכב עם גלגלו · בעמוד · כשהגביר עיבות הארץ · בחקו מוסדי ארץ בחקיקתו מלשון חקו כמו על כפים חקותיך וכן ומחק הארץ · דבר ג' גור על כי סוף כשברקו על מפת להקדיר לפני מפה: מעשקת בחבל ארצו · כל דורות הרשעי שהיו מאז ועד כה ומחקק עליהם · ושעשועי · נפיתי עד כה דור המבול ויקבלוני · ועתה בכיס שמעו לי · ואל תפרעו · ואל תבטלו מוסרי: לשמור על דלתותי · להכנס רשעי לבית המדרש ולבי שכם ולבחוץ תחרון · תקעו בשופר · בחקו · בעמוד · בחצר · כשהגביר עיבות הארץ · מוסדי ארץ בחקיקתו מלשון חקו ·

לכו לחמו בלחמי · בית בלחמי תקון מ"ם וכן בית בין מכרתי כמו והכותר בכפר ובלחם וטעמם כמו הוי כל צמא לכו למים כי הכל מתיקון למעור׳ : עזבו פתיים תאר לבעלי הפתיות וטעמו עזבו הפתיים וקורו חלי · פ"ש קבון סם הפתיות כמו תלחבו פתי סבא כדרך ז תהי מרי כביית המרי ויתכן עור לפר׳ סהוח דברי החכמ׳ לבכח הפתי׳ מתומרת להם עזבו דרכיכ׳ פתיים ותחיו כדרך הרפו ודעו כי חכמי אלהים · ואמרו פועל מן כונן תמוריי דרך ביכה ודרך ביכה היה החכמות וביח הבנו על ה הסבע עמודי : יסר לץ לוקח לו קלון · לפ לעכמו כי הלץ הוח מן המעוותים סחין תקיק לתקונ׳ ומוכיח לרמע מומו מומו חוזר לחיס׳ והוח כפל ענין עם הלוקח לו קלו והטע׳ הלץ יבוח המיסר והרמע יבוח המוכיח ומגלי קלונס ולומרים דברים מכוערים ובזויים · פ"ח חוזר לרמע מומו לעכמו וכחילו חמר יוסר לץ ומוכיח לרמע במומו לוקח לו קלון ולעכמו כי הרמע כל מעכיו כחוחי בעיניו לו מהוח עכמו מכיר במומו ויהיו רוכח סיוכיחו חרס ויתכן עוד לפרש יוסר לץ בסהמיכר מתלוכן ומרחיק סחוק ולי׳כו׳ בסהו׳ מיס׳ לוקח לו קלון כי היום׳ סמיסרו ומוכיחו לחרפקו ולבסתו ולכן יחרפהו כן מוכיח לרמע ומגלה לו מומו לוקח לו קלון כי הרמע יחרפהו וחילו היה כדיק לו היה מחרפהו הוחיל וחוט׳ לו דרך חוט׳ ולח דרך ליכנו׳ : ל תוכח לץ פן יחבלך · כי הוח חכם בעיניו · הוכח לחכ׳ ויחבלך כי הוח חפץ בתיקון מדוחיו ולין מחזיק בעמיו חכם ושם סני הפכיס : תן לחכם · הוסיף לבחר יתרון החכם על הכסיל ושטע׳ כי החכם יחכם מעכמו במה סיותן לו וכן הכדיק יוסיף לקח על לקחו סריעוהו והוח כפל ענין : תחלת חכמ׳ יראת יי׳ כטעם רחשית חכמים יראת יי׳ ודעת קדושים בינה טעמו ותחלת הבינה דעת קדושים ודעת קדושי׳ פירושהו על הסמיכ׳ כלומרו כי חלהי׳ קדושי׳ והטעם כי תחלת תולדת הבינה היח מכיחות ושם ויתכן לפרש דעת קדושים היח הסגנת מכיחות הסכלי׳ הכפרדי׳ והרוחניות כלם כי ידיעת מכיחותם עיקר הבינה ומחכם יעלה למכיחות המעלה העליונ׳ וכמו שלם יחן יראה יחן חכמה כן שם יחן דעת בינה : כי בי׳ דברי החכמה הקורחים וטעם כי בי כמו בגללי ובסבתי ירבו ימיך · ויוסיפו לך פירושהו מחוזר לירחה ולרעת הנזכר׳ ויתכן טעמם ויוסיפו לך חסר הפעלים כמו ויקבור חותו בגוי והטעם על פרטי החכמות והמוסריים כי הס יוסיפו׳ שנות חייס כטעם כי הוח חייך ואורך ימיך : שם חכמת חכמת לך · כטעם שם תפרק שם תתן לו ׳ לבדך תשח טעמו לבדך תשח הענין לו העוכם כי ממך תסיק ולבדך תסבול ח׳ כי הפרי׳ לבדך ולח לזולתך : לצון כסיל חטאת ·

משלי ד"וסים ב"ריש סיפרא • ישמח ז"וסים נ"מסר בתלים ס"ם ק"ר • ראש ג'כתי ב כן וסים' אחד עשיר ואחד ראש • את כבשת האיש הראש' ראש עשה כף רמיה • ברכות ד'וסים' ברכות לראש צדיק • איש אמונות רב ברכות • כי תשיתהו ברכות • עברי בעמק הבכא • ילבט ג'וסימני' ועם לא יבין ילבט' מכם לב יקח מצות • ואויל שפתים ילבט • תעורר

משלי שלמה בן חכם ישמח אב וגו' ער מגיל עוז סם ר' והוא מקיף בנגות הרמב והכסילות והליכות והעבלה והחולת והפקיעות והסבלה ומבח הופכיהם • הכה משלי שלמה בן חכם ישמח אב הבן מהות חכם ישמח לאביו כי הוא מעצר ברבר החכמ' יותר מלמו וחכמת הבן מהות ככיל יביא יגון לאמו מפני הסרוך הרע ויביע מזה לאמו מהכעס יותר ממה

משלי שלמה בן חכם ישמח אב וגו' ער מגיל עוז סם ר' והוא מקיף בנגות הרמב והכסילות והליכות והעבלה והחולת והפקיעות והסבלה ומבח הופכיהם • הכ

תורה לחיי מי מחזק סומר מוסר בתורתיו הוא דורך ג החיי הנקחיים והנפויים
כי טוב התורת והתכונות יועילו לחרם בדברי המוריים ויהיה מפני זה לחכם
לחכמי והוא ב"כ תיפיר ג קנין סליחו המוסכלו כמו מקדם ומחלם מי מחזק עוזב
תוכחת הוא תוע בדעותיו ומתע זולתו מחורת חיי כי רבי יתפסו לו להיו וכר לב רש"י

שומר י מל ופיס ויטש את הצאן על שומר י הבה לא יבוא ולא ישן י שוא שקר שומר י שומר יי את כל אהביו י ארח
לחיים שומר מוסר י צנים פחים י שומר מצוה לא ידע י שומר חבגדים דה' י שומר הברית והחסד אל יעטך לפניך
תניב דנחמיה י ואת שומר ואת חותם י ונתקשיבא בקדמיתא טובא הי מנהון משומר חבריה והחסד מל ובשמואל סים

אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃ מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־ שֶׁקֶר וּמוֹצִיא דִבָּה הוּא כְסִיל׃ בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׂךְ שִׂפְתָיו מַשְׂכִּיל׃ כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֶאֱוִילִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ׃ בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא־יֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ׃ כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה׃ מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְּבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃ כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃ כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכָעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הָעָצֵל לְשֹׁלְחָיו׃ יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃ תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃ מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־ יָמוּט וְרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃

ל ייחד תורת חיים יי, מל ב' ורפק
ב"חד מל כל למעיהו
ג' חי לב
ג"חד חס
ג"חד חס הכתרים ל"חד בחתן
ג

ארח חיי נטרי מרדותא ודשביק מכסנותא תעי׃ מכמין בעיר דבבא סיפוותא דשיקרא ומפיק טיבא הוא סיכלא׃ בסוגאה דמלי לא פסיק חובא ודחשיך ש שפוותיה שוכלתנא׃ סאמא לישניה דצדיקא ולבא דרשיעי מחתא׃ שפוותא ודצדיקי רעיין סגיאי ושטויי בחסירות ו רעיינא נטותין׃ ברכתא דאלהא היא מעתרא ולא ניסיף כיבא עמה׃ בד גחיך סכלא עביד עבידתא וחכמתא לגברא דמתבין׃ חריצותא דרשיעא היא אתיא ליה ורגנא דצדיקיא תתיהב להון׃ זיך דיעבר עלעולא היכנא נעביר רשיעא ו וצדיקא שתאסין בעלמא׃ חיך חוטצא לשיני וכתנא לעייני היכנא שלוחא עטלא למשלחוי׃ דחלתיה דאלהא תוסף יומתא ושני דרשיעי נזעין׃ סברהון דצדיקי חדותא ומברא דרשיעי נאבד׃ מעשנא אורחיה דאלהא לתמימי ושיצא נהוי לאלין דעבדין עוותא׃ צדיק לעלם לא תקוועדון בארעא׃

ולא בריבא הי מיבי"ו הוא וכס"ר נתבריר לן מהספרי המדוי"קי ומספרי חמסורח שנתגלגלו אחב לידנא דהוא שומר הברית וחחסד ל יעטך לפניך תניב דנחמיה י ואת שומר ואת חותם י ונתקשיבא בקדמיתא טובא הי מנהון משומר חבריה והחסד מל ובשמואל סים
קמץ וא"חציו קמץ וחציו פתח וב' פתחין וסים וכי תאוה הוא לעינים י ומתוק האור י כי חאדם יראה י וכעשן לעינים י
קדמא חציו קמץ כתרא כולו קמץ שארא כולן פתחין י ורשעים ז' וסים נמסר בספרא סוף סימן ב'

אורח לחיים שומר מוסר וכו׳ מבאר שומר מוסר הוא שומר לחיי ועוזב תוכחת מתעה הוא מתעה עצמו ולא אחרים׃ מכסה שנאה וכו׳ הנה שפתי שקר הם שונאים לאחרים ומכסים שנאתם בדברים נכחרים כי בחבורת ככתף ברוח ובכחר י כמעט למוד מהם מעט׃ פ"ל לב עניינו דעת פי' דעתם כמעט הוא כ' כבחר הכף לשון בדיק׃ ירעו י מלשון מרעה כלומר ילמדו רוב בני חרס וחסר לב כנגד בדיק וחוללים כנגד רבים כלומר וחולי בעבור חיים חסר לב מיתעם ימותו טרם עת כלה׃ ברכת יי׳ מיתן לבדיק היא תתן לו עושר ולא יסיף הם בעבור לבדיק עצב עם הברכה והפך זה בעבור תאכלנה והברך להוסיף טוב׃ והמרירה חמרין׃ כמחוק׃ זמה׳ היא מחשבת הרעו פירו׳ כמחוק מהוא נקל לכסיל לעשותו כן מעשה חזמה נקל בעיניו׳ והחכמה לחים מבין כי היא תשמרנו מעשות זמה על כן חפץ בה׳ פ"ל כחכמים לחים תבוכה כן יעים הכסיל לעשו׳ זמה׃ ותקות בדיקים׳ להשמיד הרשעי׳ יתן חסם והעד הפסוק הבא לחריו׃ כעבור סופה׳ מהרה כן יעבור רשע פתאום ולחכמו׳ ובדיק חזק לבריח כיסוד כולם פלא ימוט׃ כחומץ׳ פתוחרתו קרה ומחרית הפכי׳ל כטעם פתוחרתו חמה ומחרית העיני׳ כן העכל מפחית עכיני השולחים חותו לעשות מלאכתם ורחוי לחרם להפרד מחברתו׃ תוסיף ימים׳ כי ימי החדם לחכם קטובים רק הם כפי הטבע והטבע יתגבר ויעמוד כפי המעשים הכחוני׳ והעד למען יתריכון ימיך ומה שחמר את מספר ימיך לחלק הם סיוכל לחיות כפי טבעו כי הם במספר׳ תקצורנה׳ מחזמן סיוכלו לחיות כי הם יחלים כחו חו ימית על ידי פגע ומקר׳ בעבור עניכם ירחים ממנו׃ תוחלת בדיקים׳ הפם מיחלים לרחות מות הרשע פוף תוחלתם תביחם לידי שמחה הפם במות׳ ותקות רשע להחבד הבדיקי׳ תחבר חתקוה והוא מפורש בפסוק הבא׃ מעוז לתום׳ תחר על מעקל לחם חוס חו הלמ"ד כמו בעבור והוא הם דבר׳ דרך יי׳ מבותיו׳ ומחתה הוא הדרך מיחת לותם בהכיל מיעזבוה הכ' בדיקים יהבו בם ופושעים יכשלו בם׃ בדיק

פי צדיק · פי החיים הצדיק ברפואתו ידבר חכמה פה׳ דבר קי׳ ונכחי ולא יפסק עמה הרבור כי החלת מעיר לעכמו מפסיק מכל כך ולפון חיים תהפוכות והוץ הטועה ואומר כזב בהתחלו׳ הנה תפסק לפומו הס לא יסכי׳ לדבריו תה מכמכת מזה אחר ההתחלו׳ : ספתי צדיק · ידעון להסיג רבון מהלכתי כי דבריה כלותי ושפתי צדיק ידעון רצון השמים בתרא דמלכים · שפתי צדיק ידעון רצון דסיפ׳ · ישרם חד מן ׳ מלין דכתיב ו״ן ברישׁ תיבו׳ וקרי׳ ׳וד וסים ושאג שאגה לן כלביא · ושפטוהו ועל ריב הסה יעמדו למשפט : ודכה ישוח ונפל בעצומיו · ועשו את הכבש ואת

ולשון ה׳ וסים נמס׳ ביהושע סימן ז׳ · ידעון ד׳ וסים׳ אחל גדלך דיהושע · כל תפלה כל תחנה דמלכים · אתה תשמע

פִּי־צַדִּיק יַנּוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת : שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת : מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ : בָּא־זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה : תֹּם יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בּוֹגְדִים יְשָׁדֵּם : לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת : צְדָקַת תָּמִים תַּיְשִׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע : צְדָקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בּוֹגְדִים יִלָּכֵדוּ : בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים אָבְדָה : צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו : בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ : בְּטוּב צַדִּיקִים תָּעִיר וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה : בִּבְרָכַת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרְתוּ וּבְפִי רְשָׁעִים תֵּהָרֵס : בּוּז לְרֵעֵהוּ חֹסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ : הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֵּה דָבָר : בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפֹּל־עָם וְתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ : רַע־יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשׂוֹנֵא תּוֹקְעֵי כּוֹפֵחַ :

פומיה דצדיקי מודעיה חכמתא ולישני הפיכו נתפסיק : שפוותיה דצדקא ידעון צבינא ופומהון דרשיעי מהפיך : מסאכא דנכלא מרחקתיה ראלהא וכמתקלא תריצא צבינה : היך דעלא זדונתא תמימותא דתריצי ולאלין דצנועין חכמתא : תמימותא דתריצי תדברנון אבוך ונטלטלון בזוזי ונרכבון : לא מהני שקרא ביומא דרוגזא וצדקתא מפלטא מן מותא בישא : צדקתא דתריצי תפציי אינוך ובזוזי בשלומיהון מתאחרין : צדקתהון דתמימי תתריץ אורחתיה וברשעיה נפיל רשיעא : בר מאית נברא רשיעא יהיב סבריה וסיבורהון דאלין דעבדין צאתא ייבד : צדיקא מן עקתא נכלא אישתיזב על חלפוי ביש תחותוהי : בפומיה מקביל ארעיה וצדיקי בידיעתהון משתיזבן : בטבתהון דצדיקי תרנן קריתהון וביובדנא דרשיעי חדוותא : ברכתהון דצדיקי תתרומם מריהא ובפומהון דרשיעי דצדיקי תתרורם מריהא ובפומהון דרשיעי תתעקר : דשט לחבריה חסיר רעייניה דהוא וגברא דמחבייו שתיק : אביל קרצא באתרא דלית מרעא נפיל עמא ופורקנא גלי רגא ורמהיימן ברוחיה מכסי מילתא : ייתי בסוגעא דמלכתנותא : בישא מבאש בצדיקא מטול דהוא חלוניי וסני לאלין דמיימן מברהון באלהא :

פי׳ צדיק יסוב חכמה ולשון תהפוכות תכרת : שפתי צדיק ידעון רצון ופי רשעים תהפוכות : מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן שלמה רצונו : בא זדון ויבא קלון ואת צנועים חכמה : תם ישרים תנחם וסלף בוגדים ישדם : לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות : צדקת תמים תישר דרכו וברשעתו יפל רשע : צדקת ישרים תצילם ובהות בוגדים ילכדו : במות אדם רשע תאבד תקוה ותוחלת אונים אבדה : צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו : בפה חנף ישחת רעהו ובדעת צדיקים יחלצו : בטוב צדיקים תעיר ובאבד רשעים רנה : בברכת ישרים תרום קרתו ובפי רשעים תהרס : בוז לרעהו חסר לב ואיש תבונות יחריש : הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר : באין תחבלות יפל עם ותשועה ברב יועץ : רע ירוע כי ערב זר ושונא תוקעים בוטח :

המנחח ואת · ורב ובניו ורב המשא עליו · וצפן לישרים תושיה · וחכם הולך את חכמים · ושרם תומת ישרים · תנחם · וקר חשך אמריו יידע דעת · ועוף התעיף עינך בו ואינגו · ישחית ו׳חס׳ בל׳ש׳ וסים׳ פמס׳ בשמואל ב׳ריש סים״א · ובדעת ה׳וסים׳ כסדר כי תשא · בטוב ד׳וסים׳ בטוב צדיקים תעלוז קריח · לולי האמנתי לראות בטוב ׳׳ · אשרי תבחר ותקרב · יברכך ׳׳ מציון וראה בטוב · ערב ה׳פתחי׳ וסים׳ כי עבדך ערב · לקח בגדו כי ערב זר : וחברו קח בגדו כי ערב זר · כי מי הוא זה ערב את לבו · רע ירוע כי ערב זר ·

ולשון נסיון כמו ספתים : ספתי צדיק ידעון רצון · יודעי׳ לרצות ולפיים את בוראו הרצון בכוונות ס ויודעים לרצות את הבוראי׳ ולעשות כרצונו׳ ולשמוע בקולו׳ ביכוים : בה ודון בכוונו׳ תכמה תבל בזה העולם ועולם פי קהלת · ואת בזה תכמה בכוונו׳ תכמה : תועת ישרי׳ תנחם · תבחם · תבהלם · ומלף בוגדי׳ ישדם · ידעון הרצון בדברי׳ תבילם · ובהוות בוגדים ילכדו · בהוות עסם עושים הס בלבדי׳ והמקלקל תועבת יי׳ מי מיקום מקומם סוף · הרעו׳ במחזי מרגים כלות׳ בוגדי׳ בהוות עלבון : כמות לדם דעת תלכד תקות כל הבוטחים בו : ועוקלת לוכי׳ לכד׳ · עוקלת בכיו הסם לומר לא תבוז׳ לא תבנו לכם טוב׳ · לכל כמות נדיקי׳ חזק ואמכם רבונו ים לבביהם מבטח נדיקים : נדיק בחכן פלימה תמך ולפקד העבוי׳ בסם זה נקובר : בסם חכף · חכף הסמים תבילנו בדרך רע · מבחיתו בפיו · ובדעת נדיקים יחלצו · והבדיק בעיון : בח זרון · ממנו בדעת הטוב הכה כסבת הים זרון מהבדיל עליו לא תלכם לו ונו׳ : הקרו׳ והו׳ הרשע בדעו׳ חסר קדת · הקקייס יהרס לשפוט בדברי׳ בזולת עיון הנה בח תחריו קלון ובושת כי העמידה תפילתם לא יכיים תמכיות לתת בית המקדש : למה שפטו אותנו מזה ועולם עבונו יקריב · בשמבונו הקם לב · כמו שאול דכתיב הכבועים פלח יהרסו ויבוזו ולא הביאו לעלות לזולת המרבי׳ לו מבקה ניבי בפיהם : תועת ישרים · תועת הישרים יכחה תותם חפצם להביא מבוקשם ועולם עזות הבוגדים הוא יהחיתם ויפרם : לא יועיל · הנה ההון לא יועיל לאחר מהדברי׳ המטעי׳ כי זה ממה מיבחיהו לטעות טענו גרולות יביאו להריסה גרולה חזק ואמכם רבונו הוא מיקלנו חותם בחכן פלימה ולא תמצא זה ומכם בחרון ואם תוסיף לשוב ושבתם ונחתם בתמירת הרכים והסדרי׳ לשמרו יוסירו החר לשמרו מהטעו׳ בעיון : בח זרון · הנה כשבח הים זרון

חסת חן · בעלת החן והיופי היא תומכת כבודה מיכבדוה בעבור יפיה ון כבוד רמז למתן והוא הנכון בעיני והתמיכה מלא תוכיח ממנו לברר ותחפוץ במתכת חרשים · ועריצים מוריגים יתמכו עפרם ברוב מקנות לחרים מיחרוס · לכל חיים חבר גומל בפשו ותומך חותה בחברו ומשלימה עד מכת כלח · פלרו

בשר ב׳ וסימ׳ והיו שתותיה מדוכאי · וזורע צדקה שכר אמת · תמימי דרך ב׳ וכי׳ אשרי תמימי דרך דתהלו׳ תועב׳ יי׳ עקשי לב ורצונו תמימי דרך · ונוסף ב׳ פתח וא׳ קמץ וסי׳ ונוסף גם הוא על שנאינו ונוסף על נחלת המטה · יש מפזר ונוסף עוד · בתרא קמץ · וא׳ ועור נוסף עליהם · לאום ב׳ וסימ׳ מנע בר · ובאפס לאום כחתת · וחד ולאם מלאם ·

אֵשֶׁת־חֵן תִּתְמָךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר : גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי : רָשָׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת־שָׁקֶר וְזוֹרֵעַ צְדָקָה שְׂכַר אֱמֶת : כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמִרְדֹּף רָעָה לָמוֹתוֹ : תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וְרֹצוֹ תְמִימֵי דָרֶךְ : יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט : נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם : תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה : יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסֵף עוֹד וְחֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר : נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְּדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֵא : מַמְנִיעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר : שַׁחַר טוֹב יְבַקֶּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ : בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל וּכְעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ :

אִתָּהּ חֲסִידָתָא פַּלְגָא אִיקָרָא וַעֲשִׁיגֵי רַחֲטִין בָּתַר עוֹרָא : פָּרִיעַ בַּיְתָא גַּבְרָא חַסְדָּא וּרְמוּבִיד גּוּשְׁמֵיה נוּכְרָיָא : עָבִיד עוֹבָרָא דְּשִׁקְרָא וְזָרִיעַ לְצַדְקָתָא קוּשְׁטֵיה הוּא אַגְרֵיה : חֵיכָנָא מָאן דְּעָבַר צַדְקָתָא לְחַיֵּי נָטִיר וּדְרָדִיף בִּישְׁתָא נָטִיר לְמוֹתָא : מְרָחֵק אֱלָהָא לַעֲקִימֵי לְבָּא וְצַבֵּי בְּאֱלַיִן דְּתַמִּימִין : דְּמוֹשִׁיט אֵידָא עַל חַבְרֵיה לָא מְזַדְּפֵי מִן בִּישְׁתָא וְזַרְעָא דְּצַדִּיקֵי מְתְּפְרַק : קַדֵּשֵׁיהּ דְּדַהֲבָא בְּנְחִירֵיהּ דַּחֲזִירְתָּא הֵיכְנָא אִתְּתָא דְּשַׁפִּירָא וְסָרֵי טַעֲמָא : רָגְתָא דְּצַדִּיקֵי בְּטָבְתָא וְסֵיבוּרָא דְּרִשְׁיעֵי בְּרוּגְזָא : אִית דְּפָרִיד וּמוֹסִיף תּוּב וְחָשִׁיךְ מִן חֲרִיצוּתָא חוּסְרָנָא לֵיהּ : נַפְשָׁא בְּרִכְתָא תּוּרְבָּן וּמָאן דְּמַאֲלִיף אַף הוּא יְלִיף : מָאן דְּכָאלָא עִיבּוּרָא בְּאוּלָצְנָא נְשַׁבְּקִין לְבַעֲלֵי דְּבָבוּ וּבְרִכְתָא תֶּהֱוֵי לְאִנָּא דְּמַזְבֵּן : דְּמַקְדִּים טָבְתָא בָּעֵי צְבָיְנָא וְתָבֵיעַ בִּישְׁתָא אַתְיָא עֲלוֹי : דְּמִסְבִּיר בְּעוּרְיָרֵיהּ דְּהוּא נָפִיל וְאֵיךְ טַרְפָּא צַדִּיקֵי מַפְרְחִין :

ב׳ וחס׳ ובחרי לים ובכר

ב׳ והיו ס׳ פתיחיה

ג׳ ס׳

כח ב׳ בתרי

ל׳ ל בתי׳ ג׳

ב׳ חס׳ · ב׳

כ׳ חד מל

ג׳ וחס׳ · ג׳

וברכה ב׳ בתרי ליש׳ וסימ׳ הראש אחיעזר׳ מנע בר · תבואנו ג׳ ב׳ מל׳ וסי׳ כל יר עמל · מגור רשע · ודורש רעה קדם׳ חס׳ ·

הגוף חסר בחלוקו ייחלו חלו הכחות הנה הוא יבלבל כוונת הטם יתברך : רמב עושה פעולת פקר · החיים הרשע במדות ובדעות עושה פעולו׳ מחין בם תועלת לך הוא הכל ובזה ואולם מי פזורע צדקה במדות הו ברעות יש לו שכר נפלא וקיים וזה השכר הוא השגת החמת לחסר היה כל פרי ההכלחה החנוף׳ הנה כמו מימשך מזריעת הצדקה השגת החמת כן ימשך ונו׳ : כן צדקה · כן ימשך תמי׳ השגת החיים החמתיים כי חלק הדבר במציאות לחסר הוא החיים בחלקו בחמת כמו שהתבאר בפילוסופיה הרחשונה וחמכם מי שהוא מרדף רעה ורשע במדו׳ הו ברעות הנה ימשך לו מזה מקל המות והספר · תועבת יי׳ · היה החכמים שהם עקשי לב כי עקשותם יביאם תמיד ל השכום בדעו׳ ובפנות היותר גדולות מהם ורבון הט׳ הוא החכמים לחסר ידרכו בעיונם בתמימו׳ ושלימות להשמר מן הטעיות : יד ליד · הנה הרעות הפתלומיו׳ סיבואו מיד ליד לא יקלה החיום הרשע מהם כי חין הט׳ מסגיח עליו לשמרו מהם וחמכם זרע הצדיקי׳ כמלט מחכו כי השגחת הט׳ קדבק בהם לשמרם או יהיה הרבון בזה בעת הרעות הגרולות הפתלומיות סיבואו מיד ליד לחסר חין לחחר נקי מהרע כי הוא מעחיות הרעים והטובי׳ הנה זרע הצדיקי׳ והוא פריש לחסר להם בשלימות השכל הוא כמלט כי לח יוכל זה הרע לחמוד בשכל : כזה זהב · הנה החסם היפה שהיה כערי׳ השכל היה דומי׳ לכזה זהב פיופש במקום הנכחם בחכלית והוא לף החזיר לחסר הוא בחפות נחוך וכבר היעיר בזה להתרחק מן החסה החזר׳ לחסר היה יפה כי בלח

עוכר

פרק שהיה קרת טעם ולזה תפותה לזה הסיוק והנבות וכרחו בזה ל היופי וההכנה לחסר טם הט׳ בחומר החדם ובכחותיו הנפשי׳ לעבודת השכל וחם יקור מן מהתדלות במה שהוכן לו מהשלימות הנה יהיה זה היופי ותלת ההכנה מוכחת מחר מבוכה מחר וזה הסחר החכר הוא יותר רע מהרעים שבב״ח כי ההכנתו שהוכנה לו להשיג שלימות השכל יתחתם בפעולות המגונות ולזה יפליג להרע יותר מהחיו׳ והב״ח : תלות בדיקים · הנה הצדיקים לח תהיה תלותם ותכלית בולם לחסר יכונו חלו רק לל הטוב ולולם מה סיקוה חלו הוח רבר חמה ועברה כי הם מפתרלים תמיד בעסיית הרעות וכבר בחר זה ל בד מליבת העיר שכל לחד מהלו מעיג מה סיקוה חלו וזה שהדריך יבקש התכלית הטוב בכל לחסר יעשה ולזה יתן השם ית׳ שכרו מיעיג הטוב הנפשי והרעיס הקנו תכלית רע בכל לחסר יעשוהו ולזה יביגו הרע לעצמם : ים מפזר · הנה ים מי שמפזר וכוסף עוד והוא בעל השלימות בעיון כי כל מה סיוסיף ללמד דעת לחבים טופת חכמתו ובינתו כחמרם ומתלמידי יותר מכלם ולולם מי שהוא מוכע עכמו מללמד היוער לחבים הנה זה העיון הוא לו לחחסור מהלימותו כי שהלימו דברי היוער שהחבמי׳ תמעט חקירתו ולזחת השבה בב הנה נפש ברכה תדושן ומרוה גם הוא יורה נפש חים ברכה מיבקש תמיד בעיון השגת החיים החמתיים כי חלק הדבר במציחות לחסר הוא החיים בחלקו בחמת כמו שהתבחר בפילוסופיה הרחשונה ולולם מי שהוא מרדף רעה ורשע במדו׳ הו ברעות הנה ימשך לו מזה מקל המות והספר · תועבת יי׳ · היה החכמים שהם עקשי לב כי עקשותם יביאם תמיד ל השכום בדעו׳ ובפנות היותר גדולות מהם ורבון הט׳ הוא החכמים לחסר ידרכו בעיונם בתמימו׳ ושלימות להשמר מן הטעיות : יד ליד · הנה הרעות הפתלומיו׳ סיבואו מיד ליד לא יקלה החיום הרשע מהם כי חין הט׳ מסגיח עליו לשמרו מהם וחמכם זרע הצדיקי׳ כמלט מחכו כי השגחת הט׳ קדבק בהם לשמרם או יהיה הרבון בזה בעת הרעות הגרולות הפתלומיות סיבואו מיד ליד לחסר חין לחחר נקי מהרע כי הוא מעחיות הרעים והטובי׳ הנה זרע הצדיקי׳ והוא פריש לחסר להם בשלימות השכל הוא כמלט כי לח יוכל זה הרע לחמוד בשכל : כזה זהב · הנה החסם היפה שהיה כערי׳ השכל היה דומי׳ לכזה זהב פיופש במקום הנכחם בחכלית והוא לף החזיר לחסר הוא בחפות נחוך וכבר היעיר בזה להתרחק מן החסה החזר׳ לחסר היה יפה כי בלח

עוכר

פרק שהיה קרת טעם ולזה תפותה לזה הסיוק והנבות וכרחו בזה ל היופי וההכנה לחסר טם הט׳ בחומר החדם ובכחותיו הנפשי׳ לעבודת השכל וחם יקור מן מהתדלות במה שהוכן לו מהשלימות הנה יהיה זה היופי ותלת ההכנה מוכחת מחר מבוכה מחר וזה הסחר החכר הוא יותר רע מהרעים שבב״ח כי ההכנתו שהוכנה לו להשיג שלימות השכל יתחתם בפעולות המגונות ולזה יפליג להרע יותר מהחיו׳ והב״ח : תלות בדיקים · הנה הצדיקים לח תהיה תלותם ותכלית בולם לחסר יכונו חלו רק לל הטוב ולולם מה סיקוה חלו הוח רבר חמה ועברה כי הם מפתרלים תמיד בעסיית הרעות וכבר בחר זה ל בד מליבת העיר שכל לחד מהלו מעיג מה סיקוה חלו וזה שהדריך יבקש התכלית הטוב בכל לחסר יעשה ולזה יתן השם ית׳ שכרו מיעיג הטוב הנפשי והרעיס הקנו תכלית רע בכל לחסר יעשוהו ולזה יביגו הרע לעצמם : ים מפזר · הנה ים מי שמפזר וכוסף עוד והוא בעל השלימות בעיון כי כל מה סיוסיף ללמד דעת לחבים טופת חכמתו ובינתו כחמרם ומתלמידי יותר מכלם ולולם מי שהוא מוכע עכמו מללמד היוער לחבים הנה זה העיון הוא לו לחחסור מהלימותו כי שהלימו דברי היוער שהחבמי׳ תמעט חקירתו ולזחת השבה בב הנה נפש ברכה תדושן ומרוה גם הוא יורה נפש חים ברכה מיבקש תמיד בעיון השגת החיים החמתיים כי חלק הדבר במציחות לחסר הוא החיים בחלקו בחמת כמו שהתבחר בפילוסופיה הרחשונה ולולם מי שהוא מרדף רעה ורשע במדו׳ הו ברעות הנה ימשך לו מזה מקל המות והספר · תועבת יי׳ · היה החכמים שהם עקשי לב כי עקשותם יביאם תמיד ל השכום בדעו׳ ובפנות היותר גדולות מהם ורבון הט׳ הוא החכמים לחסר ידרכו בעיונם בתמימו׳ ושלימות להשמר מן הטעיות : יד ליד · הנה הרעות הפתלומיו׳ סיבואו מיד ליד לא יקלה החיום הרשע מהם כי חין הט׳ מסגיח עליו לשמרו מהם וחמכם זרע הצדיקי׳ כמלט מחכו כי השגחת הט׳ קדבק בהם לשמרם או יהיה הרבון בזה בעת הרעות הגרולות הפתלומיות סיבואו מיד ליד לחסר חין לחחר נקי מהרע כי הוא מעחיות הרעים והטובי׳ הנה זרע הצדיקי׳ והוא פריש לחסר להם בשלימות השכל הוא כמלט כי לח יוכל זה הרע לחמוד בשכל : כזה זהב · הנה החסם היפה שהיה כערי׳ השכל היה דומי׳ לכזה זהב פיופש במקום הנכחם בחכלית והוא לף החזיר לחסר הוא בחפות נחוך וכבר היעיר בזה להתרחק מן החסה החזר׳ לחסר היה יפה כי בלח

עוכר

כי חין ריחוי לכטוח כי חם בט׳ וכחו העלה מיכח תחתיו הפרח כן יפרחו הכדיקי׳ לעתו׳ פרי׳ חסר יבטחו בו מהט׳ :

רשי

תחמוך כבודי כנפש ישראל הקדוש תניי׳ לכבוד הקדוש ב״ה ותורתו · ועריצים יתמכו עושר · כבי׳ פרש מתקרבי׳ לכל נכבות ממון וגזל : גומל כפשו · גומל טובה לקרובין מיש מהוא חכיר · ועוכר לגופו הנה הו׳ חכזרי כי מי שהוא חכזרי לעצמו כל מה שהוא חכזרי לזולתו ואולם חמר זה כי קנת החכמי׳ יחשבו עבודה לגוף יתברך מה ם מיעטו גופם עכו וזה הסך רכון הט׳ ולזה תמכח פלח העמידה התורה דבר יהיה בו עכוי לנפש הבהמית רק מעט ביום לחת בשנה והיה זה כן כי הכחות הנפשיות החמריות הוכנו ל לעבודת השכל ולח יוכן להם זה לח לח היו בבריותם ולזה מי מיהי׳ שבה להחלן

עוכר

רשי

כי חין ריחוי לכטוח כי חם בט׳ וכחו העלה מיכח תחתיו הפרח כן יפרחו הכדיקי׳ לעתו׳ פרי׳ חסר יבטחו בו מהט׳ :

עכיר ביתו ירית פחתא וסכלא יהוי עבדא לחכימא לבא׃ פרוי לצדיקא אילנא דחיי
ומקבלנא נפשי חכמתא׃ הן צדיקא
בארעא מתחסן ורשיעי וחטאי סגיפין מן
ארעא׃ מן דרחים מרדותא רחים ידיעתא
וסני מכסנותא בורא הוא׃ טב מאן דקפיל
רעותיה דאלהא וגברא רשיעא רעיעא
תרעיתיה׃ לא נתקן בר נשא בריש׳א
ועקרית דון דצדיקי לא נזוע׃ איתרא
כשירתא לבעלה ואינתתא בישרתא
חיך מלטיתא בקיסא הויכנא מייבדא גרמון
דגברה׃ מחשבתהון דצדיקי דינא מרכנותא
דרשיעי רמיותא׃ מלי דרשיעי כמנין
לדמא ופומהון דתריצי מפצי להון׃
נתהפכון רשיעי ולא נשתכחון ובתיהון
דצדיקי יקום׃ גברא משתבח בפומא
דסוכלתנותיה וחסיר רעיינא יהוי לשטותא׃
טב דוא זלילא ועבדי איתי ליה מן דוו
דמתייקר וחסיר לחמא׃ ידיע צדיקא נפשא
דבעירוהי ורחמיהון דרשיעי נכזריותא׃
דפלח באורעא ישבע לחמא ורדיף בתר
סריקותא חסר רעיינא הוא׃ דאית רשיעא
מצודתא בישתא ועיקרי דצדיקי נתקיים׃

עכיר ביתו ינחל רוח ועבד אויל ל
לחכם לב׃ פרי צדיק עץ חיים ל
ולקח נפשות חכם׃ הן צדיק בארץ ל ומ׳
ישלם אף כי רשע וחוטא׃ אהב א
מוסר אהב דעת ושונא תוכחת בער׃
טוב יפיק רצון מיהוה ואיש מזמות ג
ירשיע׃ לא יכון אדםברשע ושרש ד ול׳ מ׳
צדיקים בל ימוט׃ אשת חיל עטרת
בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה׃ 5
מחשבות צדיקים משפט תחבלות ה
רשעים מרמה׃ דברי רשעים 5
ארב דם ופי ישרים יצילם׃ 5 ומ׳
הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים כ׳ 5
יעמד׃ לפי שכלו יהלל־איש ל׳ כ׳ן
ונעוה לב יהיה לבוז׃ טוב נקלה כל׳ קיבל
ועבד לו ממתכבד וחסר לחם׃ יודע ל׳ בתיב
צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים
אכזרי׃ עבד אדמתו ישבע לחם
ומרדף ריקים חסר לב׃ חמד רשע כ׳ל מל בתיב
מצור רעים ושרש צדיקים יתן׃ חס׳ בלים׳
ל ואח׳ נל
מכו׳ ירושלם

עכיר ביתו, בחולתו הוא נוחל רוח והבל עבדו מל החויל לחכם לב למחלה כי
יקבהו ממנו והודיע כי החויל מפחית קניכו והחכ׳ קוניהו בחכמתו ון החויל הוא
עבד לחכם׃ פרי צדיק, פרי מחשבות טעלו ללמדם מוסר מפיהו כפרי עץ
החיים, ולוקח מענין כי לקח טוב ופי׳ ותחכים נפשות חכם ומודיעם המוסרים
וכמו מה יקחך לבך
יחכימך פ״ח קוב כמו
המביאו׳ את המקנות
ובלעזון חזל קורין
לקנין מקח כלות קנ׳
נפשו כעבדו׳ ופתח׳
כענין ועבד חויל׳ פ״ח
ולוקח נפשו בחכמתו
יכול לומר מר ע׳׃

בארץ יעולם, בעודו
חי ישלם לו הפס
מעפס הטוב, לף
כמו כן הרעעי יעולם
מכר פעולתם טרם
מותם כענין חל פניו
ישלם לו׃ חוכב
מוסר, מי שהוא
חוכב הדעת הוא ג׳ ויתי
חוכב המוכיר סיוסר
רוחו׃ טוב, לף׳
סנים דבקי׳ יפיק פ״ו
יוכיח כלומר חים טוב
יוכי׳ לבן הפס כלומ׳
הוא ירבה בו׳ וחים
מזיומו׳ מחשבות רעות
ירשיע הפס בהפעטו
על כן תחרין לף יכון
חדס בדפס׳ כל יומו
בעת כרס, ופרפס
מפל לפחרית זרעם
אחר מותם׳ פ״ח
וכפרס פלח יפוט כן
הפדיקים יעמדו ולא
ימוטו׃ חיל׳ מן
חילך פי׳ ממון כלומר
החפה מתקבה ממון

היל עטר׳ בעלה מבעבור יכבדוהו כאשר המלך נכבד בעטר׳ רחמו בעבמותיו׃
פלח תועיל רפואה כן חפה מביאה כותבת בופה לבעלה והיה מפקרת התמון׃
מחשבות׳ דברי׳ הפוך׳ פלפה דבקים, ופי׳ יחשבו הפדיקים לעפות מפפטו
והרפעי׳ יועצו לרמותם וכחפ׳ לף יוכלו ידברו הרפעי לאחרו דם הפדיק׳ ולהרוב
חותם, ופי יפרי׳ פידברו היופר יכילם פיהם מיד החורבים להם׃ הפוך׳ הפס
יהפוך חותם מתקומם׃ ובית פדיק׳ חופבי מפפט יעמוד ולף יהפך׃ לפי פכלו׳
טוב, פנים דבקים, וכן פי׳ בעבו׳ פייהו פידבר הפכל יפבחוהו בני חדס ומעות
הלביבותו לו ונקלה וכתחם בעיניו ובפכלו קונה עבד לו טוב ממתכבד׳ פהיה
מרובה אמון והפפידו בחולתו וחחרי כן היה חפר לחם ומתכבד לעון הרב׳ וכן
כבד מאד לו מתכבד כנגד נקלה כלומ׳ פהוא נכבד בעיניו והוא חפר לחם טוב
הנקלה׃ נפש בהמתו, לף כי נפש חפר כלומר יודע נפש בהמתו׳ ורחמי
רפעים כרחמי אכזרי כלומר חיכם מרחמים׃ עובד׳ כי החדס נבדל לעבוד
החרמה ולחיות מעמלו על כן יפבע לחם ומפבב לרדוף הריקים הוא הפר דעתי
מצור׳ פיבודו הפדיקים חומר הרפע לבור כמו כן, יתן כלומר פרי לו פחרית
ולף יוכל הרפע לבור לו יתן כל אחד מהפדיקים פרם למטה רמז לזרעו הבפחר
אחריו׃ בפפע

בפשע שפתים מוקש רע וייצא מצרה צדיק: ממרי פי איש ישבע טוב וגמול ידי אדם ישוב לו: דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה חכם: ביום יודע כעסו וכסה קלון ערום: יפיח אמונה יגיד צדק ועד שקרים מרמה: יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא: שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר: מרמה בלב חרשי רע ויועצי שלום שמחה: לא יאנה לצדיק כל און ורשעים מלאו רע: תועבת יהוה שפתי שקר ועושי אמונה רצונו: אדם ערום כסה דעת ולב כסילים יקרא אולת: יד חרוצים תמשול ולמס תהיה רמיה: דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה: יתר מרעהו צדיקו ורך רשעים תתעם: לא יחרך רמיה ציד הון ואדם יקר חרוץ:

בחובא דשפוותא מתחקל ביושא ופליט צדיקא מן עקתא: גברא מן פירי פומיה ישבע מגמלת ידוי אדם יתיב לה: ארחיה דסכלא תריצא באפוי ודשמיע לעיצתא חכימא הוא: שטנא בר יומיה מודע רוגזיה וערי מכסי צערייה: מאן דמסהיד היכמנותא נייתני צדיקותא ודהדרותא דשיקרא רמאה הוא אית דאמרין סכסירא רגשא וליושנא דחכימי מאסיה: דקשטא תתקן לעלם ודהדא מסתרר־ב בלישנא דשיקרא רמיותא בלבהון דחשלן ביושתא ולאלין דיעצין שלמא חדותא תהוי: לא שפיר לצדיקא כל מדעם זעאתא ורשיעי מלין ביושתא: מרחקתיה דאלהא ספותיה דשיקרא ובאלין דעברין היכמנותא מתרעי: בר נש ערמא מכסה ידיעתא ולבהון דכסילי קאני ידיעתא: אידא דתקיפי תשלט ורמאי יהון לממא: מילתא רחילתא בלביה דגברא מידחלא ומילתא מחדייא ליה: טב מן חבריה צדיקא ואורחיהון דרשיעי מתעי לחון: לא נסתקבל צידא לגברא נכילא ומזליה דבר אינש רחבא יקירא:

בפשע שפתים מוקש רע, החוטא הרע הוא בפשע שרם שפתיו מיהר' דבריו עליו כהונן וירמיהו פיהו והצדיק הוא בהפך זה כי הוא יפלט מצר' מפרי כועס דבריו ותקונם כמו שהוא מבואר: מפרי פי איש ישבע טוב: מפרי דברי חיים ישבע טוב גם פעל המעשי יוסב לשרש גמול לפי מה שרחוי וזה חמר לרחיה כי על כל המעשים יש גמול וזה כי חס פרי פיו לא יקוף במה שעשה חותו מהשתעי' חס טוב וחס רע על המעשה דרך חוי יפר בעיניו ולזה לא ישמע לעצת חכם עצה ויתבלבלו מעני זה עניניו חף החכם חף על פי שהיה רחוי לעשות כן עניני הכה החוטא יפרסם קלונו כי ביו יודע כעסו כל החכמים דברין יודע להם כעסו והתלונו על מה שהוי לא רצה לעשות כן ולא ישמע לבו דרכו ועל זי יזעף לבו ואחר הערוס כעקר יפיח נאמנה: בוטח בעשרו יפול ולא יצמח כעלה צדיקים: שונא דבר שקר ומקוטט יבוש ונמאס ויחפר: שונא דבר שקר ומקוטט יבוש ונמאס ויחפר: תוכחת מוסר לנבון ולא יתהלך עם לצים: מפרי פי איש ישבע טוב ונמול ידי אדם ישוב לו: דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה חכם: ביום יודע כעסו וכסה קלון ערום: יפיח אמונה יגיד צדק ועד שקרים מרמה: יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא: שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר: מרמה בלב חרשי רע ויועצי שלום שמחה: לא יאנה לצדיק כל און ורשעים מלאו רע: תועבת יהוה שפתי שקר ועושי אמונה רצונו: אדם ערום כסה דעת ולב כסילים יקרא אולת: יד חרוצים תמשול ולמס תהיה רמיה: דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה: יתר מרעהו צדיקו ורך רשעים תתעם: לא יחרך רמיה ציד הון ואדם יקר חרוץ:

ישיב ד׳כתי ישוב וקרי׳ ישיב וסים גמם בתלים סים נ״ר • ושומע ד׳חם וסים ראה דברים טובים • ושמע ל׳ישכון בטח • ושמע לעצה חכם׳ ושמעת תוכחת קונה לב • ארגיעה נ׳חר חס וסים כ׳ ארגיעה ארציצנו׳ כי ארגיעה ארוצם כן כתיב • ועד ארגיעה לשון שקר׳ ארוצם חס״ד ראיתי בלבול בספרי המסורה בה׳אי סימן ש״ש מי שמביא לאור עמים ארגיע

ומשמ״ט כי׳ ארגיעה ארוצם וש מי שמשמ״ש לאור עמים ארגיע ואנן הכין חזינא דאינון נ׳ ארגיעה ולאור עמים ארגיע טעות כי׳ הוא נקרא ארגיע ואם היה חס׳ה היה נמנה במסורת עם אותן הכת חס׳ה׳ בסוף תיבות וקריין ובה דמסרנא ביה׳מיה סימן טש דמגינא לאור עמים שעות עש •

ים בוטה • יש מי מדבר ממזיק בדבריו לחכמי׳ כמי מדקר בחר מפני הופחת לפון הרע ון סם רע ואולם לפון חכמי׳ לח׳ רי מלח יזיק לבל הוח עם זה מרפח להסיר החלחים הגרולים מריב למוכות תמומי המרות והדעות: פפת חמת • דבר חמת יהיה נכון וכורך תמיד לח יתכן חלופו בעת מן העתים וחמנם לפון שקר לח היה מבחקרה יפדק בעת מה לח יתקיים כי לח עד רגע מהו׳ זמן קצר מחר לח יתכן מיכויר קצר מתנו לפי הנחת הלפון והמחבל פנח׳ כי הרופח יבנה מצר מקרים לרחוכן הרופ׳ פהוח בוכח לך לח כחתר הרופ׳ רפח הנה זה מחתר יפדק תמיד • מרמה בלב חורשי רע • תחכח העדמה כי יתחכמו חיך יוכלו במרמ׳ להסחית לזולתם והנה המרמה מיחשבו ליועצי פלום והם הפדיקי׳ חפר עפת׳ והסתדלותם תמיד לפלום ולטוב תפוב ממחה להם כי לח יזוקו הפדיקים במרמה חפר חשבו הרעים עליהם לך על קדקד חמת׳ ירד כי הפ״ל לח יעזבם ביד הרפעים ולזה יקרה מזה ממחה לפדיקים וממחה לעולם כי זה יהיה פבה לחברן הרפעים ון יהיה הרפון בזה לב חורשי רע הוח תמיד עם מרמה ברע ולועצי פלום תמכח תמיד ממחה בלבם ולזה יהיה בלב הרעי הרע תמיד ובלב הפדיקים תמכח המחה תמיד וזו כמו רחיה על כך מליכת המיר כי הרע דבק

ולזה הון החרם יקר וכבד והוח החים היפר הוח הזהב פחוח הטוב פבקניכים: בחרט

תשבו ולח יחרוך לח נידם פלו • לח יחרוך לח יבלח בתרגומיהו ולפי שרבר בתרגומיהו בלפון כיל כופל כו לפון מרוב׳ שהניל הג׳ת העופות ומורגן כחם: והון חלם יקר מרון: מקרק מפורש הוח והון חלם שהוח

מרון יקר הוח • ממון חלם כסף יקר הוח • חרון עושה לממת • כמו יד קו ונים תעשיר: בחורה

בְּאֹרַח־צַדָּקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־
מָוֶת׃ בֵּן חָכָם מוּסַר אָבִיו וְלֵץ לֹא־
שָׁמַע גְּעָרָה׃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ יֹאכַל
טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃ נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר
נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לוֹ׃
מִתְאַוָּה וְאֵין נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרוּצִים
תְּדֻשָּׁן׃ דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע
יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר׃ צְדָקָה תִּצַּר תָּם־
דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְסַלֵּף חַטָּאת׃ יֵשׁ
מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב׃
כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא שָׁמַע
גְּעָרָה׃ אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר
רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן
מָדוֹן וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה׃ הוֹן מֵהֶבֶל
יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה׃ תּוֹחֶלֶת
מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה־לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה
בָּאָה׃ בֶּז לַדָּבָר יֵחָבֵל לוֹ וְיָרֵא
מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃ תּוֹרַת חָכָם
מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
שֵׂכֶל־טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃

בָּאֳרְחָא דְּצַדָּקָה חַיֵּי וְאוֹרְחָ
דְּאַבְרָהָנָא לְמוֹתָא׃ בַּר חַכִּימָא
מְקַבֵּל מַרְדּוּתָא וְרַאנָא וּבְרָא מָסְקָנָא לָא
מְקַבֵּל בַּעְרָאנָא׃ גַּבְרָא מִן פֵּירֵי פּוּמֵיהּ
נְסַבַּע טַבְרָא וְנַפְשְׁהוֹן דָּבָזֵי תַּתָּיוֹת׃
דְּנָטֵר פּוּמֵיהּ מְזַרְזַר נַפְשֵׁיהּ וּפְתָיֵי שְׂפָוָתֵיהּ
סֵיגוּ שַׁנְיָא אִיתַ לֵיהּ׃ מִתְרַגְּנָא נַפְשֵׁיהּ
וְלָעְטָלָא מִדַּעַם וְלָא מַיְיתֵי לָהּ וְנַפְשְׁהוֹן ר
דְּתַקִּיפֵי תְּרַזַן׃ מִילְּתָא דְּשִׁקְרָא סָנֵי צַדִּיקָא
וְרַשִׁיעָא גְּבָהַת וְנָהֲפַר׃ צְדָקָתָא תְּנַטֵּר לְאֶלָּיִן
דְּתַמִּימִין בְּאָרַחְתְּהוֹן וְרַשִׁיעָא מְטַלְטֵל ב
בְּחֵטּוֹהִי׃ אִיתּוֹדְמַעֲרַר נַפְשֵׁיהּ וְלֵירַ כָּל
מִדַּעַם וּמְמַסְכֵּן נַפְשֵׁיהּ וּמַזְלֵיהּ סַגִּיאָה׃ אִית
לֵיהּ פּוּרְקָנָא דְּנַפְשֵׁיהּ דְּגַבְרָא עוֹרְחֵיהּ
וּמִסְכֵּינָא לָא מְקַבֵּל בַּעְתָא׃ נְהִירָא דְּצַדִּיקֵי
נָרְיָן וּשְׁרָגָא דְּרָשִׁיעֵי נְדָעֲךְ׃ לְחוֹד בְּזָדָנוּתָא
אַתְיָא מַצּוּתָא וְאִילֵין דְּמִתְמַלְכִין חַכִּימֵי אִנּוּן׃
מַזָּלָא מִן עִוָּלָא דְּמָרֵי יֶקַר וְדַמְכַנֵּישׁ נְדוֹכֵיב
לְמַסְכֵּינָא יְכַנֵּי מְמוֹנֵיהּ׃ טָב מִן דְּמִשְׁדֵּי
לְמַעְדְּרוֹ טָב מָאן דְּתָאֲלֵי בְּסָבְרָא וְאֵילָנָא
דְּחַיֵּי רִיגְתָא מַיְיתָא׃ דְּבְזַאי עַל מִילְּרָא
נַרְזַחֲבֵל מִינֵהּ וּדְרַחִיל מְפוּקְרָנָא מְשְׁתְּלֵם
טַבְתָּא׃ נִימוֹסָא דְּחַכִּימָא מַבּוּעֵי דְּחַיֵּי לְמַסְטֵי
מִן פָּחָא דְּמוֹתָא׃ שִׂיכְלָא טָבָא יְהֵיב חֶסְדָּא וְאָרְחָא תַּקִּיפָא דְּבָזוֹזֵי תֵּיבֵד׃

נוֹעָצִים ה׳ומ׳ל וסי׳איך אתם נועצים, ומה אתם תרוייהן דמלכים וחבריהם דל״ה גבי רחבעם, רק בזדון יתן מצה
ואת נועצים חכמה. ישלם ג׳וסי׳ן צדיק בארץ, ולך ישלם נדר, בז לדבר יחבל לו,

מוסר ב׳ב פתחין וסי׳ נמסר בירמיה סימ׳ל וכסיפר׳ סימ׳ז, לא שמע ה׳וסי׳ויונתן לא שמע בהשביע אביו את העם,
וירא כל יש׳כי לא שמע, וכל יש׳דל״ה, בן חכם מוסר אב, כפר נפש איש עשרו ורש לא שמע גערה, ורשע ה׳וסי׳
והכרתי ממך צדיק ורבתריה יען אשר הכרתי ממך, ורשע ואהב חמס, תם ורשע הוא מכלה, ורשע יבאיש ויחפיר,

בארח צדקה, בארח הנכון ויושר במדות וברעות ימינו מחיים הנצחיים והיא
דרך פתיחה הולך אל מות כי החיים מיומנו בה לא ימיגם מות: בן חכם
הנה הסבה בבן מיהיה חכם הוא מוסר האב שהקניהו אותו בקטנותו כי המוסר
הוא מייסיר אל הטבת החכמה והסבה מיהיה לן ולא יפיה להפתדל בהפצת
החכמה והשלימות הוא מפני שלא שמע בעבר מלאכת המחשבת ולא ידע
מימיו לאחר מרוע עכשיו עמית: מפרי פי יחים ידבורו בחכמ׳ יאכל
טוב המדבר בעצמו כי בהוכיחו הדברים בפיו תשלם לו יותר החקירים בהם וכל
מיאכל מפרי פיו יאכל טוב ממנו מקור הדבור ומוכרח ואולם נפש בוגדים יהיה
חמס: נוצר פיו שומר נפשו פושק שפתיו מחתת לו: מתאוה ואין נפשו עצל
ונפש חרוצים תדשן: דבר־שקר ישנא צדיק וקולשע יבאיש ויחפיר: צדקה
תצר תם־דרך ורשעה תסלף חטאת: יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב:
כפר נפש־איש עשרו ורש לא שמע גערה: אור־צדיקים ישמח ונר
רשעים ידעך: רק־בזדון יתן מדון ואת־נועצים חכמה: הון מהבל
ימעט וקבץ על־יד ירבה: תוחלת ממשכה מחלה־לב ועץ חיים תאוה
באה: בז לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישלם: תורת חכם
מקור חיים לסור ממקשי מות: שכל־טוב יתן־חן ודרך בוגדים איתן:

בזה, פי׳בעבור חרח מדקק יעוג חיוס הנדי׳והם חיי כפעם ען ויחיה ימי׳רב׳:
ודרך נתיבה, על מדקה, הל מות פיהיה תוק הכפם כמות הנוף הו לא ימות
כמות הרעב: מוסר חב׳ פיסרהו חבו כי ידע פיקבל המוסר בהיותו חכם,
ובן לן לא ישמע בערת חבו כי לינבו רוצה ליסרו בגלל ליפנותו וידע כי לא
יקבלהו הו לא יחבה
לשמוע לאם ייסרהו:
מפרי: יאכל, עומד
במקום פרי, וכן הוא
מפרי פיהו יאכל חיט
טוב פיפולם לו מכר
טוב וכפם בוגדים
יאכל חמס מיד חומס לן
או החמס פיעשו:
כופר פיו: מרב׳רפו׳
חז יפמור כפשו מכל
פושק, פותח מן
ותפסק רגליך פי׳
פותח שפתיו לדבר
ה תאמר לא כאן מחתת
תבא לו: מתאוה,
מאכלי: ואין נפשו על
עצל ואין לו מתאוה,
ונפש חרוצים ה
המתגודדי, תרוסן
תשבע דשן: רבר
פקר רב׳ עדו׳פקר
יבואים יפצח הבריך
כדבר בחום וכמוהו
להבחיפני כלו׳יכלים
הבריך: תפור תם׳
חיט תם דרך,
ורשעה תסלף חטאת
חיט חטא׳ותעוותה:
ים. כופר, פנים
דבקי׳מתעם פיעלה
בעוס׳ולא היה לו כל
טוב וכפם בוגדים
יאכל חמס מיד חומס לן
או החמס פיעשו:
כופר פיו: מרב׳רפו׳
חז יפמור כפשו מכל
פושק, פותח מן
ותפסק רגליך פי׳
פותח שפתיו לדבר
ה תאמר לא כאן מחתת
תבא לו: מתאוה,
מאכלי: ואין נפשו על
עצל ואין לו מתאוה,
ונפש חרוצים ה
המתגודדי, תרוסן
תשבע דשן: רבר
פקר רב׳ עדו׳פקר
יבואים יפצח הבריך
כדבר בחום וכמוהו
להבחיפני כלו׳יכלים
הבריך: תפור תם׳
חיט תם דרך,
ורשעה תסלף חטאת
חיט חטא׳ותעוותה:
ים. כופר, פנים
דבקי׳מתעם פיעלה
בעוס׳ולא היה לו כל
טוב וכפם בוגדים

בֶּז לַדָּבָר יֵחָבֵל לוֹ וְיָרֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃

בז לדבר יחבל לו, מי מהוה בז לדבר ומי מהוה ירא מצוה ישלם: בז לדבר, הנה כפם העבל מתלוה הקניניו׳ן החכמות ולא תמצא כי בעבלתו
יתלוה, הנה כפם בו ויחפיר פעמים רבות ועכ׳ל לא יעזבהו: בדבר מקר: הנה הבריך יכפל דבר מקר כי להבת
הסרך הוא כפם להמצע הפלימיו׳כמו מקרם והרפע יהבה מחר דבר מקר עד
מכבר יבוא בו ויחפיר פעמים רבות ועכ׳ל לא יעזבהו: בדבר, הנה תכונת
הבריך הבר מקר לחים בריך תמיד תמיר תמיו׳הדרך הבר יכוון בענין כי הוא
מתיסר בדרך התם מפני תכונ׳הבריך הבר הוא חזק בה ולחנם תכונ׳ הרפע
הבר לן הוא בהפך כי היא מעותת ומפלפת החטאת הבר הוא דורך לין בחופן
סיבבר ממנו מה בימז לפעותו כי זה ריחוי מימתך לו מפני רפעתו עם פהפ׳
מפר מחפבו׳ הרפעי׳תמיד להפיל החכמים מידם כמו מזכרנו בביאורנו לספר
חיוב: ים מתעם׳, ים מן החכמי׳מי פהו׳מרחה עצמו עסיר ואין לו פוס קני׳ים
מדם ממרחה עצמו עני ים בביתו הון רב וכן העני׳בחכמ׳כי ים ממרח׳עצמו
חכם מזולת היותו כן ים ממרחה עצמו בלתי חכם ולו חכמה גדולה והנה יבחר
זה החכם כי התרוסם והון רב יסובח יותר כי בזה הוא ממלט עצמו מכמה
סבו׳בהו׳ומבוז׳לו על העסיר וזה פהרם לא ממע נער׳ממו׳חדם: כופר נפש,
לך העסיר ים לו מוכיחי׳רבי׳מפני חמדם עסרו והוא ימים כופר כפשו ויתן להם
תמונו ויפיים וכהיו׳העניו כן הנה התעם׳ואין לו יתרון על בעלו׳והנעדרו׳ואין לו תמון ימיתהו כופר נפשו וכן יקרים בוטח לתתו בפלוס עם היותו בז לדברים
ואת׳לתרוסם והון רב לא יניע לו כי לם כבוד: אור צדיקים, אור לבדיקי׳, אור לבדיקי׳ יפמח תמיד במופנו חבר נתעכם בהם ומב פכל נקנה ותכלית זאת הממחה תהיה אחר
הפרך מהחומר ואתכם לב הרפעי׳פהוא לקחת בו התחבולו׳והערמו׳לעפו׳מתנו הרפע הנה הנר ההו׳נפכר ונדרך: רק בזדון, החים ההוא מתתב׳ בתכמי זדון הנה
יקנה מהם תכוב לחרחר ריב עם התכמי׳ומי מיפקח תמיד את התכמי׳הנועפי׳כי דרך החכמה לקחת עכה בדברי׳תזולת׳כדי מיפלם להם העבה: הון מהבל ימעט. הנה ההון
התכוה מתם מתיסריהו ל הזדון ומי פהו׳חים חכמ׳ומפיל את נועפי׳כי דרך החכמה לקחת עכה בדברי׳תזולת׳כדי מיפלם להם העבה: הון מהבל ימעט. הנה ההון
מתחבר מדב׳פהוא הבל וימעט מהר כחולו תהל׳מהבר מעפר כמיתחב׳מהם דבר מופלג ולזולת הבבה מי פהוא קובץ או החלקי׳המעפיי׳על ידו חלק
לחר חלק ירבה לן הון וזולת הערה טוב למי מיפתדל בפלימיו׳הקני׳מפני פלא יבוז החלק מהקני׳מפני קטנו חבל יקחהו וילפפהו ל הדומי׳לו׳כי בזה הופן יסיב מתנו
הרבוי: תוחלת. הנה התוחלת והתקוה מימסך זמכה ויחריך ולא הגיע מה מקוו שיו היה מחלישה הלב כי הוא תמיד עם זה התוחלת ויחלפהו ל הדומי׳לו׳כי בזה הופן יסיב מתנו
תערב לבעל התקוה כחולו היה עץ חיים: בז לדבר, מי מהוה בז לדבר רע מהוה לן לבוז לבו עלין ולא יפקדל לקחת עכה עלין ולא יפקדל בעבורו ולזה תן
ריחוי לחדם מיקל בפוס דבר ויתעכל מכני זה לקחת עכה עלין וחולם החים הירק מפות הפס לפתדם הלב כי הוא תמיד עם זה התוחלת וחולם התקוה פתבת בקלות
הכבושים לבו עלין מפני היותו כוטח בפ״: תורת חכם, היא לן מקור חיים כי מתכה תוכחות חיים הנפחיים ובה גם כן מקור חיים להסירו מתוקפי מות כי
בעבורה יהיה יוסגח מהפ״: שכל טוב. השכל הטוב אפר לתעכיל תתן חן לפאר התכמים לדריך בדרכיו מכר ערבות הדרך ההיא וחולם דרך הבוגדים הוא
חיתן מיקפה ללבת בו כתו מן פלא ומכורה ולזה אפר חיתן מופבך ופיס בפלא קנך:

כל

כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת: מלאך רשע יפל ברע ועציר אמונים מרפא: ריש וקלון פורע מוסר ושמר תוכחת יכבד: תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת כסילים סור מרע: הלוך את־חכמים וחכם ורעה בסילים ירוע: חטאים תרדף רעה ואת־צדיקים ישלם־טוב: טוב ינחיל בני־בניים וצפון לצדיק חיל חוטא: רב־אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט: חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר: צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר: חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו: הולך בישרו ירא יהוה ונלוז דרכיו בוזהו: בפי־אויל חטר גאות ושפתי חכמים תשמורם: באין אלפים אבוס בר ורב־תבואות בכח שור: עד אמונים לא יכזב ויפיח כזבים עד קר: בקש־לץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל: כל ערום יעשה בדעת. ולזה ימיב המכוין ואולם הכסיל יפרוס אולתו על כל דרך חבר יולך בה בחופן מלא ילך בסוס חלק מהדרך לפי הרחוי ולזה ימצאו ממנו מבוקשיו: מלאך רשע. מי שהוא מליח הוא הרשע ויפול ברע ויפח' לפי שהוא חבר הוא בעליו ואולם מי שהוא מליח הוא חמוכי לא די שלא יפול ברע לחבל הוא מרע לזולתו לפחדו מהרע הם על כן אלתהו סולתו: ריש וקלון וגומ'. מי שהוא פורע מוסר: יכבדהו החנפים בעבי' טופ תכונותיו עם מזה יביאהו להתחכ' וכחכמ' יסיב הכבוד כאחרו כבוד חכמים ינחלו: תאוה נהיה. חמוקים ונהלה שלח נמשך לנפש התאכלת כמהי' נבר על הנפש התאוה וזה בעינו הוא דבר נתעב לכל הכסילי"ל כי תופב' כסילים קור מרע: מי יודף את חכמים. מהו' רודף חברתם הנה הוא יחכם בלא ספק ממה שילמד מחכמת מל כדיקי יפלי הפס מכר טוב והיה ם הטובה הגדולה לל החכמ' ומי מהו' הולך את כסילים ורודף חברתם ויפחת: חטאים תרדף. הנה הרעה החטאי' תחת הליהם חל המקום פחם בו וההפך בצדיקים כי הפ' יפלם טוב את הצדיקים מכד ה הפגתתו עליה'הטוב ההוא ירדפם ויבא אליה במקו' פחם בו: טוב יכחיל בני בני'. החים הטוב יכחיל בכסיו לבני בניו ולזה החוטח לל יכחיל בכסיו גם לבניו כי קניטו כפון ומפור להיות להים כדיק: רב חוכל. הנה רב חוכל ימצח בעבור חריפת הענייי כי הם יתעמלו בחרים ולזה יהיה החוכל לבעלי הפדו' לפר לל עמלו בו וכמו כן יש מן החכמי' פיהיה כפפם ברע בזולת מפפט כי הוא לל עפם הדבר לפר בעבורו הוא בפפם וזה יקרה הרבה לו יהי הרצון בזה בפימת רב חוכל הנה הוא כיר העניים וחריפתם כי מפני הרבוי ימצל להם בפפע בלקיפת' בפבלים ומה פיומה לזה ולזה יגיע להם טוב במפפט לך בחבר ובזה ימצח חים בפפה בלא מפפט כמו פקדם: חוסך מבטו. מי שהוא מוכע מבטו מהכות בנו ליפרו הוא פוכלו כי מפני זה יהיה בחין מוכר ומי שהוא חוהבו פחרו מוכר בקבוחתו לחכבו במוכר על פי דרכו: כדיק חוכל. הנה החים הכדיק חוכל למובע נפפו כי מפני דבקות הפ' עליו ימצל לו מזונו עם שהוא ב"כ זריז בהמצלת המזון הרחוי בבעות הרחויות וחמנם בטן רפעי' תחבר כי פם מוכיחים על חמכיהם פיהיו מקום לחתם ולזה תחבר בטבע' חכמות נפים. הנה כל לחת מהנפים החכמות בחת בחה חכמתה כי היא מעמדת לת הבית ופומרת הקינים לפר בו ופחפם החולת תהרום בחה בידה מכר הפדר הפנחתה מהבית וזה הפריה ב"פ לחפה חכמ' המפרית זפכל בחכמה במוחפם לבנות בחה בפיוכיו כי היא עוזרת מלה לבניין הבית ולולם החפה החולת לל תתעורר לזו בזה לחבל הורפת בידה הבית פהיה רחוי פיבניהו: הולך ביפרו. מי שהוא הולך ביופר הוא ירא לת ה' כי הפ' ייפיר לזה בתורתו ובמצותיו ומי שהוא נוטה מדרכי היופר הוא מבזה הפ': בפי אויל. הנה בכי ויל מטה בזה להפחיתו והפפך בדרכי החכמים כי הם בזופן מהפללות והפיום לחכמים פיפמרום מכל רע: בחין אלפים. הנה יקרה פמחכוחות הדבר והפקדו זפך דבר לחר בעיכו וזה כפלא ימכלו פוריס מלחים פלוכלים הפוריס מלחים בר והנה מפני המכלח ימכלו רב תבואות כי רב תבואות בכח ור, ולפפר פירפה בזה והוא יותר נכון כלפר לל היו פוריס פל פטס פמפטמי לוחק בלבום בר הנה לז יהיו רב תבואות בכח פור והעיר בזה כי הנפם החפרית לפר לל יפתמכו בה בעבודת הפכל היה תלכל פרי תבואתו ותפחיתה בהפתמכו בהכנתו להתחכם בהנעת תלות החומר ולח יפמכו בה לעבודת הפכל יגיעו חה רב תבואות בעכיכים העיוכיים: עד תמוכים לל יכזב. מי פלא יכזב והוא מי פמוכח הפקר הוא בהכרח עד תמוכים בפיפלל על עדות מה ומי פידבר כזבים עד קר: בקש לץ חכמה ואין. הנה הלץ בקם חכמה ולא יוכל ללמוד ולולם הנבון נקל היותר עמוק פיהי בעיכי הבינה והוא ירוע קרובו ל"ל ידוע מלחכי הפרת, חוסך מבטו. מי שהוא מוכע מבטו מהכות בנו ליפרו הוא פוכלו כי מפני זה יהיה בחין מוכר ומי שהוא חוהבו פחרו מוכר בקבוחתו לחכבו במוכר על פי דרכו: כדיק חוכל. הנה החים הכדיק חוכל למובע נפפו כי מפני דבקות הפ' עליו ימצל לו מזונו עם שהוא ב"כ זריז בהמצלת המזון הרחוי בבעות הרחויות וחמנם בטן רפעי' תחבר כי פם מוכיחים על חמכיהם פיהיו מקום לחתם ולזה תחבר בטבע' חכמות נפים. הנה כל לחת מהנפים החכמות בחת בחה חכמתה כי היא מעמדת לת הבית ופומרת הקינים לפר בו ופחפם החולת תהרום בחה בידה מכר הפדר הפנחתה מהבית וזה הפריה ב"פ לחפה חכמ' המפרית זפכל בחכמה במוחפם לבנות בחה בפיוכיו כי היא עוזרת מלה לבניין הבית ולולם החפה החולת לל תתעורר לזו בזה לחבל הורפת בידה הבית פהיה רחוי פיבניהו: הולך ביפרו. מי שהוא הולך ביופר הוא ירא לת ה' כי הפ' ייפיר לזה בתורתו ובמצותיו ומי שהוא נוטה מדרכי היופר הוא מבזה הפ': בפי אויל. הנה בכי ויל מטה בזה להפחיתו והפפך בדרכי החכמים כי הם בזופן מהפללות והפיום לחכמים פיפמרום מכל רע: בחין אלפים. הנה יקרה פמחכוחות הדבר והפקדו זפך דבר לחר בעיכו וזה כפלא ימכלו פוריס מלחים פלוכלים הפוריס מלחים בר והנה מפני המכלח ימכלו רב תבואות כי רב תבואות בכח ור, ולפפר פירפה בזה והוא יותר נכון כלפר לל היו פוריס פל פטס פמפטמי לוחק בלבום בר הנה לז יהיו רב תבואות בכח פור והעיר בזה כי הנפם החפרית לפר לל יפתמכו בה בעבודת הפכל היה תלכל פרי תבואתו ותפחיתה בהפתמכו בהכנתו להתחכם בהנעת תלות החומר ולח יפמכו בה לעבודת הפכל יגיעו חה רב תבואות בעכיכים העיוכיים: עד תמוכים לל יכזב. מי פלא יכזב והוא מי פמוכח הפקר הוא בהכרח עד תמוכים בפיפלל על עדות מה ומי פידבר כזבים עד קר: בקש לץ חכמה ואין. הנה הלץ בקם חכמה ולא יוכל ללמוד ולולם הנבון נקל היותר עמוק פיהי בעיכי הבינה והוא ירוע קרובו ל"ל ידוע מלחכי הפרת,

כל ערום יעשה בדעת. מתערמת בלבו יעשה מעשהו בדעת. ובסיל יפרוס אולתו לפני לחרי. מי לחר יעשה בעבור דעת כלו יעשה ערמה ללמד דעת: מלאך רשע. לם הוא רשע הוא יפול ברע. ותמוכים עם דבר פלומר כיר תמוכות תרפת למולחו לותו: ריש וקלון. פיקלוהו לחרי פניה יבחו לחים פיפרע מוכר מלמדן מפרע. ומומר תוכחת מיוכיחוהו. יכובד מיכבריהו העם כעבי כי מכבדי לכבר: תאוה נהיה. רבה בעליון וכן הוא מי פתאוה לעמוד ה התוכח וכסיתה כחש תאוה תערב לנפשו ותכעם לו. ותועבת כסילים מי שהוא סור מרע פעשו רע סור פעול: ורועה. מלמוך דרך. ירוע יפבר: תרדף. פועל יוכח כלומ' הרפה פיעשו החטחי' היא מסבבת פירדפו לחריהם. ואת כדיקים פיעשו הפס יפלם להם טבר טוב: טוב. יום טוב יעזוב כחלה לבני בניו. יכפון. הפס יכפין לכדיק ממון החוטח כעניין רפע יכין. וצדיק יבפ: כיר רלחמי. יתכן להיותו פס פועל מן כירו לכם כיר כמו רב חוכל יהי לרחמי בעת מיזרעו ויעברו את החרמה כעניין עובד ה חרמתו ישבע לחם. וים הים נקפ בעבור פחיכו יורע מפפט כירה וזריעה כמו ויקרו למפפט פהוח פרוש על עכיין הזריע: מחרי. יפריהו בכל מחר: כדיק חוכל. עד פתיהם מבעה. תחבר מחכל מלח תחים מבעה: חכמות. החכמה היח תבכה ביתה ואפת חולת בידיה תהרום ביתה: הולך ביפרו. בדרך יפרו. בחה לירח הפס: חוטר. מטה והוא רמז לללמון מכמפלה למטה כלומר בתוך כי החויל יש מטה והוא הלמון מיכה בה בדבר גלוה. ומפתי חכמים מלח תדברנה בגלוה. תמיורים תמור חותם הפפה כי על כל לחר ידבר: בחין חלפים. בזה הפפוק הזהיר להתעפק בעבור החרמה. חלפים פוריס וכן ככבם חלוף כלומר בעבור פחין חלפים נפחר חבוס בר וכקי פחין פס כלום. מלח בחין פוריס יש חבוס לחר מן בר מעכין לפבור בר והיח התבואה הכקיח מן התבן. ורב תבואות וחבוסים רבים מלחים בר בכח פור והוא ככון: עד תמוכים. פס דבר כלומר עד פידבר חמוכות. לל יכזב בעת הפורך. ויפיח דובר וכן הוא עד פקר יפיח כזבים: בקש לץ חכמה. ללמד חכמה: ואין בעבור התעפקו בדבר ליכבות לל יוכל לרעתה. ודעת לכבון לחים כבון נקל ללמד יזכור כמו ודעת לנפפך יבעם: לך

יפל ג' חפרים בפיפ' ופי' באין תחבלות יפל עם. וברשעתו יפל רשע. מלאך רשע יפל ברע. נהיה ח' וסים ברים מלכי' סים א'. הלוך וקרי הולך והוא חר כן סב מלין דכתיב פוקדים ומאוחר וסים' בפס' רבת' במערב' אות הו"ו בס"ד. ניר ת' וסים' בפס' בירפיה ריש סים ד'. נספה ב' וסים' וש נספה בלא משפט. כפני צריך דל"ה. תחפר ג' ב' קבץ וא' פתח

כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוס אולת: מלאך רשע יפל ברע ועציר אמונים מרפא: ריש וקלון פורע מוסר ושמר תוכחת יכבד: תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת כסילים סור מרע: הלוך את־חכמים וחכם ורעה כסילים ירוע: חטאים תרדף רעה ואת־צדיקים ישלם־טוב: טוב ינחיל בני־בניים וצפון לצדיק חיל חוטא: רב־אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט: חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר: צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר: חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו: הולך בישרו ירא יהוה ונלוז דרכיו בוזהו: בפי־אויל חטר גאות ושפתי חכמים תשמורם: באין אלפים אבוס בר ורב־תבואות בכח שור: עד אמונים לא יכזב ויפיח כזבים עד קר: בקש־לץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל:

וסים לא תחסר כל בח. וצפחת השמן לא תחסר דמלכים. ובטן רשעים תחסר. קדם פתח. בידיה ג' ומל וסים בידיה טוו. תהרסנו. פרשה ציון. בר ל קמץ סימן כל ברויי דיוסף כגון פר. פרויי דבלק כגון פר ואיל קרויי דבלעם כגון ויקר אלהים. בזויי דמשלי כגון בז לדבר כבדויי דקהלת כגון כבר. קלו. דדניאל כגון קל קרנא. כלהון קמצין ושאר קרי פתחין בסא בסיפ' וסים באין אלפים אבום בר.

רלבג משלי יד אבן עזרא

רש"י
לך מנגד לאיש כסיל · להתחבר עמו והנח לו תרע שפתי דעת כי חברתו תמנע
חוכך מזה : חכמת עורם · חכמת החיים הערום הוא הבין דרכו סילך בה
בעיתחכם בדרכי ובדברים מיוכלהו ז חכמי ואולם חולת הכסילים הוא הבין
מרמה כי לא יתחכמו למצוא הדרכים הישרים אשר יגיעו בהם ז חפציהם ולזה

לך מנגד לאיש כסיל · התרחק ממנו ואל תדבר עמו כי לא יועיל לך מאומה
כי אין בו דעת להבין דברי חכמה ומוסר · וכן אמר שלמה (משלי כג ט)
אל תדבר באזני כסיל כי יבוז לשכל מליך · וכן אמר (שם כו ד) אל תען
כסיל כאולתו פן תשוה גם אתה לו · וכן אמר (שם כו ה) ענה כסיל כאולתו
פן יהיה חכם בעיניו · וכן אמר (שם כו יב) חזית איש חכם בעיניו תקוה
לכסיל ממנו · וכן אמר (שם כו טז) חכם עצל בעיניו משבעה משיבי טעם ·
וכן אמר (שם כו יז) מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו · וכן
אמר (שם כו כז) כורה שחת יפול בתוכה וגולל אבן אליו תשוב · וכן אמר
(שם כו כח) לשון שקר ישנא דכיה ופה חלק יעשה מדחה · וכן אמר (שם
כו יא) כאשר כלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו · וכן אמר (שם כו ט)
כחוח עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים · וכן אמר (שם כו ג) שוט לסוס
מתג לחמור ושבט לגו כסילים · וכן אמר (שם כו יא) כי יכה כל חפץ
וכסיל שכר יעביר · וכן אמר (שם כו ז) שוקים נבלו מנשא משל בפי כסילים ·
וכן אמר (שם כו ח) כצרור אבן במרגמה כן נותן לכסיל כבוד · וכן אמר
(שם כו ד) אל תען כסיל כאולתו פן תשוה גם אתה לו · וכן אמר (שם
כו ה) ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו · וכן אמר (שם כו יב)
חזית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו · וכן אמר (שם כו טז) חכם עצל
בעיניו משבעה משיבי טעם · וכן אמר (שם כו יז) מחזיק באזני כלב עובר
מתעבר על ריב לא לו · וכן אמר (שם כו כז) כורה שחת יפול בתוכה וגולל
אבן אליו תשוב · וכן אמר (שם כו כח) לשון שקר ישנא דכיה ופה חלק
יעשה מדחה · וכן אמר (שם כו יא) כאשר כלב שב על קיאו כסיל שונה
באולתו · וכן אמר (שם כו ט) כחוח עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים ·
וכן אמר (שם כו ג) שוט לסוס מתג לחמור ושבט לגו כסילים · וכן אמר
(שם כו יא) כי יכה כל חפץ וכסיל שכר יעביר · וכן אמר (שם כו ז)
שוקים נבלו מנשא משל בפי כסילים · וכן אמר (שם כו ח) כצרור אבן
במרגמה כן נותן לכסיל כבוד · וכן אמר (שם כו ד) אל תען כסיל כאולתו
פן תשוה גם אתה לו · וכן אמר (שם כו ה) ענה כסיל כאולתו פן יהיה
חכם בעיניו · וכן אמר (שם כו יב) חזית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל
ממנו · וכן אמר (שם כו טז) חכם עצל בעיניו משבעה משיבי טעם · וכן
אמר (שם כו יז) מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו · וכן אמר
(שם כו כז) כורה שחת יפול בתוכה וגולל אבן אליו תשוב · וכן אמר (שם
כו כח) לשון שקר ישנא דכיה ופה חלק יעשה מדחה · וכן אמר (שם כו יא)
כאשר כלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו · וכן אמר (שם כו ט) כחוח
עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים · וכן אמר (שם כו ג) שוט לסוס מתג
לחמור ושבט לגו כסילים · וכן אמר (שם כו יא) כי יכה כל חפץ וכסיל

הלוא יתעו חורשי רע לפי הזרעות כי בפיחרום הרע הן תועה
מרוב היסרה, וחסד ואמת יכונן לחורשי טוב: בכל עצב, עומד במקום
מכי כלו בעבור כל עצבון ועמל מיטרח לצורך מחייתו ים יתרון ותועלת ובעצב
רבור עפתים פתם דברי תומו ים מחשור והטעם מיחסר כל וכך מתעט מותר
התעצב: עפרס, פס חכמתם היה תפלה ועטר רחם כי הטעם יועיל לחכמה, ותולת כפילים ועפ"פ יש להם עומר לה יועילם להסירה מהם כי תולתם בעפרס תולת היה הן תולת מלין כמוה: מכיל, עד אמת הוא יכיל הכפעות הלקוחות למות ועד ממהגו ברבר כזב הוא חום מרמה: ביראת, יראת יהוה סניס דבקים והבית מעמם בעבור סניס ברחם הפסוק וכן הפי בעבור יראת יי יהיה הפס מבטח עוז ובירחת יי מקור חיים כלומר יראת יי מקור החיים לירא בעבור סיקור ממוקשי מות והן הפפעים: ברוב עם הדרי מלך. בית ברוב ובחפץ עניך בעבור פי בעבו עם רב סים למלך יהדרוהו בני אחר ובעבור חין לחום ולרצון תבוחהו מחת' ויתכן פלח היה ירח ממים על כן חין לו לחום: מרי מהחרי לפו רב תבוא הו ומי פלח יוכל לקבל כעפו רוחו קפר על כן יקר קפר רוח: מרי תולת, כי מחריך לפו ותם החולת וזה עיקר בהתכעפו: חוי בערי מעכין עד חיות והלב פלח יזעף ולח יקנח בחח הוח כמרפ לגופו ומלת לב מושך אחר עמו כלו חיי הגופו לרפיתם בהיות להם לב מרפא והוח הלב הטוב והפמית פירפ הגוף בפמיתו, ורקב בעצמו מקב לעצמו רעי חרף עופהו, פגזר עליו הדלן פפבו העופק פלח יוכל הפס להכילו מידו. ומכבדו מכב הפס בעבו' מחת' הענק תעכיר לן על כן ברעתו מיחפוב לעפו לדלים ידחק ויפול רפע: ויש מחפס ובטחון לבדו על הפס בעת מות הרפע פ"ח ובדיק בעת מימו עור חום ב בחותו כמו חזקיהו: תכוח. תמרפ מכוחה בלבו כפילמר כי הלב מפכן לחכמי' יודע יורישם להם חולי ולמדוה. פ"ל תמב מכוחה פלח יודישכה להכילו, תודע שהכפילו יודישוה כיפר ידעוה ולח תכוח בקרבם כיפר תכוח בלב נבון כעני' בקרב כסיל רוחו יוכיח כפיל ויתכן מעכין ויורע בהם חכמי סוכו שהודיע פפעיה' בקוכי' ובקדיק, היל תרומם גוי ותכפחהו כיפר יעפכה. וחפר פיעפו לחומים נחפב קרבן חטחת. פ"ל בדיק תרומ' גוי יפר', וחפד לחומ' חטחת היה כי היה לעל' סער נבוכר כפר וחטחך בפדך פרוך והו הכמן: רבון. מעכ', פני דבקי', מלת כבר מופך עכמו וחל עמו וכן הו רבונו של מלך הוה לעבד מפכיל כי הו יעפכה ירי רבי להפיב חמתו ועברתו תסיה לעבד מביש פיעכהו קפו והוה ורב עבד רבר עבד המביש פיעבד המלך הו יעלה לף וחמ יעלה כי מדת הפעם בעת ועף תעלה ותריחה בילפי החר על כן יקרה הזעף לף: תטיב. מעניק בהטיבו תקן הרעת היטב. יביע מכחל מובע כלו לח תפסק החולת מפיהם: בכל. מרפ. פני דבקי, עיני יי, כעיני מתכון מבטו הפגיח פהביט הרפפי והטובי, ועיניו הם פבלו וחכמתו: מרפ

הלוא יתעו חורשי רע וחסד ואמת חורשי טוב: בכל עצב יהיה מותר
וברבר שפתים אך למחסור: עטרת חכמים עשרם אולת כסילים אולת:
מציל נפשות עד אמת ויפח כזבים מרמה: ביראת יהוה מבטח עז
ולבניו יהיה מחסה: יראת יהוה מקור חיים לסור ממוקשי מות:
ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון: ארך אפים רב תבונה
וקצר רוח מרים אולת: חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות קנאת:
עשק דל חרף עשהו ומכבדו חנן אביון: ברעתו ידחה רשע וחסה
במותו צדיק: בלבב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע: צדקה
תרומם גוי וחסר לאמים חטאת: רצון מלך לעבד משכיל ועברתו
תהיה מביש: מענה רך ישיב חמה ודבר עצב יעלה אף: לשון
חכמים תיטיב דעת ופי כסילים יביע אולת: בכל מקום עיני
יהוה צפות רעים וטובים:

תיבות וחס וסי נמסר במסרה רבתא במערכת אות הוי"ו בס"ר • בשרים ב' ומב' לישנא וסים חיי בשרים לב מרפא • אף כי לעבד • רצון ג' וסי רצון יראיו יעשה • רצון מלך לעבד משכיל • רצון מלכים שפתי צדיק וא"ו רצון שכני סנה: בכל מקום ר' וסים נמסר בסדר ראה • וטובים נ"ב מ"ל וא"ח וסים צדיקים וטובים מסנו • נדלים וטובים מאין יושב • עיני יי צפות רעים וטובים • קדמא חס"ד •

ע' מל בכתו' עזובי תעזיב דחשלים בישתא וחסדא ו
וקשוט חשלין טאבי: בכל מאן דאצפא
לך ייהוי לך יותרנא וסיפוותא יתירא
לחוסרנא: כלילא דחכימי עוטרהון
ושבוהורהון דסכלי שטיותהון: מפצא
נפשא סהדא דקושטא ודמייל כדבוותא
רמיא הוא: דחלתיה דאלהא סבריא
ועשנא ולבנוי נהוי תוכלן: דחלתא
דאלהא מבוצא דחיי לרמסטי מן יפחא
דמותא: בסוגעא דעמא חדריה דמלכא
והיך דבציר עפא מתחבר פרנסיה:
מאן דנגידא רוחיה סגיעא ביוניה ומן
דכריה רוחיה מסגי שטיותא: ומפלת
חמתא דלביה אסיא חוא דבישריה והיך
ניטליתא בקיסם חסין קנאתא בנרמי:
דעשיק למסכינא חסודא עביד נפשיה
ורחמים עליבא יקריה: בבישותיה
מסתחיף רשיעא ודחכיל דמאית צדיקא
בלבא דמחבין תשרי חכמתא
ובגויהון דסכלי שטיותא תתידע: צדקתא
חרורם אומת וחסודא דעמי חטחי:
רעותיה דמלכא בעבדא סוכלתנא ובסורחני
יבהתון: טילתא רכיכתא מתהפכא חימתא
וטילתא דעזוזא מסקקא רוגזא: לישנא
דחכימי משפיר ידיעתא ופומהון דסכלי
נביע שטיותא: בכל אתר עינוי דיי
חמיין בביישי וטבי:

הלוא יתעו חורשי רע לפי הזרעות כי בפיחרום הרע הן תועה
מרוב היסרה, וחסד ואמת יכונן לחורשי טוב: בכל עצב, עומד במקום
מכי כלו בעבור כל עצבון ועמל מיטרח לצורך מחייתו ים יתרון ותועלת ובעצב
רבור עפתים פתם דברי תומו ים מחשור והטעם מיחסר כל וכך מתעט מותר
מחשבע למכוקם ותולם חורשי טוב ימצאו ברכי חסד ואמת והכה החמת הוח
מיתים להם הרכך ברכך מחשבו חותו וחחסר הן מיתים להם מהטוב יות מתם
מחשבו מפני העזר החלהי חפר ילוח חליהם: בכל עצב, הכה בכל יגיע ועמל
יהיה לחדם יתרון
ותועלת עד מכל מה
מיעמל בו יות יגיע לו
מהתועלת יות ותולם
רבר ספתי הן יגיע
והרבוי בו חיכו ליתרו'
לבל למחוסר: עטר'
חכמי' עפרס, הכה
עטרת החכמי' עפר'
סער חכמת מציחותו
כי בו יוכרו תכוחותיה
הטובו בהריבו ובבדיק
ובעופר גם כן יהיו
מכוי' לעיין בחכמת
ותולם חולת הכפילים
כל היפיחה מהדעת
החלום חם בהם הכה
חולת סבה לו כי הוח
סבת הרוע והבלבול
בכוחותיה ופעולותיה
והפסד ההוח סבה
מיצחו מדעתם מרוב
הפער והרחבה: מכיל נפשות, הכה
מי מיעיר לחת בחיה
מיחמל עלין מכיל
כפפו מהחתם ותולם
חיים מרפ' ירב' כזבים
בעדותו כחסר יחמל
עלין והכה זה כבה
להפחי' כפפו בחתם
ויחתקלו: בירחת יי', יש
לבטח בעוזו ית מיכיל
החיים ההו' ירח יי' גם
לבני החיים יהי' הפ'
למגן ולמחס עליהם
בזכו' חביה' ולהפילם
מחרעו' חנכופו' לבוח
עליהם: וירחת יי', הוח מקור חיים כי
ממנה תוכלו' החכמ' חפר בה יוסגו החיי'
חנכחיי' והי' ב"כ סבה לסור ממוקשי מות
בעניני העיוניים
ובעניני הנופיים: ברב עם, הדר המלך' הוח כפיהי' לו רבוי עם כי בם יתחזק
כנגר הקמים עליו ותולם בהעדר העם ממנו יש לו מחתה פיהיה לו רזון וכחם
בקום עליו חרם להלחם בו: חרך לפיס, מי פהוח חריך העיון וחוקר בו מחקר
חריך הו' רב תבונה כי בזה יפיב החמת ממה סיחקר בו ותולם מי פהו' קבר רוח
מה פלמ' החקירה לבל יפסוט תכף הכה הוח יריים לו מחלקי הפותר מה פהוח
חולת ל' מה פהוח הכף החמת: חיי בשרי', הכח הלב פהוח מרפא ונותן רפיון
ומרגוע לכעפו הוח חיי בשרי' כי בזה תועלת לו לעמרו מהפעלות הפעם ובו ב"כ
תועלת לעמרו מהרע פיתכך ממנו לו ולזולתו ולזה כי הוח חיי בשרי' ותמכם לב
קנחה ובחה הוח מבלה גם העכמות לרוב פיגיע הרע ממנו: עופק ל' מי
פהוח עופק ל' הו' כלולו הרף הם" כי חסב פחין פס מי פימחרהו מידו להלפתו
ועל זה נפען כפעפקהו ולח נתן ל' לבו כי הם" יוכל להכילו מידו ולזה יהיה מי
מחוכן לבוין מכבר הם" כי הוח חינו מקוה בזולת המתנה בחול כי חס מהם"
ברעתו ידחה רפע, הנה הרפע ידחה ברעתו כפתבח לו מהחזין בם" כי
ירעב והתקלף בלולהיו וכנה למעלה ותולם הפדיק לו ידחה מחומתו לפילו
בסב' המות לבל במותו יחסה בם": בלב נבון תנוח חכמ', הנה בלב נבון תנוח
החכמה ולח יפול להם ספק בה לחר הנעתה כי הם יודעי' חות' בכבודיה ותחכ'
בקרב הכפילי' הכטרך להתודע להם כי הם לחכרוך חיב' מכירי' בהנים החמת
ברבר סבבר הנגע, כדקה תרומם גוי • הפדקה פעומים יפרל לעפות דבריה'
בדדך וביום' תרומם חות' ותתב' למעלה על כל גויי החרכו' ותולם החבר פעופי'
מחר החומו' על מה פהוח רחוי להחבת הם" כלולו תחמ' מה מיעכו נפם' בעכויי'
כפלחי' ומה מידמה לזה מחדבריה הקבי' מיעמיקו עליה' הוח חפרון לו תופפ'
עבורת הם" ולה הם היתה כוונתם לעמי': רבון מלך • רבון המלך הוח לעבר מפכיל וחריז ועבר' המלך הו' בעבר מחוחר ההכועה ובופם ללכת בחפר יפולח: מעכים
ר' • במעכים דך יפיב החרם הכעם והחחיה חפר יכעם עליו זולתו ולם יענה דבר עכב וכעם יבביר לה הכופם עליו ויהיה סבה פיעם לו רעם: לפון חכמים • ודבורם
טיב רעת הפומעים דבריהם כי בזה יתוקנו דעותיהם ויחכמו ותולם מחמר הכפילים הוח סבה להפיס החולת נופעת מתקור לב פומעי דבריו: בכל מקום • הנה
בי" הם בכל מקום כי כל הדבריס פופעים מידעתו והפנתו כמו פנתבחר בתקומותיו ולזה הוח מבוחר פהם פופת הרעים והטובים מבר ההפנחה הכוללת ומבר
הפרטית תדבק הפנחתו בטובים חלח מבבר קודר מתכו מה פיתולם בו לחים כמעפהו לם טוב ולם רע • מרפ

רש"
בכל עצב: בכל
יגיע מלאכ'
יהיה: ריוח לבל
דבר פל לך ל
למחסור: עטרת
חכמי' עפרס-פהם
עפיריס בתורה.
ותולת כפילי' תולת
קלקלתן פל כפלי'
היה החולת פ
פתעצלו מן פ
החכמה: בירחת ה'
מעטח עון. כלומר
כלברהם כי עפה
ידעתי כי ירא אלהי'
אתה: והכטיחו כי
בך מברך ונות-
ובכיו יבים הוח
פהפך. פיהם ב
פהביכוי ובלוים
פהלית רק בם היה
וכוקו: בדב עם-
הנה פיעיר לחת בחיה
מיחמל עלין מכיל
כפפו מהחתם ותולם
רוכותו הוח כב
יכול בוקן מכבודו
לשהי כבר ומשליט
לחת בחומו על בניו
ותולת מפרים'
לחלקו: חיי בשרים
לב מרפא. לב בשר
שהו לוח לחת בריח'
ועוכר על מדותיו
הוח חיי בריותיו
של הק"ב פהן ב
בשר ולם. ורקב
עצמות הוח לבל:
ונפקה קבלה. לולם
בעל חמה. רקבון
עצמו כמותו נדיק-
כיומו' הוח בטוח
פיבח לנן עדן:
בלב כבן תבוח
חכמה. תעבון
ותפקוט כבה לעון
מבוקה ומרגוע.
ובקו' כפילי' תודע-
מעט חכמה פבלבל
מעכיוה להפרים
בלבוכה קיים קים
קריוה. בדק תרומם
גוי. ישראל. ונמפל
לחומים חמחת.
פנוולי' מוה. וכפעבו'
לנף: ופלף

אַסְיוּתָא דִּלְישָׁנָא אִילָנָא דְחַיֵּי הוּא וְדָאֲכִיל
מִן פֵּרוֹהִי נְשָׁבָע : שִׁטְיָא מַסְלֵי מֵאוֹרְחָתָא
דַּאֲבוֹי וְדִמְזַדַּהַר בְּמַכְסָנוֹתָא עֲרִימָא הוּא :
בְּבֵיתָא דְצַדִּיקָא סַגִּי חֵילָא וְעֲלֻלְתְּהוֹן
דְּרָשִׁיעֵי הִתְעֲבַר : שְׂפָוָתֵיהּ דְחַכִּימֵי
כּוֹרְעִין מַגְדָּעָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי לָא כֵן :
דְּבֵיהוֹן דְּרָשִׁיעֵי מָווֹרֵתִין וְאֱלָהָא
וּבְצַלּוֹתְהוֹן דְּתַרְעֵי מִתְרְעֵי : מַרְחִיק
אֱלָהָא אוֹרְחַיָּה דְּרָשִׁיעָא וְדָרְדִיף צְדָקָתָא
נַתְרְחֵם : מַרְדּוּתָא דְּבִישָׁא מְטַעֲיָא
אוֹרְחַיָּה וְמָן דְּסָנֵי מַכְסְנוֹתָא יְמוּת : שְׁוִיל
וְאוּבְדָנָא קֳדָם אֱלָהָא אַף רַבֵּי בַר נָשָׁא :
לָא רָחִים מָסִיקְנָא לְמָאן דְּמַכְסָם לֵיהּ וְלָוַת
חַכִּימֵי לָא אָזֵל : לִבָּא חֲדָוָא מַשְׁפִּיר אַפֵּי
וּבְכֵיבָא דְלִבָּא רוּחָא מַמְכְּתָא :

מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ שֶׁבֶר
בְּרוּחַ : אֱוִיל יְנַאֵץ מוּסַר אָבִיו וְשֹׁמֵר
תּוֹכַחַת יַעְרִם : בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב
וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נָעְכָּרֶת : שִׂפְתֵי
חֲכָמִים יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא־
כֵן : זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה
וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ : תּוֹעֲבַת יְהוָה
דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב :
מוֹסֵר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תּוֹכַחַת
יָמוּת : שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה
אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם : לֹא־יֶאֱהַב־
לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ :
לֵב שָׂמֵחַ יֵיטַב פָּנִים וּבְעַצְבַּת־לֵב
רוּחַ נְכֵאָה : לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת
וּפְנֵי כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת : כָּל־יְמֵי
עָנִי רָעִים וְטוֹב־לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד :
טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רַב
וּמְהוּמָה בּוֹ : טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה־
שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה־בּוֹ : אִישׁ
חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט
רִיב : דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח
יְשָׁרִים סְלֻלָה :

מרפא לשון · מי שנותן רפיון למוכת רפות דברי יגרום לעצמו החיי כי כל מי
סיקום עליו להזיק לו יתפיים לו ברבריו ואולם מי מתפי בלשונו סלף ועוון יגרום
לעצמו סלף קשה ופקחותי כתו שבר העץ ברוח חזק כי בזה יוכיח כעם מי פקח
עלין : חואל יכאך מוכר · מי שיכאך מוסר חכיו הוא חואל כי לא יתכן קנין החכמה
לבעלי לסון · מי שנותן רפיון למוכת רפות דברי יגרום לעצמו החיי כי כל מי
סיקום עליו להזיק לו יתפיים לו ברבריו ואולם מי מתפי בלשונו סלף ועוון יגרום
לעצמו סלף קשה ופקחותי כתו שבר העץ ברוח חזק כי בזה יוכיח כעם מי פקח
עלין : חואל יכאך מוכר · מי שיכאך מוסר חכיו הוא חואל כי לא יתכן קנין החכמה

יערים ג׳חס וסימן ערום יערם הוא דזיפים · ושמר תכחת יערם · לץ תכחה ופתי יערם · לא כן ש וסימן נמסר בירמיה
סי׳ כ״ג · בני אדם ט׳וסי׳ בהנחל עליון גוים · גדול העצה ורב · לבען אשר לא יגבהו בקומתם · ובנגעי בני אדם דשמואל ·
הגפן הוכישה והתאנה · והנה בדמות בני אדם · אליכם אישים אקרא וקולי · ושעשעי את בני אדם · שאול ואבדון

נגד י״, בהרבה ספרי מסר לא מצאתי כי אם ו׳בני אדם והבי תלת׳הון דמשלי לא מצי יתהון ומכ״ח המסרה דמסר בני
האדם ו׳וכל קהלת דכו׳ידעינא דשארא אינון בני אדם ואשכחנא דאינון ט׳ובקצת ספרי מסרה אפפמ״ים מצי לון ט׳.
וכל תהלות דכו׳בני אדם בכ״ב בני האדם וסימן להודיע לבני האדם · משמים הביש י״ב ביגרה ג׳ובסי׳ וסימניה איש
חמה יגרה מדון · רחב נפש יגרה מדון · איש אף יגרה מנון ·

כל · ג׳רבקים ייטב מן טובת מריח יפה הפנים · רוח נכאה ובצרת היה על
דעת · כל ימי עני תאר והו׳התעצב · תמת׳חסר כ״ף פי׳ עני דעת ומתון ותת
רעי׳הפך לב ממח ולב טוב ומח במתת׳תמיד כלו׳כלב תוכל ומות׳ומח בכל
יום · תאוכר רב · מקובן מגזל מהומה בתוכ׳וטעמו מכר מן ויהם ו׳פי׳מהרפא
יהוה מכגד רב · מקובן מגזל מהומה בתוכ׳וטעמו מכר מן ויהם ו׳פי׳מהרפא
יהוה מכגד רב · מקובן מגזל מהומה בתוכ׳וטעמו מכר מן ויהם ו׳פי׳מהרפא

מרפא · רמז למום סירפא כנגד הסכלו׳כעץ חיי׳מהתוכל מפריו יחיה מני רבות
כן לומד מפיו מום יהיה · ומלף מיבלף למומו לרב׳תולת תבת מכר ברוחו כענין
רוח נכאה כי חין למברים רפואה · יערי׳ · יעם בערמה בסיעמור התוכחות ·
בית כדיק · פי׳כבית תוכן הו׳תוכ׳תבונה ותרגום ממגורו׳חסניה כמו לה יחסן

כ בֶּן חֲכָם יְשַׂמַּח־אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה
אִמּוֹ: אִוֶּלֶת שְׂמֹחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ
תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־לָכֶת: הָפֵר מַחְשָׁבוֹת
בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם:
שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר
בְּעִתּוֹ מַה־טּוֹב: אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה
לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוֹר מִשְּׁאוֹל מָטָּה:
כ ה בֵּית גֵּאִים יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל
אַלְמָנָה: תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת
רָעוֹת וְטְהוֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם: עֹכֵר בֵּיתוֹ
בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה: לֵב
צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ
רָעוֹת: רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת
ל צַדִּיקִים יִשְׁמָע: מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־
לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם: אֹזֶן
שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים
תָּלִין: פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ
וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה לֵב: יִרְאַת יְהוָה
מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה:
א לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה
לָשׁוֹן: כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו
וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה: גֹּל אֶל־יְהוָה
מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: כֹּל פָּעַל
יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה:

בָּרָא חֲכִימָא יַחֲדֵי לְאָבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְשִׁיט
אִמֵּיהּ: שַׁטְיוּתָא חֶדְוָותָא הִיא לְחַסִּיר לִבָּא
וְגַבְרָא דְּמִתְבָּיֵן תְּרָצוֹת מַהֲלָךְ: בְּטוּלָא
דְּמַחֲשַׁבְתָּא חֵיךְ דְּלִית רָזָא וּבְסוּגְעָא בָּאלִין
דְּמִתְמַלְכִין עֲיַצְתָא תְּקוֹם: חֶדְוָתָא לְגַבְרָא
בְּמִילְתָא דְּפוּמֵיהּ וּמִלְתָא בְּעִדָּנָא סֵיגוּ טָבָא
אָרְחָא דְּחַיֵּי מֵעַלַּיָּא לְסוּכְלְתָנָא דְּנִסְטָא
מִן שְׁוֹל תַּחְתִּיתָא: בֵּיתָא דְּגֵיוָתָנָא נְסָטַר
ל.ל ו׳ג אֱלָהָא וְיַעֲהַר תְּחוֹמָא דְּאַרְמַלְתָּא:
מְרַחֲקוּתֵיהּ דֶּאֱלָהָא מַחֲשָׁבָתָא בִּישְׁתָא וְדִכְיַין
מְלֵי בַּסְיְמָתָא: מוֹבֵיד בֵּיתֵיהּ מְבַצֵּשׁ מָמוֹן
ב׳מל׳ ב׳חס׳ דְּשָׁקֵר וְדָסֵנִי מוֹחֲבְוָתָא דְּמַגָּן יֵיחֵי: לְבָּא
דְּצַדִּיקָא יָאנֵי בְּחֵימָנוּתָא וּפוּמְהוֹן דְּרָשִׁיעֵי
מַבֵּיעַ בִּישְׁתָא: רָחִיק הוּא אֱלָהָא דְּרָשִׁיעֵי
וְצָלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי יִשְׁמָע: נְהוֹרָא דְּעֵינֵי
מַחֲדֵי לְבָּא שׁוּמְעָתָא טָבָא מְרַהֲנָא גַּרְמָא:
אוּדְנָא דְּשָׁמְעָא מַכְסְנוּתָא דְּחַיֵּי בֵּינַת דְּחַכִּימֵי
תִּיבוּת: מָרִיש מַרְדוּתָא מַסְלֵי נַפְשֵׁיהּ
וְדִשְׁמִיעַ מַכְסְנוּתָא דְּחַיֵּי קָנֵי חוּכְמְתָא:
דַּחֲלְתֵּיהּ דֵּיי מַרְדוּתָא דְּחוּכְמְתָא וְמָן
דְּמִתְיַקַּר יֶהֱוֵי עֲנָוָן: מִן בַּר נַשׁ הַרְעְיָתָא
דְּלִבָּא וּמִן יְיָ מַסְלָא דִּלְשָׁנָא: בֶּלְהוֹן
אַרְחֵיהּ דְּגַבְרָא דַּכְיָין אֲנוּן בְּעֵינוֹי וֵאלָהָא
מְתַקֵּן אַרְחֵיהּ: גְּלִי לֵאלָהָא עוֹבָדָךְ וּמְתַקְּנָן
מַחְשָׁבָתָךְ: כְּלְהוֹן עוֹבְדִין דֵּאלָהָא לְאֵלַיִן
דְּמִשְׁתַּמְּעִין לֵיהּ וְרָשִׁיעָא לְיוֹמָא בִּישָׁא:

מצעיתא מל׳ שומעת ו׳ה פתחין וא׳ קבץ וחס׳ וסי׳ ושרה שמעת פתח׳ ורבקה שמעת כדבר יצחק׳ ומלכת שבא שמעת דמלכים׳ אזן שמעת תוכחת חיים׳ אזן שמעת ועין ראה׳ מוכיח חכם על אזן שמעת כתר׳ קמץ׳ ומיי׳ ד׳ וסימן ומיי׳ בענה לשון׳ בחיק יסוד את הגורל׳ בית ורון נחלת אבות׳ רבים מבקשים פני מושל׳

ישמח ז׳וסימן נפש׳ בתהלות סימן קר׳ יישר כ׳וסימן והוא יישר ארחותיך׳ ואיש תבונה יישר לכת׳ בתענה ב׳ענה ג׳קמצין וסימן בלשון ארמי חדתא דבר נשא בהתא׳ וביאורם ובושו החזים וחפרו׳ שמחה לאיש במענה פיו׳ לאדם מערכי לב׳ מתנת ג׳כ׳חס׳וא׳סל וסי׳ולבני הפילגשי׳ אשר לאברהם׳ ויתן להם אביהם בר״ה׳ ושונא מתנות יחיה

מוסר מתבונן׳ הכית בקבותיו הרחוות׳ בן חכם ישמח אב וכסיל אדם בוזה אמו׳ אולת שמחה לחסר לב ואיש תבונה יישר לכת׳ הפר מחשבות בהסבת סוד יופרו מחשבות בן לא סלע יפלו לפועל וכהמכת רוב יועצים דרב להגיע ל התכוך תעוב המחשבה מחשבו בעמי הדב׳ ההוה׳ מחשה לחים במעכ׳ פיו׳ הכה יסח החים בעכור פיו כמיהו׳ לו לדב׳ ל התלך חו ל הגדול ואחכ׳ היה ריחו קחלה מיפקדל טיהין דבורו בעתו הרחוי בסיקדי׳ לו מה כומכו׳ מרח חיים למעלה למשכיל׳ כמו מרכי׳ עומדים ממעל לו׳ כלומר לכני הכב׳ קשוטה ומוכנת מורח חיי׳ עוכר ביתו׳ שנוא מנב׳ ומוכח הפסח וכלכין׳ הכב מרח חיים למעלה למשכיל׳ מרחיו לקרו׳ כי דבר בעתו מה טוב׳ מרח חיי׳ הכה דרך חיים הוח למעלה חל חים המשכיל כי כל מה שיהיה הדב׳ המוסכל יותר נכבר תהיה ההפגת בו׳ יות׳ כבב׳ ויוכ׳ ערב׳ ולזה יעלה תמיד בהפגותיו וחקירותיו ל הדברי׳ היותר עליוכי׳ והיותר נכבדים והכה קרח לעליונים פהם יותר נכבדו׳ למעלי׳ הפמ׳ יות׳ נכבדי׳ מהיסודו׳ והעליון ביסודו׳ הוח יותר נכבד מהפפל מחכו ולזה היה מרח חיים למעלה ל החים המשכיל כלו היה זה להתרחק מהמקום היותר פפל מהוח פחול׳ בית בחים׳ והתקיפים יחריב הפ״ו ויעמיר גבול האלמנה וחס הוח חלום והאלמנה גם כן היח חלופה׳ תועבת ו״י׳ מחשבות רע הפ תועבת ו״י׳ כי הפ התחלה לחוטחים בדעות ובמרות וחאכן אחרי כועם הפ טהוריס וכבחרי׳ חל הפ״ו חן ירפה בזה כי תועבת ו״י היח מחשבו׳ החים הרע כי הפ ברע תמיד וחלום מחשבות החכפים הטהורים הפ חמריס פיכעתו לפ״ו ויתערבו׳ עוכר ביתו וגו׳ מי פהוח ליקח פוחר לרון דין הוח עוכר ביתו ומפחית בהפך מה פהוח חוסב וחאכן מי פהוח פוכח גם המתנות ולח ירפה ללקחם מהחכפים יחיה ויתקייפ לפי פהוח בוטח בפ״ו וחיכו כפעכן על מתנות החכפים׳ לב׳ הפריקיס יהגה ויתעסק תמיד לעניין ולתועלת וחאכן פי הפעיס ודבורם יפיס הרעות והפחחות טבעיות כי דבורם ייפיר ל כל רע ומחשבות הפריק תייפיר

בן חכם ישמח אב וכסיל אדם בוזה אמו׳ אולת שמחה לחסר לב ואיש תבונה יישר לכת׳ הפר מחשבות בן יופרו מחשבות בלא סוד יכונו ועכה בדבר יופרו המחשבות בו לל סלע יפלו לפועל וכהמכת רוב יועצים דרב להגיע ל התכוך תעוב המחשבה מחשבו בעמי הדב׳ ההוה׳ מחשה לחים במעכ׳ פיו׳ הכה יסח החים בעכור פיו כמיהו׳ לו לדב׳ ל התלך חו ל הגדול ואחכ׳ היה ריחו קחלה מיפקדל טיהין דבורו בעתו הרחוי בסיקדי׳ לו מה כומכו׳ מרח חיים למעלה למשכיל׳ כמו מרכי׳ עומדים ממעל לו׳ כלומר לכני הכב׳ קשוטה ומוכנת מורח חיי׳ עוכר ביתו׳ שנוא מנב׳ ומוכח הפסח וכלכין׳ הכב מרח חיים למעלה למשכיל׳ מרחיו לקרו׳ כי דבר בעתו מה טוב׳ מרח חיי׳ הכה דרך חיים הוח למעלה חל חים המשכיל כי כל מה שיהיה הדב׳ המוסכל יותר נכבר תהיה ההפגת בו׳ יות׳ כבב׳ ויוכ׳ ערב׳ ולזה יעלה תמיד בהפגותיו וחקירותיו ל הדברי׳ היותר עליוכי׳ והיותר נכבדים והכה קרח לעליונים פהם יותר נכבדו׳ למעלי׳ הפמ׳ יות׳ נכבדי׳ מהיסודו׳ והעליון ביסודו׳ הוח יותר נכבד מהפפל מחכו ולזה היה מרח חיים למעלה ל החים המשכיל כלו היה זה להתרחק מהמקום היותר פפל מהוח פחול׳ בית בחים׳ והתקיפים יחריב הפ״ו ויעמיר גבול האלמנה וחס הוח חלום והאלמנה גם כן היח חלופה׳ תועבת ו״י׳ מחשבות רע הפ תועבת ו״י׳ כי הפ התחלה לחוטחים בדעות ובמרות וחאכן אחרי כועם הפ טהוריס וכבחרי׳ חל הפ״ו חן ירפה בזה כי תועבת ו״י היח מחשבו׳ החים הרע כי הפ ברע תמיד וחלום מחשבות החכפים הטהורים הפ חמריס פיכעתו לפ״ו ויתערבו׳ עוכר ביתו וגו׳ מי פהוח ליקח פוחר לרון דין הוח עוכר ביתו ומפחית בהפך מה פהוח חוסב וחאכן מי פהוח פוכח גם המתנות ולח ירפה ללקחם מהחכפים יחיה ויתקייפ לפי פהוח בוטח בפ״ו וחיכו כפעכן על מתנות החכפים׳ לב׳ הפריקיס יהגה ויתעסק תמיד לעניין ולתועלת וחאכן פי הפעיס ודבורם יפיס הרעות והפחחות טבעיות כי דבורם ייפיר ל כל רע ומחשבות הפריק תייפיר

רשי׳

ל טוב׳ ריחוק יי׳ מרפעים׳ הפ״ו ריחוק מעזור לרפעים ומפמיע׳ לקולם וחאכן הוח יפמע תפלות הפדיקים לעפות בקפתם וזה לחות כי הפלתם היח הנפמעת׳ לור עיכים יפמח לב׳ מלור עיכי הלב יפמח הפכל כי פמחתו בהפגות הפיכיות ופמועה טוכה יתעכג הלמד בה ער פכבר תפיין הענפ ותמלחהו מוח ובכלל כה תמצח פהפמחה תפמין הלמד׳ חזק מועפת׳ הכה הלוזק הפועפת תוכחות חיים ל׳ל פתקבל מוסר בהפגת החכפים פהיח החיים הכה היח תלין בקרב חמים ל׳ל פכבר ייפירהו זה חל פיתחכם ויעמוד בין החכמי׳ לו ירפה בזה פכבר קלין בקרב הכפים ללמד חכמתם׳ פורע מוסר מואם נפשו׳ הכה מי פהוח פורע ספר במדות היח מואם נפפו כי לל יתכן פיהיה נפפו פלימות בזלות זה וחאכן מי פהוח פומע תוכחות היח קונה פכל כי המוסר היח התחלה להפגת החכמה׳ יראת יי׳ היח תיעיר חל לקיחת המוסר בחכמה והענוה והפפלות תיעיר להפגת הכבוד׳ לפרפ מעזרי לב ומיי׳ בחה פיפדר מהדברים בלבו חלך יפטרך עם זה ר חלהי להוציח הדברים בפיו כי כחה דברים ימלח פיבלבלו הדברים בפיו חלף על פי פנערכו בלב בחופן פלפ׳ כל דרכי חיש זך בעיניו׳ הכה כל לחד מדרכי הוח זך בעיניו והמבל כי הכחי המתעורר הפכלי יהיה הדרך הטוב זך בעיניו והכה התתעורר הרמיוכי יהיה הדרך הרע זך בעיניו מבר היותו ערב לו מועיל לפי חבתו ומי מיעזר לתכן הרוחות חל פיפלר הרוח והרכון בדרך הטוב הוח הפ״ו הוח לתכלית ולתועלת כי חל בר ההפגתם חל הפ״ו יעזרך להכלית הטוב׳ גול חל י״ מעפיך׳ פכב כל מעפיך ויפמו מחפבותיך כי הפ״ו יעזרך להפלימם׳ כל פעל י״ למענהו׳ הכה כל לחר פעל הפ״ו הוח לתכלית ולתועלת וגם מה מתרפה מיוזק הרפע ליום רעה הוח לתועלת כי בזה תועלת ללקיחת המוסר׳

תועבת

תועבת׳ הנה הנאוה היא מדה מגונה מאד ומתועבת לפ׳ כי היא סבה לרעות גדולות בעניני המדיניות והיא ב׳׳כ מיוצרות מכחות המלימות הנפשי ולזה יהיה ברע זה החיים המתנהג בזולת המדה הפחותה ולא ינקה מהרעות הפתלתולות שלא יוזק בהם: בחבר וחמת׳ הנה מי שיתנהג ביופר ובחמת בני׳לו׳ חסרי יכופר לו העונש שהיה ראוי לבא עליו: ברעות ר׳׳ דרכי חיים׳ כאומר ירצה השם ית׳ בך דרכי הנה השם יתברך ימיר ממנו הרעות הנכונות לבא עליו ולזה יפליט אותו כל חויבי כל מיני המדיניות מעיוררו לזה ולא מדיניים הכמיים לא היו מוכיח מקדם לאדם שיסתור דרכו: ואפס׳ ברעת זה עור לו׳ יבין כעדן׳ כמו שמיישין לו: קסם על שפתי מלך׳ על ברעות השי׳ת׳ דרכיו שפתי קסם הייסב בדין׳ פלס ומאזני משפט לשלם לאדם כל מעשיו כל לבבי כיס׳ כלם׳ משקלו׳ נדולו׳ וקטנות הכל לפי פעלו של אדם: תועבת מלכי עשו׳ רשע׳ דבר תיעוב הוא לדיינים ולזן לחבר זולת זה ולחנם הגון להם לעשות רשע׳ חמת מלך׳ קוף כמלאכי מות כשלוחי מיקצתם׳ ואם תכם יכפרכ׳ יפייסנה: כאור פני מלך חיים׳ מי שהוא אהוב אצל המלך׳ לא יתעב אותו לנקל כי אם בדבר גדול ואפס׳ אחר לא יכעס עמו: לב אדם יתפוב דרכו׳ לבבית דרך ישר: יי

מסלת ישרים סור מרע שומר נפשו נצר דרכו: לפני־שבר גאון ולפני כשלון גבה רוח: טוב שפל־רוח את־עניים מחלק שלל את־גאים: משכיל על־דבר ימצא־טוב ובוטח ביהוה אשריו: לחכם לב יקרא נבון ומתק שפתים יסיף לקח: מקור חיים שכל בעליו ומוסר אולים אולת: לבחכם ישכיל פיהו ועל־שפתיו יסיף לקח: יש דרך ישר לפני־איש ואחריתה דרכי־מות: נפש עמל עמלה לו כי־אכף עליו פיהו: איש בליעל כרה רעה ועל־שפתיו כאש צרבת: איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף: איש חמס יפתה רעהו והוליכו בדרך לא־טוב: עשה עיניו לחשב תהפכות קרץ שפתיו כלה רעה

גאון ו׳וסים׳ביחזקאל כים׳ו׳ ׳ גובח ג׳וחס׳וסים׳הלא אלוה גבה שמים׳ וראיתי לבית גבה׳ ולפני כשלון גבה רוח ׳ יוסיף יר חס׳ו׳ו וסים׳בשמואל ב׳טוף סים׳ג׳גבי קינת דוד על אבנר ׳ ומרפא ג׳וסימני׳וזרחח לכם יראי שמי ׳ צוף דבש אמרי נעם ׳ הנני מעלה לח ארוכה ׳ ובגבעון בתרא זעירא והיא חד מן ג׳בונין אריכין זעירין וסימניהון נטע

ארן וגשם יגדל ׳ובנושבן רב סרים ׳ ונרנין מפריד אלוף ׳ ואינון בן אב דאתון זעירין וסים׳ נמסר בריש ספר ויקרא ובמסרא דפתי׳ בריש מערכת אות האלף בסדי ׳

שְׁבִילָא דְּתֵרֵיצִי מְסַנְיָא מִן בִּישְׁתָּא וְדִמְזַהַר בְּנַפְשֵׁיהּ נָטַר אָרְחָתֵיהּ׃ קֶדֶם תַּבְרָא גֵּוּתָנוּתָא וְקֳדָם תְּקֵילָא רְמָתְרוּחָא׃ טַב רוּחָא שְׁפַל רוּח וְעָנָוְתָנָא מִן הֲוֵי דְּמַפְלִיג עֲנִיוּתָא עִם גֵּוּתָנֵי׃ דְּמִסְתַּכֵּל בְּמִלְּתָא יַשְׁכִּיחַ טַבְתָּא וְדַמְסַבֵּר בֶּאֱלָהָא טוּבְוֹהִי׃ חַכִּים לִיבָּא יִתְקְרֵי סוּכְלְתָנָא וְרַחֲלַיִן שׁוּפְוָתֵיהּ מוֹסִיף אוּלְפָנָא׃ מַבּוּעַ דְּחַיֵּי סוּכְלָא וּמַרְדוּתָא דְּשַׁטְיֵי שַׁטְיוּתָא׃ לִיבָּא דְּחַכִּימָא מְסַתַּכֵּל פּוּמֵיהּ וּבְשִׁפְוָתוֹהִי מוֹסִיף אוּלְפָנָא׃ בְּרִירְתָא דְּרוּבְשָׁא מַאֲמָרָא דְּבוּסְמָא חַלְיוּתָא דְּנַפְשָׁא וַאֲפוּתָא לְגַרְמֵי׃ אִית אָרְחָא דְּמִתְחֲוָא בְּעֵינֵי בְּנֵי נָשָׁא דְּתַרְוֵיצָא הִיא וְסוֹפָא אָרְחָתָא דְּמוֹתָא אִנּוּן׃ נַפְשׁ דְּלַעֲוָא לַעֲוָותָא מְסוֹבַּר דְּמָן פּוּמָא אָתֵי לָהּ כַּיְיפָא׃ גַּבְרָא טְלוֹפָא חַסַּר בִּישְׁתָּא וּבְסַפְוָותָא נוּרָא יַהֲבָה צַלְקָא׃ גַּבְרָא מַהְפְּכָנָא יְגֵרֵי תִּיגְרֵי וְדַרְהָנָא מְעַוְּרִיךְ רַחֲמֵיהּ׃ גַּבְרָא חַטּוֹפָא מְשַׁרְגֵּג חַבְרֵיהּ מוֹבִיל לֵיהּ בְּאָרְחָא דְּלָא שַׁפִּירָא׃ דָּמֵי בְּעֵינוֹי וְחָשִׁיב חֲפַיְיכָתָא גַּוֵּיהּ בְּשִׁפְוָתָא וְגָמִיר בִּישְׁרָא׃

משלי יז

טוב מפל רוח ׳ טוב לסתחבר לתת עניים ולחזות לתם מפל רוח מהיות מחלק שלל לת ג גחי׳ ויחלק שלל עמה׳ גחים ׳ משכיל על דבר ימצא טוב ׳ הנותן לב להתבונן על דברין ימצא טוב ׳ ובוטח ביי׳ מפלם דברין ורוח׳ כם מנוס שים כם כסה לו מפרון ב כים ובוטח ב מקדוש ב״ם ועוש מטוב ׳ תמרין ׳ בן מנוסין שלו׳ לחכם לב יקרא נבון ׳ מלמד חכמה מכנ יקרא נבון כדברי׳ מפולפל בחכמתה ויקראו חוקע נבון ומתק שפתי׳ יוסיף לקח ׳ בחוק׳ מטעי׳ מיתיהב בדבר דבר ולא יעמה מעמיו דברין בזריזו׳ ובהלה הוח בטעמי׳ יוסיף לקח ׳ מקור חיים השכל בעליו ׳ וקן פתרון מקור׳ שכל הבעלי׳ ומוסר אוילי׳ אולת ׳ יום דוי אוילים על ידי אולת׳ בפי׳ לכם בית מלמד׳ לת פיו לבב׳ נתו׳ לבב ׳ מתוק לבם בדקים׳ בלמד׳ תמרי כוונם ׳ דרכי ׳ דרך ׳ עורה ׳ יסר לפני׳ מוסר ׳ כי עקש בדרכיו נקל ׳ כי לפני כלה מפלים הרעה כחפר חבב ׳ עטרת

מסלת ישרים סור מרע דרך ישרים היא סור מרע כי הם יתבוננו בדרכ׳ ויכחנו בו בחופן פימלטו מהרע בדברי׳ המדייניים ון בדברי׳ העיוניי׳ ומי מירכה לפתור כפתוי מהרע רחוי פיסמור דרכו בזה החופן הנזכר ׳ לפני מבר נחון ׳ הנה קנחון והבחון ונבב׳ חרוח הוח קכה ז הסבר וז הכפלון וזה מבואר מחר מעכין מסלת ישרים סור מרע דרך ישרים היא סור מרע כי הם יתבוננו בדרכ׳ ויכחנו בו בחופן פימלטו מהרע בדברי׳ המדייניים ון בדברי׳ העיוניי׳ ומי מירכה לפתור כפתוי מהרע רחוי פיסמור דרכו בזה החופן הנזכר ׳ לפני מבר נחון ׳ הנה קנחון והבחון ונבב׳ חרוח הוח קכה ז הסבר וז הכפלון וזה מבואר מחר מעכין

המדה הזחת ׳ טוב מפל רוח ׳ הנה יותר טוב לחר׳ הוח פיהיה מפל רוח ויתחבר עם העניוים והמפלים מפיהיה מתחבר עם נחי׳ ויחלק מלל עמה׳ במה מנכחו במלחמ׳ לחר היתה נחותם מכה לה וזה כי חם יקריה מזחת התכוכה טוב בקנת הפתים הנה יקריה מתנה רע בפתים רבים והנה חלקם המלל הוח נב לנקמה מהם כי זה מירגלם בזח׳ התכונ׳ המחותם ויהיה זה מכה פיחולו עליהם רעות גדולות ׳ מפכיל על דבר ימצא טוב ׳ הנה מי מהוח מעיין ומפתכל חוך רחוי מיתנהג בדבר דבר ולח יעמה מעמיו דברין בזריזו׳ ובהלה הוח ימצח טוב בדברי׳ כי זה ממה פיוציפר בו להגיע לל התכלית הנרפה ומי מפם מבטחו עם זה כיי לח במה מהכי׳ מהפכות לחרין כי הפ״ ומציח לו בחפציו ולח חם פנב בהכנת הפבות ׳ לחכם לב יקרח נבון׳ הנה לחכם לב יקרח נבון כי הפנתו החכמה תיפיריהו להפנת הביהה גם בדברים המדיוניים להתבונן בלקיחת התחבולות להעמידו בפלוס עם חחר חחר מהחנפים וחפ פכבר התבונן בזה בלבו בחופן רחוי הנה בחתיקות דבריו יוסיף קנין על טוב על מה פחשב בלבו כי ערבות הדברים ומתיקותם ימפוך הנפפות וזיהם ׳ מקור חיים ׳ הנה ההפתכלות וההתבוננות הוח בעלי לל מקור חיים והתהביב חותו וזה כי ממנו מבוע המיעדית החיים הגופיים והחיים הנפחיים הם החיים הגופיים מפני ההפתכלות בדברים המדיוניים חפר בו יופלך הפרת הרע ממנו מהחנפים ופיגיע לו הטוב והעזר מהם וחם החיים הנפחיים כי זחת התכונ׳ כלי להפליג החקירים בדברים העיוניים לפי מה פרחק חפר היח פבה למבוח החתת בהם וחולם החולים לח יקנו מוסר כי הם מהחולת וחפפל פפחפר קרוי לחולי רע מה מפני פלח הפניח בפבות המביחות חותו להפנת מבוקנו וז יקנו מוסר מפני החולת ההיח להפניח בפועל ההוח כפיקרה לו פנית בם בה חפר לח הפניח בה קודם זה פיהיה פבה לל פכבר ממנו חפר וזה בדרך המפובב בהפקדם בזה הוח מעט מחר וזה כי חולחו תפבב פלח יקח בזה מהחועלת רק בכמו הדבר ההוח ובפבה ההיח לבדה וכבר יהיו פם פבות לחרות יפקד המפובב בהפקדם והוח לח יפניח בהם הם לח במיפקחו עיניו במה פירחה בנפיון וזה רחוק מחר פיניע בפלימות בזה החופן גם בפועל לחר מיוחד וחולם עם המפכיל מקור חיים ומבועם בכל הדברים וזהו ההבדל הנפלח פים בזה בין המפכיל והחויל ׳ לב חכם יפכיל פיהו ׳ הנה מה פהוח מבויר בלב החכם יודיעהו פיו לחנפים כי דברין פכיפו לל מה פהוח מבויר בנפפו הם בדברים המדיוניים לפי פלח יבבר בלב ולב וחם בדברים העיוניים כי הוח מבד חכמתו יורע לדבר בחופן יקביים מה פיחתר מה פהוח מבויר בנפפו והנה הוח ידבר בחופן פעל פתיו יוסיף קנין טוב על מה פהיה בלבו וזה כי בלב לח יתכן פיהיה לחתר כי הם כווכה לחת והוח יחתר דרך בחופן יכלול על כוונות פתחלפות כלם פועילות וכבר יהיה זה ב״ב ומבד חחר והוח בדברים המדיוניים רב התועלת והוח פיוסיף על פתיו פתוך הדברים ׳ ערבותם מה פיוסיף לקחת הנפפות ולמבפם ל כל מה פיבינהו בדברים העיוניים ב״ב מבד מה פיעריב המחיר מן הדברים המיפים לת המחתר ומקבלים לותו ׳ מה פהוח מבויר בנפפו הם בדברים המדיוניים כמו כוף לחתי׳ הסר והנרול מעמו ל״ל פיסבב פיימרהו בו ׳ חים חמם ׳ הנה החי׳ סהו׳ חים חמם יפת׳ בפיו רעהו להמם ׳ למנהגו ובדבורו בח נרוס בה עד פיעורר דברי תלו׳ להפרי׳ הסר והנרול מעמו ל״ל פיסבב פיימרהו בו ׳ חים חמם ׳ הנה החי׳ סהו׳ חים חמם יפת׳ בפיו רעהו להמם ׳ למנהגו ובדבורו בח נרוס להלך חותו בדרך בדרך לח טוב ׳ עוכה עיניו ׳ מי מהוח עוכה עיניו ומותם חותם חו חחר מחסבת התפוכות והכזבי׳ וחכ׳ך הוכ׳ מה מחסבתו חל הפועל בפחתך פפתיו ופתח חותם לדבר הדברים בפיו הנה דבורו הפלים הרעה כי במה פחפב לח היה מביע נזק להנפים פם לח יוכיחוהו בפיו ׳

רש״י עטרת תפארת סיבה • הנה הסיבה היא עטרים על תפארת כי החכמים כלם יכבדו הם סיבה ויגיעו החכמי לזה בדרך ויגיעו במדות לו בדעו כי בזולת בדרך נדקה זה יתכן בימות החדש בלא פתאום כי יהיה הרבון בזה כי הסיב חסר בדרך נדקה תמצא היא עטרת תפארת כי תכר היופר ברעות ובמדות ומכר היפיפות חסר

עטרת תפארת סיבה • טוב • בחיק • טוב • נ׳ דבקים • טוב • עומד במקו׳ סכים וחרך חפיס הוא טוב מגבור כי הוא יכבוש כעסו והנבו׳ תעפ׳ מכובם מחרי׳ חזקו יכול לכבוש כעסו • מושל ברוחו לבדו טוב ממושל לוכר עיר

יוטל ג׳ ב׳ מ׳ ו א׳ ח׳ ס׳ וסים כ׳ יפול לא יוטל • בחיק יוטל את הגורל • הנם ג מראיו ישל • בתר ח׳ ס׳ • ומיי ד׳ וסימן לעיל דיש סים ״ן • משפטו ו׳ וסים נסם כשמו ג א׳ סוף סימן כ״ז • חרבה נ׳ וסים ואמר למלך המלך לעולם יחיה׳ ואמר אליהם אתם ראים הרעה • טוב פת חרבה • וא׳ וחרבה וכל מנחה • נאוה ד׳ קמצין וסים נאוה בירושלם אימה כנדגלו׳ לישרים

עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא׃ כ׳
טוֹב אֹרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר׃
בְּחֵיק יוּטַל הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל מִשְׁפָּטוֹ׃ נ׳ ר׳ ס׳
טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה בָּהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי רִיב׃ נ׳
עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יַחֲלֹק נַחֲלָה׃ כ׳ וכמ׳ על כתי
מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה׃ ל
מֵרַע מַקְשִׁיב עַל שִׂפַת אָוֶן שֶׁקֶר מַזִּין עַל לְשׁוֹן הַוּוֹת׃ ל׳ ב׳ חס׳
לְעֹג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃ לא בכתובי
עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם׃ ה
לֹא נָאוָה לִנְבָל שְׂפַת יֶתֶר אַף כִּי לַנָּדִיב שִׂפַת שֶׁקֶר׃ אֶבֶן חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְּעָלָיו אֶל כָּל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל׃ מְכַסֶּה פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְּדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף׃ תַּחַת גְּעָרָה בַּמֵּבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה׃ ל בכתוב תלוי
אַךְ מְרִי יְבַקֵּשׁ רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח בּוֹ׃ ל ו ל
פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃

נאוה תהלה • כי נעים נאוה תהלה • לא נאוה לנבל שפת יתר • וא׳ שחורה אני ונאוה • אל כל ו׳ ל כל ג׳ בכתוב ותריסר וסימן אמור אל כל עם הארץ • הן ישא איש בשר קדש • אמר אל רחבעם בן שלמה • ולא שמענו אל עבדיך • מכון שבתו השניח • היוצר יחד לבם המבין • אז לא אבוש בהביטי • אבן חן השחד בעיני בעליו • כי מי אשר יבחר • וישלח ספרי׳ ל כל מדינות • ונשלוח כפרים כיד הרצים • ויכתב כדדכי את הדברים • וישלח כפרים ל כל היהודים ל שבע •

כְּלִילָא דְּשַׁבְהוּתָא סִיבוּתָא בְּאָרְחָא דִּצְדָקְתָּא׃ כ׳
מִשְׁתַּכְחָא׃ טַב נָגִיד אַפֵּי רוּחָא מִן גַּבָּרָא׃ נ׳ ר׳ ס׳
וְדִמְכַבֵּישׁ נַפְשֵׁיהּ טַב מִן הָוֹ דְּאָרַח מְדִינְתָּא׃
בְּעוּבְדָּא דְּעָצָתָא נָפְלָה פִּיצְתָּהּ וּמִן אֱלָהָא נְפַק דִּינֵיהּ׃ נ׳
טָבָא הִיא לַחְמָא שְׁרִיבְתָּא וְשַׁלְוָותָא בָּהּ מִן בֵּיתָא דְּמָלֵי דִּבְחֵי דְּרִינָא׃
עַבְדָּא סוּכְלְתָנָא וְשִׁתְּלַט בִּבְרָא מְבַזְּתָנָא׃ ל׳ וכמ׳ על כתי
וּבֵינַת אֲחֵי נְפַלִּיג יְרוּתָּתָא׃ צָרְפָא נְקִי׃
לְמַאסָא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וְאֱלָהָא בָּדִיק לְבֵיהּ׃ ל
גַּבְרָא בִּישָׁא צַיִית לְשִׁפְוָתָא דְּעָאתָא שְׁקָרָא׃
וְרַגְלוּתָא עַל לִישָׁנָא דְּעָאתָא׃ דְּמַצֵּדִי׃ ל׳ ב׳ חס׳
בְּמַסְכֵּינָא מָרְגֵּז לְבָרְיֵהּ וּדְחָדֵי לְתַבְרָא׃
דְּתַבְרִיהּ לָא מְזַדְּכֵּי׃ כְּלִילָא דְּבָנֵי בְּנַיָּא׃ לא בכתובי
וְשִׁבְחוּתְהוֹן דְּבְנַיָּא אֲבָהֲתְהוֹן׃ לָא יָאֵי׃ ר׳
לְטַפְּשָׁא שִׁפְוָותָא יַתִּירְתָּא אַף לָא לְשַׁלִּיטָא׃
שִׁפְוָותָא דְּשִׁקְרָא׃ כְּיָפָא דְּשׁוּחֲדָא חֶסְדָּא׃ לא בכתובי
דְּמִן בְּצַפֵּי מָאן דְּשַׁקְיֵל לֵהּ לְכָל אֲתַר׃
דְּמִזַּפְצֵי שֵׁיכוּלָא׃ דְּמַכַּפֵּי חוֹבָה בָּעֵי׃
רַחֲמוּתָא וּדְשָׁנֵי מִילְתָא מְפָרַק רַחֲמָא׃ עָא׃
לָא בַּעֲאתָא בְּמָן דְּמִתְבָּזֵן טַב מִן דְּלֶמְחֵי׃ ל בכתוב תלוי
לְסַכְלָא מְאָה חוּטְרִין׃ גַּבְרָא כְּרִירָא בָּעֵי׃
בִּישְׁתָּא וּמַלְּאָכָא נוֹכְרָיָא וְשַׁתַּדַּר עֲלֵיהּ׃ ל׳ ול׳ ו
פְּגִיעַ דּוֹב וּרְתִיתָא בְּגַבְרָא חֲמָמָא לָא מְהָזֵעַ׃ ל
וְשִׁכְלָא בְּשַׁטְיוּתֵיהּ נָפֵיל׃

עֲטֶרֶת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא • טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר • בחיק יוטל הגורל ומיהוה כל משפטו • טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב • עבד משכיל ימשול בבן מביש ובתוך אחים יחלק נחלה • מצרף לכסף וכור לזהב ובחן לבות יהוה • מרע מקשיב על שפת און שקר מזין על לשון הות • לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה • עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם • לא נאוה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר • אבן חן השחד בעיני בעליו אל כל אשר יפנה ישכיל • מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד אלוף • תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה • אך מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו • פגוש דב שכול באיש ואל כסיל באולתו •

בדרך נדקה זה יתכן בימות החדש בלא פתאום כי יהיה הרבון בזה כי הסיב חסר בדרך נדקה תמצא היא עטרת תפארת כי תכר היופר ברעות ובמדות ומכר היפיפות חסר

עטרת תפארת סיבה • הנה הסיבה היא עטרים על תפארת כי החכמים כלם יכבדו הם סיבה ויגיעו החכמי לזה בדרך ויגיעו במדות לו בדעו כי בזולת

עטרת תפארת • טוב • בחיק • טוב • נ׳ דבקים • טוב • עומד במקו׳ סכים וחרך חפיס הוא טוב מגבור כי הוא יכבוש כעסו והנבו׳ תעפ׳ מכובם מחרי׳ חזקו יכול לכבוש כעסו • מושל ברוחו לבדו טוב ממושל לוכר עיר

יוטל ג׳ ב׳ מ׳ ו א׳ ח׳ ס׳ וסים כ׳ יפול לא יוטל • בחיק יוטל את הגורל • הנם ג מראיו ישל • בתר ח׳ ס׳ • ומיי ד׳ וסימן לעיל דיש סים ״ן • משפטו ו׳ וסים נסם כשמו ג א׳ סוף סימן כ״ז • חרבה נ׳ וסים ואמר למלך המלך לעולם יחיה׳ ואמר אליהם אתם ראים הרעה • טוב פת חרבה • וא׳ וחרבה וכל מנחה • נאוה ד׳ קמצין וסים נאוה בירושלם אימה כנדגלו׳ לישרים

עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא • טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר • בחיק יוטל הגורל ומיהוה כל משפטו • טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב • עבד משכיל ימשול בבן מביש ובתוך אחים יחלק נחלה • מצרף לכסף וכור לזהב ובחן לבות יהוה • מרע מקשיב על שפת און שקר מזין על לשון הות • לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה • עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם • לא נאוה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר • אבן חן השחד בעיני בעליו אל כל אשר יפנה ישכיל • מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד אלוף • תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה • אך מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו • פגוש דב שכול באיש ואל כסיל באולתו •

כלילא דשבהותא סיבותא בארחא דצדקתא׃ כ׳
משתכחא׃ טב נגיד אפי רוחא מן גברא׃ נ׳ ר׳ ס׳
ודמכבש נפשיה טב מן הוו דאריך מדינתא׃
בעובדה דעצתא נפלה פיצתה ומן אלהא נפק דינה׃ נ׳
טבא היא לחמא שריבתא׃ ושלוותא בה מן בית׳ דמלי דבחי דרינא׃
עברא סוכלתנא ושתלט בברא מבזתנא׃ ל׳ וכמ׳ על כתי
ובינת אחי נפליג ירותתא׃ צרפא נקי׃
לסאסא וכורא לדהבא ואלהא בדיק לביה׃ ל
גברא בישא צייית לשפותא דעאתא שקרא׃
ורגלותא על לישנא דעאתא׃ דמצדי׃ ל׳ ב׳ חס׳
במסכינא מרגז לבריה ודחדי לתברא׃
דתבריה לא מזדכי׃ כלילא דבני בניא׃ לא בכתובי
ושבחותהון דבנייא אבהתהון׃ לא יאי׃ ר׳
לטפשא שפוותא יתירתא אף לא לשליטא׃
שפוותא דשקרא׃ כיפא דשוחדא חסדא׃ לא בכתובי
דמן בצפי מאן דשקיל לה לכל אתר׃
דמזפצי שיכולא׃ דמכפי חובה בעי׃
רחמותא ודשני מילתא מפרק רחמא׃ עא׃
לא בעאתא במן דמתבזן טב מן דלמחי׃ ל בכתוב תלוי
לסכלא מאה חוטרין׃ גברא כריראה בעי׃
בישתא ומלאכא נוכראה ושתדר עליה׃ ל׳ ול׳ ו
פגיע דוב ורתיתא בגברא חממא לא מהזיע׃ ל
ושכלא בשטיותיה נפיל׃

נאוה תהלה • כי נעים נאוה תהלה • לא נאוה לנבל שפת יתר • וא׳ שחורה אני ונאוה • אל כל ו׳ ל כל ג׳ בכתוב ותריסר וסימן אמור אל כל עם הארץ • הן ישא איש בשר קדש • אמר אל רחבעם בן שלמה • ולא שמענו אל עבדיך • מכון שבתו השניח • היוצר יחד לבם המבין • אז לא אבוש בהביטי • אבן חן השחד בעיני בעליו • כי מי אשר יבחר • וישלח ספרי׳ ל כל מדינות • ונשלוח כפרים כיד הרצים • ויכתב כדדכי את הדברים • וישלח כפרים ל כל היהודים ל שבע •

נעלם בעבור מלח תמלחים מהוח בלמון רבות וכן עניינו כיוצא ליקר תמלחים הנעים הנזכרות בפסוק תבורך ויקר זה כלבן היקרים עים לה חן בעיני כל רואיה כן ים מבורכת יותר מהן וכן זה כלבן היקרים עים לה חן בעיני כל רואיה כן ים לעוחר בעיני בעליו והוח הנותן כי בעבור מהוח תמור לקחתו לח יקרח הלוקח בעליו וכן ל תמכע טוב מבעליו כי הוח הלוקח : מכסה • מי מתכסה לחהוב רעהו יכסה פסעו פסעם בו ולח יודיעהו • ומוכה בדבר • לפעמים פעם חחרת מפריר לזוף מיהבבו יותר ממנו : תחת • ל״ח מן תכחת עלי ידך קרגוס וירד כמו כזיר מן ויזר לטעת מן כטע והוח רחוק : לך • ממעט הגערה מן המרי כי לח קועיל בו והוח חסר כמו חים מרי ממרה כי הסם יבקש לעשות לו רע : תכזרי עלח ירחמנו • יפגום בו כסיל בעת תולתו כי יפגום בו כסיל בעת תולתו : פגום • ל׳ היה קשם מהרוב : פוטר

עטרת תפארת סיבה • הנה הסיבה היא עטרים על תפארת כי החכמים כלם יכבדו הם סיבה ויגיעו החכמי לזה בדרך ויגיעו במדות לו בדעו כי בזולת

עטרת תפארת • טוב • בחיק • טוב • נ׳ דבקים • טוב • עומד במקו׳ סכים וחרך חפיס הוא טוב מגבור כי הוא יכבוש כעסו והנבו׳ תעפ׳ מכובם מחרי׳ חזקו יכול לכבוש כעסו • מושל ברוחו לבדו טוב ממושל לוכר עיר

יוטל ג׳ ב׳ מ׳ ו א׳ ח׳ ס׳ וסים כ׳ יפול לא יוטל • בחיק יוטל את הגורל • הנם ג מראיו ישל • בתר ח׳ ס׳ • ומיי ד׳ וסימן לעיל דיש סים ״ן • משפטו ו׳ וסים נסם כשמו ג א׳ סוף סימן כ״ז • חרבה נ׳ וסים ואמר למלך המלך לעולם יחיה׳ ואמר אליהם אתם ראים הרעה • טוב פת חרבה • וא׳ וחרבה וכל מנחה • נאוה ד׳ קמצין וסים נאוה בירושלם אימה כנדגלו׳ לישרים

עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא • טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר • בחיק יוטל הגורל ומיהוה כל משפטו • טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב • עבד משכיל ימשול בבן מביש ובתוך אחים יחלק נחלה • מצרף לכסף וכור לזהב ובחן לבות יהוה • מרע מקשיב על שפת און שקר מזין על לשון הות • לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה • עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם • לא נאוה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר • אבן חן השחד בעיני בעליו אל כל אשר יפנה ישכיל • מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד אלוף • תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה • אך מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו • פגוש דב שכול באיש ואל כסיל באולתו •

פוטר · למען פתיחה כלו׳ כפותח מקור מים ההולכים ויתערבו עם לחרים עד שיתבערו על החרץ כן הוא רחמית מדון מדומה לחיים · וקודם התגלע התערב זה בזה במדון רחוי חריב לבטום חותו · פ״ח כפטר מים כן רחמית מדון תקחיל במעט ויכח הרבה התגלע התגלעות : מחיר · לקנות בו חכמה ואין לו לב

מיחפץ ללמוד : בכל עת · יאהב חים רעהו ואח לוחב לעת צרה הכולרת ולא יאהב בכל עת · יולד רחוי להיות תולר כמו ובח עליך רעה : חרם · חוהב · סניס דבקיסי כלו׳ חרם פתוקע כף להיו׳ ערב לפני רעהו המלוה הו׳ יקר׳ חסר לב והו׳ חוהב לעשות בעבור פעם ומכה מיכה עמו רעהו · פתחו רמז למפתח הספתים כלו׳ כאשר הוא מריס קול פתח דבריו לערוב ערוב הוא מבקש מיבוחהו מבר פתחו מן עמור פתחי פיך : יפול ברע׳ · מחשב לעשות · כבל · מדבר נכלו׳ לב · נהם · חסר כף מרפק כלומר הלב מהות ממת בחלקי ייטיב לנוף ׳כנהם בעבור פתולדתו ל לעמוח כמו לת יגהם מכם חבל רוח נכאה וכופעת על הבלי העולם תיבם עכם והת פיקר הנוף והת תועיל בו נהם : מחיר כסתר פחם יפרות ויקח המוחר : לת · כעם · סניס דבקיס׳ לת פמי החכמה מהות ילמדים מכל חרם · בקפה לרן המה מפוטטו לבקם חכמ׳ כי יחפוב חכמי מקוימו כפילי׳ כמוהו

יפתרל הכסיל בקנין החכמה והנה הוא חפר המקבל אותה כי אין לו לקבלה : בכל עת · יתחבר האוהב להאוהבו בימי הטובה וכימי הרעה וזה מדרך האוהב בחה מהות אוהב לל מלת יעזוב להאוהבו לעתות בצרה · ואולם האוהב מיתחדם ויולר לו בעת צרתו הוא אח לת אוהב או ירמה בזה כי האוהב יתחבר לאהובו בכל עת כדי מיפתח בטובתו ויעזרהו לעת רעתו אמנם האח לת יהום להתחב׳ עם להיו בעת טובתו אך בצרתו יתעורר לעזרו כי הטבע יטריחהו על זה מפני היותו עמהו ובצרו : אוהב · חסר לב · והנה ספר עתה מהעזר לת יאהב בו טוב לעזור ובסוף הענין יאוב לו לכזק גדול ולזה לת יהיה זה העזר׳ כי אם מאחר׳ חסר לב והנה מיכנם החרם ערב בפרעון חוב רעהו ויתקע כפו לפרעו כי זה יהיה סבה לל מיאוב האוהב מוכח ויגיעהו כזק מזה מיסוב פרעון החוב עלין : לאהב

ב׳ בתרי טעמי

ג׳ ב׳ מל

ב׳ חס׳

ב׳ חס׳

ג׳ חס׳ בלים

ר׳ חס׳ בלים

ב׳ מל׳ יקר ת׳

ב׳ בתרי טעמי

ג׳ מל

ה׳ ב׳ חס׳ ויחד

ג׳ מיחדין ב׳

ג׳ חס׳ מל

ב׳ חס׳ מל

ב׳ מל׳ יקר ת׳

ג׳ מל

ר

ב׳ חס׳ מל

ג׳ מל

ב׳ חס׳ מל

ב׳ חס׳ מל

ב׳ חס

כי לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו׃ בבוא רשע בא גם בוז וקלון חרפה׃ מים עמקים דברי פי איש נחל נבע מקור חכמה׃ שאת פני רשע לא טוב להטות צדיק במשפט׃ שפתי כסיל יבואו בריב ופיו למהלמות יקרא׃ פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו׃ דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן׃ גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית׃ מגדל עז שם יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב׃ הון עשיר קרית עזו וכחומה נשגבה במשכיתו׃ לפני שבר יגבה לב איש ולפני כבוד ענוה׃ משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה׃ רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה׃ לב נבון יקנה דעת ואזן חכמים תבקש דעת׃

לא צבי סכלא בסוכלתנא אלא בשטיותא
פחי ליה׃ כד אתי רשיעא בשטיותא ייתי
ובצערא ובחיסודא׃ מא עמיקי פומיה
דגברא נחלא דנביע מבוע דחכמתא׃
למיסב אפי לרשיעא לא שפיר אף לא
למצלי דינא לצדיקא׃ שפוותיה דסכלא
מייתן ליה לדינא ופומיה ממטי ליה לדהרתא
׃ פומיה דסכלא שניא הוא ליה ושפוותיה
פאתא אנוז לנפשיה׃ מלוי דחכינתא
מראבגן ליה ומחתן ליה לעומק דשיול׃
ואף דמתרפא בעבידתיה חברא הוא
לגברא מחבלנא׃ מגדלא דעושנא שמיה
דאלהא ובה נרחט צדיקא ונגרים ביה׃
מגלייה דעתירא קריתא דעושניה וכשורה
יורם משריה׃ קדם תברא יתרורם לביה
דגברא וקדם יקרא ענורתנותא׃ מחזיר
פתגמא עד לא שמיע שיטותא ליה
ורחתא׃ רוחיה דגברא יסובר
בורהניה ורותא מכיכתא מן נטעיניה׃
ליבא דמתבעין ניקנא ידיעתא ואדנא
דחכימי תבעי מגדעא׃

לא־יחפץ כסיל בתבונה כי אם־
בהתגלות לבו׃ בבוא־רשע בא־גם־
בוז ועם־קלון חרפה׃ מים עמקים
דברי פי־איש נחל נבע מקור חכמה׃
שאת פני־רשע לא־טוב להטות
צדיק במשפט׃ שפתי כסיל יבאו
בריב ופיו למהלמות יקרא׃ פי־כסיל
מחתה־לו ושפתיו מוקש נפשו׃
דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו
חדרי־בטן׃ גם מתרפה במלאכתו
אח הוא לבעל משחית׃ מגדל־עז
שם יהוה בו־ירוץ צדיק ונשגב׃
הון עשיר קרית עזו וכחומה נשגבה
במשכיתו׃ לפני־שבר יגבה לב־איש
ולפני כבוד ענוה׃ משיב דבר
בטרם ישמע אולת היא־לו וכלמה׃
רוח־איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה
מי ישאנה׃ לב־נבון יקנה דעת
ואזן חכמים תבקש־דעת׃

ירוץ צדיק ונשגב ׳ מחלהו ל והוא חד מן מלין דמשמשין הו בסוף תיבות וסים נמס במסר רבת בפעמ׳ אות חה״א בסד

לעבירות׃ מגדל עוז שם יי׳ הון לפני ב׳דקיס ׳ בו בטחו ירוץ ולא יכשל לו׳ ירבץ חוזבו חלש מהוז בעורק כמו חרון גרו׳ ונשגב בעת יקובבהו ולא יוכל לו׳ וכחומה חלף מסמם לפניו וכן הפי׳ כמגדל עוז כן שם יי׳ לצדיק בעת כריה הון עשיר מדומה בעיניו כקריית עוזו ויחשוב מיהיה כסגב בו כפדיק בשם וכחומה כשגבה יחשוב הוכו מהוז בבית מסכיתו תרגו׳ ונשקף ותסתכי׃ משיב דבר׃ לפוזלים טרם מיבין כמו גוי חסר לו תסמא לשונו החולת היו תהיה לעכמו׃ פי׳ החולת היו תחשב לו וכלימה מיכלימהו המדבר עמו לו יחריש׃ רוח׃ לב׳ ב׳דקי׳ פי׳ רוח חיים יסבול חלין ומדו׳ חנוף וזו היו הרוח המסבלת החסל׃ סובלת הדחנות ׳ ורוח נכאה היו המתעצבת והכועסת על הכלי העולם כחסר לו תמיגם ומסקל נכאה מלשה ׳ מי יסחכם בהיותה נכאה לו תלמוד חכמה חבל לב נבון יקנה דעת ׳ לב נבון יקנה דעת ׳ מכל חיים הנבון יקנה דעת קדושי׳ מעכמו כי מרוב פלפולו יקניא דבר מתוך דבר וחכמים יבקשו לעמוק הדעת ולחזור

חותו מהיודעי׳ לפיעורים כי דעתם קצרה להבין זה מעכמם׃ מתן

משלי יח

והכסיל לא יחפוץ ללמוד תבונה אלא יחפוץ במה שיתגלה לבו ותוך הכלות׳ סי הלב הוא נסתר ויתודע ויתגלה בכלות תו בחכמה׃ בבא׳ רמז ליום הולדו׳ בא גם בוז עמו מיבוז לחברי׳ ועם קלון מיקלה חות׳ בזה חרפה מיחרפ׳ והטע׳ הקלון גורר החרפה כענין ועבירה גוררת עבירה׃ מים עמוק׳ פתם קריס וזכוס כן דברי פי חים חכם וכחל כוכב תמיר כן מקור ח חכמתו מלא תפסק׃ מתת׳ ספתי ׳ פי׳ ג׳דקי׳ וכן הפי׳ לא טוב לנתת פני׳ רשע בדינו וכן כריך ברינו מהוז זכוי ומפתי כמיל הוז הרשע הכזכר מפתיו ת מכבכין סיבוהו בריב ופיהו יביאהו בריב בעבור מהלומו כלו׳ בעבור מיקרא להלו׳ רעיהו ולהכוזהו והנה פיהו יקן מחת לנפשו ומפקיו יסבבו מוקש לנפשו ולא טוב לנתת פנים ׃ דברי ׳ נס ׳ ב׳ דבקים ׳ כמתלהמים מפוזרים כדברים ומתכסין מן דברי הרכיל מידבר׳ בסתר ובטן כמו לבב ונס לרבות כלומר מדבר הרגיזהו נס הו׳ מקרב׳ במלאכתו בהיותו רכיל ׳ חת׳ לחדון המפחית מה מים ברמותו ואת לת בעבור מהו׳ רומה ל בהפחתת מלאכתו וכמו ועשה לת כי מעשה הרע הוא לת

כי לא יחפוץ ׳ הנה הכסיל לזה יחפוץ בתבונה רק בעת מיתגלה לבו וחפרון רעתו בבוא רשע ׳ הנה בבא רשע בא עמו גם בוז כי מדרכו לבזות החכמי׳ ועם הקלון בא גם בוז עמו מיבוז לחברי׳ ועם קלון מיקלה חות׳ בזה חרפה מיחרפ׳ והטע׳ הקלון גורר החרפה כענין ועבירה גוררת עבירה׃ מים עמוק׳ פתם קריס וזכוס כן דברי פי חים חכם וכחל כוכב תמיר כן מקור ח חכמתו מלא תפסק׃ מתת׳ ספתי ׳ פי׳ ג׳דקי׳ וכן הפי׳ לא טוב לנתת פני׳ רשע בדינו וכן כריך ברינו מהוז זכוי ומפתי כמיל הוז הרשע הכזכר מפתיו ת מכבכין סיבוהו בריב ופיהו יביאהו בריב בעבור מהלומו כלו׳ בעבור מיקרא להלו׳ רעיהו ולהכוזהו והנה פיהו יקן מחת לנפשו ומפקיו יסבבו מוקש לנפשו ולא טוב לנתת פנים ׃ דברי ׳ נס ׳ ב׳ דבקים ׳ כמתלהמים מפוזרים כדברים ומתכסין מן דברי הרכיל מידבר׳ בסתר ובטן כמו לבב ונס לרבות כלומר מדבר הרגיזהו נס הו׳ מקרב׳ במלאכתו בהיותו רכיל ׳ חת׳ לחדון המפחית מה מים ברמותו ואת לת בעבור מהו׳ רומה ל בהפחתת מלאכתו וכמו ועשה לת כי מעשה הרע הוא לת

מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יְנַחֲנֶּנּוּ׃ צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ יִבָּא־ רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃ מְדָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד׃ אָח נִפְשָׁע מִקְּרַית עֹז וּמְדוֹנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃ מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־ לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ׃ מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֵק רָצוֹן מֵיְהוָה׃ תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃ אִישׁ רֵעִים לְהִתְרוֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח׃ טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקָּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל׃ גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא׃ אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ׃ הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד׃ עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃ רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן׃ כָּל־אֲחֵי־ רָשׁ שְׂנֵאֻהוּ אַף כִּי מְרֵעָיו רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה׃

אכלו רעים שתו ושכרו דודים ואין וקמצין בלישנ׳ וסימ׳ נמסר ביהושע סימן ז״ו ׳ ימלט ״ג וסימ׳ בלשון ארמי תפש לנבוא דשבא שביא וצדקיהו חטא וערק ופשט ידא באתתא חכיבתא דשקרת במיכאל ׳ וביאורם נמסר במלכים א׳ סוף סימ׳ ל״ח ובירמיה סימן מ״ו ׳

יבחנו ב׳וסי׳ י״ו׳בדד יבחנו׳ ולפני גדולים יבחנו ׳ ובא כתיב ׳וקרי׳ בו״ו והוא חד מן ל״ב מלין דכתיב ו״ו ברישיה תיבות׳ וקרי׳ ו״ו וסים׳ תמצא נמסר במסר׳ רבת׳ במערכת אות ה״ו בסו״ ׳ לשון כ״א ו״ו קמצין וסים׳ נמס׳ במסר׳ רבתא בערך לש בסו״ ׳ רעים ה׳וסים׳ לאמר הן ישלח איש את אשתו ׳ לחלק יניד רעים ׳ הון יוסיף רעים רבים ׳ איש רעים להתרועע׳

ג׳ ו מדינים מוּחֲבָתִיהּ דְּבַר נְשָׁא מְרַוַּחְנָא לֵיהּ וְקָדָם ב׳ ׳ פ׳ ד׳ רַבְרְבֵי מְקַיְמָא לֵיהּ ׃ זַבְאִי חֲוָה קֳדָמָהּ בְּדִינֵיהּ וְאָתָא חַבְרֵיהּ וּכְצִיחַ לֵיהּ ׃ תִּיגָּרִי מְבַטְּלִין פִּיתָא וּבִינַת תַּקֵּף פִּי פָּרְשָׁא ׃ ג׳ אָתָא דְּמִתַּעֲוִי מִן אַחְוֵי חֵיזָךְ קָרְיָתָא עֲשִׁינְתָּא מדינים ׳ ג׳ וְאַחֲרָא חֵיזָךְ סוֹבָרָא דְּחוֹסְנָא ׃ מִן פֵּירֵי פּוּמֵיהּ דְּגַבְרָא תִּשְׂבַּע כְּרֵסֵיהּ וּמִן עֲלָלָתָא דְּשִׂפְוָותֵיהּ נִשְׂבַּע ׃ מוֹתָא וְחַיֵּי בִּידָא דְּלִישָׁנָא וּרְוָחִים לֵיהּ נָיְכוּל מִן פֵּירוֹי ׃ דְּמַשְׁבַּח אִתְּתָא טָבָאתָא מַשְׁבַּח וּמְקַבֵּל רְעוּתֵיהּ מִן יְיָ אַלָּהָא ׃ תַּחֲנוּנֵי נְמִילִין מְסָכֵינָא וַעֲתִירָא נְמִילִין עֲשִׁינְתָּא ׃ אִית חַבְרֵי דְּמִתְחַבְּרִין דְּמִתְחַבְּרִין בְּתַמִּיסוּתָא מִן הָוֹו דְּמַעֲקַמָּן א אַרְחָתֵיהּ וְהוּא סָכָל ׃ מָאן דְּלָא יְדִיעַ נַפְשֵׁיהּ ב׳ כלים׳ לָא שַׁפִּיר לֵיהּ וְדַקְלִיל בְּרִיגְלוֹי לְבִישְׁתָּא חַשָּׁיָא הוּא ׃ שְׁטִיוּתָא דְּבַר נָשָׁא מְטַלְטְלָא ג׳ ׳ יר׳ חס׳ ׳ ׳ ׳ ב׳ ׳ ב׳ אַרְחָתֵיהּ וְעַל אֱלָהָא מִתְרָעֵם לִבֵּיהּ ׃ מַזָּלָא מוֹסִיף חַבְרֵי סַגִּיעֵי וּמְסָכֵינָא פָּרִישׁ חַבְרֵיהּ סַנְיֵיהּ ׃ סַהֲדָא דְּשִׁקְרָא לָא נְזַדְּבֵי וּדְמַוְעֵי כַּדָּבוּתָא לָא נְחַמְלִיט ׃ סַגִּיעֵי דְּמַשְׁמְשִׁין קְדָם רַבָּא וְדִלְבִישִׁין יְהֵיב מוֹחֲבָתָא ׃ כְּלְחוֹן רַחֲמוֹי דְּמִסְכֵּינָא סָנְיֵין לֵיהּ וְאַף חַבְרוֹי רָחֲקִין מִנֵּיהּ אִיכָּא דְּטַרְכַן בְּמִלּוֹי לָא שָׁרִיר ׃ ג׳ ב׳ נוכ׳ מור ה׳ ׳ ב׳ טבין ׳ ב׳ בעט׳ ל ג׳ ב׳ לו ק׳

מכותל לכותל לאמר הוא קומר הבתלי׳ ומעמיד הבנין כן הוא סבת קיום לחיו ועמידתו ומומר חותו מכל מסחית יקוה עליו בחזק׳ היד ׃ מפרי פי׳ הנה מפרי דברי׳ פיו יסבע בטנו ׳ם לטוב ׳ם לרע הנה הוא יסבע פרי פתיו והמעל כי הדוב׳ רכות יסיב חמה במענה פיו ויכל פרי דבריו מיסיהרע מימנו והדוב׳ קמות יעורר החמה ויביא עליו מהרה הרעה ׃ מות וחיים ׳ הנה ביד לשון מות וחיים כמו מזכרנו ומי מיחסב הדבור חין ספק מיכל פריו לטוב לו לרע כמו מקדם ׃ מבח לפה ׳ מי במפח לפה ל׳ מיהיו כחות הנפש במדבר׳ הנפש מהיה מסרית בעלה ואוהבת חותו ויפרתו הפכל בכל מחמכי כחם הנה החיים הסו׳ מבח טוב כי בזה יוסב לו הפליטו׳ החמוני וזה החופן יסיב חפצו ורצונו מהפ׳ כי תדבק הפנחתו בו ׳ תחנונים ידבר רם ׳ הנה העוני סבה לו מתהיה לפון הרם מבקש החיי׳ כי הוא ידבר תחנונים וזה החופן לו די בלו יעורר מדיכי׳ לבל יפקיט הריב והחמה מעליו ותחמם הענייר יבטח בעמרו לחפבו מהי׳ קריית עוזו וירב׳ מפני זה עזות וזה יהיה סבה למבירתו כי לו יוכל כלכל להתנהג עם כלם כרחוי להתנהג עם הרע ויהיה סבה לפור החבה מפס ׃ חים רעים להתרועע ׳ וכבר ימבח חוסב יותר דבק לחרם בעת הפורך מהחח ולזה רחוי לחרם לקנות לו חוהבים רבים ולו יהבה ברעים כי כבר ימבח בוחבים מי מיחסב תכלית החבה חף על פי מחיונו רע והחרבות ברעים יהיה סבה לל מיפחית הרעות והחברה לקנת תפני קנת ׃ טוב חים חולך בתומו ׳ טוב חים הולך בתום וביופר ממי פפס כפלו בעפרו ולזה הוא בוטח בעפרו מיסבפ על מומיו וכחלו בחר בזה כדי לחר לפור בו העום׳ כת הרעות לקנת העפירים ולו ירבה בזה פטוב העני חולך בתומו בעיון מן העפיר פהוא עקש דרכיו במוסכלות לו הוא כפיל ורמז בזה לל ב׳ מיני הפכלו׳ פהחחר סם הוא קנין הדעות הנפפרות וסעני הוא הערר וזכה בחר בזה כי טוב העני העפיר מהעופר עם החכמה מהעופר עם הפכלות כמו פנתבחר בספר קהלת ׃ גם בלא דעת ׳ גם סבת הערר הרעות יהיה רבון החרם ותחותו לל מה פהוא לא טוב ומי פהוא מהיר ללכת לל התחוות ההם הוא חוטח ׃ חולת חרם ׳ הנה חולת חרם תהיה סבה חות דרכו בחפציו מפני מלא בא בהם בסבות הכחותות וחחר זה כפלא יכונן מחשבותיו יבעם לבו על הפ״ פעבם חותו לפי מחשבתו לל מיבבר תמנו מה מיזם ותו ולא יבין כי מבד חולתו היתה זחת לו ׃ הן יוסיף ׳ הנה הון העפיר יוסיף לו רעים רבים כי הוא מהנה חותם תמיד בהומו וחולם הדל לא יקנה לו רעי׳ לבל יהיה סבה לל מיפרד מרעהו כי חין לו בחת מיהנהו בו להמשיך הרעות בניהם ׳ עד מקרים ׳ מי מיעיד מקרים וכזבים ויקבב בזה להבריק רעב ולהרעיב ולא יכלה מהעונם כי הפ״ ועניפהו עונם כפלא על זה וכן מי מידבר כזבים לא יפלט כי זה קבה לרעות גדולות כמו מקדם ׃ רבי׳ יחלו פני נדיב ׳ הנה הנריבות חלק טוב כי רבים ובבדיים יחלו פני כדיב להפיב נרבת לבו וכל החכמים הם רעים וחבריהם לחים נותן מתנות ומזה הבר יהיה נבחר העופר על הדלות ׃ כל רע ׳ וזה כי בם לחי העני מבחוהו ברחוקם מלא יקבלו בו תועלת גם הם עבמו ובעבו ולא יהיו לו לרעים כאשר יקרם זה עתה רחקו ממנו הנה דלותו הוא סבה מירדפו לחיו ומרעיו לחרים לו המה ל״ל מיעלילהו מחמר חו עפה כנגדם מה מחינו כן ׃

קוכה

חדום ׳ הנה החרם מיבטרך לו בעפקיו ללכת לפני גדולים הנה הם יתן להם מתן ירחיב לו הדרך ויכחנו זה המתן לפני גדולי׳ לעפו׳ חפציו ׃ כדיך הרחמן ׳ ולזה רחוי לפזר בזה החופן בעת הפורך ובזה עור תועלת לו בהכנסו לפניהם קודם הכנם בעל ריבו כי מדרך החכמים להחיתין בספור המנבר להם רחפוכה

ולזה יהיה חכל ה העופט החים ה הרחמן מיבח לפניו כדיך ברבוי ריבו כי יחתין לדבריו וכחמר יבח רעהו להגיד לו הפך הדברי׳ הסם לח יחתיכהו כי הם חחר החקירה הפלימה והנה לזחת הסבה מנעה התורה פלח יפתע דברי בעל דין קודם מיבח בעל דין חברו כי זה יהיה סבה ל מהיות רעהו יותר קרוכה ל מי מיפתע דברי ב ברחפונה וכחלו ה העיר על זה גם כן החכם בזה הפסוק ׃ מדיכי יפבית הגורל יבטל מהחלוקת מ מהחכמי׳ בדברי׳ הים לחלוק זה עם זה והו׳ יפריד בין תקיפים וחזקי׳ ויפמר׳ מהזיק זה לזה ׃ חח כפתע הח׳ פתפע בו חחו׳ הנה עם היותו כפתע הוא טוב לחחיו יותר מקרית עוז להכילן ולעוזרו בעתו הכורך כי לל יזכור לו לז מה פתפע בו כי הוא עכמו ובמרו וכן הים המדיכי׳ ל׳ הם ׳ עורר מדיכי׳ כנב׳ לחחיו הנה הוא לחחיו כמו בריח החרמון המבריח

קָנְאֵי לְבָבָא טָבָא רָחִים נַפְשִׁיה נָטִיר
בְּיוֹנָא מַשְׁכִּיחַ טָבְרָא : סַהֲדָא
דְּשִׁקְרָא לָא מְזַדְכָּא וְרַמְּוֵעֵי כַּדָּבוּתָא
נָאבָד : לָא יָאֵי לְסַכְלָא פִּינוּקָא
אַף לָא לְעַבְדָּא דְּנָשְׁתְּלִט בְּרַבְרְבָנִיה :
שְׁכְלוּ דְּבַר נָשָׁא נָגִידוּת אוֹרְחֵיה וְשָׁבְהוֹדְיֵיה
חוֹבָא : נָהֲמִים הֵיךְ אַרְיָא זַעֲפֵיה וְדַמְלְכָא
וְהֵיךְ טַלָּא עַל עִישְׂבָא רְעוּתֵיה : בַּר
סַכְלָא קָשֶׁה הוּא לְאָבוּי הֵיךְ קִילְסֵי וְדֵיךְ
דַּלְפָא דְּדָלִיף תִּיגְרֵי דְּאִיתְּתָא : בֵּיתָא
וּמָזָלָא דְּדָלְתּוֹתָא הוּא דְּאָבְחַר וּמִן אֱלָהָא
מְתְמַבְּרָא אִתְּתָא לְגַבְרָא : עַטְלוּתָא וְחֵבָא
שִׁינְתָא וְנַפְשָׁא רְמְיָתָא תִּיכְפָּן : דְּנָטִיר
פּוּקְדָנָא נָטִיר נַפְשֵׁיה וּרְטוֹשִׁיט אוֹרְחָתֵיה
יְמוּת : מָאן דְּבָעֵי נִזְיף לֵאלָהָא מְתְרָחֵם
עַל מְסַכְּנָא וּפוּרְעָנוּתָא טַבְתָּא מִשְׁתְּלֵם
לֵיה : רְחֵי בְּרֵךְ מָטוּל דְּאִית סִיכּוּיָא
וְלָמִיתוֹתֵיה לָא הִרְמֵי נַפְשָׁךְ : גַּבְרָא חֲמָתָנָא
מְקַבֵּל תּוּכְחָא וְכָמֵה דְּמַעֲלֵי עַל טוֹעֲנֵיה
מוֹסִיף : שְׁמַע עֵיצָתָא וְקַבֵּיל מַרְדּוּתָא
מָטוּל דְּתִתְחַכָּם בְּסוֹפָךְ : סַגִּיעָן מַחְשָׁבָתָא
בְּלֵבֵיהּ דְּגַבְרִין וְעֵיצָתָא דֵּאלָהָא הֵיא תְּקוּם :

קֹנֵה־לֵב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה
לִמְצֹא־טוֹב : עֵד שֶׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה
וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד : לֹא־נָאוֶה
לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל
בְּשָׂרִים : שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ
וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע : נַהַם
כְּכְפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב ר
רְצוֹנוֹ : הַוֹּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף
טְרֹדֵי מְדְיַנֵי אִשָּׁה : בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת
אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת :
עָצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה ט
תִּרְעָב : שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ
בּוֹזֵה דְרָכָיו יָמוּת : מַלְוֵה יְהוָה
חֹנֵן דָּל וְגֹמְלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ : יַסֵּר
בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־
תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ : גְּרַל־חֵמָה נֹשֵׂא
עֹנֶשׁ כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסֵף :
שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם כ
בְּאַחֲרִיתֶךָ : רַבּוֹת מַחְשָׁבוֹת בְּלֵב־
אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם :

ד׳ תק׳ ל׳ ת׳ ב׳ בחרי ליט ג׳ דגשי׳ ב׳ חס׳ ל׳ חס׳ ר׳ ד׳ ל ר׳ ל יחיד ק׳ חס׳ כתיב גדל ק׳ ג׳ חס׳

ולא כאוה לכסיל תענוג אף כי לעבד · נקל ומוסר מצא כסיל משכיל ב ביהושפט. כל אדם לרעהו חבר · כמו לרעך כמוך · אם תעשה טוב יהיה לך · ולפי שהיה מושל ב בישראל · אמר כן · ומשל בשרים · כמו בשרי ליט · ואפילו הוא מושל בשרים וכסיל אמר זה להעיר מחין רוחו מיהו התר מושל הכח הנפשי מהוה רוחו מיהו עבד ומשל לפחות יהיה משכיל · ולא כאוה לכסיל · הנה לו יתכן מיגיע לכסיל תענוג כי בסבת בלבולות רוחו מיגיע לו שר בכל · הרבה · לפי שהוא מושל בשרים וכסיל יהיו · כמו שהוא כן · כפיהלה ויתמולו · ומשל בשרים · כמו בשרי ליט · ואפילו ה

תאות אדם חסדו וטוב רש מאיש כזב: יראת יהוה לחיים ושבע ילין בל יפקד רע: טמן על ידו בצלחת לך חבה גם אל פיהו לא ישיבנה: לץ תכה ופתי יערם ומבין דעת: משדד אב יבריח אם בן מביש ומחפיל: חדל בני לשמע מוסר להשגות מאמרי דעת: עד בליעל יליץ משפטופי רשעים יבלע און: נכונו ללצים שפטים ומהלמות לגו בסילים: לץ היין המה שכר וכל שגה בו לא יחכם: נהם כפיר אימת מלך מתעברו חוטא נפשו: כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל יתגלע: מחרף עצל לא יחרש בקציר ואין: מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה: רגזתיה דבר נשא חסדיה וטב מסכינא מן גברא כרבא: דחלתיה דאלהא לחיי ומן דשמיע מניה ניבות ולא נפקור בישתא: עטלא דמשי ידיה בשחאתיה אף לא לפומיה מקריב ליה: למסיקנא מחירת ושבקא מתערים ואבים לסוכלתן דנתבין ידיעתא: דמיז לאבוי ומעריק לאמיה ברא הוא מבהתנא ומחפרנא: פרש ברי ושמע מרדותא ולא תשגא מן מאמרי דפומיה: סהדא דיגאלא מסייק ברייניה ופומהון דרשיעי מפיק עאתא: מסתקנין למסיקני דיבי זהרתא לגשמיהון: למסיקנא הוא חמרא ורויתא שכרא וכל דשגי ביה לא נתחכם: נהים חיך ארייא אימתא דמלכא ומן דמחמית ליה חטי על נפשיה: יקרא הוא לגברא דיתיב דלא דינא וכל דשאטי מצטרי: מתחסר עטלא לא שתיק ושאל בחצרא ולית: מיא עמיקי עצתא בלבא דגברא וגברא דמתבעין נידלניה:

תאות אדם חסדו וטוב רש מאיש כזב: יראת יהוה לחיים ושבע ילין בל יפקד רע: טמן על ידו בצלחת לך חבה גם אל פיהו לא ישיבנה: לץ תכה ופתי יערם ומבין דעת: משדד אב יבריח אם בן מביש ומחפיל: חדל בני לשמע מוסר להשגות מאמרי דעת: עד בליעל יליץ משפטופי רשעים יבלע און: נכונו ללצים שפטים ומהלמות לגו בסילים: לץ היין המה שכר וכל שגה בו לא יחכם: נהם כפיר אימת מלך מתעברו חוטא נפשו: כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל יתגלע: מחרף עצל לא יחרש בקציר ואין: מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה:

יערם ג׳חס וסימ׳ כי ערום יערם הוא דזיפים׳ ושמר תכחת יערים׳ לץ תכה ופתי יערם׳ ומחפיל ל והוא חד מן שטח חדא ומח בריש׳ וסימ׳ נמסר במסר רבתא במעדכת אות המ״ם בס״ר׳ נכונו ב׳וסימ׳ שדים נכונו׳ נכונו ללציס שפטים׳ ככפיר ג׳דגשים וסימ׳ נמסר לעיל סימ׳ ט׳ ושאל ישא כתיב וקרי׳ ושא והוא מן כ״ב טלין דכתי׳ יוד בריש תיבו׳ וקריב׳

ויו׳ וחד מנהון פלונתא דרב נחמן וסימ׳ במסר׳ רבתא׳ במעדכת אות היו״ד בס״ר׳

תאות חדם חסרו׳ הנה תאות החדם היא בטבע מה שהוא חרפה לו כי יבר לב חתר׳רע מכעורין ויהיו תאוותיו מפכי שׂ״ת תהו׳ החומ׳ חסר בו כשתקף להבהמות ולא׳יהיה יותר טוב הרס מלא ישיג דבר מהתאוו׳ מחים כזב מיטבע תמיד בחלו׳ ההכחות עקס הכל וכזב חו׳ ירכה בזה תאות החדם היא מיטיב חסר הס״ בדברים

רש׳ תאות חדם חסדו׳ עקר סתכריות מתאוו׳ לחל׳ בעבור׳ חסדו׳ וטוב רע מחים כוב׳ ואם חים כזב הוא והוח מי חים לו ה׳ הסכלות מהוח הערך מחים כזב חים לו הדעות הכוזבות וזה כי הרס לח יבטרך כי חס ללמוד החכמה ואחים הכזב כריך מירפח תחלה ממוס דעותיו הכוזבות ה׳ המרחיקות אותו ב׳ בתכלית מה שחפסר ממס״ ובזה מתקומי העכוס ל׳ל להעתיקו מן הדעות הלו ואחר זה יבטרך ללמוד החכמה לפי הסרכים החתחיים: ירחת ו׳׳ חכה ירחת ו׳׳ תיכר החדם חל החיים והנה בעל הכחיים ירחת ו׳׳ ילין טבע כי לח ירעב ולח יכסוף התחוות הנופיות כי לח יזכר לחבו דבר רע מיהרהר בו כי ירחתו הס״ תחכיתו מלכסוף הרבריס המגוים הלו: טמן עבל: הנה העבל כולו טמן ירו בבלחת בבלוחית קטנ׳ מיקם׳ לפופיהם מעס וכן ימכח העניין בו כי לעבלותו תמכחה ידיו כילו הס לחסורות ולח יעבה פום מלחכה ולף ע״פ מיחסר לו מזון ויבטרך לו מפני זה להרויח במלחכה מה מיטיב בו די טרפו הנה עס כל זה לח יפליט בידו לעסות בה מלחכה יחיה בה וזהו חמרו גם ז פיהו לח יטיבנה: לץ תכה׳ הנה הס תכה לץ להקנותו מוסר הנה החום הפוקה הרוחה זה יתחכם בזה ויקח בעכמו ערמה להמלט מהרבר חשר חוכח עליו החום הלץ ויקח מוסר בהכחת זולתו לך לכבון הס תוכיח לו בדבריס לבר יבין דעת כי לבו פוכה לל הפלימות: מסדר חב׳ הנה הבן מהוח מבים ומחפיר הורין לרוע מנהגיו ורדיפתו ז התחוות הוח מבה מיטודדו פודדי׳ חבין כדי מיחלק מהפלל עמס חו חולי לוזה ומס מיסרוהו בקטנותו מלח יבוחס תמכו זה ההפקר וחחר מהזהיר רחוי לחב וחס מיסרוהו בקטנותו מלח יבוחס תמכו זה ההפקר וחחר מהזהיר הבן למוע מוס׳ סב להזהיר מלח יכלה ימיו בזחת הפילוסופיח המדיבית כי דיו לו בה מתייגיהו ז לקיחת המוסר חשר הוח הבעה לקנין החכמה: חדל בני׳ ולח׳ המבע בני למוע חכמת המוסר תמיד בחופן מתשב׳בה יותר מחמרי דעת כי חין רחוי לחב׳ מיחבר זמנו בחקירותיה כמו מביחרנו בפרס׳ בריחות חבל רחוי מתשב׳בחכ׳חמרי דעת תמיד מתשב׳בה לקנין החכמ׳: ער בליעל׳ הנה הער הבליעל מיעיד עקר בחיוויופיל בפיו מחשבתו הרעה לתכלית מיהיה המפטו מפי המפטו כמו מחשב וחז כרי׳ לו לפי מהו׳עוס׳הרע׳ ע׳ זולתו וחמנס פי רשעים יבלע ויבקה הלון חשר בחחשבתם כרי חלח יודע רכונם לחים ויהיה זה הבה חל יוכלו להשיג מחשבתם ולח יהיו כמחרי׳החכמי׳מהם הן ורבה בזה בער בליעל המעיד עקר בספורי המיתרי׳להמשת העניינים העיוניי׳ורבריס בעלי הרעות הכוזבות בפנות העיוניות והתוריו׳ויהיה הרמון בו ער בליעל יליץ מפטו בתם מיבי׳ותם לח ירגיש כי מתנו יעמיד החכם׳על רבר המפטו ויהי׳ זה הער המפטו ומבלל הנה בקש׳המפטו סבה ז סירב׳לו הרברי׳כי יקר׳ מיטעה בערות לרבות תה כמו מביחרנו בחמיסי מספר מלחתו יי׳והנה לפעמים׳תמצח מיגיד החר׳דברי׳בערו׳לחזק הרעת סברחה לו בורך בחקירותיו כמו מתמצח זה לגלויים בתה מחלק על הפלוסוף בתה מהניח סהלב לברו הו׳חי ולז׳הוח מבואר מהמפטו סברחה לו בורך הוח ומבחר מהמפטו סבה ז מיגיר זה הערו׳ לך החון והסקר לרעתי בהתחלות הוח סבה ז מיהיו רבריס כפחתי׳ומבולפי׳בתה מחר התחלו׳: נכונו ללצים שפטים׳כי מפני הלציגם על החכמים ימצחו בהם מיטפטו חותם מפטי׳גרולי׳ולבוף הכסילי׳נכונו סברים כי לפכלותם יעמו עניניס מנוכי׳כנגר החכמים ולפשר מיגיר על זה בלבים בעד הבליעל מליץ מפורים כוזבים יביחו לטעות החכמי׳בדבר מפטו הציון ולזה חמר כי נכונו להם שפטי׳כי הם עופי׳רעה גרולה חם לח ירגיש בזה ולזה כריך לחרם מיזהר ברבר הספורים החלו מלח יגיד רק ויתבונן מיהיה ענין ספורו כקי מהרבריס התעני׳והמשל כי לפעמים כמיהיה מעונן ירחה הכוכב רחוק מכוכב חחר יותר מהתרחק החתתי חשר ביניה׳ ומי מיקח הערות מחשת יועה החוקרים בזחת המלחכה המומכי׳על מבטיו והכ׳קרוב הכפלי׳בעלי הרעו׳הנפסרו׳כי ים עתם הסכלות מהוח קנין ובמו מסכלותם יתחלות יסבר ויחחית מהם במה מחחריה׳כן רחוי מיסבר נופם לפי סרוב נטות׳לחר הרברי׳הנופיי׳היה סבה ז מיטעו בעיון מפני מלח הפליגו החקיר׳בו לרוב מיתעקש בעיניי חגוף: כהם ככפיר חימת תלך׳ הנה חימת התלך המופל בחר׳ והוח הסכל החכופי מהוח רחוי מיתמול בחחר כחות הנפש וכן קורי מהנפש יתב׳ ווסף כפעו ומפסידים ויהיה סופו לחין והכ׳ המתעבר עמו הוח בעל התלוה כי הנה המתעורר הסכלי ויובילהו זה חל הכלון והנפשר: בור לחים׳ מיסבו׳ מריב וזה יהיה בירח׳ת הנפש כיחין לו תלוה לרע ולז׳ תהייב׳כל מחשבותיו טובו׳ לך כל חוכל יקבלכל ויתערב בריב ויהיה זה סבה להפילו ברע היה זה כן בחוכל כי הו׳ יחסוב מיהי׳ההערב בריב הוח הטוב למיעוט חקיריתו ברברי: מחורף עבל לח יחרום׳ חמר להעיר על העבל תלבקש התלמיו׳כי בסופו יה תמוכל מהנפש כי העבל לינבו חורם לרעתו ועובר־לות׳כרחוי בחורף וזה הוח סבה ז חלח יעם׳פרי חמר זרע בה וכן העבל לח יפתרל בתחלת ענין לתקן גופו קיחת המוסר ולזה לח יכול להעיר החפת׳ולח הפתרל בה ב״ב וזה יהיה סבה חל חלח יתן פריו הפכל חפס בו הפ״ה: מים עמוקים עצה בלב חים׳ הנה העבה חמר לב חים לח יפגוש בקלות חבל חחר החקירה הרבה כי היח במדרגת המים העמוקים מחר חמר יקשה להגיע חל תה שהוח בתחתיתם וחולם חים תבונ׳ירלנה

העבה מלבו בטוב חקיריתו והפלגתו בה: רב

דכ חדש׳ הנה הרבה מבני חדש תמצא סיכריז כל אחר מהם חפרו בסיפר
ליכי עמיתי חפר כך וכך לפלוני ויחפצהו מפני זה בהם לבני חפר כי גם הם
חמוכים חפר יפעה הריחוי בדברי לבר בזולת חפר יקשה המכחן והיה זה כן כי
לה׳ יכון סיקרית החדש חים חפר בעבור חפר אחר מעמה חס לה יכהב כך בכל
הדברים וכן לה יכון
דשׁ סיקרית החדש חים
חמוכים חם לה
דכ חדש יקרית בסיקרית בזהת
חים הכהנו׳ התכונה לעמו׳ החמת
הרבה יש בני חדש והיפר תמיד וחפר
הבוטחים על לי
חוכבים בזה רב חדש
חוש׳ חבר וקורחי׳ יקרית בעת הסורך
להם בעת לוחק׳ :
חים למוכים מי
יום׳ח : המכטים
זעמ׳ : חים חפרו׳
מיכטיהם לעזוב לה
חפר׳ מלך יוסב על
כיצד דין׳ לפרסו
הכעב הקו׳כה וים
לפרסו הכע׳ סופטי
חמת׳ חון סמעת
ושון רוחה נוגע :
כלומר מעמה ידיו
הם והו׳ חפץ בחון
סומעת מוסר ושון
הרוחה את הכולל׳
חל תאהב סיכה כן
תיורים . כי תעשה
דם׳ רע רע יחמר
הקוכה . הקוכה
עור׳ על ידי הדקוק
ויפורי דעבון חומר
לוי לי על רע ואת
והכהכ הוחת לו חלף
חכם׳ לו יתהלל על
הכער הככטער :
ואוזל לו . והולך
לו׳ ערב לאים לחם
חקר . כיחוף חבת
חים . ואזל יחלף
סיהו חכן . חכמים
דקות . וכן ויגדם
בחכן מחשבו בעבי׳
חכון . והתחבולות
עשה חלאכה . לחם
כאת לחלחם כבגד
הטען בח ב
בתחבולות תעשה
ותעלה ותעבות :
גולם

סוּגָעָא דִּבְנֵי מְתָקְרִין גַּבְרָא מְרַחֲמָנֵיהּ וְגַבְרָא
מְהֵימְנָא מַנּוּ מַשְׁכְּחֵינַן ׃ דְּמַהֲלֵךְ בְּתָמִימוּתֵיהּ
צַדִּיקָא הוּא וְטוּבֵיהוֹן לִבְנוֹהִי בַּתְרוֹהִי ׃
מַלְכָּא דְּיָתִיב עַל כּוּרְסֵיָּא דְּדִינָא מְבַזַּר מִן
כָּלְמוֹהִי כְּוָתֵהּ בִּישְׁתָּא ׃ מָאן דַּיֵּימַר דְּזַכִּי
הוּא לִבִּי וְאַדְכֵּיתִ מֵחוֹבָתִי ׃ מַתְקָלָא
וּמַתְקָלָא כֵּיוָלָא וְכֵיוָלָא מְרַחֲקִין אִינּוּן קֳדָם
אֱלָהָא אַף תַּרְוֵיהוֹן ׃ אוּף בְּעוֹבָדוֹהִי מִתְיְדַע
טָלְיָא אִין דְּכֵי וְאִין תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי ׃ אָדְנָא
דְּשָׁמְעָא וְעֵינָא דַּחֲזָיָא אֱלָהָא אִינְדֵּי תַּרְוֵיהוֹן
׃ לָא תְּרַחֵים שִׁנְתָּא דִּילְמָא תְּתַסְכֵּן פְּתַח
עֵינָךְ וּשְׂבַע לַחְמָא ׃ חַבְרָא לְחַבְרֵיהּ נָאמַר
דְּקַנְיָת וְזִדֵּין נְשַׁתְּכַח וְנֵימַר ׃ דְּאִית דַּהֲבָא
וְסוּגְעָא דְּכֵיוָתֵי טָבָאתָא וּמָאנֵי דְּיִקְרָא
וְשִׁיפְוָתָא דְּזִידְעָתָא ׃ נְסִיב לְבוּשֵׁיהּ מָטוּל
דְּעָרִיב לְחִילוֹנָי וְלָא אַפֵּי נוּכְרְיָתָא מַשְׁכְּבֵיהּ ׃
עָרִיב לַגַּבְרָא בְּלַחְמָא רִיגְלָא וּבָתַר חֵידִין
נַתְמְלָא פּוּמֵיהּ ׃ מַחֲשַׁבְתָּא בַּעֲצָתָא תִּתְקַן
וּבְמַדְבְּרָנוּתָא מְתַעֲבַד קְרָבָא ׃

רַב־אָדָם יִקָּרֵא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ
אֱמוּנִים מִי יִמְצָא ׃ מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ
צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו ׃ מֶלֶךְ יוֹשֵׁב
עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְּעֵינָיו כָּל־רָע ׃
מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי
׃ אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת
יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם ׃ גַּם בְּמַעֲלָלָיו
יִתְנַכֵּר נַעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ ׃
אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עֲשָׂה גַם־
שְׁנֵיהֶם ׃ אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ
פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע לֶחֶם ׃ רַע רַע יֹאמַר
הַקּוֹנֶה וְאָזַל לוֹ אָז יִתְהַלָּל ׃ יֵשׁ זָהָב
וְרֹב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקַר שִׂפְתֵי־דָעַת ׃
לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיּוֹת
חַבְלֵהוּ ׃ עָרֵב לְאִישׁ לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר
יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ ׃ מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה
תָּכוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה ׃

חיום ׃ פורש מוסר ׃רע רע יאמר הקונה ׃ נכריה נכרים כתי׳וקרי׳נכריה והוא אחד מן ה׳ מלין דכתי׳ בסוף תיבותא
ולא קרי׳וסי׳ נכרים לקח בגדו כי ערב זר קדמא ׃ שלשים וידרו שלשים מהשלשים ׃ ויהמם וישלח חצים ויפיצם
דשמואל . שנים ויעזבו את כל מצות יי׳ אלהיהם ׃ אלפים נהר דינור נגד ונפיק דדניאל ׃

לקנות בזול וכאשר הולך בעצמו עם המכר חזק יתהלל וישתפאר בעצמו ויאמר
מהו יודע לקנות דבר כאמת בזול ובאמת כן הוא שנים רבים ופנינים רבים למי שיש
לו אפתי דעת מידע בעסקי מחורה ׃ לקח ׃ חבלהו ׃ לעון כמו ׃ ערב ׃ לאם
מקר ׃ מהעיד מקרים בעבורו ׃ מחשבות ׃ תכון ׃ כל אחת בעצה מיוצן עם
חברו או יכון מה מחשב לעשות ׃ ולמותה

רב אדם ׃ כלו׳ הרוב בבני אדם כל אחד יקרא חסדו כלומ׳ יתפאר איש חסדו
ולא יקראהו מי ימצא ׃ פי שיאחר אחת על כשנו ׃ מתהלך בתומו ׃ הוא
יקרא׳דיק ׃ לאחרי בניו אחריו כי בבלל כדקו יהיו מכובדי׳ עד שיאמרו אחריו
הנה ייסר אדם מטובת לבבו ׃ ותלך מיסב על כסאו לעצות דין הוא יזרה כל
רע בעיניו כי מי יאמר׳ רע בעיניו ׃ מי יעמוד על כפו ׃

גּוֹלָה־סּוד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֻתֶּה שְׂפָתָיו
כ לֹא תִתְעָרֵב׃ מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ
נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ׃ נַחֲלָה מְבֻהֶלֶת
בָּרִאשֹׁנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃ אַל־
תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיוֹשַׁע
לָךְ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי
מִרְמָה לֹא־טוֹב׃ מֵיְהוָה מְצְעֲדֵי־גָבֶר
כּ וְאָדָם מָה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃ מוֹקֵשׁ אָדָם
יְלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃ מְזָרֶה
רָשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן
׃ נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־
חַדְרֵי־בָטֶן׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ־מֶלֶךְ
וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃ תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים
כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃ חַבּוּרֹת פֶּצַע
תַּמְרִיק בָּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

דָּגְאֵלִי רָזָא אָבִיל קוּרְצָא וְלַמָּן דְּמִשְׁרְגֵג ח׳כ׳מל׳ל
בְּשִׁפְוָורֵיהּ לָא תִתְחֲלָט׃ דְּלִיוֹט לַאֲבוֹי כ׳
וְלָאִמֵּיהּ נְרַעֲךְ שְׁרָגֵיהּ אֵיךְ אִהוֹנָא דַּחֲשׁוֹכָא׃ יתיר לור
יְרִיחָתָא דְּמִסְרַהֲבָא בְּקֶרְמֵיתָא וּבְסוֹפָא לָא ח׳מל׳ג׳יחס
תִּתְבְּרִיךְ׃ לָא תֵימַר אֲשַׁלֵּם בִּישְׁתָּא סָגָא ל׳ל׳יחס
לֶאֱלָהָךְ וְיִפְרְקִנָּךְ׃ מְרַחֲקִין אֲנוּן קָדָם יר׳כלים
אֱלָהָא מַתָּקְלִין וּמַתְקְלָא וּמְשַׁחֲתָא דְּרָמָיוּתָא ב׳
לָא שַׁפִּיר קָדְמוֹי׃ מִן קָדָם יְיָ הֵיכְלָתֵיהּ
דְּגַבְרָא וּבַר נָשָׁא לָא מִתְבַּיַּן אָרְחָתֵיהּ׃
פֻּתָּא הוּא לְגַבְרָא דְּנָדִיר לְקוּדְשָׁא וּבָתַר ט׳
חָכִי חַדְרָא לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ׃ מְבַדַּר לְרָשִׁיעֵי
מַלְכָּא חַכִּימָא וּמְהַפֵּךְ עֲלֵיהוֹן גַּלְגַּלָּא׃ ל׳ב׳ יתיר
שְׁרָגָא דֶּאֱלָהָא נְשָׁמְתֵיהּ דְּבְנֵי נָשָׁא וּבָצֵינָא לבקר
כָּלְהוֹן גַּוָּויָא דְּכַרְסֵהּ׃ חָמְרָא וְקוּשְׁטָא ל׳ה פסו׳ריפי
יְנַטְּרוּ לְמַלְכָּא וּמְתַקַּן כּוּרְסֵיהּ בְּחַסְדָּא׃ יסוכי׳לין
שְׁבָהוֹרָא דְּעוּלֵימָיָא תּוּקְפְּהוֹן וְשֵׂיבָתָא דְּסָבֵי
סִיבְתָּא׃ שָׁאנֵי וּפוּעֲתָא פָּגָעוּ בְּבִישָׁא תיתרין
וּמַחֲיוּטֵי בְּגַוֵּה דְּכַרְסֵיהּ׃ ק׳

יבין דרכו׳ ואדם יפיק תבונה׳ ואדם לא זכר את האיש המסכן׳ ומצא חן ושכל טוב׃

מבהלת נחלה מבוהלת מבחלת כתי׳ וקרי׳ מבהלת והיא חד מן ד׳ מלין כתי׳ ח׳וקרי׳ ה׳וסימ׳ עמיחור ואבשלום ברוח וילך׳
רחיט׳ו קורות בתינו ארזים׳ מבחלת נחלה מבחלת בראשונה׳ ולחתם שבועים שבעים נחתך׳ ואדם ט׳ וסימן ואדם
אין לעבוד את האדמה׳ אוקיר אנוש מפז׳ ואדם עליה בראתי׳ ואדם ביקר בל ילין׳ ואדם על עפר ישוב׃ ואדם מח

גולה סוד׳ לא תתפר׳ פס מי שהו׳ גולה סוד והולך רכיל כי זה כבה לרעו׳ גדול׳ ברברים המדוברים ולא עס מי שחומר דברי פתוי והסתה בשפתיו להדיחך מעל הדרך הטוב ואפס׳ מירמה בזה מי שהו׳ גולה סוד בעניין המבוכ׳ שים בתהפכו׳ מקבולות אפר בהתחלות מיבטרך להמלט מהם בעבה מתרון ובתחבולות הוא

בתדרגת מי שהוא הולך רכיל מתפתית העולם ברכילותו כן זה יבוית מבוכה בלב גולה סוד הולך רכיל ופותם שפתים אמרתם קצר׳ לבח מחב׳ ויבוא מפני זה עליה הפסד רב בדעותיהם ולזה אמר לך אל תתערב עם מי שמרחיב ספתיו לדבר בחלו הדברים כי בחלו החקירו׳ ים מהסכנה עד שחין רחוי מיחיר החר׳ לחקור בהם פס שמהרו לטול מלקס זולתו ולח עס עצמו כשבר סירון והבדי כנהלם סב׳ נדלות כלון הכבה למקניכ פס וגבים לטפיכן׳ עבון לת העקר הזהריות והעיונו כי חז יחלט מזחת ה הסכנה׳ מקלל חביו ואחרית׳ לח תגוך ואחן׳ מי שהוח מקלל חביו ואחן יכבה כרן ויחר בסחרי׳ החסך והיה זה כן לפי מזה מוכע ממנו קבול המום׳ מהם וזה סבה למען׳ מירגלהו לבלתי הכר הטו׳ למי סבמלתו טוב

והיה סבת הויתו ובדולו בחופן מה ויעתק מזה ל מיכפור בס״ם ברילו וכספנו לו מתנו כל הטובו׳ עם מזה מתה מיפסיד סדר המדיב׳ כי לח יתחזק החד׳ להטיב לזולתו חם לח מפני תקותו מיכיר לו הטובה לחר בחלה׳ כחלה מבהלת׃ הנה הבלחת הנחלה היח בבהלת ברחפוכה כי היח בחה לחר׳ תכף ובזולת עמל ולזה תמכח כי לחריתה לח תבורך כי מפני פלח עמל בה היורם לח תיקר בעיניו ולח יסתדל מחר לסמרה ובזה החופן יפחית נחלתו בקלות וזה דבר מפורסם מחר מענין הירופה והנחלה והנה העיר בזה כי הקניני מהחכמה לחר יעמול החר׳ יותר בהסנתם הס יותר יקרי׳ מהמופסלות לחר יניעו בקלו׳ והבלחה המגעת מהס היח יותר עכומה ולחר ירבו להניב ההסנ׳ בזולת עמל וחקירה ופקידה הנה לחריתי׳ לח תבורך כי זה יהיה סבה ל מיפתבמו בהסנ׳יותיו׳ ולח יקנו מהס הבלחה כי חם הפכה׃ ל תחמר לחלמה רע׳ לחחר נחלני רע כי חין זה מדרך

יבין דרכו׳ ואדם יפיק תבונה׳ ואדם לא זכר את האיש המסכן׳ ומצא חן ושכל טוב׃

והיה סבת הויתו ובדולו בחופן מה ויעתק מזה ל מיכפור בס״ם ברילו וכספנו לו מתנו כל הטובו׳ עם מזה מתה מיפסיד סדר המדיב׳ כי לח יתחזק החד׳ להטיב לזולתו חם לח מפני תקותו מיכיר לו הטובה לחר בחלה׳ כחלה מבהלת׃ הנה הבלחת הנחלה היח בבהלת ברחפוכה כי היח בחה לחר׳ תכף ובזולת עמל ולזה תמכח כי לחריתה לח תבורך כי מפני פלח עמל בה היורם לח תיקר בעיניו ולח יסתדל מחר לסמרה ובזה החופן יפחית נחלתו בקלות וזה דבר מפורסם מחר מענין הירופה והנחלה והנה העיר בזה כי הקניני מהחכמה לחר יעמול החר׳ יותר בהסנתם הס יותר יקרי׳ מהמופסלות לחר יניעו בקלו׳ והבלחה המגעת מהס היח יותר עכומה ולחר ירבו להניב ההסנ׳ בזולת עמל וחקירה ופקידה הנה לחריתי׳ לח תבורך כי זה יהיה סבה ל מיפתבמו בהסנ׳יותיו׳ ולח יקנו מהס הבלחה כי חם הפכה׃ ל תחמר לחלמה רע׳ לחחר נחלני רע כי חין זה מדרך

תפחרת בחורים כחם כי חז עטרת זקנים שיבה׃ חבורות פצע תמריק ברע ומכות חדרי־בטן׃ חסד ואמת יצרו־מלך וסעד בחסד כסאו׃ תפחרת בחורים כחם והדר

כא

א פַּלְגֵי־מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־ כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃ ב כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃ ג עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃ ד רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃ ה מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר׃ ו פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שֶׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃ ז שֹׁד רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מָאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃ ח הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וְזָךְ וְיָשָׁר פָּעֳלוֹ׃ ט טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃ י נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה רַע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃ יא בְּעָנְשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־דָּעַת׃ יב מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃ יג אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה׃

פלגי מים · הנה לב המלך ורצונו הוא ביד יי׳ כמו פלגי מים מיוכלו להטותם אל חפר יהיה פמה החפץ בן יטה הש״י לב המלך אל כל חפר יחפוץ והנה העיר בזה כי פעולת המלך ומחשבותיו הם מובנלו מהש״י והו׳ כמו פלגי הש״י במה פיעסקו מדבר המלכות וזה כלו הוא מיעסר החכמה האלהית כי אלו היה פועל המלך בלבו הרצויים מפור לבחירתו בפלימות כדרך המקר ל לבחירתו פעולותיו בעצמו היה זה הפעל סבכה נפלאה ל העס חפר תחת המלך הסוד ולזה לא עזב הש״י כל זולת הנכחם למלך כי גבוה מעל גבוה שומר ולזולת הסבה אחר לגלוי הוא יי׳ כמו פלגי מים ליד המלך חכף מיוכלי עס כחלו ומקוצי עס סבה ומסובב כלמות ולא מיוכלי הס סבה לשום חפר ולזולת הכב׳ ייחס לגלות כלום · ולכל רחמנים מזה המקר הפכפך דרך מים וזר · מים וקול זר סר מן המנו׳ לדבר הפכפך · וביח חכר לכי קבירו לדבר עם חפרו · ומדרש אגדה כנמ׳ שמוך הפכיפה ל לפפלק עצל · יפרעל פהם כמפע מדבר׳ · וביח חכר · ביח שמקבלים בו דעים להקב״ה בגון בלם שמעמיד עכם בקיבל יי׳ · בעמוס לץ יחכם פתי · על ידי יסורים קלנים מהפרכיס יחכח בו טוב מה הם מועיל הם ערב הם כבוד הם נכוח לו זולת זה מהעניבים מיחסוב בהם היותם טובות אלך מי מפייסר הלבבות ומחקר להניע ל הטוב בחמתי הוא הש״י כי בהנעות זה הטוב ובדריכה אלו יכטרך עזר אלהי לרבוי המוכנים אחר לחרם מהדריכה אין ומפני מהי חפפר פיגיע לא בחמבע׳ הפפע הפופע מהש״י : עפה פרקה · עפיית היומר והמפט בדביים המדוברי׳ והעיוכי כבחר ליי מהקרב׳ הזבח כי אין הדברי׳ מקרי׳ הפלימות בעבמותם ואולם הזבח והם בו הערו להקנו הפלימי׳ כמו פביחרנו בביחורנו לדברי התורה הנה זה ממנו על הדרך הרמז והפיימך לא בעבמותו והעיר עם זה ב״כ בזה הפפוק על מה פהעיר במוב בחמרו הנה פמוב מזבח טוב להקפיב מחלב חולים ועל מ״ם פלת׳ וקרוב לפזוב מתת הכפילי׳ זבח והרפון בו כי יוק׳ נבח׳ לש״י מי פיתכיב בדרך ובמפט במימור דרכי התור׳ מתי מיחטא והקריב זבח על חטאו : רום עיניו׳ הנה מי פירי׳ עיניו לעיין במה פלין מחוק התכוני להסיבו הע״פ מהו רחב לב ולרחב לבו הוא מוכן לעמור על חקיר׳ עמוקו׳ הנה זה הענין ממנו הוא מיר הרמצי׳ בדעו׳ וחריפת׳ פלת עיניכו תחלה לי זה יובלם ל הדרוש והם חפפר להם לעמוד על חמקתו הם לת והו׳ חטאת חפרון לת יתרון ותוספ׳ במעלת פכל כחתרו ל תתכ׳ יותר ומעלה פכל מי פהו׳ ממהר ובגזרו׳ מתחלת הענין כמיתחיל בפעולותיו הם כלם ליתרון ולתוספת טוב כי יתכהב בעיניכו לפי מה פרחוי ולזה יגיעו התכליו׳ לפפר הוא פוכה לזה וכל מי פהו׳ ממהר לעפו׳ פעולותיו בזולת חקירה והתייפבו׳ הם רחוי מיעפפ הם לת ולזיך רחוי מיעפפ הנה לת יגיע לו מהם כי הם חפרון לת יתרון ותוספ׳ טוב וכחולו בזיר זה מהלום רחב לב מהרי עיניכו לעיין במה פלינו רחוי היה קבת טעותו בזה היותו ממהר בזולת חחקיר׳ בזולת מיעמור בחלה הם לפפר ההגעה חליה ולזיך : פועל תוכרו׳ רבות ברברי העיוכי׳ בהתחלה כוזב הנה ההתחלה לפפר עליה כבוכו היה הבל ורב׳ נדף פלת יקכן מתעמוד בלל והתוכרו׳ הם מבקפי מות והפפר כי לת יוצבו בהם לרחו׳ חיי׳ והם בעצמם הבל ודבר פלינו ולזה יקרים מהם לפרן הנפע והכליון · פור הרפעים בדעות פפורדו מהם המחפבות וההקדמות המיפירות לת החלת עד מהיה זה קבה מיהיו להם דעות פוזבות בהתחלות הנה זה הטעות יפלרם במילרו ומנפע ממנו החלת במה מלחר ההתחלות והיה זה קבה ל מיטעו בכל הדברים והמ׳ קרים להם זה הפפר בדעותיהם מפני פלת רבו לנפות במפט בחקירת בהתחלות פיתיפבו בהם בדרך פיתכלו החלת : הפכפך דרך לים וזר · לים והקו זר הפכפך

מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃ שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשֹּׂכֶל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃ אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃ כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃ טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ־מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וְכָעַס׃ אוֹצָר נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃ רֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃ עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטַחָה׃ שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃ זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃ תַּאְוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מָאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃ כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃ זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃ עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃ הָעַז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דַּרְכּוֹ׃

מוֹעֲצָה בְּטִישָׁא מְרַעְיָא רוּגְזָא וְשׁוֹחֲרָא בְּעוּבָא חֲמָתָא עַשְׁיְנָתָא׃ חֲרָתָא דְּצַדִּיקָא לְמֶעְבַּד דִּינָא וְשַׁנְיָא לְאֶלֵּין דְּעָבְדִין עַאתָא׃ בַּר נָשָׁא דְּהָעֵי מִן אוֹרְחָא דְּסִיכוּלְתָא עִם בְּנֵי אַרְעָא נְתָהֲנַח׃ גַּבְרָא דִּי חֲסַר לֵיהּ וְרָחִים חֶדְוָתָא וְרָחִים חַמְרָא וּבְסָמָא לָא נָעְתַר׃ שַׁלְחוֹפֵיהּ דְּצַדִּיקָא רָשִׁיעָא וְשַׁלְחָפָא דְּתַרְעֵי בַּזּוֹזֵי׃ טַב לְמַהֲב בְּאַרְעָא מַרְבְּרָא מִן אִיהְתָא תַּגְרְנְיָתָא וּמַרְגְּנְיָתָא׃ סִימְתָא רְגִיגְתָא וּמְשָׁחָא בְּרִירֵיהּ דְּחַכִּימְתָא וְסַכְלָא דְּבֵנִי נָשָׁא נְבִלַעְנוּן׃ וָרְדִין צְרַקְתָּא וְחֶסְדָּא יַשְׁכַּח חַיֵּי וְצַדְקָתָא וִיקָרָא׃ לְמַדִּינְתָּא דְּגִבְּרֵי סָלִיק חַכִּימְתָא וְאַחִית עוֹשְׁנָא דְּסַבְרָא׃ דְּנָטִיר פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ נָטַר מִן עַקְתָא נַפְשֵׁיהּ׃ מְמִיקְנָא מְרִיחָא זֵירָנָא שְׁמֵיהּ עָבִיד חֶרְיָנָא בְּזַדְנוּתֵיהּ׃ רֵיגְתָא דְּעַטְלָא מְמִיתָא לֵיהּ דְּלָא עַפְיָץ אִידִין דְּעָבְדִין עִיבִידְתָּא׃ כָּל זְמָן רָאִיג רֵיגְתָא וְצַדִּיקָא יָהִיב וְלָא מַחְשִׁיךְ׃ דִּיבְחָא דְּרָשִׁיעֵי מְרָחַק הוּא מִסְּוִל דְּמֵעְבַּדְתָּה מַיְתֵי לֵיהּ׃ סַהֲדָא דְּכַדְבוּתָא יֵאבַד וְגַבְרָא שָׁמוּעָה שָׁרֵי דְּאִית מְמַלֵּיל׃ מַחֲצִיף אַפּוֹי גַּבְרָא רָשִׁיעָא וְתָרִיעָא הוּא מְתַקֵּן אוֹרְחֵיהּ׃

תועה ג' ב'חס' וא' מ'ל וסי' ויטעהו איש והנה תעה׃ או חמורו תעה׃ אדם תועה מדרך השכל, בתרא מ'ל׃ ושמן ונחמד ושמן׃ וחסד ה' קמצין וסי' בלשון ארמי שבא דרך חיים ונטר אסתר, וביאורם אך טוב וחסד ירדפוני, דרך צדקה וחסד, חיים וחסד עשית עמדי׃ שמר חברית וחסד דעזרא, ותשא חן וחסר לפניו׃ דרך צדקה וחסד וצדיק׳ וסי' מדבר שקר תרחק׃ ואתה בן אדם אמור אל בני עמך, הנה עפלה לא ישרה׃ זרח בחשך אור, חנון יי וצדיק ואלהינו, יכין וצדיק יולבש׃ בפשע איש רע מוקש׃ כל חיום חתאה תאוה׃ לוחש רשע ולא ישלם, כעבו׳ סופה ואין רשע׃

מתן בסתר יכפה אף ושוחד בחק חמה עזה׃ שמחה לצדיק עשות משפט ומחתה לפעלי און׃ אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח׃ איש מחסור אהב שמחה אהב יין ושמן לא יעשיר׃ כפר לצדיק רשע ותחת ישרים בוגד׃ טוב שבת בארץ־מדבר מאשת מדנים וכעס׃ אוצר נחמד ושמן בנוה חכם וכסיל אדם יבלענו׃ רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד׃ עיר גבורים עלה חכם וירד עז מבטחה׃ שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו׃ זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון׃ תאוות עצל תמיתנו כי־מאנו ידיו לעשות׃ כל־היום התאוה תאוה וצדיק יתן ולא יחשך׃ זבח רשעים תועבה אף כי־בזמה יביאנו׃ עד־כזבים יאבד ואיש שומע לנצח ידבר׃ העז איש רשע בפניו וישר הוא יכין דרכו׃

יכפה, פי' יספיל כמו יכפה כמו מוגב ומע"ה מחוקק מחוקה והוא פועל יוצא והוא עומד במקו' שנים כלומר מחר המוב' בחיק כלומר בסתר׃ יכפה חמה עזה ובזה הפסוק הזכיר שלא לת תועלתו בעקבו יתן מתן ואחר כי הם יספילו הלח והחמה כי מדתם לעלות בספי הלדם והעוחר יכפם ויספילם׃ ממחה, מתבוללו ממחת יפוע בעפותו מעפט, ומחתה תבת לפועלי און׃ תועה, כי החכמה היא דרך יפרה והעוז' אות' היא תועה בתעתה הרע, מדרך השכל והוא פס שתתר לו פס פועל׃ רפאים מתי׳, יכוח שלא יתעה עוד ולא יהיה לו חלק עם הבריקים והוא הכוון׃ חיים, חולב בממחה׃ ממחת מאכל ומעת, הוא חיים מחסו׳ והטע, יחסר כל וזהו חולב יין ושמן לאכלו לא יעבור כלום׳ לא יקבץ עושר׃ כפר, כלומר מיכל הבריק מן הבריות היורדוק ויפול הרעב תחתיו׃ טוב שבת בארץ מדב', לשבול החורב והקרח מלחת מדיניים כלומ' מכת מתכעים בעלה׃ אוסר, פס כלל על פס׃ ומחתה תבת לפועלי און׃ תועה, כי החכמה היא דרך יפרה והעוז' אות' היא תועה בתעתה הרע, מדרך השכל והוא פס שתתר לו פס פועל׃ רפאים מתי׳, יכוח שלא יתעה עוד ולא יהיה לו חלק עם הבריקים והוא הכוון׃ חיים, חולב בממחה׃ ממחת מאכל ומעת, הוא חיים מחסו׳ והטע, יחסר כל וזהו חולב יין ושמן לאכלו לא יעבור כלום׳ לא יקבץ עושר׃ כפר, כלומר מיכל הבריק מן הבריות היורדוק ויפול הרעב תחתיו׃ טוב שבת בארץ מדב', לשבול החורב והקרח מלחת מדיניים כלומ' מכת מתכעים בעלה׃ אוסר, פס כלל על פס׃

היה ריחו מבד ההסנה׳ הכללת מיגיע רע מה לבריק הפס יתברך ויתיב הרעב כפרו ויעית הבוגר כופר ליפרי׳ והיה זה כן כי מההסנחה הדבקה להם ימשך מיכלנו ולפי שהתועלת ברע הוא לבדן הרעב׳ בו כמו שכזב׳ בספר חיוב והתבל עור בספ׳ חיוב הנה יביא הפס יתברך הרעב והבוגד ל הרע ההוא׃ טוב, לחדם מיסב בארץ מדבר מפיסב בבית עם לשת מריבים וכעס מיכעם תמיד עם בעלה ותריב עמו והנה ביאור בזה כי הכעס גם כן מגוב׳ כמו מההמת׳ בתענוג הגוף מגוב׳׃ חופר כחתר׳ הנה בנוה החכם יבא חופר כחתר ומעין מפני דבקו׳ ההסנח׳ בו עם מהות יפתו׳ קניכו ולא יפ׳ מהם כי לם ההכרחי ולולם הכפיל לם היה לו כמו זה החופר הנה יבא חר׳ ויבלענו ולא יוכל הכפי׳ לו ממנו׃ רודף בדק׳, מי מהות רודף הבדקה והיופר במדו׳ וברעות ורודף לבעניית חבר לזולתו ולהטי׳ להם הנה הוא ימצא החיים הגופני׳ והכפסני׳ ומצא הבדק והיופר ברעות וימצך לו מהם הכבוד כלומרו כבוד חכמים יכולנו וזה כי מפני יופרו דעותיו ירגיש כל לעון תקוס לתו למעפט׃ עיר גבורים׳ הנה החכם עלה בעיר גבורים וכבח בחכמתו כי טובה חכמה מגבורה כמו שכ׳ בספר קהלת והוריד עוז העיר והמבטח מהיו בוטחים בו והנה העיר זהה על מעלת החכמה והטוב המגיע ממנה גם בעניני הגבור׳ וזה לפי שהכ׳ יהיה לחכ׳ מבד חכמתו ומבד רבקות ההסנח׳ החלהית בו׃ מומר פיו, מי מהות מומר פיו ולשונו מלדבר מומר כפעו מבדות כי רעו׳ רבות יתחדשו מפני חטא הדבור כמו מקדם׃ זד יהיר׳ הנה הרעב הגלה מעשם הגלה לץ שמו כי הוא פלגו יעשה הזדון מבד גאותו על דרך הלעג והחכמים בחשבים לפניו כלין ובחמת הזדון עושה לעג ולינות וכבר ימצאו רעים בזה התואר מזכר מיפחיתו זולתם על דרך הלעג להיותם בחשבי׳ להם כמו מפופר מלים לחר מחתך רגל לים בלילה בפחי׳ יפן והוא לא היה מוכח לו לך עשה זה על דרך הלעג והנה בא זה על מוס הליכנו׳ והרע מיגיע מאתו׃ תאוות העצל יתאוה תמיד לל קניו הפלימות והעבלה תמנעהו מהפתדלות בהפגתם הנה ימות ויפתר עם התאוה ההיא כי מלאכו׳ ידיו לעשות דבר להפיג מה שיתאוה׃ כל היום התאוה׳ העצל התאוה ולא תעשה בו התאוה רופס לחר ולולם הבדיק יתן הרעב מהפועל וההפתדלו׳ בדבר ולא ימנע ידיו מה שרעבו בהפגת הרעב והפתבלו׳ הוא כתעב כי הם לא יכוונו בו מה שכוונו בו מהם׳ וגם כתפר יבילנו בידו ולפפר מירפה זה כי כ"ם מיהיה כתעב הזבח כלפר יבילנו בעליו עם מחשבת החטא והוא הזמה מעשה׃ ער כזבים יאבד׳ לל כתפר יבילוהו לפפר הכזב ויש רבות יאבד הערו׳ ויפקק ואים מומר הכזב מפיו יגידהו ויהיה בפפורו לין קץ בהם בלי ספק כי הוא יגיד לחת במה מיגיד שמע מפי זה הער מבבר מיעפו והיה זה כן לפי שפר הכזבים יש בלבו מחשב׳ מקבלת׃ העז אים רשע׳ הנה לא בפיו לבד יחלוק הרעב על מה שכמחשבתו לבל גם בפניו העז לחלוק עלי׳ במיבן וחזק על יגיש המבני והספעלות הרחוי מיעיב בתוחר כפי מי מידבר דבר כזב ותמנם החים היפר יבין בלבו דרכו תפר ידרך בה בפיו ובתחר פניו׃

חין חכמה, הנה לך תועיל חכמה ותבונה ועצה במה מיחסוב חדש לעמו לנגר
יי כי לף הם יתחכם ויתבונן ויקח בו העצה היותר נכונה לך יוכל למנות נזרת
הס"ד כלומר להגעתה כמו מירמה מעניין תכירת יוסף ומספורים אחרים בתו
ברברי הכבוד וחפשר מיהיה הרמון בזה כי לך תצטרך חכמה ותבונה ועצה

עשה ה' בצירי וסי' נמס בסר' ויהי בשלח, ופתיי ב' כתי' כן וסי' ופתיי' עברו ונעכשו פתח דברך יאיר ועי' בר"ש סיפרא
סוף סימן א' • שומר, מל' וסי' נמס בשמות א' סימים יי' ועיין בסי' פרא סימן יי' • חנוך ג' חס' בליש' וסי' ובני מדין עיפה,
חנך משפחת החנכי, חנך לנער על פי דרכו • יקצור ג' מל' וסי' וזרועו שבלי' יקצור • זורע עולה יקצור און וראה בעכים

לא יקצור • גרש ג' וסימני' גרש ואם' הוא' • כלה גרש יגרש, גרש לץ ויצא מדון • ויצא ג' וסי' ביחזקא סי' ב' וסוף חבקו'

לֵית חָכְמְתָא וְלֵית בִּיוְנָא וְלֵית עֵיצְתָא
קֳדָם יְיָ׳ סוּסְיָא מְתַקַּן לְיוֹמָא
דְקְרָבָא וְאִלָּהָא הוּא פּוּרְקָנָא׃
שְׁמָא טָבָא מִן עוּתְרָא סַגִּיעָא וּמִכְסְפָּא
וּמִן דַּהֲבָא שַׁפִּיר חֶסְדָּא׃ עַתִּירָא וּמִסְכֵּינָא
סַגְּעָן חַד בְּחַד וְחַרְוִיהוֹן אֱלָהָא בְּרָא אִינּוּן׃
עָרִימָא חָזֵי בִּישְׁתָּא וּמִטְשֵׁי וְשַׁכְרֵי וּבוֹרֵי
חְוֹסָאֵנֵי אִינּוּן׃ עֶקְבָא דְעָנוֹתָנוּתָא
דַּחֲלְתָּא דְיָיָ עִותְרָא וְקָרָא וְחַיֵּי׃ נִישְׁבָּא
בְּאָרְחָא עַקִּימְתָּא וְמָן דְּנָטַר נַפְשֵׁיהּ יְרַחֵק
מִנְּהוֹן׃ אִידְכָא לְטַלְיָא לָקֳבֵל אוֹרְחֵיהּ
דְּלָא כַּד נְסָאבָא נִסְטֵי מִנָּהּ׃ עַתִּירָא בְּמִסְכֵּינֵי
נְשְׁתְּלַט וְעַבְדָא יְזִיף לְגַבְרָא מְזַכְּנָא׃
דְּזָרַע עַוְלָא נְחֵצַד עָאתָא וְשִׁבְטָא דְּחֵרְעֵיהּ
נְגְמוֹר׃ כָּאן דְּטָבָא הוּא עַיְנֵיהּ הוּא
נְתִבְרֵךְ מָטוּל דְּיָיְהַב מִן לַחְמֵיהּ לְמִסְכֵּינָא׃
תָּרֵךְ לְמִסְקְנָא וַאֲפִיק לְתַגְרָנָא וְיִבְטַל דִּינָא
וְצַעֲרָא׃ רַחֲמִין אֱלָהָא דְּכִי לְבָא וּבְחֶסְדָּא
דְּשִׁפְוָותֵיהּ יִתְחַבַּר לְמַלְכָּא׃ עֵינּוֹי דְּאֱלָהָא
נָטְרָן יְדָיעָתָא וּמְטַלְטֵל מֵלֵּיהוֹן דְּבָזּוֹזֵי׃
עַטְלָא אֲמַר בַּחֲכִינְנוּתֵיהּ אַרְיָא אִית לְבָרָא
וּבֵינַת שָׁוְוקֵי מְתְקְטִילְנָא׃

אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה
לְנֶגֶד יְהוָה׃ סוּס מְכוּן לְיוֹם מִלְחָמָה
וַיְיָ׳ יְהוָה הַתְּשׁוּעָה׃ נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר
רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃ עָשִׁיר
וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃ עָרוּם
רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ
וְנֶעֱנָשׁוּ׃ עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה
עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃ צִנִּים פַּחִים
בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין
לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃ עָשִׁיר בְּרָשִׁים
יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
זֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָר־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ
יִכְלֶה׃ טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן
מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃ גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן
וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃ אֹהֵב טְהַר־לֵב
שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃ עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ
דָּעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃ אָמַר עָצֵל
אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצַח׃

חין חכמה, סוס, סניס דבקים, כלומר חין חים מתועילה חכמתו ותבונתו ועצתו
כנגד יי' כלומר יכול מידו בחתת מהם לף על פי סיכינו סום לנום בעבור יום
מלחמה חין יכולת להמלט ולהועיל נפשם כי לפם התעופה והוח יתכנה לתי
מירמה, כבחר, עפיר, סניס דבקים, טוב עומר במקו' סניס וכן הוח פם טוב
וחן טוב כבחרו מעופר רבי כי עפיר ורם כפנמו ולל מחסבותיו יורדות מן הפתי' על הארץ וכני חדם המקבל' כפנמו בהם כלומר פפנם בזה העופר ובזה הרפות, וזה עופה כלם יי' מהוז וחן עופה העפיר והדל, חבל פם טוב חוכן פנע כי החדם קונהו לעצמו במעפיו ם הטובי' וחן סייקן חמן בעיני כל רואין על מעפה הטוב על כן כבחרו מעופר רב, עפיר, טוב, נ' דבקים • ברבי' פלו' להם מלוחה יתפול בהם בכח ולוח מתו יבריחנו מיהיה עבדו, זורע מיעפה עולה הפעיר למפול ברבי' יקמור חן יקבל מברו כרחוי לו • ופבט, כי העברה מדומה לפבט כעין הוי לפור פבט לפי והטעם מיתעבר ברפים יכלה הפבט ולח יעבור בהם עוד כי הפם יכלהו וחים טוב עין מיתן לדלים מלחמו הוח יבורך מלח ברכת יי' : נרש • המיהו מפניך כי חז יבח המדון מקרבך, ויפבות דין פלח יבוחך למפפט ויפבות קלון פלח יקלך : חוהב, עומד במקום פניס טהר לב פהוח טהור מרעות פפם כנגד הפינים וחוהב חן מפתיו כלומר חים חן בפבור פים לו מפתי דעת פניס יקבלוהו ויכבדוהו ויפלף יפות רעהו כחופי החרכי חוהב הטהורי' פהיה רעה דוד : עיני • רבתה תורת כלפון בני חרם, עיניו חפבו ורכוו חו מכלו, נכרי' לפני דעת מכל רע, ויפלף יפות הפם דברי בוגד החופר רע על לפני דעת ויבטלם : עפל, רפה, חרי בחון עלה כדי פלח וכח לנקם מחייתו : חרבח מהחרי ורכחהו,

עקם פיהו' נלכד בהם והעניו פמוע כפנמו ויהיו עופה רע רחוק מהכני : חנוך, למד כמו חניכיו כלומר מלומדי כלי מלחמ' פלו • גם לרבו' הזקנה ער הכפרזן, עפיר, זורע • טוב, נ' דבקים • ברבי' פלו' להם מלוחה יתפול בהם בכח ולוח מתו יבריחנו מיהיה עבדו, זורע מיעפה עולה הפעיר למפול ברבי' יקמור חן יקבל מברו כרחוי לו • ופבט, כי העברה מדומה לפבט כעין הוי לפור פבט והטעם מיתעבר ברפים יכלה הפבט ולח יעבור בהם עוד כי הפם יכלהו וחים טוב עין מיתן לדלים מלחמו הוח יבורך מלח ברכת יי' : נרש • המיהו מפניך כי חז יבח המדון מקרבך, ויפבות דין פלח יבוחך למפפט ויפבות קלון פלח יקלך : חוהב, עומד במקום פניס טהר לב פהוח טהור מרעות פפם כנגד הפינים וחוהב חן מפתיו כלומר חים חן בפבור פים לו מפתי דעת פניס יקבלוהו ויכבדוהו ויפלף יפות רעהו כחופי החרכי חוהב הטהורי' פהיה רעה דוד : עיני • רבתה תורת כלפון בני חרם, עיניו חפבו ורכוו חו מכלו, נכרי' לפני דעת מכל רע, ויפלף יפות הפם דברי בוגד החופר רע על לפני דעת ויבטלם : עפל, רפה, חרי בחון עלה כדי פלח וכח לנקם מחייתו : חרבח מהחרי ורכחהו, פוסף

חין חכמה, הנה לך תועיל חכמה ותבונה ועצה במה מיחסוב חדש לעמו לנגר
יי כי לף הם יתחכם ויתבונן ויקח בו העצה היותר נכונה לך יוכל למנות נזרת
הס"ד כלומר להגעתה כמו מירמה מעניין תכירת יוסף ומספורים אחרים בתו
ברברי הכבוד וחפשר מיהיה הרמון בזה כי לך תצטרך חכמה ותבונה ועצה

עשה ה' בצירי וסי' נמס בסר' ויהי בשלח, ופתיי ב' כתי' כן וסי' ופתיי' עברו ונעכשו פתח דברך יאיר ועי' בר"ש סיפרא
סוף סימן א' • שומר, מל' וסי' נמס בשמות א' סימים יי' ועיין בסי' פרא סימן יי' • חנוך ג' חס' בליש' וסי' ובני מדין עיפה,
חנך משפחת החנכי, חנך לנער על פי דרכו • יקצור ג' מל' וסי' וזרועו שבלי' יקצור • זורע עולה יקצור און וראה בעכים

לא יקצור • גרש ג' וסימני' גרש ואם' הוא' • כלה גרש יגרש, גרש לץ ויצא מדון • ויצא ג' וסי' ביחזקא סי' ב' וסוף חבקו'

אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה
לְנֶגֶד יְהוָה׃ סוּס מְכוּן לְיוֹם מִלְחָמָה
וַיְיָ׳ יְהוָה הַתְּשׁוּעָה׃ נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר
רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃ עָשִׁיר
וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃ עָרוּם
רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ
וְנֶעֱנָשׁוּ׃ עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה
עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃ צִנִּים פַּחִים
בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין
לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃ עָשִׁיר בְּרָשִׁים
יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
זֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָר־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ
יִכְלֶה׃ טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן
מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃ גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן
וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃ אֹהֵב טְהַר־לֵב
שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃ עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ
דָּעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃ אָמַר עָצֵל
אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצַח׃

חין חכמה, סוס, סניס דבקים, כלומר חין חים מתועילה חכמתו ותבונתו ועצתו
כנגד יי' כלומר יכול מידו בחתת מהם לף על פי סיכינו סום לנום בעבור יום
מלחמה חין יכולת להמלט ולהועיל נפשם כי לפם התעופה והוח יתכנה לתי
מירמה, כבחר, עפיר, סניס דבקים, טוב עומר במקו' סניס וכן הוח פם טוב
וחן טוב כבחרו מעופר רבי כי עפיר ורם כפנמו ולל מחסבותיו יורדות מן הפתי' על הארץ וכני חדם המקבל' כפנמו בהם כלומר פפנם בזה העופר ובזה הרפות, וזה עופה כלם יי' מהוז וחן עופה העפיר והדל, חבל פם טוב חוכן פנע כי החדם קונהו לעצמו במעפיו ם הטובי' וחן סייקן חמן בעיני כל רואין על מעפה הטוב על כן כבחרו מעופר רב, עפיר, טוב, נ' דבקים • ברבי' פלו' להם מלוחה יתפול בהם בכח ולוח מתו יבריחנו מיהיה עבדו, זורע מיעפה עולה הפעיר למפול ברבי' יקמור חן יקבל מברו כרחוי לו • ופבט, כי העברה מדומה לפבט כעין הוי לפור פבט והטעם מיתעבר ברפים יכלה הפבט ולח יעבור בהם עוד כי הפם יכלהו וחים טוב עין מיתן לדלים מלחמו הוח יבורך מלח ברכת יי' : נרש • המיהו מפניך כי חז יבח המדון מקרבך, ויפבות דין פלח יבוחך למפפט ויפבות קלון פלח יקלך : חוהב, עומד במקום פניס טהר לב פהוח טהור מרעות פפם כנגד הפינים וחוהב חן מפתיו כלומר חים חן בפבור פים לו מפתי דעת פניס יקבלוהו ויכבדוהו ויפלף יפות רעהו כחופי החרכי חוהב הטהורי' פהיה רעה דוד : עיני • רבתה תורת כלפון בני חרם, עיניו חפבו ורכוו חו מכלו, נכרי' לפני דעת מכל רע, ויפלף יפות הפם דברי בוגד החופר רע על לפני דעת ויבטלם : עפל, רפה, חרי בחון עלה כדי פלח וכח לנקם מחייתו : חרבח מהחרי ורכחהו, פוסף

שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת וְעוּם יְהוָה ה גומאצא עמיקתא פומה דנוכריתא ומן
ט וְיָפֻל שָׁם׃ אוֹלֶת קְשׁוּרָה בְלֵב־נָעַר יתיר ויתי בנקפו מרגיז קדם אלהא נפיל תמן׃ שטיותא
שֶׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ׃ עָשֹׁק קטירא בלביה דטלייא שבטא דמרדותא
דַּל לְהָרַבּוֹת לוֹנֵתֶן לְעָשִׁיר אַךְ־ כ׳ היה כתן נרחקיה מניה׃ דעשיק למסכינא מסגי ליה
לְמַחְסוֹר׃ תֵּט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי ל יתר פתח רבוי בישתא ורהיב לעתירא חסרנא הוא ליה׃
חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי׃ כִּי־ ת׳ ברי צלי אדנך ושמע מלי דחכימי ולבך שים
נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו לידיעתא׃ מטול דבפיכין נטר אנון בכרסך
עַל־שְׂפָתֶיךָ׃ לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ ל ונתקנין אף חרא על שפותך׃ דנהוי באלהא
כ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־אָתָּה׃ הֲלֹא סברך ואורעיתך יומנא הדא׃ והא אנון
כָתַבְתִּי לְךָ שַׁלִּשִׁים בְּמוֹעֵצוֹת וָדָעַת׃ כ׳ ר׳ לך על חלתא זמנין בעיצתא וידיעתא׃
כב לְהוֹדִיעֲךָ קְשׁוֹט אֲמָרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב לאודעינך קושטא ומרוי דתריצתא דתחפיך
כג אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶךָ׃ מלתא דקושטא למשדרך׃ לא תגזול
אַל־תִּגְזֹל דָּל כִּי דַל־הוּא ל׳ כ׳ למסכינא מטול דאלהא דאין דיניהון
וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַּשָּׁעַר׃ כִּי־יְהוָה ומתפרע פורענותהון דנפשיהון׃ לא
כד יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ׃ תתחבר עם מרי מרירותא ועם גברא חמתני
כה אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ לא תיעול׃ דלא תילף ארחותיו ותשכח
חֵמוֹת לַאתָבוֹא׃ פֶּן־תֶּאֱלַף אָרְחֹתָיו פתא לנפשך׃ לא תהוי משלים אידך
כו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃ אַל־תְּהִי ר׳ מל׳ בכו׳ תי׳ בעירבוא על חבירך׃ אם לית לך דפריע
בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֲרְבִים מַשָּׁאוֹת׃ אִם־ ניכסין תשלומיך מתחתיך׃ אין
אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה־ יקח משכבך תחוסמא דמן עלמא ערבא דמלוחי בעבידתיה הוה קדם מלכי
מתחתיך׃ אַל־חַסֵּן גְּבוּל עוֹלָם׃ ניקום ולא ניקום קדם חשוכי׃ אין יתיבתא
אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ׃ חָזִיתָ אִישׁ׀ ג׳ מל למיכל עם שליטי אתבין במו דשים קדמיא׃
מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־ מלכים יִתְיַצָּב בַּל יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים׃
א כִּי־תֵשֵׁב לְלַחֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֵת־ אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃ ל׳ ה׳ מל׳ ל׳ ה׳ בלוט׳

אות ט׳ • אמרים ב׳ וסימ׳ מרדף אמרי׳ • להודיעך קשט אמרי אמת • דל ב׳ פתחין בלישׁ׳ וסימ׳ בסם׳ כשפטי סימ׳ו׳ ותלים סימן קמ״ב • תבוא ד׳ טל׳ בסיפ׳ וסימ׳ כי תבוא חכמה בלבך • ואת איש חמות לא תביא • ולמוכיחים ינעם • רעך וריע אביך • אבותיך ג׳ טל׳ ומ׳ שוב אל ארץ אבותיך • בשלום תמות ובמשרפות • אל תסנ גבול עולם • אנ״ך • בין ז׳ חסר בלישׁ׳ וסימ׳ והיה אם בן הכות הרשע • שכן לילה חיה ב׳ כו • דברי אגור בן יקה • בן תבין את אשר לפניך • ובין ישרים רצון • את הדבר ובינה לו במראה • ע״כ ואת המסרה וקשיא לי דבכפרי המדויקים לא אשכחנא כי אם ד׳ מנהון חסר וסימן הלשע קיקין אגור ותו קשיא לי דבפסוק שלי ובין ישרים רצון האי ובין נקור בציורי ולא בחירק והכין קרית לוה בציורי ולו דכחסר אולי פלוגי בע״י המסרה כראשכחנא ככמה דוכתי או טעות דבמסרה כתיב וכל כן נתן דכו׳ ומיהו יתכן דבקרי מדמי להו ולא בכתיב ובמסרא אחינא בסך ז׳ מל כלישׁ ולא נהירא ומה דקרית ובין ישרים רצון ובין בציורי אולי המסרה פלוגא ואליבא הכין קרית לרו וכן בחירק •

חמוכים הט אזנך ושמע דברי חכמים ולמר חכמת׳ ופיס עם זה לבך לדעתי ולא תסען
על דברי החכמי׳ לברם רק במה שיסכים מהם עם מה שהורעתיך לך התיום׳ על
יסורות התורה כי התורה היא המיסרת להטיב מה שיקצרו מהסגתי בדרך
חכמה : כי נעים • ומתוק הוא לנפש כי תשמו׳ דברי החכמי׳ בלבך ויכונו יחדיו עם דעתי שהיסרתיך יום ויום והקודרי׳ וכחילו בחר בזה מזרזותו תעלה
ברתי הודעתיך היום אפילו תסען על חכמתך ובינתך לך יהי תמיד ביי׳ מבטחך עם כל מה שיעיר מהכבות להנעת דרומך כמו שנזכר במה שקר׳ כי לפוח יקדימו
בות הם אותך עם הפה לא נהיה הרבר : הלא כתבתי לך • דברים נכבדים להיסירך למועצות בדברים המדיונים ולדעת בדברים העיונים ואחסוב שקרוים פלימי׳ כי
מהמלך יבחב כל עם המלכו׳ וכן העניו בחסב׳ לך הפלימי׳ יהיו כל אחד חלק מהכלל ההוא כן קרוי פלימי ההיסרות שכתן בדברים החלקיים בתבונה ותבונה
עת ודעת : אל תגזול דל • להסענך שהוא חלוש ולא יגיע תמכו לך כזה כי דל הוא ולא יוכל לעמוד כנגדך ואל תדכא עני בשער לזולת הסבה כי תרחה שם עזרתך
כי ריב עוזר : כי יי׳ ריבם • כי ים שם חזק מתך לקח׳ נקמתו תמך והוא הפ״ך כי הוא יריב ריבם וינזול נפש הגוזל אותם מרוב כבוד מרה כי הגוזל את הדל גוזל
חיין : אל תתרע • ז׳ תתחבר עם חיש כעם להיות לו רע ולא תבח את חיש חמות להתחבר ללכת עמו : פן תלמד • פן תלמד דרכיו ויהיה זה סבה שתקח מוקש
לנפשך כי החיש הכעסן יבואו לו רעות גדולות ממיתות אותו : אל תהי בתוקעי כף • להכנים עצמם בשעבוד תחת רעיהם לפרוע חובן והם החכמים שהם עורבים
רעות בעבור זולתם : אם אין לך לשלם • בכח התלוה להפרע מלוה למה תביא עצמך ז׳ מיקח מעבכך מתחתיך ולא תמצא לך מטה תעבב בה וזאת נ״כ הערים
שיסמוך הכסיל מהיות ערב בעד הכסף המתלוה : אל תסג גבול עולם • לל מלח תסכה הגבול שנבלו הרחקוני׳ בענין הקרקעו׳ כדי לעמוק מרעהו ולהוסיף על
עו וזאת נ״כ הערים מלח יסכה הגדרי׳ הקודמים שגדרו הרחקונים כי בכלם תועלת : חזית איש • אמר לשבח תכונות הזריזות ולהרחיק העצלה הכה כשרחית לום
ישרו במלאכתו תמיכ שכבר יתיכב לפני המלכי׳ והגדולי׳ כי הם יקרבוהו ואיהם מכר זריזותו ולא יתיכב לפני הקטני יום והקודרי׳ וכחילו בחר בזה מזריזותו תעלה
לגדולה ותסמיכהו מהעוני והדלות כאמרים מית מכין הוה כשכח ואכבח לוחוסך לו חליף : כי תשב ללחום לחת מושל לחסן ולהזון מתיזכו והוא בעל כשם לתת לחום תלוות הרעבון בעבלו :
והוא העכל הכה יקרילך מהתיעבותיך לקבל החכמה שתבין לחת לחשר לפניך • לם בעל כשם לתת לחום ולהזון מתיזכו והוא בעל תלוות הרעבון בעבלו :

ומתת

וְתָשִׁים סַכִּינָא בִּלְעָךְ אִין מָרֵא דְּנַפְשָׁךְ אַתְּ׃
לָא תִתְרַגַּג לְבִישׁוּלָנָן וְהֵינוּן מֵיכוּלְתָּא
דְּכַדְּבוּתָא׃ לָא תְקָרֵב לְעַתִּירָא אֶלָּא
בְּבִיוּתָנָךְ פָּרֵק מִבֵּיהּ׃ אִין תְּצַר עֵינָךְ בֵּיהּ לָא
מִתְחֲזֵי לָךְ מָטוּל דְּמֶעְבַּד עָבִיד לֵיהּ גַּפְתָּא
הֵיךְ נִישְׁרָא דְּטָיִים בִּשְׁמַיָּא׃ לָא תֵיכוֹל עִם
גַּבְרָא דְּבִישָׁא עַיְנֵיהּ וְלָא תִתְרַגַּג לְבִישּׁוּלּוֹי׃
מָטוּל דְּאֵיךְ תַּרְעָא דָּמָא הָכֵן הוּא דַּם
בְּנַפְשֵׁיהּ אֲכִיל וְאִשְׁתֵּי אֲמִיר לָךְ וְלִבֵּיהּ נָכְיל
צֵירֵיךְ׃ וַלַּחְמָא דַּאֲכִילְתָּא מְתִיבַת לֵיהּ
וּמַחְבִּילַת טִילָךְ דְּבַסִּימָן׃ בְּאָרְחָא דְּסַכְלָא
לָא תְמַהֵּיל מָטוּל דְּשַׁוְיִיט לְשֵׁיכוּלָא דְּמִדָּנָךְ׃
לָא תַשְׁנִי תְּחוֹמָא דְּמִן עַלְמָא וּבְחַלְקָא
דְּיַתְמֵי לָא תֵיעוֹל׃ מָטוּל דִּי פָרוֹקְהוֹן
תַּקִּיף הוּא גְּיָרוֹן יַת דִּינֵיהוֹן עִמָּךְ׃ אָעוֹל
לִבָּךְ לְמַרְדּוּתָא וְאָרְחָךְ לְמֵיטְרֵי דִּידְעָתָא׃
לָא תְמַנַּע מִן טָלְיָא מַרְדּוּתָא מָטוּל דְּאִין
מַחֵית לֵיהּ בְּשִׁבְטָא לָא מָאִית׃ אַנְתְּ בְּשִׁיבְטָא
מַחֵית לֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ מְפַלְטַת מִן שְׁאוֹל׃ בְּרִי
אִם חַכִּים לִבָּךְ אַף אֲנָא חָאדֵי אֲנָא בְּלִבִּי׃
וְנִדְווֹתִן כְּלְיוֹתַי כַּד יְמַלְלוּן שְׂפְוָתַי תְּרֵיצָתָא׃
לָא נִיטֵי לִבָּךְ בְּחַטָּאֵי אֶלָּא בִּדְחַלְתָּא דַּאלָהָא
כָּל יוֹמָא׃ מָטוּל דְּתֶהֱוֵי לָךְ אַחֲרִיתָא טַבְתָּא
וְסִכְוָיֵיךְ לָא נִיגְמַר׃ שְׁמַע אַתְּ בְּרִי וְאִיתְחַכָּם
וְתֵרֵץ לִבָּךְ לְאָרְחָא׃ לָא תֶהֱוֵי בְּאִידִּין
דְּאָסִיטוּן בְּבִישְׁרָא וּבְאִידִּין דְּרַוְיִין חַמְרָא׃

וּבשדי וכתי׳ בליש׳ וכי׳ הרי בנל בוץ אל טל׳ על שדים ספרים׳ ולבני אהרן הכהן בשדי׳ הנח שמענוה באפרתה׳
א תשג נבול עולם׳ ויפקדו ביום ההוא׳ וכל רות דכו׳ בכ׳ כתי׳ ה׳ וסימ׳ כי שמעה בשדה מואב כי פקד׳ מכרה נעמי
השבה׳ ונפשו ח׳ וסימ׳ ונפשו קשורה בנפשו׳ ונפשו מאכל תאוה׳ ונפשו אותה ויעש׳ ונפשו משאול תציל׳ ונפשו

וְשַׁמְתָּ שַׁכִּין בִּלְעֲךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ
אָתָּה׃ אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא
לֶחֶם כְּזָבִים׃ אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר
מִבִּינָתְךָ חֲדַל׃ הֲתָעוֹף עֵינֶיךָ בּוֹ
וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפַיִם
כְּנֶשֶׁר וַעֲיִף הַשָּׁמָיִם׃
אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע־עַיִן
וְאַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו׃ כִּי־כְמוֹ
שַׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֵּן־הוּא אֱכֹל וְשְׁתֵה־
יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַל עִמָּךְ׃ פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ
תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים׃
בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז
לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃ אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם
וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא׃ כִּי גֹאֲלָם
חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃
הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנְךָ לְאִמְרֵי־
דָעַת׃ אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־
תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃ אַתָּה בַשֵּׁבֶט
תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃ בְּנִי אִם־
חָכַם לִבְּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם־אָנִי׃
וְתַעֲלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ
מֵישָׁרִים׃ אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים
כִּי אִם־בְּיִרְאַת־יְהוָה כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי אִם
יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃ שְׁמַע
אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃ אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃

לא חיה׳ ונפשו עליו תאבל׳ ונפשו לא תשבע מן׳ ונפשו שוקקה׳

ושמת שכין בלועך׳ בלעיך׳ אם רשית עיכל׳ נרא ש תאכל׳ מעכל׳ מסכל כפם׳ מקם׳ אם רבבתן׳ מקם ותאכ לאכול׳ טוב לתאוב סכין׳ כי׳ עיכך׳ וכתותיכו׳ דרשו כתלמיד׳ ק׳ היופב לפני רבו׳ ס׳ יודע ברבו׳ ס׳ שיחויר לו תשובה׳ על כל רב׳ משפטו׳ ידקדק׳ ושאל׳ ס׳ שמותיו׳ ואם לא׳ העושה בעצמו יפור׳ ויעש׳ לו כנפים לעוף׳ ישמים׳ אל תתאו׳ למטעמותיו׳ שם פרוס ממנו ולך׳ לפני רב הנון וכן׳ לעוף בשמים׳ תחר׳ תביאהו בשבועתו׳ מלה׳ אחר׳ מלה׳ ידע לשמיר׳ מה זהירנו מלשחת עם רב התחום הזהירנו מלחם עם הכילי׳ אל תלחם׳ ואמר אל תלחם את לחם רע עין פתרש׳ עינו בזה מתאכל׳ מתנו׳ ואל תתאו׳ למטעמותיו׳ כי כמו שער בנפשו׳ המזון הזה מיקשה לו׳ מאד תאכל׳ ואתה כן׳ אם׳ תאכל׳ ואתה לאכול׳ אם׳

כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃ שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל־ תָּבוּז כִּי־זָקְנָה אִמֶּךָ׃ אֱמֶת קְנֵה וְאַל־ תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה׃ גִּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם וְיִשְׂמַח־בּוֹ׃ יִשְׂמַח־אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃ תְּנָה־בְנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֶנָה׃ כִּי־שׁוּחָה עֲמֹקָה זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃ אַף־הִיא כְּחֵתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִיף׃ לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי מְדוֹנִים לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃ לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים לַחֲקֹר מָמְסָךְ׃ אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־ יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים׃ אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי יְפַרְשׁ׃ עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֵב־ יָם וְכִשְׁכַב בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃ הֻכּוּנִי בַל־ דָּעְתִּי חַלִיתִי הֲלָמוּנִי בַל־יָדַעְתִּי מָתַי אָקִיץ אֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃ אַל־תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תֶּאָוֶ לְהֵיוֹת אִתָּם׃ כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃

בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וְנִכּוֹן בִּתְבוּנָה׃ וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים׃ גֶּבֶר חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ דַּעַת מֵאַמִּיץ כֹּחַ׃ כִּי בְתַחְבֻלוֹת תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃ רָמוֹת לַאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח פִּיהוּ׃ הוֹגֵה לְהָרַע בַּעַל מְזִמּוֹת יִקָּרֵא׃ זִמַּת אֱוִיל חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לֵצִים אָדָם׃ הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צָר כֹּחֶךָ׃ הַחָלְצִי לָקַחַת הֲרוּגִים וְהָנָּטוּי לַטִּבְחָה׃ אִם־תֹּאמַר הֵן לֹא יָדָעְנוּ זֶה זֹּאת הֲלֹא תֹכֵן לִבוֹת הוּא יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם כְּפָעֳלוֹ׃ אֱכָל־דְּבַשׁ בְּנִי־טוֹב וְנֹפֶת עַל־חֵךְ מְתוּקָה׃ כֵּן־דַּעַת חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃ אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע נְוֵה צַדִּיק אַל־תָּשֹׁד רִבְצוֹ׃ כִּי שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃ בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבְכָשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃ פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ׃ אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים וְאַל־תְּקַנֵּא בִּרְשָׁעִים׃ כִּי לֹא־תִהְיֶה רָעָה לְאַחֲרִית לְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ יְרָא אֶת־יְהוָה בְּנִי וּמֶלֶךְ וְעִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב׃ כִּי־פִתְאֹם יָקוּם פִּידָם וּפַח שְׁנֵיהֶם מִי יֵדָע׃ גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר פָּנִים בַּמִּשְׁפָּט לֹא טוֹב׃ אֹמֵר לָרָשָׁע צַדִּיק אַתָּה יְקֻבֻּהוּ לְאֻמִּים יִזְעָמֻהוּ׃ וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וְעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃ שְׂפָתַיִם יִשַּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃ הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְתַקְּנָהּ בַּשָּׂדֶה וְאַחַר וּבְנִיתָ בֵיתֶךָ׃ אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וְפִתִּיתָ בִשְׂפָתֶיךָ׃ אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃ עַל־שְׂדֵה אִישׁ עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב׃ וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ קָמְשֹׁנִים כָּסּוּ פָנָיו וְגֶדֶר אֲבָנָיו נָהָרָסָה׃ וְרָאִיתִי אָשִׁית לִבִּי לְמוּסָר רָאִיתִי לָקַחַת מְעַט שֵׁנָה תְּנוּמָה מְעַט לְחַבֵּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃ וּבָאָה כְמְהַלֵּךְ רִישֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר׃ שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר׃ סִיגִים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי׃ הָגֵרַע רָשָׁע מִלְּפָנָיו וְיִכּוֹן בְּצֶדֶק כִּסְאוֹ׃ אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־תַּעֲמֹד׃ כִּי טוֹב אֵמֶר לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מִשְׁפִּילוֹ לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃ אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר מַה־תַּעֲשֶׂה בָאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִימֵךְ רֵעֶךָ׃ כַּסַּפְּנִים מַשְׂכִּיּוֹת עַל־אָפְנָיו דָּבָר דָּבוּר עַל־אָפְנָיו׃ נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי כֶתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל־אָזֶן שֹׁמַעַת׃ כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו וְאֶת־נֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃ נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שָׁקֶר׃ בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין וּלְשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־גִּרְגָּר׃ דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקֵּאתוֹ׃ הַקַּר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וְשָׂנֵאֲךָ׃ מַפָּץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ עֵד שֶׁקֶר בְּרֵעֵהוּ׃ שֵׁן רָעָה וְרֶגֶל מוּעָדֶת בֶּטַח בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה׃ מַעֲדֶה בֶגֶד בְּיוֹם קָר וְחֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר שִׁירִים עַל־לֵב רָע׃ אִם־רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם׃ כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם־לָךְ׃ רוּחַ צָפוֹן תָּחֹל גֶּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמוֹת לְשׁוֹן סָתֶר׃ טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבְבַיִת חָבֶר׃ מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְשֵׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃ מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע׃ דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד׃ אִישׁ אֵין־מַעֲצָר לְרוּחוֹ וְכָעִיר פְּרוּצָה דָּבָר׃ כְּצִנָּה וְכַשֶּׁלֶג בַּקָּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃ כִּצְפוֹר לָנוּד כִּדְרוֹר לָעוּף קְלָלַת חִנָּם לֹא תָבוֹא׃ שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃ אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה׃ עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃ מְשַׁלֵּחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל קֹצֵץ רַגְלַיִם שֹׁתֵה חָמָס׃ מָשָׁל בְּפִי כְסִילִים וְנִדְלֶה וְכַאֲגֻדַּת־אֶזוֹב בְּיַד־שִׁכּוֹר׃ כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃ חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃ רַב מְחוֹלֵל כֹּל וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃ כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵיאוֹ כְּסִיל שֹׁנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃ רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוַת־כְּסִיל מִמֶּנּוּ׃ אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדֶּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת אֲנִי סָגוּר׃ כַּאֲשֶׁר יָסֹב דֶּלֶת עַל־צִירוֹ עָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃ טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־פִּיו יִשְׁבֶנָּה׃ חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃ מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי כֶלֶב עוֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹא־לוֹ׃ כְּמַתְעֶה זִקִּים חִצִּים מָוֶת׃ כֵּן אִישׁ רִמָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא מְשַׂחֵק אָנִי׃ בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃ פֶּחָמִים לְגַחֲלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מְדוֹנִים לַחֲרֹחַ מָדוֹן׃ דִּבְרֵי נִרְגָּן כִּמְתַלְהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃ כְּסֹפֶת חֶרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקוֹת וְלֵב רָע׃ מְנַבֵּל שְׂפָתָיו שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃ כִּי יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֵן בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃ כִּסּוּי שִׂנְאָה בְּתַרְמִית רָעָתוֹ תִּגָּלֶה בְקָהָל׃ שֹׁחֵת כָּרָה בְּתוֹךְ וְנֹפֵל בְּתוֹךְ יְגוֹלֵל אֶבֶן וְאֵלֶיךָ תָּשׁוּב׃ לְשׁוֹן שֶׁקֶר תִּשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

אַל־תִּתְהַלֵּל עַל־יוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֵד יוֹם׃ יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְלֹא שְׂפָתֶיךָ׃ כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל חוֹל וְכַעַס כְּסִיל מִשְּׂאֲהֵמָּה׃ אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃ טוֹבָה תּוֹכֵחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרָה׃ נֶאֱמָנוֹת פְּצָעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃ נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְלַנֶּפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מָר מָתוֹק׃ כְּצִפּוֹר הַנּוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ הַנּוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃ שֶׁמֶן וְקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֹתֶק רֵעֵהוּ מֵעַצַּת נָפֶשׁ׃ רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תֶּעֱזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־תָּבֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃ הֱיֵה־חָכָם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָּבָר׃ עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וְהַפְּתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃ קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְּלֵהוּ׃ מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְקוֹל גָּדוֹל בַּשְׁכֵּם קְלָלָה תֵּחָשֵׁב לוֹ׃ דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סְגֵרָה וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים מְדִינִים׃ הַצֹּפְנָהּ צָפַן רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יְקָרָא׃ בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחֵד וְאִישׁ יַחֵד פְּנֵי רֵעֵהוּ׃ נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃ כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם׃ שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי אָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃ מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃ אִם־תָּכַתֹּשׁ אֶת־הָאֱוִיל בְּתוֹךְ הַמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִפֹת כְּקִמְחַ אִוַּלְתּוֹ לֹא־תָסוּר מִמֶּנּוּ׃ הֵיטֵב תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃ כִּי לֹא־לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר יָדוֹר דּוֹר׃ נִגְלָה חָצִיר וְנִרְאָה דֶּשֶׁא וְעֹשְׂבוֹת הָרִים נֶאֱסָפוּ׃ כָּרִים לְלַבְּשֶׁךָ וְשָׂעִירִים מְחִיר שָׂדֶךָ׃ וְדֵי עִזִּים לְלַחְמֶךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיֵּי לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃

אין רודף אלא לשון הולך אחר הדבר בעבור שיתפשנו. ואמר אל תבוז כי זקנה אמך כי הזקן יודע יותר מן הנער. ואמר אמת קנה ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה כי הם יקרים מכל הון. ואמר גיל יגיל אבי צדיק יולד חכם וישמח בו כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תרצנה כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר כי שוחה עמוקה זונה ובאר צרה נכריה כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר אף היא כחתף תארב ובוגדים באדם תוסיף כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר למי אוי למי אבוי למי מדונים למי שיח למי פצעים חנם למי חכלולות עינים כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר למאחרים על היין למבאים לחקור ממסך כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר אחריתו כנחש ישך וכצפעוני יפרוש כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפכות כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר והיית כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר הלמוני בל דעתי חליתי בל ידעתי מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר אל תקנא באנשי רעה ואל תאות להיות אתם כי הבן החכם יתן שכר לאביו. ואמר כי שד יהגה לבם ועמל שפתיהם תדברנה כי הבן החכם יתן שכר לאביו.

כי סובא וזולל יורש וקרעים תלביש נומה. שמע לאביך זה ילדך והוא חד מן ד' וזולל חד ז' וחד ו' וסים זכרתני כי אם זכרתני וזכרתני ותדר נדר ותאמר זולל קוינו וזרועם כי לא בחרבם ותרצנה תצרנה קרי והוא חד מן ס"ב מלין מוקדם מאוחר וסים נמס רבתא במערב. בחרנו בטול זה הדע. ברחשין מספר מ מלחמות יי ופס ה התבאר במה פלין ספק בו כי הסכל ה הנקר נכחי לך יפקד : חמת הנה הסנת החמת קנה ולף על מהוך זה הנה מזה הבר לך יפקד כמו בחסב הפילוסוף בכל הוה מהוך נפקד הנה לך תוכל למכור ולהסיר ממך קנין מקנית בכל חכמה ובפילוסופיה מדינית ובחכמת הזאיות תפר נקרע בינם כי הסכל הנקר הוא נכחי כמו מזכרנו וכבר בירחנו בחר"ת לחדם פיסכח ההסנה הסכלית ב במחמ' הרחמן מכפ' לי ובביחורינו לספר הכפם : גיל יגיל. ועתה רחה מה זה ברוב דבריס רב פסע. למי מכלילו' עכיס. מרוב יין מלדיסין עכיני ונכחי הול ממך. ממוג והו' סס דבר כמו ממכר. לחקור ממך מחוקיין היכן מ ובודקין היכן מ מוכיחין יין טוב : ג תרע יין כי יתקל' . ג תתן בו עיכך. כי יתן בכוס עינו יתהלך במיסרים. כל המרבה בחכרות כל עבירות דומות לו למיזור כל הדברי' ישריס בעיכיו : הבן בכול : תנה בני כוס . בכים כתיב כלומר הסליחה כתן לבך לי' סלח תהיה כוונתך ורפוך כי חס לקנין הסלימות ועיניך תפרנה דרכי חפר היסירתיך ליה' בזה הספר להרחיק התחון הבחמיו ולכוין בסליחות הסכל ולפי שהתלוות לפר ימשך החרס יותר להם הזנות ותתיית היין הזהיר בהם יותר להתרחק מהם ואמר להרחיק מהזוכה כי פוחה עמוקה זונה ונ' : לף היה . שהיה תחרוב לחרס להמיתו כחים חטף וזה העשה במרמ' בשתקר לו לזנות עמה ולא יהיה נשמר ממנה ותמית לותו ותוסיף בחבריתה בוגדים בחרס יתחברו עמה להרוג החטאים חפר תפילם ברשת הפקוי לבה ליה וזה מעורפס מעניכה היום כי היו תתחבר עם הרופחים ותביאו הלכפים בפתויה להקום במקום חפר יפלו שם ביד הרופחים למי נזק והפסד ולמי ריב וקטטה זקור לו זה יין הוא יותר חפוב לפתות המכו להמעכם לזחת התקוה תמיד וזה יהיה סבה כי בשבת היין יפחברו ויגיעו רעות גדולות להם מיקנת הסבורי' לקנת : כי בכוס מרחהו ויתהלך לתיסרים כתכהב היין הטוב שתחלה בכוס ותולם היין חפר נהפכו בו פתרין העליונים תתפת בל תליתי ואומר. בשיקר מייכו לוכו מרגיש בכל הרעות שעברו עליו וחוור לפתות : גבר חכם בעון . לים חכם הו' תמיד בעון : רשע

תלבים . פי' התכונה היה תלבים בגדים קרועים לעני : כי זקנה . יעצך מזקנה חמך ז תבוז לה : תמת . המלה חסרה ספרי תמת קנה ואל תמכור : יולד חכם . מי מיוליד בן חכם ישמח בו על כן ישמח אביך ואמך . ויולדתך כפל הדבר : תנה . כי . לף . ובהם תזהיר להמתר תן הזוכות . תנה כמי היה כוחת הלב לקבל בדבור . תרכנה . תרכנה כתיב ופי' מיניך ירוכו דרכי התכות . פותח חבר לף . כרה הפך רחבה והטעם שלח יוכל היה להתחפך מבר ל בר : כחתף . כחפר היה תוכל לחטוף חו ת תרוב . תוסיף על הבוגדי' לחרי' כמותם : למי חוי . כחילו הזהיר להמתר מן היין חו מיקרח על קורותיו חוי . חבוי עם דבר מן חבוין . למי מיח . נגעים . למי פלעי' חכם מיבוחהו חכם . חכלילות חודם העיכים תרוב מתיית יין : למחחרים . חבר וכן הוא למחחרי' שבת על היין . מתכך עם הת' על מסך ממפח וטעמו יין מכוך מן מבכה יוכח : ז תרע . אל תחפוץ לרחות לף על פי שהוא כותן היין בכוס יפה . עיכו כלו' מרחהו : יתהלך . בכוס . בתיסרים התבוב שהו' יפר ולא לחם' כתוב יפה . עיכו כלו'

בחכמה · ונאמר בחכמה יבנה בית בגין האר כי היה חלקו מכל עמלו והנסתר ממנו יאחר מותו ובתבונה יגיע היופי והשלימות בבית הזה · ובדעת · הקרומי יתמלאו חדרי זה הבית והוא הסכל · כל הון יקר ונעים כי זה השלימות ערב ויקר למי שישיגהו השלימות מכל הון יקר כמו שקדם · גבר · הגבר יקנה החכמה בעוז שיהיה לעבדו להכנים תקונות החומר ולכבוש חותו · ונאים דעת הוא מחזק · ומתוך ידי הכח יאהר לעבד להכניע שאר הכחות לעבודתו וזה כי למעלת הידיעה והחשק הנפלא תאבה לבעליה לעקור בה תהיה כל התדלותו בה ובזה הולך יכנעו שאר הכחות אל הדרים · כי בתחבולו תעשה לך מלחמה · עם היכר הרע והוא הכח המתעורר אל התאוות הנופיות · והתעוב · ממנו תהיה ברבות היועץ לתת עצה על זה לנפות הרבון בחתרו ברב יועץ ברבוי היועץ · ונ״ולתו כי זה הדברי יותר בשמעי · ויתחכם ויוסף להשיג התחבולות יאהר יכופה בהם היב הרע עם שאר יקל יתן לבעלים כי החכמות והערבות הנפלאה יאהר בהשגת ה יכניע הכחות הנופיי כלם והנה זה הפסוק מכאיר הסבה בזה מאמר וחים רעת מ מתוך · רחמין כה · הנה החכמות רמות להויל לזה יפע בעבור סיוכל להשיב · ולזה לזה יפתח פיהו בהיותו בשער את החכמים ואחר אחר זה הסבה ואמר מחשב להרע הנה החים המחשב לבו להרע ה התרפית · היום הזה יעשה פעולותיו בלי הסתכלות ומחשב כמו מזכרו בזה הענין ויקחו חלקו מיקרה מיהיה בעל המחשבות הנופלות בזה בכללם הנה החכמות יקנהו חלקו מיקרה לותם כי זה הוא דרך לאחר יגע בה הסבתם לאחר כמו מזכר הפילוסוף בספר הבכוח ובזה יאחר בעבור כי זה יוכל לברור הטוב מהם מהבלתי טוב ותניע לו הידיע בזה בלי סוף ספק כמו שהתבאר שם : זמת חולת · לך היום חולת הוא ריחוק מאחר מ זה כי הזמה והמחשבה היא לחים חולת חטאת וחסרון ולפי שהוא יעשה פעולותיו בלי הסתכלות ומחשב כמו מזכרנו בזה שקדם וכן הזמה והמחשבה הוא דבר מתועב ונמאס לאחר לץ כי חיכו כי אם בדברי לעב בזלת יסוב והסתכלות לו ירצה בזה כי זמת היום חולת היא חטאת וחסרון כי הוא לץ יבלי המחשבות לבל יעשה לפי המחשבת תעולה על לבו רחמוכה זתועבת הזמות תמצא לאחר לץ כי הוא לרוע עכיכו לץ יקח מן המחשבות כי אם מה שהוא יותר מתועב ויותר מרוחק כי הוא הנרצה אצלו : התרפית · הנה אם התרפית מהסתדלות הרחוי בקנין החכמה הנה בבא יום צרה אז כאך אר וקצר מעמוד כנגד הצרה ההוא : הבל · אם תחנב עכמך להכיל הלקוחי למות ומטים ליהרג והם הכחות הסכליות כי הבלתם תהיה בקנין החכמה והשלימי ובזולת זה ימותו ויפקדו : כי תאמר · הן לא נוכל לדעת אז המחשבות אאר בקנין המחשבה הלא הם מהוה תוכן הלבבות ומעלי לותם והוא סומר בספרו תמצא ידך והוא יעיד אם אאר בזה הקנין כאאר תמצא ידך להויל לא יפע בעבור לכל זה הערב ללב כדבם ונופת על החיך והוא החכמה : כן דעת · כן ידיעת החכמה יתתק מאר לנפשך אם מצאת החכמה תעיב בזה אחרית טוב והוא הסבלות החכמיית ותקותך לא תכרת כי היא חיך החיים הנכחי אאר לא יסיגם מות : ז תאוב · אתה החים הרשע על תאוב לבוא הדבק ולמולנו ז תשרד המקו מהדבק רובץ שם : כיפגע · וזה כי אם תחשוב לעשות זה לא יעלה בידך כי הדבק יפול פעמים רבות ויקום בכל פעם ופעם להדבק השנאת הש״ב וכן הרשעים יכשלו ויפולו בראש אחת לבד : בכפול חויבך ז תמחה · כשיפול חויבך על תשמח במפלתו ואל יגל בלבך בהשלמו · כן ירחה יי · רוע תכוכתך בזה הענין ויסיב מעל עדרין : סבב · כענין רבות רעות צדיק · וקם נגד מכלם יפילמו יי : יכשלו ברעה אחת לבד · על תשמח · הזהיר פלא יפתח פרס על נזדק תשמח על הפילם ויסיב לאחר כמוך כפעלך אתהיה בברה כמוהו ועל ת תמחה מכיל · אבל · כן : דעה כוזי והרחוי ת בקנין כמו ידעה בשנאל כמו ידענה · וכן הפי אבל דבם והכופת פרס מתוקים לאיך נפרס תועב פרס יתעבוהו כמוך כמו סנת לפיני ופי׳ לבני אדם חיים לן ספר תמות תורת הוי יבין כפסך תמות הוי יבין וידע פלא אבית ל לה

כי לא תהיה אחרית, וסוף לרע והטעם לא יפחד לו בן וכבד לחרפי מותו, כד
מתמות כפשט טרם קבס: ירח, עומד במקום סכים, סוכים מן יסכה הפתח
הטוב תרגו החלוף, פי ירח השם והמלך שהמלך השם לעמו מפשט, ועם סוכי
מיתתו במעשים הרעים ז תתערב, כי פתלוס יקוס חורס עליך חם לא תירח

כי לא תהיה אחרית, והשחרות לחים הרע נר רשעי, ודעך ויכלה לו, יהי הרכון
בחומרו לא תתחר במרעים שלא יתערב בהם לעבת בדרכיהם והוא יותר נכון:
ירח את יי׳ בני ומלך, לשמור מצותיו ותורתו וירח עם זה המלך לעשות מצותו
ולא תקל בו לך ירחתך המלך תהיה כמפשט לירחת יי׳, לא חולקת עליו כי בזה

לאיש חד מן כ״ג וסימ׳ במסר׳ רבתא בערך איש בסר״ו וחנה ב׳ לף בסיפ׳ וסימ׳ והנה אשה לקראתו׳ והנה עלה כלו
קמשנים ״ כסו ב׳ וסימ׳ כסו הרים צלה׳ כסו פניו חולים ״ חבוק ב׳ וחסרי׳ ובסיפ׳ וסימ׳ בעש שנות בעש תנומות,
וחברו ״ ובא יו״ד וסי׳ במסר בשמואל ב׳ סימן יו״ד וישעיה סימן מ״ו ״

רש״י

ירא את יי׳ ומלך, ירא את המלך כאדם וכלבד שלא יסיתך מידיעת ה׳ לעולם ועבוד׳ קודם׳ ועשה מצות ה׳ בעודך בעולם: ירחתם׳ קודם׳ ועשה מצות ה׳ בעודך בעולם: ירחתם׳ קודם׳ ועשה מצות ה׳ בעודך בעולם: ירחתם׳ קודם׳ ועשה מצות ה׳ בעודך בעולם:

כב כִּי׳ לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ יְרָא אֶת־יְהוָה בְּנִי וּמֶלֶךְ עִם־ כג שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב׃ כִּי־פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ׃ גַּם־ כד אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־טוֹב׃ אֹמֵר לָרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה כה יְקֻבְּהוּ עַמִּים יִזְּעָמוּהוּ לְאֻמִּים׃ וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא כו בִּרְכַּת־טוֹב׃ שְׂפָתַיִם יִשַּׁק מֵשִׁיב כז דְּבָרִים נְכֹחִים׃ הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעָתְדָה בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר וּבְנֵית בֵּיתֶךָ׃ כח אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וְהַפִּתְּיתָ בְשִׂפָתֶיךָ׃ אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־ כט לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה לְאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃ ל עַל שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־ כֶּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב׃ וְהִנֵּה עָלָּה כֻלּוֹ לא קָמְשׁוֹנִים כָּסּוּ פָנָיו חַרְלֻים וְגָדֵר אֲבָנָיו נָהֳרָסָה׃ וָאֶחֱזֶה אֲנִבִּי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר׃ מְעַט שְׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לב לִשְׁכָּב׃ וּבָא־מִתְהַלֵּךְ רִישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

ב׳ ה״ה ל׳ ב׳ ד״ה ד׳ ב׳ ת״ר כתי׳ ג׳ ל׳

ה״ה בטע׳ ג׳
ר׳ ה׳
ב׳
ג׳
ה׳
ג׳חב׳ ל ומל
ו׳ ר״ת ל בסים ב׳ ל׳ יסק כל עתי
ל׳
ל׳
ב׳ לף נפ׳
ל׳ ב׳ ל
ל׳ ה׳
ב׳חס׳

טָטוּל דְּלָא רַוְיָא אַחֲרֵיתָא טָבָא לְבִישֵׁי וְשַׁרְגְּהוֹן דְּרִשְׁעֵי נְרַעֲךְ׃ דְּחַל מִן אֱלָהָא בְּרִי וּמִן מַלְכָּא וְעִם שַׁטְיֵי לָא תְּהַחַדְּט׃ טָטוּל דְּכִשְׁיָלָא אָתֵי דְּבַרְהוֹן וְסַפְוָותָא רְשָׁנֵיהוֹן מָן יְדִיעַ׃ הָלִין לְחַכִּימֵי אֲמִירָנָא לְמַסַּב אַפֵּי בְּדִינָא לָא שַׁפִּיר׃ אַף לָא לְמֵימַר לְרַשִׁיעָא דְּצַדִּיק אַנְתְּ לִיטוּנֵי עַמְמֵי וְיִבְרוּנֵי אוֹמָתָא׃ וּלְמַאכְסָנֵי יַבְּסֵם וַעֲלֵיהוֹן תֵּיתֵא בִּרְכָתָא טַבְתָּא׃ שְׁפְוָותֵיהּ נְנַשְּׁקוּ וְאִלֵּין דְּמְהַפְּכִין מִלֵּי תְּרֵיצָתָא׃ אַתְקִין לְבָרָא עִיבִידְתָךְ וַעֲתִידֵיהּ לָךְ בְּחַקְלָא וּבָתַר כֵּן בְּנֵי בֵּיתָךְ׃ לָא תְּהֵוִי סְהִידָא דְּגָלָא בְּחַבְרָךְ וְתִשְׁתְּרֵג בִּשְׂפְוָותָךְ׃ לָא תֵימַר חֵיךְ דְּעָבַד לִי כֵּן אֶעְבֵּיד לֵיהּ וַאֲהַפֵּיךְ לֵיהּ חֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ עַל חַקְלֵי דַּגְבָרָא עַטְלָא עָבְרִית וְעַל כַּרְמֵיהּ דְּבַר נְשָׁא חַסַר רַעְיָנָא׃ וְהָא סַלִּיק כֻּלֵּיהּ יַעֲרֵי וְכַסְיוּ אַפּוֹי חוּרְלֵי וְסַיְגָא דְּכֵיפוּי אִיתְעַקּוֹר׃ וַחֲזִית אֲנָא וְשָׁטִית לִבִּי וְחַמִית וְקַבִּילִית מֵרְדוּתָא׃ קַלִּיל תִּינוּם קַלִּיל תְּרֵין תַּרְמוּךְ קַלִּיל חֲשִׁים יָדָיִךְ עַל חַדָּיִךְ וְתַרְמוּךְ׃ וְחֵיתֵי וְתֵידְרָכִיךְ מְסַכֶּנוּתָא וְצָרִיכְתָּא חֵיךְ גַּבְרָא טַבְלָא׃

כב כי לא תהיה אחרית לרע נר רשעים ידעך: ירא את יהוה בני ומלך עם־ כג שונים אל־תתערב: כי־פתאם יקום אידם ופיד שניהם מי יודע: גם־ כד אלה לחכמים הכר־פנים במשפט בל־טוב: אמר לרשע צדיק אתה יקבהו עמים יזעמוהו לאמים: כה ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא כו ברכת־טוב: שפתים ישק משיב כז דברים נכחים: הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך: כח אל־תהי עד־חנם ברעך והפתית בשפתיך: אל־תאמר כאשר עשה־ כט לי כן אעשה לאיש כפעלו: אשיב לאיש כפעלו: ל על שדה איש־עצל עברתי ועל־ כרם אדם חסר־לב: והנה עלה כלו לא קמשונים כסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה: ואחזה אנכי אשית לבי ראיתי לקחתי מוסר: מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידים לב לשכב: ובא־מתהלך רישך ומחסריך כאיש מגן:

ב׳ ה״ה ל׳ ב׳ ד״ה ד׳ ב׳ ת״ר כתי׳ ג׳ ל׳

ה״ה בטע׳ ג׳
ר׳ ה׳
ב׳
ג׳
ה׳
ג׳חב׳ ל ומל
ו׳ ר״ת ל בסים ב׳ ל׳ יסק כל עתי
ל׳
ל׳
ב׳ לף נפ׳
ל׳ ב׳ ל
ל׳ ה׳
ב׳חס׳

הם לחכמים הנה הכר פנים במשפט להטות הדין מפני החכופה הוא דבר לא טוב רוצה לומר סהוא דבר רע: חומר לרפע, וכן הדבר במי סהוא טופט עם יחמר על כד החכוף לרפע סהוא צדיק יקללוהו עמים ויסכתוהו רבים כי זה יביא החכמים לאהוב הרפע ולסנוא הצדיק ואולם למוכיחי הרפעים על רפעם ומייסרים אותם ז הטוב עליהם יהיה נועם וחן מהחכמי ועליהם תבא מהחכמי, ברכת טוב ואפשר סכל זה רבק ז המופטים פיחמרו ז מי סהוא רע בדין סהוא צדיק ויהיה הכרת פנים בחפשט כתיכת כבוד לאחד מהחלקי הבחי לדין כי זה מחת סיבא לכחת החפשט מעוקל כי בזה יפתחמו טעבות החולק עחו לחפשט מדעת הדיין קרובה אל מכנדו או ירפה בזה ולמוכיחים ונעם הנה החים המטיב דברי׳ כלכוחים ויפרי הוא להוב חכלם כחילו נפקם בפיהם כי הפקר מנוח והחמת החוב והנה התכוון בזה התחתר הוא לחזהר אלא שלא יכיר פנים לאחד מחלקי׳ הפותר כדי אלא יחכבדו זה מלחקור חקירה אלימה במה סיחקור עליו לרב התפתיקו וחפשט ואהבו אחד מחלקי הפותר, ואם בזה החופן מהחקירה יחמר לרפע הכוזב סהוא חחת תפיגהו קללת מרבים ולחפר יוכיחו החמת בדרום בחקר, זה מחקר אלא נעם ויערב מה פיפיגהו ויברכוהו הבחים אחריהם הרוחים דבריהם בפתרנו לחקור בדברים מחקר אלא: הכן, מלחכתך בחוץ והוא מה

דש"

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו. החכמים מהיו בדורו על חזקיה ורמז בעבור זה הפרידם מהמשלי' האחרי' כי אלו המשלים לקטום מהשלו החכמים להעתיק המשלי' הזה מפרידו להיות מחברת אחת ותחלת זה החלק היה כבוד אלהים: כבוד · מים · הגו · הגו · ר' רבקי' · וכן הפי' כבוד שהים דבר כבוד בספור מעשיו ם הכבריחם ים מיין המתירהו כי מי יוכל למלך כבודו ולהגיד תכליתו ואין לחתוה חם מבחו מספרו בנו ת כבודו והגידת כבודו בעמים כי זה הכתו' מדבר בהסתר החוכחים והשוע ת החוכחים. וכבוד מלכים חם מחקור דבר כבוד אלהים הסתר דבר וכבד מלכים חקר דבר: שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר: הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי: הגו רשע לפני מלך ויכון בצדק כסאו: אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדלים אל תעמד: כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב אשר ראו עיניך: אל תצא לרוב מהר פן תעשה באחריתה בהכלים אתך רעך: ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל: פן יחסרך שמעורבתך ולא תשוב: תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אפניו: נזם זהב וחלי כתם מוכיח חכם על אזן שמעת: כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש אדניו ישיב:

משלי ד' וסי' ברוש סיפרא · חזקיה ג' וסים דבר י' אשר היה אל צפניח · גם אלה משלי שלמה · עזור אמר חזקיה ומן ויהי בשנת שלש להושע בן אלה עד ושלח מלך אשור את תרתן דכו' חזקיה בשנה הרביעי למלך וחזקיהו · וארץ ג' וסי' יחיו מתיך נבלתי · כי הנני בורא שמים · לרום וארץ לעמק · וכל שמים וארץ דכו'

אַף אֵילֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה: כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתַּר דָּבָר וְכֹבֶד מְלָכִים חֵקֶר דָּבָר: שָׁמַיִם לָרוֹם וָאֶרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר: הָגוֹ סִיגִים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי: הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בְּצֶדֶק כִּסְאוֹ: אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־תַּעֲמֹד: כִּי טוֹב אֲמֹר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן־תַּעֲשֶׂה בְאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ: רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־תְּגַל: פֶּן־יַחְסְרֶךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב: תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־אָפְנָיו: נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל־אֹזֶן שֹׁמַעַת: כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב:

סיגים ג' מל וסים' הגו סיגים מכסף · כסף סיגים מצפח על חרש · כור סיגים כסף היו · וא' כספך היה לסיגים · לריב ה' וסים' והיה כי יבאו אבותם או אחיהם לרוב כתי' · נצב לריב י' ועמד · והנה קרא לרב באש · אתצא לרב מהרי אם יחפוץ לריב עמו · וחד למשפט ולריב רדה · ב' בנהגו חם' אל תצא · אם יחפוץ · ושש חם' בליש וסים' בספר בסדר משפטי' ובאב רבתי אותר · וחלי ב' בתרי ליש' וסים' ויהי גבולם חלקת דיהושע · גזם זהב וחלי כתם ·

ד' ג' כ' מחם מלים ג' כ' חם' ובספו'

ב' תעל תחתן ג' ג' תר בית ה' ג' תל ב' תר תל

ל' יל ג' תלך תל כ'

ג' חם בלשם

ל' ותב' ל' בתרי ליש' ויחלק וחלי'

ל' ותב' ל'

ג' חם בלשם

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו. מזו למדנו שהספר הזה נתחבר בימי חזקיה ולא קודם לו ולא אחריו כי לא נמצא בו שם מלך אחר ולא נזכר בו שם נביא אחר ול

נשיאים ורוח ונשם אין איש מתהלל
במתת־שקר: באורך אפים יפתה קצין ולשון רכה תשבר־גרם:
דבש מצאת אכל דיך פן תשבענו והקאתו: הקר רגלך מבית רעך פן־ישבעך ושנאך:
חץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר: שן רעה ורגל מועדת מבטח בוגד
ביום צרה: מעדה בגד ביום קרה חמץ על־נתר ושר בשרים על־לב־
רע: אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם־צמא השקהו מים:
כי גחלים אתה חתה על־ראשו וי׳הוה ישלם־לך: רוח צפון תחולל גשם
ופנים נזעמים לשון סתר: טוב שבת על־פנת־גג מאשת מדונים
ובית חבר: מים קרים על־נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק:
מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע:

נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל
במתת־שקר: באורך אפים יפתה קצין ולשון רכה תשבר־גרם:
דבש מצאת אכל דיך פן תשבענו והקאתו: הקר רגלך מבית רעך
פן־ישבעך ושנאך: משפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר
שן רעה ורגל מועדת מבטח בוגד ביום צרה: מעדה בגד ביום קרה חמץ על־נתר ושר בשרים על־לב־
רע: אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם־צמא השקהו מים:
כי גחלים אתה חתה על־ראשו וי׳הוה ישלם־לך: רוח צפון תחולל גשם
ופנים נזעמים לשון סתר: טוב שבת על־פנת־גג מאשת מדונים
ובית חבר: מים קרים על־נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק:
מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע:

בשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל
במתת־שקר: באורך אפים יפתה קצין ולשון רכה תשבר־גרם:
דבש מצאת אכל דיך פן תשבענו והקאתו: הקר רגלך מבית רעך
פן־ישבעך ושנאך: משפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר
שן רעה ורגל מועדת מבטח בוגד ביום צרה: מעדה בגד ביום קרה חמץ על־נתר ושר בשרים על־לב־
רע: אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם־צמא השקהו מים:
כי גחלים אתה חתה על־ראשו וי׳הוה ישלם־לך: רוח צפון תחולל גשם
ופנים נזעמים לשון סתר: טוב שבת על־פנת־גג מאשת מדונים
ובית חבר: מים קרים על־נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק:
מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע:

לְיוֹמָא דַעֲנָנִי וְרוּחָא דְּמָטְרָא לָאִית דְּמִדַּמֵּי
גַּבְרָא דְּמִשְׁתַּבַּח בְּמַהוּבְתָא דְּשַׁקְרָא:
בְּגִנְדוּתָא רוּתָא מְשַׁתְּרֵג רָשָׁאנָא וּמִילְתָא
רְכִיכְתָא תָּבְרָא גַּרְמָא: דְּבְשָׁא מַשְׂבְּחַת
אֲכוֹל הוּפָקָנָה דְּלָא תִּשְׂבְּעִנָּךְ וְתֵיחִיבוּ: כְּלֵה
רִיגְלָא מִן בַּיְתֵיהּ דְּרַחֲמָךְ דְּלָא נִשְׂבְּעִיהּ
וּמְכַנָּךְ: אֵיךְ פְּרִיעָא וְסַיְפָא וְגִירָא
שְׁנִינָא גַּבְרָא דְּמַסְהַד עַל חַבְרֵיהּ סַהֲדוּתָא
דְּשַׁקְרָא: אֵיךְ שִׁינָּא בִּישְׁרָא וְרִגְלָא
סוֹעֲרָא הֵיכְנָא סַבְרֵיהּ דְּבָזוֹזָא בְּיוֹמָא וְעַקְתָא
: דְּשַׁקִּיל מַרְטוּטָא מִן חַבְרֵיהּ בְּיוֹם דְּקָרֵיתָא
חֵיךְ חֲוֵי דְּמֵי חֵילָא עַל יְתָרָא וּמְצָרֵךְ ל
לֵילְיָא כֵּיבָא חֵיךְ סַפָּא לְמָנָא וְאֵיךְ מַלְטִיתָא
בְּקִיסָא הֵיכְנָא בְּרֵיוְתָא מַהֲרָה לְבֵיהּ דְּגַבְרָא
: אֵין כְּפִין שַׁנָּאךְ אוֹכְלֵיהּ רַחְמָא וְאֵין צָחֵי
אַשְׁקֵי מַיָּא: מָטוּל דְּגוּמְרֵי דְּנוּרָא תֵּאתֵי אַנְתְּ
עַל רֵישֵׁיהּ וְאִלֵּין דְּשַׁלְמִין לָךְ: רוּתָא גָּרְבִיתָּ
בַּטְנָא מִטְרָא הֵיכְנָא אַפֵּי בְּנִיסְתָּא וְלִישָׁנָא
מְסַשְׁיָא: טַב לְמַהֵב עַל קַרְנָא דְּאִיגְּרָא מִן
דִּילְמִסְעַר עִם אִתְּתָא תִּיגְרָנִיתָא וּבֵיתָא
טַרְקָא: מַיָּא קָרִירֵי עַל נַפְשָׁא מְשַׁלְּהֵיתָא
וְהֵיכְנָא שְׁמוּעָתָא טַבְתָּא מִן אַרְעָא רְחִיקָתָא:
חֵיךְ דְּמַבִּיר אֵינִישׁ מַעְיָנָא וּמַבּוּעָא מְחַבָּל
צַדִּיקָא דְּנָפִיל קֳדָם רְשִׁיעָא:

בארך ג׳וסים ביהקל סימן לא״ו. יפתה ג׳וסים בארך אפים יפתח קצין ע׳י. יפתה וכלה לו׳. והגביא כי יפתה ׳מפיץ
ב׳וסים׳עלה מפיץ על פניך ׳מפיץ וחרב וחץ שנון ׳רעה ב׳בתלת לישנ׳וסי׳כי רעה היא׳ שן רעה ורגל מועדת. רעה
התרעעה הארץ. בתרא מלעיל ׳ בשירים ד׳חם׳כלישנ׳וסים׳אשלחך בשמחה ובשרים בתף׳ והשבתי המון שריך

וזמרת׳ ועפעפיך יישרו נגדך ׳מדונים ו׳כתו׳כן וקרי׳מדינים בסיפר׳וסימנם׳לעיל בסיפר׳סימן לא׳ ׳ נדפש נ׳כתי׳
ש׳ן בלישנ׳רפישה וסימ׳ואתהנותרים ברגליכ׳תרפשון ודבתריה מרפש רגליכ׳תשתינה׳ מעין נרפש ומקור משחת׳

והחמ׳תכף׳ רבים מכאת׳ כמכת׳רבם והם עניני החכמ׳כמו מקר׳חכול ממנו
תרחוי לך לבר ולא תחקו׳כמה פלא תוכל להסיבו ממח מביאך זה להקיש מה
שהשנת מפני המבוש שיקריה בזה׳ההפנה והמעיל זה העני׳ברבים כי כן דרך
הרבים כמו מזכ׳הרב המור׳כי מי שיכל ממנו כרחוי יקח בו תועלת ומי שיופיע
לקחת ממנו יותר ממה שרחוי ימצך לו מזה שיקיחנו מבר קלקולו הנטומכת:
הקר רגלך מבית רעיך ׳ פלא תתמיד לבח בביתו יותר מן הרחוי כי זה יהיה
סבה שיסבעך ותסור חבתו ממך וזה מבואר כי מה שיקוד חרס בו ליכנו
חסוק בעיניו פלא חס לא יהיה לעתים רחוקי׳ והנה המשיך זה הפסוק לפסוק
הקודם להתיחסו׳חבר ביניה׳ודמיה סבו הערה נ״כ לבקשת החכמ׳פלא יטריד
ההר׳בו עיכו יות׳ מהרחוי כי יגלו כתותיו ויהיה זה סבה ג׳ שיסתבם בהסגתו
מפיץ וחרב׳ הנה חים עונה ברעהו עד מקר דומה בזה הפועל לבעל מפיץ
וחרב וחץ שנון מיהרוג החכמים׳ מן רעה׳ הנה הבטחון שים לו לחר׳ שיבנוד
בו לחשבו רומה לשן הנשברת בשיטחן החרס בה המזון ולרגל המועד בהלכד
החרס בה בדרך כי החרס יבטח שיעזר בשיני בעת לקיחתו המזון וברגליו
בעת לכיתו ולזה לא יהיה לחרס תועלת בשן והרגל שיהיו בזה החופן וכן לא
יהיה לו תועלת בלחוב בפלא יהיה נעזר בו בעת צרה׳ מעדה בגד׳ הנה ערי הבגד וקשוטו לח יועיל להכיל מקור ביום קרה וכן לא יועיל חומץ לחר הנתר להסיר
כתם הבגדי׳לו ירבה בזה שהחומץ בעיום׳ על נתר לית בו תועלת להעביר הכתם ולא״פ שכל לחר שיעביר הכתם בפני עצמו כשיתערבו יפסיד החח׳ לת החר׳ וזה
דבר רחוי שיתבאר מן החום כן החים לחר שר בשירים לכל לב רע שמרוב יגונו יהיו מתפעל להרחיב לבו בשירי׳ כי לית לו בשירי תועלת לו ירב׳ בזה שכמו מי שים
לו קור ביום קרה ולבשם על בגדיו בגדי עדי וקשוט לחר בהם ב׳תועל׳ להפלים ההכלה מהקור ולהתקשטו וכמו מי שיעביר חומץ על הבגד שים בו כתם לחר
שיעביר בו הנתר שים בו תועלת להעל׳ העבר׳ הכתם ולהקנות לבגד ההוא ריח החומץ לחר הוא מסיר הטעות׳כן מי שחר בשירים רבי׳על לב רע כי השיר השני
יפלים הוסיפת היגון מהלב ויקנה עוד שמחה בנפש וזה הפי׳ השני שפירשנו הוא הנכון לפי מה שחשוב: שם רעב שוכח׳ לח תמנע מלחון עליו להחכילו לחם ושם
הוא כמת השקהו מים שובח׳ מחר להיטיב לכל החנשים לחובה ולשוכח ושם ירע לבך חיך היטיב לו תחת לחר שעשה לך רעה תרע בחתת כי חתה עם
גמלך בזה הרחוי לכפשך מטוב המדות הנך לוקח נקמתך ממנו: כיגחלים וגו׳ כי זה הענין קשה לו כחילו חתה חותה גחלים על ראשו לפרפו מרוב בשתו על
הטובה שיקבל מיתך תחת הרעה לחר גמלך וי׳ישלם לך טובה לחר גמלת חותו: רוח צפון׳ הנה כמו שהרוח הצפוניות תברח הגשם בירושלם כי היח
תביח שם החורים העולים מהים כי היש הוח צפוני לה כן לשון קתר מיספר לחר לחבירו דברי רכילות יברח פניט נזעמים ויחרפם והנה הזהיר בכלן מזה הדבור
התנוכח בזה החופן: טוב שבת׳ טוב שבת על פנת גג מפיסב עם לחת מדיני׳ מתעורר ריב וקטטה לו תמיד ולחפי׳ שהוח בבית שים בו חבורה
מהלכנסים: מים קרים׳ הנה כמו שהכפש העיפה תקת הנחת ותועלת במים הקרים ל׳ שיב לפניתי הגוף החום הטבעי שהתעופה כן יקח הלח׳הנחת
גדולה ותועלת בשמועה טובה מתגיע לו מלרץ מרחק בקרובין ולוהבין כי זה יסיב נפשו חלין כמו שיסיבו המים הקרים נפש העיף חלין: מעין׳ הנה מעין שמיתין
כובעים לחר כתנוף ברפש עד שנשחת המקור שמשם כובעים מי המעין מנוף הרפש ידמה לבריק שהוא מתמוטט לפני רשע וכשבע תחתיו כי הרשע משחית
הור הבריק ומנוף לותו בדרך שירחיק החנשים מלכת בדרכותמו שירחיק מינוף הרפש הפקיה מתי המעין׳ חכל

כועסים. תחולל לשון הרש גורם שיהו פני הלבה כועסים וכן דמיון פתרון המקרא רוח בשן עצוב לחולל גשם. ולשון מתר עצוב לפנים מועסים: טוב שבת על פנת גג. על מילוך בשביכה כלמר. לבחת ישרחל שהרשיעו לת מעשיהם והקניטו להלבה. וביח חבר. בית שהברו בו הכלמים לשביכה: על כעס עשה. עשוים להשיב כעס עשה. ושמועה טובה. לף היח שוה להם. וכן יעקב ובקי רוח יעקב ובקי
בחבת ישרחל שהרשיעו לת מעשיהם והקניטו להלבה. וביח חבר. בית שהברו בו הכלמים לשביכה: על כעס עשה. עשוים להשיב כעס עשה. ושמועה טובה. לף היח שוה להם. וכן יעקב ובקי רוח יעקב
מעין נרפש. עכור ברגלים. נדיק מט לפני רשע: כשהבדיק מט לפני רשע וירח להוכיח על פניו דבכו. שבחני בדבר במעין נרפש ומקור כשחת:

לְמֵיכַל דּוּבְשָׁא סַגִּי לָא שַׁפִּיר אַף לְמִבְצָיָא
מִבְּיֵי מְקָרְתָּא׃ הֵיךְ קָרְתָּא דְּתָרֵיצָה וְלָא
אִיתַּי לֵיהּ שׁוּכָּא הֵיכְנָא גַּבְרָא דְּלָא כַּעֲצַר
רוּחֵיהּ׃ אֵיךְ תַּלְגָּא בְּקַיְטָא וְהֵיךְ מִיטְרָא
בְּחַצְרָא הֵיכְנָא לָא יָאֵי לְסַכְלָא יְקָרָא׃ הֵיךְ
צִפְּרָא דְּטָאיִם וְהֵיךְ פַּרְחָתָא דְּפָרְחָא הֵיכְנָא
לְוַטְתָא דְּמַגָּן לָא תֵיעוֹל׃ שָׁוְטָא לְסוּסָא
וּמַגְלָכָא לְחַמְרָא וְשׁוּבְטָא לְגוּשְׁמֵיהּ׃
דְּסַכְלֵי׃ לָא תְּחַל פִּתְגָּמָא לְסַכְלָא הֵיךְ
שַׁטְיוּתָא וְלָא תְּדֵמֵי לֵיהּ אַף אַנְתְּ׃ אִילָּא
מַלֵּיל עִם שַׁטְיָא בְּחַכִּימוּתָךְ דְּלָא נִיסְבַּר
בְּנַפְשֵׁיהּ דְּחַכִּימָא דְּהוּא׃ מָן דְּרַכְטָא
דְּרִיגְּלוֹי שָׁתֵי חֲטוֹפָא מָאן דְּמַשְׁדַּר מִלֵּי בְּיַד
סַכְלָא׃ אֵין תֵּיתַר דַּלְבָאתָא לַחֲגִירָא
תְּקַבֵּל מִילְתָא מִן פּוּמֵיהּ דְּסַכְלָא׃ הֵיךְ
נִיקָצָא וְטָסָא בְּקִילְעָא הֵיכְנָא מָאן דְּעָבִיד
יְקָרָא לְסַכְלָא׃ כּוּבָּא סָלִיק בִּידָא דְּרַיְוָא
וְשִׁיטוּתָא בְּפוּמֵיהּ דְּסַכְלָא׃ סַגֵּי חַיּוּשׁ
בִּישׁוּרֵיהּ דְּסַכְלָא וְרַיְוָא עָבִיר יַמָּא׃ הֵיךְ
כַּלְבָּא דְּמַפֵּיךְ עַל תֵּיוּבֵיהּ הֵיכְנָא סַכְלָא דְּתָאנֵי
בְּסַכְלוּתֵיהּ׃ אִין חֲזֵיתָא גַּבְרָא דְּחָכִים
בְּעֵינֵיהּ נַפְשֵׁיהּ סַכְלָא טָב מִנֵּיהּ׃

אָבֵל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד׃ עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר־אֵין מֶעְצָר לְרוּחוֹ׃ כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־ נָאוָה לִכְסִיל כָּבוֹד׃ כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן קְלָלַת חִנָּם לֹא תָבֹא׃ שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃ אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה׃ עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃ מְקַצֵּה רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל׃ דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃ כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃ חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃ רַב מְחוֹלֵל־כֹּל וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃ כֶּלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ כְּסִיל שֹׁנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃ רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃

עיר פרוצה אד מן ד׳ פסוקי׳ אית בחן אין אין במצעו פסו׳ וסים בסם בישעיה סימן מ׳ ובירמיה סוף סימן ח׳ כצפד ג׳ דנשים וסים התשחק בו כצפור ׳ כצפור לנוד ׳ צוד צרוני כצפור ׳ ושבט ה׳ וסימן כי יוצר הכל הוא ׳ ושבט מצרים יסור ׳ ושבט עברתו יכלה ׳ ושבט לנו כסילים ׳ ושבט לנו חסר לב ׳ נותן ו׳ סל וסי׳ הנני נותן בו רוח דסנחריב ׳ ואחה נותן להם את אכלם בעתו ׳ נותן לבהמה לחמה ׳ נותן לרש אין מחסור ׳ נותן לכסיל כבוד ׳ ושריק חונן ונותן ׳ ראיתה ה׳ חס׳ה בכתובים וסי׳ אשר ראית את עיני ׳ אם ראית גבב ותרץ ׳ ראית איש חכם בעיניו ׳ האיל אשר ראית ׳ ראתה כי אתה עמל ׳ בתר׳ ראתה כתי׳ וכל שאר קרי׳ דכו׳ חס׳ בסי׳ בב׳ בל׳ ש וסי׳ וראי׳ אתה ובאספת ׳ לך הגד למלך אשר האות ׳

אכול דבש הכבוד לא טוב וחקר כבודם כבוד׃ עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לרוחו׃ כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא נאוה לכסיל כבוד׃ כצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חנם לא תבוא׃ שוט לסוס מתג לחמור ושבט לגו כסילים׃ אל תען כסיל כאולתו פן תשוה גם אתה לו׃ ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו׃ משלח דברים ביד כסיל קוצץ רגלים חמס שתה׃ דלו שקים מפסח ומשל בפי כסילים׃ כצרור אבן במרגמה כן נותן לכסיל כבוד׃ חוח עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים׃ רב מחולל הכל ושכר כסיל ושכר עוברים׃ כלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו׃ ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו׃

אכול דבש ׳ חכילת הדבש יותר מן הראוי לה טוב ומ׳ החסתדלו ברע׳ קדומים כי יספיק מילמר מהחכמ׳ על פה כמבחי׳ לה מיפליג לחקו׳ מה הם ומיך עמיב׳ כי ההרבו בחק׳ כבוד׳ חיכו כבוד כי לה יוכל השכל החכומי להסיג על לחתת זה דמו הדבר לדורש בדעתה מדבר פרוצה ׳ עיר פרוצה ׳ הנה החים חסר לה יוכל למשול בו כרצונו דומ׳ לעיר פרוצה מחין לה חומ׳ למו הני׳ שלה יכבסו בה מחחיתים וזה שלה ימשול ברצונו מוכן לרעו׳ רבו׳ מבני המלכו׳ ורכושו והשלי בתחותו הו׳ כמו חומה לשמור שלה יעלה שם הפרץ ומבני תחוותיו המנו׳ : כשלג ׳ הנה כיריד׳ הכלב בקיץ שהו׳ מור׳ שלה יתכן לפי המכהב והעתיק כחמ׳ לימן כשמש בקדמ׳ שלה׳ והקין לחכול הבעריס׳ כן לה יחות לבסיל כבוד וכדרור שהוא כל ימו׳ לקנו כן קללת הנהוג לתת לו כבוד ומניעת הכבוד לו הו׳ שהוא כפוי׳ דבר מזיק להמון הבקר׳ דרו׳ הן׳ עוף הבקר׳ כלע׳ רוכל לע׳ בלעו׳ ובקר׳ דרור שדרך בבית כבשדה׳ שהו׳ לשום הוא עשוי לפי שהוא כן לגנ׳ כסילים ייסורין שהוא כד מתקומו בקלו׳ וכדרור לעוף ׳ כדברי׳ תעגן כסיל ׳ כדברי׳ ואנכ פן תשוה לו ׳ ענה כסיל ׳ קנה לעסיקך ל׳ לעבו׳ ע׳ והודע לו׳ מוכתו ׳ פן יהי׳ קנה בעיניו ׳ ושעם שבי׳ מסוקי׳ שלו מפורש בתוכם ׳ שלו תעגן כדבר שהשוה לו לשום ׳ הנה הכסילי׳ תעבהו ענה כסיל כדבר שלם לו לשום ׳ הנה הכסילי׳ תעבהו יסיף קנה בעיניו ׳ מקנה תחרוץ ׳ ויטרך החרס בחכונת׳ להכותם כי החרס יכהיב המום בחתר ירקב כמיהיה לו שוט יכה בו ויכהיב החמור כמיעקון חותו החרס בחתך כמכהב החמורים כן יכהיב החרס הכסילים בחתר ירב׳ כחם׳ יכה חותם בשבט בדרך מיקבלו מוסר ׳ שלו תען כסיל כחולתו ׳ במה מיטיח כנבוך מהדברים לחסרון דעתו כי חין רחוי שתתך׳ לשנעומיתו ׳ כן תשוב לו גם שתה ל׳ שהיה זה מכלות ממך חם תעריך דבריו בחופן שתתפעל מהם ׳ עכה כסיל כחולתו ׳ להסירו מהטעות שנפל בו בדברי חכמה ׳ כן יהיה חכם בעיניו במה שתפך מזה ויתחר עם הרעת הנפסד ההוא והנה בזה חין רחוי לך לשתוק כי הוא הרחוי שתעשיר המכעולות מלפני החנעים בחזקת היד ׳ מקנה ונ׳ ׳ הנה מי שמולח דבריס ביד כסיל קוצץ הרגלים לחתר רצונו ללכת שלו יתחר לו כלי ילך בו כן חין לו לכסיל להוכיל הדבריס שמתת בפיו ז המקו׳ חתר הוא מולחו שם כי חין לו רעת לשמור סורת הדברי׳ הם בחופן לחתר שתם בפיו והוא סותם חתם במה מיטיב לו מהכסיל מהדבריס וזה מב׳ כדרכים הו׳ לפי שהכסיל לה יחתר הדבריס בחופן לחתר כוונ בהם ׳ ולה שלה תהי׳ תשובת המטיב ערבה וכחותה שלו מה שמלח לו מולח הדבריס ויהיה מפני זה חתם המולח על המטיב על לה חתם בפיו כי הכסיל מבב זה וחתר הב׳ כי הכסיל לה יפיב הדבריס בחופן שבוהו המטיב ויהיה זה בבה ז מיבחו הדברי׳ שבוהו המטיב מבולבלים ובלתי כחותים ׳ דלו סוקים ׳ נבהו סוקים מפסח שהחד נבוה מחבירו וזה נורם שהיכו יכול ללכת כיוסר וכן העניו במשל חתר בפי כסילים כי לה יוכסים המשל לכחת מפני מה סיוסיפו לו יחסרו בזכרם המשל ׳ כלרור׳ הנה כלרור שבו חבן יקרה בגל חבני מרגם׳ שהיכו רחוי סיוסם בו המרגלית בזולת כן שהיכו חבן יקרה ׳ חוח ׳ הנה כמו שבוד עלה חוח חתר יוזק בו ועזב מלקח׳ הדבריס יוחלו ׳ חוח ׳ הנה כמו שבוד עלה חוח חתר יוזק בו לה יבהילו מהם הכסילים רק מה סיוזקו בו ׳ רב מחולל כל׳ חתר יועילו לו חו שלה יוזק בהם כן העניו במשל שהוח חתר חפתר סיובנו בו לה יבהילו מהם הכסילים רק מה סיוזקו בו ׳ רב מחולל כל׳ החים הרב שהוח בעל קטטה ומחלוקת תמית הכל ומשחית חותם חך הוח מטיב לכסיל ולבעלי עבירה כדי סיתחברו עמו חו ירבה בזה הרבה ימכח מי סיבח שבר וכיב לכל החכמים והוח עם מטיב לכסיל ולבעלי עבירות להיות כחותים ז סיהיו חברים לו חו ירבה בזה השליט שהוח מבית חול וחותה על כל החכמי׳ מריב ההיון חתר יגיע להם ירחם הכסיל ובעלי העבירות שהוח שוכר חותם מרו׳ שמחתם לחיד זולתם ולה ירגישו שהם יזוקו בכ בו וזה ממה סיתפרסם בו חסרון דעתם ורוב תבוכת׳ ׳ כלב שב על קיאו ׳ הנה כמו הכלב שבב לחכל המקיל חותו ולה ירגים כי קרה לו ממנו היזק כן העניו במשל שהוח חתר יבין שלה יוזק בו ׳ חוח ׳ הנה כמו שבוד עלה חוח חתר יוזק בו ועזב מלקח׳ הדבריס יוחל

אמר עצל שחל בדרך אריה בין הרחבות: הדלת תסוב על־ציר ה
ו עצל על־מטתו: טמן עצל ידו בצלחת נלאה להשיבה אל־פיו: ב׳ ג׳
חכם עצל בעיניו משבעה משיבי טעם: מחזיק באזני־כלב עבר ג׳
מתעבר על־ריב לא־לו: במתלהלה ה׳ 5
הוי זקים חצים ומות: כן־איש רמה את־רעהו ואמר הלא משחק
ב אני: באפס עצים תכבה־אש ובאין נרגן ישתק מדון: פחם לגחלים ועצים
לאש ואיש מדונים לחרחר־ריב: תרעים ק׳ כ׳
דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי־בטן: כסף סיגים ג׳ ח
מצפה על־הרש שפתים דלקים ולב־ 5 ה׳ 5
רע: בשפתיו ינבר שונא ובקרבו בספתיו׳ ק׳
כ ח ישית מרמה: כי־יחנן קולו אל־ תאמן־בו כי שבע תועבות בלבו:
תכסה שנאה במשא תגלה רעתו ו׳ ג׳
בקהל: כרה־שחת בה יפול וגולל ו׳ ב׳ 5
אבן אליו תשוב: לשון־שקר ו׳ ג׳ 5
ישנא דכיו ופה חלק יעשה מדחה: ו׳ ג׳ 5
א אל־תתהלל ביום מחר כי לא ג׳
תדע מה־ילד יום: יהללך זר ולא־פיך נכרי ואל־שפתיך: ה׳

ג׳ מלי ל׳ יחד נהפכו כיריים

ישית מרמה • בקהל ל׳ רפ״ו ור׳ נשי׳ וסימ׳ כלשון תרגום נסיק בצלי דסגי אתפקרית • וביאור נמסר בסוף ספר שופטים • חלק ג׳ קצרין וסימ׳ ואנכי איש חלק • ובקצם חלק • ופה חלק יעשה מרחה •

אמר עצלה שחלה בארחא אריא בינת שוקי: היך תרעא דמכרך על צירתא היכנא עטלא על ערסיה: עטלא כמשי אידיה בשחאתא לאעיא דניהפכיה לפומיה: עטלא חכים בעינוי טב מן שובעא יתבי טעמא: דלבר באורנוי דכלבא נאצי ומתגעי על דינא דיליה: אין חוו דמיתחת דישטי גירי שנוני דמותא: היכנא נברא דמרמי בתרביה ואמיר מגחך נחכית: היכנא דלית קיסי דעכא נורא והיכנא דלית שיגושא ישתק תיגרא: טרטיקל לגומרי וקיסי לנורא ונברא תיגרא מתרחי בהוותא:

מלוי דשיגושא מרבנן ליה והנון נחתן לגוה דכרסה: היך בספא כסלא דקרים על חכפא היכנא שתותא דרלקן ולבא ביושא: מן שתותיה מתידע שנאה ובגויה סאים רמיורא: ואין מחכן בקליה לא תהימין ביה מטול דשבע ביושתא אית בלביה: ומכספה כנואתא במורסתא תתגלי ביושתיה בכנישתא: ודחפיר גומצא ביה נפול ודמערגיל ביפא עלוי הפכא: לישנא דשקרא שאני ארחרא דקושטא ופומה דפגיר עביד חרכונתא: לא תשתבחר ביומא דלמחר דלא ידיעת מנא יליד יומא: נשבחנך חילוניי ולא פומך נוכראה ולא שפוותך:

מחר עכל • הנה לעכלת העכל לא ירע׳ לבא׳ מביתו לעשו׳ פעם פעולה ולא יפתל בעין וידמה לנו כמיכיהו הכרח לבחר מביתו פעם אחל בדרך חפר יען כך וחרי׳ בין הרחובו׳ סיטרפיו ולזה לא יבא מפתח ביתו: הדלת תסו׳ על ציר׳ • הנה כמו מהדלת תסוב על ציר׳ ואיב׳ כפרד׳ ממנו כן רבק העכל ל מטתו לרוב החכו

להשיבה ג׳ וסים׳ במלכים א׳ סימן י״ג • לא לו׳ ה׳ דסמי׳ וסים׳ וידע אונן כי לא לו׳ לרשת משכנית לא לו׳ הוי המרבה לא לו׳ עובר ומתעבר על ריב לא לו׳ ולא לו תהיה בראשונה • מדוגים ו׳ כתיב מדונים וסים׳ נסם׳ בסיפ׳ סים׳ כ״א • סיגים ג׳ מ״ל וסים׳ נסם׳ לעיל בסיפ׳ ריש סימן כ״ה • ובקרבו ג׳ וסים׳ ובקרבו הם יושבי׳ דיהושע׳: ובקרבו ישים ארבו׳ ובקרבו

בצלחת׳ ביושתא כתוב כתוקן ידי מפני הקרי׳ מעיכי טעם • מקוים מכוים: מקויק בלוכי כלב הנוהר להתעבר על ריב לא לו׳ הדי כלוכז כלוכי כלב הנוהר פעם בזמן על מכס: כמתלהלה במקומנו לידו׳ ויקו׳ על חם • כעין וכזיקו׳ בערת׳ מלבו׳ ויקוקי דיסור • ד׳ ה׳ ויקין • כרובזולפם׳ ילמדון מכוי קלב • וכן בגלגו׳ ויקוקי פסיק לן • דוכא מיכים ומות׳ כן פים רמה מפתה ומסית לא בעיניו יוקר מרבי׳ מן החכמי׳ מיסיבו טעם לכל מה פעשו מהם: מחזיק וגו׳ מי מהוז עובר ומתעב׳ על ריב לא לו דומ׳ למי פיבק׳ מזון מהכלב ויחזיק מעכי זה בחזקי ה הכלב כחילו מעכם מיכמהו כמו מי ממרחה עכמו כחילו הוז לוחה ובלתי יכול לעשות דבר רע: כמתלהלה ׳ ולחר זה כי מכח תקומו יורה זיקי חם וחכים ומות כחמרו ידכם יפוח וכפל בעכומיו ח חילכחי׳ כן חים רמה לת רעהו • ויבין לחכו׳ כפל מה פעשה עשה על דרך השחוק והלעגי בחפש עכים׳ הנה כמו מכחער יעביר העכים תכבה חם כן כהער׳ הכרגן המעורר מדיכי׳ וסח׳ המרון ויכוח: פחם לגחלים • הנה כמו מהפחם מוכן להיות

מאמו נחלים מאחיתי׳ ומורפי׳ כל חער ידבקו בו וכן העכים מוכנים להיות חם להבחית חער מכיכם כן מוכן חים מריני׳ להרחר ריב בין החכמים להסחית׳: דברי נרגן׳ הם כמו מסתברי׳ כי כן דרך הכסילים והמסכסבי׳ מירחו עכמם כחילו יפתברו דבריה ואומרי׳ לו לא חפער לך הכל ולא חומר לך הכל ובזה יבא הפצלות חזק בכפם מומע דבריה׳ ויורידו דבריה׳ לחרדי לב הפומע בזה החוכן כי יחכוב מתה פלא יגידו מזה הוז יות׳ קשה מתה מיגידו: כסף סיגי׳ הנה כמו כסף עם סיגים מהוז כפוי לחרם חער הרחה יחסב היותו טוב מזולת סיהי׳ כן וחער הוז בתוכו דבר פחות מחר כן הענין בספתי׳ הם רולקים ורודפי׳ חברת החרם ולהבתו הולכי רע כי יחבוב לפי דבריו היותו חהוב ובתוכו מה פחין בו תועלת ודבריו הם נרחי׳ בכסף והם כסף סיגים ברחה מזולת סיהי׳ כן בספתיו יכבר • הנה הפוכ׳ בספתיו פלא יכירו מכוחו לך בקרבו יפות מרמ׳ ללבור מוכן ברפתו: כי יחנן קולו • כי יחנן דברי חן ל תחפין בו חפץ סירע׳ פהוז מוכן מהכלב ויחזיק מעכי זה בחזקי ה הכלב כחילו מעכם מיכמהו כמו מי ממרחה עכמו כחילו הוז לוחה ובלתי יכול לעשות דבר רע: כמתלהלה ׳ ולחר זה כי מכח תקומו יורה זיקי חם וחכים ומות כחמרו ידכם יפוח וכפל בעכומיו ח חילכחי׳ כן חים רמה לת רעהו • ויבין לחכו׳ כפל מה פעשה עשה על דרך השחוק והלעגי בחפש עכים׳ הנה כמו מכחער יעביר העכים תכבה חם כן כהער׳ הכרגן המעורר מדיכי׳ וסח׳ המרון ויכוח: פחם לגחלים • הנה כמו מהפחם מוכן להיות

כְּבֵד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כְּבֶד מִשְּׁנֵיהֶם: אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף ב
וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה: טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלֶּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת: נֶאֱמָנִים ג
פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא: נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ ד
לְרָעֵבָה כָּל־מָר מָתוֹק: כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ: ה
שֶׁמֶן וְקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־נָפֶשׁ: רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ ו
אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח
רָחוֹק: חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חֹרְפִּי דָּבָר: עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר ז
פְּתָאִים עָבְרוּ נֶעְנָשׁוּ: קַח־בִּגְדוֹ כִּי־ עָרַב זָר וּבְעַד נׇכְרִיָּה חַבְלֻהוּ: מְבָרֵךְ ח
רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה תֵּחָשֵׁב לוֹ: דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם ט
סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים נְשׁוֹתָיו:

יִקָּרֵא בֵּיהָא וְנָטוּל חָלָא וְרוּגְזֵיהּ וְשַׁטְיָא
יַקִּיר מִן תַּרְוֵיהוֹן: נְכְזֵרְיוּתָא הִיא חֵימְתָא
וְחֵיטָא הִיא רוּגְזָא וּמַנּוּ קָאִים קֳדָם קִנְאָתָא:
טַבְתָּא מַכְסְנוּתָא דְּמַגְלְיָא מִן רַחֲטוּתָא
דְּכִסְתָּיָא: שַׁפִּירִין אִינוּן פּוּרְעָנֵיהּ דְּרַחֲמָא
וּבִישִׁין נוּשְׁקָאתָא דְּשַׂנְאָה: נַפְשָׁא דְּשַׂבְעָא
רִישָׁא בְּרִירְיָא וְנַפְשָׁא דְּכָפְנָא כָּל מְרִירָא
וּמְרִירוּתָא חָלֵי לֵיהּ: הֵיךְ צִפְּרָא דְּמִשְׁנָא
מִן קִנָּא דֵּיכְנָא הוּא גַּבְרָא דְּמִשְׁנֵי רוּכְתֵּיהּ:
מַשְׁחָא וּבוֹסְמָא דְּמְחַדְּנִין לִבָּא הֵיכְנָא גַּבְרָא
דְּמִתְּבַסְּם לְחַבְרֵיהּ בְּתַרְעִיתָא דְּנַפְשֵׁיהּ:
חַבְרָךְ וְחַבְרֵיהּ דְּאָבוּךְ לָא תְּשִׁבּוֹק וּבֵיתָא
דְּאָחוּךְ לָא תֵּיעוֹל בְּיוֹמָא דְּתַבְרָךְ טָב שְׁיָכְנָא
קָרִיב מֵאָח רָחִיק: אִיתְחַכַּם בְּרִי וְחַדֵּי לִבִּי
וַאֲהָדַר מִלְּתָא לְאִלֵּין דְּמַחְסְרִין לִי: עָרְמָא
חָזָא בִּישְׁרָא וּמְטַשֵּׁי וְשַׁכְרֵי עַבְרִין עֲלָהּ
וַחֲסִרִין: מִתְּסִיב מַרְעוּתֵיהּ דְּמָן דְּעָרִיב
לְנוּכְרָאָה וְעַל אַפֵּי נוּכְרָיָא מַשְׁכְּנֵיהּ:
דְּמְבָרֵךְ לְחַבְרֵיהּ בְּקָלָא רָמָא בְּצַפְרָא
בְּקִידוּמָא לְוָטָתָא תִּתְחַשֵּׁיב לֵיהּ: אֵיךְ
דַּלְפָא דְּנָטִיף בְּיוֹמָא דַּסְגֵּירָא הֵיכְנָא
אִיהְתָא תַּגְרָנֵיתָא דְּרַצְיָא:

כבד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם. אכזריות חמה ושטף אף ומי יעמוד לפני קנאה. לפני קנאתו: מאהבה מסתרת. נודד ב' מל' וסי' כעוף נודד קן כשולח. כן איש נודד ממקומו. ישמח ז' וסים' בתלים סימן קי"ר. תבוא ד' מל' בסים' וסים' נמסר בתלים באב רבתי אות ת'

וכסיפרא סי' כ"ב. ואשיבה ד' וסים' ואשיבה כל העם אליך. ואשיבה ידי עליך. ואשיבה שפטיך כבראשונה. ואשיבה חי פי דבר. השכים ג' מל' בליש' וסים' מן שלש עשרה שנה. ואשלח אליכם את כל עבדי בתרא. מברך רעהו בקול גדול בבקר השכים. ואשת ו' וסים' ואשת נח ושלשת נשי בניו. ואשת נעורים כי תמאס. היא חברתך ואשת בריתך. ואשת איש נפש יקרה. ואשת מדינים נשותה. ואשת חארון אביה.

כובד אבן הנה החבן יכבד מאד לנסאו וכן העני במעמסת החול לך מלת כעס חויל חוץ ככובד מסביהם: אכזריות. הנה החמה תביא לאכזריו' כי בעל החמה יותר קשה מאד כי בעל הקנאה יזכר לו ברעותו טוב ויבאר הרע לו ולזולתו ורחם על חמר יכעס עליו והלא כמו שטף מים מיפחי' הכל לך הקנאה היא ונטף רמז למעשה העושה בלפו מחוז כמים סוטפי' כלות' לאכזריות מן החמה ומטף מן החלף מרומי' מהם קשים ומי יוכל לעמוד לפני שים קנאה מהיו קשה ועזה מסביהם. כי היו הולדת חומם והעד כי קנאה חמת גבר והטעם הקנאה מולדת חמתו: טובה תוכחת מגלה. מלת תוכח עומדת במקו' מגלה מיוכיחהו בגלוי טובה תוכח מהאהבה מסותרת כלומ' מחוכחת בסתר כלומ' יוכיחהו בפתר טוב מהמגלה מי בגלוי יתביים ויומר: נאמנים. חזקים הם בפעמי' לוהב מיפעע וידבק בגלוי הרחי להוכיח ער מיוסר והעומד כמקומו כמיקו' חזקות כנגד ולא יוכיחהו כדי מילכד בפתיו ופי נעתרו' עבות פיו נעתרו' חזקות כנגד כתוכי' כמו העתירם עלי: תבוא. הרוח כנגד תרומם וכשם מהיה רעבה על מר מתוק הוא לה. על כן כלפר הפסול מהיה כורדת מקום מחר מחיוקת כן הוא נודד ממקומו לבקש מחייתו ויהיה מבני מדין למעלה מגלת רות. נודד. מלת נדוד מיורה על הרחקה ממקום ישוב ומיורה על הרחקה מדרך הישר כמו ונדדו מדרכם. ונדדו מעיר אל עיר. ונדדו מגבול אל גבול. ונדדו מלכת אל עם. ונדדו מבית אל בית. ונדדו מעבודת אלהים. ונדדו מדרך הישר. ונדדו מדרך הטוב. ונדדו מדרך החיים. ונדדו מדרך הצדק. ונדדו מדרך האמת. ונדדו מדרך השלום. ונדדו מדרך הנכון. ונדדו מדרך הטוב. ונדדו מדרך הישר

והרוכה לבצר לותה עלה ירבה לעלה מדכים יבצר רוח והבל תפילו ממן מור
מתמצח ימינו הקשה ׳ יקריח לה לפתותה רוח הוח כי לח יוכל ליקרה ותהפוכות
הרוח רבות ואין יכולת בחרם לחזוק בה על כן דמה החם׳ לרוח ובעניו שהימין
מוכנת לכל דבר חם׳ וממן ימינו וכתוהו הנה ימיך ׳ ברזל בברזל . בית בברזל

מוכנת במקום סניס
והטעם בשני רעהו
טעם הבית בעבו׳ ׳
יחד סניס מרעי׳ חרד
יחד ונקריח הזעם
סניס בעבור מירחם
בהם כמו ממני׳ פני יי
חלקם וסניח לח היו
לה עור ועניכו זעם
וחרון וכן פי׳ ברזל
בעבור ברזל הוח
מחורד וכן הוח לים
יחד בעבור פני רעהו
כלו׳ שהו׳ מחדד לריב
עמו בעבור חמות
רעהו : כוכר תלכה ׳
יתכן סיהיה דבק
למעלה מלין רחוי
להתחדד עם חרכיו
כמו עם רעהו ומי
סימריהו מכל דבר
רע החדון יכבריהו ׳
כמים ׳ פלול ׳ פי׳
כמים מגברו בעבור
סים לחרי׳ סיתערבו
גם כן המים בעבור
המים והטעם חמות
כמים כן לב החרם
מלח רע בעבור חחר׳
סיפכיהו והוח פירוש
ככון והזכיר פלול
ולחברון כי המוכיח
רעיהם בלבבם חכם
יורדים לזיהם ושם לח
תשבענה ועיני החר׳
כמו כן לח תשבענה
לרחות כי בתחוכה
הולכין לחברון לח

תחמר מבענו מרחותו וכוסר : מברף . חם ׳ ריחות החטים הכתומים וכן
הפי׳ מברף ים לכסף לברפו וכור לזהב לזקקו . וחים כלות כל חחר ברוף וזקוק
לפי מהללו כלומר לפי מה שנתכוון להללו . חבל חם הכתום חת החול בתוך
המכת׳ת בחזקה לח תסור חולתו מעליו כחשר תסור קליפת הריפות וחים כמו
וחים לח כעדר וחיכנו בן חרם : ירוע . חסן . גלה ׳ כבמים : ורי׳ ה׳דבקים ׳
חוסן חוכר ׳ מחיר כסף חלוף כמו כסף מחיר זה ולפי דעתי ממנו מחיר כלב
חלוף ותמורה . ונרחה סהיוס מעבר וכן הפי׳ פני בחך חשר שמו פניהם ללכת
עם סיח לבך עלה תעכח ולל תעת לבך ל מעלה גדולה כי לח לעולם קיימים
החוכר והמלוכה כרחה הדעתים והעשכים יחכפו עמך ויהיו מחכל לפחך
והכבמים יהיו בעבור מלבושיך ועתודי חלף פרה והחלב כעניו מחלבך ומחכל
בני ביתך וחיים מתחייבים בו כערוחיך : נסו ואין רודף רמב ׳ הרמעים יכוסו
הו כמו נסים ואין רמב רודף חות׳ לכל רודף חות׳ קול עלה נדף ׳ ככפיר מיוסב
לבטח כן הם בוטחים וחינם נכוי׳ בעמב חרץ ׳ עם החרץ ים להם רבים פריס
להתחיקם ובעבור חרם מבין יורע דעת מיסיבם מעמעם כן יחריך העם :

קוחף ׳ פוטף הו קוחב הזרעים : יהללו

צפניה נפן רוק ׳ מי שהכוונ לעשירם מעוכותים נפיכת רוח הוח בסם שלי לחבר לנפון הרוח כן היח לח תבפכה. נפון יפיכו יקריח קורץ הוח בברזת לכוון עליו עד ש ניגרמכה באוכרת המטה׳ בפון בנפן ידו רעהו ׳ יחד ׳ חבר חקדרן וס לוה בהלל׳ ׳ יחכל כניס ׳ וכן סומר חדוכיו יכוכל ׳ ויחכל פרי מעלליו׳ כעוים הללו הפניס שמ׳ מרחה לעוכן סמך׳ כן מרחות שלך׳ כן לב שחדם לחדם חבירו לפי מה שחדם יודע ש שחכיר׳ מוכן כן כמים הפנים ׳ הנה כמו מיורמו במים מפני המביט בהם ויחבב הרוסם ההוח לת רחותו ברוך מירחה בזה תחר פניו כן ענין בלב החרם לחרם כי החרם יסיב תחותו : מברף . מהות נורתו במה מיפפע לו ממכה ומהפפע ההוח יכוב לב החרם לרחות בו עכמו וזה מבוחר מדבריכו בפפ׳ הנפש ובמיחר הת׳ מפפר מלחמות יי׳ ופס ה התבחר חיך יפכיל החרם זה הכח חשר לו להפנת המוסכלות מופפט וערוס מ מהמוסכלות : פלול וחברון . והוח החומר

חשר הוח סבת ההפכר לח יפבעו בלבימת הפורו׳ כי תמיד יבקפו נורות חחרו׳
בסבת בלתי הפמע הכחות המתפעלות מפס ז הכחות הפעלות וכן לב החרם
לח תפבענה מהמוסכלות וזה ביחר קור עמוק מענין הפכל וההיולי כי כמו
שההיולי ערוס מבר עכמו מהפורות ולו כח על קבולם כלם עד סייחס ההיולי ז
הנורות הוח יחס הפכל ההיולחני לכל המוסכלות : מברף לכסף . הנה יש לכסף
מברף לברוף ממנו סיגיו וזה ירוע לפורפים ולזהב קור מיותר ל״כ לברר מימנו
סיגיו וכן הענין בשחר הדברים כל לחד מהם ברוך המהולל בו חשר נתבחר
בניסיון סיתברר בו סיגיו לך מהחויל לין תחבולה שתוכל בה לברר סיגיו לל
חולתו כי הוח יחסב היותו חכם : חם תכתום . ולזה הוח מבוחר מלעג שתכתום
חותו במיתם בתוך החטים סיכתבו בו בעלי להסיר קליפתם וסיגם לך תוכל
להסיר מעליו חולתו והנה זכר זה בזה המקום לפי מהחולת סבה חזקה לתכוע
הפגת הפלמות כי החויל יפתפק במה סירחה לו מהפניכים בתחלת המחסב ׳
ירוע תרע . הנה כחשר תרבה לקנות המוסכלות מהחום רע כחך וכם הפס
המוחפות חשר יערוך חליהם ׳ וסית לבך לעררים ל״ל למוחפות המפיימות
חשר יפלם בהם ההפנות כי מהפ תעמוד על המוסכלות החמתיו׳ ולו תפתפק
במה שתגיע מהחום בזולת ההפנות הרחוו בו יקריח מזה הטעו׳ הרבה בקניו

המוסכלות כמו שהתבחר במקומותיו והנה לזחת הסבה המפיל זה לכחן כמו שחמר בספר סיר השירים כעדר הרחלים לפי מה שבחרנו פס ׳ כי לח לעולם חוסן ׳
ורחוי שתזדרז בקניו הזה החופפות בזה החופן כי לח יתמיד לחרם לעולם חוסן ותוקף וכח להסתדל בחלו ההפנות ולקיומם כי במות החרם יפור תמנו זה הכח חשר לו
מפר ה׳ זומר וחע״פ שהכוזר והמלכות סייחיה לעכל במה שקנה מהמוסכלות הוח מתמיד לו לדור ודור כי הפכל הקנקה הוח נכחי והוח ירע כי המוחפות יגיעו תחלה
לחופים ואחר יגיע בחמפוחם לל החום המפוחף ומדרגתם סהייתה להם בחום חום חלח עלה יתפעל החום המפוחף מהם בחופן הפעולות
החופים ממוחפיהם ואחר זה יתקרבו לל ההפנות לל הרוחניות ויפרו מהם הרבה מהקליפות בהגיעם לל הזוכר והפוחר והדמיון כמו מנתבחר בספר החום
והמוחם : גלה חביר . ולזה חמר מבחשר גלה חביר ופר והוח הענב סיוכיח חום מחוחגיו חז יוכיח רעח בחום המפוחף : כבמים ללבמיך . ובחשר נכרתו זו הענבים
יקבלם הכח הזוכר והמומר בחופן סייחיו מהם כבמים ללבום הפכל לבום עדיו ותמורת תבואת סדה יגיעו לך עתודים מהם יותר נכבדים מתבואת הסדה לחין
סיעור : ודי חלב . ויגיע לך מהם חלב עזים מה סיספיק ללחמך והוח סיקנה מהם מהמוסכלות ויספיקך ללחם ביחך חשר יבנה בחכמה ובו חייה לנערותיך והם
הבחות המתרחות הפכל וזה יהיה מפני ב׳ סדרים הבר הרחפון כי בחכמה יתייסר החרם להסיג לחם חוקו בקלות כחמרו לחר ימים בימיכם בעמידה עופר וכבור
והבר הב׳ כי בה יהיה החרם מופנח מהפ׳ ויחבח לו מפני זה לחם חוקו ויפמר מהרעות הנכונו׳ לבח עליו : לך הרפע ברעותיו ובאדותיו כבר ימבחו
מהם רבים עבל לחר מהם הוח בעזב ומעולח לל המקרים ולזה יפהר תמיד מיבוחהו רע ויכום יקח על פי פחין רודף לו חמנם כל לחר מהבדיקים יהיה ביתו פלום
מפחד ויבטח ככפיר פחין פחד פום דבר לנגר עיכון : בפעם חרץ ׳ הנה בעבור פעם הארץ והיות הפעם לחר בו מחוייבים כליה רבים סריה וזה יהיה כלי להשחיתה
בקלות וכמו מרבוי הפרים כלי להפחיתה בקלות כן יהריך קיומה ועמידתה בעבור חרם מבין יורע כי בזכותו יהיו מוצנחי׳ כלם כחמרו חי נקי : נבר רם ועוסק
דלים ׳ ירמה לחטר מוקף פיפחית התבוחות בדרך פלח יפכח לחם ומחכמת זה המפל כי המטר מכוין רחמוכה לגדל הכמחים והיה בזה החופן כלי להפחתתם וכן
הנעת הקניכים לחרם הוח להפיג מההון מה פיפלם בו הכרחי לעמידת גופו והנעתם בעופף הוח כלי לל מיחסר לו הכל : עוזבי

ועיני ׳וסים׳ועיני לחה רכות ׳ והנה עיניכם ראות ׳ ועיני ישראל כבדו מזוקן ׳ ויחמר יוחב חל המלך דויוסף יי׳ דסוף
שמוחל ׳ וישח חרם וישפל חיש ׳ ועיני רשעים תכליכה ׳ חם חמנע מחפץ דלים . לחלק יניד רעים ׳ שחול וחבדון לח
תשבענה . חת פני מבין חכמה . ונראה ה׳וסים׳ונראה שכית חל הכהן ׳ ונראח חל הכהן ׳ וחיה בחקום השחין ׳

צְפִנְיָה צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃
בְּרִזֶל בְּבְרִזֶל יַחְרוֹ אִישׁ יַחַד פְּנֵי־ ל׳ יחד הירוע
רֵעֵהוּ׃ נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר בברזל ברזל׳
אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃ כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כ
כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם׃ שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן ה׳ ׳ וחבדי
לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִ ק׳
תִשְׂבַּעְנָה׃ מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב כ׳ וכתיב׳ ל
וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃ אִם־תְּכַתֵּשׁ־אֶת־ ל׳ ו ול
הָאֱוִיל ׀ בַּמְּכִתּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בְּעֶלִי ל׳ ו
לֹא־תָסוּר מֶעָלָיו אִוַּלְתּוֹ׃
יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ כ׳ יחיד ׳ ה׳
לַעֲדָרִים׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־ ק׳
נֵזֶר לְדוֹר דּוֹר׃ גָּלָה חָצִיר וְנִרְאָה כ ה
דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ עִשְׂבוֹת הָרִים׃ כְּבָשִׂים ל׳ ר׳ ל
לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃
וְדֵי חֲלֵב עִזִּים לַלַּחְמֶךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ א
וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃ נָסוּ וְאֵין־רוֹדֵף ל׳ חל
רָשָׁע וְצַדִּיקִים כַּכְּפִיר יִבְטָח׃ ר׳ תי חם
בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם ל
מֵבִין יֹדַע כֵּן יַאֲרִיךְ׃ גֶּבֶר־רָשׁ וְעֹשֵׁק
דַּלִּים מָטָר סָחֵף וְאֵין לָחֶם׃ ל

רוּחָא נַרְבַיְיתָא קַשְׁיָא וּבִשְׁמָא דִּימִינֵהּ
מִתְקְרֵיָא׃ פַּרְזְלָא בְּפַרְזְלָא לָטִישׁ וְגַבְרָא
לָטִישׁ אַפֵּיהּ דְּחַבְרֵיהּ׃ דְּנָטֵיר תְּאֵנְתָא אָכֵיל
פֵּרְיָהּ וּדְזָהִיר בְּמָרֵיהּ נְתַיְקַר׃ חֵיךְ מַיָּא
וְחֵיךְ פֻּרְצוּפֵי דְּלָא דָּמְיָין חַד לְחַד הֵיכְנֵיהּ
לִיבֵּיהּ דִּבְנֵי נָשָׁא לָא דָּמְיָין חַד לְחָד׃ שְׁאוֹל
וַאֲבַדּוֹן לָא שְׂבְעִין וְעֵינֵיהוֹן דְּגַבְרָא לָא
שָׂבְעִין׃ צַרְפָא לְכַסְפָּא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וְגַבְרָא
טְן פּוּמָא דְּמִשְׁבָּחָנוּי׃ אִין מַתְיְירַת לֵיהּ
לְשַׁטְיָא בְּמַכְתְּשֵׁי בְּגוֹ סִיעֲתָא וּבְאוֹרַיְיתָא לָא
סַעֲבִיר מִנֵּיהּ שַׁטְיוּתֵיהּ׃

מָה דַּדְעֵי אַנְתְּ דְּעֵי אַפֵּי עָנָךְ כ׳תחייכת
וְשִׁים לִבָּךְ עַל קְווּשִׁין׃ דְּלָא לְעָלַם הוּא ויהיר ׳ ה׳
אֲתָרְנָא אַף שְׁלֵם דְּרָא לְדָרָא׃ שְׁוָוֹת עַסְרָא ק׳
וְאִתְחֲמֵי דִּיתָאָה וְאִתְכְּבֵשׁ עִשְׂבָּא דְטוּרֵי׃ ר׳ ל
אִיכְּרֵי לְלִבּוּשָׁךְ וְגַדְיָא לְתִגְרוּתָךְ׃ וְסוּפְקָנָא
דַּחֲלָבָא דְּעִזֵּי לְמֵיכוֹלְתָּךְ וּלְמֵיכוֹלְתָּא דְּבֵיתָךְ כ׳ מדיע
וְחַיֵּי לְטַלְיָתָךְ׃ עָרְקִין רְשִׁיעֵי בְּדִלֵּית דְּרָדֵיף תרוס׳ ב׳
לְהוֹן וְצַדִּיקֵי הֵיךְ אַרְיָא דְּמָסְכֵי לְמֵכּוֹלְתֵּיהּ ב׳ חל
מְסַבְּרִין לְחָכְמְתָא׃ בְּחוֹבֵיהָא דְּאַרְעָא ר׳ תי חם
סַגִּיעִין רַבְרְבָנָהָא וּבְנֵי נָשָׁא דְּמַרְחֲבַיְיתִין ל
בִּידְעָתָא נְגִידוּן׃ גַּבְרָא מְסַכֵּנָא דְּעָשִׁיק
לְמִסְכֵּינֵי אִין מְטָרָא חֲבִיטָא דְּלֵית בֵּיהּ יוּתְרָן׃

והביאותין ונראה פני יי׳ . אני חשפתי שוליך ׳ גלח חציר ונראה דשא ׳ וצדיקים ד׳חד חם׳וסים׳נסתר בסוף השטע ׳
יודע ב׳חם׳בספר׳וסים׳בפשטרון ׳ ידע יי׳דין דלים ׳

עזבי תורה יהללו רשע על רשעו וישתבחו במומרי התורה לחשבם מהתורה היא בלתי רחוקה להתקהל בה לזה ירמז בזה עזבי החור יהללו הדעת הדעת הנפסד לשבר לרשע בדעות בעניין הפרסים וההתחלות כי בזה יוכן להם פתח לעזוב התורה לך עומרי התורה וישתבחו הדעות הכוזבות ויפתדלו לבחר מותם:

יהללו רשע. בעבור שילך בדרכיהם. יתגברו בם בעזבי התורה: לשמרי רע. מיתעבקו במעשה הרע לא יבינו משפטי יי. ומבקשי יי. בבית תפלתו לז יבוקש המשפט מפיהו ע"י נביא הם יבינו כל דבר טוב: בתומו. בדרך תומו: ועיפה. תן רשה המלך. זוללים המתחוים לאכל בשר והשר זוללי בשר. יכלים יתן כלימה: לאוכן. לאים מיאון הדלים: גם תפלתו. מיתעלם לשם בשרתו יתעב: מעבה. מדרכם חולי יכשלו בדרך רע. בפחותו טעמה ל לנכרם הוא יפול. יאכלו טוב לאחרי מות המעבה: ולא מבין. יוכל לחקור בדבר פהוא חכם בעיניו: רבה. נהולה תפארת ברחוקם הסדיקים מחיים ועליים. יחופם הר' שהרשעים יחפסו הוכם ויעמק: מן מפחד תמיד. מן הסם ולא יפסע. ומקשה לבו לבלתי הבין התוכחת. יפול ברעה מחסב לעמי הרי. כגיר. הפר כף. סוקק מן סוף כלות דורם כן מוסב על מהו רשע על עם דל. וכן כגיר. פהוא חסר תבונה כמשל לאחרי ולרוב בעמקו העמי מוכיחי ביר להורות כי על המוסל והכעיר ירב. תר' פמוק בדם כמו עוסק וכן חבר כמו חובר הסדורה הסבוכי כמו הסוכן ומי פהוא עוסק בדם כפם רשע מוכיחין יביאוהו לכל מילך ל הבור להחזיק נפשו ולהם ליכ בתקו רע ולא ימצא מי יסיבנו: ל"ל חרם עסוק ממכונו ומעכתו בעבור דם נפש עד רדתו לבור הוא יכום מתקום למקום כי הוא מפחר על נפשו והבור רמז לקבר. אל יתמכו בו דרך תזהיר כלומר אלו יתמכהו אחרים בבלו ולא ירחמו עליו בשעל מהפחית הנוכר בכלם אלהים:

דְּשָׁבְקִין נִימוֹסָא וּמְשַׁתְּבְחִין בִּרְשִׁעָא וְאִלֵּין
דְּנָטְרִין אוֹרַיְתָא מִתְגָּרְנָן בְּהוֹן דִּיתוּבוּן:
בְּנֵי נָשָׁא בִּישֵׁי לָא מְתַבְּיְנִין דִּינָא וּדְבָעֵי מִן
קֳדָמָךְ יְיָ מִתְבַּיְנִין כְּהֹוֹן טַבְתָא: טַב מִסְכֵּינָא
דְּמְהַלֵּיךְ בִּרְשִׁימוּתֵיהּ מִן חַד דְּמַעֲמִיק מִן
אַרְחָתֵיהּ וְהוּא עַתִּיר: דְּנָטַר אוֹרַיְתָא בְּרָא
הוּא דְּמִתְבָּיֵן וּדְמִתְחַבַּר לְזַלְזֵלֵי מַחְמִיץ
אֲבוֹי: דְּמַסְגֵּיעַ מָזֵלֵיהּ בְּנוֹכְחָתָא וּבְרִיבְיָתָא
לְמַן דְּמְרַחֵם עַל מְסַכְּנֵי מַכְנְשׁוֹי: דְּמַסְכֵּיר
אֹדְנֵיהּ דְּלָא נְשַׁמַּע אוֹרַיְתָא אַף צְלוֹתֵיהּ
כְּרַחֲקָא הִיא: דְּמַשְׁגֵּי תְּרֵיצֵי בְּאָרְחָא בִּישְׁתָּא
בְּגוּמְצָא הוּא נָפֵל וְשֵׁילְמֵי וְתַמִּימֵי נָרְתוּן
טַבְתָא: גַּבְרָא עַתִּירָא חַכִּים הוּא בְּעֵינוֹי
וּמִסְכֵּינָא סוֹכְלְתָנָא בָּסָר לֵיהּ: כַּד יֶחֱדוּן
צַדִּיקַיָּא סַגִּיעָא שֻׁבְחָא וּבְקוּמָא דִּרְשִׁיעֵי
מַבְּצֵי בַר נָשָׁא: דְּמְכַסֵּה חוֹבוֹי לָא נְצָלַח
וּדְטָרֵי חֲטוֹי וְשָׁבֵיק נְיִרְחַם עֲלוֹי אֱלָהָא:
טוּבְהוֹן דְּבַר נָשָׁא דְּמִדְּלִיחַ לְבֵיהּ תְּדִירָא וּמָן
דְּמַקְשֵׁי לְבֵיהּ נָפֵל בְּבִישְׁתָא: אַרְיֵא נָהֵים
וְדֵיבָא מָצְרִיחַ עַל רְשִׁיעָא דְּמִשְׁהַלִּיט עַל
עַמָּא מִסְכֵּינָא: שַׁלִּיטָא חַסִּיר הַוְיָנָא סַגִּיעָן
עוֹשְׁקִין וְאִינָא דְּשָׁנֵי טוֹלְמָיָא נִיגְרוֹן יוֹמוֹי:
בַּר נָשָׁא דְּחָשִׁישׁ בְּרָמָא דְּנַפְשָׁא עַד גּוּבָא
נְעָרוֹק לָא נְצוּרוֹנֵיהּ:

עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה
יִתְגָּרוּ בָם: אַנְשֵׁי־רַע לֹא־יָבִינוּ ה
מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל: טוֹב־ ג
רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֹעֵקֶשׁ דְּרָכַיִם וְהוּא
עָשִׁיר: נֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה ג' חל
זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו: מַרְבֶּה הוֹנוֹ יתיר ב'
בְּנֶשֶׁךְ וּבְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יְקַבְּצֶנּוּ ר' חס'
:מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ ב' לריך
תּוֹעֵבָה: מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע ו'
בִּשְׁחוּתוֹ הוּא־יִפּוֹל וְתַמִּימִים יִנְחֲלוּ ה
טוֹב: חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדָל יתיר והדל ה'
מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ: בְּעֶלֶץ צַדִּיקִים רַבָּה ה
תִּפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים יֶחְפַּשׂ אָדָם: ה
מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב ה
יְרֻחָם: אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד ה
וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה: אֲרִי נֹהֵם ט
וְדֹב שׁוֹקֵק מֹשֵׁל רָשָׁע עַל־עַם דָּל: ב' יתיר חס'
נָגִיד חָסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת ד' חל'
שׂנֵא בֶּצַע יַאֲרִיךְ יָמִים: אָדָם עָשֻׁק סופה ה' ר'
בְּדַם־נֶפֶשׁ עַד־בּוֹר יָנוּס אַל־יִתְמְכוּ־ ז' זעירא

דפסי דיאשיהו, וחד חלוף לא כתי ב וקרי וסים תחלת ויחנם ביד הגבעוני, ודל ב פתחין כלים וסים נמסר בשפטי סימן ותלים סימן קסב, ירוחם ב וחסרים חד פתח וחד קמץ וסים אשר בך ירוחם יתום, ומזרה ועזב ירחם. בתרא קמץ, על עם ה וסים ויבאו על ליש על עם שקט, כי אתה המלכתני על עם רב דדה, ויקראו בקול גדול דדח, כי חרפו ויגדילו על עם יי צבאות, ארי נוהם ורוב שוקק. וכל שמואל וישעיה ותהלות דכו על עם בסג אל עם וסימן השלח כים עירים, פרשתי ידי כל היום, ויתהלכו מגוי אל גוי.

בכסף ראישהו, וחד חלוף לא כתי ב וקרי וסים תחלת ויחנם ביד הגבעוני, ודל ב פתחין כלים וסים נמסר בשפטי סימן ותלים סימן קסב, ירוחם ב וחסרים חד פתח וחד קמץ וסים אשר בך ירוחם יתום, ומזרה ועזב ירחם. בתרא קמץ, על עם ה וסים ויבאו על ליש על עם שקט, כי אתה המלכתני על עם רב דדה, ויקראו בקול גדול דדח, כי חרפו ויגדילו על עם יי צבאות, ארי נוהם ורוב שוקק. וכל שמואל וישעיה ותהלות דכו על עם בסג אל עם וסימן השלח כים עירים, פרשתי ידי כל היום, ויתהלכו מגוי אל גוי.

הולך׳ בדרך תמים והעד ונעקם דרכיו מכר דרכיו המעוקמים׳ דרכיהם
חיכם מתים לבר והעד בחתת מהבל׳ת נקודה בסבת כלו בחתת מהן׳ ומרדף׳
פועל יוצא ללב וריקם הם המורדפים והרדיפה הוא המהירות ללכת לתם ריקים
מהם רעים פתין להם תלמה וכן כעור וריק׳ לוים לחמות׳ מיעטה לחמות

ברכות ד׳ קמצין וסימניהון ברכות לראש צדיק׳ איש אמונות רב ברכות׳ כי׳ תשיתהו ברכות׳ עברי בעמק הבכה׳
ידע י״ט וסימ׳ נטם׳ בתלים סים׳ צ״ב׳ ובושט ה״ח׳ בכתובי׳ וסימ׳ כי׳ תחלך ביושט כיי׳ ׳ אשרי אדם בושט בך׳ כמוה׳ יהיו
עושיהם. וחברו׳ רחב נפש יגרה מדון׳ וכל נביאי׳ דכו׳ח׳ם בכ״ב וסי׳ להיך אשר אתח בושט בו׳ ובארץ שלו׳ אתה בוש׳

בוֹ׃ הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם 5
יִפּוֹל בְּאַחַת׃ עִבֵּר אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־ כ
לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע־רִישׁ׃ אִישׁ ד׳ ׳
אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא
יִנָּקֶה׃ הַבַּר־פָּנִים לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־ 5
לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר׃ נִבְהָל לְהַהוֹן אִישׁ ט״ו ל׳ יחד
רַע עַיִן וְלֹא־יֵדַע כִּי־חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ׃ ובחת׳ ובכתי
מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא מֵחַלִּיק ה
לָשׁוֹן׃ גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין־ כ
פֶּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית׃ רְחַב־ ח״ת בכתוב
נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבוֹטֵחַ עַל־יְהוָה יְדֻשָּׁן לג״ת
׃בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה
הוּא יִמָּלֵט׃ נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר ג״ת בכתוב
וּמַעְלִים עֵינָיו רַב־מְאֵרוֹת׃ בְּקוּם ל׳ מל׳
רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ ל׳ ויחד
צַדִּיקִים׃ אִישׁ חוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף ג׳ יחל
פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃ בִּרְבוֹת א
צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבְמִשְׁל רָשָׁע ד׳
יֵאָנַח עָם׃ אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח
אָבִיו וְרֹעֶה זוֹנוֹת יְאַבֵּד־הוֹן׃ מֶלֶךְ ל׳ מל׳
בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֶרְסֶנָּה׃

ברכות ג׳ומל וסימ׳ ברבות צדיקי׳ ישמח העם׳ ברבות רשעים ירבה פשע׳ ברבות השבח רבו׳ תרומות ג׳ב׳ חסרים ו׳
בתרא וסימ׳ כל תרומת הקדשי אשר ירימו׳ חרי בגלבוע ג׳ של׳ ואיש תרומות יהרסנה׳ וסי׳ כל טוריא דמלכא׳ אלך׳

דְּמַהֲלֵךְ בְּתֻמּוֹתוֹ נִרְפָּרִיק וְדִמְעַקְמָן אָרְחָתֵיהּ נִיפּוֹל בַּחֲדָא׃ דְּפָלִיחַ בְּאַרְעֵיהּ
נָשְׂבַע לְחֶמָא וְרָדִיף סְרִיקוֹרָא נְשָׂבַע מְסַכֵּינוּתָא׃ גַּבְרָא מְהֵימְנָא סַגִּיעַ בְּרָכָתֵיהּ
וּדְרָהִיט בְּעוֹלָה דְּנָעְהַר לָא מְזַדְּכֵי׃ מְסַב בְּאַפֵּי לָא טָב וְעַל פִּתְחָא דְּלַחְמָא נַיְחוּב
גַּבְרָא׃ דְּמִסְתַּרְהַב לְמִזְלָא גַּבְרָא דְּבִישׁ עֵינֵיהּ וְלָא יָדַע דְּחוּסְרָנָא אָתֵי עֲלוֹי׃ דְּמָכַס
לְבַר נָשָׁא קָדָמוֹי חָסְרָא נְשַׁפַּח טָב מִן חֲוֵי דְּמַפְלִיג בְּלִישָׁן׃ דְּגָזִיל לַאֲבוֹי וְלְאִמֵּיהּ
וְאָמַר לֵית חוֹבָא חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא׃ גַּבְרָא דְּרַהֲב מְגָרֵיג תִּיגְרֵיהּ וּדְמִסְבַּר בְּאַלָּהָא
נִידְהוֹן׃ דְּתָכִיל עַל לִבֵּיהּ סַכְלָא הוּא וְדִמְהַלֵּיךְ בְּחַכִּימוּתָא נִתְחֲטִי מִן בִּישׁ׃ דְּיָהֵב
לְמִסְכֵּינָא לָא נֶחְסַר לֵיהּ וּדְמַחֲטֵי עֵינֵיהּ מִן מִסְכֵּינָא סַגִּיעִין לְוָטָתֵיהּ׃ בְּקוּמָא דְּרַשִׁיעֵי
מִתְטַשְׁטְשִׁי בַּר נָשָׁא וּבְאֲבָדֵיהוֹן נִסְגּוֹן צַדִּיקֵי׃
גַּבְרָא דְּלָא מְקַבֵּל מַכְסָנוּתָא וּמַקְשֵׁי קְדָלֵיהּ בַּעֲגָלָא נִתְתַּבַּר וְלָא הֲוֵי לֵיהּ אֲסוּ׃ בְּסוּגְעָא
דְּצַדִּיקֵי חֲדֵי עַמָּא וּבְשׁוּלְטָנָא דְּרַשִׁיעֵי נִיתְאֲנַח עַמָּא׃ גַּבְרָא דְּרָחִים חָכְמְתָא נַחֲדֵי אֲבוֹי
וּדְמִתְחַבַּר בְּזָנְיוֹתָא מוֹבִיד מַזָּלֵיהּ׃ מַלְכָּא בְּדִינָא נוֹקִים אַרְעָא וְגַבְרָא עָתִּירָא עֲקִיר לֵיהּ׃

יפול בחתת
ברעה
לחת ואין מקומם
למכלתו׃ יסבע
רים׳ עבירות׳ לוים
לחמות׳. מכוסין
מעבירותיו כתהוכה
שלין עד בכבר שלא
הק בה רוח׳ ומרכה
לו ברכם׳ ואין
להעשיר׳ דומה
הסבע להתעשר בשל
עבירה׳ יסבע נבר׳
המע עשקני כנכל
להון׳ מאחר להכנ׳
הון ונגול תרומתו
ומעשרותיו׳ כי
הסך יכולכו׳ הסרון
יבא לו מהמלאת מעשה
ידיו׳ מוכים לחם
ונו׳. על עבירות
שכידו ומפריסו מ
מכס׳ לאחרי הן׳
לאחר ואין הן יוכנ
בעיניו יותר מ
מהקלקי לאון׳
מכיון ככרע׳ רבא
כל מקום שב׳ לאחרי
לוכו שלא מובלב
לאחר במוך׳
וכהבוחו׳ על שלא
כדבר׳ מוכוח לחם
לאחרי וה מכס מ
שהוכיח לת ישראל
לאת׳ הק׳ כה שבקרקע
נאון לחם שב׳ לחם
לתם׳ ובאמר בן כי
מכלת הן בעיני׳
ממחליק לאון וס
בעיני יותר מ
המע עשקני ב

גבר מחליק. גבר מהוא מחליק הדרך בעבור רעהו פיפול בחלקלקות תהם הוא פורש רשת על פעמיו בעבור תחת מה שהם להפיל רעהו: בפשע איש. בעבור פשע ארץ הוא רע יתחרם לו מוקש הפיל בו והדריך הוא בהפך זה כי יגיע לו הטובות ממנו עד שבבר ירון ויפחת תמיד לרוב הבלחתו מפר דבקו ההפוחים החלהיות בו: יודע צדיק. חכם הבדי יורע ילהיבו בלהבת שם בקוקה בדוק: שים חכם בשפט מתון עם הפוליל. ואין בקוב בין מרלקה לו פכים ושופות בין שמרלהו פכים חסר חפר יחבר להם לחם ומלה והרפע לה יתן לו לשבלו חוקו וגם לחלק היות שכבר ממנו: חכמי לבון. החכמי הלימי יפבבו שיתחרם ריב וקטטה וזה מבוחר מעניכם ואולם החכמים הם בהפך זה כי הם שבבה שיתחדם השלום ויפיבו בחכמתם החף והבשע חפר מקבת החכמים לקבתם: חיש חכם. הנה בשיפטו חיש חכם תת חיש חוהל ובשלו וכתבו עתו ברבריש הנה לה יכיח החוהל תת החכם לדבר דבריו ולהשלימם לך פעם יבשע על תה שיפטע תדברי החכם ולה יכיחהו להשלימם ופעם יפחק עליהם על תה שיפטע תדבריו ולה יהיה לו בחת להשלת דבריו כדי שיוכל להשלים החכלית לפר כוון לבחרו בדבריו ובחולו שזהיר בזה התחר החכם עלה יתוכח תת החוהל: לחמי דמים. הם מוכחים התוס והיופר כי דרכו הפך דרכם ואולם היפרים יבקבו רמוכו בכל עוז ודמים מקריה תוס הנה התתעורר תפחת השבל כי חין לו תלוותיו כי הם לתמיותם ושלמות ושנה לחמי דמים הולכים לחרי בעלי ריבו והוה הנה התתעורר ל התחוות ולזה יפפיהו לך היפרים יבקבו רמוכו בכל עוזכי תלוותיהם הם תמיד ל הטוב והתמימו: כל רוחו. הנה השבול יוביל כל רמוכו ותלוותיו לפועל תבף שיתשבר זיה מזולת שיתשב בעניכה שם הוה רחוי שיתפך תחריה שם לזו ולזה יקר' לו מזה רעות גדולות ואולם החכם ישקיט תקוף המבוכה כשתעלה על לבו בחחר ל' בשיחר הופחתה לפועל עד שיתיעב בה שם היה רחוי שם לזו ובזה החיחור יפקיט תתוף המבוכה ההיה לו ירפה בזה כי החכם ישקיטבה החיחור ל' בשיפבה עורף ולח פכים לל החכוכה ההיה וירבל עבמו בהפבה כי כן תרופת אלו החלים הו ירפה בזה כי הבשיל יוביל כל רוחו ורמוכו תיתן לעבור עם זולתו ולזה יחתר דבריש רבים ורעי ומבוכים ואולם החכם בשיריהם זה העניכ תן הבשיל בריבו עתו יפקיט בשיפבה חלין בשיפט עורף ולח פכים ויסור מלפכיו: מושל מקשיב. הנה בשיהיה המושל מקשיב על דבר שקר חל יהפבו כל מעריתיו להיות לבפי רשע כי המעריתים יפתדלו לעשות רבון תדניהם וכחשר ירחו כי רמוכו ברשע יקהבבו תכוכת הרשע וחפשר שהעיד בהמושל המקשיב על דבר שקר חל הנה הנשיות הנופיות כי כשהיה הוה מושל בחרם הפך התכוון בו ויפוב השבל להיות משרת לו עם שחר כחות הנפש הנה גם השבל יהיה רשע בו כי הוה יפריתהו לקחת התחבולות לשחר יפלם בהם הנשות תם בשיתוחם חלין: רש ואיש תככים. הנה הרש והוה העני בעניו שחין לכלו מחשבה יכבם מאכם חל העניו ההוה והוה כבוך מפני זה בעיניו ואיש תככים שים לו מחשבות רבות מקבילות בדרום לשחר יחקור בו נפשו בעניו המבוכה והדלות בעיניו ואעפי שהאיש התככים יחשוב שתשיבה לו ידיעות בדרום וזה כי הוה לשקבלת המחשבות יקרה לו כאילו הוה כלכד בשקר ומחוזק המבוכה לו ידע חכה ושה והנה הש" הוה תאיר עיני שניהם בתה שיפשע תמנו על השבל החכומי להיפירו חל המקום לשחר תמנו יתייפר להנשת הדרום ההוה ובתה שיפשע' תמנו להיפירו לשחת מהמבוכה בתחשבות רבות מהקבילות הנה כי בזה מהקומי הנפלה בקשת הדרומים הגדולים ויפטרך לזה עזר שהי והתורה תמה שיתיפר תחר להכרית המבוכה חזקת בהרבה מהדרומים הגדולים לשחר יקשה לשר בהם להבר התחשבות הכוזקות תחבלתי תורקות בחופן סכזכר בם שניכוח ובתה שיפשע' תלך שופט בחית פלים להוסיף לשור תפשטם בהפלגת חקירות עם שכנגדו ועם זולתם על דבר זה הריב הנה יכון לעד כפלו וזה כי ישפיר והו העם על זה הדבר ויפתחו בו ויולם לו ב"כ עזר שהי להתחיד לו תתלבתו וזה שהעיר ב"כ בזה ל תיה מקדם וקרה פלים חלקי הפוקר תחת בקשתם יוק' תקשת ויתלך הוה השבל החכומי כתו מקדם כי הוה המושל בחרם וכחשר יפשוט בחית הדרומים הנה יכון לעד כפלו חך בזולת זה יהיה להפך כי הפלות יששר ישקרה בהם זה הם תתי בתה שיפשע בו רומם חזק בהנשת הפלחה החכומי והבעדרה: שבט ומוסרת. השבט והתוכחת יתן לנער חכמה כי בזה יקנה פלחות התדות ובזולתו חין לו דרך להגיע ל החכמה לך הנער שהוה תשולח לרמוכו הוה בעדר המוסר והחכמ' והוה בזה מביא לחו לרוע עיניכו עם פלוה יוחם הרבה מרוע תכוכותיו כי יחתרו החכמי כי הוה קבבה זה ער פלח תקניתהו מוסר בקטכותו: ברבות רשעים. ברבו הרשעים ירבה פשע בעולם נוסף על תה שהוה רחוי שיעשוהו לו היה כל חח' מהם נשרד מחבירו כי יעזרו קבק בקבק ויעשו יחד פשע בעולם פלח יפלם בשבת קבופם והנה חעפ שהם מוכחים הפדיקים כמו שקדם וכחומרו לחר זה ותופב' רשע יסר דרך חכה לח יוכלו להזיק להם לך יתלטו הפדיקים מידם וירחו בתפלתם כי סוף הרשעים והריתם הוה לרע: יסר בנך. בעודו קטן בדרך שתקנהו מוסר ויתן לך הנחם וקורת רוח תעני טוב תוסרו ויתן לנפשך תערים תרוב שתתך בו עם עזה יפשירהו לקנין החכמה ובה יתן להפשך תערים בתה שתשמע תפיו תדברי חכמה:

בחין

לעון ג' וסימן שמע דבר יי' אנשי. עד מתי פתיים. אנשי לצון יפיחו קריה. נשפט ה' קבצי' וסימבניהו נמס' בישעיה ריש סי' נ"ט ובירמיה סוף סימן ב'. וחכם ד' וסי' הבמצא כזה. אין נבון וחכם כמוך. ילד בסכן וחכם. וחכם באחור ישבחנ'. נפגשו ג' וסימן עשיר ורש נפגשו. חסד ואבת נפגשו. רש ואיש תככים נפגשו. שופט ו' מל' וסי' נמס' בעמוס סי' ב'.

ג' פשע יה' גֵּבֶר מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ רֹשֶׁת פּוֹרֶשׂ
עַל־פְּעָמָיו: בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ
ה' ו' ב' חס' בפיכ' וְרָנַן וְשָׂמֵחַ: צַדִּיק יָדִין דָּל
דַּלִּים לֹא יָבִין דָּעַת: אַנְשֵׁי
ג' ה' וחר' וחכמים ח' לָצוֹן יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים יָשִׁיבוּ
אָף: אִישׁ חֲכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ
אֱוִיל וְרֹגֵז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת: אַנְשֵׁי
ל' נפש' דָּמִים יִשְׂנְאוּ־תָם וְיְשָׁרִים יְבַקְשׁוּ
נַפְשׁוֹ: כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא בְסִיל
ר' ה' ו' ס' וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה: מֹשֵׁל
תס' נכפ' מַקְשִׁיב עַל דְּבַר שֶׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו
ל' רְשָׁעִים: רָשׁ וְאִישׁ תַּכְכִּים נִפְגָּשׁוּ
ל' מ' מְאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה: מֶלֶךְ שׁוֹפֵט
בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יְכוֹן: שֵׁבֶט ט' ו'
וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח
ג' מֵבִישׁ אִמּוֹ: בְּרֹבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה
ר' י' ג' רפי' פֶּשַׁע וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ: יַסֵּר בִּנְךָ וְיָנַח־לָךְ וְיִתֵּן מַעֲדַנֵּי לְנַפְשֶׁךָ:
ל' ואח' החוכלים

ירבה ה' וסי' הבה נתחכמה לו. וכאשר יענו אותו כן ירבה. ובקרך ובאנך ירביון ב' בו' ברבות רשעים ירבה וכל דסמיכי כי וכי דכו' ירבה בבא ירבה בפתח תחת היו"ד וסימן יעזוב רשע דרכו.

ויודיעהו לאחריש בעניכ ובקריב בפילים תודע וחכם בלב לפר הוה לחר התופע יפבבה רוח דעתו ויפקיטבה לח יודיעבה לבסיל בעניכ בלב נבון תכוח חכמה: מושל. בפודברו לו פקר ויפתפע תז יפרתיהו רפעים: תכסים. עניכו מהדלת יפברהו כמו תתוך ומחתם ומזה העניכ תוכו לרגליך בפברו ויהיה תכך ותכסה כפגדו כי הרם והדלת כחפר יגזרם הפם וירדו תמתי כמטר היורד על הארץ יפגדו בם והם כפגדו. תיר. כי הם הולכים בחפך הדלת והפם יחיר עיניהם לתלות חפרוכם והכל כפי התפעי. פיל תכסים פגזלו לו הוכו בתוך ומרמה: מלך. בחית פיוכיח דיכם בחית התפפט ולח יהדר פני גדול. כפלו לעד יכון לו ולזרעו. שבט. להכות ותוכחת עם השבט יתן כל חחר חכמה לפתיוש. תפולח מילך על פי רכוכו ולח ייפריהו לבין הוח יתן בופה לתתו: ברבות. בתפלתם. בעניכ פפעם. ירחו כדיקים ויפתחו: ויניחך. יתן לך תכוחה. מעדכים בקרתו תופר: בחין

גבר. בפשע. מחליק תדרך תלקוח על רעהו לולי יוכל לרמות תוקו. פעמיו. דבק עם גבר מחליק כעניכ ורם לפר טמן תלבדו והפמוק הבל לער כלו בעבור פשע יוקש רע מוקש לו מוקש רע לחר. ובדיק ירון בבפשו בתוקפו: יודע. חכמי לבון. החכמי הלימי יפבבו שיתחרם ריב וקטטה וזה מבוחר מעניכם ואולם החכמים הם בהפך זה כי הם שבבה שיתחדם השלום ויפיבו בחכמתם החף והבשע חפר מקבת החכמים לקבתם: חיש חכם. הנה בשיפטו חיש חכם תת חיש חוהל ובשלו וכתבו עתו ברבריש הנה לה יכיח החוהל לת החכם לדבר דבריו ולהשלימם לך פעם יבשע על תה שיפטע תדברי החכם ולה יכיחהו להשלימם ופעם יפחק עלעיב על תה שיפטע תדבריו ולה יהיה לו בחת להשלת דבריו כדי שיוכל להשלים החכלית לפר כוון לבחרו בדבריו ובחולו שזהיר בזה התחר החכם עלה יתוכח תת החוהל: לחמי דמים. הם מוכחים התוס והיופר כי דרכו הפך דרכם ואולם היפרים יבקבו רמוכו בכל עוז ודמים מקריה תוס הנה התתעורר תפחת השבל כי חין לו תלוותיו כי הם לתמיותם ושלמות ושנה לחמי דמים הולכים לחרי בעלי ריבו והוה הנה התתעורר ל התחוות ולזה יפפיהו לך היפרים יבקבו רמוכו בכל עוזכי תלוותיהם הם תמיד ל הטוב והתמימו: כל רוחו. הנה השבול יוביל כל רמוכו ותלוותיו לפועל תבף שיתשבר זיה מזולת שיתשב בעניכה שם הוה רחוי שיתפך תחריה שם לזו ולזה יקר' לו מזה רעות גדולות ואולם החכם ישקיט תקוף המבוכה כשתעלה על לבו בחחר ל' בשיחר הופחתה לפועל עד שיתיעב בה שם היה רחוי שם לזו ובזה החיחור יפקיט תתוף המבוכה ההיה לו ירפה בזה כי החכם ישקיטבה החיחור ל' בשיפבה עורף ולח פכים לל החכוכה ההיה וירבל עבמו בהפבה כי כן תרופת אלו החלים הו ירפה בזה כי הבשיל יוביל כל רוחו ורמוכו תיתן לעבור עם זולתו ולזה יחתר דבריש רבים ורעי ומבוכים ואולם החכם בשיריהם זה העניכ תן הבשיל בריבו עתו יפקיט בשיפבה חלין בשיפט עורף ולח פכים ויסור מלפכיו: מושל מקשיב. הנה בשיהיה המושל מקשיב על דבר שקר חל יהפבו כל מעריתיו להיות לבפי רשע כי המעריתים יפתדלו לעשות רבון תדניהם וכחשר ירחו כי רמוכו ברשע יקהבבו תכוכת הרשע וחפשר שהעיד בהמושל המקשיב על דבר שקר חל הנה הנשיות הנופיות כי כשהיה הוה מושל בחרם הפך התכוון בו ויפוב השבל להיות משרת לו עם שחר כחות הנפש הנה גם השבל יהיה רשע בו כי הוה יפריתהו לקחת התחבולות לשחר יפלם בהם הנשות תם בשיתוחם חלין: רם ואיש תככים. הנה הרם והוה העני בעניו שחין לכלו מחשבה יכבם מאכם חל העניו ההוה והוה כבוך מפני זה בעניו ואיש תככים שים לו מחשבות רבות מקבילות בדרום לשחר יחקור בו נפשו בעניו המבוכה והדלות בעיניו ואעפי שהאיש התככים יחשוב שתשיבה לו ידיעות בדרום וזה כי הוה לשקבלת המחשבות יקרה לו כאילו הוה כלכד בשקר ומחוזק המבוכה לו ידע חכה ושה והנה הש" הוה תאיר עיני שניהם בתה שיפשע תמנו על השבל החכומי להיפירו חל המקום לשחר תמנו יתייפר להנשת הדרום ההוה ובתה שיפשע' תמנו להיפירו לשחת מהמבוכה בתחשבות רבות מהקבילות הנה כי בזה מהקומי הנפלה בקשת הדרומים הגדולים ויפטרך לזה עזר שהי והתורה תמה שיתיפר תחר להכרית המבוכה חזקת בהרבה מהדרומים הגדולים לשחר יקשה לשר בהם להבר התחשבות הכוזקות תחבלתי תורקות בחופן סכזכר בם שניכוח ובתה שיפשע' תלך שופט בחית פלים להוסיף לשור תפשטם בהפלגת חקירות עם שכנגדו ועם זולתם על דבר זה הריב הנה יכון לעד כפלו וזה כי ישפיר והו העם על זה הדבר ויפתחו בו ויולם לו ב"כ עזר שהי להתחיד לו תתלבתו וזה שהעיר ב"כ בזה ל תיה מקדם וקרה פלים חלקי הפוקר תחת בקשתם יוק' תקשת ויתלך הוה השבל החכומי כתו מקדם כי הוה המושל בחרם וכחשר יפשוט בחית הדרומים הנה יכון לעד כפלו חך בזולת זה יהיה להפך כי הפלות יששר ישקרה בהם זה הם תתי בתה שיפשע בו רומם חזק בהנשת הפלחה החכומי והבעדרה: שבט ומוסרת. השבט והתוכחת יתן לנער חכמה כי בזה יקנה פלחות התדות ובזולתו חין לו דרך להגיע ל החכמה לך הנער שהוה תשולח לרמוכו הוה בעדר המוסר והחכמ' והוה בזה מביא לחו לרוע עיניכו עם פלוה יוחם הרבה מרוע תכוכותיו כי יחתרו החכמי כי הוה קבבה זה ער פלח תקניתהו מוסר בקטכותו: ברבות רשעים. ברבו הרשעים ירבה פשע בעולם נוסף על תה שהוה רחוי שיעשוהו לו היה כל חח' מהם נשרד מחבירו כי יעזרו קבק בקבק ויעשו יחד פשע בעולם פלח יפלם בשבת קבופם והנה חעפ שהם מוכחים הפדיקים כמו שקדם וכחומרו לחר זה ותופב' רשע יסר דרך חכה לח יוכלו להזיק להם לך יתלטו הפדיקים מידם וירחו בתפלתם כי סוף הרשעים והריתם הוה לרע: יסר בנך. בעודו קטן בדרך שתקנהו מוסר ויתן לך הנחם וקורת רוח תעני טוב תוסרו ויתן לנפשך תערים תרוב שתתך בו עם עזה יפשירהו לקנין החכמה ובה יתן להפשך תערים בתה שתשמע תפיו תדברי חכמה:

בחין

בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃ בְּדָבָרִים לֹא יִוָּסֵר עָבֶד כִּי־ יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃ חָזִית אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לַכְּסִיל מִמֶּנּוּ׃ מְפַנֵּק מִנְּעָר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה מָנוֹן׃ אִישׁ־אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־ פָּשַׁע׃ גְּאוֹת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־ רוּחַ יִתְמָךְ כָּבוֹד׃ חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃ חֲרָדַת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃ רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃ תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יִשַּׁר־ דָּרֶךְ׃ דִּבְרֵי אָגוּר בֶּן־יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת אָדָם לִי׃ וְלֹא־ לָמַדְתִּי חָכְמָה וְרַעַת קְדֹשִׁים אֵדָע׃

בְּסוּגְיָא דַּעֲוָלָאי מִתְחֲרֵע עַמָּא וְדָנְטִיר אוֹרַיְתָא טוֹבוֹהִי׃ בְּמֵרֵי לָא מִתְחֲרֵי עַבְרָא דְּיָדַע גִּיר וְלָא בְּלִיעַ׃ אֵין חֲזָיְתָא גַּבְרָא דְּמַעֲרָקְלִין מִילוֹי סְכוֹיֵא דְּטַב הוּא סַכְלָא מְנֵיהּ׃ מַתְפְּנִיק מִן סַלְּיוּתֵיהּ לְעַבְדָּא נֶהֱוֵי וּבְאַחֲרַיְתֵיהּ יְהֵי מְנַסָּח׃ גַּבְרָא רוּגְזָא מְגָרֵית תִּיגְרֵי וְגַבְרָא חֲמָתָנָא סַגִּיעִין חוֹבוֹי׃ רָמוּתָא דְּבַר נָשָׁא תְּשַׁפְּלוֹי וּמַן דְּמָכְיָא רוּחֵיהּ נִיתְלַג יְקָרָא׃ דְּפַדִּיג עִם גַּנָּבָא סָנֵי נַפְשֵׁיהּ נַיְּיהּ סָקְווֹ מוֹמָתָא וְלָא מוֹדֵיהּ׃ טְלוֹמַיָּא דְּבַר נָשָׁא עַבְדָּא לֵיהּ תְּקוֹלְתָּא וּרְמַסְבִּיר בְּאֱלָהָא נְיָשָׁן׃ סַגִּיעֵי דְּבַעְיָן אַפֵּי דְּשַׁרְיוּטָא וּמַן קֳדָם אֱלָהָא דַּיְּיהּ דְּבַרְיָא׃ בְּרַחֲקָתָא דְּצַדִּיקֵי גַּבְרָא עַוְלָה וּמְרַחֲקָתָא דְּרַשִּׁיעֵי גַּבְרָא דְּתָרֵיצֵי אָרְחָתֵיהּ׃

סְדוֹי דָּאָגוּר בַּר יָקֵה דְּקַבֵּל נְבִיוּתָא וְאָמַר גַּבְרָא לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְ וְאוּכָל׃ טָפוֹל דְּבוּרָא דְּבְנֵי נָשָׁא אֲנָא וְלָא אִית בִּי בִּיוְנָא דְּבְנֵי נָשָׁא׃ וְלָא יַלְפִית חָכְמְתָא וְלָא יָדְעִית יְדִיעָתָא דְּקַדִּישֵׁי׃

מנער ג׳וחסרי׳ וסימ׳ מפנק מנער עבדו׳ רשפש בשרו מנער׳ אני וגוע׳ ולא יגיד׳ ל וחר אם לא יגיד ואינון מן זוגין חר לא וחר ולא וסי׳ נסס׳ בסרה׳ רבת׳ במערכ׳ אות הלמ״ד בערך לא בסר׳ ומיי׳ ד׳ וסי׳ ומיי׳ מענה לשון׳ בחיק יושל׳ את הגורל׳ בית והון נחלת אבות׳ רבים מבקשים פני מושל׳ בן ז׳ בלישנ׳ וסימ׳ נסמר ביונח ועיין בסיפר׳ דיש סימן כג׳

בחין׳ היש חזון מחין לעם חזון להוכיח אותם אז יפרע עם וינלה׳ תפרהו חחריס יתפרוהו ברבות טובתו׳ כ״כ׳ כלבר לא יוסר עבד בשכלו ותוכחות רחוי ליכרו׳ כי יבין לקח על פי מיבין המוסר לא יועיל למייסר לומר כן לעשות׳ חין כרבריו מתהר לרב׳ לו תמהר בעניניו׳ תקוה לכסיל תפורש בשני עניניו׳ בפקוק רחית היש חכם בעיניו׳ מפנק׳ תחת מעדניס׳ וחחריתו מהו מפוכק יחפוץ להיו׳ כבן והוח מן כין וכחמר פועל מזה הטם והוח יהון ממו כלומר קריך כין כעכין חמר חלי בני חקה׳ היש לקח׳ הוח ירחה בילפו על כן יקר לקח׳ יגרה יערב׳ חמה קטה מלקח וחעד וחמתו בעברה בו והלקח בפני לבר׳ יתמוך כבור׳ חפילו בספלותו יתמכהו מלח יפול מעליו כ כבודו לו ככבר הטם יתמכהו׳ מוכח כפשו׳ מהלכה תמיכתו כמיפתפה ולח יגיד הגבהה כענין וכלתו חת עניו׳ חרדת׳ פועל נופל על החרל חס הוח הלטון כמו ומלכר חת לב מתנה כלו׳ חרדת חרם מהו׳ מחריד לחר החורדת תתן מוקש לנפשו׳ ימוגב הטם יגבהו מפני המחריד׳ פ״ח

ל

מיחרדהו הטם ויתן לו המוקש סיפים ללכור העכיים׳ פ״ח היש מפחד ולח יתן מבטחו בטם יבוחהו מה סיירת׳ רבים׳ גדולים בעבור מתנותיו לו בעבור עזרו ותחת הטם יבח מפעט מעלת היש כי בירו המטר׳ והספלת׳ חלק רביעי דברי חגור׳ היש ביתי פלמה הלף בוטרו יודע רעת וכבכר ברורו ועל כן המלך פלמה לקף דברי חכמתו בספרו׳ בן בחירק כמו בברי כמו רים ורם בן בון כן ליכה בן הכות׳ המעפ הכבוהה כעניו טופף הטם לבן לרם׳ כחוס עלת זכול׳ הגבר הוה חגור כעניו מגברה חכמתו׳ ליתיחל וחוכל היו חכמי חברי חגור לו תלמידיו׳ מנן׳ המ״ם טופף וכן מנכן כמו מסברי לל׳ תוסף׳ מורכב מן יקף ומפה מפוח פפות החטתת והעד עליו הטבח חטר תחת הממ״ך והפ״ח והמורכב הוה מן תוסף ומן תוסף עם ירד׳ ופקה לטוב לפרם וחומר כי דברי החכם הם ז׳חלקים וכלם ע״ר מוסר וכל חלק מד׳דברים לבר מקים פלחתי וכן כתבו חזל בחמרם ד׳ מדות בחרם ר׳ מדות בתלמידים ובתוך הלה טטם פסוקים הדבקים טפר ד׳יסורות והם מקים הן יסור הלם מהיה חמה ויבטה ורוח יסור חלחות והחוס ומים קרים ולחים וחרץ יסור הקור והיבושת׳ וכן הפ׳דברי עזור במקום שני כ׳לו דברי חגור דברי המפח והנבוחה כענין עבת לחיקופל כחטר יפלל הים בדבר הטפיל עבמו ותמ׳ להם חיך תפלולי כי לקי בטר יותר מקים ולפילו בינת חרם לחד חין לי׳ ולח למדתי חכמה על עניו הלולי ולח דעת חל חדע כלומר חין לי חכמה ודעת׳ מי

בחין נבוחה יפרע עם ויבוטל ממנו קנין המוסר ולל בנבוחת התורה כי היו חגיעה בנבוחה זו כי מיטרת להקנחת המוסר והתנהגה היטרה הן בקנון הבנית הן בקנון המדיכה וחין דרך בזלקה להקנחת המום בקבוע המדיכי׳ כי הלכמי להתחלף מזגיהם יתחלפו תכוונותיהם מלד ויתבלבל מפני זה ענין קבוע לולח התורה פתנהיג יחד בהנהג׳ חחת וניתום לחד ומי פיטמור תור׳ לפרהו כי בם יקנה חטמור בחופן פלם והיח ב״כ דרך ל הנעת החכמ׳ והביכ׳ בתה פיתיכר מהתחלותיה׳ וחפסר פירש׳ בזה כי בהפדר ריחיית מה פיתכן מ פיקרה מדבר דבר בדרך סיורש חס רחוי להסתדל ב בהנפתו וחס רחוי חין יתכן פינינו לון ויפרע עם ויבוטל מחס מה מכוונו ל קס תקנת לכין להנית לון לו יפרעו מוסר בהסתדלם ב בהנעות מה פתין רחוי סיפתדלו ב בהנפתו תכ׳ מומר

מי עלה שמים · מי מהרבה׳ הספלי׳ עלה לשמים או מי מהשמי׳ ירד לארץ מיתכן
שיהיה התיחסות בין השמים ובין הארץ בחופן מיתכן שיספיקו כחות מהשמי׳
יעלם בהם מה שבארץ כי זאת המלה עמוקה ומסופקת מאד תפני׳ רבי׳ ובזה
מהם היותר חזקי׳ לקבר המתת׳ בזה החופן הא׳ הוא שכבר ידעת שיחוייב היות

וירד · פתחי׳ וסי׳ ויש שמים וירד דשמו׳ · מי עלה שמים וירד · ויש שמים וירד דתלים · שם ו׳ פתחי׳ וסים׳ בלשון ארמי
אברם אברהם נשר קרתא דכריה בוכרא · וביאורם ויקרא אברם שם בנו · ויקרא אברהם שם בנו · על שם שמר אדני
ההר · וגם שם עיר הבנה · מה שמו׳ובה שם בנו · ויהי שם בנו חבבנר יואל · שתים ב׳ר׳פ וסים׳ שתים הנה קראותיך ·

מי עלה שמים וירד אספ רוח מי צרר־מים בשמלה מי
הקים כל־אפסי־ארץ מה־שמו ומה־
שם־בנו כי תדע: כל־אמרת אלוה
צרופה מגן הוא לחסים בו: אל־
תוסף על־דבריו פן־יוכיח בך ו
ונכזבת: שתים שאלתי
מאתך אל־תמנע ממני בטרם אמות
שוא ודבר־כזב הרחק ממני ראש
ועשר אל־תתן לי הטריפני לחם
חקי: פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי
יהוה ופן אורש וגנבתי ותפשתי

מן סלוק אחד ומן אחר רוחא
בחפנוי ומן צר מיא בשושפא ומן אקום
ברירתא דארעא מן שמיה ומן שום ברירה
אין ידעית: בלהון מימרוי דאלהא צרופן
ומסייע לאלין דמתרחצין ביה: לא תיוסף
על מלוי דלא יכסיך ותתבדיב:

חרתין שאילית
מינך לא תכלי מני עד לא איטות: ריגלתא
ומילתא כדבותא ארחיק מני מסכינותא ו
ועותרא לא תתן ליזגין לחמא מתסי: דלא
אשבע ואכפר ואימר מנו אלהא ודלא
איתמסכן ואגנוב ואחדיל שטיה דאלהא:

שתים שאלתי מאתך אל תמנע ממני · מאתך ה׳סי׳ נמם׳ בריש מלכים סים׳ ב׳ · מי יי׳ ב׳דמי׳ וסים׳ אשר אשמע בקולו
פן אשבע וכחשתי · ופן ה׳וסים׳ ופן תשא עיניך השמימה ופן יסורו מלבבך · ופן תדוש לאלהיהם · ופן ירך לבבכם
ותיראו · ופן אורש וגנבתי ותפשתי ·

מי עלה שמים כמשמ׳ · מי לפי רוח פיו הכתוב · מי גדר מים בשלמה תהומות · כמו כל מחץ בה מלין בתפילתו של משה לגדרתי לפי המקו׳ שבתורה כתבתיו כל לפני לארץ יהי כדרש בספרי׳ · מה שמו ומה שם בנו · שם תפארת׳ כבר נזכר לעיל · ומה שמו׳ מי שפחה יגלה מקומו וכדא מי הוא · כי יודע׳ שם תדע מי הוא ומי יודע לעבור על דבריו · לשון תפארת׳ ומזקקת ולא כתב דבר שלא לצורך והיה לי ליזהר בין יוכיח כך וכזבת · וכי׳ ע׳ פיך שעל ידי תוספתך תקח בה ליתי עביד ול׳ם שם תגרע · שתים מלאתי מחוך ע׳ מעטין מדבר לפני הק׳ב׳ · רם דלות · הטריפני לשון מזון וכן טרף יתן ליראיו · כן מלבב מתוך עושר · ונכחשתי · בהק׳ב מרוב נאוה ומהו הכתוב ומתרגמי׳ י׳ כלומר מן שלי · ותפשתי שם שלחני להגיד בנו לנקד · אל

מי עלה שמים וירד אספ רוח בחפניו מי צרר־מים בשמלה מי הקים כל־אפסי־ארץ מה־שמו ומה־שם־בנו כי תדע: כל־אמרת אלוה צרופה מגן הוא לחוסים בו: אל־תוסף על־דבריו פן־יוכיח בך ונכזבת: שתים שאלתי מאתך אל־תמנע ממני בטרם אמות שוא ודבר־כזב הרחק ממני ראש ועשר אל־תתן לי הטריפני לחם חקי: פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי יהוה ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי:

כענין בנים כחמים וכקרילו כן ממרי׳ פי הפס · פ׳ח בן יקה בן יקהת עמים כי בסבל דוד כתיב לבן פלמה בן יקה וקהלת וגזור הוא בחם הגבר לחיתיאל בדבר הנמים והסופים פחמר תרבה ולח תחסר לבבי וחוכל · כי בער · חיתיאל מתכחם לחבר כך וחתר עמיתי כמי פלח למד תכמה ולח ידע דעת מחקי׳ ובקק קהלת מידע במספט להבדיק ולהרמיע בלח ערי׳ ולח חמרה תורה שח על פי עדים ועל זה כתיב בקם קהלת וגו׳ מיעטה מן הממים ולח היה לו כן חו חמר וכתוב יועד דברי לחת בסבול התורה כל לחרת לנוה פרופה לל תוסף וגו׳ · ולכי לח פלחתי דבר נכון פמלתי דבר פלח היה לי ליפלל כיצד היה לו למסף פעלה פמים וירד ולהרן פלף רוח בל׳ ויעמוד בין החיים ובין המתים ויהיו פפרי מי בפמלה ויהוסף פהקי כל חפסי חרץ פמם בגבעון דום · מה פמו בניה לח הגיעו לממם ולדעת׳ לף לפי פלחי מפם · ועתה פתי׳ פלחתי מפמך · זוה · פתי׳ נ׳דבקי׳ ע׳ תפלה · סוח · כמו פקר · ודב׳ כזב פלח להיה עד כזב · ו׳ן ועופר תחת חן · הטריפני מן ויהי טרף בביתי · חקי הרחיני לי לעמוד בו הכפם · וכחפתי · זהו ואמרתי מי יי׳ · כעניין לח ידעתי לח י׳ · ותפפתי פלחפע על הגבב · ולחפם בפבוע פפ שהי לפקן ולחפיפה בהז זכרת הפם ·

פיגיע מהספר בפבת התחכם יותר מפה פרחוי ·

ז תלמן׳ בספרו הזה הזכיר מן הרכילו׳ והזכי׳ מפני הכורח כי קשה מכל הדברים׳
ז תלמן ז תגלהו ותודיעהו בלשונך והוא מפני הכורח מהלומות לארץ יפרחל
להתנייר פלוני יפיבוהו לו מפ׳ עמך יפב בארכך . עכ׳ ז תרכיו מכיסם תוכ׳ ופר׳
כענין לה תסגיר עבדי תרפיו ופס הזכיר פלוני יפיבוהו חל תרכיו׳ ותמתת

ומצאתו ל דור טהור בעיניו ומצאתו והוא חר מן מלין יחידאין נסבין ומ׳ ברישׁ תיבותא וסימן נמסר במסרה רפתא
במערכה אות הפ״ם בסד״ ארץ ד׳ פתחין באתנחתא וסי׳ כי לא שלום ידברו׳ נוראו׳ בערק תענגו׳ תחת שלש רגזה ארץ׳
דור תרבות שניו ׳ מים ג׳ פתחין באתנחתא ובסוף פסו׳ וסימן באנו באש ובמים׳ ישם נהרות למדבר׳ ארץ לא שבעה

אַל־תִּתֵּ֣ן עֻ֭בְרָא לְמָרִיּ֑וֹת דָּלָ֥א נִיצְעָרָ֝ךְ
וְתִתְחַיֵּ֗ב׃ לְדָרָ֣א רַאֲבוּהִ֣י נַיְצָעִ֑יר וְלְאִימֵּ֥יהּ
לָ֣א נִיבְרִ֑יךְ ׃ דָּרָ֣א דְּדָכֵ֣י בְּעֵינְ֑וֹי וּמְצֵאתֵ֥יהּ
לָ֣א אִשְׁתְּזָ֑ג ׃ דָּרָ֣א דְּרָמוּ֣ עֵינְ֑וֹי וּגְבִינָ֥יהּ
מְנַטְּלִ֑ין ׃ דָּרָ֣א דְּפַסְרֵ֣י אִינּ֑וֹן שִׁנּ֑וֹי וְחִירְפֵּ֥י
אִינּ֑וֹן כִּיבּ֑וֹי לְמֵיכַ֥ל מְסַכְּנֵ֑י מֵאַרְעָ֝א וְלָעֲלִיבֵ֗י
מִן בְּנֵ֣י נָשָׁ֑א ׃

לַעֲלוּקָ֗א תַּרְתֵּ֣ין בְּנָ֣ן מְהַבְהֲבָ֑ן הָ֝לַ֗ת
אִינּ֣וֹן דְּלָ֣א שָׂבְעָ֑ן וְאַרְבַּ֥ע דְּלָ֝֗א אָמְרָ֥ן מַסְתָּֽא׃
שְׁא֑וֹל וַאֲחָרַ֥ת רַחֲמֵ֗י וְאַרְעָ֣א לָ֭א שָׂבְעָ֣א מַ֑יָּא
וְנוּרָ֥א לָ֝֗א אָמְרָ֥ה מַסְתָּ֑א ׃ עַיְנָ֣א דְּמְצָרֵ֣א
לְאָ֭ב וַשָּׁיְטָ֣א קְשִׁישׁוּתָ֑א דְּאִימָּ֥א נִיחֲצוֹנֵ֝֗יהּ
עוֹרְבָ֥א דְּנַחֲלָֽא׃

הָ֭לַת אִינּ֣וֹן דְּגֻנְּזִ֑ן מִנֵּ֥י וְאַרְבַּ֥ע דְּלָ֝֗א יָדְעִ֥ית
אִינּ֑וֹן ׃ אָרְחָ֣א דְּנַשְׁרָ֣א בַּשְּׁמַיָּ֑א וְאוֹרְחַ֥יהּ
דְּחִוְיָ֣א עַל שׁוּעָ֑א וְאוֹרְחָ֣א דְּאֵילְפָ֣א בְּלֵ֣בּ
יַמָּ֑א וְאוֹרַ֣ח גַּבְרָ֣א בְּעַלְמָתָֽא ׃ הָכְנָ֣א
אוֹרְחָ֣א דְּאִתְּתָ֑א גַּיְרַ֥תְּ אָכְלָ֝֗ה וּמְכַפְּרָ֥ה פּוּמָ֑הּ
וַאֲמָ֥רָה לָ֝֗א עֲבַ֣דִית מְרַ֑עַ֥ת דְּעָאתָֽא ׃

לָ֭א תַּלְשֵׁ֣ן עֶ֑בֶד אֶל־אֲדֹנָ֗יו פֶּן־יְקַלֶּ֥לְךָ וְאָשַׁ֥מְתָּ׃
דּוֹר אָבִ֥יו יְקַלֵּ֑ל וְאֶת־אִמּ֥וֹ לֹ֝א יְבָרֵֽךְ׃
דּ֭וֹר טָה֣וֹר בְּעֵינָ֑יו וְלֹ֥א רָ֝חַ֗ץ מִצֹּאָתֽוֹ׃
דּ֭וֹר מָה־רָּ֣מוּ עֵינָ֑יו וְעַפְעַפָּ֥יו יִנָּשֵֽׂאוּ׃
דּ֭וֹר חֲרָב֣וֹת שִׁנָּ֑יו וּמְתַלְּעֹתָ֥יו מַאֲכָ֗לֹת
לֶאֱכֹ֣ל עֲנִיִּ֣ים מֵאָ֑רֶץ וְאֶבְיוֹנִ֖ים מֵאָדָֽם׃
לַ֭עֲלוּקָה שְׁתֵּ֣י בָנ֑וֹת
הַב֥ הַב יֹאמָ֑רוּ שָׁל֤וֹשׁ הֵ֥נָּה לֹ֣א תִשְׂבַּ֑עְנָה
אַ֤רְבַּע לֹ֣א אָ֭מְרוּ הֽוֹן׃ שְׁא֣וֹל וְעֹ֑צֶר
רֶ֤חֶם אֶ֣רֶץ לֹא־שָׂבְעָ֣ה מַ֑יִם וְאֵ֥שׁ לֹ֝א
אָמְרָ֥ה הֽוֹן׃ עַ֤יִן ׀ תִּלְעַ֣ג לְאָ֭ב וְתָבֻ֣ז
לִיקְהַ֣ת אֵ֑ם יִקְּר֥וּהָ עֹרְבֵי־נַ֝חַ֗ל וְיֹאכְלֻ֥הוּ
בְּנֵי־נָֽשֶׁר׃
שְׁלֹשָׁ֣ה הֵ֭מָּה נִפְלָא֣וּ מִמֶּ֑נִּי וְאַרְבָּ֥עָה לֹ֝֗א
יְדַעְתִּֽים׃ דֶּ֣רֶךְ הַנָּ֣שֶׁר בַּשָּׁמָ֑יִם
דֶּ֥רֶךְ נָ֝חָ֗שׁ עֲלֵי־צ֥וּר דֶּ֑רֶךְ אֳנִיָּ֥ה בְלֶב־
יָ֑ם וְדֶ֖רֶךְ גֶּ֣בֶר בְּעַלְמָֽה׃ כֵּ֤ן ׀ דֶּ֣רֶךְ
אִשָּׁ֣ה מְנָאָ֑פֶת אָכְלָ֥ה וּמָ֝חָ֗תָה פִּ֥יהָ וְאָמְרָ֥ה לֹא־פָעָ֥לְתִּי אָֽוֶן׃

מים׳ וסים׳ בלשון ארמי מדברא ונורא נהמם ׳ וב׳ זקפין קמצין וסים׳ ארץ נחלי מים ׳ יבשו אפיקי מים ׳ ובלשון ארם׳
סים׳ נחליא יבשין וכל אסף רבו׳ בס״ג פתחין וסי׳ דמסרי ברישׁ ׳ בלב ים ד׳ וסי׳ קפאו תרמת והיית כשכב בלב ים ׳
ותכבד מאר בלב ים ׳ דרך אניה בלב ים ׳

אל תלמן מכדי
ז המסו לון
על מל לנעוק עלין
לסק כה ומפילו הן׳
רסע תנע תכין
יקלל וכל התועבו׳
המסורות כאן כו .
ורמי׳ לדבר מהוסע
כן בארי כלמיתא
כספסי׳ נם׳ המסם
סהלמן מת ישראל
ומת׳ המלים בתומס
מחר׳ מע׳ לו הק׳ כס
קס לך תסת וכוכי׳ ;
דור מס רמו עיכין
זה נסות הרוס :

רש״י

הו׳ מקל ברברי התור׳ פס רוב הטוב׳ מהיו מפעמת לו במוסר וברעו׳ פר סהי תגדל כפסו ותקוב׳ מהמזונו׳ לעלוקה מכסם כתר חשר תקנה בהם החיים הנכחיים: דור טהור׳ ולא מתמל על מי מכסכם בעיניו סוף ורב כזב שהוא דומה ז הדור שהוא טהור בעיניו ולא רוח מטנו׳ והלכלוך היות מבונה והוא הצואה מירגיש בעיניהם כל הקרובים אליו וכן הענין הזה בעוה כי הסוף ורבר כזב אכל מזון הכסם הוא כמו הצואה אכל מזון הגוף כי הגוף יוצן מהמזון והמותר מלא יהות ליוצן ממנו הוא הצוא׳ והכסם תזון מהדעות ותקח החמת ותפליך הסקר כי לא יהות להזון ממנו ואחר ממפל על מה טיתכסם יותר ועיין בתם פלוני דרך ז הסבתו מזה דומה לענין הדור פהוא עז פנים : דור מרמו עיניו ומפעפעיו ינשו׳ בהפך מה מיפעם הכיעין והוא מדה מגונה מאד מביאה לחטאים גדולים וכן זאת התכונה מביאה ברעות בחטאים כמו מקדם : דור חרבו׳ ׳ ואחר ממפל על מי מיידם וגבב ותפע פס שהיו מזה דומה ז הדור מפניו הס כמו חרבו׳ לאחוז ולהפחית הדברים ומזונות מתלעותיו והס הפני הטוחנו׳ הס לאכול עניים ולכלוקה מן הארץ ולכלו׳ לאביונים מתיין הארי וכן זה יפחית בזה כל עניני הדעו׳ כי יפתכסו בקלות ברעות הפחרו׳ וחולם החכמים לא יתכן מיזוקו בכמו זו הדעות הנפסדות ואחר עור ממפל על עוכס הכלו והפחתו ובזה הדעת הנפכר רבים מחברי הלב וזה תמיד לא יפבע כי יתכלו מתי בנות לעלוקה והיה התולעת הנקר ולרטוב׳ בלע׳ פהו׳ מוכן הדס מן הארי לא יפבע עד מית תלוי ממנו תלוי כפלוי ואחר יפול ויקוי הדס ואחר כן יפוב תמיד להתמלה בזה החופן לא יפבע וכלו׳ מלו הפלם יחמרו הב הב לא תפבעה ב׳ הנה אחר לא תפבעה ור׳ פלוני חמרו הון רי הון הו׳ הוץ פלוני והוא מבוי׳ תלוי פלוי יפבע בלבוחתו הפורו׳ ודמהו ז המט׳ התוחלט להיות מכי זוקו החסר מבמציותו׳ היסורין׳ והוא מבוי׳ פלוי יפבע בלבוחתו הפורו׳ פ׳ אחר אחת וכן עופר רחם והו׳ הארוין כי אז יעכור הזרע ברחם ועופר פי רחם והו׳ לא יפבע׳ מכר טבעו כי תמיד יתקם ליבקם ההריון וכן הארץ לא תפבע מים לזון הבמתו׳ כי אם יתו עליה תבטרך אל׳ זה למטר זה תמיד לא יכלה או ירבה בזה והוא יותר ככון כי תמיד יתהוו המי׳ בבטנה לא יפורו מלהתהוו׳ במקורותיהם וחולם הר׳ היא

תחת

ז יחר הפסק
תחתיכת׳ ל

ז תלמן׳ בספרו הזה הזכיר מן הרכילו׳ והזכי׳ מפני הכורח כי קשה מכל הדברים׳
ז תלמן ז תגלהו ותודיעהו בלשונך והוא מפני הכורח מהלומות לארץ יפרחל
להתנייר פלוני יפיבוהו לו מפ׳ עמך יפב בארכך . עכ׳ ז תרכיו מכיסם תוכ׳ ופר׳
כענין לה תסגיר עבדי תרפיו ופס הזכיר פלוני יפיבוהו חל תרכיו׳ ותמתת

ומצאתו ל דור טהור בעיניו ומצאתו והוא חר מן מלין יחידאין נסבין ומ׳ ברישׁ תיבותא וסימן נמסר במסרה רפתא
במערכה אות הפ״ם בסד״ ארץ ד׳ פתחין באתנחתא וסי׳ כי לא שלום ידברו׳ נוראו׳ בערק תענגו׳ תחת שלש רגזה ארץ׳
דור תרבות שניו ׳ מים ג׳ פתחין באתנחתא ובסוף פסו׳ וסימן באנו באש ובמים׳ ישם נהרות למדבר׳ ארץ לא שבעה

אַל־תִּתֵּ֣ן עֻ֭בְרָא לְמָרִיּ֑וֹת דָּלָ֥א נִיצְעָרָ֝ךְ
וְתִתְחַיֵּ֗ב׃ לְדָרָ֣א רַאֲבוּהִ֣י נַיְצָעִ֑יר וְלְאִימֵּ֥יהּ
לָ֣א נִיבְרִ֑יךְ ׃ דָּרָ֣א דְּדָכֵ֣י בְּעֵינְ֑וֹי וּמְצֵאתֵ֥יהּ
לָ֣א אִשְׁתְּזָ֑ג ׃ דָּרָ֣א דְּרָמוּ֣ עֵינְ֑וֹי וּגְבִינָ֥יהּ
מְנַטְּלִ֑ין ׃ דָּרָ֣א דְּפַסְרֵ֣י אִינּ֑וֹן שִׁנּ֑וֹי וְחִירְפֵּ֥י
אִינּ֑וֹן כִּיבּ֑וֹי לְמֵיכַ֥ל מְסַכְּנֵ֑י מֵאַרְעָ֝א וְלָעֲלִיבֵ֗י
מִן בְּנֵ֣י נָשָׁ֑א ׃

לַ֭עֲלוּקָה תַּרְתֵּ֣ין בְּנָ֣ן מְהַבְהֲבָ֑ן הָ֝לַ֗ת
אִינּ֣וֹן דְּלָ֣א שָׂבְעָ֑ן וְאַרְבַּ֥ע דְּלָ֝֗א אָמְרָ֥ן מַסְתָּֽא׃
שְׁא֑וֹל וַאֲחָרַ֥ת רַחֲמֵ֗י וְאַרְעָ֣א לָ֭א שָׂבְעָ֣א מַ֑יָּא
וְנוּרָ֥א לָ֝֗א אָמְרָ֥ה מַסְתָּ֑א ׃ עַיְנָ֣א דְּמְצָרֵ֣א
לְאָ֭ב וַשָּׁיְטָ֣א קְשִׁישׁוּתָ֑א דְּאִימָּ֥א נִיחֲצוֹנֵ֝֗יהּ
עוֹרְבָ֥א דְּנַחֲלָֽא׃

הָ֭לַת אִינּ֣וֹן דְּגֻנְּזִ֑ן מִנֵּ֥י וְאַרְבַּ֥ע דְּלָ֝֗א יָדְעִ֥ית
אִינּ֑וֹן ׃ אָרְחָ֣א דְּנַשְׁרָ֣א בַּשְּׁמַיָּ֑א וְאוֹרְחַ֥יהּ
דְּחִוְיָ֣א עַל שׁוּעָ֑א וְאוֹרְחָ֣א דְּאֵילְפָ֣א בְּלֵ֣בּ
יַמָּ֑א וְאוֹרַ֣ח גַּבְרָ֣א בְּעַלְמָתָֽא ׃ הָכְנָ֣א
אוֹרְחָ֣א דְּאִתְּתָ֑א גַּיְרַ֥תְּ אָכְלָ֝֗ה וּמְכַפְּרָ֥ה פּוּמָ֑הּ
וַאֲמָ֥רָה לָ֝֗א עֲבַ֣דִית מְרַ֑עַ֥ת דְּעָאתָֽא ׃

לָ֭א תַּלְשֵׁ֣ן עֶ֑בֶד אֶל־אֲדֹנָ֗יו פֶּן־יְקַלֶּ֥לְךָ וְאָשַׁ֥מְתָּ׃
דּוֹר אָבִ֥יו יְקַלֵּ֑ל וְאֶת־אִמּ֥וֹ לֹ֝א יְבָרֵֽךְ׃
דּ֭וֹר טָה֣וֹר בְּעֵינָ֑יו וְלֹ֥א רָ֝חַ֗ץ מִצֹּאָתֽוֹ׃
דּ֭וֹר מָה־רָּ֣מוּ עֵינָ֑יו וְעַפְעַפָּ֥יו יִנָּשֵֽׂאוּ׃
דּ֭וֹר חֲרָב֣וֹת שִׁנָּ֑יו וּמְתַלְּעֹתָ֥יו מַאֲכָ֗לֹת
לֶאֱכֹ֣ל עֲנִיִּ֣ים מֵאָ֑רֶץ וְאֶבְיוֹנִ֖ים מֵאָדָֽם׃
לַ֭עֲלוּקָה שְׁתֵּ֣י בָנ֑וֹת
הַב֥ הַב יֹאמָ֑רוּ שָׁל֤וֹשׁ הֵ֥נָּה לֹ֣א תִשְׂבַּ֑עְנָה
אַ֤רְבַּע לֹ֣א אָ֭מְרוּ הֽוֹן׃ שְׁא֣וֹל וְעֹ֑צֶר
רֶ֤חֶם אֶ֣רֶץ לֹא־שָׂבְעָ֣ה מַ֑יִם וְאֵ֥שׁ לֹ֝א
אָמְרָ֥ה הֽוֹן׃ עַ֤יִן ׀ תִּלְעַ֣ג לְאָ֭ב וְתָבֻ֣ז
לִיקְהַ֣ת אֵ֑ם יִקְּר֥וּהָ עֹרְבֵי־נַ֝חַ֗ל וְיֹאכְלֻ֥הוּ
בְּנֵי־נָֽשֶׁר׃
שְׁלֹשָׁ֣ה הֵ֭מָּה נִפְלָא֣וּ מִמֶּ֑נִּי וְאַרְבָּ֥עָה לֹ֝֗א
יְדַעְתִּֽים׃ דֶּ֣רֶךְ הַנָּ֣שֶׁר בַּשָּׁמָ֑יִם
דֶּ֥רֶךְ נָ֝חָ֗שׁ עֲלֵי־צ֥וּר דֶּ֑רֶךְ אֳנִיָּ֥ה בְלֶב־
יָ֑ם וְדֶ֖רֶךְ גֶּ֣בֶר בְּעַלְמָֽה׃ כֵּ֤ן ׀ דֶּ֣רֶךְ
אִשָּׁ֣ה מְנָאָ֑פֶת אָכְלָ֥ה וּמָ֝חָ֗תָה פִּ֥יהָ וְאָמְרָ֥ה לֹא־פָעָ֥לְתִּי אָֽוֶן׃

מים׳ וסים׳ בלשון ארמי מדברא ונורא נהמם ׳ וב׳ זקפין קמצין וסים׳ ארץ נחלי מים ׳ יבשו אפיקי מים ׳ ובלשון ארם׳
סים׳ נחליא יבשין וכל אסף רבו׳ בס״ג פתחין וסי׳ דמסרי ברישׁ ׳ בלב ים ד׳ וסי׳ קפאו תרמת והיית כשכב בלב ים ׳
ותכבד מאר בלב ים ׳ דרך אניה בלב ים ׳

אל תלמן מכדי
ז המסו לון
על מל לנעוק עלין
לסק כה ומפילו הן׳
רסע תנע תכין
יקלל וכל התועבו׳
המסורות כאן כו .
ורמי׳ לדבר מהוסע
כן בארי כלמיתא
כספסי׳ נם׳ המסם
סהלמן מת ישראל
ומת׳ המלים בתומס
מחר׳ מע׳ לו הק׳ כס
קס לך תסת וכוכי׳ ;
דור מס רמו עיכין
זה נסות הרוס :

רש״י

הו׳ מקל ברברי התור׳ פס רוב הטוב׳ מהיו מפעמת לו במוסר וברעו׳ פר סהי תגדל כפסו ותקוב׳ מהמזונו׳ לעלוקה מכסם כתר חשר תקנה בהם החיים הנכחיים: דור טהור׳ ולא מתמל על מי מכסכם בעיניו סוף ורב כזב שהוא דומה ז הדור שהוא טהור בעיניו ולא רוח מטנו׳ והלכלוך היות מבונה והוא הצואה מירגיש בעיניהם כל הקרובים אליו וכן הענין הזה בעוה כי הסוף ורבר כזב אכל מזון הכסם הוא כמו הצואה אכל מזון הגוף כי הגוף יוצן מהמזון והמותר מלא יהות ליוצן ממנו הוא הצוא׳ והכסם תזון מהדעות ותקח החמת ותפליך הסקר כי לא יהות להזון ממנו ואחר ממפל על מה טיתכסם יותר ועיין בתם פלוני דרך ז הסבתו מזה דומה לענין הדור פהוא עז פנים : דור מרמו עיניו ומפעפעיו ינשו׳ בהפך מה מיפעם הכיעין והוא מדה מגונה מאד מביאה לחטאים גדולים וכן זאת התכונה מביאה ברעות בחטאים כמו מקדם : דור חרבו׳ ׳ ואחר ממפל על מי מיידם וגבב ותפע פס שהיו מזה דומה ז הדור מפניו הס כמו חרבו׳ לאחוז ולהפחית הדברים ומזונות מתלעותיו והס הפני הטוחנו׳ הס לאכול עניים ולכלוקה מן הארץ ולכלו׳ לאביונים מתיין הארי וכן זה יפחית בזה כל עניני הדעו׳ כי יפתכסו בקלות ברעות הפחרו׳ וחולם החכמים לא יתכן מיזוקו בכמו זו הדעות הנפסדות ואחר עור ממפל על עוכס הכלו והפחתו ובזה הדעת הנפכר רבים מחברי הלב וזה תמיד לא יפבע כי יתכלו מתי בנות לעלוקה והיה התולעת הנקר ולרטוב׳ בלע׳ פהו׳ מוכן הדס מן הארי לא יפבע עד מית תלוי ממנו תלוי כפלוי ואחר יפול ויקוי הדס ואחר כן יפוב תמיד להתמלה בזה החופן לא יפבע וכלו׳ מלו הפלם יחמרו הב הב לא תפבעה ב׳ הנה אחר לא תפבעה ור׳ פלוני חמרו הון רי הון הו׳ הוץ פלוני והוא מבוי׳ תלוי פלוי יפבע בלבוחתו הפורו׳ ודמהו ז המט׳ התוחלט להיות מכי זוקו החסר מבמציותו׳ היסורין׳ והוא מבוי׳ פלוי יפבע בלבוחתו הפורו׳ פ׳ אחר אחת וכן עופר רחם והו׳ הארוין כי אז יעכור הזרע ברחם ועופר פי רחם והו׳ לא יפבע׳ מכר טבעו כי תמיד יתקם ליבקם ההריון וכן הארץ לא תפבע מים לזון הבמתו׳ כי אם יתו עליה תבטרך אל׳ זה למטר זה תמיד לא יכלה או ירבה בזה והוא יותר ככון כי תמיד יתהוו המי׳ בבטנה לא יפורו מלהתהוו׳ במקורותיהם וחולם הר׳ היא

תחת

ז יחר הפסק
תחתיכת׳ ל

תקנה הערות ואחרה לא פעלתי און ואחר עור ממפל על מי מיכסכם פוף וכזב בעיניו : תחת

תחת ג׳ כי תחת עבד וגו׳ ר״ל תוכל לסבול הא׳ הוא תחת עבד כי ימלוך כי תהיה רחוי למלוך כמו סחין רחוי למלוך הכזב והפוך ויניע ז׳ המכל לך רחוי עידתה ויוסר ויניע ז׳ המכל החסת לברו והכח המקר הוא כמו עבד ומשר למכח החת׳ והב׳ הוא תחת החום הנבל המרדף חבר׳ הרקי׳ כי ישבע לחם כי תהיה רחוי

ימלוך ר׳ מל בלישׁ וסי׳ ואדניה בן חגית מתנשא ׳ ועתה הנה אדניה מלך ׳ כי מלוך תמלוך וקמה בידך׳ ובחמה שפוכה אמלוך ׳ תחת עבד כי ימלוך ׳ לארבה ב׳ וסים ויתן לחסיל יבולם ׳ מלך אין לארבה ויצא חצץ כולו ׳ בהכלי ב׳ וסימן ענג ׳ שממית בידים תתפש ׳ מיטיבי לכת חד מן ט׳ חס׳ בלישנ׳ השבה וסימן נמסר ביחזקאל סוף סימן לג׳ ׳ בבהמה

תַּחַת תִּלַּת רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא־תוּכַל שְׂאֵת׃ תַּחַת עֶבֶד כִּי־יִמְלֹךְ וְנָבָל כִּי־יִשְׂבַּע־לָחֶם׃ תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ׃ אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אֶרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים מְחַכָּמִים׃ הַנְּמָלִים עַם לֹא־עֹז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ לַחְמָם׃ שְׁפַנִּים עַם לֹא עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע בֵּיתָם׃ מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצְאוּ חֻצָּץ כֻּלּוֹ׃ שְׁמָמִית בַּיָּדַיִם תִּתָּפֵשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃ שֹׁלְשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי לָכֶת׃ וְאַרְבָּעָה מֵטִיבֵי עָשׂוּ׃ הַיָּעֵל בַּבְּהֵמָה וְלֹא יָשׁוּב מִפָּנֶי־כֹל׃ זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תַיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוֹם עִמּוֹ׃ אִם־נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃

ד׳ תל בלים׳

ה׳ ה׳ ה׳ ה׳ ה׳

ב׳ עגב

ב׳ חד מל׳ יחד חס׳ ו׳ דגשי׳ ו׳

ל׳ ל׳ ל׳

ו׳ דגשים וסימן נמסר בסדר נח ׳ ולא ישוב ו׳ וסימן בלשון ארמי תורא אשתבע ונפל אריה אדכר ונחך ׳ ובאורם נמסר בידמיה סימן ח׳ ׳

ג׳ ה׳ רבקים ג׳ור דרך תריכות׳ מחוכמים והנופר רחוי ללמוד מהם דרך חרן ׳ ג׳ ה׳ רבקים ג׳ור דרך תריכות׳ כעד ולכת כפל כלו׳ מהולכים בנחת ׳ לים ייטיב לכת בעבור מהוז נבור וחזק מפחד מבהמות כחריות וכמרים ודובים ולה יפוב מפני כלם כי הוז נבו׳ מכלם זרזיר ׳ פס חיה כמוך למלת מתנים כלומר זרזיר ממתנים והזכירו כי הוז קל ברגלו וייטיב לכתו כי בעת הכורך יוכל להמיג טרפו ׳ פ״ה דבורים ׳ פ״ה נמר ׳ ון תיש ייטיב כעדו בלכתו כי הפלן לה תעבורכה לפניו והעכין כעקורים לפני פלן ׳ לל תיכנו ׳ למון פיום קוס פעול כמו סוג לב כלומר מלין חר׳קוס להלחם עמו ון ייטיב כעדו כי בעבור כרקו לין מטן מוקם כנגדו ׳ חס נבלת ׳ לנגר תיתיל ואוכל דבר וחס זמות פיס יד לפיך ולל תקבר ׳ פ״ה חס נבלת המלה למון עבר׳ תחת פתיר והטע׳חס תהיה נבל כלו׳חס תעש׳נבלה בעת פתחכם׳למלוכת ון חס זמות וחפצת לעפות נבלה פיס יד לפה ולה תעבור המזמם ׳ פ״ה וחס עבר׳ מחפצת להתנפח לפניו וחס זמות פיס יד לפיך ׳ פ״ה חס נבלת חמו׳ בלבן בהתנפח בעזר הבורח וחס זמות בעבור רפעך פיס יד לפה ׃ מין

מין ׳נ׳ מרמים תחת תם המין והסבי ימצו ויאמרו והזלימי למען תמוגו ומין
החלב והלף הטע בהמין תחד תלזה יבח מהם הדבר העומד בבח לנחת על ידי
מעמה כחתך׳ והרס ולפים יקרהו כחרי׳ בעבור מירחו בהם וטעמו כן מין לפי׳
מיחרה לפו בכל עת כהילו ימיבנו המין יוכיח ריב כלומר מריב עם בני חדם
ורבה לומר הזה מן הכבלו׳ כי היה בוררת הכעם והכעם גורר המריבה: דברי
למוז מלך משח לאר יפרעתו לחמו׳ בחלת הספר הודיע כי יפרו לבניו על החכמ׳ וספר
כתן סיפרעתו לחמו בת סבע לחר מות לבניו ללמדו חכמ׳ להתרחק מן הנשי׳ ומן היין כי
הם סבת הרס והפסע וכעבו׳ חכמת׳ וכבור׳ סבח הלבה החכמה עד שבח בהיה להיות
לזכרון: למואל הוח מלכים שהיה מכהן בלכים שהיה בחכמה ובמוסר ובמלכות
יפרעתו לחמו׳ בחלת הספר הודיע כי יפרו לבניו על החכמ׳ וספר
כתן סיפרעתו לחמו בת סבע לחר מות לבניו ללמדו חכמ׳ להתרחק
מן הנשי׳ ומן היין כי הם סבת הרס והפסע וכעבו׳ חכמת׳ וכבור׳
סבח הלבה החכמה עד שבח בהיה להיות לזכרון: למואל הוח מלכים שהיה מכהן בלכים שהיה בחכמה ובמוסר ובמלכות

א דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃ מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמַה־בַּר־נְדָרָי׃ אַל־
תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וְדַרְכֶיךָ לְמַחֹרֵת מְלָכִין׃ אַל לַמְּלָכִים לְמוּאֵל אַל
לַמְּלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן וְלָרוֹזְנִים אֵו שֵׁכָר׃ פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מֻחָקָק וְיַשֶּׁנֶּה דִּין
ח כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃ תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ׃ יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ
וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃ פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֵל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃ פְּתַח־
פִּיךָ שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃
אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מְכָרָהּ׃ בָּטַח בָּהּ לֵב
בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃ גְּמָלַתְהוּ
טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃ דָּרְשָׁה
צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃

דִּמְן דְּמַיְצָא חֲלָבָא נָפְקָא הַאוֹרָתָא וּמִן כִּיבּוּשָׁא דְּרַגְנָא נִיפּוּק דָּמָא וּמִן חַרְיָנָא וְאַפֵּי נִיפּוּק דִּינָא׃

מִילוֹהִי דְּלְמוּאֵל מַלְכָּא נְבִיוּתָא דְּמָרְדוּתָא דְּרַדַאֲתֵיהּ אִמֵּיהּ וַאֲמָרַת לֵיהּ׃ מַן בְּרִי וְוֵי בַּר
כַּרְסִי וְוֵי בַּר נְדָרַי׃ לָא תִּתֵּן לְנָשֵׁי חֵילָךְ
וְאוֹרְחָתָךְ לְבָנַת מַלְכִין׃ אִיזְדַּהַר מִן מַלְכֵי
לְמוּאֵל מִן מַלְכֵי דְּשָׁתִין חֲמָרָא וּמִן שַׁלְטוֹנֵי
דְּשָׁתִין שִׁיכְרָא׃ לָא תִּשְׁתֵּי וְתַטְעֵי חֲוָנָךְ וְתִשְׁנֵה
דִּינְהוֹן דְּכָלְהוֹן בְּנֵי עֲנִיֵּי׃ הַבוֹן שִׁכְרָא
לַאֲבֵילִי וְחַמְרָא לְמָרֵירֵי נַפְשָׁא׃ וְנִשְׁתֵּה
וְנִטְעוֹן מִסְּכֵינוּתְהוֹן וְשַׁהֲקִידוֹתְהוֹן לָא נִזְכְּרוּן
תּוֹב׃ פְּתַח פּוּמָךְ לְהַלִּין דְּלָא מַסְתוֹ דִּין
וְדִוּן לְכָלְהוֹן בְּנֵי עַוְלֵי׃ פְּתַח פּוּמָךְ וְדִוּן
צַדְקְתָא וְדִוּן לַעֲנִיֵּי וְלַעֲלִיבֵי׃
אִתְּתָא כְּשֵׁירְתָא מַנֵּי
יַשְׁכַּח וְקִירָא דְּהִיא מִן כִּיפֵי טַבְרָא׃
דְּתָכִיל עֲלָהּ לִבֵּיהּ דְּבַעְלָהּ וְלָא מִתְבַּזַּה
וְלָא חַסְרָא׃ פַּרְעִיתֵיהּ טַבְתָא וְלָא בִישְׁתָא
כֹּל יוֹמֵי חַיָּהָא׃ תְּבָעַת עַמְרָא וְכַהֲנָא
וַעֲבָדַת חֵיךְ צְבָיְנָא דְּאֵידָהּ׃

ומין ב׳ובפסוק ואינון מן אב בן ב׳ב ובפסו׳וסים ב׳מסר במסר רבתא במערכת אות הב׳ית בסד׳ • ברי ב׳בתרי ל׳ש׳
וסים ׳מה ברי ומה בר בטני׳ • אף ברי ישרוח עב׳ • מה כד׳ בסגול וסים ב׳מסר בסדר כי תשא • מלכין ל׳ וזרכיך
למחות מלכין • והוא חד מן כ׳מלין דמשתשין נ׳אריך בסוף תיבותא וסי׳נמס׳ בספרה רבת׳ במערכת אות הנ׳ון בסד׳ •

לאובד ב׳מל בליש׳וסים׳אם אראה אובד׳ תנו שכר לאובד • פתח ד׳וסי׳ויאמר פתח החלון קדמא • פת׳לבנין דלתיך׳
פתח פיך לאלם • פתח פיך שפט צדק • ורחוק ד׳ח׳בליש׳וסים׳בספר בשמואל א׳סי׳כו׳ • חייה נ׳בליש׳ב׳מל וא׳ח׳
וסים׳לצדר לנלות ערותה עליה׳ ויחיה ותגדל עמו׳ גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה׳ בציע׳ח׳ •

ריחוי מיפרה הספל חליהם וזה כי בקשתם ימצא לחר היטוב פתח ודרך להכנס
בהם ויוסבו בהם לחר היניעה דברי׳היקרי׳ מחר ובקשתם לא ימצא להם פתח
להכנס בהם ויותר כפלא מזה כי כבר ימכאו דרומי׳ גרולים ויקרי׳ מחר הספריי
ההסגה לחרם ודרומים לחריים למטה מהם לא ימצא לחרם פתח להכנס בהם
והמעל כי החרם אין לו פתח להכנס בהם בו בדיוק ׳ריבוע העיגול ל׳ אין יעמ׳
פטח מרובע קוה לפטח ענול יפר ויכנס בחקירו׳ גרול׳ ויקרו׳ מזחת לאין סיוע׳
וזה ממה מיחייב לחר׳ התיסבו׳ כדברי׳ לחר יחקו׳ בהם אם יש לו פתח להסיגם
אם לא בדרך מיתבררו לו במלחם מלחם מהחכמות הדרוסי׳ לחר הספר לו
להסיב׳ מהדרוסי׳ לחר הי הספר בהם זה: כי מין חלב והנה הדברי הטבעיים
לחר ימצא בקשת מוקדים׳ תופלת ובקשתם לא ימצא הם חלו מזכר ודומיהם
והוא ממין החלב שהו׳ מותר הגביב׳ וכיון החר חמחה שהיה יותר טובה ויותר
ערבה מהגבוכה וממותר מין החף יכיון החדם דם ביניעתו בו להוכיחו ויסחוט

זה עצמו וממותר הטעם לחר ריחוי מיעזב ויוכח יכיון החדם ריב ומדון בורם הסחתות והפקדי רבים: ובכאן כפלא בילור זה החלק שהבלנו בילור בזה
הספר והוא כפלא מחר ורב התועלת לקחת מוסר הסכל ותועלת מבואר מדבריהם בבילור: דברי למואל • הנה קרא פלחה עצמו למואל מלך כדרך מחרו בתורה והוא
לא עליון לך שהוא היה לא מלך כי יי׳ מעחו ודברי׳ מיסרו׳ לא בתכלית מה שלפנר ואחר כי אז הם הדברים לחר חמרה לו אמו במוסרה והנה זכרם בזה הספר
ויוסיפם רבי התועלת ויודעים מבבר לחר לה פלחה שתפא ויעצם חפצה והיא אחר׳: מה ברי ׳ מה בחקם בני לחר ברלתיך ומה בן בטני׳ מה חפקם בני לחר
עבורת מתך ואולם אחר׳ זה כי כבר יקרא בן מי מילונו בן בטנה כאחרו זה בני מיכל בת שאול לפי שהיה נדלה אותם ואעפ פלא היו בניה כי הם בני מרב אחותה
מחבקם לך בן נדרי לך שמרוב אהבתי אותך היו כל נדרי ך מתרוב אהבתי אותך היו כל נדרי כך כמעשה הרחוב סיהיו נדריו ומבוערתו היו נדריה תמיד ליו׳: ל
לכעים ׳ כאחר אם לחר יקבר טוב ׳ טרף ׳ מון ׳ ומוקן-בם הוא מון הקבוע בהם: בביטור

ל׳ ויחי למואל
בחולם
ל׳ ב׳ בתרי
לגיס
כ״ף
ב׳ יתיו סס׳
ל
ל׳ ב׳ ובפסו׳
ג׳ ת׳ בלים׳
ל
ל׳ ת׳ ובפסו׳
ל
ל
ל׳ ת׳ בלים׳
ל
ל׳ ת׳ בלים׳
ל
ל׳ ת׳ בלים׳

היתה כאניות. המחרי הגדולי מיבוהו מחורוחיה מארץ מרחק כן תביא מזוכה
ממרחק למה מיבטרך ז הסכל בדרומים יקשה לעמוד מן החום שם לא בטוטו
בכישור מקורין בחרבו לו בערות מהקורמי לחסר רחוי לבטוח בהם מיגירו החמת: ותק'
בעור לילה. בחריבות וזריזות לתת טרף לביתה וחוק לנערותיה להעמיד

היתה ה'רפ וסימ היתה לי נחלתי כאריה ביער · היתה עלי יד ·' היתי לי דמעתי לחם יומם · היתי יהוד לקדשו · היתה
כאניי סוחר · נטעה זממה שדה נטע בתיב וקרי נשעה בה"א וכן בלילה טעמא כי טוב סחר' ואינון מן כ"ט מלין חס"ה'
בסוף תיבו וקרי וסי נמס במס רבת במערכאות ה' בסו · כפה ב'וסי וקצתה את כפה · כפה פרשה לעני · לא תירא ה'

וַהֲוַת הִיךְ זַלְּפָה דְּתִיגְרָא דְּמִן רַחִיק אַתְיָא
מַכְלוּתָא: וְקָמַת בְּלֵילְיָא וִיהַבַת מְזוֹנָהּ
לְבֵירָהּ וּפוּלְחָנָא לְטַלְיָיתָהָא:
וְאִיתְחַשְׁבַת בְּחַרְעִיתָא וְנָסְבַת חַקְלָא וּמִן
פֵּירֵי דִידָהָא נְצָבַת כַּרְמָא: וַאֲסָרַת בְּעוּשְׁנָא
חַרְצָהָא וְזָרְיַת דְּרָעָיָה: וּטְעֲמָאָה מָטוּל
דְּסַבְרָתָא הַגָּרוֹתָהָא וְלָא רָעִיךְ בְּלֵילְיָא
שְׁרָגָהָא: יְדָהָא פָּשְׁטָא בְּכוּשְׁרָא וִידָהָא
לְבֻכְיָן מָעוֹלָא: יְדָהּ פָּשְׁטָא לַעֲנְיָא וּדְרָעָיָה
אוֹשִׁיטָא לְעָלִיבֵי: לָא דַחֲלוֹן בְּנֵי בֵיתֵיהּ לְבִישִׁין הֲווֹ
תַּלְגָּא מָטוּל דְּכֻלְהוֹן בְּנֵי בֵיתֵיהּ לְבִישִׁין הֲווֹ
זְהוֹרִיתָא: תַּשְׁוְיָתָא עֲבָדַת לָהּ בּוּצָא
וְאַרְגְּוָנָא לְבוּשָׁהּ: יְדִיעַ הֲווֹת בְּיַנַת מְרֵיהָא
בַּעֲלָהּ כַּד יָתִיב הוּא עִם סָבֵי אַרְעָא: פְּתָגָא
עֲבָדַת וְזַבַּנַת וְזוֹנָרָא יְהַבַת לַכְּנַעֲנָאָה:
עוּשְׁנָא וְהַדְרֵיהּ לְבוּשָׁהּ וְגַחְכָא בְּיוֹמָא
אֲחָרְיָתָא: פּוּמָהּ פְּתָחַת בְּחָכְמְתָא וְנִימוּסָא
דְּחַסְדָּא עַל לִישָׁנָהּ: וְגָלְגַן אָרְחָתָא דְּבֵיתָהּ
וְלַחְמָא חֲכִינָאוּת לָא אָכְלָה: קָמוּ בְנָהָא
וְיָהְבוּן לָהּ טוּבָא בְּעָלָהּ וּמְשַׁבְּחָהּ: סַגְיָען
בְּנָתָא דְקָנְיוּ וְאַתְּ עָבַרְתְּ עַל כֻּלְּהֵין: מָטוּל
דְּשִׁקְרָא דְּוָא חִנָּא וְסָרִיק הוּא
שׁוּפְרָא אֵיתְתָא דַּחֲלָתִיהּ דְּאֱלָהָא
הִיא תִּשְׁבַּחְתָּא: הָבוּ לָהּ
מִן פֵּירֵי דִידָהָא
וְנִשְׁבַּחוּן עוֹבָדֶיהָ
בְּרַחֲרֵעִי:

הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא
לַחְמָהּ: וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן
טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ:
זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה כָּרֶם: חָגְרָה בָעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ
זְרוֹעֹתֶיהָ: טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־
יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ: יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַּכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ: כַּפָּהּ
פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן:
לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־
בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים: מַרְבַדִּים עָשְׂתָה
לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ: נוֹדָע
בַּשְּׁעָרִים בְּעָלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי
אָרֶץ: סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר
נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי: עוֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ
וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן: פִּיהָ פָּתְחָה
בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ:
צוֹפִיָּה הֲלִכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת
לֹא תֹאכֵל: קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ
בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ: רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ
חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה: שֶׁקֶר הַחֵן
וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא
תִתְהַלָּל: תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ
וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ:

סכום פסוקי דספר משלי תשע מאות וחמשה עשר
וסי' תתק"ו וחצי לפני שבר גאון וסדריו שמונה

וסים כ'יחזקאל סימן ג' · לבוש ל' חסר בכתו כי כל ביתה לבש שנים · וכל נכי רכו'חס בסב מ"ל וסי' ושריון קשקשי' הוא
לבוש · הוצא לבוש לכל עבדי · נודע ב'קצתי וסים נודע ביהודה אלהים · נודע בשערים בעלה · וחד ונודע מה שחזה ·
לבושה ג'וסי' ממשבצות זהב לבושה · שש וארגמן לבושה · עוז והדר לבושה · הילכות ד'לית דכוותי' כ"כ וסים נסטר
בתלי' סים ס"ח · ויאשדוה ב'וסי' אחת היא יונתי · קמו בניה ויאשרוה · עלית ג'וסי' מה לך איפה כי עלית כלך לגגות ·
גם שם עלית לזבח זבח · ואת עלית על כלנה · והכל ג'וסימני נמס בסדר בראשית וישעיה ריש סימן פ"ט · תתהלל
ב'וסים בקדוש ישר' תתהלל · יראת יי' היא תתהלל ·

הקדמה לאבן עזרא

תנו כבוד לאל נורא — והוץ רוחה ולא ירא׳
והוץ כמגד בחכמתו — ודרכו לתנום הורה׳
וזה פירוש בקוד חיוב — כדרך טעמי תורה׳
לאברהם בנו מיחיר — מפרדי בנו עזרא׳
ברומי חברו בלעזן — חבותינו ושם קברה׳
היותו לעטרת הוד — ולכפירה מפוארה׳

אמר אברהם

בעבור היות כל נברא ברוחני מים ומיון כמכח עמו חברונו וחברון העליונים בתנועו׳ כנגד המופק לה בעצמם ולה בתכניתם וחברון המפל בתכניתו לה בעצמו וחברון התחתיים בעצם ובתכנית וזאת סבת התלאות הקורות לנפשה ולגוף הן לנפניה׳ הן לעופר ולבנים ולנכסים ולחברי׳ והכל במספר במשקל בגזירת החכם אשר אין לו רשפי׳ ואין מני לו על כן אמרו חכמי משקל הדעת כי התוכחות הבאות על בן אדם יש מהן ליסר אותו בעניין והוכח במכאוב על מעשהו כדרך החכ המייסר את בנו על מעשה רע מעשה עד מלה יפנה כדרך הרופא שהוץ מעקה לחולה דבר להמיר חליו וים תוכחות על תגרת מעשה כאב החומל על הבן וידריכהו בדרך היפרה כמו הרופא המחכיל הבריא ואם יפחד מיחרע לו מחלה יעקהו במשך למעור מתכונת בריאות גופו וים תוכחות לקבל עבר וסיבת היותם רבות וחיוב הבריק העיד הנביא שהיה יחיד בדורו בבדקתו ותוכחותיו לא היו על מעש׳ רע או תגרת מעשה וכאשר הוצלתי לפרש חיוב הוסרכתי לפרש תחלה כל המלות והרוב בעניינים הקשים כי רובי פירושי הקדמוני׳ בספר הזה חינם על דקדוק הלשון וים מהם על דרך דרש ואחר שאלים לבאר כל מה שהזכרתי לפרש פיקר העניין בכל ויצן חיוב או אחר מחבריו וכלל אומר כי אליהוא היה חכם מכל כאשר יתברר מדבריו על חיוב וחבריו ושעתי עניניו קרובים לדברי המקו׳ על כן לא חרה אפו בו כאשר חרה אפו על אליפז וחבריו גם אמר המקום

לחיוב תרשיעני למען תצדק׃

ועתה אחל לבאר

הקדמה לרלבנ

אמר לוי בן גרשום

תשפנ

ראיתי לבאר הספר הזה ר״ל ספר איוב בראור רחב ולהעמיק בעניניו כיד שכלנו לראותנו זה הספר גדול התועלת בהגלאת החדש המדיניי׳ והמדעיית ובכלל הנה נבואתה התורה בכללה על הסדר המתבאר בזה הספר ולזה יחכו ר״ל זה הספר כל מעשה רע״ה ואמרו מעשה כתב ספרו ופרש׳ בלעם ואיוב ואולם נחלקו בעניניו אם היה מעל׳ או דבר קרה וזה כי זה הדרוש יאמר׳ נחקור עליו בזה הסב׳ הוא אם הס״מ מפניח בחיבי החדש כמו מחייבו זה פנות התור׳ ופוקר חותם על כל מעשיהם אם לא וזה שכיאמר יונח שהוא מפניח בחיבי החדש כמו מחייבו זה הפנות התוריות יחשב שכבר יחנם אל הס״מ על מבר רוע הסדור הנופל בטובת חיבי החדש ורעתם ר״ל שכבר ימנע כדיק ורע לו רשע וטוב לו וזה הספק הגיע הפילוסופ להחמי׳ שהס״מ בלתי יודע דבר מעו׳ הדברי׳ הפרטיי׳ כמו שנזכר בזה מאחר הטבע ולחזק הספיקות הנופלות בזה הדרוש לא מרו הקדמים מלפקק בו ולא יפורו המתאחרי׳ עד שכבר נפתפק בו גדולי החכמי׳ והנביאים ואמרו ר״ל שכבר נפתפק בו שעה רבי׳ ע״ה ואליו רמז במה שבקש ואמ׳ הודיעני נא את דרכיך וכבר ירחה שהענין הוא כן שהתעוב׳ אשר הביאו הס״מ יתי׳ על זאת הבקשה והוא שאמרו יי׳ ל׳ רחום וחנון וכן תמצא מחבקיק הנביא הפתפק בזה הדרוש באמרו למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע צדיק ממנו וכן תמצא עוד׳ ע״ה הפתפק בו באמרו למה ה׳ תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה וגו׳ הנה זה רשעי׳ ואלוי עולם הסגו חיל לך ריק זכיתי לבבי ואזק בנקיון ידי וחשבתי לדעת זאת עמל הוא בעיני ולחזק הספילות והספיקות הנופלות בזה הדרוש המכיחנו שעה רבי׳ ע״ה זה הסיפור הנפלא אשר הותרו בו כל הספיקות הנופלות בו על דרך החקירות העיוניות כמו שיתבאר מדבריכו וזהו אשר הניענו לבאר זה הספר כי לא רחינו בו לאחר מהקודמים המבחרים מימי מהניענו דבריהם ביאור יתכן שיהיה ביאור עניני חבל תכלית שה שכוונו הוא לבאר המלות והתיבות ולזה היו רחוק׳ מאד מהכוונה בזה הביאור וזה שרחוי למבאר שיכיחב ביאור המלו׳ והתיבות לפי כוונת העניין׳ אשר כוונו בכל הדברים כאשר היו המלו׳ מסותפות כמו העניין בזה הספר ואם לא יתן לב לבו תחלה להבין כוונת העניינים לא יובן אלין ביאור המלות אם לא במקרה וזה מבואר בנפשו ולזה היו הביאורי׳ ההם אשר הורגלנו בהם מקטנותינו כבר מנעו ממנו הבנת דברי זה הספר זמן שה עד אשר פקחנו עיני שכלנו לעיין בעניניו זה הספר והנהגנו לחרי זה הביאור המלו׳ לפי העניינים ההם ומכאנו שהמלות מתבארות בזה הלופן בזולת זרות ולא מכאנו שהתעורר אחד מהקודמים לחקור בדעות אלו החכמים אשר נחלקו עם חיוב בזה הספר זולת המעט שכתב מזה הרב המורה בספרו הנכבד מורה הנבוכים וכבר העירנו שה שכתב מזה לחקור בדברי אלו החכמים חקירה מופלגת כדי שיתבאר לנו מדבריהם שה שכתייחד בו אחד אחד מהם וכאשר הפלגנו העיון בזה הלופן מכאנו הענין בזה הלופן אשר בספר אשר חספר שתפטה החלוקה בזה הדרוש למסכילים ואולם אחרתי למסכילים לפי שהחלוקים אשר תפול המחשבה בהם להמון החכמים בזה הדרוש הם בלתי מוגבלים ולא מוקפים והוא מבואר שהוא רחוי למי שיעלים החקירה בזה הדרוש ובזולתו מיזכור הדעות אשר הספטה החלוקה ותפול בהם המחשבה למסכילי׳ ויזכור הספיקו׳ הנופלות בחתת אחת מהם והחקרי׳ אשר הספר שיותרו בהם עד שתיעב לו בזה הלופן הדעת החתי ואיך שיהיה ענין זה הספר ר״ל שיהיה למעל או ספור דבר קרה הנה מפני שהמכוון ממנו בחבורו הוא להעמיד החכמים המטיבים בעיון על אמתת זה הדרוש הוא מבואר שרחוי שיהיה הדעו׳ אשר יזכרו בו לפי חלקי המות׳ אשר יפלו בזה הדרוש למסכילים שאם לא היה הענין בזה התאר לא היה מגיע מזה הספר התתאמתות בזאת החקירה והנה נבאר בעזה״ש ביאור דברי אלו החכמים לוך נפלמו ברעותיהם כל חלקי הסותר ונטענת כל אחד מהם בכל הפדרים אשר הספר לו לטעון לקיים דעתו ולבטל דעת החולק עמו ולא הסכימנו בזה הביאור לבאר מפני מה נטינו בביאור מלה מלה ממה שבאר בה זולתינו להיות זה ממה שיתבאר במעט עיון למי שירחה בביאורנו זה עם שאם נהגנו זה התנהג היו דבריכו בתכלית החריכות והיה זה סבה מיקון בו המעיין והנה במקומות רבי׳ מזה הספר כראו למו בביאורים רבים ובחרנו הניחות מהם לפי הענין ולא רציכו לזוכרם כלם לבחרנו הקצור ולזה היו ראוי מיקון המעיין שם ירחו לו בקנת דברי זה הספר בביאורים אחרים כאותים זולתי אשר זכרנום ועוד כי אין מחוק המבאר מיזכור כל הביאורי׳ אשר אפס מיעמו במאמר אשר יבחרהו ולא יגזור גם כן שלא ימצא למאמר ההוא ביאור זולתי אשר יזכרהו ולא תהיה הקיפה שם מבא למאמר ההוא ביאור זולת הביאור אשר זכרנו והנה אחסוב שמי שאחר מר״ל בזה הספור שמשל היה אחכם הביאו לזה מה שראה מהפלגת החקירים בזה הדרוש על דרך החלוק׳ ההכרחית אשר לא ימנע ממנה אחר מחלקי המותר ולזה שרחיק היות אלו הדעות לקודמים לפי שהוץ חלנו שימצאו במקרה אבמי יחד יחלקו בדרוש אחד ויהיו דעותיהם על מספר החלקים אשר תספטו אותם החלוקה ואולם מי שאחר שכבר היה הנה יחזק דעתו מה שאחר יחזקהל נח רכיהל וחיוב ואיננו בטל שימצאו דעות האבמי׳ בדרוש אחד על מספר החלקים אשר תספטה החלוק׳ כי כבר זכר הפילוסופ דרוש׳ רבים קבתם בטבעיות וקבתם בהלהיות כמצאו בהם הדעות הקודמים על מספר החלקים אשר תספטה החלוקה ולזה לא הרחיק בעל זה האחר היות זה הספר דבר קרה ומה שיורה מזה הענין הוא שפור דבר מקרה הוא זכרו שם חיוב ושם עירו ומשפ׳ קיניו ובניו בתחלה ובסוף ושם בנותיו ושכבר כתב להם קבתם כחלה בתוך אחיהם ומספר ימי חיי חיוב ומה שזכר גם כן משם רעיו ויחסיהם אחר אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהו בן ברכאל הבוזי מעשפחת רם וזה כי כמו אלו התאריס והספורים יעמו בספורים האחתי׳ להוסיף ההאחנה בהם ולקודם שנתחיל בביאור זה הספר נקדים הקדמה אחת מקפת בכל מה שיכללהו זה הספר ואחר מהרעות הנופלות הם מיוחסות בכללם אל הסבה ההיולנית הן אל הקרי וזה מהרעות הנופלות לא יתלטו מעשהיה התחלקם במקבל בעצמו הן מחוץ ואחכם הרעות אשר התחלקם במקבל הם אם מבר המזג אם מבר המדות והתכונות הנפשי׳ ואשר אם מבר המזג מבואר התייחסם אל החיולי כי הסבה בזה הסעם הכחות המתפעלות אל הכחות הפועלות כמו שהתבאר ברביעי מהלותות וכן יתבאר זה ברעות הנופלות מבר המדות והתכונות הנפשיות כי אלו הרעות יהיו כאשר לא יתנהג החדש בהם כפי מה שרחוי וזה לא יהיה אין ספק שבכל אחכם ירריך החדש בהדרכה הרחויה בדבר מאלו העניינים החכמיים וכן הרעות אשר התחלקם המזג והבחירה כמו הענין במלחמות הוא מבואר מעם שקדם התיחסם אל ההיולי ואשר אין התחלקם המזג ולא הבחירה כמו הפיכת האדמות והרעם והשם הנופלת מן השמי׳ והנהגם הנה לא יגיע מהם רע כי אם במקרה וזה שלעם מהיו בכחץ יקודות העכיים והיה מדרך ההפכים שיפסידו קבתם קבת עליונות פועלות לותם ומזרות מכיחותם וסיבדרו פעם אחת מן ההפכים על האחר ופעם יגבירו ההפך האחר וזה בסבוב יפר ומרור מתמיד כמו שהתבאר בטבעי׳ ולזה יתחי׳ סיתהוה השם פעם והחויר פעם והמי׳ פעם והארץ פעם לפי היחסי׳ אשר לפועל אחד מהפעל ובזה יפחר זה המכיחות השפעל לפי שמירתו אחכם היו בשווי הכחיתו׳ אשר הורכב מהם וסבת זה השווי הוא זה הפועל המגיע אל היסוד׳ מהגרמי׳ השמיימי׳ ואחכם יגיע מזה רע במקרה מבר עיקרי סיפול השם על אים אחד ויהרגהו או שתהפך הארץ על היושבי׳ בה מבר מקרה היותם שם ובכלל הנה לא תמצא רע מגיע בעצמות מהם״ ולזה אמרו אין דבר רע יורד מלמעלה ורחוי שלא יעלם מחנו שאו המקריים אשר יפול בהם רוע המדור הם מוגבלים בחופן מה שהגרמים השמיימי׳ וזאת סיבת הנעת הידיעה בחלו המקרים טרם בוחם או בקשם אם בכבוחה כמו שהתבאר בספר החוש והחוחם וזה כי זאת הסורעה לא תהיה אם לא מסבה שופלת לה הידיעה בחלו העתידות חלק מעט כל זה כבר יתחמת התיחם שו העכייני׳ אשר בהם רוע המדור אל ההיולי וזה כי בעבור שהגרמים השמיימי׳ מפתקפים בהנהגת היחס והיה מחוייב מפני זה סיגיעוהו קצת רעו׳ מכר קצתם בעתי׳ מה הערי׳ הפ״ בעשם בנו השכל להנהיגנו ולהפלים מה שאחר לנו מבר הנהגת הגרמים השמיימיים ולזה תהיה זאת ההנבלה אשר בחלו המקרים מתיחסת אל ההיולי כי השכל הוא השליט להטות אותנו מזאת ההנהגה כאשר כרמה וכבר ביארנו זה בשלימות בביאורינו לספר איוב והמוחם בספר תלמות יי׳ ולהיות השכל הוא השליט על זאת ההנהגה היו אלו המקרים לפעריים לא מחוייבים והנה יתבארו בזה הספר הנדרים אשר יעמד החדש בהם מחלו הרעות מבר השכל החנועי להתיחדותו בחופן מה בשכל הפועל ורחוי שתרע אשר נפל בהם רוע הפרור חינם רעות חנועיות וזה שהרעות החנועיות רחוי שתהיינה בחלק מחלקי הנפש אשר נקרא שכל לא בהזון והחום לפי שחנם לחדש במה שהוא חדש הנה הוא מבואר כי הרעות החנועיות אחר ולמה שהיו הטובות החנועיות בחלק מחלקי הנפש אשר נקרא שכל לא בהזון והחום לפי שחנם לחדש במה שהוא חדש הנה הוא מבואר כי הרעות החנועיות הם בזה החלק בעינו וכמו שהטובות החנועיות הם שלמות השכל החנועי במופלות כן הרעות החנועיות הם הפקר ממנו שלמות אחרות זהו ממה שרחינו להקדימו קודם שנתחיל בביאור זה הספר והנה הקבתנו עם עבמנו לבאר רשעה במאמר מאמרי זה הספר השלות אשר בזה במאמר אשר יבטרנו אל ביאור ואחר כן נבאר הכלל העולה מן הדברים כי בזה היפרה מה להקל בביאור זה הספר ולהעמיד בקלות המעיין ברבריכו על אמתת

דברי הספר׃ ומהנה נתחיל ונאמר׃

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן

איש ב"ף בתורה ובאיוב כ' באיוב ו' בתורה וסי' איש אשר יוקח כמוהו׳ איש אשר יעשה כמוה באיוב׳ וכל איש ו' וסי' האנשים על הנשים׳ וכל איש אשר נמצא׳ ועשה בצלאל׳ ויכו

איש היה בארץ חד מן ה' מלין דנסבין א' במצעות תיבו' ולא קרי' ומינהון תאספון לא תוספון לתת תבן׳ והאספכוף אשר בקרבו׳ ויאצל וידד י' בענן וירב׳ משאת כי תשוח ברעך׳
ובניהו בן יהוידע בן׳ רפאתי ויצא אל מוצא המים׳ רפאנו את בכל ולא נרפתה׳ ורפאו ויאמר אלי המים האלה׳ בראדך בעת ההיא
ונאשא אבי׳ וששאתיך׳ ושובבתיך וששאתיך׳ ורצאתי ויכלו את היסי׳ ואעג את זרע דוד למען זאת׳ ואעשי אשר קני הן יהדון׳ וקאם שאון בעמיך

איש היה בארץ חוץ למה דתימא לית בכורו בכוכי בקוך׳ והיה בלים. לקט ע"פ מהו׳ לשון עתיד בן דרך לשון עבריית׳ ולשון מליצתו והו׳ בימים הקוף׳ מכל בני קדם בני ארץ המזרח׳ ב מזרחו של עולם קוף שבאת׳ מן ארם יכתבי בלק מהדרי קדם׳ ל׳ש עון זה חיוב׳ בוז וז שיהא בן ברשעל הכוזי׳ והרי קוף שמור חיוב וכוו מסקתא יתיקבי׳ זה קוף מסופקתי מסקתא דכרי׳ והייכו דאמרי ע מיכאי מיכיה וכיה אכא ליזיל כיה כרגע׳ ל׳ש בארץ שמוטלין ממכו עכנו רעות על הק׳ כא׳ מן הארץ כסוי יכא ומא עניה כטלן שהיו יושרים לעשל כל היומו ליטול את העליזכי׳ ולימן לכי את התקוכים שלא יוזו לארץ שביב שנים שיהו ברכה׳ שבאת׳ בה ארץ פסילי׳ היא ובאת׳ מנדל ולעשו מניב בשמי׳ ובשנים לכו שם׳ ומן שלא היתה יושבת כאן שלא ע"י שהיו מחרים לה תוכירו מה עשה קן בה׳ יפה עליהם בדין והעמיד עליה עדי׳ שבאתר ויד שלה העיר לרחות את העיר ואת המגדל׳ וכי ברוך ירוקם לשכי המקום לרחות׳ ובכתיב עכשי י׳ מצוטט׳ בכל הארץ כלים׳ שלא ללמד שלכם לדורות שאין דנין על פי עידי החיוב שב׳ אלא מה שראו עיניהם׳ וכיה׳ ומשעע לשבת׳ ולבכת׳ שם ויבי׳ מכל כדברי׳ שבין קונו וכיכו לא׳ היה כדיק לבך כא׳ ויבא אלהים ובך מרע׳ שבעת אלפי נאן׳ הרוב מוכה תחילה׳ גדול מכל בני קדם׳ מדור הכלבה דכתיב ויהי מהכבני בריפן שלא לפי ההכהב׳ התריסית בדרך שתעלם ה החיוה והתהכה כ ביניהם ולזה היו ו חוכלוס יחד תמיד כדי שיתוקן תקבין יות׳ ביניהם והכה

אמר מכב׳ היה תם ויפר ירא אלהים ומר מרע׳ עלה והכליח תאר בקנייכי התרומים כמו קנין הסון והבני והיו בניו מהכהני בריפן שלא לפי ההכהב׳ התריסית בדרך שתעלם ה החיוה והתהכה כ ביניהם ולזה היו ו חוכלוס יחד תמיד כדי שיתוקן תקבין יות׳ ביניהם והכה

נבר הָוָה בְּאַרְעָא דְּעוּץ אִיּוֹב שְׁמֵיהּ וְהָוָה גַּבְרָא הַהוּא שְׁלִים וּתְרִיץ דָּחֵיל מִן קֳדָם יְיָ וְעָדֵי מִן בִּישׁ׃ וְאִתְיְלִידוּ לֵיהּ שְׁבַע בְּנִין וּתְלַת בְּנָן׃ וַהֲוָה גֵּיתְהוֹהִי שְׁבְעָא אַלְפִין דְּעָאן מִן אַלְפָּא לָכָל בָּרָא וּתְלָתָא אַלְפִין דְּגַמְלַיָּא מִן אַלְפָּא לָכָל בָּרָתָא וַחֲמֵשׁ מְאָה פַּדְנִין דְּתוֹרִין לְגַרְמֵיהּ וַחֲמֵשׁ מְאָה אַתְנָן לְגַרְמֵיהּ וּפוּלְחָנָא סַגִּיעָא לַחֲדָא וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא רַב בְּנֻכְסִין מִכָּל בְּנֵי מַדִּינְחָא׃ וַאֲזָלִין בְּנוֹי וְעָבְדִין שִׁירוּתָא בֵּית גְּבַר יוֹמֵיהּ עַר מִשְׁלַם יוֹמֵי שְׁבְעָא וּמְשַׁדְּרִין וּמְזַמְּנִין לְתַלַת אֲחָיְתְהוֹן לְמֵיכַל וְלִמְשְׁתֵּי עִמְּהוֹן׃

נבר חוה בארעא דעוץ איוב שמיה והוה גברא ההוא שלים ותריץ דחיל מן קדם יי ועדי מן בישׁ׃ ואיתילידו ליה שבע בנין ותלת בנן׃ והוה גיתוהי שבעא אלפין דעאן מן אלפא לכל ברא ותלתא אלפין דגמלייא מן אלפא לכל ברתא וחמש מאה פדנין דתורין לגרמיה וחמש מאה אתנן לגרם איתתיה ופולחנא סגיעא לחדא והוה גברא ההוא רב בנכסין מכל בני מדינחא׃ ואזלין בנוי ועבדין שירותא בית גבר יומיה עד משלם יומי שבעא ומשדרין ומזמנין לתלת אחיותהון למיכל ולמשתי עמהון׃

אמר מכב׳ היה תם ויפר ירא אלהים ומר מרע׳ עלה והכליח תאר בקנייכי התרומים כמו קנין הסון והבני והיו בניו מהכהני בריפן שלא לפי ההכהב׳ התריסית בדרך שתעלם ה החיוה והתהכה כ ביניהם ולזה היו ו חוכלוס יחד תמיד כדי שיתוקן תקבין יות׳ ביניהם והכה

דלבנ והיה האיש ההוא ב׳ דסמי׳ וסי׳ כערים׳ גדול מכל בני קדם׳ וסר מרע ד׳ וסי׳ נמס׳ בישעיה סימן נ"ט׳ ויולדו ה׳ וסימן ויולדו להם בנים אחר המבול׳ וילדו לדוד בנים בחברון דשמואל ל׳ חסר ו"ו׳ ויולדו עוד לדוד בנים׳ ויולדו לאבשלו׳ ויולדו לו שבעה בנים דאיוב׳ וא׳ וילדו להם׳ ועבודה רבה ב׳ וסי׳ ועבודה רבה ויקנאו אתו׳ ועבדה רבה ויהי האיש

דלבנ והיה האיש ההוא ב׳ דסמי׳ וסי׳ כערים׳ גדול מכל בני קדם׳ וסר מרע ד׳ וסי׳ נמס׳ בישעיה סימן נ"ט׳ ויולדו ה׳ וסימן ויולדו להם בנים אחר המבול׳ וילדו לדוד בנים בחברון דשמואל ל׳ חסר ו"ו׳ ויולדו עוד לדוד בנים׳ ויולדו לאבשלו׳ ויולדו לו שבעה בנים דאיוב׳ וא׳ וילדו להם׳ ועבודה רבה ב׳ וסי׳ ועבודה רבה ויקנאו אתו׳ ועבדה רבה ויהי האיש

אנן עורא

איוב היה מכבי בנין

הָיָה בְּאֶרֶץ־עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה׳ ב׳-ג׳
הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃ ב׳-ח׳
וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים׃ וְיִהְיֶה מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת
אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי גְמַלִּים ב׳-ג׳
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד־בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ ב׳ מל׳ ב׳
הַהוּא גָּדוֹל מִכֹּל־בְּנֵי־קֶדֶם׃
וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בֵּית
אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת
אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃ ל׳ יתר (ואחיותיהן)

איוב היה מכבי בנין

הָיָה בְּאֶרֶץ־עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה׳ ב׳-ג׳
הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃ ב׳-ח׳
וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים׃ וְיִהְיֶה מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת
אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי גְמַלִּים
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד־בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ ב׳ מל׳ ב׳
הַהוּא גָּדוֹל מִכֹּל־בְּנֵי־קֶדֶם׃
וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בֵּית
אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת
אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃ ל׳ יתר (ואחיותיהן)

דלבנ והיה האיש ההוא גדול מכל בני קדם׳ וסר מרע ד׳ וסי׳ נמס׳ בישעיה סימן נ"ט׳ ויולדו ה׳ וסימן ויולדו להם בנים אחר המבול׳ וילדו לדוד בנים בחברון דשמואל ל׳ חסר ו"ו׳ ויולדו עוד לדוד בנים׳ ויולדו לאבשלו׳ ויולדו לו שבעה בנים דאיוב׳ וא׳ וילדו להם׳ ועבודה רבה ב׳ וסי׳ ועבודה רבה ויקנאו אתו׳ ועבדה רבה ויהי האיש

אנן עורא

הקיפו · טעמו כאחר המלימו תקופת ימי השבוע כי שבעה כוכים הם לו׳ חולי
כמו פן למות תמות׳ ומורח פתח יהי כך וכך וכמוהו חולי יומשכי חבי חולי לא תאב׳
החפה · וברכו לשון כיבוי ובהפך כמו ברך כבות חלהים ומלך : ויהי היום ׳
הנחון רב שפרוה חת׳ כי השטן בן חר׳ הים מקנה בחיוב ופי בחרץ בחרכו לברו
ופירו כל חש׳ לו בידך בחפצך וכמוהו היר יוצב לחתך ופירש חך חת נפשו פתור פתור נפשך פלא תקרא נפשו וחת׳ כי המלחכי׳ לתן להם קבחה והנה מבח ויתיצב תלחך יי׳ ׳ברוך לשטן לו וכשפ׳ דכיחל תפור׳ וחין חים מתחזק עמי על זה כי חם תיבא מרכב ועור וחני בשם׳ חת לרריות המרי עמדי למחזיק ולמעוז לו שהו׳ החזיק לתיכחל ועזרו ולבחר סור חלה הדברים לח יכולם שם׳ והמתין סור מערכות הכבחות והשתנות המעשי׳ כפי פשתנות התכונו׳ ידע עיקר השטן והכלל פהוח מלחך ׳ ושעם ויהי היום יום רחש השב׳ סכל׳ כבי העולם עוכרים לעבי השביב׳ ככבי מדרון חו יום דינו על חיוב לברו ולח חוכל לפרש חו יהיה פירושו ויהי היום פחיר בו כך וכך כמו ויהי היו׳ ויעבור ישפט ׳ תמוט ׳ כמו סבוב וכמוהו סוטנו בחוכו׳ ירושלם ועניין בחרץ בכל העולם כמו ם התהלכנו בחרץ ׳ מן בעדו ׳ לשיכים בעיטו׳ הפר מפוכתו והיה לבער וטעמו פשבת בעדו כמו מפוכת הכרס פלח יגע בו רע ׳ פרץ רבה כמו ופרכת יתה וקדתה : ידיהם ׳ מקומם כמו ויד תהי׳ לך : ותפל פבח ׳ מחכה סבח ׳ ויפטנו כמו ז פפטתם היום : עיר זה מדבר ׳ ער סבח זה השדבר ׳ והו׳ לחריות חכלים : ויבז

ז׳ פסוקי׳ ויאמר ויאמר וסים׳ הכי קרא שמו ׳ וירא חת הנשי׳ ואת ׳ וירא חת בניהן אחיו ׳ בני הם חשר נתן לי ׳ מי שפך
לאיש ׳ אל השטן מאין תבא ׳ וחברו ׳ תבא ו׳ חס׳ וסי׳ לקטן ריש ס׳ ב׳ ׳ הלא כל סיפ׳ חברים וכל שאר כתו׳ דכות ח״ס׳
בפ״ש מל וסים׳ נמסר במשלי סימן י״ד ׳ ואולם כל סיפר ד״ף ואולם בפ״ג אולם וסי׳ שלח נא ידך ונע אל עצמו ׳ אולם

ה וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח
אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה
עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי
חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבָבָם כֹּה ל׳ וחד ברכו ב׳
יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל־הַיָּמִים :
וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים ל״ת ׳ פ׳ תל ז׳ פסוקי׳ ויחי ׳
לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה וַיָּבֹא גַם־הַשָּׂטָן
בְּתוֹכָם : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן
מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה
וַיֹּאמֶר מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ : ג׳ בטעמין
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ
עַל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ
אִישׁ תָּם וְיָשָׁר ירא׳ אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע : ר׳ ה׳
וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמֶר הֲחִנָּם
יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים : הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ חתך ק׳
בְּעָדוֹ וּבְעַד־בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־אֲשֶׁר־ ל
לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ
פָּרַץ בָּאָרֶץ : וְאוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ ל יחיין
וְגַע בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ אִם־לֹא עַל־פָּנֶיךָ
יְבָרֲכֶךָּ : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה
כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־ ל
תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵעִם פְּנֵי
יְהוָה : וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו
וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית ׳
אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר : וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב ב׳
וַיֹּאמֶר הַבָּקָר הָיוּ חֲרֻשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת כ״ג ׳ ל
רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם : וַתִּפֹּל שְׁבָא ט
וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב ג׳
וָאִמָּלְטָה־רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ : ד׳
עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ
אֱלֹהִים נָפְלָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר
בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם וָאִמָּלְטָה ל׳ ה׳
רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ : עוֹד זֶה
מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים שָׂמוּ
שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים
וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב ג׳ ׳ נ׳
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ :
עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר בָּנֶיךָ כ״ד
וּבְנֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר : ג׳ אל׳ ר׳

אני אדרוש אל אל ׳ אולם אני אל שדי אדבר ׳ וכל שאר קרי׳ דכו׳ בט״ה ו״ף ואולם וסי׳ נמסר בסדר וארא ׳ ושותים ו׳
ה׳ ס׳ ו׳ א׳ ב׳ ל וסים׳ נמסר בשמו״ת א׳ סי׳ ל ׳ ואת הנערים ג׳ וסים׳ ואת הנערים יודעתי אל מקום פלני אלמני ׳ תפל
שבא ותקחם ואת הנערים ; עוד זה מדבר וזה בא ׳ ויאמר צ״א פתחי וסי׳ בסמ׳ רבתא בערך אמר ׳

כט׳ ב 99 li

וַיהוָה כַּר שְׁלֹמוֹ וּמֵי שִׁירוֹתָא וְשַׁדַּר אִיּוֹב
וְזַמְבִּינוֹן וּמַקְדִּים בְּצַפְרָא וּמַסִּיק עֲלָוָן כְּכוֹתֵי
כוּלְהוֹן אֲרוּם אָמַר אִיּוֹב דִּילְמָא חָבוּן בְּנַי
וְאַרְגִּיזוּ קֳדָם יְיָ בְּרַעְיֹנֵהוֹן הֲכֵדֵין יַעֲבֵיד אִיּוֹב
כָּל יוֹמָא : וַיהוָה בְּיוֹמָא
דֵּינָא בְּרִישׁ שַׁתָּא וְאָתוֹ בִּיתֵי מַלְאָכַיָּא
לְמֵיקוּם בְּדִינָא קֳדָם יְיָ וְאָתֵי לְחוֹד כְּטָנָא
בְּמֵצְעֵיהוֹן : וַאֲמַר יְיָ לְכְטָנָא מִנַּן אַתְוֵאתְּי
וְאָתֵיב כְּטָנָא קֳדָם יְיָ וְאָתֵי לְחוֹד כְּטָנָא
בְּעַבְדִּי אִיּוֹב אֲרוּם לֵית דְּיִכְמֵיהּ בְּאַרְעָא
גַּבְרָא שְׁלִים וּתְרִיץ דָּחִיל מִן קֳדָם יְיָ
וְעָדֵי מִן בִּישׁ : וְאָתֵיב כְּטָנָא קֳדָם יְיָ
וַאֲמַר הֲאַפְּשַׁר דִּי לְמַגַּן אִיּוֹב דְּחִיל מִן
קֳדָם יְיָ : הֲלָא מֵימְרָךְ טַדֵּילְתָּא אַמְטוּלֵיהּ
וְאַמְטוּל בֵּיתֵיהּ וְאַמְטוּל כָּל דִּילֵיהּ מִן
חֲזוֹר חֲזוֹר עוֹבָדֵי יָדוֹי בָּרִיכְתָּא וְגִירְוֵי
תּוּקְפוּ בְּאַרְעָא : וּבְרַם אוֹשֵׁיט בְּרוּז
מְחַת יְדָךְ וְקָרִיב בְּכָל דִּי לֵיהּ אִין לָא בְּאַנְפֵּי
מֵימְרָךְ יְרָגְזִנָּךְ : וַאֲמַר יְיָ לְכְטָנָא
הָא כָּל דְּאִית לֵיהּ מְסִיר בִּידָךְ לְחוֹד
לְוַתֵּיהּ לָא רוֹשִׁיט יְדָךְ וּנְפַק כְּטָנָא ב
בְּדַרְטָנָא מִן קֳדָם יְיָ :
וַהֲוָה אַתְחוֹלֵי יוֹמָא
שְׁבוּעְתָא וּבְנוֹי וּבְנָתֵיהּ אָכְלִין וְשָׁתִין חַמְרָא
בְּבֵית אֲחוּהוֹן בּוּכְרָא : וְאִזְדַּר אֲתָא לְוָת
אִיּוֹב וַאֲמַר תּוֹרַיָּא הֲוָאָה רַדְיָן וַאֲתָנַן רָעָן
עַל סְטָרֵיהוֹן : וּנְפָלַת בְּתַכִּיף לֵילְיָא
מַלְבַּת זְמַרְגַּד וּרְבַרְתִּינוֹן וָת עוּלֵימַיָּא קְטָלוּ
אוֹכְלוֹסָהָא לְפִתְגַם דְּדָבַרְ וְאִשְׁתֵּיזְבִית לְחוֹד
אֲנָא בְּלַחּוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ : עוֹד כְּרוּז
דֵּין מְמַלֵּיל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר אֶשְׁתָּא מִן קֳדָם
יְיָ נְפָלַת מִן שְׁמַיָּא וּאוֹקִידַת בְּעָנָא וּבְעוּלֵימַיָּא
וּגְמַרְתִּינוֹן וְאִשְׁתֵּיזְבִית לְחוֹד אֲנָא לְבִלְחוֹדִי
לְחַוָּאָה לָךְ : עוֹד כְּרוּז דֵּין מְמַלֵּיל
וְדֵין אָתָא וַאֲמַר כַּסְדָאֵי מַנִּיאוּ תְּלָתָא רֵישֵׁי
אוֹכְלוֹסִין וְאִתְפְּשָׁטוּ עַל גַּמְלַיָּא וְדַבְּרִינוּן וָת
עוּלֵימַיָּא קְטָלוּ לְפִתְגַם דְּדָבַרְ וְאִשְׁתֵּיזְבִית
לְחוֹד אֲנָא לְבִלְחוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ : עוֹד כְּרוּז
דֵּין מְמַלֵּיל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר בְּנָךְ וּבְנָתָךְ א
אָכְלִין וְשָׁתִין חַמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בּוּכְרָא :

רשׁ׳

והנה חיוב ליחתו הסם יתבר׳ היה מקדם חות׳ מהיקף להקף רוב׳ לות׳ מז׳ יתים
לז׳ ימי׳ והיה מיעיר חות׳ מה מרחוי והחר כן היה מקריב קרבנו׳ עליה׳ ליחתו
פתח חטחו ובזו הסם ית׳ בלבבם לרוב העופר והפלוח חשר יהיה להם כי הם
סבו׳ הבעיטה בחופן מה והנה לח תחר חותו הכתוב בחכמתה לפלוחתו בדרום
חשר בעבורו הוכר
זה הספר וחף על פי
פתיים כבר הכם
בעניינ׳ הטבעי׳ כתו
פירחם מדברין ·
וזכר חחר זה מעפל
כחילו הסם היה מרפ׳
עם חשר יבחו מחתו
חלו הרעות המדותות
חשר התחלתם מחוץ
והו׳ השטן דרך מפל
וקרחו פטן להיותו
מטה מן הדר׳ התכוון
מהב׳ כמו פהתבחר
בתם פקר׳ ולפי פהוח
ב׳ חי׳ מכוון לעפתו
חתר ויבח גם השטן
בתוכם כמי פלח כוון
בוחו וזכר פסיטו
והתהלכו הוח בחרץ
לבר כי פס ימבחו ל׳
הרעות לח בכתכחות
העליונות וחולם בני
החלהים הם הכחות
המנהיגות המכיחות
בתלחכו׳ הסם ית׳ וזכ׳
כחילו הסם׳ היה מוכע
מהנעת הרעו׳ לחיוב
להיותו חים תכ ויפר
והשטן סבב פנתן
כל חשר לו בידו רק
פלח יפלח ידו ל חיוב
וזה כולו להעיר פתן
לשטן זחת התמפלה
בפלחות כי חם ידבק
החר׳ בפס יתברך לח
יפלוט השטן עליו כתו
פיהבחר בזה הספר
וזכר פהשטן הרע לו
מבר הרעות המופלות
מקנח חיפי החרס
לקבת כתו המלחמות
ומכר הסם׳ המופלי׳
מהיסודות כתו ם
התחדפו׳ החם והרוח
והקריס לזכור הרע
הנופל מבר תלחמה
להיותו יות׳ מחדש׳ לפי
פהתלחתו הבחירם
המכוונת חל זה ם
התכלית וחולם הרעו׳
הנופלו׳ם יקרו׳ מבר
הפכויים התתחדפים
ביסודות הפ תיוחפי׳
חל הקרי והזדמן ׳

וחחר

ויהי כי קיפה ·
בחבר כלף
יפי כמשתה · ונופב
קיה חיוב כבל כוף
פבעבת קימי פחזרי
ימי תלולה היה
פולח ומקדם כלמ׳
מומ־פ וקרפה היה
ההקדפו למקר ·
והפבי בבן ׳הפלה
· מלימתו בקיה
מעפי ׳מעבלה עגול׳
לבן חת בלפון עפר׳
קיה חיוב לעפות
כן תמיד לקוף בל
ו׳ הימים · עפבר
יולם הבפים ו
והבפו׳ ובדבו לבין
ניבוי בלפי מעלה ·
בבה יעפה חיוב ·
כמו היה עוש מקר ·
בפבת׳ בדבר ההוף
ותקיר בעמי׳ קיהב
בו לפון עבר ו
ובעמי׳ לפון עקיד·
ויהי היום׳ לוחתו יום
קיה דפש הפבה ·
ויבחתו בבי החלהי
להקיבב על י׳ ·
בריב עמו פלין
להקיבב׳ לפ על דין׳
פבל בבב בריב י׳ ·
ויבח גם השטן
בקובם · לקטרנ
הבריות · מבוחו
פלון ומתבלך בפי·
פפתבי בבל הפר׳
ולח מבלתי בבל
פלון בתבר׳ פב
בו קום התהלך
בחרץ · ומחרנ
רפל פטן לפם פמי׳
מקבוץ בדי פלח
יבל בפבה לפבי
פלקיבו וכוחו פל
פבריפם : הפמת
לנך ג עבדי חיוב·
פהבפה לקטרנו :
הפכם יבל לחיוב·
בעמי׳ה · ולפ חתה
פהוח יודיב פלהה
דניל מלכו לעבות
לו כיפים וברפ
ונדק׳ת הבנו · מבל
לפ כיפית מחכ ·
לו היית מונב בבל
חפר לו פם לפ פל
פבך יברפך מיד
בחמי׳ם · ופו ופלמ׳
יי׳ג הפטן הבה בל
חפר לו בידיך · ל׳פ
ויהי היום · חוקנו
היו׳ פמוזנו פלולת׳
לחפול בבית הפבור·
בבי הפמי׳ קדוב׳
בבה הפמי׳ קדוב׳
לפביפה להיותב בבי
ביתו · ועל פם בך
בקרקנו בבי להתיב
על י׳ · בביבותנו ·
כמו לבל הבנבים
עליו · נעמן תבוח ·
דבר בהתוב דרך
ארץ פהנדול מדבל
תחילה ופלבם ם
בקנו לעבנו · מבוח
בארץ בתם׳ פמוש
לפעלה · והבנדם
דפמותנפין היח ·
פפעת לפון תלימם
הוח · פלפ בפעבדו ·
ב״ת בעבדו · הנוית
בעבדו · בפקיבם זו·
כמו הפר פבוניתו·
מהינבנ׳ וכל בעד
בחמו כלפון יעבדי

ואמלטה ז׳ בלישׁ׳ וסימ׳ אמלטה נא שמה׳ אמלטה נא ואראה את אחי׳ ותפל שבא ותקחם׳ אש אלהים נפלה׳ כשרים
שמו שלשה ראשים׳ והנה רוח גדולה׳ ואתמלטה בעור שני׳ ויקחום ב׳ומל׳ וסימ׳ מתוך האהל דעכן׳ ויאמר כשדים
שמו שלשה ראשים׳ ובנותיך ג׳ומל׳ וסימ׳ פן תנזל את בנותיך׳ ואכל קציר׳ ולחמך׳ עד זה מדבר וזה

וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר
וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־
הַנְּעָרִים וַיָּמֻתוּ וְאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי
לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃ וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע
אֶת־מְעִילוֹ וַיָּגָז אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אָרְצָה
וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן
אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן
וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ׃
בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן
תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים
לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן
בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן
הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ
וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב
כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר
יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק
בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי בּוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם׃
וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמֶר עוֹר
בְּעַד־עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד
נַפְשׁוֹ׃ אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־
עַצְמוֹ וְאֶל־בְּשָׂרוֹ אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ
יְבָרֵכֶךָ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנּוֹ
בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר׃ וַיֵּצֵא
הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב
בִּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ עַד קָדְקֳדוֹ׃
וַיִּקַּח לוֹ חֶרֶשׁ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב
בְּתוֹךְ־הָאֵפֶר׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ
מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ אֱלֹהִים וָמֻת׃
וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת
תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֶת
הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע לֹא נְקַבֵּל בְּכָל
זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו׃

וְהָא עֲנָפָא רַבְּתָא אַתְיָא מִסִּיטְרֵי מַדְבְּרָא
וְקָרִיב בְּאַרְבַּע זְוָיֵן דְּבֵיתָא וּנְפַל עַל ע
עוּלֵימַיָּא וּמִיתוּ וְאִשְׁתֵּזְבִית לְחוֹד אֲנָא
לְבַלְחוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ׃ וְקָם אִיּוֹב וּבָזַע
יָת מָעֲיָלֵיהּ וְסַפַּר יָת רֵישֵׁיהּ וּנְפַל עַל אַרְעָא
וּסְגִיד׃ וַאֲמַר עַרְטֵילַי נְפָקִית מִן כְּרֵיסָא
דְּאִמִּי וְעַרְטֵילַי אָהֲדוּר לְבֵית קְבוּרְתָּא׳ מֵימְרָא
דַּייָ יְהַב וּמֵימְרָא דַּייָ וְבֵית דִּינֵיהּ נְסִיב יְהֵי שְׁמָא
דַּייָ מְבָרַךְ׃ בְּכָל דָּא לָא חַב אִיּוֹב וְלָא
מְסַדַּר מִילֵי מֵיחֲטֵי קֳדָם יְיָ׃ וַהֲוָה יוֹם דִּינָא
רַבָּא יוֹם שֵׁיבוּק סִירְחַנַיָּא וְאָתוֹ כִּיתֵי מַלְאֲכַיָּא
לְמֶקוֹם בְּרִינָא קֳדָם יְיָ וְאָתָא לְחוֹד סָטָנָא
בְּמִצְעֵיהוֹן לְמֶקוֹם בְּרִינָא קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר
יְיָ לְסָטָנָא מָנָן אַתְּ אָתֵי וְאָתִיב סָטָנָא קֳדָם יְיָ
וַאֲמַר מִן לְמִשּׁוֹט בְּאַרְעָא לְמִיבְדַּק בְּעוֹבָדֵי
בְנֵי נָשָׁא וּמִן מַהֲלָכָא בָּהּ׃ וַאֲמַר יְיָ
לְסָטָנָא אֶיפְשַׁר דְּשַׁוִּיתָא לִבָּךְ בְּעַבְדִּי אִיּוֹב
אֲרוּם לֵית דְּכְמוֹתֵהּ בְּאַרְעָא דַּעֲמָמֵי גְּבַר
שְׁלִים וּדְרִיז דָּחִיל מִן קֳדָם יְיָ וְעָדֵי מִן ב
בִּישׁ וְעוֹד כְּרוֹן הוּא מְתַקֵּף בְּשְׁלִימוּתֵיהּ
וְגָרִיתָא מֵימְרֵי בֵּיהּ לְסַלָּעָמוּתֵיהּ מַגָּן׃
וְאָתִיב סָטָנָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר
אִיבְרָא אַמְטוּל אִיבְרָא וְכָל דִּי לְבַר נַשׁ יְמְסוֹר
אַמְטוּל נַפְשֵׁיהּ׃ בְּרַם אוֹשִׁיט כְּרוֹן מְחַת
יָדָךְ וְקָרִיב לְגַרְמֵיהּ וְלִבְשָׂרֵיהּ אִין לָא בְּאַנְפֵּי
מֵימְרָךְ יְרָגְזִנָּךְ׃ וַאֲמַר יְיָ לְסָטָנָא הָא
סְמִיר בִּידָךְ לְחוֹד יָת נַפְשֵׁיהּ נָטַר׃ וּנְפַק
סָטָנָא בְּחַרְמָנָא מִן קֳדָם יְיָ וּמְחָא יָת אִיּוֹב
בְּשִׁיחֲנָא בִּישָׁא מִפַּרְסַת רֵיגְלֵיהּ וְעַד מוֹקְדֵיהּ
׃ וּנְסִיב לֵיהּ פְּחַר לְאִתְקְרָכָפָא בֵּיהּ
וְהוּא יָתִיב בְּאֶמְצַע קַטְמָא׃ וַאֲמַרַת לֵיהּ
דִּינָה אִתְּתֵיהּ עַד כְּרוֹן אַתְּ מִתְקַף כ
בְּשְׁלִימוּתָךְ בְּרִיךְ מֵימְרָא דַּייָ וּמוֹת׃
וַאֲמַר לַהּ הַכְמָה דִּי מְמַלֶּלֶן חֲדָא מִן
נְשַׁיָּא דְּעָבְדִין קְלָנָא בְּבֵית אֲבָהָתוֹן
הַכְרִין אַתְּ מְמַלְּלָא לְחוֹד יָת טָבָא כ
נְקַבֵּיל מִן קֳדָם יְיָ וְיָת בִּישָׁא לָא נְקַבֵּיל
בְּכָל דָּא לָא חַב אִיּוֹב בְּשִׂפְוָתוֹהִי בְּרַם
בְּרַעֲוֹנֵיהּ הֵירְהֵר בְּמֵילִין׃

וְהָא עֲנָפָא רַבְּתָא אַתְיָא מִסִּיטְרֵי מַדְבְּרָא
וְקָרִיב בְּאַרְבַּע זְוָיֵן דְּבֵיתָא וּנְפַל עַל ע
עוּלֵימַיָּא וּמִיתוּ וְאִשְׁתֵּזְבִית לְחוֹד אֲנָא
לְבַלְחוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ׃ וְקָם אִיּוֹב וּבָזַע
יָת מָעֲיָלֵיהּ וְסַפַּר יָת רֵישֵׁיהּ וּנְפַל עַל אַרְעָא
וּסְגִיד׃ וַאֲמַר עַרְטֵילַי נְפָקִית מִן כְּרֵיסָא
דְּאִמִּי וְעַרְטֵילַי אָהֲדוּר לְבֵית קְבוּרְתָּא׳ מֵימְרָא
דַּייָ יְהַב וּמֵימְרָא דַּייָ וְבֵית דִּינֵיהּ נְסִיב יְהֵי שְׁמָא
דַּייָ מְבָרַךְ׃ בְּכָל דָּא לָא חַב אִיּוֹב וְלָא
מְסַדַּר מִילֵי מֵיחֲטֵי קֳדָם יְיָ׃ וַהֲוָה יוֹם דִּינָא
רַבָּא יוֹם שֵׁיבוּק סִירְחַנַיָּא וְאָתוֹ כִּיתֵי מַלְאֲכַיָּא
לְמֶקוֹם בְּרִינָא קֳדָם יְיָ וְאָתָא לְחוֹד סָטָנָא
בְּמִצְעֵיהוֹן לְמֶקוֹם בְּרִינָא קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר
יְיָ לְסָטָנָא מָנָן אַתְּ אָתֵי וְאָתִיב סָטָנָא קֳדָם יְיָ
וַאֲמַר מִן לְמִשּׁוֹט בְּאַרְעָא לְמִיבְדַּק בְּעוֹבָדֵי
בְנֵי נָשָׁא וּמִן מַהֲלָכָא בָּהּ׃ וַאֲמַר יְיָ
לְסָטָנָא אֶיפְשַׁר דְּשַׁוִּיתָא לִבָּךְ בְּעַבְדִּי אִיּוֹב
אֲרוּם לֵית דְּכְמוֹתֵהּ בְּאַרְעָא דַּעֲמָמֵי גְּבַר
שְׁלִים וּדְרִיז דָּחִיל מִן קֳדָם יְיָ וְעָדֵי מִן ב
בִּישׁ וְעוֹד כְּרוֹן הוּא מְתַקֵּף בְּשְׁלִימוּתֵיהּ
וְגָרִיתָא מֵימְרֵי בֵּיהּ לְסַלָּעָמוּתֵיהּ מַגָּן׃
וְאָתִיב סָטָנָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר
אִיבְרָא אַמְטוּל אִיבְרָא וְכָל דִּי לְבַר נַשׁ יְמְסוֹר
אַמְטוּל נַפְשֵׁיהּ׃ בְּרַם אוֹשִׁיט כְּרוֹן מְחַת
יָדָךְ וְקָרִיב לְגַרְמֵיהּ וְלִבְשָׂרֵיהּ אִין לָא בְּאַנְפֵּי
מֵימְרָךְ יְרָגְזִנָּךְ׃ וַאֲמַר יְיָ לְסָטָנָא הָא
סְמִיר בִּידָךְ לְחוֹד יָת נַפְשֵׁיהּ נָטַר׃ וּנְפַק
סָטָנָא בְּחַרְמָנָא מִן קֳדָם יְיָ וּמְחָא יָת אִיּוֹב
בְּשִׁיחֲנָא בִּישָׁא מִפַּרְסַת רֵיגְלֵיהּ וְעַד מוֹקְדֵיהּ
׃ וּנְסִיב לֵיהּ פְּחַר לְאִתְקְרָכָפָא בֵּיהּ
וְהוּא יָתִיב בְּאֶמְצַע קַטְמָא׃ וַאֲמַרַת לֵיהּ
דִּינָה אִתְּתֵיהּ עַד כְּרוֹן אַתְּ מִתְקַף כ
בְּשְׁלִימוּתָךְ בְּרִיךְ מֵימְרָא דַּייָ וּמוֹת׃
וַאֲמַר לַהּ הַכְמָה דִּי מְמַלֶּלֶן חֲדָא מִן
נְשַׁיָּא דְּעָבְדִין קְלָנָא בְּבֵית אֲבָהָתוֹן
הַכְרִין אַתְּ מְמַלְּלָא לְחוֹד יָת טָבָא כ
נְקַבֵּיל מִן קֳדָם יְיָ וְיָת בִּישָׁא לָא נְקַבֵּיל
בְּכָל דָּא לָא חַב אִיּוֹב בְּשִׂפְוָתוֹהִי בְּרַם
בְּרַעֲוֹנֵיהּ הֵירְהֵר בְּמֵילִין׃

ויגז את ראשו׳ טעמו
סער ראשו וכן הוריד
לארץ ראשו׳ חסוב
ממה׳ רמז לקבר
הידוע וכן כי עת לכל
חפץ׳ וים תומרי׳ כי
מבטן אמי היה החפץ
והעניין חרס החפוץ
או בעבור היו העצמו׳
מהם מופרי הגוף מן
החרן וכנגד החרן׳
תפלה׳ כמו תקל
והעניין לא יבח מפני
דבור מחין לו טעם׳
ותסיתני׳ דברים
תורה כלפון בני חרס
והעניין מיחסבו
תכפי׳ם מין להם דעת
מיכולת להסית חותו׳
עור בעד עור׳ בוף
בעד נוף וים תומ׳ כי
מנהג החרם להסתיר
עיכו בידו חם יפחד
ממכה בעבור היותה
בכבדת׳ להתגרד׳
להתחכך וחין לו חת
במקרה וים תומרים
חרם כמו בגרב
ובחרם׳ בתוך החפר
כדרך תביל׳ ולבע
פך ויסב על החפר׳
והחומר כי מבתו
בחפר לקרר המחין
כדרך להביח רחים
מהיה המחין חם ולחם
בכל זאת לא חט׳ חיוב
במפתיע׳ להורות כי
עור יחטא במפתיע
ויוכיח מפיו מלי ברוב
בערו׳ חלופת

ואחר זה זכר מעבר חנוע מתוס חוב ויומרו וירחתו הסם מלח חטח בכל זחתיך כתן מבח לעם יח׳ ואחר יו׳ כתן יהי שם יי׳ מבורך ואחר׳ התחיל בסיפור המין
התחיל כמלכו בחרס ג׳ח מעבר חנוע מתוס חוב ויומרו וירחתו הסם מלח חטח בכל זחתיך כתן מבח לעם יח׳ ואחר יו׳ כתן יהי שם יי׳ מבורך ואחר׳ התחיל בסיפור המין
התחיל כמלכו בחרס ג׳ח מעבר חנוע מתוס חוב ויומרו וירחתו הסם מלח חטח בכל זחתיך כתן מבח לעם יח׳ ואחר יו׳ כתן יהי שם יי׳ מבורך ואחר׳ התחיל בסיפור המין

בעבר המדבר׳ מכך סבי
מכך שבי׳ והיה הכוית
מכך וס׳ וזהו לשון
עבר במקרא׳ על
הנעדים כנים׳ מכל
מין נריך להוביר
הכנות׳ להגיד לך
׳ סמים לו רשות
להגיד והיה מת ב
בלומו דנבי וינו׳
מלא׳ כמו נוי כורך
׳ ומתרגמי מלויסה׳
וכמו מעבי מעי
אתה נווי׳ מוסבי
מכבון למי׳ הלמו
אמר לוקחתי מכס׳
לו למי ממס׳ ועבו׳
משוב שמה׳ לא
המטן לסבת היותו
בכטן הוא עדכר׳ המ
וה שמה על מקום
תבוסתו׳ ועל סמו
מוכן לך ולא
בחמוכתו כאמר יוסף
יחליף המוק לשוב
וזהו תומרו וחולם מלח
כי שם על העפר
כי ירך וגע על עכמו
ואל בסרו שם לא על
כפיך יברכך וכן היה
העכין על דרך החמת
כי חיוב להיותו נבוך
ומבולבל בעניין ה
ההסבחה מלהית והו׳
חמוכתו בזה בלתי
מלימת הפרוקיהו חלו
הרעות המפלות על
מיחליט המלמר שחין
השם יתברך מפניח
בתחתוני׳ לל בחיים׳
וחולו היה מכויר חלו
החמת בזה לא היה
נפתק בשום פניט על
ההחמ׳ בחלוטו והכה
מבת היותו נבוך זה
המיעור מהמבול׳ בזה
הדרום היה חפרוכו
בהפנות העיכין׳ חשר
המלימות בהם מבת
המטר החרם מחלו
הרעות המרומו׳ ובכר
מבכר הגיע מתוס זה
החיים ויוברו עד שעם
לשר חבת לוחו חמתו
לבלתי החזיק בתומתו
והוכח בתכוחות
חזקים לא חטח בכל
זה בשפתיו אל מבכר
חלילה מבחחבתו
היה נבוך ומבולבל
כמו מהוכיח בשוח
הוא מלא בשפתיו
העכיין חלילה בשפתיו
הוא דלא חטח חבל
בלבו חטח׳ עור

בא׳ ערום ד׳חס׳וסימ׳ויפל ערם כל היום דשאול׳ כי תראה ערם וכסיתו׳ כי אמר אלי ערם יערים׳
ערם יצאתי מבטן אמי׳ תפלה ג׳וסימ׳בירמיה סימן כ״ב׳ תבוא י״ו חס׳וסי׳בסרס אל תבא׳ את אימת׳
אשלח׳ ואל המקרש לא תבא׳ גפ כי ואתנף יי׳׳ אשימה עלי מלך׳ בקמת רעך׳ בכרם רעך׳ כי תשה ברעך׳
וכתבת עליהן׳ תבא נא תמר אחותי קרמא׳ אשר תבא חור בחדר דמלכים׳ קדש ישראל ליי׳ראשית תבואתה׳ אל
השטן מאין תבא׳ אי מזה תבא ויען השטן׳ כי לפני לחמי׳ ברכת אבד׳ תבא כל רעתם׳ וכל משלי דכות׳ בכ״ר מל
וסי׳ נסם באב רבתי אות ת׳ובמשלי סוף סימן כ״ב׳ מאת פני ח׳וסימ׳ויהי אך יצא יצא׳ לא כן לכו נא הגבריים׳ קרבו
שאו את אחיכם׳ ויקרב מאת פני הבית מבין המזבח דמלכים׳ ויצא השטן מאת פני יי׳׳ נקבל ב׳ ובפסוק ואינון מן אב
מן כ״ב ובפסו׳וסימ׳נסם בסר׳רבת׳במערכת אות חב׳בס״ד׳

ויענ׳ אליפז התימני ׳ ממפרש׳ תימן בן עשו ובקרוב מהיות קרוב מימי משה כי לא יתיחס לתימן כי אם לאחר דורות ׳ והזכ׳ יתרו כי משה כתב ספר איוב והקרוב אז כי הוא ספר מתורגם על כן הוצ׳ קמצ׳ בפי׳ כדרך כל ספר מתורג׳ : התוחי ׳ מבני קטורה תמת תבדיהם את יפכן ואת פוח : הנעמתי ׳ לא ידענו

עוד זכר שכחתם שמעו רעי חיוב בלו לכוד לו ולכחתו וכרחותם חוזק מברו לא כמכח מי מדבר חלק דבר וחסוב מלכו הרעים היו חכמים מפורסמים בזמן ההוא׳ חקרו יחד עמו בעיונו׳ וכמכח בלבותם בזה המבוקש התוריי זה המחלוקת חמר הוא לפי מה מתפטהו המלוקת כמו מיחבאר חחר זה ׳ וכרחות חיוב כי חין רובר חלק רבר פתח פיהו וקלל חת יומו ׳ לפי מדעתו היה כמו מיחבח׳ מרבריו מכל מקרי החר׳ הס מונבלים ומסודרים לפי מערכת הכבכי׳ בעת הלורה :

ביאור תלו׳ המעב׳ ויען ׳ חזרכן בו ויקרין כמו ועניית ואמר מהרכן בו קריחה לו המוב ׳ והלילה אמר הורה גבר ׳ הרכן בו הלילה מלת׳ התבמר מהורים בה גבר והו׳ ליל ההריון ויחם ה׳ הריון׳ לליל להיותו בבקבה כוחב לומר קורמו ׳ וכובר חת המבעל לפי החכ׳ החכומי חלו׳ מלך המחומכה על ההריון ליל׳ אמו ׳ ובלשוני ויכלכלוהו חו יהיה הרבון בו מיהיו בוחלין וקרובין חוסך וכלומות ברך מיבבנו עמו תמיד והכל עולה לעני׳ חב׳ : כמרירי יום ׳ הוא מעבין פוכנו כתכור כמרו ל׳ חמיומות היום ובח במבקל סבריר והרבון בו מיבעתוהו החורים העולי בסב׳ חמיומות היום עד מיתבעו חורו ׳ ל׳ יחר בימי טבח ׳ הרבון בו ל׳ יהיה לחר בימי׳ מלח יבח במספר עמהם׳ בלמוד ׳ הרבון בו יחידיות ל׳ מלח ילבו בלילה חבר החבמים יחר : לוינן ׳ חבלם בבני נפשי ׳ הם הבבנים הברולים חנרחי בתחלת ה הלילה וכפופה ולח ימבע הרחות׳ החור חנמבח׳ח : ול ירחה בעבעפי מחר ׳ ל׳ מלח יבקע הסחר ׳ רלתי בבני ׳ ל׳ הבבן חמר היה בן הריוני והו׳ בבן חמון

ריעי איוב ׳ מוכיח ׳ לבוד ׳ כמו מי יכול לך : לח תבוחו לן ׳ הסמיכם כלומר למעלה מרחיהם וחו׳ הים לכם מבסע מכל ׳ לחרן ׳ על הארן ׳ לנעבר בנשבו מעבה : ויען ויחמר׳ ויענן ׳ ויבנעק׳ שכל עכייה החמור׳ בחורה חיכה חלח לשון קרמת קול ׳ ואב לבולם ובבו הלוי׳ קול רם ׳ חולל בו ׳ לשון עתיד שהי׳ חומר הלועי ויחכל היום שהייתי עתיד להולד בו ואין לח היה חייתי כולד ׳ והלילה לח כיה בחלבר ׳ שיחת׳ המבשר חסר עלין ׳ הדבר מוטל ׳ קורם נבר ׳ שעיבר בבקבה כוחב לומר קורם ׳ וכובר חת המבעל לפי החכ׳ החכומי חלו׳ מלך המחומכה על ההריון ליל׳ אמו ׳ ובלשוני ויכלכלוהו חו יהיה הרבון בו מיהיו בוחלין וקרובין חוסך וכלומות ברך מיבבנו עמו תמיד והכל עולה לעני׳ חב׳ : כמרירי יום ׳ הוא מעבין פוכנו כתכור כמרו ל׳ חמיומות היום ובח במבקל סבריר והרבון בו מיבעתוהו החורים העולי בסב׳ חמיומות היום עד מיתבעו חורו ׳ ל׳ יחר בימי טבח ׳ הרבון בו ל׳ יהיה לחר בימי׳ מלח יבח במספר עמהם׳ בלמוד ׳ הרבון בו יחידיות ל׳ מלח ילבו בלילה חבר החבמים יחר : לוינן ׳ חבלם בבני נפשי ׳ הם הבבנים הברולים חנרחי בתחלת ה הלילה וכפופה ולח ימבע הרחות׳ החור חנמבח׳ח : ול ירחה בעבעפי מחר ׳ ל׳ מלח יבקע הסחר ׳ רלתי בבני ׳ ל׳ הבבן חמר היה בן הריוני והו׳ בבן חמון

הבחח ג׳ בשע׳ מליעל וסי׳ חרדה נח וחרחה והבעקתה ׳ כל הנפש לבית יעקב ׳ וישמעו שלש׳ רעי חיוב ׳ ולח הכירוהו׳ חר מן ולח דסבי׳ לה׳ וסי׳ נמסר בסמר׳ רבתא במערכת חות ל׳ בסד׳ ׳ וישחו קולם נשיחת קולם ד׳ חס׳ חת בליש׳ וסי׳ נמסר בסוף ספר שופטי׳ ׳ וישבו חתו לחרץ ד׳ בליש׳ פי׳ קשור עם ל׳ וסי׳ ונקתה לחרץ תשב ׳ שבי לחרץ חין כסח בת

וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל־ הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוּד־לוֹ וְלִנַחֲמוֹ : וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירֻהוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלּוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה : וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי־גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד : אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל א אֶת־יוֹמוֹ : וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר : יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ ב וְהַלַּיְלָה אָמַר הָרָה גָּבֶר : הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְאַל־תּוֹפַע עָלָיו נְהָרָה : יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכֹּן־עָלָיו עֲנָנָה ה תְּבַעֲתֻהוּ כְּמְרִירֵי יוֹם : הַלַּיְלָה ו הַהוּא יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל־יַחֵד בִּימֵי שָׁנָה בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא : הִנֵּה ז הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבוֹא רִנָּנָה בּוֹ : יְקֻבֻּהוּ אֹרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן : יֶחְשְׁכוּ כוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לְאוֹר וָאַיִן וְאַל־יִרְאֶה בְּעַפְעַפֵּי־ שָׁחַר : כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי ט וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי : לָמָּה לֹא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע : מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי אִינָק : כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי :

וּשְׁמָעוּ תְּלָתָא חַבְרֵי אִיּוֹב יַת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא דַּאֲתַת עֲלוֹהִי כַּד חַמוּן יַת אִילֵּנִי פַּרְדֵּיסֵיהוֹן דִּי יַבִּישׁוּ וְלִחֵים מְעוֹרַתְהוֹן אִתְחַפִּיךְ לְבִשְׁרָא חַיָּא וַחֲמַר מַשְׁתֵּיהוֹן אִתְחַפִּיךְ לְדַמָּא וְאָתוּ גַּבַּר מֵאַתְרֵיהּ וּבְהָא זְכוּתָא אִתְפַּצִּיוּ מִן אָתַר מְזוֹנָן לְהוֹן בְּגַוְוֵתָם אֱלִיפָז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דִּי מִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דִּי מִן נַעֲמָה וְאִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא לְמֵיתֵי לֵיהּ וּלְנַחֲמוּתֵיהּ : וְזָקְפוּ יַת עֵינֵיהוֹן מִן רָחִיק וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ לֵיהּ וַאֲרִימוּ קָלֵיהוֹן וּבְכוֹ וּבְזָעוּ גְּבַר מְעִילֵיהּ וּדְרָקוֹן עַפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן לְצֵית שְׁמָיָא : וְיָתְבוּ עִמֵּיהּ לְאַרְעָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְשִׁבְעָא לֵילְיָן וְלֵית דִּי מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ פִּתְגָם אֲרוּם סָגֵא כֵּיבָא לַחֲרָא : מִן בָּתַר כְּדֵין פְּתַח אִיּוֹב יַת פּוּמֵיהּ וְלַטִּישׁ יַת יוֹמֵיהּ :

וְאָתַב אִיּוֹב וְאָמַר : יְהוֹבַד יוֹמָא דְּאִתְיְלֵדִית בֵּיהּ וּמַלְאָכָא דִּי מְטוֹנִי עַל עִבּוּר לֵילְיָא דִּי אֲמַר אִתְבְּרָא גֶּבֶר : יוֹמָא הַהוּא יְהֵי קְבָלָא לָא יְתְבְּעִינֵיהּ אֱלָהָא מִן לְעֵילָּא וְלָא תֵּפַע עֲלוֹי שְׁפַרְפָּרָא : וְטַנְנוּן יְהֵיהּ חְשׁוֹכָא וְטוּלִי מוֹתָא תְּשָׁרֵי עֲלוֹי עֲנָנָא יְבַעֲתוּן יְהֵיהּ הֵיךְ מְרִירֵי יוֹמָא צַעֲרָא דְּאִצְטַעַר יְרֵמְיָה עַל הוּרְבַּן בֵּירַ מַקְדְּשָׁא וְיוֹנָה בְּאִיטַלְקוּתֵיהּ בְּיַמָּא דְּטַרְדִּים : לֵילְיָא הַהוּא יְדַבְּרִנֵיהּ קְבָלָא לָא יְתַיַּחַד עִם יוֹמִין ט טָבִין דְּשַׁתָּא בְּמִנְיַן יַרְחֵי יַרְחֵיָא לָא יֵעוֹל : הָא לֵילְיָא הַהוּא יְהֵי צַעֲרָא לָא תֵּיעוֹל רְנָנָא דְּתַרְגְּזוֹל בָּרָא לְמִקְלְטָא בֵּיהּ : וְלַטְטוֹנֵיהּ נְבָיֵא דִּי לַטְטִין יוֹמָא דְּפוּרְעָנוּתָא דְּאִטְמְסָן לְמַדְבַּר בַּעֲתָאוֹרָתְהוֹן אֲלָוַיּוֹתְהוֹן :

יְתְחַשְׁכַן כּוֹכְבֵי נֶשֶׁף שְׂיָרֵיהּ יְסְהֵי לְאַנְהָרָא וְלָא יֶחֱמֵי בְּתִימוֹרֵי קְרִיצָתָא : אֲרוּם לָא אֲחַד פְּרֵתֵי דַּלְתָתַי דְּהוֹנוֹן דָּשֵׁי כְּרֵיסִי וְטַפַּר עָמְלָא מִן עֵינָוֹי : לְמָא לָא מִן מְרַחְמָא אִמּוֹת מִכְּרֵיסָא כַּד נַפְקִית וְאִיתְנְגִיד : מָה דֵּין אַקְדִּימוּ יָתִי רְכוּבַיָּא וּמַה תַּרְיָא אֲרוּם

אוֹנִיק : אֲרוּם הַשְׁתָּא שְׁכִיבִית וְאֶשְׁדוּךְ דַּמְכִית בְּבֶן נְוֹחַ לִי :

כשדים ׳ וישבו אתו לארץ שבע׳ ׳ ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון ׳ ויקלל ד׳ וסי׳ נמס׳ בסדר אמור ׳ תופע ל׳ וחד ותופע ואינון חד מן ׳ זוגין חד תי׳ וחד ותי׳ ואינון מן אב מן בב חד נסיב ו׳ וחד לא׳ נסיב ו׳ ול להון זוגא וסי׳ נמס׳ בסס׳ רבת׳ במערכ׳ אות התי׳ בסד ׳ ירחי ד׳ וסי׳ נמס׳ בסדר שמו׳ ׳ יקבוהו נ׳ וסי׳ אדרי יום ׳ סוגע בר יקבוהו לאום ׳ אם ׳ לרשע צדיק אתה ׳ שחר ח׳ וסי׳ נמסר בישעיה סוף סימן ס״ה ׳ ויסתר ב׳ דגשים וסימניהון משה פנינו ׳ ויסתר עמל מעיני ׳ מעיני ד׳ וסי׳ נמסר בויצא ובישעיה סוף סימן ס״ה ׳ ואשקוט נ׳ מל בליש׳ וסי׳ ולמען ירושלם ׳ אשקוטה ואביטה ׳ כי עתה שכבתי ואשקוט ׳

מדבר ביום לילה ׳ סוף מזכיר דבריס של מעלה בלמען מעיד : שכבתי ׳ סייתי שוכב בקבר : הבוכים

הבונים חרבות למו׳ ל״ל סהס בונים המקומו׳ אשר היו חרבי׳ לקרוץ ממס על הבנייניס ההס׃ חדלו רוגז ׳ ל״ל חדלו וירף׳ כמו הענין בחמרו לב רגז מהרפון בו לב ירף והרכון בזה מאחר המות קרה ירחת הרפעי׳ מעל החכמי׳׃ ויחפרוהו ממטמוניס ׳ ל״ל סהס יבקשו המות ויותר ממטמוניס׃ ויכך הלוה בעדו ׳ ל״ל סגדר הסס בעדו דרכו אשר ילך בה עד אשר יאמרו ממנו כל מבוקשיו ׳ ל״ל סבבר נגדו אחת אחר אחת כמיס הנגדיים אשר ירוכו׳ן לקרות רץ בלי הפסק׳ ויבא רגז ׳ ל״ל מה סהייתי ירף ממנו ויהיה רוגז מענין ירחה על דרך אמרו סס רמעים חדלו רגז׃ ביאור דברי המענה כעין חיוב ואמר יאבד יום אשר

הבונים ה׳וסים׳אבן מאסו ׳ הבנים חרבות למו ׳ כי הכעיסו לנגד הבנים ׳ ויסדו הבונים את היכל י״י ׳ הבונים בחוכמה והנשאים ׳ וא׳והבונים איש חרבו אסורים ׳ רוגז ג׳וחם׳וסים׳סם רשעים חדלו רגז ׳ לא שלותי ולא שקטתי ׳ קצר ימים ושבע רגז ׳ ונרול ח׳וסים׳והוא שכור ׳ ויאמר המלך אל עבדיו ׳ מאין כמוך י״י ׳ גדול אתה וגדול ׳ וילך דוד הולך

אבן עזרא

סס רמעים׃ הס המתנועעים חדלו מרוגזס ׳ ויחפרוהו יבקשוהו יותר מהחופרים למטה מטמון ׳ חלי גיל ׳ יס אומרי׳ כי גיל הקומה למטה ולחבל כמו רנה וחברי אומרי׳ כי עכשיו כמו הממתים ללכת חל גיל כן ׳ ימיטו ׳ חזר ופירש מי הוא מהמחכים למו׳ הוא הגבר אשר דרכו נסתרה ממנו והחל כנר עליו וזה כמוני ויפך זוה בערו כמו יכנור על חיים ׳ והנתון רב מעדיה כי בו להפך ואמר כי עכשיו כי אין בורך לחיי׳ זוה הגבר אשר דרכו נסתרה ממנו בהלילה אמרתי הרה גבר ואמר יהבר יום אשר

עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אֶרֶץ הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ׃ אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃ אוֹ כְּנֶפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלָלִים לֹא־רָאוּ אוֹר׃ שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃ יַחַד אֲסִירִים שָׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נוֹגֵשׂ׃ קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃ לָמָּה יִתֵּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ׃ הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וְיַחְפְּרֵהוּ מִמַּטְמוֹנִים׃ הַשְּׂמֵחִים אֱלֵי־גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר׃ לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בְּעֲדוֹ׃ כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָּבֹא וַיִּתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲגָתִי׃ כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי׃ לֹא שָׁלַוְתִּי ׳ וְלֹא־שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיַּבֹא רֹגֶז׃

עם מלכים ויעצי ארץ דמשכללין צדיון לחון ׃ או עם רברבא דירחב להון דימלין קורטוריחון סימא ׃ או היך נפלא דטמיע במעיינא ליח אפשר דאהוי חיך טלא דלא חמון נהור אוריתא ׃ תפן רשיעיא דעברו תתובא פסקו רוגז נהכם ותפן ינוחון ת תלמידוהי דאשתהלהי חיליהון באורייתא ׃ בחדא אסירי מרדשיא שליאו לא שמעו ינקו בית רבא קל אסורא ׃ יעלב דאתקרי דרדק ואברהם דאתקרי קשיש הפן הוא ויצחק עברא דייי דינפק בר חורין מן כופתא מן קירים דידיה ׃ דאוריכין למותא וליתוי ותפסין ליה מן טומעייא ׃

דהוו חדרין לדריצא השתא יחדון ארום ישכחון בית קבורתא ׃ כל איליין מרירתא לגבר די אורחיה מטמרא ואטליל אלהא אמטולתיה ׃ ארום קדם סעודתי תנחתי תיעול ונהתון היך מוי אכליותי ׃ ארום דלוחא דלחית ואתת לותי ומה דדלחית ייתי לי ׃ לא שלנית מבסורתא ולא ניחית מבסורתא ואתא רוגזא על בסורתא די בניא ׃

עם מלכים ויעצי ארץ הבונים חרבות למו או עם שרים זהב להם הממלאים בתיהם כסף או כנפל טמון לא אהיה כעללים לא־ראו אור שם רשעים חדלו רגז ושם ינוחו יגיעי כח יחד אסירים שאננו לא שמעו קול נוגש קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו למה יתן לעמל אור וחיים למרי נפש המחכים למות ואינו ויחפרהו ממטמונים השמחים אלי־גיל ישישו כי ימצאו־קבר לגבר אשר־דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו כי לפני לחמי אנחתי תבא ויתכו כמים שאגתי כי פחד פחדתי ויאתיני ואשר יגרתי יבא לי לא שלותי ולא־שקטתי ולא נחתי ויבא רגז

וגרול ׳ וחברו ׳ כי האיש מרדכי הולך וגדול ׳ כי מרדכי היהודי משנה ׳ קטן וגדול שם הוא ׳ נסתרה נ׳וסים׳בתלים סימן לח״ ׳ ויסך ד׳וסים׳ויסך על ארון העדות ׳ ויקח דוד מהארץ ׳ ויסך בדלתי ים ׳ ויסך אלוה בעדו ׳

והכלל העולה מהדברים

דשי׳

אבונים חרבות למו ׳ והו דרך מענותי׳ סס לכפות עניים למרוד׳ לוסרין להס ׳ כמו וכהו ממך חרבו׳ שולם וקורח לך גודר כרן כנ׳ עם ערים ובעלי סס׳ מן הלוה׳ אלא כפלתי ונקי׳ ככפל ׃ סמס סמית לא תהי׳ ככפל טעון ׳ ענני סעומד על לשון סקפחול לדבר בלשון תלמה ומוסב על למה לא ׳ מלוב קלמוני ברכים מן מלוב לא תהיה ככפל טעון עולני ׳ עיפוקות ׳ ולכך קורא לוקס עולני סכולם סחוק ׳ ולילוך ׳ כמו ועולתי בעפר ׳ כמו ויתעולל כה כל הלילה ׃ תלולי לונו ׃ כמכעים מרוגזס עם יהוה ׳ והלולים להרגיו כמרן ׳ וגס כמו יגמל ׳ וגס כמים ׳ דבר ההוה כתבו בלשון עיניך ׳ קטן וגדול סס ׃ סס כיבר מי קטנה ומי ספל ׳ ולפי שלוקו גדולה בדולת עולם ולוקו סבלות סבלו עולם סו ׃ למה יתן לעמל אור ׳ לסי סבל כאיוב ולכך למה יתן לו אור עולם ׳ ולא תמיינו בהולדו העכבים ׳ למרי כעס המכעיס ׳ ומתאוים למות ויקוכלי לאת׳ מיכבו ויחפרוהו ממטמונים ׳ לחרבו׳ עמהמים ׳ יוסי׳ מעמרלי לחל עמהמרלי ׳ ויגס מסקים לבי גיל ויפיגו סס קיר מוכלים קבר ׳ חלי גיל ׳ כבכל הגילה והסמון של קבר ׃ לגבר לסל דרכו בסתרים ׳ כל טוכות לסל בעל בסתרו מתת בעל הגעול ולא הניעו בהס ׳ ויסך אלוה בעדו ׳ עשה מחיכה לבסיני לגונדו בסנבר ׳ כמו הכבי סך מת דרכך ׳ תבא ׳ בסי׳ ויתבו ׳ לגון כתב תרגס כנרי׳ ׳ כל ימי עמדתי בסחל על זה ׳ כמו ס סאמרתו ויהי כי הקיפו יגו ׳ ואסר יגורתי בן עקה קועתך וכגור סיבא לי ׳ לא שלותי ׳ מדלגה ון ׳ והבה ויבא רוגז ׳ מענה

ויען אליפז התימני ויאמר׃
הנסה דבר אליך תלאה ועצור במלין לך כוכל ויש חומרי הנסה התנסה ועטף דבר
ברבר וחרים תחמרו כי הדבר הוא התנסה ועבור במלין לך כוכל מלא כפיבך׃
כמלתך דבר מתעצץ עליו כתו ויפיתו בתלמים כפלם׃ נכחרו כברתו כתו
ותכחד מן הארץ׃

חנסה ב׳בתרי לישׁ׳וסי׳או הנסה אלהי׳ הנסה דבר אליך תלאה ׳ יקימון ל׳ והוא חד מן שטה חדא כתי׳ יוד דכל חד וחד
לית דכו׳וסים נסם׳בסבר׳רבת׳במערכת אות היוד בסדר׳ ואיפה ׳כתי׳ה׳וסימני׳ואמר לו המלך איפה הוא ׳ איפה הם
רעים ׳ איפה שמואל ודוד ׳ איפה לא שגלת ׳ ואיפה ישרים נכחדו ׳ איפה היית ביסרי ארץ ׳ איפהלקחת היום ואנח

ד

א וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
הַנִּסֶּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וַעֲצֹר בְּמִלִּין מִי יוּכָל׃ ל׳ ל
ב הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפּוֹת תְּחַזֵּק׃ כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ ב׳ נ׳תלי׳ ל
ג וּבְרֻכַּיִם כּוֹרְעוֹת תְּאַמֵּץ׃ כִּי עַתָּה ת׳ תלרע׳
תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָדֶיךָ וַתִּבָּהֵל ל
ד הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתֶךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ׃ ל
ה זְכָר־נָא מִי הוּא נָקִי אָבַד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ׃ כ׳ כ׳ק
ו כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יְקַצְּרֻהוּ׃ ל׳ וחס׳
ז מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכָּלוּ׃ ל
ח שְׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שַׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ׃ ל
ט לִישׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃ ל׳ ל׳ג
י וְאֵלַי דָּבָר יֻגְנַב תִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מִנֶּהוּ׃ ג׳
יא בְּשִׁעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים׃ ל׳ ל
יב פַּחַד קָרָאַנִי וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃ ל
יג וְעַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃ ד׳ וחס׳ ל
יד יָעָמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וְקוֹל אֶשְׁמָע׃ ל׳ ל
טו מֵאֱלוֹהַּ יִצְדַּק אֱנוֹשׁ אִם מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר־גָּבֶר׃ ל
טז הֵן בְּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֹלָה׃ ל
יז אַף־שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר־בֶּעָפָר יְסוֹדָם יְדֻכְּאוּם לִפְנֵי־עָשׁ׃ ל׳ ר׳

יח מִבֹּקֶר לְעֶרֶב יֻכַּתּוּ מִבְּלִי מָשִׂים לְעוֹלָם יֹאבֵדוּ׃ ל׳ ל
יט הֲלוֹא יִתְקַע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה׃ ל
כ בְּנֵי נָשָׁא כַּר נִבְלַת שֵׁנָתָא עַל בְּנֵי נָשָׁא׃
כא דִּלְוָתָא עַרְעִנִי וּרְתִיתָא וְסוֹגְעֵי אֵיבְרֵי דְּלִיחַ׃
כב חֵזְקָא עַל אַפֵּי יְעִיבֵר מְצַלְהֲבָא עַלְעוֹלָא׃ ב
כג בִּשְׂרִי׃ יְקוּם וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע חֲזוֹיֵה דְּמוֹ׃ ל
כד לַקְבֵיל עַיְנֵי חֲשֵׁי וְקַל סוּגְעִין אֶשְׁמַע׃ אַבְרִיז
כה וְאָמַר אֶפְשַׁר דְּבַר נַשׁ מֵאֱלָהָא יְזֵכִּי אִם מִן
כו דְּעַבְדּוֹהִי יְדַכֵּי גָּבַר׃ הָא בְעַבְדּוֹהִי נְבִיאַיָּא לָא יְמִין וּבְאִזְגַּדּוֹהִי יְשַׁוֵּי עִילָּא׃ כָּל דְּבֵן רַשִׁיעַיָּא דְּשָׁרְיָן
בְּקַבּוּרַת טִינָא דִּי בְעַפְרָא שִׁיתָאסֵיהוֹן דְּכִיבִינוּן קָדָם זְחָלָא׃

וְאָתִיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וְאָמַר׃
כה פְּתָגָמָא דְּמָטָא לָוָתָךְ תִּשְׁתַּלְהִי וְלִמַעְבָּדָא בְּמַיְלָוָא מָן יְכוֹל׃ ל׳ ל
כו הָא כְּסָנְתָּ סַגִּיעִין וְיַדַּיָּא חַלָּשָׁוָא תַּקִּיפְתָּא׃ דְּחַקָּל בְּחוֹבָא יְקִיכוּן ב׳ נ׳תלי׳ ל
כז מְיַלָּדָךְ וַאֲרַכּוּבַיָּא דְּחַמְטַן בַּעֲבִירָה תַּחֲוִיל׃ ת׳ תלרע׳
כח אֲרוֹם כְּרוֹן תִּיתִי לָוָתָךְ וְתִשְׁתַּלְהִי תִּמְטֵי גַּבָּךְ וְאִתְבַּהֲלָתָא׃ ל
כט הֲלָא דְּחַלְתָּךְ סִכּוּיָךְ סְבוּרָךְ וְשַׁרְמוּת אוֹרְחָתָךְ׃ ל
ל אַרְכַּר כְּרוֹן מָן דְּחַכָּאי כְּאַבְרָהָם הוֹבַד וְהָאן תְּרֵיצִין כְּיִצְחָק וְיַעֲקֹב אִתְכַּחָדוּ׃ כ׳ כ׳ק
לא הֵיכְמָה דִּי חֲמִיתִי דָּרָא דְּטוּבְעָנָא עַבְדֵי שְׁקָרָא גַּלְחֵי לֵיעוּת יְשַׁתְּלוּן כְּמֵינֵיהּ׃ ל׳ וחס׳
לב טַן טִיטַר אֱלָהָא וְהוֹבְרוֹן וּמִן זַעֲפָא דְּנְחֵירֵיהּ יְשְׁתֵּיצוּן׃ אֲכָלְיוּת דְּמְתִיל לְאַרְיָא
לג טַרְפָא וְקָלֵי פָּרָס דְּמְתִיל לְשַׁחֲלָא מַרִיתִיחִין כְּרַבְרְבָנוֹן דְּטַרְטִיפוֹן וְרַבְרְבָנוֹן דְּמְתִילִין לְלֵיתָא
לד מִתְפָּרְשִׁין לְמֵיבַז בִּיזָתָא׃ חֵיכְטָח דְּאַרְיָא יְהוֹבַד מְרֵלִית עָרָאה הֵיכְדֵין וְהוֹבַד יְשְׁתַּעֲאל
לה מְרֵלִית זְכוּתָא וּבְנוֹי לִיסְטַיָּא אִתְפָּרְשׁוּ מִן אוֹרְחִין תְּרִיצִין׃ הָא יְשְׁתַּעֲאל דְּמְתִיל
לו לְאַרְיוֹן וְהוֹבַד מְרֵלִית זְכוּתָא וּבְנוֹי דְּלוּט דְּמְתִיל לְלֵיתָא יְתָפָּרְשׁוּן מִקְהָלָא׃ לְוָתִי
פְּתָגָם אִתְאֲמַר בְּנָטִיר וְאַדְּיַפַת אוּרְנִי קְצַרְתָּ דְּאִיתְמְצִי מִינֵהּ׃ בְּמַחְשַׁבְתָּא דְּמִן חֲזוֹתָא
לז בְּלֵילְיָא כַּד נְפַלַת שֵׁנָתָא עַל בְּנֵי נָשָׁא׃
לח דְּלוּתָא עַרְעִנִי וּרְתִיתָא וְסוֹגְעֵי אֵיבְרֵי דְּלִיחַ׃
לט חֵזְקָא עַל אַפֵּי יְעִיבֵר מְצַלְהֲבָא עַלְעוֹלָא ב
מ בִּשְׂרִי׃ יְקוּם וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע חֲזוֹיֵה דְּמוֹ׃ ל
מא לַקְבֵיל עַיְנֵי חֲשֵׁי וְקַל סוּגְעִין אֶשְׁמַע׃ אַבְרִיז
מב וְאָמַר אֶפְשַׁר דְּבַר נַשׁ מֵאֱלָהָא יְזֵכִּי אִם מִן

עשית ׳ איפה האנשים אשר הרגתם ׳ ואיש אל ידע איפה הוא ׳ ואלה איפה הם ׳ ואלי גדסים ׳ואני ישרתי רבים ׳ ואי
דבר יגונב ׳ ואי יאספו כל חרד ׳ יחלוף ד׳חס׳וסים׳והלילים כליל יחלף ׳ ורוח על פני יחלף ׳ בבקר כחציר יחלוף ׳
אם יחלף ויסניר ׳ תהלה ל׳ וכמלאכיו ישים תהלה והוא חד מן מלין דמשמשין להכם ף תיבותא וסימן נמסר במסרא
רבת׳במערכת אות הלמד׳ בסד ׳ עש ה׳וסים׳וכעבר יאכלם סם ׳ ידכאום לפני עש ׳ כבגד אכלו עש ׳ עשה עש כסיל
וכימה ׳ עש יאכלם ׳

ביאור מלות המענה

מבלי משי׳ חסר לב והרגיז בו מבלי משי׳ לב להשלים נפש׳ וכמוהו וימיתו וימיתו ויסכילו יחרו׳ והר׳ בזין בו ויסיתו לב׳ הלא נפש יקרס בם׳ ל׳ סבבר נפש ממקומו יקרוב׳ חסר בם על סדר הב״ח והו׳ הפעל והלך הוא לו כי הוא בתחלת עניני חסר ומי פלח ישלימהו לה יתכ׳ לו יקרין על סדר ה״ח בעת המות כמו סב׳ חרס ביקר

ואל מי ד׳ וסי׳ ואל מי יעלה מעלינו׳ ואל מי תדמיון אל׳ וב׳ כי תדמיוני ואשוה׳ ואל מי מקדושים תפנה׳ כעש ד׳ כתי׳ ש׳ין כלישׁ׳ ואינון מן מלין דכתי׳ ש׳ין וקרי׳ סמ״ך וסי׳ נמס׳ ביהושע סימ׳ ב׳ ׳ משיע ה׳ פתחין וסי׳ נמס׳ בישעי׳ סי׳ ה״ח ׳ יאכל ג׳ וסי׳ נמסר בסדר אמור ל הכהנים ׳ כי א״א בטע׳ וסי׳ נמס׳ בספר רבת בערך כי בס״ד ׳ יורד ד׳ נגשים ומל וסים׳

מְצַפֵּר לְרַמַּשׁ מִשְׁחַתְפִּין מִן דְּלִית מַשְׁוִי לְהוֹן
אַרְכָא לְעַלְמָא יְהוֹבְדוּן׃ הֲלָא מְרַלְיָא
זְכוּתָא לְהוֹן אֶנְטְלִית כָּעִיד מִנְּהוֹן זְמוּתוֹן
וְלָא בְּחָכְמְתָא׃ קְרֵי כְּרוֹן הַאֵית עֲנֵי לָךְ
וּלְמָן מִן קַדִּישַׁיָּא תִּתְפְּנִי׃ אֲרוּם שַׁטְיָא
תְּקַטּוֹל רוּגְזָה קֵירִים וּשְׁבִירָא תְּמִית טְנָנָא
דְּבָרָיְתָא׃ אֲנָא חֲמִית שַׁטְיָא דְּמִתְנַצִּיב
וְלָטַטִית מְרוֹרִיה בְּתֻכֵּיף׃ מִתְרַחֲקִין בְּנוֹי
מִפּוּרְקָנָא לְעַלְמָא דַּאֲתֵי וְיִשְׁתַּחְפּוּן בְּמַעֲלָנָא
דְּגוּהָמָם בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא וְלֵית דְּפָצֵי׃ דִּי חֲצַדְיָה
בְּפֵינֵי יֵיכְלוּן וּפוּלְמוֹסֵי בְּמָאנֵי זַיְינָא דְּבְרוֹנֵיהּ
וְיִבְזוּז לִיסְטִיסִין נְכָסֵיהוֹן׃ אֲרוֹם לָא נָפִיק
מֵעֲפְרָא שְׁקָר וּמִן אַרְמְתָא לָא צָמְחוּ לֵיעוּת׃
אֲרוֹם בַּר נַשׁ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְתָא אִתְבְּרֵי וּבְנֵי
מְזִיקֵי בְּגוֹבָאָה יְטוֹסוּן׃ תָּא אֲרוֹם בַּר נַשׁ
לְלֵיעוּת אִיתְיְלִיד וְסוֹפוֹהִי הֵיךְ גִּיצִין דְּנַתְרִין
מִן גּוּמְרָיָא וּמִתְגַּבְּהִין הֵיכְדֵין יָעוּף׃ בְּרַם
אֲנָא אֶתְבַּע אוּלְפַן מִן תַּקִּיפָא וְלֶאֱלָהָא א
אֲשַׁוֵּי מֵילָתִי׃ עֲבִיד רַבְרְבָן וְלֵית מְכוּם
פְּרִישַׁן עַד דְּלֵית מְנַיֵּן׃ דְּיָהֵב מְטָרָא עַל
אַפֵּי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּמְשַׁדַּר מַיָּא עַל אַפֵּי
מָחוֹזֵי עֲסַמְיָא׃ מְטוּל לְשַׂוָּאָה מַכֵּיכִי
אוּלְצָנָא לְרוּמָא וְאוּכְמֵי מְכַבְּיִנוּתָא
תְּקַפּוּ פּוּרְקָנָא׃ דְּבַטִּיל מַחֲשַׁבְתְּהוֹן
דְּמְצָרָאֵי דְּחַכִּימוּ לְמַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל וְלָא
עֲבָדָא אֲיְדֵיהוֹן מִלְּכַת חַכִּימְתְּהוֹן׃
מַאֲחַד חַכִּימֵי פַּרְעֹה בְּחַכִּימוּתְהוֹן וּמִלְּכַת
אִיסְתַּגְנִינוּהִי עוֹקְמָנֵיָא אוֹחִית עֲלֵיהוֹן׃ בְּיוֹמָם יַעֲרְעוּן חֲשׁוֹךְ וְהֵיךְ לֵילְיָא יַמְשְׁמְשׁוּן בְּטִיהֲרָא׃
וּפָרֵק עַמֵּיהּ מִן קְטָלָא דְּפוּמְהוֹן וּמִן יַד מְלִיךְ תַּקִּיף עַמָּא חֲשִׁיכָא׃

מְבַקֵּר לֶעָרֵב יִכְתֹּו מִבְּלִי מֻשִּׂים לָנֶצַח כ
יֹאבֵדוּ׃ הֲלֹא־נָסַע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ ג
וְלֹא בְחָכְמָה׃ קְרָא־נָא הֲיֵשׁ עֹנֶךָּ א
וְאֶל־מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃ כִּי־לָאֱוִיל
יַהֲרֹג־כַּעַשׂ וּפֹתֶה תָּמִית קִנְאָה׃
אֲנִי־רָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקֹּב נָוֵהוּ ד
פִּתְאֹם׃ יִרְחַקּוּ בָנָיו מִיֵּשַׁע וְיִדְכְּאוּ ה
בַּשַּׁעַר וְאֵין מַצִּיל׃ אֲשֶׁר קְצִירוֹ רָעֵב ו
יֹאכֵל וְאֶל מִצְנִנִים יִקָּחֵהוּ וְשָׁאֵף צַמִּים
חֵילָם׃ כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה
לֹא־יִצְמַח עָמָל׃ כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד ז
וּבְנֵי־רֶשֶׁף יָגְבִּיהוּ עוּף׃ אוּלָם אֲנִי ח
אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים
דְּבָרָתִי׃ עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר ט
נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃ הַנֹּתֵן י
מָטָר עַל־פְּנֵי אֶרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל־
פְּנֵי חוּצוֹת׃ לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם יא
וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֶשַׁע׃ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת יב
עָרוּמִים וְלֹא־תַעֲשֶׂנָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה׃
לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת יג
נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃ יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ יד
וְכַלַּיְלָה יְמַשְׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃ וַיֹּשַׁע טו
מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן׃

לנער חיולר ׳ אשר יולד לישראל ׳ כי אדם לעמל יולד ׳ אולם ג׳ לף בספרא וסים׳ נמסר בריש סיפרא ׳ דברתי ב׳ וסי׳ על דברתי מלכי צדק ׳ וב׳ אלהים אשים דברתי ׳ ישעה׳ בסנהד׳ בישעיה סימן מה ׳ ולא תעשינה ב׳ וסימן כזמתכנה ׳ ידיהם תושיה ׳ בצהרים ב׳ וסים׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ח ׳ ויושע ג׳ חם׳ וסים׳ וישע י״ י׳ את יושבי קעילח ׳ וישע י״ את דוד דשמואל וישע מחרב בפיהם ׳ וחד קוה אל י״ וישע לך ׳

מבלי משי׳ כי מבין וכמוהו ויסיתו ויסכילו׃ יוכתו׳ מן כתית והטע׳ כמו בבקר יצין וחלף ׳ הלא נפש יקרס ׳ ים מפרפ׳ יפע יקרון דעת׳ ויחבר ואחרי׳ לומרו כי הוה כמו כי יקרי פתח פיפע יקר להלי והקרוב לי פהוה כמו יתרה עפע פהוה ממון ועניינו מיחבר תמוכם ב׳ עוקס ׳ ימוהו ולא בחכמת ׳ חכמו מיקבצו ממון

גם יורה זה הפנו׳ כי החרם לא נכרת הלא פילמד חכמה ׳ קרח כח ׳ חם תינכו כן מן חם תמצה מי מיענה תפנה ׳ ול׳ לומר מפי מי מקדושים בחרן ממעת ׳ כי ׳ ידוע כי לחויל יהרג כעם ׳ מפרים ׳ כמו ותבר סרמיה סעפם מרפים ׳ ונקב ׳ קללתי כמו מה נקב והטעם קללתי נוהו מהוה ביתו מיבוה לו רע פתלוס ׳ בספר ׳ בפרהסי׳ ׳ יזרע ויעב פתין לו כח יתגבר עלינו ויאכל קנינו ׳ ולא מבנים ׳ כמו ולבניכי כי הזר כמלת יהו׳ מנוך ׳ ורבו חותנו ויקח הרעבי׳ הקניי מבין התוחני ׳ כמים ׳ ים לומרי׳ כמו כמחים והעניין כפול כי זכר הרעבים והכמחים ׳ יום לומר כי החרם לא נכרת הלא פילמד חכמה ׳ קרח כח ׳ חם תינכו כן מן חם תמצה מי מיענה תפנה ׳ ול׳ לומר מפי מי מקדושים בחרן ממעת ׳ כי ׳ ידוע כי לחויל יהרג כעם ׳ מפרים ׳ כמו ותבר סרמיה סעפם מרפים ׳ ונקב ׳ קללתי כמו מה נקב והטעם קללתי נוהו מהוה ביתו מיבוה לו רע פתלוס ׳ בספר ׳ בפרהסי׳ ׳ יזרע ויעב פתין לו כח יתגבר עלינו ויאכל קנינו ׳ ולא מבנים ׳ כמו ולבניכי כי הזר כמלת יהו׳ מנוך ׳ ורבו חותנו ויקח הרעבי׳ הקניי מבין התוחני ׳ כמים ׳ ים לומרי׳ כמו כמחים והעניין כפול כי זכר הרעבים והכמחים ׳ יום לומר כי

ד

במוט לעון תחבוש · לל כאסר תמוטט לעון הרע בארץ אמר היה אפת מריבו׳ חזקו׳ ורעו׳ אם תחב׳ לל מלח תזב׳: פתן · הוא כפתחנוחש בין מומרי התורה׳ ואז תהיה
ביקר לא בפל׳ חסרון התבונה׳ ואולם הרעב הוא חסרון תבונה׳: ופקד׳ נוך ולא תחטא · לל בני נוך והם בני ביתו וכחילו אמ׳ מכבר חטא מלח הפנית בכניו בתופן
הרחוי לעומר׳ מחטא׳: כעלו׳ גדים מעניי׳ כרית׳ וכמוהו ז תעלני בחכי ימי׳:
דבריך יכבר עליך זלח אעם כל זה לא תוכל להמנע מלהסיב על דבריך כי

אבן עזרא

תרפיב׳ בלוד והטעם כמו חלף וכמוהו רפינו את בבל ולא נרפתה · בעם כרות · יתכן היות׳ זכר אבצ על דרך התקרת ואחריו מפרש אותם והם ז׳ במספר · במוט לעון· כי הלעון הרע הוא כמו סוט ויותר נכון הוא׳ לעון לומה כמו לפוטת הגוי׳ וסוט מן סוטטו בחוכו׳ ירומלם כאסר תמוטט לעון בארצך תחבוש · כפי׳ תרגום רעב הוא׳ מן כפנה מרעיה וטעמו לאפה: כי עם חברי הארה׳ כאילו ברית כרתה עם החברים אלה תנזק בהן ועמית אלוף עם החיות · ופקדת נוך׳ תמלאנו כאסר אלה בתחמבתך ולא תחט׳ · בכלה · תון לו חבר כי אם אבי בפ׳ זה וטעמו ימיו והוא הזקן · כעלו׳ גדים · כהבר׳ וכמוהו ז תעלני בחכי ימי: ויען

אשרי׳ אנוש כ׳ דפסי׳ וסים׳ יעשה זאת׳ יוכיחנו אלוה · ובמלחמה ג׳ וסיתן הנפה אלהים לבא לקחת לו גוי׳ · ואת בית
יהודה ארחם׳ בדעב פרך ממות ובמלחמה׳ וא׳ במלחמ׳ ועבד על כנו מעניר · יב וא ד׳ מל בסיפ׳ וסי׳ לא תירא משוד כי
יבוא׳ כי לא לפניו חנף יבוא׳ חשיראתך יוכיחך׳ בכפל דפגו מי יבוא · כעשב הארץ ה׳ וסי׳ נכסר בסר׳ בא ג׳ פרעה ·

וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעַוְלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃ ל׳ ב׳ וחס׳
הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִיחֶנּוּ אֱלוֹהַּ
וּמוּסַר שַׁדַּי אַל תִּמְאָס׃ כִּי הוּא יַכְאִיב ב
וְיַחֲבֹשׁ יְמָחַץ וְיָדָיו תִּרְפֶּינָה׃ בְּשֵׁשׁ יירי׳ ן׳
צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע ר׳ ל׳
׃ בְּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִיַּדֵי ר׳ ל׳
חָרֶב׃ בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֶּחְבָּאוֹל֑א תִּירָא ר׳ חל בפי׳
מָשׁוֹד כִּי יָבוֹא׃ לְשֹׁד וְלָרָעָב תִּשְׂחָק
וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא׃ כִּי עִם־ ח׳ בלפ׳
אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְּרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה ל׳ ו׳
הָשְׁלְמָה־לָּךְ׃ וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם ל
אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא׃
כה וְיָדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב
הָאָרֶץ׃ תָּבוֹא בְכֹלַח אֶלֵי־קֶבֶר כַּעֲלוֹת
גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃ הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֵּן־
הִיא שְׁמָעֶנָּה וְאַתָּה דָּע־לָךְ׃

וַהֲוֹת לְמִסְכֵּינָא סַגָּרָא וּבְלִילְתָא דְּרַשִׁיעוּ
טַפְּוֹת פּוּמָהּ׃ הָא טוּבְיָה דַּאֲבְרָהָם גַּבְרָא
חֲסִידָא דִּי כַסְנִיָּה אֱלָהָא וַאֲנָחְ יִשְׂרָאֵל
מָרְדוּתָא דְּשַׁדַּי לָא תָרָחִיק׃ אֲרוּם הוּא
עַיְּיהִי כְיָבָא וּמָעִיל סַהֲדָרָא יְמְחֵי וִידוֹי מַכָּיִן׃
בְּשִׁיתִי עַקְחִין יְפַצִּינָךְ וּבְשִׁבְיַעֲתָא לָא יְקָרֵיב
בִּיךְ בִּישׁ׃ בְּכָפָּן דְּמִצְרַיִם פָּרְקָךְ מְמוֹתָא
וּבְקָרָבָא דַּעֲטָלֵק כְּקֶטוֹל סַיְּיפָא׃ בְּנִיזָקָא
דְּלִישָׁן דְּבִלְעָם הִסְתַּמַר בֵּינֵי עַנָּנַיָּא וְלָא
תִּדְחַל מִן חֲבַל מְדָנָאֵי כַּד יֵיתֵי לְחַבָּלָ סִיחוֹן
וּלְאוּלְצַן מַרְבְּרָא תְּגוּחָךְ וּמִן מַשִׁירֵירָ עוֹג
דְּמְחֵיל לְחֵיוַת בָּרָא אַרְעָא לָא תְרָחַל׃ אֲרוּם
עִם לוּחֵי אַבָּנָא דְּאִיתְיְהִיבוּ בְּפוּמְבֵי בְּחַקְלָא
קְיָימָךְ וְכְנֶשְׁנָתֵי דְּמֵרֵילִין לְחֵיוַת בָּרָא
אֲשְׁלִימוּ עָמָּךְ׃ וְתִנְדַּע אֲרוּם שְׁלָם בֵּיתָ
אוּלְפָנָךְ וּרְחֵימִין מְדוֹר בֵּיתָ מַשְׁכְּנָךְ וְלָא
תְּנַזּוֹק׃ וְתִנְדַּע אֲרוּם סַגִּיעִין בְּנָךְ וּבְנֵי בְּנָךְ
הֵיךְ עִשְׂבָּא דְּחַקְלָא׃ תִּיעוּל בְּשְׁלִימוּת
שְׁנָיָיךְ בְּכוֹכָא לְקִבּוּרְתָא הֵיךְ טִיסָק גַּדִּישָׁא

בְּעִדָּנֵיהּ׃ הָא דָּא פַּשְׁפְּשִׁינָהּ וְהָה הֲכֵין הוּא קְבִילְנָהּ׃ וְאַנְתְּ דַּע לָךְ׃

כאסר תבוח לילית הרעה נלחות לסבלם וכאסר כנע עדיך היות נכחל · הנה זה מתה מיוכיח מירחיך הפס לך היה זלח לבטחונך מיסמוך
לך קנייניך ותקותך בסיסמור לך זל הקנייני׳ היתה קבת תמימו׳ דרכיך לך טוב ה׳ תלחוכה כי לפי מה שלני רוחה מדביך עתה חיכך מלמין
מיהיה בכלן גמול ועופם · והחל חליפה לפתור דברין מהמותם ותל׳ זכור כה מי הוא נקי ואבר ואיפה תמכת מנכחדו ישרים כמו פרשתי זה
מהלכנים המפתרלים בכל עוז בעמית העול והחתם פיחבדו ויכלו מרוח לף הפס וחולם הנקיים והישרים ופס היה מיניעום קבת רעות
חיכם מכלות ומלברות חולם לנמרי כמו הענין כרעות הרפעים וזה לולת פלו הרעו׳ חיכם כופלות כתקדיה כמו פלתה תניח ל׳ לל פלם היה
העני׳ כן לל היה בזה הכרל בין הישרי׳ והרפעי׳ חולם היו רעו׳ הישרי׳ יותר חלפו׳ למיעום עונותיה׳ לל מיהיו להם רעו׳ בזולת מרי כמו פהיה
מניח חיוב · הנה מלבפי׳ הרפעי׳ לאסר תמוקתם לטרוף טרף כמו החיות הרעו׳ למפלו פנתנו פויה׳ עד מיבבר מהם לאסר יזמו לעפו׳ ותרלה חות׳ חוברי׳ מבלי מביתם
הטרף ובניהם יתפרדו הנה ולנה יסוטטו לבקם די טרפם וזה דבר נתכן בלי ספק בחוש כי הרבה מה פת׳ תכת מהלכפי׳ הרפעי׳ לאסר כל המתלוחם להזיק לאחריס
מברוב העתי׳ לל יתכלו ותתנב מחפנת הרעה וזה מתה מיורם פהפנתת הפ״ה הוא בחיפי החדם · ואחר חליפה הנה בחית תופן הפנתתו יגונב ויעלם תמכי חלח
פבב׳ לקח׳ לזבי פתך תכהו מעט תזלת ההפנה לאסר תפתידני על היות הפנתתו בפפלים · וזה פבפעיפים מחדוכיו׳ לילה בבפול תרדמה על תכפי׳ קריתי פחד ורעדה
ויבב עכתי הפחיד תמרחה לאסר חרחה בחלום תהרבים העתידי׳ לבא עלי לאסר קבת הורעתם הוא הפ״ה וזה מתה פהגיד לי התרחה ההיה הוא עכי רוחכי · יעבור
על פני תפתר פערת בפרי תדי בואו מרוב החדרה כי בבר ייחדו החלומות הבוקרי׳ מפאר החלומות פבבר יקרה מהם החדרה והתפעמו׳ הרוח כמו פנזכר בפפר
החום והמוחם ויעיר על זה תם פנזכר תחלום פרעה וחלומות נבוכר כאסר והנה יורה על היותו רוחני שהוא יעמוד לפני ולל לחכיר מרחהו לך תמוכה לבבר עיכי לאסר
גרחה אותה לו הבה התמיכו׳ ולפעם דברין הבפלחים כאילו הם מורבבים מהקול והרמתה וזה שהפבל יקבלם רוחניים בזולת קול והמדמה מרחה אותם כאילו הם
דברים קולייים בלותיות וקול · ולחר כן החל לוסף בטעמה בלי׳ ולך לאסר פתחתין פיהיה הפ״ה פועל המין החלומי ומתכיחו ומהכינו והוא בלתי מפגיח בו עד
פבבר יתבל כדיק ורע לו ופעם וטוב לו · הנה לאסר כאדם פיהיה החדם טהור יותר מפועלו הלח כמו זל הענייני׳ יהיו מיוחבים ז הפועל
בחדם לל לוסף ובהיב תריבה לחת ולל ובהיבה ביומר ולאך לאסר פיבויר בפ״ה עם היותו בתכלית הפלימות מה שהוא חסרון ופועל בחוק החר׳ · הן בעבריו לל יתמין וזה
הפבלים הנפרדים לל יקץ לחתות וקיום בעבמותם לבל מה פלהם מן החתות והקיום הוא מזולתם ולל יפיט בחלכיו חורה מעבמיותם וזה כי חין החוף
להם והוא ההפגה בתה פהם מפגיו׳ מבר עבמותם לבל מבר מה פפפע למכיחותם מהפיבה הרחפונה והוא הפ״ה ולזה הוא מבוחר מחלו הכמבחים וחם הם פלימים
מחר בוחיב בתה פהם מפגיו׳ מבר עבמותם לבל מבר מה פפפע למכיחותם מהפיבה הרחפונה והוא הפ״ה ולזה הוא מבוחר מחלו הכמבחים וחם הם פלימים
בקבי הזוהבי׳ כמו פלל יחתדל בפ״ה הפבבי׳ לחבירו׳ מה פמפתוקק חין זל לבבר יגיע מהרוע לחויל ולבביו החוחזי׳ דרבו עד פיהיו חילם לחים קבה החזל פיחנום חותו
החים הרעב ויחבל קבירו ולחם יקח קבירו מבין הקנבי׳ לרו הבלחתו ויקו׳ הדים הפריע לחקחו תמבו וזה תבלי׳ הרו׳ ל׳ פיהיו הפפלי׳ פבחבי׳ בוכר י׳ עליה׳ הנה לח וכח
מעבי׳ חון ועתל ל׳ פחי׳ החרן פבת רוב הפרו׳ הנופל בטובו׳ חולי הלר׳ ורעת ח׳ הו׳ חון ועתל כמו פהיה חופב לוב וזה פבוונתו היה כי למרחק חו העבייני׳ חפר בחדן
בתרב׳ תהפ״ה הו׳ תחויי׳ פיהיה בלתי מפגיח בהם כלתרו תה הכום כי תנדלנו וב׳ החף על זה בקח׳ עיניך וגו׳ · חבל הרעו׳ הנופלנו בבח׳ בזולת מרי קדם הין רוחו בהם
פיקרחו רעו׳ לפי תפם ומיוחבו׳ ל פבלו׳ התקבל כמו פזה בחויל ופות׳ וזה פהחר יולד לעתל ולהתדל בקביניי׳ הם׳ יבטרכו לו׳ פלתיותיו בפועל לחבל נתנו לו
הבלו׳ חפם בבה יגיע ל תה פיפטר׳ חו כמו פכידרי׳ חפם יולדו להתנועע תבה התהוות ולהנבי׳ עו׳: תה פהתמידו נמבלי׳ עד פיפוד החלק החפי מהפ״ה ויפול החפ׳

ובהיות

פלח · לו׳ ם בקר לרבי מ׳ יוכתו · ולפי עבייי׳ המלין יפתר וילמד מעבייכו פהו לפני נער וכיפול התבות כוו · פביפלה כל נוד׳ ס · ומלל פיהיו ב ׳לח בני פפים פפם · כעלו נדים כתם כמהלך הנדים מן הקרקע בעבו · מעבה

רשי

ועלתה׳ הפלילם
והרפעם
במו יתפבו עולות
עלילות · קפנם ·
מנחה · כמו לם
תקפון · ופפם פפ׳
עבפוכים של חלם ·
כך לפי לדרום שיש
יעורין פלם
בעוכו · הכה תפרי
תנוח ונו׳ ביפורין ·
והיה לך לקבלם ·
ולח לפחפם · בפם
נרוק · בפיכלו
לעולם יכילך · על
יפורין פמתיפרק
בהם · ונם
בפביעית הפתבוח
לח יגיע בך ובפיני
הוח מוכח לוחם ·
בפוט לעון · חלח
טתן תחבח · חלח
בן פפפע נרוח ·
רעב וחרב לעון
ושוד ונחית הארץ
והם ליפטו׳ · לפבי
הפדם מין חדם בן
· ונחית היער היות
פנקל׳ נלוכח חלפ׳
· ווו כי׳ חית הפדם
מתם ובלעון מפפה
תורת בהבי׳ בקרקפי׳
לדבי הפד׳ הפלחם
לך · יהיה לה פלום
עמך · וידעת פי
פלום חוהלך ונפ
בכל מקום תהיה
בטוח · כי פלום
תיהלך ונקדת בך
ולח ינחטך · כמו ל
הפבר ולח תחטח
ון היה הפביעית
בפתבוח
לעולם יכילך · על
יפורין פמתיפרק
בהם · ונם
בפביעית הפתבוח
לח יגיע בך ובפיני
הוח מוכח לוחם ·
בפוט לעון · חלח
טתן תחבח · חלח
בן פפפע נרוח ·
רעב וחרב לעון
ושוד ונחית הארץ
והם ליפטו׳ · לפבי
הפדם מין חדם בן
· ונחית היער היות
פנקל׳ נלוכח חלפ׳
· ווו כי׳ חית הפדם
מתם ובלעון מפפה
תורת בהבי׳ בקרקפי׳
לדבי הפד׳ הפלחם
לך · יהיה לה פלום
עמך · וידעת פי
פלום חוהלך ונפ
בכל מקום תהיה
בטוח · כי פלום
תיהלך ונקדת בך
ולח ינחטך · כמו ל
הפבר ולח תחטח
ון היה הפביעית
בפתבוח

כעשי ד'כת'ש'ן בל'ש'ואינו מן מלין דכת'י'ש'ן וקרי'ס'מ'ך ומ'נמ'ס בהושע ס'ב' יערכוני ל'והוא חד מן מלי דמשמשי
נ' בסוף תיבותא ומ'ם נסמר במ'ם רבת' בסערכת אות הנון בס'ר • פרא ו'ומ'ם נסמר בסדר לך לך •

ואתיב איוב ואמר׃ מָאזְנִים יִתָּקֵל יִתָּקֵל רוֹגְזִי
ואתרגושתי במסתאתא יטלון כחדא׃
ארום כרון יתיר מחלא דימא איתעקר בגין
כן מילי אשתתלין׃ ארום גירי שדי בהדי
די איר֗הון שתית רוחי ביעותא דמן קדם
אלהא יסדרו לקבלי׃ האיפשר דמבריס
מרורא עלוי דיתאד֗ה היך יגיח חורא על
אסתסחיה׃ האיפשר דמתאכיל תבשילא
טרלית מילחא אין איתי טעם בחלבון ביעתא
וחלמונא׃ כביה דלא מתאכיל מידי בשש
בלא מלחא הכרין ליה טעמא ברירא במרי
לחמ׃ כריבת למקרב נפשי הינון מתחשבין
היך דוותא לכעודתי׃ סריבת למקרב נפשי
הינון עברין עבדי איסתנים ותורת מסתפיא
לכעודתי׃ מן יהיב ותיתי שילתי וסברי יתן
אלהא׃ ושרי אלהא למסכבן יתי ויתיר יתיה
ויעהיר יתי וותהי ארא תבחומותי ואבוע ברתיתא ולא יחום על רשיעא ארום לא כיסיתי מילי קדישא׃

ויען איובו ואמר׃ לוּ א
שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׁי וְהַיְתִי בְּמאזְנִים ל׳מל׳ ד׳
ישְׁאוּ־יָחַד׃ כִּי־עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים כתי׳ סתם
יִכְבַּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ׃ כִּי־חִצֵּי ל
שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי ל
בְּעוּתֹתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי׃ הֲיִנְהַק־פֶּרֶא ה ל׳ר׳ ל׳ר׳
עָלִי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה־שׁוֹר עַל־בְּלִילוֹ ל׳ג׳
הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְלִי־מֶלַח אִם־יֵשׁ־ ל
טַעַם בְּרִיר חַלְמוּת׃ מֵאֲנָה לִנְגֹּעַ ל׳ר׳ ל׳ר׳
נַפְשִׁי הֵמָּה כְּדֹוִי לַחְמִי׃ מִי־יִתֵּן תָּבוֹא ל ויחס׳
שְׁאֵלָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃ וְיֹאֵל ל׳ר׳ ל׳ר׳ ל ייתיר׳ ל
אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי׃ ד׳מל׳ ל
וְתְהִי עוֹד נֶחָמָתִי וְאַסְלְּדָה בְּחִילָה לֹא
יַחְמֹל כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ׃

כעשי ד'כת'ש'ן בל'ש'ואינו מן מלין דכת'י'ש'ן וקרי'ס'מ'ך ומ'נמ'ס בהושע ס'ב' יערכוני ל'והוא חד מן מלי דמשמשי
נ' בסוף תיבותא ומ'ם נסמר במ'ם רבת' בסערכת אות הנון בס'ר • פרא ו'ומ'ם נסמר בסדר לך לך •

מענה איוב

הוזקו מדברי יאשון יחד • עם מקצל מכבנדם. ולפי כם מול ימי ככך ממכו מרחם עלי כי הוא • לעגו מנומנמין. תמצית בזה העולם כאלם שאין בו כח להוכיח דבר מפיו כתקונו • וכן ונשו ולעגו • מכן דיך סיכול לנמנם ב בדברין • המתם • דיך פרמייס לתת לרם לחבר בו חיו כל כומת על כתם בחיכוכים. היכתך פרע ונו' כלומ' כי לתת לי כמה מהתרץ תחרים יכיחו' שנוה לזכה בהקת זומן שים לב דבר • וכן שור לא יגעה מלא תם כן מין לו דרכו הוא מיוחם חל בלול • תבואה. הקרי והזדמן ומה מיוחם חל הקרי והזדמן הוא רחוי בעייה הוא לכל • דבר שהוא מכלי מלא ונרי לשמליהו ולא כמלא קרוי תפל. כלשון מפכה. אם יש טעם בריר כבא ממה שמלמו' שאוכל דבר חוק סמרכה ריר ורוק בגין שום • כלו' כי כבודים לתם מיהו מתקבלות תשובות תמין כהם מעם ריר כמו ויורק ריר החכמי הספלי' והחלמוי יתכע מהם לאחר שיחזק בעיניהם ויעמיד דבריהם ולהפניב יפע החכמי' המדוכי' והחבלי' והוא מפר עצת הרשעי' החכמי' להרע לאחר יפתדלו להרע להם ולא תעשיכה ידיהם למרום ההבלתה ולהפניב יפע החכמי' המדוכי' והחבלי' והוא מפר עצת הרשעי' החכמי' להרע לאחר יפתדלו להרע להם ולא תעשיכה ידיהם מה מחשבו לעשותו • החכמים הוא לובר בערמם לל מרוב ערמם יפים הם' כלי למכוע מהם לאחר יזמו לעשות והמתל מכאחר ידעו בחים סילך בחוץ ויבקשו לדרוף אחריו לקחת לאחר לא יספטו להזיק כך הלך ויעמיקו בו ויאחרו מהוא יותר רחוי סיהח להזיק לזה הכך לעשות מה יזכרום ורוב העיוקתם בזה תכבב סיספטו מהוא הלך בכך לאחר לא הלך בו וירדפוהו ם ולא ימצאוהו • ועצת הרשעים הכפלתי המבקשים דרכים עקלתוני ומעמיקים בהם לכל הכרדי הספרייים כדי סיגיעו למבוקשם להגיע עמיית העול והחמס יפיתה הפס בתהדה וחברה ותהיה בכה פלא יספטו הדבר לאחר ירמוהו כפי מה שרחוי בעניינים הברורים • ביום ובהרים ילכו בחשך לל מלפולו בעניינים המבוחרים בנפשם בתחלת המחשבה תפכל עצתם • ובזה החוכן יומיע הם' הספלים והקודרים מחרב הרשעי' פלא יזיקם מפיה' ומתחמרם על פלא הרשעים לל פפיה' דבריהם לאחר הפכיתה עצתם בהם פם הם' כלי להומיע הספלי' והקודרי' ובזה החוכן הומיע הם' החכיון מיד חזק ממנו עד פכל' תהיה פלא יעזבהו הם' ביד הרשעי' וחכפי עולה קפנו פיהם להטעדם על לאחר לל הניע התכלית לאחר כוונו שיו ושלת הטענה מזכר בכלן מבוחרת וכגלית מן החום וזה מלחמנו ממלן ברשעי' רבים מכוונים להרע ומתקדלים בו ולהם הכלים לאחר בהם לאפשר מיזיקו לרבים ויהיה עם זה היזק המגיע מהם פיוכיחהו כן תיו לך להתרעם מחמ' הם הוכיחך וייבר חוקך על עונותיך כי מחופר הו' מיוכיחהו הם' וזה מהטובי יוכיחם כדי מיחזרו למוטב וחוכם הרעים ימיתם בהמלת מחתם הם' פלא תמות מיבר חברון החוכל וכחלחמה ולמון הרע והמלחמה ולמון הרע והמור וכפן וחיות הארץ וחבני הסדה׃ ברעב יפרך עם וכבע להיותם מכפרים פלימים עם מכבר זכר מהברות כמו זה המכפר וכחאר מבוא לחכם פם וכחאר יבא הפודד לכמול מלל ולבוז בז פלא תמות מיבר חברון החוכל וכחלחמה יכילך פלא תהרג כחאר תמוטט הלמון להרע לחכפים בלמון הרע לא תזכר פם וכחאר יבא הפודד לכמול מלל ולבוז בז לא תירח כי לא יגע בך רע • לפוד ולכפן תלמע ותפחק פלא תכזק בהם ולא תירח מן החיות הרעות מיטרפך ולא מחכבי הפדה מחנגף בהם רגליך כי חתה כחלן כרית בריית עם חכבי הפדה וכאו הפלמה לך חית הפדה • וידעת כי פלום להלך וידעת כי בשלום יחכפך וחכום פילכו בדרך הפם ולא תחטח וזה לא יהיה לך לחטא להעיר פפוח חולי כחאר לא תשים עליך כי אני ה׳ רופאך • בלילו • כל הקבוחות פלוכל מתכ׳ • הו׳ריר הברי׳ מהחלמוני והחיוני רכה בזה מחין טעם ברי׳ הברי׳ ולולם ברי׳ החיים הם׳ על כך העוכם על מה מחטחו והיה מחיר זה הספק וחיי בעבעני עניין הפלת׳ וכלו׳ והרכון בו ויכלני חן והיה זה מעניין כרית׳ והעניין חח׳ • וחפלר בחילה כל ע׳פ מהיה מתחמ׳ וכבוה בחיל ובחכחוב חאר הביח פלין ספק בו • והטעם

איוב ו

ביאור מלות המענה

ויען איוב ואמר • לעגו • כחשו • חרקס על דרך חמת חנניס וכנס׃ ויחר • לעגו • כחשו • ויכעסו׃ ויחר • כלומר מתחולל בדאגה וכחילה כקסם זו׃ כי לא כחדתי • ולא חסרתי לעריון מלקייס מה שהוקוק לפכול׃

מַה־כֹּחִי כִּי־אֲיַחֵל וּמַה־קִצִּי כִּי־
אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃ הֲכֹחַ אֲבָנִים כֹּחִי
אִם־בְּשָׂרִי נְחוּשׁ׃ הֲלֹא אֵין עֶזְרָתִי
בִּי וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי׃ לַמָּס מֵרֵעֵהוּ
חֶסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃ אֶחַי בָּגְדוּ
כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נַחֲלֵי יַעֲבֹרוּ׃
הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עֲלֵימוֹ יִתְעַלַּם־
שָׁלֶג׃ בְּעֵת יִזָּרְבוּ נֶעְצְמוּ בְחַמּוֹ
נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃ יְלַפְּתוּ אָרְחוֹת
דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וַיֹּאבֵדוּ׃ הַבִּיטוּ
אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכוֹת שְׁבָא קִוּוּ לָמוֹ׃
בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָלָיו וַיָּבֹאוּ וַיֶּחְפָּרוּ׃
כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִרְאוּ חַתֹּת
וַתִּירָאוּ׃ הֲכִי אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם
שַׁחְדוּ בְעַדִי׃ וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד
עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי׃ הוֹרוּנִי וַאֲנִי
אַחֲרִישׁ וּמָה־שָּׁגִיתִי הֲבִינוּ לִי׃ מַה־
נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכַחְ
מִכֶּם׃ הַלְהוֹכֵחַ מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וְלָרוּחַ
אֲמָרֵי נוֹאָשׁ׃ אַף־עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ
וְתִכְרוּ עַל־רֵעֵיכֶם׃ וְעַתָּה הוֹאִילוּ
פְנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־אֲכַזֵּב׃ שֻׁבוּ
נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה וְשֻׁבִי עוֹד צִדְקִי־
בָהּ׃ הֵישׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי
לֹא־יָבִין הַוּוֹת׃ הֲלֹא־צָבָא לָאֱנוֹשׁ
עָלֵי־אָרֶץ וּכְיָמִי שָׂכִיר יָמָיו׃ כְּעֶבֶד
יִשְׁאַף־צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ׃
כֵּן הֻנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת
עָמָל מִנּוּ־לִי׃ אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי
מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עֶרֶב וְשָׂבַעְתִּי
נְדָדִים עָדֵי־נָשֶׁף׃ לָבַשׁ בְּשָׂרִי
רִמָּה וְגִישׁ עָפָר עוֹרִי רָגַע וּמָאָס׃

מָה חֵילִי אֲרֻם אוֹרֶךְ וּמָה סוֹפִי אֲרֻם
נַפְשִׁי׃ אֵין חֵילָא הֵיךְ אַבַּנַיָּא חֵילִי
אִם בְּשִׂרִי וְקֻרְיִם כְּנְחָשָׁא׃ הֲמִדְּלִית סִיעַ
בִּי וְחוֹכְמָתָא אִתְבְּרַחַת מִנִּי׃ לְגַבְרָא
דְּמָנַע מִן חַבְרֵיהּ חַסְדָּא וְדַחֲלַת שַׁדַּי יִשְׁבּוֹק׃
אַחַי בְּזוּ הֵיךְ נְגוּד נַחֲלָא הֵיךְ מְפָקָנוּת פַּצְרֵי
נַחֲלָיָא עֲבָרִין׃ דְּשָׁחִימִין מִן צִינְתָא עֲלֵיהוֹן
וְתֶהֱיֵל הַלָּגָא׃ בְּעִידָן דֶּחְבוּ בַר טוּבְעָנָא
אִישְׁתָּרְבוּ אִיתְמַגְּרוּ בְּרֵיהְחֵיהּ אִתְמְחִיאוּ מִן
אַתְרֵיהוֹן׃ כְּטוּל דְּמִקַּלְקְלִין אִיסַרְטֵי
אוֹרְחֵיהוֹן סָלְקִין לְלָמָא וְיהוֹבְדוּן׃ אִסְתְּכוּ
אִסַרְטֵי תֵּימָא הַלְכָתָא דְּזִמְרְגַד סַבְּרוּ
לְהוֹן׃ בְּהֵיתוּ אֲרֻם אִתְרְחִיצוּ בְּטַעֲוָתְהוֹן
אָתוּ לְגַבָּהּ וְאִתְבַּסְיוּ׃ אֲרֻם כְּדוֹן חֱוִיתוֹן
כְּלָא חֲוִיתוֹן חֲמִיתוֹן חֻבְרָא וְאִיתְבַּהֲלְתּוֹן׃
הַבְקוּשְׁטָא אֲמַרִית דָּבוּ לִי וּמִן נִיכְסֵיכוֹן
שְׁיַחֲדוּ אֲמָטוּלְתִּי׃ וְשֵׁזְבוּנִי מִן יַד מְעִיקָא
וּמִן יְדֵיהוֹן דְּתַקִּיפֵי פְּרוֹק יָתִי׃ אֲלִיפוּ יָתִי
וַאֲנָא אֶשְׁתּוֹק וּמָה דְּשָׁלִיתִי אַכְּחִילוּ לִי׃

מָה בַּסִּיטִין הֵינוּן מִלִּין תְּרִיצִין וּמָה דְּכַשַּׁר
לְבַפָּנָא יְכַסּוּן כִּנְכוֹן׃ אֵיכְּשַׁר דְּיִלְבַּפָּנָא
בְּמַיְלָיָא אַתּוּן חֲשִׁיבִין וּלְקִבְלָא אַכְּתִּילוּ
מֵרֵי יֵאוּשָׁא׃ רְגִין עַל יוֹמָם הֵישְׁרוּן
וְתַחְשְׁלוּן עַל חַבְרֵיכוֹן׃ וּכְדוֹן שְׁרוּ
אִסְתַּכְּלוּ בִּי וְקַדְמֵיכוֹן אִם אֲכַזֵּב׃ חוּבוּ
כְּדוֹן לָא הֲוֵי רַשִׁיעָא וְתוּבוּ תּוּב לְזַכְוָתִי
בָּהּ׃ הַאִית בְּלִשׁנִי רְשָׁעָא אִין מוֹרִיגִי לָא
יְהַבְיִן רַגּוּשָׁתָא׃ הֲלָא חֵילָא לְבַר נַשׁ
עָלוֹי אַרְעָא וְהֵיךְ יוֹמֵי אֲגִירָא יוֹמוֹי׃ הֵיךְ
עַבְדָא דְּשָׁאִיף טוֹלָא וְהֵיךְ אֲגִירָא דְּמוֹרִיק
סְטַרְיֵהּ׃ הַכְדֵין אִיתְחַסַּנְתִּ לִי יַרְחִין
דְּמַגַּן וְלֵילָן דְּלֵיעוּת חַשִׁיבוּ לִי׃ אִין
שְׁכִיבִית וַאֲמַרִית אֵימָתַי אֲקוּם וּנְדָדִית
בְּרַמְשָׁא וְשַׂבְעִית נִידְדַת שִׁיגָתָא עַד עִידָן
שְׁפַרְפָּרָא׃ לָבַשׁ בְּשָׂרִי מוּרָנִי וְגַרְגִּישְׁתָּא
דְּעַפְרָא מַשְׁכִּי רָטֵט וְאִיתְמְסִי׃

אם כח חר מן ב׳ פסו׳ רישי׳ מצעו׳ אם אם וסימ׳ אם בנפו יבא׳ אם זרחה השמש עליו דמים לו . אם ימצא הגנב׳ אפ בעליו עמו׳ אם ענה תענה . אם אתם הבאו אלי׳ אם נגבים באו לך . אם יתקע שופר בעיר׳ אם תחנה עלי׳ מחנה . אם אבא באהל ביתי׳ אם תדברנה שפתי׳ אם כח אבנים כחי׳ בתהו ב׳ רגשים וסימ׳ ויטו בתהו צדיק׳ יעלו בתהו

ב׳ לתוס׳ פתי
ב׳
ל׳ ג׳ ל׳
ט׳ ל׳
ל׳
ל׳
ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳
ב׳ ד׳ ו׳ ל׳ חס ל׳
ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
ב׳ דגש׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
ב׳ דגש׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
ל

חרב · הוא כלי המורג מבו חוט המורג מכניעהו המורג בקלות מקבה של קבה : בימיי · בעברי וכן לרוך בימיי : מעצמותי · מיבשי : תמצח · תרפה ותפור מהכאב ·

ביאור דברי המענה

ענה חיוב טופן על דברי אליפז ואמר על מה שהיה מכיח מהתוכחת והמוסר יהיה והאחרון יהיה לרמזי מכר גורל חטאם ומכל עצמו על מה שהיה בוחר המות על היסורין שהיה נופר בהם · לו מקוה יפקל כעסי והתרעומת אשר לי מקוה על מרפעם על ייסורי כנגד מעבורי במחזני הנה לא יבבד הכף החל' מהמחזניים על הכף החחר ולפי

קלו ד' וסימני' נמסר בסדר נח · ויכלו נ' וסים' המים מן החמת' בשנת ימי · באפס תקוה · אנך · ראי ו' וסימ' הגם הלם ראיתי אחרי · על כן קרא לבאר באר · ויצחק כא מבוא באר · וישב יצחק עם באר · עם יפה עינים וטוב · לא תשורני עין ראי · וא' אתח אל ראי · גם אני ו' רפ וסים' בשפשים סוף סימן ב' · תנין ח' בליש' וסימ' נמס' בסדר וארא ותלי' סימן

אבן עזרא

מני חרב · כענין קפדתי כחורב חיי : בחסם תקוה · בהכרת תקוה החוט חו תקוה ממם : לח תסוב עיכי · לחר מותי ומלת זכור ל לתקום ידבר וכן כי תמי עלי תמת ועכיו מפחר היס כעל כל יפובון לכפות הארץ מות מעצמותי. בחר' נפשי מות יותר מסתרו' בעצמותי כי הנוף לנפש כמו בית ועיקר הנוף הם העצמות כמו היסוד והעמודים : לבקרי' לכל בקר ועכיו תמיד וכמוהו חדשים ל לבקרים : תפקדנו · כמו תרפה וכן פעם מני : למפגע · כי תפגע בי יהך ומכחך · והחיה עלי לחפח תיקון כופרים חעם כ מפירמו כחפר הזה בלח תיקון כאן : ויען

יְמֵי קַלּוּ מִן־אֶרֶג וַיִּכְלוּ בְאֶפֶס תִּקְוָה : ג׳ ז׳
זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִ
לִרְאוֹת טוֹב : לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי ז׳
עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי : כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ ז׳ ח׳
כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה : לֹא־יָשׁוּב
עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ :
גַּם־אֲנִי לֹא אֶחְשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר ג׳ פ׳ ל׳
רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי : הֲיָם־אָנִי ל
אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר : ח׳ כ׳ ל׳
כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא ז׳ ל׳
בְּשִׂיחִי מִשְׂכָּבִי : וְחִתַּתְנִי בַּחֲלֹמוֹת ל
וּמֵחֶזְיֹנוֹת תְּבַעֲתֵנִי : וַתִּבְחַר מַחֲנָק נ׳ ל׳ ל׳
נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי : מָאַסְתִּי לֹא־ כ׳
לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־הֶבֶל יָמָי : ל׳ ח׳ ר׳
מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית כ׳
אֵלָיו לִבֶּךָ : וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים ל׳ ח׳
לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ : כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה ר׳
מִמֶּנִּי לֹא־תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי רֹקִי : כ׳ ל׳ ל׳
חָטָאתִי מֶה־אֶפְעַל לָךְ נֹצֵר הָאָדָם ל
לָמָּה שַׂמְתַּנִי לְמִפְגָּע לָךְ וָאֱהִיֶה עָלַי
לְמַשָּׂא : וּמֶה לֹא־תִשָּׂא פִּשְׁעִי ל׳
וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי כִּי־עָתֹה אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי : כ׳ ל׳ ג׳

צא · וחתתני ל בחלמות ומחזיונות והוא חד מן מלין דמשמשין נ' בסוף תיבותא וסים' נמסר במערכת אות הנון בסר · אחיה ד' וסי' ויפל אחזיה בעד השבכה · מאסתי לא לעולם אחיה · לא אמות כי אחיה · נמל על עבדך אחיה · וא' הביננו ואחיה · לרגעים ד' וסימני' אני יי' נצרה · חרדות ילבשו על הארץ ישבו · וחרדו לרגעים איש לנפשו · לרגעי' תבחננו · למשא ג' וסי' אם עברתי אתי והיית · ולמה יהיה עבדך עוד למשא דכתהן למה שמתני למפגע לך · וא' לעבד ולמשא · ואינני ג' וסימ' עיניך בי ואינני · ושחרתני ואינני · בטרם אלך ואינני ·

מחטא לפס לח היה מניע חלי זה · מה כחי כי יוחל פירפחני הפ' וייטיב לי לחריתי כמו פהכטחתני הנה יין לי כח לפחת זה החולי ומה קץ חוי כי לחריך חיותי עד מירבה זרעי וכחלחי כמו פהכטחתני הלח מעט כפחר בחרת יחי כל פכן עם כמו אן הכרות הלם כחי חזק ככח החכן ולם בפרי חזק כנחפת פלוכל לפכול זה החלי לל פלח לחכהב במה פרחוי לפרם הפלם להחכהב הכחותה הרחויה פתהיה לי לעזר ולהועיל והוח ההחכהב בירחת הפס והחליכה בדרכי התפובחי הלם נרחה ממני ההכהבה החכופית מזולת מכוח כלל ובהיות הענין כן הוח מכוחי' פחני בוחר תמיד המות על חלו החיים לפרי לפי פזמני מוגבל ולחי בוחר תמיד ההתקרב ל המות כי בבק' לפי מקוה ל הערב הבח ובערב לפי מקוה הבקר הבח והוח מבוחר מזולת התפוקה תמכל בכל מי פייפר בכתו חי היסורין ולזה מבוחר פהמות כבחר יותר מהפ בחוכן קבה מרוב נגעי עלתה רפה בבפרי וגוף עפר ועורי כתבקע והיה בתכלית המיחום בפיב' הליחה לפרי פפ' ימי קלו יותר מן הארג לפרי יכיפם הלורג מקבה ל מה · הנה מרוב נגעי עלתה רפה בבפרי וגוף עפר ועורי כתבקע והיה בתכלית המיחום בפיב' הליחה לפרי פפ' ימי קלו יותר מן הארג לפרי יכיפם הלורג מקבה ל יבי יחי הפ מעטי' ויכלו בזולת תקוה טובה כי לח לפרי פחוכל לחיות ולרחות טוב לחר זה הפבר והחלי · לחפה הפפ ית' לפ לחת מה פלחר לזפו פלחה

עד מתי תמתין להעביר ממני הרעה אמר לפני בם׃ זכור כי רוח חיי וחי לפיכך מתמוך עיני לרוחות טוב · לית תסורני עין רוחי לחבדי בעת בת קני וכאם יהיו עיניך בי
להטיב לי ולא תמציאני וחין לי תקוה מתמוך ותחייני לרוחו טובך · כי כמו מכלה ענן וילך לנמרי ולא יעלה ולא יסוב לביתו׃ גם
לכי לא תחסך פי בעבור דברך מלא תחרע מהמ״ם אם תחת תתכם תם מחתם לומרים סהוח מסגיח בחיפי החדם · תדברה עם ברות רוחי ותמיחה עם מרירות נפשי ·
תהה המ״ם אם תחת הוח מזה התוכח׳ ממך על מה תחתה מפלינ ככה בעמיית הרע לי · הים לכי אם תנין כי תשי׳ עלי מפמר ומחסר לא תוכל לבחת ממנו בעת מן הפעתל

אבן עזרא

ח א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃ עַד־ אָן תְּמַלֶּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־ פִיךָ׃ הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי ב יְעַוֶּת־צֶדֶק׃ אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־לוֹ ג וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם׃ אִם־אַתָּה ד תְּשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן׃ אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עָתָּה יָעִיר ה עָלֶיךָ וְשִׁלַּם נְוֵת צִדְקֶךָ׃ וְהָיָה ו רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה־ מְאֹד׃ כִּי־שְׁאַל־נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃ כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי־אָרֶץ׃ הֲלֹא־ הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִיאוּ מִלִּים׃ הֲיִגְאֶה־גֹמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּה־ אָחוּ בְּלִי־מָיִם׃ עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יְקֻטָּף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ׃ כֵּן אָרְחוֹת כָּל־שֹׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃

ויוציאו מסגדים מרכבה דהה · ולפני ו׳ מיחדין וסימן נמסר בסדר פנחס ·

אין כ׳בתרי ליש׳ וסימ׳אן הלכתם · עד אן תמלל בזה · יעיר ח׳וסים׳במסר ביעשיה סי׳נ׳ · ושלם ג׳וסים׳בסד׳ויקרא ·
מצער ר׳וסי׳במס׳בסדר וירא · ישגה ג׳וסי׳כארז בלבנון ישגה · ישגה אחו בלי מים · ואחריתך ישגה מאד · יוציאו ד׳
וסים׳ותעלה ותצא מרכבה ממערים דמלכים · בעת ההיא נאם יי׳יוציאו את עצמות · הלא הם יורוך יאמרו לך · ויעלו

ואתיב בלדד דמן שוחי ואמר׃ עד ב׳בתרי ליש׳ וסימ׳אן הלכתם אימתי תסתיל כאוילין חעפיא רבא מימרי פומך׃ אפשר דאלהא יעקם דינא ואם שדי יקלקל צדקא׃ אין בנוך חבו קדמוי ושדרינון באתר מרדידהון׃ אין אתה תקדם בצלו קדם אלהא ולות שדי תצלי׃ אין ברייר ותריץ את ארום כדון יתגבר עלך וישתים יאית צדקך׃ והוה שיבותך זעיר וסופך ישגא לחדא׃ ארום שול כדון לדר קדמאי וכוין לפשפוש אבהתהון׃ ארום מאתמלי אנחנא ולא נדע ארום חיך טולא יומנא עדוי ארעא׃ הלא אינון ילפונך יימרון לך ומרעותיהון ומרעיוניהון יפקון מילין׃ האפשר דאתגאי גומא בלא ביסנא יכגא ערקא בלא מיא׃ עד דיו הוא כפיותיה לא אתלוש וקדם כל עשבא ייבש׃ הכדין אסרט כל דשלין אלהא וסבר מרילטור תהובד׃

ויוציאו מסגדים מרכבה דהה · ולפני ו׳ מיחדין וסימן נמסר בסדר פנחס ·

אבן עזרא

כל בטענת חזקה לפתור דעת ליפז בתם מהיה חומר מהפם מפגיח בחיפי החדם ומבין ל מעמיהם וחמר מהוח בלתי חפפר מיפגיח הפם ית׳בחדם להכרון החדם
ופלימות הפם ית׳כל פכן מיפקדכו תמיד לבקריס ולרגעים יבחנכו הם חטח הם לחו עד פיגיע לו מה מרחוי לפי מעפיו בעת עת ותהייכה בו ירידות מתחדפו׳ תמיד
לחוץ תכלית כמו מהיה חומר ליפז מהה הפם ית׳הם תחת מה מחמר חליפז כמה תן הזמן לח תפור מפני חפילו זמן מועט מחוכל לבלוע
בו רוקי עם היותי תם ויפר וייתי גם כן מחטחתי כמו מחמר חליפז מה חוכל עפות לך סומר החדם וכוכרו לפי מה מחמר חליפז · למה מתתני למפגע לך כחילו חין לך
לעפות דבר ריק להרע לי כחילו הייתיך לך למפח הפם זה מחוק הפועל והפומר עם מה מיפפלהו ויפתרהו ל׳ל מיהיה פוכח מה מיפמור חותן והכה לפי תקון הפיפרים
מתקנו וכתבו וחיהים עלי למפח יהיה פירוש מכבר הוספת להרע לי ער מהייתי עלי למפח וקכתי בחיי · ומה לחקפח פפעי ותעביר חת עוכי בתם מהכחבתני ותקיר
מעלי הפרס חזחת כי עתה לעפר חפכב מחוזק הכחב וכחפר תפחרני לגמלני טוב על כרקתי ויופר לבבי לח תמכחני ויוחם לך הפול כחם׳תקפח מכרי בדרך והיופר
פעפיתי ובהיות הפנין זה כן חין המלט לפי רפת חליפז מפיוחם הפול לפ׳ בזחת הפכחבה חפר הפחיבני וחף על פי פחודה מכבר חטחתי לם כמחניח פלח הטחתי

והבל העולה מהדברים כמו מהוח החמת : וחבלו וטוב׳ הוח פלי לפפר מיהיו הרעות המגיעות לחיפי החדם מיחפות חל העונם מהם״ ויהיה עונם הרפעים מיכחדו
מחטחו מעט מכחובות ויפורין כמו מהיה חומר ליפז לפי מהם היה כן היה יותר קטה עונם הטובים מעונם
הרפעים וייהיה זה פול בחק הפם ית׳ וזה מהוח פפר מכבר הגיעהו מחוזק התכחובות עד מהיה בוחר המות על חות׳ החייס וזה דבר כבר חמרנו גם כן חיוב בתכלית
הביחור בזולת התעכה הזה חתר הם טוב יפית פתחום נקיים ולעב רפה בזה הם טוב יפית הרפע פתחום הכה הוח ולעב ויפחק למפת נקיים לפי מיות׳ קפה
הכפיון והייפורים ההם מהמות הפתחומי כל פכן מכבר יותר חיוב פלח חטח כי כבר היה יורע בעפתו פלח חטח והכה חיוב הביח רחיה פל מהמות יותר נכח׳חבלו
להיות יפיו קבוצים והוח היה מיחל בהיותו בירח זה מי יתן היות הפני ובערב יחמר מי יתן בקר הכה הם כן הוח היה בוחר ההתקרב חל המות וזה מופת חזק על
מהמו׳לבלו כבחר בחופע מה מלו החיים פלח לח היה חופק קור הזמן לפר הוח בו כדי פלח יתקרב ל המות ולפי פקרים לכל מי מיפיגיהו מכחובות
כלו מיחפוק קור הזמן לפר הוח בו הוח מבוחר פכל חחד מלכפי המכחובות הלו יבחר המות על החיים ההם במקרה ולם לח ירגיש בזה ולזה היה בוחר חיוב מיחם
ל הפם ית׳הערך ההפגחה בחיפי החדם כדי מירחק מתמו העול ברוע הפדור הנופל בטובות חיפי הח׳ורפוקם לפר חין המלט מתמו בתם מהניח חותו חליפז כמו
מבחירמו בזה המעכה ולולם לח גבו רעי חיוב חותו בתם מכפר בתחיית המתים לפי פלח היה מלכפי תורתיכו ולח קופר בכ חלו מכביח זה היעוד לפי מה פחמרנו ועוד
בחיר לפתי כבות פלי חפפ׳מיפגיח הפם בחיפי החדם הח׳להיו׳ החדם נמלח בעיניו מכר חקרונו ביחם ל פלימות הפ״ והפכית להיות חלו הידיעות הלות מתחדפות
תמיד ולו חפפר פתהייכה בפ״ ירידעו׳מתחדפות כ״ם פתהייכה בו ידיעות מתחדפות לחין תכלית והכה לח הפקדל חיוב לפתו׳ טעכו׳ליפז לפר היה מקיי׳דעתו בהפגחת׳
לבל פתר דעתו והביח טעכה בזה מן החום והעיון החמתי בעפתם הם לפי פלח נתבחר לו חיך תפלם הפבה בדברי׳הפם מזולת פכניח הפ״
מפגיח בפרטי החדם הם לפי פהטעכות ההם לח יתחייבו על כל פכים פהפ״ מפגיח בחיפי החדם כי לחומר פיחמר פזאת ההפגח׳ היח מזולת הפ״ והם בילכו לבחר
זה בפלימו׳הכפרכו למתת׳חריך ולזה כקבר וכעמוד על מה פים בו דבי בזה המקו׳ ובחמר פים לחומר פיחמ׳ בלו הטעכות כולם פהם לח יחייבו מה פיחייב מהם ליפז
זה פהורעה פתהיה בחלום כבר לפפר פתיוחס לל הפדור והפפע לפר מהגרמים הפמיחיים והפכל הפועל כמו פהתבחר בתקומותיו ועניין תגפמים והמכע
מהרפעי׳מחפבת לפמור הטוביס לפפר פייוחס לבב הפדור והפמירה לגרמי׳ הפמיחיים לפי מה פפתם הפם ית׳עלין ולולם מה פחמ׳פתם פהוח חפרון בחק החדם
לח יתכן פייוחס לפפ״ם ית׳הכה זחת הטעכ׳בלתי פודק׳על כל פכים כמו פירחה חפרון בחק החדם לח יחוייב על כל פכים פיהיה חפרו׳בחק
הפ״ וזה כי כל מי פים לו כח על פיעל מה הכה הפועל ההוח פלימו׳לו מהבר פהוח כחיי עלין וכחפר לח יפח הכח ההוח ל הפועל ההוח יהיה זה לבעל הכח ההו׳חפרון
ולולם לח יהיה חפרון למי פחין לו כח על הפועל ההוח חם יתכע תמנו הפועל ההוח והמפל פקריחת התרכנול הוח פלימות לו מהבר פהוח כחיי עלין וכחפר תבבר
תמנו זחת הפעולה הכה יהיה זה חפרון בחקו ולח יהיה זה חפרון בחק הח׳לו פחר בעלי חיים חם תתב׳מהפ זחת הפעולה ובהיו׳הענין כן הכה לח יהיה חפרו׳לפפ
ית׳הם לח יפגיח על כל מעפ׳החדם עם היותו פלימ בכל המכיחות ובכלל הכה היה חפרון לפפ ית׳הם תחרנו פלח ידע במוחלט תבל הם תחרנו פהוח ידע הדברים
הנכחיי׳הנכבדי׳ולח ידע הדברי׳החובדי׳ הפחותי׳מהבר פהפ בו נפחו׳הכה חין זה חפרון בחק הפ״ פמו פחין חפרון בחק
הפבל החלוקי המבע מתנו הפנית הדברים הפרטיים לפבר יפוגעם החומים · הכה זה מתם פחפפ׳מיחתר לבחר פלח יחוייב מעבעות ליפז מה פחוייב מהפ ולולם מה
החת׳בזה כבר בחירכוהו בקפר תלחמות יי׳ובבחירכו לפפר החום והמוחם ופפ בחירכו פהפ״ ית׳ידע כל הדברים בפלימות והחופן לפבר ידעם בו וכב׳יתבח׳ החתת

ברוב ללו העבעות בתים פיבח פזה הפפר : ביאור מלות המענה ויען בלדד הפוחי ויחת׳ · ורוח כביר חתרי פיך · ל׳ל חיך תוציח מפיך רוח חזק כנג׳הפם ית׳
ההפגחה : יפיר עליך · הכה מעורר הטוב בפבורך חו יהיה עניכו יפים עליך ומזה הענין
פי׳קנת מפרפים חתרו ב״ם והתעוררתי כי מבלו · ופלם · ויפתיר בפלום : נות בדקך · ל׳ל בפפך כי היח נות הבדק ומפכנו : היגדל · בבה · הוח טיט :
חחו · הוח בתח החחו : עודנו בילכו · לחותו ורעכנותו לח היה ריחו פיקטף ויכרת ופם כל זה ייבם בקלות קודם ל חביר עם החכה חבלו
לחותו ומזונו חפר מתנו יזון חויהים הרפון בחתרו לח יקטף בזולת פיקטף : חפר

מענה בלדד ·
ורוח
כביר · רוב דבריכ
כביר · לשון רוב :
כחל יפות מפפט׳
ל׳חלף בקוד בתתי
ומליונים בפ׳ קיומ
: ויפלקם ביד פ
בפעם · על ידי
בפעם הוח בפעם
פלים להוביל׳לם
ענה להה הפקר
ונו · יעיר עליך לת
ז׳וקך · ופלם כוכ
כדיקך · ויעבם
ל׳ג כוכ בדקך פלם
ותנוים : ויוסף
לפלוך מפבר ·
ויחיבו׳ מחבתי בחוי
כי לח לזתן תרוך
חחיה ער פחוחיל
פיבוח עת תרחה בו
טוב · ההה הפם ית׳
חדל ממני כי הבל יפי
ויכלו בזה הרע · וחי׳
פבתר היוב בפתו
חתמרי׳ מה פחמר
ליפז פלו המכחובים
חפר חלו עליו׳ הם על
כר התוכח׳ובח׳ מיפה
פירגים בהם פהמות
הוח׳ית׳ נבחר מהם
מענה בלדד ·
ורוח
כביר · רוב דבריכ
כביר · לשון רוב :
כחל יפות מפפט׳
ל׳חלף בקוד בתתי
ומליונים בפ׳ קיומ
: ויפלקם ביד פ
בפעם · על ידי
בפעם הוח בפעם
פלים להוביל׳לם
ענה להה הפקר
ונו · יעיר עליך לת
ז׳וקך · ופלם כוכ
כדיקך · ויעבם
ל׳ג כוכ בדקך פלם
ותנוים : ויוסף
לפלוך מפבר ·
ויחיבו׳ מחבתי בחוי
כי לח לזתן תרוך
חחיה ער פחוחיל
פיבוח עת תרחה בו
טוב · ההה הפם ית׳
חדל ממני כי הבל יפי
ויכלו בזה הרע · וחי׳
פבתר היוב בפתו
חתמרי׳ מה פחמר
ליפז פלו המכחובים
חפר חלו עליו׳ הם על
כר התוכח׳ובח׳ מיפה
פירגים בהם פהמות
הוח׳ית׳ נבחר מהם

אשר יקוט. יקנוט
יקנוט לו יזנקו׳ מסרסיו על גב מי יסתכלו מרמיו עד סמרו׳ מזוכוכיות יסתעפו מרמיו בחבני הסלע׳ ויהי׳ יחז׳ יסתב׳ כטע׳ קרן חזו׳ יבלענו׳ יעקרנו

ויסירכו עד סיכחם
הסבטחתו. כסלו. ס׳ל מסבב׳ מבטחו׳ וכמו שמתי והב כסלי. יקוט לבון מלח יסחר עם רומס קניר כמו כשעבו קט. וכית עכבים. מעכיו קויס יקוט מבטחו: רטוב הו׳ לח מזוק מולו טרס נח מלו׳ עת פקודת מכת קומו המייבשתו. ולפי שדיוקו כג׳ת מדב׳ לפי הכעיון. ועל נפתו יוכקתו ונכלה ׳ יוכקתו. סורס היוכן מן עכף הילדה הנדל בטבה זו. כמו מרלם יוכקתו קטף: יסוככו. יקלחון כעכף וכעוכף: כית. מקום חיתן רומה וכוכה לו למכולה. ומכוקם פי׳ יקוט לשון נגזל. יגבול מותו יכבנו על נבולו: וכן נקמן מקום. כל שם לשון מכתו. וכשיכלענו מקומו. כשרש. ומקרון תכר הוא וכ׳. וכחם בו מקיומו לא רלויתי. אזין כשאר מקנו לח שרש ועכף והרי הוא כלא היה. כלי׳ כפיולתו כמשל כדיוק. כי כשרי יפול ויקוט. ווה יפול כלא מקומה: כן הוא מזום דרכו. על רשע. שטוח ונם כשלמתו לנלח מקום תעזב. ומעשר לחר יבמתו ׳ שדם לחר יבמתו לקבל נדולתו על וכ׳. רשם שמיבו מלמוטו כתן עביון ונו׳. על כן דע על עכעך שם רשע היית לין מקומה למפלתך ולח שם חם׳ ולח יתוק בית מזכוך יסתכלו לך עד לחר יזוב מרוס עליך ימלח מחוק ניך: מעשה חיוב: לריב עמו. להתוכח עמו. חלם לכב. הוא לריב. ולמיך כח. להפרע. מי מקום לבו והלך שלם. פרעה מקם ובמסר ׳ וכן כל המקשים כמיעתיק הריס. המשלקם כהופכו סדום. ולח ידעו עד שכהפכו: סמרגין

מבטחו ד׳ וסים׳ והיה י״ מבטחו׳ אשר שם י״ מבטחו. יבתק מאהלו מבטחו ׳ ובית עכביש מבטחו׳ ולא יקום ד׳ וסימן עוד עצה ותושיה ׳ ישען על ביתו ולא ׳ ואיש שכב ולא יקום ׳ לא יעשיר ולא יקום חילו ׳ הן ה׳פתחין וסים׳ הן עם לבדד ישכן׳ הן עם כלביא יקום וכארי׳ חן הוא משוש דרכו ׳ הן זאת לא צדקת אענך ׳ הן תוי שדי׳ לדיב ה׳ וסים׳

אבן עזרא

חסר יקוט. פי׳ הנחיון בו הבל המקום והוא רחוק לכן הוא מן וכקוטותם ופי׳ כסלו הסענו כמו שם מקומי זהב כסלי׳ רטוב הו׳ לפני מקום׳ קודם זרוח המקום ותרגום לחיס דטיבין׳ ועל נפתו הענייו כמל׳ על גל גל׳ כמו גל חבני יחזה יסתבך כמו קרן חזו׳: חס יבלענו׳ כחילו חחר בלעו וכחילו לו כרחה: הן הוא׳ זהו דרכו המעולה ותכהב תולדותיו חהו מעל על הרשע׳ מלח ישמרו׳ ויען חיוב: חמכס ידעתי כי כן׳ תי הקשה חלין׳ לבו׳ ומלם והיה מלם׳ לחרם

דִּי תְּזוּחַ סַבָּרִיהּ וְהַיִךְ בִּי מַטְוָיָאתָא רוֹחֲצָנֵיהּ׃ מִסְתַּמִיךְ עַל בַּיְתֵיהּ וְלָא יְקוּם וְיִתְתְּקוֹף בֵּיהּ וְלָא יְתַקֵּים׃ רַטִּיב הוּא קֳדָם מְרָנָיו שְׁמָשָׁא וְעַל פַּרְיוֹנֵיהּ יְנָקוֹתֵיהּ תִּיפּוֹק׃ עַל אֵגֶר שָׁרָשׁוֹי חָרְשִׁין בֵּית אַבְנַיָּא יָעוֹן׃ אִם יְסַלְעֻמִנֵּיהּ מִן אַתְרֵיהּ וּמְכַדֵּיב בֵּיהּ לָא חֲמִית יָתָךְ׃ דָּא הוּא חֶדְוַת אוֹרְחֵיהּ וּמִן עַפְרָא אוֹחֳרָן יִלְבְּלוּן׃ לָא יְרַחֵיק שְׁלִים וְלָא יְתַקֵּף בִּיר מַבָּאשִׁין׃ עַד דִּי מְלָא חוֹכְמָא פּוּמָךְ וְסִיפְוָתָךְ הַיִךְ שַׁנְאָךְ יְלְבְּשׁוּן בַּהֲתָא וּמַשְׁכְּנָא דְּרַשִׁיעַי לֵיתוֹהִי׃

וְאָתֵיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ בְּרַם בְּקוּשְׁטָא יְדַעִית אֲרוּם הֵיכְנָא וּמָה יְכֵי בַּר נַשׁ עִם אֱלָהָא׃ אִם יְעָבֵי לְמִתְנֵצֵי עִמֵּיהּ לָא יְתֻבְיָנֵיהּ חַדָּא מִן אַלְף׃ לִיבָּא וְאַלֵּים חִילָא מַן אַקְשֵׁי לְזַהֲזֵיהּ וְאִשְׁתְּלִים׃ דְּמְסַדֵּק מַלְכִין תַּקִּיפִין דַּיִךְ טוֹרָנָא וְלָא יְדָעוּ אֲרוּם הַפִּיכִינוּן בְּרוּגְזֵיהּ׃

אֲשֶׁר־יָקוֹט כְּסִלָו וּבִירֹת עַכָּבִישׁ מִבְטָחוֹ׃ יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם׃ רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ וְעַל גַּנָּתוֹ יוֹנַקְתּוֹ תֵצֵא׃ עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יְסֻבָּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה׃ אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקֹמוֹ וְכִחֲשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ׃ הֵן־הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אֲחֵר יִצְמָחוּ׃ הֵן־אֵל לָא יִמְאַס־תָּם וְלֹא יַחֲזִק בְּיַד־מְרֵעִים׃ עַד־יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְּרוּעָה׃ שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃ אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא־יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃ חֲכַם־לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃ הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יֵדָעוּ אֲשֶׁר הָפָכָם בְּאַפּוֹ׃

נמסר בעמוס סימן ז׳ובמשלי סימן כ״ה׳ ואמיץ ד׳ג׳מ׳ל וא׳חס׳ וסים׳ הנה חזק ואמץ ׳ ואמיץ לבו בגבורי׳ חכם לבב ואמיץ כח ׳ קדם׳ חס׳

והכלל העולה מהדברים הוא כדע׳ בלדד ומה שיסיים׳ לא יאמר בפרוש ובמשתמע׳ לא יאמר הסדור בטובו׳ החדש וברעותיו הוא מכר בכלותנו וזה כי הנקי כשיבולו לא רעות הם טובות בעמונתם אלא שלא מלכם לא כדע החופן לחשר בעבורו היו טובות והביא מאל בזה מן הכתוב כי קכתב יפחדהו ויעקרו ממקומם וזה טוב לחם כי מתקום תחר תהיה כמיחתם יותר טוב׳ וכן הם רעו׳ הכדיקי׳ וטובות הרשעי׳ הם רעות על דרך החמת מיכחדו בם הרשעי׳ ויחברו ולא יועילם רוב טובם חשר בידם וכל העניו בשעבי החתו מיבמו עם המכת לכלם חלחו׳ והדעכנו׳ ולא נרחה מדבריו בספר הזה סיעוה בזה העניו החדש שם והפסד ומכיחת הל החכמות והתתיותות חשר זכר לה יתכחו כי הם בחדש לבדו מבין מחר בעלי חיים כי לה יתורדו בזו התדריס מחר הבח ל׳ מלח ואחר בהם מה חנפיס חו מרעיס חו מוכיח׳ והו׳ תתימי׳ והו׳ מבחר מחוייב במי מיודה מהמ״ל מסניח בחיסי החר׳ ופוקד חותם על כל מעשיה׳ בדרך ובמשפט מיודה מיהיה העניו כן בשחר חיסי דבר מהמקרי׳ הם לה במשפ׳ מיודה זה בחיסי החר׳ כי זחת ההסנחה תהיה יותר במי מיהיה יות׳ ככבר כמו שהתבחר בספר הזה ובכלל הנה חיו רחוי סניח׳ לחר׳ מהמוס ברעותיו ריק מה שמכחלתו מבוח׳ מדבריו חו מתחייב מהם ולזה לה הסכמתו לחכמו מיהיה רעת כלד׳ בהסנחה כמו דעת כת מעת׳ זלם כמו מזכר הרב המור׳ זל וחחסוב מהם שהניעו להניח דעת בלדד על זה החופן הוח מה שחכח מדעו החכמי׳ המפורסמי׳ בזמנו בהנחה ולפי פרחה התימסות מה בין דעת בלדד ודע׳ כת המתפ׳לה יחם מעט זה דעת המתפ׳לה לכלדד ובכלל הנה הם היו דעות החכמים מזכר הרב המורה על מספר חלקי הסותר לחר יחכחו בזה הדרוש היה רחוי סיפרסו דבריו זל החכמי׳ בדרך סיכסיתו לדעו׳ הסם חע״פ שלח יהיו פסטי דבריהם מורים הורחה נגלית סיהיה להם הדעת ההוח זל שהוח מבוחר כמספר הדעות ההם לחר לבת המתפ׳לה והחפ״רוייו יבחו מהההוו׳ המפלחות למדבריו לחר קיימו בהם דעותיה׳ בחדשם העולם וחיכנו רחוי סימנו כמו הדעו׳ הסם חלקי הסותר כי המהפ׳לה תפול בכתו הדעו׳ הסם תחלה והעיוון החמתי יר חיקס ולזה כמסכנו בבילורנו זה ז מה סיורה פסטי דבריו זל החכמי׳ וכך׳ לנו מהם סדעותיה׳ הס על מספ׳ חלקי הסותר לחר בזה הדרוש לפי מה שתפסטהו החלוקים לחכמי׳ המטיבי׳ בעיון והנה כבחר בע״ה במה סיבח חיך נמלחו דעות זו החכמי׳ על מספ׳ חלקי הכות׳ בזה הדרוש והנה בלדד וחס הזה דבר כנגד המוחם כבר ימלח לו פני׳ מן ההרחות כי הרב׳ עמתי יניע לחד׳ רע וחבחר בסוף העניו מכבר היה סבה להביח ע״ז טוב חו לסותרו מרע יותר חזק והרבה פעמי׳ יניעו לחד׳ טובו׳ וחבחר בסוף סהם היו סבת הנעת הרע חו לחוכעו מטוב חחר יותר חזק: ויחתר׳ ויעלם׳ ויעתור עמו בעלום׳ המעתיק הרי׳ פוקר הריב ממקומם וזה ועמהו הם׳ בחמצעות הרוח הנעבר כמו שהתבחר בספר הזה׳ ולח ידעו׳ חסר ובניינו ולח ידעו החכמים מי הוח חסר הפנם בחסו ל׳ מפבת הפתקם ממקומם בעלמת מהחמון׳

ביאור מות ומענה ויען חסר בחוכ׳ המרגין

לחרם · לעמם כמו בטרם יבא׳ החרפה ויחתו · יעלים : עם · הם שבע כוכבי׳ כפיל ובימים · שמי כוכבי נדולים הלחר בפלת שמא מגלגל הכוזה והשבי בפלת כנב ועם בפלת כפון הגלגל הגדול : וחדרי תימן · הם הכוכבים שהם בפלת כנב הגלגל הגדול ובעבור היות הישוב בפלת שמאל ולא ירחו לותם הכוכבים

עמוריה ה׳ ד׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסים׳ את קלעי החצר דמשכנא קדמא · והגירו דמשכנא הנייכא דפקידי · אנכי תכנתי עמוריה · חצבה עמודיה שבעה · ועמודיה יתפלצון · בהרא ועמודיה · דמשכנא תנייכא דפקודי הפ׳ · ב׳ פסו בספרא מטעין בהון וסי׳ קדמא עשה גדולות ואין חקר נפלאות · תנינא עושה גדלות עד אין חקר ונפלאות · ואפ׳ ונעו׳ מים עד ים ·

ה הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן : ו הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם : ז נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדוֹרֵךְ עַל בָּמֳתֵי יָם : ח עֹשֶׂה עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵימָן : ט עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־ אֵין מִסְפָּר : י הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה וַיַּחֲלֹף וְלֹא־אָבִין לוֹ : יא הֵן יַחְתֹּף מִי יְשִׁיבֶנּוּ מִי־יֹאמַר אֵלָיו מַה־תַּעֲשֶׂה : יב אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּיו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב : יג אַף כִּי־אֲנֹכִי אֶעֱנֶנּוּ אֶבְחֲרָה דְבָרַי עִמּוֹ : יד אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לְמִשְׁפְּטִי אֶתְחַנָּן : טו אִם־ טז קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי לֹא אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי : יז אֲשֶׁר־בִּשְׂעָרָה יְשׁוֹפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם : יח לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי־יַשְׂבְּעֵנִי מְרִרִים : יט אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט מִי יוֹעִידָנִי : כ אִם־אֶצְדַּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם־אֲנִי וְעִקֵּשְׁנִי : כא תָּם־אֲנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי : כב אַחַת הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה : כג אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג : כד אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה אִם־לֹא אֵפוֹ מִי־הוּא : כה וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא רָאוּ טוֹבָה : כו חָלְפוּ עִם־ אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׁ עַל־אָכֶל : כז אִם־אָמַרְתִּי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֱזְבָה פָנַי וְאַבְלִיגָה : כח יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֶּנִי : כט אָנֹכִי אֶרְשָׁע לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע : ל אִם־הִתְרַחַצְתִּי בְמֹו־שָׁלֶג וְהַזְכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי : לא אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתֶעָבוּנִי שַׂלְמוֹתָי : לב כִּי־ לֹא־אִישׁ כָּמֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט : לג לֹא־יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֶׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ :

דְּמַרְגִּיז אַרְעָא מֵאַתְרָהּ וְעַמּוּדָיהָ מִתְרַפָּיִן : דַּאֲמַר לְשִׁמְשָׁא וְלָא יְדַנַּח וְאַמְטוּל כּוֹכְבַיָּא יַחְתּוֹם בְּעַדָּנֵי : דְּמִתַּח שְׁמַיָּא לְבַלְחוֹדֵיהּ וְמִטַּיֵיל עַל רוּם חֵקוֹף יַמָּא : דַּעֲבַד עָשׁ נִיפְלָא וְכִימָא וְאִידְרוֹנֵי שְׁטַרֵי מַזָּלָיָא בְּכֻטָּר דָּרוֹמָא : דַּעֲבַד רַבְרְבַן עַד דְּלֵית סוֹף וּפְרִישָׁן עַד דְּלֵית מְנָיָן : הָא יְעִיבַר עֲלַי בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְלָא אֶחֱמֵי וְיַחְלוֹף וְלָא אִתְבַּיַּן לֵיהּ : הָא יַחְתּוֹף אֵינָשׁ בְּעַלְמָא וּמַן יְתֵיבִינֵיהּ מַן יֵימַר לֵיהּ מָה אַתְּ עָבִיד : אֱלָהָא לָא יְתִיב רוּגְזֵיהּ תְּחוֹתוֹי דַּיְיתַן רַשְׁיַעֲיָא יְתְבַּרוּן אִיוֹתָנַיָּא דְּמַסְיְיעִין בְּסוּגְעָא : אַף כָּל דְּכֵן אֲרוּם אֲנָא אֲתֵיבִינֵיהּ אֶבְחַר פִּיתְגָמַי עִמֵּיהּ : דְּאִין זַכְיַת לָא אֲתִיב לְמָן דְּדַיְּינֵי יָתִי אֶצְלִי : אֵין קָרֵית וַאֲתִיב יָתִי לָא אֵימִין אֲרוּם יַצִּית לְקָלִי : דַּעֲד חוּשְׁבִי בֵּינָתָא מְרַקְדֵּק עִמִּי וְאַסְכֵּי הַלְבָּשׁוֹתַי מַגָּן : לָא יְשַׁבְּקִנַנִי לַאֲתָבָא רוּחִי אֲרוּם יַשְׂבְּעִינַנִי מְרִירַיָּא : אִם לְחֵילָא עַיְּלִים הָא הוּא וְאֵין לְדִינָא מַן יְזַמֵּין עֲלַי : אֵין זַכַּאי אֲנָא פּוּמִי יְחַיְּבִינַנִי שְׁלִים אֲנָא וּמְקַלְקֵל יָתִי : שְׁלִים אֲנָא לָא אֶנְדַּע נַפְשִׁי אֲרַחִיק חַיַּי : הֲרָא מְכֵילָא הִיא בְּגִין כֵּן אֲמַרִית שְׁלִים וְחַיָּיב הוּא מָשֵׁיצִי : אֵין בְּרוּגְזָן יְמוּת בְּחֵבִיף כַּד מִתְסַכְסְכִין זַכָּאִין יְרַחֲךְ : אַרְעָא אִתְמְסָרַת בִּיד חַיָּבָא מִן קֳדָם יְיָ דַּיָּנָאדַּהּ יְחַפֵּי זְכוּתָא אִין לָא דִּיכִי מַן הוּא : יוֹמַי קַלִּילוּ יַתִּיר מִן טוֹל עוֹפָא דְּרָחִיט עָרָקוּ לָא חֲמוּן טָבְתָא : חֲלִיפִין עִם אִילְפַיָּא דְּטַעֲיְינִין מִיגְדַּיָּא חֵיךְ נְשָׁרָא דְּטַיִס עַל מֵיכְלָא : אֵין אֵימָר אִתְנַשֵּׁי מִילִּי אֶשְׁבֵּק רוּגְזִי וְאֶתְגַּבַּר : כְּנַשְׁתִּית כּוֹלְהוֹן צַעֲרֵי יְדָעִית אֲרוּם לָא תְזַכֵּי יָתִי : אֲנָא אִתְחַיַּיב לְמָא דִּין לְלָמָא אֵילְעֵי : אֵין אֲסַחֲיִית בְּמֵי תַּלְגָּא וְדַכְיָאִית בַּאֲהָלָא יָדַי : הֲכֵדֵין בְּשְׁחוּתָא תְּטַמְּשִׁינַנִי וּמְרַחֲקִין יָתִי כְּסוּתִי : אֲרוּם לָא בַר נַשׁ דְּכְמִי יְתֵיבִינַנִי נֵיעוֹל כַּחֲדָא בְּדִינָא : לָא אִית בֵּינָתָא מַכְסִין יְשַׁוֵּי יְדֵיהּ עַל תַּרְוֵיהוֹן :

פלס יכרם בחסכם בחוף לף כ׳ זח׳ · ג׳

רחב יב בחד לישן דכתי׳ ה׳ וסים׳ אתה וכאת בחלל רהב · אזכיר רהב ובבל · תוה׳ יבני בנפשי עז · ולא פנה ב רהבי׳ · זרהבט עמל ואון · לך התרפס ורהב רעיך · ובתבונתו מחץ רהב · תחתיו שחחו עוזרי רהב · שהם הרהיבוני · שערך כערר · ירהבו הנער בזקן · לכן קראתי לזאת רהב · עורי עורי לבשי עז · בשערה כ׳ כתי׳ שין׳ וסי׳ בסופה ובשער׳ דרכו · אשר בשערה ישופני · והרבה ב׳ וסים׳ והרבה להשיב אפו · והרבה פצעי חנם · ירשיעני ב׳ וסי׳ הן אדני י״י יעזר לי מי הוא · אם אצדק פי ירשיעני · ימית ח׳ וסים׳ נוצ׳ הדם הוא ימית את חרצת · וחברו · ולא ימית אתי ואת עשי ישבע לי ביום · מחרב חזאל ימית אלישע ב׳ בו · וברוח שפתיו ימית רשע · אם ימית את עבדו · אם שוט ימית פתאום · קלו ד׳ וסים׳ נמסר בסדר נח · כנשר ד׳ רפי׳ וסים׳ כנשר יעיר קנו · כנשר ישוש עלי אוכל · כנשר חש לאכול · כנשר יעוף השמים · ואבליגה ג׳ וסים׳ השע ממני · אעזבה פני ואבליגה · ושית ממני ואבליגה · יגרתי ד׳ וסים׳ כי יגרתי בפני האף והחמה · העבר חרפתי אשר יגרתי ואשר יגרתי יבא לי · יגרתי כל עצבתי ידעתי · שנינו ג׳ וסי׳ ויכיחו בין שנינו ·

אשר נשבענו שנינו אנחנו · ישת ידו על שנינו אנך ·

התרגז מניח ומניע : יתפלצון · ויתנודדו ויתפוצצו : לחרם · הוא חסרון ׀ יחתו · יעלים : עם · הם שבע כוכבי׳ כפיל ובימים · שמי כוכבי נדולים הלחר בפלת שמא מגלגל הכוזה והשבי בפלת כנב ועם בפלת כפון הגלגל הגדול : וחדרי תימן · הם הכוכבים שהם בפלת כנב הגלגל הגדול ובעבור היות הישוב בפלת שמאל ולא ירחו לותם הכוכבים

המרגיז מניח ממקומו ורוגז ׀ ועמודיו יתפלצון · יתנועעון : על כן קראתי לזאת רהב · לשון עזות ועמידה : ורוך על במתי יס · עכשיו מהנה כוזה הנפש מירוך על במתי יס והוא השמים וככבי ההולכים בחזור נלנל התחתונים לרום המזלות הן כוזי׳ תמכו מעט לכפון ולדרום : עם כסיל וכימה · הם קורו׳ בנלנלי הכוכבי׳ הקיימי׳ : וחדרי תימן · הם כורות הדרומיי׳ : ויחלוף · ויעבור : הן יתקוף · תכר ועכשיו הן יתהוה החדש חס ירכה ולא ימצא מי כמוהו בתקף וגבורה : עזרי רהב · הם העוזרים בנאוה ובתוקף : למשופטי אתחנן · בתמיה והרבון בו ואיך אתחנן ל הנפש את הנה אם קראתי ויענני לא אחמין כי יחזין קולי להיותי בפחת מאד ביחס לזיו כמו לשופטי : יכוסופי · יכתיבני : חנם · בלא עון : הם לא הנני הוכח בם ותם עד שלא אדע בעצמי כלום · ואם כל הכתוב כאן כפשוטו ואין בו דרש ומדרש אין לנו אלא מה שקבלנו מרבותינו ז״ל ואנו מפרשים כל מה שנראה לנו כפשוטו של מקרא ושל דברי חכמים המקובלים ומה שלא נראה לנו כפשוטו של מקרא ושל דברי חכמים המקובלים אין אנו סומכין עליו ואין אנו אומרים אותו ואין אנו מחזיקים בו ואין אנו מלמדים אותו לתלמידינו אלא מה שנראה לנו כפשוטו של מקרא ושל דברי חכמים המקובלים שהם יודעים בחכמת הלשון ובדקדוק ומכירים משפטי הלשון ומליצותיו ומטעמיו : מחתי · מפלו : עזרי רהב · הם העוזרים בנאוה ובתוקף : למשופטי אתחנן · בתמיה והרבון בו ואיך אתחנן ל הנפש את הנה אם קראתי ויענני לא אחמין כי יחזין קולי להיותי בפחת מאד ביחס לזיו כמו לשופטי : יכוסופי · יכתיבני : חנם · בלא עון : הם לא הנני הוכח בם ותם עד שלא אדע בעצמי כלום · ואם כל הכתוב כאן כפשוטו ואין בו דרש ומדרש אין לנו אלא מה שקבלנו מרבותינו ז״ל ואנו מפרשים כל מה שנראה לנו כפשוטו של מקרא ושל דברי חכמים המקובלים שהם יודעים בחכמת הלשון ובדקדוק ומכירים משפטי הלשון ומליצותיו ומטעמיו :

יַעְדִּי מַעֲלַי מַחֲתִיָּה וְחַלְחֻלָיֵה לֹא תְבָעֵרֶנִי
יָתִי ׀ אֲמַלֵּיל וְלָא אִרְחֵיל מִנֵּיהּ אֲרוֹם לָא
הַכְנָא אֲנָא כַּהֲדֵי׃ אִתְכְּוָרִית נַפְשִׁי בְּחַיָּי
אֶשְׁבּוֹק עֲלַי מִלַּי אֲמַלֵּיל בְּמָרִירוּת נַפְשִׁי׃
אֵימַר לֵאלָהָא לָא תְחַיְּבִינַנִי אוֹדַע יָתִי מְטוּל
מָה תְּנַצֵּי עִמִּי׃ הֲתַקִּין קֳדָמָךְ אֲרוֹם חַטְלוֹם ר
אֲרוֹם תְּרַחֵק לֵיעוּת יְדָךְ וְעַל מִילַכְתְּ
דְּרַשְׁיוּעִי אוֹפָעֲתָ׃ הֲעַיְנִין כְּבַר בְּשַׂרָא לָךְ
אִין כְּמֶחֱמֵי בַּר נַשׁ תֶּחֱמֵי׃ הֲכְיוֹמֵי בַּר נַשׁ
יוֹמַיִךְ אִין שְׁנַיִךְ הֵיךְ יוֹמֵי גַּבְרָא׃ אֲרוֹם
תְּבָעֵי לְעַוָיְתִי וְלְחוֹבֵי תְּתָבַּע׃ עַל מַגְרַעְתָּךְ
אֲרוֹם לָא אִתְחַיַּב וְלֵית מִן יָדָךְ פְּצֵי׃
יְדָךְ צַיְּירוּנִי וַעֲבָרוּ יָתִי כַּחֲדָא חֲזוֹר חֲזוֹר
וְסַרְעַמְתָּא יָתִי׃ אַרְכַּב כְּרוֹז אֲרוֹם אֵיךְ
טִינָא עֲבַדְתָּנִי וְלַעֲפָרָא תְּתִיבְנַנִי׃ הֲלָא
הֵיךְ חֲלָבָא סְנִינְתָּא יָתִי וְהֵיךְ גּוּבְנִין קְרַשְׁתָּא
יָתִי׃ מַשְׂכָא וּבְשָׂרָא אַלְבְּשְׁתָּנִי וּבְגַרְמַיָּא
וְגִידָיָא אֲשְׁתַּיְּירְתָּנִי׃ חַיִּי וְחִסְדָּא עֲבַדְתָּא
עִמִּי וְדִכְרָנָךְ נָטְרַת רוּחִי׃ וְאִילֵּין אֲטֵישְׁתָּא
בְּלִבָּךְ יָדַעְתְּ אֲרוֹם דָּא גַבָּךְ׃ אִין חֲבֵירְתְּ
וּנְטַרְתָּנִי וּמִן חוֹבִי לָא תְזַכֵּינִי׃ אִין חֲבֵירְתְּ
חֲבַל עֲלַי מִן דִּינָא רַבָּא וְזַכִּיתִי לָא אֶזְקוֹף
רֵישִׁי מִן קֳדָם חַיַּיָא דְּאִשְׁבַּע יָתִי חִסּוֹדָא
וְאָחֵמִי סִיגּוּפָא׃ וְאָרִים יְדֵיהּ הֵיךְ אַרְיֵא
תְּצוֹר יָתִי וּתְתוּב תְּרֵין בִּי׃ תַּחֲרִית סַהֲדֵיךְ
לָקְבָלִי וְתִסְגֵּי רוּגְזָךְ בַּהֲדֵי מַחֲוָאתָא
מְיַתְּיַחְלִין גַּבָּאי׃ וְלָמָּה מִן רַחֲמָא אַפֵּקְתָּנִי
אֶתְגַּנִּיד וַעַיְנָא לָא תְסַכֵּינַנִי׃ הֵיכְמָה דְּלָא
הֲוֵיתִי אֱהֵי מְתִיל מִן כְּרֵיסָא לְבֵי קְבוּרְתָא
אֶתְעָר׃ הֲלָא קְלִילִין יוֹמַי וּפְסָקָן וְשַׁוִּי עָלַי
וְאָנוּחַ זְעֵיר׃ עַד דְּלָא אֵיזִיל וְלָא אֵיתוּב
לְאַרְעָא חֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְּמוֹתָא׃ אַרְעָא
דְּתִימוֹרָתָא הֵיךְ קֳבַל טוּלֵי מוֹתָא וְלָא סְדָרֵי
יְתוּב בְּנֵי נָשָׁא וְמִפַּעְפָּעָא הֵיךְ קְבַל׃

יַסֵּר מֵעָלַי שִׁבְטֶךָ וְאֵמָתְךָ אַל־
תְּבַעֲתָנִי׃ אֶדַּבְּרָה ׀ וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־
לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃ נַקְּטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי
אֶעֱזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי
הוֹדִיעֵנִי עַל־מָה־תְּרִיבֵנִי׃ הַטּוֹב
לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי־תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ
וְעַל־עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃ הַעֵינֵי
בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃
הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ
כִּימֵי גָבֶר׃ כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי
וְעַל־חַטָּאתִי תְדָרֹושׁ׃ עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־
לֹא אַרְשָׁע וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃ יָדֶיךָ
עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתִּבְלָעֵנִי
זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עִשִּׂיתָנִי וְאֶל־
עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃ הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי
וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃ עוֹר וּבָשָׂר
תַּלְבִּישֵׁנִי וּבְעַצָמוֹת וְגִידִים תְּשַׂכְּכֵנִי׃
חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ
שָׁמְרָה רוּחִי׃ וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִּלְבָבֶךָ
יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃ אִם־חָטָאתִי
וְשָׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא תְנַקֵּנִי׃ אִם־
רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא
רָאשִׁי שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי׃ וְיִגְאֶה
כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא־בִי׃
תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ ׀ נֶגְדִּי וְתַרְבֶּ֫ה כַּעַסְךָ
עִמָּדִי חֲלִיפוֹת וְצָבָא עִמִּי׃ וְלָמָּה
מֵרֶחֶם הֲצֵאתָנִי אָגוַע וְעַיִן לֹא־
תִרָאֵנִי׃ כְּאֲשֶׁר לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה
מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃ הֲלֹא־מְעַט יָמַי
יֶחְדַּל יְשִׁית מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה מְעַט׃
בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ
חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃ אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים וַתִּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל׃

ואמתו ד׳ חס׳ ׳ בלישׁ׳ וסי׳ נשאתי אמיך אפונה ׳ יסר מעלי שבטו ׳ כפך מעלי הרחק ׳ הנה אמתי לא תבעתך ׳
ובמסירה אהרי׳תי מנ׳י ח׳ ומוס׳ף ואמות מות ׳ הטוב ר׳ רפ׳ וסי׳ הטוב לך כי תעשוק ׳ הטוב טוב אתה ׳ הטב היותך
בהן ׳ הטוב כי יחקר אתכם ׳ ולחשאתי ל׳ כי תבקש לעוני והוא חד מן ק״ח מלין משמשין ו׳׳ל ברוש תיבותא וסי׳

אבן עזרא

כי לא כן חכמי עמדי
חוכחי עם כפעי כתו
מחשבתם ׳ תעובה ׳
ים תוח׳ מהו׳מן עזוב
התעוב עמו והקרוב
חלי מהוח כמחשתו׳
נקטה נפשי ׳ ה
עזבתי עלי חרבר חו
דברתי בעניין ׳
החרפתי בלו עכתי
בפחדתי ׳ ועל עכת׳
כחילו הופע׳ על עכת
רמעי ׳ על דפתך כי
לא חרפע ׳ וחס
רמעתי לא חוכל
להנכל כי חתה היוכ׳
עכבוני ׳ רובי
המפרשים חמרו כי
עכבוני הוח מלמון
קדר ברחו מיתרי
הנוף ופי׳ ותבלעני
מהוח מן כמוי על
הקדמים המכוסים
והנכון בעיני פיר׳
ידיך כמו יד ׳ ו׳ הויס
ועכבוני כמחמעו
גם ויעמוני כמו
הנני עומה לח כל
מעניך ועמוחם ר
רמעים גם ותבלעני
כמחמעו ׳ תתיכני
כמו כהתוך כסף ׳
ופקודתך ׳ הוח
הפוכלת והוח כמו
כוויך ׳ וחלה ׳ עניינו
על הסנגות והעניין
חחר מעניות עמי כל
זה החמר מה לך
בפון עמך פנגותי ׳
כחילו הופע׳ על עכת
רמעי ׳ על דפתך כי
לא חרמע ׳ וחס
רמעתי לא חוכל
להנכל כי חתה היוכ׳
עכבוני ׳ רובי
המפרשים חמרו כי
עכבוני הוח מלמון
קדר ברחו מיתרי
הנוף ופי׳ ותבלעני
מהוח מן כמוי על
הקדמים המכוסים
והנכון בעיני פיר׳
ידיך כמו יד ׳ ו׳ הויס
ועכבוני כמחמעו
גם ויעמוני כמו
הנני עומה לח כל
מעניך ועמוחם ר
רמעים גם ותבלעני
כמחמעו ׳ תתיכני
כמו כהתוך כסף ׳
ופקודתך ׳ הוח
הפוכלת והוח כמו
כוויך ׳ וחלה ׳ עניינו
על הסנגות והעניין
חחר מעניות עמי כל
זה החמר מה לך
בפון עמך פנגותי ׳
מכע קלון ׳ יחמר
מלת לחי ׳ ונגה ׳
יחזור על עניי מכל
יום ויום יחנבר ׳
ונקנ ׳ פעם חחר
פעם כעניין לך כי
יפוב ׳ תתפלח בי ׳
תרחה פלחיך בי ׳
עריך ׳ הס הנגעים
מיעידו ׳ חליפות
ונבחי הולכו׳ ועומדות
כמו הלח נכח והעני׳
סהם עתה בזמן הזה
ועכיהו על התלחות ׳
ועיין חמני ׳ הרף
חמכי כמו וכפרו חים
׳ ולבלעני ׳ ולרחקוך
עיפת׳ ׳ חסך ונחוח
עופה סחר עיפה ׳
פרעים ׳ הס מערכות
הכוכבים וקרנוס
יערוך יפדר ׳
ועך

נקטה נפשי ׳ נכרית ׳ מיחי ׳ דברי כעפי ׳ הופעת ׳ עכיהו החבטחה והחסבחה חו יהיה עכיהו חורה וזוהר ל׳ מיגיע לרמעי בעכת׳ חורך וזוהרך עד סיפלימוה ׳ על
דעתך ׳ חפל ירוענך ׳ ועין מיגך מכיל ׳ ועין מיגעך מכיל חו יהיה פי׳ פלח יחפח מי סיפיבך מחפעיך ׳ עכבוני ׳ פיירוני כטע׳ עכביה ככף וזהב סהם הכלמ׳ חסר הס
מכוויני ׳ לפי הפורס חסר ירבו לעפותה חסר ניתן הס׳ בזרע ומעניין זה חרזל ועין מעכיבין לת הקטן ׳ ותבלעני ׳ ותפחיתני ׳ כחלב תתיכני ׳
רמז בזה חל הזרע חסר ממנו ההוויה ל׳ זרע הפעה סהוח כתך תחלה וכגר ואחר כן יקפיחהו ויעמידהו החוס הטבעי חסר בזרע הזכר כמו סהתבחר בטבעיות ׳

תסוככני ׳ תכסני כי
העכמות והגידים הס
מחוק סביב הפנימיים
וכזה נמחרי בחופן
מה עס סבעכמות
ויהיה לנוף קיום ׳
וצמידה ובגידים
תעלמכה תנועות
החוכרים החלקיות ׳
ופקודתך ופקידתך
והרבין בזה ׳
ופקידותך חסר סמת
בכחותי הפועלות
לחפול על הכחות
המתפעלות הנה
הפקידו׳ ההוח חמרה
רוחי בקרבי כי לוקח
זה לח הייתי יכול
להתקיים כלל וזה
ם׳ הנחרס לדקות חמרו
יתפעל בקלות ויפסד
לולי רבוי הכלי׳ חסר
סם כן הפס לעזור
בחמידתו הזמן ם
ה׳פסרי ׳ ומחרתני׳
בחמר ובחפקר ׳
ורחה ׳ חקור והרבון
בזה הנכי חבע קלון
ורוחה עניי תחיד ׳
ונבחל ׳ ל׳ חי יתן
ונרחל הכחב הבח
עלי ער חתבודני
בחחל טיחית בפעס
חחת חבל חתה תחוב
להכוחי מכה ואחר
מכה ותרחה פלחות
בי ׳ עדיך ׳ כנעיך ולו
דחיון חה כלמו חרחי
כי הפפחת בקרלת ׳
עריתך ׳ חליכות ׳
מענייך כרית ׳ ובבח
רבוי ׳ וחרל ׳ חמבע
מהבי׳ עליו לן הרעות
׳ וסית חמכי ׳ הרפה
מחכי ׳ וחבלינה ׳
ותתחזק חן וחחזק
לבי ׳ עיפתי חורה ׳
ולח כדרים ׳ ל׳ חחין
בחרץ דבר סום׳ מדר
ויוסר בעניכים ה
הפרטיים ׳ ותופע ׳
ותחיר ׳ זה ביחור
מלות התענה ׳

ביאור

דברי התענה ׳ ענה חיוב וחת׳ חתכס חני ידעתי כי כן לל על מה סהוכחתני וחתרת ער חן תחלל חלה לח תחזוב מחמרתי מה ם

נמבר במסר׳ רבתא במערכת חות הלמ״ד בסד״ ׳ ידיך יא מל׳ וסי׳ נמסר לקמן בסיפ״ד סימן יד״ ׳ כחומר ב׳ וסי׳ כחמר
ביד חיוצר כן חתם בידי ׳ זכור נא כי כחמר עשיתני ׳ ובשר ט׳ וסי׳ נמסר בסדר תזריע וביחזקאל סימן לז׳ ׳ וחסר ה׳
וסי׳ בלשון ארמי טבא ודף חייא ונטר חסתר ׳ וביאודם בתהלות סימן כג׳ ובמשלי סימן כא׳ ׳ ומעוני ל׳ חם
חטאתי ושמרתני והוא חד מן שישה חדא דמשמשין ומ״ע ברישי׳ וסי׳ נמסר במסר׳ רבת׳ במערכת חות הס״ד
ותמצחם בשטת ומ״ כי שם ביתם ׳ כעשך ד׳כתי׳ שי״ן בלישניהו׳ ואינון מן מלין דכתי׳ שי״ן וקרי׳ סמ״ך וסי׳ תמצא נמסר
בתריסר בספר הושע סימן ב׳ ׳ ולמה ה׳ רף וסי׳ בסדר שלח לך ומטות ׳ וחדל ושית יחדל ישית כתי׳ בי״ת וקרי׳
וחדל ושית בו״ו ואינון מן כ״ב דכתי׳ ו״ת ברישׁ תיבות׳ וקרי׳ ו״ו וסי׳ במסר׳ רבת׳ במערכת חות ה״ת ׳ חרץ
רף וסי׳ נמסר בספר תהלות בסימן ס״ז ׳

כנגרו כי׳חיך יתכן מיכרך לחום עס לל בריבו עמו הנה חגע מיחפץ לריב עמו לח יוכל כי הפס

ההערה ולא יתפרש בו סרור והגבלה במה שיתפרש בו מחייב לכל הלשון הסוף כמו לופל זה מחויב בו מצד פחיתותו וחסרונו ׃

והבלל העולה מהרבריס הוה מחויב לך היה מריב עם הסם ית׳ ומייחס לליפי מהרעות לחיפי החרס לבל היה מרחיק זה וייחס לליו הרעות ג׳ ההגבלה המסורת מהכוכבים ולולם מה מהתרעם מהסם ית׳ הוה לליה סרך בכמו שן החכמי׳ הקבי יוסי סלה יתקוו כי יותר היה להם זה טוב וייחס לזה התהוותם לשנגב לל הסם ית׳ לו ללהות ולקבור ולולם מה שנמשך בדברין מהתרעם לל הסם ית׳ על הרעות הבאות עליו הוה לפי שהסם ית׳ סרך זה

הרוב ג׳ ב׳חס׳ וא׳ מ׳ל וסימ׳ הרוב רב עם שרי יסור ־ הרב דברים לא יענה ׳ קרמ׳מ׳ל ׳ מכלי׳ ב׳א׳מ׳ל וא׳חס׳ וסימ׳כמשפט ציידני׳שקט ׳ ותלעג ואין מכלי׳ קרמ׳מ׳ל ׳ לקחי ג׳וסי׳בסד׳ האזינו ובמלכי׳ א׳סימן י״ז ׳ ויפתח ג׳בתלת ליש׳ ב׳קמץ וא׳ פתח וסימ׳ ויפתח ואשנה דיהושע ׳ ויפתח הגלעדי היה גבור חיל ׳ ויפתח שפתיו עמך ׳ חד שום

רשי׳

מענה צופר

לא יענה מלקרי׳ מפני רוב דבריו: בדיך פתח׳ כולה מלבך ׳ מתיש יקריבני׳ בני תלמ׳ ותלמר ׳ לפתן כך זך לקחי וכך הייתי בעיניך ׳ תעלומות חכמה ׳ וקרא כי חטא היה כעלם לרעיו ולזה היה חפצר ם מיתמרו לו מחיכם בזה ולזה יש לו עוד תוכ עלי׳ כדברי עוכיך ׳ המקוך זוק תמכת׳ עמק׳ מכור מקויים׳ הלל ׳ לכר שהוא היה מיודע מעמם כנובכי שמים מה תפעלכם לתה ׳ ועמוקה היא ם החכמה מפתול ׳ מלה ׳ מלד פלם ׳ ולפן קוביר מילוד בלעזן וכו׳ ׳ אם יחליף ויסנור ׳ ניסורין׳ לת מי מירכם ויקחיל כל המלילים אלו לוריך על פתפניך ׳ ומי בהן יחיובנו כדברי׳ למען׳ עול בפעלו׳ ופם מפני שהכינין פלין ונקט יומים רבים ׳ כן דרכו ׳ כי הוא ידע ממי פוף׳ ונרא׳ פון ולא יתבוננו׳ פתם עונשי ימים ופנים ודומה כמו פלא יתבוננו כי מפריך תפן ׳ ואיוב כנוד ולפלול בלא לב תפר לא הבין דרכו ידעה לו לא לעוב לבורתו ולפתם כמעשיו ׳ לן לדם תפר היה בעור פרע לימוד מדם׳ קל בלא דעת תפר ׳ תדם יולד ׳ ילמוד עצמו להיות תדם תדם כתפר׳ כי תדם ניכון דרכו ׳ תם

ואתיב צופר׳ נעמתי ואמר ׃ איפשר דמלגיא לא יהוה׳ב ואין בר נש מרי סיפון יזכי ׃ כדבוביך גוברא משתקין ורהוכתא ולית דמכסיף ׃ ותימר דכי אוף לפני׳ך עיניך ׃ ובדם מן יתן אלהא ממליל ויפתח שפותוי עמך ׃ ויחוי לך כיסוין דחוכמתא ארום כופלא לחוכמתא ודע ארום אנשי לך אלהא מעויך ׃ איפשר דפישפוש ארחא תשכח ׃ אין עד סייפי שדי תשכח ׃ בגבהי שמיא מה את עביד באורייתא דעמיקא מן שיול מה את ידע ׃ דבגדא יתיר מן ארעא ׃ אין יחלוף מישחתה ופתיה יתיר מן ימא ׃ ויחוד שמיא בענני ויכנוש משירין מן יתיביה ׃ ארום הוא חכים גברי שקרא ואיפשר דחמי שקר ולא איתביין ׃ וגבר חריף יתחכם לביה ועילא מרוא היך בר נש איוליד ׃ הא ובר נש מפלפל ידייק ועולם מסרבן דאיתבן גברא ׃ רבא מיתעבד ׃ אין את כיונתא לבך ותפרוס לוותיה בצלו ידייך ׃ אין שקר בידך רחיק יהיה ולא תשרי במשכנך עולא ׃

ויען צופר׳ הנעמתי ויאמר ׃ הרב דברים לא יענה׳ואם איש שפתים יצדק ׃ בדיך מתים יהדישו ותלעג ואין מכלם ׃ ותאמר לקחי ובר הייתי בעיניך ׃ ואולם מי יתן אלוה ודבר ויפתח שפתיו עמך ׃ ויגד לך תעלמות חכמה כי כפלים לתושיה ודע כי ישכח לך אלוה מעונך ׃ החקר אלוה תמצא אם עד תכלית שדי תמצא ׃ גבהי שמים מה תפעל עמקה משאול מה תדע ׃ ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים ׃ אם יחלף ויסגיר ויקהיל ומי ישיבנו ׃ כי הוא ידע מתי שוא וירא און ולא יתבונן ׃ ואיש נבוב ילבב ועיר פרא אדם יולד ׃ אם אתה הכינות לבך ופרשת אליו כפיך ׃ אם און בידך הרחיקהו ואל תשכן באהליך עולה ׃

קרתא וחד שום גברא חד לישן פתיחה בתרא פחח וסימ׳ מאן דפתח פתח ׳ תכלית ה׳וסימ׳ תכלית שנאה שנאתים ׳ ולכל שנאוה הוא חוקר ׳ עד תכלית אור עם חשך ׳ אם עד תכלית שדי תמצא ׳ ועד תכלית בית אליושיב ׳ ארוכה ג׳ וחס׳ ודגשי׳וסימ׳ ותהי המלחמה ארכה בין בית שאול ׳ לאבר ארכה היא ׃ מארץ מדה ׳ יחלוף ד׳וסימ׳נסבר בישעיה סימן ב׳ ובריש סיפרא סימן ד׳ ׳ פרא ו׳וסימ׳ והוא יהיה פרא אדם ׳ פרה למור מדבר ל כתי׳כן ׳ פרא בודד לו ׳ הינהק פרא עלי דשא ׳ ועיר פרא אדם יולד ׳ מי שלח פרא חפשי ׳

אבן עזרא

ויען צופר ׳ חרב דברים לא יפנה ׳ בדיך׳ כמו כזבים תמר בדיה מלבו ׃ כפלים ׳ פלא ויש בהי תדם ׃ יפה׳ יפכח ויש לומ׳ פמוך מן תשב ברך על עניין ריחוק ׃ עתיק׳ על עסת התיקום תו יפוב לתעוקם ׃ תם ב׳ יחלוף ׳ כמו כל בני חלוף ׃ ויקהל ׳ הוא הסף ׃ וירח חון ולא יתבונן ׳ לא יפנגב בהם הענייכים הפרטיים כי אין לו כח תן היולהי כמו שהתבאר במופת בטבעיות ובהלהי׳וכ׳ מי פאין לו כח תן הכחות תפר יוסגו בהם הענייכי׳הפרטי׳ לא יפנגב בהם תפר יוסגו בהם הענייכים הפרטיים המופת הרלסון כדורו כן הסם יתברך אין לו כח תן הכחות תפר יוסגו בהם הענייכים הפרטיים כי אין לו כח תן היולהי כמו שהתבאר במופת בטבעיות ובהלהי׳וכ׳ מי פאין לו כח תן הכחות תפר יוסגו בהם הענייכי׳הפרטי׳ לא יפנגב בהם

תמץ פניך ממום ׳ תסיר עצמך ממום החלאי והמכות תאר חולית בהם : מופק ׳ חזק : ותבהיר : תכהם ׳ כמו מהם : מעפ ׳ דחבה ורחבון : ביאור דברי המענה
או תחסוב מתברך בהצדיק בעבו׳ רבוי רבריך בחת׳ עכה כופר הנעמתי ואתר התחסוב מלריבוי דבריך יבבר מתני מעכת
ודבר והלעגת לעגים רבים כנגר הס״ו ואין מכלים לותך מרעי על זה ואתרת מהתנגרה שהכתבת בה היו זכה ומחתה בר וכקי בעיני הס״ו אם היה מיפגיח בחלן תחת ר׳ מעפ כי חלר
העניינים . ולולם מי כמוצק ב׳ חס׳ וסיס׳ הכל מצק נחשת ׳ והיית מצק ולא תירא ולא תירא ב׳ וסיס׳ ולא תירא משוד כי יבאי והיית מצק ׳ כמו חלורה בלעון
יתן לוש רבר ויפתח ומצהרים ל׳ יקום חלר והוא חד מן שיט״ז חדא משמשין ומ״צ ברישי׳ וכל חד וחד ל׳ דכוות׳ וסימן נמסר במסרה רבתא רבותיהו ול׳ יקום ועכשיו יקו׳ יעמוד
ספתיו עמך ועבר במערא׳ אות הס״ם ב״סד בשיטת וס״ ׳ ועיני ׳ וס׳ נמסר במשלי סוף סימן כ״ז ׳ ומנוס ג׳ וסימן ומנוס אבד מנהם ׳ מרוע כמו תפלה תעופה ׳ אף תקטל וכן התעיף עיניך בו
לך תעלומות חכמה ומורותי אתר יתחייב
מתכה הבחת העוכם
על מרי ומרי כסיעור
אתר יתכ׳ עליו כי לפי
הסרו׳ והניחום ההוא
היה ריחוי מיגיעך
הס״ם מהרע כפלים
על מה מהביא עליך
ורע כי הס״ם ילוש
בעבור׳ ויניח מעוכם׳
עד עת קץ כי חינו
רוצ׳ להפר ממך יחר
כן יהיה עמל :
רשף אם לתה היית כטוח מתמך פכיך מעום . מתגרום לעגתך לעגתך פכיך מכל מום מתוך כך . והיית מוכן . חוק כמכוקי ארץ . וכל עמל היית סוכן . ובמים עברו ותלפך בעבור׳ ויניח מעוכם׳ . כן יהיה לך כל ובכרן עמל : ומכהרי יקום תלר . יותר מאור בהרים יקום לך חלר . מוך נוען . כמו ותלרי כתין כנרך : יקום תלר . כמו יקום אור תלודה שלך . כלומר מיהים מקום אפילם מאיר יותר מאור נהרים . ומ מעתני . תבל הרתון לך כרתך . תעופה שלך . תפילך כבקר תקיה . עלם תעופה כקור כמו תבוקה . תקומה תרומה : תבומה : ושכני רשעים . מוכלך : בכוחם תבליכה . בהעתך לרחות . ולא יסיגו תלום : וכל כלון עיניה שבלבון קולם והם המכם לרחות ויכיו מעיני . ובמו ושיכך רוחות וכלות שיהם ונו׳ . ומכום . הום מכטח . ותקוחם מה פתם מקוים ל לרחות כך . למפת כפת יכי לכם :

ט כִּי־אָז תִּשָּׂא פָנֶיךָ מִמּוּם וְהָיִיתָ מֻצָק וְלֹא תִירָא : י כִּי־אָמְלָל תִּשְׁכַּח כְּמַיִם עָבְרוּ תִזְכֹּר : יא וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חָלֶד תַּעֲפֶה בְּבֹקֶר תִּהְיֶה : וּבָטַחְתָּ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תִּשְׁכָּב : יב וְרָבַצְתָּ וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים : וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנֶּהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ :

ראיתי המה חתים נסוגים ׳ ואני אשיר עוך :

פתוכל לקבול והו׳ תם סנתרעת׳בו במחתרך לו יהיה הרבון בזה הכך מתרעם על רבוי המכחובו׳ תאר בלו עלוך תבל מיגיעו לך יותר מהם כפלי׳ על מה
סמרית לפי הכימום החלהי תאר יסודר ממנו העוכם למרי מרי ולזה לה תבטח פתבור מכת הס״ם ממך עריין והכך לקבלותך בזה הכימום לתת חוסב סיעם׳ לך הס״ם עול במה מהפלח והרבה מכותך ואין העניין כן ודע ב״כ כי לתת עוית הרב׳ ואם
תיכך מעפר בזה כי יתכן סיהיו לך עונות ידע הס״ם בהם סהם עונות ועניין היותם עונות כעלם ממך ובכתר ולזה תחסוב במה סבא עליך מהעוכם סבא על לא חמס
בכפיך ואין העניין כן וזה מבופר היה רוחם סהס״ם ועכום החרם הס יקבר מעפות הטוב לתאר לו לעפות כהילו תאמר הס יקבר מהתבוכן בפעולו׳ הס״ם וברכיו
כפי היכולת וזה המיעור תיכו׳ ידוע לתרם לפי מלת ידע טבעו בפלימות ולזה לת יעפר מה מתפפר לו לעפותו מהטוב ואולם הס״ם תאר ברחו ידע זה ובהיות העניין
כן הנה ימיעך המכלות בזה הרחום מפני פרדים הפר התאר מיתך ידע מיעורי העוכפי הרחויים במרי מרי לפי מפעורי המרי כעלמים ממנו ופעמים יהיה המרי
תאר הוא יותר חלום תכלתו יותר חזק לכל הפס ובתתה מפני זה תיך הגיע לתיש תאר יפפה המרי היותר חלום יותר מהעוכפים והפני מבכתך תכפים רבים תחסוב
בהם סהם נקיים והם רפעי׳ על תאר קפרו מעפיית הטוב התפפרי להם ותפפר סכ סהרפון בתמרו ויגר לך תעלומות תכמה וגו׳ שתי תפפר לתרם מידע מי הוא כדיק
תן מי הוא רפע וזה כי לפי הכנת התרם לקבול הפלימות ויטרך סתהיה פעולותיו תאר יהיה בהם כדיק ולזה תמר כופר סהם מניד הס״ם לתיוב תעלומות חכמת
בקיבול הפלימות הוא ורך ל קיבול הפלימות לתטה מהפלימות תאר היה מוכן לקבל תותו הנה יהיה היום ההוא רפע לפל הס״ם והיום תאר קיבל מהפלימות חלק
ההכנה הזאת תאר כברך בה היה יודע כי כפלים מהפלימות תאר קבל לפי ההכנה ההיל ולזה יחסוב סהוא כדיק והוא רפע בתמת ויפורם
מעט מתר ולת היה מוכן יותר הוא כדיק בעיני הס״ם וזה הפופק מהההכנה תאר ויותר בה תתר מהתכפים כעלם מתנו ולזה יחסוב ברפע סהו׳ כדיק
אומרו ורע כי יפה תעוכך לפי הפי׳ הרחמו׳ תאר זברכו וזה הפירוש הוא כותת לבלנו בזה הפפוק ולוך יחסוב בזה הפרור המניע מהס״ם לתיעי החרם מהטובות והרעות
ובבריך סהוא רפע וזה כי תכתנו לת ירע סה סהיה מוכן תיו תתר תכר מהם מקבול הפלימות ׳ ולזה תמר כופר סהם היה תפפר מיניד הס״ם לתיוב תעלומות חכמת על מעפיהם תכלי׳ מרוב היגון ומרוב הפתר פים להם לת ימכתו מנוס כי לת ימכתו מקום יבטתו בו ולת תהיה תקוחם מיבוחם טוב לבל הם מקוים מיבוחם רע ויירתו
ההכנה הזאת תאר כברת בה היה יודע כי כפלים מהפלימות תאר קבל לפי ההכנה ההיל ולזה יחסוב סהוא כדיק והוא רפע בתמת ויפורם אומרו ורע כי יפה תעוכך לפי הפי׳ הרחמו׳ תאר זברכו וזה הפירוש הוא כותת לבלנו בזה הפפוק ולוך יחסוב בזה הפרור המניע מהס״ם לתיוב תעלומות חכמת והרעות מיהיה בלתי יפר ׳ והס לך חכמת כחכמת הס״ם עד סתרע מדרגת הכנת תתר מהתכפים סתוכל לרעת מה רחוי מיגיע להם מהס״ם מהטובו׳ והרעות על מעפיהם עד מכתפר לת ימכת הענין כפי מה סתחסוב תגזור מזה הנה עול הנה בתמת תי תפפר לתרם מידע זה כי לת ימכת התרם תקר זוה ולת יפיג הס״ם עד תכלית
ההפגה ולוך יפפר סתפיג חופן חכמת הס״ם והנה לת תוכל להפיג מעפיו כי לת תוכל להפיג מקום הגובה תאר יבבולהו הפמים ולת מקום העומק תאר הוא עמוק
מפלול והוא מרכז הארץ ׳ הנה מרת מה מבין הגובה והעומק תרוכה מהארץ וזה המיעור תאר בין הגובה והעומק היכו קו תתר לבר תבל לו רוחב יותר מרוחב היס
כי הוא מכל בדדי המרכז עד הפמים וזה לת תוכל להפיג בפלימות המעלה והמטה תאר פעל הפס ית׳ל מלת תדע תרכו ורחבו והמקומות תאר יכלה תליהם לוך
תדע חכמת הפס יתברך ולפפר מכתתר מהרבון בזה ולוך יפפר לך סתפיג חופן החכמה תאר יפורד ממנה זה הסדור הנמצא לחיתי החר׳ בטובות והרעות ׳
והנה היא בבוהה ממך נובה כפלת כמו גובה הפמים והיא עמוקה יותר מפחול ומדתה תרוכה מהארץ ׳ והוא רחבה ויותר מהיס המקיף בהארץ ׳ כי תם יגיע הפס יתברך
לתכמים עוכפים מתחלפים על מרייס עד מקבתם יכרות וקבתם יעבה לותם בפיעיתי׳ במבגר ובמתאר ולת יכלס וקבתם לת יעבה לותם בפיעיתם במבגר ובמתאר
לבל יקבלם ויתפפם תל מקום תתר תו תל מרוכה תתת מי הוא סיכול להפיג ולומר לו סהוא עפה עול על עניינו בסהכביר המוכם על קבתם יותר מקבת עם היות
לפי הברתה מרים פוה תן יחסוב כתאר יגיעהו מעט מהפוכם סהוא יותר רב מרי תן יחסוב כתאר יגיעהו יותר מהעוכם סהוא נקי ויפ׳ כי תן הס כדרי המבוב׳ והבלבול
הנה תי תפפר ליתם מפני זה עול תל הפס ית׳ . כי הוא יודע תכפי הפוא והמרמה ויעניפם על פעולותיהם הרעות וידע ב״כ תאר רתה לבו תון בפיוכות ת״ל תם טעה
בעיוכות יעניפהו על התרפלותו מתקור בעניינים בתופן הרתוי עד סקרהו הפבום וידע בם כן תאר לת יתבוכן בדרכי הפס ית׳ כדי סיפכיל וידע תותו ויעניפהו
על מכלותו ׳ וזה סהיתם כברת כבוב וחלול ומוכן להפכיל כדי סילבב ויפכיל דרכי הס״ם כי הוא נמעל כבהמות בעת הולדו וכתן לו הס״ם פלמותו בבח והמפי׳ לו הכלים
תאר בהם תפפר סיוכיחהו תל הפועל ולזה יעניפם תם לת יפקדל בו כפי הרתוי ולזה יעלם ממנו הרבה מתלו העניינים ובחסוב במי סהוא רפע כדיק ומי סהוא
כדיק סהוראפע כי מי פלת רתיהו תותו עופה רפע וחתם בחסבתו נקי וכדיק והנה תיהו נקי וכדיק בתק הפס ית׳ תם לת עפה הטוב התפפרי לו לפי הכנתו ולזה
יתכן סבחסוב בתכמים סיהיה פוה תרים עם היותו בלתי פוה כי כבר תתתלף הכנת תאר מהתכמים להכנת התאר והנה סיעור המרי הוא לפי מדרגת ההכנה רבוני
מהפועל המגוכה התאר בעיהו יהיה מרי רב כתאר עפהו מי מהכנתו פלימה מאר ויהיה מרי תלום כתאר עפהו מי מהכנתו תפרה מאר ובחסוב מפני זה בתה סהוא
יותר סהוא עול מפורף לזה העלם מתנו העוכם הרתוי במרי מרי ובעמים יהיה תה סבחסוב בו סיהיה עבתו יותר מעט יותר רב ובחסוב מפני זה סיהיה העד׳ הסדור
כמתה בזו העניינים . הנה תם תתה הכיתות לבך ל הס״ם ופרפת שיו כפיך ל מתקרב תלו וכתן לו הס״ם בזה לטוב לבך לטוב ל הס״ם
כפי היכולת ותתפלל תליו כפי היכולת מירחתך . והיית מרחיק מידך לוץ תם הוא בידך בדעות תם במעפים ואולם הרחקת התוץ בדעות הוא לעזוב הדעות הנפסדות
בהם ואולם הרחקת התוץ במעפים יהיה כפתסיבהו לרתוי לו עד מלת תפכן בתקליך עולה . הנה תז תפלק עפתך תלו המכתובות והנבעים לתאר תולית בהם והיית
תזק ולת תירת . הנה תה מעפלת בו תך ההוץ והבניס מתברת תפכת עד סכתו המים מיעברו במהירות ויפורו כן יהיה זכרך תלו הדברים תאר בתו לך בזכר תותם ׳
ויבא לך זתן יותר טוב בהיר ותזהיר יותר מזהרים ויתוסף תורך תתיר כבקר תהיה תתרו כולך וחזק כל תה סהיה נמצת . ובטחת כי יש תקוה ל מלת
תפחד תתבר הקניניים הפס כתו סהיית עופה תקדם ׳ תבל תהיה לך תקוה ובטחון סיתמרו ויהיה הפחד תפולק תתך עד סתם תתפור בפרה בזולת גדר ובפוי
לבטח תעבב עם ורבבת וחין תתריד ויגיע תעופם הבלחך עד סרביס ובבריס יחלו פניך ׳ ואולם הרתעים וחם להם הבלחות הנה הם ביגון ובכפחד כל ימיהם עד
תעייהם תכלי׳ תרוב היגון ותרוב הפחר תים להם לת ימכתו תנוס כי לת ימכתו תקום יבטחו בו ולת תהיה תקוחם סיבוחם טוב לבל הם תקוים סיבוחם רע ויירתו
תתנו עד סיתפח נפעם תהרתה : והבלל העולה מהדברים הוא שפופר יפעים לבלרך בתה סיתית מהטובות והרעות הנופלות בחיתי החרם הם כולם
תים וחים ואולם יתיחר בהתרת הפפק תאר יקרה בזתת ההכתה תכך רוע הסדור הנתפת מונבלו׳ ותסודרות תהס״ו לפי תעפ׳
בחום בטובות חיתי החרם ורעותיו וזה סבלרך התיר זה הפפק בתה סתתר תתה סיבוא תין התקריס לבקיים הוא טוב ותה סיבוא תהטוב לרתעי׳
הוא רע ותם לת נפער ואולם כופר התיר זה הפפק בתתר פרוע הסדור תאר נרחהו בלתי הטובות והרעות הוא לקפורנו תהפיג החתת בזה וזה שפופר ירחם
תבכתך הבנות פרטיות ייוחר בהם תים וחים ולפי תיעור תדרגת ההכנה תאר לחרם יחוייב תתהייכה פעולות תאר יהיה בהם כדיק ובשיקבר תזה הנה הוא רפע
לפי סהוא קבר תעפיית הטוב התפפרי לו וחעפ שבריהו תלת עפה תום פעל תגוכה לבל היו פעולותיו כולם טובות ולזה בחסוב בו סיהיה כדיק ובתתה תיך חלו עלין
או הרעות וכבר יתכן סיתפח תים סיעפה תעט תהטובו׳ הוא כדיק לפי תלת הוכן לו סתיקבל תהפלתו׳ יותר תזה תיעור ובחסוב בתי סהוא רפע כדיק תבר תיעוט הטוב
הבתכח בפעולותיו ולזה נתתה על רבוי הטובו׳ הבניעו לו וכן רחוי שבניו הענייני׳ בפעולות התגוכות ל״ל שתאר תדרגת הכנתו חברה תחר ובחסוב תפני זה בתה סהוא
יותר סהוא עול תפורף לזה העלם תתנו העוכם הרחוי בתרי תרי ובעמים יהיה תה סבחסוב בו סיהיה עבתו יותר תעט יותר רב ובחסוב תפני זה סיהיה העד׳ הסדור
כתכח בזו העניינים . הנה תם תתה הכיתות לבך ל הס״ם ופרפת שיו כפיך ל מתקרב תלו וכתן לו הס״ם בזה לטוב לבך לטוב ל הס״ם
כפי היכולת ותתפלל תליו כפי היכולת תירחתך . והיית תרחיק תידך לוץ תם הוא בידך בדעות תם במעפים ואולם הרחקת התוץ בדעות הוא לעזוב הדעות הנפסדות
בהם ואולם הרחקת התוץ במעפים יהיה כפתסיבהו לרתוי לו עד תלת תפכן בתקליך עולה . הנה תז תפלק עפתך תלו המכתובות והנבעים לתאר תולית בהם והיית
תזק ולת תירת . הנה תה מעפלת בו תך ההוץ והבניס מתברת תפכת עד סכתו המים מיעברו במהירות ויפורו כן יהיה זכרך תלו הדברים תאר בתו לך בזכר תותם ׳
ויבא לך זתן יותר טוב בהיר ותזהיר יותר מזהרים ויתוסף תורך תתיר כבקר תהיה תתרו כולך וחזק כל תה סהיה נמצת . ובטחת כי יש תקוה ל מלת
תפחד תתבר הקניניים הפס כתו סהיית עופה תקדם ׳ תבל תהיה לך תקוה ובטחון סיתמרו ויהיה הפחד תפולק תתך עד סתם תתפור בפרה בזולת גדר ובפוי
לבטח תעבב עם ורבבת וחין תתריד ויגיע תעופם הבלחך עד סרביס ובבריס יחלו פניך ׳ ואולם הרתעים וחם להם הבלחות הנה הם ביגון ובכפחד כל ימיהם עד
תעייהם תכלי׳ תרוב היגון ותרוב הפחר תים להם לת ימכתו תנוס כי לת ימכתו תקום יבטחו בו ולת תהיה תקוחם סיבוחם טוב לבל הם תקוים סיבוחם רע ויירתו
תתנו עד סיתפח נפעם תהרתה : והבלל העולה מהדברים הוא שפופר יפעים לבלרך בתה סיתית מהטובות והרעות הנופלות בחיתי החרם הם כולם
תים וחים ואולם יתיחר בהתרת הפפק תאר יקרה בזתת ההכתה תכך רוע הסדור הנתפת מונבלו׳ ותסודרות תהס״ו לפי תעפ׳
בחום בטובות חיתי החרם ורעותיו וזה סבלרך התיר זה הפפק בתתר פרוע הסדור תאר נרחהו בלתי הטובות והרעות הוא לקפורנו תהפיג החתת בזה וזה שפופר ירחם
הוא רע ותם לת נפער ואולם כופר התיר זה הפפק בתתר פרוע הסדור תאר נרחהו בלתי הטובות והרעות הוא לקפורנו תהפיג החתת בזה וזה שפופר ירחם
תבכתך הבנות פרטיות ייוחר בהם תים וחים ולפי תיעור תדרגת ההכנה תאר לחרם יחוייב תתהייכה פעולות תאר יהיה בהם כדיק ובשיקבר תזה הנה הוא רפע
לפי סהוא קבר תעפיית הטוב התפפרי לו וחעפ שבריהו תלת עפה תום פעל תגוכה לבל היו פעולותיו כולם טובות ולזה בחסוב בו סיהיה כדיק ובתתה תיך חלו עלין
או הרעות וכבר יתכן סיתפח תים סיעפה תעט תהטובו׳ הוא כדיק לפי תלת הוכן לו סתיקבל תהפלתו׳ יותר תזה תיעור ובחסוב בתי סהוא רפע כדיק תבר תיעוט הטוב
הבתכח בפעולותיו ולזה נתתה על רבוי הטובו׳ הבניעו לו וכן רחוי שבניו הענייני׳ בפעולות התגוכות ל״ל שתאר תדרגת הכנתו חברה תחר ובחסוב תפני זה בתה סהוא
יותר סהוא עול תפורף לזה העלם תתנו העוכם הרחוי במרי מרי ובעמים יהיה תה סבחסוב בו סיהיה עבתו יותר תעט יותר רב ובחסוב תפני זה סיהיה העד׳ הסדור
כתכח בזו העניינים . הנה תם תתה הכיתות לבך ל הס״ם ופרפת שיו כפיך ל מתקרב תלו וכתן לו הס״ם בזה לטוב לבך לטוב ל הס״ם

מהיה מוכן לו ובהיות הענין כן יהיה קצורנו מהפיג החלת בלו הטובות והרעות לוך רלוי סיהיה העניין בהם מפני פרדיס הצד החאר פלחנקלע נדע חופן חכמת הש"י אשר יתחייב תמכה מעור העופש במרי מרי ולזה כתב' במרי מעט לפי מחשבתנו וברוה לו מהעופש יותר מתי פהפליב יותר במרי לפי מחשבתנו והצד הבני שכבר יתכן סיהיה לאחר עון ופשע ולא כשע' בזה ובתמה חוץ יביע לו רע וזה שהוח ורוח מכבר יהיה מרי הש"י שיבטל החדש מהשקדל במופלגות כפי מה פלפפר לו וחש יעלה בידו דעת בלתי נכון בענינו מכר קצורו מתקור ברברי כפי מה פרלוי לפי שהש"י ברלוי בעל פכל לזחת הכוונ' ובכלל הכה הוח מרי חבל נופ' חש יקב' החדש

רש"י

מענה איוב תמות קבמה· כפתמותיו תמים כל קבמה ב תמות עמכם כל קבמה חבמים· כי כל קבמה בכם· ואתי נם לי לבב כמוכם· ותת מי יודע כאלה· מי אין כל אלה שפקב הש"י פלוט ימות ובקבמה פלוט ימות ובקבמה יפני בעיניהם בחפגר ובקבמה יפני לעשות רכונו· ולהתרוך פלוות לעשות מיכם שע כשפקים כי· ואני הוא שהוח פמוק לעבדו· קורא לפקדוש ברוך הוא ויעבדו· מכעב הקבמתכם· ופה יעבדו לחת לו שמוק לבדיק· ותמים· פלם שמוק בדיק תמים· היה העבייה לחבר ויעבדו· ולעתי לחי כפבר לחמרתם·

כי לפיד יפם בון פל ניהם עוונך לחי כפחתו לומר פלים יהיה לי כבון עוונך יהוה הפחתו פחתן לחיו כמועדי רגל·

וידעתי

מי כי ימים לו פלים לבני קדר הפוכיים ב בפלים המדברים· והם מודיים פב' פרש מלם ידו כל· ובכוחות פלימות יש לחרגיו פל· לבל חבר הביח לו הכור הפלוס בידו· פלח טוב הש רע· לון מילין תבבך· ולמה לח ידעו ופלת הפוחעים פעלו· בחבר החיך יטעם לפחון· בינים כבעה כו· לדעת כי עמו קמה כן· ושלח· וחפכי חרץ בפלימותו בחבר עשה לדור חכום פ פחכיף פלימו פל עולם· לו חנגב· הפלם הפוגב· ומנה· חתן היחנחו· פוכל פם לבר הוח· פחות· מולים בפחות· בפחות רוב לעבב ולבלגן חכמתם· כאן וכר חרע חפחתי

יהוה לידיעת רכר דרך· עפיקוחיו וחיפם פתחי·

ביאור מלות המענה

ויען חיוב ויחל· פחוק· לעב· לפיד· מעניו לפיד חפחתי ופיהיה ענייננו מי פהוח נכון לפיד וחיד הוח נכזה למחפבות הפחכן וכזחי פהוחכון

למוע"ר רגל וכפל הענין בחלות פוכות· למודרים

ואת מי ד' וסים את מי עשקתי· את מי יורח דיעה· ואת מי דאנת ותראי· ואת מי אין כמו אלה· שחוק ד' חסרים בכתובים וסים בירמיה סימן כ' עש·

רש"י

ויען איוב ויאמר:

אמנם כי אתם עם ותמות החכמה עמכם בעבור כפילותכם כעניין כפרש' תחכמה· ותת מי יתן כמו חלה: מי לח ידע בכל חלה: פחוק לרפהו· פבתי כחדש פהיה פחוק לרפהו והוח בפחוק לרפהו והתיש' פהיה זה פגב לפחוק קורח לחלוה ויעכהו: לפיד בוז· הלחר נופל והוח מן חש בפידו להש טוע בעבור הפיד פבח לו פב בוז כמו ובוז תפפחו' בתחפב' המלכים' לעפתו· כמו חולי יתעם' הלחי' חברו עפתונותיו: כאן לפועדי רגל· וזה דבר יביח החר' פתמע' רגלו כענין וחכי כתע' נטוי רגלי:

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:

ב אָמְנָם כִּי אַתֶּם עַם וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה:

ג גַּם לִי לֵב כְּמוֹכֶם לֹא נָפֹל אָנֹכִי מִכֶּם וְאֶת מִי אֵין כָּמוֹ אֵלֶּה: שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ

ר' חם' בכתוב

אֶהְיֶה קֹרֵא לֶאֱלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק צַדִּיק תָּמִים:

ד לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוֹת שַׁאֲנַן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל:

ב' מח נח· 5

5

אבן עזרא

ויען איוב ויאמר:

אמנם כי אתם עם ותמות החכמה עמכם בעבור כפילותכם כעניין כפרש' תחכמה: ותת מי יתן כמו חלה: מי לח ידע בכל חלה: פחוק לרפהו· פבתי כחדש פהיה פחוק לרפהו והוח בפחוק לרפהו והתיש' פהיה זה פגב לפחוק קורח לחלוה ויעכהו: לפיד בוז· הלחר נופל והוח מן חש בפידו להש טוע בעבור הפיד פבח לו פב בוז כמו ובוז תפפחו' בתחפב' המלכים' לעפתו· כמו חולי יתעם' הלחי' חברו עפתונותיו: כאן לפועדי רגל· וזה דבר יביח החר' פתמע' רגלו כענין וחכי כתע' נטוי רגלי:

יבלנו

ישְׁלַיּוּ אֹהָלִים ׀ לְשׁוֹדְדִים וּבַטָּחוֹת
לַמַּרְגִּיזֵי אֵל לַאֲשֶׁר הֵבִיא אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ׃
׃ וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְּהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ
וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְיַגֶּד־לָךְ׃ אוֹ שִׂיחַ
לָאָרֶץ וְתֹרֶךָּ וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃
מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה
עָשְׂתָה זֹּאת׃ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־
חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃ הֲלֹא־אֹזֶן
מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם־לוֹ׃
בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה׃
עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה׃
הֵן יֶהֱרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ
וְלֹא יִפָּתֵחַ׃ הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָּשׁוּ
וְיְשַׁלְּחֵם וְיַהַפְכוּ אָרֶץ׃ עִמּוֹ עֹז
וְתוּשִׁיָּה לוֹ שֹׁגֵג וּמַשְׁגֶּה׃ מוֹלִיךְ
יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל׃
מוּסַר מְלָכִים פִּתַּח וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר
בְּמָתְנֵיהֶם׃ מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל
וְאֵיתָנִים יְסַלֵּף׃ מֵסִיר שָׂפָה
לַנֶּאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יָקַח׃ שׁוֹפֵךְ
בּוּז עַל־נְדִיבִים וּמְזִיחַ אֲפִיקִים רִפָּה׃
מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ וַיֹּצֵא לָאוֹר
צַלְמָוֶת׃ מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם
שֹׁטֵחַ לַגּוֹיִם וַיְנַחֵם׃ מְסִיר לֵב רָאשֵׁי
עַם־הָאָרֶץ וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
יְמֻשֻּׁשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר וַיַּתְעֵם
א כַּשָּׁבוֹר׃ הֵן־כֹּל רָאֲתָה עֵינִי שָׁמְעָה
אָזְנִי וַתָּבֶן לָהּ׃ כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַּם־
אָנִי לֹא־נָפַל אָנֹכִי מִכֶּם׃ אוּלָם אֲנִי
אֶל־שַׁדַּי אֲדַבֵּר וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ
׃ וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שֶׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל
ה כֻּלְּכֶם׃ מִי־יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן
וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה׃ שִׁמְעוּ־נָא
תוֹכַחְתִּי וְרִבוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ׃
הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה
׃ הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן אִם־לָאֵל תְּרִיבוּן׃

ב׳ לחכיך 5
5 · 5
ב׳ וחס׳
ד׳ רכי׳
ב׳ וחס׳ · ג׳
ב׳ וחס׳ יעטם לחכל 5
ד׳ לף
ג׳ ואל בלים׳
ה׳ · ב׳ · ד׳ חס׳ כלים׳
ג׳ ד׳ לף
5 · ג׳ ולף
ב׳ ג׳
ב׳ ולף ג׳
ב׳ ולף ג׳
5 מ׳
5 · 5
ג׳ חס׳ · ב׳
5
5 · ג׳
ב׳ וכלים
ג׳ חס׳ · ב׳
5 · 5 וחס׳
ו׳ · ב׳ יחד חס׳ יחד ואתם
5 וכתו׳ כן
5 · ב׳ וכעין · ה׳

לְמוֹדְדִים · לְעוֹשִׂים חָמָס וְסוֹדְדִים הַהֲנָסִים׃ וּבְטוּחוֹ · חֹסֶר מִלַּת מַסְכִּנוֹ׳ וְהַרְכֵּן
בְּזֶה מְכַבֵּר יִמְצָאוּ מַסְכֻּנוֹת לְמַרְגִּיזִי אֵל מֵיבִיטָחָם בְּהֵיוֹתָם בְּחֹסֶן וְלֹא יִפְחֲדוּ מִמּוֹ׳
דָּבָר לְחֹסֶר הֲבִיאַ אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ׃ כֹּל לְעִבְרֵי הַבַּלְּמִים מֵיבִיאוּ בַּלְּמֵיהֶם בִּידֵיהֶם
וְיִפְתְּחוּן לָהֶם לֹא יִרְכַּךְ בְּזֶה מַכְבִּירוּ הֲבִיאַ וְהַמְצִיאַ זֶה כֹּל מְיֻדְּעִין עִמּוֹ הַפְּעֻל וְחֹסֶר

לְאֲשֶׁר הֲבִיאַ כֹּל יְשֵׁלְיוּ אֲחֵלִים לְשׁוֹדְדִים וְהוּא מִן שִׁשָּׁה מִן שֶׁלֹּא מַלְעִיל בְּרֵישׁ תֵּיבוֹתֵא וְסִי׳ בְּסֵם׳ רְבִתָּא בְּמַעֲרֶכֶת אוֹת
הַלַּמֶּד בְּסֵד · וְיִגַּד דְּ׳ רְפִי׳ וְסִי׳ בְּסֵם׳ בְּשִׁפְטֵי סִי׳ יְד · וְיִסְפְּרוּ גְּ׳ וְסִי׳ יְקוּמוּ וְיִסְפְּרוּ לְבָנֶיהֶם · וְיִסְפְּרוּ לְךָ דְּגֵי חִים · וְיִזְבְּחוּ
זִבְחֵי תְּזֵדָה · וְחֵיךְ בְּ׳ וְחֵם׳ וְסִי׳ וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם לוֹ · יִטְעַם לְאָכוֹל · עִמּוֹ דְּ׳ הֵ׳ וְסִי׳ עִמּוֹ הָרְאוּבֵנִי וְהַגְּדִי · עִמּוֹ זְרוֹעַ בְּשָׂר ·

וּבְנֵי חָמָן וְשֶׁלְוִין בְּמַשְׁכְּנֵיהֶם אֲשֶׁר מַסְפִּירִין
לְבוּזִין וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל דְּרַחֲיָצִין יְרַחֲמָרוּן
לְשַׁאר אוּמַיָּא דְּמַרְגִּיזִין אֱלָהָא דְּיִכְמַתְּרוּן
דְּזִמַּן אֶלְמוֹלָא בִּידֵיהּ׃ תָּא וּבְנֵי
יִשְׁמָעֵאל דְּשֶׁלְוִין בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן יְרַחֲמָרוּן
לְבוּזִין וַעֲמוֹנֵי מוֹאֲבֵי דְּשָׁרָן לְרוּחֲצָן יִת
יְתַאֲמְרוּן בִּיד רַשִׁיעָא וּמַרְגִּיזִין אֱלוֹהַּ חַיָּא
פַּרְעֹה דַּאֲיְתֵי אֱלוֹהַּ עָלוֹהִי מָחֲתָא בִּידֵיהּ׃
וּבְרֵם שַׁוְיֵל כְּרוֹן בְּעִירֵי וַיְלַפּוּנָךְ וְעוֹפָא
דְּשָׁמַיָּא וְיִחֲוֵי לָךְ׃ אוֹ מַלֵּיל לְאַרְעָא
וְתַלְפִּנָּךְ וְיִשְׁתָּעוּן לָךְ נוּנֵי יַמָּא׃ מַן לָא
יְדַע בְּכָל אִילֵּין אֲרוּם מְחַת יְדָא דְּיְיָ עֲבָדַת
דָּא׃ דִּי בִידֵיהּ נַפְשָׁתָא וְכָל חֵי וְרוּחָא
דְּכָל בְּשַׂר גְּבַר׃ הֲלָא אוּדְנָא מְלִיל תְּבַחַן
וּמְרִיעָא מִכְלָא יִטְעַם לֵיהּ׃ בְּקַשִׁישַׁיָּא
חָכְמָתָא וְנוּגְדֵי יוֹמִין בִּינָתָא עִמֵּיהּ חוּכְמָתָא
וּגְבוּרְתָּא דִּיְיָלֵיהּ מַלְכַיָּא וּבִינָתָא׃ הָא
יְצִדֵּי וְלָא אִתְבְּנֵי יְסָגוֹר עַל גְּבַר בְּקִבּוּרְתָּא
וְלָא יִתְפְּתַח׃ הָא אֲחַד בְּמַיָּא וּמַיְבְּשָׁן
וְכַד יְשַׁלְּחִינוּן מְתַהַפְּכִין בְּאַרְעָא׃ גַּבֵּיהּ
עוֹשָׂנָא וְחוּכְמָתָא דִּי לֵיהּ שָׁלֵי וּמַשְׁלֵי׃
דְּמוֹבִיל מַרֵי מַלְכַיָּא כַּד מְשַׁתַּלְשִׁין וְנָגוּדַיָּא
יַתְלָעֵב׃ שׁוֹשִׁילְתָּא דְּמַלְכַיָּא מַשְׁרֵי
וַאֲסַר קְמוֹר בְּחַרְצֵיהוֹן׃ דְּמוֹלִיךְ רַבְרְבַנַיָּא
בְּבִזְתָא וְתַקִּיפַיָּא מְקַלְקֵל׃ מַעְדֵּי קְשׁוֹט
סִיפּוֹתָא מְסַחֲיְמִנִין וּטְעוּם סָבַיָּא יְסַיֵּךְ׃
שְׁרֵי בְּסַרְנוּתָא עַל סַרְכַיָּא וּתְקוֹף מַלְכַיָּא
מַחְלִישׁ׃ מְגַלֵּי עֲמִיקָתָא מִן חֲשׁוֹכָא
וּמַפֵּיק לִנְהוֹרָא טוּלֵי מוֹתָא׃ מַפֵּישׁ
לְעַמְמַיָּא וּמְאַבְּרִינוּן מַשְׁטַח מְצוּדָתָא ל
לְאוּמַיָּא וְדַבְּרִינוּן׃ מַעְדֵּי חַבִּימֵי לְבָבָא
דְּרִישֵׁי עַמָּא דְּאַרְעָא וְרַתְעִינוּן בְּלֵמָּא דְּלֵית
אוֹרְחָא׃ וְמַשְׁמְשִׁין חֲשׁוֹךְ וְלָא נְהוֹרָא
וְתַתְעִינוּן חֵיךְ רְוִי׃ הָא כּוֹלָּא חֲמִירְ
עַיְנִי שָׁמְעַת אוּדְנִי וְאִתְבִּיְינַת לָהּ׃ חֵיךְ
מַנְדְּעָכוֹן יְדָעִית אוֹף אֲנָא וְלֵית פָּרִישׁ אֲנָא
מִנָּכוֹן׃ בְּרֵם אֲנָא לְוָת שַׁדַּי אֲמַלֵּיל
וּמְכַסְנָא עִם אֱלוֹהַּ אֲצִבִי׃ וּבְרֵם אַתּוּן
מְחַבְּרֵי שָׁקֶר כְּמָאסֵי אֱלִיל וּמוּרָקָא ר
דְּפַלְטִיהּ סְכִינָא וַהֲכִדִין כּוּלְכוֹן׃ לָוֵוי
דְּמִשְׁתִּיק שְׁתִיקוּן וְתֶהֵי לָכוֹן לְחוּכְמָתָא׃
שְׁמָעוּ כְרוֹן מַכְסָנוּתִי וּמַצּוֹת שְׂפָוָתִי אַצִּיתוּ׃

עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה · יְהֵרוֹס גְּ׳ מַל בְּלִישַׁנְ׳ וְסִי׳ לְנַתּוּשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד · הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי אֲהָרוֹס ·
הֵן יֶהֱרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה · מוֹלִיךְ גְּ׳ רְפִי׳ וְסִי׳ מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה · מוֹלִיךְ יוֹעֲצִי׳ שׁוֹלֵל · מוֹלִיךְ כֹּהֲנִי׳ · שׁוֹלֵל גְּ׳ וְסִי׳ אֵילֵכָה שׁוֹלֵל
כֵּן כְּתִיב · מוֹלִיךְ כֹּהֲנִי׳ · מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים · קְרֵמְ׳ כְּתִי׳ וּדְ׳ · וּמְזִיחַ לְ׳ אֲפִיקֵי׳ רִפָּה וְהוּא חַד מִלִּין דְּמִשְׁמְשִׁין וְכֵן כְּרִישִׁי׳ וְסִי׳
בְּמַסֶּר רִבְתִּ׳ בְּמַעֲרֶכֶת אוֹת הַסֵּ׳ בְּסֵד בְּשִׁיטַת וּמֵ׳ · לְאוֹר זְ׳ קַמְצִין וְסִי׳ בְּלִשּׁוֹן אַרְמִי צוּחַ סַמְיָא וְסַבַּר לְמִיפַּק כְּצִפְרָא וְקַס
בְּלֵילְיָא · וּבְיָאוֹר נְמַסֵּר בְּסֵדֶר בְּרֵאשִׁית וּבְסוֹף מִיכָה · וְיִבְחַם זְ׳ וְסִימְ׳ נְמַסֵּר בִּשְׁמוּאֵל אְ׳ סִימָן לְ׳ב · אָזְנִי חְ׳ וְסִי׳ וְיֹאמֶר לוֹ
חְלִילָה לֹא תָמוּת · כִּי קְשׁוּרָתָם כְּלָכֶם עֲלֵי בְּ׳כּוֹ · וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְרִצְיָ׳ · אֲשֶׁה לְמָשָׁל אָזְנִי · וְגֵי׳ דַּבֵּר יְנוּבַ · הֵן כֹּל רָאֲתָה
עֵינִי שָׁמְעָה אָזְנִי · וְלִמַלְמְדֵי לֹא הִטִּיתִי אָזְנִי · חָרַשׁ וְסִי׳ וְאִם חָרַשׁ חֲרִישׁ לָהּ · וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרֵשׁ שִׂים יָדְךָ · הַחֲרֵשׁ
וְאֶנְכִי אֲדַבֵּר · הַחֲרֵשׁ וְאַלְפְּךָ חָכְמָה · מִי יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן · כִּי אִם תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת · וּתְחִי יְ׳ רְפִי׳ וְסִי׳
נְמַסֵּר בִּשְׁמוּאֵל אְ׳ סִימָן יְ׳ח · תְּרִיבוּן גְּ׳ וְסִי׳ מַחְתְּרִיבוּן עִמִּדִי · הַאַתֶּם תְּרִיבוּן לְבַעַל · אִם לְאֵל תְּרִיבוּן · אֵלֵךְ ·

וְכֵן יִלְחַם לָכֶם · פִּתְאֹם תַּדְבִּרוּ לְבַעַל סוּקְסָס בְּעִבְרִי לְמוּתָן כֵּן · וְסוּף דּוּנְעֵת כִּיד סַכָּס לוֹ שֵׁל קְרִיס · סַפְּנִיו תָּם יוֹן · וְכִי לְהַחֲלִיק לוֹ בְּמִלַּת פְּנִים · פֹּס לְמַל · כְּשֶׁכִּילוֹ · תַּתְכִּימוּן עַל רְעִיק · סְטוּכ

יפלו׳ כי ירוחה שהם המורדים העומדים לחמם בפריפניה במלוה ויפלו יפמם
עכמו ולחר עמו כמו ותי רלוכן ולל ימות סעכיכו ולל יהי מתיו מספר מתיו
כעכיין ולכי מתי מספר : ובטוחות · עכיכו מסכנות בטוחות מן בטח : לחסר
הביא חלוה בידו · עוברי בלמים מיפעה חלוחו בידו : ולורך ימים : טעמו

ובלרך ימים · בית
ביפעי׳ יפרת עכמו
ולחר עמו כמו ולרוך
על לברהם ל יפקוך
ולל יעקב בלל מדי :
לו מוגב · הוא ידע
מגבתו על החרם לו
סיפגה לחריהם והם
לירעו : פוגל · כל
חל׳ מהם יוליכם פוגל
מדעת בטעם וסר
מרע מפחוגל : מוסר
מלכים · כמו מוסרות
ומוטות : מפגיע ·
מן ל פגיע : ולחברם ·
הפך מפגיע : פוטח
מן ויפטחו להם כמו
פורש והעכיין מפיץ
ומזר : ויכחם ·
הפך העכין : ויתעם ·
בעצת תהו : חם לחל
תריבון · חם בערו
כמו ולחר פרע׳ לבכי טו
יפרחל : הלח

למודדים · לעושים חמס ומודדים הלנסים : ובטוחו · חסר מלת מסכנו׳ והרכין
בזה מכבר ימלאו מסכנות למרגיזי לל מיבטחו בהוחם בהם ולל יפחדו מפו׳
דבר לחסר הביא חלוה בידו : ל׳ לעוברי הבלמים מיביחו בלמיהם בידיהם
ויפתחון להם לו ירכה בזה מכבירו הביא והמציא זוה ל׳ מידיו עשו הפעל ולחר

יכנוך לו ויפתחון
ולח יפקח עיכיו כי
הפעל ההוח הוח מ
מעפה ידיו כדרך ח
לחרו למעפה ידיו
יפתחון לחסר עפו
לכבעותיו : בהמות
ועורך · תלמדך כל
לחת מהם : מיח ·
דבר : יכנור על
לוים · לכבר יפים
לוים בכנר ולח יכח
מלחכתו לעולם :
מוגב ומפגה · פכי
מרפי׳ בעכין לחר :
מוליך יועצים פוגל ·
ל׳ מהוח מוליך פל
כל לחד מהיועצים
כלחר ירכה ולף על
פי מהם טובי העפה
לח יועיל להם טוב
עפת׳ : והוגל · מעכין
הוללות ופכלות :
מוסר מלכים · מלחר
מלכים : פתח ·
החיר : כהנים · מרי׳
וכמוהו ובני דור כ
כהנים הין : ולוחכי׳
· חזקים : יקלף · יפו׳ :
לנלחמי׳ · הם הלחמי׳
המלחרים לרב׳ בחות
לח ירכה בזה הלחמי׳
הכלחים ברבריהם
לטוב טעמם וחכמת׳
זקנים · חכמים :
ומזיח חפיקי׳ רפה ·
וחוזק חזקים החלים׳
לח ירכה בזה וחזור
חזקים החיר מעכין
ולמזח תמיד יחברכם
: מפגיע · מרבה :
מוטח · מפזר : לח
כופל לחכי מכם · לח
חסר לחכי מכם : שיל
· מלה כנזרת מן לל
ועכייכה הבל : הבל ·
הלם בעבור לל : ולח
תדברו רמיה · וחם
בעבורו תדברו ך
רמיה : פלחו

מסתולל · מסתולל
לחכיו לב · ותוח
לחר כמסתולל ו
ומסתולל כן דרך
לבו׳ עברית בתיכם
פיבול׳ סלן לו סלך
והו׳ בח לבך בלשון
כשבה וכפעל לו
מתפעל · כותן תלח
לחר לוחן רלשוכם
של יסוד כמו ו
ומסתבלן · בעיר ·
ויסתער חוקות ׳ע
עמרי · מסתולל
בעיני · ויסתבל
סחנב : יהולל ·
ישוטה · לפי׳ הולל׳
וסכלות : מוסר
מלכים פתח ·
להסיר עוסר מבלם
מעל לחרי ומעביר׳
ממלוכם · ויאבול
מוזר בחתיכים ·
בחתילתם להיות
חפץ בהם חונך
לחלכים ומורוס כף
פרים · כמו כהן
מדין · כהן חין
לבחמים · חף
לבחמי בו פעמים
שפתיו כבללי לדבר
פרס · כגון לחברים
והפתין בין · וסוף
בכעל בחם מלא ·
ומוין לפיקי׳ ריקם
ומנוך החוקי מרע׳
ושפתם חנורם ל
להתים בקם · כמו
ולמוח תמיד יחנרים
· לפיקים · חוקי׳ ·
כמו לפיקי בחוגם ·
לפיקי חנ׳כים :
מגיע לבוי ויחבל
· יש לל׳ בחסר עשם
לחברי׳ בהסיגם לת
ישרחל לבבי בעל
בחין בגו ולמרו ת
תלבו שהסכי׳ עשב
לטוב טעמם וחכמת׳
בוכמו בל הכן היוכי
קיחורה תעלילותי ·
וקשה ירחתו על
בעל בפו׳ עלם כעשו
בו שפטים בכל שלה
חבר׳ · ונרם העקר׳
להשגותם כלי ל
לטבעם · וזה לשון
חיכו עיקר · דעת
היה לו בנר ימין ·
מגיע כמו חוגב ·
חבל וה עיקר
חגיל · לשון סגיח
כח · מגיע לת
הנוי ומעלים׳ ולבם
מתיגה בהבלותם
והוח לוכחן בלהן
מה שחכלים׳ :
פוטח מרבה לותם
לסיך לחל · ובעו
ל לחרן חשר דבר
להם · לבוחיכם ·

הט"ב ל"ס כי יקקוד

מחתי התכסחותו ורומיותו: לגבי חומר נביכם: לגופי חומר נמשלו גופיכם: ויעבור עלי מה. ל"ל ויעבור עלי מהרעות מה מיחים לם מעט ולם הרבה: וחחרוקי. והגדרתי: חחרים וחגוע. הטעם לם לחרים חגוע לחזק הכאב ולמכת מרגוע בספרי עכויבי מכלובי: כפך. מכתך: תערון. תעבור: כי תכתוב עלי תרורו. ל"ל לתת בוזר עלי ב בזירות קשות ומרו: בספר. הוה כלי מכלי המלמר מחוקרין בו רבלי הנחמר ברוך שלח יוכל לכתת חכה ואחה כ"פוס בלע: תחחקה. מכ"ל הכד והרכון בו מחקיקת המלם ההו מכחכרו בו רבלין הוה כחילו נחקק על מרמי ר רבלין ער מיהי החקק בו כמעור רבלין ב בכחכוס ברוך ם מיעמרו בו ברוחן ולפי זה הפירוש יהיה מר נקבה ואין זה ר בלעמן כי כחה נמוח כלעמן זכר ו יבוחו בלעמן זכר ו ויחחמשו בהם ם מימום לעמן נקבה ולפי זה הפירוש יהיה בם כן מיעוב לומרו ל"מור כל חרחוחי ל הכד לפי פהו' נחמר בה ולה יוכל לכחת מחכה ולכחת בחמר ירמה: כרקב. כעני' הכרקב מיבלה בקלות: כבין. כפרח: וחמל. ויכרת כי הפרח נכר' בקלות וזמן קיומו מעט: חם תרוכים ימיו וגו' חם יחיו קכובים ומוגבלי כחו מחבוח מעכיוכו הניחהו ויעלים זחכו: מעם מעלין. הרפה מחכו: יחליף. יובים להכמיח בזע חחר רמ"ם בלע"ז: קציר

הטיב ד' רפ' וסים' נמסר בסיפ' סימן י'. חוכח ה' וסי' נמסר בסדר קדשים ובסיפ' סוף סימן ו'. משלי ד' וסי' נמס' בריש משלי ועש'. ויעבור ג' וסים' ויעבר אחד מהבעריס ויקחה. אמר לנער ויעבר ויעבר. ויעבר עלי מה. ונפשי ה' וסי' נמס' בחלי' סימן ה"ה, כפי בכפי ט' וסים' והיה בעבור כבודי והסירות את כפי. וראה כי אינך מושיע ואשיבה.

דַּחֲתֵקֵן אֲרוּם וַפַּשְׁפַּשׁ תָּכוֹן אִין דִּיוֹךְ: דְּמִתְלַעֲבָא בְּבַר נַשׁ תִּתְלַעֲבוֹן בֵּיהּ: מְכַסְּנָא יְכַפִּין יַתְכוֹן אִין בְּטוּמְרָא אַפּוֹי תְּסְבוֹן: הֲלָא בְּאִדְקְפוּתֵיהּ עַל כּוּרְסֵי דִּינָא רְתִיתֵיהּ תְּבָעִית יַתְכוֹן וְרַחִיזֵיהּ יְפוֹל עֲלֵיכוֹן: דְּכָרְנֵיכוֹן מְתִיל לְקִטְמָא לַגַּב טִינָא גַּבֵּיכוֹן: שָׁתְקוּ מִנִּי וַאֲמַלֵּיל אֲנָא וְיִעְבַּר עֲלַי מַיְדָעַם: מְטוּל מָרֵה אֲחוּל בְּשָׂרִי בְּכַאי וְנַפְשִׁי אֲשַׁוֵּי כַּר עַל גַּב יְדוֹי: הָא אֵין יְקַטְלִינַנִי קָרְמוֹי אֲצַלִּי בְּרַם אוֹרָחָתִי קָדָמוֹי אֲכַסְּנִין: לְחוֹד הוּא לִי לְפוּרְקָנָא אֲרוּם לָא קָרְמוֹי דַּיְלְטוֹר יְעוּל: שְׁמָעוּ שְׁמָעָא וְקַבִּילוּ מִלָּתִי וְתַנּוּי בְּאוּדְנֵיכוֹן: בְּרוּן סְדָרִית דִּינָא יָדְעִית אֲרוּם אֲנָא אֲזַכִּי: מַן הוּא דְּנָצֵי בַּהֲדֵי אֲרוּם הַשְׁתָּא אֶשְׁתּוֹק וְאִתְנְגִיד: לְחוֹד תַּרְתֵּין לָא תַּעֲבִיד עִמִּי וֵידִין מִן קָדָמָךְ לָא אִסְתַּמַּר: יָדָךְ מַעִילוֹי אַרְחִיק וְדַחֲלָתָךְ לָא תְּבַעֵית יָתִי: וְתִקְרֵי וַאֲנָא אֶתֵּיב אוֹ אֲמַלֵּל וְתֵיתִיבָנִי: כַּמָּה לִי עַוְיִן וְחוֹבִין מְרוֹדִי וְסוֹרְחָנִי אוֹדַע יָתִי: לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּסַרֵּק וְתַחְשְׁבִנָנִי לְבַעֵיל דְּבָבָא לָךְ: הֲתַטְרֵפָא דְּשָׁקִיף תִּתְבַּר וְיָת גְּלָא יַבֵּשׁ תְּרַדֵּף: אֲרוּם תְּכְתּוֹב עֲלַי מְרִירָתָא וְתֵרְתֵּנַנִי עַוְיַת טָלְיוּתִי: וְתָשַׁוֵּי כַּר בְּשִׁיעַ רִיגְלַי וְתִנְטוֹר כּוּלְהוֹן אוֹרְחָתַי עַל סִימָנֵי רִיגְלַי תְּרַשּׁוֹם: וְהוּא חֵיוָךְ רַקְבְּתָא יִתְבְּלֵי חֵיוָךְ לְבוּשׁ דִּגְמִירְיָה זָחִיל: בַּר נַשׁ דְּאִתְיְלִיד מִן אִתָּא: גּוּץ יוֹמִין וּשְׂבַע רוּגְזָא: חֵיוָךְ בִּיצָא נָפִיק וְאִתְמְלַל וַעֲרַק חֵיוָךְ טוּלָא וְלָא יְקוּם: לְחוֹד עַל דֵּין פְּקַחְתָּא עֵינָךְ וְיָתִי תָּעִיל לְדִינָא עִמָּךְ: מַן יְהַב דַּכִּי מִן זְבַר דְּאִסְתְּאַב בְּחוֹבִין אִילְּפוֹן אֱלָהָא דִּי הוּא חַד דִּי יִשְׁבּוֹק לֵיהּ: אֵין לָא יָתוֹב סְרִיגִין יוֹמוֹי מְנַיִן יַרְחוֹי גַּבָּךְ גְּזִירָתוֹי עֲבְרַת וְלָא יְעִיבַר: פְּסִיק מֵיהֵיהּ חֵיוָךְ כַּאֲגִירָא בְּיוֹמֵיהּ: אֲרוּם אִית לְאִילָנָא סַבַּר אֵין יְרַקַּק תּוּבּ וְשַׁבְשֵׁב וְיוֹנָקוֹתֵיהּ לָא תְּפַסּוֹק: אִין מֵיתְסַב בְּאַרְעָא שׁוֹרְשֵׁיהּ וּבַעֲפָר יְסוֹף נִיצְבֵיהּ:

ד' רפי' 5

5 י"ח כ'

ב' ובפיק 5

5 י"ד כ'

5 ט' בפי'

ח' פ' בלים

ט' י' רחמי' ז'

ג' ל"ל בפיק

כ' ומכיר

5 ב' חד מ"ל

ד' כ'

ג'

ל' כחיב כן

5

ד' מל בלים

5

5 ג' נוסף

5

לג' לקו' 5 ויחד וכרקב ה'

ג' ג' וחס' ב' רפי' ב' בפי' ח' ר' רבמי' ר'

ו' חס' ר' ג' 5 רפי' בפיק

ל' ז' יחיר

ג' כ' ב' כחיב יהיה ג'

ל' כ' חכיר ל"ל בפיק

מרוח ב' חד חס' ויחס' לחכלית

יד

חֲטוֹב כִּי־יַחֲקֹר אֶתְכֶם אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהָתְלוּ בוֹ: הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן: הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תִבְעַת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם: זִכְרֹנֵיכֶם מְשָׁלֵי־אֵפֶר לְגַבֵּי־חֹמֶר גַּבֵּיכֶם: הַחֲרִישׁוּ מֶמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה־אָנִי וְיַעֲבֹר עָלַי־מָה: עַל־מָה אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְשִׁנָּי וְנַפְשִׁי אָשִׂים בְּכַפִּי: הֵן יִקְטְלֵנִי לֹא אָיִחֵל אַךְ דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו אוֹכִיחַ: גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה כִּי־לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא: שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וְאָזְנוֹתֵי בְּאָזְנֵיכֶם: הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי אֶצְדָּק: מִי־הוּא יָרִיב עִמָּדִי כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע: אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא אֵסָּתֵר: כַּפְּךָ מֵעָלַי וְאֵמֶתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי: וְקָרָא הַזְמִין וְאֶמֶתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי: וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה אוֹ אֲדַבֵּר וְהָשִׁיבֵנִי: כַּמָּה לִי עֲוֹנוֹת וְחַטֹּאוֹת פְּשָׁעִי וְחַטָּאתִי הֹדִיעֵנִי: לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ: הָעֲלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף: כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי: וְתָשֶׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחָקֶה: וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ: אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז: כְּצִיץ יֵצֵא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמֹד: אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָּבִיא בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ: מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד: אִם חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר־חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר: שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד־יִרְצֶה כַּשָּׂכִיר יוֹמוֹ: כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יְכֻרַת וְעוֹד יַחֲלִיף וְיוֹנָקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל: אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ:

ד' רפי' 5

5 י"ח כ'

ב' ובפיק 5

5

5 י"ד כ'

5 ט' בפי'

ח' פ' בלים

ט' י' רחמי' ז'

ג'

ל' כחיב כן

5

ד' מל בלים

5

5 ג' נוסף

5

לג' לקו' 5 ויחד וכרקב ה'

ג' ג' וחס' ב' רפי' ב' בפי' ח' ר' רבמי' ר'

ו' חס' ר' ג' 5 רפי' בפיק

ל' ז' יחיר

ג' כ' ב' כחיב יהיה ג'

ל' כ' חכיר ל"ל בפיק

ותבא האשה אל שאול. ונם אני אבה כפי אל כפי כ' בו'. והנה הכיתי כפי אל בצעך אשר עשית. על מה אשא בשרי בשני. נפשי בכפי תמיד. ערכתי ג' וסים' את שבע המזבחות. נר למשיחי. הנח נא ערכתי משפט. אסתר ב' וסים' ומפניך אסתר וחייתי נע ונד. אך מפניך לא אסתר. וקרא ד' וסים' קום לך אל נינוה. וחברו. וקרא ואנכי אענה אני אדבר. וקרא שם בבית לחם. נדף ד' ג' קמצין וא' פתח וסים' נמס' בסדר בחקתי. תערוץ ג' מל בלי"ש וסי' אולי תוכל. חועיל אולי תערוצי. העלה נדף תערוץ. כי אערוץ המון רבה ובוז משפחות. ושבע ג' וסי' וינוע יצחק ויאמת ויאסף. ארם ילוד אשה. ויאמת איוב זקן ושבע ימים. רנז ג' וסי' נמס' בריש סיפרא סימן ג'. כצל ה' רנשי' וסי' ויצורי כצל כלם. ויברח כצל ולא יעמוד. ויעשם כצל. ולא יאריך ימים כצל. כצל ימינו על ארץ דלה. סימן כל סיפרא במשפט דגשי. כמ"ארפי' וסי' אף על זח פקחת עיניך. כשכיר ב' וסים' בשכיר כתושב יהיה עמך. עד ירצה כשכיר יומו. יזקין ב' וסים' חנוך לנער על פי דרכו. אם יזקין בארץ שרשו.

מֵרֵיחַ מַיִם יִפְרַח וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־ נָטַע׃ וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ וְיִגְוַע אָדָם וְאָיוּ׃ אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃ וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־ בְּלֹתִי שָׁמַיִם לֹא־יָקִיצוּ וְלֹא־יֵעֹרוּ מִשְׁנָתָם׃ מִי־יִתֵּן בִּשְׁאוֹל תַּצְפְּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד־שׁוּב אַפֶּךָ תָּשִׁית לִי חָק וְתִזְכְּרֵנִי׃ אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־בּוֹא חֲלִיפָתִי׃ תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תְכַסֵּף׃ כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא־ תִשְׁמֹר עַל־חַטָּאתִי׃ חָתַם בִּפְשָׁעַי וַתַּסֵּף עַל־עֲוֹנִי׃ וְאוּלָם הַר־ נוֹפֵל יִבּוֹל וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקוֹמוֹ׃ אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ עַפַר־אֶרֶץ וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃ תְּתַקְּפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃ יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ וְלֹא־יָבִין לָמוֹ׃ אַךְ־בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

מן הַנְּיֵית מוֹ יַלְבֶּלֶב וַיַּעֲבִיד זַאזָא חֵיךְ נִיצְבָא׃ וְגַבְרָא יְמוּת וְיִתְמַקְמַק אִתְגְּבִיד בַּר נַשׁ וְאַן הוּא׃ אָזְלוּ מוֹי מִן יַמָּא דְּסוּף וַנַּהֲרוּ לְבֵית כְּנֶשְׁתְּהוֹן וְיוּרְדָנָא אִיתְגְּנוּב וְיִתְיַבֵּשׁ קָדָם אַרְוָנָא דַיֵּי וַהֲדָרוּ עַל בֵּית פַּרְצֵדֵיהוֹן׃ וּבַר נַשׁ שָׁכִיב וְלָא יְקוּם עַד דְּלֵית שְׁמַיָּא לָא יִתְעָרִין רְשִׁיעַיָּא וְלָא מְרַחֲעָרִין מִבֵּית רְסִבְיֵהוֹן׃ לְוַוי יְתֵן בְּבֵית קְבוּרְתָּא תְּטַשְׁיֵנִי תְּטַמְּרִינַנִי עַד דְּיִתּוּב רוּגְזָךְ תְּשַׁוֵּי לִי גְּזֵרָא וְתִדְכְּרִינַנִי׃ אִין יְמוּת גַּבְרָא רַשִׁיעָא אֶפְשַׁר דֵּיחֵי טְטוֹל חֵיכְנָא כָּל יוֹמֵי חֵילִי אוֹרִיךְ עַל דַּיְתֵי חִילוּפִי חֵיי׃ תִּהֵי קָרֵי וַאֲנָא אֲתִיב לָךְ לְעוֹבְדֵי אִידָךְ תְּרַגֵּג׃ אֲרוּם בְּרִזּן פְּסִיעוֹתַי תְּזַכְּרִנִי לָא תִּטְמֹר עַל סוֹרְחָנִי׃ חָתַם בְּסֵפֶר דַּכְרָנָיָא מְרוֹדִי וּתְחַבֵּר עַל עַוְיָתִי׃ וּבְרַם טוּר נָפִיל יִיהֵר וְטִינַר מִסְתַּלַּק טַן אַתְרֵיהּ׃ הָא וּבְרַם לוּט דְּאִתְפָּרֵשׁ מֵאַבְרָהָם דְּמְתִיל לְטוּר רַם נָתַר וַתַקִּיפָא סַלִּיק אִיקָר שְׁכִנְתֵּיהּ מִפְּרוֹם דְּהוּא אַתְרֵיהּ׃ אַבְנַיָּא שַׁיְפָא מַיָּא שַׁטְפָא כַּתָּהָא עַפְרָא דְּאַרְעָא וְסַבַּר בַּר נַשׁ הוֹבַדְתָּא׃ הַשְׁלִיטְתְּנִיהּ לְעָלְמָא וְיָזִיל מְתַגֵּי קְלַסְתְּרֵיהּ וּרְשַׁדְּרִינֵיהּ׃ שַׁרְיָן בִּיקַר בְּנוֹי וְלָא יְדַע וּמְצַעֲרִין וְלָא יְתִבְיָן לְהוֹן׃ בְּרַם בִּשְׂרֵיהּ טַן רְיחָשָׁא עֲלוֹי כָּאִיב וְנַפְשֵׁיהּ בְּבֵית דִּינָא עֲלוֹי מְיתַאֲבְלָא׃ תֵּא בְּרַם בִּשְׂרֵיהּ עַר לָא יְסַחֲתִם גּוּלָּא עֲלוֹהִי כָּאִיב וְנַפְשֵׁיהּ שְׁבָעָתָא יוֹמֵי אֲבֵלָא עֲלוֹי מְתַאֲבְלָא בְּבֵית קְבוּרְתָּא׃

קציר׳ בר ופחרת בלעקוק מלפז׳ וחלם׳ ויכרת כתו ויחלום יהוסע לת עמלק והטע׳ סלע יוסיף להחליף כתו סעופה הנץ לכל הוי כולו כאבת לנתרי׳ תעית לי חק ותזכרני׳ לל תמים לי טבע וסרור סלטוב לחיות עוד כתו העכוי׳ כעו וחז תזכרני להטיב לי׃ כבלי׳ מדת ומי׳ חלפתי׳ כריתי׳ לת תשמור׳ לא תמתין מעכיין וחבו סמר לת הדבר׃ על חטאתי׳ על עונשי כרוך תחטאת סרוס׳ חתום בכרור סמעי׳ הטעם סמעי׳ חתום וכתום כרור בכרור בדרך סלא יסור הסמע עם מה סיניע סלי מהעונם בעבורו לכל יפח יסוד תמיר׳ ותטפול על עוני׳ ותחב׳ ותוסיף עון על עוני׳ הר נופל יבול׳ לל ההר מנפל יבלה ויסבד׳ תשטוף סמיחיה עפר חרץ׳ הרגון בזה כתו ם מסחקי המי׳ החבנים וכתתו חותם פר ם לת יהיה מכיחות להבנים סהם וכתו מתטוף מבולת המים כפיחיה סל עפר חרץ עד מתסור כמיחת ה הסמיחי׳ סהם ויחברו כן תקו׳חנום החברת לו יהיה כפיחיה הסיך כתו מטר סוחף והרגון בו מכתו מתטוף כל חחר מפיחי המים עפר חרץ ותחבריהו כן תקוק חנום החברת׃ תתקפהו׳ תכחיהו׃ יכברו׳ ירבו כטעם עם כבר עון׃ ויעצרו׳ ומעטו׳ תחבל׳ תכחיב ותכטער׃

ביאור דברי המעב׳

עכה חיוב וחת׳ בחתת כי חתם בתדרג׳ הטעם וההתון ועתב׳ תתות

קציר׳ סניף כתו תעלת קציריה עריס׳ חזלו מיס׳ כן דמיס חתרס׳ כל ימי בכלי׳ זתכי׳ חליפתי׳ מיתתי מן והחלילים כלול יחלוף לו הליכתי כתו חלף הלך כי תבולר יקרץ בח והתת נקרץ הולך כתו דור הולך ודור בח לחבי הולך בדרך כל הלרן׃ תקרץ ואנכי תענך׳ לקחת כפעי לין כי פח למען׳ תבסוף׳ כילנו תקחוש לרחות מעסה יריך והוח סזכמה כעכין כי דוח מלפני יעטוף׃ לל תמתור׳ רק על חטאתי וכמהו לי׳ טוב בחרס מיכול ומתם כתפר פרסתי בספר קהלת׃ ותטפול׳ כתו טפלו עלי׃ הר מפלי׳ים חומרי׳ סהוח מן הכפילי׳ים חומרי׳ כופל ויבול׃ חבנים׳ המים הם מפחקים חבנים כזמני׳ רבים׃ ספיחי׳ יסוב לסבולת המים והעכיין יסטפו גליה עפר כן תקות החכום החבר׳ בחותו ם׃ ויבערו׳ הוח הפך הדבר׃ לך בפרו עלין יכתב׳ עכיו יתם וירקב ויפחת כתו וכל חחלק הטוב׳ תכחיבו בחבנים׃ ופי׳ עלין על עכמו ודרך הדרם ידוע ובפרו חוח נופו ובמוהו רבי׳ בקהלת׃ החכם

תבאמו ותשעמו׳ שבעת ימים תחג לי׳ אלהיך׃ כי תקצר קצירך בשדך׳ וישלחו אנשי נבעון׳ ושמעת מה ידבר דגדעון ופורח׳ ויאם׳ עכר מלך חכושי׳ והברתי פסיליך׳ ואמר אליו מה המכו׳ תקרא ואנכי אענך׳ ידיך עצבוני׳ אל תתן את פיך׳ וכל תהלו׳ דכות׳ כל בסה חסרי׳ וסים׳ שם סים לכ׳ ותשלחו׳ ל תתקפהו לנצח ויהלך והוא חר טן מלין דמשמשי הו בסוף תיבו׳ וסי׳ נסט׳ בסט׳ דבת׳ במערכת אות הה׳ בסר׳ ונפשו ח׳ וסי׳ נסם׳ בריש סדר וינש ומשלי סים כנ׳

חכמה ותעדר לפי סחתם מכחיבים המוחם ולם לל נעסה סרם מהמוחם לל יהיה בכחן לחכמת דרך הלל ידעתם סנם לי לבב כמוכם ואינכי חסר מכם׃ ואת מי מן החכמים לל יעכה לבב וסכל כמוכם׳ הנכי סחוק ונעג ולעג לרעי המכליח מחד עד סמרוב הכלחתו קורח לל הלוה ויעניהו בכל מה סיקרח לו׳ ל׳ סלח יבבר ממנו כל חסר פלגו עיניו מרוב הכלחתו ולזה ילעג ויסחק תמיד על כריך תמים כמוני והנה חיוב לחמר זה ככנר כופר לו ככנר כל רעיו׳ הנה למחסבות החים הסלו והסחכן יהיה החים הנכון למועדי רגל כמו לפיד הלם מיסחית עכמו וזולתו כסיקרב לו ולזה ירחקו ממנו ולל די סירחקו ממנו מפני ירחת׳ סיגיעם רע בהתקריבם לו חבל הוח גם כן בוז בעיניה׳ירחקו ממנו מכד המיחום והבזיון וחחר סהתרע׳ חיוב על כופר ממה סבזה חותו סב לטעון על דבריו במה מחמר מהרמעי׳ וחם נרח׳ לותם מכליחים הנה חינם נמלטי׳ מהרעו׳ לפי מכבר יבהלם פחד תמיד ולל ימכלו מכום יבטחו בו ותמ׳ חיוב טוענ על דבריו סהחום יסתור זה׳ וזה מכבר יתכלו מודרי׳ סיעמדו בסלוה בחלי׳ וחם לין בהם סום בנין חזק וזה יורה על היותם בוטחי׳ סלל יזיקם מזיק וימכלו׳ לחליליס לחמר עמו ידיהם מהוח הקמת מבעוכות מקומות חזקי׳ מחר יבטחו בהם ויהיו נקיי׳ מספחר ולזה הוח מבחר מדברי כופ׳הם בלתי מורקי׳ וחם חבסת לתת כופר להפליג בספור חכמת הם׳ הנה לל נבטרך לקח׳ ערות על הפלגת חכמתו מהמעלה והמטה כמו מעמית לתה לבל לספר לך מחכמתו מעניכי׳מבוחרי׳ יותר מעידים על חכמתו ממה מספרת׳ וזה מהם תסג הבהמו׳ ועוף השמים ורני היס והכעלי חיים ההיס בבטן הלרץ הם יורך חכמת הם׳ במה מבהם ביסירתם מהפלמות והחכמה לחמר לו׳ הפכלים החכוסיו׳ מודעת לוכן החכמה ההיה בפלי׳ו׳ ׳ מי לל ידע בכל זה כי יד ו׳ עסתה זולת לחמר בידו נפש כל חי ורוח כל בסר היס והנה הבריל החרס מכין מחר בעלי חיים להיות בריחתו יותר נפלח׳ ירכה בזה מלח יפכל חח׳ מהיסוין החכמי׳ כי בחמת יד ו׳ עסתה זו הכבריחים מכד הפלמות הנמכח בבריחתם כי לל יתכן סימכח זה הפלמותהנמכח בבריחתם והיות היותם מתמיד׳ הם היה מיוחס התהוות׳ל הקדי והחזדמן כמו מחסבו קנת הקודמים וכל מכן הנפש והפכל מהחלתם היה בהברח מכוחים מהיה מכל כמו מהחבחר בספר בעלי חיים וחולם הכורו׳ המזגיות היה לחפר לחדם סיטעה בהם ויחסוב מהחלתם הקדי והחזדמן לפי מכבר יחסוב מביקודות די מיתרכבו ויתחדם מהם מזג מזג וגם הוח מבוחר למעיין בחכמה הטבעית והלהית מזה ב׳ בלתי לחפר לחדם כפיהיה התהוותם מהחתלם מהיה מכל׳ הלח חזן תבחן הדברי׳ כי היה הסומעת חותם והחיך יטע׳ החוכל ויסיג הבדלי הטעמי׳ ורבה בזה כי מהחום נקח התחלה ונחם על מה סנחקר בו׳ ולזה תמכח ביסיסי׳ חכמה ולורך תיומי׳ יהיה מכית התבוב׳ מכד מבחורך הזמן יתבחרו לחד׳ מהחום דברים רבי׳ יעמוד מהם על לחתת מה סיחקור עליו וזה לחמר כנבר כופר מהיה בעיר מתנו ליומים לן ככנר מכי׳ מרעיו כי כבר לחמר במה לחסר זה ועת׳ סחקו עלי כעיני׳ ממכי ליומים ולזה הסיב שיהו בחעכה הבח לחבר זה גם מב גם יומים בכו ונב׳ ולחמר חיוב כי לפי מה סהתבחר לבלו מהדברי׳ הסוחפי׳ התבחר לו מפם הם׳ תמכח תכלית החכמה והגבורה הם החכמה למה סירחה מטוב הסדר והיופר בפעולותיו לחמר חי היפבר בהם פלמו׳ יותר וחם הגבור׳ כי חנחנו לוחה מעמו׳ מה סלפבר עפיתיו לפי החכמה ולו עכה והתבונה וזה מבמה סיתמך רע מה בבריחותיו מהבר׳ החומר

ויצמח עפר׳ ותהם לו תקוה ליהבות מפכו׳ וגזר לפר כעתק עפכו׳ גם הוח יבול׳ לנתן תבוסם׳ לו מכבים לפר סקטן מים כעברם עליהם תמיד׳ תשטוף׳ בשטיפה קפיקים של לקן ליהף לעפר ולנעוים בו דבר בפעל

רשי

קציר׳ הול יוכקת כמו תצלם קציריה עד יס׳ כשה כבר הול׳ ושבל בפלי תחל׳ קצר עוון׳ ויבערו כל׳ן ובפקד כולם קצין מבני תחוש׳ לך מנזרת בשה הול׳ פולו מים מבי יס׳ מתקום שהבהר כל ויובא מתקונו הבא מלין מן היס׳ והבהר הבא מפם יפרב ויבם ליעוב לבן מים שבב ולל יקום׳ כל בשלי לחיים׳ תקל ולבני לפעל׳ תמיכם היל קלל׳ עלי להוכיח דברי׳ בלפוף תמעול׳ כי עתה עריב לי׳ נעדי׳ חת׳ סופר׳ לל תעמר׳ פיך ממקין על חטאתי מלפערע׳ כמו ובין חת הדב׳ המתין סתקקיים׳ ובלעון תעכה׳ לל יחמר לחם לחביון סמר לי בבר ע׳ם מלוכית׳ לעון המקן מקוס בברור׳ מקוס ומעוס׳ בבר׳ בבר בכסף ו ומרגלין של תחב׳ ותטפול על עוני׳ בתבונית על עוכיו ומלם הר בופל׳ בבא הר בכופל בבבא

כאשר יצחו כפיה יאמרו לו טוב העבד בבריות׳ היזיק לו מה שימיר הכוזק ההוא׳ כמו שהתבאר
יתכבר מעבד כז למי שעיין בספר בעלי חיים ולו התבונה במה שברא מהברייות השמיימיים כי
ויהי הפך עכר זה ברייתם מיוחסת אל התבונה כלומרו כוכן מהיס בתבונה והשבה בזה כי מה
כפיהיה לאכן · שברייתו ויצירתו תהיה בעבור עבמותו ויחס אל החכמה כמו אלו הבריות
יתקיים לאכם תאכר מסיון ב הבדרים כלה · השמימיות תמונת הגרמים השמיימיי׳ וכמותם ומרחקם מהארץ ותנועתם
תתקבלו · תחזק היא בעבור זולתם וזה ייחס אל התבונה כי התבונה היא הנותנת דבר מדבר
ממנו ותתכבדו ב זולתו והנה הגרמים השמיימיים הם בזה החופן מהתמונה והיפיהה מהמרכז
בתקבך וילך תן ובזה המרחק ובזה הכמות ובזה המיעור מהמהירו׳ והאיחור בתנועת׳ להפלי׳
העולם : יכבדו · והנה הגרמים השמיימיים הם בעלי חיים ויש להם נפש בחמשי מספר
יהיו כבודים נכבדו ההויו׳ אחר בזה העולם השפל כמו שביארנו במה שיש בהם נפש ובחמשי מספר
ובזאת · והוא לא ירע · מלחמות יי׳ · פעם ימצא מפעולות הש״י מיהרום בניין מה ולא יבנה ופעם יפי׳
ויעצרו · ויעצרו מכל טוב חיים במחשבה ולא יבא ממחשבה׳ והוא מלא טוב ויחסו אל הש״י
והוא לא יבין · לך כי המחשבה יבנה ולא יהרס · והעולם חיוב יחס זה לפעם יח׳ בהתלפעלות השבות
בשרו עליו ויכאב · כי לפי שממנו היתה בחופן מה שזאת ההבדלה והבדור אחר בזולו העכיניים מצד
קשה ריחה למת כמחש בנפש החי : הגרמים השמיימיי׳ פעם יעבר במים ויבשו ופעם יפלחם עד מרבדיים והפכו
הארץ · עמו עז ותומיה ל״ל עמו הסדור והיכולת והיותר אחר סודר ממנו זה
המציאות המוחש ולו יוחס מה שיהיה מוגב בזה העולם השפל ל״ל אלא יאמור
הסדר והיותר והמשבה וזה הכחו׳ המופשעו׳ בזה העולם מהגרמי׳ השמיימיי׳
שימשך מהם פעם מה שיתבלבל בו הסדר והיותר לו יהיה המשבה החומר כי
הוא קבת הסדר הסדר והמוגב המורכב מהחומר והצורה · הנה מולך יועצי׳
משוללים וערומים ולא יועילם טוב עצתם והשופטים עם רוב חכמתם יפימם
הוללים ל״ל מיעשו פעולות הוללים · הוא יתיר בקבת העתי׳ המחשבה אחר אחרו
בו החלכים החכמים אחר תחתיהם ויחסור מחשבה במחכי׳ הכוני מיהיר
השמשלת מהם ויעברו זולתם · הוא מולך החרוני׳ והסריס עם חזקם משוללים
וערומים ולא תועילם גבורתם והחזקי׳ יכלף ויעות מכיימומי גבורתם ל״ל אלא
יתכהנו בעיני הגבורה כרחוי ויכוכחו מפניו זה · מהיר מפה לחכמים הכחמים
בדבריהם לטוב טעמם וגבורתם וחכמתם עד אלא יתכהו מענה ופעם זקנים
יקח ל״ל מבקבת העתים ימצא מהזקנים עם רוב חכמתם בתינת הפעם בדבר
המבואר טעמו להם · לפעמים יפפיך בוז על נדיבים והם החכמי׳ המכובדים
וחזוק החזקים החלים · גם מן החפך והסערר הוא מגלה ומוציא לאור הסויה
הפעלות

סהיה עליו כלב יכלב וירגים ברברי המצערי לותן לו בעוד מהוץ חי וכפסו בעת סהיה עליו תלבל ויקדע למכלוכי מיקרוה לחנם לחר המות לו יהיה בזה הפעלות מענה אליפז
והרגש לו לבפסו והכ לחיות כל זה לפי דעת רפיו סירלו סלהו המפו עליו לעומם על מרירו והוץ ירהיק זה סלם היה העניין כן לו היה רלוי סירדפהו החכם יעב דשת
הע' בכתו הלו ההרדפות לפי סהוץ היה פריק ויפר וסם היה סחטל הוץ מעט ובהיות העניין כן זכה הוץ מבוהר מכבר יעבה לו הע' עול סם יתיקנו בהלו המכלובות רוח ·
לחר הם מוליכות לותו לל המות סהתכלר לו מהם על מרי מעט לחר לפסר לחפסר לוחפ לו עם סיקפח מכרו מן הדרך והיופר מעבה כי הוץ לו יסוב לחיות לחר מותו בדרך סיוכל לו להטיב לו הפס יקב' על הטוב לחר עבה:

אבן עזרא

החכם יעבה דעת · קדים · רוח קדים: יכלון · יועיל כתו לו יכלן גבר וים תומרי · יכלן ילמד: יחלף · עכיו כיך ילמד כן חרס ויורישנו פוכך: ותברע לוך · המברע היה לחכם' והכטרכ' לוך לו תכלי החכמה לכלך גרועה ותהיה התו לנוכח: כביר · גדול וכן הוץ בלעון קדר: לחט · דבר בלחט עמך כתו בכת: מה יקיך לבך · מה רלוי תקח כתו ויקחו החכמי מכידם הו הל מן יערף כמטר לקחי: ירזמון עיניך · לון לו חבר והפוך בלעון קרמוכינו זל: כי תמיב חל ל רוחך · כעבך כתו כל רוחו יוכח כסיל:

מתחולל

א וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר:
2 הֲחָכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ: 3 הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכֹּן וּמִלִּים לֹא יוֹעִיל בָּם: 4 אַף אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי אֵל: 5 כִּי יַאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִּיךָ וַתִּבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים: 6 יַרְשִׁיעֲךָ פִּיךָ וְלֹא אָנִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ־בָךְ: 7 הָרִאשׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתָּ: 8 הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה: 9 מַה יָּדַעְתָּ וְלֹא נֵדָע תָּבִין וְלֹא עִמָּנוּ הִוא: 10 גַּם שֵׂיבָה גַּם יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים: 11 הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחוּמוֹת אֵל וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ: 12 מַה יְקַחֲךָ לִבֶּךָ וּמַה יִרְזְמוּן עֵינֶיךָ: 13 כִּי תָשִׁיב אֶל אֵל רוּחֶךָ וְהוֹצֵאת מִפִּיךָ מִלִּין: 14 מַה אֱנוֹשׁ כִּי יִזְכֶּה וְכִי יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה: 15 הֵן בְּקְדֹשָׁו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא זַכּוּ בְעֵינָיו: 16 אַף כִּי נִתְעָב וְנֶאְלָח אִישׁ־שֹׁתֶה כַּמַּיִם עַוְלָה: 17 אֲחַוְךָ שְׁמַע־לִי וְזֶה חָזִיתִי וַאֲסַפְּרָה: 18 אֲשֶׁר חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם: 19 לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא־עָבַר זָר בְּתוֹכָם:

הוכח ה' וסימני' לא תשנא את אחיך · טח במרצו אמרי יושר · הוכח בדבר לא יסכן · הוכח יוכיח אתכם · לא יאהב לץ חוכח לו · וחד והוכח אל אל אחפץ · ערומים ב' רפים וסימן ותבחר לשון ערומים · מפר מחשבות ערומים · וב' דגשים וסימני' ויהיו שניהם ערומים האדם · ובגדי ערומים תפשיט · וסימן ערטלאין דגשים חכמים רפין · ולפני

ב ק' ב' ק' ב' ק' ב'

כָּל יוֹמֵי רַשִׁיעָא הוּא מְתַפַּס וּמְנַיִן שְׁנַיָּא אִתְטְשׁוּ לְתַקִּיפָא׃ הֵא כָּל יוֹמֵי דְּיָנֵן רַשִׁיעָא מוֹרְכִין לֵיהּ וְיַעְבִּיד תְּחוֹבָא וְלָא חַב מְנַיִן שְׁנַיָּא אִסְתְּמְרוּ לָא תַּקִּיפָא׃

קַל וְלוּחֲיָא בְּגוּחָנֵם בְּאוֹרְנֵיהּ כַּד שַׁרְיָן צַדִּיקֵי בְּשְׁלָמָא בְּחַיֵּי עַלְמָא בְּזוּזָתָא יְתִבְיָה׃ לָא יְהֵימִין בְּחַיֵּי מִן חֲשׁוֹכָא וְאִיטִימוֹס הוּא לְקַטְלִין בְּחַרְבָּא׃ מְנַדֵּד הוּא לְמְזוֹנָא הָאן הוּא יְדַע אֲרוּם מְיֻעָדָר בִּידֵיהּ יוֹם חֲשׁוֹכָא׃ וַעֲתוּנֵיהּ עָקָא וּמְעִיקָא חַזָּרוּנֵיהּ הֵיךְ מַלְיָךְ דְּאִיטִימוֹס לְגַלּוּגָךְ׃ מְטוּל דְּאוֹשִׁיט לְאֱלָהָא יְדֵיהּ וּלוֹת שַׁדַּי יְתַגָּבַּר׃

יְרָהוֹט לָוַתֵּיהּ בְּתוּקְפָא בְּאַקּוֹשֵׁי רוּם תְּרֵיסוֹי׃ אֲרוּם חָמָא אַפּוֹי בְּשׁוּמָנֵיהּ וַעֲבַד רוֹטָבָא עָלּוֹי בַּפְלָא׃ וַעֲבַד שְׁכוּנָן בְּקִרְיִין צָרֵיךְ יָתִיב בְּבָתַּיָּא דְּלָא יֵיתִיבוּן לְחוֹן דִּי אִתְעֲתָרוּ לְגוּרִין׃ לָא יִתְעַתַּר וְלָא יִתְקַיֵּם עָתְרֵיהּ דְּקַרְחָ וְלָא יִתְמַתַּח לְאַרְעָא מְנָהוֹן וְלַחְלְחִין טָבְתָא דִּדְתָן וַאֲבִירָם׃ לָא יַעְדֵּי מִן חֲשׁוֹכָא שִׁיבְּשִׁיהּ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהוּבְיָתָא וְיַעֲדֵי בְּזַעֲפָא דְּפוּמֵיהּ דֵּיאֱלָהָא׃ לָא יְהֵימִין בְּבַר נַשׁ דִּבְשִׁקְרָא תָּעֵי אֲרוּם שִׁקְרָא תְּהֵי פִּירוּגֵיהּ׃ בְּלָא יוֹמֵיהּ תִּתְמְלֵי קְבוּרְתֵּיהּ וְעוֹבֵיהּ לָא תְּהֵי עֲבוּפָיֵא׃ תִּתְמְלֵי סָבְתֵּיהּ וְכִלְתֵּיהּ לָא תְּהֵי גְּנָנָא׃

יַתִּיר הֵיךְ גוּפָא בּוּרְתֵּיהּ וְיִטְלוֹק הֵיךְ זֵיתָא לִיבְלְבֵיהּ׃ אֲרוּם סִיעַת דִּילְטוּר לְצַעֲרָא וְאֶשְׁתָּא גְּמֵרַת מַשְׁכְּנֵי שׁוֹחֲדָא׃ וְדַחֲשָׁלִין לֵיעוּת וּמְמַלְלִין שְׁקָר וְרָעְיוֹנֵי כְּרֵיסוֹתֵיהוֹן מְתָכְּנִין נִיכְלָא׃

כָּל־יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפַּן לֶעָרִיץ׃ קוֹל־פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יָבוֹא־לוֹ׃ לֹא־יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי־חֹשֶׁךְ וְצָפוּי הוּא אֵלָי־חָרֶב׃ נָדַד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע כִּי־כוֹן בְּיָדוֹ יוֹם־חֹשֶׁךְ׃ יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמָצוֹק תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ עָתִיד לָ
לַכִּידוֹר׃ כִּי־נָטָה אֵל־אֵל יָדוֹ וְאֵל שַׁדַּי יִתְגַּבָּר׃ יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר בְּעָבֵי גַּבֵּי מָגִנָּיו׃ כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל׃ וַיִּשְׁכֹּן עָרִים נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא־יִשְׁבוּ־לָמוֹ אֲשֶׁר הִתְעַתְּדוּ לַגָּלִים׃ לֹא־יֵעָשֵׁר וְלֹא־ יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא־יֵטֶה לָאָרֶץ מִנְלָם׃ לֹא־יָסוּר מִנִּי־חֹשֶׁךְ יוֹנַקְתּוֹ תְיַבֵּשׁ שַׁלְהֶבֶת וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּיו׃ אַל־יַאֲמֵן הַשְׁ שָׁוְא תֵּהָיֶה תְמוּרָתוֹ׃ בְּלֹא־יוֹמוֹ תִמָּלֵא וְכִפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃ יְחַמֵּס כַּבֹּסֶר פִּרְיוֹ וְיַשֵּׁל כַּזַּיִת נִצָּתוֹ׃ כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אָכְלָה אָהֳלֵי־שֹׁחַד׃ הָרָה עָמָל וְיָלַד אָוֶן וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה׃

מתחולל׳ מתניין חיל כיולדה ׳ לערין ׳ חוזק הרשע ונקרא כן להיותו תקיף עורץ מהר התכמים ׳ ובפיו הוא לשון חרב ׳ לל מכבר ירחהו החרב והטע מכב׳ יעבור עליו החרב ויפלו עליו חיותו מות ׳ תתקפהו כמלך עתיד לכידור ׳ תחזק התכון עליו ותכבשהו כמו המלך מעתיד לכידור ומזומן למלחמת הנקר טורנ׳ם

מתחולל ב׳מל וסימ׳ הנה סערת יי׳ חמה יצאה קדם׳ כל ימי רשע הוא מתחולל ׳ ומספר ה׳ר פתחין וא׳קמץ וסי׳ נמכר בסדר בלק ובירמיה סים׳ לא ׳ בשלום ב׳דגשי׳ וסים׳ יי׳ יברך את עמו בשלום ׳ בשלום שודד יבואנו ׳ ללחם ר׳דגשים וסימני׳ ותרעב כל ארץ מצרים ׳ לא רב ללחם ולא צמא ׳ והיתה ללחם לאזכרה ׳ נודד הוא ללחם איה ׳ תתקפהו כ׳

כל ימי רשע׳ הוא מתחולל ומספר שנים נצפן לערין ׳ קול פחדים בחריתו ׳ תתקפהו כמלך ׳ מהוא מוכן להכנם במלחמה ואין לו דומה ויש לומ׳ כי יכוונהו כרו׳ התקף הגבעל כביכול כדור מהיה החרן ויהיה כמו כדור על ארץ ולפ׳ כדור מופלג כידור פורם והוא רחוק ׳ בעבי גבי מגיניו ׳ יכוב על עובי הבוש׳ ומגיני הם העצמו׳ על דרך מעל ונבי הם ׳ המיתרים ׳ כי ׳ חלבן כסה פניו וכחלב יבטרך לעמות כימה עלי כסל להוכיח מהחלב וזהו דרך מעל כי בתחלה יעמ׳ הרמח ובסוף להפך כענייו בפרח דעמי׳ כמו עמס ׳ ובסוף יסכון ערים נכחדות וים חומרים כי יבחר מקום אין סס ׳ יעוב להתכודד בו להרע יהיו מעוקדים כמו פתידי להיותם נעים כמו גל חבני וכן גבי כנים ׳ חילו ׳ עפרו כמו עפה לי תת החיל הזה ׳ יקוס ׳ יעמור ׳ מכלס ׳ הדבר הפלס פלהם ופי ׳ יטה כמו פוטה ממים וכמוהו כלוחך כהפליחך ׳ ויסור ׳ תפילו ברוח פיו ׳ בלא יומו תמלא ׳ רובי המפרשי׳ אומרי׳ מהחלב במקום שלא הכפל והוא מן יקטע מלונו ׳ ומלמון רבותי׳ מולנו ומריח בו ׳ וכפתו ׳ מן כפה ונחמון ׳ יחמם ׳ כמו ויחמום כגן סס נחמתו עקבי ׳ ועניינו יתפזר ׳ וחם אכלה ׳ דמה לף לחים לחם ובעבור סהרו עמלי ׳ ובטל ׳ רמז למחסבות מכמתרות ׳ מעפתי

ובספרא וסי׳ התקפהו לנצח ויחלף ׳ תתקפהו כמלך עתיד לכיחד ׳ בעבי ב׳בתרי ליש׳ וסים׳ ואדמה ׳ נבי מגיניו ׳ וישכון ה׳א׳מל וסים׳ וישכון כבוד יי׳ על הר ׳ וישכן ישר בטח בדד ׳ וישכן הענן במדבר סיני ׳ וישכן ערים נכחדות ׳ וישכן ביהושלם ׳ ערים מל ׳ ולא יקום ד׳וסים׳ נסם׳ בסיפ׳ סימן ח׳ ט׳ף לא ולא ולא וסים׳ לא תשתחוה לאלוהיהם ׳ שבעתי לא תגנבו ׳ לא איש אל ויכזב ׳ לא אכלתי באני ממנו ׳ לא יצעק ולא יענה ׳ לא ירעבו ולא יצמאו ׳ לא דכאו עד היום ׳ לא שלותי ולא שקטתי ׳ לא יעשר ולא יקום חילו ׳ גלמוד ג׳וסים׳ היום חהוא יהי גלמוד ׳ כי עדת חנף גלמוד ׳ בחסר ובכתן גלמוד ׳

הנרונים לטביעה מיקמרו רחם'בק ברכם וירים'ורגליה'בדרך סיהיו כמו הכידור עד מלח יוכלו להנצל מהטביעה, מפני סנט'הרסע לג ידו וחסב להתגבר על הסי'. הנה הסי' ירוץ חלש להכותו בעוזרו במקום סיהיו מגינו יותר חזקים ויותר עכשים להרחותו כי לא תועיל גבורתו כנגד הסס ית' מפני סכסה הרסע פניו בחלבו מרוב השומן ובכן בערי חריבות ל"ל מבכה חותם ובכן בבתים חסר לא היו נופצי'לבל היו עתידים להיות'לגלים נכים ובכה חותם מחדם כדי סיוכל לבטוח יותר בהם סיהיו חזקי'ולהיות'לזבר לו. הנה יעכם מלח יעם'ולא יעמוד עסרו חם'בעבורו היה מתמיך עכמו ולא יוסיף להנצי'מהם ל"ל מהבניני'חם'עסה לא יסחרו לבל יחרבו ויפלו, לא יקור מכי חסך הכרות יונקתו תסר היות'קומת'מחר בהיותו בעסרו עך סהיה בתכלי' השומן והדסנו'תיבם מלהכי' הנרו'הכוו' עלינו עך סיניעהו מהכחיבות סרוח פיו יניעהו ויסירהו מתיקומו. בעבור מלח היה מחמין זה החיים הכתיבה בסו'ובהבלי העולם כי יחותו ותהיה סוף והבל תמורתו ל"ל מלח היה מתפחד מהמות הכה היה עכמו סימיו בלא עיקו ותכר יוכקנו בלא עתו וכפתו חם'חינכ' רעננה יסור בקלות הספרח והכן סהוציח הרסע לעסו'פרי כמו הגפן סיחתום ויחחי' בקרו וכזית סיפליך נכתו במעט שבה. הנה קבוץ החנפים סוכו להיו'בלמוד לפי סיפחיתו קנתם קנת ולא יפלם הקבוץ ביניהם וחם חכלה החהלים הבנויים מפחר ועול לפי סהם יחסבו ויתהדלו תמיד בעמל וחון ומחשבת' תכין מרע' תמיד ול' יעניש'חסם ית'בכמו חלו העוכמים:

והכלל העולה מהדברי' הוח סהוח היה מנח' ליוב על ת'ל'מלח חט' והו'מעיר שכב' חטח סהוח ברברין חלה יפר ירחת הסם מהחכמים וימבע מהתפלל חלין בעת הכפ'חם'עם התועלת שבו להכנל מהרע הנה בו מהחקון המדיכי והסיפרים חל הכלחת הנפש מה מלח יעלם והביח רחיה מהחום על הי' חלו הרעות מסורות מהפי לפי מעם'הח'למה מיחכן מהרעות להרפעים חפר לל כפקר חים מהם מלח יעזיבוהו רעות חם מפר הפחר חם מזונת זה וזה מתם מיורה על כי חלו הרעות הם לרפעים מפני היוסק רפעים ועוד פלכחנו נרחה העוכם הבחה עליהם ככנר מרים מרה ככנר מרה וחילו היה מונבל בנינהו מרחם לל היה לפסר זה חלח חם כחתר מכבר הונבל ב"כ חן מיהיה זה החים עוסה מרי מיהח דומה לעוכם המונבל לבוח עליו וזה בתכלית הבטול והבנות כי חם היה העכין כן תבטל מבחירה ויהיו כל העניינים מחוייבי'הנה זה הוח לבר מה מהוסיף ליפו לטעון בזה התעבה: **ביאור מלות המענה** ויעץ חיוב וחת'. עתל. הבל. וכזבי מה יחריכך. לל מה יחזק מה סטעבת בדבריך: ילחמכם בתופי. וחזיק תתכם ברברי: וכיד ספתי יחסך. מה פלכור תתכם בדברי יחסך כחבכם מכם: הסיחות כל עדתי. סמת כל חיברי סומתים וכח יחרו הלחני הסיחות כל עדתי פעם לכוכח ופעם מלח לבכח על דרך חמרו מסכני חחריך נרופה חביבי המלך תרדינו: ותקמטני. מעכין קימטים כי הס עדות על הכחיבות ועל הרלות: ולטום עיכיו לי. יעיין חותי בעין רעה ויהיה ילטום מגזרת חרבו ולטום ל"ל יבריק ויחריב: פעדו. פתחו וחרחיבו עלי פה: יתמלחון. יתקבנן: יסגירני. יתסירני: כויל. פקרן: ירטני. יעיה חותי תמת סהייתי בוהוח מגזרת ירט הדרך לנגדי וחס יכי פרעים בעכין חחר ל"ל ירט ורטה: ויפרפרני. סברכי'וכתתני מגזרת פור התפוררים ל"ל וכן יפכפכני מגזרת וכפטים יפוכן מלת: למטרה. פמטרה לחץ והכח הוח הרוסם סמכיחין מורי החכים לירות בו: רבוי. מורי החכי'חפר לו מגזר'ומרמרוק ורובי. יפלח. יבקע: בלדי. הוח הקרו' מיעלה על החכ' כחתר'הנליד המכה: ועוללתי בעפ'קרכי. ל"ל העליתי עפר על רחתי: חמרמרו. כמלחו חתר ולכלוך: וסהרי ונרלי. דלפה עיכי. תרמע פיכי. חובלה

לעד היה. והוא חד מן מלין דמשמשין נ' בסוף תיבותא ול' דכו' וסים'נמס'במסר'רבת'במערכת אות הנון בסד". אל אל יסגירני אל קדם'כצרי תניין בסנול וכל קריא' חלוף ועיין כל האי שיטה במסר'רבתא בערך א'לף דשם נמס' יתהון בסד". ולא יחמול ד'וסים'ואחרי כן נאם יי' אתן את צדקיהו מלך יהודה' וישלך עליו ולא יחמול' יסבו עליו רבים". כי קנאה חמת נבר". ותפלתי נ'וסים'ותפלתי על חיקי תשוב". ותפלתי ברעותיהם נשמטו' ותפלתי זכה". זכה נ'וסי' בסדר אמור". עדי ושהדי חד מן ט'פסו'אית בחון תרתין מלין ופתרונן חד וסים'נמסר בשמו'ב'א ריש סי'ב". במרומים ד'ומל כליש'וסימן הוא מרומי'ישכן' נתן הסכל במרומים' הללוהו במרומים. הנח בשבי'עדי וסהדי במרומי". ויוכח ב'א ר'פ וא כ'פ וסים'ירא אלהי אבותינו ויוכח' ויוכח לגבר עם אלוה".

אבן עזרא

א **ויען** איוב ויאמר: שמעתי כאלה רבות, חן מה יתריכך, מי יהיה תקיף ממך ויוכיחך: וכיד' כתו תכור'והעכין להוכיח': מה תכי יהלוך' לח יהלך כלבי: חך עתה הלחני יהכחב ולנגדו יחמר הסיומות ה התתחבלים עלי: ותקמטני' תלטון קטור מדברי רבותיכו ול' חן כמו חם' קומטו ולח עת והם קרוכים: חפו טרף' יסוב חל כרי הבח לחריו: יתמלחון' כמו תמלחתו כפסו: ירטני' כמו כי ירט הדרך לנגדי וחס הם פנים ויש חומ'ועל ידי ועל מקו' והקרוב כמעמעו: רבוי' כמו הסמיעו ל בכל רבים: מרדתי' היה כנגר הכבר: עלי גלדי' עורי והוח מלטון קדר: ועוללתי' כמו והפלתי וכמוה כמעל ידיה'ויש חומר' סהן'מן עול והו' יוקר כנון: חמרמרו' בלטון קדר התחדמו כרוב החום חו הן'מן יהמו יחמרו מימיו: חרץ ל תכסי דמי כמו חון הם ריחיתי בלבי ל יסמע יי' וכן תפלתי חלהים יי' וכן ותפלתי זכה ות חרץ הם חכזב חל תכסי דמי: וח יהי מקום לזעקתי' ל תמכח זעקתי מקום ויש חומר חרץ גלי חמסי וח יהי מקו' פתעכב עם זעקתי ללח תעלה מיד: דלפה' כמו יחל וכמוהו ידלוף הביח:

כי

אבן עזרא

שמעתי כאלה רבות חן מה יתריכך מי יהיה תקיף ממך ויוכיחך: וכיד כמו תכור והעכין להוכיח: מה תכי יהלוך לח יהלך כלבי: חך עתה הלחני יהכחב ולנגדו יחמר הסיומות ה התתחבלים עלי: ותקמטני תלטון קטור מדברי רבותיכו ול' חן כמו חם' קומטו ולח עת והם קרוכים: חפו טרף יסוב חל כרי הבח לחריו: יתמלחון כמו תמלחתו כפסו: ירטני כמו כי ירט הדרך לנגדי וחס הם פנים ויש חומ' ועל ידי ועל מקו' והקרוב כמעמעו: רבוי כמו הסמיעו ל בכל רבים: מרדתי היה כנגר הכבר: עלי גלדי עורי והוח מלטון קדר: ועוללתי כמו והפלתי וכמוה כמעל ידיה' ויש חומר סהן' מן עול והו' יוקר כנון: חמרמרו בלטון קדר התחדמו כרוב החום חו הן' מן יהמו יחמרו מימיו: חרץ ל תכסי דמי כמו חון הם ריחיתי בלבי ל יסמע יי' וכן תפלתי חלהים יי' וכן ותפלתי זכה וחת חרץ הם חכזב חל תכסי דמי: וח יהי מקום לזעקתי מקום ויש חומר חרץ גלי חמסי וח יהי מקו' פתעכב עם זעקתי ללח תעלה מיד: דלפה כמו יחל וכמוהו ידלוף הביח:

כי

מענה איוב

יטרי יצדי' יסעוך מין לנסוך לכריך כמרני' על מוסכים' ככסם מדברים ככסם. לכי יודע לקסתך. לו יש כפסכם. כיסורי' תקת כפסי. גם מכי קייתי מקציר עליכם כמילין. ומכיב עליכם לחסי כ כנעקתכם ומחץ מתכם כמוני' כתמר תתמרו עלי. סמכי כל וקוכל ונוסף עסקי לו יסנוך ולל מוסך ולל חכול ע'ל. חכל עסקי לעד כי'. הקמטתכי ונקרתכי בשכילי עד מסים לעד על עוכי להסטיכי: ילטוש. יסדד. כמו לוטש כל קורש ונו': סשומות. סיתקע: כמו מסתומם. וכמו שומו שמים. סתקע והקמטני. והקמטתכי לעד כי'. הקמטתכי ונקרתכי בשכילי עד מסים לעד על עוכי להסטיכי: ילטוש. יסדד. כמו לוטש כל קורש ונו': סשומות. סיתקע: כמו מסתומם. וכמו שומו שמים. סתקע

ואתיב איוב ואמר: שמעות כאזלין סגיעתא מנחמין דליעות כולכון: האית סוף למילי זיקא או מה יסמינך ארום ת חתיב: לחוד אנא כותכון אמליל לוי דאית נפשכון חלופי נפשי אחבר עליכון במילייא ואטלטל עליכון במו ריישי: אאחיילכון במו פומי ושילטול שפותי יתמנע: אין אמליל לא יפסוק ביבי ואפסוק מה מיני ייחיל: לחוד כרון שלחיני צדיתא כל סיעתי: הקפתני לסהיד חוה ואקים לאסהדא עלי ברבובי על אפי: רוגזיה תבר ונטר לי דבבו עמס עלי בכבוי מעיקי היך אזומיל חריף עייונו לי: פתחין ועלי פומהון בחיסודא מחו ליסתיי בחדא עלי בנסא מתמראין: ימסרינני אלהא לות סרי זרונא ועל ידי דרשיעין ממרטט יתי: שליונא דהויתי ודעדקנני ואחד בקדלי ותברינני ואוקמינני ליה לפלגסא: יחזרון עלי גרדוי יקטע כליותי ולא יחום שדי לארעא מרירתי: יתקפניני תקוף על אפי תקוף ירהוט עלי היך גיברא: סקא חייטית עלוי משבי ופלפלית בעפרא אייקרי: אפי טשטשין מן בכותא ועל תימוריי טולי מותא: על דלית חסופא בידיי וצלותי דכיא: ארעא לא תחפין אדמי ולא יהי אתר לקבלתי: לחוד כרון דאית בשמיא מסהדי ומסהיד עלי במרומיא: פרקליטי חבריי קדם אלהא זלגת עיני: איפשר דמכפן בבר נש עם אלהא והיך אינש עם חבריה:

לעד היה. והוא חד מן מלין דמשמשין נ' בסוף תיבותא ול' דכו' וסים'נמס'במסר'רבת'במערכת אות הנון בסד". אל אל יסגירני אל קדם'כצרי תניין בסנול וכל קריא' חלוף ועיין כל האי שיטה במסר'רבתא בערך א'לף דשם נמס' יתהון בסד". ולא יחמול ד'וסים'ואחרי כן נאם יי' אתן את צדקיהו מלך יהודה' וישלך עליו ולא יחמול' יסבו עליו רבים". כי קנאה חמת נבר". ותפלתי נ'וסים'ותפלתי על חיקי תשוב". ותפלתי ברעותיהם נשמטו' ותפלתי זכה". זכה נ'וסי' בסדר אמור". עדי ושהדי חד מן ט'פסו'אית בחון תרתין מלין ופתרונן חד וסים'נמסר בשמו'ב'א ריש סי'ב". במרומים ד'ומל כליש'וסימן הוא מרומי'ישכן' נתן הסכל במרומים' הללוהו במרומים. הנח בשבי'עדי וסהדי במרומי". ויוכח ב'א ר'פ וא כ'פ וסים'ירא אלהי אבותינו ויוכח' ויוכח לגבר עם אלוה".

מהפי לפי מעם'הח'למה מיחכן מהרעות להרפעים חפר לל כפקר חים מהם מלח יעזיבוהו רעות חם מפר הפחר חם מזונת זה וזה מתם מיורה על כי חלו הרעות הם לרפעים מפני היוסק רפעים ועוד פלכחנו נרחה העוכם הבחה עליהם ככנר מרים מרה ככנר מרה וחילו היה מונבל בנינהו מרחם לל היה לפסר זה חלח חם כחתר מכבר הונבל ב"כ חן מיהיה זה החים עוסה מרי מיהח דומה לעוכם המונבל לבוח עליו וזה בתכלית הבטול והבנות כי חם היה העכין כן תבטל מבחירה ויהיו כל העניינים מחוייבי'הנה זה הוח לבר מה מהוסיף ליפו לטעון בזה התעבה: **ביאור מלות המענה** ויעץ חיוב וחת'. עתל. הבל. וכזבי מה יחריכך. לל מה יחזק מה סטעבת בדבריך: ילחמכם בתופי. וחזיק תתכם ברברי: וכיד ספתי יחסך. מה פלכור תתכם בדברי יחסך כחבכם מכם: הסיחות כל עדתי. סמת כל חיברי סומתים וכח יחרו הלחני הסיחות כל עדתי פעם לכוכח ופעם מלח לבכח על דרך חמרו מסכני חחריך נרופה חביבי המלך תרדינו: ותקמטני. מעכין קימטים כי הס עדות על הכחיבות ועל הרלות: ולטום עיכיו לי. יעיין חותי בעין רעה ויהיה ילטום מגזרת חרבו ולטום ל"ל יבריק ויחריב: פעדו. פתחו וחרחיבו עלי פה: יתמלחון. יתקבנן: יסגירני. יתסירני: כויל. פקרן: ירטני. יעיה חותי תמת סהייתי בוהוח מגזרת ירט הדרך לנגדי וחס יכי פרעים בעכין חחר ל"ל ירט ורטה: ויפרפרני. סברכי'וכתתני מגזרת פור התפוררים ל"ל וכן יפכפכני מגזרת וכפטים יפוכן מלת: למטרה. פמטרה לחץ והכח הוח הרוסם סמכיחין מורי החכים לירות בו: רבוי. מורי החכי'חפר לו מגזר'ומרמרוק ורובי. יפלח. יבקע: בלדי. הוח הקרו' מיעלה על החכ' כחתר'הנליד המכה: ועוללתי בעפ'קרכי. ל"ל העליתי עפר על רחתי: חמרמרו. כמלחו חתר ולכלוך: וסהרי ונרלי. דלפה עיכי. תרמע פיכי. חובלה

עדי. יוכרו סיולע דרכי. דלפה. דומעת וועלפת דמעה: לטון. ויוכח לגבר. והלוחי יעזב לי ומקום להתעוכח'גבר עד מלח. להגות סבי סריבי' ויש נבר עם קוכו. נחיב בן חל'לרעבו: כו

כי שנות מספר · דבר מים לו מספר במהרה : יחקין · יפלמו : כזעכו · תסעכין יתפרם מחין לו חבר במקר' : חם לח התולי' עמדי · ותרעם על חבירין מיחמרת התולים : ובהמרותם תלן עיכי · לח חיסן פר מימרון חיי חו מן סורר ומור כתו כל חים תפר יתרם תת סיף : מימה כח · חזר למקום : ערבי · ערוב חוקי תן ערב תת הנער : מי

חוכלה · כמחתה : כזעכו · כבדתו · חכמי · חכמי מהתלות ובח במקל עכומים מהו חכמי עוכם : ובהמרות' · ובהכעסת חותי מעכין מרו ועכבו תת רוח קדסו : תלן עיכי · לל מעיכי רוחה הכעסתם ולכה עם : מימה כח ערבי עמך · מימה כח לבך בי להסיב על דברי בהתווכחי עמך ותן לי ערב חוכל לבטוח בו מתסיב

תלן ב'וסי'רק כרחוב אל תלן דפילגש · ובהמרותם תלן עיני · תרומם ב'וסי'צדקה תרומם גוי · על כן לא תרומם וא' ותרומם גליו · רעים ה'וסי'בלשון ארמי שלח חולקא לגברא דאתא ואוסף וביאורם לאכזר הן ישלח איש · לחלק יניד רעים · איש רעים לחתרועע · באתי לגני וגו'אכלו רעים · הון יוסיף רעים רבים · ושתר ג'וקמצי'וסימן וישלח אין אישע

מטוּל דְּשָׁנֵי מְנַיִן אַתָּיִן וְאִסְרָטָא דְּלָא אִתְוַב אִוזִיל : נַפְשִׁי מְתַחַבְּלָא יוֹמֵי דְּעֵיכוּ קְבוּרָן מְתַקָּנָן לִי : אֵין לָא מְתַלָּעֲבִין בַּהֲדַי וּבְפִירוּגֵיהוֹן תְּבִית עֵינִי : שְׁוִי כְּרוֹן עֲרֵיב יָתִי עִמָּךְ מַן הוּא לֵידֵי יְקַיֵּים : אֲרוּם לִיבְּהוֹן אִטִּישְׁתָּא מְסַכְּלָתָנוּ מְטוּל הֵיכְנָא לָא תְּרוֹמֵם לְהוֹם : לְמִפְלֵיג עַל אֲחֲוַיִת חַבְרַיָּא וְעֵינֵי בְּנוֹי תִּשְׁתֵּיצוֹן : וַעֲרַתְנִי לְמַתַּיְלִין בְּעַמְמַיָּא וּגְהָנָם מַן לְגַיו אֲהִי : וְכַהֲיֵית מַן רְגַז עֵינִי וְקַלָּסְתּוֹרֵי הֵיךְ טוֹלָא כּוּלְהוֹן : יְשְׁתְּקוּן תְּרֵיצֵי עַל דָּא וְחַכָּאי עַל דֵּילְטוֹר יְתַגַּבַּר : וְיוֹחִיד צַדִּיקָא תְּרֵיץ אוֹרְחֵיהּ וּדְכֵי אֲדָדֵיהּ יוֹסֵיף אִיתְחַיָּלָא : וּכְרַם כּוּלְהוֹן תְּתוּבוּן אִיתּוֹ כְּדוֹן וְלָא אַשְׁכַּח בְּכוֹן חַכִּים : יוֹמֵי עָבְרוּ רַעְיוֹנַי אִתְבַּטִּילוּ לוּחֵי לִבָּבִי : לֵילְיָא הֵיךְ יְמָמָא יְשַׁוּוּן נְהוֹרָא קָרִיב מִסְרַקִּין מִן קֳדָם חַשׁוֹכָא : אִין אֲנָא סְבִיר דְּבֵי קְבוּרְתָּא בֵּיתִי בַּחֲשׁוֹכָא מַצְּעִית שְׁוִוי : לְשַׁחֲתָא קָרֵיתִי אַבָּא אַנְתְּ אִמִּי וַאֲחָתִי לְרִחֲשָׁא : וְהָאן דֵּיכִי סְבִירִי וּמְהֵיתָנַתִּי מַן יְסַכְּנֵהּ : סַנְדוּ לְבֵי קְבוּרְתָּא תַּחְתָּן אִין כַּחֲדָא עַל עָפָר שָׁרָן :

כִּי־שְׁנוֹת מִסְפָּר יֵאָתֶיוּ וְאֹרַח לֹא־ א
ל' ג' אָשׁוּב אֵהָלֵךְ : רוּחִי חַבְּלָה יָמַי נִזְעָכוּ
ל' וכתי' קְבָרִים לִי : אִם־לֹא הֲתַלִּים עִמָּדִי
ב' רק ברחוב וּבְהַמְרוֹתָם תָּלַן עֵינִי : שִׁימָה־נָּא ב
עָרְבֵנִי עִמָּךְ מִי הוּא לְיָדִי יִתְקָע :
כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשֶּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא ח
ה' ו' תְרוֹמֵם : לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו
ל' חס' תִּכְלֶנָה : וְהֵצִיבַנִי לְמָשָׁל עַמִּים וְתֹפֶת
ל' ד'כתי' קרי בלעם לְפָנִים אֶהְיֶה : וַתֹּכַהּ מִכַּעַשׁ עֵינִי
וְיֹצְרֵי כַצֵּל כֻּלָּם : יָשֹׁמּוּ יְשָׁרִים עַל־ ט
זֹאת וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעָרֵר : וְיֹאחֵז י
צַדִּיק דַּרְכּוֹ וּטְהַר־יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ :
וְאוּלָם כֻּלְּכֶם תָּשׁוּבוּ־נָא וְלֹא־ יא
אֶמְצָא בָכֶם חָכָם : יָמַי עָבְרוּ זִמֹּתַי
ל' חס' יכולו נִתְּקוּ מוֹרְשֵׁי לִבָּבִי : לַיְלָה לַיּוֹם יא
יָשִׂימוּ אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ : אִם־ יב
אֲקַוֶּה שְׁאוֹל בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יג
יְצוּעָי : לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אָתָּה אִמִּי ט
וַאֲחוֹתִי לָרִמָּה : וְאַיֵּה אֶפּוֹ תִקְוָתִי יד
ג'לוי' ר' לב כו'ו. וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה : בַּדֵּי שְׁאוֹל טו
תֵּרֵדָנָה אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת :

מלאך · וינשו עבדיו וידברו · ויאחז צדיק דרכו · ואשחר לב חן שפתיו · זמותי ל' מורשי ל' רפרתי ל' ישועי · אחותי ל' לשחת קראתי · ואיה ג'רפ וסים ואיה אלהיך אשר עשית לך · ואיה נביאיכם אשר נבאו לכם : ואיה איפו תקותי · איפו ד'כתי'כן בויו וסי' נמסר בסדר וישב ובשמואל ב'סים ט'

עכה חוב וחת'מעתי כמו אף הדברי'פעמי רבו' הכה כולב'מכחמי'תכחומי עמל וכזב' החם ומכח קץ לדברי רוח וחבל כמו מהם דבריכם חו מה יחזק רפיתך מה מקטין ותעב'הכה חין ברבריך מה מיחזק דעתך בו · גם חנכי היתי מדב'עמכם לו חייה במקומי לחביר עליכם במלין לכח'לחק'וחכיע'עליכ'במו רחשי לנוד לכם ולהיו'מיכר בבריתכ'· חם היה תעניין כן לחזיק לחכ'דברי ומה מחנוד לכם בדברי יהיה להשליב על חוזק ספור מבריכ'יחבך כחבב'מכם כי הרב'יתעיים מי מהוסב'כחם יכורו לו ויספרו לותו בחוזק מברו ומיעו'מה מלבר ממנו' הכה חם לרבר לח יחבך כחבי ממני חו חם לחדל מהרבור לח יועיל לי ולח יסור דבר מבדיתי · לך עתה הלחני הפם פם כל לברי ממני' חיכי בריך לער לחר על ברתי כי הקיטים מבי מרוב הכחיבות יעידו עלי וכחבי ודלותי יעיד על חוזק מברי ומכחובי · הפם ית'טרף לותי ויפטימני תכלית הפכלה וחביעני להיות חרפת חרם וכזוי עם ער מברי חרק עלי בפיהו לבעפו עלי ולטוף עיכיו לי לעייף לותי בעין רעה · הרחיבו עלי פיהם לויבי בחרפותיהם לער הם מחרפים לותי הכו לחיי יחד עלי יתקבצון כל מוכחי והכה לחר זה לפי מה פלחפוב ככבר רעיו פהיו מחרפין לותו · ימפור לותי הפם ית'ביד פקרן ועל ידי רפעים'הטה לותי מתה פהייתי בו' פלין הייתי ויפרפרני הפם ויכתתני לחז בערפי ויפכרני ויקימני לו למטרה לירות בי חכיו · יסובו עלי מורי החנים לער לו יבקע כליותי ולח ישמול לפפוך לארן מרתי יפרוץ פרץ על פרץ ירוץ עלי כגבור להכות לותי בכח ובתוקף מכות רבות · על מה עהוגלר במכותי תפריתי קן עהוז בגר קפס והכה הוח מכחיב ומכער לותי מלר ועוללתי ירחמי בעפר ולפר וכל זה מרוב היגון יחגרו החכמי קן ועלו עפר על רחפס · פכי כתלו תורי ולכלוך תרוב הבכי ובפכת הבכי חפכו רלותי עד פעל עפעפי כלמות · כל חברות החלו בלוכי על לח חתם בכפי וגם תפלתי היתי זכה פלח היתי מתפלל פיבח רע ללוכי ולח חייתי כתכע תלהתפלל לפפ ית'קודם בוח חלי חברת חזלת וזה פליוב כמו מזכרנו היה כבוך תחלה בזלת החקירים והיה רופה לכלת ידי פתיהן ולזה היה מקריב קרבנות לל הפם ית' לכפר בעד בכיו · ולרץ לל תכפי דתי והחתם הכעפתם לי בפכת זה הפרור המפורר תפם' לו יהיה הרבן בזה לל תכפה החתם הכעפתם לי חם לתת תת פיתמרו רעי פתהייכה חלו פרעות תלת הפם ית' על כר העוכם ולל יהי מקום להפתר פם זעקתי על החתם הכעפתם לי · גם עתה הכה כפעיס ערי פהחלת לחי חם היה הפ"י מבניח בחלו הדבריס הפרטיים כמו פלתם חומרים לתפ רעי החלוים עתי לל חלוה תדמע עיכי ולחלו דברי לל עתכם פלם היו דברי עתכם הוח פלפר מהחתם הכעפתם לי חם הענין כדבריכם לפי פכלכם תתמרו פלוכם תתמיכים לותי בתה פלחכי ולו'פלין חתם בכפי · ולולם דברי עם הפ"פלם היה הענין כרבריכם רפוני פיהיה הפ"י מבין לת כל מעפה החדם היה הוח יודע החלת בזה ולזה תהיה מזה הכל טעכה לפפ ית'לבלר פלם היה מפגיח בילי החדם בכתו החופן פלתם חומרים הוח עופה עתי עול וחתם · מי יתן פיוכל החדם להתווכח עם הפם כמו הוכיח פיהיה בין חדם לרעהו · כי מפפר הפגיים הכפתרים לי לחיות יהיו בחיים עתה ולתות לו תהיה רוחי כפחתה וכברתים ימי פלח לפלימ ויהיו עתה קבריס לי · חם לין רעי התליבים לי חכפים מהתלות עתי ולזה חברח תלהתווכח עתם ובתה חומרים להתרותי ולהעביבני רוחם עיבי ולכה הפ לל פלן הכעפים לפר הפ מביעים ג חותי ומרבים כבני בעלתים מתכי · ולתה הפם ית'פיס לבך בי לפתוע דבר ולהביב עליהם כי תפוקתי להתווכח עתך הים לפפר זה לרעתי פלתה לו תלך בהתווכחך עתי כי הם בדרך לתת לו הבטעות כוזבות כמו פעופים תלו החכפים ותם היה לפפר תן לי ערב פחוכל לבטוח בו פתפלט התווכחות עתי הבני תפתוקק תלר מי יתכן פיתוקק לידי לקיי פיהיה התווכחות ביכי ובינך תם היה לפפר וכל זה תלר חיוב להורו פהחלת לותו ולתתפו בבטעות הפחוקות פבועבים לו רעיו · הכה לבם בפבת תפכל ולין בהם בבונה ולו דעת כי היה ריקו פלם פיו על דבריס כתו תלו החחבולו'והתרתו לו תרומם ·

מי

מיכרי' סמוכין לידי פחול פתפס יתר · על עפר כחת · פלונן · לפון ותבת עליהם פרוס :

מעבס

מי מפחליק ליך יניד המחשבות העולות בלבו כדי מיכפל תוכיח על מה מיחתל כך כהתל בהנום עד מעיני בנין תבליגה · והכיבני הפס
ית׳ להיות למשל ולשנינ׳ תחת שהייתי קודם זה להם לחרון ולעד · עד שכחת׳ עיני מהכעס אשר הם מכעיסים אותי בלענ׳ עלי ותחשבותיהם כנגד ל׳ על עלת תוכל להתחזק
ולהתיעב בהם מרוב דחגותי · ומומו ויתמהו יסרי׳ על זעת הרעה הבאה על הבריקי׳ על לא חמס בכפיה׳ ונקי יתעורר על חנף ויתמ׳ מדוע דרכו כלחה עם רוב עיכותיו
ופעמיו · ויחזק עם זה הבריק דרכו הטובה ומי מהוח טהר יריס יוסיף חוס j ללכת בדרכי הפס ית׳ וחף על פי מיתין בזה בתוכ בחטו נופלי חבל ועמו זה להועיע כפשם כי זה

אבן עזרא

עד תכה תמימון קנצי למלין · הנון נוסף והנכון מלין לו דומה ועניינו רוב : כי מולח ברמת ברגלו · פי׳ כי רגלו מולחו ברם׳ : שבכה· בלעו׳ קדר כמו רשת והוא כעניין מסובך : יחזו · הפח בעקבו תחזקו עליו הצמחי׳ והכתן בע יחמר הפך כי עם תכבי הטרה בריכך : יהי רעב לוכו · כמו כן חובי והע כיין מיסבע ממנו : לבלעו · כמו ולבלע המסכן : בדי עורי סעיפי עורו על דרך משל· יאכל בדיו · הס בכוו : בכו׳ מותי חוזק לו רחפית והעניין מיבב׳ המות בבלו : וקפידהו · עכתו ותקותו : למלך בלהות · לגדול מבבלהות : תשכן בהלני · חיה זרה : מבלי לו׳ מבלי סירוד הוא שם : יזורו · יכורם וכן ותכס חזרה בבוים : יכרוהו : ירמיקוהו כמו כדה· במגורין · המקומות סהיה גר שם : כמתו חחרונים : רמעים כמוהו : וקדמונים · הס מבריו: וזה מקום לא ידע ז׳ · עול יפרית עכתו ואחר עמו וכן הוא וזה מקום עול לא ידע חל : עד

תשימון ג׳ וסים׳ לא תשימון עליו נשך · אם שום תשימון פניכם · עד אנה תשיבון קנצי למלין · נהשבנו ג׳ וס׳ נמס׳
בסדר ויצא · טורף ד׳ וחס׳ וסים קשר נביאה בתיכה · אריה ט־ף גדי · פצו עלי פיהם · טרף נפשו באפו · חשך ד׳ וסים׳
וינהום עליו ביום ההוא · אור חשך באהלו · כוכבי השביס וכסילי הם · חשך משחור תארם · ברשת ב׳ וסים׳ ברשת זו

א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃ עַד־אָנָה׃
תְּשִׂימוּן קִנְצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר
נְדַבֵּר׃ מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַּבְּהֵמָה
נִטְמֵינוּ בְּעֵינֵיכֶם׃ טֹרֵף־נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ
הֲלְמַעַנְךָ תֵּעָזֵב אֶרֶץ וְיֵעְתֵּק־צוּר מִ
ח מִמְּקוֹמוֹ׃ גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְלֹא־
יַגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃ אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ
וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃ יְצֻרוּ צַעֲדֵי אוֹנוֹ
וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ׃ כִּי־שֻׁלַּח בְּרֶשֶׁת
בְּרַגְלָיו וְעַל־שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ׃ יֹאחֵז
בְּעָקֵב פַּח יָחֹק עָלָיו צַמִּים׃ טָמוּן
בָּאָרֶץ חֶבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עָלָיו נָתִיב׃
סָבִיב בִּעָתֻהוּ בַלָּהוֹת וְהֵפִצוּהוּ לְרַגְלָיו
׃ יְהִי רָעֵב אֲנוֹ וְאֵיד נָכוֹן לְצַלְעוֹ
יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת
׃ יִבָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ
ט לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת׃ תִּשְׁכֹּן בְּאָהֳלוֹ מִבְלִי
־לוֹ יִזֹּרֶה עַל־נָוֵהוּ גָּפְרִית׃ מִתַּחַת
שָׁרָשָׁיו יִבָּשׁוּ וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ׃
זִכְרוֹ אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל
־פְּנֵי־חוּץ׃ יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ
וּמִתֵּבֶל יְנַדְּדוּהוּ׃ לֹא־נֵכֶד וְלֹא־נִין
כ בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בְּמְגוּרָיו׃ עַל־יוֹמוֹ
נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שְׂעָרָה
׃ אַךְ־אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוֶל וְזֶה מְקוֹם
לֹא־יָדַע אֵל׃

א ויען בלדד השוחי ויאמר׃ עד־אנה׃
תשימון קנצי למלין תבינו ואחר
נדבר׃ מדוע נחשבנו כבהמה
נטמינו בעיניכם׃ טרף־נפשו באפו
הלמענך תעזב ארץ ויעתק־צור מ
ח ממקומו׃ גם אור רשעים ידעך ולא־
יגה שביב אשו׃ אור חשך באהלו
ונרו עליו ידעך׃ יצרו צעדי אונו
ותשליכהו עצתו׃ כי־שלח ברשת
ברגליו ועל־שבכה יתהלך׃ יאחז
בעקב פח יחזק עליו צמים׃ טמון
בארץ חבלו ומלכדתו עליו נתיב׃
סביב בעתהו בלהות והפצהו לרגליו
׃ יהי רעב אנו ואיד נכון לצלעו
יאכל בדי עורו יאכל בדיו בכור מות
׃ יבתק מאהלו מבטחו ותצעדהו
ט למלך בלהות׃ תשכן באהלו מבלי
־לו יזרה על־נוהו גפרית׃ מתחת
שרשיו יבשו וממעל ימל קצירו׃
זכרו אבד מני־ארץ ולא־שם לו על
־פני־חוץ׃ יהדפהו מאור אל־חשך
ומתבל ינדדהו׃ לא־נין ולא־נכד
כ בעמו ואין שריד במגוריו׃ על־יומו
נשמו אחרנים וקדמנים אחזו שערה
׃ אך־אלה משכנות עול וזה מקום
לא־ידע אל׃

ביר ליה ולא ברא בעמיה ולית משיזיב ביתוביה׃
אתרו על עולא׃ ויימרון לחור אילין משרית עולא ודין אתר דמאן דלא ידע אלהא׃

ואחיב בלדד דמן שוח ואמר׃ עד אימת
תשתון הרהפתקי למילייא תתבינון ומבתר
כן נמליל׃ מא׳ין אתחשיבנא חיך בעירא
טמעננא במחמיכון׃ דמצער נפשיה
ברוגזיה איפשר דאטולך תשתביר ארעא
וטינר יסתלק מן אתריה׃ תא דטריד
נפשיה לגרמיה אפשר דמטולתך תרהנשי
ארעא מן למיהב ותקיפא יסתליק מן אתריה
זלחור נהור רשיעי יטפי ולא ינהור גיהר נורי
׃ ונהור חשך במשכניה ושרגיה אמטולתיה
יטפי׃ יהעייקן פסיעת תוקפיה ותטרוקיניה
מלכיה׃ מטול דאשתדר במצדתא
ברגלוי ועילוי סרגתא יטייל׃ אחור בתיקלא
דפרא יתקוף עלוי ניברא׃ טמיע בארעא
אשליה ואורחיה עלוי שכילא׃ חזור חזור
יבעתוניה אתרגושין ומתברין לרגלוי׃
יהי כפין ביר בוכריה וצעירא מכוין
לאנחתיה׃ תא יהי כפין באנינותיה
וצערא מזומן לסטריה׃ ייכול בוצנין
דחפיין למשכיה יגמר בנוי מלאך מותא׃
תא יכול בסרא תקוף משכיה וגמר
בנוהי שרוי מתא׃ יתגזור ממשכניה
רוחצניה ותוכליניה למליך רגושתא׃
תשרי אינחתיה במשכניה מרליית ליה ויבתר
על מדוריה גופריתא׃ מארעא בנוי ישתיצון
ומשמיא יתגזר אובדניה׃ תא מלרע
שרשותי יתיבשון דמן לעיל יתמולל זאזיה׃
דכרניה חובר מני ארעא דישראל ולא
שמא ליה על אנפי אשקקני׃ יהדפוניה
מנהורא לחשוכא ומתבל יגלוניה׃ לא
מטול יומיה איצטדיאו בתראי וקדמנאי

טמנו · כי שלח ברשת ברגליו · צמים ב׳ וסים׳ ושאף צמים חילם · יחזק עליו צמים · סביב ג׳ רפ וסים׳ בסוף יחזקאל ·
לרגליו ד׳ וסים׳ נמסר בסדר שטות · עורו ג׳ מ׳ל וסים׳ היהפך כושי עורו · יאכל בדי עורו · התמלא בשכות עורו ·
ינתק ג׳ וסי׳ נמס׳ כשפטי׳ סימן ו׳ו · תשכון ג׳ מ׳ל וסי׳ בימים ההם תושע יהודה׳ לכן ישבו ציים את איים · תשכון באהלו
מבלי לו יזורה על נוהו · זכרו ל׳ אבד מני ארץ וכל תריסר דכו׳ בבא זכרו תורת משה עבדי · וקדמונים ל׳ אחזו שער ·

חבי אתה חמי ואחזתי לריעתי אתין לי המלט מהמו׳ על זה הכתב החכום · הנה היה חיפה תקותי הלם לקוח מאדוני הטוב הגופני אחר מותי לו אמר זה ככבד
מה מהיו אומרים מהסבול בין הרשעים והבריקים בשיבולום כרות מהרשע לא יחמין שוב מני חשך ולולם הבריק בוטח מהסם ית׳ יפיר המכוחב ההוא מעכו הכתם
לדבוי המכות ההלו והמכוחבי אשר חולימי בהם הם יכוחו יחד על עפר תרדכם ותכללה לכבדם לירכתי מקול ל׳ל למרכז האדץ כי לא תוכל האדץ להכיל ולשחת אותם
ואיך תוכל לחי לקובלם ולחיות אחרי נפלם כי ואמכם אמר זה על כל ההפלגה והגוזמא ·
בחם מהביא ריחה מהחום מהעופם הבא לרשעים ובזר מפני זה מכל הרעות המפלים
מעשיהם ואמר מזאת הגזירה· בלתי מורקת לפי מכבר כמכתו בו הלו הרעות הכפלות אשר אין לו תקוה לחיות אחריהם על לא חמס בכפיו ואם יאמר אומר מזאת
הטענה לא יורה בה שיפו ולזה היכה טענה עליו הנה תשובת היוב בזה כי דברינו הם עם הסם ית׳ אשר יודע מהחלת היוב אם היה מיהיה פוקד החרס וזה
על כל מעשיו כמו שאמרו רבי היוב ואם סבנה אותו שיפו מהו היה מיפר ירחה בחלרו כמו שי׳ הדברי׳ הנה כבר כתבנכל היוב וביו׳ שאיכו מודק לכל העכי בהפך וזה
שאשרשעי׳ היכם הסם ית׳ עד שיתכן שיחת׳ שהוא היה מיפר ירחת הסם ית׳ מהם בכמו הלו הדברי׳ והבריק׳ לא יכורו מפני זה מלהחזיק בדרכי הסם ית׳ כדי
שתכלית׳ היו הגמול הגופני לכל הטרות הנפש ולא די שלא יכורו מפני זה הרעת מדרכ׳ הטובה לבל יוסיפו לומן להחזיק בה ולהשתדל בשלומתם הנפשיי לבזותם
הקנייניס והכלחות הגופיי לרוע הסידור הכופל בהם והיות׳ לבל ביאור מלות המענה ויען כלדד השוחי ואמר׳ קנצי · כמו קנים ואמר׳ זה לפי שחיוב
היה חומר דבריס רבים במענה שיכלה המחמר להיותו לתכלית אחר מדבריו יתחיל בטענה אחרת ולזה יהיה תכלית
רבים לדבריו כאילו אמר עד אי זה מקום מקוימות השקדלו בדברי הדחקות והטענות וזה כי יתכן שבאמת׳ והמחמ׳ ההוא׳ ואילך לא יכטרכו
לזכור טענות חדשו לקיי׳ דבריה׳ לך יפתלו לבד לא־יר הספיקות בהם טענו החולקים עמהם על דעתם · ויעתק סור · ויפתלך הכור · ידעך יחסך · יצרו · עניין
ברות · כעדי חוכו · פסיעו · כחו · ותעלוכהו · ותעזבהו שבב · רשת · כמיס · פריץ · חבלו · החבל סיקסור בו רגליו ולכר בו · ותלכודתי · הוא הפח סילכד בו · עכיין
זרעו כטעם ריחטית חוכו · בני עורו · עכפי עורו ובריו · יאכל בריו בכור מות · יאכל בריו הגדול מבחליי׳ המתיתים · יכתק · יפתלך · למלך בלהות · ל החזק והקשה
מבבלהות · מבלי לו · מבלי פלה היה פלו לבל גזלו · ומל קמיהו · יבריקו עכפיו · ינידוהו · יפליכוהו · נשמו · תחתיו · אחרון · קדמוני · אחזו · שערה ·

ביאור

מענה בלדד

קנצי · כוף · תבינו · להבין · למלין · לדבר · נטמינו · כחשבנו כעופות טמוכים · כחשבנו בעיניכם טמוכים · ואין יכול בהיכם ו׳ וולתי ט׳מ׳. כמו טמוכין מלראותי · וים מפרסים לשון טמיכה · וטענו הוא כדרך שמ׳ב בדיכם הטיבה שתי כוליך מחד ביסוד ומחד בשמוים של דגים · חוזר בפשו · טרף בפשו · לך לפי חום הטורף ומחכל בפשו בפשו · ובביעתו · למשון בדקדוק העוב תרן ממקומו מדקה · וישתק כור סיכר מלעתו · ומחלתו · נס מכי לפי כעקת׳ ולת תבהל לדורו · חור רשעים יקפן ממקומו · שביב · תפטתם מחכי מפר ירחה · הנה מרוב מכחובי על לא יהיו קבריס כעבדי כהן · ותעלוכהו מעליה עכתו · טיבן לא יתקיים · כי סופו לפר סולף בהשתלחו כנגלי · ולכעוד על הרשת ולתפס · ועל שבכה יתקלך הוא רשת · כל שבכה עשוים כמו רשת · והיא הקליפת שבדפני ס כבשים · יאחזהו בעקב פח · טמון בארץ תתת רגליו · מבלי מלך הפלים · ומחלכודתו · טמון עליו נתיבו · כשם שטומנים מכל מלכודת לעופות · בלהות · פלים · והפיכוהו לרגלו · נפכוהו · יפכטוהו על הארץ · חומו · בכו · לבלעו לפתע · יפלכד בדי עורו · ויאכל כל אשר בדיו · בכוו ובכוחיו · בכור · מות · מר המוח · מחלצו · מחלכו · מבטחו · מהיה מבטחתו · מחריתי תסגל מחרי · הנה לפטתם יקפן · מפר · הנה · מרוב מכחובי על לא יהיו קבריס כעבדי כהן · ותעלוכהו · מעליה עכתו · טיבן לא יתקיים · כי סופו לפר סולף בהשתלחו כנגלי · ולכעוד על הרשת

ביאור דברי המענה ענה בלדד ואמר עד אי זה מקום תדריכו דבריכם ותמימו קץ שם למילכם תבינו ואותנו מה נחשב ואחר כדבר ונענה אחר שתין לנו יורעים דבר לפי דבריך: תדוש נחשבנו כבהמה ונטמאנו בעיניכם ותרוחקים עד שמעת תוקנו פחותי כפחיתות הב"ח ותולם אמר זה לפי מכבר אמר אחוב עליהם מזכרונם מעלי לפר ועלה ימכו בהם חכם ומהם ית'כפן לכם מעכל, אתה החים מתרוב כעצו טורף ומחחית נפשו השם בעבור הערות שאתה מעיר בענייניך נשמוע מהארץ כעזבת ויסור השם ית'מתקום לאבר עיניו ולבו שם ל' השם נשפוט מהארץ כעזב' מפני הערר הסרור הנופל בענייניך

ואף ט' רף וסים' ואף גם זאת בהיותם, ואף כי תשלחנה לאנשי', ואף כי היין בוגד, ואף גאים עלה בהם, ואף אמנם שגיתי, ואף הסיתך מפני צר, ואף שמחתהם שאלנה, ואף מאני בית אלה, ואף מאני בית, גדר ג' וסים' ארחי גדר ולא אעבור, נדר דרכי בנזית, נדר בערי, אעבור ג' ומל וסים' נמס' בתלי' סוף סי' קמ"ב, ויסע ג' וסי' בסדר בשלח,

אבן עזרא

עד אנה תגיזון: זה פעמים, אחר הנחן בדברי איוב ורחוקת חברין הם עתה פעמי', והכוון בעיני מהות כמו ולפו עמר נמים בעבור היות חמבון: עלי הגדילו, כפמותיכם: ומפורש עניכו מפורתו: ויפע כעץ. כאשר יפר הען ממקומו: ויסולו מן סלון ממחיר כמו חנני נך את דרכך בפירים מן כמסוכת חר וכן דרכי פורר מן פירים: עוילים, כערי לו רמעי בעלי עול: וזה אהבתי, זה מחבתי כולם כחסכו בי: ותתמלט בעור פני העניין לא כמלטתי אלא כמו פני בעור: כמו

רש"י

מענה איוב תוגיון לשון תוגה: עד מתיים עשר פרשיו' עד עד כאן מזכרנו רובה לומר תעכירו לי: תעכרו לי: לשון כלון. לבי רע הוא בעבור טוב שעשיתי לי: ולפי שהוא מכוה על הקור' לן מהרע ההוא עלי לבריני ולכיומו מלי חרכוני: מרעים ומוכיחים הרפני על פני: מעמק על רע מכלה אותו חמס: ולא מעבה: ויסע. לשון עקירה: ויסולו. לשון מסילה: לך ורו. לשון לכבי כעני: לאותו סגלתי כביכי כאילו חם כבי: עוילי. מלשון מכבר כערים. וכל קרן כעיני חרים: דבקה עפרי. מלאני כקום מעוכי כשרי כעור סיכי. כל כשרו. היה לקוני כשמן וכעולעים קון מקיכי סיכון.

רש"י

בעט בדול יתכנון כנור ותק כ מעבירין לתת ה העופר עליה לתת לאותות מרמה שחרורית לכבים וכן לרך תוקק מכן. ולא יתכן לפרש עם כל ענפרק שכרי לך הוא מכל כאכן. ואני לפרש נוגלי קי. ואן זה חוור למעלה: לאחי תרדפוני: ואני ידעתי נוגלי קי. ליפר, והוא יקוני, ויעמוד. יקום. לאחרון על עפר. לאחר סיכלו כל עוכי עפר הוא אחרון

כעץ ג' וסימני יבש היה כעץ, ויסע כעץ תקותי. ותשבר כעץ עולה, זרו ב' וסים' ויודעי אך זרו מני, לא זרו מתאותם, ולא יענה' וסים' והעקתם ביום ההוא. אז יזעקו ל' י' דמיכה, ישאהו על כתף, שם יזעקו ולא יענה, לעבדי קראתי ולא יענה, אקומה ג' וסים' נמסר בשמואל ב' סי' ג',

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר: עַד־אָנָה תְּגִיזוּן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִי בְּמִלִּים: זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא־תֵבֹשׁוּ תַּהְכְּרוּ־לִי: וְאַף־אָמְנָם שָׁגִיתִי אִתִּי תָלִין מִשְׁגֶּתִי: אִם־אָמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי: דְּעוּ־אֶפוֹ כִּי־אֱלוֹהַּ עִוָּתַנִי וּמְצוֹדֹתָו עָלַי הֵקִיף: הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט: אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבוֹר וְעַל נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ יָשִׂים: כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי: יִתְּצֵנִי סָבִיב וְאֵלֵךְ וַיִּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי: וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו: יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי: אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי: חָדְלוּ קְרוֹבַי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי: גָּרֵי בֵיתִי וְשִׁפְחוֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֵנִי נָכְרִיָּה הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם: לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנֶּן־לוֹ: רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי בִטְנִי: גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי: תָּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֵרֶ֫אֲהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי: בְּעוֹרִי וּבְבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי:

ביאור מלות המענה ויען כמענה: נדודיו. נדודיו כפרות: ויסלו על דרכם. ובחורת קדרוכה והקלולה לרוב ההליכה בה: זרו ממני. היו כזרי': וחכותי לבני בטני. הרבון בזה עם היותי חונן חוקם מלר בעבו' בני בטני הל כרי מלעמיר ממנה בני' לו והוא חנוחו מקור כמו המכה חכות ל והרבון בזה מהיותי חונן חוקה הוא בעבור מלעמיר ממנה בני' זר הוא לה וחוב' מתרכת כלל לי, לוספר מהיו לו עתה בניס כי לה ידענו הזמן לאבר היה מעת לאברן בניו עד עת התוכחו עם רעיו והיה פירושו ומה מלכי חונן בני הוא זר להם: עוילים, לנמי עול וחמס: ותתמלטה בעור שיני, רוכה לומר מלה נמלר לו עור מלם כי לם הדבק לפרם שיניו:

יד חלוף · מפת הפס : ויחקו · ויוכתבו : יחכבון · יחקקו : נקבו · כמו נקבו לו נקפו יפצרו : סדון · סים דין והוץ פס בפקל בת והרפון בזה בעבור מה שתתם
ודעים לפי דבריכם סים דין ומשפט על כל מעשה החרם נורו לכם מהבעים חותי בכמו חלו החרפות חבר שתם מחרפי חותי ויהיה תדעון הווה וחם הוץ לטון עתיר
וכמוהו ימצאו רבים בלשוניו לו יהיה דון תוקר בפקל טוב מלחמם ויהיה הרכון בזה בעבור מה שתתם וידעים לפיד בריכם סהחר' כידון על כל מעשיו חס טוב והם
רע רחוי לכם שתירחו מהבעים חותי בזה החלופן כי הוץ חטוץ כפלח : **ביאור דברי המענה** ענה חיוב וחמ' עד חכח תתכו יבון לנפשי ותדכיחו חותי במילכם

אבן עזרא

חנוני חנוני ב׳ובפסו׳והוא חד מן אב מן בב ובפסו׳יסי׳במסר כפס־ריכת׳במערכ׳אות הב׳ית בסר׳ ועפרת ד׳חם בליש׳
וסים׳במסר בסדר מטות וזכריה סים׳ח׳ בצור ג׳וסים׳והכית בצור ׳ בא בצור והטבן ׳ לעד בצור יחצבון ׳ אחזה ד׳
וסים׳אני בצרק אחזה פניך ׳ בלעדי אחזה אתה הורני ׳ ואחר עורי נקפו זאת ׳ אשר אני אחזה לי ׳ וא׳ואחזה אנכי

חָנֵּנִי חֲנֵנִי אַתֶּם רֵעַי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִּי׃ ב׳ובפסו׳ ל׳חס׳ ד׳כתי׳קן
לָמָּה תִרְדְּפֻנִי כָמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃ מִי־יִתֵּן אֲפוֹ ל׳ ג׳
וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיִחָקוּ׃ בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפֶרֶת לָעַד בַּצּוּר ר׳ חס׳ כלים׳ ב׳
כה יְחֹצָבוּן׃ וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חַי וְאַחֲרוֹן ל׳ ו׳ותלמי׳
עַל־עָפָר יָקוּם׃ וְאַחַר עוֹרִי נִקְפוּ־ זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃ אֲשֶׁר אֲנִי־ ב׳ ר׳
אֶחֱזֶה־ לִי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־ זָר כָּלוּ ר׳
כְלָיָתִי בְחֵקִי׃ כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־ לּוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי׃ גֻּורוּ לָכֶם׳ ב׳ ר׳
מִפְּנֵי־ חֶרֶב כִּי־ חֲמַת עֲוֹנוֹת חָרֶב ב׳ חס׳ כלים׳ ב׳
לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין׃ ר׳
א וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃ לָכֵן שְׂעָפַי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי׃ ל׳ ג׳ ב׳
מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃ הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עָלֵי־אָרֶץ׃ כִּי רִנַּנַת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע׃ ח ל׳ ג׳ ב׳ ג׳ ל׳ ד׳ ה׳ ו׳ ז׳

חוּסוּ עָלַי חוּסוּ עָלַי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִּי׃ לָמָּה תִרְדְּפוּנִי כֵּאלוֹהַּ וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃ מִי־יִתֵּן וְיִכָּתְבוּן דְּבָרַי אֲרוּם מִחָתָא דַּיֵּי קְרִיבַת בִּי׃ לְמָא תִּרְדְּפוּנַנִי דְּכְמַת אֱלָהָא וּמִבְּשָׂרִי לָא תִשְׂבְּעוּן׃ מַאן יְהַב יָתֵי וְיֶכָּתְבוּן מַאן יְהַב יָתֵי וְיִתְרְשְׁמוּן׃ בְּקוֹלְמוֹס דְּפַרְזְלָא וְכַרְכְּמִישָׁא לָעַלְמָא בְּטִינָרָא יְתְפַּסְלָן׃ וַאֲנָא יָדַעְתִּ דְּפָרִיקִי קַיָּם וּמִן בָּתַר דִּין פּוּרְקָנֵיהּ עַל עַפְרָא יְקוּם׃ וּמִן בָּתַר דְּאִתְפַּח מַשְׁכִּי תְּהֵי דָּא וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱמֵי תּוּב אֱלָהָא׃ דִּי אֲנָא אֶחֱמֵי לִי וַעֵינַיי חֲמוּן וְלָא חִילוֹנַי שְׁלִימוּ כְּלָיוֹתַי בְּעוּבִי׃ אֲרוּם תֵּמְרוּן מָה נִרְדַּף לֵיהּ וְעִקַּר מִלְּתָא נַשְׁכַּח בֵּיהּ׃ דְּחוּלוּ לְכוֹן מִן קֳדָם חַרְבָּא אֲרוּם בְּרָגְזָא ר׳ חס׳ כלים׳ ב׳
אֱלָהָא עַל סוֹרְחָנוּתָא מְגָרֵי קְטוֹלִין דְּתַרְבָּא מִן בְּגַלַּ דְּתִתְדְּעוּן דַּדִּיוִין קְשׁוֹט הוּא מָרֵי דִּינָא׃ וְאָתִיב צוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה וְאָמַר׃ מִטּוּל דְּרַעְיוֹנַי מְתִיבָן לִי וְטִטּוּל דְּרַחְשָׁתִי מִן בְּיוֹתָי יְתִיבְנַנִי׃ הֲדָא יְדַעְתָּא מִן עִידָן דְּאִשְׁתְּוִי בַּר נַשׁ עֲלוֹי אַרְעָא׃ אֲרוּם בּוּעֲת רְשִׁיעֵי שֵׁצִית בֶּעָגָל וְחֶדְוַת דְּיַלְטוּר עַד שַׁעֲתָא׃

אשית לבי ׳ תדעון ד׳וסי׳למען תדעון אשר יפלה יי׳ ׳ בזאת תדעון כי יי׳שלחני לעשות׳ נורו לכם מפני חרב׳ ויאמר
יהושע בזאת תדעון ׳ הזאת ה׳וסים׳הזאת לכם עליזה ׳ הזאת חשבת למשפט ׳ הזאת ידעת בני עד ׳ הזאת
נעמי׳ הזאת העיר שיאמרו ׳

מפסק ׳ נרד הפס המסדר זה הסדור חרחי עד פלח חוכל להסיב חפני מכוין חליהם חסך ימים ולח חוכל לנחת פס ׳ **והבלל העולה מהדברים** הוח ממה שחתר בלדר שחין רחוי חיקוח חמה מברחו חפר עמהם מפני מה
הפשיט כמו שהפיגני מחברן קנייני ויפר זרעי שהיה עטרת רחפי כמו שחתר עטרת זקנים בני בניס ׳ הרס חותי סביב במכותיו שפלח לחבר קנייני ובני עד שחני כחשב כחילו הלכתי וטפ בזה הפועל כעך תקיתי לל שחין לי תקוה כמו שחין תקוה לעץ כשנתקוטו סביב לעקרו ממנו ורם מן החרץ חפר היה מפתרם פס כי הוח
חילו יוכח כן ימות בלח פפך וכן יהי כשהוסרו ממני קנייני חפר היה בהם חיי רוחי הנני כחשב לתת ׳ ויחר עלי חפו להכותני חחר זה בחלו המכות הנפלחו׳ ויחשבני
לו כחילו הייתי חחד מנכריו לנרוף חותי בכל עת על לח חתם בכפי ׳ יחד יבואן גדודי הגרו׳בי ויסולו עלי דרכם ל׳ מדרכם פלטה ודרוכה לבוח חלי מרוב ההתמדה
ויחכו חלו הגדודים סביב לחהלי ׳ הנה מרוב הכרזת חפר לי כשפכו עלי חחי ויודעי וקרובי ויתורעי לזרי חפר סרחקו ממני ופכחוני כי במוט רגלי התכפלו׳ ויפתח הרבה
מיפלימו מיניהם מהם חויביהם וקרוביהם ויפכחו חותם ׳ ולח זה לבד חלח החכמים הגרים בביתי והם חוכלי לחמי ופפחותי חסכו חותי לזר נכרי הייתי בעיניהן׳
לעבדי קרחתי ולח יענה ולח גם חת חתחנן לו בדברי למלוחת מחלתי ולח חצוונו כדיך מיכוה החרם לעבדו הנה עם כל זה לח יענה ׳ רוחי היח זרה להפתי עם
היותי חוכן לותם מלר כדי מחמיד מחנה בניס ׳ גם החכמים הפחותים בעלי העול מלחו בי חקומים בפניהם ולח יבושו עם זה מלדבר בי חרפות ובזויים ׳ כל חנפי
מודי תעבוכי וחלה העומדים עמי והם רעי חפר חהבתי ׳ נהפכו לי לפוכחים וחרפוני חרפות רבות ׳ הנה לרוב כחיפותי רבקה עבמי יחד בעורי ובבשרי כחילו חין
בי בפר כלל ולח כפלח בי עור פלח פלח חקבותו העבמות רק הרבק לפרם המיניים פהוח רוחה לעור ׳ חכוני חכוני חתם הפס נגעה בי ללח פפע ׳
למה תרדפוני כמו חלה העוילים המחרפים חותי לו ירפה הם הפס רוכף חותי לו חין תפלטו מבשרי לרוב פנחתכם חותי ׳
כי יתן חופה ויכתבון מילי כדיך פיעתדו לנבח ולוטם חתר זה לפועל מחלתו בי חקומים בפניהם ולח יבושו עם זה מלדבר בי חרפות ובזויים ׳ כל חנפי
מודי תעבוכי וחלה העומדים עמי והם רעי חפר חהבתי ׳ נהפכו לי לפוכחים וחרפוני חרפות רבות ׳ הנה לרוב כחיפותי רבקה עבמי יחד בעורי ובבשרי כחילו חין
בי בפר כלל ולח כפלח בי עור פלח פלח חקבותו העבמות רק הרבק לפרם המיניים פהוח רוחה לעור ׳ חכוני חכוני חתם הפס נגעה בי ללח פפע ׳
למה תרדפוני כמו חלה העוילים המחרפים חותי לו ירפה הם הפס רוכף חותי לו חין תפלטו מבשרי לרוב פנחתכם חותי ׳
מ

סיחו · רימתותו : כנגלו · כבוזתו : ויורד · מעכין כדודי : מזפתו · ריקתהו : תמורתו · תרחקהו : מקומו · עין לכעסי מקומו מהו רוחים לותו תמיד : ירבו דלים יעמדו רבון
לחיל · כנסי גדולי · דלים : חוכו · נזלתו : עצמותיו ימלאו עלומיו · ל' עצמותיו כמלאו מחט נעוריו : חיל בלע · ההוץ חסר בלע וחכל : רחם פתנים · מעניין רום ולענה ופתני הם כחפים ·
לו יבולהו מהרון · ינע · סם והרבון סיסיב יגיעו ולא יעלום ולא יעלום · כי רבן עזב דלים · כתם רבן הדלי עזב לותם ל' סלח עזב לותם עד חסר רבן לותם : בחמורו לא ימלט · בחמורו
יעלוו · וכן ישלון ועשרו לא ימלט רבר מהכל יחבר : יחיל · יבליח : במלחת ספקו · בהיות לו רי : יבר לו : מעניין כרות ורוחק : עמל · תוחר והרבון בו חים עמל ונון : בלחומו · בבטרו

וראשו ד'וסי'נמס'ברישׁ סדר ויצא · איו ה'בליש'וסי'בלשון ארמי בנתיהון דמלביא מתנלגלין ובותתין ומיתין וביאורם
נמסר בסדר בראשית ואיוב סימן י"ד · וידיו ד'וסים'וידיו לא שטף במים · וידיו תבצענה · וידיו תשבנה אונו · ימחץ
וידיו תרפינה · ויכחדנה ל' אם תמתיק בפיו רעה · ויסגענה ל' בתוך חבו · ואינון מן מלין דמשמשין נח' בסוף תיבותא

אבן עזרא

כנגלו · מן כחסר
יבער הגלל עד תיון :
ויורד · כמו ירוקן :
מזפתו · רחקתהו כמו
מזפתני הסתם :
בניו ירבו דלים ·
הפירוש ככון מהות
מן רבון ובמקום יקרבם
כי בניו יוכרבו לרפות
הדלים פנגל ועוד
סיוכ' מביתים תקבנם
וירון חוכו כמו הוכו כמו
מכחתי לון לו ולחתן
כמו המון : עצמותיו
מלאו · חטאת עלומיו
: יכחידכה · מיעצה
דברין בסתר : רחם
ט ו פתנים יונק · הסך
כהרי נחלי דכם ו
וחמלה ובניהם על
דרך מפל כעניי' סרם
פורח רחם ולעגה
ובסוף מפיב כל חיה
סיג כו בחיל תיחורנו
סבה לו הדבר הסוף:
עזב דלים · בחוקו :
בחמורו · מחמר
והחוה הוא לו
המחיר כלום : יחיל ·
יקוה: במלחת ספקו ·
כחפר יגיע לכל חם
סיספיק לו לא יכר לו
ויד העמלים תבוחו
כעניין בפרוח רמ'
ויש חומרי' בהבינ' יש
מפלחם וכמוהו קחת
רמעים ספקם כמו
ויספוק לת כפיו הכתי
בלחומו בבטרו ויחכ'
הוי' בלחומו כמחמנו
כמו יהי לחלה בטנו :
תחליפהו · כמו כלול
יחלוף ויש חומרי' כמו
מפלחם וכמוהו קחת
כמו המון : עצמותיו
מלאו · חטאת עלומיו
: יכחידכה · מיעצה
דברין בסתר : רחם
פתנים יונק · הסך
כהרי נחלי דכם ו
וחמלה ובניהם על
דרך מפל כעניי' סרם
פורח רחם ולעגה
ובסוף מפיב כל חיה
סיג כו בחיל תיחורנו
סבה לו הדבר הסוף:
עזב דלים · בחוקו :
בחמורו · מחמר
והחוה הוא לו
המחיר כלום : יחיל ·
יקוה: במלחת ספקו ·
כחפר יגיע לכל חם
סיספיק לו לא יכר לו
ויד העמלים תבוחו
כעניין בפרוח רמ'
ויש חומרי' בהבינ' יש
מפלחם וכמוהו קחת
רמעים ספקם כמו
ויספוק לת כפיו הכתי
בלחומו בבטרו ויחכ'
הוי' בלחומו כמחמנו
כמו יהי לחלה בטנו :
תחליפהו · כמו כלול
יחלוף ויש חומרי' כמו

אֵין יַסַּק לָצִית שְׁמָיָא זוֹקְפֵיהּ וַרְישֵׁיהּ לַעֲנָנָא יִמְטֵי׃ הֵיךְ רַעְיֵיהּ לְעָלְמֵיהּ יְהוֹבַד חֲמוֹי יֵימְרוּן הַאן הוּא׃ הֵיךְ חֶלְמָא יְטוֹס וְלָא יִשְׁכְּחִנֵּיהּ וְגֵלֵי הֵיךְ חֲזוּתָא דְּלֵילְיָא׃ עֵינָא סַכָּרְתֵּיהּ וְלָא תּוֹסִיף וֶלָא תּוּב תִּסְכִּינֵיהּ אֲתַרֵיהּ׃ בְּנוֹי יְרַעְיוּן מְסַכְּנִין וְיָדוֹי מְשַׁלְטָן חֶקּוֹף צְעָרֵיהּ׃ גְּרְמוֹי אִתְמְלִיאוּ חֲיוּלֵיהּ וּבַהֲדֵיהּ עַל עַפְרָא תִּשְׁכּוֹב׃ אִין כִּתְבַסְמָא בְּפוּמֵיהּ בִּישְׁתָּא יְכַרְבִּינֵהּ תְּחוֹת לִישָׁנֵיהּ׃ יָחוֹס עָלֵהּ וְלָא יִשְׁבְּקִנֵּהּ וִיכַפְּיֵנֵהּ בְּמִצַּע מוֹרִיגֵיהּ׃ מֵיכְלֵיהּ בְּמָעוֹי אִתְהַפִּיךְ אֵרְסָא דְּחוֹרְמָנֵיהּ בְּגַוֵּיהּ׃ נְכְסִין דְּסַלְּעִים יַפְּדֵּט יַתִּיהּ מְכַרְיְסֵיהּ יִתְרְכִינֵיהּ אֱלָהָא׃ רֵישֵׁי חוֹרְמָנָיָא יְנָקִין תִּקְטְלֵינֵיהּ לְשׁוֹן חִוְיָא׃ לָא יִזְכֵּי לְמֶחֱמֵי בְּטָיְפֵי נַהֲרָוֵת נַחֲלֵיהּ דְּמִן דּוּבְשָׁא וְלֵוְיָאֵי׃ כְּתִיב לֵיאוֹת חוּרְנָא וְלָא יְגַמֵּיר בְּרֵעוּתֵיהּ מִתַּיְיהֵיב שַׁלְחוּפֵיהּ וְלָא יָדוּץ׃ אֲרוּם רַעְיָא עַסְקָא דְּמִסַּכְּנִין בֵּיתָא אֲנַס וְלָא בְּנָא יַתִּיהּ׃ אֲרוּם לָא יְדַע דִּיתֵי שְׁלֵוּ בְּכַרְיְסֵיהּ בְּוּשְׁמֵיהּ לָא יִשְׁהֵוֵב׃ לֵית מְשֵׁיזֵב לְמִכְלֵיהּ מְטוּל חֵיכְנָא לָא יוֹרִיךְ טוּבֵיהּ׃ תִּתְמְלֵי סַאֲתֵיהּ יְהָפַּרְע מִנֵּיהּ כָּל אֲוָא דַּלְעֵי תִּתְבֵּיהּ׃ וְהוֹי לְמִיכְלֵי כַּרְיְסֵיהּ יְגָרֵי בֵּיהּ תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ וַיְחֵית עֲלוֹי טִיטְרִין בְּשֵׁלְרֵיהּ׃ יְעִירוֹק מִן זֵינֵי פַּרְזְלָא תְּשֵׁלְחֵפִינֵיהּ קַשְׁתָּא דְּכַרְכְּוּמָא׃ שָׁלַף וּנְפַק מְחֵיקָה וּבַרָקָה מְמָרִירָתָא יְהַלּוֹךְ עֲלוֹי דְּחִילָיָא׃ כָּל חֶשׁוֹכָא טְמִיעַ לְטַשְׁיוּתֵיהּ תְּגָמְרִינֵיהּ נוּר דְּגַרְגָּם דְּלָא נְפִיחַ יְשֵׁרֵי מְשֵׁיזֵב בְּמַשְׁכְּנֵיהּ׃ יְפַרְסְמוּן אֲנְגְלֵי כְּרוֹמָא סוּרְחָנֵיהּ וְדַיָּירֵי אַרְעָא יְקוּמוּן לְמַבְאֲשָׁאֵיהּ׃ יְטַלְטֵל עֵיבּוּר בַּיְתֵיהּ מְשַׁחֲיהּ וְחַמְרֵיהּ מְזַדְלְפִין בְּיוֹמָא דְּרוּגְזֵיהּ׃ דֵּין חוּלָק בַּר נַשׁ רְשִׁיעָא מִן קֳדָם יְיָ וְאַחְסָנַת מֵימְרֵיהּ מִן קֳדָם אֱלָהָא׃

בְּיוֹם אַפּוֹ׃ זֶה־חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אֲמָרוֹ מֵאֵל׃

אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שְׂאוֹנוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעָב יִגִּיעַ׃ כְּגֵלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ׃ כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמָּצֵא וְיִדַּד כְּחִזְיוֹן לָיְלָה׃ עַיִן שְׁזָפָתּוּ וְלֹא תֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ׃ בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים וְיָדָיו תְּשֻׁבֵנָה אוֹנוֹ׃ עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמוֹ וְעִמּוֹ עַל־עָפָר תִּשְׁכָּב׃ אִם־תַּמְתִּיק בְּפִי רָעָה יַחְבְּאֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃ יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃ לֶחֱמוֹ בְמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ׃ חַיִל בָּלַע וְיָקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל׃ רֹאשׁ פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵּהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃ אַל־יֶרְא בְּפַלְגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְּבַשׁ וְחֶמְאָה׃ מֵשִׁיב יְגִיעוֹ וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יַעֲלֹס׃ כִּי־רָצַץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ׃ כִּי לֹא־יָדַע שָׁלֵו בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט׃ אֵין־שָׂרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ׃ בְּמִלְאוֹת סְפֵקוֹ יֵצֶר לוֹ כָּל־יַד עָמֵל תְּבֹאֻנוֹ׃ יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלָיו בְּלֶחֱמוֹ׃ יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה׃ שָׁלַף וְיֹצֵא מִגֵּוָה וְבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יְהַלֶּךְ עָלָיו אֵמִים׃ כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ׃ יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמֵמָה לוֹ׃ יְגַל יְבוּל בֵּיתוֹ נְגָרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ׃ זֶה־חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל׃

וסימן נמסר בסס רבת במערכ אית הנון בסר · ירא ח'ד מנחון מלעיל וסים ירא יי עליכם וישפט · ועתה ירא פרעה ·
ירא אלהי אברהם ויוכח · ובמותו אשר ירא יי · ל' ירא בפלגות · ימלט ח'וסים בעמוס סוף סימן כ' · טובו ג' וסימן אחר
ישובו בני ישראל · מה טובו ומה יפיו · אין שריד לאכלו · נשק ג'קמצין בלש'וסי' והמה מביאי איש מנחתו דמלכים ·
וחברו דד"ח · יברח מנשק כרזל · וברק ג'וסים'וברק דרך אחרי הרכב · ותשר דבורה וברק · וברק מטרותו יהלוך ·
ידעו ל ומל עיל שריד באהלו · מתקוממה ל ומל יגלו שמים עונו · אמרי ל והוא חד מן אב בשמש אז בסוף תיבותא
וסימן נמסר בממרא רבתא במערכת אות הוי"ו בס"ד ·

יזכור לות'הח' כחסר הקין ויחב זכרו במחירו כן יעוסף זה הרס ויל לחברין מהר · העין מריחה חותו לח תוסיף לרחותו ולח עוד ירחנו
עין לכבי מקומו להיו כלה וחבר : יסוב נמולו על בניו ועמו רבון הדלי לרוב ספלוסה תחת חסר עסק' לחביהם לו ידי העוסק בעכיתו תעבבה
הגזלה לם ג'גזל · לפי טעכמותיו כמלאו מחט כעוריו ועמו על עפר תסכב חבוחתו ולח יסוב ז' הם · לו הרפו בזה לפי סהו מלח עכמותיו מהדבקי
סכ'ומי'והמכוסי'חסר בכב וגזל ל"ל עסם'עושר ולח בחסם'ועתו על עפר תסכב הגזלה היוה ולח יסיבה · ולפי מכחסר המתיק' בפיו הרעה
חסר חיב לעיותה וערב לו יכחיד חות'ויסחירה תחת לסוהו ל"ל סלח יגלה חותה עד עיוותה המזיחתה כחילו הוה חומל עליה מרוב להבתו
חות'ולו לח יעזבב'ומנעב'בחוך חכו · הנה יסיב לו הס' על כל זה נמול תרה כנב'מרה · וזה סלחמו נהסך במעיו ללב'חסך המנה ל"ל סיסו לכח'דרך הנם בקוח'הנה
לחתו יהיה בירור'פתני'בקרבו כל חחיל חם'בלע יקיחנו ומבטנו יורימכו ז' הסך מה סהיה עוסם סחים מעכב לעכמו סהון לסר גזל ולח היה רוצה להניח מתנו דבר
ותת'לחבתו הרע'עד סיסתירנ'תחת לסוסו יתן לו הסם רעה מתעמור עמו ותכלהו והיו סהוח ינחך רחם פתנים ותהרגהו לסון לפעה בחרסו · ולח ירח'בסס הדברי'
הערבי כמו הרב והחת זה לבל יבחו בקרבותי הדברי הרעי תחת לחבתו הרע' · הנה הו'יעיב יגיעו ויניחהו לחחרי ולח יהנה ממנו ויהיה יג'עו סיסוב כפיו'החיל

חסר

ו"ו למלעיל עסם בחת רעה לסהלנו · ז"ו לפעה סהיתה כניב מלח · כן מנחתי נמדרש ר'תכחות' : מתקוממ' · לשון מורב הוקם בכנדנו : יגל · לשון נלות · נגרות · יהיו מון רותני כתוב ותן לפתים : ולנבו · מן מחי' כיתנים
מחנה

לפר גזל ויהוי תמורתו ולא יפמח בזה החיל גם כן כי לא כפחר לנעלה כהנה ממנו ' לו יהיה פירושו כמו פיסוב ההיל תמור'מה שגזל ולא יפמח בגזלה היהיו לחר לעפר יפיב לותה כן יפיב גם כן יניעו ויכיחהו לחרים עד כח מחסבותי יפיכוני ' ובעבור שהרגשתי בעצמי ולא חסמיך בזה על עדות הקודמין לבר הנה חעפ פחר פפת והכלמת לותי ברברי' הנה רוח מביכתי ועכני ויסבב פחסוב על דבריך הנה בחמת זחת הסקדמ'כמכחת פורקת תמיד מכי עד עתה מעת היות חדם עלי חרץ והוח כי הכלחת הרמעני ופמחתם לא תתקיים כי חם זמן מועט ולזה לין רחוי בפתו זה פיקרה טוב כי תכליקו לרוע חם יעלה רוממותו לפתיס הנה הוח יחבר חבר נכחי בקלי כמו פתחבר הכוחה ' הנה כתו החלוס פלא יפחר פתכו זכר ולא רוממס פס בחופן כרמתים הרפס הדברים ה המוסנע' בחום כן לא יפחר פתכו זכר כלל פין פרחתהו לא תוסף לרחותו ולא ירחוהו עוד חכמי מקומו בעבור מה סגזל לרלי החומללי בסבת תקפו וחוזקו הנה יפיב הס' בתולס ' פתקו גס גברו חיל ' פלוס ' מפקד פלא היו מוקין פלטין בתן ' פורו עבר ' פתי הכוקה ' ולא יגעיל ' לא יורה בה ורע פסולת פיהא קוור וכפלטו מנוסה כלא הדיון ' כל לפע הגעלה פלינו פי' נתן בלפון מפסה ' ובן כי פס כגעל ענן נבורים ' פלא מפיחתו וסיה כחילו לא כמסה בפתן ' פ סהיו רגילין למשוך מניכי עור כדי ' פ סיהא חלק ומחליק לת הדומת ומחכיח כמכה בו ' והוא כמו פרים מפתן ענן ' פ תפלט פרתו ' בעת התולדה ' ולא יעכב ' כלא תת ' יפלטו בעלין עוולים ענו ' בעת לידתו היה קולך ומרקד מיד ולא פונע כ במוזן כלהם בן והייקה פומרת לן פיה הבא לי מספרי ומחתוך סרך ' בהגלת בריחתי ' ולהלי לי לת הכל ' בריחתי רכה ' ופלו ' היו פושלין קול בעיר לתעה ' ויכיר ' עתוך ' פלא ' פחר תקפס חביה לה ירדו בעכמה תעכנה גזילתו כי יפיכהו הפ' בתולס ' פחקו בחופן מהפפלות והחולפה פיוכרח לעפות זה תחת מה פחברון מלחו חטח כעורין ופמו על עפר יפכב החטח ההוח כי לח יכנע לבפ מפני ה הזקנה והיפיפו' חבל יהיה יכרו לרע תמיד ולח יעזו' ברכין הרעי' ותחת מה פהי' מרכזו לקבץ חלין הרעות והפחתיו' עד פכחפר תהיה הרפה מתוקה בפין הנה לח ירבה לספר חוקם לחכמי' חבל יכחידנה תחת לפוכו ויחמול עלין ולח יעזבנ' ויתעב' בתוך חכו לירחתו כן ילמדו החכמים זה וירדו

לחומכתו לו יתכמו להפמר פלא יזיקם חילו הרעות והחפמי' הנה יפיב הפ' בתולס והוח פהוח יפכב בפה פהיה בן קרבו לפמור מכיחות והוח המזון פיפוב דבר רע ומפחית עד פיהיה בקרבו מרורת פתני' זה מהפלגת המפל כחילו הוח היה חסץ פיהיו עמו תמיד הרברי' ההעי' והפ'יעפה לו זה כחילו הוח כמסך בזה לרכוזו והנה ההזן פבלע וחכל יקיחנו ויפיבנו לבעליו ולח יפחר עמו חבל יהיה פהזוו פה פהוח בתבלית פהמהירות והרוע וזה פהוח יונק רחם פתני' ותהרגהו לפון לחבעה בחרם חפר פס ולח ירחה בספע המזונות הטובי' והערבי' כמו דבש וחמחה והנה יקרה לו זה פרוב הרע פיפיב גם יניעו ויכיחהו לחרים ולח יהנה ממנו וזה במולו בעבור פהיה מעכב לעפמו העופק והגזל ולח היה רופה להניח ממנו דבר מפני פרבץ הדלים ועזבם ל' פלא עזבם עד חפר רבץ לותם וגזל מהם בית חפר לח בהנו הנה גמולו פל זודע לבר פלו בקרבו לך יהיו הס כלס כגופים ורכוסים כמו פרבץ הדלים ולח יפלט בחמורו ועפרו דבר פלא יהבר תחת לפרגזל בית חפר לח עמל בו יהבר ממנו מה פעמל בו ' בעבור פלא היה מעפיל' רב' מחם' בירו לחבל חבל היה בוטח פיגזול ויחמום די ספקו הנה יהיה גמולו פלא יבלח טובו עד פיטער לקחת מזולתו מה פיחבל לו יתות ברעב ' ולזחת הסב' הנה ברבות טובתו פלא יחפר לו דבר לח יהיה כך לו ויהיה עני לפי פכבל לו חיש עמל ולון תבואתו לפומקו ' ולח היה פיהיה עופרו למלא בטנו רוב' לות' פיעליטהו הפס לחכול ממנו הנה יפלח בו הפס חרו' לפו ויוריד עליו בפטף חרון לפו בבפרו ' מרע' ז רעה יבח כחם' יברח פנפק ברזל תקבריהו קפת חזקה פהיה מנהם' כי הוח ירחה בכח חזק ולז' יתכן פהחץ יבקוב לותו ויעבריהו ' פלף החץ היור' ויבח תנוף זה הרפע ל' פיעבור גופו והבריק בלהטו ומתרורתו יבח והוח המקוס היות' תפוכן ולו חיפע' למוכ' בו פיחיה ובכלל הנה כל לחר מהחמים יהלך עליו וחיפער פכחת' והוח יותר נכון פהרכון בזה פלרוב היות זה הרפע נכון לרע הנה תבף פיפלוף החרס חרבו ויבח מתיקו ויבריך להט החרב ההוח הנה יהלוך על הרפע לומים מתרורתו פתכרת בזה החרב וירפה בזה פחבף פירחה החרב יפלו עליו לומות מות ' כל חפך וכל רע טיזון לו בעבור כפונו ל' כל החטחים לפר כפן והעלים תחלכו לותו חם נופח במפוח ל' החם הנופלת מן הפמים ויעבר מי פהיה פריר לההלו עד פלא יהיה לביתו פריר ' הפמי' גבלו עפרו כי כלחתו מן הפמי' עמו ויגלה בזה לכל כי הוח היה רפע והחרץ כחילו היה פוכח לותו לרוב החקרי' הרפי' לפר יניעו לו מחכ' ויגלה יבול ביתו מחקומו בי' לף הפס ל' פיעבקוהו החכמי' מחנו ויפירוהו בחוז' וכמהירו' כמו הנהרו' הכנרו' חם' ילכו בחוזק ובמהירו' הנה זה הוח חלק לרפ רפע מ'לחים ובחלת מי פלמר מל רבר פלא כהונ'ולוכם חת' זה כבר חיב פהיה מטיח דברי' לפי מחפבתו כבר הפס ית' והנה בית לחיוב כמו זו הרפו' פזכר' בפוף דבריו ל' מתן הפמים כלחתו עמו וחרץ מתקוממה לו כמו פזכ'ברחם זה הפ' רכוני מקנת הרעות בתו לו על כר המלחמה והוח מה פלקחו חיל פבח והבפרי' וקבתם היו מן הפמי' והוח מה פהגיע לו מן הרע בפיבת החם והרוח ' בעבור ההבלחה הכמבלת לרפעי' והיותם נקיי' עם זה מפחר והוח לחמרו יפלו חוכלי זחת ההבלחה זמן מועט לרפעי' חבל חחריתן לרע וחם לח יהיה זה הרע בימיו כבר יהיה בימי בניו והוח לחמרו בניו ירבו ולז' רחוי פלא יקרה זה הבלחה חחר פחחריתן לרע ובזה חבר כלבר להמלט מתה פברחה לותו מההבלחה לרפעים והוסיף לחמת דבריו פהבל במטפט מפני מתה פברח' לותו מהרעו' לרפעי' הוח מדה כנגד מדה והוסיף גם כן פתה לחת' פחיוב היה חוטח מפני פהיה לומר דברי' לזל פלא כהונן ' ויעץ לחיוב ויחת' ' תלתי' מחמרי ' פחוכי ' סבלוני ' ולח יוכיח הזרע חוץ לרחם ' תפלט פריקו ' תלד ' ולח יגעיל ' לל סבלו דברי ' והעמו ' והתמהו ' פתקו ' הזקיכו מעכין פתיק יומין ' ולח יגעיל ' לזמ' רחוי והוח מעכין העופק והגזל ולח תפליט ' עוילה ' מעכין עול ימים ל' בניהם הקטני' ' יפתו בתוף וכיכור ' יפתו רכה כחילו היה לפניהם תוף וכבור מרוב הפמחה ' וברגע גמולו פלא

אֱלָהָא יִטְשֵׁי לִבְנוֹי צַעֲרֵיהּ וְפָרַע
לְוָתֵיהּ וְיֵדַע׃ יֶחֱמוּן עֵינוֹי תָּבִירֵיהּ וּמִן
רוּגְזֵיהּ דְּשַׁדַּי יִשְׁתֵּי׃ אֲרוּם מָה רְעוּתֵיהּ
בְּבֵיתֵיהּ בָּתְרוֹי וּמִנְיַן יַרְחוֹי אֶתְפְּלִגוּ׃
הַאִיפַּשַׁר דְּיֶלֱאָלָהָא יַלִּיף מַבְרְעָא וְהוּא
שְׁמֵי מָרוֹמָא דָּאִין׃ דֵּין יְמוּת בְּתָקוּף
שְׁלִימוּתֵיהּ כּוּלֵיהּ שַׁדִּיךְ וְשָׁלֵיו׃
בֵּיזוֹי אַתְמַלְיוּ חַלְבָא וּמוֹקָרָא דְּגַרְמוֹי פַּשִּׁים
׃ וְדֵין יְמוּת בְּנַפְשָׁא מְרִירָא וְלָא אָכַל
בְּטָבְתָּא׃ כַּחֲדָא עַל עַפְרָא שָׁכְבִין וְרִיחָשָׁא
חַחֲפֵי עֲלֵיהוֹן׃ הֵן גְּלֵיָן קָרְמוֹי מַחְשַׁבְתְּכוֹן
וְזִמְיוֹנִין דְּעָלַי תַּחְשְׁלוּן׃ אֲרוּם תֵּימְרוּן
הַאן בֵּית אַרְכּוֹנָא וְהַאן פָּרָסָא דְּמִשְׁכְּנֵי
דְּרַשִׁיעָיָא׃ הֲלָא שַׁיְילְתּוּן עָדֵי אוֹרְחָא
וְסִמְנֵיהוֹן לָא תְשָׁתְּמוֹדְעוּן׃ אֲרוּם לְיוֹם
חֲבָרָא יְתְמַנַּע בִּישׁ לְיוֹם רְגִיזָתָא יְתְעָלוֹן׃
מַן יְחַוֵּי קָרְמוֹי אוֹרְחֵיהּ וְהוּא עֲבַר מָן דְּעָבַד
לֵיהּ׃ וְהוּא לְקִבוּרָן יְהָעַל וְעַל גֻּדִישִׁין נָעִיר׃
בְּסִימָן לֵיהּ גַּרְגְּשָׁתָא דְּנַחֲלָא וּבָתְרוֹי כָּל בַּר
נָשׁ יִנְגּוֹד וְקָדָמוֹי לֵית מְנָיָן׃ וְהֵיךְ תְּנַחֲמוּנַנִי
לָמָא וְתִיוּבְתְּהֵיכוֹן אִשְׁתְּתַר בְּחוֹן שָׁקֵר׃
׃ וְלִפְנֵיו אֵין מֵיסָּפֵר

אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לִבְנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע׃ יִרְאוּ עֵינָיו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי
יִשְׁתֶּה׃ כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אֲחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חָצָיו׃ הַלְאֵל יְלַמֵּד־
דֵּעָה וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃ זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תָּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנָן וְשָׁלֵיו׃
עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלֶב וּמֹחַ עֲצָמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה׃ וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא־
אָכַל בְּטוּבָה׃ יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם׃ הֵן יָדַעְתִּי
מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי תַּחְמְסוּ׃ כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵּית־נָדִיב וְאֵיֵה אֹהֶל
מִשְׁכְּנוֹת רְשָׁעִים׃ הֲלֹא שְׁאַלְתֶּם לְעֹבְרֵי דָרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא תְנַכֵּרוּ׃ כִּי
לְיוֹם אֵיד יֵחָשַׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת
יוּבָלוּ׃ מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא
עָשָׂה מִי יְשַׁלֶּם־לוֹ׃ וְהוּא לְקִבְרוֹת
יוּבָל וְעַל־גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃ מָתְקוּ־לוֹ
רִגְבֵי נַחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ
וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל׃

אבן עזרא

וזה כ"ג פ"ם נסמר ביחזקאל סי' ס"ז. ישכבו ג' קמצי וסי' בסדר וירא. שלשתם ב' וסי' ועתה הנה המלך אשר בחרת, הלא שלשתם עברי דרך. וחר ושלשתם לו. ואותם ל' והוא חר מן מלין דמשמשין תי בסוף תיבות. וסים נסמר בסמר. רבת. בסערכת אות תת"ו בסי"ר. אין מספר כל קדי. אין מספר בסי"ר. אין מספר וסים' כריש יואל. ותלים סימן קי"ה.

אור דברי המענה

עכשו חזר ואמר לרעיו ממעט ממוע מלתי והחריבו ותהי זאת תנחומותיכם אתי בה כעס כפלתי סבלו דברי ואנכי אדבר ואחר דברי מה תתקוטט בו המיית לבבי תלעיג על דברי אם תרפה ואנכי אמת זה כנגד כופר האם מיחי לאדם מחוכל להמיבו מרכובו ב בהתדלותי ומרוע לא תקצר רוחי אחי מדברי עם האם ית' אמר לא לאוכל להמיב לכו ממני ואתם רעי הביטו אלי ותמהו ושימו יד על פה מרוב התימ' והוה מיהיה חים תם ויפר כמוני מוכה בכמו זו המכו' הכפלתי על לא פעם ולא חטא' חם בחתי לזכור רוע המדור הכופל בלהו העכשיים בחיסי האדם הנם כהכלתי וחזו בפרי פלגות ובעתה ' איך לחפשר מיהיה לרמעים מה במכמה להם מטוב ההכלחה מרוע רמעים יחת יזקיקו נם גברו בעופר ובכח ' ויהיה זרעם נכון עמם לפניה' ל' מיסבו בשלום בהסכמה אחת והוה לפניהם ובחלחיהם הם לעיניהם עד מיממחו בהם תימר. בתיה' יפלם אלה יגיע בהם אחר וחין מכת האם עליהם כלל ל' אלה יגיע אום רע ' פורו עבר פרתו ולא יבעיל ויוכיח הזרע לחון פרתו תלר לזמן רחוי ולא תעכל לך יהיה הענל וזה תפל על רבוי הכלחתם בקנייניה' בכל עניניהם ' יפלחו בניהם הקטנים וילכו כפלח תכף וילדיהן ירקדון מרוב השמחה ' יפלחו רגש מרוב פחחתם כחילו לפניה' תוף וכנור וישמחו כחילו יהיה לפניהם קול ענב ' יבלו בטוב ימיהם ל' אלה ירחו רע כל ימיהם ויבח להם המות ברגע זולת בער וזה כלו מטוב ההכלחה . וחם תחמר מי היו חלו המכליחים בזה החופן תדע בחמת כי הם היו הרמעים מבהכמים עד פחמרו אלה סורו ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו ולזה הלמו תמיד בדרכי הרמע . ובזו האם ית' ותחרו מה פרי כי נעבדנו ומה נועיל כי נתפלל חלין ובכתם ממנו כרכינו ' הנה בחמת עם כל זה לא חפבו הרמעים לבל ריחקה מחכי עשקם ואונם מבליחים זה החופן מהההכלחה חזנה כי זחת ההכלחה חזנה דביקה להם כמו הענין בהכלחת הכפם לבל היה חון מהם ולזה חת' טהומם יכנו בדם ולזה לא ירד לחריהם כבורם בחומם ' כמה מהזמן ימכח מידעך נר הרמעים ויבח עליהם חידם ויחלק להם האם חבלים ומכחובות בחפו ובקבפו עליה' ויהיו כחבן לפני רוח וכחון בנבחו קופה להדחות מרעה לל רעה כמו מחקם מספרים מעכויהי הרמעים הלא זה ימכח מעט וזה מהגדתי מטוב הכלחת הרמעי' ימכח הרבה ולזה יהיה החום חולק על הרוב עם מחמריכ' ' ואין לך התכלות בחה מחמרת מחם לא יבח העונם לרמעם יבח לבניו ויכפון להם הטח גזלתו וזה מכבר היה רחוי מיפלם העונם חלין בעכמו ' וידע כי תחת מרותו בהם המינהו זה העונם ירחו עיכי החוטח חידו ורעתו ויפתח מחמת הפם ויראל כי חו עונם יהיה לו לרמעם בחה מיגיע לבניו לחרי מותו ' והנה מכפ' חדפיו חפר היה לו לחיו' הוובלו וכלו ובהם לבר יגיע לו הבער וההכלחה לחכם חחר המות לא יראנם בעכייכ' המבערי' והמהכי' הלא ילמד החדם רעת להסתכל בהם חיך רחוי שיהיה הנהג' הסם ית' בזה העולם הספל עד מיהיה הכל בבדק ובמספט וחיך חיפפר זה ל' מילמד החר' לחל דעת והנה הוח בחכמתו יפפוט הממכחים העליונים כמו המלחכי' והברמי' הממימי' וינהיב' בזחת ההנהגה הנפלחה חפר לא יוכל לופן החכמה פה רחה מה הגיע מהטעות בחפלך בדרכיו בזה החופן עד מחמרת מההכלחה חפר תכליתה לרע היה רע הנה יתחייב מזה שלא יעפה הסם רק רע לברי' ולרמעי' ' וזה פחפר ימות בעצם שלמותו והיה שלחן ושלו כל ימיו עד ספרו שלחו חלב מרוב השומן וכל חחר מעכמיו יפוקה במוח ל' מהוה שלא מוח ' וזה חפר ימות בנפש מרה ולא חכל בטובה כלל הנה תכליתם יהד חל מות ורמה תכפה עליהם ולפי מהמות מהיה חוה רע הנה יקרה מזה מיהיה כל מה מקרה להם בחייהם רע היו לו החכמי' פרי קים לו רמעים הנה בהרחיקך העול מהסם תיחם ' לו לו וזה בתכלית הכיטול והנמות ' הנה ידעתי מחשבותיכם והמזימו' הרעות חפר חתם חומפי' בעבורי ובורחו' בלבבכם ל' פחתם תפרלו לחסוב במחשבות חמם לטעון עלי ולעפוק חחת מחכי לו יהיה הרכון בחומרו ומזימות עלי תחמוקו פחתם בהיותכ' חוקרים בזה הדרוש חפר לנחנו מתוכחים בו לא תקחו כל המחשבות המקבילו' לפר תפולה בזה הדרוש לבל תחמכו ותנגלו קבתם בעבורי ולא תפבו לל המחשבה חפר תפול לחחת דעתו ולחכם חפר זה לפי מהדרך החוקר בדבר חקיר' עלימה מיקח כל חלקי הפותר חפר תפול עליהם המחשבה ולחר יברור הבודק מהבלתי כודק ולא לקח' בלא לא תבלם לו החקירה ולזה חמר לזוב מרעיו היו לוקחי' המחשבות החולקות עלין והיו חומפי' המחשבו' המסכימות לרעתו והנה זה הפירום הוא יותר נכון לפי מה פחשוב והנה זכר בכלל המחשבה חפר לקוחה לחחת דעתם וזכר לחר זה המחשבה חפר חתמו ולחר הנה ידעתי המחשבה חפר בניתם דעתכ' בה במה פחמרתם פהרשע יזקיקו נם גברו בעופר ובכח ' ויהיה זרעם נכון עמם לפניה' ל' מיסבו בשלום בהסכמה אחת והוה לפניהם ובחלחיהם הם לעיניהם עד מיממחו בהם תמיד. בתיה' יפלם אלה יגיע בהם אחר וחין מכת האם עליהם כלל ל' אלה יגיע אום רע ' פורו עבר פרתו ולא יבעיל ויוכיח הזרע לחון פרתו תלר לזמן רחוי ולא תעכל לך יהיה הענל וזה תפל על רבוי הכלחתם בקנייניה' בכל עניניהם ' יפלחו בניהם הקטנים וילכו כפלח תכף וילדיהן ירקדון מרוב השמחה ' יפלחו רגש מרוב פחחתם כחילו לפניה' תוף וכנור וישמחו כחילו יהיה לפניהם קול ענב ' יבלו בטוב ימיהם ל' אלה ירחו רע כל ימיהם ויבח להם המות ברגע זולת בער וזה כלו מטוב ההכלחה . וחם תחמר מי היו חלו המכליחים בזה החופן תדע בחמת כי הם היו הרמעים מבהכמים עד פחמרו אלה סורו ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו ולזה הלמו בדרכי הרמע . ובזו האם ית' ותחרו מה פרי כי נעבדנו ומה נועיל כי נתפלל חלין ובכתם ממנו כרכינו ' הנה בחמת עם כל זה לא חפבו הרמעים לבל ריחקה מחכי עשקם ואונם מבליחים זה החופן מהההכלחה חזנה כי זחת ההכלחה חזנה דביקה להם כמו הענין בהכלחת הכפם לבל היה חון מהם ולזה חת' טהומם יכנו בדם ולזה לא ירד לחריהם כבורם בחומם ' כמה מהזמן ימכח מידעך נר הרמעים ויבח עליהם חידם ויחלק להם האם חבלים ומכחובות בחפו ובקבפו עליה' ויהיו כחבן לפני רוח וכחון בנבחו קופה להדחות מרעה לל רעה כמו מחקם מספרים מעכויהי הרמעים הלא זה ימכח מעט וזה מהגדתי מטוב הכלחת הרמעי' ימכח הרבה ולזה יהיה החום חולק על הרוב עם מחמריכ' ' ואין לך התכלות בחה מחמרת מחם לא יבח העונם לרמעם יבח לבניו ויכפון להם הטח גזלתו וזה מכבר היה רחוי מיפלם העונם חלין בעכמו ' וידע כי תחת מרותו בהם המינהו זה העונם ירחו עיכי החוטח חידו ורעתו ויפתח מחמת הפם ויראל כי חו עונם יהיה לו לרמעם בחה מיגיע לבניו לחרי מותו ' והנה מכפ' חדפיו חפר היה לו לחיו' הוובלו וכלו ובהם לבר יגיע לו הבער וההכלחה לחכם חחר המות לא יראנם בעכייכ' המבערי', והמהכי',

הלעג יכלין נבר · יועיל כמו הוכח בדבר לא יוכלון וים יאמרים יפעל ועניינו היפעל הלך במעמיו על המקו' או יפעל תרס מפעיל על המקום ועל הגבר רק כפי מעמיו והקרוב פה' כמו יוכיח וקרוב ממנו הסכן כח עמו ופלס והעניי' הלעג יוכיח נבר או יוכיח בין שניים מפעיל: וזרועו יתומי ידוכא · כל אחר מזרועותיו

החפץ ג'סי' החפץ לי' בעולות · לשדי כי נצדק · ל תתמה על החפץ · יבוא ד'מ'ל בסי' פ'סי' ולא תירא משוד כי יבוא · כי לא לפניו חנף יבוא · הטיראתך יוכיחך · בכפל רסנו מי יבוא · ערומי ב'דנשי ב'דפין וסי' ערטלאין דגשין חביבין רפין וביאורם נמסר בסיפר ריש סימן טו · עיף ועיף ח'סי' נמסר בתהלות סימן סג · ונשוא ד'ג' מ'ל וסימן ונעמן שר

א וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃ ל חס׳
ב הֲלְאֵל יִסְכָּן־גֶּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלָיו
מַשְׂכִּיל׃ הֲחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק ג׳·ח׳ ע׳
וְאִם־בָּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ׃ ל
ג הֲמִיִּרְאָתְךָ יְכִיחֲךָ יָבֹוא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט ל׳ ל׳ ר׳ מ׳ל בסיפ׳
ד הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין קֵץ
לַעֲוֹנוֹתֶיךָ׃ כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם ב׳ ות׳ל פסיק׳
וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃ לֹא־מַיִם ח׳ ל
ה עֵיף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע־לָחֶם׃ ר׳
וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוֹא פָנִים
יָשֵׁב בָּהּ׃ אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם ל בכתוב׳
ו זְרֹעוֹת יְתֹמִים יְדֻכָּא׃ עַל־כֵּן כ׳ופ׳ק יחיד חלפי
סְבִיבוֹתֶיךָ פְּחִים וַיְבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹום ב׳מ׳ל
ז אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא תִרְאֶה וּשְׁפַעַת־מַיִם ב׳ ובסי׳
תְּכַסֶּךָּ׃ הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמַיִם וּרְאֵה ג׳
רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי־רָמּוּ׃ וְאָמַרְתָּ מַה־
ח יָּדַע אֵל בָּעֲדְ עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט׃ ל
עָבִים סֵתֶר־לֹו וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג חוג
ט שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ׃ הַאֹרַח עוֹלָם ל
תִּשְׁמֹור אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן׃
י אֲשֶׁר־קָמְטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יִצַּק חצי הספר
יְסוֹדָם׃ הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ יא
וּמַה־יִּפְעַל שַׁדַּי לָמֹו׃ וְהוּא מִלֵּא ג׳ ול׳
יב בָתֵּיהֶם טוּב וַעֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃
יג יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־ ג׳
יד לָמֹו׃ אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם ל׳· כ׳
טו אָכְלָה אֵשׁ׃ הַסְכֶּן־נָא עִמֹּו וְשָׁלֵם ל׳ ל
בָּהֶם תְּבוּאָתְךָ טוֹבָה׃ קְחֹ־נָא מִפִּיו ל׳· ה׳ול׳ף
טז תֹורָה וְשִׂים אֲמָרָיו בִּלְבָבֶךָ׃ אִם־ ט׳· ז׳
יז תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה ל
מֵאָהֳלֶיךָ׃ וְשִׁית־עַל־עָפָר בָּצֶר וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר׃ ב׳ לערבי׳ ל

צבא מלך ארם היה איש גדול · שר חמשים ונשוא פנים · זקן ונשוא פנים · ונשוא פנים ישב בה · ואֵ נשוא עון · נעמן חס׳ · גובה ג׳סי׳ הלא לאלוה גבה · וראיתי לבית גבה · ולפני כשלון נבה · ולא יראה ד׳ וסי׳ ולא יראה כך ערות דבר · ולא יראה כי יבא חום · ולא יראה כי יבא טוב · וז שמעיה הנלחמי · מי גבר יוזיה ולא יראה מות · עבים סתר לו · תשמור ד׳מ׳ל בליש׳ וסי׳ נמסר בשמו ב׳ סימן יא · יוצק ב׳ וסי׳ והכהן הגדול · נהר יוצק יסודם · לאל יא וסימן נמסר בתלים סי׳ נ״ז · ונקי נ׳וסי׳ ונקי וצריק ב׳ תהרוג · ונקי ילעג למו · ונקי על חנף יתעורר · קח יב ה׳פ וסי׳ נמסר בסדר במדבר סיני ובירמיה סימן מ״ג · ושים ט׳וסי׳ נמסר בסוף סדר בשלח · עד שדי חד מן יו יחידאין עד דסמיכי למלה אחרא וסי׳ נמסר בתסר רבת׳ בערך עד ·

חוקו רשע דרכו להוכיחו ולומ׳ בעל זה בח׳ יו זה העו׳ והוא פעם׳ הרע מי יפלס לו כמעמיו חת׳מותו החס׳ מחוק הסופ׳ היפר פיביו העוכם על חטו׳ החה׳ לבניו לפר לו עפו זה החטו׳ כמו שחמרת והוא לקברות יובל יחרי מותו ועל הקבר יפקוד תמיד עד הפקרו· הנה ערבו ומתקו לו בקעי המיבו׳ לפר הוא קבו׳ כהם

ב א וַיַּעַן אִיֹּוב וַיֹּאמַר׃ ל חס׳
ב הֲיֹום מָרָה שִׂיחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי׃ ל
ג מִי־יִתֵּן וְאֵדְעָה וְאֶמְצָאֵהוּ יָבֹוא עַד־ ל׳· ח׳ ע׳
ד מְכֹונֹו׃ אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא ל
ה תֹוכֵחֹות׃ אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־ ל
ו יֹּאמַר לִי׃ הַברב כֹּחֹו יָרִיב אִתִּי לֹא אַךְ ל
ז הוּא יָשִׂים בִּי׃ שָׁם יָשֹׁר נֹוכֵחַ עִמֹּו וְנִפְלָטָה ל
ח לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃ הֵן קֵדְמָה אֵלֵךְ וְלֹא־אֶמְצָאֶנּוּ ל
ט וְאָחֹור וְלֹא אָבִין לֹו׃ בִּשְׂמֹאול בְּעֲשֹׂתֹו ל
י וְלֹא אֶחֱזֶה יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃ כִּי־ ל
יא יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בָּחַנַנִי כְּזָהָב אֵצֵא׃ ל
בְּאֻרֹו אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכֹּו שָׁמַרְתִּי וְלֹא ל
יב אָטִיתִי׃ מִמִּצְוַת שְׂפָתָיו לֹא אָשׁוּג מִחֻקִּי ל
צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיהוּ׃ וְהוּא בְאֶחָד וּמִי ל
יג יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשֹׁו אִוְּתָה וְעָשָׂה׃ כִּי יַשְׁלִים ל
יד חֻקִּי וְכַאֲלֶה רַבֹּות עִמֹּו׃ עַל־כֵּן מִפָּנָיו ל
טו אֶבָּהֵל אָבִין וְאֵימָיו אֶפְחָד עָלָיו׃ וְאֵל ל
יז הִמֵּס לִבִּי וְשַׁדַּי בִּהֲלֹנִי׃ כִּי־לֹא נִצְמַתִּי ל
מִפָּנַי וְאָפֵל כִּסָּה־חֹשֶׁךְ מִפָּנָי׃ ל

מעכה אליפז הלאל יסכן נבר · הלכוכך ולבעתך היבר יועיל נבר ויבהם כפעל ולמד דעת על הברית ומקומה : יסכן הרחמן לבון קבי׳ כמו ותקבי לו כוכב׳ · ומבי לבון לעוד · כמו ההסב המכבתי · ונם הרחמן יתבן לשון לימוד · הלטוכת היוב׳ ולבוכרו ילמד נבר · כפעל למד הסיכל: הסכין לשדי· כמו כי מם תסבון בביתו תמרין · הכריוק מזה העוכם וכבר התבחר מחין רחוי מיקרא לנתי מכליח מי מיבוחן הרעות לחוחבין וקרובי לחרין · וחיך תכחמוני הבל כמה מחמרת מחם חסחר בזה מהמם ית׳חם לח יעכם הרמעי בעכמם כבר יניעם העוכ׳לח׳ מות׳והו׳מכבר יעכמן בניה׳ ולזה רחוי פלח תקר׳ כמו זה הפלחה לפי מזה הבר יתחייב פלח יניע לחחר מהחבים רק רע לחר מחכלית כולם הוח ל המות ותכלית כל הקנייני׳ל ההפבד ויהיה לפ״ם עופה עול לחר פיעכום כל החבים הבריק׳ ורמעי עם מהוח מבוחר בבפמו מרק פיעכם במה פיניע לבניו לחריו כי הוח לח יראים בזה ויהיה עול ונם כן בחק הם״ פיעכים הבנים על עון חבותיהם וחבותיהם נקיים וחולם מה מבחתר בתורה פוקד עון חבות על בנים הוח בחוקן לחר חין הנה מקום הביחור בו :

ביאור מלות המענה ויען לילפז התימני ויחתר · יפבון · יועיל : בפע · תועלת : תתם · מעניק תם ויפר : תחבול · תקח מפבון : וזרועות יתומים ידוכא · כל לחר מזרועו׳ היתומים · רחם כבבים · העלוין מבגלגלים פימלחו בו כבבים והוח בגבל המזלות לו יקרה רחם כוכבים המקום פיהיו בו הכבבי׳הבכוני׳ תמי׳ בתכונת החמבעית כי המקו׳ההוח הוח בתכלית הרוממו׳ וגובה כמו פבירחנו בספר מלחמות י״והנה גובה המקו׳הזה יעמידנו על חמתק מרחק הכבבי׳מן הארץ בתכלי׳מה פחפע׳מקוטן המיעור כמו פלחבירנו פס : קימנו · כבריהו יוסף יפר יופפוט הכה עבים והוח מי המבול : הס לח כבחר קימנו · בחמת כלחר מת הלים לפר הקימנו והעמידנו והוח נח חלה לחרית בעלי הרעת ההיח והיח לבני חדם : הסכן · הרגל כמו ומזה הענין בס כן וחבה בס לבני מעכה : בבר · זהב : וכבור בחלים חופיר · ל׳ מבהובלות הבור בחלים בפע ובדבוי כן יפע הפס ית׳לך זהב חופיר : והיה

קח ב וסו i i

פלח · תבואתך טובה : ושית על עפר בצר · על חצר תצוב שיו · תזית על הארץ חוסן ומבצרי׳ · וכן׳ בחלים · בפלעים נבוחים מבבחלים עיוקים · יהיה לך לוסף בצירת חופיר · היח מבולת חלבים פהיו מפלבי׳ וזונבי׳ וכב כבע מחופיר · והיה שדי בצרין · פס בבר ל׳ קדם תחביבי על פתרונו · פפעמו קללה פימכם על חויבין · כמו ומת פויית בחובבי · (על ידי גזרך כלוובו מן המקרא) · בפרים · בעבריך · כמו ושית על עפר בצר כלומר פון שתק עפר בצר · ולפי פעבין כן פתרונו

וְיִהְיוּ שַׁדַּי כָּרֶךָ תּוּקָפֶךָ וּמִן כֶּסֶף תָּקוּף רוֹמָא
דִּילָךְ׃ אֲרוֹם הֵירִין עַל שַׁדַּי תִּתְפַּרְנַק
וְתִזְקוֹף קֳדָם אֱלָהָא אַפָּיִךְ׃ תְּצַלֵּי קֳדָמוֹי
וְיִקְבֵּיל מֵימָךְ וּנְדָרָךְ תַּשְׁלֵם׃ וְתִגְזַר
מֵימְרָא וְיִקוּם לָךְ וְעַל אוֹרְחָתִךְ יְזָהַר
נְהוֹרָא׃ אֲרוֹם דָּרָא דְּאַמָּאיךְ יְתַעֲבַד
גֵּיוָורָן וְשַׁוּוח בְּסוֹרָחָנָא תְּפָרוֹק׃
יְשֵׁיזֵיב גְּבַר דְּלֵית זַכְאי בְּזַכְוָותָךְ ו
וְאִשְׁתֵּיזֵיב בְּבָרִירוּת יָדָךְ׃

ל׳ ל
ב׳ יחזקאל ל׳ כ״ו
ל׳ ל
ב׳ ל״ב י״ז
ל׳ ל
ב׳ ל״ב י״ז
ל׳ וי״ו ויקום
ר׳
ב׳ ח׳ י״ב
ל׳

וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ׃ ב ה
כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנַּג וְתִשָּׂא אֶל־
אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ׃ תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ
וּנְדָרֶיךָ תְּשַׁלֵּם׃ וְתִגְזַר־אֹמֶר
וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נֻגַּהּ אוֹר׃
כִּי־הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוֶהּ וְשֹׁחַ עֵינַיִם
יוֹשִׁיעַ׃ יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט
בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃

איבקי׳ אין אדם שליט ברוח׳ שקר הכוס לתשועה׳

והיה שדי בצריך׳ הרבוי מיהיה רב זהב׳ על דרך כקול שדי מיתור׳ על החוז׳ ועל ההפלגה׳ תועפות׳ לשון חוזק כדרך תועפות ראם לו ולו יהיה מעכיין הכסף כדמיתרגמינן וכסלת ותקוף׳ וכדריך תפלס׳ ל״ל פלס יבבר ממך דבר מהדברים תאמר תפתרל בעמייתך׳ ותלתר גוים׳ ל״ל מתעמור בגובה ותקוף ולא יגבך רע והיה שדי בצריך׳ והיה תקיף כמו כקול שדי׳ בצריך׳ וכסף׳ תועפות לך׳ העכיין כסול על המנהג׳ ותועפו׳ הרים לו כתעפו׳ ראם לו ויש לומרי׳ והיה שדי בצריך כמעמעו כמו עתו לנכי בצרה והרחמן יתי׳ כצון להרביקו במוקף הפסוק׳ כי הכה לתה תורם כלאמר מפלו הרמעים תלתר לתה גוים כמו

על שדי נ׳ זוגין על דסמ׳ לשון וסים׳ על שערי ויעמד השערים׳ על שערי שחו רעים לפני טובים׳ על שער ויבן עזיהו מגדלים׳ על שער צוארך כמגדל השן׳ על שדי כי אז על שדי תתענג׳ על שדי אם על שדי תתענג׳
יפלט ח׳ וסים׳ ואכד מנוס מקל וחזק׳ ודבתדיה ותפש הקשת לא יעמוד ב׳ כו׳ מי גבר יחיה׳ כי לא ידע שלו׳ יפלט

ביאור

רבי המעכ׳ עכם ליפו התימני ואמר היה החרם מועיל לפס יתברך כלאמר יועיל על עכמן התעסיק התיעיר דרכיו חם׳ יעכום הפ׳ הרשע תקף עמותו רשע מכר הרע מיעמד לפ׳ והנה חין העכין כן כי מה מיעמד הפס ית׳ מזה חינו כי חם על כך החפר והחכיכם להטיב לל החכמים וליפרס עך מיניעו לל הלחת הנפש לאמר בעבורה כברהו לה לאמרך עכמו ולזה יקרים מיחריך לרשע זמן חרוך לבלתי קבלו הפעולות ברע לאמר יעשהו וכדי מיתן הרשע ל לבו לעזוב דרכו בזה הזמן החרוך ויסוב ל הפס ולה יחריך לפדיך כדי פלה יחזיק בדר הרע לאמר החל להתכסב בו ולזה חין פלה חם תמנה ההלחה לרשע זמן חרוך והיה הטעם לאמר חפבת לפקחר בה דבריהו׳ החמן לפ׳ כי תפדק להועיל לו וחם יגיע לו תועלת כי תקם דרכיך עך מיגמול טוב לפדיקים תכף עמות׳ הנדק והיופר כדי מיועיליהו׳ המירתהו ממך מתזיקהו בעמותך הרעות יוכיחך ויבח עמך במעפט הנה חין העכין כן לבל מיעשהו הפ׳ היה להועיל לבני החדם ובהיות העכין כן הנה יחריך הפ׳ לרשע להועיל לו וחם לה יסוב תוך הזמן לאמר יחריכהו יגיעהו העונש הרחוי ובזה יכרו כל הספיקות מהיית מפקק בהם על דבריהו זולת מה מטעמת מחתה תם ויפר ובהו עליך הלו הרעות הרבות ולה במפעט׳ ולזה לפיכך כי בחמת חין דבריך מודיק׳ וזה כי חלי חורך כי בחמת רעתך לאמר הביח הפס עליך היה רבה כמו מחתה חומר לבל חין עול כי חין קן לעוכותיך עך מרעתך היה כפיעור עוכותיך לו תהיה הכוכה ברעתך ובעוכותיך לחת בעיכה׳ לתה היית לוקח מפכון מלחיך הנה ובגדי החכמים מחוקרי בגדיים תפעיט להיות לך למפכון עד מיוכרהו ללכ׳ ערומי׳ ומיוקו בקרס וזה עון עליל׳ החים העיף והכמית לל תפקהו לפילו מיס להפיב רוחו חלין ומהחים הרעב תמנע לחמך עד מיומהו בכמית וברעב׳ ולולם לתה היית מכבד החכמים התקיפים והחדוכים לאמר פס כמוחי פכים להחיכלם ולהפקתם כחילו היו חדוכים בביתך׳ ולולם החלופים כמו חלמנות ויתומים לל הפנחת בהם לתת להם דבר ולל להכילם מעופקיהם ולל העכוות הם חזקים לחין קן׳ על כן בביכותיך פחים מכל פדריך ללכדך ולבהלך פחד הברה הזחת פתחום׳ לל יבהלך חפך התכחוכים עד מלל תוכל לרחות ובפעת מי הברות הרבות תכפך ע״כ לל תתרעם חם יגיעך כמו חלה הברות הרבות כי עוכותיך לאמר זכרתי חלה׳ בחמת הפ׳ בגובה פמים כי פס נרחית פעולתו יותר לפעלת הנמיכים לאמר פס ורחה העליון פבגלגלים פבו כוכבים כי הס רמים מחר׳ ולולם לאמר זה כי מפי הפתרים קבתם קבת ידעכו העליון מהם ומבר חלוף הכמות בתכוכותיהו׳ ודעכו כמה יחוייב פיהיה מדחק זה הברם הממימי לאמר הוח רחמן לכל הגלגלים לאמר בהם כוכבים לכל הפחות וכפהקפכו בזה מזה הבר מבחנו גובה זו הכבים עבוה מחר לו ורבה ברחם כוכבים גובה גלגל תכועת החדך בכוכבי המבוכ׳ לאמר חבלו ימבח תמיד הכוכב מפכי תכועת החורך תמיד כי רחו הגבוהים כמו פביחרכו בחמיכי מספר מלחמות יי׳ התחבוב כי בעבור זה המרחק העבום לאמר ביניהו וביו הממים לאמר פס כבור הפ״ ועלם ממנו מה מיעמה בכלן וחמרת מה ירע ז ממעמה החרם הבעד ערפל מיבריל ביניהו וביניהם יוכל לממוע לותם ולרחוק מעמיהם׳ הלה העבים מבדילים ביניהו וביניו לה ירחה מעמיהו לבל יתהלך בחוב הממים ופס תהיה הפנחה׳ ולמה תחמר כמו לו הדברים חלה לפולם תעמור מדרכו בו לבכי העולם בימי המבול וקרחו חורח עולם לפי מעטו לו כל לבכי העולם בזה זולת כח וביתו לאמר כפל בברקתו׳ לאמר כברתו בטרם יומס והיה ביקורם כהר יופן עך מעטהו כולם׳ הלה פס חטלו בזה החטל בעיניו מהם היו לומרים לו מהוז׳ קר מ׳מס ובלתי מפגיח בהם ומלה יפעל להם הפ״ דבר והוז מלה בחיה׳טוב והכליחם הלחה רבה ופס כל זה לה הודו לו על הטוב לאמר הפיע להם הנה עבת לו הרמעי׳ודרכם לאמר דרכו בה היה רחוקה מאד ממני לו יהיה לאחרי עבת רמעי׳ רחקה מני סב ז מה מאמר חיוב עבת רמעים רחקה מני והרבון בו לוך תלמר מפבת רמעי׳ רחקה ממך ותחקה בוחר דרך לו הרמעי׳ ועבתם מהיו מאבד׳ מהם׳ עזב לת הלרן׳ הנה כמרחו הבריקי׳ עבמם כן ממחו והם כח ובניו כי על כן ברו לו החכמים מלחרי המם וכקי לעבד להם והוז כח׳ הנה בלחת כלם׳ כבחר החיים לאמר הקימנו והוז כח תכף לחכלה לם מלחרית החכמי׳ לאמר היו על זה מרעת והם חבמי פרוס ועמור׳ זה כלו מתה מיתלחת ממנו מלו הרעות היו על בר העונם מלם היו מבר המערב׳ לוך קרם מיהיה יחר ברבים כמו זה הרבוי ומיהיו כולם רמעים ולוך קרם מיכבל כח ובניו והוז לברו היה בדיק בניהם׳ ובהיות העכיין כן הנה היופר יעבך מתרבל עבמך על הפ״ ל״ל מתלך בדרכיו ולז יהיה לך מלוס הלח תם תלך בדרכיו תבוחתך טובה׳ קר בח מפיו הניחום מרחוי מיתכהב בו החדם ההולך בדרכי הפס ופים לאמרי הפס בלבבך ויהיו עיניך ולבך ללכת בהם כל הימים׳ חם תעוב עד מדי תבבה לחר מניחתך הפס והרם לוחך בלו הברות לאמר חביח עליך תרחיק עולה מהחליך חם לך דבר מלחר כלח כדין׳ וירבה הפס עופרך בעבור זה עד מתמית על עפר זהב מרוב העופר וכהוכלת הכור כחלים בחיל ורפויכן יפציע לך הפס זהב לופיר׳ והיה זהבך רב וכסף וכסף יהיה לך כפול על מה פהיה לך מקדם׳ הנה חם היית מתכהב בזה המנהג היית מתעכב על הפ״ בבבת רבקיתך בו וכלאמר תפח ל זוה פניך ותעתיר לו וישמיעך בכל מה מתפלל ממנו ותפלם נדריך ל״ל פלה יבבר ממך דבר מהדברי׳ לאמר תפתרל בהם׳ וחם ל״כ לאמרו ותגזו׳ לומר ויקיי לך הפס ועל דרכיך כנה לוך הפך מה מהיה לוך מתרע׳ ממנו בלומרו לרחי גדר ולה לתעבור ועל כתיבותי חפך יפים׳ חם היית נוהג כן תמ׳ מכלאמר חחר החכמים ובלו בפפלו׳ הברו׳ לקלמר גוה ל״ל מתתעלה מהם ותתכבל וזה כי הפס יופיע מי מהוז מה עינים כמוך׳ הנה יגיע מהתפלחה לך עד מתמלט בבור כפיך

והבלל העולה מהדברים

חי גדול הרוחו לבוח עוכם גדול עליו וזה כי החיים הנקי ימלט בזכותו חי גדול׳ מהכלח׳ זמן לרוך היכו מחוייב פלה יהיה הכל מוגבל ומסו׳ מהם׳ וזה פלמכם היה מגיע בזה היזק ל הפ״ כדי סיכיל עכמו מן היזק לבל למה מהוז מבוחר פלה יגיע היזק כלל ל הפ״ ברשע סיעשה הרשע הוז מבוחר למה מיעשה הפ״ מזה ל״ל לעשוט החרם על מעשיו היכו רק להועיל לבני החרם ובהיות העכיין כן לה יגיע פלה תתיר הכלחת הרשע זמן לרוך לפי מהפ״ כבר החריך לו עוכבו כדי סיעוב זון תוך הזמן ההוז ויעזוב דרכו הרעה ולולם פלה יגיע כזק לפ״ ברשע סיעשהו הרשע הוז דבר בילרו לזיז מהפך זלת הבזירם ולם הוז מבוחר בעכמו ומ׳מהם לה יגיע תועלת לפ״ בבדק הבריק הבה לוכ הוז מבוחר פלה יגיע לו כזק ברשע הרשע לפי מהתועלת והכזק הם מבי הפבי׳ ומהם לה׳ ולולם הוז מבוחר פלה יגיע תועלת לפ״ בבדק הבריק הבה לוכ הוז מבוחר פלה יגיע לו יק׳ היזק ברשע הרשע והבה בילר זה לופן לפי מהיה מבוחר לבלו פלה יגיע תועלת לפ״ בבדק הבריק לפי מהוז מועיל לעכמו לבר ולולם ברשע הרשע היה לפפר לפפק מיזיק בלופן מה לפ״ לפי מהוז מפפיד ומפחית פעולות הפס בתה מה׳מזיק לפחר לחכמי׳ והפועל יבטער כפיפחיתו פעולותיו לפי מה מיחפב ולפפר פכלמר פלילו לה בילר הפפט לבל הניח כל ל״ת׳מס על מהוז מבוחר בעכמו ולולם מה מהיה טוען חיוב מתה פבהו עליו מהמכות והבגדים להפליל בלה פפע הנה לילו יפיב על זה פבבר חטל חיוב חטלים כפלילים ולם לה הרגים בזה מהם פבב׳ חיה בלתית כלם׳ בבחר בגר החכמים חפירי הבגדים וכפחרו ערומים והיו מתים בקרה ולה היה כותן לעני הכמל לעכם לחכול והיו מתים ברעב ובכמל ולולם העפירים והתקיפים היה מבבר לותם ומחכילם ומפקם וזה היה בתכלית הנבות וזה פלם לה היה כותן דבר מהוכו לחים מהחכמים היה לו התכלות מה על מה פלה היה מטיב לעכיים והוז כי להבתו מתוכו היתה הפבה המוכפת לו מבחתו העכיים והברקה ולולם כפהיה מפזר ונותן לעפירים ובלתי כותן דבר לעכיים היה מבוחר מ מבחתו העכיים והברקה היה כמנע מזה׳ ומהם פלה היה חוכן לתמנות בתה מהיו מבקפות תתכו להכילן תיד עופקיהם והיה מכוח היתומים

א כג וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר: גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂיחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי:
ב מִי־יִתֵּן יֻדַּעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־ תְּכוּנָתוֹ: אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי
ג אֲמַלֵּאתוֹכָחוֹת: אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי: הֲבְרֹב־כֹּחַ
ד יָרִיב עִמָּדִי לֹא אַךְ־הוּא יָשֶׂם בִּי: שָׁם יָשָׁר נוֹכַח עִמּוֹ וָאֶפָּלְטָה לָנֶצַח
ה מִשְׁפָּטִי: הֵן קֶדֶם אֵהָלֵךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא אָבִין לוֹ: שְׂמֹאול בַּעֲשָׂתוֹ וְלֹא־
ו אֶחֱזֶה יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה: כִּי־יֵדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא: בְּאֲשֻׁרוֹ
ז אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא־אָטִי: מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא אֶמִּישׁ מֵחֻקִּי
ח צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיו: וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ: כִּי
ט יְשַׁלֵּם חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ: עַל־ כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ
י: וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי: כִּי־ לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפְּנֵי כִסָּה־
יא אֹפֶל: מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו לֹא־חָזוּ יָמָיו: גְּבוּלֹת יַשִּׂיגוּ
יב עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ: חֲמוֹר יְתוֹמִים יְנַהֲגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה: יַטּוּ אֶבְיוֹנִים
יג מִדֶּרֶךְ יַחַד חָבְאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ: חֵן פְּרָאִים בַּמִּדְבָּר יֵצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי
יד לָטֶרֶף עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים: בַּשָּׂדֶה בְּלִילָו יִקְצֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע
טו יְלַקֹּשׁוּ: עֲרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה: מִזֶּרֶם הָרִים רָטָבוּ
טז וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ־צוּר: יְנוֹלוּ מִשַּׁד יְתוֹם וְעַל־עֲנִי יַחְבֹּלוּ: עֲרוֹם הָלְכוּ
יז בְּלִי לְבוּשׁ וּרְעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר:

וְאֹרֶז אֲיוֹב וַיֹּאמַר:

לְחוֹד יוֹמָנָא מְרִיר מֵימָרִי מְחָרְשִׁי תָּקְפַּר ל׳ חס׳
עַל הוֹנַחְתִּי: מַן וְגִוֹר אֲנַדַּע וַאֲשַׁכְּחִינֵיהּ ל׳ חלמי׳ ל׳ ב׳ ל׳ כלמי׳
אֵיתֵיזִי עַד מְדוֹר בֵּירֵי מוּקְדְּשִׁיהּ: ל׳ חס׳
אֲסַדַּר קֳדָמוֹי דִּין וּפוּמִי אֲמַלֵּי מַכְסַנְיוּתָא: ל׳ חלמי׳ ל׳ חס׳
אֲנַדַּע מִלַּיָּא דְּיֵהֵיבְנַנִי וְאֵידְחֲבַיִן מָרֵהּ: ל׳ חס׳
וַיֵּמַר לִי: הַבְסוּגְעֵי חַיָּלָא יְכָצֵי עִמִּי לָא ל׳ חס׳
בְּרַם הוּא יְשֵׁוִי תִּגְרָא בִּי: תַּמָּן תֵּרֵיצָא וְתִקְנִין ל׳ חלמי׳ ל׳ יתיר׳ ל׳ כ׳
עִמִּי וְאֶשְׁתֵּזִיב לְעָלְמָא מְדָדַאיָן יָתִי: הָא
לְמַדִּינְחָא אֲהָלוּךְ וְלֵיתוֹי וְלָמַעַרְבָא וְלָא
אִתְבְּיַן לֵיהּ: בְּצִיפּוּנָא בְּמֵעַבְדֵיהּ וְלָא אֲחָרִי
כַּד מְכַבְּיַן דָּרוֹמָא וְלָא אֶסְתַּכִּי: אֲרוּם גְּלִי
קֳדָמוֹי אוֹרְחָא דְּעִמִּי בְּחַן יָתִי הֵיךְ דַּהֲבָא
אֶפִּיק: בְּאֶסְתְּוּרֵיהּ אֲחֲדַת רַגְלִי אוֹרְחֵתֵיהּ
נָטַרִית וְלָא צְלֵאִית: פּוּקְדָנָא דְּשִׂפְוָתֵיהּ וְלָא
אַעְדֵּי מְגַזְּרַתִּי אַסְתִּישִׁית מֵימְרֵי פּוּמֵיהּ: וְאֵין
דְּהוּא יְחִידָאי וּמָן יְתֵיבִנֵּיהּ וְנַפְשֵׁיהּ רְגֵגַת ל׳ חס׳ ל׳ ב׳ ל׳ כלמי׳
וַעֲבָדַת: אֲרוּם שְׁלִים הֵיךְ בְּקֳדָמֵיתָא ל׳ חס׳ ל׳ ג׳ ל׳ חלמי׳
גְּזֵרְתֵּי וְדִכְמָתְחוֹן סַגִּיעִין עִמֵּיהּ: מְטוּל
דְּהֵיכְנָא מִן קֳדָמוֹי אִתְבְּהִיל אִתְבַּיַּן וְאֶרְחַל
מִינֵיהּ: וַאֲלָהָא רַכִּיךְ לִבִּי וְשַׁדַּי בַּהֲלָנִי:
אֲרוּם לָא אִיתְמַרִּירַת מִן קֳדָם חֲשׁוֹךְ וּמִן ל׳ כ׳ ל׳ ב׳
קֳדָמֵי טַפַּר קְבָלָא: מִדֵּין מְשַׁדֵּי לָא אִתְטְשִׁוּ
עַדְּנַיָּא וְדַחֲכִימִין יָתֵי לָא חֲטִין יוֹמוֹי: דָּרָא ל׳ ב׳ ל׳ כלמי׳
דְּטוּבְעָנָא דִּתְחוֹמָא יְשַׁנּוּן עֶדְרָא אֲנַסּוּן ל׳ חלמי׳
וָרָעוּן: חֲמָרָא דְּיַתְמֵי יָדְבְּרוּן יְמַשְׁכְּנוּן תּוֹר
אַרְמְלָא: יְצַלּוּן חֲשׁוֹכֵי מִן אוֹרְחָא כַּחֲדָא ל׳ חס׳
אִטְמָרוּ מִסְכְּנֵי אַרְעָא: הֵיךְ דִּין כְּמַרְוַיָּא ל׳ עכו׳ ל׳ ב׳
בְּמַדְבְּרָא נָפְקוּ לְעוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא מְקַדְּמִין ל׳ חס׳
לְבַזָּא כְּמִטְרָא אֲנִיס לֵיהּ מְזוֹנָא לְטַלְיֵיהּ:
בְּחַקְלָא מְרַלָּא דְּלָהוֹן חָצְדִין וְכַרְמָא דְּרַשִּׁיעֵי ל׳ יקהלי׳ ל׳ ב׳
יְכַסְחוּן: עַרְטִלַּיי יְבִיתוּ דְּלֵית כְּסוּתָא
וְדַלִּית לְהוֹן חוֹפָאָה בַּקּוֹרָא: מִקִּילוּחָא
דְּטַרְוַיָּא מְטַמְּשִׁין וּמְרַלִּית מְשָׁרוּ צַפְּוֵי
טַיָּרָא: וְאַנְסוּן מִבֵּיתָא יְהַם וְעַל עַנְיָיא ל׳ ב׳
מְמַשְׁכְּנִין: עַרְטִלַּאי אָזְלִיכוּ מְדַלִּית כְּסוּ
וּכְפִינִין נָטְלוּ מְנָהוֹן עוֹמְרָא:

גם היום מרי שיחי, מורה הוא שיחי מכל המיחות כענין עני ישראל תורה מיתר
ועכיו תעוכת: ידי, מכתי כמו ידי לילה כנרה ולא קרמה והענין ממכתי יותר
כבדים מלכתתי: ואמצאהו. על המקום: עד תכוכתו. עד תכונת מקומו:
לא לך הוא יפוס בי, עמו ויפיתו ויפכילו חין מעים כי חלה הוא: פס. ירחה
יפר כוכח: ופלטה, נפשי לנבח ולא הייתי מתפחד לכן לא אוכל למכוח לחוכו: הן קדם להלך. מזרח: ואחור. מערב והו ברוח פחת שמא ולא אוכל לחזותו פס: והוא יעטוף ימין, ולא תראנו ולמה הייתי מפלט נפשי מעופטי ממנו פהוא סופטי: כי ירע דרך עמדי, הדרך פהיה עמדי ולא תטה ימין ושמאלי: מכות, ספקיו עפיתי ולא לחים והיה חקי לנפשי חמרי פיו והענין פהיו כפוכים בלבי ולא יזחו מעפי: והוא בחחדי ים לומר פהכית כוס ולא לוכל לפרש כי יש בו קור גדול: כי יפלים חוקי: יחלה החוק מנזר עלי: כי לא כמיתי, היה מחלוה פיכרת ויחות כחצר טיכת היה בחסך קור פיכת לחויר העולם: מדוע מעדי רוב המפרפוס יפרפו מרי במקו פזה מורד וכן פירושו למה לא נכפנו עתים מעדי: ויודעיו, לא ירחו היחיס והענין חילו נכפנו עתים מעדי לא הייתי מתרע עליו כי יודעיו לא ידעו מה יהיה חלא הוא פידע העתים טיעשו בהם הרפעים ויחרים: גבולות יפיגו, כמו לא תפיג גבול רעך: יחד חבלו, מעכיהם: והם כמו פרחים במדבר. מן הערבה יבקש לחם לנעריו לא מן היישוב: בלילו. פחיכתו לו: יקצרו, ענייכו יכרתו הלק כמו מספוא פור יכרית הספיף: ערום ילינו. פועל יוכל יפעטו הערו עד פולין בלי לבוש: מזרם הרים. על הערומי ד"ב פיחבקו הכור בעבור פולין להם מחסה וירטבו מהזרם היורד מן ההרים: ורעבים. ומערבים כפחו עמר: יכהירו

אמלא גופים לא תהיה משכלה, אערכה לפניו משפט, להכחיל אוהבי יש, וא' ואמלא אתו רוח. נוכח ל מלרע
שם ישר והוא חר מן שיטה דכל חר וחר ל דכות מלרע וסי' במס' במס' רבת' במערכ' אות השין כסדר. אחז ג' חד מלעיל
וסים חיל אחז ישבי, והבה אחז בקרנו המזבח. שמא בעשתו ולא אחז בתר מלעיל וכל שום גבר קבץ ומלרעי כוזב

ואלא לא תהיה משכלה, ערכה לפניו משפט, להכחיל אוהבי יש, וא' ואמלא אתו רוח. נוכח ל מלרע
שם ישר והוא חר מן שיטה דכל חר וחר ל דכות מלרע וסי' במס' במס' רבת' במערכ' אות השין כסדר. אחז ג' חד מלעיל
וסים חיל אחז ישבי, והבה אחז בקרנו המזבח. שמא בעשתו ולא אחז בתר מלעיל וכל שום גבר קבץ ומלרעי כוזב

פיתומים ביד פוסקיהם ולא היה עוזר לותם, ומהם מכבר חטא במה מהיה
חות' מהמס עזב ת' הארץ והוא פון עליו כי בכמו זה הענין חטאו לכפי דור
המבול ולכפי סדום ועמורה ועל זה הביעם מהמוכם מה מכבר הניע, והביע
רחיה ליפז על מהמס פיקר החר' על מעטיו ממה מקרה לחכפי דור המבו' על
כיכל מהמס כי חם כח ובימו כי הוא לבדו היה פריק בדור ההו' ומה מקרה לחכפי
כדו' ועמור' פלם היה הענין לפי המערכת חיה בחכלית הזרות מיסכים במקרים בזה
הירבוי הנפלח הרפע לרוע המערכת ולזה כתן עכה ליפז לחיוב מיסוב ל' הממ יחברך ויטיבהו הממ יתברך הטבה כפלחה לו

יפעריה:

ביאור מלות המעכה ויען חיוב ויחמר, מרי פיחי. הרכון בו סוה כבה עלי. מהמריתי והפלגתי בכעפי להתרעם על מברי תרעומת רב: ידי. מכתי: תוכחות: דברי תוכחות: יפיס כי. הרכון בזה יפיס בי כח: נכח עמו. מתוכוח עמו: ואפלטה. עכמי ובפרי חן כפפי: קדם, מזרח: ואחור, מערב: פתן, כפון: ולא אחזי ולא אחיה: ועטוף, יכם: ויעלים ימין, דרו: בחפוני, פפיעתו: ולא חט. ולא חטה: ולא חמים ולא חקור מתכה: והנה מכות ספתי דבק עם ולא חט והרבו ולא חטה מכות ספתיו ולא חמים חן יהיה ולא חט דבק עם דרכו ממרתי ועם מכו ספתיו יהיה דבק ולא חמים ויהיה ולו ולא חמים נוספת כמו ולו והיה וכו': בחחדי בעין אחד: ונפפו חות'. ודבוקו כנפפתי חקי. המעטרך לו כי המעטרך לחד' יקרוך חק כחמרו הטריפני לחם חקי: כנפתי, נכרתי: מעכי חפך קודם בא חפך המקריס הרעים: ומעכי כפה חופ', והי מכפה ומעלים מעכי חופל הכרות הלו ל' לא מכטו מהדרך לחרו לת העוברי, יבאו בפעלם. יבאי למלוכתן: ומה היא הפעולה. ומחרי לטרוף עובקים לטרוף. ערכה לו לחם לנעריו.

ג' דנשי' וסי' וישב מצרף ומטהר, בחנני כוהב אצא, וכל' נחש' מצחב, ונפשו ח' וסי' ונפשו קשור' בנפשו, ונפשו מאכל
תאוה, ונפשו אות' ויעש, ונפשו משאול תציל, ונפשו לא חיה, ונפשו עליו תאב', ונפשו לא תשב' מן, ונפשו שוקק,
ומפני ב' וסים ובפני כסה אפל, ומפני לא חשכו רוק, נבלות ב' כתי' כן וסי' ואסיר נבלות עמים, נבלו, שינו, ועין
בתלים סלמן עד, אביוני ג' חס' בלישו וסי' כי יעשה יי' דין עני משפט אביונים, ישו אביונים מדרך, ומתנו לאביוני,
בפעלם ל' הן פראים במדבר והוא חר מן מלין יחידאין דמשמשין לם בכוף תיבותא וסי' נמס' במסר' רבת' במערכ' אות
פלמ"ד בסד, חבקו ב' וסי' מבלי מחס' חבקו צור, אשפתו, והלכו ב' דנשי' וסי' ערו' הלכו מבלי לבוש, שוערי' הלכו בו,

מלא הייתי רוחה לותם: יחבלו, יקחו למחכון: חובלו, להחבל מפני הרפעים פן יעפקום: הן רפלים במדבר, הנה הן הרפעים
כמו פרלים במדבר פהם חיות רעות ויעמדו פם לטרף פן הן הרפעי מבקעים
מתיר לטרוף החכמים: ערכה לו לחם לנעריו, ל' מהמדבר יוכיח הרפע לו לחם לנעריו ומן הטופק חפר יעפוק החכמים הכלים פם: בלילו, תבוחתו: ולקחו,
יחחרו: בקריה בבא הקור: מזרם הרים ירטבו, מהמים הנפפכים מההרים יתלחלחו העניים חפר הפמיטום הן הרפעים כי הם יעמדו מפני זה לכל ההרים להיות
להם למחסה: ומבלי מחסה חבקו כור, פלין להם מחסה חבקו הבורים להיות להם למגן: יגזלו מסור יתום. מרוב הסור חפר יעפו יגזלו היתום ולא ירחמו
עליו: ועל עני יחבולו, ל' מה פעל עני והוא לבוסו חפר יתכסה בו יקחו למחכון: ערום הלכו מבלי לבוש, הם פבבו פילכו העניים ערומים מבלי לבוש: ורעבים
כפחו עומר, ופילכו רעבים החכמים חפר כפחו עומר רבוני פלח יניחום לילכול מחכו: בין

מוסף ומוכל נגזל מה סהם מוכלים. לנערי, הם הכולים מחו לנזל. כמו רק חפר מכלו הנערים כפדה של מחרים: בלילו. יבולו. יקחו לנזל. וכרם רשע יקחו. וכרמי על מחרים. הרפעי הלילו כוחלי פרלים. ולקחו
פפרלי"מכט. כוחלים לקח פלחם. לקח לנזן כמו פרי הלילת פלוח הלקח. כיוסו נוזל. וכן יפל רבי חלעזר. לקח מחרבה: ערום ילינו. הם מלינים חת העניים. מבלי לבוש. פהכלו כפוין. מוכס. קורך ין
כהרי'. ירטבו. ויחלחלו חוחן הערומים לפי פחכלי חין מחפה. כיוסו לחקפוחו כן. חבקו נוזל. לחקפים כפקיקי הפלעים. ונם הם הורם יורל ומקל עליהם. ולוטכת. רטוב חרנוס של לח. וכל מי פלינן מכוכב קרוי לח
מוי"פטע: יתום. יביקת היוסו מקום מוכל מלכלו ומוכיחין. כמו ונזל מלכים יעיכי. יחבלו. יקחו למחכון. ומעכים. חופם פהם כוחלים חופם עהם ונהיו כפלרים רעבים:
על נקט. ומעד יפתר. ורעבים. חופם פהם כוחלים עומר לפי פלילו נוזלים חופם עהם ונהיו כפלרים רעבים:

בֵּינֵי אוֹשְׁתָהוֹן וְעָבְרִין מְשַׁח מַעֲצַרְתָּא עָעָרוּ׃ ומְרִיהוֹן אֲתָהִיו׃ מִקִּרְתָּא בְּנֵי נָשָׁא נֵהֱקוֹן׃ וְנַפְשַׁת קְטוֹלִין בְּהַרְבָּא תַּעֲלֵי וֶאֱלָהָא לָא שַׁוִּי חוֹבָא׃ הִינוּן הֲווֹן בַּמְרוֹדִין בְּאוֹרַיְיתָא לָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ אוֹרְחָתֵיהּ וְלָא אִתְיַתְּבוּ בְּשָׁבִילוֹי׃ לְאוּרְתָּא יְקוּם קָטוֹלָא יְקַטּוֹל עַנְיָא וְחַשׁוֹכָא וּבְלֵילְיָא יְהֵי הֵיךְ גַּנָּבָא׃ וְעַיְנָא דְּגוֹפָא נְטָרַת נְשַׁף לֵילְיָא לְמֵימַר לָא תְּסַכְּנָנִי עַיְנָא וְטַמּוּר אַפָּיָא יְשַׁוֵּי כְּלַפֵּי לְעֵילּ׃ הַאִיךְ בַּחֲשׁוֹכָא בָּתַּיָּא בִּימָמָא טְתַחֲתִמִין לְהוֹן בְּגַנְוָיָא לָא יָדְעוּ נְהוֹרָא׃ אֲרוֹם כַּחֲדָא צַפְרָא דְּמֵי לְחוֹן חֵיךְ טוּלָא דְּמוֹתָא אֲרוֹם אִשְׁתְּמוֹדַע פּוּרְעָנוּתָא טוּלָא דְּמוֹתָא׃ קַדִּיל הוּא לְמִשַּׁט עַל אַפֵּי מַיָּא תְּהֵי לֵיט אוֹרְחָא שְׁעִיעָתְהוֹן בְּאַרְעָא לָא יְסַכֵּי שְׁבִיל כַּרְמָיָא׃ צְחִיָּא וּלְחוֹד חוּמְתָא אֲנַסְתִּין מֵימֵי תַּלְגָא וְלֵיתֵידוֹן דַּיְכְרִין לְשֵׁיוֹל אִתְנַשְׁיוּ שֵׁיוֹל אִתְחֲיָבוּ׃ הֵיךְ צָחוּתָא וְחוּמָא דַּאֲנַסְתִּין מֵימֵי תַּלְגָא וְלֵיתֵידוֹן דַּיְכְרִין לְשֵׁיוֹל אִתְנַשְׁיוּ שֵׁיוֹל אִתְחֲיָבוּ׃ מְסַכְּנִין אִתְבַּסִּימוּ לְרַחֲשָׁא חוּב לָא יְדַבַּר וְאִתְחַבַּר הֵיךְ קֵיסָא עֵילֵיתָא׃ תַּא מְטוֹל דְּבַטִּילוּ אַפְרְשׁוּתָא דְּמַעֲשַׂר דְּאַרְמַפְּקוּ בְּעִידָּן חוּמָא דְּקַיְיטָא אִתְמָנָעוּ מִנְּהוֹן מֵימֵי מְטַרָא וְתַלָּגָא לְבֵית קְבוּרְתָּא אִתְחַיָּבוּ׃ דְּמָרַע עָקָרָא דְּלָא תְלִיד וְאַרְמַלְתָּא לָא יוֹטִיב׃ וְיַנְגִּיד גִּיבָּרַיָּא בְּחֵילֵיהּ יְקוּם נַח וְלָא יְהֵימִין בְּחַיֵּי׃ יְהִיב לֵיהּ חִיבוּתָא לְרַחֲיָץ וְיִסְתַּמִיךְ וְעֵינוֹי עַל אוֹרְחֵיהוֹן׃ רִישְׁעָא וְאִתְמַכְּנִיאוּ בְּזִמַּן דִּיסוּפוּן יְתַקְטָעוּן וּבְרֵישׁ שִׁיבוּלָא יְתַקָּטְפוּן׃ הָן הוּא מָאן דְּיִכְדְּבִנֵּי וְיָשֵׂוִי בְּדָלָא חֲוֹת עִיקַּר מִילְּתִי׃

בֵּין־שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ יְקָבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃ מֵעִיר מֵתִים יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ וֵאלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תְּפִלָּה׃ הֵמָּה הָיוּ בְּמֹרְדֵי אוֹר לֹא־הִכִּירוּ דְרָכָיו וְלֹא יָשְׁבוּ בְּנְתִיבֹתָיו׃ לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטֹל־עָנִי וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה יְהִי כַּגַּנָּב׃ וְעֵין נֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עָיִן וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃ חָתַר בַּחֲשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתְמוּ־לָמוֹ לֹא־יָדְעוּ אוֹר׃ כִּי יְחַדָּו בֹּקֶר לְמוֹ צַלְמָוֶת כִּי־יַכִּיר בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת׃ קַל־הוּא עַל־פְּנֵי־מַיִם תְּקֻלַּל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃ צִיָּה גַּם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי שְׁאוֹל חָטָאוּ׃ יְשַׁכֵּחֵהוּ רֶחֶם מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא יִזָּכֵר וַתִּשָּׁבֶר כָּעֵץ עַוְלָה׃ רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב׃ וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־יַאֲמִין בַּחַיִּין׃ יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם׃ רָמוּ מְעַט וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְּכוּ כְּכֹל יִקָּפְצוּן וְכִרְאשׁ שִׁבֳּלֶת יִמָּלוּ׃ וְאִם־לֹא אֶפּוֹא מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי׃

בין שורותם יצהירו. ל' הלכסים העומ' המתן בין מורות בית הבר ולחר דרכו בין שורותם יצהירו. ל' הלכסים העומ' המתן בין מורות בית הבר ולחר דרכו

בקבים לעשות היין ימתלו ולא יניחום הרפעים לפתות מהמתן וחיין חבל יגזלו חותם מתים: מעיר מתים יבקקו: מן העיר יבעקו התכסים מפני החת' הנעשה בקבים לעשות היין ימתלו ולא יניחום הרפעים לפתות מהמתן וחיין חבל יגזלו חותם מתים: מעיר מתים יבקקו: מן העיר יבעקו התכסים מפני החת' הנעשה

להם: חללים. הרוגים: תשוע. תצעק: תפלה. דבר בלח טעם: במורדי אור. פהיו מורדים בעם יתב' פהוח חור העולם וחיפם' פיהיה הרכון הזה חור היום והוח יותר נכון לפי תת מיקפר מעניכם: לחור יקום רוצח. בעבור החור יקום הרוכח בבקר הפכם קורם הגיע חור היום להרו' הפעני' והתביוכי' כגנב. הכף מוספת וכמוהו והוח כחים חתת: ממרה נסף. המתיכה הערב: תשורני. תרחני: חתר. מעכיי מחקרת בחשך לעבור עבירה. פעמל כל אלם פיו חמולין דור המבול על הגזל' סב' והעגלה הלחן תמם. ועל העריון סב' כי שמעי' כל בשר: יומם חתמו למו. פיהיו פומלים ביום כדי כם עוברים לדכי'. וכלילה יהי כגנב כי יכיר בלהות צלמות לחתר בתים. בבח העת חשר יכי' חים לת רעהו והוח כחשוך הכפם פיה כמיהור היום הוח להם כמו בלהות צלמות: קל הוח על פני מים. קל הוח לעבור בבח הבק' על פני המי' ופם יתבחה כרי חלק ימבח:

יבזלו ממי שלג. לל פהם יפחיתו חותם בקלו' עד פירחה כלו גזלום: פחול חטחו. וכן יפחית פחול בקלות החכמים חשר חטחו: רחם. חוהב תרגום חהב מרחם: מתקו רמה. רמה תחלכהו ויתתק לה: רועה עקרה. מעבר עקרה: יקום ולח יחמין בחיין. יקום כל חחד מהחביריו ולח יחמין בחיין לירחתו מהרסע: רומו מעט. פוע' עבר ופבילו כמעט חלו החכמי' והרחיקו מעט לח ימלו. חז הרם בעיר

ענה איוב ואמר גם היום מהמריתי והפלגתי בכעסי להתרעם תרעומת רב כבדה מכתי ויתר ואנחתי ולזה לל חלמיתני הם הגדלתי והוספתי להתרע' על מכתובי. מי יתן וידעתי חופה הם' ואמכחהו וחבה ער תכונתו פלם היה חפער אם סייתי ערוך לפניו מפעט והייתי מתוכח עמו בטענות חזקות ולז תרפה מה מיענני ואביכה מה יאמר ליודע החמת מזמת החקור כי בחמת לל יבא עמי בכחו חו מכזבי חפר חתם בחים עד פחתם התעלמת כי מכבר חטחתי בזה החטחו' חפר זכרת חפר חכי נקי מהם לפי החמת הלם כחוב לפי' פיריב ברוב כחו הנה חין זה ריחו לך הוח יפים כי כח לעיזור לפניו ולהתווכח הנה בזה הפר היה היפר מתכוב' עמו הם יגיעהו דבר ולח במפעט והייתי נכול להנחם מפופעי כי הם' כפיפת' כי הדין עמי היה מפיב לפני ממני חבל מה העפה פלכי לח חוכל למעוד הפ' בפום כך לך במזרח להקפו וחיכנו ולך במערב ולח חמלחהו ג"כ לך בכפון חפר בחרץ לפי פפם היפוב ופם כל זה לח חוכל לרחותו פם פכפה דרוס ממני כי חין פם ייפוב והמיפ מקיפים בו ולח חוכל לרחותו פם: הנה הם ידע הפם הדרך חפר דרכתי בה וכחנכי הייתי יוכ' נקי בלי פיב כזהב לפי פכפתו רגלי פמרתי דרכו ולח הטה ממ"כ ל"ל הנימום החכופי חפר יתנהג בו כל פלם: ממנו' ספתיו לח פרתי ומרתי חתרי פיו. יותר ממה פלכי פומר ההנהגה חפר היה חקי לפמו' חיי כפו המיכל ומפפקתה ההכרחי ומה פדוק' להם כי ההכרחי לחדם בחיין יקר' חק כתו מזכרנו' והוח כחם' היה בעניין לח' ומי יפיבנו ממנו והנה לח יפתכ' רכושו ולין פם יותר חזק ממנו יכריחוהו על זה חבל הוח פליט במה פירההו עד פכל מה פלוק' רכושו עפה הנה הגיע מרוב יכלתו וחכמתו פפלים חקי בבריותי ל"ל פהמציח בי כל החיברים והכלים חפר יפטרכו למציחותי וכמו לו הנפלחות תמכחה רבות עמו בפחר בריותיו על כן מפניו חבהל לעוב' מעלתו ומציחותו חקבוע בנפלחותיו וחירה ממנו' וזה חמר חיוב להפיב על ליפו במה פייחם לו מהדעת חפר היה לחכמי רוב המכול ולחכמי פדים כי חלילה לו מרפע חבל היה ירח מהם' מבר התבוננותו במעפיו הנפלחים. ולל הרך לבי בתחלותיו חפר חלה בי וחירה תמיד מהיום הבח פלח חכחב בו פהב לכוע. ומדי הבהילני מפני פלח נכמיתי קור' בח חפך הברות והיה מכפה ממני חופל המכחובים מה פחני לח חירה מהמות בחפר הוח קוף כל החדם חבל פחדתי ל

חלו

ואדרעי ועין חצור. ועין ימינו כהה. ועין נואף שמרה נשף. ועין אלח הם הות על שבי יהודיא ה"קרמאי שום קרת. על פני מים ה"וסים' ופרשי מכמרת על פני מים. השלח בים צירים ובכלי נמא. נדמה שמרון מלכה בקצף על פני מים. קל הוא על פני מים. חק חג על פני מים. בעץ ג"וסים' יבש היה בעץ. ויסע בעץ תקותי. ותשבר בעץ עולה. בחיין ומשך אבירים הוא חד מן אב ג"ן ארוכה בסוף תיבות וסים' נמסך בסם' רבת' במערכת אות הבון בסד. ואם לא ב'בסיפר' וסים' ואם לא אפוא מי יכזיבני. ואם לא ישמעו בשלח יעברו.

ביאור דברי המענה

מתוכח עמו בטענות חזקות ולז תרפה מה מיענני ואביכה מה יאמר ליודע החמת מזמת החקור כי בחמת לל יבא עמי בכחו חו מכזבי חפר חתם בחים עד פחתם התעלמת כי מכבר חטחתי בזה החטחו' חפר זכרת חפר חכי נקי מהם לפי החמת הלם כחוב לפי' פיריב ברוב כחו הנה חין זה ריחו לך הוח יפים כי כח לעיזור לפניו ולהתווכח הנה בזה הפר היה היפר מתכוב' עמו הם יגיעהו דבר ולח במפעט והייתי נכול להנחם מפופעי כי הם' כפיפת' כי הדין עמי היה מפיב לפני ממני חבל מה העפה פלכי לח חוכל למעוד הפ' בפום כך לך במזרח להקפו וחיכנו ולך במערב ולח חמלחהו ג"כ לך בכפון חפר בחרץ לפי פפם היפוב ופם כל זה לח חוכל לרחותו פם: הנה הם ידע הפם הדרך חפר דרכתי בה וכחנכי הייתי יוכ' נקי בלי פיב כזהב לפי פכפתו רגלי פמרתי דרכו ולח הטה ממ"כ ל"ל הנימום החכופי חפר יתנהג בו כל פלם: ממנו' ספתיו לח פרתי ומרתי חתרי פיו. יותר ממה פלכי פומר ההנהגה חפר היה חקי לפמו' חיי כפו המיכל ומפפקתה ההכרחי ומה פדוק' להם כי ההכרחי לחדם בחיין יקר' חק כתו מזכרנו' והוח כחם' היה בעניין לח' ומי יפיבנו ממנו והנה לח יפתכ' רכושו ולין פם יותר חזק ממנו יכריחוהו על זה חבל הוח פליט במה פירההו עד פכל מה פלוק' רכושו עפה הנה הגיע מרוב יכלתו וחכמתו פפלים חקי בבריותי ל"ל פהמציח בי כל החיברים והכלים חפר יפטרכו למציחותי וכמו לו הנפלחות תמכחה רבות עמו בפחר בריותיו על כן מפניו חבהל לעוב' מעלתו ומציחותו חקבוע בנפלחותיו וחירה ממנו' וזה חמר חיוב להפיב על ליפו במה פייחם לו מהדעת חפר היה לחכמי רוב המכול ולחכמי פדים כי חלילה לו מרפע חבל היה ירח מהם' מבר התבוננותו במעפיו הנפלחים. ולל הרך לבי בתחלותיו חפר חלה בי וחירה תמיד מהיום הבח פלח חכחב בו פהב לכוע. ומדי הבהילני מפני פלח נכמיתי קור' בח חפך הברות והיה מכפה ממני חופל המכחובים מה פחני לח חירה מהמות בחפר הוח קוף כל החדם חבל פחדתי ל

חלו

אבן עזרא

כה המשל ופחד׳ המשל והפחד כמו ומשנו עושה שלום במרומיו מלחמה כי כלם טוב והרע הוא במט׳ לארץ ולה הדברי׳ כריכין מירום: ויהיל׳ ים לומרי׳ כי הלך נוסף מן לך ילנו לורס: מס

א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי ב׳ וחס׳
ב וַיֹּאמַר: הַמְשֶׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה ל׳ ב׳: כ׳
שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו: הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו
ג וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרֹה: וּמַה־ ר׳
יִצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד
ד אִשָּׁה: הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים ו׳
ה לֹא זַכּוּ בְעֵינָיו: אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה ג׳
וּבֶן־אָדָם תּוֹלָעָה: ה׳. ב׳

ופחד ב׳ וסים׳ תפל עליהם אימתה ופחד׳ המשל ופחד עמו עשה שלו׳ במרומיו׳ ועל מי ד׳ וסימן ועל מי נמשת מעט הצאן׳ ועל מי הרמות קול דמלכים׳ וחברו דישעיה׳ ועל מי לא יקום אורהו׳ וכוכבים ו׳ וסים נמסר ביוב כימן ב׳ ובן אדם ה׳ וס׳ נמסר בסדר בלק׳

ו וְגַם בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי ב׳ וחס׳
ז אִיתְּבֵרִי קֳדָמוֹי: אַף בָּל דִּכֵן בַּר נַשׁ דִּבְחַיּוֹי רַיְחָשָׁא וּבַר נַשׁ דִּבְמוֹתָנֵי מוֹרֵנִי:
ח וְאָחִיב בִּלְדַּד שׁוּחִי וְאָמַר: שׁוּלְטָנָא וּדְלָתָא
ט גַּבֵּיהּ עָבִיד שְׁלָם בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא: הָא
מִיכָאֵל מִן גַּבַּיְנָא וְהוּא דְּאֶשָּׁא וְגַבְרִיאֵל
מִשְׁמָאלֵיהּ וְהוּא דְּמַיָּא וּבְרַיְיתָא קֳדִישְׁתָּא
י פַּתִּיכִין אֶשְׁתָּא וּמַיָּא וּבְשׁוּלְטָנוּתֵיהּ וּבְרַחֲמֵיהּ
עָבִיד שְׁלָמָא בְּשְׁמֵי שְׁמַיָּא דִּילֵיהּ: וַאֲנָת
סְכוֹם לְאוֹכְלוֹסוֹי וְעַל מַן לָא יְקוּם נְהוֹרֵיהּ:
יא וּמָה יִזְכֵּי בַּר נַשׁ עִם אֱלָהָא וּמָה יְזַכֵּי יְלִיד
אִינְתָּא: הָא עַד דַּמְגָּא סְיָהֲרָא בְּמַטְרַ
סַדְרֵיהָא לָא יְנַהַר שְׁמָשָׁא וְכוֹכְבַיָּא לָא
יב אִיתְבְּרֵי קֳדָמוֹי: אַף כָּל דִּכֵן בַּר נַשׁ דִּבְחַיּוֹי רַיְחָשָׁא וּבַר נַשׁ דִּבְמוֹתָנֵי מוֹרֵנִי:

ואחיב בלדד שוחי ואמר׳ שולטנא ודלתא גביה עביד שלם בשמי מרומא׳ הא מיכאל מן גבינא והוא דאשא וגבריאל משמאליה והוא דמיא ובריתא קדישתא פתיכין אשתא ומיא ובשולטנותיה וברחמיה עביד שלמא בשמי שמיא דיליה׳ ואנת סכום לאוכלוסוי ועל מן לא יקום נהוריה׳ ומה יזכי בר נש עם אלהא ומה יזכי יליד אינתא׳ הא עד דמגא סיהרא במטר סדרוהא לא ינהר שמשא וכוכביא לא

ואחיב בלדד שוחי ואמר׳ שולטנא ודלתא גביה עביד שלם בשמי מרומא׳ הא מיכאל מן גבינא והוא דאשא וגבריאל משמאליה והוא דמיא ובריתא קדישתא פתיכין אשתא ומיא ובשולטנותיה וברחמיה עביד שלמא בשמי שמיא דיליה׳ ואנת סכום לאוכלוסוי ועל מן לא יקום נהוריה׳ ומה יזכי בר נש עם אלהא ומה יזכי יליד אינתא׳ הא עד דמגא סיהרא במטר סדרוהא לא ינהר שמשא וכוכביא לא

תאמו מלהם ולא די מהם ויכיחו בדרה הרמע ולא יגעו בו לבל גם כרמו מהוח מוכן בקלות לאכול ממנו ויחרו וילקטו מלקחת ממנו לפי מהם לוהבי׳ הרמע ולזה לא יגעו בחמר לו חם לא כחמר לא ימצאו במקום אחר׳ ערום ילינו בני חרם בלילה מבלי לבוש ולא יגזלו מהם כסות לילה ולא יהיה להם כסות להתכסות בו בקור׳ והלן העשוקים ילכו להמתר מהרוח בין קלעי ההרים וירטבו מם מזרם ההרים והלחות הכמפל בהם׳ ומבלי מחסה חבקו סור להמתר מם׳ מרוב מדודות החכמים יגזלו היתום ויקחו למשכון הבגר חמר על העניים ובזה החוכן יכבדו מילכו העניים מבלי לבוש בקות יום ובכבו מילכו רעבים החכמים חמר כשלו עומר כי יגזלו לותו מהם ולא יהיה להם לחכול׳ הנה החכמים חמר בחוכרות בית הבר יעשו מחכם ואחר יקבים דרכו לעשות ייכם ומחלו כי הלו החכמים יגזלו מחכם ויכם ולא יכיחוס לשתות מהם׳ מן העיר יבעקו החכמים על החמקים חמר עשו להם ובפם החרונים חוץ לעיר תבעק הל ז ואיך תלמר מהסם לא יפוס בכל זה הדברים דבר בלתי טעם וזה מחר מהלו הרמעי׳ ממיקים רבים מן החכמים בחרב ובעירום ובצמא ומכלים לוחם בכל עוז הנה היה רלוי בחק הסם יתבר׳ לם היה פוקד החכמים להועיל להם מלא יהריך לבמו הלו החכמים הרמעים כדי מיפול מידם הלו החכמים חמר יהרבו לוחק כי יזרחמניות על הלו הרמעים הוח לכזריות בחק הטובים׳ הנה לא תוכל לבבל הסם ית׳ על זה בסוס פנים ולרפת לוובם בן יהיה זה חסרון בחק הסם ית׳ בסדרו זה הסדור חמר מבר הכוכבים פימסך ממנו זה העול והחמס׳ הלא הלו החכמים הם במורדי חור ל׳ מימרדו בחור היום המסמח החכמים וסם ירחבו בכוחו לא יסבו בנתיבותיו חבל התרחקו ממנו בכל עוז ועשו מעשים בלילה כדי מלא ירחו לוחם החכמים בעבור החור יקום הרוכח הסבם קודם מילור היום ויהרג עכי ואבין חמר ימכחם בדרך יופים בחלחכתם ובעבט הלילה יהי נכב לבנוב מה מיוכל להסתרו זה מהחכמים׳ ועין כוקף המתיכה בה הערב לומר זה לא תרחני עין ויפיב לי חסך פנים׳ חקר החחד מהם בקירות הבתים חמר יומם פימו חוחם בהם כדי מיכירום בלילה ויבבו הכמכח סם הנה כל הלו החכמים לא ידעו בטוב הלור למחסם בו׳ כי יחרו יהיה להם הבקר כמיבה כמו בלמות וכחמר יבא לור הבקר חמר יוכל זה להכיר חים חת רעהו ולרלוחו הוח להם כמו בלהות בלמות כי זה יבהלו ויכומו כדי מלא ימכחו׳ קל הוח לבוח בבח היום על פני המים כדי מלא ימכחו החלקים חמר הם הולכים בה בחרן היח מקולקלת מחר ל׳ מהם לח יולבו במקום מיעבר בו ויזרע ולא יפנה חחר מהם דרך כרמים כדי מלא ימכחום הם עובדי הכרמים והמרות חבל ילבו במקומות החרבים להסתר מהחכמים׳ הנה הלה החכמים עם רוב מרים לח יבעם הום עובם בחייהם חבל ומתו בקלות כי כמו מהביה והחום יגזלו מימי המלגים ויפסירום בקלות בדרך מלא יפחת מהם רוסם כן יפחית פלול בקלות הלו החכמים חמר חמרו׳ יפכחהו כל חחר מילוהבו ותהלהו רמה כחילו הוח דבר מתוק לה עור ולא יזכר עמו ויפבר בקלו׳ בעץ חים העולה ובזה הוח מבוחר מלא יפכל הסם בחם פחמרו חלילה׳ הנה זה החים הגיעהו מן החזריות עד מהיה מעבר חעקרה חמר לא תלד עם היתה מרת כפם והיה מעבר גם כן החלמה חמר לא ייטיב מעיב לה עם מרירות בפסה לא היה חומל עליה׳ כמו היה רב עד מיהיה מוסך התקיפים בכחו ויהרגם יקום כל חחד מהם ולא יחמין בחייו מירחתו ממנו והיה נותן לו מתנה לבטח והיה כורת ברית עמו ועל זה היה כפנץ החחר מלא ירע לו ועם כל זה היה עיניהו על דרכיהם לרדף חחריהם להזיק להם׳ התרחקו מעט הלו החכמים והנה חין הרמע בעיר והומכו הלו מהבירים חמר רדף חחריהם כחמר כל החכמים חמר כרתו ברית עמו יקום פיהם כדי מלא יעקוויהרג׳ בקלות כרגע מכולת מקברת במהרה ועם כל הלו הרעות לא כרחה מיגיע לו עוכם בחייו ולא במותו כחמר זכר ולזה הוח מבוחר מחין התכלות לכם בתם מחתרו חלילה מהוח יחריך להעני׳ ומ׳ חיוהם תרבה לחלוק על זה מי הוח חמר יכזיבני ויכם מלחי לחל׳ כי יוכל כום חרם לחלוק על דברי להיות החום מעיר מכעניו כרברי׳ הוח מחיוב יכיב להיפה חמה מייחם לו מכעונות הוח מקר וכזב כי כבר לחזה תמיד בדרכי הכם ומחין התכלות לכם

והבלל העולה מהדברים

בתם מחמר חלילה כי מפני מחין הכם מוכיח לרמעים כי הם להועיל לבני חרם יתכן מיעתידם בהלחתם ויחריך להם העוכם זמן חריך חולי יעובו וזה מלחכו כרחה מהרמעים רבי ההלחה מכם עוסים חמתים להמית החכמים בכבת העירום והרעב והכמח והם ב״ם מחיתי׳ החכמים וכוחפים וכוכבים בלילה מה מיוכלו ולא חקה עיכם על הלמנות והעקרות הכרדפות מעחתם ומבבר יגיע מרוב רמעם ומריס מיכרתו בריתו עם לבמי׳ כדי מעבכו ויבטחו בהם ולחר ימיקום ולמה יחריך הכם לבמו הלו היה רלוי מיבלה חותם תכף כדי מלא ימיתו מחר החכמים הלא יותר טוב מימותו לו כדי מיכלו החחרים מירם׳ ועור מלכחכו כרחה בבמו הלו הרמעים מלא יגיעם עוכם בלל בחייהם ובמותם ימותו מיתה קלה בלא בער ולזה היה העוכם המגיע לחלו החכמים על חרי הלא זה בלו ממה מיורים מחין החר׳ בפקד על מעמיו מלת הכם׳ **ביאור מלות המענה** ויען בלדד השוחי ואחי׳ התחל׳ יאחיר׳ יקום׳ יעמוד׳ חורהו׳ חורו׳ ופחד ואירחה כמו ופחד יבחק׳ **ביאור דברי המענה** עבה בלדד השוחי ואחר המולטנות והירחה חמר עם הכם עוכם מלום במערכות השמי׳ ער מהם כלם נפבי׳ להתנוכע תמיד התכונו׳ המובלות להם עד מיבלם מכלותם פוכל הכם בזה העולם הכפל ולא יבבו לת תפקידם לירחתם מתנו ולחוזק מעבלתו עליהם והנה זה מתה מיורה על בוחל הכם ובבורתו הים מפס׳ לגדודי הכם וחיליו ועל מי מהנמכחות לא יקום חורו וזהרו הנה הם כולם מופעים מחתו לא נפקד חים׳ וחחר מהעינן כן מהכם יתב׳ בזה החופן מן הפלימות חיך יתכן מיפרק החדם עם חל ויזכה הנה זה בלתי חפש׳ כי לפלמו׳ הכם יחבב למדי מה מחיבו מדי לפי מחבפת החדם׳ הן הירח ימכח חפר חבל הכם עד מלפעמים יפור חורו כחילו תמכח בעת הנגור כחמר היה הירח ברחם החלי חו בזכבו ויערר חז הפעל הנמעך מחתו חורו וכוכבי׳ לא זכו בעיניו עד מפעמי׳ יפתרו קנתם בעמור תחתיהם קבת ויערר חז פעולותיהם בזה העולם הפעל׳ וחם בחלו עם פלמותם נמכח חפרון בחק הכם ית׳ כל מכן מיהיה הפר החר׳ בחק הכם חפר הוח רחם ותולעה׳ **וחבלל העולה מחדברים** מרוע הפרור הכופל בדעות בהם מהם בעבור טוב להיותם מכלות ומביחות חל מות והוח מה מהיה מתרעם עלינו חיוב לפי דעת בלדר הוח מבר מהחדם לחסרונו לא יראנו במה מיחטח מהוח מרי בחק הכם מבר חלר חבר חחר מהם והוח מבוחר מהוח בתכלית החולמה כי הל׳ רלוי מיעכם החדם על מרי לא יפוער בו לחדם במה מהן חדם ולזה לא עכהו חיוב על זה דבר חבל גיכה דבריו׳ וחיפבר מנחת׳ מהרכון בבחן מחין לחיותם בעלי מכל ומופט חוקם על כל מעמיהם ומה מכמהו בלתי מומר בתכלית החסרון בחק הכם יתברך ולזה רלוי מפפיטו מהכם בלתי עוזב לחיותם החדם להיותם בעלי מכל ומופט חוקם על כל מעמיהם ומה מכמהו בלתי מומר המיבור הרלוי בטובות חיבי החדם ורעתם כייחבהו חל מכלותיהו לבלתי מבלותיהו בחרים מה מכח חוב בחרים מיהיו רעים ויהיו לטוב כמו מחת׳ בלדד במה מקדם ולא הבטרך חיוב להשיב על דבריו לפי מחין בהם הטענה נוספת על מה מקדם לו מהדבריס וכבר קדמה תעובת חיוב על כל הטענות בהם׳ ביאור

רש׳

מענה בלדד

חמשל ופחד עמו׳ בלפי שמש׳ מתרבים לבניו מהם׳ מש׳ לו המשל ופחד עמו׳ ומל מיכלל׳ ומחד׳ לו מיכיל׳ ומבריחל׳ כלומ׳ מהם יכול להשיב מת מה מיחטם עושה מהם עלינו במרומיו׳ הם ומים בלולין ומין המים מכבין מת מהם׳ כם׳ ומה יבדק׳ ילוד חשה׳ שחמרת בחכמי בובב חבל׳ ולא עדם עליו׳ שחל׳ לא יהיה׳ כמו ולא יהל חור׳ ושם׳ ו׳ בחלה כמו ולחדיב מת בפסך שלם׳ יחיה׳ בשון חם׳ לא יהיה לך כל׳ בשביכו חמו׳ חין לו כל׳ והרחשון כרחם׳ ובמיכם חשעים׳ עמם

לחשמים ולח לבני׳ לחשמים זו שמוכל׳ לחשמים משקה כום עיקרין כדי בלח חבל ל׳ עולמית׳ ומשולם מפכוקים ומרחיכם ומקבט׳ כדי מחפלל כלה׳ ונו׳ בעומלת עמרה לחדיו לדעת׳ מדוחיו שמלריך לחת לפ להשמים׳ ולח חוכבו כמוכי הוח מייסר ולחיכן ממייסן׳ כמו׳ מקבל למעלם׳ כי לח בכמתי מבבי׳ חפך ומלו שבבו׳ יבינו׳ וכל שה עשו לח קוכו בייסורין׳ מעבם

רש׳

מענה בלדד

חמשל ופחד עמו׳ בלפי שמש׳ מתרבים לבניו מהם׳ מש׳ לו המשל ופחד עמו׳ ומל מיכלל׳ ומחד׳ לו מיכיל׳ ומבריחל׳ כלומ׳ מהם יכול להשיב מת מה מיחטם עושה מהם עלינו במרומיו׳ הם ומים בלולין ומין המים מכבין מת מהם׳ כם׳ ומה יבדק׳ ילוד חשה׳ שחמרת בחכמי בובב חבל׳ ולא עדם עליו׳ שחל׳ לא יהיה׳ כמו ולא יהל חור׳ ושם׳ ו׳ בחלה כמו ולחדיב מת בפסך שלם׳ יחיה׳ בשון חם׳ לא יהיה לך כל׳ בשביכו חמו׳ חין לו כל׳ והרחשון כרחם׳ ובמיכם חשעים׳ עמם

ביאור מלות המענה

ויען איוב ויאמר׃ התמום והסיבור
החלהי הכמצא בכמכלות׃ וכמתת מי יבלה
ממך׃ ונפש מי יבלה ממך והרבון מה למדת בני החד׳ במחמריך כי מי פילמד
חבירו ודבר דות כלו׳ עוש כפשו בדב׳ המגיע לנפש בלמור ההו׳ כי הנפש תפלם

ללא יא וסים השמחים ללא דבר׃ נדרשתי ללא שאלו נמצאתי ללא ב׳בו׳ והיה כהן ללא אלהים דלה דאבים׃ ללא
עמי עמי אתה׳ הקשיח בניה ללא לה׃ מה עזרת ללא חכמה׃ מה יעצת ללא לישראל ויפים רבים
נ׳בפסוק בלה׳ יחילו הרפאים והוא חד מן מלין דמשתשין לו׳ בסוף תיבותא וכל חד וחד ליתי דכותהון וסימן

וְאָתֵיב אִיּוֹב וְאָמַר׃ מַה סַּיַּעְתָּא מְדַלִּית חֵילָא פְּרַקְתָּא בְּאֶדְרַע דְּלָא עָשִׁין׃ מָה מַלִּיכְתָּא מְדַלִּית חוֹכְמָתָא וּדְמִי לָךְ דְּחוֹכְמָתָ לְסוּגְעָא אוֹדְעָתָא׃ אַיְ מִן חַוְיָתָא מִלַּיָּא וְנִשְׁמָתָא דְּמָן נַפְקָא מִנָּךְ׃ אֵיפְשַׁר דְּגַבְרַיָּא דְּמִתְמַזְמְזָן יְתַבְרַיָּן וְאֵינוֹן מְרַעַ לְמַיָּא וּמַשְׁיְרַיְתְהוֹן׃ עַרְטִילָא מַפַּרְסָם שְׁיוֹל לְקוּבְלֵיהּ וְלֵית חוֹפָאָה לְבֵית אֲבָרָנָא׃ דְּמָתַח צִיפּוֹנָא עַל לָמָא זָקִיף אַרְעָא עָלוֹי מַיָּא מְדַלִּית מִדַּעַם דְּסָמִיךְ לָהּ׃ דְּצָרִיר מֵי מְטָרָא בַּעֲנָנוֹי וְלָא אִתְבַּזַּע עֲנָנָא תְּחוֹתוֹי׃ מְאַחַר בְּמֵיטָתָא דְּמָן כּוּרְסֵיהּ מָן בְּגַלַּל דְּלָא יְחַמְּוֵיהּ מַלְאֲכַיָּא פְּרַס זֵיךְ פַּרְגּוֹדָא עָלוֹי עֲנָנָא יְקָרֵיהּ׃ גָּזַר לְמֵשְׁרֵי רְקִיעַ עַל אַנְפֵּי מַיָּא עַד סוֹף נְהוֹרָא עִם חֲשׁוֹכָא׃ עַמּוּדִין דִּשְׁמַיָּא מְזַרְעָזְעִין וְרָתְתִין מָן מְזוּפְיָתֵיהּ׃ בְּחֵילֵיהּ גָּזַר יָמָא וּבְסוֹכְלְתָנֵיהּ מְחָא גֵּיבְרָיָא׃ בְּרוּחַ פּוּמֵיהּ אַפֵּי שְׁמַיָּא אִשְׁתַּבָּרוּ בְּרַחְיָא יְדֵיהּ לְוָיְתָן דְּמְתִיל לְחִוְיָא טָרִיק׃ הָא אִילֵּין סַיּוּפֵי אוֹרְחוֹתוֹי וַמַּה דִּי אִתְמְצִי מִן קְצָת מִלֵּיהּ נְשְׁמַעְנָא מְנֵיהּ וְרֵיכְפַּר גְּבוּרָתוֹי מָן יְתְבַּיֵּן׃

נמסר בסמר׳ רבת׳ במערכת אות הלמ״ד בסי׳ כסה נ׳כתי׳ ה׳וסים שש מעלות לכסה ב׳בו׳ מצחו פני כסה׳
תכלית ה׳וסים נמסר בתלים סימן קלט ובסיפר׳ סימן לא׳ ויתמהו ל׳ רפי׳ עמודי שמים ירופפו׳ וחד זיתמהו ואיתן
חד מן כב׳ זוגין נסבין ו״ו בסוף תיבות׳ חד מלרע וחד מלעיל ו״ו בריש תיבותא ונסבין ו׳ בסוף תיבותא וסימן נמסר
בסמר׳ רבת׳ במערכת אות הו״ו בסי׳ שמץ ב׳וסים׳ ותקח אזני שמץ מנהו׳ הן אלה קצות דרכיו׳

ביאור דברי המענה

ועכה חיוב וחמר מה עזרת לרפיך ומה יעצת עם לבבך להמיב על הספקות חפר ספקתי חפר חפרתי לך מחין חכמה וחיפה
מהספקות חפר ספקתי על דבריך ומה יעצת עם לבבך להמיב על הספקות חפר ספקתי חפר חפרתי לך מחין חכמה וחיפה
ניחוק הסם במכחו׳ וסדורו חפר הודעת לרוב ל׳ל סמים מהניר ממנו הוח מעט מזער׳ לת מי הנרת חו הדברי׳ ומה למדת חותנו בזה הלח תכי יודע חת׳ חות׳ מכימוף
פעולות הסם וגבורותיו ונפלחותיו׳ הלח המחכבי׳ יברח הם׳ מתחת המים ותחת הדברי׳ המוכנים בחרץ וזה בתכלית הפלח׳ ל׳ל מיגיע הסם בבטן החרץ בזה החופן
מהעותק פעל הגרמי׳ המימיי׳ המופע מהם׳ הכה המטה במוחלט והוח מרכז החרץ הוח לפני הסם פחילו הוח ערוס ולין לו כסות עם כמותו חותו החרץ עד מכבר
יגיע הסם סם עם עומקו׳ הנה הסם מטה הכפות לחפר סם הימוד על מרכז החרץ חפר חינו כי הוח נמצח על תוהו כי הוח כמצח על מרכז החרץ חפר חינו כי הם נקודה ותולה החרץ על בלימה ל׳ל סמיה
כמעלת ונכמכת על הנקודה סהיח מרכזה לח בדבר חון ממנה כמו סהתבחר בטבעיות וזה בתכלית הפלח׳ הנה הוח נורר מים בעננים ולח נבקע ענן חלח נבקע
יולכוס הרוחות עד הגיעם לל המקום לחפר ירד סם המטר׳ הנה הסם יח׳ סבה סיחח החוירי לחפר על פני הסמי׳ ויתעבה מכד הקרירות וחז פירש עלין עכנו כי בזה
החופן יהיו הויות הענן וכפר זה לפי סנעלם מהמון החכמים׳ נזר חק על פני מים סלח יעבור גבולו בדרך סירחה זה החלק הנגלה מן החרץ בכד הכפוני תמיד
ויתהוו בו חלו ההויות עד המקום סיבלה בו היות החור עם החפך בכל יום ל׳ל סיהיה קבת כל יום סימי הסבה חור וקבתו חפך וזה דבר ימפך עד מרחב לו׳ מעלו׳ וכ״פ
דקים ועד סם כמפך היעוב לפי מה סנפפרו הקודמים וחולם סם יהיה יום לחד בסבה חין בו לילה ויום ומסם וחולך יתוסף זה הסיעור מעט
מעט עד סיגיע ל׳ל מה מתחת הקוטב הכפוני ויהיה סם סנה חדשים בסבה חין בהם לילה והם ימות החמה וסנה חדשים בסבה חין בהם יום והם ימות הגשמים׳
עמודי סמים יגועו ויזדעזעו והם חלקי החרץ לפני ירעשו מנערת הסם בבח הרעש לפני סבתו הרוח ההוזק תחת החרץ בסבת החיד העשני הנעבר הם וקרוח
עמודי סמים להיות הסמי׳ כמו סהתבחר בספר הסמע׳ וכח הסם וגבורותיו כח היס ולח ירוץ על החרץ כדי סלח יטבעו ההוזי׳ סם ובתבוכת הסם
הבה מה סיגבה מן היס על החרץ ויפסידהו׳ וזה כי להיות סלח המימות מתערבי׳ במי היס והולכות בים היה ריחו סינביהו מי היס על החלק הנרחה מהחרץ
היו הסמי׳ בזה החופן מן היופי והסלימות לחפר הם בו בבריחתם לפני חפר חלו ערוס ולין לו כסות עם כמותו חותו החרץ עד מכבר׳ ברכות הסם ותכמתו
מהם׳ ברחה ירו ויברה הענול החלבי לחפר בגלגל הכוכבים הקיימים לחפר בו מן הפלח והעלם׳ מה

כז

וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ

א וַיֹּאמַר: חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי: ב כִּי־כָל־עוֹד נְשָׁמָתִי בִּי וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי: ג אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וְלֹשׁוֹנִי אִם־יֶהְגֶּה רְמִיָּה: ד חָלִילָה לִּי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם עַד־אֶגְוַע לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי: ה בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּה לֹא־יֶחֱרַף לְבָבִי מִיָּמָי: ו יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמַי כְּעַוָּל: ז כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצַע כִּי יְשֹׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ: ח הַצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה: ט אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ בְּכָל־עֵת: י אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד: יא הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל תֶּהְגּוּ: יב זֶה־חֵלֶק אָדָם רָשָׁע עִם־אֱלוֹהַּ וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ: יג אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם: יד שְׂרִידָיו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה: טו אִם־יִצְבֹּר כֶּעָפָר כֶּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ: טז יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק: יז בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וְכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר: יח עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ: יט תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתְהוּ סוּפָה: כ יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלֵךְ וַיִּשְׂעָרֵהוּ מִמְּקוֹמוֹ: כא וְיִלֶּהָ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרַח: כב יִשְׁפֹּק עָלָיו וְלֹא יָחֹס עַל יָמוֹ מִמְּקוֹמוֹ: כג יָשֹׁק עָלָיו כַּפָּיו וִישָׁרֵק עָלָיו מִמְּקוֹמוֹ:

כד כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ: כה בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה: כו קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת: כז פָּרַץ נַחַל מֵעִם גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִבְּלִי־רֶגֶל דָּלוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ: כח אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפְּכָה כְמוֹ־אֵשׁ:

משפטי ו׳ בלישני׳ וסים׳ נסם׳ ביחזקאל סימן ל״ד ובתלי׳ סימן ל״ז • אם תדברנה חד מן י״ב פסו׳ רישי׳ ומצעותהון אם אם וסים׳ נסם׳ בסדר משפטי׳ ותלים סימן כ״ז ובסיפ׳ סימן ו׳ • ולשוני ג׳ וסים׳ ולשוני מדבק מלקוחי׳ ולשוני תהגה צדקך • ולשוני לא יתנה רמיה • ואיבון מן ר׳ זוגין ול״ש ברישי׳ מן ג׳ ג׳ וסים׳ ולשוני ג׳ דלעיל ולשניה ג׳ והיתה לשמה למשלי׳

ואוסיף איוב למשל מתליה ואמר: קיים אלהא אעדי דיילכת דיני ושדי אמרר נפשי: ארום פסק חוב נשמתי בימירי ורוחא דאלהא בנחירי: אין ממללן שיפוורתי שקרא ולישני אין מרגן ניכלא: חס לי אין אזכי יתכון עד דאתגיד לא אעדי שלמותי מיני: בזכוותי תקיפית ולא אשבקנה לא יחסר לבבי מן יומי: יהי היך חייבא רשיעא ודבבי ורקאים עלי היך רשיעא: ארום מן סבר דילטור ארום יכנוש ממון דשקר ארום יתתר אלהא נפשיה: איפשר דקבילתיה יקבל אלהא ארום תיתי עלוי עקא: אין על שדי יתפרנק יהוי קרי אלהא בכל עידן: אדיך יתכון בבוראת אלהא די עם שדי לא אכסי: הא אתון כולכון חכימתון ולמא דין הבלא תהבלון: דין חולק בר נש חייבא מלות אלהא וערב תקיפין משדי יקבלון: פורענותהון: אין יסגעון בנוי מטול דקטלין בחרבא ובני בטי לא ישבעון לחמא: משיזבו במותא יהון קבירין וארמלתהון לא תבכין: אין יכנוש היך עפרא סימא והיך טינא יתכין לבושא: יתקין וצדיקא יהי ביתיה ואיך מטללתא דעביד נטיר פירי: עתיר ידמוך ולא יתכנש עינוי פקח ולית: תרבקניה היך מיא רגושתא לילא טלטליה זיקא: יטלניה רוח קידומא ויזל ויעלעליה מן אתריה: ויטלוק עלוי ולא יחוס מן ידיה מיערק יערוק: ישקף עילויהון ארום את לסימא מפקנא ואתר לדהבא מסנין: פרזלא מעפרא יתנסיב ואבנא יתיך ברבוניי זסוף שוי לחשוכא ולכל עופא הוא מפשפש אבנין מפולטין דמתמן נפק חשוך וטולי מותא: תקף נחלא מן אתרא די מיזדלח מרזבייא דמרנשיין מן למעבר ריגלא אזדקפו מבני נשא איטלטלו: ארעא דמינה נפק מזונא ולרע מינה גהינם דשתי אשתא:

ביאור

ויוסף איוב משלו ויאמר. יחזר ויטה משלו בענין אחר כי לא יכין הוסיף. ומזה הענין מפחיד לחים לא יכין הוסיף. סהיון כוטה מכל עברות לבר חירו כמו מזכר הרב מור כדין: יבצע. יגזול: יעתור בטלוה חורה חלמור: פריכים. הם התקיפי החומה מאיר לחכמים להסעב על תקפם וגבורתם: מרידיו. הם בניו כי הם הפריזים כי ירבו כמו לעת חרב. ירבו נעות הנבחרים מן החרס: וכסף נקי יחלוק. הים הנקי יחלוק כספו ויפזרהו תחת חמר קבץ לותו הרשע והרכון בזה כי הנקי יתמוהו על חמר לן: תסיגהו כמים בלהה. תסיגהו בלהה מחרי בלה בלי הפסק כמו סיגרו המים בסטף בלי הפסק: קדים. רוח קדים: ויסערהו. מעניין רוח סערה: ממכתו. מידו. ממכתו: עליו כפיו. עלין כפיו: ומקום לזהב יזוקו. ים מקום בחרץ חמר יזוקו ח הזה ויוביליהו מסם: וחבן יכוך כחומה. לל מחחבן יוציאון כיים לכסף מוצא. ויתיכו בעת מהנחום והוא הברזל החזק לחליר בלעז ולהיות חבן יכוך חזק מנזרת והיות מוכן והרכו בו מחבן חזק תבוא. וס סוף יוקח כחומה: פרץ נחל. מעט נחל. נרל. מעט נרי. מהמקו׳ סהיה נר בו החרס: דלו. נבהו וכתיהו דלו עיכי למרום: עיט

מסרה

והכרתי את ישראל דמלכים. ונתשתים מעל אדמתי דוד״ה. ול שוב ג׳ וסים כמסר ביהושע סימן כ״ב ו ובירמיה סימן ט״ו. אורח ב׳ בתרי לישני וסים׳ צדה אורח אור׳ אתכם ביד אל. ולמה זה ג׳ וסים׳ ולמה זה לי בכורת. ולמה זה חרת לך על הדבר הזה. ולמה זה הבל תהבלו. יקחו. בקריא וקמצי׳ וסים׳ אשה זונה וחללה ב׳ בו. ובליעל בקיץ מונד. אהליהם וצאנ׳ יקחו. ובחלת עריצים משדי יקחו. קשר נביאה בתוכה. והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו. ומבניך אשר יצאו דמלכים. וחברו דישעיה. בניך ובנותיך יקחו. כעש ג׳ וסים׳ אנכי כעש לאפרים. ותמס כעש חמודו. בנה כעש ביתו. ואיבנו ב׳ וסים׳ כי לקח אותו אלהים. ערות על יאור. שדר זרעו ואחיו ושכניו. יבקש את עון ישרל ואיבנו. התבוננת על מקומו ואיבנו כי רוח עברה בו. המחכים למות ואיבנו ז רמו מעט ואיבנו. חן קדם אהלך ואיבנו. עשיר ישכב ולא יאסף. אסף עיניך בו ואיבנו ואיבנו חסר לנפשו. יקח ג׳ קמץ וא׳ פתח וסי׳ יקח נא מעט מים ורחצו. גם שבי גבור יקח ומלקוח. ברזל מעפר יקח. אנך. תכלית ה׳ וסי׳ נסמר בתלים סימן קמ״ה וסיפ׳ סים ואפר׳ סים ואפס׳ דלו ב׳ א׳ מלרעו׳ ומלעיל וסים׳ דלו מאנוש נעו. דלו עיני למרום. קדמא מלעיל.

וְגִנְתָא דְּעַרְעָ֫ר דִּי אָתַר דְּשַׁבְזָא אַבְנַיָּהָא
וַעֲפָרוֹתַיִן דְּדַהֲבָא לֵיהּ׃ אוֹרְחָא דְּלָא
חַכְמְתֵּיהּ עוֹפָיָא וְלָא סְקָרְתֵּיהּ עֵין טוּפִיתָה׃
תּא שָׁבִיל אַיְתַן חֵיוָ֫ן דְּלָא חַכְמְתֵּיהּ סַמָּאֵל
דְּפָרַח חֵיךְ עוֹפָא וְלָא סְקָרְתֵּיהּ עֵינָא דְּחַוָּה׃
לָא טַיְילוּ בָּהּ בְּנֵי אַרְיָוָן לָא זְאֵר עֲלוֹי לַיְתָא׃
תּא לָא חַוְּיוּ בָּהּ בְּנֵי דְּאָדָם וְלָא סְטָא
עֲלוֹהִי חֲוָיָא׃ בְּשָׁמִיר אוֹשִׁיט יְדֵיהּ תָּפַךְ מִן
עִקָּרֵיהוֹן טוּרַיָּא׃ בְּטִינָרִין נַהֲרַיִן בְּזָע וְכָל
אַיְקָרָא חָמַת עֵינֵיהּ׃ מִן קַדְּילֵי נַהֲרַיָּא זָרַ
וּמֶחֱרָבָא דְּתַעֲלוּמָא יַפִּיק נְהוֹרָא׃ וְחוֹכְמְתָא
מֵאַן הַאן תְּשַׁתְּכַח וְהַאן דִּין אֲתַר בִּיוּנְתָא׃
לָא יְדַע בַּר נַשׁ עִילוּיָהּ וְלָא תִשְׁכַּח בְּאַרְעָא
זְדוֹנִין דְּמַחֲטָיִן בְּחַיֵּיהוֹן׃ תְּהוֹמָא אֲמַר
לָא גַּבִּי הִיא וְיַמָּא אֲמַר לֵית בַּהֲדִי׃ לָא
יְתֵיהַב דַּהַב סְיָן חִילוּפָהָא וְלָא יְתְקַל סִימָא
פִּירוּזָה׃ לָא תִשְׁתַּלְחַף בְּפִיטַלָּן דְּמִן
אוֹפִיר בְּבִירוֹלִין יְקִיר וְשַׁבְזָא׃ לָא יַעֲלִינָהּ
דַּהֲבָא אִיסְפְּקְלָרָא וּפִירוּזָה טָאנֵי אוּבְרַיְזִין׃
תּא לָא יְסַדְּרִינָהּ גְּבַר עַיְתִיר בְּרַהֲב וְזִכּוּכִיתָא
אֵין לָא יְהַב חִילוּפָהּ מָאנֵי דַּהֲבָא סְגִינָא׃
סַנְדַּלְכוֹן וּבִירוּצִין לָא יְדַכַּר וְנִיוָרָא דְּוּכְמְתָא
מִן מַרְגַּלָּן׃ תּא לֵית אֶפְשַׁר דְּתִשְׁתְּכַח
בְּקִילוּתָא אֵילַהֵין בְּיוּקָרָא חֵיךְ דַּהֲבָא וּמָאן
דְּלָא יְטַרְחִנָּהּ אֲזַלָּא וּמִיתְבְּרָא חֵיךְ זְגוּגִיתָא
וּפִירוּז אַגְּרָה לְעִלְמָא דְּאָתֵי מָאנֵי פְּחוֹזָיָא׃
לָא יַעֲלִינָהּ טַרְגְּלָא יְרַקָּא דַּאֲתֵי מִן כּוּשׁ
בְּפִיטַלָּן דְּכִי לָא תִשְׁתַּלְחַף׃ וְחוֹכְמְתָא מִן
הַאן הֵיתֵי וְהַאן דִּין אֲתַר בִּיוּנְתָא׃ וְכַסָּיָא
מִפַּחֲמֵיהוֹן דְּכָל חֵי וּמֵעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא אִשְׁתְּמָרָא
׃ בֵּי אֲבַדֹּנָא וּמַלְאָךְ מוֹתָא אֲמָרוּ בְּמִתְיַחֲבָא
לְיִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁמַעְנָא שְׁמַעְנָא שְׁמוּעָתָא׃
אֱלָהָא אִתְבְּיַן אוֹרְחָא וְהוּא יָדַע יַת אֲתְרֵהּ
אֲרוּם הוּא לְסַיְפֵי אַרְעָא יְסַתֵּכַּל תְּחוֹת כָּל
שְׁמַיָּא וֵחֲמֵי׃ לְמֶעְבַּד לְרוּחָא כִּתְקַלָּא וּמַיָּא
אַתְקַן בְּמִשְׁחָתָא׃ בְּמֶעְבְּדֵיהּ לְמִטְרָא קְיֵימָא גְּזֵרְתָא וּמַהֲלַךְ לַחֲזִיזֵי דְּרַחֲטִין בְּקַלָּיָא׃ הֵידֵין
חֲמָיֵהּ וְאִשְׁתַּעְיֵהּ עִם טַלְאֲבֵי שֵׁירוּתָא וְלִחוֹר פִּשְׁפֵּשׁ יָתֵהּ׃ וַאֲמַר לְבַר נַשׁ הָא דְּחַלְתָּא
דְּיָ֫י הִיא חוֹכְמְתָא וּלְמֶעְדֵי מִן בִּישְׁתָּא הִיא בִּיוּנְתָא׃

וְיָם אָמַר תְּהוֹם אֵינֶ֫נִּי עִמָּדִי וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי תְּהוֹם וְאֵין מָקוֹם לְמַיִם שֶׁיָּם וְתְהוֹם מְקוֹמָן בְּמָקוֹם אֶחָד

כט

א וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
ב מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי׃
ג בְּהַלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ׃
ד כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי אָהֳלִי׃
ה בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי׃
ו בִּרְחֹץ הֲלִיכָתַי בְּחֶמְאָה וְצוּר יָצַק עִמָּדִי פַּלְגֵי שָׁמֶן׃
ז בְּצֵאתִי שַׁעַר עַל־קָרְתָּא בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃
ח רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וְיָשִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃
ט שָׂרִים עָצְרוּ מִלִּין וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃
י קוֹל נְגִידִים נֶחְבָּא וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבְקָה׃
יא כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאֲתָה וַתְּעִידֵנִי׃
יב כִּי אֲמַלֵּט עָנִי שׁוֹעֵעַ וְיָתוֹם וְלֹא עֹזֵר לוֹ׃
יג בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבוֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנִין׃
יד לְבוּשׁ צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃
טו עֵינַיִם הָיִיתִי לְעִוֵּר וְרַגְלַיִם הָיִיתִי לְפִסֵּחַ׃
טז אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא יָדַעְתִּי אֶחְקֹר׃
יז וַאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַפְרִיק טָרֶף׃
יח וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים׃
יט שָׁרְשִׁי פָתוּחַ אֶל־מָיִם וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי׃
כ כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף׃
כא לִי שָׁמְעוּ וְיִחֵלּוּ וְיִדֹּמּוּ לְמוֹ עֵצָתִי׃
כב אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִסְנוּ עָלֵימוֹ תִּזַּל אִמְרָתִי׃
כג וְחִכּוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃
כד אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּ׃
כה אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲנָחִים יְנַחֵם׃

ל

א וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי יָמִים אֲשֶׁר מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃
ב גַּם כֹּחַ יְדֵיהֶם מַה־לִּי עֲלֵימוֹ אָבַד כָּלַח עָלֵימוֹ אוֹנָם׃
ג חַסֵּר וּלְעוֹמָה גַּלְמוּד עֹרְקִים שֹׁאֵפִים צִיָּה וּשְׁמָמָה׃
ד הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם׃
ה מִן־גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עֲלֵיהֶם כַּגַּנָּב׃
ו לַחְרֵי נְחָלִים לִשְׁכֹּן עָפָר וּכְפִים וְחֹר׃
ז בֵּין שִׂיחִים יִנְהָקוּן תַּחַת חָרוּל יִסָּפָחוּ׃
ח בְּנֵי־נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְּאוּ מִנִּי־אָרֶץ׃
ט וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמָשָׁל׃
י תָּעֲבוּנִי מֵרָחֹק מִנִּי וְרֹק מִפָּנַי לֹא חָשָׂכוּ׃
יא כִּי־יִתְרִי וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃
יב עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי יְשַׁלֵּחוּ וַיָּסֹלּוּ עָלַי אָרְחוֹת אֵידָם׃
יג נָתְסוּ נְתִיבָתִי יַהֲרְסוּ הַוָּתִי לֹא עֹזֵר לָהֶם׃
יד כְּפֶרֶץ רָחָב יָבֹאוּ תַּחַת הִתְגַּלְגָּל עָלָיו׃
טו נָהֲפָכָה עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִיבָתִי וְכַעָב עָבְרָה יְשׁוּעָתִי׃
טז וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יָמֵי עֹנִי אָחֲזוּנִי׃
יז לַיְלָה עֲצָמַי מִנִּי נִקָּרוּ וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן׃
יח בְּרֹב כֹּחַ יִתְחַפָּשׂ לְבוּשִׁי כְּפִי כֻתָּנְתִּי יְאַזְּרֵנִי׃
יט הֹרָנִי לַחוֹמֶר וָאֶמְשֹׁל כָּעָפָר וָאֵפֶר׃
כ אֵלֶיךָ אֲשַׁוַּע וְלֹא תַעֲנֶנִּי עָמַדְתִּי וַתִּתְבּוֹנֵן בִּי׃
כא תֶּהְפַּךְ לְאַכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִּתְנַכְּלֵנִי׃
כב תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ הַרְכִּיבֵנִי וַתְּמוֹגְגֵנִי תֻּשִׁיָּה׃
כג כִּי יָדַעְתִּי מָוֶת תָּשִׁיבֵנִי וּבֵית מוֹעֵד לְכָל־חָי׃
כד אַךְ לֹא בְעִי יָד וְאִם־בְּפִידָם לְשׁוּעָתָם׃
כה אִם־לֹא בָכִיתִי לְקָשֵׁה יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי לָאֶבְיוֹן׃
כו כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא לִי וְחִכִּיתִי וַיִּסַּע מֶנִּי׃
כז מֵעַי רֻתְּחוּ וְלֹא דֹמּוּ קִדְּמוּנִי יְמֵי עֹנִי׃
כח קֹדֵר הָלַכְתִּי בְּלֹא חַמָּה קַמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוֵּעַ׃
כט אָח הָיִיתִי לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת יַעֲנָה׃
ל עוֹרִי שָׁחַר עָלַי וְעַצְמִי חָרָה מִנִּי־קָדַח׃
לא וַתְּהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָבִי לְקוֹל בֹּכִים׃

לא

א בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמַה אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה׃
ב וּמָה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃
ג הֲלֹא אֵיד לְעַוָּל וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
ד הֲלֹא הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפֹּר׃
ה אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתָּחֶשׁ עַל־מִרְמָה רַגְלִי׃
ו יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃
ז אִם־תִּטֶּה אֲשֻׁרִי מִן־הַדֶּרֶךְ וְאַחֲרֵי עֵינַי הָלַךְ לִבִּי וּבְכַפַּי דָּבַק מאום׃
ח אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְזֹרָשׁוּן׃
ט אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי אָרָבְתִּי׃
י תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִים׃
יא כִּי־הִיא זִמָּה וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים׃
יב כִּי־הִיא אֵשׁ עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי תְּשָׁרֵשׁ׃
יג אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִיבָם עִמָּדִי׃
יד וּמַה־אֶּעֱשֶׂה כִּי יָקוּם אֵל וְכִי יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ׃
טו הֲלֹא בְבֶטֶן עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ וַיְכֹנְנֵנוּ רֶחֶם אֶחָד׃
טז אִם־אֶמְנַע מֵדַּלִּים חֵפְצָם וְעֵינֵי אַלְמָנָה אַכְלֶה׃
יז וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃
יח כִּי מִנְּעוּרַי גָּדַל אִתִּי כְּאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה׃
יט אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְלִי־לְבוּשׁ וְאֶבְיוֹן מִבְלִי־כְסוּת׃
כ אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חָלָצָיו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם׃
כא אִם־נַפְתִּי בַשּׁוֹא כַפִּי וְאֶרְאֶה בְּשַׁעֲרִים עֶזְרָתִי׃
כב כְּתֵפִי מִשִּׁכְמָהּ תִּפֹּל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה תִּשָּׁבֵר׃
כג כִּי־פַחַד אֵלַי אֵיד אֱלוֹהַּ וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
כד אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי מִבְטַחִי׃
כה אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
כו אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָקָר יָרֵחַ הֹלֵךְ׃
כז וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
כח גַּם־הוּא עֲוֹן פְּלִילִי כִּי כָחַשְׁתִּי לָאֵל מִמָּעַל׃
כט אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד שֹׂנְאִי וְאִתְעוֹרַרְתִּי כִּי מְצָאָהוּ רָע׃
ל לֹא נָתַתִּי חֵךְ לְחֶטְאִי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃
לא אִם־לֹא אָמְרוּ אַנְשֵׁי אָהֳלִי מִי יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא נִשְׂבָּעְנוּ׃
לב בַּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דַּלְתַי לָאֹרַח אֶפְתָּח׃
לג אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם פִּשְׁעָי לִטְמֹן בְּחֻבִּי עֲוֹנִי׃
לד כִּי־אֶחֱתָה הָמוֹן רָב וּבוּז מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי וָאֶדֹם לֹא אֵצֵא פָּתַח׃
לה מִי־יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי הֵן־תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
לו אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי אֶשָּׂאֶנּוּ אֶאֶסְרֶנּוּ עֲטָרָה לִי׃
לז מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּנָגִיד אֶקְרָבֶנּוּ׃
לח אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ יִבְכָּיוּן׃
לט אִם־כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כָסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הָפִחְתִּי׃
מ תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ וְשִׁבֹּלֶת תַּחַת שְׂעֹרָה תָּמְנָה דִּבְרֵי אִיּוֹב׃

לב

א וַיֶּחְדְּלוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה לַעֲנוֹת אֶת־אִיּוֹב כִּי־צַדִּיק הוּא בְּעֵינָיו׃
ב וַיִּחַר אַף אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־הִצְדִּיקוֹ אֶת־נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים׃
ג וְעַל־שְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב׃
ד וְאֱלִיהוּא חִכָּה אִיּוֹב בְּדָבָרִים כִּי זְקֵנִים הֵמָּה מִמֶּנּוּ לְיָמִים׃
ה וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ׃
ו וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר אָנֹכִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מִהוֹדִיעַ דֵּעִי אִתָּכֶם׃
ז אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יוֹדִיעוּ חָכְמָה׃
ח אָכֵן רוּחַ הִיא בֶּאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם׃
ט לֹא רַבִּים יֶחְכָּמוּ וְלֹא זְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט׃
י לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה לִּי אַחֲוֶה דֵּעִי גַּם־אָנִי׃
יא הִנֵּה חִכִּיתִי לְמִלֵּיכֶם אַאֲזִין לְתַבוּנוֹתֵיכֶם עַד־תְּחַפְּשׂוּן מִלִּין׃
יב וְעַד־אֵלֶיכֶם הִקְשַׁבְתִּי וְהִנֵּה אֵין נוֹכֵחַ לְאִיּוֹב אֵין עוֹנֶה מִכֶּם לְאֲמָרָיו׃
יג פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ לֹא אִישׁ׃
יד וְלֹא־עָרַךְ מִלִּין אֵלָי וְלֹא בְאִמְרֵיכֶם אָשִׁיבֶנּוּ׃
טו חַתּוּ לֹא־עָנוּ עוֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶמָּה מִלִּין׃
טז וְחִכִּיתִי כִּי לֹא דִבְּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־יַעֲנוּן עוֹד׃
יז אַף־אֲנִי אֶחֱלֹק חֶלְקִי אַאֲזִין לְתַבוּנוֹתֵיכֶם עַד־תְּחַפְּשׂוּן מִלִּין׃
יח כִּי־מָלֵתִי דְבָרִים עָצַר אֹתִי רוּחַ בִּטְנִי תְּכַוְּצֵנִי׃
יט הִנֵּה בִטְנִי כְּיַיִן לֹא־פָתוּחַ הוּא כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים יְבֻקָּע׃
כ אֲדַבְּרָה וְיִרְוַח לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה׃
כא אַל־נָא אֶשָּׂא פְנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא אַכִּיר׃
כב כִּי לֹא יָדַעְתִּי אַכִּיר כִּמְעָט יִשָּׂאֵנִי עֹשִׂי׃

לג

א וְעַתָּה אִיּוֹב שְׁמַע־נָא מִלָּי וְכָל־דְּבָרַי הַאֲזִינָה׃
ב הִנֵּה־נָא פָצִיתִי פִי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְּחִכִּי׃
ג אֹמְרֵי יְשָׁרִי לִבִּי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר יְדַבֵּרוּ׃
ד רוּחַ אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃
ה אִם־תּוּכַל הָשִׁיבָה לִּי עֲרֹךְ לְפָנַי הִתְיַצָּבָה׃
ו הִנֵּה אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מִן־חֹמֶר קֹרַצְתִּי גַּם־אָנִי׃
ז הִנֵּה אֵימָתִי לֹא־תְבַעֶתְךָ וְאַפִּי עָלֶיךָ לֹא יִכְבָּד׃
ח אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי וְקוֹל מִלֶּיךָ אֶשְׁמָע׃
ט זַךְ אָנֹכִי בְּלִי־פָשַׁע חָף אֲנִי וְלֹא־עָוֹן לִי׃
י הֵן תְּלוּנוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לוֹ לְאוֹיֵב׃
יא יָשֵׂם בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי׃
יב הִנֵּה־זֹאת לֹא צָדַקְתָּ אֶעֱנְךָ כִּי־רַב אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ׃
יג לָמָּה אֵלָיו רַבְתָּ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃
יד כִּי בְּאַחַת יְדַבֵּר אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יָשִׁית לָאִישׁ׃
טו בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עַל־מִשְׁכָּב׃
טז אָז יְגַל אָזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוּסָרָם יַחְתֹּם׃
יז לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ וּגְבֶר גַּאֲוָה יְכַסֶּה׃
יח יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבוֹר בַּשָּׁלַח׃
יט וְיוּכַח עַל־מִשְׁכָּבוֹ בְּכֹאֵב וְרִיב עֲצָמָיו אֵיתָן׃
כ וַיָּתַעַב לַחְמוֹ חַיִּים וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃
כא תָּכְלוּ בְשָׂרוֹ מֵרְאוֹת וְיִשְׁלְטוּ עַצְמוֹתָיו לֹא רָאוּ׃
כב וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים׃
כג אִם־יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ׃
כד וַיְחֻנֵּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵהוּ מֵרֶדֶת שָׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר׃
כה רָטְפָה בְשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃
כו יֶחְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃
כז יָשֹׁר עַל־אֲנָשִׁים וְאָמַר חָטָאתִי וְאֶת־הַיָּשָׁר עִוִּיתִי וְלֹא שָׁוָה לִי׃
כח פָּדָה נַפְשִׁי מֵעֲבוֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתִי בָּאוֹר תִּרְאֶה׃
כט הֵן כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שְׁלֹשׁ עִם־גָּבֶר׃
ל לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִשָּׁחַת לְהֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים׃
לא הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמָעֵנִי חֲרַשׁ וַאֲנִי אֲדַבֵּרָה׃
לב אִם־יֵשׁ מִלִּין הָשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי חָפַצְתִּי צַדְּקֶךָּ׃
לג אִם־אַיִן אַתָּה שִׁמְעֵנִי חֲרַשׁ וַאֲחַכְמְךָ חָכְמָה׃

לד

א וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
ב שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃
ג כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לְאָכֶל׃
ד מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה־לָּנוּ נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה־טּוֹב׃
ה כִּי־אָמַר אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃
ו עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב לִי אָנַשׁ חִצִּי בְּלִי־פָשַׁע׃
ז מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב יִשְׁתֶּה־לַּעַג כְּמַיִם׃
ח וְאָרַח לְחַבְרָה־אָוֶן וְלָלֶכֶת עִם־אַנְשֵׁי רְשָׁעִים׃
ט כִּי אָמַר לֹא־יִסְכָּן־גֶּבֶר בְּרָצוֹתוֹ עִם־אֱלוֹהַּ׃
י לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּנִי חָלִילָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃
יא כִּי־פֹעַל אָדָם יְשַׁלֵּם־לוֹ וְכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִיאֶנּוּ׃
יב אַף כִּי־אֵל לֹא יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃
יג מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצוֹ וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃
יד אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃
טו יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יָחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃
טז וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃
יז הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאֶת־צַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃
יח הָאֹמֶרֶת לְמֶלֶךְ בְּלִיַּעַל נָדִיב לְרִשְׁעִים׃
יט אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְנֵי שָׂרִים וְלֹא־נָכַר אָצִיל לִפְנֵי־דָל כִּי מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃
כ רֶגַע יָמוּתוּן וַחֲצוֹת לָיְלָה יִגְעֲשׁוּ עַם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃
כא כִּי עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃
כב אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
כג כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לָלֶכֶת אֶל־אֱלוֹהַּ בַּמִּשְׁפָּט׃
כד יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃
כה לָכֵן יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכְּאוּ׃
כו תַּחַת רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃
כז אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃
כח לְהָבִיא אֵלָיו צַעֲקַת דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃
כט וְהוּא יַשְׁקִיט וּמִי יַרְשִׁיעַ וְהַסְתִּיר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃
ל מִמְּלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמּוֹקְשֵׁי עָם׃
לא כִּי־לְאֵל נֶאְמַר שָׂאִתִי לֹא אַחְבִּיל׃
לב בִּלְתִּי אֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה אַתָּה הוֹרֵנִי וְאִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא אוֹסִיף׃
לג הֵמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי מָאַסְתָּ אַתָּה כִּי אַתָּה תִבְחַר וְלֹא אָנִי וּמַה־יָּדַעְתָּ דַּבֵּר׃
לד אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר שֹׁמֵעַ חָכָם יַאֲזִינֵנִי׃
לה אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל׃
לו אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד־נֶצַח עַל־תַּעֲנִיתָיו מִבְּנֵי אָוֶן׃
לז כִּי־יֹסִיף עַל־חַטָּאתוֹ פֶּשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפֹּק וְיַרְבֶּה אֲמָרָיו לְאֵל׃

לה

א וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
ב הַחֲשַׁבְתָּ זֹּאת לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃
ג כִּי אָמַרְתָּ מַה־יֹּעִיל לָךְ מַה־אֶּהְנֶה מֵחַטָּאתִי׃
ד אֲנִי אָשִׁיב מִלִּין אֹתָךְ וְאֶת־רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃
ה הַבֶּט־נָא הַשָּׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גְּבֹהּ מִמֶּךָּ׃
ו אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעַל בּוֹ וּפְשָׁעֶיךָ כִּי־רָבּוּ מַה־תַּעֲשֶׂה־לּוֹ׃
ז אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן לוֹ אוֹ מִיָּדְךָ מָה־יִּקָּח׃
ח לְאִישׁ כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וְלִבְנֵי־אָדָם צִדְקָתֶךָ׃
ט מֵרֹב עֲשֻׁקִים יְזַעֲקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃
י וְלֹא־אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה׃
יא מְלַמְּדֵנוּ מִבַּהֲמוֹת הָאָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ׃
יב שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃
יג אַךְ־שָׁוְא לֹא־יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
יד אַף כִּי־תֹאמַר לֹא־תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו וְחַכֵּה־לוֹ׃
טו וְעַתָּה כִּי־אַיִן פָּקַד בְּאַפּוֹ וְלֹא־יָדַע בַּפַּע מְאֹד׃
טז וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה־פִּיהוּ מִלִּין בְּלִי־דַעַת יַרְבֶּה׃

לו

א וַיּוֹסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
ב כַּתֵּר לִי זְעֵיר וְאֶחֱוְךָ כִּי־עוֹד לֵאלוֹהַּ מִלִּין׃
ג אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וּלְפֹעֲלִי אֶתֵּן צֶדֶק׃
ד כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי תְּמִים דֵּעִים אִתָּךְ׃
ה הֵן אֵל כַּבִּיר וְלֹא יִמְאָס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃
ו לֹא יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃
ז לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לְכִסֵּא וַיּוֹשִׁבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃
ח וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִּים יִלָּכֵדוּן בְּחַבְלֵי עֹנִי׃
ט וַיַּגֶּד לָהֶם פָּעֳלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃
י וַיִּפְתַּח אָזְנָם לָמוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי יָשֻׁבוּ מֵאָוֶן׃
יא אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְכַלּוּ יְמֵיהֶם בְּטוּב וּשְׁנוֹתָם בְּנְעִימִים׃
יב וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יִגְוָעוּן וְיָמוּתוּ בְּלִי־דָעַת׃
יג וְחַנְפֵי לֵב יָשִׂימוּ אַף לֹא־יְשַׁוְּעוּ כִּי אָסָר׃
יד תָּמֹת בְּנֹעַר נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃
טו יְחַלֵּץ עָנִי בְּעָנְיוֹ וּבְלַחַץ יְגַל אָזְנָם׃
טז וְאַף הֲסִיתְךָ מִפִּי צָר רְחָבָה תַּחְתֶּיהָ וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ יִמָּלֵא דָּשֶׁן׃
יז דִּין רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט יִתְמֹכוּ׃
יח כִּי חֵמָה פֶּן־יָסִית בְּסֹפֶר וְרֹב כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָּ׃
יט הֲיַעֲרֹךְ שִׁוְעָתְךָ לֹא בְצוּקָה וְכָל־מַאֲמַצֵּי כֹחַ׃
כ אַל־תִּשְׁאַף הַלַּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
כא הִשָּׁמֶר אַל־תִּפֶן אֶל־הָאָוֶן כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ מֵעֹנִי׃
כב הֵן אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה׃
כג מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃
כד זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָּעֳלוֹ אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃
כה כָּל־אָדָם בּוֹ חָזוּ אֱנוֹשׁ מֵרָחוֹק יַבִּיט׃
כו הֵן אֵל גָּדוֹל וְלֹא נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְנֵבֶל׃
כז כִּי יִגְרְעוּ נִטְפֵי־מָיִם יָזֹקּוּ גֶשֶׁם לְאֵדוֹ׃
כח אֲשֶׁר זָלְפוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עַל־אָדָם רָב׃
כט אַף כִּי־יָבִין מִפְרְשֵׂי עָב תְּשָׁאוֹת סֻכָּתוֹ׃
ל הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃
לא כִּי בָהֶם יָדִין עַמִּים יִתֵּן מַאֲכָל בְּשֶׁפַע׃
לב עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה אוֹר וַיְצַו עָלֶיהָ בְּפֶגַע׃
לג יַגִּיד עָלָיו רֵעַ מִקְנֶה עַל־עוֹלֶה׃

לז

א אַף־זֹאת חָרַד לִבִּי וַיִּתְמַר מִמְּקוֹמוֹ׃
ב שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרִגְזַת קוֹלוֹ וְהֶגְיוֹן מִפִּיו יֵצֵא׃
ג תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יְשׁוּרֶנּוּ וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃
ד אַחֲרָיו יִשְׁאַג קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ וְלֹא־יַעְקְבֵם כִּי נִשְׁמַע קוֹלוֹ׃
ה יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְלֹא נָדָעְנוּ׃

ברחוץ ל׳ הליבי ל׳ בחמה ס׳ חס׳ וצור יצוק עמדי • בצאתי ל׳ מלעיל שער עלי קרת • ברחוב ד׳ וסי׳ לא כי ברחוב נלין׳ רק ברחוב ג׳ תלין׳ ברחוב אכין מושבי׳ כשלה ברחוב אבת׳ לפירוש ל׳ וחד לפיהן ואינון חד מן ג׳ אזגין מיחדין׳ חד נסיב ג׳ן וחד נסיב ב׳ם בסוף תיבו׳ וסי׳ נסמר בסוף סדר בהר סיני • דבקה ל׳ ולשונם לחכם דבקה והוא חד מן ג׳לין׳

בְּמִשְׁזוּג אַסְתַּנּוּרִי בַּלּוּעֵי יְטִינַר יְזַלַּף עַמִּי ג׳ ג׳
טְפֵי מְשָׁח׃ בְּמְבֻקֵי הַרְעָא עַל קַרְתָּא ג׳ מלעי׳
בְּפִתְאָה אַתְקִין מוֹתָבִי׃ חַמּוּן יָתִי עוֹלִימָיָא ד׳ ג׳
וְאִסְתַּמְרוּ וְקַשְׁשַׁיָּא יְקוּמוּן זָקְפוּ׃ נְגִידַיָּא
כְּנִישׁוּ בְּמִילָיָא וְאָזְדָא יְשׁוּן לְפוּמְהוֹן׃ קַל ג׳ כלי כ׳ ג׳
אַרְכִּבְנִין אִסְתַּמְרוּ וְלִישַׁנְדְּוֹן לְמוֹרְגִיזְדּוֹן יתד לפיהן ג׳
אַרְבְּקַת׃ אֲרוּם אוֹדְנָא שָׁמְעָא אִסְתְּרַת טַב ג׳ ג׳
לִי וְעֵינָא חַמַּת וְאַסְהֲדַת עֲלַי׃ אֲרוּם
אֲשְׁתִּיב עַנְיָא דְּבָעֵי וְיָתֵם וְלָא סָעִיד לֵיהּ׃ ג׳
בִּרְכָתָא דְּאוֹבְדָא עֲלַי תֵּיתֵי וְלִבָּא דְּאַרְמַלְתָּא ה׳ חס׳ ג׳
אֲמַרֵי תּוּשַׁבַּחְתָּא׃ זְכוּתָא לְבִישִׁית ג׳ ג׳ וחס׳
וְאִתְלְבִּישְׁנַנִי הֵיךְ מָעִילָא וּמִצְנְפַתָּא דִּינִי׃ ג׳ ג׳
נְהוֹר עַיְנִין הֲוֵיתִי לְסַמְיָא וְטַיָּול לַחֲגִירָא ג׳
אֲנָא׃ הָא תַּיָּר הֲוֵיתִי לְמִסְכֵּנָא דְּדָמֵי ג׳
לְסַמְיָא וְסַיָּיל לְקַצּוֹר עַרְסָא דְּמִתִּיל לְחַגְרָא
אֲנָא׃ אֲבָא אֲנָא לַחֲשִׁיכַיָּא וְתִגְרָא דְּלָא ג׳
יָדַעְתְּ אֲפַשְׁפְּשִׁינֵיהּ׃ וְתִבְרִית נֵיבֵי מְקַלְקַל
וּמְכַבְּכוּ רְמִיתִי עֲדָאָה׃ וַאֲמָרִית עִם תּוֹקְפֵי ג׳
בְּשַׁרְכְּפֵי אִיתְגְּזִיד וְהֵיךְ חָלָא אֲסְגִּי וּסְגָיָא׃
עֲקָרֵי פְּרִיחַ לְמַבּוּעֵי מַיָּא וְטַרְיָא וְבִית ג׳
בְּחַצְדִּי׃ עֲקָרֵי חֲרַתְּ גַּבֵּי וְקַשְׁתִּי בִּידִי ג׳ ג׳ ג׳
מְשַׁתַּלְחָפָא׃ מִנֵּי קַבִּילוּ וְאוֹרִיכוּ וְשָׁתִיקוּ ג׳ אלין
לְמַלְכָתִי׃ בָּתַר פִּתְגָמִי לָא יַתְנוּן וְעֵלַיְהוֹן ג׳ ג׳ לקייס
תִּשְׁפַּר מְלָתִי׃ וְאוֹרִיכִין הֵיךְ מִיטְרָא לְוָתִי רבה ג׳
וְהֵיךְ אֲרִיסָיָא בְּפוּמְהוֹן פְּתָחוּ לְמַלְקוֹשָׁא׃ ג׳
אֲגָחֲךְ אַמְטוּלְהוֹן וְלָא יְהֵכְנוּן וְקַלְסְחוֹר ג׳
אַפּוּ לָא אִסְתַּכְּלוּן׃ אֲבַחַר אוֹרְחוֹתוֹן וְאֶתֵּיב ג׳ מל׳ ג׳
בְּרֵישְׁיהוֹן וְאָתֵי הֵיךְ חֲתָנָא וַאֲשָׁרֵי כְּמַלְכָּא ג׳
בְּחֵילָא חֵיכְמָא לַאֲבֵלִין מְנַחֲמוּ וְכִרְוִן מְגַחֲכִין ג׳ נכסי
עֲלַי דְּרַדְּקִין מִינִי לְיוֹמִין דִּי רְחִיקִית אֲבַהֲתְהוֹן
לְשַׁוָּאָה עִם כַּלְבַיָּא נָטְרֵי עָאנִי׃ אוּף חֵיל
וַיְהוֹזֹן לָמָּה לִי עֵילַוְיְהוֹן הוֹבִיד כּוֹךְ׃ תֹּא
לְחוֹר חֵיל וַיְהוֹזֹן לָמָּה לִי לְקַבְּלוּתֵיהּ שׁוֹחֲדָא
אֵין אִתְגְּזַר לְחוֹן לְהוֹבָדָא בְּכוֹךְ קְבוּרְתָּא׃ ג׳
בְּחוֹסְרָנָא וּבְאוּלְצָנָא דְּלָא וְלַד חֲוֵין עֲרָקִין ג׳
רַשְׁיְעָא בְּאַרְעָא צְחָיְיא חֲשׁוֹכָא הֵיךְ רוּמְשָׁא
אַתַּר שׁוּחָא וּרְגוּשְׁתָּא׃ דְּתַלְשִׁין הוֹבָאֵי ג׳
חוֹלַף עֶשְׂבֵי מִיכְלָא וְעִיקָּרִין רָתִיסִין ס
מְזוֹנֵיהוֹן׃ תֹּא דְּשַׁבְקִין פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא ג׳
מִן לוּחַ לְבָהוֹן כְּטוּל מֵילֵי דְּעַלְמָא עֲקָרֵי
רוּתְנָיָא מְהוֹקְדִין וּמְתַעְבְּרִין גּוּפְרִין לְמְזוֹנֵיהוֹן׃
בְּתָקוֹף פַּצִּידֵי נַחֲלָיָא לְמֶשְׁרֵי בְּנָקִירָתָא דְּעַפְרָא וְאַבְנַיָּא׃

בְּרַחֵץ הַלִּיבִי בְּחֵמָה וְצוּר יָצוּק עָמְדִי
פַּלְגֵי־שָׁמֶן׃ בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קָרֶת
בִּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃ רָאוּנִי נְעָרִים
וְנֶחְבָּאוּ וְיָשִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃ שָׂרִים
עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃
קוֹל־נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם
דָּבֵקָה׃ כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן
רָאָתָה וַתְּעִידְנִי׃ כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ
וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃ בִּרְכַּת אֹבֵד
עָלַי תָּבוֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן׃
צָדַקְתִּי לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כְּמְעִיל וְצָנִיף
מִשְׁפָּטִי׃ עֵינַיִם הָיִיתִי לְעִוֵּר וְרַגְלַיִם
לַפִּסֵּחַ אָנִי׃ אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב
לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃ וָאֲשַׁבְּרָה
מְתַלְּעוֹת עָוֶל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף׃
וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה
יָמִים׃ שָׁרְשִׁי פָּתוּחַ אֶלֵי־מָיִם וְטַל
יָלִין בְּקְצִירִי׃ כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי
וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף׃ לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֲלוּ
וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי׃ אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא
יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי׃ וְיִחֲלוּ
כַּמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃
אֶשְׂחַק אֲלֵיהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי
לֹא יַפִּילוּן׃ אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב
רֹאשׁ וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר
אֲבֵלִים יְנַחֵם׃ וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי
צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר־מָאַסְתִּי
אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃ גַּם־
כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִי עֲלֵימוֹ אָבַד כֶּלַח׃
בְּחֹסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד הָעֹרְקִים צִיָּה
אֶמֶשׁ שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה׃ הַקֹּטְפִים מַלּוֹחַ
עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם׃ מִן־
גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עֲלֵימוֹ כַּגַּנָּב׃ בַּעֲרֻץ
נְחָלִים לָשְׁכֹן חוֹרֵי עָפָר וְכֵפִים׃

מן שלהיא מתרכין טיבבין עליחון היך גנבא׃

בחמה • בחמאה׃ יצוק • יהיו כובעי ממכו׃ פעמי עלי קרת • בפעמי העיר על
הקריה ל׳ על העיר׃ קול נגידים נחבאו • גם הנגידים פתקו לבפתם ממכי׃
ועין ראתה ותעידני • העין לפעמים תראה מגרלת ומכפלת חותי ויהיה
ותעידני מעכין ער לשומים ולו יהיה פירו׳ מהעין לפעמים תראה חותי העידים על
צדקתי ותם לבבי׃ לרבי׳ לפעמיד בפתח׳
וברכב׃ מחלפות • הם המכיוס חפר׳
יטרפו בהם הבעלי חיי׳ בעלי התחלפות והכה חתר זה דרך משל להורות כי הוא היה מכניע הרשע ומכריחו להשיב מה שהי חומס • בקשיי בעכשי׃ ותקפתי • תחליף׃ וכתי ונבורתי׃ תתחדם׃ ויחלו׳ וימתינו ויקוו׃
וידמו׳ ויפתקו׃ לח יפרו׳ לח יפילון׳ לח יאבו׃ לח יפתקלו לקחת עבה תחרית׃ תטוף תלתי • תזל חמריתי והטף׳ סיפוי׃ קבתם קבת תם תת׳ חיוב ויחמרו קבתם לקב׳ מחמרי׃ ופיהם פערו למלקום׳ ופיה׳ פתחו לבחול עבתי כמו סיקוה התדם למלקום ויבקעו׳ לח יפילון׳ לח יחפרו חור פני כל פלח יקלו בי מפני פחדי שיחם לח תקור ירחתי מעל פניהם׃ כלח • זמן׃ בחפר ובכפן בגמור • בקבת חפרוכם והרעב חם׳ להם יהיו יחידי׳ כלי חכרים׃ העורקי׳ כיה חתם ומחותה׳
הרודפים חרץ היה ובחים חליה ורודפים מקום החסך והוא מקרלו חתם ורודפי׳ המקומו׳ המותתי׳ לל מקום המדבר והם מקרין׳ סוחה ומחותה ׳ הקוטפי׳ מלוח עלי מיח • מרוב חפרוכם הם כורתים עבב נקרין׳ מתו מלוח על החיון לחכול הצבב ההוא חלף על פי מקין הצבב כחות לחכילה׃ ומורם רתימים לחתם׳ הוא מזוכם ולחתם להער׳ המזון עם מה מהם והכה הרתמים הוא עבב נקרא כך הוא יהיה לחתם מקור

בחמה • בחמאה׃ יצוק • יהיו כובעי ממכו׃ פעמי עלי קרת • בפעמי העיר על
הקריה ל׳ על העיר׃ קול נגידים נחבאו • גם הנגידים פתקו לבפתם ממכי׃
ועין ראתה ותעידני • העין לפעמים תראה מגרלת ומכפלת חותי ויהיה
ותעידני מעכין ער לשומים ולו יהיה פירו׳ מהעין לפעמים תראה חותי העידים על
צדקתי ותם לבבי׃ לרבי׳ לפעמיד בפתח׳
וברכב׃ מחלפות • הם המכיוס חפר׳
יטרפו בהם הבעלי חיי׳ בעלי התחלפות והכה חתר זה דרך משל להורות כי הוא היה מכניע הרשע ומכריחו להשיב מה שהי חומס • בקשיי בעכשי׃ ותקפתי • תחליף׃ וכתי ונבורתי׃ תתחדם׃ ויחלו׳ וימתינו ויקוו׃
וידמו׳ ויפתקו׃ לח יפרו׳ לח יפילון׳ לח יאבו׃ לח יפתקלו לקחת עבה תחרית׃ תטוף תלתי • תזל חמריתי והטף׳ סיפוי׃ קבתם קבת תם תת׳ חיוב ויחמרו קבתם לקב׳ מחמרי׃ ופיהם פערו למלקום׳ ופיה׳ פתחו לבחול עבתי כמו סיקוה התדם למלקום ויבקעו׳ לח יפילון׳ לח יחפרו חור פני כל פלח יקלו בי מפני פחדי שיחם לח תקור ירחתי מעל פניהם׃ כלח • זמן׃ בחפר ובכפן בגמור • בקבת חפרוכם והרעב חם׳ להם יהיו יחידי׃ כלי חכרים׃ העורקי׳ כיה חתם ומחותה׳
הרודפים חרץ היה ובחים חליה ורודפים מקום החסך והוא מקרלו חתם ורודפי׳ המקומו׳ המותתי׳ לל מקום המדבר והם מקרין׳ סוחה ומחותה ׳ הקוטפי׳ מלוח עלי מיח • מרוב חפרוכם הם כורתים עבב נקרין׳ מתו מלוח על החיון לחכול הצבב ההוא חלף על פי מקין הצבב כחות לחכילה׃ ומורם רתימים לחתם׳ הוא מזוכם ולחתם להער׳ המזון עם מה מהם והכה הרתמים הוא עבב נקרא כך הוא יהיה לחתם מקור

בְּחֵמָה׃ חסר אלף והוא בחמאה כמו בית מלך ובמקו׳ אחר בית מלח וזה על דרך
מצל׃ עלי קרת׳ מעי׳ הבנדים נרחה לעין וכן
הכניף כן היה מעפטי׃ בקבירי׳ בעציפי כמו תבלח קבירים עדים׳ וקבתי
בורי תחליף׳ יש כי לחליפכו מיד לא יד ולא תקור ממכי ויש תחליף כמו כל בני
חלוף פהייתי תורה
בה חכי ולא לחטיח
ולחרי׳ לומרי׳ כי לחי
בידי היתי מחליף
הקפת ולא הוכרכתי
לחת׳ ולא בידי תחליף
לא תכרת בכח ידי׃
לא יפכו׃ מן פעם
מכית׃ ועליתו תכוף
• תזל כטל׃ וחלו׳
מן יחל ישרא׃ ואור
פני לא יפילון׳ יהו
כי המחוק יכיר חור
פכי המוסל ולחי ח
היתי מפחך ומרוב
בחבי לחם יבורכו ב
בעבור חסרונו ויריעו
בבי לחם עליתו כמו
לגבב׃ בערון׳
במקום מיפתר לחם
לרדת חלח׃ מיחים

מסרה

ומשמשין קה בכוף
תיבותא וסים׳ נמסר
בסדר רבתא בטערס
אות ר״ה בסוף בסד•
ויתום ה׳ וסי׳ נסם בסד
משפטים • משפטי ן׳
בלישנ׳ וסים׳ נמסר
ביחזקא׳ סי׳ טלובתלי׳
סים ״ז״ • ודיב ו׳ח׳
כלישנ׳ וסי׳ נסם בסדר
משפטים ובאב רבתי
אות ר״ • וכחול ב׳בתרי לישנ׳ וסי׳ על שפת הי׳ • וכחול ארבה ימים • פתוח ד׳ וסים׳
נמסר בסדר חקת התורה ותלים סימן ח׳ • וקשתי ל כבודי חדש עכדי • וא׳ קשתי
ואינון חד מן ד׳ זוגין חד ק׳וחד וק׳וסים׳ קשתי ל׳ את קשתי נתתי בענן׳ וקשתי ל
וכבודי חדש עמדי • קלוי ל׳ ואם תקריב מנחת • וקלוי ל׳ ויאכלו מעכור הארץ׳
קטב ל׳ חנה חזק ואמיץ ליי׳׳ וקטב ל׳ מזי רעב ולחומי רשף • קובע ל׳ ולבב
שאול את דוד • וקובע ל׳ יבאו עליך הצן רכב וברזל • קבל ל׳ ותבאנה נערות אסתר׳ וקבל ל׳ היהודים אשר החלו • גלמוד ג׳וסים׳ הלילה ההוא יהי גלמוד׳ כי ערת חנף
גלמוד׳ בהס׳ ובכפן גלמוד • לחמם ו׳וסי׳ ככה יאכלו בני ישר׳ את לחמם׳ לחמם בדאג׳ יאכלו׳ אין נחלת לחמם׳ כי לחמם לנפשם׳ ושרש רתמי׳ לחמם׳ ויכינו בקין לחמם׳

יפילון׳ היו יחיו׳ להתקדר שי ולהנים לכם כי לחבר דרכם׳ כל דרכיכם ועבתם לבי חייתי כותר להם שהיו שוחלי לי מיום דרך כלך ומה כעשה׳ ועשה רעם׳ לם היו עם וכיס מבי חייתי מעם כעשה׳ נם בח ידיכם למה הוא
לי׳ נשותן היתים׳ רשעי׳ היו ולח תעלת בהם כי פורעניות בלה על ידם׳ ועליתו לחכ כלם׳ וקבה׳ בחבר וכבפן׳ היו נלמוד ועורקים כיה׳ שמבריחין מותן כיתן מקרב בני לחם לילך בחתך׳ מעט טוחה ומטוחה׳ כרותה
כלעו׳ הקוטפים מלוח עלי סיח׳ בהיותם במדבריות היו קוטפים להם מלוחים היערים ואוכלים׳ מלוחים׳ עשב הוא׳ וכלשון מרמי בקרא קקולין׳ וכלשון מכשה מלוחים אכו׳ם כלעו׳ עכלים
על ל׳ לחמות של וכה׳ סיח׳ לילן׳ כמו שחל הסיחים׳ מן גן׳ מן קרב עיר היו נבדלין׳ כעורת כתלים׳ יש מרץ מליחה שתבקעת שסם היו שוכנים בקורי קעפר׳ ואוהי׳ בקיקי הסלעי׳ כפיס׳ תרגו׳ על סלעים׳ תרגו׳

בין שיחים ינהקו תחת חרול יספחו
בני נבל גם בני בלי שם נכאו
מן הארץ ועתה נגינתם הייתי ואהי
להם למלה תעבוני רחקו ממני
ומפני לא חשכו רק כי יתרו פתח
ויען רסן מפני שלחו
פרחח יקומו רגלי שלחו ויסללו עלי
ארחות אידם נתסו נתיבתי להיתי
יעלו לא עזר למו כפרץ רחב
יאתיו תחת שאה התגלגלו ההפך
עלי בלהות תרדף כרוחי נדבתי ישעי
עברה ישעתי ועתה עלי תשתפך
נפשי יאחזוני ימי עני לילה עצמי
נקר מעלי וערקי לא ישכבון
ברב כח יתחפש לבושי כפי בתנתי
יאזרני הרני לחמר ואתמשל
כעפר ואפר אשוע אליך ולא
תענני עמדתי ותתבונן בי תהפך
לאכזר לי בעצם ידך תשטמני
תשאני אל רוח תרכיבני ותמגגני
תשוה כי ידעתי מות תשיבני
ובית מועד לכל חי אך לא בעי
ישלח יד אם בפידו להן שוע
אם לא בכיתי לקשה יום עגמה
נפשי לאביון כי טוב קויתי
ויבא רעו ואיחלה לאור ויבא אפל
מעי רתחו ולא דמו קדמוני ימי עני
קדר הלכתי בלא חמה קמתי בקהל
אשוע אח הייתי לתנים ורע
לבנות יענה

בני אילנא נהקון תחות חיוי מתחברין בנוא
דנבל עם בני הדיוטין ושתתפון מן ארעא
וכרון זמריהון חויתי ואחויתי לשותא
רחקוני רחקו מני ומן קדמי לא מנעו
רוקא ארום שושלתי ונימי אשוני שרא
ומגפיני ומממא מן קדמי פטרו על
ימינא בחוצפא ביניהון קיימין רגלי שדרו
וכבשו עלי אסטרי חבריהון עדיאו
שבילי לפורעניותי מדנין ליית דסעיר ל
להון כתקוף פלטיית גללי ימא אתיין
תחות רגושא מתגלגלין אתרפיך
עלי רגושתא תרדוף כזעפא רנבותי ויכיך
עבא עברת פורקני וכרון עלי
מצטערא נפשי יחדוני ימי עניותא
ללייא גרמי מתפקפקין מיני ודמעתן ניתי ל
לא שכבין בסוגעי חילא יתבלש לבושי
אגב כיתוני יזרזיני אשתון ניתי לטינא
ואתמתיל כעפרא וקטם תא אקשו
ניתי לאדם דאיתברא מן טינא ואמתיל ל
לאברהם דאידמי לעפר וקטם אבעי
מינך ולא תענני עמדת ותתבן במימרי
תיתפיך לאכזראה לי באילומות נידך
תתזפינני תטלינני לפותא תרכבינני
ותמסינני בתשייתא ארום גלי קדמי
דלמותא תתיב לי ובירת קבורתא מזומן
לכל דחיי לחוד לא ברירתא ישדר
מחתיה אין בעירין צעריה יקבל צלותהון
תא ברם לא לגרמיה יגרג מדתיה
אין בחטתי ישוי להון אסתפלעיתא אין
לא בכית לקשי יומא עגמת נפשי לחשיכא
ארום טב סברית ואתא בוש ואוריכית
לנהורא ואתא קבלא מעי חמרו וליית בחון
חיזו דמא אקדימו ניתי יומי ענויותא אופם
אזלית מרליית שמשא קמת בקהלא איבעי
אחא חויתי לירודין וחברא לברת נעמיתא

ביני ואיחלה כי טוב קויתי ויבא אפל
מעי רתחו ולא דמו קדמוני ימי עני
קדר הלכתי בלא חמה קמתי בקהל
אשוע אח הייתי לתנים ורע
לבנות יענה

בין מיחי ינהקו, בין החילכו יבעקו: תחת חרול יכופחו, תחת הקוצי יתכנעו
ויתכנפו להכנס הקוצים בבסרם ויהיה יכופחו מעכין ספחת לו יהיה ביולר
יכופח יתלחפו ויתחברו מגזר ספחני כח: נכלו הוא מעכיין נכה רוח ומבכין
כפעל והרכון כהם ספלי ונכבעי יותר מהחרון: נגינת הייתי לנעג היותי להם
כמו חכי מכניכתם
לתלה מלח ירבדו כי
חם בי: לח חסכו רוק
לח כמכעו לרוק
כמרחו חותי מרוב
בזותם חותי: כי יתרי
מעכין מתריהם:
פתח התיר: ורסן
מפני מלחו. רסן
מפני: על יעיבי
עומדי כרקי קטני
פתח קטני פתח.
יתרי קטני פתח.
כלום נקי הוים מי
מביאו לעגו. ורסן
מפני מלחו. רסני
עיניו מרוסנים כי
מלחוהו מפני כי
חיכם יריחו מעשה
מפני: על יעיבי
עומדי כרקי קטני
כפתר הליונות.
יתרי קטני פתח.
יפתך קטני פתח.
נקי: ועורקי לח
יפכבון, ועורקי
הרופקי לח יכוחו לל
מלח תפקוט תכופת,
כלל עם הפיב לחוזק
הסכחוב ורוב החום
הנכרי חפר בי:
יתחפש, יסתכם:
כפי כתכתי יחזרני
כמו סיכוב פי ה
הכתובת לת הכוה כן
יסובבני חלוי: הורני
לחותר. תסליכני ל
הטיט ולל העפר:
עמדתי. מתקתי.
ותתבונן בי: ולח
תתבונן בי: בעופס
ידך תסטמני בתוקף
כחך תסכחני:
ותמוגגני תוסיח
לת תמוג ותכי מתכי
התוסיה והנימוס חם
הייתי מתכהב בו:
בית מועד לכל חי.
הבית לחר הוח כוער לכל חי והוח הקבר: בעי. מרמו בעה ובח בסקל
מרי ועכייכו תפלה לו תהיה הבית תממת ועכייכו בממתן: בפירו,
בחירו. פוע. כפקה ותפלה לו יהיה מעכין נדיבו: עגמה רחגת: רתחו.
מעכין רתיחה: ולח רמו. ולח כחו מהרחיחה: בלח חמה. בלח סמם והרגון
מלי היותי קור מפני מסזפתני הממם לתני, מקול קול נהי וכן קול בכו יעקה;

מחר

חרול. סופחו
קרול ג
לורכלגם כלעג יהיו
כלפפים. כמו
וכספקו על בית
יעקב: כבמו: בימי
מן הלרן סהייתי
מספולי. לעון ככה
רוק: כי יתרי פתח.
יתר קטני פתח.
כלום נקי הוים מי
מביאו לעגו. ורסן
מפני מלחו. רסני
עיניו מרוסנים כי
מלחוהו מפני כי
חיכם יריחו מעשה
מפני: על יעיבי
עומדי כרקי קטני
כפתר הליונות.
יתרי קטני פתח.
יפתך קטני פתח.
נקי: ועורקי לח
יפכבון, ועורקי
הרופקי לח יכוחו לל
מלח תפקוט תכופת,
כלל עם הפיב לחוזק
הסכחוב ורוב החום
הנכרי חפר בי:
יתחפש, יסתכם:
כפי כתכתי יחזרני
כמו סיכוב פי ה
הכתובת לת הכוה כן
יסובבני חלוי: הורני
לחותר. תסליכני ל
הטיט ולל העפר:
עמדתי. מתקתי.
ותתבונן בי: ולח
תתבונן בי: בעופס
ידך תסטמני בתוקף
כחך תסכחני:
ותמוגגני תוסיח
לת תמוג ותכי מתכי
התוסיה והנימוס חם
הייתי מתכהב בו:
בית מועד לכל חי.
לחומר. הולכי
ולמלכי הסחין קוס
ליסב בחומר כמו
סמלכו למעלה
והוח יוסב בתוך
הלסר: הורני לגוס
סיהו הלליכני.
לגון ירק בים.

חורב יז מלעיל וחס׳ וסים׳ הייתי ביום אכלני חרב · על הנזה לכדה · אל הנזה לבדה · ויהי וראב אל הנזה לבדה · תהיה מושלכת לחרב · לחרב ולקללה תהיה בערה דירמיה · חרב אל מיטיח ויבשו · ונתתי את ארץ מצרים · וסיכה תהיה לצל יומם מחסה מזרם · כחרב בציון ב׳ בו וחדשו ערי חרב · קול ישורר כחלון חרב בסף · ואקרא חרב על הארץ · ועצמי חרה מני חרב · רגלי ו׳ וסים׳ כי אמרתי פן ישמחו לי · אם אמרתי משה רגלי · רגלי עמדה

מַשְׂכִּי שְׁחַם מֵעָיַלַּי וְגַרְמַי חָרַךְ מִן נוּגְבָא ׃
וַהֲוָה לְאֵבָלָא כִּינָרַי וַאֲבוּבַי אִמְתִּיל לָקָל
בָּכְיָן ׃ קַיִם גְּזֵרִית לְעַצְמַי וּמָה אֶסְתַּכַּל
עַל בְּתוּלְתָּא ׃ וּמָה חוּלָק טַב יָהַב
אֱלָהָא מִלְּעֵילָא וְאַחֲסָנַת שַׁדַּי מִשְׁמֵי מ
מְרוֹמָא ׃ הֲלָא צֵעָרָא לְזָיְרִינָא וּתְבָרָא
לַעֲבָדֵי שִׁקָּר ׃ הֲלָא הוּא יְחֵמֵי אוֹרְחָתִי
וְכָל פְּסִיעוֹתַי יְמַנֶּה ׃ אִין הַדְּיוֹכִית עִם
שִׁקְרָא וְזָרִיזַת עַל נְבִילוּת רַיְגְלַי ׃
יִתְקְלִינַנִי בְּמִשְׁחֲתָא דִּצְדָקָא וְיֵדַע אֱלָהָא
שְׁלִימוּתִי ׃ אִין תַּצְלִי אֶסְתַּוְרִי מִן
אוֹרְחָא וּבָתַר עֵינַיי הַלִּיךְ לִבִּי וּבִידִי אַדְבִּיק
מִדְּעַם חֲבוּלָא ׃ אִיזְדַּע וְחוֹרָן יֵיכוֹל וְלִיבְלִיבַי
נִצְצַיי יְהַלְשׁוּן ׃ אִין אִישְׁתַּרְגַּג לְבָבִי עַל
אִיתַּת גְּבַר וַעַל תְּרַע חַבְרִי כְּמָנִית ׃ תְּשַׁמִּישׁ
עִם חוֹרָן אֲנַתִּתִי וַעֲלָה יֶחְמְטוּן חוֹרוֹנִין ׃
אֲרוּם הֵיא זְנוּ וְהוּא סוֹרְחַן פָּרִישׁ ׃
אֲרוּם אֵישָׁא הִיא עַד אֲבַדְנָא תְּגַמֵּר וּבְכָל
אִינְבֵי תְּלָשָׁא ׃ אִין רְחֵיקִירַת דִּין עַבְדִי
וַאֲמָהָתִי כַּד אִית לְהוֹן תִּגְרָא בַּרְהִדִי ׃
וּמָה אַעְבִּיד כַּד יְקוּם אֱלָהָא וַאֲרוּם יְסָעַר
מָה אֲתֵיבִינֵהּ ׃ הֲלָא בִּבְרִיסָא עַבְדַנִי מִן
דְּעַבְדֵיהּ וְאַתְקִין יַתָנָא בְּמֵעַיָא חַד ׃ אִין
אֶתְמְנַע מִלְּשַׁלְמָא עֲבוּת מַסְכֵּינָא וְעֵינַי
אַרְמַלְתָּא אֲשִׁישֵׁי ׃ וַאֲכָלִית טוּלְמַי
בִּלְחוֹדַי וְלָא אֲכִיל יְתֵם מִינָהּ ׃ מְטוּל
דְּמִטַּלְיוּתִי אַסְגִּיעַנִי חֵיזְ כְּאֻבָּא וּמִבְּרִיסָא
דְּאִמִּי דַּבְּרַנִי בְּנִיחוּתָא ׃ אִין אֲחֵמֵי עַרְטִילַי
מְדִלִּית בְּסוּתָא וְלִית חוּפָּאָה לַחֲשִׁיכָא ׃ אִין
לָא בָּרִיכוּ יָתִי חַרְצוֹי וּמִגַּזָּתָא דְּאִימְרֵי יִשְׁתַּמְּשׁ
׃ אִין אֲרִימִית עַל יְתֵם יְדִי אֲרוּם אֲחֵמֵי
בְּתַרְעָא סִיעֲנִי ׃ כְּתֵפִי מִן שִׁיכְמָהּ תִּפּוֹל
וְאִדְרָעִי מִן קָנֶהּ תִּתְבַּר ׃ אֲרוּם דַּיָלַת לְוָתִי
תְּבַר אֱלָהָא וּמִן מַסְיָפְיֵהּ לָא אֶסְתַּבַּר ׃ אִין
שַׁוִּיתִי עַל דְּהַב סִיכְוִי וּלְפִישְׁלַיָן אֲמָרִית ר
רוּחֲצִי ׃ אִין אֲחֲרֵי אֲרוּם סָגָא עָתְרֵי וַאֲרוּם
בְּסוּגְעָא אַשְׁכַּחְתִּי יָדִי ׃ אִין אֲחֵמֵי אִסְתַּהַר
אֲרוּם יְנַהֵר וְסַהֲרָא זִיוָתָן מְהַלֵּךְ ׃

ג׳ כ׳ בתרי לים חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי ׃ אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הָלָךְ ׃

עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלַי וְעַצְמִי־חָרַר מִנִּי־ ל׳ חלרע׳ ל׳ חס׳ כ׳ חלעי׳ ל׳ חס׳
חֹרֶב ׃ וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָבִי לְקוֹל
בֹּכִים ׃ בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמַה־ א
אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה ׃ וּמָה־חֵלֶק ג
אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים ׃
הֲלֹא־אֵיד לְעַוֶּל וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן ׃ ה
הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי
יִסְפּוֹר ׃ אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתָּחֶשׁ ה ל׳ חל׳ ה
עַל־מִרְמָה רַגְלִי ׃ יִשְׁקְלֵנִי בְּמֹאזְנֵי־ ח׳ נכלים׳ וכל
צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי ׃ אִם־תִּטֶּה תכיון דכו׳
אֲשֻׁרִי מִנִּי הַדֶּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי ה
וּבְכַפַּי דָּבַק מאום ׃ אֶזְרְעָה וְאַחֵר ב׳ כתי׳ ו׳
יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ ׃ אִם־נִפְתָּה ג׳ ל׳
לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי אָרָבְתִּי ב׳ ויתיר כלי ג׳
׃ תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן
אֲחֵרִין ׃ כִּי־הִוא זִמָּה וְהִיא עָוֹן ל׳ לחריד
פְּלִילִים ׃ כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן ה
תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי תְּשָׁרֵשׁ ׃ אִם־ ה׳ ויתי׳
אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָּם ל׳ ויתי׳
עִמָּדִי ׃ וּמַה־אֶּעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־ ג׳
יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ ׃ הֲלֹא־בַבֶּטֶן עָשַׂנִי ט״ו
עֹשֵׂהוּ וַיְכוֹנְנֵנוּ בָּרֶחֶם אֶחָד ׃ אִם־אֶמְנַע ה׳ ג׳
מֵחֵפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה אֲכַלֶּה ׃
וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם ל׳ ויתר ולא אכל
מִמֶּנָּה ׃ כִּי מִנְּעוּרַי גִּדְּלַנִי כְּאָב ה
וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה ׃ אִם־אֶרְאֶה ה׳ ה׳
אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן ב׳ מל
׃ אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חָלָצָיו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי כ ה׳ ה׳
יִתְחַמָּם ׃ אִם־הֵנַפְתִּי עַל־יָתוֹם יָדִי ה׳
כִּי־אֶרְאֶה בַשַּׁעַר עֶזְרָתִי ׃ כְּתֵפִי ה׳ ל׳ חס׳
מִשִּׁכְמָהּ תִּפּוֹל וְאִזְרֹעִי מִקָּנֶהּ תִּשָּׁבֵר ׃
כִּי פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא ה׳
אוּכָל ׃ אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם כ״ה
אָמַרְתִּי מִבְטַחִי ׃ אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב כ״ה

במישור · כי חלצת נפשי ממות · באשורו אחזה רגלי · אם הלכתי עם שוא · וב׳ לרגלי · וסים׳ ויברך י׳ אותך לרגלי · נר לרגלי דבריך · יאכל י״ג וסים׳ בסדר אמר · ועליח ג׳ וסים׳ ועליה למרום שובה · ועליה כתנת פסים · ועליה יכרעון אחרין · הוא זמה וחיא עון חד מן ו׳ דכתי׳ הוא וקרי׳ חיא וחילופי ה׳ כתיב חיא וקרי׳ הוא וסים׳ נמסר בתלים סימן ע״ג · בריבם ל׳ וחסר והוא חד מן ו׳ חס׳ בלישן ריב וסים׳ נמסר בסדר משפטים ובתלים באב רבתי אות ר׳ · עשהו ג׳ וסי׳ ויטש אלוח עשהו ויגבל · עשהו פסל ויסגד · חלא בבטן עשני עשהו · אכלה ג׳ וסי׳ אני טרם אכלה לדבר · חצי אכלה בם · ועיני אלטנה אכלה · אנחנה ל׳ כי מנעורי גדלני כאב · והוא חד מן מלין דמשמשין נה׳ בסוף וסים׳ נמסר בסם׳ רבת׳ במערכת אות הנון בסד׳ · משכמה ל׳ מפיק ח״א שכמי משכמה תפל והוא חד מן י״ח מלין לא מפקין ה״א בסוף תיבותא ומטעין וסים׳ נמס׳ במסר׳ רבתא במערכת אות ההא בסד׳ · ומשאתו ל׳ כי פחד אלי אד והוא חד מן מלין יחידאין דמשמשין ומ״ כרישי וסים׳ נמס׳ במסרה רבתא במערכת אות המם בסד׳ · יהל כ׳ בתרי לישנ׳ א׳ פתח וא׳ קמץ וסים׳ לא יהל שם ערבי · אם אראה אור כי יהל · בתרא קמץ ·

חרב׳ לשון דבר הכתוב · ומתי יבא מפני חוב הלוה · כמו כחר · חיר זך וכברי · ותחם · ותטהר · מלוש · כמו מוס בלח תלף · לו יהיה כמו מלומה והרכון בזה לם רבין בכפי דבר מנזל · וחתם · יסורנו · והכתיבו לשון תמים כמו חסר לי בקרקעות יעקרו תמורם לו ירבה בזה והבניס חסר לבי עיתר להוליד יתומיו ויעקרו מן העולם והביאור הרחמנן יותר נכון · תטחן לאחר תחתי · הוא מעניו טחינה ברחים · זמה · דבר כיעור · פלילי · כפעמו בעבתו לחוזק העון · תמרם · תעקר · ויכוכנו ברחם אחד · ל׳ מפועל אחד כוכן ו׳ אותנו ברחם כופרנו בו · ועיני תלמיה תלה · יפקד מה אשיבנו · לבב · גדלני · נדל עמי · ומעתני · ומרוממותו · כפלי · מבטחי · ולכתם · ולזהב · חור כי יהל · ממם כי יחור וכמוהו כר וחור תחך ב בעריפיה · ויפת · מחר · מן מחור · ברית כרתי · כחילו כרתי ברית עם עיני פלח יפתכלו מה פלח לי פורך ויחר פלח חביט מה תקבון על בתולה והמתכלים מה חלק יבה להם ממעל וכחלה מיקן להם פרי · הלח חיד לעול וכבר · כמו ביום נכרו ועכייכו מן כבר והוא רע פלח הורגלו בו · ותחם · מן חופס · מלוש · כמו מלומה יסורנו · יכור · פרסם כמו ופרסך · תטחן · דמה המסבב לפני טוחנות · כ״ן תחרון בתקוס מ״ם כמו לקן היתין קח לך תטן · פלילים · כמו ונתן בפלילים מיוקח הדין ממנו · תפרם · כמו מורמו · ויכוכנו ברח׳ על יחד · ועיכי חלמיה תכלה · סגזלתיה ויכלו עיניה לאותו סגזלתי · מכעורי גדלני כלב · גדל היתום עמי · ואלמנה מב על התלמיה תם חולין עם חומרים כי מכעורי גדל עמי היתום ומבטן אמי חלה קרקפתן והרחמן יותר נכון בעבור מהוא דבק עם ה המקומים למעלה · ולמט · כפלי מפעני כמו כי ו׳ והיה כ בכפלן · תם תרחם חור · הוא הטמם · ויריח יקר · בחכי תחרם · ויפת

ויפת · מעכין פיתוי והסתה · בפיד · בחיר · והתעוררתי · ומתחתי והרכון הוא כתעוררתי להתנועע תנועת הגיל והשמחה · בחלם · בקללה · מתי יחלי · לכסי יהלי · לחרח · לדרך כדי שתרוח החורחי בכוחם וחלקם הכתיה · בחבי · בסתרי · תערוץ המון רבים · הייתי יכול לשתוק המון רבה מהחכמני · וכוז מספחו יחיתכי · החיים הנכזה בסתפחות יכניעני ויבזכי לן ירכה בזה החיים סהוז מסתפחו יחיתר נכזות · תוי · סימכי ואותי מנז והתויית תיו · יעכני · יעיד לי לן ויהיה הרכון בתוי תאותי ויהיה חקר אלף ויהיה ביחור יעכני יעכ׳ אותי בהתווכחי עמו על טענותי כי כבר חפץ איוב זה כמו שזכר בתיב פקד · תענרנו · תקסרנו · הפיתי הדחבתי · בחם · הן

ולא ד״ף בסיפ׳ וסימן ולא נתתי להטא חכי · ולא אמר איה אלוה עשי · ולא ערך אלי מלין · ולא נמצא נשים יפות · בחוץ ב׳ ד״ף וסימן בחוץ תעמוד והאיש · בחוץ לא ילין גר · כאדם ג׳ וסי׳ נבט בהושע סימן ו׳ · אערוץ ג׳ מל בלישׁ וסי׳ בסיפ׳ סוף סי מן ל״ג · הן ה׳ בסגול וסי׳ הן עם לבדר ישכן · הן עם כלביא יקום וכארי · הן הוא משוש דרכו · הן זאת לא

אבן עזרא

ויפת בסתר · כמו פן יפתה לבבכם · ותפק ידי לפי · מין תמיכי ע״ש כי רובי הקדמוני טרם בתו הנביאי היו עובדים עבי המחורי · על כן לא חמ׳ נם הוז עון פלילי כי כחשתי לחל מתעל והעניין סהוז למעלה מסתורות · והתעוררתי · לעמוד בחלם נפשו · לקבל לותו · מי יתן מבשרו לת נפשו · בעבו׳ שלא היה נר לן בחון כי חס בקיתי כחרס פעמי · כדרך בני חרס לכסות פעמם מבני חרס · בחבי · כמו חבי כמעט רגע · כי תערוץ · תפחד · ובוז מספחות יחיתכי · והנכזה במספחות יחתכי ויפחידכי כי יחתכי כמו חתת לחיים · הן תוי · ים לומריס סהוז חסר חלף · והעניין כי תקוה סיעכני סדי והכבון סהוז כמו והתויית תיו והעניין כל מה ס סרמתיי סדי הוז סיעכני · חים ריבי · סריב בסבילי ·

תערכו · כמו עגרם ועניכו כמו חקים · מספר כערי חגידו · כל דרכי חייתי מגיד לן לפנים · ונפש בעליה הפחתי · כמו תפח נפש · בחלם · תין תמיכי החוח כמו ועם בחומים · הבוזי

צדקת אעכך · הן תוי שדי · ארמתי ג׳ וסי׳ הלא זה דברי עד חיותי על ארמתי · ונשפתי מעל אדמתי דלה · על ארמתי תזעק · תלמיה ב׳ וסימני תלמיה רוה נחת גדודיה · תלמיה יבכיון · יבכיון ב׳ וסי׳ מ׳ אבי שלום מר · תלמיה יבכיון · כחה ב׳ וסימ׳ לא תוסף תת כחה · אם כחה אכלתי בלי כסף ·

וַיִּפְתַּח בַּסַּעַר לִבִּי וַתִּשֹּׁק יָדִי לְפִי׃ גַּם־ 5 · 5
רוֹאֵא עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל 5 · יח
מִמָּעַל׃ אִם־אֶשְׁמַח בְּפִיד מִשְׂנְאִי ב׳
וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־מָצָאוֹ רָע׃ וְלֹא־נָתַתִּי ל 5 וחס׳ ר׳
לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃ אִם־ ר״ח ב׳
לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ
לֹא נִשְׂבָּע׃ בָּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דְּלָתַי ב׳ לק׳ 5
לָאֹרַח אֶפְתָּח׃ אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם 5 · ג׳
פִּשְׁעִי לִטְמֹן בְּחִבְּי עֲוֹנִי׃ כִּי אֶעֱרוֹץ 5 · ג׳ מל
רֶמֶון רַבָּה וּבוּז־מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי בלים 5
וְאֶדֹם לֹא־אֵצֵא פֶתַח׃ מִי יִתֶּן־לִי ל ה 5
שֹׁמֵעַ לִי הֶן־תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְכֹפֶר כָּתַב ס״ת ל מלרע
אֲישׁ רִיבִי׃ אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי ר״ת וחס׳
אֶשָּׂאֶנּוּ אֶעֱנְדֶנּוּ עֲטָרוֹת לִי׃ מִסְפַּר 5
צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ נָגִיד אֶקְרָבֶנּוּ׃ 5
אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִּזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ ג׳ ב׳
יִבְכְּיוּן׃ אִם־כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כָסֶף ב׳ ב׳
מ וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הָפָחְתִּי׃ תַּחַת חִטָּה 5
יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה בָּאְשָׁה תַּמּוּ דִּבְרֵי אִיּוֹב׃ 5

וְשַׁרְגִּן בְּטוּמְרָא לְבִי וְנָשַׁקַת יָדִי לְפוּמִי׃
לָחוֹד הוּא סוּרְחַן פָּרִישׁ אֲרוּם כַּרְבִּיטָא
אֲלָהָא מִלְּעֵילָּא׃ אֵין אַחֲרֵי בְּצַעֲרָא דְּשַׂנְאַי
וַיִּבְבֵית אֲרוּם אַרְעִיהּ בִּישׁ׃ וְלָא שַׁבְקַת
לְמֵיחֵשׁ מוֹרִיגִי לְמִשַׁיִיל בְּמוֹתָא נַפְשִׁיהּ׃
אֵין לָא אֲמָרוּ אֲנָשַׁי מַשְׂכְּנִי טָן יְגוֹר מְבַשְׂרֵיהּ
לָא נִשְׂבַּע׃ בְּשׁוּקָא לָא יְבִית גְּוִירָא דְּשָׁוֵי
לְאַכְסַנְיָא פָּתְחַת׃ אֵין חָפֵית כְּאָדָם כָּרְמוֹי
מָרְדוּ לְמִיטְמַע בְּעִיטְפֵי סוֹרְחָנִי׃ אֲרוּם
אִתְגַּבַּר רִיבְפַּה גִּיוֹרָנָיָא וּבַסִּיר גְּנִיסָאתָא
יְתַבְּרִינָנִי וּשְׁחָקִית לָא אֶפּוֹק מַעֲלָנָא׃ מָן
יְגוֹר עֲלַי דְּיִקְבֵּל מִנִּי הָא רִיגּוּגִי שַׁדַּי עֲנִי יָתִי
וּפִיטְקָא דְּכָתַב אֱנָשׁ תִּיגְרִי׃ אֵין לָא עַל
כַּתְפֵּי אֶסּוֹבְרִינֵיהּ אֲכָרְבִינֵיהּ כְּלִילִן לִי׃
מְנַיִן פְּסִיעוֹתַי אֲחַוִּינֵיהּ דִּיכְמַת אַרְכּוֹנָא
אֲקָרְבִינֵיהּ׃ אֵין עֲלַי אַרְעִי תְּקִכּוֹל וְכַחֲרָא
תְּלַמַּיָּהָא בַּבָּיִן׃ אֵין חֵילָהָא גְּמִירִית בְּלָא
כְּסָף וְנַפַּשׁ דְּמָרָהָא אֲפָחִית׃ חֲלַף
חַנְטָא יְפָקוּן סְלוֹוֵי וְחֲלַף שְׁעוֹרְתָא הַזְּמֵי
שְׁלֵימוֹ פִּרְחֲנְמֵי אִיּוֹב׃

רשז

מין תמיכי החוח מנז׳ ויעם בחמיס והרכון מזה סכתיב יזרע בחרבו לך תוכיח כמתה חבל יפתחו בה קוסיס וחרולים ·

ביאור דברי המעכ׳

הוסיף חיוב לעתת מעלו מתכבל סלח חטח ומתרע׳ על רעיו המיחבי לו עול ורעם ואחר מי יתן לותי והייתי על הלופן מורחים · לחורח · מהייתי בימי הקודמי לא היו לדעתו כיתי כביתי ומוקפין כי׳ סער מבחון · מכוכין בקרני זויח להשניח את הלחורחים מלבוש · הלח פתוחים לעם דרך לבח כל הבח · בחוכי כמקומו · כי תערוץ מתחילם הייתי מכניע המון כבח על רשעים · ועתה לך כין כשיש · וה הטה לא תרחמו · יחיתכי מירחכו · הן עוני בעבי · לשתם בחבל יפתחו בה · קוסיס וחרולים · ביאור דברי המעכ׳ הוסיף חיוב לעתת מעלו מתכבל סלח חטח ומתרע׳ על רעיו המיחבי לו עול ורעם ואחר מי יתן לותי והייתי על הלופן מורחים · לחורח · מהייתי בימי הקודמי לא היו לדעתו כיתי כביתי ומוקפין כי׳ סער מבחון · מכוכין בקרני זויח להשניח את הלחורחים מלבוש · הלח פתוחים לעם דרך לבח כל הבח · בחוכי כמקומו · כי תערוץ מתחילם הייתי מכניע המון כבח על רשעים · ועתה לך כין כשיש · וה הטה לא תרחמו · יחיתכי מירחכו · הן עוני בעבי · לשתם בחבל יפתחו בה · קוסיס וחרולים · ביאור דברי המעכ׳ הוסיף חיוב לעתת מעלו מתכבל סלח חטח ומתרע׳ על רעיו המיחבי לו עול ורעם ואחר מי יתן לותי והייתי על הלופן מורחים · לחורח · מהייתי בימי הקודמי לא היו לדעתו כיתי כביתי ומוקפין כי׳ סער מבחון · מכוכין בקרני זויח להשניח את הלחורחים מלבוש · הלח פתוחים לעם דרך לבח כל הבח · בחוכי כמקומו · כי תערוץ מתחילם הייתי מכניע המון כבח על רשעים · ועתה לך כין כשיש · וה הטה לא תרחמו · יחיתכי מירחכו · הן עוני בעבי · לשתם בחבל יפתחו בה · קוסיס וחרולים · ביאור דברי המעכ׳ הוסיף חיוב לעתת מעלו מתכבל סלח חטח ומתרע׳ על רעיו המיחבי לו עול ורעם ואחר מי יתן לותי והייתי על הלופן מורחים · לחורח · מהייתי בימי הקודמי לא היו לדעתו כיתי כביתי ומוקפין כי׳ סער מבחון · מכוכין בקרני זויח להשניח את הלחורחים מלבוש · הלח פתוחים לעם דרך לבח כל הבח · בחוכי כמקומו · כי תערוץ מתחילם הייתי מכניע המון כבח על רשעים · ועתה לך כין כשיש · וה הטה לא תרחמו · יחיתכי מירחכו · הן עוני בעבי · לשתם בחבל יפתחו בה · קוסיס וחרולים · ביאור דברי המעכ׳

דבריהם בבוחי מירחתם תמכי וכל מכן מחר החכמים לפי מהחזק לחר מתע׳ פעולתי ופרקתי היתה מלחרת לותי והעין לחר רחתה מעידה על פרקתי ותס לבבי · וזה מבבר הייתי תמלט הענני כמהיה מעוף מהחתם הנעמה לו והיותם לחר לת היה עוזר לי · החים החובר ממירירותו וענין היתה בחם ברכתו עלי רוכה לומר מהוז היה מברך לותי בתם מהייתי חוכמו והחלמתם המרת כפם הייתי מעמיד מחתה תרוב הטבתי לה יפרק לבתי ומרוב פקדי בו ולבבני לל מהוז בח לי מבבהו וזה כי כפתחזק זחת התכונה בלב החרם יבחו העניים והמרודים חלין ויהיה זה סבה לל מיחזיק יותר בזחת התכונה ובזה לבבתי מפבת ויומר כמעיל ובניף מיסובבו החרם ויקיפו לותי · עיניכם הייתי לעור ורגלי לפסח רוכה לומר מהייתי עוזר לותם ומעלי׳ חסרוכם כפי היכולת · הנה הייתי לחביוני׳ כחב להועיל לותם מחומיהם וכחשר לי׳ידעתי הריב חחקירהו לחתתי · וכחשר מפחתי החמת הייתי מכריח העול בח זקת היד להעיב ל העפוק מה מהיה חומפו · ומפני ה׳ מעפי בזה החופן מהיומר והדרך הייתי בוטח פחזות עם היותי בקיבי רוכה לות׳ פלח יחות בכי בחיי ולח יחרב ביתי והייתי בוטח פיחרכו ׳ימי עד מיהי׳ מפ׳ ומי חי כחול חשר על פפת היס לריב · ואומר כי בזכותי זה יהיה מרפי פתוח חלי מיס וטל ילין בקבירי רוכה לומר פלח יחשר לי מהון חשר הייתי ניזון תמכו ותבח לי הטוב׳ מכל כדרי ותמיח תמיד ולבדל בקבייכי בכמוח החיל חשר יבח לו המזון מלמעלה ומלמט · והייתי בוטח מיהיה כבודי מתחדש עמי תמיד ל׳ פלח די מיתקי׳ כי כבודי יבל יתוסף תמיד לטוב פעולתי וכחי וגבורתי יתחזק תמיד · הנה הנגידי׳ והסרי׳ שמעו אי כפהייתי מדבר לעפות כדברי והם הין מיחלים ומקויס לדברי קודם דברי ויחריעו עד מתבא עבתי ובבא עבתי לל יפמו לקחת עבה תחרת חבל יקבלוה ויקיימוה ועליה׳ תטוף מלתי מיחמר חחר לחחר מה מחמרתי חני · והנה הין מיחלים לעבתי כמו מיחל החדם למטר ופיפ יפת׳ זו לפחול עבתי כמו מיפלו החלקום חלת חמ״ך · הנה כחשר לפחת וחלעג עליהם היו כח ילו הם בלתי מיחמינים פחתך ולח הין מפילי׳ ומחברי׳ מפני ירחתי חשר היתה על פניהם לפחוק עלי ולהקל בי · כחשר רציתי לבחור דרכם וללכת עמהם הייתי יושב בראש והייתי מוכן ביניהם כמלך בגדוד מהוז מורח וכחים המנחם חבלי׳ מהם מותבים לב לפמוע דבריו להסיר מעליהם יגוכם לן יהיה ביחור לבחר דרכם חני הייתי בוחר להם הדרך חשר ילכו בה כדבר דבר מימ מיעמוהו כי הם יבקשו עבה תמני והייתי יושב בראש כחשר הייתי יושב בניהם · ועתה התפך הזמן סילעגו עלי בעירים ממני לימים חשר לבותם הין פחותים כ׳ל כך עד שהייתי מוחם לנגיח לותם על כלבי כחני לפמור לותי בה מוים בכלל דבר · גם בכח וגבורה לל׳ היו מוים בכלל עד שלפחיותם חבר הזמן עליהם כי חין בהם תועלת כלל · כל כך הם פחותים עד שהיו נלמוד מחין חבריה בסבת החסרו׳ והכפן חשר היה להם תמיד ולזה היו רודפים למקום היה ומבך ולפלה להסתיר עם לבקות קלוכם · מרוב החסרון והרעב היו כורתים מלוח על החולן לחכלו ומרם ריתמים היה לחמם ומזוכם עם הין׳ שו הדברים בלתי כחותים להיות מזון לחרם · מחוך העיר יגורמו מרוב בייסם לותם יריעו עלימו בהכבסם עם כמו מיריעו על הגבב ולזה הין הולכי׳ בבקיק הנחל להפתר עם מהרות ובחורי העפר ובחורי הסלעים · בין החילמות יבפקו מהרעב והעירום ותחת הקוכים והחרולים יתנגעו ויתנגפו להכמם בקלות הקוכים בבסרם להיותם ערומים · הנה חלו החכמים מחקו עליהם בבי חכמים נבלים ובבי חכמים בלי עם רוכה לומר פלח נפתר להם עם לפחיותם חשר נכבעו ופפלו יותר מן החרץ · והנה חמר זה לפי מה שחשוב בכבד׳ כופר סהיה בעיר ממנו לימים וחרף לותו ובזהו מחר לן חמר זה כנגד בלדד וכופר כמו מזכרנו במה מקדם · ועתה בגינתם

היתי ללעג ומשוק עלי כל היום וחהי להם למלה כי לל הין מדבריס כי חס בבזיונותי עם היותם בעירים ממני לימים · והיותם

והיותם בני כחותי זה החופן מן הפחיתו יתעבו חותי וירחקו ממני והקלו בי כל
כך עד שבהביטם בי הן רוקקים למראם חותי ׳ והסבה בזה כי הם ית׳ פתח
היתר לאדם הן נקמרים בו החכמי׳ קודם זה לירחתם ממני ועכשי מפני זה כל
אחד מהם ורבץ הירחה לאדם היתה להם מלחן והמירו מפני ׳ על ימיני יקומו
ולרי׳ ורחו רגלי להפיל חותי וידריכו עלי חורחות חידם מרוב התיגרת להזיק לי ׳
היות הדרך ההיא לאדם דרכו בה להזיקני סלולה ודרוכה כמו הדרך שידרכו בה
רבים ׳ כלאדם רציתי להתגדל בדבר מה כתבתי עד שיבבר ממני לאדם
יזמתי ׳ הנה הם עוזרי לאמרי רופא לומר להוסיף אבר על אברי ולו החכמים
לאדם היו בכי בכל לא היה עוזר להם מקדם לפחיתותם ׳ חן יהיה ביהור יתרו
להותי יועילו כלילו הגיע׳ תועל׳ באברי ולזה ירבו להזיקני ׳ בפרק ראשב שיעברו
בו המים בפטק ובמהירות כן יבלו לילי הלה הפחותים להפחיבני תחת המוחה
הכלה עלי התגלגלו לבל לילי בכלה להוסיף מכחוב על מכחובי ׳ נהפכו עלי
בלהות תרדוף כל לחת מהם ברוח נפשי ותרדוף נפשי כמו העב מתעבו בקלו׳
ופת׳ הגיעני מחוזק המכחובו׳ עד שבלילו בפתפכו חיי לחלי ובפלכו ויחחזו חותי
ימי עוני הפך מה שהייתי חושב מיחמיר חותי הפס הכלחתי ויחריך ימי לטוב
מעשי ׳ לילה נקר החולי עצמי מעלי ועורקי לי תכוח תכופתם כלל עם הסיכה
מחוזק המכחוב והחוס הנכרי לאדם בתוך גופי ׳ ואחנם לאדם זה לפי מדפק
החיים היפן היכן דופק בחוזק כמו דפק החיים הניעור מפני הכעס החו׳ הטבעי
בעת הפיכ׳ בפנימי הגוף כמו שהתבאר בטבעי׳ ברוב כח החולי יפקכ׳ לבושי
מאד הליחה הסרוחה היוצא׳ מכל גופי ומטפת תמיד בגדי כפי כתנתי מיסובב
פוארי כן יזדרבי חלי סביב גופי ׳ הפליבני החולי לחומר ומפלתני בספר ואסר
כלילו לון בי חיים ׳ ועל זה החסם הנפלה לי לבעיה אין ולא תעבה לותי חן הם
עמדתי ופתקתי מלפוץ אין לא תתבוכן בי להפגיע עלי ולהפיל לותי ׳ תהפך
לאחזב לי אר פתכבי בזה המכות החכזרי׳ ותפכח לותי בתכלית המכחה להכו׳
לותי בכחך מכת חויב תנבים לותי ותרכיבני על הרוח מיבלבלני ויביעני הנעו׳
חזקו׳ ותקור ממני התופיה לאדם הייתי מתכחב בה תרוב הכלבול והערבוב הם׳
ערבב מכלי זה המכחוב ׳ הנה ידעתי כי חל מות המיבני ולבית לאדם נועד לכל
חי והוח הקבר ואף על פי פללו החכמים מכחמים לותי תנחומי הבל ׳ אך לא
יפלח יד לעזור מהמו׳ הבעי והדריפה לאדם הדום מהפ׳ ואע׳פ שבעת
המות ימכח לחכמים בעקב חל הפס אר פהוח כמו מפורפס לכלם מהבעקב
חל הפס תועיל הנה אין בזה המפורפס מיפתור דעתו לאדם יחייבהו החום
והחקם כמו שקדם רבוני פלין התפלה מועילה בזה ׳ ולפאר פנחמר מהרבון
בזה כי אע׳פ פלכי מיחם לפ׳ בהפתלפות המבות פהוח יביחכי חל מות הנה
בחמת הוח לא יפלח יד בעי ובממחון הבח לילו הנמכחות הפפלות החף על
פי מבפידו הבח עליהם ימכח לנמכחות כדיבות רוכה לומר שבזה החופן יגיע
כדיבות הפועל להוויות בזה העולם הפפל כי ההוויה לא תהיה לדבר כי אם
בהפאר לדבר הנה לא נפפוט מפני זה שהפאר מכוון לעבמו לבל הוא בלתי
מכוון וההוויה מכוונת ׳ ואילו היה לפאר לפורות החלו פתעמודה בחמריפם
לבפת לא היה מבעם מזה הע׳ לבל יפיס בהם כלים לעמור מפיחותם בפי מה
שלפאר ׳ האם לא בכיתי לקמה יום ונגמה נפפי לחבין להיותי מיבר בפרתם
כי יבא עלי העולם שבבל העניינים לאדם קותי מיבא טוב בא רע וכלאדם הייתי
מייחל לחור ויבא עלי חופל הברות ׳ מעי רותחו בחום הפחין ולא דמו ולא כחו
מהרתיחה ובלוכי ימי העוני ׳ מרוב הברות הלכתי קודר בלא חמם פפזפ׳כי
מרוב ברותי לא לבוש לזעק בקהל ׳ חן הייתי לתנין ורע לבבות יענה לקוכן
תמיד ולעורר כהי ׳ עורי כפתחר מעלי מעוב׳ החו׳ ועפמי כתיובפה מרוב היובפי
ובהפך לחכל ככורי ועוגבי לקול בוכי׳ הלא בחמת הם לא הייתי מיבר בבר׳ הקפי
יום והחביוכים והייתי עתה לחידם היה רחוי מיבוחו עלי אין העולמים לכן הייתי
מיבר מברתם ולמה בחוכי הברות החלי ׳ הנה כרתי ברית לעיני פלא להפתכל
על בתולה להסתרל לפבב עמה לירחתי מעולם הפס כי מה חלק חלוה ממעל
ובחלק טרי מתרומי למי מיעם׳ כמו זה הפועל ׳ הלא לעול רחוי מיפכח חיד וחיד
זר ובכרי לפועלי חון ולמה בא חלי זה החיד הבכרי ׳ הלא הפס ית׳ ירחה דרכי
וירחה הם הלכתי בדרכי מקרות וחם מיהרה רגלי ללכת על דבר מרמה כחאר
יפקלני הפס במאזני פרק חזירע תומתי ולז׳ הו׳ מבות׳ פלא הייתי רחוי ל מיגיע
הפס חלי זה העולם ׳ הם כטתה חפורי מכי הדרך היפרה והלך לבי אחר עיבי
לחפוק ולחמוד מה פחיכני לי ובכפי דבק דבר מגזל תבוחני זאת הקללה מתה
מחזרע בקרקעותי יחכל אחר והכחפתי הם׳ לי בקרקעותי יפורפו ויעקרו ׳ הם
נפתה לבי על אפה בעולת בעל ועל פתח רעי הרבתי לבא אליה תבוחני זאת
הקללה והיה אז פתטחן לאחר אפתי ויפכבו עמו אכפי׳ אחרי׳ וחולם זכר הטחיכ׳כי
היה היתה אז מהעבודות המיוחדות לאדם תעבוד בהם האדמה את בעלה והוא
מבואר פלא יהיו מהאדמה לזולת בעלה כמו אלו העבודות הם לא בפבת העניי
המופלג או בפיבת הניחוף ׳ והנה זה המנהג היה נמשך עד זמן רבותינו
ז׳ל ולזה זכרו הטחיכה בעבודות מהאדמה עומה לבעלה ׳ ולפאר מהיות זאת
הקללה מיומו׳ ותהיה לאחר לאדמה ולזה אע׳פ שהעלה לאחר זאת העבודות
אלא היתה בזמן ההוא כי הם מהאם׳ לבעלה ויהיה לה הים אחר זולתו ויסגלנה
ולזה אמר ועליה יכרעון לחרין ׳ כי הוא זמה והוא עון פלילי הם הייתי מפחדל
לבלוף עם אחת רעי ׳ כי הם היה עד לבדון תלבל ותבלה ותפרם ותפיקר כל
תבואתי הם הייתי חומד לאדם לרעי והי׳ רבק בכפי דבר מחברי אלא כדין רוב׳

למ׳ מבבר היה בפח׳ מזו הרעו׳ לירחתו מהפ׳ מהעולם לאדם היה חופב מיגיע
למי שהי׳ עוף לות׳ ׳ הלא הייתי מולם מפפט עבדי ואמתי בהתוכח׳ עמי מבר
מפלותם ועופם ידי הלא בלאת הייתי בפח׳ מזה לירחתי מיגיעי עולם מהפס ׳
כי מה תעפה כי יקום ל לפפוט לותי וכי יפקוד עבייכי ויבחנ׳מה תפיבנו
ולו זה התבללות יהיה לי ׳ הלא מי שעפני בבטן הזו גם כן עפהו ופועל לאחד
בעיבו והזו הפ׳ כוכן לותנו ברחם לאמכו לאחר ולזה אין ריחוי מחבחה עלין עד
שלולם מפפטו בריבו עמי ׳ הלא הייתי מוכע מחפץ דלי׳ ועיני חלמה הכלה
מחכע מחכה מעולות לבבה ׳ והייתי חוכל פתי לבדי מזולת מחוכל מחכו
ליחום ׳ הנה אין הענין כן כי מבעורי הייתי בזו׳ התכונה מהיה בדל עמי היתו׳
כלילו הייתי חב לו ומעת בחתי מבטן לאמי הייתי מכחם החלמה ומדריך לותה
חל מה שיהות לפי כחי ׳ וכלאדר רחיתי מי שהוח חובר מחברון הלבום ואבין
שאין לו לבבום לאחת ברכוני חלביו כי כפיתי מערומו ומבז כבפי היה מתחחב כי
הייתי מלבים לותו ׳ הלא הייתי מכוף על יתו׳ די להכותו להשפני כי חרה׳ בשפ׳
הכעיפים עוזרים לי ולזה לא חירח אמכו ׳ הנה הם הייתי עופה כן תבואתי זאת
הקללה לל מתפול כתפי מפפח׳ ואזרועי תשב׳ מקנה פלה הנה מכל זה היתה
נפת׳ לפחדי מיגיעני הפס לידו ומדומותו לא חוכל להמלט מאכזו׳ הלא סאתי
זאב תקיתי ונתתי פאחה בלבי כי רב חילי וכי מכאה ידי הרבה מהעופ׳ והזון
עד שאשכח הפ׳ מעופרי ׳ הם הייתי רואה הפאם כלאדר יחיר וזירח סהולך
אאמו היקר והחור הבח לו מהפאם והיה נפתה לבי על זאת לפי בפתר להאחין
כי הפאם הזו הזוה להחפילו על היתר זה החור ולהגלות פעולותיו בזה העולם
הפפל והית׳ נוסקת ידי לפי כדי פלא חוכיח אפי אה שהרהרתי בלבי הלא באחת
הייתי כפאר מזה רוצה לומר פלא להרהר בלבי בזה הדבר כלל לפי שהוא עון
פלילי כי הייתי מכחם לזל מאפל הם עפייתי כן חין לאדם שיהיר לעצמו לבפק
בשמו זה הענין כי חולי לקוצר דעתו יעלם אאמו החאת ויבח להכחים שיהיה
החלוה נאמ׳. הלא הייתי אאת בזאת מבאי והתעוררתי לגיל ולאמוח כי אבזו
רע ׳ הנה לא נתתי לחטוף חבי לזכור חותו לרע ולקללו כל שכן שאהיה אאת
לאחרו חו יהיה הרבו׳ בחאמרו והתעוררתי כי אבזו רע שכב׳ המיגיעי הפעלו׳ ובפר
כי אבזו רע להיותי אינר בברתו ולא על פי שהיה אבזי אחת היו שוכחים
חותי אבפוב בפפר ימים ריבי כל טענותיו וטענותי כי כבר האתוקק חוב
ואחר אי יתן לוכה ויבתבון אלי ׳ הם לא על אבזי הייתי כופא זה הפפר
ולקבלנו לעטרות לי להבבתי חותו ׳ ולפאר שנאחר שיהיה הרבון בחאמרו
אאפר בעדי חגידנו ונו׳ אאפר בעדי חגיד לאדם ריבי אבזי כדי שיכתו׳ בבפ׳ ולקרבנו
כלילו היה חדון לי ולא על פי שהוח ריבי ׳ הם היתה כופקת אלי תרמתי
רוצה לומר להיותה נגזלת והייתי אפיח נפש בעליה ולם תלמיה עלי יבבין
לעמוק אבירו׳ החורם חותה ולאכול כחה בלי בפף קבל עלי זאת הקללה והוא

מיבא תחת זרע הנזרע בה קין ודרדר ׃

וחבלל העולה מהדברים

הוא שמוח אאר אלא חטא כלל גם
לא היה בוטח שיהיה האדם בלתי
נפקד על שפשוע טרם חגיעו זה העולם אבל היה ירא שהפאם שיפקדהו על
שפשוע כשאפטו כל שאיין בגשל ועוכם ולזה לא יתכן שיאאר שיהיה זה עוכם
בא אלין על החטא אאר לו בהאמינו שהפאם עוזב אבאי האדץ ולא יבין אל כל
שעפיהם ולזה התרעם על הפאם שהפך זאתו שהכלית הטוב אל הכלית הרע
על לא חפם בבפיו ׃ ויפבתו

וישבתו מלמת שהכתוב מלגה מענות את איוב כי הוא צדיק בעיניו: **ולא מצאו** לו מוס טענה יוכלו בה לקיי מכבר בביאור דברי ואת הפרשה

מהיה מבני בוז בן נחי אברהם כלומרו הכה ילדה מלכה גם היא בני לנחור נחיך את עוץ בכורו ואת בוז נחיו והיה ממשפח' הים נח' מזרע בוז מהיה ממו רם · בחיוב **ובדעיו חרה אפו** בחיוב על שהיו מדיקין עצמן יותר מהגי" ובמלמת רעיו לחרה אפו על שלה מלאו מענה לענו לחיוב על טענותיו והיה זה סבה מהרשיעו את חיוב להגיח דבריה ככגד הגם מן והיה ביחור **ויחמו** את חיוב כי הו כעם עליה על שלה הרשיעו את חיוב ויחמו שיו חטאי רבים עם רעתם בו מהוח היה דדיק ויער בקרבי לרוב תחותי להגיב על דברין: כיין · כחוב יין · כלומר ערך מלי מילין · ויבקשו כחובות חרטי ובקו · ויבק בקו · כמו הכודו · החרטים מיבקעו בקו · כמיומיו בהם היין · וירוח לי · כמו ורוח לפחול: לה לכוכה · לה חעלים ממו לכנותו בכיבוי חחר כדי מלה חומר בביחור דבר כנגדו חכל לקרחהו בממו וחומ' מלין בביחו' מה מיתבחר לי מהמוס ברעוחיו ובדבריו: **ימרכני** כמו ויגחם דוד ולכמין: **ערכה**

ויגחו מלמת רעי חיוב מענוהו לפי מהוח היה הוכח במפמט · ויחר לף ליהו בן ברכחל הבוזי

אבן עזרא

הבוזי · מבני נחור **ואת ברכאל** חחי לברהם ואת בוז נחיו ויקכן היותו בן מממפחת הים כמו יחיר בן מנמה מהוח מבני יהודה כלמ' מפורש בדברי הימים: ממממפחת רם · והקרוב מהוח חבי עמיכרב והוח מבני יפרחל: **חרה** חפו על חיוב · על מכדיק כפמו יותר מהלהי והרמי המקו' בדברו ברוב כעדו: **ובמלמת רעיו חרה** חפו · על שהרשיעו חיוב וכן חמרו לו מלח רעיך רבה ירשיעך פיך ולח לחי החורת עולם חמור וכחוב כי הוח מתקן סופרי' והחומרי' כן ידעו מם בעלם ממכי: חכה חת חיוב · כמו לכן **חחלתי** · פחדתי וממנו זוחלי עפר בעבור שיפחדו בני חר' מהם כעניין החיתים לפמים וים חומרים כי פי' זחלתי מכתי לחחור וכן בלמ' קדר וזוחלי עפר נקרחין כן בעבור הפוך הלוכס מכני חרס: לח רבי' יחכמו · יפמים לו ולחחר וכן הוח ולח זקני' יבינו: חזין · כמו חחזין: ולח ערך חלי מלין · חבים מלח ערך חלי מלין · תמים לילך חתו ולח עכו עור על חברי חיוב: **העתיקו** · לח העתיקו מהם **והעניין** מלח דברו על מיעתיק חר' דבריהם חו והיה פי' העתיקו מן עתקו מהמלים עתקו מהם: **הכה בטני** · עלדרך מהל כעניין בטני תחכל ומעיך תמלח: כלומ' חרפים · לח מהוח כדברי רבותיכו ז"ל לח יכנים חר' רלמו תחת לומו ורובי המפרפי' לומרו מהם כלרו' וזה ככון כי לל תפכו לל החומ' פיקר לחוכחם כלחרות היל: כמעט **יפלחני** · יפרפני כמו **ויפלס** דור וכעניין הם כפלחני פני יום **המקום** לל יפמרני:

ברור

אבן עזרא

ב **א** **ויישבתו** שלשת האנשים האלה מענות את איוב כי הוא צדיק בעיניו: **ויחר אפו** · **ב** **אליהוא בן ברכאל הבוזי** ממשפחת רם באיוב חרה אפו על צדקו נפשו מאלהים: **ובשלשת רעיו חרה אפו** על אשר לא מצאו מענה וירשיעו את איוב: **ואליהוא חכה את איוב** בדברים כי זקנים המה ממנו לימים: **ג** **וירא אליהוא כי אין מענה בפי שלשת האנשים ויחר אפו:** **ד** **ויען אליהוא בן ברכאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים** ואתם ישישים על כן זחלתי ואיראה מחות דעי אתכם: **ה** **אמרתי ימים** ידברו ורב שנים יודיעו חכמה: **ו** **אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם:** **ז** **לא רבים יחכמו וזקנים יבינו משפט:** **ח** **לכן אמרתי שמעה לי אחזה** דעי אף אני: **ט** **הן הוחלתי לדבריכם** אזן עד תבונותיכם עד תחקרון מלין: **י** **ועריכם אתבונן והנה אין** לאיוב מוכיח עונה אמריו מכם: **יא** **פן תאמרו מצאנו חכמה אל ידפנו** לא איש: **יב** **ולא ערך אלי מלין** ובאמריכם לא אשיבנו: **יג** **חתו לא** ענו עד העתיקו מהם מלים: **יד** **והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא** ענו עוד: **טו** **אעניה אף אני חלקי אחוה** דעי אף אני: **טז** **כי מלתי מלים** הציקתני רוח בטני: **יז** **הנה בטני כיין** לא יפתח באבות חדשים יבקע: **יח** **אדברה וירוח לי** אפתח שפתי: **יט** **ואענה אל נא אשא פני איש ואל אדם לא אכנה:** **כ** **כי לא ידעתי אכנה** כמעט ישאני עשני: **כא** **ואולם שמע נא איוב מליו וכל דברי האזינה:**

חשבת למשפט · דעי ד'וסי'אשא דעי למרחוק · על כן זחלתי ואירא · אחוה דעי אף אני חלקי · אכן יח וסי'במסר במס'רבת'בערך אך בס"ד · דעי ד'וסי'אשא דעי למרחוק · על כן זחלתי ואירא · אחוח דעי אף אני · אענה אף אני חלקי · תחקרון ל והוא חר מן מלין דמשמשין ת'ברישי'ן בסופי'וסים'תגדעון ל ואבדתם את שמם · תלכון ל לא תלכו ריקם · תעבדון ל את האלהים על ההר הזה · תרבון ל ושמעת ישר'ושמרת לעשות · תענון ל כל אלמנח ויתום · תפגעון ל ויאמרו לו לאסרך ירבנו דשמשון · תחתון ל הלוך ואמרת אל חנניח · תחשבון ל מח תחשבון על יי · תהיון ל ואנשי קדש תהיון לי · תלחמון ל כהאמ'יי'לא תעלו · תנוסון ל ותאמרו לא כי על סוס · תחקרון ל אזין עד תבונותיכם · תושעון ל בשובה ונחת · ואל אדם ל אל נא אשא פני איש וחר ועל אדם ואיכון חר מן ט' זוגין חד ואל וחר ועל וסימכי'נמס'במסר'רבת במערכת אות העי'ן בערך על בס"ד · האזינה ו'ו וסים'וישא משלו ויאמר קום בלק ושמע האזינה עדי · אמרי האזינה יי'ביגה הגיגי · תפלה לדוד שמעה יי'צדק · חאזינה אלהים תפלתי ואל תתעלם · שמעה תפלתי יי'ושועתי האזינה ואל דמעתי · אלהים שמע תפילתי האזינה לאמרי פי · האזינה עמי תורתי · דעה יש'האזינה · אלהים עבאות שמעה תפילתי · האזינה יי'תפילתי · והקשיבה בקול · אמרתי לי'אלי אתה · יי'קראתיך חושה לי · יי' שמע תפילתי האזינה אל תחנוני · ואולם שמע נא איוב · האזינה זאת איוב עמד · האזינה לקול מלי ·

ב' הים ביום השביעי

ל ויחר כחיוב

ד' · ל

ד'חס'ה'· ויחר וחלק מאזן חכה מבי'הה

ל

ד'חס'ו'· ל

ל ויחר כחיוב

ד'· ל בלוחי

ל

ל ויחר על חרס

ל

ל

ל

ברוך תלגו · דבר בדרו: הן לחי כפיך · כדברך ומחשבותיך עם הל והעניין כפי הים וחים לפי מהלגו כחילו חמ לחני כמוך : קורבתי נחתכתי מן קרן מכפון : ונלכתי ·

ים חומרים כי פירושו דבר קשה וכמוהו כי לקח עלינו פיהו וים חומרים שהם עתי תלות כמו חכור וחלכחים : חק לחכי · ים חומרים שהוח כמו כשני הטהה והוח הרוב

וחחרים חומרי שהוח חפוף בברק כעניין כרק לבסתי ולבשני ורובי המפרשים פרשוהו לפי העניין כמו זך : הן תנוחות · כמו ודעתם חת תנוחתי : ומכח · המקום :

בסר · כמו ומרית חותם בסוד : ירבה · יגדל והעניין כי תחת כי גדול הל מלחום . ועניינו בעבור עלה כרקת תעוך ומחרוה לך גדולת המקו : לח יסורכה · על הנפש

ועניין וכמוסר יחתום

חחר טייברס יחתום

נזר דינס : ונוה · כמו

ותקחמר נוה והוח כמו

נחה ויכסה הפך

ירח כי עיקר הנחום

רחניות הפין : ונחתי ·

הנפש החי : בחלח ·

כמק כמו ונין מפ"ל

במלחמה : ורוב

עכמיו · במכתוב

חיתן כי הרחמן

יפתם עכמו וחל עמו

והעניין כפול כמנהג

: וזהמתני · כעניין

יעבב ויבחם לו וכן

הוח בלמון קרר ונתן

לו חבר במקרח · וכל

כתו יכלם : מרחי · עי

עלה ירחה : וספי ·

כתו ונכות חותו טחון

תרגו · וספיק יהיה :

לחמיתים · לחלחים

המתיקים · חב ים

עלין חלחך : לחגיד

לחדם · בעבר חרם

כמו חתרי לי לחני הנו

מזה הספוק תלמוד

כי התלחכי המתיקים

המבקשי נפש החדם

רבים וחלחך חחד

הו ביקיד עלין לעמתן

והמבין פוד מערכת

הכבחות יורה כן ·

ויחוכנו · המקו ויחל

חל המלין פרעה

כמו כדהו בעניין ולין

לן חבר במקרח · וכן

וירח פנין בתרועה ·

כמו בממחה : יפור ·

יפוב כמו יפור כסף

יקומים על כן נקרחן

החומה פור כמו בתל

כעבר עלי פור בעבור

פהם כובבו המדינה

ונלח פוה לי · וכן

עמיתי הפוה והעניין

פיתורה נגד הכפים

בפרהפיל : על

מסרה

למערים מעשה ·

הפבכם אם כחבר

היוצר · ויקברהו

בקברתיו דאסא ו דה ·

להסיר ארם מעשח ·

את כל זה ראיתי ונתון

· כל אשר תמצא ידך

לעשות בכהך עשה ·

ובכל מעשה אשר

ביחור

ר לנב

ערכ' · ערוך דבריך :

קורבתי : נכרתי

ונוברתי · וחכפי · כמו

וכפי והרכון בו כמו

ירי ומכתי והוח כנגר

מה פלחר חיוב כפך

מעלי הרחק וחימתך

ל תבפתני : ך · נקי

וכן חף והוח מעכין

מה פחתרו חז"ל נזיר

לח יחוף חת ריחמו :

קנוחות · עלילות

והפרות מחכותיו לל

פלח יעליל חותי

פפרתי מחכותיו חו

ירבה בזה פהן · ומכח

בעבורי מה פיפיר

חותי מחכוקפיו עך

פלח חוכל לעפו' לחר

מהם : בקר · הוח

מיפר יוסמו בו רגלי

הכפר : ירבה

פלוה מלכום · מגזרת

רבים וככברי והרפון

פהפם ית יתר נכבר

מלר מפחדם : יפורכ'

· ירחנה : ובמוקרם ·

במלקרם ויפוריהם :

ונוה · ונוף חו ירכ'בו

מכי פלף · כמנידי

פפפי · והוח ילין

חיתן · וברוב עכמיו

מכחוב חיתן והרפון

בו וברוב חיברין

מכחוב חזק : וזהמתני

· מעכין מיחום והרפון

פרעה · רוטפס ·

בלחם : מרוחי ·

מיררהה : וספו ·

ונכהו : רחו · נרחו :

פרעהו · מעכין פריון

: רטפס · התלחלח

וכרטב : עלומיו ·

כתרועה · בתרועה ·

בפתחה חן בתפלה

ובעקה : יפור · הוח

מעכין הכט והפנחה

: וחלמך · וחלמדך ·

מסרה

למערים מעשה ·

הפבכם אם כחבר

היוצר · ויקברהו

בקברתיו דאסא ו דה ·

להסיר ארם מעשח ·

את כל זה ראיתי ונתון

· כל אשר תמצא ידך

לעשות בכהך עשה ·

ובכל מעשה אשר

ביחור

זן ה' פתחין וסים' נמכר בסיפר' סימן ח' וסים' לא' · ריבות ל' ומל וכל ליש' מל בסו' חסרים וסים' נמכר בסדר משפטים

ותלים כאב רבתי אות ר' · ובשתים ג' וסים' בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים ב' בו · כי באחת ידבר ל

ובשתים לא ישורנה · טעשה · פתחין וסימן ויקח כשה ואלעזר הכהן את הנחש · והיה תחת בשם טק יהיה · ולא יהיה

הִנֵּה־זֶּה נָאפַתַּחְתִּי פִּי דִּבֶּרָה לְשׁוֹנִי
בְּחִכִּי : יָשֹׁר־לִבִּי אִמְרֵי וְדַעַת שְׂפָתַי
בָּרוּר מִלֵּלוּ : רוּחַ אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת
שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי : אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי
עָרְכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה : הֵן אֲנִי כְפִיךָ
לָאֵל מֵחֹמֶר קֹרַצְתִּי גַּם־אָנִי : הִנֵּה
אֵימָתִי לֹא תְבַעֶתְךָ וְאַבְּפִי עָלֶיךָ לֹא־
יִכְבָּד : אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנַי וְקוֹל מִלִּין
אֶשְׁמָע : זַךְ אֲנִי בְּלִי־פָשַׁע חָף אָנֹכִי
וְלֹא עָוֹן לִי : הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא
יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ : יָשִׂם בַּסַּד רַגְלִי
יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי : הֵן־זֹאת לֹא־
צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ :
מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא
יַעֲנֶה : כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם
לֹא יְשׁוּרֶנָּה : בַּחֲלוֹם חִזְיוֹן לַיְלָה
בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים בְּתַנוּמוֹת
עַל־מִשְׁכָּב : אָז יְגַלֶּה אֹזֶן אֲנָשִׁים
וּבְמוּסָרָם יַחְתֹּם : לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ
וְגֵוֶה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה : יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִבֵּי־
שַׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח : וְהוֹכַח
בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב עֲצָמָיו
אֵתָן : וְזָהֲמַתּוּ חַיְתוֹ לָחֶם וְנַפְשׁוֹ
מַאֲכַל תַּאֲוָה : יִכְלֶה בְשָׂרוֹ מֵרֹאִי וְשִׁפְּי
עֲצָמוֹתָיו לֹא רֹאוּ : וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת
נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים : אִם־יֵשׁ עָלָיו
מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי־אָלֶף לְהַגִּיד
לְאָדָם יָשְׁרוֹ : וַיְחֻנֵּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ
מֵרְדֶת שָׁחַת מָצָאתִי כֹּפֶר : רֻטְפַּשׂ
בְּשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו :
יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיִּרְאֶה פָנָיו
בִּתְרוּעָה וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ : יָשֹׁר
עַל־אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר
הֶעֱוִיתִי וְלֹא־שָׁוָה לִי : פָּדָה נַפְשִׁי
מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתִי בָּאוֹר תִּרְאֶה :
הֵן־כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל־אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ
עִם־גָּבֶר : לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִבֵּי־שָׁחַת
לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים : הַקְשֵׁב אִיּוֹב
שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר : אִם־
יֶשׁ־מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי־חָפַצְתִּי
צַדֶּקָךְ : אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה :

הנה · נאפתחתי פי דברה לשוני בחכי : ישר · לבי אמרי ורעת שפתי ברור מללו : רוח · אל עשתני ונשמת שדי תחייני : אם · תוכל השיבני ערכה לפני התיצבה : הן · אני כפיך לאל מחומר קרצתי גם · אני : הנה · אימתי לא תבעתך ואבפי עליך לא · יכבד : אך · אמרת באזני וקול מלין אשמע : זך · אני · בלי · פשע חף אנכי ולא עון לי : הן · תנואות עלי ימצא יחשבני לאויב לו : ישם · בסד רגלי ישמר כל · ארחתי : הן · זאת לא · צדקת אענך כי · ירבה אלוה מאנוש : מדוע · אליו ריבות כי כל · דבריו לא יענה : כי · באחת ידבר · אל ובשתים לא ישורנה : בחלום · חזיון לילה בנפל תרדמה על · אנשים בתנומות על · משכב : אז · יגלה אזן אנשים ובמוסרם יחתום : להסיר · אדם מעשה וגוה מגבר יכסה : יחשך נפשו מבי · שחת וחייתו מעבר בשלח : והוכח במכאוב על · משכבו וריב עצמיו אתן : וזהמתו חייתו לחם ונפשו מאכל תאוה : יכל בשרו מראי ושפי עצמותיו לא · ראו : ותקרב לשחת נפשו וחייתו לממתים : אם · יש עליו מלאך מליץ אחד מני · אלף להגיד לאדם ישרו : ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר : רטפש בשרו מנער ישוב לימי עלומיו : יעתר אל · אלוה וירצהו וירא פניו בתרועה וישב לאנוש צדקתו : ישר · על · אנשים ויאמר חטאתי וישר העויתי ולא · שוה לי : פדה נפשי מעבר בשחת וחייתי באור תראה : הן · כל · אלה יפעל · אל פעמים שלש עם · גבר : להשיב נפשו מבי · שחת לאור באור החיים : הקשב איוב שמע · לי החרש ואנכי אדבר : אם · יש · מלין השיבני דברי · חפצתי צדקך : אם · אין אתה · שמע · לי החרש ואאלפך חכמה :

ביאור דברי המענה ענה אליהוז בן ברכאל הבוזי על קנת דבריס
זר בזה המענה מחמרם חיוב וחק בעיר חכי
לימים וחתם ימשפו על כן ירחתי מהגיד דעי לכם · כי אמרתי מרוב היתי יתן
דעה להכמים לעבות הרחוי כרברי ורוב סניס יודיעו חכמה · אכן לפי מה
שחתבת מכם הוה מבוא שלין הענין מכר היעשו לכן רוח והבינה היא בחכום
עד שיחכם הים מחים לזולת הסבה והשפע הבא להנשי מהי תביכם ותשימם
חכמים לן חורך הימי והישישות · לא הנכבריס יחכמו ולא יביגו זקניס משפט
לא שלין סבת החכמה והבינה הישישות והכבוד · ובהיות הענין כן נשענתי
להשיב על דבריך וחם אכי בעיר לימים ואמרתי לך שמעה לי ואחוה דעי לך
אכי · הנה התחלתי לרבריכם אחזין ואשמע דבריכ׳ מזולת שתעבה עד שתשמע
תבוניותיכם ותחקרון מליס להשיב לאיוב · ועדיכם אתבונן לרואת שם תענו
אותו והנה אין מכם שיענה על דברי איוב · אולי תתנבלו ותאמרו מצאנו חכמ׳
בשתיקתיכו אל ידפנו לא איש לא יעטרך לאדם סירדפנו ויהדפנו על חטאיו
כי רי במה סיהדפנו הסם · הנה איוב לא ערך אלי מליס ובאמריכם במה
סזכרתי והוז אמרכ׳ל יהדפנו לא איש רחוי לי שתסתיק ולא אשיבנו ולי התנבלו׳
יותר מכם בשתקי כי לא ערך שי מליס לדבר עמי וחשם׳ סיהיה הרבון באמרו
ובאמריכם לא אשיבנו שלכי אשיבנו במאמרי׳ איכם כאמריכ׳ כי לא אבח שיו
בטענות כוזבות כמו שעשית׳ והיה זה סיבה שלא שלחם מענה · וירחו רעי
איוב שהשיב לן השתיקו והסירו מהם מליס · והוחלתי זמן מה חולי ידברו גם
לא ידברו ועתקו ולא ענו מזמן לרוך התעוררתי לענות חלקי כי מלאתי מליס
וטענו להשיב ל איוב לרוב תאוותי להשיב לו כחילו אכי בתכון ובכע עד ם זעי׳
הנה בטני כיוב יין אשר לא נפתח עדיין סהו׳ אלא וכאובו׳ חרסי׳ שהם נבקעים
בקלות כן יבקע נפשי בקלות להוסיף הטענות והרחות אשר לבי אלא מהם
ואתר זה יזעניך בבקיעה להרחות שהוז כאילו יכריחהו לדוע שיו בזאת השאלה
להשיב ל איוב כי טבע המוטבלות כן הוא בטבע ל שלא יוכל להתנגד השיב
להודיע מה שיטיב לזולתו · לא אשא נא פני איש להתנכל אותו ואל אדם לא אכנה
כל שלא אכנה שמו להחליפו שלא אומר בבירור דבר כנגדו כי לא הורגלתי בזאת
התכונה הפחותה מירחתי שאשא אתנהג בה יפדפני האש ויכלני · והנה אמ׳ זה
כנגד רעי איוב שלא רצו לומ׳ בבירור מה שאמרו כנגד׳ איוב בשלישי הבל כיונו והשלישי
כמו שתמצא שאמר בלרד בראשונה לומר שלא השתדל איוב להשיב ולדעת האש
בריאני אך חלה מעבבות עול וזה מקום לא ידע ל׳ · ואמר נופר בראשונה לומר
שבבר חטא איוב בשהטיח דבריס כנגד האש זה חלק אדם רשע תאהים ונחלת
אמרו מאל ולא רצו לומר בבירור שאיוב חטא בולו הדבריס · ואולם שמע נא
איוב אלי הנה נא פתחתי פי לדבר אליך ויהיה מאמרי היושר המצויר בלבי
והרעת אשר יגירו שפתי יהיה ברור ונקי מן ההטעאה ל׳ שלא אבח אליך
בטענות אשר תוכל לומר בהם שהם כוזבות כמו שהיו עושים רעיך ועל זה
בעבור עליהם והרחיה שאשר יכבר עליך היוכות עתה׳ מזה הבר והיית חופק
שיהיה אפשר בשם ית׳ שיתווכח עמך כמו שיתווכח אדם עם רעהו ויסיר ממך
כפו ואימתו ול תבעתך הנה הנעת ל מה שהיית חופק מאכי אדם כאוך · ורוח
אל עשתני וכשמת שדי תחייני ולא אבח אליך כי אם בטענו מורקין · אם תוכל
השיבני על דברי ערוך דברי ריבך והתיצב לפני · הנה אכי כפיך לרב׳ בעבור
אל ולהתווכח עמך ל׳ שלא אומר אדם כאוך ובבראתי מחומר כאוך וחוץ לך אימה
וירחה אמכי וכפי ומכתי לא יכבר עליך כי לא אבח אותך · אך אמר באזני אתת׳
אך וצקי בלי עון וכלי פשע·הנה הש׳ יתנצני ויסירני מכל מה שאני חפץ להגיע
אליו ל׳ שבר דרכי ויחשבני לאויב לו למנוע אמני מבוקשי כאו שיעתרל אחר׳
למנוע מליובו מבוקשו יסר בשר רגלי ויעסור כל אורחותי לבלתי אוכל לה׳ניע
אחר מהדברי׳ אשר אתפוקק שיהם ועל זה נתרעמת אמש׳ בשרי מכיאו׳ אח׳־
בזה התואר שימשל בו בזה האופן מרוע הסידור עד שאמרת שיותר טוב היה
אחר אח״ז מזולת רעות אכר המערכת שסבב השם שיאותו האכשי׳ הקטי יום
מרחש ויאסת זה לש״ לקיבור או לגליות · הן זאת הטענ׳ לא נתקבל בה לפי מה
שאנה אותך כי הש״ נכבר אחר יותר מהאדם ולזה רחו׳ שנתבונן בזה ולא
נשלח דבריכו בתחלת התחסבה לגנותו על מה שבידר מזה כי בזה תהחכמה
והשלימו׳ מה שלא יעלסי וזה כי למה שהי׳ אחר׳ היותר שלם שבאו׳ הכמציאו׳ חוייב
שיבניח בו הטבע יותר ולזה כשתקנו כל הנרמי׳ השמיימי׳ בשתירתו ובסידור
הנהגתו ואם כבר יקר׳ מזה רע מה במקר׳ זה הרע ג״כ יעתרל השש להסרתו
לפי היכולת ולזה ברח האדם בעל שכל וזה כי השכל ימשול על זה הסידור
התקודר מהמערכ׳ ומתכו תהיה הבחיר׳ ל הטוב כלם׳ היה שלם והנה הבחירה
אשר תהיה מתכו תנכח הבחירה אשר ותהיה מכר המערכת אם ירבה האדם
להתעסק אחר שכלו · ועוד כי מי שיעלי׳ השכל עד שיהיה לו דבקו׳ מה עם השכל
השועל כבר יפניח בשמירתו מלו הרעות השכל השועל אם בשורישהו חלו
הרעות טרם בואם כדי שיסתר מהם אם בבר אחר כמו שיזכור ליהו אחר זה ·
מרוע אין ריבות האם מפני שלא הוריע אותך זה הרע כדי שתקח עבה להכשל
מתכו אחר שתאה יסר לב הנה כל דבריו שיודיע לאר׳ היסר כדי שיכשל מהרע
הבכון לבוא עליו מכר המערכ׳ לא ירבר בהם אך תהיה בזאת ההורע מרבנות
לפי התחלפות מדרגות המקבלי׳ · כי בדרך אחת ידבר ל והוא שתניע שהודעה
בחלום לאחר יניע מדרגתם מהתאחדות בשכל השועל ל שיוכל לקבל ההודעה
בזה האופן ובדרך שנית ידבר לאחר לא ירחה דרך הרחבוכה מכר שיעוע
התאחדותו בשכל השועל והוא בזאת שני שלו הדרכי׳ אחר זה · הנה בחלום
ובחזיון לילה בנפול תרדמה על האנשי׳ בעת שינון על משכבו כי אז תנוח הנפש
המדבקת מפעלותיה ויהיה לאפשר מפני זה בחיים הבלם להתבודד משלו מבין
אחר כחות הנפש ויתאחד בשכל השועל · אז יגלה האל׳ אזן האנשים ובמוסרם
ויסוריהם יאשר יחתום לפי המערכת לבא עליהם כדי שיכשלו מתכו בלקח עבה

וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלַּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃ כִּי־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל׃ מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה־לָּנוּ נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה־טּוֹב׃ כִּי־אָמַר אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃ עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב אֲנוּשׁ חִצִּי בְלִי־פָשַׁע׃ מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב יִשְׁתֶּה־לַּעַג כַּמָּיִם׃ וְאָרַח לְחָבְרָה עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן וְלִלְכֹת עִם־אַנְשֵׁי רָשַׁע׃ כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גֶּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים׃ לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃ כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לּוֹ וְכְאֹרַח אִישׁ יִמְצָאֶנּוּ׃ אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא־יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃ מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי־שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃ אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃ יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יַחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃ וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃ הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃ הָאֹמֵר לְמֶלֶךְ בְּלִיַּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃ אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְנֵי שָׂרִים וְלֹא־נָכַר שׁוּעַ לִפְנֵי־דַל כִּי מַעֲשֵׂי יָדָיו כֻּלָּם׃ רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃ כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃ אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

וַאֲתִיב אֱלִיהוּא וְאָמַר׃ שְׁמָעוּ חַכִּימַיָּא מִלַּי וְיַדְּעַיָּא אַצִיתוּ לְמֵימְרִי׃ אֲרוּם אוּדְנָא מִלְּיָא בַּחֲנָא וּמְרִיגָא טַעֲמָא לְמֵיכָל׃ דִּין נִיתְרְעֵי לָנָא נִידַע בֵּינָנָא מָה טַב׃ אֲרוּם אֲמַר אִיּוֹב זַכָּאִית וְאֱלָהָא אַעְדֵּי דִּינִי׃ עַל דִּינִי אֲכַדִּיב בַּר נַשׁ דְּשָׁרִי גִּרְדִי מְרֵלִית סִרְחָנָא׃ מַן גַּבְרָא דְּיָהִיךְ אִיּוֹב דְּשָׁתֵי דְּוַחֲנָא חֵיךְ מַיָּא׃ וַאֲזַל לְאִתְחַבְּרָא עִם עָבְדֵי שִׁקְרָ וְלַהֲדָא עִם אֱנָשֵׁי רָשִׁיעָא׃ אֲרוּם אֲמַר לָא אִתְרְעֵי גַּבְרָא בְּמִיעֲבֵיהּ עִם אֱלָהָא׃ תָּא אֲרוּם אֲמַר לָא יְסַתְּכַן בַּר נַשׁ בְּמִרְדַּתָּה עִם אֱלָהָא׃ בְּגִין כֵּן אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי קַבִּילוּ מִנִּי חַס לֵאלָהָא מִן רִשִׁיעָא וְשַׁדַּי מִן שְׁקָרָא׃ אֲרוּם עוֹבָדֵי בַּר נַשׁ יְשַׁלֵּם לֵיהּ וְכְאוֹרְחָא דְּגַבְרָא יַעֲרַעִנֵּיהּ׃ בְּרַם בְּקוּשְׁטָא אֱלָהָא לָא יְחַיֵּב וְשַׁדַּי לָא יְקַלְקֵל דִּינָא׃ מַן פַּקִּיד עֲלוֹי לְמֵיעְבַּד כּוּלָּה׃ אִין יְשַׁוֵּי עֲלוֹי לֵיבֵּיהּ רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ לְגַבֵּיהּ יְכַנּוּשׁ׃ יִתְגַּוַּד כָּל בִּשְׂרָא כַּחֲדָא וּבַר נַשׁ עַל עַפְרָא יְתוּב׃ וְאִין תִּתְבְּיִין שְׁמַע דָּא אַצִּית לְקָל מִלָּי׃ הֲבְרָם סַנֵּי דִּינָא יְסַמְּתַר וְאִין צַדִּיק זַכַּאי יְתֵיב׃ הַכְשַׁר לְמַמַּר לְמַלְכָּא רָשִׁיעָא חַיָּבָא לְאַרְכּוֹנִין׃ דְּלָא נָסִיב אַפִּין לְרַבְרְבָנִן וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע שׁוֹעָא קֳדָם מְסַכֵּנָא אֲרוּם עוֹבָדֵי אֲיְדוֹי כּוּלְּהוֹן׃ בְּשַׁעְתָּא יְמוּתוּן סְרוּמַאי וּפְלָגוּת לֵילְיָא יְזוֹעוּן עַמְמַיָּא וְיַעְבְּרוּן וְיַעְדּוּן הוֹרָבָנָא לָא בְחֵיל יָדָא׃ מְטוּל דְּעֵינוֹי עַל אוֹרְחֵי בְּנֵי נָשָׁא וְכוּלְּהוֹן פִּסְיָעָתוֹי יֶחֱמֵי׃ לֵית חֲשׁוֹךְ וְלֵית טוּלָּא דְּמִתְּחַזֵּי לְאִסְתַּמָּרָא תַּמָּן עָבְדֵי שִׁקְרָ׃

וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ שִׁמְעוּ חֲכָמִים אֲמָרָי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃ כִּי־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל׃ מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה־לָּנוּ נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה־טּוֹב׃ כִּי־אָמַר אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃ עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב חִצִּי בְלִי־פָשַׁע׃ מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב יִשְׁתֶּה־לַּעַג כַּמָּיִם׃ וְאָרַח לְחָבְרָה עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן וְלִלְכֹת עִם־אַנְשֵׁי רָשַׁע׃ כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גֶּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים׃ לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃ כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לּוֹ וְכְאֹרַח אִישׁ יִמְצָאֶנּוּ׃ אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא־יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃ מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי־שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃ אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃ יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יַחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃ וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃ הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃ הָאֹמֵר לְמֶלֶךְ בְּלִיַּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃ אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְנֵי שָׂרִים וְלֹא־נָכַר שׁוּעַ לִפְנֵי־דַל כִּי מַעֲשֵׂי יָדָיו כֻּלָּם׃ רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃ כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃ אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

זולת ההודעה בחלום ובזה גם כן מדרגות רבות לא זכרם והמדרגה היותר שפלה היא שלא יהיה בכח זה החלם שיגיע לו ממנו שום הודעה לרוב הקטר שכלו בכחות החמריות ולא יגיע לו ההתבודדות מבין שאר חלקי הנפש הרחוי לחי שחשב׳ בו זולת הדיעה כמו שנזכ׳ בספר החזק והמוחש תכל תהיה תכלית ההודעה לו שיכבד המועל חס ל לממרו מרע מוחש מסורר ומובדל מכר המערכת לא לממרו מרע כפשוטו שלוי מכחובי׳ וחלוים ימחרו מהנפילם ברע הזה לא יהיה מוחש לו יכנע בהם לבבו חס היה נפשי וחשר מזה חסר יהיה לממירת מרע נפשי לא יהיה מהש׳ יותר מעלמה פעמים והוא מבוהר מכחו חלו ה החכמי׳ יחשבו כדיקי׳ אחר מהם בתחלת הדריכ׳ל הרשע ולא יהחזו דרכו עריין ויקרו להם מהרעות שלא על כר התוכחת שלא יקרים לרשעים ולזה יכול קפן ומבוכה בהחכ׳ כמו שלא הרעו׳ יותר לכדיקים מחה שתחמכחה לרשעים וכזה היותר חלוחות הקפין במה מקפין חוב מהכלחת ה הרשעים ומעוכם ה הטובי׳ המובדל להם נכלת. וכל שאר כיוצא טועמן למטה בכון: כלף שוכח מעשיו של בוטח בדק יכוכם המקו׳ ואת מוכו מקפט. כי לא כדין עשה מפשר ואת מי שהו נדיק מלך תרשיע. כביר. לשון מלך. המלך למלך בליעל. ע׳ הבון ורלוי לוח למלך בניעל יולאת רשע ולא בניתיך כן. כי מי נוהו במשפלתו ולמה יונעו תבונות ל לברייתנוי. מיכו ברין להמיב דבר למשול בו לאמר בשבי זאת הדיעות׳ לו: שם יהיה לבו על שלא יקפיקו לשם יבא בשגיאה עליו. רעה ומשמה שלו שהיה כפוקה בו ואין עוסה בידו: ויגוע כל בשר יחד. ואם ביכה. ואם לוכה אחה הכין ומשמעה זאת. ביכה זו לוכה שם דבר שלא לשון כוחי. כמו ביכה הגיעני. לפיכך משים לוכו לשעיון למשלה ובלת. וכל שאר ביכה מעיין למטה בכון: כלף שוכח מעשיו של בוטח בדק יכוכם המקו׳ ואת מוכו מקפט. כי לא כדין עשה מפשר ואת מי שהו נדיק מלך תרשיע. כביר. לשון מלך. המלך למלך בליעל. ע׳ הבון ורלוי לוח למלך בניעל יולאת רשע ולא בניתיך כן. כי מי נוהו במשפלתו ולמה יונעו תבונות ל לברייתנוי. מיכו ברין להמיב דבר למשול בו לאמר בשבי זאת הדיעות׳ לו: שם יהיה לבו על שלא יקפיקו לשם יבא בשגיאה עליו. רעה ומשמה שלו שהיה כפוקה בו ואין עוסה בידו: ויגוע כל בשר יחד. ואם ביכה. ואם לוכה אחה הכין ומשמעה זאת. ביכה זו לוכה שם דבר שלא לשון כוחי. כמו ביכה הגיעני. לפיכך משים לוכו לשעיון למשלה ובלת. וכל שאר ביכה מעיין למטה בכון: כלף שוכח מעשיו של בוטח בדק יכוכם המקו׳ ואת מוכו מקפט. כי לא כדין עשה מפשר ואת מי שהו נדיק מלך תרשיע. כביר. לשון מלך. המלך למלך בליעל. ע׳ הבון ורלוי לוח למלך בניעל יולאת רשע ולא בניתיך כן. כי מי נוהו במשפלתו ולמה יונעו תבונות ל לברייתנוי. מיכו ברין להמיב דבר למשול בו לאמר בשבי זאת הדיעות׳ לו: שם יהיה לבו על שלא יקפיקו לשם יבא בשגיאה עליו. רעה ומשמה שלו שהיה כפוקה בו ואין עוסה בידו: ויגוע כל בשר יחד. ואם ביכה. ואם לוכה אחה הכין ומשמעה זאת. ביכה זו לוכה שם דבר שלא לשון כוחי. כמו ביכה הגיעני. לפיכך משים לוכו לשעיון למשלה ובלת. וכל שאר ביכה מעיין למטה בכון:

האזינו ח׳ומל וסי׳ האזינו השמי׳ ואדברה׳ שמעו מלכים האזינו רוזני׳ האזינו עם עמורה׳ שמעו זאת כל העמי׳ האזינו׳ הקשיבו אל עמי׳ שמעו חכמי׳ לבי׳ אזינו שמעו קולי׳ וב׳ חמלך האזינו׳ כאיוב ל׳ מי נברי וא׳ באיוב ואינו׳ מן אב א׳ בא׳ וא׳ כא׳ וסי׳ נמם׳ בסם׳ רבת׳ במערכ׳ אות׳ הב׳ית בסר׳ וללכת ד׳וסי׳ את כל המצוה אשר אנכי מצו׳ את

רשי׳ מענה אליהוא כי לון מילים תבחן כאשר הלשון יטעם לחכל׳ מאכל׳ סוכחת דבריכ׳ מלוב. שופטי מלת דכרי לאמת לכוב. קולה מקרני מיכו כניעי כמו ויחכם׳ לא יסכן נבר. לא יכבה לדם לה קמי׳ דרכיו׳ מי פקד עליו מרע׳. מי מוכל בו לאמר לאשר למה כן עשית ולא בניתיך כן. כי מי נוהו במשפלתו ולמה יונעו תבונות ל לברייתנוי. מיכו ברין להמיב דבר למשול בו לאמר בשבי זאת הדיעות׳ לו: שם יהיה לבו על שלא יקפיקו לשם יבא בשגיאה עליו. רעה ומשמה שלו שהיה כפוקה בו ואין עוסה בידו: ויגוע כל בשר יחד. ואם ביכה. ואם לוכה אחה הכין ומשמעה זאת. ביכה זו לוכה שם דבר שלא לשון כוחי. כמו ביכה הגיעני. לפיכך משים לוכו לשעיון למשלה ובלת. וכל שאר ביכה מעיין למטה בכון: כלף שוכח מעשיו של בוטח בדק יכוכם המקו׳ ואת מוכו מקפט. כי לא כדין עשה מפשר ואת מי שהו נדיק מלך תרשיע. כביר. לשון מלך. המלך למלך בליעל. ע׳ הבון ורלוי לוח למלך בניעל יולאת רשע ולא בניתיך כן. כי מי נוהו במשפלתו ולמה יונעו תבונות ל לברייתנוי. מיכו ברין להמיב דבר למשול בו לאמר בשבי זאת הדיעות׳ לו: שם יהיה לבו על שלא יקפיקו לשם יבא בשגיאה עליו. רעה ומשמה שלו שהיה כפוקה בו ואין עוסה בידו: ויגוע כל בשר יחד. ואם ביכה. ואם לוכה אחה הכין ומשמעה זאת. ביכה זו לוכה שם דבר שלא לשון כוחי. כמו ביכה הגיעני. לפיכך משים לוכו לשעיון למשלה ובלת. וכל שאר ביכה מעיין למטה בכון:

שמעו חכמים מלי וידעים האזינו לי׃ כי אזן מלין תבחן וחך יטעם לאכל׃ משפט נבחרה לנו נדעה בינינו מה טוב׃ כי אמר איוב צדקתי ואל הסיר משפטי׃ על משפטי אכזב אנוש חצי בלי פשע׃ מי גבר כאיוב ישתה לעג כמים׃ וארח לחברה עם פעלי און וללכת עם אנשי רשע׃ כי אמר לא יסכן גבר ברצתו עם אלוה׃ לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל מרשע ושדי מעול׃ כי פעל אדם ישלם לו וכארח איש ימצאנו׃ אף אמנם אל לא ירשיע ושדי לא יעות משפט׃ מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה׃ אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף׃ יגוע כל בשר יחד ואדם על עפר ישוב׃ ואם בינה שמעה זאת האזינה לקול מלי׃ האף שונא משפט יחבוש ואדיק כביר תרשיע׃ האמר למלך בליעל רשע אל נדיבים׃ אשר לא נשא פני שרים ולא נכר שוע לפני דל כי מעשי ידיו כלם׃ רגע ימותו וחצות לילה יגעשו עם ויעברו ויסירו אביר לא ביד׃ כי עיניו על דרכי איש וכל צעדיו יראה׃ אין חשך ואין צלמות להסתר שם פעלי און׃

ואינו׳ מן אב א׳ בא׳ וא׳ כא׳ וסי׳ נמם׳ בסם׳ רבת׳ במערכ׳ אות׳ הב׳ית בסר׳ וללכת ד׳וסי׳ את כל המצוה אשר אנכי מצו׳ את

רמון להוס׳ מי הוא פקיד עליו בחר׳ חלו מי ברח תבל כולה: חם יסיס׳ המקום ז בני חדם לבו כעניין וכי תמית חלוי לבר׳ מיד יחמוף רוחו חזו כעניין והרוח חמוכו ויגוע הבשר מהוך הגוף החדם הנרחה ז עפר יסוב ויח חם יסיס החר׳ ז המקום לבו והוח רחוק: יחבוש׳ יחמול כדרך יעבור יורם עבר וכן לח להיות חובם: החמור׳ הדרך מחס׳ הוח לומ׳ למלך בליכל ולומר רשע חל החד הכריכים׳ ולף כי חם לח נשח פני סרי׳ ל׳ נכר׳ כמו וכיר׳ רגע יחותו וחבו׳ לילה יגעשו׳ יחנוסו׳ ידעזמו כמו ויתגעשו כי הרוח לו: ויעבורו׳ ויחותו כעניין חלף הלך ל כי המולר כח והחת הולך ועובר: ויסירו׳ ויחיתו החביר: לח כיד׳. לח בכח ולח בחיל: כי עיניו׳ על כן חין לחיש לפוש עוד על לבו ופ׳ עוד לעולם להלוך חל חל בחשפט׳ ידוש

״האמרת״, רק שמרו מאד ויהושע׳ וארח לחברה עם פעלי און׳ חלילה ג׳חס׳וסי׳ חללה לך מעשו׳ כדבר הזה להמית צדיק ב׳כו׳ חללה ל׳ל מדשע׳ ירשיעך א׳חס׳וסי׳ ובכל אשר יפנה ירשיע׳ והוא ישקיט׳ אף אמנם ז׳ לא ירשיע׳ואיש מזימות ישקיט חס׳ובקצת ספרי׳ מכלח מונה ב׳חס׳וחוא ישקיט חס׳ומזמות חבר׳ ואדם ט׳וסי׳ ואדם אין לעבוד את האדם׳ אוקיר אנוש מפז׳ ואד׳על׳ בראתי׳ ואד׳ביקר בל ילין׳ ואדם על עפר ישוב׳ ואדם מה יבין דרכו׳ ואד׳פיק תבונ׳ ואד׳לא זכר את האיש המסכן׳ ומצא חן ושכל טוב׳ נכר ב׳א׳ מלעיל וסי׳ כי נכר אתו הא׳הי׳ ולא נכר שוע לפני דל׳ יסוחו ג׳חס׳וסי׳ וא׳ יסחו חצינו׳רגע יסחו וחצו׳לילה׳כי החיי׳ יחדעי׳ יכל אורי׳ וירמי׳ דכו׳חס׳כטא ויהיו כל האנשי׳

ויען חליהוח ויחמר׳ לחום חבי׳ חנוסה מכחי יסכון׳ יועיל: מי פקד עליו חרבה׳ מי מעליו נזר ומידר חלו העניינים הנחנים בחרץ חשר ביכירתם מן השלמות והשלמת החכמה מה שלח יעופר׳ ומי שם חבל כולה׳ ומי מדר חלו העניינים׳ בכללם חשר בחרץ׳

יחבוש׳ יחמול׳ סוע׳ כריב ובעיר׳ יגועמו׳ יתנוררו ויתנועעו׳ ויעברו׳ ויעדרו מן העולם׳ חביר׳ תקיף׳ ימים

כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל־ ה׳ יד׳ חס׳
אֵל־בַּמִּשְׁפָּט׃ יָרֵעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר ג׳
וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃ לָכֵן יַכִּיר ד׳
מַעְבְּדֵיהֶם וְהֵפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכְּאוּ׃ תַּחַת ה׳
רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃ אֲשֶׁר
עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא ל׳ וכתי׳
הִשְׂכִּילוּ׃ לְהָבִיא עָלָיו צַעֲקַת־דָּל ל׳ חס׳ ה׳
וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃ וְהוּא יַשְׁקֹט׃ ר׳ כ׳ חס׳ כ׳
וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ ל׳ רפין
וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃ מִמְּלֹךְ אָדָם ל׳ ויחד ד׳ חס׳
חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי עָם׃ כִּי אֶל־אֵל הָאֹמַר ל׳ ויחד
נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל׃ בִּלְעָדַי אֶחֱזֶה חתמר
אַתָּה הֹרֵנִי אִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא אֹסִיף
׃ הֶמֵעִמְּךָ יְשֻׁלְּמֶנָּה כִּי־מָאַסְתָּ כִּי־ ט׳ נ׳ כ׳
אַתָּה תִבְחַר וְלֹא־אָנִי וּמַה־יָּדַעְתָּ כפיפ׳
דַּבֵּר׃ אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר
חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃ אִיּוֹב לֹא־בְדַעַת יְדַבֵּר ל״ה
וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכִּיל׃ אָבִי יִבָּחֵן ח׳ כ׳ ח״ת
אִיּוֹב עַד־נֶצַח עַל־תֻּשְׁבַּרְתּ בְּאַנְשֵׁי־ דעת והסכיל
אָוֶן׃ כִּי יֹסִיף עַל־חַטָּאתוֹ פֶּשַׁע ל׳ וחס׳
בֵּינֵינוּ יִסְפֹּק וְיָרֵב אֲמָרָיו לָאֵל׃ ג׳ ולית ת״ל ונכתי׳

בקהל ׳ ורוח אלהים לבשה את ׳ המלך על עמדו ׳ והוא ל״ג ו״ף וסי׳ נמסר במסר רבתא בערך הוא בסו׳ ׳ ממלוך ד׳ וחס׳ וסי׳ כי לא אתך מאסו ׳ ואני מאסתיו ממלך על ישראל ׳ ממלך אדם חנף ממקשי עם ׳ ויאסרהו פרעה נכה ׳ בתר׳ במלוך כתי׳ וקרי׳ ממלוך ׳ ישלמנה ג׳ וסי׳ ומכה נפש בחמה ישלמנה ׳ ומכה נפש בחמה המעמך ישלמנה ׳ כי אתה ב׳ בסיפ׳ וסי׳ כי אתה עמל תשכח ׳ המעמך ישלמנה כי מאסת ׳ ובריו ה׳ וסי׳ מן השמים השמיעך ׳ הראשונים דיאשיה ׳ ניתר דברי אביה דה״ה ׳ איוב לא בדעת ידבר ׳ יספוק ד׳ כתיב שי״ן בלישנ׳ וחסרי׳ וסימ׳ אם ישפק עפר ׳ פן ישיתך בשפק ׳ ביניהו ישפק ׳ ובילדי נכרי ׳ שפיקוי וי״ש חלוק בספרי המסר׳א כי ביניהו יספ״ק הוא בסמ״ך דאמרי׳ כל לישנ׳ כתיב שי״ן בסמ״ך כתי׳ סמ״ך תחת רשע״ם כפ״ק ׳ ביניהו יספ״ק ואמרי שהוא מל ואחר״ם מונ״ם במקום ביניהו ישפוך פן יסיתך בספ״ק ועי״ן בסדר בלק לשון זה המסורת המנגד ׳

אֲרוֹם רָא עַל גֶּבֶר יָשִׁוּ עוֹד לְמֵיזַל לְוָת
אֱלָהָא בְּדִינָא ׃ יְתַבַּר גַּלָּלַי מָא דְסַגִּיעִין
בְּגוֹ מַיָּא וְאָקִים חוֹרוֹנִין בַּהֲרֵיהוֹן ׃ בְּגִין
כֵּן הַוֹּרַעמַעַבְּדֵהוֹן וְהָפַךְ לֵילְיָא וּמְדַכְּכִין ׃
חֲלַף רָשִׁיעֵי סְפִיקִינוּן בְּאַתַר דַּחֲמָיִן ׃
הוּא בְּאַתַר רָשִׁיעָא פּוֹרַעֲנוּתְהוֹן
בְּתַר דְּיֶחֱמוּן צַדַּיקַיָּא וְיֶזְכּוּן בְּדִינָא ׃ דְּמִטּוּל
הֵיכְנָא זָרוּ מִבַּתְרוֹהִי וְכָל אוֹרְחָתֵיהּ לָא
אַשְׂכִּילוּ ׃ לְאֵיתָאָה עֲלוֹי קֳבָלָהָא מְסַכְּנָא
וַצְעָקַתְהוֹן דַּעֲנָיֵי יִשְׁמָע ׃ וְהוּא יַשְׁדִּיךְ וּמָן
יְחַיֵּב וְיַסְגֵּף שְׁכִינָתָא וּמָן יְכַסְּיֵהּ וּמַסְעַר
חוֹבָא עַל עַמָּא וְעַל בַּר נַשׁ כַּחֲדָא ׃ מְמַנֵּי
מַלְכָּא בַּר נַשׁ דְּיִלְטוֹר מְטוּל תַּקָּלָיָא דִּי ב
בְּעַמָּא ׃ אֲרוֹם לֶאֱלָהָא אִיפְּשַׁר דְּאִיתְמַר
סוֹבְרִית לָא אֶחְבּוֹל ׃ בַּר מִפְּה דֶּאֶחֱמֵי ט׳ נ׳ כ׳
אַתְּ אַיְפִינַנִי אֵין שְׁקָרָא עֲבָדִית לָא אוֹסִיף ׃ כפיפ׳
אִיפְּשַׁר דִּי מֵעִמָּךְ יְשַׁלְּמִינַהּ אֲרוֹם רְחִיקְתָּא
אֲרוֹם אַנְתְּ תִּתְרְעֵי וְלָא אֲנָא וּמָה דְּיַדַּעְתָּא
מַלֵּיל ׃ אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי לִבָּא יֵיטְרוּן לִי וְגַבְרָא ח׳ כ׳ ח״ת
חַכִּימָא יְקַבֵּל מִנִּי ׃ אִיּוֹב לָא בְמַנְדָּעָא יְמַלֵּיל דעת והסכיל
וּפִתְגָמוֹהִי לָא בְשִׂכְלָא ׃ צְבִינָא דְּיִתְבַּחַר ל׳ וחס׳
אִיּוֹב עַד עַלְמִין מְטוּל תְּיוּבְתָּא בֶּאֱנָשֵׁי שְׁקָרָא
׃ אֲרוֹם יוֹסִיף עַל סוֹרְחָנֵיהּ מָרַר בֵּינָתָא ג׳ ולית ת״ל ונכתי׳
מְסַפֵּק וּמַסְגֵּי מֵימְרוֹהִי קֳדָם אֱלָהָא ׃

יָמִים עוֹד׳ יִסְבֹּר וְיַנְזֹר מַה מִּיעָמָם בְּעִתּוֹ ׃ יָרוּעַ כַּבִּירִי׳ יִסְבּוֹר תַּקִּיפִים ׃
מַעֲבְדֵיהֶם׳ מַעֲמִיהֶם ׃ סְפָקָם׳ הַכָּה חוֹתָם ׃ כִּלְתִּתִי לִי לְחִבּוֹל׳ כִּי לֹא עַל אִישׁ
תַּחְתִּית ׃ יְסַלְּמֶנָּה׳ יְסַלְּיֵמֶנָּה לְעַמּוֹת ׃ חֲבִי׳ מִגְּזֵרַת חָבָה וְהַרְבּוֹן דּוּ רִבּוּנִי תּוֹ יָמִים עוֹד׳
יִהְיֶה קְרִיאָה לְלֹא הֶסֶם ׃ עַל תְּשׁוּבוֹת בְּלִבְּמִי אוֹן׳ עַל אֲשֶׁר תָּמִיד לְמַס תְּשׁוּבוֹת
בְּעִנְיַן לְבַבְּמִי אוֹן ׃
יַפְסִיק׳ יַסְפִּיק כְּפִי׳ כִּי לֹא עַל אִישׁ
וַיְתָרֹעַם מֵהַסִּ׳ ׃ יָמִים עוֹד׳
בִּיאוּר דִּבְרֵי הַמְעַנֶּה
הַמֵּיב לְנֵיהוּ עַל קְנַת כְּרִיּוּתָיו לְהַתְוִיכָּ
דִּבְרֵיהֶם זֵכֶר מֵחָרֵם עִמָּ׳ ׃ יְרוּעַ יְרוּנֵךְ
חִיּוּב וְאָמַר מַמְעַן ח כְּמוֹ רוֹעַ הַתְּרוּעָה׳
חֲכָמִים מִילֵי וְיוֹדְעִים וְיִשְׁמוֹד לְמַקְרִים
הַחֲזִימוּ לִי כִּי לֹא חָזַן מִלֵּי ׃ בַּמְּקוֹמוֹת ׃ לְבֵן יַכִּיר
תִּבְחַן כְּמוֹ הַחֵךְ ׃ מַכִּיר מַעֲבְדֵיהֶם ס
יַטְעֵם הָאוֹכֵל לוֹ רֶסֶן ׃ הַטּוֹב ׃ וְהָרֵב וְאֵין
בְּזֶה מְהוּא יַטְעִין עַל ׃ כּוֹרֵךְ לוֹ לְהַתְוִיכָּ ׃ עַיֵּן
חִיּוּב מֵהַדְּבָרִים ס ׃ הַחֵךְ וְהָרֵב לְפִם
הַמּוֹחֲצִים לִי מִיַּתִּיר ׃ וַיִּדְלֹק׳ ׃ תַּחַת
הַמּוֹחֵם כְּמוֹ מֵהֵין ע ׃ בַּמְּקוֹמוֹת ׃
עֲנִיִּים רִיבֵי חִיּוּב כ ׃ בְּמָקוֹם רוֹעֵי לְעֵין
כְּבִחְרִים לְכוֹ הַמְסַפְּנוּ כִּל ׃ אַסֵּר עַל כֵּן
וְהַחֹתֶת לִי כְּבֹד׳ דַּעַת ׃ עֵדִים מְאַחֲרִין ׃ כְּמוֹ
אַחַר עַל אַחַר חֹם לִי ׃ אַסֵּר קְרִי נִעְתָּרִין
מִכֵּר הָעַיִן וְהַחוֹם לוֹ ׃ מִכֵּר אַחַר מֵהֶם אֹכֶל
וְכֵיהוּ לְפָנִיו וְעָלָיו
כְּמַתְּרֵל לְדַעַת לוֹ זֶה ׃ מְהַדְּעוֹת הוּא יוֹתֵר
טוֹב ׃ כִּי יֹאמַר חִיּוּב
כְּרִיתִי וְלֹא הַסִּיר מ
מִפְּנֵי עַל מִפְּנֵי
מִיפְּנֵי כִּי הַמְיַכְּחִים כְּמוֹ כֵּן
בְּחָמֵי הַמְכוֹנֵן בְּלֹא לִפְנֵי לְהַסְקִי׳
וְלְהַסְתִּיר פָּנִים ׃
וְיִסְקֹי׳ מֵעֲלֵיךְ לְדַם
חָכָם׳ מְמַקְּמֵי עֵם׳
עַל לְלִים מֵעֲלֵיךְ
מְמַקֵּם עִם עֵץ ׃
גֶּבֶר חָכָם וּמְלֹא כְּחִיּוּב
וְיֹאמַר דִּבְרֵי לְעֵג כְּלֵי
׳ וְהִנֵּה בְּזֶה הַמְיַכֵּר
כְּלֵנוּ הֵלֶךְ לְהִתְחַבֵּר
עִם פּוֹעֲלֵי הָאֵין ׃
וְלִבְמִי רָמַע כִּי יֹאמַר
מְלֹא יוֹעִיל לְדַם ב
בְּרִכּוֹתָו הַדֶּרֶךְ מְהוּא
עִם אֱלֹהִים וְהוּא הַדֶּרֶךְ
הַיָּפֶה ׃ וְחוֹלֵם יֹאמַר
זֶה כִּי מִי מֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ
הַיָּפֶה יֹאמְרוּ בִּי
מֵהֵלֵךְ עִם אֱלֹהִים כ
כְּחוֹמְרוּ אֶת הַהֲלָכוֹת הַתְּהֵלֵךְ נָח ׳ לָכֵן חִבְמִי מִכֹּל מַעֲנִי לִי חֲלִילָה לְחֵל מַעֲשׂוֹת
רָמַע וְעוֹד כִּי הוּא יְמַלֵּם לְאַדַּם פְּעָלוֹ כ״ל בְּמוֹל פְּעָלוֹ עַל דֶּרֶךְ וְכַמַּכִּיר יָקוּם פְּעָלוֹ
וְיַמְצִיא לְאַדַּם בְּדַרְכֵי כ״ל מֵיפְנִים בְּטוֹבִים וְיַמְתֵּרֵם וְהָרַמְעִי יִהְיוּ כְּעַזְבִּי לְמִקְרֵי׳
הַזְּמַן הָרֵעִים הַנְּכוֹנִים לָבֹא עֲלֵיהֶם מִכֹּל הַמַּעֲרֶכֶת ׳ לְמִנֵּם מֵהֶם׳ לְךָ יִעֲשֶׂה
רָמַע וְלֹא יִפְּעֹת מִסְפָּט הוּא מִבְּחֹר מִמֶּה מֵחוֹמֵר ׳ מִי הוּא עֲלֵיו מְגַזֵּר וְסֹדֵר כֹּל
לוֹ הַכַּמְכִּיחוֹת הַנִּפְלָאוֹת לְחַפֵּר בְּלֹא בְּזֶה הַמִּידּוֹר הַנִּפְלָא מֵהֵיוֹפֵר וְהַחֻכְמָה מֵם
מְלֹא יִתֵּכֶן לְאַדַּם מֵיפְנִים מִמֶּנּוּ כִּי אִם מְעַט וּמִי מְסַדֵּר זוֹלְתוֹ זֶה הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הַלָּא
בְּחִתִּית הוּא לְבַדּוֹ בְּרוּחוֹ וּבְכֹחוֹ עוֹמֵד וְכַמֵּר תָּמִיד ׳ וְאִם הָיָה חֵפֶץ רָמַע לְהַבִּיא רַע בָּזֶה הָעוֹלָם מְלֹא כֵּדִין הָיָה לְהַפֵּר מֵיחֻסּוֹ חָלִיל חֵי זֶה הָעוֹלָם יַחַד וּיְפַקְּדֵהוּ וְיִבְנֶה
יַחַד כֹּל חֵי וְאַדַּם עַל עֲפַר יָשׁוּב וְאוֹלָם זֶה לֹא כְּמִכַּת הַפּ״ מְפַגִּיחַ בּוֹ הַמַּגֵּפָה כְּפֶלֶה לְהַעֲמִידוֹ תָּמִיד עַל מְתֻכּוֹנָתוֹ וְלָזֶה מְלֹא יִחּוֹיֵב מְלֹא יִוָּחֵם לְמַס יִת׳ הָרָמַע וְהָעוֹל
וְאִם תִּרְצֶה לְהָבִין מַמַּע לְמֵרִי ׳ הַגַּם מוֹכַח מִמַּסְפָּט יִמָּצֵל בָּזֶה הָעוֹלָם הַכְּמִכַּת בּוֹ הַמַּסְפָּט בִּבְרִיוֹת הַכְּמִכּוֹת מֵהֵיסֵּר בְּלֹא בּוֹ וּבִפְרָט בַּכְּמִחִים
וּבְבַעֲלֵי חַיִּים וְאֵין רֵיחוֹ לֵיחַם רָמַע ל מִי מְהוּא חָזָק הַדֶּרֶךְ לְאַסֵּר בְּהַנְהָגָתוֹ זוֹלַת לְאַסֵּר עַד מְלֹא נִיכַּר בָּהּ מֵרִי׳ וְלֹא נִיכַּר בָּהּ בֵּין נְדִיב וְדַל
לְפִי מַסַּם כּוֹלֵם מַעֲמָהּ יְדִין ׳ וְלָזֶה תִּמְצָא מַבְּבָא יוֹמָם יְמוֹתֵן בְּרֶגַע וּבְכֹחוֹ מֵיעוּר הָעִתָּה לְאַסֵּר יַחֲלֹק הַלַּיְלָה לְבַעֲלֵי חַפֵּיץ מֵחוֹכֵן בְּזֶמֶן חָלָק כְּמוֹ מֵהֵנְקוֹדִים בְּקוֹ יִמְצָא
מֵיתְנוֹעֲעוּ עִם יַחַד וְיַעֲבְרוּ מִן הָעוֹלָם וְיֵחָבְרוּ בְּבֹא יוֹמָם וְיִפְּרְדוּ חָלִין הַמְּקוֹמוֹת לְאַסֵּר יִמָּצֵל בְּזֶה הָעַם עִמָּהֶם וְכָל חָלִין יִמְנְעוּ יַחַד מְזוֹלַת מֵיחוֹלִין
עֲלֵיהֶם יָדִים לְכָל בִּרְמִוּן הַמַּס וּבְזֶרְתּוֹ זֶה הָרֵע בּוֹ לָהֶם מִכֹּל רָמַע לְהַעֲדֵר הַהַמְנָחָה הַחֲלָהִית מִפְּנֵי זֶה מֵהֶם וּבְהַסְתִּירוּ הַמַּס פְּנֵיו מֵהֶם יִהְיוּ מְטֵרָה לְמִקְרֵה הַזְּמַן
כְּמוֹ מֵיחַר לְחַר זֶה וְיִקְתַּר פְּנֵיהֶם וּמִי יַמְתִּיכֵהוּ וְעַל גַּוּ וְעַל לְדַם יַחַד וְכֹל זֶה הוּא לְפִי מַעֲנֵיהֶם הַמַּס עַל דַּרְכֵי הַיּוֹם וְהוּא רוּחַ כָּל כַּעֲדֵיו וּמֵיתְכֵן מֵיהְיוֹ מִמֶּנּוּ כְּרִיקִים וְרַמְעִי׳
וְלָזֶה הָיָה הָרֵע הַכּוֹפֵל בְּמִקְרֵה מִכֹּל הַמַּעֲרֶכֶת מֵהַמְעִירֵךְ לְחַר מֵיפְקְדֵל הַמַּס בְּעַנְיְנֵיהֶם כִּי הַרְבֵּה מֵהֶם מֵיפְקְדֵל הַמַּס בְּעַנְיְנֵיהֶם לְחַר מִכֹּל הַכְּחִיר מֵיגִיעַ מֵהֶם
תּוֹעֶלֶת כְּמוֹ מֵהֵתְכַּחֵר בְּסֵפֶר בַּעֲלֵי חַיִּים ׳ לֵין חֵפֶץ וְאֵין כֹּלְמוֹת לְהַסְתִּיר סַם פּוֹעֲלֵי אוֹן מִיד הַמַּ״ עַל רָמַע כִּי בְּלֹא קֵפֶק יִגִּיעַ עִמָּם בְּעַנְיְנֵיהֶם׳ לְסוֹד הַהַמְנָחָה
הַחֲלָהִית מֵהֶם ׳ הִנֵּה לוֹ עַל מִי יִגְזֹר וְיִסְדֹּר מֵה מֵיפְקְדֵה בְּעִתּוֹ לְכֹל הַכֹּל בְּבְחִירָתוֹ כְּדֵי מֵיוֹכֵל כָּל מִי לְלֶכֶת לִי לֹא בְּמִסְפָּט וּבְיוֹסֵר וְלֹא יִמְנְעֵהוּ מִזֶּה מֵהֶם מְסַדֵּר
מֵהַמַּעֲשִׂים וְהַתְּכוּנוֹת הַנִּפְלָאוֹת מִכֹּל הַמַּעֲרֶכֶת כִּי זֶה הַבִּידּוֹר כְּמוֹ מֵיתְמְרֵנוּ יִמָּצֵל בּוֹ הַכֹּל ׳ יִפְּצֹר הַמַּס תַּקִּיפִים רַבִּים עוֹסְקִים בְּנֵי חֹרֶם לְלֵין חֹקֶר וְיַעֲתִּיר לְחַרֵי׳
כְּלֹא יִמְצְאוּ בְּתַקּוֹמָם לְעֻמַּת עִמָּהֶם רַע כְּמוֹ הָרַע הַנִּפְעָם לְקוֹרְמִים זֶה חֹמֶם הוּא מִפְּנֵי הַסֵּתֶר פָּנִים ׳ וּמִפְּנֵי זֶה יָכִיר לְחַכְמֵי לְבָבִי׳ וְיֵחָסֵר מֵיקוֹם כְּמוֹ חֹבֶה מוֹ כְּמוֹ רְכוּבִי וְהַקְרוֹב חָלִי מֵיחֹמֶר חֹבִי לְמִקְוֵי׳ וְיֵחָסֵר מֵימֵן הַקְרִיאָה
הָעוֹכֵם הַבָּא לְהַס עַד מֵידְכוּן וְיֵחָבְרוּ בִּזְמַן מוּעָט כְּמוֹ הָרֶגַע חָסֵר בְּלֹא יִתָּכֵן לְאַדַּם מֵיפְנִים מִמֶּנּוּ כִּי אִם מְעַט רַע בִּזְמַן קָטֹן בְּעִבּוּר טוֹב רַב בִּימִים חֵין קֵן לְהַס ׃ חֹבִי׳ יֹחַ מְהוּא כְּמוֹ חֹבֶה כְּמוֹ רְכוּבִי וְהַקְרוֹב חָלִי מֵיחֹמֶר חֹבִי לְמִקְוֵי׳ וְיֵחָסֵר מֵימֵן הַקְרִיאָה
הַס יִבְחַן חִיּוּב לְעוֹלָם בְּחִתִּית יִבְחַן בְּעִבּוּר מֵתְמוּבוֹתֵיו בְּחִכְמֵי חֵן ׃ כִּי ׳ כָּל עֵת
יוֹמִיף עַל חַטֹּאתָם פֶּשַׁע ׃ בֵּינֵינוּ יִסְפֹּק ׃ יוֹתֵר מֵרִבִּי כְּמוֹ הַס יִסְפֹּק עֵפֶר
מוֹמְרֵין וְהָעִנְיָן מִם מְהוּא דִּי בֵּינֵינוּ וְכִנֵּר הַמָּקוֹם יֵרֵב דְּבָרִים ׃ הַזֹּאת

רש"י

מענה אליהוא חזאת למשפט.

שהוא משפט הכריות כבנך ובנתם · תמיד בדקי מעל הכורח: כי תלמד מה יפקוד לך · דרכי יוסר · ומה תועיל בנדקתי יסיר ע מקטלתני · ואת ריעך עשק שפקוד על דבריך: שכנו שמי · ואתרי שהוא נבוה ומקה כמוך ואין לו תועלת ברשעך ובדקך למה תתפלאר עלינ ב בנדקך · לאיש כפעל כמוך וכעל ו ויועיל לרשע ובדקתך · רשה רשעתם הרבים תשר עורב הכים ם העופקי לות · ונא אם אין להשיב תשר אוה עמקם שהם עמקי · ויעיקו את הכריות לכניו · ושוטו העבריים עורים הכים ם העופקי לות · ונא אם אין להשיב תשר אוה עמקם שהם עמקי · ויעיקו את הכריות לכניו · ושוטו העבריים

לוֹ׳ שׁ חוֹן כּוֹן הוּ׳ וְהַלְלֵה תִּמְצְעֵי הַכֹּה כַּבֵּר הַכֹּה חוֹת׳ כִּמְדִינַת לְפַר רֵיחוֹ מִיכוֹ
בּוֹ הַרְשָׁעִי׳ כִּתְקוֹ׳ רוּחוֹ׳ סִירְחוֹהַרְע הַמְגִיעַ לְזֹו הַרְעֵי׳ וּרְחוֹ כִּי הֵם בְּעַצְמָם סִבְּבוּ
מִיגִיעוּ הַרְעוֹת לָהֶם מִפְּנֵי קוֹר׳ מִיחֲרֵי הֵם וּבְלְתִּי הַמְכִילֵם דְּרָכִיו עַד מִפְּרֵה
הַסְּגִירָתוֹ מֵהֶם · וּבְזֶה תּוֹעֶלֶת לְטוֹבִים לְפַר הִיא עוֹמְקִים חוֹתָם הֵלוֹ הַרְשָׁעִים
וְהֵם הַרְלִי׳ וְהָעָנִי׳ לְפַר הִיא כּוֹעֲקִי׳ לְפֵם מִפְּנֵי הִיוֹתָם עֲמוּקִים וְלְפַר מַכְחִיר כִּי
חֲלִיחוּת יְרִיחָה כִּי בְּכֵלֶן בְּסִיבוֹת לְהַגִּיעַת הָרַע לְרַשְׁעֵי׳ הַחֹר מִכַּר הָעֵר׳ הַהַסְגָּח׳
הַלְהִית מֵהֶם לְפַר קִבְּתָה סוּרִם מִמֶּנּוּ וּבְלְתִּי הַמְכִילֵם דְּרָכִיו וְיִבְּזוּ בְּפִנֵי זֶה לְהֵם
הָרְעוֹת הַתּוֹגְבְּלוֹ׳ מִכַּר הַמְעֻרְכַת לְהֵם י וְהַמְכִית הַהַסְגָּחָה הַלְהִית לְפַר עַל
הַטּוֹבִים כִּי יִתְכֵּן מִיסְגִּיחַ הַמְכֵל הַפּוֹעֵל עַל הַחִים הַטּוֹב מִיסִּיר מִמֶּנּוּ כָּל דָּבָר
יִתְיַקְּנוּ וּיְכֻלֶּה מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי זֶה וּ הָרְשָׁעִים וּיכוֹן ז הַהַטָּבָה לַטּוֹבִים בְּעַצְמוֹ וְזֶהוּ
דַּעַת תּוֹרָתִיכוּ כָּלֹּ סֵפֶק כָּל מֵהָרְעוֹת יְבוֹאוּ לְרְשָׁעִים לְחַת מִפְּתֵי הָלוֹ הַסִּיבוֹת
וְלָזֶה בְּחוֹ הָרְעוֹת עַל הַמְּכֵרִי׳ בְּעֲבוֹר יְפָרְחֵל · וְזוֹלַת זֶה מִה מִּנְזַכֵּר בְּתוֹר׳ מִיכְהַב
זֶה הַמְּכֻהָּב וְנִזְכַּר בְּתוֹרָה גַּם כֵּן הַכַּר הַמְּכִי מֵהַבְּחִית הָעוֹכֵם עַל הָרַשָּׁע כָּל קוֹר
הַסְּגָּחָה הַלְּהִית מִמֶּנּוּ וְהִיוֹתוֹ תְּמוּלַת וְנֶעְזַב לָרְעוֹת הַנְּכוֹחוֹת לְבַד עָלָיו לְמַר
וְהַסְתַּרְתִּי פָּנַי מֵהֶם וְהִיה לְלֵחוֹל וְלַמַר לִי נָקִם וְגֵמֶל לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם וְהַם ית׳
כְּלַפַר יִתְקַיֵּט הַחֹר בְּמַמְרוּ חוֹתוֹ בְּהַסְגָּחָתוֹ עָלָיו לְמַר מִי הוּא זֶה לְפַר יְרַמִּיעֵנוּ
וְיַעֲמִיסֵהוּ הַכֹּה חִין כֹּה בְּרַע הַמּוּבָל מִכַּר הַמְעֻרְכַת מְיוּזָּק לְחֹרֶם בְּהִיוֹת
הַסְּגָּחַת הַסֵּם בּוֹ וְהִיא תְּהִיה בּוֹ בְּהִתְחַדְּשׁוֹתוֹ בְּכָל הַפּוֹעֵל כְּפִי הִיכוֹלֶת לוֹ הַם
יִסְתִּיר הַסֵּם פָּנָיו וְיִהְיֶה הַחֹרֶם מְגוֹלֶח וְנֶעְזָב לְמַקְרִים מִי יְרִיחַ לוֹתוֹ וְיַסְגִּיחַ בּוֹ
לְהַכִּילוֹ מֵהָרַע הַכָּכוֹן לְבֹא עָלָיו וְזֶה הָרַע יִקַּר׳ מִכַּר הַסֵּתֶר פָּנַי׳ עֵר מִיחוֹל יְחֹר עַל
בּוֹ וְעַל׳חֹרֶם הַמּוֹלֵךְ עֲלֵיהֶם וְסִבַּת זֶה מִלּוֹךְ חֹרֶם חֹכֶף עַל זֶה הָעָם וְהִיוֹ הָעָם הַזֶּה
רִבּוֹי הַמּוֹקְצֵי׳ וְהַסְּגָּחִי׳ כְּלוֹלוֹ חֹמ׳ סֵהֵם׳ לְחֹ יִעְנֵם בְּעֲבוֹר חֹטֵת הַמֶּלֶךְ לְחֹם הֵם בְּכַר
סִתְּהִיה הַסְּגָּחַת הֵם׳ בָּהֶם וְלֹח הַמֶּלֶךְ בְּעֲבוֹר חֹטֵת הָעָם חֹכֶל תִּהְיֶה הַסִּיב׳ בְּרַע
חֹכֶר יִקְרֵם חֹטֵת מְכִיה׳ יְחֹר וְחִיכֵם׳ סְכֹח׳ סִיהְיֶה הַרְכּוֹן בְּחוֹמְרוֹ תִּמְלֹךְ לְחֹרֶם חֹכֶף
וּבֹ׳ מְכַּבֵּר יִסְגִּיחַ מְחוֹזֵק הַהַסְגָּחָה הַלְּהִית עֵר סֵלֹח וּמְלֹךְ לְחֹרֶם חֹכֶף כִּי חֹם
מְמוּקְצֵי עִם וְלָזֶה יִפְלֹח לְהֵם הֵם מְכַהֵּיג מִיחִית׳ וְחוֹלוֹ הִיוֹ טוֹבִי׳ לְחֹ הִיה בּוֹ כֹּח
לְהַחֲזִיקֵם לְפִי סֵהֵם׳ הָעוֹמֵר חוֹתָם יְהַפִּיךְ לֵב מְכַהֵּיג כְּחֹמֵר יְרִבּוֹ בְּחוֹמְרוֹ עֲלֵנִי
מִים לֵב מֶלֶךְ בְּיַד וּ׳ חֹל כֹּל חֹפֵר יְחַפְּזוֹן יַעֲנוֹ וְהַכ׳ הַבְּיחוֹר הָרְחָפוֹן יוֹתֵר כְּכוֹן מִכַּר

והבלל העולה מהדברים

הוּא כִּי עַל מֵה סֵהֵם חֹיוֹב טוֹעֵן מִכַּבֵּר הַגִּיעוֹתוֹ רָעוֹת נִפְלָחוֹת עַל לֹח חֹמֵם
בְּכִפְיוֹ וּמִפְּנֵי מִפְּנֵי זֶה סֵהֵרֹם מְפוּלֹח וְנֶעְזַב ז הַבְּיחוֹר חֹפֵר מִכַּר הַמְעֻרְכַ׳ וְלָזֶה
הִיה מִתְרַעֵם עַל הַסֵּם ית׳ חֹיךְ מִיבֵּר הַעֲנִיין בְּזֶה הַחוֹפֵן בְּהַעֲדֵר הַדֵּבֶר וְהִיוֹתֵר
וְלַמַּה בְּרִיחַ הַחֹכְמֵי׳ הַקְּבִי׳ יוֹם חֹחֵר סֵלֹח לְהֵם הַמֶּלֶט מֵהֶרַע וְכִבְחֵר לְהֵם סֵהֶעֱדֵר
מֵהַמְּכִיחוֹת וְהַמּוֹת מֵהַחַיִּים הַכָּה יִפְיב תַּלְיֵהוּ מֵרְבֵּרִי חִיוֹב בְּטֵלִים מֵבְּדִים הַכַּר
הַחֹחֵר סֵהוּא הִיה חוֹמֵר סֵלֹח חֹמֵם בְּכִפְיוֹ וְהוּא מְבוֹחֵר מִכַּבֵּר חֹטֵת בְּמַה סֵחֹמֵר
עַל וּעֲזִיל לְחֹר׳ בְּהִתְהַלְּכוֹ בְּרִכִי הָעָם וְכִחִילוֹ הִתְחַבֵּר בְּזֶה הָרַע׳ עִם חֹכְמֵי רַשָּׁע
וּפוֹעֲלֵי חוֹן כִּי הֵם יַעֲמוֹ מִם פִּיעֲמוֹ מִיֵּרַשָּׁע וְחֹחֹם לְהַסְעִיכ׳ עַל יְגִיעַ׳ כְּזֹק מֵהֶם׳
יִתְבָּרֵךְ עַל זֶה וְלֹח עַל פִּי מִכַּבֵּר הִתְגַּלֵּל חִיוֹב מִזֶּה הָעִנְיָן וְהַפִּיב סֵהוּא לֹח יִפְבֹּח
מִפְּנֵי זֶה הָרַשָּׁע וְהַעוֹל כְּמוֹ מִזֶּכֶר בְּמַעֲנֶה חִי חֹל הַקִּיר מִפְּטֵי הֵם חֵין לוֹ
הִתְגַּלּוֹ׳ בְּמַה מִכֻּכָּם מֵהֵמוֹת בְּרִעָתוֹ זֹאת מִכַּר קִיבּוֹרוֹ מֵחְקוֹר בְּזֹאת הַחְקִירָה
כִּפִּי מַה מְרִיחוֹ וְהוּא מְבוֹחֵר סֵהֵחֹטֵת לְפַר יִהְיוּ בְּרִעוֹת הוּא יוֹתֵר עָסוֹס מֵהֵחֹטֵת
לְפַר יִהְיֶה בְּפְעוּלוֹת הַמְּרוּתִיוֹת כִּי כֹּל מַה סֵיִּהְיֶה הַפּוֹעֵל לְמִרֵי וְהַמְּחוֹחֵר בּוֹ יוֹתֵר
מִכְּבֵר יִהְיֶה הַחֹטֵת בּוֹ יוֹתֵר חֹזֵק וְלִפְי סֵהֵחֹטֵת לְפַר יִהְיֶה בְּרַעַ יִהְיֶה הַמְּחוֹחֵר
בּוֹ הַכֹּל וְהַחֹטֵת לְפַר יִהְיֶה בְּפְעוּלוֹת הַמְּרוּתִיוֹת יִהְיֶה הַמְּחוֹחֵר בּוֹ הַחוֹמֵר
וְהַכְּחוֹת הַנְּפְשִׁיוֹת הַחֹמְרִיוֹת וְהֵם הַכֹּל יוֹתֵר מִכְּבֵר מֵהַחוֹמֵר וּמִפְּחֵר כְּחוֹת

הַנֶּפֶשׁ הוּא מְבוֹחֵר מֵהַחֹטֵת לְפַר׳ יִהְיֶה בְּרִעוֹת הוּא יוֹתֵר עָסוֹס מֵהַחֹטֵת לְפַר
יִהְיֶה בְּפְעוּלוֹת הַמְּרוּתִיוֹת כְּלוֹלוֹ תֹּחֹמֵר הַנִּכְבָּה וְהַנִּגְזָל וּמֵה סֵּיֹחֹמֵר לָזֶה וְכֹל מִכֵּן
כַּמְּכִתְלוֹ בְּרִעוֹת הַהוּא לְפַר הִיה הַטְּעוּת הַמְּלֵמִיוֹת הַחֹכְמִיוֹת בְּכֹלֶם הַמְּדִינִי
וְהַמְּרִעֵי כְּמוֹ הָעִנְי׳ בְּזֶה הָרוֹם לָם׳ טְעָה כּוֹ לְחוֹב זֶה הַחוֹפֵן מֵהַטְעוֹ וְלַחַ׳ מִכַּבֵּר
כְּתִלָּה בּוֹ הַמְּלֵמוֹת הַמְּדִינִי הוּא מְבוֹחֵר מִמֶּה סֵקְרֵם זֶה סֵהַחֹכְמִים לָז יִמְנְעוּ
מַעֲמוֹת הָרַמַּע וְהַעוֹל חֹלֵז לִירֹחֵם מִיגִיעַ עוֹכֵם עַל זֶה וְלַחַ׳ יִתְבָּחֵר מִכַּבֵּר
כְּתִלָּה בּוֹ הַמְּלֵמוֹת הַמְּדִינִי הוּא מְבוֹחֵר מִמֶּה סֵקְרֵם זֶה סֵהַחֹכְמִים לָז יִמְנְעוּ
הַחֹכְמֵי׳ מִכַּהַמְּלֵמִיוֹת כְּלֹם וְהוֹפְחֵם חוֹתוֹ מֵהַכֹּח ז הַפּוֹעֵל יִמְלְטוּ מֵחֹלוּ הָרְעוֹת
לְפַר מִכַּר הַמְעֻרְכַת כְּמוֹ מֵהַתְּבָּחֵר מִדְּבְרֵי חֹלְיוֹהוּ יִסְתַּדְּלוּ לְהַמְלִיט מִכֹּלֶם וְהַכֵּר
הַמְּנִי בְּעַצְמוֹ כִּי מֵהַכְּלָחָה הַחִימוֹסִית תִּהְיֶה כְּמוֹסְכִיל חֹדֵם הַסֵּם יִתְבָּר׳ כִּפִּי מֵה
מִיחְפַּר וְזֹאת הַגְּזֵרָה מוֹכֶסֶם עָלֵיה מֵהַפִּילוֹסוֹפִי׳ וּבְעֲלֵי הַתּוֹרָה חֹלֹהִית וְהִי כְּתִ
מְבוֹחֵר׳ בְּכִפְּמָה לְתִי סֵהַתְּפַלְסֵף וְיֹדֵע עִנְיַן הַמֵּכֶל וּמֵהוּ מֵה מִיסְבִּיל וְלִפִי סֵהַסְּבַת
הַסֵּם יִתְבָּר׳ הַחְפַּרְיוֹת לָהוּ הַגִּיעַ לָהוּ בְּמַנְסִיב מִעֲמִיוּ וְחוֹפֵן פְּעָלוֹ בָּהֶם וְיוֹתֵר מֵה
מִיחְפַּר מְכִיחַ הַחְפַּרְיוֹת לָהוּ הַגִּיעַ לָהוּ בְּמַנְסִיב מִעֲמִיוּ וְחוֹפֵן פְּעָלוֹ בָּהֶם וְיוֹתֵר מֵה
מִמֶּנּוּ הַכְּהַנְּתוֹ חוֹתָם וְכִטְעָה בְּזֹאת הַחְכַּמְנָה זֶה הַחוֹפֵן חִיבּוֹ מִהְטְעוֹ סְטַע׳ חִיוֹב תַּחְכֵּם
מִמֶּנּוּ הַמְּנִחַת בְּסֵם יִתְבָּ׳ הַחְפַּרְיוֹת לָהוּ וּבְחִיוֹת הָעִנְיָן כֵּן הוּא מְבוֹחֵר מִדְּבְרֵי
חִיוֹב בְּלֹתִי בּוֹרְקִים בְּמַה סֵהֵם חוֹמֵר מִכֵּרֵן וְלֹח לְהַמְּלִיט מֵהֶם לְפַר מִסְפְּטֵי וְהַכֵּר הַמְּנִי הוּא
מִלְּיהוּ יִבְחֹר מֵהֶם לָז יִסְתַּדֵּל בְּעִנְיַת הָרַמַּע וְהַעוֹל כֹּל לְחֹכֵל יִרְמִיקֵהוּ בְּכֹל
הַחוֹפְנִים וְלָזֶה חִין רֵיחוֹ מִכְּחֹמֵר מֵהוּא מִיבֵּר בְּטוֹבוֹת חֵימֵי הַחֹרֶם וְרַעְתָּם מִיבּוֹר
בְּלֹתִי סוֹמֵר בֵּרֵךְ וְיוֹסֵר כְּמוֹ סֵהֵם חוֹמֵ׳ חִיוֹב לְחֹכֵם מֵהֶם יִת׳ חוֹכְנוֹ חִפֵּן בְּרַמַּע
וְהַעוֹל זֶה יִתְבָּחֵר בְּחִפּוֹם וְכִמְיַב לָזֶה הַמּוֹפֵת הַקְּדֵמֵה׳ לְחֹת מְחוֹיֵב הוֹרֵחֹתָה וְהִי
מִכֹּל הַדְּבְרֵי׳ הַכְּמַכְּחִים פּוֹעֵל לְחוֹתָם הַמּ׳ וְלַחַר מֵהוֹכְמָה זֹאת הַהַקְּדֵמֵה עַל מֵה׳
לְחִתִּיוֹת בְּלֹח סִפֵּר וְחִיוֹבְיוֹת הַהוֹרֵחֹה בָּה לְבַעֲלֵי הַתּוֹרוֹת הַחֹלֹהִיוֹ וּלְבַעֲלֵי הָעִיוּן
כְּחֹמֵר כִּי בַּמַּכְחִים בְּכֹלֶּה׳ בְּסִדּוּר לְפַר מְדַר הַסֵּם יִתְבָּ׳ בְּזֶה הַמְּכִיחוֹת מִכְּחוֹ בּוֹ
מֵהַכֵּרֵךְ וְהִיוֹתֵר וְהַטְּבָה וְהַחִיכֵּה מֵה סֵלֹח יִפּוֹעֵר רִבּוֹנִי לוֹת׳ כְּמַחְקְרוֹ בְּסֵלֹמוֹ׳
הַכְּמַכַּח בִּיכִירַת מִין וְחִין מֵהַכְּמַכְּחוֹ עַד סֵלֹח הִיה לְפַר הַמְּצֹח׳ בְּחוֹפֵן יוֹתֵר סֵלֹם
רוֹכֵה לְוֹת׳ סֵחִי לְפַר מִיהִיה לְהֵם מֵהַסְּלֹמוֹ׳ בְּעַצְמוּ׳ יוֹתֵר מֵהַכְּמַכְּ׳ לְהֵם וְחִי לְפַר
בֹּ׳ מִיסְּלוֹתָם קְכָתָם קְכַת יוֹתֵר מִזֶּה מֵמַּה בְּמַכַּח לְהֵם מֵהַסְּלֹמוֹתָם קְכָתָם וְהַעֲדֵר קְכָתָם בְּקְכַת וְעַל חֹלוֹ סֵתִי הַחְכְּמוֹת רְמֵז חֹלוֹ בְּתִי הַהַקְּדוּמוֹת בְּכֹלֶם הַמְּדִינִי
חֹרְכָה וְחִי סֵם תַּבֵּל כּוּלָה רְכוֹנִי סֵהוּא זֹכֵר סֵהֵם׳ הוּא הַפּוֹעֵל סִידּוּר הָעוֹלָם וְטַעַן
עִם זֶה בְּזֶה הַפְּסוּק מִזֶּה הַסִּידּוּר יוֹרְנוּ סֵלִין הַם׳ חֵפֶץ רַמַּע וְהוּא מֵה סֵהַקְּדֵמִים
וְחֹמ׳לְף לְחֹמ׳ ל לְת יִרְמִיע וּמְרֵי לְת יוֹעִיל מִפְּטֵי וּבְזֶה׳ זֶה מִזֶּה הַסִּידּוּר לְחֹר מְבוֹחֵר
הַם׳ בְּזֶה הָעוֹלָם וּבְחִיוֹת הָעִנְיָן כֵּן הוּא מְבוֹחֵר׳ מִכַּר ז הַפּוֹעֵל׳ לְחֹר פּוֹעֵל וְהוּא כְּמוֹדֵעַ
הַם׳ מֵחִיכֵּן חֵפֶץ בְּעַמִּיתַ הָרַמַּע וְעוֹל לְכֹל כֹּל הַמְּתַבֵּר׳ לְחֹר׳ מִכַּר ז הַפּוֹעֵל׳ וְהוּא כְּמוֹדֵעַ
וְיוֹסֵר כִּי הֵם מֵעַט וּבְמִקְר׳ וְחֹן לְחוֹת׳ סִיחֹת׳ סֵהוּא פּוֹעֵל הַמִּיכִי׳ לְהֵם לְחֹר מִכַּר כְּמוֹ
בְּהֵם בְּבְרִיחָתָם הַסֵּדֶר וְהִיוֹתֵר וְחִיכֵּן פּוֹעֵל חֹחִיכִי׳ לְפִי סֵהַמִּיכִי׳ לְחִיכֵם דָּבָר יוֹתֵר
מֵהַחִיוֹת לְחֹכֵל הֵם הַחִיכִי׳ בְּעַצְמָם וְחוֹלֵם בְּחִיכִי׳ דְּבָר נוֹסֵף עַל הַטֶּבַע הַמִּיכִי
וְהֵם הַמְּגִיעִים׳ הַהִיוֹלְכִי׳ לְחֹר הִיו בְּהֵם פְּרָטִי׳ כְּמוֹ סֵהַתְּבָּ׳ בְּמַה סֵלֹחַר הַטֶּבַע
וְלַחַר הַתּוֹסֵף זֶה כּוֹלוֹ הוּא מְבוֹחֵר סִלֹח הֵם יִתְבָּרֵךְ חֵפֶץ רַמַּע וְעוֹל וּמֵה
מְמַּחֲלוֹ בְּלֹתִי סוֹמֵר בֵּרֵךְ וְיוֹסֵר בְּטוֹבוֹת חֵימֵי הַחֹר׳ וְרַעְתָּם רִיחוֹ מִכְּחוֹקוֹ חֵיךְ
חִיפַּר זֶה מְזוֹלַת סְכִיחֵם לְמַס רַמַּע וְעוֹל וְחֵם לֹח מוֹכֵל לְהַמִּיב זֶה רִיחוֹ מִכְּחֵהוּ ז
קְבוּרָיוֹ לֹח מִכְּחֹלִיט הַמְּחֹמֵר מִפְּנֵי רוֹעַ הַסִּידּוּר חִמְּמַח לְפִי מֵה מִכְּחוּב בְּטוֹבוֹ
חֵימֵי הַחֹרֶם וְרַעְתָּם יִתְבָּרֵךְ מִידֵּר זֶה הָעִנְיָן בְּחוֹפֵן חַבֵּר כְּמוֹ סֵהֵם
חוֹמֵר חִיוֹב וְחֵם לֹח מֵר חוֹמ׳ סִיחֹב לֹח וְיִחֵם זֶה הָעִנְיָן חַבֵּר הַיָּה מִתְרַעֵם עָלָיו לְמַס
יִתְבָּרֵךְ לְרַמַּע וְעוֹל וְכֹל לְחֹכֵל וְיִחְסֵהוּ לְלֵחוֹת וְקִיכּוֹר וְזֶה לֹח יִבְטֵל מִזֶּה הַכֹּה שֵׁהוּ
בְּטֵל גַּם כֵּן זֶה מְחֹמֵר בְּכֹח טַעֲמָתוֹ זֹאת וְחֹמֵר חִמְּנֵם סֵהֵם׳ לֹח יְרַמִּיע וְלֹח יִעוֹת
מִמֶּנּוּ מִכַּר קִבּוֹרוֹ וְלִיחוֹתוֹ מִהְמַּיִּח זֶה הַסִּידּוּר הִמְּמַח בְּטוֹבוֹת חֵימֵי הַחֹרֶם
וְרַעְתָּם בְּחוֹפֵן יוֹתֵר סֵלֹח מְבוֹחֵר לְפִי סֵהוּא לְכֹרוֹ הַמְּיִּח בְּכֹלֶּה׳ זֶה הַחִיכִיוֹת הָעִנְיָן
וְסִידֵּר חוֹתָן בְּזֶה הַסִּידּוּר הַכְּלֹח חֹפֵר הוּא מוֹרֶה עַל מַחֲלֹלוֹת הָעִנְיָן וְהַחִכְמָ׳
כְּמִכַּח לְפוֹעֲלוֹ וְחֵם לֹח הַמְּיִּח לִיחוֹת׳ קִיכּוֹר וְלִיחוֹת מִהְמַּיִּח מֵהֶם מֵהַמְּדַבְּרִים
הַכְּפָלִיִּים תַּכְלִית הַכְּלֹח בְּכִמְכַּח כְּמוֹ סֵהֵם׳ לֹח יְרַמִּיעוּ לִיחוֹת וְקִיכּוֹר בְּמַה סֵהוּא
לְמַעֲלָה מִזֶּה וְהוּא הַבְּחִית הַטּוֹב לַטּוֹבִים וְהַבְּחִית הָרַע לָרְשָׁעִים וְגַם כְּלֹח יִלְמַּד
לְהַמְנִיעַ מִבְּרוּחַ הַחֲכָמֵי׳ הַקְּבִי׳ יוֹם וְלֹח יִקַּר מֵהַגִּיעַ לָהֶם הַמּוֹת הוּא נִבְחָר מֵהַחַיִּים
לְכִמוֹ חֵלוֹ הַחֲכָמִים לָם לֹח וְהַכְּ יִבְחֹ בְּחוֹפֵן בְּחוֹתָן סִנִי מֵחֵן חֵפֶץ רַמַּע וְעוֹל וְהוּא
בְּלֹח מִפְּטֵי עוֹל כִּי זֶה הַטּוֹב יִבְחֹ לָהֶם עַל כֹּל מַה סֵּיִּהְיֶה חֵיוֹב טוֹעֵן מִכַּבֵּר
הַמַּעֲלוֹת הַמְּדוֹתִיוֹת כְּחִילוֹ תֹּחֹמֵר הַנִּכְבָּה וְהַנִּגְזָל וּמֵה סֵּיֹחֹמֵר לָזֶה וְכֹל מִכֵּן
כַּמְּכִתְלוֹ בְּרִעוֹת הַהוּא לְפַר הִיה הַטְּעוּת הַמְּלֵמִיוֹת הַחֲכָמִיוֹת בְּכֹלֶם הַמְּדִינִי
וְהַמְּרִעֵי כְּמוֹ הָעִנְי׳ בְּזֶה הָרוֹם לָם׳ טְעָה כּוֹ לְחוֹב זֶה הַחוֹפֵן מֵהַטְעוֹ וְלַחַ׳ מִכַּבֵּר
כְּתִלָּה בּוֹ הַמְּלֵמוֹת הַמְּדִינִי הוּא מְבוֹחֵר מִמֶּה סֵקְרֵם זֶה סֵהַחֲכָמִים לָז יִמְנְעוּ
מַעֲמוֹת הָרַמַּע וְהַעוֹל חֹלֵז לִירֹחֵם מִיגִיעַ עוֹכֵם עַל זֶה וְלַחַ׳ יִתְבָּחֵר מִכַּבֵּר
כְּתִלָּה בּוֹ הַמְּלֵמוֹת הַמְּדִינִי הוּא מְבוֹחֵר מִמֶּה סֵקְרֵם זֶה סֵהַחֲכָמִים לָז יִמְנְעוּ
הַחֲכָמֵי׳ הַמְּפְלִי׳ בְּתִקְנוּת הַמַּעֲרָכ׳ וְזֶה כִּי הַבְּח׳ הַטּוֹב בְּלֹח מִפְּטֵי בְּזֶה הַחוֹפֵן
חִיכּוֹ רַמַּע וְעוֹל כְּמוֹ סֵקְרֵ׳ וְהַכְּ׳ חֵם הַיָּה חֵפֶץ בְּהַבְּח׳ הַרַע הַיָּה מִפְּחִי׳ זֶה הַמְּנִיעַ
הַפּוֹעֵל בְּרַגַּע לְפִי מַה סֵּמַּכְ׳ לְפִי מִעֲכַם הַכֹּח וְהִיכוֹלֶת וְעַ׳ מֵעֲמִיד׳ זֶה הַמְּנִיעַ

וְקִיוּמוֹ

הזולת חסבת למעשה תמרת · יותר הוץ כדקי מצדק אל׳ מה יסכון לך׳
כמו מה יועיל כמו הזכה ברב׳ לה יסכון : ומורי׳ רלה כמו חמורנו מרוב עמוקי׳
חתר שיהוה עשה מה שתרצה ולה יועיל ולה יזיק למקום רק המקום ישמע זעקי׳
העמוקים מרוב כמו מגדולה הו כמעשנו והרחמנן יותר ככון בעבור מים לחרוני
יסובו מזרוע רבים :
כותן זמירות בלילה׳
ים חומרי׳ מעל המקו׳
ידבר כעניין מוכחי
בקר וערב תרכין
וכעניין כי תרלה
ממך מעם׳ תכבעות׳
ירח וכוכבים ורוכי
המערבי׳ חתרו ממלת
לה תעשם עשמים
ואחר׳ עמים וכן הוץ
ולה יאחר חיה חלוה
עומי ולה היה כותן
זמירות בלילה :
מלפנו · חסר אלף
והוץ תן ואחלפך
חכמה : פס יפעקו׳
יסוב׳ על רבו׳ העומק׳
גם הס יבוש המקום
עליהם ברות ויפעקו
ולה יעבה מפני נחון
רעים לחריס : לך
חוץ׳ כי פוח לה יפמע
חל כי בעקתם היה
פוח כי המקום יפלם
להם גמולם : יסורכי׳
דברת הפוח : לה
תסורנו׳ חעל מחין
לך יכולת לרחות ה
המקום : דין לפניו
ותחולל לו׳ כמו קוה
ויש חומ׳ מהו׳ מן חיל
והעניין מבול החיל
במבולו כעניין רוס
ליי׳ והתחולל לוי ועתים
כי חין : ים חומרי׳ כי

לה א וַיַּעַן אֱלִיהוּ וַיֹּאמַר׃ הֲזֹאת
חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃
ב כִּי־תֹאמַר מָה־יִּסְבָּן־לָךְ מֶה אֹעִיל
מֵחַטָּאתִי׃ אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת־
ג רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃ הַבֶּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר
שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃ אִם־חָטָאתָ מַה־
ד תִּפְעָל־בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה־תַּעֲשֶׂה־
ה לוֹ׃ אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ־מַה־
מִיָּדְךָ יִקָּח׃ לְאִישׁ־כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ
ו וְלִבֶּן־אָדָם צִדְקָתֶךָ׃ מֵרֹב עֲשׁוּקִים
יְזֽוֹעֲקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃ וְלֹא־
ז אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת
בַּלָּיְלָה׃ מַלְּפָנוּ מִבְּהֲמוֹת אֶרֶץ וּמֵעוֹף
ח הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמָנוּ׃ שָׁם יִצְעָקוּ וְלֹא
יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃ אַךְ־שָׁוְא לֹא־
ט יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃ אַף
כִּי־תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו
י וְתוֹחַלֶּל לוֹ׃ וְעַתָּה כִּי־אֵין פָּקַד אַפּוֹ
וְלֹא־יָדַע בְּפֶשַׁע מְאֹד׃ וְאִיּוֹב הֶבֶל
יְפַצֶּה־פִּיהוּ בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין יַכְבִּיר׃

ולבן ב׳ כתרי לישׁ׳ וסים׳ ולבן שינים מחלב׳ ולבן אדם צדקתך׳ זמירות ד׳ וסים׳ זמירו׳ צבי לעדיק׳ ונעים זמירות
ישרא׳ · נותן זמרות בלילה׳ זמירות היו לי חקד׳ יעקבו ג׳ וסים׳ בישעיה סימן ל״ט · ולה יענח ח׳ וסים׳ בספר׳ סימן ל״ט
וישעיה סימן מ״ו ומיכה סימן ג׳ ובשמואל א׳ סוף סימן ח׳ · ולה ידע ל״א וסים׳ נמס׳ בסדר ויקרא · ואיוב ד׳ וסים׳ שלשת

וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וְעַל־מִי
מִלִּין יִכָּצֵר׃ הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם
רָפוֹת תְּחַזֵּק׃ כּוֹשֵׁל יָקִימוּן אִמְרֶיךָ
וְכִרְעֵי פַדַּחַת תַּאְמִיץ׃ כִּי עַתָּה יָבוֹא
אֵלֶיךָ וַתִּלְאֶה תִגַּע עָדֶיךָ וַתִּבָּהֵל׃
הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתְךָ וְתֹם
דְּרָכֶיךָ׃ זְכָר־נָא מִי־הָלַךְ נָקִי וְאֵיפֹה
יְשָׁרִים נִצְמָתוּ׃ כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי
אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יְקַצְרוּהוּ׃ מִנִּשְׁמַת
אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכָּלֽוּן׃
שְׁאֵגַת אֲרִי וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים
נְתֻקָּעוּ׃ לָבִישׁ אַיִשׁ טָרָף וְגוּר לָבִיא
בָּנָיו נָפוֹצוּ׃ וַאֲלֵי דָבָר יֻגְנַב אָזְנִי
לָקְחָה שְׁמִץ מִמֶּנּוּ׃ בְּשִׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת
לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים׃
פַּחַד קָרָאַנִי וּרְעָדָה וְהַרְהֵט כָּל־עַצְמוֹתָי
הִפְחִיד׃ וְרוּחַ עַל־פָּנַי תַּחֲלִיף תְּסַמַּר
שְׂעַר בְּשָׂרִי׃ עָמַד וְלֹא אַכִּיר מַרְאֵהוּ
תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וְקוֹל אֶשְׁמָע׃
הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ
יִזַּךְ גָּבֶר׃ הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו
יָשִׂים תָּהְלָה׃ אַף כִּי יוֹשְׁבֵי בָתֵּי־חֹמֶר
אֲשֶׁר יְסוֹדָם בֶּעָפָר יְדַכְּאוּם כָּעָשׁ׃
מִבֹּקֶר לְעֶרֶב יֻכַּתּוּ מִבְּלִי מָשִׂים לְעַד
יֹאבֵדוּ׃ הֲלוֹא יִתַּר אָהֳלָם בָּם יָמוּתוּ
וְלֹא בְחָכְמָה׃

ג וחם׳ ה׳ו

ל׳ וחם׳ ה׳ו

ב׳ בתרי לים׳ סימן ׳תחלב׳ · ג׳ ר׳ ל׳ ה׳ · ד׳ ל׳ ה׳ · ה׳ ל׳ ה׳ · ו׳ ל׳ ה׳ · ז׳ ל׳ ה׳ · ח׳ ל׳ ה׳ · ט׳ ל׳ ה׳ · י׳ ל׳ ה׳ · יא׳ ל׳ ה׳ · יב׳ ל׳ ה׳ · יג׳ ל׳ ה׳ · יד׳ ל׳ ה׳ · טו׳ ל׳ ה׳ · טז׳ ל׳ ה׳ · יז׳ ל׳ ה׳ · יח׳ ל׳ ה׳ · יט׳ ל׳ ה׳ · כ׳ ל׳ ה׳ · כא׳ ל׳ ה׳ · כב׳ ל׳ ה׳ · כג׳ ל׳ ה׳ · כד׳ ל׳ ה׳ · כה׳ ל׳ ה׳ · כו׳ ל׳ ה׳ · כז׳ ל׳ ה׳ · כח׳ ל׳ ה׳ · כט׳ ל׳ ה׳ · ל׳ ל׳ ה׳ · לא׳ ל׳ ה׳ · לב׳ ל׳ ה׳ · לג׳ ל׳ ה׳ · לד׳ ל׳ ה׳ · לה׳ ל׳ ה׳ · לו׳ ל׳ ה׳ · לז׳ ל׳ ה׳ · לח׳ ל׳ ה׳ · לט׳ ל׳ ה׳ · מ׳ ל׳ ה׳ · מא׳ ל׳ ה׳ · מב׳ ל׳ ה׳ · מג׳ ל׳ ה׳ · מד׳ ל׳ ה׳ · מה׳ ל׳ ה׳ · מו׳ ל׳ ה׳ · מז׳ ל׳ ה׳ · מח׳ ל׳ ה׳ · מט׳ ל׳ ה׳ · נ׳ ל׳ ה׳ · נא׳ ל׳ ה׳ · נב׳ ל׳ ה׳ · נג׳ ל׳ ה׳ · נד׳ ל׳ ה׳ · נה׳ ל׳ ה׳ · נו׳ ל׳ ה׳ · נז׳ ל׳ ה׳ · נח׳ ל׳ ה׳ · נט׳ ל׳ ה׳ · ס׳ ל׳ ה׳ · סא׳ ל׳ ה׳ · סב׳ ל׳ ה׳ · סג׳ ל׳ ה׳ · סד׳ ל׳ ה׳ · סה׳ ל׳ ה׳ · סו׳ ל׳ ה׳ · סז׳ ל׳ ה׳ · סח׳ ל׳ ה׳ · סט׳ ל׳ ה׳ · ע׳ ל׳ ה׳ · עא׳ ל׳ ה׳ · עב׳ ל׳ ה׳ · עג׳ ל׳ ה׳ · עד׳ ל׳ ה׳ · עה׳ ל׳ ה׳ · עו׳ ל׳ ה׳ · עז׳ ל׳ ה׳ · עח׳ ל׳ ה׳ · עט׳ ל׳ ה׳ · פ׳ ל׳ ה׳ · פא׳ ל׳ ה׳ · פב׳ ל׳ ה׳ · פג׳ ל׳ ה׳ · פד׳ ל׳ ה׳ · פה׳ ל׳ ה׳ · פו׳ ל׳ ה׳ · פז׳ ל׳ ה׳ · פח׳ ל׳ ה׳ · פט׳ ל׳ ה׳ · צ׳ ל׳ ה׳ · צא׳ ל׳ ה׳ · צב׳ ל׳ ה׳ · צג׳ ל׳ ה׳ · צד׳ ל׳ ה׳ · צה׳ ל׳ ה׳ · צו׳ ל׳ ה׳ · צז׳ ל׳ ה׳ · צח׳ ל׳ ה׳ · צט׳ ל׳ ה׳ · ק׳ ל׳ ה׳ · קא׳ ל׳ ה׳ · קב׳ ל׳ ה׳ · קג׳ ל׳ ה׳ · קד׳ ל׳ ה׳ · קה׳ ל׳ ה׳ · קו׳ ל׳ ה׳ · קז׳ ל׳ ה׳ · קח׳ ל׳ ה׳ · קט׳ ל׳ ה׳ · ר׳ ל׳ ה׳ · רא׳ ל׳ ה׳ · רב׳ ל׳ ה׳ · רג׳ ל׳ ה׳ · רד׳ ל׳ ה׳ · רה׳ ל׳ ה׳ · רו׳ ל׳ ה׳ · רז׳ ל׳ ה׳ · רח׳ ל׳ ה׳ · רט׳ ל׳ ה׳ · ש׳ ל׳ ה׳ · שא׳ ל׳ ה׳ · שב׳ ל׳ ה׳ · שג׳ ל׳ ה׳ · שד׳ ל׳ ה׳ · שה׳ ל׳ ה׳ · שו׳ ל׳ ה׳ · שז׳ ל׳ ה׳ · שח׳ ל׳ ה׳ · שט׳ ל׳ ה׳ · ת׳ ל׳ ה׳ · תא׳ ל׳ ה׳ · תב׳ ל׳ ה׳ · תג׳ ל׳ ה׳ · תד׳ ל׳ ה׳ · תה׳ ל׳ ה׳ · תו׳ ל׳ ה׳ · תז׳ ל׳ ה׳ · תח׳ ל׳ ה׳ · תט׳ ל׳ ה׳ · תי׳ ל׳ ה׳ · תיא׳ ל׳ ה׳ · תיב׳ ל׳ ה׳ · תיג׳ ל׳ ה׳ · תיד׳ ל׳ ה׳ · תיה׳ ל׳ ה׳ · תיו׳ ל׳ ה׳ · תיז׳ ל׳ ה׳ · תיח׳ ל׳ ה׳ · תיט׳ ל׳ ה׳ · תכ׳ ל׳ ה׳ · תכא׳ ל׳ ה׳ · תכב׳ ל׳ ה׳ · תכג׳ ל׳ ה׳ · תכד׳ ל׳ ה׳ · תכה׳ ל׳ ה׳ · תכו׳ ל׳ ה׳ · תכז׳ ל׳ ה׳ · תכח׳ ל׳ ה׳ · תכט׳ ל׳ ה׳ · תל׳ ל׳ ה׳ · תלא׳ ל׳ ה׳ · תלב׳ ל׳ ה׳ · תלג׳ ל׳ ה׳ · תלד׳ ל׳ ה׳ · תלה׳ ל׳ ה׳ · תלו׳ ל׳ ה׳ · תלז׳ ל׳ ה׳ · תלח׳ ל׳ ה׳ · תלט׳ ל׳ ה׳ · תמ׳ ל׳ ה׳ · תמא׳ ל׳ ה׳ · תמב׳ ל׳ ה׳ · תמג׳ ל׳ ה׳ · תמד׳ ל׳ ה׳ · תמה׳ ל׳ ה׳ · תמו׳ ל׳ ה׳ · תמז׳ ל׳ ה׳ · תמח׳ ל׳ ה׳ · תמט׳ ל׳ ה׳ · תנ׳ ל׳ ה׳ · תנא׳ ל׳ ה׳ · תנב׳ ל׳ ה׳ · תנג׳ ל׳ ה׳ · תנד׳ ל׳ ה׳ · תנה׳ ל׳ ה׳ · תנו׳ ל׳ ה׳ · תנז׳ ל׳ ה׳ · תנח׳ ל׳ ה׳ · תנט׳ ל׳ ה׳ · תס׳ ל׳ ה׳ · תסא׳ ל׳ ה׳ · תסב׳ ל׳ ה׳ · תסג׳ ל׳ ה׳ · תסד׳ ל׳ ה׳ · תסה׳ ל׳ ה׳ · תסו׳ ל׳ ה׳ · תסז׳ ל׳ ה׳ · תסח׳ ל׳ ה׳ · תסט׳ ל׳ ה׳ · תע׳ ל׳ ה׳ · תעא׳ ל׳ ה׳ · תעב׳ ל׳ ה׳ · תעג׳ ל׳ ה׳ · תעד׳ ל׳ ה׳ · תעה׳ ל׳ ה׳ · תעו׳ ל׳ ה׳ · תעז׳ ל׳ ה׳ · תעח׳ ל׳ ה׳ · תעט׳ ל׳ ה׳ · תפ׳ ל׳ ה׳ · תפא׳ ל׳ ה׳ · תפב׳ ל׳ ה׳ · תפג׳ ל׳ ה׳ · תפד׳ ל׳ ה׳ · תפה׳ ל׳ ה׳ · תפו׳ ל׳ ה׳ · תפז׳ ל׳ ה׳ · תפח׳ ל׳ ה׳ · תפט׳ ל׳ ה׳ · תצ׳ ל׳ ה׳ · תצא׳ ל׳ ה׳ · תצב׳ ל׳ ה׳ · תצג׳ ל׳ ה׳ · תצד׳ ל׳ ה׳ · תצה׳ ל׳ ה׳ · תצו׳ ל׳ ה׳ · תצז׳ ל׳ ה׳ · תצח׳ ל׳ ה׳ · תצט׳ ל׳ ה׳ · תק׳ ל׳ ה׳ · תקא׳ ל׳ ה׳ · תקב׳ ל׳ ה׳ · תקג׳ ל׳ ה׳ · תקד׳ ל׳ ה׳ · תקה׳ ל׳ ה׳ · תקו׳ ל׳ ה׳ · תקז׳ ל׳ ה׳ · תקח׳ ל׳ ה׳ · תקט׳ ל׳ ה׳ · תר׳ ל׳ ה׳ · תרא׳ ל׳ ה׳ · תרב׳ ל׳ ה׳ · תרג׳ ל׳ ה׳ · תרד׳ ל׳ ה׳ · תרה׳ ל׳ ה׳ · תרו׳ ל׳ ה׳ · תרז׳ ל׳ ה׳ · תרח׳ ל׳ ה׳ · תרט׳ ל׳ ה׳ · תש׳ ל׳ ה׳ · תשא׳ ל׳ ה׳ · תשב׳ ל׳ ה׳ · תשג׳ ל׳ ה׳ · תשד׳ ל׳ ה׳ · תשה׳ ל׳ ה׳ · תשו׳ ל׳ ה׳ · תשז׳ ל׳ ה׳ · תשח׳ ל׳ ה׳ · תשט׳ ל׳ ה׳ · תת׳ ל׳ ה׳ · תתא׳ ל׳ ה׳ · תתב׳ ל׳ ה׳ · תתג׳ ל׳ ה׳ · תתד׳ ל׳ ה׳ · תתה׳ ל׳ ה׳ · תתו׳ ל׳ ה׳ · תתז׳ ל׳ ה׳ · תתח׳ ל׳ ה׳ · תתט׳ ל׳ ה׳ · תתי׳ ל׳ ה׳

האנשים האלה בתוכה׳ נח דניאל ואיוב בתוכה׳ ואיוב הבל יפצה פיהו׳ ואיוב עבדי׳ יתפלל עליכם ·

בפם לפון מכוח׳ והוץ חסר ׳ון מן ויכפם והעניי׳ במבול מחין לו דעת לחיוב פקד
חפו ולה ידע כי מכוח׳ מכרו רבה ים חומרי׳ בעבור מלה התחוללת לו פקד חפו
עליך ולה ידע בפם פירמו בו מהוץ מלפון פרה ורבה פוסו וסגו וכמוהו ויכחתם
ופפתם והעניין מהחרים ולה פקד חפו בדין וכחילו לה ידע בריבוי דבריך :

כתר

ביאור מלות המענה

מימלו רוב עמוקים יעזיקו לותם עומקיהם לו יהיה מרוב ענין ריב והרבון בו מתה מיריבו בו העמוקים חפר יעזיקו לו׳ תט עומקיהם : יפוצו מזרוע רבים · יזעקו
מגבורת רבים ותוקפים חפר יפעקום : זמירות · דברי מכח : מלפינו · כמו מהלפיכו והרבון בו מלמדנו : ותחולל לו · מענין תוחלת : בפם · בריבוי :
יפתח פיהו : יכביר · ירבה : ביאור מלות המענה עכה חליהוץ על קפת דבריהם זכר בחמרם חיוב ואחר הפם חסבת מיהיה מחחר נכון לחתרך בחכה יוקר
בדיק מהפם יח׳ בתם מהביה עליך מהתכות והנגעי׳ כי הוץ הביה לך על לה בפע כי תחתר תה יועיל לך כי הקפ דרכיך ותה תועיל
מעבתיך כי תחתר קס ורפע הוץ מבלה וחבלת ריחיה מהחוק בתה מימכה מהרעעים מיפחיהו זולתם ואין חוץ׳ בידם וספרת בזה הסיפור החרוך חפר במעבה גם
היום מרי מיחי׳ · הכי חפיבך מליס על זחת הטעבה ואת רעיך עתך על לה מבלו מעבה להתיר הספק הזה · ואולם חתר זה לפי שחליפז החל להתיר הספק
בפחתר מהין רפע הרעע מזיק לפם יח׳ ולה כדק הסדיק מועיל לו ולזה יהכן מיחריך לרפע כמו מקדם מתעבה הלחל יסכן גבר וכחתר טעך חיוב על זחת ההנחה מה
מטעך במעבה גם היום מרי מיחי לה מבלו מעבה פחד מהם על דברו כי תה מהמיב בלדד לה׳ות׳ בו הספק כלל ולה המיב פחר זה פחר מרעין על דבריו חלה ׳ הכט
תמים ורוח חיך נבה תמך במקו׳ובמדבה חף כי הפם יח׳ רוחק מחר תמדבתיכו ובהיות העכין כן תה יזיקו לו חטחיכו ופטעיכו ותה יועיל לו כדקו : הלה דפעיכו
ובדקתיכו הוץ לבו לבב ולבו התועלת והנזק בהם והבה תועלת הדבק הוץ ההגעה חל הפחרו׳ הנפע בעבתו והעמירה מהרעות הגופיות בפנית מבד ההפגה׳ מזחית
ומובם הרפע הוץ בעבתות לבדן הנפע והתמבר חל הרעות הגופי׳ במקרה מבד הערר ההפגחה חלהית · וזולתם תה מיחסב תרוע הפירור מפני התבל רוח עמוקי׳
יזעיקו לותם עומקיהם ויפוצו העמוקים תבח העומקים לפר הם רבים והוץ תה פטעת בתעבת גם היום מרי מיחי על זה התחתר לפר זכרתי לתירו חלוהז
תרע בחתת כי הפבה בזה הערר ההפגחה חלהית מהעמוקים לפי פלה העקדלו לדבקה בו׳ ולה יתר לחר מהם היה חלוה עומהו להקור בו ולהפכיל ולדעת לותו
לפר הוץ כתן חלו הפבחים הנפלחים בזה העולם הפפל החפוך ח״ל מתחבי׳ בהם עבייכי׳ נפלחים יכר ויפובח בהם · והוץ תלמדנו חבמה ובינה וזה הלימוד והחבר׳
הוץ לבו יקרון על מלר בעלי חיים ולה כתנו חל לבם להוסיף הבינה זולת חל הפועל ער מיעזבו הפם יח׳ כפי היכולת · הבה זה הבה מיעזיקו העמוקים חל הפם יח׳
מפני נחון הרעים העומקים לותם ולה יעבה הפם יתברך · לה מהפם יתברך יפמע זה הפוץ והחתם וירוח לותו ויהיה מפורר מתנו כי היכנו מפגיח בחלו
הדברים הפרטיים מבר מה מהם פרטיים · ותולם ירע לותם כלם חים לה כפרר בחופן לחר כמו מביחורנו בספר מלחמות יי׳ ובביחורינו לספר החום והמוחם חבל
לבחנו מבת זה החתם כפבור מדרכו הפם יח׳ ולה כפתרל ללבת בדרך כיו ולהפכיל לותו בדרך מתהיה החלהית בנו · לף כי תת לר לה תוכל לרחו׳ת הפם
בחתרך מחלל בעפות ולה לחז וגו׳ חיפר מעפיך בדין לפניו ותקוה לו מייטיב לחריתך · ועתה הבה לון מה מפקד לפו ולה ירע לחוב ברבוי הרע כי בבר לפפר מהיה
רע יותר מהרע מהגיע לו לחין פיעור ולזה היה לו לירע מיוסיף לו רע על רעתו · חבל לחוב להבל יפתח פיו לדבר בבלי דעת ידבר דברי בנגדו לן יהיה
הביחור בחומרי ופתה כי לין פקד לפו · ועתה מה מתטעון מהחמקים׳הנרחה לפי המוחם מבעפים תחת הפתם הבה עם מליבם חמבים כמו מנזכר כי חבחנו מבתם
הבה זה מעבו מחר ולה יפבל מזה רבוי ולזה הוץ מבות׳ פלה היה לך לפפוט מבני זה הענין פיפבל על מיפמע ביחם ז׳ הטוב הבמב׳ בזה העולם הפפל מיהיה הפם יח׳
עומה עול ופלה יועיל לחדם מילו הרעות כי יתום דרכיו חבל לחקה תדבר מה מתדבר ותטעון בנגד הפם בבלי דעת ׃ והבלל העולה מהרבדים הוץ ההבחבם
מחליהוץ יפיב על מה מהיה טופן חיוב מההבלחה הבמבלת לרפעים זמן לחריך עם הבחיבם מחר החבמים בבל מיבי
והחיזק מהרפע לו יזיק לפם יח׳ בעמוקו הרפע ולזה לו יחוייב פיעבמהו תבף מרותו וחם לותר לותו פהפם יח׳ לו יתולט מהעול בהתריבו לרפע ער בה העת לחבר

לך לפעיל עציכ׳ · ופם לך לקבלם עפבם · כי פיפם נדולה תקוה כן יפפ׳ יעיד לך תבר תצפו לפלל · בפרן וה לחבר תצפו לחרוץ לפלל · ופל זה כתבו׳ לך לפיכך פיפם בה בבר · וכן בפתה
לערוך בעקה פלל תבוחלך פוס בדה ופוס פל׳ לחוכחך

תמוט רגליו לפי המערכ׳ מפני שהו׳ מזיק לחכמים רבי׳ תוך זה הזמן כמו שטען
חוב הנה יסיב ליהוה כי אין הלכאי לה יוקשו על יד הרמצ שלח מפני שלה המתרלו
לרבקה בשם יק׳ כפי היכולת כמו שקדם ויביא להם על ידם את הרע המסורר
להם מכר המערכת או הרע הבא להם על כר ההמנחה לה זולת זה ואחת היא

כתר לי׳ רובי המפרשים פירשו בו המתן לי מעט ואומרים כי כמהו כתרו את
בניהן וייתכן היות כתרו סבבו כי כתר ועטרה קרובים בענין׳ כמו עוטרים את
דור וכן מכתיר את הכריך וכן כי יכתירו כריקים ויהיה פי׳ כתר לי שים לי כבוד
מעט ׃ למרחוק׳ הוא הדקוס מהוא העילה הרחוקת רבות

למרחוק ח׳ וסי׳ ותדבר גם ב בית עבדך דשמואל׳ וחברו דלה׳ והקול נישמע עד למרחוק ׳ הלא שמעת עד למרחוק
דסיפר׳ ׳ וחברו דישעיה ׳ ויצא שמו ׳ אשא דעי למרחוק׳ משם חפר אוכל ׳ ואם ז׳ לף נסיפר׳ וסי׳ ואם זרוע כאל
לך ׳ ואם זכרתי ונבהלתי ׳ ואם אסורים בזיקים׳ ואם בינה שמעה ׳ ואם לא איפה מי ׳ ואם לא ישמעו בשלח יעברו׳

ואוסיף אליהוא ואמר ׃ אמתין לי ציבחר
ואחוינך ארום הוב לאלהא מיליא ׃ אטול
מנדעי מן רחיק ולעביד יתי אתן צדקתא ׃
ארום בקושטא לא שקרא מלי שלים
מנדעתא עימך ׃ הא אלהא רבא לא ירחק
צדיקא מטול דהוא חילא וחכים לבא ׃ לא
ייחי חייבא ודין ענוי יהיב׃ לא ימנע מצדיקוי
עיוניה ועם מלכיא תקניא למיתב על כורסי
מלכותא ויותיבינון לעלמא ומתגברין ׃
ואין אסירין רשיעיא בשושלוון מרחאדין
באשלי סיגופא ׃ ויחוי להון עובדיהון
ומרדיהון ארום אתגברו ׃ וגלי משמעהון
למרדותא ואמר דיזכובון מן עובדיהון
ביששיא דדמין ללמא ׃ אין ישמעון ופלחין
ליה ישלמון יומיהון בטב ושניהון במזמוטין
׃ ואין לא שמעין בזיני קרב יעיברון ויתנגדון
מדלית מנדעא ׃ והדהוי לבא ישוון רוגזא
לא יבעון רחמיה ארום כתתינון ׃ תמות
בפלאיות נפשהון וחייתהון חיך כרי זנו ׃
יתצי ענייא בסיגופיה ומפרקם ברוחקא
משמעהון ׃ ואף פצאינך כפום מעיקא
אריתי דלא יתעק בתרעא ובנייה פרזורך
מלא דיהנא ׃ ודין דחייבא אשליכתא דין
ודילבתא סעדין ׃ ארום רגיז דילמא
טעינך במיכת מזלא וסגי פורקנא דעתרא
לא יצילינך ׃ הא האפשר דמסתדר
בעותך וכל דמתארמין משבחין חילא ׃ הא
האפשר דמסדר צלותך לא בעקתא וכל
מה דמהקפין כח מרבקין חילא ׃ לא תרחוק
בלילא לאסקא עממיא באתריהון ׃ הא
לא תגיר אחת חברך בלילא למסקא עמיא
חילופיהון ׃ אסתמר לא תתפני לשקרא
ארום על דא בחרתא מסיגופא ׃ הא בלחודוי אלהא תקיף בחיליה מן דיכמיה מליף חריצותא ׃

5 ויסף אליהוא ואמר ׃ כתר־לי זעיר ואחוך כי־עוד לאלוה מלים ׃ אשא
דעי למרחוק ולפעלי אתן־צדק ׃
כי־אמנם לא־שקר מלי תמים דעות
עמך ׃ הן־אל בכביר ולא ימאס כביר
כח־לב ׃ לא יחיה רשע ומשפט עניים
יתן ׃ לא־יגרע מצדיק עיניו ואת־
מלכים לכסא וישיבם לנצח ויגבהו ׃
ואם־אסורים בזקים ילכדון בחבלי־
עני ׃ ויגד להם פעלם ופשעיהם כי
יתגברו ׃ ויגל אזנם למוסר ויאמר
כי־ישובון מאון ׃ אם־ישמעו
ויעבדו יבלו ימיהם בטוב ושניהם
בנעימים ׃ ואם־לא ישמעו בשלח
יעברו ויגועו בבלי דעת ׃ וחנפי־
לב ישימו אף לא ישועו כי אסרם ׃
תמת בנער נפשם והיתם בקדשים ׃
יחלץ עני בעניו ויגל באזלחץ אזנם ׃
ואף הסיתך מפי־צר רחב לא־מוצק
תחתיה ונחת שלחנך מלא דשן ׃
ודין־רשע מלאת דין ומשפט יתמכו ׃
כי חמה פן־יסיתך בשפקורכ־
כפר אל־יטך ׃ היערך שועך לא בצר
וכל מאמצי־כח ׃ אל־תשאף הלילה
להעלות עמים תחתם ׃ השמר אל־
תפן אל־און כי על־זה בחרת מעני ׃
הן־אל ישגיב בכחו מי כמהו מורה ׃

ויגל ר׳ וסי׳ נמסר בסוף מלאכי׳ אזנם ח׳ וסי׳ ויקרא את בני אהרן ׳ הנה ערלה אזנם ׳ ולא שמעו ולא ושא דבמועצות ׳
וחברו ולא שבעו דבשרירות ׳ ולא שמעו דלשוב ׳ ויגל אזנם למוסר ׳ יחלץ עני בעניו ׳ ויגל׳בלחץ אזנם ׳ מקץ
שבע שנים תשלחו ׳ תמות ג׳ וחס׳ וסים׳ תמת נפשי מות ישרים׳ תמת נפשי עם פלשתים ׳ תמת בנער נפשם ׳ וא׳
ותמת בצבא ׳ ואף ט׳ ל״ף וסים׳ ואף גם זאת בהיותם ׳ ואף כי תשלחנה לאנשים ׳ ואף כי היין בוגד ׳ ואף אלהים
עלה בהם ׳ ואף אבנם שגיתי ׳ ואף הסיתך מפי צר ׳ ואף שמרתהם שלנה ׳ ואף מאניא די בית אלהא ׳ ואף מאני בית ׳
לעלות י״ד מ״ל וסים׳ והמשאת החלה לעלות ׳ ובחור אתו מכל שבטי ישראל ׳ ויוסיפו עוד פלשתים ׳ ויעלו העיר המה׳
ויהי בעבר הצהרים ׳ וישלח המלך רחבעם ׳ וחברו׳ אז יעלה חזאל ׳ שמעתי ותרנז בטני ׳ ויהיה לקץ שנים ויסיתהו׳
אך הבל בני אדם כזב ׳ ל תשאף הלילה׳ ויקטו ראשי האבות ׳ ועלי הטה חסר ׳ וכל אוריתא ויהושע דכו׳ במ׳ להעלו׳
וסים׳ ואתה תצוה את בני ישראל ׳ צו את בני ישראל ׳ לבנות לנו מזבח ׳

ביאור דברי הנ׳ענה

כתר לי זעיר ׳ המתן לי מעט ׃ וחוך ׳ וגידך׃
כביר ׳ רב ההסגתה ׃ כביר כח לב ׳ רב הבכנת הסבל להסיג המוסכלות ׃
יגרע ׳ ימנע ׃ ויעבדו ׳ ויעבדו הסם ית׳ ׃ בשלח יעברו ׳ בחרב יכריתו ׃ לח
ישועו ׳ לח יתפללו ׃ וחייתו בקדשים ׳ וכפשם בהיותם נערים מחז רחוים להיותם
קדשים מפני רתיחת הטבע חז ׃ יחלץ ׳ הסיתך ׳ יכיל ׃ הסיתך ׳ הסירך ומזה הענין ויסיתם אלהים ממנו ׃ מפי צר ׳ מפי הצר והמצוק לל שלח תהיה בפיו למאכל ׃ מונח ׳ הוא
מעכין מכוך ׃ ונחת סולחך ׳ ומה סיורר בסולחך ׃ תלחת ׳ כפעל יוכח לעם מהוא מבנין הקל וכמוהו ומלאו לת המקוס הזה דם נקייס ׃ בן יסיתך בפתח ׳ בן יסיך
מן העולם בפתח ובהכחה ׃ סופך ׳ עופרך והוא מענין ולא ניכר סוב לפני לל ׃ בכר ׳ זהב מגזירת והיה מדי בבריך ׃ תפלף ׳ תביט ותסתכל ׃ לעלות ׳ לחרות
ומזה הענין כעלות גרים בעתו ׃ תחתם ׳ במקומם ׃ מוררו

מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ
עַוְלָה: זְכֹר כִּי־תַשְׁגִּיא פָּעֳלוֹ אֲשֶׁר
שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים: כָּל־אָדָם חָזוּ־בוֹ אֱנוֹשׁ
יַבִּיט מֵרָחוֹק: הֵן־אֵל שַׂגִּיא וְלֹא נֵדָע
מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא יֵחָקֵר: כִּי יִגְרַע
נִטְפֵי־מָיִם יְזַקְּקוּ מָטָר לְאֵדוֹ: אֲשֶׁר־
יִזְלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עָלֵי אָדָם רָב:
אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשֻׁאוֹת
סֻכָּתוֹ: הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי
הַיָּם כִּסָּה: כִּי־בָם יָדִין עַמִּים יִתֵּן־
אֹכֶל לְמַכְבִּיר: עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה־אוֹר
וַיְצַו עָלֶיהָ בְּמַפְגִּיעַ: יַגִּיד עָלָיו רֵעֵהוּ
מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלָה: אַף־לָזֹאת יֶחֱרַד
לִבִּי וַיִּתֵּר מִמְּקוֹמוֹ: שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ
בְּרַגְזָ קֹלוֹ וְהֶגֶה מִפִּיו יֵצֵא: תַּחַת־כָּל־
הַשָּׁמַיִם יְשָׁרֵהוּ וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת
הָאָרֶץ: אַחֲרָיו יִשְׁאַג־קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל
גְּאוֹנוֹ וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ:
יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת
וְלֹא נֵדָע: כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא אָרְצ
וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם מִטְּרוֹת עֻזּוֹ:
בְּיַד־כָּל־אָדָם יַחְתּוֹם לְדַעַת כָּל־
אֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ: וַתַּבְוא חַיָּה בְמֹו־
אֳרֶב וּבְמְעֹנוֹתֶיהָ תֵּשְׁכֹּן: מִן־הַחֶדֶר
תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים קָרָה: מִנִּשְׁמַת־
אֵל יִתֵּן־קֶרַח וְרַחַב מַיִם בְּמוּצָק:

מַה־יַּסְעֵר עָלוֹ אוֹרְחֵיהּ וּמָן יֵימַר עֲבָדְתָּא
עִילְתָּא: אִדְכַּר אֲרוֹם תְּפִישׁ עוֹבָדַיהּ דִּי
שַׁבְּחוּ גוּבְרִין צַדִּיקִין: כָּל בְּנֵי נְשָׁא חֲמוּן
בֵּיהּ אֱנָשׁ אִסְתַּכַּל מֵרָחִיק: הָא אֱלָהָא
סַגֵּיא וְלָא נְדַע סְכוֹם שְׁנוֹהִי וְלֵית סוֹף: אֲרוֹם
יְמַנַּע טִיּוּפֵי מַיָּא יֶחֱלְפוּן מְטַרָא לַעֲנָנֵיהּ:
דִּיזַלְחִין שְׁחָקַיָּא דְּאַסִּי מְטוּל צְלוֹתָא דְּבַר
נַשׁ רַב: לְחוֹד אֵין אִתְבְּיַן פְּרִישָׁתָא דְּעֵיבָא
דִּיכְפַּרְ עֲנָנֵיהּ טָלֵלֵיהּ: הָא פָּרַס עֲלוֹי
מַיְטְרָא וְעַקְּרֵי יַמָּא חָפָא: אֲרוֹם בְּחוֹן דָּאִין
עַמְמַיָּא וַהֲב מֵיכְלָא לְסוּגְעָא: מְטוּל חֲטוֹף
יְדָא מְנַע מַטְרָא וּפַקִּיד עֲלוֹי לְמֵיחַרְ מְטוּל
מְצַלֵּי דִּיחֲוֵי לִישָׁן חֶלְיָתַאי בְּחַבְרֵיהּ קְנָאתָא
וְרוּגְזָא עֲלוֹי יָסֵק: הָא יְחַוּן בְּאוֹרַיְתָא
חַד עִם חַבְרֵיהּ מְטַנְּנִין בְּרוּגְזָא וּמְסַלְקִין לֵיהּ
לְעֵילָא: הָא יְחֵוֵי עֲלוֹהִי זְכוּתָא חַבְרֵיהּ
קְנָאתָא וְרוּגְזָא מֵעֲלוֹהִי יְסַדֵּק: בְּרַם לְדָא
יְתָוֵוא לְבֵּי וְיִטְפַּיִן מִן אַתְרֵיהּ: הָא עַל בְּנוֹי
דְּאַחֲרָן אִתְנַבֵּי וַאֲמַר לְחוֹד לַחֲדָא לְבֵּי הָוֵוה
וְשַׁוֵּור מִן אַתְרֵיהּ: שְׁמָעוּ מְשְׁמַע בְּרוּגְזָא
קָלֵיהּ וְהֶגֶא הֵיךְ אֶשָּׁא מְפוּמֵיהּ נָפֵק: תְּחוֹת
כָּל שְׁמַיָּא תְּרִיצוּתֵיהּ וְנִהוֹרֵיהּ יְקוּם עַל
סְיָפֵי אַרְעָא: בָּתְרוֹי מַכְלִי קַל אֲכַלְיוּתֵיהּ
בְּקַל גֵּיוְתָנוּתֵיהּ וְלָא יְעַכְּבִינוּן אֲרוֹם יְשְׁמַע
קָלֵיהּ: כַּד אַכְלִי אֱלָהָא בְּקָלֵיהּ עַל פְּרִישָׁן
דַּעֲתִיד לְמֶעְבַּד עֲבַד רַבְרְבָן וְלָא נְדַע:
אֲרוֹם לְתַלְגָּא יֵימַר הֱוֵי בְּאַרְעָא וּמְטָרָא בָּתַר
מְטָרָא בְּקַיְטָא לְמַבְשְׁלָא פֵּירֵי וּמְטָרָא בָּתַר
מְטָרָא לְמִצְמַח עִשְׂבָּא בְּסַתְוָא בְּעוֹשָׁנֵיהּ:
בִּידָא דְּכָל אֱנָשָׁא יֶרְשׁוֹם לְמִידַע כָּל בְּנֵי
נָשָׁא עוֹבָדוֹי: וְתֵיתֵי חַיְתָא בְּכָמָנָא וּבְמִדְרָהָא תִּשְׁרֵי: מִן אֲדַרְוָן עֵילָא תֵּיתֵי זְוָעָא וּמְכַוְּוֹת
מְזָרִים קוֹרָה: מִמֵּימַר אֱלָהָא יְתֵיהַב קָרְחָא וּפַלְטוּת מַיָּא בְּאִתְכּוּתָא:

זכור · כל מה שתזכור ותחשוב בפעליו יות׳ תרחיק נדלת׳ · ופי׳ תסגיא מן סגיא:
מורין · רלו כמו תמורתו : כל חרס · מי מים בו דפת יחזק בפעליו : חתום יביט
מרחוק · על דרך החכמה : ולין חקר לעכיו · דברי הקדמוני׳ על לעזן בני אד׳:
כי יגרע · פעם יגרע נטפי מים : יזוקו מטר · כלומר יזקק המט׳ מן האויר העולה
מהול׳ עבות המטר כמו ואויר יעלה מן הארץ · ופעם יבין מפרטי עב כלומו ימים ביכה למפרטי עב כמו הבן להלן את המרח׳ ובניין מפרטי בעבור שהם כפרטי׳ תשואות סוכתו ·
העניין כפול ועניין סוכתו כמו יפת חסך מקדי סביבותיו ס סוכתו : הן פרס עליו אורו · על העב מטרו שמתאחרים כי נקרוש שמטר אור בעבור המאור הקטן כי בתמצותיו יהי׳ המט׳ בעוני הבורח והכבון בעיני כי הן פרס עליו אורו כי הוא כתם מעט כי יפרוס על העב הזה : נפרטי היס כפה · כי בם ידין עמים בחור ובמטר : יתן חוכל למכביר · מן כביר מיתיקר לו למכביר מן בכברה וראי מפה שהן שתי׳ כי זה הפסוק דבק עם על כפים וזה תיכנו כאן כלל כאמר ה חזכרתי בספר מלחמי הלעזן : על כפים כפה אור · הפך הן פרס עליו אורו כלומו בכפים כפה האור והכפים הם העכנים כמו ומכותי כפי עליך : ויצו עליו · על הפעם · במפגיע · הו׳ הנפש על העבי כלומו פנעו בפעם בעבור מרוב העבים : יגיד · על הנפש : רעו · כמו תרועתו והוא הרעש כמו וימעט יהושע את קול העם ברעש · לפי׳ התקנה והעולה כמו עלות עלי ירגיזו בעת סיקרב זמן ביאת המטר וקיומנים רבי׳ ים לבני חר׳ בבקר ובצפון מסביבת׳ על פר ימין ובפאר החיו׳ : תחת כל השמים ישרהו · על כנפות הארץ : יאחריו ישאג קול · הגלון רב בעריזת כי על המקום ידב׳ ואינכו כאן כי תינכו דבק בפסוקי׳ שלמעלה ומט׳ ומלת ישרהו כמו מפרת ענבי׳ וזה הלעזן ירוע בדברי רבותינו ז״ל מורין וים לומרי׳ שהוא מן יפר והוא רחוק : ולא יעקב׳ , המים קיימן העבים והעניין לא יאחר׳ מן לעולם עקב : כי לשלג יאמר · להיות בארץ וכבר הזכרתי בספר מחזני הלעזן כי כל דבר ברי לזמן ומקו׳ על כן ימצאו פעמים בלעזן הקדם בלא חות בי״ת כמו הנמצא בית יי׳ , ביד כל חרס יחתום , ים לומרים בבד כל חרס : ויחתום · שהנפש ימצאם לבלתי לדעת כל אים מעצמה פרטו ואחרי׳ לומרו כי המקום יחתום ביד כל חרס המעצמים פיעצמו והזכיר זה העניין בפסוק הזה בעבור המט׳ כעניין שם תמצאנו וכתתי מטר תרכב׳ והקריב אלי כי על הזורע ידבר כי אחרי ירידת הנפש יזרחו בני חרס והמקו׳ יחתום ביד כל אחד ואחר מת מיהיה מחזרע : ותבא חיה בתו חרב , בעת ת זע׳ , מן החדר תבא קופה · יתכן שהוא כמו חדרי תימן תפלת דרום כאמר פירשתי : ומחזרים , יש לומרי׳ שהוא פלת כפוניים ויש לומרים ממזלות ויש לומרים שהוא מן מזורים הרעת על ענין רחוק והכוון בעיני שהם כוכבי׳ והמולהו התוכיחו מזרות בעתו׳ בתוכו · הוא הארץ שהיה כנקודה בחמצע הגלגלים :

בירושלם ושמתי , כהקיר בור מימיה כ״כ , כה אמר יי׳ עוד ישמע במקו׳ ויתנהו בסוגר בחצי׳ והשבתי חמון שיריך , קול מלאכה , אחריו ישאג קול , ונם נביאים העמדת׳ ואו׳ וישמע ויקבו הלזים · כמו ט׳ומים כהדוש מתבן במו מדמנה · חציו שרפתי במו אש , חציו שרף במו אש , במו פי אתחנן לו׳ כי תלך במו אש לא תכוה · לירות במו אפל , ואניעה עליכם במו ראשי , אאמיצכם במו פי , ותבוא חיח במו ארב · קדמא כתיב בסי וקרי׳ במו ·

ב׳ ל׳ ד׳ אַף־בֶּרִי יַטְרִיחַ עָב יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃
לג׳ ח׳ ב׳ תיין ק׳ וְהוּא מְסִבּוֹת ׀ מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבֻּלוֹתָיו
לְפָעֳלָם כֹּל אֲשֶׁר יְצַוֵּם עַל־פְּנֵי תֵבֵל
ב׳ ל׳ ד׳ אם ל׳ וחם׳ אַרְצוֹ׃ אִם־לְשֵׁבֶט אִם־לְאַרְצוֹ
אִם־לְחֶסֶד יַמְצִאֵהוּ׃ הַאֲזִינָה זֹּאת
אִיּוֹב עֲמֹד וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל׃
ב׳ ל׳ ו׳ וחד בסם ב׳ ל׳ ו׳ הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם וְהִפְיַע ו׳ אוֹר עֲנָנוֹ׃ הֲתֵדַע עַל־מִפְלְשֵׁי־
ב׳ ל׳ ד׳ ל׳ וחד בדלית ל׳ עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים׃ אֲשֶׁר־
ב׳ ל׳ ד׳ וחם׳ בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקֹט אֶרֶץ מִדָּרוֹם׃
ב׳ ל׳ ד׳ ל׳ וחד בדלית ל׳ תָּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים חֲזָקִים כְּרְאִי
מוּצָק׃ הוֹרִיעֵנוּ מָה־נֹּאמַר לוֹ לֹא־
ב׳ ל׳ ד׳ בקמ׳ נַעֲרֹךְ מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃ הֵיסָפֵּר־לוֹ כִּי
ב׳ ל׳ ד׳ יח׳ בלא ו׳ אֲדַבֵּר אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע׃ וְעַתָּה
לֹא־רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים
רוּחַ עָבְרָה וְתִטְהֲרֵם׃ מִצָּפוֹן זָהָב
ב׳ ל׳ ד׳ יֵאָתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד׃ שַׁדַּי
ב׳ ל׳ ד׳ וחם׳ לֹא־מְצָאנֻהוּ שַׂגִּיא־כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב־
ב׳ ל׳ ד׳ ל׳ וחד צְדָקָה לֹא יְעַנֶּה׃ לָכֵן יִרְאֻהוּ
אֲנָשִׁים לֹא יִרְאֶה כָּל־חַכְמֵי־לֵב׃

בְּרֹם בְּבְרִירוּתָא מְטַרַח עִיבָא מְבַדַּר עֲנָן
מְטָרֵיהּ׃ וְהוּא תּוֹקְפָתָא מְהַפַּךְ בְּחִכְמָתֵיהּ
לַאֲצָלָחָא פַּלְחֵי בְּאַרְעָא בְּעוֹבָרֵיהוֹן וְנָחֲתִין
בְּכָל אֲתַר דִּי פַּקִּידִינוּן עַל אַפֵּי אַרְעָא׃
תֵּא וְהוּא בְּרַחֲמוֹהִי מַיָּא טְמִיעָתָא מְהַפַּךְ
בְּאַפּוֹתִיקוֹהִי לְעוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא מְגַלֵּי
עֲתָה וּמְשַׁדַּר יַתְהוֹן לְכָל דִּפַקִּידִינוּן עַל אַפֵּי
חֵבֶל אַרְעָא׃ אִין מִטְרָא דִּפּוּרְעָנוּתָא
בְּיַמְמָוָא וּבְמַרְבְּרַיָּא אִין מִטְרָא רַוְיָא לְאִילָנֵי
טוּרַיָּא וּגַלְמָתָא אִין מִטְרָא בְּיַחֲמָא דְּחִסְדָּא
לְחַקְלֵי דְּפִירֵי וְבָרְמֵי יַסְפְּקִנֵּיהּ׃ אַצִּית דָּא
אִיּוֹב קוּם וְאִתְבַּיַּן פְּרִישׁוּתָא דְּאֱלָהָא׃
הַיְדַעְתָּא כַּד יְשַׁוֵּי אֱלָהָא גְּזִירָתָא עֲלוֹהִי וְ
וְאוֹפַע עֲנָנֵי מִטְרֵיהּ׃ הַיְדַעְתָּא עַל מְבַשְׁקְרָנֵי
עָבָא פְּרִישׁוּתָא דְּשַׁלִּים מַגְרָעָא׃ דִּי לְבוּשַׁיְכִי
מְשַׁחֲנִין כַּד מְשַׁדִּיךְ אַרְעָא מִן דָּרוֹמָא׃
תַּרְקַע עִמֵּיהּ לְשַׁחֲקַיָּא תַּקִּיפִין דְּחֲוָוֹרְתְּהוֹן
בְּאַסְפַּקְלַרְיָא סְנִינָא׃ אוֹדַע יָתָא מָה נֵימַר
לֵיהּ לָא נְסַדַּר לְמֶחֱמֵי קֳדָם חֲשׁוֹכָא׃ אִיפְשַׁר
דְּיִשְׁתְּעֵי לֵיהּ אֲרוּם אֲמַלֵּל אֵין יְמַלֵּל בַּר נַשׁ
אֲרוּם יְקַטְרֵג׃ וּכְרוֹן לָא חֲמוֹן מִטְרָא בּוֹטֵט
הוּא בְּשְׁחָקֵי וּרְוָחָא עָבְרַת וְדָבְרַת יַתְהוֹן׃
תֵּא וְתַשְׁתָּא לָא אִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹרַיְתָא
אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא בְּהִירֵי מִן לַאֲתָתָא טָלָא
וּמִכְרָא וְרוּחַ עָבְרַת וְדָכְאִינוּן׃ מְצִיפוּנָא דַּהֲבָא יְתֵי קֳדָם אֱלָהָא דְּחִיל שִׁיבְחוֹנָא׃ תֵּא מִן צְפוּנָא
אִסְתְּנָיָא יְתֵי וְיַנְהַר עַלָּמָא קֳדָם אֱלָהָא דְּחִיל יְדוּן עִלָּלֵי עַלְמָא׃ שַׁדַּי לָא אַשְׁכְּחוּנָךְ דְּאַנְתְּ מְרַבַּר
עִם עוֹלְלֵי עַלְמָא בְּסוּגֵי חִילָא וְרַיְנָא וְסוּגֵי צְדָקָתָא לָא יַסְגִּיף׃ תֵּא שַׁדַּי לָא סַפִּיקְנָא לְמִשְׁתַּעֵי
סוּגֵעֵי חֵילָא וְרַיְנָא וְכוּ׃ בְּגִין כֵּן דְּחִילוּ מִנֵּיהּ גּוּבְרַיָּא לָא יְחֵמֵי מִבְּנוֹהִי הֵיךְ כָּל חַכִּימֵי לִבָּא׃
דְּדְחִילוּ מִנֵּיהּ גּוּבְרַיָּא לָא יְחֵמֵי מִבְּנוֹהִי הֵיךְ כָּל חַכִּימֵי לִבָּא׃

ויסופר ב׳ וחם׳ וסים׳ בקבר חסדך ׀ חיספר לוכי אדבר ׀ יבולע ב׳ א׳ פתח וא׳ קמץ וסים׳ פן יבלע למלך ולכל העם ׀ אם אמר איש כי יבלע ׀ יאתח ב׳ וסים׳ ואידבם כסופה יאתח ׀ מצפון זהב יאתה ׀

מתחפך ב׳ וסים׳ במחנה מדין ׀ והוא מסבות מתהפך בתחבלתיו ׀ אם לשבט חד מן ב׳ ף׳ פ אם אם וסים׳ אם לשבט
אם לארצו ׀ אם נגבים באו ׀ והופיע ל׳ והוא חד מן ט׳ זוגין מן ג׳ ג׳ ברישי׳ קדם׳ ותנייא ח׳ ותליתא ה׳ וסי׳ בסם׳ בסרה
רבתא במערכת אות ההא ב סד ׀ חזקים ג׳ וסים׳ וילכו בני דן לדרכם ׀ הנה נתתי את פניך ׀ תרקיע עמו לשחקים ׀

ברי׳ מעבי׳ ברור ומרסו בריה וכח במסק׳ מרי וחרבו׳ בזה כי נם חברו׳ חם׳ יהי׳ לחלקי החיר עד׳ סיתפזר ויתך קידם סיתהוה ממנו התטר ׀ יטריח עב ׀ רבוני מכבר ימצא עב לפעמי׳ לית יתהוה ממנו סום דבר אבל יתפזר ויתך ולזה אמר יטריח רבוני ממכיו׳ כמו זה העב הו׳ טורח ועמל אחר מלא יגיע ממנו תועלת

אף ברי׳ סם מלאך
המעוב׳ על העבו׳ והו׳ יפין ענן מטרו על המקו׳ עבן אורו ׀ ענן מטרו ׀ והו׳ במעובב סמיכות מתהפך בתחבולותיו על עקום לפעלם ׀ על נסתים ׀ לפועל המושל עליהם לעשו׳ ׀ סם טוב ואם רע מתפעל כמעשיהם ברעה ׀ סמיכה הרי סמיו יטריחנו ברוח הקיטורי ׀ עב כמו מפרעי וכבר קדם ביאורו ׀ כרחי מוכן ׀ כמרחם הבית והוא כמרחם סל זכוכית סהיו סמיכים והנה חמר בוצים ועל פני המים חזקים וסם נם כן ספיריים כרחי מוכן ׀ לית כעדיך מסכי חסך ׀ לית מוכל לפר׳ דברינו ולעריך חותם לפכי הסם יתמסכי החסך תאר לחמרו בו מסכי הטבע החמרי ׀ וקיבוריהו מסגיר פועל הסי על הפליטו׳ יבולע ׀ יפח׳ בהיר זך ומבהיק ׀ מרי לית מכחכוהו וגו׳ הרכון בו מרי תאר לית מכחכוהו ולית נוכל להמיר אותו הו׳ מגיד כח ומגיד מספט ומגיד לעשו׳ רב דרך מתקבל כמעשיו הדי׳ ולית יעשה רע ויעשה החכמי׳ כתמרו כי לית עכה מלבו ׀ ירחה ׀ יפגיה לו יהיה הרכון בו יכבד ויפח פניס ויחניף ׀

ביאור דברי המעכה

תאר לחמר עכה לזהות סלפה מעני׳ במספר מה סהמיבו לגיפו וכלרד וכופר לל חיוב זו כמספרי המעכים פתח לחוב סלה עכותו רע׳ סתם לחוב ורע׳ סתם חוב עוב׳ לת הוסיף לזהות להסיב על דברי חוב וטעכותיו ואת׳ המתן לי מעט ואגידך החת׳ כי עוד לי דברי׳ וטעכות בעבור הס׳ לבאר סהוא מפגיה בחיסי החרם הדבקים בו ׀ תפח רפי מעכיניכם רחוקים ואתן כרך לפועלי ׀ ואתכם תאר יבאר מהם זה הרגום הם רחוקות כמו פיתבאר ׀ ואתכם מרברי לאכם בוזכי׳ זה מתה פיתבאר מתה תפח׳ מור׳ בו וזה סתה מורם בעם סהוא סלם הריעו׳ לל סהוא יורע כיתום הכתכתו׳ וקרורם בסלתו לפי סהוא פועל חות׳ ובהיו׳ הענין כן הכה ויתבאר סתה תפח׳ מוחם החרם עד סלא יהיה מפגיה בו מבר היותו מוחם לותו כתו ואתמרת מה לכתם כי תגרלנו וכי תעשית חלין לבך וזה סהם׳ הוא רב הרעו׳ והאר הוא רב כח הבכל הריעו׳ כי הו׳ כחיי על הבנת זה הכיתום תאר לכתכות ולזה הו׳ מבואר מזה הבר בים לו יחם מה ז הם׳ מזה הבר ובפרט כלם׳ יפתתם בבחו זה ויופיהו לפועל ובהיות הענין כן לית רחוי פיתלהנו הם׳ ויולם היתה זולת ההקדמה רחוקה ז׳כי הירועה תאמר בם׳ ובנו בפיתוף הבם ל׳ל בקודם ובאיחור ׀ ולזה הוא מבואר מזה סהם׳ לית יפתרל להחיו׳ הרבע לו החיים הנפשיים ולא החיי׳ הגופיי׳ לאמנם סלא יחיו׳ הנפשיים הוא מבואר וזה סלי לפשר מתגיע הכלחת הבשם לרבעי׳ ולא יחיו׳ כ׳ל כי החיים הגופיי׳ לית בו דבר יהיה רחוי בעבורו מתהיה בו ההסנחה הלהית ויתן מבשט העניים העמוקים בזה החופן כי להיות הרבעי׳ מבואר׳ למקרי׳ יתכן פיהיה חידם ובכלו מהם ׀ ול׳ יהיה הרכון בעניי׳ קריקי׳ ועניים כי כמוהו ומבלו רביים בספר תלים וירבה בזה מהם׳ יתן מבשט הבריקי׳ הרחוי להם בה בגיהו בהם בכל עכייהו׳ לא יגרע הם׳ מבריק עינו לבל יפגיה בהם ויכילם מהרעות הכבוד לבוא עליהם ויופיבם עם המופלי העליוני׳ לבכח הקיי והבחיות ל׳ל פיתן להם מקו׳ בין המלחכי׳ ופם יתקיימו לנכח ותנבא מדרגתם מתר ׀ ופם יקרה בטובי פיהיו חמורי׳ בזיקי׳ ובכבלי ברזל לו יהיו כלברי בחבלי העכי והדלות הבה הוא מהם׳ להגיד להם פעלם פחינו יפר ובכבר יתגברו פמעיהם הם יחזיקו בזה הבופל ויתתבכו בו ׀ הבה בזה החופן גלה חזכם למופר כי בזה יופרו מדרכם הרעה תאר הלו לדרוך בו׳ ותאר הם׳ כי מפני זה יבוון מלון ׀ ופם יפתעו ז מפות הבם ויעברו חותו יבלו ויתיהם בטוב ובניהם בנעימי׳ ל׳ל פלא יגיעם מוס רע כי להרבקים בם׳ תהיה הפנחתו בהם ויפתר׳ תכל רע ׀ ופם לית יפתעו ויחזיקו בדרכם הרע תאר החלו לדרוך בו יגיע׳ מהרע מיעברו בחרב בבא יום חור׳ ותוזק בלא דעת ולא יהיה להם הפחרות נפשיי וזה הוא העוכם החתתי להם ׀ והרפעים תאר לית להם פלא יפתעו לפור מדרכם הרע לבל יפיתו לתך לם׳ ויתתרו כי בהפ

וכעסו הגיעם מה מהניע להם לא מצר מעשיה׳ ולזה לא יועצו ולא יתפללו שיו כי
תמרים ׳ הכה תמות בגוצר נפשם וחייתם תמות בהיותם כערים ותמכם תמר זה
על דרך תמרו ומקשה לבו יפול ברעה כי מי שהו׳ בזולת התכונה מהקשות לבו
הוא מוכן לרעה ולמקריה יותר מהתכונה׳ המפחדים וכילו זולת התכונה תמהר
קמו ׳ הכה הש״י יביל העני מרעו׳ רבות בעניין תמר הביה עליו ויבל תוצ הלחוצ׳
כמה מיחלצם לעוב לל הש״י וירחמם ׳ ולף היה מסיר לותך בזה הרע תמר
הביה עליך מסור ומסוך ז רחב פיך פום כרות תחתיה והיה מעיס מה מיכוח
על סולחך והיו המסה לו הכלים מלחים דמן לרוב עשרך והמלחתך שם היית
שב לל השם ועובר לותו בכל כחך לבל תתה מלחת דין רשע הדין והמשפט
מיסמכו חיסי החרם ויעשדום ל״ל הדין והמשפט שבת מהם״ לחיסי החרם על
החופן מקרם שבו קיום העולם לתה ממלח לותו דין רשע ביחסך לם״ עול כלו
הרבני׳ זה בתכלית הגבו ל״ל מיהיה מגיע מסכלותך עד מתעים הדין והמשפט
מיסמכו לבעי העולם ויקיימו דין רשע ועול והיית בזה במדרגת הרשעי׳ מיסיסו
לף ולא יפוסו כי תמרם ׳ כי תמת השם פן תסיתך ותכלך בהכלות כפלולות עד
שלא יכילך מזה רב כופר ולא יהיה נערך עשרך ללוקחו כופר על המכה ההיה
לא זהב ולא מחמכי כח שים לך לא יכילך ׳ ז הביט ותסתכל הלילה בהיות לבך
פנוי על תעשבך בעניו הרעות הבאות לחיסי החרם כמו כריתת עמי׳ בתקומם׳
השמר לל תפכח ז מה מיתייחס בו לוץ לם״ כי על זה הרעת בחרת בסבת עוני
דעתך וסבלותך ל״ל שסוטטת לבקש רחיות מהחסם שהיות בעכ׳ ברעות
חיסי החרם וכילו תמר ז תסתכל בזו העניינים סיביאוך לחשוב שהם״ עושם
עול בולו הרעות הבאות לחיסי החרם בן יסיעך ויכלך בחתתו במכה תכזרית
תמר לף יביל תוצך ממכה ולזה תיעב לבך בורחיך׳ תוך תשמר בתוך הרעות רוב
סידור הכה הש״י יסגיב החרם בכחו להסילו מלה הרעות הנכונות לבל עליו ומי
כמוהו סיורה החרם הדרך היסרה תמר בה יכבל מלו הרעות הכבומו׳ לבל עליו
כתמר היה החרם בתוכך מתוכל להגיע לין זולת ההסגחה וכילמר לף היה זה כן
הכה לף הגיע החסרון מבד הש״י לבל מבד המקבל מי הוא עליון עליו סיבחן
דרכו ומכשלו בסעולותיו סיוכל לומר חלין בזה הענין סעלת עולה הלף הוא על
הכל והכל ברוחים בכחו ולזה רחוי סבתרחק מסכוייחס לין עול כי לף נוכל לבחון
דרכו ולהסיב לותה עד שנוכל לסיס עבמינו סופטים לסשוט שבבר סעל עולה
ברבר מה כי כסבבה דעתו מלר ורחוי סכוייחס מה סירה ה מבמו שבב׳ סעל עולה
ז קפוריבו וסבלותיבו׳ זבור להסגיה סעל הש״י ולרומס לותו מה מהסיבו החסבים
מעלילות סעולותיו בכמפלות הטבעיות מה שבל חרם חזו בו בלו הנמכלות
השפלות שבבח בחמת בהקדמו׳ מיוחסות ומיוחדות ומה שהביט החרם מרחוק
בברמי׳ השמימי׳ שיבח בהם בהקדמו׳ רחוקות כי בלה העכויבים תוסב מעיעור
חכמת השם ויוסרם מה סיין לו קץ ׳ ולם סעלו הוא לך הכה הוא מבולר שהם״
סביו ובעלי מלר במיכוחותו ולל בוכל לרע׳ סיעור מדריבתו והוא נבחי לף קר ולל
יסור ולוך יתכן סיובה החרם לשר תמול בולו הש״י לשר לף קר ולוך יתכן לחרם
סייחס נבות לבחבת לשר הוא בתכלית המעלה והבבור עד לשר לף תוסב
מדריבתו ׳ והכה החל ליהוה לספר מבשלותיו הש״י ולמר שבבר יניע מחזק
השבחת השם ובשלותיו עד שבעת היובם המופלב סיברע השם ויוסב השם
בטעמי מים לף יעלו לידים בלו המקומות היבשים סיזל מסם המטר ברבוי עד
סירעפו עלי חרם רב וזה בתכלית השלה ׳ הלם יבין החרם לוך יהיו מערבי
שבב הסתחלפים קבתם תקבת חילוף רב ולופן התהוותו והמון העכויבים וקולם
עד שקבתם יהיה מסם מטר יורד בבחת ותקבת׳ מטר יורד בזעף ותקבת׳ קולות
וברקי׳ ותקבתם שלג ותקבתם קרח ותקבתם לף יהיה דבר לוך יתפזרו ויסור ׳
הכה הש״י סירם בעבור העלות החידים לורו וכיוסו וכבה לז החור ערבי היס
ולזה הוא כשלה כשבר היו החידי׳ מפועל לחר והוא הכיוון לשר יהיה מהשתם
דרך מעל ומחומר לחר על הרוב והוא מי היס לוך יקרם סיתחלפו החידים זה
לופן מהחילוף ׳ לתכם סידר השם זה בזה לופן כי בעכויבים יפסוט העמים
פעם ויסרים ברעות לשר יבואו לשם מבדם ופעם יתן לוכל לרוב בתמבעותם
ובשר תחלה לחור יתהו מתנו הקולות והברקי׳ לתה היס מהשלה בעכויבינו׳
ולחר על העכויבים בשם לור החיר הקיטורי לשר הוא לרוב לפי מהות
מילהב במעט מהשבבה כמו מהתבאר בשפר החותו׳ והוא מפוזר ביניהם וינו
השם על החיר ההוא בתוך החותו׳ הבאים ומהם שבקתם לקבת וירבקתו והוא הקור לשר
בענן לשר הוא עשור בתוכו כי החלקים החמי׳ יברחו מהשבם ויתקבבו בעומק
הענן כמו שהתבאר בשפר החותו׳ כשר הגיד עליו החיר הקר שהוא ריעו
מה שהגיד לל שעיבה פני הענן ועבר בתוכו החיר הקיטורי בדרך שלא יוכל
לעלו׳ ולפ״ז יהיה קניין לף וכשם על החיר העולה בהתקבץ חלקיו ויבקע הענן
ויפל ויתלהב מדי כחתו מהענן וזהו הכשם על דרך משל לף תוא המקר׳ יחרר
לבו׳ ויתר מתקומו ׳ שתעו שתוע בחוזק קולו והדכור לשר יבא שפיו ל״ל הרעש
שהו׳ כשלה וחזק עד שתת׳ כל השמי׳ הוא מקיים׳ לכל׳ ולהשמיע. ולורו הוא הברק
יתבוננ וירד על כנפות הארץ וזה ב״כ פלא כי מדרך השם הוא שיתבונן למעלה׳
ואחרי הברק יפלג קול הרעש ירעם בקול גדולו ולא יאחרם ל״ל הקולות שלא
יפתעו לחר הברק׳ בזמן מועט כשם׳ היס קולו בזה החופן שיהיה נעמ׳ וזה כי
השבבה ברעש והברק לחר כמו שנזכ׳ בשפר החותות לבל כי הרעש׳ שמע לחר
הברק זמן שם לפי שהמובט מגיע ז הרוח׳ בזולת זמן והקול מגיע ז חום השמע
בזמן לפי שהגעתו שם יהיה בתכופה ממקום ההכאה לשר תחדם הקול עד חום
השמע והיל תהיה בזמן בהכרח והנה יקרה כשהיה מקום הברק והרע׳ קרוב
לחופן סירח׳ הברק ולא ישמע הרע׳ לרחקו מתנו כי תכלה התנוע׳ קור׳ הגעתה
ל חומינו ולזה לתר שבשתר ישמע קול הרעש לל יהיה השמעו מלוחר לתר
מהרוח׳ הברק ׳ ירעם ל בקול זה הענן כפלות עופה גדולת ובפלות לשר
לל נוכל להשיב ׳ הנה פעם יוכל מהיות שלג וירד השלג בארץ ופעם יהיה
מתנו גשם מטר רבוני לותר שהיו יורד בתוקף גדול ופעם יהיה תתנו גשם

מטרות עוזו ל״ל סיורד בתוקף גדול וכבר התבארו בשפר החותות שבות כל זה
ולשפר שבתתר שהרבון בחתרו וגשם מטר וגו׳ שפעם יבא מתנו גשם מטר ל״ל
שלא יהיה המטר היורד מחלקי הענן מתחלף קבתו לקבתו ופע׳ יבא מתנו גשם
מטרות עוזו ל״ל סיבאו מתנו מטרים מתחלפים שר סיורד מקבת חלקי הענן
מטר גם ומקבתו מטר דק כמו סיקרה הרבה פעמים בעכויבים לשר ירד מהם
הבדר והיה הגשם בתוקף כל כך עד שיסבור בשר כל הדם עד שלא יוכל לבהת
ולרעת בכל לשבי מעשהו ל״ל סיכירו מה הם עושי׳ ולופה הם ׳ וגם החיים הקשבת
מרוב הגשם ותסכון במעונותיה ׳ ולפעמי׳ תבא מחדר הענן הסופה ל״ל הרוח
החזקה וזה בהיות החיר הקר מתדבק עם החם ויבקע זה לרדת וזה לעלות
ויתהוה מזה הרוח כמו שבזכ׳ בשפר החותות והנה מקום לשר הוא מזרים ל״ל
שהוא סיבת הזרם והשטף לשר יתחדם מתחיר והוא החלק היות׳קר מהחו׳ כמו
שהתבאר בשפר החותות וכבר יהיה מתנו ההתקדר לשר יהיה בקבת חלקי זה
החיר העשבי והחיר העשבי והתקרר ההוא הוא שבת הרוח כמו שהתבא׳ בשפר
החותות וזה פלא שתהיה הסבה תחת בעינה וסעם תסבב הלחות והשטף ופעם
תשבב היות הרוח לשר הוא מייבם ׳ מרבון ז יתן מקבת החידים קרח ית׳ רחב
הסיס שנעשה מהם הקרח במקום מוכן ובר והוא הקרח והכפור וקרלו רחב
מיס לפי שהוא מתהווה מהטל והוא יורד ברוח׳ער שחינו יורד טיפות לבל הוא
כמו לחות סיתלחלח החוו׳ לף ברי יטריח עב לבריר׳ ולפיזור ל״ל שלחיפה מתנו
גוס רבר לך יותך ויתפזר ויפין עכן חורו וחולם חמר עכן חורו לפי שהיות׳ ככון
שבענינים סיקרים בהם זה הם העכויבים רבי החיר הקיטורי לשר הוא כקר׳ חור
כמו שקרם כי ליובשו יקרה לו סיתפזר מניבון הגשם קודם סיתהוה ממנו
המטר ובכלל זה הענין מיקשה בתחבולות הגשם הכפלות עד סיהיו
תמנו כל אז הדברים המתחלפים לשר זכרנו והקשה בזה כדי סיפעלו כל לשר
יכוה הש״י על פני תבל חרבה ׳ פעם להזיק כמו הברקים סימיתו החכמים בהם
הנופל בהם לו המטר כשהיה מזיק ופעם להכרח חרבו להכמיח מוכח דשם
ופעם ימיתהו לחשר ל״ל ליתרון הטוב וחם חינו כדיך לכמחים ׳ החזיק זולת חיוב
עמור והתבונן כפלות ז התדע הסבה חיך נזדה שם על הענני׳ סיסודרו משם
זה העכויבים בזה החופן ׳ הידעת מה הסבה לשר קבל בה החור והתלהבות
החיר הקיטורי הנעבר בענני׳ הם תוכל לדעת על חופני מפלאי עב לשר
יתחלפו לכמה בווני כפלות הגשם וחכמתו בהם ׳ הידעת למה יהיו בדיך חמיס
בחשר תבקוט הארץ מפלת דרו׳ל כשלו יהיה הסתם מתנועע בפל׳ הרעומי׳
ותהיה תנועתו במזלו׳ שפסוניות כי לז יהיה החוש בחלק המיוסב והנה בידיעת
סבת זה החוש בקרבת הסתם מהפיחה הכפונית מהקושי מה שלו יעלם למי
שעיין בטבעיות וכבר בילרנו זה בבילורינו לחכמה ההיו והשלמנו הסב׳ בזה
בחמימי מסב׳ מלחתו׳ י׳ ׳ הלם תרקיע עמו הגשים שהם חזקי׳ בתכלית החוזק
עד שלא יקשר דבוקם בשום פנים והם שפיריס כמו הרוחי׳ הנחך ל״ל הזכוכית
שיעבור החור בו ׳ חלם חיוב מחוסב להתווכח עם הגשם הודיענו מה נלמר לו
כשהתווכ׳ עמו בזה הענין הנה לא נוכל לערוך דברי׳ כנגדו מעני חסך והסבלות
כמו שלא יוכל להתווכח מי שלא ידע דבר בחכמ׳ לח׳ עם שיודע בחכמה ההיא ׳
לוך נוכל לדבר עמו היפוך לו כי לדבר בדרך שיענני ושלם ההתווכחות ביני
ובינו והם חמ׳ לוים דברי ריבות ז הגשם והתווכח עמו כשר היה מבולע וגשחת
בחכות ומכאובי׳ עד שלחה תחפוק להתווכח עמו והוא כחילו חמר הנקה לוים
מכאובו׳ להתווכח עם הגשם ועניהו עד שלחת׳ תכפוף לזה התווכחת ׳ וגם עתה
לבה׳ חופן חשר מענין החידי׳ והוא שבקבת העתי׳ יהיה הענין חזק עד שלא ירחה
חזור לשר הוא בהיר וזך בשחקי׳ ל״ל שלון סיב׳ הערד החור שילקה הכב׳ כי הוא
בהיר בשחקי׳ לבל רבוי הענני׳ יהיה שבה שלא ירח׳ החזור עם חזקו וגם כל זה
לל יהיה מהם מטר לבל תעבור הרוח ותטהר הענני׳ ותפזר׳ לו תוליכ׳ ז מקו׳ לח׳
ובזולת הגשם׳ ושלם על הרוב ענין המטר ולזה זכרנו לפי שבו מן הזרו׳ לם נייחם
זה הפועל ז הרוחו׳ לבר כמו שזכרנו במעש׳ הענני מזה הגשם׳ מבפון זהב ולת׳
ל״ל סיבואו מתנה רוחו׳ מפזרו החידי׳ ומטהרות החיר ומזכבות לותו כזהב וזה
כולו בעבור פועל הש״י לשר הוא׳ נורא הוד ולגם שם׳ שהרבו׳ בזה כי מפלת כפון
לפי שגם היבוב יבא דעת יקר וככב׳ כזהב על הש״י שהו׳ נור׳ הוד כי גם הבעלי
חיים והבמחי לשר בבריאתם מהחכמה הנפלאה והעוגם להמציא בלחר לחר
מהם כל מה שלפבר בו מהכלים לשר יגלם בהם מכיחות׳ ויעמר הזמ׳ החפצרי
בהם עד שבוכל להשיב מזה דבר יקר וכבר מהש״י ׳ ובכלל הנה ירחה מתה
שבררת לותו בזו הנבראים כי מרי לשר לת מבלכותו ולת נוכל להשיב מדריבתו
הוא שגיח כח לעשות משפט ושגיח כח לעשות רוב צדקה וחסר לפי שלא יקבר
מהמציח בלחר לחר מלהנבראים מה שיבטרך זיו במכיחותו ולת יקבר גם כן
מהמציח בלח׳ לח׳ מהם מה שלפבר שיתציח בהם על כר היותר טוב ולת יענה
ל״ל שלא יעם׳ רע כי לבחתו נדחה לותו משתדל בכל עוז בזו הנבראי׳ להגי׳ הטוב
זיה׳ והוא על דרך לתמרו כי לת עבה מלבו ׳ לו יהיה לומרו לת יענה שתרוב כחו
לת ולחר עשיית השמש׳ ורוב הצדקה לבל יעמהו תכף בהמצת השקל בזולת
לחיחור ׳ לכן ירחו מתנו החכמים כי לת ירחה כל חכמי לב שלא יגיח בכולם
להכילם שהרע לבל כשבר ידבקו בו ובעת הרבקות ׳ לו יהיה פירום לתמרו לת
ירחה כל חכמי לב שלא יפח להם פנים ולת יכבד׳ להחניף לוזי לך תכף שתמצת
בהם הרעה ייבדם כדי שיעזבו הדרך ההיא כמו שקדם׳

והבלל העולה מהדברים

הוא שלזהות יבחר שלא יתבע שפני היות החדם שחות ובזה ביחם לל
הש״י היותו משגיח לבל הוא יבחר שהוא רחוי שיגיח בו ובניח בביחור זה
שתי הקדמות החחת עם היותה שבוחרת בכפשה כבר הודה בה חיוב והוא
שהש״י הוא תמיס דעות רופס לומר שהוא יודע כל המושכלות וזו הקדמה
הודה בה חיוב בחמרו עמו חכמה ובבורה והקדמה הסכית שחוייבת למי
שידע טבע שכל החדם שיודה בז והוא שהחדם כביר כח לב רוצה לומר
שהוא

ושי

ועתה שלמת רעיך
שלא שהיה להש
להשיבך כל דבריס
חילו שמרתי לך ׳
לל ידלו לור כעשו
המה כשפלים שבר
לל ידלו חבמה ׳
בהיר הוא בשחקי׳
דומה לבהירים
בהירים שבירלים
בשחקי׳ לחורי׳ נשם
ורוח בלו ומטרבין
ומשבירין ׳ ולין
מטר יורד׳ כך הוא
דומה שלהם ׳
התחילו להשיבך
ושוף עשרו ולת
עבו׳ מבפון ושפ
ישתה ׳ הרי הוא
כמו׳ על הרשעו׳
ל״ל מדלם מבמים
כשהרקיע שלת
בהרות עבבי׳ עבבי׳
להזריד נשם רוע
עבדה ותטהרם ׳
ולין נשם יורד ׳ וה
מדלם מבמי׳ ולויבו
מדיבב על שדר
המקלות׳ ומבפון
וכב ישתה ׳ מבשב
רוח בפוכי׳ ושבביר
הנשם ושמה וזרחת
׳ כמו המריקים
מעליהם קוהב ׳ של
שלוה ׳ שלשיו ׳
שרי לל שבלמוהו
שגיח כח ׳ לשורר
משפטי׳ של הבריו׳
בנוהל בתו כי שם
ברשעים ׳ ושפרת
הבריות שם בדבר
שוטה לפי שיכולת׳
קוטן מבח׳ שבבית
הספר תוריס ובני
יובב ׳ בקר ובפן
ולת טרם לבקש
רשם ויסורי ׳
משפט ׳ יסורין ׳
לל יעבה הבריות
יותר מלמי׳ וכן לל
עבה להבדיק יותר
מלמי׳ בעש שלי
לשפר ׳ כי שם שים
בחתבת ידו ׳ לכן
ירחוהו חבמים ׳
שלהתווכח שלין ׳
כי לל ילשם כל
חבמי לב ׳
שהתבמים שלין ׳
כי אין חבמתם
בעיניו כלום ׳
ושהבחינו פירושו
של לויב שתמר לו
שיהוה לפי שהיתה
מטיל מוסף יעזיה
על דוקן חבש
לפיהן לח ובית
להתקויים לך בנים
תקמי לב ׳ משבש

מענה אליהוא מן הסערה מכ׳ סערין כלך ומשיך דכרי כנגדן. מן הסערה שחיררתני: לשון סערה ישופני: ימשכ׳ לשון כשפים תעשה כשפיך: נשוחות לכל שער. ל׳ש בסערה הכהן. כסערה דשפתו: כלשפר׳ משפך עכה חשיכה ומכלה. ל׳ש מי וה משפך עכה׳ כלי דעת. שם הק׳ כה מי זה משיך עכה מקלקל כמילים ובורוב דכריס ש שלכתכיו לים עם מעכה כלכוס. מקולתו. כמו ש בקריבו. כמו ש השקל לא תשלל: ושכור. עשיתי לו לכריס סביב לעכבו כתוכם וכם לו מוך לשר לא יעבר. כמו וירדפם לפני הסער. והם תעלו סביב לעיר: במיוך. מיום שכולכת: לשחו בכנפי הארץ. ועוד במיוך כיוסלקחו בכנפות הארץ. כשלש מקומו בכנפות הטלית ומעבירק. כן לכני. עתיד לשחו כ בכנפותי ולכער לת הרשעים: וכן הוא יוסי ויי יעקב מתחילה בוכני כלתים יס. חול נכול לו. בניחו. כהשכתו יוכל מן התהום. כמו נוסי מכטן. מוסבי: כשומי עכן סביבו ים מוקייכום. סכוף הטולם. ועכשיו מוכנים לו כלבוש. מקולתו. כ

תתהפך כחומר חותם. הל כמו חחות והטיט לשר יעשו בו החות לשר ירבו סהות מוכן בקלות לקבל החות ההוא כן יתהפך פעולת הממש להמשך מתכו פעולת מתחלפות מצד חלוף מבנו: נבכי ים. מעמקי ים: רחבי ארץ: הנה רחב הארץ הוא מרחקה מהקו הסום והוא המקום אשר יהיו בו הלילה והיום סוים לעולם ולזה יהיו לארץ שני רחבים החד מהקו הסו' עד תכלי הכפון והשני מהקו הסו' עד תכלי הדרו': חשכתי לעת כרי. מנעתי חות' לי ולכרתי חותם לי להסתתם בהם בעת כר ל' להגיע הרע לרחוץ לו: חיזה דרך יחלק חור. הרמ' בו חי זה דרך יחלק הסתם עד סילך פע' בתנועתו היומית ברוך אחר וכן' לחר ברוך אחר ויפזר מקו' זריחתו על ארץ כמו שהתחיל למי מעיין מעט מחכמת התכונה ולפיכר בעניים הרבון בחור החיר הקיטורי חמר יתחזו ממנו הלהבו' בקלות ויהיה קדים רוח קדים והוא יותר נכון כי לפי הנחור הרחמון יהיה בכלן כפל דברי' לפי שכבר זכר זה הענין בעינו כמו שחמר המיימך כויח בקר וגו': מי פלג לשטף תעלה וגו' מי חלק לשטף המים מקום מיפול בו וקרי' למקום ההוא תעלה והיה חפירה והרבון מי קידר המטר בזה הלופן ניחטיר בזה המקו' ולה במקו' חר עד מיפלגו בזה הלופן הפתחים ב בהמטירו פעם בחקום אחר ופעם במקו' אחר וזה פלם היה המט' כולו במקו' אחר תמיד לה יפלם במקו' ההוא מפר רבוי הלחו' ולה בזולתו מכר היובם ומי מביחר בכפעו לברק ולרעמי' ויהיה לחמרו לחזיז וקולות הן ירב' בזה מי פם דרך לחזיז וקולות הן המכול ובקבעו הק'כ להחויר לפ הכלות: הרעמי' סירר למטה לארץ הפך תכועתן הטבעית: סוחה ומפוח' מדבר ומקומו' חריבי': חבלי טל. טיפי הטל: יתחכמו. ירפה פהם יחפלו ויפתר ענין התימיות לפר בהם ויהיו מיפ בכח לה בפועל: מערבו', פם מיכי תעכוב' מיתכלו בפבת כיפה ל"ל בהמ' המעם פם כי לה יתיר חום הזמן החילבו' ויתכו פריפ והנה כיפה היה כורה לחת במזל טלה: ומופכות כפיל. מה מיעבריהו ויפפכהו כפיל שהוה מהפורות הדרומיות והכיוה המעם במזל שהוה בו יתכבו החילבות מתכיפת כחם לרוב הקור: מזרות. היה כורה לחת מהפורות הדרומיות ולחפוב טלה היתה כרחי' בחר היה בה חיוב כי לפ זמן מועט: ועים. היה כורה מהפורות הפפוניו' לחיבה נפתרת כלל בחקלים לפר לחכחו בו: תכחם. תכהב': מפטרו. מעכין פוטר ומופל והרבון לפ בפלם מזל טלה והכלו' מכר לפ בפלם בחקום ולפ בפלם בכוכב ולפ בפלם בפוף ולפ בפלם בחקום ולפ בפלם בכוכב ולפ בפלם בפוף

תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש: ויפנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר: הבאת עד נבכי ים ובחקר תהום התהלכת: הגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה: התבוננת עד רחבי ארץ הגד אם ידעת כלה: אי זה הדרך ישכן אור וחשך אי זה מקומו: כי תקחנו אל גבולו וכי תבין נתיבות ביתו: ידעת כי אז תולד ומספר ימיך רבים: הבאת אל אצרות שלג ואוצרות ברד תראה: אשר חשכתי לעת צר ליום קרב ומלחמה: אי זה הדרך יחלק אור יפץ קדים עלי ארץ: מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קולות: להמטיר על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו: להשביע שאה ומשואה ולהצמיח מצא דשא: היש למטר אב או מי הוליד אגלי טל: מבטן מי יצא הקרח וכפר שמים מי ילדו: באבן מים יתחבאו ופני תהום יתלכדו: התקשר מעדנות כימה או משכות כסיל תפתח: התוציא מזלות בעתו ועיש על בניה תנחם: הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ: תרים לעב קולך ושפעת מים תכסך: התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו: מי שת בטחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה:

תדברינו: הידעתא גזירתא דשמיא אין תשוי שטריה בארעא: איפשר דתרים לעבא קלך ורכפת מיא תחפינך: איפשר תשדר ברקין ויהכון ויימרון לך הא אנן: מן שוי בכלין חוכמתא או יהב לליבא בינתא: תמ להתרנגול ברא ביונתא למקלסא למריה:

אוצרות ב' בפ"ו. ונתתי לך אוצרות חשך, את כל חסן העיר, וחלוים אחיו בדה קרס' דפס', ואוצרות ברד תראה, לא יועילו אוצרות רשעי, ואת בני התעריבות דרה ויכפור ב' חס' בליש' וסי' דק ככפר על הארץ. וכפר שמים מי ילדו, ופני ת"ו מיחדין וסים' נמס' בתלים סים' פ"ב. התקשר ל והוא חד מן מלין דמשמשין הת' ברישי' וסים' התמלך ל כי אתה בתחרה בארז, התקשר ל מעדנות כימה. התשלח ל ברקים וילאו', התאמין ל בו כי ישיב זרעך, התרעישנו ל כארבה הוד נחרו, התרים ל לעב קול, התצור ל ללביא טרף. התשחק ל בו כצפור, התצלח ל עתה שתולה התצלח. ואינון מן אב הא ברישי' וסים' נמסר בסר' רבת' בטערכת אות הא בס"ד.

מתהפכא היך טינא חותמא דילהון ואיתעתדון היך בסו זהים: אתהפכת היך טינא חותמא דילהון ולא אתברירו כסו גושמיהון בלא נשמתהון היך בסו סריק: ואתכסי מן רשיעיא נהוראון ואדרע מרמא תתברי: איפשר דתעלא לך כעלני טורי מותא ומעלני חמי: איתבינית עד פתווי ארעא דגיתא דיערן חמי אין ידעתא כולה: אידין אורחא ישרי נהורא והשוכא הידין אתריה: ארום תדברינה לתחומיה וארום תתבין שבילי ביתיה: הידעתא ארום בכן אתילידו ומנין יומיך סגיעין: איפשר דתעלא לקורטורי תלגא ואפותיקי ברדא תחמי: די גנזית תלגא לעידן עקתא בגהנם וברדא ליום קרבא דפרעה ואגחותא דמצראי: היזין אורחא יחפלג נהורא יבדר רוח קדומא על ארעא: מן טייף לשטפא קובתא ואסרטא לענני קלא: תא מאן טאיף לשטפא דתחומא חריצי מיא וקצתהון דלא לעידא ואורחא לענני דמחתין מחתן מיא בקלא: תא מאן עבד שטפא למרזיבא דמיא ולעילא ארחא דענגא דמחית מטרא בקלין: לאחתא מטרא על ארעא דלית בה גבר מדברא דלא בר נש ביה: למשבע רגושא ואחרוגשתא ולמרביא מפקנות דיחאה: תאית למטרא אבא או מן אוליד רסיסי טלא: מבריסא מן נפיק קרחא וגלידא דשמיא מן ילוד יתיה: היך אבנא מוי קרישין ומיטמרן ואפי תהומא דמן קורא כתאתרין: החקטור שירי כפתא או אשלי דנגרין ניפלא תישרי: החפיק שטרי מזליא בזמניה ועגרא על אפרחתא לתרנגול ברא ביונתא למקלסא למריה:

התבוננת ג' חס' בליש' וסים' נמסר בסיפ"ם ל', אל גבולו ל' וחד על גבולו ואינון מן אב מן חד חד ב' וחד על ו' דכו' וסי' נמס' בסר' רבת' בפערכת אות הא"ף בערך ב' בסר', ומספר ד' וסי' בסדר בלק וירמיה סימן א', ואוצרו' אוצרו' א' מל וסים' עלה ששק מלך מצרים דמלכים תניגא דפסו', ויקח אסא את כל הכסף ב' נפסו', ויוצא אסא את כל

ר' יחיאל תלויות. ב' ובעין ג' חס' כלים. ל' יתר על גבולו ר'. ב' בלשון אחר. ג' יפ' בלשון רבו'. ד' נח' מל. ה' ב' נפיק' כ' חס'. ו' ב' בתרי לים' אחר הם. ז' ב' יוכיח ה' ט' ב' נפלא. י' ב' יפלא. כ' ב' יחן אמתן

מי

מַן זְמַנֵּי שִׁבְעָתֵי שְׁמַיָּא בְּחוֹכְמְתָא וְכִילְוֹת שְׁמַיָּא מַן יִשְׁרֵי׃ תֹּא מָאן זְמַנֵּי כּוֹכְבֵי
שְׁמַיָּא בְּחוֹכְמְתָא וַעֲנָנֵי דְּמָתִילִין לְזַקְיָא דְּשַׁמַיָּא מָאן אַשְׁכִּיב׃ כַּד אִשְׁתָּאָם עַפְרָא
לְשִׁיתָאסָה וְגַרְגִּישְׁתָא אִידְבְּקוּ׃ הֲתָצוּד דְּלֵיתָא מְזוֹנָא וּפַרְנָסוּתָא דְּאַרְיָוָתָא תְּסַפֵּק׃
אֲרוֹם שַׁתְיָן בְּמִרְוַתָא יֶתְבוּן בְּמַטַּלְתָּא מְטוּל לְכַמָּא׃ מָן יְתַקֵּן לְעוּרְבָא מְזוֹנֵיהּ
אֲרוֹם בְּנוֹי לֶאֱלָהָא יְבָעוּן תַּעֲיָן מְדַלְיִין דְּלָא מִכְלָא׃ אֵיפְשַׁר דְּיַדַּעְתָּא עִידָן מֵילְדוּתָן
דַּיָּעֲלֵי טִינָרָא בַּר מִצְטַעֲרִין אַיָּלְתָא תְּנַטּוּר׃ תְּמָנֵי יַרְחָיָא דְּשַׁלְמָן וּתְנַרַע עִידָנֵי מֵלְדוּתָן׃
חַמְטָן בְּנֵיהוֹן מִתְפַּלְחָן צַעֲרֵיהוֹן מְשַׁדְּרִין׃
מִתְחַיְּלָן בְּנֵיהוֹן יִסְגוֹן בְּעִיבּוּרָא יִפְקוּן
וְלָא תַיְבִין לְהוֹן׃ מָן פְּטַר מְרוֹדָא בַּר חוֹרֵי
וְשׁוּשְׁלֵי עֲרוֹרָא מָן שְׁרֵי׃ דִּי שַׁוֵּיתִי מִישְׁרָא
בַּיְתֵיהּ וּמַשְׁכְּנוֹי אַרְעָא צְרָיָא׃ יְגַהֵךְ לְרִגּוּשׁ
קַרְיְתָא אִתְרְגוּשְׁתָא דְּרַדֵי לָא יִשְׁמַע׃
יְאֵלִיל טוֹרָיָא מַרְעֵיהּ וּבָתַר כָּל יָרוֹקָא יְבָעֵי׃
אֵיפְשַׁר דְּצָבֵי רֵימָנָא לְמִיפְלְחָךְ אִין יְבִית
עַל אוּרְוָתָךְ׃ אֵיפְשַׁר דְּתִקְסוֹר רֵימָנָא
בְּתַלְמָא דַּאֲשֵׁלְיֵהּ אִין יַשְׁדֵּד גַּלְמָתָא בַּתְרָךְ׃
׃ אֵפְשַׁר דְּתִתְרְחֵץ בְּיֵהּ אֲרוֹם סַגִּי חֵילֵיהּ
וְתַשְׁבּוֹק לְוָתֵיהּ לְיִעוּתָךְ׃ אֵיפְשַׁר דְּתֵימִן
בְּיֵהּ אֲרוֹם יְהוֹב דַּרְעָךְ וְאִדְרָךְ יְכַנּוֹשׁ׃
גַּדְפָא דְּחַרְנְגוֹל בְּרָא דְּמַשְׁפְּתָא וּמְקַלְסָא
אֵין אֵיבְרָא דְּחַוּוֹרְתָא וְנוֹצֵיהָא׃ אֲרוֹם
תִּשְׁבּוֹק לָאַרְעָא בֵּיעֵיהָא וְעַל אַרְעָא תְּרַגֵּר׃
וְשַׁלְיָא אֲרוֹם רַגְלָא תְּבָרְרִינָהּ וְחֵיוַת בְּרָא
תְּדוּשִׁינָהּ׃ שֵׁיחֲנָא עַל בְּנֵיָא דְּלָא דַּלָּהּ
לְסָרִיקוּתָא לֵיעוּתָהּ מְדַלְיָת דְּלוּתָא׃ אֲרוֹם
אֲנָשֵׁיהּ אֱלָהָא חוֹכְמְתָא וְלָא פְּלִיג לַהּ
בְּבִיוּנְתָא׃ בְּעִידָן בַּמְרוֹמָא סָיְפָא מְגַחֲכָא
לְסוּסָא וְלָרִיכְבֵיהּ׃ הַאֵיפְשַׁר דְּתִתֵּן לְסוּסָא
גְּבוּרְתָא אֵיפְשַׁר דְּתַלְבֵּישׁ צַוָּרֵיהּ תּוּקְפָא׃

מִי סָפַר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה וְנִבְלֵי שָׁמַיִם מִי יַשְׁכִּיב׃ בְּצֶקֶת עָפָר לְמוּצָק וְרִגְבִים יִדְבָּקוּ׃ הֲתָצוּד
לְלָבְיָא טַרְפָּהּ וְחַיַּת כְּפִירִים תְּמַלֵּא׃ כִּי יָשְׁחוּ בַּמְעֹנוֹת יֵשְׁבוּ בַסֻּכָּה לְמוֹ
אֹרֵב׃ מִי יָכִין לָעֹרֵב צֵידוֹ כִּי יְלָדָו
אֶל אֵל יְשַׁוְּעוּ יִתְעוּ לִבְלִי אֹכֶל׃
הֲיָדַעְתָּ עֵת לֶדֶת יַעֲלֵי סְלָע תְּחֹלֵל
אַיָּלוֹת תִּשְׁמֹר׃ תִּסְפֹּר יְרָחִים
תְּמַלֶּאנָה וְיָדַעְתָּ עֵת לְדָתָנָה׃
תִּכְרַעְנָה יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה חֶבְלֵיהֶם
תְּשַׁלַּחְנָה׃ יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם יִרְבּוּ בַבָּר
יָצְאוּ וְלֹא שָׁבוּ לָמוֹ׃ מִי שִׁלַּח פֶּרֶא
חָפְשִׁי וּמוֹסְרוֹת עָרוֹד מִי פָתָח׃ אֲשֶׁר־
שַׂמְתִּי עֲרָבָה בֵיתוֹ וּמִשְׁכְּנוֹתָיו מְלֵחָה
׃ יִשְׂחַק לַהֲמוֹן קִרְיָה תְּשֻׁאוֹת נוֹגֵשׂ
לֹא יִשְׁמָע׃ יְתוּר הָרִים מִרְעֵהוּ וְאַחַר
כָּל יָרוֹק יִדְרוֹשׁ׃ הֲיֹאבֶה רֵים עָבְדֶךָ
אִם יָלִין עַל אֲבוּסֶךָ׃ הַתִּקְשֹׁר־
רֵים בְּתֶלֶם עֲבֹתוֹ אִם יְשַׂדֵּד עֲמָקִים
אַחֲרֶיךָ׃ הַתִּבְטַח בּוֹ כִּי רַב כֹּחוֹ
וְתַעֲזֹב אֵלָיו יְגִיעֶךָ׃ הַתַּאֲמִין בּוֹ
כִּי יָשׁוּב זַרְעֶךָ וְגָרְנְךָ יֶאֱסֹף׃ כְּנַף־
רְנָנִים נֶעֱלָסָה אִם־אֶבְרָה חֲסִידָה
וְנֹצָה׃ כִּי־תַעֲזֹב לָאָרֶץ בֵּיצֶיהָ וְעַל־
עָפָר תְּחַמֵּם׃ וַתִּשְׁכַּח כִּי־רֶגֶל תְּזוֹרֶהָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה תְּדוֹשֶׁהָ׃ הִקְשִׁיחַ
בְּנֶיהָ לְלֹא־לָהּ לָרִיק יְגִיעָהּ בְּלִי־פָחַד
׃ כִּי־הִשָּׁה אֱלוֹהַּ חָכְמָה וְלֹא־חָלַק
לָהּ בַּבִּינָה׃ בָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא
תִּשְׂחַק לַסּוּס וְלִרֹכְבוֹ׃ הֲתִתֵּן לַסּוּס
גְּבוּרָה הֲתַלְבִּישׁ צַוָּארוֹ רַעְמָה׃

מי יספר · פירוש מספיר מי שם לותם כספיר כעניין כרתי מוכן ים תחת · סהוה
מן ספר · וי׳חרי · תמרו מתספר וחרים תמרו מי יספר בחכמתו השחקים · ונבלי
שמים · הם העבים בעבור שהם מלאים מים · יפכיב · כמו יוריד וכמוהו שפכת
הטל · למוכן · היות הנקודה · ורגבים ידובקו · הם בקיעות הארץ מחמת
והמטר · וחית כפיר · תתלה כי היו כפרי
ריקה · יבוזו · תן
יפח כי כן מנהג
הכפיר וכמהו ידכא
יפוח · תכרענה ·
ותפלחנה ילדיהן כדי
שלא יזרו מתוכים ·
חבליהם תפלחנה ·
פי׳ תפלחנה חבלים
ותכחובו עליהם והו
כך יתרפאו · והחלו
בניה · כעניין ו
ותחלימני · ירגו
יגדלו בבהירות פיו
ברור ים תוך ים תוך
תרגום חון · חמולות ·
קולות תן סחון ·
ירוק · הענין לחר כל
תקוס ירוק · התקע
ריס בתלם · כתו
תלמיה רוח והענין
החקפר ריס בתלם
בעבות · התבטח בו
כי רב חילך בעבור
רוב כחו · ותע זוב ציו
יגיעך · עניינו זרע
הסדה מבכחו ויחרוש
ויסרך כמעשה הסוס
ים תוך · כי תעזוב
תתלה · כי היו כפרי
ריקה · יפוחו · תן
יפח כי כן מנהג
הכפיר וכמהו ידכא
יפוח · תכרענה ·
ותפלחנה ילדיהן כדי
שלא יזרו מתוכים ·
חבליהם תפלחנה ·
פי׳ תפלחנה חבלים
ותכחובו עליהם והו
כך יתרפאו · והחלו
בניה · כעניין ו
ותחלימני · ירגו
יגדלו בבהירות פיו
ברור ים תוך · תרגום
קולות תן סחון ·
ירוק · הענין לחר כל
תקוס ירוק · התקע
ריס בתלם · כתו
תלמיה רוח והענין
החקפר ריס בתלם
בעבות · התבטח בו
כי רב חילך בעבור
רוב כחו · ותע זוב ציו
יגיעך · עניינו זרע
הסדה מבכחו ויחרוש
ויסרך כמעשה הסוס
ים תוך · כי תעזוב
תתלה · כי היו כפרי
ריקה · יפוחו · תן
יפח כי כן מנהג
הכפיר וכמהו ידכא
יפוח · תכרענה ·
ותפלחנה ילדיהן כדי
שלא יזרו מתוכים ·
חבליהם תפלחנה ·
פי׳ תפלחנה חבלים
ותכחובו עליהם והו
כך יתרפאו · והחלו
בניה · כעניין ו
ותחלימני · ירגו
יגדלו בבהירות פיו
ברור ים תוך · תרגום
קולות תן סחון ·
ירוק · הענין לחר כל
תקוס ירוק · התקע
ריס בתלם · כתו
תלמיה רוח והענין
החקפר ריס בתלם
בעבות · התבטח בו
כי רב חילך בעבור
רוב כחו · ותע זוב ציו
יגיעך · עניינו זרע
הסדה מבכחו ויחרוש
ויסרך כמעשה הסוס
ים תוך · כי תעזוב
תתלה · כי היו כפרי
ריקה · יפוחו · תן
יפח כי כן מנהג
הכפיר וכמהו ידכא
יפוח · תכרענה ·
ותפלחנה ילדיהן כדי
שלא יזרו מתוכים ·
חבליהם תפלחנה ·
פי׳ תפלחנה חבלים
ותכחובו עליהם והו
כך יתרפאו · והחלו
בניה · כעניין ו
ותחלימני · ירגו
יגדלו בבהירות פיו

בעקת ל למוצק ל ורגבים ל התצוד ל ללביא ל התצוד ללביא טרף · במעונות כ׳ מל דמל בלש׳ וסי׳ ומי יבא
במעונותינו · כי ישחו במעונות ו׳ נ׳חס׳ בלישני מענה אלהי קדם · כפיר קולו ממענתו · ומענתיו טרפה · וב׳ כתיב
מעונתם חס׳ ו׳ו בתר׳ וסים׳ ואל מעונת׳ ישובון · ואל מעונתם ירבצון ושאר׳ מענות כתי׳ חס׳ ו׳קדמא · ירחים ד׳ וסי׳

מי יספר · מענין תכון ומספר כמו תספרנה כל עכמוקי · וכבלי סמים · הם הגשמי׳
החריציים הכופלים תלמעלה למטה · בבקת עפר למוכן ונו׳ · בהתקפו׳ העפר
היותו חזק · ורגבים · הם נוסי העפ׳ והרכין מחלקי החרן ידובקו עד שלא יפחר
פכוי ביניהם · וחית כפירי׳ תמלא · ונפש החריון׳ תמלא להמכיח להם טרף כי נפשם
ריקה בהעד׳ טרפם ·
יבוזו יפלו · יבוזו ·
יבקעו · יעלי סלע ·
בוק עם׳ זיין בלע׳
והיה עולה ברחם
הסלע בעת שכורע׳
לילד והנפ׳ ית׳ מזמן
לה נסר שמקבלת
אותם הולרות בכנפיו
ומכיל׳ אות׳ סלע יפולו
ככפיו · וקולל
לילוק תעמו לנפ׳
חיל יולדם · החילם
דמע׳ נר ומין חולד
יכול לנפל ונפצעת
לידתה אמי מומין
לה לדקון ומכיסה
כרפפם ונפתח ·
ופם מקדי ומאחר
לנפ׳ מיד מתה · וכן
אותם רגעים אינו
מילוך וכן אמיר
לאיוב כתהלוך לי ·
תפלחנה · מתבקע ·
רחם סלסם ומוכיח
חוולדו וחבלי לידה
סלסם · תפלחנה
מעליהם בלדתן
לרבוי שלחי מומין
להם · יקלמו · יקוקו ·
ולא שבו למו ·
משילוחו קנתם ינדלו
בכר בוכרים ו
וכרשתים ואוכם
נרזבי לנידו אוכם ·
ומם · חפצי ·
שמין לדם מגדל
פרח לנאוקדו עבוד ·
נהאו׳ פאיכו יכול ·
ערוד · ממור הכר ·
מי פתח · מוסרותיו
שלי עליו עול מל׳ ·
יקור הרים מרעהו ·
כוח עכמו תר לו
מקום מרעה · רים ·
כמו רפס · עבדך ·
לעבדך · בתלם
עבודתו · בעבות
הכל · סקוסרין
לתלמי המתרגמים ·
ישדד יתקן הנשדם ·
תבטח בו · לשון
בגולתך בטבול
שכחו רב ויכול
לסבול הרבה ·
והעזוב שלו יגיעך ·
לאסוף אל הבית ·
כרכ לרכבי כתלסם ·
כן שם עוף נדול
רכיס ולשון מסכה
קדוי בר יונבי ·
אבדה · כל עוף
על שם שמורם או
עוף שמו מסידה
ועוף שמו כוכא ·
כלה מה מבקנה ·
תעזוב לארץ כיכל ·
וכולבת ומתחמת
לשרקוק על עפר
תחמם · ותבכח כי
רגל תזוריה ·
לבינה תבקעבנה ·
בקעים · הקסם
בניה מלשה כמילנ
מיכם מלה · לריק
יגיעה · ואיכה
אידיהם שתאבדם ·
כעת במרום
תגיה · כל לשון
העיר׳ה כלסם
שוכח לבו לנפת
אמידתו ומגידולו
ומאהבו לשוטט לו

בעקת ל למוצק ל ורגבים ל התצוד ל ללביא ל התצוד ללביא טרף · במעונות כ׳ מל דמל בלש׳ וסים׳ ומי יבא
במעונותינו · כי ישחו במעונות ו׳ נ׳חס׳ בלישני מענה אלהי קדם · כפיר קולו ממענתו · ומענתיו טרפה · וב׳ כתיב
מעונתם חס׳ ו׳ו בתר׳ וסים׳ ואל מעונת׳ ישובון · ואל מעונתם ירבצון ושאר׳ מענות כתי׳ חס׳ ו׳קדמא · ירחים ד׳ וסי׳

מי יספר · פירוש מספיר מי שם לותם כספיר כעניין כרתי מוכן ים תוך · סהוה
מן ספר · וי׳חרי · תמרו מתספר וחרים תמרו מי יספר בחכמתו השחקים · ונבלי
שמים · הם העבים בעבור שהם מלאים מים · יפכיב · כמו יוריד וכמוהו שפכת
הטל · למוכן · היות הנקודה · ורגבים ידובקו · הם בקיעות הארץ מחמת
והמטר · וחית כפיר · תתלה כי היו כפרי
ריקה · יפוחו · תן
יפח כי כן מנהג
הכפיר וכמהו ידכא
יפוח · תכרענה ·
ותפלחנה ילדיהן כדי
שלא יזרו מתוכים ·
חבליהם תפלחנה ·
פי׳ תפלחנה חבלים
ותכחובו עליהם והו
כך יתרפאו · והחלו
בניה · כעניין ו
ותחלימני · ירגו
יגדלו בבהירות פיו
ברור ים תוך · תרגום
קולות תן סחון ·
ירוק · הענין לחר כל
תקוס ירוק · התקע
ריס בתלם · כתו
תלמיה רוח והענין
החקפר ריס בתלם
בעבות · התבטח בו
כי רב חילך בעבור
רוב כחו · ותע זוב ציו
יגיעך · עניינו זרע
הסדה מבכחו ויחרוש
ויסרך כמעשה הסוס
ים תוך · כי תעזוב
תתלה · כי היו כפרי
ריקה · יפוחו · תן
יפח כי כן מנהג
הכפיר וכמהו ידכא
יפוח · תכרענה ·
ותפלחנה ילדיהן כדי
שלא יזרו מתוכים ·
חבליהם תפלחנה ·
פי׳ תפלחנה חבלים
ותכחובו עליהם והו
כך יתרפאו · והחלו
בניה · כעניין ו
ותחלימני · ירגו
יגדלו בבהירות פיו

וצפנהו שלשה ירחים · וממגר גרש ירחים · בספר ירחי חמלאנה · פרא ז׳ וסי׳ נמסר בסדר בקש
לך לך ובסיפר סיכן א׳ פתח ג׳ וסים׳ מוסר מלכים · ומוסרות ערוד מי פתח · דלתות פניו מי פתח · ירוק ג׳ב׳ חס׳ וסי׳
וכי ירק הזב נטהור · ואביה ירק ירק · ואחר כל ירוק ידרוש · ישדד ב׳ וסים׳ אם ישדד עמקים אחריך · אפרים ענלה
מלמדה · וא׳ פתח וישדד ארמתו · ישיב חר מן ב׳ זונין מן ג׳ ג׳ דכתי׳ ו׳ בכצעו׳ תיבות וקרי׳ ו׳ וסי׳ ישוב הרע לשוררי׳
התאמין בו כי ישוב זרעך · וגמול ידי אדם ישוב לו · אשר ג׳ כתי׳ ו׳ וקרי׳ ו׳ וסי׳ יהוד׳ כי הנה כימים ההמה ובעת ההיא
אשר · אמאס גם זרע יעקב ודוד · עילם והיה באחרית הימים · ללא י׳א וסים׳ נמסר בסיפרא סי׳ לו · השה ל בבינת
ל כי השה אלוה חכמה · תמריא ל תשחק לסוס · צוארו ה׳ וסי׳ נמסר בסדר בקש ·

מרירחך וחין להם פליטי במקרח · יניעה בלי פחד · חין לה פחד על הבניה
סיהין בניה פתזורם רגל · כי הפה · מטעם כי כפני חלהים · ולח · נתן לה
חלק בבינה · תמריח · תנבה וחין לו חבר ים לומ׳ כי סור ומריח כיהו וטעם
מריח פמן מעולה מלטון רבנן · תפחק לסוס · תעבור רוב מרוכתו · רעמה ·
כטעם עוות מן רעמו פניהם ולו מנזרת רעם · התרעיפנו

רעמה · חוזק ועוז הקול והגבהה והכהלה היוכלת ממנו ·

בפרנות ולכפות לו פרות פתרות · וכן כן סורד ופור · וכלשון תלמוד פיתרסי כלפיה דרב וכיה · פיתריס ונקיט ל · רעמה לשון רעם · כיתתה · כעין רעמא פניה כפרנך · פרל׳ג ומקטן כפרנך ומרפעים סביבותיו · כפות

התרפיסמו כחרב׳ סתמיות לו רעם במרוכתו כקול יסתע לחרבה: הוד כחרוי כמו כחרת קוסיו קול כהלת הסוס: יחפרו׳ רגליו בעמק׳ יחפרו בעמק׳ בכח׳ סים בו: בעמק׳ ירוץ: יפחק׳ לרבר סיפח חרס מתכו: ולא יחת׳ כמו ל תערוץ ולא תחתי: ולא יסוב׳ לחור מפני חרב: תרכה׳ קול החכים היוכל להתעפה כמו ותעבר הרכה: להב חנית וכידון: סמס מרוקים כלולו להב יבל מסס: ינעמ חרץ׳ יפעפע חרץ וקרוב מתכו מבמת פניהם והטעם נוכח פניהם כל כך שמח עלכת ל תקוס המלחמה עלל יחמין כי קול הסופר הוא חמת: ברי סופר: בטעמו הסופר יחמר החל מרוב סתחתו כמו החל החל והיל מלה תחת על הסמח׳ כח בכוב לחרס חפכו: ברי סופר כמו ברי ריק והו קרוב מטעם חין רי בער: יריח מלחמה׳ כמעמעו כי כן הול: רעם פרים׳ יפמיעם פרי׳ ותרופה מרחוק: יחבר כן׳ יעופף לתית׳ כי יבקע מקום חס: יגביה כפר׳ חין עוף פיגבה יותר ממנו: כלע יבלוע׳ כן תולרתו: חפר חוכל׳ יבקע כמו לחפור חת כל החרץ וקרוב מגזרת חופר גומץ והטעם פהול במקום גבוה ויבקע מזכו כמטה כחופר מטמון: ולפרושו יעלעו דס: כמו ובתו ולעו והטעם יבלעו דס חיבתי חחללי סיבית ויהי הפ״ן הרחמון כפול לו יהי מגזר׳ עלעף בלשון רבים והטעם יפברו כלעות החלל להוכיח דס והרחמון כמו בריקוץ והחרון עכמו פהול מגזרת עכס וזס דבר ידוע כי הכפר יריח מתקום רחוק מחר מקום החללים וירון ממח: הרוב

כהרו ל התרעישנו כארבה והוא חר מן אב מן אא כתיב ו׳בסוף תיבו׳ בחברת או׳ול זונא וסי׳ נמס׳ במס׳ רבת׳ במערכת אות הוי״ו בסר׳ אשפה ב׳ וסי׳ ועילם נשא אשפה׳ עלי׳ תרנה אשפה להב • שופה ב׳ חס׳ וסים ל חבך שפר׳ בדי שפר יאב האח׳ וכל אוריתא דכו׳ חס׳ בסב׳ טל וסי׳ והעברת שופר תרועה ב׳ בו• וכל נביאי וכתובי׳ דכו׳ סל בסב׳ חס׳ וסי׳

כ הֲתַרְעִישֶׁנּוּ כָּאַרְבֶּה הוֹד נַחְרוֹ אֵימָה:
כא יַחְפְּרוּ בָעֵמֶק וְיָשִׂישׂ בְּכֹחַ יֵצֵא
לִקְרַאת־נָשֶׁק: ישחק׳ לפחד ולא
כב יֵחַת וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־חָרֶב: עָלָיו
תִּרְנֶּה אַשְׁפָּה לַהַב חֲנִית וְכִידוֹן:
כג בִּרְעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אֶרֶץ וְלֹא־יַאֲמִין כִּי־
קוֹל שׁוֹפָר: כִּדֵי שָׁפָר׳ יאמר האח
כד בְּמַרְחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה־רַעַם שָׂרִים
וּתְרוּעָה: הֲמִבִּינָתְךָ יַאֲבֶר־נֵץ יִפְרֹשׂ
כה כְּנָפָיו לְתֵימָן: אִם־עַל־פִּיךָ יַגְבִּיהַּ
נָשֶׁר וְכִי יָרִים קִנּוֹ: סֶלַע יִשְׁכֹּן
כו וְיִתְלַנָּן עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה: מִשָּׁם
חָפַר־אֹכֶל לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ:
כז וְאֶפְרֹחָיו יְעַלְּעוּ־דָם וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים
שָׁם הוּא:

ב׳ ב׳ ופ׳ ולא
ל׳ ב׳ ופ׳ ולם
ל
ע׳ חס׳ בלע׳ ל
ל׳ ב׳ ופ׳ ולא
ל׳ ב׳ ופ׳ ולא
ל׳ ב׳ ופ׳ ולא

ימיך שהתחלת לך זה מן החום והולם כפר זה עם מפרו מאד הדברי הנעלמים
להיות זה נעלם לחוב כי בכוחה יבואו כמו אלו הכוכבים לפי המקבל כאמרו
בחברים ובפור הכבדים להיות זה דבר נעלם לחברים ואם כבר ידעוהו הבחים
אחריו עד שכבר מנו מספר כל הכוכבי הנרחים וקרוים בשמות ויותר זר מזה
שכבר יגיע לבחיל דבר כוזב בעת הנבואה במה שיגיע לו מבר שהוא נביא מבר
הרעות אשר לו בעכוים שהם כמו הענין ביחזקאל שהגיע לו בנבואה כיולו
הגלגלי מחרשים קולות כעלותם בתנועתם מפני שהיה מלחמין שהגלגלים יחרשו
קולות בתנועותיהם כמו שזכר הרב המורה, הבחת ז חוברות שלא שתדע מאי
זה מקום יבא הגלגל ואי זו סבה תהוותו, ואם תרחה מה שיבא ממנו הברר
אשר חשבתי אותו להמצא לעת שתרבה לעשות רע לעולם ליום קרב ומלחמה,
ושאר הלגלגים להיות כל אחד מהם קשיחה למים, והאחר נמצא עם הקור
והחם עם החום ואם שהברד כבר המבו אותו ואם אינו מכוון כי אם על הכוונה
השנית ומבו ההבר שיקובל בו תועלת להמציא החזקו כדי שיזוקו בהם הרעפי,
שפר כמו זה הרקיע החיר הקיטורי אשר יהיו ממנו הלהבו עד שפע יהיה
ממנו כוכב מדלג ופע כוכב בעל זנב וזולת זה מהמינו אשר יתחדשו מהלהבות
ההוות ממנו ופע יהיה ממנו רוח ויפיץ קרים על הארץ, או יהיה הרעוש בזה הי
זה הדר, יחלק החיר הקיטורי הלח בעינו עד שיעבו קצתו חם וקצתו קר בדרך
שיתהווה ממנו רוח וזה כי בהווית הרוח ממנו יהיה בזה החופן כמו שהתבאר
בספר החותות, אי חלק לבטף היורד מהגשמים מיקום מובדל יקבלהו לו שירד
במקו אחד ולא ירד בתקו אחר לפי הנבזר מלתו עד שיעלימו בזה החופן הגשמים
ואי אם מנהג וחק לברק ולרעמי עד שילך הענין בסידור יפר לו שיגברו פעם
החם והרוח ופעם יגברו הקרים ופעם ירד שיעבד אחד המטר על
המדברו שלא יגיע ממנו תועלת לאכפי ופעם ירד למקומות הנעברים והנזרע
להגשים תוכל רבה כדי שיעלם בזה הגבת הרע לרבעים. הים למטר לב הוליד
אותו והמציאו עד שיהיה לו חק להמ' שכה בעת הקתו או אי הוליד טיפי
הטל עד שיהיה לו חק להמצא יום ביום בעת קוף הלילה שהוא רומה בתקופות
היום לעת הקתו בתקופות השנה, שפר כח מה היא הסיבה המהווה אותם כי
בזה מהעותק ושפר ב"ב אלי זה שבה שהיה הקרח וכפור השמים. לאי זו שבה
יתחבאו וייקפאו המים כאבן עד שיגיע מחוזק ההקפאה שיקפאו פני תהום עם
עמקם שפר כח מה הסיבה בזה, התוכל לעבור מה שתוכיח כימה מהילכות
והפירו הכוחני, כי בהיות השמים בכימה אשר היא במזל טלה אז יקבו החילכות
והכמחים כחם או אם תוכל להתיר ולפתח מה שיעברהו ויתפשהו כשל שהוא
מהכורות הדרומיות וזה כי בהיות השמים במזל שהוא בו אז יהיה הקור ויעברו
החילכות והכמחים ומבעו מכתיבת כחם לרוב הקור: התופיה מזרות בעת כאתו
והיה כורה ההולדת מהכורות הדרומיות ולא היתה נרחית בארץ אשר היה בה
חיוב כי אם זמן מועט ואם תבחה עים על בניה שהיו מהכורות הצפוניות.
הידעת חקות שמים אל מה שיתחייב מהכוכבי' בהיותם במקום מקום מהגלגל
ומתבטם ודבוקם ושאר מה שידמה לזה. האם תשרר ממשלת השמים בארץ
עד שיפלם בהם זה המכילות השפל וישמרו שידור אז העכוים אשר היה רחוי
שיתיחסו אל הקרי לפי מה שיחשב כמו המטר והברקים ומה שיהגם מהגשם.
התריס לעב קולך וירד המטר השמעו לך הברקים להתלח כאשר תרבה עד
שיפלים מעכוים מה שיצטרך למכילות ואולם יאמר זה כי הם שם בזה שידור
והגבלים הולך בסיבוב יפר מפר תנועת הגרמים השמימיים וכוכביה ומבניהם
ומבטיהם. מי שת בלבבות הסתומות חכמה או מי נתן לשכל החרם ביכה
להשכיל הדברי אשר בשמים ואמם יאמר זה כי הוא' נברא מעולל מכל חכמה
ולזה הוא כפלא איך יתכן לו שילמד חכמה לפי שכל למידה ולימוד יצטרך החרם
בו לידיעה קודמת כמו שהתבאר בריאמון מספר המופת ואחר שאין לו ידיעה
קודמת הוא מן הפלא איך יתכן שיהיה לו ידיעה ואולם הם יתברך שם בו
כלים להגיע אלו החכמה והחום והדמיון והכח המחשב והזוכר כמו שהתבאר
בספר הנפש והנה הענין בידיעה אשר תתחדש בחכמות או הכחות הוא כפלא
מאד וכן הוא כפלא איך יפעיל החרם העכוים אשר אין לו מהחום התחלה
להכנס בהם כי אם הקדמו' רחוקו' כמו הענין במה שיחקור ממנו מעני הגלגלי'
וגורותיהם כל השכלים הנפרדים ואפשר שילמד אולם מהוא קרא חכמה
ההקדמות הרחוקות ובינה התולדות המתחייבות מהם שלא שהבילו הרחמן
יותר נכון כי החכמה שיחסת ז מה שיתבאר לנו בהקדמות עכמיות ושיחסות
והבינה מתיחסת ז מה שיתבאר לנו בהקדמות רחוקות וזהו שאמרו יי' בחכמה
יסד ארץ כונן שמים בתבונה וזה שהארץ כמכח מה שבה בעבור עכמה וימסך
מהכחות אשר בה מה שימסך חיוב נגלה כאילו תאמר המסך מהחום החיומם
והשפוגיות וזולת זה מהחיכוות הנמשכות לחיכות חיכות. מהם ואולם השמים
לא כמכח מה שבה' מיכולת המרכז והכוכבי' ושיעורי התנועות ושיעורי הנטיים
וזולת זה מתה שיהגם מהגשם בעבור עכמותם כמו שביארנו בספר מלחמות יי'
ולא ימשך מהכחו' אשר בהם מה שימשך חיוב נגלה כאילו תאמר המשך מהם
החו' והקור ושאר החיכוות כי אין בהם מה שיתיחס לזה החיכוות כמו שהתבאר
בטבעיות ולזה ייחם זה הסידור אשר בשמים כאילו הל התבונה כי
התבונה היא הופלת דבר מתוך דבר אחר זולתו וחכמה היא הופלת דבר
מהדבר ההוא בעצמו בחופן מה וזה כי הידיעה המגעת מהמופת החתיחי
היא מגעת מהדבר ההוא בעצמו כמו שהתבאר במלחמת הגיון, מי יספר
מספר המחקי' בחכמה לשים מספרם בזה החופן אשר הוא בחלית המלימות
להשלים זה התיחות הפעל עד שלם חסרים אחת מהתכונות הנמשכות לכוכב
כוכב מהכוכבים היה בלתי אפשר שימלם זה המציאות הפעל, ומי יסביב ויכיח

בחמצע העולם הנשמים הנופלים מן השמים ל' החלקים האדמיי עד שיתחלקו
חלקי העפר בזה החוזק יאבר שם בו לרוב הכבידות ובקשתם המרכז וחלקי
הארץ ידובקו התדבקות חזק ואולם אמר זה לפי שלשתקים מרכזים מתחלפים
כמו שביארנו במה שקף בו בספר מלחמות יי' ולזה הוא כפלא למה יבואו
חלקי הארץ במרכז אחד מאו הגלגלים יותר מהמרכזים החחבים, הלם תפוד
ללביא ערף ותלים מזון הכפירים כי יכינו במפונותיהם ויסבו בפוכה למו
חרב לטרוף מה שיגיע להם. שפר נא חיך יפלם להם מזוכ בזה החופן שפר הוא
מיוחם ז הקרי שם לא מטוב החכמה והשתחה שפר קדרתי המציאות בחופן
שיפלם להם מזונם, מי יכין לעורב צידו עד שיעמד מיכו ולא יתעו ברעב וזה
כי ילדי העורב יתעו להעדר מזונם ויפקיו ז הפם דרך משל לתת להם לכלם
כי לין להם זולתו שיעבידהו להם כי לין העור מכין להם מזונם אבל הוא מוכן
לוחם בהתהוותם שם מפני שטבעו זה הטב' ל' פחין לו זולת האהבה הרמיונית
לבניו שם מפני היות נופתם לבנה בתחלת העכין ויחסוב מפני זה שחיב' בניו
כמו שאמרו קצת הקדמים ולזה הוא מבואר שהמכח להם מזונם הוא מיתרון
ההשתחה והחכמה, הידעת את לרת יעלי סלע ותשמור עת בוא החיל והחבלים
לילילו ללדת והרפון בזה לפי מה שחשב שלו לבער לידתן יהיה הוולד בתכלית
השבנה ועם כל זה הילדי כיפולים ליתרון השתחתי בכמכחות ויכולתי לפעות כל
המבטרך, ולזה אמר התספור ירחי שתשלמנה הריונם בהם וידע עת לדתם
כדי שתפילם חן, וזה שהם מרוב כער הלידה ועופר רחמם תבריעם בבוא לשם
חבליהם ל' שלא יתחזקו לפעות עצמם כדי שילדו ובזה תכתתנה ותשברם
ילדיהן וזה כי הם משלחות חבליהם וכידיהם ולא יפעו פעמם בבוא כדי שילדו
כמהבה שאר הבעלי חיים, ועם זה יתפח מיתרון השתחתי בכמכחות מיבולתי

א וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
ב הֲרִב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ
יַעֲנֶנָּה׃
ג וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃ הֵן קַלֹּתִי
מָה אֲשִׁיבֶךָּ יָדִי שַׂמְתִּי לְמוֹ־פִי׃ אַחַת
ד דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא
אוֹסִיף׃ וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־
ה אִיּוֹב מִן־סְעָרָה וַיֹּאמַר׃ אֱזָר־נָא
כְגֶבֶר חָלָצֶיךָ אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
ו הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן
תִּצְדָּק׃ וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ וּבְקוֹל
ז כָּמֹהוּ תַרְעֵם׃ עֲדֵה־נָא גְאוֹן וְגָבַהּ
וְהוֹד וְהָדָר תִּלְבָּשׁ׃ הַפֵּץ עֶבְרוֹת
אַפֶּךָ וּרְאֵה כָל־גֵּאֶה וְהַשְׁפִּילֵהוּ׃
ח רְאֵה כָל־גֵּאֶה הַכְנִיעֵהוּ וְהָדֵךְ רְשָׁעִים
תַּחְתָּם׃ טָמְנֵם בֶּעָפָר יַחַד פְּנֵיהֶם
ט חֲבָשׁ בַּטָּמוֹן׃ וְגַם־אֲנִי אוֹדְךָ כִּי־
תוֹשִׁיעַ לְךָ יְמִינֶךָ׃ הִנֵּה־נָא בְהֵמוֹת
אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכֵל
י כַּשּׁוֹר׃ הִנֵּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאוֹנוֹ
יא בְּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃ יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְּמוֹ־אָרֶז גִּידֵי פַחְדָּו יְשֹׂרָגוּ׃

יב עַצְמוֹתָיו אֲפִיקֵי נְחוּשָׁה גַּרְמֵיהוּ כְּמוֹט
יג בַּרְזֶל׃ הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי אֵל הָעֹשָׂיו
יד יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ׃ כִּי־בָהָרִים יְבוּלוּ־לוֹ וְכָל־
טו חַיְתוֹ־שָׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃ תַּחַת־צִלָּלִים
יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃ יְכַסּוּ צֶאֱלִים
טז צִלָּם יְסֻבּוּנוּ עַרְבֵי נָחַל׃ הֵן יַעְשֹׁק
יז נָהָר לֹא יָחְפּוֹז יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן
יח אֶל־פִּיהוּ׃ בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים
יט יְנַקֵּב אָף׃ הַתִּמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה
כ תְּשׁוּר לְשֹׁנוֹ׃ הֲתָשִׂים אַגְמוֹן בְּאַפּוֹ
כא וּבְחוֹחַ תִּנְקֹב לֶחֱיוֹ׃ הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ
תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֶּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת׃
כב הֲיִכְרֹת אִתְּךָ בְּרִית יִקָּחֶנּוּ עֶבֶד
כג עוֹלָם׃ הֲתְשַׂחֵק בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ
כד לַנְעָרוֹתֶיךָ׃ יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יַחֲצוּהוּ
כה בֵּין כְּנָעֲנִים׃ הֲתִמְלָא בְשֻׂכָּה עוֹרוֹ
כו וּבְצִלְצָל דָּגִים רֹאשׁוֹ׃ שִׂים עָלָיו כַּפֶּךָ
כז זְכֹר־מִלְחָמָה אַל־תּוֹסֵף׃ הִנֵּה תֹחַלְתּוֹ
כח נְכֹזָבָה הֲגַם־לְמַרְאֵהוּ יָטוּל׃ לֹא־אַכְזָר
כט כִּי־יָעִיר וּמִי־זֶה יַעֲמֹד לְפָנָי׃ מִי־קִדְּמַנִי
ל וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם לִי הוּא׃
לא לֹא אַחֲרִישׁ בַּדָּיו וּדְבַר גְּבוּרָה וְחִן
לב תַּעֲרֻכָתוֹ׃ מִי גָלָה פְּנֵי לְבוּשׁוֹ בְּכֶפֶל
לג רִסְנוֹ יָבוֹא׃ דַּלְתֵי פָנָיו מִי פָתָח סְבִיב
לד לְשִׁנָּיו אֵימָה׃ גֵּאוֹן חֲרִיצֵי מָגִנִּים סָגוּר
לה חוֹתָם צָר׃ אֶחָד בָּאֶחָד יִגָּשׁוּ וְרוּחַ לֹא
לו יָבוֹא בֵינֵיהֶם׃ אִישׁ בְּאָחִיו יִדְבָּקוּ
לז יִתְלַכָּדוּ לֹא יִפָּרֵדוּ׃ עָטְשָׁתָיו נְהָרָה
לח אוֹר וְעֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי שָׁחַר׃ מִלַּפִּידָיו
לט מִשְׁלֶחֶת אֵשׁ אֻשְּׁפוֹת נִיצוֹצוֹת יִמָּלֵטוּ׃
מ מִנְּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּדוּד נָבֵעַ וְאָשׁוּן
מא תַּלְהֵט׃ נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט וְלַהַב
מב מִפִּיו יֵצֵא׃ בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וּלְפָנָיו
מג תָּדֹךְ דְּאָבָה׃ מִפְלְצוֹת בְּשָׂרוֹ דָּבְקוּ
מד יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט׃ לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ־
מה אֶבֶן וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית׃ מִשְּׂאֵתוֹ
יָגוּרוּ אֵלִים מִשִּׁבְרֵי יִתְחַטָּאוּ׃ הַשָּׂגֵהוּ
מו חֶרֶב לֹא־תָקוּם רֹמַח חֵץ וְשִׁרְיָה׃ יַחְשֹׁב
מז כָּתֶבֶן בַּרְזֶל כְּעֵצִים רָקָב נְחוּשָׁה׃ לֹא־
מח יְבָרִיחֶנּוּ בֶּן־קֶשֶׁת לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ־לוֹ
מט אַבְנֵי־קָלַע׃ כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ מַהְלֵמָה
נ וְיָרֵא רוֹגֶשׁ יַמִּים׃ תַּחְתָּיו חַדּוֹת חֶרֶשׂ
נא יִרְפַּד־טִיט׃ יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם
נב יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה׃ אַחֲרָיו יָאִיר נָתִיב
נג יַחְשֹׁב תְּהוֹם לִשְׂיבָה׃ אֵין עַל־עָפָר
נד מְשָׁלוֹ הָעָשׂוּי לְבִלְתִּי יָרֵא׃ אֶת־כָּל־
נה גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עַל כָּל־בְּנֵי־
שַׁחַץ׃

ויען יהוה את איוב ויאמר׃ הרב עם שדי יסור מוכיח אלוה יענה׃ ויען איוב את יהוה ויאמר׃ הן קלתי מה אשיבך ידי שמתי למו־פי׃ אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף׃ ויען יהוה את־איוב מן־סערה ויאמר׃ אזר־נא כגבר חלציך אשאלך והודיעני׃ האף תפר משפטי תרשיעני למען תצדק׃ ואם־זרוע כאל לך ובקול כמוהו תרעם׃ עדה־נא גאון וגבה והוד והדר תלבש׃ הפץ עברות אפך וראה כל־גאה והשפילהו׃ ראה כל־גאה הכניעהו והדך רשעים תחתם׃ טמנם בעפר יחד פניהם חבוש בטמון׃ וגם־אני אודך כי־תושיע לך ימינך׃ הנה־נא בהמות אשר־עשיתי עמך חציר כבקר יאכל׃ הנה־נא כחו במתניו ואונו בשריר בטנו׃ יחפץ זנבו כמו־ארז גידי פחדו ישרגו׃

תצדק׳ התפץ לשדי כי תצדק׳ תרשיעני למען תצדק׳ כתרא פתח׳ הפץ ל׳ עדה נא גאון וגבה וכל קרי׳ אליף חפץ׳ חכניעהו ל׳ ראה כל גאה והוא אחד מן מלין דמשמשי׳ הו בסוף תיבות׳ וסי׳ נמס׳ במסרא רבתא במעדכת אות ההא כסד חבוש ג׳ אחד מל׳ וסימן ביום חבש יי׳ את שבר עמו׳ פניהם חבש בשטן׳ פארך חבוש עליך׳ בתרא מל׳ בבקר ג׳ דגשי׳ וסימן ופרה ורוב תרעינה׳ זאב ושלה ירעו׳ חציר כבקר יאכל׳

קרי׳ ויכל חתן׳ ל׳ חס׳ ג׳ חר מל׳ נחס׳ ראה ג׳ דגשי׳ נ׳ ל׳ פתוחי׳ ק׳

ויען איוב את יהוה ויאמר׃ ידעתי כי־כל תוכל ולא־יבצר ממך מזמה׃ מי זה מעלים עצה בלי דעת לכן הגדתי ולא אבין פלאים ממני ולא אדע׃ שמעה־נא ואנכי אדברה אשאלך והודיעני׃ לשמע אזן שמעתיך ועתה עיני ראתך׃ על־כן אמאס ונחמתי על־עפר ואפר׃ ויהי אחרי דבר יהוה את־הדברים האלה אל־איוב ויאמר יהוה אל־אליפז התימני חרה אפי בך ובשני רעיך כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב׃ ועתה קחו־לכם שבעה פרים ושבעה אילים והלכו אל־עבדי איוב והעליתם עולה בעדכם ואיוב עבדי יתפלל עליכם כי־אם־פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב׃ וילכו אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ויעשו כאשר דבר אליהם יהוה ויהוה נשא את־פני איוב׃ ויהוה שב את־שבית איוב בהתפללו בעד רעיהו ויוסף יהוה את כל־אשר היה לאיוב משנה׃ ויבאו אליו כל־אחיו וכל־אחיותיו וכל־יודעיו לפנים ויאכלו אתו לחם בביתו ויניעו לו וינחמו אתו על כל־הרעה אשר הביא יהוה עליו ונתנו לו איש קשיטה אחת ואיש נזם זהב אחד׃ ויהוה ברך את־אחרית איוב מראשיתו ויהי־לו ארבעה עשר אלף צאן ושש־מאות צמד בקר ואלף אתנות׃ ויהי־לו שבעה בנים ושלש בנות׃ ויקרא שם־האחת ימימה ושם־השנית קציעה ושם השלישית קרן הפוך׃ ולא־נמצאו נשים יפות כבנות איוב בכל־הארץ ויתן להם אביהם נחלה בתוך אחיהם׃ ויחי איוב אחרי־זאת מאה שנה וירא את־בניו ואת־בני בניו ארבעה דורות׃ וימת איוב זקן ושבע ימים׃

והכלל העולה מהדברי׳

הוא מחסם ית׳ הוכיח חיוב על מה שהיה מופט במעשיו מים בהם חסרון וקיצור׳ לל במה שהי׳ מתרע׳ למה הניח השם ית׳ חיבי החרס בזה בסדר׳ לשר מהנרמי׳ מימיך שיו מהעול מה מימע׳ עד׳ מימכת רשע וטוב לו כדיק ורע לו וחם לה היה חפם לע׳ מיסדר זה בחופן יותר מלם למה ברת החכמים הקבי יום כי המות יות׳ כבחר להם ויתר שיו השם ית׳ מחי רחוי לו לעפוט זה המשפט לפי פחוח בלתי מעיג פעולות השם יתברך והמופט בדבר רחוי מתהיה לכלו ידיעה במה מהו׳ מופט עלין ועוד כי מה שפער השם ית׳ מפעולותיו חסר כעלמו לחיוב הוא ממה שיתבחר ממנו מעם השם ית׳ בלית הגבורה ו והחכמה לעשות כל מה מליפער מן החטב׳ זה המלחות השפל ומחוח מפגיח בו כפי מה שפער והב׳ זכר גם כן השם יתברך ממה שברת מיתעך ממנו רע מה ים בו קועלת להגיע עונם לרשעים והוא חומרו וינערו רשעים מתנה והנה זה שתחר מורה כי הבדיקים לא יניפוס להן הרעות ולזה תחר רשעים כי הרשעי לבר הם הניזוקים בו כמו שביחר שיהוה ובזה תועלת לשחר החכמים שיקבלו מוסר וירחו מהשם יתברך ותגיע להם הכלחת הנפש והב׳ כמו השם הטבע בשמחי׳ כח רוחם מה שהוח בלתי נחות לטבעם כדי שלח יזיקו בו כן שם השם יתב׳ בחופן מה כחות רוחים הרעים מכלל החדם כדי שלח יזקו בהם החכמי׳ וזה תמ׳ היה ברע הנמשך במקר׳ מזה הסדור הנמשך מהנרמים המתימיים חשר הוא מכוון להזיק לרשעים כמו שקדם׃

ויען יי׳ לת חיוב וחמר׳ וכרחות השם יתברך שלח היה חיוב עוכה חותו דבר וחמר החם הוא לקיחת מוסר מהרע הבח לחדם שיריב הנוסר בו עם השם ית׳ וחם רחוי בחי שיוכח עם השם ית׳ שיענכו השם על התוכחת והטענה החיוב ועם כל זה כבר עשיתי לפנים מעורת הדין להטיב על דבריך ון ירפה ובזה ושם מי שלוה מוכיח חותו ויענה על התוכחת ההיוב ויטיח דבריו כנגד השם ית׳ון ירפה שחי שיוכח עם השם יתברך רחוי מיענה על תוכחתו כפי׳דבר עמו ושם שי שלוה מוכיח חותו ויענה על התוכחת ההיוב ויטיח דבריו כנגד השם ית׳ון ירפה שחי שיוכח עם השם יתברך רחוי מיענה על תוכחתו כפי׳דבר עמו ובזה ושם מי שלוה מוכיח חותו ויענה על התוכחת ההיוב ועם כל זה כבר עשיתי לפנים מעורת הדין להטיב על דבריך ון ירפה ושם רחוי בחי להשיב על דבריך׳ וחמר׳ הן חני קלה מחר ביחס חליך ומה לחשיב על דבריך הלה הנה שחתי ידי למופי׳ ושניח ולחבר ולחריחה חס יש תשובה להשיב על דבריך ולח חוכיח ויהיה פירוש ושתים ושניח וכחתה הנה עשם חת׳דבריתי עמך וחוכי עוכ׳ על דבריך ושלם עשרה שנה חרדו שהרבון בו לפי׳קבל המשרשים שכבר חרדו בשנה שהיתה לחר השתים עשרה שנה שעברו שנה כרר לעומר חו יהיה הרבון בזה והוח יותר נכון לפי׳ שיהי׳ טוען שהרשע והעול כחכל בטובות והרעות המגיעות לחכמים משני כדרים הכר החחר משני הרע שיחכל מגיע לבדיקים והכר השני משני הטוב שיחכל מגיע לרשעים עד שכבר יבלו משרע בעת בואו לשכניסם כמו שזכר בחומרו מרוע רשעים יחיו ונו׳ כי ליום חר וחשך רע ונו והנה הכר החת׳ שדברתי והו׳ מה שטענתי משרע שיחכל כופל לבדיקי׳ הנני מניח ועוזב חותו ולח חענה לך דבר עליו לפי שכבר התבחר לי היתר השפק בו משם שזכ׳ שיהיה בביחור ריחב יזכרו השם ית׳ בקיבור בזה שחענה להיותו קושר על מה שכבר ביחרו שיהיה לחיוב ולזה השלם הטענה השניה ית׳ון ירפה שחי מוסיף לטעון לך דבר זולתי הטענה הרחי׳ והיה ההבלחה הנמשכת לרשעים זתן חריך חשר הוח עול שם היו הם וכות והרעות מגיעות לחכמים מהשם ית׳ון ליחות וקיבור שם היו כעזבים ז׳ הסידור חשר מהנרמי׳ השתימיים חשר קדמו בזה החופן ולח היה יכולת לקדמו בחופן יות׳ מתוקן להגיע לחיים כמעשיו וכפרי מעלליו׃

ויען יי׳ לת חיוב תן השערה ויחמר׳ תרעם׳ תעשה קול חוק ומרעים כחותו׃ עדה נח גחון וגובה כמו בטמון׳ חבוש בטמון׳ חבשם בעפר וכתר חמיתים בחוחלה׃ הפץ׳ פזר׳ והריך רשעים תחתם׳ סבור וכתת הרשעים במקומם׃ חבוש בטמון׳ בקבר׳ וזה לשון חכמים ויכוחים׃ קשה כחן׳ כיתרון ביכיו יסורגנ׳ נרולים׳ כמו יפתרגנו׳ לח פריגו׳ חיכיה בלשון תפכ׳ וחוח לשון נרזל׳ חפיקי

ביאור מלות המענה

מענה איוב

והוכ עם שרי יכוכ׳ הנ׳ שרי לה׳ שיתרך׳ חוכיח לזה יענכ׳ חבח להתיוכח יעכ׳ דבריו׳

מענה איוב

אחת דבריתי׳ כלו׳ חמנע חמריתי לח חוסיף עוד׳ יום פיקריום לחת דבריתי׳ חשר חמריתי חס ורשע הוח מכלה לח תעכח עוד׳ ופתי שחמריתי׳ לל תעם עמדי לח חוסיף׳

מענה

מג הסערה

חלף׳ הנם חסר מפטם׳ תוכיח ברכריך להפר ת משפטי ולהרשיעני מהו׳ חעיוקל׳ עדה׳ לשון עדי ויתכשט׳ ויהדיר׳ לשון רמס כחדוכח׳ בהמוך מוכן לעתיד׳ כחו כוחכיו׳ ביביו חעוכים וכסחרים ולח כחקו לנחרי׳ בפרוידי כחו פרכך ויחכון כחו כלשון חכמים ביחכיחו כי חוכן׳ קשה כעין כחתיכו׳ כיביו יסורגנ׳ נרולים׳ כמו יפתרגנו׳ לח פריגו׳ חיכיה בלשון תפכ׳ וחוח לשון נרזל׳ חפיקי

רשי׳

אפיקי יחוזק׳ נרחיני עכמיו׳ כחטול׳ כמפלחו של ברזל׳ רחשית דרכי חל׳ חבריחפי כבריח רחם לכהמות׳ העוסו׳ התכ׳ח יפחסכו׳ כי בו להריס יפלולן׳ ובספ׳ חיולי׳ כתוב בהמות בהדרי חלף חלף הרים כשלח לו יבול ובכל יום רוש׳ חת כולם׳ כלים׳ כל חולנו׳ יסובוהו כלים כללי׳ חיתו כל פל כתר קנה ובוכה חכוכך ומשובך בחולנות׳ חן יפסק בחר ולח יחכן׳ ברח סחיוין פרים ורכים והוח כחר נדול עופקי ונוחל חן חבריות בפיתיו׳ ולח ומכוי מתקשה על סתייחת כמו יחכן׳ יבבת כי יניח ירבן׳ בטוח הוח למשוך כל חירדן לפיחו חולו היה סוקח פס כמו גוחי חבטן׳ בעיניו יקחכו׳ החקים יקחכו בחביטו בו וכרעך מלינתי׳ מוקפים׳ כלי לומכות של פירים פפולין בהם רגים׳ יתמשך לויתן וגו׳ כלחר תחסכנו בחכה ויתפוס חנחין בלחי׳ חידבר שיך תחבוכי׳ כלומ׳ לח יוכל לח בכלי תנרה׳ תפקיע לפונו׳ להוכיחו׳ מקוקיתי׳ חנחון׳ חגמון׳ חוח כמוך כמו כיפת׳ וחגמון׳ ועפוי של בנרל לבוך בו דגי׳ חתנים׳ וכחים׳ כלי

אֵיבְרוֹ חַקְיְפִין הֵיךְ פַּצְיְדֵי נְחָשָׁא גַּרְמוֹי
הֵיךְ בַּטְלָנָא דְפַרְזְלָא׃ הוּא שִׁירוּיָא
אוֹרָחַיְהִי רֵאֲלָהָא דְעַבְדֵיהּ יְקָרֵב סַיְפֵיהּ׃
אֲרוּם עֲלֹל טוּרַיָּא יְסוֹבְרוּן לֵיהּ וְכָל
חֵיוַת בָּרָא יְגַחְכוּן הַתָּם׃ תְּחוֹת
טְלָלַיָּא יִגְנֵי בְּטִמּוֹר קָנָא וַעֲרָקָא׃
יְטַלְלוּנֵיהּ טְלָלַיָּא גְּנוּנֵיהּ יְחַזְרוּנֵיהּ עֲרָבִין
וְנַחַל׃ הָא יְטָלוּם נַהֲרָא וְלָא אִתְבְּהִיל
יְתְרְחִיץ אֲרוּם נְגִיד יַרְדְּנָא לְפוּמֵיהּ׃ בְּעֵינוֹי
יְסָבְּנֵיהּ בְּתוּקְפָלָיָא נָקִיב נְחִירֵיהּ׃ תִּנְגִּיד
וַיְהָתֵן בְּחַכְתָּא וַבַּאֲשָׁלָא תִּקְדַּח לִישָׁנֵיהּ׃
אֵיכְפַּשׁ דְּהַשְׁוֵי אוּנְקָלָא בְּנְחִירֵיהּ וְנִסְיָלָא
תִּנְקוֹב לֵיכָתֵיהּ׃ אֵיכְפַּשׁ דְּיִסְגֵּי לְוָתָךְ בָּעוּתִין
אִין יְכַלֵּל לְוָתָךְ רַכִּיכִין׃ אֵיכְפַּשׁ דְּיִזְגּוֹר קַיָּם
עִמָּךְ תְּזַבְּנִיהּ לַעֲבַד פְּלַח לַעֲלַם׃ אֵיכְפַּשׁ
דְּתְוַהֲדָ בֵּיהּ הֵיךְ צִיפְּרָא וְתִקְטְרִינֵיהּ ל
לְטַלְיָתָךְ׃ יַעֲבְרוּן עֲלוֹי חַבִּיבַיָּא שֵׁירוּתָא
יְפַלְגוּנֵיהּ בֵּין חַוָּרַיָּא׃ אֵיכְפַּשׁ דְּתַמְלָא
בְּכַטַּלָּלָא כַּשְׁבֵיהּ וּבְגוּנָא דְנוּנַיָּא רֵישֵׁיהּ׃
שַׁוִּי עֲלוֹי אֲיָדָךְ אִדְכַּר קְרָב לָא תּוֹסִיף׃ הָא
אוֹרְחוֹתֵיהּ כְּבַרְנָא דַּהֲבִרם לְכָהֲמֵי יְטַלּוּק׃
לָא אֲכָזְרָאָה אֲרוּם יְעוֹרְנֵיהּ וּמַן הוּא קֳדָמוֹי
יְהַעֲמֹד׃ מַן אֲקַדִּימַנַּנִי בְּעוֹבָדֵי בְּרֵאשִׁית
וַאֲשַׁלֵּם הָלָא כָּל תְּחוֹתֵי שְׁמַיָּא דִּילִי הוּא׃
לָא אֶשְׁתּוֹק כַּדְבּוּבֵיהּ וּמֵיכַר גְּבוּרְתָּא
וְגַעוּתָא דְעַיְרוֹהִי׃ מַן גְּלֵי אַפֵּי לְבוּשֵׁיהּ
בְּכוּפְלָא דְּרוּמְבָּיֵיהּ מַן יֵיעוּל׃ דְּשֵׁי אַפּוֹי מַן
שְׁדֵי חַזָּרוֹת כְּפוֹי אֵיכָתָא׃ גֵּיוּתָנוֹת
פַּצְיָרַיָּא כְּחֵרְסִין לֵיהּ אֶחִיד בְּחוֹרָם צַיָּר׃
חַר עִם חַר כְּקַרְבִּין נִיבּוֹי וְרוּחַ לָא יֵיעוֹל
בְּמַצַּעֲהוֹן׃ חַר עִם חַבְרֵי כְּתַאֲדְקֵי מְהַאֲחָדִין
וְלָא מְרַפְּרִין׃

עַצְמֵיו אַפִּיקֵי נְחֹשֶׁת גַּרְמָיו כְּמַשְׁיל
בַּרְזֶל׃ הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל הָעֲשׂוּי
יִגַּשׁ חַרְבּוֹ׃ כִּי־כֹל הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ כ
וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃ תַּחַת־
צְאֱלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִיצָּה׃
יְסֻכֻּהוּ צְאֱלִים צִלָּלוֹ יְסֻבְּבוּ עַרְבֵי־
נָחַל׃ הֵן יַעֲשֹׁק נְהָר לֹא יָחִפּוֹז
יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל־פִּיהוּ׃
בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים יְנַקֵּב־אָף׃
הֲתִמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ
לְשֹׁנוֹ׃ הֲתָשִׂים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ וּנְקֻבָּה חוֹחַ
תִּקֹּב לֶחֱיוֹ׃ הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים
אִם־יְדַבֶּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת׃ הֲיִכְרֹת בְּרִית
עִמָּךְ תִּקָּחֶנּוּ לְעֶבֶד עוֹלָם׃ הַתְשַׂחֵק־
בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ לִנְעָרוֹתֶיךָ׃
יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים
יְחַתְּכוּהוּ בֵּין סֹחֲרִים׃ הַתְמַלֵּא בַשְּׂכוֹת עוֹרוֹ וּבְצִלְצָל דָּגִים
רֹאשׁוֹ׃ שִׂים־עָלָיו כַּפֶּךָ זְכֹר מִלְחָמָה
אַל־תּוֹסֵף׃ הֵן הֹחַלְתּוֹ נְכָזְבָה הֲגַם
אֶל־מַרְאָיו יָטַל׃ לֹא־אַכְזָר כִּי יְעִירֶנּוּ
וּמִי הוּא לְפָנַי יִתְיַצָּב׃ מִי הִקְדִּימַנִי
וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם לִי־הוּא׃
לֹא־אַחֲרִישׁ בַּדָּיו וּדְבַר־גְּבוּרוֹת חִין
עֶרְכּוֹ׃ מִי־גָלָה פְּנֵי לְבוּשׁוֹ בְּכֶפֶל
רִכְּנוֹ מִי יָבוֹא׃ דַּלְתֵי פָנָיו מִי פִתָּח
סְבִיבוֹת שִׁנָּיו אֵימָה׃ גַּאֲוָה אַפִּיקֵי
מָגֵנִּים סָגוּר חוֹתָם צָר׃ אֶחָד בְּאֶחָד
יִגָּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבוֹא בֵינֵיהֶם׃ אִישׁ־
בְּאָחִיהוּ יִדְבָּקוּ יִתְלַכָּדוּ וְלֹא יִתְפָּרָדוּ׃

חפיקי׳ חזקיק כנהמת והגלים החזקיק נקראו כן׃ כמטיל ברזל׳ לא לן חבר
והמם בו בורח ופירושו לפי מקומו בכח׃ הוא רחמית דרכי ש׳ בבריחת החיות
וכל הבהמו׳כי למעלה מכולם הוא׃ העופו׳ הטעם מי מעמהו יוכל להרגו׳ כי
בול הריס׳ כמו יבולה והטעם פהדרי׳ ומהו לו יבול׳ יתהקן מם׳ עתו כי חוכנו
דורם׳ נחלים׳ כמו
כללים והחלף תחת
חות הכפל כמו חמר
בזהן הריס חרפו׳
בסתר קנה׳ בוכח
מים על הנהריס׃
ובבח׳ כמו בבחוקו
ובבהיו מקום הטיט׳
יכהוהו כחלים׳
להיות כללה׳ יעמוק
נחר׳ כל כך הוא
גדול כחמר יהרה מי
הנהר ירהה בהטת
המים על כן הוא מלת
יעמוק׃ ולא יחפון׳
לא יפהה בהפוך מי
לא יפהד תמיה וחדש
וכן יבטח׃ כי יגיח׳
מגיח מקומו
והטעם קרוב מיפחד
וכן לתה גוחי מבטן׃
בעיניו יקחנו׳ כחילו
יקח הירדן בעיניו כי
יחשוב פיפתהו כולו׳
וכחילו במוקמי יכקוב
חפו פיפתה כחיריו
למחוך׃ יתמוך
לויתן׃ הכרוכות
הקיומה׃ בהפה׳
ברמת׃ הפקיע׳
קרוב מגזרת והפקע
החם׃ חגמון׳
ירוע כמו בוחת כמנחו
כדי הרגים׃ רכוך׳ יבוו׳
מלוך רכות׃ יבוו׳
היכרו עליו חברים
מגזר ויכר להם כעבד
כעודה והטעם בנבי
מהתהברו׃ כנפגים׳
כמוחרים׃ בבכות׳
כמו לבכים בפיניכם
והטע׳ התמלא עור
בבכים עד פיקחנו
ובבלבל דגים׃
חין לו חבר והטעם
כדמות חוח בעמות
הדג בו יהפסו הדגים
פיקוב בו הרחם׃
פים עליו כעך׳ חם
תוכל ולולו עמית זה
לא תוכי׳ עוד להלחם
בו כי לא תחי׳ והחום
כיפים עליו כף הן
תוחלתו נכזבה כי
ממרחיו לבדו יפול

עצמיו אפיקי חד מן ט׳פסו׳בקרי׳את בחון ב׳טלין דפתרוגנדר וסים׳ואני זקנתי ושבתי׳ כי עשית כמשפטי ודיני׳ עדי
וסחדי בטרומים׳ מי שלח פרא חפשי ומוסרות ערוד׳ עד זקנה אני הוא ועד שיבה׳ עצמיו אפיקי נחושה גרמיו׳ גם
שב גם ישיש בנו׳ דין ומשפט יתבכו׳ שמחה וששון ליהודי׳ פיהו כ׳ם׳נכם׳בריש שיר השירי׳ גם׳ד׳ בחכה ב׳וסי׳

כלה בחכה העלה׳ תמשך לויתן בחכה׳ אנמן ג׳חס׳בליש׳וסי׳ולכוף כאנמן ראשו׳ התשים אנמן באפו׳ כדוד נפוח
ואנמן׳ לעבד עולם ג׳בליש׳וסים׳עבד עולם ואף לאמתך תעשה כן׳ והיה לי לעבד עולם דאכיש׳ היכרת ברית עכך
תקחנו׳ כצפור ג׳דגשי׳וסי׳בכשלי ריש סימן כ׳ה כנעני׳ג׳בליש׳וסי׳בכוף עובדיה׳ עורו ג׳בל׳וסי׳הידפך כושי עורו׳
יאכל בדי עורו׳ התמלא בשכות עורו׳ וכל עורות חס׳דחס׳בבא׳וסי׳ואת עורות השים המאדמים׳ יוטל ג׳ב׳בל׳וא׳
חס׳וסימן כי יפל לא יוטל׳ בחיק יוטל את הגורל׳ הגם ב׳כראיו יטל׳ בתוא חכר׳ ואשלם ג׳וסים׳בישעיה כוף סימן
נ״ז׳ ערכו ג׳וסימן איש כסף נפשות ערכו׳ וערכת את ערכו׳ ודבר גבורות וחין ערכו׳ כגור ה׳וסימן וישא אותי
דרך השער׳ ודבתריה השער הזה כגור יהיה ב׳נפסו׳ יהיה כגור ששת ימי המעשה׳ כגור חותם צר׳ וכל זהב כגור
דכו׳ באחיהו ד׳בליש׳וסי׳נסכר בירמיה סימן לד׳ ידובקו ב׳וסימן ואיש באחיהו ידבקו׳ ורגבים ידבקו׳

חפיקי נחום׳ הם חחזיקו חזקו׳מנחסת והוא הברזל הקשה לחליד בלעז׳ גרמיו
כמטבל ברזל׳ עצמיו כחתיכ׳ברזל והענין כפול במלו׳פונות׳ העופו׳ העופה
לותן׳ בול׳ כמו יבול׳ יפחקו פם׳ לל פלח ירחו ממנו לפי פחינו טורף׳ כאים׳
חולכות ונקרחו כאים להיותם בעלי פל׳ ובי פה׳ טיט ורקק׳ יפכהו כאים כללו׳
יהיו לו החולכו׳למוכה ויהיה לו כל׳ יפכהו ערבי כחל הקיפו חותו סבי ערבי כחל להיות לו לכל׳ יעפוק׳ יגזול לו מיתיו׳ ולח יחבז׳ ולח יתנופע הנהר בחפזון כמו פהיה עופה ברחפו׳ יגיח ירד׳ל פיהו׳ יוציח מי הירדן ויכניפם חל פיהו והוח מגז׳בניחו מרחם בעיניו יקחנו במוקפים ינקב חף׳ ידחה בעיניו פיק כל הנהר ויפת חותו עד טיפול לפו בפתותו ויגיע לתחתית הנהר ויזרק לפו במוקפים הנמכהו׳ פם לו יפוב על לויתן ולחמר החם ירחם בעיני החדם מיוכל לקח׳ חותו כמו מיקח פלר הדגים וינקוב לפו במוקפים ללכדו׳ בחכה׳ הוח הרפת פדרין בה חדיגים׳ ובחבל תפקיע לפונו׳ החם בחבל בתפקיע בים תוכל למפך לותן ולגוד חותו כפיפתך החוח לפר ברחם החב׳בלפונו׳ חגמון׳ הוח החוח החד פגדין בו הדגים׳ תקוב׳ תנקו׳ יכרו׳ יכפרו מגזרת כרה גדולה׳ חברים׳ פם הכוחרי׳ המקחברים ביחד׳ יחבורו׳ ילקחוהו׳ כנעניפ׳ סוחרים׳ החמלח׳ התכרות׳ בפכות׳ הוח החרב פכורתין בו עורו׳הדגי׳הגדולי׳ ובבלבל׳ הוח החר׳ פכורתים בו רחפי הדגים הנדולים׳ חל מרחין יוטל׳ כפירחה החדם עכיניו זה הדג יוטל ויופלך לרוב הפחד׳ לח תכזר כי יעורנו׳ לח יתכח תכזר וחזק פיוכל לעורר לותו ולהכיעו ממקומו׳ וחמלם׳ וחמלים לעפות מה פכפחך פלח פעפו הקור׳לי׳ בדין׳ כחתיו ובבורותיו חו׳והיה הדכון בזה חיברין כי ה׳חיברי׳בבעלי חיים הם כמו הבדים בחולן׳ והיו פרכו׳ כמו וחן פרכו והדכון בו ויופי׳ פידורו חפר בחיבריו ויכירתו׳ רכנו׳ הוח הדכון פמפיתין בפי הבהמ׳ להכהיג חותה בחפר ירכו׳ נחוה חפיקי מגינים׳ המעיל הקפקפים למגינים לגדלם וחמר חפיקי להורות על חזקם והדכון בחפיקי חזקים וחמר נחוה להורות על גבהם ועבים׳ פגור חותם כר׳ חמר מהקפקפים מדובקים וכגורי׳ חוקמים בפר זה הדג חותם כר בדרך פלח יבח רוח ביניהם׃ פעימותיו

מגורים כחותם כר פחין ריוח ביניהם׳ פעימותיו

סנהדרין ד׳ הוי עלתר יבמו סכולן מיגשות ותכוכו׳א לזו׳ יחלנדו׳ולח יקבדרו׳ כדין כוב כל למנו פכנבדות ותהידות כל ארץ מ״ת בד׳ בירה פנף תהיונה מלכבדות א״ת ב׳׃

עטיפותיו · יוסף מדכרי רבו"ל : כידודי חם · חין ריע לו כמו זיקות יתמלטו כה וכז : כדור · סיר וכן לו ברוד : וחגמון · חגם המי כחמר יתחמם החויר : נפמו הרוח היוכח מלפו : תדוך · חין ריע לו והטעם חין דחבה לפניו רק עוז ובלוה : מפלי בפרו · מקומו המומן פהם תלויס על בפרו והוח קרוב מגזרת ומפל בר כמבור : לבו יפוק ·

ועיניו כ"א וסי' ועינו החלו כהו"כן כתיב · ועלי בן תשעים ושמונה שנה · וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו · חשמן לב העם הזה · ישעה האדם על עשהו · ועיניו את עיניו תראינה · ל החרים לא אכל · וחברו על ההרי' לא אכל · ועיניו תמקנה בחוריהן · ועיניו כעפעפי שחר · ועיניו כלפידי אש · תדוך ל בצוארו ילין עז · וא' תרוץ ואינון מן אב מן חד

כמו ויקת לו : כמו לבן · תקוף : כפלח תחתית · כפלח הריחויס התחתונה פהיח תקיפה : תפתו · חבר חלף כחבר ינקפו בים וירחה יפחדו מחכו הגבורים ומהסברי פיניע בים יתחטאו הכמכחים : וחם חדם יפיהו בחרב לח תקום עליו והטעם לח תעמוד : חנית מפע · פמכהב החדם להקיע חנית פחו כמקול : ופריח ? מין מחיכי הנפך ודעת רבי' כמו פריון והוח רחוק בעיכי והטעם כי פריון לח יעמוד היקום עמו : ריקנון · כמו ריקב : בן קפת · הוח החן : תותח · חין ריע לו והטעם כמו נפך · לרפש כידון · כי מכהב החוחז חותו להרעיבו : חרודי חרש · הטעם תחתיו חרפי חרי' ולח ירגיש בהם : ירפר · יפרוש כמו רפידתו זהב והעניו יכיע : חרוץ · דבר כרות כמו חם חרופים ימיו והטעם כפול : עלי טיט · פיש תחת התקוס : יש פיש כמרקחה · פתריחיו בחזקה : חחריו יחיר כתיב · יעפה כתיב בים חחריו והוח מחיר והטעם פהוח נרחה : יחשוב תהום לפיבה ·

כי הפיעד לבן והטעם כפול : חין על עפר משלו · והטעם כי הכה ים לו ממשלה בים ולח ביבשה : הטעמו · גבורי עולם כמהו בעולם פלח יחת וים חומרי כי הוח חבר כי הפס עפהו פלח יחת : לת כל גבוה ירחה · מרוב חרכו כחמר יגביה ריחמו על המים : בני מחן · מלה מפורדת והפי כל גולר במים · כי

דבר חד כורת : מפולה · מן ירדו במפולו : כמרקחה · כפיר מיעפו בו המרקח שהוח רותח : יחפוב תהום לפיבה · הכה הרוחה יחפוב תהום לחים פיב' מיהוזק הלובן לחיעוט המי' הכמחרי' פס כי רבוי המים יפיעו חותם קודרים : משלו · מעכין מפל ודמיון חן יהיה מעכין מממלה : העמו · חבר עמו : לבלתי חת · לבלתי חת · לבלתי חת ומורח רל פלח ירח מפום דבר : מחץ · גובה וחוזק : חלניך והתבונן להשיב על דברי חפילך

ביאור דברי המענה

עכה הפס חת חיוב בכבודה כחבר רחה שהוח מחזיק עדיין כרעתו וחמר הזור כח כגבר הודיעני · החף תפר המשפט חבר סדרתי חותו בתכלית היופר ותרשיעני ליחם לי ליחות חו עול לחעז תכרך ותחמר מכבר נעכפת על לח חתם בכפיך · הלם כח כחל לך ובקול חזק כמוהו תוכל להרעיע עד פתוכל להשיב ענין כחו ותחמר פים לו ליחו וקבור הלח הכח כחמ' בפיתוף הפס לבר בך ובפס ית'ולזה לח תוכל להשיב כח הפס וגבורתו · הם לך כח רומ' לכח הפס ית'לבם בזה נחון וגובה כמו הענין בפס ית'שהוח הגבוה בחחלט לפי פחין גבוה כמוהו חבל כל פחר הכמכחים וכח הפס ית'לפי עכח הפס ית' הוח לו מעכמוקו וכח פחר הכמכחים הוח להם מזולתם ולבם הוד והדר פיהיה בפעולותיך תכלית היופי והחדר כמו הענין בפעולו' הפס ית'וזה כי ליתרון בחו לח קבר ∗הכמציח כל כמכח בויח' פלח מבפנים · הפן עברית חפך ופזר חותם בדרך פתפפיל כל בלה כימו פ"ח ופולם חמר זה כי לח יתכן בפועל הפלח פיעפ' רע ולולי זה הסירור חפר התחייב מכמו רע מה בחקר' לח היה מניע הפוכם לחכמי הגלוה והרפע בעניני הנופיים חפר בו תועלת נפלח ליפר החכמי' ולהכילם מרע' הרפעים ל' פלח יזיקום וכבר יחם זה הפוכם לחכמי הרפע והגלוה לבר כי כבר התבחר בחם מקדם פחין הכדיקים כיזוקים ברעו' הפס כחפר ירדפו בדרך כפי הרחוי · רחה כל בלה והכניע חותו כמו פלחי פום' בחמבעו' זה הפירור ומבר וכתת הרפעים בחקומם והמיחם יחד כמו פלחי פוסה בקבת העתים עד פתספך עליה הח"ן ויטמכו יחד בעפר וזה הס מכר המערכת הס מכד ההסבחה להכיל הכדיקי' מידם · והנה הס תוכל לעפות גם חלו המעפים גם חני חודה לך פתוכל לעפות להכיל מכל רע החכמי' ירחי הפס ולמכוע טוב מהרפעי' ופמי פלח יפרר בזה הלופן המכיחות תוכל' חן ליחם לו עול לו ליחות וקיפור להיות מתכחר חכלך פהוח הפפרי מכר כחך זה לכל מה תרחים כחך לכחו לפפוע הס היה חכבר פיהיה בכלי חלימות יותר במעפי · הנה יביע מעופם כחי מכבר עפיהי חיה לחת פחם בהמו' והיה בתכלית פכח והיה חוכלת עפב כבקר · וימ"ל כח גם במקומו' חפר הס חלומי' בעחר הבעלי חיים עד עכמתכיו ימלח לו כח וכחו ימלח גם בטבור בטנו · יניע זנבו בחפזה

עטיפותיו · חוח מעמין פטוס : בעפעפי סחר · הוח המקו' מהלופף סיזרח ממכו הממם סהו' מחיר טרם זרוח חסמ'כמו סעה והחמם סעה : לפידים · לפידי הם : כידודי הם · כיכוכי הם · יתמלטו · יפלו ויולדו ממכו מגזרת והמליטה זכר : כדוד כפוח · כסיר רותח : וחגמון · הוח דור גדולה : נפמו · כפימתו · תלהט · תבעיר ותלהיב מגזרת ולהט חותם · תרוץ · מעכין סמחה · דחבה · כמו דחגה : מפלי בבדו · הס חלקי הבשר הכופלים וכפרדים קפתם מקפת בפחר הרגים וחמר עליהם סהם דבקים בו :

יכוך מגז'והוי'מ:כך · כלפידי יכלמו'מפיו · כידודי הם · כמו לפידי' יתמלטו·כי פתרומו לפי עכיכו מיקמוכ"ל : מכפיריו וכל עבין כמי כפוח על הפם סמעלה עבין · פתריכו לפי עכיכו לבין וחגמון · חזק מבחבני · מפתו · מרוממותו ותקפו : יגורו חלים · יירחו חזקים : מפברים · מפברי יתחטאו · ממברי נחלים כוערות · לב פיפיונוס בפבת הפחר יתקין דרך כקביס לעפו' כותפ ומימי רגליהם :

מפיבהו · המב'חותו ; בלי תקוס : בלי תעמוד ותתקיים כי לחזקו תעבר החרב כפיחפבו להכות בו : חבי' מפע ומרי' · הס כלי זיין וחמר פהם יכוהו בלי זה פיהיה מהם לה יתקיי' החרב ולה יזיקהו : כחומה · הוח הברזל החזק חפיר בלע"ז : בן קפת · הוח החן : קלע · הוח כלי כמו חבורת ממגליכין בו לבניס לבו · מפלי · לבון כפילות מתיכות · פרוכדח בלע"ז חותח · חמרו בו מהוח כלי בעל יתירו' מחוררות מבדין בו הדגיס ופל

מהכלי לחד מבד לחד ורבים מבד לחר לחם בחסבו והכוון פתותח הוח הכלי הגדול ממגליכין בו הלבניס הגדולות להפיל החומות והבכיניס החזקי' ויהיה הענין בזה פבקש בחסבו לו לחבני קותח : לרעם כירוי · הוח קול תכועת הרוחה כממבעניע לותו להכו'בו : חדודי חרם · פלעי'חריפים דומים לחרפים חריפים ליבם והנה יפבב עליה'ולח'ירגיש בהם : ירפר · יביע ויפבב עליו : חרון · הוח

עטיפותיו · כל עבוים ועבוים סהו' מתעבם סהל ותרם חור : מפיני · מלהבה סיוכלת ממכו · סהל · כמו בהילו כרו' ועיכיו כעפעפי שחר · עיניו ורחות ו ומלידות כדמדונה מעה · כמו לעת בקר סהבשם מ מהלידת · מפיו לפידים יהבלכו · כמו לפידי' יבלמו מפיו · כידודי הם · כמו לפידי' יתמלטו·כי פתרומו לפי עכיכו מיקמוכ"ל : מכפיריו וכל עבין כמי כפוח על הפם סמעלה עבין · פתריכו לפי עכיכו לבין וחגמון · פתריכו מזק מבחבני · מפתו · מרוממותו ותקפו : יגורו חלים · יירחו חזקים : מפברים · מפברי נחלים כוערות · לב פיפיונוס בפבת הפחר יתקין דרך כקביס לעפו' כותפ ומימי רגליהם : מפיבהו · המב'חותו ; בלי תקוס : בלי תעמוד ותתקיים כי לחזקו תעבר החרב כפיחפבו להכות בו : חבי' מפע ומרי' · הס כלי זיין וחמר פהם יכוהו בלי זה פיהיה מהם לה יתקיי' החרב ולה יזיקהו : כחומה · הוח הברזל החזק חפיר בלע"ז : בן קפת · הוח החן : קלע · הוח כלי כמו חבורת ממגליכין בו לבניס לבו · מפלי · לבון כפילות מתיכות · פרוכדח בלע"ז חותח · חמרו בו מהוח כלי בעל יתירו' מחוררות מבדין בו הדגיס ופל

ו ע"ב

ידעתי כ׳ לכ׳ ב׳ ל׳ כ׳ ג׳ ל׳ ד׳ ל׳ כ׳ ב׳ ל׳ כ׳ ובכפ׳ ב׳ ל׳ ל׳ ל׳ כ׳ ח

וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃ יָדַעְתִּ כִּי־כֹל תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מִזְמָה׃ מִי זֶה מַעְלִים עֵצָה בְלִי דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא אֵדָע׃ שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃ לְשֵׁמַע־אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ׃ עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃

מב

והוא בתכלית הנבזה והגרול כמו תרז׳ נידי ביניו יסורנו ויסתבכו מרב נדלם׳ עכמיו הם חזקים כמו תיכוכית כחומרי הוא מבחר דרכיו ל בבריותיו שהלחזק ותוקף מי שעשהו לבד יוכל להכחו לא זולתו מרו׳ כחו׳ וגבורתו׳ הנה ההרי יכמיחו בעבורו יבול והוא כזון תמנו בזולת עבור׳ לחומת וכל תית הערה יפחקו עם ולא יורוהו ממנו כי תיכו טורף׳ התחתו׳ סיוכל לעכב תחת היולנות ובסחר קנה ובסוסה לוחץ׳ מסב יש לומר שהוא חסר הקנה גרל עם יהים יכוכוהו חולנות להיות לו לכל הים יקיפוהו ערבי נחל עד סיהי׳ כלם מנן לו הנה זה בלתי חפש׳ כי לגרלו בשתותו בהיר יעפיקהו פלח יחיר לרוב חקרון תימין יבטח כי יכנים כל הירדן ל פיהו עם גודל הנהר ההו׳ ירח׳ בעיניו סיקח כל הנהר ההוא עד סיספיל לפו לתחתית הנהר בשתותו ויגע במוקפי׳ לחר עם והכ׳ת׳ זה על כד הפלגה ובוזמין להורות על גרלו וקפר זחת הבריחה הנפלחה להורות על פלח יקבר חפש ית׳ מהגיע הטוב כפי מה סיוסיפר בבריחה בריחה וזה כי גם בחיברים החלופי׳ בטבע הטוב מהבעלי חיים פרדתי כח וגבור׳ בבעלי חיים חפר חפפר בו זה וקרתו לו מזמו ומיתרתי מהחיור המקוף וחש לח ימצח לו מגן מהחילנות לפי שכב׳ שתתי בו כח חזק עד פלח יוסיפל מהחיור המקוף ולזה הוח מבוחר פלח תהיה פלי טענה שתיתח מהההלחה לרשעים עד סיסתרו מהרע בפית בוחו לחחריס כמו שטען חיוב בחתרו כי ליוס היר יחסך רע וזה מ עקר הכוונה החלהית היח להטיב לכל כמפח כפי מה שיוסיפר וחש היה חפפר לו סיסתר החדם מכל רע לח היה מקבר מזה והנה הרשע כסיסתר מהרע הוח מבר עמוקות הרשע והעול ואמר בעבורו הפוחרים ויחלקוהו ביניהם ׳ התברות עורו בחרב עכורתים הדיוגים עורות הדגים וחם תברות רחטו בחרב עכורתים רחם עפר הדגים ׳ הנה חש תרבה לעים עלינו כפיך לכודו לח תוסיף לזכור מלחמה כי הוח כלי ספק יתיתך ׳ הן תקוותו נכזבה ממי סירבה לגוד חותו כי גם ל מרחה זה הרג לגרלו תגיע לוי ירחה וחרדה עד סיוסלך ויוטל לחרץ ולח תפחר בו כמחה מרוב החרדה ׳ לח יתכח׳ וחזק בעולם סיוכל לעורר חותו ולהלחם בו וחש הענין כן בזחק הבריחה חפר במי שפש הבעלי חיים היותר תפרים כמו סהתברר בספר בעלי חיים ׳ מי הוח סיתיצב לפני ויהיה לו כח ככחי הלח זה תמה סיורה פלח קברתי מהמציח טוב כפי מה פיוסיפ בהברית ׳ מי הוח סהקדימני לגמות קנת הנברחות ולחלים לחי לברר׳ הפחר פר סיוכל לומר פחקם הם בתכלית מהפלמות הנה בקנתם יתכח חסרון לפי פהם מפני פוגלים מתחלפים הנה בחת הם כולם מפוצל לחד כי תחת כל הפתי לי הוח ולזה יתחייב סיהיה הפלמות כמעפ בכל פעולותי כמו סהוח בזו הנברחים שלח פחר׳ לח תעפר ׳ הנה לח להרים מהזכיר חופן הפלחה בחברי זה הבעלי חיים וחלקו ורבר גבורותיו ויופי הקדור חפר ביכירתו ׳ מי בלה פני לבוח זה הדב להפטוט חותו ממנו מי יבוח בכפל רכבו לפתוח פיו ׳ מי הוח חפר יפתח דלתי פניו הלח קביבות סיניו יטולו חימה נפלחה על הרחם ׳ הנה קשקשותיו הם בתכלית העובי והחוזק כמו חנתים יכנרו חחר בחחד חותם בר ער ברוח לח יבח ביניהם להתדבק חחר בחחר ׳ מעטיפותיו תבער ותדלק הם ליתרון חומו כחלו׳ הם יבח מקרבו ועיניו הם מחיריס כעפעפי פחר ׳ מפיו יבחו לפידי הם ליתרון חומו ויתמלטו ממנו כידוני חם ׳ הלח מכחיריהבח עשן ליתרון הביטול הנעשה בפיומי נופו ככלי הביטול כמו סיבח עשן מרוב רותח וחגמון כפיומתו תלהיב נחלי׳ ותבעיר ׳ וכח מפיו להב מחוזק החוט ׳ בצוחרו חפר הוח חלום בעפר הבעלי חיים לכורך הנעתם חותו הם ילין עוז וכח חזק לפניו תתהפך רחבה לפחתה כי חין דחבה לפניו ולח יחכח דבר סיכחיבהו ויפערהו ׳ חלקי בשרו הנפרדים קנת הפרד בעפר הרגים הם חזקים ודבקים סבשרו הוח חזק עליו כדרך פלח יחוט ולח יותר מכב חלקי בשרו מקנין׳ לבו הוח חזק כמו לבן והוח חזק כמו הלבן הטפל מפני חבני הריחים סהוח היותר חזק ׳ מחיתתו ורומתותו ירחו חזקים מעפברי לב סיגיעום מירחתם ממנו ינתק דרך נקביהם כמנהג המפורחי׳ פחר חזק כי הפחר מרכו סיעפה זה לחולפ׳ הכח המתחזק זת ׳ מי סיגיההו חרב להכותו בו לח תקום כי הוח יות׳ חזק מהחרב ולזה לח יזיקוהו לח חנית ולח מפג ולח סריה חו יהיה הרכון בזה פתי סיגיההו חרב להלח׳ בו לח תקום לו החרב להפילו ולח חנית ול ח מפג ולח סריה ׳ הנה הוח יחפוב לתבן ברזל ויחפוב נחושה לעץ רקבון תרוב תקפו וקופי הפעלותו מהחרב ׳ לח יבריחהו חץ כי לח יוכל להזיק חותו ולחבני קלע נחפבו לו כקש ׳ לחבני תותח נחפבו לו כקש וילנע לרעם הרומח כפתנפנין חותו להכותו ׳ תחתיו כלעיס חריפים וחותכים והוח יפכב עליהם׳ עם גודלו ולח יזיקוהו לחוזק עורו יניע תחתיו דבר כור׳ חד חכל הטיט חפר הוח רך ועם כל זה לח יזוק בו וחולם תמ׳ סהו׳ חכל טיט כי חילו היה פלח לח היה יזוק בו כי הרב׳ ההוח הקטה יפתרהו ׳ ירתיח פפיר תכולות היס וירתיח היס כרתח הסיר המרקחה בהתנועעו בים יפחר תקוס פנוי חחריו עד סירחה תחתית הים ׳ הנה הרוחה תהוס חחר עבור לויתן כו יחפבוהו לחים סיבה תרוב הלובן בסיבת תיעוט המים הנפחרים סם ׳ חין על עפר תי סידמה לו חפר עמו חותו בבריחתו בחופן פלח יחת תמוס דבר יכיבהו כמו הענין בלויתן ׳ חת כל גבוה ותקוף ירחה יבזה והוח תוכל על כל הבריות הגבולות חפר בים וחולם תחר זה להתכח סם בריחות נפלחות בגודל וחוזק וחיפפר סיהיה הרכון בזה וחיך תחתר פיזן על עפר טיט ותקוף ירחה יבזה והוח תוכל על כל הבריות הגבולות חפר בים וחולם תחר זה להתכח סם בריחות נפלחות בגודל וחוזק וחיפפר סיהיה הרכון בהם ומשול ומנהיג ויכהיבם וירחה חל נבוה מהכמפלות כמו חולם הנלגלים ועולם הספלים הנפרדים והוח תלך ותוכל על כל בני הגובה לח על חלו הנבריות הנפלות הלח זה ספפרתי תענין חלו הנבריות יורה על הפלימות בחלו הפעולות ומהוח רחוי פלח ויוחם לפועלם ליחות וקיכור כמו פעמית חתה׃

והבלל העולה מהברים

הוח פהפס ית׳ יוכיח חיוב על מה פהיה תיוח מהעול לפס ית׳ בחלו הטובות המגיעות לרשעי׳ והיה תפיר המפטט והיום׳ תתה מגיע מהפס ית׳ לחיתי החרם תפר מהברים הפתיימים ויגיעו חליהם מהס רעות חו טובות לפי הורחת׳ בעת הלידה ולח יכילם מהרע פעמיית הטוב והיותר ולח יתיפני מהס הטוב עמותיה הרשע והעול ותמר חלין חיך תוכל לרע׳ סיעור כחי וגבורתי עד סיתיחם לי ליחו׳ וקיכור במה סהתכחתי מזו הענייני׳ על מה פהס עליו החס כחך כפחי עד סתוכל לפעות על עפר פוחבים בה פהס בה ליחו׳ וקיכור הלח הכח והגבור׳ כתמר בחרם ובפס ית׳ בתוקף הפס לבד כמו סהתבחר במה פקדים תדבריכו בזה המענה ובהין הענין כן תי תפפר פתהיה ירועה חיך גבורתי עד פתפעט עליה פים בה ליחו׳ וקיכור הלח הגיע מגבורתי עד פעפ היות כוונתי תמיד עפ׳ הטוב הנה ימפך מפה פבדרתי תזה רע פה בתקדה והוח כמו פכתוב הענוב הרשע עד פיתפח׳ מזו הענייני׳ על מה פהס עליו החס כחך כפחי עד וקיכור כתו פחתה חומר ועור פכבר לגיע רע לרשעים בלתי פחוייב להם פיתפח׳ בדיוקים כדי פלח יוקו בהם עד פכבר תמיית יחד מספר רב מדרשעים כמו פספר חיהוח ויחך יחל לכייר כחי וגבורתי וזכח תמכח מהבעלי חיי׳ תפר עשיתי פה פהס בתכלית הכח ותפגיח בהם לפתכיח להם מזונם ולהמכיח להם דברים סומרים חותם כפי פה פחיפפר עד פקבתם לח יזיקם פום מזיק בחופן פחיפפים כמו פיספר מלויתן וזה פמה פיורה על יתרון כחו׳ וגבורתי ופלח חקבר מהמכיח בכמכח כמכח פה פחיפפר בו מהטוב לפי הכנת החומר ולח היה חפפר בחרם פיתכתו בו חיברי׳ סומרים חותו מכל הזיק מזיק כמו הענין בלויתן לח הייתי מקבר מזה לבל למה פהיה זה בלתי חפפר הוכנה לו פתירה מבר הרשע מהרע בעת פה יפמר ולזה הם יפמר בעת פה הרשע עליו וזה סם היה חיפפר פיפתרו ממנו כל החכמים לח היייתי מקבר בזה והנה פתתי כלי בחכמים חפר חינם כפתרים מזה הרע מבר המערכת להכילם ממנו והוח הפכל כי בו יהיו כפתרים הם ירבקו בפכל הפועל כפי מה פחיפפר ׃ ויען חיוב ת׳ ויחמר ׳ פנה חיוב חת הפס ית׳ ותמר ידעתי עתה כי כל דבר תוכל לעפות ומכמתה על מה פחמר ׳ מי זה מעלי עכה בלי דעת הפה לתת לכן הגדתי מה סהגדתי בלתי הכיר ומבין ׳ ומה סהיה מבין בפעלתי ממני כי הם היו כפלחות ממני ולח ידעתי עכיהם על כן טעיתי בפה פטענתי מזה ועל מה פחמרת סמע וח׳ ואכי חדבר תפלך והודיעני כמו הענין בפתרי׳ ׳ ומה פחמר ׳ ידעתי ׳ ותחתת פלח חוכל לדעת רק ׳ מה פתודיעני חתה וזה טעם תפחלך ׳ ופזה עיני רחתך ׳ תזה הפפוק כלת׳ כי היוב לח נתכבח בקודם זה דק פמע פהיו כביחה בעולם כחברה ויכח׳ ויעקב׃ על כן חתחם בכל דברי ׃ ונחמתי על עפר ואפר ׳ כי תוכי נכזה כטעם ונתכי עפר ואפר ׃

ויפ

ויהי אחר ׳ כי לא דברתם אלי נכונה ׳ הטעם סהודה ואמר וכמותי ׃ כי אם פניו אשא ׳ הטעם על פני הכריזים בעולם הזה רק בעולם הבא איננו כן ׳ וחלילה מיעקה הטעם כבלה רק בעבור שהיו חברי איוב מכריזי הטעם אם הטעם יבוא עליה׳ רע ויאמרו רוחי הנה זה דבר כבלה ודברי איוב וחברי איוב עוד

ואחר זה אמר הטעם לאליפז מיאלה פני איוב מיתפלל לטעם ית׳ עליו ועל רעיו כי לא דברו נכונה לטעם ית׳ כמו שדבר איוב אחר הטעם ׳ והודה לדברי הטעם ית׳ וזה שדבריהם נכונים מהמוס והטעם ׳ מה שבבר התבאר עד מבבר היו טוענין טענות היה ידוע לאליהם שהם כוזבות כדי שיבדיקו הטעם ׳ ואולם איוב לא

ואיוב ד׳ וסים׳ ונח דניאל ואיוב בתוכה ׳ והיו שלשת האנשים ׳ ואיוב הבל יפצה פיהו ׳ ואיוב עבדי יתפלל עליכם ׳
ויי׳ ז׳ בטע׳ ף׳ וסים׳ ׳׳ הבטיר על סדם ועל עברה גפרית ׳ נתן חבמה לשלמה כאשר ׳ נתן קולו לפני חילו ׳ הטיל
רוח נדולה אל הים ויהי סער ׳ שב את שבות איוב בהתפללו ׳ ברך את אחרית איוב ׳ אחיותיו ה׳ בלישנ׳ וסים׳ נטס׳

וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־ כ׳
אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים וּלְכוּ׃ כ׳ וכעתין
אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֶּל עֲלֵיכֶם ד׳
כִּי אִם־פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי
נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי ה׳
וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃ וַיהוָה ו׳ כתיב ק׳
שָׁב אֶת־שְׁבִית אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד ח׳ סנהד׳
רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר ׀ לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה׃ וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־ ו׳ כתרי לים׳
אֲחָיו וְכָל־אַחְיֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו לְפָנִים ז׳ ח׳
וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ לוֹ וַ
וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־ הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ
קְשִׂיטָה אַחַת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃ ז׳
וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב ט׳ ח׳ כתי׳ כ׳
מֵרֵאשִׁתּוֹ וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר כ׳ חר מל
אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים וְאֶלֶף
צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתֹנוֹת׃ וַיְהִי־ כ׳ חל נכפ׳
לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃ ט׳
וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם
הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן י׳ מל ט׳
הַפּוּךְ׃ וְלֹא־נִמְצְאָה נָשִׁים יָפוֹת ט׳
כִּבְנוֹת אִיּוֹב בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם
אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֶחָיהֶם׃ וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־זֹאת מֵאָה וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּרְא יא׳
אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה דֹרוֹת׃ וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וְשָׂבֵעַ יָמִים׃ חזק

וַהֲנָא בָתַר דְּמַלִּיל יְיָ יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין עִם אִיּוֹב וַאֲמַר יְיָ לֶאֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן תְּקוֹף רוּגְזִי בָּךְ וּבְתַרֵין חַבְרָיךְ אֲרוּם לָא מַלֵּילְתּוּן לָוָתִי כַּוַּנְתָּא כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וּכְדוֹן סִיבוּ לְכוֹן שִׁבְעָא תּוֹרִין וְשִׁבְעָא דֵיכְרִין וְאִזְלוּ לְוָת עַבְדִּי אִיּוֹב וְתַסְקוּן עֲלָתָא אַסְטוֹלְכוֹן וְעַבְדִּי אִיּוֹב יְצַלֵּי עֲלֵיכוֹן אֲרוּם אֶלָהֵין אַפּוֹי אֲסֵיב מִן בְּגַלַּל דְּלָא לְמֶעְבַּד עִמְכוֹן קָלָנָא אֲרוּם לָא מַלֵּילְתּוּן לָוָתִי כַּוַּנְתָּא כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
וַאֲזַלוּ אֱלִיפַז דְּמָן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמָן שׁוּחַ צוֹפַר דְּמָן נַעֲמָה וַעֲבָדוּ הֵיךְ דְּמַלֵּיל לְהוֹם מֵימְרָא דַּיְיָ וְנְסִיב מֵימְרָא דַּיְיָ יָת אַפֵּי אִיּוֹב׃ וּמֵימְרָא דַּיְיָ אְתִיב יָת גָּלוּת אִיּוֹב בְּצַלּוֹתֵיהּ מְטוּל דְּחַבְרוֹי וְאוֹסִיף מֵימְרָא דַּיְיָ יַת כָּל דִּי לְאִיּוֹב בְּכוּפְלָא׃ וְאָתוּ לְוָתֵיהּ כָּל אְחוֹי וְכָל אַתְוָותֵיהּ וְכָל דְּחַכִּימוּ מִן קַדְמַת דְּנָא וַאֲכָלוּ עִימֵיהּ לַחְמָא בְּבֵיתֵיהּ וַיְיַדּוּ לֵיהּ וְנַחֲמוּ יָתֵיהּ עַל כָּל בִּישְׁתָּא דְאַיְיתֵי יְיָ עֲלוֹי וְיָהֲבוּ לֵיהּ גְּבַר חוּרְפָא חָדָא וְאֵינַשׁ קַדְשָׁא דְּהַהֲבָא חַד׃ וּמֵימְרָא דַּיְיָ בְּרִיךְ יָת סוֹפָא דְּאִיּוֹב מִן קַדְמָתֵיהּ וַהֲוָה לֵיהּ אַרְבְּסַר אַלְפִין דְּגַמְלִין וְאֶלֶף פְּדָנִין דְּתוֹרִין וְאֶלֶף אָתָנָן׃ וַהֲוָה לֵיהּ אַרְבְּסַר בְּנִין וְתִתְלַת בְּנָן׃ וּקְרָא שְׁמָהּ דְּחֲדָא יְמִימָא וְשׁוּם תִּנְיָנְתָא קְצִיעָא וְשׁוּם תְּלִיתָאָה קֶרֶן הַפּוּךְ׃ וְלָא אִשְׁתְּכַח נְשַׁיָּא שַׁפִּירָתָא כְּבְנָתָא דְּאִיּוֹב וְיָהַב לְהוֹם אֲבוּהוֹם אַחֲסָנָא בְּמֶצַע אֲחוּהוֹן׃ וְחַיָּא אִיּוֹב בָּתַר דְּנָא מְאָה וְאַרְבְּעִין שְׁנִין וַחֲמָא יָת בְּנוֹי וְיָת בְּנֵי בְנוֹי אַרְבְּעָה דָרִין׃ וּמִית אִיּוֹב סִיב וְסָבַע יוֹמַיָּא׃

סכום מספר פסוקים של איוב אלף ושבעים וסי׳ אע׳ וחציו
אשר קטנו בלא עת וסדריו שמנה ׃

בריש סיפר׳ וביחזקאל סים׳ ו׳ וביהושע סים׳ ב׳ ׃ קשישה ג׳ וסים׳ ויקן את חלקת השדה ׳ ואת עצמות יוסף ׳ ויתנו
לו איש קשישה אחת ׳ אכ״ף ׃ ברך ב׳ וסי׳ ויי׳ ברך את אברהם בכל ׳ ויי׳ ברך את אדני מאד ויגדל ׳ וירא עשו כי ברך
יצחק את יעקב ׳ כל אלה שבטי יש׳ שנים עשר ׳ על כן ברך יי׳ את יום השבת דזכור ׳ וזאת הברכה אשר ברך משה ׳
ברך יי׳ את בית עובד אדום דשמואל ׳ ברך נבות ׳ כי הם זרע ברך יי׳ ׳ מהחל התרומה דחזקיהו דה׳ ׳ ברך בניך
בקרבך ׳ את אחרית איוב ׳

ונכטח מלח חס׳ מימנו דבר מכוכתנו הכוללת וכחמוב מלח כפל מן החלקיות נס כן ואם היה הוא מעט ובלתי מבלבל הכוונה הכוללת ׃

פירושי הטעמים לאבן עזרא

אמר חיוב ואמר יגוריתי יבא לי הכה תשב תלינו שלא היה יגור רק בעבור חטא שעשה וזכה חומר כלל כאמר ריגן חבירי חיוב מות כל בניו שיתלו
ערית לם מן השמים ובזית חויבו ושחין נפחו התברר לכלם כי כמכות ההלה לו יעשה השם כי לם בחוטאים ובפושעים כלכתי דור המבול על
כן אמר וכהר יוכן יסודם ולכתי סרוס וילתר לכלה לם על כן אמרו לו זכר כי מי הוא נקי אבד כן תרחות כל מכחי לל ואמר כופר ועיני רשעים
תכלינה ובעבור היות בניו במשתה תמיד והיו יושבים הדעת על כן אמר לם בניך חטאו לו וישלחם ביד פשעם ואמרו שיעשה תשובה והשם יסלח לו ואיוב היה יודע
בעצמו שהיה כדיק על כן אמר תם אני ולא ארע נפשי על כן אמר לכל בכפי והיה בועץ כי הלה התכות שהכני השם היכם על עקב עון רק חנם על כן אמר והרבה פעמי
חנם עכו על זה חבירו כי השם כדיק הוא בכל דרכיו לא יעשה עולה עכה חיוב ואמר הכה יש בעולם כדיקים ורשעים בתלוחים תם ורשע הוא מכלה ויש רשעים
בעיתים וזה טעם יפלו להלים לשדדים עכו חבירו כי טובת הרשעים חיכה עומדת לם יעלה לשמים שיהו כגללו לנצח יאבד והכה עכה חיוב מדוע רשעים יחיו
עתקו גם גברו חיל יבלו ימיהם בטוב וברגע שאול יחתו והכה השם בטוב׳ עד יום מותם לז לא ידע בלדד מה יפיב והכה שב לשמח השם השתל ופחד עמו חז עכה חיוב
מה עזרת ללא כח גם הוא שמח השם והטעם הכה חיו לך תשובה כי לם לשמח השם לחני יודע לשמחנו יותר חז החרים כופר וגם חיוב ויסף לדבר בעבור שלא עכה
לחד מחבריו וטעם ארץ מתכה יבא לחם ותחתיה כהפך כמו לם ולחר כן והחכמה תחיו תתכח כי השם יעשה רשעו גם רשע גם כדיק גם ים כדיקים גם רשעים
שיהיו להם כל טוב שיתלוו והכה יעשה כן בארץ ובחלים שחיו דעת להם ולדעת זולת החכמה למה זה כשבבה תדעת החדש והכה הטעם כאמר לא ידעו בני חדש
מחשבות השם וגזירותיו חמרו לו חלמות שלחת דיקם וזה חות כי סופט היה על כן אמר לב חכני לחביונים ולב זממה חרכיו ושמחה חבירו מעכותו כי הוא כדיק בעיניו
כי לא היה כן בעיני חבירו רק השכימה דעתם שהיה רשע על כן בחו חלו הכרות הקטות שחיו ולהיהוה חרה לפו על חיוב שהחריך למנו בקוכר ריחו ואמר ככנר
השם דברים שלא כהוגן כמו שדעתי כי לכבך הודיעני על מה תריבני הטוב לך כי תעשוק תחשבני לחיוב לך וזה טעם על כדקו כשמו תלהים ובשלמת ריעו חרה
לפו על אמרם שהשם כדיק רק חיוב הוא רשע וייתכן שהיה כדיק וחין שפק שהשם כדיק וזה טעם וירשיעו לת חיוב והכה סור דברי חלייהוה אמר לחיוב וחבוריו
כולכם תעיתם כי חשבתם שעמדתם בשור השם והכה אמר לחבירי חיוב כי השם יכפה ויעכה על עקב עון ולו להסיר עון לו לקבל שכר ואמר לחיוב שהיה שהרשע
על השם בעבור שלא יפיבנו כי כל דבריו לא יעכה ודבר מגולה הוא במעשה רק תשם חיוב ואמר שהוא רשע בדבר פיו שהרחיב על השם וכן אמ׳ החמור למלך בלעל
והטעם הדרך מוכר הוא שיאמר העבד למלכו בלעל הוא רשע הוא מלך לנדיבים כי למלך יפרית עצמו ואחר עצמו הוא טעמו הל אחד הנדיבים כמו בן תתוכות והרחמן
נכון בעיני לף כי השם לשר לא נקף פני מרי׳ על כן אמר לבי יבחן חיוב עד נכח וארח לחברים עם פועלי חון ובאחרונה ויוסף חלייהוה והטעם חשוב כי הכה שפלות
השם לא ידע חיך הם ולמה כן ואתי ואכאר כשלחו מתנו הלה הקורות כן כשלחו מפשטי השם עם בני חדם כי הם עמוקות מחלה שהם בנופות כרחות והטעם על
חיוב ידבר למה הרימות קול לאמר למה עניתני היה לך לסבול ולהחרים ולא תדבר-נבוהה נבוהה וזה טעם ויען השם מן הסערה והעניין אתה שתבקש למה זה
הידעת זז תולד וידעת כמה תחיה וזה החור שחתה שתענג בו התדע מקומו ולדעת למה תולדת העופות גם הבחמות כן וזה טעם התתן לסום גבורה לז החרים
חיוב ענה השם מניח הרוב עם ברי יסור זז ענה חיוב תשובה כוכוה כי לא הכדיק השם רק לאמר הכה אחרים ולא לדבר עוד על כן ויען השם מניח מן הסערה
והזכיר בהמות שהוא שם בהמה וגבוריתו שהוא ביבשה גם הזכיר גבורת לויתן והטעם כאילו אמר לאיוב אין נבחת כנגדי על כן הזכיר אלה הגדולים
והעניין הכה בבריותי ולא בכבדים העליונים רק בחיות שהם בארץ ובמים שתחת לארץ מניח לא תוכל להם להשתעבד בהם
ולא לכרות על לויתן לאכלו כי כן חדם לא יגבה לבו כנגד המלאכים ולא כנגד בני האלהים כי הם נכבדים ממנו כפלי
כפלים כאמר פירשתי בשמות הכה אשכי מולח מלאך ברחיות גמורות מעקול חדעת ומדברי התולדות גם
דברי הנביאים שה אחר כך ואמר מכאן כתוב בדברי קדמוניו אל גם זוח אמת כי שם לא
דברו רק על המלאכים הנכדלים לעשם לכבוד הנביאים רק נוכח לבו כנגד
החיות והעופות כטעם מלפנו מבהמות ארץ והכה אמר השם
כי הכה ים נטפות בארץ עמך והם גבורים ממך
לא תוכל! להם ולמה נבה לבך
על כן חזרה חיוב בחרונה ואמר על כן אמלם ונחמתי על עפר ואפר ואלת חיוב הכמונה מדבר אחוב בחרונה:

שיר השירים רות איכה קהלת מגלת אסתר
עם תרגום ופירוש רשי ואבן עזרא

בחיות שכל עשתונותינו ומנמת פנינו פנו אל מול תכלית השלמות ויופי
הסדור מחספר הנורא הזה בפי מה שיגזור טבע האפשרות
דאינו לצאת בעקבות המרפיסים הראשונים שחדפיסו אלו
החמש מגילות בפני עצמם • למה שחבונה בזה
היתה כדי שכל אחד יוכל לקשרם בפני
עצמם או לחברם אל אי זה
ספר שירצה ככל אות
נפשו ורצונו:

הקדמות לשיר השירים

הקדמות לפירושי אבן עזרא

זה הספר נכבד וכולו מחמדים ואין בכל שירי עלמה התלך חמדה וחלף כמוהו על כן כתוב שיר השירים לעלמ' כי זה השיר מעולה מכל השירים לעלמה וכו מוד מתוס וחתום כי החל ימימי לברכם לביכו עד יחות המשיח וכן כתב במדרש בהנחל עליון גוים החל אין דור הפלגה עד מוב יפרחל מהגלות אחר תלחמת גוג ומגוג ואל תתמה בעבור שהמשיל ככנסת ישראל לכלה והמקו' דומה כי כן דרך הכתובים ישעיה אחר מדרש דודי לברמו ועוד כמקום אתן על כלה יחזקאל אחר פרים נכונו ומערך כמח ואת ערוס ועריה ועוד ואכפה ערותך ואערך עדי וכל הפרשה כולה הוסף אחר ואחרמתיך לי לעולם לך להב אחה וכספר תהלות מאכיל שיר ידידו' וכתוב כו ממעי בת ורחי והטי אזנך וחלילה חלילה להיות שיר השירים בדברי חמק כי אם על דרך משל ולולי גודל מעלתו לא נכת' בקדש הקדשים ואין עליו מחלוקת כי הוא משמח את הידים, ולהיותו בדרכיו תמים, פירשתיו בלשה פעמים, בפעם ראשונה, לגלה כל מלה בפונה, ובפעם השנית יהיה מפשטו על דרך פשוטו, ובפעם השלישית יהיה מפורש, על נתיבות המדרש:

הפעם הראשונה נאם אברהם בר מאיר הספרדי המחבר, אחמי המתחיל הואילו לבאר זה הספר על סוד העולם ודרך התחברו הנפש העליונה עם הגוף מהו במדרגה התחתונה, ואחרי פירושו על התכונות ואת כולם ידע רוב כי אכל המה ואין החלת כי אם מה מהעתיקו קדמונינו ז"ל מזה הספר על כנסת ישראל וכן אפרשנו בפעם השלישית ושרש כל מלה אשר אמר בעבור מלה המלך בעצמו חוץ מהחלף לך מלה אפרשנו לכן אפרשנו בפעם השנית על דרך המשל מהוא בדברי חמק גם כל מלה מים בו הוא מלה המלך בעצמו, ובעבור מים בספר הזה מלות קשות הואלתי לבאר לותם בתחלה ואחר כן אבאר ענייני המשל והנמשל בו:

הפעם השנית לא יתכנו דברי חמק במדינה לעיני כל הרואים על כן הוא המשל בעיר אחת קטנה מלך בתוכה עשירים מעטים ונשרת גדולה ורחתה רועה עובר ונפל החמק בלב כל אחד מהם:

הפעם השלישית אין למעלה ממדרש שיר השירים מדרשו רבותינו ז"ל לכן כתבתי ראיתי גדולים ועמודי עולם עמו גם הם דרש והסכימו ונרעו גם הם יפתחי בעקבותיהם וכל מלה הוא מלה המלך חוץ מהחלף לך מלה מהוא המשיח ונקרא מלה בעבור שהוא בנו כאשר נקרא דוד ודוד עברי נמוך להם וכן נקראו בני ישראל עברי ועקב ויתכן היות כמוהו תפלה למשה איש האלהים על דרך רב מפרשים נאון ז"ל מאחר שהתפלה היא לדוד והיו מכנסים בה בני משה והנכון משיח למשה, ודע כי בנות ירושלם השתבשו בו הנשים רבים אחר שכנסת ישראל היא המדברת מה ענין בנות ירושלם כי מיום הנה אחת בשמים ואחרת בארץ החיה ככנדה ועניין בנות ירושלם שמלאכים על מעלה ואחרים אחרו שהם חומות העולם כטעם ואתי חומת לך לבנות והנכון בעיני שהמשל הוא על אשה המדברת עם נפשה ות מיב אחריה לה וכאילו תאמר עם אחכנותיה והן בנות ירושלם ואחר שהעיד הספוק שברוח המקום לעלמה פעמים מה אמה יש בו מיתנבא על דבר עתיד כי ברוח הקדש דבר זה הספר וכן תמצא בתקף התפורר והיתן שחברו עירות ברוח הקדש שנקראו נביאים ואחים ואת היה הדרך הנכונה לו יוכל לבחם כי אם פתלתל ועקש, ועתה אחל לפרש על פי אשר תפיג ידי ואתחנן לאל בכל מאדי היודע סודי להחכים כבודי והוא יהיה עזרי:

הקדמה לפירוש רשי

אחת דבר להם מתים זו שמעתי מקרוב אחד יוצא לכמה טעמים וסוף דבר אין לך מקרא יוצא מידי פשוטו ומתמצו ואף על פי שדרכו הנביאים דבריהם ברומזת כדרך לייסב הדומיה ועל פרדה כמו שהתקרובות סדורים זה אחר זה ורחיתי לספר הזה כמה מדרשי אגדה ים קודרים כל הספר הזה במדרש אחד ים מפוזרי' בכמה מדרשי אגדה מקרובות לברם ואינם מתייסבים על לפון התקדה ומדר התקרובות ואתרקי בלבי לתפום מפתח התקרוב לייסב ביאורם על פרשם והמדרשות מרבותינו לקבעם מדרש ומדרש אים אים במקומו ואומר לכי פרשה פלמה ברוח הקדש שעתידין ישראל לגלות גולה אחר גולה אחר חורבן ולהתיאוש בעל זה על כבודם הראשון ולזכור חבה ראשונה לפר היו סגולה לו מכל העמי' לאחר הלכה ואמונה אל ליעי הראשון כי טוב לי אז מעתה ויזכרו אין חסדיו ואת מעלם אמר מעלו ואת הטובו אמר אחר לתת להם באחרי' היתי' ומסד ספר הזה ברוח הקדש בלפון אפס ברורה אלמנו' אחת שמתוקק' על בעלה מתרפקת על דודה מזכרת אהבת נעוריה זו ומודה על פעמים אף דודה בר לו בברת' ומזכ' חסדי נעוריה וכוי יופיה וכשרון פעליה אמר בהם נקשר עמה בהבה עזה להודיע' כי לא מלבו ענה ולא פילוחיה פילוחין כי עוד אחת אפתו ואוזן אחת לפוב זאת:

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני

שיר

השירים אשר לשלמה

שירין

אבן עזרא

הפעם השניה

הפעם השלישית

לריח שמניך טובים. מס טוב נקר' על מס שמן טוב, לריח שמניך טובים מהריחך

והו' חד מן אב' מן חד חד כ"א ברישי, וסי' נמס בסמ' רבת' במערכ' אות הכ"ף בסר' איכ"ז וסי נמס ברוש טנילת איכה:

לריח שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ: מְשָׁכְנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ: שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה: אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי: הַגִּידָה לִי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ:

לריח ל"ל ונס' בסר' ויקרא, אחבוך ג' וסי' בשמו"א סימן ח', הביאני ד' וסי' בסר' עקב, כאהלי ל' שחורה אני ונאוה

לריח לְקַל נִיסָּךְ וּגְבוּרָתְךָ דַּעֲבַדְתָּ לְעַמָּא
בֵּית יִשְׂרָאֵל זָעוּ כָּל עַמְמַיָּא דִּי שְׁמָעוּ אֵת שָׁמַע
גְּבוּרָתָךְ וְאָתָךְ טָבָא וְשִׁמְךָ קַדִּישָׁא אִשְׁתַּמַע
בְּכָל אַרְעָא דַּיְהוָה בְּחִיר מִמְשַׁח רְבוּתָא
דַּיְהוָה מְתַרְבֵּי עַל רֵישֵׁי מַלְכִין וְכַהֲנִין וּבְנִין
כֵּן רַחֲמוֹ צַדִּיקַיָּא לְמִדַּךְ בְּתַר אוֹרְחָא טוֹבָא
בְּדִיל דְּיֵיחְסְנוּן עָלְמָא הָדֵין וְעָלְמָא דְּאָתֵי:
משכני כַּד נָפְקוּ עַמָּא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם וְאָת מַדְבְּרָא שְׁכִינַת מָרֵי עָלְמָא
קֳדָמֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא בְּיוֹמָא וּבְעַמּוּדָא
דְּאֶשָׁתָּא בְּלֵילְיָא אֲמָרוּ צַדִּיקֵי דָּרָא הַהוּא
רִיבּוֹן כָּל עָלְמָא נְגִידְנָא בַּתְרָךְ הוֹנְהֵי רַהֲטִין
בָּתַר אוֹרַח טוֹבָךְ וּקְרִיבִ יְתָן בְּשִׁיפּוֹלָא
דְּטוּרָא דְּסִינַי וְהַב לַן יָת אוֹרַיְתָךְ מִן בֵּית גִּינְזָךְ
דְּרָקִיעָא וְנְחֵתִ וּבְרַת בְּעַסְרִין וְתַרְתִּין אַתְוָן
דְּמַכְתְּבָא בְּהוֹן וְהֵנְהֵי דְּכִירִין יָתְהוֹן וְרַחֲמִין יָת פִּיקוּדָךְ: שחורה כַּד עֲבָדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
צְדִיקַיָּא דְּעַבְדִין דְּתַקִּין קֻדְשָׁךְ יְהוֹן דַּחֲלִין מִינָךְ וְרַחִיסִין יָת פִּיקוּדָךְ:
יָת עִיגְלָא אִתְקַדְּרוּ אַפֵּיהוֹן כְּבָנוֹי דְּכוּשׁ רָשְׁרָן בְּמַשְׁכְּנֵי קֵדָר וְכַד תָּבוּ בְּתִיּוּבְתָא וְאִשְׁתְּבַק לְהוֹן
סְלִיק לְרָקִיעָא וְהַב שְׁלָם בֵּינֵיהוֹן וּבֵין מַלְכֵיהוֹן: אל אֲמֵרַת בְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל כָּל קָבֵל עָמְמַיָּא
לָא תְבָזוֹן יָתִי עַל דִּי אֲנָא קַדְּרִיתָא מִכְּוֹן עַל דַּעֲבָדִית בְּעוֹבָדֵיכוֹן וְסִגְדִית לְשִׁמְשָׁא וְסַהֲרָא דְּבֵינֵי
שְׁקָרָא אִינוּן גָּרְמוּ לְאִסְתַּקָּפָא תְּקוֹף רוּגְזָא דַּיְיָ עֲלַי וְאַלְפוּנִי לְמִפְלַח טַעֲוָתְכוֹן וּלְהַלָּכָא בְּנִימוֹסֵיכוֹ
וּלְמֵרֵי עַלְמָא דִּי הוּא אֱלָהִיא לָא פַּלְחִית וְלָא אֲזַלִית בְּנִימוֹסֵיהוֹן וְלָא נְטָרִית יָת פִּיקוּדוֹי יָת אוֹרַיְתֵהּ:
הגידה כַּד מְטָא זִמְנֵיהּ מֹשֶׁה נְבִיָּא לְמִיפְטַר מִן עָלְמָא אֲמַר קֳדָם יְיָ גְּלֵי קֳדָמַי דְּעָמָּא דִּין עָתִידִין
לְמֵיתַב וּלְמֵרֵי עָלְמָא אָמַר קֳדָם מָן הִתְגְּלִי שְׁכִינְתֵּהּ דַּיְיָ בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּקַשְׁיָין
גְּזֵרָתְהוֹן כְּחוֹמְתָא וְכִשְׁרַבִּי שִׁמְשָׁא דְּטַהֲרָא בְּתִקּוּפַת תַּמּוּז וּלְמָה דִּין יְהוֹן מְטַלְטְלִין בֵּינֵי
עַדְרֵי בְנוֹי דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דִּי מְשַׁתְּפִין לָךְ מַעֲוָתְהוֹן לְחַבְרָיָא:

אבן עזרא

לריח שמניך טובים, יש כי הוא לשון רוק והקרוב אלי כי זה מתפרש לו כך שמן מיטיבו וחוזב סהוא שמן זית: תורק, יש אומרי כי הוא שם מקום והכתוב סהוא שמן כשמן מיורק סריחו נודף ופורח ואל תתיה בעבור היות השם לשון נקבה כי כן תמצא כל עת ובית ומקו' במקרא במקו' אחד לשון זכר ובמקום אחר לשון נקבה: עלמו', הם נערות קטנות: כזכירה, יש אומרי סהוא שם לשון זכירה וזכרו כיין לבנון: מיסרים, תהר היין כמו יתהלך במיסרי הולך לרודי למיסרי, ומן יסרת עמכמו וחבר עמו וכן מיסרים מחברים ה' הכתובים וכמוהו הכזכרות וכמוהו ואהיה אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בשל' מרי ומשי ה' עכשיו ובמשי ה' ורבי כמוהו, ואחרים אומרי כי המיסרי' לשון תוכח כמו ומגיד מיסרים והרחמן קרוב אלי: מחורים, יש מפרשי' סהו' יפה כמו הלבנה הכוסית כי מרוב יופיה תפחד השם סתסלוט בה עין רעה על כן תקרא כוסית ומחורים ולא לבן צורך בפירוש הזה כלבנת מחורים כי הנה היא העידה בנפשה ואמרה אל תראוני שחורה מחמת השמש: וכוזה, כמו כחמרת מן הוא למושב לו והבן לבניך כשעל כמו וכל כעשם במרחשת אין חבן נרחה: מחרחורת, זה הכפל למעט וכן ירקרק הו אדמדם: מזפתני, ריחתני והביטה בי וגלחני וכמוהו ולא מזפתה עין היה: נחרו בי, כלחמו בי והבן לבניין כפעל מן ויחר אפו: נוטרה, שם התואר ופעולו מומרת: מלהבה כפעמי, ויחסר מקום הקריאה כמו אתה: חיכה תרעה, הכלך: חיכה תרביץ, תותם ויש אומרים מעניינו מלשון המקום כמו חיכה הם: מלמה, הפי' מקום אחר: כעטיה, מתעברת והוא פועלת מן ויעט העם אל השלל. ויש אומרים חוטפת והוא רחוק, ויש אומרים נגזרת מן ויעט בהם,

הפעם השנית

לריח שמניך, כי שמניך יש להם ריח טוב מרחוק והזוכר שמך כאילו שמן מיור יורק לפניה על כן עלמות אהבוך וגם כן שמניך מרחוק לף כי בשמיקות פיך: משכני, וכל זאת מהעלמות מתלוה ואומרת משכני אחריך נרוצה: הביאני המלך חדריו, יותר בשמיך בך מתיה מיבאוני המלך חדריו: מחורה, ובעבור מלאה העלמות היו אומרות משכני הזרה הנערה להן ואומרה היכני פחותה מכם לף פי שים בי מחרות מעט כאילו קדר מהם מגולים לשמש תמיד יפה יהי כיריעות שלמה. ואל תראוני פירושו אל תבזוני לו אל תראוני בעין קלון וחכרון כי זה המחרות לא כוללתי בו רק הוא מקרה ויפור ובשבת זה המקרה כי כעשו יהי עלי ושמוכי כוטרה את הכרמים ובתחילה קורם זה חפילו כרמי שלי לא נטרתי, וחזרה לרועה ואומרה לו הי זה מקום תרעה ותרביץ כי יהי רוצה לעוב רועה ואדרוף אחריך:

הפעם השלישית

לריח, היה מלאך מעמיו על המקום ומורה לנשי דורו ובכל מקו' מהולך ויקרא מם חברם בשם יי' וזהו שמן תורק שמך: על כן עלמות אהבוך, על כן עלמות אהבוך ואת הנפש חשר עשו בחרן: משכני, משמך אחר המקום ויצא מארץ מולדתו: הביאני המלך חדריו, מהביאו על ארץ כנען ויתכן שהחכימו ועמד על מיתת כשהיה בחרן: מחורה, החל בשעבוד מצרים לף על פי שהיו שחורה בקלת מעשי' רעי' כתוב הי בתוכם, ועכין כזכירה דודיך הוא בנין מזבח בכל מקום וכטיעת הפל: שחורה ואני נאו

אם לא ח' דרך וסי' אם לא ימצא הנגב ׳ אם לא תשמור לעשות ׳ אם לא את דמי נבות ׳ אם לא תשמעו ואם לא תשימו
על לב דמלאכי ׳ אם לא ישוב חרבו ילטוש ׳ אם לא שויתי ורומטמתי ׳ אם לא תדעי לך היפה בנשים ׳ וכל דרך דאיוב
דכו׳ אם לא כטב ואם לא וסם׳ ואם לא איפה מי יכזיבני ׳ ואם לא ישמעו בשלח ׳

אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־ לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃

לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃ נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃ תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃ עַד־ שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃

צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃

אם אמר קודשא ברוך הוא למשה נביא
אבעיא להון למחי גלותא כנישתא דמתילא
לריבא שפירתא ודנפשי תהא רחים לה
תהא מהלכא באורחיהון דצדיקיא ותהא
מסדרא צלותא על פום ברזילהא ומדברי
דרחא וחזי מאלפא לבנהא דמתילין לגדיי
עיזין למהך לבית כנישתא ולבית מדרשא
ובהדוא זכותא יהון מתפרנסין בגלותא
עד זמן דאשלח מלכא משיחא ויהי מדבר
יהודן בניח על משכניהון הוא בית מקדשא
דיבני להון דוד ושלמה רעיתי דישראל׃
לססתי בר נפקו ישראל ממצרים ודמפו פרעה
ומשירייתיה בתרייהון ברחיכין ובפרשין

וְחַוַּת אוֹרַח סְגִירָא לְהוֹן מֵאַרְבַּע סְטַרַיְהוֹן מִן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא הֲווֹ מַדְבְּרַיָּא דְּמַלְיָן חִוְיָן קָלָן וּמִן בָּתְרַיְהוֹן הֲוָה פַּרְעֹה רָשִׁיעָא וּמַשִּׁירַיְתֵיהּ וּמִן קֳדָמַיְהוֹן הֲוָה יַמָּא דְּסוּף מָה עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי בְּכַחֲ גְּבוּרְתֵיהּ עַל יַמָּא וּנְגִיד יַמָּא וַיַּט טִינָא לָאוּנְגֵּב אָמְרוּ רָשִׁיעַיָּא וְעַרְבְּלָאֵי וְנוּכְרָאֵי דִּי בְּבֵינֵיהוֹן יַת מוֹי דְיַמָּא יְכִיל לְנַגְּבָא וְיַת טִינָא לָא יְכִיל לְנַגְּבָא בֵּי הוּא שַׁעְתָּא תַּקִּיף רוּגְזֵיהּ דַּיְיָ עֲלַיְיהוֹן וּבְעָא לְשַׁנְקוּתְהוֹן בְּמוֹי דְיַמָּא הֵיכְמָה דְּאִשְׁתַּנְקוּ פַּרְעֹה וַחֵילוֹתוֹהִי רְתִיכוֹהִי וּפָרָשׁוֹהִי וְסוֹסְוָותֵהּ אַדְּוֵלִי מֹשֶׁה נְבִיָּא דְּפָרַשׂ יְדוֹי בְּצַלּוֹ קֳדָם יְיָ וְאָתִיב רוּגְזָא דַּיְיָ מִנְּהוֹן וּפָתַח אִידּוֹהִי וְצַדִּיקֵי דָּרָאִית פּוּמְהוֹן וְאָמְרוּ שִׁירְתָא וְעָבְרוּ בְּגוֹ יַמָּא דְּסוּף בְּיַבֶּשְׁתָּא בְּגִין זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב רְחִיטָיָא דַּיְיָ׃ נאוו בר נפקו למדברא אמר יי למשה כמה יאי עמא דין לאיתיהבא להון פתגמי אוריתא ויהון כזמטין בליסתהון דלא יערוץ מן אורחא טבא והיכמה דלא עדי סוסיא דזמטא בליסתיה וכפה יאי קדלהון לסובראי ניר פיקודיי ויהי עילויהון כנירא על קרל תורא דהוא חריש בחקלא ומפרנס יתיה ויח מריה׃ תורי בכן איתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך ית תרין לוחי אבנין

חֲצִיבִין מְסֻפָּר כּוּרְסֵי יְקָרִי בְּהִתְקַן כְּרֵהַב טַב מְסֻדָּרָן בְּשִׁישִׁין כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעֵי גְּלוּף בְּרוֹן עֲסַרְתֵּי דִּבְרַיָּא זְקִיקִין יַתִּיר מִן כַּסְפָּא וּמְזוּקָק שְׁבַע זִמְנִין שְׁבָעָא דְּכֻלּוֹם עֵינַיִן דְּמִתְפָּרְשִׁין בְּחוֹן אַרְבְּעִין וּתְשַׁע אַפִּין וְאָתְבִינוּן עַל יְדָךְ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ עד ועוד דַּהֲוָה משֶׁה רַבְּהוֹן בְּרִקִיעָא לְקַבָּלָא יַת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא וְאוֹרַיְיתָא וְתַפְקִידְתָּא קַטּוֹ רָשִׁיעַיָּא דְּרָא דַּהוּוֹ וְעָבְרוּ עֶגֶל דְּדַהֲב וְעֵירְבּוּבִין דִּי בֵּינֵיהוֹן וְאַסְרִיאוּ עוֹבָדֵיהוֹן וְנָפַק לְהוֹן שׁוּם בִּישׁ בְּעַלְמָא דְּסִקְרְמַד דְּנָא הֲוָה נָפַק רֵיחֲיהוֹן נָדִיף בְּעַלְמָא וּבְתַר כֵּן סְרִיאוּ כְּנִשְׁרָא רֵיחֵיהּ בִּישׁ לַחֲרָא וּנְחַת מַכְתֵּשׁ סְגִירוּ עַל בִּסְרֵיהוֹן׃ צרור בי
הוא זִימְנָא אָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲזִיל חוֹת אֲרוֹם חֲבִילוֹ עַמָּךְ פֻּסַק טִינוֹ וְאֵישֵׁיצִינוּן בְּכֵן הַב מֹשֶׁה וּבְעָא רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וְדַבַּר יְיָ לְהוֹן עֲקִידַת יִצְחָק דְּכַפְּתֵיהּ אֲבוּי בְּטוּר מוֹרִיָּה עַל מַדְבְּחָא וְתַב יְיָ מִן רוּגְזֵיהּ וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵיהּ בֵּינֵיהוֹן כְּמִלְקַדְמִין

אם אמר קודשא ברוך הוא למשה נביא
אבעיא להון למחי גלותא כנישתא דמתילא
לריבא שפירתא ודנפשי תהא רחים לה
תהא מהלכא באורחיהון דצדיקיא ותהא
מסדרא צלותא על פום ברזילהא ומדברי
דרחא וחזי מאלפא לבנהא דמתילין לגדיי
עיזין למהך לבית כנישתא ולבית מדרשא
ובהדוא זכותא יהון מתפרנסין בגלותא
עד זמן דאשלח מלכא משיחא ויהי מדבר
יהודן בניח על משכניהון הוא בית מקדשא
דיבני להון דוד ושלמה רעיתי דישראל׃
לססתי בר נפקו ישראל ממצרים ודמפו פרעה
ומשירייתיה בתרייהון ברחיכין ובפרשין

וַחֲוַת אוֹרַח סְגִירָא לְהוֹן מֵאַרְבַּע סְטַרַיְהוֹן מִן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא הֲווֹ מַדְבְּרַיָּא דְּמַלְיָן חִוְיָן קָלָן וּמִן בָּתְרַיְהוֹן הֲוָה פַּרְעֹה רָשִׁיעָא וּמַשִּׁירַיְתֵיהּ וּמִן קֳדָמַיְהוֹן הֲוָה יַמָּא דְּסוּף מָה עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלֵי בְּכַחֲ גְּבוּרְתֵיהּ עַל יַמָּא וּנְגִיד יַמָּא וַיַּט טִינָא לָאוּנְגֵּב אָמְרוּ רָשִׁיעַיָּא וְעַרְבְּלָאֵי וְנוּכְרָאֵי דִּי בְּבֵינֵיהוֹן יַת מוֹי דְיַמָּא יְכִיל לְנַגְּבָא וְיַת טִינָא לָא יְכִיל לְנַגְּבָא בֵּי הוּא שַׁעְתָּא תַּקִּיף רוּגְזֵיהּ דַּיְיָ עֲלַיְיהוֹן וּבְעָא לְשַׁנְקוּתְהוֹן בְּמוֹי דְיַמָּא הֵיכְמָה דְּאִשְׁתַּנְקוּ פַּרְעֹה וַחֵילוֹתוֹהִי רְתִיכוֹהִי וּפָרָשׁוֹהִי וְסוֹסְוָותֵהּ אַדְּוֵלִי מֹשֶׁה נְבִיָּא דְּפָרַשׂ יְדוֹי בְּצַלּוֹ קֳדָם יְיָ וְאָתִיב רוּגְזָא דַּיְיָ מִנְּהוֹן וּפָתַח אִידּוֹהִי וְצַדִּיקֵי דָּרָאִית פּוּמְהוֹן וְאָמְרוּ שִׁירְתָא וְעָבְרוּ בְּגוֹ יַמָּא דְּסוּף בְּיַבֶּשְׁתָּא בְּגִין זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב רְחִיטָיָא דַּיְיָ׃ נאוו בר נפקו למדברא אמר יי למשה כמה יאי עמא דין לאיתיהבא להון פתגמי אוריתא ויהון כזמטין בליסתהון דלא יערוץ מן אורחא טבא והיכמה דלא עדי סוסיא דזמטא בליסתיה וכפה יאי קדלהון לסובראי ניר פיקודיי ויהי עילויהון כנירא על קרל תורא דהוא חריש בחקלא ומפרנס יתיה ויח מריה׃ תורי בכן איתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך ית תרין לוחי אבנין

חֲצִיבִין מְסֻפָּר כּוּרְסֵי יְקָרִי בְּהִתְקַן כְּרֵהַב טַב מְסֻדָּרָן בְּשִׁישִׁין כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעֵי גְּלוּף בְּרוֹן עֲסַרְתֵּי דִּבְרַיָּא זְקִיקִין יַתִּיר מִן כַּסְפָּא וּמְזוּקָק שְׁבַע זִמְנִין שְׁבָעָא דְּכֻלּוֹם עֵינַיִן דְּמִתְפָּרְשִׁין בְּחוֹן אַרְבְּעִין וּתְשַׁע אַפִּין וְאָתְבִינוּן עַל יְדָךְ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ עד ועוד דַּהֲוָה משֶׁה רַבְּהוֹן בְּרִקִיעָא לְקַבָּלָא יַת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא וְאוֹרַיְיתָא וְתַפְקִידְתָּא קַטּוֹ רָשִׁיעַיָּא דְּרָא דַּהוּוֹ וְעָבְרוּ עֶגֶל דְּדַהֲב וְעֵירְבּוּבִין דִּי בֵּינֵיהוֹן וְאַסְרִיאוּ עוֹבָדֵיהוֹן וְנָפַק לְהוֹן שׁוּם בִּישׁ בְּעַלְמָא דְּסִקְרְמַד דְּנָא הֲוָה נָפַק רֵיחֲיהוֹן נָדִיף בְּעַלְמָא וּבְתַר כֵּן סְרִיאוּ כְּנִשְׁרָא רֵיחֵיהּ בִּישׁ לַחֲרָא וּנְחַת מַכְתֵּשׁ סְגִירוּ עַל בִּסְרֵיהוֹן׃ צרור בי
הוא זִימְנָא אָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲזִיל חוֹת אֲרוֹם חֲבִילוֹ עַמָּךְ פֻּסַק טִינוֹ וְאֵישֵׁיצִינוּן בְּכֵן הַב מֹשֶׁה וּבְעָא רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וְדַבַּר יְיָ לְהוֹן עֲקִידַת יִצְחָק דְּכַפְּתֵיהּ אֲבוּי בְּטוּר מוֹרִיָּה עַל מַדְבְּחָא וְתַב יְיָ מִן רוּגְזֵיהּ וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵיהּ בֵּינֵיהוֹן כְּמִלְקַדְמִין

הפעם השניה

המיבה נאוו לך ב
בעקבות הצאן ורעי
גדיותיך קטנות כמו
אחת קטנ׳ למעלה
ממכבות הרועים
כי אם הוא מקומי ׃
לפוסקי ׃ בקצת
הספרים ׃ ברכבי ׳ יש
רכב עץ ורכב ברזל
אמר לה דמיתיך
רעיתי בין אותם
העלמות׃ מלהבדיל
כמו הפוסיף בין ה
הרכב ודימה הכעיף

בקמוטים כאיש ׃ כאוו לחייך בתורים ׃ סגירות כזהי לחן ומבחר זהב ׃ צוארך
בחרוזים ׳ ענקי זהב ומרגליות חרוזות בפתילי זהב סל ביזת הים ׃ תורי זהב
נעשה לך ׃ כמלכנו לכי ובית דיני לפני בת פרעה מלמיחנו וחזק את לבו
לרדוף אחריך עם כל סבא גבוי תופרותיו כדי שנעשה לך תורי קמוטי הזהב ׃
עם נקדות הכסף ׳ שהיה בירך כבר מהופלאים ממבריס מגדולה היתה ביזת
הים מביזת מצרים ׃ נקודות כלי כסף מנוקדים ומצוירי׳ בחברבורות וגוכי׳
עד שהמלך במסבו ׳ מסיבה כנסת ישראל ואומרת כל זה לחת טובה גמלתני
ולכי במלתיך רעה כי בעוד המלך על השלחן מסבת חופתו נרדי נתן ריחו
חילוף להבחים בעוד שהמסיבה בסיכי קלקלתי בענל ולסוף חבה כתב הכתוב
כתן ריחו ולא כתב הבחים או הסריח לפי שדבר הכתוב בלסון נקיה ׃ צרור
המור דודי לי ׃ דודי נעשה לי כמו שים לו צרור המור בחיקו ואמר לו הרי ליך
צרור זה טיתן ריח טוב מן הרחוץ שחברת כך הקבה נתרצה ליסרחל על
מעשה העגל ומכח להם כפרה על עוכס ואמר התגדבו למשכן ויבח זהב
המשכן ויכפר על זהב העגל ׃ בין שדי ילין ׳ אף לפי שמעלתי בו אמר למשכן
שם בין שדי בין שני בדי הארון ׃ שמכל

בעקבי הצאן ׃ כמו ועקבותיך לא נודעו החותות העוקב הדורך אחריו ׃
גדיותיך ׳ כל קטן יקרא גדי ומכמיכתו לעזים היו הרחוים ׃ למוסתי ׃ היה
נופף כיד מלאתי מספט שהבתי לדום ׃ בתוריס ׳ כורות מפוירות כמו תורי׳ ׃
חרוזים ׃ הם הקסורים מהחבנים היקרות וחין לן חבר ויש לומריס כי וחרוזים
במרכולתך כמוהו ויתחלף החי״ת בחית וזה לומכו כבון כי לח
יתחלפו בלמ׳ הקדם חון מלותיות יהיו לבדם ׃ נקדי׳ הכסף ׃ מיהיו בכורות
התורי׳ נקדי׳ הכסף מהיו לבן ׃ במסבו׳ כמו מקום מעולה ו
ובכבד כמו ובמסבי ירושלם והקרוב חלי מהיו המקו׳ פיע בו
מסבה לפתו כמנהג פותי היין ׃ נרדי ׳ בושם כמין כרכום ׃
כרור המור ׳ פירוש רבר כרור כמו וכרת הכסף בידך יש ׃ לומרי׳ חתיכה והוא
ריחון ׳ ופירוש מור יש לומריס כי מר דרור הוא המוכך וזה ריחון בעבור ש
מחמר לריתי מורי והכה הוא בושם ש ממיכי הכמחים ש סילוקט ועור ודי כטפו מור והכה הוא כוטף והמוכך חיכו כוטף ויש לומ׳ כי מר יתפרש לפני עניכי ׃

הפעם השלישית

חם לך תדעי ׳ המיבה הנביאה מהתנבח להם במצריס ויש לומרי׳ שהיה להרן
וכן עניין סלח נא ביד תסלח סלח נא ביד חותו מתפלח חותו בכל עת ׃ גדיותיך ׳
הם קטני חמנה מחן להם דעת נכונה ׃ למוסתי ׳ החל הנביאה ואמר ליפר׳ מפי
הגבור׳ למוכתי וכאן לחייך בתורי׳ והעניי׳ כי תבחי׳ ממצרי׳ בכלי כסף וזהב ומלו׳
ועכתה כנסת ישרא עד שהמלך במסבו והעניין כמיבתי ז הר הלחי׳ לח יתן
כרדי ריחו והו׳ ריח הקטור׳ ׃ בין שדי ילין ׳ בין הכרובי׳ או בחמבע מחנה ישרא ׃

אשכול הכופר · יש אומרי׳ שהוא הכותבת והקיבוב שהוא כמו בלמון ישמעאל וכן בלמון לענז כי הוא כמו תאכולת : עין גדי · מקו׳ בארץ ישראל שימצא שם תאכל הכופר : עיניך יוני׳ · כעיני יונים כי מכהם בכי יונה פלא להתחבר זה עם הזוג פלה : רעיכה · רומה כענין רעינו : רהיטנו · מרברי רבותינו זל : ברותי · חין לן חבר ויש אומרים שהוא כמו ברוסי׳ ויש אומ׳ כי רהיטנו הוא כמו בריהטים במקלות המים שם כן יהיו ברותי׳ כמו תבכי מים : חבצלת · יש אומרי׳ שהיא ורד ויש אומרי׳ שהוא כמין אחד כשבר יש לו ריח טוב ועיניו כעני׳ אחרו׳ : שושנת · יש אומרי׳ שהוא לבן ויש לו ריח טוב והוא חס מאד עד מריחו יכאיב הראש ויתכן להיותו כן : ויהיה פירושו מן שם כי לעולם היה שמח על לבבי גם בתוכו כדמו׳ בר שעיסים חרוכי׳ גם הם שמח ויהיה פירוש שמחותיו שומכי׳ בריח לו בעין : כתפוח · כאילן התפוח ורגלו מן רגל מאכה יהור׳ תאניו׳ · כלי זכוכית מלאות יין : דגלו · בלשון ישמעאל כמו חזקוני ויש אומ׳ שהוא היפוע תפוחים מן דפדיתו זהב ירפד חרוץ עלי טיט שמו מעניו עכין הכעס והוא רחוק בעיני :

הפעם השניה

הנך · אמר הוא הנך יפה אמרה היא הנך יפה דודי ויש אומ׳ לי במדרש · ערש רעננה ובית נכבד זה עכין קורו׳ בתיכו חרזים : הני · לכן לכי עתה בחון כמו תבכלת הסרון ואין מריח : כמוסכה · אחר

פעם השלישית

תאכול הכופר · משל על המכיכה · עכיתה מכיכה אחר מכל זה תאכת יפה את עכת׳ כנסת ישר׳ עור הפעם ערש והוא הבית כמתכיכי לארץ · ישרא׳ לכן לכי עתה כמו תבכלת שהוא בסרון שחוק מיסור כל אר׳ ישיגכה וכשעוב בעמק רגל תרימכ׳ ולכי מתפחדת · אחרה מכיכה לכי תאמו׳ לותך משל יגע בך רע כשוכב׳ בין החוחי׳ עכיתה כנסת ישר׳ לשוכ׳ לחשב בכלך · ועכין פרוי שחשמע כל מכותיך : בית היי׳ · הו׳ בית י׳ מקו׳ כסוך היין ועכין השיבו׳ ותפוחי׳ שם הפעירי׳ הלח תריחה ישמע דברי הכבוחה ליין וחלב וכן חכמות בשי׳ בבת׳ בית׳ משכ׳ יי׳כ׳ ועוד תפוחי זהב : שמאלו · תחת לרחשי׳ עולת הער׳ והבקר : לשון

אשכול הוא בבן נחת משה ותרין לוחי אבנין בידוי ובגין חובי ישראל איתקרו ידוי ונפלו ואתברו בבן אזל משה ושף את עגלא ובדר ית עפריה לנחלא ואשקי ית בני ישראל וקטיל את כל מן דאתחייב קטול וסליק זמנא תינייתא לרקיעא ואצלי קדם יי וכפר על בני ישראל בבן אתפקיד למעבד משכנא ואורונא ובי היא זמנא אוחי משה ועבר ית משכנא ואת כל מנוי ית אורונא ושוי באורונא ית תרין לוחין אוחרנין ומני את בנוי דאהרן כהניא למקרב קורבנא על מדבחא ולנסכא ההלא איגון במדברא לא אתר כשר לביית זרע ואף לא תינין וגופנין ורמונין אלא הוו אזלין לכרמי עין גדי ונסבין מתמן אתכלין דענבין ועצרין מנהון חמרא ומנסכין ייתיה על מדבחא רבעות הינא לאימרא חדא : הנך כד עבדו בני ישראל רעותא דמלכיהון הוא במימריה משבת יתהון בפטליא בסלאכיא קדישא ואמר כפת ואון עובדך ברתי חביבתי כנישתא דישראל בזמן די אנדר עבדא רעותי ועסיקא בפתגמי אורייתי וכמא תקנין עובדייך וענייניך כגוונין בני יונתא דמתכשרין לאתקרבא על מדבחא : הנך אתיבת כנישתא דישראל קדם ריבון עלמא וכן אמרת כפת יאי שכינת קודשך בעידן די את שרי בינתנא ומקבל ברעוא צלותנא ובעידן די את משרי בפורייננא חיבתא ובנתנא סגיין עלוי ארעא ואנחנא פיישין וסניין בהילן דנציב על עינא דמיא די עפייה שפיר ואנבוהי סגי : קורות אמר שלמה נביא כפת יאי בית מוקדשא דיי דאתבני על ידי מן קיסי גולמיש אבל יתיר יהי יאי בית מוקדשא דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא דכשורותי יתהוין מן ארזין דגינתא דעדן ושיורותוהי יתהוין מן בראתי ושאני ושורבני : אני אמרת כנישתא דישראל בעידן משרי מרי עלמא שכינתיה ביני אנא מהילא לנרקים רטיב מגינתא דעדן ועובדי יאין כוורדא דבמישור גוניתא דעדן : כשושנה ובעידן די אנא סגיא מן אורתא דתקנן קדמוי ואיהוא מסלק שכינת קודשוי מיני אנא מתילא לורדא דמלבלבא ביני סלוא דנעיצן עפייתא ובזיען חכרין אנא ועצא ובזיעא מגזרין בישין בגלותא ביני פלבי עממיא : כתפוח הייכמה דיאי ומשבח אטרוגא ביני אילני סרק וכולי עלמא מודעין יתיה כן ריבון עלמא יאי משבח ביני סלאכיא בעידן דאתגלי על טורא דסיני בזמן די הב אורייתא לעמיה בהיא שעתא בטלל שכינתיה רגיגית למתב ופתגמי דאורייתיה בסיסן על מוריגי ושבר פיקודוי נטרין לי לעלמא דאתי : הביאני אמרת כנישתא דישראל קדם יי לבית מתבת מדרשא דישראל דסיני למילף אורייתא מפום משה ספרא רבא וטיקס פיקודוי קבילית עלי בחבתא ואמרית כל די פקיד יי נעבד ונשמע : סמכוני ובעידן די שמעית ית קליה די מטמלל מגו שלהובית אשתא זעירת ורתעית בתראי מן רחיתא בכן קריבית לות משה ואהרן ואמרית להון קבילו אתון קדמי מגו אשתא ואעילו לבית מדרשא וסעדו יתי בפתגמי אורייתא די עילודהון אתפקם עלמא והבו רדידין על צואדי מפשר מילוא קדישין דמתיקן על מוריגי בתפוחי גינתא דעדן ואהי עכיקא בהון מאים אוחכר בהון ארום מרעת חיבתא אנא : שמאלו כך הוו עמא בית ישראל אזלין במדברא והון ענני יקרא מסחרן להון ארבעה מארבע רוחי עלמא בגין דלא ישלוט בהון עינא בישא והר מן עיילוהון בגין דלא ישלוט בהון שרבא ושמשא ואוף לא מטרא וברדא והר להון די והוה מסובר יתהון היכמה דמסובר תורבייננא ית ענקא בעפתיה והר הוה רהיט קדמיהון מהלך תלתא יומין למכבא טוריא ולמדלי משריא וקטיל כל חיוין קלן ועקרבין די במדברא והוה מאליל להון אתר כשר למברה בגין דהוו עסיקין באולפן דאורייתא ראיתיבת להון בגיד ימינא דיי :

תאכול הכופר · יש בושם שמו כופר כמו כפרי׳ עם נרדי׳ ושמו כעין תאכלו׳ בכרמי עין גדי׳ שם מקו׳ ושם הוא שתאכל ורחיתי בחגדה שתותן כרמי כופר כיון׳ תרבעה הו חמשה פעמי׳ בשנה ורובמח היה לכמה כפרו׳ ותחילות מתחל לתן הקבה על כמה נסיונו׳ שנסתהו במדבר : הנך יפה רעיתי · הני בושם שמו כופר כמו כפרי׳ עם נרדי׳ ושמו כעין תאכלו׳ בכרמי עין גדי׳ שם מקו׳ ושם הוא שתאכל ורחיתי בחגדה שתותן כרמי כופר כיון׳ תרבעה הו חמשה פעמי׳ בשנה ורובמח היה לכמה כפרו׳ ותחילות מתחל לתן הקבה על כמה נסיונו׳ שנסתהו במדבר : הנך יפה רעיתי · הני

אָשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי : טז

הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים : הִנָּךְ יָפֶה דּוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה : קרות בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים : א

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים : כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת : כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי : הֵבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה : סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי : שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי :

השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ׃ קול דודי הנה־זה בא מדלג על־ההרים מקפץ על־הגבעות׃ דומה דודי לצבי או לעפר האיל הנה־זה עומד אחר כתלנו משגיח מן־החלנות מציץ מן־החרכים׃ ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי־לך׃ כי־הנה הסתו עבר הגשם חלף הלך לו׃ הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו׃ התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לכי רעיתי יפתי ולכי־לך׃

השבעתי בתר כן איתאמר למשה בנבואה וכן קדם יי למשלח אזגדין לאללא את ארעא וכרוז תבוא מלאללא אפיקו שום בוש על ארעא דישראל ואיתעכבו ארבעין שנין במדברא פתח משה בפומיה וכן אמר בשבעתי בתר כן איתאמר למשה בנבואה וכן קדם יי למשלח אזגדין לאללא את ארעא וכרוז תבוא מלאללא אפיקו שום בוש על ארעא דישראל ואיתעכבו ארבעין שנין במדברא פתח משה בפומיה וכן אמר אשבעית יתכון בנישתא דישראל בייי צבאות ובתקפי ארעא דישראל דלא תזידון למיסק לארעא דכנענאי עד דיהא רעוא מן קדם יי ויסופון כל דרא אינשי קרבא לממרת מגו משריתא היכמה דזדו אחוכון בני אפרים די נפקו תלתין שנין מפצרים עד לא מטא קיצא ונפלו ביד פלישתאי ויתבין בגרת וקטלו יתהון אלהין אוריכו עד זמן ארבעין שנין ובתר כן יעלון בניכון ויחסנון יתה׃ קול אמר שלמה מלכא בעידן דהוה יתיב עמא בית ישראל במצרים סליקת קבילתהון לשמי מרומא הוא בכן אתגלי יקרא דיי למשה על טורא דחורב ושדר יתיה במצרים למפרק יתהון ולמיפק יתהון מגו שעבודא מאה ותשעין שנין על צדקתא דאמהתן דמתילן לטורייא ושנור על זמן דישראל בזמן דאתגלי יקרא דיי במצרים בליליא דפסחא וקטל כל בוכרא רכב על חיוא קלילא ורהט כמבזיא וכאורזילא ואגין על בתיא די אכן תמן ואיתעתר בתר אשוותא ואשגח מן בוהא ואבהתכל מן חרכיא והוא רמא ורניכא דפסחא ורמא דגחרת מהולתא דחקוק על תרעא וחש מן שמי מרומא וחמא לעמיה ואכלין ית ניכסת חגא טווי נורא על תמכה ועולשין ופטירין וחס עלן ולא יהב רשותא למלאך מחבל למיעל בנא׃ ואמר לי קומי לך כנשתא דישראל רחימתי די מלקדמין ושפירת עובדין אזולי נפקי מן שיעבוד מצראי׃ כי ארום הא זמן שיעבודא דמי למטרא טרידא חלף ואזיל ולא תוסיפון למיחזיהון עוד עד עלמא׃ הנצנים ומשה ואהרן דמתילו ללולבי דתמר אתחזו למיעבד נסין בארעא דמצרים ויסופון כל דרא אינשי קרבא דפורקנא דאמרית לאבוכון כבר שמעתין מה דאמרית ליה ואף ית עמא די ישתעבדון בהון דאין אנא ובתר כן יפקון בקנינא סגיא וכען צבית למעבד טא דקיימית ליה במימרי׃ התאנה כנשתא דישראל דמתילא לביכורי תאנים פתחת פומה ואמרת שירתא על יבשא דסוף ואף עולמיא וינקייא שבחו למרי עלמא בלישנהון מן יד אמר להון מרי עלמא קומי לך כנישתא דישראל רחימתי ושפירתי אזולי מיכא לארעא דקיימית לאבהתך׃

השבעתי בתר כן איתאמר למשה בנבואה וכן קדם יי למשלח אזגדין לאללא את ארעא וכרוז תבוא מלאללא אפיקו שום בוש על ארעא דישראל ואיתעכבו ארבעין שנין במדברא פתח משה בפומיה וכן אמר אשבעית יתכון בנישתא דישראל בייי צבאות ובתקפי ארעא דישראל דלא תזידון למיסק לארעא דכנענאי עד דיהא רעוא מן קדם יי ויסופון כל דרא אינשי קרבא לממרת מגו משריתא היכמה דזדו אחוכון בני אפרים די נפקו תלתין שנין מפצרים עד לא מטא קיצא ונפלו ביד פלישתאי ויתבין בגרת וקטלו יתהון אלהין אוריכו עד זמן ארבעין שנין ובתר כן יעלון בניכון ויחסנון יתה׃ קול אמר שלמה מלכא בעידן דהוה יתיב עמא בית ישראל במצרים סליקת קבילתהון לשמי מרומא הוא בכן אתגלי יקרא דיי למשה על טורא דחורב ושדר יתיה במצרים למפרק יתהון ולמיפק יתהון מגו שעבודא מאה ותשעין שנין על צדקתא דאמהתן דמתילן לטורייא ושנור על זמן דישראל בזמן דאתגלי יקרא דיי במצרים בליליא דפסחא וקטל כל בוכרא רכב על חיוא קלילא ורהט כמבזיא וכאורזילא ואגין על בתיא די אכן תמן ואיתעתר בתר אשוותא ואשגח מן בוהא ואבהתכל מן חרכיא והוא רמא ורניכא דפסחא ורמא דגחרת מהולתא דחקוק על תרעא וחש מן שמי מרומא וחמא לעמיה ואכלין ית ניכסת חגא טווי נורא על תמכה ועולשין ופטירין וחס עלן ולא יהב רשותא למלאך מחבל למיעל בנא׃ ואמר לי קומי לך כנשתא דישראל רחימתי די מלקדמין ושפירת עובדין אזולי נפקי מן שיעבוד מצראי׃ כי ארום הא זמן שיעבודא דמי למטרא טרידא חלף ואזיל ולא תוסיפון למיחזיהון עוד עד עלמא׃ הנצנים ומשה ואהרן דמתילו ללולבי דתמר אתחזו למיעבד נסין בארעא דמצרים ויסופון כל דרא אינשי קרבא דפורקנא דאמרית לאבוכון כבר שמעתין מה דאמרית ליה ואף ית עמא די ישתעבדון בהון דאין אנא ובתר כן יפקון בקנינא סגיא וכען צבית למעבד טא דקיימית ליה במימרי׃ התאנה כנשתא דישראל דמתילא לביכורי תאנים פתחת פומה ואמרת שירתא על יבשא דסוף ואף עולמיא וינקייא שבחו למרי עלמא בלישנהון מן יד אמר להון מרי עלמא קומי לך כנישתא דישראל רחימתי ושפירתי אזולי מיכא לארעא דקיימית לאבהתך׃

השבעתי אתכם · בנות ירושלם · בצבאות או באילות · פתיחה חסרה ומיקר ומיקל כצבי וליש׳ · אם תעירו ואם תעוררו את האהב׳ · סביבי לעורר לעצות ולהחליפם ולבקש ממני להתפתו לחריב׃ עד שתחפץ · בכל עוד שהיא תקועה בלבי וזו חפץ בי׳ עד שתחפץ כמו עד שהמלך במסיבו בעוד שהמלך במסיבו אם תעירו אם תעוררו כמו ערך ופערה לערך · ואם תעוררו כמו העורר על הארה קלקיר בלעז ים מדרשי אגדה רבים ואיכם מתייעבי על סדר הדברי׳ כי רוחה היא שתכבה שלמה ורב׳ על יכולת מצרי׳ ועל מתן תורה והמשכן וכיולת הארץ ובית הבחיר וגלות בבל וביולת בית שני וחורבנו · קול דודי · חוזר המעורר על הרחמנו כאדם מקבל דברים וחוזר ואומ׳ לה תמריקי לפניכ׳ רחמית הדברי׳ הוא התחיל ואמר הביאני המלך חדריו ולא קיפר ה היולך פקד׳ במצרי׳ בלעז חבה ובכאן חוזר ואומ׳ מפיכה זו מאמרתי להם ם מפעכני דודי ורצתי לחריו כן היתה נוהם הייתי אומרת לנאומם עד שם תרבע מחות מכה שכאמרו בין הבתרים · וקול דודי הנה זה בא · לפני הקץ כמדלג על ה ההרים ומקפץ ב בגבעות · דומ׳ דודי לצבי · בקלו׳ מרוצתו מפייהר לבא כצבי וכעופר החילי עופר חיל בחור · הנה זה עומד וגו׳ · סבורים היייתי ליפב עגונה פור ימי׳ רבים והנה הוא הוריב מהיה עומד ומכין מן ח חלונות הסמיום את הצמוי לי מבח׳ רוחה רחיתי לת עכי עמי וגו׳ · עכה · לפו׳ עכיה ולפון קפיך׳ קול רם

זה בכיין חב לכלם ועכו הלוי׳ · ואמר לי · על ידי מעמה · קומי לך · תעלה תחכם מעוני מבדי׳ · הנה הסתיו עבר · לין עבשיו טורח בדרך פתיו חורף תרגום סיתוא · הנצנים נראו בארץ · קרבו ימי החמה מהחילבו׳ מופיחין פרחי׳ והולכי דרכי׳ מתעכבי׳ לרחות׳ · עת הזמיר הגיע׳ מהעופו׳ נותנין זמר וקול ערב להולכי דרכי׳ · וקול התור׳ כמשמעו תורי׳ ובכי יוב׳ דרך העופו׳ להיו׳ מעוררי׳ ומבקשי׳ בימי ניסן · התאנה חנטה פגיה · כמשמעו · והגפנים · כמדר׳ כמשפ הפרח והעבבי׳ מוכדל׳ זה מזה וכברי׳ כל עבבה לעצמה קרויה סמדר׳ כל העניין הזה לפי פשוטו לפו׳ חבת פתוי מבחור׳ מרב׳ לת חרופתו לילך לחריו כן עמה לי דודי׳ עכה דודי׳ · על ידי מעמה ומ׳ לי · על ידי להרן · קומי לך · זרזי עבמך ויפזו חיש מהר דעתו׃ כי הנה הסתיו עבר · זו תרבע מחות מכה דלבתי למחות׳ מבולה יבחן · הנפש מהוא טרחותו של כתיו חלף והלך לו כלומ׳ שמכי ופם סב׳ של קופי השעבוד נגזרו עליכ והלכו למם מצולה מרי׳ הקשו המברי׳ שיעבוד על יפר׳ ולכך נקרות מרי׳ על שמררו׃ הנכבי׳ כרתו בארץ · הרי מעמ והרן מוכנים לכם לכל ברכיכם · עת הזמיר הגיע · פתחם עתידי לומ׳ שירה על הים · וקול התור · קול התייר הגדול · דבר חל׳ קול התור קול שהגיע זמן יפרחת׳ מאבדי׳ והגפנים התחילה חנטה פגיה · הגיע זמן על כבוריס לקרב פתכסו לארץ · והגפנים סמדר · קרב זמן כפכי היין · דבר חל׳ כפרים שבכם חנטו והכו לפני מעשי טובים והריח ריח טוב · קומי לכי · כתיב יוד יהיה קומי לך לקבל עשרת הדברות · דבר חחר התחילה חנטה פגיה הלו פומעי ישראל שכלו בשלמת ימי תפילתם והגפנים שמדר נתנו ריח · הלו הנפחרים מיום עמו תשובה ונתקבלו כך נדרש בפסיקתא׃

הפעם השנית

חין לת כמשלת ל למוסכת העתיק ם מהיה קרוב לקחתה כי חס כמוסכה בין החוחים · תמרה כתשות הלו הפסוקי׳ דבקים עם מלת ת תחמדתי מהייתי חומדת מלשב בצלו ויבואתי לל בית היין ויפי׳ דגלו עלי והענני בפרהסיא וירוח ל חלבתו ויפים ם ממלנו תחת לרפסי ותעביע בכו׳ ירומלם מלל יעיורוני עד ם מיניב עת חפץ ה החלכה וז המבוטה בעבו׳ סידת׳ חמוקתי לכביה וכן חילת חהבים ויעלת חן בעבור יפים וכקיות ומחרו׳ עיניה׳ כלולן חומר׳ הסבעתי יתכל ברומות לכם ביופי׳ כעלמה זחת הפרס׳ והיה הלכה ל ביתה כמו מלמר לו קורות ביתינו והכה הוא בל תחריה בעת כתת בני חד׳ להתעכב לחון לרחות הנכנים : קול דודי · לומר דודי · כל הפרסקי׳ ומרוכתו ממעם קול לרגליו: דומ׳ דודי לבבי · בתיירות : עכה דודי · כל הפרסקי׳

הפעם השלישית

הסבעתי יתכם · זה מלמרו רז״ל כי בני חפרי יבחו מתכרים קודם מתגיע הקץ וזה עכין מתחפץ ובהרגש ועליה כתוב ויקחבל חפרי לחביהם ופכין בכבודת כמו מדמיה מותרי לעפיך כך יהיו דמיכם לם תתעוררו קודם הקץ : קול דודי · זהו מכרלה המקום בבכה : מדלג על ההרים · על הר סיני : מן החלונות · כמו ממכון מבתיו המגיח מחלוני הרקיע כמו רחה רחיתי לת עכי עמי : עכה דודי · מלת לישראל ואומר לעלה לתכם : כי הנה הסתיו עבר · מפל לגלות ועכין הנפש כמו יום המעונן והוא הכרה מהיו בה והעיבו כמו יום עכן ועפל : הנכבי · הם הפרוקי׳ של ישרל : עת הזמיר · מתחת סירה : קול התור · מהגיע תור ישרל : התאנה חנטה פגיה · בחרץ מחנטה פגיה ולבעל כמהיה קמדר כמו ליין הנכבים לו ידמה לותה לתחלה מחנטה פגיה ולבעל כמהיה קמדר כמו מכתוב כעכבים במדבר מפתחי ישרל כבכורה ברחמיתה : בחגוי

בחגוי הסלע · מן חוג הארץ שפירושו בגבל המסובב על הארץ והוא הפוך הוא הס
כמי מרמים והענין ר׳ המדרגה · כמו מעלות וכמהו ונפלו התרנגו׳ וכן תרגם
תקלום לה תעלה במעגלו לה תיסק בדרגין וכן בלעזון יפתעלא׳ : ערב׳ כמו
וערבה לי׳ שפירושו טוב וכתמר : כלה · תלוה לעיכים : לחזן · לעזן כווי כמו

יונתי ג׳ ובסיפרא וסים׳ יונתי בחגוי הסלע · אחת היא יונתי · פתחי לי אחתי רעיתי · שועלי׳ שועלים ב׳ ובפסוק אחז
לנו שועלים והוא חד מן אב מן ואינון בפסוק ומן אב תאומים וסימנ׳ נמס׳ במסרה רבתא בערך אות הבית ב״סר״ ונסו
ד׳ וסים׳ בישעיה סוף סימן לה״ סב ו׳ וחס׳ וסי׳ רב לכם סב · ויאמר המלך לדויג · סב התיצב כה דשמואל · וילך רוכב

יונתי וְכִדְרָדִיף פַּרְעֹה רַשִׁיעָא בְּחַר עַמָּא ג׳ וכפ׳
דְּיִשְׂרָאֵל חֲוֹת מֵתִילָא בְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל 5
לְיוֹנָתָא דִּסְגִירָא בְּחַגְוֵי טַנְרָא וְחֵיוָא מָעִיק יחיד ל׳ יוד
לַהּ מִגָּיו וְנָצָא מָעִיק לַהּ מִבָּרָא הַכְרִין חֲוֹת כולהון חס׳
בְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל סְגִירָא מֵאַרְבַּע סִטְרוֹי כתב ויל׳
דַּעֲלַם רְמָן קַדְמֵיהוֹן יַמָּא וּמִן בַּתְרֵידוֹן סתם ׳ין
רָדִיף סַנְאֵה וּמִן תְּרֵין סִטְרֵידוֹן מַדְבְּרָן מעלים הלכ
וְרַמְלַיָּן חֵיוָן קָלָן וְרַכְּרִכִין וְקִטְלִין ב ג׳
בְּאֵירֵיסְיהוֹן יַת בְּנֵי נָשָׁא וּמִן יַד פָּתְחַת פּוּמַהּ ל׳ ו׳ חס׳ ל
בְּצִלּוֹ קֳדָם יְיָ וְנִפְקַת בְּרַת קָלָא מִן שְׁמֵי
מְרוֹמָא וְכֵן אֲמָרַת אַנְתְּ כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל 5
דְּמִתֵּילָא לְיוֹנָתָא דְּרִכְיָתָא וּמִסְתַּמְרָא בְּסִגּוֹר
חַגְוֵי טַנְרָא וּבְחֻבְיוֹנֵי דַּרְגֵּיתָא אַחֲזֵינִי יַת ל
חֶזְוָיִךְ וְיַת עוֹבָרַיִךְ דְּרַזְקָנֵן אַשְׁמְעִינִי יַת ל
קָלֵיךְ אֲרוֹם קָלֵיךְ עָרִיב בְּצְלוֹתָא בְּבֵית ל
מוּקְדָּשׁ זְעִיר וְחֶזְוָיִךְ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדִין טָבִין ׃
אחז בְּתַר דְּעָבְרוּ יַת יַמָּא אִתְרַעֲמוּ עַל
מַיָּא וַאֲתָא עֲלֵיהוֹן עַמְלֵק רַשִׁיעָא דִּינְטַר
לְהוֹן רְבָבוּ עַל עִיסַק בְּכְרוּתָא: וּבְרִכְתָּא דִּי שְׁקַלוּ יַעֲקֹב אֲבוּנָא מִן עֲשָׂו וְאַתָּא לְאַגָּחָא קְרָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל עַל דְּבָטִילוּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וַהֲוָה עַמְלֵק רַשִׁיעָא גָּנִיב מִתְּחוֹת גַּדְפֵי עַנְנֵי יְקָרָא נַפְשָׁתָהּ מִשְׁבְּטוֹי
דְּדָן וּמְקַטֵּל יַתְהוֹן עַל דַּחֲוָה בִּידֵיהוֹן פִּסְלֵיהּ דְּמִיכָה בֵּי הַהִיא שַׁעֲתָא אִיתְחֲיִבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתֵּילִין
לְכַרְמָא לְאִתְחַבָּלָא אֱלוּלֵי צַדִּיקֵי דָּרָא הַהוּא וְדִמְתֵּילִין לְבוֹסֶם טָב: דודי בֵּי הַהִיא שַׁעֲתָא חֲדַרוּ
בִּתְיוּבְתָא בְּבֵן אִתְעַבַּד מֹשֶׁה נְבִיאָ וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וְיהוֹשֻׁעַ מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ אֵיחֲדָרוּ וְנָפַק מִתְּחוֹת גַּדְפֵי עַנְנָא
יְקָרָא דַּיְיָ וְעַמֵּיהּ גּוּבְרִין צַדִּיקַיָּא דְּדָמִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְוַרְדָּא וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בַּעֲמָלֵק וְרַבְרְבוּ יַת עַמְלֵק
יַת עַגְלָא דְּדַהֲבָא וְאִסְתַּלְקוּ עַנְנֵי יְקָרָא דִּי מְטַלְלִין עֲלַיְיהוֹן וְאִשְׁתַּאֲרוּ מִפַּרְסָמָן וְאִתְרוֹקִנוּ יַת
תֵּיקִין זַיְיהוֹן דַּחֲקִיהּ בֵּיהּ שְׁמָא רַבָּא מְפָרַשׁ בְּשִׁבְעִין שְׁמָהָן וּבְעָא יְיָ לְהוֹבָדָא יַתְהוֹן מִן עַלְמָא
אֵילּוֹלֵי דְּיַדְכַּר קְדָמוֹי קַיָּם וְרַקִּים בְּמֵימְרֵיהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב דַּהֲווֹ קַלִּילִין בְּפוּלְחָנֵיהּ כְּטַבְיָא
וְכַאוּרְזָלָא דְּאִילָא וְתַקְרוֹבְתָא דִּי קְרִיב אַבְרָהָם יַת יִצְחָק בְּרֵיהּ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמִן קַדָּמַת דְּנָא קְרִיב
תַּפֵּן יַת קוּרְבָּנֵיהּ וּפַלִּיג יַתְהוֹן בְּשָׁוֶה: על וְכַד חֲזוֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִסְתַּלְקוּ עַנְנֵי יְקָרָא
מֵעֵילַוֵיהוֹן וּכְלֵילְיָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִתְיְהֵב לְהוֹן בְּסִינֵי אִתְנַטְלַת מִנְּהוֹן וְאִשְׁתָּאֲרוּ חֲשִׁיכִין כְּלֵילְיָא וּבָעוּ
יַת כְּלֵילְיָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִסְתַּלַק מִנְּהוֹן וְלָא אַשְׁכְּחוּנְהִי: אקומה אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִילֵּין לְאִילֵּין
נָקוּם וְנֵיזִיל וְנִסְחַר לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דְּפָרְסֵיהּ מְשַׁח מְבָרְכָא לְמַשְׁרְיָתָא וְנִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ וּשְׁכִינַת
קוּדְשָׁא דְּאִסְתַּלַק מִנָּנָא וַחֲזָרוּ בְּקִרְוִין וּבְפַלְטָיָא וּבְפִתְוָם וְלָא אַשְׁכַּחוּ:

יונתי בחגוי הסלע · זה נאמר על זותה מעה מרדף מרעה מחריבם והמעם
חוכי׳ על היס ואין מקוס לנום לפניהם מפני היס ולא להפכות מפני חוזק רעוב
למה היו דומין בזותה מעה ליונה מבורחת מבני הבן וכבנפה לנקיקי הסלעי׳
והיס הנחש נוסף בה תכנם לפניס הרי הנחש תכה למוך הרי חבן תחר לה

יונתי בחגוי הסלע · מן חוג הארץ שפירושו בגבל המסובב על הארץ והוא הפוך הוא הס
כמי מרמים והענין ר׳ : המדרגה · כמו מעלות וכמהו ונפלו התרנגו׳ וכן תרגם
תקלום לה תעלה במעגלו לה תיסק בדרגין וכן בלעזון יפתעלא׳ : ערב׳ כמו
וערבה לי׳ שפירושו טוב וכתמר : כלה · תלוה לעיכים : לחזן · לעזן כווי כמו

הפעם השנית

ועוד יונתי בחגוי ה
הסלע יאמר לה את
כמחרת בביתך ולה
לוכל לרחותך כמו
יוכה מהיה בחגוי
הסלע : הרחיבי את
מרחיך : מחרד ה
החרבי׳ון המעיקים
את קולך ואמרי לי
מה לעשה · עתה
היה ואחרה לנעריה
לחזן למו מועלים
והעני׳לכו ממרו את
הכרם מן המועלים
כי לחני רופה ללון עם
עם דודי מהו׳ הרועה
במועמי בעבו׳ הריח
הטוב מים למועמי׳
ולקה דודי עד מיפוח
רוח היו׳ ויגדלו הימי׳
זה ענין וכנו הכללי׳
לך לל הרי בתר ו
והענין כי לה לוכל
פיתה לכחת חוב׳ והכ׳
הלך לדרכו כאמר
דבר לה : כמלמה
הפרשה ׳

הפעם המלמית

וקרא חותה יונתי
בעבו׳ סיפח׳ מתכרי׳
וענין בסתר ה
המדרגה מיהו יפר׳
מסותרים בענניס :
הרחיבי את מרחיך׳
זה הוח ואחמינו בי׳ :
המתיעיני את קולך׳
זה יפיר מעה ובכי
יפר׳ חן יהיה פירושו
פחמרו בעם׳ וכעתע
והוח יותר נכון :
לחזן למו מועלים׳ הם עובדי העבל מהמחיתו כרם יי׳ מעם יפרח ועוד הכרם
היה סמרר : דודי לי וחני לו׳ מנהרנו עובדי העבל ומבקעים דברי המפיכה :
במועמים · הם הפרוקים׳ וטעם עד מיפוח היום מב דמה לך על הרי בתר הוח
פחמרה המכינה כי לה תעלה בקרבך־ומעה יקח את החבל ונטה לו מחוץ
למחנה׳ לחמרה כנסת יפרחל על מעמבי בלילות׳ לה חלייתי כחעה מוכנת והיה
במחבך בלה בר וזה ענין בלילות ובקעתי המכינה מתלך בקרבי׳ וענין
בעוזים וברחובות הוח מעמו מעברו ומבו מעבר למעבר : עד

להסתלק מעלי על הרים המוכלגים יתכי : בתר׳ לעון חלוקה והפלגה : על מעמבי בלילות׳ בבר לי מיעבתי חפילה כל מלמים ומחונה מנה מהיו יפרחל כזופים :
בקעתיו ולה מבחתיו · כי חינני בקרבכם כי לה תעלה בקרבך : לקוחה נח ותבקעם׳ ויחל מעה לעלה לל יי׳ :

מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֶת
שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם : כִּמְעַט
שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֶת
שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ
עַד־שֶׁהֲבִיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־
חֶדֶר הוֹרָתִי : הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְאֵילוֹת הַשָּׂדֶה
אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה
עַד שֶׁתֶּחְפָּץ :
מִי זֹאת עֹלָה מִן־
הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מֹר
וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל : הִנֵּה
מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב
לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל : כֻּלָּם אֲחֲזֵי חֶרֶב
מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ
מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת :
אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן :

ב׳ וחל׳ ויה׳ ובכתיב

ה׳ בטע׳ מחר׳

ג׳ חס׳ בלים׳

ד׳ ו׳ חס׳ בלים׳

ה׳ חס׳ ו׳ חס׳

ו׳ חס׳

ז׳ חס׳

שחביאתיו ג׳ מל בליש׳ וסי׳ לך הבא העיר ׳ והבאתי אתם וידעו את הארץ עד שהביאתיו ל בית אמי ׳ עד ועד ל׳א משעם מאריך כף וסי׳ ערבון עד שלחך ׳ ודדפוך עד אבדך ׳ מכף רגלך עד קדקדך ׳ אנכי אשב עד שובך ׳ ואשמתינו גדלה עד לשמים ׳ במחנה עד חיותם ׳ מכף רגלו עד קדקדו דאיוב ׳ עד שתחפץ נ׳ בסוף ׳ כתימרות נ׳ מל דמל בליש׳

וַהֲכִרְתִּי אֲנָא מֵעֵיל יַת בְּנֵיהוֹן לְאַרְעָא צַדְיָא וַיַקְנָיָא כְּעַן אֲנָא מְעַבֵּב יַתְהוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא וְתֵהֵי אוֹרָיְתִי מְתַעְרְבָא בְּגַוֵּיהוֹן וּמִבְּתַר בֵּן אִינּוּן עַמְמִין רָשִׁיעִין יְבִנּוּן מָה דְּאַצְדִּיאוּ בְּכֵן אֲמַר מֹשֶׁה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אַשְׁבַּעִית לְכוֹן כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּיֵי צְבָאוֹת וּבְתַקִּיפֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּלָא תְּזוּדוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי עַד מִשְׁלַם אַרְבְּעִין שְׁנִין וְיַהֲא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִסַּר יַתְבֵי אַרְעָא בִּידֵיכוֹן וְתַעְבְּרוּן יַת יַרְדְּנָא וְתֵהֵי אַרְעָא כְּבִישָׁא קֳדָמֵיכוֹן : מִי כַּר סָלִיקוּ יִשְׂרָאֵל מִן מַדְבְּרָא וַעֲבָרוּ יַת יַרְדְּנָא עִם יְהוֹשָׁעַ בַּר נוּן אֲמָרוּ עַמֵּי אַרְעָא מָה חֵיזָא דָּא אוּמָא בְּחַרְתָּא דְּסַלְקָא מִן מַדְבְּרָא וּמִתְגַּבְּרָא מִן קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין וּסְעַדְתָּא בִּזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם דִּי פְּלַח וְצַלִּי קֳדָם יְיָ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמִתְמַרְקָא מֹשֶׁה רְבוּתָא בְּצִדְקָתֵיהּ דְּיִצְחָק דִּי אִיתְעֲקַד בְּאָתַר בֵּית מוּקְדְּשָׁא דְּמִיתְקָרֵי טוּר דִּי לְבוֹנָתָא וּמִתְעַבְּדִין לָהּ נִיסִין בַּחֲסִידוּתֵיהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִשְׁתַּדַּל עַמֵּיהּ עַד מֵיסַק קְרִיעָתָא וְאִתְגַּבַּר מִינֵיהּ וְאִשְׁתְּזִיב דְּהוּא וְתַרְעֵי עֶסֶר שִׁבְטוֹי : הִנֵּה כַּר בְּנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיֵי בִּירוּשְׁלֵם אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ בָּמֶה יֵאֵי בֵּית מוּקְדְּשָׁא דֵּין דְּאִתְבְּנֵי לִי עַל יְדוֹי מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד וְכָמֶה יֵאֵין אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ כַּמָּה יָאֵי בֵּית מוּקְדְּשָׁא דֵּין דְּאִתְבְּנֵי לִי עַל יְדוֹי מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד וְכָמֶה יָאֵין כַּהֲנַיָּא בְּעִדְנָא דְּפַרְסִין יְהוֹן וְקַיְמִין עַל דּוּכְנֵיהוֹן וּמְבָרְכִין לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּשִׁיתִּין אַתִּין וְתַמְרִין לְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וּבְהַהִיא בִּרְכְתָּא מִסְתַּרָא לְהוֹן כְּשׁוּר רָם וְתַקִּיף וּבָה מִתְגַּבְּרִין וּמַצְלְחִין כָּל גִּבָּרֵי יִשְׂרָאֵל : כֻּלָּם וְכַהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי וְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל כּוּלְהוֹן אֲחִידִין בְּהַתְגָּמֵי אוֹרָיְתָא דְּמִתְלִין לְחַרְבָּא וְשַׁקְלָן וְטָארָן בְּהוֹן כְּגִבָּרִין מְאוּלַפֵּי קְרָבָא וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן חַתִּימָא מִלָּה עַל יַרְכֵיהּ וּבְגִין בְּסַרְהוֹן הֵיכְמָה אִיתְחַתִּימַת בְּבִסְרֵיהּ דְּאַבְרָהָם וּמִתְגַּבְּרִין בָּהּ כִּגְבַר דְּחַרְבָּא חָגוּרָא עַל יַרְכֵיהּ וּבְגִין כֵּן לָא דָּחֲלִין מִן מְזִיקֵי וּטְלֵנֵי דְּאִזְלִין בְּלֵילְיָא : אַפִּרְיוֹן הֵיכָל קוּדְשָׁא בְּנָא לֵיהּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מִן אֵילָנֵי זַנְגְּבִילָא וְשַׁאנֵי וְשׁוּרְכֵי דְּאַרְעָא מִן לָבָנוֹן וְחָפָא יְתֵיהּ דְּהַב דְּכִי :

מצאוני אמרת כנשתא דישראל אשכחו יתי משה ואהרן וגלואי נטרי מתרת מימרא דמשכן זמנא די מסתרן יהיה חזור חזור ושאלית להון על עיסק שכינתי וקרא דיי ואסתלקת מיני אתיב משה ספרא רבא דישראל וכן אמר אפק לשמי מרומא ואצלי קדם יי מאים יכפר על חוביכון וישרי ית שכינתיה ביניכון כמלקדמין : כמעט כזעיר ציבחר והב יי מתקוף רוגזיה ופקיד למשה נביא למעבד משכן זמנא וארונא ואשרי שכינתיה בגוה ועמא בית ישראל חוו מקרבין קורבניהון ועסיקין בפתגמי אוריתא באורון בית מדרשא דמשה רבהון ובקטונא דיהושע בר נון משומשניה : השבעתי כד שמעו שבעא אומיא דבני ישראל עזיזין למיחסן ית ארעא דון קמו כחדא וקציצו ית אילניא וסתימו ית מבועי מיא וצדיאו ית קירוהון ועערקו אמר קודשא בריך הוא למשה נביא אנא קיימית לאברהתהון דאיילין לאעלא ית בניהון לאחסנא ארעא עבדא חלב ודבש

מצאוני השמרים הסבבים בעיר את
שאהבה נפשי ראיתם : כמעט
שעברתי מהם עד שמצאתי את
שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו
עד־שהביאתיו אל־בית אמי ואל־
חדר הורתי : השבעתי אתכם בנות
ירושלם בצבאות או באילות השדה
אם־תעירו ואם־תעוררו את־האהבה
עד שתחפץ :
מי זאת עלה מן־
המדבר כתימרות עשן מקטרת מר
ולבונה מכל אבקת רוכל : הנה
מטתו שלשלמה ששים גברים סביב
לה מגברי ישראל : כלם אחזי חרב
מלמדי מלחמה איש חרבו על־ירכו
מפחד בלילות :
אפריון עשה לו
המלך שלמה מעצי הלבנון :

כתימרות כ׳ ואל ובל׳ שב בלים׳

ב׳ חס׳ ו׳ חס׳ בלים׳

ג׳ חס׳ בלים׳

ד׳ חס׳

ה׳ חס׳ ו׳ חס׳

ו׳ חס׳

ז׳ חס׳

ח׳ חס׳

ט׳ חס׳

י׳ חס׳

יא׳ חס׳

יב׳ חס׳

יג׳ חס׳

יד׳ חס׳

טו׳ חס׳

טז׳ חס׳

יז׳ חס׳

יח׳ חס׳

יט׳ חס׳

כ׳ חס׳

כא׳ חס׳

כב׳ חס׳

כג׳ חס׳

כד׳ חס׳

כה׳ חס׳

כו׳ חס׳

כז׳ חס׳

כח׳ חס׳

כט׳ חס׳

ל׳ חס׳

לא׳ חס׳

לב׳ חס׳

לג׳ חס׳

לד׳ חס׳

לה׳ חס׳

לו׳ חס׳

לז׳ חס׳

לח׳ חס׳

לט׳ חס׳

מ׳ חס׳

מא׳ חס׳

מב׳ חס׳

מג׳ חס׳

מד׳ חס׳

מה׳ חס׳

מו׳ חס׳

מז׳ חס׳

מח׳ חס׳

מט׳ חס׳

נ׳ חס׳

נא׳ חס׳

נב׳ חס׳

נג׳ חס׳

נד׳ חס׳

נה׳ חס׳

נו׳ חס׳

נז׳ חס׳

נח׳ חס׳

נט׳ חס׳

ס׳ חס׳

סא׳ חס׳

סב׳ חס׳

סג׳ חס׳

סד׳ חס׳

סה׳ חס׳

סו׳ חס׳

סז׳ חס׳

סח׳ חס׳

סט׳ חס׳

ע׳ חס׳

עא׳ חס׳

עב׳ חס׳

עג׳ חס׳

עד׳ חס׳

עה׳ חס׳

עו׳ חס׳

עז׳ חס׳

עח׳ חס׳

עט׳ חס׳

פ׳ חס׳

פא׳ חס׳

פב׳ חס׳

פג׳ חס׳

פד׳ חס׳

פה׳ חס׳

פו׳ חס׳

פז׳ חס׳

פח׳ חס׳

פט׳ חס׳

צ׳ חס׳

צא׳ חס׳

צב׳ חס׳

צג׳ חס׳

צד׳ חס׳

צה׳ חס׳

צו׳ חס׳

צז׳ חס׳

צח׳ חס׳

צט׳ חס׳

ק׳ חס׳

קא׳ חס׳

קב׳ חס׳

קג׳ חס׳

קד׳ חס׳

קה׳ חס׳

קו׳ חס׳

קז׳ חס׳

קח׳ חס׳

קט׳ חס׳

קי׳ חס׳

קיא׳ חס׳

קיב׳ חס׳

קיג׳ חס׳

קיד׳ חס׳

קטו׳ חס׳

קטז׳ חס׳

קיז׳ חס׳

קיח׳ חס׳

קיט׳ חס׳

קכ׳ חס׳

קכא׳ חס׳

קכב׳ חס׳

קכג׳ חס׳

קכד׳ חס׳

קכה׳ חס׳

קכו׳ חס׳

קכז׳ חס׳

קכח׳ חס׳

קכט׳ חס׳

קל׳ חס׳

קלא׳ חס׳

קלב׳ חס׳

קלג׳ חס׳

קלד׳ חס׳

קלה׳ חס׳

קלו׳ חס׳

קלז׳ חס׳

קלח׳ חס׳

קלט׳ חס׳

קמ׳ חס׳

קמא׳ חס׳

קמב׳ חס׳

קמג׳ חס׳

קמד׳ חס׳

קמה׳ חס׳

קמו׳ חס׳

קמז׳ חס׳

קמח׳ חס׳

קמט׳ חס׳

קנ׳ חס׳

קנא׳ חס׳

קנב׳ חס׳

קנג׳ חס׳

קנד׳ חס׳

קנה׳ חס׳

קנו׳ חס׳

קנז׳ חס׳

קנח׳ חס׳

קנט׳ חס׳

קס׳ חס׳

קסא׳ חס׳

קסב׳ חס׳

קסג׳ חס׳

קסד׳ חס׳

קסה׳ חס׳

קסו׳ חס׳

קסז׳ חס׳

קסח׳ חס׳

קסט׳ חס׳

קע׳ חס׳

קעא׳ חס׳

קעב׳ חס׳

קעג׳ חס׳

קעד׳ חס׳

קעה׳ חס׳

קעו׳ חס׳

קעז׳ חס׳

קעח׳ חס׳

קעט׳ חס׳

קפ׳ חס׳

קפא׳ חס׳

קפב׳ חס׳

קפג׳ חס׳

קפד׳ חס׳

קפה׳ חס׳

קפו׳ חס׳

קפז׳ חס׳

קפח׳ חס׳

קפט׳ חס׳

קצ׳ חס׳

קצא׳ חס׳

קצב׳ חס׳

קצג׳ חס׳

קצד׳ חס׳

קצה׳ חס׳

קצו׳ חס׳

קצז׳ חס׳

קצח׳ חס׳

קצט׳ חס׳

קק׳ חס׳

קקא׳ חס׳

קקב׳ חס׳

קקג׳ חס׳

קקד׳ חס׳

קקה׳ חס׳

קקו׳ חס׳

קקז׳ חס׳

קקח׳ חס׳

קקט׳ חס׳

קקי׳ חס׳

קקיא׳ חס׳

קקיב׳ חס׳

קקיג׳ חס׳

קקיד׳ חס׳

קקטו׳ חס׳

קקטז׳ חס׳

קקיז׳ חס׳

קקיח׳ חס׳

קקיט׳ חס׳

קקכ׳ חס׳

קקכא׳ חס׳

קקכב׳ חס׳

קקכג׳ חס׳

קקכד׳ חס׳

קקכה׳ חס׳

קקכו׳ חס׳

קקכז׳ חס׳

קקכח׳ חס׳

קקכט׳ חס׳

קקל׳ חס׳

קקלא׳ חס׳

קקלב׳ חס׳

קקלג׳ חס׳

קקלד׳ חס׳

קקלה׳ חס׳

קקלו׳ חס׳

קקלז׳ חס׳

קקלח׳ חס׳

קקלט׳ חס׳

קקמ׳ חס׳

קקמא׳ חס׳

קקמב׳ חס׳

קקמג׳ חס׳

קקמד׳ חס׳

קקמה׳ חס׳

קקמו׳ חס׳

קקמז׳ חס׳

קקמח׳ חס׳

קקמט׳ חס׳

קקנ׳ חס׳

קקנא׳ חס׳

קקנב׳ חס׳

קקנג׳ חס׳

קקנד׳ חס׳

קקנה׳ חס׳

קקנו׳ חס׳

קקנז׳ חס׳

קקנח׳ חס׳

קקנט׳ חס׳

קקס׳ חס׳

קקסא׳ חס׳

קקסב׳ חס׳

קקסג׳ חס׳

קקסד׳ חס׳

קקסה׳ חס׳

קקסו׳ חס׳

קקסז׳ חס׳

קקסח׳ חס׳

קקסט׳ חס׳

קקע׳ חס׳

קקעא׳ חס׳

קקעב׳ חס׳

קקעג׳ חס׳

קקעד׳ חס׳

קקעה׳ חס׳

קקעו׳ חס׳

קקעז׳ חס׳

קקעח׳ חס׳

קקעט׳ חס׳

קקפ׳ חס׳

קקפא׳ חס׳

קקפב׳ חס׳

קקפג׳ חס׳

קקפד׳ חס׳

קקפה׳ חס׳

קקפו׳ חס׳

קקפז׳ חס׳

קקפח׳ חס׳

קקפט׳ חס׳

קקצ׳ חס׳

קקצא׳ חס׳

קקצב׳ חס׳

קקצג׳ חס׳

קקצד׳ חס׳

קקצה׳ חס׳

קקצו׳ חס׳

קקצז׳ חס׳

קקצח׳ חס׳

קקצט׳ חס׳

קקק׳ חס׳

קקקא׳ חס׳

קקקב׳ חס׳

קקקג׳ חס׳

קקקד׳ חס׳

קקקה׳ חס׳

קקקו׳ חס׳

קקקז׳ חס׳

קקקח׳ חס׳

קקקט׳ חס׳

קקקי׳ חס׳

קקקיא׳ חס׳

קקקיב׳ חס׳

קקקיג׳ חס׳

קקקיד׳ חס׳

קקקטו׳ חס׳

קקקטז׳ חס׳

קקקיז׳ חס׳

קקקיח׳ חס׳

קקקיט׳ חס׳

קקקכ׳ חס׳

קקקכא׳ חס׳

קקקכב׳ חס׳

קקקכג׳ חס׳

קקקכד׳ חס׳

קקקכה׳ חס׳

קקקכו׳ חס׳

קקקכז׳ חס׳

קקקכח׳ חס׳

קקקכט׳ חס׳

קקקל׳ חס׳

קקקלא׳ חס׳

קקקלב׳ חס׳

קקקלג׳ חס׳

קקקלד׳ חס׳

קקקלה׳ חס׳

קקקלו׳ חס׳

קקקלז׳ חס׳

קקקלח׳ חס׳

קקקלט׳ חס׳

קקקמ׳ חס׳

קקקמא׳ חס׳

קקקמב׳ חס׳

קקקמג׳ חס׳

קקקמד׳ חס׳

קקקמה׳ חס׳

קקקמו׳ חס׳

קקקמז׳ חס׳

קקקמח׳ חס׳

קקקמט׳ חס׳

קקקנ׳ חס׳

קקקנא׳ חס׳

קקקנב׳ חס׳

קקקנג׳ חס׳

קקקנד׳ חס׳

קקקנה׳ חס׳

קקקנו׳ חס׳

קקקנז׳ חס׳

קקקנח׳ חס׳

קקקנט׳ חס׳

קקקס׳ חס׳

קקקסא׳ חס׳

קקקסב׳ חס׳

קקקסג׳ חס׳

קקקסד׳ חס׳

קקקסה׳ חס׳

קקקסו׳ חס׳

קקקסז׳ חס׳

קקקסח׳ חס׳

קקקסט׳ חס׳

קקקע׳ חס׳

קקקעא׳ חס׳

קקקעב׳ חס׳

קקקעג׳ חס׳

קקקעד׳ חס׳

קקקעה׳ חס׳

קקקעו׳ חס׳

קקקעז׳ חס׳

קקקעח׳ חס׳

קקקעט׳ חס׳

קקקפ׳ חס׳

קקקפא׳ חס׳

קקקפב׳ חס׳

קקקפג׳ חס׳

קקקפד׳ חס׳

קקקפה׳ חס׳

קקקפו׳ חס׳

קקקפז׳ חס׳

קקקפח׳ חס׳

קקקפט׳ חס׳

קקקצ׳ חס׳

קקקצא׳ חס׳

קקקצב׳ חס׳

קקקצג׳ חס׳

קקקצד׳ חס׳

קקקצה׳ חס׳

קקקצו׳ חס׳

קקקצז׳ חס׳

קקקצח׳ חס׳

קקקצט׳ חס׳

קקקק׳ חס׳

קקקקא׳ חס׳

קקקקב׳ חס׳

קקקקג׳ חס׳

קקקקד׳ חס׳

קקקקה׳ חס׳

קקקקו׳ חס׳

קקקקז׳ חס׳

קקקקח׳ חס׳

קקקקט׳ חס׳

קקקקי׳ חס׳

קקקקיא׳ חס׳

קקקקיב׳ חס׳

קקקקיג׳ חס׳

קקקקיד׳ חס׳

קקקקטו׳ חס׳

קקקקטז׳ חס׳

קקקקיז׳ חס׳

קקקקיח׳ חס׳

קקקקיט׳ חס׳

קקקקכ׳ חס׳

קקקקכא׳ חס׳

קקקקכב׳ חס׳

קקקקכג׳ חס׳

קקקקכד׳ חס׳

קקקקכה׳ חס׳

קקקקכו׳ חס׳

קקקקכז׳ חס׳

קקקקכח׳ חס׳

קקקקכט׳ חס׳

קקקקל׳ חס׳

קקקקלא׳ חס׳

קקקקלב׳ חס׳

קקקקלג׳ חס׳

קקקקלד׳ חס׳

קקקקלה׳ חס׳

קקקקלו׳ חס׳

קקקקלז׳ חס׳

קקקקלח׳ חס׳

קקקקלט׳ חס׳

קקקקמ׳ חס׳

קקקקמא׳ חס׳

קקקקמב׳ חס׳

קקקקמג׳ חס׳

קקקקמד׳ חס׳

קקקקמה׳ חס׳

קקקקמו׳ חס׳

קקקקמז׳ חס׳

קקקקמח׳ חס׳

קקקקמט׳ חס׳

קקקקנ׳ חס׳

קקקקנא׳ חס׳

קקקקנב׳ חס׳

קקקקנג׳ חס׳

קקקקנד׳ חס׳

קקקקנה׳ חס׳

קקקקנו׳ חס׳

קקקקנז׳ חס׳

קקקקנח׳ חס׳

קקקקנט׳ חס׳

קקקקס׳ חס׳

קקקקסא׳ חס׳

קקקקסב׳ חס׳

קקקקסג׳ חס׳

קקקקסד׳ חס׳

קקקקסה׳ חס׳

קקקקסו׳ חס׳

קקקקסז׳ חס׳

קקקקסח׳ חס׳

קקקקסט׳ חס׳

קקקקע׳ חס׳

קקקקעא׳ חס׳

קקקקעב׳ חס׳

קקקקעג׳ חס׳

קקקקעד׳ חס׳

קקקקעה׳ חס׳

קקקקעו׳ חס׳

קקקקעז׳ חס׳

קקקקעח׳ חס׳

קקקקעט׳ חס׳

קקקקפ׳ חס׳

קקקקפא׳ חס׳

קקקקפב׳ חס׳

קקקקפג׳ חס׳

קקקקפד׳ חס׳

קקקקפה׳ חס׳

קקקקפו׳ חס׳

קקקקפז׳ חס׳

קקקקפח׳ חס׳

קקקקפט׳ חס׳

קקקקצ׳ חס׳

קקקקצא׳ חס׳

קקקקצב׳ חס׳

קקקקצג׳ חס׳

קקקקצד׳ חס׳

קקקקצה׳ חס׳

קקקקצו׳ חס׳

קקקקצז׳ חס׳

קקקקצח׳ חס׳

קקקקצט׳ חס׳

קקקקק׳ חס׳

קקקקקא׳ חס׳

קקקקקב׳ חס׳

קקקקקג׳ חס׳

קקקקקד׳ חס׳

קקקקקה׳ חס׳

קקקקקו׳ חס׳

קקקקקז׳ חס׳

קקקקקח׳ חס׳

קקקקקט׳ חס׳

קקקקקי׳ חס׳

קקקקקיא׳ חס׳

קקקקקיב׳ חס׳

קקקקקיג׳ חס׳

קקקקקיד׳ חס׳

קקקקקטו׳ חס׳

קקקקקטז׳ חס׳

קקקקקיז׳ חס׳

קקקקקיח׳ חס׳

קק

עמודיו ובתר די שלים יתיה שוי בגויה ית ארונא דסהדותא דהוא עמודא דעלמא ובגויה תרין לוחי אבניא די אצנע תמן משה בחורב דיקירין מן כסף מזוקק ושפירין מן דהב טב ופריש וטליל מן עילויה ית פרוכתא דתכלא וארגוונא ובוצי כרוביא די עילוי בפורתא דות שרייא שכינתא דיי דשכין שמיה בירושלם מן כל כרכי ארעא דישראל: צאנה כד אתא שלמה למעבד ית חנוכת בית מוקדשא כרוזא נפק בחיל וכן אמר פוקו וחזו וחבו פילכיא ארעא דישראל ועמא דציון בתגא ובכלילא דכלילו עמא בית ישראל ית מלכא שלמה ביום חנוכת בית מוקדשא וחרי בחרות חגא דמטלתא דעבד שלמה מלכא בעידנא דהוא ית חגא דמטלתא ארבעה עסר יומין: הנך ובהדהוא יומא קריב מלכא שלמה אלף עלוון על מדבחא ואתקבל ברעוא קודמיה קדם יי נפקת בת קלא מן שמיא וכן אמרת במה יאה אנת כנישתא דישראל וכמה יאון אינון רברבי כנישתא וחכימיא יתבי סנהדרין דאינון מנהדרין לעלמא בירת ישראל ודמיין לגוזלין בני יונתא ואפילו שאר בני כנשתך ועמא דארעא אינון צדיקין כבנוי דיעקב די לקטו אבנין ועבדו גלשושיתא בטוורא דגלעד: שניך כמה יאון כהניא וליואי דמקרבין ית קורבנך ואכלין בסר קודשא ומעשרא ואפרשותא ורכיין מכל אונסא וגזילא היכמה דהוו רכיין עדרא עמא דיעקב בעידן רהוו גזזין וסלקן מן נחלא דיובקא דלא הות בהון אניסותא וגזילא וכולהון דמיין דא לרא וחלדן תיומין בכל עידן ועקרא ומתכלא לא הוות בהון: כחוט ושפתותי דכהנא רבא חוון בעיין צלותא ביומא דכיפורי קדם יי ומילוי הוו מהפכין חוביהון דישראל דדמיין לחוט זהרירתא ומחוורין יתהון כעמר נקי ומלכא די הוא רישיהון מלי פיקודיא כרימונא בר מן אמרכלייא ואראכונין דאינון קריבין למלכא די אינון צדיקא וליית בהון מדעם בישׁ:

צאינה ל והוא מן חד מן יציאות דכל חד וחד לית דכו׳ ומ׳ נמטר בסטר רבת׳ בערך יצא בסד״ה עיניך יא וסים׳ שאי סביב עיניך׳ ואת שרוד מה תעשי׳ שאי עיניך על שפיים׳ ותקשרים ככלה׳ ואף כי תשלחנה לאנשים׳ והשבתי זמתך׳ עיניך בשדה׳ הנך יפה רעית׳׳ וחברו׳ הסבי עיניך׳ צוארך כמגדל השן׳

עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם: צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ: הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד: שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכְלָה אֵין בָּהֶם: כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ:

ד׳ חל׳ ל יתן חלין דמשמשי תוי׳ ל׳

ג׳ ל׳

ב׳ ל יתך מהר הגלעד

ג׳ ב׳

ג׳ ובמים׳ ל׳

כחוט ל׳ וחד כחוט מחל זרוסלמי

רפידתו׳ תמכנו ומעבנו על הכפרת מהוה זהב׳ מרכבו ארגמן׳ זה הפרכת מהיה תלוי ורוכב שֹ כלוכסות מעמוד לעמוד׳ תוכו רצוף׳ סדור ברצפת תהבה חרוץ וכפרת וכרובים ולוחות׳ מבנות ירושלם׳ תלו ירושלם ירושים ועלמים להקבה׳ בנות ציון׳ בניס מתכוונין לו במילה ובתפילין ובציצית׳ בעטרה שעטרה לו תמו׳ להל תוסר מהו׳ מעוטר בנוכין תכלת וארגמן׳ ותולעת שני חמר רבי כחוכיח שהל ר׳ מעגן בן יוחאי ת׳ ר׳ אלעזר ברבי יוסי תי׳ מיפסר שמעת מיכיך מהו שעטרה לו אמו לו חמר לו מעל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה להבה ביותר לה זו מחבבה עד שקרחה אותו מכאמר פתחי לי אחותי רעייתי לה זו מחבבה עד שקרחה אותו חמי מכאמר שמעי בת ורחי לה זו מחבבה עד שקרחה אותו חמי מכאמר פתחי לי אחותי רעייתי׳ יונים׳ מהו׳ מעוטר בנוכין׳ תלה יפי עמי ולחומי תלי החזיקו ולחמי כתיב עמך׳ רבי מעגן בן יוחאי וכעקי שהל ר׳ רלעזר וכו׳ ביום חתוכתו׳ יום מתן תורה מעטרוהו להם למלך וקבלו עולו׳ וביום שמחת לבו׳ זה מעמי למילוחים שכתחכך בו המעכן בעתיד׳ הנך יפה רעייתי׳ קילפן ורכן ועכבו עליו קרבנותיהם׳ עד שיפוח היום׳ מחטאו לפני ביומי חפני ונחם׳ עיניך יונים׳ נווייך

אבן עזרא

רפידתו׳ היציע שלו׳ מרכבו׳ הוא המרכב המסתיר הקורות מבפנים כי כן דרך תרמוזי המלכי׳ רכוב׳ יש מן רכפת בהט ופס מעניינו ענייו הכעת תכבי׳ בקרקע ויש שהוא כמו ערוך מן ובידו רכפה שפירושו בחלת והוא היפר בעיני כחפר תפרסנו במקומו׳ מבפר למתך׳ מבפני כמו בער החלון פי׳ מער הרב׳ שבלשו׳ מכפקפו וכריחו הן יתרלנו מן הפין ויש חומריס שקרחו גרגו׳ קרח הוא גלוס והוא רחוק בענייו׳ כעדר הקבובות׳ יחסר מקום רחלים כמו ומחכלו בריחה מעניינו שה בריחה ועניין הקבובו׳ שיס להן מרה לחת כחלו כחבנת כל לחת כמו חברתה וכמוהו וקבב לחד ומחבו ויקבעו׳ מתחימו׳ כמו תוחמות ויש חומריס שיס לפני כל לחת תחומים׳ ומרבך׳ כמו דיבורך׳ כפלח הרמון׳ יש חומריס כחבי והקריב שהוא בין הרימון החדש ויש מפרשים חותו מלמון פלח דבלה שהוא למון ביקוע כן זה ביקוע הרמון׳ רקתך׳ בין המכח ויהעין׳ כמתך׳ הוא המיע הרב וכמוהו גלי כמתך׳

הפעם השנית

רצף לחבה כלומר מרוף לחבו׳ על לחת יבנות ירושלם ופס עטרה ברחלו וכל זה עשה שלמ׳ המלך חו רחה תחותו׳

הנך׳ ולת יותר יפה מחשוקתו של שלמה ויכולתי לרחותך בלי מחטורך לעמו׳ לפרישן׳ מערך כעדר העזים׳ הענין כי מנהג העזים מילו בהרים הגבוהי׳ ועומדות ברגליהן לנקט עליס לכאן ולכאן כן רימה מער רחמה מזה על זה כופל׳ מניך׳ ומניין מן הרחבה הלובן׳ ומכלה׳ כמו כמברת׳

הפעם השלישית

עמודיו רפידתו ענינו רוב הזהב והכסף וכתוב מפיהו בזהב ובכסף׳ מרכבו ארגמן׳ כעין חרגמן לו הרכיב מבחוץ׳ וטעם כחינה ורחינה הוא ויקהלו חל המלך שלמה׳ הנך יפה רעיתי עיניך יונים׳ פמיו עובדי הפס כאמר פירפתי בפע׳ הרחפוכ׳ ועניין עיניך נכיחים כי כן יקראו רואים וחוזים׳ וענין מערך הס הנזירים׳ מניך׳ הס הנבורים׳ פתחותיך׳ הס המעוררים׳ רקתך׳ הס הכהנים׳

המעיר שלח יפריח לבחת וזו היא הקבבה והקיטורים ולא יתכן לפרש כמתך לפון נומת שתהה התיו מעורפת בתיבה שלא כן היה לה להיות דגושה כשהיא נפתכת לה׳ לפעול בה פעולת נקבה אי לו׳ לפעול בו פעולת זכר כמו תי׳ של אבת כשהוא מוגבת כמו חגה חדשה ושבתה וכן לזכר פולת אבת בשבתו ותי׳ של כמתך שהיה רפה על כריחנו בהא במקום ה׳׳ן ויהא שם הקיטור כמו ופשהוא מחוך לתתו לזכר או לנקבה תהפך ה׳׳ן לתי׳ כגון שפחה תהפך לומר שפחתו שפחתה וכן חמה חמתו חמתה ערוס ערותו ערותה וכן זה כמך כמתו כמתה כמתי כמתך׳ מגלגו׳ שנקריחו גבח מתורגם גלום כשהבח׳ יורדות מן ההר כמצח הזה ומחורט מחס׳ מיכך כעדר הקבובות וגו׳׳ לף קילום זה בלפון כוי חמה׳ מיכך׳ דקות ולבנות ושדורות על סדורן כשהי ושדיר עדר הרחלים הברורות מעחר הכלן בקבב ומניין כמשרות לרועה חכם והגון ליזהר בשמרו שעופין חותן לכלי תילת ומשמרין חותן מפת לידתן שלא יתלכלך השמיר ורוחצין חותם מיום אל יום׳ שכולם מתלימות׳ לפון שתוס לין מתוס בשבתי כלומר תמימות לוכערים בלעז׳׳ ושכולה׳ שוס שכול ושוס לין בהן ונחמי הרוגמין הזו על שם גבורי ושראל הכוריתים ולוכלים חוביהם בפיניהם שביבותם והרי הס מתרחקים מן הגזל של ישראל ומן העריות שלא יתלכלכו בשבירה ונחמי לילום זה על שנים עשר לילף יום שבהלו על תרין כתפי בקבב ומניין שלא נחשר אדם אחד מהן על העריות שנחמר לו נפקד תמנו יום ולף על היהור הלב הבילו כפרתן ולף על הגזל לו נחשדו שהעיד עליהם הכתוב וילקו חת כל הכלל ויבילו חל שלה ואל אלעזר וגו׳ ולו הבריח אחד מהן פרה אחת לו חמור אחד׳ כחוט השני שפתותיך׳ נאות להבטיח ולשמור לבטחתם כמו שעשו המרגלים לריחב הזונה שתאמרו לה חת תקות חוט השני וגומר ושמרו לבטחתם׳ ומדברך׳ דיבורך׳ והרי הוא מבזרת הנדברים בך לכל הקריאות חן בדברו ורחי״ו׳ קרלי״ן בלעז׳׳ רקתך׳ היא גובה הפנים שקורין פומ״ל בלעז׳׳ לכל העינים׳ ובלפון תלמוד קורין לותו רומני רחפי ורומין לפלח חבי רימון שבחוץ שהוא ירוס והרוגמן שירעו רבותינו רייקנים שביך תלחים תעות כרימון׳ מבעד למתך׳

מבפנים לקיטוריך׳ כמגדל

כמגדל דוד צוארך: קומה זקופה כוי בלעז והרוגמ"ץ כמגדל דוד הוא מכורת ביון שהוא מקום חזק ועופל ומבצר כך הוא צוארך זו לשכת הגזית שהיתה חזקה ומבצרת על ישראל ואותו המגדל בנוי לתלפיות בנוי לכוי להיות הכל מתקבלין בו ללמוד פורונין וכוי מלאכת תבניתו והוא מגזרת מלפנו מבהמות

תלפיות: יש מומרים להלות פיות פהם חרבות ויש תומרי' כי הת"ו נוסף ויחסר אלף והוא מן מלפנו מבהמות חרן ומדקדקים תומרו אין לו דומה: פלטוי' מיכי הכסק וכן והפלטים עניכו כמו מגיסים: תפורי' כמו תפורכו ולא עתה: לבבתני' לקחת לבי: עניך' מיכי חלי קפורים על הכותר וכמוהו ועניקים לגרגרותיך:

דויד ה"מ ול וסים נמסר כמלכים א סימן יא ויחזקאל סימן לד: חמור ד"מ כלישו וסים אלך לי אל הר המור' וידי נטפו ב' בו' בנושפות מור עובר: נופת חד מן יא פסו' רישיהון כון וסיפי כון וסים נמסר בסדר תזריע ותלים סימן מח:

הפעם השנית

כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים: שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרעים בשושנים: עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה: כלך יפה רעיתי ומום אין בך: אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממענות אריות מהרי נמרים: לבבתני אחתי כלה לבבתני באחד מעיניך באחד ענק מצורניך: מה יפו דדיך אחתי כלה מה טבו דדיך מיין וריח שמניך מכל בשמים: נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמתיך כריח לבנון:

1 גן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן
חָתוּם: שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם
פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־נְרָדִים: נֵרְדְּ
וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי
לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי
בְשָׂמִים: מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים ט
וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי
תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא א
דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדָּיו: בָּאתִי
לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־
בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי ש
שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים
שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוֹדִים:
אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר
קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי
רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא־
טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה:

גן נעול · כהר יוכל והוא קטן וכמוהו גלות עליות וגלות תחתיות: שלחיך · כמו שפיכיך קרוב מן תשלח קציריה עד ים וכן שלוחותיה נטעו: פרדס · בלשון ישמעאל כרמות גן ים בו מין לחד: כפרי · לשון רבים מן לשכל הכופר: והלות · מין בושם וכמוהו כהלי נטע יי׳: חריתי מורי · לקטתי וכמוהו וחרום כל עוברי דרך:

יערי · מן יער הדבש: חלבי · ים לומריס שהוא הלובן העולה על היין ויפר׳ כמוהו כיין חלבון והוא ריחוק כי חלבון הוא שם מקום וחיכוו תחר לכן חלבי הוא כמשמעו: דופק · מניק כמו מתרפקים: תמתי · התמימת שלי: קוצותי · קמות השער והוא הפוך: רסיסי לילה · מגז לרום את השלח:

הפעם השנית

גן נעול · ואת רומז לגן נעול מים לו ריח טוב מחוץ ולא יוכל לרדת להכנס לשם · ואחר פרימה חות׳ למעיין חתום חתר תחת כמו מעיין גנים שהם בחר מים חיי · ענתה היא ואמר עד שיתעורר רוח כפון ויבוא רוח תימן ויפיחו עניהם בגני ויזלו בשמיו ילך דודי אל הגן שלו ואכל כן יבא · ואמר בחתי לגני · ואריתי מורי והעני׳ שבא לגני מכל טוב ולא יחסר לי כי שם רמזתך ועוד שלא תפחדי כי ריעי שהם הרועים כאמר כתוב בתחילה על עדרי חביריך התלמידים והסכרתי׳ אמר לכי יפה שהם מעלי׳ לגני כמו עד ואת תאמרי שהם רק ברחמיו׳ בקש׳ ממנו בחלו ועתה בא אליה לגן שלה כאמר׳ לו עודי כפון: קול דודי דופק עתה היא פומטת וכל הפרשה כולה מבוארת:

הפעם השלישית

גן נעול · בתולותיהם כמועות · ופרדס רימונים עם עבי בשמים הם שבי׳ העשר כנגד השבטים ועניין מעיין גנים על נפשי הטבילה: עורי צפון ובואי תימן · בלשון רוח כפונית וזה ענד מיפוח היום והפיחה בגן שהם ישראל והפילה בשמיו לארץ: ברח דודי אל גבי הסכינה שעלתה לשמי׳ כענין שכתב ואטובה ז׳ מקומי ועניין ויאכל פרי מגדיו לא לקריב עולות עוד כענין אשר חלב זבחיהם ויאכלו · אמרה שכינה בחתי לגבי ואין לי כורך כענין כי לי כל חיתו יער ואילו הוכרכתי יום לי הכל · יערי עם דבשי והייתי מלכיל לרעי שהם המלאכים והעניין לוקח תאמרי ויאכל פרי מגדיו · אחר שעלתה שכינ׳ גלו יער׳ לבבל אמרה כנסת יש׳ אני יפיתה בגלו׳ בבל כאדם שהוא במחסך · ועניין ולבי ער שהייתי מתאו׳ לחזור עם השכינה כשהייתי: קול דודי · זהו העיר י״ת הוא כורם מלך פרס: ברחתי כמלא טל · דרך משל כענין כי לא יפכתי כבני העת אתם לכם לפכת בבריכם שפוכים לו טל דמעות של ישראל שעלו:

שיר השירים ה

בלשון ארמי שלח חולקא לגברא דאתא ואוסף · וביאורם באיוב סימן יז׳ ומשלי סוף סימן נ׳ ומשלי סוף סימן לח׳

מעין ה׳ קמצין וסי׳ אך מעין ובור מקוה מים · אתה בקעת מעין ונחל · עברי בעמק חבכא · מעין נרפש ומקור משחת · נן נעול מעין חתום · וחר ומעין מבית יי׳ יצא · ור׳ פתחין וסים׳ ב מעין מי נפתוח · וחכירו · וכל מעין מים יפתמו · מעין גנים באר מים חיים · ויאכל ה׳ וסי׳ בלשון ארמי קם עשבא דלחפא וכפר בנפתיה וביאור בסר׳ תולדות · רעים ה׳ וסים׳

נן נעול מעין חתום · וחר ומעין מבית יי׳ יצא · ור׳ פתחין וסים׳ ב מעין מי נפתוח · וחכירו · וכל מעין מים יפתמו · מעין גנים באר מים חיים · ויאכל ה׳ וסי׳ בלשון ארמי קם עשבא דלחפא וכפר בנפתיה וביאור בסר׳ תולדות · רעים ה׳ וסים׳

גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן
חָתוּם: שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם
פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־נְרָדִים: נֵרְדְּ
וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי
לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי
בְשָׂמִים: מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים ט
וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי
תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא א
דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדָּיו: בָּאתִי
לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־
בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי ש
שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים
שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוֹדִים:
אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר
קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי
רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא־
טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה:

גן נעול · על שם בתולות בנות ישראל שהין פורצות בעריות: גל נעול · יש לפרשו לשון מעיין כמו גלות עליות ויש לפרשו לשון שער והוא לשון תרמי בתלמוד טרוקו גלי: שלחיך · תרץ יבמה קרויה בית השלחין ובריך להשקותה תמיד ומדה בית חבעל יפה הימכה וכאן קילס יבם שלחיך חרי חן שלחין כל טוב כפרד רמונים וזה על שם קטנים שבישראל מרטיבים מעשים טובים כפרדם ר רמונים: כפרי׳ עם כרדים · מיני בשמי׳ שם: מעין גנים · כל זה מוסב על שלחיך ומקלסן כ כמעין המסקן לותן והרוגחת על שם טבילות טוהר שבהן יפר׳ טובלות: ונוזלים מן הלבנון · מתקוש נקיות בתין עבורת טיט: עורי צפון · תחר ובואי תיתן · תחר מערב עלי ריחך ומי מעכבותיך תהי מכוח לת הרוחות צפון להפיח בגנך וניתין להפיח בגנך לבחת ריחך הטוב לתרחוק והדוגמת על שם מהגליות מ מתקבצות ומכל הגוי מביחים לותם מנחה לירושל׳ וביתי הבניין יהיו ישראל כקבצי שם למועדים ולרגלי ויפר׳ מסיבין יבא דודי לגנו שם שתה שם הכל שם: בחתי לגני · בימי חנוכת הבית: תרתי · לקטתי והוא לשון מעכה כמלא חורם ושלו והף לשון מקרת ותרוה כל עוברי דר׳ ונחת׳ על שם הקטר · יחיד מהקטירו קטר · יחיד הנפתים על מזבח החיפון וכתקבלה והוא דב׳ פתיחו נוהג לדורות ועל כן כתתר תכלתי יערי עם דבשי יש דבשי בקנים כענין שכ׳ ביערת הרבש ויערת היא לשון קנה כמו ותשם בסוף

בן נעול · בתולותיהם כמועות · ופרדס רימונים עם עבי בשמים הם שבי׳ העשר כנגד השבטים ועניין מעיין גנים על נפשי הטבילה: עורי צפון ובואי תימן · בלשון רוח כפונית וזה ענד מיפוח היום והפיחה בגן שהם ישראל והפילה בשמיו לארץ: ברח דודי אל גבי הסכינה שעלתה לשמי׳ כענין שכתב ואטובה ז׳ מקומי ועניין ויאכל פרי מגדיו לא לקריב עולות עוד כענין אשר חלב זבחיהם ויאכלו · אמרה שכינה בחתי לגבי ואין לי כורך כענין כי לי כל חיתו יער ואילו הוכרכתי יום לי הכל · יערי עם דבשי והייתי מלכיל לרעי שהם המלאכים והעניין לוקח תאמרי ויאכל פרי מגדיו · אחר שעלתה שכינ׳ גלו יער׳ לבבל אמרה כנסת יש׳ אני יפיתה בגלו׳ בבל כאדם שהוא במחסך · ועניין ולבי ער שהייתי מתאו׳ לחזור עם השכינה כשהייתי: קול דודי · זהו העיר י״ת הוא כורם מלך פרס: ברחתי כמלא טל · דרך משל כענין כי לא יפכתי כבני העת אתם לכם לפכת בבריכם שפוכים לו טל דמעות של ישראל שעלו:

מכר מעמים טובים שם תשובי חלי · קוצותי רסיסי לילה · לשון בידי הרבה קביעות מיני פורענות ליפרע מעוזבי ומתכחשי · טל · הוא לשון כחת · רסיסי לילה · גשמי לילה שהן טורח ועייפות · רסיסי תרגום של רביבים וכרביבים עלי עשב וכרסיסי מלקושא · קוצות הן רבוקי שערות הרחם המדובקים יחד מקורין פלוי״ש ולפי פתח המקרא בלשון טל ומטר תחז בלשון רחם וקוצות מדרך טל ומטר ליחז בשער ובקוצות ויש לפרש טל ורסיסי לילה שניהם לטובה שכר מצות קלות הנחות ליעשות בטל ושכר מצות חמורות הקשות כטורח רסיסי לילה:

פשטתי

פשטתי את כתנתי · כלומ׳ כבר לימדתני למצוא דרכי לאחרי׳ לא תוכל למוב שיך עוד בעניין מב׳ ומאז חללנו לקטר למלאכת המשים וגו׳ פסוק ימרי׳ בעיניה׳ ולמון פשטתי את כתנתי רחצתי את רגלי למון תשובת החמה המכחשת פיכה רוצה לפתוח לבעלה הדלת לפי פתוח הכתוב בלמון הני יפכה קול דודי דופק כמיס בלמון תשובה המועלת על למון דופק על הדלת בעת מעכב הפיכה בלילות · דודי שלח ידו מן החור · מאחל הדלת ורחיקי ידו וכהפכו עלי החיון מעי למוב להחבתו ונפתוח לו · קמתי הני לפתוח לדודי וידי כטפו מור · כלומ׳ בלב עלם ובפם חפיכה כמקפטת עכמה להתאהב על חיפה ברים טוב · מור עובר · רוח עובר ומתפטט לכל

איככה ד׳ ב׳ מלעיל וב׳ מלרע וסי׳ פשטתיאת כתנתי ב׳ בו ומלעיל · כי איככה אוכל וראיתי ב׳ בו ומלרע · טור ד׳ מל בלי״ש וסי׳ נמסר לעיל בסיפ׳ חמק ל׳ וא׳ המק ואינון חד מן שו׳ זוגין חד חלת וחד ה׳ וסי׳ נמס׳ במסרה רבתא במערכת אות ההא בסד · נשאו · וסימ׳ נמסר בסדר מטות ובשמואל ב׳ סימן יח · שככה ב׳ וסימני אשרי העם שככה לו ·

כד · ודודי חמק עבר
· כלתי ונכפה ממני
כמו תמוקי יריכיך
פתרי יריכיך על פס
פהיך בפתר וכן
עד מתי תתחמקין
תפקרי ותתכבי מ
מחמת בוש׳ פמעלת
בי : נפשי יצתה
בדברו וחס׳ לא תבת
ז ביתיך כי מתחילה
לא חבית לפתוח :
בקשתיו וגו׳ מכאובי
המומרים המובבים
בעיר · ותופשי׳ גבעי׳
המהלכים בלילות :
הכומי פצעוני · חבלו
בי חבורה כל פצע
למון מכת כלי זיין
: הן כברדולייח בלע״ז
ברדוני עריי פמרודד
והמרוקע עלי וכן כל
הענין למון חפת
בעורים המתלוככת
על בעל נעוריה ו
ומבקפתו · וזו היא
הדוגמת דודי שלח
ידו מן החור כ
כשאמרתי רחצתי
את רגלי ולא תפתח
לך ולא תעוב מין
עבור׳ שילי׳ מבחוצי
כיה׳ שלח ידו · והרחם
בקמתו בימי חתן ו
והביא עלי חיל מלך
חרס ויכו בו ויפב
ממנו מביה גדולה
וגו׳ ויהרוג פקח בן
רמליהו ביהודה מאה
ועשרי׳ אלף ביום אחד
· מפי הגו עלי · בח
חזקיהו בנו ומפ בכל
לבבו לגרום להקדוש
ברוך הוא וכל דורו
פלמים לא קם דור
ביערל כמותם כמו
מפורש בחלק ב
בריקו מרן ועד בחר
מפע ולא מכאו עם
החרץ מגבת ועד
מהטוכיה ולא מכאו
חיים ואפה פתין ב
בקיצים בתלכות

טומאה וטהרה וזהו וידי נטפו מור וגו׳ לפי שיפתיהו כאמר בו וכמותו לא היה לפניו מלך כי רוח פורענות מבאה על מנפה ועל אמון לקוי׳ פלח ידו מן החור ומעי המו : פתחתי לדודי ודודי חמק עבר · לא ביטל בזירתו מכאמר בחזקיהו הנה ימים באים ונפח כל אשר בביתך וגו׳ ומביך אשר תולידו ילכו ויהיו סריסים בהיכל מלך אשכנז ואף ביאמריהו ע״ה אומרה הנבואה הזאת על מקום הזה ועל יושבי וגו׳ ואומר וכמותו לא היה לפניו מלך אשר שב אל ה׳ מאחריו אפו הגדול אשר חרה ביהודה על כל הכעסים אשר הכעיסו מנשה ואומר ה׳ גם את יהודה אסיר מעל פני כאשר הסירותי את ישראל ואשלכתי את העיר הזאת : נפשי יצתה בדברו · יכאה מעמי בדברו דבר זה : בקשתיו ולא מצאתיו · ואל׳ והלא ירמיה עומד ומתנבא בימי יהויקים וצדקיהו מובו של יאשיה לבטל את הגזירה הלא להקל הפורענות ולהכין מלבותם בשובם מן הגולה לנטפם מחין כתיפה ולבנוקם מחין הורם : מבאוני השומרי׳ נכובד כבר וחיילותיו : המובבים בעיר · לנקום נקמתו על מקום : כפלו את רדידי · בית המקדש : שומרי החומות · לפי מלאכי השרת שהיו שומרי׳ חומותיך כעניין שכ׳ על חומותיך ירושלם וגו׳ הם הכיתו בו את החור העניין שכ׳ מחרים שלח יהם וגו׳ · המבעתי אתכם · החומות אמרי בכובד בכר מרוחיהם בחנניה מישאל ועזריה מוסרים עצמם לכבשן האש ואת דניאל לגוב אריות על עסקי התפילה ואת דורו על מרדכי בימי הימן : הם תמצאו את דודי · לעתיד לבא ליום הדין מיבוקם מכם להעיד עלי כעניי׳ שכ׳ יהיו עדיהיהן ובדקו : מה הגידו לו · מתעודו עלי שבשביל אהבתו הלילי ביומרים קשים ביומכם יבא בנוכד נצר ויעודו יבא הלילה והפור וכל נבילי החומות ויעודו עלי מקיימתי את התורה : מה דודך מדוד · כך היו מוליכין החומות את יפרחל מה תלהיכם מכל האלהים שפך אתם כפרפים וכללבים עלינו : מבעתני המבעתנו · להעיד לו על להבתך : דודי צח · לבן כמו נאה מחלב :

פתס

אבן עזרא

לטנפס בלמון רבוץ
על למון גיחול : מן
החור · הכוקב מים
בין מתי הדלתות :
חמק · כמו הלך מן
חמוקי ירכיך יום ה
לומריס כמוהו עד
מתי תתחמקין ב
בעניין רחוק · דודי·
בלמון יפמעאל כמו
כעיף · דגול · מן
דגל ·

הפעם השניה

עניין דגול מרכבה
כמו הדגל הוא בין
חבירין :

הפעם האלישית

פשטתי · פנתעצלו
יפרחל לצלו ולבבות
הבי׳ : דודי שלח ידו
מן החור · מחלון
הריקיע וזהו דאתכב׳
חני וזכריה בר עדו :
קמתי אני לפתוח
לדודי · זהו בניו הבי׳
וחבבו מהפכיב׳ קדוד
עמהם וכן הבטיחום
הכביאים ומכנתי ב
בתוכך חילו היו על
דרך יפרה והנה
הפכיבה לא נכנפה
עמהם וזה ענין
בקפתיהו ולא מ
מכאתיהו · ונעפ
נפפי יצאה בדברו
נפפי תבה כמחזור
דברו כפהיה מדבר
עמי בימים ה
הקדמונים : מכאוני
המומרים · מלכי
יון : הפוני פצעוני
כעלו את רדידי ·
והענין עזבוני פ
ערומה מהמכו והני
בין כך ובין כך ר
דכקה בעם וחולת

שככה ושבעתנו · השבעתנו ג׳ וסימן נקיים אנחנו · מה דודך מדוד ·

להבה ולא עבדתי עבודת שילו׳ : דודי צח · פמעמיו זכים ונחים לזכים : וחדום ·
למכעיסיו כענין מדוע תדום לנבופיך וענין דגול מרכבה חלף חלפין
יפמעוניה : רחמו

כתס׳ דבר עבול ממיכי חלי׳ ופז חכמי יקרות: קוצותיו׳ קלת מערו: תלתלי׳ מן תל כמו על הר גבוה ותלול: על תלתל׳ על תלתת כמו ומלחת בו מלוחת לבון רבים ממגדל: גלילי׳ כמו גלגלי וכן על גלילי כסף: ממולחי׳ כמו ומלחת בו: בתרסים׳ לבן יקרה כמו תרסים סהס ויספה וים חומרים סהיה כעין הסמי: מעיו׳ בטנו: עפת׳ כלי עפוי מעץ הפיל סהוה לבן ונקרא עפת בעבור סהוה כח כמו ממנו עפתו: מעולפת׳ כמו ויתעלף: ספירי׳ לבן יקרה תרומת ווד׳ עליו תרמו עפס מכניסי׳ ספיר גזרתס כי כבר מעל הלובן בחלב ומלג וטעם המפרש כמעפה ל לבנת הספיר מן לבן כי לון פירושו שת מן קח לך לבנה ווהה עליו כמעפה כי מה עניין כמעפה עם הלובן כי היה לו לומ׳ כמרחה לבנת: עם ועים:

הפעם השנית

לחיו׳ זקנו: מגדלו׳ ׳ הס כמו מגדלות מכיבות לחיו: ממולחים בתרסים׳ רמז לעפר מעל ידיו: מעיו עפת בן׳ חבור מקניו תכל מ מעיו חבורי׳ כי חיכנו ערוס: חרמי פז רגליו וחכפותיו: מרחהו כלבנון׳ מהוה כחמד למרחה:

הפעם השלישית

רחמו כתס פז׳ הוה כמו הבבור: מחורות כעורב׳ כעניו יפת חמך סתרי מכיבותיו מכתו: עיניו׳ כעניו בכל מקום עיני ה׳: רוחצו בחלב׳ כעניו טהור עיני מרחו׳ ברע: לחיו׳ הס ערי הפני: מפתותיו׳ הס המלוחים לבני חרס כמו נברית: ידיו גלילי זהב׳ הס החופני׳ ועניו כתרסים כעניו מרחה החופני׳ ומעמיהס כעין תרסים: מעיו׳ היו החפודה החמבעית מים בה תמונו מכוכבי׳ כקבני׳ מוקיו׳ הוה הגוף מממנו בברית העולם׳ ועניו שם מים לו עם קנוו: חרמי פז׳ הס החרץ כעניו על מה חרמיה הטבעו: מרחהו׳בלבנון׳ העניו מים בלבנון עניים ליו מפער להס חכל בני חרס וכפירחה החחר מהס יחפוב מליו כמוהו ולח יבך כי הס מעט בלבנו׳ ומיכ׳יות׳ מופלח וכבד ממנו כן מעם׳ המקו׳: בחור כחרזי׳ מהוה עומד וכן מעמיו ולח יכלו כי הס חרמי׳ לבקרי׳ רבה חמונתו:

ראשו אוֹרַיְיתֵיהּ דִּי הִיא רַגִּיגָה מִדַּהַב טָב
וּפֵרוּשׁ מִלַּיָּא דִּבְהוֹן דְּגוּרִין דְּגוּרִין טַעֲמִין
וּפְקוּדִין לָקֵן וְנַטְרִין לְהוֹן חִוְּורִין כְּחַלָּא
וְדִלָּא נָטְרִין יַתְהוֹן אוֹכְמִין כַּאֲגַפֵּי עוּרְבָא׃

עיניו עֵינוֹהִי מִסְתַּכְּלִין תְּדִירָא עַל יְרוּשְׁלֵם
לְאוֹטָבָא לָהּ וּלְבָרְכָא לָהּ מֵרֵישָׁא דְּשַׁתָּא
וְעַד סוֹפָא דְּשַׁתָּא כְּיוֹנִין דְּקַיְימִין וּמִסְתַּכְּלִין
עַל מַפָּקָנוֹת מַיָּא בְּגִין דְּזִכּוּתָא יַתְבֵי סַנְהֶדְרִין
דַּעֲסִיקִין בְּאוֹרַיְיתָא וּמְבָרְכִין יַת דִּינָא לְמֶהֱוֵי
שְׁעִיעַ כְּחָלָב וְיַתְבִין בְּבֵית מֶרְשָׁא וּמְתִינִין
בְּדִינָא עַד דְּגָמְרִין לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא׃

לחייו תֵּרֵין לוּחֵי אַבְנִין דִּיהַב לְעַמֵּיהּ כְּתִיבָן
בְּעֶשֶׂר שִׁיטִין דְּמַיִּין לְשִׁיטֵי גִּינַת בּוֹסְמָא
מְרַבְיָין דְּקִדּוּקִין וְשַׁעֲמִין הֵיכְמָה דְּגָנוּנֵיתָא
מָרְבֵי בוֹסְמִין וְסַפְוָרֵיהּ חַכִּימוֹי דַּעֲסִיקִין
בְּאוֹרַיְיתָא זַלְחִין טַעֲמִין בְּכָל קְטֵר וּמַאֲמַר פּוּמְהוֹן כְּטִירָא בְּחִירָא׃ ידיו תְּרֵי עֲסַר שִׁבְטִין דְּיַעֲקֹב
עַבְדֵיהּ גְּלִילָן עַל צִיץ כְּלִילָא וְדַהֲבָא דְּקוּדְשָׁא גְּלִיפָן עַל תְּרֵי עֲסַר מַרְגָּלִיתָא עִם אַבְהָת תְּלָתָא
דְּעַלְמָא אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב רְאוּבֵן גָּלִיף עַל אַחְמַר שִׁמְעוֹן גָּלִיף עַל עֲקִיק לֵוִי גָּלִיף עַל
בָּרְקָן וְעַפְרָן יְהוּדָה גָּלִיף עַל כַּחֲלִי יִשָּׂשכָר גָּלִיף עַל אַזְמוֹרָד זְבוּלֻן גָּלִיף עַל גִּיהַר דָּן
גָּלִיף עַל בִּירְלָא נַפְתָּלִי גָּלִיף עַל אֶסְפּוֹר גָּד גָּלִיף עַל טַבְּאָג אָשֵׁר גָּלִיף עַל פִּרוֹזָג יוֹסֵף גָּלִיף
עַל מַרְגְּבָא בִּנְיָמִן גָּלִיף עַל אֲפֶנְטוֹר דַּמְיָין לְתְרֵי עֲסַר מַזָּלַיָּא נְהִירִין בַּעֲשָׁשִׁית צַהֲיהוֹן בְּעוֹבְדֵיהוֹן
כְּשֵׁשׁ דְּפִיל וּבְהִיקִין כְּשֻׁבְזִיזִין׃ שׁוֹקָיו וְצַדֵּיקַיָּא אִינוּן עַמּוּדֵי עַלְמָא בְּסִיסָן עַל סַמְכִין דְּדַהֲב טָב
אִינוּן פִּתְגָמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא דַּעֲסִיקִין בְּהוֹן וּמוֹכְחִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ וְאִיהוּ מְרַחֵמְלֵי
רַחֲמִין עֵילָוֵיהוֹן כְּסָבָא וּמְחַוֵּור חוֹבֵיהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל כְּתַלַּג וּמִיתַעֲדֵי לְמֶעְבַּד נְצָחָן קָרְבָא בְּעַמְמַיָּא
דְּעָבְרִין עַל מֵימֵרֵיהּ כְּעוּלֵם גִּיבַּר וְחָסִין כְּגַלְמֵשִׁין׃ חכו מְלֵי מוֹרִיגוֹ מְתִיקָן כְּרוּבְשָׁא
וְכָל פִּקּוּדוֹי רַגִּיגָן עַל חַכִּימוֹי מְדַהַב וְכִסֶף דֵּין הוּא תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ דְּאֵלָהָא רְחִימָי וְדֵין הוּא
הִזְקוֹף חוֹסָנֵיהּ דְּמָרֵי חֲבִיבֵי נְבִיאַיָּא וּמַרְגָּנִיתָאִין בִּירוּשְׁלֵם׃

ראשו אורייתיה די היא רגיגה מדהב טב
ופירוש מליא ובהון דגורין דגורין טעמין
ופקודין לקן ונטרין להון חיורין כחלא
ודלא נטרין יתהון אוכמין כאגפי עורבא׃

עיניו עינוהי מסתכלין תדירא על ירושלם
לאוטבא לה ולברכא לה מרישא דשתא
ועד סופא דשתא כיונין דקיימין ומסתכלין
על מפקנות מיא בגין דזכותא יתבי סנהדרין
דעסיקין באורייתא ומברכין ית דינא למהוי
שעיעא כחלב ויתבין בבית מרשא ומתינין
בדינא עד דגמרין לזכאה ולחייבא׃

לחייו תרין לוחי אבנין דיהב לעמיה כתיבן
בעשר שיטין דמיין לשיטי גינת בוסמא
מרביין דקדוקין ושעמין היכמה דגנונתא
מרבי בוסמין וספורייה חכימוי דעסיקין
באורייתא זלחין טעמין בכל קטר ומאמר פומהון כטירא בחירא׃ ידיו תרי עסר שבטין דיעקב
עבדיה גלילן על ציץ כלילא ודהבא דקודשא גליפן על תרי עסר מרגליתא עם אבהת תלתא
דעלמא אברהם יצחק ויעקב ראובן גליף על אחמר שמעון גליף על עקיק לוי גליף על
ברקן ועפרן יהודה גליף על כחלי יששכר גליף על אזמורד זבולן גליף על גיהר דן
גליף על בירלא נפתלי גליף על אספור גד גליף על טבאג אשר גליף על פרוזג יוסף גליף
על מרגבא בנימן גליף על אפנטור דמיין לתרי עסר מזלייא נהירין בעששית צהיהון בעובדיהון
כשש דפיל ובהיקין כשבזיזין׃ שוקיו וצדיקייא אינון עמודי עלמא בסיסן על סמכין דדהב טב
אינון פתגמיא דאורייתא דעסיקין בהון ומוכחין עמא בית ישראל למעבד רעותיה ואיהו מרחמלי
רחמין עילויהון כסבא ומחוור חוביהון דבית ישראל כתלג ומיתעדי למעבד נצחן קרבא בעממיא
דעברין על מימריה כעולם גיבר וחסין כגלמשין׃ חכו מלי מוריגו מתיקן כרובשא
וכל פיקודוי רגיגן על חכימוי מדהב וכסף דין הוא תושבחתיה דאלהא רחימי ודין הוא
הזקוף חוסניה דמרי חביבי נביאיא ומרגנאין בירושלם׃

ישבות ד׳ וסימן נמסר בשמואל א׳ סימן כז עש׳ גלילי ב׳ וסימן על גלילי כסף׳ ידיו גלילי זהב׳ קדמא
מלעיל׳ כלבנון ד׳ וסי׳ אהיה כשל לישראל יפרח כשושנה׳ וריח לו כלבנון׳ יהי פסת בר בארץ בראש הרים׳
מראהו כלבנון בחור כארזים׳

ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים
שחרות כעורב: עיניו כיונים על-
אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על
-מלאת: לחייו כערוגת הבשם
מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים
נטפות מור עבר: ידיו גלילי זהב
ממלאים בתרשיש מעיו עשת שן
מעלפת ספירים: שוקיו עמודי שש
מיסדים על-אדני-פז מראהו כלבנון
בחור כארזים: חכו ממתקים וכלו
מחמדים זה דודי וזה רעי בנות
ירושלם: ס

ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים
שחרות כעורב: עיניו כיונים על-
אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על
-מלאת: לחייו כערוגת הבשם
מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים
נטפות מור עבר: ידיו גלילי זהב
ממלאים בתרשיש מעיו עשת שן
מעלפת ספירים: שוקיו עמודי שש
מיסדים על-אדני-פז מראהו כלבנון
בחור כארזים: חכו ממתקים וכלו
מחמדים זה דודי וזה רעי בנות
ירושלם: ס

ראשו כתם פז׳ כתס הוה לשון סגולת מלכי׳ מחופרין בבית גנזיהם
וכן יפנה בכתס הטוב וכן ולכתם חמדתי מבטחי וכן וחלי כתם: קוצותיו
תלתלי׳ לשון תלוים פנדלו״ים בלעז: מחורות כעורב׳ כל לחה נוי לבחור:
עיניו כיונים על חפיקי מים׳ עיניו על חפיקי מים כחות כעיני יונים חפיקי מים
עריבים לתרחה ו
והבחורי׳ יפחי׳ סס
לשון וכן מקלס
המעורר עיני דודי
כמהות מכיט על ה
חפיקי מים דומות
לעיני עיניו יונים:
רוחצות׳ עיני דודי
בחלב: יושבות על
מלאת׳ כל זה לשון
כוי לה בולטות יותר
מדאי ולה מוקעו שה
יושבו׳על מלאת נוחה
סלהס העניין לפי
הדוגמה והוה לשון
כל דבר מעמוי ל
למלאת נוחת העמוים
לו למומב כמו חבני
מילואים ומלאת נו
מלוחת חבן: לחיו
כערוגת הבשם׳
חפר עם בלותם
ערוגו׳גידולי מרקחי׳
: מגדלו׳ מרקחים׳
מגדלות על מרקחי׳
גידולי בשמים ם
מעטמים לותם מ
מעמה רוקח: גלילי
זהב׳ כלופני זהב:
ממולחי׳ בתרסים׳
כל לשון מופב חבן
יקרה בזהב קרוי
מלאת: עמת׳ לשון
מתכו עמתו קשן
עב קרוי עמת מ
מעמיהה בלעז׳ מן
מעלמות פיל:
מעולפת ספירים:
מקושטת ומתוקנת
בספיריס לשון ותתעלף דמתרגמינן ואיתתקת: מוקין כעמודי עם המיוקרים
על חרמי פז׳ עמודי עם עמודי שם וחבורו במגילת חפתר על גלילי כסף
ועמודי עם ומרחהו גבוה כחרזי הלבנון: בחור כחרזים׳ נבחר בין הבנים
כחרז בין מחר עבי׳: חכו ממתקים. דברין ערבים: זה דודי׳ זה דמו דודי וזה
דמות ריעי ועל כל ללה חליתי להחבתו והדוגמת כלפי הקב״ה כך היה דודי כת
לבן להלבין עונותי כח ולבן כמנרחה בפיני נרחה כזקן מורה הוראות וכן
בשבתו למעפט לבושיה כתלג חיור ופע׳ ריסיה כעמ׳נקי׳ ואדו׳ליפרע מעוכיו
כעניין שב׳ תרוע תרוס ללבושיך: דגול מרבבה׳ הרבה חיילו׳ מקיפין לותו:
רחמו כתס פז׳ תחילת דברי הבהיקו ככתס פז וכן הוה חומ׳ פתח דברך יהיר
פתח חכמי יי׳ לתלמיך הרחם תחלה ממעפט מלוכה ים לו עליהם ואחר כך בזר
עליה׳ גזירותיו: קוצותיו תלתלים׳ על כל קון וקון תילי תילים של הלבות:
מחורו׳כעורב׳ על סס סהיתה כתובה לפניו הס מחור על גבי הס לבנה׳ דבר
אחר קוצותיו תלתלי׳ כמנרחה על היס נרחה כבחור נלחם בגבור׳: עיניו כיוכי׳
על חפיקי מים׳ כיוכים מעיניו כופות לל לרוצותיהם כך עיניו על בתי כניסיות ובתי מדרסות סמס מוכחי התורה המעולים למים: רוחצות בחלב: כמהן כופות
במעפט מברורות דין לאחתו להבדיק בדיק לתת לו כסדקתו ולהרויע רעב לתת דרכו ברחמו: יושבות על מלאת׳ על מלאת סל עולם מעוטטו׳ בכל הארץ כופות
טובי׳ורעים: תוספת׳ ר״ל תלמידי חכמי׳ סהב״ה נותנם עינים להאיר לעולם כמס סהעיניי׳ מאירים לחרס כיוכים הנודדי׳ מעובך לעובך לבקע חוכלם כך הס הולכי׳
ממדרגו׳ לל פלו׳ חכם לבית המדרש לל פלו׳ חכם לבקע טעמי תורה׳ על חפיקי מים: על בתי מדרגו׳ סהם מוכחי מים לל תורה׳ רוחצות בחלב לפי סקדרן פיניס
והעין לשון נקבה הוא רוחצות לשון נקבה הם מבחחין עצמן בחלב לל תורה ומלבני׳ סתריה וסתומותיה׳ יושבות על מלאת מיעבם דבריס על לופניהם ע״כ׳ דבר
אחר עיניו עבייניו פרטיות לל תורה והלכות ומעניות כיוכים סהם כלי׳ בהליכתן על חפיקי מים בבתי מדרסות רוחצו׳ בחלב מבוחנות בחלב כמו שפירסתי: לחייו׳
דברות הר ביני סהרחה להם פנים מקבירות ומוחקות: מפתותיו׳ מוחנים׳ דבוריס מבדבר בהלל מוער סהם לריבוי ולכפרה ולריח טוב תורת חטאת וחסם ומנחת
ועולה ומלמים: ידיו׳ הלוחות מכתן מיתיבו ומעמה ידיו המה: גלילי זהב׳ הלו הדברות סבהן החמרים מזהב ומפזרב לחר רבי יהושע בן נחמיה מעמה נהיס
היו לל מכפיריכון היו והיו כגללין ר״ל על סם מגלגלות טובה לעולם׳ ממולחים בתרסים׳ מכלל בעפרת הדברות סם מלות וסלם עמרה מכות: מעיו עפת בן׳
זה תורת כהנים הניתן בחלמב חמעה חומעים כמעיי הללו סהם כתוניס בחלמב מוך: עפת בן מעולפת ספירי׳: כרלית חלקה כעפת בן והיל פדורה דקדוקים
רבי׳ גזירות קוות ובניין לב וקלים וחמורי׳: מיוקרים על חרמי פז׳ לחר רבי לעזר הקפר העמוד הזה יש לו כותרת למעלן ובבים למטן לחר רבי ממוחל בר נרל
פרטיות מעיתורים יש להם כותרת למעלן ובבים למטן ומסוכות לפניה׳ולחריה׳ כגון פרטיות של מביעי׳ ויובל וכי תמכרו ממכר להודיעך כמה קמה לבקה של מביעי׳
כדלותה במס׳ ערכין ובוכה וכגון יפקוד יי׳ לים על העדה כו׳ לחמי עד פתיה מפקדני על בני פקוד לותם עלי וכן כמה לכך כחמר סוקין עמודי׳ סם
מיוקרים וגו׳: מרחהו כלבנון׳ המתכל ומקבונן בדבריו מוכן בהם פרחים ולולבי׳ כיצד זה ממלבב כך דברי תורה ההונה בהם תמיד מחדש בהם טעמים:
בחור׳ כבחר כחרזים הנבחרי׳לבניין ולחוזק ולגובה: חכו ממתקים׳ דבריו ערבים ומרט לנפש לל תקנו בבמרכם חכי יי׳ הכחתן לשלם שכר ים היך מתוק מזה חל
תחבלו במעשיכם ותקבלו שכר ובשוב כשע מרשעו ועשה משפט וצדקה עליהם חיה יחיה עוכות כחשבו לו לזכיות ים חיך מתוק מזה: חכם

חנה הלך דודך: מלכי ומקטרי התומות את ישראל חנה הלך דודך למה הניח חוקך עזובה חלמנה: חנה פנה דודך. כנסת ואמרה רוחו על כורעם ונתן רכות לבבות הבית והתחילו לבנו ואמרו להם חנה פנה דודך אם חוזר הוא שיך כבקשתנו עתיך כעניין מכ' ויעמעו כרי יהודה ובניתין כי בני הגולה בונים היכל ונו' וינעו אל זרובבל ונו' נכנה עמכם כי ככם נדרים ללהיכם ונו' וכוונתם לרעה כדי להעביתם מן המלאכה והם מעיבי דודי. ירד לגנו נוה לנו לבנות היכלו ויהיה שם עתנו: לערוגת הבשם. מקום מקטר הקטר: לרעות בגנים. ועוד ירד לרעות בתנו בגנים אשר נפוצו שם חותם שלח עלו מן הגולה תעריה מכיתתו עליהם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

ולקוט חד מן מלין נסכין ולי בריש תיבות. וסים. נמס. במערכת אות הלמ"ד נסד. נאוה ד' וסי' נמסר בתלי' סימן קמח ומשלי סימן יז. שהם הרחיבוני חד מן ח' מלין בתרי טעמי פי' השפחה לא ישתרגה מירכא בתיבת. כי אם בח' בקומו וסים. בכל משבתיכם דוספרתם לכם דפרשת אמר. והרתיה ואת כל מחרתיה בקע המלכים. מבליניתי עלי יגון.

אבן עזרא

כתרגמו. שם מדיבה תמכתי בדברי תחתיב: תיומה. שים תימה מתכ' לכל רוחיה כתו תיום ומורא: כנדגלי. כמחנות בעלות הדגלים: הרחיבוני. חזקו ממני תי הסירו כתי ומתפללתי כמו המחכבת רחב ריחכם עתל ותן:

הפעם השנית

דודי ירד לגנו. כתם. פירשתי מתמרה לו יבא דודי לגנו וכתמר הקיבה ברפה תחרין וכתמר רחה תותם תמר יבה תת רעיתי ואמר מערך ועניך גם כפלח הרמון והטעם כי תת היא חמוקתי. הקדמנית ולא תתערבי לי ב בתחר כי הנה מערך ועניך וריקתך לערי כתמנים ולא יתכן מתתערבי בתחרת כי תחת תת היא בעולם ותין רומה לך גם הנה מלתה ים לו סמים מלכו ומתוכי פלגמים ועלמות תין מספ' ותין כמותך כי תחת תת לתמך:

הפעם המלימית

דודי ירד לגנו. זה מעלה לתרו': לרעות בגני ולקוט מוסכי מהות דר עם המלחים מהם כדיקים: תני לדודי. תמרה כנסת יסר' תעלם מעירד דודי לגנו תני מלו זהות מלי. ענתה מכינת יפה תת. זה מחזרן בבית מני ומי' הקבי עיניך מנגדי ם מנפקתה הנבוחת בבית מני כתמר התנבח דניל ולתתו חזון כביו כתמר פ פירשתי בספר דניל ו מערך. מהין בבית מני נזירים: מניך. גבורים: רקתך. כהנים: סמים המיה מפרשי הוכיחו מספר סמי' ומתוכי בני נח ובני תברה. עם בני עמו בן בנו: ועלמו' תין מספר. מלין להם ייחוס: תחת הי' כתו בני תחר בתרן:

אָנָה הָלַךְ דוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ: דּוֹדִי א
יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים: אֲנִי לְדוֹדִי כ' כתי' ק
וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: ל
יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה ג' מ' בנים
נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת: ל
הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי ד'. ל. ב'. ב'
שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד: ח' בעל. ל וכתיב כן ב'. ל
שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת ב'. ב'. ב'
וְשַׁכְלָה אֵין בָּהֶם: כְּפֶלַח הָרִמּוֹן ב' וחס' ונכתל
רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ: שִׁשִּׁים
הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים ב' חס' ונכתל
וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר: אַחַת הִיא ל
יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה ג'. ב'. ח'
הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ ב'
מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ: ל ויש והללוה בשערים

אנא אֲתִיבוּ נְבִיאַיָּא כַּד שְׁמָעוּ וְכֵן אֲמָרוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא דַּיָּי מִפּוּם כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עַל אִינִּין חוֹבָא אִסְתַּלַּק מִבֵּינָךְ שְׁכִינְתָּא דַּיָּי אֲתַתְּ דְּשַׁפִּירָא עוֹבָדָךְ מִכָּל אוּמַיָּא וּלְאַן אָתַר אִתְפְּנִי רְחוֹמָךְ בְּאִסְתַּלְקוּתֵיהּ מִמּוּקְדָּשֵׁיךְ אֲמַרַת כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבִין וּמְרוֹדִין וְאִשְׁתְּדוֹר דִּי הֲשִׁתְכָּחוּ בִּי אֲמָרִין נְבִיאַיָּא כְּעַן הֲדַרִי בְּתִיּוּבְתָּא וְנִקּוּם וַאֲנָן וְאַנְתְּ וּבְצַלֵּי קֳדָמוֹהִי וְנִבְעֵי רַחֲמִין עֲפָךְ: דודי
וּמָרֵי עַלְמָא קַבִּיל צְלוֹתֵיהוֹן בְּרַעֲוָא וְנָחַת לְבָבֵל לְסַנְהֶדְרִין וְחַכִּימַיָּא וִירַהֲבוּ רְוָחָא לְעַמֵּיהּ וְאַסִּיקִינוּן מִגָּלוּתָהוֹן עַל יַד כּוֹרֶשׁ וְעָזְרָא וְחַמְיָה זְרוּבָבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל וְסַבֵּי יְהוּדָאֵי וּבְנוֹ אֶת בֵּית מוּקְדָּשָׁא וְסַגִּיאוּ בַּחֲנָיָא עַל קוּרְבָּנַיָּא וְלֵיוָאֵי עַל מַטָּרַת מֵימְרָא דְקוּדְשָׁא וְשִׁלַּח אֶשָּׁתָא מִן שְׁמַיָּא וְקַבִּיל בְּרַעֲוָא אֶת קוּרְבָּנָא וְיָת קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין וְכִגְבַר וְפַרְנֵס יָת בְּרִיָּה רְחִימָא בְּרַפְנוּקִין בֶּן פְּנוּקִינוּן וְכִגְבַר וְמַגְבֵּב וְרָדִין מִן סַיְשְׁרַיָּא בֶּן כְּנִשְׁינוּן מִן בָּבֶל: אני ובחמיה אָנָא אֶפְלַח לְמֵרֵי עַלְמָא רְחִימָא וּרְחִימָא אֲשֶׁרֵי שְׁכִינַת קוּדְשָׁיָא בֵּינֵי וְזַן יָתִי בְּתַפְנוּקִין: יפה אָמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ כַּמָּה יָאֵי אַתְּ חֲבִיבְתִּי בְּזִמְנָא דְּצַבּוּתִיךְ לְמֶעְבַּד רְעוּתִי שַׁפִּיר בֵּית מוּקְדָּשָׁא דִּבְנִית לִי בְּמַקְדֵּשׁ קֳדָמַיי דִּי בְנָא לִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֵם וְאִיתָתָךְ עַל כָּל עַמְמַיָּא בְּיוֹמָא דְּרַחֲלִיכוּ אַרְבַּע טִקְסַיָּךְ בְּמַדְבְּרָא: הסבי אַסְחֵרִי רַבָּנַיִךְ חַכִּימֵי כְּנִשְׁתָּא רַבְּתָא חֲזוֹר חֲזוֹר לְקִבְלִי דִּי אִינוּן אַפְלְכוּנִי בְּגָלוּתָא וְקַבְעֵי מֵרַשָּׁא לְאוּלְפָן אוֹרַיְתִי וּשְׁאַר זַעֲטוּטַיִךְ וְעַמָּא דְּאַרְעָא אַצְדִּיקוּ בְּמֵימַר פּוּמְהוֹן כִּבְנוּי דְיַעֲקֹב דְּלָקְטוּ אַבְנַיָּא וְעָבְדוּ גַּלִּישׁוּתָא בְּטוּרָא דְגִלְעָד: שִׁנַּיִךְ וְכַהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי אִכְלֵי קוּרְבָּנַיִךְ וּמַעֲשַׂר קוּדְשָׁא וַאֲפַרְשׁוּתָא דְּכֵן מִכָּל אֲנִיסוּת וּגְזֵילוֹת דַּהֲווֹ הֵיכְמָה דְּכֵן עִדְרֵי דְּעָנָא דְיַעֲקֹב בְּזִמְנָא דְּסַלְקָן מִן נַחַל יוּבְקָא דְּלָא הֲוַת בְּהוֹן אֲנִיסָא וּגְזֵלָה וְכוּלְהוֹן דְּמַיִן דְּא לְרָא וְיַלְדָן תְּיוֹמִין בְּכָל עִידָּן וּמַתְכְּלָא וְעִקְּרָא לָא הֲוַת בְּהוֹן: כפלח וּמַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנַאי כּוּלְהוֹן מַלְיָין פִּיקוּדַיָּא כְּרִימוֹנָא בַּר מִן מַתְּתְיָה כַּהֲנָא רַבָּא וּבְנוֹהִי דְּאִינוּן צַדִּיקִין מִכּוּלְהוֹן וּמְקַיְּימִין פִּיקוּדַיָּא וּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּצְוּתָא: ששים בְּאַרְעָא קָמוּ יַוָנַאי וְכַנְשׁוּ שִׁיתִּין מַלְכִין מִבְּנוֹי דְעֵשָׂו מְלוּבְּשֵׁי שְׁרִיוֹנִין רוֹכְבִין עַל סוּסְוָן וּפָרָשִׁין וְתַמְנָיָן דּוּכְסִין מִבְּנוֹי דְיִשְׁמָעֵאל רוֹכְבִין עַל פִּילֵיָא בַּר מִן שְׁאָר עַמְמַיָּא וְלִישָׁנַיָּא דְּלֵית בְּהוֹן מְנָיָן וּמְנִיאוּ אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן לְרֵישָׁא וְאָתוֹ לְאַגָּחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֵם: אחת וּבְעִדָּנָא הַהִיא הֲוַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְלָא לְיוֹנָתָא שְׁלִמְתָּא פְּלָחָא בְּלֵב חַד לְמָרָהָא וְאַחְדָא לְאוֹרַיְתָא וַעֲסִיקָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּלֵב שְׁלִים וּבְרִירִין זְכוּתָהָא כְּיוֹמָא דְּנָפְקָת מִמִּצְרַיִם הָא בְּכֵן נְפָקוּ בְּנֵי חַשְׁמוֹנַאי וּמַתִּתְיָה וְכָל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאַגִּיחוּ בְּהוֹן קְרָבָא וּמְסַר יְיָ יְתְהוֹן בִּידֵיהוֹן וְכַד חֲזוֹ יָתְבֵי פְּלַכְיָא אֲשֶׁרֵי יְתְהוֹן וּמַלְכוּת אַרְעָא וְשִׁלְטוֹנַיָּא וְקַלְסוּ לְהוֹן:

גלוליכם ומכל גלולי' אטהר אתכם. מכל תועבותיכם. כי למבראשונה דלח. ונבזכיתך לאהרן חב. שהם הרחיבוני. וסים. מהפנת"לוש: ברה כתי' ה' וסים עד בית ברה. וחבירו דבתריה דשפטים. מצות יי' ברה מאירה עינים. ברה כחמה איומה כנדגלות. ברה היא יולדתה. וכל לשון אכילה דכות' כתיב ה' ב"מא.

רגע המטה: רחוה בנות. את ישראל בגולתה וישמרוה ותם הוא קילוסן מי

מרכבות ד׳ חד חסר וסים׳ מרכבת פרעה וחילו ירה בים ׳ מרכבות השטט שרף ׳ שמה מרכבות כבודך ׳ מרכבות עמי נדיב קדמא חס׳ בנעלים ב׳ וסים׳ והדריך בנעלים ׳ מה יפו פעמיך בנעלים ׳

מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַּלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃
אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנִּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃ לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃ שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃
מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃ שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

מי אֲמַרוּ אוֹמַיָּא כַּמָּה זְוַתְנִין עוֹבָדַי עִמָּא הָדָא בְּקָרְיַתָא שַׁפִּירִין עוֹלֵימָתָא כְּסִירַהְרָא וּבְרִירִין זְכוּתָהָא כְּשִׁמְשָׁא וְאֵימְתָהָא עַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא בְּזִמַּן דַּהֲלִיכוּ אַרְבַּעַת טִיקְסָהָא בְּמַדְבְּרָא׃ אֵל אֲמַר מָרֵי עַלְמָא לְבֵית מַקְדְּשׁ תְּנִין וְאַרְבְּנֵי עַל יְדוֹהִי דְּכוֹרֵשׁ אֲשָׁרֵיתִי שְׁכִינְתִּי לְמֵיחֲמֵי עוֹבָדִין טָבִין דְּעַמִּי וְלִמֵיחֲמֵי אֵילוֹלֵי פָּשָׁן וְסָגֵן חַכִּימַיָּא דְּמִתִּילִין לְגוּפְנָא וְלַבְלוּבִידוֹן טַלְיָין עוֹבְדִין טַבְיָין הַכְרִימוֹנִין׃ לֹא וְכִדוֹ אִתְגְּלִי קֳדָם יְיָ דִּי אִינוּן צַדִּיקִין וְעָסִיקִין בְּאוֹרַיְתָא אָמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ לָא אוֹסִיף לְמַכְּיִבְנוּן וְאַף לָא אַעְבִּיד עִמְּהוֹן גְּמִירָא אֱלָהֵין אַמְלִיךְ בְּנַפְשִׁי לְאוֹטָבוּתְהוֹן וְלִשְׁוָאָה יַתְהוֹן גַּיְיתָנִין בְּרַתִּיכִי מַלְכִין בְּגִין זַכְוָתָא דְּצַדִּיקֵי דָּרָא דְּמַיִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְאַבְרָהָם אֲבוּהוֹן׃ שׁוּבִי תּוּבִי לְוָתִי כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל תּוּבִי לְיִרוּשְׁלֵם תּוּבִי לְבֵית אוּלְפַּן אוֹרַיְתָא הּוּבִי לְקִבְלָא נְבוּאָה מִן נְבִיאֵא דִּי מִתְנַבְּאִין בְּשׁוּם מֵימְרָא דַּיְיָ וּמָה טִיבְכוֹן נְבִיאֵי שִׁקְרָא לְמִטְעֵי עַמָּא דִּירוּשְׁלֵם בִּנְבוּאַרְכוֹן דִּי אַחְוֹן מִתְנַבְּאִין בְּשׁוּם מֵימְרָא דַּיְיָ וּמָה טִיבְכוֹן נְבִיאֵי שִׁקְרָא לְמִטְעֵי עַמָּא דִּירוּשְׁלֵם בִּנְבוּאַרְכוֹן דִּי אַחְוֹן מְמַלְּלִין סַטְיָא עַל מֵימְרָא דַּיְיָ וּלְאַחֲלָא מַשְׁרִיַּת יִשְׂרָאֵל כַּד סַלְקָן לְאִתְחַזָּאָה קֳדָם יְיָ תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא בְּסַנְדָּלִין מִן קֳדָם יְיָ כְּמָה שַׁפִּירִן רִגְלֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל כַּד סַלְקָן לְאִתְחַזָּאָה קֳדָם יְיָ תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא בְּסַנְדָּלִין דְּסַכְּגוֹנָא וּמְקַרְבִין יַת נִדְרֵיהוֹן וְיַת נִדְבָתְהוֹן וּבְנֵיהוֹן נַפְקֵי יַרְכֵיהוֹן וַאֲוָון כִּיוֹחֲרִין דְּקִבְיָעַן עַל כְּלֵילָא דְּקוּרְשָׁא וְעָבַד בְּצַלָּאל אוּמָנָא לְאַהֲרֹן כַּהֲנָא׃ שָׁרְרֵךְ וְרֵישׁ מְתִיבָתָךְ דִּי בְזִכוּתֵיהּ מִתְפָּרְנְסִין עַל כָּל עַלְמָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְפָּרְנָס מִן פִּרְתֵיהּ בְּמַעְיָנָא רְאִימַיְהּ בָּהִיק בְּאוֹרַיְתָא בְּאוּקְנָא דְּסִיהֲרָא בְּמֵיתֵיהּ לְרַבָּאָה וּלְסַאֲבָא לְזַכָּאָה וְלָא חָסְרִין פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא תְּדִירָא כְּפוּמֵיהּ הֵיכְמָה דְּלָא חָסְרִין כּוֹי וְרַהֲרָא רַבָּא דִּי נָבַק מֵעֵדֶן וְשִׁבְעִין חַכִּימִין מְסַחֲרִין וַתֵּיהּ כְּאִידַר סְגַלְגַּל וְאוֹצָרֵיהוֹן מַלְיָין מִן מַעֲשַׂר קוּדְשָׁא זְנִדְרָא וְנִדְבָתָא וְרַסְיָגוּ לְהוֹן עֶזְרָא כַּהֲנָא זְרוּבָבֶל וְיֵשׁוּעַ וְנְחֶמְיָה וְפִרְדְּכַי בִּלְשַׁן אֲנָשֵׁי כְנִשְׁתָּא רַבְתָּא וְסַתְיָלִין לְוָיִרִין בְּגִין דִּי יְהֵי לְהוֹן חַיְלָא לְמֶעֱסַק בְּאוֹרַיְתָא יָמָם וָלַיְלָא׃

מי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה ׳ כְּמוֹ מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְהָעִנְיָן עַל חָכְמוֹתֶיהָ מִלְּמַעְלָה הַזְּמַן הָיְתָה הַמַּלְכָּה בְּבֵית מִכְיָהּ תֹּאמַר מִכְיָהּ ז בְּנֵת לְגוּז יְרַדְתִּי מִפְּנֵי לְכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל מִלָּה יְרֵאָה אַחַר הַמְּבַכֵּר הַפֶּךְ וְיִמְּנֵן יְסוֹרִין וְיִבְעֲטוּ ׳ כְּמַקְפִּתִי לְרִיחַ הַגֶּפֶן לְהֵם יִשְׂרָאֵל כְּרִיקִים גְּמוּרִים וּפְרִיִם ׳ תֹּאמַר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָהּ יָדַעְתִּי וְהָעִנְיָן לָהּ הִרְגַּשְׁתִּי עַד שֶׁנִּמְתְּקוּ כַּפַּי וְהָעִנְיָן מִתְּקוּ הָרְעוּתִי לְכַפַּי עַד שֶׁחָזַרְתִּי לִהְיוֹת מֻרְכָּבוֹת לְחָרִים הַפֶּךְ וְאֶתֵּן עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ וְהִרְכַּבְתִּיךְ עַל בָּמֳתֵי אֶרֶץ וְהִטְעַם שֶׁנִּתְּנָה חָכְמָה בְּבֵית מִכְיָהּ עַד שֶׁהוֹלִידָה הַגְּלוּת עַל יִשְׂרָאֵל ׃ מוּבִי מוּבִי ׳ זֶה לְעִתִּיד בְּמוֹכְיִי ׳ מְכוֹת כְּיוֹן ׳ וְעִנְיָן מַה תַּחֲזוּ בַּמּוּלַמִּית כְּמוֹ הָהֲרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה ׃ מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ ׳ מִיעֵט מִכָּל מָקוֹם כְּעִנְיַן מִי חָלָה כְּעַב תְּעוֹפֵינָה ׃ מַרְכָּבוֹת ׳ מְכֻהֲדְרֵי גְּדוּלָה כְּחִכֵּי גוֹזֵן עֲגוּלָה ׃ בְּטִנֵךְ ׳ מְכֻהֲדְרֵי קְטַנָּה ׃

הפעם השנית

אמרה היא כל מי שהיה רואה אותי היה תמיה ואומר מי זאת הנשקפה כמו מחר והמיבותי להם על גנת אגוז ירדתי ומעם על ידעתי אמרה תמיהה אבי כלי מרוצה הגדול עם בעמי והיה כל רואי סובי סובי המולמית והייתי אומרת להם מה תחזו במולמית כלומר לראותה כאחר שאל מתי מערכות במחולות לקרוא המלך והוא עוד בחמצע בין שתי המערכות וזה ענין התחכי והיו אומרי׳ מה יפו פעמיך ׳ ועכין חמוקי ירכיך שהיו מכוסי בבגד מצויר בחיני חלחי׳ ׳ מרך ׳ והעכין בשרך לזור בשריר חבור בחתני יש בו דמות הקהרוני ׳ ואחר שדימהו ללבנה בשעת היותה מלאה אמרה כי זה הקהר שלך לא יחסר לזרו כאחר יחסר הקהר אחד היותו שלם ׃ בטנך ערימת חטי ׳ שהיית נראית בחוץ כמו ערימת חטי עבה מלמטו ודקה מלמעלה ׳ ועכין סובה בשופני ׳ אמר כי הערימה לא היתה נראית כי סופני היו סביבה ׃

הפעם השלישית

מי זאת הנשקפה ׳ כמו מי זאת עולה מן המדבר והעכין על חכמותי שלותו הזמן היתה המלוכה בבית מכיה תאמר מכיה ז בנת לגוז ירדתי מעל לכנסת יפראל מלה ירחה הפרי אחר הבכרי הפך ויממן יסורין ויבעט ׳ כמקפתי לריחות הפרחה הגפן להם עם ביפראל כריקים גמורים ופריים ׳ תאמר כנסת יפראל לה ידעתי והעכין לה הרגשתי עד שנמתקו כפי והעכין מתקו הרעותי לכפי עד שחזרתי להיות מרכבות לחרים הפך ואתה על במותימו תדרך והרכבתיך על במתי ארץ והטעם שנתת חכם שהיתה בבית מכי עד שהולידה הגלות על יפראל ׃ מובי מובי ׳ זה לעתיד בעוכיי ׳ מכות כיון ׳ ועכין מה תחזו במולמית כמו ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה ׃ מה יפו פעמיך ׳ מיעט מכל מקום כעכין מי חלה כעב תעופינה ׃ מרך ׳ מכהדרי גדולה כחכי גוזן עגולה ׃ בטנך ׳ מכהדרי קטנה ׃

שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֹמֵי צְבִיָּה׃ ה צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת
בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃
רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃ מַה־
יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃ זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ
לְאַשְׁכֹּלוֹת׃ אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כ
כְּאַשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כְּתַפּוּחִים׃ וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הֹלֵךְ לְדוֹדִי
לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃

שני תֵּרִין פְּרִיסָיִךְ דַּעֲחִידִין לְמִפְרְמָיִךְ ל יחד תלתי
מְשִׁיחַ בַּר דָּוִד וּמְשִׁיחַ בַּר אֶפְרַיִם דַּרְמִין לְמִשֵּׁה ת"ח ב
וְאַהֲרֹן בְּנֵי יוֹכֶבֶד דִּמְתִילִין לְחַרְזִין אוּרְזִילִין ב לפ"ק ב
תְּיוּמֵי טְבָיָא׃ צוּוָארֵךְ וְאָב בַּיִת וְיִנָא דְּרָאִין ב"ל
דִּינִיךְ חָסִין עַל עַמָּא לְכַפָּתָא יְחִידָאן וְלִמְנַדַּי ל
מִן דִּי יִתְחַיֵּב בְּדִינָא לְנַגָּדָא כְּשֻׁלְמֹה מַלְכָּא ל
רַעְיָבֵר מְגַדְּלָא דְּשָׁן דְּפִיל וּכְבַשׁ יַת עַמָּא ל
בַּיִת יִשְׂרָאֵל וְאַהֲדוּר יַתְהוֹן לְמָרֵי עַלְמָא ל
סַפְרַיִךְ מַלְיָין חוּכְמְתָא כְּפָרָקְטִינִין דְּמַיָּא ל
וְיַרְעִין לְמֶמְנֵי חוּשְׁבְּנֵי עִיבּוּרִין וּמַעְבְּרִין שְׁנִין ל
וְקַבְעִין רֵישֵׁי יַרְחִין וְרֵישֵׁי שְׁנִין בְּחָרָע בַּיִת ל
סַנְהֶדְרִין רַבָּא וְרַב בַּיִת אַבָּא לְבַיִת יְהוּדָה ל יחד בתפוחי' ל' בלעיל ל
דַּמֵּי לְדָוִד מַלְכָּא וּבְנָא מְצוּדָתָא רְצִיוֹן דִּי מל ל
מְתְקְרֵי מִגְדָּלָא דִּלְבָנוֹן דִּכָל מַן דְּיִקוּם עֲלוֹהִי
יָכִיל לְמֵימְנֵי כָּל מְגַדְּלִין דִּי בְדַמָּשֶׂק׃

ראשך מַלְכָּא וְאִחְמַנֵּי עֲלָךְ רֵישָׁא צַדִּיקָא ח' כ' בלעיל תמיהי
כְּאֵלָיָהוּ נְבִיָּא וְקַנֵּי כִּנְאָתָא לְמָרֵי שְׁמַיָּא
וּקְטַל יַת נְבִיֵּאי שִׁקְרָא בְּטוּרָא דְּכַרְמֶל וְאָתִיב יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לִרְחֵימְתָא דַּיְיָ אֱלָהַיָּא וְדַלַּת עַמָּא
דִּי אָזְלִין בְּרֵישָׁא מְכָא עַל דִּי אִינּוּן מְסַבְּכִין עַתִּידִין לְמִלְבַּשׁ אַרְגְּוָנָא הֵיכְמָה דִּי לָבַשׁ דָּנִיֵּאל בְּקָרְתָא
דְּבָבֶל וּמַרְדְּכַי בְּשׁוּשַׁן בִּגִין זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם דְּאַמְלִיךְ מִן קַדְמָתָא דְּמָרֵי עָלְמָא וּבְצַדְקָתָא דְּיִצְחָק
דְּכַפְּתֵיהּ אֲבוּהִי לְמַקְרֵבֵיהּ וּבְחִסְרוּתָא דְּיַעֲקֹב דְּקָלִיף עַל חוּטְרֵיָא בְּרַהֲטַיָּא׃ מה אָמַר מַלְכָּא
שְׁלֹמֹה כַּמָּה יָאֶה אַנְתְּ כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמַּן דִּי תִסְבּוּלִי עֲלַיְיכִי יַת נִיר מַלְכוּתִי בְּעִדָּן דִּי אֲנָא מוֹכַח
יָתִיךְ בִּיסוּרִין עַל חוֹבַיְיכִי וְאַנְתְּ מְקַבְּלָא יָתְהוֹן בִּרְחִים רַמְיָין בַּאֲנָפַיְיכִי כְּתַבְנוּקִין׃ זאת וּבְעִדָּן דִּי
פָּרְסִין כַּהֲנַיְיכִי יְדֵיהוֹן בְּצִלּוֹ וּמְבָרְכִין לַאֲחִידוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּרַמְיָין אַרְבְּעָה יְדֵיהוֹן מִתְפָּרְשִׁין כְּלוּלַבֵּי
דְּתָמָר וְקוֹמַתְהוֹן כְּרִיקְלָא וְקָהָלַיְיכִי קַיְימִין אַפִּין בְּאַפִּין כָּל קֳבֵל כַּהֲנַיָּא וַאֲפֵידוֹן כִּבְשִׁין לְאַרְעָא
בְּאִתְכְּלָא דְּעִינְבִין׃ אמרתי אָמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ אֶסַּק וַאֲנַסֵּיהּ לְדַנִיֵּאל וַאֲחָזֵי אִי בָּהִיל לְמִיקָם
בְּנִסְיוֹנָא הָדָא הֵיכְמָה דְּקָם אַבְרָהָם דְּרַמֵּי לְלוּלַבָּא בְּעִסְרָא נִסִּין וּבְחִין אַף אֲנָא לְחַנָּנָיָה מִישָׁאֵל
וַעֲזַרְיָה אִי כַּהֲלִין לְמִיקָם בְּנִסְיוֹנִידוֹן אֶפְרוֹק בְּרִיל זְכוּתִידוֹן לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְיְלִין לְאִתְכְּלִין
דְּעִינְבִין וְשׁוּפְהוֹן דְּדַנִיֵּאל חֲנַנְיָא מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה אִשְׁתְּמַעוּ בְּכָל אַרְעָא וְרֵיחֵיהוֹן יְהֵי נָדִיף בְּרִיוָתָא
דְּהַפּוּחִין דְּגִינְתָא דְּעָדָן׃ וחכך אָמַר דַּנִיֵּאל וַחֲבֵרוֹהִי קַבֵּלָא עֲלָנָא גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּיְיָ הֵיכְמָה
דִּי קַבֵּל עֲלֵיהּ אַבְרָהָם אֲבוּנָן דְּמַתַּל לַחֲמַר עַרְטִיק וּנְהַךְ בְּאוֹרְחָן דְּרַחֲקָנָן קֳדָמוֹהִי הֵיכְמָה דְּאָזְלוּ
אֱלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע נְבִיֵּאי דִּי בִּזְכוּתִידוֹן קָמוּ מֵתַיָּא דְּדָמִין לְגֶבֶר דְּדָמִיךְ וּכְיֶחֱזְקֵאל בַּר בּוּזִי כַּהֲנָא
דְּמִנְבּוּאַת פּוּמֵיהּ אִתְעֲרוּ דַּמְכֵי מֵיתַיָּא דִּי בְּבִקְעַת דּוּרָא׃ אני אָמְרַת יְרוּשָׁלַם כָּל זְמַן דִּי אֲנָא סְטָיָא מִן אוֹרָחָתַיְיהּ
סַלְהֵלָא בְּאוֹרְחָא דְּמָרֵי עָלְמָא מְשָׁרֵי שְׁכִינְתֵיהּ בֵּינַי וְעָלַי מְתַוְיָה וּבְעִדָּן דִּי אֲנָא סָטְיָא מִן אוֹרָחָתַיְיהּ
סַלְהֵלָא שְׁכִינְתֵיהּ מִבֵּינַי וּמְטַלְטֵל יָתִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאִינּוּן שַׁלְטִין בִּי כִּגְבַר דְּשַׁלִּיט בְּאִינְתְּתֵיהּ׃

כתפוחים׳ וריח שמניך מכל בשמים · וריח נור לא עדת בהן ׃

הפעם השנית

חפך כמגדל הלבנון׳ חותו המגדל היה מוה לו היה בו עוות: רחפך עליך ככרמל וכחרגמן בעין חו בלף׳ ונעשה מלך תמור ברהטים כי דימה הסיעה שהוא יורד זה תחת זה כדמות המי׳ ברהטי׳ והמלך הוא הרחם חו יהיה פירושו כי המלך הוא היה מתלוה להיות תמור וקמור בחבלי מערים וזה הענין הזכירוהו מרי קדר החופקים: מה יפית׳ לין בעולם תענוג לנפש ולח רבר יפה וכעי׳ כמו החפק: זלת קומתך דמיתה לתמר · ושמכלות הם ח חמכלו׳ הגפן מפלת׳ עם לילן התמר כל אחד היה מתלוה ואומר חעלה בתמ׳: וחזה בסנסיניו · וניחן בעריה וריח לפה מהיה כתפוחי׳: וחכך · הוא הריר מתחת הלשון מהוא דומה ליין המתהלך במיסרים ורחשם היען כל כך ישמח הנפש ויעיר הלב׳ חמרתי להם הנערים חומרת חמי לדודי לבדו לח לכם ם המתלוים: ועלי תשוקתו׳ לנעמות חפצו׳

הפעם השלישית

מני מדיך׳ מתי תורות: כוחרך׳ המלך המפיח: עיניך׳ הם הנביחים מהיו בתחילה בחשבון פתה יהיו רבים כעניין והיה אחרי כן לחפך חת רוחי על כל בשר וכנחו וגו׳: חפך׳ הוח כהן גדול כעניין ימיתו קטורה בחפך: רחפך עליך ככרמל׳ זהו נחמיה בן חוסיחל מהוח מבני יוסף: ודלת רחפך׳ זהו חליהן: מלך חמור ברהטי׳ הוח המפיח מהוח חמור כחמר העיקרו קדמונינו כי ביום מחרבה ירושלם מולד: מה יפית׳ מתחזור בנפת ומרחל לגדולתה׳ ועניין זחת קומתך דמיתה לתמר׳ זהו מחמר ועמך כולם פרישים וכתוב כדיקים כתמר יפרח: וריח חפך · הוח הכהן הגדול המעלה העולות והמקטי׳: וחכך׳ הם המטוררים: חני לדודי׳ כי חלק׳ עמו: חת

לכה דודי נצא השדה · דרשו רבותינו בעירובין לתורה כנסת ישראל רבונו של עולם הל תדיבני כיושבי כרכים עם בהן נזל ונריות שלא כיושבי פרזות עמם בעלי חומות ועוסקין בתורה מתוך הדחק : נלינה בכפרים · נלינה בכותרים בת ואחריך בני עמו מספצת להם טובה וכופרים בך : כאכיתה לכרמים · חלנו בתי כנסיו ובתי מדרשות : נראה חם פרחה הגפן · חלנו בעלי מקרא : פתח הסמדר · בתחפרים נופל ומעכבי ניכרי' הוא פתוח הסמדר ולהם דומה בעלי מאנה עמהם קדוביו' ליהנו מהם בהורת התורה : הנצו הרמונים · כעמם נמוחים והנן ה מסביבותיהם נופל הנצו נופל כמו ולהם דומה בעלי תלמוד מהן בחכמה גמורה ורחוקין להוראה; עם תתן לת דודי ונורלי עמך בני ובנותי : הדודאים נתנו ריח · דודאי התלמים הטובות והרעות כעניין עכ' הרחני יי והנה עכי דודאי תלמים והנן הדוד החמי תלמי רעו מלאי חמר לה תאכלנה חלנו פ פומעי ישראל עכשיו מניה נתנו ריח כולם מבקשים פניך : ועל פתחינו כל מגדים · ים בידינו מכר ממ' הרבה : חדשים נם יפנים · מחדשו מופרים עם הישנים מכתבת עלי : כפנתי לך · לשמך ולעבודתיך כפנתים בלבי לה כפנתי להרחות לך מקוימתי : מי יתנך כאח לי · מתנה כאח לי · מתנך להורות לכחמתי כדרך פ מעמם יוסף לאחיו מנמלוהו רעה ונחמ בו ונחם לומם : תאחזני בחוץ תעקך תאחזני כביתיך מ מדבריס בפיך ונחבקם ונחכפקם נם ידעתי כי לה יבוזו לי כי כדי היו להבתך מתהו להובתך סובבת להזי לחריים : אל בית אמי · בית המקדם : תלמדני · כאמר הורגלתה לעשות בהלכ מופר : תשקך מיין הרקח · נסכים : עסיס · יין מתוק : ממאלו תחת לראשי · הסבעתני תאכס · מכשיו כנסת ישראל מכבבת כלפי האומות לחף על פי שהני קובלת ומתלוננת דודי מחזיק בידי והוא לי למשען בנלותי לפיכך הסבעתני תאכס : מה תעירו ומה תעוררו · כי לה יועיל לכס : מי זאת · הקדום ברוך הוא ובית דינו אומרים על כנסת ישראל מי זאת כמה היא חשובה זאת מכתעלתה מן המדבר בכל מתנות טובות עם נתעלתה במתן תורה ובריבוק מכינה ונרחית חבתה לכל ועודנה בנלותה מתרפקת על דודה מתחברת על דודה מודה מהיו חברתו ודבוקה בו : רפק · בלעז ערבי רפקתא חבורה : תחת התפוח עוררתיך · כך היו אומרת בבקשה חובת דודה תחת התפוח עוררתיך זכור כי בתחתית הר סיני הענוי על ראשי כמין תפוח עם עוררתיך והוא לעון חבת תעת כעוריס המעוררת את דודה בלילות בתנומות עלי מעכב מחבקתו ומנשקתו : שמה חבלתך אמך · הרי אומרו שהקב"ה קרחה אמו עם נהיתה לך לאם · הבלתך : לעון חבלי יולדה · חבלתך בתו לך חבלים אמך כמו בני יבחוני יפלו אמני : פיומי

הפעם השנית

לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים : נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך : חדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך : מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי : אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך מיין הרקח מעסיס רמני : שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני : השבעתי אתכם בנות ירושלם מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ : מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתיך שמה חבלה אמך חבלה יולדה : שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה : מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו : אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחתנו ביום שידבר בה : אם חומה היא נבנה עלינו אזמנא איתנלי מלכא משיחא לכנישתא דישראל ויימרון ליה בני ישראל איתא תהא עמנא לאח ונישק לירושלם ונהי ינקין עמך מעמי אורייתא היכמה דיניקין ינקא בחדרא דאמיה דכל זמן דהויתי מטלטלא לברא מן ארעי כד הויתי דכיא ירת שום אלהא רבא ומסירא נפשי על אלהותיה אף עמי ארעא לא חוי מבזין לי : אנהגך אדברינך מלכא משיחא ואעילינך לביית מוקדשי ותאלף יתי למהך באורחתיה ותפון נסעור טעותנא ודליורן ונשתי חמר עתיק דאצטנע בענבוהי מן יומא דאתברי עלמא ומרמוני פירי דאתעתדו לצדיקיא בגינתא דעדן : שמאלו אמרת כנישתא דישראל אנא בחירתא מכל עממיא דו אנא קטרא תפילין ביד שמאלי וברישי וקביעא מזוזתא בפסטר ימינא דהדשי תולתא לקביל תקי דליית רשו למזקא לחבלא בי : השבעתי יאמר מלכא משיחא אנא עליכון עמי בית ישראל מה דין אתון מתגרין בעמי ארעא למיפק מן גלותא ומה דין אתון מרדין בחיילותיה דגוג ומגוג אתעכבו פון זעיר עד די עלו לאגחא קרבא לירושלם ובתר כן ידכיר לכון מרי עלמא רחמי צדיקיא ויהא רעוא מן קדמוהי למיפרקכון : מי אמר שלמה נביא כד ייחון מיתיא עתיד לאתבזעא טור משחא וכל מיתיא דישראל עתידין למיפק מתחותוהי ואפילו צדיקיא דמיתו בגלותא עתידין למיירי אורח כובעיא מלרע לארעא ונפקין מן

הפעם השלישית

לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך : חדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך : מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי : אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך מיין הרקח מעסיס רמני : שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני : השבעתי אתכם בנות ירושלם מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ : מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתיך שמה חבלה אמך חבלה יולדה : שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה : מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו : אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחתנו ביום שידבר בה : אם חומה היא נבנה עלינו אזמנא איתנלי מלכא משיחא לכנישתא דישראל ויימרון ליה בני ישראל איתא תהא עמנא לאח ונישק לירושלם ונהי ינקין עמך מעמי אורייתא היכמה דיניקין ינקא בחדרא דאמיה דכל זמן דהויתי מטלטלא לברא מן ארעי כד הויתי דכיא ירת שום אלהא רבא ומסירא נפשי על אלהותיה אף עמי ארעא לא חוי מבזין לי : אנהגך אדברינך מלכא משיחא ואעילינך לביית מוקדשי ותאלף יתי למהך באורחתיה ותפון נסעור טעותנא ודליורן ונשתי חמר עתיק דאצטנע בענבוהי מן יומא דאתברי עלמא ומרמוני פירי דאתעתדו לצדיקיא בגינתא דעדן : שמאלו אמרת כנישתא דישראל אנא בחירתא מכל עממיא דו אנא קטרא תפילין ביד שמאלי וברישי וקביעא מזוזתא בפסטר ימינא דהדשי תולתא לקביל תקי דליית רשו למזקא לחבלא בי : השבעתי יאמר מלכא משיחא אנא עליכון עמי בית ישראל מה דין אתון מתגרין בעמי ארעא למיפק מן גלותא ומה דין אתון מרדין בחיילותיה דגוג ומגוג אתעכבו פון זעיר עד די עלו לאגחא קרבא לירושלם ובתר כן ידכיר לכון מרי עלמא רחמי צדיקיא ויהא רעוא מן קדמוהי למיפרקכון : מי אמר שלמה נביא כד ייחון מיתיא עתיד לאתבזעא טור משחא וכל מיתיא דישראל עתידין למיפק מתחותוהי ואפילו צדיקיא דמיתו בגלותא עתידין למיירי אורח כובעיא מלרע לארעא ונפקין מן

עד אבוך · עד רדתה : מכף רגלך ועד קדקדך · אנכי אשב עד שובך · ואשמתינו נדלה עד לשמים · במחנה עד חיותם · מכף רגלו עד קדקדו דאיוב · עד שתחפץ ג בסיפר ·

שמה חבלה ילדתך: שימני כחותם על-לבך כחותם על-זרועך כי-עזה
במות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה: מים
רבים לא יוכלו לכבות את-האהבה ונהרות לא ישטפוה אם-יתן איש
את-כל-הון ביתו באהבה בוז יבוזו
לו: אחות לנו קטנה ושדים
אין לה מה-נעשה לאחותנו ביום
שידבר-בה: אם-חומה היא נבנה
עליה טירת כסף ואם-דלת היא נצור
עליה לוח ארז: אני חומה ושדי
כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת
שלום: כרם היה
לשלמה בבעל המון נתן את-הכרם
לנטרים איש יבא בפריו אלף כסף:

שחות טור משחא ורשעא דמיתו ואיתקברו
בארעא דישראל עתידין למהדיותהון רמיין
דיכמה ורמי גבר אבנא באגא בכן ייתמרון
כל רעיוני ארעא מה הוה זכותא דעמא הדין
דסלקא מן ארעא רבא רבתא ביומא דסלקת
מן מדברא לארעא דישראל ומתפנקין על
רחמי מרחא ביומא ראתחמת תחות טורא
דסיני לקבל ית אוריתא ובחיא שעתא
עתידא ציון דהיא אימת דישראל למילד ית
בנהא וירושלם לקבלא ית בני גלותא:
שימני אמרין בני ישראל ביומא ההוא
לריבוניהון בבעו מינך שוי יתן כגלוף דעזקא
על לבך כגלוף דעזקא על אדרעך ולא
נוסיף עוד למהוי גליין ארום תקיפא כמותא
אהבת אלהותך וחסינא כגהינם קנאתא
דעמא מקנאן לן ורבבו רנטרין לן רמיא
דגומרין דאישא דגהינם דברא יהיה ייה ביומא
תנינא לבריית עלמא לאוקדא ביה פלחי
פולחנא נוכראה: מים אמר מרי עלמא

כשאול ג' ומל' וסי' הרחיב כשאול נפשו / נבלעם כשאול חיים / קשה כשאול קנאה: אחות ג' קמצים וסימ' ולאבשלום
אחות יפה ושמה תמר / לא יספרו לו הוי אחי והוי אחות / אחות לנו קטנה: יביא ה' חס' וסי' שתי תורי דנזיר / ותאות' יבא
להם / יבא בפריו אלף כסף / כי את כל המעשה יבא במשפט / וגם מלכיהם עם נסיכיה / ו' מל' וסי' נמסר בסוף סדר צו:

לעמיה בית ישראל אילולי מתכנשין כל עממיא ורמיילן למוי ויסמא ראינון כניסין לא יבלין
למטפי ית רחמיי טינך ואי מתבנפין כל מלכי ארעא דכתילן למוי ונהרא דנגרא בתקוף לא יבלין
למסחי יתיך מעלמא ואילולי דיהיב גבר כל מסון ביתיה למקני חוכמתא בגלותא אנא מהדר ליה
כפיל לעלמא ראחי וכל ביותא די בזון מן משיריתיה דגוג יהי דיליה: אחות בעידנא ההיא ייתמרון
מלאכי שמיא אילין לאילין אומא חדא איה לן בארעא וקדילן זכותהא ומלכין ושלטונין ליה להפק
למפק לאגחא קרבא עם משיריתיה דגוג מה נעביד לאחתנא ביומא דמלילו אומיא למיתק עלהא
לקרבא: אם ייסר סיכאל רבהון דישראל אם היא מתעתדא באושא בני עממיא והבא בסיפא
למקני יחוד שמיה דמרי עלמא נהי אנא ואחוז עם ספריהון סחדין להי בגרבבין דכסיפא ולית רשו
לעממיא למישלט בה היכמה דלית רשו לוחלא למשלט בכסיפא ואפילו אי מסבינא היא מן
פקודיא נבעי רחמין עלהא קדם יי וידבר לה זכות אורייתא דעסקן ביה ינקיא דכחיבא על לוחא
דלבא ומתעתדא לקבול אומיא בארעא: אני מחיבא בני שחתא דישראל ואמרת אנא תקיפא
בפתגמי אורייתא בשורא ובנוי חסינין בממללא ובהחיא זומנא תהוי כנישתא דישראל משפחתא רחמין
בעיני מרהא ויהון שאילין בשלמא כל דיירי ארעא: כרם אומא חדא סלקת בעידויה דמרי עלמא
דישלמא עיסיה ויהיא מחילא לברמא אותיב יתה בירושלם ומסר יתה ביד מלכיא דביית דוד ויהון
נטרין יתה היכמה דאריסא נטיר לברמא בתר דמית שלמה מלכא דישראל אשתאריא בידוי
והוה היתה בחותו הזמן קטנה / מה נעשה לחחותינו בזו / מדובר בה להנשק:
שים חומה היא / חס תחזק בחומותה ובירתיה להיו' כנגדם כחומת כחמת פלח
יכנסו לתוכה ל' פלח תתחתן בהם וחס לא יבואו בה ולא תתפתה להם: נבנה
עליה טירת כסף / כהיה לה לעיר מבצר ולכתר ולמגן ובנה לה את עיר חקרם
ובית הכחיר': ואם דלת היא / הסובבת על כירה ובחקים עליה היא נפתחת
לפי היא אם תפתח להם בחיים הם בחיים בה והיא בהם: נצור עליה לוח ארז /
כמים בדלתה נסרים של עץ הנרקבים והתולעת גוררת וחוכלתן / וכנסת ישר'
חומרת אני חומה חזקה בחסבת דודי / ושדי כמגדלות / אלו בתי כנסיות ובתי
מדרשות המגיקים את ישראל בדברי תורה / אז בחארי זחת / הייתי כמוצאת
פלוס / כמוצאת פלוס בכלה הנמצאת פלימה ומוכאת פלו בבית בעלה: כרם
היה לשלמה / זו כנסת ישראל שנחמר כי כרם ה' צבחות בית ישראל: בבעל
המון / בירושלם שהיה רבת עם והמון רב: בעל / לשון מיפור כמו מבעל גר
בבקעת הלבונן: נתן את הכרם לנוטרים / משרה ליד חרונים קשים בבל מדי
ופרס במדרש שיר השירים מפחתי מקנת שמך על נוטרים הללו שהם
המלכיות: איש יביא בפריו / כל מה שיוכלו לגבות מהן גולגליות וחרוגיות
ומנפריות הכל נבו מהם להביא לתוך ביתם: כרמי

שלהבתיה חלה חדה לשון חבר

רבים / נחלים נכן וכני רבף יגביהו עוף: פלהבת יה / מחלוקת בין הכפי
המסורת שם היה חלה אחת או שתים והקרוב שהיה שתים ושמיכת השם כמו
כהררי ג' ושלין פלהבת שורם וכמוהו לחבת פלהבת והנה היו חלה מרובעת
מלרבע לותיו': כצור עליה / חן וכרת עליה: כמוכחת / לשון נקב על מפקל מה
היוכח הזחת / והמלח
חן מכח ונעלם הלף
כמנהגו: בעל
המון / שם מקו' שם
כרמי רבים והעומד
על זה חחכור חולי
יתמה למה לומ' כאן
בלשון ימעל בעבו'
קושר דעתינו כי לח
כדע מלשון הקדם
כי חם הכתו' במקר'
מהוכרכו הנביחים
לדבר ומה שלח
הוכרכו לח כדע ממו
ובעבור היות לשון
ימעל קרוב מחר
ללשון הקדם כי ב
בניני ולותיות יהלו
והמערתים ונפעל
והתפעל והמתיכות
דרך לחת למתיחן
וכן בחסבון ויותר
מחכי הלשון ימצח
כמוהו בלשון הקדם
על כן כל מלה שלח
נמלח לה הבר ב
בתקריוים לה דומה
בלשון ימעל כחמר
חולי ירומה כן חלף
מהדבר בכפך:

נשלם פי' שיר השירי'
מהפעם הראשנה:

הפעם השנית

ועתה דודי מימה
כחוקס על לבך
הדביקני חל לבך
כהדבק החות בחכב'
כן הדביקני וחני על
זרועך: ועכין בוז
יבוזו לו היו בני חדס
מלעיני עלין: לחות
לנו קטנה / חמרה
הנערה חחר מבני
חמי מחר חוקי ולחמר
לחחיו חחר לנו במנוק
נוטרה חת הכרמים
והיו היתה בחותו הזמן קטנה / מה נעשה לחחותינו בזו' מדובר בה להנשק:
שים חומה היא / חס מחזק בחומותה ובירחתה להיו' כנגדם כחומת כחמת פלח
יכנסו לתוכה ל' פלח תתחתן בהם וחס לא יבואו בה ולא תתפתה להם: נבנה
עליה טירת כסף / כהיה לה לעיר מבצר ולכתר ולמגן ובנה לה את עיר חקרם
ובית הכחיר': ואם דלת היא / הסובבת על כירה ובחקים עליה היא נפתחת
לפי היא אם תפתח להם בחיים הם בחיים בה והיא בהם: נצור עליה לוח ארז /
כמים בדלתה נסרים של עץ הנרקבים והתולעת גוררת וחוכלתן / וכנסת ישר'
חומרת אני חומה חזקה בחסבת דודי / ושדי כמגדלות / אלו בתי כנסיות ובתי
מדרשות המגיקים את ישראל בדברי תורה / אז בחארי זחת / הייתי כמוצאת
פלוס / כמוצאת פלוס בכלה הנמצאת פלימה ומוכאת פלו בבית בעלה: כרם
היה לשלמה / זו כנסת ישראל שנחמר כי כרם ה' צבחות בית ישראל: בבעל
המון / בירושלם שהיה רבת עם והמון רב: בעל / לשון מיפור כמו מבעל גר
בבקעת הלבונן: נתן את הכרם לנוטרים / משרה ליד חרונים קשים בבל מדי
ופרס במדרש שיר השירים מפחתי מקנת שמך על נוטרים הללו שהם
המלכיות: איש יביא בפריו / כל מה שיוכלו לגבות מהן גולגליות וחרוגיות
ומנפריות הכל נבו מהם להביא לתוך ביתם: כרמי

הפעם השלישית

שימני כחותם / מלאכי השרת שהם רבים וכן לת מי הנחר הגדולים וכמוהם
הנמשלות למים כעניין ימשני ממים רבים וכן לת מי הנחר הגדולים וכמוהם
רבים: חס יתן איש / כמו יתן הרשע לנער שלח יוכל לשמות דת יפר' כי
המקום הוא מומר תורתו כעניין לחת ויי' תשמרם שהוא חוזר על הפסוק הרחשון שהוא חמרת ויי' לחמרות טהורות: לחות לנו קטנה / תלמ' כשבת יפר' לחר שתחבר
עוד כשלר' לנו לחות מעבר לנהר כוש לו הם שני המטו' וחני המטה: בו' מדובר בה / בו' ירושלם: הם חומה היא / חם שמרה עלמה
ולח יבלה מהדת ככין לה מקום וטירות מליחות ככף וכלך בשביל: ואם דלת היא / שלח תתיר לה לבור ובמעבה שלח תבוח שימ' / עכשה הוא
ושמרים חני חומה מומרת דתי הייתי תורה שבכתב ושבעל פה / הוו לו לו יהיו לי שלח יפרצ בשלום: כרם היה לשלמה / הם ישרל בשלמה: כרם היה מלך על כולם וזה הענין
בבעל המון שכל ההמון היה שלו והוא סבב לתת הכרם לנוטרים והם מלכי ישרל / וענין לף כפף עשרת השבטי' שהיו לנוטרי' וכל שבט מהם כפף: כרמי

הפעם השניה

המוכרים מחתים, לפי שאינני רוכה ממון ולא קרן וריוח חלק להיות כרמי שלי לפני שהתחברתי בו עם דודי וזהו יותר תפכוב לי מכל ממון, אמר דודי כרמי שלי לפני. ליום הדין יבוא הקב"ה במעטו ויאמר כרמי אעפ שמכרתיו בידכם שלי הוא ולפני בא כל מה שחטפתם לכם את פריו ולא נכחד ממני מה שגבהתם מהם והם חומרים הלוא לך שלמה שלף הכסף שגבינו מהם הכל נחזור לך: ותחתים לנוטרים את פרי, ועוד נוסיף הרבה תשלמו ונתן להם לרועיהם וכחכמיהם כענין שנאמר תחת הנחשת אביא זהב, ואותם תשלומים ל לתלמידי חכמי, כמו שנאמר כי ליום טבח לפני ה', יהיה מחרם ואתננה שלם כר וים לפרס ומחתים ל לנוטריס את פריו כדין הכהנים מן ה ההקדש ממלט קרן וחומש חלף חמ כשלם על קדש יפדל ליו, ריחמית תבואתו קרן וחומש חומשו על קרן ומחתי הם חומשו על חלף:

הפעם המלישית

כרמי שלי, אמר שלמה ברוח הקדש זה הכרם כולו שהיה לי עוד יחזור להיותו לפני: החלף לך שלמה, ואמר ל לשמים מהוך בנו יקרוב שלמה החלף לך שלמה יחזרו מהיו לנוטרים את פריו גם המחתים מהם יהודה ובנימין, אמרה שכינה היושבת בגנים את כנסת ישראל כמה יתגוו המלאכים לשמוע את טיריך, שבזכות כנסת ישראל שם טוב בעיני דודי ברוח מהמלאכי' ורד של הרי בשמים שם הדרי כיון כי שם כוה ו' את הברכה חיים עד העולם:

נשל"פ שיר השירים מהפעם השנית.

רְחָבְעָם בְּרֵיהּ אָתָא וְרָבְעָם בַּר נְבָט וּפָלִיג עַמֵּיהּ מַלְכוּתָא זְרֵבַר מִן יְרוֹ עֲסַר שִׁבְטִין עַל מֵימַר פּוּמֵיהּ דַּאֲחִיָּה דְּמִן שִׁילֹה דִּי הוּא גַּבְרָא רַבָּא: כרמי בַּר שְׁמַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּבוּאָתֵיהּ דַּאֲחִיָּה דְּמִן שִׁילֹה בָּעָא לְמִיקְטְלֵיהּ וַעֲרַק אֲחִיָּה מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וְאָזַל לְמִצְרַיִם וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי אִיהוּ שַׁלִּיט בְּעֲסַר שִׁבְטִין כָּל יוֹמוֹהִי וּבַתַּר מוֹתֵיהּ יְהֵי שַׁלִּיט בְּהוֹן רְחַבְעָם בַּר נְבָט זְרֵיז וְרוּדָה וּבִנְיָמִן יְהֵי שַׁלִּיט בְּהוֹן רְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה: היושבת אָמַר שְׁלֹמֹה בְּסוֹף נְבוּאָתֵיהּ עֲתִיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לְכְנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף יוֹמַיָּא אַתְּ כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְגִינְתָא קְלִילָא בֵּינֵי אוּמַיָּא וִיתִיבָא בְּבֵית מִדְרָשָׁא עִם חַבְרֵי סַנְהֶדְרִין וּשְׁאַר עַמָּא רַצְיִיתִין לְקַל רֵישׁ מְתִיבְתָּא וְאַלְפִין מִן פּוּמֵיהּ פַּתְגָּמֵיהּ אַשְׁמְעִינִי אוֹרַיְיתָא קַל מַלֵּיךְ בְּעִידָּן דְּאַתְּ יְתִיבָא וְלַחֲיָיבָא וְאָמֵי כַּסְכִּים לְכָל מָה דִּי אָמַר עֲבָדַת: ברח בְּהַהִיא שַׁעְתָּא יֵימְרוּן סָבֵי כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עֲרוֹק לָךְ רַחֲמֵי מֵרֵיעֲלָמָא מְאַרְעָא דְּוָרָא מְסַאֲבָא וְתִשְׁרֵי שְׁכִינְתָךְ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּבְעִידָּן עֲקְתִין דִּי אֲנַחְנָא מְצַלִּין קֳדָמָךְ תְּהֵי דָּמֵי לְטַבְיָא דִּי בְעִידָּן דְּדָמִיךְ עֵינָא חָדָא קָמִיץ וְעֵינָא חָדָא יְהֵי פְּתִיחַ אוֹ כְאוּרְזִילָא וְרַבְעִידָּן דַּעֲרִיק מִסְתַּכַּל בַּתְרֵיהּ כֵּן אַתְּ תְּהֵא מַשְׁגַּח בָּן וּמִסְתַּכַּל בְּצַעֲרָן וּבְסִיגוּפָן מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא עַד זְמַן דִּי תֶּרְעֵי בָּן וְתִפְרוֹק יָתָן וְתַעְיל יָתָן עַל טוּרָא דִּירוּשְׁלֵם וַתְּפֵּן יַסְקוּן כַּהֲנַיָּא קֳדָמָךְ קְטֹרֶת בּוֹסְמִין:

ג׳ ל׳ רפ׳ יתי דגש. ב׳ כתיב לחד

ב׳ וכתיב ה׳ ונחור דמה

כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ: הַיּשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי: בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים:

כך פסוקי שיר השירים מאה ושבעה עשר וסימן קי"ו וחציו נרד וכרכם.

ודמה ל ואח דמה ואינון חד מן ג' זוגין מיחדין חד ד' וחד וד' וסי' דמה ל עד שיפוח היום, ודמה ל ברח דודי דשן ל ונתן מטר זרעך אשר תזרע, ודשן ל כי אביאנו אל האדמה. דחופים ל הרצים יצאו. ודחופים ל הרצים דרכבי הרכש.

ויהי בימי שפוט השופטים · לפני מלוך מלוך מהיו הרורות מתפרנסים על ידי שופטים ובימי חבכן היה מחמרו רבותינו לחבכן זה בועז: וילך איש · עשיר גדול היה ופרנס הדור ויכה מחר ן ישראל כעכם: חפרתים · חמוכים וכן בן תוחו בן כוף חפרתי ח לבניכם רחה חמיכו · מהרי המיל עגלון מלך מוחב חת בתו למחלון רחמר מר היות בתו מל עגלון היתה · דבר מחר חפרתים בית לחם קרויה חפרת: חיש כעמי · למ כחמר מכחן חמרו חין חיש מת חלה לחמתו: נם מכיהם · מהו נם בתחלה לקו במחוכם ומתו בחליהם ומקניהם ומחר כך מתו נם הם: ותבח מן המקום · למה כחמר הרי כבר כחמר ותעב מפרש מוחב ומהיכן תעוב הם לו תבח מן המקום מהיתה מם חלה מגיד מיכיחת כדרך מן המקום ניכרת ועומם רומם פנה זיוה פנה הדרים פניה מבח מל עיר וכן ויבח יעקב מבחר מבע: כי

ויהי בימי ה׳ דסמי׳ וסי׳ ויהי בימי אמרפל · ויהי בימי אחז · ויהי בימי יהויקים דירמיה · ויהי בימי שפט השפטים · ויהי בימי אחשורוש · שפט ג׳ ב׳ הם׳ וא׳ מל׳ וסי׳ אם תבא עלינו רעב חרב שפוש · ויהי ביכי שפט השפטים · פתח פיך שפט צדק · קדם סל׳ כתר׳ הפא נקוד בחטף קמץ · מאביות ד׳ חס׳ ו׳ בליש׳ וסוס׳ והבאבים יקראו להם אבים · באדם וכבאב

א **ויהי** בימי שפט השפטים
ויהי רעב בארץ וילך
איש מבית לחם יהודה לגור בשדי
מואב הוא ואשתו ושני בניו: ושם
האיש אלימלך ושם אשתו נעמי
ושם שני בניו מחלון וכליון א
אפרתים מבית לחם יהודה ויבו ו
שדי מואב ויהיו שם: וימת
אלימלך איש נעמי ותשאר היא
ושני בניה: וישאו להם נשים
מאבירות שם האחת ערפה ושם
השנית רות וישבו שם כעשר שנים:
ח וימתו גם שניהם מחלון וכליון
ותשאר האשה משני ילדיה ומאישה
: ותקם היא וכלתיה ותשב משדי
מואב כי שמעה בשדה מואב כי
פקד יהוה את עמו לתת להם לחם:
ותצא מן המקום אשר היתה
שמה ושתי כלתיה עמה ותלכנה
בדרך לשוב אל ארץ יהודה: ותאמר
נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה
אשה לבית אמה יעשה יהוה עמכם
חסד כאשר עשיתם עם המתים
ועמדי: יתן יהוה לכם ומצאן מנוחה
אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה
קולן ותבכינה: ותאמרנה לה כי
אתך נשוב לעמך: ותאמר נעמי
שבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד
לי בנים במעי והיו לכם לאנשים:

ויהי בימי שפוט השופטים · עם לומר · כי הכם פעם השופטים · כי על ידם כח רעב בארץ ישראל · ועם מדקדק פחומר מחוכנו פם המעל כי הם פם כמו חרב פפוט ו ויתכן היות כמעמנו כי כל פועל עבר הו פיהיד הו פועל לעולם הם נגזרים מעם המעל כי הוח ה הסיקר · מם מבית לחם יהודה מעמם עכמו ומחר עמו בעבור כי פם מקום לח יפמך: מחלון וכליון לח ידעכו המקרים פהיו על מנקרתן כן כמו ו יעפבר נפ מעם · וכדרם חומר פהם יוחם ומרף בעבור פלקתו בנות מוחב ופם כתוב חפר בעלו בנות למוחב והמוחביות מותרות ליפרחל כי הכתוב לח לפחר כי הם ע עמוכי ומוחבי פלח יבוחו בקהל פלח יקחו מבנות ישרחל ובכפרי עזרת חבחף זה בכתוב · וטעם מבית לחם פעם חחרת להורים פהם חזרתי · ועוד בעבור מחמר חפרתי · ותת המלה פעם היח ליחס המקום הנקרח חפרת ופעם חחת ממפחת חפריס וחפרת פם חפת כלב בן חפרון ונקרח המקום על פמה כמו מכרי · ולח יהכן פיקחו מחלון וכליון חלה הנפים עד ם מכחניירו והעד חל עמה וחל חלהיה: ותפחר החמה לברח מפכי ילדיה ומהים · והזכירם הכתוב כי כן מפעם כחפף יזכיר פכי דברים ויחמר על החחרון חן הזכירם בעבור רוב מכחוביה על בניה פהיו בחורים כי הימה זקן מת: ותעב מפדה מוחב · במחפבת כמו ויעל · ישרחל עם בלק: עם המתים · הם

ב **ורות** ביומי נגיד נוידוא וחוה
כפן תקוף בארעא וישרא
עשרתי כבנין תקיפין
איתגזרו מן שמיא למחוי בעלמא מן ומא
ואתברי עלמי עד דייתי מלכא משיחא לאוכחא
בהון דיירי ארעא כפן קדמאי ביומי אדם
כפן תינין ביומי למך כפן תלתאי ביומי
אברהם כפן רביעאי ביומי יצחק כפן
חמשאי ביומי יעקב כפן שתיתאי ביומי בועז
ורמתקרי אבצן עדיקא רמן בית לחם יהודה
כפן שביעאי ביומי דוד מלכא וישראל כפן
תמינאי ביומי אלידוד נביא כפן תשיעי
ביומי אלישע בשומרון כפן עשיראי עתיד
למהוי לא כפן למיכל לחמא ולא צחותא
למשתי מיא אלהין למשמע פתגם נבואה
מן קדם יי וכד חוה כפנא דין תקיף בארעא
וישראל נפק גברא רבא מן בית לחם יהודה
ואזל לדור בהקלא דמואב הוא ואהתיה
ותרין בנוהי: ושום גברא אלימלך ושום
אתתיה נעמי ושום תרין בנוהי מחלון וכליון
אפרתין רבנין מן בית לחם יהודה ואתו עד
חקל מואב והוו תפן רופילין: ומית
אלימלך בעלה ונעמי ואשתארת היא
וארמלא ותרין בנהא יתמין: ועברו על
גזירת מימרא דיי ונטלו לחון נשין נוכראין
מן בנת מואב שום חדא ערפה ושום תניתא
רות בת עגלון מלכא דמואב ויתיבון תפן
כזמן עשר שנין: ועל דעברו על גזירת
מימרא דיי וארחחרנו בעממין נוכראין
אתקטעו יומידון ומיתו אף תרוויהון מחלון
וכליון בארעא מסאבתא ואשתארת אתתא
מהכלא מתרין בנהא וארמלא מבעלה:
וקמת היא וכלתהא ותבת מחקל מואב
ארום אתבשרת בחקל מואב על פום
מלאכא ארום דכר יי ית עמיה בית ישראל
למיתן להון לחמא בזין זכותיה דאבצן נגידא ובצלותיה דצלי קדם יי הוא בועז חסידא: ונפקת
מן אתרא די הות תפן ותרתין כלתהא עמה: ואמרת נעמי לתרתין כלתהא אזולנא תיבנא אתתא
לבית אמה יעביד יי עמכון טיבו כמא די עבידתון עם בעליכון שכיבתא דכריבתון למיסב גוברייא
בתר מותהון ועימי רחמתון וסוברתון יתי: יהב יי לכון אגר שלים על טיבותא די עבדתון לי
ובהדהוא אגר השכחון נייחא כל חדא בבית בעלה ונשיקת לחון ונסבין קלהון ובכיין:
ואמרנא לה לא נהוב לעמנא ולדחלתנא ארום אלהין עימך ניהוב לעשך לאתגיירא: ואמרת נעמי
תובנא ברתי למה תזדין עמי העוד כעין אית לי וולדא במעי ויהון לכון גוברין:

דשמואל · וישאו להם נשים מאביות · נם את רות המאביה · וכללות אלה נגשו כי פקד יי׳ ד׳ וסי׳ ויאמן העם וישמעו כי פקד יי׳ את ישחק · כי פקד יי׳ את עמו לתת להם להם · כי פקד יי׳ את עדרו · בית אישה ב׳ וסים׳ ואם בית אישה נדרח · ומצאן מנוחה אשה בית אישה · להן י״ד וסים׳ נמסר בסדר פנחס וביחזקאל סימן ל״ג · ותאמרנה לה א״א טלין בעם פ׳ האתנחתא לא ישרתנה כי אם מענה בט״א מקומות שישרתנה טאיילה וסים׳ נמסר בסדר פנחס · לאנשים ח׳ וסימני׳ רק לאנשים תאל אל · ולקחתי את לחמי · התחזקו והיו לאנשים ב׳ בו · ויצקו לאנשים · קחו נשים וחולידו · ואף כי תשלחנה · העוד לי בנים במעי ·

בניה: יתן יי׳ לכם · בעל · העוד לי בניה · רבים מחבריהם חשבו כי זאת התשובה על המכחישים ולח ידעו כי חבותינו העתיקו כי היבום לאחיש מן החב ולח מן החם רק לחמרה להם חלו היו לי בניה כאני הייתי נותנת לותם לכם תחת המתים וזאת דרך חיבום ולח על דרך ייבום ·

תובנא ברתי מבתרי אזלנא לעמכון ארי
סבית מלמהוי מבעלה לגבר ארום אמרית
אולו אנא ריבא אית לי סבר ברם הורתי
מבעלא בליליא לגבר וברם הוירתי ילדה
בנין ׃ דילמא לדון אתון מתינן עד די ירבון
כאתתא דנטרא ליבם קליל למסבה לגבר
הבדילדון אתון ירתבן עגימן בדיל דלא
למהוי מרתנסבן לגבר בבעו ברהי לא
תמרון נפשי ארום מריר לי יורר מנכון
ארום נפקת בי מחא מן קדם יי ׃ ויטלן
קלהין ובכיין עוד זימנא ואתרנא ונשיקת
ערפה לחמותה ורות אתרבקת בה ׃ ואמרת
הא תבת יבמתך לות עמה ולות דחלתה
תובי בתר יבמתיך לעמיך ולרחלתיך ׃
ואמרת רות לא תקניטי בי למשבקך
למהוב מן בתריך ארום תאיכא אנא
לאתגיירא אמרת נעמי אתפקדנא למיטר
שבייא ויומי טבא ברדיל דלא להלכא בר
מתרין אלפין אמין אמרת רות לכל מן די
את אזילא איזיל אמרת נעמי אתפקדנא
דלא למבת בחרא עם עממיא אמרת רות
לכל אתר די תבירי אבירי אמרת נעמי
אתפקדנא למיטר שית מאה ותלת עסר
פיקודיא אמרת רות מה דנטרין עפיך איתא
נטרא אנא כאילו חד עמי מן קדמת דנא
אמרת נעמי אירתפקדנא ולא למספלח
פולחנא נוכראה אמרת רות אלהך הוא
אלהי ׃ אמרת נעמי אית לנא ארבע דיני
כותא לחייבא רגימת אבנא ויקידת נורא
וקטילת סייפא וצליבת קיטא אמרת נעמי אית לנא בידא
קבורתא אמרת רות ותמן אחא מן קדם יי לי וכדנן יעביד יי לי וכדנן יוסיף עלי
ארום כותא יהא מפריש בירי ובינך ׃ וחזת ארום מאלמא היא למהך עמה ופסקת מלמללא לה ׃
ואתזלן תריהין עד דעלן בית לחם והוה כד עלן לבית לחם ואתרגישו כל יתבי קרתא עיליהן
ואמרן חדא נעמי ׃ ואמרת להון לא תהוון קרן לי נעמי קרו לי מרירת נפשא ארום אמריר
שדי לי לחדא ׃

ג ל ה א שבנך בנתי לכן כי זקנתי מהיות
לאיש כי אמרתי יש־לי תקוה גם
היתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים׃
ב ל ג הלהן תשברנה עד אשר יגדלו
ג ל ג הלהן תעגנה לבלתי היות לאיש אל
בנתי כי־מר־לי מאד מכם כי־יצאה
ל ביתל ק למערבא׃ ביד־יהוה ׃ ותשנה קולן ותבכינה
עוד ותשק ערפה לחמותה ורות
דבקה בה ׃ ותאמר הנה שבה יבמתך ט ו
י אל־עמה ואל־אלהיה שובי
אחרי יבמתך ׃ ותאמר רות אל־
ה תפגעי־בי לעזבך לשוב מאחריך כי
אל־אשר תלכי אלך ובאשר תליני
ז אלין עמך עמי ואלהיך אלהי ׃
ח ט בכ׳מיהין באשר תמותי אמות ושם אקבר
לף כה יעשה יהוה לי וכה יסיף כי
י המות יפריד ביני וביניך ׃ ותרא
ה כי־מתאמצת היא ללכת אתה
ותחדל לדבר אליה ׃ ותלכנה
ב בלשון יחיד ובפ׳ שתיהם עד־באנה בית לחם ויהי
ג ב מל ו׳ חס׳ ב׳. כבאנה בית לחם ותהם כל־העיר
ג ח רשיון עליהן ותאמרנה הזאת נעמי ׃
ח ד חס׳ ותאמר אליהן אל־תקראנה לי נעמי
כ ג חס׳ ה׳ כ׳ קראן לי מרא כי המר שדי לי מאד ׃

נקמה ובסיפ׳ וסי׳ ותלכנה שתיהם עד באנה בית לחם ׃ אשר בנו שתיהם את בית ישראל ׃ מרא ל׳ כתיב א׳ וקרא חד מן
מלין דכתי׳ א׳ בסוף תיבותא ולית דכו׳ וסים נמסר בסם׳ רבת׳ במערכת אות תאלף בסר׳ ׃

הלהן תסברנה ׃ הנון תחת המם והפך כי מר לי מאד מכם והמה בלו בית
לחם ׃ מלת תסברנה דבקה עם אות למ״ד או עם מלת הל כמו עיני כל תליך
יסברו ׃ תעגנה ׃ מבנין כפעל ואין לו חבר ׃ לבלתי היות לאיש ׃ היות
כל אחת יהין לאיש כמו ויתלו מכיתם על עץ ׃ הל בנותי ׃ כלומר הל תלכנה
עמי ׃ כי יכלה בי ׃ גזירת הפס פיכלה מלפניו או מהיתה מיקרית ויכלה בי
פר מגרילתה ׃ יד יו׳ ׃ מכה כי ביד היו וכלעון בכי חרם דיבר הכתוב ׃
מכם יבמיתך ׃ מגזרת יבמה בכר פירמנוה בתורה ׃ הל עמה והל הלהיה׳
לעד מהתגיירו ׃ הל תפגעי בי׳ הטעם פיום ולעולם הוץ דבוק עם חות
בית כמו ופגעו לי בעפרון ואין מלה זרה רק לה תפגע חרם ובמקומו ת
תפרסנו ׃ עמך עמי לעולם לה תעזוב תורת ישראל ויהיה מקובל העם ׃ מתאמצת ׃
מבנין התפעל ׃ ותקם ׃ מבנין כפעל מפעלי הכפל ׃ הזזת נעמי ׃ כי
תלמיך ותעתו היו מגדולי ישראל ׃ הל תקריאנה לי נעמי קראן לי מרא ׃
אף פהוא כתוב בהלף בת כדרך בעלי הטה הנעלם בסוף הלף מרי תחת
הת וכמוהו כעגלה דמן על דעת רבי יהודה ולפי דעתי הנועם דבר תעכוב
והמר הפך תעכוב והנועם הוץ המלכל הוץ המתוק ׃
מלחה

מלאה הלכתי · בעומר ובניס: ענה בי · העיד עלי מהרפתי לפניו: בתחלת קציר שעורים · בקצירת העומר הכתוב מדבר: מודע · קרוב בן לחיו של אלימלך היה לחמי רבותינו אלימלך ומלמון לחבי בועז ופלוני אלמוני הנזכל ולבי נעמי כולם בני נחשון בן עמינדב היו ולא הועילו להם זכות אבות בבואם מארץ לחוב לארץ: הלכה כת הסדה · לאחר מסדות לבני העיר לחרי לחד מהם אמר אמכז חן בעיניו מלא יבגר בי: ותלקט בשבלים אחר אמר אמכז חן בעיניו · אחר מי אמר אמכז חן בעיניו: ותלך ותבא ותלקט בשדה · מכאן למדרש רות עד לא חזלת לחת מהות לומר ותבא ואחר ותלקט מלא מהיתה מסמכת הדרכים ס מכאן לעיר ובאה אצרה לעיר כדי לעשות פירות וביאים מלא תטעה בשבלים ותדע ל לעוב: ויקר מקרה · לבא בחלקת השדה לאמר לבועז: למי הנערה הזאת · וכי דרכו של בועז ל לשאול בשבים אלא דברי בניעות וחכמה רחה בה מתי שבלים לקטה מלמה חיפה לוקטת והיתה ת מלקטת עומרות ומעומר ומוכנות מיועב כדי מלא תספחה: השבה עם נעמי · הטעם למעלה תחת הפ"ן לפי שהוא לסון עבר והיה לסון פועלת: ותאמר · בלבה: תלקטה נא · לקט השבלים: ואספתי בעמרים · מכאן שם עמרים: וכמית · והלכת חל הכלים · וחם תמחי חל ת תכלתי מלכת ולפתות מכלי המיס אמר ישקבון הנערים: לח

ב

א ל' מודע ת

ל ור' אלקטה

ל' מל'

ב'

ל' מל'

ד' מל'

ה ד' מל' נח'

ר' מל' ל' מל' למערכתי' ל

ט' מל בכתיב

ר' ל"ה' רבין ל ואל

ל' - ל"ח

ל יפל השבלי רבו'

ג'

ל

ו

אָנֹכִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרְאֶנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע־לִי: וַתֵּשֶׁב נָעֳמִי וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים: וְלִנָעֳמִי מֹדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז: וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְטָה בַשִּׁבֳלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בִתִּי: וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לַקֹּצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה: וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־הַקֹּצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל־הַקֹּצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׁבָה עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵי מוֹאָב: וַתֹּאמֶר אֲלַקֶּטָה־נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַתָּבוֹא וְתַעֲמֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעָט: וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל־תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי: עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת־הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים: וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה:

הרע ד' סימ' נמסר בסדר שמות ומלכים ב' סימ' כא · בתחלת ד' סי' והם הומתו בימי קציר תחלת כתיב · ויהי בתחלת שבתם שם · בתחלת עלות הלקש · באו ביום להם בתחלת קציר שעריס · בתחלת תחנוניך יצא · ובמלכות אחשורוש בתחלת · ואלקטה ל וחד אלקטה ואיכון חד מן זוגין חד א וחד ו' וסימני' בסדרה רבתא במערכת אות האלף נסד ·

אָנֹכִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי אַתְּכְנִי יְיָ מִנְּהוֹן לָמָא דֵּין אִתְּמִין קָרֵין לִי נָעֳמִי וְיְיָ אַסְהֵיד לִי חוֹבְתִי וְשַׁדַּי הֲבָאִישׁ לִי: וְחָבַת נָעֳמִי וְרוּת מוֹאֲבִיתָא כַּלְתָּהּ עִמָּהּ דִּי חָבַת מֵחֲקַל מוֹאָב וְאִינוּן אָתוֹ בֵּית לֶחֶם בְּמֵעֲלֵי יוֹבָא דְּפִסְחָא וּבְהַהִיא יוֹמָא שָׂרִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵיחֲצַד יַת עוּבְרָא דְּאַרְעָא וְהָא רַחֲוָה מִן שְׁעוֹרִין: וְלִנָעֳמִי אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְרָהּ גְּבַר גִּבָּר תַּקִּיף בְּאוֹרַיְתָא מִן יְהוֹם אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמֵיהּ בּוֹעַז: וַאֲמָרַת רוּת מוֹאֲבִיתָא לְיַת נָעֳמִי אֵיזִיל כְּעַן לְחַקְלָא וְאִכְנוֹשׁ בְּשִׁבּוֹלִין בָּתַר דִּי אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינוֹי וַאֲמָרַת לַהּ אֵיזִיל בְּרַתִּי: וַאֲזָלַת וַעֲלַת וְכַנְשַׁת בְּחַקְלָא בָּתַר חֲצוֹדַיָּא וְאוֹרַע אוֹרְעָהָא אַחְסָנַת חַקְלָא דִּי הֲוָה לְבוֹעַז דְּמִן יְהוֹם אֱלִימֶלֶךְ: וְהָא בוֹעַז אָתָא מִבֵּית לֶחֶם וַאֲמַר לַחֲצוֹדַיָּא יְהָא פֻּיְמָרָא דַיְיָ בְּסַעְדְּכוֹן וַאֲמָרוּ לֵיהּ יְבָרִיכִנָּךְ יְיָ: וַאֲמַר בּוֹעַז לְעוּלֵימֵיהּ דְּמִנֵּי רַב עַל חֲצוֹדַיָּא לְאֵי דֵּין אוּמָא רְבָא הָדָא: וַאֲתִיב עוּלֵימָא דְּאַחֲמַנָּא רַב עַל חֲצוֹדַיָּא וַאֲמַר רִיבָא מִן עַמָּא דְמוֹאָב חֵיוָא דְּתַבַת וְאִתְנַיְּירַת עִם נָעֳמִי מֵחֲקַל דְּמוֹאָב: וַאֲמָרַת אֶצְבּוֹר כְּעַן וְאִכְנוֹשׁ שׁוּבְלִין בֵּאֲלוּמַיָּא מַה דְּמִשְׁתָּאֲרָן בָּתַר חֲצוֹדַיָּא וַאֲתַת וְקָמַת וְאִתְעַכְּבַת כְּעַן מִקַּדָּם צַפְרָא וְעַד כְּעַן פּוֹן זְעִיר דִּין הֵיכָנָא בְּבֵיתָא צִיבְתָּר: וַאֲמַר בּוֹעַז לְרוּת הֲלָא קַבֵּיל מֵינִי בְּרַתִּי לָא תֵהָכִין לְמִצְבַּר שׁוּבְלִין בְּחַקְלָא אוֹחֳרָן וְאַף לָא תַּעְבְּרִי מִיכָּא לְמֵיזַל לְאוּמָּה אָחֳרָתָא וְהָכָא תְּהוֹסְפִין עִם עוּלֵימָתִי: תְּהֵא מִסְתַּכְּלָא בְּחַקְלָא דְּיִחְצְדוּן וְתֵהָכִין בָּתְרֵיהוֹן הֲלָא פְּקִידִית יַת עוּלֵימַיָּא דְּלָא יְקָרְבוּן בָּךְ וּבְעִידָנָא דִּי אַתְּ צְחִית לְמִזֵּי אֵיזִילִי לְמָנְיָא וּתְהֵי שַׁתְיָא מִזֵּי דִּי מַלְיָין עוּלֵימַיָּא: וּנְפָלַת עַל אַפַּהָא וּכְגִירַת עַל אַרְעָא וַאֲמָרַת לֵיהּ מָא דֵּין אַשְׁכַּחְתְּ רַחֲמִין בְּעֵינָךְ לְאִשְׁתְּמוֹדָעוּתִנִי וְאָנָא מְעַמְּמָא נוּכְרָאָה: סַפֵּנְחֵזוֹן וְמוֹאָב וּמְעַמָּא דְּלָא אִידְכִי לְמֵיעַל בְּכְנִישְׁתָּא דַיְיָ:

מלאה · בעומר ובניס: ענה בי · יש אומרים מבזרת לעצות מפני ולפי דעתי מהוא מבזרת לה תענה ברעב כטעם תחדם עריך נגדי: ומדי הרע לי · כמו כגע וכתיהו ובורח רע לו הרע לי על מעלי לו על דרך לטון בני הרס דבר הכתוב והוא הכטון · לה המבה לה הרעת כמו הנמכה פה · וטעם וקשה כעמי מעם לחרת לרבן הזמן מבלו בתחלת קציר ס מעוריס בעבור לקוטי רות: מודע: קרוב ידוע כמו ומודע לבניה תקר: לחיסף · מחת חיסה והנח הלמד כמו לחמרי לי לחי הוא: בועז לחמרו רבותינו ז"ל מהוא לבבן ס מהיה מוכח לת יפרחל: לחר לחמר לחמכה חן בעיניו · יש אומרים כי הוא מב לל בועז הנזכר והטעם חולי יהיה ולפי דעתי מהוא מב לל בעל הבית ולח לת כזכר בעבור ויקר מקריה וטעמו כן הוקרים: יי' עמכם · לעזור לתכם בעבור מהם עמלים: יברכך יי' מיתן ברכה בקציר: למי הנערה הזאת · חסב מהיה לחמת חיש חולי מלל לת הנער כי רחה ל לבועז כלבוש לרבה גם המורות מיתנות בעבור הלויר ודרך הדרם ידועה: ותבא ותעמד · מתתעסק תמיד בברכה ולח ברבר לחר מלח יחמרנה בעבור י יפיה · זה מבתה הבית מעט · זמן מועט · ומבתה מיבה · וטעם בית כמו סוכה: לח תעבורי · בעורך תחת חולם כמו י יפסוטו הם והיה מלה זרה בעבור היתה מלרע חולי היתה כן בעבור מיוכנו במקום ת מוכרת · וכן תדבקין נוסף: וכמית · בל בעלי הלח בטוף:

הגר

הגר הנגר לי׳ פועל מלת נקרית עם פועלו: לשון ידיעת׳ לשון עמיתי: מעכריתך כאו׳ מתכונת הלבנים והוא עם מן הבנין הכבד הנוסף בעבור הסם:
ואכבי לית להיות׳ חיבני רחויה להיות כאחת מפחותיך: בחומץ׳ בעבור החום: ותותר׳ בעבור סוף פסוק כמו זכור מלחמה הל תוסף: ויכבט׳ יחקל
חבר ופירוגן כתו כתיבה: על תעלו׳ מגזרת מלל ויש חומרים כמו מגבהמן על הסל: ויהי כחיפה מעוריש׳ פעם אחת מלכי הרס מה טעם בחיפה מעוריש
אתרתי לו אין טעם לשלה הזאת כי הכתוב מפר מה היה אז נקלותי בעיניו ויאמר לי כי יש לו טעם ואני החרפתי ממנו ולא מחלתיו: והנה בא בועז אחר ואחר

לי כי יש לו טעמים
הרב האחד מרחקה
רות בדרך נבואה
כי עתיד היה אחד
מבניה להעמיד
עמוד על פס בעלה
וטעם חיפה כו ר
רמונים פהיו על
העמו׳ וזה כנימטרי׳
ופירש מעוריש כמו מער
בנפשו ועשה אחר
ויהי פתי תלות
חרמית ועבריית
והיא כאחר רחקה
מיקלה הבטלוש
פהוא מבניה והנה
כף עם חלף רמז
לבנות הבטלוש ב
במותו ואחר כך יפה
מעריש לשון רבים
בעבור היותו ככר
עלין וטעם אחר כי
תחלת אות בחיפה
עם תחלת מעוריש
הוא יפו פהוא פריין
נמור אז פתח ויפב
לבו בקרבו: ברוך
יי׳ אשר לא עזב
חסדו׳ לאות כי
עמה חסד בתחלה
עם אלימלך ועם
בניו כי מופט היה:
החיי׳ נעמי ורות:
תגואלנו הוא׳ אין
התגולה יבוש רק
הוא דרך אחרת:

כי

עשית ה׳ וסימניהון לאשה מה זאת עשית׳ ראי דרכך בניא דעי׳ ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית׳ איפה לקטת
היום ואנה עשית׳ אשר עשית את ונכלמת׳ ומן הודע את ירושלם עד ונחלת כך דכו׳ לחסות ג׳ רפין ומל וסים׳
מבטוח בארם׳ מבטוח בנדיבים׳ אשר באת לחסות תחת כנפיו׳ וכי דברת חד מן כי יחידאין וסי׳ נמס׳ במסר׳ רבתא

רשי

וְאָתִיב בֹּועַז וְאָמַר לָהּ אִתְחַוְּאָה׳ אִתְחַוָּאָה׳
לִי עַל מֵטַר חַכִּימַיָּא דְּכַד גְּזַר יְיָ לָא גְזַר עַל
נוּקְבַיָּא אֱלָהִין עַל גּוּבְרַיָּא׳ וְאִתְאֲמַר עֲלַי
בְּנִבוּאָה דַּעֲתִידִין לְמִיפַּק מִינָךְ מַלְכִין וּנְבִיאִין
בְּגִין טִיבוּתָא דַּעֲבַדְתְּ עִם חֲמוֹתִיךְ דְּפַרְנַסְתְּ
יָתָהּ בָּרַר דְּמִירַ׳ בַּעֲלִיךְ וְשָׁבַקְתְּ דַּהֲלִתְּיךְ
וְעַמִּיךְ אֲבִיךְ וְאִמֵּיךְ וְאַרְעָא דְּיָלִידוּתִיךְ וַאֲזָלְתְּ
לְאִתְגַּיָּרָא וּלְמִיתַב בֵּין עַם דִּי לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
לִיךְ מֵאִתְמָלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי: יְגֻמּוֹל יְיָ לִיךְ
גְּמוּל טַב בְּעַלְמָא דָּיֵין עַל עוֹבָדָךְ טַב וִידֵּי
אַגְרִיךְ שְׁלֵימָא לְעַלְמָא דַּאֲתֵי מִן קֳדָם יְיָ
אֱלָהָא דְּיִשְׂרָ׳ דְּאָתֵת לְאִתְגַּיָּרָא וּלְאִתְחַבָּאָה
תְּחוֹת טְלַל שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ וּבְהַהוּא זְכוּתָא
תְּשֵׁיזְבִי מִן דִּינָא דְּיוֹמָא לְמֵיתֵי חוּלָקָךְ עִם
שָׂרָה וְרִבְקָה וְרָחֵל וְלֵאָה: וַאֲמָרַת אַשְׁכַּח
רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִיבּוֹנִי אֲרוּם נַחֲמַתָּנִי ל
לְאַכְסָרַתָּנִי לְמִרְכֵּי בְקָרָהָלָא דַיְיָ וְאֲרוּם
מְלֵילְתָא תַּנְחוּמִין עַל לֵב אַמְתָךְ וְאַבְטַחְתָּנִי
לְמֵיהֵוֵי עַלְמָא דַּאֲתֵי חֵי כְּצַדְקוֹתָךְ וְאָנָא
לֵית לִי זְכוּ לְמֵיהֲוֵי לִי חוּלָקִי לְעַלְמָא דַּאֲתֵי
אֶפְּלוּ עִם חָדָא מִן אַמְהָתָךְ: וַאֲמַר לָהּ
בֹּועַז לְעִדַּן סְעוֹדְתָא קְרִיבִי הַלְכָא וְתֵיכוּלִי
מִן לַחְמָא וְטַמְּשִׁי סָעָרִיךְ בְּחַבְשִׁילָא דְּאִתְבַּשַּׁל
בְּחַלָּא וִיתִבַת מִסְטַר חַצְּדָרַיָּא וְאוֹשִׁיט לָהּ
קָמַח קָלִי וַאֲכָלַת וְשָׂבְעַת וְאִשְׁתָּאַרַת׃

וְקָמַת לְמִצְבַּר שׁוּבְלִין וּפַקִּיד בֹּועַז׳ ג׳ ב׳ מל׳ ג׳
עוּלֵימוֹי לְמֵימַר אַף בֵּינֵי אֲלוּמַיָּא חֲדֵי צַבְרָא חס׳ בלש׳
וְלָא תִכְסְפוּנֵיהּ: וְאַף מֵיתַר תַּחֵירוּן לָהּ מִן ג׳ כתי׳ ח׳
אֲסִירַיָּא וְתִשְׁבְּקוּן לְמֶחֱוֵי צַבְרָא וְלָא תִנְזְפוּן
בָּהּ: וְצַבְרַת שׁוּבְלִין בְּחַקְלָא עַד רְמָשָׁא ג׳ ח׳ ג׳
וְדָשַׁת יַת שׁוּבְלִין דְּצַבְרַת וַהֲוָה׳ שִׁיעוּרֵיהוֹן
כְּתַלְתָּ סְאִין סְעוֹרִין: וְסוֹבַרַת וַעֲלַת
לַקִּרְתָּא וַחֲזַת חֲמוֹתָהּ יַת מָה דְּכַנְשַׁת וְאַפֵּקַת
מִן תַּרְמִילָא וִיהַבַת לָהּ יַת מְזוֹנָא דְּאִשְׁתָּאַרָא
לָהּ מִשְּׂבְעָהּ: וַאֲמַרַת לָהּ חֲמוֹתָהּ לְאַן ג׳
צַבְרַתְּ יוֹמָא דֵּין וּלְאָן אֲשְׁתַּדַּלְתְּ לְמֶעְבַּד
יְהֵא גְּבַרָא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לִיךְ מְבוֹרָךְ וְחַוְיָאת
לַחֲמוֹתָהּ יַת דַּאֲשְׁתַּדַּלַת לְמֶעְבַּד עִמֵּיהּ
וַאֲמַרַת שׁוּם גְּבַרָא דְּאִשְׁתַּדַּלִית עִמֵּיהּ יוֹמָא
דֵּין מְתְקְרֵי בֹּועַז: וַאֲמַרַת נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ
מְבוֹרָךְ הוּא מִפּוּם קוּדְשָׁא דַיְיָ דְּלָא שָׁבַק
טִיבוּתֵיהּ עִם חַיָּא וְעִם מֵיתַיָּא וַאֲמַרַת לָהּ נָעֳמִי קָרִיב לָנָא גְּבַרָא מִפּוּרְקָנָא הוּא׃ וַאֲמַרַת רוּת
מוֹאֲבִיָּה אַף אֲרוּם אֲמַר לִי עִם רַבָּיָא דִּילִי תִּתְסָפִין עַד זְמַן דִּכְרִי יְשֵׁיצוּן יַת כָּל חַצְרַיָּא דִּילִי׃

וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֹּד הֻגַּד לִי כָּל ל׳ לתרגתי חת כל א
אֲשֶׁר־עָשִׂית אֶת־חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת ב
אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ מ
מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־ ג
יָדַעַתְּ תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם: יְשַׁלֵּם יְהוָה ד
פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם ה
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת ג׳ רבי׳ ל׳ ל׳
לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו: וַתֹּאמֶר ו
אִמְצָא־חֵן בְּעֵינַיִךְ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי ל׳ זקף קטן
וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי לֹא ז
אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ ל׳ ג׳ לא
בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ ח׳ חס׳ ה׳ חס׳
מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ וַתֵּשֶׁב ט
מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל י
וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר: וַתָּקָם לְלַקֵּט ל׳ ואח׳ יא
וַיְצַו בֹּעַז אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין יב
הָעֲמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ: וְגַם ט׳ ו
שֹׁל־תָּשֹׁלּוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם יג
וְלִקְּטָהּ וְלֹא תִגְעָרוּ בָהּ: וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה ל׳ ב׳ ובמקרא יד
עַד־הָעֶרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־לִקָּטָה ל׳ טו
וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים: וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא
הָעִיר וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לִקָּטָה ג׳ מל׳ ג׳ טז
וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹתְרָה חס׳ בלש׳ יז
מִשְּׂבְעָהּ: וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה כתי׳ ח׳
לָקַטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ ל׳ ח׳ ל׳ יח
בָּרוּךְ וַתַּגֶּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־ אשר
עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז: וַתֹּאמֶר יט
נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה ל׳
אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים
וְאֶת־הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב חצי מספר בפסוקים
לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא: וַתֹּאמֶר כ
רוּת הַמֹּאֲבִיָּה גַּם כִּי־אָמַר אֵלַי ל׳ ב׳ ליתיות
עִם־הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד
אִם־כִּלּוּ אֶת כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי׃

רשי

בערך כי בס״ד׳ לה נ׳ לא מפקין ה׳ וסי׳ ויקרא לה נובח בשמו׳ לבנות לה בית בארץ שנער׳ לה בועז לעת האוכל
נשי חלום׳ ונס ך׳ ף בכתובים וסי׳ ונם אהלי מקנה היו׳ וגם בטלך נבוכד נצר מרדו׳ וגם בירושלם העמיד׳ וגם
אל חנכרי אשר׳ תקריבים אויהם׳ וגם ללוים אין לשאת׳ וגם טעכה אם אסא המלך׳ וגם עלה לרוב כחלבי השלמים׳
וגם עבדי חירום דדה׳ וגם עד זקנה ושיבה׳ וגם אני אודך כי תושיע לך ימינך דסוף איוב׳ וגם אני אחי ונערי
דעזרא׳ וגם במלאכת החומה׳ וגם נביאים העמדת׳ וגם כל האדם שיאכל ושתה׳ וגם זה רעח חולה כל עומת שבא
כן ילך׳ וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר׳ וגם אלחיהם עם נסיכהם ועם כלי׳ וגם של תשלו לח מן העבתים׳
גם את רות המואביה אשת מחלון׳ תצאי ג׳ וסי׳ נמסר במיכה סימן ד׳׃

הנה הוא זורה · ונכתוב בלע"ז מזורה את המזן : הלילה · שהיה הדוך פרוץ בגבבה ונזל והיה יפה בעורנו לשמור גורנו : ועמת שמלותיך · בגדי · על שבת : וירדת הגורן · וירדתי בתיב זכותי תרד עמך : ל תודעי לחים · לבועז : ותרד הגורן ותעש · היו חומרים לה ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך וחתר כך וירדת הגורן והיו לא עשתה כן אלא אחר כך כשהלכי תקופתה הפוגע בי והרוחה חותי ויחתר שלכי זוכה לפיכך ירדה בתחילה הגורן ואחר כך קשטה את עצמה כשהר כותה חמותה : ויטב לבו · עשק בתור : ותכל בלט · בכתב : ויחרד האיש · כשכור עד הוא ובקע לזעזוע והיה חוחזתו · וליפפתו בזרועותיה : וילפת · ויחזו כמו וילפת שמשון : והכה חצה · כתן ידו על רחש · והכיר שהיה חצה : ופרסת ככפיך · ככף בגדיך לכסות בטליתך והוא לשון מעזרין : כי נגוש הוא · לגחול כחלת חיטי כמו שנחת ובה גוזלו הקרוב חלוי עב ובו · וחמותי ולחי בריכות למכור כ כחלתיכו ופתה עליך לקנות קנה גם חותי עמה מיזכר שם המת על כחלתו כ בשחבו על המדה ואמרו זאת לשת מחלון : מן הרחמון · לשר עשית עם חמותך : תוספת · ועתה

ג

תצאי ג' וסים' נמסר במיכה סימן ד' · בשדה ה' רפין וסים' נעברה נא בארצך · אעברה בארצך · הוי מניעי בית בבית · ותאמר נעמי אל רות · ויאמר בועז אל רות · זרה ב' וחס' וסים' אשר זרה ברחת ובמזרה · הנה הוא זרה את גרן השערים · וידעת ז' וסים' נמסר ביחזקאל סימן כב · ובאת ה' לנקבה וסים' ולקחת בידך עשרה לחם ונקודים · ובאת אל

א וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר : וַתִּדְבָּק בִּנְעָרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קָצִיר־ הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת־ חֲמוֹתָהּ : וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ : וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה : וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתָךְ עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת : וְיִהִי בְּשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת וְגָלִית מַרְגְּלֹתָיו וְשָׁכָבְתִּי וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין : וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה : וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתָּהּ חֲמוֹתָהּ : וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב : וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו : וַיֹּאמֶר מִי־אַתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה : וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן־ הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר : וְעַתָּה בִּתִּי אַל־ תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־שַׁעַר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ : וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי גֹאֵל אָנֹכִי וְגַם יֶשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי : לִינִי הַלָּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר אִם־יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וְגָאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר : וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָיו עַד הַבֹּקֶר וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן : וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר : וַתָּבֹא חֲמוֹתָהּ אֶל־נָעֳמִי וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשְׂתָה לוֹ : וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אֵלַי אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ : וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם :

ד וְגֹאֵל קָרוֹב אַתְּ אוּלָם יֶשׁ גֹּאֵל קָרוב מִמֶּנִּי : וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר : וַתִּדְבָּק בִּנְעָרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קָצִיר־ הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת־ חֲמוֹתָהּ : וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ : וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה : וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתָךְ עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת : וְיִהִי בְּשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת וְגָלִית מַרְגְּלֹתָיו וְשָׁכָבְתִּי וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין : וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה : וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתָּהּ חֲמוֹתָהּ : וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב : וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו : וַיֹּאמֶר מִי־אַתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה : וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן־ הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר : וְעַתָּה בִּתִּי אַל־ תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־שַׁעַר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ : וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי גֹאֵל אָנֹכִי וְגַם יֶשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי : לִינִי הַלָּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר אִם־יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וְגָאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר : וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָיו עַד הַבֹּקֶר וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן : וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר : וַתָּבֹא חֲמוֹתָהּ אֶל־נָעֳמִי וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשְׂתָה לוֹ : וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אֵלַי אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ : וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם :

ה וְגַם כִּלְיוֹן וְגַם כְּתִי

ו וְגַם כִּתִּי

ז וְגַם כִּתִּי

ח וְגַם כִּתִּי

ט וְגַם כִּתִּי

י וְגַם כִּתִּי

יא וְגַם כִּתִּי

יב וְגַם כִּתִּי

יג וְגַם כִּתִּי

יד וְגַם כִּתִּי

טו וְגַם כִּתִּי

טז וְגַם כִּתִּי

יז וְגַם כִּתִּי

יח וְגַם כִּתִּי

יט וְגַם כִּתִּי

כ וְגַם כִּתִּי

כא וְגַם כִּתִּי

כב וְגַם כִּתִּי

כג וְגַם כִּתִּי

כד וְגַם כִּתִּי

כה וְגַם כִּתִּי

כו וְגַם כִּתִּי

כז וְגַם כִּתִּי

כח וְגַם כִּתִּי

כט וְגַם כִּתִּי

ל וְגַם כִּתִּי

לא וְגַם כִּתִּי

לב וְגַם כִּתִּי

לג וְגַם כִּתִּי

לד וְגַם כִּתִּי

לה וְגַם כִּתִּי

לו וְגַם כִּתִּי

לז וְגַם כִּתִּי

לח וְגַם כִּתִּי

לט וְגַם כִּתִּי

מ וְגַם כִּתִּי

מא וְגַם כִּתִּי

מב וְגַם כִּתִּי

מג וְגַם כִּתִּי

מד וְגַם כִּתִּי

מה וְגַם כִּתִּי

מו וְגַם כִּתִּי

מז וְגַם כִּתִּי

מח וְגַם כִּתִּי

מט וְגַם כִּתִּי

נ וְגַם כִּתִּי

נא וְגַם כִּתִּי

נב וְגַם כִּתִּי

נג וְגַם כִּתִּי

נד וְגַם כִּתִּי

נה וְגַם כִּתִּי

נו וְגַם כִּתִּי

נז וְגַם כִּתִּי

נח וְגַם כִּתִּי

נט וְגַם כִּתִּי

ס וְגַם כִּתִּי

סא וְגַם כִּתִּי

סב וְגַם כִּתִּי

סג וְגַם כִּתִּי

סד וְגַם כִּתִּי

סה וְגַם כִּתִּי

סו וְגַם כִּתִּי

סז וְגַם כִּתִּי

סח וְגַם כִּתִּי

סט וְגַם כִּתִּי

ע וְגַם כִּתִּי

עא וְגַם כִּתִּי

עב וְגַם כִּתִּי

עג וְגַם כִּתִּי

עד וְגַם כִּתִּי

עה וְגַם כִּתִּי

עו וְגַם כִּתִּי

עז וְגַם כִּתִּי

עח וְגַם כִּתִּי

עט וְגַם כִּתִּי

פ וְגַם כִּתִּי

פא וְגַם כִּתִּי

פב וְגַם כִּתִּי

פג וְגַם כִּתִּי

פד וְגַם כִּתִּי

פה וְגַם כִּתִּי

פו וְגַם כִּתִּי

פז וְגַם כִּתִּי

פח וְגַם כִּתִּי

פט וְגַם כִּתִּי

צ וְגַם כִּתִּי

צא וְגַם כִּתִּי

צב וְגַם כִּתִּי

צג וְגַם כִּתִּי

צד וְגַם כִּתִּי

צה וְגַם כִּתִּי

צו וְגַם כִּתִּי

צז וְגַם כִּתִּי

צח וְגַם כִּתִּי

צט וְגַם כִּתִּי

ק וְגַם כִּתִּי

קא וְגַם כִּתִּי

קב וְגַם כִּתִּי

קג וְגַם כִּתִּי

קד וְגַם כִּתִּי

קה וְגַם כִּתִּי

קו וְגַם כִּתִּי

קז וְגַם כִּתִּי

קח וְגַם כִּתִּי

קט וְגַם כִּתִּי

קי וְגַם כִּתִּי

קיא וְגַם כִּתִּי

קיב וְגַם כִּתִּי

קיג וְגַם כִּתִּי

קיד וְגַם כִּתִּי

קטו וְגַם כִּתִּי

קטז וְגַם כִּתִּי

קיז וְגַם כִּתִּי

קיח וְגַם כִּתִּי

קיט וְגַם כִּתִּי

קכ וְגַם כִּתִּי

קכא וְגַם כִּתִּי

קכב וְגַם כִּתִּי

קכג וְגַם כִּתִּי

קכד וְגַם כִּתִּי

קכה וְגַם כִּתִּי

קכו וְגַם כִּתִּי

קכז וְגַם כִּתִּי

קכח וְגַם כִּתִּי

קכט וְגַם כִּתִּי

קל וְגַם כִּתִּי

קלא וְגַם כִּתִּי

קלב וְגַם כִּתִּי

קלג וְגַם כִּתִּי

קלד וְגַם כִּתִּי

קלה וְגַם כִּתִּי

קלו וְגַם כִּתִּי

קלז וְגַם כִּתִּי

קלח וְגַם כִּתִּי

קלט וְגַם כִּתִּי

קמ וְגַם כִּתִּי

קמא וְגַם כִּתִּי

קמב וְגַם כִּתִּי

קמג וְגַם כִּתִּי

קמד וְגַם כִּתִּי

קמה וְגַם כִּתִּי

קמו וְגַם כִּתִּי

קמז וְגַם כִּתִּי

קמח וְגַם כִּתִּי

קמט וְגַם כִּתִּי

קנ וְגַם כִּתִּי

קנא וְגַם כִּתִּי

קנב וְגַם כִּתִּי

קנג וְגַם כִּתִּי

קנד וְגַם כִּתִּי

קנה וְגַם כִּתִּי

קנו וְגַם כִּתִּי

קנז וְגַם כִּתִּי

קנח וְגַם כִּתִּי

קנט וְגַם כִּתִּי

קס וְגַם כִּתִּי

קסא וְגַם כִּתִּי

קסב וְגַם כִּתִּי

קסג וְגַם כִּתִּי

קסד וְגַם כִּתִּי

קסה וְגַם כִּתִּי

קסו וְגַם כִּתִּי

קסז וְגַם כִּתִּי

קסח וְגַם כִּתִּי

קסט וְגַם כִּתִּי

קע וְגַם כִּתִּי

קעא וְגַם כִּתִּי

קעב וְגַם כִּתִּי

קעג וְגַם כִּתִּי

קעד וְגַם כִּתִּי

קעה וְגַם כִּתִּי

קעו וְגַם כִּתִּי

קעז וְגַם כִּתִּי

קעח וְגַם כִּתִּי

קעט וְגַם כִּתִּי

קפ וְגַם כִּתִּי

קפא וְגַם כִּתִּי

קפב וְגַם כִּתִּי

קפג וְגַם כִּתִּי

קפד וְגַם כִּתִּי

קפה וְגַם כִּתִּי

קפו וְגַם כִּתִּי

קפז וְגַם כִּתִּי

קפח וְגַם כִּתִּי

קפט וְגַם כִּתִּי

קצ וְגַם כִּתִּי

קצא וְגַם כִּתִּי

קצב וְגַם כִּתִּי

קצג וְגַם כִּתִּי

קצד וְגַם כִּתִּי

קצה וְגַם כִּתִּי

קצו וְגַם כִּתִּי

קצז וְגַם כִּתִּי

קצח וְגַם כִּתִּי

קצט וְגַם כִּתִּי

קת וְגַם כִּתִּי

קתא וְגַם כִּתִּי

קתב וְגַם כִּתִּי

קתג וְגַם כִּתִּי

קתד וְגַם כִּתִּי

קתה וְגַם כִּתִּי

קתו וְגַם כִּתִּי

קתז וְגַם כִּתִּי

קתח וְגַם כִּתִּי

קתט וְגַם כִּתִּי

קתי וְגַם כִּתִּי

קתיא וְגַם כִּתִּי

קתיב וְגַם כִּתִּי

קתיג וְגַם כִּתִּי

קתיד וְגַם כִּתִּי

קתטו וְגַם כִּתִּי

קתטז וְגַם כִּתִּי

קתיז וְגַם כִּתִּי

קתיח וְגַם כִּתִּי

קתיט וְגַם כִּתִּי

קתכ וְגַם כִּתִּי

קתכא וְגַם כִּתִּי

קתכב וְגַם כִּתִּי

קתכג וְגַם כִּתִּי

קתכד וְגַם כִּתִּי

קתכה וְגַם כִּתִּי

קתכו וְגַם כִּתִּי

קתכז וְגַם כִּתִּי

קתכח וְגַם כִּתִּי

קתכט וְגַם כִּתִּי

קתל וְגַם כִּתִּי

קתלא וְגַם כִּתִּי

קתלב וְגַם כִּתִּי

קתלג וְגַם כִּתִּי

קתלד וְגַם כִּתִּי

קתלה וְגַם כִּתִּי

קתלו וְגַם כִּתִּי

קתלז וְגַם כִּתִּי

קתלח וְגַם כִּתִּי

קתלט וְגַם כִּתִּי

קתמ וְגַם כִּתִּי

קתמא וְגַם כִּתִּי

קתמב וְגַם כִּתִּי

קתמג וְגַם כִּתִּי

קתמד וְגַם כִּתִּי

קתמה וְגַם כִּתִּי

קתמו וְגַם כִּתִּי

קתמז וְגַם כִּתִּי

קתמח וְגַם כִּתִּי

קתמט וְגַם כִּתִּי

קתנ וְגַם כִּתִּי

קתנא וְגַם כִּתִּי

קתנב וְגַם כִּתִּי

קתנג וְגַם כִּתִּי

קתנד וְגַם כִּתִּי

קתנה וְגַם כִּתִּי

קתנו וְגַם כִּתִּי

קתנז וְגַם כִּתִּי

קתנח וְגַם כִּתִּי

קתנט וְגַם כִּתִּי

קתס וְגַם כִּתִּי

קתסא וְגַם כִּתִּי

קתסב וְגַם כִּתִּי

קתסג וְגַם כִּתִּי

קתסד וְגַם כִּתִּי

קתסה וְגַם כִּתִּי

קתסו וְגַם כִּתִּי

קתסז וְגַם כִּתִּי

קתסח וְגַם כִּתִּי

קתסט וְגַם כִּתִּי

קתע וְגַם כִּתִּי

קתעא וְגַם כִּתִּי

קתעב וְגַם כִּתִּי

קתעג וְגַם כִּתִּי

קתעד וְגַם כִּתִּי

קתעה וְגַם כִּתִּי

קתעו וְגַם כִּתִּי

קתעז וְגַם כִּתִּי

קתעח וְגַם כִּתִּי

קתעט וְגַם כִּתִּי

קתפ וְגַם כִּתִּי

קתפא וְגַם כִּתִּי

קתפב וְגַם כִּתִּי

קתפג וְגַם כִּתִּי

קתפד וְגַם כִּתִּי

קתפה וְגַם כִּתִּי

קתפו וְגַם כִּתִּי

קתפז וְגַם כִּתִּי

קתפח וְגַם כִּתִּי

קתפט וְגַם כִּתִּי

קתצ וְגַם כִּתִּי

קתצא וְגַם כִּתִּי

קתצב וְגַם כִּתִּי

קתצג וְגַם כִּתִּי

קתצד וְגַם כִּתִּי

קתצה וְגַם כִּתִּי

קתצו וְגַם כִּתִּי

קתצז וְגַם כִּתִּי

קתצח וְגַם כִּתִּי

קתצט וְגַם כִּתִּי

קתק וְגַם כִּתִּי

קתקא וְגַם כִּתִּי

קתקב וְגַם כִּתִּי

קתקג וְגַם כִּתִּי

קתקד וְגַם כִּתִּי

קתקה וְגַם כִּתִּי

קתקו וְגַם כִּתִּי

קתקז וְגַם כִּתִּי

קתקח וְגַם כִּתִּי

קתק

וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם גֹּאֵל אָנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃ לִינִי הַלָּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וְגָאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר׃ וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו עַד הַבֹּקֶר וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע כִּי־ בָאָה הָאִשָּׁה הַגָּרֶן׃ וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאֶחְזִי־בָהּ וַתְּאֹחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר׃ וַתָּבוֹא אֶל־ חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־ לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ׃ וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר ׀ אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־ חֲמוֹתֵךְ׃ וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃ וּבֹעַז עָלָה הַשָּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי וַיָּסַר וַיֵּשֶׁב׃ וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשְׁבוּ׃ וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא יִגְאַל הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃

וּבֹעַז אָרוּם בְּקוּשְׁטָא אֲרוּם פָּרִיק אֲנָא וַאֲף אִית פָּרִיק אוֹחֲרָן דְּחָזֵי לֵיהּ לְמִפְרַק יֵהֲרְ מִנִּי׃ בֵּיתִי בְּלֵילְיָא וִיהָא בְּצַפְרָא אִם יִפְרָקֵךְ גַּבְרָא דְּחָזֵי לֵיהּ לְמִפְרְקֵךְ טַן אוֹרַיְתָא חֲדִי טַב וְיִפְרוֹק לְחַיֵּי וְאִם לָא צָבֵי לְמִפְרְקֵךְ וְאֶפְרוֹקִינָךְ אֲנָא אֲמָרִית בְּשִׁבְוּעָא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּמַלֵּילִית לִיךְ כְּדֵין אַעְבִּיד דְּסוּכִי עַד עִידַן צַפְרָא׃ וּרְכַב סַלָּקְבִיל רִיגְלוֹי עַד צַפְרָא וְקָטַר בְּקַרְיָתָא עַד לָא אִשְׁתְּמוֹדַע גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ טַן קֳדָם חֲשׁוֹכָא וַאֲמַר לְעוֹלְמוֹי לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבַּר אֲרוּם אָתַת אִתְּתָא לְאֻרְעָא׃ וַאֲמַר הָבִי סוּדְרָא דִּי עֲלַיִךְ וַאֲחֵזִי בָהּ וַאֲחֵזַת בָּהּ וְכַל שִׁית סְאִין דְּסָעוֹרִין וְשַׁוִּי עֲלָהָא וַאֲיְתֵי לָהּ כַּח טַן קֳדָם יְיָ לְסוֹבְרוּתְהוֹן וְטַן אִיתְאֲמַר בְּנְבוּאָה רַעֲתִידִין לְמִפַּק מִנָּהּ שִׁתָּא צַדִּיקֵי עָלְמָא דְּכָל חַד וְחַד עָתִיד לְמֶהֱוֵי מִתְבָּרֵךְ בְּשִׁירָת בִּירְכָן דָּוִד וּרְנִיאֵל וְחַבְרוֹהִי וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא וְעַל בּוֹעַז לְקַרְיָתָא׃ וְאָתַת לְוַת חֲמוֹתָהּ בְּקַרְיָתָא וַאֲמָרַת טַן אֲנָּח בָּרְתִּי וְתַוְיָאַרַת לָהּ יַת כָּל מַה דַּעֲבַד לָהּ גְּבַרָא עַל פּוּם סִימַר מִן קֳדָם נְבוּאָה דְּאִתְגְּלִיאַת לֵיהּ עֲבַד לָהּ׃ וַאֲמָרַת שִׁית סְאִין דְּסָעוֹרִין הָאִלֵּין יְהַב לִי גַּבְרָא אֲרוּם אֲמַר לִי לָא תֵּהָכִין רֵיקָנְיָא לְוַת חֲמוֹתִיךְ׃ וַאֲמָרַת תִּבִי בְּרָתִי עָמִי בְּבֵיתָא עַד זְמַן דְּחַרְעִין אֶכְרִין יְרַגְּרוּן טַן שְׂעַיָא׃ כְּדֵין יְחַפְּרִישׁ פִּחְגֵּם אֲרוּם לָא יְנוּחַ גַּבְרָא אֲרוּם אֶלָּהֵין יְשֵׁיצֵי לְטַב פִּתְגָמָא וְעָבֵד דֵּין׃

וּבוֹעַז סְלִיק לְתַרַע בֵּית דִּינָא וְסַנְהֶדְרִין וְיָתִיב תַּמָּן עִם סָבַיָּא וְהָא פְּרִיקָא חֲלַף דְּסַלִּיל בּוֹעַז לְרוּת וַאֲמַר כְּטִי תִּיב הָכָא גְּבַר דִּצְנִיעָן אוֹרְחָתֵיהּ וְסָטָא וְיָתִיב׃ וְדַבַּר עֲשָׂרָתֵי גּוּבְרִין מְסָבֵי קַרְיָתָא וַאֲמַר תִּיבוּ הָכָא וְיָתִיבוּ׃ וַאֲמַר לְפָרוֹקָא אַתְכְּנַת חַקְלָא דִּי לַאֲחוּנָא לֶאֱלִימֶלֶךְ זַבְנַת נָעֳמִי דִּי תָבַת מֵחַקַל סוֹאָב׃ וַאֲנָא אֲמָרִית אֶגְלֵי אוּדְנָךְ לְמֵימַר קְנֵה קֳבֵל יַתְבֵי תַּרְעָא וְקֳבֵל סָבַיָּא דְּעַמִּי אִם אִית רְעוּתָךְ לְמִפְרוֹק פְּרוֹק וְאִם לָא אִית רְעוּתָךְ חַוִּי לִי וְאֶנְדַּע אֲרוּם לָא אִית בַּר מִנָּךְ לְמִפְרוֹק קֳדָמָךְ וַהֲוּא קָרִיב לְמִיתַב בָּתְרָךְ וַאֲנָא אֲרֵית מִנָּךְ וּפְרוֹקָא אֲהֵא בַּחֲרָךְ וַאֲמַר אֲנָא אֶפְרוֹק׃

ועתה כי אמנם כי אם אם כתי׳ ולא קרי והוא חד מן ד׳ אם כתי׳ ולא קריין וסי׳ אם בכתו׳ ויען אתי את המלך ׳ אם אבנון ואינון חד מן ח׳ מלין כתי׳ ולא קרי׳ וסימ׳ נא דיסלח לדבר הזה יי׳. את הנפש וישבע המלך צדקיהו אל ירמיהו׳

ועתה אל ישם אדני המלך אל לבו׳ אם כאשר קחנו ועיניך שים עליו׳ אם גאל ועתה כי אמנם כי אם נאל אנכי׳

חם יגאל טוב׳ יש לומרים כי טוב היה שם הגואל ואולי היה כן למה חס׳ הכתוב במגלה קורה שבה שה פלוני אלמוני רק טעמו שם יגאלך הגואל טוב הוא לך פיגאלך חדש חשוב הוא׳ ויתר שם מעוריס׳ בספר הכתוב מה שנתן לה וברוח שבה כדיקים יעמדו ממנה׳ מי יתן בתי׳ יתכן מלך דיתה תותה עד שפתחם

ועתה כי אמנם שם כתיב ולא קרי כלומ׳ משמע בכך ודאי יש גואל קרוב ממני חמר רבי יהושע בן לוי מלמון ונלימלך וטוב נחיים היו ומהו שבר לאחיכו לך ימלך לעולם קורא חרש את דורו אחיו כעניין שכ׳ ויעמע חברם כי בשבם אחיו והלא אברהם דורו היה כך היה בעז לאלימלך בן אחיו קרובו של מחלון אבל טוב היה קרוב יותר ׳ עכ׳: קרוב ממני שהוא לפני ואני בן אחיו׳ ולפי שהיה בעז מרבותיו של בועז ברבוי׳ ועם מרבותיו חמרו ליכנו בשבע שהיה יכנו מקטרגין בעון יכנו והיה עכיו בת עליה ובשבע שלא יבא עליה שה על ידי כיסוחין׳ ויאמר אל יודע׳ מוכח על ותקם בטרם יכיר הוא זרז לקום כי אמ׳ בלבו אין כבודי מיוודע כי בתה החטה הגורן׳ עם מעוריס׳ אי מיכסר לומר עם אחין אחין דרכה של אמה לשתות כמשמעו זה אלא עם מעוריס ממש ורמז לה שעתיד לבנות ממנה בן שמכבד דוד ומבטל מלכות בית שאול׳ ומלא תבואי ׳ כ׳ מא׳ יתר

ואת רות המואביה אשתה קנית לקנו׳ ויש לומר שהיה מתרצה לזה אם כן תשחית
את שם המת על נחלתו ׳ זרעי כמו נחלתי ׳ בניס לתת פנס בזרעי סנה׳ לא יבא
עמוני ומואבי וטע׳ בעמוני ולא עמונית : על הגאולה ׳ זו מכירה : תמורה ׳ זו
הליפין : פלוני אלמוני כעלו ׳ זהו קניין כמו פלוני קונין במורר במקו׳ כעל ורבותינו

וזאת ל״ז ר״פ וסים׳ וזאת התרומה אשר תקחו ׳ וזאת תורת המנחה ׳ וזאת תורת האשם ׳ וזאת תורת זבח השלמים ׳
וזאת תהיה טומאתו בזובו ׳ וזאת עשו להם וחיו ׳ וזאת משכרת משאם ׳ וזאת תורת הנזיר ׳ וזאת התורה החקים ׳
וזאת התורה אשר שם ׳ וזאת הברכה ׳ וזאת ליהודה ויאמר ׳ וזאת התרומה אשר תרימו ׳ וזאת לכם האות דירמיה ׳

ה וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד
נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֲשֶׁת־
הַמֵּת קָנִיתִי לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־
נַחֲלָתוֹ : ו וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל
לִגְאָל־לִי פֶּן־אַשְׁחִית אֶת־נַחֲלָתִי
גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־
אוּכַל לִגְאוֹל : ז וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל
עַל־הַגְּאֻלָּה וְעַל־הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־
דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ
וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל : ח וַיֹּאמֶר
הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ :
ט וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־הַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם עֵדִים
אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר
לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן
וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי : י וְגַם אֶת־רוּת
הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי
לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ
וְלֹא־יִכָּרֵת שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו
וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם :
יא וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשָּׁעַר
וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יְתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה
הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר
בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־
חַיִל בְּאֶפְרָתָה וְקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם :
יב וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה
תָמָר לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן
יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה הַזֹּאת : יג וַיִּקַּח
בֹּעַז אֶת־רוּת וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא
אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן :
יד וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי בָּרוּךְ
יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם
וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְיִשְׂרָאֵל :

וְאָמַר בֹּעַז בְּיוֹם דְּקָנֵית יָת חַקְלָא מִן יַד
נָעֳמִי וּמִן יַד רוּת מוֹאֲבִיתָא אִיתַּת מַיְתָא
חַיָּיב אַתְּ לְמִפְרוֹק וְבַעְיָ לְמֵיבְמָא יָתַהּ לְמִכְּבָה
לַאֲנָתוּ מִן בְּגַלַּל לְאַקָּמָא שׁוּם מַיְתָא עַל
אַחֲסַנְתֵּיהּ : וַאֲמַר פָּרוֹקָא כִּי לָאו גְּוָנָא לִית
אֲנָא יָכִיל לְמִפְרוֹק לִי עַל דְּאִידַּת לִי אִתְּתָא
לֵית לִי רְשׁוּ לְמֵיכַב אוּחֲרָנְיָתָא עֲלָהָא דִּילְמָא
תְּהֵי לְמָצוּ בְּבֵיתִי וְאַחֵא מְחַבֵּיל יָת אַחֲסַנְתִּי
פְּרוֹק לָךְ אַתְּ אֲרוּם דִּילִית לָךְ אִתְּתָא אֲרוּם
לֵית אֲנָא יָכִיל לְמִפְרוֹק : וּכְהָדָא מִנְהָגָא
בְּעִידָנָא דִּי מַלְקַדְמִין מְתַנְהֲגָא בְּיִשְׂרָאֵל בְּזַמַּן
דְּשָׁקְלֵן וְטָרֵן וּפָרְקֵן וּמְחַלְפֵן חַד מִן חַבְרֵיהּ
וּמְקַיְּמִין כָּל מִדְּעָם : נָרְתֵּק יַד וְיַהֲבָה
וְאוֹשִׁיט בֵּיהּ קְנִין לְחַבְרֵיהּ וְהָכֵין נַהֲגִין ל
לְמִקְנֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל חַד מִן חַבְרֵיהּ קֳדָם כַּהֲדָנָא :
וַאֲמַר פָּרוֹקָא לְבֹעַז אוֹשִׁיטְ יְדָךְ
לְקִנְיָנָא וְקְנִי לָךְ וְטָלַע בּוֹעַז יָת נַרְתֵּק יַד
יְמִינֵיהּ וְקְנִי לֵיהּ : וַאֲמַר בּוֹעַז לְסָבַיָּא וּלְכָל
עַמָּא חַוּוֹ סָהֲדִין אַתּוּן עָלַי יוֹמָא דֵין אֲרוּם
קְנֵיתִי יָת כָּל מַה דַּהֲוָה לֶאֱלִימֶלֶךְ וְיָת כָּל מָה
דַּהֲוָה לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִן יַד נָעֳמִי :
וְאוּף יָת רוּת מוֹאֲבִיתָא אִיהַת מַחְלוֹן קְנֵיתִי
לִי לְאִנְתּוּ בְּגִין לְמֵיקַם שׁוּם שְׁכִיבָא עַל א
אַחֲסַנְתֵּיהּ וְלָא יִשְׁתֵּצֵי שׁוּם שְׁכִיבָא מִלְּוַת
אֲחוֹהִי וּמִתְּרַע סַהֲדְרִין דְּבַאֲתְרֵיהּ סָהֲדִין
אַתּוּן עָלַי יוֹמָא דֵין : וְאָמְרוּ כָּל עַמָּא דִּי
בִּתְרַע סַנְהֶדְרִין וְסָבַיָּא סָהֲדִין אֲנַחְנָא יְהֵן ייָ
יָת אִתְּתָא דְּרָא דְּאָתְיָא לְבֵיתָךְ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה
דִּי בְנוּ תַרְוֵיהוֹן יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲבוֹנָן בְּחָרֵי
עָסָר שִׁבְטִין וְעִיבֵּר חֵילָא בְּאֶפְרָת וּתְהֵי קְרֵי
שְׁמָא בְּבֵית לָחֶם : וִיהֵי מַצְלַח בֵּיתָךְ כְּבֵית
פָּרֶץ דִּי יָלְדַת תָּמָר לִיהוּדָה מִן זַרְעָא דִּי יְהֵב
ייָ לָךְ מִן עוּבָּרְתָּא הָדָא : וְנָסִיב בּוֹעַז יָת רוּת
וַהֲוָת לֵיהּ לְאִנְתּוּ וְעַל לְוָתָהּ וִיהַב ייָ לָהּ
עִיבּוּר וִילִידַת בַּר : וְאָמְרָן נְשַׁיָּא לְנָעֳמִי
בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ דַּייָ דְּלָא פְסַק לִיךְ פָּרוֹקָא יוֹמָא
דֵין וְיִתְקְרֵי שְׁמֵיהּ מִן צַדִּיקֵי יִשְׂרָאֵל :

ו׳ נ׳ מל׳
ז׳ קנית ח
ח׳ ל׳ף
ט׳ כ׳ף
י׳ ל׳ף
יא׳ ו׳ נ׳ מל׳ ד׳
ג׳ מל׳ ל
ב׳ מל׳
ג׳ ל
ד׳ ל׳ף
כ׳ כ׳ף ל׳
ו׳ ו׳ נ׳
ל׳ ל׳ף
יב׳ ז׳ קנית בנבי״ת וכ״ף
ל׳ ו׳ מל׳
כ׳ ל׳ף בנבי׳ ה׳ ת׳ם נ׳בי׳
ת׳ם נ׳בי׳ ה׳
ד׳ ר׳ין

זאת תחיה המנפח ׳ וזאת שכית תעשו ׳ וזאת לפנים בישראל ׳ והבאת נ׳ מלרע וס׳ כל הנפש הבאה ליעקב ׳ ובני
ישראל למספרם ׳ ויאמרו כל העם אשר בשער ׳ וקרא ד׳ וסים׳ קום לך אל נינוה ׳ וחברו ׳ וקרא ואנכי אענה לאיוב ׳
וקרא שם בבית לחם ׳ לך ושב בן ׳ זקפין בנבי׳ וכתובים וסי׳ והיה ביום ההיא נ׳ לך מעצבך עשח לך מסרות ומוטות ׳
ויאמר ירמיהו אל צדקיהו כי אניד לך ׳ הכון והכן לך ׳ שבא ודדן וסוחרי תרשיש ׳ לכן לא יחיח לך משליך חבל ׳
לו איש הולך רוח׳ שקר ׳ ויאמר ייָ אלי עור קח לך ׳ אבל אניד לך את הרשום בכתב ׳ ויהי ביתך כבית פרץ ׳ וכל
בתינה דמלכים דכו׳ בסה וסי׳ ויאמר לח אלקנה ׳ ויאם׳ לו נשא כליו ׳ וידבר יהונתן בדוד טוב ׳ ואבי ראה גם ראה ׳
וגם אשר לא שאלת נתתי ׳

תולדות ב' מל' דמל' וסימ' נמסר בסדר בראשית ע"ש ועיין במסורה רבתא בערך ל' פרץ ל' זקף קטן אלה תולדות
פרץ והוא חד מן א"ב קטן בזקפא וסימ' נמסר בסס' רבת' במערכת אות הקוף בסו"ד:

רשי

ויהא לך למקנים נפש ולכלכל את סיבתך
בתפנוקין ארום כלתך די רחימית יתך ילדתי
והיא הות טבתא ליך בעידן ארמלותיך
מסגיאין בנין: ונסיבת נעמי ית רביא
ושויאת יתיה בעיטפה והות ליה לתורבינתא
וקראן ליה שיבבתאן שום למימר
אתיליד בר לנעמי והוו קראן שמיה עובד
הוא בוי דישי אבוי דדוד:
ואילין תולדת פרץ פרץ אוליד ית חצרון:
וחצרון אוליד ית רם ורם אוליד ית עמינדב:
ועמינדב אוליד ית נחשון ונחשון רב
בית אבא לבירת יהודה ונחשון אוליד ית
סלמא צדיקא הוא סלמא מן בית לחם
ונטופרה דבטילו בבוי פרזדאון דאורזיב
ירבעם חייבא על אורחי והואן עוברי אלב
ובנין ואוון כנטופא: ושלמון אוליד ית
אבצן נגידא הוא בועז צדיקא רי על זכותיה
אשתיזבו עמא בירת ישראל מיד בעלי ד
דבביהון ובנין צלותיה עדת כפנא מארעא
דישראל ובועז אוליד ית עובד דפלח למרי
עלמא בלב שלים: ועובד אוליד ית ישי
ודמר קרי נחש בגין דלא אשתכחת ביה
עיולא ושחיתא לאיתמפרא בידוי דמלאכא דמותא למכב ית נפשיה מיניה ותידה יומין סגיאין עד
דאידכר קדם יי עיטא דיתב חייבא לחוה איתתיה אדם למיכל מן אילנא ואכלין פירוי חביבין לידע
בין טב לבישׁ ועל האוא עיטא אתחייבו מותא כל דיירי ארעא ובהאיא עילא שכיב ישי צדיקא
הוא ישי דאוליד ית דוד מלכא וישראל:

והיה לך למשיב נפש ולכלכל את־
שיבתך כי כלתך אשר־אהבתך
ילדתו אשר־היא טובה לך משבעה
בנים: ותקח נעמי את־הילד
ותשתהו בחיקה ותהי־לו לאמנת:
ותקראנה לו השכנות שם לאמר
ילד־בן לנעמי ותקראנה שמו עובד
הוא אבי־ישי אבי דוד:
ואלה תולדות פרץ פרץ הוליד ט
את־חצרון: וחצרון הוליד את־רם
ורם הוליד את־עמינדב: ועמינדב
הוליד את־נחשון ונחשון הוליד את־
שלמה: ושלמון הוליד את־בעז
ובעז הוליד את־עובד: ועובד הוליד
את־ישי וישי הוליד את־דוד:

סכ"ו הפס' של ספרויות שמונים וחמשה וחצי
ואמר רות המואביה

ואלה תולדות פרץ.
לכי מייחס את דוד
על עמה של רות
המואביה חור ויחכו
על עם יהודה:

כלין פירוש רות

נמלט פירוש מגלת רות

תם ונשלם ספר רות תהלה לצור מציאנו מעברות לחירות

איכה יפה בדד: ירמיה כתב בספר קינות היה המגילה חסר פרק יהויקים על הלח חסר על הלם והיו בו פלם לפך ביתו' ליכה יפה ליכה יעיב ליכה יועם פוב הוסיף עליו לכי הגבר מהוץ פלם לפך ביתות מכאתי ועוד נוסף עליהם דברים רבים כהמה פלם כנגד

אנשי חמת ובינו מדרשי קדמוניהם המדיקים, שהם נקבו על קשם ובדיקת מדע יכוקים, וכל דבריהם כזהב ובכסף מבעיקים מזוקקים. לכן מדרשיהם על דרכים רבים נחלקים, שהם חידות וקודו' ומשלים גבוהים עד מחקים. ושהם להרויח לבות כלאות בפרקים עמוקי. ושהם לחתן כחמן כבשלים ולחלאת ה הריקי, על כן ידעתי לבופו טעתי הפסוקי, והמדרשים כ כמלבושים בגוף דבקים, שהם כמעי דקים ושהם עבים כעיף. ודרך הפשט הוא הגוף בדברים נכחרים ובחוקים, וכן לחרו מהמקרא כפשוטו והדברים עתיקים:

ואני אברהם בר מאיר מחרן מ מדקדקים. הוכלחתני מחרן ספרד חמת המכיקי, וספרי חלנ בגלותי הין בידי מ מחזיקי, ויורכי לבאר ספרי בטעמי מנופת מתוקים. וכן חפרם זאת המגלה לאחרי הדקדוקים, וחיננה המגלה ה הכמרפת על יד יהויקי, כי לח כמכח ספי דברי הפם חסר הם בספר ירמיה מקוקי, וכן כתוב קי לך מגלת ספר ; וכתבת עליה את כל הדברי חסר דברתי חליך על ישראל ועל יהוד ועל כל הגוים ועוד כתוב מרוע כ כתבת עליה לאחר בח יבח מלך בבל והמחית את החרך הזאת וחין במגלת ספר חיכה זכר בבל ולח מלכ: בדד: פם נופל על זכר ועל נקבה עם למ"ד ; ובחסרונו וכן מלת בטח: רבתי, מרתי, מלעיל להבדיל בין ה"ד הנוסף ובין יודי"ן קיים המדבר כמו חוהבתי לרוש ועמדים מלת גנוכתי יוס מלרע בעבור ה המחנות הבית: רבתי בגוים, חינם כרחשונה רק בלשון גדולה כמו ורבי ה המלך על כל רב

איכה יֵשְׁבָה בָדָד הָעִיר רָבָתִי עָם הָיְתָה כְאַלְמָנָה
רַבָּתִי בַגּוֹיִם שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה
לָמַס: בָּכוֹ תִבְכֶּה
בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ אֵין־לָהּ
מְנַחֵם מִכָּל־אֹהֲבֶיהָ כָּל־רֵעֶיהָ בָּגְדוּ
בָהּ הָיוּ לָהּ לְאֹיְבִים:
גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וּמֵרֹב עֲבֹדָה
הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ כָּל
רדפיה הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים:
דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי
בָּאֵי מוֹעֵד כָּל־שְׁעָרֶיהָ שׁוֹמֵמִין
כֹּהֲנֶיהָ נֶאֱנָחִים בְּתוּלֹתֶיהָ נוּגוֹת וְהִיא
מַר־לָהּ: הָיוּ צָרֶיהָ
לְרֹאשׁ אֹיְבֶיהָ שָׁלְווּ כִּי־יְהוָה הוֹגָהּ עַל
רֹב־פְּשָׁעֶיהָ עֹלְלֶיהָ הָלְכוּ שְׁבִי לִפְנֵי
צָר: וַיֵּצֵא מִן־בַּת
צִיּוֹן כָּל־הֲדָרָהּ הָיוּ שָׂרֶיהָ כְּאַיָּלִים
לֹא־מָצְאוּ מִרְעֶה וַיֵּלְכוּ בְלֹא־כֹחַ
לִפְנֵי רוֹדֵף:

אמר ירמיהו נביא וכהנא רבא
אֵיכְדֵין יִתְגְּזַר עַל יְרוּשְׁלֵם
וְעַל עַמְּהָא לְאִתְרְנָא בְּתִירוּכִין וְלִמְסְפַּד
עֲלַוְיְהוֹן אֵיכָה הֵיכְמָה דְּאִתְּדִנוּ אֲדָם וְחַוָּה
דְּאִיתְרְכוּ מִגִּינְתָא דְּעֵדֶן וְאַסְפִּיד מָרֵי עָלְמָא
עִילַוְיְהוֹן אֵיכָה עֲנַת מִדַּת דִּינָא וְכֵן אֲמָרַת
עַל סְגִיאוּת חוֹבָאָה אִשְׁתְּדוּר דִּי בָגְוָהָא וּבְגִין
כֵּן תְּהֵי יְתֵבָה בִּלְחוֹדָהָא כְּגִבְרָ דְּמַכְתַּשׁ סְגִירוּ
עַל בְּסֵרֵיהּ דִּי בִלְחוֹדֵיהּ יָתִיב וְקָרְתָּא חֲוַרַת
מַלְיָא אוֹכְלוֹסִין וַעֲמָמִין סַגִּיאִין אִתְרוֹקִנַת
מִבְּהוֹן וַהֲוַת דְּמָיָא לְאַרְמְלָא וְדִי מִתְרַבְרְבָא
בַּעֲמַמַיָּא וְשַׁלִּיטָתָא בְּאַפְרִיכְיָא וַהֲוָה מַסְקִין
לָהּ מַסִּין הַרְרַת לְמֶהֱוֵי מַכִּיכָא וּלְמִתֵּן בְּרַגָּא
לְהוֹן בָּתַר דְּנָא: בַּר שָׁלַח
מֹשֶׁה נְבִיָּא אֲזַגְּדִין לַאֲלָלָא יַת אַרְעָא וְתָבוּ
אֲזַגְּדָא וְאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל
וַהֲהִיא לֵילְיָא תְּשַׁע יוֹמִין בְּאֵב הֲוָה וְכַד
שְׁמָעוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת בְּשׂוֹרְתָא בִּישְׁתָּא
הָדָא דְּאִיתְבְּשָׂרוּ עַל אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל נְטָלוּ
עַמָּא יַת קָלֵיהוֹן וּבְכוּ בְּלֵילְיָא הַהוּא מִן יַד
תְּקוֹף רוּגְזָא דַיְיָ בְּהוֹן וּגְזַר לְמֶהֱוֵי בְּכֵן בְּלֵילְיָא
הָדָא לְדָרֵיהוֹן עַל חוּרְבַּן בֵּית מוּקְדְּשָׁא וְכֵדוֹ
אִתְאֲמַר בְּנְבוּאָה לְיִרְמְיָהוּ כַּהֲנָא רַבָּא לְמֶהֱוֵי
חָרֵיבָא יְרוּשְׁלֵם עַל יְדוֹי דִּנְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא

אין לא תיבין בתיובתא מן יד עאל ואוכח ית עמא בית ישראל וסריבו לקבלא במימריה בכן עאל נבוכדנצר רשיעא וצרא ית ירושלם ויבית מקדשא בנורא בתשע יומין ביירחא דאב וביה בביהא כנשתא דישראל בכותא ומעלא זליג על ליסתהא ולית די ימלל הנחומין על לבהא מן כל טעוותא די רחמתא למיתל בתריהון ובגין כן כל חברהא ארשיעו בה אתהפיכו למהוי להא לבעלי דבבין: אזילו בית יהודה בגלותא על רחמוו מעניו יתמין וארמלן ועל סגיאות פולחנא דהוו מפלחין באחוזון בני ישראל דאזדבנו לזהון לא קרו חירותא לעבדיהון ואמהתהון דהוו משעית ישראל ובגין כן אף אינון אתמסרו ביד עממיא וכנישתא רבית יהודה יתבא בגו עממיא ולא אשכחא ניחא מפולחנא קשיא דשעבידו יתה וכל דהוה רדיף יתה ארביקו יתה כר היא מתחבאה בין תחומיא ואעיקו לה: כל זמן דיהוה ירושלם מתבניא סריבו ישראל למיפק לירושלם לאתחזאה קדם יי תלת זימנין בשתא ועל חובידון דישראל איצדיאת ירושלם ואתעבידו שבילי ציון כאבילין מדלית עאיל בה בזמן מועדיא כל תרעהא צדיין וכהנהא אניחן על די בשלו קורבניא בחולתהא ספרן על די פסקו למיפק בחמשא עשר יומין באב וביומא דכפוריא די הוא בעסרא יומין בתשרי דהוו יתבין בשלוה ארום יי תבר יתה על סגיאת כרוהא רבייתא אזלו בשיבייתא קדם מעיקהא: והוו יתבין בתוקפא דציון כל זיוהא דהוו רבבנהא מסתחרן על מיכלא היכמא דמסחרן אילייא במדברא ולא אשכחו מרעיהון ואזלו בתשוית כוחא ולא הדור להון חילא למערוק לאשתזבא קדם רדיף:

ביתי, ובפתחים למ"ד למם להורות על הח הדעת הנעדר ולח נדגש המ"ם להקל על הלשון, וי"ו בכו תחת הח כי חותיות תחלפות כמו הסכלת עמו: יהודה. זכר ונקבה כיערחל ומבריח ותחזק מבריח. ויש מפרשים המבריח מדברי מעתיקי הדת על דיוח דבר מבריח והיפר בעיני מן המכר ושם הוח הוכח מעט והיים רחוי להדבק, נמצח דרך זכר ונקבה כבית ומקום: בחי מועד, מהיו בחיש במועדים והטוב בעיני שהוח המקדש ונקרח מועד בעבור היות כל ישרחל נועדים שם וכן בקרב מוכדיך טרפו כל מועדי יי' בחם: מותתין, ל"ון תמורת מ"ם וכן קח לך חטין לקן"היתין כי הכ"ון והמ"ם מתרתים בכוף המלה סיתן רבים ורבות: נוגות. מבנין נפעל וכן נוגי ממועד מהם מלמוך תוגה ויגון והתי"ו והכ"ון נוספים: היו כריה, כל חחד לרחם וכן בנות כעדה עלי עזר כל חחת מהן: מלו, מגזרת מלוה: הונח, מן הבנין הכבד הנוסף יגון: כחילי לח מכחו מרעה: כחילי חסר לח מכחו מרעה מחי, להם כח לברוח ם מהולכם כחם ברעב: לפני רודף, כל רודף מבחיקרח חסר וזה מלח מברדפו רדיפה מלימה על כן יוסר הפייט מלח רודפתי וחסר' מנת גחולי מנת גחלי בלה חסר כתיב: זכרה

איכה א

רשי

זכרה ירושלם · בגלותה : ימי עניה · ימי חורבן מהביאה לידי עוני · ומרודיה : הוללים בעיר במו וירדתי על ההרים תריד בפיתי והיתים : כל מחמדיה · וזכרה כל טוב מחמדיה מימי קדם : מחקו על מסבתיה · ממחו על מביתת מסוסה חגם הדמה ומבתה ומרם לגבה דורסו בלעון אחר מהיו מובתין בגולה בסבתות ויתים טובים ומוטים בסביעות והיו החומות מסחקים עליהם ואומרים סוטים בתרכבם לה ממתם ועכשיו בגולה תסמרון : לנידה : לגולה לעון נע ונד תיסמובכט בלעז : ערותה · קלונה : בחנחה · לעון כשעלה מוסטיר בלעז פתעו כי בחנחה לחי הוח פס רבר פיסופירירא : טומחתה בעוליה · לעון גנחי הו' דס נדותה ניכר בעולי בגריה כלומר חטוחותיה בלויין ה הרבה עפחתן ב בגלוי : לח זכרה חחריתה : כשהיו חוטחי לח נתנו לב מה תהיה אחרית לפיכך ונחרד פלחים ירידתה נפלחת פלחי' הרבה בהכל פלחים מחירע לה מה פלח חירע לכל עיר : ירו פרם מר · עיון ומוחב : על כל מחמדיה · מפרו תורות מכחמר בהם הכחמדי' מזהב הכל נפכו לבוז כסף וזהב והם נפנים על ספרי תורות כדי לסורפם לפי מכתוב בהם לח יבח עיכוי ונו' : חפר כוית לח יבח בקהל לך · לו עיון ומוחב : לח חליכם לח תהח כבר' הזחק עוד לכל עוברי על דת חמרו חכמים מכחן לקובלנח מן התור' רחו מה עשה לי הביטו ורחו ונו' : חפר עולל · חפר כעשה לי : חותי ביום חרון חפו גם זה לעו' יבין : וירדנה · וירד חותה ויסבר חותה על ידי רידוי ויסורין לכך הכתוב דבוקה לפותרו ב בלעון יחידית כמו יעשנה יכרסמנה ט יריעה מהעשם לעון נקבה כמו רחת ח חות' העכמו' היבש' סיבר כל חחת ויחת דבר חחר וירדנה כמו וירדהו חל כפיו הריק חת המוח נ נורר ורודה המוח מתוכו : כעקד עול פעמי בירו · חין לחיב' זורמין' במקר' ובלעון חרמי חל פסיקתה קורין ל לרבן מסקרח מ מלחר הבקר ונחמר חכי כעקד פ פוייכטרייכט בלעז

אבן עזרא

עזר ה' מל וסי' יתום אתה היית עזר · וכשל עזר ונפל עזר · ל תרחק ממני כי צרה קרובה · זכרה ירושלם ימי עניה ויטע אהלי אפדנו · את עניי נ'וסי' את עניי ואת יניע כפי ראה יי' · את עניי כי הגדיל אויב · אשר ראית את עניי ידע · בצרו · צוותח נ' מל וסים נספר בתלים סימן קכ עש' · בקהל ר' דגשי' וסי' בלשון ארמי נסוק נצלי דסגין את פקדית

חַוַּת דְּכִירָא יְרוּשְׁלֵם יוֹמִין קַדְמָאִין דִּי הֲוַת כְּדוֹרָה בְּכַרְכָּיָא וּבְפַצִיחִין תַּקִּיפִין וּמָרְדָה: וְשַׁלְטָה בְּכָל עַלְמָא וְכָל רִיגּוּגָהָא רַדָּוּו לָהּ מִן יוֹמִין קַדְמָאִין וְעַל חוֹבָא נָפַל עַמָּהּ בִּידוֹי דְּנְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא וְאָעִיק לְהוֹן וְלֵית דְּסַיַּע לָהּ חֲזוֹהָ מָעִיקְיָא וְאָזְלָא בְּשִׁבְיָתָא חַיְכוּ עַל טוּבָהָא דִּי פְּסַק מִבֵּינָתָא: חוֹבָא רַבָּא חָבְרָה יְרוּשְׁלֵם בְּגִין כֵּן בְּטִילְטוּל הֲוַת כָּל עַמְמַיָּא דַּהֲווֹ מְיַקְּרִין לָהּ מְקַלְקְלִין לָהּ מְהַגּוּ בָּהּ זִלּוּתָא אֲרוּם חֲזוֹ בִּידְקָהָא בְּרַם הִיא מְתְאַנְחָא וּרְתִיעַת לַאֲחוֹרָא: סוֹאֲבוּת דַּם רִיחוֹקָהָא בְּשִׁיפּוֹלָהָא לָא אִידְכִירַת מִינָהּ וְלָא תְּהַת עַל חוֹבָהָא וְלָא דְכִירַת מָה דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי עֲלָהָא בְּכוּף יוֹמַיָּא וּגְתַתְּ וְנָפְלַת וַהֲוָה פְּרִישָׁן וְלֵית דְּמַחְיִל מַנְחוּמִין לָהּ חֲזִי יְיָ וְתֶהֵי מְסַתְּכֵל אֲרוּם אִתְרַבְרַב עֲלַי בָּעֵיל דָּבָא: יְרֵיהּ אוֹשִׁיט נְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא וְשַׁלַּף סַיְפָא וּקְטַע כָּל רִיגּוּגָהּ אַף כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל שְׁרִיאַת לְיַלְיָא אֲרוּם חֲזַת עַמְמִין נוּכְרָאֵן עָלוּ לְבֵית מוּקְדְּשָׁהּ דִּי פַקֵּדְתָּ עַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה נְבִיאָהּ עַל עַמּוֹן וּמוֹאָב דְּלָא יְדַכְּנוּן לְמֵיעַל בְּקָהֲלָא דִּי לָךְ: כָּל עַמָּהּ דִּירוּשְׁלֵם אֲנִיחָן מְכַפְּנָא וְתַבְעִין לַחְמָא לְמֵיכַל וְיָהֲבוּ רִיגּוּגֵיהוֹן בְּסָעִיד לַחְמָא לְקַיָּמָא נַפְשׁ חֲזוֹ יְיָ וְתֶהֵי מְסַתְּכֵל אֲרוּם הֲוֵיתִי גַּרְגְּרְנִיתָא:

אַשְׁבְּעִית לְכוֹן כָּל דְּעַבְרִין בְּאוֹרְחָא זוּרוּ הָכָא אִיסְתַּכְּלוּ וְחֲזוּ אִין אִית בֵּיבָא כְּבֵיבִי דְּאִסְתְּקִיף לִי דְּתַבַּר יְיָ בְּיוֹם תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ: מִן שְׁמַיָּא שְׁלַח אֶשָׁתָא בְּכַרְכֵי תַקִּיפִין וְכָבַשׁ יַתְהוֹן פָּרַשׂ מִצְרְתָּא לְרַגְלַי אַרְתִּיעַנִי קָרַל בַּעֲלַי דְּבָבַי יְהֵיבַנִי לְמֵיהֲוֵי צַדְיָא כָּל יוֹמָא מְרַחֲקָא וְחַלְשָׁא: אִתְתַּקַּר נִיר מָרוֹדַי בִּידֵיהּ אִתְבְּשׁוּ כְּשֵׁיבְשִׁין דְּגוּפְנָא סַלְקוּ עַל צַוְּארִי אַתְקֵל חֵילִי מְסַר יְיָ בִּידוֹי מִן דְּלֵית יָכִיל אֲנָא לְמֵקָם: כְּנַשׁ כָּל תַּקִּיפַי יְיָ בֵּינִי אֲרַע זְמַן עֲלַי לְתַבְרָא חֵיל עוּלֵימִי וְעָלוּ עַמְמַיָּא עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּיְיָ וְסַאִיבוּ בְּתוּלָתָא דְּבַת יְהוּדָה דִּי הֲוָה דְּמָהּוֹן דִּבְתוּלָתְהוֹן מִיהַשַּׁר הֵיךְ בַּחֲמַר מִן מָעַצְרָתָא בְּעִדָּן דְּגָבַר מְבַעֵיט דַּת עִיבְּרִין חֲמַר עִיבְּרוּתִי שַׁרְיָין:

זָכְרָה יְרוּשָׁלַ͏ִם יְמֵי עָנְיָהּ וּמְרוּדֶיהָ כָּל מַחֲמֻדֶּיהָ אֲשֶׁר הָיוּ מִימֵי קֶדֶם בִּנְפֹל עַמָּהּ בְּיַד־צָר וְאֵין עוֹזֵר לָהּ רָאוּהָ צָרִים שָׂחֲקוּ עַל־מִשְׁבַּתָּהּ:
חֵטְא חָטְאָה יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל־כֵּן לְנִידָה הָיָתָה כָּל־מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי־רָאוּ עֶרְוָתָהּ גַּם־הִיא נָאֲנְחָה וַתָּשָׁב אָחוֹר:
טֻמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרִיתָהּ וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ רְאֵה יְהוָה אֶת־עָנְיִי כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב:
יָדוֹ פָּרַשׂ צָר עַל כָּל־מַחֲמֻדֶּיהָ כִּי־רָאֲתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁהּ אֲשֶׁר צִוִּיתָה לֹא־יָבֹאוּ בַקָּהָל לָךְ:
כָּל־עַמָּהּ נֶאֱנָחִים מְבַקְשִׁים לֶחֶם נָתְנוּ מַחֲמוּדֵיהֶם בְּאֹכֶל לְהָשִׁיב נָפֶשׁ רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה כִּי הָיִיתִי זוֹלֵלָה:
לוֹא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הַבִּיטוּ וּרְאוּ אִם־יֶשׁ מַכְאוֹב כְּמַכְאֹבִי אֲשֶׁר עוֹלַל לִי אֲשֶׁר הוֹגָה יְהוָה בְּיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ:
מִמָּרוֹם שָׁלַח־אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי וַיִּרְדֶּנָּה פָּרַשׂ רֶשֶׁת לְרַגְלַי הֱשִׁיבַנִי אָחוֹר נְתָנַנִי שוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה:
נִשְׂקַד עֹל פְּשָׁעַי בְּיָדוֹ יִשְׂתָּרְגוּ עָלוּ עַל־צַוָּארִי הִכְשִׁיל כֹּחִי נְתָנַנִי אֲדֹנָי בִּידֵי לֹא־אוּכַל קוּם:
סָלָה כָּל־אַבִּירַי אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי קָרָא עָלַי מוֹעֵד לְשַׁבֵּר בַּחוּרָי גַּת דָּרַךְ אֲדֹנָי לִבְתוּלַת בַּת־יְהוּדָה:

וביאור מי אשר לא עלה בקהל כי רבת בקהל אשר לא יתקדשו · אשר צוית לא יבואו בקהל לך · קמתי בקהל אשוע · כמכאבי נ'חם'בל'ש'וסי' רבים מכאבים לרשע · כמכאבי אשר עולל לי · שמעו נא כל העמים וראו מכאבי כתלותי · בעצמתי ו'חם' בל'ש'וסי' נמסר בסוף סדר ויחי עש' · דוה ג' וסי' נמסר בישעיה סימן ל וכקדשים · סלה ב' בתרי ל'ש' חד כתיב א'חד ר'ף וחד ס'ף וסים' היורד סלא · סלה כל אבירי קדם כתיב א'

כקודים מכומריס ומסומנים היו פעמי בירו על הקדוש ברו' הוא לזכרון לה כעכח מכויכם ותעלומיהם : יעתרנו · כעמו קליעות קליעות ועלו על גוחרי לעון מעכה חין מעכנין לת המטות : סלה · רמם ורפם לעון כולו סולו המסילה : קרח עלי מועד · יעידת גייסות לבח עלי ורבותיו דרסו מה מדרסו תמוז דההוח פקח מלוי מלחה על עכח פניה לבחתם מעכרים לכך תירעה חזרתן של מרגלים ליל תעפה בחב עפליה הוקבעה בכייתן לדורות : גת דרך · לעון חריגה כמו פורה דרסתי לבדי כדורך ענבים להוכיח ויכם כך רמס תכעים להוכיח רמס : עיכי

עיני עיני · כלומ׳ תמיד עיני יורדה מים כפל הלמון מלמד שאין הפוגות : כוה יי׳ ליעקב סביביו צרין · כוה על יעקב סיהיו צרין סביביו לף כשגלו לבבל ולשמור הגלה מכחריב את חוביה׳ עמון ומואב והושיבם תחליהם והם מקנתרין חותם כמו שאמרו בתכנת קדושי׳ הומניח לוכח בבבל כולה דעמוכחי : לנדח׳ לריחוק לכז : קרחתי לאוהבי ׳ לאותם מתרחים עמש כ כוהבים : המה רמוני · כגון בני יפתח פהיו יוכחים לקריחת הגולי כשהיו הטבחו׳ מוליכי אותם דרך עליהם ומרחים עצמ׳ כאילו מרחמי׳ עליהם והיו מוכיחים להם מיני מלוחים ונודו׳ נפוחי׳ כשבורי׳ מזון יין ואוכלים ונמחי׳ ורופ׳ לעתות וכשמחיר הנוד ב במיכון היתה הרוח נכנסת בתעיו והוח מת והוח עחת׳ הכתו׳ ביער בערב תליכו וגם לקריחת כמ׳ הכיו מים יושבי חרץ תיעת בלחמו קדמו נודד : ויטיבו את נפשם · כדי שיטיבו את נפשם : חמרמרו כוזכו ויש בלשון מעכס כפלה לשון וכחמרו בני מעיה : בבית כמות · בתוך הבית היתה תימת מרי׳ ומזיקין ומלחכי מות ומחון חרב ה החויב מסכלת : כי חקה עציות · חתה גרמת לי מהם ע מוכיחים חותי ע מהבר־לתני מתוכלם ומתעתיה ומהתחזק בם גם כתחזקתי בהם היו מרחמים עלי ועל בני כמותיה ׳ הכלת יום קריחת׳ הלוחו והכלת עליה׳ יום המועד מקריחת עלי : ויהיו כמוני ׳ ברעה : תבא כל רעתם לפניך ׳ יפקדו ויזכרו עוכותם ל לפניך : ועולל למו ׳ ופעול למו כמו נם במעללי יתכבר ובערי מעללי : חיכה

שוממים לכתיב בם בסוף וא׳ שומכין ואינון חד מן ג׳ זוגין מיחדין חד בסיב נון וחד בסיב מם וסימן נמס׳ בסוף סדר בהר סיני ׳ פיהו כב וסימ׳ נמס׳ בריש שיר השירים ׳ מריתי ג׳ וסי׳ ואנכי לא מריתי ׳ אחיר לא נסוגתי׳ צדיק הו׳ יי׳ כי פיהו מריתי ׳ כי מרו מריתי מחוץ שכלה חרב ׳ וישיבוג׳ רפי׳ חד חס׳ וב׳ מל וסי׳ ותקרבון אלי כלכם ׳ וארא ואין איש

עַל־אֵלֶּה ׀ אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי ׀ עֵינִי יָרְדָה מַּיִם כִּי־רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי הָיוּ בָנַי שוֹמֵמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב׃ פָּרְשָׂה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מְנַחֵם לָהּ צִוָּה יְהוָה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו הָיְתָה יְרוּשָׁלַם לְנִדָּה בֵּינֵיהֶם׃ צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי פִיהוּ מָרִיתִי שִׁמְעוּ־נָא כָל־עַמִּים וּרְאוּ מַכְאֹבִי בְתוּלוֹתַי וּבַחוּרָי הָלְכוּ בַשֶּׁבִי׃ קָרָאתִי לַמְאֹהַבַי הֵמָּה רִמּוּנִי כֹהֲנַי וְזִקְנַי בָּעִיר גָּוָעוּ כִּי־ בִקְשׁוּ אֹכֶל לָמוֹ וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם׃ רְאֵה יְהוָה כִּי־צַר־ לִי מֵעַי חֻמְרְמְרוּ נֶהְפַּךְ לִבִּי בְקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי מִחוּץ שִׁכְּלָה־ חֶרֶב בַּבַּיִת בַּמָּוֶת׃ שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אָנִי אֵין מְנַחֵם לִי כָּל־אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי שָׂשׂוּ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ הֵבֵאתָ יוֹם־קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמוֹנִי׃ תָּבֹא כָל־רָעָתָם לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי עַל כָּל־פְּשָׁעָי כִּי־ רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דַוָּי׃

5׳ ומל׳ ל׳ ט

5׳ ג׳

כ׳ כ׳ב

ג׳ העמים

ג׳חס בלעם׳ 5

כ

5

5׳ומל

ל׳ יי׳ ח׳

ג׳ ו׳ ג׳

ג׳ ג׳ לף

ב׳ רפי׳

5׳ ג׳

דִּי יַסִּיעוּנִי וְאֵינוּן חַפִּימוּ מִנִּי אִתְהַפְכוּ לְתַבָּלָא יָרֵתִי הֵינוֹן רַעֲלוּ וּבָנוּ בַּרְפוּסִין עַל יְרוּשְׁלֵם בַּהֲנַי וְסָבֵי בְּגוֹ קִרְתָּא אִתְנַגִּידוּ אֲרוּם תְּבָעוּ סָעִיד לַחְמָא לְהוֹן לְמֵיכַל וְיַקִּיסוּן יַת נַפְשָׁיתְהוֹן׃ חֲזִי יְיָ אֲרוּם אָעִיק לִי בְּגִין כֵּן מַעַי אִתְגַּעֲרוּ אִתְהַפִּיךְ לִבְּבִי בְּגַוַּי אֲרוּם מְעַבֵּר עֲבַרְיַת גְּזֵירַת מֵימְרָא דַיְיָ וּמִן בְּגַלְדָּא הָכִי מִן בָּרָא תַּכְלִית חַרְבָּא וּמְלָגֵי חַרְגַת כַּפְנָא כְּסַלְאָבָא חַבְלָא דִּי מְמַנָּן עַל מוֹתָא׃ שָׁמְעוּ אוּמַיָּא אֲרוּם מִתְאַנְחָא אֲנָא וְלֵית דְּמְנַחֵם לִי כָּל בַּעֲלֵי דָבָבֵי שָׁמְעוּ בִּישְׁתָּא דִּי מְטַת עֲלַי בָּדוּ אֲרוּם אַתְּ הוּא יְיָ דַּעֲבַדְתְּ אֵיתֵיתָא עֲלַי יוֹם פּוּרְעָנוּתָא עַרְעִיתָא עֲלַי מְעָרַע לְצַדְיָאוּתָנִי כְּדֵין תֵּיעָרַע עֵילֵיהוֹן וְיֵהוֹן צַדְיָיא כְּווֹתִי׃ תֵּיעוֹל לֵיוֹם דִּינָא רַבָּא כָּל בִּישַׁתְהוֹן דִּי אֲבָאִשׁוּ לִי קֳרָמָךְ וְתִסְתְּקֵף לְהוֹן הֵיכְמָה דְּאִסְתְּקַפְתָּא עֲלַי עַל כָּל סָנִיאוּת מְרוֹדִי אֲרוּם סַגִּיאוּ אַנְחָתִי וְלִבִּי חַלִּישׁ׃

ושאלה ואין ׳ כי בקשו אוכל למו ׳ וסימ׳ בלשון ארמי נבריא שאילו למיכל ׳ ויהיו יא רפין וסימ׳ נמס׳ בסדר תרומה׳ דוי ג׳ וסי׳ כל ראש לחלי וכל לבב ׳ מבליגתי עלי ינון ׳ כי רבות אנחתי ולבי דוי ׳

בוכיה ׳ כמו פוריה : עיני עיני יורדה מים ׳ עין לחום רומה לעין המים והעין יורד וכן יזלו מים ומכיהם פעלים עומדים : פרסה ׳ בית בידיה בוסף כמו ותפקימו ברמעות עלים ׳ כל כח בלעון עקה וכן הוי לנו כי חטחומנם ל כח רפה כח לה על כן המיב המם הלח תכלם מבעית יתים יומת כח דבר כח שמע נח ואם תוספת חלף לעון בקשה ובלעון יפתעלל הפוך והוח כמו עקה : למחהבי ׳ חוכנו כמו חוהבי וכן טעמו למבקשי׳ מחוהב חותם :

חמרמרו ׳ כפול העין והלמ״ד וטעמו כמו עכורים וכן פני חומרמרו והו׳ מגזרת חומר כי הכבכי כמי׳ וכן״ין חמר : הבחת יום קריחת ׳ תחכי מלת לו טרם הבחת כלומ׳ הוח מתחוה ויתכן להיו כמתמעו ׳ ועולל עשה מגזרת עלילותיו והנכון פטעמו כמו סבם וכן ולו כתכנו עלינו׳

פירוש הטעמים

א׳ לא׳ רי מיסבה ברד במות ב בניס לחר היותם רבת עם עד מהיה כחלמנה מחין לה בעל והיה נוחמת מהיות לה בני׳ כלל ׳ ב׳ כל לחבל יפן בלילה והיה תמיד בוכיה ולח רי מחין לה מנחם מכל ר ריעיה עד מפבג לחויבים לה ׳ ג׳ כחם׳ לח יוכלה לכבול עני המלכו׳ והעבורים הקשה לחר עובר בה גלקה מלרכה גם לח מבחה מנוח במקום מהלכה עם ובחה לעוב ורדפום והמינוה במקו׳ כר ׳ ד׳ ממנו מעריה מעם כחפצו זקני יפרחל הבחי׳ ויחכחן כהניה כי חין להם בבורי׳ ומעבר ורחבג הבתולות עהיה מכהבן לחול ב במחולות בכל חב ׳ ח׳ חויביה הם

בעלה והיה לברה בחוגה ועוללה חחין להם עון כעבו ברוב פעציה ׳ ו׳ הזכיר בעמוק על מעלה מחויביה ריעים וכל הדרה יבח מכיון היה המלכות ׳ ז׳ חם בחה לזכור בבלותה בכפול עמה ביד כר וכל חמודיה הקדמוניס מחקו פרים כי בעבתה ממעטיה חין לה מה מחעבה ׳ ח׳ כחבר רחו ערותה כחכחה והמיבה פניה לחחור מפני הכלמה ׳ ט׳ כעהיה בתחלה דם הנדות נרחה בעוליה לה פחדה לזכור עמה תרחה ערותה בסוף והיה מגולה ירדה למטה לה תרחה רחה יי׳ כי הגדיל חויב לעשות זו לרבר ׳ פירוש חחר ותרד פלחים כמו ותספור מעכין וירדתי על ההריס כהה על המון מפריס והורידום וכן תריד בעיתי וכלהם עכי עיקרין ירד וריד ׳ י׳ כחבר רחתה כי בזו מקדמה עמון ומוחב עלה קרמו חותם בלחם ובמיס בפחתם ממפריס מרוב לכזריות לבם הוברכה לתת להם כל מחמדיה ׳ כ׳ לה היו מעטים הרעבים רק כל עמה וחחר מנתנה כל מחמד בחוכל דמתה לזוללה מתתן כל מה מיבוקם ממנה למלחות תחוקה ׳ כ׳ מתפללת עלה יבח חלוכם כמו מהביח חלי הגידו לי חם יש מכחוב כמכחובי וחתנחם ׳ מ׳ דמתה חרון חפו לחם ירדה מן המים והניע עד העכס וחין לה יכולת לברוח ממול החם כי רעת פרוסה והיה מעיבה לחחור והחם הבעירה עד מיבבה מוממה ויש דוס מתנות לעתים ידועות וזחת כל היום דוס נ׳ דמתה העוכות לעריבים על בפן מתולדתם לחחוז עם כל עץ גבוה וינבהו ומלת כתכם כמו עז בני וכן על כן לה כתתיך והטעם ביד החויב בעבור הפעניס ׳

א אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֶת־
בַּת־עִיּוֹן הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ
תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זָכַר הַדֹּם־
רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ: בִּלַּע אֲדֹנָי לֹא
חָמַל אֶת־כָּל־נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס
בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַת־יְהוּדָה הִגִּיעַ
לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ: גָּדַע
בָּחָרִי־אַף כָּל־קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב
אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב
כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב: דָּרַךְ
קַשְׁתּוֹ כְּאוֹיֵב נִצָּב יְמִינוֹ כְּצָר וַיַּהַרֹג
כֹּל מַחֲמַדֵּי־עָיִן בְּאֹהֶל בַּת־צִיּוֹן שָׁפַךְ
כָּאֵשׁ חֲמָתוֹ: הָיָה אֲדֹנָי כְּאוֹיֵב בִּלַּע
יִשְׂרָאֵל בִּלַּע כָּל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שִׁחֵת
מִבְצָרָיו וַיֶּרֶב בְּבַת־יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה
וַאֲנִיָּה: וַיַּחְמֹס כַּגָּן שֻׂכּוֹ שִׁחֵת מֹעֲדוֹ
שִׁכַּח יְהוָה בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת וַיִּנְאַץ
בְּזַעַם־אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן: זָנַח אֲדֹנָי
מִזְבְּחוֹ נֵאַר מִקְדָּשׁוֹ הִסְגִּיר בְּיַד־אוֹיֵב
חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ קוֹל נָתְנוּ בְּבֵית־
יְהוָה כְּיוֹם מוֹעֵד: חָשַׁב יְהוָה
לְהַשְׁחִית חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן נָטָה קָוּ לֹא־
הֵשִׁיב יָדוֹ מִבַּלַּע וַיַּאֲבֶל־חֵל וְחוֹמָה
יַחְדָּו אֻמְלָלוּ: טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ
אִבַּד וְשִׁבֵּר בְּרִיחֶיהָ מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ
בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה גַּם־נְבִיאֶיהָ לֹא־
מָצְאוּ חָזוֹן מֵיְהוָה:

אֵיכְכָה יָקוּץ יְיָ בְּחָקוֹף רוֹגְזוֹ יַת בְּנִישְׁתָּא
דְּצִיּוֹן טָלַק מִשְׁמַיָּא לְאַרְעָא תּוּשְׁבְּחְתָּא
דְּיִשְׂרָאֵל וְלָא דְכַר בֵּית מוּקְדְּשָׁא דְּחִילְתָּא
גְּלוּגְדָּקָא דְּרִגְלוֹהִי בְּלָא חַס עֲלוֹהִי בְּיוֹם תְּקוֹף
רוֹגְזֵהּ: שְׁיֵצִי יְיָ לָא חַס יַת כָּל עִידְיָא דְּיַעֲקֹב
פַּנֵּר בְּרוֹגְזֵיהּ כְּרַכֵּי בְּנִישְׁתָּא דְּבֵירַת יְהוּדָה
אַמְסֵי לְאַרְעָא אַפֵּיס מַלְכוּתָא דְּהוֹם רַבְרְבָנָהָא
וְרַבָּנָהָא: קִיצֵץ בְּתְקוֹף רְגָז יַת כָּל קֶרֶן דְּיִשְׂרָאֵל
אַרְתַּע לַאֲחוֹרָא יַד יְמִינֵיהּ דְּנְבוּכַדְנֶצַּר וְסַיְיעֵיהּ
כְּאִילּוּ הֲוָה סָעִיק לְעַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וּקְטַל כָּל
עוֹבְדֵי אֱלָהִים וְכָל דְּמַרְגְּנִין לַחֲזוֹ עֵינָא בְּמַשְׁכַּן
בְּנִישְׁתָּא דְּצִיּוֹן שְׁרָא כְּבְעִיר אֶשָּׁא רוֹגְזֵיהּ:
הֲוָה יְיָ דָּמֵי כְּבָעֵיל דְּבָבָא שְׁיֵצִי יִשְׂרָאֵל שְׁיֵצִי
כָּל בַּרְיְנָתָא חַבֵּיל כָּל קִירְוֵי פְּצִיחָתָא וְאַסְגֵּי
בְּבְנִישְׁתָּא דְּבֵית יְהוּדָה אֲבֵילוּתָא וַאֲנִינוּתָא:
וְשָׁרֵשׁ כְּגִינְתָּא בֵּית מוּקְדְּשֵׁיהּ חַבֵּל אַרְגַּז
מְזַמְּנָן לְכַפָּרָא עַל עֲמֵיהּ אֲנָשֵׁי יְיָ בְּצִיּוֹן חֲרוֹת
יוֹמָא טָבָא וְשָׁבְרָא וְשָׁנָא בְּתְקוֹף רוֹגְזֵיהּ
סַלְּבָא וְכַהֲנֵיא רַבָּא: אַשְׁלֵי יְיָ מַרְבְּחֵיהּ בְּעַט
מַקְדְּשֵׁיהּ מְסַר בֵּיהּ בָּעֵיל דְּבָבָא שׁוּרֵי בֵּ
בֵּירַנְיָתָא קָלָא יְהַבוּ בְּבֵירַת מוּקְדְּשָׁא דְּיָ
כְּקָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִצַּלְיָין בְּבֵהּ בְּיוֹמָא
דְּפִסְחָא: חָשַׁב יְיָ לְחַבָּלָא שׁוּר בְּנִישְׁתָּא
דְּצִיּוֹן מַאס מְשַׁקּוֹלְהָא וְלָא אַרְחִיב יְדֵיהּ
מִלְּשֵׁיצָאָה וַאֲבִיל מָקְפָנָא וְשׁוּרָא כַּחֲדָא
אִתְּפְגָרוּ: טָמְעוּ בְּאַרְעָא תָּרְעָהָא עַל דְּיָ
נַיְכְסוּ חֲזִירָא וְאוֹבִילוּ מִן דְּמֵיהּ עֵילַוְיהוֹן
הוֹבִיד וְתַבַּר סְוָוֹתָהָא מַלְכָּהָא וְרַבְרְבָנָהָא
בַּגּוֹ בֵּינֵי עַמְמַיָּא עַל דְּלָא נַטְרוּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא כְּאִילּוּ לָאַקְבִּילוּ יָתָהּ בְּטוּרָא דְּסִינַי אַף נְבִיאָתָא אִתְמְנַע
מִנְּהוֹן רֵוַח נְבוּאַת קוּדְשָׁא וְלָא אִתְאֲמַר לְהוֹן פִּתְגָם נְבוּאָתָא מִן קֳדָם יְיָ:

ב אֵיכָכָה יָקוּץ יְיָ בְּחָקוֹף רוֹגְזוֹ בַּת־צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זָכַר הַדֹּם־רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ. אֵיכָכָה יָקוּץ יְיָ בְּחָקוֹף רוֹגְזוֹ. לְשׁוֹן קְצִיפָה וְכַעַס. כָּל הַלָּשׁוֹן הַזֶּה לְשׁוֹן כַּעַס הוּא. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ישעיה ל) וְיָקֹץ מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲלֵיכֶם. וְכֵן (ישעיה ס) וְיָקֹץ בָּהֶם אֱלֹהֶיךָ. וְכֵן (ישעיה ח) וְקָצַף בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו. וְכֵן (ישעיה ז) וְקָצַף מְאֹד עַל הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים. וְכֵן (ישעיה ח) וְקָצְפוּ וְקִלְלוּ בְּמַלְכָּם וּבֵאלֹהָיו. וְכֵן (ישעיה ח) וְקָצְפוּ עַל מַלְכָּם וְעַל אֱ

יסבו לארץ ונו׳ כמעמעו ומדרש אגר׳ נבוכד נצר הוסיב לארץ כמדרד בו בדקיהו ועבר על סבועתו בה ויסב לו ברבל על תכטוכי ופלח בסכיל סבהדרין ובאו לקריחתו ורפה לותם חכמים על כורח והסיב לותם בקתדרחות של זהב ואמר להם קדרו לי תורתכם פרפה ופרפה ותרגמוה לי כיון סהגיעו לפרפת כדרי אמר להם הם הוץ רופה לחזור יכול הוץ לחזור אמרו לו ילך לכל חכם ויקיר לו אמר להם הם כן חתם התרתם ל לבדקיהו את מ סבועתו כוה ומעמו׳ והוסיבם לארץ ׳ ויקרו סערי רפאם בזכבות הסומים ונגרוס : חמרמרו ׳ רגרזילרט בלעז דרך בני מעים כ כמעמליכם חרס לחור הם כוופים ׳ ומתמרמרים : בעטף ׳ פמליר : מה לעידך ומה חרמה לך ׳ לומר לך מה תתמהי על מ סברך הלח לף לחומה פלוני חורב כמוחך : מה לפוה לך ולחמתך : כפבלה כרם על חרס חומר לו לף בפלוני עלתה כך תכחומי׳ הם לו : פוץ ותפל ׳ דבריס פחין בהם טעם ובלפון לפז ח חפלפטרייתכט : ולח גלו על עוכך ׳ להוכיח דרכך על פניך להסיב מבוחך ׳ ליער מפובוחיך לפון מובבה פובבי׳ וילך פובב : ומדוחי׳ ׳ הריחוך מעלי : מריקו ׳ כופח בפיו מ׳בליר בלעז ודרך חרס לעפו׳כן הרוץ׳ דבר חפוב מחרב וכלה : כליות יופי׳ כל היופי היה עלה : פכו עליך פיהם . מפני מה הקריס פה לפיך מפני פהיו חומרים בפיהם מה פלח רחו בעיניהם : בעב חמרתו ׳ כלה גזרתו כמו יתר ידו ובכעני : לפר כוס מימי קדם ׳ מה מכתוב בתורה ו ויספתי ליפרה לחכ׳ סבע : פונת ׳ העברים טריפ׳׳ת׳ויכט כמו ויפב לבו : בת עיניך ׳ בחו׳ פל עין פקורין פרוכ׳׳ם : חמתורות ׳ פתי חלקי הלילה פחלילה נחלק לפלמה חלקים כמו פחמרו רבותינו במסכת ברכות : העטופים ׳ חמפמיק בלעז : פוללי

ישבו לארץ ידמו זקני בת־ציון העלו עפר על־ראשם חגרו שקים הורידו לארץ ראשן בתולת ירושלם כלו בדמעות עיני חמרמרו מעי נשפך לארץ כבדי על־שבר בת־עמי בעטף עולל ויונק ברחבות קריה׃ לאמתם יאמרו איה דגן ויין בהתעטפם כחלל ברחבות עיר בהשתפך נפשם אל־חיק אמתם׃ מה־אעודך מה אדמה־לך הבת ירושלם מה־אשוה־לך ואנחמך בתולת בת־ציון כי־גדול כים שברך מי ירפא־לך׃ נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא־גלו על־עונך לרשיב שבותך ויחזו לך משאות שוא ומדוחם׃ ספקו עליך כפים כל־עברי דרך שרקו ויניעו ראשם על בת ירושלם הזאת העיר שיאמרו כלילת יפי משוש לכל־הארץ׃ פצו עליך פיהם כל־אויביך שרקו ויחרקו־שן אמרו בלענו אך זה היום שקוינהו מצאנו ראינו׃ עשה יהוה אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי־קדם הרס ולא חמל וישמח עליך אויב הרים קרן צריך׃ צעק לבם אל־אדני חומת בת־ציון הורידי כנחל דמעה יומם ולילה אל־תתני פוגת לך אל־תדם בת־עינך׃ קומי רני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נכח פני אדני שאי אליו כפיך על־נפש עולליך ה העטופים ברעב בראש כל־חוצות׃

יָשְׁבוּ לָאָרֶץ יִדְמוּ זִקְנֵי בַת־צִיּוֹן הֶעֱלוּ עָפָר עַל־רֹאשָׁם חָגְרוּ שַׂקִּים הוֹרִידוּ לָאָרֶץ רָאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלִָם׃ כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינַי חָמְרְמְרוּ מֵעָי נִשְׁפַּךְ לָאָרֶץ כְּבֵדִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי בְּעָטֵף עוֹלֵל וְיוֹנֵק בִּרְחֹבוֹת קִרְיָה׃ לְאִמּוֹתָם יֹאמְרוּ אַיֵּה דָגָן וָיָיִן בְּהִתְעַטְּפָם כֶּחָלָל בִּרְחֹבוֹת עִיר בְּהִשְׁתַּפֵּךְ נַפְשָׁם אֶל־חֵיק אִמּוֹתָם׃ מָה־אָעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה־לָּךְ הַבַּת יְרוּשָׁלִָם מָה־אַשְׁוֶה־לָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־לָךְ׃ נְבִיאַיִךְ חָזוּ לָךְ שָׁוְא וְתָפֶל וְלֹא־גָלוּ עַל־עֲוֹנֵךְ לָרֹשִׁיב שְׁבוּתֵךְ וַיֶּחֱזוּ לָךְ מַשְׂאוֹת שָׁוְא וּמַדִּיחִם׃ סָפְקוּ עָלַיִךְ כַּפַּיִם כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ שָׁרְקוּ וַיָּנִיעוּ רֹאשָׁם עַל בַּת יְרוּשָׁלִַם הָזֹאת הָעִיר שֶׁיֹּאמְרוּ כְּלִילַת יְפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ׃ פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם כָּל־אֹיְבַיִךְ שָׁרְקוּ וַיַּחֲרְקוּ־שֵׁן אָמְרוּ בָלַעְנוּ אַךְ זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינֻהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ׃ עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמַם בִּצַּע אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי־קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל וַיְשַׂמַּח עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן צָרָיִךְ׃ צָעַק לִבָּם אֶל־אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם וָלָיְלָה אַל־תִּתְּנִי פּוּגַת לָךְ אַל־תִּדֹּם בַּת־עֵינֵךְ׃ קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל־נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃

בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל שָׁרְיָא בְּגָלוּתָא עָסוּקִי בְּמִשְׁנָה בְּלֵילְיָא אַרְמִי שְׁכִינְתָא יְיָ שָׁרְיָא לְקַבְלֵיךְ וּבְפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּשִׁירוּ שַׁפְרִפְרָא שְׁרִיאִי חֵיךְ סַיָּא עַקְמוּמִית לִיבֵּיךְ וְהַדְרִי בְּתִיוּבְתָּא וַצְלִיאִי בְּבִיתְ כְּנִשְׁתָּא כָּל קָבֵל אַפֵּי יְיָ טוּלִי לְוָתֵיהּ בְּצִלּוֹ יָדֵיךְ עַל נַפְשָׁת עוֹלֵימָךְ דְּצָחִין בְּכַפְנָא בְּרֵישׁ כָּל מָחוֹזִין׃

ראשם • עשה ב׳ לף וסים׳ עשה ירח למעדים ׳ עשה יי׳ אשר זמם כצע אמרתו • בליל פתיב קומי רני בליל וקרי׳ בלילה והוא חד מן כ״ט מלין חס׳ ח׳ בסוף תיבות וקרי׳ וסים׳ נסתר בסטרה רבתא במערכת אות ההא בסד •

ד׳ טפוחים מגזרת טפח כמכהב הטפים עם ילדיהם קטנים מיצנו׳ ש׳ מכבו מטעם ומכבתי עם תכותי׳ ת׳ מגורי מגזרת נגורו לכם מפני חרב ויש מהטעם תכבי מגורי׳ פירוש הטעמים׳

א׳ איכה יעיב לא הגביה הטם את כיון רק בחלו כדי להעליכה תמקום נבוה׳

ב׳ והכפיל המכבדי׳ וחלל מלכה מהיו דריס במגרל וחרמון׳ ג׳ גדע כל קרן ישראל הסתי ממלכו׳ ד׳ לא די עלה כלחם עם הכר אלא מהמיב חלו ימיכו כחילו חין כח לו עיר מעב כחוב ונטם בהלל חם תפול החם בו הכל יחכל מיד ה׳ בלע ישראל על גלות סותרון והיה יהודה תחרי גלות העבטים בחכמה׳ ו׳ וחחר כך גלה מכו מהוח תקן הדביר׳ וטעם כנן חמר כפלו עלין׳ וטעם תלך וכתן מ מהכהן תורה את התכו׳ והמלך תמשר התורה בכתו ולעניני׳ נתן תורה׳ ז׳ חומת תרמכותיה מב כל המקדש וקול כתנו הכרי בבית יי׳ מרוב עמחתם כאמר היו ישראל עוסים בחוערם׳ ח׳ נלכר הבית כי נפלה חומת העיר וכבקעה׳ ט׳ כאמר טובעו מעריה הלך המלך בגולה ונאחר בלא מעבה תורה וגם הנביאים נמקה נבואתם מהם בארץ נכריה׳ י׳ על מנפלה גבהו׳ כיון ישבו על עפר הזקנים בגולה והבתולות לא תעמיכה בחופתן׳ כ׳ וכל אחד מן הזקנים חומר כלו ברמעות עיני כאמר יזכור יתי הרעב ב בניון׳ ל׳ האם היה המיבקת על כן זכר התמות ולא זכר התבות׳ מ׳ מי ערים מהירע להם כך והם הסבר גדול כיש לא ימצ׳ חובם אתול לו׳ נ׳ כל זה בא עליך בעבור בביתיך ולא בביתי הסם׳ ס׳ יש נאמרים עליך כאמר בתמת יום מניעים רחם ומלעיגים׳ פ׳ הרחיבו פה כל האויבים׳ ע׳ כי הסם מלא את אמר דבר ביד עבדיו הנביאים הקדמונים׳ צ׳ כופף לב ברוך והטעם כי בתנו בעקות ככנר הסם והם אמרו לחומת בת ציון עתבכה׳ ק׳ ותתאוכן על עוללים והמתים ברעב ותאמר כן׳ ר׳ מהנשים אוכלות בניהן והכהני׳ והנהני׳ ונהרגו במקד׳ והמפרם כי על זכריה ידבר דרם׳ ש׳ מתו בעבי׳ וזקני׳ בתולות ובחורים׳ ת׳ כאילו קראת כל הפחדי׳ מסביב לי וקבצתם כביבי ואמר רביתי הם הגדולי׳ כמו ורבי המלך׳ כלם אויב אחד ומל לכלותם׳ אני הגבר אמרו קדמונינו ז״ל כי זאת המגלה ירמיה כתבה הם כן יהיה הוא החומר אני ואמר כל אחד מיעדיהל׳ עני במוך ויאמר מקום הסבו׳ או הגלו׳ ורוח תחת רחיתי וכן ובאחר אני׳ בעבריתו מב לא לאויבי כלם ויש חומרים מהוא מב ל לף הסם ואינכו נכון בעיני וזה המקובן אמ׳ כיאמר היה מעבה אותו בסבט עבריתו׳ א׳ ונהג אותי ממקומי במקו׳ חסך׳ א׳ המפרש ויו בעבריתו על הסם יפרש יהסך ידו מכתו כמו הנה יד יי׳ הויה במקך והמכה ביד׳ ב׳ הסבר והעור מירגיעו בלו והעצמו׳ שלח ירגיעו כשברו׳ ב׳ ויקף רחם בסר׳ ותלחו׳ או יהיה כמו ועמי תלוחו׳ ויהי׳ הרחם לשו׳ נקבה והחל כעלם כהל ושער לא הסך לבן׳ ב׳ בחשכני׳ מחסך בתוך מחסך׳ ג׳ כחצתי כבלי׳ ג׳ סתם בשלין כשלך וכן המירו ולא ממכי׳ ג׳ הכתיבו׳ הם ידועות ים חומרי׳ כי מנהג הדוב להכריז על הלחי והוא רהוק׳ ד׳ ים חומרי׳ כורר מגזרת כורי׳ וכן הכני סך את דרכך בכורי׳ והיסר בעיני מהוח פעל עבר מגזרת כפרה כורה׳ ד׳ כמטרת שלף בתקן הלא הנקבה והוא מגזרת כוטר׳ ה׳ דימה החסיפה לבטן ההרה׳ ה׳ לכל עמי עד מהיו עמי פוחקים ממני או לכל העם מהיה תחת ידי כמו את עתלך ואת עמו או הוד נוסף ואין ותפלטני תריבי עמי כתו עמים כי על עקול רמז וכן חמר ברחמית המירה ומכף מקול׳ ה׳ בית במרורי נוסף וכן ברמעות עלים׳ וגרם

חַנּוֹתָיו וַתְּהִי מִסְתַּבֵּל מִן שָׁמַיִם לְמִן אִסְתַּקִיפְתָּא כְּרַנָּן אִם חֲזִי לְבָנָתָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵיכַל פֵּירֵי בְּטֵנַיְדוֹן עוֹלֵימַיָּא רַגִּיגָתָא דַּהֲווֹ מְלַפְּפִין בְּסָרִינִין דְּמֵילָתָא עֲנַת מִדַּת דִּינָא וְכֵן אֲמָרַת אִם חֲזִי לְמִקְטַל בְּבֵית מוּקְדְּשָׁא דַּיָּי בְּהַנָּא וּנְבִיָּא כְּמָה דְּקַטָּלְתּוּן יַת זְכַרְיָה בַּר עִדּוֹ כַּהֲנָא רַבָּא וּנְבִיָּא מֵהֵימִן בְּבֵית מוּקְדְּשָׁא דַּיָּי בְּיוֹמָא דְכִפּוּרַיָּא עַל דְּאוֹכַח יַתְהוֹן דְּלָא תַּעְבְּרוּן דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃ דְּמָכוּ עַל אַרְעָא דְּמָחוֹזִין עוֹלֵימַיָּא וְסָבַיָּא דַּהֲווֹ רַגִּילִין לְמִשְׁכּוֹב עַל כָּרִין דְּמֵילָתָא וְעַל עַרְסִין דְּשֵׁן דְּפִיל בְּרִזְלֵי וְרוּבֵי נָפְלוּ קַטְלִין בְּחַרְבָּא קְטָלְתָּא בְּיוֹם רוּגְזָךְ נְכַסְתָּא וְלָא חַסְתָּא׃

תְּהֵי קָרֵי חֵירוּתָא לְעַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל יַד מְשִׁיחָא הֵיכְמָה וְעַבְדֵיהּ עַל יַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּיוֹמָא דְּפִסְחָא דְּאִתְכַּנְשׁוּן עוֹלֵימֵי חֲזוֹר מִן כָּל אֲתַר וְאִתְבַּדְּרוּ תַּמָּן בְּיוֹמָא תְּקִיף רוּגְזָךְ יְיָ וְלָא חֲזוֹר בְּהוֹן שֵׁיצְבָא וּשְׁאָרָא דְּלֶפֵיפִירָת בְּסָרִינִין וְדַרְבִיתִי בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִין בַּעֲלֵי דַּבָּבֵי שִׁיצִיאוֹנוֹן׃

אֲנָא גַּבְרָא דַּחֲזָא עֲנִי בְּחוּטְרָא דְּרוּגְזֵיהּ׃ יָתִי דַּבַּר וְאוֹבִיל חֲשׁוֹכָא וְלָא לַאֲנָהָרָא׃ בְּרַם בִּי יְתוּב יְגַלְגֵּל עֲלַי מְחָתֵיהּ כָּל יוֹמָא׃ עָתַק בְּסָרֵי מְבַכְתָּשִׁין וּמַשְׁכֵי מִן מְחָתָא תְּבַר גַּרְמַי׃ בְּנָה עֲלַי כַּרְכּוֹמִין וְאַקַּף קָרְתָא וַעֲקַר רֵישֵׁי עָמְמַיָּא וְשַׁלְהֵי אִינּוּן׃ בְּבֵית יְסוּרִין דַּחֲשׁוֹכָא אוֹרְבָנִי כְּמֵירְתִין דְּאָזְלִין לְעָלְמָא אוֹחֲרָן׃ סָגַר בַּתְרַי בְּגִין דְּלָא אֶפּוֹק מִן טְרֵיקָא יְקַר עַל רֵיגְלוֹי כְּבֵלִין וּנְחָשָׁא׃ אַף אֲרוּם אֲצַוַּח וַאֲצַלֵּי אִסְתַּתַּם בֵּית צְלוֹתִי׃ סָגַר אוֹרְחֵי כְּמֵרְטִירִין פְּסֵילַן שְׁבִילַי סָרָאוּ׃ דִּוְּמָא מַכְמַן הוּא לִי אַרְיָא דְּמִטְמַר בִּכְבִישָׁא׃ אוֹרְחֵי סְרַב וְשַׁסְעַנִי שַׁוִּינִי צָדוּ׃ מַתַּח קַשְׁתֵּיהּ וְעַתְּרַנִי הֵיךְ פַּלְגַלְיָסָא לְגֵירָא׃ אָעֵיל בְּכִלְיוֹתַי גִּירֵי תֵּיקֵיהּ׃ הֲוֵיתִי חוֹכָא לְכָל פְּרִיצֵי עַמִּי וְמִזְמְרָן עֲלַי כָּל יוֹמָא׃ אַשְׂבִּיעַנִי מְרִירָת חֵינָן אַרְוָנִי גַּדָּא׃

רָאָה יְהוָה וַהֲבִיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה אִם־תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פְּרִיָּם עֹלְלֵי טִפֻּחִים אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃ שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ בְּיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוּרַי מִסָּבִיב וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אַף־יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם׃

אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ׃ אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃ אַךְ בִּי יָשׁוֹב יָהֵפֹךְ יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם׃ בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר עַצְמוֹתָי׃ בָּנָה עָלַי וַיַּקַּף רֹאשׁ וּתְלָאָה׃ בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃ גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׁתַם תְּפִלָּתִי׃ גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבוֹתַי עִוָּה׃ דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִיֵה בְמִסְתָּרִים׃ דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי שֹׁמֵם׃ דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃ הֱבִיא בְכִלְיוֹתַי בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃ הָיִיתִי שְׂחֹק לְכָל־עַמִּי נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם׃ הִשְׂבִּיעַנִי בַּמְרוֹרִים הִרְוַנִי לָעֲנָה׃

עוללי ו׳חם׳ בלי ו׳ום׳ ויעלהו בסחילות׳ מעלל ועד יונק משור ועד שוה קדם דשמואל׳ אשרי שיאחז ונפץ את עלליך׳ כעוללים לא ראו אור׳ ועללתי בעפר קרני׳ עללי טפוחים׳ בשבט ו׳ רפין בקריאה וסי׳ ומזבולן משבים בשבט סופר׳ והוכחתיו בשבט אנשים׳ והכה ארץ בשבט פיו׳ תרועם בשבט ברזל׳ ופקדתי בשבט פשעם׳ אני הגבר ראה עני

ג׳ ובפיכ׳ ח׳ פסו׳ ת׳ בלעו׳

ד׳

ג׳ ובפיכ׳ ל׳ ה׳

ב׳

ה׳ ג׳ ב׳ ו׳ ב׳ ג׳ ב׳ ג׳ ב׳ ג

ויגרס · ויעבר ורועתיו גרסה נפשי וכן גרם כרמל : בחצן · חבני׳ רקי׳ מבתוך העפר שהיו למין עיסתן הגולים בתוך הגומות שחופרין בקרקע והחצן נכנס לתוכה כשחמר הקבה ליחזקאל עמי לך כלי גולה למחות בו ללמוד בתוכו חרדים קטנה כדי שילמדו הם ויעשו כן כענין שכתוב ויהי יחזקאל לכם למופת והם יהו מסחקים עליו ולא עשו כן סוף שנכתקרו מיכיהם : הכפיתני · כפה תותי בחפר כלי הכפוי על מי חרטומ׳ ב בלעז וים רומה במסכה עיסון הגמל בחדים הכפופה מרד : ותומר לבד נכתי · חמרתי בלבי ברוב ברותי לבד עולמי וסבדי : מרודי · קומפלוינט בלעז : זכור תזכור · נפעלי לת עוכי ומרודי ; ותשוח עלי לך הוץ פעוטו לפי ענייך ם פיעת המקר׳ ומרדם לברה זכור תזכור ידעתני שמוסך לזכור לת העשוי לי לבדל תשוח עלי נפשי ל להמתיק עד זמן הזכירה ומכאן ייסר הפייט בזאת ידעתי כי ים לך לזכור לבדל תשוח עלי נפשי עד שתזכור : זאת לשיב לבי · לחר שחמר לי לבי לברה תוחלתי מיי לשיב זאת על לבי ותוחיל עוד ומה היה זאת שישיב זאת לבי חסדי יי׳ כי לה תמנו וכל הענין עד מה יתוכן וגו׳ : כי לה תמנו · כתו כי לה תמו וים מפרשים כי לה תמנו לגוע חסדי יי׳ שם לחר לה תמנו ולה כליכו בעוניכו : חדשים לבקרים · שתחדשי׳ שם חסדיך מיום לל יום : רבה חמונתך · גדולה היה הבטחתך ורבר גדול הוה להחיות כך שתקיי׳ ותשמור מה שהבטחת לנו : חלקי יי׳ חמרה נפשי · י׳ מנת חלקי ודין הוה שתוחיל לו : טוב ויחיל ודומם · וי׳ טל ויחיל יתירים כתו וי׳ טל ותיה ועבה טוב מיחיל לדם ודומם ו ויפה ליטועת יי׳ : יעב ברד · מי

ט וַיִּגְרֹס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר : ל׳ זקוף
י וְתִזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה : ב׳ בתרי לית׳
יא וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵיְיָ : ל׳
יב זְכָר־עָנְיִי וּמְרוּדָי לַעֲנָה וָרֹאשׁ : ג׳ בתרי לית׳ ב׳ יתיר
יג תִּזְכּוֹר וְתָשִׂיחַ עָלַי נַפְשִׁי : זֹאת אָשִׁיב יתיר ת׳ ג׳ ומל׳
יד אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן אוֹחִיל : חַסְדֵי יְיָ כִּי ל׳ זקוף
טו לֹא־תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו : חֲדָשִׁים ר׳
טז לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ : חֶלְקִי יְיָ ג׳
יז אָמְרָה נַפְשִׁי עַל־כֵּן אוֹחִיל לוֹ : טוֹב ל׳ זקוף
יח יְיָ לַקַּוִּים לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ : טוֹב ל׳ זקוף
יט וְיָחִיל וְדוֹמָם לִתְשׁוּעַת יְיָ : טוֹב ל׳ זקוף
כ לָגֶבֶר כִּי־יִשָּׂא עֹל בְּנְעוּרָיו : יֵשֵׁב ל׳ זקוף
כא בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו : יִתֵּן בֶּעָפָר ח׳ ל׳ בלעי כב
כב פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה : יִתֵּן לַמַּכֵּהוּ מטעי כג
כג לֶחִי יִשְׂבַּע בְּחֶרְפָּה : כִּי לֹא יִזְנַח יה׳ ל׳ נקפ׳ ג׳
כד לְעוֹלָם אֲדֹנָי : כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם ל׳ זקוף
כה כְּרֹב חֲסָדָיו : כִּי לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ וַיְגֶה יה׳ ל׳ נקפ׳ ג׳
כו בְּנֵי־אִישׁ : לְרַכֵּא תַחַת רַגְלָיו כָּל ל׳ זקוף
כז אֲסִירֵי אָרֶץ : לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט־גֶּבֶר ל׳ זקוף
כח נֶגֶד פְּנֵי עֶלְיוֹן : לְעוַת אָדָם בְּרִיבוֹ ל׳ זקוף
כט אֲדֹנָי לֹא רָאָה : מִי זֶה אָמַר וַתְּהִי ל׳ זקוף
ל אֲדֹנָי לֹא צִוָּה : מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא ל׳ זקוף
לא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב : מַה־יִּתְאוֹנֵן אָדָם ל׳ זקוף
לב חֲי גֶּבֶר עַל־חֲטָאָו : נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ ל׳ זקוף
לג וְנָחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־יְיָ : נִשָּׂא ל׳ זקוף
לד לְבָבֵנוּ אֶל־כַּפֵּים אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם : ל׳ זקוף
לה נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ : ל׳ זקוף
לו סַכּוֹתָה בָאַף וַתִּרְדְּפֵנוּ הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ : ל׳ זקוף
לז סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה : ל׳ זקוף

זכר ג׳ קמצי׳ וסי׳ כחסר׳ זכר לי אתה · זכר דבר לעבדך · זכר עניי ומרדי · וכל דסמיכי׳ לאזן פי׳ זכר אני זכר זאת זכר נא דכותהון קמצין · אוחיל ג׳ וסים׳ מה אוחיל ליי׳ עוד · זאת אשית אל לבי · חלקי יי׳ אמרה נפשי · פיהו כ׳ב וסי׳ בריש שיר חשירי · הוגה ג׳ ב׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסי׳ כאש׳ חנה מן המסלה אש׳ הוגה יי׳ ביום חרון אפו׳ כי אם הוגה ורחם וא׳ כי יי׳ הוגה על

זְרִיצַ בְּפָרִיר שִׁינַי כְּבַע עַתִּי בְּקִיטְמָא : וְקָצַת כְּלְמִשְׁאַל שְׁלַם נַפְשִׁי אַנְשֵׁיתִי טִיבוּתָא :
וַאֲמַרִית הוֹבַר תּוּקְפִי וְטוּבָא רַהֲוִיתִי אוֹרִיךְ מִן קֻדָּם יְיָ : אְרְכַּר עֲנוֹיִי נַפְשִׁי וּמָה דַּאֲמַרִירוּ בִּי סַנַּאי וַאֲשְׁקוֹן עָתִי גִּדִּין וָרִישֵׁי חִוָּן :
מִידְכַּר תִּדְכַּר וְתִצְלֵי עֲלַי נַפְשִׁי עַל סִיגּוּפָא : דָּא נָחֲמָתָא אֶתִיב עַל לִבִּי בְּגִין כֵּן אוֹרִיךְ :
טִיבוּתָא דַּייָ אֲרוּם לָא פְסָקוּ אֲרוּם לָא אִתְמְנִיעוּ רַחֲמוֹהִי : נִיסִין חֲדַתִּין מְרַחֲשׁ
בְּצַפְרָיָא סַגִּיאָה הֵיא הֵימְנוּתָךְ : חוּלְקִי יְיָ אֲמְרִית נַפְשִׁי עַל כֵּן אוֹרִיךְ לֵיהּ : טוֹב יְיָ
לְסוֹבְרִין לְפוּרְקָנֵיהּ לְנַפְשָׁ דְּתִבַּע אוּלְפָנֵיהּ :
טַב לְאוֹרִיכָא וּלְמֶשְׁתִּיק עַד דְּמָטֵי פּוּרְקָנָא דַּייָ : טַב הוּא לְגַבְרָא אֲרוּם יַאֲלֵף נַפְשֵׁיהּ :
לְסוֹבָרָא נִיר פִּיקוּדַיָּא בְּטַלְיוּתֵיהּ : יְתִיב בִּלְחוֹדוֹהִי וְיִשְׁתּוֹק וְיִסְבּוֹל יְסוּרִין דְּאָרְזִין בְּגִין יְחוּדָא דְשָׁמָא דַּייָ דְּמִשְׁתַּלְחִין לְאַתְפָּרָעָ
סַגִּיאָה עַל חוֹבָא קַלִּילָא דְּחַב בְּעַלְמָא הָדֵין עַד כַּד יָחוּס עֲלוֹהִי וְיִטְלִינוּן מִגֵּיהּ וְיִקַּבֵּל אַפֵּי שְׁלִים לְעַלְמָא דְּאָתֵי : יְתֵן בְּעַפְרָא פּוּמֵיהּ וְיִשְׁתַּטַּח קֳדָם רִיבּוֹנֵיהּ מָאנֵי אִיתּ סָבָר : יוֹשִׁיט לְמַחֵי לֵיהּ לִיסָתָא בְּגִין דְּחַלְתָּא דַּייָ וְסִבְעָ קְלָנָא : אֲרוּם לָא יִשְׁלֵי יְיָ לְעוֹבְרוֹי לְעָלַם לְמִסְרִנוּן בִּידָא דְסַנָּאֵיהוֹן : אֲרוּם אֱלָהֵן בְּרִישָׁא יִתְבַּר וּבָתַר כֵּן יִתּוּב וְיִרְחֵים לְצַדִּיקַיָּא כְּסַגִּיאוּת טִיבוּתֵיהּ : אֲרוּם מִן בְּגַלָּל דְּלָא עָנֵי גְּבַר יַת נַפְשֵׁיהּ וְאַעְדִּי זְחוּחֵי : מַלְיוּבֵיהּ בְּגִין כֵּן לְאִסְתַּקְפָא תְּבִירָא בְּבְנֵי אֱנָשָׁא : לְמִכְבָּשׁ לְכַבְּשָׁא תְּחוֹת לְאַכְסָנָא רִיגְלוֹי כָּל אֲסִירֵי אַרְעָא : וְלְמִצְלֵי דִּין דְּגַבְר מְסַכֵּן כָּל קֳבֵיל אַפֵּי עִילָּאָה : לְסַרְבָא אֱנָשׁ מְסַכֵּן בְּמָצוּרֵיהּ אֲפִיפַּשׂ וְמִן קֳדָם יְיָ לָא יִתְגְּלֵי : מָן הוּא אֱנָשׁ אֲמַר וַהֲוָת בִּישָׁתָא מִתְעַבְּרָא בְּעַלְמָא אֱלָהֵן מִן בְּגַלָּל דַּעֲבַדוּ חַטָּאֵי מָה דְּלָא אִתְפָּקְדוּ מִן פּוּמָא דַּייָ : מִפִּי אֱלָהָא לָא תִפּוֹק בִּישָׁתָא אֱלָהֵן עַל בְּרַת קַלָּא דְּמִיזָּא בְּגִין חֲטוֹפִין דְּאִיתְמְלִיאַת אַרְעָא וּבְעוֹיְדִין דְּבָעֵי לְמִיגַּר טוּבָא בְּעַלְמָא מִן פּוּם קוּדְשָׁא נַפְקָא : מָה יְמָמִן יְשִׁבַּח אֱנָשׁ דַּייְחוֹב עַל יוֹמֵי חַיּוֹהִי גַּבְרָא רְשִׁיעָא עַל חוֹבוֹהִי : נְבַלּוּשׁ אוֹרְחָנָא וּנְבַקַּר וְנִתּוּב בְּתִיוּבְתָּא קֳדָם יְיָ : נְטוֹל לִבָּבָנָא בִּרִיר וְנִרְמֵי חֲטוֹף וּגְזֵילָן מִן יְדָנָא וְנִיתּוּב קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא שְׁכִינְתֵּיהּ בְּשָׁמֵי מְרוֹמָא : נַחְנָא מְרָדְנָא סְרָבְנָא וּמִן בְּגַלְ דְּלָא הַדַּרְנָא לְוָתָךְ אַנְתְּ לָא שָׁבַקְתְּ : טַלֵּלְתָּא עֲלָנָא בְּרַגְזָךְ דְּרַדַּפְתָּנָא בְּגָלוּתָנָא קְטַלְתָּנָא וְלָא חַסְתָּא : טַלֵּלְתָּא שְׁמַיָּא בַּעֲנָנִי יְקָרָא דִּילָךְ מִן בְּגַלְ דְּלָא תְּעִיבַר לְוָתָךְ צְלוֹתָנָא :

ויגרס כמו ויעבר וכן גרסה נפשי · הכפישני חין לן לחו והטעם בחלבי · ותזנח כמו ותמלם : כחצי עמידתי בבכח פיום לי כמו ויז כבחם על בברי וכל מלבושי חנחלתי על הדם מבויעתר החי נפשו · זכור שם הפועל כמו בזכור בניהם חו לשון בקשה לשם · כחצר תזכור נפשי זחת הרעה תשוח עלי · זחת התוחלת · ח׳ תמנו במשמעו חו הנון תחת חברין הכפל ח׳ חדשים הם החסדים · לבקרים בכל יום כמו ל לבקריס חמית · רבה גדלה חו כ כמשמעו · ח׳ חמר׳ לי · ט׳ תדרשנו בחית · ט׳ ויו ויחיל כמו פ״ה רשה בלשון יפעתיכל · ט׳ עול מוסר · י׳ כי כטל עליו העול · י׳ יפתחוה לעשהו עד בח העפר בפיו · י׳ בית בחרפ׳ נוסף כבית הסביעני ב במרורים · כ׳ יזנח יחלם כ׳ ורחם כמו ירחם וכן דרך הלשון והיה יו׳ לי לאלהים · כ׳ מלבו מרמזנו · ויגע אלף תחת הח והוח מ מהבנין הכבד הנוסף כמו היפח חחך · ל לרכח חלף לרכח ערם · ל מלת הטה עם משפט כמו עוות · ל לח רחה בחכמה להיות כן · ם יתחוכן מגזרת לחן · נ כחפסה מבנין הקל · נ כפח לבבנו כטעם ויפח מפחת · נ חלף לחכמו נוסף · ם בכתה מפעלי הכפל · כתי

ס פתי מנ׳ ופתיתי עפרה כטעם טלטול ׳ פ׳ פנו פתחו ׳ פ׳ הפתח כמו הפוחה יהיה הולך רוחו להרוח ׳ פ׳ פלגים הם נהרים ׳ ע׳ תרמה כטעם לח תרמה לכל עיכו והיא רחוק והח׳ הפוגות כמו תו׳ תרוחות ׳ ע׳ יסקיף כחילו ים למים חלון מיסקיף ממנו ׳ ע׳ יח׳ עיני עוללה החרון ויפרסו עוללה כעולל בעיר והיפר בעיני מגזרת ועולל למו ׳ צ׳ חנם סב חל חויבי ׳ צ׳ כפו כמו מחו מנזר׳ לפר הכיף ׳ ק׳ תחתיות מקחקיות התחתיו ׳ ק׳ לרוחתי מתעם׳ לי רוח בעת רוחתי ומופתי ׳ ק׳ קרוב מכחתיך ׳ ר׳ מה מהייתי לכי רב רבת חתה וי׳ ׳ ר׳ עותתי הפוות מיעמו לי ׳ ד׳ נקמת בפרקפי ׳ ש׳ וחרפתם בגלוי ׳ ש׳ עלי לרעתי ׳ ש׳ מנגיפתם כמו בגיפת׳ והמ׳ נוסף ׳ ת׳ נמול בסמיך ובמוכרת פוה ׳ ת׳ מנכת ים חומריס מדגשות הנון מוסף והוח מבזר׳ מנן כרי׳ על מפקל לכילה ׳ והכוון בעיכי מהוח מן נגון והפיל ׳ ת׳ תלתך מגזרת תלה והת׳ נוסף כמו ת תלכת׳ מי יפיבכה ׳ ת׳ אמי יי׳ הוח כמו אמיך כמו ואל מפה חתר עלה חל יי׳ ׳

פירוש הפעמים

אני הגבר ׳ יפפר המקוכן פהוח הפר מכהו בפבט פעברה ׳ א׳ והיה מוליכו בפבי בחפך ולח יקוח לחור ׳ א׳ ובכל פעה הופך ירו ומכהו ׳ ב׳ ומריכו בלה בפרו ועורו ופפברו עפמותיו ׳ ב׳ ואחר כך בכה עליו בין והקיף רחפו ׳ ב׳ והוח יופב בחפך ׳ ג׳ ופס גדר בעדו ורגליו בבבל ׳ ג׳ ופס יבפך לין בעקתו כפתעת ׳ ג׳ ופס גדר בעדו פיהיה כוחפ׳ והכתיבו פהיה יורע עוה לותפ ׳ ד׳ ועוד רעה לחרת פדוב יבח לליו וכח מדרך לח ידעתי ׳ ד׳ ויפבחני תרגוס ויפפק פמוע ופפת ׳ ופומס פכל רוחהו יפוס וכן פקיץ מפומס ובמקו לחר פומס ׳ ד׳ ומרחוק הפר יורה עליו חץ ׳ ח׳ ובחו החכ׳ בכליותיו פהם נפתריס בחלב ׳ ח׳ ופב להיות פחוק ׳ ח׳ ותחת לחם ומים מרוריס ולפעה ׳ ו׳ ובפברו פניו בחבים ולח יוכל לחכול ומלח הפר פיו בלפר חו כטעם חפר כלחם ׳ ז׳ יפ לומריס כי זכור תזכור ׳ ז׳ זחת הכחמה חפיב חל לבי כלפר תפוח נפפי ׳ ח׳ מחין קץ לחפרי הפם ׳ ח׳ יתכן חדפיס על ריחמיו כי רבה לפוכתך ברולה כמו על כל רב ביתו חו לפון רביס ׳ ח׳ והוח היה חלקי מימי קדם מכל חלהיס ׳ ט׳ וחרע כי טוב יעפה לקוויו ׳ ט׳ טוב מיפבול הדופם הפם ויחיל ויפב דופם לתפועת הפם כטעם דום ליי׳ והתחולל לו כמו דומו עד הגיעכו ׳ ט׳ בבעוריו חולי המיקוכן כער היה כלפר כפבה חו יחזיק לב הכעריס ׳ כי כטל פב חל עול החמור למעלה ׳ י׳ יכנע לעפר ׳ י׳ יתן ברפוכו ׳ כ׳ יפ לומריס יזכח כמו יפכח והוח הככון והרחיה ותזכח מפלוס כפבי ׳ כ׳ רק הנה ורחפ ׳ כ׳ מלכו לק עלה במחפבתו ׳ ל׳ דמיה הפם יופב פמיס ובכי חדפ לפוריס בחרץ פגוריס בפקבר הלופן ׳ ל׳ להטות הדין בעבור היותו עליון ופפ ברדי מטה רפוכו ׳ ל׳ חלה הב׳ פסוקיס דבקיס וטעם לק ריחה כטעם לק יפ הפם רוחהו ׳ מ׳ חפ כן מי גזר הגזירה על בכי חדפ והכיה הפם לק יפתע יי׳ ׳ נ׳ רק יחפפ חדפ דרכיו ׳ נ׳ יקץ לבו דורון בכפיו חו יהיה לבו נפוי בכפיו ׳ נ׳ יורה יפרחל כי לק פבו ל הפם על כן לק כלפ ׳ ס׳ פפת כוכת לף עלפו ולח כריחה לפה כברח וקרדפו ׳ ס׳ דרך מפל כחילו חעכן יבדיל בין התפילה ובין הפם ׳ ס׳ טלטול עפ מיחום ׳ פ׳ פנו פיהם מלעיגים ׳ פ׳ כחפר תפחד הפפ ותפחת לפכי חגוף תיד יפול והכה בלה פוחת הנפש ונפבר חגוף בפחת ׳ פ׳ דברי המקונן ׳ ע׳ תמיד בוכה ׳ ע׳ עד פירחה חפם פלבי מים פירדו

פלגי מים נ״ף וסי׳ פלגי מים תרד עיני על שבר ׳ פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו ׳ פלגי מים לב מלך ביד יי׳ וירא נ״רפין וסי׳ וירא ודב את ריבי ׳ עד ישקיף וירא יי׳ משמים ׳ כי מי עמר בסוד יי׳ ׳ תחתיות ז׳ וסי׳ ותאבר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני דיהושע ׳ שתני בבור תחתיו ׳ והורדתיך את יורדי בור ׳ רנו שמים כי עשה יי׳ ׳ בן ארם נהה על

טַלְטוּלַי וְרֹטֶשִׁי שִׁוַּתָּא יָתָנָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא׃	ל׳ ופ׳ פתי׳	סְחִי וּמָאוּס תְּשִׁימֵנוּ בְּקֶרֶב הָעַמִּים׃
פְּתָחוּ עֲלַנָא פּוּמְהוֹן כָּל בַּעֲלֵי דְבָבָנָא לְמִגְזַר		פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל־אוֹיְבֵינוּ׃ פַּחַד
עֲלָנָא גְּזִירִין בִּישִׁין׃ וְאֵימָתָא וְזִיעָא הֲוָה	ל׳	וָפַחַת הָיָה לָנוּ הַשֹּׁאת וְהַשָּׁבֶר׃
לָנָא מִבְהוֹן רְחִיתָא וּתְבִירָא׃ חֵיךְ יָבְלִין	ג׳ · ל״ט	פַּלְגֵי־מַיִם תָּרַד עֵינִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־ מ ה
דְמַיָּא זָלְגַת עֵינִי דִמְעָן עַל תְּבִירָא דְכֵינְשַׁת		עַמִּי׃ עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין
עַמִּי׃ עֵינִי זָלְגַת וְמָעִין וְלָא תִשְׁתּוֹק	ל׳ וכ׳ · ג׳	הֻפְגוֹת׃ עַד־יַשְׁקִיף וְיִרְאֶה יְהוָה
מִלְּמִבְכֵי מְדִילֵת פָּאֵיג עַקְתִי וּמִמְּלַל תַּנְחוּמִין	רפי׳	מִשָּׁמָיִם׃ עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל
לִי׃ עַד כְּרוֹ וְיִסְחְכֵי וְיֶחֱזֵי עוֹלְבָנֵי יְיָ מִן	ל׳ ואל · ג׳	בְּנוֹת עִירִי׃ צ֫וֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי
שְׁמַיָּא׃ בְּכוּתָא דְעֵינַי אִסְתַּקְפַת לְמַרַע	דגש׳	חִנָּם׃ צָמְתוּ בַבּוֹר חַיַּי וַיַּדּוּ־אֶבֶן בִּי׃ נ
נַפְשִׁי עַל חוּרְבַּן פִּילֵכֵי דְעַמִּי וְנִיחוּל בְּנָתָא	ל׳ · ל	צָ֫פוּ־מַיִם עַל־רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי׃
דִירוּשְׁלֵם קָרְתִי׃ כְּמָנָא כְּמָנוּ לִי חֵיךְ	ל׳ · ב׳	קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת׃
כְּצִפְּרָא בַּעֲלֵי דְבָבַי עַל מַגָּן׃ עֲבָרוּ בְגוּבָא	ל׳ · נ״ט	קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי
חַיַּי וְרַגְמוּ אַבְנָא בִּי׃ שָׁטוּ מַיָּא עַל רֵישִׁי	ל׳ · ב׳	לְשׁוְעָתִי׃ קָרַבְתָּ בְּיוֹם אֶקְרָאֶךָ
אֲמַרִית בְּמֵימְרִי אִתְגְּזִרִית מִן עַלְמָא׃ צַדִּיתִי	ל׳ · י״ד נפ׳	אָמַרְתָּ אַל־תִּירָא׃ רַבְתָּ אֲדֹנָי רִיבֵי נ ח
לִשְׁמָךְ יְיָ מִן גּוֹב אַרְעִיתָא׃ צְלוֹתִי קַבִּילְתָּא		נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי׃ רָאִיתָה יְהוָה
בְּזִמְנָא הַדֵּיוָא וְכֵעַן לָא תְכַפֵּי אוּדָנָךְ מִרַּקְבָּלָא		עַוָּתָתִי שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי׃ רָאִיתָה כָּל־
צְלוֹתִי לְאַרְוָוחוּתָנִי בְּגִין בָּעוּתִי׃ קְרִיבְתָּא	ל׳ · ל׳ · ח׳	נְקָמָתָם כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לִי׃ שָׁמַעְתָּ
מַלָּאכָא לְשֵׁזָבוּתִי בְּיוֹם דְצַלֵּיתִי לָךְ אֲמַרְתָּ	ל׳	חֶרְפָּתָם יְהוָה כָּל־מַחְשְׁבֹתָם עָלָי׃
בְּמֵימְרָךְ לָא תִדְחַל׃ נָצִיתָא יְיָ לְעַבְרִין	ל׳	שִׂפְתֵי קָמַי וְהִגְיוֹנָם עָלַי כָּל־הַיּוֹם׃
מַצִּיתָא לְנַפְשִׁי פָּרִיקְתָּא מִן יְדֵיהוֹן דַּיָּנַי׃	ל׳ · ל״ט	שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם ס
חֲזֵיתָא יְיָ כְּרוּךְ דְּסַרֵיכוּ לִי דִּין דִּינִי׃ גְּלֵי	ל׳	׃ תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל יְהוָה כְּמַעֲשֵׂה
קֳדָמָךְ כָּל נִקְמָתְהוֹן כָּל מְזִימָתְהוֹן עָלָי׃	ל׳ · ל״ט	יְדֵיהֶם׃ תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת־לֵב תַּאֲלָתְךָ
שְׁמִיעַ קָרְמָךְ כְּסוּפֵיהוֹן יְיָ כָּל מְזִימָתְהוֹן		לָהֶם׃ תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם
עָלַי׃ סִיפְוַת קָמִין עָלַי וְלֶהֱגִיוֹנְהוֹן עָלַי כָּל	ל׳	מִתַּחַת שְׁמֵי יְהוָה׃
יוֹמָא׃ מוֹתֲבֵיהוֹן וְקִיפָתְהוֹן אִסְתַּכַּל אֲנָא	ל׳ וי׳ יתפתידס	
זְמָרֵיהוֹן׃ תְּתִיב לְהוֹן גְּמוּלָא בִּישָׁא יְיָ	ל׳	
כְּעוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן׃ תִּתֵּן לְהוֹן תְּבִירוּת לִבָּא	ל׳	
וְשֵׁלָאֲהוּתָךְ שֵׁלְוֵי לְהוֹן׃ תְּרַדְּפִנָּא	ל׳	
בְּרוּגְזָא וְתֵשֵׁיצִינוּן מִתְּחוֹת שְׁמֵי מַרְוָתָא דְיְיָ׃		

המן מצרים ׳ שם עילם וכל המונה ׳ קראתי שמך יי׳ מבור ׳ משפטי ו׳ וסים נספר ביחזקאל פימן ט׳ ותלים פימן יי׳ ׳ תשיב ׳ וסים השמר לך פן תשיב את בני שמח ׳ תשיב לו את העבוט ׳ חכמות שרותיה תענכה ׳ ואיך תשיב את פני פחת אחד דמלכים ׳ וחבירו דישעיח ׳ אף תשיב צור חרבו ׳ למח תשיב ידך ומימינך ׳ כי תשיב אל אל רוחך ׳ אם תשיב משבת רגליך ׳ תשיב להם גמול ׳

לב חוטם הלב ברה ולכח לפער היה כמנן כנגד לבם והמפרעו בלעו׳ תוגה וגון טועה מחי׳ כ׳ חלון כופלת בו מהלכין בגון חוכו פורם שלח כגון כ׳ חלון על המין מגזר׳ המו גויס וכגון כ׳ חלון על קלון מגזרת נקלה וכ׳ חלון על גיון מגזר׳ כייה וכן כ׳ חלון על מבוון מגזרת מבר ממון מבעון ׳ תלתך ׳ לפון נוחלו מרי כופן ׳

חיכה

איכה יועם זהב, קינה זו כתמרה על יהמיהו כמו סכתמר בדברי הימים הלא היא כתובה על ספר הקינות ושמו חיבר בתוך הקינה את מאר בני ציון: יועם. יכהה כמו דחת תתרגם כהה עמיק: זהב, מרחית פני המכהיב כזהב: יפגה. יפתנה ממרחיקתו: הכתם, קבוצת כלי בני הזהב סהם לעדי קרוי כתם: תבני

קדש, בני המחזירים כלבבי טובו ומדרש תנדש כל רביעית דם סיכח מיהמיהו בכל חן וחן סנעבו בו היה ירמיהו ק קובר במקום, ועליה הוא קורח תסתפכ' חבני קדש: המסולאים בפז, המהוללי והנערכים כפז הרוחה חותם על חום, רחו תורש על חלו כמרחית פז וכן לח תמולה בכתם חופיר בכתי טהו לח תסולה סולו לרוכב בערבות לשון הילול ועדך הז: נבלי חרש, כדי חרס סנותכים בהן יין כגון נבלי יין ונבליהם ינפלו: גם תנין, לח על פי מלכזרי הוא חלנו מד כמרוחה תת בנו בח מרחוק רעב חולץ מדין מתוך כרתיקו סים לו כיסוי על ד דדיו ומוניהו מתוכו כדי שלח ירחמו בנו מכוסה ויחזור ל לחנוניו והיכיקו בוריהן: בת עמי, רוחים תת בניהם סוטקים ל ללחם ולו' פורם להם מחייהם קודמי להם לחיי בניהם מחמת הרעב: הלמוכי על תולע, על בגדי כבעוכין, הלמוכים לשון ויהי חומן תת הדמה: הפתוחות, חפתות על זכל ם מוכנים על הלפתות בחוץ: ויגדל עון וגו', פורענותם מוכיח עליהם סגדול עונם מעל קדוש: ההפוכה כמו רגע, מהרי קדו' לח כמעכה כרתה כרגע לחך כהפכה: ולח חלו בה ידים, ידי החויב כי על ידי המלחכים כ כהפכה ום מדרסי חברים ולחנו מיוסב על סדר המקרחות: זכו נזיריה, סריה כמו נזר וכתר ולחי לומר נזיריה מעם סהיו מגודלי סער ונחים ביותר ומוסב על בת עמי: חרמן עכס מפנינים, לומס סהיו מרחיתם חרוס מפנינים וגזרתם כמו ספיר חבך תחרם מפחמים: מפחור, הוץ פחם: עכס, לפון מרחה כמו וכעכס הסמים לטוהר קולר בלעז: ספר, נקמט ונתחבר ולין לו דמיון: פחם יזובו מדוקרים וגו', חללי הרעב היו כפוחים מריח תכונות הסדה סהיו החויבים כולים בסר על הפתחים חוץ לחומה והריח נכנס לתוך כפוחי הרעב וכריסן נבקעת ופרעם זב והרי זו מיקת ניוול יותר מהרוגי חרב: מדוקרים, מבוקעים בין כפיקת רעב בין ביקוע חרב קרוי דקירה: לנהרות, לתחתל כמו לח בריה לחם להברות לת דוד: כלה ו'לת חמתו, לפר בערה בו כיתה עניה עתה כלה לותה בהקימו מחם: מחטלת

חשך ד' בלישן חושך וסים' באיוב סימן פח, שחם ב' וסים' חרחיבוני. יזובו מדוקרים, יזובו ויזובו ד' מל' בליש' וסים' שחם יזובו מדקרים, הן הכה צור ויזובו מים. פתח צור ויזובו מים. ויבקע צור ויזובו מים דישעיה. עכל המסרה. ובמסרה אחרינה נמסר יזובו ב' חס' ואינו מבינא כי אם דין שחם יזובו מדוקרי' ובתל' סים' עח מסרינן תמן על פי המסר' ויזובו ב' מל ומסרינ' הבהו דתלי' דסימן עח ודסימן קה וכן הוא נמס בכל הספרים נשאר חד ויזובו ההוא דישעיה ויבקע צור אכ עכ אית לן למימ' דהנך דישעיה והדין דסיפ"ר חס' ובכל הספרים הדין דסיפ' הוא חסר ומיהו בחד סיפרא אשכחנ' ג' מל ומיתי ההוא דישעיה והנהו דתלים ואכ לישנא קבא דמס' ד' מל בליש' קשה טובא.

זכו נזיריה, סריה כמו נזר וכתר ולחי לומר נזיריה מעם סהיו מגודלי סער ונחים ביותר ומוסב על בת עמי: חרמן עכס מפנינים, לומס סהיו מרחיתם חרוס מפנינים וגזרתם כמו ספיר חבך תחרם מפחמים: מפחור, הוץ פחם: עכס, לפון מרחה כמו וכעכס הסמים לטוהר קולר בלעז: ספר, נקמט ונתחבר ולין לו דמיון: פחם יזובו מדוקרים וגו', חללי הרעב היו כפוחים מריח תכונות הסדה סהיו החויבים כולים בסר על הפתחים חוץ לחומה והריח נכנס לתוך כפוחי הרעב וכריסן נבקעת ופרעם זב והרי זו מיקת ניוול יותר מהרוגי חרב: מדוקרים, מבוקעים בין כפיקת רעב בין ביקוע חרב קרוי דקירה: לנהרות, לתחתל כמו לח בריה לחם להברות לת דוד: כלה ו'לת חמתו, לפר בערה בו כיתה עניה עתה כלה לותה בהקימו מחם: מחטלת

עֲנַת מִדַּת הַדִּין וְכֵן אָמַרְתָּ לֹא חֲזוֹת כָּל זֹאת אֶלָּהֵן מְחוֹבַת נְבוּאָה דְּמִנַּהּ לָהּ נְבִיאוּתָהּ שִׁיקְרָא וּמְעַוָּיַת כַּהֲנָתָא וְאַסִּיקוּ קְטוֹרֶת בּוּסְמִין לְטַעֲוּתָא וְאֵינוּן גָּרְמוּ לְאִתְשַׁר בָּגְוָה דַּם זַכָּאִין׃ אִיתְטַלְטְלוּ עִוְרִין בְּמְחוֹזִין אִתְנַפְּפוּ בְּרֻם קְטוֹלִין בְּחַרְבָּא וְעַל דְּלָא הֲווֹ יָכְלִין לְמֶיחֲמֵי קְרִיבוּ בִּלְבוּשֵׁיהוֹן׃ זוּרוּ מִמְּסַאֲבָא קְרוֹ עֲמָמַיָּא זוּרוּ זוּרוּ לָא תְקָרְבוּן בְּרֹאשׁ אֲרוּם אִתְקוֹטָטוּ צַף אִתְטַלְטְלוּ אֲמְרוּ בְּמֵיהֵוֵירוֹן בְּשָׁלוּתְרוֹן דְּבֵינֵי עֲמָמַיָּא לָא יוֹסִיפוּן לְמִדַּר׃ מִן קֳדָם אַפֵּי יְיָ אִתְפְּלִיגוּ לָא יוֹסִיף לְאִסְתַּכְּלָא בְּרוֹן בְּגִין כֵּן אוּמַיָּא רַשִׁיעַיָּא אַפֵּי כַּהֲנַיָּא לָא סַבָּרוּ וְעַלְוֵי סָבְיָא לָא חָסוּ׃ עוֹד סַפָּאן עֲנָנָא לְאִסְתַּכָּלָא לְסַיְעָנָא דַּיְהוּנָא מְתִּינָן לְנוּכְרָאֵי וְאִתְחַפְּיָךְ לָנָא לַהֲבָלוּ בְּסִכּוּתָנָא דְּאִסְתְּכִינָא לְנוּכְרָאֵי חֵינוּן עַמָּא דְּלָא יְפָרוֹק׃ צְדִין שְׁבִילָנָא מִלְּמֵיהַךְ לְרוּחֲצָן בְּפַלְטַיָּתָנָא אֲמַרְנָא קְרֵב סוֹפֶנָא אִתְמַלְיוּ יוֹמָנָא אֲרוּם מְטָא סוֹפֶנָא׃ קַלִּילִין הֲווּ רְדִיפָנָא יַתִּיר מִנְּשָׁרֵי שְׁמַיָּא עַל טוּרַיָּא אַדְלִיקוּ יָתָנָא בְּמַדְבְּרָא כְּמָנוּ לָנָא׃ מַלְכָּא אִשְׁיָהוּ דַּהֲוָה חַבִּיב לָנָא כְּנִשְׁמַת רוּחַ חַיִּין רְבַאפָּנָא וַהֲוָה מְרַחֲבֵי בְּמִשַּׁח רְבוּתָא דַּיְיָ אִתְחַד בְּמִיצַד חִבּוּלֵיהוֹן דְּמִצְרָאֵי דַּהֲוֵינָא אָמְרִין עֲלוֹהִי בְּטַלַּל זְכוּתֵיהּ נֵיחֵי בֵּינֵי עַמְמַיָּא׃ חֲדִיאִי וּבְדִיחִי בְּרַתָּא דַּאֲדוֹם דְּיָתְבָא בְּאַרְעָא דְּעוּץ אַף עֲלַיִךְ עָתִיד לְמֵיתֵי פּוּרְעָנוּתָא וְיִצְרַיִן יָתִיךְ פַּרְכוָאֵי וְתִעְבַּר עֲלַיִךְ כַּס דְּלָוּט תְּרַוִּי וְתִתְרוֹקְנִי׃ וּבְתַר כֵּן יִשְׁלַם עַוְיָתֵךְ כְּנִשְׁתָּא דְּצִיּוֹן וְתִתְפָּרְקִין עַל יְדוֹי מְשִׁיחָא וְאִלֵּיהוּ כַּהֲנָא רַבָּא וְלָא יוֹסִיף יְיָ תּוּב לְאַגְלוּתָךְ וּבְהַהִיא זִמְנָא אַסְעַר עַוְיָתֵךְ בְּרַתָּא דַּאֲדוֹם וַייתוּן פַּרְסָאֵי וְיַעְקוֹן לָךְ וְיִצְדוֹן יָתָךְ אֲרוּם אִתְפָּרְסֵם קֳדָם יְיָ עַל חוֹבוֹתָיִךְ׃ הַוֵי דְכִיר יְיָ מָה דְּאִיתְמַר לְמֶהֱוֵי לָנָא אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וְחֲזֵי יַת כְּסוּפָנָא׃ אַחֲסַנְתָּנָא אִתְהַפְּכַת לְחַלּוֹנָאֵי בֵּיתָנָא לְעַמִּין נוּכְרָאִין׃ הַוֵינָא מְתִילִין לְיַתְמִין דְּלֵית לְהוֹן אַבָּא אִמְּהָתָנָא כְּאַרְמְלָן דַּאֲזָלוּ גַּבְרֵיהוֹן בְּקִירְוֵי יַמָּא וּמְסַפְּקָא לְהוֹן אִם אִינוּן קַיְימִין׃

מַחֲשַׁאֲרַת נְבִיאֶיהָ עֲוֹנוֹת כֹּהֲנֶיהָ
הַשֹּׁפְכִים בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים׃
נָעוּ עִוְרִים בְּרחֹבוֹת נְגְאֲלוּ בְּדָם בִּלְא ט
יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵׁיהֶם׃ סוּרוּ טָמֵא ט ו׳ וחל
קָרְאוּ לָמוֹ סוּרוּ סוּרוּ אַל־תִּגָּעוּ כִּי
נָצוּ גַם־נָעוּ אָמְרוּ בַגּוֹיִם לֹא יוֹסִיפוּ ל ר׳ כתי׳ כן
לָגוּר׃ פְּנֵי יְהוָה חִלְּקָם לֹא יוֹסִיף ל
לְהַבִּיטָם פְּנֵי כֹהֲנִים לֹא נָשָׂאוּ זְקֵנִים וזקיס
לֹא חָנָנוּ׃ עוֹדֵינָה תִּכְלֶינָה עֵינֵינוּ עידיו ל
אֶל־עֶזְרָתֵנוּ הֶבֶל בְּצִפִּיָּתֵנוּ צָפִינוּ אֶל־ ל
גּוֹי לֹא יוֹשִׁעַ׃ צָדּוּ צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת ל׳ כתי׳ כן ל
בִּרְחֹבֹתֵינוּ קָרַב קִצֵּנוּ מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי ל׳ וכתי׳ כן
בָּא קִצֵּנוּ׃ קַלִּים הָיוּ רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי וכפמ׳
שָׁמַיִם עַל־הֶהָרִים דְּלָקֻנוּ בַּמִּדְבָּר
אָרְבוּ לָנוּ׃ רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה ל וכל
נִלְכַּד בְּשִׁחִיתוֹתָם אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְצִלּוֹ סימוכל דכו׳ במ״ל כלי
נִחְיֶה בַגּוֹיִם׃ שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי בַּת־ מגיה בפיוט
אֱדוֹם יוֹשֶׁבֶתִּי בְּאֶרֶץ עוּץ גַּם־עָלַיִךְ יבמ׳ נ׳
תַּעֲבָר־כּוֹס תִּשְׁכְּרִי וְתִתְעָרִי׃ תַּם־ ל ר׳ תם
עֲוֹנֵךְ בַּת־צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ ל
פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת־אֱדוֹם גִּלָּה עַל־חַטֹּאתָיִךְ ז׳ תם א
׃ חביטה ר׳
וּרְאֵה אֶת־חֶרְפָּתֵנוּ׃ נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה ה
לָזָרִים בָּתֵּינוּ לַנָּכְרִים׃ יְתוֹמִים
הָיִינוּ אֵין אָב אִמּוֹתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת׃

עודינה עידינו קרי והואחדמן ד׳ מלין כתי׳ ה׳ בסוף תיבו׳ וקרי׳ וסי׳ יקרחה לא יקרחה קרחה בראשם׳ שפכה ידינו לא שפכה את הדם הזה׳ נשברה אניות בעציון גבר׳ עלה בעת ההיא עלה עכדי נבכד נצר׳ נצתה ערי׳ נצתה מבלי יושב׳ היה צאן אבדות היה עמי׳ נושבה כיכה אמר י׳ על בית מלך יהודה גלעד׳ זגה ואמר לבלה נאופים׳ יהיה

מחטאת נביאיהם׳ על מקר היתה לה הרעה הזאת׳ נעו עורים בחוצו׳ כמאמר העורים הולכים בסוף היו כעיס ורגליהם כמתע׳ בדם הקרוני׳ מהיו הרעבי׳ הורגים בתוכה׳ נבזעו׳ נתלכלכו בדם עד לאפר לא יוכלו הקרובים עליהם לגעת בלבושיהם והיו קוראים להם סורו מעלינו אתם הטמאים המלוכלכים בדם׳ כי נסו׳ לפון כראיון ולכלוך כמו מוריחתו בוסיקה ד דמיתרגמ׳ כן בלוכלוך כך חברו מנחם׳ גם נעו׳ כמתע׳ בדם׳ כני וי׳ חלקם׳ פניהם על זעם מחת הקדוש ברוך הוא חלקם והפרידם ב בגוים למען לאפר פני הכהני׳ לא כבתי׳ בהיותם בגלותם׳ עודינה תכלינה ע עיניהם על עזרתינו הבל׳ כמבואר עליהם פרעה מנחת׳ בהם ומצריים הבל ודיק ועזורו מהין מבטיחי׳ חותכו עזר׳ ולא בהן כמו מבחתר בהם הנה חיל פרעה ה היוצא לכם לעזרה מצרימה מכם לחרפו מצרימה מצינו במדרש קיבל׳ מהין בחים בפניהם׳ רמז הקדוש ברוך הוא ליט והפיך ל לפניהם נודר׳ כפוח׳ כמין מעי אדם כ נמצרים במים תחתו זה לשון הנודות הנעש׳ הם לבותיהם לכפים מצרים פטבעו בים מחמת היהודי׳ הללו ולכחנו יוכלים ל לעזרת׳ עמדו וחזרו לאחריהם׳ כפינו׳ חכינו׳ כרו כעדינו׳ הויבינו חרבו את ל כעדינו מלכת ב בריחוכותינו כמו ונחם׳ לת נדה ותת כורש לת נפשי׳ מפיח וי׳ הוח ותמיהו כמו מכ׳ בר״ה ויקונן ירמיהו על ותמיהו׳ בחתיותם׳ בבומו׳ מחפרו׳ עמי ובמתי לפי מעם׳ בת תרו׳ כתבה ירמיהו על חרבן בית עכי׳ תקיעתי׳ תקיעו

ועשיתי אותם לגוי אחד׳ שמשה וידעתי כי אני שמעתי׳ שפכה ואני כמעש נשיו רגלי׳ חמרמרה פני חמרמרה מני בכי׳ עודינה תכלינו עינינו אל׳ שלח ומני שים טעם די כל עם׳ הביט כן כתי׳ וקרי׳ הביטה וראה את חרפתינו והוא חד מן כט מלין חסרי׳ ה׳ בסוף תיבות׳ וקרי׳ וסימן נמסר במסר׳ רבת׳ במערכת אות ההא בסד׳

בכל עת בחיל בעבור עלין להם כח לו טעמו עלין חלו בה ידים כטעם יחולו על רחם יולב׳ ז׳ זכו כזריה בימי המכב׳ ט׳ חסך תחרם ברעב׳ י׳ התרוקים מיזובו דם מתכובות עדי עמם מכעי׳ טובי׳ היו מחללי רעב׳ י״א הנעים הרחמניות נהפכו לאכזריות מרוב הרעב׳ כ׳ והרעב בגוף ידמה לאש שהיא רולקת ובוערת עד יסוד העמק׳ ל׳ ובעבור הרעב בא בני בירושלם׳ מ׳ מחטאת נביאי הבעל וכהני העגלים׳ כדברי חסף׳ נ׳ והחזיק כעו בחוכות בעורים והתגללו בדמי החללים עד שלא יוכלו הנוגעי׳ בטיגעי׳ במלבושיהם׳ ובא פועל אחר פועל והטעם יוכלו מיגעו וכן כדעה נרדפה׳ ס׳ היו קוראי׳ על נפשם סורו כטעמ׳ והרחקתן ככון ויחפר מקום הקורחי׳ ואמרו בגוים כי עוד לא יוסיפו לגור כאפר לגור כאן׳ פ׳ כי לפי הפם חלקם בחרבות ולא יוסיף להביט עליהם כמו ויצעקך על כן לא חפסו לעטות נקמה בזקנים ובכהנים׳ ע׳ ועוד נקוה מיבלו מבני׳ ואמור לעזרתינו׳ צ׳ והם לא בזו רק לפרינו מפרו אותנו בחובותינו וקרב קצנו כי מלאו ימינו מביפוצתנו ובא קץ גלותינו׳ ק׳ ולא יכולנו לברוח׳ ר׳ ים אומרים כי ירמיה על ויתנים יקונן ורואים לרבר והכם כתובים על הקינות וזה לשונו ככון כי אחרי מות יאמיהו בחו הפרות ופה אמר פם עוכך והנכון בעיני כי על פדקיהו ידבר מהפקידו מלך בבל בירושלם והוא היה באחרית הגלות׳ ש׳ מפי כטעם פמח בחור בילדותך כי בסוף תבח במפפט והטעם כי אדום היה תחת יהודה ובזוס תפלטם פתח וכן זכור יי׳ לבני אדום את יום ירושלם פהיו אומרים לכבליים ערו ערו עד היסוד בה׳ ותקערי כטעם ומפכר ויתגל׳ חרבן בית מכי׳ הזכור בלב והמבט בעין והטעם כל הפרה מעברה עליכו קודם הגלות והחרפה מלחכו בה׳ כחלתנו׳ פרות וכרמים מכורה לזרים מהם בלתינו׳ יתומים׳ ועוד היינו עם הגרים עלובים כאילו יתומים היינו ואין לכ ידוע מהנהג תפפחת האב לעזור היתומים׳ מיתיכו

מימינו בכסף מתינו · מהיינו יריחים לעלות מים מן הנהר מפני החוביו׳ והיינו קונין מהם בכסף : על צוארינו נרדפנו · בעול עבור קשה : יגענו · לשון מזון וכסף : ולא הונח לנו · יגיענו בריבוי כי החוביו׳ נוגשים וחוטפים הכל במקום ובגלגלות וארנוניות : מצרי׳ נתנו יד · דרך חרש הנופל ורוב׳ לעתוד מושיט יד

בכסף ש׳ רפין וסימן נמסר ביהושע סימן כ״ב : מצרים ג׳ ר״ף וסימן מצרים ששה תהיה · מצרי׳ כיאר יעלו : מצרי׳ נתנו יד · נתנו ד׳ דגשים וסימ׳ ביחזקאל סימן כ״ו · לחמנו ד׳ וסימ׳ אך בייי׳ אל תמרדו · זה לחמנו חם הצטיידנו · לחמנו נאבל ושמלתנו נלבש · בנפשנו נביא לחמנו : טחון ל׳ בחורי׳ טחון נשאו והוא חד מן אב מן ג׳ בחר לישן אנך וסי׳

מִימֵינוּ בְּכֶסֶף שָׁתִינוּ עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ : עַל־צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ לֹא הוּנַח־לָנוּ : מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם : אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ אֵינָם אֲנַחְנוּ עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ : עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָּנוּ פֹּרֵק אֵין מִיָּדָם : בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב ה הַמִּדְבָּר : עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת רָעָב : נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתֻלוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה : שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ : בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ : זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבְתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם : שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵנוּ : נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי־נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ : עַל־זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ עַל־אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ : עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם שׁוּעָלִים הָלְכוּ־בוֹ : אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדֹר וָדוֹר : לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעֲזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים : הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם : כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד :

טו רפין
ל׳ זקף קטן
יג ס׳ ג׳ ר׳
ח ב׳
ג׳ ר״ף
ח׳ מל
ו׳ ס׳ ג׳ ר׳
ח׳ ב׳
ג׳ ר״ף
ח׳ מל
ג׳ ר״ף
ח׳ מל
ג׳ ר״ף
ח׳ מל

אבן עזרא — קהלת א — רשי

פתח לחברים מפר׳ לחברהם מופר · כתבם על ספר׳ לרוח מפכלת :
בן תלוד בקרח׳ מכוכה בן עזרח · ומכורו עזרה כבורו מוחלת :
להגיה חפצו׳ להפלות דרכו׳ חפר בפתר עד כה׳ כחלה נובלת :
ותלרבו בפרד׳ חפר היה בפפרד׳ ואל רומי ירד׳ בנפש נבהלת :
ופם לבו כוכן׳ לפרם ולפכן׳ ואל אל מתחכן׳ ולו התוחלת :
להרביה לו עכמה׳ והוליתן חכמה׳ ויפלח כל חפמה׳ בפירום קהלת :

בפם חפר לו המפכלת :
אחל לפרם קהלת :

אורח חיים למעלה למטה׳ למען סור מפחול מטה כי כחם יתחוה החורח פכפבה ל למוב ל חרץ מולדתו להיות עם מפפחתו כן תכסוף הרוח ה המפכלת להחזי במעלות הנבוהות עד עלותה חל מ מערכות חלהי׳ חייס מחיכמו מוכני בתי חומר כי הנויות כ כמעלו׳ לבתי׳ ובפפר יכורס וכעניו די מדרהון עם בפרי לח לחיתוהי וזה יהיה הם תתלבן הרוח ותקדם מטומלות תחת הנויות המגולות המטכפות הקורם להתערב בפחול מטה ותעזיב חל לבה לדעת יפורה ולרחו׳ קורה בעיני החכמ׳ מלח תכהיה והרחוק כקרוב לפניה והלילה כיום חז תהי נתכנת לדעה קפט לחרי לחת ויהיו מחוקקין עליה מלח ימחו בהפרדה מעל נויתה כי המכתב מפתב חלהי׳ הוח כי למען הרחותה הובחה הנה על כן נבלחה במפגר עד עת קץ וכל זה להועיל ולהטיב לה ואם קבלה עמל פניה במפפר כן תנוח ותפמח עולמי עדי עד בלי קץ כי כל מעפה יפרד והיה לחרבעה רחפי׳ טוב כולו חו טוב רובו ורע בקפהו חו רע כולו חו רע רובו וטוב בקפהו והחלק הרחפון הוח מנת בני חלהים והחלק המני הס החיי׳ לחפר על פני החדמה והפני׳ הפחרים נעדרים לח יתכן המפחם כי לח יעפה יי׳ חלהי׳ דבר כי חם טובכי הכל לעולם הוח טוב וכן כתוב וירח חלהי׳ חת כל חפר עפה והנ׳ טוב ואם היה עם רע היה בקפהו כי בעבור רע מעט חין ברכך החכמה העליונה למנוע טוב רב ופורס הרע מחפרון המקבל ואם חין לנו יכולת לדמות מעפה חלהי׳ כי חם חל מעפיו בעבור היות הכל מעפיו הנה ריחנו ולבינו הבנרים המטוחים לעמם ויחפכו פני הכובם והלח הפועל לחד יוכח מפועל לחד לכן יפתכו הפעלי׳ בעבור המתנות תולרת המקבלי׳ ומחפבות בני חדם מפתנות כפי תולרות נוויה ונוייה והפתנות התולרות בעבור הפתנות המערכות העליונות ומקום הפמים והמקבל כחה והמדיונות והדתיים והמחלקים ומי יוכל לספר חותם וכל דרך חים זך בעיניו ׳ ועפר יי׳ חלהי יפרהל לת רוח פלמה וידיו לבחר דברי חפץ ולחזור׳ הדרך היפרה כי כל מעפה פיעפה כופר לו יעמד כי כל הנברה׳ יללו לברח עפם פהוח פורם לו להכחיד עד פיהיה נעדר ריק כל מעפיהם דמות ותמונה ומקרה להפריד מחובר ולחבר נפרד ולהניח כח על כן מעפה בני חדם תהו וריק כי חם ירחתי׳ ולח יוכל חים להמיב לל מעלת ירחתו עד עלותו בפולם החכמה ויבנה ויכונן בתבונה :

דברי כתוב ודבר פלפת שפים מפל ויהי מירו וגו׳ והמפל הוח פמפל בו דבר לחד כמו חור חידה ומפל מפל והוח הנפגר הנדול והמפל נכותד׳ נפר ודרך המיר להיות תחלה לו דבר עתיד להיות ובעבור היות חפץ פלמה לחבר הדברים פיעלו על הלב החל במלת דברי ולינכו כן כל דברי כי הפפוק פים לחרינו יורה עליו לו הוח בעמו גם כן יורה הפפוק הפני בפפר זה על הרחפון והקהלת הוח פלמה כי לו היה מבני דוד מפיח י׳ מלך ריק הוח לבדו ונקרה כן על לפון החכמה פניקהלה בו וזכר פם מקום מיתלתו בעבור תפחרתו הלח תרחה כי נקרה מלך ירופלם מלכי פדק כי הוח פלם ויורה עליו ויהי בפלם פוכו וכן לדבי פדק בעבור היותו לחדון מקו׳ הפדק וכן על דבריתי מלכי פדק והוח דוד המלך : הבל ׳ חמר על דברי הבלי העולם ומתך הבל על הבלים וחם לו ימלח מהפמות פהם על מעקל חרץ מיפתכה חון מחדר מפככך ומבור רלתך מפפח חמתך גם הלה בפתח וזה בדברי וממיכת היחוד להבים בעניו לחד על פני דרכים לגדולה כמו מלך מלכים ולהפך כמו עבד עבדים והבל הבלים כמוהו כעניו לך הבל בני חדם כזב בני חים במחזני׳ לעלו׳ המה מהבל יחד והמ״ם תחת יוחר כמ״ם מכל פהיו לפני ירופלם ׳ ומ״ם מכל מלמדי הפכלתי והעניו חם יעלו בני חדם במחזני׳ עם ההבל יהיו יותר קלים מהבל וכפל הבל הבלים להורות על כל זמן כעניו כפולו נהרו׳ יי׳ כפולו נהרו׳ קולם וכן בבובי גם בבובי פעמים רבות ופלח יחמר חדם בלבו עים ברברי העולם הבל ועם בו פורם עומד הנה חקס הבל הבל : מה יתרון · על מעקל זכרון והוח פם מהפעלי׳ מהפ״ה פלהם חיכנו פלם ובעניו הפעיל יורה עליו והעניו לחר מהבל הבל מה יועיל לחדם בכל עמלו ׳ ועניו תחת השמש הוח הזמן המתהפך כי השמש לבדו יוליד הזמן כי היום תלוי בשמש מעת זרחו ועד בחו והלילה הוח מעת בח השמש עד זרחו ירחו הכוכבים חו הלבנה חו לח ירחו וכן זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף על פי נטוח השמש לפתח פפון חו דרום חף על פי עים לירח בהרות ובמחים הלחים ובמוח מעפים נחים וכימה וכסיל לפתח חין מעפה פולם כנגד מעפיו כי חם חלק מחלקים רבים ואם השמש לחד יפתכו מעפיו כפי המתנות המוה ועפרים מחברות השבעה והמתנות תהלוכות כולם עם נוע נובה בלבל המוכן היופח על כן לל תמלח מתכוכת מלחכת השמים במפלת למתכוכת לחרת רבע לחד ועל זה נזכר בספר יהירה מתי חבנים בונו׳ שנים עד תבע מחין הפה יכול לדבר ולח החזן יכולה לשמוע והעמל לבקש חכמה עד מתקברר רוחו עם לו יתרון כי חין הרוח על חדם תחת השמש : דור ׳ בעבור היות כל נתכה תחת השמש מורכב מחרבעה מוסדים מהם יפלו ולליהם יפובו והם הפם והרוח הנה מהוח הלויר והמים והחרץ זכר לרבעתם והחל בחרץ מהיה כמו היולרת ולחר כן זכר השמש מקו׳ הפם בעבור רוב חומה והיה הפם המולרת ולחר כן הרוח והמים ולמר על החרץ מכל הנזכרים מעכה חליה יפובו כעניו כי עבר לתה ולל עבר תבוב והיה עומדת

דור בח ודור הולך ויזכן היות עניו דור במו גרים וכמוהו מדור בהלי רבע : זרח

דברי קהלת בן דוד מלך בירושלם : הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל : מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש : דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת :

פתנמי נבואה ראתנבא קחלת הוא שלמה בר דוד מלכא דירושלם : בר חזא שלמה מלכא דישראל ברוח נבואה יי׳ מלכות רחבעם ברייה דעתיד לאתפלגא עם ירבעם בר נבט ויית ירושלם ובית מוקדשא ראינון עתידין למחרב ויי׳ עבד בני ישראל די אינון עתידין למגלי אמר במימריה הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל : מה יתרון לאנש בכל עמלה דיעמל תחות שמשא : דור אזל ודור אתי וארעא לעלמין קיימא : וזרח שמשא ומעל שמשא ומטי לאתרה דהוא זרח תמן : נפיק על דרומא ומתחזר על צפונא סחרן סחרן אזל רוחא ועל סחרוהי תוב רוחא : כל נחלי עברין לימא ולימא לא מלי מן אתרא דנחלי עברין תמן הינון עברין למיהך : כל פתגמיא אגיר שלים לעלמא ראתי קדם מרי עלמא : מה דהוה הוא דיהוה ומה דעתיד למהוי הוא דהוה ולית חדתא בעלמא : אית מלה דאמרין לבר מנה חזא דא הא כבר הוה בעלמא דקדמנא : לית דכיר קדמוהי ולבתרא דיהוון לא יהון להון דכרן קדם אינון דיהוון בסופא : אנא קהלת הויית מלך על ישראל בירושלם : ויהבית לבי לבעא ולתבעא בחכמתא על כל דעבד בעלמא תחות שמיא דא עסקא בישתא יהב יי׳ לבני נשא למתעסקא בה : חזיתי ית כל עובדיא דעבדו בני נשא תחות שמיא והא כלא הבל ורעות רוח : מעוית לא יכול למתקנא ומחסר לא יכול למנא : עם לבי מללית למימר הא אנא רבית חכמתא ואוספת על כל דהוה קדמי בירושלם ולבי חמי חכמתא ומנדעא : ויהבית לבי למנדע חכמתא ומנדעא שבושא ותפלא ידעית ארום אף דא הוא רעות רוח : ארום בסגי חכמתא סגי כעסא ומוסיף מנדעא מוסיף מכתשא :

דברי כתוב ודבר פלפת שפים מפל ויהי מירו וגו׳ והמפל הוח פמפל בו דבר לחד כמו חור חידה ומפל מפל והוח הנפגר הנדול והמפל נכותד׳ נפר ודרך המיר להיות תחלה לו דבר עתיד להיות ובעבור היות חפץ פלמה לחבר הדברים פיעלו על הלב החל במלת דברי ולינכו כן כל דברי כי הפפוק פים לחרינו יורה עליו לו הוח בעמו גם כן יורה הפפוק הפני בפפר זה על הרחפון והקהלת הוח פלמה כי לו היה מבני דוד מפיח י׳ מלך ריק הוח לבדו ונקרה כן על לפון החכמה פניקהלה בו וזכר פם מקום מיתלתו בעבור תפחרתו הלח תרחה כי נקרה מלך ירופלם מלכי פדק כי הוח פלם ויורה עליו ויהי בפלם פוכו וכן לדבי פדק בעבור היותו לחדון מקו׳ הפדק וכן על דבריתי מלכי פדק והוח דוד המלך : הבל ׳ חמר על דברי הבלי העולם ומתך הבל על הבלים וחם לו ימלח מהפמות פהם על מעקל חרץ מיפתכה חון מחדר מפככך ומבור רלתך מפפח חמתך גם הלה בפתח וזה בדברי וממיכת היחוד להבים בעניו לחד על פני דרכים לגדולה כמו מלך מלכים ולהפך כמו עבד עבדים והבל הבלים כמוהו כעניו לך הבל בני חדם כזב בני חים במחזני׳ לעלו׳ המה מהבל יחד והמ״ם תחת יוחר כמ״ם מכל פהיו לפני ירופלם ׳ ומ״ם מכל מלמדי הפכלתי והעניו חם יעלו בני חדם במחזני׳ עם ההבל יהיו יותר קלים מהבל וכפל הבל הבלים להורות על כל זמן כעניו כפולו נהרו׳ יי׳ כפולו נהרו׳ קולם וכן בבובי גם בבובי פעמים רבות ופלח יחמר חדם בלבו עים ברברי העולם הבל ועם בו פורם עומד הנה חקס הבל הבל : מה יתרון · על מעקל זכרון והוח פם מהפעלי׳ מהפ״ה פלהם חיכנו פלם ובעניו הפעיל יורה עליו והעניו לחר מהבל הבל מה יועיל לחדם בכל עמלו ׳ ועניו תחת השמש הוח הזמן המתהפך כי השמש לבדו יוליד הזמן כי היום תלוי בשמש מעת זרחו ועד בחו והלילה הוח מעת בח השמש עד זרחו ירחו הכוכבים חו הלבנה חו לח ירחו וכן זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף על פי נטוח השמש לפתח פפון חו דרום חף על פי עים לירח בהרות ובמחים הלחים ובמוח מעפים נחים וכימה וכסיל לפתח חין מעפה פולם כנגד מעפיו כי חם חלק מחלקים רבים ואם השמש לחד יפתכו מעפיו כפי המתנות המוה ועפרים מחברות השבעה והמתנות תהלוכות כולם עם נוע נובה בלבל המוכן היופח על כן לל תמלח מתכוכת מלחכת השמים במפלת למתכוכת לחרת רבע לחד ועל זה נזכר בספר יהירה מתי חבנים בונו׳ שנים עד תבע מחין הפה יכול לדבר ולח החזן יכולה לשמוע והעמל לבקש חכמה עד מתקברר רוחו עם לו יתרון כי חין הרוח על חדם תחת השמש : דור ׳ בעבור היות כל נתכה תחת השמש מורכב מחרבעה מוסדים מהם יפלו ולליהם יפובו והם הפם והרוח הנה מהוח הלויר והמים והחרץ זכר לרבעתם והחל בחרץ מהיה כמו היולרת ולחר כן זכר השמש מקו׳ הפם בעבור רוב חומה והיה הפם המולרת ולחר כן הרוח והמים ולמר על החרץ מכל הנזכרים מעכה חליה יפובו כעניו כי עבר לתה ולל עבר תבוב והיה עומדת

דור בח ודור הולך ויזכן היות עניו דור במו גרים וכמוהו מדור בהלי רבע : זרח

וזרח השמש וגו׳. דור הולך ודור בא. כשאדם הנמצא מחדש׳ ומתקע ערבית ותלך כל הלילה מופלת לצפון ומקום תקוע לאור זרחה תתמול מפה מתזרח שם גם היום: הרוח. רוחו של שמש טלטל בלעז׳ כמו ז תאר יהיה שם הרוח ללכת: ועל סביבותיו שב. גם מחר כל היקף ומקום שסבב תתמול הוא מקיף ומקום היום: הולך ז דרו׳. לעולם ביום: ומקום ז בפני׳ לעולם בלילה: מקום מזרח ומערב מפנימים מהלכתן ביו׳ ופעמי׳ מסבבתן בלילה בתמוז ת מהלכתן ובטבת מקבלתן לקו הרפני׳ כל מה שמזרח זורח מופן למקום כל מה שכשם הולכים ומתגברי׳ מקום למקום חל מקום מחכתם ממקום הטמוף בהו ולמקום הטמוף ילכו וכן כל הכוכבי׳ הולכי׳ חל היום ויחזרו מלח לפי מהיכן כשהיים בתוכו כי יש תוקיינו׳ הוא גבוה מכל העולם כולו שכאמר הקורין למי היום ויפכם וגו׳ ומהיכן חרם מופך מלמעלה למטה והנחלים הולכי׳ במחילות תחת ההרים מתוקיינוס וחוזרי׳ ונובעים וזהו חל מקום מהנחלים הולכי׳ הם שבים שם לקו הרפני כל עומת שכן ילך: כל הדברים יגעים וגו׳. לח תשבע עין לח תמלח חזן. מוסב על מה יתרון שם מחליף הוא עסק התורה לדבר בדברי׳ בטלים הרי הם יגעים ולח יוכל להשיג לת כולם וחם במדרשי הענין בח לעמוק עיכו לח תשבע וחם בשמיעת החזן חזכו לח תמלח: מה שהיה הוא וגו׳. בכל מה שהוא למד כדבר שהוא חליפי הטעם שין בו חידוש לח ירחה שח מה שהיה כבר מנברית בטעת ימי ברחשי׳ לכל ההוגה בתורה מוכח בה תמיד חדושי טעמי׳ בעניין שב׳ דיים ירוך בכל עת מה שהדר הזה כל זמן מהתיוק מטעמים בו מוכח בו טעם וכן מכיכו במסכ׳ חגיגה מלמד ר׳ שעזר בן הורקנום דברי׳ שלח שמעתן חזן במעשה מרכבה יש דבר בח לידך תחת הטמ׳ שילמד לך התומד עליו רחה זה דבר חדש הוא וחיכו חדש שכב׳ היה בעולמים שעברו לפניכו שח שתין זכרון לרחשוני׳ לכך דומה להיות חדש וגם לחחרוכים שיהיו לחחריכו לח יהי׳ להם זכרון בדורו׳ שיהיו לחחרוכ׳ להם ומדרש חבר׳ דורשו כענד חבוד זכר עשלך וכופו של זכר לרש למחות שכ׳ ולח יהיה שריד לבית עמוני

חכי

מהנחלים הולכים ל היש לח תשבע וחם בשמיעת החזן חזכו לח תמלח עד שיעבר החזן ובכתה הארץ בעבור שהמים שהלכו שיו הם חם יסובבו ללכת על מקומ׳ שעמים יין קץ להם כי תמיד יעלה חיר מהים ל הרקיע וחם רוב הטכני׳ והמים המתוקי׳ יעלו בעבור כלותם והחזר יסוב גשם בעניין הקור׳ למי היש ויפכם ומימי המעייכי׳ מהגשם וכל הנחלים יבחו מהמעייכי׳ שלח תרחה כי בשנת בצורת ייבשו רובי המעייכי׳ וכתוב ובשם הנחל כי לח היה גשם בחרץ וזה עניין ל מקום מהנחלים הולכי׳ ולחיכחר שלמה שבת שוב המים ל מקומם כחמר לח בחר שבת שוב הטעם מהמערב למזרח חם למעלה מהרקיע חו על הכדרים חו על דרך מהחרץ עגולה והיח בחמצע הגלגל העליון כי שה הדברי׳ בריכי׳ רחיות ומורם מפור לדבר על כל דבר נרחה לעין ולח ינטרך לרחיו׳ והענין בזכירת שה תרבעתם מהם הטעם מהיח מקום הלם והרוח והמי׳ והחרץ בעבור היות כל הנמנחים תחת הטעם כולים מהם הנמחים והחיות ובני חדם והעוף ודגי הים וחם הם מהם הפרטי׳ מנהגם לשוב ל מקום כשהיו חיך יעמדו הכולל׳ מהם וחם הין ברחשיתם הבל כן יהיו בחחריתם וחם החדם הבל לף כי מעשהו מהוח כמו מקרה לו ולף כי מחשבותיו מהם כמקרה המקרה כעניין יי׳ יודע מחשבות חדם כי המה הבל: כל הדבריס׳ יש מפרשים יגעי׳ כמו מלחים וזה לח יתכן בעבור היות יגעים פועל עומד כמו החחד עיף ויגע וחילו היה כעניין פירושם היה מיגעי׳ מבניין פיעל הדגוש מן ל תיגע ממה׳ לכן יסוב יגעים על הדברים בעצמם והחפץ מהם כלשים וחסרי׳ לין כח בהם על כן לח יוכל לום לדבר וחחר שהודיע החרבעה הטרפי׳ מהם עומדים על מתכונתם וחם תקרה להם תכונה בסוף יסובו כשהיו לחמת ידענו הכלל והפרטי׳ הכולל׳ מהם לח יעמדו רגע לחת על מתכוכ׳ לחת על כן לח יוכל לספור לות׳ והעין לח תשבע מרחותם כי סבת רחות העין התמונות בחוור הזך ולח יעמדו רגע לחת והחזן לח תמלח מסמוע הפרטי׳ כי גם סבת השמיעה הכנם׳ החוור גום בו תמונות הקולות גם הם לח יעמדו על כן לח תוכל העין לספור ולח החזן לשמוע מספרם כי לין קץ ומספר להם לכל בכי חדם לכן היוכר לבדו ידע הכלל והפרט כי מעשה ידיו כלם: מה שהיה׳ לתר המשורר על הבריות העליונות כי הוח כוח וכבודו ויעמידם לעד לעולם ועל הבריות על מטה לתר כי כשגב שמו לבדו והעניין כי תהו המה כלם ועניין מה שהיה הוח על הגלגלי׳ וסבותיהם כי הם כמו עגולות חוזרות חלילה ורחשיתם כסופם וסופם כרחשיתם ומה שמעשה הוח מיעשה על הכללים שהם שמורי׳ כמין חדם ומין ומין סום ומין כל חי ומין כל כמח ותולדת זה מתכונות העליונים וחם העליוני׳ עומדים יעמדו הכללים שהם בתכונית מערכות הסבות והעניין לף על פי שלח יוכל לספור הפרטי׳ כללים שהוא שמורי׳ וידועים וספורים ועל זה הדרך הרוח עולם שלמעלה ועולם שלמטה עומד על דרך חחד ולין כל חדם: יש דבר׳. ימלח יש ברוב בלשון הקדם על הדבר הנמלח לפרקי׳ מעטים כמו ויש לחמר יהיה הענין מפזר ונוסף ויש רבים מלריך כי ברוב ממות רבעים תקברנה וחם ירחה לחדם דבר חדש כבר היה לעולמים ופירוש עולמים מלכותך מלכות כל עולמים תפוחת עולמים בכח וזמנים רבים: לין זכרון׳. חם תחמר חילו היה כמו זה הדבר החדש בימים הקדמונים כחשר שמעכו שמעו לין זכרון לריחשונים גם כן יקרה לחחרונים עם

חחרוני׳ חחרונים׳ עד הנה דברי שלמה על דרך כלל ועתה יחל לבחר כל הדברים שיעלו על לב:

חכי

דברתי ב׳ ר״ף וסי׳ אליך בשלותיך ותאמרי לא · דברתי אני עם לבי לאמ׳ אני הנה · ואינון חד מן ד׳ פסו׳ מן כ׳ ר״פ לא נסבין ו׳ וסימ׳ נמסר בטסר רבת במערכת אות הוי״ו בס״ר · ודעת ד׳ נ׳ קמץ וא׳ פתח וסים והיה אבונת עתך חסן שוב טעם ודעת · כתבתי לך שלישים · ולבי ראה הרבה חכמה · בשוב ד׳ רפין וסים נכסי בתלים סי׳ כ״ה ובסדר בחקתי ·

חני קהלת · ענייני הספר יורו כי בחריית ימיו חיברו כאילו יאמר לדורות הבאי׳ כך וכך נסיתי בחיי וזכותי לנסות כל דבר בעבור היותי מלך וענייו על ימרחל בעבור שהיו בם לעולם בחיים וחכמי לב כמו בני זרח ולו בבני קדר המבוכי׳ בחלמי׳ והעניין שהייתי מלך על עם חכם ונבון ואמר בירושלם בעבור היות מקומה נכון לקבל החכמ׳ כי ידוע שהייטוב כאלק ל לבעבה חלקים ולו יתכן היות יפרי לב לקבל החכמה כי אם בעלמה חלקים ה החמבעיי׳ כי החלקי׳ הרחבוכי׳ והאחרוכי׳ ויתכן רוב החוס או הקור להיות תולדת חדס יפריה וידוע כי רוחב ירושלם מלמעי׳ ושלם מעלו׳ והוא חכי היטוב כי לא יתכן ויטוב כי אם אחר מעלות נטות המזם בצפון או בדרום : וכתבתי · יתכן היות ענין זה שפכוק דבר עם הבא לאחריו והוא מהקר בחכמה וכן ענין לתור כיוו מתו׳ האחרן לרחות דברי חפץ ופיקרי כל המעשים חעם שהוא בעבור שייתעסק הלור בדבר שלא יועיל ופירוש לעבות בו מעניין היום חומרי שהוא תלמוד ענוי ויאמר כי כיוצא חכי פניתי מאד וענ׳ נאון יפר ויותר נכון הוא היות וענין אין לא תעניה ברעך ונא עניתי כמו ויען היום ויור׳ עליו הבא לאחריו חכי חמרתי בחפזי וכן יפתע ל ויעב׳ יעב׳ בם או יפיב תפוכה להם וכלפר התעסק לרחו׳ ברבי המעשים מבא מהם הבל ורעו׳ רוח ויהיה פירוש תחת השמים כמו תחת השמים ויתכן פרוש כמו בגבל העליון שמם כל הבא חשמי׳ וחכמת סוד המזלו׳ על שמוכה וארבעי׳ כורות הגלגל ואחר שהשתכל בדרך החכמה לרעת עיקר כל המעשי׳ שהם נולדים מכח השמי׳ ורוחם ומזוג עניין רע וקשה בעבור קוצר דעת בני אדם לספור המולידים ולפ כל הגולגי׳ ולין מספר לגודלי שמים ולפ יכלו הקדמונים להכיר כי אם לפלפ ושנים ועשרי׳ ויורה על זה שלית׳ תחת השמי׳ עם לכל זמן וכן השני שהוא בשפוק תרתי בלבי : ריתי · פירוש ורעות רוח כמו חפרי׳ רועה רוח ורודף קדים שלפ יועיל ולפ יפביע ועניין רוח כמו הבל בעבור רובי תהלוכותיו שלפ יוכל אדם לתפסו ביד כעניין כי רוח יזרעו וכן כי רוח עוברת בו ויתכן היות ורעו׳ כמו מחשבת ויורה על רציון רוח ומשקלם דמו׳ ודמיון מהשפעלי׳ שהמ׳ שלהם חיכנו שלם : מעות · פעול כמו מדובר והם שני מרמי׳ והעניין אחד שלם ושלימו שלם · ומלת לתקון פועל עומד והעניין על דרך הפירוש הראשון שלם שני הפסוקים שהם לשני זה אחר שראיתי שהכל הבל לפ יוכל ההבל לעשר כמו עומד כי המעוו׳ לפ יוכל להיות נתקן תולדתו מעוותת ובעל החסרון אין בו יכולת להמצי׳ עם השלימי׳ וזה השיני׳ בחסרון בעל מחסרון לו יהיה עם התאר כמו ראשון ואחרון לו יעוב על מעוו׳ ויהיה מעוות לברו בתולדתו ומעוות חסרון מחסרונו ועל השיני׳ הפני מכולן במערכ׳ חפירה אין בו כח להשלים נפשו והכה כמכת המתעסק מתעסק לחקור עיקר התולדות ממלאכת השמים מתעסק בתוהו וזה נכון ברוב מבני אדם וברוב ממעשיהם : דברתי׳ בעבור היות הלב מקום הרוח והוא הנברא בנוף בתחלה כי הוא רמות מלך והמוח סר בכח היה הלב ככוי לחכמה ולמעשם ולמחשבות הביאה בעבור היותו המרכבת הרחמנה לנפשית האדם העליונה וכן יכונו הדבורי׳ בלשון קצה בעבור כלות הדבורים ממנה ועל כן הוא לומר לב חכם ובבון קונה לב אחב נפשו · ועניין הגדלתי והוספתי חכמה מחיבר ולמד חכמת הקדמוני׳ והוסיף עליה׳ · ולבי רואה הרבה חכמה פלפ חבר לותה ומלת הרבה חם ויוכל על יחיד ורבים כתוכי הרבה יהיו וכן מלת ריקם ושם הפועל קמון הרבה הרבה : ואחכה · לחר שלמדתי החכמות והוספתי׳ אתי לבי לרעת עיקר ההולדות כמו ויתהולל בידם ועיקר המעלות שהוא הפך ההולדות אפ זה רעיון הכל : כי · כלומר ביקש לרעת המעלות ראיתי כי המעכיל המכיר דברי העולם ברוב חכמתו תמיד יהיה לו כעם ומכלוב ולפ יפתח בבתים בעבור דעתו פחבריתם לתות בחיי ולו לחברין ולפ יועיל ויועיל בי׳ האחד ויום המות כתוב בין אתי עניו : אמרתי · ידבר עם הפני בעיקר ההולדות לכה כי לכלכה בפתי ולא יסורו לבבי והרי נכתב עלי כפיו הטו את לבבו וכן הוא מרמים והוא מהבניין הדגוש כמו ודברה ויפך כמו וידבר ויש לומרים כי הוא מן כפה והלב לרמות הכוכה כעניין לכפה חוקך כמו לחוך אתע לי לכלך ולפ ידשתי ·

כֵּן הָוֵה שְׁלֹמֹה מַלְכָּא יָחִיב עַל כּוּרְסֵי
מַלְכוּתֵיהּ אִתְּגְּבָהּ לְבֵיהּ לַחֲרָא עַל עָתְרֵיהּ
וַעֲבַר עַל מֵימְרָא דַּיְיָ וּכְנַשׁ סוּסָוָן וּרְתִיכִין
וּפָרָשִׁין סַגִּיאִין וַעֲבַר כַּסְפָּא וְדָהֲבָא לַחֲרָא
וְאִתְחֲתַן בַּעֲמָמִין נוּכְרָאִין מִן יַד תְּקִיף רִגְגָא
דַּיְיָ עֲלוֹהִי וְשַׁדַּר לְוָדֵיהּ אֲשִׁכְּרֵיו מַלְכָּא
דֻּשִׁידִי וּטְרַד יְתֵיהּ מִן כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ
וּנְטַל גּוּשְׁפַּנְקֵיהּ מִן יְדֵיהּ בְּגִין דִּיהָךְ מְטַלְטֵל
וְגָלֵי בְּעַלְמָא לְאוֹנָחוּתֵיהּ וַהֲוָה מָחֵי עַל
כְּרֵכֵי פּוּלְכֵי וְכַרְכֵי אַרְעָא וְיִשְׂרָאֵל בָּכָא וּפָגַן
וַאֲמַר אֲנָא קָהֶלֶת דַּהֲוֵי שְׁמֵיהּ שְׁלֹמֹה מִתְקָרֵי
מִן קֳדָמַיָּא דְּנָא הֲוֵיתִי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל
בִּירוּשְׁלֵם : וּסְעָרִית אֵת לִבִּי לְמִתְבַּע אוּלְפָן
מִן קֳדָם יְיָ בְּזִמְנָן וְאִתְגְּלִי לִי בְּגִבְעוֹן לַאֲלוֹתִי
וּלְמִשְׁאַל יָתִי מַה אֶנָא צָבֵי מִנֵּיהּ וַאֲנָא לָא
תְּבָעִית מִנֵּיהּ אֱלָהֵן חוּכְמְתָא לְמִידַּע בֵּין
טַב לְבִישׁ וְסוּכְלְתָנוּ עַל כָּל מַה דְּאִתְעֲבִיד
תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעַלְמָא הֲדֵין וַחֲזֵית כָּל עוֹבָדֵי
בְּנֵי אֱנָשָׁא דִּי אִתְעֲבִידוּ תְּחוֹת שְׁמְשָׁא בְּעַלְמָא
הֲדֵין וְהָא כּוּלָּא הֶבְלָא וּתְבִירוּת רוּחָא :
גְּבַר דִּי סְרִיבָן אוֹרְחָתֵיהּ בְּעַלְמָא הֲדֵין
וּמִית בְּהוֹן וְלָא הֲדַר בְּתִיוּבְתָא לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאִיתְקָנָא בַּתַּר מוֹתֵיהּ וּגְבַר חֲסַר מִן אוֹרַיְתָא וּפִיקוּדַיָּא
בְּתַיְוֵהוֹן בַּתַּר מוֹתֵיהּ לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאִיתְמְנָאָה עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִיזְתָא דְּעָדָן : סַלֵּילִית אֲנָא בְּהֲדָהוֹר
לִבִּי לְמֵימַר אֲנָא הָא אַסְגֵּיתִי וְאוֹסַפִית חוּכְמְתָא עַל כָּל חַכִּימַיָּא דִּי הֲוֹוּ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם וְלִבִּי חָזָא
סַגִּיאוּת חוּכְמְתָא וּמַנְדְּעָא : וִיהַבִית לְלִבִּי לְמִדַּע חוּכְמְתָא וְחוּלְחָלְתָא דְּסַכְלוּתָא וּמַנְדְּעָא וְסוּכְלְתָנוּ :
בַּחֲזִית לְמִדַּע דַּאף דֵּין הוּא תְּבִירוּת רוּחָא לְגַבֵּר דְּמִשְׁתַּדַּל לְמִשְׁבַּח יַתְהוֹן : אֲרוּם גְּבַר דְּמַסְגֵּי
חָכְמְתָא כַּד יֵיהוֹב וְלָא יִתֵּב בְּתִיוּבְתָא מַסְגֵּי רְגִז קֳדָם יְיָ וְדְמוֹסִיף מַנְדְּעָא וְיִמּוֹד בְּסַלְיוּתֵיהּ מוֹסִיף
כְּאִיב לְבָא לְקִירְבוּי : אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי אֵיזִיל כְּעַן הָכָא וַאֲבַחֵין בְּחַדְוָא וְאֶחֱזֵי בְּטוּב עָלְמָא הֲדֵין
וְכַרוּ טָטָא עֲלֵי צָעֲרָא וְסִיגוּפָא אֲמָרִית בְּמֵימְרֵיהּ דָּא אַף דֵּין הוּא הֶבְלָא :

אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
בִּירוּשָׁלִָם : וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לִדְרוֹשׁ
וְלָתוּר בַּחָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא עִנְיַן רָעָ נָתַן
אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ :
רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת
רוּחַ : מְעֻוָּת לֹא־יוּכַל לִתָּקֵן וְחֶסְרוֹן
לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת : דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־
לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר הָיָה
לְפָנַי עַל־יְרוּשָׁלִָם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה
חָכְמָה וָדָעַת : וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת
חָכְמָה וְדַעַת הוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי
שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ : כִּי בְרֹב
חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף
מַכְאוֹב : אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי לְכָה־
נָּא אֲנַסְּכָה בְשִׂמְחָה וּרְאֵה בְטוֹב
וְהִנֵּה גַם־הוּא הָבֶל :

חני קהלת היייתי מלך על כל העולם ולבסוף על ישר׳ ולבסוף לבירו׳ ולבסוף על מקלו מהרי׳ יאמר היייתי מלך בירושלם לבסוף עכשיו חיכו מלך : ונתתי לבי לדרוש · בתורה בחכמה ולהתבונן בה על כל המעשה הרע החתור למעלה הנעשה תחת השמש וביאותי בה מהוח העניין הרע אשר נתן הבה לפני בני החל׳ לת החיים ולת המו׳ לת הטוב ולת הרעי עניין רע׳ מכהב רע להם · לעשות בו׳ להתנהג בו׳ ענין יש לפותרו לשון מעוין ודורש וים לפרשו לשון עיון ותחשבה וכן לעשות בו : כתן חלמי׳ הניח לפניה׳ רעות רוח׳ סבר רוח כמו רועו וחקו רוח טל׳ם קוף המעשה בח לידי כאב לב : מעוות׳ בחיין לח יוכל לתקון מספת חי מטרח בערב שבת ויאכל בשבת ורבותי׳ פירשו על הבח על הפרוס והוליר מיוזר חן על תלמיד חכם הפורש מן התורה מהיה יסר מתחילת׳ וכתעות : וחסרון לח יוכל להמנות׳ זה מהיסר עכמו מעניי׳ הכפרים לח יוכל להמנו׳ עמה׳ בקבול מכרס : דברתי חני עם לבי׳ עכשיו מירדתי מגדולתי חני כותן לבי לחכ׳מי ויחכ׳ עלי מחבות ליו מידה זו : חני הנה הגדלתי ונו׳ · ויחכ׳ עכשיו לת לבי לדעת לת טוב החכמ׳ מה סופה ולת טוב ה ההולדות והשכלות והולנו מיעמו׳ וטירוף הדעת לשון ערבוב כמו מהול במים ושכלו׳ טעות׳ ירדעתי מתה שגם החכמ׳ים בו מגבר רוח כי ברוב החכמה הר׳ בעיך על רוב חכמתו וחיכו מתרחק מן החכמו׳ וכח רוב כעס להכה חני תמרתי הרבה סוסים ולח לחסיב לת העם מכרימים ובסוף המיבותי חני חמרתי הרב׳ נסים ולח יסורו לבבי והרי נכתב עלי כפיו הטו לת לבבו וכן הוח מן׳ טעות לי חכמתי הוח סמך ועשה כמה דברי שב׳ כתוב הגבר לחיתיל לחיתיל ואוכל : תמרתי חני בלבי · הוחיל וכן הוח לחדל לי מן החכמ׳ ולעסוק במשתה תמיד : לנפש · לשון מסך יין לשתו׳ כמו משקה יינה עירוב יין במי׳ לתקנו לח עירוב בשמי׳ ביין לקונדיטון : ורוחה בטוב · כמו ורוחת בטוב : והנה גם הוח הבל · מהרי רלוחי בכוכות מהרב׳ קלקולין בחי׳ מתוך בלשון מתוך לת מתוך מעתה לנמי דור המבול נשטפו מתוך רוב טובה מהשפעת להם : למחוק

לשחוק אמרתי מהולל ושמחה מה־ זה עשה׃ תרתי בלבי למשוך ביין את־בשרי ולבי נוהג בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר־אראה אי־זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם׃ הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים׃ עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל־פרי׃ עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח עצים׃ קניתי עבדים ושפחות ובני־בית היה לי גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם׃ כנסתי לי גם־כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות׃ וגדלתי והוספתי מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי׃ וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא־מנעתי את־לבי מכל־שמחה כי־לבי שמח מכל־עמלי וזה־היה חלקי מכל־עמלי׃

ולשמחה ג׳ וסי׳ וסרני פלשתים נאספו ׳ יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ׳ ולשמח׳מה זה עשה ׳ זו״ח כתי׳ה ו׳וב׳כתי׳ ו׳וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ו׳ ׳ עשיתי ג׳ר׳פ וסי׳ בתלים באב רבתי אות ע׳ ׳ קניתי ה׳ וסי׳ בסדר בראשית ׳ ויצאן ד׳וסי׳ בסוף סדר בחקתי ׳ שרים ח׳ בלישׁ׳ וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ט ׳ עמדה ד׳ וסי׳ ותרא לאה כי עמדה ׳ וגם

לחוכא אמרית בעידן צערא ליצנותא הוא ׃ ואלליח בלבי לנגרא בגיר משתיא רחמרא ירח בסרי ולבי דבר בחוכמתא ולאחדא בשטות עוליסיא עד די בחנית וחזית אידך מגדון טב לבני אנשא דיעברון עד דאינון חיין בעלמא הדין תחות שמיא מנין יומי חייהון ׃ אסגיתי עובדין טבין דירושלם בניתי לי בתין בירא סוקדשא לכפרא על ישראל וביה דינא עברית פורסיא רשן דפולא למוחב מלכותא אנצבירת לי בינגרא כל קבל כרמין דעבדא למשתי חמרא אנא ורבני סנהדרין ואצף לנסכא חמר חדרת ועתיק על כדבחא ׃ עברית לי גינת שקין ופרדיסין ודרעית תמן כל מיני עסבין מנהון לצרוך מיכלא ומנהון לצרוך משתיא ומנהון לצרוך אסותא כל מיני עסבי בוסמין נצבית בהון אילני סרק וכל אילני בוסמין דאייתי לורטי טלני ומזוקי מן הנדקא וכל אילן דעביד פירין ותחומיה מן שור קרתא דירושלם על בוך סגיא דשילוח ׃ בחנית בית משתיא רמיא איידין חזי לאשקאה אילניא עסבין ועברית לי פרקטנין רמיא מנהון אפילו חורשא די מרבי קיסין ל

לשקאה ׃ קניתי עברין ואמהן מבניהון דחם ושאר עממין נוכראין וגרכרין די ממנן על מזונא דבייתי הוו לי לפרנסא יתי ויתי אינשא ביתי תרי עסר ירחי שתא וחד לפרנסותי בירחא דעבידא אף קניין תורין ועזין הוה לי יתיר מכל דרמיא די הוו קדמי בירושלם ׃ כנשית לי אף אוצרין כסף ודהב דאפילו מרזקין ומואדנין דקשוט עברית מן דהב טב וטסברי מלכין ופילכין אחידיבו לי לכרגא עברית בבית סוקדשא זייני זמרא לזמרא בהון ליואי על קורבנייא וקרדוסין ואבובין לזמרא בהון זמרא וזמרייתא בבית משתיא דחמרא וחפנוקי בני אינשא וריסמסיא ובי בנאן מרזבין דשרין מיא פשורי ומרזבין דשרין מיא חמיסי ׃ ואסגיתי טובא ואוסיפית עתרא מן כל דרמיא די הוו קדמי בירושלם ברם חכמתי קמת לי והיא סייעא יתי ׃ וכל מה דבעו מיני רבני סנהדרין לרמאה ולסאבא לזבאה ולחייבא לא כליתי מנהון פשר מילייא ולא מנעית יד לבבי מן כל חדוות אורחתא ארום הוה לי פנאי די לבבי ברח בחכמתא די אתיהיבת לי מן קדם יי מן כל אנשא וחדית בה יתיר מכל מרחוותי וזין הוה חולקי טב דאוריתן לי לקבלא עלוהי אגר שלים לעלמא דאתי מכל מרחוותי ׃

האשרה עשרה בשמרון ׳ רגלי עמדו במישור ׳ אף חכמתי עמדה לי ׳ וא׳ ועמדה לפני המלך ׳

לחוכא אמרית בעידן צערא ליצנותא הוא ׃ ואלליח בלבי לנגרא בגיר משתיא רחמרא ירח בסרי ולבי דבר בחוכמתא ולאחדא בשטות עוליסיא עד די בחנית וחזית אידך מגדון טב לבני אנשא דיעברון עד דאינון חיין בעלמא הדין תחות שמיא מנין יומי חייהון ׃ אסגיתי עובדין טבין דירושלם בניתי לי בתין בירא סוקדשא לכפרא על ישראל וביה דינא עברית פורסיא רשן דפולא למוחב מלכותא אנצבירת לי בינגרא כל קבל כרמין דעבדא למשתי חמרא אנא ורבני סנהדרין ואצף לנסכא חמר חדרת ועתיק על כדבחא ׃ עברית לי גינת שקין ופרדיסין ודרעית תמן כל מיני עסבין מנהון לצרוך מיכלא ומנהון לצרוך משתיא ומנהון לצרוך אסותא כל מיני עסבי בוסמין נצבית בהון אילני סרק וכל אילני בוסמין דאייתי לורטי טלני ומזוקי מן הנדקא וכל אילן דעביד פירין ותחומיה מן שור קרתא דירושלם על בוך סגיא דשילוח ׃ בחנית בית משתיא רמיא איידין חזי לאשקאה אילניא עסבין ועברית לי פרקטנין רמיא מנהון אפילו חורשא די מרבי קיסין ל

דרש וכתי׳ ה׳ ב׳ מל׳ כלים

ח׳ כתי׳ ה׳ ב׳ מל׳ כלים

ג׳ לוי

ג׳ לוי בחסברין ל׳ מל׳

ג׳ א׳

ל׳ מל׳

ח׳ כלים

ג׳ וח׳ בני׳ ל׳

ר׳ ב׳ מלעיל

ל׳ ח׳ ולא מיבעיי ב׳ ונכפא

לחוכא אמרית בעידן צערא ליצנותא הוא ׃ ואלליח בלבי לנגרא בגיר משתיא רחמרא ירח בסרי ולבי דבר בחוכמתא ולאחדא בשטות עוליסיא עד די בחנית וחזית אידך מגדון טב לבני אנשא דיעברון עד דאינון חיין בעלמא הדין תחות שמיא מנין יומי חייהון ׃ אסגיתי עובדין טבין דירושלם בניתי לי בתין בירא סוקדשא לכפרא על ישראל וביה דינא עברית פורסיא רשן דפולא למוחב מלכותא אנצבירת לי בינגרא כל קבל כרמין דעבדא למשתי חמרא אנא ורבני סנהדרין ואצף לנסכא חמר חדרת ועתיק על כדבחא ׃ עברית לי גינת שקין ופרדיסין ודרעית תמן כל מיני עסבין מנהון לצרוך מיכלא ומנהון לצרוך משתיא ומנהון לצרוך אסותא כל מיני עסבי בוסמין נצבית בהון אילני סרק וכל אילני בוסמין דאייתי לורטי טלני ומזוקי מן הנדקא וכל אילן דעביד פירין ותחומיה מן שור קרתא דירושלם על בוך סגיא דשילוח ׃ בחנית בית משתיא רמיא איידין חזי לאשקאה אילניא עסבין ועברית לי פרקטנין רמיא מנהון אפילו חורשא די מרבי קיסין ל

לשחוק אמרתי מהולל ושמחה מה־ זה עשה׃ תרתי בלבי למשוך ביין את־בשרי ולבי נוהג בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר־אראה אי־זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם׃ הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים׃ עשיתי לי גנות ופרדיסים ונטעתי בהם עץ כל־פרי׃ עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח עצים׃ קניתי עבדים ושפחות ובני־בית היה לי גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם׃ כנסתי לי גם־כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות׃ וגדלתי והוספתי מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי׃ וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא־מנעתי את־לבי מכל־שמחה כי־לבי שמח מכל־עמלי וזה־היה חלקי מכל־עמלי׃

ולשמחה ג׳ וסי׳ וסרני פלשתים נאספו ׳ יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ׳ ולשמח׳מה זה עשה ׳ זו״ח כתי׳ה ו׳וב׳כתי׳ ו׳וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ו׳ ׳ עשיתי ג׳ר׳פ וסי׳ בתלים באב רבתי אות ע׳ ׳ קניתי ה׳ וסי׳ בסדר בראשית ׳ ויצאן ד׳וסי׳ בסוף סדר בחקתי ׳ שרים ח׳ בלישׁ׳ וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ט ׳ עמדה ד׳ וסי׳ ותרא לאה כי עמדה ׳ וגם

האשרה עשרה בשמרון ׳ רגלי עמדו במישור ׳ אף חכמתי עמדה לי ׳ וא׳ ועמדה לפני המלך ׳

לשחוק אמרתי מהולל ׳ מעורבת בבכי ושחוק ׃ ולשמחה מה זו ׳ טובה פועה הרי פועה תועבה ׃ תרתי בלבי ׳ תזרתי בלבי להחזיק בכולן בתשתה בחכמה ובסכלות ולמשוך ולערן בתשתה היין את בשרי כל שעודת עונב קרוייה על שם היין ׃ ולבי נוהג בחכמת ׳ לף שם בשרי כמשך בין לבי מתגלגל בחכמה להחזיק בתורה ׃ ולאחוז בסכלות ׳ בדברים הדומים לי לסכלות שאמרתי עליהם לשיקול ולוכל וכבון לבניית מעטכז וכלאי הכרם שהמטן מעיד עליהם ולומו העולם מעיבין עליהם וכן הוה לומר טוב לשר תחזוק בזה וגם על פחול שבדמה בעיניו סכלות להרוג מיום ועד לשם שעולל ועד יונק והוא מצות המקום ויקרוא לותם סכלות ׃ הגדלתי מעשי בניתי גדולתי ׃ עץ כל פרי ׳ שהיה שלמה מכי בחכמתו את גידי הארץ לו זה גיד הולך אל כום ונטע בו פלפלין וזית הולך לארץ חרובין ונטע בו חרובין מכל גידי הארצות בתים לבנין שמעתי מכל עולם שאחר מיבנין מכלל יופי לכך נאמר עץ כל פרי ׳ בתרגום ת תכחומין ׃ ברוכות מים ׳ כמין ביברים של דגים שחופרין בקרקע ׃ סגולת מלכים ׳ גבזי מלכים זהב וכסף וארץ יקר׳ שהמלכים מסגלים בגבוהים ׃ והמרובו׳ סגולת כל סוחרים ׃ מיני מרים ומרות ׳ מיני כלי זמר ׳ שידה ושידות ׳ מרכבות כוי עגלות כב ׃ ובלשון הלמוד יש שידה תיבה ומגדל ׃ לף חכמתי ׳ נם חכמתי לא השיגוה כשאיל כל השעשים ובלא הלכה ועמדה לי ולא עמדה לי ׳ לף עמדה לי לעזרה מכל הלה ׃ לא הלכתי ׳ לא ריחקתי להבדל מהם וכן ויחל מן הרוח ויתן על הזקנים כמכורה שמדליקין ממנה נרות הרבה ואין לורה חסר כלום ׃ וזה היה חלקי ׳ ואחרי עשותי כל אלה אין לי מכולם אלא זה רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר קידו מקידה של חרס שעושין בה ויש עושין אותה מברזל כל העניין בבתי מדרשות ותלמידים וכבתי כנסיות ׃ יפר נותח עפים ׳ עמי הארץ למלחכת שדות וכרמים ׃ ובניתי

ויחזק במעוזי שהוא מן החזיק ׳ ושמתי בעמלי היתה שכר יגיעתי והוא לשון היתה חלקי ׃ ובניתי

ופניתי ׳ וכמו מפניתי בכל מעמי רוחה לבי מחכל הבל: ופניתי׳ הענין חפי התעסקתי בחכמה ובהוללות מהו היין בעבור מהמתכר ממנו יתהולל ויתגע ומבלות הוא הבנין וקנות הזון: כי מה הלרם ׳ כענין יי׳ מה חרם ותדעהו וכן מה לכום כי ונזכרנו והענין כחפר רחיתי עמיך וירח וכוכבים

ופניתי ׳ עתה בכל מעמי רוחה לבי מחין יתרון בהם כי מכולם לחי הבר: ופניתי לחי לרחות חכמה · סוכה לחי מכל עסקי להתבונן בתורה והוללות ומכלות עונם עבירות: כי מה הלרם מיבא לחרי המלך · להתחכן לו על בזירה מבזרו עליו וכבר עמלוהו למעשה הבזירה לבזוה טוב לו להתבונן תחילה

ופניתי ד׳ וסי׳ ליכ׳ והפרתי אתכ׳ והרבתי ׳ ופניתי אני בכל מעשי שיעשו ידי · ופניתי אני לראו׳ חכמה והוללו׳ ופנתי ליכ׳ ונעבדת׳ ונזרעת׳: בראשו ד׳ וסי׳ נמס׳ בסוף ויקר׳ ויחזקאל סימ׳ יו״ד יות׳ כלהון חס׳ בב״ה מל בלישׁ׳ וסי׳ אישׁ ל יותר ממנו עד בקר׳ ואת היות׳ החרמנו · יות׳ ממנו מאה דכב דשמוא׳ וחבירו דד״ה׳ כי מה יותר לחכם עם חכסיל · ול תתחכ׳

ואסתכלית אנא בכל עובדי די עבדו ידי ובטורחתי די טרחית למעבד והא כולא הבלו ותבירות רוחא ולית מותר בהון תחות שמשא בעלמא הדין אלהין אית לי אגר שלים על עובדי טבא לעלמא ראתי:

ואסתכלית למיחזי חוכמתא וחלחולתא ודמלכותא וסוכלתנו ארום מה הגאה אית לגבר לצלאה בתר גזירת מלכא ובתר פורענותא הא כבר אתגזרת עלוהי ואתעבידת ליה: וחזית אנא ברוחי נבואת דאית מותר לחוכמתא מן שטותא יתיר כמותר נהור יומא מן חשוך לילויא: חכימא מכתכל ברישא מה דעתיד למהוי בסוף ומצלי ומבטל גזירתא בישתא מן עלמא ושטיא בחשוכא אזל וידעית אף אנא דאי לא מצלי חכימא ומבטל גזירתא בישתא מן עלמא כי ייתי פורענותא בעלמא אירעון חד יאורעאת כוליהון: ואמרת אנא בלבבי כארעון שאול בר קיש אנא מלכא ורמט בסטותיה ולא נטר תפקידתא דאתפקד על עמלק ואתנטלת מיניה מלכותא אף אנא יערעינני ולמה דין חכימית אנא בכן יתיר מיניה ומלילית אנא בלבי דאף דין הבלו ולית אלהין גזירת מימרא דיי:

ארום לית דכרנא לחכימיא עם שטיא לעלמא ראתי ובתר דמיתת גברא מה דהוה כבר ביומוהי כר ייתון יומיא דעתידין למהוי בתרוהי כולא אשתכח ואיכרין ייכרון בני אינשא דהיא סופא דצדיקיא כסופא דחייבא: וסניתי אנא ית כל חיין בישין ארום בישׁ עלי עובדא בישא די אתעביד על בני אינשא תחות שמשא בעלמא חדין ארום כולא הבלו ותבירות רוחא: וסניתי אנא ית כל טרחותי די טרחית תחות שמשא בעלמא חדין בגין דאישבקיניה לרחבעם ברי ודאתי בתרי וייתי ירכעם עבדיה ויסב מן ידוי עשרתי שבטיא ויחסין פלגות מלכותא: ומן ידע הלחכים יהא או טיפש מלכא דעתיד למהוי בתרי וישלט בכל טרחותי די טרחית בעלמא חדין ובכל סר דאתקנית בחוכמתי תחות שמשא בעלמא חדין ותהוית בלבי וחבית למיסר אף ית חדין הבלו: וחזרית אנא לאשא ית לבי על כל טורחא די טרחית למקני ודחכימית לתקנא תחות שמיא בעלמא חדין:

ופניתי ׳ עתה בכל מעמי רוחה לבי מחין יתרון בהם כי מכולם לחי הבר: ופניתי לחי לרחות חכמה · סוכה לחי מכל עסקי להתבונן בתורה והוללות ומכלות עונם עבירות: כי מה הלרם מיבא לחרי המלך · להתחכן לו על בזירה מבזרו עליו וכבר עמלוהו למעשה הבזירה לבזוה טוב לו להתבונן תחילה

ופניתי ד׳ וסי׳ ליכ׳ והפרתי אתכ׳ והרבתי ׳ ופניתי אני בכל מעשי שיעשו ידי · ופניתי אני לראו׳ חכמה והוללו׳ ופנתי ליכ׳ ונעבדת׳ ונזרעת׳: בראשו ד׳ וסי׳ נמס׳ בסוף ויקר׳ ויחזקאל סימ׳ יו״ד יות׳ כלהון חס׳ בב״ה מל בלישׁ׳ וסי׳ אישׁ ל יותר ממנו עד בקר׳ ואת היות׳ החרמנו · יות׳ ממנו מאה דכב דשמוא׳ וחבירו דד״ה׳ כי מה יותר לחכם עם חכסיל · ול תתחכ׳

ופניתי אני בכל־מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש: ופניתי אני לראות חכמה והוללות וסכלות כי מה האדם שיבא אחרי המלך את אשר־כבר עשוהו: וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן־הסכלות כיתרון האור מן־החשך: החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך וידעתי גם־אני שמקרה אחד יקרה את־כלם:

ואמרתי אני בלבי כמקרה הכסיל גם־אני יקרני ולמה חכמתי אני אז יתרותי ודברתי בלבי שגם־זה הבל: כי אין זכרון לחכם עם־הכסיל לעולם בשכבר הימים הבאים הכל נשכח ואיך ימות החכם עם־הכסיל: ושנאתי את־החיים כי רע עלי המעשה שנעשה תחת השמש כי־הכל הבל ורעות רוח: ושנאתי אני את־כל־עמלי שאני עמל תחת השמש שאניחנו לאדם שיהיה אחרי: ומי יודע החכם יהיה או סכל וישלט בכל־עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת השמש גם־זה הבל: וסבותי אני ליאש את־לבי על כל־העמל שעמלתי תחת השמש:

ד׳ כב
ד׳ דקמי׳
ד׳
ה׳
ל ומל
ל ומל׳ יב
ל
ד׳
ג׳ זקפין קמצין
ל
ל
ג׳ זקפין חיל בתי׳ ג׳
ג׳
ל ומל׳ יג
ג׳
ג׳
ג׳
ג׳
ל
ל
ג׳
ל ומל׳ יד
ג׳
ל ומל׳ טו
ל
ל
ל

כי יש אדם · כמשמעו כפשוטו ומדרש חגרת בתכשיט מכניהו כלפי הקדוש ברוך הוא שנאמר בו ועל רמות הכפך רמות כמדרשה חדש · משמלו בחכמה · שכתוב מ׳ בחכמה יסד ארץ ברצונו תהומות נבקעו ולבריות שלא עשלו בו כתן חלק בו · וגם זה הבל ורע רבה וזה כעמו רוב על הכל ורבה רעת האדם בארץ כדור המבול: כי מה הוה וגו׳ · כי מה מותר הוה לאדם בכל עמלו ובמרוץ לבו בעמל ורוגה שהוא עמל ומכיח לאחריו: בעיני׳ מכהגו גם זה אחד מן ההבלים הנוהגים בעולם: יש טוב אחד · בתמיהה פיוכל ושתה והראה את נפשו טוב בעמלו יתן לבו לעמו׳ מספט ודקדקה עם המוכל והמשתה וכן כאמר ליהויקים חביך הלא אכל ושתה ועשה מ משפט וצדק׳ אז טוב לו : כי מי יאכל וגו׳ · למה לא אמ׳ בחלקי במאכל ומשתה מי רחוי לאכול את יניעי ומי יתהר לבולפה מבלעדי : חון מאכי מבלעדי זו מדת הרשע׳ היא שאוספי לצורך האחרים : כי לאדם טוב לפניו · לפני האלהים הנזכר למעלה כי מיד האלהי׳ הוא : נתן חכמה ודעת ושמחה · לב לעשוק בתור׳ ובמצו׳ ולעמו בחלקו במאכל ובמשתה וכאן כתיב ולאוטה נתן עניין מכהב דלגה לאסוף ולכנום ולתת לטוב לפני האלהים כעניין שנאמר ותעש לאסתר את מרדכי על בית המן : גם זה · אחד מן ההבלים שנתנו לבריות שהם עמלים ואח׳ כוטל : לכל זמן · שלא יעמוד האוסף בהון מהבל כי אם עכשיו הוא בידיו עוד ירשוהו כדיקים שלא מעדיין לא הגיע הזמן כי לכל דבר יש זמן קבוע מתי יהיה : לכל חפץ · לכל דבר כל הדברי׳ קרוים חפצי׳ בלשו׳ מעש׳ : עת ללדת · להקשה חדשי׳ : ועת למות · קבע שנות על כל דור ודור : עת לטעת · גוי וממלכה : ועת לעקור · יבא להעקר : עת להרוג · חומה שלימה כשמניע יום פקודתה כמו שנאמר ושריתך בחרב יהרג : ועת לרפא · שברה כעניין שנאמר בתצרים ושבו עד יי׳ ונעתר להם ורפאם : עת לפרוץ · חומת העיר כשנגזר עליה שנאמר וחומות ירושלם יפורצו : ועת לבנות · שנאמר ובניתיך כימי עולם : עת לבכות · בתשעה באב : ועת לשחוק · לעתיד לבא שנ׳ אז ימלא שחוק פינו : עת ספוד · בימי הבל : ועת רקוד · בחתנים וכלות : עת להשליך אבנים · בחורי ישראל מושלכים בתשחטבה חבני קדש : ועת כנום · חותם עץ הגולה והומיעם יי׳ אלהים בין׳ ההוא כבחץ עתו כי חבני כזר מתנוססו על אדמתו:

עת

אני ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה · וראיתי אני שיש יתרון לחכמה · אין טוב באדם שיאכל ושתה · ללדת ד׳ וסי׳ ותוסף ללדת את אחיו את הבל · ויפלאו ימיה ללדת · כמו חרה תקריב ללדת · עת ללדת ועת · ספוד ג׳ מל בליש׳ וסי׳ כי צמתם וספוד בחמישי · ואל תלך לספוד · עת ספוד ועת רקוד ·

כי יש אדם שעמלו בחכמה וברעת ובכשרון ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו גם זה הבל ורעה רבה: כי מה היה לאדם בכל עמלו וברעיון לבו שהוא עמל תחת השמש: כי כל ימיו מכאבים ועסק עניניו גם בלילה לא שכב לבו גם זה הבל הוא: אין טוב באדם שיאכל וישתה והראה את נפשו טוב בעמלו גם זה ראיתי אני כי מיד האלהים: כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני: כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה ולחוטא נתן עניין לאסף ולכנום לתת לטוב לפני האלהים גם זה הבל ורעות רוח:

א לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים:
עת ללדת ועת למות
עת לטעת ועת לעקור נטוע:
עת להרוג ועת לרפוא
עת לפרוץ ועת לבנות:
עת לבכות ועת לשחוק
עת ספוד ועת רקוד:
עת להשליך אבנים ועת כנום אבנים

ל בפיד פיתן
ג׳ ר׳
ב׳ ט׳
ב׳
ה׳ ב׳
ב׳ ב׳ מל׳ ב׳
ב׳ ב׳
ה׳ כתי׳ ה׳
ב׳
ב׳ בפי׳ ב׳ בפי׳ ב׳
ב׳ ב׳ ב׳
ה׳ דגפי׳ ג׳ ובכיב׳
ר׳
ב׳ ב׳ ב׳
ר׳אל בלש׳ ב׳ חר חפ׳ ל מל
ג׳ אל בלש׳ יחל ב׳ אל כל היהודים

רעיניא עידן בחיר למיבצב אילן ועידן בחיר לשרשא אילן נציב: עידן בחיר לקטלא ובנין ועידן בחיר למיבני חורבנא: עידן למיבכי על שכיבא ועידן בחיר למיחדי בהוניא ועידן בחיר למספדא על קטלא ועידן בחיר לטפזא בהילולא: עידן בחיר לפקחא דגור אבנין ועידן בחיר למצבר אבנין לבנינא ארום א ר גבר די טורחיה בחוכמתא ובסוכלתנו ובצדקו ויטות בלא וולד ולגבר דלא טרח ביה יתנניה למיהוי חולקיה אף דין הבלו ובישתא רבתא: ארום מה חנאה אית ליה לגבר טורחיה ובתבירות לבביה די הוא טרח תחות שמשא בעלמא חדין: ארום כל יומוהי כאיבין ותקיף רוגזיה גווניה אף בלילא לא נמיך מן חרהורי לביה אף דין הבלו הוא: ליית דשפיר באינשא אילהין די ייכול וישתי ויחזי ית נפשיה טב קדם בני אנשא למעבד ית פקודניא למהך באורחן דתקנן קדמוהי בגין דיוטיב ליה מן טורחיה אף דין חזרת אנא דגבר מצלח בעלמא הדין מן ירא דייי הוא דאתגזר למהוי עלוהי: ארום מן הוא דעסוק בפתגמי אוריתא ופן הוא גברא דאית ליה חשאא מן יום דינא רבא דעתיד למיתי בר מיני: ארום לאנש ורחקנן עובדוהי קדם יי יהב חוכמתא ומנדעא בעלמא הדין וחדוא עם צדיקיא לעלמא דאתי ולגברא דלא טרח ביה יתיב גוון ביש למיכנש ממון ולמצבר קנין סגי למהוי מ מתנסיב מיניה ולמהוי מתייהיב לגבר דשפיר קדם יי אף דין הבלו הוא לחנאה ותבירות רוחא: לכל גבר ייתי זוכנא ועידנא לכל עסקא תחות שמיא: עידן בחיר למילד ובנין ובנן ועידן בחיר לקטלא בנין מסרבין ומרגזין לקטלוהון בצבנין על מיסר לקטלוהון בקרבא ועידן בחיר למיבני חורבנא: עידן למיבכי ולמיחדי בהוניא ועידן בחיר למספדא על קטלא ועידן בחיר לטפזא בהילולא: עידן בחיר לפקחא דגור אבנין ועידן בחיר למצבר אבנין לבנינא

ארום מה דהוה כבר הוא ודעתיד למהוי כבר הוה ויי יבעי ית דעבר מן קדמוי: כי לאדם · גם לאדם סהוה טוב לפני האלהים ולא נתן לו בעולם רק נתן לו חכמה ודעת ושמחה בחמין לחר מייגע בו כעניין יכין וכדין יגבם לו ויהיה פירו׳ שמחה שמחתו בחלקו שם רב שם מעט ולאוטא נתן עסק להתעסק לאסוף ממון וייתנו בסוף לאדם סהוא טוב לפני האלהים והנה כשכא התעסק בקבון ממון מתעסק בהבל ורעות רוח: לכל זמן · אפשי מקול הדעת יפרעו אלה העתי׳ שהם שמוכות לבן הר׳ כי חייב אדם לעשות כל דבר בעתו ותחלת העתים וסופם שמחיתו פירוש החבר את ללדת ועת למות והחבירן לת הכל עשה יפה בעתו · ויש אומרים כי זה המנה ועשרים עתים כנגד כ״ח מזלות שבגלגל המזלות שהלבנה נרחית בהן בכל חדש גם זה הבל והנכון שים לכל חפץ תחת השמים עת וזמן כי בהשחת התכונת המולידה ימות הילוד ותתחדש תעשירנו והכך העושר כי עתים קבועי׳ הם ובכל העת יתנועע הר׳ לאשר הוא מוכן לו ותהיין תנועותיו כתנוע׳ הכלם כענין לך בכלם יתהלך יום ושם כן לך הבל יהמיון ופירו׳ יקבצו ממון וכתהו מהמון רעים רבים וכן מי חושב בהמון לו תבוזה והרחיה הכלמית העקום יכבור ולא ירע מי חוספם: עת ללדת · הזכיר רחמית האדם ושופו גם אמר כי לין העתים קבועות על בן אדם לבדו כי הנה הנטועים כן הם: עת להרוג · ענינו כמו למחוץ ולרפוא יורה עליו גם העתים הם קבועות על המקומות שלין בהם כמחים כמו עת לפרוץ: עת לבכות · עם רחבה עד מיבכה הדומה: ועת ספוד ועת רקוד עם

עת לחבוק תפילה התלוה הנטועה ברוח בן תר"ם לה עת והוא לחבק המוכנת
בחיק ולרחוק ממכה · לחבוק מהבניין הקל ומחבק מן הבניין הדעם הכבד
והענין אחד: עת לבקש ועת לאבד מבוקש ועת לשמור ועת להשליך השמור:
עת לקרוע · לחלות מן החמס והוא פועל עבר במשקל העלו עפר על ראשם

לשמור ח' מ"ל וסי' נשמר בשמואל ב' סימן ו' ושמל כים א' סימן ל"א · העושה ב' מ"ל בלי"ש וסי"ם עשה בעברת · מח יתרון
העושה באשר הוא עמל · יפה ה' וסי"ם ביחזקאל ריש סימן ל"ח · העולם ב' חס' וסי' גם את העלם · ברוך יי' אלהים אלהי
ישראל דה"ה בתרא דפסוק· בלבם ט' וסי"ם נשמר ביחזקאל סימן י"ד · וגם כ' רפ בכתובי' וסי"ם נשם בשגלת דות סי"ם ב'·

וְעִדָּן בְּחִיר לְגַפָּפָא אִיתְרָא וְעִדָּן בְּחִיר	עֵת לַחֲבוֹק	וְעֵת לְרַחֵק מֵחַבֵּק:
לְרַחֲקָא מְגַפָּפָא בְּשִׁבְעַת יְמֵי אֶבְלָא: עִדָּן	עֵת לְבַקֵּשׁ	וְעֵת לְאַבֵּד
בְּחִיר לְתִבּוֹעַ נִבְסַיָּא וְעִדָּן בְּחִיר לְמֵיבַד	עֵת לִשְׁמוֹר	וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ:
נִבְסַיָּא וְעִדָּן בְּחִיר לְמִנְטַר עִסְקָא וְעִדָּן	עֵת לִקְרוֹעַ	וְעֵת לִתְפּוֹר
בְּחִיר לְמִשְׁדִּי עִסְקָא בְּיַמָּא בְּעִדָּן נְחָשׁוֹלָא	עֵת לַחֲשׁוֹת	וְעֵת לְדַבֵּר:
רַבָּא: עִדָּן בְּחִיר לְמִבְוַע לְבוּשָׁא עַל	עֵת לֶאֱהֹב	וְעֵת לִשְׂנֹא
שְׁכִיבָא וְעִדָּן בְּחִיר לְאַחָאָה בְּוִיעָא עִדָּן	עֵת מִלְחָמָה	וְעֵת שָׁלוֹם:
בְּחִיר לְמִשְׁתֵּק מְלַצְלָאָה וְעִדָּן בְּחִיר לְמ		מַה־יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה
לְמַלָּלָא פִּתְגָמֵי מַצּוּתָא: עִדָּן בְּחִיר לְרַחֵימֵי		בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל: רָאִיתִי אֶת־הָעִנְיָן
חַד וְלַחֲבְרֵיהּ וְעִדָּן בְּחִיר לְמִסְנֵי לִגְבַר חַיָּבָא		אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת
עִדָּן בְּחִיר לְאַגָּחָא קְרָבָא וְעִדָּן בְּחִיר לְמ		בּוֹ: אֶת־הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ גַּם אֶת־
לְמֶעְבַּד שְׁלָמָא: מָה מוֹתַר אִית לְגַבְר		הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־
פְּלַח דִּי הוּא טָרַח לְמֶעְבַּד אוֹצָרִין וְלִמֵיכְנַשׁ		יִמְצָא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה
מָמוֹן אִילּוּלֵי מִסְתַּיֵּיעַ בְּמִזְלָא דִּלְעֵילָּא:		הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף: יָדַעְתִּי כִּי
חֲזֵית יַת גְּוָון אִיסּוּרִין וּפוּרְעָנוּתָא דִּי יְהַב יְיָ		אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת
לִבְנֵי אֱנָשָׁא דִּי אֲנוּן רָשִׁיעִין לְסַגָּפוּתְהוֹן		טוֹב בְּחַיָּיו: וְגַם כָּל־הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל
בֵּיהּ: אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה		וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מַתַּת
יַת כּוֹלָּא עֲבַד יְיָ שַׁפִּיר בְּעִדָּנֵיהּ דְּחָזָא דְּהַוָּה		אֱלֹהִים הִיא: יָדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר
מְצוּתָא דַּהֲוָת בְּיוֹמֵי יַרְבְעָם בַּר נְבָט לְמֶהֱוֵי		יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם
בְּיוֹמֵי שְׁבַע בַּר בִּכְרִי וְאִתְעַכְּבַת וַהֲוָאַת בְּיוֹמֵי		עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרוֹעַ
יַרְבְעָם בַּר נְבָט דְּאִילּוּ הֲוָת בְּיוֹמֵי שְׁבַע בַּר		וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו:
בִּכְרִי לָא הֲוָת סְתִפְנֵי בֵּית מוּקְדְּשָׁא עַל		
עִסְקָא עִיגְלִין דְּרַהֲב דִּי עֲבַד יַרְבְעָם חַיְבָא		
וְשַׁוְיְאִינּוּן חַד בְּבֵיתְאֵל וְחַד בְּדָן וּמִנֵּי פְּרִזְוָון		
עַל שְׁבִילָא וּפַסְקוּ עוֹלֵי רֵיגְלָאִין וּבְגִין כֵּן		

אִיתְעַכְּבַת עַד דִּי יִתְבְּנֵי בֵּית מוּקְדְּשָׁא בְּגִין דְּלָא יְעַכְּבוּן יִשְׂרָאֵל לְמֵיבְנֵי יְרוּשְׁלֵם שְׁמָא דַּהֲוָה
כְּתִיב וּמְפָרֵשׁ עַל אֶבֶן שְׁתִיָּא כְּסֵי מְנַהוֹן דְּאִשְׁתְּמוֹדַע קַדְמוֹהִי יְצִרָא בִּישָׁא דִּי בְלִבְּהוֹן דְּאִילּוּ הֲוָה
מְסִיר בְּיַד אֱנָשֵׁי הֲוָה מְשַׁמֵּשׁ בֵּיהּ וּמַשְׁכַּח בְּגַוֵּהּ מָה רַעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא עַד עַלְמֵי עַלְמַיָּא
וְאוֹף יוֹם מוֹתָא כְּסֵי מִנְּהוֹן בְּדִיל דְּלָא יְהוֹדַע לְגַבַּר מִן רֵישָׁא מָה רַעֲתִיד לְמֵיתֵי בְּסוֹפָא:

אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה יָדַעְתִּ אֲרוּם לֵית טַב בְּהוֹן בִּבְנֵי אֱנָשָׁא אֲרוּם אֱיְלֵין לְמֶחֱדֵי
בְּחֶדְוַת אוֹרַיְיתָא וּלְמֶעְבַּד טַב בְּיוֹמֵי חַיָּוּהִי: וְאוֹף כָּל אֱנָשׁ דְּייכוֹל וְיִשְׁתֵּי וְיֶחֱזֵי טַב בְּיוֹמוֹי וְיִתְהַנַּן
לְבָנוֹי בְּעִדָּן מוֹתֵיהּ כָּל טַרְחוֹתֵיהּ מַתְנַן דְּאִיתְיְהִבַת לֵיהּ מִן קֳדָם יְיָ הוּא:

יָדָעִית בְּרוּחַ נְבוּאָה אֲרוּם כָּל דִּי יַעֲבִיד יְיָ בְּעָלְמָא בֵּין טַב לְבִישׁ מְדָאִתְגְּזַר מִפּוּמֵיהּ הוּא יְהֵא לָעָלַם
עֲלוֹהִי לֵית רָשׁוּ לְגַבַּר לְאוֹסָפָא וּמִנֵּיהּ לֵית רְשׁוּ לְגַבַּר לְבַצָּרָא וּבְעִדָּן דִּי יֵיתֵי פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא
יְיָ הוּא דְּעָבַד בְּגִין דִּי יִדְּחֲלוּן בְּנֵי אֱנָשָׁא מִן קֳדָמוֹהִי:

וראלהים ז' וסי' והאלהים נסה את אברהם · ויהי קול חשופר · ואשר לא צדה · והאלהים אמר לי לא תבנה · וירע
איש יהודה · ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים · מה שהיה כבר הוא ·

עת לחבוק · כי כאשר ידבק החזור וגו' : ועת לרחוק מחבק · ורחק יי' את
החדש : עת לבקש · כענין בס' וחת החופרות לחבקם לענין כדחי ישראל : ועת
לאבד · ועת מאבדם בגולה מבחוץ וחבדתם בגויס : עת לשמור · יברכך יי'
וישמרך כשתתם עושים רצונו : ועת להשליך · ויעליכם אל ארץ אחרת : עת
לקרוע · מלכות בית דוד וחקרע את ה' המתלכה וגו' : ועת לתפור · והוי לאחדים
בירך ולא יהכו עוד לשתי מחלכות : עת לחשות · פעמים מחדם מוקף ומקבל מכר מן יודוס הכהן וזכה מכתייחד ה' הדבור עמו מכאשר וידבר יי' אל אהרן ויין ומכר אל תשת: ועת לדבר · הן יפיר מפה ותשר דבורים קשו עמכם דבריס : עת לאהוב · ואהב : ועת לשנא · מן כ' כל רשעתם בגלגל על כן מכתיוס : מה יתרון העושה · מה יתרון כל עמל גם הוא עתיד יבא והכל חבר : הענין · התכלה : לעמת · להתהלך : יפה בעתו · בעת הטובה יפה הוא לבא תפלום מכר מעשה הטוב ובעת הרעה רעיה היא לתם לו מעשה הרע: גם את העולם נתן בלבם וגו' · גם את חכמת העולם חמר נתן בלב הבריות לא יחד הכל בלב כל אחד ואחד אלא זה קצת כדי שלא ימצא האד' את כל מעשה הקבה לדעת אותו ולא ידע את מקודתו וכמ' יכפל כדי שיתן לב למוב מידיהב ויאמר היום או מחר אמות ולכך כתוב כאן העלם אמר לעמן העלמה מלם ודע חדש יום מיתתו ך קרובה לא יבכה בית ולא יטע כרם לכך הוא אומר מהכל יפה מעשה בעתו זה שים את למיתה דבר יפה הוא שמוך החדש לומר שמא עדיין את מיתתי רחוק ובוכה בית ונוטע כרם וזו יפה מנעלם מן הבריות : ידעתי עתה · הואיל ונעלם את הפקודה כי אין טוב בבריות כי אם לשמוח בחלקו ולעשות הטוב בעיני בוראו בעוד שהוא חי : ורחה בטוב · תורה ומצות : ידעתי כי כל אשר מעשה · הב"ה במעשה ברחשית הוא רוצה להיות לעולם ואין לעכותו לא בתוספת ולא בגרוע וכשכשתכה החלהי'כוה ועשה שיתכה כדי שיראו מלפניו מוקיום פרץ גבולו בדור הגוס והפיק מליטו מל עולם והאלהי'עשה שיראו מלפניו שבעת ימי' כשתכה הלוך חמה בדור המבול לזרוח במערב ולשקוע במזרח כדי שיראו מלפניו חמה חוזרה לאחוריה עשר מעלות בימי חזקיהו ובימי יחז יכיו כתקנר

היום וכתרבה הלילה ביום מותו כדי שלא יהא נשפר כל זה כדי שיראו מלפניו לפיכך אין טוב לאדם לעשוק הלק במכותיו ולירא מלפניו: מה

מה שהיה כבר הוא : מה שהיה מלכתחלה כבר הוא עמנו ורחיקהו הוא ממנו מאחרי מרחוהו ועם לכן להעיד עליו מרחיקו מהקב"ה מבקש את הכרדפי יעקב כרדף עמו רודף ואהב את יעקב ואת עמו מכתתי מכרי רודפי את יפר' מכרים טבעו בים ומרחל הלכו בית רמה : ואפר' עתיד להיות עוד בחורבנה הוא

ומקום ג' וסי' ומקום רגלי אכבד ' ומקום משכן כבודך ' ומקום הצדק שמה הרשע ' וראות ג' וסימני' אמרתי אני בלבי על דברת ' הנה אשר ראיתי אני ' ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה ' ואינון מן ג' ג' ול ברישי' וסים נמסר במסרה רבת' בטערכת אות הלמ"ד בסו"ס ' וראיתי ב' וסים' וראיתי את הדם ופסחתי עליכם' וראיתי מה וחגדתי לך ' וראיתי

מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף׃
וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרִשְׁעָ וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרִשְׁעָ׃ אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃ אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֵם־בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃
כִּי מִקְרֶה בְּנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃ הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר׃ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ׃ וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו

מַה דַּהֲוָת מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא כְּבָר הוּא דְּאִתְעֲבִיד
מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא הוּא כְּבָר הֲוָה וְלִיוֹם רַבָּא דַּעֲתִיד יְיָ לְמִתְבַּע חֲשׁוֹקָא וּבְסַכֵּינָא מִן דְּוִדוֹהִי דַּרְדִּיף לֵיהּ׃
וְעוֹד חֲזִית תְּחוֹת שְׁמֶשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין אֲתַר בֵּית דִּינָא דְּהַיְנִי שִׁקְרָא הָתָם יְחוֹבוּן לְזַכָּאָה לְמִיפַּק חַיָּיבָא בְּרִשְׁיָה וְאֲתַר דְּמִשְׁתְּכַח הָתָם גְּבַר זַכָּאי הָתָם מְשַׁתְּכַח גַּבְרָא חַיָּיבָא לְמִשְׁלַט בֵּיהּ בְּגִין חוֹבֵי דָּרָא בִּישָׁא׃
אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי עַל זַכָּאָה וְעַל חַיָּיבָא יְדִין יְיָ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא אֲרוּם עִדָּן מְחַעֲבֵד לְכָל עִסְקָא וְעַל כָּל עוֹבָדָא דַּעֲבָדוּ בְּעַלְמָא הָדֵין אִתְרְגוּן תַּמָּן׃ אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי עַל עִסְקָא בְּנֵי אֱנָשָׁא דַּיְיתֵי עֲלֵיהוֹן מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּגִין לְנַסּוֹאֵיהוֹן וּבְגִין לְמִבְחֲנֵיהוֹן עֲבַד יְיָ וְלָמָּה אִין חַיָּיבִין בְּתִיּוּבְתָּא יְשַׁתְּבִיק לְהוֹן וְיִתְסוֹן וְרַשִׁיעַיָּא דִּי אִינוּן בְּבְעִירָא לָא חַיָּיבִין בְּגִין כֵּן אִינוּן מִתְווֹכְחִין בְּהוֹן לְאַבְאָשָׁא לְהוֹן׃ אֲרוּם אַרְעוּן אֱנָשָׁא חַיָּיבָא וְאַרְעוּן בְּעִירָא מְסַאֲבָא אַרְעוּן חַד לְכוּלְהוֹן וְהֵיכְמָה דְּתָמוּת בְּעִירָא מְסַאֲבָא כֵּן יְמוּת דֵּין דְּלָא חָאִיב בְּתִיּוּבְתָּא כֵּן מוֹתֵיהּ וְנִשְׁמַרְת רוּחַ חַיָּיבָא אִתְּרַן לְכָל גַּוִּין וְשָׁאֲרוּת גַּבְרָא חַיָּיבָא מִן בְּעִירָא מְסַאֲבָא מְרַעַם בֵּין חַיָּיבָא לְזַכָּאָה בֵּית קְבוּרְתָּא אֲרוּם כּוּלָּא הֲבָלוּ׃ כּוּלָּא אָזְלִין לְאַתַר חַד כָּל דַּיָּירֵי אַרְעָא אִתְבְּרִיאוּ מִן עַפְרָא וְכַד יְמוּתוּן כּוּלְהוֹן עֲתִידִין לְמִיתוּב לְעַפְרָא׃ מַן הוּא חַכִּימָא דְּיִדַּע אִין רוּחַ נִשְׁמְתָא בְּנֵי אֱנָשָׁא הֲסַלְקָא הִיא לְעֵילָּא לְרָקִיעָא וְרוּחַ נִשְׁמְתָא דִּבְעִירָא וְנַחֲתָא הִיא לְרַע לְאַרְעָא׃ וַחֲזִית אֲרוּם לֵית טַב בְּעַלְמָא הָדֵין מִדֵּיחַדֵּי אֱנָשׁ בְּעוֹבָדוֹי טָבִין וַיְכוּל וְיִשְׁתֵּי וְיוֹטִיב לְבֵיהּ

לבית גבה ' וראיתי והנה על יהם נידים ובשר עלה ' וראיתי אני שיש יתדון לחכמה מן הסכלות ' וראיתי כי אין טוב באשר ישמח האדם . וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון ' וראיתי את כל מעשה האלהים ' כי אינכה אוכל וראיתי
ב' בפסוק ' וראיתי אני דניאל לבדי את הארמה ' והנה שנים אחרים ,

ומקום ג' וסי' ומקום רגלי אכבד ' ומקום משכן כבודך ' ומקום הצדק שמה הרשע ' וראות ג' וסימני' אמרתי אני בלבי על דברת ' הנה אשר ראיתי אני ' ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה ' ואינון מן ג' ג' ול ברישי' וסים נמסר במסרה רבת' בטערכת אות הלמ"ד בסו"ס ' וראיתי ב' וסים' וראיתי את הדם ופסחתי עליכם' וראיתי מה וחגדתי לך ' וראיתי

מה שהיה כבר הוא : מה שהיה מלכתחלה כבר הוא עמנו ורחיקהו הוא ממנו מאחרי מרחוהו ועם לכן להעיד עליו מרחיקו מהקב"ה מבקש את הכרדפי יעקב כרדף עמו רודף ואהב את יעקב ואת עמו מכתתי מכרי רודפי את יפר' מכרים טבעו בים ומרחל הלכו בית רמה : ואפר' עתיד להיות עוד בחורבנה הוא

מה שהיה : מעשה חזקי' על דרך אחת ' ומה שהיה כבר היה עניינו הן הוא ועם כמותו ואפר' להיות כבר היה כמהו ' וכרדף יזוז העומד מכיוצא אותו במלת הוא והוא בין עבר ועתיד והעניין מהזהים בקם מן הזמן מיהיה כרדף זמן רודף אחר זמן ולא יפסק כי הזמן מעבר אב עומד ואפר' להיות עם כמו עבר ועם הזמן אחר ואם יתחלק לזמן עתיד ועב' וזה ענין יתבאר בגלגל אכל חלק ממנו ירדוף אחר הנקודה המתנועת והיה המונח ונקראת מונח בעבור בוקי המקו' ונקו הרחקון הוא הרחב וכן רחב לך מונח תחתי ' ועוב החלק מהיה במזרח במערב והפך ואין לתקו' תנועת הגלגל רחקי' מיחל ממנו כי כל רחקות להרית וכל אחרית רחקית והכרדף הוא המונח והנה בזה לנו כי כל מעשה האלהים על דרך אחת : ועוד ' המקום מהיה רחוי להיות שם המשפט שמה הרשע וכאל הענין כמו שפורנו ולא קרוב קום בלק ושמע ורוב הכבושות כן : אמרתי ' אחר שתתחתי אליך יעשה שהוא מעשה האלהי' ידעתי כי את הכדיק ואת הרשע יעשה האלהי' וענין שם רמז לעולם הבא כמו ועדות לשמוע שמה רמז למקום הקבר ואם יעוב שמה אל החרמה אפר לוקח משם יעוב גם זה הענין אחר מיומות ' אמרתי אני ' אמרתי בלבי בעבור בני האדם מבחרם ה' האלהים מכל הולדו' החרץ ורחיתי שהם

יש לכל חפץ לפורענות ולפקודת הדין עת אתי יבא : ועל כל המעשה ' מעשה האדם שם יעשהו בבא עת הפקידה ' שם בחותו הענת ניתן זמן לכל המעשה להשפט עליו לבבא חוטרי מילי ולבי דרי תוכחה: אמרתי אני בלבי ' ברחותי זאתי על דברת בני האד' ' פתחון להם מרת נחות לנהוג שריה ורבנו בקטני' מהם : לברם ' הקב"ה להודיעם שהן שרירת כלוס ולהרחותם שהם חף הערים והמלכי' : בהמה היתה להם ' כשאר בהמה וחיה המה לעצמם : כי מקרה בני האד' וגו' הוא טעם הדבר אשר כתן הק"בה מקרה ופגע לבני אדם ויש מקרה ופגע לבהמה ומקרה אחד לשניהן כתן כי שכם שזה מת כך זה מת : ומותר האדם מן הבהמה אין ' ויתרונו והבלחתו על אדם יותר מן הבהמ' לאינו כדאה מעמעת כי הכל נהפך להיו' הבל לשוב אל העפר : ומי יודע ' כאמו מי יודע יעוב מי הוא אשר מבין ונוהן לב שרוח בני האד' היא העולה למעלה ועומדת בדין ורוח הבהמה היא היורדת למטה לארץ ואין לה ליתן דין וחשבון ופריך פלא להתנהג כבהמה שהיא מקבדת על מעשיה : ורחיתי ' בכל הלא : כי אין טוב ' לאדם : מאשר ישמח במעשיו . ביגיע כפיו ישמח ואכל ולא להרחיב בעמול כפיו לחמוד להתעשר להתרבות לא לו : כי

מה דַּהֲוָת מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא כְּבָר הוּא דְּאִתְעֲבִיד
מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא הוּא כְּבָר הֲוָה וְלִיוֹם רַבָּא דַּעֲתִיד יְיָ לְמִתְבַּע חֲשׁוֹקָא וּבְסַכֵּינָא מִן דְּוִדוֹהִי דַּרְדִּיף לֵיהּ׃
וְעוֹד חֲזִית תְּחוֹת שְׁמֶשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין אֲתַר בֵּית דִּינָא דְּהַיְנִי שִׁקְרָא הָתָם יְחוֹבוּן לְזַכָּאָה לְמִיפַּק חַיָּיבָא בְּרִשְׁיָה וְאֲתַר דְּמִשְׁתְּכַח הָתָם גְּבַר זַכָּאי הָתָם מְשַׁתְּכַח גַּבְרָא חַיָּיבָא לְמִשְׁלַט בֵּיהּ בְּגִין חוֹבֵי דָּרָא בִּישָׁא׃
אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי עַל זַכָּאָה וְעַל חַיָּיבָא יְדִין יְיָ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא אֲרוּם עִדָּן מְחַעֲבֵד לְכָל עִסְקָא וְעַל כָּל עוֹבָדָא דַּעֲבָדוּ בְּעַלְמָא הָדֵין אִתְרְגוּן תַּמָּן׃ אֲמָרִית אֲנָא בְּלִבִּי עַל עִסְקָא בְּנֵי אֱנָשָׁא דַּיְיתֵי עֲלֵיהוֹן מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּגִין לְנַסּוֹאֵיהוֹן וּבְגִין לְמִבְחֲנֵיהוֹן עֲבַד יְיָ וְלָמָּה אִין חַיָּיבִין בְּתִיּוּבְתָּא יְשַׁתְּבִיק לְהוֹן וְיִתְסוֹן וְרַשִׁיעַיָּא דִּי אִינוּן בְּבְעִירָא לָא חַיָּיבִין בְּגִין כֵּן אִינוּן מִתְווֹכְחִין בְּהוֹן לְאַבְאָשָׁא לְהוֹן׃ אֲרוּם אַרְעוּן אֱנָשָׁא חַיָּיבָא וְאַרְעוּן בְּעִירָא מְסַאֲבָא אַרְעוּן חַד לְכוּלְהוֹן וְהֵיכְמָה דְּתָמוּת בְּעִירָא מְסַאֲבָא כֵּן יְמוּת דֵּין דְּלָא חָאִיב בְּתִיּוּבְתָּא כֵּן מוֹתֵיהּ וְנִשְׁמַרְת רוּחַ חַיָּיבָא אִתְּרַן לְכָל גַּוִּין וְשָׁאֲרוּת גַּבְרָא חַיָּיבָא מִן בְּעִירָא מְסַאֲבָא מְרַעַם בֵּין חַיָּיבָא לְזַכָּאָה בֵּית קְבוּרְתָּא אֲרוּם כּוּלָּא הֲבָלוּ׃ כּוּלָּא אָזְלִין לְאַתַר חַד כָּל דַּיָּירֵי אַרְעָא אִתְבְּרִיאוּ מִן עַפְרָא וְכַד יְמוּתוּן כּוּלְהוֹן עֲתִידִין לְמִיתוּב לְעַפְרָא׃ מַן הוּא חַכִּימָא דְּיִדַּע אִין רוּחַ נִשְׁמְתָא בְּנֵי אֱנָשָׁא הֲסַלְקָא הִיא לְעֵילָּא לְרָקִיעָא וְרוּחַ נִשְׁמְתָא דִּבְעִירָא וְנַחֲתָא הִיא לְרַע לְאַרְעָא׃ וַחֲזִית אֲרוּם לֵית טַב בְּעַלְמָא הָדֵין מִדֵּיחַדֵּי אֱנָשׁ בְּעוֹבָדוֹי טָבִין וַיְכוּל וְיִשְׁתֵּי וְיוֹטִיב לְבֵיהּ

לבית גבה ' וראיתי והנה על יהם נידים ובשר עלה ' וראיתי אני שיש יתדון לחכמה מן הסכלות ' וראיתי כי אין טוב באשר ישמח האדם . וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון ' וראיתי את כל מעשה האלהים ' כי אינכה אוכל וראיתי
ב' בפסוק ' וראיתי אני דניאל לבדי את הארמה ' והנה שנים אחרים ,

כמו בהמו"ם לנפעם במחסבותם ותלת על דברת כמו בעבור כמו על דברתי מלכי קדק בעבור מחתה מלך פרק ולמד לברם כמו תמרי לי תחי הוא וברם על מעקל רחם והוא מן בראו לכם חים וי"ו כי לברם פם הפועל והיה הרים רחוי להדגם ועיקרו לברם כמו לברד וללבן וזה ריחוק כי בבנין פיעל הדגום לא ימצא העין מבולע ותמר מהם בהמה ועניינו כבהמה וכמהו ועיר פרא חדם יולד אם תוכלה הוא כי עמם ומנן ואם יתמר מדקדק היך נכנם הלמ"ד על פועל עבר ואין כמהו התעובה כי הבית והלמ"ד תחי ' וכירוף זה כפירוף זה ודרך תחד לכל וכמכח בהכין לו דוד וגם הוא לברו : כי מקרה ' זה הפסוק על מחשבות בני חדם פלא חכמו והפכילו כי ברחותם ממקרה תחד לחדם ולבהמה בחיים ובמות חשבו כי רוח תחד לכל ואין לחדם מותר מן הבהמ' ומותר שם על מפקל מעשב מן הבנין הכבד והנח הוא תמורת פה הפועל שהוא יו"ד ויתרון שם מן הבנין הקל והנ"ון נוסף : הכל ' זה רבק עם הפסוק פלמעלה כי הכל הבל ממקומם תחד : מי יודע ' ידוע כי הי"ה הידיעה שם בת תחרין תחד מ"ח העלי הוא קמון ברוב ושל התימה לעולם בפתח והי"ה העולה היא למעלה קמץ גם יש דגום בי"ו מאחרי הי"ה הידיעה כמו היוסב ואילו היה לתית' היה טוף ופתח תחת ההי"ה והי"ו רפה והעניין מי ומי מודיע בבני האדם ההפרש שיש בין רוח האדם ורוח הבהמה והעניין כי לא ימצא תחד מכי חלף תחד ודעת הרוח עמוקה וכריכה לרחיות ולא יוכלו להבין לפיכך כי שם המשכילים מהתברה מחשבתם במאזני החכמה ובתרעה יסודותיה מהפלפה משם ספר וקפר וכפור ומורכב מן המנים ומקורב מן הסכלות ' ראיתי הכתתי ' תדעת החרץ והנה יש לחרץ כח להדמיין ברבר חלהי ' ובעבור היות המדמיין גוף מתנו יכלו ולא יעמוד הנולד מהולידה החרץ כי שם יעוס קנובים בעבור שיש קץ לגדולו ובעמדו ולא יגדל יעוב לתחור וכן תמר ימרנו המיס נפש והנה המיס הולדו נפש על חרץ ועוף ודג בדבר חלהים וכן תמר תוכח החרץ נפש חיה למינה ולא תמר בתורה נפש חדם רק תמר נעשה חדם בצלמנו כדמותנו והזכיר מברית נוסף מן התרמה ותחר כך ויפח ' בחתי נפשת חיים ורמז חיים בעבור שהיה עומדת ולא תלבד כנפש הבהמה והפרש יש בין נפשה וכפש כי לא תכחיש: בכל התקרה נפשה כי שם על בני חדם כענין נותן נפשה לעפ עליה וכל תשר נפשת רוח חיים בחפיו שב על החדם לברו ותמר פלשה בסוף הספר ברוח בני החדם תעוב הל החלהים ולא הל העפר : ורחיתי ' כי חלה החופבים שהם כמו הבהמות אין טוב להם מיעשר ישמחו בחייהם כי אין להם חלק תחר ולשה יתעסקו בדברים יעזבום תחריהם : ופבתי

ארום הוא חולקיה טב בעלמא דין למקני
ביה עלמא ואתי ולא ימר אינש בלביה
למה דין אנא מבזבז ממונא למעבד צדקתא
טב לי ואשבקיניה לברי בתרי או אתזן
מיניה בעידן סיבתי ארום מן הוא ריעיליניה
למחזי מה דעתיד למהוי בתרוי ותבית
אנא וחזית ית כל אניסין דאתעבידו לצדיקיא
בעלמא דין תחות שמיא מן יד דוחקידון
ולית די מהיל לדון הבחומין ולית ל
למפרקהון מן יד דאונסידון ברתקוף ידא
ובחילא ולית די נחים להון ושבחית
אנא ית שכיבא דהוא כבר מירזו ולא חזי
פורענותא דאתי בעלמא בתר מותידון
יתיר מן חייא די איכון קיימין בעלמא דין
בעקא עד כען ושפיר מן תריהון ית
דעוד כען לא הוה ולא אתברי די לא חזא
ית עובדא בישא דאיתעבדא בעלמא דין
תחות שמשא ווחזית אנא ית כל טוורתא
וית כל אוטבות עובדא די עבדין בני אינשא
ארום דיא קנאתא דקנאי גבר לחבריה
למעבד בוזיה דמקני ליה למעבד טבא
בוזיה מימרא דשמיא יוטיב ליה ודמקני
ליה לביש למעבד בבישתיה מימרא דשמיא
יבאיש ליה ואף דין הבל ותבירות
רוחא שטיא אזיל ומגפיף ית ידוי
בקייטא ולא צבי למטרח ובסתווא ייכול
ית כל מה דאית ליה ואפילו כסו מעל משך
בסריה טב לגבר מלי חפני מיכלא
בחנייות נפש ובלא גוילא וחטופין מן תרין
חפנין מלין מיכלא בגזילא וחטופין ועורוד
לשלמא ברינא בטוורתא ובתבירות רוחא:
דין תחות שמשא איתגבר יחידא ולית תנין בר מיניה אף ברא ואף אחא ליית ליה לטירת ית
נכסוי ולית סוף לכל טוורחיה ועיניה לא תיכול למסבע עתריה ולא ימר בלביה למא
אנא טרח ומחסר ית נפשי מטיבותא אקום כען ואעביד מיניה צדקתא ואחרי בעלמא דין עם בני
אינשא ולעלמא ראתי עם צדיקיא אף דין הבלו וגנון ביש הוא:
יתיר מן תרין וריגון די נזרין במזלא ומשהמעין מילידון די אית להון אגר טב לעלמא דאתי
בטוורחון די טרחו לסוברא ית דריהון:

כי הוא חלקו כי מי יביאנו לראות
במה שיהיה אחריו: ושבתי אני ראיתי
את כל העשקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת
העשקים ואין להם מנחם ומיד
עשקיהם כח ואין להם מנחם:
ושבח אני את המתים שכבר מתו
מן החיים אשר המה חיים עדנה:
וטוב משניהם את אשר עדן לא
היה אשר לא ראה את המעשה
הרע אשר נעשה תחת השמש:
וראיתי אני את כל עמל ואת כל
כשרון המעשה כי היא קנאת איש
מרעהו גם זה הבל ורעות רוח:
הכסיל חבק את ידיו ואכל את
בשרו: טוב מלא כף נחת מלא
חפנים עמל ורעות רוח: ושבתי
אני וארא הבל תחת השמש:
יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו
ואין קץ לכל עמלו גם עינו לא
תשבע עשר ולמי אני עמל ומחסר
את נפשי מטובה גם זה הבל ועניין
רע הוא: טובים השנים מן האחד
אשר יש להם שכר טוב בעמלם:

הרע ב' קמץ בסי' דסמי' לעשיה וסי' אשר חוטא עושה רע ושוב משניהם אשר עדן לא היה ולא ראה מעשה הרע. ואח"ל מלעיל יש אחד ואין שני והוא חד מן ב' זוגין חד מלרע וחד מלעיל וסי' בסמ' בסם' רבת' במערכ' או' הזגין בעיר זו בסר

ג
ג' בפסו' ואין ל' וח' התיקים
ל
ה' ל
ל' רפוי
ל' ורפ'
ל
ג' ל' ורפ' ג' ק' ל' עיין
ג' בפסו' גם גם ב' ובעין

ושבתי ראיתי. כלומר חזרתי בי ושבתי מזה העניין שחשבתי שהטוב לאדם שיאמח בעבור שלא יוכל לעמוד בעבור שום בעולם חוץ ויקח ממנו ממונו בכח ויהיה עשוק שיעשקנו מלך או מושל ליקח ממנו בגזל ופירוש ומיד עושקיהם כח שים כח ביד העושקים והעשוקים אין לזה ירש כי יש לבהמות ואין להם מנחם כי דרך החבל הבהמ' על המת שיבאו לו מנחמים ויקחם והזכיר ואין להם מנחם פעמי' בעבור שלא יועילו בכיתו ובקשתו פעם אחר פעם: ושבח ושבח אם התואר כמו ירח וחכי ונפתח החיל בעבור היותו מ מלותיות הגרון: עדנה, חסר ה"ה והו' ער הנה וזה הענין שחשבתי יותר מעובחים מן החיים הוא ככבר העשוקים שכל אחד יקבל כל מה שיבח עליו מן השמים ולא יוכל לשכול עושק שיעשה לו בן אחד שימות ויבאר מות מחיים: וטוב מלת ערך מורכבת והיא חסרת ה"ה לפני הנון ואחריו כמו ערכה והענין שהמתים שמתו כבר מצאו מנוח ולא שמעו קול כונם וטוב מן החיים והמתים אמר לא עתה כברו היות ם עשוקים בגופם כמו החלזורים והשבויים שם עשוקי ממון שהם מצטערים ושם הם חיים והמתים ושם מציכנו עתה כבר נעשקו גם הם ורבי' תמהו איך יחל' וטוב למי שלא נברא וכן אמרו החכמים ז"ל חשבי מי שלא נברא ויכנו תימה בעבור קוצר הלשון לרב' כי שם על דרך דמיונות כמו שיאמרו חכמי מקול הדעת כי כל דבר הוא יש או אין ושם הוא דבר אין הוא הבל. ורחיתי. רוב עמל האדם גם כשרון מעשיה' בעבור בני אדם' מיקנאו זה בזה וירבה להתפאר על חבריו ושלא יהיה הוא חסר ממנו בדירתו ומלבושו ובניו ומאכלו וחכמתו וטוב השם: הכסיל. גם יש באדם כשילי' עצלים אין להם קנאה ולא יתעסקו במלאכה שיחיו ממנה רק חובקים את ידיהם ואוכלים מה שיש להם ויעשרו בלא מחיה ואחר שהוא אוכל כל מה שיש לו ולא יעמול להוסיף כאילו אוכל את בשרו בעבור שיחות ברעב: טוב. דברי הכסיל הוא האומר די לי שלא כפי לחם בכחת מן שלא חפצ' בעמל ורעות רוח שיחסוב אדם לדבר עתיד מה יהיה אחר והו' לא ידע מה יולד יום: ושבתי. שבתי מהסתכל בדברי זה הכסיל ורחיתי כשיל אחר הפך הרחמנן: יש אחד. יתכן היות שני חבר או מערת לו שהם שיהיה עזר כנגדו והוא יותר נכון. ואין קץ לכל עמלו הענין שיש לו עושר אין קץ ונפשו לא שבעה שלא שקטה מעמל ולמה לא יחשב בלבו למי אני עמל ולמה אחסר את נפשי מכל תענוג והבה אין מי יראני שתשמח כשמי שיעזוב בני או אחי בטוב. גם זה הכל הוסיף גם להורות כי הכסיל הרחמנן הכל הוא כמו האחרון ושם שניהם כשילי' החכם יהיה כענין רע ועושר אל תתן לי: טובי', יעוב על הכסיל שמו' לבר' ושלמ' הלא היה לו טוב להיות לו מי שיתחבר עמו ויעזור אותו אז יהיה להם שכר טוב בעמלם והו' המחכל והמשקה: ס

כי הוא חלקו. יעוב כפיו הוא החלק הניתן לו מעמים ובו ישמח: כי מי יביאנו. לרחות לאחר מיתת במה מיהיה לבניו אם יכליחו גם הם בעושר שחקף הוא והניח אז לא יכליחו: ושבתי אני וחרחה. רוח הקדם: את כל העשוקים. הנעשים עשוקים בגיהנם בשעשים חשר כעשים: תחת השמש. תחת חליפיה על התורה: והנה דמעת העשוקים. בוכים על כעשותם העשוקים בוד מ מלחכי מעחיה ותכזרים וכן הוא אומר עוברי בעתיך הכב' מעיין ישיתוהו חלו יורדי גיהנ' ואף מקרא זה כך כתוב בספרי: ואין להם מנחם. עושקיהם כח, עושקיהם מכריחים ותוקפים חות' בכח: מכבר מתו, עד שכבר מתו ועד שלא נלט בהם ועד הרע הזה לרחוקה מן הקדוש ברוך הוא כבוד חבות הרחמנני שלא נעשה מעשה חלו על ידיהם וכבוד דוד חבי שלא כעשות חלי בשעשים ואחרב רכבות עד מחמיתי זכרה ל לחסדי דוד עבדך: ערן, עדיין: חסר לא רחה את המעש' רחיתי במדרש ן קהלת חלו תשעה מחות ושבעי' ואחרב דורות שקומטו ל להברחו' ולא נכרתו: ורחיתי חלי חחכל עמל. הן העבירות שהן עמל בעיני הקדוש ברוך הוא ואת כל כשרון המעשה שחיכו לעשה חיים מרעיהו: שמים הבל: כי היא קנאת איש. חסר הוא קנאת חיים מרעהו: הכסיל. הרשע חובק את ידיו ואוכל את בשרו: ואוכל את בשרו. ליום הדין מרוחה כדיקים ב בעבור והוא כידון

כך כתוב בספרי: טוב מלא כף נחת. להיות קונה בכסים מעט ומניעו מיהיה בהן נחת רוח ליוצרו: ממלא חפנים. בכסים הרבה בעבירה מהונ עמל ועבדות רוח לפני המקום: תחת השמש. כמו תחת השמים: עם אחר ואין שני. עם בן ואח אין לו. עם תלמיד חכם שני, יש לך לחת מעשה דבריו ביחידי: גם בן ואח אין לו. עם תלמיד חכם הוא היכו קונה לו תלמיד שהוא כבן ועם חבר שהו' כאח ועם רוק הוא חיכו נותן לשם להיות לו כאח לעזר ולהוליד בן ועם סוחר הוא חיכו קונה לו מוחפים ונפח לדרך יחידי: ואין קץ לכל עמלו. יגע בבירקם ואם מות הוא עמל בפרקמטיות: גם עינו לא תשבע עושר. לא יהא שבע בטעמי תורה מהרבה קורה למר חדם מתלמידיו ולעניין המעון רודף תמיד אחר המעון: ולמי אני עמל. מאחר שאיני מעמיד תלמידים ואיני נותן לשם להוליד בנים: טובים השנים. לכל דבר מן האחד לפיכך יקנה לו חדם חבר ויעץ לשם חבר יש להם יותר ריוח בעמלם הרבה מלאכה בעשיית בשנים מאין היחיד מתחיל בה לבדו:

כי

כי אם יפלו׳ כשמעמו ולעניין המעמ׳ אם תקפה עליו מפנים מלוחבירו מחזיר׳
לו או אם יכבל ולא דקדק את חסר פתע מפי רבו בא חבירו ועמידו על האמת׳
והי לו׳ והוי לו׳ וחס להם׳ כשמעמו ולעניין זכר ונקבה מתחתים זה מזה
ומולידו׳ אם יתקפו האחד׳ אם בא לפני׳ עליו לתקפו אם פני׳ הם יעמדו לנגדו

ואילו חד מן ה׳ מלין כתרי שעמי פ׳ דמשמש מונח לתיבתו וסי׳ ועתה ב תעצבו׳ אגה חטא העם הזה׳ ואכער׳ על כל
הגוי׳ ואילו האחד שיפול׳ ושם לדניאל בלשאצר׳ ינתק ג׳ וסים׳ כאשר ינתק פתיל הנערת בהריחו אש׳ ינתק
מאהלו מכשולו׳ והחוט המשולש לא במהרה ינתק׳ למלוך ג׳ וחס׳ וסי׳ במלכים א׳ סימן ב׳ ׳ אין קץ לכל׳ חד מן ו׳ פסו׳

כִּי אִם־יִפֹּל הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ וְאֵילוֹ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לְהָקִימוֹ׃ ט׳ ג׳ ב׳
גַּם אִם־יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם׃ וְאִם־יִתְקְפוֹ הָאֶחָד ל׳ ויש׳ ולאחר ל׳
הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ וְחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק׃ טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן נ׳
וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃ כִּי־מִבֵּית הַסֹּהַר יָצָא ל׳ ומל׳
לִמְלֹךְ כִּי גַם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ׃ ט׳ רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְכִים ג׳ ומל׳ לכל
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃ אֵין־קֵץ לְכָל־ ג׳ ומל׳ לכל
הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנֵיהֶם גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ כִּי־גַם־זֶה ג׳ ומל׳
הֶבֶל וּרְעָיוֹן רוּחַ׃ שְׁמֹר רַגְלְךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרוֹב יתיר ל׳
לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי־ ו׳ ומל׳
אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע׃ ל׳ ומל׳

מִן רִיבּוֹנִי עָלְמָא וְשִׁזְבֵיהּ מִתַּמָּן וְאָפִילוּ מִן בָּתַר הָכֵי לָא הֲוֹת מַנְדְּעָא בְּנִמְרוֹד לְאִדְּהָרָא עוֹד בְּדִיל
דְּלָא לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא דְּהוּא פְּלַח מִן לְקֳדְמִין׃ אֲרוֹם מִן גְּנִיסַת פְּלַחֵי טַעֲוָתָא נְפַק אַבְרָהָם וּמַלְּךְ
עַל אַרְעָא דִּכְנַעֲנָאֵי אֲרוֹם אַף בִּיוֹמֵי מַלְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אִתְעֲבִיד נִמְרוֹד מַסְכֵּינָא בְּעַלְמָא׃
אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ חֲזִית יַת כָּל חַיָּא רְאוֹלִין בְּטִפְּשׁוּתְהוֹן לְסָרְבָא עַל רַחֲבָעָם
בְּרִי תְּחוֹת שְׁמַיָּא וּמְפַלְּגִין לֵיהּ יַת מַלְכוּתָא לְיָרְבְעָם בַּר נְבָט בְּרַם שִׁבְטָא דִּבְנְיָמִן וִיהוּדָה
לְחוֹן לְבַחוֹן שְׁלִים עִם רַבְיָא הוּא רַחֲבָעָם בְּרִי דַּהֲוָה תָּנֵין לְמַלְכוּתִי רֵיקוֹם וְיִמְלוֹךְ בְּאַתַר אַחֲסַנְתֵּיהּ
בִּירוּשְׁלֵם׃ לֵית סוֹף לְכָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכָל צַדִּיקַיָּא דַּהֲוָה מִדַּבַּר קֳדָמֵיהוֹן בְּרַם הֵינוֹן יַעֲטוּהִי
בְּחוֹכְמְתָא לְמֵיקַל נִירָא מֵעֵילַוֵיהוֹן וּבְטִפְּשֵׁיהוֹן אָזַל וְאִתְיְעַט עִם עוֹבְלֵיהוֹן בְּטִפְּשׁוּתָא
לְיַקָּרָא נִיר מַלְכוּתָא עַל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּשְׁבַק מִלַּת סָבַיָּא וְאָזַל בְּמִלַּת בַּתְרָאֵי בְּרַם הֵינוֹן בַּתְרָאֵי
תָּווּהוּ בָּתַר כֵּן לָא נָחוּ בֵּיהּ וְאֵינוֹן גָּרְמוּ עֲלוֹהִי לְאִסְתַּפָּקָא לְמֶהֱוֵי מִתְפַּלְגִין טַיְיהּ עֲשַׂרְתֵּי שִׁבְטַיָּא
וּמְלוֹךְ עִילַוֵיהוֹן יָרְבְעָם חַיָּבָא אֲמָרִית אַף דִּין הֲבָוֹ וְתָבִירוּת רוּחַ לְרַחֲבָעָם בְּרִי וְתָבִירוּת רוּחַ לְרֵילֵיהּ׃ אַנְתְּ
בַּר נָשָׁא טַר רַגְלָךְ בְּעִידָּן דְּתֵיזֵיל לְבֵית מוּקְדְּשָׁא דַּיְיָ לְצַלָּאָה וְלָא תְּהֵךְ תַּפָּן מְלָא חוֹבִין קֳדָם יְיָ עַד לָא
תִּתּוּב וְתִדְּכֵי מַקְרֵיב אוּרְכָּךְ לְקַבָּלָא אוֹלְפַן אוֹרַיְתָא מִן כַּהֲנַיָּא וְתִכְּמִיָּא וְלָא תְּהֵא כְּטַפְּשָׁא דְּמַקְרְבִין
קוּרְבָּנָא עַל חוֹבֵיהוֹן וְלָא תַּיְבִין מִן עוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא דְּאִחְיְדִין בִּידֵיהוֹן וְלֵיתוֹהִי מְקַבֵּל בְּרַעֲוָא
אֲרוֹם לֵיתֵיהוֹן יָדְעִין לְמֶעְבַּד בְּהוֹן בֵּין טַב לְבִישׁ׃

אית בהון ב׳לכל׳ וסים׳ויחלק לכל העם לכל המון ישראל׳ כל תפלה כל תחנה דמלכים׳ ויבן ויפרוץ מכל בניו׳
סומך י׳ לכל הנופלים׳ קרוב י׳ לכל קוראיו׳ אין קץ לכל העם׳

אף מחמרתי לך שמור רגלך מן ההלהים רחוק ממלך בפי ודע כי רק הוא יותר קרוב לקבל דבריך מם תקריבנו בחמת מזבח שיתנוהו הכסילים כי חוכם יודעי רק לעשות רע כמו מין טוב בחדש שיאכל ומתה והעניו כי מין להם דעת נכונה לעשות טוב ויש חומרים כי הכסילים מפילו לעשות רע מהוא קרוב ליפר נב הזד' חוכם יורעים וחף כי הטוב ויש חומרים כי פירוש רע כמו רגון: אל תבהל. אל יוכיח פיך מלין לפניו בביתו בבהלה ולבך אל ימהר כי מם תביאנו כי הלב כמו חובר ויקועה בעפקי העולם על כן אמר שמיח יי' מפת עברך תת לבו ודע כי ההלהים נצב עליך ורוחה לוחך ושומע דבריך כי הוא בשמי' בגבוהי מרום הגבוהים ואתה על

רשי

כי האלהים ו'דסמי'וסי' ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה, והיה כי תבואנה האתות האלה: כי האלהים מענה בשמחת לבו: כי האלהים בשמים ואתה על הארץ, ויאמר נתן אל דוד דלה, ויזבחו ביום ההוא:

א להוציא דבר לפני החלהים, לדבר קשה כלפי מעלה: ה כי הוא בשמי' ואתה על הארץ, ואפילו חלם מלמעלה ובעור תלמוד חלם על הבעור וכל מכן גבור למעלה וחלש למטה: כי בח החלום ברוב ענין, כי דרך החלום לבח ברוב הדיבורים ם מאר' מעיין ומהרהר ביום ודרך קול כסיל לבוח ברוב דברי, מוכיח קול על כסיל: מפיו כי לח יחדל פעם לבך אלי אומר יהיו דבריך מעטים: לין

לָא תְבַהֵל עַל מִיטָרֶךָ לְשַׁבָּשָׁא יַד מִילֵי פּוּמָךְ וְלִבְּךָ לָא יוֹחֵי לְאַפָּקָא מַמְלַל בְּעִידָּן עַלְמָא וְאַתְּ מְצֵי מִן קֳדָם יְיָ אֲרוּם יְיָ שַׁלִּיט עַל כָּל מְרוֹמָא וְאַנְתְּ יְתִיב עַל אַרְעָא בְּגִין כֵּן יְהוֹן מִלֵּי פּוּמָךְ קַלִּילָן: אֲרוּם הֵיכְמָה וַאֲתַי חֶלְמָא עַל הַרְהוּרֵי לִבָּא וְסָגִיאוּת קַל שַׁטְיָא בְּסָגִיאוּת פִּתְגָמִין בְּטֵילִין:

אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר ו' ר"מ ל"ג להוציא דבר לפני האלהים כי ה' האלהים בשמים ואתה על־הָאָרֶץ עַל־כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים: כ' יחוי יחיו

כִּי בָא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים:

חלם חלמתי לך שמור רגלך מן ההלהים רחוק כמלך בפי ודע רק הוא יותר קרוב לקבל דבריך חם תקריבנו בחמת מזבח שיתנוהו הכסילים כי חוכם יודעי רק לעשות רע כמו מין טוב בחדש שיאכל ומתה והעניו כי מין להם דעת נכונה לעשות טוב ויש חומרים כי הכסילים מפילו לעשות רע מהוא קרוב ליפר נב הזד' חוכם יורעים וחף כי הטוב ויש חומרים כי פירוש רע כמו רגון: אל תבהל. אל יוכיח פיך מלין לפניו בביתו בבהלה ולבך אל ימהר כי הלב כמו חובר ויקועה בעפקי העולם על כן אמר שמיח יי' מפת עברך תת לבו ודע כי ההלהים נצב עליך ורוחה לוחך ושומע דבריך כי הוא בשמי' בגבוהי מרום הגבוהים ואתה על החרץ ואין לשטה ממך על כן יהיו דבריך מעטים מלח תפתכן כמו מהיה כהן נדול ביום ה הכפורים מתפלל תפלה קצרה ויוכח: אמר אברהם המחבר הנה כח הושתי לדבר כי בעבור היות כבוד המקו' מלח כל מקום ולח יוכל הזר' להמצר בכל מקום הוכן לו מקו' מיהיה לו קבוע לתפלתו והוח חייב לכבדו נם חייב הוח החדם ללמוד בו זמן מיתפלל בו והם עתיד ידעתיד עמו בכל חלקי הרגע מיחיינו ויתענג בהרגשות רק בעבור היות החדם מתעסק בעסקי העולם הומם ל

כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר ד
לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֶת
אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם׃ טוֹב אֲשֶׁר לֹא־ ה
תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם׃ אַל־תִּתֵּן
אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־ ו
תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא
לָמָּה יְקֻצֹף הָאֱלֹהִים עַל־קוֹלֶךָ וְחָבַל
אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת ז
וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־
הָאֱלֹהִים יְרָא׃ אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל
מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַּמְּדִינָה אַל־
תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ
שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃ וְיִתְרוֹן ח
אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד׃
אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב
בָּהָמוֹן לֹא־תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃ ט
בִּרְבוֹת הַטּוּבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־
בִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִיַּת עֵינָיו׃

ד׳ ב׳ ויתר בגזל ה׳ ל׳ ג׳ ל׳ ויתר ויתגבהים ז׳ רפי׳ הוי ק

בְּעִידָן דְּתִדַּר נִדְרָא קֳדָם יְיָ לָא תְעַכֵּב לְשַׁלְּמוּתֵיהּ אֲרוּם בְּגִין כֵּן לֵית רַעֲוָא דַּיְיָ בְּטִפְּשָׁיָא מִן בְּגִלַּל דְּמִתְעַכְּבִין נִדְרֵיהוֹן וְלָא מְשַׁלְּמִין וְאַנְתְּ יַת דִּי תְנַדַּר שַׁלֵּם׃ טַב לָךְ דִּי לָא תְנַדַּר מִן דִּי תְנַדַּר וְלָא תְשַׁלֵּם׃ לָא תַנְבֵּל יָת מֵימְרָא דְּפוּמָךְ לְמִגְרַם דִּין גְּהִינָם עֲלֵי בְּסַרָךְ וּבְיוֹם דִּינָא רַבָּא לָא תֵימַר קֳדָם מַלְאָכָא אֲבְוָרָא דְּרַדֵּי בָךְ אֲרוּם שְׁלוּתָא הִיא לְמָה דִּין יְתַקֵּף רוּגְזָא דַּיְיָ עַל קָל מֵימְרָךְ וְיֶאתֵּי בְּגָוָתָא וְיֵחֲבֵל יַת עוֹבָדֵי יְדָךְ׃ אֲרוּם בְּסַגִּיאוּת חֶלְמִין דְּבֵיאֵי שִׁקְרָא וְהַבְלִין דְּבַעֲלֵי תְּרֵשִׁין וּמִילִּין סַגִּיאִין דְּרִשְׁיעָא לָא הֲווֹ יְמִינִין אֲרוּם דְּבֵיאֵי צַדִּיקַיָּא תְּהֵי מְשַׁפַּשׁ וּמִגַּהוֹן תִּתְבַּע אוּלְפַּן וּמִן קֳדָם יְיָ תְּהֵי רַחֲמִיל׃ אֵין אֲנִיסוּת מִסְכְּנִין גְּזֵלְתָא וְצַדַּקְתָּא תֶּחֱטֵי בְּקַרְתָּא לָא תִתְמַהּ בְּלִבָּךְ לְמֵימַר אֵיכְדֵין רְעוּתָא דַּיְיָ עַל כָּל אִילֵּין אֲרוּם עַל שְׁמֵי מְרוֹמָא נְטִיר עוֹבָדֵי בְנֵי אֱנָשָׁא בֵּין טַב לְבִישְׁתָּא וּמִן קֳדָמוֹי מִשְׁתַּלְחִין גּוּבְרִין גַּוְונִין וְתַקִּיפִין לְמַרְדֵי בְּרִשְׁעָיָא וּלְמַהֲוֵיהוֹן מִתְמַנֵּן רַבָּנִין עֲלַוֵּיהוֹן׃ וּמִסְתַּר שְׁבַח פּוּלְחָנוּת

ג׳ ל׳ מ׳ ל׳ רפיה ק

אַרְעָא עַל כּוֹלָּא הִיא דְּבְעִידָן דְּטַרְדִין בְּנֵי מַלְכוּתָא וּמַלְכָּא מִתְיַהֵב בְּפַצְחוּתָא מִן קֳדָם יְיָ לֵית עִיבּוּר לְמֵיכָל הַהוּא מַלְכָּא לְגַבֵּר פַּלַח בְּחַקְלָא מִתְעַבֵּד עֲבַד מִשְׁתַּעְבֵּד׃ גְּבַר תַּמָּר דִּי רְחִים לְמִקְנֵי כַסְפָּ וּמָרֵי פַּרְגְמָטְיָא לָא יִשְׂבַּע לְמִצְּבּוֹר כַּסְפָּ וּמִן דִּירְחִים לְמִכְנוֹשׁ מָמוֹן יַתִּיר לֵית לֵיהּ שְׁבַח בְּעַלְמָא דָּאתֵי אִין לָא יַעֲבֵד מִינֵיהּ צְדָקָתָא בְּרֵיל דְּלֵית לֵיהּ אֲגַר עַל לְמֵיכַל אַף דִּין הֶבֶל׃ בְּזִמַן דִּסְגִי טָבוּתָא בְּעַלְמָא סְגִיאִין אוּף בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּיֵיכְלוּנַהּ וּמַה הֲנָאַת אִידָּ וְלָמָּרַהּ דְּיִצְבְּרִנַּהּ אִין לָא יַעֲבֵד מִינֵיהּ טִיבוּתָא בְּגִין דִּי יֵחֵוֵי בְּעַלְמָא דָּאתֵי יָהֲבִית אַגְרָהּ בְּעֵינוֹי׃

ברבות ג׳ ומל׳ וסים׳ ברבות צדיקים ישמח העם׳ ברבות רשעים ירבה פשע׳ ברבות הטובה רבו אוכליה׳

כאשר תדר נדר לאלהים אל תאחר לשלמו׳ כי אין חפץ בכסילים׳ את אשר תדר שלם׳ טוב אשר לא תדר משתדור ולא תשלם׳ אל תתן׳ את פיך׳ לחטיא׳ את בשרך׳ ואל תאמר׳ לפני המלאך׳ שגגה היא׳ למה יקצף׳ האלהים׳ על קולך׳ וחבל׳ את מעשה ידיך׳ כי ברב חלמות׳ והבלים׳ ודברים׳ הרבה כי׳ את האלהים׳ ירא׳ אם עשק׳ רש׳ וגזל׳ משפט׳ וצדק׳ תראה׳ במדינה׳ אל תתמה׳ על החפץ׳ כי גבה׳ מעל גבה׳ שומר׳ וגבוהים׳ עליהם׳ ויתרון׳ ארץ׳ בכל היא׳ מלך׳ לשדה׳ נעבד׳ אוהב׳ כסף׳ לא ישבע׳ כסף׳ ומי׳ אוהב׳ בהמון׳ לא׳ תבואה׳ גם׳ זה׳ הבל׳ ברבות׳ הטובה׳ רבו׳ אוכליה׳ ומה׳ בשרון׳ לבעליה׳ כי׳ אם׳ ראית׳ עיניו׳

תאחר ד׳ וסים׳ מלאתך ודמעך לא תאחר׳ כי תדר נדר ל׳׳׳ אלהיך׳ קרבתי צדקתי לא תרחק ותשועתי לא תאחר׳ כאשר תדר נדר לאלהים ג תאחר לשלמו׳ ידיך ו׳׳א מל׳ וסים׳ נמסר באיוב סוף מענה אמנם כי אתם עם׳ וצדק ד׳ וסי׳ נמסר בסוף סדר כי תצא׳ ה׳ כתי׳ היא וקרי׳ הוא וחילופי ג׳ כתי׳ הוא וקרי׳ היא בנביאי׳ וכתו׳ וסי׳ נמסר בתלי׳ סימן ע״ג׳

כמאמר נויתיך׳ מתממור בבית התלהי׳ בדברים נם כן תתה חייב להמתר בכל מקום וכל עת מתזכור הסם לו תדור כדר לו תעמור מזכיר שפתיך ולח תהיה מן הכמילים כי אין חפץ בם׳ טוב׳ כענין וכי תחדל לנדור׳ אל תתן׳ למה יהי פיך מוליד חטא׳ ודע על בערך מהות גוף אם לא תעשה דברת בפיך ודע כי ככה עניני ו׳ דרכי חיים וכל כעניין יספור ומלאך מ ממעשיו ממונה לכתוב בספר כל המבורים היוצאים מפי החדש וע תחתר לפני המלאך כי ם סגנה היה הנדר מנדרית׳ וחבל׳ את מעשה ידיך כמו והמחית וכתיהו מ מחבלים כרתיים וים חבל תלמין לידה כמו יחבל לון חבלתך למך פמה חבלה ולרתך ויתכן היותן מן כיריים וחבלים בעבור חבלי יולדה וחבל עליו וכמוכב ברחם חבל והוא התורן לפר בספינה מכל החבלים תלויים בו והוא עם התוחר כמו חים לטר יד׳ מינו׳ כי ברב׳ כמו כי בח החלו׳ ברוב עניין לך׳ את החלהי׳ ירח בכל דבר לן עניכו רחה לתה חלומות רבים ורבר הבלי׳ והרבה לדבר ריק ירח החלהים והעניין מכל דבור מותר לך חון ם היה בו זכר לפם׳ ם פופק׳ פמח ת תחמוב כי לין מומר על דבורך בעבור מקרים חמם ב בפרהסיא ולין מופיע וזפר רם בעבור מחייב לדם לעזרו והנם הוא עמוק וגזל מפט כמוך כמו וגדר חבניו ובמוכרת כענין גדר מזח או בגזל וזכר במדינה לעיני הכל ולא במדבר׳ אל תתמה על החפץ מתחמר מה חפץ ים לתקום מלח יופיע דע כי ים מומר מרוחה זה החתם ולינכו לחד ריק הם רבי׳ וכל לחר גבוה מעל גבוה ומומרי׳ רבים לן ידע לים מפפרם כי הם גבוהי׳ על הלה ממעלתם לינכה מוה והידע מוד העם ידע כי גבוה מעל גבוה הם חמהים וחמפה ולא הוכל לפרם׳ ויתרון׳ כחמר העלים לצוות על ירחת הלהי׳ טב לחזורת לו בדברי העולם אי זו מלחכה טובה מיחיה ממנה ולא ייחיה בה חנה ולחמר כי יתרון עבודת החרץ בכל דבר הוה חפי׳ המלך סין למעלה ממנו נעבד למדה בעבור כרכו כי ממנו פיחיתו׳ חוהב כסף׳ נפעו לן תעבד׳ ומי חוהב בהמון לן תבואה ים מי מחוהב לקבץ ממון בבבדי׳ ומיני מחורות ולא יחבה תבוח׳ גם זה הבל וגם יפוב על חוהב כסף והוח המקבץ כסף וחבה בלבד ים חומרים מי מחוהב בהמון לן תבואה לו ופרע המון קנות עבדים ומפחות ומחמי׳ רבים והענין מיחבה להיות המון לפניו׳ ברבות׳ רבו חוכליה׳ מפעלי הכפל והוח פעל עבר ויחתר מן הפעלים פה׳ למד מלהם חינכו מלם למון כוני לרבי׳ כמו רבה נבחך וכתה׳ כמרון כמו טוב וכפר הדבר חחר מהטובה מלו חוכלוה רבים לפניו מה טוב לו בטובה בין תרחה עיניו׳ מתוקה

עמוק וגזל מפט כמוך כמו וגדר חבניו ובמוכרת כענין גדר מזח או בגזל וזכר במדינה לעיני הכל ולא במדבר׳ אל תתמה על החפץ מתחמר מה חפץ ים לתקום מלח יופיע דע כי ים מומר מרוחה זה החתם ולינכו לחד ריק הם רבי׳ וכל לחר גבוה מעל גבוה ומומרי׳ רבים לן ידע לים מפפרם כי הם גבוהי׳ על הלה ממעלתם לינכה מוה והידע מוד העם ידע כי גבוה מעל גבוה הם חמהים וחמפה ולא הוכל לפרם׳ ויתרון׳ כחמר העלים לצוות על ירחת הלהי׳ טב לחזורת לו בדברי העולם אי זו מלחכה טובה מיחיה ממנה ולא ייחיה בה חנה ולחמר כי יתרון עבודת החרץ בכל דבר הוה חפי׳ המלך סין למעלה ממנו נעבד למדה בעבור כרכו כי ממנו פיחיתו׳ חוהב כסף׳ נפעו לן תעבד׳ ומי חוהב בהמון לן תבואה ים מי מחוהב לקבץ ממון בבבדי׳ ומיני מחורות ולא יחבה תבוח׳ גם זה הבל וגם יפוב על חוהב כסף והוח המקבץ כסף וחבה בלבד ים חומרים מי מחוהב בהמון לן תבואה לו ופרע המון קנות עבדים ומפחות ומחמי׳ רבים והענין מיחבה להיות המון לפניו׳ ברבות׳ רבו חוכליה׳ מפעלי הכפל והוח פעל עבר ויחתר מן הפעלים פה׳ למד מלהם חינכו מלם למון כוני לרבי׳ כמו רבה נבחך וכתה׳ כמרון כמו טוב וכפר הדבר חחר מהטובה מלו חוכלוה רבים לפניו מה טוב לו בטובה בין תרחה עיניו׳ מתוקה

חוכליה׳ ומה כמרון לבעליה׳ ׳ הקבה׳ כי ים רחות עיניו׳ מחתר ונעמה רבנו׳ מתוקה

בַּסִּיַּת דִּמְיֹכַת גַּבְרָא דִּי פְּלַח לְמָרֵי עַלְמָא
בְּלַב שְׁלִים וְאִית לֵיהּ נִיחָא עַל בֵּית קְבוּרְתֵּיהּ
אִין זְעִירוּת שְׁנִין יְהֵי אִין סְגִיאוּת שְׁנִין בָּתַר
דְּפָלַח לְמָרֵי עַלְמָא בְּעַלְמָא הָדֵין לְעַלְמָא
רַאֲתִי אָגַר עוֹבָדֵי יְדוֹי יַחְסִין וְחוּכְמָה אוֹרַיְתָא
דַּיֵּי לְגַבַּר דְּעָתִיד בְּחוּכְמְתָא הֵיכְמָה דְּסַעֲסַק
בָּהּ בְּעַלְמָא הָדֵין וְאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹלָפָנָא בְּרַיז
תְּנִיחַ עֲלוֹהִי עַל בֵּית קְבוּרְתֵּיהּ וְלָא תַּשְׁבְּקִינֵי
בְּלַחוֹדוֹהִי הֵיכְמָה דְּלָא שַׁבְקַת אִיתְתָא
לְגוּבְרָהּ בְּלַחוֹדוֹהִי לְרַמָּכָא׃ אִית בִּישׁוּתָא
מְרָעְיָתָא חַמִית בְּעַלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמָשָׁא
וַיְלִית לֵיהּ אָסוּ גְּבַר דְּיִכְנוֹשׁ עֲתָרְתָּא וְלָא
עֲבִיד סִינֵיהּ טַב לְסוֹף יוֹמָיָא דַּהֲוָא עֲתָרָא
נְטִיר לֵיהּ לְאַבָּאשָׁא לֵיהּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי׃
וְהַהוּא עֲתָרָא דִּי יְשַׁבַּק לְבְרֵיהּ בָּתַר מוֹתֵיהּ
יְהוֹבַד עַל דִּי קְנָא לֵיהּ בְּגִנּוּן בִּישׁ וְלָא יִתְקַיֵּם
בִּיַד בְּרֵיהּ דִּי יוֹלִיד וְלָא אִשְׁתַּאֲרַ לֵיהּ בִּירוּ
סִיַּעַם׃ הֵיכְמָה דִּי נְפַק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ
עֲרִטֵילַי בְּלָא כְּסוּ וּבְלָא סִיַּעַם טַב כְּדֵין יְהוֹב
לְמֵיזַל לְבֵית קְבוּרְתֵּיהּ חֲסִיר מִן זְכוּתֵיהּ הֵיכְמָא
דִּי אָתָא בְּעַלְמָא דֵּין וּסְיַעַם אָגַר טַב לָא
יְקַבֵּיל בְּטוּרְחֵיהּ לְסוֹבְרָא עִמֵּיהּ לְעַלְמָא
דְּהוּא אָזִיל לְמֶהֱוֵי לְזִכּוּ בִּידֵיהּ׃ וְאַף גַּא
בִּישְׁתָא מְרָעְיָתָא וְלִידַ לַהּ אָסוּ דְּכָל קֳבֵיל
אָרְחָא לְעַלְמָא הָדֵין חֲסִיר מִן זְכוּתָא כְּדֵין
יְזוֹל לְעַלְמָא דַּהֲוָא וּמָרֵי מוֹתַר הֲוֵי לֵיהּ דִּי
טָרַח לְקֻבְלַת רוּחֵיהּ׃ אַף כָּל יוֹמוֹהִי בְּחַשׁוֹכָא שָׁרָא בְּדֵיל דְּלַחְמוֹהִי בִּלְחוֹדוֹהִי טָעֵים וּכְנִסִים סַגִּי
חֲיֵי וּבְמָרְעִין וּרְגִיז הֲוֹ חַיּוֹהִי׃ וְהָא דִּי חֲזִיתָ אֲנָא טָבָא הוּא לְבָנֵי אֱנָשָׁא וּרְשִׁפִּיר לְרַזּוֹן לְמֶעְבַּד
בְּעַלְמָא הָדֵין דֶּיבְלוֹן וְשִׁתּוֹן מִן טוֹרְחֵיתְהוֹן בְּדֵיל דְּלָא לְאוֹשְׁטָא יְדָא בַּאֲנִיסָא וְחֶטּוּף וּלְפִיטַר
פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּלְמֵיחַז עֲנָיֵי נִכְסָא מִן בְּגַלַּל דֶּיחֲזוֹן טַבְתָּא בְּכָל טוֹרְחוֹתְהוֹן דִּי טָרְחוּ בְּעַלְמָא הָדֵין
תְּחוֹת שְׁמָשָׁא מְנַיִּן יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְּגַבַּר דִּי יְהַב לֵיהּ יְיָ בְּסַגֵּלְיֵהּ אֲרוּם הוּא חוֹלָקֵיהּ וְלִידַ אֲחוֹרָן בַּר
סִיַּעַם׃ אוֹף כָּל אֱנָשׁ דִּיהַב לֵיהּ יְיָ עוֹתֶר וְנִכְסִין וְאַשְׁלְטֵיהּ יְיָ לְמֵיכַל מִינֵיהּ בְּעַלְמָא הָדֵין וּלְמֵירַם
מְנֵיהּ צְדָקָתָא וּלְקַבָּלָא אָגַר שְׁלִים לְעַלְמָא דְּאָתֵי וּלְמִבְדַּח בְּטוּרְחֵיהּ עִם צַדַּיָּקַיָּא הָא דָּא סַתְנָא
דְּאִתְיְהִיבָא לֵיהּ בְּסַגֵּלְיֵהּ מִן קֳדָם יְיָ הוּא׃ אֲרוּם לָא יוֹמִין סַגִּיאִין חֲיֵי אֱנָשׁ דִּי יְדַכַּר יַרְחֵי יוֹמֵי חַיּוֹהִי
בְּפוּמֵּהּ מְנַהוֹן עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי טָבָיִן וְכַמָּרֵי מְנַהוֹן עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בִּישִׁין וְלָא אִתְסַפַּרוּ לִבְנֵי אֱנָשָׁא
אֲרוּם מִן קֳדָם יְיָ אִיתְגְּזַר עָלוֹהִי כְּפוּם יוֹמִין אִיסְתְּגִיף וְכָפָה יוֹמִין יֶהֱוֵי בְּחֶדְוָתָא לְבֵיהּ׃

שנת ה׳ בשינה וסי׳ נמסר בירמ׳ סימן ל״א ותלים סימן קל״ו לבעליו ג׳ וסי׳ בעל הבור ישלם כסף ישיב׳ ואם נגב יגנב׳
עושר שמור לבעליו׳ וזח י׳ ח׳ כתי׳ ה׳ וב׳ כתי׳ ו׳ וסים נמסר במלכים ב׳ סי׳ ו׳ לרוח ג׳ קמץ וסים נמסר ביחזקאל ריש סימן
ה׳׃ יפת ה׳ בקריאה וסים׳ וכאבשלום לא היה איש יפה בכל הארץ׳ יפת עשיתיו ברוב דליותיו׃ את הכל עשה יפה

מתוקה׳ ידוע כי העמיר יפחד ביום ובלילה על עפרו מן המלך וחומסים
גבוים ועכין מבע רוב ממון מיחשב בלילה מחמבות חיך המבע נפשו מעומר
לו יהיה מבע מב ל המלכל בעכין פן תבבענו והקלתו ומנת העובר פתוח
כדרך כל ממוך ולם תתן מנת לעיני קמון כי הלמד הכרית הממיכה ולת׳ רבי

מתוקה מנת העובד׳ עובר הלילה יפן ועריבה שנתו עליו בין מהוז לוכל
מעט ובין מהוז לוכל הרבה כי כבר הורגל בכך׳ והמבע לעמיר לוכלו מניח
לו ליפון׳ ופובע נכסים של עמיר בעל פרקמטייהות הרבה לוכו מניח לו ליפון
כל הלילה מהרהר בהן׳ דבר לחר מתוקה מנת העובד לת החלהים׳

לם מעט ימי מנין׳
ולם הרבה ימי ממין
יהכל מברו המועט
כמרובה ממש פ
פירכם לת ימרהל
לרבעי׳ מנם ומוהל
הנכוח פרנם׳ עמר
מנים ומקלו הכתוב
זה בזה מנלת׳ מעט
ולהרן בכהנין ו
ומוהל בקורלי ממו
וגו׳ כך נדרש ב
בתנחומל׳ והמבע
לעמיר׳ בעל פ
מעוטים׳ לינו מניח
לו ליפון׳ בקבר
מנלתר דובב מפתי
יפנים כל תלמיד
חכם מלומר רבר
מעופה מפיו פ
פפתוחיו דובבות
בקבר׳ עופר ממור
לבעלו לרעתו׳
כעפרו על קרח
מעל׳ידי כן כתנלם
וירד לפעל׳ ולין
בידו מלומים׳ לף
זכות לבות׳ ומלומ׳
לל יפף בעמלו׳
כמימו׳ לל יפף בית
מוס זכות בדקה
פעפה מעוכו בחיין
כל עומת מבל חוכו
המעון כן הלך׳
וחולין׳ כמו וחולי
והוין יתירה כמו ות
על חייתו יער׳
לחכול ולפתן׳ ולרחו׳
טובה׳ לפסוק
בתורה מהיה לקח
טוב ולל יקבץ הן
רב לל בחלק הכיתן
לו יפמיח כי הוא
חלקו׳ והפליטו
לחכול ממכו בחיין׳
ולתת חלקו׳ בחיתו
מיסהו לעסוק ב
בתורה ובמלות
בחיין כדי מיקבל
מכר׳ כי לל הרבה׳
מלין חורך ימים
בעולם הזה׳ יסמר
לת ימי חיין׳ כי
מעט הם ולל הרבה
ולמה יטרח לחסוף
הון יטרח בדבר

בעתו׳ שוב אשר יפה לאכול ולשתות׳ הנך יפה דודי אף נעים׳ ולשמוח ב׳ א׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסי׳ כי׳ אם לאכול ולשתות
ולשמוח׳ ולשאת את חלקו ולשמח בעמלו׳ קדמא מל׳ כי ואלוהים ו׳ וסים לעיל בסיפר ריש סי׳ ד׳

העומד לו לעולם הבא בחייו׃ כי האלהים מענה ונו׳ הקבה עדות קבועה
לזה לעולם׃ בממחת לבו׳ ממח לעשות טובבחייו ורחיקי במדרם זה
חלקה ממדריך לת ישרחל לעלות לעולה ברגלים ובדרך ממעלה חותן לעכה
זו לל היה מעלה חותן לעכה החורת פרי לפרס׳ הדבר ולהרגילם לפיכך יחפו
הכתוב ועלה החים ההוא מעירו ונו׳ ואומר חני מהמדרם הזה כוף המקרה
הוא כי האלהים מענה בממחת לבו זה חלקה מקבע לו הקדוש ברוך הוא
עדות בכתובים והעיר עליו ועלה החים ההוא מעירו׳ מענה נקוד פתח

קטן לכך לחי מפרעו פס דבר כמו כי לין מענה בפי פלמת החלפים׃ בממחת לבו׳ פהיה פתח ברגל ונכה

ורבה היא על האדם. בהרבה בני אדם היא מהבנת: פיסר וכסבי. לפי פשוטו כמשמעו: ולא יפליטנו האלהים לאכול ממנו. פירוש ממח בחלקו למצוא קורת רוח בעמלו כי סוף לעמוק ולהרבות הון כעניין שכתוב והון ימות ולא יספר וגם לא יפליטנו לעשות צדקה לאכול הימנה לעתיד ואיש נכרי יטול ממנו ויעמה בו כדקה מהנה ממנו ומדרש אגדה בדרך כשהסכל: ואיננו חסר לנפשו. שניו ג' וסיס' כפי שניו ישיב את גאלתו: ומספר שניו ולא חקר: ורב שיהיו ימי שניו: לזה ג' וסיס' הלא לזה יענו במחולות לאמר: אך לשקר שמרתי את אשר לזה: ולא ידע נחת לזה מזה: יותר

א יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם: ב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וְחֳלִי רָע הוּא: ג אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוּ יָמָיו וְרַב שְׁנוֹתָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׂבַּע מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־קְבוּרָה לֹא הָיְתָה לּוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֶל: ד כִּי־בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה: ה גַּם־שֶׁמֶשׁ לֹא רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה: ו וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ: ז כָּל־עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא: ח כִּי מַה־יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל מַה־לָּעָנִי יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים: ט טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלַךְ־נֶפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ:

אות בישתא דחזית בעלמא הדין תחורת שמשא ורבתא היא על בני אינשא: גבר די רב ליה יי במזליה עותר ויקר ונכסין וליתוהי כמחסר לנפשיה מכל די יתרעי ולא אשלטיה יי על חוברתיה למטעם מיניה אילהין זמורת בלא ולד ולא חס קריביה לאחסנותי ליה ארום אנתתיה תהא מתנפלא לגבר חילונאי ויחסנניה ויכלינניה כל דין גרמוי ליה וזובוהי דלא עבר מיניה מידעם טב ואתהפיך עותריה למהוי ליה לבהלו ולמרעא בישא: אין יולד גבר מאה בנין ושנין סגיאין יהי ובשלטנותא ורבנותא והוא די יהון יומי שנוהי ונפשיה לא שבערת מן טבתא דהות ליה על די רחים על עותריה ולא קנת מניה שמא טבא אף בית קבורתא לא הות מזמנא ליה אמרית אנא במימרי דטב מיניה שלילא ולא חזא עלמא הדין: ארום בהבלואתא בעלמא הדין ובחשוכא שמיה מתחפי מן בגלל דלית ליה זכותא ושום טב לא קנא למהוי מרכר: ואף ניחור אורחתא לא חמרת ולא ידע בין טב לבישׁ למבחז בין עלמא הדין לעלמא דאתי: ואלולי הוו יומי חיוהי דגברא הדין אלפין שנין ובאורחתא לא עסיק ודינא וצדקתא

ז כל עמל האדם וגו'. כל מיני עמל שיעשה אדם בעולם הזה לא יספיק לו כל ימיו אלא יהיה נפשו רעבה תמיד: ח כי מה יותר לחכם מן הכסיל. מה יתרון לחכם מן הכסיל שיחיה כל ימיו ברעבון: מה לעני יודע להלך נגד החיים. מה יועיל לעני שיודע להלך בדרך החיים שיעשה מצות ויזכה לחיי העולם הבא: ט טוב מראה עינים. טוב לאדם שיראה בעיניו מה שיש לו ויהנה ממנו: מהלך נפש. מה שהנפש מבקשת ותאוה: גם זה הבל. גם זה הענין הוא הבל ורעות רוח:

לא עבר בשבועת ימרא דייי דביום מותיה נחתא נפשיה לגיהנם לאחר חד דכל חייבא אזלין תמן: כל טורח דגברא בדיל מזון פומיה הוא טרח ועל מיסר פומא דייי מיתין ואף נפשא דאנש לא תשבע מכלא ופשתיא: ארום מה מיתרא איתי ליה להכימא בעלמא הדין יתיר מן שטיא בגין דרא ביישא דלא מתקבל עלויהון ומה איתי ליה להוא גברא ענייא למיעבד אלהין למיעסק באורייתא דייי בגין די יכרע היכרן למהך עאחיר למהך לכל קבילו צדיקיא בגינתא דעדן: טב לגברא למחדי על עלמא דאתי ליה ולמעבד צדקתא ולמחמי אגר טב על עובדוי ליום דינא רבא מן דייי ייל לעלמא הנהוא בסיגוף נפש ברם ביין לגברא חייא והבלו וחבירות רוחא:

ז' מ"ל בליש"ום' נמסר לעיל בסיפ' סימן ב'. ח' להלוך ד' חס"ום' ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצוים. כי מאן י"ו' לתתי להלך עמכם. מה לעני יודע להלך נגד החיים. להלך אל אל במטפט.

העמלה בהכיח מועטת כמו תמלחמו נפשי לפני יהוה ואחרי ואחרי מכן הוא מה יותר לו בחכמתו מפתם היה בקיל. ומה לעני חסרון מן העשיר מיין קורת רוח גם הוא יודע להלוך בדרך חכל חחיים ר"ל ונם הכפש לא תמלא לעולם הבא מהרי לא עשה מעשים טובים בחיין: טוב מראה עינים מהלך נפש. טוב היה והוכשר לזה לראות עושרו למראה עיניו תמיכל ותשתה ההולך בנפש. דבר אחר טוב מראה עינים מהלך נפש טוב היה לזה והוכשר ללכת אחר עיניו לבזול ולעשוק מהילוך נפשו מלא כתן לב היכן נפשו הלך כמיותו:

גם זה הבל. הוא הניתן לרשעים: מה

מה שהיה כבר נקרא שמו ונודע · מהות אדם כך וכך ולמה יבקש חלוקת הנפש
עד שיהיה כפלוני ויתכן שלא יפגוש ויהי רוחו להיום מכל פירין עם מתקיף ממנו
על כן אין רוחו לו לבקש מה שהיה מבקשים ויעשה זולת כשברם מיהיה כמו
הם : כי יש דברים הרבה · חזן מהלוכת הנפש מתאות העולם לבקש הון כמו
לבקש שררה ודברי
חשק וכלם והדומה
להם מרבים הכל
יוסיפו על הכלו על
אדוני לו מהות הכל
גם זה הבקוק יפה
על העני היודע ם
מרחוי לו להשמר
מכל הכל כי מה
יותרים לו : כי מי ·
גם זה יפה לעניין
העני היודע כי לא
ידע האדם מה טוב
לו בחייו הם העופר
והם העוני וימי חיי
הבלו הם במספר
רחוי מיצפה לותם
כגל עובר ולא יבקש
הלוכת הנפש עד
מיצוב המתון כי לא
יועיל כל מה מיצוב
לפלוני לא ידע מה
יעש׳ לאחריו במתוכו
ועניין יעשה כגל
מיחשוב במחשבתו
כמו שהכל היוכנו
עומד רגע אחד כן
ימיו יכלו ויעברו
שהם העיקר לפי כי
כל מה שיקרה להם
מיצוב ועד רע ועופר
ועוני וכי לאחר נפשו
והכל ירבה דברי :
טוב שם · גם זה
הנפוק טוב שם דבק
בר שמוניס כי העני

לדין נ׳ וסימני׳ בתלים סימן נ׳ · ב׳ מלין כתיב ה׳ במצעות תיבותא ולא קריין וסים׳ בהחפזם וילכו אחריהם עד הירדן ·
בהשרה ויקם המלך לילה · וחד פלינא עליה · שהתקיף מה שהיה כבר נקרא שמו ונודע · כצל ה׳ דנשי׳ וסי׳ נמסר באיוב
סוף סימן נ״ג · כל לשון אבל על נכ״ה אל וסי׳ כי ארד אל בני אבל שאלה · כי התאבל שמואל אל שאול · עד מתי אתה

מַה־דַּהֲוָה בְּעַלְמָא הֲוָא בְּבַר אִתְקְרִי שְׁמֵיהּ
וְאִשְׁתְּמוֹדַע לִבְנֵי אֲנָשָׁא מִן יוֹמָא דַּהֲוָה אָדָם
קֳרָמָאָה וְכוֹלָא גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּייָ הִיא וְלֵית
רְשׁוּ לְגַבְרָא לְמִיקַם בִּדִינָא עִם כְּרֵי עַלְמָא
דְּתַקִּיף מִינֵיהּ : אֲרוֹם אֵין פִּתְגָמִין סַגִּיאִין
דְּמִסְגִּין הֲבָלוּ בְּעַלְמָא מָה מוֹתַר אִית לְגַבַּר
דְּמִתְעַסֵּק בְּהוֹן : אֲרוֹם מָן הוּא דִּי יְנַדַּע מָה
יוֹמִיב לֶאֱנָשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין אֱלָהֵן לְמֶעְסַק
בְּאוֹרַיְתָא דִּי אִינוּן חַיֵּי עַלְמָא וְכָל מְנַיַּן יוֹמֵי
חַיֵּי הֶבְלוֹ דִּי יְחֵי בְּעִידָּן מוֹתֵיהּ אִינוּן חֲשִׁיבִין
בְּעֵינוֹי כְּטַלָּלָא דְּמָן הוּא דִּי חֲזִי לֶאֱנָשָׁא מָה
דְּיֶעְתִּיד לְמִיהֱוֵי בְּאַפּוֹהִי בְּעַלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא : טַב שְׁמָא טָבָא דְּיִקְנוֹן צַדִּיקַיָּא
בְּעַלְמָא הָדֵין יַתִּיר מִפִּשְׁתָּא רְבוּתָא דְּהַוָּה
מִתְרַבֵּי עַל רֵישׁ מַלְכַיָּא וְכַהֲנַיָּא וְיוֹמָא דְּיִשְׁכּוֹב
גְּבַר וּמְפַטַּר לְבֵית קְבוּרְתָּא בְּשׁוּם טַב
וּבְזִכוּתָא מִן יוֹמָא דִּי אִיתְיְלִיד רְשִׁיעָא בְּעַלְמָא :

מה שהיה כבר נקרא שמו ונודע · חמיבות ונדולה מהיתה לו בחייו · כבר נקרא
שמו כלומר כבר היה ועבר כבר יצא לו שם בעריה ועתה חלף ונודע מהות
הלוא הל ומפו שתת ולא יוכל לדין עם מלאך המות תקיף ממנו : כי יש
דברי הרבה · מכתעסק בהן בחייו כפחות המלכים קופי וכילים ואריות הכל
הרבו לו ומה יותר
לו מעמית : כי מי
יודע · כי מי חפר
יודע מעשים טובים
ומה לאדם לעשות
בחייו שיהיו טובי׳ לו
לעולם הבחרוך :
מספר ימי חיי הבלו׳
מהם מעט מספר :
ויעשם · לאותם
מעשי׳ בשעה מוטעת
מהות חי מהות זמן
קצר כגל עוף ה
העובר ואף על פי
שאחר מלמה כגל
כתם ולא פירש הם
כל דקל הם כל כותל
מהם קבועים כבר
פירשו דוד חבון ימיו
כגל עובר זהו גלו
על עוף הפורח כך
כדרש במדרש : כי
מי יגיד לאדם · במה
יתקייס הון מקבן פמוק
תעופק לבמו לאחריו
תחת השמש : טוב
שם מעמין טוב ·
יפה לאדם שם טוב
מעמין טוב · ובויס
המות טוב השם מיו׳
הולדו לכך הוקש
שם טוב לשמן יותר
מאחר מעקין ש
מהשמן אתה כותן
לאוכו מיס והוא קף
ועולה וניכר לכל

מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע ג׳
אֲשֶׁר־הוּא אָדָם וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם ד׳ ג׳
שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ : כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים ג׳ יחיד ה׳
הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל מַה־יֹּתֵר לָאָדָם : ד׳
כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים
מִסְפַּר יְמֵי־חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל ה׳ ה׳ דנשי׳
אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־יִּהְיֶה אַחֲרָיו
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ : טוֹב שֵׁם ו א
מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ :
טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת ב
אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף
כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ : טוֹב
כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי־בְרַע פָּנִים יִיטַב לֵב :

מתאבל אל שאול · וקראו אכר אל אבל · ללכת אל בית אבל ·

טַב לְמֵיזַל לְגַבַּר אֲבֵילָא לְמַחֲמוּתֵיהּ מִלְמֵיזַל
לְבֵית מִשְׁתְּיָא דְּמִתַּלְעֵבִין דִּי בְבֵית אֲבֵילָא תַּמָּן הוּא סוֹף כָּל אֱנָשָׁא לְמֵיזַל כּוֹלְהוֹן אִתְּמַר
בְּגִין מִלָּה דְּיַהֲרֵג בְּלֵילֵי וְיָתֵב בְּתִיּוּבְתָּא קֳדָם מָרֵי עַלְמָא : טַב רְגַז דְּרַגְזֵי מָרֵי עַלְמָא
בְּיֵדֵיהּ מִדַּעַם בִּישׁ יִשְׁבְּקִנֵיהּ וְיָתִיב בִּתְיוּבְתָּא קֳדָם מָרֵי עַלְמָא : טַב רְגִיז דִּרְגִיזוּ מָרֵי עַלְמָא עַל צַדִּיקַיָּא
בְּעַלְמָא הָדֵין מִן חוֹכָא דִּי הוּא מְחַיֵּיךְ עִם רְשִׁיעַיָּא אֲרוֹם בְּאַבְאֲשׁוּת אַפֵּי שְׁכִינְתָּא אֲתֵי בְּצוּרְתָּא
דְּסוּרְעָנוּתָא בְּעַלְמָא בְּגִין לְאוֹטָבָא לֵב צַדִּקַיָּא וְיַצְלוֹן קֳדָם מָרֵי עַלְמָא דְּהוּא מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן :

טוב שם ממעמן טוב · בשמן הטוב היורד על הזקן שם טוב עולה למעלה מ׳חתר
ונגדלה ממך שמן טוב לפניה ושם טוב לעולם מכחתר יהי שמו לעולם שמן
טוב הולך מקיתון לקרקלין ולא יותר שם טוב לפוף העולם אחר רבי יהודה
ברבי סימון מציונו בעלי שמן טוב נכנסו למקום החיי׳ ויכלו מרופים והם נרד
והביהוז מכמשחו משמן המשחה ומציונו בעלי שם טוב מכנסו למקו׳ החיים
ויכלו חיים חכניה מיעקל ועזריה מיכלו מכבשן האש : ויום המות מיום הולדו ·
פולדה מרי׳ אין הכל יודעי׳ מה היו מתים נמתלקה הבחר וכן אהרן בעמוד ענן
וכן משה במן : טוב ללכת אל בית אבל · מדה הגוהנת אלו בחיים : בחתר הוא סוף כל
אל בית משתה · מהיה מדה מחיכה נוהנת אלו בחיים : בחתר הוא סוף כל
האדם · בשביל שהאבל הוא סוף כל האדם קופו של אל׳ לבא אל ידי כך לפיכך
החי יתן אל לבו כל מה שחמול חבר עם המת לפטרך אמי מיגעתי לי בחותי
דיודל ידלוניה דיטעין ויטעוניה דיקפר יקפרוניה דילוה ילווניה · דבר אחר
בחתר הוא סוף כל האדם שהמיתה היא סוף כל ימי האדם ואם לא עכשיו נחמל
לו אחר לא יחמול לו עוד אבל בית המשתה זימנו ולא הלך יכול לומר לו סופך
מיולר לך בן ושם יהיה עמך תבא לך מחתת חתונת בניך ואם הלך : והחי יתן
אל לבו · הדבר הזה שאם לא עכשיו יחמול לו אחר לא יחמול לו עוד : טוב כעס
משחוק · מי מרודפת מדת הדין אחריו אל יפטור טוב היה להם לדור המבול
שהרבה להם קימעה רוע פניהם היו חוזרים למוטב טוב היה לאדונינו שם עבדו
חכינו על כל יתרה שהיה עושה משחוק שהרגה לו וכסוף נהרג עליו : ייטב
לב · והפוך לב האדם להטיב דרכיו :

לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם מֵאִישׁ שׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל גַּם־זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיַאֲבֵד אֶת־לֵב מַתָּנָה׃ טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שְׁאֵלְתָּ עַל־זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיִתְרוֹן לִרְאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ׃

שחוק חכסיל ר׳ בלישׁ שחוק חסרי׳ בכתובי׳ וסי׳ נמס׳ בירמי׳ ס׳ימן כ׳ ועיין במשלי ס׳י יׄד׃ בחיק כלהון מל בלישׁ במד חס׳ וסי׳ כליותי בחקי׳ ותחבק חק נכריה׳ שחד מחק רשע יקח׳ ושחד בחק חמה עזה׳ בצל יׄב׳ רפין וסי׳ על כן באו בצל קורתי׳ בחרב בציון שאון זרים תכניע׳ כי בצל החכמה בצל הכסף כ׳ בפסו׳ בצל חשבון עמדו׳ בצל ידו

לְבָרְכָה דְּחַכִּימָא אָזְנִין עַל חוֹרְבַן בֵּירְ׳ ג׳ מוֹקְדָשָׁא וְעָצִיב עַל גְּלוּת בֵּירְ׳ יְשָׂרָאֵל וְלֵב שַׂטְיָא בְּחֶדְוַת בֵּירְ׳ לַעֲנוּתְהוֹן אָכְלִין וְשָׁתָן וּמִתְפַּנְקִין וְלָא יְתִבּוּן עַל לְבָהוֹן סִיגּוּף אֲחֵיהוֹן׃ ד׳ טַב לְמִתַּב בְּמֶרְדַּשׁ בֵּית אוּלְפָנָא לְמִשְׁמַע נְזוּף גְּבַר חַכִּימָא בְּאוֹרָיְתָא מִגְּבַר דַּאֲזִיל לְמִשְׁמַע קַל טַבְלָא דְּשַׂטְיָין׃ ה׳ אֲרוּם בְּקַל קִיבְלַת כּוּבִין דְּמִתּוֹקְדִין תְּחוֹת דּוּדָיָא כְּדֵין קַל חוֹכָא דְּשַׂטְיָא אוּף דֵּין חֲבָלוּ׃ ו׳ אֲרוּם אֲנִיסָא יְהַתֵּל בְּחַכִּימָא בְּגִין דְּלָא אָזִיל בְּאוֹרָחָתֵיהּ וּמְחוֹבֵר בְּמִילּוֹי בִּישָׁיָא יַרְ׳ ח׳ חוֹכְמַת לֵב חַכִּימַת דְּאִתְיְהִיבַת לֵב בְּמַתְנָא מִן שְׁמַיָּא׃ ט׳ טַב סוֹף עִסְקָא מִן שֵׁירוּתֵיהּ דְּכַשֵּׁירוּתֵיהּ לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְּר מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵיהּ אֶלָּהֵן סוֹף מִלְּתָא טַב אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְּר דְּטַב הוּא וְטַב מִן קָדָם יְיָ גְּבַר דְּיִ שַׁלִּיט בְּרוּחֵיהּ וּמְכַבֵּשׁ יְצָרֵיהּ מִגְּבַר דַּאֲזִיל בְּגַסוּת רוּחֵיהּ׃ י׳ וּבְעִידָן דְּתֵיתֵי עֲלָךְ אוֹכָחְתָא מִן שְׁמַיָּא לָא תְּבַהֵל בְּנַפְשָׁךְ

לְמִרְתַּח וְלֵימַר פִּתְגָמֵי סַרְבָנוּתָא בְּלַפֵּי שְׁמַיָּא אֲרוּם אֵין אַנְתְּ סָבִיל יְשִׁתְּבִיק לָךְ וְאֵין אַתְּ מְסָרֵיב וּמְרַתַּח דַּע אֲרוּם רְתָחָא בַּעֲטַף שַׂטְיָן יְנוּחַ עַד כְּרוֹן דְּיִ הוֹבֵד יַתְהוֹן׃ יא׳ וּבְעִידָן עַשְׁקָךְ לָא תֵימַר מָה דַּהֲוֹת קָדָמַת דְּנָא טַב בְּעַלְמָא דְּיוֹמִין קַדְמָאִין הֲווֹ טַבְיָן וְאֵינְשֵׁי דָּרָא הַהוּא הֲווֹ שַׁפִּירֵי עוֹבָדָא יַתִּיר מִן אִילֵּין בְּגִין כֵּן טָבָא הֲוָה מָטֵי לָךְ עַל חוֹכְמָתָא שְׁאֵלְתָּא עַל דְּנָא׃ יב׳ טָבָא חוֹכְמָתָא וְאוֹרַיְתָא עִם אַחֲסָנַת מָמוֹנָא וְיַתִּיר לְגַבְּר לְמֶהֱוֵי מְדַבֵּר בְּעִנְוָתָנוּתָא עִם גּוּבְרִין דַּיָּרֵי אַרְעָא דְּחַזֵּן טַב וּבִישׁ תְּרוֹת שְׁמָשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין׃ יג׳ אֲרוּם הֵיכְמָה דְּמִסְתַּתַּר בְּטִלַּל כַּסְפָּא בְּעִידָן דִּי עֲבִיד מִיבְיָה צַדְקָתָא וּמוֹרַךְ מַגְרְעָא חוֹכְמָתָא וְאוֹרַיְתָא דְּחַיֵּי יַרְ׳ מָרָהָא מִבְּית קְבוּרְתָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי׃

חכביאני׳ ולחסות בצל מצרי׳ ובתריה והחסות בצל מצרים׳ בצל דליותיו תשבנה׳ בצל כנפיך תסתירני׳ בצל כנפיך יחסיון׳ בצל שדי יתלונן׃

וכה תחבר הנעמה עם הרוח תנכחנו׳ הנעם זז תפקחנו׳ מעט עיני הנעמו׳ להבין חכמות הגויות לכן לא תוכל לדעת החכמות העליונות בעבור כח הרוח המבקש מריבה ואין המוליד הנעם והנו׳ זה פירוש טוב נעם מפחון ועניין כי ברוע בכוי׳ וטוב לב הוא הרחבה כיתו מרוע פניכו׳ רעים ועניין לב הוא הפכל ולחר שתתבי׳ הנעמה על הנעם בעזרת הרוח כריכה הנעמים להתעכק בחכמ׳ מתעזרות עד שתכנס הרוח ותהיה תחת ידו׳ וזה פירוש על תבחל ב ברוחך לכעום ועניין כי כעס בחיק כסילי׳ ינוח מהוא עמהם לעולם ולא יזוז מהם ועם החכם לא ימצא כי הם בעתו לעורך ועניין כי ברוב חכמה רב כעס כעניין לא תתחכם יותר כי רוב החכמה ירבה כעסו על הבלי העולם ועל בני העולם ויצא מן הייסוב כעניין למה תעזוב ויתות בלא עתו על כן הטוב לאדם מיבקול כל דבריו ועניינו ב בחלוקי כרק ויתן חלק לכל נפש בעתו ועניין והמר כעס מלבך הוא מלא ת תעמול הרוח עליך וכן והעבר רעה מבשרך הוא התאוה כי הם לכל מיתאוה יביא רעה על בשרו וכן הם הוסיף על המעבל יביא רעה חולה על בשרו ועניין בשרו הוא גופו והנה הזכי׳ בעמוק הזה מיחלים תר׳ בכל יכלתו הרוח בעלת הכעס והנפש בעלת התאוה ועניין טוב לאכול ולשתות וכנגד הכעס המעל לקבץ מעון ולא יתעצב מעטו טוב ללכת ל בית האבל הוא החמת ועניין כי מה יותר לחכם מלא יעשה החכם כמעשה הכסיל מלא תעצב נפשו מה יתרון לחכמים לו ועניין יתרון לחכמה הוא החמת וכן ושבחתי אני את המתים מהדיוקי לאבל ולשמחה מה זו עושה הוא החמת ופי׳ ושבח אני את המתי׳ כנגד העמוקים ועניין כי לכלב חי הוא טוב דברי בני התר׳ וגם כתוב למעלה וגם לב בני התר׳ מלא רע והוללות בלבבו׳ וכן כי לית מעשה וחשבון דבריה׳ ועניין כי עת לכל חפץ הוא החמת ועניין וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים ככל על הרוב ידבר ועניין עם רשע הוא הכמיה לפרקי׳ מעטים וכבר הזכרתי בתחלת הספר כי בעבור רע מעט לית בחכמה העליונה למנוע טוב רב וכמו זה בספר משלי מיחמר ויקובץ על יד ירבה והוא החמת ויש מפזר ונוסף עוד הוא המעט וכן יש רשעים מכניסין עליהם כמעשה הפריקים חשר תמצא בספר הזה דבר ופעם

ומעט כנגד הכסיל הצמל לקבץ מעון ולא יתעצב מעטו טוב ללכת ל בית האבל הוא החמת ועניין כי מה יותר לחכם מלא יעשה החכם כמעשה הכסיל מלא תעצב נפשו מה יתרון לחכמים לו ועניין יתרון לחכמה הוא החמת וכן ושבחתי אני את המתים מהדיוקי לאבל ולשמחה מה זו עושה הוא החמת ופי׳ ושבח אני את המתי׳ כנגד העמוקים ועניין כי לכלב חי הוא טוב דברי בני התר׳ וגם כתוב למעלה וגם לב בני התר׳ מלא רע והוללות בלבבו׳ וכן כי לית מעשה וחשבון דבריה׳ ועניין כי עת לכל חפץ הוא החמת ועניין וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים ככל על הרוב ידבר ועניין עם רשע הוא הכמיה לפרקי׳ מעטים וכבר הזכרתי בתחלת הספר כי בעבור רע מעט לית בחכמה העליונה למנוע טוב רב וכמו זה בספר משלי מיחמר ויקובץ על יד ירבה והוא החמת ויש מפזר ונוסף עוד הוא המעט וכן יש רשעים מכניסין עליהם כמעשה הפריקים חשר תמצא בספר הזה דבר ופעם

טוב יותר טוב יהיה למי שילמוד חכם לשמוע גערת חכם בו ויותר תועילנו ואם הגערה תועיל לא׳ כי דברי חכמתו והענין שלפיכך גערת חכם מכעס יותר תועיל ותתענג הנפש בה משמוע שיר כסילים׃ כי כקול׳ סירים כמו קוסים מלשון הכני לך את דרכך בסירים והענין משים על דרכם סירים וקוסים ותחת הסיר כתו בשבתנו על סיר הבשר ובא סיר עם סירים ביחד והוא לשון כחוך כמו רוכבי׳ על סלעים עיריס ושלמים עיריס להם ואחר גם זה הבל ויפוב על סיר כסילים ועל הפחוק והשמחה שלהם אין טעם לה ועניין כי אם קול ופעקה כקול הסירים׃ כי העופק׳ הזכיר כי הטוב לחכ׳ שלא יתעסק בדברי השחוק והזכיר דבר מריחמיתו כמו שהזכיר בראשית הדב׳ אין לנו יודעי׳ מה יהא בסופו לבל כשחברי׳ טוב נגמר בטוב׳ דבר לה׳ טוב אחרית דבר מריחמיתו׳ ואחר׳ דבר מריחמיתו בזמן שהו׳ מריחמיתו טוב מהתחלתו לטוב כשהתחילו בו רבי תיאור הוי קשי׳ ודרים כולי מילתא דשיפא בן הכויה במדרש קהלת׳ ארך רוח׳ המאריך רוגזו ואין ממה לריב׳ ז׳ תבהל׳ ז׳ תמהר׳ אל תקחר מה היה שהימי׳ וגו׳ ז׳ תתמה על הטובה שהיתה בלה על הקריקי׳ הרשעים כדור המדבר ודורו על יהושע ודורו על דוד׳ כי לא מחכמה שאלת׳ כנגד׳ שהכל לפי זכות הדורות׳ טובה חכמה וגו׳ חכמתם עמדה להם עם כחלת זכות אבותם כי טובה היא החכמה׳ ויתר לרוחי הממע׳ יתרון היא החכמה לכל הבריות׳ רוחי הממע הן כל הבריות כדתנן הנודר מרוחי החמה חאור לא בפומיק לא כתכוון זה אלא במי שהחמה רוחה לותו׳ כי בכל החכמה בכל הכפף׳ כל מי שיבנו בכל החכמה יכנו בכל הכפף שהחכמה גורמת לעופר מיבא׳ ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה׳ ועוד החכמה יתירה על הכפף שהחכמה תחיה בעליה׃

רשה

ראה · והחכם מיחס לו כחלם וכקף ימתח בחכמתו ולח יכעס בעבור עכירו כי
כבר נגזר עליו מה שנזר מפעת ימי ברחמית ומביכי מלחכת המתים יביכו
והוח פירוש לחמר ברח חלהים לעשות כי חלהי׳ עם בכל מלחכתו כח על הרמו׳
הרחמוכה ומי מהיתה מערכתו מעוותת בדבר מחוץ חו דבר חחר חין לו תקכ׳:

ביום · והחכם מיחס
בעל כחלה וכקף לחמ
ימתח בדבר מלח
יצטור כחילו חומרי׳
לו כמתהיה ביו׳ טוב
היה בטוב ומחמ
לכן יש עליך ל
להסתכל כי יום רעה
יבח כעניו מחמ
בחור מיחס׳ לו עמח
והלך בדרך תלות
לבך ועיניך ודע כי
על כל חלה והכה
העניו ל חמחמ · גם
חת זה לעומת זה
כעניו מכחמ׳ בספר
יסירה מבע כפולות
בבר כפלית ועל ד
דברית כמו בעבור
והוח כמו על דבר
חמר לח קדמו חתכ׳
וכמהו על דבריתי
מלכי פרך על דבר
חמת ועכוה פרך
מיהיה ה״ור נוסף
כ״ור מלחתי מעפט
רבתי בגויס סרתי
במריכו וחחריו יפוב
חל החלהים והעניו
מעפה זה לעומת
זה ולח יוכל חרס
לטעון בעבור ם
מהחסרון בח מן
המקבל כמו ם
ספירמתי בתחלת
הספר: חת הכל׳
יש הו׳ הכמב׳ לפרקי׳
מעטים ועניו חבר
בפרקי מפרקי׳
חביהכו כמו המתעב׳
תמיד ומחריך עניכו
מחריך יתי׳ ברמעתו
ביחכל ויפתח ויעמח
ויעפה תעכוני׳ לנוחי׳
ל תהי׳ חס התפללת
מן הבק׳ ועד חערב
ותתעכה והדום׳ להס
תעום׳ והעניו תסור

שלא ד׳וס׳ שלא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר · ברוך י״י׳ שלא נתננו טרף לשיניהם · שלא עמל בו יתננו חלקו · שלא
ימצא האדם אחריו במימה׳ בצדקו ל כתי׳ ב׳ יש צדיק אבד בצדקו · וחוד כצדקו בכ״ף אודה י״י׳ כצדקו ואינון מן אב מן
חד חד הד ב״ית וחד כ״ף ברוש תיבו׳ וכל חד וחד ל דכו׳ וסי׳ נמסר במסר רבת׳ במערכת אות הב״ית בס״ר · יותר ז׳ כל

חֲוֵי מְסְתַּכַּל יַת עוֹבָדָא דַּייָ וּגְבוּרָתֵיהּ דִּי
עֲבַד יַת סַמְיָא יַת גְּבִינָא וַחֲגִירָא לְמֶהֱוֵי־זוֹן
פְּרִישָׁן בְּעַלְמָא אֲרוּם מַן הוּא דִּי יְכִיל ל
לְתַקָּנָא יַת חַד מִנְּהוֹן אֱלָהֵין מָרֵי עַלְמָא
עֲוִותֵיהּ : בְּיוֹם דְּיוֹטִיב לָךְ תְּהֵי אַף ר׳
אַנְתְּ בְּטִיבוּתָא וְזִיתַב לְכָל עַלְמָא בְּגִין דְּלָא
יֵיתֵי עֲלָךְ יוֹמָא בִּישָׁא חֲזֵי וְאִסְתַּכַּל וְאַף יַת
דִּין כָּל קֳבֵיל דִּין עֲבַד יְיָ בְּגִין לְאוֹכָחָא אֱנָשֵׁי
עַלְמָא מִן בְּגַלַּל דְּלָא יִשְׁכַּח אֱנָשׁ בַּתְרוֹהִי
מִדְּעַם בִּישׁ לְעַלְמָא הַהוּא : יַת כּוֹלָּא חֲזִית
בְּיוֹמֵי הֶבְלוּתִי דְּמִן קֳדָם יְיָ מְרַחֲזָרִין כַּב
וּבִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּעַלְמָא עַל עִיסַק מַזָּלַיָּא ר
דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּאִית גְּבַר זַכַּיָּא
אֲבַר בְּצִדְקוּתֵיהּ בְּעַלְמָא הָדֵין וְזַכוּתֵיהּ ם
מְגַטְרָא לֵיהּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי וְאִית גְּבַר חַיָּב
דְּמָארֵיךְ יוֹמִין בְּחוֹבוֹדֵי וְחוֹשְׁבַן עוֹבָדוֹדֵי
בִּישַׁיָּא נָטְרִין לֵיהּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי לְאִתְפָּרָעָ
מִינֵיהּ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא : לָא תְּהֵי זַכַּאי יַתִּיר
בְּעִידָּן דְּאִתְחַיַּב חַיָּבָא קְטוֹל בְּבֵית דִּינָךְ בְּדִיל
דְּחַיָּסָא עֲלוֹהִי דְּלָא לְמִקְטְלֵיהּ וְלָא תִּתְחַכַּם בְּכֵן יַתִּיר תּוּכְמַת רְשִׁיעָא דְּמִיטִין בְּזָרְזָךְ וְלָא תְּאַלַּף
אוֹרְחָתוֹן לְמֶהֱוֵי דִּין תִּצְדֵּי יַת אוֹרְחָתָךְ : לָא תְּהֵךְ בָּתַר הֵירְהוּר לִבָּךְ לְאִתְחַיָּבָא סַגֵּי וְלָא תְּרַחֵק
אוֹרְחָךְ מִן אוֹלְפַן אוֹרָיְתָא דַּייָ לְמֶהֱוֵי שַׁטְיָא לְטָה אֲנְתְּ גָּרִים כּוֹתְאָ לְנַפְשָׁךְ וְיִרְחַקָּרוּן שְׁנֵי חַיָּיךְ
לְמָמַת עַר דְּלָא מְטָא זִמְנָךְ לְמָמַת : טַב דְּתֶאֱחֵיד בְּעִיסְקֵי עַלְמָא הָדֵין לְגַבּוֹל כּוּבָּא לְנַפְשָׁךְ בְּאוֹרַח
תַּגְרָיָא וְאַף כְּדֵין סְפַר אוֹרַיְתָא לָא תְּשַׁבּוֹק חוּלְקָךְ אֲרוּם גְּבַר דְּחִיל מִן קֳדָם יְיָ נְפַקְיָת דִּי חוֹבַת
כּוּלְּהוֹן : וְחוֹכְמַת יוֹסֵף בַּר יַעֲקֹב אִיסְתַּיְיָא עֲלוֹהִי לַחֲכִימוּתֵיהּ כָּל קֳבֵיל עֲשַׂרְתֵּי אָחוֹהִי צַדִּיקָא
דְּשַׁלְטִין בְּדַרְחָתָא דַּייָ וְלָא שְׁלַט בְּהוֹן יִצְרָא בִּישָׁא בְּעִידָּן דַּהֲווֹ יְהִיבִין בְּקֶרְתָּא דְּמִצְרַיִם וְלָא קְטָלוּ יַת
יוֹסֵף אֲחוּהוֹן דַּהֲווֹה מְצַעֵר לְהוֹן בְּזִימְנָא הַהוּא בְּקַל מִילּוֹי : אֲרוּם לֵית גְּבַר זַכַּאי בְּאַרְעָא דִּי יַעֲבֵיד טַב
בָּל יוֹסִפוֹהִי וְלָא יֶחוֹב קֳדָם יְיָ אֲבָל בַּנְרָא דִּי יֶחוֹב קֳדָם יְיָ חָמֵי לֵיהּ לְמֶהֱוֵי לְהוֹן בְּתִיּוּבְתָּא עַר דְּלָא יְכוּת :

כלישׁ׳וס׳איש אל יותר ממנו דמן · ויותר ממנו מאה דכב דשמואל׳ וחברו דל״ת · ואת היותר החרמנו · כי מה יותר
לחכם עם הכסיל · ואל תתחכם יותר למה׳ לעשות יקר יותר ממני · ובמסר׳ אחרי׳ת מסור במקום ואל תתחכם יותר
ויותר לראי׳ השמש» · ואל תהי סכל חד מן כ״ו יחידאין ואל סמיכין למלה אחרא וכל חד לית דכו׳ וסים נמסר במסרה
רבת׳ בערך אל בס״ר» תנח ג׳ דגשי׳ וסי׳ אם רוח המשל תעלה עליך · טוב אשר תאחז בזה׳ בבקר זרע זרעך · וא׳ ותנח
בגדו אצלח עד בוא׳ ואינון חד מן ג׳ זוגין מן ג׳ נ׳ת׳ בריש׳ וא׳ ות׳ וסים׳ תמת סימן נמסר בסדר בלק ואיוב סימן לו״»
ותורותיו ג׳ וסים׳ נמסר בסדר וישמע יתרו · תנח ג׳ וסים׳ דלעיל»

ראה את־מעשה האלהים כי מי יוכל ט׳ טו
לתקן את אשר עותו : ביום טובה
היה בטוב וביום רעה ראה גם את־זה
לעמת־זה עשה האלהים על־דברת ל׳ · ל
שלא ימצא האדם אחריו מאומה : ר׳
את־הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק
אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו
: אל־תהי צדיק הרבה ואל־תתחכם יותר ל׳ וחר כצדקו ל
למה תשומם : אל־תרשע ל׳ חל בלי׳ ל
הרבה ואל־תהי סכל למה תמות ל׳ וחר חל יחר טפ׳ ג׳ כפי׳ ל
בלא עתך : טוב אשר תאחז בזה כ
וגם־מזה אל־תנח את־ידך כי־ירא
אלהים יצא את־כלם : החכמה תעז
לחכם מעשרה שליטים אשר היו
בעיר : כי אדם אין צדיק בארץ
אשר יעשה־טוב ולא יחטא :

רחה חת מעפה החלהים · חיתך הוח מתוקן הכל לפי הפעולה על ידם בן עדן
לפדיקים ובהיכ׳ לרפעים רחה לך בחוזה תרבק : כי מי יוכל לתקן · לחחר מיקה
חת הדבר חפר עוחתו בחיין : ביום טובה היה בטוב · ביום פים בידך לעפות
טובה היה בעופי הטובה : וביום רעה רחה · כפתבח הרעה על הרפעי׳ תקה

תהיה מן הרוחים
פב׳ ויפלו ורחו בפגרי
החכמים ונומר ולח
תהיה מן הכרחים
והיו דרחון לכל
בשר : גם חת זה
לעמת זה · הטובה
ומכר פעולתה לעומ׳
הרעה ומכר פעולת׳
: חפר לח יתכח החל
מלומים · להרחה
חחריו על הסד׳ה : יש
פדיק חובד בפדיקו ׳
חעפ פהוח חובד
עובדו עומד בפדיקו
מעפה ביוסף בן
פיכחס הכהן פעלת׳
נומי ברבנו קרוח
לרופח לחתוך דגלו
לחמר לו כפחת׳ מגיע
לחוט הפערה ה
הודיעני וכן עפה
קרח לחוכיח בנו חל
לו בני ער כחן היית
חייב ליטפל בי פחין
כהן מטמח לחכר
מן החי מחבין : חל
תהי פדיק הרבה ׳
כפחול פדימה להיות
פדיק ורוחם על
הרפעים : וח תתחכ׳
יותר · לרון קל וחומר
חל פטות ומה על
כפם תחת חמר׳ תורה
הבח ענלה ערופה
וכו׳ : וחל תרפע
הרבה · לפילו רפעת
מעט חל תוקף
להרפיע : למה
תמות בלח עתך ׳
כפחול פכחמר ויפת
פחול פמעלו חפר
חעל בעוב עיר ה
הכהנים ובעמלך :
טוב חפר תחזוק בזה
ונו׳ · לחזוק בפדק
וברפע חם חמר לך
הנביח הפדיק דבר

מהוח דומה לך לרפע כגון פחמר פמוחל לפחול חל יקל בעיניך לעקפן בו :
יפח חת כולם · ידי פניהם יקיים הפדק והרפע כהלכתן : החכמה תעוז לחכם ·
לפי פחמר ז תרפע הרבה חם רפעת מעט חל תוקף עלין חלח פפעם במעשיך
ותהח תוהה על החטח חמר החכמה תעוז לחכם פהיח יועפתו לטוב בתעוכה ·
מעפרה פליטים · מכינו ביחפיהו פהעיר עליו הכתוב וכמוהו לו חים לפכית
מלך ונו׳ הרי עמדה לו חכמתו פפעם במעטיו וטוב לו מעפרה מלכים
פהרפיעו ולח פבו מדרכם : חפר היו בעיר ׳ בירופלם רחבעם תביה תחזיה
יותם תחרי מות יהוידע למכיה תחז מכפה חמון יהויקים פדקיהו : כי חדם
חין פדיק בחרץ ׳ לפיכך פריך לפפעם במעטיו : גם

גם לכל הדברים וגו׳ לפי שהדבר במשל שקבל למען הרע על טוב עיר הכחכי׳ ועליו כאמר על תרשע הרבה אמר גם לכל הדברי וגו׳ לאשר ידברון אליך הולכי דכיל אל תתן לבך לקבלן לאשר לא תשמע את עבדך מקללך ׳ יען טוב לאשר תטה חזק לשמוע את עבדך מקללך ׳ דבר אחר מעבירי עליטים אלו עבירי דברי המחייבי׳ את החרם פתי פיכון מרחיק אותו דברי עבירה פתי חזקת מעמיקי׳ אותו דברי׳ בטלי פתי ידיו סגנוב וחומס בהן פתי ר רבנין סמוליכין אותו לדבר עבירה ופיו ולבו ׳ דבר אחר החכמה תעוז לחכם זה כח ׳ מעבירי ב עליטים מעבירה ד דורות מלפניו ׳ ד״א לחכם זה אברהם ׳ מעבר׳ עליטי׳ מעבר׳ דורות מלפניו ׳ ד״א לחכם זה יוסף ׳ מעבירי עליטים אלו לחיון ׳ ד״א לחכם זה משה ׳ עבירי עליטי׳ עבירי דבריס ה המעמידין את הגוף על ידי מאכל מן פומא לוומטא ומן וומטא לכרסא וכו׳ כדאיתא בתרגם קהלת וחכמתו עמד׳ לו למע׳ מלא כפטרך למאכל ארבעים יום וארבעים לילה כל הבנים הללו בתרגם ואיכי יכול לאיתב ע עליהן מקרא מל תחריו כי חרס הוא דאיך בארץ כל זה כתיבי בחכמה על מקרא׳ מל מטן ועל מל מעלן : כתיבי בחכמה ׳ בתורה : תחרתי׳ חכמה ׳ לדעת את החכמה : והוא רחוקה ממני ומה היא זו ׳ רחוק מה מהיה את הדברים הרחוקים מהיו ביכירת ברואית : ועמוק עמוק ׳ הוא מי ימצאנו מאין לי רשו׳ להרהר בהן מה למעלה ומה למטה מה לפניום ומה לאחור ׳ ועוד סבותי לדעת ולתור ולבקש חכמת פרשת פרה אדומה וחשבון קץ הגאולה : ולדעת רשע כסל ׳ לעמוד על סוף דעתה של מכותה וסכלות הוללות מעורבב ומטופשים סבה : ומוצא לחי מר ממו׳ ׳ מהיה קשה מעשרה דברים הקשי׳ שבכולן בעולם כדאיתא בבבא בתר׳ בהשותפין ומוצא לחי מר וקשה ממנה את החמה זו עיז : וחרמים לבה ׳ לשון מכמורת כמו יגורהו בחרמו יאספהו במכמרתו : לשורי׳ ידיה ׳ ומשחזיקה בחרס הרי הוא כשקבר בקטורי עבותות ׳ לשורי׳ עם רבר של קטורי׳ כמו וימצו לשוריו כן פירשו מנחם : רחה זה מכחתי אמרה קהלת אחת לאחת למצא חשבון ׳ כל המות מהדיקים עומי׳ והעבירות מהרשעים עוברים כמנ׳ לפני הקבה אחת על אחת עד שמטרפות לחשבון גדול כך פירשו רבותינו במסכת סוטה : אמר׳ קהלת ׳ אמרה קבוצת החכמה ואמרה נפשו המשכלת המשבצת החכמ׳ ׳ קהלת לשון נקבה הוא וכמוהו אמרו בלשון זכר מוסב על הקובצה והוא שלמה ובמדרש מצינו אמר רבי ירמיה בן אלעזר רוח הקדש מעמיה בלשון זכר ופעמי׳ בלשון נקבה כתוב אחד אומ׳ עזרי ומפלטי לי וכתוב אחר אומר כי אתה עזרתי וכתוב אחד אומר קול מבשר וכתוב אחר אומר מבשרת ציון : אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי ׳ לבר אלה החמורים למעלה שבקשתים ולא מצאתי׳ בקש׳ עוד נפשי כשרה בנשי׳ ולא מצאתי כי כולן דעתן קלה עליהן ;

אתה ואתה ה׳ כתי׳ את וקרי׳ אתה וסי׳ ואת חגדת היום את אשר עשית ׳ את הלא את שכת בעדו׳ את כי גם פעמי׳ רבות ידע לבך ׳ את אתה הואי׳ לבדך את עשית את השמים ׳ ואת ונפשי נבהלה מאד ׳ ואינון מן כט מלין הסרי׳ ה׳ בסוף תיבותא וקרי׳ וסים נמסר בסמר רבת׳ במערכת אות ההא בסד״ ׳ ימלט יג וסים נמסר במלכים א׳ סוף סימן יח וירמיה

גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ אַל־ תִּתֵּן לִבְּךָ אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־ עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּה קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל־זֶה נִסִּיתִי בַחָכְמָה ח אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כְּסָל וְהִסְכָּלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא מְצוֹדִים וְחֶרְמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֵד בָּהּ׃ רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת לְמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ ל אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי׃ א

סיכן מ״ו ׳ ולא מצאתי ה׳ דסבי׳ וסים׳ ולא מצאתי לה בתולים ׳ ויאמרו שרי פלשתים ׳ ואבקש מהם איש ׳ וארפה שברה לבי ואנושה ׳ אשר עוד בקשה נפשי קדמא דפסו׳ ׳

אוֹף כָּל מִילָּא דְיִמַלְּלוּן לָךְ רַשְׁיָעַיָּא לָא תְּסַחֵר לִבָּךְ לְקַבְלוֹתְהוֹן דְּלָא יֵיתוּן יוֹכִין דִּי תִּשְׁמַע יַת עַבְדָּךְ דְּיָלוּט לָךְ וְלֵית לָךְ חֵילָא לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן יְדוֹי׃ אֲרוּם חֲזֵי לָךְ לְמִיצְדַק יַת דִּינָא בְּזִמְנֵי דִּי יְלוּט לָךְ גְּבַר דְּלֵית דְּכְוָתָךְ דְּאַף אֲנָתְּ חֲוֵיתָא לְמִיטְרִין סַגִּיאִין יְדַע לִבָּךְ דְּאַף אֲנָתְּ לִיטְתְּ לְחוֹרָנִין׃ כָּל דִּי אֲמַרִית בְּחָכְמְתָא אֲמַרִית בְּמֵימְרִי אֶחְכּוֹם אַף כָּל חוֹכְמְתָא אוֹרַיְתָא וְהִיא רְחָקַת מִנִּי׃ ה הָא כְּבַר אִתְרְחַק מִבְּנֵי נָשָׁא לְמִדַּע כָּל מַה דַּהֲוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרַז יוֹם מִן יוֹמָא לָא יְדַע אֲרוּם הוּא דְּשַׁכְחֵיהּ דַּיֵּיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא מִן הוּא דְּיַשְׁכְּחִנֵּיהּ בְּחוֹכְמְתָא׃ חֲוֵירִית אֲנָא לְחַשְׁבָּא בְּלִבִּי וּלְמִדַּע וְלַאֲלָלָא וּלְמִתְבַּע חוֹכְמְתָא וְחוּשְׁבַּן אֲגַר עוֹבָדוֹי צַדִּיקַיָּא וּלְמִדַּע פּוּרְעָנוּתָא חוֹבָא דְּשַׁטְיָא וְסוּכְלְתָנוּ הוֹלְהוֹלָתָא דְּמַלְּכוּתָא׃ וְאַשְׁכַּחִית אֲנָא פַּתְגָּם דְּמַר יוֹם כּוֹתָא יַת אִתְּתָא דְּהִיא עֲבֵדַת עָקִין סַגִּיאִין לְבַעֲלָהּ וּמְצָרְתָּן וְתַקְלָן בִּלְבָּא כַּפְתָּן וַדַּהֲא׃ בְּדִיל דְּלָא לְמִפְלַח בְּרַחֲמִין הַקִּין קָדָם יְיָ גְּבַר דִּי יְפַשַּׁר וְחֵזֵי דַּיָּן עוֹבָדָא יַתָּהּ בְּגֵט פְּטוּרִין וּמְשַׁתֵּיב מִנַּיָּהּ וְחַיְיָבָא קָדָם יְיָ גְּבַר דְּיִסְבִּינָהּ וְאִתְלְכַר בְּזוֹנוֹתָהָא׃ וְדַאֲשְׁכַּחִית אֲמַרָה קֹהֶלֶת דְּמִתְקְרֵי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כְּוָוִנִית מַזָּלַיָּא חֲדָא חַד עִם חֲבְרַתָּא לְמַשְׁכַּח חֶשְׁבּוֹן בְּיֵי אֱנָשָׁא מַה וְהֵא בְּסוֹפֵיהוֹן׃ אִית פַּתְגָּם אוֹחֲרָן דְּעוֹד תָּבְעַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכָּחִית

גם לכל ׳ יאמר להכסם אם תרבה למכוח מכוחה ל תתן לבך לכל דברי בני חרס ואילו היה מקללך ואפי׳ עבדך כי אם תתן לבך לדבריה׳ תכעס והסך חור הכמת הנמחה : כי גם ׳ כל פעם בלשון הקדש חובר על לשון זכרי ולעולם הוא לשון נקבה חוץ מן לך הפעם הזה שלשון מחוה והענין שלך תחוש לדברי המבזים והמקללים כי כבר תדע שגם את׳ קללת אחריס אן הם בכיך אן במחשבותיך : כל זה ׳ כל מה שחמרתי לך הכל נכיתי ב בחכמה ובקשתי מחכם יות׳ ומכאתי מהות דבר רחוק וזה מענין ואל תתחכם יותר כי עיקר מה שהיה הן׳ רחוק מאד מיסינגו ההדס והכל פעמוק מאד ׳ פירוש אחר בקשתי החכמה ומצאתיה רחוקה לעומק העניני ו וחכמתי ׳ וענין רחוק מה שהיה כי מה שהיה הוא רחוק לברו ודב׳ פלא עבר והיה יכול אדם לחפש עד מיסכלנו וזה ענין עמוק עמוק מי ימצאנו כענין מיס עמוקים עכה בלב הים וחים ת הבונות ידלנ׳ : סבותי פני ׳ הסבותי בלבי ל לדעת אם תתחבר החכמ׳ והחסבו׳ אהנ׳ פירו׳ מחשבת הדעת עם הרשע והסכלות וההוללות : ומוצא ׳ מצא החסק יעור עיני חכמים ויכלף מחשבותם ותתבלב חכמתם ומלת מוצא פועל על מעקל קורץ ומוצא רוח מלוכרותיו מהבנין הכבר גם הוא פועל ורלוי להיות מוציא ובא מלעיל בעבור היות הטעם בחות הרחוק במלה מחריו ומצורים הוא מן ציר ומעקלן מרוחים והוא מן הפעלים שהפ״ן מלהם חוכנו סלם וחרמי׳ כענין רשת מכטח חרמי׳ כמוהו והענין שלין לב החם׳ ומחשבותיהם בכל רגע כי אם לכטוח חרמים לצודד נפשות וידיה כמו בית החמורים וענין ילכד בה ברשתה ומ׳ כי המות היה טוב לחכם מהחסק : רחה ׳ עודנו מדבר בדברי החכמה ומלת חמרה קהלת על לשון החכמה ופירוש חשבון מחשבת והענין שלא יוכל האדם למנות מחשבת פהוא החפץ עד סיכמוך אחת לאחת מידוע שהמחברת האחת נופף ונפוף וכן המחבר הפנית רק תהיינה בהקמ׳ הנפוף ברחפונה נופף בחחרונה אן פני הנופפים אן פני הנופפים בפוה אן תוליד בין פתי המחברות דעת שליטית והנה כן בדברי הנפש שף כי בנויות והענין כי אין רחוי לחכם להתחב׳ עם חכמה כלל לולי שלא יחכן להמחיר דמותה תחתיו שהוא שליטי כי אם בהתחבר השב והחס ופירוש אחר מיהיה זה הפסוק דבק עם הבא אחריו ויהיה פירו׳ מלת חשבון מחשבת אן מנין והענ׳ כשתחשוב בכל דבר שתמצאנו תוכנו לבדו עד סיסיתך לאחר כמו גדול וקטן כי לא יקרא גדול כי אם כנגד קטן ממנו והקטן בהפך וכן חכם וכסיל וכן כדיק ורשע ג״כ בחשבון כי בהתחבר אחת לאחת יקו׳ רחם המנין ואם תחבר אחת לרחם יעוב כמו סוף ובהתחבר אחת לסוף יעוב נגדר ובהתחבר אחת לנגדר יעוב ענגול והענגול מיוסר והמיוסר מלא והמלא נוף והענין אפילו מלא ימצא חים בכל וחכמה וירחה והוא ההדס היסר רק ימצא כנגד בני ההדס האחרים ובזכרים לבדם ימצא אחד מכי אלף ומלת אחת לשון נקבה ׳ ודע כי החותיות מתחלקים לשני חלקים חצים מסרתים פעמי׳ ופעמים הם עיקרי׳ תמיד ולא ימצאו כספ׳ כי אם בכפל כמו מחרחורת וכן לא יגרעו חוץ מפעלי הכפל כהגרע ד״ת מדד מן עוד וכן בהתחבר ת״ה הסרם עם ת״ו הנכח יחסר הסרם עם תו״ו כמו תקבו רבות יחסרי בו״ת הסרם כמו בכל דליותיו תסבוכה והוא מבולע וכן מלת מסרת את המלך בעבור התחברות ת״ו הסרם עם ת״ו הנקבה חסרו ת״ו הסרם ופתחו הי״ם להורו׳ על לשון נקבה להפריש בינו ובין מסרת מסה שהוא לשון זכר וכן בהתחבר ד״ת לשון נקבה והם קרובי׳ במוצא הסרו הא״ת שהוא סרם וזה מקריה הרה ללת ו״ו כי שני סרסים הם בענין אחד ויפרם חח לא פרה יפרה היש ועשה חח מחחת מחלה כמו ההר וזה רחוק כי פירוש חח לא כרה חיך חת פורה נפש היש פורה נפש חחיו ויהי חח כופל לו פעול ; והנה אחריו יורה עליו והוא ויקר פדיון נפשם והענין שלא יכלו בני הדם לפרות נפשם ופי׳ ועשה חח פועל לו פעול ועניך הפועל ועשה יסרלי ועניך הפועל עשה עבירה היא לחלה העבירות מן המות ואיך יוכלו לפדותם והם כלואים לפדות נפשם ופי׳ ועשה חח פועל לו פעול ועניך הפועל עשה עבירה היא לחלה העבירות הנזכרות לו דבר רע הוא לחם ועוד איך יהיה פירוש ועשה חח אחד והנה יעוב בעבור שבח אחריו מחחת משה ועשה אחד מחחת ׳ תאר ׳ מלת בקשה מן הבנין הכבד והחיריק יורה עליו ויחסר הדגש מן הקוף כמו שלמו בחם מקדמיך וכמו התל בי שהוא מן ויהתל בהם אליהו ואין לו חבר כמהו בכל הפעלי׳ הפלמי׳ בלשון זכר וגיחיר ופי׳ הפלמים חון מן חותיות הגרון ויעוב בכל חלה לחלף הנזכר כי כן היה מספר נפי שלמה שבע מחות סרות ושלש מחות כילבמים ׳ לבד

לבר׳ חובר חסבון על לשון נקבות והוא לשון זכר כמו עזות והעניין מעצמה
החלהי׳ת הראש להיות יפר הולך בדרך יפרה והיתה בקצו תרחות עקלקלות
ונם זה העניין במוך בפסוק פלמעלה פעמה אחת די לעים: מי כהחכם׳
ים מלה מוסבת עצמה ואחרית עצמה כמלת הל בקצך תוכיחני יחי רחובן

ישנא ל וכתיב א׳ חכמת אדם תאיר פניו והוא חד מן מלין דמשמשין א׳ בסוף תיבות׳ ולית לחן זוגא וסי׳ נמסר במסר׳
רבת׳ במערכת אות האלף בסד״ה שומר׳ מל וסים נמסר בשמואל א׳ סימן יז ומשלי סימן ל״ע׳ ברוח נ׳ קמצין וסימן
מפרק חרים׳ אין אדם שליט ברוח לכלוא׳ תבנית כל אשר היה ברוח בר״ח׳

גְּבַר שְׁלִים וְזַכַּאי בְּלָא חַבּוּלָא מִן יוֹמֵי אֶדֶם
עַד דִּי אִתְיְלִיד אַבְרָהָם צַדִּיקָא דִּי אִשְׁתַּכַּח
מְרֵימַן וַחֲכָאי בֵּין אֶלֶף מַלְכִין דְּאִרְכַּבְּשׁוּ
לְמֶעְבַּד מִגְדְּלָא בְּבָבֶל וְאִיתְתָא דְּבָבֶל אִילֵּין
נָשֵׁיהוֹן דְּמַלְכַיָּא כְּשָׁרָה לָא אַשְׁכַּחִית׃

לָחוֹד חֲזֵי דֵּין אַשְׁכַּחִית דִּי עֲבַד יְיָ אָדָם
קַדְמָאָה תַּקִּיף קֳדָמוֹי זַכַּאי וְחַוְיָא וְחַוָּה
אִינְדוֹ אִסְתָּעִיו לְמֵיכַל מִן פֵּרְיָא אִילָנָא
דְּאָכְלִין פֵּירוֹי חַכִּימִין לְמִידַע בֵּין טַב לְבִישׁ
וְגָרְמוּ לְאִסְתַּקְפָּא עֲלוֹהִי יוֹם מוֹתָא וְלָבַל
דַּיָּרֵי אַרְעָא וְאִינוּן תְּבָעוּ לְמִשְׁכַּח חֶשְׁבּוֹנִין
סַגִּיאִין בְּגִין לְאַיְתָאָה מְחָתָא עַל דַּיָּרֵי אַרְעָא׃

מִן הוּא חַכִּימָא דְּיָכִיל לְמִיקַם קֳבֵיל
חוּכְמְתָא דַּיְיָ וּלְמִדַּע פְּשַׁר מִילָיָא כְּנִבְיָאָא
חוּכְמְתָא דְּגֶבֶר חַכִּים תַּבְהִיר זִיו אַפּוֹהִי בֵּינֵי
צַדִּיקַיָּא וְתַצִּיף אַפִּין מְתַחַלְפָן כָּל אוֹרָחָתֵיהּ
מִטַּב לְבִישׁ׃ דֶּוֵי זְהִיר יַת פּוּמָךְ עַל גְּזֵירַת
מַלְכָּא לְמִטַּר מַה דִּי פַקְדִינָךְ וְעַל עִיסַּק
מוּמָתָא דְּיָיְ אִזְדַּהַר וְלָא תִּיבֵּי בְּשׁוּם מֵימְרֵיהּ
עַל מַגַּן׃ וּבְעִדָּן רוּגְזָא דַּיְיָ לָא תְּבוֹהַ
לְצַלָּאָה קֳדָמוֹהִי אִתְבְּהִיל קֳדָמוֹהִי אֲזֵיל וְצַלֵּי
וְתִבְעֵי רַחֲמִין מֵינֵיהּ בְּגִין דְּלָא תְקוּם בְּפַתְגָם בִּישׁ אֲרוּם רִיבּוֹן כָּל עָלְמַיָּא דַּיְיָ כָּל דִּי יְצֵבִי יְעֲבִיד׃

בְּאַתַר אִית גְּזֵירַת מַלְכָּא מֵימְרָא דְּמַלְכָּא דְּשַׁלִּיט עַל כָּל עָלְמָא מִתְעַבְּדָא בְּבִהְלוּ וְמָן הוּא גְּבַרָא
דְּמְחֵי בִּידֵיהּ וְיֵמַר לֵיהּ מָה עָבַדְתָּא׃ גְּבַר דִּי נָטִיר פִּיקוֹדָיָא דַּיְיָ לָא יְנַדַּע מִידְּעָם בִּישׁ לְעָלְמָא
דְּאַתֵּי וְעִדָּן צְלוֹתָא וְדִין וְקִשׁוֹט אִשְׁתְּמוֹדַע בְּלֵב חַכִּימַיָּא׃ אֲרוּם לְכָל עִסְקָא אִית עִדָּן טַב וּבִישׁ
וְעַל דִּין קִשׁוֹט אִתְדַּן כָּל עָלְמָא וְכַד אִתְגְּזַר מִן קֳדָם יְיָ לְמֶהֱוֵי פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבֵי אֱנָשִׁין
עֲבֵדֵי בִּישָׁא דְּסַגִּיאִין עִדָּנַיָּא׃ אֲרוּם לֵיתוֹי חַכִּים מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵיהּ עָלְוֹהִי אֲרוּם
בְּעִדָּן דִּי יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ מִן הוּא דִּי חַיֵּי לֵיהּ׃ לֵית אֱנָשׁ דְּיִשְׁלוֹט בְּרוּחַ נְשָׁמְתָא
לְמִטְנַע יַת נְשָׁמְתָא דַּחֲיֵי בְּגִין דְּלָא יִפְסוֹק מִן גּוּפָא דַּאֲנָשָׁא וְלֵית

אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל־
אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד רְאֵה־זֶה ב
מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־ ב׳ ל׳ ג׳
הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִּקְשׁוּ חִשְׁבֹנוֹת
רַבִּים׃ מִי כֶהָחָכָם וּמִי יוֹרֵעַ פֶּשֶׁר א ח
דָּבָר חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו ג וכתי׳ ג׳
יְשֻׁנָּא׃ אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת ל׳ מל׳ נב לף
שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃ אַל־תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָל־ ב׳ לף כאחר
אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־ חתיתי
מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה ד׳ מל׳ יא
שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת ה
וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם׃ כִּי לְכָל־חֵפֶץ ו׳ מל׳ יא
יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם רַבָּה
עָלָיו׃ כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כִּי ז׳ ל׳ מל׳ כאחר
כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם
שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ ח׳ ל׳ מל׳

חרם תחר מלף מכחתי׳ בנוסח מעתק חלף נכנסי׳ למקרין חין יפלים מים
להכלית מרחוים למעכה זת מלה ואותם מאה מכנסים למעכם חין יפלין מים
לת למוד זת עמרה ואותן עמרה מכנסי׳ לתלמוד חין מכליח מים חלה חחר
להורחה הרי תחר מלף׃ ומעה בכל חלה׳ חפי׳ בחלף לכך חתה כרין להזהר
בה׃ לבר רחה זת מכחתי׳ מכחה לעולם חקלה על ידים ׃ חמר עמה׳ הבה׳ת החרם הרחמן
יפר׃ ומתם׳ מפנזחונה לו חוה חפתו ונעמו מכים ונקרחו המה׃ בקעו חסבונות רבים׳
מזימות ומחסבו׳ על חטח כך נדרש ב במדרש׃ מי כהחכם יודע׳ מי בעולם חסוב כחרס חכם׃ ומי יודע פשר דבר׳ פעמין על דבר כמו ממכינו בדניל מתוך חכמתו מהיה חכם בירחת ממ׳ ניקנו לו רזי פעמים מי כמשה עושה פעמי׳ בין ישראל לחביהם מבממי׳׃ ועוז פניו יפוכו׳ מפחר הבריות עד כי ירחו מנשת חלינו כי קרן עור פניו׃ חני פי מלך ממור׳ לפיכך חני כריך וכן׳ לעמו׳ פי מלכו על עולם מהיה הטוב׳ מכמלן ׃ ועל דברת מבועת חלהים׳ שנשבעתו לו בחורב לעמו׳ מכותיו ׳ר״ח חני נכון לעמור פי מלכי החומות המוסלים בנו ב בגולגלות וחרגוני׳ ועל דברת מבועת חלהים׳ ובלבד מלח יעבירנו חת השבוע׳ מכשבעתו למקו׳ ועל

דברת וחכל דברת מבועת חלהי׳ חמור פי המלכים וכן מצינו בחכניה מיפחל ועזריה מחמרו לבכור נכר לך חמרין מלכה כבוכד נכר לח חמחין לכחת על הדת פקנם להתבוחך חס מלכה למה נבוכד נכר וחס נבוכד נכר למה מלכה חלח כך חמרו לו לך חומרו׳ דחת מלכה לנו לעבודה ולמסי׳ וגולגלות לך על דת פחת חומר עלכה לעבוד ע״ה נבוכד נכר חת ולח מלך וחת וכלבה פוץ׃ ז תבהל מפניו תלך׳ חל תהי נבהל לומר מחלך ותברח מפניו למקום מחיכו מליט מס מבכל מקום הוח מליט׃ וחל תעמוד בדבר רע׳ ז תעמיד עצמך פומך בדברי׳ רעי׳ כי כל חפר יחפון להפרע מחך רצות ויכולת בידו לעשות׃ בחפר דבר מלך מלטון׳ בכבול חפר דבר הקב״ה מוסלת היח ומי יחמר לו מה תעשה׃ וחס חוח׳ מכוה חתה לח תדע דבר רע ולח תבוחך׃ ועת ומשפט ידע לב חכם׳ החכם יודע פיש ת קבוע לפקודת רשעים ומשפט ים לפני הקב״ה מסוף להפרע מהם מעשי יוסף׳ בלעז׳ והיח הפורענות׃ כי לכל חפן׳ מהחדם עושה חפצו ועובר על דת ים עת להפרע ומשפט פורענות מוכנת׃ כי רעת החדם רבה עליו׳ כחמר רבת רעת החדם ומחתו גדופה חז בחם פקודתו כי מעשים בלעו׳ כחמר כמו כי יהיה להם דבר בח חלי׃ כי חינו יודע מה שיהיה כשהרשע עובר עבירה חינו נותן לבו למה מעתיד הקב״ה להביחו במשפט וחוי לו בכך׃ כי כחמר יהיה׳ הפורענות מי יגיד לו להמלך בו ולישוב בו עבה ולישוב רשות פיתח פיתחום יבואנו׃ לין חדם שליט ברוח׳ ברוחו ויכרו שלוחו

על מקום לכלוח ולממע ממנו ת הרוח מבגופו מלח יטלנו מלחך המות׃
ולין

ולעין תסיר כעם כעניין בחור פני מלך חיים ועניו ועז פניו יפוכו פור עזות
פני׳ מימנו כי החכמה תוליר הענוה כי בהתגבר הכעסתה על הרוח יפור הכעס
ועזות המצח׃ חני כ״ף המלי׳ להוכיח החכ׳ פיעמר מפח החפץ מב להזהירו
מלח יבטח על חכמתו ויבזה מצות מלך מקומו בעבור היותו כסיל בכגדו ועניו
חני יכי תפוך לו לזהירך על מני דבר׳ מלח תמרה חותם החחד מה מיבח מפי
המלך והבחי מה מיבח מפיך נם חתה כבור הפס הנכבד והמורח כי המלך לח
יבקה כל חפר ימרה ת פיו ומלך החמת לח יבקה ת חפר יפח ת פיו ת עמו לפוח׃
לח תבהל׳ תלך׳ מבחלו בלפון הזחת ובדעה נרדפה ז תרבו קדברו ועיקרם
ובדעה לרדוף לח תרבו לדבר ויותר בכון הוח מיחסר פ״ן פהוח במקום חפר
ויהיה כן ובדעה מנרדפה לח תרבו מדברו וכן זחת מלת תלך ז תבהל מפניו
ללכת לו ז תבהל מפניו מתלך ז ימהר לבך מתחמוד מתוכל ללכת׃ מפניו׳ פני
המלך כן תעמוד על דבר מהוח רע בעיניו כי כרצונו יוכל לעשות לך׃ בחפר
בכל מקום שדבר המלך שם מלטון הוח עליך ולין מי יוכיחנו להבילך מידו כי
הכל יפחדו ממנו חם כן לבפר ודם חף כי למלך הלחת ממלח כבודו מעלה
ומנה׃ פוח׳ לח ידע דבר רע׳ כי לח יבח לו ברוב׃ ועת ומשפט ידע לב חכם
ים מפרש׳ ת במקו׳ הזה כמו חכמה ויחמרו כי כמהו לעות ת יעף דבר ביד
לים עתי יודעי העתים יודעי בינה לעתי׳ וזה חינכו ככון כי פירוש לעו׳ ת יעף
לעום לו ת עת והוח יעיר בבקר בבקר ולים ע תי מיהיהמזומן ללכת לחותו העת
ולח יתעכב לו יהי פירושו מתכהנו ללכת עת בעבה למדבר ה נזכר ועניכו
כמו רגיל ויודעי בינה לעתי׳ כבר פירשו ר״ל מהיו מחבבי עבודי האנים ויודעי
העתים הם חכמי המזלות ופי׳ חחר פומר מצוה לח ירבה לדעת דבר רע ועניין
עת ומשפט דבק עם הפסוק על חחריו׃ כי לכל׳ ידע החכם כי לכל חפן ים עת ולח יבבם להלחם עם לים מהבעה מפחקת לו ועניין כי רעת החדם הפ״פ מידע כי
עת לכל חפן ולח ידע מתי תגיע העת וזו רעה רבה׃ כי חינכו׳ לח ידע מה יהיה וחס ידע ידע דברי׳ על דרך כלל לו נפיומו׳ מנסה מי יגיד לו בפרט כחמ׳ יהיו הדברי׳
לין חדם׳ לילו היה יודע מתי ימו׳ מה יועילנו כי לין חד׳ם יש לו יכולת לכלוח ת הרוח וזה הפכוך יורה מהרוח רומה לחקור בבית כלח כחמר החלתי בתחלת דברי׳
לין

וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־
בְּעָלָיו׃ אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן
אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
בְּאָדָם לְרָעָלוֹ׃ וְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים
קְבֻרִים וּבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלְּכוּ
וַיִּשְׁתַּכְּחוּ בָּעִיר אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ גַּם־זֶה
הָבֶל׃ אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִּתְגָם מַעֲשֶׂה
הָרָעָה מְהֵרָה עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־
הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃ אֲשֶׁר חֹטֵא
עֹשֶׂה רָע מֵאָת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַם־יוֹדֵעַ
אֲנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לִירֵאֵי הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לְאֹ־יִהְיֶה
לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר
אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃ יֶשׁ־
הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר׳
יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים
שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים
אָמַרְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר
אֵין־טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי אִם־

ב׳
ח׳ יז׳
ג׳
ד׳ ג׳ ב׳
ה׳ ד׳ ג׳
ה׳ ד׳ ג׳ סוף
ה׳ ד׳ ג׳
ט׳ בטעם
ג׳ חס׳
ה׳ ד׳
ב׳ ויתכיב
ל׳ בכתיב
ב׳ חס׳ בכתיב
ובכתיב
ה׳ ד׳ ג׳
א׳

וְלֵית שִׁלְטוֹנָא בְּיוֹם מוֹתָא לְשֵׁיזָבָא
זָבֵר לַחֲבְרֵיהּ וְלֵית מַנִּי זַיְנָא מְסַיְּעָן בְּקְרָבָא
וְלָא יְשֵׁזֵיב חוֹב יַת מָרְחֵהִי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא׃
יַת כָּל דִּין חֲזִית דִּי הָוָה בְּעָלְמָא חָדִין וְיָהֲבִית
יַת לִבִּי לְמִדַּע יַת כָּל עוֹבָדָא דְּאִתְעֲבִיד
בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעִדָּן דִּי יְשַׁלּוֹט
אֱנָשׁ בַּאֲנָשׁ לַאֲבָאשָׁא לֵיהּ׃ וְכִדְקוּשְׁטָא
חֲזִית דַּעֲבִיד וְאִשְׁתַּצִּיא מֵעָלְמָא
מֵאֲתַר קַדִּישׁ וְצַדִּיקַיָּא שָׁרָן תַּמָּן דַּאֲזַלוּ
לְאִתְזְכָּרָא בְּגוֹחָנָם וְאִתְנַשְּׁיָן מִבֵּין יַת כְּרֵי
קָרְתָּא וְהֵיכְמָה דַּעֲבָדוּ אִתְעֲבִיד לְהוֹן אַף
דֵּין הֶבֶל׃ וּמִן בְּגַלָּל דְּלֵית מִתְעֲבִיד
פִּתְגָם בִּישׁ פּוּרְעָנוּת רָשִׁיעָא בְּפָרִיעַ עַל
עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא בְּגִין כֵּן אִתְמְלִי לִבָּא דִּבְנֵי
אֲנָשָׁא בְּדִיּוֹן לְמֶעְבַּד בִּישׁ בְּעָלְמָא הָדֵין׃
וּבְזִמַּן דְּחַיְּבָא יַעֲבִיד בִּישׁ מְאָה שְׁנִין וּמִן
קֳדָם יְיָ אִתְיְהִיבַת לֵיהּ אַרְכָּא בְּגִין דְּיִתּוּב אֲרוּם
אִתְגְּלִי לֵיהּ בְּרוּחַ קוּדְשָׁא וְיָדַעְתְּ אֲנָא דְּיהֵי
טַב לְעַלְמָא דְּאָתֵי לְדַחֲלַיָּא קֳדָיְיָ דְּדַחֲלִין מִן
קֳדָמוֹהִי וְעָבְדִין רְעוּתֵיהּ׃ וְטַב לָא יְהֵי
לְרָשִׁיעָא וְלָא יְהֵי לֵיהּ אַרְכָּא לְעַלְמָא דְּאָתֵי
וּבְעָלְמָא הָדֵין אִתְקְטָעִין יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְיַעֲרְקוּן
וְיִתְלְפוּן כְּטַלָּל בְּגִין דְּלֵיתוֹהִי דְּחִיל מִן קֳדָם
יְיָ׃ אִית הֶבֶל דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי מִתְעֲבִיד עַל
אַפֵּי אַרְעָא דְּאִית צַדִּיקַיָּא דְּמָטֵי לְהוֹן בִּישׁ
כְּאִלּוּ אִינּוּן עָבְדִין כְּעוֹבְדֵי חַיָּבַיָּא וְאִית
חַיָּבִין דְּמָטֵי לְהוֹן כְּאִלּוּ אִינּוּן עָבְדִין כְּעוֹבְדֵי
צַדִּיקַיָּא וַאֲמָרִית בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְּבִישָׁא דְּמָטֵי

ג׳ חס׳
ל׳ בטעם
ל׳ ג׳ ב׳
ל׳ ג׳ ב׳ סוף
ל׳ ג׳ ב׳
ל׳ ג׳ ב׳
ל׳ ג׳ ב׳
ל׳ ג׳ ב׳
ל׳ ג׳ ב׳

לְצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין לָאו עַל חוֹבֵיהוֹן אֶלָּהֵין לְמֶהֱוֵי מַגִּבֵּי מִנְּהוֹן חוֹבָא קַלִּילָא לְמֶהֱוֵי אַגְרְהוֹן שְׁלִים
לְעַלְמָא דְּאָתֵי וְטַב דְּמָטֵי לְחַיָּבַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין לָאו עַל זְכוּתֵיהוֹן אֶלָּא לְמִיפְרַע לְהוֹן אַגְרָא עַל
זְכוּתֵיהוֹן קַלִּילָא דַּעֲבָדוּ לְמֶהֱוֵי־לְהוֹן אִכְלִין אַגְרָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלְהוֹבְדֵיהוֹן חוּלָקְהוֹן לְעַלְמָא
דְּאָתֵי אֲמָרִית בְּמֵימְרִי דַּאף דִּין הֶבֶל׃ וְשַׁבַּחִית אֲנָא יַת חֶדְוָת אוֹרַיְתָא אֲרוּם
לֵית טַב לָאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵין הֶחוּת שְׁמָשָׁא אֲרוּם אֲכָלָהּ

ג׳
ח׳ יז׳
ג׳
ד׳ ג׳ ב׳
ה׳ ד׳ ג׳
ה׳ ד׳ ג׳ סוף
ה׳ ד׳ ג׳
ט׳ בטעם
ג׳ חס׳
ה׳ ד׳
ב׳ ויתכיב
ל׳ בכתיב
ב׳ חס׳ בכתיב
ובכתיב
ה׳ ד׳ ג׳
א׳

על כן מלא לב בני האדם׳ קראו את שם המקום החזוא עמק ברכה דלה׳ לימים הלזה פורים׳ להים ב׳ חס׳ בספר׳ וסי׳
אשר יש צדיקים אשר מגיע אלהם כמעשה הרשעים ב׳ בפסו׳ ׳ השמחה ג׳ וסים׳ הרבית הגוי לא הגדלת השמחה׳ קול
תרועת השמחה דעזרא׳ ושבחתי אני השמחה אשר אין טוב׳

ימלט ח׳ וסי׳ נמס׳ בעמוס סוף סי׳ ב׳ ואיוב סוף סי׳ כב׳ ׳ ונתון ז׳ וסי׳ נמס׳ בספ׳ מקץ וירמי׳ סוף סימן לז׳ ׳ באד׳ ד׳ וסי׳ נמס׳
בספ׳ תזריע ומשלי סימן כג׳ על כן ט׳ בטעם פזר וסי׳ על כן לא יאכלו בני ישראל׳ על כן קראו למקו׳ ההוא מחנה דן׳
כי על כן הוא מרפא את ידי דירמיה׳ על כן חרה אף יי׳ בעמו׳ על כן לא ידרכו כהני דגון׳ על כן אבכה בבכי יעזר׳

ואין מלטון׳ מל׳ סוס תלך ניכר ביום מותו בכל מקום אתה מופלא והתלך דוך
וביום מותו ויקרבו ימי דוך למות לא הוזכר מלכו׳ כאן׳ : ואין מפלחת במלחמה׳
זו לחמר תפלח בני לו עברי במקומי׳ : את כל זה ראיתי׳ התמור למעלה׳ ונתון
את לבי לכל המעשה׳ וגם לכל מעשה בני אדם נתתי את לבי וראיתי עת אשר

ואין מלטון לה תופיל המלכות למלך ולה הנפק המוכן למלחמה ומפלחת כתו
כפק וכמיהו וחיתו מעבו׳ בפלח ועניכו מפלחת המלחמה ויש מפרשי׳ במלחמה
מלחמת המתכוכת המומר׳ הנוף עד עת קץ עם החלי הנכנס בנוף ואם תחלם
המתכוכת ימות בן אדם ופירוש רמע רוב התנועה והנכוח בעכין והוא יפקיט

מלט אדם בחבירו
עבר עליו וסופו כ
כהפך לרעתו עמלך
כתגבר על ים׳ ומפו
ואחריתו עדי אובר
כן פרעה כן נבוכר
נבר כן מנחריב :
ובכן׳ ואז : ראיתי
רשעים קבורים׳
בכבודה זו ראיתי
רשעי קבורים מהיו
ראוי׳ להטמן בעפר
מהיו כבוד׳ בין מלר
לומות מכ׳ עליה׳ זה
העם לה היה ומלטו
בביתו על הקבה
מהוא מקום קדום
ובלכת׳ מעם ג׳ חרפס
היו מפתבחי בעירם
תפר כך וכך עמו
בביתו על מקו׳ על
תקדי ויפתכחו מלא
ויפתכחו כך דרמוהו
לזל ולעניין הפכחה
כדרש בחברה ומופן
מיפתכח פתם וזכר׳
בתוך העיר עצמה
תפר כן עמו בה מכ׳
וקבפתי את כל הגוי׳
על עמק יהוסמט
בתקו׳ מניילו לפניו
יפרע מהם וכן הוא
תומר יי׳ בעיר כלמס
תבזה : גם זה׳ אחד
מן ההבלים מפמרו׳
לעולם ליגע את ה
הבריות מלין הקבה
מיתר להפרע ב
בעוב׳ הרע׳ והבריו׳
מבורי׳ אין דין ואין
דיין : אפר אין
נעשה פתגם׳
מפסט מעשה הרעה
מהרה מלין הקבה
מיתר להפרע מ
מעוני הרע׳ ועל כן
הם קבורים אין דין
ומלא לבם בקרבם
לעשות רע : אפר
חוטן ונו׳ ׳ לפי
מרוחים מהחוטן
עושה רע מהת אפי׳

וריבוחות ומתריך לו הקבה והיכו נפרע ממכו׳ מהת מקרה קבר ודבוק לפניו
לומר מהת ימי׳ מהת מכי׳ מהת חלף וכן ומבורת מקרה קבר וחבר מבור׳ כעם
ולא מיין בעפר מברו׳ : כי גם יודע אני׳ כי לף בכל זהת מהיכו מיתר להפרע
מן הרשעי׳ ולהיות הפרע בין צדיק׳ לרשעים יודע אני מפוף כל אחד ואחד ליטול
מברו ולריהון יהיה טוב וטוב לא יהיה לרשע לפי אפר היכו ירא לפני האלהי׳ ;
יש הבל דבר המהביל את הבריות : אפר יש צדיק׳ מגיע אליהם רעה כמעשה
הרשעי׳ ויש הפוי׳ מגיע אליהם טובה כמעשה הצדיק׳ אתרתי גם זה אחד
מן ההבלי׳ המהגים בעולם ורבוקי׳ דרמו לבר אחר במפכת הוריו׳ והיכו מיוסב
לי על פיוהת דבור מפי׳ החכם לומר גם זה הבל : את השמחה : מיהת שמח
בחלקו ועוסק בפקודי׳ יפרי׳ מעמתי לב ולא יהת עטוף אחר הרבו׳ הון בעסך
ומרבית וגזל כל מי שהיכו שמח בחלקו ועטוף אחר התמון בא לידי עבירו׳ גזל
והיכהה ורבית והיכו שמח בחלקו לעניין להבית אפתו עטוף אחרי הנפו׳ להרהר
אחרי אפת ימים : לאכול

ורשי׳ אבן עזרא׳ ומצודת׳ ומצודת ציון׳ קבורי׳ בקברים כעניין כי לין חרכובות למותם׳ ובהן
לצולם מניח והעניין מיכהו בחיי׳ ויעמדו במקומם ויעמוד זכרם ואפר מתקום
קדום ויהלכו והעניין כי הקדוסי׳ שימותן בלא בן ויפתכחו בעיר שהיו שמח והם
אפר עשו כן אחת כמו כן בנות צלפחד רובות׳ תמה היך נכרת זכר הצדיק
ונפכח כל טוב מעשה והרשע את בשלום והניח בנים בתקומו גם זה הבל :
אפר׳ בעבור שלא נעשה דבר נקמה ותמלו׳ ותגמול על מעשה הרעה מהרה
על כן מלא לב בני האדם לפילו בנפשם לעשות רע כי קר הפחר מהכ : אפר
אשר׳ כי ירלו חוטא אחד יעשה רע מאת פעמי׳ ומאריך לו ההלהי׳ לעצ מידעו
המביכים בבני אדם וגם יודע אני אפר יהיה טוב לירלי ההלהים ואם לא היה
מהרה : וטוב לא יהיה לרשע׳ בהחריתו יום מהם שלא יאריך ימי׳ כצל ובעבו׳
היות רשע לעכיכי רבים פירש פזה הרשע הוא אפר היכו ירא מלפני ההלהי׳ ;
יש הבל׳ מתחלת זה הפסוק ער פסוק גם זו ראיתי חכמה הם שמש עסר
פסוקים בעניין אחד דבקים גם זה הפסוק הוא מן העניין של מעלה יש צדיקים
שמגיע אליהם מה שהיה ראוי להגיע לרשעים על מעשיהם׳ והפך הדבר וכאשר
ראיתי זה אמרתי הכל בין צדיק ורשע כעניין והיכו כמעט כטו רגלי כי קנאתי בהוללים : ושבחתי׳ לז שבחתי את השמחה כי אין טוב לאדם׳ כי אם האכילה והשתיה
ושירוש ילווכו בעיקלו ילוה עמו זה הדבר שימחה ויקעכב : כאשר׳

כתפר׳ כמעט ומבחתי את הממחה כתפר כתתי את לבי לדעת זה הענין ולתת
יגיע לבדי כמעט׳ הרבע עד כדרס מנתי מעיני ביום ובלילה ברוב המחשבו׳
ולו עיניו עם חל לבי: ורחיתי׳ קנות מעשה האלהים והבינותי עיקרם לכן זה
המעשה הרע שנעשה׳ תחת השמש לא יוכל להבינו בעבו׳ שהוציאו כשעשו ועשלו
חכמי הדרש למצוא הענין ולמה זה ולא מכחו ופירוש בשל כמו בעבור וכן כי
בשלי הסער הגדול ועל זה הענין נאמר עיקר חיוב הנדיקי: כי את כל זה׳ לבור׳ היה לחוי להיו׳ בחולם וכן ירון ושמח בעבור היות שמיהם מפעלי הכפל והו׳ כמו לברור מלנו מן שפתי ברור מללו כי רחיתי הנדיקים והחכמים ומעשיהם למו לכן יכיר ת מעבריהם חולם ברשותם רק ביד האלהים גם כל מה שהם תוהבים חן מוכחים חוכם יורעי׳ מתי יבואם הכל לכניה׳ ולא ירגישו חן פי לפניה׳ קור׳ מיהיו כבר כנזר עליה׳ מה שנגזר: הכל׳ הכל יבא להם כמו שיבא לכל מקרה ר׳ לנדיק ולרשע חן הפרש ביניה׳ לטוב ולטהור ולטמא הבא טמא במקום הזה הפך הטוב והטהור כמו שים פקח בפסוק מי שם פה לאדם הפך העור והשומע כמו לפקוח עיניים עורות פקוח חזנים וחרדוק לטו׳ כחוטאי הכפין בלשון הקדש כמו כעבר כחרון והחרון כעבר חן הפרש ביניהם וכן כמוני כמוך כעמי כעמך כחשבה כחורה והמפרש כימי׳ חשר יחבת׳ היתי׳ חן טעם וריח לפירוש הזה כי מה ענין יפבתם ב בקדם ימים רבים כימים חשר יפבתם והכתוב כי מקד הלבו

ולראות נ׳ וסים׳ לעיל בספרא סימן ג׳, ובלילה ה׳ וסים׳ ולמשל ביום ובלילה׳ מדי עברו יקחאתכם׳ ובלילה שירה עמי׳ ובלילה יהי כנגב׳ ובלילה שנח בעיניו אינגו ראה, נתתי אל לבי ד׳ בלישון נתינה ל לב וסי׳ וחחי יתן ל לבו׳ כי את כל זה נתתי׳ ולא הנדתי לאדם׳ ויתן אלחי אל לבי׳, חוטא כחושא נ׳ חס׳ וסים׳ הוי גוי חטא עם כבד עון׳ אשר

	לְמֵיכַל וְלִמְשְׁתֵי וְלִמְחֵי בְּטוֹרְחֵיהּ ו נ׳מר חב׳ ל
	וּבְחוּלָקֵיהּ דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִן שְׁמַיָּא וְלָא
	יוֹשִׁיט יְדֵיהּ בַּחֲטוּפִין וְאָכְסָא וְהוּא יְלוֹנֵיהּ
	לְשַׁלָּם לְעָלְמָא הַדֵּין וְיִקְבֵּיל אַגַּר שְׁלִים עַל
	טוֹרְחֵיהּ דִּי טָרַח בְּשִׁלְמוּתָא כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי
	דִּי הַב לֵיהּ יְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמָשָׁא׃
	כְּמָא דִּי יְהַבִית לִבִּי לְמִנְדַּע חוּכְמְתָא
	אוֹרַיְתָא וּלְמֶחֱזֵי לִגְוִין דְּאִתְעֲבִיד עַל אַרְעָא
	אָרוּם אַף חַכִּימָא דְּיִצְבֵּי לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא
	וּלְאַשְׁכְּחָא חוּכְמְתָא טוֹרְחָא הָוֵה לֵיהּ אָרוּם
	אַף בְּיָמָא לָא יְנוּחַ וּבְלֵילְיָא שֵׁינְתָא בְּעֵינוֹהִי
	לָא חֲזֵי׃ וְחֵזִית אֲנָא יָת כָּל עוֹבַד גְּבוּרְתָּא
	דְּיֵי אָרוּם דְּחֵילָא הוּא וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאֵנָשׁ
	לְאַשְׁכְּחָא יָת עוֹבַד גְּבוּרְתָא דְּיֵי דְּאִתְעֲבִיד
	בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בַּד יְטָרַח אֱנָשׁ
	לְמִתְבַּע מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יַשְׁכַּח וְאַף
	אִם יֵימַר גְּבַר חַכִּים בְּמֵימְרֵיהּ לְמִנְדַּע מַה
	דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמָיָא וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ
	לְמִשְׁכַּח׃ אֲרוּם יָת כָּל דֵּין דִּי צַדִּיקַיָּא וְחַכִּימַיָּא
	וְתַלְמִידֵיהוֹן דְּמִשְׁתַּעְבְּדִין לְהוֹן עַל עִיסָק
	אוֹלְפַן אוֹרַיְתָא מְסִירִין בִּידָא דְּיֵי וּמִנֵּיהּ אִתְגְּזַר
	עַל כָּל עַלְמָא כָּל מָה דְּיֵיתֵי בְּיוֹמֵיהוֹן אַף רְחֵמָנָא
	דִּי רַחֲמִינוּן אַף סְנִיאָתָא דְּסַנְיוּן גְּבַר לֵיהּ
	נְבִיָּא בְּעָלְמָא דִּי יִנְדַּע מָה דְּיֵיתֵי בֶּאֱנָשָׁא כּוּלָּא
	בְּמַזָּלָא אִיתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי קֳדָמֵיהוֹן׃ כּוּלָּא
	בְּמַזָּלַיָּא תַּלְיָא מִן שְׁמַיָּא אִיתְגְּזַר מָה דַּעֲתִיד
	לְמֶהֱוֵי לְכוּלָּא אִרְעוֹן חַד לְזַכָּאָה וְלַחֲיָבָא
	לְדַתַקְנָן אוֹרָחָתֵיהּ וְלִמְדַכֵּי נַפְשֵׁיהּ וְלִמְסָאֵיב
	נַפְשֵׁיהּ וּלְמִקְרַב נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְלִדְלִיתְהוֹי
	מַקְדִּיב נִכְסַת קוּדְשִׁין כְּתַיָּבָא כְּגַבַּר דְּיוֹמֵי
	לְשַׁקְרָא כְּגַבַּר דְּמוֹמָתָא דָּחִיל׃ דֵּין מַזָּל בִּישׁ בְּכָל עַלְמָא דִּי יְתַעֲבִיד תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אַרְעִין חַד
	לְכוּלָּא לְכָל דַּיָּרֵי אַרְעָא וְאַף לִיבָא דִּבְנֵי אֱנָשָׁא אִיתְמְלֵי בִּישׁ עַל דָּא וְחוּלְחוּלְתָא בְּלִבְּהוֹן כָּל יוֹמֵי
	חַיֵּיהוֹן וּבָתַר סוֹפְהוֹן דְּאֱנָשָׁא נְטִיר לֵיהּ לְאִתְווּכְחָא עִם מֵיתַיָּא בְּדִין חַיָּבָא׃
	אֲרוּם מִן גַּבְרָא דִּי אִתְחַבַּר לְכָל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּלְמִקְנֵי חַיֵּי עָלְמָא רָאֲתֵי אִיתֵיהּ סָבַר אֲרוּם

לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יְלַוֶּנּוּ
בַּעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ
הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כָּאֲשֶׁר נָתַתִּי נ׳ ומל
אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת אֶת־
הָעִנְיָן אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם ה׳
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה יב׳
׃ וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים ב׳ מל
כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לִמְצֹא אֶת־
הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת־הַשָּׁמֶשׁ ל
בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ וְלֹא ל
יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת
לֹא יוּכַל לִמְצֹא׃ כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי א
אֶל־לִבִּי וְלִבֹּר אֶת־כָּל־זֶה אֲשֶׁר כתיב׳ ה׳ כ׳ ל
הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד ו׳ ל׳ ל
הָאֱלֹהִים גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין ל׳ ל
יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לְפָנֵיהֶם׃ הַכֹּל ל׳ רגש׳
כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק ל׳ ל׳ ל
וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ ל
וְלָאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ כַּטּוֹב כַּחוֹטֵא
הַנִּשְׁבָּע כַּאֲשֶׁר שִׁבְוָעָה יָרֵא׃
זֶה רָע בְּכָל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת ג׳ לף בטע׳
הַשָּׁמֶשׁ כִּי־מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּלוּלָם לֵב יח׳ תמי׳
בְּנֵי־הָאָדָם מָלְאוּ רָעָה וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם
בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרֵיו אֶל־הַמֵּתִים׃ כִּי־מִי יתכר׳ ה׳
אֲשֶׁר יִבָּחֵר אֶל כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן ל׳ בכתי׳

חטא עשה רע׳ כתוב כחטא הנשבע כאשר שבועה יראי, יבחר יחבר׳ קרי כי מי אשר יבחר אל כל החיים והוא חד מן
ס״ב מלין דכתי׳ בוקדם מאוחר וסים׳ נמסר בספרה רבתא במעשה אות הוי״ו כסר״ה

עיני׳ על כן לב בני האדם מלא רע׳ פתומרים לית דין מידעניות לית הפל חלק לפי המקרה פעמי׳ לנדיק ופעמי׳ לרשע׃ ואחרית כל המתים׳ וסופן יודעים לניהנם׃
כי מי יחבר יהובר כל החיי׳ ים בטחון׳ כי בעודו בחיים תפילו הוא רשע ומתחבר לרשעים כמו שכ׳ כל החיים תפילו לרשעים ים בטחון טוב לפני מותו׃
כי

כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת · ומניחם רמעים טוב היה לו לכבוד
הרן שהיה עבר רעע ונחנייר פלח הקדימתו מיתה מכבוד נבר רבו שנקרית
הריה שכ׳ עלה הריה מסובבו ומת ברעעו בניהנם ועברו בגן ערן ורבותינו
דרעו לענייין יחתכין את הבבלה לפני הכלבים בשבת ומת המוטל בחמת

אבדה ב׳ קמץ וסי׳ ותוחלת אוני׳ אבדה · גם קנאת׳ כבר אבדה · ב׳ פסו׳ אית בהון ג׳ פעמי׳ גם וסי׳ גם תבן גם מספוא רב
עמנו גם מקום · ויצו גם את השני גם את השלישי גם · ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער׳ לא איש דברים
אנכי · גם צאנכם גם בקרכם קחו · משול בנו גם אתה · וישאל שאול ביי׳ כי גם אחיך ובית אביך׳ כי גם

כִּי־לַכֶּלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה
י הַמֵּת: כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ
וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה וְאֵין־
עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּחַת זִכְרָם: גַּם
אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם
כְּבָר אָבָדָה וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד
לְעוֹלָם בְּכָל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ: לֵךְ אֱכָל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ
וּשְׁתֵה בְלֵב־טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה
הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ: בְּכָל־עֵת יִהְיוּ
בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ אַל־
יֶחְסָר: רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר־
אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי הֲבָלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־
לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כָּל יְמֵי הֲבָלֶךָ כִּי
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־
אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: כֹּל אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה
כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה
בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה:
שַׁבְתִּי וְרָאָה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא
לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים ה
הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם
לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן

ל׳ ויחד לכלב
ל׳ מל · ל׳ וחל מיר:
ר׳ מל
ג׳ בפכו׳ גם גם
ב׳ ותוחלת אוכיס
ל׳ ט׳ ב׳
ל׳ ט׳ ב׳ החזק
כ׳
כ׳ ובפכו׳
ל
ל
ל׳ תם נפי׳ ל׳ בכיוכי׳ ל לקי · ל׳ ויכוי ח׳ · ל׳ למל

כי החיים · והחיים חפילו הם ככלבי׳ יוד׳ עי׳ מיתתו והמתים חפילו הם חכמים
ויכם יודעי׳ מלותה ולא ים להם מה יקנו כי נמכח סמס וזכרם · גם אהבתם ·
כמהיו בחיי׳ וסניאתם וקנאתם אין להם חלק בכל העולם לעולם · לך אכול · זה
דבור לב בני החרס והוא הולנות והענין אחר פאין למת חלק בעולם כמאתם
בחיי׳ לך אכול בשמח׳
לחמך ושתה בלב
טוב ייכך כי כלה
המעשים ירכה ת
החלהים מתעשה ·
בכל עת · המפרשים
הקדמוני פירשו על
ענין אחר והוא חס
ידעת ברכה הלהים
את מעשיך לך אכול
בשמחה לחמך ·
ובריך אחה מיהיו
בבריך לבני׳ והענין
כלה יהיו מעשיך
מבוארים וענין ושמן
על ראשך אל יחפר
מיהיה לו חס טוב ·
ומוהו מיקח חמה ולא
יפגה בזרם · וכל
אשר תמצא ידך ל
לעשות טוב בעולם
יהה עשה כי העולם
הבא אינכו עולם ת
מעשה כי אם עולם
הנמול והפירוש
הנכון מהפסוקים סיש
למעלה ולמטה הם
דבקי׳ והוא דבור לב
בני האדם כלומר
מדבר עם נפשו ולבו
הוא ככוי בעד כעשו
והוא לאול ושתה
ולבבם בנדיס נקיים
ותסוך תמיד שמן
ושמח עם אשה ם
מחשקת בה וכל זה
הם תענוגי הגוף
לבדו : כל אשר ·
כל מה שתוכל לעשו
מדברי תענוג עשה
כי אין מעשה ולא
חשבון על מעשה אין
מחשב ודעת וחכמה
בשאול שהוא הקבר
כי ימוכ שאול לבדיקי
כתו כי אחד אל בכי
אבל שלולה : עבתי ·
אמר שלמה שבתי
וחזרתי בי שבאתי
חשמחה וכי הטוב
מיבקש האד׳ התענוג
בעבו׳ שלא יוכל אדם
לשמות בעולם הזה
ולא יתענג בו כי
רחיקי קלים יכעלו
ופחין לחם כח לרוץ
יבריו וימלטו · ולא
לגבורים המלחמת
כעניין וגבור לא יכעל

כִּי גַּם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים
יב שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת
בְּפָח כָּהֶם יוּקָשׁ בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה
יג כְּשֶׁתִּפֹּל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם: גַּם־זֶה רָאִיתִי
חָכְמָה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְגָדוֹל הִוא אֵלָי:
יד עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וּבָא אֵלֶיהָ
מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב עָלֶיהָ וּבָנָה עָלֶיהָ
מְצוֹדִים גְּדֹלִים: וְנִמְצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן
טו חָכָם וְהוּא מִלַּט אֶת־הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם
טז לֹא זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא: וָאֹמַר
אֲנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן
בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים:
יז דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת
יח מוֹשֵׁל בְּכְסִילִים: טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי
מִלְחָמָה וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה:
א זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַסִּיס שֲׁמֶן רוֹקֵחַ
יָקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט:
ב לֵב חֲכָמִים עַל־יְמִינוֹ וְלֵב כְּסִילִים עַל־
ג שְׂמֹאלוֹ: וְגַם בְּדֶרֶךְ כָּל־הַסִּכְלוּת הוֹלֵךְ
לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר אֶל־כֻּלָּם סָכָל הוּא:
ד רוּחַ הַמּוֹשֵׁל אִם־עָלְתָה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ
אַל־תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדֹלִים:
ה יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה
ו הַיֹּצֵא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט: נִתַּן הַסִּכְלוּת
בְּמְרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ:
ז רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים
ח כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ: חֹפֵר גֻּמָּץ בּוֹ יִפּוֹל
וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכֶּנּוּ נָחָשׁ: מַסִּיעַ אֲבָנִים
יִכְאַב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֵן בָּם:
ט אִם־קָהָה בַרְזֶל וְהוּא לֹא פָנִים קִלְקַל
וְגָבֶר הַחַיִל וְהַשְׂכֵּל הַצְלָחַ: אִם־יִשֹּׁךְ
י הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל
הַלָּשׁוֹן: דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת
יא כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ: תְּחִלַּת דִּבְרֵי פִיהוּ סִכְלוּת
וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוֹת רָעָה: וְהַסִּכְלוּת
יב יַרְבֶּה דְּבָרִים לֹא יֵדַע הָאָדָם מַה־שֶּׁהָיָה
וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ:
יג עֲמַל כְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע
יד לָלֶכֶת אֶל־עִיר: אוֹי לְךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ
נַעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ: אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ
שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ
טו בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי: בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ
מְקָרֶה הַבָּיִת וּבְרִפְיוֹן יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת:
טז לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים
יז וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל: גַּם בְּמַדָּעֲךָ
מֶלֶךְ אַל תְּקַלָּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל
תְּקַלַּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ
יח אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר:
יט שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי בְרֹב
כ הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ: תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם
לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־יִּהְיֶה רָעָה
א עַל־הָאָרֶץ: אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־
הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־יִפֹּל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם
בַּצָּפוֹן מְקוֹם אֲשֶׁר יִפֹּל הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה:
ב שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶּעָבִים לֹא
ג יִקְצֹר: כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ
כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע
אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־
ד הַכֹּל: בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל
תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשָׁר
הֲזֶה אוֹ זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים:
ה וְטוֹב לָאוֹר וְנָעִים לָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־
ו הַשָּׁמֶשׁ: כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה אָדָם
בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי
הָרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל:
ז שְׂמַח בָּחוּר בִּילָדֶיךָ וְיִיטַב לִבְּךָ בִּימֵי
בְחוּרוֹתֶיךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבֶּךָ וּבְמַרְאֵי
ח עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל־אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים
ט בַּמִּשְׁפָּט: וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה
מִבְּשָׂרֶךָ כִּי הַיַּלְדוּת וְהַשָּׁחֲרוּת הָבֶל:

כי גם תמול גם שלשום · גם לא שמעת גם לא ידעת · גם אהבתם גם שנאתם · אל יחסר
ב׳ וסים׳ שרירך אנן וחסהר · ושמן על ראשך · הבלך ב׳ ובפסוק ואינון מן אב כן ב׳ ובפסוק וסי׳ בשער בשערה רבתא
במערכ׳ אות הב׳ת בשר · תמצא ידך ג׳ וסים׳ תנה נא את אשר תמצא ידך · כל׳ אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה ·
תמצא ידך לכל איביך · הולך ו׳חס׳ בכתו׳ וסים׳ דור הולך ודור בא · בשאול אשר אתה הלך שמח · כשחסכל חלך · כי
הלך האד׳ם בית · הלך לדתי למישרי׳ · כי גדול מרדכי ב׳בו וב׳מל בתהלי׳ רוח חולך ולא ישוב הולך תמי׳ ופועל צדק ·

ברוב כח · וגם לא לחכמים לחם מהיה ריהוי להיותם מומלים בכפילים ויהיו
רעים והדבר הפוך ברוב · וגם לא לידעים חן בעניין התמפלת מיתהנא
חותו ויפורו חל מפתיהו : כי

כי עת ופגע יקרה את כלם · פרש כלם החכמים והכסילים והגבורים והחלמים
והכוון בעיני כי כלם יסוב על הלה הסחברי לברם והענין כי אין יכולת ביד בן
חדם לעשות זה והרחיה כי החכמים בעלי הדעות חבות המלחבות אין להם
לחם · והחומרים כל חפץ תמכו ירך לעשות בכחך עשה הולנו · ודבר לא יקום

ידע יי וסי׳ ל אלהי׳ · הוא ידע · וישבע עזר דוד ויאמ׳ · ויאמ׳ דוד לאחימלך · כי בטרם ידע חנער · וחברו קרא אבי ·
לכן ידע עמי שמי · ויאמרו השרים אל ברוך · ויוחנן בן קרח אמר · ויאמר צדקיהו ל ירמיה · יכבדו בניו ולא ידע ·
תבואתו שואה לא ידע · אך בצלם יתהלך איש · איש בער לא ידע וכסיל לא · כי תאמר חן לא ידענו · נבהל לחון

אֲרוּם עִוֶּרֶת וַעֲרַעִיתָא בְּמַזָּלֵיהוֹן יַעֲרַע יְרַ
כּוּלְהוֹן : אֲרוּם אַף לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְר
יַת זְכֻיֵּיהּ בֵּין טַב לְבִישׁ מִן מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי
בְּעַלְמָא וּלְמִיתֵי עֲלַוֵי כְּנוּנֵי יַמָּא דְּמִתְאַחֲדִין
בְּיַחֲכָה וּכְצִפְּרֵי שְׁמַיָּא דְּמִתְאַחֲדִין בְּחַקּוֹלָא
כְּוָותְהוֹן מִיתְקַלִּין בְּנֵי אֱנָשָׁא לְזִמַן בִּישְׁתָּא
דְּאִתְעַתְּדַת לְמֶהֱוֵי עֲלַוֵיהוֹן רִיגְעָא
חָדָא מִשְׁמַיָּא : אַף דֵּין חֶזֵיתִי דְּהִיא חוֹכְמְתָא
בְּעַלְמָא וְדֵין תְּחוֹרַת שְׁמָשָׁא וְרַבְּתָא הִיא
לְוָתִי : גּוּף בַּר נָשָׁא דְּמִתְיְהִיל לְכַרְתָא זְעִירְתָא
וּגְבָרִין גַּבְרֵי חַיְלָא זְעִיר בְּגַוֵּה הֵיכְמָה דְּקַלִּילַן
זְכוּתֵיהּ בְּגוֹ לִבָּא וְאֶנְשָׁא וְיָעוּל לְוַרְ גּוּפָא
יְצִרָא בִּישָׁא דְּמִתְיְהִיל לְמֶלֶךְ רַב הַמְּקִיף לְאִתְכַּנְעָ
וְאִסְתַּחַר יַת לִבָּא לְמִטְעֵי וְתֵיהֵי וּבְנָא עֲלוֹהִי
אַרְתָּר לְמִיתַב עַל דִּי יְצִבֵי לְאַסְטָוּרֵיהּ מִן
אוֹרְחַן דְּתִקְנַן קֳדָם יְיָ לַאֲחָרָא יְתֵיהּ בְּמִצְוָרִין
רַבְרְבִין דְּגָזְרִין עֲלֵיהוֹן לְאַרְלָקוּתֵיהּ שְׁבַע זְמָנִין עַל
חוֹבוֹהִי : וְהִשְׁתְּבַח בְּגוֹ גּוּף יְצָרָא טָבָא
מַכִּיךְ וְחַכִּים וְאִתְגַּבַּר עֲלוֹהִי וּכְבָשׁ יְרֵיהּ
בְּחוֹכְמְתֵיהּ וְשֵׁיזֵיב יַת גּוּפָא מִן דִּינָא דְּגָזְרִין בְּתוּקְפֵיהּ וּבְחוֹכְמְתֵיהּ הֵיכְמָא דְּגִבָּרָא עֲבִיד לְקַרְבָא
מְשֵׁזֵיב יַת יַתְבֵי קַרְתָּא בְּחוֹכְמְתֵיהּ וְאֶנָשׁ לָא דָכַר בָּתַר כֵּן לְיִצְרָא טָבָא דְּשֵׁיזֵיבֵיהּ אֱלָהֵין יֵימַר
בְּלִבְבֵיהּ זַכָּאָה אֲנָא הֵיכְמָה דְּיַתְבֵי קַרְתָּא הַהִיא לָא דְכִירוּ יַת עַנְיָא הַהוּא דְּשֵׁיזֵיב יָתְהוֹן : וַאֲמַרַת
אֲנָא בְּמֵימְרִי טָבָא חָכְמַת צַדִּיקָיָא מִכֹּחַ גְּבוּרַת רְשִׁיעַיָּא דְּחוֹכְמַת צַדִּיקָיָא וְזָכוּתֵיהּ מְשֵׁיזְבָא לֵיהּ וְלְאֶנָשֵׁי
דָּרֵיהּ וּתְקוֹף רְשִׁיעָא רְקָאִים בְּתוּקְפֵיהּ דְּלִבֵיהּ בְּרִיל דְּלָא לְמֶהְדַּר בְּתִיוּבְתָא מְחַבְּלָא לֵיהּ בְּלְחוֹדוֹהִי
וְחוֹכְמַת צַדִּיקָא וַעֲנְיָא מְזַדְּלְלָא בְּעֵינֵי רְשִׁיעֵי דְּרָוֵי וּבְעִידָן דְּיוֹכַח יְתְרוֹן עַל עוֹבְדֵיהוֹן בִּישָׁא
וּפִתְגָמֵי אוֹכָחָתֵיהּ לֵיתִינוּן מְקַבְּלִין : מִלֵּי רְצִלוּתָא דְּחַכִּימָיָא בְּחֶשְׁיָי מִתְקַבְּלִין קֳדָם טָרֵי עַלְמָא
יַתִּיר מְקַבָּלַת רְשִׁיעָא דְּהוּא שַׁלִּיט עַל שְׁטֵיָן דְּפִגְרִין וְלֵית מְקַבֵּל :

כִּי־עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם : כִּי גַם
לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים ל״ט. ל
שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים ל. ל. ל
הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֶם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם ל. ל. ל׳ כתיב
לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפֹּל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם : ל ל׳ וחל׳
גַּם־זֶה רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׳ עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים ב׳ ותעיר. ג׳
בָּהּ מְעַט וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב ב׳ ומצור. ג׳
אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדֹלִים : ב׳ וחל׳
וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־ ל׳ ג׳
הוּא אֶת־הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא ט׳
זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא : ל׳ בכ״י
וָאֹמַרְתִּי אֲנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה ש״ן
וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם ל׳ ומ״ו. ה׳
נִשְׁמָעִים : דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת ג׳ ומ״ו
נִשְׁמָעִים מִזְּעָקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים :

כי עת ופגע : כמאמרו · ד״ה כי עת יקרה לוקח והפגוע · והתחיבה יהיו רגולין
בהם פלוניאו לדברים הללו : כדגים נחחזים במצודה · כדגים גדולים
מנחחזים במצודה גרופה וחלופה ופירשו רבותי היות חכה מחיכה חלף כמין
מחט ודג גדול נלכד בה : כהם יוקמים בני חדם · במכפול קטן וחלם כמו
המכור · הרעה והפח
כמלים בני חדם
בעת פקודת רעתם
כמצוד רעה ח
מלוים בלעז ·
כהם · כמותם :
וחדם לח זכר · לח
היה חוסבו לכלום :
ואמרתי אני ברוחי
כן טובה חכמה מ
מגבור · והרי חכמתו
על זה בזויה לכולם
ובמאמיו כולם כמלטו
על ידו · ומדעת
חגדה עיר קטנה זה
הגוף · וחכמים בה
מעט חלו חיברין על
חדם · מלך גדול זה
יצר הרע מכל ה
החיבריס מרגישים
בו : חיש מכאן יפר ש״ן
טוב : בנחת
כשמעים · מקובלים
הם לבריות · מזעקת
מושל בכסילי · מלבי
החומות מעה כפטל
זה כמיה מניס ועריין
בזרועות מקובלי על
יפרחל וכתיב מלט
העמי בוזריס בזרוע
על יפרחל וחין
דבריס מתקיימין :
טובה

איש · שומר מצוה לא ידע דבר רע ב׳ בו · כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים · וחסכל ירבה דברי · משול יר מל ופי׳
משול באדם ב׳ בו · ושלמה חיח משול : ואתה כית לחם אפרתה · והעושר והכבוד מלפניך · והקימתי את כסא מלכות
דוד · ויהי משול בכל המלכים דוד · את׳ משול בנגות · כי תשב ללחום · ארי נוחם ודוב שוקק · רבים מבקשי פני
משול · מזעקת משול בכסילים · אם רוח המושל תעלה · ובכל ספרי חמסרה שחיו לפני׳ לא אשכחנא כי אם יג
ובכלהו כתוב משול יר מל ונתקשינ׳ טובא עד דאתכיר לן בסוד דהוא ואתה משול בכל ממלכו הגוים דגבי תפלת
יהושפט בדה וכן הוא מלא בכל הספרים המדוקים וגמסר עליו יר מלאים ·

הסכל ה׳ בסגול וסים׳ אתתא יעצת ואתיהיבת לגבורא ספרא וביאורם בשמואל א׳ סימן כח

טובה חכמה מכלי קרב ׳ חכמתה על פרח מנח׳ ותבל החטא ג׳ הטעם בחכמתה עמד׳ להם יותר מכלי קרב שהיה בידם להלחם עם יחד : וחוטא אחד יאבד טובה הרבה ׳ לולולי שהרגה לעצמו בן בכורי היו כולם תבוריים על ידו ׳ ל׳ ח וחוטא אחד יאבד טובה הרבה הרי שהיו יפרחל מחטה בדיקי׳ ומחטה רבעים ובח ו׳ וחטא ועפרון מרובי׳ כמ׳ שהכריע את כולם לחובה :

א זבובי מות יבאיש יבוע ובו׳ ׳ כבון בימי החורף פחי׳ בזבובין כח והם קרובי׳ למות גם הם בח בתוך ממן ריקח ומתערב ב בשמני הוח מביאים והוח מעלה קלף מקורי׳ לחסרון בלעז וכראיה בו כמין ח לבעבועות וזהו מעמעו על יבוע הרי דבר קל מהפיר דבר חשוב כך יקר מחכמה ומכבוד ה הפכלות מעט מהרי הכריע את כולם הרי שהיה חרס זה מקול במחכמה עבירות ׳ ומחכ׳ זכו׳ ובח ועבר עבירה אחת ׳ והכריעתו לכף חובה כמפלת שכלות זה שהו׳ דבר מועט יקר ופוקל וכבר יות׳ מכל החכמה והכבוד שהיה בו מהרי הכריע את כולם ׳ יקר לשון כובד הוח כבד ופקול יחיר מן החכמה וכבוד שבו ׳ ומדרש חגדה מושלי׳ יבר הרע לזבובי מות ׳ יבחים יבוע שם טוב שהוח ערב מעמין ריקח : לב חכם ליחיכו ׳ חכמתו מזומנת להטותו לל דרך המיושבת לטובתו ; ולב כסיל למאן ׳ לעקשו מן הדרך המיושבת שהיה תפארת ונוחה לו : ואמר לכל שכל הוח ׳ בהליכתו וברבורו הכל מכירין שהוח סוטה : שם רוח המושל ׳ מושל העולם תעלה עליך לדקדק לחריך במדת הדין : מקומך אל תנח ׳ מדרך הטובה אל תנח לומר לו מה יועיל בדקתי לי : כי מרפא ׳ דקדוקי הדין בייסורין הבחין עליך מרפא הוא לעוונותיך ויניח לך חטחים הגדולים : כשגגה שיוצא מלפני המלוך ׳ דומה הוא למלוך שהוציא דבר שגגה מפיו שוגג ואי אפשר לחזור בך אמר הקדוש ברוך הוא ואין להשיב : נתן הכסל במרומים רבו ׳ זו היא הרעה שהיא כשגגה שיוצא מלפני המלוך שניתן השגוות והרשע במרומי גובה שהגביהם הקב׳ה את הכסילים ואת הרשעים שהי רוחה ברוח הקדם שהם עתידים לשמוע יר בהיכלו ולשום לותותם חותות : ועשירים בשפל ישבו ׳ ישרל בגדולה והכבוד שיש להם עכשיו בימי עתידים ליפל בשפל שכאשר ׳ יפלו לארץ ידמו : ראיתי עבדים על סוסים ׳ כשרים שהן עבד׳ בהן זה שעם לא היה יתעלו להיות על סוסים מוליכים את שבויי ישרל לסוריים בקולרין : הולכים כעבדים על הארץ ׳ לפני קרוכין על כפדים : חופר

טובה חכמה מכלי קרב וחוטא אחד יאבד טובה הרבה :
א יאבד זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט : לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו : וגם בדרך כשהסכל הלך לבו חסר ואמר לכל סכל הוא : אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח כי מרפא יניח חטאים גדולים : יש רעה ראיתי תחת השמש כשגגה שיצא מלפני השליט : נתן הסכל במרומים רבים ועשירים בשפל ישבו : ראיתי עבדים על סוסים ושרים הלכים כעבדים על הארץ :

טבא חוכמת חכימה בעידן עקתא יתיר מן גבי קרבא בעידן אגיחות קרבא וגברא חייבא דר׳ דאיתיה ברבא גרים לחובדא טבתא רבתא מן עלמא : וזערא בישא דשכין על תרעי לבא ד׳ כויבנא וגרים מותא בעלמא על דמסרי חכימא בעידן דחטי ומחבל שמא טבא דהוה רמי מן קדמת דנא למשח רבותא דמבסם בבוסמנין וכפה יאי ויקיר יתיר מן חוכמתא חכימין ועותר עותירין גבר דטפשותיה זעיר וקליל : לבא דחכימא למיקני אוריתא דאיתיהיבת בידי ימינא דיי ולבא דשטיא למקני נכסין בכסף ודהב : ואף באורחא סריכא בעידן דשטיא אזיל לביה חסיר מן חוכמתא ועבד מילין דלא תקנין לאתעבדא וכולא אמרין דשטיא הוא : אין רוחא דיצרא בישא מתל בך ומרגגבר למיסק עלך אתרך טב די חויתא נהיג למיקם ביה לא תשבק ארום פתגמי אוריתא אתבריאו אסו בעלמא למשבק ולמנשי מן קדם יי חובין רברבין : את בישתא דחזיא בעלמא חדין תחות שמשא ומרה ניזקא בעלמא בפתגמא דשלוטא דנפקא מהחצפא על גברא ומן קדם שולטן : יהב יי ית מלכא רשיעא ושטיא למהוי ברישא בסיזליה ומשמש באצלחותא מן שמי מרומא וחיילותוהי גיוותנין וסגיאין ועמך ביה ישראל משתעבדין תחותוהי בגלותא ומן סגיאות חוביהון עתידי ניכסין מתמסכנין ובמביכותא יתבין ביני עממיא : אמר שלמה מלכא ברוח נבואה חזית עממיא דהוו משתעבדין מן קדמת דנא לעמא ביה ישראל מתגברין ורוכבין על סוסוון כארכונין ועמא ביה ישראל ורברבניהון אזלין הי כעבדין על ארעא :

מריחן הטוב ולח יפסוק הבישום כי הזבובים יבישוהו ויהיה פועל יוצח ׳ ודע כי יקר הקימון הוח תואר שם ומלת יקר בעוח תחת היו״ד הוח שם כמו כבוד ולעולם הוח קמון והוח פוח במקום חסוכרת והממוך כמו בגדי הפרד וכל יקר ריחתה עימו ואת יקר תפארת גדולתו ונקמץ הממוך להפריש ביניו ובין תואר השם הממוך יקר רוח חים תכונה על כן יטעה החומר בתפלת ריחם השנה ולכבוד ממך יקר יתנו בקמצות הי״ו והחית שהוח בעוח כמו וכל הנפשי יתנו יקר לבעליהן ועניו יקר בפסוק הזה הוח החדש והעניו כמו הזבובים המתי׳ יבחישו מהן הממן הרוקח כן ים לחדש שהוח יקר מחכמה ומכבוד שים בו מכלות מעט כי מכלות מעט לחכם יפחית זכרו ויבחישנו וזה הפכלות הוח חטח וזה הפסוק דבק בפסוק שלמעלה וחוטח אחד יאבד טובה הרב׳ גם חטח אחד לחכם הוח דבר קטה הלח תרחה שמלמה המלך כרחה חלין התקן׳ פעמי׳ ובכה מקום לכבוד חטח ובעבור חטח אחד שלח חפש על נמין מה היו עומות והן בנו בית לאלהיהן מעופר שלמה נכתב עליו כל מה שנכתב במקרח בדברי הימים ונחמיה ואל תתמה כי כל חטח הוח קטן וגדול לפי מעלת העומה כעניו בקרובי לקדש ומה נכבד דרם קדמונינו ז״ל במלת ומביניו כשערה מאד וכן נכתבו מלות קטות על גדולים משלמה המלך על דבר קל ולח נעשה בזדון רק

חחרים בבבו הדבר ׳ לב תכם ׳ לח ימר על נוף הלב כי בחמצע הוח לכל לחכם ולכסיל לף על פי שריחמו נטוי לבר ממיל ועניניו משכל החכם עמו ובמעת הנורך ימלחנו מיד בכל עניניו במהירה והפך זה הכסיל כשילו לב חכם לימינו כי לימין יותר כח מן השמיל ויותר מהירות בעבור היות מבוע הדם שהוח הכבד לפתח ימין ושין שים לטר יד ימינו טענה כי המעל הוח על דרך הנמשל ברוב בבני חרס : וגם בדרך ׳ והשכל בכל עסקיו ודבריו ירחה חוסר מכלו ודעתו ושפילו כשהוח הולך בדרך וכשילו הוח קורח על נפשו ומרחה קלונו ומודיע חסרונו לכל וזה ענין ויחמר לכל מכל הוח כשילו בפיו ויחמר לכל שהוח מכל : שם רוח ׳ בעבור שהזכיר למעלה כי דברי החכם נשמעים יותר מדברי המושל בכסילים שם להזכיר החכם שם עלית בחכמתך עד מעלת השמשלה ענין כי חביות הבורים יפת לתלוך מקומך חל תנח והענין שפלו׳ רוח הן ענינו שיתעסק נם בחכמה תמיד כמו שהיה בתחילה כשילו לח זו ממקומו ולח עלה למדרגה עליונה כנגד החדש ודע שם התרפית יניחך הרפוי עם הטחים גדולים ויותר נכון היות מרפח פועל מהבנין הכבד שממנו הרפה לה והחלף במקום ה״ח כחלף על כן הוח מרפח שהוח מהבנין הכבד והענין כי העוזב השמשלה יעזוב חטחים גדולים ויש חומרים כי חים מרפח יעזוב חטחים גדולים כמו בעל הרפוחה לח יחכל דבר שיזיקנו היזק רב רק יעמר ויפרם זה שהפרם שם רוח השומל העלה שם תעלה עליך חמת השומל לח תסור מדרוש החכמה והחכם לח יפעים השומל והענין כי החכם יעזוב כל דבר שיביחנו לידי חטח שבעבורו יכעס השומל כמו שרופח שיפר בתחלה מן השלכלים הקשים : יש רעה ׳ בזה מלת יוצח שהשלר שלה חלף בזה על מנהג בעלי ה״ח כמו רוח לשון שקר שהשם שקר בעל הדיקדוק מחלף שם דעוח שהיה לשון נקבה כי הזכר יוצח ושמחו שעבלה דשלוחים היה בחלף בזה כמו רוח לשון שקר שהשם שקר בעל הדיקדוק מחלף שם דעוח תמורת ה״ח וענין זה הפסוק דבק בשל מעלה כי השומל תפריכנו ממשלתו שיעשה רבריס הפך החמת ורחה כשילו שם שנגה ולח ידע : נתן הסכל ׳ מפרשים חמרו שהיה רשוי להיות בשלין והענין שבעלי השכל ראויים לשבת במרומים רבים והעשירים בשפל והענין בעצמו : כוון לכן חיכנו שענין הפסוק שהוח לפניו ואחריו וכן פירושו כתן ים השכל שהוח הכסיל להיות במרומים ויתכן היות שכל שם שתחר כמו ילר והלך ופירוש רבים כמו גדולים ועשירים שים להם מעלה בעולם כמו שחלי׳ בספר משלי עשיר ברמי׳ יעשבי׳ בשפל : רחיתי ׳ זה הפסוק שענין הפסוק הרחשון ועל כלם יחמר בתחלה יש כמו שפרשתי שהוח הנמשל לפרקי׳ מעטים :

חופר

חופר, דע כי נומץ לחד וחין מכי גם בן וחח חין לו במקר וחופר יורה על עכיבו מהוח כמו בור כרים ויחפריהו ויתכן מזה הענין יפוב על המליט מיעמה הפך החימת ופרן נדר בכוחו חכמי קדמוניס לו יהי עכיבו על הכסיל והענין חעפ מימבלו דבריס בעולם הפך החימת הוח במעט לך ברוב חופר נומץ בו יפול בלוא ו' מ"ל וסימ' הוי כל צמא לכו למים ב' בו, למה תשקלו כסף בלוא לחם כ' בו. ועמי המיר כבודו בלוא יועיל, אם ישך הנחש בלוא לחש. שמלכך כ' ובענין וסימ' אי לך ארץ שמלכך נער ודבתריח, אשריך ארץ שמלכך בן חורים,

	עֲנַת מִדַּת דִּינָא וְכֵן אֲמָרַת אִינוּן גָּרְמוּ לְהוֹן	ל' ויתפ', ל' ומל' ברגש
	כָּל דָּא הֵיכְמָא דְּגָבַר דְּכָרֵי שׁוּתָא בְּפָרְשַׁת	כ'
	אוֹרְחָא בֵּיהּ אִתְחַיַּב לְמִיפַּל וְאוֹמָא דִּי עָבְרַת	כ' ומל' ל'
	עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דַיְיָ וְתִקִּיפוּ גּוּפָא דְּעָלְמָא	כ'
	נָפְלוּ בְּיַד מַלְכָא רָשִׁיעָא וְנָכִית לְהוֹן כְּחִיוָיָא	ל' ל' ומל'
	אָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָא נְבִיָּא גְּלֵי קֳדָמַי דְּמִשְׁוֵד	ל' מ"ל
	בַּר יְחַזְּקִנֵּהוּ עִתִּיד לְמֵיתֵב וּלְמִסְגַּר לְצִילְמָא	ל' מל
	וְאִבְּנִין בְּגִין כֵּן אִתְמְסַר בְּיַד מַלְכָּא וְאִיתּוֹר	ל' · ג' לף
	וְיִכְתְּפִינֵיהּ בְּזִמְמִין עַל דְּאִבְּטִיל פִּתְגָמֵי	כ' ·
	אוֹרַיְתָא דִּכְתִיבִין בְּלוּחֵי אִבְּנִין מִן עִקָּרֵיהוֹן	ל' ומל'
	בְּגִין כֵּן יִצְטַעַר בְּהוֹן וְרִבְשָׁקֵיהּ אֲחוֹרֵי עִתִּיד	ל'
	לְמִסְגַּר לְצִילְמָא וְקִיסִין וּלְמִשְׁבַּק פִּרְתָּגְמֵי	ל' ומל'
	אוֹרַיְתָא דְּאִיתְיְהִיבָן בְּאוֹרְנָא קַיְסֵי שִׁיטִי בְּגִין	ל'
	כֵּן עִתִּיד לְאִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא עַל יְדֵי מַלְאָכָא	ל' ומל'
	דַּיְיָ: וְכַד יְהוֹבוֹן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִתְעַבְּדוּן	ל'
	שְׁמַיָּא תַּקִּיפִין כְּבַרְזְלָא מִלְּאַחֲתָא מִטְרָא	ל' ומל'
	וְהַהוּא דָּרָא לָא צַלּוֹ קֳדָם יְיָ בְּגִין כֵּן אִתְקַלְקַל	ל'
	כָּל עָלְמָא בְּכַפְנָא וְכִדוֹ חַיְתִין וּמִתְכַּבְּשִׁין	ל' ומל'
	אוֹכְלוֹסִין וּמְרַגְּזִין עַל יְצֵרְיהוֹן וּמְמַנֵּן	ל' ויבמין
	בְּרִזְלִיהוֹן לְמִבְעֵי רַחֲמִין קֳדָם אֱלָהֵי שְׁמַיָּא אִיהּ בְּחוֹן רַעֲוָא עַל מוֹתַר אַכְשָׁרוּת חוּכְמָתְהוֹן: כַּר	ל' ומל'
	מִתְגָּרֶן חִיוָן קָלָן לְמַרְאָקָה וּלְנִזְקָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבֵיהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּלָא עָסְקוּ בְּפִרְגָמֵי אוֹרַיְתָא	ל'
	בַּחֲשַׁי וְאַף לֵידֵי כּוֹרַר לְגֶבֶר אָכִיל קוּרְצִין דְּמִשְׁהֲעֵי לִישָׁן תְּלִיתָאֵי אָרוּם בְּאֶשְׁתָּא וְגוּפְהוֹן עָרְזִד	ל'
	לְאִתּוֹקְדָא: כְּמִלֵּי פּוּם גֶּבֶר חָכִים וְאִשְׁתְּבַח בְּרָא בַּר אָתֵי פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא מְצַדֵּי וּמְעַדֵּי יַת	ל' ומל'
	פּוּרְעָנוּתָא וּמְשַׁכַּח רַחֲמִין קֳדָם יְיָ וְסַפְוָתֵיהּ דְּגַבְרָא שַׁטְיָא מְלִיל וְדַזִּיפוּתָא וּבְגִין כֵּן כּוּלֵי עָלְמָא	ל'
	מִתְגָּרִין: שֵׁירוּ מִלֵּי פּוּמֵיהּ שְׁטוּתָא וְסוֹף מֵימַר פּוּמֵיהּ חוּלְחָלְתָא בִּישָׁא: וְשַׁטְיָא מַסְגֵּי פִּתְגָמִין	ל'
	סָרִיקִין דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ עַד דְּלָא יְנַדַּע מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּיוֹמוֹהִי וּמַה דַּעֲרִיד לְמֶהֱוֵי מִן	ל'
	סְיָיפֵיהּ מַן יְחַוֵּי לֵיהּ: מַרְחוֹת שַׁטְיָא דְּטָרַח בְּשַׁטוּתָא אִיהוּ מְשַׁלְּחֵי לֵיהּ עַל דְּלָא אַדְּלִיף לְמֵיזַל לְקֶרְתָּא	ל'
	וְדַחֲכִימָא שְׁרֵי בְּגַוֵּהּ לְמִתַּב מֵיבֵיהּ אוֹלָפָנָא: וַוי לָךְ אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמַּן דִּי יִמְלוֹךְ עֲלָךְ יַת	ל'
	חַיָּבָא וְבַטְּיל מֵינָךְ תִּיקְרוֹבְתָא וְצַפְרָא וְרִבְרְבָנֵיךְ עַד דְּלָא יִקְרְבוּן תְּמִידָא דְּצַפְרָא יֵיכְלוּן לַחְמָא:	
	טַב לִיךְ אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּעִדַּן דִּי יִמְלוֹךְ עֲלָךְ חִזְקִיָּהוּ בַּר אָחָז מִן יְחוֹס בֵּידֵי דָּוִד מַלְכָּא	
	דְּיִשְׂרָאֵל דִּי הוּא גִּיבָּר תַּקִּיף בְּאוֹרַיְתָא וְנָפִיק יְדֵי חוֹבַת פִּיקּוּדָיָא וְרִבְרְבָנֵיךְ בַּתַּר דְּמִקָּרְבִין תְּמִידָא	
	אֲכִלִין לַחְמָא בְּזִמַּן אַרְבַּע שָׁעִין מִן עַמַּל יְדֵיהוֹן בגבורת	

חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפֹּל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכְּנֵנּוּ נָחָשׁ: מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֵן בָּם: אִם־קָהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וְחַיִל יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה: אִם־ יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא־לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן: דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ: תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה: וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְּבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ: עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר: אִי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ: אַשְׁרַיִךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ

חופר גומץ, מוחה: בו יפול. פעמים מהוח נופל בו כלומר יש לך חורים רעה וסופו לנופ עליו בתוך מכלה זרעו של נכוכר כגר פי כלי בית המקדש עכ' ועל מרי ממיח התרוממת: ופורן נדר, סייג של חכמים לעבור על דבריהם: יפכנו נחש, מיתה בידי שמים ולפי מדבר בלעון מריסת נדר הזכיר בתפלותין לעון כמיכת נחש ס מהוח דר בחורי נקבי כתלי בתים כרוכי: מסיע אבני, יעכב בהם, מכוע יעכב בהם חבנים מתחכבחם בהרים מתיגע בהם, יעכב לעון יניעה כמו בעכבו תחכלכה כלומר כל הדם לפי מלחכתו עבדוכו לף עומה רעה לפי זריעתו יקבור: יסכן בם, יתחמם בם כמו ותהי לו ס פיהה על מה לף סוכנת לף הבוסן בתורה וכמצ' בוסן ליהנות מהם: לף קהה הברזל, חרבו כורים מקדוהו מיהם וחדודם: והוא לף פנים קלקל. וחיוס לטובי ומרוטי למען היות להם ברק לף על פי כן וחיילים יגבר מגביר הוס, ב במלחמה לת עבודי החיילים לבצה: ויתרון הכשר הכמה, ומעלת כשרון יש עוד לחכמה יות' יתן הברזל הם קלמוד חכם מקחירין פנין ברעב ולתם רוחת מסכן בין הפעמיים הרבה חיילים מ מתגברים על ידוע תתמה על ל"ו וחיילי' כי הרבה (ו"ן כופלים כן בלשו' עברית כמו הם רחית גבב ותירן עמו עזי ומרת יס ויהיו לי ליסועה והרב מפורסים כזה: הם יסך הבחם. לת לוקי בלא לחם, מחמת מלא לחמו מחבר מלא יסוך: ולית יתרון. לחבר הרשע מהיה רגיל לנחמו בלא לחם כך הם בני עירך ככעלים בחיסורין מחמת מחין חכם דורש להם ומלמדם לת חוקי התורה לין יתרון לו בעתיקותו ולא יסתכר: דברי פי חכם חן. על שומעיהם ובמעיס לו וטוב לו מבוטל גדולה עליהם: ושפתות כסיל תבלענו, זה המסית לת חבירו מדרך טובה כגון בלעם שפרץ גדרו על לומו' שגדרו עבמץ מן הערוות מדור המבול וחילך והוא יצץ להם להיות מפקירין כעותיהם לזנות: תחילת דברי פיהו סכלות, כשחמר לו הקב"ה מי הלכעים הזה עמך היה לו להשיב יי' לתקיעודע והוא חמר בלק בן צפור מלך מוחב בלח הלי כלומר הם בעיניך הני כבזה חשוב הני בעיני מלכי הלרץ: וחחריית פיהו הוללות, מיעמוס וערבוב לכה היעכך זמת הולת: והסכל ירבה דברי, פהיה מתפחר בעצמו פהיה יודע דעת עליון, כי לף ידע החרש מה מיהיה, לו לחחר זמן פהרי הלך ליטול מכרו במדין ולף ידע מיסול בחרב ולפי פשוטו הסכל ירבה דברים גוזר ולות' מחר חעשה כן לפלוני והיכו יודע מה יהיה מחר ואפר יהיה מלחריו מי יגיד לו, כלומר לף סוף דבר מיסע יודע מה יהיה לחחר זמן הלף סוף הסוף עכשיו מלחריו הלף כנגד עיניו הלף מלחרי ערפו מרחוק כריך הוא שיוכל מי יגיד לו: עמל הכסילים תיגעכו, כשלותם גורם להם עמל המיגעין חפר לף למדו דרכי מבוחות העיר ומתיגע ליכנס דרך פחתים ובלעי המים ויגע בטביעות רגליו בבוץ כלומר עכלות על עסכי התורה גורם להם יגיעת עמל בגיהנם חפר לף ידע לנכת לף כתיב לחת לפרוש מן העבירה לפי הלף למד תורה שנחמר כר לרגלי דבריך: חו לך חרץ שמלכך, בזמן שמלכך ודייניך מתנהגים בגעורית:

בגבורה

בגבורה ולא בשתי. מעשקין בגבורת החכמה והבינה ולא בשתיית יין:
בשלחניהם יתך המקרה. כשתרם מתעכל ויהיו מתקן פרפה קטנה שבתקרת הבית: יתך המקרה. יפפל הכניין המקרה את הבית ותסכך עליו: ידלוף. יטפטף דלף. בשתים כלומר כשיפרצ מתעכלים בתורה הם נתקים ובית נתון בגבורה ולא בשתי. מעשקין בגבורת החכמה והבינה ולא בשתיית יין:
בשלחניהם יתך המקרה. כשתרם מתעכל ויהיו מתקן פרפה קטנה שבתקרת הבית: יתך המקרה. יפפל הכניין המקרה את הבית ותסכך עליו: ידלוף. יטפטף דלף. בשתים כלומר כשיפרצ מתעכלים בתורה הם נתקים ובית נתון

בשתי. ל בלישן שתייה בגבורה ולא בשתי. ישמח ז׳ וסי׳ ויין ישמח לבב אנוש. בן חכם ישמח אב ובן כסיל. ואבידו בן חכם ישמח אב וכסיל אדם. ויין ישמח חיים והכסף יענה את הכל. מאור עיני. ישמח לב. שכן וקטרת ישמח לב. איש אחב חכמה ישמח. לשמונ׳ ג׳ מל וסימנ׳ ויעש דוד שם בשבו מהכותו. שמונה שלחנות. תן חלק לשבעה וגם. וכל׳ח

בגבורה ולא בשתי: בְּעַצְלְתַּיִם יִמַּךְ
המקרה ובשפלות ידים ידלף הבית:
לשחוק עשים לחם ויין ישמח
חיים והכסף יענה את הכל: גַּם
כ בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי
משכבך אל־תקלל עשיר כי עוף
הַשָּׁמַיִם יוליך את־הקול ובעל
א כנפים יגיד דבר: שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־
פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ:
תֵּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי
לֹא תֵדַע מַה־יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ:
אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ
יָרִיקוּ וְאִם־יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם
בַּצָּפוֹן מְקוֹם שִׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה:

בגבורה ולא בשתי: בְּעַצְלְתַּיִם יִמַּךְ
המקרה ובשפלות ידים ידלף הבית:
לשחוק עשים לחם ויין ישמח
חיים והכסף יענה את הכל: גַּם
כ בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי
משכבך אל־תקלל עשיר כי עוף
הַשָּׁמַיִם יוליך את־הקול ובעל
א כנפים יגיד דבר: שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־
פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ:
תֵּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי
לֹא תֵדַע מַה־יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ:
אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ
יָרִיקוּ וְאִם־יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם
בַּצָּפוֹן מְקוֹם שִׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה:

ב׳ וכל טב׳ דכו׳ ל׳ ל ג׳ ל׳ ל

בְּגִבּוֹרַת אוֹרַיְתָא וְלָא בְּחַלָּשׁוּת וּבְסָמְיוּת
עֵינָא: בְּחַלָּשׁוּת עַיְסַק אוֹרַיְתָא וּפִיקוּרְיָא
מִתְמַסְכֵּן גְּבַר מִבְּנִין וּבְמַכִּיכוּת תַּפְיִקוּרְתָּא
רְאִתְפַּקְּרַת אִתְּתָא לְמִגְּטַר מִן רֵיחוּק כּוֹאֲבוּת
דָּמָא וְלָא נַטְרָא מִתְעַבְּדָא דָּוּתָא בְּגוֹ בֵּיתָהּ:
לְחוֹכָא עֲבָדִין צַדִּיקַיָּא לְחֵיִם לְפָרְנָסָא
עָנְיִין כְּפִינִין וְחַמְרָא דְּמַזְגִין לְרַצְּתָנִין יְהֵא
לְדוֹן לְחַרְוָנָא לְעַלְמָא וְאַהֲבִי וְכוֹסֵף
פִּירְקָנֵיהּוֹן יַסְחִיר עֲלֵיהוֹן זְכוּתָא לְעַלְמָא
דַּהֲוָה רָאֲתֵי בַּאֲנָפֵי כּוֹלָא: אַף בְּמִנְדְּעָךְ
בְּחֶבְיוֹנֵי לִבָּךְ מַלְכָא לָא תְלוֹט וּבְאִדְרוֹן
בֵּית מִשְׁכְּבָךְ לָא תְלוֹט חַכִּימָא אָרוּם רָזַיָּא
מַלְאָכָא מַכְרִיז בְּכָל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא עַל
טוֹרָא דְּחוֹרֵב וּמַהֲלַךְ קָלֵיהּ בְּכָל עָלְמָא
וְאַלְיָהוּ כַּהֲנָא רַבָּא אָזִיל וּפָרַח בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא
בְּנִשְׁרָא מָרֵי גַּפִּין וּמָרֵי מִילִּין דְּמַרְעַבְּדִין
בְּטִמּוֹרְתָּא לְכָל דַּיָּרֵי אַרְעָא: אוֹשְׁיט
לַחְמוֹ פַּרְנָסוּרָךְ לַעֲנִיֵּי דְּאָזְלִין בְּטִפְיָנָן עַל
אַפֵּי מַיָּא אָרוּם בָּתַר עִדָּן תְּמַן תַּשְׁכַּח אַגְרֵיהּ לְעָלְמָא דַּאֲתִי: הַב חוּלַק טַב מִן זַרְעָא
לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרֵי וְלָא תִתְבְּטַע מִדְּכִסְלֵיו אָרוּם לָא תִנְדַּע מַה יְהֵי בִּישָׁא עִילָּוֵי אַרְעָא אִי
חַרְפֵי נִצְחָן אוֹ אֲפֵילֵי: אֵין מְהַסְּלִין עֲנָנַיָּא מִטְּרָא עִילָּוֵי אַרְעָא מַעֲרָת מַיְרוֹן בְּגִין זְכוּתָא
דְּצַדִּיקַיָּא וְאֵין לֵית זְכוּ בְּדָרָא הַהוּא בְּיוֹמָא וּבְמַדְבְּרָא נָחֲתִין דְּלָא יִתְחַנּוֹן מִבְּנֵי אֱנָשָׁא וְאִי אִתְגְּזַר
מִן שְׁמַיָּא לְמִכְפַּל מַלְכָּא וְעִטּוּתֵי מִן קֳדָם מֵימְרָא דְּשִׁטְיָא הֲוֵי כּוֹבְעָא וַעֲנָפָא בְּרוֹמָא
אוֹ בְּצִיפּוֹנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְמִתְקְיָמָא הַהִיא עִיטָא מִשְׁתַּלְחָא לְמֶהֱוֵי:

וכו׳ מל וכל שמונת ושמונת׳ם׳ במא שמונת אלפים ככרים.

הרחמן והעניין מחזק חוכלים כי הם לצורך ולא במבזל תעכוב: בעצלתים. ידוע כי כל מלה היה על פניים היה פנים כמו עיניים רגלי׳ ידים פוקים פיניים בעבור היותם מתי מערכות רחים וכן מתים ומבין מוד הנגלים יודה כן וכן פעמים גם מים ויש לו קוד פתוס ותתוס ואת כל לוחותים טים פפיוות כמתי לוחות ומעקם דרכי׳ כן ויורה עליו סוף הפסוק יפול בחתת לרדם כחילו חמר בידים הכהן ל׳ע כהרים הם כן תהיה מלת עכלתים הוזרת לרדם כחילו חמר בידים עכלות והוא לשון קכרה והמקרה במקום הזה שם ים חומרי׳ מהוא פופל כמו המקרה במים עליותיו המה קרוהו וכלם מן הבנין הכבד הרגום ויהיה הר״ם רחוי להרגם ויאמר כי המקרה בעכלות ידיו עשה תעשה מך תה רחוק בעבור היות יתך מבנין נפעל כמו ידל כבוד יעקב והוא מפעלי הכפל. ובשפלות ידים עניינו עניות ומסכנות וידלוף מלשון דלף טורד ועניינו הטפות היורדות וזה הפסוק דבק בפסוק שלפניהם כחילו יאמר על חותו המלך והשרים המתעסקי בחכמה ויעכלו להכיט בדברי המלוכה והנה יתחדשו עליהם בעבור עכלותם שני דברי׳ האחד מתשחת מלכותם כמו הבית מיהרם מעט מעט ויתך המקר׳ והדבר השני מלך יסתכלו פרי להוסיף ממון ולאכור חותו בשעת הכורך וזה עניין ובשפלו׳ ידים. למחוק. והלז ירחו כי כל מתחה מבעלם ומחוק עיקרם בלחם מעופים העופי׳ ויין המשמח חיי חרם ויתכן היות תוחר חיים תוחר חשם כי היין ישמח החיי׳ משל על פני אחרם׳ והכסף יענה את הכל ועניין יענה ימציא ויתכן שהו׳ מן עת כמו מפירסתי והעני׳ מימיהנו בעת מירכה הרוכה: גם במדעך. תעלם מהמלך נער השמר לך מלה תקללנו חפילו במדעך ועניינו בלבך ובמחשבותיך מחתה יודע חותם לברך ובמקום הסתר אל תקלל עשיר כי חם ישמע המלך יזיקך בגחו והעשיר בעשרו. כי עוף השמים־דרך משל כמו כי הוא משל כל ובעל כנפים הוא עוף השמים והעניין כפול: מלה. יזהיר מי שים לו פיהיה נדיב ותהיינה ידיו פזוזות׳ למי מיכיר ולמי מחינו מכיר ויש חומרים כי חלו השים הם מיותי ברוכה ויש עם דבים ואין לכו כורך לפירוש הזה: תן חלק. עיקר מבעה במקרא מה שחמר בשל כפר יכירה והיכל הקדש מכוון בחמצע ואחר לשמנה כנגד ימי השבוע כי היום השמיני הוא כמו היום שהחל בו והעניין תמיד בלי הפסק וענין מה יהיה רעה מיבא לידי עוני ואחר יהיה עם רעה כמו כי יהיה נערה בתולה ואם ימלאו. דרך משל לעופר מלה כתן לעשיר כי אם לעשות טוב לכל מצטרך אין ומלת יהוה לשון רבי׳ והאלף נוסף כאלף ההלכות אחו ולא תבו׳ שמוש כי בתחלה הוא יחי בלשון יחיד ואין לו דומה במקרא והעניין ז׳ המקום מיסוד פרי הפן בכפו׳ו בדרוש אם יהיו החופפים והעניין על העשיר ויש חומרים כי על הפן בעבמ׳ ואחר ואכי הפסוק הזה הו׳ כנגד חכי הפסוק הראשון וחכיו האחרון כנגד חכיו האחרון וזה לשון יחיד והעניין כי הפן בעבמ׳ מיתן פרי יפקיהו ויעבדוהו ובשעה מיפול ידעו מלה יתן פרי לעולם יעזבוהו במקו׳ מנפל ואל׳ מפרש ג׳כי זה הפן הו׳ מן עבם והחומ׳כזה לו תלכל מעץ הרפת׳ו

קת ת 108 i עומר

גֶּבֶר דִּנְטִיר חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לָא יַעֲבִיד טַב
לַעֲלַם וּדְמִסְתַּכַּל בְּמַזָּלְיָא לָא מַגְּבִי אֲגַר
אֲרוּם חֲרָשִׁין מְחַיְּלִין לְרוּחָא וְלָא מְחַפֵּס
בִּידּוֹי דְּבַר נָשׁ וּמַזָּלְיָא מְחַיְּלִין לַעֲנָנֵי שְׁמַיָּא
וַאֲזָלוּ וְלָא חַיְּבִין׃ הֵיכְמָה דְּלֵיתָךְ יָדַע
אֵכְדֵּין יְהֵלִיךְ רוּחַ נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי בְּגוּף עוּלֵימָא
שְׁלִילָא וְדָשְׁרֵי בְּמַעֲיָנָא דְּאִמֵּיהּ מַעְבְּרָא
וְהֵיכְמָה וְלָא תִּינְדַּע אוֹ דְּכַר אוֹ נוּקְבָא עַד
זְמַן דְּאִתְיְלִיד הַכֵּדֵין לֵיתָךְ יְדִיעַ יָת עוֹבְדָא
דְּיֵי דַּעֲבַד בְּחוּכְמָתָא יָת כּוֹלָא׃ בְּיוֹמִי
עוּלֵימְתָךְ תִּיסַּב אִיתְּתָא וְתוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן לְעַיְּדִין
סִיבּוּתָךְ לָא תְּחַשְׁבוּק אַתַּת חוּלָקָךְ מִלְּמֵילַד
בְּנִין אֲרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ אֵיזֵין מִנְּהוֹן
אִתְבָּרַר לְמֶהֱוֵי טַב הֵדֵין אוֹ דֵין אִי תַּרְוֵיהוֹן
כַּחֲדָא טָבִין׃ וּבַסִּיס נְהוֹרָא אוֹרַיְתָא וְטַב
לְאַנְהָרָא עֵינִין חֲשִׁיכִין לְמֶחֱזֵי נְקַר צַפְּרָא
שְׁכִינְתָא דַּעֲתִיד לְאַנְהָרָא אַפֵּי צַדִּיקַיָּא מִן
זִיו שְׁכִינְתָא וּלְמֶהֱוֵי שׁוּפְרֵיהוֹן כְּשֻׁמְשָׁא׃
אֲרוּם אִם יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי אֱנָשָׁא בְּכוּלְּהוֹן
חַזֵי לֵיהּ לְמֶחֱדֵי וּלְמֶיעְסַק בְּאוֹרַיְתָא דַּיְיָ וְהָא
דְּכִיר יַת יוֹמֵי חֲשׁוֹכָא דְּסוֹהֲמָא וְלָא יֵיחוֹב
אֲרוּם סַגִּיאִין אִינּוּן יוֹמַיָּא דְּיִשְׁכּוֹב שְׁכִיבָא
בְּבֵית קְבוּרְתָּא לְקַבְלָא וְיָנָא מִן שְׁמַיָּא
בְּהַוְוֹהִי בְּרִיחִים כָּל זְמַן דַּייֵּתִי עֲלוֹהִי פּוּרְעָנוּתָא
עַל הֲבָלוּתָא דְּעָבַר׃ חֲדִי עוּלֵימָא בְּיוֹמֵי
עוּלֵימוּתָךְ וְיֵיטַב לִבָּךְ טַב עֲלָךְ בְּיוֹמֵי רַבְוּתָךְ
וַאֲזֵיל בְּאָרְחָתְנוּרָא עִם אוֹרְחֵי לִבָּךְ וּתְהֵי זָהִיר בָּחֲזִיוֵי עֵינָךְ וְלָא תִסְתַּכֵּל בְּבִישׁ וְאִשְׁתְּמוֹדַע
לָךְ אֲרוּם עַל כָּל אִילֵּין עֲתִידְ יְיָ לְאַעְלוּתָךְ בְּדִינָא׃ וְתַעְדֵּי רְגַז מִלִּבָּךְ וְלָא חֲבַרְתָּם בִּישׁ עַל בִּסְרָךְ
אֲרוּם עוּלֵימוּת וְיוֹמֵי אוּכְמוּת שְׁעַר הֲבָלוּ׃ וּתְהֵי דְּכִיר יַת בָּרְיוּתָךְ בְּיוֹמֵי רַבְוּתָךְ עַד
דְּלָא יֵיתוֹן לָוָתָךְ יוֹמֵי בִּישׁוּתָא וְיִסְטוֹן עֲלָךְ שְׁנִין דְּתֵימַר לֵית לִי בְּהוֹן רַעֲוָא׃ עד

מומר׳ גם זה משל על הכריב כי הזורע העכל הכילי יאמר זה הרוח יורה מלח
ירד בעפר בימים הבחום ולמה לקח מה מים לי והוח הזרע ולטמנהו בארץ ויש
חומרי׳ שהוח מכוה כמעמעה לזורע מכבר זכר מלמה מחין במלחכו׳ כמו עבוד׳
החדמה לכן לל יעמין על דעתו ועל כל מה מנמה כי העתים מעתנות׃ כחמר׳

מפרשים חמרו כי כעכמים הוח כעבים וזה הכל ועניכו גוף הילוד טרם יולר ו וקרלו עכמים כי הם מוסדי הגוף כי הבע׳ והעור כמו מלבוש ו והמלחה היח ההרם ויתכן מיהיה המלח׳ תוחר לחמה ותהיה מלח בטן כמוכ׳ וגם יתכן להיות מתהים תוחר לבטן כי לעול׳ היח בלמון נקבה בלמון הקדם והיה ריחו להיות הבית ה הרחמ׳ פתוח והמני דגום וכמהו לחים העמי׳: בבקר׳ עניכו תמיד על מכי ה הפירומים ות״ן תכח למון נקבה בעבור היד והעניו לל תכיח ידך מן הזרע כי מבלכו׳ מלת הכיח ו יוכלת לעכי פעלים: ומיתוק׳ זה הפסוק דבק עם הבח לחריו ולח׳ על החור מתוק ולהיכו דבר מיהכל ו ועיקר וה בעבור ה התחברות ההרגמו׳ במקום טעל המכח והו׳ מקו׳ יחמרו מלה מהיח ירועה לזלת ההרגמה להרגמה לחרת ומהו ריח ריח בכי ובל העם ריחים לת הקולות ועכי׳ הדבק זה הפסו׳ כרחמון מיתעסק תמיד לעמו׳ טוב ולח יתעסק בעמח׳ לחר׳: כי חם׳ חילו ידע החדם מיהיה מכים רבות ויממח בכלם כמיכור ימי החשך מהם ימי הקבר כי הרבה יהיו ימר לו החור הכזכר וכל מבח הבל עניכו יבין כי כל מבח לעולם כמו דור הולך ודור בח הוח הבל:

ממח׳ לחר מהכל הבל ממח עתה בחור בילדותיך ועכיכו כמו חומר עשה רע ותרחה מה יבח עליך כמו עלי פלמת התרועעי מהוח במקום לחר עלי פלמת׳ תתרועע והעניו על חדום המלכתי כעלי מהוח תקיף וחזק התרועעי עלי פלמ׳ עתה ותרחי מה לעשות לך וכן מיעמי בת חדום ושמחי בת בארץ עוץ וכן חתם הפסוק ודע כי על כל ללה ויעוב לללה על הממחה והטבת הלב והלוך בדרך לב ומרחה עין ועניין טוב הלב בלשוכו על טלמה פניט החדר מיטב מעצמו כמו וייטב לבו והפני מהלב יעו׳ לבעל הלב כמו וייטיב לבך והפליגי מהחדם ייטיב לבו כמו המה מטיבים לת לבם ועניו זה הפסוק כמו ולח תתורו לחרי לבבכם ולחרי עיניכם׃ והפר׳ פרפתיו למעלה ומלת מחרית מן כי עלה הפחר כי רמה ימי המחרית לפחר כמיבקע כעניו לז יבקע כפחר לורך לו יהיה המחרית רמז לפער הפחור מעניו פחורית לכי ונחוה׃ וזכור׳ מפלגו כעורים עלומים זקוניט כלם לטון זכריט בחורותיך יפלו מן הדרך ויש לומרי׳ פהם פתי לטוכות ויפרש מפרת מפה מבחוריו כמו מבחורותיו כי כל בחורי׳ חם ימכו לו ימתנו׳ ימי הרע׳ הם ימי הזקנה לזקן וימי החולי לכל הוא החולי פימות בו׃ עד

סומר רוח׳ ממתין ומכפ׳ עד בח הרו׳: לו יזרע׳ כעמי׳ ממתין ולוכו בח׳ ורוח׳ בעבים׳ כותן עיכיו בעבים וכפרוחה חותם קודריט ירל לקבור מפני הגשמים ולעולם לו יקבור לפי פירל תמיד: כחמר חיכך יודע׳ כעצמים בבטן המלוי׳ דבריט הנפתרי׳ והנעצמי׳ בבטן מהיה מלוחה וחעפ מבולטת לחון׳ כחם׳ חיכך

יקצור ג׳ ומ׳ וסים׳ חרועו שבלים יקצור׳ זורע עולח יקצור חון׳ וראוה בעבים לח יקצור׳ הוח ד׳ רפין וסימן בלשון ארמי חחוכון גברא ייתי בצפר׳ וביאורם הזה חחיכם הקטן חשר חמרת׳ הזה האיש מרגיז הארץ׳ להשתגע עלי הזה יבא
אל ביתי׳ בבקר זרע זרעך: שמח ב׳ וסי׳ שמח זבולון בצאתך׳ ושמח בחור בילדותך׳ וא׳ ושמח יהי מקורך ברוך׳ ואינון

שַׂמֵּחַ רוּחַ לַאֲ יִזְרָע וְרֹאֶה בֶּעָבִים לַאֲ
יִקְצֹור׃ כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ ג׳ חל
הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְלֵאָה כָּכָה ג׳ ב׳
לַאֲ תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃ בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־ 5
זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ ג׳ וכפיל
יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ־זֶה וְאִם־ 5׳ ו׳ רכי
שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃ וּמָתוֹק הָאוֹר ג׳
וְטוֹב לָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ׃ ה׳ ו׳ כ׳ יו׳
כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם ה׳
בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ 5
כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל׃ ב׳ ו׳ כ׳ 5
שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וְיִטַּבְךָ לִבְּךָ כ׳ וכפיל
בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ וְהַלֵּךְ בִּדְרָכֵי לִבְּךָ
וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה ל׳ וכיתי׳ לוי
יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃ וְהָסֵר ו׳ וכרי׳ חית׳
כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי ח׳ דגש׳ וכל
הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃ וּזְכֹר א 5׳ ה׳ חס
אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ עַד ל׳ ואל׳ כ׳
אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ
שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָּהֶם חֵפֶץ׃

מן ד׳ זוגין מן ב׳ ב׳ ש״ן דמשמש סמ״ך ואינון מן אב מן כ״ב תרין א׳ וחד וא׳ ומי׳ נשם בשם׳ רבת׳ במערכ׳ אות חסמ״ך בסו״ר׳

בזקנותך: כי חיכך יודע חיזה יכמר׳ חם תלמידים ובניט מבילדותך יתקיימו לך חו ממח לך יתקיימו שך מבזקנותך מניכו בר׳ עקיבה מהיו לו עסרי׳ ורבבע שך תלמידים מגבת ועד חנטיפורית וכולן מתו מפכח ועד עשרת ובח ג׳ רבוחינו מברוים ומניה להם ולעניין הבניט מעיכו בהבן פלמי׳ בנו פלח חוכה ופלמי׳ בנות הבית לבניו וכולם מתו בחייו ובזקנותו הוליד ת עובד ותקיי׳ לו: ומיתוק׳ החור׳ מיתוק הוח לחרים פל תורה: וטוב לעיניט לרחות ת השמש׳ ולחבריהם תלמידים פעיניהם רוחים הלכה מלובנת ומחוורת פל בוריה כך נדרש בלגדת תילים׳ בכולם ישמח׳ יהי שמח בחלקו ובלבר מיזכור ימי החשך וייטיב מעשיו מיכפל מהם והם ימי מיתת עול׳הם ימי הרפעי׳: כי הרבה יהיו׳ בלותן היימים יותר מימי החיים: כל שבח׳ עליו יהיה הבל והוסף יש הבל מהו׳ לשון פורענו׳ וכרו׳ כמו כי בהבל בח ובחושך ילך: שמח בחור בילדותך׳ כחדש מלות׳ לשבר ולבנו חטח חטף כי פעם לחת תלקה על הכל לף כלן החכם לחר שמח בחור בילדותך והלך בדרכי לבך ובטוח תהיה כי על כל זה יביחך המופט במשפט: והסר כעס׳ דבריט המכעיסי׳ ת המקו׳: והעבר רעה׳ יבר הרע: מבשרך מיהיה לך לב בשר: והשחרות׳ נערו׳ שרחם לחרם מחור בימי עלומיו: וזכור ת בוראך׳ תמן תכיכן עקביה בן מהללח חומ׳ השתכל בב׳ דבריט וכו׳ ומקרח זה חדרש וזכור ת בוראך מתתך דין וחשבון לפניו׳ וזכור ת בוראך בחר בחר מבבעת תמקורה היח טיפה פרוחה פל זרע ופל לובן: ימי הרעה׳ ימי הזקנה והחלשות: עד

עד אשר לא תחשך השמש · יאמרו רבותינו זו פרשת סריסת מחזירה ומכהב׳ בתרם בחור וכמזקנת היא מעלת קמטין ואין מכהבת: והאור · זה החוטם שהוא תוהר הקנתר כנים: והירח · זו כשמה שמחזירה לתרם סכיון שניטלה ממנו אין לו מאור העינים: והכוכבים · אלו הלסתות רומני דחפי מקודין פומ״לם על לחיים מתכהיבים: ושבו העבים · אחר הנפש, תבא כהיית המחזר אחר דמעת הבכי מכאה גרות שעברו עליו: ביזעו · ירתיתו: שומרי הבית · אלו הצלעות והכפלים המגיני׳ על כל חלל הגוף: והתעוותו · יחזק פוי׳ פקודין קרחכפ״ף והתעוותו ח׳ תרקרופירונט בלע״ז: וחגבי החיל · אלו המוקים מכשען כל הגוף עליה׳: ובטלו הטוחנות · אלו הטעינים: וסגרו · אלו נקביו: בשפל קול הטחנה · קול רחים הטוחנים מחכל מכמעיו והוא הקורקבן והמעם: ויקום לקול הכפור · מפילו קול כפור מנעריתו מבהלתו מהזקין: ויפחו כל בנות השיר · כל קולות של כלי השיר רומות עליו כשיחה ולפי שעומו מעמעו יפחו כמו שפלו כל פריס ושרות יהיו שפלים בעיניו וכן ברזילי הגלעדי אחר לדוד שם חמעט עוד בקול פריס ושרות: גם מגבוה ירחו · מגבוהות ותלוליות מבריחות הוא דוחל לבלות למוך פן יכשל בהם: וחתתים ברך · חימות וחתות הרבה ברכים יש לו · חתחתים לשון כפול הוא בתיבה כמו גלגים קשקשים זלזלים: ויבלך השקד · לשון הכנו הרמונים מהרי האלף לך בקרלת בה אמרו רבותינו זו קליבופת הבקל״ בלע״ז מעשם הירך תקוע בה ובזקנותו בשרו כחום והעשם בולט כמו כן הלולן מהוא בולט · השקד לולן שם מקדים כלומר שתקפון הזקנה עליו כשקד זה המתהר להכן לשני כל החילנו׳: ויסתבל החגב · זו הנבות שתהיו עגבותיו דומות עליו כשובל מעל כשר · ויפרר׳ט שורפ״ץ בלע״ז: ותפר החביונה · חמדת תלות כשים שיהיו כזוק לכשים לתשמים · חביונה תלוה כמו ולא חביתם תלבתי ליטועתך: ער אשר לא יתוק חבל הכסף · זה חוט הסדרה שהו׳ לבן ככסף וכמותו חבר מותו ומתריקן וייבש ומתעקש בתוך החלוות וכעשת כשלשלת · יתוק לשון ריתוקו׳ כסף: ותרוץ גולת הזהב · זו החמה שהיתה מקלחת מים וכובעת כמעיין כמו גולות עליות: ותרוץ לשון רציפה: וישבר כד על המבוע · זה הכרס שהיו עכה ובקעת במוקו: וכרוץ הגלגל על הבור · יתרוסץ גלגל העין בתוך גומת ולפי פשוטו גלגל הדלין בו מים מן הבור כך כדרם כל העניין במסכת שבת · ומדרש קיבו׳ פוקרו ככנר כל יפר׳ וזכור את בוראך בימי בחורותיך בעוד שהבחורות שבכם קיימין בעוד שהכהונה קיימת שכ׳ בה ואחר תותו מכל שבטי יפר׳ לו לכהן בעוד שבעוד שבית הבחירה קיימת שכ׳ בה עתה בחרתי והקדשתי הבית הזה בעוד שתתם קיימים שנאמר וכך בחר יי׳, עד תשר לח יבואו ימי הרעה אלו ימי הגולה, עד שלח תחשך השמש זו מלכות בית דוד שכ׳ וככוכבים כמשם נגדי · והאור זו תורה שכ׳ כי נר מצוה ותורה אור, והירח זו סנהדרין שהיתה כמאי גורן עגולה · והכוכבי׳ אלו הרבנים שכ׳ מכדיקי הרבים ככוכבי׳, ושבו העבי׳ אחר הנשם כרה אחר כרה קשה אחר קשה מוכח בכל הנבואות הקשות שנתנבא עליהם ירמיה לח בחו עליה׳ אלא אחר חורבן הבית, ביום שיזעו שומרי הבית אלו מעמרות כהונה ולויה · והתעוותו חכמי החיל אלו הכהנים שהם גבורים בכח אמר רבי אבא בר כהנא עשרים ושני אלף לויים הניף אהרן ביום אחד, אמר רבי חנינא התורה הזה דבר קל הוא והכהן זורקה יותר מעשרים אמה · ובטלו הטוחנות אלו המעכניות הגדולות, מעמת רבי עקיבא ומעמת רבי חייא ומעמת בר קפרא · וחשכו הרואות מיעתכא התלמוד מן הלב, וסיגרו דלתיי בשוק כנגן דלתי נחוסתא בן אלנתן שהיו פתוחין לרווחה, בשפל קול הטחנה על ידי שלא נתעסקו בתורה אמר רבי אמוראל כשהלו יסראל למעלה חיכן הריחים מה ריחים הללו שפל ביום ולא בלילה אף כאן והנית בו יומם ולילה, ויקום לקול הצפור זה הגבוד בגר הרעש אמ׳ רבי לוי אמנה עשרה שנה היתה בת קול יוצאה ומפוצצת בשלטין שבוכר בגר עבודת כוכבים ואומרת לו שוב בן פלוני שוב בן פלוני, ואחתי׳ בדרך אתון לא אמרין ליה, ויפחו כל בנות השיר בשיר שלא יפחו לא יאמרו ליה · גם מגבוה ירחו אלו מגבוה שבעולם יהיו ויראו לבו פן יפעה בו כשפר שעשה בו ואחתי׳ בדרך אתון כך יבקש לו אותות ומופתים שם ילוה בדרך אילך בעניין שנ׳ כי עמד מלך בבל על שם הדרך לקשם קשם קלקל בחצי שלו בחרפיס: ויבלך השקד תבמח נבואת ירמיה שאמר מקל שקד אני רואה אמר רבי אלעזר השקד הזה מעשה שהוא מכין עד בוצר פירותיו אחר ועשרים יום כך מעשה עשר בתמוז עד תשעה באב שעמדו בחומה ואחר יום · ויסתבל החגב זה כלמו של נבוכד נצר רוחים אמרו אין לו אלא שלשה חדשים ואם אינו יכול לעמוד ואת אומרת לוקחיה בבקעת דורא אמר רב ביבי מעמידין לוקו ומופל עד שהביאו כל זהב שבירושלם ושפכו דימום על רגליו לקיים מה שנאמר וזהבם לנדה ילמב יהיה · ותפר החביונה זו זכות אבות תופר מעשית אבות שלכם ויהיו אבותיכם מלמון חב · כי הולך האדם אל בית עולמו מכאן אתם אומרים שלא בית עולמו מכאן אלא בית קברו מכאן אתם אומרים שלא בית עולמו מכאן אלא בית קברו מכאן ומכאן בעוק הקופרים גלות יכניה קדמה לגלות צדקיה אחת עשרה שנה כשהגלה נבוכד נצר את גלות צדקיה בקולרין היו יוצאין גלות יכניה לקרלת נבוכד נצר על כרחן עם שאר בני העיר לקלקו שהוא גבור ומכלים אותם ושולין אותם חיים על קרובו מה נעשה בו והיו מעיבין אותן אמר למות ואמרי לעבדי ואמר לחרב לחרב והיו מקלסים בידם אחת ובידם אחרת מכפיקין ומטפחין הספר על אחיהם ועל בניהם: עד

ביום ג׳ דגשי׳ דכתעין כהן וסימ׳ ביום שיזעו שמרי הבית, אויל ביום יודע כעסו, אחות לנו קטנה · ויקום ל׳ מלרע לקול הצפור וא׳ מלעיל ותנזר אמר ויקם לך, ואינון מן אב מן כ׳ב חד מלרע וחד מלעיל וסי׳ נמס׳ במסר׳ רבת׳ נמעירכת אות האלף בסד״ ·

עד אשר לא־תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושבו העבים אחר הגשם: ביום שיזעו שמרי הבית והתעוותו אנשי חיל ובטלו הטחנות כי מעטו וחשכו הרואות בארבות: וסגרו דלתים בשוק בשפל קול הטחנה ויקום לקול הצפור וישחו כל־בנות השיר: גם מגבה יראו וחתתים בדרך ויניא השקד ויסתבל החגב ותפר האביונה כי־הלך האדם אל־בית עלמו וסבבו בשוק הסופרים:

עד דלא תשתני זיו וקרא דאפך דכיתיל
לשמשא ונהורא דעינך עד דלא יסתמין
והדר ליסתך עד דלא יתקדרון ובני עינך
דמחילן לכוכביא עד לא יתעממון ריסי
עינך ויהון זלגין דמעות כעננין בתר מטרא:
ביומא די יזעזעון אנרכובתך ויתרפקון
אורעך ויתבטלון כבי פומך עד לא יכלין
למלעס מיכלא ויתעממון עינך דמסתכלין
בתרבי רישך: ויהון רגלך כבולן מלמיפק
בשוקא ויעדי מינך רעות מיכלא ותהי
מתער משינתך על עיסק על עופא באידו
על גבויא דאזלין בלילא ויתרפסון ספוותך
מלמימר שירתא: אף מן עובדין דהוו
מן קדמת דנא תהי דחיל למדכר יתהון
וגבשישותא קדילא מתילא באנפי נפשך
לטור רם בעידן מהלך באורחא ותפיץ ריש שזרתך מן כחישותא כשיגדא ויתנפחון אסתוורי
ריגלך והרמנע מן משכנא ארום אנשא למהך לבית קבורתיה ויסתחרון מלאכא
תבעי דינך כסופרייא דמסחרין בשוקא למכתב דין חושבנך:

ביום שיזעו שמרי הבית וגו׳. אלו הידים שהם שומרים את הגוף מן הרעות ומן המזיקים ומן הדברים המזיקים להם ומכאיבים להם: והתעוותו אנשי חיל. אלו הרגלים שהם נושאים את הגוף ועומדים עליהם: ובטלו הטחנות. אלו השנים שטוחנים את המאכל: וחשכו הרואות. אלו העינים שרואות את כל הדברים: וסגרו דלתים בשוק. אלו האזנים שהם סגורים ואינם שומעים את הקול: בשפל קול הטחנה. כשהאדם ישן ואינו שומע קול הרחים שטוחנת את המאכל: ויקום לקול הצפור. כשהאדם ישן ואינו שומע קול הצפור שמצפצף: וישחו כל בנות השיר. כל הקולות של כלי השיר שהאדם עושה בגרונו ובפיו ובשפתיו ובלשונו ובחניכיו ובחיכו ובשיניו ובשאר איברי גופו: גם מגבוה יראו. כשהאדם זקן ושב הוא מתירא מן הגבוה ממנו: וחתתים בדרך. כשהאדם זקן ושב הוא מתירא מן הדברים שהם בדרך שלא יפלו עליו: ויניא השקד. כשהאדם זקן ושב אין תאוות המאכל ערבות לו: ויסתבל החגב. כשהאדם זקן ושב אין תאוות המשכב ערבות לו: ותפר האביונה. כשהאדם זקן ושב אין תאוות המשגל ערבות לו: כי הלך האדם אל בית עולמו. כשהאדם זקן ושב הולך ומתקרב אל בית עולמו שהוא הקבר: וסבבו בשוק הסופרים. כשהאדם זקן ושב הולך ומתקרב אל בית הקברות שהם מקום הסופרים שכותבים את הספרים:

לזכר וחכונה לשון נקבה ואם תקעירנה תהיה לחכונה וכן מלת לחמיכון ונעמו חומר וזהו דקדוק עבירת כי אין בלשון הקדם מלה מהקטיגו כלל ואילו היה זה ביסוד הלשון להקטין יהיו כתפלים במקרא למחות ולשפי וחולם לחמכון וחמיכון פני שמות לחים חח׳ כמו שלמה ושלמון חכמי חכיתי חכיר וחכיכר ותופס ו׳ נעמו כתו יתר ויתרו ועתה תפרם הפסוק לחר מחמר וחפכו הרוחות ב בחרובות ולח יחכל ולח ישמע קולו לוך יחזור לחחור לחמר גם מגבוה ירחו ורב׳ המיבה לכן הוח בעניו לחר וכן הוח גם מגבוה ירחו מחפצותיו מהרוח חוספת נוספת והולכת ל מקו׳ גבוה ומפחד מן הרר וכוף הפסוק יורה עליו כי הולך החדם ומלת יכלץ היח בחלף והיח כמו ויכלון ב בזעם לפו מהוח כמו ויחלם לף על פי מפניה׳ מפני בניכים והמקר הוח תוחר הפס במפקל והיה דמן ומיתן ופניכו מומר מתכוכת הגוף כעניו מקרו ממרו וכן מוח מקר מומר וכן כמר מוקר על עריף ועניכו מוקם לפקור׳ ויסתכל החגב מהוח קל קל וחומר הגוף הגוף ות״ו ויסתכל מכניו התפעל ו והתחר כמנהג כל ממך וסי״ן כמו מסתולל מסתולל׳ ומפר החביכה ידוע כי מלת הפיר לפולם הי׳ יוכלת והפני׳ מפר היועכת מועכותיה והיח הרוח וזה דקדוק הלשון כבר בחר רבי יהודה בר דוד ל״ע בפל הדקדוק כי מלת קס ופב וחבריהם פרפס מפלפה חותיות והחמפעי יור ויורה עליו קיס דברי הפורי׳ ומלת ביניס כמו פבתם וקיימתם והבין כמו הקיס ובנית לרעי כמו קמת ותוחר הפס קס כמו הנכי פב פבות והפלס קיס ופל מפקל גבב ולבקבה קיימת ובה״ח קימה מלרע׳ חפוב לפניכ חבוכה וחומר כי הח״ל נוסף כח״ל לקדח בחזרועך והחזניחו ותהיה זחת המלה תוחר מבוכה והוח ככוי לרוח בפלת הבוכה · חל בית פולמו הוח הקבר והוח הבית מידור פס לפולם ויש פולם קבוץ כמו ויפב פס פד פולם ופברו לפולם׳ וקבבו בפוך׳ כפיולכו חותו יפחוהו על כתף יסבלוהו׃ פד׳ זה מפל נכבד והגולה היח ברחם הגלגל המתגלגל בחבל ורחם החבל קפור בגולה׳ וירתק מן עפה הרתוק כפיתקפר החבל כהלו יפתלפל לף יפיב ל המבוע גם כן פניו מלת ירתק מהוח כתו׳ ומלת ונרוץ מן ותרץ תת גלגלתו מפניו וירוצו כיפער הקבר הגולה׳ וירוץ הגלגל ל הבור יפבר הכד וחין מים פולים ומלת ונרוץ בניו נפפל כמו נכון פועל פבר יחיד מן נכוו׳ לבניס פפטים׳ וחבל הכסף הוח חוט הפדרים וקרחו ככף בפבו׳ היותו לבן · וגולת הזהב הוח המוח ודמהו לזהב בפבור הקרו׳ מהו׳ לרוש חפר היח פליו והכר היח המרק ונקרק כד בפבור פפס תקחבר המרק החרומה׳ והמבוע הוח הכבר ונרוץ הגלגל גלגולת הרחם פהיתה למעלה לפולם ירדם חל הבור מתחת לחרץ׃ ויפוב׳ לף יפחר בנוף כי פס העכמות גם הם יפובו פפר׳ והרוח תפוב זה הפסוק יכחיפ הלומרים פהרוח היח מקרה כי המקרה לף יפוב׃ הבל· יתכן היות מלת הבל פתי לפנות החחד כמתקל זהב והפני הידוע על מתקל חרץ כמו ויפל פפנו כפפן הכבפן ויפתך בפרי כמו חלב עזים ויפ לומרים כי הבל לפנין כזוי והפנין כמו עזוב ובח ה״ח הידיעה על קהלת בפבור היותו תוחר הפס כי לף יבח על פס העפס וכחפר זכר מות החרס חתר נתברר לך מה פלמרתי לך בתחלת הבלים׃ ויותר׳ עוד · תמיד כמו עוד טומלתו בו׳ וחזק מירים לו הבור מחזקי החכמה לו הוח מן חזקים כפנין הממיע · וחקר והורה דרכיס לפס לחקור בהס החכמה ויהיה פועל יופך למניס פעולים · תקן מפלים הרבה ודבר פלפת חלפים מפל׃ בקש · דברי חפץ · דברי הפץ בזה מכברין כך ולמה כך · וכתוב יומר הוח פי׳ וכמוהו על ספר היפר וחינכו חלכנו׃ דברי › יש בדברי הקדמונים דברים פהס כרבונות לבהמה מתימרים ומפקחי הכפא ויש כמפמרו כטועי הגרוני פיחלקו חרלתו פלף יתפרדו וזחת תורת החדם ויש חומרי׳ וכמ״ש כטועים דברי בעלי חקופות הס הלוקטים מספרים רבים וייחברו מחברות חלף על פי פיחלקו כלם ליחדם בורית חחד ומלת רועה בפבור פרימה החדם לבהמה הפריכה רבונות׃ ויותר · הזהר מעפות ספרים כמו הפמרו לכם עלות בהר ופניו צפו קבות הו כתיבה כי חין קץ להם ולמ״ד לחמר דעת כימפקל להט החרב וחין לה דומה ובלפון יפמעל הוח כמו קריחה׃

סוף

עד חשר לח ירתק חבל הכסף זו פלפלת יוחבין · ותרון גולת הזהב חלו דברי תורה פל הכחמרים מזהב · ותפבר כד על המבוע כדי פל ברוך בן נריה על מבועו פל ירמיה פפניהם גלו לבבל ופפקו מליומדם בעכו׳ הדרך תחילת גלות למבריס פהגלם יוחכן בן קרח וכפהחריב כבוכר כפר תת מפרי׳ הגלם לבבל ונרוץ הגלגל ל הבו׳ זו בבל פהיה זוטו פל פולם · ויפוב הפפר וגו׳ מבבל בחו לבבל חזרו׳ והרוח תפוב זו רוח הקדם פכיון פ מפתלקה רוח ה הקדם גלו׳ הבבלים · לחי רוחים בפולם לחת׳ הקהלת · מי פבו קבוצת החכמה׃ הבל הבלי׳ כל מה פבבריח בפפת ימי ברחפות׃ ויותר פהיה קהלת חכם · ויותר מחת מכתוב בפפר זה היה קהלת חכם׃ ועוד חזכיר ופה חזכיר לתורה כקופה זו פחין להם חזכיר לחחוז בה וכח ועפה לה חוכיח מתיקן עירובין לסיים ממירת פבת ותיקן כטולת ידיס סייג לטהרה וגזר על הפניו׳ סייג לפריות׃ ביקש קהלת · נתן לבו וחזר על הדבר ומצחו׃ דברי חפץ הלכה למפה מכיני׃ וכתב יומר · זו תור׳ מבכתב והכביחים׃ מפפו דברי חכמי׳ · סייג לתורה בגזרו׳ להרחיק חת החרס מן העבירה כגון חכילת קדפים פד המחר והם חמרו

עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ יריק׳ ל
גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ ל׳ ל׳ ל
וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃ וְיָשָׁב ט״ו רפין כ׳ לף ל
הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ
תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃
הֲבֶל הֲבָלִים אָמַר הַקֹּהֶלֶת הַכֹּל
הָבֶל׃ וְיֹתֶר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם ג׳ · ל · ל ומל
עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־הָעָם וְאָזַן וְחִקֵּר ל · ל · ל
תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃ בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת ב׳ לף
לִמְצֹא דִבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יָשָׁר דִּבְרֵי ל
אֱמֶת׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת ל · ל ומל
וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת ל · כ׳ ל
נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃ וְיֹתֵר מֵהֵמָּה ל
בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה ל
אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃

עזכה עיר תהלח תהלח ק׳ · כומח והעמודים שמנח עשרה דירמיה קומת ק׳ · באחד לבבתיני אחתי כלה קדמא דפסו׳ באחת ק׳ · בן ויקח לו רחבעם אשה את מחלת בת ק׳ · ירחק עד אשר לא ירחק חבל הכסף ירתק ק׳ · ואני המאסף קשיא לי טובא על בע״ל המסורת למה ערב ומסר אותם שכתוב׳ם ח׳קרי׳ת עם ו׳ האחרי׳ם וערבם יחד שאין זה דרכו שהיה לו לומר נ׳כתי׳ב ח׳קרי׳ת וכן חד מן ו׳ דכתי׳ב ה׳וקרי׳ת וכן כולם כמו שמנהגו · וז״ל חד מן ו׳ דכתי׳ב ו׳ וקרי׳ ס׳ וכן חד מן ד׳ דכתי׳ ר׳ וקרי׳ ד׳ וכן אחרי׳ם ומל שנו דמסר חד מן א׳ מלין דקרי׳ת ולא כתי׳ נוכל לכתוב עד שלא ירזק במקום ירחק מי יאמ׳ שהוא כתוב ירחק וכן האחרי׳ם וקשה לי טובא ולא ידענא מה לתרוצי׳ ·

עד חכות וקריית פמע דערבית כמו כן · כדרבונות · מה דרבן זה מכוון לת הפרה לתלמיה כך דבריהם מכוונים לת החרס לדרכי חיים׃ וכמפמרות נטועים · מה מפמר זה קבוע לף דבריהם קבועי׳ ומה נטיעה פרה ורבה לף דבריהם פרים ורבים למטוח בהם טעם׃ בעלי חמופות · מפמריס פים להם גולגולת לכופה ונפה גריפת בלע״ז כן פירפו רונם בן לברט׃ נתנו מרועה חחד · כל דבריהם דברי חלהים חיים הוח חמרן ורועה חחד נתנן מפה מפי הגבורה · וכמפמרו׳ כתוב בפ״ן פהתורה בעפריס וחרבעה ספרים וכמניין מפמרות כהוכה ולוייה׃ ויות׳ מהמה בני הזהר · ויות׳ מיומר דברי חמת דברי הכתובים בספרים הנזכרים למעלה בני הזהר לפמור דברי חכמים וחס תחמר לכ יש בהם סורך למה לף נכתבו · עפות בספרים הרבה חין קץ · חס בחו לכתוב לף הפקנו׃ ולהג הרבה יגיעת בפר · וחס לחת לב לבירפת חבילות יותר ממה פחין הלב מפיב יגיעה היח לבריות פחין להפיב ולל יחמר הוחיל ולח חוכל לבחור המלחכה למה חתפיל ·

סוף

סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא מה שתוכל עשה ולבך לשמים:
ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם · כי לדבר הזה נברא כל האדם: כי את כל
מעשה · יעבר אדם עשה יביא האלהי במשפט ולכך נקוד מעשה פתח והטעם
למעלה לפי שחיבו דבוק לשם: על כל נעלם · הפי על העובד: אם טוב ואם רע ·

ויהי בימי ה' דסמי' וסי' ויהי בימי אמרפל · ויהי בימי אחשורש · ויהי בימי אחז · ויהי בימי שפט השפטים · ויהי בימי יהויקים דירמיה ·

סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם · סימן יתקק

סך פסוקי דקהלת מאתים ועשרים ושנים וסימנין רכב וחציו מה שחיה כבר נקרא ·

א וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה: בִּימֵים הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה:

והוה

בִּיוֹמֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּבִיוֹמוֹהִי בְּטִילַת עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָנָא רַבָּא וְהַוַת בְּטִילָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְדַרְיָוֶשׁ בְּגִין עֵיטֵיתָא דְּשַׁוּתִי בֵּיבְתָא בִּרַתֵּיהּ דְּאֲוִיל מְרוֹדָךְ בַּר נְבוּכַדְנֶצַּר וְעַל דְּלָא שַׁבְקַת לְמִבְנֵי יְרוּ בֵּית מוּקְדְּשָׁא אִתְגְּזַר עֲלָהּ לְאִיתְקְטָלָא עַרְטִילָתָא וְאוּף אִיהוּא עַל דְּצַיְרַת לְעֵיטָא אִתְקַצְרוּ יוֹמוֹהִי וְאִתְפְּלִיג מַלְכוּתֵיהּ דְּמִן קַדְמַת דְּנָא הֲוָון כָּל עַמְמַיָּא אוּמַיָּא וְלִישָׁנַיָּא וְאִפַּרְכַיָּא בְּבִישָׁן תְּחוֹת יְדוֹי וּבְעַן לָא אִשְׁתְּעִבְּדוּ לֵיהּ מִן בְּגַלָּל דְּכִי וְגַבְרַר כְּרוֹ אִתְגְּלִי קֳדָם יְיָ דַּעֲתִידָא וְשַׁוִּתִי לְאִתְקְטָלָא וַעֲתִיד הוּא לְמִסַּב יַת אֶסְתֵּר דְּהִיא מִבְּנַת שָׂרָה דְּחָיַת מְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין אִתְיְהֲבַת לֵיהּ אַרְכָּא וּמַלְכָּא מִן הִינְדָּיָא רַבָּא וְעַד כּוּשׁ דְּמִן מַדִּינְחָא דְּהִינְדָּיָא רַבָּא וְעַד מַעֲרָבָא דְּכוּשׁ מְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע פִּילְכִין:

תוספתא

חֲמִשָּׁא כְּתִיב בְּהוֹן וַיְהִי לִישָׁנָא דְּוָוי וְאִילוּ אִינּוּן וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל דְּאִתְכַּבְּשׁוּ מַלְכִין וְלָא הֲוָה רִיבָא וְאָחֳרָנָא בְּעַלְמָא עַד דַּאֲתָא אַמְרָפֶל וַיְהִי בִּימֵי שְׁפוֹט הַשּׁוֹפְטִים וְכָל וַיְ הֲוָת בְּיוֹמֵיהוֹן וְאֵין וַיְ דָּוָה מְטוּל דַּהֲוָה כַּפָּנָא בְּאַרְעָא דְּכְתִיב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיְהִי בִּימֵי אָחָז וַיְ הֲוָה בְּיוֹמוֹי וְאֵין וַיְ הֲוָה דִּכְתִיב עָלָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּמַה כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ נָעֲלָה בִיהוּדָה וְנַקִּיצָנָה מִכָּאן אַתָּה לָמֵד כּוֹלְהוֹן דִּכְתִיב וַיְהִי בִּימֵי לִישָׁנָא דְּוָוי וַהֲוָה מִן יוֹמֵי עַלְמָא מִן שְׁנִין קַדְמֵיתָא כַּד הֲוֹו עָקְּמִין אַתָּיִן עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲוָון מְצַוְּחִין קֳדָם אֱבוּהוֹן דִּבְשְׁמַיָּא וְעַנִי יַתְהוֹן דִּכְתִיב וַיְהִי עֵד לָא יִקְרוּן אֲנָא עָנֵי עַד לָא יְמַלְּלוּן אֲנָא אֶשְׁמַע: בְּיוֹמַיָּא הָאִינּוּן כַּד בְּעָא מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְמִיתַּב עַל כּוּרְסְיֵהּ מַלְכוּתָא דְּשִׁלְמֹה דְּאִשְׁתְּבָא מִן יְרוּשָׁלֶם עַל יְדוֹהִי דְּשִׁישַׁק מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וּמִפִּצְרַיִם אִישְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דְּסַנְחֵרִיב וּמִן יְדוֹי דְּסַנְחֵרִיב אִישְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דְּחִזְקִיָּה וְתָב לִירוּשְׁלֶם וְרָזוֹב מִן יְרוּשְׁלֶם אִישְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דְּפַרְעֹה חַגְרָא מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וּמִפִּצְרַיִם אִישְׁתְּבָא עַל יְדוֹי דִּנְבוּכַדְנֶצַּר וְנָחִית לְבָבֶל וְכַד עָלָא כּוֹרֶשׁ יַת מָדַאי דְּבָבֶל אַחֲתֵיהּ לְעֵילָם וּבְרַר כֵּן מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּבְעָא לְמִיתַּב עָלוֹהִי וְלָא הֲוָה יָכִיל וְשַׁדַּר וְאַיְיתֵי אַרְדִּיכְלִין מִן אֲלֶכְסַנְדְּרִיָּא לְמֶעְבַּד כְּוָתֵיהּ וְלָא יְכִילוּ וַעֲבָדוּ לֵיהּ אַרְדִּיכְלִין אָרֹךְ מִנֵּיהּ וְאִתְעַסְּקוּ בֵּיהּ תְּרֵין שְׁנִין וּבְשַׁתָּא תְּלִיתָאָה מַלְכוּתֵיהּ יָתִיב עִילָּוֵי הַהוּא כּוּרְסְיֵהּ דַּעֲבָדוּ לֵיהּ אַרְדִּיכְלִין בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא:

סוף דבר · כבר הממעתיך הכל נמעת את האלהים ירא מה שתוכל עשה ולבך לשמים:
ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם · כי לדבר הזה נברא כל האדם: כי את כל
מעשה · יעבר אדם עשה יביא האלהי במשפט ולכך נקוד מעשה פתח והטעם
הכל ונגינו כי זה מקרא כל האדם ור' כי זה עיקר כל האדם ויפוב ליראה הפם
הנכבד והנורא: כי את · קוד מלת זכר בכבר ברוממית עד ויכלו לפם פס כי
אם האלהי הוא קוד
כפר קהלת וענין
על כל נעלם כל
מעם כראה במעשה
יובא במשפט כפי
הנעלם והענין כ
כונת הלב אם טוב
ואם רע ויש אומרים
ואפילו כל דבר ש
מעלם ממך ו
והרחמן יתר ככון
בעיני ובריך היורש
החמת ומחמדיו אמל
לכפר מניאותי ויעיר
ככודי עד יודיעני
תורת חיים:

נאם

יהבריהם
הספרדי
הנקרא
בן עזרא חין עזרה
כי אם מהם החוקק
חוקת עולם על לב
המסכיל בהקיצו ג
גם בחלום ידבר בו
ובו יתמוך בהתחילו
לעמו כל מעשה גם
יזכרנו תמיד טרם
מוצאי פיו והנה חין
במגילה הזאת זכר
והכפר כעלם ·
בפירוש כל נעלם ·
בעזרת חל עולם ·
מלמד כל דעה:
ורוב הורות לממו ·
וכל הפר עמו ·
יבוה חל עמו ·
נחולה ויטועה ·
לחסבון היודעים ·
תעודת מעטועים ·
הפעב מחות עם ·
חלפים חרבעה:

לפם חל יחתה כל
הנדולה ·
מחר הוח כעלה על
כל תהלה:
לחברהם בנו מחיר
יבו עוז ·
חפר הוחיל לפרש
המגילה:

ויהי בימי ח' לחמורום · מלך פרס היה ממלך תחת כורש לפוף מבעים שנה על גלות בבל: הוח לחמורו · הוח ברפעו מתחילתו עד סופו: המולך · ממלך מעבמו ולח היה מ מזרע המלוכ · מהרו ועד כוש וגו · המולך על מחה ועפרים ומבע מדינות כמו ממולך מהודו ועד כוש מעומדין זה חצל זה וכן כי הוח רודה בכל עבר ה הנהר מתפפה ועד עזה מהיה רודה בכל עבר הנהר כמו מהוח רודה מתפפה עד עזה · כמבת המולך לחמורום וגו · כמתקיים המלכות בידו ורבותיו פ פירפוהו בעניין לח · במפכת מגילה: הפרתמים

ויהי בימי ה' דסמי' וסי' ויהי בימי אמרפל · ויהי בימי אחשורש · ויהי בימי אחז · ויהי בימי שפט השפטים · ויהי בימי יהויקים דירמיה ·

ויהי בימי זה לחמורום היה חחרי כורש ורובבל עם הגולה בבית שני רק לא נבנה הבית ולפי דעתי שהוח לרתחפפתה וזה פירוש ובמלכות לחמורום בתחלת מלכותו כתפר לפרש בספר עזרא · ועפ ויהי בימי על כל הדברים תהלה מפפר במגלה הזאת ועפ הוח לחמורוש חינו כמו חברש הוח חבריהם ויתכן שיהיה במלכי פרש הקדמונים מלך שמו לחמורום ומכיהם היו מלכי · על פרש ומדי רק זה לחמורום הפני מלך על מדינות רחרו' שהן בין הודו ובין כוש כי ארץ מדי ופרש כפוכות לארץ יפרע וזורו רק כוש דרומית · ועפ בימים ההם לחר מלת' בימי לחמורום תחלת הדברים כי הרחפון כלל · ועפ בפבת המלך לחמורום מפקש ממלחתו הורו המדינה כתוב בספר דניל וכתפר תזכה במגלה הזאת סופן הוח העיר סופן הוח פס מדינה קרובה ל עילם ורוב המדינה יפר' כתפר לפרש ·

רבים לומרו כי עשה מסתה בעבור שחשב כפי חשבונו ורחה שלח יגיעו יפרשלנ"ו שנקט מלחמות נ"ל שנשא ונתי והוא היפר בעיני: הפרתמים, מזרע הישובה ולא נדע אם היתה עבריה או פרסית כי לא מצינוה כי אם בספר דניאל ובמגלה: המבתים, מלה זרה בלקדוק כי היה הכרי רחוי להיותו קמוץ בקמץ גדול כמשפט והעם המבתים בלומרו הם תברתיו ומברתיו מברתי: ביתן, מגזרת בית והוא סמוך ונסמ למפים וכן מבית ומחון והוא דרך קבוצה ביתן בית המלך: חור כרפס זה הפסוק רבים עם חסר למעלה בהרחותו ובכתם פסוק זכמלאת ביניהם כמו חמור לנער ועבור לפניהם: חור, עין והוא לבן מגזרת חורי יהודה וכתה בלשון חרמית: כרפס עין כרמותו בלשון קדר נם תכלת ירוע ולה עיבי בתעי והער לחת: בחבלי, פתוח החי בפתח גדול חוכנו כמו חבלי יולדה: בוץ, הו הבר תמיכי פשתי בתערי, נם לשנתן בשמר: גלולי, כמו גלגלי כחם, לפרם בתפכן סלמה: ועמודי עם, כמו סים וכתה עם ועים והכ הנלגלי הין בין עמוד לעמוד ותקפתם מכופים בזכרים: רפפת, כמו תרפפת חבניס והם היסיע מלמטה: בהט, נם דר ופחרת לבניס יקרות: מוכי, מגזרת עכוי והוא עם התוחר כרמות פעול וכן ועם מוכים: כיד המלך, ככח כי הכח ביד ירים: והמתיה, על משקל בכח החכילה כי ד' דנשות פיור בעבור פיור המוכלע פחות תחת ה"ח הפורים: כרת, כחוק והיה למו נקבה וחובר על הזכרים כמו נפים ופילנפים: חונם, מכריח וקרו מעשה וכל רז לא חכם לך: רב ביתו, נדול כמו ורבי המלך: בית חמלכות, חסר ב"ת כמו הנמצא בית י"י: כטוב לב המלך, פועל עבר יחיד ת מגזרת טוב ויחד לחיך: חרבונא, רבי פי פחים חרבו על המן בחברים כי נח כמו עתה נם ים בחרבם פחים חליהו והטעם מדבר טוב ועשה כמעשה ליהו והחמת כי זה השמו הנזכרי בחנלה הם פרסיים כן ממוכן ותפתר מתורנם הרסם וחולא הין השמות עברי לא כולל לדעת טעמם כי הין השמות כמצרים על מתכונת אחת כי הכה כרעה מהכית חיכנו סורם חמרו בריע נח מן יכחמנו ושמול מגזרת סחול: כלמר חפר בתקומו והמלך

רשי

הפרתמים ג' וסי' כשנת שלש למלכו עשה משתה, ונתן הלבוש, לאשפנז רב סריסיו. הימים האלה ו' בליש' וסים' תחזקנה ידיכם השמעים, כן שבתי זממתי, ובמלאת הימים האלה, על כן קראו לימים הלה. קיימו וקבל היהודי, והימים האלה נזכרים ונעשים. אחזו ואחזו ח' וסים' נספר בספר בסדר בטות, בטות ב' וסים' השכבים על בטות שן וסדוחי'.

הפרתמי, בלטומים בלשון פרס: ימים רבים, עשה להם משתה: בינת, מקום זרעוני ירקו': ביתן, נטוע בחילכו, חור כרפס וחכלת. מיני בגדי כבעונים: פירם להם למבעות: חחוז בחבלי בוץ וארגמן, מרוקמים בפיונלי בוץ וארגמן חותן פרם להם על גלילי כסף ועל עמודי שש מטות זהב וכסף רבפת, קרקעות של בהט ושש וגו' מיני חבנים טובות כירבו רבותיהם ולפי מ מפעמות המקר כך פתם: והסקת, כמו ולהסקות: מוכים, מעוכים זה מזה וכן ודתיהם מוכות ו ורבותיהם דרשו מה מדרשו: ויין מלכות רב, הרבה ורבותינו חמרו מהסקה חותם כל אחד ואחד יין מהוזק זקן ממנו: כרת, לפי פים מעודות מכופין חת המסובין למתות כלי נדול ויש מחיכו יכול למתותו כי הם בקופי חבל כחן חין חוכם: יקר, לשון יפוי כלומר כן תקן ופוה: על כל רב ביתו, על כל מרי הפעודה פר החופים ופר הטבחו: ופר המקים: לעמות כרפון חים וחים. לכל אחד רפונו: בית המביעי, רבותינו חמרו שבת היה. ותמתן

בְּשַׁתָּא דִתְלַת לְמַלְכוּתֵיהּ דַּאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עָבַד
מִשְׁתְּקָא וּמָטוּל מָה עָבַד מַשְׁקָא אִית דְּאָמְרִין
דְּמָרְרִין עֲלוֹהִי אִיפַּרְכַיָּא וְאָזַל וְכַבְּשִׁינַן וּבָתַר
דַּאֲכַבְּשִׁינַן אָתָא וְעָבַד מַשְׁקָא וְאִית דְּאָמַר
וּמָא דְּאִידָא הֲוָה לֵיהּ וְשַׁדַּר אִיגַּרְתָּא
לְכוּלְּהוֹן מְרִינָתָא לְמֵיתֵי לְמֵיעְבַּד קֻדְמוֹי
חֲדְוָתָא שְׁלַח חֲמַן כָּל רַבְרְבֵי מְרִינָתָא
דְּייתוֹן וְיֶחְדּוֹן עִימֵּיהּ וְאֵיתִיתֵן קֻדְמוֹי מָאתָה
וְעַסְרִין וְשִׁבְעָ מַלְכִין מִן מְאָה וְעַסְרִין וְשִׁבְעָ
מְדִינָן וְכוּלְּהוֹן קְטָרֵי תָּגֵי בְּרֵישֵׁיהוֹן וְדַהֲווֹ
סְמִיכִין לֵיהּ עַל גַּבֵּי מֵילָתָא וְאָכְלִין וְחָדְיָן
קֻדָּם מַלְכָּא וְהֲווֹיָן פַּרְתוֹנָיֵי וְרַבְרְבֵי
מְדִינָתָא קֻדְמוֹי וּמִן רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ
תַּמָּן מְטוּל דְּחָזַן תַּמָּן מָאנֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא
הַהוּן בְּבֵיְין וּמְסַפְּרָן תַּמָּן: וּבָתַר דַּאֲכְלוּ
וְשָׁתוּ וְאִיתְפַּנְקוּ אֲחֵזִי לְהוֹן יַת עָתְרֵיהּ דִּי
יְשַׁהֲאַר בִּידֵיהּ מִן כּוֹרֶשׁ מַרָאֵה וְאוֹף כּוֹרֶשׁ
אַשְׁכַּח הַהוּא עָתָרָא בְּצַדְאוֹתֵיהּ וְבָבֶל חָפַר
בְּסִפְרֵי פְּרַת וְאַשְׁכַּח תַּמָּן שִׁית מָאָה וְתַמְנָן
אַחְמִתִין דְּנַחֲשָׁא מַלְיָין דְּרַהֲב טַב יוֹקָרִין
וּבוּרְלִין וְסַנְדַּלְכִין וּבְהַהוּא עָתָרָא תְּקֵף
וְקָרֵיהּ יוֹמִין סַגִּיאִין וּמִשְׁתָּיָא לְרַבְרְבָנוֹי מְאָה
וְתַמְנָן יוֹמִין: וּבְאַשְׁלָמוּת יוֹמֵי מִשְׁתָּיָא
דְּאִילֵּין עֲבַר מַלְכָּא לְכָל עַמָּא בֵּירַת יְשָׂרָאֵל
דְּאִיתְמְנִיאוּ עִם עַרְלָאִין דַּיָּרֵי אַרְעָא לְמִן
רַבָּא וְעַד זְעִירָא מִשְׁתָּיָא שִׁבְעָא יוֹמִין בְּדָרַת
גִּינְתָא גַּוָּאָה דְּמַלְכָּא דַּהֲוָת נְצִיבָא אִילָנִין
עֲבְדִין פֵּירִין וּבוּסְמָנִין כְּבִישִׁין עַד פַּלְגוּתְהוֹן
דְּהַב טַב וּשְׁלִימוּ בְּאַשְׁלָמוּ אֶבֶן טָבָא וּמַטַּלְלִין
עִילְוֵיהוֹן בְּרַם מֶרְדֳּכַי צַדִּיקָא וְסִיעָתֵיהּ לָא הֲווֹ תַּמָּן: וּמִן אִילָנָא לְאִילָנָא הֲווֹ פְּרִיסָן יְרִיעָן דְּבוּץ
זָן חִיוַר בְּסִפֵּירִין וּכְרַחֲנִין וְתִכְלָא אֲחִידָן בַּאֲשֵׁלֵי מַטְבְּסִין צְבִיעָן בְּאַרְגְּוָנָא רַלְיָין עֲלוֹי אוֹנְקְלָוָן
דְּכַסַף וְדַשְׁרִין סְגֻלְגַּלִּין דְּכַסַף כְּפִיסָן עֲלוֹי עַמּוּדֵי מַרְמְרִין סַמְקִין יַרְקִין וּבַרְקִין וּמַרוֹקִין וְחִיוָרִין
אוֹתִיב יִתְהוֹן עֲלוֹי עַרְסָן דְּמִילְתִין דְּמַחֲתָן עַל דַּרְגִּישִׁין דְּנַקְלָטִיהוֹן דְּדַהֲב טַב וְכַרְעֵיהוֹן דְּכַסַף שַׁרְיָן
עַל מַסְטִיו כְּבִישׁ קְרוֹסְטָלִין וּמַרְמַרִין וְוִירָא דְּכַרְכֵי יַמָּא רַבָּא וְאִיטוֹנִין מְצַיְּירִין מַקְפִין לְהוֹן חִזּוּר
חִזּוּר: וּפִקּוּד לְאַשְׁקָיָא יַתְהוֹן בְּמָנֵי דְּהַבָּא דְּבִית מַקְדְּשָׁא דְּאַיְתִיתֵי נְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא מִן יְרוּשְׁלֵם
וּמָנַיָּא אוֹחֲרָנַיְתָא דַּהֲווֹ לֵיהּ לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ תַּמָּן הֲווֹ מְחַלְּפִין דְּמוּתְהוֹן הֵי כַּאֲבַר וּמִן קֻדָּם מָנֵי
בֵּירַת מַקְדְּשָׁא אִשְׁתַּנּוֹ וַהֲווֹ שָׁתָן חָמַר עָסִיס דַּיָּיאֵי לְמִשְׁתֵּי מַלְכָּא דְּסַגִּי רֵיחֵיהּ וּבְסִים טַעֲמֵיהּ וְלָא
בְּחֶסְרָנָא אֵילָהֵין כְּמִסַּת יְדָא דְּמַלְכָּא: וְשָׁקוּתָא כְּהִלְכְתָא מְנַהֲג גּוּפָא וְלֵית דְּאָנֵס אֲרוּם כֵּן שָׂם
טַעַם מַלְכָּא עַל כָּל דְּאִתְמְנָא אַפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל בַּייְתֵיהּ לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת גַּבְרָא בַּר יִשְׂרָאֵל וְכִרְעוּת
גְּבַר מִן כָּל אוּמָא וְלִישָׁן: אוֹף וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא רַשִׁיעְתָא עָבְדָה מִשְׁתָּא נְשַׁיָּא בְּבֵית מַלְכוּתָא אֲתַר
קִישׁוֹן בֵּית דְּכוּךְ דִּי לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: וּמְרְדְּכַי צַדִּיקָא צַלֵּי קֳדָם יְיָ מִן יוֹמָא קַדְמָאָה וְמִשְׁתַּזְבָא
עַד יוֹמָא שָׁבִיעָאָה דִּי דְהוּא שַׁבְתָּא לַחֲמָא לָא אֲכַל וּמַוִי לָא שָׁרָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה
וַהֲוָה שַׁבְתָּא עַלַּת קְבָלְתֵיהּ וְקַבֵּילַת כַּנְהָדְרִין קֳדָם יְיָ וְכַד שְׁפַר לַבָּא דְּמַלְכָּא בְּחַמְרָא גְּרִי בֵּיהּ
יְיָ מַלְאָכָא וְשַׁגִּישְׁתָּא לְעַרְבְּלָא מִשְׁתְּיהוֹן בְּכֵן אֲמַר לְמָרְזֵן בִּזְתָא

חור כרפס ותכלת, ויין, כ"ש וסי' ישתו יין נסיכם, כיין חלבון וצמר צחר. ויין ענושים ישתו, ויין חמסים ישתו, זכרו כיין לבנון, וחכך כיין הטוב. וכיין משתיו, ומיין משתיו, ויין משתיהם, ויין מלכות רב כיד המלך, ביום השביעי ב' ד"פ וסי' נשיא לבני אפרים, כשוב לב המלך ביין:

להראות נ׳ ומל וסים׳ אתה מחולות ׳ להראות העמים והשרים ׳ להראות את אסתר • בדבר המלך ג׳ וסי׳ ותמאן המלכ׳ ושתי ׳ הרציס יצאו׳ דחופים ׳ הרציס רכבי הרכש • ראשנה ׳ וסים׳ וישם את השפחות ׳ ויהי כלרתה ויתן יד ׳ והקריב את אשר לחטאת ׳ כל הפקודי׳ למחנה יהודה ׳ ויהי לבני אהרן ׳ בחרו לכם הפר האחד ׳ ושלמתי דאשנה כתש׳ ומדתי פעלתם ׳ במעל הזה ראשנה ׳ והקרוב אין כרשנא • במעל ׳ ומלק ׳ ושלמתי ׳ ראשונה כתי׳ בוי׳ ואלף ויהי לבני אהרן

ותתקן המלכ׳ ותתי׳ דבותיכו תמרו לפי ספרתה בה כרעת כדי שתתקן ותהרג לפי שהיתה מפשטת בכות יפרחל ערומות ועומדה בהם מלכה ס בשבת בגזר עליה מתחטט ערומה כ בשבת : ויקנף ׳ שמלחה לו דברי נגיו : כי כן דבר המלך ׳ כי כן מנהג המלך בכל מפעט לעמוד את הדבר לפני כל יודעי דת ודין : והקרוב אין ׳ לעריך דבריו לפניהם אלא הם כרעבנא שתר אדמתא וגו׳ כדת מה לעשות מוסב על ויאמר ה המלך לחכמים : עוקה ׳ לשון עון : כי יצא דבר המלכה על כל הנשי זה שבזתה את המלך על כל הנשים להבזות לף הן את בעליהן : תתמרנה מרו׳ פרס ומדי ׳ לכל פרי המלך את הדב׳ הזה והרי זה מקרין קצר : וכדי בזיון ׳ ויש ברבר הזה הרבה בזיון וקנף : דבר מלכות ׳ גזירת מלכות על נקמה ם מפוה להורגה : ויכתב בדתי פרס ומדי ׳ בספרי חוק ומנהג המלכות : ולא יעבור ׳ חוק זה מכניסים מיהר זה חוק ודת לכל הבזוה את בעלה : תאר לה תבא ומתי ׳ ולכך נזדרזה : ומדבר

לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּתָהּ לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא: וְתִמָּאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בּוֹ: ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָת וָדִין: וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְנֵי הַמֶּלֶךְ הַ יֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת: בְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל־אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים: ס וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהָבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בֶּאֱמָרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה: וְהַיּוֹם הַזֹּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי בִּזָּיוֹן וָקָצֶף: אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְּפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה:

בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס מְהוּמָן דְּמִתְמַנֵּי עַל מְהוֹמָתָא בִּזְתָא בוּז בִּיגְתָא חַרְבוֹנָא אֲחַר בֵּיה בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא עֲתִיד כָּרֵי עַלְמָא לְעַמָּאֲרָה יַחֲזוֹן כְּגַבְרָא דְּעָצַר עִנְבוֹי בַּעֲצַרְתָּא תָּרִין זִיכְנִין וְעָתִיד לְצַוָּאוּרֵהּ זוֹן וְלִשְׁפָּאוּתְהוֹן לְהֲנֵי שַׁבְעָא רַבָּנַיָּא דְּשַׁמְשִׁין בְּאִילֵּין שִׁבְעָא יוֹמִין קֳדָם אֲפֵי מַלְכָּא א אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: וּגְזַר מַלְכָּא עַל אִילֵּין שִׁבְעָא רַבָּנַיָּא לְאֵיתָאָה יַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא עַרְטוּלַתָּא עַל עִיסַּק דַּהֲוֹת כְּפַלְחָה יַת בְּנָתָא רִישְׁרָאֵל עַרְטוּלָאן וּמְנַפְצָן עֲמַר וְכִידֵז בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא וּבְגִין כֵּן אִיתְגְּזַר עֲלָהָא לְמֵיתֵי עַרְטוּלָתָא בְּרַם כְּלֵילָא דְּמַלְכוּתָא עַל רֵישָׁהָא בְּגִין זְכוּתָא דְּאַלְבִּישׁ נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּי דְּאַבְהָא יַת דַּנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא וּבְגִין כֵּן גְּזַר לְמֶהֱוֵי אַתְיָא קֳדָמוֹי בְּכְלִילָא דְּמַלְכוּתָא לְאַחֲזָאָה לְעַמְמַיָּא וְרַבְרְבָנַיָּא אֲרוּם שַׁפִּירָה חִיזוּ הִיא: וְסָרִיבַת מַלְכְּתָא וַשְׁתִּי לְמֵיעַל בִּגְזֵרַת מֵימְרָא מַלְכָּא וְאִתְפְּקֵדַת בְּיַד רַבְרְבָנַיָּא וְרָגִיז מַלְכָּא לַחֲרָא וְחֵמְתֵיהּ רַתְחַת בֵּיהּ: וְאָמַר מַלְכָּא לְחַכִּימַיָּא בְּנֵי דִּישְׁשָׂכָר דְּחַכִּימִין מַנְדְּעָא בְּעִידָנַיָּא וְזִיכְנַיָּא בְּסִפְרֵי אוֹרַיְתָא וְחוּשְׁבַּן עָלְמָא אֲרוּם הֵיכְדִין יָאוֹת לְמֶהֱוֵי מִתְמַהֵּל פִּתְגָם מַלְכָּא קֳדָם כָּל חַכִּים וְיָדְעֵי אוֹרַיְתָא וְדִינָא: וְסָרִיבוּ בְּנוֹי דִּישְׁשָׂכָר לְמֵיעַל יַת דִּינָא דְּהוּא בְּרַם צְלוֹ קֳדָם יְיָ וְכֵן אֲמָרוּ רִיבוֹן דְּעָלְמָא עָרֵב יַת מִשְׁתֵּיהוֹן וַהֲוֵי רְכִיר יַת צְרִיקַיָּא דְּקָרִיבוּ קָרְבָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ אִיכְּרִין בְּנֵי שְׁנָא וְתָרִין בְּנֵי יוֹנָה שַׁפְנִינִין עַל מַדְבְּחָא אַרְמְתָא עַל יְדָא דְּכָהֲנָא רַבָּא דַּהֲוָה לָבִישׁ חוּשְׁנָא דִּי בֵיהּ כְּרוּם יַפְא וְרוּבֵי בָּהֲנָא הֲוֹו מַרְסַן וּבָחֲשַׁן יַת דְּמָא וּמְסַדְּרִין קָרְבָּךְ לְחֵם אַפַּיָּא בְּכֵן אִסְתַּהַר מַלְכָּא וְתָב וְשָׁאַל עִיטְתָא לְרַבְרְבָנוֹי דְּקָרִיבִין לָוָתֵיהּ וְאִילֵּין שִׁבְעָתְהוֹן כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעָא רַבְרְבֵי פָּרָסָאֵי וּמָדָאֵי חֲזֵי אַפֵּי מַלְכָּא דְּיָתְבִין בְּרֵישָׁא קָדְמָאֵי דְּבְכוּרְסְיֵהּ מַלְכוּתָא: כְּאוֹרַיְתָא מָה לַאֲחַבְּדָא מִפַּלְכְּתָא וַשְׁתִּי בְּגִין דִּי לָא אֶתְעֲבִידַת מֵימַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּגֵזֶר עֲלָהָא בְּיַד רַבְרְבָנַיָּא: וְאָמַר מְמוּכָן הוּא הָמָן בַּר בִּרְיָה עֲבַדַת יַת מֵימַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דְּגֵזֶר עֲלָהָא בְּיַד רַבְרְבָנַיָּא: דַּאֲגַן רַשִׁיעָא קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא לָא עַל עֲלָוֵי דְּמַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹי סָרְחַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא אֶרוּם עִדּוֹי כָּל רַבְרְבָנַיָּא וְעִדּוֹי כָּל עַמְמַיָּא דִּי כָל פִּילְכַיָּא דִּי שַׁלִּיט בְּחוֹן מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: אֲרוּם יְפוֹק פִּתְגָם גְּזֵירַת מַלְכְּתָא עַל כָּל נְשַׁיָּא לְאִתְלַגְלָגָא מָרֵיהוֹן קָדְמֵיהוֹן בְּמַלָּלוּתְהוֹן חֲדָא עִם חֲבֶרְתָּא בְּרַם בְּקוּשְׁטָא מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְאֵיתָאָה יַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא קֳדָמוֹי וְלָא עֲלַת וּמָא דְּרִין תְּהֲוֵין אֲמְרָן רַבָּנָתָא דְּפָרָסָאֵי וּמָדָאֵי לְמֶעְבַּד לְגוּבְרֵיהוֹן הֵיכְמָא דִּי קַבִּילוּ יַת פִּתְגָם דְּעָבְדַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא וְתִשְׁתֵּי מַלְכְּתָא עִבְדַת יַת מֵימַר מַלְכָּא וְתִתְעֲבֵד דָּתָא וְתִתְכְּתֵב בְּמִסַּת חוֹךְ דִּין וּרְגִיז: וּמִתְמַלְכִין לְמֶעְבַּד כְּדִין לְכָל רַבְרְבֵי מַלְכָּא וּמִן זְכוּל לְסוֹבְרָא בְּמִסַּת חוֹךְ דִּין וּרְגִיז: אִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יִפּוֹק פִּתְגָם גְּזֵירַת מַלְכוּתָא מִן קָדְמוֹי וְיִתְכְּתִיב בְּגִזְרִין פָּרָסָאֵי וּמָדָאֵי וְלָא יִתְבַּטֵּל דָּתָא גְּזֵירְתָא דִּי לָא תֵיעוֹל וַשְׁתִּי קֳדָם מַלְכָּא וּמִן בָּתַר דְּתֵיתֵי קֳדָם מַלְכָּא יְגַזּוֹר מַלְכָּא וְיַעְדֵּי יַת רֵישָׁהּ וּמַלְכוּתָא יִתֵּן מַלְכָּא לַחֲבִירְתָּהּ דְּשַׁפִּירָא מִינָהּ:

ראשנה כתיב בי״ו בתר אל״ף ושארא ראשנה כתיב חסר ו״ו • כ״ב ר״פ מן ב״ב נסכין ו׳ ברישי׳ וסים׳ נמסר במסר׳ רבתא כמערכת אות הו״ו בס״ד • מלפניו ח׳ וסים׳ וצרעת נעמן תדבק ׳ ואלישע ישב בביתו ׳ חילו מלפניו כל הארץ דל״ת ׳ והש׳ עש׳ שיראו׳ אש׳ יראו מלפניו ׳ אם על המלך טוב יצא ׳ ואת פתשגן כת׳ הדת ׳ וזרעו השף ישתפו לפניו וישכרו ׳

ונשמע נ׳ חד קמץ וב׳ פתחי׳ וסים כל אשר דבר י״י נעשה ׳ ונשמע קולו בבאו ל הקדש ׳ ונשמע פתגם המלך ׳ קדמא קמץ ׳ אל כל ואל כל י״נ בכתו׳ ותריסר וסים׳ אמור אל כל עם הארץ ׳ הן ישא איש בשר קדש ׳ אמר אל רחבעם בן שלמה ׳ ולא שמענו ל עבדיך ׳ ממכון שבתו חשניח ׳ היוצר יחד לבם המבין ׳ אז לא אבוש בהביטי ׳ אבן חן השחד בעיני בעליו ׳ כי מי אשר יבחר ׳ וישלח ספרים ל כל מדינות ׳ ונשלח ספרים ביר הרצים ׳ ויכתב מרדכי את הדברי׳

וְיִשְׁתַּמַּע פִּתְגָם גְּזֵרַת מַלְכָּא דִּי יַעְבִּיד בְּכָל מַלְכוּתֵיהּ אַרְעָא רַבְּא הִיא וּמִן בָּרַר כֵּן כָּל נְשַׁיָּא יִתְּנוּן רְבוּ וְיִקַּר לְמָרִיהֹון לְמִן רַבָּא וְעַד זְעִירָא ׃ וְשַׁפַּר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא וַעֲבַד מַלְכָּא כְּפִתְגָם מְמוּכַן ׃ וְשִׁלַּח פִּיטְקִין כְּתִבְנַ וַחֲתִימָן בְּעִזְקָרֵיהּ לְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא לְפָלָךְ וּפָלָךְ כְּמִכְתַּב רוּשְׁמֵיהּ וְלִזְרַ עַמָּא וְעַמָּא כְּמִתְלַל לִישַׁנַיָּא דִּי דַיְרִין בְּכָל מְמַשְׁלְתֵּי אֲזַדְרוּ לְמֶהֱוֵי כָּל גְּבַר מְסָרְבַן עַל אֵיתֵיהּ וְכָפֵי לָהּ ׃ בָּתַר פִּתְגָמַיָּא דְּאֵילֵּין כַּר פַּח וְאִשְׁתְּדָךְ מַרְוָיִית חַמְרֵיהּ וְכַד נַח תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ דְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שָׁרִי לְמִדְכַּר יָת וַשְׁתִּי מְתִבְיַן ר רַבְרְבָנוֹהִי וְכֵן אָמְרִין לְהֶוֵא דְּתַיְבַרְתְּ לְמַעְדֵי דִּין דְּקִטּוֹל גְּזֵרַת עֲלָהּ בַּעֲטַת שְׁבַע רַבְרְבָנַיָּא מִן יַד תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ וְגָזְרֵי לְמֶהֱוֵי צְלִיבָן שִׁבְעָא רַבְרְבָנַיָּא עַל צְלִיבָא ׃ וְאָמְרוּ עוֹלֵימֵי דְּמַלְכָּא מְשׁוּמְשָׁנוֹי וְבָעוֹן לְצָרוֹךְ מַלְכָּא עֲלַיְמָן בְּתוּלָתָן שַׁפִּירָן דְּחָזוּ ׃ וְיִמַּנֵּי מַלְכָּא אֲפִיטְרוֹפִין בְּכָל פִּילְכֵי מַלְכוּתֵיהּ וְיִכְנְשׁוּן יָת כָּל עוֹלֵימְתָא בְּתוּלְתָא שַׁפִּירַת חֵזוּ לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא לְבֵית נְשַׁיָּא דִּי תַמָּן וְיִמְסַן וּבְגַאוָן דִּי תַמָּן מְתַמַּנֵּי הֶגֵא רַב סָרִיס וְמַלְכָּא נְטִיר נְשַׁיָּא וְיִהְגַּר לְמֶהֱוֵי יָהֵיב סְמְהַר מִשְׁחֲהוֹן ׃ וְעוֹלֵימְתָא דִּי תִשְׁפַּר קֳדָם מַלְכָּא תֵּיעוֹל לְמַחְכַּן מַלְכוּתָה חֲלַף וַשְׁתִּי וְשַׁפַּר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וַעֲבַד הָכִי ׃ גְּבַר חֲסִידָא וּמוֹרֵה וּמְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא עַל עֵסֶק הֲדַד בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא וְשֵׁמֵיהּ מָרְדְּכַי אִתְקְרֵי עַל דְּהָוָה מְתִיל לְמֵימְרָא דַּכְיָא בַּר יָאִיר בַּר שִׁמְעִי בַּר גְּרָא בַּר קִישׁ גַּבְרָא דְמִן שִׁבְטָא בִּנְיָמִן הֲוָא שִׁמְעִי דְּאָקִיל יָת דָּוִד וּבְעָא יְאָב לְמִקְטְלֵיהּ וְלָא שַׁבְקֵיהּ עַל דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה וְחָמָא דְּאִיטְמוֹסֵי מָרְדְּכַי וְאִסְתֵּר לְמֵיפַק מִינֵיהּ וּכְדוֹ פְּסַק שִׁמְעִי מִלְּמֵילַד פִּקַּד דָּוִד לְשָׁלְמָה בְּרֵיהּ ל לְמִקְטַל יָתֵיהּ ׃ דִּי אָזַל בְּגָלוּתָא מִן יְרוּשְׁלֶם עִם גָּלְוָתָא דִּי אַגְלִיאַת עִם יְכָנְיָה מַלְכָּא דִּיהוּדָה דִּי אַגְלֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל וְכַד צָרָא כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ יָת בָּבֶל נְפַק מָרְדְּכַי מִן בָּבֶל עִם דָּנִיֵּאל וְכָל כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּי דַוּוֹ תַּמָּן בְּבָבֶל נְפָקוּ מִן תַּמָּן וְעָלוּ עִם כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא לְמֵידַר בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא ׃ וַהֲוָה מְרַבֵּי יָת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּרַת אֲחֹבוֹי וְאִמַּאי וַהֲוָו קָרִין לָהּ הֲדַסָּה עַל דִּי הֲוָת צְנִיעָא בְּבֵיתָא דְּמָרְדְּכַי שְׁבָעִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין וְלָא חֲזָת אַפֵּי גְּבַר אֱלָהִין אַפֵּי מָרְדְּכַי דְּאִיתְעֲבִידָא לָהּ לְחוּרְבִּינָא אֲרוּם לֵית לָהּ אַבָּא וְאִמָּא עוֹלֵמְתָא שַׁפִּירַת חֵזוּ וְשַׁפִּירַת דְּמִירַ אֲבוֹהָא אִשְׁתְּאַרַת בְּסָעִין דְּאִמַּהּ וְכַד יְלִידַת יָתָהּ אִמַּהּ סִיחָא אִמַּהּ וְנָסְבָה מָרְדְּכַי לֵיהּ בְּבִיתֵיהּ וַהֲוָה קָרֵי לָהּ בְּרַת ׃ וַהֲוָה כַּד אִשְׁתְּמַע פִּתְגָם כְּרוֹז מַלְכָּא וּגְזֵרָתֵיהּ וּבְאִתְכַּנְּשׁוּת עוֹלֵימְתָן סַגִּיאִין לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא לְיַד הֶגַי וְאִיתְּבְרַת אֶסְתֵּר בְּאוֹנָסָא וְאִיתְּעֲלַת לְבֵית מַלְכָּא לְיַד הֶגַי נְטִיר נְשַׁיָּא ׃

ג׳ חד קמץ וב׳ פתחי׳ וסים׳ כל אשר דבר י״י׳ נעשה ׳ ונשמע קולו בבאו ל הקדש ׳ ונשמע פתגם המלך ׳ קדמא קמץ ׳ אל כל ואל כל י״נ בכתו׳ ותריסר וסים׳ אמור אל כל עם הארץ ׳ הן ישא איש בשר קדש ׳ אמר אל רחבעם בן שלמה ׳ ולא שמענו ל עבדיך ׳ ממכון שבתו חשניח ׳ היוצר יחד לבם המבין ׳ אז לא אבוש בהביטי ׳ אבן חן השחד בעיני בעליו ׳ כי מי אשר יבחר ׳ וישלח ספרים ל כל מדינות ׳ ונשלח ספרים ביר הרצים ׳ ויכתב מרדכי את הדברי׳

ג׳ חד בעליהן

ה׳ כתי׳ מ׳

ו׳ . ל

ל כתי׳ מ׳ן

ג׳ ה׳ן

ל

ו׳

ל ג׳ כתי׳

כ׳ . ר׳ כ׳ מ׳ל וכ׳ חס׳

כ׳

ל

ל וכתי׳ כן ל

ה׳ מ׳ל בלי׳ וכ׳ חס׳

ל ג׳ וכתי׳

כ׳ ל

ל וכתי׳

ל

ל

ל

ותשא ר׳ וסי׳ ותשא את קולה ותבך׳ ותשא רבקה את׳ ותשא אשת אדניו׳ ותשא כל העדה ויחנו׳ ותשא את בנה ותצא׳ ותשא כרום עיניך׳ וחבירו׳ וישלח תבנית יד׳ ותשא אתי רוח׳ הרים רעשו ממנו׳ ותשא בריתי על פיך׳ ותשא ותבא העיר׳ ותשא חסד לפניו ויבהל׳ ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות׳ בשבן ו׳ רפין וסימני׳ ועשרן סלת בלול

רשי

ויבהל לת תמריקיו׳ זריז ותמהר בפלה מעל כולן׳ הרחוות לתת לה׳ לפרקה וכן עוסין לכולן ורבותינו דרשו מה מרדכי׳ ויפנה מיכה אחר לא תגיר׳ מיתמרו פהיה מ ממפחת בזוים ויפלחוה פתם ידעו פהיה ממפחת פתול המלך היו מחזיקים בה׳ ומה יעשה בה׳ זה תחד מפני פרוקים פניתן לזה רמז יפועה דור ומרדכי דור מכחת׳ גם לת התרי גם לת הדוד הכה עפרך תמר לה בת לירי דבר זה תלה למעך עלו להלחם עם זה וכן מרדכי תמר לה תירע ל לפרקת זו פתלקח למשכב ערל תלה פפתיחה לקו להפוסיע ליפרתל למיכך היה מחזר לדעת מה יהה בסופה׳ תר׳ זמן׳ כל תפר תתמר׳ כל פחוק ומיכי זמר׳ תל בית הנפים פניי פפני׳ בחרם העמירי׳ עת כתה מהנוף ההכה מן הנוף זימן הקבה לותו לת מיתה כדי לחבבה עליו׳ מכל הנפים׳ הבעולות פתף נפים בעולות קבץ׳ והנחם

וַתִּיטַב הַנַּעֲרָ֣ בְּעֵינָ֔יו וַתִּשָּׂ֥א חֶ֖סֶד לְפָנָ֑יו וַיְבַהֵ֣ל אֶת־תַּמְרוּקֶ֗יהָ וְאֶת־ ל׳ ויר ויתיב׳ ל׳
מָנוֹתֶ֙יהָ֙ לָתֵ֣ת לָ֔הּ וְאֵ֖ת שֶׁ֣בַע הַנְּעָר֑וֹת הָרְאוּיֹ֣ת לָתֵ֔ת־לָ֖הּ מִבֵּ֣ית הַמֶּ֑לֶךְ ל׳ וכתי׳ כן׳ ל׳ בטעם
וַיְשַׁנֶּ֥הָ וְאֶת־נַעֲרוֹתֶ֖יהָ לְט֥וֹב בֵּ֖ית ל׳ וכתיב כן
הַנָּשִׁ֑ים׃ לֹא־הִגִּ֥ידָה אֶסְתֵּ֖ר אֶת־ ל׳ מל׳ ל׳ מל׳
עַמָּ֥הּ וְאֶת־מֽוֹלַדְתָּ֖הּ כִּי֩ מָרְדֳּכַ֨י צִוָּ֤ה עָלֶ֙יהָ֙ אֲשֶׁ֣ר לֹא־תַגִּ֔יד וְכֹ֥ל יוֹם׃ ל׳ ת׳ ל׳ חק׳ עמו וכתי׳
וְי֣וֹם מָרְדֳּכַ֗י מִתְהַלֵּךְ֙ לִפְנֵ֣י חֲצַ֔ר בֵּ֖ית־ ל׳
הַנָּשִׁ֑ים לָדַ֙עַת֙ אֶת־שְׁל֣וֹם אֶסְתֵּ֔ר וּמַה־ ל׳ כ׳ ובכ׳
יֵּֽעָשֶׂ֖ה בָּ֑הּ׃ וּבְהִגִּ֣יעַ תֹּר֩ נַעֲרָ֨ה וְנַעֲרָ֜ה
לָבֹ֣א׀ אֶל־הַמֶּ֣לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֗שׁ מִקֵּץ֙ ל׳
הֱיוֹת־לָ֣הּ כְּדָ֣ת הַנָּשִׁ֔ים שְׁנֵ֥ים עָשָׂ֖ר ל׳ התכושים
חֹ֑דֶשׁ כִּֽי־כֵ֣ן יִמְלְא֔וּ יְמֵ֥י מְרוּקֵיהֶ֖ן שִׁשָּׁ֣ה ל׳ ומל׳ ל׳ חס׳
חֳדָשִׁ֗ים בְּשֶׁ֙מֶן הַמֹּ֔ר וְשִׁשָּׁ֥ה חֳדָשִׁ֖ים ל׳ ל׳
בַּבְּשָׂמִ֑ים וּבְתַמְרוּקֵ֖י הַנָּשִֽׁים׃ וּבָזֹ֕את ל׳ ל׳
הַנַּעֲרָ֖ בָּאָ֣ה אֶל־הַמֶּ֑לֶךְ אֵ֚ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר ל׳ בטעם
תֹּאמַ֣ר יִנָּתֵ֣ן לָ֔הּ לָבֹ֥א עִמָּ֖הּ מִבֵּ֥ית מלרע וכל מלכים
הַנָּשִׁ֑ים עַד־בֵּ֥ית הַמֶּ֖לֶךְ׃ בָּעֶ֥רֶב הִ֛יא ויחזקאל רכו׳ כתי׳
בָּאָ֖ה וּבַבֹּ֣קֶר הִ֗יא שָׁבָ֤ה אֶל־בֵּית֙ ל׳ נ׳ מלרע
הַנָּשִׁ֣ים שֵׁנִ֔י אֶל־יַ֖ד שַׁעַשְׁגַּ֣ז סְרִ֑יס בחרי לית׳
הַמֶּ֣לֶךְ שֹׁמֵ֣ר הַפִּֽילַגְשִׁ֗ים לֹא־תָבֹ֤א ל׳ כ׳ בכו׳ פנית
עוֹד֙ אֶל־הַמֶּ֔לֶךְ כִּ֣י אִם־חָפַ֥ץ בָּ֖הּ הַמֶּ֑לֶךְ ל׳
וְנִקְרְאָ֖ה בְּשֵֽׁם׃ וּבְהִגִּ֣יעַ תֹּר־אֶסְתֵּ֗ר ל׳
בַּת־אֲבִיחַ֤יִל דֹּד֙ מָרְדֳּכַ֔י אֲשֶׁ֥ר לָקַ֖ח ל׳ כ׳ וחס׳
לוֹ֙ לְבַ֣ת לָבֹ֔א אֶל־הַמֶּ֖לֶךְ לֹ֣א בִקְּשָׁ֑ה ל׳
דָּבָ֗ר כִּ֣י אִם־אֵ֚ת אֲשֶׁ֣ר יֹאמַ֔ר הֵגֵ֖י סְרִ֣יס מתחלפין
הַמֶּ֑לֶךְ שֹׁמֵ֣ר הַנָּשִׁ֔ים וַתְּהִ֥י אֶסְתֵּ֖ר ל׳
נֹשֵׂ֣את חֵ֔ן בְּעֵינֵ֖י כָּל־רֹאֶ֥יהָ׃ וַתִּלָּקַ֥ח ל׳ כ׳ כ׳
אֶסְתֵּ֛ר אֶל־הַמֶּ֥לֶךְ אֲחַשְׁוֵר֖וֹשׁ אֶל־ ובכו׳
בֵּ֣ית מַלְכוּתֹ֑ו בַּחֹ֙דֶשׁ֙ הָעֲשִׂירִ֣י הוּא־ ל׳
חֹ֣דֶשׁ טֵ֔בֵת בִּשְׁנַ֖ת־שֶׁ֥בַע לְמַלְכוּתֽוֹ׃ ל׳

וְאֶת בתולתי׳ ואת בתולי׳ ואת בתולת׳ ואת בתולת׳ ואת בתולת

והנחה׳ פס כמו מנוחה בעבור פתחון בחסתר׃ מפלת׳ מכחה כמו מפלת בניתן׃ ובהקבץ בתולות שנית׃ הטעם היה זולת הטעם הפשוט כבר היה
יועב מרדכי בשער המלך כי זה בשנת שבע למלכותו ותמהתה על דבר ובתי בשנת שלש ואחרו חכמים כי כתחייבו ישראל מיד ותיתה בעבור שאכלו במלחן המלך ובתו
מיין מעתיו׃ לית לאסתר מגדת מולדתה׃ למלך ולא לברייסים שהעמיד לפניה׃ בחמה׳ מגזרת כחמר יפח החומן והוא פס כמו חכמים עכויס׃ מעורי
הפף׳ בחבר הפנימית והכתוב לא הזכיר לתה קבפו ואיך ידע הדבר מרדכי ויש לומרים כי הוא היה מבכהדרין והיה יודע מבעיס לעזן וזה טעם מרדכי בלעזן ואין
טעם בלעזן כי אם חרש אחר׃ ויתלי׃ כל אחר מפניהם כמו ויקבר בערי בלעד׃ אחר׃ אחר חמש עניס יש לומרים כי זה המן הוא ממוכן׃ מעל כל השרים׃ הטעם מעל כל כתלות השרים כי לכל שר יש לו כסא בבית המלכות׃ יכרע ויתחוה ידועי׳ וכבן מה מרדכו רז׳ל כי כורת פסל ועל היו בבריתו על מ מכנפתו׃ כי הגיד להם אשר הוא יהודי׳ כי הוא חשוב לו והכה יש לעשות לתה הכניס מרדכי עכמו בבכיה גם הכניס כל ישראל היה ריחוי מידבר לאסתר ותסירנו מעצר המלך ולא יכעיס את המן אחר מרתה מהסעה מעחיקת לו והתעובה כי לא יוכל לעור מעצר המלך כי אם יעור בלא מכות המלך ויתו ברחמו׃ הטיל

רשי

וחסד ה׳וסי׳ בלשון ארמי טבא ורדף חייא ונטר אסתר׳ וביאור כמסר בתלי׳ סימן כ״ג ומשלי סימן כ״א׃ משאת נ׳וסי׳ ועל
בית הכיס שאו משאת׳ נוגי ממועד אספתי׃ ויתן משאת כיד חמלך׃ וא׳ ומשאת ויתן לו רב טבחים׃ עושה ו׳וסי׳
רק עץ אשר תדע׃ אש וברד שלג וקיטר׃ ולשמחה מה זה עשה׃ ומאמר מרדכי אסתר עשה׃ קול דנה וישועה׃

וּרְחִים מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מִכָּל נְשַׁיָּא דְּחָמוּ
מְתַּסְבָּן וְאִיטְעֲנַת רַחֲמִין וְטִיבוּ קֳדָמוֹי מִכָּל
בְּתוּלָתַן וְשַׁוִּי מָנִיכָא דְּרַחֲבָא עַל רֵישָׁהּ וּטְרַד
מִן קֳטוֹן בִּירַת דַּמְכֵיהּ יַת אֵיקְנִין דְּוַשְׁתִּי
אוֹקִים תַּסְּנַת אִיקְנִין דְּאֶסְתֵּר וְאוֹתִיב יָתָהּ
עַל כּוּרְסֵי תִּנְיָן וַאֲמְלִיךְ יָתָהּ חֶלֶף וַשְׁתִּי׃
וַעֲבַד מַלְכָּא מִשְׁתְּיָא רַבָּא לְכָל רַבְרְבָנוֹי
וְעַבְדּוֹי וְהָוָה קָרֵי לֵיהּ מִשְׁתְּיָא דְּאֶסְתֵּר וַחֲנַיָּת
שְׁבוֹק כְּרָגָא לְפִילְכָיָא עֲבַד וְיַהֲב לֵיהּ מַתְּנָן
וְחוֹלַק כְּמִיסַת יָדָא דְּמַלְכָּא׃ וּבְאִתְכַּנָּשׁוּתָא
בְּתוּלָתָן זִמְנָא תִנְיָנָא וּמָרְדְּכַי מְצַדֵּי וְאָזֵיל
וִיתִיב בְּתָרַע מַלְכָּא׃ וּמִיסַת וַוסָא זִמְנָא
חָדָא הֲוָה שָׁאֵיל לָהּ מַלְכָּא מֵאֵידִין אוּמָא אַתְּ
וְלָא הֲוַת אֶסְתֵּר מְחַוְיָא יַלְדוּתָהּ וְיַת עַמָּהּ
כְּמָא דְּפַקִּיד עֲלָהָא מָרְדְּכַי וְיַת מַאֲמַר מָרְדְּכַי
הֲוַת אֶסְתֵּר עָבְדַת שַׁבְיָא וּמוֹעֲדָיָא רַוְוחַת
נַטְרַת בְּיוֹמֵי רֵיחוּקָא הֲוַת מֵיזְדְּרָא תַּבְשִׁילִין
וְחִמְרָא דְּעַמְמִין נוּכְרָאִין לָא הֲוַת טָעֲמָא וְכָל
פִּיקוּדַיָּא דְּאִירְחַיְּבִין בְּהוֹן נְשַׁיָּא רַבְרְבָתָא
יִשְׂרָאֵל הֲוַת נַטְרָא עַל פּוּם מָרְדְּכַי הֵיכְמָה
דַּהֲוַת נַטְרַת כַּד הֲוַת מִתְרַבְיָא עִמֵּיהּ׃
בְּיוֹמָא הַאֵינוּן וּמָרְדְּכַי יָתִיב בְּסַנְהֶדְרִין
וְיַתְקִינַת לָהּ אֶסְתֵּר בְּתָרַע מַלְכָּא וְכַד חֲזוֹ
תְּרֵין רַבְרְבָנַיָּא כְּרִין כְּנָסוֹ וּקְצָפוּ וְאָמְרוּ דִּין
לְדִין הֲלָא מַלְכְּתָא בְּפִתְגָם מַלְכָּא בָּעְיָא
לְסַלָּקָא יָתָן וּלְאוֹקָמָא יַת מָרְדְּכַי לִית רְבוּתָא
לְסַלָּקָא תְּרֵין קְלוֹסַנְתְּרִין וּלְאוֹקָמָא חַד בְּכֵן
אִתְיְעַטוּ בְּלִישָׁנְהוֹן בְּגַתָּן וָתֶרֶשׁ טִירְסָאֵי
תְּרֵין רַבְרְבֵי מַלְכָּא מִנּטְרֵי פְּלָטֵירָא וְאָמְרוּ
לְאַשְׁקָאָה סַמָּא דְּמוֹתָא דְּמְטוֹל לְאֶסְתֵּר
מַלְכְּתָא וּלְאוֹשִׁיטָא יָדָא בְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
לְמִקְטְלֵיהּ בְּסַיְּפָא בְּבִירַת דְּמוֹבְיָה׃
וְאִשְׁתְּמוֹדַע פִּתְגָמָא לְמָרְדְּכַי עַל דַּהֲוָה חָכִים
לְמַלָּלָא בְּשִׁבְעִין לִישָׁנִין וַחֲוִי לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא
וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר לְמַלְכָּא וְאִיתְכְּתִיב עַל שׁוּם
מָרְדְּכַי׃ וְאִיתְבַּע פִּתְגָמָא וְאִשְׁתְּכַח קְשׁוֹט

וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־ ח׳
הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־
הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת ה
בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃
וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל לְכָל־שָׂרָיו ב׳ כ״ו חגמל
וַעֲבָדָיו אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וְהַנָּחַת ח׳ . ג׳
לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד ב׳
הַמֶּלֶךְ׃ וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית ה חת׳
וּמָרְדֳּכַי יָשַׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃ בכ״פ
אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כ עמה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי וְאֵת־מַאֲמַר ג׳
מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה ד׳
בְּאָמְנָה אִתּוֹ׃ ס בַּיָּמִים ה׳ ב׳ בכ״פ
הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף ה׳
בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִ ג׳
מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ ל׳ חת׳
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכָי יג׳
וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר ה׳ וכ״פ
לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃ וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר ג׳ . ב׳
וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב
בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
ס אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה א
גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־ ג׳
הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־ ג׳
כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ ג׳ דפתי׳
כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן
צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע
וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃ וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ ג׳ . ב׳ כפי׳
אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכַי מַדּוּעַ ח׳ ל
אַתָּה עֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃

מסרה
ימין י׳ רוממה ימין׃ אחשורוש ד׳ חס׳ ו׳ בתרא וסים׳ ויבקשו לשלח יד במלך א אחשורוש׳ ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון׳ ויאמ׳ המלך אחשורש לאסתר חמלכה ולמרדכי היהודי׳ ויכתוב בשם חמלך אחשורוש׳ וחד חס׳ ודחס׳ וסים׳ וישם המלך אחשרש מס על הארץ׃ ישתחוה ג׳ וסים׳ ויהי דוד בא עד הראש׳ ויהי אחרי בא אמציהו׃ וכל עבדי המלך אשר בשער המלך׃ וחד וישתחוה ויעבד את הבעל וישתחוה׳ ואינון חד מן ג׳ זוגין מן ג׳ זוד ברישיה וחד ו׳ וכיבני גמסר בסכרה רבתא במערכת אות ה״ז בר׃

הפיל פור. זולת המלה פרסית ופירושה גורל והכה זה הפך הוא חרם ניסן ויש חומרים כי בחר להשמיד את ישראל בחדש חדר כי בו נלקח הלל עמיו מפח חרופו ולא ידע כי בו נולד ויחרים יחמרו בעבור חבור העליונים במזל נדי פהוח מכים עפר למזל יפר' והנכון שם בגורלו כי מהשם מפעטו והשם החריך הזרע על פיעמו ישראל תשובה וימלטו. ל"ן יפנו נוקף ויש חומרים בם הל"ן: מפזר ומפורד בין העמים. פיפרר חיש מעל פחיו כל כך הוח רע בולו ולח רי פרחיה' סוכות חלח מלח יפמרו הדתים פיכוה המלך ההכה כל עם ועם יפמרו חוץ מזה: לין קוה. תיכנו דבר נכון לו תיכנו תועלת: ועברת חלפים כבר כסף. הוח חסר וכן הוח ועפרת חלפים חלפי כסף כסף כמו והכבוהו עודר הכביח: נכזי המלך. חופרות וכמוהו חת גזי המלך והל"ן מובלע וכן ובבזי ברומים:

הכסף נתון לך. והטעם לעשות בו חפלך והנה הפפרי' נכתבו ב"נ לניסן והנה המן נתלה בניסן וחכמינו חמרו פהקפנה מרדכי בימי הפסח ויתכן פלח נפמע הדבר ביום פנכתבו ם הפפרים בו: חחפרדפנים' פלח פרפית פתפע ח חותיות ולין פם תוח' במפפרו במקרה ולח יפרו בעיני דברי החומרי' פהם פתי מלות: הפחות' חפר תל"ת הפורפ והכוון פהחפר פהח בהח פחת יהודה פמוך ופלת פחת כמו להיות פהם ב בחרן יהנדה כמו עובר בפוך חפל פנה והם קיען רבים: ונפלות בפרים' פם התוחר מבניין נפעל כמו נפלח נפלח דוד:

פתפנן

מטרח

וסי' נמסר במלכים א' סימן כ' וביחזקאל סימן ד' ע"ש. חל נגזי ל חם על המלך טוב' וחר על נגזי ויגד ל למרדכי חת'. ואינון מן חב מן חד חל וחד על ול דכו' וסי' נמסר בספר' רבת' בערך חל בסו"ף. נתון ג' וסימן והחכמ' והמדע נתון' הכסף נתון לך' ולפני מזה חלישיב"ונשלוח ספרים חד מן כ' פסו' חית בהון כל האב וסי' נמס' ביחזקאל סימן לה"ף. ונשלוח ג' מל בליש' וסימניהון חדו' ומואב משלוח ידם' השכם ושלוח דלה' ונשלוח ספרים ביד הרצים' לבוז ג' כ' מל וסי' ויבא יהושפ' ועמו' ושללם לבוז' וחבוו דם' פרא קדמא חס' פ

ויפלא ו' וסים' חחרי הכות יי' חת היחר'. וימלח חת החכמה. וימלחביח חבעל'. וימלח הבית חת הענן. וימלח המן חכמה. וימלח המן על מרדכי חכמה' בחרש ז' רפ וסים' נפסר בספר וישמע יתרו' ישנו ד' וסים' כי חת חשר ישנו פה עמנו עבד היום. כי חם ישנו ביוכתן. והיח חם ישנו בחרץ וחפשתי' ישנו עם חחר מפזר ומפרר' חשקול ו' מל בליש'

היעמדו דברי מרדכי' הלומר מלח יפתחוה עולמית כי הוח יהודי והנזהר על ע"ח: ולח דתי למלך' לתת עם לעבודת המלך: לין חפם כלומר לין בכם: הפיל פור. הפיל מי פהפיל ולח פירש מי ומקרח קצר הוח: הוח הגורל. הכתוב מפרש ומהו הפור הוח גורל הפיל הגורל בחיזה חדש יכלית: מיום ליום: בחיזה יום בחדש מיכלית: יכתב לחברים' יכתב ספרים לפלוח לפרי המדינות לחברים: ויפר המלך חת טבעתו' הוח מתן כל דבר גרול פיפלח מחת המלך להיות מי פהטבעת בידו מליט בכל דבר המלך: וכפלות ספרים' ויהיו כ בפלחים ספרים חיפטליין טרימים בל"ע והוח מגזרת חם כלחום כלחם נבלה נבליתי נדפים נדפתי: בפלפה עפר לחדם פניס עפר' ביום ו' לחותו חדש פהוח ב"ב ל לחדפי הפנה:

פתפנן

ונשלוח

ל נפל ונ' פל בליש' חית בספר' חכ' ער סוף

ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות היעמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר־ ה הוא יהודי: וירא המן כי־אין מרדכי כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה: ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי־הגידו לו את־עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את־כל־היהודים אשר בכל־מלכות אחשורוש עם מרדכי:

בחדש הראשון הוא־חדש ניסן בשנת שתים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום־ ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא־חדש אדר: ס

ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם־אחד מפזר ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מכל־עם ואת־דתי המלך אינם עשים ולמלך אין־שוה להניחם: אם־על־ המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כבר־כסף אשקול על־ידי עשי המלאכה להביא אל־גנזי המלך: ויסר המלך את־טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן־המדתא האגגי צורר היהודים: ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך: ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר־יום בו ויכתב ככל־אשר־צוה המן אל־אחשדרפני־המלך ואל־ הפחות אשר על־מדינה ומדינה ואל־שרי עם ועם מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו בשם המלך אחשורוש נכתב ונחתם בטבעת המלך: ונשלוח הספרים ביד הרצים אל־כל־מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד את־כל־ היהודים מנער ועד־זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים־עשר הוא־חדש אדר ושללם לבוז:

והוה כמלל ותחון לותיה יומא ויתברא ולא קבל מנהון וחויאו להמן למחוי היתקיימין פתגמי מרדכי כל קבל פתגמי יהמן אדום חוי להון ויי להמן לא הוה סגיד על ודהוה עברייה דאורבן ליה בטולמי לחם ולאנדרשי די הקים בחריה לא רהוד גחין על דהוה יהודי ויהורמי לא פלחין ולא גחינין ליה: ואמר המן ארום ליה למרדכי גחין לאנדרשיא ולא הוה סגיר ליה ואיחמלי המן עלוי דמרדכי ריחתא: והוה חוך קדמוי לאשטא יהודי למקטול ית מרדכי בלחודוהי ארום חויאו ליה דמרדכי אתי מן עבוא דהמן ית בכורתא וית בירכתא ויהודאי אינון דעמא מרגא ובעא המן לשיצאה ית כל יהודאה די בכל מלכות אחשורוש עמא דמרדכי: ברתא קדמאה דהוא ירח ניסן בשתא תרתא עשרי למלכא אחשורוש אפיל מילתא הוא עדבא קדם המן מן יומא ומן ירחא לירחא תרי עסר דהוא ירח אדר: ואמר המן למלכא אחשורוש איתי עמא חדא מבדר ומרחפרש ביני עממיא ואוסיא ולישניא ומקצת מנהון דיירין בכל פילכי מלכותא וגזירת אורחהון שנין מכל עמא לחמנא וחבשילנא ליתחון טעמין חמרנא ליתחון שרכן יומי גונוסנא די לנאליתיהון נטרין ונימוסנא לא מקיימין ויח גזירת דיני מלכא ליתיהון עבדין ולמלכא ליח ליה טימי מנהון ופה הנאה אית ליה בהון אין ישבקינון על אפי ארעא: אין על מלכא שפר יכתב לאובדא ית כל יהוראי מן עולימא ועד סבא טפלייא ונשיא ביומא חדא בתלת עסר יומין לירח תרי עסר הוא ירחא דאדר ושללהון לאתשטא: פילכי מלכא לשיצאה ולקטלא ולהובדא ית כל יהוראי מן עולימא ועד סבא טפלייא ונשיא ביומא חדא בתלת עסר יומין לירח תרי עסר הוא ירחא דאדר ושללהון לעתאה:

כתיב ל ת"ח ל

ל ואית' ל ל עמי

ל עמי

ל ת"ח ל' ל

ל' חס' ל"ה

ל כתי' כן

ל' ג' וכפי'

ל' חל

ל' ל' חל על גנזי וכפל'

ל' חל

ל' חל חדרכת וכפל'

ל' נפיל'

ל' ל"ה

ל' חל

ל' חל

ל' חל

פתגן כמו נפתה, גלוי מלת יהי בפתח, עתידים נכונים לעתיד מגזרת ועתדה בפרה לך, דחופים כדמות דחופים במהירות, והעיר פוסק פסק היהודים נכונה כי מה תחום הבירה כי כולה היתה למרדכי אין רק הוא מלעיל מגזרת נכונים הם בארץ כרחם מהמקום ולא ידע מה יעשה, ומרדכי כאשר ידע זה הדבר מיד קרע בגדיו, ויפח בתוך העיר היה עילם המדינה: כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק כי הוא דרך בזיון במלכות: ומספר, קיומת: יוצא מבנין הכבד הרבוע הנוסף והאות חבר הוא יוד כיוד תפוק מיס והנכון בעיני כי היוד תפס כיוד תפר יעלר לו והוא מבנין הכבד הרבוע פלא נקרא פס פ פועלו: יש ברברי יחיר פתרך הוא דניחל, והקרוב אלי כי לא נמצאו ימיו עד מלוך אחשורוש כי זקן היה ומעלת החכמה לא תקור, ותתחלחל מגזרת חיל לחזו יוסבי פלפת מהפעלים המניים פס כפולים, פרשת מגזרת לפרוש להם מביאור לפריס דבר הכתוב, ביהודים, בעבור היהודים, לחברם והטעם ל למחות פתם, תפר כתן בכין כפעל והבון מוכלע בת"ו. בפותן, להמירם הטעם כתב דת תפר כתן להמיר את כל תפר בפותן כי היו עיר ה היהודים: ן ועם

נבוכה חד מן אב מן ג' ג' בחד לישן אנך וסימ' נמס' במסרה רבתא במערכת אות הצלף בסר, גדולה הגדולה כלהון מלבמ"ח וסימ' ויצמא מאד ויקרא רשמשון. לקול המולה גדלה, מימי אכתינו אנחנו, ומעשינו הרעים ואשטתינו, ברעה גדולה ובחרפה, וירע להם רעה גדלה, והעיר רחבת ידים וגדלה, ובצרה גדלה אנחנו, וכל דניאל דכות ה"ס

רשי

דיטגמא דכתבא למתיו מיתיזיבא בכל גוורתיה בכל פילכא ופילכא מפרסם לכל עממיא למיהויהון זמינין ליומא הדין: ריזוטנין נפקו ורוצין בפרזגמא ודמלכא מגזרתא אתיהיבת בשושן בירנתא ומלכא והמן הוו יתבין למשתי חמרא וקרתא דשושן מתערבלא בחדוות עממין נוכראין ובקל בכיתא דעמא בית ישראל: ומרדכי ידע על יהא דאלויהו כהנא רבא ירת כל מרת ראיתעביד בשמי מרומא ומרת דאיתחזיבו עמא בית ישראל לשתיצאה מגו עלמא והיכמה דאיתכתיב ואתחתמין מן עלוי ארעא הכדין איתכתיב ואיתחתמין בשמי מרומא על עיסק דאיתרניאו מן פעודתיה דאחשורוש רשיעא ברם חותמא חוא יהודאי כהנא רבא לחוואה למרדכי דיקום ויצלי קדם מרי עלמא על עמיה וכר ידע מרדכי בזע ית לבושוי ואלביש לבושא דשק על בסריה ושוי קיטמא על רישיה וקבל עלמא רבתא ובכא במרירות נפשא בקל עצב: ואתא עד קדם תרע פלטירא דמלכא ארום לית רשו לגבר למיעל לתרע פלטירא דמלכא פר לבוש לבושא דשק: פילכא ופילכא ובכל קריא וקריא אתר דפרזגמ מלכא וגוורת דיניה מטי אבלא רבא ליהודאי וצומא ובכותא ומספדא ולבוש שק וקיטמא חוה מתשם עלוי צדיקיא סגיאין: ועלן עוליסן דאסתר ורבתא ותויאו לה ואודעזעת מלכתא לחדא ושדרת לבושי מלכותא דמלבש ית מרדכי ולמעדי ית שקיה מעילוהי ולא קבל: וקראת אסתר לדניאל דמתקרי חתך די על מיסר פומיה מרחתכן פרזגמי מלכותא ופקידת ליה על מרדכי למדע מת דין קל בכותא די הוא בכי ועל מה דין לא קבל לבושי מלכותא דשדרית ליה: ונפק חתך למלא לות מרדכי לפתאת דקרתא די לקדם תרע פלטירין דמלכא: ותוי ליה מרדכי ית כל די ערעיה על עיסק דלא סגיד למן ולא גחן לאנדרטיה וית דרזא דסמון בסף עסר אלפין כפרין די אמר המן למשקל על ידיהון דגבאי סמסנין בית גנזי מלכא בגין יהודאי להובדותהון: וית דיטגמא דאיתיהיב בשושן לשצויותהון יהב ליה לאחזאה ית אסתר ולחואה לה מת דחשיב המן רשיעא על עמא דיהודאי ולפקדא עלה למיעל למלכא לפייסא ליה ולמבעי רחמין על עמה: ועל חתך וחוי לאסתר ית פתגמי מרדכי: ואמרת אסתר להתך למיזל ולמלא למרדכי ופקידת ליה על עיסק מרדכי דלא יגרי עם המן מטו מצותא ארום ודבבו דביני יעקב ועשו הוה נטיר ליה:

מסרה

בסא והקרן הגדולה אשר בין, וכל אורית' חס' בסר וסימ' נמסר בסוף בלק, ולהסיר ל ותבואינה נערות אסתר והוא חד מן מלין משמשין ול בריש תיבו' וסי' נמס' בסס' רבתא במערכת אות הלמ"ד בסר, על מרדכי ב' וסימני' ותקרא אסתר להתך, ויצא המן ביום ההוא, ואינון מן אב מן לב' זוגין מן ב"ב על דלוג וסי' נמס' במסר' רבת' בערך על בס"ד ולצון' כתיב תריו ויו"ן ואת' פתשג' כתב הדת אש' נתן בשושן והוא חד מן ב' מלין דכתיבי תרי ויו"ן וסי' קצוותיו כרוב אחד דכפרת משכן שני, קצוותיו דאפוד בתראה, עשות וחשב צאן עשות, וקוו שתו ושכרו וקוו, בשות גרון ומשקרות עינים, ומנות ברמה, עון וחכינו עד אור הבקר, עון העבר נא את עון עבדך דה' בעון חן בעון חוללתי, עוונותיו ילכדונו את הרשע, ולצות עליה לבא אל המלך להתחנן לו דאסתר, ומצות ואת שבת קדשך חודעת להם, העשוים לבעל לאשרה,

ב' לף
ב- כ
ל ול"ח וכפי'
ג'. ל
ל
ל ופל
ב' לף וכפי'
ל' כל סיפ' מל בתיב חס
ה' דין ייתיר דלך
ל
ל
ל
כ' ויתלה המן
ל' מל בלים'
ו' יחיר ליב
יה
ג'
ל. ל ומל
ל
ה'. ל
מעט' ביה

פַּתְשֶׁגֶן הַכָּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה
וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת
עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה: הָרָצִים יָצְאוּ טו
דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהָדָת נִתְּנָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ
לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשַׁן נָבוֹכָה:
ס וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־ א
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו
וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר
וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה: וַיָּבֹא
עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא
אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק: וּבְכָל־
מְדִינָה וּמְדִינָה מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־
הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים
וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע
לָרַבִּים: וַתָּבֹאנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר
וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ וַתִּתְחַלְחַל ה
הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים ל
לְהַלְבִּישׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ
מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל: וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר ח
לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד
לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל־מָרְדֳּכַי לָדַעַת
מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה: וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־
מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי
שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת
כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף
אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקֹל עַל־גִּנְזֵי ה
הַמֶּלֶךְ בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם: וְאֶת־
פַּתְשֶׁגֶן כְּתַב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־
אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ
לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּהּ: וַיָּבֹא הֲתָךְ וַיַּגֶּד
לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי: וַתֹּאמֶר
אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וְתָצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי:

פתגן לשון תרמי כפור הכתב בלע"ז דר"ת מימנטו: להכתן דת. פיוי הכתב מהיה חומר להכתן חק בגזית המלך: גלוי לכל העמים: דבר זה: והדת כתבה בשושן. תקוס מהיה המלך אם ניתן החק בו ביום להיות עתידים ליום ג' לחדש חדר לכך: והעיר שושן נבוכה, היהודים מבכים: ומרדכי ידע, בעל החלום חמר לו מהסכימו העליונים לכך לפי מהמתחוו לבלם בימי כבוכד נצר ומכהנו מסעדת תחמורום: כי אין לבוא, אין דרך תרץ לבוא אל פער המלך בלבוש סק: דבר המלך ודתו: כמהסלוחים כופתי המפרים עוברים אם כתבה הדת בעיר: פרשת הכסף, פירוש הכסף: אל

כל־עברי המלך ועם מדינות המלך
יודעים אשר כל־איש ואשה אשר
יבוא אל המלך אל־החצר הפנימית
אשר לא־יקרא אחת דתו להמית
לבד מאשר ישיט־לו המלך את־
שרביט הזהב וחיה ואני לא נקראתי
לבוא אל־המלך זה שלושים יום:
ויגידו למרדכי את דברי אסתר:
ויאמר מרדכי להשיב אל־אסתר אל־
תדמי בנפשך להמלט בית־
מכל־היהודים: כי אם־החרש
תחרישי בעת הזאת רוח והצלה
יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת
ובית־אביך תאבדו ומי יודע אם־
לעת כזאת הגעת למלכות:
ותאמר אסתר להשיב אל־מרדכי:
לך כנוס את־כל־היהודים הנמצאים
בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל־
תשתו שלשת ימים לילה ויום גם־
אני ונערתי אצום כן ובכן אבוא אל־
המלך אשר לא כדת ואכאשר אבדתי:
ויעבר מרדכי ויעש ככל
אשר־צותה עליו אסתר: ויהי ביום
השלישי ותלבש אסתר מלכות
ותעמד בחצר בית־המלך הפנימית
נכח בית המלך והמלך יושב על כסא
מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית:

ה

ויהי כראות המלך את־אסתר המלכה עמדת בחצר נשא חן בעיניו ויושט המלך לאסתר את־שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט: ויאמר לה המלך מה־לך אסתר המלכה ומה־בקשתך עד־חצי המלכות ותנתן לך: ותען אסתר אם־על־המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו: ויאמר המלך מהרו את־המן לעשות את־דבר אסתר ויבא המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר: ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה־שאלתך ותנתן לך ומה־בקשתך עד־חצי המלכות ותעש: ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי: אם־מצאתי חן בעיני המלך ואם־על־המלך טוב לתת את־שאלתי ולעשות את־בקשתי יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך: ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את־מרדכי בשער המלך ולא־קם ולא־זע ממנו מלא חמה על־מרדכי: ויתאפק המן ויבא אל־ביתו וישלח ויבא את־אהביו ואת־זרש אשתו: ויספר להם המן את־כבוד עשרו ורב בניו ואת כל־אשר גדלו המלך ואשר נשאו על־השרים ועבדי המלך: ויאמר המן אף לא־הביאה אסתר המלכה עם־המלך אל־המשתה אשר עשתה כי אם־אני ולמחר אנכי קרוא לה עם־המלך: וכל־זה איננו שוה לי בכל־עת אשר־אני ראה את־מרדכי היהודי יושב בשער המלך: ותאמר לו זרש אשתו וכל־אהביו יעשו עץ גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את־מרדכי עליו ובא המלך עם־המן אל־המשתה על־הדבר הזה ויטב הדבר לפני המן ויעש העץ:

בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את־ספר הזכרנות דברי הימים ויהי נקראים לפני המלך: וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על־בגתנא ותרש שני סריסי המלך משמרי הסף אשר בקשו לשלח יד במלך אחשורוש: ויאמר המלך מה־נעשה יקר וגדולה למרדכי על־זה ויאמרו נערי המלך משרתיו לא־נעשה עמו דבר: ויאמר המלך מי בחצר והמן בא לחצר בית־המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את־מרדכי על־העץ אשר הכין לו: ויאמרו נערי המלך אליו הנה־המן עמד בחצר ויאמר המלך יבוא: ויבא המן ויאמר לו המלך מה־לעשות באיש אשר החפץ המלך ביקרו ויאמר המן אל־לבו את מי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני: ויאמר המן אל־המלך איש אשר חפץ המלך ביקרו: יביאו לבוש מלכות אשר לבש־בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות בראשו: ונתן הלבוש והסוס על־יד איש משרי המלך הפרתמים ולבשו את־האיש אשר חפץ המלך ביקרו והרכיבו אותו על־סוס רחוב העיר וקראו לפניו כה יעשה לאיש אשר חפץ המלך ביקרו: ויאמר המלך להמן מהר קח את־הלבוש ואת־הסוס כאשר דברת ועשה כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל־תפל דבר מכל אשר דברת: ויקח המן את־הלבוש ואת־הסוס וילבש את־מרדכי וירכיבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו כה יעשה לאיש אשר חפץ המלך ביקרו: ויבא מרדכי שער המלך ודת להמן אל־ביתו אבל וחפוי ראש: ויספר המן לזרש אשתו ולכל־אהביו את כל־אשר קרהו ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו: עודם מדברים עמו והסריסים המלך הגיעו ויבהלו להביא את־המן אל־המשתה אשר עשתה אסתר:

ויבא המלך והמן לשתות עם־אסתר המלכה: ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני במשתה היין מה־שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך ומה־בקשתך עד־חצי המלכות ותעש: ותען אסתר המלכה ותאמר אם־מצאתי חן בעיניך המלך ואם־על־המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי: כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שוה בנזק המלך: ויען המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה מי־הוא זה ואיה הוא זה אשר מלאו לבו לעשות כן: ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה ויבעת המן מלפני המלך והמלכה: והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל־גנת הבירן והמן עמד לבקש על־נפש אסתר המלכה כי־ראה כי־כלתה אליו הרעה מאת המלך: והמלך שב מגנת הבירן אל־בית משתה היין והמן נפל על־המטה אשר אסתר עליה ויאמר המלך הגם לכבוש את־המלכה עמדי בבית האיש אך־דבר יצא מפי המלך ופני המן חפו: ויאמר חרבונה אחד משרסים לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר־טוב על־המלך עמד בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר המלך תלוהו עליו: ויתלו את־המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שככה:

ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את־בית המן צורר היהודים ומרדכי בא לפני המלך כי־הגידה אסתר מה־הוא לה: ויסר המלך את־טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי ותשם אסתר את־מרדכי על־בית המן: ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את־רעת המן האגגי ואת־מחשבתו אשר חשב על־היהודים: ויושט המלך לאסתר את־שרביט הזהב ותקם אסתר ותעמד לפני המלך: ותאמר אם־על־המלך טוב ואם־מצאתי חן לפניו ונכון הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו יכתב להשיב את־הספרים מחשבת המן בן־המדתא האגגי אשר כתב לאבד את־היהודים אשר בכל־מדינות המלך: כי איכה אוכל וראיתי ברעה אשר יבוא את־עמי ואיכה אוכל וראיתי באבדן מולדתי: ויאמר המלך אחשורוש לאסתר המלכה ולמרדכי היהודי הנה בית המן נתתי לאסתר ואתו תלו על־העץ על אשר־שלח ידו ביהודים: אתם כתבו על־היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר־נכתב בשם המלך ונחתם בטבעת המלך אין להשיב: ויקראו ספרי המלך בעת ההיא בחדש השלישי הוא־חדש סיון בשלושה ועשרים בו ויכתב ככל אשר־צוה מרדכי אל־היהודים ואל־האחשדרפנים והפחות והשרים על־המדינות אשר מהודו ועד־כוש מאה עשרים ושבע מדינות למדינה ומדינה ככתבה ולעם ומלשון אליו ואל־היהודים ככתבם וכלשונם: ויכתב בשם המלך אחשורוש ויחתם בטבעת המלך וישלח ספרים ביד הרצים בסוסים רכבי רכש אמונים בני הרמכים: אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל־עיר ועיר להקהל ולעמד על־נפשם להשמיד להרג ולאבד את־כל־חיל עם ומדינה הצרים אותם טף ונשים ושללם לבז: ביום אחד בכל־מדינות המלך אחשורוש בשלושה עשר לחדש שנים־עשר הוא־חדש אדר ופתשגן הכתב להנתן דת בכל־מדינה גלוי לכל־העמים ולהיות היהודים מוכנים ליום הזה לנקם מאויביהם: הרצים יצאו בסוסי הרכש אמונים מבהלים ודחופים בדבר המלך ודת נתנה בבירן השושן והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה:

מסרה

ויעבור מרדכי · על דת להתענות ביום טוב ראשון של פסח מהתענה יו״ר ביומן וט״ו וי״ו מהרי ביום ג׳ נכתבו הספרים: מלכות · בגדי מלכות ורבותינו אמרו מלבושה רוח הקדש כמו רוחת תמר ורוח לבשה את עמשי: עד

ה

ויעמוד ליהודים · ומי יודע ג׳ ומי נמסר בקהל׳ סימן ב׳ ס׳ לילה ויום ג׳ ומימני׳ לחיות עיניך פתוחות לילה ויום דמלכים׳ פן אפקוד עליה לילה ויום אצרנה · גם אני ונערתי אצום כן · ובכן ב׳ בטעמא ומי׳ ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו׳ ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת · בבית המלכות ל׳ ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר · וחד בית המלכות ואינון חד מן ח׳ זוגין חד בית וחד בכית ומי׳ בית הבור ל׳ כי בא ירמיהו אל בית הבור · בבית הבור ל׳ ויהי בחצי הלילה׳ בית רשע ל׳ מארת יי׳ · בית החפשית ל׳ ויהי עזיהו רד״ח׳ בבית ה׳ זפשית ל׳ וינגע יי׳ דמלכים׳ בית אבל ל׳ טוב ללכת׳ בבית אבל ל׳ לב חכמים׳ בית המלכות ל׳ גם ושתי׳ בבית המלכות ל׳ ותלבש אכתרם ל׳ כות ·

נקראתי ב׳ א׳ חסר וסימ׳ נקרא נקריתי ל בית אביך · ואני לא נקראתי לבא אל המלך דאסתר׳ קדמא חסר: שלושי׳ ל׳ מלאי׳ בלישׁ׳ וסימ׳ וירדו שלשה מהשלושים הנו נכבד רפ׳ ויחלא אסא בשנת שלושים למלכותו דדה׳ ואני לא נקראתי לבא אל המלך · יעמוד ג׳ מ׳ל וסימ׳ לפני זעמו מי יעמוד ומי׳ ויברח כצל ולא יעמוד׳ ריוח והצלה

בית נשי וארברית טינך באונסא כדין אוביד מן חיי עלמא הדין בגין פורקן עמא בית ישראל: ובנס מרדכי ועבר על חדות חגא דפסחא וצומא גזר ויתיב על קיטמא ועבד ככל די פקידת עלוי אסתר: יהוה ביומא תליתאה דפסחא ולבשת אסתר לבושי מלכותא ושרת עלהא רוח קודשא וקמת וצלאת בדרת רבית מלכא גואה דמתבני לקבל בית מלכא די בירושלם ומלכא יתיב על כורסיה מלכותי בבית מלכותא ומסתכל כל קבל תרע ביתיא ענת אסתר וכן אמרת ריבון דעלמא לא תמסרינני ביד ערלא הדין ולא תעביד רעות המן רשיעא מיני היכמה די עבד מן ושתי דשם טעם על מלכא ופקיד למקטלה בגין דהוה צבי למיסבה ית ברתיה וכד אותבנשו עולימתן לידוי דהגי הות תפן ברתיה דהמן והוות צבי מן שמיא דכל יומא ויומא הות מקלקלא ברעיא עצוצא ובמוי דריגלן ופומה הוה סרי לחרא ואפיקו יתה בבהילו ומינה אסתקף עלי הדא להתנסבא ליה וכען שוי יתי לרחמין בעינוי דלא יקטלינני די עבית ובעותי די אנא בעיא מיניה ואוף אנת תסער סגיאין חוס על עמך ולא תמסר בנוי דיעקב בידוי דהמן בר המדתא בר ערא בר ביזנאי בר אפליטום בר דיוסום בר פירום בר המרן בר הליון בר אתניסומום בר חרום בר שגר בר נגר בר פרמשתא בר ויזתא בר אגג בר סומקר בר עמלק בר אלפז בר עשו רשיעא:

ועם מדיכות המלך · לכלה הפך יורכוס זה: לעולם לברייתא עם מ״ם מחרין לו מלפניו לבר מיחד והוא להמית · לבר כך כזכיר שמך: יומיט · לשון תרגום כמו יפלח ואין לו ריע בחקרית · מרביט מלה רביעית והטעם בסבט וים חומרים מהרים בוקף כרים מרפרת והיכנו לחת כי הרים תינקה מיחוניות המעריתו׳ רק נכפל ככפל פ״ח וכחפוניה גם ר״ם מגריר: חל תדמי · תחשבי מגזרת כחם׳ דמיתי ומניהם מגזרת דמיון במחשבת ה הכפם · דגעות מדי׳ והכלה לחמרון מן המורם והטעם סיעמד ריוח והצלה ליהודים מדרך ח אחר ונלח על ידך ותם תחשבי סתמלטי תלבדי וכל בית תבוך עמך: ומי יודע אם לעת כזאת · הטעם מי יודע אמת לח הגעת למלכות חלח בעבור העת הזאת סתמוציאי את ומרחל: לך כנוס · חקוף וכמוהו לכנוס את הגרים: הנמצאו · בשושן · הטיר: וכומו עלי · בעדי: פלטת ימים · עד ויום הסליחי והנה לח תאכלו בערב והתענו פני ימים ושני לילות כי הכתוב הוח לילה ויום והנה הסתיר בטחה בחלהים על כן התענתה ולח בטחה ביופיה כי פני המתענה ת תסתכנה לף כי עד יום הסליחי: וכחסר תבדתי · סחיכני יומבת עם עמי חובר לגמרי וכח פועל עבר תחת עתיד והטעם על מחסבתה וכמוהו וכחם סכלתי סכלתי: ותלבש הסתר ת מלכות · הטעם לבוש מלכות כי מלת ותלבש לעדה נכנסת חל החצר הפנימית ומומרי הסער לח יכלו לדבר לה ת מחומה כי היח המלכה: וינתן

ויתן לך: יחפץ לדבריך: מהרו את המן. הנה הוא פועל יוצא
ויתכן להיות כך מהר המלך מיתה והטפש מהר בפיך: ומחר אעשה.
פחומר פחלתי ולפי דעתי פחיתרה לפתח לדבר ביום הרחמון במשתה היין
בעבור שלא רחקה פוס חות פחידם הפס בעבור תענית יפרחל וכחפר רחקה
ביום העני דבר
גדולת מרדכי חזק
לבה: ולא זע.
והוא חסר פ"ל כמו
והיום רד מחר מ
מגזרת יחברו ביזע
והכתוב בעיני פהוא
מן הפנייס כמו ב
ביום מיוחו כטעם
פחר ותכופה:
ויתחפק המן. שלא
גילה סודו לאחד עד
כאן שלא ביתו והוא
מגזרת להתחפק
וקרוב מטע' לפבול:
ורוב בניו. חמרו
המדקדקים כי פ
פירושו גדולת בניו
כמו קרית מלך רב
כי חוק יגיד לאחתו
פים לו בניס רבים
ולפי דעתי פכן הוא
ספר לאוהביו עם
אחתו מזלו הטוב
ופם לו עושר רב ו
ובניס רבים וכל זה
לא יפוה בעיניו
מלוטה אעפ פהמלך
גדלו ורוב גדולתו
פתם עם המלכה
ויפתם עוד מחר:
וטעם

ב' פסו' בקריאה רמז יהוד ראשי תיבו' וסי' יבא חמלך וחמן היום, ישמחו השמים ותגל הארץ» מהרו ד' וסי' מהרו ועלו
אל אבי, מהרו עשו כמני דשפטים. מהרו את המן לעשות את דבר אכתר, מהרו ללכת פן יכהר והשיגנו» ותאמר
ה' וסי' ותרר נדר ותאמר, ותתפלל חנה ותאמר. ותען אסתר ותאמר, וחברו ותען אסתר חמלכה ותאמר, העוה

וְהָמָן כַּר חָזָא מַלְכָּא יָת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא קָיְמָא ה'
כַּר נְכִיס בְּרָרְתָא וְתַרְתֵּין עַיְנָהָא זַלְגָן דְּמָעִין
וּמִסְתַּכְּלָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא מִן יַד אִסְטְעִינַת רַחֲמִין
בְּעֵינוֹי וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יָת תִּגְרָא ו'
דְּדַהֲבָא דְּהָוָה נָקִיט בִּידֵיהּ וְקָרִיבַת אֶסְתֵּר
וּמָטַת לֵירָא וַאֲחִדַת בְּרֵישָׁא דְּתִגְרָא:
וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה צְרִיךְ אִית לָךְ אֶסְתֵּר ז'
מַלְכְּתָא וּמָה בָּעוּתִיךְ אֲפִילּוּ אִם אַנְתְּ בָּעְיָא
לְפַלְגוּת מַלְכוּתִי אִתְּנִינֵיהּ לָךְ לְחוֹד לְמִיבְנֵי
בֵּית מוּקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ קָאִים בִּתְחוּם פַּלְגוּת
מַלְכוּתִי לָא אֶתֵּן לָךְ דְּהַכְרִין קַיְימִית בְּשִׁבוּעָה
לְגַשֵּׁם עַרְבָאָה וְסַנְבַּלַט חוֹרוֹנָאָה וְטוּבִיָּה
עַבְדָּא עַמּוֹנָאָה וְלָא לְמִשְׁבַּק לְמִיבְנֵי יָתֵיהּ
דְּדַחֲיִל אֲנָא מִן יְהוּדָאֵי דְּיִלְמָא יְמָרְדוּן בִּי
הָדָא בָּעוּתָא לָא אַעְבִּיד לָךְ מִילְתָא אַחֲרִיתִי
דִּי אַנְתְּ בָּעְיָא מִנִּי אֶגְזוֹר וְתִתְעֲבִיד בְּבָהִילוּ
וּרְעוּתִיךְ אִיתֵיהַב לָךְ: וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר אִין
עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר וְיָתֵי מַלְכָּא וְהָמָן יוֹמָא דֵין ח'
לְשֵׁירוּתָא דַּעֲבַדִית לְכוֹן: וַאֲמַר מַלְכָּא
אוֹחִיאוּ יָת הָמָן לְמַעְבַּד יָת פִּתְגָם גֵּזֵרַת
אֶסְתֵּר וְעַל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְּיָא דִּי עַבְדַת ט'
אֶסְתֵּר: וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתְּיָא י'
דַּחֲמַרָא מָה שְׁאֵלְתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמָה
בָּעוּתִיךְ אֲפִילּוּ אִין אַנְתְּ בָּעְיָא עַד פַּלְגוּת
מַלְכוּתִי תִּתְעֲבִיד בָּעוּתִיךְ לְחוֹד לְמִבְנֵי בֵּית
מוּקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ קָאִים בִּתְחוּם פַּלְגוּת
מַלְכוּתִי לָא אֶתֵּן לָךְ דְּהַכְרִין קַיְימִית בְּשִׁבוּעָה
לְגַשֵּׁם עַרְבָאָה וְסַנְבַּלַט חוֹרוֹנָאָה וְטוּבִיָּה
עַבְדָּא עַמּוֹנָאָה וְלָא לְמִשְׁבַּק לְמִבְנֵי יָתֵיהּ
דְּיִלְמָא יְמָרְדוּן בִּי יְהוּדָאֵי: וַאֲתִיבַת אֶסְתֵּר
וַאֲמַרַת לֵית אֲנָא בָּעְיָא פַּלְגוּת מַלְכוּתָךְ
בִּשְׁאֵלְתִי וְלָא בְּנָיַן בֵּית מוּקְדְּשָׁא בְּבָעוּתִי: אִין
אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא וְאִין עַל מַלְכָּא
יְשַׁפַּר לְמִיתַּן יָת שְׁאֵלְתִי וּלְמֶעְבַּד יָת בָּעוּתִי
יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְּיָא דִּי אֲעַבִּיד לְהוֹן
בְּרַמְשָׁא וּלְמָחָר אֲנָא עֲבַד כְּפִתְגָם גֵּזֵרַת מַלְכָּ'
: וּנְפַק הָמָן מְחֵלַת מַלְכָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חֲדֵי
וּבְדַח לִבָּא וְכַד חֲזָא הָמָן יָת מָרְדְּכַי וְיָת
סַפְּלַיָּא דַּעֲסִיקִין בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּסַנְהֶדְרִין
וַעֲבֵרַת לְהוֹן אֶסְתֵּר בְּתָרַע מַלְכָּא וּמָרְדְּכַי
לָא קָם מִן קֳדָמַי וְלָא רָתַת מִינֵיהּ
אֱדַיִן פְּשַׁט יָת רִגְלֵיהּ יְמִינֵיהּ וְאַחֲוֵי לֵיהּ שְׁטַר זַבִּינְתָּא וְאִזְדַּבַּן לֵיהּ בְּטוּלְמָא וּלְחַם וְמַכְתְּבָא
בְּאִסְטַרְקְלִיהּ כָּל קֳבֵל אַרְכּוּבְתֵּיהּ מִן יַד תְּקִיף רוּגְזֵיהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עֲלוֹי מָרְדְּכַי רוּתְחָא: וְאִזְדְּרִין
הָמָן וַעֲל לְבֵיתֵיהּ וּשְׁדַר וְקָרָא יָת רַחֲמוֹי וְיָת זֶרֶשׁ רַשְׁיְעָתָא אִנְתְּתֵיהּ בְּרַת תַּתַּנִי פַּחַת עֲבָר נַהֲרָא:
וְאִשְׁתָּעִי לְהוֹן הָמָן יָת יְקַר עוּתְרֵיהּ וְהֵיךְ אִיתְמַנִּי עִם רוּכְסֵי מַלְכָּא וְהֵיךְ רַהֲטִין קֳדָמוֹי סְגִיאוּת בְּנוֹי
וְסָכוּמֵהוֹן מָאתָן וְתַמְנְיָא בַּר מִן עַסָּרְתֵּי אוֹחָרָנִין דְּאִינּוּן פּוּלְמוֹרִיכִין עַל פִּילְכֵיָּא וּבַר מִן שַׁמְשֵׁי
דְּהוּא סַפְּרָנָא דְּמַלְכָּא וְיָת מָה דְּיַרְבֵּי יָתֵיהּ מַלְכָּא וְיָת דַּזְקְפֵיהּ עֲלוֹי כָּל רַבְרְבָנוֹי וְעַבְדּוֹי דְּמַלְכָּא:
וַאֲמַר הָמָן בְּרַם לָא הַנְעֲלַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא עִם מַלְכָּא לְמִשְׁתְּיָא דִּי עַבְדַת אֱלָהֵין יָתִי וְאַחֲוֹף עִדָּן
מִחַר אֲנָא מְזוּמַן לְוָתָהּ לְמִסְעוֹר עִם מַלְכָּא:

וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה ה'
עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט
הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִּיט הַזָּהָב
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ
הַשַּׁרְבִּיט: וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־ ו'
לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־
חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ: וַתֹּאמֶר
אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשִׂיתִי לוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ ז'
אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר
וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ ח'
לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ
וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי
הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ: וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר ט'
שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי: אִם־מָצָאתִי חֵן טו
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב
לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־
בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר
אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ: וְיָצָא הָמָן י'
בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת
הָמָן אֶת־מָרְדְּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־
קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־
מָרְדְּכַי חֵמָה: וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא יא'
אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֹהֲבָיו
וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ: וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן
אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר
נְשָׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:
וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר יב'
הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה
אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אֹתִי וְגַם־לְמָחָר
אֲנִי קָרוּא לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ:

חצי הספר בפסוקים

מסרח פניה ותאמר לו' בתרא מלעיל» ומחר ו' וסימ' וקדשתם היום ומחר וכבסו' ומחר אל כל עדת ישראל יקצוף, ומחר אתה ובניך עמי, שב בזח גם היום ומחר א אשלחך: ומחר אתן ויש אתך, ומחר אעשה כדבר המלך» ויתאפק ב' וסי' ויאמר שימו לחם, ויתאפק המן ויבוא אל ביתו» הביא' ג' וסי' ויקח דור מידח, והמלך שלמח נתן למלכת שבא דרה, ויאמר המן אף לא הביאה' וא' והביא וביום השמיני תקח לה» עשתה ח' קמצי וסי' נמס' בסר' תולרות ובשמואל ב' סימן ג» למחר ו' וסימ' נמסר בסדר וארא»

שוה נ' וסים' וכל זה איננו שוה לי: ולמלך אין שוה להניחם, כי אין הצר שוה בנזק המלך: ובבקר ו' וסים' ובקר תשבעו לחם, ובבקר היתה שבת השל': ובבקר זרעך תפריח, ובבקר תפלתי תקדמך, ובבקר היא שבה: ובבקר אמר למלך ויתלו: שנת ח' בלישן שינה וסי' בחכם אשית את משתיה', והשכרתי שריה וחכמיה, אם אתן שנת לעיני: מתוקה שנת העובד: בלילה ההוא נדדה שנת המלך:

כ וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיֹתְלוּ אֶת־מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: ס

א בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

כ וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך: ותאמר לו זרש אשתו וכל אוהביו יעשו עץ גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את מרדכי עליו ובא עם המלך אל המשתה שמח ויטב הדבר לפני המן ויעש העץ: ס

א בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך:

כל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך: ותאמר לו זרש אשתו וכל אוהביו יעשו עץ גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את מרדכי עליו ובא עם המלך אל המשתה שמח ויטב הדבר לפני המן ויעש העץ: ס בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך:

וְכָל דָּא לַיְתֵיהּ טְמֵי לְוָתִי בְּכָל עִדָּן דִּי אֲנָא חָזֵי יָת מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה דְּיָתֵיב בְּסַנְהֶדְרִין עִם עוֹלֵימַיָּא בְּתָרַע פְּלָטֵרִין דְּמַלְכָּא: וַאֲמַרַת לֵיהּ זֶרֶשׁ אִנְתְּרֵיהּ וְכָל רְחִימוֹי אֵין שַׁפִּיר בְּעֵינָךְ נֵימַר קָדָמָךְ מִלְּתָא חָדָא מַה דְּנַעְבֵּיד לֵיהּ לְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה אִם הוּא מִן זַרְעָא דְּיַהֲדָאֵי דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּעָלְמָא אֵין בְּחָרְבָא נְקַטּוֹל יְתֵיהּ כְּבַר תַּהֲפוּךְ חָרְבָא וְתִתְרְמֵי עֲלָנָא הַב יְתֵיהּ לְרָגוֹמָטָא כְּבַר רַגְמֵיהּ דָּוִד גָּלְיַת פְּלִשְׁתָּאָה וְאִם בְּתָרָא דְּחָשָׁא נִרְמֵי יְתֵיהּ כְּבַר בְּזָעֵיהּ מְנַשֶּׁה וּנְפַק מִינֵיהּ זְרוֹק יְתֵיהּ לְיַמָּא רַבָּא כְּבַר בְּזָעֵיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעָבְרוּ בְּגַוֵּהּ טַמוּן יְתֵיהּ לְגוֹ אַהֲוֹן נוּרָא יְקִידְתָּא כְּבַר דְּעַקְרוּ חַגָּיֵהּ מִשָּׁאֵל וַעֲזַרְיָה וְנָפְקוּ מִן גַּוֵּיהּ יְתַרְמֵי לְגוֹב אַרְיָוָתָא כְּבַר לָא חַבִּילוּ אַרְיָוָתָא בְּרַנְיָאל כַּד חֵי יְתַרְמֵי קָרֶם כַּלְבִּין כְּבַר דְּאִסְתַּמְטוּ פּוּם כַּלְבִּין בְּאַרְעָא וְמִצְרַיִם עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַדְבְּרָא יְגֵלֵי יְתֵיהּ כְּבַר בְּמַדְבְּרָא נָפְשׁוּ וְסָגִיאוּ מַה עוֹד קְטַלָא נְקַטּוֹל יְתֵיהּ וְיֵידְעָא מִיתָא תִּתְעַבִּיד לֵיהּ נָרֵמֵי יְתֵיהּ לְבֵירָא אֲסִירֵי כְּבַר מִן בֵּירָא אֲמַלִּיכוּ לְיוֹסֵף סַכִּינָא תִּתְרְמֵי עַל צַוָּארֵיהּ כְּבַר דְּוָד אִתְחַפְּכַת סַכִּינָא מֵעִילּוֹי דְּיִצְחָק עַיְנֵיהּ נָעְדִּיר וְנִשְׁבּוֹק יְתֵיהּ כְּבַר יְקַטֵּל בָּנָא כְּמָה דְּקַטֵּל שִׁמְשׁוֹן פּוּרְעָנוּתֵיהּ דְּגַבְרָא הָדֵין לָא יְדָעִינָן מַה נַּעֲבִיד אֶלָּא צְלִיבָא רַבָּא אִתְעֲבִיד לֵיהּ וְעַל בָּבָא דְּבַיְתֵיהּ יִשְׁתַּפִּיךְ קוֹמֵיהּ תִּתְרְמֵי עַל צְלִיבָא וְיֵחוֹת יְתֵיהּ כָּל יְהוּדָאֵי וְכָל חַבְרוֹי וְרַחִימוֹי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כַּחֲדָא צַיְיתִין עַל צְלִיבָא דְּאִתְקִין הָמָן לְמָרְדְּכַי תָּוֶה לְצַפְּרָא וְעוֹל קָרֵם מַלְכָּא וּשְׁאוֹל מִינֵיהּ עַל צְלִיבָא הָדֵין בְּשַׁעְתָּא הַהִיא לָא שְׁלַח מָנוֹי וְלָא שְׁכַב הָמָן בַּר הַמְדָתָא עַד דַּאֲזַל וְאַיְיתִי יָת קִינָאֵי נַגְרַיָּא דְּעָבְדִין צְלִיבָא וְקַיְצָאֵי דְּמֵתַקְנִין סַכִּין דַּפַּרְזֶל וּבְנוֹי דְּהָמָן דַּייְצִין וְחָרְשִׁין וְחָרֵשׁ אִתְּתֵיהּ מְגַנְּנָא בְּבִינְרִין עִם הָמָן רָשִׁיעָא וְאָמַר אֶגְרָא לְנַגְּרֵי אֲנָא יָהִיב וּלְקַיְצָאֵי אֲנָא מְתַקֵּן שִׁירוּתָא עַל צְלִיבָא הָדֵין בְּהַשַּׁעְתָּא קָם הָמָן רָשִׁיעָא לְמִנְסָא צְלִיבָא בְּקוֹמָתֵיהּ נַפְקַת בַּת קָל מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא וְאָמְרַת לֵיהּ יָאֵי הָמָן רָשִׁיעָא וְלָךְ שְׁפַר בַּר הַמְדָתָא וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קָרֵם הָמָן וְעָבַד צְלִיבָא לְגַרְמֵיהּ דַּהֲוָה מִן יוֹמָא וְזַמִּינַת אֶסְתֵּר יָת הָמָן לְשֵׁירוּתָא אִתְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרִין דִּין לַדִּין הָדֵין מְסָאֲנִינָן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְּתִיבְעֵי אֶסְתֵּר מִן מַלְכָּא דְּנִיקְטְלֵיהּ וְהִיא מְזַמְּנָא לֵיהּ לְשֵׁירוּתָא בְּרָא שַׁעְתָּא שָׁפְכוּ דְּבִירַת יַעֲקֹב כּוּלּוֹן לְבֵּרוֹן וְאַרְחִיצוּ עַל אֲבוּהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא וְכֵן אָמְרִין קַרְמוֹי עָנִי יָתָן עָנֵי כָּל מְעִיקָא הֵיךְ דְּתָלִין עֵינֵי עַבְדוֹי לְמָרֵיהוֹן וְהֵיךְ עֵינֵי אָמְתָא לְרִבּוֹנְתָהּ כְּדֵין תָּלְיָין עֵינָנָא עֲלָךְ עַד עִדָּן דְּתִתְגְּלֵי וְתִתְפּוֹק יָתָנָא דְּהָא סַנְאָה וּבָעֵל דָּבָבָא מְגַדַּף וְאָמַר מַן אִינוּן יְהוּדָאֵי בְּכֵן שְׁמַע בְּקַל צְלוֹתְהוֹן וְעָבַד בָּעוּתְהוֹן: בֵּיהּ בְּלֵילְיָא טְטוּל דִּי בְּכָךְ וִימָא דְּפָרִיק יַתְהוֹן מִן בְּעֵלֵי דְּבְבֵיהוֹן בְּלֵילְיָא פְּרִיק יְתוֹן מִפַּרְעֹה וּמִסַּנְחֵרִיב מִן כָּל דְּקָמוּ עֲלֵיהוֹן

בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא נָדַת שֵׁינָתָא דְּמַלְכָּא בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא נָפַק פּוּרְקָנָא לְיהוֹדָאֵי בֵּיהּ בְּלֵילְיָא אִידַּבָּרַת שָׂרָה לְבֵיתֵיהּ דַּאֲבִימֶלֶךְ בֵּיהּ בְּלֵילְיָא אִתְקַטְּלוּ כָּל בּוּכְרֵי דְּמִצְרָאֵי בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא אִתְגְּלִין נְבִיאָן לְנְבִיאָן וְחֶלְמִין לְחֶלְמִין חֶזְוָיֵא בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא אִתְגְּרִישׁ עָלְמָא כּוּלֵיהּ מְרִירָן וְכָל דַּיָּרֵי דּוּן אֲבָלָא רַבָּא בְּכָל בְּרַכְיָא מִסְפְּדָא וְוֵילָלָא בְּכָל מְרִינָתָא עוֹלִימִין אֲסוּרִין בְּמַסְגֵּן סָבִין סָבִין שַׁקְפִין עַל לַבְּחוֹן וְכוּלּוֹן צַוְחִין בְּמָרָר וּבְקַל רַב מְלִילִין וְאָמְרִין וְוֵי דַּחֲזִינָן עָקָא עַל עָקָא וְתֶבְרָא עַל תִּבְרָא וּמְתַבְּרָנָא קָדְמָיָא לָא אִתְּסִינָן וּמְחָתָנָא לָא אִיתְיְהִיבַת אָסוּ וּמַפְּדְּוָנָא לָא אִתְחַמְנָא וְכִיבִי לְבָנָא לָא עָבְרוּ מִינָנָא דְּקָרְיַת אַבְרָהָנָא רְשִׁישָׁא עַל אַרְעָא וּמְקַדְּשָׁנָא סְגַר סַנְאָה וַעֲזָרָתָנָא דְּשִׁשּׁוּ בְּעֵלֵי דְּבָבָנָא וּפַרְעֹה וּמִצְרָאֵי לָא עָצוּ עֲלָנָא בְּהָרָא עֲצָתָא וּמַלְכֵי עַמְמַיָּא לָא חֲשִׁיבוּ עֲלָנָא כְּמַחֲשַׁבְתָּא חָדָא לְמֶהֱוֵי עֲתִידִין לְיוֹמֵי דָּרִין לְשֵׁיצְיוּתָנָא מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא גְּלִי רַחֵץ גָּלָא לֵיהּ רָזָא וְנָא לְמָרְדְּכַי דִּי יְזֻרַז כּוֹתָנָא אִתְגְּזַרַת עַל דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְאוּף לְעַבְדִין וּלְאַסְהָנָן לָא זְבִינוּ יָתָנָא: בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַת שֵׁינָתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִפְּרוֹכָא וְאֵין לָא כְּתִיב הָדֵין קְרָאוּלָא חָדַת אֶפְשַׁר לְמֵימְרֵיהּ וּדְכְתִיב עוֹרָה לָמָּה תִישַׁן יְיָ חַס וְשָׁלוֹם לֵיחוּ קָדְמוֹי שֵׁינָה. אֶלָּא פַּד חַטָּיִין בֵּית יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ גַּרְמֵיהּ וְכַוָּוּת דְּסִיךְ כְּרֵם כַּד עָבְדִין רְעוּתֵיהּ לָא נָאִים וְלָא דְּסִיךְ נְטִיר יִשְׂרָאֵל בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַת שֵׁינָתֵיהּ דְּמַלְכָּא צְוִיקָא דְּתָוָה שָׁחִיר וָרֵא שָׁכִיב וְרָא דְּסִיךְ וּדְהָוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל מְרַכְּנִשִׁין וְיָתְבִין קָדְמוֹי וְאָמְרִין לֵיהּ אֵת גַּרְסְתָּ לָנָא יָת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא וְאֵין אֵת קַמְתָּא מִן קֳדָם הָמָן רָשִׁיעָא וְכַרְעָתָא וּסְגֵירְתָּא לֵיהּ לָא אַתְּ עָלָנָא בְּכָל עָקְרָא הָדָא סְרִיב מֵרֵיכִי וְאָמַר לוֹן לְבִישׁ. הָמָן רָשִׁיעָא צַיְירִין עֲלוֹי תְּרֵין זְלֵמִין חַד מִן קָדְמוֹי וְחַד מִן בַּתְרוֹי וְאֵין קָמִית וְסָגִידִית לֵיהּ אִשְׁתַּכְּחִית דְּאַפְלַח לְטַעֲוָתָא וְאַתְּ יְדַעְתְּ מָן דִּפְלַח לְטַעֲוָתָא אֶלָּא מִן עָלְמָא הָדֵין וּמִטַּרְד מִן עָלְמָא. רְאָתֵי וְשַׁרְקִין מִינֵיהּ כּוּלּוֹן: בֵּיהּ בְּלֵילְיָא נְדַת שֵׁינָתָא דְּהָמָן רְשִׁיעָא וַהֲוָה שָׁחִיר וְלָא שָׁכִיב וַהֲוָה שָׁכִיב וְלָא דְּסִיךְ פְּחָתַת דַּהֲוָה סְתַּקְנָן יָת צְלִיבָא לְסִיצְלֵב יָת סָרְדְּכֵי עֲלוֹי וְלָא חֲוָה יָדַע וְיָ לְנַפְשֵׁיהּ חֲוָה סְרַכְנָן יְהֵיבוּ בֵּיהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַת שֵׁינָתָא וְאָכְתַּר צְוִיקְתָּא וַחֲוָה עָבְדַת לַחְמָא לַאֲעָלָא יָת הָמָן בְּשִׁירוּתָא עִם

וטעם יופב בטעמי המלך בעבור שהיה מעלה גדולה והוא מכעיס לותי: בלילה: ההוא, ברוח מפת מלכו על עולם והטעם מהפך לו ייטן רין סומר יערהל וכבכ מיבתיה זכירת מ מעמיס מעברו בעבור מנדדה מנת המלך, יש לומרים כי טעם להביא ספר דברי הימים ל להתענגו בשמיעת דבריו מעברו ויש לומרים בעבור מנדדה מנתו ממת עכום הוא על דבר מנדר ולא הקיימו וזה קרוב אלי: יקר

רשי: ליכנו מוה לי', ליכי תם לכל הכבוד הזה לי: בכל עת ונו', לשון רבותינו מהיה מרחה לו מטר ם ממכר עצמו לעבד על חובר מזונות כשבתמנו רשעי גייסות מרדכי והמן במלחמה לחת: כרדה עבת המלך, כם היה ויש לומרים שם את לבו על מזמנה לפתור את המן ממך כתבה עיניה בו ויהרגהו: להביא את ספר הזכרונות, דרך המלכים כשמצא כורדת לומרים ל לפניהם מעלים ומיחות עד שמצא חוזרת עליהם ו ורבותינו לשון מתוך שנתן לבו על המן ולפתר לשון חמר אי חיפשר שלח ידע הרס עצמו מהוא חובבי ויגלה לי וחזר ולשון ממך עשה לי הרס טובה ולא נמלתיו ואין חוסמין עור לי לפיכך ויאמר להביא את ספר הזכרונות: ונתן

ויבקשוהו וימצ'לחם • לתלות ב' וסי' יתד לתלות • לתלות את מרדכי • מה לעשו באיש כל לשון עשייה קשורי' בלמ"ד
במו קשורי' בבי"ת וסי' ונתתי אתם שמרי משמרת הבית • מה לעשות עוד לכרמי תניבא דפסוק ובכל יום ויום • והעם
לעשות בו כטוב • ויבא המן ויאמר לו המלך • אשר המלך חפץ ביקרו • אמירה בלבו דוקא בלבו • דסמי' וסים' נסמר

ויקר • הוץ עם
ולעולם הוץ קמון
רק לם היה במוך
כמו ואת יקר תפחל
גדולתו ולם היה עם
התוחר יהיה היוד
קמון בקמץ גדול
וכחצר יסמך •
יתערב עם העם
המעוך יקר רוח חים
תבוכה והטע' יפרים
ביניהם: חפץ
ביקרו • המלך חפץ
לעשות יקר לו:
ויאמר המן בלבו •
ים בדברי יחוד כי
מזה הכתוב נלמוד
כי בנבואה נכתבה
זאת המגלה כי מי
יודע תעלומות לב
כי לם העם מיגלה
סודו לל עבדיו ה
הנביאים ואחרים
אמרו כי היה דרך
מברית לו המן נילה
סודו לאחר כן לו בין
עצמו וכמותהו ויאמר
עמו בלבו והאמת
כי זאת המגלה
ברוח הקדש נכתב'
מכאן למי יחפון
וגם ודרכו יחפץ פני
מעקלים: יביאו'
המעריצים: ולאשר
נתן כתר מלכות
ברחמו • ים אומרים
מהרגים מחרה על
המלך על כתר ה
המלכות בעבור
כבוד המלכות על
כן אמר ונתון הלבוש
והסום ולא הזכיר
הכתר והנכון בעיני
מלו ברחמו גם לל
הסום כי ים סום של
מלך מיוחד כתר
מלכות ברחמו כלם'
ירכב עליו המלך
ואין לאחד מעבדי
המלך רשאי לרכוב
עליו וזה דבר ידוע:

כרשף

וַיִּמְצָא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־ ב
בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ
מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד ג פיתי
בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מָה־
נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכַי עַל־זֶה ד נפשי
וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא־
נֶעֱשָׂה עִמּוֹ דָּבָר: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי
בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ ה ל' כ' יתל
הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־ לתלות עליו
מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ: על כלי
וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה־הָמָן ו
עֹמֵד בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא:
וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־
לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר־הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ ג רסומי
הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי: ויאמר בלבו •
וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר ז ת"ל
הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ: יָבִיאוּ לְבוּשׁ ח
מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס ט י' יין
אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו־הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן י ה' ו'
כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ: וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ יא נפש'
וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי־הַמֶּלֶךְ ג' ו' חים'
הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר בלית'
הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־ יא וכתי' כן
הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יב ד
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ יג ל' נ'
: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־
הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּשֵׁב יד ל"ה ויכל
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר הרכיב
דִּבַּרְתָּ: וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־ טו
הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וַיַּרְכִּיבֵהוּ
בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה טז נ"ב
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ:

מסרה
במלכים א' סימן "בו
ונתון ז' וסים' נסמר
בסדר מקץ ובירמיה
סים' לד' • הפרתמי נ'
וסימני נסמר בריש
סיפרא • והלבשו ו'
חס' כלים' וסימניהון
המלבשכם שני עם'
והלבשו לדניאל א
ארנונא • והלבשו את
האיש • כתנות עור
וילבשם • וילבשם
כתנות • וילבשהו
בגדים • ככה יעשה
ד' וסים' ככה יעשה
לשור האחד • ככה
יעשה לאיש אשר לא
יבגח • והלבישו את
האיש אשר המלך
חפץ ביקרו • ויקרא
לפניו ככה יעשה
לאיש • אשר המלך
חפץ ביקרו ד' דסמיכי
וסי' ויבא המן ויאמר
לו • והלבישו את
האיש • והרכיבוהו
על הסום ברחוב

וַיִּמְצָא ז' וסי' הנביע • ויבקש חרבר וימצא ויתלו • ויומצא כתוב וימצא מבני וכהני' דעזרא • וימצא בהם נבורי חיל ד"ה •

וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדַּף יז
אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ: וַיְסַפֵּר יח
הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ
אִשְׁתּוֹ אִם־מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר
הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ כִּי־
נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו: עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ יט
וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא
אֶת־הָמָן לַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:
וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר כ
הַמַּלְכָּה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם בַּיּוֹם כא
הַשֵּׁנִי לְמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ
עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ: וַתַּעַן אֶסְתֵּר כב
הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֵן לִי
בַּקָּשָׁתִי וְשֶׁאֵלָתִי עַמִּי כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי כג
וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְאִלּוּ
לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הַחֲרַשְׁתִּי
כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֵזֶק הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר כד
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
מִי־הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא הַמָּלֵא לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת
כֵּן כה
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע
הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה:
וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן כו
אֶל־גִּנַּת הַבִּירָנָה וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־
נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כָלְתָה
אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ: וְהַמֶּלֶךְ שָׁב כז
מִגִּנַּת הַבִּירָנָה אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיָּיִן
וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה
עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי
הָמָן חָפוּ: וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־ כח
הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־עֵץ
עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר טוֹב עַל־
הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים
אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלוּהוּ עָלָיו: וַיִּתְלוּ כט
אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכַי
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה:

וְנִתּוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל יְדֵי אִישׁ וְאֵת הַכֶּתֶר בְּרֹאשׁ הַסּוּס: ויסב

נדחף ב׳ ופתח וסים׳ והמן נדחף אל ביתו אבל ׳ ונם הוא נדחף לצאת כי ננעו ״׳ דל״ת ״ לנפול ד׳חס׳ וסי׳ לנפל בחרב ׳ גם בבל לנפל חללי ישראל ׳ דחה דחיתני ׳ לנפל ׳ אשר תחילות לנפל לפניו ״ אסתר המלכה ״ד וסים׳ויום׳ויודע הדבר למרדכי ׳ ויהי כראות המלך את אסתר המלכה ׳ מה לך אסתר המלכה ומה קדמאה ׳ אף לא הביאה אסתר המלכה ׳ לשתת עם אסתר כתרא דגם ביום השני ושלאחריו ׳ מי הוא זה ואיזה הוא אשר ׳ והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר

וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃
וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃ עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃ א וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיָּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃ וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי בְּשֵׁאֲלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃ כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וְלְאַבֵּד וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הַחֲרַשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר שׁוֹה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ׃ ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃ וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הֵבִיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כְלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃

וְהַב מָרְדְּכַי לְסַנְהֶדְרִין דִּי בְתַרְע פְּלַטְרִין דְּמַלְכָּא וְאַשְׁלַח יַת לְבוּשׁ אַרְגְּוָנָא מֵעִילָּוֹותִי וְלָבֵשׁ סַקָּא וְיִזְעִיב עַל קְטָמָא וְהַוָּה מוֹדֵה וּמְצַלֵּי עַד רַמְשָׁא וְהָמָן אִתְבְּהַל וְאָזַל לְבֵיתֵיהּ אֲבֵל עַל בְּרַתֵּיהּ וּמִתְעַטַּף עַל רֵישֵׁיהּ כַּאֲבִילָא עַל בְּרַתֵּיהּ וְכִיסוּפֵיהּ׃ וְאִישְׁתָּעִי הָמָן לְזֶרֶשׁ אִנְתְּרֵזֵיהּ וְלָכָל רְחִמּוֹי יַת כָּל דִּי אַרְעָיֵהּ וְאָמְרוּ לֵיהּ חַכִּימוֹי וְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵיהּ אִין מִזַּרְעָא דְּצַדִּיקַיָּא מָרְדְּכַי דְּשָׁרֵית לְמִפַּל קֳדָמוֹי הֵיכְמָה דִּי נָפְלוּ מַלְכַיָּא קֳדָם אַבְרָהָם בְּמֵישַׁר חֶקְלַיָּא אֲבִימֶלֶךְ קֳדָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב נְצַח מַלְאָכָא וְעַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן טָבְעוּ פַּרְעֹה וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ בְּיַמָּא דְסוּף וְכָל מַלְכַיָּא וְשִׁלְטוֹנַיָּא דַּאֲבָאִשׁוּ לְהוֹן מְסַר יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּהוֹן בִּידֵיהוֹן וַאֲף אַנְתְּ לָא תֵּיכוּל לַאֲבָאשָׁאֵלִיָּה אֲרוֹם מִיפַּל תִּפּוֹק קֳדָמוֹי׃ עוֹד כְּעַן אִינּוּן מִסְתַּלְּקִין עִמָּיהּ וְרַבָּנֵי מַלְכָּא מְטוּ וְאוֹחוּ לְהַנְעָלָא יַת הָמָן לְמִשְׁתְּיָא דַּעֲבָדַת אֶסְתֵּר׃ וְעַל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתֵּי עִם אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא׃ וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר אוֹף בְּיוֹמָא תְּנִינָא בְּמִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא מָה שְׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמָה בְּעוּתִיךְ אַפִּילּוּ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא אֶתְּנִינַּהּ לִיךְ לְחוֹד לְמִבְנֵי בִּירָה מוּקְדְּשָׁא׃ דְּקָאֵים בְּפַלְגוּת תְּחוֹם מַלְכוּתִי לָא אֶתֵּן לִיךְ דְּהָכְדֵּין קַיְימִית בְּשִׁבְוָעָה לְגוֹשֶׁם וְלִטוֹבְיָה וּלְסַנְבַלַּט בְּרֵם אוֹרִיכִי עַד דִּירְבִי דַּרְיָוֶשׁ בְּרִיךְ וְיִתְּסִין מַלְכוּתָא וְתִתְעֲבִיד׃ וּזְקַפַת אֶסְתֵּר יַת עֵינָהָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא וְאִתְיְבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמַרַת אֵין אִשְׁכְּחִית רַחֲמִין קֳדָמָךְ מַלְכָּא רְמָא וְאִין קֳדָם מַלְכָּא דְּאַרְעָא שַׁפִּיר תִּתְיְהֵב לִי שְׁזִיב נַפְשִׁי מִן יְרוֹי דְּסַנְאָה דְּשָׁאֵלְתִּי וּפוּרְקָן עַמִּי מִן יְרוֹי דְּבָעִיל דְּבָבִיה בְּבָעוּתִי׃ אֲרוֹם אִיזְבְּנָא מִגֹּ אֲנָא וְעַמִּי בִּירַ יִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתְּיֵצָאָה לְאִתְקְטָלָא וּלְהוֹבָדָא וְאִילּוּלֵי לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן אִזְדַּבְּנָא שַׁתְקִירַ אֲרוֹם לֵית מְעִיקָא טִימִין דִּדְוָתָא בְּאוּדְנֵיקָא דְּמַלְכָּא׃ וַאֲמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאָמַר לְאֶסְתֵּר

נ׳ וגם הוא

ב׳ וכביכול

ב׳ וכביכול

ב׳ ר׳

ח חל

ל׳חס׳

ב׳ חס׳ בפיכ׳

יד

יד ב׳ ת״ת וחביחס

ח׳

יד ב׳ בליעל

ד׳ חל בליעל

כ׳חיים

כ׳ נ

יד

יד ב׳ בליעל

מכרח

המלכה ׳ ביום ההוא נתן חמלך אחשורש ׳ וגה בית חמן נתתי לאסתר ׳ ומח שאלתך בתרא ׳ ותכתב אסתר חמלכה בת אביחיל ׳ לקיים את ימי חפרים חאלה בזמניהם ׳ חצר נ׳ב׳קמצי׳ו׳א׳פתח וסי׳ על חצר הצורר אתכם וחרעתם ׳ וליוצא ולבא אין שלום מן חצר ׳ כי אין חצר שוה בנזק חמלך ׳ אנ״ך ׳ קרמ׳ פתח ׳ נבעת ב׳וסים׳ נבעת מפני מלאך י״י ׳ והמן נבעת מלפני חמלך ׳ כלתח אליו נ׳ כלים׳ וסי׳ וכלות אליהם כל חיוכי ׳ ועתח דמו וראו מה תעשי כי כלתה ׳ כי כלתח אליו חרעה מאת חמלך ׳ על

ויעב מרדכי ׳ לעקו ולתעניתו: וכל וחפוי רחם׳ רבותינו פירשו הרב׳במסכת מגילה : ואמר החילות לנפול וגו׳ ׳ לתרה תומה זו כמשלו לכוכבים ולעפר כמהם יורדי׳ יורדי׳ עד עפר וכמה׳ פולי׳ פולים עד לריקיע ועד הכוכבים: תנתן לי נפשי ׳ מלח אחרג בעלמה עפר בתרי מנזרת נזרת הריגה. על עמי ומולדתי : ועמי ׳ יתן לי ב בבקשתי מלח יהרגו וחם תחת׳מה תוכפת לך כי תוכחה תוכל ורחיתי וגו׳ : כי תין הכר מוה בנזק המלך ׳ תיכנו חומם בנזק המלך מחילו הדף תחר הבחתך היה לו לומר תכור תותם לעבדי׳ ולפתחו׳ וקבל התמו׳ לו החיה תות׳ להנות לך לעבדי׳ הם וזרעם: ויחמר המלך לחתורם ויחמר ל לחמתר המלכה ׳ כל מקום מכחמר ויחמר ויחמר ב׳פעמי׳ תוכן חלח למרדם ומרדמו על זה בתחולה היה מדבר עמה עי׳ מליח עכשיו מורע ם מחמפחת מלכים היח דבר עמה הוח בעכמו : כי כלתה : נגמר הרעה והנכחם והנקמה : והמן

מכרח

נדחף ׳ מעכמו הוח חבל וחפוי רחם פעול והטעם מכסה רחמו והעד ופני המן חפו והוח מנזרת ויחפהו וחם הו׳ בבנין תחר : ויחמרו לו חכמיו ׳ בבוח תיר הרמע לח יתכבו׳ תוהבין עלין טוב: תנתן לי נפשי ׳ הטעם תין מחלתי כי חם נפשי ומה נכבר טעם תנתן לי : כי כמכרנו ׳ מבנין כ נפעל והטעם תחר מכרנו ו והתמכרתם מהם ימכרו עבדים ותין קונה : וחילו ׳ כמו וחילו חיה חלף מניח והחלף נוסף והטעם כי נמכרנו להממיד ותילו נמכרנו ל להיותנו עבדים ומכחו׳ הייתי מהרפת כי תין הנרה הזחת הבחים עליו מוה ב בעיניכו מחומם חף על פי מחין למעלה ממנ׳ תחר הריב׳כדי מלח יבח המלך לידי כזה בתחמבתו והנה הנר עם כתו כר ו ומנוק מנחוני חו פי׳ הנר עם התוחר כו תין החויב מוה מיבח כזה למלך ומלת כזה בלעון תרמית לח להוי כזיק ׳ ויחמר המלך לחמתרם ויחת׳ פעמיים להורות מהמלך כעם מיד ׳ ומרוב כעמו חמר במהירות מי הוח זה פעמיי׳ כחום׳ בכעמו מי זה חתם חמו׳ מי זה חמור מהר׳ ׳ תין כבעת סורם והטעם כמו כבהל מנז׳ והנה בעתה : כי כלתה ׳ כמו כי כלה היח :

והמן

והמן מפל׳ מהיה מתחכן ומתחוה לרגליה וכרחותו כי סב המלך נפל מרוב פחדו ודרך הדרם ורועה: לבבום את המלכ׳: כיצוי למכיבה מתהי׳ תחת רגותו והנה יכריחנה וכמוהו וכבשוה: וטעם עמי מחני רחיתי זה: חפן׳ המפרתים והטע׳בפו פניו כי כן מפטו מלכי פרס מיבתו עברי המלך פני מי מבטים עליו

על המטה כ׳ וסים׳ ויתחזק ישראל וישב על המטה ׳ והמן נפל על המטה ׳ ופני ה׳ וסים׳נמס׳בתלים כימן פ״ב ׳ חרבונה ב׳חד כתי׳ אלף וסים׳ אם למהומן בזתא חרבונא ׳ ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים ׳ עשה המן לברדכי חד מן ו׳ כולין בקריאה קרני פרה וירח בן יומו משרתו וסים׳ומדתם מחון לעיר ׳ אלה הנחלות אשר נחל׳ ושני אנשי׳ שרי גדודים

וּמַלְכָּא תֵּב בְּרִיתְחֵיהּ מְגִנְתָא גְּוָאָה לְבִירַ׳ מִשְׁתַּיָא דְחַמְרָא וְהָא גַבְרִיאֵל מַלְאָכָא דְחַף
ת הָמָן רַשִׁיעָא וְחָמָא מַלְכָּא וְהָמָן קָחִין עֲלֵיהּ
דְּרַגִישָׁא דִּי אֶסְתֵּר עָלָהּ וְתָוֵהּ מַלְכָּא וְאָמַר
הָא בְּרַם בְּקוּשְׁטָא לָא אָתָא הָמָן אֵילֵהֵן
לְמִשְׁכּוֹב עִם מַלְכְּתָא כַּר אֲנָא שָׁרֵי בְּבֵיתָא
כְּעַן כָּל עֲמָמַיָא וְאוּמַיָא וְלִישָׁנַיָא דְּאִינוּן מָה
אִית לְעוֹבָדָא בֵּיהּ פְּתָגְמָא נָפַק מִפּוּמֵיהּ
דְּמַלְכָּא וְאַפּוּי דְּהָמָן אִתְחַפְיוּ בַּהֲתָא ׃
וְאָמַר חַרְבוֹנָא חַד מִן רַבְנַיָא קָדָם מַלְכָּא בְּרַם
הָא קִיסָא דִּי עֲבַד הָמָן לְמָרְדְּכַי יַרְ מָרְדְּכַי
דְּמַלֵּיל טָבָא בְּגִין מַלְכָּא וְעַל יְדוֹי אִשְׁתֵּזִיב
מִקְטוֹל וְהָא קִיסָא קָאִים בְּבֵית הָמָן כְּעַן אֵין
עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר יִתְנְסַח אַע מִן בֵּיתֵיהּ וְזִקוּף
יִתְמְחֵי עֲלוֹהִי רוּמֵיהּ חֲמִשִׁין אַמִּין וְאָמַר מַלְכָּ
אִזִילוּ צְלִיבוּ יָתֵיהּ עֲלוֹהִי ׃ וְצַלִיבוּ יַת הָמָן
עַל קִיסָא דִּי זַמִּין לְמָרְדְּכַי וְרִיתְחָא דְמַלְכָּא
אִשְׁתַּדִיכַת ׃ בְּיוֹמָא הַהוּא מְסַר מַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא יַת בֵּיתָא דְהָמָן
מָעִיק יְהוּדָאֵי וְיַרַ אֲיַנְשֵׁי בֵּירְתֵיהּ וַיַרַ כָּל
טַסְבְּרוֹי וְיַרַ כָּל עָרְרֵיהּ וּמָרְדְּכַי עַל קֳדָם
מַלְכָּא אֲרוּם חַוְיַת לֵיהּ אֶסְתֵּר מָן הוּא לָהּ ׃
וְאַעְדִי מַלְכָּא יַת סִיטוֹמְתָא עִיזְקָתָא דִּי
אַעְבִיר מֵהָמָן וְיָהְבָהּ לְמָרְדְּכַי וְשַׁוְיַת אֶסְתֵּר
יַת מָרְדְּכַי רַב וְסַרְכָן עַל גְּנִיסֵיהּ דְּהָמָן ׃
וְאוֹסִיפַת אֶסְתֵּר וּמְלִילַת קֳדָם מַלְכָּא וּנְפַלַ
קֳדָם רַגְלוֹי וּבְכִיאַת וּפַיְיסַת לֵיהּ לְבַטָּלָא
יַת בִּישַׁת הָמָן דְּחוֹשׁ דַּאֲגַג וְיַת זִמּוּנֵיהּ דִּי
חָשִׁיב עַל יְהוּדָאֵי ׃ וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר
יַת תִּיגְרָא דְּדַהֲבָא וְאִזְדַקְפַת אֶסְתֵּר וְקָמַת
קֳדָם מַלְכָּא ׃ וַאֲמַרַת אִין עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר
וְאִין אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין קֳדָמּוֹהִי וְתַקִּין פִּתְגָמָא
קֳדָם מַלְכָּא וְטָבְתָא אֲנָא קֳדָמּוֹי בְּעֵינוֹי יַפְקִיד
מַלְכָּא וְיָשִׁים טַעַם לְמִכְתַּב לְמֵרַ יְהוּדָאֵי תַּיְבִין
פִּטְקָיָא זְמִיּוֹנֵי דְּהָמָן בַּר הַמְּדָתָא דְמָן חוֹשׁ
אֲגַג דִּי כָתַב לְהוֹבָדָא יַת כָּל יְהוּדָאֵי דִּי בְכָל
פִּילְכֵי מַלְכָּא ׃ אֲרוּם אֵיכְדֵין אֵיכוֹל
לְסוֹבָרָא וְלִמֵיחֲמֵי בְּבִישְׁתָא דִּי תוּכַּן יַת עַמִּי
וְהֵיכְדֵין אֵיכוֹל לְמִתְעַתְּדָא וְלִמֵיחֲמֵי בְּעִידַן
דְּיוּבְדַן גְּנִיסַת יַלְדוֹתִי ׃ וַאֲמַר
מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְלָמָרְדְּכַי
יְהוּדָאֵי הָא בַיִת הָמָן יְהַבִית לְאֶסְתֵּר וְיָתֵיהּ
צְלִיבוּ עַל קִיסָא בְּגִין דִּי אוֹשִׁישׁ יְדֵיהּ בִּיהוּדָאֵי

וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית׳
מִשְׁתֵּה הַיָּיִן וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה
אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם
לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבַּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפּוּ ׃ וַיֹּאמֶר
חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן
לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ
עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו ׃ וַיִּתְלוּ
אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין
לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה ׃
ס בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית
הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא לָהּ
׃ וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר
הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם
אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית הָמָן ׃
וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ
וַתִּתְחַנֵּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן
הָאֲגָגִי וְאֶת־מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־
הַיְּהוּדִים ׃ וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת
שַׁרְבִּט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ׃ וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר
הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו
יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת
הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב
לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ ׃ כִּי אֵיכָכָה אוּכַל
וְרָאִיתִי בָרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי
וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאֹבְדַן
מוֹלַדְתִּי ׃ ס וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכַי
הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵּית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר
וְאֹתוֹ תָלוּ עַל־הָעֵץ עָל אֲשֶׁר־
שָׁלְחָדוּ בִּיהוּדִים ׃

והמן מפל׳ המלך דחפו ׃ על המטה חסר לפתר עליה דרכן היה ליפב בפעודה על פרן על גבי המטות כמו שהי׳ברית הספר מטות זהב וכסף לבמ המטת׳ הנם לבבום׳ לפון תימה הו׳לכבום לאנס בחזקה כמו וכבבת הארץ׳ גם הנה העץ ׳ גם רעה לחרת עמה שהכין עץ לתלות לוהבו ׃ על מלך שהפל המלך מפס התוק׳ מה הוא לה ׳ לוך הוא קרוב לה ׃ להעביר את רעת המן ׳ על העלים עמתו הרעה ׃ הנה בית המן ובו ׳ ותעל הכל רואים שהמן תלוי בעץ וכל מה שהתחרו וחתיכו הכל מתחתי הוא למיכך אין מריכין לאנס להשיבם על כתפו ספרים אחרי כתפו בעיניכם ׃ הן

מטרח
היו בן שאול ׳ וישלח אשר על הבית ואשר על העיר דיהוא׳ הנני ממלא אל כל יושב׳ הארץ הזאת דירבעם׳ ואמרו אליך הגידה נא לנו ׳ והבוחר לנשיא מזה ובזה דיהוקל׳ המשרתים את המלך דיקהל דויד דר״ה ׳ צאן לעדי יהודה דיקבץ ׳ ויום יאשיהו לבני העם צאן ׳ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב ׳ תחי נא אוזך קשבת דעזרא ׳ גם אני חצני בערתי ׳ ויעש לו לשכה גדולה ושם היו לפנים ׳ ועמסי׳על החמרים ׳ ובה חשחן ובני תורין ׳ב׳כנחון בו׳ משרתי׳ חוץ מן הגלגל ׃ ואם מצאתי ל׳ דסבי׳ ותאם אם על המלך טוב ׳ והוא חד מן ו׳ ואם יחידאין וסי׳ ואם אתה ל׳ עד הגל הזה ׳ ואם ידעת ל׳ ארץ מצרים לפניך היא במיטב׳ ואם שור ל׳ נגח הוא בתמול ׳ ואם יהיה ל׳ היובל לבני ישראל ׳ ואם אמת ל׳ לא נמצאו בתולים ׳ ואם טובה ל׳ אם באמת ובתמים עשיתם דיותם עם בעלי׳ שכם ׳ ואם תעשה ל׳ עלה לי׳ תעלנה ׳ ואם אני ל׳ אם יוכל להלחם אתי ׳ ואם אל עיר ל׳ יאסף דעצת חושי ה׳ הארכי ׳ ואם רעה ל׳

ויאמר שלמה אם יהיה לבן חיל ׳ ואם תלך ל׳ בדרכי לשמר חקי ומצותי ׳ ואם בנוי ל׳ העל אלה לא אפקד כם נאם י״׳ ואם חי י׳ ל׳ ואם חי י׳ ואמרי ׳ ואם בנות ל׳ שלשת האנשים האלה בתוכה ׳ ואם בין ל׳ אם תגביה כנשר ׳ ואם יפול ל׳ עץ בדרום ׳ ואם מצאתי ל׳ חן בעיניו וכשר הדבר ואמת׳

וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְהוּדִים כַּטּוֹב
בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְהַחְתְּמוּ בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־
הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין
לְהָשִׁיב׃ וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־
הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ
סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב
כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדְּכַי אֶל־הַיְהוּדִים
וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים־וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי
הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע
וְעֶשְׂרִים וּמְאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה
כִּכְתָבָהּ וְעָם וְעָם כִּלְשׁוֹנוֹ וְאֶל־
הַיְהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם׃ וַיִּכְתֹּב
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים
בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים
בְּנֵי הָרַמָּכִים׃ אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ
לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וָעִיר
לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד
לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם
וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים
וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃ בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ
אֲדָר׃ פִּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת
בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־
הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתוּדִים
לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם׃ הָרָצִים
רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ
מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת
נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ וּמָרְדְּכַי יָצָא
מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת
וְחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ
וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה׃

וַאֲתוּן סַרְהִיבוּ כְּחוּבוּ בְּגִין יְהוּדָאִין כַּר שַׁפִּיר
בְּעֵינֵיכוֹן בְּשׁוּם מֵימְרָא דְּמַלְכָּא וְסִטְמוּ
בְּעִזְקְתָא סִיטוּמְתָא דְּמַלְכָּא אֲרוּם פִּיטְקָא
דְּמִתְכְּתִיב בְּשׁוּם מֵימְרָא דְּמַלְכָּא וּמְסְתְּתָם
בְּעִזְקְתָא סִיטוּמְתָא דְּמַלְכָּא לָא יְתוּב רֵיקָנוּ׃
וְאִתְקְרִיאוּ לַבְלָרִין דְּמַלְכָּא בְּעִדָּנָא הַהִיא
בְּיַרְחָא תְּלִיתָיְי הוּא יַרְחָא סִיוָן בְּעַשְׂרִין וְתַרְתָּא
יוֹמִין בֵּיהּ וְאִכְתִּיב כְּכָל דִּי פַקִּיד מָרְדְּכַי לִוָּרִין
יְהוּדָאִין וְלִוָּרִין אִסְטַרְטִילוֹסִין וְדַהֲפַרְכִין
וְרַבְרְבָנִין דְּמְדִינָתָא אַרְעוֹנִין עַל פִּילְכָיָא
וְדִמְן הִנְדְּיָא רַבָּא וְעַד כּוּשׁ לְמְאָה וְעַשְׂרִין
וְשִׁבְעָ פִּלְכִין פִּלְכָא וּפִלְכָא כִּרְשׁוּמֵהּ כְּתָבְהָא
וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ וְלִוָּת יְהוּדָאִין
כִּרְשׁוּמֵהּ כְּתִבְהוֹן וְכִמְמַלַל לִישָׁנְהוֹן׃ וְאִכְתֵּב
בְּשׁוּם מֵימְרָא דְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאִסְתַּמוּ
בְּעִזְקְתָא סִיטוּמְתָא דְּמַלְכָּא וְשִׁלַּח פִּיטְקִין
בִּידָא דְּרָהְטִנִין רַהֲטֵי סוּסְוָנִין וְרוֹכְבֵי רֵיכְסָא
עַרְטוֹלָיֵיתֵי רַפְּכִין דְּאִתְגַּטִּילוּ טְחוֹלֵיהוֹן׃
וְאִיתְקְדָרוּ פִּיסַּת כַּף רַגְלֵיהוֹן׃ דִּי הַב
מַלְכָּא לִיהוּדָאֵי לְסִיעָא דִּי בְכָל קִירְוָא
וְקִירְוָא לְאִתְכַּנָּשָׁא וּלְקַיֻּמָא יַת נַפְשֵׁיהוֹן
לְשֵׁיצָאָה וְלִקְטָלָא וּלְהוֹבָדָא יַת כָּל חֵילָוַת
עַמָּא וּפִילְכָא דְּמְעִיקִין יַתְהוֹן טַפְלִין וְנָשִׁין
וּשְׁלָלֵיהוֹן לְעָדָאָה׃ בְּיוֹמָא חַד בְּכָל פִּילְכֵי
דְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְלָתָ עֲשַׂר יוֹמִין לְיַרַח
תְּרֵי עֲשַׂר הוּא יַרְחָא דַּאֲדָר׃ דִּיטְגְּמָאָה
דִּכְתִבָא לְאִתְיְהָבָא גְּזֵרַת דָּתָא בְּכָל פִּלְכָא
וּפִלְכָא בְּרִיר לְכָל עַמְמַיָּא דִּיהוֹן יְהוּדָאִין
אִטְזְמוֹן לְיוֹמָא דֵּךְ דִּי יְהוּדָאֵי יִתְפְּרַע מִבְּעָלֵי
דְּבָבֵיהוֹן׃ רַהֲטוֹנִין דִּרְכִיבִין עַל רֵיכְסָא
עַרְטוֹלָיֵיתֵי נָפְקוּ זְרִיזִין וְחִיפִין בְּפִתְגָמָא
דְּמַלְכָּא וּגְזֵרַת דִּינָא אִתְיְהִיבַת בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָא
׃ וּמָרְדְּכַי נְפַק מִן קֳדָם מַלְכָּא בִּלְבוּשָׁא
דְּמַלְכוּתָא כַּר חָדֵי וְשִׁפִּיר וְכִיתָא בִּיקָרָא סַגִּי
וּבִרְמוּ יַתִּירָא רַבָּא וְעַד כּוּשׁ לִמְאָה וְעַשְׂרִין
מִילָא כַּרְפַּסָא וּתְכֵלְתָא שֵׁיר בְּרַהַט טַב
וְאוֹפִיר וּמַקְבְּעִין בֵּיהּ מַרְגְּלִין וַאֲבְנִין טָבִין
לְגוֹ מִן סַרְבָּלָא לַבּוּשׁ מַיְנָקָא וְכָרוֹם יַקָּא
מַעֲרָבָא לְגוֹ מִיגֵּיהּ לְבוּשָׁא כִּיתוֹנָא דְּאַרְגְּוָנָא
דַּצְיִירִין עֲלָהּ כָּל צִיפַּר גַּרְפָּא וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא

וְתַחְתּוֹם׃ מִם הִפְעִיל
וְהַטְעֵם וְנֶהְתּוֹם כִּ
כְּתִיב בְּמַקָּל כִּי
כְּכָתוּב נִכְבַּדְתִּי׃ יֵשׁ
לְמִחוֹל לְמִי כְּתִב
מָרְדְּכִי לְהָרוֹג מוֹכִיחִי
הַיְּהוּדִים וְרַב לוֹ וְלַהּ׃
מֵימְלְטוּ דַּע כִּי חָכָם
גָּדוֹל הָיָה וְהִנֵּה ח
לְחַתְּמוֹם יֹאתַר לוֹ
עִמּוֹ כָּל מִי מְתוֹכֵל
כְּדִי לִמְלֹט עִמָּךְ כִּי
הַסְּפָרִים הָרִאשׁוֹנִים
מִכְּתָב הַמֶּן נִכְתְּבוּ
בְּשֵׁמִי וְנֶחְתָּמוּ בְּ
בְּטַבַּעְתִּי לֹא תוּכַל
לְהָשִׁיבָם כִּי כֵן דָּת
מָרְדְּכִי וְעֶזְרָא וְהָעֵד
בִּדְבָרִי דָּנִיֵּאל מִלֹּא
הָיָה יָכוֹל דָּרְיָוֶשׁ
לְהַמְלִיךְ וְהִנֵּה הוֹכִיחַ
מָרְדְּכַי כֵּן דָּתוֹ כֵּן דָּתוֹ
מֵהַמֶּלֶךְ בָּזֶה לְהַמֶּן
מֵהֵיכָן מְקוֹרוֹ לְמָלֵךְ
מֵיכָתוּב כְּתֹב בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ וְנֶתֶן לוֹ הַמֶּלֶךְ
טַבַּעְתּוֹ לְחַתּוֹם בָּהּ
מֵיהַרְגּוּ הַיְּהוּדִי אֶת
לוֹבִיבָה בְּמַלְכוּת עֶשֶׂר
לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְהִכֹּ הַמֶּן
הַפֶּךְ הַדָּבָר מֵיהַרְגּוּ
הַיְּהוּדִי בְּיוֹם הַנִּזְכָּר
וְכֹאֲשֶׁר יָדַע הַמֶּלֶךְ
מֵחַמַּבַּתּוּ הָרָע תָּלוּ
עַל הָעֵץ עַל אֲשֶׁר
מָלְחוּ יְהוּדִי בִּיהוּדִי הַפֶּךְ
רָצוֹן הַמֶּלֶךְ וְזֶה פִּי
וּבְבוֹאוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
כֹּאֲשֶׁר לִפְנֵי הָמָן וְהִנֵּה
הָעֵד הִנֵּחוּן מִנְּתָלָה
הַמֶּן וְזֶה הַמֶּלֶךְ
לְהַכְתֵּב סִפְרֵי לְחָרֵי
וְנֶחְתָּמוּ בְּטַבַּעְתּוֹ
כִּרְצוֹנוֹ הֵרִיחָמוּן
וְזֶהוּ וְנֶהְפּוֹךְ הוּא׃
מְהוּרוּ סוּף מְמַלֵּאת
מִלְכוּתוֹ׃ רִכְבֵי
הָרֶכֶשׁ׃ מֵרְכּוּם
הַמֶּלֶךְ מִלְּשׁוֹן כְּמוֹתְכֶם׃
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים׃ הָרַמָּכִים׃
הֵן הַסּוּסִיּוֹת וְכֵן
בְּלָשׁוֹן יְמַמְּעֵנִי מֵרוֹב
מְתֻכּוֹנַת כְּדֶרֶךְ לָשׁוֹן
הַקֶּדֶם וּבְנֵי הַסּוּפִיּוֹת
חִזְקִי מִבְּנֵי הַתְּכוֹנוֹת
׃ וְתַכְרִיךְ׃ זֹאת
הַלָּשׁוֹן יְרוּפָה בְּדִבְרֵי
קְדוֹמוֹנֵינוּ זַל וְהַטַּעַם
כִּלְשׁוֹן מְעִיל פַּסִּים
בְּמִכְרִים וְהוּא דִּין
וּיקַר׃ וְהַעִיר פּוּרִים
מִפַּסַּח הַיְּהוּדִים׃
לִיהוּדִים

מסרה
והפחות ג׳ וסי׳ ויקראו
ספרי המלך בעת
ההיא׳
וכל שרי המדינות
והאחשדרפני׳ והפחו׳
הראשוני׳ אשר לפני׳
אחשורוש ד׳ חס׳ וסי׳
במסר לעיל סוף סימן
ב׳ ולעמוד ג׳ וסים׳
גמסר בסדר קדח׳
ולעמוד לעמוד ג׳ מל
וסי׳ ולא יכלו חכחנים
לעמוד לשרת דדח׳
׳׳ אלהי ישראל צדיק
אתה אבל העם רב
וחעת להקהל ולעמו׳
על נפשם׳ בשלשה
כל ס׳פרא מל׳
היהודים ו׳ יתיר ו׳וד
וסים׳ על אשר שלח
יד׳ ולחיות היהודיים
עתודים׳ ויקהלו
היהודי׳ אשר בשושן
גם ביום׳ והיהודיים
אשר בשושן נקהלו׳
לשקול אל גנזי ה
המ׳ך׳ כיו׳ ההוא נתן
המלך אחשורוש׳
וחור ל׳ חד וקמץ ו
ומרדכי יצא מלפני
המלך׳ והוא מן אב
מן חד חד משמש ויו
בריש תיבות וקמצין
וסים׳ במסר במסרה
רבתא במערכת אות
הויו בס׳ה׳

ובכל ה׳ פסוקי׳ ובכל וכל וסי׳ נעשה אדם בצלמנו׳ ובאו ונחו כלם בנחלי׳ ובתות׳ חילך ואצרותיך לכז׳ ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר תניינא דסיפרא׳ ותתן אתות ומפתים׳ ורבים ו׳ וסי׳ נעסר בטלאכי סימן ו׳ בשלשה כל סיפרא מל וכל שאר קריאה חסרי׳ כנ״ו מל וסי׳ נעס׳ בסס׳ רבתא בערך שלש בסר׳ היהודים כלהון כתובין כן בכל יהודיים יתיר׳ וסימני נעסר לעיל בסימן זה׳ וכל שרי ז׳ וסי׳ והנו נצב על עלתו׳ ויוחב׳ בן קרח וכל שרי החיילי׳ וישמע יוחב׳ בן

ליהודאי היתה חורה׳ פירום כהלה כטעם חורה׳ כחדם מהוז יועב בחוכך ויכח לחוור העולם מהוז הכך בלח חלכבי כן היה דבר יפרחל׃

מגיע׳ מבכין נוסף דק הוח פוכל עומד וכן הנעת למלכות׃ מתיהדים׳ מלה זרה ויחמר רבי יונה ה המדקדק כי מזלת המלה כלמור כי מלת תורמין כנוב׳ כי יהודה חיננה עיקר והנה סב בחלת מ מתיהדים פורש גם הוסיף ויחמר מדיח ומליח הנו כמו חת מוכיחך ואת מוכיחך כי היה רחוי להיותו מבוחך דק בה על דרך חבירו ולה חמ׳ כלו׳ כי ני מוכיחך חם נוסף חינני תימה כי חוקיות תהיו נמכחו נוספים בין ברחם המלה ובין בחמבע ובין בסוף גם יפרדו ואין כן מס מלית ותמובה על מלת תורמין מה שחמרו רבותי׳ זל לעמן מקר׳ לחוד ולעמן תלמוד לחוד ויתכן היות מתיהדי׳ מיתיחסו על שבט יהוד׳ והכ׳ יהיה ברקדין יפה׃ חמר מכרו׳ כמו עיני כל חלין ממכרו׃ ונחסך חוח׳ מס התוחר חבנין נפעל׃ נקהלו היהודים׳ לחות כי היה להם ערי׳ במוע׳ ׃ הולך ונרל׳ מס נפועל מבנין הקל חהנ׳ הוח בעם התוח׳ ׃ וחבר חעם מלות חים׳ מס הפועל כמו הנה לח ידעתי דבר היו חכמים בספרד ומחו על טעם לחידתה וכן פורתה והם המחמי׳ נלה דבר כי חלה המלות הם פרסיים לח עבריו׃ וכבר׳ לח מלחו׳ מס מפעלי הכפל על מעקל רבה גם זחת עבה טובה מהית׳ הכוה להוכרי׳ חמלך לרבותו׃ בעופן הבירה הרגו היהודים׳ מס חכמי׳ מרדכי היהודי מס היהודים חפר בעופן הרגו לויביהם בעופן על כן חת׳ הכתו׳ ליהודי׳ חם׳ בעופן ונתנתן גם בעופ׳ ויקהלו היהודי׳ חם׳ בעופן ולח הזכי׳ עבורה׃ נועפ

ליהודאי הוֹת רשׁותא לְמֶעבַּד כְּאוֹרַיְתָא ה׳ ל׳ ל׳ ח׳
וּלְמִטַּל שַׁבְיָא וּסוֹעֲדָיָא וּלְסַגָּרָא עִירְלַת
בְּנֵיהוֹן וּלְאַחֲתָאָה תְּפִילִין עַל יַדֵּיהוֹן וְעַל
רֵישֵׁיהוֹן׃ וּבְכָל פִּילָכָא וּפִילְכָא וּבְכָל קִרְוָא
וְקִרְוָא אֲתַר דִּי פְּתְגָם מַלְכָּא וּגְזֵירַת דִּינֵיהּ
סְטֵי חֶדְוָה וּבְרִיחָת לְיָקָא לִיהוּדָאֵי וּמִשְׁתַּיָא
וְיוֹמָא טָבָא וְסַגִּיאִין מֵעַמְמַיָא דְּאַרְעָא מִתְגַּיְּרִין
אֲרוּם נְפַל פַּחְדָּא דִּיהוּדָאֵי עֲלֵיהוֹן׃

וּבְתְרֵי עָסַר יַרְחִין הוּא יַרְחָא אֲדָר בְּתְלָת
עָסַר יוֹמִין בֵּיהּ דִּיכְטָא פִּיתְגָם מַלְכָּא וּגְזֵירַת
דִּינֵיהּ לְאִתְעֲדָיָא בְּיוֹמָא דִּי שַׂבְּרוּ בַּעֲלֵי דְּבָבִין
לְאוֹשְׁטָא יָדָא בְּכָל דִּיתְבָעִין בִּישַׁתְהוֹן וּגְבַר
לָא קָם בְּאַפֵּיהוֹן אֲרוּם נְפַל פַּחְדְּהוֹן עַל כָּל
עַמְמַיָא׃ וְכָל רַבָּנֵי פְלָבַיָא וְאַסַּרְטְרְטִלוֹסִין
וְהַיפַּרְכִין וַעֲבָרֵי עִבִידְתָּא דִּי לְמַלְכָּא מְמַנִּן
עֵילָוַיהוֹן יָת יְהוּדָאֵי אֲרוּם נְפַל פַּחְדָּא
דָּמָרְדֳּכַי עֵילָוַיהוֹן׃ אֲרוּם אַפִּיטְרוֹפוֹס
וְרַב וְסָרְכָן מָרְדֳּכַי בְּבִירְת סַלְגָא וּמַטְבָּעֵיהּ
נָפֵק בְּכָל פִּילְכַיָּא אֱרוּם גַּבְרָא מָרְדֳּכַי רַב
בֵּית אַבָּא לְמַלְכָּא וְאָזֵל וּמִתְרַבְרַב׃ וּמָחוּ
יְהוּדָאֵי בְּכָל בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן מְחַת קְטִילַת
סַיְפָא וּקְטִילַת גּוֹלְמִין גּוֹלְפִין וְהוֹבַד נַפְשָׁתָא
וַעֲבַדוּ בְּסַנְאֵיהוֹן כִּרְעוּתְהוֹן׃ וּבְשׁוּשַׁן
בִּירְנְתָא קְטָלוּ יְהוּדָאֵי וְהוֹבִדוּ חֲמֵשׁ מְאָה
גּוּבְרִין פּוּלְהוֹן רוֹפִילִין כְּרֵבִית עֲמָלֵק׃
וְיָת פַּרְשַׁנְדָּתָא וְיָת דַּלְפוֹן וְיָת אַסְפָּתָא׃ וְיָת
פּוֹרָתָא וְיָת אֲרַלָיָא וְיָת אֲרִידָתָא׃
וְיָת פַּרְמַשְׁתָּא וְיָת אֲרִיסַי וְיָת אֲרִידַי וְיָת וַיְזָתָא׃
עֲשָׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן בַּר הַמְדָּתָא מְעִיקָא
דְּיָהוּדָאֵי קְטָלוּ וּבָעֲדָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יָד
בִּיזָּתְהוֹן׃ בְּיוֹמָא הַהוּא עָלָא מְנָיַן קְטִילִין
דְּיֵיתוֹן לְשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא קֳדָם מַלְכָּא׃ וְאָמַר מַלְכָּא
לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּשׁוּשַׁן בִּירְנְתָא קְטָלוּ
יְהוּדָאֵי וְהוֹבְדוּ חֲמֵשׁ מְאָה גּוּבְרִין רוֹפִילִין
דְּמָרְעִית עֲמָלֵק וְיָת עֲשָׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן
בְּסָטְאַר פִּי לְכָל מַלְכָּא מָה עֲבָדוּ וּמָה שְׁאֵילְתִיךְ וְיִתְיְהַב לָךְ
וּמָה בָּעוּתִיךְ עוֹד וְתִתְעֲבֵד׃ וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר
אִין עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר יְתִיהַב רְשׁוּ אוֹף מְחַר
לִיהוּדָאֵי דִּי בְשׁוּשַׁן לְמֶעְבַּד יוֹמָא טָבָא
וְיָת עֲשָׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן יְזָקְפוּן עַל קְיָסָא׃ וְאַרַת
אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא שַׁפִּיר יְתְיְהִיב
אוֹף לְמָחַר לִיהוּדָאֵי דְּאִית בְּשׁוּשַׁן לְמֶעְבַּד
הֵידְ גְּזֵירַת יוֹמָא דֵּין וְיָת עֲשָׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן יְזָקְפוּן עַל צְלִיבָא׃

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון
ויקר׃ ובכל־מדינה ומדינה ובכל־ ל׳ ל׳ ל׳ ח׳
עיר ועיר מקום אשר דבר־המלך ב׳ וכל כפי׳ וכבכל
ודתו מגיע שמחה וששון ליהודים ל׳
משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ ׳
מתיהדים כי־נפל פחד־היהודים ל׳
עליהם׃ ובשנים עשר חדש הוא־ א לבטל העולם מן
חדש אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגזולה בימי כיוצ
הגיע דבר־המלך ודתו להעשות מהתחילו לבנות לה
ביום אשר שברו אויבי היהודים ב׳ הבית והלמינו עליו
לשלוט בהם והחזלם
והפכתים וכתם כורם ומלך
בחמורם לעפרי עבר
הנהר לבטלן׃ וכבר׳
לח מלחו לח יד׳
מלח יתן המלך עין
כרם בממון׃ ולח
עפר׳ בני המן יקלו׳
חותן מבהרנו׃
ויקהלו

נקהלו היהודים בעריהם בכל־ ל׳ ל׳ ל׳ ח׳
מדינות המלך אחשורוש לשלח יד ׳
במבקשי רעתם ואיש לא־עמד ׳
בפניהם כי־נפל פחדם על־כל־ ׳
העמים׃ וכל־שרי המדינות ׳
והאחשדרפנים והפחות ועשי ג׳ חלין חין ג׳
המלאכה אשר למלך מנשאים את־ חתיין׳ ג׳
היהודים כי־נפל פחד־מרדכי עליהם ׳
׃ כי־גדול מרדכי בבית המלך ׳
ושמעו הולך בכל־המדינות כי־ ל׳ כ׳ חל כפי׳
האיש מרדכי הולך וגדול׃ ויכו ובכבכו׳ ג׳ ח׳
היהודים בכל־איביהם מכת־חרב ׳
והרג ואבדן ויעשו בשנאיהם ׳
כרצונם׃ ובשושן הבירה הרגו ׳
היהודים ואבד חמש מאות ל׳ כפ׳ ל׳
איש׃ ואת׳ פרשנדתא ואת׳ ל׳ ל׳
דלפון ואת׳ אספתא׃ ואת׳ ל׳ ל׳
פורתא ואת׳ אדליא ואת׳ ל׳ ל׳
אדיתא׃ ואת׳ פרמשתא ואת׳ ל׳ ל׳ פין
אריסי ואת׳ ארדי ואת׳ זעיר ל׳ ל׳ חס׳
ויזתא׃ עשרת בני המן בן־המדתא ל׳ ל׳ חריל ו׳
צורר היהודים הרגו ובבזה לא שלחו זעיר
את־ידם׃ ביום ההוא בא מספר ׳
ההרוגים בשושן הבירה לפני המלך ׳
׃ ויאמר המלך לאסתר המלכה ׳
בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד
חמש מאות איש ואת עשרת בני־ ׳
המן בשאר מדינות המלך מה עשו ׳
ומה־שאלתך וינתן לך ומה־בקשתך ׳
עוד ותעש׃ ותאמר אסתר אם־על־ ׳
המלך טוב יתן גם־מחר ליהודים ׳
אשר בשושן לעשות כדת היום
ואת עשרת בני־המן יתלו על־העץ׃

בספרו
קרח וכל שרי׳ ונקח
יוחנן בן קרח׳ וחביו׳ ה
׳ ולא שמע יוחנן׳
והאחשדרפני׳ והפחו׳
ועשי המלאכה בבית
המלך ג׳ וסים׳ וישמע
עבד מלך׳ והשלישי
בבית המלך כי גדול
מרדכי בבית המלך׳
וא׳ בבית מלך אשר
נשאר בבית מלך׳
וגדול ח׳ ומל וסי׳ והוא
שכור׳ ואמ׳ המלך ג
עבדיו מאין כמוך ו׳
נדול את וגדול׳ יולך
דוד הולך וגדול׳
וחבירו׳ כי האיש
מרדכי הולך וגדול׳
כי מרדכי היהודי
משנה׳ קטן וגדול
שם הוא׳ שין פ
פרשנדתא רבתי ותין
זעיר׳ פרמשתא חין
שין זעירא׳ ויזתא ווי
רבתי הין זעירא ו
ואתון רבתי וזעירי
כלהון נמסרו בסורז
רבת׳ בריש המערכת
בסר׳ וצריך שיהא
איש בראש הדף ו
ועשרת בסוף הוף
ובסוף חעמוד וצריך
לאומרם בנשים אותו
ועשר׳ בני המן עמהם
ווי דויזתא צריך
למתחיל בסוריא
דלכרות׳ לא מלכים

ו׳ בני המן אריוח על גבי׳ אריוח ולבנה על גבי לבנ׳ שיפלו ולא יקומו למפלת׳ אספתא ארידתא פורתא פרמשתא פרשנדתא כלהון מלעיל ואינון
מן אב מן חד חד לעיל וסי׳ נעסר בסורז רבתא במערכת אות האלף בסר׳ לאסתר המלכה יד וסים׳ נעסר לעיל ריש סימן ז׳ הפרזות

ויתנתן דת ׳ נגזר
חוק המלך: הפרזי׳
פחיכם יושבים בפרי
חומה בארבעה
עשר ומוקפין חומ׳
בחמשה עשר כשושן
והיקף זה כריך ם
מיהיה מיחות יהוסף
בן נון כך דרשו
ולמדו רבותיכו:
ושללות׳ סם רבר
כמו תשלח לפיכך
הס״ן נקודה רפי:
ויכתוב מרדכי ׳ הזי
מגלה הזאת כמות
שהיא: כי המן בן
המדתא ׳ חשב
להומם ולאבדם:
ובכתה

פרזות ג׳ כליש׳ וסים׳ ואמרת אילת על׳ ארץ פרזות ׳ פרזות תשב ירושלם ׳ על כן היהודים הפרזים היושבים בערי
הפרזות ׳ חק רוכים ה׳ מל בליש׳ וכים׳ וידעו קרובים את גבורתי ׳ מאהביה אל אשור קרובים ׳ הכהנים אשר קרובים
ליי׳ ׳ ומלך ששך ישתה ׳ ויכתב מרדכי את הדברים האלה ׳ כימים ד׳ וסי׳ ואנכי עמדתי כהר ׳ ותשבו בקדש
ימים רבי׳ ׳ לא כימים הראשונים ׳ כימים אשר נחו בהם ׳ החלו ג׳ וסים׳ ועיניו החלו כהות ׳ החלו

ט

ויאמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בני המן תלו׃
ויקהלו היהודים אשר־בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזה לא שלחו את־ידם׃ ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרוג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף ובבזה לא שלחו את־ידם׃
ביום־שלושה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ והיהודים אשר־בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ על־כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו׃ ויכתב מרדכי את־הדברים האלה וישלח ספרים אל־כל־היהודים אשר בכל־מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים׃
לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום־חמשה עשר בו בכל־שנה ושנה׃
כימים אשר־נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר־נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים׃ וקבל היהודים את אשר־החלו לעשות ואת אשר־כתב מרדכי אליהם׃ כי המן בן־המדתא האגגי צורר כל־היהודים חשב על־היהודים לאבדם והפל פור הוא התורל להמם ולאבדם׃

ואמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בני המן תלו׃
ויקהלו היהודים אשר־בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזה לא שלחו את־ידם׃ ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרוג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף ובבזה לא שלחו את־ידם׃
ביום־שלושה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ והיהודים אשר־בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ על־כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו׃ ויכתב מרדכי את־הדברים האלה וישלח ספרים אל־כל־היהודים אשר בכל־מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים׃
לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום־חמשה עשר בו בכל־שנה ושנה׃
כימים אשר־נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר־נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים׃ וקבל היהודים את אשר־החלו לעשות ואת אשר־כתב מרדכי אליהם׃ כי המן בן־המדתא האגגי צורר כל־היהודים חשב על־היהודים לאבדם והפל פור הוא התורל להמם ולאבדם׃

ואמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בני המן תלו׃
ויקהלו היהודים אשר־בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזה לא שלחו את־ידם׃ ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרוג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף ובבזה לא שלחו את־ידם׃
ביום־שלושה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ והיהודים אשר־בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ על־כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו׃ ויכתב מרדכי את־הדברים האלה וישלח ספרים אל־כל־היהודים אשר בכל־מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים׃
לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום־חמשה עשר בו בכל־שנה ושנה׃
כימים אשר־נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר־נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים׃ וקבל היהודים את אשר־החלו לעשות ואת אשר־כתב מרדכי אליהם׃ כי המן בן־המדתא האגגי צורר כל־היהודים חשב על־היהודים לאבדם והפל פור הוא התורל להמם ולאבדם׃

ואמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בני המן תלו׃
ויקהלו היהודים אשר־בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזה לא שלחו את־ידם׃ ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרוג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף ובבזה לא שלחו את־ידם׃
ביום־שלושה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ והיהודים אשר־בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה׃ על־כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו׃ ויכתב מרדכי את־הדברים האלה וישלח ספרים אל־כל־היהודים אשר בכל־מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים׃
לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום־חמשה עשר בו בכל־שנה ושנה׃
כימים אשר־נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר־נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים׃ וקבל היהודים את אשר־החלו לעשות ואת אשר־כתב מרדכי אליהם׃ כי המן בן־המדתא האגגי צורר כל־היהודים חשב על־היהודים לאבדם והפל פור הוא התורל להמם ולאבדם׃

פסרת
חסרמו׳ ליס ד׳ והחלו להעלו׳ עלות בחדש חשני החלו זרובבל ׳ כי החלו הפריצים לחסתם ׳ את אשר החלו לעשות ׳

ופעם ויקח׳ סהיו מפוזרים בחסלות ׳ ועמד על נפשם ׳ וזה והרג סחות הפעלי׳ ׳ הפרזים ׳ כמו חדלו פרזון ׳ ומעלוה ׳ סם ה זולף מבנין הכבד הנוסף בעבור חוספת הלם ומבנינו הנני מעליח בך ׳ מנות ׳ חלקים כמו מנה לחת חמים ׳ ויכתוב מרדכי ׳ לבדו לקיים בעבוי הכתיה וככה כל הענים סמחת ימי הפורים ׳ וטעם כימי׳ לפר נחו בהם היהודים בעבור ם מחשבון סנותינו ועכ בכוף המחזור בשנת החמה דין חדשינו הם לחכי הלבנה והנה פירוש כימים סיהיו הימים קרובי בחורף לימים הרחמונו׳ סהיו בהם הפורי׳ וזה יתכן לנו תוספת לדר סני על כן הוכרך הכחוב לומר והחדש לפר כהשך להם ולעולם יהיה כחדש הממוך לניסן בשנה פעוכה ולא מעובר׳ ומפרשים לפרו כי טעם והחדש על לדר סני ולחרים לפרו כי כימים יוס חרבעה עשר וחמשה עשר ושם כן היה דחוי מיולפר ובחדש ולא והחדש ׳ וקבל ׳ כמו לעון לפרמית ובא לעון יחיד מכל לחד ולחד קבל כמו בנות נעדה לו ם סתחבר מלת כל והרחמון הוא הנכון ומדקדק לפר כי וקבל סב לפרדכי והוא יוכח לענים פעולים הם כן סה טעם לת לפר החלו לעמו׳ רק הו׳ סקבלו לפר עמו בתחילה כי עמו בשנה הבלה פורי׳ ולת לפר כתב מרדכי ׳ לעשות כן בכל שנה ושנה ׳ כי היו כן המדתא הטעם דין הוא סיקבלו זה כי לולי זלת התעופה נמחה סתם ושם זרעם ויזכרו לפיה בכל שנה להודות השם לפר לו נתכנו ם פלולות ׳ דעשות ס״ם להשם לחכרין ס״ם הכפל ׳ ובבלה

ובבואה לפני המלך · הטעם כי המן חשב להיות היהודי וכאשר בא לפתח ז המלך ותבקש על עמה ומ׳ המלך פיכוון עם הספר יעוב מחשבתו הרעה על כן בטלה הספרי הרחמני פירוש על כל דברי האגרת הזאת · מנ׳ לגרש בקיר מלכה והטעם מחברת המלים : ומה רוח בעבור פרוח הפלגים : ומה הטעם בחתימת הראשון : הגלוי · הם הגרי : ולא יעבור · לין רשתי יהודי לעוברו : כתכתב · הטעם מתקרין המגלה ובעבור מעזרת הספר הפסוקים ולא היה חתר מני רבו בון חכמינו ז״ל מלה יפסיק הקורין בסוף הפסוק : בכל מנה ומנה · פמוטה ול מעוברת והנה עתה הזכיר מה מקיימו היהודי כאשר כתב מרדכי לקיי עליהם ומעם והימים ההלה כזכרי ובעבי לעמות כן כל המפלחות וכל המדינו׳ מלה יחמוב חדם כי חינו חייב מי מהו׳ במיקו׳ מלה היה גם יהודי בימי ה הנסים הו במדינה חדשה : יכולה כמו יחרו יקוכו וכס מהנייס כי תמכה בעלומי הלוי והנה זאת הפרשה הגדולה מעמדו יפרשל זאת המכוה ואחר כך נטעוה על כן הוכרך מרדכי לחתר בעבו׳ היותה מלכה : את כל הוקף · כמו חוזק וכמוהו וחס יתקפו האחד והנה כתבה היה והוא · וטעם הענית בעבו׳ לגרת מרדכי מכתב ברחמנה · וטעם דברי מלוס מלה יפחדו בעבור מעזבו מכות פורי · וטעם לחת מהם ח חייבי לעמור הפורי׳ כחם׳ קבלו על נפשם והער על זה הפירוש מהוא לחת ולחתר לחתר קייס דברי הפורים והנה לה בתקיי׳ על יד מרדכי לבדו עד מכתבה לחתר וטעם קיימו כפשם ועל זרעם דברי הצומו׳ על דעת רבים על יום תעניה לחתר והמחייבים לחתר כי על מלמה ימי׳ מהתענו בניהם הכתו׳ מדב׳ וכל יפרל ויחויין להתענות כן תמיד ולפי דעתי מחכמינו ז״ל קבלו התענית יום הפחד וטעם דברי הצומות על הנזכרים בספר עזריה מהן בתמוז ואב ותשרי וטבת והטעם כי קיימו היהודים על נפשם לעמוח בימי הפורים כחם׳ קיימו על נפשם ועל זרעם להתענו׳ בימי חבלם כאשר הזכרנו והנה ידענו כי הנביח לה כוס מיתענו כאשר לחתר במקומו ולכחנו חייבי׳ מלה כמיב נבול רחמוני וטע׳ וזעקתם להתפלל ולזעוק ל הפס בימי התענית · ומלת הזאת מב ל דברי לה אל העורי׳ וכתכתב בספר · בפתחו׳ הכ״ת הוה הידוע בימיה׳ ולבד הספר כאשר לה מצאנו מרדם ערד ובפרי מלמה וספרי דברי הימי׳ למלכי ישרל וספר מלחמו׳ יי בספר הישר : ופסק המלך לחשורש מס על חוי הי׳ הרחוקי׳ ממנו וכן על חוי הי׳ הקרובי׳ ממנו והזכי׳ זה הכתו׳ להודי׳ כי הבליח בכל דרכיו ובהלחה בבורתו לח׳ היו׳ מרדכי לו למפ׳ : תקפו · כמו לת כל תוקף : ופרס · מגזר׳ כי לה פורס : המלך כח׳ בחסבון מחי לו דומ׳ והמפ׳ כמפ׳ טבי והמלימי תחתיו כמלם׳ ורבמ לרב חיוו · כי לין יכלת בחדם לרמות הכל בעבור קנית החיים : דורש טוב לעמו · די לו מיעלה טוב לחתר ידרשנו מעמו והנה הוה היה דורש לעשות טוב : זרעו : הם בניו ובני בניו ולעולם הבנים יפחדו מחביהם והוה היה דובר שלום בתחילה לחפילו לבניו פחם כעבדיו ולף כי לעתו והנה הזכיר הכתוב גודל מעלתו ועצומתו כאשר הזכיר כן על מעלה תרומתו והיום מעלה עניו מאד מכל הארם :

נמלם פורים מגלת לחתר

ובבואה · לחתר לפני המלך להתחנן לו · חתר עם הספר · ה חתר המלך בפיו וכתוב לפתוב ספרי׳ מתפוב מחשבתו הרעה ב ברחמו · על כן על כל דברי האגרת הזאת · נקבעו הימי׳ הללה ולכך נכתבה לדעת דורות הבאי׳ · ומה רחו · עומי המעשים הללו ם מעמיו : ומה הענ׳ שיהם · מה רחה לחמורים מכחתם בכלי הקר׳ ומה הענ׳ לליהם מבח מען וידקר בימיהם והרג לת · ומתי מה רחה המן מכתקנה ב במרדכי ומה הניע שיו מתלו לותו ולת בניו מה רחה מרדכי מלה ישרע ולה · יעתחוה ומה רחתה לחתר מזימ׳ להמן : הגלוי עליהם · גרים הפתידים להתגייר : ככתכתב · מתחה המגילה כתוב׳ כתב חמורית : נזכרים · בקריית מגילה : ובעבי מתחה ומעתק ויום טוב לקת תכוה ומתכות : מספחה · מתחפכי׳ יחד וחוכלי׳ ומוחן יחד וכך קבלו עליה׳ מימי הפורים לה יעבורו : וחכרס : קריית מגילה : לה יסוף · תרגום מלה יתום דמתרגם ער תוס ער דקף ולת חפם׳ לו להיו׳ מבזרת מן תכפו מבזר׳ מתים כן היה לו לכתו׳ לה יספה מחר׳ : לת כל תוקף · תוקפו על כם על לחשורוש ועל המן ועל מרדכי ועל לחתר : הפני׳ למנה הפנייה הזרו ומלחו כפרי׳ מיעמן פורי׳ : ומלת׳ לחתר קייס וגו׳ · לחתר מלכה כתוב׳ כתב

כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה

ויהי כן בלישב׳ וסים׳ ודברת אליו ושמת את חרבים * זכרו נפלאותיו אשר עשה, אלה פיהו מלא
יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה, ישקני מנשיקות פיהו כי טובי דודך מיין, ופיהו מבית לכותרות,

אלה׳ ישראל

בשנת שלש לשלטות יהויקים

שלוש למלכות יהויקים מלך־יהודה בא נבוכדנאצר מלך־בבל ירושלם ויצר עליה׃ | ר׳ יחיא קלוגי

רבינו סעדיה גאון

בשנת שלש למלכות יהויקים מלך יהודה בא נבוכד נצר מלך בבל · והלך לו מלך נבוכד נצר עד שבא לשנת חרבע ליהויקים ס׳בשנת הרביעית ליהויקים היה הכתוב הראשון לנבוכד נצר מלך בבל ולוקח את׳בשנת שלש למלכו׳ ולא תוכל לפרש כי שם בשנת שלש למרדו׳ מפשנת חרבע ליהויקים מלך נבוכד נצר ונכם את נכוה ובחמישית ליהויקים כנבו נבוכד נצר ליהויקי׳ועברו יהויקים שלש שני׳ ומיהו לו יהויקי׳עבד שלש שנים ויפן ויתרר בו עברו שתים ושביעי׳ ושמיניות ואחר כך מרד בו שלש שנים תשיעית ועשירית ואחת עשרה ושתים עשרה בת נבוכד נצר והגלהו ליהויקים מיריושלם לבבל ועלה שנת כ׳ למלכות יהויקים מלך יהודה בשנת שלש למרדו׳ ובשנת שתי׳למלכו׳נבוכד נצר, היינך יתכן שמוך זה שכבר תמרנו למעלה שנר על ירושלם והגלה מבני יהודה וכוה לגרלה שלש שנים ואחר ג׳שנים הכניס שם המריסים לפני המלך ועתה אחר הסבוך בשנת שלש למלכות נבוכד נצר הלך המלך על כולם וחלם נבוכד נצר · פי׳ בשנת שלש למלכו׳ יהויקי׳מלך בכל העולם ומלך על כולם וחלם נבוכד נצר, לחורבן בית המקדש שיבנה בימינו יפ טבעו כה פתרונו בשנת שתי׳ לחורבן בית המקדש שיבנה בימינו יהא טבעו בכל העולם ומלך על כולם וחלם נבוכד נצר · פי׳ בשנת שלש למלכו׳ יהויקי׳מלך יהודה ככלו׳ השנה השלישית ותחלת רביעית ככתוב הדבר אשר היה אל ירמיהו על כל עם יהודה בשנה הרביעית ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה היא השנה הראשונה לנבוכד׳למלך בבל וגם שם מתרים מן השלישית ליהויקים בבא נבוכד נצר שם כן תהיה ראשונה לנבוכד נצר והיא רביעית ליהויקים ואז הביא ליהויקים ועתו
לבבל באזקות ויתן י׳בידו את יהויקים · ומקצת

בשנת שלש למלכות יהויקים · וכי מאחר שלוש שנים למלכותו היה כיצד עלה עליו בשנת ארבע ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת עשר עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת עשרים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת עשרים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלשים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלשים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלשים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבעים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבעים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמשים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמשים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמשים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ששים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ששים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאה ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת מאתים ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שלש מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת ארבע מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת חמש מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שש מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שבע מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת שמונה מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת תשע מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלף ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ומאתים ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושלש מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וארבע מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים וחמש מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושש מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושמונים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ושמונים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ותשעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ותשעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושבע מאות ותשעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות ושתים עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות ושמונה עשרה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות ושלשים ושש עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות וארבעים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות וארבעים וארבע עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות וחמשים ושתים עלה עליו ומלך עליו שלש שנים ובשנת אלפים ושמונה מאות וחמשים ושש עלה עליו ומלך עלי

דניאל א

א יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּמִקְצָת כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־שִׁנְעָר בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת־הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו׃ ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפְּנַז רַב סָרִיסָיו לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וּמִן־הַפַּרְתְּמִים׃ ג יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כָּל מאוּם וְטוֹבֵי מַרְאֶה וּמַשְׂכִּלִים בְּכָל־חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם

ד לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְלִלַּמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים׃ ה וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפַּת בַּג־רַלְּכָל וּמִיַּיִן מִשְׁתָּיו וְלִנַּדְּלָם שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ ו וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃ ז וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים שֵׁמוֹת וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל בֵּלְטְשַׁאצַּר וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ וְלַעֲזַרְיָה עַבְדְּנְגוֹ׃

רש"י
ואת הכלים ג' דסמי' וס' ואת הכלים האלה אשר עשה חירם דמלכים. וחבירו דלה ואת והכלים הביא בית אוצר אלהיו. ומזרע המלוכה ד' דסמיכי בלישב' וסים ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה דמלכי. וחבירו דירמיה. ויקח מזרע המלוכה ויכרתו אתו ברית. ויאמר המלך לאשפנז רב סריסיו דריש סיפ' וללמדם ל' ילדי' אשר אין בהם כל מאום והוא חד מן קיח מלי וחבירו משמשין ל' בריש תיבותא וסי' נמסר במסרה רבתא במערכא אות הלמד בסוף בלטשאצר סימן מן ריש סיפרא עד והלכישו לדניאל בלטשאצר פ' שׁ שׁין קדים לאלף מכאן ואילך אלף קדים לשין.

ומקצת כלי בית האלהים. לקט. ומקנתם בשלהי כתו' שבמ' בירמיה כה למר ה' כל העמודים וגו' וגם וכל המכונות וגו' יתר הכלי' אשר לא הגלם נבוכד נצר. ויביאם ארץ שנער ובית אלהיו. נקלם לעלם שלא הביא עם שאר הכלים כולה לקח את הכלים ואת הכלים הביא בית האוצר: הסרקנים. דוכסין: ואשר כת נכם. פירש רשל מסיו לוכסין עגמן הן הסמוק מן הסיקס ומן הסיקס מיכי לומת שלכות ואמעמודים כ כשבריכי לנקבים. ולמדם ספר. מוסב על אשר כת בהם: ויבן. לשון קומה: פת בג. הוא שם אוכל המלך בלשון כשדים: ויגדלם. פוטרין פת בג: לויום ולין כדלקמן מהרי כתיב ויבא מלכותם וגו' את בגם ונוקן להם זרעונים קליפי לקם אלא קליפי תבשיל: בלטשאצר. על שם עלי אל יבצר מקריוס כשדים בלטשאצר. כשם שהיו בלטשאצר שם לשון הרמי: יתנשי: לשון לילוך. שר הסריסים. סגן על מפרתי המלך: מאכלו. לונמא"ל. ולמשקהו. כן נקרא בלשון מקום כו' כן בלעז: ויאמר לשרם. מלכותו: ויקצף המלך. כשראה שלא נתמלאו פניהם: ויבא. הודיעו

וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל־לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג ג׳
הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין מִשְׁתָּיו וַיְבַקֵּשׁ מִשַּׂר הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר ג׳
לֹא יִתְגָּאָל׃ וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים אֶת־דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד ג׳ בלעיל
וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים׃ וַיֹּאמֶר שַׂר הַסָּרִיסִים ה׳
לְדָנִיֵּאל יָרֵא אֲנִי אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מָנָה אֶת־ ג׳
מַאֲכַלְכֶם וְאֶת־מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר לָמָּה יִרְאֶה אֶת־ ה׳
פְּנֵיכֶם זֹעֲפִים מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר כְּגִילְכֶם וְחַיַּבְתֶּם ה׳ ה׳
אֶת־רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל אֶל־הַמֶּלְצַר אֲשֶׁר ב׳ ובעלין
מִנָּה שַׂר הַסָּרִיסִים עַל־דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל ב׳ ובעלין
וַעֲזַרְיָה׃ נַסֹּ־נָא אֶת־עֲבָדֶיךָ יָמִים עֲשָׂרָה וְיִתְּנוּ־ נ׳ רפין
לָנוּ מִן־הַזֵּרֹעִים וְנֹאכְלָה וּמַיִם וְנִשְׁתֶּה׃ וְיֵרָאוּ ה׳ ה׳
לְפָנֶיךָ מַרְאֵינוּ וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּתְבַּג ז׳ מיכי
הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֶה עֲשֵׂה עִם־עֲבָדֶיךָ׃ וַיִּשְׁמַע ה׳ מיכי

לָהֶם לַדָּבָר הַזֶּה וַיְנַסֵּם יָמִים עֲשָׂרָה׃ וּמִקְצַת יָמִים ה׳ ה׳ בלעיל
עֲשָׂרָה נִרְאָה מַרְאֵיהֶם טוֹב וּבְרִיאֵי בָשָׂר מִן־כָּל ב׳
הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּתְבַּג הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי הַמֶּלְצַר ג׳
נֹשֵׂא אֶת־פַּתְבָּגָם וְיֵין מִשְׁתֵּיהֶם וְנֹתֵן לָהֶם זֵרְעֹנִים׃ ג׳ ה׳
וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבְּעָתָם נָתַן לָהֶם הָאֱלֹהִים מַדָּע ה׳
וְהַשְׂכֵּל בְּכָל־סֵפֶר וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל הֵבִין בְּכָל־חָזוֹן ג׳
וַחֲלֹמוֹת׃ וּלְמִקְצַת הַיָּמִים אֲשֶׁר־אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהָבִיאָם ה׳
וַיְבִיאֵם שַׂר הַסָּרִיסִים לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר׃ וַיְדַבֵּר אִתָּם ח׳ ח׳
הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מִכֻּלָּם כִּדְנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל ה׳
וַעֲזַרְיָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וְכָל־דְּבַר־חָכְמַת בִּינָה ה׳
אֲשֶׁר־בִּקֵּשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֲשָׂר יָדוֹת עַל כָּל ג׳
הַחַרְטֻמִּים הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתּוֹ׃ וַיְהִי ל׳ ח׳ בעל
דָּנִיֵּאל עַד־שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃

דניאל א

רבינו סעדיה גאון

ויסם דניאל על לבו, פירוש קריית שמע בכוונת הלב כמו שכתוב ושמת את דברי אלה על לבבכם׃ אשר לא יתגאל, פלוני לטמא עצמו במיכל ובמשתה של גוי כמו כנוהג בדרך וכן לחם מגואל ופירושו מגועל בחילוף אלף בעין׃ אשר מן כל, אשר יזמן כמו שכתוב ויתן להם המלך׃ זועפים, כל מי שהוא מכטער מכה, אשר יזמן כמו שכתוב ויתן להם המלך׃ זועפים, כל מי שהוא מכטער במיכל ובמשתה מיחסר לו או בעל כער את פניו לא יובהקו זולתי יזועפו כדכתיב וירח לותם והכם זועפים והמתרגמן תרגם נכפיין ופתרונו כעורים׃ כגילכם, כיוצא בכם בקומתכם כמו כן גילו של רחם והספר בכניין גולה מלכם כלומר כגולתכם כמו וגולה על רחמה׃ וחייבתם את רחמי, פיתיז את רחמי המלך מיחמר מפטפתי במזוותיכ׳׃ המלצר, מלין כר, ל״ל מלכר מל כר מתולל וכר׃ מיכה, כמו ויתן׃ כם כת את עבדיך ימים עשרה, בחותן ימים סבין רחם הסב ליום הכיפורי׳ והם כנגד עשרה בניכו׳ שכתכה תברה תביכו מלא יברום להם החטא עשרה כניכות שכשו תבותיכו להקכה במדבר׃ מן הזרועים, הם פול הלבן ופול המצרי ופול העב והגולבן והחמוצים והעדשים וחומצין ובל כך למה כרי מיעלו ריח רע מפיס מלא יבואו עליהן במסבב לשון׃ ולמקצ׳, ולמקוצי בשרי׳ ממינים ויפים׃ ודניאל הבין בכל חזון וחלומות, תרבעתם הין חכמי׳ בכל ספר תורה ולמען לקרות ולכתוב ולפרש ויותר עליה דניאל שהי׳ מבין לפרש כל חזון וחלומות׃ עשר ידות, עשרה חלקי׳ כמו וארבע הידו מתרגמינן וארבע חולקין׃ החרטומים, מלחכתם בחורים לטומים כיצד היו נוקבין חור בחולן ומכניסין בו דברי כשפי׳ ולוטמין לותו והוא מגור להן כל דבר חרטו׳ חור לטום ולמה כתוב החרטומים חסר ו׳ מפולין בקבורת בחורי טמי מתים׃ החשפים, פרוחקין במזל כמו השופים לבין מתרגמי׳ דדחקין׃ ויהי דניאל עד שכת תחת לכורש המלך, הוא כורש הגדול שלח תלמר לכורש הקטן היולך תלמר למטה בשכת שלם לכורש מלך פרס והיולך לת׳ ובשכת שתי׳ לכורש המלך׃ ובשכת שתים למלכות נבוכד נצר, חסר אלף שתלותו היום בגזרה עלון חברון מלכות בבל׃ חלם נבוכד נצר חלומות, ב׳ חלומות חלם תחת שלם אלם ותחת שלם חולן והוא בשתיכות למלכותו הגלה ליהויקי׳ ולפיכך כתכה דניאל לשם ולם ותלמר בשכת שתים למכוכד נצר היולך כתכה דניאל לשם שלא בשתחריב נבוכד נצר את ירושלם העלהו הכתוב כיולן מלך בחותו העת ולכך כתי׳ בשנ׳ שתי לנבוכד נצר כלומר לי שנים היו שתים מלך עד יום שתחריב ירושלם וקדמה גלות יהויקים לחורבן ירושלם לי שני׳ ולא תוכל לפרשו בעכיין את׳ השתכל לשם לעילה ותתכת כמה שכי׳ היו עד עכשיו בשכת תרבע ליהויקי׳ מלך נבוכד וליהויקי׳ מלך לי שנים כמה שכים הם משכת תרבע עד סוף לי שכותיה וחת עשרה הרי תשעה עשר ושכים משתחריב את ירושלם הרי לך כי שכים לפיכך הוו פירו׳ רבשכת שתים לנבוכד נצר היום משתחריב את ירושלם ; ותתשע רוחו׳ שהיה מקדש בקרבו כשעתון ופירשו רבותיכו שהיול וכתוב ותתשע׳ בשני תולין מכטרף בשני טירופין על שם החלום ופתרונו שכפרעה חמר ותשע שכתה השמרון וזכר החלום ; כהיתה, כטרפה כמו כהייתי וכחליתי׳ ׃ פלוני ויהי דניאל עד שכת תחת לכורש׳ שהיה לרחם ולקנין על כל יורעי רעת מיו׳ שפתר החלו׳ עד תום כל מלכו׳ בבל עד תום ע׳ שכה ונם במלכו׳ דריוש היה על כל מלחכת מלכות בבל עד שכת תחת לכורש כיון שכ׳ עד שכת תחת לכורש המלך ולחרי כן עומדו חי ולולם מבא בשנו מתלחכת המלכים ומיכה ת״ל זרובבל תחתיו על כן מכת׳ לותו והיה כולל מלחכת המלך לת היה יכול לחדול מלחכת המלך חלת כל חייתי׳ בכל בבל ודניאל בתרע מלכה תתיר ונם בימי דריוש מרכין תלתה די דניאל חד מכהון ובימי כורש חדל׃

לשון נפרה ונזוף הוא׳ כך יפנם׳ והפוכם כבר פירש למעלה׳ ודונפתו לשון כל הנדג קון׳ לשן׳ לך מחלום אמרו

אבן עזרא

ויסם׳ את בו המלך לחמורה נם היין לחמור וכתוב אחר לכסכה ליה למתפטם לאלהיהם׃ ויתן׳ אתי הנזון הטוב שכתנו לחן ולחסד ולרחמי׳ בעיני סר הסריסי׳ והוא לוז עשה בקשתו והוא הסיב את לוז גילה סודו למלך כי לא יחייהו׃ ויאמר׳ כתו׳ מלכלכ והוא הפת והכב׳ ומתתיכ׳ לשון רבי׳ לחמר יפת׳ המלך בימי הקיץ והחורף ממנו יפתנו נם הם׃ פניכם זועפי׳, כפני חכמים זועפים׃ כגילכם, חין לו דיוק בחקרת רק ברברי קדמונינו כן גילו׃ וחיבתם׳ מגזרת חבולתו חוב והם פני בניכים ומרחם כמו קם עם קיס רברי המורים הלזה׳ ויאמר׳ המלצר׳ לשון כמרים הוא כותן המנות והנה פי לחמר מנה כמו הפקיד ובלשון חכמים ממונה ולהיותו מגזרת לחמר מנה החולק מנות קראה מלאך ולפי כי כתו׳ על דניאל׳ כם׳ לשון כמו חל כח לת פני יי׳ ועשם ימים עשרה כי חין יכולת בחי לסבול הרעב רק ט׳ ימים ככה הזכירו בעלי התולרת ותחת פת בג המלך תן לנו זרעונים׃ נרגרי׳ כלחמר יזקינו ותחת יין תן לנו מים׃ וירחו׳ בפוף עשרה מרחינו והזכיר פת בג המלך ולחז דרך קכרה שלח הזכיר יין׃ ויסמע׳ תל׳ יפת בן עלי כי כל יום היה רוחה פניהם עד ימים עשרה׃ ומקצת׳ נרחה׳ הטעם כל מרחיהם ויחמר הנזון זה היה נם נדול ולין כורך כי היו חוכלים חורז הוא הכקרין בלשון ערבי חרוז והוא נכבד מחר וערב מן החט ועופ׳ דם טהור והוא מחכל חכמי הורז ולין להם חטה ונשמו ממנו תבשילים וזה החורז יסנך מחר כחמר יבושל בחלב והכלל כי המעט ממנו מסביע והוא נכבד במסקלין וברנרין דקין מחר ולין׳ עגולי׳ ותולרתו חטה ולח׳ והקיימ׳ מחכ׳ נדול מחמ׳ סהו׳ הדוח׳ סנרנרין עגולי׳ ויעמוד פניהם רבות ולח ירקב והוא מחכל רע ותולרתו קרה ויבושה נם במיני קטנית תפוכי׳ ולוכם הלה הנמצחים בכרפת כי חלה הם קליס ורעים והנפחים והחפוכים הם כמצחים בספרד ומצרים ופרוונכה והם על נ׳ מיני׳ מהם לבנים ומהם חרומי׳ ומהם מחורי׳ וזה המין נכבד מכלם ומלמה מיכי׳ חמי׳ ולחי׳ ומיומיה׳ רפואה לכבד והם מכהילין לת הפנים יותר מן היין ויוכל חדם להכיר מחלה מכרפת בלי פה והמלמה המיכי׳ פה להם והנה החרז והחפוכים הם זרעונים ומבריחים לת הכבר ועור כי כל מחכל מהוא תלוה לנפש יותר יועיל ממחכל מלין הנפש תוהבת חותו חלף על פי מיהיה חם ולח כתולרת החיי׳ והנה חלו היו חוכלין דבר מתחלוה כפשם והיה מועיל להם ; ויהי׳, נומח׳, בנפשו ואמר קבר להזכיר היין זכרו עתה׳ ובלין זרעונינו נוסף כמו לבלוכים ורבי׳ כמוה׳ ; והילדי׳ טעם תרבעתם מהיו סוי׳ בכל חכמה רק דניאל הוסיף עליהם מהיה מבין בכל חזון ופתרון חלומו׳ כי הוא לבדו היה כביל ולח המלמה ; ולמקצת׳ בסוף המלמ מכי׳ להביחם׳ לפני המלך ; וידבר׳, בלשונו ; ולח נמצח׳, מכל הילדי׳ היהודים סבלו כחלה תרבעתם ; ויעמדו לפני המלך׳ הם לבדם ; וכל׳, זה יורה כי נבוכד נצר היה יודע חכמות ויחפץ כל חחר מחלה תרבעתם יודע עפר ידות על כל חרטום וחפ׳ ויתכן היות עפר לשון רבי׳ כמו מעפרה פלוני׳ בעבור כי עפרה סך חבנון ובעל ספר יכירה חמר עפר ספירות בלימה והחרטומי׳ חינם חשפי׳ כי הנה כתוב לקרוח לחרטומי׳ ולחשפי׳ ומס חפרעס ; ויהי׳ הטעם׳ מהיה בבבל עד סנה תחת לכורש המלך וחילו היה כתו׳ עד סנה תחת היה נרחה כי סנה פליטה עברה וכחומרו סנת תחת הטעם בתוך סנה ׃ ובשנת

דניאל ב

ובשנת ט' לר"פ וסים נמסר במלכים א' ריש סימן ט"ו. ולמכשפים ב' וסים ויקרא גם פרעה לחכמים. ויאמר המלך לקרא לחרטמים. ותפעם ב' וסים ויהי בבקר ותפעם רוחו דפרעה. ותפעם רוחי לדעת את החלום. קדם דסיפר ותתפעם רוחו ושנתו. תניא ותפעם. סימן קדם ופשרא נחוה ופשרא נחחוה. ופשרה ב' כתי"ה בסיפ' וסים ענו תנינות ואמרין למלכא. כעין דניאל יתקרי ופשרה יחחוה. מלתה ל' כתיב ה' מבי אזדא. וכל תלתה כתי"ה בבא נרבבין די אבן גלל תלתא. נחחוה כולהון כתי"ה בסיפ' כתי"א בסים ומלתא יתחוכד. קרא מלכא. ושארא כולהון בה"א. סימן שטא מהשנא ישתנה לבנא למכב'. תבנא מתבנא תתבנא כולהון כתיב א' בסוף תיבות.

ב

ובִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלֹמוֹתָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־הַחֲלוֹם׃ וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לְעַבְדָּיךְ וּפִשְׁרָא נְחַוֵא׃ עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר לַכַּשְׂדָּאֵי מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא הֵן לָא תְהוֹדְעוּנַנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדְמִין תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי יִתְשָׂמוּן׃ וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תְּחַוֻן מַתְּנָן וּנְבִזְבָּה וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמָי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ

ס' ... חס'

ב' כתי"ה יתקרי

ג' עבדד' ק' רחי"ל כתי"ה ק' ב' כ' מל כעש' לאחד

ד' כתיב א'

חֲוֻנִי׃ עָנוֹ תִנְיָנוּת וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר לְעַבְדְּוֹהִי וּפִשְׁרֵהּ נְהַחֵוֵה׃ עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר מִן־יַצִּיב יָדַע אֲנָא דִּי עִדָּנָא אַנְתּוּן זַבְנִין כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתּוּן דִּי אָזְדָּא מִנִּי מִלְּתָא׃ דִּי הֵן־חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעוּנַנִי דָּתְכוֹן חֲדָה־הִיא דַּתְכוֹן וּמִלָּה כִּדְבָה וּשְׁחִיתָה הִזְמַנְתּוּן לְמֵאמַר קָדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא לְהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וְאֶנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנַנִי׃ עָנוֹ כַשְׂדָּאֵי קֳדָם מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא־אִיתַי אֱנָשׁ עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־מַלְכָּא רַבָּא וְשַׁלִּיט מִלָּה כִּדְנָה לָא שְׁאֵל לְכָל־חַרְטֹם וְאָשַׁף וְכַשְׂדִּי׃ וּמִלְּתָא דִּי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה וְאָחֳרָן לָא אִיתַי דִּי יְחַוֵּהָ קֳדָם מַלְכָּא לָהֵן אֱלָהִין דִּי מְדָרֵהוֹן עִם־בִּישְׂרָא לָא אִיתוֹהִי׃

אבן עזרא

ובשנת חלם הספר מהוז מכת פתי' למלכות נבוכד נצר על ירושלם לחר ממרד בו פרקיהו והחריבה ור' משה חלם כי ב' פנים נפחדו למלכותו ולח מכחנו כדבר הזה בכל המקרח והנכון בעיני למלכותו על כל הגוי' מהזכיר ירמיה מיכבם' לח מקט וחסב מחשבות על מעבהו מה יהיה בחחרית הימים כחשר הזכיר דניחל והזכיר חלומו' בעבו' פים בכלם זהב וכסף ונחש' וברזל וכלי חרס ומנהג החולם לרחות דבר חחר: ותתפעם' כמו כפעמתני ולח חדבר ונזרתם לח הולם פעם כחרם מירושה וירופה' חלו' הנחון כי פרעה ידע החלום ולח ידע פתרונו על כן כתוב בפרע' ותקפע' רוחו מהוז מבנין כפעל ובנבוכד נכר מלח ידע החלו' והפתרון כתוב עליו ותתפעם רוחו חס כן מה יעפה כי הוח חומר ותפע' רוחי ויתכן היות רבתו' פ"ח ותפע' תחת נו"ן בנין כפעל כי הפועל מהוז עובר הוח כפעל כמו וילחם ביעב' ון רבתות הפ"ח להתכלב ת"ו התפעל והנה יהיה ותפעם רוחו כמו ותקפע' כחו כדרך וכבם המטהר לח בגדיו ופי' כהיתה עליו הנף ופכתי ערב לי כפניך סבום וכמוהו נהייתי ונחליתי וקרוב הוח מטע' כמו כהי נהי': ויחמ' חרטומי' הם חכמי התולדת היודעי' העיקרי' ותולדות כל דבר וכל מעפי' מיעפו בלט וכן כתוב בחרטומי מכרי' וחפפי הם חרופפי' ומכשפי הם המחני' דבר התולדה למרחה העין והכפרי' הם חכמי המזלות והגזרין הם בעלי הקסמים ההולכים לקרחת נחשים ואלה הם מהמלך פרי' להם לח לחכמי המרות והחסבון והערכים וחכמת הבכי' והחכמה העליונה והכ' קרח לחרטומי' מהם יודעי עיקר החלומות ואיך תרחה הנפש חזיונות הלילה גם קרח לחפפי' מהם יודעים בדפק הזרוע חו בחי המחנות הגוף ורובי החלומות הולכי' על תחבוכת הגוף וקרח גם מחכפפי' מהם יודעי' העתות הרחויות לעבו' מהם מעמיהם חולי יבחבלו וידעו מה החלו' כפי מערכת הככבי' בזחת הטפח גם קרח לכשדים מהם יודעי' התנדודת כפי מלחכתם בדעתם מולדי החדם להיות מעלות על הגבולין ועל מבגי הככבים מהמרחי' ובפי המזלות ותקופת השנה וחחרם והחשוב והיום והם היו יודעים מולד נבוכד נכר על כן עכו הכפרי' תחילה כי הדבר תלוי בהם ובחכמתם כפי דבריהם: ויחמ' חחד מן הנלוכים כי היה יודע נבוכד נכר החלום ובח לכפות חכמיו ולולי זה לח היחמין בדבר דניחל והנה הכתוב מעיד ותפעם רוחו לדעת החלו' וכחש' לחמ' לו רעיונך על מטבבך פליקו מיד כזכר כי כן היה וכחשר הזכיר הכלם חז כזכר ובקר הזרמנת' לומר לפני על פפר החלום: עד ד' עדנה יפתקו' עד מיתחלף העת תיכן ועד הפהרי' כי כן הו' פיחתק פל מלכי' מן פלם פעות ביום עד הפהרים: להן חלמת' רק חם החלום תגידו חדע כי פתרונו תגידו לי: ענו כפרחי וגו' לח חיתי חנם על יבפתה לח יש על היבפה על החרן פיכול לומר לך לפי פנפתלקה הנבוחה: ומילתה די מלכה פחל יקירה' הדבר פהמלך פוז פריכה נבוחה פכן יקירה לפון נבוחה כמו ודבר ד' היה יקר ביתי' הפס: ולחרן לח חיתי' ולחרן ובניו הכהנים לח ים כפהיה בית המקדם קיים היה חר' הולך חכל להרן ובניו והם פוזין בחורי' ותומי' ומגידי' לפס כל בתוחות עכפיו לין לחר פיגיד זולתי המלחכים: לין מדור פלהן עם בפר ודם חמר להן כל כך היה בית המקדם יפה ונתתם לי עפה להחריבו: בגם

רבינו סעדיה גאון

ובפנת חתי לנבוכד נכר ודניח פתר חלומתיו והלח נכר נחת ונגדלם מי פלם וכתב ולמקנת היתי חם' חמ' המלך ומן החסבון הזה היתה פנת רביעית ולך חתר ובפנת פתי' דע כי בפנת פתים חלם פר תוס היתי לנדלם מני פלם ומוד לח בחו לפני המלך ועל כן פג מן הכפרי לבח' חלומו כי עדיין דניח לח בח לפני המלך: נהיתה עלי' לפון פכחה: חלם חלומות' הרבה וכי הרבה היו חלח חלום חחד פל פניני הרבה על פרחה זהב וכסף ונחפת וברזל וחרם לכך נחת' חלומות: מכפפי' פתכחיפין פחליפה פכיס ובפין בפרו וכוחו פל חרם: כפרי': כתו פריס פעופין מעפייהן מכח פריס: תרפית' בלפון חרם: מלכה לעלמין חיי' כלומר יחי המלך: ופפרית כתוי' ופתרונו כגיר: חזדרנ' כמו חזלה עם חופיס חזדרנ לפון תוקפה כתו זרון ויתכן וחזדרנ רבה לטעמיה לפון חוזק: הדמין' כתחיס כתו ויכתחהו מתרגמינן והדמיתם: נולי' ביזה ואין לו דמיון ולח נולי לפון מכוול כדומן ובולח ביחוסו פל בחמות' ולח נולי חרבה: תחחון' תגידו: מתכן וכזבזה. מתכות והוספה כגון מתכות זהב וכסף ובגדים ומוכלת לחם ויין ומזונות ואין וכזבזה מעין המכזבז ז יבזבז יתר מחומם: להן חלמת': דק החלום ופתרונו תודיעוני וכך חמ' להם הם חני חומ' לכם החלום חתם בודק לי הספר מלבב': תכויכות' עכו פעם מכיה ואחרו למלך חמור החלום לפבדיך ונכר פתרונו: תן ויכיב' בחתת ויכיב חמר להן הרי חני חומר לכם הגידו לי ואתם חומרים לי חמור חתה לנו מכן כתוב חלמת חמר לעבדיהי: די ערכת חתן זבנין' חתם סבורי' עכשיו מתקיימו עמי עד הפהרי' ותלכו זבנין כמו זמנין כמו חמר זמם בחילוף בית עם חס בלבב: כל קבל': מכבר פריחתם פזלה והלכה מתני המלה כלו' פמכחתי החלום ואתם נופחים ונותנים עתי בדברי' עד פזכור החלום: וים חומרים זבנין מתם כעניין המוכרים פנופחין ונותנין בדברים עד פנומרים פחורתם: די חן חלמת' חתם החלום לח תודיעוני חחת דתיכם למות פכלכם מתיס בבזירה חחת ולמה לפי פתם חמרתי לכם החלום בורחי כי מלה פל כזב ומקר הזרמנת' לומר לפני על פפר החלום: עד די עדנה יפתקו' עד מיתחלף העת תיכן ועד הפהרי' כי כן הו' פיחתק פל מלכי' מן פלם פעות ביום עד הפהרים: להן חלמת' רק חם החלום תגידו חדע כי פתרונו תגידו לי: ענו כפרחי וגו' לח חיתי חנם על יבפתה לח יש על היבפה על החרן פיכול לומר לך לפי פנפתלקה הנבוחה: ומילתה די מלכה פחל יקירה' הדבר פהמלך פוז פריכה נבוחה פכן יקירה לפון נבוחה כמו ודבר ד' היה יקר ביתי' הפס: ולחרן לח חיתי' ולחרן ובניו הכהנים לח ים כפהיה בית המקדם קיים היה חר' הולך חכל להרן ובניו והם פוזין בחורי' ותומי' ומגידי' לפס כל בתוחות עכפיו לין לחר פיגיד זולתי המלחכים: לין מדור פלהן עם בפר ודם חמר להן כל כך היה בית המקדם יפה ונתתם לי עפה להחריבו: בגם

בלך חד טן א' מקומות דמתרדפא פשטא אחרי היתיב וסים או בנבלת בחמה טבאה. אחרי הבתו את סיחן. והיה כל מעבר פשה. איש יושב על כסא דוד ומושל. כי מאסו את תורת יי' וישעיה. איש הולך אחר שרירות לבו הרע דירמיה. שקר הנביאים נבאים בשמי. די מלכות תחות שמיא. די כל כלך רב ושליש. די מרי עבר נהרא. על כל חרד בדבר בדבר אלהינו דעזרא.

כח מלין כתיב יוד בסיפרא וסימן חכימי לידעי בני אורי רעיוני הדרי שלשוני רבי נברי והדברי חטי צפרי תרי וחזוי לחדי זיוי מאני לאהלי וקטרי מלי יתקרי טרכי בעלי דוחי בעיני עכבי קדישי • ונהירא ונחורא קרי בוי"ו וכתיב יוד • ותוא גלא כן כתיב והוא חד מן אב כתיב יוד במצעות תיבותא וקרי' ו"ו וס' גסטר נסם רבת' בסערכ' אות ח"ו יוד נלי עמיקתא ומסתרת על שנלא הוא עומק וס •

כָּל־קְבֵל דְּנָה מַלְכָּא בְּנָס וְקֶצֶף שַׂגִּיא וַאֲמַר 5
לְהוֹבָדָה לְכָל חַכִּימֵי בָבֶל: וְדָתָא נְפַקַת וְחַכִּימַיָּא 5 כ' 5
מִתְקַטְּלִין וּבְעוֹ דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה: 5 5
בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֲתֵיב עֵטָא וְטַעֵם 8
לְאַרְיוֹךְ רַב־טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נְפַק לְקַטָּלָה 5
לְחַכִּימֵי בָבֶל: עָנָה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִּי־ 5
מַלְכָּא עַל־מָה דָתָא מַהַחְצָפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֲדַיִן 5
מִלְּתָא הוֹדַע אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל: וְדָנִיֵּאל עַל וּבְעָה 5 5 5 כ'
מִן־מַלְכָּא דִּי זִמְנִן יִתֵּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא 5 ג' לקו'
: אֲדַיִן דָּנִיֵּאל לְבֵיתֵהּ אָזַל וְלַחֲנַנְיָה 5
מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע: וְרַחֲמִין 5
לְמִבְעָא מִן־קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָא דְנָה דִּי לָא כל סיפ' כתי
יְהוֹבְדוּן דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל: ג' לקו' 5
אֲדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי־לֵילְיָא רָזָא גְלֵי אֲדַיִן 5
דָּנִיֵּאל בָּרַךְ לֵאלָהּ שְׁמַיָּא: עָנָה דָנִיֵּאל וְאָמַר 5 וחס'
לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא 5 5
דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי־לֵהּ הִיא: וְהוּא מְהַשְׁנֵא ג' לקו'
עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה מַלְכִין וּמְהָקִים מַלְכִין יְהֵב 5 5 5
חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה: הוּא גְלָא 5
עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה בְּחֶשׁוֹכָא וּנְהִירָא עִמֵּהּ 5 5 וכאורית ק'
שְׁרָא: לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתִי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה דִּי 5 ב' ותתי
חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי בְעֵינָא

כסר • בחתבהלה ב' וסים אדין אריוך בהתבהלה • אדין נבוכד נאצר • וחד ובהתבהלה לגובא • נגר ג' וסימן ועם גבר תמים תתמם • אותי גבר במלכותך די רוח • די השכוחת נגר די מן בני גלותא • סימן ענח יבנה נדמה נדבה כלהו כתי' הא • למלכא נבוכד נאצר ה' דסמי' וסים ברם איתי אלה בשמיא • נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד ומנחה • רגא חלמא חזית אנא מלכא נבוכד נאצר • לא חשחין אנחנא על רגא פתגם להתבותך • איתי גבר במלכותך די רוח • ושארא נבוכד נאצר מלכא • רזא ח' וסי' השבנה היא אם רזא • בין שח בריאה ובין שה רזח • כי רזה את כל הארץ • ורחמין למבעא מן קדם אלה • אדין דניאל בחזוא דליליא • רזא די מלכא שאל לא חכימין • רזא דנא גלי אי להן • למגלח רזח דנא • דארמית כתיב א •

רבינו סעדיה גאון

כגם וקצן • זעף וקצף זועפים מתרגמינן כמיסין כעם ואמר להוברח לכל חכימי בבל לחתך על החלוס ולחתך על מיעבוהו להחריב בית המקדש: ודתא נפקת • ודתך הרות יכלה ולכל חכמי בבל כהרגין: ובעו דניאל וחבריהי להתקטלה • ליהרג • עטה וטעם • עכה וטעמ' לחריך על מה דתך מהחבפה • יכלה כחוכפה: אדין • לז הוריע לריוך לדניאל: על ובעה • ככגם ובקש מן המלך • ורחמין למבעא מן קדם לה שמיא על רזה דכה • על סור זה על חלוס על כלס כדי שידעו לומר החלוס ופתרונו מלא יהרגו דניאל וחבירו ומרקאמר על רזה דכה מכלל דאיכא אחריתי ומאי כיהי אותה על חלוס על חילוף: על על לריוך • כה אל לריוך: די מני • לחר מיכה: העלני • הכה אותי: בהתבהלה • בחפזון מתרגמינן בבהילו: הכעל • הביא: די המכחת גבר • מכמכת חים ומכת מכר כמדי הוא מכפף כי עם מהיו במדינת בבל כולם מכפפים היו ונקראת לרכם כמדים על שם המכפפים כמדים כפידים והם מזרע כפר ועל כן פתר לחף וכמדי דוחק במזלות ובמעבה מדים: הזדמנתון • זממתם וחשבת' עלי להעבירני עד די עדניה יפתנון פתנון החלו' ואומר לכם: הכת מלכה רעיונך • מחשבותיך מהיית מחשב מי ימלוך לחדי: על מאכלך מליקי • לפי שהיו מרחיקין לו לחדם זה מהרהורי לבו: די חותי בי • שים בי: ורעיוני לבבך • מחשבות רבון לבך מחשבת בלבך כי המלוכה לך ולזרעך תהיה: וחלו כלם סגיך • והכה כלם כדמו' חדם גדול: דכן דב • מכן היה גדול: וזיוה יתיר • זיו שלו זיותו ביותר מן הזהב והכסף והנחשת והברזל שבו: ורוח דחיל • מרחתו כורח תוחר מתרגמינן רוח: חדותי

כל • בכם • בזעף תרגו' והכ' זועפים • וחכימי בבל הם הנזכרי' בתחילה: ודתא • הדת יכלה תלמדי המלך: בחדין • לח דניאל המיב עכה טעם והכה כמו שבעה יעטוהי וטעמו כמו מעבע' מעיבו טעם עכה פוטיפר סר הטבחים על פרע' לפי דעתי לוכו כמו רב טבחיא כי תלת טבח בלעון הקדם תתפרם לפני טעמים החחר הריגה כמו רב טבחיא והרחיה די נפק לקטלה וכמוהו ככבם תלוף יובל לטבוח כבלון ורבים ככה והטעם הסני כמו בלעון יפתעלל מבבל כמו וטבוח טבח והכן כי לין לחרם בחותו זמן מוחט בלין במבריס כמו לרקחות ולטבחות כי הנפים ליכן מוחטות גם וירם הטבח ובעבור כי סר החופים היה חופה הלחם ופסר המבמלים ולח פמם בבית הכיהר מילקרו בו כל החמורים בעבור בודל מעלתם מהיו מריס: ענה • טעם מהחפכה מהירות לח הודיע לריוך מיב' ויבקש לו זמן וכן עכה • ודניחל בח ויבקש מן המלך ובלעון הקדם שם תבעיון בעיו: לריך לביתיה לחל • פלח להתעסק בדבר לחר להתבודד עם חבירו • ורחמי' מן קדם לה שמיא • כי לין בלרן חכם מיוכל להועיל ברבר הזה • ורזא הוח כוד ורזי לי רזי לי חיכנו כמוהו רק הוח מגזרת רזון: ענה • והזכיר חכמת' וגבורתו כי לעם לברו היח החכמה והגבורה בלמת וכל הנבריחים בחעלה ובמטה כמו מקריה כי מלתן הם: והוח • כפי חכמתו מפנה עתים ומסיר מלכים ומקי לחרים תחתם ולחר ירחה בחכמתו והחכמה מידע החרם הוח נתנה: הוח • מגלה עמוקות ונסתרות פלח יוכל לרם לרעתם כלחר יתחכנו עבדיו לה כמוני מגלה לי סוד חדם והפך הדבר ולפי דעתי מהטע' מה בכח להיו' כמו ותעלומה יוניח חור וטעם והחורח עמיה מרח הכל לפניו כמעבה ומלת מרח כמו חוכה והחורח כמו ולל תופפ עליו נחרה וכבה המנהרות: לך • בעבור היות לבותי נבוחי' ולח כן לבות גוי לחרי' סנחת לו חכמה גבורה על כל חכמים ולחר הודעתני כי לו לבדו כודע הסוד ולחר לי בעיבה הוח וחבירו כלומר לח בזכותי לבדי הודעתני זה הסוד ולחר הודעתנה כי הוח הודיעם: כל • ולחר ובפרוש דרך קבדה כי לח יתכן לפתור רק לחר פיודיע החלום לריו: הסכחת • מכחתי ולין כמוהו בלעון הקדם והלומר כי כמוהו ויפתכחו בעיר חוכנו ככון עבה • החיתך כהל • היסך יכול: ענה • מכיחין • מלה כוללת המכפפי' והכפדי' ברס יש חלה בעמיק • החכמים לחמרו לו שהיו ורמיל לחמר זה חד • לחת • הזכיר מה מעלה על לבו בעבבו מהם מ'מ מיהיה לחרון • ולחה • דרך ענוה כי לין בי חכמה פלוכל לדעת זה הסוד רק נגלה לי הסוד בעבור כבודך פקדם בחחלת הלילה תדעם • ורעיוני לבבך מקדם פתרון חלומך • הכבכד: לחת • ולל • ולחה כלילו: כלמל דכן • כלם זה: רב • גדול: וזיוה יתיר • לולי כמוהו בהדם זיו: ורוח דחיל • מרחתו כורח: הוח

אבן עזרא

דניאל ב

רש"ל

דהב טב · סל זהב טוב: קדוקי · קוס סלע · ודרעוהי · נורופוקון: מעוהי וירכתים · בטנו · ויקבתין · שקוקי די פרזלא סוקין של ברזל · ומכון די פרזל · ומכון די כסף · מקס של ברזל ומס של מרס · די התגזרת לכן · לאבר כתחבים וכבלים לכן מלמע. די לא בידין · לאבר לא בידים כי אם מלילים · ומחת לצלמא · ובכתה לת כבלים · וכדק המון · והדיקה לותם · כלדין דקו כקדמ · לו הודקו יחד · כל מיכי מקבות וחלם שהיו בו · והוו כעור מן חדרי קיטו · והיו כמוץ מגרנות הקיץ וכשל המון רוחם · ותקע לותם כרוח · וכל לאתר לא אשתכ' לעון · כלום לא נודע מקומם כרמשון ולא ככר שהיו שם מעולם · הוא לטוב רב · להר גדול ומלהה כל הארץ · דכא · זה החלום · ופשרה כאתר · ופתרונו תוכל לחי והחכמ' לפתור לותו על כן לעון רביש וזה דרך מוסר לכת · חבלה · כמו והיה החפון לנעורת והנעון לאור מלכות נחלה · ובכל די דיירין · כמו מדור בהלהי רעע · ובתרך · ואחריך תקום מלכות אפלה כתרגום תחתיי' ובעבור' נקריה הארץ הרעה כי היה למטה מהכל לא' הנעון רב מעדיה ועליו סמכו כל המפרשים כי הזהב הוא מלכות בבל כנכוד נכר ובנו לויל מרודך ובלשפר בן בנו ובו נפסק' מלכו כמדי וכן כתוב בזה בלילה קטיל בלעפ' מלכה ודריום מדיה קבל מלכות' ובכון הדבר כי הכתוב אומר ועברו הגוים אותו ואת בנו ואת בן בנו ועוד כתוב והיו לו ולבניו לעבדים פרוש לויל מרודך ובלשפ' בנו כי בן הבן יקר' בן בנו ז' רעוץ לחביתם כי הוא חובב חוקת ממה וכתו' ויהי בשלפ' ושבע שנה לבלו' יהויקים מלך יהודה נשא לויל מרודך מלך בבל והנה הוא בין מלכו נכוכד נכר ובין מלכות בלשפר והכפף מלכות מדי ופרס ועוד לפרשם כי שבוע גדול ים במפרס והנחשת הוא מלכות יון ותחלתם לכשכדרום מקדון כלשון יפרס דניאל בדבורותיו ויאמר הנעון כי הרביעית היא מלכות ונכח תהוה תקיפה הוא מלכות ימשעל ולא מצא לה זכר בספר דניאל והיא יותר גדולה לתרכ' ולרחבה מכל המלכיות הנזכרות ואמר כי מלכות גוג רומה לברזל והחרם הוא מלכות ימשעל ועוד אמר בפרוש על תקפה בעבור פריסת מלכות ימשעל לחר' והנה תינכה פחותה מהמלכיות הנזכרות רק ככה דרך מקרר כלו כי בתחילה ירחה הזהב ואחכ' הכסף ואחר הנחשת ואח' הברזל ובאחרונה כלי חרס וזה דברי תהו ובהו כי אי' קדר נכון לסידורו והעד שא' דניאל על מלכו' פרס תרע מנך כמו שהכתוב פחו' ואמר על החרם ונכה תהוי תביר' והעד הכתוב כי הוא' מלכו' הברזל שאת' מפורש על הצבעות הברזל ואצבעו' החרם מקצ' מלכות' תהוי תקיפ' והחרם תביר' והנה מלכו' אחת היא ואיך תתחב' מלכות ימשעל עם מלכות גוג וימשעל לא מלך עליה ואין תורתם אחת ואחר שהדבר כך יש לתמוה איך לא הזכיר דניאל מלכות ימשעל ולמה לא היו חשם מלכיו ועתה חפרם דע כי שבכנדרום שהיה מלך יון הוא שהרג דריום הפרסי כאשר יפרש דניאל גם הוא היה מלך כתיים כאשר יבוא בספרו ובדניאל ובאו בו כיים כתיים ובני כאשי' אפרם והנה כתי' בן יון ליוסף ותרשים כתי' ודודני חל' מלכו' הנחשת הוא מלכות יון ומלכות כתיים הוא מלכות יון שכ' הברזל מלכות ימשעל ובעבור כי מלכות פרס הפחיתה כל מלכות כפדיים גם מלכות יון הפחיתה כל מלכות פרס ולא יכלה מלכות ימשעל שהוא הברזל להפחית מלכות יון רק קצת המלכו' הפחי' והנה עד היו' מקומו' שימשעל יכנה מלכו' גוג ומקומו' שימשעל הוא מכופח על כן אמ' מקצ' מלכות' תהוי תביר' ומקצ' תהוי תקיפה ואמ' לאחרי כן ובזמיהון די מלכיה חינון והטעם אחי מלכיות מלכות גוג שהוא מלכות יון ומלכות ימשעל ולו הפחיתם מלכיו' ביום ההו' ומלכו רביעאה זאת היא מלכות ימשעל שפעמה בעולם כי סבו לתורתם כל פרס ומדי וסבא וכבא ומצרים ופריקי ורבים מהות ורובי מלכות כום · ודי · חסף די פחר · כלי חרס היוצר והנה פירש בעבור זה מלכו פלוגא · כבבתה · כמו כח · מערב · כמו ויתערבו בגוים · ואצבעת · הם פרי ימשעל ומלכיה במזרח ובמערב · די חזית · טעם מתערבין מכולם לוקחות בנות גויש כמו הפרסיים לוקחים הבבליות והמבליון לוקחין המצריות ואינם דומים אל לזה במתכונת ובמלבושיהם ומתלבם גם מחלוק בתורתם ולפי כי בני חם שהם לפאת דרומית מערבית לעבר הים והם ממוכים ליפת הצפון מקרוב ולוקחו[ת]

ובזמיהון ·

קצת מלכותא תהוא תקיפא · דחילא ואימתני ותקיפא · חזיתה ח'ב'מ'ל וג'חס וסימן ודי חזיתה רגליא ואצבעתא ב'בו · ודי חזית פרזלא מטרב בחסף טינא · כל קבל די חזית · די בטורא אתגזרא · אילנא די חזית די רבתי · ב'קדמאי מ'ל · תהוה ג'כתי' ה'בסיפרא וסי' מ'לכו פלוגה · תהוה תקיפה · תהוא ארכא לשלוחך · הא ג'וסי' הא לכם זרע · הא דרכך בראש נתתי · הא כדי פרזלא ·

המון ג'וסל' וסים והדקת המון · ונשא המון רוחא · קטיל המון שביבא · רוחא ב'בתרי ליש'וסים ויהיו הרמונים תשעים ושמ' רוחא · ונשא המון רוחא · קדמא כלעיל · מלכיא ג'וסים אנת מלכא מלך מלכיא · וביומיהון די מלכיא האנון יקום · ארתחששתא מלך מלכיא · תקיפא ב'כ'תי' א'וחד כתי' ה'וסי' ומלכי רביעאה ההוא תקיפה · כן

הוא צלמא רשהה די־דהב שב חדוהי ודרעוהי כ'
די כסף מעוהי וירכתה די נחש: שקוהי די פרזל
רגלוהי מנהון די פרזל ומנהון די חסף: חזה הוית עד ל'
עד די התגזרת אבן די־לא בידין ומחת לצלמא על
רגלוהי די פרזלא וחספא והדקת המון: באדין כ' ג'
דקו כחדה פרזלא חספא נחשא כספא ודהבא והוו
כעור מן־אדרי־קיט ונשאה המון רוחא ולכל־אתר
לא־השתכח להון ואבנא די־מחת לצלמא הות
לטור רב ומלאת כל־ארעא: דנה חלמא ופשרא
נאמר קדם־מלכא:
אנתה מלכא מלך מלכיא די אלה שמיא
מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב־לך: ובכל־די
דארין בני־אנשא חיות ברא ועוף־שמיא יהב בידך ידיין
והשלטך בכלהון אנתה־הוא רשה די דהבא:
ובתרך תקום מלכו אחרי ארעא מנך ומלכו
תליתאה תלית אחרי די נחשא די תשלט בכל־ארעא:
ומלכו רביעאה תהוה תקיפה כפרזלא כל־קבל די רביעאה
פרזלא מהדק וחשל כלא וכפרזלא די־מרעע כל־
אלין תדק ותרע: ודי־חזית רגלייא ואצבעתא ח'
מנהון חסף די־פחר ומנהון פרזל מלכו פלוגה תהוה ל'
ומן־נצבתא די־פרזלא להוא־בה כל־קבל די־חזית ב' ול'
מנהון
פרזלא מערב בחסף טינא: ואצבעת רגליא מנהון מנהון
פרזל ומנהון חסף מן־קצת מלכותא תהוה תקיפא ב' וכתיב ה'
ומנה תהוא תבירה: די חזית פרזלא מערב בחסף ירמי' כ'ג' ק'ברי' תיבה
טינא מתערבין להון בזרע אנשא ולא לאתערב עם־חספא:
דנה עם־דנה הוא כדי פרזלא לא־מתערב עם־חספא: ג'

אבן עזרא

הוא · חדוהי · החזה וזרועותיו בטנו ויריכיו: מקוהי · מוקיו ברזל רגלי
ים מהם ברזל וים מהם חרס: חזה · התגזרת · כמו לגוזר יש קוף לגזרים
תחרתי כגזרתי: ומחת לצלמא · והכתה בכלם: בחרין כחדה · יחדיו:
כעור מן חדרי קיטו · כמוץ יפוצר מן גורן בימי הקיץ: וכל לאתר · מקום:
לטור רב · להר גדול ומלהה כל החרץ: דנה · זה החלום: ופשרה
כאתר · ופתרונו תוכל לחי והחכמ' לפתור לותו על כן לעון רביש וזה דרך מוסר
לכת · חבלה · כמו והיה החפון לנעורת והנעון לאור מלכות נחלה: ובכל די
דיירין · כמו מדור בהלהי רעע · ובתרך · ואחריך תקום מלכות אפלה כתרגום
תחתיי' ובעבור' נקריה הארץ הרעה כי היה למטה מהכל לא' הנעון רב מעדיה
ועליו סמכו כל המפרשים כי הזהב הוא מלכות בבל כנכוד נכר ובנו לויל מרודך
ובלשפר בן בנו ובו נפסק' מלכו כמדי וכן כתוב בזה בלילה קטיל בלעפ' מלכה
ודריום מדיה קבל מלכות' ובכון הדבר כי הכתוב אומר ועברו הגוים אותו ואת
בנו ואת בן בנו ועוד כתוב והיו לו ולבניו לעבדים פרוש לויל מרודך ובלשפ' בנו
כי בן הבן יקר' בן בנו ז' רעוץ לחביתם כי הוא חובב חוקת ממה וכתו' ויהי בשלפ'
ושבע שנה לבלו' יהויקים מלך יהודה נשא לויל מרודך מלך בבל והנה הוא בין
מלכו נכוכד נכר ובין מלכות בלשפר והכפף מלכות מדי ופרס ועוד לפרשם כי
שבוע גדול ים במפרס והנחשת הוא מלכות יון ותחלתם לכשכדרום מקדון
כלשון יפרס דניאל בדבורותיו ויאמר הנעון כי הרביעית היא מלכות
והנה הוא תקיפה תקיפה הוא מלכות ימשעל ולא מצא לה זכר בספר דניאל והיא יותר
גדולה לתרכ' ולרחבה מכל המלכיות הנזכרות ואמר כי מלכות גוג דומה לברזל
והחרם הוא מלכות ימשעל ועוד אמר בפרוש על תקפה בעבור פריסת מלכות
ימשעל לחר' והנה תינכה פחותה מהמלכיות הנזכרות רק ככה דרך מקרר כלו
כי בתחילה ירחה הזהב ואחכ' הכסף ואחר הנחשת ואח' הברזל ובאחרונה
כלי חרס וזה דברי תהו ובהו כי אי' קדר נכון לסידורו והעד שא' דניאל על מלכו'
פרס תרע מנך כמו שהכתוב פחו' ואמר על החרם ונכה תהוי תביר' והעד
הכתוב כי הוא' מלכו' הברזל שאת' מפורש על הצבעות הברזל ואצבעו' החרם
מקצ' מלכות' תהוי תקיפ' והחרם תביר' והנה מלכו' אחת היא ואיך תתחב' מלכות
ימשעל עם מלכות גוג וימשעל לא מלך עליה ואין תורתם אחת ואחר שהדבר
כך יש לתמוה איך לא הזכיר דניאל מלכות ימשעל ולמה לא היו חשם מלכיו ועתה
חפרם דע כי שבכנדרום שהיה מלך יון הוא שהרג דריום הפרסי כאשר יפרש
דניאל גם הוא היה מלך כתיים כאשר יבוא בספרו ובדניאל ובאו בו
כיים כתיים ובני כאשי' אפרם והנה כתי' בן יון ליוסף ותרשים כתי' ודודני חל' מלכו'
הנחשת הוא מלכות יון ומלכות כתיים הוא מלכות יון שכ' הברזל מלכות ימשעל
ובעבור כי מלכות פרס הפחיתה כל מלכות כפדיים גם מלכות יון הפחיתה כל
מלכות פרס ולא יכלה מלכות ימשעל שהוא הברזל להפחית מלכות יון רק קצת
המלכו' הפחי' והנה עד היו' מקומו' שימשעל יכנה מלכו' גוג ומקומו' שימשעל
הוא מכופח על כן אמ' מקצ' מלכות' תהוי תביר' ומקצ' תהוי תקיפה ואמ' לאחרי כן
ובזמיהון די מלכיה חינון והטעם אחי מלכיות מלכות גוג שהוא מלכות יון ומלכות
ימשעל ולו הפחיתם מלכיו' ביום ההו' ומלכו רביעאה זאת היא מלכות ימשעל שפעמה בעולם כי סבו לתורתם כל פרס ומדי וסבא וכבא ומצרים ופריקי ורבים מהות
ורובי מלכות כום · ודי · חסף די פחר · כלי חרס היוצר והנה פירש בעבור זה מלכו פלוגא · כבבתה · כמו כח · מערב · כמו ויתערבו בגוים · ואצבעת · הם פרי
ימשעל ומלכיה במזרח ובמערב · די חזית · טעם מתערבין מכולם לוקחות בנות גוים כמו הפרסיים לוקחים הבבליות והמבליון לוקחין המצריות ואינם דומים אל
לזה במתכונת ובמלבושיהם ומתלבם גם מחלוק בתורתם ולפי כי בני חם שהם לפאת דרומית מערבית לעבר הים והם ממוכים ליפת הצפון מקרוב ולוקחו[ת]

ובזמיהון ·

קצת מלכותא תהוא תקיפא · דחילא ואימתני ותקיפא · חזיתה ח'ב'מ'ל וג'חס וסימן ודי חזיתה רגליא ואצבעתא ב'בו · ודי חזית פרזלא מטרב בחסף טינא · כל קבל די
חזית · די בטורא אתגזרא · אילנא די חזית די רבתי · ב'קדמאי מ'ל · תהוה ג'כתי' ה'בסיפרא וסי' מ'לכו פלוגה · תהוה תקיפה · תהוא ארכא לשלוחך ·
הא ג'וסי' הא לכם זרע · הא דרכך בראש נתתי · הא כדי פרזלא ·

רבינו סעדיה גאון

חדוהי · חזהו חזה מתרגמינן חדוה: די התגזר לאבן · כמו גזרו לכם חת חלר:
די לא בידים מלה ע"ז חרס: והדקת המון · מיברה וריקקה לותם: דקו · לעון
כתיקות: כעור מן חדרי קיטו: כמוץ מן הגרנות על קיץ: המון · המה:
חנת מלכא זהו כבוכד נצר · מלך מלכיא די נחשא מימיו · זה הקב"ה מהוה מלך
מלכים ואלהי האמתים: ובכל די דארין · בכל מקום מיושבין ודרין בני אדם אינון
חוה דאמרת די דהבא · זו מלכות בבל שהיה הוה ראש על זהב פרוש לעלם מה
הראש מעולה על כל הגוף והזה מעולה על כל מיני מתכו' כך אתה על כל מלכו
ארץ: ובתרך · ואחריך יקו' מלכו' אחר · ארע מיכך · שפלה ממך כשם שהכסף
פחות מן הזהב והיה מלכות מדי ארע כמו בראשית תחומה ואיכא דאמרי ארע
חלם כמו חור כוחו ר"ח ארע מיכך גרוע ממך ר"ח ארע מיכך שפל ממך תחתייה
מתרגמינן ארעיתן: תליתאה אחרי · שליטית אחר שנהם היה מלכות יון מקשן
כנחשת ושלטו בכל ארץ ישמעאל: ומלכות הרביעית תקיפה כפרזלא · היה גוג:
מהדק · מכתת: וחשל · כמו כל הנחלים לחריך · מרעע · כמו מרעץ · תדק
ותרוע · תדקק ותרצץ: ומן נצבתא די פרזלא · ומן אצבעתא ועמוד של ברזל ·
פ"ח ומן נצבת ומן תוקף המלוכ' הרחפוה מקמה כברזל היה מלכו' בבל מהיותה
דומ' לזהב וקמ' כברזל: להוה בה · להיות בה: בחסף טינא · בחרס מלוט:
פחר · חרס מתני דפחרא ומניית ארע מינך היה מדי ופרס מנחלקת הוה מלכותך
ביניה וכל אחד מלט בחצי מלכותך חדוהי ודרעוהי הרי פניה החזה הוה מלכות
מדי שהיו בו חכמי תור' ולכבי לבבכי הלב כתוך בחזה והזרועות הוה מלכו' פרס
גיבורי מלחמה ובעלי זרוע והשליטים בכחותם כרכתיב מעוהי וירכתה די נחש
מעיים וירכי' אין בני יון ולכבי מוקדון והוה מלך יון הכרוך לכפדר ולכפנדרום
מלך מוקדון שהיו קטי' כהם ושלטו בכל הארץ והרביעית חזקה כברזל דכתיב
מקוהי די פרזל קצת מהסותרים אומרים כי הוה מלכות גוג ובדעתי היכו כן
שאם כאמ' שהיה גוג והיה לעתיד מלכות ישמעאל ולא כן הוה כי לא אמר הכתוב
מלכו לאחרי פלוגא זו אמר זאת המלכו' פלוגא תהוי כחלקת לעמים פריכין
גוג וימשעאל גוג חזקה כברזל וימשעאל כחרם וחופן הפני כי לא אמר חתפש
מלכיות ולא אמר רביעית וחמישית ואמר אמר פרזלא מערב בחסף טינא ואמר
להון דבקין דכתי עם דכתי מתערבין ולא נדבקין: מתערבין להון בזרע אנשא · חכמי'
כי כפרבין בהם מזרע יפר' ויובבין בהן וגם פרקיים ומגוסין וחרמין וכמ' מיכין
ולא נדבקין זה עם זה כשם שהיכו מהעכ' לעולם הברזל עם החר' להיו' לכלי חס
ומה שאמ' מיכ' תהוה תקיפה ומינה תהוה תבירה כי מקצת המלכו' תהיה חזקה
ומקצ' תהיה חלוש ומבור' ואבנה די מחת לצלמא היא מלכות משיח בן דוד שכ'
בו והכ' ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע ומלכות גוג תיתה בכלל מלכות
יון הרשעה ונתחזקה עם מלכות הרביעית שהיא מלכות ישמעאל: ובזמיהון ·

כל קבל די חזית טימן כל לשון ארמית דוהבא קדים לכספא בכ"ף דקדי' ככספא לדהבא וסימני' באדין דקו כחדא פרזלא ' כל קבל די חזית די בטורא ' ועל כרא שמיא
דתרוממת ' ומה די עליך ועל אחיך ' רזא ח' וסימ' נמסר לעיל בהאי סימן ' אדין ג"ם כספרא ו"ש סימן דא ' בחרש ל' ודניאל בעא מן מלכא
ומ"ג ' צלם ב' וסימ' ואלו צלם חד שניא צלמא דכן ' נבוכד נצר מלכא עבד צלם ' וא' וצלם אפוהי אשתני ' שית ל' וחס' עבר צלם ' וג' מתחלפין בקריאתהון וסימ' והפרשים
שת שתו השערה ' שתו עונותינו לנגדך ' פתיה אמין שת ' נבוכד נצר מלכא ג' כ"ף בענין וסי' ונבוכד נצר מלכא שלח למכנש לאחשדרפניא ' בעדנא די תשמעון קל

וביומיהון די מלכיא אנון יקים אלה שמיא מלכו
די לעלמין לא תתחבל ומלכותה לעם אחרן לא
תשתבק תדק ותסף כל־אלין מלכותאוה־יא תקום
לעלמיא : כל־קבל די־חזית די מטורא אתגזרת
אבן די־לא בידין והדקת פרזלא נחשא חספא
כספא ודהבא אלה רב הודע למלכא מה די להוא
אחרי דנה ויציב חלמא ומהימן פשרה :
באדין מלכא נבוכדנצר נפל
על־אנפוהי ולדניאל סגד ומנחה וניחחן אמר
לנסכה לה : ענה מלכא לדניאל ואמר מן־קשט
די אלהכון הוא אלה אלהין ומרא מלכין וגלה רזין
די יכלת למגלא רזא דנה : אדין מלכא לדניאל
רבי ומתנן רברבן שגיאן יהב־לה והשלטה על כל
־מדינת בבל ורב־סגנין על כל־חכימי בבל :
ודניאל בעא מן־מלכא ומני על עבידתא די מדינת
בבל לשדרך מישך ועבד נגו ודניאל בתרע מלכא :
נבוכדנצר מלכא עבד
צלם די דהב רומה אמין שתין פתיה אמין שרת
אקימה בבקעת דורא במדינת בבל : ונבוכדנצר

מלכא שלח למכנש ' לאחשדרפניא סגניא
ופחותא אדרגזריא גדבריא דתבריא תפתיא וכל
שלטני מדינתא למתא לחנכת צלמא די הקים
נבוכדנצר מלכא : באדין מתכנשין אחשדרפניא
סגניא ופחותא אדרגזריא גדבריא דתבריא תפתיא
וכל שלטני מדינתא לחנכת צלמא די הקים
נבוכדנצר מלכא וקאמין לקבל צלמא די הקים
נבוכדנצר : והרוזא קרא בחיל לכון אמרין
עממיא אמיא ולשניא : בעדנא די־תשמעון קל
קרנא משרוקיתא קיתרס סבבא פסנתרין סומפניה
וכל זני זמרא תפלון ותסגדון לצלם דהבא די הקים
נבוכדנצר מלכא : ומן־די־לא יפל ויסגד בה־
שעתא יתרמא לגוא אתון נורא יקידתא : כל־קבל
דנה בה זמנא כדי שמעין כל־עממיא קל קרנא
משרוקיתא קיתרס שבבא פסנטרין וכל זני זמרא
נפלין כל עממיא אמיא ולשניא סגדין לצלם דהבא
די הקים נבוכדנצר מלכא : כל־קבל דנה בה זמנא
קרבו גברין כשדאין ואכלו קרציהון די יהודיא :
ענו ואמרין לנבוכדנצר מלכא למלכא לעלמין חיי :

קרנא ' כל קבל דנה בה זמנא כדי שמעין ' ומן ' זונין מן ד' ד' תניא מסניא ומי' נמס' במסרה רבתא במערכת אות השי"ן בערך שנח נ"ד ' תשמעון ' וסימ' עקב לא תשמעו
בקול יי' ' והיה עקב תשמעון ' אם שמוע תשמעון אלי נאם יי' דירמיה ' והיה אם שמע תשמעון אלי נאם יי' דירמיה ' בעדנא די תשמעון קל קרנא ' כעין הן איתיכון עתידין די בעדנא '
כל כל קבל דנה חד מן ד' פסוקאית בהון כל כל וכל כל וסימ' כל החיה כל הרמש ' ועתה כל נביאי הבעל ' וראשית כל בכורי כל וכל הרוס' כל ' כל קבל דנה בה זמנא '
מלכא מלכא ל' דמני ענו ואמרין לנבוכד נצר מלכא לעלמין חיי ' והוא זה מן אב תגמים וכל חד וחד ל' דכו' וסי' גמטר בספר רבתא במערכת אות הבי"ת בס"ד '

רבינו סעדיה גאון

וביומיהון ' וביומי המלכים האלה במלכו' הרביעית יקים אלהי השמים מלוכה אשר
לעולמים לא תעמוד ולא תעזב לעם אחר תדוק ותכלה כל אלה המלכיו' והוא יקום
לעולם : כל קבל . פרושית כי מן ההר הוה חברתם ההר הגדול כתרגומו ומרחם
הרי קדם : חקנזירת ' סנגזרת וכפרדת : חכן ' כמו סכ' ומסך רעיה חכן יום '
וחתך על ידי זרובבל כי אחת ההר הגדול לפני זרובבל תהיה למישור ויוכיח את
החבן הראשה ידי לא בידין ' פלא בידי אדם שלא בגבורת מלאכי יעשה בת קול
ואמרה יציב חלמא ומהימן פשרה ' פ"ה ואכפתתא מכחון חכף די פחר ומכחון
פרזל הם כפות רבלים עם החבטו' כדאמרינן למעלה רבלוהי מנהון די פרזל
ומנהון די חבף : מן קצת מלכותא תהוה תקיפה ' מחלוקת סיפוס בר מלכות
חרקולוהום היתה מלכות גוג תקיפה מהיתה תופסת כל העולם ומלך גס
ימתיאל עמו והיתה מלכות ימתיאל תבירה וחלשה : בזרע חכמא ' סים
כרסים וכפרים מתופסים בכי יון ובכי ימתיאל ולוקחין לו ולא מהן הם ורע
מלכו לוקחין מבכותיהן של אלו ושל מבכותיהן של אלו וחין ביניהם לחבה וזהו
שכתוב מתערבין להון בזרע חכמא ולא להון דבקין ' פ"ה תקיפה זו גוג
תבירה זו ימתיאל מתערבין להון בזרע חכמא ומתחתכים אלו עם אלו ואינם
מתימין בירחתן ' ומכחה וניחוחין חמר לבכחה ליה ' לתקן לו כמו כפכתי
מלכי תיקבתי מלכי כלומר מהיה מתקן לו מיהה לוקח מנחה אלו בכל אפם
ועפה וים ספותרין מכחה וניחוחין מתם וחמר לבכך לו כמו סב' לתכי מחכך
מביקש לעמותו שוה ולא קיבל וחבירו מוכיח לפי שכשרא' נבוכד נצר אלא קיבל
דניחל חמר לו המלך מן קפוט די חלהכון אלה הוא אלהין אלהי האלהים ורבוני
החדונים ומגלא רזין והודם בהלכה : לדניחל רבי ' נידל לדניח וכתן לו מתנו'
לרוב והעליטו בכל מדינות בבל ורב על הפחות ועל הסגני' : נבוכדנצר מלכא
עבר כלס ' כל כך למה כדי להכעיל את ישראל כי על דברת הפתרון שפתר
לו דניחל שעתידין המלכיות להכטל ומלכותן על ישראל להתקיים חשב בלבו
להפיל את ישר' בעלילה : חקימיה בבקעת דורא ' בחותו מקום שנפלו שם בני
חפריס עים חומרים הרוגי ישראל היו שם שהרגו הכשדים בכותם בבגו' ולמה
הקים שם הכלם כדי להפחידם : לחשדרפניא הם מניים למלכות ופקידיהם ' סגניא ופחותא ' סגניים הם מדי הכבה ' ופחותא הם מלטונים
וקבינים כמו פחות הארץ : אדרגזריא ' בחדר גוזרים ובטוב טעם יאמר להם המלך הם גוזרין חותו בטוב : גדבריא ' רתיבהם בריח ' מהן יוצאי
מחלך ורתם ועכתם ברורה : תפתיא ' מומרי מפתחות כמו והמסגרות והפותות ויפור תפתיא תפתה הם המתוכין על בכצען הלם היא התוף' שמם סורפין בני חרס
המורדין במלכות ' פ"ה אדרגזריא הרוסים הנוזרים והכורתים המעמט על פיהם סרים וכמיהם וחקבצם ' קתרוס ' כנור ' סבכה ' עוגב ' פסנתרין '
קל קרנא ' קול השופר סהו מן קרן ' מפרוקיתא ' כלי שמורקין בו שלוחי מלכיו' לקבץ העם לשמוע חמרם ' סומפניה ' כלי שמנגנין בו ' וזני זמרא '
הוא הכבל ' סימפוניא ' הוא שמתיעין בו הרועים כמין כוד תפוח ורוגמתו לבית הממפונות ' וכל זני זמרא ' וכל מיני זמר למיכו מתרגמינן לזנוסי ' יתרמא '
יפלכו כמו רמה ביס ' ילון כורא יקידתא ' כבשן שם יוקדת כבשן מתרגמינן לילון ' ואכלו קרציהון ' אחרו רכילות לו לתלך רכיל
מתרגמינן לו לתיכול קורצין הלעזיכוס למלך '

קי ר סוו iiii

עליכם ' לפ"ה לתלך רכיל מתרגמינן לו לתיכול קורצין ' ויתום' לפי שהוא רכיל לגנאי במקו' שמלמיכין שם והוא סימן קיום דכרים שמעוקה שעה יש עליה לכרר דכריהם ולשמת לשון הלע שמלכו
מעידה בקדקת מפילת קורצין לשון קורץ בעיכו שהוא לסיען לשון הרע ' עכו ואמרין ' כוחו כל עכיה שכמקרא לשון קול רם הוא ' שמת

אבן עזרא

וביומיהון ' מלכות המשיח : לא תשתבק ' לא תעזב ולא תשחר ' כל ' ועשה די
לא בידין לא בחיל ולא בכח רק מעשיה בנעימת הקץ : ויציב חלמא ' ונכון החלו'
ונכתן פתרונו : בחדרי ' הגיד ' השתחוה ויקבל לו ויעתהו : ניחוחין ' והבית
חשבו כמו חלוה : פנה ' מן קשוט ' קשט תתרי תתת : חדין ' רבי ' גדל ' ים
לותרי כי מדינה שם מתוך שם כן חוך היו לחשתורם שבע ופערי ' ותלת מדינה
ותלך שים לו פעמים הוה תלך גדול וכתוב ונזל ומפעט וכרך תרתה בתדינה
שהטעה עיר קתלוכה וכתוב ליהור תדינתה לבית תלהיה רבה ועור ואני בשומן
הבירה אשר בעולם התדינה ושם עולם מחון לתם לא תחר בתדינת עולם
כאשר פירשו בתדינת בבל : ורב סגניו ' כמו ודבל סגניט ' ודניאל בשער
המלך ' כי היה מעלה גדולה כי שם יסבו הדיינין והשופטי' וכשה ומתרכי יושב
בשער המלך כאשר פירשתי בתגלת לפתר : נבוכד נצר ' רומים ' הוא נובהו
הוא קומתו : פוקים ' רחבו שם תחות : בקעת דורא ' ויעבו שם היה בקעת
דורא ' ונבוכד נצר ' למכנס ' לקבץ ולאחר ' לאחרר פנים ולהזכיר ' לאחריהם
שם מעלות שבע בלשון ימתיאל רק לא נרע פי' לדרגזריא והבאים לאחריהם
ואשם היה בשערי ספירים לדרגזריא לדירי גזרין וחין כורך על כן נכוחים כי
לא יועילו ' לתתא ' לבוא ' בלדין ' לא התלקטו הכזכרים ' וכרוזא ' המעביר
קול בחיל

דניאל ג

כל' פשוטה בלישן ארמית קבין בפ"ד פתחין וסי' מכרך שדרך משא תתחרך • והקמת כ' וסים איתי נבדין יהודאין די פנית • והן לא ידיע להוא לך מלכא • היתיו נ' חר פל' וסי' לקראת צמא דתירמים • אספו כל חית השדה התיו לאכלה • באדין גבריא אלך היתיו קדם מלכא • בתרא טל • תשמעון ו' וסי' נסטר לעיל בסיפר בהאי כי' • והן ה' וסי' והן לא יאמינו לי • והן אצוה על חנב • והן חלם' ופשר' • והן לא תסגדון כה שעתא • והן לא ידיע להוא לך' כ' מנהון ר"פ וסי' והן חלמא ופשר' • והן לא ידיע להוא לך מלכא • וצלם ל' באדין נבוכד נצר התמלי חמה וב' צלם וסים' ואלו צלם חד שניא צלמא דכן • נבוכד נצר מלכא עבד צלם • ואיזון מן אב מן תרין ג' חד וא' וסימן נסטר בסם רבתא

כל' פשוטה בלישן ארמית קבין בפ"ד פתחין וסי' מכרך שדרך משא תתחרך • והקמת כ' וסים איתי נבדין יהודאין די פנית • והן לא ידיע להוא לך מלכא • היתיו נ' חר פל' וסי' לקראת צמא דתירמים • אספו כל חית השדה התיו לאכלה • באדין גבריא אלך היתיו קדם מלכא • בתרא טל • תשמעון ו' וסי' נסטר לעיל בסיפר בהאי כי' • והן ה' וסי' והן לא יאמינו לי • והן אצוה על חנב • והן חלם' ופשר' • והן לא תסגדון כה שעתא • והן לא ידיע להוא לך' כ' מנהון ר"פ וסי' והן חלמא ופשר' • והן לא ידיע להוא לך מלכא • וצלם ל' באדין נבוכד נצר התמלי חמה וב' צלם וסים' ואלו צלם חד שניא צלמא דכן • נבוכד נצר מלכא עבד צלם • ואיזון מן אב מן תרין ג' חד וא' וסימן נסטר בסם רבתא

אֲנַתְּה מַלְכָּא שְׁמַתְּ טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִשְׁמַע קָל
קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוֹס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין
וְסוּמְפּוֹנְיָה וְכָל זְנֵי זַמָּרָא תִּפְלוֹן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא
דִּי־עֲבַד נְבוּכַדְנֶצַּר הַתְמֵלִי חֲמָא: וּמַן־דִּי לָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד יִתְרְמֵא לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא
יְקִידְתָּא: אִיתַי גְּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי־מַנִּית יָתְהוֹן 5
עַל־עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא־שָׂמוּ עֲלַיִךְ מַלְכָּא טְעֵם לֵאלָהָיִךְ ל' יתיר' ך' ק'
לָא פָלְחִין וְלִצְלֶם דַּהֲבָא דִּי הַקֵימְתָּ לָא סָגְדִין: ה' נשע'
בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר בִּרְגַז וַחֲמָא אֲמַר
לְהֵיתָיָה לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בֵּאדַיִן גְּבְרַיָּא ג' חר ת"ל
אִלֵּךְ הֵיתְיוּ קֳדָם מַלְכָּא: עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר 5
לְהוֹן הַצְדָא שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לֵאלָהַי לָא
אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וְלִצְלֶם דַּהֲבָא דִּי הַקֵימֶת לָא סָגְדִין כ' ל"ת ל'
: כְּעַן הֲן אִיתֵיכוֹן עָתִידִין דִּי בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן ו'
קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין יתיר' י' ב'
וְסוּמְפּוֹנְיָה וְכָל זְנֵי זַמָּרָא תִּפְלוֹן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא 5 וכתיב כן
דִּי־עֲבַדֶת וְהֵן לָא תִסְגְּדוּן בַּהּ־שַׁעֲתָא תִתְרְמוּן לְגוֹא ת'
אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא וּמַן־הוּא אֱלָהּ דִּי יְשֵׁזִבְנָכוֹן
מִן־יָדַי: עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין 5
לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר לָא־חַשְׁחִין אֲנַחְנָא עַל־דְּנָה ה' ל' ג' חסין
פִּתְגָם לְהַתָבוּתָךְ: הֲן אִיתַי אֱלָהֲנָא דִּי־אֲנַחְנָא
פָּלְחִין יָכֵל לְשֵׁזָבוּתָנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא 5
וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא יְשֵׁזֵב: וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא־לָךְ ל' ב' ל"ת
מַלְכָּא דִּי לֶאֱלָהֵיךְ לָא־אֲנַתְנָא פָּלְחִין וּלְצַלֶם יתיר'
דַּהֲבָא דִּי הַקֵימְתָּ לָא סָגְדִין: בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא ג
תְּוֵה וְקֶסֶם בְּרַתְבְּהָלָה עָנָה וְאָמַר לְהַדְבְּרוֹהִי הֲלָא 5
גְּבְרִין תְּלָתָה רְמֵינָא לְגוֹא־נוּרָא מְכַפְּתִין עֲנִין ג'
וְאָמְרִין לְמַלְכָּא יַצִּיבָא מַלְכָּא: עָנֵה וְאָמַר הָא־ 5
אֲנָה חָזֵה גְּבְרִין אַרְבְּעָה שְׁרַיִן מְהַלְכִין בְּגוֹ־נוּרָא ד' פיסין
וְחַבָּל לָא־אִיתַי בְּהוֹן וְזִוֵה דִּי רְבִיעָאֵה דַּמֵה לִבַר ל' ב' ל"ת
אֱלָהִין: ל' חסין
בֵּאדַיִן קָרֵב נְבוּכַדְנֶצַּר לְתֵרַע אַתּוּן נוּרָא ה' נשע'
יְקִידְתָּא עָנֵה וְאָמַר שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד־נְגוֹ עלאי
עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהָא עִלָּיָא פְּקוּ וְאֵתוּ בֵּאדַיִן נְפָקִין פיסין
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ מִן־גּוֹא נוּרָא:

דַּהֲבָא דִּי הַקֵימְתָּ לָא נְסָגֵד: כ' וכתיב
בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר הַתְמֵלִי חֲמָא 5 ל' יתיר'
וּצְלֶם אַנְפּוֹהִי אִשְׁתַּנּוֹ עַל־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ 5 ג' חסין וכתיב כן
עֲנֵה וְאָמַר לְמֵזֵא לְאַתּוּנָא חַד־שִׁבְעָה עַל דִּי חֲזָה 5 ג' ל"ת
לְמֵזְיָה: וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי־חַיִל דִּי בְחֵילֵה אָמַר לְכַפָּתָה 5 ה' נשע'
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לְמִרְמֵא לְאַתּוּן נוּרָא ל' ב' ל"ת
יְקִידְתָּא: בֵּאדַיִן גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתוּ בְּסַרְבָּלֵיהוֹן 5 ל' יתיר'
פַּטִישֵׁיהוֹן וְכִרְבְּלָתְהוֹן וּלְבוּשֵׁיהוֹן וּרְמִיו לְגוֹא־ ה' נשע'
אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא: כָּל־קֳבֵל דְּנָה מִן־דִּי מִלַּת 5 ל' ב'
מַלְכָּא מְחַצְפָּה וְאַתּוּנָא אָזָה יְתֵירָה גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי ל' ב' ל"ת
הַסְקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קַטֵל הַהוּא שְׁבִיבָא 5
דִּי נוּרָא: וּגְבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתְהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד פיסין
נְגוֹ נְפָלוּ לְגוֹא־אַתּוּן־נוּרָא יְקִידְתָּא מְכַפְּתִין: כ' ל"ת ל'
אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא ג ה' נשע'
תְּוֵה וְקָם בְּרַתְבְּהָלָה עָנָה וְאָמַר לְהַדְבְּרוֹהִי הֲלָא 5
גְּבְרִין תְּלָתָה רְמֵינָא לְגוֹא־נוּרָא מְכַפְּתִין עֲנִין ג'
וְאָמְרִין לְמַלְכָּא יַצִּיבָא מַלְכָּא: עָנֵה וְאָמַר הָא־ 5
אֲנָה חָזֵה גְּבְרִין אַרְבְּעָה שְׁרַיִן מְהַלְכִין בְּגוֹ־נוּרָא ד' פיסין
וְחַבָּל לָא־אִיתַי בְּהוֹן וְזִוֵה דִּי רְבִיעָאֵה דַּמֵה לִבַר ל' ב' ל"ת
אֱלָהִין: ל' חסין
בֵּאדַיִן קָרֵב נְבוּכַדְנֶצַּר לְתֵרַע אַתּוּן נוּרָא ה' נשע'
יְקִידְתָּא עָנֵה וְאָמַר שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד־נְגוֹ עלאי
עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהָא עִלָּיָא פְּקוּ וְאֵתוּ בֵּאדַיִן נְפָקִין פיסין
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ מִן־גּוֹא נוּרָא:

במערכת אות האלף בפ"ד • הסיקו חד מן מלין כתיב ו"ו בכוף תיבו' והסרים ו"ו בלישן ארמית וסימן מלקו קרבו התרחצו הסקו שלטו הרגשו הדקו הנפקו • לגוא סימן על גוא לגוא בגוא יציבא ליציבא גובא לגובא שביבא מתיהבא כלהון כתיב א' בכוף תיבו' בפ"ד כתי' ה' וסים' ואף כאניא די בית' ואף מאני בית אלהא • ומה די עלך ועל אחך' וכל עשבא כתיב א' בפ"ד כתיב ה' וסימן די יקרא כתבה דנה יקרון • כרבה ונבזבה רבה כלהון כתיב ה' • באדין ה' בטעם בסיפרא וסימניה כספא בסרבליהון • באדין קרב נבוכדנצר • מתנתך לך להויין ונבזבותך • באדין מלכא אמר והיתיו לדניאל • באדין דריוש מלכא •

אבן עזרא

חנת • סמת • הודעת טעמך : לנו לתון • כסמן טחם : לחיתי • ים : די מכית יתהון • כמו לאמר מכת מר הסריסים ומכת ים פחלה לון ספק כי רכיל הוא היה יותר נכבד וידענו מהות לו הטעמים לכלם למת לו הזכירוהו הכשדים למלך ולפי דעתי כי פחדו להזכירו לחר מידעו מהמלך הקריב לפניו ניחוחי כאמר יעשה לאלהיו ויפת בן עלי אמר כי היו חולבו על כן לו הזכירוהו ולין ברור: בחדין • להיותיה • כמו מוכו לחיו רק הוא מהבנין הנוסף כי הפועל ונכה: חולי לו והרגש בעבור כבוד דניאל : עמו • לו חמחין • לו בריכין לחו להסיבך כי לחיכו מלכתכו עוברי' כמו פולח ובוקע בחרץ יכול להכילכו מכבתן הלם גם מידך לם ירבה ומכה לם לו יכול ירוע יהיה לך : בחדין • לכפוהי • לפו : למזז • להוסיף מוקד כמו מז רעב : ולגברין גברי חיל • מהם בבחוקיו : לכפתה • לקסור : בחדין • בסרבליהון • הם המלה העליונה ומכוכ החומות לסרוף החכמי' במלבושיהם מהיכם שון כלום : וכרבלתהון • כמו ודור מכרבל במעיל בגד • ופטישיהון • חלוקיו לו מכנסים • ולבושיהון מלר בגדיהם : כל • מהחפפה • במהירות : די הסיקו • כמו והסיקו סבע סביב : סביבה • כמו לו יגה סביב למו : חדין • להדבוקי • כמו בתוך הדברו : סריין • מותרין : וחבל • המחתה כמו וחבל לת מעשה ידיך : ורביה די רביעאה • ותואר הרביעי לבר חלהין • כבר להיות כמו מה ברי ומה בר בטני : בחדין • לתרע • לפתר וכמוהו תרעתי • מוכתים : פוקו • כלו : ואתו • ובואו כמו מובו לתיו • ומתכנסין

רבינו סעדיה גאון

סמת טעם • סמת טעם ונזירת כמו מטעם המלך וגרולו : ומן די לו יפל • מי מלו יפול ויפתחוה : לחיתי נוכרין יהודין • ים לחבאי יהודי ולחת קרי מחם יהודים לפי מכפרי מכל הנופר בעלו נקרין יהודי תרדמי כפר בעלו של המן ונקרין יהודי מכחת' לחים יהודי בתים כפרים בעלו ונקרין יהודית מכחתר ולחתו היהודיה : די מנית יתהון • סמחת לוחם וסמת עליהם סרי חלפים מתרגמינן ותמני עליהון : על עבידת מדינת בבל • על מלחכ' מדינת בבל לתקן המוקים והדרכים והחומות וכל כרכי העיר : לו סמו עלך מלכא טעם • כלומר חיכם חוסמי' על דבריך : להיתיה • להניח : לך • לה : היתיו הובלו : הכדא • בורחי • לו חסחין לחכחת • חין לחו חוסמין לוז לחו בריכין להסיבך על זה הדבר : הא היתי חלהכת • הנה אם להוכו • והן לו ידיע להוי לך מלכא וחם לו יביל לוחכו לפ"כ ידוע יהיה לך המלך סלחו לו נעבוד ולו נסתחוה לטעותך חלה כמכור כפסיכו לפריפה כפלון קל ותומר בעכמן מן הכפרדי ומה כפרדי סלו כבטוע על קרוסת הסם וחפילו הכי מקרו עכמם לפריפ לתוך כבטן החם סכוחי בהם ובתנוריך וכמחלרותיך היתי התנור חם בזמן סהמחלרו מכוין לנום בעבור הבורח לקדם סמו במכרים לעיני נבוכד נצר : התמלי חימם • נתמלח חמה ורמו פניו כמתכה : ותמ לתיזה • חתר להסיך לכבתן סבעתי' ממה מרחי להסיקו כמו יזה בגו יפרוף גויס : ולגברין • ולחכמים חנכי חיל חסר בחוקה ובגבור : לכפתה • לחמו לחקורך מתרגתי לכפתה יתך : מהחפפה • דבר המלך יפל בחופפה ובתוקף : חזה יתירה • הוכח ביותר : סרבליהון • המנעלים ולו בתי סוקים סלהן : פטישיהון • המכנסים סבירחתיהן : כרבלתהון • לו הקפידין סברחתן הן הטליתו' המעוטפי' בהן : ולבושיהון • סלר בגדיה' לו' ברבליהון מקטורין סלהן סעל בלחות סלהן כלות סלר בליהון כמו בלחות הם בגדי תמיר • פטישיהון הם המעילים סעליהן • כרבלתהון הם החלוקים סלהן : ורמיו • והטליכו חותם : די הסיקו • חסר הוסיפו לסריף • קטיל המון • הרג חותם • סביב הלם כמו סביב חסו : תלתיהון • סלסתם • מכפתין • חסורין • קוס • חבר ויחבר מתרגמינן ותוקו : בהתבהלה • בתמיהות : להדברוהי לסריו ומכהיניו וינהג מתרגמינן ודבר : יציבא • נכון : גוברין תרבעה • הלה לו היו חלה סלחה חלך בכריחל המלך סהוה בתוך כבתן בלי חבלה ולו לו היו חלה סלחה חלך בכריחל המלך סהוה בתוך כבתן בלי חבלה ורוה • ותואר כמו יפת תואר ספירת ריוח : לבר חלהין • למלחך חלהים כמו וירחו בני החלהים ול' לבר חלהין לבחירות ונקיות מלחך •

ורוח ה׳ וסים׳ וריח לו כלבנון ׳וריח שלמותיך כריח׳ וריח אפך פתפוחים ׳ וריח שמניך מכל בשמים ׳ וריח נוח לא עדית בהון ׳ נגוא ל כתיב א׳ ומני שים טעם די כל עם
אמה ׳ והוא חד מן ב׳ דכתי׳ א׳ בסוף תיבותא ולא קרי׳ וסיכני׳ רפוא למטה בניבן פלשי׳ ׳ ההלכוא ויהי כהוציאם את המלכים ׳ והקליא ויאמר ישי לדוד בנו ׳ אבוא אשר
אמר אליהם זאת ׳ רצוא והחיות רצוא ושוב ׳ ואתיקיהא ומדד ארך הבנין אשר על ׳ נקיא מצרים לשממה תהיה ׳ בקיא ויקראו אל ׳ ויאמרו אנה י׳ אל נא נאבדה ׳
נגוא ומני שים טעם די כל עם אמה ׳ ושציא ביתוד דנה עד יום ׳ יפוא וניתנו הכסף לחצבים ׳ ארעא ובתרך תקום מלכו אחרי ׳ יבחלנני נ׳ וסים׳ חלם חזית וידחלנני ׳

וּמִתְכַּנְשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפַּנַיָּא סְגָנַיָּא וּפַחֲוָתָא וְהַדָּבְרֵי ל׳ מַלְכָּא חֲזַיִן לְגַבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי לָא־שַׁלְטָנוּ גְוִיָּתְהוֹן בְּגֻשְׁמְהוֹן וּשְׂעַר רֵאשְׁהוֹן לָא הִתְחָרַךְ וְסַרְבָּלֵיהוֹן לָא שְׁנוֹ וְרֵיחַ נוּר לָא עָדַת בְּהוֹן׃ עֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֶד נְגוֹ דִּי־ שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וְשֵׁזִיב לְעַבְדּוֹהִי דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו וְיָהֲבוּ גֻשְׁמְיהוֹן דִּי לָא־יִפְלְחוּן וְלָא־יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָהּ לָהֵן לֶאֱלָהֲהוֹן׃ וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וּלְשָׁנַיָּא דִּי־יָאמַר שְׁלָהּ עַל ־אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֶד נְגוֹ רְמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה כָּל־קֳבֵל דִּי לָא אִיתַי אֱלָהּ אָחֳרָן דִּי־יָכִל לְהַצָּלָה כִּרְנָה׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֶד נְגוֹ בְּמְדִינַת בָּבֶל׃ נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וּלְשָׁנַיָּא דִּי־דָארִין כְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ אָתְיָא וְתִמְהָיָא דִּי עֲבַד עִמָּי אֱלָהָא עִלָּיָא שַׁפַּר קֳדָמַי לְהַחֲוָיָה׃ אָתוֹהִי כְּמָה אָתַיָּא רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַּקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת ד עָלַם וְשָׁלְטָנַהּ עִם־דָּר וְדָר׃ אֲנָא נְבוּכַדְנֶצַּר שַׁלֵּיתָ

וְהָוֵית בְּבֵיתִי וְרַעֲנַן בְּהֵיכְלִי׃ חֶלֶם חֲזֵית וְיַדְחֲלַנְנִי׃ וְהַרְהֹרִין עַל־מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי׃ וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְהַיְעָלָה קָדָמַי כָּל חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־פִשְׁרָ חֶלְמָא יְהוֹדְעֻנַּנִי׃ בֵּאדַיִן עַלִּלִין חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַּיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא וְחֶלְמָא אֲמַר אֲנָה קָדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין לִי׃ וְעַד אֲחֵרִין עַל־דְּמֵי דָּנִיֵּאל דִּי־ שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם אֱלָהִי וְדִי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וְחֶלְמָא קָדָמוֹהִי אֲמָרֶת׃ בֵּלְטְשַׁאצַּר רַב חַרְטֻמַּיָּא דִּי׳ אֲנָה יְדַעַת דִּי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז לָא־אֲנַס לָךְ חֶזְוֵי חֶלְמִי דִּי־חָזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמָר׃ וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חֲזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ אִילָן בְּגוֹא אַרְעָא וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא׃ רְבָה אִילָנָה וְתַקֻּף וְרוּמֵהּ יְמַטָּא לִשְׁמַיָּא וְחָזוּתֵהּ לְסוֹף כָּל־אַרְעָא׃ עֲפִיֵּהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ תְּחוֹתוֹהִי תְּטַלְלִי חֵיוָת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יִדְּרוֹן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יְתִזִּין כָּל־בְּשְׂרָא׃ חֲזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי׃ וְאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא נְחֵת׃ קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גַּדּוּ אִילָנָא וְקַצּוּ עַנְפוֹהִי אַתְּרוּ עֲפִיֵּהּ וּבַדְּרוּ אֲנִבֵּהּ תְּנֹד חֵיוָתָא מִן־תְּחוֹתוֹהִי וְצִפְּרַיָּא מִן־עַנְפוֹהִי׃

אתכרית רוחי אנה דניאל ׳ עד כה סופא די מלתא ׳ עלין חד מן ד׳ נסבין יתיר לסר וסי׳ באדין עלין הרטמיא אשפיא ׳ ואדין עלין כל חכימי ׳ עללת מלכתא לקבל מלי
מלכא ׳ ולהלחם ויאם המלך אל ציבא ׳ וחד חלוף חי ובניהו בן יהוידע כן איש חי דשמואל ׳ כשם אלהי וחד בשם והתנביחני ואיכון
מן אב מן חד חד חד בית וחד כף ברישי ׳ וסים׳ נסמר במסר רבתא כמערכת אות הכ״ת בסד ׳ ראשי ד׳ וסים׳ חלם חזית וידחלנני ׳ וחזוי ראשי על משכבי חזה ׳ חזת הוית
בחזוי ראשי ׳ אתכרית רוחי אנה דניאל ׳ ומזון ג׳ וסים׳ ולאביו שלח כזאת ׳ ומזון לכלא ביה ׳ וחבירו ׳

רבינו סעדיה גאון

והדברי מלכא׳ סרים מכסיני המלך ׳ לגבריא חילך ׳ לגמלים הלנה ׳
בגשמהון ׳ כגופם כמו בגמיהם יכטכע ׳ לא התחרך ׳ לא כמרך ואינה סריפה
מעם בכל הרוחם שלא חפילו לא עסתה חרכים וקרחי׳ כרחם כלין וכתין ותחלוקתו
מכין מן החרכים ותמיהת דבר חרך הוא יקר ׳ לא עדת בהון ׳ כמו לא עדה
עליו מחל לפון הסרה ותדמיון המלה יהכל עד כלומר לא חכלה ובזה בהן והוא
פסרון לא עלת לא עדת כלומ׳ לא הניעה ויתכן להמיר עדת עם עלת כי כן כמיר
על מירב עד מירבה ׳ די התרחיבו ׳ לפר בשחו חפר יבטח מתרגמי׳ רמתרחין ׳
ומלת מלכא פניו ודבר המלך פיכו ומקרו בופס לסריפה לכלתי עבור והמתחוו׳
לכל חלה זולתי לחלהיסס ׳ סלו ׳ דבר מכוער והוא לפון סגנה מתרגמי׳ סלות׳
הדמין ׳ כתיכים ׳ כוולי ׳ הוא מקום מופקר ומכוזל למוכחות ולחפסה ׳ הכלח ׳
הכלוה ׳ זה סלח חיברות וכתב בן כבוכר מלכח לכל עתמיה וגו׳ ׳ מפר קדמי
להחויה ׳ כתם לי להגיד ׳ מלכותיה מלכות עלם ומולטניה עם דר ודר ׳ עם דור
התבול ודור הסלגה והמכריים וכל דור ודור ׳ סלח ׳ חמו סלין ׳ וידחלוכי ׳
לפי סרתח חילן בחלותו ותתכוהו ועל כן פחד מחר ׳ והרהורין על מפכבי ׳ לפי
סהיה מחשב בלבו עתין כמוהו לח מלך ולח חכם והרהוהו סהוח טיפס ופוטה ׳
להכעלה ׳ להכיח ׳ גזרין ׳ הם הגזרים מה עמכוה המלך ׳ ועד לחרין ׳ ולחר
כן כתעטו רגע ׳ די רוח חלהין קדיסין ׳ לפר רוח נכוחה כמלחכים הקדוסי׳ בו ׳
וכל רז לח תכם לך ׳ כל פתום היכו מפק לך כמו לח יהכיסו ׳ פלח וכל רז לח תכם
לך וכל רז ופתום היכו מכער לך כלומר היו לחה מכטע׳ לפי פחתה נביח מובהק
חכם כמו נכיחין ׳ חזוי חלמי ׳ החלום הזומי חכי ופתרוני חמור פתה ׳ ולו חילן
בבו חרעא ׳ והכה חילן בחרץ יפרחל בטבור החרץ במחיכת העולם ׳ ימטו
לעתיד ׳ על מלמר בלבו לעלה על בחתי עב ׳ וחזוחיה ׳ ומרחהו ׳ עפיה ספירי ׳
כמו מבין עפחים יהבו קול כלומר עכפיו הם הפלטוכים סלו יפים ׳ ולוכביה ׳
פירותיו ספרי הלרן מתרגמינן מיכל דחרעא הם סלר העם ׳ ריח וחזותי לפוף
כל חרעא הם הלבוכית סלו מתכסין כל הלרן ׳ ומזון לכלא ביה ׳ מהכל
מתפרנסין מתחת ידו ׳ תטלל חיות ברא ׳ העמי שבחוב לחרץ מרומין לחיית
הסר ׳ ובפרי סניה ׳ הם יפרל פרומי׳ לעוף הסמים ׳ יתזין ׳ לפו מזון ועל דעתי
מחה שחת מזון לכלא ביה מה פורך לומר ומימ׳ יתזין כל ביפרל שלא תמכו מפיקי ודולקין וחופי כל בני בשר כמו למזג לחתוב ׳ ולו עיר וקדיש והכה בת קול מתעוררת
מן הקרם מן התוור ויורדת לקבץ החילן ׳ פלח עיר וקדיש מלחך לחבר וקדיש עיר מחריב וכן פרו ׳ לחתו עפיה ׳ כמו יחתו לחתי עפר ריסיה כי יבל זיחך
החילן כתו ויתנודדו כמשפטם נודע חילנה הוא המלך ׳ וקציבו עכפוהי ׳ הסרטי׳ הם גדולי מל בו ׳ לחתו עפיה ׳ כמו יחתו לחתי עפר ׳ וקציבו עכפוהי ׳ הסרטי׳ הם גדולי מל בו ׳ לחתו עפיה ׳ כמו יחתו לחתי עפר ׳
מתרגמינן חרי יחרון זיחך ׳ עפיה הם העכפים הקטכים והם סרי הלרן ולחתו לחבי לחבב עכפוהי הם העלים ומבין עפחים יהבו קול מבין עלים סבחילנות ׳ וכרו חילנים ׳ ויען מתרג׳ וכרי נפכו פירותיו הם הם חרי ׳ תכור מתחותיהי ׳ תטלל תטלל מלכותו גלות כל הגוים הדומי׳ לחית הסרה ׳
וסיפרי סניה ׳ הם גלוות ישרחל ויהודה ממכו מתפזרין

ברס

אבן עזרא

ומתכנסין ׳ והדברי מלכא ׳ יועצו סהן כהוגין עמו ׳ בגמיהון ׳ גופותם כמו
וגשם יגדל ׳ וריח נור ׳ ריח חם לח עבר עליהם כמו מעדה כגר כיום קדם ׳ לח
התחרך ׳ כמו לח יחרוך רמיה כידו והזכיר הכגד העליון ולין כריך להזכיר
התחרים ׳ ענה ׳ פלח מלחכיה ׳ הוח הרביעי כמו חוכה מלכך י׳ סביב לירושלם
וככה ויפלח מלכך ויכיחכו מתכרי׳ ומלכך פניו הופיע׳ המלכך הגוג ויפע מלכך
החלהי׳ ועוד חבחר לך זה בחר היטב ׳ ומני ׳ פלו ׳ כמו סגנה וכמוהו על הסלי
כל ׳ להכלה כדכה ׳ כחלהים הזה ׳ בחדין ׳ הכלח ׳ מגזרת הכלחה וכמוהו
ודניחל הכלח ׳ כבוכד כגר מלכה ׳ עתה יחל לספור חברת מכתב כבוכד כגר לכל
העמים הדרין בכל חרץ מלכותו ובתחלת הכתב פלמכון יסגא ירבה כמו הן חל
סגיח ׳ חתיך ׳ חוקות ׳ ותתהיה ׳ מופתים מיתמה לדם מהם פלח רחו כמותן
׳ להה עילחה ׳ עליון על כל להים ׳ ספר קדמי להחויה ׳ כמו הנותן לחמרי ספר ׳
לתוהי ׳ רבריבין ׳ גדולים וזה הכפל כמו גלגל ׳ חכה ׳ פלח ׳ כמו פלו הויתי ׳
חלם ׳ וידחלנני ׳ הפחידני ׳ והרהורין ׳ הרהור הכל ולין ריק לו ׳ וחזוי רחסי
כי העיניים הם ברחם לו בעבור היות החזון במוח ׳ ומני ׳ יספר כל המעמים
מעב׳ ונכתב׳ כבה בעבו׳ כבוד רניח מכת׳ המלך ככה לכל מדינות מלכותו ותפחר׳
גדולה היתה ליפרחל ׳ בחרין עלין ׳ בחין היו לפכיו ׳ תמר חכה ולח תמר
תמריית כי גם הוח נכון בלעון וכמוהו ולמי הכבר רחה ונפחר לחי כי חומלל לחי
כי הוח פתח ׳ ועד לחרין ׳ לחרון ולם בו רוח׳ לחלהין קדימין הוח קדום ׳
בלטפחר ׳ לח לחכם ׳ לח יוכלוך וכמוהו לין חוכם במו מבכח מכריח ׳ וחזוי ׳
חילן ׳ עץ מתוך הלרמה ׳ רבה ׳ גדל ׳ ומטח יגיע ׳ וחזותיה ׳ סעיפיו וכמוהו
קרן חזות הים לו כדמות סעיפים ׳ עפיה ׳ תמר יפת עכפיו וכמוהו מבין עפחי׳
יתנו קול גם הוח פירות וחזותיה עביו וככה קרן חזות הים חומרים כי עפיה עליו ׳
ולוכביה ׳ ופריו ׳ תטלל ׳ כדמות כל ׳ ובעכפוהי ׳ עכפיו ׳ כפרי ׳ עוף ׳ יתזן ׳
מגזרת מזון ׳ עיר ׳ מלחך ורבי מעם תמר פחיכו גוף והוח עד תמיד ולח יכן ׳
יורד וכמוהו כחת גדורים ׳ קרח בחיל ׳ בכח ׳ וקציבו ׳ כרותו ׳ לחתו ׳
הפילו ובדרו ׳ הפיכו לו הפחיתו ׳ תנוד ׳ כע ונד ׳

ברס

ומפלה לפ יש בכתם
ורוח די רביעיה ׳
והוחרו על רביעי ׳
דומה לבר מלכין ׳
דומה לעלך ׳ ס
שרחיתי בכויתי עם
מכחיב ׳ בחמרפ
לוחפלוסין מכת׳ וך
במחכה מבוי ׳
ובכוכב בחר הים
סם וכמלט בחוך
עבד׳ מכמלטו מהפ
קרב לחרע לחכון
כורלך ׳ כגם לפעבר
החכר שפכבכן
בחים ׳ לדבר עמהם
ומתחלם סיה רומס
לחת ׳ מרחוק ׳ פוקן
ולחתו ׳ כלו וכוולי ׳
ולפ לחמר להם עלם
וכוולי מכלן לעדבר
סנך קדקעות ס
בכבכן ׳ והשוס
לחלון שלפ יסרקל
לעלות ׳ כחלין
בפקין ׳ לחבפי
שבטוחין בכם ס
הפעמי לפם לפ
מלפם לכם לוונל
כפלכות ׳ סלפ כרשות ׳
ומחכבשין
מחסדרפניא ׳ ל׳
חומן ׳ כמכו למעלה
בחסיפה הרחמוכים
שלפ כמכו כחן
מלדבריהן דפקריהן ׳
נדכריהן הפפוחי ׳
סם נבוזרי המיל
חפר הרגם שביב
הפם בפלניכם לפם
מכביה ׳ ובכיריכן
לחור ׳ חוין
לבוכדנצר ׳ ך
בחוכם ׳ ך
ומפרי ׳ ך
מחכבשין ׳ ך
מחסדרפניא ׳ ל׳
חומן ׳ כמכו למעלה
בחסיפה הרחמוכים
שלפ כמכו כחן
מלדבריהן דפקריהן ׳
נדכריהן הפפוחי ׳
סם נבוזרי המיל
חפר הרגם שביב
הפם בפלניכם לפם
מכביה ׳ ובכיריכן
לחור ׳ חוין
לבוכדנצר ׳ ך
בחוכם ׳ ך
ומפרי ׳ ך

ובטל ב׳ וכענין וסי׳ כרס עקר שרשוהי ר״ם ׳ די חזה מלכא עיר וקדיש נחת ׳ סימן קדם׳ על דברת די פשרא ׳ תניכ׳ עד דברת די ינדעון חיא די שליט ׳ פשרא כ׳כתי׳ א׳וסי׳ דגא חלמא חזית אנת מלכא ׳ אדין רנ״ו ׳ אמר נ׳ קמציו כסיפ׳וסיש׳ אמר חלמא לעבדין ופשרא נחזא ׳ די חזית ופשרה אמר ׳ ואנת בלטאצר פשרא אמרי ׳ להודעותני ל׳ מל בל״ש וסי׳הן לא תהודעוניני חלמא׳ לא יכלין פשרא להודעותני ואנת כהל ׳ כעין הן תכול כתבא למקר׳ ׳ שאלנא לחום להודעות׳ די נכתו׳ ׳ להודעותני ב׳ב׳ מל וא׳ם וסי׳ ב׳ מל דלעיל וא׳ם וכען העלו קדמי ׳ ומזון לכלא ביה חד מן א׳ מלין בשעם׳ פי׳ האתנחת׳ לא ישרתנה כי אם מונח במ״א מקומו׳ שישרתנ׳ מאילא וסי׳ נפס׳ לעיל בסוף

ברם עקר שרשוהי באַרעא שבקו ובאסור די־
פרזל ונחש ברתאַ די בראובטל שמיא יצטבע ב׳כתי׳ג׳ כ׳
ועם־חיותא חלקה בעשב ארעא ׳ לבבה מן־
אנושא ישנון ולבב חיוא יתיהב לה ושבעה עדנין ה׳ כתי׳ ו׳
יחלפון עלוהי ׳ בגזרת עירין פתגמא ומאמר ק׳ ק׳
קדישין שאלתא שר דברת די ינדעון חייא די־ ל׳ כיתן
שליט עליא במלכות אנשא ולמן די יצבא יתננה ׳ ודי אמרו למשבק לה׳ תחת׳ ג׳ לה׳
עקר שרשוהי די אילנא מלכותך לך קימה מן־די ב׳כתי׳ג׳
תנדע די שליטן שמיא ׳ להן מלכא מטא על־כבוכדנצר ל׳ חס׳ ל׳
עלך עלוהי ק׳ ק׳
ושפל אנשים יקים עליה ׳ דנה חלמא חזית אנה ג׳ לה׳ ק׳
מלכא נבוכדנצר ואנתה בלטשאצר פשרא ׳ אמר ב׳כתי׳ג׳ ק׳
כל־קבל די ׳ כל־חכימי מלכותי לא־יכלין פשרא ג׳ כבי׳ ק׳
להודעותני ואנתה כהל די רוח־אלהין קדישין בך ׳ ג׳ כ׳ מל׳ ל׳
אדין דניאל די־שכה בלטשאצר אשתומם ה׳ ל׳
כשעה חדא ורעיונהי יבהלונה עננה מלכא ואמר ל׳
בלטשאצר חלמא ופשרא אל־יבהלך ענה ב ב׳כתי׳ג׳
בלטשאצר ואמר מראי חלמא לשנאיך ופשרה יחיד ח׳ לית׳ ק׳
לעויך ׳ אילנא די חזית די רבה ותקף ורומה ל׳ לית׳ מכפיא ׳ ו׳ ק׳
ימטא לשמיא וחזותה לכל־ארעא ׳ ועפיה שפיר ל׳
ואנכה שגיא ומזון לכלא־בה תחתוהי חיות
בראַ ובענפוהי ישכנן צפרי שמיא ׳ אנתה־הוא יתיכ׳ ו׳
מלכא די רבית ותקפת ורבותך רבת ומטת לשמיא ׳ ל׳
ושלטנך לסוף ארעא ׳ ודי חזא מלכא עיר וקדיש
נחת ׳ מן־שמיא ואמר גדו אילנא וחבלוהי ברם ב׳
עקר שרשוהי באַרעא שבקו ובאסור די־פרזל
ונחש ברתאַ די־בראַ ובטל שמיא יצטבע עם־ ב׳כתי׳ג׳ ב׳כתי׳ג׳ כ׳
חיורת ברא חלקה עד די־שבעה עדנין יחלפון ל׳ עלוהי ק׳
עלוהי ׳ דנה פשרא מלכא ונזרת עלי־א היא די ח׳ רפ דמיין
מטת על־מראי מלכא ׳ ולך טרדין מן־אנשא 5 כתי׳ ה׳
ועם־חיות ברא להוה מדרך ועשבא כתורין ׳ לך
יטעמון ומטל שמיא לך מצבעין ושבעה עדנין
יחלפון עליך עד די־תנדע די־שליט עלי־א במלכות עלך עלוה ק׳ ק׳
אנשא ולמן די יצבא יתננה ׳ ודי אמרו למשבק
עקר שרשוהי די אילנא מלכותך לך קימה מן־די 5 כויתן
תנדע די שליטן שמיא ׳ להן מלכא מטא על־כבוכדנצר לה׳ חס׳ ל׳ ק׳
עליך וחטיך בצדקה פרוקעויך במחן ענין דין ג׳ כתי׳ ק׳ ב׳ כתי׳ ק׳
תהוה ארכא לשלותך ׳ כלא מטא על־נבוכדנצר ג׳ כ׳ מל׳ ל׳
מלכא ׳ לקצת ירחין תרי־עשר ׳ בכל מהלך הוה ׳ ב׳ בלעם׳ ל׳
עשר על־היכל מלכותא די בבל מהלך הוה ׳ ב׳ כתי׳ ה׳
מלכא ואמר הלא־דא היא בבל רבתא די אנה ל׳ ל׳
בניתה לבית מלכו בתקף חסני וליקר הדרי ׳ ל׳
עוד מלתא בפם מלכא קל מן־שמיא נפל לך ל׳
אמרין נבוכדנצר מלכא־מלכותה עדת מנך ׳ ב׳
ומן־אנשא לך טרדין ועם־חיות ברא מדרך עשבא
כתורין לך טעמון ושבעה עדנין יחלפון עליך ק׳
עד די־תנדע די־שליט עלי־א במלכות אנשא עלך עלוה ק׳
ולמן די יצבא יתננה ׳ בה־שעתא מלתא ל׳ ל׳
ספת על־נבוכדנצר ומן־אנשא טריד ועשבא ב׳ רפמי׳
כתורין יאכל ומטל שמיא גשמה יצטבע עד די לעזן היקדם
שערה כנשרין רבת ומברוהי כציפרין ׳ קיזר

בהאי סי׳ ובסדר פנחס ׳ תהוה ג׳ כתי׳ה׳ וסי׳ מלכו פליג׳ תהוה ׳ מן קצת מלכות ׳ תהוה תקיפ׳ ׳ תהוה ארכ׳ לשלותך ׳ כלא ג׳ וסי׳ מחדק וחשל כלא ׳ כלא מטא על כבוכד נצר מלכא ׳ לדריוש מלכא שלמא ׳ מטא ג׳ חד כתי׳א׳וסי׳ כלא מטא׳ וער עתיק יומין ׳ וזמנא ׳ קדמא כתי׳א׳ ׳ עדת ב׳קמצי׳וסי׳ וריח נור לא עדת׳מלכות׳ עדת מנך׳וכל קריי׳ פתח עדת ישראל עדת יי׳ ואינון מן שיטה חלופין כל קריאה חדא בערך חלף להׄ׳ וסי׳ נפס׳ במסרה רבתא בערך חלף בסד׳ ׳ על נבוכד נצר ב׳ דסמי׳ וסימ׳ כלא מטא׳ כח שעתא מלתא כספת ׳ ותרין אל נבוכד נצר וסימ׳ ביד אלעשה בן שפן ׳ וירדפו חיל כשדים׳ ואינון חד מן כ׳ זוגין תרין ג׳ ותרין על וסי׳ נמכר במכר׳ רבת׳ בערך ג׳ נמה׳

אבן עזרא

ברם ׳ לך עיקר מרעו בארץ עזבו ויעמור בין העשבים ובין הטפחים כמו לחמור בכחצתים ׳ ובטל יצטבע ׳ ירוה ׳ לבביה ׳ לבו מלב לחום יסנו ׳ יחלפון ׳ יעברו כמו הנפש חלף הלך לו ׳ בגזירת ׳ ככה גזרו פתם מפרשיו הפש כחפר פוס ותאמר קדושים זאת והפלה למה זה בעבור פירעו החויס כי העליון הוא הפש פליט במלכות לחפים הפלה ולאמר ירפה יתכל ופפל לחפים יקים עלה ׳ דכתי׳ כך תאמרתי לרחיחל ׳ תדין ׳ לחתומס ׳ הפתומס פעם אחת ׳ מרי ׳ תדוכי ׳ לערך ׳ כמו ויהי עריך וזה דרך מוקר עם המלך ויש חוחרים כי לבו לפש ואין בורך כי נכון הוא כמעמעו ׳ חילכיו ׳ תאר רבי יפועה כי וחזותיה מלפון חזה פהוה כראיה וככה קרן חזות ואם כן איך יפרם ותעלה חזות תחבע תחקיק ׳ ועפים ׳ והפסוק לחרימו אין כריך פירום ׳ דכתי׳ הוא הפתרון כאפר כאמר לך ׳ ופירום תלבי עבתוי וכמוהו ויפלך לבי עלי ׳ פרוק ׳ נחל כמו ויפריקנו מצרינו ׳ במחן ענין ׳ לחון עכיים ׳ הן יהיה תריכות לפלוחך או כמו תרוכה לפגנקך ׳ כולה׳ הכל בת והגיע בן כתב בספר וז תקמה פלה כתב עלי רק על נבוכד נצר כמו ויפלה יי׳ לית׳ ירובעל ואת ברן ואת יפתח ואת שמוז והוא המפס׳ וככה מה לך הוה גם ענה מלכא כחילו חמר ענייתי וכן בפוס מלכא ׳ עדית ׳ סרה ועברה מעליך אין לי רע׳ לדעת זו השבעה עדנין מה הם ימים או שבועי׳ או חדשים או שנים ולחיות׳ ימי׳ או שבועי׳ אין נכון בעבו׳ עכתו׳ עד די שעריה כנשרי׳ רבה והגיון חמר פתם חדשים ולפי דעתי פתם שנים כמו ערן וערנין ופלג ערן וחלג יעלה על לבך שנבוכד נצר פב בהמ׳ זכר או נקבה כי אין כתוב רק שיפכון עם החיות ויחכל עפב כמוה׳ ועפם ולבב חיות פתקור דעתו והוא דעת הנפש׳ והנה בסור חכמת הנפש׳ פב לבו ונפל׳ כלב חיה והעד על כל זה פאמר בחחרון עיני לפתי׳ נטלי׳ ומנדעי יתוב עלי ואף ראיתי לחד מחבריכו נחמן רוח והגיד לי פהיה בחי לחד פהי׳ פרדכ׳י׳ והנה חים לחדיכ׳ו וברח מלכותיו כי פרח דעתו והפתגם והוה עם החיילים פנים רבות והוא הולך על רגליו וידיו כמותם והנה הלך מלך חזה לבור פירה ולקח חיילים רבים ובלקח החים הפוטה החבוב פהוא חול ובחו חבותיו והכירוהו ודברו איו ולא ענה ובתכו לפניו לחם לאכול ויין לפתות ולא חבה ובתכו לו עפבים עם החיילים ואכל ובחבי הלילה ברח לחילות הפרה ׳ ודי

רבינו סעדיה גאון

ברם עיקר מרעוהי ׳ זו חיה ופתי ואפלו הכו ובאחור די פרזל ונחש פבפקוה פריסי התלך והרגוה בברזל ובאחור בבהיעות כמו חוסרי לנפן ׳ ל״ח וכמאמר כבלי נחשת וברזל ׳ בדרקה ׳ בדפת המדה ׳ יצטבע ׳ יכובם כמו יכבם מתרגמינן יכבע ׳ ועם חיותא חלקיה ׳ פהיה חלקו עם חיות ובהמו והיו מרבצין חותו כדרכיה ושור ׳ בהמות ׳ ויהיה פנעפה בכובד כבר חתן לבהמו ׳ ואוכל עפב כמוה ׳ טריד ׳ טרוד ׳ לבבה מן חכמה יפנון ׳ פהוסר מחכו לב אכום ובטעם לבו כבהמה ׳ מבעה עדנין ׳ סבע פנים ׳ בגזיר עירין ׳ מלאכי חף וחיוה הקדוש׳ פגזרו׳ מפי הקבה ׳ עד דבר׳ ׳ למען ׳ למען ׳ למי פירש׳ יחפון מתרגמינ׳ יבבו ׳ ובפל אכלי קומהי הוה כבוכד נבר ובפל קומהי פ״ח בגזיר אלהי׳ כלדבר ודבר ׳ וכמחמ׳ קדושי עמים פפוץ מן הקבה והוא גזר והם מכריזים בעולם ׳ תפתומס ׳ פתק כאפ כפעם אחת כמו ז׳ יתיס מפתי בתוכ׳ ותחפבתה׳ הבהילתהו ׳ מרי חלמה לערך ׳ לפונלך כמו ויהי עריך ומלחו פני תבל ערי וכך תאר הניחל מרי רבון כל העולמים החלום יהול על נבוכד נצר חוביך ׳ די רבית ותקפת ׳ תפר גדלת ותקפ׳ ׳ ורבוחך רבת ומטת ׳ וגדולתך גדלה והגיעה ׳ ולך טרדין ׳ מלחיי חף וחיוה ׳ ומטל שמיא יתמיך מעליך הכנדי׳ פיצטבע גופך מטל הפתים פתלך עקום ויחף והנפש והטלניורדין עליך ׳ מן־די תנדע ׳ למען תדע פפולטין מן הפתים ועל פי הגזרה המולטנו ׳ ופבעה עדנין ׳ ים פותרי׳ חותן לחדפי׳ ותהן לפנים ותהן לפבועו ׳ ׳ מלכי יפפר עלך ׳ עפתי תיט׳ עליך חיעבך מתרגמינ׳ חימלכיניך ׳ וחטיך ׳ פעפי בצדק׳ תפדה ׳ ועויחך בתתן עניו ׳ ועוכותיך תפדה בחניכות עניים ׳ פ״ח ועויחך בתחן עניו ועוכותיך בתם מרדו׳ וכתעני׳ בתיתן כתו והפילו הפופט והכהו לפניו והוא מלקו׳ עניו הם עניו כוס ותעניתי כלומר בתלקות ובתעניו׳ יכופרו ׳ תן תהוה תרכה לפלותך ׳ תהיה תעלה ויהיה תרוכים לפלוחך ׳ כפת ׳ הגיעה ׳ ומבעה כתורין ׳ ל תחתר פהוא כפבעה חתור או ערוך לח כתתטה וכעם כער בכהמה ותן הלכלך והזוע והכוח׳ גדלו פערוחיו כנוב פל כערי ובפורכין בפפורני פרם ועזני פדורפי׳ בבפורניקך כלה מטר הוא בעכתו כבוכד נבר כתב בחיגרתו כן כלומר הכל הגיע ובא עליך חלה לקבת ירחין תרי עשר הוא כתבן בחיגרת תפפר בחיגרת ׳ ועליה

מה עבדת חד מן ז׳ קמצי ׳רסמי לה״ע וסי׳ ומה חשאתי פי ולקת • הכר מה עמרי וקח לך • ויאמר חזאל כי מה עבדך הכלב ואמרתם על מה על כי העיר • ומה חשחן אנחנא • ויאמר לה מה עבדת • כי מה חפצו בביתי • וכל שאינן ממוצין לחלית ועיין רכו׳ בכל׳ מה בסנגל הבא אחריו במתג או במשרת אות של אחריו רפויה כמו מה לידידי אבל מה דארמית ורביע ועזרא קמוץ ן • בגוה ה׳ בלישׁ וסים׳ תבכה נפשי מפני גוה • כי חשפילו ותאמר גוה • וגוה סנבר יכסה • שלף ויצא סנוה • ודי מהלכין כגוה • כל לישן ארמית דהבא קדים לכספא כמר כספא קדים לדהבא וסים׳ נמכר לעיל בס׳ פרא סימן ב׳ • נפקה נפקו כתיב נפקה קרי׳ בה שעתה נפקו אצבען והוא מן ח׳ מלין

5 ·ג׳ ר׳ כפם 5 וְלִקְצַת יוֹמַיָּא אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עֵינַי לִשְׁמַיָּא וּנְטַלַת
5 וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב וְלְעִלָּיָא בָּרְכֵת וְלְחַי עָלְמָא 5 ·ה׳ת· ג׳ ת׳ 5
כ׳ חת׳ ·ג׳ ת׳ 5 שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת דִּי שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטַן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ 5
עִם־דָּרְוָדִר׃ וְכָל־דָּאָרֵי אַרְעָא כְּלָהּ חֲשִׁיבִין 5 דיירי· 5
ר׳ת· וּכְמִצְבְּיַהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדָאָרֵי אַרְעָא וְלָא אִיתַי 5 ודיירי
ר׳ת ק׳ דִּי־יְמַחֵא בִּידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עָבַדְתְּ׃ בְּהּ־זִמְנָא
מַנְדְּעִי יְתוּב עֲלַי וְלִיקָר מַלְכוּתִי הַדְרִי וְזִיוִי יְתוּב 5 ·ג׳ כעכין
עֲלַי וְלִי הַדָּבְרֵי וְרַבְרְבָנַי יְבַעוֹן וְעַל מַלְכוּתִי הְתְקְנַת 5 ·ה׳
וְרַבּוּ יַתִּירָה הוֹסַפַת לִי׃ כְּעַן אֲנָא נְבוּכַדְנֶצַּר 5
מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם וּמְהַדַּר לְמַלְכָּא שְׁמַיָּא דִּי כָל־ 5 ·ה׳ לט
מַעְבְּדוֹהִי קְשׁוֹט וְאָרְחָתֵהּ דִּין וְדִי מְהַלְכִין בְּגָוֵהּ יָכֵל 5
לְהַשְׁפָּלָה׃ בְּלִשְׁאֲצַּר מַלְכָּא 5
ה עַבַד לְחֵם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי אֶלֶף וְלִקְבֵל אַלְפָּא 5 ·ה׳ 5
חַמְרָא שָׁתֵה׃ בְּלִשְׁאֲצַּר אֲמַר׳ בְּטַעֲם חַמְרָא
לְהֵיתֵיהּ לְמָאנֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר 5 ר׳ת מכי
אֲבוּהִי מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוֹן בֵּהּוֹן מַלְכָּא 5 רחבת
וְרַבְרְבָנוֹהִי שִׁגְלְתֵהּ וְלְחֵנְתֵהּ׃ בְּאֵדַיִן הֵיתִיו מָאנֵי 5
דַּהֲבָא דִּי הַנְפִּיקוּ מִן־הֵיכְלָא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי 5 ·ה׳ תחתיו
בִּירוּשְׁלֶם וְאִשְׁתִּיו בֵּהּוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שִׁגְלְתֵהּ
וְלְחֵנְתֵהּ׃ אִשְׁתִּיו חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ לֵאלָהֵי דַּהֲבָא
וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַּרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא׃ בְּהּ־שָׁעְתָּה
נְפַקוּ אֶצְבְּעָן דִּי יַד־אֱנָשׁ וְכָתְבָן לָקֳבֵל נְבִרְשׁוּתָא כתיב· נפקה ק׳

כתיב ו׳בסוף תיבות׳ וקרי׳ ח׳ וסי׳ לחשיבו ויקם אישה וילך ׳ נפשו פרה למוד מדבר • ואיו נביאיכם אשר נבאו ׳ וחיו ועל הנחל יעלה • נפקו בה שעתה נפקו אצבען ׳ אתעקרו משתכל הוית בקרניא ׳ ונפלו ועל קרניא עשר די כראשה ׳ יתגרו ובניו יתגרו ואכפו • כתבה ב׳כתי׳ה׳וסים׳קרא מלכא בחיל ׳ וכען העלו קדמי • עלליז חד מן ד׳ מלין יתיר למ״ד במצעות תיבו׳וסים׳עלליז באדין עלליז חרשמיא • עלליז אדין עלי׳ כל חכימי מלכא ׳ ולהלחם ויאמר המלך צ׳ציבא ׳ וחד חלוף קרי׳למ״ד ולא כתי׳וסים׳חי ובניהו בן יהוידע בן איש חי דשמואל ׳ וחכמה כחכמת חד מן י״ח מלין דגשי׳כתר יהוא בלא מבטל וסים׳ כי נאה גאה ׳ ידמו כאבן ׳ י״מי כמוך נאדר בקדש ׳ כל עצמותי תאמרנה י״מי כמוך • נלאתי כלכל ׳ ושכחתי כרכך • וחכמה כחכמת אלהין ׳ נדבריא דתבריא • וב׳צ׳קומו צאו מן המקום דלוש ׳ קימו צאו מתוך עמי ׳ ור׳למ״ד ויאמרו לו חכמיו ׳ ויאמרו לא כי ברחוב נלין ׳ ויאמרו לו חחרש דבני דן ׳ ועשית קערותיו לדשנו ׳ ור״ה קראתי יח ׳ יסר יסרני יה ׳ ויאמרו לא ידאה יה ׳ אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ׳ כל עצמותי פלונתא דבני אשר ובני נפתלי •

רבינו סעדיה גאון

ולעילוי ברכתי כלו׳הכריז עליו תת חדין ׳ וכל דחרי חרש׳כלה חסיבין כלו כן חסובין ׳ וים ספיתרין כלו הו׳הפירפור הנרחה בעין זריחת הסתם כחולו פורחין בו בחוורו פירורין דקין כעפר והו׳ לחנו דבר כתפס והולך לו ובטל עם הסתם וחין במתמו כלו׳כן כל דיירי הארץ לפני הבור׳ ׳ וכמכטייה׳ וכרכונו ׳ דו ויתחי בידים ׳ מיבטל בידו ׳ ורבו ׳ וגרולה ׳ ודי מהלכין כגוה ׳ בגלוה ׳ יכול להספלה ׳ יתור לתם מדת הספלה ככנר תדת נחות׳ויתדו בעומר ׳ תדרגמינן וכלו בעומרן וים ספיתר יכלה ויספיל ועזר ויכל להספיל ׳ לחם רב ׳ מתתם גדול כמו לכו לחמו בלחמי ולמה גרע ט״ת מן בלתאכר ולח קרי חותו בלתם תאכר תמו׳ תמלח יד בכלי בית יי׳ופתרון בלתאכר בלתם חופר מתתם חופר ויחתם מתרגמינן וכלתם וכן פיתוב בחרין היתין מתי דהבת חוחו היום כלתם עם כורם ודיוום הסדי׳על בכל ועז נכח וחזר בתמח׳לבו ועם׳תעוד׳לסריו ולגבורי ׳ וכנגר אף היה היה פותה יין וחותו היום סוף תבעי׳תכה תל גלות בכל ועז תמר בלבו מחחר תלח נבחו תוב חיכן כנחלין ועז כוה להביחו כלי בית יי׳ותמר בטעם חיין מכתכ׳כנגר אף גיבוריו וכוה להביחו כלי כתף וכלי זהב מהביחו מבירופלם לפתו׳בהן יין המלך ופריו ׳ מגלתיה ׳ תפתו מסכב עמה כרכתיב יפגלה וקרינן יפכבה ותיח דחמרי כלכתף פהיתה חבובה עלין תבתב לחיכתיה ׳ ולחכתיה ׳ ופילגשיו ולבכי המילגשים מתרגמינן ולבכי לחיכתיה ׳ תפתו ׳ כפקה לכבען די תכם ׳ זה גבריאל מבקריה תים מבחתי והיים בבריחל ׳ לקבל כברכתה כמו ממכיכו היכלי תמו עמתה כברכת על זהב תרין תמורין פליגי עלה חד תמר מכורתה וחד תמר קוכיתה תרב׳ עקילס לקבל כברכתה לקבל לתפרם והייכו עממיות ותית דחמרי לקבל כברכתה עממית הדולקת מפכה לפכה ופתרין כברכתה כר בר פתה ׳ על גירה ׳ על גירה ׳ על הפיר כמו תבכי גיר מכיפכו׳פהיה הפיר על הקיר ומלובן כמפטם היכלי המלך׳זיוהי פמוהי ׳ זיו ודמותו כפתריין ׳ קטרי חרכה מפתריין ׳ קטרי חלוית מבמתניו כמתחו ויקטוריכון מתכי׳מתרגמינן חרכין פהיו חלוית מבשרים ומבתתכי׳מתפקפקין ממכו ׳ מפתריין ׳ ויפתח מתרגמינן ופרח ׳ ותרכובתיה דין לדין נקפן ׳ וברכיו זו לזו מיקעין ומכין כי כן מנהג בכי חרס בעת פחדם מכין ברך חל ברך תרכובתיה כמו מתרקפקין ותעלה נקפן כמו מתנקפקין ברחובות ׳ תרגומו ׳ תרגמינן ופרח ׳ ותלחתי ׳ ובעליתי במלכות ימלוט ׳ עללין ׳ נכנסין ׳ וזיווהי פניו ׳ מראיו ׳ מתבטין ׳ לשון מיכוך ׳ תרגמינן ׳ ותיח דחמרי מתבויעין חלח דחמרי מיבוחתה זה חמר בכה וזה חמר בכה ותין ממם ברבריהן ותית דחמרי מתבויעין חלח בוץ ׳ וקטרי חלכין כמעט מפתם גרול כמו לכו לחמו בלחמי ולמה גרע ט״ת מן בלתאכר ולח קרי חותו בלתם תאכר תמו׳ תמלח יד בכלי בית יי׳ופתרון בלתאכר בלתם חופר מתתם חופר ויחתם מתרגמינן וכלתם וכן פיתוב בחרין היתין מתי דהבת חוחו היום כלתם עם כורם ודיוום הסדי׳על בכל ועז נכח וחזר בתמח׳לבו ועם׳תעוד׳לסריו ולגבורי ׳ וכנגר אף היה היה פותה יין וחותו היום סוף תבעי׳תכה תל גלות בכל ועז תמר בלבו מחחר תלח נבחו תוב חיכן כנחלין ועז כוה להביחו כלי בית יי׳ותמר בטעם חיין מכתכ׳כנגר אף גיבוריו וכוה להביחו כלי כתף וכלי זהב מהביחו מבירופלם לפתו׳בהן יין המלך ופריו ׳ מגלתיה ׳ תפתו מסכב עמה כרכתיב יפגלה וקרינן יפכבה ותיח דחמרי כלכתף פהיתה חבובה עלין תבתב לחיכתיה ׳ ולחכתיה ׳ ופילגשיו ולבכי המילגשים מתרגמינן ולבכי לחיכתיה ׳ תפתו ׳ כפקה לכבען די תכם ׳ זה גבריאל מבקריה תים מבחתי והיים בבריחל ׳ לקבל כברכתה כמו מכיכו היכלי תמו עמתה כברכת על זהב תרין תמורין פליגי עלה חד תמר מכורתה וחד תמר קוכיתה תרב׳ עקילס לקבל לתפרם והייכו עממיות ותית דחמרי לקבל כברכתה עממית הדולקת מפכה לפכה ופתרין כברכתה כר בר פתה ׳ על גירה ׳ על גירה ׳ על הפיר כמו תבכי גיר מכיפכו׳פהיה הפיר על הקיר ומלובן כמפטם היכלי המלך׳זיוהי פמוהי ׳ זיו ודמותו כפתריין ׳ קטרי חלוית מבמתניו כמתחו ויקטוריכון מתכי׳מתרגמינן חרכין פהיו חלוית מבשרים ומבתתכי׳מתפקפקין ממכו ׳ מפתריין ׳ ויפתח מתרגמינן ופרח ׳ ותרכובתיה דין לדין נקפן ׳ וברכיו זו לזו מיקעין ומכין כי כן מנהג בכי חרס בעת פחדם מכין ברך חל ברך תרכובתיה כמו מתרקפקין ממכו ׳ מפתריין ׳ ויפתח מת

דניאל ה

וכען ב׳רפ׳ וסי׳חן על מלכא · וכען הועלו קדמי חכימא אשפיא · להודעותני ג׳ב׳מל וא׳חס׳וסי׳לא יכלין פשרא להודעותני׳ואנת כהל כען חן ו׳ · ל כתב׳למקרא · וכען הועלו
קדמי חכימי׳אשפיא · בתר׳ חס׳ · מרי׳ב׳בתרי לישני וסי׳כי מרי׳הם על כן קרא שמה מרה · די הוה צבא הוה מרים · זיקר׳ג׳ב׳כת׳א׳וחד כתי׳ · סי׳ותקפא ויקר׳יהב לגבור
נצר וחסנא ויקרא יהב · חנחת מן כרסא מלכות׳ויקרה העדין מנה · בתרא כתי׳ה׳ · ואנת ב׳רפ׳ נסבין׳ברישי׳וסי׳ואנת ברה בלשאצר · ואנת ע׳ · בחכמה אלהך · ואינון חד מן
לר זונין מן בב ר׳פ נסבין׳ברישׁ תיבות וסים נמסר במסר רבתא במערכת אות הוין בסדר · כספא ודהבא כל לישן ארמי דחבא קדים לכספא בב׳ד דקדי׳ כסף׳לרחבא וסימן

בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֶעָל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר ה׳בשע׳
לְדָנִיֵּאל אַנְתָּה הוּא דָנִיֵּאל דִּי־מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יתיר ה׳
יְהוּד דִּי הֵיתִי מַלְכָּא אֲבִי מִן־יְהוּד׃ וְשִׁמְעַת ל׳בשע׳ לעיל
עֲלָךְ ק׳
עָלַיִךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנַהִירוּ וְשָׁבְלְתָנוּ וְחָכְמָה ב׳לף
יִתִירָה הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃ וּכְעַן הָעֲלוֹ קָדָמַי חַכִּימַיָּא ב׳בתי׳ה׳
אָשְׁפַּיָּא דִּי־כְתָבָה דְנָה יְקָרוּן וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדַעְתָּנִי ב׳בתי׳ה׳
וְלָא כָהֲלִין פֶּשֶׁר־מִלְּתָא לְהַחֲוָיָה׃ וַאֲנָה שְׁמַעְתִּ ב׳לף
עָלַיִךְ דִּי־תוּכַל פִּשְׁרִין לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין לְמִשְׁרָא יתיר ה׳
כְּעַן הַן תּוּכַל כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדַעוֹתָנִי תמל׳ ב׳
אַרְגְּוָנָא תִלְבַּשׁ וְהַמְוֹנְכָא דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוָּארָךְ ק׳ והתכיכא
וְתַלְתָּא בְּמַלְכוּתָא תִשְׁלַט׃ בֵּאדַיִן עָנָה דָנִיֵּאל ל׳ה׳בשע׳
וְאָמַר קֳדָם מַלְכָּא מַתְנָתָךְ לָךְ לְרַוִין וְנִבְזְבִיתָךְ ל׳ח׳מלין בשע׳
לְאָחֳרָן הַב בְּרֵם כְּתָבָא אֶקְרֵא לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא ג׳ה׳תקין
אֲהוֹדְעֵנַּהּ׃ אֱנָתָּה מַלְכָּא אֱלָהָא עִלָּיָא מַלְכוּתָא יתיר ה׳ · חה
וְרָבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃ ב׳ · ח׳חס׳וסי׳
וּמִן־רְבוּתָא דִּי יְהַב־לֵהּ כָּל עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָׁנַיָּא
הָווֹ זָאֲעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי דִּי־הוּא צָבָא הֲוֵה ז׳ייתין ג׳כתי׳
קָטֵל וְדִי־הָווֹ צָבָא הֲוֵה מְחָא וְדִי־הָווֹ צָבָא הֲוֵה ק׳ ל כתי׳ה׳
מְרִים וְדִי הָווֹ מַשְׁפִּיל׃ וְכִדְ רַם לִבֵּהּ ב׳בב׳לעי׳ נ׳
וְרוּחֵהּ תְּקֻפַת לַהֲזָדָה הַנְחַתַ מִן־כָּרְסֵא מַלְכוּתֵהּ ב׳מל׳ ל׳
ל׳ ל׳

ל׳ וכתי׳ ח׳
וְיִקָּרֵהּ הֶעְדִּיו מִנֵּהּ׃ וּמִן־בְּנֵי אֱנָשָׁא טְרִיד וְלִבֵּהּ ל׳פוין
עִם־חֵיוָתָא שִׁוְיוּ וְעִם־עֲרְדַיָּא מְדוֹרֵהּ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין ל׳מל
יְטַעֲמוּנֵהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא גְּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי־יְדַע עילאי
דִּי־שַׁלִּיט אֱלָהָא עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֱנָשָׁא וְלִמַן־דִּי עלאי׳ יתיר ה׳
יְצַבֵּא יְהָקִים עֲלֵיהּ׃ וְאַנְתָּה בַרֵהּ בלשאצר ל׳ה׳ פסו׳
הַשְׁפִּלְתְּ לִבָּךְ כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־דְּנָה יְדַעְתָּ׃ וְעַל חוץ בחון מ׳
מָרֵא שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתְּ וְלִמָאנַיָּא דִּי־בֵיתֵהּ הֵיתַיִ יתיר י׳
קָדָמָיִךְ וְאַנְתָּה וְרַבְרְבָנָיִךְ שְׁגָלְתָךְ וְלַחֲנָתֵךְ חַמְרָא ח׳ · יתיר י׳
שָׁתַיִן בֵּהּוֹן וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא־וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַרְזְלָא ב׳
אָעָא־וְאַבְנָא דִּי לָא חָזַיִן וְלָא־שָׁמְעִין וְלָא יְדָעִין
שַׁבַּחְתְּ וְלֵאלָהָא דִּי־נִשְׁמָתָךְ בִּידֵהּ וְכָל־אָרְחָתָךְ לֵהּ ג׳ · ל
לָא הַדַּרְתְּ׃ בֵּאדַיִן מִן־קָדָמוֹהִי שְׁלִיחַ פַּסָּא דִּי־יְדָא ל׳ה׳
וּכְתָבָא דְנָה כְתִיבָא דִּי רְשִׁים׃ וְזָנָה כְתִיבָא דִּי רְשִׁים מְנָא ב׳לעי׳ וכתי׳ ל׳ב׳ל׳
מְנָא תְקֵל וּפַרְסִין׃ דְּנָה פִּשַׁר־מִלְּתָא מְנָא מְנָה־ ג׳
אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ׃ תְּקֵל תְּקִילְתָּא בְּמאזְנַיָּא ל׳ה׳
וְהִשְׁתְּכַחְתְּ חַסִּיר׃ פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת ל׳ נחס׳
לְמָדַי וּפָרָס׃ בֵּאדַיִן אֲמַר בלשאצר וְהַלְבִּשׁוּ ויתכיכא
לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא וְהַמְוֹנְכָא דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוָּארֵהּ ק׳
וְהַכְרְזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֵהֱוֵא שַׁלִּיט תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא׃
בֵּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בלשאצר מַלְכָּא כַּשְׂדָּיָא׃ ל׳ה׳ כתיב

אבן עזרא

תכת · הטעם מתע תתה המלך : זייתין ׳כמו ולא זע ממנו ; לפזרה ׳ דרך זרוע
וטע וכל לחרתך ליה פתיה בידו והוא מוליכך למקו׳חפצו כמו רפן המקום בידו
הרכב ויפת תמר ובחרייתך תלך חלו על דרך והרוח תסוב על החלהים לפר
כתיב : רפי׳ רפס וכמוהו רפוס בכתב : מכת ׳ כלדבר מיפוכר יחסב ועוד כי
תלת פרסין סנים פרס האחר פהו׳פריסת מלכותו וכריותו׳ופרס המני
מגזרת מדי ופרס על כן תת׳והיהבת למדי ופרס : קטיל · נהרג כמו ויקטול עכי
וחבירו : ורעיון ׳ דע כי זה דריוס המדי חיכו דריוס הפרסי מבנבה הבית בשנת
פתיס למלכותו והנה על דעת הקדמונים כפפר חפרס סטעה דניאל בחפבוכו
הנה חתרו בשנ׳ שנע נלקחה לפתר וכולר דריוס פהו׳בנה בשנ׳ סמוכ׳לאחפורס
וכל מלכותו ג׳ שנה והנה מלך והוא בן ו׳ סנים כי בשנת פתיס למלכותו נבנה
הבית והנה כתו׳בן שנע שני יהוחם במלכו וקרוב מזה המפפר יחפויהו המלך
והנה כתוב על זה דריוס פהיה זקן במלכו על כפדים סנ׳ שנה וידוע כי כורש
תפס בבל כשנ׳כתו׳בספר יפעיהו וכתו׳כורש מלך בבל וחבריו מלך אחפורס
וחו׳ לאחפורס על דעת חכמינו מלך דריוס הפרסי פהוא בן אחתר על כן תצ׳ש
פכתוב בשנת אחת לדריוס בן אחפורס מזרע מדי חיכנו זה אחפורס מלקח
לפתר רק הוא אחר וכ׳כ׳יש חבי דריוס הזקן פהו׳ המלך הראשון ממלכי מדי
ופרס על הכמדי׳כאחר נתפפס בבל ובספר מלכות כפדים בטורס מות
בלשאצר וחין כריך להחריך כי הרב׳ברור הו׳ וחין ספק בו ובספרי מלכי פרס כי
דריוס זה הזקן היה חותן כורש ומניחם תפסו בבל כי כורש היה מלך פרס וזה
דריוס היה מלך מדי וכתו׳ תכני מעיר עליה׳ת מדי והנה כורש הניח אחתו על
מלכות כמדי׳כי כורש המליכו כי כורש אחר כל ממלכות הארץ נתן אלהים בידו
והנה בזמן אחד מלכו על כן בנפול כמדי׳עלו יפר׳מבבל עם זרובבל עם אחם׳כוח
כורש פהו׳ מלך הגדול על כן כתוב ויהי לו ולבניו לעבדי׳עד מלוך מלכות פרס
ופי׳ בשנת אחת לכורש ממלך על בבל פהיו עם יפרחל כי מלך היה בתחילה
על כן נקרא כורש מלך בבל ; ספר

רבינו סעדיה גאון

נמסר לעיל בסיפרא סוף סימן ב׳, כתבא כלהון כתיב א׳בם׳ב כתיב ה׳וסים׳די יקרא כתבה דנא ופשר׳, די כתב׳דנה יקרון ופשר׳לחודעותני · והלבישו חד מן ו׳חס׳בלש׳
המלבשך׳שני עם , והלבשו לדניֵ׳ ארגונא והלבשו את האיש , כתנות עור וילבשם , וילבשם כתנות , וילבשהו בגדים ומלאך יי׳ · סימן מן ריש סיפרא עד בה בלילא
קטיל בלטשאצר בלשאצר כתיב שין קדים לאלף ומן בה בלילא עד סוף סיפרא בלטאשאצר בלאשצר כתיב אלף קדים לשין ·

תיכול סם תנ׳ · וכבזביתך · לתקרן · לתקר תן : דף הוק נכף · סנים תפן · הוק תקף · מקיק : וכדי רוס לכביה וכתפר רס לכנו · לקולף · להרסיב · הפקת · הדוד · הפדין · מיכי׳ הפירו ממכו : טריד · נגרם כל קבל די כל דבף ידעת · כל עמת תפר כל וה ידעת תפירא לתביך וכי׳ לך להיו׳יהי מלפני קם קם: פליס כף דיד · כשלם כף ובתבת דבף רשים · וזה המכתב תפר ספר : מכת · מכת תלפף · בלומר מכת מכת וכן פירושו מכת מלכות ופשלמה · תקל תקילת׳ במתוכים · תקל וכו׳ פירושו כשקלת לפניו במתוכים ונמנאת תפר תקל נכ׳ · פרס פרים מלכותך וגו׳ בלוע׳ ופרסין תסע׳ סכי פרסין הלקד פרימת מלכותך · כשתברק מלכותך · והשכי סביב׳ למדי ופרס : ודריוס

נכר לפי שהמה הרחקום מכיבם נכוה חיכה מן המכניין וחין לנו מוכין לגלות בבל חלח תפתים למלכותו מכיבם יהוייקים ח׳ סנים קודם גלות יהוייקים ולז׳ הרי מ״ה סנ׳
סנים חויל מרודך הרי ס״ח וב׳סני׳ של בלשאצר הרי שבעים שנה ואותו היום סוף שבעים שנה יבח ובלחם בלשאצר עם כורש ודריוס וכמהו גיבורים וחזר בשחתה ועם
משתה נלקח גיבוריו ואתר בלבו כיון שהגיעו ע׳ שנה ולח נבחלו סוב ויכין נבחלין וכוה להוכיח כלי בית המקדש מן החוכר ושתה בהן הוח ואשתו וגיבוריו ופילגשיו
ועל כן אתר לו דניֵ׳ ועל מרח עמיך התרוממתה ולמכיח לי ביתיה הייתי קדמיך וכתו׳ בתריה היתיו קדמיך וכמהו גיבוריו וחזר בשחתה ועם
מכיון שנגזרת דניֵ׳ אתר בלבו בודחי זה היה דניֵ׳ דברייו נכוכים הם הלך והרג חת המלך ולקח חת רחשו מן העיר והוליכו לכורש ודריוס הפרסי על
בבל לז׳ בשתתמו כורש ודריוס במלחמה על בבל ומפרש הקב״ה בידם כדברי ירמיהו לפי מלחות לבבל שבעים שנה הפקוד על בבל ; ודריוס

אלין ה'נ'מל'וכ'חסרים וסימ'די מרעע כל אלין תריך ותרוע / תריך ותסיף כל אלין מלפותא ׃ ועלא מנהון סרכין תלתא די דניאל חד מנהון ׃ אדין סרכיא ואחשדרפניא ודריוש מדיא
אלין חרגשו / אלין חיותא רבתא ׃ שלו'וסי'מדוע דרך רשעים צלחה ׃ היו צריה לראש / די יאמר שלה על אל ההון כן כתיב / וכל שלו ושח תח לא השכחת עלוהי /
והחירין הוו שלו למעבד / יום כיום די לא שלו ׃ אדין ט'בטעם רפ וסימ'כפל על אנפ חי / שניא מתבהל / די לא נהשכח לדניאל דכה / סרכיא ואחשדרפניא אלין / הרגישו
על מלכא ׃ הרגישו והשכחו לדניאל / קריבו ואמרין קדם מלכא / ענו ואמרין קדם מלכא די דניאל ׀ אזל מלכא להיכליה / אדין התני פחת עכר נחרה ׃ ברכוהי ׃ ל' רפי סימן

וְדָרְיָוֶשׁ מָדָיָא קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנִין
שִׁתִּין וְתַרְתֵּין׃ שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וְהַקִים עַל־
מַלְכוּתָא לְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין דִּי לֶהֱוֹן
בְּכָל־מַלְכוּתָא׃ וְעֲלָא מִנְּהוֹן סָרְכִין תְּלָתָה דִּי
דַנִיֵּאל חַד־מִנְּהוֹן דִּי לֶהֱוֹן אַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא אִלֵּין יְהָבִין
לְהוֹן טַעֲמָא וּמַלְכָּא לָא לֶהֱוֵא נָזֵק׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
דְּנָה הֲוָא מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא כָּל־
קֳבֵל דִּי רוּחַ יַתִּירָא בֵּהּ וּמַלְכָּא עָשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ
עַל־כָּל־מַלְכוּתָא׃

אֱדַיִן סָרְכַיָּא
וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא הָווֹ בָּעַיִן עִלָּה לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל
מִצַּד מַלְכוּתָא וְכָל־עִלָּה וּשְׁחִיתָה לָא־יְכָלִין
לְהַשְׁכָּחָה כָּל־קֳבֵל דִּי־מְהֵימַן הוּא וְכָל־שָׁלוּ
וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי׃ אֱדַיִן
אָמְרִין דִּי לָא נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל דְּנָה כָּל־עִלָּא לָהֲן
הִשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי בְּרַת אֱלָהֵהּ׃ אֱדַיִן
סָרְכַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא אִלֵּין הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא וְכֵן
אָמְרִין לֵהּ דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אִתְיָעֲטוּ
כָּל־סָרְכֵי מַלְכוּתָא סַגְנַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא הַדְּבָרַיָּא
וּפַחֲוָתָא לְקַיָּמָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר דִּי כָל־דִּי
־יִבְעֵה בָּעוּ מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֶן
מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֻב אַרְיָוָתָא׃ בְּעַן מַלְכָּא
אֱסָר וּתְרֻשֵׁם כְּתָבָא דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי

וּפָרַס דִּי־לָא תִעְדֵּא׃ כֵּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא דָּרְיָוֶשׁ
רְשֵׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃ וְדָנִיֵּאל כְּדִי יְדַע דִּי־רְשִׁים
כְּתָבָא עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד
יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֹמָא הוּא׳ בָּרֵךְ עַל־
בְּרָכוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל־קֳבֵל דִּי־הֲוָא
עָבֵד מִן־קַדְמַת דְּנָה׃ אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ
וְהַשְׁכְּחוּ לְדָנִיֵּאל בָּעֵהּ וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃ בֵּאדַיִן
קְרִבוּ וַאֲמָרִין קֳדָם מַלְכָּא עַל־אֱסַר מַלְכָּא הֲלָא
אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִבְעָא מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ
עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֶן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֻב
אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר יַצִּיבָא מִלְּתָא כִּדְת־מָדַי
וּפָרַס דִּי־לָא תִעְדֵּא׃ בֵּאדַיִן עָנוֹ וְאָמְרִין קֳדָם
מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל דִּי־מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא־שָׂם
עֲלֶיךָ מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין
תְּלָתָה בְיוֹמָא בָּעְיָתֵהּ׃ אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי
מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי וְעַל דָּנִיֵּאל שָׂם
לִבָּל לְשֵׁיזָבוּתֵהּ וְעַד מֵעַל שִׁמְשָׁא רָוֵהּ מְשַׁתְּדַר
לְהַצָּלוּתֵהּ׃ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא
וַאֲמָרִין לְמַלְכָּא דַּע מַלְכָּא דִּי־דָת לְמָדַי וּפָרַס דִּי־
כָל־אֱסַר וְקִים דִּי־מַלְכָּא יְהֵקִים לָא לְהַשְׁנָיָה׃
בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהֵיתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא דִּי
אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אֱלָהָךְ דִּי אַנְתָּה
פָּלַח־לֵהּ בְּתַדִּירָא הוּא יְשֵׁזְבִנָּךְ׃

כל לשון ברכים דגשים בב'ב וסי'הה ברך על ברכוהי ׃ כרעו על ברכיהם לשים / וכל ברך שהוא לשון כרכים נפתח כולו והגניחה לעיל ׃ ברך על ברכוה / ל"ש ספרים
כתוב בר"ך וגנקד ברי"ך ונמסר עליו ל' חסר / ול"ש ספרים שהוא בר"ך נגקד הבית בקמץ והגי'ה נמסר עליו ל' מלעיל ׃ ול"ש ספרים שהוא מלרע והב'ית קמץ ׃
קריבו / ח'ם'בל'ישנ'וסי'נבם'בסדר ויקרא ׃ באדין כל ד'פ דסימ'באדין בסיג אדין וסי'נבם'בסד'רבת'בערך אר בסד ׃ כל ל' קמץ אדין מלכא כדי מלתא / והוא חד מן
אב מן תרין תרין אתין דלוג ול קמץ וסי'בסד'רבת' ׃

רבינו סעדיה גאון

ודריוש מדיה קבל מלכות / וז הותחלה מלכות פרס ומדי ובטלה מלכו'בבל ׃
ועלה מכתוב / למעלה מהן סוטרים מלפה אחר דניאל אחד מהם / טעמא /
עכם ׃ כזיך / מיזוך ׃ מתכבה ׃ כוכח ׃ על פרכיה / סוטרי / מתרגמיכן פרכיה ׃
ומלכא עמית להקמותיה / ומלך מחשב להקימו על המלוכה לילך לעשות
מלחמותיו והוא יפב בהשקט ׃ עמית ׃ כמו ביום ההוא תחרו עמתכותיו ׃ בעין
עילה להמצא / רוכין למצוא עלילה לדניל מצד המלכו' ׃ עילה ומחיתה / עלילה
ומום כמו כי תמחתם בהם מום בם כלומ' פוס דבר תוכחה ׃ שלו ׃ פשע ומגנה
ולא שלו ריסול כמו לא תשלה לתתרפל / להן השכחנא עלוהי ברת אלהיה / כי
אם נמצא עליו עלילה ברת אלהיה / ס"א מצד מלכותא כלומ'מיגזור המלך דבר
והוא יבטל ויעמיד לו עלילה ׃ הרגיעו על מלכא ׃ כמו למה רגשו גוי'לשון קיבוץ
עם כמו בבית אחים נהלך ברגש ׃ תתיעטו / נתיעצו כמו עטה וטעם ׃ לקיימא
קיים מלכא ׃ לקיים קיום המלך ׃ תקף / כמו לתקור תקף על כפפו דבר שהוא
מותר ונהנה בו חיסור ׃ די כל די יבעה בעו / מכל מי שיבקש רחמים ותפילה
כמו דמתרג'מיכן לכח בעותך מן קדמי אל היה תפילה ׃ יתרתי לגוב חריותא /
ומתפללין לאלהם ׃ תקום תקריב ׃ תקיים חיסור ׃ ותרפוס כתבה / כמו הרפוס בכתב חמת ׃ די לא להפניה / בלא תעדי ׃ בלא תסור ׃ ודניאל כשידע
מכשבילו כרפס הכתב בא ביתו ׃ וכוין / וחלונות פתוחות לו בעלייתו בלו ׃ כנר ירומלם / כדי שתהא תפלתו כשמעת שהיה מכוון את לבו נגד בית המקדש שכתוב׳
והיו עיני ולבי שם כל הימים ׃ וזימנין תלתא ׃ ובלם פעמי' ביום מחריב ומערבית ומנחה היה כורע על ברכיו ומתפלל ומודה לפני אלהיו ושתא תיתר היום
התחיל דהה מה כתיב כל קבל די הוה עבד מן קדמת דכא כמו מחיים רגיל לעשו'קודם לכן לו היו הולכים וחורבים סביבות בית דניאל ומבלו שם כערה ושלוה מה
עושה דניאל לחמרה להם הוץ כורע על ברכיו ומתפלל לאלהיו בעלייתו מיד הלכו ומצאו מחתר חדין נגדיה לילך הרגשו והשכיחו לדניאל בעי ומתחנן קדם אלהה ׃
יפיבה / לחת ׃ שם עלך מלכא טעם ׃ כלומר גזר נזרים על גזירת המלך מפני גזירתו והוא מתפלל שלם פעמי'ביום ׃ סגיד בתם עלוהי ׃ מלחר
חרב לו ׃ ועל דניאל שם בל ׃ שם לב בהפיכת התיבה כמו כבש וכמו מתלה שלתה ולא שם תחבולות ופותרין בל בלילו'דברי'ופיום לחמרים ולא כח ושכח ר"ת ועל
דניאל שם בל לשבועותיה שם כופר ממון להכילו כמו שכחתי שם כופר ממון להכילו כמו שכחתי / שם כופר יוסף
לתיתן כרגא שכחתי ומגדה בלו והלך מגדה זו מנת המלך בלו זה כסף גולגלתא והלך זו תרומה כלומר על דניאל שם כופר ממון להכילו כמו שכחתי / שם כופר יוסף
עליו פרפלגדותו בתמון ולא יכול כך פירש רב מתיהון הגרון ל' ׃ הוה מסתדר / מתעסק ובלחם ונלחם עם סריו כדי להכילו ויחבק מתרגמי' ואיסתדל ליום
מתחלף עם למך / כמו ותלו וחרו ופתרון סניהם והנה ׃ והיתיו / ורמו / והביאו: ורמו / והמליכו: והיתית

אבן עזרא

ספר ׃ בכל מלכותי / הטעם מלכות כפרדים ׃ ועלה / מרכין ׃ גרולים
מהשחתדרפני ׃ כזיך / כמו בכזך המלך ׃ תרין / מתכבה ׃ כמו מנכח ׃ עמית /
חשב כמו עמתכותיו וכמה עמתי עמרים כלומר פירמתי בשם המספר ׃ תרין /
ברת / מנהג וכן בלעזון ימעמלל ׃ הרגיעו / התחברו כמו נהלך ברגש לתה
רגשו בויס ׃ ולתקפה לחבר / כמו וכל לחבר לחברה על נפשה ׃ לגוב / לבורי
רגשו בויס ׃ ולתקפה לחבר / כמו וכל לחבר לחברה על נפשה ׃ לגוב / לבורי
ירומלם / כמו מכתוב והתפללו לחיך דרך לחרם ׃ וזימנין תלתה / שם הפלם
תפילה מהצעתיקו קדמוניכו ׃ בריך על ברכוהי / כמו ויברך על ברכיו ׃ ומכלי ׃
מתפלל וכן בלעזון ימעמלל ׃ בחרין ׃ לגוב לחריותא / בור היה מלא לחריות ומם
מפלניכו'טרפס וכל מי שהיה בן מות ׃ בחם עלוהי / רע בעיניו ׃ שם כל / לבו
כמו בלעזון ימעמל כל לב להכילו ועד בא המתם ׃ מסתדר / לחן לו חבר ופירושו
כמו מחשב בכל יכולתו ומבקש עלילות ׃ בעזקיים

דניאל ז

אלהי ב׳ וסים׳ ועד אחרין על קדמי דניאל׳ אלהי שלח מלאכה וסגר • כל ד׳ פשוטה בלישן ארמי קמץ בסו׳ פתחין וסי׳ מברך שדרך פישך תתחרך • אילך כל סיפרא אילך בס״ה אילין ג׳ מנהון מ״ל ו׳ חס׳ וסים׳ נסטר לעיל ריש סי׳ ג׳ • רמו׳ ל׳ ואמר מלכא והיתיו וחד ורמו באדין מלכא אמר והיתיו לדניא׳ ואינון מן מרין דחד ד׳ש חד ורי׳ש וכל חד וחד ל׳ דכו׳ וסים׳ נסטר בסטר רבתא במערכת אות הרי׳ש בסו׳ מן קדמי שים טעם די בכל שלטן • סופא נ׳כתי׳ אלף וסי׳ שהא היא וקים לעלמין ומלכותה • ושלטניה יהעדון להשמדה ולהובדה • עד כה סופא די מלתא אנא דניאל • בשנת כלהו ד׳פ ומצעות בשנת בס״ט ד׳פ וחד מצעות פסוק ובשנת

בְּשַׁנַת חֲדָה לְבֵלְאשַׁצַּר מַלְכָּא דִּבֶל דניאל
חֶלֶם חֲזָה וְחִזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל־מִשְׁכְּבֵהּ בֵּאדַיִן חֶלְמָא
כְּתַב רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר׃ עָנֵה דניאל וְאָמַר חֲזָה הֲוֵית
בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא וַאֲרוּ אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן
לְיַמָּא רַבָּא׃ וְאַרְבַּע חֵיוָן רַבְרְבָן סְלְקָן מִן־יַמָּא
שְׁנַיִן דָּא מִן־דָּא׃ קַדְמָיְתָא כְּאַרְיֵה וְגַפִּין דִּי־נְשֶׁר
לַהּ חֲזֵה הֲוֵית עַד דִּי־מְרִיטוּ גַפַּיהּ וְנְטִילַת מִן־אַרְעָא
וְעַל־רַגְלַיִן כֶּאֱנָשׁ הֳקִימַת וְלֵב אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ׃

וְהָיְתָה אֶבֶן חֲדָה וְשָׂמָת עַל־פֻּם גֻּבָּא וְחַתְּמָה מַלְכָּא
בְּעִזְקְתָה וּבְעִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנָא עֲבִדָּה
בְּדָנִיֵּאל׃ אֱדַיִן אָזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טָרֻת
וְדָחֲנָן לָא־הֵנְעַל קָרְמוֹהִי וְשִׁנְתֵּהּ נְדַת עֲלוֹהִי׃
בֵּאדַיִן מַלְכָּא בְּשַׁפְרָא קָם יְקוּם בְּנַגְהָא וּבְהִתְבְּהָלָה
לְגֻבָּא דִּי־אַרְיָוָתָא אָזָל׃ וְכִמְקָרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל
בְּקָל עֲצִיב זְעַק מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל
עַבְדָּא אֱלָהָא חַיָּא אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בְּתְדִירָא
הֵיכְל לְשֵׁיזָבוּתְךָ מִן־אַרְיָוָתָא׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־
מַלְכָּא מְלַל מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אֱלָהִי שְׁלַח
מַלְאֲכֵהּ וְסָגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבָּלוּנִי כָּל־קֳבֵל דִּי
קֳדָמוֹהִי זְכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קָדָמָיִךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה
לָא עֲבַדְתִּ׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טָאֵב עֲלוֹהִי
וְלִדָנִיֵּאל אֲמַר לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא וְהִסַּק דָּנִיֵּאל מִן־
גֻּבָּא וְכָל־חַבָּל לָא־הִשְׁתְּכַח בֵּהּ דִּי הֵימִן בֵּאלָהֵהּ׃
וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתִיו גַּבְרַיָּא אִלֵךְ דִּי־אֲכָלוּ קַרְצוֹהִי
דִּי דָנִיֵּאל וְלֻגֻּב אַרְיָוָתָא רַמּוּ אִנּוּן בְּנֵיהוֹן וְנָשֵׁיהוֹן
וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי־שְׁלְטוּ בְהוֹן אַרְיָוָתָא

וסים׳ נסטר במלכים א׳ ריש סימן ל״ו • כתב ג׳ וסים׳ ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן • כי כתב אשר נכתב בשם המלך • באדין חלכא כתב דאש מלין אכר • וארב׳ ב׳ ד״פ וסים׳ וארבע כתפות אל ארבע • וארבע חיין רברבן • ואינון חד מן י״ר זוגין מן ב״ב ד״פ נסבין ו׳ברישי׳ וסים׳ נסטר בסטר רבתא במערכת אות הוי״ו בסו״ • ולבב ה׳ וסים׳ ולבב מצרים ימס בקרבו • ויגע לבבו ולבב עמו כנוע עצי יער • ולבב נמהרים יבין דעת • ולכב חיוה יתיהב ליה ושבעה עדנין • ולבב אנש יהיב לה •

אבן עזרא

בעזקתיה • בטבעתו ויש אומרי׳ כי כן ויעזקהו : ובת • לן : טות • כס וכן בלשון ישמעאל : ודחון • כבוזות ושירות : בפרפרת • בעלות הסחר : עציב • מן עצבון : בתדירא • תמיד : חבולה • הסחתה : והוסק • כמו חסק ממיס • ולא מטו לארעית גובא • לא הגיעו לתחתית הבור : גרמיהון • עצמותם חמור גרם : ורכיהל רכה הכלח במלכות פרסיים ובמלכות כורש פרסאה • והנה יורה כי לא חיה יותר כי זקן היה ומסבבר הוא זרובבל ולא דניאל בשתי רחיות שחמר על זרובבל פתח יהודה ויהי לו למסבבר שמיה כי פתח שמיה ורחיה לחרית גדולה וחזקה מזחת שחמר זכריה ידי זרובבל יסדו הבית הזה וככה כתוב בספר עזרא ושם כתוב חדין מסבבר דך יתח יהב לשיזבא די בית אלהה די בירושלם : בשנת חדת לכלאשר • עתה יחל לפרש הכבושות : רים מלין יחד • יאמר יפת רחבי דבריה דבר ולא כל דבריה ולפי דעתי ככה רחבית דניאל : עבה • עם ליליה • בחזון הלילה : ואמרו • כמו ואלו ויש אומרים כי כמוהו וידע אלמנותיו שחוץ לארמנותיו : מגיחין • כמו יגיח ירדן • לימא רבא • לים הגדול : וארבע חיות גדולות עולות מן הים שונות זאת מזאת : קדמיתא • הראשונה כאריה וכנפי נשר לה ורואה הייתי ומרטו כנפיה ונשאוה מן הארץ ועל רגלים כאנוש הוקמה ולב אנוש נתן לה : ואמרו

רבינו סעדיה גאון

והיתית • והובאה : ושמת • והושמה על פי הבור : וחתמת מלכא בעזקתיה • וחתם המלך בטבעתו שכן קורין לחותם סיתום ולמה נקרו הבור בחתם ונקושם בטבע המלך ובטבעו שריון שהם היה הבור פתוח היו זורקין עליו לוכלוכי וחפש לותן שמוכחין חותן ואומרים כי הארית הרגוהו : די לא תשנא דבר ברניאל • שלא תשתנה תחושת וחפצם בדניאל כלומר שהם לא יהרגוהו הארית בבור יהרגוהו הם : ובת טות • לן בלה הלילה ופתייה ולן מתר נמיכין ובת : טות פי׳ חדם שלא חכל בער׳ כדאמרינן כל חלמין בלא טות ענם בלשון ערבי מי שלא חוכל בערב חומרים עלין טווה לל ברח פ״ה ובת טות ולמה בתולה : ודחון • ומזמרין בכיכורות ובכבלים לא ככנסו לפניו כי כן היה מנהגם חוקו להביח לפניו נערות בתולות ומשחקות לפניו ודחון כמו כמו כמו ברוחו ממי ספרה : בהבלה • בטרם יחור היום כמו שאמרו חכמי בחורתא דתלפיר כנהי לרביסר וכמו כנה ליה יומא : בקל עציב • בקול עצב ושפל • שהי שלח מלחיה • לרוח רבי עילאי הוח לרוח שלו כפח הכבוד היה מוחב ואומר המתרו לרוח • שלא תזיקו לחריה בן נור לריה ואמר כי רבקו פניהם ומלחמוחי יחדו בלי פירוד מחית לריה המוחב וסגר פות החריות ולח המחיחוני ולף לחרית גדולה מזו הפלי עמי לחסר הביח חבקוק הכביח מחרץ יהור׳ ולרוחו׳ פועלי סדיכו עמו יחדו והביחו לי ולכלכו ומתיכו יחד׳ והללנו שם הבורח ולף הלך לרכו על לי המלחך פהביחו והכני הי כלסר לרוכי רוחה : זכו המתכחת לי • זכות נמלחת לי : חבולה • לח עברת • כלו׳ פעם והמחת׳ לח עמיתי כי מחת עמך מחרגמינן לרי הבילו עמך : טהיב עלוהי • הטיב עלין : להוכיח • להנקות : חבל • מוס : די המין בחלהיה • פהחמין בחלהיו : חכלו קרבוהי • הלמיכוהו מכל מי מחלמין חבירו רחוי לן כחילו חוכל כוחתו ר״ל חכלו קרבוהי הלמיכוהו ומוחטו דחכן קרבו ומירק חחר מחיטה על ידו ואחרו חכמים ליפכח בימה חלחק קטלה : לארעית גובא • לקרקעית הבור : גרמיהון הריקו • ועלמותם כתתו הדק : מן קדמי פיס טעם • מלפני נגזרה גזירה : זייפין ורחלין • ירחים ופוחרים כמו כזרעזע : מעזיב • מהניח לרניהל לחכניה מיפ׳ ועזריה מכבסין היפ׳ ומניח לרניהל לרניהל מגוב חרית : לתין ותמהין • לוחות ומופתים : בסנת חדת לבלחסר • זה החזון ריחה רניהל בבבל בסנה הרחמוכה לבלחסר וכתוב מוקדם ומחוחר בספר : בחרין חלמין • בכן החלום היה כתוב ורחם דבריו חומרין • וזה פירושו דניח ריחה חלום ומרחה רחטו על מסכבו וח החלום רחמית דבריו ועכה ואחר רניהל רוחה היתי במרחו׳ הלילה והנה חרבע רוחות השמי׳ מקיפין ליס הגדול ר״ל מגיחין כלחתים כמו לחגחת קרבה ר״ל נוסעין והולכין כמו בניהו מרחם יפ׳ ר״ל כמו וחנח בהרוחיך יגיח ירדן לל פיהו לפון פחיבת מיס ומלחוי מיס לפתות ליבם ולמעט כלומר מתבלבלין בים הגדול למען יפחו הרוחות עבים ל היס ויפחבוהו העבים למען הרייק מקוה תעלת מימיו ומכח חוקן הרוחות יבשו מי היס הגדול׳ ואז חרבע חיון רבריבן סלקן מן ים חרבע המה חרבע מלכיות סמסולין לחיות רעות : סכיין דין מן דין • סוכות דין מן דין : סבוכד נכר נזר לעבוד לכלם והעוב יוסלך לכבסן המה המשורים זימן בסעודתו כל יפרול להמין לכוס כלם בבוחרו למען לפר יפתחוו לו ומי יפלח יפתחוה לו יחלה בעץ • יון נזרו על הבדי׳ מי יחיול לת בבו ויסמור הסבת יהרג בחרב׳ קדמיתא כחריה • זה נבוכד נכר שנחמר בו עלה חריה מקובבו׳ ונפיק די נסר לה׳ סהיה טוסה כנסר ורוסם כחריה מה הנסר מרחף בניו בכנפיו לף הוח הכל מתרחפין תחת מלכותו והוח שחמר הכתוב כלפר ידחה הנסר זה נבוכד נכר׳ חזה הוית עד די מריטו גפיה׳ ותנטל מן הארץ מעכו לדם נזמן שעברו עליו סבעה עדנין : ועל רגלין כלנם הקימת ולבב לנם יהיב לה בזמן מחזר למלכותו : ואמרו

ואמרי כנה לנזר ולף

לה ל פתח נפין ארבע וג' קמצין וסים ולח שפחח מצרית ' ולה שתי פיות גמד ארכה דאהוד ' ולה אמר עלי לכיחך ' ותקיפה תקיפה ג' כ' כתיב א' וחד א'כתי' ה'וסי' ומלכו רביעאה תהוא תקיפה כפרזלא ' מן קצת מלכותא תהוא ותקיפא ' דחילה ואמתני ותקיפא יתירה ' סלקת ל קמץ ואלו קרין אחרי זעירא ' וא פתח סלקת ועל קרניא עשר די בראשח ' ואיבון מן א'ב מן חד וחד חד פתח וחד קמץ דלוג וסים נמסר במטרה רבתא בערך פתח בס"ד '

וְאָרוּ חֵיוְתָא אָחֳרִי תִנְיָנָה דְּמָיָה לְדֻבָּ וְלִשְׁטַר־חַד ה'·ג·5
הֲקִמַת וְתִלַת עִלְעִין בְּפֻמַּהּ בֵּין שִׁנַּיְהָ וְכֵן אֲמָרִין לַהּ ל·ג·5 פכ"ף
קוּמִי אֲכָלִי בְּשַׂר שַׂגִּיא: בָּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוַית ל·ג·5 ר"ח
וְאָרוּ אָחֳרִי כְּנְמַר וְלַהּ גַּפִּין אַרְבַּע דִּי־עוֹף עַל־גַּבַּיהּ ל·ר·ג·
וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא וְשָׁלְטָן יְהִיבְלַהּ: בָּאתַר יתיר'
דְּנָה חָזֵה הֲוַית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וְאָרוּ חֵיוְה רְבִיעָאָה ח'·ה
דְּחִילָה וְאַמְתָנִי וְתַקִּיפָא יַתִּירָה וְשִׁנַּיִן דִּי־פַרְזֶל לַהּ ל·ג·כ' יתי'

רבינו סעדיה גאון

אחרי ולו עשר ראים מתחלף עם למך כיוצא בו מזלות מזרי"ם מתחלף עם
למך ' וארו והנה חיה אחרת שנית דומה לדוב וזהו כורש מלך פרס מספרפיוס
מסורבלין בבשר כדוב ולוכלין ומוקין כדוב: ולפטר חר הקימת ' ממלך הוה
בתקנת המלכות ודריוס מלך בכל הארץ: ותלת עלעין ' כלומר וגו מלתעות
שלש מינים גרולים בפיה הם ג' מלכי העומדי' לפרס אחרי כורש וגם יאמרו לכבי
לבב אחרי דריוס: וכן יאמרין לה קומי אכלי בשר סגיא ' כלומר מתון הרבה
יעשר גדול כאשר במלכו יחסורום בהרחותו את עשר כבוד מלכותו ועוש' המן
בגלגלת: בתר דנה ' אחר שנתחזק בעפרו רוחה חייתי והנה אחרת כמו' זה זו
מלכות יון שמפלה לכמר להיות קלה בגזירו' כקלות הנמר לטרוף טרף שאין לך
קלה בחיו' רעות ככמר: ולה גפין ארבע ' ולה כנפי' ארבע ככפי עוף על גביה
ארבעה ראשים לחיה: וגם שולטן ומתמלת נתנו לה ' הוה אלכסנדרוס מקדון
מלך יון שמלך בכל הארץ וארבע ככפי' עם ארבעה ראשים הם ארבע' מערכי'
מחיל להם מלכותו במותו בעבור שלא הניח בן אחריו והגפין והראשים הם
מלכות שעמדו אחרי מותו ראשונה רומניה שניה אלכסנדריה שלישית עבו
רביעית לבוטיה ושמות המלכים רומנום ברומניה שלכסנדרום באלכסנדריה
תרודם בעבו לבוטיום בלבוטיו' לתרודם בבה עיר תרודם הם עם כל הפופע'
תמו כלו: וארו ' והנה חיה רביעית זו הרפעה מרחה ובעלת חיתה וחזקה
ביותר: ומיבו' על ברזל' ולתם היא כפולה כיומרו דחילה ואימתני ותקיפא לותר
על מלכות ישמעאל מחזיא כלולה עמהם: ומיניה די פרזל לה ' בדעתי היא מלכו'
הגו לתעלת כי כתי' מלכים בדור אחר מכאחר וקרנין עשר לה ובניהן תחזיקן
ביותרין מבמלכות ישמעאל מלך אחד וכולם תחת ממלכתו ותמנו יפת מלך לכל
המקומות: אכלה ' כבית רפתן: ומרקס ' בבית מכי: ומחרא ברגלה
דפקה ' בבלות בכל דור ודור בגלות: מפתכל היית בקדמיך ' מביט הייתי
בקרמות הלה כי כל הלה המלכים יחד כל אחד ואחד במדינתו כי מדינו' מלכות
הגו' הדבה וכל הלו' המלכים בכלל מלכות הנזכר: ואלו קרן אחרי זעירא '
והנה קרן אחרת קטנה עלתה בינים בדעתי מהו' מלכות ישמעאל מבער בייתה':
ותלת מן קדמייה ומלם מן הקרנות הם מלמם מלכים נתעקרו ונפלו מן העפרים
ובדעתי מהים מן הקרנות הם מכי מלכים והם עיקר מלכות הנזכר ורחמנית
מלכותם אחר מלך בה ואחד מלך בתקופתו כי מלך ישמעאל נקח את ארבם
את מלכותם וקרן הג' מבעקר היא מלכות פרס ופילם מדב' למון פרס המגופ'
מעולים ורחם מלהם יוגדר מהזה בעתר לקח ישמעאל את המלוכה מיד
בבל ואכפרן ומבער וכל מדינת כרחמין: ואלו עיניך ' והנה עיניהן
כעיני אדם בקרן הזאת ופה מדבר גדולות ואתר מלהיהם ' חזה הויתי
עד די כרסון רמיו ' רואה הייתי עד אתר כל מקומות המלכים אחלה הומלכו
ואתו ממרית אחרם זקן יושב על כסאו ונגס לבגן כמלג לבגן ומיע' דאתו כמתר נקי
ושער ראשה כעמר כח ונקי לקראת עתו מפעמ': כרסיה

וחרני ' והנה חיה אחרת מכיים דומה לדוב ולבד אחר הוקמה ' ונ' כלעו' בפיה בין
מיכי' וכן אתרין לה קומי אכלי בשר רב: בתר ' אחר כן ראיתי והנה אחר ככמ'
ולה כנפים ארבע ככנפי עוף: על גפה ' כמו על גבי מרומי קרת ור' ראשים
לחיה הזאת ומלטון נתן לה: בתר ' אחר כן ראיתי בחזיוני הלילה והנה
חיה רביעית מורה ואיומה ותקיפה יתירה מאד ומיבי ברזל לה גדולת אוכלת ומרקה
והנשאר ברגליה רמסה והיא מפוכה מכל החיות הראשונות וקרנות עשר לה:
מתבל ' מגזרת שכל מתבל ותתבונן בקרנות והנה קרן אחת קטנה עלתה
ביניהם וג' קרנות מהראשונות נעקרו מלפני והנה עיני כעיני אנוש בקר' חזה'
ופה מדברת גדולות: חזה ' ראיתי עד שהכסאות הוטלו וקדמון ימים
יסב לבושו כשלג לבן ושער ראשו ככמ'נקי כסאותיו שביבי אש גלגליו אש בוער:
נהר אש ' יש לומרים כהור אש והוא שכתוב בעיני: נגיר ' כמשך ויוצא מלפניו:
אלף אלפין יפרתוהו ורבי רבבות לפניו יעמדון למשפט והספרים נפתחו:
חזה ' ראיתי אזמן קול אלות גדולות שהקרן מתלטת ' רואה הייתי עד
כהרגה החיה ואבדה גופתה ונתנה למוקד אש ושאר החיו' הסירו מלכות' ואורך
בחיי' כתן להם עד זמן מוער: חזה ' ראיתי בחזיוני בלילה והנה עם עבני
השמים כבן אדם הים בא ועד קדמון ימים הגיע ולפניו הקריבוהו: ולה ' ולו
כתן מלטון ויקר ומלכות ולל העמים לומיא ולשונות יעבדוהו מלטון עולם לא
יעבור ומלכותו לא תשחת והנה ראיתי כי המלחך לא פירש לו רק חיה הרביעית
והיה כן כי שלם החיות הראשונו' וכל המשפיל לרעת' מכבושת רגיל האחרונו'
והנה יש לך לדעת שהטעם הרבע חיות בעבור כי הרבע מלכיו' הין בשלות
מוכו ולא ידעתי טעם היש הגדול כי כולם ביבשה הין חולי שכשם החיה הרומסת
בים הגדול גדולה מכשם החיה החזה ביבשה וזאת הכבושה במו' חול מרוך
והחלת בלשון גדולה והנה הלריס מלכות כשרים והנשון רב כעדיה לתר כי זאת
המרחה על רבר עבר והוא דבר נכוכר נכר ולבב לתום יהב לה שכב לרעתו
זהו ומנדעי יתוב עלי וזה חיכנו נכון בעיני כי מה טעם לרעות מה שעבר ומה
תועלת להזכירו וזה הפירוש, הרחמוך כהריה והוא נבוכר נכר: ונפיק רבמר'
בנו חול מרוך ובן בנו בלשצר מנהרג: ונטלת מן לרעך ' וכבר נפלוה מן
מרטו הכתף ובלשון הקדם רבו' וטעם ועל רגלין כאדם הקימת ולבב אנש נתן לה
הלריס גדול מלב האדם והנה טעם שהיו כשרים בתחילה טורפים כלריה
ובהרוג מלכם שפלו כשרים וקנו לב והיה כשלר כל האדם ויפת לתר כי טעם
כאדם הקימת סירתו קלונה כל העולם ויפה פירם ' והחיה מכית מלכות
פרס שהחיתה מלכות כשרים והיו המשלת לכשף בחלום נבוכד נצר וטעם
ולשטר חר כי בבר לתר מלכות כשרים הרג כורש ודריוס ג' עריס גדולות גם
רחיתי זה כתוב בספר מלכי פרס זה מ' שנה ושכחתי שמות העריס וזהו קומי
אכלי בשר סגיא מלכות כשרים: ורב בעדיה הנחון לתר כי זה רמז
לאחסורום שכתב כשרים להמשיך ישמעאל הנקראים עם רב ועבור ומה טעם
לפירום זה כי אחסורום לא תפס מלכות כשרים בתחילה ' והחיה המלים
כאדם תשלת לכבוד נצר להחזיק בספר מלכי פרס ומדי ויון ותלת מלכות כשרים הם מלכות אלכסנדרוס שהיה מלך עליהם
והיו המשלת לנבוכד נצר להחזיק ומה טעם ועבור ומה טעם
על מלכות אלכסנדרוס וזה רבר יהיב וככה לתר ותעלינה חזות ארבע תחתיה
ובתוב שם לארבע רוחות השמים כאשר לתר ארבעה רוחים לחיותה ומם לפרסכו ' והחיה הרביעית הנרחה הוא מלכות ישמעאל היא המשלת בחלום
ובבושה השנית פירש רבר החיה העליונית והשלי' כל רבריה עד בוא הנוגל
ובבושה כשר לברזל ובבושה בתוב ומיניך די פרזל לה ולא הזכיר זאת הרביעית רק בבושה השנית פירש רבריה עד בוא הנוגל
ויקרין עשר מפעטה מלכות ישמעאל ברוב היומו' ולא שם הקרנות מלכו' לרחק ומלכות לשפתן ומלכות פלשתים הם אלמרחבטין ומלכות אלברבר והם מכבי חם ומם
מעדיה ומלכות מצרים ומלכות אפריקי ומלכות ישמעאל המוכנים בהלכי' בתזרה ובמערב ומלכות פלשתים הם אלמרחבטין ומלכות אלברבר והם מכבי חם ומם
לבנים ומלכות הכושים והם מלכים רבים וכל אלה תורה אחת להם ודבר הקרן הקטנה עוברו עתיר כ' זה יהיה קרוב מביאת הנוצ כאשר לכרם וזאת הקרן עם
יבא תתזרם פיכוב לתורת אלה הקרנות ותתחית ב' מלכיות וזה המלך יהיה חכם ומדבר גדולות אז יעלבו כפלות כל המלכי' וזה יהיה בעמור מיכא שר הגדול כאשר
יפרם והוא עתיק יומין והיה רוחי תוכו בתרחות הנבושה מהיה זקן: כרסיה

עכוכות עמו ' ושער ראשה כעמר נקי · מבקש עכמון תובינות שים לפומו לפבין ומשלם לפם כל שרים כיוצלם סוף כייקרין רבה '

אבן עזרא

אחרי תקרין · תקיפה שיעלה שפיה מן הים · ומים לרוב · וה רמו ליעלבות פרס שמשלך לתר בבל שלוכלי ושותי' כדוב ומבוזבלים בשער כדוב · רמיז לדב כתי' כתיו דיבת הרעוס על ואב שלף ואב בקרס מלכות פרס שם על כן הכס עריכות יסדים · ולשטר תד הקיני · ולב ' תמר עצל רמז לפיפסון מלכות בבל תמיהין פרס שכח ש'שתעלך מדי ועל'עלעין בפומה · שלש בלעוכ רבוחי פרסו גם מדיוכת הין תמיד מורדו'כ ומשלימו' עמיה כעמי'בלעזין ועשתי'פולטרין והן בפומה · בין שיהים פעמים מין לשנים פעמים לתרין · ואני אומ' תלת עילעין שלש מלים שעמדו לפני בורש ודריוס שכבר הכיח · בשר שגיא · תרכיב נפין ורחבע רמזו כרסה מעודי שתלך להם שלכסנדרום מקדון כמוהוקת מלכותו כאן שכתוב בספר יוסף בן גוריון · שהוא הפלוסי היה מלכו'ן וכתר כתר על שם שהיה גוזרת על ישראל מכוערות ומשוכות זו מון · ואלטר יהיב לה · ומשלת כתבה לה · בחזוני לילה · בלילי · לה שהלם רעתו · בלילה אחת · וון בלילה אחרת על שם שהי שקופה בבגד שלבשה · בויקרא רבה · ואתין יומין יתיב · הלשון הזה משפט על המלכים · ועל שלכים והכינו לכבוד · בלבן · כיפוי

רש"י

דניאל ז

דינורי של אש. כור לציון. אש כוערה: כעב. וכפך: עוסך ויבש. ישמעוניה: לעתיק יומין. ליכש יקוב. כאספט כתיפס לפניו: וספרין. כפתיהן. הספריס כפתחן ספקי ס העברות וקרעות שעבדו: מן קל עליו. מקול כלבוי. כנבוהות שקרן מדבר עליהן חשתן של עתיק יומין: מל דקטילת חיותא וכוכב נוסחם מכב נוגה. לציקת אש. כו' אש לבוש אש. כו' אש כל יעקב. וכיס כית יעקב אש וגו' וכאר חיותא הרביעי טלטלוהן. ונשאר כאלהות שהיו מן הממשלים העומדים עם לשרית עתיק יומין וכל זה בחלום: והרבר נכון בקשתי ממנו: על דבר. על זה מיפרש לי זה החלום ואמר חלם הרביעי חיות הם ארבע מלכיו והוא אמר מלכין בעבור כי הבין נחשב כאלו כתוב מלכות כפרי: ופירוש דבר כבר חלם ויקבלון בסוף המלכות קדושי עליון וירשו המלכות עד עולם ועד עולמי עלמיא ומפ להזכיר דברי החיה הרביעי והזכיר עתה אמר לה הזכיר ברחמונה כי הקרן הקטן תעשה מלחמה עם ישראל ויכולה להם והכה לו המלך כי זה המלך האחרון במלכות ישמעאל ירע רעה גדולה לישראל וזהו ולקרישי עליונין יבלה ויסבר כי ירבה לשנות מועדי ישראל ותורתם ויהיו ישראל בכרה עד עדן ועדנין ופלג עדן וזה לפרש בפסוק כי למועד מועדי וחצי והתבונן מה שחזרתי פעמים אחר המלאך ומלכותה יהיבת לעם קדישי עליונין:

יקומין ז' וביב' ומשנאיו מן יקומון · יקומון עדי תמם · נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי · ארבעה מלכין יקומון מן ארעא · וק רביא עשר מנה מלכותא עשרא מלכין · ואחרנ ואמחצם ולא יקומון · יחיומתיך נבלתי יקומון · וא' כושל יקומון מליך · בחיין ל כתיב נון אריכא ושאר חיותא העדיו · והוא חד מן מלין נסכין נון אריכא בסוף תיבה וסיב' נסטר בסטרה רבת' בטעירת אות חנין נסטר · מטא ג' ב' כתיב ח' וסים כלא מטא על נבוכד נצר · ועד עתיק יומיא מטא · ומנא מטה ומלכותא החסינו קדישין ·

נקא כרסה שביז די־נור גלגלוהי נור דלק: נהר נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפים ישמשונה ורבו רבון קדמוהי יקומון דינא יתב וספרין פתיחו: חזה הוית באדין מן קל מליא רבתא די קרנא ממללה חזה הות עד די קטילת חיותא והובד גשמה והיבת ליקדת אשא: ושאר חיותא העדין שלטנהון וארכה בחיין יהיבת לחון עד זמן ועדן: חזה הוית בחזוי ליליא ואורו עם־ענני שמיא כבר אנש אתה הוא ועד־עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי: ולה יהב שלטן ויקר ומלכו וכל עממיא אמיא ולשניא לה יפלחון שלטנה שלטן עלם די־לא יעדה ומלכותה די־לא תתחבל: אתבריית רוחי אנא דניאל בגו נדנה

קדמא כתיב א' · יבהלונני ג' וחס' וסים' חלם חזית וידחלוני · אתכרית רוח אנח דניאל · עד כה סופא די מלתא · יקומין ז' וסים' נסם' לעיל נסי' בהא · סיפ' ועבדו כלכותא חד מן ז' פסוקי' שר ועד וסים' בסטר רבת' ·

ר"ג ה ה ה

סימן מנא מחשכ' ישתנא תשנא לכנא למבנ' יתבנא מתבנא תתבנא כלהון כתי' א' בסוף תיבותא • ולקדישי חד מן כ"ה מלין כתי' ' בסיפרא וס' חכימי לידעי בני אחרי רעיוני חודרי שלטוני רבי נברי וחברי חטי צפרי תרי וחזוי לחרי זיוי מאני לאהלי וקשרי מלי יתקרי סרכי מעלי רוחי בעיני קדישי • סופא ג' כתי' א' וסימן נמסר לעיל בסיפרא סוף סימן ו' • ובהלנגי ג' חסרי' וס' נמסר לעיל בתאי סימן • הנראה ב' קמצ' וסימן ויתאנף ״ בשלמה כי נטח לבבו • אני דניאל אחרי הנראה אלי • בראותי ב' וחסרים וסימן ואראה בחזון ויהי בראתי ' ויהי בראתי אני דניאל את החזון • ואשא עיני ואראה ג' רסמי' וסימן ואשא עיני ואראה והנה מגלה עפה ' ואשא עיני ואראה והנה ארבע

עַד דִּי־אַתָּה עַתִּיק יוֹמַיָּא וְדִינָא יְהֵב לְקַדִּישֵׁי
עֶלְיוֹנִין וּמְנָא מְטָה וּמַלְכוּתָא הֶחֱסִנוּ קַדִּישִׁין: ג' ג'
כֵּן אֲמַר חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא מַלְכוּ רְבִיעָיָא תֶּהֱוֵה רביעאה ג'
בְּאַרְעָא דִּי תִשְׁנֵא מִן־כָּל־מַלְכָוָתָא וְתֵאכֵל כָּל־ ג'
אַרְעָא וּתְרוֹשְׁנַהּ וְתַדְקִנַּהּ: וְקַרְנַיָּא עֲשַׂר מִנַּהּ ג' ג'
מַלְכוּתָא עֲשָׂרָה מַלְכִין יְקוּמוּן וְאָחֳרָן יְקוּם אָחֳרֵיהֶן ג' וחס'
וְהוּא יִשְׁנֵא מִן־קַדְמָיֵא וּתְלָתָה מַלְכִין יְהַשְׁפֵּל: ג' ג'
וּמִלִּין לְצַד עִלָּיָא יְמַלֵּל וּלְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין יְבַלֵּא ג' אס' ג'
וְיִסְבַּר לְהַשְׁנָיָה זִמְנִין וְדָת וְיִתְיַהֲבוּן בִּידֵהּ עַד־עִדָּן ג' ג' ג'
וְעִדְנִין וּפְלַג עִדָּן: וְדִינָא יִתֵּב וְשָׁלְטָנֵהּ יְהַעְדּוֹן ג' ג' וחס'
לְהַשְׁמָדָה וּלְהוֹבָדָה עַד־סוֹפָא: וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא ג' נ'
וּרְבוּתָא דִּי מַלְכוּת תְּחוֹת כָּל־שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם ה"א כת"ע"ל"ח'
קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְכָל־שָׁלְטָנַיָּא ג'
לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן: עַד־כְּהָ סוֹפָא דִּי־מִלְּתָא ג' ג' ג'
אֲנָה דָנִיֵּאל שַׁגִּיא רַעְיוֹנַי יְבַהֲלָנֵנִי וְזִיוַי יְשַׁתְּנוּן ג' ג'
עֲלַי וּמִלְּתָא בְלִבִּי נְטָרֵת: ג'
בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת בֶּלְשַׁאצַּר הַמֶּלֶךְ חָזוֹן נִרְאָה
אֵלַי אֲנִי דָּנִיֵּאל אַחֲרֵי הַנִּרְאָה אֵלָי בַּתְּחִלָּה: פ'

ב' וחס' וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַיְהִי בִּרְאֹתִי וַאֲנִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
אֲשֶׁר בְּעֵילָם הַמְּדִינָה וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי ג' ג' רבתי'
עַל־אוּבַל אוּלָי: וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה־אַיִל ג'
אֶחָד עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל וְלוֹ קְרָנָיִם וְהַקְּרָנַיִם גְּבֹהוֹת ג'
וְהָאַחַת גְּבֹהָה מִן־הַשֵּׁנִית וְהַגְּבֹהָה עֹלָה בְּאַחֲרֹנָה: ג'
ד' וחס' רָאִיתִי אֶת־הָאַיִל מְנַגֵּחַ יָמָּה וְצָפוֹנָה וְנֶגְבָּה וְכָל־ ג'
חַיּוֹת לֹא־יַעַמְדוּ לְפָנָיו וְאֵין מַצִּיל מִיָּדוֹ וְעָשָׂה ר' חס' כ"ל ג'
כִרְצֹנוֹ וְהִגְדִּיל: וַאֲנִי הָיִיתִי מֵבִין וְהִנֵּה צְפִיר ג' ג' ל' ג'
הָעִזִּים בָּא מִן־הַמַּעֲרָב עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֵין נוֹגֵעַ
בָּאָרֶץ וְהַצָּפִיר קֶרֶן חָזוּת בֵּין עֵינָיו: וַיָּבֹא עַד־ ג'
הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם אֲשֶׁר רָאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל ג'
וַיָּרָץ אֵלָיו בַּחֲמַת כֹּחוֹ: וְרָאִיתִיו מַגִּיעַ אֵצֶל הָאַיִל ג'
וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו וַיַּךְ אֶת־הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר אֶת־ ג'
ח' ג' ול' קְרָנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ בָּאַיִל לַעֲמֹד לִפְנָיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ ג'
ל' אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ וְלֹא־הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ: ג'
ט' וחס' וּצְפִיר הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד־מְאֹד וּכְעָצְמוֹ נִשְׁבְּרָה ג'
ל' וחס' הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה וַתַּעֲלֶנָה חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע ג'
רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם:

מרכבות ' ואשא עיני ואראה והנה איל אחר עומד לפני האובל • כרצונו ד' חס' כלישׁ וסים' וכרצנם עקרו שור ' אם עולה קרבנו מן ' ראיתי את האיל מנגח ימה וצפונה ' ונעשה כרצנו והגדיל • וכל לרצנכם רבו' • נוגע ג' מ' בלישנא וסימן בעמום סימן ט' וסוף מצורע • וישליכהו ג' ב' חסרים וחד מ' וסימן ויאמר השלכהו ארצה ' מן שנאן רוח י' ' וישליכהו ארצה וירמסהו ' קדמא מ' ' אנך •

רבינו סעדיה גאון

ויכלה להון עד די יתיך עתיך יומיא ' ומתהגלם ועד מיבוד המעיח הס עתידין להתעבר תחת ידיהם : ודיכ' יהיב לקדישי עליונין ' וג' זירת דת ודין יתן ליעקב ותקן יניב וירעו המלכות יפר' הקדושי ' כן אמר ' כך אמ' לדניאל המלאך בתוך החלום החיים הרביעית היא מלכות גוג מתחיה בארץ תהא מסוכה בגזירותיה את מכל המלכיו ותאכל ותנמור כל הארץ וקדום ותדוך כל ארץ יערב : וקרניה עשר ' הס עשרה מלכים מיקומו ממנה : ואחרן יקום ' ואחר כך יקום אחריהן מלך תכזר הוא מיקום מיחה אחריב בית המקדש והוא חזק מן הראשונים : ומלכה מלכים יספיל ' מלך יערב ומלך יון ומלך יתעצ' ' ומלין לבד עליו ' ומלכי זה מיקום אחרב בית מלהיכו ואחר תעם זוכה בידו וכבכם לפני ולפניהם ולק' ספר תורה והניע תחתיה ויקלקל עמה ומלף את החרב ואחך את הפרכות עד מעיטעף דם ועבה ואמר אי מלהיתו פור יחפו בו אשר חלב זבחיתו ' וכלו וגו' : ולקדישי עליונין יבלה ' ילו יפרעל מביאה אות כדכתיב בילה בחדי ובוחי מיבר בעמותי ויתכן לומר יבלה יכלה מביאה אותם : ויסבר להשניה זמן ודת ' מעלה גרעתו לעבות ולבטל מיפרעל השבתות והמועדים והתורה : ויתיהבון בידיהם עד ערן ועדנין ופלג ערן • ויהיו מתורין בתיעבוד תחת ידו עד עדן ועדנין ומלג ערן דיבר הכתוב כלעזון בני חדם וכל חכם ומבין דעת התורה נתתיה דרכם ובתערה עצתם בלי להשיב דעת החשבון הזה ואין יודע זולתי שהיתו ככתו' כי יום כקם בלבו הלב לו הגיד לפה והפה לוך יגיד למלאך וטפסר ים לבו לחכות ולקוות עד ירחס עתו ועירו לחתן ' ובזמן הפר יגמור החשבון

חכמים עתו חתום בחוכרותיו לז יפב ברין בכתוב ודיכ' יתיב מיפב בדין ' ומלטים הזכרים יחברו והמלכות והמולטנות והגדולה של כל מלכיות מתחת כל השמים תתן לקדישי עליונין הס יפרעל ' מלכותו של מלך המשיח מלכו' עולם ומתפללתו עם דור ודור וכל המתפללי' לו יעבדו ומתעו : עד כה סופו ' עד הנה סוף הדבר : נטרת ' סתרתי ' וזה החזון נראה לדניל בשנת שלש למלכות בלשצר : על לובל לולי ' על פתח פתר הבניין שמתו לולי לובל קורין חכמי' לפע' הגדול לבולה לולי כתו לולי וחילתו ונק' כהר חזק כתו יובל ויובלי מים וחולי לשון חילי הארץ וברעתי חינו כן לפי שבשנתן הביר' לין בה כהר לחנם כי לובל לולי פתר הבירים : לול לחר ולו קרנים ' ברעתי מלכי מדי ופרס : והנבוהה ' עולה בלחרונה ' מדעתי שהוא לחשורוש שהוא לחרון ועשיר ונדול מכל הלובל הפתר : ראיתי את האיל מנגח ימה וצפונה ונגבה וכל חיות לא יעמדו לפניו ואין מציל מידו ועשה כרצונו והגדיל : ואני הייתי מבין והנה צפיר העזים בא מן המערב על פני כל הארץ ואין נוגע בארץ והצפיר קרן חזות בין עיניו : ויבא עד האיל בעל הקרנים אשר ראיתי עמד לפני האובל וירץ אליו בחמת כחו : וראיתיו מגיע אצל האיל ויתמרמר אליו ויך את האיל וישבר את שתי קרניו ולא היה כח באיל לעמד לפניו וישליכהו ארצה וירמסהו ולא היה מציל לאיל מידו : וצפיר העזים הגדיל עד מאד וכעצמו נשברה הקרן הגדולה ותעלנה חזות ארבע תחתיה לארבע רוחות השמים :

אבן עזרא

הנבואה השנית • בשנת ' לחרי הנראה ' לפי נרא' כמו העיר המולנה המלכות תחך : ואראה ' לפי יפת כי היה רואה במראות הנבואה מהיה בשושן הבירה מהוז מלכו' פרס כי מפס יפת מתחית מלכות בלעבר וכאילו היה על נהר חולי כמו יחזק על נהר כבר ואוכל כמו יובל ועל יובל יפלח פרעיו כערבי על יבלי מים והלפך תחת יוד כי ימי כמו חיפי גם בלפך כתו' ויד תתיעו כלפך ויקחמו והוכרך לפרש ככה כי דניל בבבל היה כלפר בלעבר המלך ויפת לחר מכהב המראה לחמר והנה רק יתכן מהלך דניל על עילם ופב בלותיה מכה על בבל : ואעפ' לול לחר ' זולת מלכות פרס : ולו קרנים ' מדי ופרס גוים עכומים הם : והלחת גבוהה ' מלכות פרס גדולה ממלכות מדי לן בעבור כורש מלך פרס מהיה גדול מדריוש הזקן המדי כי במות דריוש מבה בבל על כורש וכן לחר כורש מלך בבל ולו מלך דריוש הזקן רק מבה לחת ועל מניהם חת הכהנ' מעשם כורש ודריוש ועזר לפרס זה : ראיתיו . מבנח ' מלם פלות מערב ובפון ודרום ונקרין המערב ימה בעבור היה הגדול מהוז בלרץ יפרעל בפלת מערב כי ככנר חרץ יפרעל ודבר זה האיל מבנח לפניו גם ליתיכו גם לעמלו ולח לחחריו כי ממזרח בא וכתוב קורין ממזרח עיט : וכל חיות ' חוכס החיות הנזכרות בפרשה הרחבוכה רק כל מלכים מעפו בדרך בוחן : והנה ' בפיר העזים ' זהו אלכסנדרוס מוקדון וכך פירש המלאך והוא בא מפלת מערב כי הוא היה מלך הערב ושם כולר ופירוש ואין נוגע בלרץ כלילו היה עף בלויר בתרוכה ומרוב מרוכתו לא היה נרחה מהוז נוגע בלרץ : והצפיר ' מעיר עזים בספר עזרא : קרן חזות ' מסובך וככה פירש המלאך מהוז המלך הרחבון מהרג את ארתחשסתא לבון כעזים הוז ועוד לפרש : והצפיר ' וכעצמו ' בעבור עוד לכאלכסנדרוס כלפר בבריח ידו ובימי כחרותו כמו בן שלשים שנה מת : ותעלנה חזות ' קרנים בחזו' וזהו שנחלק מלכותו לחרבעה מלכים : לחרבע רוחות השמים ' זהו ור' רחבעם לחיותו מקו' המלכות לכל לחד מהם המקום הרחבון גוג והמבי הוא מצרים והעלובי ארץ יפרעל והרביעי ארץ פרס וככה כתוב בספרי המלכים : ומן

ורינא יהיב לקדישי עליונין ' ובקשט כתן לכסא מעכה : כן אמר ' כך אמר המלאך בפותר לו חת החלום : וקרניו עשר ' וקרנים עשר מלכי רמו לס וס פתרונן ' מנה מלכותם ' מחותה המלכות ' ואחר יקו' לחריהן ' ולחרונן יקום לחריהן קו' סיפום : לנד עלמה ' כלפי מעלה ' ולקדישי עליונין יכלה ' ולישראל ' וטרוף ויסבר ' להסכיל ומכין ודת ' ידמה כלבו ' לכל לחשבונים על כל מועדיהם ותקים ' על עיתן ושיכחן ' ולפל שיתן יקץ מתנו' סו' וס לכסא כפלי ' ולדמוסו פרחמנים לחים לו ' לעתנו ולכל הקנים וים לבו לפוערן ' עד לחשר רלוקר ' כעוב כפס רק מלוף מעלים הם מלוף ' ונ' עתו ולפ' פנים ' ומכי ' ומלחמת ' ומלחמת ' ומלחמת

דניאל ח

יצא ג׳ סביבין יצאו וסים השמש יצא על הארץ ולוט׳ בצל חשבון עמדו דירמיה • ומן האחת מהם יצא קרן אחת • ותפל ל׳ ותגדל עד צבא השמים • ואל׳ תפל ויאמר הכולך להמן סהר קח׳ ואינון מן חד ת׳וחד ות׳ברוש תיבו׳ואינון מן אב מן חד חד חד א׳וחד וא׳וסים בסערה רבתא במערכת אות תת״ו בסר׳ • הדבר ד׳וסים כי פי הדבר ג׳וכם׳ המדבר אליך והבאתו אלי׳ כי אני הוא המדבר׳ ויאמר אחד קדוש • וצבא ד׳וסי׳וצבא תנתן על התמיד׳ תת קדש וצבא מרמס׳ ואמת הדבר וצבא גדול ובין׳ וצבא עמי • ויקרא ויאמר • פסו׳את בהן ויקרא ויאמר וסי׳נמס׳במלכי׳א׳סימן יז״ • ובדברו ג׳ובספרא וסי׳ובדברו עמי נרדמתי׳ ובדברו עמי את הדבר הזה עמדתי בדעתי׳

חליפות

וּמִן־הָאַחַת מֵהֶם יָצָא קֶרֶן־אַחַת מִצְּעִירָה וַתִּגְדַּל־ ג׳ סכו׳ יצחק
יֶתֶר אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח וְאֶל־הַצֶּבִי׃ וַתִּגְדַּל ה
עַד־צְבָא הַשָּׁמָיִם וַתַּפֵּל אַרְצָה מִן־הַצָּבָא וּמִן־ ג׳ מל׳ מל תכל
הַכּוֹכָבִים וַתִּרְמְסֵם׃ וְעַד שַׂר־הַצָּבָא הִגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ ב׳
הָרִים הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן מִקְדָּשׁוֹ׃ וְצָבָא תִּנָּתֵן הורס ג׳ ד׳
עַל־הַתָּמִיד בְּפָשַׁע וְהֻשְׁלַךְ אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה ג׳ ה
וְהִצְלִיחָה׃ וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר ג׳ ה
אֶחָד קָדוֹשׁ לַפַּלְמוֹנִי הַמְדַבֵּר עַד־מָתַי הֶחָזוֹן הַתָּמִיד ג׳ ומ׳ ד׳
וְהַפֶּשַׁע שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מִרְמָס׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי ג׳ ה
עַד עֶרֶב בֹּקֶר אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃ ג׳ רמז׳ יב׳
וַיְהִי בְּרָאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וַאֲבַקְשָׁה בִינָה ב׳ רמז׳ ט׳
וְהִנֵּה עָמַד לְנֶגְדִּי כְּמַרְאֵה גָּבֶר׃ וָאֶשְׁמַע קוֹל־אָדָם ג׳
בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת־ ג׳ רכמו׳ יב׳ בכתו׳
הַמַּרְאֶה׃ וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפְלָה ג׳ ה
עַל־פָּנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן־אָדָם כִּי לְעֶת־קֵץ ג׳
הֶחָזוֹן׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי אַרְצָה ג׳

כ׳ מל
וַיִּגַּע־בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עָמְדִי׃ וַיֹּאמֶר הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ ה׳ רכו׳
אֶת אֲשֶׁר־יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃ ה׳ תס׳ בכתוב
הָאַיִל אֲשֶׁר רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנַיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃ ל׳ רכמו׳
וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין־ ל׳ מל בכתוב
עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן׃ וְהִנָּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה כ״ג ב
אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת מִגּוֹי יַעַמְדְנָה וְלֹא ה׳ ה
בְכֹחוֹ׃ וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם בִּהְתֻּם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד ה׳ ה
מֶלֶךְ עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃ וְעָצַם כֹּחוֹ וְלֹא כ״ד ה
בְכֹחוֹ וְנִפְלְאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית ה׳ ה
עֲצוּמִים וְעַם קְדֹשִׁים׃ וְעַל־שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה ה׳ ג׳
בְּיָדוֹ וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה יַשְׁחִית רַבִּים וְעַל ה
שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃ וּמַרְאֵה ב׳ לגלוס ג׳
הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא וְאַתָּה סְתֹם ה
הֶחָזוֹן כִּי לְיָמִים רַבִּים׃ וַאֲנִי דָנִיֵּאל נֶהְיֵיתִי ה׳ ב׳
וְנֶחֱלֵיתִי יָמִים וָאָקוּם וָאֶעֱשֶׂה אֶת־מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ׃ ל׳ ו׳ תסתום
וָאֶשְׁתּוֹמֵם עַל־הַמַּרְאֶה וְאֵין מֵבִין׃

וכדברו עמי כדברים האלה׳ וא׳וכדברו ויאמר ל תיראו׳ ראית ה׳חס׳ה׳בסוף בכתובים וסים׳אשר ראית את עיני׳ אם ראית גנב ותרץ׳ ראית איש חכם בעיניו׳ ראיל אשר ראית׳ ראתה כי אתה עמל • בתרא ראתה כתיב וכל שאר קרי׳דכו׳חס׳בס״ב כל בלישני׳וסי׳וראיתה אתה ונאספתה׳ לך הגד למלך אשר ראיתה׳ עז פנים ב׳וסימן גו עז פנים • מלך עז פנים ומבין חידות • עצומים כל נביאים וכתובים מל בס״ג חסרי׳וסים׳כי ידעתי רבים פשעיכם • ושפט בין עמים רבים׳ ועצמים כל הרוגיה׳ וכל אוריתא דכו׳חס׳בס״א ונשל גוים רבים מפניך החתי׳והאמרי • ומראה ז׳קמצי׳וסים׳נמסר לעיל בריש ספרא סימן א׳וסוף משפטים ויחזקל סימן יז״ • ואשתומם ל מלעיל ואין דניאל נהייתי׳ וא׳מלרע ואשתומם ואביש ואין עזר ואינון חד מן כ׳ זוגין מן חד חד חד מלרע וחד מלעיל וא׳ברישי׳ וסימן נמסר בספרה רבתא במערכת אות הוי״ו בסו׳

אבן עזרא

ומן • הטעם מתלכות תחת תלה יצלה קרן קטנה במספר כבוה והוא מהיותה בארץ ים׳ בהלטוכיה והוא לכטיוכום וגבוהה על תלכו׳ מצרים דרום לארץ יפר׳ כי רוחב מצרים מהקו המוה תמע ועסרים מעלות ורוחב ירושלם תלתים ופלם על כן הוא בתוך הייסוב כי כלו ער שמה ותמים מעלו׳ מהקו המוה כי תרבע׳ ועסרי׳ מעלות נוטה גלגל המזלות מגלגל המיסור וטעם המזרח תרץ פרס׃ ונתל הכבי׳ כל תרץ יפרץ כבי היא לכל התרכות׃ ותגדל׳ גבריא פיר׳ זה וככה וער כבת התמים סר הכבת מהוא מיכל הלח תרחה ועתיק יומין יתיב וכתוב׳ ובעת ההיא יעמוד מיכל׃ ותפלך תחת תרכה • סביבול התורה ולתמור המכות כתפר יפרם׃ ותתמעה מלאך תחד קדוש׳ כמו רבים כל עמים׃ לפלמוני אמוכי׳ תלה מורכבת כי לא ידע דניא׳ שמו בתחילה ופלמוני מגז׳ פלאי׳ ולתמוני מגזרת תלם ועתה קבר דניא׳ ודבר כמו מדבר חידה וטעם התמיד הוא ומתנו הורם התמיד בקש לדעת כמה ימים יעמד׃ ונתן׳ הוא תכתן׳ ונקדש מכון מקדשו׳ ובכ׳ ונתפל תרכה מן הכבת והכת מרמס ונתרמסו׃ ויתמר׳ ער ערב בקר׳ עור תפרסנו׃ ונכדק קדש • סיסוב קדש לנדך • בעבור סיתמר כמרחה גבר תמר גבריאל • ויבא • טעם לתמ׳בן תדם בעבור סהוא במרחה הכבוחה בין המלחכי׳הקדוסי׳ וככה יחזקק הכביא׳ ויתמ׳בן הבן • נפסק בן תדם תו לבך • וטעם כי לעת קץ לקץ תרוך כמו תכמי תרות׃ ובחרית הזעם׳ יפסר זעם הסם על יפר׳ בימי יון הרבע׳ובימי תכטיוכום עד סיטהרו החסמוני׳ת הכית וזהו ונכדק קדש והכה סב לפרס כי המלך תרחמן סהוא לבסנדרום הוא הקרן הנסבר׳ מהרה ופירש תרבע מלכיות וטעם מגוי יון ולא תחד בהם סהיה לו כח כמו לבסנדרום׃ ובחרית מלכותם • על יפראל׃ כהתם הפושעים׳ והכה הטע׳ כי בעבור סהיו פושעי יפרא רבים על כן נמסרו ביד היוני׳ מלך עז פני׳ הוא היה תכטיוכום והסר מלו גלוכום ויש מהנוכים פתורים סמלך עז פני׳ הוא הקדרי סיסח בתמת תרבעת לפים ופ״ר סנה והנבי׳ ירבר על התחר מהתרבעה מלכים סמלכו תחת לבסנדרום וככה פיר׳ עוד בנבואה הרביעי׳ ועתר מלך נבור סהוא לבסנדרום ותמר ובעמדו תסבר מלכותו ותתן לתרבע רוחות הסמים והכה הוא זה כתפר רבר׃ ועסה כחו ולא בכחו • ריק בעבור תחלת יפרא ליסרם הסם׃ והמחית עצומים׳ זה פי׳ותפל תרכה מן הכבת ומן הכוכבים ותרמסם והוא המחית רבים מיפרא • ופירוש ער כבת הסמים הגדול סהוא סר הסריס סהוא מיכל כי הוא הסר הגדול ותתיתי ערי׳ועוד תרב׳על זה והוא בטל עולת התמיד והחריב כבית וזהו והושלך מכון מקדשו וז תתמה בעבור שתמר סהוא מקדם מן הכבת והכת מרמס ותרמסו׃ ויתן׳בן תדם הסם הנסבר הוא כמו תורת תסה הוא תטה הלהים׃ ובחסם יד יסבר • כי ירד׳הוא לתטוכיכ׳בפל תן הגב ובסב׳ותתי הנתון רב סעריים תמר כי לחים ופלם תלות הם סניס ותחלתם תגלות תסריס ותה טעם להחל תסם ועוד תוך היה סנה ערב ובקר לפי רעתו כבר עבר המועד זה סני׳ רבות והנכון בעיני כי סם סניס וחרסים עתרו יפראל בימי תנטיוכום בבר׳ גרולה וכן

כתוב

רבינו סעדיה גאון

ומן החתת יצה קרן תחת מצעירה׳ זתת קרן זעיר׳ תמר פתרונו במלכו׳ רבעי הוא יעמעל׃ ותגדל יתר׳ גדלה ביותר מתר ותכלה ז הנגב כי התילתן יצה מן הנגב סהוא דרום מן מדבר ים בסוף הנגב ותחריו ז המזרח וז ברחמי׳ ותל הכבי׳ סהיה תרץ תם וסם הקדם מהם לקחו בחייו ומהם לקחו מספחותיו׳ ותגדל ער כבת הסמים׳ על יפראל׃ ותעל לתרבה מן הכבת׃ כולם נפערו יותר ממהלך סנה ויש סיאתר כי זו המלכות קרן זעירה היא תמר תעמוד על מלכות יפעעל ולא זולתה׃ ועד סר הכבת הגדיל׳ תמר היו בירושלם השגל מהם מלך יפעעל ויוקו ירושלם מידו בחזקה׃ ומתנו הורם התמיד והמלך מכון מקדשו׳ כי החריב מלך יפעעל הבית והמלך מכונם וקדושתם׃ ובכת תכתן על התמיד בפשע׳ כי הקים מלך יפעעל בית תפלותו כנ התמיד סבירושלם׃ ותמלך תמת תרבה׳ כי כן הדת יפראל מנקודתי׳ זרע תמת סר תרבה ועסתה והעליחה • ותפעה תחד קדום מדבר׳ מלת׳ סמת תחד קדום והיה מוסל למלך תחד המדבר ועל מלת כורע שתו תמר לפלוני כמו לפלוני לתותו המדבר׃ ער מתי חזות התמיד הזה והפשע׳ מתי יסתום ויבטל ועד מתי עם קדם יהיה מרמס ככתוב ותרמסם ומתי הכבת תנתן על התמיד׃ ותתקים בינם • להבין׃ כמרחה גבר׳ כמרחה חים גבור והו׳ גבריא׳ בין חולי • בין הכביין כמו חולין׃ להלז׳ לזה׃ תכל עמדי • מעמדי׃ כרדמתי׳ כתתחתי לעון ירידה׃ כי למועד קץ • כי התמיד מנעתר מעט בחרית הזעם הוא תחרית הגלות זז התמיד מנעתר מעט ובבא על יפעעל היא מבנת בית מתמד יעמדו ער קץ החזון׃ והנבברת׳ הוא מלך יון הרחמן׃ ותעמודנה תרבע תתתיה • הם ד׳ מלכים מהמיר בחיין כתפר פתרונו למעלה׃ מגוי יעמודנה׳ לותן ד׳ מלכים מן גוי פריו ובחיו יעמודנה׃ ולא בכוחו׳ ולא תזרעו כי לא יהיה לו לא כין ולא כבר בעתו׃ ובחרית מלכותם׳ תחרי מות ד׳ תלן הפושעים יעמוד מלך עז פנים קשה וחזק במלכותו הוא מלכות יפעעל׃ ומבין חידות׳ חידות מלכים הרחמונים והעצומים כי מלכים הרחמונים יוכים וגנוים ופרסיים׃ ועשה כחו ולא בכוחו • כי הם בעזונות יפרא׃ ובפלחות יפחית׳ זה בית המקדש׃ והפחית עצומים׳ זו כתי הסריס ועבי יפרא׃ ועם קדושים׳ הם יפר׳ מלחם בהם בירושלם בימי פיפום בהתו׳עברית קרב עם קדישין׃ יפחית רבי׳ יהרגם תחרי כן ווכוחם מתדינתם׃ סר סריס׳ הוא הפקיד בירושלם תסר פקד תותו פיפום תחרי לוכרו עיר הקר׳ בהחריבו בחון עזוזיו והכיח מלך מצפל לרדות בעם יו׳ ובא מלך יפעעל ולקח תרץ יפראל מידו ויחזק עליו תן ג׳ מלכים סר תחד מיעוט רבים הנים סרי מלפה׳ ובפלוח פתלום יסבר ויספל׃ ובחפם יד יסבר • בלי כח כי ביד חלם יסבר כתפר׳ ל״ת ובחפם יד יסבר׳ ובחרית ויסבר׳ ר״ת ובחפ׳יד יסבר׳ לת בידי תרס יסבר כתפר׳ די התגזרת תבן תגזרת תבן בידך׃ נהייתי׳ ונחליתי • נכטערתי עד סנחליתי כמו נהי ומי׃ ותמתות׳ לפון פתיק׳ כמו מלם׳ יתי׳ תמתים׃ ע״ת יצה קרן תחת מנעירה׃ מקטנה מבחן כמו מקדם תכטיוכום

מהים

ט בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
מִזֶּרַע מָדָי אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים: בִּשְׁנַת
ב אַחַת לְמָלְכוֹ אֲנִי דָנִיֵּאל בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים מִסְפַּר
ג הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָה הַנָּבִיא
לְמַלֹּאות לָחָרְבוֹת יְרוּשָׁלַם שִׁבְעִים שָׁנָה: וָאֶתְּנָה

ג׳ רמז׳ אֶת־פָּנַי אֶל־אֲדֹנָי הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה
ג׳ וְתַחֲנוּנִים בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר: וָאֶתְפַּלְלָה לַיהוָה
קלר אֱלֹהָי וָאֶתְוַדֶּה וָאֹמַר אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו:

רבינו סעדיה גאון

ביתר, וזה אבני הנפון: ותגדל עד בכח הממים, כי רוחה ממפיל הכוכבים בפעום ברות ליער בכח הבדיקים כדבתי ומבדיקי הרבי כוכבי: ותפל תרבה מן הבכח ומן הכוכבים ותרמפם • מהפילה לארץ החסידים ותרמפם בגלות: ועד פר הבכח הגדיל. ועד הקב"ה הגדיל לדבר גדולו ונתגלה בעצמו ואמר חיץ הלזה יכול לשחל ירושלם מידי והפיל חומות ירושלם והחריב בית המקדש ובטלו עולות וזבחים ביתיו וזו מתנו מלחתו המלך מהחריב בית תפלתיכם זו הורס והמלך התמיד כתו רמה בית מדי התמיד על הדי מהותמד בכל עת ובכל מקום יוצב הקב"ה בדין על חורב כיתו מכחתו וז זועם בכל יום • ל"ל ומתנו הור התמיד ביתמעו על הכוכבי מהן תמיד כלומ' מרחה והפיל הבדיקים מדומים לכוכבים ולא הוי בעולם: והמלך מכון מקדמו מהחריב והמפיל בית המקדש ביתיו: ובכח, וראה כתו ולמן די יכבה יתכנה כלומר ורוסה הקב"ה על התמיד על הדין מיתתון תמיד בכל יום על המעם והתמיד מתרד המורד והמלך תחת תרכה תלו יפרגל וכית המקדש. ל"ל ובכח המעם והירח תכתן על התמיד בטעם מהיו מקטרי למעם והירח ולכב המתי ועל זה המעם בטל התמיד וחרב בית המקדש והמלך הקרן החמת תרכה: למלמוכי, כתו לפלוכי: והמעם מומם, תק למע' קדם ובכח מרמם, בית קדם הקרבי ובכח ורכה מיהיה מרמם: ויאמר אי ער מרב בקר, ער מיעמה ערב מל יפרגל בקר כתו והיה לעת ערב יהיה חור, ל"ל עד ערב בקר עד מיגתו היום קוף שלפי ומלם מלות חורם כי ערב ובקר יום אחד וזה חשבון מלכות יוכי עד מכחתו חמתוכי שלים ומלם מלות חדשים הין ובמפור ומדעה מילך הוא החשבון לחלפי ומלם מלות ירחים מלכות יוכים מלה ומתוכים מנה מפור המנים והעלה לחלף חדשים כי חלף ומלחים חדשים הם מלה מנה ומעם מלות ומעים חדשים הם מתוכי' מנה והמה מנים מעוטות תן מנים מעבר חורם למנה הרי מלה ומתוכים מנים מעוטות עולים לחלף ומלה ומעים ירחים הוסף עליהן מיבוריהן מעבה חדשי' על כל מחזור וחם עולים לתעפים וחתם מנים מים מיבוריהן לחמעה חדשים ועל מתוכים וחתם מנים מים מלעים ולחד חודש הרי מעים ומעה ירחים הרי לפים ומלחים ועשרים ומעה חדשים בעלרן לך מבעים ולרבעה חדשים בלול לוחם לעים ויעלו המבעים ומנים חדשי' לעם מנים ומכי חדשים ומיבוריהן הרי מבעים ולרבעה חדשי' ונו עם מנים מעבלו יוכים עך מתעמו חתתוכים מלכות מלימה והיו הגוי' תחת ידיהן היו עם מנים הרי קמו מנים עם מיבוריה עולין לפים ומלם מלות חדם חז נדרך קודם ישרגל וירושלם ובית קדם הקדמי שנדרך וכטה, ל"ל אז עם מנים מיום מלוך שבסנדרום עך מתעם ית ירושלם מהיו יפרגל תחת רגלו עברו חלו עם מנים ולחר מתעם וירושלם מלך יון קם מנה ומזה מוכין למכיין מטרות מתחלת חלו קם מנה והם חשבון חלפים ומלם מלות חדשים: להלן. לזה כתו הנער הלז החום הלזה: ובחי כבעתי, לסון בעתה ובהלה כתו ולימתך ל תבעתני כבעת מלפני המלך ולמה כבעת מקול ההברה שבשמע בחויר העולם: נרדמתי, תרדמה על פחר ונפלתי על פני ולמר לי בן חר'הבן עכמך בחחרי'הצעם והגלות כי למועד הגלות יהי קץ ופוף: בעל הקרנים? זה מלך מדי: היחל לפר רחית. זה מלך פרס מל' מלכי מרי וכרס: והכפיר הפעיר, היינו כפיר היינו מעי' חלק המקדים בספרי בכתוב מלה הכפיר' יום לומ' כמו ויכפור מיר הגלעד: המלך הרחמן. המקדי' למלך הוא הפעיר זה חלכסדרום והיו הקרן הגדולה מלה היה גדול כמוהו בכל מלכי יון: והכפרת. בחותו תפער מלכותו: ותעמודנה לרבע רוחות, לגלו' גיבורין שהמלך בחיין: מבני יעמודנה ולא בכוחו, מעמו יהיו המלכי' ולא תחזינה מזרעו כי חין לו בן: כהחם הפומעי, ז' ר' מלכי' מן הפולם, וז יעמוד מלך עז פני' זה חנטיוכום: ולא בכח גבורתו מלך חלא מרוב חכמה שהיה מבין חידות ותחבולות בכתו' ועכם כחו ולא בכחו כלומ' לא תפוכם כמו מלך זת מרוב חכמה וחידות שהיה בו. ר"ח ולא יהיה עוכם כחו ככחו של רחמן: וכפלגו יפחית. הם חדיבי חרץ המופלחים: והכליח. עכמו ועמה כל מה שחפץ והכליח מלוכ'בידו: ועל מכלו: שמי שהוא חכם: מרמה בידו על כן יכליח במלכותו ויפחית גיבורים עצומים ויפרגל שהם קדומים: ועל מר פרים יעמוד, מיחכיף פכיו להלחם להחריב ביתו: ובחפם יד יפבר. מבני יד חדם מיכח המלך והרגו זה לזה בחרבם ר"ח היחך הפילו המגרל סוכב על העופות לרקיע וכפל ממנו וכפבר ותת. הדבר מחמר לפי מלחמות לבבל שבעי'שנה ורניל טעה בזה החשבון לפי שירמי'חת' לפקוד עון ירמיהו בפקד חתכם במבול הבניין לפי פרש'שמלמו שבעי'שנה לחורבות ירושלם וזה לחיל רבינל חיכה על יפרגל כשם שכ'על ידי ירמיהו כן עשה בחשוב משנה הרביעית ליהויקי'מלך כבובל נבר ומאז ועד שהפקידם כורש הרחמן להעלותם לירושלם עברו שבעים שנה וזלה משפרש מה שנה מלך בבל שבעי'שנה ולא יותם עם מה והם שו שנה בלשלבר מלך מלשה שנים הרי שד שנים ודריוש המדי לשר המלך על מלכות כשדים מלך שנה לחת הרי שבעים שנה ושיד מלך כורש והעלם לחרן יפרגל כמו שחמר הכתוב על ידי ירמיהו לבל מיום חמר החל הגדול והגבור והכורח מעומה גדולו וגבורות ליפרגל בחברים ובים קוף ובמדבר והכורח על הקמת משכן הקודש שכחמר כורח חלהים מתקדמיך: ירמיהו

קיח כ iii iii ii

למלאות ו' ד' מ"ל וב' חס' וסי' ובחרושת אבן למלאות ' ואבידו ' למלאו' דבר י' בפי ירמיהו' רסוף לח ב' בו • ומי מתנדב למלאו' ידו היום ליי' דה"ב

כתוב בספר יון והנה זה המספר הם ימים ובמ[illegible]פים ומלם מלות בקר וסם עם עניים תעכות החמה ומלמה חדמים וימים מהם תעכות הלבנה קרוב מעם סני, וחכי על כן חמר המלחך ומרחה הערב והבקר חמת הוא והטעם שהוא כמעמעו ערב ובקר ולולי שמכחנו זה המספ'כתו' וכבר עבר לנו יכול חד' להבי' זה המספר על כן חמר רניחל ולחתומים על המרחה ולין מבין וכבר רבדי קן הגלולה מתומים וחתומי'גם רניל לנו ירע הקן כי כן חמר ולני מעמתי ולנו לבין וכן חמ'כחחרונה וחתום הספר עד עת קן והמסכילי' יבינו בבעת הקן מדברי המלחך: בשנת חחת • כבר פירמתי זה כי זה חינו דרוש כן לחמורום מהוא בן לפתר המלכה: בשנת לחת כל הגלוכים פה לחת המכימה דעתם עם דעת הקדמונים מלמרו מטעה רניחל בחשבונו כי לנו חרב' ירושלם רק כלמר נתפם כדבקהו והיה היקה שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכד נבר כי ירמי' הנבי' חמר לפי מלחת לבבל שבעים שנה לפקוד לחכם וככה היה כלמר נהרג בלשב'ומלך כורש זת כוה ועלו יפרגל מבבל ל ירושלם וזלת היה הפקוד' והנה כשלרו לחרבו' ירושלם תשע עשרה שנה מלכות כורש הפרסי וכשתחשוב מלכות דריוש המדי הזקן גם מלכות לחמורום ומתי' מני' למלכות דריוש הפרסי הוא בן לפתר זת מלאו לחרבות ירושלם שבעים שנה ולחמרו כי רניחל החל לחשוב החרבן מעת שהוליך נבוכד נבר יהויקי'לל בבל והנה מלך לחרי כן שמונה שנים גם ל"ח שנה לבדקיהו והנה מלמו לחרבן ירושלם שבעי'שנה והיה יהור'הלוי לומר ים לחתו' לוך טעה רניל שהיה נביל וחכ' בשבעי'שנה ל"ח שנה ולמ'כי חשבון שבעי'שנה למלכות בבל כלבר

דניאל ט

חָטָאנוּ וְעָוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרַדְנוּ וְסוֹר מִמִּצְוֹתֶיךָ: ה׳ הרשענו ק׳ ב׳ חס׳
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ: וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים ו׳
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְשִׁמְךָ אֶל־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ וְאֶל ז׳ בכתיו׳
כָּל־עַם הָאָרֶץ: לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹשֶׁת הַפָּנִים קרי׳ ב׳
כַּיּוֹם הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְלָכֹל־ ג׳ חס׳
יִשְׂרָאֵל הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים בְּכָל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר ד׳
הִדַּחְתָּם שָׁם בְּמַעְלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בָךְ: אֲדֹנָי לָנוּ ה׳
בֹשֶׁת הַפָּנִים לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר ז׳ כתיו׳ כן׳ ל׳ חס׳ וחר חל
חָטָאנוּ לָךְ: לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת ב׳ לף בכתיו׳
כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ: וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ח׳
לָלֶכֶת בְּתוֹרֹתָיו אֲשֶׁר נָתַן לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו ט׳
הַנְּבִיאִים: וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ אֶת־תּוֹרָתֶךָ וְסוֹר י׳
לְבִלְתִּי שְׁמוֹעַ בְּקֹלֶךָ וַתִּתַּךְ עָלֵינוּ הָאָלָה וְהַשְּׁבוּעָה דכתי׳ ב׳/ח׳כ׳ וה׳ חל
אֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים כִּי ה׳
חָטָאנוּ לוֹ: וַיָּקֶם אֶת־דְּבָרָיו אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵינוּ וְעַל־ ב׳/ח׳כ׳ וה׳ חל
שֹׁפְטֵינוּ אֲשֶׁר שָׁפְטוּנוּ לְהָבִיא עָלֵינוּ רָעָה גְּדֹלָה אֲשֶׁר לֹא־נֶעֶשְׂתָה תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר ח׳
נֶעֶשְׂתָה בִּירוּשָׁלָם: כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה ט׳
אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה עָלֵינוּ וְלֹא־חִלִּינוּ אֶת־ ל׳ ל׳
פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָשׁוּב מֵעֲוֹנֵינוּ וּלְהַשְׂכִּיל א׳
בַּאֲמִתֶּךָ: וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל־הָרָעָה וַיְבִיאֶהָ עָלֵינוּ ל׳ וחס׳ ר׳
כִּי־צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה

וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְקֹלוֹ: וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר ח׳ חס׳
הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ־
לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ: אֲדֹנָי כְּכָל קרי׳ ב׳
צִדְקֹתֶךָ יָשָׁב נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַם ב׳
הַר־קָדְשֶׁךָ כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵינוּ יְרוּשָׁלַם ל׳
וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל־סְבִיבוֹתֵינוּ: וְעַתָּה ג׳
אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנוֹתָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ ד׳
עַל־מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ קרי׳ ג׳
וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר־ פקח ח׳ ק׳
נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל־צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ ג׳ חס׳
מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: ל׳
אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה ל׳ כתי׳ כן
אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־עִירְךָ ג׳
וְעַל־עַמֶּךָ: וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה ג׳ ח׳ לף
חַטָּאתִי וְחַטַּאת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּמַפִּיל תְּחִנָּתִי לִפְנֵי ל׳
יְהוָה אֱלֹהַי עַל הַר־קֹדֶשׁ אֱלֹהָי: וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר ח׳ לף
בַּתְּפִלָּה וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה
מֻעָף בְּיָעף נֹגֵעַ אֵלַי כְּעֵת מִנְחַת־עָרֶב: וַיָּבֶן כ׳/ח׳ ח׳ חס׳
מלי׳ ל׳ ד׳
וַיְדַבֵּר עִמִּי וַיֹּאמַר דָּנִיֵּאל עַתָּה יָצָאתִי לְהַשְׂכִּילְךָ ל׳
בִּינָה: בְּתְחִלַּת תַּחֲנוּנֶיךָ יָצָא דָבָר וַאֲנִי בָּאתִי מלי׳ כ׳ חס׳
לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה וּבִין בַּדָּבָר וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה: ל׳
שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ ד׳

לא אבו שמוע מל׳ כי חקשו את ערפם מל׳ ועשוה הרע בעיני רעה כתיב ׳ אם אמרים אתם לא נשב ׳ ואתם הרעתם לעשות ׳ וסור לבלתי שמוע דדניאל מל׳ ויחנן את ערפם לבלתי שמוע כן כתי׳ דירמיה ׳ נעשתוז ט׳ וכס׳ בספר בתרסר בכפר מלאכי סימן ב׳ ׳ ויבואה ד׳ וסים׳ ויבואה אל האדם ׳ ויבואה יצחק האהלה שרה אמו ׳ ויחנן שלמה את פרעה ׳ וישקד י׳ על הרעה ויבואה ׳ קולו הקולו ח׳ס׳ בנביאים וכתובים וסימני ׳ וישא שאול קולו ׳ ועליון יתן קלו ׳ היום אם בקלו תשמעו ׳ שמע־שמע ברונז קלו ׳ וישקד י׳ על הרעה ׳ וכל אוריתא דכו׳ חסרי בש״א מל וסי׳ ונשמע קולו בבואו אל הקדש ׳ שמע אלהינו ב׳ דסמי׳ וסי׳ ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ׳ שמע אלהינו כי היינו בוזה ׳ ושמעה׳ קמצי וסים׳ קום בלק ושמע ׳ קרב אתה ושמע ׳ הטה י׳ אזנך דמלכים ׳ וחבירו דישעיה ׳ הטה אלהי אזנך דדניאל ׳

אבן עזרא

ומור ׳ שם הפועל כמו זכור את יום השבת והטעם סור מרעתו ׳ מריבו וחבוקיבו ׳ פתרון זקני וכתפר הזכיר סחמלו הפרי והחכות הזכיר כי גם להם בשת פנים ׳ ותתך ׳ כמו תתכו בתוכה דרך משל ׃ כי תעלמו לו ׳ שב לשלת החלהים ׃ ויעקור ׳ כמו סוקד חבי ׳ וטעם למען ׳ למען זה השם שלחתו מזכירו ׳ ומשם תאמר למעבך י׳ וכדרש למען תכרה שקרית בתחילה זה השם הכתוב בשלשה רגלי ׃ חרבי מעשה ׳ זולת התפלה ׃ חרבי שלחה ׳ העבוטות שהוריתי ועשה ואל תשחר להזיר פניך על מקדשך השמם ׃ ועוד הייתי מדבר ומתפלל דברים שלש בכתבו ומפיל תחינתי על כן הזכרך לומר פעם אחר ועוד חבי מדבר בתפילה ׃ וטעם מוסף כלילו תמר העניו מהיה מוכרח לעוף ׳ וטע׳ ביעף כי הוא יעף מרוב המרובה וכן ביעף על מקבל ואר ביקר בל ילין ׳ וטעם כעת מנחת ערב כי היה כם ובוכה כבתוב בכוס ׃ ויאמר ׳ המלאך שעם דניאל כי עתה יצאתי מעצרת המלאכים או מהיכל עמים להשכילך ביכה ׃ בתחילת תחבונין יצא דבר ׳ מלעני השם הנכבד כדרך הדבר יצא מפי המלך והטע׳ דבר מבואר להיו ככה בלה תוספת ולה מגרעת ׳ ואני בחתי להגיד לך הדבר ׳ כי חמודות אתה ׳ בחסרון יום כמו ואני תפילה ׳ ובין בדבר ׳ פיצה ׳ והבן לבך ׳ במראה ׳ יאמר יצא דבר במראה הזאת ׳ שבועים ׳ יתן הבתון רב שבועים כי אלה שבועים הם שנים והער אחתר חחר כן ער מלאת שלשת שבועי ׳ ולה הזכיר עם שבועי שבעי ימי ׳ והנה הם כמו שבע שבתו׳ שני׳ וכאן פירש כי חצי השבוע שהזכיר הוא חלף ימים ותתים ותעשים כאחר הפרש ברחיה במורה רק פירוש אלה השבועים הקצה ער מאר ועוד כי לבלה השבע ולהתם חטאת לה ידעתו הם הכל לשבח הו לגבהי כי הנה נגזרה מחלת לכפר עין ולמשוח קדש קדשי׳ שהו לשבח רק ולאחום חזון ונביא היכו לשבח הם בן לוך לתקן חלת לבלה השבע ולאחם חטאת להיותם לשבח וכאה לאחום חזון ונביא והנה מבלתו כאוב כי לה שלש עין האחרי והו לגבהי והטע׳ כי ער עתה לה בה יום אחרו וקץ עוב׳ עובו כמו גדול עוני מנשוא וכל׳ הם יקרך עון וכל׳ הם עוב כשלש העוב׳ שלך והנו לגבהי ויובל התביב לעבות כי הנה החטאת והאשם ועוד חלת חבא בה הפך הדבר ונשלח את עובם והנה הכל יתפרש לפי ענין המקום ויור להביא דרך עולמי לשבח

רבינו סעדיה גאון

ירמיהו אמ׳ הגדול הגיבור שהו׳ גדול על הכל ולו נאה לומ׳ גיבור מרי׳ ביתו תור ובניו הולכין בגולה וסוכל ולמה לה אמ׳ הגיבור על חורבן הבית הכורה דמו אמ׳ הל הגדול והכורה ולה אמ׳ הגיבור לפי מרי׳ בניו מסורין בקולרין והיה נבוזרדן ולמה אמ׳ הגדול שעשה גדולה לחכמים מיעל ועזריה בכבשן האש ולדניאל בגוב הריות ולמה אמ׳ הכור׳ שחזר ובנ׳ בית המקדש ׃ ותתך ׳ ותגיע כמו לה נתך הרב׳ החלה והשבועה ׃ חשר כתבת בתורת משה עבד האלהים כמו חרור האדם חשר יעשה כך וכך חשר לה יקי׳ דברי התורה הזחת והשבועה הדברי׳ שכתת לנו על ידך משה רבינו אם לה תשמעו יהיה לכם כך וכך ואם לה תשמעו יהיה לכם כך וכך ועתה באו עלינו הצרות הכתובות בספר תורת משה מכיין שריבונו של הקלה שבועה הוא שכח׳ את קשתי נתתי בענן והיתה לאו׳ ברית ולה יהיה עוד המים למבול ולה נתת׳ שבועה וכנביאים כתוב כי מי נח זאת לי חשר נשבעתי ׃ ויקר׳ י׳ על הרע ׳ ומה׳ כמו מקל מקר מקל מחיר לפרוח לפני כל החילנו והם מקרי המוקדים להכין לפני כל לילך ולחר רבינו פריך הוא י׳ מקדם והנלם לשכחדרי׳ שבועי יהויכין ב׳ סני׳ ומחצ׳ לחורבן הבי׳ מלחר מהקדימו ב׳ סני׳ ומחצ׳ לוכומנה׳ כיון שרש׳ שני׳ המקדם עתיר ליחרב קדמו ונלו כדי שלה יחכלו ברוסלי׳ בחרבן בית המקדם ׃ ותעש לך שם כיו׳ הזה ׳ פיחמרו חומות העולם כמה מיכים שהם הקכה ליפרצ׳ הרב בבורי מכרים קרע להם חת הים והמית המכריים בתוכו ׃ לכל סביבותיכו ׳ לכל הגוים היושבים סביב לחרץ יפרצ׳ ׃ למען ׳ למען חברה׳ קדוש קדוש קדוש י׳ צבחות ׃ מוקף בשבף ׳ מכחן שגבריצ׳ עוקף העולם בשתי פניות ורמז כי בה בזריזות ׃ בקלות טיסת עיפתו וכנגד זו כעת מנחת ערב בעת שמקריבי׳ המנחה בסע׳ שחיני בין החולי כי ערבי שסחי׳ מקריבין בשביעית עכור שחיטת פסחים ׃ בתחילת תחנוניך יצא דבר ׳ ככתוב והיה טרם יקרחו ואני חענה כך לדניאל בתחילת תחנוניו הסיבו הקבה על גבריאל כי היה כדיוק ויבר ובחמר ועל כן חמ׳ לו כי חמורות חתה שכל עיר כמוך הכדיקים נקרחו חמודים ׃ שבועים שבעים נחתך על עמך ׳ נספור ובדע כמה מני הם ׳ פעמי׳ ז׳ עולין לע׳ הרי שבועים ע׳ כן תכ׳ סנה הוכיח מכן ע׳ שני׳ לבנות בבל מהחריב נבוכד נכר בית המקדם עד שנת שתי לדריוס נמלרו תכ׳ סנה סכך היה עמידתו של בית שני כלו׳ שבועי׳ שבעי׳ גמר על עמך ועל עירך ירושלם

ועוד לג וסי' חמש שנים אשר אין חרוש ' ועוד לו אך חשלוכח ' ותהי נבלתם כסוחח ' ועוד בח עשידיח ' מנשה את אפרים ' ארם מקדם ופלשת מאחור ' על כן על בחוריו לא ישמח יי ' . בלתי לכרע תחת ' ועור נוסף עליהם דברים ' ועוד תשוב תראה ' ועוד בחיים חייתם ' ועוד הסיר את הבמות ודלה דיהושפט ' ועוד דעם לא הכינו לבבם דלה דיהושפט ' ועוד העם משחיתים ' ועוד ברצותי בבית אלהי ' ועוד מעט ואין רשע ' כי יש לעץ תקוה ' ועוד ראיתי תחת ' ועוד אני מדבר ומתפלל ' אני מדבר בתפילה ' ועוד תוסף ' ונביא ז' וסי' ונביא אחד זקן ' ונביא מרה שקר ' גבור ואיש מלחמה ' ונם אלח ביין שגו ' ולחתום חזון ונביא ' אם

לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וְלַחְתֹּם חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא (ולחתם יחיו) צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קדשים: וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַם עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשִׁבְעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק הָעִתִּים: וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ בַּשֶּׁטֶף וְעַד־קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת

ט כה קדשים

שמות: וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תֻּתַּךְ עַל־שׁוֹמֵם:

בשנת שלוש לכורש

מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמוֹ בֵּלְטְשַׁאצַּר וְאֶמֶת הַדָּבָר וְצָבָא גָּדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה: בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים:

יהרג במקדש יי ' ונכא לבב חכמה ' בתרא חס' דהוא לשון ביאה ' ואין לו ב' וסי' מקים מקים . יכרת משיח ואין לו ' לרבים ד' בקריאה וסי' מעכל נפשו יראה ' והגביר ברית לרבים ' שק ואפר יצע לרבים ' ומשכילי עם יבינו לרבים ' וב' ברבים וסי' ועשה למכצרי מעזים ' לכן אחלק לו ברבים ' ונחרצה ג' וסי' בישעי' סי' ' ובין ז' בליש' וסי' נמסר ביונה ומשלי רישׁ סימן כ"ג עש ' ובינה ג' סלעיל וס' בינה חגיגי ' ואם בינה שמעה זאת ' ובינח לו במראה '

רבינו סעדיה גאון

לכלא הפשע ' פעמו ' ולהתם חטאת ' להתם הקב"ה החטאת : ולכפר ' עונות ישראל ' ולהביא צדקת עולמים ' זה בית המקדש ככתוב מכון לשבתך עולמים ובקרוב בית המקדש עולמים בעולם בניין רחמון ובעולם בניין אבי ובעולמים בניין עליוי מיעמוד עולמים ' ולחתום חזון ונביא ' כי מצנכה הבית הבאני לא קם כביא עוד ביסראל זולתי מפתמעין בבת קול ' ולמשוח קדש קדשים ' פירוש גדול כבור גדולת הבית האבי מן הרחמן ככתו' גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הרחמן וזה פלאי לשון רבות היה כאו למשחה בהם מתרגמינן לרבים ום פותרים חומרי למשוח למדוד מדה מתרגמינן משחתא בעניין אב ' וקו יכטה על ירושלם ' מן מוכח דבר ' תמיכת הדיבו' מלפני הבורא ' וגזרה הגזירה להשיב הגולה מבבל ולבנות ירושלם ע"כ ורם ' עד משיח נגיד ' עד שיקרב' המלך והו' הנגיד כדי לבנות ירוש' עריין ז' שבועים הם ז' שבועים הם לא שהם משבער' הכורש לבנות ירושלם ועד שהת מתי' לדריוש מלך פרס ואחרי כן תבנ' ירושלם ותעמוד בבניינה שהם הרי שבועים שבעי' פחות י' שני' חות' עשר שנים עתידה ביתר ובצלות' לירושלם תכבה רחוב היה ירושלם וחוכתיה: וחרוץ ' כתות הם חפרות יוסבירושלם שהם עכשיו חרוסים מעכשר חרס : ובצוק העתים ' הם חברות בית המקדש מעמדות ומעמדות הכהנים והלוי כלומר כל השנים שתהיה ירושלם בעמתה : ועל ככף שקוצים ' ככף הוא יר כלומר כל זמן שיר חוכלי בשר הקרבן והעכשר תקיפה ' אחרי השבועי' לב יכרת משיח ואין לו ממשלה אחרי חורבן הבית והיה בית המקדש משומ' ועד כלה ונחרצ' תבוא על זה ירושלם והשבי' זבח ומנחה : עם נגיד הבא ומקצו בשטף ' זה חרייכום קיסר שהחריב בית המקד' והשבית זבח ומנחה והחריב מקו' התמיד : ועל ככף על יר חוכלי בשר הקרבן משומם ישרא ועד שר כלה ונחרצה נתכה על גלות ישראל השומם : ואחרית הדבר ובצה גדול ' מכאן אתיל הקב"ה עומה דבר עד שנתלך בפתילת על מעלה ואז חותם בחותמו שהוא אתת אלף רחם אלף בית שם מתבית ת"ו קופ' הרי חת"ת : ובצה גדול ' בכלות מלחכי ' וחיל גדול ויח ובצה ודמון כתו ובבי : ובין בדבר ' שים דעת ובינתך בדב' הרבה : ובינ' לו במראה ' הבורא אתר למלאך שיבין ויבוכן לדניאל את החזון ' לחם

אבן עזרא

ונעם ולחתום חזון מכל הנביאים התכוין על דבר בית מני : ועתה אומר דברי הנזון אמר כי יפת דבר פירושו מגזר מתחרב ירושלם עם בית מני חרב' מאות ותעמים מנה והם מבועים מבנים רק אתה נעית בחשבונך מנשלמו מבנים ואינם רק מבנה מבועות שהם מ"ט מנים ולא חשם להזכיר המנתים כי ידע היו ופירש עד משיח נגיד שהוא כורש המלך והביא ראיה מדברי הנביא כה אמר יי' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו ומבועים מנים ומנים הם ימים בית מני והנה ים להקשות כי המלאך אמ' בתחלת תחנוני' יפת דבר ועוד אין איש מתעצם עם מנות בית מני ואין נפרש לכלות פנע ולהת' חטאת ועוד אתם נעשה בשבוע הנשאר אומר והגביר ברית לרבים מבוע אחד אחרי מבועים מנים ומנים והיה רחוי להזכיר כי עוד נשארו מלפת מבועים ורחייתו כי כורש הוא משיח מינים ככוכה כי למשיחו הוא בביחו וככה כתו' יען כי משח יי' אותי וקודם מלומר דעתי אפרש והגביר ברית לרבים זה היה ידוע כי פיפוס כרת ברית עם יסראל שבע מנים ומלם מנים וחכי בטל התמיד מביח מני לפני חרבן הבית וככה כתוב בספר יוסף בן גוריון ואמר על כנף מקוצים משום' משתם מקוצים ברביר אחר הספר הנזכר כאשר כלכדה ירושלם וכתוב בנבואת הרביעית וחלנו המקדש המעוז זהו יום נלכדה ירושלם ביתי פיפוס והסירו התמיד קודם זה ונתנו המקדש משומם וככה כתו' ומעת הוסר התמיד ולקח מקדש משומם ימים אלף ומאתים ותעמים ' והופרך דניאל לפרש כמה ימים מלמים הם חבי השבוע בעבור מני החדרים גם בעבור מלת יחבי כי יחכן מחיכנו חבי מלם פחות מן יתר כמו וחבי מבנו מנשה ורבים ככה ודע כי ימים לעולם הם ימים ולא מנים רק יחכן הם אמר ימים להיות מנה תמידה בשוב ימי השב' כאשר היו כמו מימ' ימימה מהם ימי הנכה מלימה ימים תהיה בזאתו רק כאשר אמ' עם ימים מעמ' מני ימים' ו' לא יחכן להיותם מנים רק ימים כאשר הם על פי מנתים ימים מהיו מנתי מלמי' שעבו הימים כאשר היו וככה עד חדם ימי מתרחה הלבנה על המתכוכת מרחתה ביום הרחמן מהמספר על כן אמרתי כי ימים אלף ומאתים ותעמי' הם חבי השבוע מהזכיר וככה אמרי המחבה ויגיע לימים כאשר אמרם ואולי הין מני' אתי יחכה אמר אלף מנים ויגיע וכתוב ימי מנותיהם בהם שבעי' מנה והנה מלמי' מנה מלמתנו נחמיה אמ' לאשר הניר בית קברות לבותי חרבה ומערי אכלו בחם וכתוב אותי מוה להיות פחה בחרץ יהודה וכתוב עלין הוה יבנה היכל יי' והוה יעמ הוד ויסב ומסל על כפאו וירמיה התנבא עליו ואתה מלך ומסכיל ובעזרא כתוב על נחמיה ואתה היה להם למלך ועתה לאמר מבועי' מבני' הם ממוסף דבר בתחילת תחנוני דניאל לכלות הפשע כמו כי לא מלם עון החמרי ולהתם חטאת כמו תם עונך ולכפר עון לסבול עול הגלות לכפר עון חבותיהם ולהביא עת מירושם הסם בפרק הן פירושו לנבלי כי בימת הדרך הוה מקיעתו כאשר הסמם בימתו הוה מקיעתו על כן אמרתי הוה לנבחי כי לסבח כמו חז יבח כמונה מדקה והוסיף כאור כדרך וזהו קומו אורי כי בח אורך עד מתה ולחתום חזון ונביא מיפסקו הנביאים ולחתום מפיח קדש קדשים והנה זה תחילת הנלו' וז יעלה על לבך דבר כי הנה בחספר כי הנה בחספר מלך פרס מולר נוסף כפי דבר המלאך כאשר אמר' וחם ים בחסבון תוסף לו מנרעת לח יזיק לולי יעלה על לבך דבר המולר כי היודע רבע קדרו' הלבב' בסנה: זולת ומכלנו קדרות אחרת לפני זאת מיה סנה חוכל בה לרעת מקום הלבב' בחמת וכפי חסבונו יסוב ברכונו לחורכי לו הפני הכחות והנה פי' ותרע ותסכל תמוכח דבר להסיב ולבנו ירושלם : עד משיח נגיד שבועי' שבעה ' והנה תשב עפרת סנה שהם מלכות כורש וחחשורוש ומנחים לדריוש והוה מלך ב' סנה וככה כתוב בספר מלכי פרס ועפרי' סנה מחרתחשפתיח המלך והנה הכל שבועי' שבעה עד בח נחמיה ככתו' בספר עזרח ושבועים שהים ומנים מעמר בית מני וחכי בטל התמיד מביח מני לפני חרבן הבית ככה כתוב בספר יוסף בן גוריון ואמר על כנף מקוצים משום' משתם מקוצים ברביר אחר הספר הנזכר כאשר כלכדה ירושלם ביתי פיפוס והסירו התמיד קודם זה ונתנו המקדש משומם וככה כתו' ומעת הוסר התמיד ולקח מקדש משומם ימים אלף ומאתים ותעמים ' והופרך דניאל לפרש כמה ימים מלמים הם חבי השבוע בעבור מני החדרים גם בעבור מלת יחבי כי יחכן מחיכנו חבי מלם פחות מן יתר כמו וחבי מבנו מנשה ורבים ככה ודע כי ימים לעולם הם ימים ולא מנים רק יחכן הם אמר ימים להיות מנה תמידה בשוב ימי השב' כאשר היו כמו מימ' ימימה מהם ימי הנכה מלימה ימים תהיה בזאתו רק כאשר אמ' עם ימים מעמ' מני ימים' ו' לא יחכן להיותם מנים רק ימים כאשר הם על פי מנתים ימים מהיו מנתי מלמי' שעבו הימים כאשר היו וככה עד חדם ימי מתרחה הלבנה על המתכוכת מרחתה ביום הרחמן מהמספר על כן אמרתי כי ימים אלף ומאתים ותעמי' הם חבי השבוע מהזכיר וככה אמרי המחבה ויגיע לימים כאשר אמרם ואולי הין מני' אתי יחכה אמר אלף מנים ויגיע וכתוב ימי מנותיהם בהם שבעי' מנה והנה מלמי' מנה מלמתנו נחמיה אמ' לאשר הניר בית קברות לבותי חרבה ומערי אכלו בחם וכתוב אותי מוה להיות פחה בחרץ יהודה וכתוב עלין הוה יבנה היכל יי' והוה יעמ הוד ויסב ומסל על כפאו וירמיה התנבא עליו ואתה מלך ומסכיל ובעזרא כתוב על נחמיה ואתה היה להם למלך ועתה לאמר מבועי' מבני' הם ממוסף דבר בתחילת תחנוני דניאל לכלות הפשע כמו כי לא מלם עון החמרי ולהתם חטאת כמו תם עונך ולכפר עון לסבול עול הגלות לכפר עון חבותיהם ולהביא עת מירושם הסם בפרק הן פירושו לנבלי כי בימת הדרך הוה מקיעתו כאשר הסמם בימתו הוה מקיעתו על כן אמרתי הוה לנבחי כי לסבח כמו חז יבח כמונה מדקה והוסיף כאור כדרך וזהו קומו אורי כי בח אורך עד מתה ולחתום חזון ונביא מיפסקו הנביאים ולחתום מפיח קדש קדשים והנה זה תחילת הנלו' וז יעלה על לבך דבר המול

דניאל י

חמודות סימן ותקח רבקה את בגדי החמדת כתיב חס׳רחס׳ ׳ בתחלת תחנוניך יצא דבר חמודות כתיב סל דמל׳ חמודות בזהב רעזרא חמודות כתיב חס׳ו׳ בתרא ׳ תשארא חמדות כתיב חס׳ו׳קדמא ׳ ואשא את עיני ואדא ב׳דסמי׳וסי׳ והנה ארבע קרנות ׳ והנה איש אחד לבוש ׳ חגורים ג׳ב׳חסרי׳ואסל וסי׳בסדר בא ׳ כעין ט׳וסים נסם ב׳יחזקאל סימן א׳ ׳ ככוך ׳ וסים ביחוקאל סימן א׳ ׳ וראיתי ׳ וסים נסטר בקהלות סימן נ׳ובשמואל א׳סימן ט״ו ׳ המראה ד׳וסימן וישכם שמואל ׳ ואני נשארתי לבדי וארא ׳ וראיתי אני דניאל ב׳כו׳ ׳ ולא נשאר ד׳וסים׳ולא נשאר איש בעי ובית אל ׳ וישלח יהוא בכל ישראל ׳ ויעלו כיהודה ויבקעוה דדה ׳ ואני נשארתי לבדי וארא ׳ ופני ג׳וסים׳

לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אָכָלְתִּי וּבָשָׂר וְיַיִן לֹא־בָא אֶל־פִּי
וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי עַד־מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים׃
וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל
הוּא חִדֶּקֶל׃ וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אִישׁ־
אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃
וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי
אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל
דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃ וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי
אֶת־הַמַּרְאֶה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־
הַמַּרְאֶה אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ
בְּהֶחְבֵּא׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאָה
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר־בִּי כֹחַ וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי
לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹחַ׃ וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל
דְּבָרָיו וּבְשָׁמְעִי אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם
עַל־פָּנַי וּפָנַי אַרְצָה׃ וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי
עַל־בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יָדָי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ־
חֲמוּדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנִכִּי דֹבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד

לא יראו ׳ יסב אל ביתו ופני לא יראו דאבשלום ׳ נרדם על פני ופני ארצה ׳ ידי לא וסי׳במסר במסר רבת ׳ נתינה פנים ד׳חס׳את וסים ונתתי פני בנפש החיא והכחתי פני בנפש האכלת את הדם ׳ ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ׳ כתתי פני ארצה ונאלמתי ׳ במראה ב׳ וסי׳במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו ׳ ובמראה נאמן צידי ׳ נהפכו ב׳וסים׳ותכרע ותלד כי נהפכו עליה צירים ׳ אדני במראה נהפכו צידי ׳

אבן עזרא

ואני הייתי על־הנהר הגדול · כמו יחזק על נהר כבר ׃ ואשא את עיני וארא׳ במראה׳ הלילה כדרך זכריה הכבוד ורע כי מצלתם גדולה מתעלת נרעון ומנוח תשתו והמסכיל יבין׃ אלף לופן נוסף כמו אלף תחמול ואזרוע ואחמור ׳ וכתם הוא עבול פיום בו פז ׳ ומרגלותיו כמו רגליו ׃ קלל · לטוס׃ כקול המון ׃ פיומם קול גדול ׃ וראיתי אני דניאל לבדי את המראה · ככה היה רואה במראות הנבואה ׃ נהפך עלי למשחית׃ פס לו תותר ור׳ תפס תאחר כי כמוהו הר המשחית ׳ ולפי דעתי מהות פועל כדרך תפקוללו תבידו לב פנה׳ על כיון ולהיו׳ משחית מגזרת שמן המשחה והנה מרעיד תואר וכמוהו מעמים בתוכה והנה הם זה החדש רשעון הוא כיון הנה מרחם חדם להתענות ולא ידענו החמת ׳ את הגרון כי טעם עומד לנגדו מהיה מלמד לו ומכח הפנים יעמדו כנגדו ואין טעם מלים עומד לנגדו כי כן חשב על כן מהל הלבן תתה הם לבריתו ואמר כי להלחם עם מלך פרס פירוש לעזור לו וכמוהו התלך תתי למלחמה כי תתי כמו עמי ׳ ואין זה מהזכיר נכון כי וילחם עם ישראל גם ונלחמתם תותם במיעור הכל להפך וזה מהזכיר התלך תתי למלחמה אין תתי דבק למלחמה כי הם מהליכה ועוד הם היה עוזר לותו תיך כתוב והכ׳ יוכח והנם בר יון בת מהמחית מלך פרס מהיה זה המלך עוזר תותו ועוד תפרס כל זה ׃ וטעם אחר הפרים הרחמונים כדרך היומבים רחמונה במלכות על כן נקרא הפר הגדול ולולי זה הייתי אם ומלכי פרס הם כמו פרי פרס הם הפרים העומדים על פרס כאשר הוא מיכחל עומד על ישראל · וטעם באחרית הימים כי עתם יספר בנבואתה כל אשר יקרה עד בוא המעמיד תלבדכם כל מלכיות האדץ כאשר פירש גם יפרש ׃ והיך · כמו איך יתר החמון עובו תתיו ורבים ככה היה בספרד חכם שמו בן היובר וחב׳ ספר בקץ ופירש למועד מועדים וחבי חלף וחתם מאות פנה ותחולתם מעבת תת׳לדניום המדי והנה טעה כי חשב כי זה הפסוק דברי דניאל ואיכנו כן דברי המלאך כי הוא דבק למעלה ׃ ונתן

רבינו סעדיה גאון

לחם חמודות ׳ לחם חם מן מולת נקיים מאכל טעמי ממלכים ומחמדים להם ממם פת בג כחמר מאפה תנור ׃ ובמר׳ גם דעתי למר על כבר דג׳ ומאכל תורים ובני יונה חיל ופני וכיוצא בהם הוא אמר בא בה אל פיו כל לותן מבוצע בהתאכלו על ירושלם שהם תאמר בשר בקר ופלן לא יתכן למר כן לפי פעל אכלו בני הגולה בשר בקר ופלן בגלו בבל כי לא רחוי להשחט כי אם בשעיר בארץ הקדום למען זרוק הדם וקטר החלב וכן יין לא פתה לותן פלם מבוצע ׃ וסוך לא סכתי ׳ כדוגמת תנמי עוכב המפנקים את בשרם במרחצאות במקום המור ׳ כל כך על תבלות בלות התחרוכת הזאת מרחה כי בטבע לחת למום כבכח המזכח והסכה הזאת מהתקבל עליה הוא סכת ג׳ לכורש מלך פרס ומל מרחה חורבן בית המקדש הסני והגלות התקבל ג׳ מבוצים ובאים לא בגין קוף ג׳מבוצי לו רחה על נהר חדקל הוא לבוש בגדי בד לבני כשלג דקין ככבני כהונה ׃ ומתכני חגורים ׳ לחזר מן כתם לופן מנחתר מפז ׳ ובויתה כתרפים ׳ תרי לפי לתה כעומק ים תרפים ופם מפותרין כמו תרפים פוהם קוף דבר הוא דמות גלי היס בעת תרוממנה גלי ירחה ברחם הגלים כמרחה לבן תרפים לבבה וזה מלנו ומתרגמינן תרפים כרוס ומח ׃ כלפידי חם ׳ כמרחה לעיר נור ברק חם ׃ ומרגלותיו ׳ ורגלו כעין נחושת מוכהב לפני ירחה עליו הממם כהבהק הנחש ׳ ויכהב ויבהק בכפול עליו עין הממם ׳ לף קלל כמו קלו ומוסק בהם כדמתרגמינן קלל מבלהב ׃ וקול דבריו כקול המון ׳ רב ועם עכו׳ דברי בתוך הועד ׃ וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה ׳ המה הין חבי וזכריה ומלאכי ועל מהיה דניאל מעולה מהם ראה את המראה ׳ אבל חרד גדולה נפלה עליהם ׳ ומחת סלה ראו למה חרדו ולמה זה ויברחו בהחבא ׃ והודי ׳ וזיו תואר פני נהפך להשחת ובמה זיו פני כרותות ומוריקות מרוב חיתת ׃ ולא עצרתי כח ׳ לא כאשר בי כח ׃ ואני היייתי כרדם על פני ׳ כלומר מן הברית הקול נפלתי על פני ופני הין מביטות תרצה ׃ ותמעי על ברכי · כלומר נדכתני יד המלאך על ברכי כי היה דניאל בעת ההיא כיום פחד וכן מרוב פחד יבא לבו מרוב פחד ׃ ואני היתה כאחת חרדה במראה׳ המלאכי׳ל הנבחרים כי היתה המראה חזקת נפלאה ומורחה מאד בפחד ואימה כי היתה בגלות והמלאה חזקת מוצלת לאיכו ובקבמו על כן מראה כזה ומבוא חורין ׃ היום תאורות הבן בדבריס · כי לולי שהתענית והתפללת ולא מן היום הרחמון לאבר נתת לת לבך להבין ולהתעונת לפני דברין׳ כי אתה היום נאחר בשעים טובים ועל כן בתתי להוריעך הגלות ומוד הנסתר וזה שאמר כי מן היום הרחמון לאבר נתת לת לבך להבין ולהתעונת לפני להיות נשמעו דבריך ולא יכולתי לבא אליך בתתי אחת לפי אר מלכות פרס עומ׳לנגדי ועל כן נתעכבתי ׃ ואר מלכות פרס ׳ כי לון תכן להתעמיד על כל עם ועם אר ואר לעזור לבל עם ׃ ואמר כתב ואר מלך פרס הוא מראה ומעבו אר פרס הוא קבף על יפרץ ׃ והנה מיכחל אחד האריס הרחמונים׳ מם הגדולי שבאריתי מרוס בא לעזרני מאר פרס העומד לנגדי לעכבני אלא לבוא בגלות הזה ׳ ובנה כרמו׳ בני חרס כובע על ספתי נפתל׳ המלאך לרמו׳ בן חדם למען תת לו קורת רוח אלא יבהל ׳ ואומרה ל העומד לנגדי . זה מהוא כדמות בני חרס מבנע על מפתיו בר׳עזוכה לאבר למלאך הבחיה לו כחדם ׃ תדני בתראה ׳ בעבור אדני נתפכו עלי ׳ כל מכן עבמו נחפכו צירי כמו נהפכו צירי ובמראה זה ׳ המלאך מהיה מדבר אמו בראשונה ׃ לדבר עם חדני זה ׳ המלאך מהיה עומד חלנו ׃ והני מעתה לא יעמוד בי כח ׳ מרוב חיתת ׃ ואתר

כ וְיֹאמֶר הֵיְדַעְתָּ לָמָּה־בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב ה׳
לְהִלָּחֵם עִם־שַׂר פָּרַס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר־יָוָן בָּא׃ 5
אֲבָל אַגִּיד לְךָ אֵת־הָרָשׁוּם בְּכְתָב אֱמֶת וְאֵין אֹחֵז ׳יקפי׳ בכתי׳ ונכתי׳ ר׳
מִתְחַזֵּק עִמִּי עַל־אֵלֶּה כִּי אִם־מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃ 5
יא וַאֲנִי בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי עָמְדִי 5. 5
לְמַחֲזִיק וּלְמָעוֹז לוֹ׃ וְעַתָּה אֱמֶת אַגִּיד לָךְ הִנֵּה־עוֹד 5 ויתר למעיז

ב׳ כגבור יצא, ארגי״ו. נתן לי׳ לשון למודים ב׳ בו. והוא רחום יכפר עון, אם זך וישר אתה, ובחזקתו בעשרו יעיר. ויך אלחנן בן יעיר דרה כן כתיב, בתרא שום בר נש.

רבינו סעדיה גאון

ויאמר הודיעתם למה בחתי שלך, כאשר תמיד לדבר החזון לשוב להלחם עם שר פרס ועל כן הגיד לך הרשום בכתב אמת כי חשוב להלחם עם שר פרס מלחמי הייתי וכוח יתפרס לבוא בבחין להגיד לך וטרם בוחי והנה שר יון בא׃ ואין מתחזק עמי על אלה כי אם מיכאל סרכם. כי לולי רחמי עמיס אז תמנו כמרחבו למה מלחמי בפנית אחת לדריוס המדי עמדי למחזק ולמעוז לו ועל זה הרב׳ היה עוזר לי עם זה עכשיו לבל ריק למחזי ולמעוז ולסייע לי שפר פרס ומפ׳ יון כי כתוב כמרחם חדם ויחזקני ויאמר הודיעת למה בחתי שלך כלומר להגיד לך כל מה שלך רופף ועור בשבחתי חשוב להלחם עם שר פרס והנה שר יון בא לבל חגיד לך את הרשום בכתב אמת כי זה הטוב לוכו טוב זה המלחך למה היה לוחם עם שר פרס היה חומר לפני הקב״ה רבונו של עולם לוכו רחוי לחיות מלך הפילוהו במיר, וימלוך יפרע וזה מיכל היה לוחם עם שר פרס אלא ימלוך דריוס פנים רבות מזה חוטף הוא, הנה אלמה מלכים עומדים לפרס חשורוש ארתחשסתא ודריוס מהוא כורש וכורש הרשון הנה מלך: והרביעי יעשי עושר גדול, זה כורש הגדול: יעיר הכל את מלכו׳ יון, פיומות ויתגבר מלך יון ויתעורר עליו ויקחו יוכים את עפרו: ועמר מלך גבור, זה אלכסנדרוס מלך יון: והעומדו, כרוב גובה מלכותו זו תקבר מלכותו: ותחץ לר׳ רוחות השמים, בארבע ואלכסנדריה: ולא לאחריתו, ולא לזרעו מאחרית ותקוה אלא הם הבנים אלא לזרים תחץ זו תחץ מלכותו: ולא כמשלו אשר משל, ימשלו אלה ר׳ מלכים כמו שהיה הוא זו תחץ מלכותו ותנת׳ לאחרים מלבד זה הר׳ וזה מכחו ולא לאחריתו בכחו כמקדם כלומר לא תהא אחריתו כראשיתו כי תנתש מלכותו ותנתן לאחרים מבלעדי אלה: ויחזק

אבן עזרא

ואין אחד מתחזק עמי על אלה כי אם מיכאל סרכם. והטעם אם עזרני עתה בהלחמי עם שר פרס גם אלכי עזרתיו עם שר כפרי, וז׳ מלך דריוס המדי כתם, הוא כתוב ודריוס מדיתי קבל מלכות׳ וזהו ואני בשנת אחת לדריוס המדי עמדתי למחזק ולמעוז לשכיל ואפר עתה אגיד לך כי כתוב אחריו ועתה אמת אגיד לך לתמוה מהפסוק ואם טעם הטוען הראשי לי כמוהו מהפסיק וחזר במלת לו על הפרשה העליונה הראיתיך לו וירח חלין ו׳ בהלוכי ממרח ונבא אלין יהודה וקרא מחרב׳ על דבר פרס תרב׳ על דבר המלחמי ואין ביניהם רק אותיות אחדות ומלת עמדתי לשון עמידה ואמר אני עמדתי לעזרת שר פרס ועתה אני יוצא ושר יון בא אלי ואין עוזר לי כי אם מיכאל שרכם ואין אחד מתחזק עמי על אלה כי אם מיכאל שרכם ואני בשנת אחת לדריוס המדי עמדתי למחזק ולמעוז לו ועתה אגיד לך אמת כי עוד שלשה מלכים עומדים לפרס והרביעי יעשיר עשר גדול מכל וכחזקתו בעשרו יעיר רב׳ את מלכות יון כולם והנה עמדתי לעזרת שר פרס ואני יוצא והנה שר יון בא אלי ואין עוזר לי

דניאל יא

ולקץ ג׳ וסים׳ ולקץ שנים יתחברו׳ ולקץ העתים שנים יבא׳ ולקץ ימים נשאלתי׳ ולא יעמוד ד׳ וסים׳ ולקץ שנים יתחברו׳ ויער כאו ולבבו על מלך הנגב׳ וישען על ביתו׳
ולא יעמוד׳ כציון יצא ויסל׳ ויבא א רפין וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סימן ד׳ ואיוב סימן כא׳ יביא ג ה חס׳ ח׳ מל וסי׳ בתלים סימן עח׳ ובא ז׳ רפ וסי׳ ובא אשר לו רביית
והניד לכהן׳ ובא הכהן וראה והנה פשה׳ ובא אהרן ב אהל מועד ופשט׳ ובא השמש וטהר ואח׳ יאכל בן הקדשי׳ ובא אהרן ובניו בנסע המחנה והורידו׳ ובא האות והסוס׳

וְיֶחֱזַק מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק עָלָיו וּמָשָׁל מִמְשָׁל רַב מֶמְשַׁלְתּוֹ׃	וְנִתַּן חֲמָמוֹן בְּיָדוֹ׃ וְנִשְׂאַ הֲמָמוֹן יְרוֹם לְבָבוֹ וְהִפִּיל רִבֹּאוֹת וְלֹא יָעוֹז׃ וְשָׁב מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הָמוֹן
וּלְקֵץ שָׁנִים יִתְחַבָּרוּ וּבַת מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב תָּבוֹא אֶל־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים	רַב מִן־הָרִאשׁוֹן וּלְקֵץ הָעִתִּים שָׁנִים יָבוֹא בָּוֹא בְחַיִל
וְלֹא־תַעְתִּר כֹּחַ הַזְּרוֹעַ וְלֹא יַעֲמֹד וְזַרְעוֹ וְתִנָּתֵן הַיָּא	גָּדוֹל וּבְרֹכוּשׁ רָב׃ וּבְעִתִּים הָהֵם רַבִּים יַעַמְדוּ
וּמְבִיאֶיהָ וְהַיִּלְדָּהּ וּמַחֲזִקָּהּ בָּעִתִּים׃ וְעָמַד מִנֵּצֶר	עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּבְנֵי פָּרִיצֵי עַמְּךָ יִנַּשְּׂאוּ לְהַעֲמִיד
שָׁרָשֶׁיהָ בַּנּוֹ וְיָבֹא אֶל־הַחַיִל וְיָבֹא בְּמָעוֹז מֶלֶךְ	חָזוֹן וְנִכְשָׁלוּ׃ וְיָבֹא מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְיִשְׁפֹּךְ סוֹלְלָה
הַצָּפוֹן וְעָשָׂה בָהֶם וְהֶחֱזִיק׃ וְגַם אֱלֹהֵיהֶם עִם־	וְלָכַד עִיר מִבְצָרוֹת וּזְרֹעוֹת הַנֶּגֶב לֹא יַעֲמֹדוּ וְעַם
נְסִכֵיהֶם עִם־כְּלֵי חֶמְדָּתָם כֶּסֶף וְזָהָב בַּשִּׁבְיָ יָבִא	מִבְחָרָיו וְאֵין כֹּחַ לַעֲמֹד׃ וְיַעַשׂ הַבָּא אֵלָיו כִּרְצוֹנוֹ
מִצְרַיִם וְהוּא שָׁנִים יַעֲמֹד מִמֶּלֶךְ הַצָּפוֹן׃ וּבָא	וְאֵין עוֹמֵד לְפָנָיו וְיַעֲמֹד בְּאֶרֶץ־הַצְּבִי וְכָלָה בְיָדוֹ׃
בְּמַלְכוּת מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְשָׁב אֶל־אַדְמָתוֹ׃ וּבָנָו יִתְגָּרוּ	וְיָשֵׂם פָּנָיו לָבוֹא בְּתֹקֶף כָּל־מַלְכוּתוֹ וִישָׁרִים עִמּוֹ
וְאָסְפוּ הָמוֹן חֵילִים רַבִּים וּבָא בוֹא וְשָׁטַף וְעָבַר	וְעָשָׂה וּבַת הַנָּשִׁים יִתֶּן־לוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ וְלֹא תַעֲמֹד
וְיָשֹׁב וְיִתְגָּרוּ עַד־מָעֻזּוֹ׃ וְיִתְמַרְמַר מֶלֶךְ הַנֶּגֶב	וְלֹא־לוֹ תִּהְיֶה׃ וְיָשֶׁב פָּנָיו לָאִיִּים וְלָכַד רַבִּים
וְיָצָא וְנִלְחַם עִמּוֹ עִם־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הָמוֹן רָב	וְהִשְׁבִּית קָצִין הֶרְפָּתוֹ לוֹ בִּלְתִּי חֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ׃

אשר דבר עליך׳ ובא חלוי כי אין לו חלק ונחלה׳ ובא המלך דוד עם בחורי׳ ובא וחכח את ארץ מצרי׳ דירמי׳ כן כתי׳ ובא עליך רעה׳ ובא הנשיא דרך אולם השער בתוכ׳
ובא לשפים ויכד׳ ובא לציון גואל׳ ובא כסהלך רישך׳ וחבירו ובא מתהלך׳ ובא כמלכות מלך הנגב׳ ובא ארץ הצבי ורבות יכשלו׳ ויעש ב׳ רפין וסימני׳ ויאבד און אל
דויד דלח׳ ויעש הבא אליו כרצונו׳ ויעמוד ב׳ רפין וסים׳ ישאהו על כתף יסבלהו׳ ויעמוד בארץ הצבי׳ וישם ו רפין וסים׳ שא יי׳ פנין אליך׳ ויט ידו על צפון׳ ואם לא
איפו מי יכזיבנו׳ וישם פניו לבא בתוקף׳ ודבתריה וישב פניו לאיים בן כתיב ץ צדק לפניו יהלך׳

אבן עזרא

ויחזק מלך הנגב׳ מהוא מלך מצרים ממלך הצפון מהוא מלך גוג ומן פריו׃
ויחזק עליו׳ מלך הנגב׃ ובת מלך הנגב׃ היא מלכת סבא ושלח שלמה׳ הקרוי
בלשון יממע״ז שיתן ועד היום לחם מולכת עליה והוא ברמו׳ מלך מצרי׳ עד היום
ושלח סבא היא כנגד ארץ ישראל וזה הדבר ידוע הוא בספרי׳ ומכחתי
ממה׳ וטעם לעשות מישרי׳ עמם בין המלכי׳ והכה מלך צפון רבה לקחת לותם
לחסם׃ לא תעצר כח הזרוע׳ ומלך מצרי׳ יקחכה בחזקה גם יקח יולדת׳ וחכמי
התזלות מהיו עמה וזהו ומחזיק בעתים׃ ועמד׳ מרמיה׳ מרמי זלת סבת והיום
יעמם בעבור אחר מן בניו מל מלך מצרים והוא בן המלך׃ ובא׳ אל מלך צפון
וכתבצרי מעוז׃ וגם אלהיהם׳ יבא בשבי ל מצרים׳ וכח במלכות מלך הנגב׳
יסוב לארצו ולמלכותו למצרים׃ ובניו יתגרו׳ בני מלך צפון כי כבר הזכיר והוא
סבי׳ יעמוד ממלך צפון ומלת יתגרו כמו וז תקנ״בם מלחמה׃ ובא בוא׳ ההמון
מלך כסו׳ ונטף מיביא תכונת עד מעוזו מל מלך הנגב׃ ויתמרמר׃ מגזר׳ מימי
לך תמרורים׃ ובלחם עמו׳ פירוש מהוא עם מלך הצפון כמו ותרחהו את הילד
והוא כוה לי יחיי׃ והעמיד׳ מלך הנגב המון רב׃ ונתן׳ המון מלך הצפון בידו׃
ונפל׳ המון הנחלם׃ וחפיל רבותות׳ מהמון מלך הנגב׃ ולא יעוז׳ מלך הנגב׃
ולקץ העתים׳ פירש מהם שנים יבואו עזרים רבים למלך הנגב׃ ויבא׳ וזרעו׳
מלך הנגב לא יעמדו הם העזרים עם מבחוריו׃ ויעש׳ מלך צפון הבא מל מלך
הנגב כרצונו׃ בארץ הצבי׳ ארץ ישראל ויחרית רבים מהם׃ ויעש פנין לבוא
בחוקף׳ כל מלכות מצרים מהוא מלך הנגב׃ ויצרים עמו׳ ויעשה עמו מלום׃ ובת
הנשים׳ היא מלכת סבא יקח לו מלך הנגב להמחית׳ כי ברמותו והיא תסרח
וזהו לא תעמוד ולא לו תהיה מלא יקחנה׃ ויפב׳ והקצין מהיה מחרף יפיב
גמולו ברחם מיעלה לו כמו חרפתו לא יותר׃ ויפב

רבינו סעדיה גאון

ויחזק מלך הנגב ומן שריו׳ מרוב שרי׳ מיהיו לו חזק עליו מלך הצפון ומלך
הצפון ממשל רב ממשלתו ויחז׳ הכל בממשלתו׃ ולקץ שנים יתחברו׳ מלך
הצפון ומלך הנגב לעשות מלום׃ ובת מלך הנגב תבוא ל מלך הצפון לעשות
מישרים׳ כשירצה מלך הנגב מהוא כבוש בשער חז יאמר למלך הצפון קח כח
בתי לאשה ותהיה לחבה ומישרי׳ בינינו׃ ולא תעבור כח הזרוע׳ ותתן בת מלך
הנגב לעמי מתבו׳ בחתו׳ של מלך הצפון לא תעמו׳ כח וזרוע למלך הצפון לבלתי
הלחם בחבה חלא ילך מלך הצפון במלחמה ויכה את מלך הנגב׃ ותבטל את
ומביאוה׳ הם המלוחים׃ והילדה׳ היא הנערה המתרתת לפניה׃ ומחזיקה׳
הוא חביה׃ בעתים׳ בזמנים רבים בית הכלה׳ ועמד מנצר מרמיה ככו׳
ממשפחת בית חביה הוא אחיה בן חביה יקום׃ ויבוא אל החיל׳ להלחם במלך
הצפון לנקום נקמת אחי׳ ככו׳ כן לו יתיר ופירושו אחר כמו ובכה אפר נפש
ימיכך כלות קרו׳ וסורם ועכף׃ ויבוא במעוז מלך הצפו׳ בקריית מחוזקי בעיר
מעוזו ומבצר מלכותו׃ ונסיכיהם׳ הם פריהם כמו התמכת נסיכי תרשיש
הם הסופטי׳ מהם קרובי מלכות׃ עם כלי חמדתם׳ הכל יוליך בפניהם במנהג׳
והוא פנים רבות יעמוד ויחלוך יותר ממלך הצפון׃ ובא במלכות מלך הנגב׃
וימלוך ויהיה גדול כמלך הנגב׃ ומב אל ארמתו׳ במצרים למלוך הכח והגע׃
ובניו׳ ולא בניו של מלך הצפון יתגרו עם חופף המון חיילות ונטף ועבר׃
בעיירו׳ מלו׃ ויסוב׳ כל חח׳ ולח׳ מבניו׃ ויתגרו עד מעוזו׳ היא העיר מהוא
מולך׃ ויתמרמר׳ לשון כעס ומרירות ולא לשון רבות ותרות׃ והעמיד׳ מלך
הצפון׃ המון רב ונייקר׳ וימשך המון מלך הנגב בידו׃ ונשא ההמון׳ פיתגם
ויפתח וירום לבבו של מלך הנגב׃ והפיל ריבואו׳ מחיל מלך הצפון׃ ולא ועמוד׳
מלך הצפון לעמוד לפני מלך הנגב׃ והעמיד׳ מלך הצפון׃ תימן רב׳ ויותר מן
הראשון׃ ובוא בוא בחיל גדול וברכוש רב׃ מביאת מלך הנגב מן החלוני ומזי
וכסף רכוי סוסיה ומרכבות׃ רבי יעמדו על מלך הנגב׃ להלח בו׃ ובני פריצי

עמך׃ המורדי בלהלי הממי׳ ׃ וכשלו׳ ברעתם׃ להעמיד חזון וכשלו׳ ברעתיך כך הוא מיעצו עצתם כביהי המקר וחלומי חלומות ומפיהי׳ לו עבה ויחלמו עתו וכשלו
בעצת׳ ובוא׳ עוד מלך הצפון ויספוך מלמה׃ ועם מבחריו׳ כתיב זן בחורי מלך הצפון׃ ועמד׳ מלך הצפון׃ לעמוד ועמד הבא אליו׳ ל מלך הנגב לחם בו׳ כרצונו׳ כתלותו׳ ולין עומד׳ לפני מלך הצפון׃ ויעמוד בארץ הצבי׳ בארץ ישראל מקום רבון בניו חבורה ונם הוא
לעם יתיבב בכל מקו׳ מירב׳ ובבח׃ וכלה תהיה בידו׃ מיכלה בחורי חמד מלחמת מבכריו קרי מבוכדי׳ בבוהי קומה כמגדל מבכר׃ ולין בחי׳ לו יהיה לחם כח
עמו׳ מתתייסר דרכו ומלחמתו מן הבורח ויעשה כתלות רבונו ולא יכשל כי הם בדרך מיפרים יכליח בכל׃ ובת הנשים יתן לו׳ זה מכתבנו למעלה ובת מלך הנגב
תבוא אל מלך הצפון לעמות מיפרים ולותה הבת יתן לו מלך הנגב להשחית עבתו ולבטל מלחמותיו׃ ולא תעמוד׳ הבת בפלטין להיות נביה׃ ולא לו תהיה׳ לחסם
הלחם בחיבה חלא ילך מלך הצפון במלחמה ויכה את מלך הנגב׃ ותבטן הוא ומביאוה׳ הם המלוחים׃ והילדה׳ היא הנערה המתרתת לפניה׃ ומחזיקה׳ הוא חביה׃ בעתים׳ בזמנים רבים בית הכלה׳ ועמד מנצר מרמיה ככו׳
ממשפחת בית חביה הוא אחיה בן חביה יקום׃ ויבוא אל החיל׳ להלחם במלך הצפון לנקום נקמת אחי׳ ככו׳ כן לו יתיר ופירושו אחר כמו ובכה אפר נפש
ימיכך כלות קרו׳ וסורם ועכף׃ ויבוא במעוז מלך הצפו׳ בקריית מחוזקי בעיר מעוזו ומבצר מלכותו׃ ונסיכיהם׳ הם פריהם כמו התמכת נסיכי תרשיש
הם הסופטי׳ מהם קרובי מלכות׃ עם כלי חמדתם׳ הכל יוליך בפניהם במנהג׳ והוא פנים רבות יעמוד ויחלוך יותר ממלך הצפון׃ ובא במלכות מלך הנגב׃
וימלוך ויהיה גדול כמלך הנגב׃ ומב אל ארמתו׳ במצרים למלוך הכח והגע׃ ובניו׳ ולא בניו של מלך הצפון יתגרו עם חופף המון חיילות ונטף ועבר׃
בעיירו׳ מלו׃ ויסוב׳ כל חח׳ ולח׳ מבניו׃ ויתגרו עד מעוזו׳ היא העיר מהוא מולך׃ ויתמרמר׳ לשון כעס ומרירות ולא לשון רבות ותרות׃ והעמיד׳ מלך
הצפון׃ המון רב ונייקר׳ וימשך המון מלך הנגב בידו׃ ונשא ההמון׳ פיתגם ויפתח וירום לבבו של מלך הנגב׃ והפיל ריבואו׳ מחיל מלך הצפון׃ ולא ועמוד׳
מלך הצפון לעמוד לפני מלך הנגב׃ והעמיד׳ מלך הצפון׃ תימן רב׳ ויותר מן הראשון׃ ובוא בוא בחיל גדול וברכוש רב׃ מביאת מלך הנגב מן החלוני ומזי
וכסף רכוי סוסיה ומרכבות׃ רבי יעמדו על מלך הנגב׃ להלח בו׃ ובני פריצי

ולא יעצא ד׳ וסים׳ נמסר בסוף צפניה • נוגש ב׳ מ׳ וסים׳ ממנו יצא כל נוגש • ועמד על כנו מעכיר נוגש • אחרים ד׳ וסים׳ בסדר נח • מלפניו ח׳ וסים׳ וצרעת בעקן תדבק •
ואל ישע ישב בביתו • חילו מלפניו כל הארץ ד״ח • והאלהים עשה שיראו אשר יראו מלפניו • אם על המלך שוב יצא • ואת פתשגן כתב חדת • וזרעות השטף ישטפו
מלפניו • על מלך ט׳ וסים׳ ביטיו עלת פרעה נכה • וקץ אתם נבוזר אדן דמלכים • ויצא יהויקים מלך יהודה דמלכים • ונשאת המשל הזה • כן אדם שא קינה על • והיה

וְיָשֹׁב פָּנָיו לְמָעוֹז אַרְצוֹ וְכָשַׁל וְנָפַל וְלֹא יִמָּצֵא: ס׳ ר׳
וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ מַעֲבִיר נוֹגֵשׂ הָדָר מַלְכוּת וּבְיָמִים ס׳ ב׳ מל׳ ס׳ ג׳
אֲחָדִים יִשָּׁבֵר וְלֹא בְאַפַּיִם וְלֹא בְמִלְחָמָה: וְעָמַד ס׳ ד׳ ס׳ ג׳
עַל־כַּנּוֹ נִבְזֶה וְלֹא נָתְנוּ עָלָיו הוֹד מַלְכוּת וּבָא
בְשַׁלְוָה וְהֶחֱזִיק מַלְכוּת בַּחֲלַקְלַקּוֹת: חֲרָעוֹת ס׳ ב׳ וכפיפ׳
הַשֶּׁטֶף יִשְׁטְפוּ מִלְּפָנָיו וְיִשָּׁבֵרוּ וְגַם נְגִיד בְּרִית: ס׳ ח׳ ס׳ ג׳
וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה וְעָלָה וְעָצַם ס׳ ג׳
בִּמְעַט־גּוֹי: בְּשַׁלְוָה וּבְמִשְׁמַנֵּי מְדִינָה יָבוֹא וְעָשָׂה ס׳ ב׳
אֲשֶׁר לֹא־עָשׂוּ אֲבֹתָיו וַאֲבוֹת אֲבֹתָיו בִּזָּה וְשָׁלָל ס׳ ב׳ על רמ״ז
וּרְכוּשׁ לָהֶם יִבְזוֹר וְעַל מִבְצָרִים יְחַשֵּׁב מַחְשְׁבֹתָיו ס׳ ב׳ מל׳
וְעֵת׃ וְיָעַר כֹּחוֹ וּלְבָבוֹ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב בְּחַיִל ס׳ ב׳ ס׳ ט׳
גָּדוֹל וּמֶלֶךְ הַנֶּגֶב יִתְגָּרֶה לַמִּלְחָמָה בְּחַיִל־גָּדוֹל ס׳ ב׳
וְעָצוּם עַד־מְאֹד וְלֹא יַעֲמֹד כִּי־יַחְשְׁבוּ עָלָיו ס׳ ב׳ רמ״ז
מַחֲשָׁבוֹת: וְאֹכְלֵי פַּתּוֹ יִשְׁבְּרוּהוּ וְחֵילוֹ יִשְׁטֹף ס׳ ס׳ ס׳

דניאל יב

כרצונו ד׳חסרים בלי״ש וסימ׳נמשך בסיפ׳סימ׳ח׳ובסדר ויחי • נעשתה ט׳וסי׳והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ׳ נעשתה התועבה הזאת בישׂ׳ • והגד לך ושמעת ודרשת׳ ואחיתפל ראה כי לא נעשתה • ויקם י״י את דברו אשר דבר עלינו ב׳בפסוק ׳ עד כלה זעם כי נחרצה ׳ וידעו כי מאת אלהינו נעשתה חשלאכה • ברבים ב׳וסי׳לכן אהלק לו ברבים׳ והמשילם ברבים ואדמח יחלק • ובא ז׳לפ׳וסימ׳נמשך בסיפרא סימן יא ובשמואל ב׳סימן ו׳ וישעיה סימן מז • וראשית ו׳וסימ׳ראובן בכורי אתה • ראשית

כל הסרי׳קעלי׳כ׳ מקשון לעזרני על כל אלה כי מס ענג׳ : ולכי בסנת לחת לדרין׳ ממלי׳ בכמול מלכות בכל והתפילה ימשלת עדי וכרס זכרו מקשים סרי מדי וכרס מלת המקום להכביל עול ע ממשלת׳ לימתם עליכם לכי נבריש עזרני למקוץ ולמעמו למיכל סרכם : הכה עוד סלמה מלכי ענג׳ רלך למרו בסדר עולם זה כורש ומקשורוש ודריוש בבנה בכית ומה ק׳ל רביעי רביעי למדי ׳ מכל בספר יוסף בן גוריון כתוב שהיה לו בן לבול שמלך תחתיו לפני מלך מקשורוש ושמו בתוכתו . סל דריוש . כעשרו יעני׳לת כל מלכותו להלחם עם מלכו׳ יון : ועמוד מלך גבור . כיון קום׳ עליכדרום . ושם כרכוש . בדריוש מלך פרס ויקרבנו ויקבל מלכותו ויכתעבדו פרסיים ליונים : וכעמדו תעבר מלכותו ׳ וכשיתפוק הרבה ויפרוץ על חוקיו תעבר מלכותו סיומו : ותקח לאחרת רוקן הכמים כתו׳ בספר בן גוריון שחלק מלכותו לד׳ רקצים מחלקתו סס ל׳ רלמד כתר מרה דניאל ומרי כנמר׳ קיומ לתרי כנמר׳ ולם נפיק לרכב ד׳ עוף על נבה ול׳ רמשיל לתיתק ס המשיל זה במורם וזה בעבר זה כנפון וזה בדרום ׳ וכן בחוי׳ רלמשל תעלים קוזק׳ תתים בקרבי סל נשיר הנעבר . ולא תבא למשלה לבניו שלא לפי עפמתו .

יעמדו מידו הדרים במקומות מהיו סם מוכד ורלקית בני עמון ום בין ימי ולא יתר לדיוטה התחתוכה סל ניהכס וסיו דרלון לכל בשר ׳ דרלון די רלון ד׳ לתר ירדו לדיוטה התחתוכה סל ניהכס וסיו דרלון לכל בשר ׳ דרלון די רלון כדמתרגמי׳ מיסת חזיכה : ומשמשלים ׳ בתורה יזהירו כזוהר סרקיע ׳ ומצריק הרבים . הלו תלמדי תינוקות ומוכיחי יפרלל ככוכבים : ולתה דניאל כתוב דברי ׳ וכותבם בחידות כתומות : חתום דברים חתומי׳ ׳ עד עת קץ מימוטו רבים תלמידי חכמים : ותרבה הדעת ׳ לבחר החזון ולה יפיעו : לבום הבריס ; בגדים לבנים כבגדי כהונה בגדי הבר : קץ הפלחות ׳ קץ הגלולה • ויהי

אבן עזרא

ועשה ׳ זה סהיה מלך גדול על בכל ופרס ותבריס ולפריקה ורומכיה ויסתעל והסיב בכל לארקו גם חבירין הסיבו פרסיים והסבלים ומבריס ולפריקה לרתו ׳ וטעם ויתרומם בלבו ועל הסם סהוא לל ליש ירבר נפלחות והמשכיל יבין והכה תחת המלך עליהם והכליח עד כלה זעם סיפרלל כי כבר נגיד : ועל ׳ הטעם סהכיח תורת לבותיו סם סהיו עוברים כוכב ברך : ועל כל אלוה ׳ מלוהב לת לאשר לא ידעוהו אבותיו יכבד בזהב ובכסף ובאבן יקרה ובחמדות : ועשה למבצרי מעוזים עם אלוה נכר אשר היה יגדיל כימי דכיאל ׳ ועתה יחל לרבר על העתידות מבמלרו ובעת לאחר יהיה עתידים בימי דכיאל ׳ ועתה יחל לרבר על העתידות מבמלרו ובעת קץ מיגיע קץ מלך הנפון לאחר לחתר והכליח עד כלה זעם לל יבה קץ הגולל ואחר יפרס והכה לל הזכיר מתי יהיה זה רק הזכיר כי זה המלך והטעם בנו ולחר ימים ירועים במספר מיוס מותו יבה הגולל ליפרלל : יתנגח עמו מלך מבירים ולין לחום עתהיה מבירים לל זה רית עתהיה : ויסתער עלית הנגב ׳ הוה מבירים ׳ על מלך הנפון ׳ על מלך מבירים כתו בסופה ובסערה ולם הוה כתו בסל כתו הסירו ולל ירדתי ולל ידעתי ורבים כתו : וכה ׳ זה מלך נפון לל לארץ לל הגיע והטעם ללו יתלטו מידו הדרים במקומות מהיו סם מוכד ורלקית בני עמון ום בין ימי ולא יתר לדיוטה התחתוכה סל ניהכס וסיו דרלון לכל בשר ׳ דרלון די רלון כדמתרגמי׳ מיסת חזיכה : ומשמשלים ׳ בתורה יזהירו כזוהר סרקיע ׳ ומצריק הרבים . הלו תלמדי תינוקות ומוכיחי יפרלל ככוכבים : ולתה דניאל כתוב דברי ׳ וכותבם בחידות כתומות : חתום דברים חתומי׳ ׳ עד עת קץ מימוטו רבים תלמידי חכמים : ותרבה הדעת ׳ לבחר החזון ולה יפיעו : לבום הבריס ; בגדים לבנים כבגדי כהונה בגדי הבר : קץ הפלחות ׳ קץ הגלולה • ויהי

רבינו סעדיה גאון

על כל ג׳ • על כל תקוף כמו חילי הלרץ ; ועל ג׳ לליס ירבר ׳ דברים על הכעסת על תלך מלמים ער יכלה חזעם מיפר ׳ ועבעת הבורל כלה ונחרכה ברמפי יפרלל יתנגח ׳ יתקוטט : ויסתער ׳ כמו מערת חיתם : בלרץ הלבי : בלרץ יפר לתן רבון כביוכו : במכמני ׳ במטמוני מקום סתר מטמון מלרב מתרגיוכן במקל תמכם הסיידי יטמון בלרץ הפח ולפר לל כדם מתרגמי׳ ולל כמץ : ולובים ׳ סם לותם כרכתיב ומבדי לך לת לודים ולת עמים ולת לחביים להביים ולובים עם לותם לחר הוא : במעבדיו ׳ במסעדיו בחילוף ממך בבל׳ : לחלי לפרמו ׳ לפון לפורת לפור עניין מכסה כיור כלפור בר חבוב סבבגדים כן לחלי לפרמו חבוכים סבהלליסם : ויעש ׳ ויכעס כמו לבטות עמים לבטות עמים ולפר כתב ויעש הוא מטע היתרות בלרץ לל יבוא עד קצו סל גלות ; ולין עוזר לו ׳ כי יפול מר גע מתרוס ויעמוד מיכלל הפר הגדול על עזרת יפרלל : והיתה עת צרה ׳ הוא עת קריעת כחמים בן חומיכל בכתוב והבטיחו ללי לת לפר דקרו : כל הנמלל כתוב בספר ׳ ללו הלדיקים בכתוב ויכתב בספר זכרון לפכיו : ורבים מיסני לרמת עפר יקיצו ׳ זו תחיית מתי יפרל סגולם לחיי עולם ; וללה סלל יקיצו סם עוחבי ו׳ לפר ירדו לדיוטה התחתוכה סל ניהכס וסיו דרלון לכל בשר ׳ דרלון די רלון כדמתרגמי׳ מיסת חזיכה : ומשמשלים ׳ בתורה יזהירו כזוהר סרקיע ׳ ומצריק הרבים . הלו תלמדי תינוקות ומוכיחי יפרלל ככוכבים : ולתה דניאל כתוב דברי ׳ וכותבם בחידות כתומות : חתום דברים חתומי׳ ׳ עד עת קץ מימוטו רבים תלמידי חכמים : ותרבה הדעת ׳ לבחר החזון ולה יפיעו : לבום הבריס ; בגדים לבנים כבגדי כהונה בגדי הבר : קץ הפלחות ׳ קץ הגלולה • ויהי

ב׳ל׳ חס׳ ג׳ חס׳ כלי׳ כ׳ לכתי׳ ל׳ ל׳ ר׳תמי׳ ת׳ תל׳ ח׳ ר׳ ח׳ ג

ולא אבין ד׳ ספ׳ ואני שמעתי ולא אבין • אין יעבר על ולא אראה • הן קדם אהלך ואינני ׳ מי זה מעלים עצה • ומעת ב׳ וסים׳ אשר סר אמציהו מאחרי יי׳ ׳ ומעת הוסר תמיד • הוסר ב׳ וסים כאשר הוסר חלב מעל זבח • ומעת הוסר התמיד • שקוץ ב׳ מלוסים השקוץ משומם • ולתת שקוץ שומם • לקץ ב׳ רנשי׳ וסימני ר״ש לקץ ולא יכזב • ואתה לך לקץ ותנוח •

ואשמע את־האיש ׀ לבוש הבדים אשר ממעל
למימי היאר וירם ימינו ושמאלו אל־השמים ג׳ ה׳ ה׳
וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וכלות ו׳ רביע
נפץ יד־עם־קדש תכלינה כל־אלה: ואני שמעתי ג׳ ג׳ ב׳
ולא אבין ואמרה ארני מה אחרית אלה: ויאמר ד׳
לך דניאל כי־סתמים וחתמים הדברים עד־עת קץ ג

סכום פסוקי ספר דניאל שלש מאות וחמשים ושבעה
וסים שנ״ז וחציו ביה בלילא קטיל בל שאצר הרנישו •

רבינו סעדיה גאון

וירם ימינו • בסבועה ככתוב הרימותי ידי אל יי׳: כי למועד מועדים • כי ככלות מועד מועדי׳ וחכי עדיין אין יכופה עד כלות נפץ יד עם קדם כלומר ולא על פי מעברו כל החסבונות אין יתבין את היסופה זולתי שהיכו תרוב עוכותיכו בזה הפיעד ככלות גלות נפץ יד עם קדם בהדגל פדורות אז תכלנה כל אלה הכרות ואין יתכו יודע עד מה מאחר לעד יתר התלוך לדניאל לך דניאל כי סתומים וחתומים הדברים אלו אין בכו כח לעמוד על סוד החסבוכו׳ על ימי׳ וסכים יתכ׳ בזה נתבוכן כי קרבנות התמה חלף מאתים ותעני׳ הם עם תמידי׳ ומוספין וכל קרבנות ערה וכיבור יחיד ונסיף ותלך ויתר כתב שלף פלם מאות ואלפים וחתם אין לידע עד יערה עליכו רוח מתרום להכחיץ בישת גוזל לגוזליכו לתן ׳ ואתה לך לקץ • לבית עולמך בעת ימלאו ימיך ותנוח עם הדריקים לגורלך התזמן והפסוק לך בגן ערן כי זמן הגאולה אינו גלוי לכל בשר ולכל תלוך תלוך אלא לקץ היתן לקץ יתר יופיע ימיכו יתר החזרתי אחור תפכי אויב אז יופיע ירושלם כדכתי׳ הם יתפכך ירושלם תפכת ימיכו ואומר הנפיעה לו ימיכו וזרוע קדשו:

תם וכפלם פירום דמיזל יקהלה לגל מופיע וגוזל

אבן עזרא

ונשמע • הטעם פיסבבו בדבר עומד כמו אחת נסבבתי בקדמי הו׳ היכל הקדם והוא הסמיס כמו כי תפח אל סמיס ידי ככר פירפתיו כי תלת עולם ככה חי העולמי׳ הוא הפס המחיה הכל והטעם המעמידם כמו החיי׳ לאדם וככה ואתה תחיה את כולם: ואני שמעתי ולא אבין • והנה התברר כי דניאל לא הבין קץ בישת הגוזל: ויאמר ׳ טעם לך כלומר לך לדרכך ואל תעסוק יותר כי סתומים וחתומים הדברים וזה לאות כי בגעת הקץ יבינו המשכילי׳ רמיזות המלאך על כן לחריו יתבררו ויתלבנו מפל מהגויות לכפמות פתחכמה ותקבלה החלמית: ומעת ׳ פירפתיו • ואת׳ לחריו תפרי התחכה ויגיע והטעם׳ זה המפס כמו חכי פבוע והנה קרוב מפלם פניס וחכי עמד הכית הפכי בלא עולה ואחר כן חרב והלכו יפר בגולה וקרוב מהמפפר הזה יעמדו יפרל בפרה גדולה פלא פהיתה כמוה עם הקרן הקטנה והיא מלכו׳ שמעת כי רוב הגולה בחרפם וזה הוא יתיהבון בירי׳ ער ערך ערכין ופלב ערך ואין בלשון תרמי׳ לימין למני׳ כמו בלמון הקדם מכתי׳ דרכי׳ והער יפל בחתת מהמתי׳ ולמון רבים דרכים והפחות פלפם על כן כתי׳ ערך פכה תחת כמו ימופרה מימי׳ ימימה והב׳ וערכין פלם פני׳ וחכי פכה על כן ים כורך לכו וזהו למועד מועדי׳ וחכי כי למועד מפר׳ הוא כמו למועד חדם החביב והנה מועדים פלפה ובעבור היות חכי פכה בקרוב הוכרך לפרש מספר הימים וזהו תמרי המחכה ויגיע והטעם כי יסבול הפרה הגדולה כי פס כחוב להפניף זמכין ודת וחבר דניאל הלה המספרים פליכן בזמן תחר בעבור כי קרוב מהמפר הימים מעמדה ירושלם בפרה לפני הגלות כמפפרם יהיו הימים מעמדו ישראל בפרה גדולה לפני בת הגוזל והנה התברר כפי הפירום הזה כי כאשר יבא מלם כפון ויקח מכרים אחר מלם וחכי יבת הגוזל לישראל רק לא ידענו עד עתה מתי יבא זה המלך הנזכר אל ארץ מכרים: ואתה ׳ לקץ הימין ׳ הכון תחת מלם וכמוהו ואתה קח לך חטין ועליה יכרעון אחרין ולא יאתין בחיין גם מלת בימין • יאמר יפת בן עלי כי זה הפסוק דברי דניאל לכל מפכיל פלילי לו ולא יחפם על קץ הימים עד פיתפכו מי פגזר הפס לבת הגוזל בימיו וזה טעם ואתעמד לגורלך לפ נגזר להיותך חי וזה הפירום רחוק וכאלו היה נכבר אחר פירום הבנין הילו היה מפפר לנו מה טעם לעמוד בגורל עם קץ הימים כי הכל הם דברי מלאך ולא דברי דניאל:

נפלם מפר דניאל בתרגומו שבת ארבעת אלפים ותתקיז בעיר רודום והודות לפס לברו מעזר ברוב חפדו את לבריהם עברו הוא המחבר הוא המופר:

פפיק פולו מעל ישראל • והשביח קבין מרפתו לו • והשביח הק׳כה את גדופו ואת קרפתו פהיה מחרף את הק׳כ ואת ישראל כמו שכתוב בספר יוסיפון ופשיב׳ שלינו שהכתו בשחין רע בשורו כדרך שהלך לבור על ירושלים ואסרי כאדו ובאדו מבריו ואת לעבדיו להשיבו לאבטוחיו ולא הספיל לבוא פס עד שמת בחולליס לעיס: למעוזי מרבו לגו׳ל עיר מבצרו: ועמד על בפו מעביר כועם • ויתפוק על בפיפו בפר המודעית מתתיהו בן יוחנן המעביר כועם יון מעל ישראל וגו׳ • והוא פלר מלכות בישראל כי אר ונבור יהיה קוס וכל ורעו אחריו בכי החשמונים • כי נהם ובכס אפר יקבלו מרפטוכלים והוקמום על דבר המלוכה: ועמד על בפו בפוס • ויתפוק אז על מעמד מלכו׳ נוב פרפפ׳ בוזי פתה פלוך ויעמדו נוגיים ויטלו מלכות מיוכים: וירעו׳ הפטף ונבול עלכות יון פהיו מלפניה׳ סוטכי׳ וחוקי׳ ישטפו מלכי נוב ויפברו • ונם מלך יפר׳ פיבות בריית • ונם כניד בריית • ונם מלך יפר׳ פיבות בריית נם הוא פופו פיפטף מלפניו כי יעברו נוגיים על הבריית ויפפטו עליהם כמו שאמרו דלל מעמדו ואין בעזרו ועזיב פכין קמע פהשכותייהו כהדי ישראל והדר מפתעבדו כהן: ואין התפבחות אלו אם יעפה מרמה • ואין הפפוקפות פיפתקף נוב עם ישראל ובא עליהם מרמה פלא יעלה • ועלה • מפקומו • ונפס • בכל מקומות פפבובות ארץ יהודה ובמעון ובמואב • במעבו נוי׳ לא יכטוך לפיל כבר כי יעוב מותו מלך יהודה וכן כתו׳ בפפ׳ יוסיפון: בוא ושלל יהיה לפס יבוזו • יתקף על בית המקבלי׳ עולם עליהם עד פיכבפו את הכל בחמוש ובמלקלקי׳ • יבוזו כמו יפוזר • ובלון עמים • ובעל מבצרי הלומו׳ יתקוב מפבובותיו להוסיף רפפי ניפוחיו עד עת פיכיפו כבול כוחם תתקיפו: פת בנו ומלכו מוטל פרם מלבתכו: ופכיהם • המלכים • פפר ונגיד בבר׳ בלשון הוא קורקום פיתתבר לעדתו כדי שיעזור גם הוא על מרפתבלום לפיו במולך בירושלם • לבנם לעדת • על בני עמך לפרע ליהודה • ועל שלמן מאחר • על מלכות מרפתבלום יתלחם בזבח • ולא תבלח • פיתפסרו ישראל להפתחה בזמתן הימים • כי עוד קץ למועד • החרבן למלאות שבועים שפים ובני׳ לחמורי׳ בספר זה • ולחזקו המועד בימי מנריפם בן מנריפם מורא הודום ויפב המלך לגרנו מעל מלך הכנב כרכום נדול: ולכנו על בריית קודם • ולא תבלח • פיתפסרו ישראל להפתחה בזמתן הימים • כי עוד קץ למועד • החרבן למלאות שבועים שפים ובני׳ לחמורי׳ בספר זה • ולחזקו המועד בימי מנריפם בן מנריפם מורא הודום ויפב המלך לגרנו מעל מלך הכנב כרכום נדול: ולכנו על בריית קודם • יתן לב וייתבוכן שעונו ישראל בריית קודם ותרב שבחת חכם ועתלוקת בבית כי כמו שכתוב בספר יוסיפון ויפפרו דם נקי ועל זאת יבטיח וידע פיכלים לחמו יעבוד • ישלח שרים ונדודי לירושלם וחללו מעון בית המקדש • ויקחו בחלקלקות • ועם ידעי אלהיו • ובשילי ישראל להפתחה בזמתן הימים כלומר יחזקו בה ולא יעובוה • ועבו • את תורתם • ומצוותם • הכתוב שבשם • כגון כל בית ׳ וחכמי הדורות • יביבו לרבים • וידרשו לעם הפר את התורה ויחמכו ידיהם להחזיק בה • ובשבלי׳ בחרבם ובלהבה ובשבי׳ • בשלו לגרוף בהם • ובבזה • בבזת׳ בחרב ובלהבה וגו׳ • יכשלו לגרוף בהם • ובשלו בחשבון הקצים פיבבו לב לגרפן ולבנכם לדע׳ לפתם ויטעו בהם • ועשה • כרצונו המלך • מלכות נוג • והבליה עד כלה ועם • עד סוב לף הקב׳ה פיישראל • כי כאשר בא בשעתה • בשתבלה נזדרתו • כי • כמו כאשר • ואל תלהי מבותיו לף יבין • לף יתן לב להקן בה שהם שהי מכרהם יבתן • תפלת בהים • בכסת ישראל היפה בבהים • ולשלוח מעוזים • לשלוח הכרובים אשר יבראו להם בעוד • על בפן ובבד • כי יפביף את החומות להיותם בבוחים לו: ועשה • בעבורי מעוזו • לאשר הכיר ידבה בעוד • את הבתים אשר ידפה בלבו להכיר בפיהם ולהחביף ידבה להם בעוד • ואמרה יתלק • בחמיר • בשתבלה הגאולה • ויבתר עליו • על מלך הבפב: ובעת הסוף יעצר מיכאל • ישתתק בשלם פיזלה בה׳ב בה בעבור לבני הגלות בתפרים יהיו הימים בוויי וכוויי בבוזי שאמרו בפרק לתרון בהנדא בתוב בספר • כל הבתוב בתוב בספר זה אין בתוב בספר יוסיפון • בתבלה בל בעבלה • בעת ההוא יעצר מיכאל • ובתתי עת נרה • בתבלה בל בעבלה • ויקטינוהיו בתלמידי חבמים • עליהן יבתבו בל שאמרו בתוב בספר לתרון בהנדא • כל הבתוב בתוב בספר • הרי זה בתוב בספר זה על ידי התלוחות בתוב בספר • עד דקטילת חיותא • ויקבלון מלכותא קדישי עליונין בל יתקיים: ורבים מיבשי לדמת עפר יקיצו • יקיצו המתים: ומתפקלים • ומתפקלים יבוזרו בוזר בתורה ובמצות • ויסירו בוזר בתורה • ובל יבין • לף ידעתי אבו • אומר מלאך׳ ובני • מה לחריות אלה • סוף התשבוכות הללו • על עת קץ • עד לשר תקרב הגאולה ויתברר ויתלבנו התשבוכות אלה: מיבדבו: בהם רבים לבביבם • ובדרשיהו רבתים • לת התשבוכות בתתם בתשבת ובשיבלו יתמרו אין עוד גאולה לף יביבו אותם בל רשעים • והמשביליס יביבו אותם בבת עת קץ • ועשת הוסר תתמיד • בדי לתת שקוץ משומם תתהיו ימים אלף ואתתים ושתעים שבה בין מיום קוסר התמיד עד שיסוב בימי מלך התעזב • ומבאן ום מבוון עם תשבון ערב ובקר אלפים ושבע מאות מיום גלותם מתמידים עד גאולה אחרוכה • גלות מבדים מאתים ועשר • מיום בתתם עד בביין דשבון מרבע מאות ושמוים • ושמוים ומרבע • סוסף עליהם אלף מאתים ושתעים הרי אלפים ושתעה מאות ושתעים ומרבע מאות ועשרים • והתמיד התסר לפני החרבן שם שמים הרי מיום גלותם למדתים ושמם מאות ושמוים ומרבע • מרבעים ושמם שמים סופפים על הסבון העליון שתתיל שלף שמוים להתבונת בלמד מאלים ושמוים ובן מבוים במדים רוב בבן יסד שלשור הקליר וייתבסה מהם שבועים שבה • לף לקץ • תפטר לבית עולמך • לגורלך • לקבל הלקף שם הבדיקים • לקץ הימין • בשו בלחרית הישיה: ואין לשרש פיזען יד השיבתי שהרי הוא ענני בשיטת סבדולה בשיטת הגיהות בבין ובקופה בסוף תיבה השמשות בתקום ס״ם ולית דכוקהון בנין ושלים ישרשון פרין • יקום ולא יתמין בתיון • לקץ הימין • יקדלן מין • לתוקות מלכין • לקץ הימין •

עזרא א

שטח כל אחד וחד ל דכו׳ וכל מלה אחרי מן ל׳ישב׳ דכו׳ וסי׳ אמנם ויאמר י״י׳ אל אברהם למה זה׳ וכל האמנם דכו׳ : במצור כה אמר סבאות דכו׳ וכל במצור ובמצוק דכו׳
וכל ובח ל כבד דכו׳ , זכר קמץ כי דורש דמם אותם , וכל לשון זכר דכו׳ , חבלי ויפלו חבלי מנשה עשרה : וכל בחבלי דכו׳ , יגע נם אוד רשעים ידעך , וכל

כה אמר יי בעת רצון עניתיך

חד מן ״ב מלין דכתי׳ א׳ בסוף תיבותא ולא קרי׳ וסים׳ רפוא למטה בניסן פלטי כן רפוא׳ והלכוא
אחריה : נקיא מצרים לשממה תהיה ואדום למדבר שממה תהיה מחמס : נגוא ומני

ובשנת

אבן עזרא

אַחַר לְכֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְכָלּוֹת דְּבַר־יְהוָה מִפִּי־ ח״ב כ״ח:ט״ו
יִרְמְיָה הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֶר־ ח״ב ל״ו:כ״ב
קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־בְּמִכְתָּב לֵאמֹר : כֹּה ס׳ תלפ׳ וכתיב

כ׳ תיב׳
אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי
יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־לוֹ
בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה :

רשי

ובשנת מלת בשנת דבקה במלת אחת כי כל שם מספר ושם דבר שניהם רק להורות בחיוב זמן מתספר החדש היה כן יתתך הדבר לאחר מהמספרי׳ כאשר מבארנו בשם הספרי׳ דבקי׳ בדברי׳ להודיע ולהורות מהם מה שם הדבריס כאמרנו שני חלפי׳ שלשת הנפת הרביעת ימים מחוכת הבקר ופי׳ בשם אחת למלכו על בבל׳ כי מקדם היה מלך פרס ומלת אחת תאמרו המרקדקי׳ שהיה חסרת דל״ת אחרת ואותיות העקר שהם רנ״ז קטף עץ חסר חוכם נגרתי׳ לעולם זולתי הכפולים המדומים מהעי״ן והלמ״ד והכוכן להיות אחר לזכר ואחת לנקבה פתי למכות בעכין אחר ושנים ברעים וכן אחר עשר ועשתי עשר בעכין אחד: לכורש׳ יש מהמלה כספרת מן וכפר אחר כי כבר כתבתי בשמו הכביה יפעיהו על הכפרון מיעם עם יפר׳ וזהו שמ׳ הוה יבנה עירי ובלותי ישלח : לכלו׳ לפת כלות דב׳ הפס פיכח תפי ירמיהו פיפקד׳ לפי מלאת למלכו בבל ע׳ שנה ויוכיח מעברות כי כן כתו׳ בדברי הימי׳ ויהיו לו ולבניו לעברים עד מלוך מלכות פרס כי בשנת אחת לכורש היו כ״ב לחרבו ירושלם ובטלה העבוד׳ עד רבית החרץ את שבתותיה ובשנת ב׳ לדריוש כשלמו ע׳ שנה לחרבו׳ עיר הקדם כי כן כתו׳ אשר זה עת שנה: העיר יי׳ את רוחו לבנו׳ עירו: ונם בחכת׳ כחת׳ עם טבעתו: כה ג׳ הפסוקי׳ הללו הם דבקי׳ כי הוא הוסיף להכתב : תלהי השמים ״ ולא תאמר תלהי החרץ כי כבר כתבה לבני חדם וכן הוא חומר כל ממלכות החרץ נתן לי יי׳ : פקד לשון פקיד ועשתו כתן הפקידות עלי : ביהודה ׳ בחרץ יהודה :

ובשנת מלת בשנת דבקה כמלת אחת כי כל שם מספר ושם דבר שניהם רק להורות בחיוב זמן מתספר החדש היה כן יתתך הדבר לאחר מהמספרי׳ כאשר מבארנו בשם הספרי׳ דבקי׳ בדברי׳ להודיע ולהורות מהם מה שם הדבריס כאמרנו שני חלפי׳ שלשת הנפת הרביעת ימים מחוכת הבקר ופי׳ בשם אחת למלכו על בבל׳ כי מקדם היה מלך פרס ומלת אחת תאמרו המרקדקי׳ שהיה חסרת דל״ת אחרת ואותיות העקר שהם רנ״ז קטף עץ חסר חוכם נגרתי׳ לעולם זולתי הכפולים המדומים מהעי״ן והלמ״ד והכוכן להיות אחר לזכר ואחת לנקבה פתי למכות בעכין אחר ושנים ברעים וכן אחר עשר ועשתי עשר בעכין אחד: לכורש׳ יש מהמלה כספרת מן וכפר אחר כי כבר כתבתי בשמו הכביה יפעיה על הכפרון מיעם עם יפר׳ וזהו שמ׳ הוה יבנה עירי ובלותי ישלח : לכלו׳ לפת כלות דב׳ הפס פיכח תפי ירמיהו פיפקד׳ לפי מלאת למלכו בבל ע׳ שנה ויוכיח מעברות כי כן כתו׳ בדברי הימי׳ ויהיו לו ולבניו לעברים עד מלוך מלכות פרס כי בשנת אחת לכורש היו כ״ב לחרבו ירושלם ובטלה העבוד׳ עד רבית החרץ את שבתותיה ובשנת ב׳ לדריוש כשלמו ע׳ שנה לחרבו׳ עיר הקדם כי כן כתו׳ אשר זה עת שנה: העיר יי׳ את רוחו לבנו׳ עירו: ונם בחכת׳ כחת׳ עם טבעתו: כה ג׳ הפסוקי׳ הללו הם דבקי׳ כי הוא הוסיף להכתב : תלהי השמים ״ ולא תאמר תלהי החרץ כי כבר כתבה לבני חדם וכן הוא חומר כל ממלכות החרץ נתן לי יי׳ : פקד לשון פקיד ועשתו כתן הפקידות עלי : ביהודה ׳ בחרץ יהודה :

מלת בשנת דבקה כמלת אחת כי כל שם מספר ושם דבר שניהם רק להורות בחיוב זמן מתספר החדש היה כן יתתך הדבר לאחר מהמספרי׳ כאשר מבארנו בשם הספרי׳ דבקי׳ בדברי׳ להודיע ולהורות מהם מה שם הדבריס כאמרנו שני חלפי׳ שלשת הנפת הרביעת ימים מחוכת הבקר ופי׳ בשם אחת למלכו על בבל׳ כי מקדם היה מלך פרס ומלת אחת תאמרו המרקדקי׳ שהיה חסרת דל״ת אחרת ואותיות העקר שהם רנ״ז קטף עץ חסר חוכם נגרתי׳ לעולם זולתי הכפולים המדומים מהעי״ן והלמ״ד והכוכן להיות אחר לזכר ואחת לנקבה פתי למכות בעכין אחר ושנים ברעים וכן אחר עשר ועשתי עשר בעכין אחד: לכורש׳ יש מהמלה כספרת מן וכפר אחר כי כבר כתבתי בשמו הכביה יפעיה על הכפרון מיעם עם יפר׳ וזהו שמ׳ הוה יבנה עירי ובלותי ישלח : לכלו׳ לפת כלות דב׳ הפס פיכח תפי ירמיהו פיפקד׳ לפי מלאת למלכו בבל ע׳ שנה ויוכיח מעברות כי כן כתו׳ בדברי הימי׳ ויהיו לו ולבניו לעברים עד מלוך מלכות פרס כי בשנת אחת לכורש היו כ״ב לחרבו ירושלם ובטלה העבוד׳ עד רבית החרץ את שבתותיה ובשנת ב׳ לדריוש כשלמו ע׳ שנה לחרבו׳ עיר הקדם כי כן כתו׳ אשר זה עת שנה: העיר יי׳ את רוחו לבנו׳ עירו: ונם בחכת׳ כחת׳ עם טבעתו: כה ג׳ הפסוקי׳ הללו הם דבקי׳ כי הוא הוסיף להכתב : תלהי השמים ״ ולא תאמר תלהי החרץ כי כבר כתבה לבני חדם וכן הוא חומר כל ממלכות החרץ נתן לי יי׳ : פקד לשון פקיד ועשתו כתן הפקידות עלי : ביהודה ׳ בחרץ יהודה :

הבית עד סתים לדריוש שהתחילו יסרל לבנות הבניין וגמרוהו וכן מוכיח בסדר עולם ובמסכת מגילה ובכל׳ זה כאשר בחרתי : לכלו׳ דבר יי׳ מפי ירמיה , לזכן לפר הוסלם דברו על הקב״ה לפר דבר ירמיהו הנביא שנ׳ כילפי מלאות לבבל וגו׳ : העיר את רוחרבן קול כרוז הכריז בכל מלכותו : ונם במכתב . וגם במכתב בכל מלכותו על דבר זה: לאמ׳ , וכי את׳ להם בהכרז הכרוז לפר סלח בכל מלכותו כה אמ׳ כורש מלך פרס וגו׳ : נתן לי בתני מלך ופלש על המלכו׳ : והוא פקד עלי , כוה עלי ע׳ יפעיה הנביא לבנות לו בי׳ המקדש בירושלם כמו שנ׳ בספר יפעיה האומר לכורש רועי וכל חפצי יפלים ולאמ׳ לירושלם תבנה והיכל תוסר כה אמר יי׳ למשיחו לכורש לפר החזקתי בימינו וגו׳ וכבר כתבתי זו ע׳ יפעיה : בירושלם לפר ביהודה , לפר במדינת יהודה ,

ויעל ז' רפין וסי' בני גמר בסוף ספר שמואל • גר שם ר' דסמיכי' וסימני' ויבא יעקב אל יצחק אביו מפרא קדית • והוא לוי והוא גר שם • וכי יבא אלוי מאחת שעריך מכל ישראל • וכל הנשאר מכל המקומות • מקומו' חסרים בלי"ש וסי' ואיש ישראל בגית ממקומו' הסר ממלכים איש ממקומו' נסע יצא ממקומו' עיז וחרוה מטקמו' וישאתו

מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל לִירוּשָׁלַם ת"י ז' רפין
אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא ל
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם: וְכָל־הַנִּשְׁאָר מִכָּל־ ז"ל כפי כפי'
הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר־שָׁם יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ ר"י חס' כפי'
בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ וּבִבְהֵמָה עִם־הַנְּדָבָה לְבֵית ש"ו ב' ג' ל
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם: וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת ש' ת"ל
לִיהוּדָה וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכֹל הָעִיר ח' ח'
הָאֱלֹהִים אֶת־רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה ר' וכל חורי
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם: וְכָל־סְבִיבוֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם ויתום כוש ד'
בִּכְלֵי־כֶסֶף בְּזָהָב בְּרִכוּשׁ וּבִבְהֵמָה וּבְמִגְדָּנוֹת לְבַד ל' ל
עַל־כָּל־הִתְנַדֵּב: וְהַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ הוֹצִיא ל' ת"ת
אֶת־כְּלֵי בֵית־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר
מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו: וַיּוֹצִיאֵם כּוֹרֶשׁ כ'
מֶלֶךְ פָּרַס עַל־יַד מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר כ' טכחל
הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה: וְזֶה מִסְפָּרָם אַגַּרְטְלֵי ל' ב' וכפי'
זָהָב שְׁלֹשִׁים אַגַּרְטְלֵי־כֶסֶף אֶלֶף מַחֲלָפִים תְּשִׁעָה ל
וְעֶשְׂרִים: כַּפּוּרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כַּפּוּרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים ב' וכפי'
אַרְבַּע מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים אֲחֵרִים אָלֶף: כָּל־כֵּלִים
לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת הַכֹּל
הָעָלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הָעֲלוֹת הַגּוֹלָה מִבָּבֶל לִירוּשָׁלָם ב'
: וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵ ג'
הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל לְבָבֶל ב' מ"ל יתיר ו'
וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַם וִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ: אֲשֶׁר־בָּאוּ סימן קדחת
עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה רְעֶלְיָה מָרְדְּכַי ד' ל
בִּלְשָׁן מִסְפָּר בְּנֵי־רְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם ב' ל סוס
וסיבוא ל מקומו • ינשאוהו אנשי מקמו • וכל אודיתא ואיוב דכו' בס"ב וסימן ולא יכירנו עוד מקומו • אף לזאת יחרד לבי • מתרדת ב' וסי' הנזכר • שכ"ג • אגו טלי ב' ונפסוק •

רשי

יהי בכם • כך היה מכריז וכותב לכל המלכות: מי בכם מכל עמו יהי ה' אלהיו עמו ויעלה לבנות ביתו לאשר בירושלם: וכל הנשאר • וכל יהודי מכל מקום שהוא לעלות מחמת מחיה לו מעות: ינשאוהו • מפה לחי לחבירו מקומו שיכניסוהו ויפרנסוהו בכסף ובזהב וברכוש ובהמות למען יוכל לעלות לירושלם עם הנדב לאשר יתנדבו לבני מקומו לבניי הבי' פרך החומות בהם אשר היו מתנדבי' נדבה לבנין הבי': לבית האלהי לאשר בירושלם • מן כה לאשר פרס עד כאן הכרוז הכרוז ופליחו לגרת מחכתב: ליהודה ובנימין • חותן מחני החבות לאשר לפנינו הללו על יהודה ובנימין: לכל העיר • עם כל חותם מהעיר ו' רוחו לעלו' ולבנו' הבית על לירושלם לבנו' הבי': וכל סביבותיו • וכל חלומו שהיו מכניסים על ידו ל' סימן והחזיקו ידי היהודי' בזהב ובכסף ובתנו' ללוות למען יוכלו לעלו' לירושלם: לבד על כל התנדב • כל זולת הון עושי' לפניו להתיחס לבד מה שהם מתנדבי' מעצמם לבניין הבי': ויתנם בבית אלהיו • לאשר נתנם בבבל כפר בני ע"ה שלו: על יד מתרדת הגזבר • כך שמו של גזבר לאשר לפרס ומהו מדרשו להוציאם: ויספרם • הגזבר הזה מנה אותם ותקר' לשבשבצר נתנם יפה לחשבון לירושלם ואמרו רבותינו הוא שבשבצר הוא דניאל ולמה נקר' שמו שבשבצר שעמד בפ"ע כרות: הוא הנשיא ליהודה • הוא הנשיא לאשר לשבט יהודה: מספרם • על כלי בית יי': אגרטלי • מיני כלים הם: מחלפים • הם שכיני' והוא לשון בית החלפות שעל כן שהיו נותנין בהם הסכינין היתה נקר' לשבת בית החלפות: כפורי • מזרקי': ונקראו כפורי בלשון קנוח כמלך דכפר ודיה בגליתא דאחריה על שם שמתקבל דם במזרק היה מקנח בכותנת ודרס פניו על ידו בשעת המזרק: מספרי • מיני כלים אחרי' על מין אחר: כל כלי • עתה כולל חשבון המצויין וסליכן מצויין כולן במניין אחד לבל החסוכין הוא תוכה: העלות • לשון יפעל: ואלה בני המדינה • אלה בני ישראל אשר מתרחיב לארץ ישראל העולים עתה מן השבי אשר בגולה לירושלם: וישובו • ועתה חזרו לירושלם: ויהודה • ובני יהודה חזרו כל אחד ואחד לעירו: אשר באו • בני החרובות הללו כתחלה כשם שגלו מארץ ישראל לבבל עם זרובבל וגו': מספרם • הרשעים שקומה בגדול ושם אל"ף ומסך חשבני פ"ח פתוח ודבוק הוא על הנסי עם יפר' הללו ובני הרם גדולי וחשובי היו והאחרי' היו מעוכי' אחריהם ועכ"ו מניום אחריהם לבד: בני פרעש וגו' הם בפרעם ונו"ם בהם בפרס שמזכיר שם אחיהם על שם כי התפארה וים מהם שמזכירין על שם מקומם לומר בני מקום פלוני •

הכהנים

אבן עזרא

יהי אלהיו • מעמו שהשם יהיה עמו ונתן לו יכולת ממון • ויעל הוא הנכנס בתחלת ענין וכן ויהי ביומי משוט המשוטי' ולינכו לבורך: אשר בירושלם • דבק עם בית יי': וכל הנשאר • שהוא רל ואין ירו משנת ממון לעלו': ינשאוהו • יתנו לו מעות' ומתכונתו ינשאוהו ירימוהו מעניי' דם ונפש כי הלבי בנפש והוא הנכנס עם הנדבה מינשאוהו עם הנדבו' אחרי' שיתנדבו: ויקומו • ליהודה ובנימין • כי ירושלם בחלק יהודה והבית בחלק בנימין: לכל העיר • חסר מלת אשר: וכל • חזקו • ביד הנכנסי' והדלי' לתן ונקר: ובבהמה • במגדנות • יתכן מן מגדני': לבד על כל התנדב • פירושו חכסף והזהב ואחר שהתנו' לתת על כל אשר התנדבו מנדבות: ויתנם בבית אלהיו • דבק עם כובוד כבר: הגזבר • ממונה על גנזי המלך וטעמו פקיד: ויספרם • כתנם במספר: למספרם • הוא זרובבל וכתיב כן כלשון כשדי': חגרטלי • מזרקי' ופירושו בירושלמי לחה נקר' שהם חגרטלי מלוברי' שם דס הטלה שלח מן הספר: חגרטלי • המלה חמיסית ולו החלף כוסף ופירושו ג כיסי' מחלפי' • מכיסים והוא מענין כליל יחלוף בני חלוף מטעמם כריתים • כפורי • מזרקי' לקבל דם הקרבנות: מספרי' • לכפורי זהב ועשרה כלי' אחרים • שהיכם נזכרים בשמם חלף והזכיר פרטיהם שהם בכללם שלשים וארבע מיות ותשעים ועפי דעתי כן הוא הפרטים שהם שלשים ואחת בכללם בכללם הם הכלים הגדולי' ואחרי כן בכל אותם בין גדולים וקטני' שהם חמשת אלפים וארבע מיות וכן כתוב ברברי הימים וכל כלי בית האלהים הגדולים והקטנים ואוכרות בית המלך הכל הביא בבל: העלות הגולה • שם הפעל: בני המדינה • היה מדינת בבל: לאשר בחן • יפוע • הוא יהוסע הכתן: מרדכי בלשן • הוא מרדכי היהודי רק בלשן יתכן שהוא שם אחר והוא חפר ולא כתרס את חנום: מספר • הבני בפקוק הוא שם חשבון והרחפון שם איש: פתח מואב • הוא ריקם ליפוע ולישוב בני' שמולרו לגלה הנזכרים ויתכן להיות יפוע ויואב קדומי' לפתח מואב: זבי • כתוב וקרי זכי נקר' בשתי לשונו וכן בני חטר ליחזקיה שכולרו לחזקיה רק חטר הוא הראשם או חזקיה הריחם וחטר בני הוא והוא הנכון: חנפי ענתו • כתו' עליה כה חמ"ו ל חנפי ענתו' הבחורי' ימותו בחרב בניהם ובנותיהם ימותו ברעב ושארית לא תהיה להם כי אביא רעה אל אנשי ענתו' שנת פקידתם וכן מהקבלה ידענו שמבו שלש טרם יום הפקידה ובטלה הגזירה מעליה וכפארו שם הקבלה ידענו • קריית ערי' • הוא יערים וכן הפי' בני קריית יערי' בני כפיר' בני כתרות כך וכך • בני הרמה בני גבע עשרו כך וכך •

בְּנֵי פַרְעֹשׁ אֶלֶף מָאתָה שִׁבְעִים ישראל:
בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים ושנים:
בְּנֵי אָרַח שֶׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה ושנים:
בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ ו' ויפוע ויואב
יוֹאָב אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר:
בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה:
בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה:
בְּנֵי זַכָּי שֶׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים: כ' בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ
בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם: כ' בְּנֵי בָּבַי שֵׁשׁ מֵאוֹת
בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים ושלשה:
בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת חמ' נ' עֶשְׂרִים ושנים:
בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים כ' שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה:
בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים ושלשה:
בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים ל' בטל' וארבעה:
בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים כ' ושמנה:
בְּנֵי יוֹרָה חָרִיף מָאתָה וּשְׁנֵים עָשָׂר: ל' ליחזקיה ד' זוגין מיוחדין בחר עטין
בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: כולהין חס'
בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה: ג' ב'
בְּנֵי בֵית־לָחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: ר' ל"ם בעטין
אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה: ר' ל"ם בעטין
אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה: כ'
בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם: בְּנֵי קִרְיַת סימן
עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שֶׁבַע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים ו' ב'
וּשְׁלֹשָׁה: בְּנֵי הָרָמָה וְגֶבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים ר' ל"ם בעטין
וְאֶחָד: אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם: כ' כתי' ב'
כ' אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעַי מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:

עזרא ב

ואינון בן אב בן בב תרין טלין ותרויהון כחד פסוק וסים ארום הרפו ודעו כי אנכי ארום ארחות כימי שמגר בן ענת כימי יעל חדלו ארחות אנדשלי האלה סמפרים אגרשלי זהב אדו ואצוחה אתם על אדו איככה פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה באדות ועטק חשדים באדות ואכר בפקוד כי תשא את ראש בני ישראל

ל בְּנֵי נְבוֹ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה׃ בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וְחָמִשָּׁה׃ בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדָעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃ מ בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר׃ הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי כָּל־מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה׃ הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְּנֵי־חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃ בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעָהָא בְּנֵי פָדוֹן׃ בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָה בְּנֵי־עַקּוּב׃ בְּנֵי־חָגָב בְּנֵי־שַׁלְמַי בְּנֵי חָנָן׃ בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר בְּנֵי רְאָיָה׃ בְּנֵי רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם׃ בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי־פָסֵחַ נ בְּנֵי בֵסַי׃ בְּנֵי־אַסְנָה בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִישְׂסִים׃ בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃ בְּנֵי־בַצְלוּת בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃ בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח׃ בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃ בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא׃ בְּנֵי־יַעֲלָה בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִם בְּנֵי אָמִי׃ כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃ בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם׃ אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ וַיִּגָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃ וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וְלֻתֻּמִּים׃ כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃ מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאִמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְהֵם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם׃ סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת אַלְפַּיִם שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ עַל־מְכוֹנוֹ׃ כְּכֹחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים שֵׁשֶׁת רִבְאוֹת וְאֶלֶף וְכֶסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה׃ וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃

בפקוד בבנך והבנך כי יהיה בו נגע צרעת צלצלי הללוהו בצלצלי שמע בצלצלי ברא ואתה בן אדם שים כליל משא מואב כי נגל בהבנותו והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבכח כבספיא ואצוחה אתם על אדו והראש גלי קחי ריחים ושחי קשה נלי גז ועשה פילגש כלב גזז

אבן עזרא

כבני עם חיים וכן מגבים ועילם וחרים ויתכן שהוא נבו ובעל מעון וכן לוד וחדיד ואונו חסר ת וכן הוא וחדיד מעלמתם יכלו בני יריחו הוץ הידוע: חרים יחסר הוץ: בני יפוע וקדמיאל הם כולן לבני הודויה כי הפועל החמתי הוץ לחרון כאשר אמרתי: בני המעריים מוסרי המעריים הם בני חסף: הנתינים הם ראשי גבעון ובניותיה ויהושע נתנה לבית תלהיו על כן נקראו נתינים חלף על פי שם לאחרי כן ומן הנתינים שנתן דוד והשרים לעבודת הלוים כי הטעם קיים הנתינה או נקראו מן היום ההוא נתינים כי מקודש הוא נקראים גבעונים: ממלי כתיב וסלמי נקרא כי נקרא בשני שמות: מעונים ונפוסים שמות בני חדם: בני הסופרת: יתכן שהוא שם תואר לשם או פועלת בגלל הוץ חרעת: פוכרת הצביים לא ידענו שם שם לשם: תל מלח תל חרשא: מיקומות שני: ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם: הם נקראו תמיהי מכאן מן המקום כי לא הכירו אב ואם ולא נודע שם ליסרהל הם: ויקרא על שמם: על שם הבנות שהם תזרע בת ברזלי קרא את שם עצמו ברזלי: מבנות: הטעם אחת מבנותיו וכן ויקבר בערי הגלעד: אלה: ולא כמקרה: לא שהוא דבק עם כתבם כי המלה מחברת מן האחרים כדרך תקרהנה מלחמה והכתוב בעיני שהוא דבק עם המתייחסים והם בני ידעיה הנזכרי: למעלה ולא כמקרה בכתב יחוסם על כן הוסרו מן הכהונה כי מלת ויגואלו מן הכהונה מלמעלן לחם מגואל והטעם במקום ולא כי הלך תחת העין: התרשתא: לא מנקרא כן בעבור שהתר לו מתייחס יין על גוי והטעם התיר פתל ויתכן שהוא שם תפקר ואדולה בלעזון כפריים כעבייץ פר לו פחה והוא הנכון: מקדש הקדשי: הם התרומו: עד עמוד כהן לאוריים ותומי: האוריים בעשה מעשה נגזרו ולא בעשו עוד אחרי תחתם ופירו עד עמוד כהן הראוי לאוריים ולתומים: כל: כאחד: כאשר: הוץ הקהל מספר אחד בכללם כך וכך: מלבד: ולהם מסוררים ומסוררות להלל לוי: ומרחמי: מתקבלתם ולא כולם: לביתיו: הלמד כטעם בעבור: על מכוכו על היקוד שהיה שם בתחילה מוכן: בכוחם: ככוחך: ככור הקהל ידבר כי לא נתנו החכמה רק מתי רבוא ובכלל מנים חלפים ומחתים כי כן מפורש במספר הפני ובאחרו שם רבוחות בכלל אחד לא כל בין הקהל ובין רחמי החכמה ומחרית המתקדבי: מלכות כורש: דרכמונים: דיכרי זהב: רבוחות: הלך תחת הכפל וכן בזאו נהרים: מנים: מעקלים וחבירו המנה יהיה ותרנוף מבעה מקלים מבעה מנים: ויעבו: והמעריים: מוסרי המעריים להלל הפס

רשי

הכהנים בני ידעיה: עד עתה מנה בני יהודה ובניהן ומעכשיו הוא מונה והולך הכהני והלוים כמו שנתחר למעלה ויקומו רחמי החכמה ובניהן והכהנים והלוים ונו': המסוררים: הלוים מהיו מסוררים וכן המעוררים הם הלוי' מהיו מעירים במעורי בית המקדש: הנתינים: עכשיו הוא מונה אותם נתינים מהיו חוטבי עצים ומושבי מים למזבח ומשם היתה ופלת פרנסתם: בני עבדי' מלמה: עבדי' היו למלחה המלך והללו בניהם היו מבני הפילגש: ואלה העולים מתל מלח ונו': ואי זה מקום הגיע להם ולא יכלו להגיד ונו': ומעשם על אחותם לפי שלבדו יחס מלהם ולא ידעו אם מיסרהל הם: בני דליה ונו': גם הם בכלל אלה: כהנים מתל מלח: חסר לקח: כל אחד מבני ברזלי הגלעדי לקח אשה מבנות בת ברזלי על שמם: והיה נקרא על שמם לפי שהם לקחו מבנותיו: כהנים הללו המתייחסי' מהיה להם להתייחס בחותם כתב ולא כתכ הזה יחסן: ונגאלו: מהיו מגואלי' ומנועלים מלא יעבודו עוד עם מהר הכהנים בעבור מלא נמצא כתב יחוסן: התרשתא': הוא נחמיה בן חכליה ואחרי רבוא מניקרין שמו התרשתא מהתירו לו חכמי' לאחוי יין נסך על גויס על אחר היו מעקין למלך: מקדש הקדשים: חטאות ואשמות כאחר כהנים: עד עמוד כהן ונו': כאחר האומר לחבירו עד ימות המשיח לא יעלה דבר זה ואיני יכול לאחר עד עמוד כהן לאוריים ותומים בבית שני לפי שאינו בפרק ראשון על ידי מהיה בית שני חסר אוריים ותומים: כל הקהל כאחד: כשהיו כלם בשוה הכהנים והלוים והלוים היה בהם הסבון זה ובני ישראל המכוי לאחוי הם על סבט יהורה ובניתן ואותם אחרי נחסרו מחסבון זה מלא תמכאם לאחוי הם היו מאחר האבטים וכן מפורש בספר עולם כל הקהל כאחד ארבע רבוא ונ': וכפרטן היכן הלא מלמים חלף ב' חלף היכן הם הלא בעלו מספר הנכסי מלבד עבדיהם ואמהותיהם מלא היו בכלל הקהל: ולהם מסוררים ומסוררות מחתים: לפי שהיו עולים בסחתה מבבל לארץ ישראל היו דריכים למסוררים ומסוררות כדי שיהו מטיילות בהם ברוב סחתם: התרשתא: היו מתרגמין לבנין הבית: ככחם: כפי כחם ומזונם: דרכמונים: הם מטבע של זהב: וכתכות כהנים: לשרת בחם: וגו

נגבת ותל־לו אחות תחפנס את נגבת ׳ תחפנס ותלד לו אחות פנחס ׳ גלילי ושתי דלתות עצי ׳ דודיך מה יפה דודיך אחתי כלה ׳ והאדום הלעיטני נא מן האדם האדם
הזה ׳ תעריך והשב לו וכהן את מכסת הערכך ׳ הנדגדה משם נסעו הגדגדה ומן הנדגדה ׳ הגלת ערי הנגב סגרו ואין פותח ׳ הלהן תשברנה ער אשר ינדלו ׳ העיט

ג וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים וַיֵּאָסְפוּ כ״ב
הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃ וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־ ב׳
יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו
וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים׃ וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ
עַל־מְכוֹנָתוֹ כִּי בְאֵימָה עֲלֵיהֶם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעֲל ר׳ וייעלו ק׳
עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃
וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹם ה
בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ וְאַחֲרֵי־כֵן עֹלַת ת״ז״ר
תָּמִיד וְלֶחָדָשִׁים וְלִכְלֹ־מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים
וּלְכֹל מִתְנַדֵּב נְדָבָה לַיהוָה׃ מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה ר׳ ל׳ יג׳
תיכף
לֹא יֻסָּד׃ וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל ר״ ל
וּמִשְׁתֶּה וָשֶׁמֶן לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים ו׳ ח׳ חכ׳
מִן־הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כִּרְשִׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס ב׳ ל כתי׳ ג׳
עֲלֵיהֶם׃ וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם ב׳
אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים לִירוּשָׁלִָם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ מ״ח
זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר
אֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכֹל־הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי ב׳ ג׳
יְרוּשָׁלִָם וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וְמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה׃ וַיַּעֲמֹד ה׳ ל דמי׳
יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל וּבָנָיו בְּנֵי־יְהוּדָה כְּאֶחָד ז׳

צוע נחלתי לי העיט ׳ ההרי שמא הרי אחיאם ׳ חודינו לך אלהים חודינו ׳ ובאהל ויצא לבן באהל יעקב ׳ ובמקנה ויבואו את מקניהם אל יוסף ׳ וגבר והיה
כאשר ירים משה ידו ׳ והפשתה והשערה נכתה כי השערה ׳ והנישו אדניו אל האלהים והגישו ׳ והאמה מזה והאמה מזה בעדף בארך ׳ ולמח ויאמר לח אקנה אישת

ד לְנַצֵּחַ עַל־עֲשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית הָאֱלֹהִים בְּנֵי חֵנָדָד ל ו׳ אל ע״ז
בְּנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם׃ וַיִּסְרוּ הַבֹּנִים אֶת־הֵיכַל ל׳ ח׳
יְהוָה וַיַּעֲמִידוּ הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם ר׳
בְּנֵי־אָסָף בִּמְצִלְתַּיִם לְהַלֵּל אֶת־יְהוָה עַל־יְדֵי דָּוִיד כ׳ ו׳ אסף
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲנוּ בְהַלֵּל וּבְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי כתי׳ כן
טוֹב כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ בכ׳ תכצע׳
תְּרוּעָה גְדוֹלָה בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַּד בֵּית־יְהוָה׃ פסו׳ ב׳ כ׳
וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת הַזְּקֵנִים ל׳ ד׳ ו׳
אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיִסָּדוֹ זֶה הַבַּיִת ל
בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בְּתְרוּעָה ג׳ ומ״ל
בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל׃ וְאֵין הָעָם מַבְדִּילִים קוֹל
תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים ג׳ ומ״ח ס׳
תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל נִשְׁמָע עַד־לְמֵרָחוֹק׃ חס׳ כ׳
וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי־ ל ד
בְּנֵי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכָל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
וַיִּגְּשׁוּ אֶל־זְרֻבָּבֶל וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ לָהֶם ט״ז
נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נִדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם וְלוֹ אֲנַחְנוּ ל מל׳ ולו
זֹבְחִים מִימֵי אֵסַר חַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ ל כתי׳
פֹּה׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי ד
הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וְלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת
לֵאלֹהֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי ה
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס׃

רשי

ויגע ׳ כיון והגיע׃ החדש השביעי ׳ הוא חדש תשרי ובני יעקב היו בערים
מה עבד ויאספו כלם כאחד לירושלם ׳ ויקם מזבח על מכונתיו כדי להקריב
עליו קרבנו ׳ והרי היו ירדו מעמי הארצות ובלא יקמתו ׳ ובלא יבנו למלך ובנו
המזבח לבדו עליו עולה לפניו ויבנו העמי׳ בדבר אחר עמהם עם המלך
ועל כן יתכנו תלקחתם לבניין סביב לבקר ולערב ׳ תמיד של שחר ותמיד של
בין הערבים ׳ ועולות יום ביום במספר ׳ קרבנות החג במספרם כמפט׳
ואחריכן ׳ ולאחר הסכות היו מקריבי קרבנו בכל יום לבקר ולערב ׳ ולאחרי ׳
ולראשי החדשים היו מקריבים קיבנות על ראשי חדשים ׳ ולכל מועדי ו׳ ולמפר
מועדי קרבניהם ׳ ולכל מתנדב ׳ ולכל אותם המתנדבי׳ נדבותיהם היו מקבלים
מהכהנים אותם להקריבם ומיום אחד בתשרי התחילו להקריב קרבנו ׳ ועדיין לא
נתנה אסור הבנית ׳ לנידונים ולגזורי ׳ בני פור ובירזן שהיו חומים לבנות הבית ׳
לא יפו ׳ דרך היסם היו מכריחים אותם ׳ כרשיון ׳ כאחד היה רשות המלך
עליהם לבנו הבית כרשיון לפון רשו ׳ מגזרת רשה שהרי תן לחבירו ותן
בנה ואת כבניו ותן חזה חזיין ותן רשה רעיון ותן חבה חביו ׳ ותן רשה ואת רשו ׳
כמו תן עכה עבו ׳ ותן שבה שבו ׳ ותן רחה רחו ׳ ותן זנה זנות כמלהו רשות ורעיון
בתן ויופיון מגזיר אחת לפי שעיר הרקדנין ולעון אחד הם ׳ ותנת אחרו לעון
תרגום שפתנו ולא דקדק בגזירתו ואפשר כן שהיו אלו כרשיון זה לזה
בתשתעותם ׳ בחדש השני ׳ הוא חדש איר ׳ שהשבי ׳ כל אותן שבאו מהשביה
לירושלם ׳ ויעמדו ׳ העמידו הלויים המשוררים לנצח ולומר שירה לפני הבונים
בעבר בניין יסוד הבי ׳ ׳ לנצח שם נביאי הללו הם ניכוחי שיר כמו למנצח מזמור
לדור ׳ ויעמוד יסוע ׳ עמדו ואמרו ביחד סביב עומדי מלאכת יסוד הבית ׳ ויסדו ׳
מעקל חזק מן יסוד ׳ כמו ויסבו טוריותיהם כן ויסבו מן יסב ׳ ויסדו מן יסד ׳ ומשמעותן ויסדו ויסבו במעקל חזק בשתי יודי״ן אחת בעולה ואחת על יסוד ופתרונן הוא
מייסדים מייסבי ׳ והבונים מייסדים את יסוד היכל ו׳ ׳ בשעה שהיו מנחים בעוריהם והעמידו הכהנים מלובשי׳ בגדי כבוד וחצוצרות בידיהם לתקוע בהם ׳ והלוים
בני אסף ׳ היו מצלתים ׳ כמו כללני שתע כלי שיר הם ׳ ע׳ דוד ׳ שהיו מנחים ומשוררים שירות של דוד מלך ישראל ׳ ויענו ׳ לפון ענית שיר ׳ כמו ותען
להם מרים ׳ וכהודות ׳ ובהודיות ׳ כי טוב ׳ להודו ליי׳ ׳ וכל העם ׳ שהר עם ישראל ׳ על הוסר ׳ כל העם ׳ שהרי מחמתו הללו היו עושי׳ על בניין היסוד שהר הוסר בבית יי׳ ׳ בימדע ׳
ויסוד שלו מן עם דבר של יסוד ומן יסד ויתר ביסדו ׳ כמו מן חדש בחדשו ׳ מן קדם בקדמו ׳ זה הבית ׳ כשהיו רואין בניין בית זה היו בוכין ומתוך שהיו זוכרים
אותו בניין גדול של בית ראשון ורבים ׳ שהר לא ראו בניין בית ראשון כשהיה מחתה בקול גדול מרוב שמחתן ביכלו מבלותן ׳ ואין העם מכירים ׳
קול העם המריעין לא היו מכירים קול תרועת השמחה מפני קול בכי העם שהרי העם המחים היו מריעים תרועה גדולה וקול הבכי נשמע יותר ויותר עד למרחוק ׳
ושמעו יהודים ובניימן ׳ הם התומות ׳ שהר הוציא מבחריב בארץ ישראל כמו שכתוב ויבא מלך אשור מבבל ומכותה ומעזה ומחמת ומספרו ׳ ויסב אותם בערי שומרון
בגדי כהונה ׳ במכלתים ׳ מן בכלכלי שמע ׳ על ידי דור ׳ בעבור שהכנין בידי יקרב הבנין יד ׳ הוסר ׳ שם הפועל ׳ תיסרו ׳ דבק עם זת הבית וכי לשהר ׳
בעיניהם הבית הראשון בעת שיסדו בית שני בוכים ׳ ולא תכחנו ׳ קרי בו״ן וכתוב בלא יו״ד ופי׳ לא תכחנו זובחי לזולתו ׳ לא לכם ובנו ׳ שעתו שתתערבו עמנו
לבנות בית תלמינו ׳ כי תכחנו יחד ׳ רמז לכל קהל ישראל ׳ ומבלהים

אבן עזרא

וינע ׳ ינוחו כל ימי שלמה חדם בעבור שהתחדשו כל טו׳ ימים ׳ כחים אחרי ׳
פירוש לפי שעת העם היתה במדרש כלפי שיש אחד ׳ ויקם זרובבל ׳ נקרא כן
בעבור בני בית שם זרויין בבבל ׳ בן שאלתיאל ׳ לא תכיר היה רק שאלתיאל דודו
שפחו על כן נקר׳ בנו וכן כתו׳ כדברי היתי ׳ ובני יכניה חמיר שאלתיאל בנו ומלכיר
ופריה ובני פדי׳ זרובבל ושמעי וכן נקראו בני מרב בת שחול בני מיכל כי היתי
טפחתם ׳ ויכינו ׳ כי בחומה ׳ בעבור חומה עליה ׳ הכינו מזבח לפל מיפוזדם ׳
ויעלו ׳ המעלה אחד והוא יהושפ הכהן מהקריב בתחלה הקרבנו ׳ ואח׳ ויעלו כל
אחיו עזרוהו ׳ עולו לקרב ׳ כי עולות הרחוים לבקר ולערב וכם מיכם ׳ ביומו ׳
הוא דבק עם דבר יום כי ביומו הרחו לדבר וכן מדי חדש בחדשו דבק עם מדי
כי הוא כטעם עת ועת ׳ ואחריכן ׳ לאחרי חג הסכו׳ עולו עמודו במקו׳ אחרכ וכן
הו׳ עולה תמיד לת כפפק׳ עולה לאחדמי ועולה לכל מועדי יי׳ ׳ המוקדמי ׳ הנקרבו
קדומי מפי בית דין ועולה לכל מתנדב והטע׳ אלת בטלו הקרבנו לאחריכן מרחם
תמרי מהח לעלו עולות ׳ כרשיון ׳ מעניק רמו ׳ לבנה ׳ לחזק מעניק ויק נכחם
הו מן נכח ׳ יסוע בניו ׳ הבנין והבניו וכן בני חנדד פירושו ובניו ׳ ויסדו מלובני ׳
בגדי כהונה ׳ במכלתים ׳ מן בכלכלי שמע ׳ על ידי דור ׳ בעבור שהבנין ביד
יקרב הבנין יד ׳ הוסר ׳ שם הפועל ׳ תיסרו ׳ דבק עם זת הבית וכי לשהר ׳
בעיניהם הבית הראשון בעת שיסדו בית שני בוכים ׳ ולא תכחנו ׳ קרי בו״ן
וכתוב בלא יו״ד ופי׳ לא תכחנו זובחי לזולתו ׳ לא לכם ובנו ׳ שעתו שתתערבו עמנו
לבנות בית תלמינו ׳ כי תכחנו יחד ׳ רמז לכל קהל ישראל ׳ ומבלהים

עזרא ד

הגה והראש אחד יפנה דרך והראש . ולשלום ויבא אוריהו אליו ולשלום . ומזקני כה אמר יי הלוך וקנית לך בקבוק . ולמד ויפגו אליו עורף ולא פנים . ויי יזן ביהודה
וילמדו כעם . ובערו ויצאו וישבי ערי ישראל . ותורות ויען יחזקיהו ויאמר . ובאחות הלוים ובאחות . ובנביא העלה יי את ישראל בכוצרים . וללא ויומים רבים ר' ישראל .

וַיְהִי עַם־הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמְבַלְּהִים ויתכ הלוים ק׳
אוֹתָם לִבְנוֹת : וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים לְהָפֵר ל׳ נפיק לגר ל׳
עֲצָתָם כָּל־יְמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ ל׳
מֶלֶךְ־פָּרַס : וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ ב׳ . י׳
כָּתְבוּ שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם : ב׳בתרי לגם׳ ח׳
וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא כְּתַב ל׳
בִּשְׁלָם מִתְרְדָת טְבְאֵל וּשְׁאָר כְּנָוָתוֹ עַל־ ל׳ . כ׳ . ל׳ כמיתיו
אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרַס וְכִתְבַ הַנִּשְׁתְּוָן כְּתָוב ב׳ ק׳
אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית :
רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא
כָּתְבוּ אִגְּרָא חַדָּא עַל־יְרוּשְׁלֵם לְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא
מָרְכָא כְּנָמָא : אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי ל׳ . ש׳ . ל׳
סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא

וְיִדְוָת ויען יחזקיה ויאמר . וחזק מלך הנגב ומן שריו . ולאלוה . מעוזים על כנו יכבד . ושכר רב מהולל כל . ומקרה כי מקרה הבהמה . ובחשך כי בהבל בא ובחשך
ילך . וברחוב ויצאו העם ויביאו דעזרא . ומביאי בימים ההם ראיתי ביהודה . ושבותן אהלה הגדולה . ויטמינו ויבאו המצורעים האלה בקצה המחנה . ואצבעות ותהי עד
מלחמה בגת . ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה . וגלות החל הזה לבני ישראל אשר כנענים . זמרו למלכנו זמרו . זיחת ובני שימון אמנון . חיי ואעבור עליך ואחרך
מתכוססת ושארהון במסר רבתא ב״ר . בתחלת ו׳ וסים והם חוסתו בימי קציר תחלת כתיב . ויהי בתחלת שבתם שם . בתחלת עלות הלקש . באו בית להם בתחלת קצי
שעריים . בתחילת תחנוניך יצא . ובמלכות אחשורוש בתחלת . סימן ריש סיפרא עד ואחר הדברי ארתחששתא שיין ומן ואחר עד סופא דסיפרא ארתחששתא סמך . ושורש
חר מן ג׳כלין קדמית נסיב מן תנית וסי הייתה מוציא נם אתמול גם שלשום היית המוציא קרי . ידעתה שחר המימיך צוית בקר ידעת השחר קרי . ומתחתה לשבות האלו
ומתחת הלשכות קרי . וחילופי ב׳ מלין תנינא נסבא מן קדמיתא וסים ושורי אשכלילו ואושיא יחיטו ושוריא שכלילו קרי . שם הפלשתים וילך דוד ויקח את עצמות .
שבה פלשתים קרי . ושוריא ג׳ וסים ושוריא שכלילו . ושוריה ישתכללון לקבל דנא . קדם א׳ דחיקה תנינא כתיב א׳ . תלית׳ כתיבה .

אבן עזרא

ומבלהים . כתי׳ מן בלהות תתנך ומבהלי׳ קרי לנטות אחרי רבי׳ בסורם בהל כי
בלה מעט הם ריק העניין אחד . ומוכרי . הסמך תחת ס״ן . ובמלכי׳ אחשורוש .
הוא המכונה ארתחששתא בלעזון פרסי . כתבו סטנה . מן סטן והטע׳ למטון
הוא . כתב בעלם . כמו בעלום . על ארתחששתא . כמו ג׳ . כבוותיו . חבירין
הו רעיו . וכתב הכתתין . כורות החותיות תקריאנה בלעזנו והעד על היהודים
כתבם הו כתב זה הספר הנמתרגם הפוה בכתיבה ובלעזון ארמית ויש חומרים
שהטעם חותם והוא הנכון . בעל טעם . מן טעמו וריחו והנה רחום בעל טעם
ועבה . כנמי׳ כלפר כתר וזה תלת׳ הסופר ומבדרי׳ הספר וטעמו כלפ׳ כתר
כן היתה תגרת שמלחו הנזכרים הו כנמי׳ כטעם עתה . דיניא ואפרסתכיא
טרפליא . שם חתות ידועי׳ לכלם ויתכן להיות תרכויא מן ותרך ואחד וכלבה .
סופכניא מן סופן . ועלמיא מן עילם . וכעכ״ם הו שהו׳ שם הוא ויתכן שהמל׳
מן עת לך הרחוק הוא הקרוב . פרסנן כטעם פתנגן הכתב פתי לשונו זה
הוא׳ בכה וזה הוא ככה ופי המלה עסר ובילור . ואומיא . יבורי ותרגום וכתרסו
יסודותיה ויתגלון הופיה וכן כפלו הסיותיו . ויחיטו . מן חוט השני ופירושו שימו
חוט על היסורו׳ לבנו׳ כטעם קו המר׳ הוא מענין תרגום ויתפרו עלה תלבה
ויחיטו ויחיטה כטע׳ קסר וחבור והפי׳ הרחוק הו הקרוב . כעין . דך . כתרגו׳
הלזה רכי : מנדה בלו והלך שמות למם המלך ופירושם כדרך כבריתי מנדה
מן הרכוש ובלו מס המדינות והלך מכס ההולכים דרך המלך . ותפתוס מלכין
תהנזק . תוכלו המלך ותועלות . כעין . מלח היכלך . מענין כעסן כמלחו ארץ
מלחה לא תסב וטעם הארץ ענין בטול ומניעות דבר . וערות מלכה . כמו ת
ערות הארץ וטעם גמות . וחריך . תרגום וייחל עור וחוריך עור ופי הספרון
כן הוא ביטול ההיכל בטלנו וערות המלך ובזותו לא נוחיל לרחות . ותתרוך

רשי

עם הארץ . הם כרי יהודה ובניימן : מרפים . לבטלם ממלאכתם : לבנו׳ . כמו
מלבנו׳ . וכן ער כי חדל לספור : ומוכרי . כתיב בכ״ף ופתרונו כאלו כתוב בסמ״ך
מהיו מוכרי ועפני כדי לבטל המלאכה . כל ימי מלכות כורש ומלכות אחשורוש
אפר מלך אחרי כורש עד שנת שתי לדריוש שמלך אחר אחשורוש היה המלך
בטלה : ובמלכות אחשורוש . שמלך אחר כורש הוא אחשורוש מלקח לקחתי
כתבו סטנה . פלג לבנות בית המקדש : על יושבי יהודה וירושלם . לקטרג
ולקנתר׳ פלג יבנו הבית : ובימי ארתחששתא . הוא כורש מלך פרס מכיון שמת
על כורש עלו לסיון לוקיו דריוש וכן מכינו במסכת ראש השנה הוא הסבה הוא כורש הוא
דריוש הוא ארתחששתא כורש על שם שמלך כפר היה ארתחששתא על שם
אחשורוש ובכדר עולם מכאחי דריוש הוא ארתחששתא וכל המלבו׳ כולה כקריאתן
ארתחששתא וכו׳ : כתב בעלם . כתב מכתבו בדברי׳ על פלוני : מתרדת טבל .
על שם הרס הוא מנרי יהודה ובניימן : וכתב כנותיו . וטעמו חברותיו ומיעוטיו : על
ארתחששתא . על ארתחששתא : וכתב הנשתון . וכתב התגרת כתוב ארמית
בלעזון ארמית . ומתורגם ארמית . המכתב היה מפורש בלעזון ארמית : רחום
בעל טעם . רחום היה מזכיר ובעל דברי לפרר המכתב : ושמשי ספרא . ושמשי
היה סופר הוא שמשי בנו של המן . וכן דרך המקרא להזכיר סופו ומזכיר סניף
ביחד לפי שהם זקוקין זה לזה אחר מפרר ומזכיר והסופר כותב מנת שלא יחלוף
ואחיה בני מעשה סופרי יהוסמך בן אחיאוד המזכיר . ומקום אחר כאחר ויבא
אליקים בן חלקיהו וגו׳ וסבנא הסופר ויואח בן יוסף המזכיר : כתבו אגרת .
הללו שניהם רחום ושמשי כתבו התגרת כאחר כוה שניהם מתרדת וטבאל וכולם
היו מיושבים בשרי שומרון : על ירושלם . על תורות בניין בית המקדש שאר
בירושלם . כנמי׳ : כאחר כאחי . והוא רוגמת לשון תלמוד כרבעכן לימיך קיין
תרין . חז׳ : רחום . שם תרס : בעל טעם . מזכיר ובעל דברי׳ : ושאר כנותהון
ואחר סיעותיהם : דיניא ואפרסתכיא וגו׳ . הללו כולן שמות של חומות שהושיבו

מכחריב בשרי שמרון : אפרסיא . שם שרים אחר הושיב מכחריב בשרי שומרון : תרכויא . שם בני תרך ואחר וכלבה : בבליא . שם בני בבל : שושנכיא . שם
בני סופן הבירה : עלמיא בני עילם מכל החומות הללו ה׳ : שיב מכחריב בארץ יפר׳ וכולן היו מסיבין מסי׳ ומסכימי׳ בשליחות המכתב הזה : ושאר חומיא . ושאר החומות
אפר הגלה מכחריב כולם הסכימו : ואסנפר . מכחריב : רבא ויקירא . שהי׳ מלך גדול ומכובד שם כי׳ת המלך הגדול מלך אשור : והוא המו . והוא מיב חות׳ בקריי
די שמרין . בשרי׳ אפר מכיבו׳ שמרון : ושאר עבר נהרה . ושאר החומות אפר בעבר הנהר לפי שהיה נהר פרת מפסיק בין ארץ יפר׳ לבבל נמצאו חותן מושבי עבר
ארץ יפר׳ שם בעבר הנהר לחותן העומדי׳ בבבל : וכעת שם מקו׳ ואנחנו כעת כולם היו מסכימי׳ בשליחות המכתב הזה : דנה פרשגן אגרתא . זהו פתרון התגרת .
פרסנן . כמו פתשגן הכתב : די שלחו עלוהי . אפר שלחו אין : על ארתחששתא . עבדך אנש עבר נהרה וכעת . עבריך שם אנשי עבר הנהר ואנחנו
כעבת כל החומות המכונות כאן בכללות בכלל זה שכולן היו לבר ארץ יפר׳ שהו׳ עבר הנהר לחות׳ העומדי׳ בבבל וזהו תחלת המכתב עבדך אנש עבר נהרה ועכ׳ר לך
חיקי לך : ידיע להוי למלכא . דבר ידוע יהיה למלך : דיהודיא . אפר היהודים שפלו מיתך אלינו בא לירושלם : קריתא מרדתא ובישתא בנין . עיר מורדת ומוסרת
אם בונים : ושורייא שכלילו . והחומות יסדו : וחיטו . הכתלים : יחיטו . לשון פתיל כמו אם יחוט אדם חוט של פשתים ומחברים הכתלי׳ זה עם זה : כעין ידיע . עתה ידוע
יהיה למלך : די הן קריתא דך תתבנה . אפר אם העיר הזאת תבנה . דך זאת ושוריה ישתכללון : והחומות יהיו מיוסדות : מנדה בלו והלך . מיני מסים אם ובסף
גלגלת : לא יתנון . לא יתנו עוד אם . ופתום מלכין תהנזיק . ואם יתמלכים תזיק מלא יתנו עוד אם למלכים : כעין כל קבל די מלח היכלא מלחנא . עתה כל כנין דבר
זה אפר חורבן ההיכל אנו רוצים להחריב . די מלח לשון הרבן ושמועתו כמו ארץ מלחה ולא תסב . מלחנא אנו רוצים לפתור להחריב : וערות מלכה . ובזיון המלך .
לא תריך אינו הגון לנו לרחות . תריך הגון כמו תריך או לא תריך במסכת סוטה : על דבה . על זאת פלחנו והודענו למלך :

יומת ב׳קטץ׳וסים׳ואשתדור עבדין כנוח מן יומת ׳ ומני שים טעם ובקרו והשכחו ׳ ואשתדור ב׳וסים׳ואשתדור עבדין׳כנוח מן יומת ׳ ומני שים טעם ובקרו והשכחו ׳ שלו
ג׳וסים׳נמסר בדניאל סימן ו׳ ׳ למה ג׳כתיב ה׳וא׳כתיב א׳וסימן למח ישגא חבלא להנזקת מלכין ׳ למח להוא קצף על מלכות ׳ ומני שים טעם למא די תעבדין ׳ והתנבי׳
ר׳חסדי׳א׳ בלישׁ׳ נבואה וסים׳ וצלחה עליך רוח יי׳ ׳ ויכל מהתנבות ׳ מדוע נבית בשם יי׳ ׳ והתנבי חגי נביאה וזכריה ׳ ושתר ב׳ושתר בוזני וכנותהן דכה ומנא ׳ פרשנן

ה

1 ד׳יבקר בספר דכרניא די אבהתך ותהשכח בספר 5.5
דכרניא ותנדע די קריתא דך קריא מרדא ומהנזקת 5
מלכין ומרנן ואשתדור עבדין בגוה מן־יומת ע 5.3
עלמא על דנה קריתא דך החרבת׃ מהודעין 5
אנחנה למלכא די־תן קריתא דך תתבנא ושורית 5 כתי׳ ה׳.ב׳
ישתבללון לקבל דנה חלק בעבר נהרא לא אית׳ 5 כתי׳ ה׳.
לך׃ פתגמא שלח מלכא
על־רחום בעל־טעם ושמשי ספרא ושאר כנותהון
די יתבין בשמרין ושאר עבר־נהרה שלם וכען׃ 5.5 סגול
נשתונא די שלחתון עלינא
מפרש קדמי׃ ומני שים טעם ובקרו והשכחו 5.חטף סגול
די קריתא דך מן־יומת עלמא על־מלכין מתנשאה 5.5
ומרד ואשתדור מתעבד־בה׃ ומלכין תקיפין 5.ב׳.ג׳
הוו על־ירושלם ושליטין בכל עבר נהרה ומדה 5 ומל׳.5
גלו והלך מתיהב להון׃ כען שימו טעם לבטלא ה׳
גבריא אלך וקריתא דך לא תתבנא עד־מני טעמא
יתשם׃ והזהירין הוו שלו למעבד על־דנה למדה 5.ו׳.ג׳ כתי׳ ח׳
ישנא חבלא להנזקת מלכין׃ 5
אדין מן־די פרשגן נשתונא די ארתחשתא
מלכא קדם־רחום ושמשי ספרא וכנותהון 5.חטף סגול

5.5 אזלו בבהילו לירושלם על־יהודיא ובטלו המו
5.5.ג׳ לף בארדעוחיל׃ כען בעין בטלת עבידת
בכתי׳ בית־אלהא די בירושלם והות בטלא עד שנת
תרתין למלכות דריוש מלך־פרס׃
ד׳חס׳ו׳ והתנבי חגי נביאה וזכריה בר־עדוא נביאיא על־
5 יהודיא די ביהוד ובירושלם בשם אלה ישראל
ג׳לף בכתי׳ עליהון׃ באדין קם זרבבל בר־
ד׳ שאלתיאל וישוע בר־יוצדק ושריו למבנא בית
5.ב׳.אל אלהא די בירושלם ועמהון נביאיא די־אלהא
ובכתי׳.ב׳ מסעדין להון׃ בה־זמנא אתה עליהון
תתני פחת עבר־נהרה ושתר בוזני וכנותהון וכן
ב׳ אמרין להם מן־שם לכם טעם בית דנה לבנא
ואשרנא דנה לשכללה׃ אדין כנמא אמרנא להם
5.ו׳ מן־אנון שמהת גברייא די־דנה בנינא בנין׃ ועין ח
ב׳ אלההם הות על־שבי יהודיא ולא־בטלו המו עד־
5 טעמא לדריוש יהך ואדין יתיבון נשתונא על־
דנה׃ פרשגן אגרת די־שלח תתני פחת עבר־
ב׳.5 נהרה ושתר בוזני וכנותה אפרסכיא די בעבר נהרה
על־דריוש מלכא׃ פתגמא שלחו עלוהי וכדנה
ג׳ כתיב בגוה לדריוש מלכא שלמא כלא׃

רשי

יבקר׳ תפר יבקד ודרוש הדורש בספר הזכרונות על תבותיך המלכים
שהכוסים ׃ ותתעבד׳ ותעשה בספר הזכרונות ותדע כי העיר הזאת עיר
מרדת ומזקת המלכים והמדינות ׃ ומתמרדין עבדין בגוה׳ ומרד היו עושים
מעבים בתוכה שהיו יפי׳ מוררין במלכי החומות ׃ מן ימים עלמא׳ מימות
עולם מימים קדמונים כך היה מנהגם למרוד בכל העמי׳ ׃ על דנה׳ על כך
שהיה העיר הזאת חריבה ׃ מהודעין לתחכו למלכא׳ מודיעין לתחכו למלכי׳ די תן
קריתא דך ׃ תפר שם העיר הזאת תכב׳ וחומותיה מיוסדין ׃ לקבל דנה׳ כנגד כך
שמעביד כך אין לך חלק בכל עבר הנהר לפי שיפרצ׳ יהיו מורדין בך ויקחו הכל
ממכם ׃ בעבר נהרה׳ היה כל הארץ מל כר ארץ ישראל שהיה עבר הנהר לאותן
שבבבל ׃ פתגמיה מלח מלכא׳ דבר מלח המלך ׃ על רחום בעל טעם׳ ל רחום
שהיה מושל ומפקד הפופר ולפקר פיעוריהם היושבים בערי פומרון ולפקר החומות
שבעבר הנהר לגד ארץ יפר׳ ׃ פיס טעם׳ ומתוקי היית פיתת דבר כיוון לפר
פיו׳ ונקרו והסכתו׳ וברקו בספר זכרונו׳ המלכי׳ ומצאו כתו׳ לפר העיר הזאת
שמו׳ העולם היתה מתנכלת ומתרוממת על כל מלכי החומות ומרד ומרבנות
היה עמהם בה למרוד במלכי העמים ׃ ומלכין תקיפין׳ ומלכים חזקים היו בירושלם ומושלים בכל עבר הנהר על ארץ ישראל כמה מכתים בתלמ׳ כי הוה
רודים בכל עבר הנהר וגו׳ ׃ ומסים ובלך גלגלת היה נותן להם מסי׳ החומות מעלין להם מס ׃ כען שימו טעם׳ עתה שימו דבר להכריז בארץ לבטל תכפי׳ הללו בכי
יגלה מן הבנין והעיר הזאת ירושלם לא תבנה עד לפר מתכי יוסף הדבר לבנות העיר על דעתי ורשותי ׃ והזהירין הוו מלו ׃ והזהירין תהיו לעשות דיחוי ושגגה מלו
ומכורבין בלעז׳ למעבד על דנה ׃ למה יפגע׳ מדוע יגדל מעשה הפחתה בעיר הזאת להזיק המלכים ׃ עד כען תפוכת כורש לפר הסיב׃ חדין׳
חי ׃ די פרנסן׳ מן פתרון כתב הנפתוין מלך׳ ותתפחם מלך הוה כורש היה שמעם׳ הזה ׃ קדי קדם ׃ מהיה כתב הנפתוין הזה קדמי לפני רחום ושמשי וסיעותיה
ולמנו במרופה ובכללה לירושלם ז׳ היהודים ובטלו אותם בזרוע וכח מלך לבנות עוד הבנין ׃ על יהודיא׳ על היהודים ׃ המו הם ׃ בחדין׳ חי היתה בטלה מלאכת
בנין בית אלהים לפר בירושלם עד פנת פתים לדריוש מלך פרס מחר כורש מלך לפתר וחר לחמורם מלך דריוש בנו על לחמורם מלך דריוש מהוו בן
לפתר ׃ ותפנת שחת לכורש מלך פרס עד פנת פנים לדריוש ח׳ פנה מהמלימו מבעים פנה לחרבות ירושלם מהרי מחרבן הבית מגלה בדקיהו עד פנת חי׳ לכורש
פתים ופתים פנה כמסורם בסדר עולם וי׳ם פנה תפנת שחת לכורש עד פנת פתים לדריוש כמנין מבעים פנה מלימים ובפנת פתים לדריוש התחילו לבנו הבנין
על מרמרוהו ׃ ותתנבי חגי נביאה ׃ ועתה בפנת פתים לדריוש כתבהו חגי וזכריה הנביאים ל׳ היהודים אפר בארץ יהודה ובירושלם בשם אלהי יפר׳ שיהם לבנות
בנין הבית בלא רשות המלך דריוש ׃ על יהודיא׳ על היהודים ׃ עליהון ׃ בחדין׳ חי ׃ ובריון׳ התחילו לבנות בית על הקב״ה אפר בירושלם ועמה׳ הנביאים
על הקב״ה עוזרין ומקיימין להם ׃ בה זמנא אתה עליהון הללו כדי יהודה ובנימין לקנתר ולהלחין עליהם על עסק הבנין ׃ פתח עבר נהרה׳
מלמעלה מן עבר הנהר ׃ וכנותהון ׃ ומיעתהון ׃ וכן אתה לומר להם ׃ וכך היו אומרים להם ׃ מן שם ׃ מי הוא לכם דבר הבית לבנות ׃ ותומרכון דנה לשכללה ׃ והכתלים
לחזק ליפך כמו ותומרכון׳ ותשוטו בניין חומות לבניס חברו מכחם ׃ חדין ׃ כמתי׳ כאפר כאחר ׃ תאמרו להם ליפרעה׳ לותן כדי יהודה ובנימין ׃ מן
לומר׳ מי הם פרנסי החכמים ׃ די דנה ׃ אפר זה הבניין הם בונים ׃ ועין לההוס ׃ ועיניו על הקב״ה שהוא הלהוס׳ על ידיעותיהם לפעלותם בחלמת הבניין ׃
לא בטלו המו ׃ ולא בטילו הם בכוכי׳ ׃ עד טעמא לדריוש יהך׳ והסיבו זקני היהודי׳ דבר לחותן הכריס עלא יבטלו את הבניין עד אפר יל הדבר לדריוש המלך ׃
ויזכרון ׃ ואז יסיבו היהודים ׃ כת׳ הנפתוין ׃ על כך על תפוכתו של דריוש ׃ פרסגן ׃ פתרון פתגמן הגזרת ׃ וכיעותיו ׃ וסיעותיו ׃ הפרסכיא ׃ חומה תחת הן
שהיעותיהם ׃ על דריוש מלכא ׃ על דריוש המלך ׃ עלוהי ׃ עלין ׃ וכרכה כתב בגוה ׃ וכך היה כתוב בתוכה על גזרת ׃ שלמא כלא ׃ כל השלום יהיה לו ׃ ידיע

אבן עזרא

ותעתדור ׃ תרגום הנה מלתי את הגדי הזה מדרית תתנות המלוחים הוא
עומים בקרבה לעזרים לותם על־לות כמו הוה מתקדר להכלותיה ׃ חלק
בעבר כסרו לא תיתי לך ׃ מיתרדו בו העמים הנזכרים הם יכוס לבמות ירושלם
ון חלק לון לך בעבור הנהר מהם יפרוץ יקחו הכל בחזק ׃ פתגמיה׳ על רחום
כמו אל רחום והוא מעברת במקום חמעם ׃ וכעת׳ חבר כ״ן ופי׳ וא מלר עבר
נהרה ואל כעבת עלום ׃ לך׳ כמו לגלן ׃ וזהירין׳ מן והזהרת לתקם ופירושו
לעמות מנגד היו מוזהרים והטעם הזהרו מלת תסגו ׃ דריום׳ חוץ לחמורים ׃
ולומרכון׳ מן לדלג מור ולהלף כוסף כלף לזרוע׳ כה זמנא׳ לבבל׳ פירוש
להבנות ׃ ולומרכון׳ כטעם פורץ׳ כאמת לומרכון להוס׳ הם דברי הבונים ון
דברי הסופרים למולים להם מן שם לכוס טעם ופי׳ כלמר כתוב בספר כן
לומרנו להם מי הם החכמים הבונים ׃ ועין להוס׳ הכתו׳ יספר כי הפס עזרס
ולא בטלו המו ולהלף לחרוכה במלת להוס ובקשרו יתלר זה להוס׳
יהך ׃ לך תרגום הם תלכו עמי בקרי ׃ חכן

עזרא ו

ואף ט״ל וסימן ואף גם זאת בהוותם׳ ואף כי תשלחנה לאנשים׳ ואף כי היין בוגד׳ ואף אלהים עלה ברם׳ ואף אמנם שגיתי׳ ואף תסוחך מפני עד׳
ואף שכחתם שאלנה׳ ואף מאניא די בית אלהא׳ ואף מאניא די בית׳ דהבא נ׳כתיב ח׳בסוף וסימן נמכר בדניאל סימן נ׳׳ ואב״ל לה אלה חד מן ז׳בטעם מ״ש׳כין ופסק׳ ת״ת
ום׳ותסרבה ויחזיקו׳ ויאמר יי׳׳ אלהי אדני׳ ויאמן ויאמר אל אשת אדניו׳ וישחט ויקח משח׳ ונבהלו צרים והבלים׳ ויאבד יי׳׳ מציון ישאג׳ ואב״ל לה ג׳ה סוגיא שלו

ידיע להוא למלכא די־אזלנא ליהוד מדינתא 5
לבית אלהא רבא והוא מתבנא אבן גלל ואע 5
מהשם בכתליא ועבידתא דך אספרנא מתעבדא 5·5
ומצלח בידהם׃ אדין שאלנא לשביא אלך כנמא 5·5·כתי׳ ה׳ פיין·5
אמרנא להם מן־שם לכם טעם ביתא דנה למבניה
ואשרנא דנה לשכללה׃ ואף שמהתהם שאלנא ב׳ל״ם נסי׳
להם להודעותך די נכתב שם־גבריא די בראשהם 5·נתל׳·5·5
וכנמא פתגמא התיבונא לכמר 5·5 ותם׳ונ׳ חס׳ה׳בלעם׳
אנחנא הם עבדוהי די־אלה שמיא וארעא ובנין
בית־א די הוא בנה מקדמת דנה שנין שגיאן 5
ומלך לישראל רב בנה ושכללה׃ להן מן־די 5·5
דרגזו אבהתנא לאלה שמיא יהב־הם ביד 5
נבוכדנצר מלך־בבל כסדיא ובית־ה דנה סתרה 5כתי׳ ח׳
ועמה הגלי לבבל׃ ברם בשנת 5כתי׳ ח׳
חדה לכורש מלכא די בבל כורש מלכא שם טעם ג׳
בית־אלהא דנה לבנא׃ ואף מאניא די־בית־אלהא ס׳ל״ף
די דהבה וכספא די נבוכדנצר הנפק מן־היכלא די ג׳כתי׳ ה׳
בירושלם והיבל המו להיכלא די בבל הנפק המו
כורש מלכא מן־היכלא די בבל ויהיבו לששבצר 5·כ׳
שמה די פחה שמה׃ ואמר־לה אלה מאניא שא ס׳ז׳נסע׳
יתיר׳ה׳ד׳
אזל־אתת המו בהיכלא די בירושלם ובית אלהא 5·5
ית׳בנא על־אתרה׃ אדין ו׳ל״ם נסי׳
ששבצר דך אתא יהב אשיא די־בית אלהא די 5כתי׳ ג׳

אזל אתת המו׳ כאדין ג׳ל״ם כספרא וסימן כאדין בטילת עבידת בית אלהא׳ באדין קמו זרובבל בר שאלתיאל׳ באדין דריוש מלכא שם טעם׳ ושארא אין ואדינן׳
תלתא כלהון כתיב ה׳ בטא נדבכין די אבן תלתא׳ ג׳כתיב ה׳בסוף וסים׳ואף מאניא די בית אלהא׳ ומח די עלך ועלאחך׃

בירושלם ומן־אדין ועד־כען מתבנא ולא שלים׃ 5
וכען הן על־מלכא טב יתבקר בבית גנזיא די ב׳׳ 5
מלכא תמה די בבבל הן איתי די־מן כורש מלכא ס׳ז׳ח׳
שים טעם למבנא בית־אלהא דך בירושלם ורעם ס׳ז׳נסע׳
מלכא על־דנה ישלח עלינא׃
באדין דריוש מלכא שם טעם ובקרו בבית ג׳ל״ם נסי׳ג׳
ספריא די גנזיא מהתתין תמה בבבל׃ והשתכח ח׳
באחמתא בבירתא די במדי מדינתא מגלה חדה 5·5
וכן כתיב בגוה דכרונה׃ 5
בשנת חדה לכורש מלכא כורש מלכא שם טעם ג׳
בית־אלהא בירושלם בית יתבנא אתר די־דבחן 5
דבחין ואשוהי מסובלין רומה אמין שתין פתי 5·5
אמין שתין׃ נדבכין די־אבן גלל ותלתא אוחרן 5·5 כתי׳ ח׳
די־אע חדת ונפקתא מן־בית מלכא תתיהב׃ תוב ס׳ל״ם
מאני בית־אלהא די דהבה וכספא די נבוכדנצר ג׳כתי׳ ח׳
הנפק מן־היכלא די־בירושלם והיבל לבבל
יהתיבון וירהך להיכלא די־בירושלם לאתרהון 5
בבית אלהא׃
בעזן התני פחת עבר־נהרה שתר בוזנ׳ ג׳נסע׳
וכנותהון אפרסביא די בעבר נהרה רחיקין
מן־תמה׃ שבקו לעבידת בית־אלהא דך בפרי
יהודיא ולשבי יהודיא בית־אלהא דך יבנו ל״ת׳ולבני
על־אתרה׃

אבן עזרא

לבן גלל · מפרישה לגלגל חוקה מרוב כבדותה ; ולע מתפס בכתליה · עפי
חרזים פחם חזקים ולא ירקבו הן מפיימי׳ בקירות להיות הבנין חזק ; תספרנ׳
בי׳ מהרה ; למבניה · פי׳ לבנות ; ומלך ליסראל רב · הוא שלמה ; סקריה ·
ענין הרס וכלפון חכמינו ז״ל מרבדיו סוקרין דברי תורה ; ואמר · אל תקניה ·
כמו תלם ; קח זאל לחת המו · קח לך הזהר חותם זו הנח חותם והזה הכהו׳ ומן
תן ויפלו להם כפים מפירושו ויקחו ; מהחקין · מזירין ; בחתמתה · ים תומרי׳
מהזה מן חתת מים זו הזה עם כלי יגבזו בו כתבי הזכרונות ; בבירתה ·
הזה לרמון תרגום בחרמכתינו בברכיתה ; ותומוהי מסובלין · כענין לבן
גלל וספי׳ סורותיו סובלים בלבני פבל ; רומיה חמין פתין · יותר גבוה מבנין
פלמה רחמון כי גבהו היה פלמים חמות קומתו וכן פתיה חמין פתין להיות
הגובה והרחב סוה והחורך לא זכר כי היה כתרה הרחמונה ; נדבכין · פירוש
טירות ותרגום מתחת לטירות מלרע לנדבכיה וזה דומה לבנין רחמון כלומר
פלמה טורי גזית וטור כרוקות חרזים ; ונפקתה · תוכלה · ואף יהתיבון · יפיבון
המפיבין ; ויהך · וילך כל כלי להיכלא ותחלה מיוחדת מן הרבים כדרך כי יתן
מים ; ותתי · כנגד ממבר בחינרת והטע׳ ותורד לו תכוה תתי ממבר
בבית תלהה · לא׳ר לעבודת עומד במקום סניס וכן הוא לפתח יהודה ;

תילך

תלך בבבל ותסרס ליד ממבר מעמו כך ; והיבל היתו · והוליך תותם ; הנפק היתו · פהוה היה נמיח ופחת ונקרית ממו פחת · ואתר
וכך יאמר לו כורש למפבר הלה הכלים קח ולך והזרד תותם בהיכל תפר בירושלם וביתו תקרית ממו פחת · ואתר
על הקבה תפר בירושלם ותיזו ועד עתה היה הבית בנוי ולא נגמר הבניין ; וכען · ופתה הם על המלך טוב יהיה הדבר ידוע ומבוקר בבית גנזיו על מלך תפר
בבבל ; הן ליתי · הם יש המעשה הזה תפר תפי כורש יפא דבר לבנות בית זה תפר בירושלם ; ורעות מלכא · ורצון המלך על כן יפלח תליכו ; עליכו · תלעפר כיון
מכתב הלגרית תפר פלהו תקני ותתי בוזני ; בתרין · זו כתפר הגיע המכתב ליד דריוש ; פם טעם · כוה המלך הרבר ; ובקרו · ובדקו בבית הספרים פתוגרית
מונחים פם בבל ; והשתכח בחמתה · ונמצא המכתב על מגילה אחת פם בחמתה פתרון שהוא כלי העפוי לגלגולים ולספרים והעתידות
מנזרת תחת מים והלי״ף תפר בתיבה היכה עיקר כיתר המלין תפר בפאר לפון תרמית ; בבירתה · בתותה בירה תפר במדי המדינה ; וכן כתיב · וכן היה כתיב
בתוכה זכרון פלה ; בית אלהי בירושלם · בבית תלהי בירושלם מה יהו עליו הבית יבנה ; תתי · פהוה מקום מזובחי פם זבח ; ותומוהי · כמו ותופיות יהיו ; רומיה
תתין פתין · רום הבית פפים תמה ופפים תמה רחבו ; כדבכין · לפון כתלים וקירות הכתלים היוצא לבן גלל גלל תרתלין בלעז ; וכדבך · ובותך על בן תתי
מבפנים כבניין הבית תפר בנה פלמה ; ונפקתה · והוצאה לצורך הבית ולפחר דברים תפר לבית תנתן להם מבית המלך ; ונתי מתני · ונתן בלי הקדש על בית
הלהי׳ על זהב וכסף תפר נבוכד נצר הוציאם מן היכל פבירושלם והוליכם לבבל ; יהתיבון · ינתנו · והיבל · תפר הוליך · ויהך · ילך כל המעשה הזה להיכל בית
בירושלם למקומו ; ותתי · ויהי מונח בביתו פלהבה ; כען תתני וגו׳ · זו היא התשובה תפר הביא דריוש אל תתני ותפר בוזני בעבר נהרה לכך יפרהל תפר
עבר הנהר לתותן פבבבל ; רחיקין הוו מן תמה · רחוקים תהיו תפם מבניין בית הקדש פלא תרפו ידי עושי המלאכה ; דך · זה פתת יהודיה · פלטוני היהודי ופי
דבר זה ; ולפבי יהודיה · ולזקני היהודים תני תכוה ; בית תלהה דך · בית תלהים זה ;

ומני

רשי

ידוע להוה למלכה · דבר ידוע יהיה למלך ; די תלכה · תפר תלכנו תל
יהודים המדינה לבית שוה הגדול ; והוה מתבנה · והוה הבית נבנה ; גלל ·
מרבדין בלעז · ואע מתפס בכתליה · ועצים כתוכים ומפוחים בכתלים
להחזיק הבניין למען יעמוד ימים רבים ; ועבידתה דך · ומלאכה זאת ;
תפפרנה מתעברה · מהרה היתה בעצית תפפרנה ; תפפלוטוסמכם בלע׳
ומצלח בידהום · והוכלח מעשה זה בידיהם · תדין · זו כמרתינו הבניין מלא
לזקנים האלה ; כנמא תמרנה להום · כלפר כאחר בפתוך תמרנו ליהפיו ; ותומרין
לכם · מי פם לכם דבר הבית הזה לבנותו וכתלים הללו ליפר ; ותומרו ·
חומת לבנים ; ולא פתהקהום ולא פמותם פל בונים ריחפי הבניין פלמה
כדי להדיעך · די כתכוב · תפר נכתוב פמות החכמים תליך ; די ברחפיהם ·
תפר בעצמם וברפותם קמו לבנות הבית ; וכנמא · פתגמא · וכתו׳ פל תהי
היתיבוכי · הפיבו לנו דבר ; תנחכו היתו · תנחכו הם עבדיו פל תלפי
והארץ · ובניין בית · ולנו בונין הבית תפר היה בנוי קודש לכן פפם רפ
ומלך ליפר׳ה · ומלך גדול פהיה ליפר׳הוה פלמה המלך בנה תותו ויכר
להן · ועכפיו מפני תפר הכעיפו לבותיכו תלהי הפמים מפר חות׳ בוד תלך
הכפדרי והבית הזה החריב ותת העם הגלה לבבל ; ברם · תך בפ׳ תחת
תלך בבל פוה כורש ברב׳ זה לבנו׳ הבי׳ ; ולא · כלי הקוד׳ פל כפף וזהב תפ
כבוכר נבר מן ההיכל פבירופלם והוליכם להיכלו פבבבל הוכי׳ות׳כור׳ תפ

לחיי ג'וסים לחיי נח · אלה לחיי עולם · לחיי מלכא וכנוהי · זמני שים טעם ד' ר'פ וסימ'ומני שים טעם להנעלה · ומני שים טעם ובקרו · וכני שים למא די תעבדון · ומני שים טעם די כל אנש · וא'כני שים טעם די כל מתנדב · אדין ט'בטעם ר'פ וסימ'נפל על אנפוהי · שגיא מתבהל · די לא נהשכח לדניאל דנה · סרכיא ואחשדרפניא אלין הרגישו על מלכא · ענו ואמרין קדם מלכא די'דניאל : אזל מלכא להיכליה · אדין בדניאל סימן ו'בלישן בסורת אחרית · והקריבו חד

ומני שים טעם למא די־תעבדון עם־שבי יהודיא ג' ג' כתי' ה'
אלך למבנא בית־אלהא דך ומנכסי מלכא די מדת בטעם ה' לתחור
עבר נהרא אספרנא נפקת תהוא מתיהבא
לגבריא אלך די־לא לבטלא : ומה חשתן ובני ל' וה' חסרין
תורין ורברין ואמרין לעלון לאלה שמיא חנטין ל' ה' בטע'
מלח חמר ומשח כמאמר כהניא די־בירושלם כ' כתרי ל'ם
להוא מתיהב להם יום ביום די־לא שלו : די־להון ג'
מהקרבין ניחוחין לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא ל' ל' נ'
ובנוהי : ומני שים טעם די כל־אנש די יהשנא
פתגמא דנה יתנסח אעמן־ביתה וזקיף יתמחא ל' ס' ל'
עלהי וביתה נולו יתעבד על־דנה : ואלהא די ל' חס' ל'
שכן שמה תמה ימגר כל־מלך ועם די ישלח ידה ל' יחד ומתת סכין ל'
להשניא לחבלה בית־אלהא דך די־בירושלם אנא
דריוש שמת טעם אספרנא יתעבד : ל'
אדין תתני פחת עבר־נהרה שתר בוזני ה' בטעם
וכנותהון לקבל די־שלח דריוש מלכא כנמא
אספרנא עבדו : ושבי יהודיא בנין ומצלחין כ' ס' ל'
בנבואת חגי נביאה וזכריה בר־עדוא ובנו ושכללו
מן־טעם אלה ישראל ומטעם כורש ודריוש ל'
ואתתחשסתא מלך פרס : ושיציא ביתה דנה עד ל' ויתיר ה' יב'
יום תלתה לירח אדר די־היא שנת־שת למלכות כתיב ה' כ'
דריוש מלכא : ועבדו בני־ישראל
כהניא ולויא ושאר בני־גלותא חנכת בית־אלהא ו'
דנה בחדוה : והקרבו לחנכת בית־אלהא דנה ג' ו'חס' כלי'
תורין מאה דכרין מאתין אמרין ארבע מאה ל' כתי' ה'
וצפירי עזין לחטיא על־כל־ישראל תרי עשר ל' לחטאת ס' כ'
למנין שבטי ישראל : והקימו כהניא בפלגותהון ל'
ולויא במחלקתהון על־עבידת אלהא די בירושלם ל' ס' ל'
ככתב בספר משה : וישעו בני־ ל' ס' ל'
הגולה את־הפסח בארבעה עשר לחדש הראשון : כ'
כי הטהרו הכהנים והלוים כאחד כלם טהורים ל' ית' והטהרי ל' ס' ב' מל'
וישחטו הפסח לכל־בני הגולה ולאחיהם הכהנים ח'
ולהם : ויאכלו בני־ישראל השבים מהגולה וכל ח' חס' וכל חול דכו' בחי' ל' בכתו'
הנבדל משמאת גויי־הארץ אלהם לדרש ליהוה
אלהי ישראל : ויעשו חג־מצות שבעת ימים ג' ל'
בשמחה כי־שמחם יהוה ויסב לב מלך־אשור ח'
עליהם לחזק ידיהם במלאכת בית־האלהים אלהי ל'
ישראל : ואחר הדברים האלה ז
במלכות ארתחשסתא מלך־פרס עזרא בן־שריה ארתחשסתא
בן־עזריה בן־חלקיה : בן־שלום בן־צדוק בן־ כל סיפ' לב
אחיטוב : בן־אמריה בן־עזריה בן־מריות : בן־ סיין מן ריש סיפ' עד כאן ארתחשסתא בסין ומכאן עד סוף ארתחשסתא בסמ"ך סיין תניין
זרחיה בן־עזי בן־בקי : בן־אבישוע בן־פינחס בן־
אלעזר בן־אהרן הכהן הראש : הוא עזרא עלה ג'
מבבל והוא סופר מהיר בתורת משה אשר־נתן
יהוה אלהי ישראל ויתן לו המלך כידו־יהוה אלהיו
עליו כל בקשתו : ויעלו מבני־ישראל ומן ה'
הכהנים והלוים והמשררים והשערים והנתינים
אל־ירושלם בשנת־שבע לארתחשסתא המלך : כל סיפ' לא בתח' על

תורין מאה דכרין מאתין אמרין ארבע מאה
וצפירי עזין לחטיאה על־כל־ישראל תרי עשר
למנין שבטי ישראל : והקימו כהניא בפלגותהון
ולויא במחלקתהון על־עבידת אלהא די בירושלם
ככתב בספר משה : ויעשו בני־
הגולה את־הפסח בארבעה עשר לחדש הראשון :
כי הטהרו הכהנים והלוים כאחד כלם טהורים
וישחטו הפסח לכל־בני הגולה ולאחיהם הכהנים
ולהם : ויאכלו בני־ישראל השבים מהגולה וכל
הנבדל משמאת גויי־הארץ אלהם לדרש ליהוה
אלהי ישראל : ויעשו חג־מצות שבעת ימים
בשמחה כי־שמחם יהוה והסב לב מלך־אשור
עליהם לחזק ידיהם במלאכת בית־האלהים אלהי
ישראל : ואחר הדברים האלה
במלכות ארתחשסתא מלך־פרס עזרא בן־שריה
בן־עזריה בן־חלקיה : בן־שלום בן־צדוק בן־
אחיטוב : בן־אמריה בן־עזריה בן־מריות : בן־
זרחיה בן־עזי בן־בקי : בן־אבישוע בן־פינחס בן־
אלעזר בן־אהרן הכהן הראש : הוא עזרא עלה
מבבל והוא סופר מהיר בתורת משה אשר־נתן
יהוה אלהי ישראל ויתן לו המלך כידו־יהוה אלהיו
עליו כל בקשתו : ויעלו מבני־ישראל ומן
הכהנים והלוים והמשררים והשערים והנתינים
אל־ירושלם בשנת־שבע לארתחשסתא המלך :

בן' חס'כליש וסים וכי תקרב קרבן מנחה · ויקרבו בני אהרן את הדם · בהקרבם אש זרה קדמא · הקרב את קרבנו ר'פ דנתנאל בן צוער · תקרבן ל' ושמעתיו · ויקדבו
אתאל יהושע · והעלה אשר יקרב הנשיא · בה זימנא קרבו גברין כשרין · באדין קרבו ואמרו קדם מלכא · והקרבו לחנכת בית אלהא דנה · כאחד ז' בקריאה וסים'דוכא
כל קהלבא וחברנא קמון אדכון בצפרא בחצרת הון וביאור'נמסר בישעיה סוף סימן ס"ח · ולחם ח'בקריאה וסי'נמסר בסדר נח · לדרוש ו'חס'וסים'ולא יכול דוד ללכת ·
ככל מעשה אשר החל · ויהי לדרש אלהים · ויאכלו בני ישראל השבים מהגולה · וכן במליצי שר ב'בו · כי עזרא הכין לבבו · וכל אוריתא דכו'חס'בס"ב מל · מהיר ג'וסים'
עש סופר מהיר · חזית איש מהיר במלאכתו · סופר מהיר בתורת משה · כיד ה'בקריאה וסים כיד המלך שלמה · ויין מלכות רב כיד המלך · ויתן משאת כיד המלך ·
הוא עזרא עלה מבבל · כי באחד לחדש הראשון הוא יסד · ועלי השה חסד · ויביאו לנו כיד אלהינו · ואגרת אל אסף שמר הפרדס ·

רשי

ומני שים טעם · ומעכי יהיה כיוון זה : למען די תעברון · לתותו בניין המלכ'
תעבר תעשו עם זקני היהודים הללה לבנות ביתו על הק"ה : ומנכסי מלכא ·
מנכסי המלך יהיו עושים הבניין הזה : די מדת עבר נהרה : מן הים על עבר
נהרה לעבר למלך מדת מס פעם מכדה בלו והלך : אספרנא · מהרה יבנה
הבניין אספרנא לשון ספלונטי'תינט בלע"ז : כפקידת תהוה מתיהבה · הוכחה תהיה
ניתנת לנכבים הללה לעבר לה יתבטלו מלהכתן : ומה חשתן · ומה מיהו
חשתן : ובני תורין · ובני בקר ואילים וכבשים לעלות לאלהי השמים : וחטין ·
לעלות : ומלח · לקרבנות : ויין · לנסכים : ושמן · למנחות כלשון יאמרו
הכהני לעבר בירושלם יהי נתן להם דבר יום ביומו : די־לא עלו · בלע' ס"ץ
דיסטורביר בלע"ז : די להון · למען לעבר יהיו מקריבים ניחוחים לאלהי השמים
ויהיו מתפללים על חיי המלך ובניו : ומני שים טעם · ומעכי שים כיוון ושימת
דבר לעבר כל זרע לעבר יעבוד דבר זה : יתנכח · יחרב עכו מביתו סיחרב
ביתו יתנכח כמו ונכסחתם מעל האדמ' : וזקיף יתמחא עלוהי · ועץ לתלותו יהי
גבוה עליו סיתלה על העץ : וביתו נולו יתעבר · וביתו יעשה לעפה על כך נולו
עכ"ל טבוק ומחרחות : ואלהא די שכן שמיה · והאלהים לעבר שכן שמיה
יעבר ויעבור כל אותו מלך וכל אותו עם לעבר יעלה ידו להחריב ולהשחית ביתו
זה על י' לעבר בירושלם : שמת טעם · שמתי טוב דבר זה לעבר יעשה הבניין מהרה עד פלג תשובתו על דריוש : כשמע · כלעבר כאמר : לפקרנא עבדו · מהרה
עשו : ושבי יהודיא · ותקני היהודים היו בונין ומצליחין במלאכתן בנבואת חגי וזכריה ובנו ויסדו את הבניין מן ניסוי שהי יעבדל ומרמות כורש מלך פרס הרשון
לעבר הוחל יסוד הבניין ביומיו ומרמות דריוש זה מלך פרס : וארתחשסתא הוא דריוש ונקרא ארתחשסתא על שם המדינה והמלכו כי כל מלכי פרס היו נקראים כך
לעבר כל מלכי מצרים נקראים פרעה : ובפיל ביתה רכש · ובסוף תשלום בית זה היה עד יום שלישי לחדש אדר שהיה בית שנת שם לדריוש המלך ונמצא בניין הבית
היה ארבע שנים : והקריבו לחנוכת · הקריבו לחנוכת בית זה קרבנות הללו והורות שעה היתה : והקימו כהניו בפלגותהון · שהיו הכהנים חלוקים בעבודתם
ולוים במעמדותם : את הפסח · עכשיו עשו יעבדל את הפסח ביד זה הבא אחר זה שהשלש הבניין בו : ולכל · ולעכשו : ולכל הנבדל · שם הגרים
שנבדלו מטומאת העמים לידבק ביעבדל : והשב לב מלך לעבור עליהם · והשב לב מלך לעבור על יעבדל היושבים במשלתו בארץ לעבור להחזיק ולסייע
במלאכת הבניין : ואחרי הדברים האלה · על בניין הבית : לארתחשסתא הוא דריוש · ויתן לו המלך דריוש כיד י'אלהיו עליו ויתרו ר'ל עזרא הוא מלאכי : בשנת שבע · היו שנה תחר תשלום הבית : לארתחשסתא · הוא דריוש : בחדש

אבן עזרא

חילך · כמו חלין והם שתי לשונות זה חומר בכה וזה חומ'בכה : ומה חשתן ·
מה שבריכין וכן חשחות פורך : יתנכח · יהרס כתוקפה י'יהרום וכן מעמרת
הבית מקח שכיח שיעמדו מעמדות הבית מקום שהרס שלח יכנס לחרס מקום :
וזקיף · רמז לקירות ולעמודים העומדים וחבירו זוקף כפופי' וטעמו נוטף לו
מעמיד וכן תרגום ויעף עיכיו ופירושו והעומד יהרס על העץ : נולו · מטוטף
כעכין ויפיפוה למוכחות ובלעז חכמיכו אל מנולתא : כנימת לפקרנא · כבר
פירשנוס : ורריום · הוא הזקן המדי וארתחשסתא הוא אחשורוש למלכו דריוש
הוא בן אחשורוש : בפלגותהון · במחלקתהון : וכל הנבדל · הם הגרי שנבדלו
מטומאת רשעי הארץ והתחברו אליה לדרוש י'כמותם או הנבדל מיסר שנבדלו
מטומאת רשעי הארכות : ויעמו · מלך לעבור · הוא ארתחשסתא והזכיר לעבור
לו פרס כי מלכי לעבור החריבו ארץ יעדל ועתה הסב לבו ממחשבתו הרעה
לעובה וזה טעם לחזק ידיהם : ארתחשסתא · לעבור ארתחשסתא הוא דריוש : והוא סופר מהיר ·
תרגום מגיד ומספר במספר בתורות : כיד י' · כח ותוקף : ויפלו · ומן
הכהנים והלוים · ואחרי כן יספר בכתב הלוים לוי עלו : יסור

עזרא ז

לעשות טוב וסים נמסר בשמואל ב׳ סימן ז׳ ולקמן בנחמיה סימ״ח • וזה כ״ג פ״פ בקרי׳ וסים במסרה רבתי בערך זה נמצא • למה נ״ב כתיב ה׳ואו כתיב א׳ומ׳למה ישנא חבל׳ פ
להגזקת מלכין • למה להוא קצף על מלכות מלכא ובנוהי • ומני שים טעם למא די תעבדון / בתרא כתיב א • ודי לא ידעת הודעון חד מן י״ד בטעם פי׳ השפוא כך דיעה

וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת הַשִּׁבְיָעִית
לַמֶּלֶךְ: כִּי בְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יָסַד כ״ג ל׳ וחס׳
הַמַּעֲלֶה מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל- ב׳
יְרוּשָׁלַם כְּיַד-אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו: כִּי עֶזְרָא הֵכִין ח׳
לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת-תּוֹרַת יְהוָה וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד ו׳ חס׳ בכתי׳ ט״ו
בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט: ג׳
• וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתָּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא כ״ג ק״ף
לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן סֹפֵר סֵפֶר דִּבְרֵי מִצְוֹת-יְהוָה וְחֻקָּיו ה׳
• עַל-יִשְׂרָאֵל: אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ ה׳ ר״פ
מַלְכַּיָּא לְעֶזְרָא כָּהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי-אֱלָהּ שְׁמַיָּא ג׳
גְּמִיר וּכְעֶנַת: מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל-מִתְנַדַּב ג׳ כ׳ ר״פ
בְּמַלְכוּתִי מִן-עַמָּה יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא לְמֵהַךְ ה׳
לִירוּשְׁלֵם עִמָּךְ יֵהָךְ: כָּל-קֳבֵל דִּי מִן-קֳדָם מַלְכָּא ה׳
וְשִׁבְעַת יָעֳטָהִי שַׁלִּיחַ לְבַקָּרָה עַל-יְהוּד וְלִירוּשְׁלֵם ה׳ ר״פ ב׳
בְּדָת אֱלָהֲךְ דִּי בִידָךְ: וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכָל מְדִינַת ב׳
מַלְכָּא וְיָעֳטָהִי הִתְנַדְּבוּ לֶאֱלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֵם ה׳
מִשְׁכְּנָהּ: וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכָל מְדִינַת ה׳
בָּבֶל עִם הִתְנַדְּבוּת עַמָּא וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית ה׳
אֱלָהֲהוֹן דִּי בִירוּשְׁלֵם: כָּל-קֳבֵל דְּנָה אִסְפַּרְנָא ב׳ ט״ו
תְּקָנָא בְּכִסְפָּא דְנָה תּוֹרִין דְּכָרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן ה׳ ר״פ
וְנִסְכֵּיהוֹן וּתְקָרֵב הַמּוֹ עַל-מַדְבְּחָה דִּי בֵית אֱלָהֲכֹם ב׳
דִּי בִירוּשְׁלֵם: וּמָה דִּי עֲלַיִךְ וְעַל-אָחַיִךְ יִיטַב בִּשְׁאָר עלך׳ ר״פ ה׳
כַּסְפָּא וּדְהָבָא לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעְבְּדוּן: ג׳ כתי׳ ה׳ ר״פ ה׳
וּמָאנַיָּא דִּי-מְתִיהֲבִין לָךְ לְפֻלְחַן בֵּית אֱלָהֲךְ הַשְׁלֵם

קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֵם: וּשְׁאַר חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהֲךְ דִּי ג׳
יִפֹּל-לָךְ לְמִתַּן תִּתַּן מִן-בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא: וְאֲנָה ג׳ כ״ו ה׳ ר״פ
אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְכֹל גַּזְבְּרַיָּא ג׳
דִּי בְעֵבֶר נַהֲרָה דִּי כָל-דִּי יִשְׁאֲלִנְכוֹן עֶזְרָא כָּהֲנָא ג׳ כ״ו ה׳
סָפַר דָּתָא דִּי-אֱלָהּ שְׁמַיָּא אַסְפַּרְנָא יִתְעֲבַד: עַד ג׳ ב׳ חס׳
כְּסַף כִּכְּרִין מְאָה וְעַד-חִנְטִין כּוֹרִין מְאָה וְעַד-חֲמַר ה׳
בַּתִּין מְאָה וְעַד-בַּתִּין מְשַׁח מְאָה וּמֶלַח דִּי-לָא כְתַב ה׳ ר״פ
: כָּל-דִּי מִן-טְעֵם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבַד אַדַּרְזְדָא ה׳ ר״פ
לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי-לְמָה לֶהֱוֵא קְצָף עַל-מַלְכוּת ג׳ ר״פ ויצגע חבלא
מַלְכָּא וּבְנוֹהִי: וְלָכֶם מְהוֹדְעִין דִּי כָל-כָּהֲנַיָּא ר״פ ר״פ ערין
וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא תַּרְעֵיָא נְתִינַיָּא וּפֶלַח בֵּית אֱלָהֲא ר״פ כתי׳ כן
דְּנָה מִנְדָּה בְּלוֹ וְהֶלֶךְ לָא שְׁלִיט לְמִרְמֵא עֲלֵיהֹם: ב׳ ר״פ ה׳
וְאַנְתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהֲךְ דִּי-בִידָךְ מַנִּי שָׁפְטִין ה׳
וְדַיָּנִין דִּי-לְהֵוֵן דָּאֲנִין לְכָל-עַמָּא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה ר״פ ק״ף
לְכָל-יְדָעֵי דָּתֵי אֱלָהֲךְ וְדִי לָא יְדַע תְּהוֹדְעוּן: וְכָל- ר״פ בטעם
דִּי-לָא לַהֲוֹא עָבֵד דָּתָא דִּי-אֱלָהֲךְ וְדָתָא דִּי מַלְכָּא ב׳ נקוד
אַסְפַּרְנָא דִּינָא לְהֶוֵא מִתְעֲבֵד מְנָרָא הֵן לְמוֹת הֵן
לְשָׁרְשׁוּהִן-לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלַאֲסוּרִין: ה׳ ר״פ ק״ף

בְּרִיךְ יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת-בֵּית ה׳ ב׳
יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם: וְעָלַי הֵטָה חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה׳ ב׳ ר״פ
וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל-שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי דִּתְחִזְקְתִי כ״ח ר״פ ל״ת
כְּיַד-יְהוָה אֱלֹהַי עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים ה׳ ב׳
לַעֲלוֹת עִמִּי:

לעולם לא ישרתוה כי אם מירכא במ״ד מקומות ישרתוה דרגא עם ב׳ מרכות נקראות תרין חוטרין וסימ נמסר בסוף מטות ובריש חבקוק • ועל״ה בקריאה וסי׳ ועלי׳ ובא כל
איש אשר לו • ועלי שמו כל ישראל פניהם למלך / ועלי לתת לך / ועלי השה חסד לפני המלך / אני לדודי ועלי תשוקתו •

אבן עזרא

יסור / סם דבר ממוך והמוכרת יכוד חבום בטמון לו הוץ במסקל זבול:
המעלה / סם דבר על מסקל מקנה מפרה וכן הפי׳ הוץ עזרת היה עבת העולי׳
לירושלם והטעם הוץ יעבם לעלות בחאר בניסן ובהו בחאר בחב ומלת יקור
כמו כוסרו מטעמי נועמו: תרתחשסתא מלך מלכיא • עתה יפשר כי המלך מלח
חגרות סתים לחת לכל מתנדב לעלות ולחת לכל גזבריא לתת ברכם: גמיר /
מפורש לפני עניניס הרחמון להיות גמיר כתרגום כליל תכלת והוץ רמז לכל
יסרחל המתנדבים לעלות ולמ״ד לעזרת מפרת תחת סלם וכן הפירום לעזרת
ולגמיר ולכעבת סלח להודיעם טעמו ביד עזרת • פי׳ לחר גמיר תוקר הסם
מענין גמרת גמור וזה רמז לעזרת: ספר דתת • סהוץ גמיר ויודע דעת חלהין
ויהיה למ״ד לעזרת במקום סתים וכעבת סם כולל לומות עבר הנהר: מני סים
טעם / היה מחברת לעזרת וליסרחל המתנדבי׳: סליח / תהיה סלוח: לבקרה /
לחקור על היהודים ועל ירושלם: ברת חלהך • ברת חלהך / בעבור דת חלהיך חסר בירך
סלחתיך: תקנה / מן קניתי חתכם: דכרין / תרגום חלים: אמרין / כבשים:
חסחות / כורך: גזבריא • הפקידים על החוכרות: בתין • מדות: חרעזרת •
כטעם מהזירות ברכך סברת כי חין לו דומה: תרעיא / השוערים: מנדה בלו
והלך / מפורשים: הן לפרוש • להיות נעקר מפרשו והטעם מנוסם מנחלתו
וחכמינו ז״ל חמרו מחי לפרושי הרדפה: ברוך • ולכל פרי / ולפני כל פרי:

והתיחסם

הכתבים לך לעבודתו סל הקב״ה סלם לפני הקב״ה בירושלם: ושחר כריכות מתכטרך לביתו סל יסרחל המקבלים מכים סלימן החומות חסר כל דבר סיסתר
המלך: ומני חכל / ומתני חני דריום המלך יוכל כווי ורמות לכל הגזברים חסר בעבר הנהר לגבר חרץ יסרחל המקבלים מכים סלימן החומות חסר כל דבר סיסתר
לכם עזרת הכהן סופר התורה סל הקב״ה מהרה יעשה סלח יעכבו חת מחלתו עד מחה כסרים סל כתף לקנות קרבנות ומחה כורין חטין למנחות ועד מחה חתר
יין לנסכים ומלח סל סתן לבלול מנחות ומלח לקרבנות כענייו סנחמר וכל קרבן מנחתך במלח תמלח: די לח כתב / ומלח סלין כתוב בו מדה יתנו ככל הסוכן:
כל די מן טעם • כל חסר יהיה מרסוקו סל הקב״ה וכווין יעשה בזריזות בחוקם המלך לביתו סל הקב״ה: חדרזדח / חוקם בלסון ערבי: די למח להוי / חסר למח יהיה
קצף על מלכות המלך ובניו ועל כן יתנו הגזברים כל כרכי הבית: ולכם חנו מודיעים חסר כל הכהנים והלוים המשוררים והסופרים והנתינים
סהם חוטבי עצים ומוחבי מים למזבח ועובדים בבית זה סל הקב״ה לח ימלוט חדם עליהם להטליך עליהם סם וכסף גולגולת חלח יהיו בני חורין מעבודת המלך /
ואתת עזרח בחכמת חלהך די בידך / ואתה עזרח כפי חכמת חלהיך חסר בידך יותר מן הסופטים והדיינים סהם דנין כל העם סבעבר הנהר לגבר חרץ יסרחל סם
יודעי התורה: ודי לח ידע / והסופט חסר לח ידע לפשוט תודיעו לו המפטט לפשותו: וכל די לח להוי עביד / וכל חסר לח יהיה עושה דתו סל הקב״ה ודת המלך
מהיה סלח יעבד הדין והמפטט: דיכח / הדין יעמה ממנו מן המעבד מפטט הם למיתה יהרג: הן למרומי / הן לפרוש: הם לעקרו מן העולם חותו ותת זרעו ותת מסמחתו
למרומי דיסרחליכר בלע"ז: הן לענוש נכסין • הם לענשו בממון: ולחמורין • חו לייסרו בייסורין / עד כחן מכתב החברית חסר נתן דריום המלך לעזרת הסופר
למען יפחיו לירושלם להרחותו חל הכהנים והלוים ונזברי המלך למען יחזיק ולקיים המצות ולעבוד יי׳ בבית המקדם ולסמור התורה כמפטט: ברוך יי׳ / כך כתב
עזרח בספרו כחסר כתן הודחה להקב״ה ויועצים הם סבעה רוחי פני המלך הן סבעה יעטוהי סלמעלה: כיד יי׳ חלהי עלי / כחסר היתה עזרתו סל הקב״ה על

וקבצתי מיסרחל הנסתרים בכבל רחסי חבות ובדולים לעלות עמי מבבל:

רשי

בחדש החמישי / הוח חדש חב כי בחחד לחדש ניסן חותו היום היתה תחלת
עלייתם מבבל ובחחד לחדש חב בחו לירושלם: יסוד המעלה / יסוד תחילת
העליה: כיד חלהיו / כחסר הצליחו יד הקב״ה סהיתה ידו טובה עלין להצליחו
ברכו: כי עזרח / ועל כן הלך והצליח ברכו מהרי עזרח הכין לבבו ונ׳ כתן
טעם לדברין: וזה פרשנן הנשתוון / וזה פתשגן הכתוב: וחקיו על יסרחל / וחת
חקין חסר כוה על יסרחל למורם: ספר דתת • ספר התורה: גמיר וכעבת /
כפיקח היה בידו: מני שים טעם / מתני יוכח הרשות כי כל חסר נדבה הוחו
חותו מן יסרחל ומן הכהנים והלוים ללכת לירושלם ילכו עמך / כל קבל /
בשביל כך תחת המלך ומבעת יועציו רוחי פני המלך תחת סלוח: ומבעת
יעטוהי / ומבע יועציו הם ז׳ רוחי פני המלך: לבקרה על יהוד • כדי לדרוש
ולבדוק סל היהודים חסר בירושלם חם הם עסוקים בתורתו סל הקב״ה חסר
בידך: ולהיבלה • ולהוליך כסף וזהב סל המלך ויועציו חסר התנדבו לחלהי
יסרחל לתקן בימו חסר תמלח במדינ׳ בבל עם סחר נדבת העם והכהני׳ חסר מתנדב
כסף וזהב חסר תמלח במדינ׳ בבל עם סחר נדבת העם והכהני׳ חסר מתנדב
לבימו סל הקב״ה חסר בירושלם תולך הכל לירושלם: כל קבל דכן / ובשביל
כך סל עבודת המקדם מהרה תקנה בכסף זה בקר וחילים וכבשים וזבחי
ומנחות ונסכים ותקריבם על המזבח סל הקב״ה: ומה די עלך / וחסר ייטיב לך
ולחיך במותר הכסף והזהב לעשות כרצונו סל הקב״ה תעשו: ומחניה • וכלי
הנתנים לך לעבודתו סל הקב״ה סלם לפני הקב״ה בירושלם: ושחר כריכות / חסר בעבר הנהר לגבי הגזברים חסר בעבר הנהר לגבר חרץ יסרחל המקבלים מכים סלימן החומות חסר כל דבר סיסתר
המלך: ומכי חכן / ומכני חני דריום המלך יוכל כווי ורמות לכל הגזברים חסר בעבר הנהר לגבר חרץ יסרחל המקבלים מכים סלימן החומות חסר כל דבר סיסתר
לכם עזרת הכהן סופר התורה סל הקב״ה מהרה יעשה סלח יעכבו חת מחלתו עד מחה כסרים סל כתף לקנות קרבנות ומחה כורין חטין למנחות ועד מחה חתר
יין לנסכים ומלח סל סתן לבלול מנחות ומלח לקרבנות כענייו סנחמר וכל קרבן מנחתך במלח תמלח: די לח כתב / ומלח סלין כתוב בו מדה יתנו ככל הסוכן:
כל די מן טעם • כל חסר יהיה מרסוקו סל הקב״ה וכווין יעשה בזריזות בחוקם המלך לביתו סל הקב״ה: חדרזדח / חוקם בלסון ערבי: די למח להוי / חסר למח יהיה
קצף על מלכות המלך ובניו ועל כן יתנו הגזברים כל כרכי הבית: ולכם חנו מודיעים חסר כל הכהנים והלוים המשוררים והסופרים והנתינים
סהם חוטבי עצים ומוחבי מים למזבח ועובדים בבית זה סל הקב״ה לח ימלוט חדם עליהם להטליך עליהם סם וכסף גולגולת חלח יהיו בני חורין מעבודת המלך /
ואתת עזרח בחכמת חלהך די בידך / ואתה עזרח כפי חכמת חלהיך חסר בידך יותר מן הסופטים והדיינים סהם דנין כל העם סבעבר הנהר לגבר חרץ יסרחל סם
יודעי התורה: ודי לח ידע / והסופט חסר לח ידע לפשוט תודיעו לו המפטט לפשותו: וכל די לח להוי עביד / וכל חסר לח יהיה עושה דתו סל הקב״ה ודת המלך
מהיה סלח יעבד הדין והמפטט: דיכח / הדין יעמה ממנו מן המעבד מפטט הם למיתה יהרג: הן למרומי / הן לפרוש: הם לעקרו מן העולם חותו ותת זרעו ותת מסמחתו
למרומי דיסרחליכר בלע"ז: הן לענוש נכסין • הם לענשו בממון: ולחמורין • חו לייסרו בייסורין / עד כחן מכתב החברית חסר נתן דריום המלך לעזרת הסופר
למען יפחיו לירושלם להרחותו חל הכהנים והלוים ונזברי המלך למען יחזיק ולקיים המצות ולעבוד יי׳ בבית המקדם ולסמור התורה כמפטט: ברוך יי׳ / כך כתב
עזרח בספרו כחסר כתן הודחה להקב״ה ויועצים הם סבעה רוחי פני המלך הן סבעה יעטוהי סלמעלה: כיד יי׳ חלהי עלי / כחסר היתה עזרתו סל הקב״ה על

וקבצתי מיסרחל הנסתרים בכבל רחסי חבות ובדולים לעלות עמי מבבל:

ולה

ח וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתָיהֶם וְהִתְיַחֲשָׁם הָעֹלִים עִמִּי
בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל : מִבְּנֵי פִינְחָס ח' לפ
גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי דָּוִיד חַטּוּשׁ : ד' וחם'
מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַּרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ ח' לפ
לִזְכָרִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים : מִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב ח' לפ
אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם הַזְּכָרִים : כ'
ח מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַזְּכָרִים ח' בטעם
: וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ חֲמִשִּׁים
הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶּן־עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ ז'
שִׁבְעִים הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה זְבַדְיָה בֶּן־ ו' וש' בטעם'
מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים : מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה ח' לפ
בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים : ח' בטע'
וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה וְשִׁשִּׁים ל' חל
הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי בֵבָי זְכַרְיָה בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ ח' בטע'
עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־ ג' בכ"ף ר'
הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי ח' בטע'
אֲדֹנִיקָם אַחֲרֵנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם אֱלִיפֶלֶט יְעוּאֵל יעיאל
וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים : וּמִבְּנֵי בִגְוַי ק'
עוּתַּי וְזַבּוּד וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים הַזְּכָרִים : וזכור
וְאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהְוָא וַנַּחֲנֻה שָׁם ק' ל'
יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאֶבִינָה בָּעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי לֹא־ ס
מָצָאתִי שָׁם : וָאֶשְׁלְחָה לְאֶלִיעֶזֶר לַאֲרִיאֵל ל'
לְשֶׁמַעְיָה וְלֶאֱלְנָתָן וְלִיָרִיב וְלֶאֱלְנָתָן וְלִנְתָן ל' בטע'
וְלִזְכַרְיָה וְלְמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וְלִיוֹיָרִיב וְלֶאֱלְנָתָן
מְבִינִים : וָאוֹצִיא אוֹתָם עַל־אַהֲוָא הָרֹאשׁ ויאצא
ק'

כ' וכפכו' ב' ומל' הכתיבים • כ' ר' אלכסן דנסיב ה' ל' ב' ח' ל' ב' ר' מכאן ואילך כתוב ל' ב' ח' ל' ב' ח' ל' כ' ב' ח' ל' כ' ג' ל' כ' ב' ח' ל' כ' ב' ג' ל' כ' ב' ח' ל' כ' ב' ג' ל' כ' ב' ח' ל' כ' ב

עזרא ט

ונסעה ל׳ מנהר אהוא ואנסעה ונלכה ואינון חד מן י״ז זוגין חד כ׳וחד נ׳ וסים ׳נכסיו בסערה רכתא במערכת אות הנון בסד״ ובזוג הרביעי ג׳ רפ״ וסים ׳פרים עשרת״
נקהלו ׳לעמק ברכה ׳ נשקל הכסף והזהב ״ נשאו ׳וסים ׳עבדיך נשאו את ראש אבשי חבלחמח ״ אשר נשאו את ידם ׳ קול צופיך נשאו קול יחדו ׳
ומשנאיך נשאו ראש ״ נשאו נהרות י״ב ׳בנו ׳ ורעבים נשאו עמך ׳ נשאו את רדידי מעלי שמרי ׳ כי נשאו נשים נכריות ״ גדלה נ׳ בקריאה וסים׳

וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃ שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ 5
עַד־תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי הָאָבוֹת 5 · ב׳
לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם לִשְׁכוֹת בֵּית יְהוָה׃ וְקִבְּלוּ ב׳ · ב׳
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים
לְהָבִיא לִירוּשָׁלַם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ וַנִּסָּעָה 5 וחד נסעה ובלכה ב׳
מִנְּהַר אַהְוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת
יְרוּשָׁלַם וְיַד־אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ וַיַּצִּילֵנוּ מִכַּף ח׳מ 5 בלים׳
אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל־הַדָּרֶךְ׃ וַנָּבוֹא יְרוּשָׁלַם וַנֵּשֶׁב ג׳ לית׳
שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ וַיְהִי הַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף
וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־ 5
אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד 5
בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה בֶן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם׃ בְּמִסְפָּר 5
בְּמִשְׁקָל לַכֹּל וַיִּכָּתֵב כָּל־הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא׃ הי״ת ראשי׳
ל ה הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי בְּנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת לֵאלֹהֵי ב׳ לית׳ · ג׳ · ד׳
יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֵילִים׳ 5 ב׳
תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה צְפִירֵי 5
חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עֹלָה לַיהוָה׃ וַיִּתְּנוּ אֶת־ 5 חם׳ נספי׳
דָּתֵי הַמֶּלֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּפַחוֹת עֵבֶר הַנָּהָר 5
וַיְנַשְּׂאוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃
ט וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי
הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים ב׳ · ח׳
וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת כְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם׃ לַכְּנַעֲנִי 5 · ג׳
הַחִתִּי הַפְרִזִּי הַיְבוּסִי הָעַמֹּנִי הַמֹּאָבִי הַמִּצְרִי ו סימן בלית חס׳ כמ׳
וְהָאֱמֹרִי׃ כִּי־נָשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם ׳
וְהִתְעָרְבוּ זֶרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד הַשָּׂרִים 5 · ה׳ · ו׳
וְהַסְּגָנִים הָיְתָה בְּמַעַל הַזֹּה רִאשׁוֹנָה׃ וּכְשָׁמְעִי זרע קדש ג׳ תל׳
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בִּגְדִּי וּמְעִילִי וָאֲמָרְטָה 5
מִשְׂעַר רֹאשִׁי וְזָקְנִי וָאֵשֵׁבָה מְשׁוֹמֵם׃ וְאֵלַי יֵאָסְפוּ ב׳ · ג׳ · ב׳ תל׳
כָּל חָרֵד בִּדְבְרֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וְאָנֹכִי ו״ה בטעם לתחור

כי גדלה צעקתם את פני י׳ · נפשך בעיני · ואשמתינו גדלה עד לשמים ״ חד בתורה חד בנביאים חד בכתובים ״ ועתה ואתה ״ה בטעם תברין וסים׳ נכסיו נמכר נמכר
כהעלתך ״ בגדת ב׳וסי׳ ואל אשה בגדת טומאתה ״ בגדת עמי הארצות ״ בתועבתיהם נ׳כתובים כן וסי׳ וזכרו פליטיכם אתי · ומעל כל תועבתיכם השינו
בידיכם · בתועבתיהם אשר מלאוה מפה אל פה ״

עזרא ט

ישֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד לְמִנְחַת הָעֶרֶב׃ וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב ב׳וכפיק׳ 5
אָקוּם מִתַּעֲנִיתִי וּבְקָרְעִי בִגְדִּי וּמְעִילִי וְאִכְרְעָה עַל 5 · ב׳ 5
בִּרְכַּי וְאֶפְרְשָׂה כַפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי׃ וָאֹמְרָה 5
אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי ג׳
עֲוֹנֹתֵינוּ רַבּוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ גָדְלָה עַד 5 · ג׳ · ב׳
לַשָּׁמָיִם׃ מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּאַשְׁמָה גְדוֹלָה ו׳חם׳ כפי׳
עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֹנֹתֵינוּ נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ מְלָכֵינוּ 5
כֹּהֲנֵינוּ בְּיַד מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב בַּשֶּׁבִי וּבַבִּזָּה 5
וּבְבֹשֶׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה כִּמְעַט רֶגַע 5
הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ ח׳
פְּלֵיטָה וְלָתֵת לָנוּ יָתֵד בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר 5
עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְלָתֵת מִחְיָה מְעַט בְּעַבְדָּתֵנוּ׃ 5
כִּי־עֲבָדִים אֲנָחְנוּ וּבְעַבְדֻתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ 5
אֱלֹהֵינוּ וַיֵּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֵת ב׳חס׳ לכב
לָנוּ מִחְיָה לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וְלַהֲעֲמִיד אֶת־ כ׳
חָרְבֹתָיו וְלָתֵת־לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלָם׃ ב׳ · ח׳ 5
וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ ח׳ נקט׳
מִצְוֹתֶיךָ׃ אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים
לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה 5
הִיא בְּנִדַּת עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ ב׳ · ב׳ · 5
מִפֶּה אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃ וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ 5 ב׳ · ב׳ ·
לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא תל׳ בכתוב
תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֱזְקוּ כ׳יב׳ דאורי׳
וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־ ב׳ · ל׳ 5
עוֹלָם׃ וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים ו׳חס׳ נספי׳
וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדוֹלָה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ 5
לְמַטָּה מֵעֲוֹנֵנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְלֵיטָה כָּזֹאת׃ תָּשׁוּבוּ ב׳ · כ׳ · ח׳ 5
לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וְלִהְתְחַתֵּן בְּעַמֵּי הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה ב׳ · ג׳ · כ׳ · ח׳
הֲלוֹא תֶאֱנַף בָּנוּ עַד־כַּלָּה לְאֵין שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃ ט׳ · ו׳ · ח׳

אבן עזרא

מקרוי מלת המקדש חסר ה׳ והו׳ על ורחוי כמו מוק׳ לחי על דברי למקוד על דלתותי
והטעם׳מקדו עליהם והם הכסף והזהב ׃ הלשכות בית ה׳ · והטע׳ מרי הלשכות
בית ה׳ וככתם ל״ת הדע׳ על מקבל הלשכה והמלה זרה בעבור הסמיכות ׃ וקבלו׳
והם יקבלוהו ׃ לבית תלהינו · לכורך ביתו ׃ לכל · לכסף ולזהב ׃ על כל ״
ופחות · ככנר לבות יפרזל סהם פנים עפר סבטים רק תספיס ופעה סבעים
ובבעה כפי יכלתם לית להם טעם · פרים וכפירים בלשון נקבות והפך זה
כפי׳פילגשי בלשון זכרים · ונקחו לת הטע׳ כטעם יכפלוהו לכעי מקומו וכבר
פורם טעמו ׃ העם יפרצ · חסר הנסמך והנכון העם עם יפרצ ׃ רבו למעלה ״
רבב ורבה ענין לת להם ׃ נתנו · דגם הבון לכורך כ״ן הפרם ׃ תחנה · כטעם
חניך סחנן עליהו · בעברותינו · פי׳ כי עברי לחנחנו ׃ גדר · לכלתי נחיה למרמ׳ ׃
ארץ נדה · ענין ריחוק כתרגו׳ ומתקלו גזה ׃ ואחרי כל הבא עליהו · רמז לגלו׳ ׃
חסכת למטה מעוניכו · כלולו מנעת וחסכת מכתוב מקבת עוניכו בספר זכרון
והנחתם למטה לארץ כטעם ותעליך במצולות ים כל חטאתם ׃ כי

הלשכות בית ה׳ · כדי ליתן בלשכו׳ הבית ׃ בפים עפר לחדם הרחמן · בפים
עפר לניסן ׃ וד תלהיהו היתה עליהו · להגליחו על הדרך תפר הלכהו עליה
במכפר במפקל לכל · מספר הכלים ומפקלם כתם׳ קבלוהו כך היה בפק׳ כ
כתם׳ פרעוהו ׃ הכתו׳ מהשבי בני הגולה · הללו תפר בתו עם עזרת׳ ׃ הקדש
עולות · הכל עולה והורחת פעם היתה ׃ ויתנו לת דתי המלך · הללו עולי בולה
כפרו מכות דריום המלך לגדולי המלך רוחי פניו ׃ ופחות · כמו ופחות ׃ עבר
הנה · לותן על כד לרץ יפרצ הן בעב׳הנה לויתני בבל ׃ ונקחו · פהיו מנסחין
ומפיקין ׃ זה · דבריס׳הללו תפר ספרו דתי המלך והפריס על יפרצ ׃ לאמר ·
וכן לומרו לי ׃ היתה במעל הזה רחפוכה · פהם התחזו לו למעול מעל להתחתן
בגויי הלרצות ׃ מסומם · עלוב ומומם · כמו מבעית ומים מממים בתוכם ·
מתעניתי · פלח לכלתי לותו יום ׃ נתנו · כמו כתבנו · דגם הבון תחת תפרון
לחר כמו כי עליך כפעבו כמו כפעבנו ונתנו לת בבותיבו כמו ובתבנו ׃ כהו לזה
כמו מבריהה היום הזה מכבר גלו עפר׳ המבטים ופדין כמלרו בבבל הרבה מן
הגולים ׃ ועתה כמעט רגע · לפי מעה ׃ תחנה · כמו חניכה · ולתת לנו יתד ·
לקבוע לותנו בלרץ יפרצל ׃ יתד כמו ותקעתיו יתד במקום כחמץ · מחיה מעט · חיים מועטים כי עבדים לנחנו לרריום מלך פרס ׃ לא עזבנו · לא עזב לותנו ׃ ויט ·
לנון מפעיל · כמו מטה הטה עליהו תפרו · גדר · פהיו גודרי גדר לפתור מכותיו ׃ כדה · טמלה ונעולה ׃ והורחתים · לת הלרץ לבניכם עד עולם · ואחרי כל הבא
עליהו · לחרי כל המעשה הרע תפר הגיע עליהו כמעשיהו הרעים ׃ חסכת למטה מעוניהו · מנעת מעוניהו עד למטה מנפת עוניהו על כפר׳ גלותיהו וים לנו לפותיו
בהנין זה מנעת עכמך מלבו׳ מתנו כל עוניהו ובבית מתנו למטה מן העוב׳ ולא פרעת מתנו ככל חטאתיהו ׃ הנעוב · לם נעוב · הלא תלקף בנו · קמים התת לדיעת
כי לין כח מעמים טוביס בנו לעמוד ולהתקייס לפניך על עבירה זו ׃ בכה

שם ט' ר"פ בקרי וסים קום והתהלך בארץ לארכה ולרחבה · קום לך פדנה ארם ביתה בתואל · קם קדש את העם · קום רד לקראת אהאב · קום לך צרפתה · קום וירדת בית היוצר · קום לך אל נינוה העיר הגדולה · וחבידו · קום כי עליך הדבר · קום קדש וחסר · יחרם ג' וסים' וזבח לאלהים יחרם · כל חרם אשר יחרם · יחרם הוא וכל רכושו · יבוא כל סיפרא מל בסב חסרי וסי יבא לעתים מזמנים · אשר יבא אל היכל יי · הנשים הנכריות ב' דסביכי וס' גם אתו רב · ועתה תנו תודה · והמלאכה ג' וסים היתה ריסי

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ פְלֵיטָה ר' בשעם
כַּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֶּנּוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין לַעֲמֹד ר' ב' חל' ב' חל
לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃ ג
י יד וְכָל־הָעָם בֶּכֹה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ ב' ר' חל
אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־מְאֹד אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים
כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה בֶּכֶה׃ ב
וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל ג
מִבְּנֵי עֵילָם וַיֹּאמֶר לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵּאלֹהֵינוּ עילם ב' ב'
וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ־מִקְוֶה ית בטע' ב'
לְיִשְׂרָאֵל עַל־זֹאת׃ כתיב ולא קרינן ג
וְעַתָּה נִכְרְתָה־בְרִית לֵאלֹהֵינוּ ב'
לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי ב' · קלר
וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכִתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ קוֹם כִּי־ ר' · ב' · ש' תל
עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃
וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃ ר' אחכמי' בסו'
וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל־לִשְׁכַּת בסיכר' חח
יְהוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם לֶחֶם לֹא־אָכַל וּמַיִם ב' · ב' ורמי'
לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה׃ וַיַּעֲבִירוּ ר' · חס' · ב'
קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלַם לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ
יְרוּשָׁלָם׃ וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים ג' · ב' · ר'
כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יֵחָרֵם כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא
יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃
וַיִּקָּבְצוּ כָּל־אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְרוּשָׁלַם לִשְׁלֹשֶׁת ב'
הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ וַיֵּשְׁבוּ ג'
כָּל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים מְרַעִידִים עַל־הַדָּבָר ל' וחס'
וְהַגְּשָׁמִים׃ ל' · ל' נסי'
וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר ג' חס' נסי'
אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת ל' נוכרי' כן
לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃ וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה
לַיהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי 5
הָאָרֶץ וּמִן־הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃ וַיַּעַנוּ כָּל־הַקָּהָל ב'
וַיֹּאמְרוּ בְקוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרֶיךָ עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת׃ אֲבָל כרינך ק'
הָעָם רַב וְהָעֵת גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמֹד בַּחוּץ ע' · ג' · מ'
וְהַמְּלָאכָה לֹא־לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־הִרְבִּינוּ ג'

לא ליום אחד ולא לשנים · גדולח כי לא לאדם · ויסצאו וסים נמסר בסדר מקץ ומגלת אסתר סי' ו' · יהוחנן כל סיפרא יהוחנן בסג יוחנן וסים ומבני עזנד יחנן · בני לוי ושני האבות כתובי · הלוים ביסי אלישיב · מבני ה' לפ בסיפ' וסים מבני שכניה מבני פרעש זכריה · מבני פחת מואב אליהועיני · מבני שכניה בן יחזיאל · מבני חשם מתני · מבני נבו יעיאל · מבני פחת מואב עבדיה בן יחיאל · מבני בני מעדי עמרם ואואל ·

רשי

בכה כמו בכם · ונוסבו · והוסבנו · ים מקוה · ים תקוה ליסרל על כך סמכם יכולי להוסיף נשים הנכריות והכולד מהם ולהוציא כל הבנים הנולדים מן הנשים הנכריות · בעצת י' · בעצתו וברכוהו על הקבלה · והחרדים במצות אלהינו · ירחי שנים יומים · וכתורת יעצם · העושם המעשם הזה יסר יוכיח לפניו ובניו הנכרים · ונחנו עמך · להיות מכוסי עמך · קול · כרוז · למלאת הימים · למוף מלאת הימים · חדש התשיעי · הוא חדש כסלו · מרעידים על הדבר · מתיראים על הדבר מתיראים הין ממצפול עברית זחל · והגשמים · ומן הגשמים היורדים עליהם סם הין רעדים ועלובים · תודה וידוי · והעת גשמים · שהגשמים יורדים עליכו · והמלאכה והרחקת עכרה זו אין אתם יכול לתקן כל כך בתיכרות · לכל הקהל · עם כל הקהל · הוסיפ · יסר להסיפ · עד יסיפ · עד יסר יעיבו חרונו של הקב"ה מעליכו · עמדו על זחל · לפקפר על דבר זה · עזרום · החזיקו ידיהם · לדריום · כמו לדרום · ויכלו בכל · והמליצו את תיקון המעשה מן הלכנים יסר הוסיפו כנים נכריות כי הוכיחום לחרם הרחמן עד יום אחר כניסן · ידם · עכשו כמו הכה יד יוסב על זחל · על המקום · הורחק מעט מיתה · ומבני יחזי · כל אלו כהנים עד ומן הלוים וגו ·

אבן עזרא

כי אין לעמוד · פי' אין לנו רשות לעמוד לפניך בשמתיכו זאת · בכה · על המקדש מים מבכה · ים מקוה · יסבר ה"א התיבת' מן קויתי יי' קוסה נפשי · ועתה · והנולד מים · כמו מהן · בעצת ארני · לקרב ל' קהל יי' לו להרחני · ולא מצינו שהקריבו אחר מהם ולולי הוכיחום אלה היו נשורות כרות המוחביה וחכמיכו אל יאמרו בנו הוא לכל דבר חוץ מן הנולד מן המפסה ומן הככרית והוכיחו החמות והבנים · והחרדים במצות אלהינו · לבלתי התחתן בם יוכיחו כפותיהם · וכתורה יעם ם למי שיהיו חרד כי ככריחו להוכיח · ומהגשמים · ומרוב הגשמים מרעידים · והמלאכה · מלאכת הבדל מן הנשים · הסופיב · הלא לידיעה ואין הכוכבת על העוברים ואול כטע' אשר · ער לדבר הזה · כמו ער מדבר ופירו עוד יעמדו הסריס בעבור הענין הזה · ויברלו עזרא הכהן הנשים · חסר ו' והטע' והנשי' לדרום · מלה זרה בעבור ה"ר ואול בן לרבע אותיו' ומבנין הכבד הדגום ובח בחולם על דרך יסור יסרני קום קויתי ויברך ברוך והטעם לדרום · ויכלו בכל · הבית במקום סנים וסם ויכלו בכל בהנשים הוסיבו · ויתנו ידם · רמז לתקיע יד בסבועה לו כתיבת היד כלדם סמוסר עצמו לאחר לעשות רכושו ומאתו וכן כתבו יד מסרנו עצמנו לסם · ונשמים · תואר חסם ופי' נכתבו יד החמים להקרי' היה לעסו'כן · בלן ואנחנו לו מצינו עונם חסם לבועל נכרי · ולולי עבית הרחמי' היה לעסו'כן ·

נחמיה א ב

ואנשים ׳ וסי׳ נסמר בספר שפטים סימן ט׳ • ויאמרו ג׳ בטעם זרקא וסי׳ ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו ׳ ויאמרו אל משה הפבלי אין קברים במצרים ׳ ויאמרו לי ותשארום אשר נשארו מן השבי • וחסר ה׳ וסי׳ בלשון ארמי טבא רדף חייא ונטר אסתר ׳ וביאורם בתלים סימן כג ובמשלי סימן כא • על בני ישרא״ל ׳ דסמיכי בקרי׳ וסי׳ ושמו את שמי על בני ישרא״ל ׳ והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על ׳ והיתה לזולזרעו אחרין ברית ׳ ואתנה את הלוים נתנים לאהרן ולבניו ׳ ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת

וְנִיָּה מִרְמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃ מַתַּנְיָה מַתְנִי וְיַעֲשָׂו׃ וּבְנֵי
ם וּבְנוּי שִׁמְעִי׃ וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה׃ מַכְנַדְבַּי שָׁשַׁי
שָׁרֵי׃ עֲזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃ שַׁלּוּם אֲמַרְיָה
יוֹסֵף׃ מִבְּנֵי נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא יַדּוֹ
וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃ כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וַיֵּשׁ
מֵהֶם נָשִׁים וַיֵּשִׁימוּ בָּנִים׃

ספר נחמיה

דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶּן־חֲכַלְיָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ־כִּסְלֵו שְׁנַת
א עֶשְׂרִים וַאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד
מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה וָאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים
הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְיָ וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃
וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְיָ שָׁם
בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם
מְפֹרֶצֶת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְתוּ בָאֵשׁ׃ וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי וָאֶבְכֶּה וָאֶתְאַבְּלָה יָמִים
ת וָאֲהִי צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ וָאֹמַר אָנָּא
יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר
הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃ תְּהִי נָא
אָזְנְךָ־קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטֹּאות בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃
ג חָבָל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא־שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֹת וְאֶת־
הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה
עַבְדֶּךָ׃ זְכֹר־נָא אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה

עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעֲלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם בָּעַמִּים
ד וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־
יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם
ה וְהֵבֵאתִים אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־
ו שְׁמִי שָׁם׃ וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכֹחֲךָ
הַגְּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃ אֲנָא אֲדֹנָי תְּהִי נָא אָזְנְךָ
קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ
הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ
ז הַיּוֹם וּתְנֵהוּ לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וַאֲנִי הָיִיתִי
מַשְׁקֵה לַמֶּלֶךְ׃

וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ
ב נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו
ט וָאֶשָּׂא אֶת־הַיַּיִן וָאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ וְלֹא־הָיִיתִי רָע לְפָנָיו
ח׃ וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ ׳ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ
חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי־אִם רַע לֵב וָאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד׃
וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־יֵרַע פָּנַי
אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית־קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ
אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מָה זֶּה אַתָּה
מְבַקֵּשׁ וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ וָאֹמַר
לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ
אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי
ו וְאֶבְנֶנָּה׃ וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ
עַד־מָתַי יִהְיֶה מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמַן׃

המזבח • לכן יתנם עד עת יולדה ׳ תהי נא אזנך קשבת ועיניך פקוחות • והביאותים ב׳ מ״ל בקריאה וסי׳ אל הר קדשי ושמחתים ׳ אל המקום אשר בחרתי • זה כי אם חיל״ת הד בן ז׳ פסו״מ בהזן ה׳ מלין מורדפין מן כ״ב אתין וסימ׳ אל תירא כי גם זה לך בן ׳ נח את שם חם ואת יפת ׳ על כן לא בא אל שלחן המלך ׳ כי יד על כם יחמושה אינך חולה ׳ אין זה כי אם רע לב • ויאמר לי ח׳ וסימ׳ נסמר בספר שפטים סימן ז׳ ג ומשלי סימן ד׳ •

אבן עזרא

וים מהם נמים ׳ טעמו וים מקבת מלא מהיו להם נמים וכבר ממו בניס והטע׳ הולידו מהם בניס לו וימיתו בניס לפי רחני החבות להתיענן מה יעמה לחם לא יגרמום לו חם יקריבום ׳ דברי נחמיה ׳ מנת עמרי ׳ למלכות אחרתחמנת מהוה דרוים ׳ יפבתי ואבכה ׳ יפבתי לחרן לו יפבתי מפומם ׳ קפבת ׳ תוחר דבר על מפקל עורת ׳ יומם ולילה ׳ דבק עם מתפלל והפירו מתפלל היום ואתפלל יומם ולילה פעמי רבות על בני ישרא״ל תשמע תפילתי לו היום פלם ופירום יומם ולילה כי היום עם הלילה יקרא יום ׳ חבול חבלנו ׳ מן מחבלים כרמים ופירומו מחתיך ׳ אתה • לפון פיום ׳ ויהי ׳ ואשא את היין ׳ הבכון כום היין ׳ ולא הייתי רע לפניו ׳ כי חפץ ערותי ׳ פניך רעים • מעניין די מרעף כל אין והטעם פבורים כדרך החולה ׳ ואתפלל אל אלהי השמים ׳ וכבר התפללתי ׳ והשגל ׳ מן תשגלנה ונקראת כן המזומנת למטות המלך ׳ פחות

על שם שנכלו מגלות בבל ׳ ועל ירושלם • ועל עניין העיר מלתי אליהם ׳ ויאמרו לי ׳ השיבו לי על רחמון רחמון ׳ ועל אחרון אחרון תחילה על עניין היהוה וחר כך על עניין החומות והשערים ׳ הנשארים שם וגו׳ ׳ חותם היהודי ׳ אשר נשארו מגלות בבל בירושלם ׳ ומלת מדינה ׳ ברעה גדלה וברחפה ׳ ומלת ירושלם חותם ׳ וחומת ירושלם מפורכת ׳ וחומת העיר הרי היא פרופה והשערי׳ פרופים בחם כקרמת מיפראל לו בנו חומת העיר ושעריה כי חם בניין בית המקדש לברו ׳ נכתו ׳ כמו כוכות ׳ ימים • כמו ימים ׳ לפון בקשה ותחנה ׳ קשבת ׳ כמו קושבת כי כשחר יאמר מהשב חוהב כן יאמר מן קשב קושבת ׳ וקושבת ׳ חבול שם דבר • לפון השחתה וחית בקרקע בחטף פתח ויהיו יכול לפותרו בלפון פעול שהם כן היה לו ליקוד חית בקמץ גדול ׳ חבלנו ׳ לפון השחתה כמו חבלו לו עבדיו וכן חברו מנחם ׳ שם יהיה נרחבם ׳ כעניין שכתוב לא יאמר שם יהיה נרחך וגו׳ ׳ תהי ה׳ תזרך קשבת • בתחלת תפלתו יאמר לפון זה שם תחנה וכן לאחר תפלתו לעבדך היום וגו׳ ׳ כך היה מתפלל על עסמו ׳ לפני האיש הזה ׳ לפני המלך ׳ משקה ׳ כמו משקה למלך מכריס וזה שפרשתי למעלה כדברי רבותינו התרגום חוץ לחרתחמתה • הוא דריום ועל שם המלכות נקרא כך ׳ יין לפניו ׳ הביאו יין לפני המלך בחבר ׳ ואשא את היין ׳ ואגבי כשהיתי את כום היין ונתתיו למלך וכן הוא המנהג שהמביא יין בחבר המלך חינו נותנו למלך לבל שר המשקים מקבל כום היין מיד המביא והוא נותנו למלך ׳ ולא הייתי רע לפניו ׳ לא הייתי רגיל להיות רע לפניו ברוע פניס כי אם סמח וטוב לב ועתה הייתי זועף ברוע פניס ׳ ואתה חינך חולה ׳ והרי אין אתה חולה ׳ אין זה ׳ אין המעשה הזה כי אם רוע לב סים בלבך עלי להמיתני בסס המות בסתיית כום זה ׳ ואירחיתי מאד ׳ וכתירחיתי מאד ׳ על מה אתה מבקש ׳ כי זה דבר תבקש מאתי ואעשה לך ׳ פני ׳ מרוע לך יהיו פני רעים ׳ חסר העיר ׳ וירושלם שהיא בית קבורות אבותי חרבה ׳ על מה אתה מבקש ׳ כי זה דבר תבקש מאתי ואעשה לך ׳ ואתפלל ׳ ואמרתי לפני המלך בתפילתי כן יהי רצון מלפניך אלהי השמים אתתלת שאלתי ובקשתי ׳ חסר תשלחני ׳ בשעת דבור אלי המלך ׳ היתה שפתו המלכה ׳ והשגל ׳ יושבת אצלו ׳ כעניין שכתוב ואחתיים בם כותבת מנחיה ולחכתיים בם נוהג המקרא לכתוב המלכה לי המלך ׳ בשעת דבור אלי המלך היתה שפתו המלכה יושבת אצלו ׳ והשגל ׳ מכינים מנחיה ׳ ולחכתיים בם נוהג המקרא לכתוב המלכה הכל הפלגם בפיו ופלגשיו כמו מלכות ופלגשים ׳ עד מתי יהיה מהלכך ׳ מתי הרפה מיהה מהלכך ומסעך ׳ ומתי תסוב ׳ ומתי דעתך לחזור ׳ ויפלחני ׳ כת לי רמות בלבת ׳ ולתנה לו זמן ׳ נתתי לו זמן לחזור ׳ חברות

רשי

וים מהם נמים וטעמו בניס ׳ וים מקבתן מלא מהיו להם נמים נכריות ממולדו להם מהם בניס והכל הוסיפו הנמים והבניס ׳ דברי נחמיה וגו׳ ׳ מכאן ולהלן כתב נחמיה ספר זה ׳ מנת עמרי ׳ הוא מנת עמרי ׳ למלכות אחרתחמנת מהוה ובמקבת רחם הנמה מכאנו מנת עמרים לנזירם מוה מן מכתוב מכאתר למטה ויהי בחרם כיפן מנת עמרי ׳ לאחרתחמנת וגו׳ ומחרם תמרי מן מוכין לחמבו הסני ׳ ועל כן נאמ׳ כאן ויהי בחרם כפלו מנת עמרים וגו׳ הוא כפלו הבא לאחר תמרי ולמטה נאמ׳ ויהי בחרם כיפן מנת עמרים וגו׳ הוא כיפן מכתוב מכם ואיני יכול לפתרו ׳ ולומ׳ מכיפן היו מוכין לחמבן מנוחיה ׳ ואותו מעמם מכתוב למטה מכ׳ ויהי בחרם כיפן וגו׳ היה קודם מעמה זה מכאתר ׳ ויהי בחרם כפלו מנת עמרים וגו׳ ׳ ואין מוקדם ומאוחר בהם דבר זה היני יכול לפתור ולומר והפרשיות מוכיחות פלוף אותו מעמם ׳ על פרמה פניי׳ לו היתה כי אם בפבול מעמה זה על פרמה זאת רחמון ׳ אחר מאחרי ׳ אחר מחבירי ׳ ואתאה על היהודים וגו׳ ׳ מלמד להם על עניין פליטת היהודי׳ לפני כאשרו בירושלם מן הפבי על בבל ׳ הפלטים על מם מכבלו מגלות בבל ׳ ועל ירושלם ׳ ועל עניין העיר מלתי אליהם ׳ ויאמרו לי ׳ השיבו לי על רחמון רחמון ׳ ועל אחרון אחרון תחילה על עניין היהוה וחר כך על עניין החומות והשערים ׳ הנשארים שם וגו׳ ׳ חותם היהודי ׳ אשר נשארו מגלות בבל בירושלם ׳ ומלת מדינה ׳ ברעה גדלה וברחפה ׳ ומלת ירושלם חותם ׳ וחומת ירושלם מפורכת ׳ וחומת העיר הרי היא פרופה והשערי׳ פרופים בחם כקרמת מיפראל לו בנו חומת העיר ושעריה כי חם בניין בית המקדש לברו ׳ נכתו ׳ כמו כוכות ׳ ימים • כמו ימים ׳ לפון בקשה ותחנה ׳ קשבת ׳ כמו קושבת כי כשחר יאמר מהשב חוהב כן יאמר מן קשב קושבת ׳ וקושבת ׳ חבול שם דבר • לפון השחתה וחית בקרקע בחטף פתח ויהיו יכול לפותרו בלפון פעול שהם כן היה לו ליקוד חית בקמץ גדול ׳ חבלנו ׳ לפון השחתה כמו חבלו לו עבדיו וכן חברו מנחם ׳ שם יהיה נרחבם ׳ כעניין שכתוב לא יאמר שם יהיה נרחך וגו׳ ׳ תהי ה׳ תזרך קשבת • בתחלת תפלתו יאמר לפון זה שם תחנה וכן לאחר תפלתו לעבדך היום וגו׳ ׳ כך היה מתפלל על עסמו ׳ לפני האיש הזה ׳ לפני המלך ׳ משקה ׳ כמו משקה למלך מכריס וזה שפרשתי למעלה כדברי רבותינו התרגום חוץ לחרתחמתה • הוא דריום ועל שם המלכות נקרא כך ׳ יין לפניו ׳ הביאו יין לפני המלך בחבר ׳ ואשא את היין ׳ ואגבי כשהיתי את כום היין ונתתיו למלך וכן הוא המנהג שהמביא יין בחבר המלך חינו נותנו למלך לבל שר המשקים מקבל כום היין מיד המביא והוא נותנו למלך ׳ ולא הייתי רע לפניו ׳ לא הייתי רגיל להיות רע לפניו ברוע פניס כי אם סמח וטוב לב ועתה הייתי זועף ברוע פניס ׳ ואתה חינך חולה ׳ והרי אין אתה חולה ׳ אין זה ׳ אין המעשה הזה כי אם רוע לב סים בלבך עלי להמיתני בסס המות בסתיית כום זה ׳ ואירחיתי מאד ׳ וכתירחיתי מאד ׳ על מה אתה מבקש ׳ כי זה דבר תבקש מאתי ואעשה לך ׳ פני ׳ מרוע לך יהיו פני רעים ׳ חסר העיר ׳ וירושלם שהיא בית קבורות אבותי חרבה ׳ על מה אתה מבקש ׳ כי זה דבר תבקש מאתי ואעשה לך ׳ ואתפלל ׳ ואמרתי לפני המלך בתפילתי כן יהי רצון מלפניך אלהי השמים אתתלת שאלתי ובקשתי ׳ חסר תשלחני ׳ בשעת דבור אלי המלך ׳ היתה שפתו המלכה יושבת אצלו ׳ והשגל ׳ מכינים מנחיה ׳ ולחכתיים בם נוהג המקרא לכתוב המלכה לי המלך ׳ בשעת דבור אלי המלך היתה שפתו המלכה יושבת אצלו ׳ והשגל ׳ מכינים מנחיה ׳ ולחכתיים בם נוהג המקרא לכתוב המלכה הכל הפלגם בפיו ופלגשיו כמו מלכות ופלגשים ׳ עד מתי יהיה מהלכך ׳ מתי הרפה מיהה מהלכך ומסעך ׳ ומתי תסוב ׳ ומתי דעתך לחזור ׳ ויפלחני ׳ כת לי רמות בלבת ׳ ולתנה לו זמן ׳ נתתי לו זמן לחזור ׳ חברות

ג׳ מל
ל׳ יחד מל
בחיות ׳ ג׳ מל
כלי׳ עם בית׳ ת׳ וה׳ ל׳ ויתר׳
ל
ל
ל
ל נת׳ על פיהו׳
ל בעע׳
ל׳ חס׳ ו׳ מל בלים
ל׳ חס׳ ג׳ חס׳ בלים
כ׳ בעתם מלרע
ג׳ מל
כ׳ ובעמין
כ׳ וחל
כ׳ פסי׳ ועד
ח׳ בעמין כיתן
כ׳ ובעמין ל מל
ז׳ ז׳
כ׳ ובעמין ל
ז׳ ב׳
זק׳ ה׳ בלים

וְאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְרוֹת יִתְּנוּ־לִי
עַל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־
אָבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃ וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס
אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִתֵּן־לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת־שַׁעֲרֵי
הַבִּירָה אֲשֶׁר לַבַּיִת וְלַחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־
אָבוֹא אֵלָיו וַיִּתֵּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃
וָאָבוֹא אֶל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם אֶת
אִגְרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים
׃ ׃ וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה
הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדוֹלָה אֲשֶׁר־בָּא אָדָם
לְבַקֵּשׁ טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלַם
וָאֶהְיֶה־שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים ׳
מְעַט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי לְאָדָם מַה־אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל־
לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַם וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי־אִם־
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־אֲנִי רֹכֵב בָּהּ׃ וָאֵצֵא בְשַׁעַר־הַגַּיְא
לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין וְאֶל־שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת
וָאֶהְיֶה מְפָרֵץ חוֹמַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר־הֻמּוּ פְרוּצִים
וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃ וָאֶעְבֹּר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־
בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃
וָאֶהְיֶה עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֶהְיֶה שֹׁבֵר בְּחוֹמָה וָאָשׁוּב
וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב׃ וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ
אָנָה הָלַכְתִּי וּמָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים

ג׳ מל
ל׳ מל
ג׳ מל
ג׳
ב׳ ג׳
ח׳
כ׳ ב׳ ל דגש
ל׳ חס׳ ו׳ מל בלים
ל׳ חס׳ ג׳ חס׳ בלים
כ׳ בעתם מלרע
ג׳ מל
כ׳ ובעמין
כ׳ וחל
כ׳ פסי׳ ועד
ח׳ בעמין כיתן
כ׳ ובעמין ל מל
ז׳ ז׳
כ׳ ובעמין ל
ז׳ ב׳
זק׳ ה׳ בלים

וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים וְלִיתֶר עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד־כֵּן לֹא
הִגַּדְתִּי׃ וָאֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר
אֲנַחְנוּ בָהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַם חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ
בָאֵשׁ לְכוּ וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַם וְלֹא־נִהְיֶה עוֹד
חֶרְפָּה׃ וָאַגִּיד לָהֶם אֶת־יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה
עָלָי וְאַף־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר־לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם
וּבָנִינוּ וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה׃ ● וַיִּשְׁמַע
סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי
וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיָּבֻזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מַה־הַדָּבָר הַזֶּה
אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הַעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם מֹרְדִים׃ וָאָשִׁיב
אֹתָם דָּבָר וָאֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ
וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין־חֵלֶק וּצְדָקָה
וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָם׃ ב וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו
הַכֹּהֲנִים וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַלְתוֹתָיו וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד
מִגְדַּל חֲנַנְאֵל׃ וְעַל־יָדוֹ בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל־יָדוֹ
בָּנָה זַכּוּר בֶּן־אִמְרִי׃ וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה
הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַלְתוֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃ וְעַל
יְדָם הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן הַקּוֹץ וְעַל־יָדָם
הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁזַבְאֵל וְעַל־יָדָם
הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־בַּעֲנָא׃ וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים
וְאַדִּירֵיהֶם לֹא־הֵבִיאוּ צַוָּארָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃

רשי׳

אבן עזרא

נחמיה ג

לכסא ו׳ וסי׳ ותקועתיו יתר במקום נאמן, כי עשית משפטי ודיני, על ידם וחזיק מלשיה והבעוני, וידבר אתו טובות, נשבע יי׳ לדוד, אם ישמרו בניך. סימן כל ויחזק עניבא אחריו הוא ר׳פ בסב ואחריו וסים ואחריו החזיקו חכהנים, ואחריו רחזיק שמעיה בן שכניה. אחריו דכתיב אחרי וקרי אחריו ב׳ עניבא וסי׳ חזיק חניה בן סלמיה, חזיק מלכיה בן הצרפי, וחר בשמו כתיב אחרי וקרי אחריו אלעזר בן דודו, ושארא אחריו כתיב וקרי, ויחזק ח׳ וסים ויקם יהונתן בן שאול, ויחזק חרש את צרף סלים

וְאֵת שַׁעַר הַיְשָׁנָה חִזְּקוּ יוֹיָדָע בֶּן־פַּסֵּחַ וּמְשֻׁלָּם ג׳
בֶּן־בְּסוֹדְיָה הַמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו וּמַנְעֻלָיו ל׳ ב׳ וכעניין ל׳
וּבְרִיחָיו׃ וְעַל־יַדָּם חִזֵּק מַלְטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן ח׳ כ׳ בפ׳ ח׳ ל׳ ל׳
הַמֵּרֹנֹתִי אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר כ׳ ו׳ רמיין
הַנָּהָר׃ עַל־יָדוֹ חִזֵּק עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהָיָה צוֹרְפִים כ׳ ל׳
וְעַל־יָדוֹ חִזֵּק חֲנַנְיָה בֶּן־הָרֹקְחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַם ח׳ רמחיך
עַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃ וְעַל־יָדָם חִזֵּק רְפָיָה בֶן־ ל׳
חוֹר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָם׃ וְעַל־יָדָם חִזֵּק יְדָיָה ל׳
בֶּן־חֲרוּמָף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל־יָדוֹ חִזֵּק חַטּוּשׁ בֶּן־ ל׳ ח׳
חֲשַׁבְנְיָה׃ מִדָּה שֵׁנִית חִזֵּק מַלְכִּיָּה בֶן־חָרִם ב׳ חלויס ואוכ׳ ח׳ רמחי׳
וְחַשּׁוּב בֶּן־פַּחַת מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים׃ וְעַל־ ב׳
יָדוֹ חִזֵּק שַׁלּוּם בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָם ב׳
הוּא וּבְנוֹתָיו׃ אֶת שַׁעַר הַגַּיְא חִזֵּק חָנוּן וְיוֹשְׁבֵי ב׳ חל׳ ג׳ ל׳
זָנוֹחַ הֵמָּה בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו ל׳ ל׳ ח׳
וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת׃ וְאֶת־שַׁעַר ל׳ ל׳ ח׳
הָאַשְׁפּוֹת חִזֵּק מַלְכִּיָּה בֶן־רֵכָב שַׂר פֶּלֶךְ בֵּית־ ב׳
הַכֶּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וַיַּעֲמִיד דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃
וְאֶת שַׁעַר הָעַיִן חִזֵּק שַׁלּוּן בֶּן־כֹּל־חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ ל׳ ב׳
הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וִיטַלְלֶנּוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו ל׳ ויעתיד ק׳
מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֶת חוֹמַת בְּרֵכַת הַשֶּׁלַח לְגַן־ ל׳
הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר דָּוִיד׃ אַחֲרָיו ל׳ כל סיס׳ חל׳ ל׳
חִזֵּק נְחֶמְיָה בֶן־עַזְבּוּק שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ בֵּית־צוּר ל׳
עַד־נֶגֶד קִבְרֵי דָוִיד וְעַד הַבְּרֵכָה הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית ל׳ חסר ויל׳ חל׳ ל׳ בעניין
הַגִּבֹּרִים׃ אַחֲרָיו חִזְּקוּ הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל־ ל׳
יָדוֹ חִזֵּק חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶלֶךְ לְפִלְעָתּוֹ׃ ל׳
אַחֲרָיו חִזְּקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן־חֲנָדָד שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ ל׳

קְעִילָה׃ וַיְחַזֵּק עַל־יָדוֹ עֵזֶר בֶּן־יֵשׁוּעַ שַׂר הַמִּצְפָּה ח׳ רנפש׳
מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד עֲלֹת הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצֹעַ׃ אַחֲרָיו חִזֵּק ו׳ ל׳ חס׳ ל׳
זכו׳ ב׳ ק׳ חס׳
בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי מִדָּה שֵׁנִית מִן־הַמִּקְצֹעַ עַד־ ל׳
פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃ אַחֲרָיו חִזֵּק ל׳
מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ מִדָּה שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית ל׳ ח׳ כ׳ בעניין
אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית בֵּית אֶלְיָשִׁיב׃ וְאַחֲרָיו ל׳
חִזְּקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר׃ אַחֲרָיו חִזֵּק בִּנְיָמִן ל׳
וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם אַחֲרָיו חִזֵּק עֲזַרְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה ל׳
כ׳ כתיב ל׳ כוב עכניין ו׳ וסמ׳ עד ועד
בֶּן־עֲנַנְיָה אֵצֶל בֵּיתוֹ׃ אַחֲרָיו חִזֵּק בַּנּוּי בֶּן־חֲנָדָד ל׳ ח׳
מִדָּה שֵׁנִית מִבֵּית עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצוֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה׃ ב׳ חלויס ואוכ׳ ח׳ רמחי׳
פְּלָל בֶּן־אוּזַי מִנֶּגֶד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא מִבֵּית ל׳ ל׳ ח׳ וכעניין ל׳
הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטָּרָה אַחֲרָיו פְּדָיָה בֶן־ ל׳
פַּרְעֹשׁ׃ וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל עַד נֶגֶד שַׁעַר ל׳ וכעניין
הַמַּיִם לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא׃ אַחֲרָיו חִזְּקוּ כ׳ יד ח׳ ל׳ חסר
הַתְּקוֹעִים מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא ל׳
וְעַד חוֹמַת הָעֹפֶל׃ מֵעַל שַׁעַר הַסּוּסִים חִזְּקוּ ל׳
הַכֹּהֲנִים אִישׁ לְנֶגֶד בֵּיתוֹ׃ אַחֲרָיו חִזֵּק צָדוֹק בֶּן־ ל׳
אִמֵּר נֶגֶד בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו חִזֵּק שְׁמַעְיָה בֶן־שְׁכַנְיָה ל׳ כ׳ בעניין
שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח׃ אַחֲרֵי חִזֵּק חֲנַנְיָה בֶן־שֶׁלֶמְיָה אחריו ח׳
וְחָנוּן בֶּן־צָלָף הַשִּׁשִּׁי מִדָּה שֵׁנִית אַחֲרֵיו חִזֵּק מְשֻׁלָּם ל׳ ל׳ ב׳ כבי׳ מכניין
בֶּן־בֶּרֶכְיָה נֶגֶד נְשָׁכְתּוֹ׃ אַחֲרָיו חִזֵּק מַלְכִּיָּה בֶּן־ אחריו ח׳
הַצֹּרְפִי עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר ל׳
הַמִּפְקָד וְעַד עֲלִיַּת הַפִּנָּה׃ וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לַשָּׁעַר ל׳ ואח׳ ל׳ בטעם כפול
הַצֹּאן חִזְּקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים׃ וַיְהִי ל׳
כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בֹנִים אֶת־הַחוֹמָה ל׳ חסר
וַיִּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיַּלְעֵג עַל־הַיְּהוּדִים׃

פשיש, ויחזק על ידו עזר בן ישוע, ויחזק את המצרות, ויחזק ויבן את כל החומה, וכל דסמי לאורכא דכו׳ ויחזק, ושו׳ ח׳ חזק בקרי וסימן נמסר בשמואל א׳ סימן ו׳. תכלית ח׳ וסי׳ תכלית שנאה שנאתים, ולכל תכלית תוא חוקר, אם עד תכלית שדי תמצא, עד תכלית אור עם חשך, ועד תכלית בית אליישיב. וחרוכלים ג׳ וחמר וסים חנתינים והבנים, הצרפים והרוכלים, וילינו סרוכלים ומכרי כל.

אבן עזרא

פיעמים, אם התחר ואמתוחר חסר: תכמי בבעון חסר ו׳ והכתוב ותכמי בבעון או מלעיל וידון תכמי בבעון והמצפה: לכפל פתח עבר הנהר, הנהר יתכן להיות לכפל אם תים והלוי היו המורים על העבם והטע׳ החזיקו לבנות לעבם כפל התכונה פתח עבר הנהר וכמוהו פתח מוחב או לכפל אם מקום ממוך ומלת פתח עבר אם תים והטע׳ אם הנזכרי החזיקו ירם לבנות עד לכפל פתח עבר הנהר והוא הכתוב: ויעזבו ירושלם, מלמון חכמים מעזיבה ויש תומרים כי כן עזוב תעזוב עמו: תכי פלך, כטע׳ מחוז וקרבו׳ מלמת הנפת תלתת פלכין לנפת דור תחד לפלך דור תד: ונגד ביתו, תסר החזיק: בן הלוחש, יתכן להיות אם תוחר בעבור ה״ת תדעת כי לא יבנם על אם עבם תרם: המפות כמו התפות ומתפך תלך בקמבות ההל״ת: כל תוזה, אם תים: תוא יבננו, עתיד תחת עבר או פי׳ החזיק פלוני מהוא יבננו: ויטללנו, מתרגו׳ בכל קודתי בטלל פירותי: עלות הנפך, אם מקום כטעם קבה: תחריב החזיק, מלמון חרון והטעם החריב לפו על עבמו על עבוב המלכ׳ והחזיקו ירו במדם מניח והחריב פועל יוצא מבנין הכבד הנוסף וכן ויחר עלי לפו: בעפל, מבבר גבוה וכן עפל בת כיון ויעפילו ומבביהו ומלת לחר חסר מן הפסוק וכן הוא והכתיבים לחר יום בעם בעפל החזיקו עמהם: מדה פני, כמו מניח וכן לל בית הנעים פני: נגד נפכתו, כמו לפכתו זה תומר בבה וזה תומר בבו: ויקי, התללים: חברו כי תוללל לבי ואם לפון כריתה ופברון הנוף מרוב פבל: היעזבו

רשי

ותת פער היפנה, כך פתים: לכפל פתח עבר הנהר, עבר הנה׳ כפל תת׳ כמו כדי ליפב בו לותן פתח על עבר הנהר: כורפים, לותם מפפחה היתה נקראת על שם תומנותם: ויעזבו ת׳ ירושלם, מלשון פער עד החומה הרחבה כדי להחזיק: מר חני פלך ירושלם, מר היה על חני העם מבירושלם, פלך לשון דוכפות ומלכות: וכנד ביתו, כפל חלקו לבנות סהיה ביתו סמוך לחומת עיקם על חומת העיר: מדה שנית, כלות מדה לפר בנה חבירו מלמעלה שם הר בנה כמותו, שנית מדה בבנין החומה היכן נוסל לומ׳ לשון מדה בבנין הספרי׳ לפי סחין להן כי שם בבנין חלק על חומ׳ שלח מציגו בכל הפרם בבנין הספרי׳ לשון מדה: ואת מגדל התנורים, גם הוא בנה לותו מגדל שממו כך כל המגדלים הללו מבפרם היו בנוי׳ בחומת העיר סביב: הוא ובנותיו, שלו׳ ובנותיו׳ החזיק לבנו׳ הבניין עד סער החפפות וסער החפפות לא היה בכלל: סר פלך החצי סר ודוכוס המצפה: הוא יבננו, הוא היה בונ׳ לותו סער: ויטללנו, והוא היה מסבך לותו לשון מטללתך: ואת חומת ברכת השלח, סהיא נותה לגד גן המלך: ועד המעלות, שם היו מכיריס מקומות הללו: בית גבור, שם מקום לפלכו, מלותיה סרוה חני פלך בבה בניין זה לפלכו כלף דנוסה כלמר ותגבר מלך מלכו מן עבד עבדיו כן ת״ת מן פלך פלכו פלות לחרוב׳ על שם דב׳ מלחמת בגי׳ כפת דנוסות: לחיכם, הלויס: מנגד עלות הנפך, מנגד לותו מן מרון עולי הגבורי׳ הנפך לפי פשוטו על מקרן נרחת סהיה שם מקום לחד בחומה וכלי זין על נפך הגבורי׳ היו נותנין שם כעניין שם כ׳ערי מבצר והנפך: ממקבוע, לקרן זוית על חומת: תחרים, פתרונו לפי ענינו וכפל לומר הוא על החזיקו: מפתח בית ליעיב ועד תכלית וגו׳, מנגד לותו בית בבה בביתו נגד ביתם סרוב שם בתוך לחומת והנתינים, היו יושבים בעופל הנתינים היו יושבים בחותו מחוז ומחוז שלהם סהיה תוך לחומת עד נגד סער המי׳ על כל המגדל והמגדל היוצא, מגדל לחד היה בחומת סהוא יוצא ובולט מבפני׳: לים לנגד ביתו, כל לחד היה בונה כנגד ביתו: וחנון בן צלף חששי: בניס הרבה היו לו ולצלף וחנון הוא החששי: מדה תשני, כמו מניח: נשכתו, כמו לפכתו לפכה לחת היתה לו שם בתוך לחומה: בין הכורפי, לים הכורף ונקרא על שם תומנותו: ועד תעלות הללו ס

שרופות ב"א חס וסיס עריכם שרופת אש אדמתכם · חיחיו את האבנים מערמות העפר · מלפניך · וסימן נמסר בספר משפטים וירמיה סוף סימן ל"ח · סימן לנהרדעי
ומערבא על עונם למדינחאי אל עונם · וקוראי אמרי ואל עונם · ויהי לב חד מן ל"ד פסוקי בטעם דרגא ומירכא כפולח משמשים לטפחא וסימן ויבא לו יין וישת · לפח
תעשה כה לעבדיך · אשר לא צוה אותם · הלא טוב לנו שוב מצרימה · ויקרא לה נבח בשמו · נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה דמלכים · אשר לא הגיד לה דל"ח · ויחנו

וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה הַיְהוּדִים
הָאֻמְלָלִים עֹשִׂים הֲיַעֲזְבוּ לָהֶם הֲיִזְבָּחוּ הֲיְכַלּוּ בַּיּוֹם ל·ל·ל·ל
הַיְחַיּוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעֲרֵמוֹת הֶעָפָר וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת ל· ב'ג'מל
׃ וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ וַיֹּאמֶר גַּם אֲשֶׁר־הֵם בּוֹנִים
אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת אַבְנֵיהֶם ׃

שִׁמְעָ֣ אֱלֹהֵ֔ינוּ כִּ֥י הָיִ֖ינוּ בּוּזָ֑ה וְהָשֵׁ֤ב ב· ל
ו חֶרְפָּתָם֙ אֶל־רֹאשָׁ֔ם וּתְנֵ֥ם לְבִזָּ֖ה בְּאֶ֥רֶץ שִׁבְיָֽה׃ ל·ד·ל·ל
תְּכַ֤ס עַל־עֲוֹנָם֙ וְחַטָּאתָ֣ם מִלְּפָנֶ֔יךָ אַל־תִּמָּחֶ֖ה כִּ֣י פיתץ·ב·
הִכְעִיסוּ֙ לְנֹגְדֵ֣י הַבּוֹנִֽים׃ וַנִּבְנֶ֤ה אֶת־הַחוֹמָה֙ וַתִּקָּ֣שֶׁר ה·ג·ל
כָּל־הַחוֹמָ֔ה עַד־חֲצְיָ֑הּ וַיְהִי־לֵ֥ב לָעָ֖ם לַעֲשֽׂוֹת׃ ד'כפו' בטע'
וַיְהִי֩ כַּאֲשֶׁ֨ר שָׁמַ֜ע סַנְבַלַּ֣ט וְטוֹבִיָּ֗ה דרגא ותרכא
כפולה תשתיר
וְהָעַרְבִ֤ים וְהָעַמֹּנִים֙ וְהָאַשְׁדּוֹדִ֔ים כִּֽי־עָלְתָ֥ה אֲרוּכָ֖ה ר·
לְחוֹמֹ֣ת יְרוּשָׁלַ֑͏ִם כִּֽי־הֵחֵ֙לּוּ֙ הַפְּרָצִ֣ים לְהִסָּתֵ֔ם וַיִּֽחַר ל
לָהֶ֖ם מְאֹֽד׃ וַיִּקְשְׁר֤וּ כֻלָּם֙ יַחְדָּ֔ו לָב֖וֹא לְהִלָּחֵ֥ם
בִּירוּשָׁלַ֑͏ִם וְלַעֲשׂ֥וֹת לּ֖וֹ תֽוּעָה׃ וַנִּתְפַּלֵּ֖ל אֶל־אֱלֹהֵ֑ינוּ ס·ב·לעפוח
וַנָּ֣שֶׂם מִשְׁמָ֔ר עֲלֵיהֶ֥ם יוֹמָ֖ם וְלַ֥יְלָה מִפְּנֵיהֶֽם׃ חכף
וַיֹּ֣אמֶר יְהוּדָ֔ה כָּשַׁ֖ל כֹּ֣חַ הַסַּבָּ֑ל וְהֶעָפָ֥ר הַרְבֵּ֖ה וַאֲנַ֣חְנוּ
לֹ֤א נוּכַל֙ לִבְנ֣וֹת בַּחוֹמָ֔ה ׃ וַיֹּאמְר֥וּ צָרֵ֖ינוּ לֹ֣א יֵדְע֑וּ יג

וְלֹ֣א יִרְא֔וּ עַד֙ אֲשֶׁר־נָב֣וֹא אֶל־תּוֹכָ֔ם וְהָרַגְנ֖וּם ל
וְהִשְׁבַּ֥תְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָ֖ה ׃ וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁר־בָּ֣אוּ ל
הַיְהוּדִ֔ים הַיֹּשְׁבִ֖ים אֶצְלָ֑ם וַיֹּאמְר֤וּ לָ֙נוּ֙ עֲשֶׂ֣ר פְּעָמִ֔ים
מִכֹּל֙ הַמְּקֹמ֔וֹת אֲשֶׁ֥ר תָּשׁ֖וּבוּ עָלֵֽינוּ ׃ וָאַעֲמִ֣יד בכתיבים
מִתַּחְתִּיּ֗וֹת לַמָּקוֹם֙ מֵאֲחֵרֵ֔י לַחוֹמָ֖ה בַּצְּחִיחִ֑ים ק'
וָאַעֲמִ֣יד אֶת־הָעָ֗ם לְמִשְׁפְּחוֹתָ֛ם עִם־חַרְבֹתָ֥ם ל רפו'ה'דגש
רָמְחֵיהֶ֖ם וְקַשְׁתֹתֵיהֶֽם ׃ וָאֵרֶ֣א וָאָ֔קוּם וָאֹמַ֖ר אֶל־ ל
הַחֹרִ֑ים וְאֶל־הַסְּגָנִ֣ים וְאֶל־יֶ֠תֶר הָעָ֔ם אַל־תִּירְא֖וּ ב' ב"ה'כפו' אל ואל ע"ל
מִפְּנֵיהֶ֑ם אֶת־אֲדֹנָ֣י הַגָּד֔וֹל וְהַנּוֹרָ֖א זִכְר֥וּ וְהִלָּחֲמ֛וּ עַל ג'כפו'·ל·ג'
אֲחֵיכֶ֥ם בְּנֵיכֶ֖ם וּבְנֹתֵיכֶ֣ם נְשֵׁיכֶ֑ם וּבָתֵּיכֶֽם ׃
וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁ֣ר שָׁמְע֔וּ אוֹיְבֵ֖ינוּ כִּֽי־נוֹדַ֣ע ג' בטע'
לָ֔נוּ וַיָּפֵ֥ר הָאֱלֹהִ֖ים אֶת־עֲצָתָ֑ם וַנָּשׁ֣וּב כֻּלָּ֔נוּ אִ֖ל· ל· ונסב
הַחוֹמָ֑ה אִ֖ישׁ אֶל־מְלַאכְתּֽוֹ ׃ וַיְהִי֙ מִן־הַיּ֣וֹם הַה֔וּא ק'
חֲצִ֥י נְעָרַ֖י עֹשִׂ֣ים בַּמְּלָאכָ֑ה וְחֲצִיָּ֣ם מַחֲזִיקִ֔ים ל·ל
וְהָרְמָחִ֥ים הַמָּגִנִּ֖ים וְהַקְּשָׁתוֹת֙ וְהַשִּׁרְיָ֔ם וְהַשָּׂרִ֕ים
אַחֲרֵ֖י כָּל־בֵּ֥ית יְהוּדָֽה ׃ הַבּוֹנִ֣ים בַּחוֹמָ֔ה ח'
וְהַנֹּשְׂאִ֥ים בַּסַּבָּ֖ל עִמָּ֣שׂוּ בְאַחַ֣ת יָדָ֔ו עֹשֶׂ֥ה בַמְּלָאכָ֖ה ל וכתי'ב'ג' בפ'
וְאַחַ֥ת מַחֲזֶקֶ֖ת הַשָּׁלַֽח ׃

רשי

אלה נבח אלה דמלכים · אני יי'בעניתי לו בה · ויבח לו אליו מסביב דיהושפט · חל וא זה אוד מוצל מאש · ודי לא ידע תחזדעון · ויהי ריב ומדון ישא · ויהי לב לעם
לעשות · ויהי ג'בטעם גרמי בסיפרא וסימן ויהי כשמעי את הדברים האלה ישבתי · ויהי כאשר שמע סנבלט כי אנחנו בונים את החומה : ויהי באשר שמעו אויבינו כי
נודע · ואמר אל החרים חד מן ה' פסוקים אל אל ואל על וסימן נמסר ביחזקאל ריש סימן · ועיין בספרא רבתא מה דקשה לי אני הצעיר המאסף כי אינם שוים עֹל אל ואל
עֹל כי יש מהם בוין וש מי שבמונח ד'בערך אל בס"ד ·

אבן עזרא

לפני אחיו וחיל שומרון לפני חביריו וחיל שמרון מהיו פרי יהודה : האמללים ·
פירש הלשון ורפיון · מה היהודים · מרוע היהודים כך הם עושים · ויעזבו להם ·
וכי הם קבורים לפני יעזבו ויניחו להם החומות לבנות · היזבחו · הם יזבחו להם
זבחיהם תמיד כמו שהם קבורים · היכלו ביום · הם יכלו ויעלימו מלאכתם
לפני שהחשיכו ביום לחר לומר עלה יניחום החומות לגמור את בניינם · היחיו ·
הם יחיו ויתקנו וחיזרו החכמים לקדימתן להיות קשות וחזקות מן העפר · והמה
שרופות · והחכמי'היו שרופות וכעפות עפר כך היו מלעיגים ומתלוצצי'על בניין
החומה שהוא בונים מן החכמים שרופות שנפלו לארץ מן החם כאשר נשרפה
ירושלם · תעירו · עניין חמרי ותלוש · וטוביה העמוני חכלו · טוביה היה חכלו
על סנבלט · ויאמר · וכך היה חומ'ומלעיג · גם אשר הם בונים · לפי החכמין הזה
אשר הם בונים · הם יעלה שועל · על הכניי'לפרוץ חומ'הני'מה'יהי עליו לומר
שאין לבניין תקנה וכל מי שירצה יבוא ויפרוץ בו · ממש יהיה · כאשר ממעטי
לעש'עליהם התפללתי תפילה זאת · בארץ שבי' · מיגלו מעל אדמת'כח'ג'ליהו ·
לתקם · כמו וז תכם'רוגמית וקוד אחר ז קנל · כמו ז תגלח · כי הכעיסונו · אשר
מיעטו כנד הבונים'להלעיגם · ותקשר · כלם'כתקשר'החומה ובנות ער תקיפה לז היה לב העם להיטו ומשוך לעמו'בניין החומה · כי עלתה ארוכה · מנבנתה החומה
ורפיון עניין חומם ותרופה · כי החלו הפרוצים להסתם · יאמר התחילו לסתום פרוצי ער עתה מיין חומה היו עתה סתומי'בבני'החומה: ולעמו'לו תועה ·
לעשות לו בבניין החומה קלקול ומחשבה תעה כמו ודבר על יי'תעה · עליהם · מפניהם · מפני החומים · ויאמר יהודה · כך היו אומרים ומתלוצצים
לפני יהודים · כפל כח הסבל · הסובלים ועומסים החכמים והעפים לבניין החומה ככפלו בכחם כח לבנות מפני החומים · והעפר הרבה · ועדיין הם טוע
ומאמר הרבה ליתן בבניין החומות לומ' מעריין המלאכה גדולה עלינו לבנות ואיכנו לא נוכל להבנות מפני פחד החומים · ויאמר סרינו · כך היה בחומים מספר
והולך · לא ידעו ולא ירגו · כך היו אומרים סריכו עליהם לא ידעו ולא יכירו יפרוץ בנו ער אשר נבא ער אשר נבא פתאום לתוכם והרוג אותם ובדבר זה נמצות ובטל הבניין ·
ויהי כאשר באו היהודים · ועתה כתפסו הסרים אשר כתקשרו יחד לבא להלחם בנו עם היהודים אשר היו בינותם בארכותם ואותם יהודים אשר כתחברו עמהם בא
לפני החיל כדרך אנשי המלחמות לרבר אליהם ובעניין הזה הערימו היהודים עם החוביב ויהי כאשר באו היהודים היושבי'אצלם ונ' · ויאמרו לנו עשר פעמים · התרו
בנו אותם היהודים עד עשר פעמים להלחם בחוביבינו כי הם באים להלחם בנו · ויאמרו לנו מכל המקומו'ונו'מכל אותן המקומות אשר תשובו אלינו · ואמרו אלינו
הנה תעזבו אחיכי'להיות כאפס יחד ער אשר תעמוד עליהם להלחם בנו · ואעמיד מתחתיות לחומה · כאשר אמרתי הערמתי מתחתיו'לאותו מקו'סביב
לירושלם מאחרי לחומת העיר · בצחיחים · מקומות · אין העם · מגדורי'סביהם עם כלי זיין שלהם להלחם בחוביבינו כאשר יבאו · ואעמיד מתחתיות ונ' · ואעמיד את
העם ונ' · מקדיל זה דוגמת ויהו אותם לאור ונ'ויהי לרם ביבמת כי הנה חוביך יי'כי הנה חוביך יאבדו ונ'עודי עודי דבור' עודי עודי דברי סיר ונ'
לא יבין יי'לו ונ' · ולחי · כאשר רחיתי החוביב בחם קמתי לרבר ז החורים והסבנים לזרז להלחם בחוביבינו : על אחיכם · בשביל אחיכם · כי נודע לנו
הדבר · אשר בא להלחם בנו · ובשב כלנו חזרנו מתקום שנתפזרנו אחד לקראת חוביבי'כל אחד ואחד במלאכתו לבניין החומה : ויהי מן היום ההוא · ומחותו יום והלאה
והיו אחי הסבורים עושים בבניין החומה ומאחר אחי הסבורי'היו מזויינים בכלי זיין לעמוד לחיות העושים במלאכה : והרמחים · ולו יתירה כמו ולו יום ולו ועבה :
עושים'לאכזן ובאיר אחת היו נושאים כלי זין : הבונים · כלי קרב · כמו מעבור בעלי וכן חברו מנחם : והבונים

נחמיה ה

ויש ו׳ רפ׳ וסי׳ ויש אשר יהיה הענן מערב ׳ ויש תקוה לאחריתך ׳ ויש אשר אמרים בנינו ובנותינו ׳ ויש אשר אמרים בנינו שדותינו ׳ ויש אשר אמרים לימינו כספי ׳ והב׳ אברהם ב׳
וכי׳ מאלמים אלומים ׳ והנה אנחנו בקרש ׳ והנה אנחנו כבשים את בנינו ׳ בושים ג׳ ובענין וסימן וימלך לבי׳ על׳ לאמר ׳ וגם אני אחי ונערי נשים ׳ השיבו נא להם כחיום
ואמר ד׳ כתי׳ ויאמר וקרי׳ ואמר וס׳ם ויאמ׳ם מה אתה רואה דזכריה דמנורת זהב תנינא דפסוק ׳ ויאמ׳לי מי אתה ויאמ׳ם ב׳יו עמלקי ׳ ויאמר לא טוב הדבר אשר אתם עושים

והַבָּנִים אִישׁ חַרְבּוֹ אסורים עַל־מַתְנָיו וּבֹנִים ל׳ ומ׳ל
וְהַתּוֹקֵעַ בַּשּׁוֹפָר אֵצְלִי׃ וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־ ל׳ ומ׳ל
הַסִּגְנִים וְאֶל־יֶתֶר הָעָם הַמְּלָאכָה הָרַבָּה וְרְחָבָה ב׳
וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל־הַחוֹמָה רְחוֹקִים אִישׁ מֵאָחִיו׃ ז׳ מל בנים׳
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה ב
תִּקָּבְצוּ אֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ׃ וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים
בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים רְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר ל׳
עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים׃ גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם
אִישׁ וְנַעֲרוֹ יָלִינוּ בְתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְהָיוּ־לָנוּ הַלַּיְלָה
מִשְׁמָר וְהַיּוֹם מְלָאכָה׃ וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי וַאֲנַשֵׁי ל׳ ומ׳ל אחי׳ וכערי׳ ג׳ ומ׳ל סלחו׳ ג׳
ואין פסוקי׳ לית בסוף ולין לון
ה א הַמִּשְׁמָר אֲשֶׁר אַחֲרַי אֵין־אֲנַחְנוּ פֹּשְׁטִים בְּגָדֵינוּ אִישׁ
שִׁלְחוֹ הַמָּיִם׃ וַתְּהִי צְעָקַת הָעָם וּנְשֵׁיהֶם גְּדוֹלָה ג׳
אֶל־אֲחֵיהֶם הַיְּהוּדִים׃ וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים בְּנֵינוּ ר׳׳פ
וּבְנֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ רַבִּים וְנִקָּחָה דָגָן וְנֹאכְלָה וְנִחְיֶה׃ ת׳
וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים שָׂדֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ וּבָתֵּינוּ אֲנַחְנוּ
עֲרֵבִים וְנִקָּחָה דָגָן בָּרָעָב׃ וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים לְרֵינוּ ח׳ ומ׳ל
ה ב כֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ שָׂדֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ׃ וְעַתָּה כִּבְשַׂר ב׳ ב׳ מער יתין
אַחֵינוּ בְּשָׂרֵינוּ כִּבְנֵיהֶם בָּנֵינוּ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כֹּבְשִׁים ב׳
אֶת־בָּנֵינוּ וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ לַעֲבָדִים וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ
נִכְבָּשׁוֹת וְאֵין לְאֵל יָדֵינוּ וְשָׂדֹתֵינוּ וְכַרְמֵינוּ לַאֲחֵרִים ב׳ ב׳

ג׳ בטע׳ טרח׳
ג ל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיִּמָּלֵךְ לִבִּי עָלַי וָאוֹכִיחָה אֶת־ ל׳ ומ׳ל
הַחֹרִים וְאֶת־הַסִּגְנִים וָאֹמְרָה לָהֶם מַשָּׂא אִישׁ־ יחי׳ ה׳ ב׳
בְּאָחִיו אַתֶּם נֹשִׁאִים וְאַתֶּן עֲלֵיהֶם קְהִלָּה גְדוֹלָה׃ ה׳ בענין
וָאֹמְרָה לָהֶם אֲנַחְנוּ קָנִינוּ אֶת־אַחֵינוּ הַיְּהוּדִים ל׳ בטע׳ ב׳
הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדֵי בְּנוּ וְגַם־אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת־
אֲחֵיכֶם וְנִמָּכְרוּ־לָנוּ וַיֶּחֱרְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ דָּבָר׃ ואחרי ט׳ מל
ד וָאֹמַר לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲלוֹא ר׳׳פ
בְּיִרְאַת אֱלֹהֵינוּ תֵּלֵכוּ מֵחֶרְפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ׃ ל׳ ומ׳ל אחי וכערי׳ ג׳
ה גַּם אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי נֹשִׁים בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן נַעֲזְבָה־נָּא אֶת־ כל סיפ׳ לית ביה כיוס
הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃ הָשִׁיבוּ־נָא לָהֶם בַּהַיּוֹם שְׂדֹתֵיהֶם ה׳
כַּרְמֵיהֶם זֵיתֵיהֶם וּבָתֵּיהֶם וּמְאַת הַכֶּסֶף וְהַתִּירֹשׁ ל׳ ג׳
הַתַּעֲרוֹשׁ וְהַיִּצְהָר אֲשֶׁר אַתֶּם נֹשִׁים בָּרֶם׃ ב׳ ג׳
ו וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמֵהֶם לֹא נְבַקֵּשׁ כֵּן נַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר ב׳ מל
אַתָּה אוֹמֵר וָאֶקְרָא אֶת־הַכֹּהֲנִים וָאַשְׁבִּיעֵם לַעֲשׂוֹת ל׳ ומ׳ל
ז כַּדָּבָר הַזֶּה׃ גַּם־חָצְנִי נָעַרְתִּי וָאֹמְרָה כָּכָה יְנַעֵר ב׳ ב׳ ה׳ ב׳ בטע׳
הָאֱלֹהִים אֶת־כָּל־הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָקִים אֶת־הַדָּבָר ב׳ ב׳ ב׳ ב׳
הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיגִיעוֹ וְכָכָה יִהְיֶה נָעוֹר וְרֵק וַיֹּאמְרוּ ר׳׳פ ויית׳ ר׳
כָּל־הַקָּהָל אָמֵן וַיְהַלְלוּ אֶת־יְהוָה וַיַּעַשׂ הָעָם
כַּדָּבָר הַזֶּה׃

הלא ביראת ׳ ויאמ׳להם לא יפתחו שערי ירושלם ׳ ויהללו ד׳ בקריאת וכי׳ יראו אתך שרי פרעה ויהללו ׳ ויהללו את שהיתם דשמשון ׳ עוד לשמחה ׳ גם חנני נערתי ואברהם

אבן עזרא

חים מלחו ׳ חרבו ורבה לומ׳ כי חיכם פומטים בגדיהם וגם כליהם תינם מניחים
כי בלכתם ז׳ המפתה בלילה כליהם בידם ויש חומרי׳ מחוז מן התרגום והפסיק
ויפלח ונעם מלחו הפסטתו וכן הפירוש לין לחכחו מפסיטים בגדינו זולתי חים
מבריך הרחיפה והטהרה הוא לברו היה פומט בגדיו וזהו מלחו החיפ וזה בכון
מחר ׳ מעמר ׳ מלאכה ׳ חסר למ׳ד המירו׳ והנכון למעמ׳ למלאכה ׳ ותהי׳ צעקת
העם ׳ הם העניי׳ מהיו צועקים על לחיהם העשירים ׳ ים חומרי׳ בניכו ובנותיכו
רבים וכקחה דגן מלמר נמכל ונחיה כי לין לחיכו מעניקים לוקנו ׳ ויש
עורבי׳ ׳ מעמיקין בערבון וכקח׳ דגן מלחיכו ברעב ׳ ויש׳ למדת המלך ׳ בעבור
המס מכוה המלך לתת לנו לניכו כסף על שדותיכו וכרמיכו ׳ כבם לחיכו בעריכו׳
אעפ מלנו לין מהם כי הכתוב אמר לו תהיה לו ככעם והם כובמין בכותיכו
בחזקה ׳ וימלך ׳ תרגו׳ ויועצ׳ ויתלבכיך ׳ כדי בנו ׳ ככחנו ודי לנו ׳ ונמכרו לנו׳
פי׳ ואחר מהם נמכרו לנו תמכרנו לנו תמכרנו לוקח לגויש לו טוב הדבר ׳ בירות תלהיכו
בעבור ירחתו ׳ תלכו מחרפת הגויש ׳ והטעם לו תמעמו חרפתם וזהו בסנת
המעטה על כן כעקו העם והעד המספר למטה מסנת עשרי׳ ועד סנת מלפים
ומאתי׳ מדריום המדי סנת ומכרם ג׳ סנים וחרבעים לחשורוש הרו׳ מ׳ר ג׳ סנים ׳
ולמון מעם הקטור בבי׳ת הוא כמלום ׳ ומי מהלוה מיה מעקלי
כסף או דגן ותירוש ויכהר לו תבקשו מהם והפסוק החר מפרש זה בחמרו
כעיב ומהם לו נבקש ׳ ומעביעם ׳ על ידי הכהנים כי הם המעביעים כעניו
והמביע הכהן את הלחם על כן קרוים ׳ ומהם לו נבקש ׳ פירושו ומהם לו
כבקש המעמו ׳ חבכי ׳ זרועי או ככף הכפו׳ יקר׳ חוכן ׳ כעתרתי ׳ מן ויכער י׳ את
מצרים ׳ מביתו ׳ ויהללו׳ ׳ ויהללו׳ י׳ ׳ פעם בלבם לעבות כן ׳ פחס

רשי

והבונים ׳ כיצד הם בונים פחזו כלם חגורי חלם חרבו על מתניו ובונים ׳ חלק
הוא היה תדיר לצלי ׳ הרבה ׳ היו גדולה ׳ ילחם לנו ׳ ילחם בעדינו ׳ חקע
ובערו כל אחד ואחד מן הבונים ובחור אחד עמו ׳ וליכו בתוך ירושלם ׳ ובלילות
היה להם למעמד והיום עושים מלאכה כמצח פלח היו יפכים כלום ׳ חין לחם
פומטים בגדיכו ׳ תמיד היכו זרחים במעמד ׳ חום פלחו החיפ ׳ מוסב על חין
פלאכה כמו יכח עתק מפיכ׳ לין חים ממכו פומט בגדיו למכב לו לרחוץ לחתם
במים וכפל למון הוא על לין לחכחו פומטו ׳ פלחו הפסטתו כמו ופפט את בגדיו
דמתורגם ופלח ׳ ותהי צעקת העם וכפיהם גדולה ׳ דלת העם העניים מן
הוצקים מחר ׳ על לחיהם היהודים ׳ בפביל לחיהם היהודים עשירי׳ ׳ ויש חומר
חומרים ׳ נותן טעם לדבריו למה היו צועקי׳ים מהם דלת העם מהיו חומרים
לחכחו רבים עם בניכו ובנותיכו ונקחה דגן ונחיה עם לנו למכור בניכו ובנותיכו
ליקח מהם דגן למען נחיה כך היו צועקים על היהודים עשירי׳ פלח היו רופש
לפרנסתם ׳ ויש חומרים חוחרים פדותיכו וגו׳ ׳ ויש מהם בעניים מהיו מתחננים
וחומרים פדות וכרמים ובתים כתן לחחרי׳ בערבון ומפכון ליקח דגן לחוכותיכו ׳
ברעב ׳ לחרי מלין חוחרים לכו העשירים מכספיהם לפרנסתיכו ׳ ויש חפר
חומרים לויכו כסף ׳ ויש מהם חפר חומרים כבר לויכו כסף מלחרי׳ על פדותיכו
וכרמיכו לפרוע עם המלך ומעכבין לין לנו כלום לבוש פרנסתכו ׳ למדת המלך
למען המלך כמו מנדה בלו והלך ׳ ועתה כבשר לחיכו בשרינו ׳ ועכשיו הם
חשובים ומיוחסים כלחיכו בניכו ׳ כבניהם בניכו ׳ כבניהם הם
חשובים ומיוחסים כמו כן מיוחסים בניכו ׳ והנה חנחנו כובשים ׳ ועת׳ים לו
להיות כובשים ומתני׳ בניכו ובנותיכו לחחרי׳ על עסק תזוכותיכו ׳ ויש מבמקו
כבבשות ׳ וכבר יש קנת מבוקיכו שהן נכבשות לחחרים לעבדות ׳ ולין לנו
ידיכו ׳ ולין כח בידיכו לפרוקם ׳ ופדותיכו וכרמיכו לחחרים ׳ לף פדות וכרמים מפרנו ביד לחרים לפרנסתיכו ומה כלכל מעתה כי לין לנו במה להחפרנס ׳ ויתלו׳
ויועץ לבי בעמי ׳ ולריבה ׳ כתוכחתי על החורים והסגנים שהם העשירים ׳ מפץ לים בלחיו לתם כופפים ׳ מדוע לתם כך עופים היה לכם לפרנס העניים הלו׳
ולתם מלוים להם תמון לכבוש בניהם ובנותיהם ופדותיהם וכרמיהם ובתיהם ׳ ולתן עליהם קהלה גדולה הקהלתי ולפפתי עליהם קהלה גדולה לבעוק עליהם
כדי לביאתם ׳ ולמרה להם ׳ וכן לומ׳ לכם לכחכו קנינו לכבר לת לחיכו היהודים לכר בבני ׳ כדי בנו ׳ בלותו דו תמון שבחנו
וגם לתם ׳ ולף לתם תמכרו לגויש לת לחיכם הנכבשים לתת ידיכם לעבדים ׳ ונמכרו לנו ׳ והמעשה יבא לידי כך שיהיו מכורים לנו מיד הגויש ׳ לף טוב הדבר ׳ רב
הדבר בפני הב״ד ׳ ויחרישו ׳ פתקו וכתביתו ולף ידעו מה להשיב ׳ מחרפת ׳ מפני חרפת הגויש שהם חוביכו ׳ וגם אני ואחי ונערי ׳ לף אני ואחי וכערי כופים בהם תמון
וכחכו כעזוב וכחמול להם כל ההלוחות הללו כופים כמו והנופה בה לקחת ׳ המיבו כי ׳ ולף לתם תעשו כמוכי לתחול להם כל חוכותיהם ׳ ומלת הכסף ׳ ורוב הכסף
פהם חייבים לכם עם הדגן והתירוש וגו׳ ׳ ויתמרו כמיב ׳ והם חמרו להשיב ולמחול הכל ׳ לעשו׳ כדבר הזה ׳ פיהיו מוחלים גם הם ׳ גם חנני נערתי ׳ לף חני בנרי
חבוחתיהם ׳ כעור ורק ׳ בלע כבקים ׳ לעשר כוה חוקי ׳ המ׳ך ׳ פחס

ויין זוסים ומלכי צדק מלך שלם ׳ ונם תבן נם מספוא יש דפילגש בנבעה ׳ וחיה כבור ובבל ותוף וחליל ׳ ויחזק את המצרות דלת ׳ לאמתם יאמרו איזה דנין ׳ לחם הסורות לא אכלתי ובשר ׳ והפחות הראשונים אשר לפני ׳ להרבה נ׳ וסימן ובכל עיר ועיר ׳ ואשר חיה בעשה ליום אחד ׳ הלא הכושים והלובים ׳ לא נותר ה׳בקריאה וסימן ולא

גַּם מִיּוֹם אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתִי לִהְיוֹת פֶּחָם בְּאֶרֶץ יְהוּדָה ח׳מ׳ל בכתיו׳ ל בסיכרת
מִשְׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם 5
לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ שְׁנֵים שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אֲנִי
מ וְאַחַי לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא אָכָלְתִּי : וְהַפֶּחָת הָרִאשֹׁנִים ב׳ ס׳ פ׳ ג׳
אֲשֶׁר־לְפָנַי הִכְבִּידוּ עַל־הָעָם וַיִּקְחוּ מֵהֶם בְּלֶחֶם
וְיַיִן אַחַר כַּסְפְּ־שְׁקָלִים אַרְבָּעִים גַּם נְעָרֵיהֶם שָׁלְטוּ ג׳
עַל־הָעָם וְאָנֹכִי לֹא־עָשִׂיתִי כֵּן מִפְּנֵי יִרְאַת אֱלֹהִים : ג׳
וְגַם בִּמְלֶאכֶת הַחוֹמָה הַזֹּאת הֶחֱזַקְתִּי וְשָׂדֶה לֹא ב׳ל׳ם בכתיו׳
קָנִינוּ וְכָל־נְעָרַי קְבוּצִים שָׁם עַל־הַמְּלָאכָה : ב׳ ל׳ מ׳ל ב׳
וְהַיְהוּדִים וְהַסְּגָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אִישׁ וְהַבָּאִים ל׳ ב׳ זכר
אֵלֵינוּ מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־סְבִיבֹתֵינוּ עַל־שֻׁלְחָנִי :
וְאֲשֶׁר הָיָה נַעֲשָׂה לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן שֵׁשׁ־ ל׳ב ל׳מ
בְּרֻרוֹת וְצִפֳּרִים נֶעֱשׂוּ־לִי וּבְיַן עֲשֶׂרֶת יָמִים בְּכָל־ ל׳ובתיו׳ כן
יַיִן לְהַרְבֵּה וְעִם־זֹאת לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא בִקַּשְׁתִּי כִּי־ 5
כָבְדָה הָעֲבֹדָה עַל־הָעָם הַזֶּה : זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי כל סיכרת ליח
לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עַל־הָעָם הַזֶּה : בית מל חעם

ז וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַלַּט
וְטוֹבִיָּה וּלְגֶשֶׁם הָעַרְבִּי וְלִיתֶר אֹיְבֵינוּ כִּי בָנִיתִי ל׳ ל׳ ל׳ל כ׳
אֶת־הַחוֹמָה וְלֹא־נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ גַּם עַד־הֵעֵת הַהִיא בסיכרת ה׳
דְּלָתוֹת לֹא־הֶעֱמַדְתִּי בַּשְּׁעָרִים : וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט ג׳ יכל יחזקאל
וְגֶשֶׁם אֵלַי לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה יַחְדָּו בַּכְּפָרִים דכו׳ בתכי חסי׳ קרית׳
בְּבִקְעַת אוֹנוֹ וְהֵמָּה חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה :

נותר כל ירק בעץ ובעשב השדה ׳ ולא נותר מהם איש כי אם כלב ׳ ולא נותר בו ובכל האנשים ׳ ולא נותר בהו פרץ ׳ פתוחה ג׳ בקריא׳ וסים׳ ויעזבו את העיר פתוחה ׳ ואפרת חרב חרב פתוחה ׳ ואגרת פתוחה בידו ׳

ח וַאֲשַׁלְּחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר מְלָאכָה גְדוֹלָה ג׳כפי׳ ג׳ כ׳
אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמָּה תִשְׁבֹּת הַמְּלָאכָה ב׳ כ׳
כַּאֲשֶׁר אַרְפֶּה וְיָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם : וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי ג׳ מ׳ל
כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וָאָשִׁיב אוֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה
: וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִישִׁית ג׳
אֶת־נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ : כָּתוּב בָּהּ בַּגּוֹיִם ר׳ ל׳ ל׳ מ׳ל
נִשְׁמַע וְגַשְׁמוּ אֹמֵר אַתָּה וְהַיְהוּדִים חֹשְׁבִים לְמָרוֹד ח׳ מ׳ל ב׳
עַל־כֵּן אַתָּה בוֹנֶה הַחוֹמָה וְאַתָּה הֹוֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ כי מת׳ לב
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה : וְגַם נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ לְקָרֹא ג׳ מ׳ל
עָלֶיךָ בִּירוּשָׁלַם לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשָּׁמַע ׳ :
לַמֶּלֶךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה וְנוֹעֲצָה יָחְדָּו :
ט וַאֲשַׁלְּחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה ב׳ מ׳ל
אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדֶאָם : כִּי כֻלָּם 5 ומ׳ל
מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ יְדֵיהֶם מִן־הַמְּלָאכָה כ׳ ג׳ מ׳ל
וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה חַזֵּק אֶת־יָדָי : וָאֲנִי־בָאתִי ל׳ ׳ ר׳
בֵּית שְׁמַעְיָה בֶן־דְּלָיָה בֶן־מְהֵיטַבְאֵל וְהוּא עָצוּר ג׳
וַיֹּאמֶר נוּעַד אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ הַהֵיכָל תת
וְנִסְגְּרָה דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָאִים לַהַרְגֶךָ וְלַיְלָה ׳ ׳ ג׳
כ׳ח חס׳ ׳ בָּאִים לַהַרְגֶךָ : וָאֹמַר הָאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח 5
כ׳ח בכו׳ וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־יָבֹא אֶל־הַהֵיכָל וְחַי לֹא אָבוֹא :
וָאַבִּינָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי הַנְּבוּאָה
5 דִּבֶּר עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט שְׂכָרוֹ :

רשי

פתח ׳ כמו פתח : מלטון דונש׳ ריקס מהו׳ כמו ריקה : מעכת עפרי׳ לתלך דריום
מ׳ח עלה מבבל פכ״ו ויהי בחדש כיסלו שנת עשרים וגו׳ : פניס פתיס עפריה ׳
פתח פתיס עפריה פכה : ואני ואחי ילקי ובחרי לפר בהן עמי : לחם הפחה לף
הלכתי ׳ לחם שהנף ריוח לתוכל הפחה מהעם נותנין לותו ז הפחה מן המם :
הכבידו על העם ׳ הכבידו עם על העם : ויקחו ׳ והיו לוקחים מהם בשביל המם
לחם ויין לחר ניתנת ארבעים מעקלים על כפף וכך היו רגילים בכל פנה : בם
נעריהם ׳ על פחות : החומה ׳ חומת העיר : החזקתי ׳ העמקתי לעמוק בה
תריר : ופרש לף קניכו ׳ ובפרוש על היהודים שהיו בונים החומה לף קניכו לחני
עמו סיעתי על עסק דיוקי שהיו עוסקין בבניי החומ׳ . לבל הייתי נותן לבם ממון
לבנות הבנין : על המלאכה ׳ לבנות תריר : מלא וחמשים יום ׳ היו חוכלים
מלחני לבר הגרים הבאים אליכו מן הגוים אשף הם היו חוכלים על מלחני :
ולהיות נעשה ׳ ובכל יום ויום היו חוכלים על מלחני שור אחר ושש בחרי ושם בחרי
תרנה : ברורות ׳ פתרוכו לפי עכייכו שם כלף עפוריות כעכיין שבחמר חעם כלף
עפוריה : נעשו לי ׳ לשון תקון כמו ובן הבק׳ לפר עפה : ובין עשר׳ יומים ׳ ובכל
יום ויום היו עושין ׳ין הרב׳ כדי סיעור ספוק של עשרית יומים : ועם זה ׳ ובשביל
כל מעשה זה שהייתי מוכיח הוכחו׳ כל כך : לחם ׳ של מם הרחוי לפחה לף בקשתי
ולף אלתי מן העם מהרי כבד׳ וחזקה עבור׳ בניין החומה עליהם : ולף נות׳ בם ׳
בחומ׳ העיר : ולחו׳ לף העמדתי . שלף נעשו דלתות בשערי העיר : בכפרים ׳
שם מקום חוץ : לפר בבקעת אוכו . כך שם הבקעה : והמה חושבים . עלי
הבניתי מהם שהיו חושבים עלי להרגני שם : מלאכה גדולה אכי עושה ׳ מבלייכי
מעכר : לתה . תעבות ׳ לתה תהיה המלאכה בטלה : כשבר הרפה . ידי מן הבניין : וארדתי אליכם ׳ לדבר ולהועד עליכם : את נערו ׳ על ידי נערו : ואגרת פתוחה
בידו ׳ כת׳ לשון שלח לי על ידו ׳ כתוב בה ׳ בתוך לשון : בגוים נשמע ׳ שמועה לכל הגוים שאתה וכל היהודים חושבי למרוד : ונשמו הוא גשם הערבי
ופתרוכו כאדם שאומר לחבירו כך הוא הדבר ופלוני אומר : כדברים האלה ׳ מוסב על כתוב זה ומקרא מסורם הוא והרי הוא כאילו כאמר כתוב בה כדברי האלה בגוים
גשמ ובו׳ : וגם נביאים ובו׳ ׳ עד ובעכ׳ יחדיו היה כתוב בלשון : נביאי ׳ בעלי לפון ׳ כמו בורח כיב שפתים : לאמר ׳ מאומרים מלך ביהוד׳ : ועתה ישמע למלך ׳ לחרי
מכירותיך מלך ישמע למלך כדברים האלה : כי מלבך ׳ הרי כי במקום של : בודד ׳ קונטרבנטשלם בלע״ז כמו לחם בדה מלבו : כי כלם ׳ כי כל הגוים מירחים לותכו ׳
מתיראים מתכו וכך הם אומרים ירפו ידיהם ובו׳ : ועתה חזק את ידי ׳ לסייעני בבניין החומה : והוא עכור ׳ מאסון בביתו : ויאמ׳ נועד ׳ לותו שאתה היה כביא עקר
העם כאדם הרחמנים לתת לי : על העם : כמו אל העם : בכפירים ׳ בחוץ מהם וכן ויקבר בערי נלעד : ולשון פתוחה בידו ׳ פירו׳ פרוסה כעכין ויפרסה ׳
חזקיהו לפני יי׳ : ונשמו אומר הוא בשם הערבי והוי׳ כופף כיתר יתכו : ואתה חפץ שתהיה להם למלך : כדברים האלה ׳ פירוש דבר אלו יש פירוש
כדברי׳ אלה שאתה בורחם ׳ מכזב כמו ברוך מתים יחריבו בחדם לחבר ׳ ברה אלהו ובלשון חכמיכו ז״ל ברוחו : כי כולם ׳ כעש׳ כולכם וכן כלם תשובו ובלף
כי וכי׳ כלכם מפחדים לותכו כדי שלף תעשה המלאכה : ועתה חזק את ידי לכבלט הוא לומר על ידי פיום ׳ והוא עכור . לפני הבורח לעבדו כעובר עכמו
מהכתה והעכור בתעכית כדוחק החדומי שהיה נפכר : כמוני ׳ שרחמון שבח והשכי לשון גמו : כי הכבואה . שם דבר והעש הכבואה מלבו דבר עלי שמעתי ׳
שכרו . ו״ו מבלט תל״ו : שכרו ׳ שם דבר ועשמו הנז׳ כתבו שכרו והרחמו׳ קרו׳ :

למען

אבן עזרא

פחם ׳ הש״ם נוסף ופחה ופחם כלשכה ולשכם לו השם סימן חרבי והטעם פחה
עלה׳ והו׳ הנכו׳ רק הרחוי פחת׳ : לחם הפחה ׳ הרחוי לפחה : הכבידו . חסר עול
לו מעם : בלח׳ ויקחו׳ . הרחוי במלכל לח׳ היו לוקחי׳ מהם שקלי׳ הרבעי׳ : ופרש
לף קניכי הכהכי׳ לחיו עמו הכזכרים למעלה בחמרו לכי וחחי : ולחר היה כעשה
עבד מבכין כפעל והוא חסר ו״ו והטעם וכעשה וכפי׳ תקון כמו וימהר לעשו׳ לותו׳
ובין עשר׳ יומים . למדכו מזה כי יום לח׳ בין עשרת יומים היתה כעש׳ כעור׳ הזלת
והיה מוכיח בכל יין הרבה בלא חסרון ׳ ועם כל זה לחם הפחה לף בקשתי
כי הכם והיין הרב׳ רק הלחם מעט ולף הרחוי לפחה בשבו הרעב לף בקשתי מן
העם כשרים הרחמונים לתת לי : על העם : כמו אל העם : בכפירים ׳ בחוץ
מהם וכן ויקבר בערי נלעד : ואגרת פתוחה בידו ׳ פירו׳ פרוסה כעכין ויפרסה
חזקיהו לפני יי׳ : ונשמו אומר הוא בשם הערבי והוי׳ כופף כיתר יתכו : ואתה
הוה ׳ חפץ שתהיה להם למלך : כדברים האלה ׳ פירוש דבר אלו יש פירוש
כדברי׳ אלה שאתה בורחם ׳ מכזב כמו ברוך מתים יחריבו בחדם לחבר
ברה אלהו ובלשון חכמיכו ז״ל ברוחו : כי כולם ׳ כעש׳ כולכם וכן כלם תשובו ובלף
כי וכי׳ כלכם מפחדים לותכו כדי שלא תעשה המלאכה : ועתה חזק את ידי
לכבלט הוא לומר על ידי פיום ׳ והוא עכור . לפני הבורח לעבדו כעובר עכמו
מהכתה והעכור בתעכית כדוחק החדומי שהיה נפכר : כמוני ׳ שרחמון שבח
והשכי לשון גמו : כי הכבואה . שם דבר והעש הכבואה מלבו דבר עלי שמעתי ׳
שכרו . ו״ו מבלט תל״ו : שכרו ׳ שם דבר ועשמו הנז׳ כתבו שכרו והרחמו׳ קרו׳ :

למען

נחמיה ז

בלשן ב׳וסימן אשר באו עם זרובבל ׳ חבאי׳עם זרובבל ישוע וגו׳ ׳ בענה כולן כתי׳ ה׳במ״ג כתיב א׳וסימניה׳בענא בן אחילוד׳ בענא בן חושי ׳ ועל ידם ותחזק צדוק בן בענא ׳ סימן כל דדין ענינא ד״פ בני עד אנשי בית לחם ומן אנשיבית לחם עד בני עילם ד״פ אנשי ׳ זכי ב׳זקף קמץ וסימ׳בני זכי שבע מצות ששים ׳ וחבירו ׳ בני ב׳ זקף קמץ וס׳בני בני אלפים חמשים וששה ׳ בני בגוי אלפים ששים ושבעה ׳ לחזקיה ב׳וס׳בני אשר לחזקיה תניא ׳ וילכדוה מקצה שלש שנים ׳ וב׳ליחזקיהו עשר וכנד ׳

לְמַעַן שָׁכוֹר הוּא לְמַעַן־אִירָא וְאָעֲשֶׂה־כֵּן וְחַטָּאתִי ב״פ דחסין׳ 5
וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם רָע לְמַעַן יַחֲרְפוּנִי׃ 5
זָכְרָה אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה וּלְסַנְבַלַּט 5
כְּמַעֲשֵׂיו אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה וּלְיֶתֶר הַנְּבִיאִים ב׳׳ נ׳ 5
שׁ ו אֲשֶׁר הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃ וַתִּשְׁלַם הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים 5
וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם יוֹם׃
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵנוּ ר׳חס׳ 5
וַיִּרְאוּ כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד ר׳׳ ח׳ 5
בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה הַמְּלָאכָה 5
הַזֹּאת׃ גַּם־בַּיָּמִים הָהֵם מְרֻבִּים חֹרֵי יְהוּדָה 5 מל
אֲגָרוֹתֵיהֶם הוֹלְכוֹת עַל־טוֹבִיָּה וַאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה
בָּאוֹת אֲלֵיהֶם׃ כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה בַּעֲלֵי שְׁבוּעָה
לוֹ כִּי־חָתָן הוּא לְשְׁכַנְיָה בֶּן־אָרַח וִיהוֹחָנָן בְּנוֹ לָקַח
אֶת־בַּת־מְשֻׁלָּם בֶּן בֶּרֶכְיָה׃ גַּם טוֹבוֹתָיו הָיוּ ג׳ בטע׳
אֹמְרִים לְפָנַי וּדְבָרַי הָיוּ מוֹצִיאִים לוֹ אִגְּרוֹת שָׁלַח ב׳׳ ב׳ ותל 5
טוֹבִיָּה לְיִרְאָנִי׃ וַיְהִי
כַּאֲשֶׁר בָּנִינוּ הַחוֹמָה וַאֲעַמִּיד הַדְּלָתוֹת וְיֻפְקְדוּ ג׳
הַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַלְוִיִּם׃ וְאֶצַּוֶּה אֶת־חֲנָנִי ו׳ תל
אָחִי וְאֶת־חֲנַנְיָה שַׂר הַבִּירָה עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי־הוּא ל׳בפ׳
כְּאִישׁ אֱמֶת וְיָרֵא אֶת־הָאֱלֹהִים מֵרַבִּים׃ וָאֹמַר ב׳׳ ו׳ ב׳׳
לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם עַד־חֹם הַשָּׁמֶשׁ וְעַד ה׳ כפו׳ עד
הֵם עֹמְדִים יְנִיפוּ הַדְּלָתוֹת וְאֻחָזוּ וְהַעֲמֵיד ויער׳ ל תל
מִשְׁמָרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ וְאִישׁ נֶגֶד
בֵּיתוֹ׃ וְהָעִיר רְחָבַת יָדַיִם וּגְדֹלָה וְהָעָם מְעַט ב׳חר תל ויחד חס
בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם׃ וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי ל׳ר׳ בלוים ר׳׳ ב׳׳
וְאֶקְבְּצָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־הַסְּגָנִים וְאֶת־הָעָם
לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיַּחַשׂ הָעוֹלִים בָּרִאשֹׁנָה ל׳׳ ב׳ מל׳ ח׳ מל ר׳׳ ל׳׳ בכ״פ
וָאֶמְצָא כָתוּב בּוֹ׃ אלהי׳
בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵ הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הָגְלָה 5
נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַם וְלִיהוּדָה
אִישׁ לְעִירוֹ׃ הַבָּאִים עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה עֲזַרְיָה סימן
רַעַמְיָה נַחֲמָנִי מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם ל׳ ב׳ ל׳ ב׳ ל׳ 5
בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־יִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי פַרְעֹשׁ 5 כלחון כתי׳ ח׳ בתג כתי׳ ח׳
אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ
מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי
יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנֶה עָשָׂר׃ ל׳׳ זוגין קדמתה ל׳׳ נכפ׳ ויתניינ נכפ׳
בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
בְּנֵי זַכַּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ בְּנֵי בָּנוּי שֵׁשׁ ב׳׳ ו׳
מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃ בְּנֵי בֵבַי שֵׁשׁ מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ בְּנֵי עַזְגָּד אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים
וְשִׁבְעָה׃ בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃ בְּנֵי עָדִין ב׳׳

וב׳יחזקיה דבר י׳׳ אשר היה אל חושע ׳ אשר היה אל מיכה ׳ ואיכון ג׳וזין מן ב״ב בחד לישן ׳ סימן כל קריאה קרית יערים בס״ב קרית ערים וסימ׳ ואלע האלף ויבוס הוא קרית ערים ׳ בני קרית ערים כפירה ובארות קדמאה ׳

אבן עזרא

למען׳סכור ׳ הוא דבר למען והטעם כי הכבוד׳ דבר למען מהיה מכור ׳ למען חירף ונעם׳כן ׳ מלכם בהיכל ׳ וחטאתי ׳ למס ׳ להם למס רע ׳ עלי מסגרתי הדלתות ׳ יחרפוני ׳ מפחדתי מהם ונחבאתי ׳ וגם למועדיה הנביאה ׳ הסכמת המפרשים שהוא שמעיה בן דליה וקראו כן בעבור שאמר נוער אל בית האלהים ומלת הנביא׳ בזה על דרך תיב׳ נועדיה שהיה כתע׳ נקבה בדבור ואינב׳ על דרך הענין כתע׳ אמריה קבלת׳ ולאמר כי נועדיה היתה חגם החנבאה עליו מקר הוא הקרוב וסרו כל הטענות ומלת וגם למועדיה לרבות על מעשיה וזה הכנון ׳ לחמשים ושנים יום ׳ מפלח מכבלט החגרת ׳ ויפלו מאד בעיניהם ׳ כשפלים וכופלים ממעלתם ואין להם תקומה לפניהם ׳ חגרות מלח ׳ דבק עם ודברי היו מוכיחי׳ והטע׳ מה מדברתי להם מגרע׳ מלח טוביה לירחני היו מוכיחי׳ ומודיעים לו מכך מפרתי להם ׳ כחים לחמת ׳ הכ״ף לחמתת הדבר ׳ ועד הם עומדים יניפו הדלתות ואחזו׳ הכתוב בלמוכנו פעם ידב׳ עם הכמכח כחילו מעלם ממנו כעכין יפקדי מכמיקות פיהו ׳ והם עומדים ׳ רמז לחכני וחכניה והטעם בעור מהם עומדים בשערי הזהירם מניפו השערי מגרת הדלתות לפניהם ואמר להם לתם אחזו הדלתות בבריחים ׳ יניפו תרגום ומגרת הדלת ותניפין דמן ׳ והעמד ׳ מם הפועל ׳ החורי ׳ תרגום לבן חיור והוא עין מרח׳ככבר וממנו נקראו חורי׳ ׳ הלה בני המדינה ׳ בעבור העלין אמר להתיחס והטעם להרחות היחס ומכח כתו׳בו שה בני המדינ׳ העולי׳ וכאמר נקבר חומת ירושלם רבה נחמיה מיוחסו לבית חבות׳ לבלתי התערב עתה׳ זרים רבים נוספו מהיכם במספר הרחמו׳ ורבי׳ יגרעו מכב׳ מקו ולא היו בימי כחמי׳ ורבי׳ הולידו בני׳ בתוך לו׳ מנים מכתי׳ לבורם ויל לאחסורם וכ׳ לארתחסתא עד עלות נחמיה ולמנאים אמר להתיחס ׳ והם ימל הים למה אמר׳ כתוב בו שה בני המדינה העולים והיכם במספר הרחמו ורבי׳ ברחמו מהיו בעבי כי ברחמון אמ׳ בני חרח תעלה ובעבי בני חרח תלכב והנה נוספו הרחמונים קל״ב בני מנחה מלמת לשים וקלל ובעבי מלמת מלמים ותת״ק וכוספו בעבי ים כזכרי׳ ברחמון ובעבי חיל כזכרי׳ כי בני יורח קל״ב ובני בני חריף קל״ב ׳ כמיבהו כי הכתו׳ ידבר ככבר הרוב אמר להרוב מבעי׳ בני ירובעל ותת׳ לח כהרב וכן יוכלי ירך יעקב מבעים ויעקב לח יכל מידיכו ע׳ ולולי יורה וחריף עכי אמו׳ לחים חת כבריה דעליה ובעבי עזריה רעמיה והמסף׳ הפני מעט נוסף על ברחמון רק כאמרו שה העולי׳ להודיע כי בני פלוני לח כבר׳ אחר מהם ובני פלוני נוספו ובני פלוני נגרעו ואתו מהם וכבר פירשתי כל הענין למעלה ׃ ביום

רשי

למען מכור הוא ׳ אמר לי הדברים הללו׃ למען תוירא ׳ כדי שתתירא מהם ולהיות עושה כן ליכנם בהיכל ולהיות חוטא ׃ והיה להם לשם רע ׳ למען מיהיה להם לשם רע לחרפני בעבר׳ן ׃ וגם למועדיה הנביא׳ ׳ הוא ואחר נביאי השקר קבלו מכר מסכבלט וחבירו כדי להפחידני בכבוד׳ מקריהם ׃ בעברי ואתם יתים לחדם חלול בשבת כ׳לדריום המלך מבשבת כ׳ לדריום עלה נחמיה מבבל ובחומה מכה בכה חרבות ירושלם ׃ לחמשים ושנים יום ׳ סוף ׳ כב׳ יום מיום מהתחילו לבנותו כגמ׳ בניין החומ׳ ׃ ויהי כאשם׳ שמעו כל אויבינו ׳ דבר זה שנשלם בניין החומ׳ ׃ וירחו כל הגוי׳ וכאמר רחו כל החומות שבגמר בניין חומת העיר ויפלו מאד בעיניה׳ ׳ כפלו הם עכמ׳ בעיניהם מהיו מוחקים בעצמם כי כפל מאד היהודי׳ עליה׳ ׃ חורי יהודה ׳ פרי יהודה ׃ על טוביה ׳ ל טוביה ׳ יפרש רבם היהודים ואם׳ לטוביה ׳ ואברו׳ לאמר לטוביה ׃ כי רבי׳ ביהודה ׳ מהיו פרים רבים ביהודים לאמר היו לו לטוביה בעלי ברית ומבועה ׃ כי חתן הוא ׳ לוחו טוביה לעבניה ויהוחכן בנו ׳ בת טוביה ׃ בת מפלם ׳ לוחו מפלם פר וגדול היה ׃ גם טוביה טל טוביה היו מספרי׳ לפני לוחן בעלי מבופתו וקרובו ׳ טוביהו מפפרחים בלעז׳ ׃ היו מוכיחים לו ׳ להגיד לו לטוביה ׃ אברות מלח טוביה ׳ מולה תדיר להפחידני מלח לבנות בניין החומה ׃ ויפקרו ׳ עתה כעבו תלה פקידי׳ על פקידותן להיותן סופרי׳ ומסורי׳ מן הלוים בבית המקד׳ ׃ על ירושלם לממור מעברי ירושלם ׃ מרבים ׳ מימים רבים ׳ עד חום המעם ׳ עד חפי היום מהיה היום גדול ׃ ועד הם עומדים ׳ ובעור מהמעברי׳ פתוחים והיו עומדים על יזוזו עד יגופו ויסגרו הדלתות והרוכה לבחת יוכל מן העיר והרוכה ליכנס ויכנם כל כך היו עומ׳ מפני החוביס ׃ ואחזו ׳ יאחזו הדלתות למגרם ׃ מעמי יוסבי ירושלם ׳ מיוסבי ירושלם העמידו מממרות גיטם בלעז׳ ׃ רחבי׳ ר׳ מקו וגדולה ׃ להתייחס ׳ לחקור יחוסן ׃ העולי׳ ברחמון ׳ מאותן המחזירים העולי׳ עם עזרי ברחמוכ ׃ ואמצא כתוב בו׳ כל זה הדברים היו כתוב בחורה ׳ ולהיות׳ לחר׳ שה בני המדינ׳ ובו׳ עד והגורלו׳ הפלנו על קרבן העצים ׃ ולהורים ׳ לחזיר יהוד׳ ׃ שים לעירו ׳ כל אח׳ לעירו ׃ הכהי׳ עם זרובב׳ ׳ אמר בחו מעבי הגולה עם זרובבל ׃ ישוע ׳ הוא יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול ׳ חעבודות הללו פעמים עם מכוכי׳ עם חעבודו׳ על מעלה ופעמי׳ם מחיב׳ מכוכי׳ זה כנב׳ זה ולא דקד׳ מהיו בחעבודו׳ כל כך לבל הכלל מוה לכתוב ולכתוב עם כל הקהל כאח׳ ובו׳ ועל זה הכלל קומך כותב הספר ולא דקדק בחעבון הפרטיות כל כך ולבל תפורם לחפלה׳

אמן אמן כ"ד סמיכי וסי' ואמרה אשה אמן ' ויברך עזרא את יי' האלהים הגדול • שכל ה' פתחין וסים' כלשון תרגום אתתא אתיעצת ואתיהבת לגברא מפרש ' ובאורם
זו אשה טובת שכל ויפת תואר ' יועץ בשכל ' נתון חשכל במרומים רבים ' איש שכל מבני מחלי ' ושום שכל ויבינו במקרא • ועונות ו"מ בליש' בקרי' וסי' אם עונות תשמור
יה יי' מי ' כמה לי עונות וחטאו ' ותורישני עונות נעורי ' כי חמח עונות חרב למען תדעון ' כי בחטאינו ובעונות אבותינו ירושלם ' ויתודו על חטאתיהם ' ועונות אבותיהם

ששׁ מאות חמשׁים וחמשׁה : בני אטר לחזקיה ב'
תשׁעים ושׁמנה : בני חשׁם שׁלשׁ מאות עשׂרים
ושׁמנה : בני בעי שׁלשׁ מאות עשׂרים וארבעה : ג' ב'
בני חרף מאה שׁנים עשׂר : בני גבעון תשׁעים חס'
וחמשׁה : אנשׁי בית־לחם ונטפה מאה סימן
שׁמנים ושׁמנה : אנשׁי ענתות מאה עשׂרים מל
ושׁמנה : אנשׁי בית־עזמות ארבעים ושׁנים :
אנשׁי קרית יערים כפירה ובארות שׁבע מאות סימן
ל ארבעים ושׁלשׁה : אנשׁי הרמה וגבע ששׁ ב'
מאות עשׂרים ואחד : אנשׁי מכמס מאה ב' כתי' ס'
ועשׂרים ושׁנים : אנשׁי בית־אל והעי מאה ג'
עשׂרים ושׁלשׁה : אנשׁי נבו אחר חמשׁים
ושׁנים : בני עילם אחר אלף מאתים חמשׁים
וארבעה : בני חרם שׁלשׁ מאות ועשׂרים : חס'
בני יריחו שׁלשׁ מאות ארבעים וחמשׁה : בני
לד חריד ואנו שׁבע מאות ועשׂרים ואחד : בני ג' חס' בלים'
סנאה שׁלשׁת אלפים תשׁע מאות ושׁלשׁים :
הכהנים בני ידעיה לבית ישׁוע תשׁע מאות ג' לד
ושׁבעים ושׁלשׁה : בני אמר אלף חמשׁים ושׁנים :
בני פשׁחור אלף מאתים ארבעים ושׁבעה : בני
חרם אלף שׁבעה עשׂר : הלוים בני־ישׁוע כולהון חס' ל' לתודיה
לקדמיאל לבני להודוה שׁבעים וארבעה : ק'
המשׁררים בני אסף מאה ארבעים ושׁמנה :
השׁערים בני־שׁלם בני־אטר בני־טלמן בני־ ו' חס' בכיתוב
עקוב בני חטיטא בני שׁבי מאה שׁלשׁים ושׁמנה : ב'
התנים בני־צחא בני־חשׁפא בני טבעות : ל חס' ב' ל
בני־קירס בני־סיעא בני פדון : בני־לבנא ל ב' כתי' ל
בני־חגבא בני שׁלמי : בני־חנן בני־גדל בני־ כתי' ל
נחר : בני־ראיה בני־רצין בני נקודא : בני־ ב'
גזם בני־עזא בני פסח : בני־בסי בני־מעונים
בני נפושׁסים : בני־בקבוק בני־חקופא בני כתיבתם
חרחור : בני־בצלית בני־מחידא בני חרשׁא : ב' ת' כ'
בני־ברקוס בני־סיסרא בני־תמח : בני נציח ל
בני חטיפא : בני עבדי שׁלמה בני־סוטי בני־ ב'
ספרת בני פרידא : בני־יעלא בני־דרקון בני־ ב' ג' ב'
גדל : בני שׁפטיה בני־חטיל בני פכרת הצבים ל כתי' ל
בני אמון : כל־הנתינים ובני עבדי שׁלמה ג' ל
שׁלשׁ מאות תשׁעים ושׁנים : ואלה העולים ל
מתל מלח תל חרשׁא כרוב אדון ואמר ולא יכלו ל' חזרי
להגיד בית־אבתם וזרעם אם מישׂראל הם : ח' חס' ב' כ' פ'
בני־דליה בני־טוביה בני נקודא ששׁ מאות ג' ב'
ארבעים ושׁנים : ומן־הכהנים בני חביה בני
הקוץ בני ברזלי אשׁר לקח מבנות ברזלי הגלעדי ד' ת' לף כסי'
אשׁה ויקרא על־שׁמם : אלה בקשׁו כתבם ב' וכסיס'
המתיחשׁים ולא נמצא ויגאלו מן־הכהנה : ב'
ויאמר התרשׁתא להם אשׁר לא־יאכלו מקדשׁ ל ת' לאורי'
הקדשׁים עד עמד הכהן לאורים ותמים : כל־ ולהיומים
הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שׁלש־מאות ז' ח' זוגין
ושׁשׁים : מלבד עבדיהם ואמהתיהם אלה ת' מתיחלפין
שׁבעת אלפים שׁלש מאות שׁלשׁים ושׁבעה ולהם ל
משׁררים ומשׁררות מאתים וארבעים וחמשׁה :
סוסיהם שׁבע מאות שׁלשׁים ושׁשׁה
פרדיהם מאתים ארבעים וחמשׁה :
גמלים ארבע מאות שׁלשׁים וחמשׁה חמרים ששׁת מתיחלף חברי
אלפים שׁבע מאות ועשׂרים : ומקצת כולהון קתני'
ראשׁי האבות נתנו למלאכה התרשׁתא נתן
לאוצר זהב דרכמנים אלף מזרקות חמשׁים ב' חל
כתנות כהנים שׁלשׁים וחמשׁ מאות : ג'
ומראשׁי האבות נתנו ש
לאוצר המלאכה זהב דרכמנים שׁתי רבות וכסף ב' ג' כתי' ג'
מנים אלפים ומאתים : ואשׁר נתנו שׁארית יב ל"פ
העם זהב דרכמנים שׁתי רבוא וכסף מנים אלפים
וכתנת כהנים ששׁים ושׁבעה : וישׁבו הכהנים ו' חל
והלוים והשׁוערים והמשׁררים ומן־העם ר' מנעו' כפו'
והנתינים וכל־ישׂראל בעריהם ויגע החדשׁ בכו'
השׁביעי ובני ישׂראל בעריהם : ויאספו כל־ ט' מנעו' כפו'
העם כאישׁ אחד אל־הרחוב אשׁר לפני שׁער־ וכל רפ' דכו'
המים ויאמרו לעזרא הספר להביא את־ספר תורת ל' ומתי'
משׁה אשׁר־צוה יהוה את־ישׂראל : ויביא עזרא ל' וחל'
הכהן את־התורה לפני הקהל מאישׁ ועד־אשׁה ל
וכל מבין לשׁמע ביום אחד לחדשׁ השׁביעי :
ויקרא־בו לפני הרחוב אשׁר לפני שׁער־המים ל
מן האור עד־מחצית היום נגד האנשׁים והנשׁים
והמבינים ואזני כל־העם אל־ספר התורה : ב' ג'
ויעמד עזרא הספר על־מגדל־עץ אשׁר־עשׂו ל' ל
לדבר ויעמד אצלו מתתיה ושׁמע ועניה ואוריה
וחלקיה ומעשׂיה על־ימינו ומשׂמאלו פדיה כל סיף' לית
ומישׂאל ומלכיה וחשׁם וחשׁבדנה זכריה משׁלם : כיה חלקיהו ל

עזבו את יי' דמלכים דשלמה • ויהיו הגוים האלה דמלכים • ויעשו כן בני הגולה • ולא יכלו לחגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל בתרא וכל אוריתא דכו' חס' בב' וסים'
אלה קריאי הערה בשיאי מטות אבותם • ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי כי מטה אחד • ולהם ח' וסים' ואתח קח לך מכל מאכל • וישימו לו לבדו • ושפכם אשר אמרת כי
הם ומקניהם יעלו ' ויהי אחרי בא אמציהו ' כי חטהרו חכהני והלוים • מלבד עבדיהם ואמהותיהם דסיפר ' וחבירו • השוערי ' והשוערי ' סל בקריא וסי' ויהי כאש' נבנת '
החומה ' וישובו הכהני והלוים דסיפ' תנינא וקדמא ' ושאר העם הכהני והלוים והשוערי ' כי ג' הלשכות יביאו ' והשוערי ' עקוב שלמון ואחיה ' שומרי שוערי משם באספי '
ויעש לו לשכה גדולה ' ויעמד השוערים על שערי בית יי' ' ומהלוים סופרים ושוטרים • ג' ספר נ' בקריאה וסי' כתב לך את הדברי ' ויכתוב ירמיהו ' ויקרא בן לפני הרחוב •

רשי

ביום תחר לחדש השביעי ' חול יום על ריחם הספ' ' מן החורי • סלע תחלת היו '
לו לספר ' הספר התורה • היו כל העם מטים ' תפר עמו לדבר ' חותו מגדל עץ
עמו למעם כך לקריות עם עליו ספר התורה ' כי

אבן עזרא

ביום תחר לחדש השביעי • חול יום על ריחם הספקות והטע ויביא עזרא את התור'
ביום עלוכי ' ויקרא בו ' רמז לספר התורה ' מגדל עץ ' כדמות מגדל כתפי'
לחנאו עומדים עם בבתי כנסיות ' וכפתחו

נחמיה ט

אמן אמן ב' דסמיכי וסימ' ואמרה האשה אמן אמן, ויברך עזרא את יי' האלהים הגדול • שכל ח' פתחין וסים בלשון תרגום אתתא אתיעצת ואתיהיבת לגברא כפרא • וביאורם והאשה טובת שכל ויפת תואר, יועץ בשכל, נתן הסכל בסרומים רבים • איש שכל מבני מחלי • ושום שכל ויבינו במקרא • ועונות ו' מל בליש בקרי וס' אם עונות תשמור יה יי' מי, כמה לי עונות וחטאו' ותורישני עונות נעורי, כי חמח עונות הרב למען תדעון • כי בחטאיכו ובעונות אבותיכו ירושלם • ויתודו על חטאתיה' • ועונות אבתיהם,

ה וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מֵעַל כָּל־ ל' ו' ובפתיחו
הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל־הָעָם: וַיְבָרֵךְ עֶזְרָא ב'
אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם אָמֵן אָמֵן ב'
בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה אַפַּיִם אָרְצָה: 5
וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֶׁרֵבְיָה יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי הוֹדִיָּה ל' בטע' פסק
מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עַזַרְיָה יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם 5
מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם עַל־עָמְדָם: ל' רגש יחד לתורה
וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל ל' ה'
וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא: וַיֹּאמֶר
נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם 5
הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם הַיּוֹם קָדֹשׁ הוּא ג' תם'
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בוֹכִים ג' מל'
כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה: וַיֹּאמֶר לָהֶם
לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת ב' תכו
לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ ז' מפקי ח' כ'
כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא מָעֻזְכֶם: וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים ל' ה' ו' מפוכין ד'
לְכָל־הָעָם לֵאמֹר הַסּוּ כִּי־הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ:
וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת 5
וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר ל' ה'
הוֹדִיעוּ לָהֶם: וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְכָל־הָעָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר ב' וכפ'
וּלְהַשְׂכִּיל אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה: וַיִּמְצְאוּ כָתוּב ל' בלים' כ'
בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־ ל' בל"ם
יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בֶּחָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַאֲשֶׁר
יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם וּבִירוּשָׁלַם ל' רפי' ל"ת
לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־עֵץ שֶׁמֶן ל'
וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת לַעֲשׂת סֻכֹּת ל' תסר' ח'
כַּכָּתוּב: וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סֻכּוֹת
אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרוֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים ד' פ"ח
וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמַּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר אֶפְרָיִם: וַיַּעֲשׂוּ ב' וכפוף
כָּל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת כל מיפ' ליח
כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד ויתע' ב'
הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה מְאֹד: וַיִּקְרְאוּ
בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים יוֹם בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן
עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעֲשׂוּ־חַג שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כַּמִּשְׁפָּט:
וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם:
וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֵכָר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ ב' ויעמדו כן בכי הגבלה
עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם: וַיָּקוּמוּ עַל־ ו' מל' ט' מל'
עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם רְבִיעִית ל' ויעין
הַיּוֹם וְרְבִיעִית מִתְוַדִּים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם: כפיף ויהזק'
וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה

אבן עזרא

וכפתחו עמדו·הענייר' ברבו' ופירושו פתקו והחריפו וכן עמדו לה עכו עוד ויתכן מעמדו על רגליה' לכבוד התור' והעד ויקומו על עמ' וכן תמרו חכמינו ז"ל מימו מפה ועד רבן גמליאל היו למדין מעומד: במועל ידיהם · מפרש על וכמוהו ועוללתי בעבר קרני וזוז כטעם מעלה מן עלה ויעל והם טני' מרמי' בעניין חמ' כמו סונג ומסנה ופי' במועל בכפיות' ידיהם כטע' מלו ידיכם קדם וברכו את יי': מביני' את העם לתורה · הביאום להקשיב התורה: מפורש · פי' רבר מפורש: ושום שכל · שמו מכלם להבין במקרא זאת המומה בעיון הלב כטע' ותתנה את לבי לרעת חכמה: לכל העם · רבק אל ויאתר מחוז רחם הפסוק: כי חדות יי' היא מעזכם · הסמיכה היא תעוז תתכ' שם תקיימוה כי כן כתוב ומחית בחנך: מחצי לכל העם · פועל יוכ': הסו · תלמיל בגלגל הפסק וכן ערו ערו עד היסוד בה: וחמר ימציעו · ועלי עץ שמן ועלי עץ הדם ועלי תמרי' וחוץ חיב' מומיפים על הענין רק טעמו לו עלי עץ שמן ועלי הדם וכן ומקלל אביו ואמו · והדם והעבות ידענו מן הקבלה שהם עץ אחד וכן שת' התרבי' עבותהדבק על דרך קצרה רק ים בו מיכין הנמכאי' בפלפה עליה הוא הנקרא מן מעפה עבות וחכי מכאתי בפפה עליה וזוז הנאה מכולם להקר' עבו' וים וזו' כי ימצא בפבע' עליה ורבותינו קרוו הדם סוטה: יפוע · נקרא בפלפה שמות: יום ביום · פי' ביום הרווי והטעם מעכין היום: ויקם על מעלה · שם דבר שמוך והטעם מכהגם להתפלל לשם: קומו ברכו · הורו ליפרחל לברך השם שהוא מן העולם ועד העולם לנכח כפחים הוא שהיכם חין עוד והטע' ברכוהו אתם ואמרו לפניו יברכו שם כבודך בני חלר ותהיה תרומה על כל ברכה והטע' מירום אחר מיברכוך: השמים · הוא הרקיע ושמי השמים הגלגלים העליונים: כי

רשי

כי מעל כל העם היה · ועל כן רואהו כלם: וכפתחו עמדו כל העם · וכלם פתוח לקרות פתקו כל העם · עמדו לפון פתיקה פתקו כמו עמדו ולא עכו עוד: במעל ידיהם · בכפיות ידיהם כשהיו כפיהם למעלה להודות להקב"ה כעין מכחזר ויפרום כפיו השמים: מביניס את העם · שהיו מתרגמין לעם ומשנין קורין: על עמדם · שהיו עומדין על רגליהם: ושום שכל · ומימית הכתיב ושום לפון פעול: היום קדוש · כי יום רחם הפנה הוא: כי בוכים כל העם · משם שלא קיימו התורה כראוי: לחץ נכון לו · לעכי פחין מזומן לו מלכלו: מחצי היו מזהירין לכל העם לחפות פלא יבכו עוד: הסו · לפון פתיקה · כמו והם הלכו: וביום השני · על רחם הפנה · וחמר ימציעו · וכן חמר יפמיעו קול · ולשון חג הסוכות · וכן נוהג המקרא לדבר בעניין הזה כמו חמור לבער ועבר לפניכו · ועלי הדם · מפורש במסכת סוכה זהו הדם סוטה שהיו רחוי ללגלג עם לעשות סוכה: ועלי תמרים · לגולב: ועלי עץ עבו' · זהו הדם הרחוי ללגלג כמפורש במסכת סוכה: יום ביום · בכל יום ויום: וחדמה עליהם · העלו עשר על רחפם: מכל בני נכר · ומכמיהם הנכריות כמו מכחזר למעלה: על מעלה הלוים · מעלות היו עם הלוים עומדים עם עליהם בשעה שיחזרו מיבה: מן העולם ועד העולם · מתחלת העולם ועד תכליתו יהי ברוך: ויברכו עם כבודך · עכשיו דברו הלוים כלפי מכיה בתפילה ויברכו עם כבודך כי הוא גדול ומרומם על כל ברכה ותהלה כי כל הברכו' והתהלו' עלו עם · ר"ח ומרומם על כל ברכה ותהלה מיין בריה יכולה לברכו ולהללו כפי גדלו ורוממותו מרומם ונשא יותר ממה שיין הפה יכולה לדבר: ומשתי · טעמו למעלה בפ"ק לפי שמתעוקו בלעון עבר: וכרות עמו · לפון פעול:

וחים ו׳ וסים הגדול ונבול ויאושע׳ והים בקעת לפניהם ל״ס׳ והיה לרחצה הכותבים בו׳ וחים על יחם מלעלה׳ כל הנחלים הולכים אל הים והים ׳ ודבר ל״א בקריאה וסימן
העתה קום צא ודבר על לב עבדיך ׳ וסלאך י״י דבר ל״ח ׳ ויהי המה הולכים והנה רכב איש ׳ ואם תסיר מתוכך מוטה שלח אצבע ודבר׳ וכברתו מעשות דרכיך ממצוא
חפצך ׳ ועתה יען עשותכם ׳ מן שלש עשרה שנה ליאשיהו בן אמון ׳ אין קורא בצדק׳ חוקם את דברי יהונדב בן רכב ׳ ודבר אלהם כה אמ׳ דרוש׳ פסוק׳ ועל הר סיני ירדת ׳

9 וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם
שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף׃ וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה 5 וחם׳ בכתי׳
וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי־הֵזִידוּ ה׳ פסוק׳ ובכל׳ ובכל׳ ג׳
עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַיָּם בָּקַעְתָּ ו׳ ול׳ לפ׳
לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם
הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים׃ וּבְעַמּוּד ג׳ ׳ רמי׳
עָנָן הִנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם
אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃ וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ
וַתְּדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמַיִם וַתִּתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים יה
וְתוֹרֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים׃ וְאֶת־שַׁבַּת 5 ומל׳ ב׳
קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְוֹת וְחֻקִּים וְתוֹרָה צִוִּיתָ 5 מל׳ ח׳ ׳ בלעם
יד לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃ וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם ר׳ לפ
לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע הוֹצֵאתָ לָהֶם לְצִמְאָם וַתֹּאמֶר ב׳
לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ
לָתֵת לָהֶם׃ וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הזידו [הִזִידוּ] וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם ש׳ לפ
טז וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ׃ וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא זָכְרוּ ב׳ פסו׳ בכו׳
נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם ולח ולח׳ ב׳
וַיִּתְּנוּ־רֹאשׁ לָשׁוּב לְעַבְדָתָם בְּמִרְיָם וְאַתָּה אֱלוֹהַּ 5 וחם׳ ל׳ ל׳
סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא חסר
יח עֲזַבְתָּם׃ אַף כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה 5 לפ
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר־הֶעֱלָךָ מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת ל׳ ל׳ כ׳
יט גְּדוֹלוֹת׃ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר 5 ול׳ כרחמיך
אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בַּיּוֹמָם לִנְחֹתָם 5
בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת־ ל׳ ל׳ רמי׳
כ הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃ וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ ל׳ ל׳ חס׳
לְהַשְׂכִּילָם וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם 5
כא לְצִמְאָם׃ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא ב׳ ל׳ ט׳ כ׳ כתי׳
חָסְרוּ שַׂלְמוֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ׃ וַתִּתֵּן לא׳ ב׳ ל׳ ב׳ ל׳ ב׳
כב לָהֶם מַמְלְכוֹת וַעַמִּים וַתְּחַלְּקֵם לְפֵאָה וַיִּירְשׁוּ אֶת־ 5 ול׳ ול׳ לפ׳
אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֵת אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וְאֵת־אֶרֶץ עוֹג
כג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן׃ וּבָנֶיהָם הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם 5 חס׳
כד וַתְּבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם לָבוֹא
לָרֶשֶׁת׃ וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע 5 ל׳ מל׳
כה לִפְנֵיהֶם אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּן בְּיָדָם
5 וְאֶת־מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
כ׳ כתי׳ כן כה כִּרְצוֹנָם׃ וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצוּרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה כת
יט כל׳ ב׳ מ׳ 5 וַיִּירְשׁוּ בָּתִּים מְלֵאִים כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים
כְּרָמִים וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ
5 ל׳ ול׳ 5 וַיַּשְׁמִינוּ וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃ וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ
5 חס׳ בכתי׳ בָּךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גֵּוָם וְאֶת־נְבִיאֶיךָ
ג׳ ׳ ב׳ הָרָגוּ אֲשֶׁר־הֵעִידוּ בָם לְהָשִׁיבָם אֵלֶיךָ וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת
כ׳ כתי׳ כן 5 גְּדוֹלוֹת׃ וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֻרוּ לָהֶם וּבְעֵת
ג׳ ל׳ 5 ול׳ צָרָתָם יִצְעָקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ
כ׳ חס׳ כרחמיך הָרַבִּים תִּתֵּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים וַיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם׃
ל׳ ט׳ קרמ׳ וְכִנּוֹחַ לָהֶם יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם בְּיַד
כ׳ כם יפרים אוֹיְבֵיהֶם וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעָקוּ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם
ל׳ רפי׳ 5 תִּשְׁמַע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים׃ וַתָּעַד בָּהֶם
ל׳ ג׳ וכל׳ לְהָשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ וְלֹא שָׁמְעוּ
ל׳ ה׳ מל׳ חכמיך 5 לְמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה אָדָם
5 וָחַי בָּהֶם וַיִּתְּנוּ כֶתֶף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם הִקְשׁוּ וְלֹא
ד׳ כל׳ פ׳ שָׁמָעוּ׃ וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וַתָּעַד בָּם ל׳
ב׳ ברוחך בְּרוּחֲךָ בְּיַד־נְבִיאֶיךָ וְלֹא הֶאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי
ל׳ ול׳ כרחמיך 5 הָאֲרָצוֹת׃ וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא־עָשִׂיתָם כָּלָה וְלֹא
עֲזַבְתָּם כִּי אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ
י׳ מל האֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
כ׳ ג׳ ב׳ ול׳ ג׳ אַל־יִמְעַט לְפָנֶיךָ אֶת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאַתְנוּ
5 לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וְלִכֹהֲנֵינוּ וְלִנְבִיאֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ
5 וּלְכָל־עַמְּךָ מִימֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְאַתָּה
צַדִּיק עַל כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ
הִרְשָׁעְנוּ׃ וְאֶת־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ כֹהֲנֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ לֹא
ט׳ ׳ 5 עָשׂוּ תוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ וְלֵעֻדוֹתֶיךָ
ל׳ ט׳ לפ אֲשֶׁר הַעַדְתָּ בָּהֶם׃ וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוּבְךָ הָרָב ל׳ ת
ל׳ חס׳ אֲשֶׁר־נָתַתָּ לָהֶם וּבָאָרֶץ הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־
כ׳ נָתַתָּה לִפְנֵיהֶם לֹא עָבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם
הָרָעִים׃ הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־ סימן ירמיה
נָתַתָּ לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פִּרְיָהּ וְאֶת־טוּבָהּ הִנֵּה ע׳ לכל כריה וטובה׳ 5

נלו ד׳וסימן לא כלו שלמותיכם מעליכם ׳ כלו מרב חדרך מאד ׳ שלמותיהם לא בלו דעזרא ׳כי החרשתי בלו עצמי ׳ בצורות ב׳כתיב כן מל ו׳ קדמא וסימן אנח אנחנו
עליהם אחינו ׳ וילכדו ערים בצורות דסיפרא ׳ טוב בטוב משוב ל״ש בליש׳בקריאה וסי׳ ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך ׳ וקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ׳
ועיניכם אל תחוס על כליכם ׳ ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים ׳ ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת ובורות ׳ תחת אשר לא עבדת את י״י אלהיך ׳ וילך חזאל
לקראתו ׳ אם תאבו ושמעתם טוב הארץ ׳ חסדי י״י אזכיר תהלות ׳ הנה עבדי ירנו מטוב ׳ ובאו ורננו במרום ציון ונהרו אל טוב י״י ׳ ואפרים ענלה מלומדה . ועתה בנותיכם
אל תתנו ׳ וילכדו ערים בצורות ׳ בטוב צדיקים תעלוז קריה ׳ לולא האמנתי לראות בטוב ׳ אשרי תבחר ׳ טוב טעם ודעת . יברכך י״י מציון ׳ האזינו ג׳ בקריאה וסימן
ובעולם לא שמעו ׳ וישלח בהם נביאים ׳ ותמשך עליהם ׳

רשי

כי הזידו ׳ כי הרשיעו עליהם כמו כי ברבר יאמר זדו עליהם ׳ מס׳ רמ״ן בלע״ז ׳
יומם ׳ בכל יום ויום ׳ ודבר ׳ כמו ולדבר כמו מנחתו מן המים המתיק את
קולו ליסרך ׳ לרעבם ׳ מן רעב יאת׳לרעבם כמו מן כמו לבמתם ׳ ואמר נפתח
את ידך ׳ בשבועה כמו ואמר נפתי את ידי לתת תותם ׳ במרים ׳ בסבול מרי
עלהם ׳ בהדרך ׳ כמו בדרך ׳ לפתח ׳ כמו להיות לבר זוית אחת מחלקים בלי
להתערב עם בעלי התורות ׳ וקבץ ׳ והכנעת ׳ ואתה מן המים תשמע ׳ היית
פועל ׳ ותמשוך עליהם ׳ משכת עליהם רחמים מלך להחזיקם ׳ על כל הכח ׳
על כל מעשים יקוריך הרעים ואפר בלו עליכם הכה תלחמו עוברי עליה׳ מלחמו
עליהם עם לכל התלאות ׳ וקבותם

אבן עזרא

כי הזידו ׳ עמו זדון במעלם עליהם ׳ ודבר עתיהם ׳ מקור ׳ ואת שבת קדשך ׳
הזכיר השבת לבד מעשרת הדבריס כי היא נכברת במנוחה ומוסיף מכל ׳
לרעבם ׳ הלמ״ד כטעם בעבור ׳ ויתכן רחם ׳ ברבור ופי׳ אתרו לתת להם רחם
כעין כתכה רחם ׳ את עמוד הענן ׳ מלת את דבק עם הפעל זולתי זה ומעט אחרים עמו כמו ואת
מלכנו מריכו כהניכו ונבותיכו לא עמו תורתך ובא האחרי ואת הדוב וכפף עם ׳
בהדרך ׳ בא אל מכון בה״א הידיעת ׳ ורוחך הטובה נתת להשכילם ׳
זהו ויאכל מן הרוח על שבעים איש הזקנים ׳ לא חסרו ׳ חסרו דבר ׳ ותחלקם
לפאה ׳ רבק עם העמתים והטעם פזרתם לפאות וברחו מפני ישראל ׳
ויעימנו ׳ פועל יבא והטעם והעמידו לכם ׳ ויזעקו ׳ ויזעקו אליך ׳ ותשמע ׳ ותשפך
עליהם ׳ הכניס הם המשוכות והטעם הארכת להם חולי יעובו ׳ ביד נביאיך ׳ כאילו רוחך בידם וברשותם ׳ אל יעט לפניך ׳ רבק עם את הקרוב ולא עם
התלאה כי הם את העצם דבר וכן את פני החכמים ותבעתו ׳ עברים

נחמיה י יא

עמי הארצות ח׳ דסמיכי נקריאה בליש׳ וסימ׳ ותעשו לכם כותנים ׳ הלא תדעו ׳ ויכינו המזבח ׳ וככלות אלה נגשו ׳ והתערבו זרע הקדש ׳ ארץ נדה היא ׳ ותתנם ביד עמי ׳
וכל הגבהל ׳ ולעשות ט׳ו וסימ׳ נמסר לעיל בסיפ׳ סימן ח׳ ׳ למכור ג׳פ׳ל בליש׳ בקריאה וסימ׳ כקונה כמוכר כמלוה כלוה ׳ וכל שבר ביום השבת למכור לא נקח ׳ ומוכרים
בשבת ׳ מזומנים ב׳וחס׳ וסימ׳ בעתים מזמנים ׳ יעמדו נא ׳ ולהביא את בכורי חד מן ׳ פסוקי׳ אית בהון כל כל ומלה במצעות וסימן ויאמר אם שמוע תשמעו לקול ׳ מי יתן

אֲנַחְנוּ עֲבָדִים עָלֶיהָ׃ וּמַלְכֵי 5
אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ בְּחַטֹּאתֵינוּ וְעַל־גְּוִיָּתֵנוּ מֹשְׁלִים ב׳מל בלי׳ ל׳
וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדֹלָה אֲנָחְנוּ׃ ו׳חס׳ בסוף׳

יוד וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל ג׳
הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃ וְעַל הֶחָתוּמִים נְחֶמְיָה 5
הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־חֲכַלְיָהוּ וְצִדְקִיָּה׃ שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה ל׳ כל סוף׳
׃ פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃ חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ ליח בי׳ ירמיה
חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה׃ דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃ מְשֻׁלָּם 5 ל׳פ׳ 5
אֲבִיָּה מִיָּמִן׃ מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃ ג׳ חס׳
וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־אֲזַנְיָה בִּנּוּי מִבְנֵי ל׳ ׳
חֲנָדָד קַדְמִיאֵל׃ וְאֶחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה קְלִיטָא ג׳נכסי׳כתי׳
פְּלָאיָה חָנָן׃ מִיכָא רְחוֹב חֲשַׁבְיָה׃ זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה
שְׁבַנְיָה׃ הוֹדִיָּה בָּנִי בָּנִינוּ׃ 5
רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם זַתּוּא בָּנִי׃
בָּנִי עָזְגָּד בֵּבָי׃ אֲדֹנִיָּה בִּגְוַי עָדִין׃ אָטֵר חִזְקִיָּה עַזּוּר׃ ח׳ ב׳
הוֹדִיָּה חָשֻׁם בְּצַי׃ חָרִיף עֲנָתוֹת נֵבָי׃ מַגְפִּיעָשׁ כיבי׳ ל׳
ב מְשֻׁלָּם חִזִּיר׃ מְשֵׁיזַבְאֵל צָדוֹק יַדּוּעַ׃ פְּלַטְיָה חָנָן 5
עֲנָיָה׃ הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב׃ הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק׃ ב׳ ל׳ 5
רְחוּם חַשַּׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה׃ וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן׃ מַלּוּךְ 5 ל׳ סם בכא
חָרִם בַּעֲנָה׃ וּשְׁאָר הָעָם הַכ�ֹּהֲנִים הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים ג׳ ׳ מל
הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת ח׳בגים׳
אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם כָּל ל׳ ג׳ רכמי׳
יוֹדֵעַ מֵבִין׃ מְחַזִּיקִים עַל־אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים ר׳ תל ל׳ ל׳ 5
בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה
בְּיַד מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־ ר׳רכמי׳ג׳
כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו׃ וְאֲשֶׁר תל ׳ טו׳ ב׳
לֹא־נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם לֹא נִקַּח ג׳ ׳ ט׳׳ס
לְבָנֵינוּ׃ וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־ ל׳ 5 ל׳ 5 ל׳ 5 ל׳ 5

שֹׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכֹּור לֹא־נִקַּח מֵהֶם בְּשַׁבָּת ל׳ מל
וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא כָּל־ ל׳ רכמי׳
יָד׃ וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית ב׳ ט׳ מל
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ לֶלֶחֶם ל׳ ל׳פ
הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלִעֹלַת הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת ל׳ ג׳ מל בלי׳
הַחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־ ל׳
חס׳ ׳ קדמ׳ישְׂרָאֵל וְכֹל מְלֶאכֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ וְהַגֹּרָלוֹת
ל׳ ל׳ ג׳ הִפַּלְנוּ עַל־קׇרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלֵּוִיִּם וְהָעָם
לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים מ
ב׳עתרו נח׳ מִזֻּמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לִבְעֹר עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
ל׳ ב׳ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃ וְלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ ל׳
ו׳ פסו׳ כל כל וּבִכּוּרֵי כָל־פְּרִי כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃ ואלת ביניהון
ב׳ כתי׳ כן וְאֶת־בְּכוֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְאֶת־ ל׳
ל׳ כתיב כן בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ
ל׳ח לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ וְאֶת־רֵאשִׁית
ל׳ מל עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר
נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ וּמַעֲשַׂר
ל׳ אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם הַמְעַשְּׂרִים בְּכָל עָרֵי
ל׳ ו׳ל׳נקבי עֲבֹדָתֵנוּ׃ וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בְּעַשֵּׂר
הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעֲשַׂר הַמַּעֲשֵׂר לְבֵית ג׳
אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית הָאוֹצָר׃ כִּי אֶל־ ל׳
ט׳ הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי אֶת־תְּרוּמַת
הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים
ל׳ מל׳ ל׳ הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־
בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִַם וּשְׁאָר תס׳ קדמ׳ כ׳
הָעָם הִפִּילוּ גֹרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת
בִּירוּשָׁלִַם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתִשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים׃ וַיְבָרְכוּ
ג׳ הָעָם לְכָל־הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִָם׃

והיה לבבם זה ׳ ויתיצבו פנות כל העם ׳ רעב כי יחיה בארץ למלכים ׳ בחר מרום ישרל אשתלנו ׳ אל ישיא אתכם חזקיהו דה״ה ׳ חנה טפחות ׳ וישתחוו לו כל מלכי ׳ ראיתי
כל נקמתם ׳ הביא את בכורי ׳ בכ״ל הו סיפרי מסרה אשכחנא דנמסרי ׳ פסוקי׳ אית בהו כל כל ומלה באמצע ואחרים מסרי לא וכך נחתית למנינא חויב דאינהו יתיר ויתיר
מן שוי וכ״ל דכוונת בעל המסרה באמרו ׳ פסוקי׳ אית בהון כל כל ומלה באמצע חיינו דלא איכא בכל הפסוקים וכל ולא בכל ל׳ כל כל ומלה באמצע ודוק דאינון ׳ פסוקי׳
לחוד דאית בהו כל כל באמצע ושארא טעות דאית בהו כל ובכל ובכ״ל בכל ׳

אבן עזרא

עבדים עליה ׳ בעבורה ׃ מרבה למלכים ׳ הארץ היא הפועלת ׃ ובכל
זאת ׳ רוצה לומר בכל זאת הצרה הכו כורתים לעצות לתכה וקיום ללכת
בתורת האלהים אשר נתנה ביד משה ועליו כתוב מבחוציכו לעמי הארץ ׃
המקחות ׳ אם דבר מן לקח כטעם ממכר ׳ ומבר בחטים ומעורים ׃ פליטית
הפקל ׳ נוסף על מחצית הפקל לצורך העניינים הנזכרים ׃ על קרבן העצים ׳
פי׳ חלקים הכהנים הלוים והעם לברות להביא העצי׳ לעתים מזומנים והענין
מפורש בדברי חכמים ׃ לבית לבותינו ׳ פירש׳ פתבמהו ׃ ולהביא את בכורי
אדמתינו ׳ כעומר ופתי הלחם ׳ כל פרי עץ ׳ הם הנזכרים בפסוק כגפן ותאנה
ורמון ומאחר העבי׳ והם מבכרי חכמי׳ אל תאן מביאין בכורים שלא
מפרי׳ המינין בלבד כענין ולקחת מראשית כל פרי האדמה ׃ ואת בכורי בניכם
ובהמתכם רבה לומר בהמתנו בהמה טמאה כי אחרי כן בכורי בקרנו ופלכנו ׃
ופרי כל עץ תירוש ׳ כן הוא פרי תירוש ויצהר ׃ המעמדים ׳ לוקחי המעמד ׃
במעמד ׳ הריחוי בהמעמד ׳ מבנין הפעיל וכמוהו לכבות בטן להחזיק הדרך
והטעם בקחת המעמד והוא מעמד מן המעמד ׃ בן

רשי

ותבואתיה מרבה למלכים ׳ הארץ היא הפועלת ׃ ובכל
זאת ׳ רוצה לומר בכל זאת הצרה הכו כורתים לעצות לתכה וקיום ללכת
בתורת האלהים אשר נתנה ביד משה ועליו כתוב מבחוציכו לעמי הארץ ׃
המקחות ׳ אם דבר מן לקח כטעם ממכר ׳ ומבר בחטים ומעורים ׃ פליטית
הפקל ׳ נוסף על מחצית הפקל לצורך העניינים הנזכרים ׃ על קרבן העצים ׳
פי׳ חלקים הכהנים הלוים והעם לברות להביא העצי׳ לעתים מזומנים והענין
מפורש בדברי חכמים ׃ לבית לבותינו ׳ פירש׳ פתבמהו ׃ ולהביא את בכורי
אדמתינו ׳ כעומר ופתי הלחם ׳ כל פרי עץ ׳ הם הנזכרים בפסוק כגפן ותאנה
ורמון ומאחר העבי׳ והם מבכרי חכמי׳ אל תאן מביאין בכורים שלא
מפרי׳ המינין בלבד כענין ולקחת מראשית כל פרי האדמה ׃ ואת בכורי בניכם
ובהמתכם רבה לומר בהמתנו בהמה טמאה כי אחרי כן בכורי בקרנו ופלכנו ׃
ופרי כל עץ תירוש ׳ כן הוא פרי תירוש ויצהר ׃ המעמדים ׳ לוקחי המעמד ׃
במעמד ׳ הריחוי בהמעמד ׳ מבנין הפעיל וכמוהו לכבות בטן להחזיק הדרך
והטעם בקחת המעמד והוא מעמד מן המעמד ׃ בן

עבדים עליה ׳ בעבורה ׃ מרבה למלכים ׳ הארץ היא הפועלת ׃ ובכל
זאת ׳ רוצה לומר בכל זאת הצרה הכו כורתים לעצות לתכה וקיום ללכת
בתורת האלהים אשר נתנה ביד משה ועליו כתוב מבחוציכו לעמי הארץ ׃
המקחות ׳ אם דבר מן לקח כטעם ממכר ׳ ומבר בחטים ומעורים ׃ פליטית
הפקל ׳ נוסף על מחצית הפקל לצורך העניינים הנזכרים ׃ על קרבן העצים ׳
פי׳ חלקים הכהנים הלוים והעם לברות להביא העצי׳ לעתים מזומנים והענין
מפורש בדברי חכמים ׃ לבית לבותינו ׳ פירש׳ פתבמהו ׃ ולהביא את בכורי
אדמתינו ׳ כעומר ופתי הלחם ׳ כל פרי עץ ׳ הם הנזכרים בפסוק כגפן ותאנה
ורמון ומאחר העבי׳ והם מבכרי חכמי׳ אל תאן מביאין בכורים שלא
מפרי׳ המינין בלבד כענין ולקחת מראשית כל פרי האדמה ׃ ואת בכורי בניכם
ובהמתכם רבה לומר בהמתנו בהמה טמאה כי אחרי כן בכורי בקרנו ופלכנו ׃
ופרי כל עץ תירוש ׳ כן הוא פרי תירוש ויצהר ׃ המעמדים ׳ לוקחי המעמד ׃
במעמד ׳ הריחוי בהמעמד ׳ מבנין הפעיל וכמוהו לכבות בטן להחזיק הדרך
והטעם בקחת המעמד והוא מעמד מן המעמד ׃ בן

כי הם היו רגילים ׃ המעמדים בכל ערי עבודתינו ׳ מנושלים מעמדותיהם בכל ערי ישראל ׃ בעמר ׳ לשון בעמור ׃ את מעמד המעמד ׳ פהיו הלוים מעמדי׳ מעמד
מן המעמד ומביאים תותו לכהנים פלח היו עוזבים את בית המקדש ׃ לחד מן העמרה ׳ מביתרחל למען יסבו ירושלם לעמור העיר ׃ תעש הידוק ׃ תפעה הלקש
מביתרחל המקנדבים תמר כדבה רוחם תותם להיות יושבים בירושלם לעמור העיר מן החוצבים ׃ ותלה

וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם
וּבְעָרֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
וּבִירוּשָׁלִַם יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי בִנְיָמִן מִבְּנֵי
יְהוּדָה עַתָּיָה בֶן־עֻזִּיָּה בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־אַמַרְיָה בֶּן־
ח שְׁפַטְיָה בֶּן־מַחֲלַלְאֵל מִבְּנֵי פָּרֶץ׃ וּמַעֲשִׂיָּה בֶן־
בָּרוּךְ בֶּן־כָּל־חֹזֶה בֶּן־חֲזָיָה בֶּן־עֲדָיָה בֶּן־יוֹיָרִיב בֶּן־
זְכַרְיָה בֶּן־הַשִּׁלֹנִי׃ כָּל־בְּנֵי־פֶרֶץ הַיֹּשְׁבִים
בִּירוּשָׁלִַם אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁשִּׁים וּשְׁמֹנָה אַנְשֵׁי־חָיִל׃
וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלָּא בֶן־מְשֻׁלָּם
בֶּן־יוֹעֵד בֶּן־פְּדָיָה בֶּן־קוֹלָיָה בֶּן־מַעֲשִׂיָּה בֶּן־
אִיתִיאֵל בֶּן־יְשַׁעְיָה׃ וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלַּי תְּשַׁע מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ וְיוֹאֵל בֶּן־זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם
וִיהוּדָה בֶן־הַסְנוּאָה עַל־הָעִיר מִשְׁנֶה׃
מִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה בֶּן־יוֹיָרִיב
יָכִין׃ שְׂרָיָה בֶּן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־
מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב נָגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים׃ וַאֲחֵיהֶם
עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לַבָּיִת שְׁמֹנָה מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם
וְעֲדָיָה בֶן־יְרֹחָם בֶּן־פְּלַלְיָה בֶּן־אַמְצִי בֶן־זְכַרְיָה בֶּן־
פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה׃ וְאֶחָיו רָאשִׁים לְאָבוֹת מָאתַיִם
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם וַעֲמַשְׁסַי בֶּן־עַזְרְאֵל בֶּן־אֲחַזַי בֶּן־
מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן־אִמֵּר׃ וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חַיִל מֵאָה
עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה וּפְקִיד עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן־
הַגְּדוֹלִים׃ וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה
בֶּן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־בּוּנִי׃ וְשַׁבְּתַי
וְיוֹזָבָד עַל־הַמְּלָאכָה הַחִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים
מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם׃ וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־
אָסָף רֹאשׁ הַתְּחִלָּה יְהוּדָה לַתְּפִלָּה וּבַקְבַּקְיָה מִשְׁנֶה
מֵאֶחָיו וְעַבְדָּא בֶּן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן׃ כָּל־
הַלְוִיִּם בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם שִׁמְנִים וְאַרְבָּעָה׃
וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם

הַשֹּׁמְרִים בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ וּשְׁאָר כּ
יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ
בְּנַחֲלָתוֹ׃ וְהַנְּתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא
עַל־הַנְּתִינִים׃ וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלִַם עֻזִּי בֶן־
בָּנִי בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף
הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ כִּי־מִצְוַת
חֹ הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם וֶאֱמוּנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ׃ וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי זֶרַח בֶּן־
יְהוּדָה לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לְעָם׃ וְאֶל־הַחֲצֵרִים כּא
בְּשׂוֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יֹשְׁבוּ בְּקִרְיַת הָאַרְבַּע וּבְנֹתֶיהָ
וּבְרִיבָן וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַבְצְאֵל וְחַצֵּרֶיהָ׃ וּבִישׁוּעַ
וּבְמוֹלָדָה וּבְבֵית־פָּלֶט׃ וּבְחַצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שָׁבַע
וּבְנֹתֶיהָ׃ וּבְעֶקְלֹג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ׃ וּבְעֵין
רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת׃ זָנוֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצֵּרֵיהֶם ל
לָכִישׁ וּשְׂדֵמֹתֶיהָ עֲזֵקָה וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שָׁבַע
עַד־גֵּי הִנֹּם׃ וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגֶּבַע מִכְמָשׂ וְעַיָּא
וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ׃ עֲנָתוֹת נֹב עֲנַנְיָה׃ חָצוֹר רָמָה
גִּתָּיִם׃ חֲדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט׃ לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי לא
הַחֲרָשִׁים׃ וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה לְבִנְיָמִן׃

יב

וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ
עִם־זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה
עֶזְרָא׃ אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃ שְׁכַנְיָה רְחוּם
מְרֵמוֹת׃ עִדּוֹא גִּנְּתוֹי אֲבִיָּה׃ מִיָּמִן מַעַדְיָה ח
בִּלְגָּה׃ שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה׃ סַלּוּ עָמוֹק
חִלְקִיָּה יְדַעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי ט
יֵשׁוּעַ׃ וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בְּנוֹי
קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה מַתַּנְיָה עַל־הַיָּדוֹת הוּא יא
וְאַחְיוֹ׃ וּבַקְבַּקְיָה וְעַנֹּו אַחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמָרוֹת׃ יב
וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־ יג
אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב הוֹלִיד אֶת־יוֹיָדָע׃ וְיוֹיָדָע הוֹלִיד יד
אֶת־יוֹנָתָן וְיוֹנָתָן הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ׃

נסכנה וכמכנה ד׳ חס׳ו׳ בקריאה וסימן ארבע כתפות אל ארבע ב׳בפסוק׳ ובריש חמכונה חצי האמצע קטנה תניא דפסוק׳ ובצקלג ובמכנה • גיט׳ כתיב ו׳וסימן נסמי
ניהושע סימן ז״ח חכריה סימן ז״ר • בנימין ז׳ מ׳ל וסי׳ואביו קרא לו בנימין׳ ואת בנימין אחי יוסף׳ ואל שדי יתן לכם רחמים׳ וידא יוסף אתם את בנימין׳ וישא עיניו
וירא את בנימין אחיו׳ והנה עיניכם רואות ועיני׳ בנימין זאב ישרף׳ וממשה בנימין בעמסיך׳ אתריך בנימין דיהושע׳ ויעברו בני עמון את הירדן׳ ויהי איש מבן ימין כן
כתיב׳ ויבחר לו שאול׳ וידבר גם אבנר קדמא דפסוק׳ אמר אל ריחבעם דמלכים׳ ויבא אלי תמאל בן דודי׳ תקעו שופר בגבעה׳ בן הלוים מחלקות יהודה לבנימין •

רשי

ואלה ראשי המדינה אשר ישבו בירושלם וגו׳ מבני יהודה עתיה וגו׳ חוזר ומפרש מבני יהודה מי ומי היו וכל הפרסם חוכה מוכה כי שם הגדולים ומחמובי׳ מהם׳ כגיד׳ ממונה׳ מנכה׳ אחר הנגיד׳ כגיד בית אלהים׳ ממונה על בית אלהים׳ ואחיהם עומדי מלאכה לבית׳ ואחריהם מהיו עובדים עבודת הבית וקרבנותיו׳ רחמים לאבות׳ רחמי בית לא ממפחות הכהנים׳ ופקיד עליהם׳ ממונה עליה׳ על המלאכה החיצונה׳ לפי לבית כנגד בניני בדרך הבית ופני המערב׳ שהיו מבחוץ׳ מבחון׳ רחם התחלה יהודי לתפלה׳ הוא היה רחם וממונה וגדול לפתוח תחלה ולהודות בתפלה ובזמירות פירוקיהם על לוים יהודה כמו יודה והללך בכנסת בתיבה על לכורך כמו יזכו׳ והמעורים׳ ממונים על פערי המקדש׳ הם בתחלתן היו יושבים׳ בעופל׳ מקום אחד לפני בירושלם׳ על הכתבי׳ ממונין על הכתיבה׳ ופקיד הלוים׳ ממונה על הלוים לפני בירושלם׳ לנגד מלאכת הבית וממונה כנגד בניני כדרך הבית ופני המערב׳ שהיו מבחוץ׳ מבחון׳ מעבר הבית כעניין שנאמר למעלה ואבתי ויזכר על המלאכה החיצונה וגו׳׃ כי מצות המלך היה מלמין עליהם׳ והמלך היה מלמין עליהם בהם׳ על המעורים׳ להוכיח ממון מלוכי התלך דריוש׳ דבר יום ביומו׳ כדי לעשות כרכי הבית׳ ליר המלך׳ חוץ היה חכרן לעצת התלך דריוש׳ לכל דבר׳ לכל הדברים לפני לעם לדבר עליהם׳ לכל המלך׳ מחלקות יהודה לבנימין׳ היו מחלקותם חכה וחכה בפני יהודה ובנימין׳ ויעוע׳ הוא יהונתן הכהן הגדול׳ ביתי יעוע׳ מהיו רחמים ביתי יהונתן כהן גדול׳ הודות׳ מין כלי שיר לומר שירה׳ לתמורות׳ כמו שמחיבו בדברי הימים מהלוים היו חלוקים לעשרים וארבעה משמרות׳ ויעוע הוליד את יויקים וגו׳׃

כל הלו שבמקרא זה היו כהנים גדולים׳ ובימי

אבן עזרא

בן הגדולים׳ בן אחד מהגדולים׳ ומצתי ויזכר על המלאכה החיצונה׳ מיחס לעיר לכורך בית האלהים׳ רחם התחלה יהודה לתפלה׳ והטעם לפי הוא הרחם ובתחלת הפעירות הוא יהודה לעת התפלה רחמנה ואחרי כן יחיו ובני יהודה על הנכון וכן יהושע יו׳׃ ובקבוקיה מצמח מלחיו׳ להיו׳ מצמ׳ לתפלה׳ וכיחה וגישפא על הנתינים׳ פירוש פקידים׳ ואתה על המעוררים׳ קיוס ויוקף וכן ינחמו כורתים חתכה ליד התלך לפעמים׳ ומן הלוי׳ מחלקות יהודה׳ פירוש פיצלו במחלקות יהודה עד לבנימין׳ על הירות׳ פס דבר כטע׳ הודות לי׳ כי הוא מתרגמו ומעניינו׃ לתמרים

נחמיה יב

מנחמין נ"ב מ"ל וא"ח ס"ס לאביה זכרי • וכהנים סיקים מעשיה • ועל ידו החזיק • בתרא ח"ס • כל סיפרא יהודן בס"ג יוחנן וס"ס בעזרא סימן • ויחר אף האלהים
ס"ס ויעמד כמשפט דוד • וראתי הלוים חשביה • ואחין שמעיה ועזראל מלל • לעשות ו' ח"ס בקרי ס"ס ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם • ולחשב
מחשבת לעשת בזהב ובכסף • וחברו • ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב • אל המלאכה לעשת אתה דויקרא משה אל בצלאל • ויקחו מלפני משה את כל התרומה

וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ כֹהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה
מְרָיָה לִירְמְיָה חֲנַנְיָה: לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה
יְהוֹחָנָן: לְמַלּוּכִי יוֹנָתָן לְשֶׁבַנְיָה יוֹסֵף: לְחָרִם
עַדְנָא לִמְרָיוֹת חִלְקַי: לְעַדְיָא זִכְרִיָּה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם:
לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה פִּלְטַי: לְבִלְגָּה
שַׁמּוּעַ לְשֶׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן: וְלִיוֹיָרִיב מַתְנַי לִידְעָיָה
עֻזִּי: לְסַלַּי קַלַּי לְעָמוֹק עֵבֶר: לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה
לִידְעָיָה נְתַנְאֵל: הַלּוּיִם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע
דְּיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־
מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי: בְּנֵי לֵוִי
רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים וְעַד־
יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב: וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה
שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־קַדְמִיאֵל וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל
לְהוֹדוֹת בְּמִצְוַת דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר לְעֻמַּת
מִשְׁמָר: מַתַּנְיָה וּבַקְבֻקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן
עַקּוּב שֹׁמְרִים שׁוֹעֲרִים מִשְׁמֶרֶת בְּאֹסְפֵי הַשְּׁעָרִים:
אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי נְחֶמְיָה
הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר:
וּבְחֻנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־
מְקוֹמֹתָם לְהָבִיא אֹתָם לִירוּשָׁלִַם לַעֲשׂת חֲנֻכָּה וְשִׂמְחָה
וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצִלְתַּיִם נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת:
וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר סְבִיבוֹת
יְרוּשָׁלִַם וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי: וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל וּמִשְּׂדוֹת
גֶּבַע וַעֲזְמָוֶת כִּי חַצְרִים בָּנוּ לָהֶם הַמְשֹׁרְרִים סְבִיבוֹת
יְרוּשָׁלִָם: וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וַיְטַהֲרוּ אֶת־
הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה: וָאַעֲלֶה אֶת־
שָׂרֵי יְהוּדָה עַל־הַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה שְׁתֵּי תוֹדוֹת

גְּדוֹלוֹת וַתֵּלֶךְ לַיָּמִין עַל־הַחוֹמָה לְשַׁעַר
הָאַשְׁפֹּת: וְאַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי שָׂרֵי
יְהוּדָה: וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם: יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְ
וְשֶׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה: וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים
בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶּן־יוֹנָתָן בֶּן־שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה
בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן־אָסָף: וְאֲחָיו שְׁמַעְיָה
וַעֲזַרְאֵל מִלַּלַי גִּלַּלַי מַעַי נְתַנְאֵל וִיהוּדָה חֲנָנִי
בִּכְלֵי־שִׁיר דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר
לִפְנֵיהֶם: וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת
עִיר דָּוִיד בְּמַעֲלֵה הַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד
שַׁעַר הַמַּיִם מִזְרָח: וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהֹלֶכֶת
לְמוֹאָל וְאֲנִי אַחֲרֵיהָ וְחֲצִי הָעָם מֵעַל לַהַחוֹמָה מֵעַל
לְמִגְדַּל הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה: וּמֵעַל
לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל־שַׁעַר הַדָּגִים
וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר הַצֹּאן וַיַּעַמְדוּ
בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה: וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי הַתּוֹדוֹת בְּבֵית
הָאֱלֹהִים וְאֲנִי וְחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי: וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים
מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִין מִיכָיָה אֶלְיוֹעֵנַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה
בַּחֲצֹצְרוֹת: וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וְיְהוֹחָנָן
וּמַלְכִּיָּה וְעֵילָם וְעֶזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה
הַפְקִיד: וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמְחוּ
כִּי הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים
וְהַיְלָדִים שָׂמְחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלִַם עַד־
מֵרָחוֹק: וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל־הַנְּשָׂכוֹת
לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת לִכְנוֹס
בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם הָעֹמְדִים
כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים

למליכו מ"ח כתליכו כתי' למלוס קרי
ב' ל' כ' ל' (ח"ס)
ג' ל' ב' ל' ח"ס
ל' ר' ג' ס
ל' ו' ל' מ'
ל' ויקיר ח' ל'
ל' ר' ח' ל'
ל' ר' ג' ס
ל' ר' ל' ל' ח"ס
ל' ר' ל' ל' ח"ס
ל' ר' ל' ל' ח"

קדמו ה׳ בקריאה וסים׳ על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים׳ בלחמו קדמו נודד ׳ קדמו שרים אחד נוגנים ׳ כי לא קדמו את בני ישראל בלחם דסיפרא׳ קדמו עיני׳ אשמרות ׳ ושם היו לפנים חד מן ו׳ סלין בטעם קרני פרה וירח בן יומו משרתו וסים׳ ומדתם מחוץ לעיר ׳ ה׳ הנחלות אשר נחלו ׳ ושני אנשים שרי נדודים היו בן שאול׳ וישלח אשר על הבית ואשר על העיר דיהוא ׳ הנני ממלא את כל יושבי הארץ הזאת דירמיה ׳ ואמרו אליך הגידה נא לנו ׳ והנותר לנשיא מזה ומזה דיחזקאל ׳ המשרתים

וְיִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת הַטָּהֳרָה ג׳ ב׳ רנפ׳ ו׳ ל׳
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְּנוֹ :
כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רֹאשׁ הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־ רפ׳ ל׳ ק׳ והסיר
תְּהִלָּה וְהוֹדוֹת לֵאלֹהִים : וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל
וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ וּמַקְדְּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדְּשִׁים ל׳ ב׳
יג לִבְנֵי אַהֲרֹן : בְּיוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר
מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא ל׳ ק׳
עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם : כִּי לֹא ח׳ מ׳ ל׳
קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו ח׳ ו׳ רנפ׳
אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַקְּלָלָה ל׳
לִבְרָכָה : וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל־
עֵרֶב מִיִּשְׂרָאֵל : וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן ב׳ יו״ד משרדאין
ו בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה : וַיַּעַשׂ לוֹ ג׳ ומל
לִשְׁכָּה גְּדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים אֶת־הַמִּנְחָה ת׳ בטע׳ לחפן
הַלְּבוֹנָה וְהַכֵּלִים וּמַעֲשַׂר הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר ועגלת
מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת ו׳ מל
הַכֹּהֲנִים : וּבְכָל־זֹאת לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלִַם כִּי בִּשְׁנַת
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי
אֶל־הַמֶּלֶךְ וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ : וָאָבוֹא ג׳
לִירוּשָׁלִַם וָאָבִינָה בָּרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶלְיָשִׁיב כ׳
לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ לִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית הָאֱלֹהִים : ל׳ ת״ת בלוים׳
וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־כְּלִי בֵּית־טוֹבִיָּה
הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה : וָאֹמְרָה וַיִּטְהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת ב׳ ובמי׳
וְאָשִׁיבָה שָׁם כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה
וְהַלְּבוֹנָה : וָאֵרְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה ב׳ א׳ חס׳ ו׳ ה׳
וַיִּבְרְחוּ אִישׁ לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי ל׳ ב׳ ת׳ כתיב ו׳

המלאכה : ואריבה את־הסגנים ואמרה מדוע נעזב ל׳ ב׳ חס׳ ל׳ חל׳ ג׳ חל׳
בית האלהים ואקבצם ואעמדם על־עמדם : וכל־ ל׳ ת׳ ל׳ ב׳ כתי׳
יהודה הביאו מעשר הדגן והתירוש והיצהר ל׳
לאוצרות : ואוצרה על־אוצרות שלמיה הכהן וחל בכתי׳
וצדוק הסופר ופדיה מן־הלוים ועל־ידם חנן בן־
זכור בן־מתניה כי נאמנים נחשבו ועליהם להחלק
לאחיהם : זכרה־לי אלהי על־ ל׳
זאת ואל־תמח חסדי אשר עשיתי בבית אלהי ח׳ ל׳ ב׳
ובמשמריו : בימים ההמה ראיתי ביהודה דרכים ט ג
גתות בשבת ומביאים הערמות ועמסים על־ ו׳ כתי׳
החמרים ואף־יין ענבים ותאנים וכל־משא ו׳ כתי׳
ומביאים ירושלם ביום השבת ואעיד ביום מכרם ג׳
צייד : והצרים ישבו בה מביאים דאגה וכל־מכר ל׳ מל׳ ג׳ כת׳
ומוכרים בשבת לבני יהודה וביהושלם : ואריבה ת׳
את חרי יהודה ואמרה להם מה־הדבר הרע הזה ל׳
אשר אתם עשים ומחללים את־יום השבת : ט׳ מל בכתי׳
הלוא כה עשו אבתיכם ויבא אלהינו עלינו את כל־ כת׳
הרעה הזאת ועל העיר הזאת ואתם מוסיפים חרון ג׳
על־ישראל לחלל את־השבת : ד׳ רפמי׳
ג׳ בחלת לים׳ ויהי כאשר צללו שערי ירושלם לפני השבת
ואמרה ויסגרו הדלתות ואמרה אשר לא יפתחום ל׳
עד אחר השבת ומנערי העמדתי על השערים לא־ ל׳
יבוא משא ביום השבת : וילינו הרכלים ומכרי כ
כל־ממכר מחוץ לירושלם פעם ושתים : ואעידה ב׳ ת׳
ו׳ בטעם בהם ואמרה אליהם מדוע אתם לנים נגד החומה ל׳
אם־תשנו יד אשלח בכם מן־העת ההוא
לא־באו בשבת :

את המלך דויקהל דוד דלה ׳ צאו לערי יהודה דויקבץ ׳ וירם ישאיהו לבני חעם צאן ׳ ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים ׳ תהי נא אזנך קשבת דעזרא ׳ נם אני חצני נעדתי ׳ ויעש לו לשכה גדולה ושם היו לפנים ׳ ועמסים על החמרים ׳ ומח חשתן ובני תורין ב׳מנהון כ״ו משרתים ׳ החמה י״ב בקריאה וסים ׳ ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו ׳ כי עד היומים החמה היו בני ישראל ׳ לכן כה אמר י״י׳ על הנביאים ׳ וכן תהיה כנפת הסוס הפרד והנמל ׳ והיה כי תרבו ופריתם בארץ ׳ בימים ההמה ילכו בית יהודה על ׳ לא אעשה אתכם כלח ׳ יבאו בית ישראל ׳ וגם על העבדים ועל השפחות ׳ אשר אשיב את שבות יהודה ׳ יחזיקו עשרה אנשים ׳ בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכי׳ נתות׳ צללו׳ בקריאה וסי׳ צללו כעפרת במים אדירים : לקול צללו שפתי יבא רקב ׳ ויהי כאשר צללו שערי ירושלם ׳ חד בתורה חד בנביאים חד בכתובים ׳

רשי

מניות ׳ כמו מנות : ומקדימים ללוים ׳ והיו נותנים המעמר ללוים והם היו מוכלים מעמר מן המעמר ונותנים לכהנים : כל ערב ׳ כל תערובת החומין׳ כמו וגם ערב רב עלה אתם : ולפני מזה ׳ ומקודם לכן : קרוב לטוביה ׳ חותן שימיב הכהן היה קרוב לטוביה חברו על מכבלנו ונתן עם הכהן כלים על טוביה : ויעש ׳ שימיב : לפנים ׳ עם היו נותנים קודם מבחתי לירושלם : מנות הלוים ׳ מתנות הרשיות ללוים : ובכל זה ׳ ובכל המעמד הזה בחתי על המלך וחזרתי לבבל : נפלתי ׳ נתתי לי רשות לעלות לירושלם ולחזור : ואומרה ׳ כויתי לטהר ויטהרו הלפכות וגו׳ ׳ מניות ׳ מכות : לא נתכת ׳ פלא נתכו ישראל עם המתנות ועל כן ברחו והלכו להם חכה ואכה לפחול מתנותם ולא היו עומדי׳ כל כך בעבודתם : ואקבצם ׳ קבצתי את הכהני׳ והלוים להעמידם על מעמדותם בעבודתם ולא ישראל היו מביאים להם עם מתנותם כי נחמיה היו לחלוק המתנות בניהם : הערמות ׳ תלומות על תבואה : ואעיד ׳ העידותי בהם פלא לעמות : ביום מכרם פיר ׳ ביום שהיו מוכרים מזון וביד פיר כמו ויתן להם בדיה לדרך : והמוכים ׳ מוחרים על פור מביאים דגים למכור : ויהי כאשר צללו ׳ כאשר נטו הצללים על ערב שבת בשערים כויתי לצוות לנעול דלתות העיר פלא ופתחו עד לאחר השבת פלא יבואו הרוכלים בעיר למכור מחורתן כדי פלא יחללו ישראל את השבת על ידיהם : וילינו ׳ והיו לנים הרוכלים והמוחרים ביום השבת מחוץ לירושלם פעם אחת ושתי פעמים כדי שיבואו בני ישראל לפתוח השערים ולקנות מהם בשבת : ואתרים אליהם ׳ התרתי בחותם הרוכלים : הם תלינו ׳ הם תוסיפו לעמות פעם שניה : מן העת ׳ מן לותו יום והלאה לא בזו ביום השבת :

נחמיה יג

כרוב ז' וחס וסים נפן בוקק ישראל, חנני אלהים כחסוך, ענני יי כי טוב חסוך, ויזכר להם בריתו וינחם, הללוהו כרב גדלו, כי אם הונה ורחם, וחוסה עלי כרב חסוך, וחד וכרב וחס אשר נפלם כרחמיו וכרב חסדיו, הלוא ט מלאי בכתו וסי הלוא משנאיך יי אשנא, הלוא יתעו חרשי רע, הלוא שמעת בתי, הלוא צויתי את הנערי, הלוא חס כתובים דמגלת אסתר, הלוא ביראת אלהינו תלכו, הלא כה עשו אבתיכם דסוף סיפרא, הלוא על אלה חשא שלמה דסוף סיפרא, הלוא תאנף בנו עד כלה, ולאל

וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים שֹׁמְרִים
הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת זָכְרָה־לִּי
אֱלֹהַי וְחוֹסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃ גַּם בַּיָּמִים הָהֵם
רָאִיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים אַשְׁדּוֹדִיּוֹת
עַמֹּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃ וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית
וְאֵינָם מַכִּירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית וּכְלִשׁוֹן עַם וָעָם׃
וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים וָאֶמְרְטֵם
וָאַרְיבֵעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם
וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם וְלָכֶם׃ הֲלוֹא עַל־
כ ח אֵלֶּה חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־
ו
הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים
מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים
הַנָּכְרִיּוֹת׃ וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשׂת אֵת כָּל־הָרָעָה
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהוֹשִׁיב נָשִׁים
נָכְרִיּוֹת׃ וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
חָתָן לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃ זָכְרָה לָהֶם
אֱלֹהַי עַל גְּאֻלֵי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃
וְטָהַרְתִּים מִכֹּל נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃ וְלִקְרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים
מְזֻמָּנוֹת וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃

סכום פסוקי דעזרא שש מאות ושמונים ושמונה
וסימן תרפח והצין וכין עלית המנה׃

אבן עזרא

מטהרים, הרוחו מתטהרים׃ ולקללם, הוא החרם והכרוי והטעם החרמתי בריתי׃ ואתביעם, לעם ירושלם לבלתי התחתן בהם׃ ולכם הנשמע, יתכן שהוא נפעל מן העתיד סימן המדברים בעד עצמם והוא הקרוב׃ זכרה להם, לתת להם סכרם על הנגלים מן הכהונה ונגלים מבריית הכהונה והלויים בקחתם נשים נכריות׃ גלוי הכהונה, שם התואר על מעקל תלמי כביה והם כדמות פעולים בעניין ריק בגלל הלשון שהוא לות הגרון נקרוהו כן להרחיב מקרהו וטעם גלוי כטעם מותרין, ולקרבן, בעבור קרבן העצים שפרשתי להביא הכהנים והלויים והעם לעתים מזומנים ובעבור הבכורי שמיתין להביא לבית יי׳ זכרה לי אלהי לטובה׃

כמלא פירוש ספר עזרא

רשי

הומיבו נשים, חמר נשאו להם נשים נכריות׃ חני מדבר, הרבה מבמיהם היו מדברים לשון אשדודי כאמותם׃ ואכה, נתתי להם מלקות להלקותם כדי להוכיחם ולהזכירם׃ גם אותו החטיאו, כל מכן מתהיו חוטאים על ידי כמיכם נכריות וזהו מכחמ׳ בממך ולכם הנשמע וגו׳ בתמיה לומר מלמה מלך ומריבל כמכה חוטא על ידי כמו נכריות ואתם כמחתם כמים נכריות להיות חוטאין׃ ומבני יוידע, חחד מבני יוידע׃ חתן לסנבלט, חתן לסנבלט בורך היהודים והבריחתיהו מעלי למען לא יהיה רגיל בירושלם במביל חתם לרחות את העיר ואת חומתיה ואת תוכחות׃ זכרה להם, הטובה תפר עמו׃ בעתים, לעתים׃ הין כורתים עצים למערכה׃ ולבכורים, מהין תבוא׃

בכורים בפרק לחד לכל דבר ודבר קבעתי זמנו,

כמלא פירוש ספר עזרא,

פירוש לדברי הימים לרבי דוד בן יוסף קמחי זלה"ה

אמר דוד בן קמחי זל זה הספר ספר דברי הימים מכתבי הקדם ובכללם נכתב לפי שים בו ספור דברי הימים למלכי יהודה ותתחיל לספר היחס מאדם
עד נח דרך קצרה, ומנח עד אברהם ומאברהם עד דוד כי הוא העיקר לפיכך הניח לספר יחס בני יפת לגמרי כולם חל יהודה עד בואו חל דוד ואחרי
כן ספר מיחס שאר העכטוים להודיע מספרם בימי דוד וכל מה שהזכיר בכתים מיחסי החמות לספר יחס הפולס על כדר כתו מכתב בספר
בראשית ובשאר היחסים כולם הולך ומקצר ומקצר גם כן מלכי ארום לפי מעלתו מקס לפני מלך מלך בבני ישראל ממנה מלכים ומלכיהם אחד עשר וכל מלכיהם לא
היו מלך בן מלך חלא מהיו מולכים עליהם מקומות אחרים לפי התנברות הנשי המקומות ההם עליהם ומלכות בית דוד מלך בן מלך ובכל מה שקדמה
מלכותם לא עמדה לפני מלך ישראל הראשון והוא דוד כתו שאמר ויהי חדום עבדים לדוד כי חלא על פי מלך שהיו לו על ישראל תחילה לא היה עיקר המלכות ולא מלך
גם שם מכתים ולא על פי כן הוא נלחם בהם ולא יכלו לעמוד מפניו ודוד הכניעם, ומלכות בית דוד הוא העיקר בקבלה ובכבושה מיעקב אבינו ומשם רבינו עליו
השלום. כי יעקב אמר לא יסור שבט מיהודה, ומשה אמר שמע ה' קול יהודה, ואמרו רזל כי זה הספר כתב עזרא ובאמת כי קודם עזרא נכתבו דברי הימים
למלכי יהודה כתו שאמר בספר מלכים חלא שלא חבר עדין לכתבי הקדם חלא שהיה נכתב ספר לבדו מדברי הימים למלכי יהודה, וכן דברי הימים למלכי ישראל,
היו נכתבין בספר חלא שאותם ספר לא חבר חל כתבי הקדם לפי שלא עמדה מלכות ישראל. ולפתיר גם כן מלכות בית דוד תקום לבדה כתו שאמר הנביא וכתיו
אחר יהיה לכולם, ואמר ולא יהיו עוד לשבי גוים ולא יחבו עוד לעתי ממלכות, חבל ספר דברי הימים למלכי יהודה חבר חל כתבי הקדם כשמצא בספר בו דברי
מלכי יהודה וגלותם עד עלותם מהבלות ומלכות בית דוד היה נפוץ עליהם זרובבל בן שלתיאל בן בנו חל יהויכין. וכן יחס בזה הספר עזרא המלכו עד זרובבל,
וחבר עזרא זה הספר בכתבי הקדם ע"י חגי זכריה ומלכי הנביאים האחרונים וחברו עם הכתובים כמו ספר רות שנכתב לספר יחס דוד ונכתב עם הכתובים גם כן, ויש בספר
קצת נבואות אחר שעיקרו נכתב לספר דברי הימים והיחסים נכתב וכלל עם הכתובים כמו ספר דניאל בן בתואל בן מלכיאל בן בנו חל כתבי הקדם כשמצא בספר בו דברי
מלכי יהודה ומעשיהם אחר שעלו מן הבבלים ונכתב עם הכתובים נכתב וכלל עם הכתובים כמו ספר רות שנכתב לספר יחס דוד ונכתב עם הכתובים גם כן, ויש בספר
זה דברים קתומים אחר שעיקרו נכתב לספר דברי הימים חלוקים עם דברי שמואל ומלכים, ולפי שהספר הזה הוא ספור דברי הימים לא תרגילו ללמדו ולא רציתי לאחר מן המפרשים
שהתעללו בפירושו חלא שמכאתי הכה בנ"כוכח פירושים בזה הספר לא ידעתי שמות מחבריהם ורציתי כי הולכים דרך הדרש ברוב, ושאל מכי מעכיל אחר
מגירוש מתלמידי ר"ע לפרעו ורציתי לתת את שלתו, ולא כתבתי פסוק אחר פסוק חלא פסוקים הכריכין פי' וזה החלי בעזרת המלמד לאדם דעת:

שֵׁת אֱנוֹשׁ: קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יָרֶד: חֲנוֹךְ מְתוּשֶׁלַח | עי' בערך בן לֶמֶךְ: נֹחַ שֵׁם חָם וָיֶפֶת: בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג

רשי

אדם את תנום. עזר' כתב ספר היחס הזה על ידי חגי זכריה ומלאכי
בתוך י"ח שנה ממן לותו זמן שבא לירושלם זרובבל ויהושע הכהן
בימי כורש הפרסון עד שבא כורש בן לפתר והכל תמנ' יחס דור
אחלך והלוים לשוערים ולמומרים ולמשוררים היתך העמידן דור על מעמדם
והכהנים למחלקותם לפי' יחסם מאדם ועד אברהם ולפי שהוצרך ליחס את
אברהם הזכיר גם שאר הילודים ובני בניו ובני בני בניו כדי ליחס שאר תולדו'
מלכי יהודה ונלותם עד עלותם מהבלות ומלכות בית דוד היה נפוץ עליהם זרובבל בן שלתיאל בן בנו חל יהויכין. וכן יחס בזה הספר עזרא המלכו עד זרובבל,
וחבר עזרא זה הספר בכתבי הקדם ע"י חגי זכריה ומלכי הנביאים האחרונים וחברו עם הכתובים כמו ספר רות שנכתב לספר יחס דוד ונכתב עם הכתובים גם כן, ויש בספר
קצת נבואות אחר שעיקרו נכתב לספר דברי הימים והיחסים נכתב וכלל עם הכתובים כמו ספר רות שנכתב לספר יחס דוד ונכתב עם הכתובים גם כן, ויש בספר
זה דברים קתומים אחר שעיקרו נכתב לספר דברי הימים חלוקים עם דברי שמואל ומלכים, ולפי שהספר הזה הוא ספור דברי הימים לא תרגילו ללמדו ולא רציתי לאחר מן המפרשים
שהתעללו בפירושו חלא שמכאתי הכה בנ"כוכח פירושים בזה הספר לא ידעתי שמות מחבריהם ורציתי כי הולכים דרך הדרש ברוב, ושאל מכי מעכיל אחר
מגירוש מתלמידי ר"ע לפרעו ורציתי לתת את שלתו, ולא כתבתי פסוק אחר פסוק חלא פסוקים הכריכין פי' וזה החלי בעזרת המלמד לאדם דעת:

רדק

אדם את תנום זה חמ הספר התולדות זה אחר זה, וכן קינן מהללאל
ירד חנוך, מתושלח. למך, נח. שם. חבל שם וחם ויפת. הוא
כמו ראובן. ממעין לנו, יהודית: בני יפת החל מיפת כמו
שכתב בתורה והוא הקטון כי בכל מקו' מזכירים שם וחם ויפת דומה כי כן היה
תולדות, ומה שלא' יפת הגדול חיכו חום' גדול בשנים שלו גדול במעלה. וכן
כר' ביחסו שם ברי, והפע' מהחל להזכי' התולדו' מהקטון לפי מעיקר הספור חי'
בתחרונה והקדים יפת לחם כי היה גדול ונכבד מינהו וחם הוא קטון בשנים:

דברי הימים א

סוב׳ ס׳ סוף דבר הכל נשמע את האלהים ׳ ע׳ שמע ישראל ׳ פ׳ באדין מלכא כשפרפרא פ׳ כתראה ׳ צ׳ צופיו עורים כלם לא ידעו ׳ ק׳ גם צפור מצאה בית ודחף
קן לה ׳ ר׳ כי לא תשתחוה לאל אחר ׳ ש׳ שיר השירים אשר לשלמה : ת׳ תמים תהיה עם

וּמָדַי וְיָוָן וְתוּבָל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃ וּבְנֵי גֹמֶר אשכנז ריפת תוגרמה׃ וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה כִּתִּים וְרוֹדָנִים׃ בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם פּוּט וּכְנָעַן׃ וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וְחֻוִילָה וְסַבְתָּא וְרַעְמָא וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן׃ וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹד הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ׃ וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־ לוּדִיִּם וְאֶת־עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִיִּם וְאֶת־נַפְתֻּחִים׃ וְאֶת־פַּתְרֻסִים וְאֶת־כַּסְלֻחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹרִים׃ וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־חֵת׃ וְאֶת־ הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי׃ וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי׃ וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת־ הַצְּמָרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי׃ בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד וַאֲרָם וְעוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וּמֶשֶׁךְ׃ וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת־שֶׁלַח שלח ילד את־עבר׃ וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן׃

רדק

זבני נמר . ריפת . בר"ת ׳ וכפ׳ ברחפי׳ הוי בריים : זבני יון ׳ והניח תגוג ומדי ׳ בל ומך ותירס ׳ וכן בכפ׳ ברחפית כדי לקבר כי יון יחסם בח לעיקר : ותולי בתר ויון היו רחקי המפחות היוקית מיפת : ורודנים ׳ כתוב בר"ם רחפוכה ׳ ובספר ברחפית כתו׳ בבני דלת"ן ורדנים ולפי מה"ל והר"ם קרובים בכתבן והרוחי׳ בספרי היחסים הנכתבים בימים הקדמונים ים מהיו קורחי׳ בר"ת ׳ וים מהיו קורחי׳ בר"ם ׳ ובספרי המשות לפני בני חרם בר"ת ובר"ים לפי׳ נכתי׳ בספר ברחפית בחת׳ מהקריחות ׳ ונכתב בספר הזה בחבר׳ להודיע כי הכל מם חבר׳ ומם זה קורח בר"ת וזה קורח בר"ים וכן רבלתה בר"ת ׳ וכן רעואל בר"ים ורעואל בר"ת : וכן תמתנה הקריחה ב"ו וביו לפי מהם ׳ קרובים בכתיבתן ׳ וכן תמתנה בבחות מ"ף ובח בתכלית המלה ׳ כמו בסבתח וסבתכח כי ה"ף ומה"ח לחיות הנמימה ׳ ומי מירכה לכתוב ח"ף וכתוב ׳ ולכתוב ה"ח וכתוב וזה המימום בחותיות תהיו הוי גם כן בפעלים ובשמות וכתלי כימו מבחרנו בחלק הדקדוק תפר חברנו בחר היטיב ׳ וף על פי שים בטיבו חותיות השמות החלה דרמות ׳ לח רחיתי לכתבם למען לח תחריך המלחכה עלי והעיק - הוי מה שפירשתי : וכנען ילד ׳ רחיתי לחחר מהחפרמי׳ שכתב כי בני כנען חחד עפר ועמו הם בני עפר הוי שחתר הכתוב יכב גבולות עמים למספר בני ישראל ׳ גבולות כנען ובניו מהם למספר בני ישראל : בני ס"ם הזכיר בני הבני בקדר הבנים לקבר כי עוץ וחול וגתר ומשך היו בני חרם ׳ ובספר ברחפית ועם וקרובים הם בלעון ובזה ובזה היה נקר׳ ויקטן ילד ׳ חת חברמות חלה לחת ׳ הם חרפכפר ׳ עתה קבר חבנון היחם מהם עד לחבריהם ים לחר ים ׳ לחבר הוי לחבריהם ׳ הזכיר לחבר על דרך ולחבר היחם והוי לחבריהם הידוע מהבם הגדל מחלכי לחב המון גוים נתנו ׳ חולר׳ לחבריהם הזכיר תולרו׳ ישמעל בנו ובני קטורה ׳ ולחרי כן חמר ויולר לחבריהם ת יצחק כי הוי העקר : ובני קטורה פלגם לחבריהם ׳ לפי שחמר בתורה ויוסף לחבריהם ויקח חבם ופמים קטורה ׳ הודיע הנה שחיכה חלה פלגם ׳ ומה שחמר ויקח חבם לקח חבם ת׳ לפלגם כי לח היקח לו חבם חל שרה חמנו ׳ והשחר פלגם׳ ׳ וכן חמר בתורה ולבני הפלגם׳ חשר לחבריהם וכו׳ ׳ בני עשו׳ כמו שהזכיר תולרות ישמעל בן חבריה׳ כן הזכיר תולרות עשו בן יצחק והמלכים חשר מלכו בחומתו לפני מלוך מלך ביפר׳ כי לחרי כן לח היו מלכי׳ כמו שכתבתי כי תחת יד דוד היו פר סגרמו עכו׳ מלכי יהודה ופעמו מתחת ידם : בני חליפז כפי כתיב ביוד ובתורה כתיב בוי׳ ׳ קנז ותמנע ועמלק ׳ כנרחה מן הפסוק הזה כי תמנע הוי בן חליפז ובתורה כתיב כי תמנע היתה פלגם ל׳ חליפז ותלר לו לת עמלק ים מפרמי׳ כי תמנ׳ חם עמלק כמו שכתו׳ בתור׳ ומזרת היתה כי חליפז בח ל חפת פעיר חם לוטן וילדים תמנע ׳ לו בחוי פעיר לו לחר מותו ׳ ועזרת דקדק בתור׳ ים פסוק לח׳ ותמנע פלק היה היתה בתו ולחרי כן היתה לו פלגם וילדים לו עמלק לכך כתוב ולחות לוטן תמנע ולח חמר בת פעיר חלח לחות לוטן וזה הפירוש הוי דרך דרש ׳ וחילו היתה תמנע בת חליפז לח מכח חותה בקדר הבנים כי יחין זה דרך הכתוב חם לח יזכור בפירוש כמו ולת דיסן בתו ׳ ופרש לחותם ׳ והנרח בעיני כי לחז הכתו׳ דרך קצרים כי לח הוכרך עזרת לפרש כי מפורש הוי בתורה חל מכתב התולדות דרך קצרים ׳ וכן קבר בבני חם וכתב בני חבן בקדר הבנים לקבר ובמהזכיר וחרם וכו׳ ׳ חמר ובני עוץ וחול ׳ כן כת׳ הנה ותמנ׳ דרך קצרים כי היה לו לקבר עד וגעת קנז ועמלק ׳ חל לפי פעמלק לח היה פוה לפחר הבנים כי חם היו בני חמה ׳ והוי בן פלגם לפיכך הפריד ביניהם וזכר חמו וחחר ותמנע ודי לו כי כזכר הוי בתורים ׳

ובני

וַיָּקְטָן יָלַד אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־ חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־יָרַח׃ וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־ דִּקְלָה׃ וְאֶת־עֵיבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־שְׁבָא׃ וְאֶת־ אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן׃ שֵׁם אַרְפַּכְשַׁד שֶׁלַח׃ עֵבֶר פָּלֶג רְעוּ׃ שְׂרוּג נָחוֹר תֶּרַח׃ אַבְרָם הוּא אַבְרָהָם׃ בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל׃ אֵלֶּה תּוֹלְדֹתָם בְּכוֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם׃ מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד וְתֵימָא׃ יְטוּר נָפִישׁ וְקֶדְמָה אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל׃ וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם יָלְדָה אֶת־זִמְרָן וְיָקְשָׁן וּמְדָן וּמִדְיָן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ וּבְנֵי יָקְשָׁן שְׁבָא וּדְדָן׃ וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנוֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל־ אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה׃ וַיּוֹלֶד אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנֵי יִצְחָק עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז רְעוּאֵל וְיעוּשׁ וְיַעְלָם וְקֹרַח׃ בְּנֵי אֱלִיפַז תֵּימָן וְאוֹמָר צְפִי וְגַעְתָּם קְנַז וְתִמְנָע וַעֲמָלֵק׃ בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה׃

רשי

כדמפר׳ בבר מפל למלך פסיה עובר ממקו׳ למקו׳ וכפלה לו מרגלית ועמד ממלך וכ׳ בכברו׳ מפפר ער ממלת מרגליתו כך חות׳ הקב"ה מה לי ליחם פם חרפכפר וכו׳ ותרח ילח למלת לחברהם ומכלת חת לבבו כחתן ומפני כבודו פל יבח׳ יחם בני עפו ופמעל ובני קטור׳ ומפליכן מעט מעט ומכיחן ובני פני׳ חחורי הזכיר על כי בני עפו ירפוס ובם ליחם תמך׳ פנפפית פילגם לבני חברה׳ להודיע פבות פל חברה פהיתה בבות כפיולי׳ ופופים ורכתה לחיות פלגם לזרע חברהם דכתיב וחחות לוטן תמנע וכתי׳ ותמנע היתה פלגם ילח לפי פחמר׳ חם חיכי כדי להכפה לן לחפה חהיה לו פילגם ועוד לכן ייחס בני פעיר פחם חין חלופים ומלכים ומדי פעיר פל פעיר היה ובחלבת יבחק נתנה הבל לעפו דכתי׳ ובני עפו ירפו ויפפו תחת׳ ולהודיע קיום דברי הבל פחמ׳ ליבחק להרכו׳ זרעו ולהפליטו בכל ובפבול כבודו פל יבחק כתב כמו בני חרם פת ובני פת חכום ולפי פחיכו עיקר היחם מקבלן ומה פלח הזכיר קין וחבל לפי פלח העמידו תולרות חבל מפת יבחו תולרות נח וחברה׳ ומחברה׳ ער דוד נח פם וחם והיה לו לחפוב בני פם מיד לחבות מרגלית חברהם וכו׳ ער דוד ומפליך הטפל ומקבר יהיחם פלו ותופם העיקר וכן דרך כל היחם הזה דדברי היחיים וכן בפמוך בני חברהם יבחק ופמעל חלה תולרותם בכור ימפחל נביות וכו׳ וכן ויולד חברהם ת יבחק בני יבחק עפו ופרחל בני עפו לפי פמזכיר תחילה ליחם הטפל ולחר כך העיקר : תפכת ריפת ובחומ׳ כתי׳ וריפ׳ פמתחילה היו רפקן ולח היו מתבררי׳ עם יפרח ולבפוף נתחלפו דופי וריעוע : ובני יון לחיפם ׳ ומה פלח הזכיר תגוג ומדי לפי פלח יבחו מהם רחפי חומו׳ שח כל היחם לבל בני תגוג ובני מדי לח הזכיר לפי פלח יבחו מהם רחפי חומו׳ שח כל חומות׳ נקרחין על פם כתי׳ ודודני׳ : ורודנים ׳ ולהלן הוי חומר ודודנים כמיפר׳ חוטחים הם בחים ורודי׳ בהם וכפיד יפרח תקיפת הם חומרי׳ בני דודינו חתם בתחילה היו נרחין כחותבים בפעת חכילתן ולבפוף רודים בהם : הוי החל להיות גבור בחרץ ׳ הוי החל לפעות מלחמות וגבורות בחרץ : ומבריסי לר חת לוריס ׳ בבר חר׳ חבח בר כהנח כל מוניבח פל מבריס חיכה שח בים חר׳ יהומפ בן קרחה בר"ה לודים לודיים כתיב בבני יודן לומר לך לודיים לודי ים עכמים עכמיים להבי׳ להבי ים כפתוחי׳ נפתוחי׳ים פתרוסים פתרוסי ים כפלוחי כפלוחים יס פלפתי׳ פלפתי׳ים כפתורים כפתורי ים לפי׳ כתי׳ בבני יודן לדרום וכן כולפו וכנען ילד׳ וגו׳ ׳ ים פם וכנען עמה הרי ב׳ והיינו דכתי׳ יכב גבולות עמי׳ למפר בני יפרח כלומר גבולות עמים הפמיד כנגד מבטי יפרח פגם ים כנגד מבטי יפרח הפיב גבולות עמים דוגמת חפר חבבת לבדכם ׳ כי בימיו נפלגה חחרץ ׳ כתחלקן וכתמבטו יחיכם פל ברי׳ פמתחילה היו בני חדם חיים ט׳ מחות פכה ויותר וכחבו בימי תרפכפר וחילך לר מחות פכה ויותר ומן פלג ואילך נחגו לחחיים ר׳ מחות : כל חלה בני יקטן ׳ פהיה מקטין עבקיו כהיו גדול היה עבר לבל מחות חחרי לח נתנו לידרם כי לח עם כביו כתן להם מחות : פם תרפכפר פלח מכה בניו פל פם ועת׳ התחי מוב פעם חחר׳ מפני כבודו פל חברה׳ מפל למלך פנפלה לו מרגלי׳ כדלעיל : חבר הוי חברה׳ עבמיו יהם מעם עד חברה׳ ומי הוי זה חברם הוי פנקר׳ חברה׳ : קטור׳ פילג׳ חברה׳ כל נבלי פיכול לפפ׳ בהם הוי מפפר מפו׳ כבודו פל יבחק מכולם היו בני פילגם לבל הוי היה עיק׳ וחדו׳ הבית ׳ ובני מדין עיפה ועפר וגו׳ ׳ ה׳ רחפי חומו׳ פל כן הפמידו תמנ׳ מלכי׳ לכל חומ׳ מלכ׳ דכתיב ת חוי וחת דיקס וחת כור וחת חור וגו׳ תמנת תלפ מדי׳ כל בני קטור׳ בשבי׳ כבודו פל חברה׳ : בני יפח׳ פמו ויפר׳ תפכי כבודו פל דוד ת יפר׳ ולח יבח׳ : בני עפו ליפז כדי לקב׳ ולהפליטו והזכירו לכבו׳ יפח׳

חתרן

אביחיל בן חור אלה ראשי אבות׳ אלה ראשי ואבות׳ אלה עשה בניהו בן יחויעל׳ אלה מבני גד ראשי׳ אלה הם אשר עברו׳ ומן חור זקן עד ראשא דסיפרא דכו׳ ף׳
אלה בסר׳ ואלה וסים׳ ואלה אשר הוסד שלמה׳ ואלה שרי הנצבים׳ ואלה פקודתם לבית אבותיהם׳ ואלה המתקשרים תניגא דסיפרא׳ וכל עזרא דכו׳ ף׳ ואלה בסר׳

וּבְנֵי שְׂעִיר לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר ח׳ בטע׳ ל׳ בסי׳
וְדִישָׁן׃ וּבְנֵי לוֹטָן חוֹרִי וְהוֹמָם וַאֲחוֹת לוֹטָן ל׳ בסי׳ ל׳ אל
תִּמְנָע׃ בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְיָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפִי ל׳ ל׳
וְאוֹנָם וּבְנֵי צִבְעוֹן אַיָּה וַעֲנָה׃ בְּנֵי עֲנָה דִּישׁוֹן ל׳ ע׳ סכי׳ בן
וּבְנֵי דִישׁוֹן חַמְרָן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן׃ בְּנֵי־ ל׳ ל׳
אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן יַעֲקָן בְּנֵי דִישָׁן עוּץ וָאָרָן׃ ל׳ וכל פוס קרית דכו׳
וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּלַע בֶּן־ כ׳
בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה׃ וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו כ׳
יוֹבָב בֶּן־זֶרַח מִבָּצְרָה׃ וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו ל׳
חוּשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי׃ וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו ר׳ אל׳ וכ׳ תם׳
הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם
עִירוֹ עֲוִית׃ וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׁמְלָה עייין ת׳ כ׳
מַשְׂרֵקָה׃ וַיָּמָת שַׁמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל כ׳
מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר׃ וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל
חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר׃ וַיָּמָת בַּעַל חָנָן וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו ל׳ דסמי׳
הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־־ ל׳ פס׳ ופס ום׳
מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב׃ וַיָּמָת הֲדַד וַיִּהְיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם ל׳ ג׳
אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְיָה אַלּוּף יְתֶת׃ אַלּוּף עליית ת׳
אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן׃ אַלּוּף קְנַז כולהון פתוחי׳

אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר׃ אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף
עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם׃ אֵלֶּה בְּנֵי ל׳ פס עד דויד זקן
ב יִשְׂרָאֵל רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן׃
דָּן יוֹסֵף וּבִנְיָמִן נַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר׃ בְּנֵי יְהוּדָה עֵר ר׳ ב׳ אל׳ בסי׳
וְאוֹנָן וְשֵׁלָה שְׁלוּשָׁה נוֹלַד לוֹ מִבַּת־שׁוּעַ הַכְּנַעֲנִית ה׳ בסע׳ כסי׳
וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְמִיתֵהוּ׃ ע׳ ה׳ אל כסי׳
וְתָמָר כַּלָּתוֹ יָלְדָה לוֹ אֶת־פֶּרֶץ וְאֶת־זֶרַח כָּל־בְּנֵי ל׳
יְהוּדָה חֲמִשָּׁה׃ בְּנֵי פֶרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל׃ וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי ת
וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדָרְעַ כֻּלָּם חֲמִשָּׁה׃ וּבְנֵי כַרְמִי ל׳
עָכָר עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מָעַל בַּחֵרֶם׃ וּבְנֵי אֵיתָן ע׳ סכי׳ בן
עֲזַרְיָה׃ וּבְנֵי חֶצְרוֹן אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ אֶת־יְרַחְמְאֵל וְאֶת־
רָם וְאֶת־כְּלוּבָי׃ וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב ל׳
חוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן נְשִׂיא בְּנֵי יְהוּדָה׃ וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד ל׳ חסף׳
אֶת־שַׂלְמָא וְשַׂלְמָא הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז׃ וּבֹעַז הוֹלִיד ל׳ ואין ג׳
אֶת־עוֹבֵד וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי׃ וְאִישַׁי הוֹלִיד מפקין ת׳
אֶת־־ בְּכֹרוֹ אֶת־אֱלִיאָב וַאֲבִינָדָב הַשֵּׁנִי וְשִׁמְעָא ל׳ ל׳ ואין חל׳
הַשְּׁלִישִׁי׃ נְתַנְאֵל הָרְבִיעִי רַדַּי הַחֲמִישִׁי׃ אֹצֶם ט׳ ח׳ חס׳
הַשִּׁשִּׁי דָּוִיד הַשְּׁבִיעִי׃ וַאֲחוֹתֵיהֶם צְרוּיָה וַאֲבִיגָיִל ל׳ וחם׳ וח׳ חס׳
וּבְנֵי צְרוּיָה אֲבִשַׁי וְיוֹאָב וַעֲשָׂהאֵל שְׁלשָׁה׃ וַאֲבִיגַיִל כלים׳
יָלְדָה אֶת־עֲמָשָׂא וְאֲבִי עֲמָשָׂא יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי׃

רשי

חמרן ולפנים. ובחומם כתי׳ חמרן בתחלה היו חמורין ובחמדין כדריקי׳ ובסוף מצוערין בחמור כן דרך החמור בתחלה חמור ובסוף בעמים מכוער והסום מתחלה מכוער ובסוף יפה: ואלה המלכים. מפורש בבר׳ חמר ר׳ חיבו קודם מלך עמד מלך ביסר בכר מלך בחדום ר׳ יוסי בן חניכה חום׳ בשעה שזה מעמיד מלכים זה מעמיד סופטים זה מעמיד הלופים זה מעמיד בפיוסים חמ׳ ר׳ יהושע בן לוי זה מעמיד ח׳ וזה העמיד ח׳ ושמעתי כי לו היה לחדום הלק חלק ח׳ מלכים ולישראל ח׳ והלא יותר הוו ורש לחזיה יותם וכו׳ הלק זה העמיד ח׳ מלכים פי בזמן שהמליכו לחזק ח׳ מלכים על חדום לף המליכו את מלכי ישראל כי קודם דוד היו ערופי בית לבוקוי: רע בעיני יי׳. מפורש בבר׳ שהיה חורם בנבו׳ בח עליה מלך כדרכה. ונתמר כלתו. תמיה לכי היית מזכיר נבו׳ זקיקותו על דוד: ואיתן והימן וכלכל ודרע. כולם בימי דוד ובימי מלמה היו והיו חכמים ביותר ועל זה נאמר ויחכמו מכל האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל ודרדע בני מחול להלן לעניין חכמת מלמה נופל לפון זה דרדע לף על פי שנקר׳ דור דיעה בשביל חכמתו נתחכם מלמה מכולם ומה מאמר האזרחי אלף יתורים כמו הזרחי מזרח יפה ובהרבה מקומות בכתבת האלף בתיבה ואינה נקראת ודונמתו ואחותי ואחותיכן והלחם פנוי ופעמים נחסרת כמו ותמרו ויכו הרמים כמו החרמים ופסיקת׳ דורם מכל אדם זה אדם הרחקון אומין זה אברהם הימין זה מסף וכלכל זה יוסף ודרדע זה דוד המדבר מחול מחיל להם מעמד עגל: ובני כרמי עכר. ולמה נקוריהו עכר והלא עכן שמו ומפורש לפי שהוא עכר את ישראל שעבר על החרם וכפלו על ידו לו׳ הלף לים והוא לים מפורסמתי שכל מים מיסול לכפר בבנו׳ מכפר ואינם כן יפה מלכו׳ מהם: ובני חיתן עזריה כמו ובני דן חשים: כלובי׳ זהו כלב כמו מחוכיה למטה וכלב בן חברון ובכפר שמואל כתיב והוא כלבי׳ ותרגם׳ תדבית כלב וכך תרגם כלבי מחזיק היה ומתפאר בעצמו מלין מיוחס בכל מקום כמוהו כלומר הם שמואל נתן לו מלוכה ועל כן נאמר מי דוד ומי בן יי׳ היום רבו עבדים. פחרי יפת מרות המוחביה וירחמיאל לחיו כפל בויה כמו שכתוב למטה וזה כלובי מתנבא ואומר כיפר בפיו לבנו: נחשון נשיא בני יהודה. לף הא לפרש הלף מפני כבודו של דוד: ושלמא הוליד את בועז. רבותינו תירגמו לבועז זה בועז ותימה יש היאך יכול להיו׳ והלא נחשון בשנת ביציאת מצרים ושלמון בנו את כבר והוא היה מבני החרך בועז ובועז בנו מהוא לבעז בכניסתו לארץ מלך ומיציאת מצרי׳ עד יפתח היה פלא מאות שנה. וחכמי׳ אומרו בשם׳ שבן בועז על דוד והרקח מיד את בועז ולבעז היה סופו לשוח מות יפתח דכתי׳ וישפוט אחריו את יפר׳ לחבץ מבי׳ לחם ועל זה אמרו חכמי׳ מפרי מגינו בחבר׳ מהו אומר לאחר שנברך דמו וכו׳ ואומר הלבן שהה שנה ועלר ואיך הוליד בועז בן ג׳ מאות שנה ול׳ על כן אמר ויתן ל׳ לים הריון רובת׳ וירחמהו ו׳: לבעז. לב לכל הכתוב מפרי לפה שהוא בחורים מבכה לבבו וכבטנו ולא כנפ בה: ואיתי הוליד את כלובי. מלף לף בבור חיל: דויד המביעי. מלף יוד מפני כבודו של דוד ופתוח מלף המרובעית לפיכך לף מכה המביעי ואבי׳ אליהו ועמשא יתר הישמעאלי. ויתר הישמעאלי בתרן ישמעאל היה דר רובת׳ בית עובד אדום הגיתי וכן ויפלח הנחש מכור בן לפה הלמנה ואבי׳ חיים כורז׳ וכלב

רדק

ובני מעיר. הזכיר כאן בני מעיר כמו שהזכיר בתורה כי לאהבת יוסף נתן לעמו בנו נחלת החלופים הללה׳ ובני לוטן. חורי והומם. בי״ו׳ ובתורה וחימם בי״ת: בני סובל עלין. ובתורה עלון. שפי. בי״ת ובתור׳ שמ בי״ו׳ ובני דישון. ובתור׳ ושה בני דישן בקמץ. ואין כי בני דישון היו כי דישון בחולם היה החמיעי מבני מעיר. ודישן בקמץ היה הבן השביעי מבני מעיר וכן הזכירם׳ ודישון ואהר ודישן לבל כשנזכר תולדות׳ קרי׳ שניה דישן בקמץ. ושה בני דישן חמדן וכו׳. ואין כן בני אהר ואין כן בני דישן עוץ וארן. ונזדמן כת׳ שניה דישון כדרכה כי לף היו מקפידי בשמותן בין דישן לדישון: ובני פישון חמרן. בי״ת ובתור׳ חמדן בי״ת וכבר כתבתי טעמי החלופין. וזפון ועקן. בי״ת ובתורה ועקן בי״ו: והלה המלכים ויתום בעל חנן ויתלוך תחתיו הדד בי״ת ובתורה הדר בי״ת: ושם עירו פעי. ובתורה פעו בי״ו: הלה בני יפרעל וכו׳. והתחיל ליחס בני יהודה כי עיקר הספר על מלכי יהודה: ובני זרח זמרי. הוא זבדי בן זרח הנזכר בספר יהושע: ובני כרמי לף על פי שלף נזכר כרמי יודע היה כי פרמי בן זבדי הוא זמרי מזכר וכן מנהג זה הספר בכפור יחסים במקומו, ועכר הוא עכן לף קרוהו עכר לנבהי כי עכר יפרעל: ובני חיתן עזריה. כמו ובני דן חושים: ובני פלוא זיל לף הזכיר יחום היתן וכלכל ודרע חולי לף מפקם. חן קבר בימם זרח כי לף בלה ממנו המלוכה וחזר ליחס חצרון בן פרץ כי ממם יבלה המלוכה: ואת כלובי. הוא כלב בן חצרון ממזכיר למטה: את כחמון בניה בני יהוד׳. לכבוד דוד כתב כן להודיע מלף זקנו כחמון היה בניה ונחיתי הולד. בלף ובי״ת אחד הוא כי תותין. חלופות. ומעשה המליכי׳ הוא מתם הנזכר בספר שמואל: דוד המביעי. כתב ר׳ יונ׳ כי הוא כמו המביעי מהרי מבעם בניש היו לו מלבד דוד כמו שלומ׳ בספר שמואל ויעבר יפי מבעת בניו לפני שמואל. ואחרי כן יתר לו התנו הנערים ואתר עוד שחר הקטן. ועוד כתיב ולו שתה בניש הנה כי שתה בניש היה לו ודוד היה השמיני כן מתים לומי בן יתים דוד המביעי ל׳ השמיני. ולף יתכן זה שסדר לבל הנכון שהיה לומי בן יתים אחרית. ובספר שמואל מנה לותם כולם בכלל שלמר מבעת בניו ואתר עוד שחר הקטן. ובספר שמואל כתיב ואלה שמות בניו הבכור אמנון ואחר דניאל השלישי אבשלום הרביעי אדוניה בן חגית החמישי שפטיה בן אבטל הששי יתרעם לגלה השביעי. אלה ששה בניש היה לו בחברון ומירושלם שלשה ושבתשע נשים היה לו פילגש ושמה רצפה בת אית ויולדת לו את ארמוני ואת מפיבשת ואת בני מיכל בת שאול שחמשה ילדה לעדריאל בן ברזלי המחולתי ואת בני אחותה בת שאול שחמשה ילדה לעדיאל בן ברזלי המחולתי ואת בני

דברי הימים א

אלה וסימ׳ אלה בקשו כתבם ׳ אלה בקשו כתבם תניא דסיפרא ׳ אלה בני והמדינה העלים תניא דסיפרא ׳ אלה בימי ׳ מיקים ׳ וכל שאר כתוב דכותה׳ ל״פ אלה בב״ב ר״פ ואלה וסים׳ ואלה צפנת בלבבך ׳ ואלה תולדות פרץ פרץ הוליד ׳ ושם ג׳ ר״פ בקריאה וסי׳ ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב ׳ ושם הנהר השלישי הדקל הוא ההולך

וְכֶלֶב בֶּן־חֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־עֲזוּבָה אִשָּׁה וְאֶת־ 5
יְרִיעוֹת וְאֵלֶּה בָּנֶיהָ יֶשֶׁר וְשׁוֹבָב וְאַרְדּוֹן׃ וַתָּמָת ח׳ תל בלעים׳ ל׳ ותל׳
עֲזוּבָה וַיִּקַּח־לוֹ כָּלֵב אֶת־אֶפְרָת וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־חוּר׃ ב׳ בתרי לים
ב וְחוּר הוֹלִיד אֶת־אוּרִי וְאוּרִי הוֹלִיד אֶת־בְּצַלְאֵל׃
וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל־בַּת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד וְהוּא ז׳ פסי׳ והוו׳ והוו׳
לָקְחָהּ וְהוּא בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־שְׂגוּב׃
וּשְׂגוּב הוֹלִיד אֶת־יָאִיר וַיִּהְיוּ לוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ עָרִים
בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד׃ וַיִּקַּח גְּשׁוּר וַאֲרָם אֶת־חַוֹּת יָאִיר כ״ד בטעס
מֵאִתָּם אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ שִׁשִּׁים עִיר כָּל־אֵלֶּה
ב ה בְּנֵי מָכִיר אֲבִי־גִלְעָד׃ וְאַחַר מוֹת־חֶצְרוֹן בְּכָלֵב י׳ ב׳ פסי כתבת
אֶפְרָתָה וְאֵשֶׁת חֶצְרוֹן אֲבִיָּה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַשְׁחוּר
אֲבִי תְקוֹעַ׃ וַיִּהְיוּ בְּנֵי־יְרַחְמְאֵל בְּכוֹר חֶצְרוֹן
הַבְּכוֹר יְרַם וּבוּנָה וְאֹרֶן וָאֹצֶם אֲחִיָּה׃ וַתְּהִי אָשָׁה ל׳ ל׳ וחד כתע חרן׳ ל׳ פסו׳ חתיקה
אַחֶרֶת לִירַחְמְאֵל וּשְׁמָהּ עָטָרָה הִיא אֵם אוֹנָם׃
וַיִּהְיוּ בְּנֵי־יְרַם בְּכוֹר יְרַחְמְאֵל וּמֵצַע וּמִין וְעֵקֶר׃ 5

רדק

וכלב בן חצרון ׳ ים מרבותינו ז״ל ׳ מתמרו כי הוא כלב בן יפונה ולמה נקרא בן יפונה שפנה עצמו מעצת מרגלים ומה מתמר בן עתניאל בן קנז אחי כלב אמרו כי לחיו היה תימו ולא היה בן קנז אלא חורגו מהוא בן אשתו ׳ ואמרו דיקי דרכתב הקבוץ ׳ ולא כתב בן קנז ׳ ולא ירדה כן לפי פשטי מכתובי׳ כי לפי פשטי הכתובי׳ נראה כי כלב זה היה מבני חצרון הראשוני ׳ ואמר כי אחר לקח בת מכיר והוא בן שמ׳ שנה ואם מאמרו ז״ל כי היה כלב בן יפונה כשהוליד חצרון בן שלש ושבעים שנה ׳ כי כלב אמר בן חמשים שנה ויותר כשהוליד חצרון היה בן ק׳ שנה ויותר ואחר כך נשא בת מכיר ׳ ואחר כך הוליד את אפרת ׳ ואחרי כן אמר ותמת עזובה ואמר ואלה בניה שהיו בעודה אשת חצרון ׳ ונראה כי בניותיו היו וכן אמרו רבותינו וכי ים הרס מוליד את כמיו ודרמן בו עכיני ׳ ולפי דעתי את זה כמו מן ׳ וכן כפלתי את העיר ואחריה זולתו ׳ וכן פירוש הפסוק וכלב בן חצרון הוליד מן עזובה לשמו מן יריעות שהיה היו כמיו ומשתיהן היו לו בנים וקבר התולדות ולא זכר את בני הפחת והוא עזובה ועליה אמ׳ ולמה בניה וכאמר מתה עזוב׳ לקח לו כלב לשה אחרת ממה אפרת ׳ ואחר בת חצרון ׳ מה מאמר והוא בן ששים שנה וילדה לו את הבנים שמנה כי אם בנות ׳ וכל אלה התולדות במצרי׳ היו מבני מכיר ׳ ושגוב הוליד את יאיר ׳ הנראה כי יאיר היה מבני מכיר ׳ ומה מאמר בתורה בן מנשה כי הלא יאיר היה מבן אפרים ולפי פשטו היה מבן מנשה ׳ ומה מאמר בתורה בן מנשה מפני שהיה יאיר בארץ הגלעד ובארץ הגלעד היה מנשה ׳ ומה מאמר בתורה ויקרא אותם על שמו וכל הספור ספר הנה גם כן להודיע כי זה הוא יאיר הנזכר בתורה וכן מיהם אומר ז שבט יהודה וכן היה ׳ ומה מאמר בתורה בן מנשה מפני שהיה כלב בארץ הגלעד בשאר שבטים ולפי פשטו יאיר היה בארץ הגלעד גם וגם שבט ראובן וגד היו לו הערים ההמה לבהלה ׳ ורבותינו ז״ל אמרו כי לית יאיר מכתוב בתורה אלא לקח הגלעד ומתה וירמה ומירופק לשמו היו לו לו עשרים ושלשה ערים : ויקח גשור וארם ׳ הודיע כי אלה הערים לאחר לקחם יאיר לקחם מיד בני בניו גשור וארם ׳ הודיע כי אלה מהיותם מהיו מכיניהם כמו שאמר עד גבול הגשורי והמעכתי ׳ כל אלה בני מכיר אבי גלעד ׳ פי׳ כל אלה הערים היו לבני מכיר אבי גלעד ׳ כלומר לבני בת מכיר והוא חסר למ״ד המקום ׳ וכן ובני פרי גדורים היו בן קוף כמו לבן קוף ורבים כמותו חסרים למ״ד המקום ׳ ומכאן רז״ל בני בניים הרי הם כבנים ולפילו בני בנות ויכו עומד בדבר זה לעניין הרים והם פי׳ בני כתמתו לא כמו מלכו מפרשים לותו שהוא כמו לבני ׳ והכוון כמו שפירשנו כי הם היה לומר על הבני׳ מהו כל זה והוא לא זכר זה שגוב זה על ההרים אחר שמים עיר מזכר ׳ ולפשוטו כי מת מזכר ל״ג ערים בארץ הגלעד הם ׳ ובאמרו הם בכלל שמים עיר מזכר שמם אלה שמים עיר בארץ הגלעד הם ׳ ובאמרו עשרים ושלש הערים הגדולות ואמרו שמים עם בנותיהן ׳ ואחר מות חצרון בכלב אפרתה ׳ ים לומרים כי על שם כלב ואמתו קרתו את העיר כלב אפרתה ׳ ולפי דעתי כי פי׳ בעת מלקח כלב בנו אפרתה ושם כן חצרון היה מבחי הארץ ובארץ יערות אלם ׳ ורחוק הוא זה הפירוש מהיה חצרון יותר ממחים שנה ׳ ולפי דעתי כי פי׳ בעת מלקח כלב בנו אפרתה אמתו בחותו בעת את חצרון ׳ ואמת חצרון הביה ׳ לפי שמר כי בעת זקנתו לקח בת מכיר הודיע כי בעת מתת היתה לו אמה אחרת ושמה הביה ׳ וילדה לו את הטחור אבי תקוע ואליה תמ׳ ושם בני ירחמאל ׳ הזכיר תחילה יחום רם בן חצרון כי הוא העיקר לספר ממשפחת דוד ואחר כך הזכיר יחם כלב בן חצרון לפי שהוא אב לה זכור יחם הבכור והוא ירחמאל ׳ ותהי אמה אחרת לירחמאל ושמה עטרה ׳ לפי פשטו אב לה זכור יחם כלב בן הראשונה אך שמר שהיתה פלגש כמו בן אמה אחרת אמה אחת היתה ׳ ורבותינו דרשו כי גויה היתה לכן הזכיר ושמה עטרה שהוא לה לעטרת בה כי בת מלכים היתה ומכאן אמרו ז תמן בגד עד עשרים ואחד עשרה דורות מעטרה עד ישמעאל בן נחניה כי כל דורות שבאו בתורה מהם יוסבי׳ במזרח על ארץ יפרץ וארם היו ויוסבי׳ במזרח דכתי׳ ארם מקדם ופלגים מחזו תיר בימי פפוס המפטי כשחטאו ישר׳ מכרם ביד חוב ביד ארם ואז הלכו ולקחו מהם וכשבאו דור החזיר ולפי מהחזירן כתבן כאן : בכלב אפרת׳ על שם שקרא את העיר אפרתה : ותלד לו את תחור ׳ לאחר מיתת אמתו קראו את העיר אפרתה : תחור אבי תקוע ׳ פר על עיר תקוע מהוא על שבט יהודה : ויהיו בני ירחמאל בכור חבר׳ ׳ לפי פשפוק במשפחתו על כלב על כן הוכרך לומר בכור חבר בכורו על ירחמאל : ותהי אמה אחרת לירחמאל ושמה עטרה ׳ לפי פשוטו ישראלית היתה ׳ ובמדרש ירושלמי כתב פלגש בניים להתעטר בה יפה ומריבת היתה ׳ ממעתי שם כמה מקמתי שם בישראל תוכם שפל והלם היה לפון תוכן ׳ ומה לכלתי בתוכי ממנו וכמו כמתוכנים ׳ ויפה ממנו ממם מכתן בתו לירחמ המכרי עבדו ומספר בגנותן כלומר לה היו רחוין למלכות ויפה ממנו ישמעאל בן נחניה בן אלישמע בן אלישמע בן אלישמע

קדמת אשור ׳ ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תפש ׳ ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ׳ ושם איש ישראל המכה הכה ׳ ושם האשה המכה חמדינית כזבי בת צור ׳ ושם בת אשר שרח ׳ ושם אשת עמרם יוכבד בת לוי ׳ ושם חברון לפנים קרית ארבע ׳ ושם אשת אביהוד אלישבע ׳ ושם אשת אביהיל ׳ ושם אשת שאול ׳ ושם האיש נבל ׳ ושם

ובני כלב אחי ירחמאל מישע בכרו
הוא אבי זיף ובני מרשה אבי חברון : ובני חברון
קרח ותפוח ורקם ושמע : ושמע הוליד את רחם אבי
ירקעם ורקם הוליד את שמי : ובן שמי מעון ומעון
אבי בית צור : ועיפה פילגש כלב ילדה את חרן
ואת מוצא ואת גזז וחרן הוליד את גזז : ובני יהדי
רגם ויותם וגישן ופלט ועיפה ושעף : פילגש כלב
מעכה ילד שבר ואת תרחנה : ותלד שעף אבי
מרמנה את שוא אבי מכבנה ואבי גבעא ובת כלב
עכסא : אלה היו בני כלב בן חור בכור אפרתה
שובל אבי קרית יערים : שלמא אבי בית לחם חרף
אבי בית נטופה : ויהיו בני שובל אבי קרית יערים

ב׳ ו׳ הראה חצי המנחות : ומשפחות קרית יערים
ג׳ ל׳ ג היתרי והפותי והשמתי והמשרעי מאלה יצאו
ל׳ ל׳ ח׳ בטע׳ כפ׳ ל בני שלמא בית לחם
ופטופתי עטרות בית יואב וחצי המנחתי הצרעי :
ד׳ ושבי ק׳ ל׳ ל׳ ומשפחות סופרים ישבו יעבץ תרעתים שמעתים
ל׳ ויתר׳ קינים שוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית־
ב׳ רכב : ואלה היו בני דויד
ל׳ חס׳ אשר נולד־לו בחברון הבכור אמנון לאחינעם
ת׳ ל׳ חל׳ ב׳ היזרעאלית שני דניאל לאביגיל הכרמלית :
כולחיון חס׳ בחמ׳ ה׳ השלשי לאבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור
הרביעי אדניה בן חגית : החמישי שפטיה

ובני כלב אחי ירחמאל ׳ לפי פיהם למעלה קנת מספחו׳ כלב והפסיק ביניהם ירחמאל
בריך לומר כלב אחי ירחמאל מלא תלמר כבר יהם כל מספחות כלב לכך הוצרך
לומר כלב אחי ירחמאל מזה לא כלב אח׳ היה וכן דרך כל היחס לומר פיהם כסדר
שלו פיהם קנת מספחת עלובי ותופס מספחה אחרת וכפיהם קנת מספחה זו
מתחיל ליהם מספח׳ רחשוב׳ כבתחילה וסוב האחרת וכן תעורבב כל ספר היהם
הזה ׳ הוא אבי זיף ׳ סר על זיף וסר כל בני מרסה וסר חברון וסם העיירות
הללו כתובים בספר יהושע כדכתיב זיף וטלם ובעלות וכתוב קציעה וכזיב
ומרסה ׳ אבי ירקעם ׳ כל אבי מנחתר כאן סר על אותה העיר הכתוב׳ בתוך ׳
ובני יהדי ׳ אח׳ מבניהם על עיפ׳ היה ומה טלא הזכי׳ מי היה אביו לפי סיומו בריך
להזכי׳ סוף מבניהם על עיפ׳ כי אם זה יהדי ׳ ותלר בעבף אבי מדמנה את סוף אבי
מכבי וגאבי בבע׳ ׳ סתי עיירו׳ הללו טלו היו ׳ ובת כלב עכסה ׳ עתה מתחיל לרחם
ומקדים בעכסה מסום סהיתה קרית ספר עתניא כדכתיב ויאת׳ כלב תסר יכה
קרית ספר וגו׳ ׳ זה היה בני כלב בן חור בכור חפרתה ׳ פתרון זה היה בני כלב
בן חור כמו בנו חור והוא חור היה בנו הבכור לאפר׳ לפתו ולא בכור לכלב וכן
מפורש למעלה ויקח לו כלב את אפרת ותלד לו את חור עלא זה היה וגו׳ חור היה
בן לכלב והוליד בן ויקרא שמו כלב וכך פירושו וזה היה בניו של כלב בנו על כלב
מובל וגו׳ ׳ בנו׳ לאפרת׳ ׳ ולא בכור לכלב על חור הוא אותו׳ כן נראה לנו ׳ הרואה
חבי המנוחות ׳ מדינה אחת היתה בארץ ומנוחות שמה דכתיב ויגלוש ז מנחת
והוא המובל על חבי מדינה ולקמן כתיב מי מבל על חבי המדינה החרית ׳
הרואה ׳ פורמדיפיו בלעז ׳ ומשפחו׳ קרית יערים ׳ ומשבי קרית יערים : תלה
ואלו הארעתי ושחתחולי ׳ ומשבי ארע׳ וז תתמה מכתוב ונחל רוח יי׳ לפעמו בין
ארעה ובין תשתחול דמשמ׳ סהיו עיירות הללו טל בני דן כי כל זה טל כתף
טל בני יהודה היו שהיו יכולין לומר העיירות והגבול סהיה בין ארעה ושתחול
היה טל דן לכל ארעה ושתחול עכשיו טל בני יהודה היו ׳ בני שלמא בית לחם׳
בני שלמ׳ היו מיושבי בית לחם הכטופתי עטרות בית יואב ׳ וגם מיושבי נטופת
ועטרות בית יואב חבי מדינת המנחתי תפסו להם בני כדעה והיו יושבים בהם
שם מקומות הן בעכה הנטופתי תהרי הכטופתי גבורי דוד ומנחת ויגלוש טל
מנחת : ומשפחו׳ סופרים יושבי יעבץ ׳ סיעת יעבץ סהיה מושל עליה׳ כדכתיב
למטה ויהי יעבץ נכבד מאחיו : תרעתים מתעתים סוכתים ׳ כולם שמות בית
לחם הם : המה הקינים ׳ והיכן מקומם טל אלו והלה הם יושבי קין שם מקום
דכתיב הקין וגבעה ותמנה ערים עמר : הבאים מחמת חבי בית רכב ׳ סיבאו
מחמת סהיה טל בית רכב ויושבו בקין ע״ש יעבץ שם טל עיר ושל יעסכר היתה
כדכתיב והרבית וקשין ויעבץ ׳ המה הקינים ׳ סורפים ויתנהו לסורף תרגומו
לקנאה : מני דכיל לחביגיל ׳ ובמושל כתוב ותשבי כלאב לחביגיל ובמדרש
ויכלו מפר׳ לפי סדור כשן חביגיל חל׳ מיתת נבל והיו חוסרין חותו הבן סהוה טל
נבל לכך קראו דוד שמו׳ שני׳ כלאב ודניאל דני׳ ל כלאב סהיה דומ׳ כולו לחבי׳

כלומר גם אלה המשפחות היו מבני שלמא סופרים סהיו ומלמדים והיו יושבי עיר שמה יעבץ ׳ לפסר סיעבץ בנה חותה ונקרית על שמו ׳ תרעתים
מתעתים סוכתים ׳ שמות משפחות ויש הרבה דרשות בשמות הללו ואם ביקש לדרוש כל השמות למה נקראו כן לית לכו יכולם ספר ואין לכו אלא מה שכתוב בכתוב ׳ כי כל
שמות הוו על עסקיהם ידע״ס לכלם כמו שכתוב במקומם ואין לכו לחפש יותר מלו נכתבו עסקיהם ׳ המה הקינים ׳ מצאתי בספר מדוייק הקינים בכ״י
הקלף ׳ ובספרים יחרים ג״כ מצאתי בחירק הקלף ׳ והמתרגם עלו ליתי ׳ וחד קינים וחבבי ׳ הם כתו כן שם משפחה ורופאי ׳ ויש מפרשי׳ סהיו סורפים מתרגום
ויתנהו לסורף ויהפיה לקנאה ׳ ואתרו רבותינו זל סהיו מבני קני חותן משה וכתערבו במשפחת יהודה ונתיחסו עמם ׳ מתחת לבי בית רכב ׳ וסם משפחת בית
הרכבים הנזכר בספר ירמיה וסם זה משפחה סהיה חתת ׳ ולזה היו בני דוד ׳ לפי סהזכיר למעלה משפחת רם עד דוד ולא הפליט היחס כדי לספר יחס כלב
יחזיון חזר עתה בהעלותו יחס כלב להפליט יחס דוד ׳ סני רניאל ׳ ובספר שמואל קורא חותו כלאב ׳ ים בו דרש לפי שלקח דוד לביגיל לחרי מות נבל אתרו בני
דוד כי זה הבן הנולד לחביגיל היה בנו של נבל ׳ ולפיכך יצא קלסתר פניו של דוד להסיר החשד לפיכך קראו כלאב דומה לאב ודניאל היה שמו העקרי
כלומר ויבני אלהים מנבל ׳ הפלושי לאבשלום בן מעכה ׳ לשון לאבשלום כופלת על עיקר הפעם לא לאחב יה דבר ז הפעם ובאחיו לאבשלום ׳ וכמו
לשון ולו הרגו לאחב ׳ לכל כלו תפעה כאחת ׳ חנום לפרך ׳ ואחרים מלבר הלה כמו סהבאתים בספר מכלל בחלק הדקדוק ׳ יתרעם

דברי הימים א ד

והאל וברכיה ואחל חרמן אב מן חר וחר חר וא וחד והא ולית דכו וסים ואחרון ואני ידעתי גואלי חי׳ והאחרון כי לא מועף לאש מוצק ׳ ואחל וחשוב ואחל וברכיה ׳ והאחל
ומשמרת בני גרשון באחל מועד׳ ואפים ענה ואלפים כלם וגם ׳ וחאלפים והעירים עבדי האדמה ׳ וראיתם את כבוד יי׳ בשמעו את תלונתיכם ׳ והבקר וכראה הערב

לַאֲבִיטַל הַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אִשְׁתּוֹ׃ שִׁשָּׁה ה׳ לכתיב ל
נוֹלַד־לוֹ בְּחֶבְרוֹן וַיִּמְלֹךְ־שָׁם שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה
חֳדָשִׁים וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָם׃
ה וְאֵלֶּה נוֹלְדוּ־לוֹ בִּירוּשָׁלִַם שִׁמְעָא ק׳ וחמל׳ ח׳ חל׳
וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה אַרְבָּעָה לְבַת־שׁוּעַ בַּת־ ל
עַמִּיאֵל׃ וְיִבְחָר וֶאֱלִישָׁמָע וֶאֱלִיפָלֶט׃ וְנֹגַהּ וְנֶפֶג
וְיָפִיעַ׃ וֶאֱלִישָׁמָע וֶאֱלְיָדָע וֶאֱלִיפֶלֶט תִּשְׁעָה׃
כָּל בְּנֵי דָוִיד מִלְּבַד בְּנֵי־פִילַגְשִׁים וְתָמָר אֲחוֹתָם׃
וּבֶן־שְׁלֹמֹה רַחַבְעָם אֲבִיָּה בְנוֹ אָסָא ז׳כתי׳ ל
בְּנוֹ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ׃ יְהוֹרָם בְּנוֹ אֲחַזְיָהוּ בְּנוֹ יוֹאָשׁ
בְּנוֹ׃ אֲמַצְיָהוּ בְּנוֹ עֲזַרְיָה בְּנוֹ יוֹתָם בְּנוֹ׃ אָחָז
בְּנוֹ חִזְקִיָּהוּ בְּנוֹ מְנַשֶּׁה בְּנוֹ׃ אָמוֹן בְּנוֹ יֹאשִׁיָּהוּ ח׳ בכתי׳
בְּנוֹ׃ וּבְנֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַבְּכוֹר יוֹחָנָן הַשֵּׁנִי יְהוֹיָקִים ג׳ כפו׳ רכל מלי בעתם
הַשְּׁלִישִׁי צִדְקִיָּהוּ הָרְבִיעִי שַׁלּוּם׃ וּבְנֵי יְהוֹיָקִים
יְכָנְיָה בְּנוֹ צִדְקִיָּה בְּנוֹ׃ וּבְנֵי יְכָנְיָה אַסִּר שַׁאַלְתִּיאֵל ז׳ ל חס׳ נג׳
בְּנוֹ׃ וּמַלְכִּירָם וּפְדָיָה וְשֶׁנְאַצַּר יְקַמְיָה הוֹשָׁמַע ל ב׳ ל
בְּנוֹ׃

רדק

יתרעם לעגלה אשתו ׳ תמרו כי זו היה מיכל בת שאול ׳ לפי שמתה הרשעה
ומה שלמ׳ הכתו ומיכל בת שאול לא היתה לה ולד עד יום מותה מיתתו היום ואילך
לא היתה לה בעבירה עוכת בזיון שבזתה לדוד על שהיה מפזז ומכרכ׳ לפני ה׳ לבבל
קודם לכן היה לה ׳ ואלה נולדו בירושלים ׳ דגם בלמ׳ נולדו תמורת הכח ואע׳פי
שכתבה הויו הכח כבלע ברגם ׳ ורבעה לבת שוע בת שמיע ׳ היה בת שוע בת
שיעם ׳ ויש שהיו קוראין אותה בת שבע ויש בת שוע כי קרובים הם ׳ וכן שמיעי
ושיעם אחר הוא אלא שהחזיקו הפוכות ׳ ולא נזכרו אלו הארבעה בניה בסדר
תולדות ׳ שהרי שלמ׳ היה הגדול כי הוא היה הבן הרחמן שהיה לבת שבע תחלה
אחרי מות הילד וכמו שכתוב ויכח דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וישכב בן
ויקרא שלמה שמו ובספר שמואל כשזכר אותם בני דוד שנולדו בירושלים הינו
זכר שיפלט הרחמן ונבא הולי לא היו בחיים אז ׳ ולא מנה אותם ׳ ובזה הספר
מנה אותם שע״פ שלא היו בחיים כי מנה הנולדים לו בירושלים ׳ ולפי
שלחר הנה כל בני דוד מנה אותם כולם ושע״פי שלא יחר ושיפלט הבני הולי
מת הרחמן כשקראן שם האחרון שיפלט ׳ ובמנין הבני בזה הספר ים שנוי מעט
ביניהם כי הרחמן שיפלט והבני אלישמע ׳ כל בני דוד ׳ הרי יחר ספר היו לו
בירושלים ׳ וכין שלמה רחבעם ׳ הניח הבנים אחרים ויחם שלמה כי לו המלוכה
ולבניו אחריו ויחם מלכי יהודה דור אחר דור ׳ ובני יהושפט הבכור יהוכן ׳ הוא
יהוחז שלקחו פרע׳ נכה והגלהו למצרי׳ ומת שם ושני שמות היו לו והילך תומר
הבכור והלא יהויקים היה גדול ממנו שתי שנים דכתיב בן כ״ג יהוחז במלכו ׳
וכתיב בן כ״ה יהויקים במלכו ׳ ולא היה בן מלכות זה למלכות כלומר שמלך
תחילה כן פרעוהו רשל ׳ השלישי צדקיהו הרביעי שלום ׳ תמרו חכמינו זל כי
שלום הוא צדקיהו וקראו שלום על שם שהיה מושלם במעשיו כי הוא צדיק היה
לא שהיו בני דור רשעים ׳ ועוד קראו שלום על שמלמה מלכות בית דוד בימיו
ותמר עליו השלישי שהיה שלמי לבני יהושפט ׳ ותמר עליו הרביעי שהיה רביעי
למלכות יהושפט ׳ ומדרש הפסוק לא כראוי הוא כי שלום זה הוא יהויכין בן
יהויקים בן יהושפט לא נוכל לומר כי בן אחר היה ליהושפט שמו שלום כי לא
מכלכו במלכים אחר יהושפט כי שם יהויקים ויהויכין וצדקיהו ׳ ושלום קורא אותו מלך בספר ירמיהו אל שלום בן יהושפט המולך תחת יהושפט ׳ וכל עכין אותה
הכבושה על יהויכין שגלה לבבל ׳ ותמר בן יהושפט כי בן בנו היה ובני בנים כבנים בהרבה מקומות תמצא כן ׳ והנה בס״ב כתיב בשפ׳ בני יהושפט שהיה לו מלכות
יהושפט בשפי דודו דודו לפיכך חזר לספר אותו על הסדר ׳ והנה גם כן כתב בספר בני יהושפט ׳ ובני יהויקים יכניה בנו צדקיהו בנו ׳ קרא יכניה בנו צדקיהו על
שם דודו צדקיהו ׳ ובני יכניה לפיר שלתיאל בנו ׳ שניהם היו בניו וקראן לפיר שמולר בבית האסוריו כי כבר כתב שלתיאל כתבו את האיש הזה ערירי גבור לא
יבלה בימיו . ולא תמרו שעשה תשובה בבית האסורין ושב אל ה׳ ונתן לו בניס ויכח מבית הכלא וקרא שם האחר לפיר שמולר בבית האסוריו ושם
האחר שלתיאל שמשלה מלכות בית דוד תחתיו ׳ ועוד תמרו תמר ר׳ יוחנן גולה מכפרת על הכל שכ׳ כתבו את האיש הזה ערירי ובתר דגלה כתיב לפיר שלתיאל
בנו ׳ לפיר שעברתו ומו בבית האסורים ׳ שלתיאל שמתלו שלא כדרך הנשתלין ׳ בימיו דאין לשם שעבדות תעומר והוא נתעברה תעומר ׳ דבר אחר שלתיאל כי הדבר תלוי
על ילקוט ׳ זרובבל שנזרע בבבל ושמו נחמיה בן חכליה שמו ׳ ומלכירם ופריה . כל אלה בני שלתיאל ואחז דרך קצרה ולא יתר ובני שלתיאל זרובבל בן פדיה׳
שזכר לה ובניו כולם ׳ ופני פדיה זרובבל ושמעי ׳ ושם שלחר בחבי זכריה ובעזרת זרובבל בן שלתיאל לפי שהיה בן בנו כי פדיה בן שלתיאל וזרובבל בן פדיה׳
הלא תרגה בכמה מקומות שזכר בני בניס כבניס ׳ וכן זרובבל תמצא ׳ כמו ובני זרובבל ׳ וכן ובן חכניה ׳ ובן כעריה ׳ בני יהודה פרץ חצרון וכרמי ׳ בת להמלך
יחם יהודה שם שלח הזכיר למעלה ׳ והזכיר דרך קצרה בניס ובני בניס כסדר ׳ וחור ושובל ׳ זהו חור שהזכיר למעלה כלב בן חור בכור לפרתה ׳ והיה חור זה בן
כלב בן יפונה ׳ והוא חבי כלב שהיה חבי שובל כמו שהזכיר למעלה ובכאן הפליט יחסן ׳ וריחיה בן שובל ׳ רחיה זה הוא הרואה שהזכיר למעלה ׳ ויהיו בניס למובל
הרואה חבי המנוחות והרואה ריחיה אחד כי כן דרך המספרות להתפלך בהן החותיות ׳ הלא מספחו הכרעתי ׳ הוא שהזכיר למעלה מלא יבלו הכרעתי והשתחוי ׳
והזכיר הנה יחת ואחומי ולחד שהיו עקר משפחות הכרעתי ׳ והלה חבי עיטם ׳ פי׳ ועוד הלה בניס מעובל ומחור חבי עיטם יזרעאל ׳ ושם אחותם הצלפוני ׳ מה
שהזכיר אחותם ׳ וכן הזכיר למעלה ׳ בבני זרובבל ופלטית אחותם ׳ ולולי לא היתה להס עזר והזכירם ׳ לן היו בעלות השם ברורם ובמיס חעובות לכך הזכירם כמו
פרח בת חפר ׳ חבי בית לחם קצר ׳ ולא הזכיר שלמה שהיה חבי בית לחם כי חור היה חבי שלמה ׳ ושלמה חבי תקוע ׳ ולשחור חבי תקוע ׳ הוא שהזכיר
למעלה בן חכרון שהיה לו אחיות שמתו ולא הזכיר למעלה עוד מיחסו אלא שהיה חבי תקוע ׳ והנה הפלים יחסו ׳ ויהי

רשי

הפסוקי יתרעם לעגלה אשתו ׳ תמרם וכי היה בלבר אשתו אלא שפעמים כעגלה
וילרתו ופהיתה חביבה עליו כעגלה כמו לולי חרפתם כעגלתי ומפני חביבותם
על מיכל קורא אותה אשתו ׳ ולידע ולליפלט ׳ בפועל
היינו מוכה ליפלט אלא פעם אחת והינו מוכה כי הס ז׳ וכאן מוכה ט׳ וזהו טעמא
ליפלט בנו מת וכולר לו בן אחר לאחר כן ונקרא שמו כמו כן ליפלט שהיה הוא
מוכה לפס ובס ליפמע מוכה כאן כ׳ פעמי׳ כמו כן מוכל לומ׳ שמת וכולר
לו אחר ובס אחר תלוי מת ונפקרו שבעה וזה שהינו מוכה לפס כי הס שבעה
והט׳ שמ׳ מעום כבודו על דור שהיו לו בניס הרבה שהרי כל הספר כולו תפני
כבודו על דור וזרעו ׳ אחזיהו בני יואש ׳ שלמה עד יואש ח׳ דורות ולפי שהיה
דור שהיה זרעו כלה בימי יואש ע״י עתליהו כדכתיב בספר זה ותקם ותדבר על
לפון דבר ע״י שס המות עמד בתפלה ואחר זה המזמור למנצח על השמינית
שמוכה כימין על דור שמיני הוסיע יי׳ כי גמר חשיד ונו׳ ונמלט יואש ותן יואש עד
שיעמדו ח׳ דורות שרשה דור שיעמדו ובניו כולם לאברון זה כהרב וזה
נקרו עיניו כתפלל עור על השמינית על דור שמיני יי׳ לל בשפך תוכיחני ובשביל
תפלתו כשתיירו בני יהויקי׳ ובכל ספר תהי׳ חן ויתר על השמינית שלא חלו בניס
ובניהם עד עבני שבעה שהוא מלך השמיני דכתי׳ ברכיל ואחרו עם עבני שמיני לה״
בני׳ בין בניס ובין דורו׳ לבניס הב״ח עשה כן בשביל שאחר להכה לה״ תוסבחות
בספר עזרא מן ברוך יי׳ אלהי ישראל ונו׳ עד ולחזק לה״ תיבות ׳ וחסדיה יוסב
חסר חמם ׳ חמם היו לבר משלושית לחותם ׳ ובני שמעיה חטוש ויגאל וברית
ובעריה ושפט שפה ׳ חוכם שלא חמשה ויש בו טעם כמו שכתוב למט׳ בשמרות
הלוי לירותן בני ידותן נדליהו וצרי ויסעיה חשביהו ומתתיהו שפה וחוכם כי הס
ה׳ ׳ ורחיה ׳ כן שהכה היחם הזה שלא שלח הזכיר עדיין רחיה כי דורות דורות
קחמיב וכן ובני חלחה קרת ובחר ואתכן ׳ ויקן הוליד ׳ ועדיין לא הזכיר קין
ומזכיר את בניו ׳ ולשחור חבי תקוע היו שני כתיס ׳ מופב למעלה ׳ ואשתו
חכרון חביה ותלד לו את שחור חבי תקוע כי לא יחם עד עתה ׳ ואשתו

ואבקר ׳ גוים ובאי עמים רבים וגוים עצומים ׳ וחגוים כי חגוי וחממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו ׳ ונבחים אם עשק רש תזל ומשפט וצדק תראה במדינה ׳ והנבחים
ונקף סבבי היער בברזל והלבנון ׳ וגבה עדה גא נאון וגבח ׳ והגבח האולם אשר על פני הארך ׳ וגבוה כירם יי ׳ ושפל יראה ׳ והנבוה כה אמר יי ׳ הסיר המצנפת הרם
והעטרה ׳ ודל מבין חכם בעיניו איש ׳ והדל העשיר לא ירבה והדל לא יסעיט ׳ והרים כה אמר יי ׳ הסיר המצנפת ואדים העטרת ׳ והחרים ואשוב ואשא עיני והנה ארבע ׳

ואת־חפר ואת־תימני ואת־האחשתרי אלה בני
בעירה : ובני חלאה ערת יצחר ואתנן : וקוץ הוליד
את־ענוב ואת־הצובבה ומשפחת אחרחל בן־הרם
׃ ויהי יעבץ נכבד מאחיו ואמו קראה שמו יעבץ
׃ לאמר כי ילדתי בעצב : ויקרא יעבץ לאלהי
ישראל לאמר אם־ברך תברכני והרבית את־גבולי
והיתה ידך עמי ועשית מרעה לבלתי עצבי ויבא
אלהים את־אשר שאל : וכלוב אחי־שוחה הוליד
את־מחיר הוא אבי אשתון : ואשתון הוליד את־
בית רפאו־את־פסח ואת־תחנה אבי עיר־נחש אלה
אנשי רכה : ובני קנז עתניאל ושריה ובני עתניאל
חתת : ומעונתי הוליד את־עפרה ושריה הוליד
את־יואב אבי גי־חרשים כי חרשים היו :
׃ ובני כלב בן־יפנה עירו אלה ונעם ובני אלה וקנז :

ובני יהללאל זיף וזיפה תיריא ואשראל : ובן־עזרה
יתר ומרד ועפר וילון ותהל את־מרים ואת־שמי
ואת־ישבח אבי אשתמע : ואשתו היהדיה ילדה
את־ירד אבי גדר ואת־חבר אבי שוכו ואת־
יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת־פרעה
אשר לקח מרד : ובני אשת הודיה
אחות נחם אבי קעילה הגרמי ואשתמע המעכתי :
ובני שימון אמנון ורנה בן־חנן ותולון ובני ישעי
זוחת ובן־זוחת : בני שלה בן־יהודה ער אבי לכה
ולעדה אבי מרשה ומשפחת בית־עבדת הבץ
לבית אשבע : ויוקים באנשי כזבא ויואש ושרף
אשר־בעלו למואב וישבי לחם והדברים עתיקים
׃ המה היוצרים וישבי נטעים וגדרה עם־המלך
במלאכתו ישבו שם :

רשי

ותקרא שמו יעבץ לאמ׳ כי ילדתי בעצב ׳ וכינה שמו יעבץ ודומיתו בן תנכי
והרבית את גבולי ׳ בחלות : והיתה ידך עמי ועשית מרעה ׳ אם תהיה עמי
ומילכי מרעה : לבלתי עצבי ׳ פלא יהרע לי שום נזק ועצב ועצב והוא כדרך שה
עגדר : ויבא להיות את אפר פלא ׳ ופלא נדרו ומכאן מביאין ראיה שפסוקין
פיקה בעבור פחין כדרין שלא נותנין בלא כדר מדרסו ירוע : וכלוב אחי שוחה ׳
מפסחו׳ הוא דקחשיב בקפור לפון שעם פחין מזכירו למעלה וכן ובני קנז שעם
פלא הזכירו למעלה וכן ומעונתי כמו כן לא הזכירו כי כן דרך כל הספר הזה ׳
אבי עיר נחש ׳ שם עיר ותחכ׳ פר עלי׳ : שה תכפי רכה ׳ בני תפתלון יפבו בחותו
מקום ברכה ׳ שה תכפי רכה המפסחה היתה מכוכ׳ תכפי רכה ׳ ומריח הוליד
את יואב אבי גי חרשי׳ יואב היה פר על עמק פים בה חרשי׳ ולתה אבי קרית
לתה גי חרשים ׳ כי חרשים היו ׳ פתרון אותן שעשבו בגי החרשים חרשים
המה ועל שפם נקרא הגיא ׳ ובני כלב בן יפוכה ׳ לתרו רבותינו כלב בן יפוכה
זה כלב בן חצרון ולמ׳ נקרא בן יפוכ׳ שפיכ׳ מעבת מרגלי׳ וז תתמה פתרי ייחס
כבר מפסחת כלב בן חצרון פתרי כן הדרך מייחס קנת ומרלב על מפסחה
האחרת ואחר כן תופס מפסחה ראשונה ׳ ובני אלה ועזנ ׳ כך היה שמו ועזנ ׳
ואפתון היהודיה ׳ לפת כלב מבולרים מיהודית ׳ ירד לשיבורו וגו׳ ׳ פרי העיירות
כרכתיב ביהושע ויקרע׳ וזנוח ואלחול בית צור וגדר וחרמה ועדלם סוכ׳ ועזקה ׳
ואלה בני בתיה בת פרעה ׳ הוא מפרדת בין בני יהודיה ובין בני בתיה : לפי
שקח תרד ׳ כלב הוא מרד שמרד בעבת מרגלים וכן דרך היחס שפעילו לאחר
לומר בני כמו ובני אלה וקנז ׳ בני פלא בן יהודה ׳ לפי שעדיין לא יחסו מייחסו
עתה שעמוס כבודו על דוד מקדים ליחס בני תמר פרץ וזרח שחסס יפת גם
הוא ועכשיו מייחס כל משפחות פרץ מתחיל לייחס כל משפחות פלא שהיו
בחותו הדור ׳ ומשפחות בית עבודת הבוץ ׳ לויעות המקדם לפ הם היו מבני
פלא ׳ ויוקים לכפי כוזבא עד ויועבי לחם ׳ כל אלה בני פלא בן יהודה ׳ ויחס
דברי׳ הימים ראשון ב

ואלה בני עזרה ׳ ירתר ועזרה ׳ בני אלה בן יהודה ׳ לפי שעדיין לא יחסו מייחסו
עתה שעמוס כבודו על דוד מקדים ליחס בני תמר פרץ וזרח שחסס יפת גם
הוא ועכשיו מייחס כל משפחות פרץ מתחיל לייחס כל משפחות פלא שהיו
בחותו הדור ׳ ומשפחות בית עבודת הבוץ ׳ לויעות המקדם לפ הם היו מבני
פלא ׳ ויוקים לכפי כוזבא עד ויועבי לחם ׳ כל אלה בני פלא בן יהודה ׳ ויחס
דברי׳ הימים ראשון ב

רדק

ותקרא שמו יעבץ לאמ׳ כי ילדתי בעצב ׳ וכינה שמו יעבץ ודומיתו בן תנכי
והרבית את גבולי ׳ בחלות : והיתה ידך עמי ועשית מרעה ׳ אם תהיה עמי
ומילכי מרעה : לבלתי עצבי ׳ פלא יהרע לי שום נזק ועצב ועצב והוא כדרך שה
עגדר : ויבא להיות את אפר פלא ׳ ופלא נדרו ומכאן מביאין ראיה שפסוקין
פיקה בעבור פחין כדרין שלא נותנין בלא כדר מדרסו ירוע : וכלוב אחי שוחה ׳
מפסחו׳ הוא דקחשיב בקפור לפון שעם פחין מזכירו למעלה וכן ובני קנז שעם
פלא הזכירו למעלה וכן ומעונתי כמו כן לא הזכירו כי כן דרך כל הספר הזה ׳
אבי עיר נחש ׳ שם עיר ותחכ׳ פר עלי׳ : שה תכפי רכה ׳ בני תפתלון יפבו בחותו
מקום ברכה ׳ שה תכפי רכה המפסחה היתה מכוכ׳ תכפי רכה ׳ ומריח הוליד
את יואב אבי גי חרשי׳ יואב היה פר על עמק פים בה חרשי׳ ולתה אבי קרית
לתה גי חרשים ׳ כי חרשים היו ׳ פתרון אותן שעשבו בגי החרשים חרשים
המה ועל שפם נקרא הגיא ׳ ובני כלב בן יפוכה ׳ לתרו רבותינו כלב בן יפוכה
זה כלב בן חצרון ולמ׳ נקרא בן יפוכ׳ שפיכ׳ מעבת מרגלי׳ וז תתמה פתרי ייחס
כבר מפסחת כלב בן חצרון פתרי כן הדרך מייחס קנת ומרלב על מפסחה
האחרת ואחר כן תופס מפסחה ראשונה ׳ ובני פלא ועזנ ׳ כך היה שמו ועזנ ׳
ואפתון היהודיה ׳ לפת כלב מבולרים מיהודית ׳ ירד לשיבורו וגו׳ ׳ פרי העיירות
כרכתיב ביהושע ויקרע׳ וזנוח ואלחול בית צור וגדר וחרמה ועדלם סוכ׳ ועזקה ׳
ואלה בני בתיה בת פרעה ׳ הוא מפרדת בין בני יהודיה ובין בני בתיה : לפי
שקח תרד ׳ כלב הוא מרד שמרד בעבת מרגלים וכן דרך היחס שפעילו לאחר
לומר בני כמו ובני אלה וקנז ׳ בני פלא בן יהודה ׳ לפי שעדיין לא יחסו מייחסו
עתה שעמוס כבודו על דוד מקדים ליחס בני תמר פרץ וזרח שחסס יפת גם
הוא ועכשיו מייחס כל משפחות פרץ מתחיל לייחס כל משפחות פלא שהיו
בחותו הדור ׳ ומשפחות בית עבודת הבוץ ׳ לויעות המקדם לפ הם היו מבני
פלא ׳ ויוקים לכפי כוזבא עד ויועבי לחם ׳ כל אלה בני פלא בן יהודה ׳ ויחס
דברי׳ הימים ראשון ב

דברי הימים א ח

וחטים משכב וכפות וכלי יוצר · והחשים ויאמר ארנן אל דוד · וחצר הגדולה סביב שלשה · והחצר וירם כבוד יי ויחזקאל · וחכמים אנשי לצון יפיחו · וחכמי
אשר חצריקים והחכמים ועבדיהם בידי · ומלא ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכת · והמלא ובאת וסגרת חדלת בעדך ובעד בניך · ומשחית עלה אריה מסבכו
ומשח ת גוים · והמשחית ותחי חרדה במחנה בשדה · ומשלח יפיח כזבים עד שקר · והמשלח את השעיר לעזאל יעמד חי · ונגע לא תאנח אליך · רעה ונגע לא ונגע

כ ח בְּנֵי שִׁמְעוֹן נְמוּאֵל וְיָמִין יָרִיב זֶרַח שָׁאוּל : שַׁלֻּם
בְּנוֹ מִבְשָׂם בְּנוֹ מִשְׁמָע בְּנוֹ : וּבְנֵי מִשְׁמָע חַמּוּאֵל
בְּנוֹ זַכּוּר בְּנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ : וְלִשְׁמְעִי בָּנִים שִׁשָּׁה
עָשָׂר וּבָנוֹת שֵׁשׁ וְלַאֲחִיו אֵין בָּנִים רַבִּים וְכָל
מִשְׁפַּחְתָּם לֹא הִרְבּוּ עַל־בְּנֵי יְהוּדָה :
וַיֵּשְׁבוּ בִּבְאֵר־שֶׁבַע וּמוֹלָדָה וְחָצַר
שׁוּעָל : וּבִלְהָה וּבְעָצֶם וּבְתוֹלָד : וּבְבִתְאוֹל
וּבְחָרְמָה וּבְצִקְלָג : וּבְבֵית מַרְכָּבוֹת וּבְחַצַר
סוּסִים וּבְבֵית בִּרְאִי וּבְשַׁעֲרַיִם אֵלֶּה עָרֵיהֶם עַד־
מְלֹךְ דָּוִיד : וְחַצֵּרֵיהֶם עֵיטָם וְעַיִן רִמּוֹן וְתָכֶן
וְעָשָׁן עָרִים חָמֵשׁ : וְכָל־חַצֵּרֵיהֶם אֲשֶׁר
סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעַל זֹאת מוֹשָׁבָתָם
וְהִתְיַחְשָׂם לָהֶם : וּמְשׁוּבָב וְיַמְלֵךְ וְיוֹשָׁה בֶּן־
אֲמַצְיָה : וְיוֹאֵל וְיֵהוּא בֶּן־יוֹשִׁבְיָה בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־
עַשִׂיאֵל : וְאֶלְיוֹעֵינַי וְיַעֲקֹבָה וִישׁוֹחָיָה וַעֲשָׂיָה
וַעֲדִיאֵל וְיִשִׁימִאֵל וּבְנָיָה : וְזִיזָא בֶּן־שִׁפְעִי בֶּן־אַלּוֹן

ד ט בֶּן־יְדָיָה בֶּן־שִׁמְרִי בֶּן־שְׁמַעְיָה : אֵלֶּה הַבָּאִים
בְּשֵׁמוֹת נְשִׂיאִים בְּמִשְׁפְּחוֹתָם וּבֵית אֲבוֹתֵיהֶם פָּרְצוּ
לָרֹב : וַיֵּלְכוּ לְמִבוֹא גְדוֹר עַד לְמִזְרַח הַגַּיְא לְבַקֵּשׁ
מִרְעֶה לְצֹאנָם : וַיִּמְצְאוּ מִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב וְהָאָרֶץ
רַחְבַת יָדַיִם וְשֹׁקֶטֶת וּשְׁלוָה כִּי מִן־חָם הַיֹּשְׁבִים שָׁם
לְפָנִים : וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה הַכְּתוּבִים בְּשֵׁמוֹת בִּימֵי
יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיַּכּוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־
הַמְּעוּנִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה וַיַּחֲרִימֵם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה
וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּיהֶם כִּי־מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם : וּמֵהֶם מִן
־בְּנֵי שִׁמְעוֹן הָלְכוּ לְהַר שָׂעִיר אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וּפְלַטְיָה וּנְעַרְיָה וְרְפָיָה וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרָאשָׁם :
וַיַּכּוּ אֶת־שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה לָעֲמָלֵק וַיֵּשְׁבוּ שָׁם
עַד הַיּוֹם הַזֶּה : וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי־
הוּא הַבְּכוֹר וּבְחַלְלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי
יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה : כִּי מה
יְהוּדָה גָּבַר בְּאֶחָיו וְלִנְגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה לִיוֹסֵף :

רדק

בני שמעון · הזכיר יחס שמעון בקצר לאחר יחס יהודה לפי שהיו מעכבים בנחלת ·
הוא זכר נחלת עם יחס כמו שכתוב מחבל בני יהוד׳ נחלת בני שמעון · כי היה
חלק בני יהוד׳ רב מהם ונכנסו בני שמעון בתוך נחלתן · כי לא היה להן חלק בפני
עצמן כמו לפלטי׳ ולזבולן ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכת׳ ונמצ׳ ויתיר
נמוצ כמו לפלטי הנזכר בפרשת ויגש ובפרשת וארא ונזכר גם בפרשת פנחס
נמוצ לנמוצ מפפחת הנמוצי וכן תרגום ברוב המקומות בעברי בשמות בני חרם
ובשמות הערי׳ כי חיבם קופרי׳ בחילוף הות׳ תחת הן מהם בשם · ופעמי׳ קורהים
חותם בשני שמות פעמים דומים זה לזה וקורא הותם במקום אחר בשם האחר
ובמקום אחר בשם ההוא : וכל מפפחתם לא הרבו עד בני יהודה · לפי שהיו
מוכני׳ בתוך בני יהודה ולא׳ כי לא הרבו מפפחתם מהניעו למספר בני יהודה ·
לפיכך היו יושבים ביניהם ונפפחים אליהם ויושבו בקצת ערי יהודה וכן תמצא
הערים אשר מזכיר הכא בספר יהושע בכלל ערי יהודה ומזכיר אותם גם כן
בנחלת בני שמעון שנפלה להם בתוך בני יהוד׳ לפיכך אחר הכא אלה עריהם
עד מלך דוד · לפי כשמלך דוד וחזקו בני יהודה גרמום בני יהודה מנחלתם
והם בקעו להם נחלה · כמו שאחרו וילכו למבוא גדור עד למזרח הגיא · ואם
תאמר בני שמעון הלכו להר שעיר וכו׳ הלכו הכא והכא לבקש נחלה · ואם תאמר
זאת מושבותם והתיחסם להם · לא כי הלה חמש ערים וחצריהם כשהיו להם
ולא גרשום משם בני יהודה · וכלומ׳ כי היו נקראי׳ על שם כל
הימים · ואינכו רחוק בלשון לזכור יחס בענין הערים · כי עקר מלת יחס הוא
גלוי על מפפחה והודיע על היחס מיהיזה מפפחה הוא ומיהיזה שבט הוא כדי
מיחס הערים אל החרם והחרם אל הערים להודיע ולגלות הדבר וכן קרהו ליהוד
ברי יהוד היחס מפפחה הותו אל ברי עבר · ואם תאמר זאת מושבותם ולא אמר
אלה כן דרך הלשון בהרבה מקומו׳ יחיד בלשון רבים ורבי בלשון יחיד כמו כי
תקריבנה מלחמה · ויבא משם וארץ והרומים להם כמו שכתבנו בשפר מכלל
בחלק הדקדוק · ותניחים פי׳ זאת הארץ : ומשוכב וימלך וכו׳ · כל אלה מזוכר
הוא בפיוטי מפפחו׳ לשבט שמעון ורחבי בתי תבות והלכו לבקש כחלה אחד מלוך
דוד והארץ היתה מבני חם שהיו יושבי׳ שם לפני׳ וכלו אלה והכום והחרימו׳ עד
היום ויושבו תחתיהם : זאת המעונים · בעורק מקום חולם והוא קבוץ מן מעון
משום מקו׳ הדירה ומה שאת׳ עד היום הזה כי עד ימי עזרא לא שבו עוד בניהם
בזה המקומות ולא׳ משם בני שמעון : בני יפעי ברחם · אלה ארבעה
בני יפעי שהיו רחמים לזה שהם ראשי׳ לחמי׳ רבותיהן ז׳ל כי ממנהם היו׳
בני יפעי רחמו שהיו משבט מנשה כמו שאת׳ ולזה רחמי בית תבות׳ ופשי יפעי
ואת׳ זה לפי שלו׳ זרעו על פרם כופל זאת ביד זרעו על יוסף שבית יוסף להבה
והקפו והכתי׳ ומשם מבני שמעון הלכו להר שעי׳ בני יפעי ברחם׳ ותרכו ופעי
כמו מבני מנם׳ קלתי דכתיב ופפר ויפעי : ויכו לת פליטת לעמלק · פי׳
מה שנשאר מלא החרימו׳ קלול ודוד כי בדוד הו׳ אומ׳ עד היום הזה שלפי שנלו בני שמעון בני עמלק מלו משם ופר היום הזה
ועמלק מבני חרום · ואם תאמר ויפעו שם עד היום הזה · פי׳ עד היום הזה שלפי שנלו בני שמעון בני עמלק מלו משם ופר היום הזה
בחזקת בני שמעון · ובני רחובן · יחד שהזכיר שמעון מפני שהיה שכן לרחובן הבכור · כי הוא הבכור · כלומר הוא הבכור וכו היה ראוי
להחל בפור היחסים כי משבט הבכורה והמלכות היו רחוים לו אלא שבחלקו יצאו בני יוסף בן יפראל כלומר שהיה לו לתביו בן יוסף ותביה
ונתנה לו · ולא להתיחס לבכורה · כלומר כשנתנו לו הבכורה לא היתה לו להתיחס גם כן כמו שהיתה
המשפט לרחובן מחבל · כי יהודה גבר בחיו · וכתו לו יעקב המלוכה ומיד משבט הבכורה · והוא לקחת כי פנים בחרב כתו ליוסף · ולנגיד ממנו · פירוש אף
שיהיה ביפראל לנגיד יחד יעקב שיהיה ממנו · בני

רשי

בני שמעון · לפי שמשמעון יוסב בחלק יהוד׳ הוא מקדימו לייחסו ולדב׳ בעיירותיו
קודם לרחובן · ולאחיו לוי בניס רבים וכל משפחותם לו הרבו עד בני יהודה ·
לו הרבו בניס ככני יהודה ולפי שהיו מועטים וחלק יהודה רב מהם קבל יהוד׳
משמעון בחלקו כי משמעון לו היה לו חלק בארץ יפר׳ שכ׳ וחלקם ביעקב ואפיצם
ביפרא׳ ומניכו בדב׳ וחלקם להעמיד סופרים ביפרא׳ בבתי ככנסיות כו׳ ומניין
שקבלו דכתיב מחבל בני יהוד׳ נחלת בני שמעון כי היה חלק בני יהוד׳ רב מהם
ונכנלו בני שמעון בתוך נחלת בן תרב׳ עליה׳ ית הפר׳ ומה שכתוב ויעל הגורל
לבני שמעו׳ כך היה המעם שפילו גורל היו שבט יקבל שמעו׳ בחלקו וכפל הגורל
בחלקו של יהודה וגם מה שכתוב ויהיו לשמעון לתוך נחלת יהודה תהיו עלה תחתי בגורלי
ונלחמ׳ בכנעני והלכתי גם אני תתך בחלק שכתתי לך : ויעבו בבאר שבע · בני
שמעון יעבו בתוכן עיירו׳ של בני יהודה : שה עריהם עד מלך דוד · פתרון כשהרב
בני יהודה עמו תרעומת על בני שמעון בימי שאול ורבו לגרש׳ מאחריהם ולא היה
יכול לגרש׳ ואף כי היה כל ימיו בטירוף ובמלחמו׳ וכשמלך דוד בלו שבטו לשאול
מבני׳ שמעון את ארצ׳ שהשיגו להם והלך דוד וגרש׳ כי שאול לא חשם בכך משני
מכלית דוד שהיה מיהודה וזהו שכתוב שה עריהם עד מלך דוד וגרשם :
מפי ר׳ שעזר בר׳ משלם זל וכן פי׳ לי רבי׳ מ״ל בר׳ לוי׳ חי׳ רבי׳ משה הדרשן ז
וחבריה׳ · הכפרי׳ מי היו עיטם ועין ורמון וגו׳ : זאת מושבותם והתיחסם להם ·
פתרון חגם מיחסם כאן מקבתם ז תאחר מלא היו כי אם חוקן שהרי ים בפר
יחוס אחר ואם היו יחוסין כל שבט ושבט כך היה לו מפרש יחוסו בפני עצמו ·
ומשובב · וכל הכתובים : שה הבאים בשמות נשיאים במשפחותם ובית אבותיהם
פרצו לרב · לא היה להם מקו׳ לישב : וילכו · על כן למבוא גדור וגו׳ · לבקש מרעה
לצאנם : כי מן חם היושבי׳ שם לפנים · בשקט ובשלוה היו יושבים ולא הרגישו
להרע להם לפי׳ לא נזהרו כשבאו עליהם להלחם ודומיתו במופטי וכאו על ים
על עם שקט ובטח וגו׳ ודבר אין להם עם חרם לפי שהיו שקטים לא היו יודעים
ולא כריתו ברית עם עם חרם לעזרם לפיכך נכחום חוקם חמם מאו׳ וגם כתוב
בהם כמפעט פרוכים שקט ובטח וגו׳ : ויכו את פליטת הפליטה · מהכריתן
דוד כי דוד הכריית כל זכר בחרום : ובני ראובן בכור ישראל · מהם תלמד שלא
היתה בכורה לימה יצא ממנו מלכות כי הוא בודאי הבכור : ובחללו יצועי אביו
נתנה בכורתו לבני יוסף · ואת אל למה לא מלכו בני יוסף לכך תא ולא להתיחס
לבכורה חלק בכורו ולא בכורה כי יהודה חפילו לא חלל ראובן הבכורה ולא
כלקחה ממנו חפילו הכי היה הגון יהודה למלוך : כי יהודה גבר באחיו · מלגבר
לריך יהודה · ולנגיד ממנו · מיכח ממנו מלכות ועל פם כך כקרא המלך מגי
מהו׳ המוכיח והמביא והבכורה והמלכות נמלא מרחובן ונתנה המלכו׳ ליהודה
כדכתיב כי יהודה גבר באחיו ולבל חלק הבכורה נתנה ליוסף לפני בנו : בני

וראה הכהן אחרי אכבם את הנגע והנה ׳ ושטן חפקד עליו רשע ושטן ׳ וחשמן ויראני את יהושע הכהן הגדול עמד ׳ ועידים גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות ׳
ועירים והאלפים וחעירים ׳ ופרה ודוב תרעינה יחדו ירבצו ילריחן ׳ והפרה והעזים והפרח ׳ וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם ׳ והצרעת ויזעף עויהו ׳
וקדש ואשמעה אחד קדש מדבר ׳ והקדש ואחרי השבעים ששים ׳ ורגלים עיבים היית ׳ לעוד ורגלים ׳ והרגלים וילכו לקברה ולא מצאו בה ׳ ושיר כי בימי דוד ואסף ׳

בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן
וְכַרְמִי׃ בְּנֵי יוֹאֵל שְׁמַעְיָה בְּנוֹ גּוֹג בְּנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ׃
ח מִיכָה בְּנוֹ רָאיָה בְּנוֹ בַּעַל בְּנוֹ׃ בְּאֵרָה בְּנוֹ אֲשֶׁר
הִגְלָה תִּלְגַּת פִּלְנֶאסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר הוּא נָשִׂיא ב׳ ׳ 5 חס׳
לָרְאוּבֵנִי׃ וְאֶחָיו לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ לְתֹלְדוֹתָם ר׳
הָרֹאשׁ יְעִיאֵל וְזַכַרְיָהוּ׃ וּבֶלַע בֶּן־עָזָז בֶּן־שֶׁמַע בֶּן־
יוֹאֵל הוּא יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ וּבַעַל מְעוֹן׃ ה׳ חס׳
וְלַמִּזְרָח יָשַׁב עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה לְמִן־הַנָּהָר פְּרָת כִּי ה׳ כ׳ כ׳ ע׳ ב׳
מִקְנֵיהֶם רַבּוּ בְּאֶרֶץ גִּלְעָד׃ וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ ח׳ ׳ 5
מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים וַיִּפְּלוּ בְיָדָם וַיֵּשְׁבוּ בְּאָהֳלֵיהֶם ג׳ כ׳ מ׳ ו׳ ח׳
עַל־כָּל־פְּנֵי מִזְרַח לַגִּלְעָד׃ וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ ר׳ דסמי׳ חס׳
בְּאֶרֶץ הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה׃ יוֹאֵל הָרֹאשׁ וְשָׁפָם 5
הַמִּשְׁנֶה וְיַעְנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן׃ וְאֲחֵיהֶם לְבֵית
אֲבוֹתֵיהֶם מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם וְשֶׁבַע וְיוֹרַי וְיַעְכָּן וְזִיעַ ט׳ מ׳ כ׳ נסי׳ 5 ׳ 5
וְעֵבֶר שִׁבְעָה׃ אֵלֶּה בְּנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן חוּרִי בֶן יָרוֹחַ ד׳ ׳ 5 ׳ 5
בֶּן גִּלְעָד בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־יְשִׁישַׁי בֶּן־יַחְדּוֹ בֶן־בּוּז׃ 5 ׳ 5
יב אֲחִי בֶן עַבְדִּיאֵל בֶּן־גּוּנִי רֹאשׁ לְבֵית אֲבוֹתָם׃ ב׳ סוס חלם 5 ׳ 5
וַיֵּשְׁבוּ בַּגִּלְעָד בַּבָּשָׁן וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְכָל־מִגְרְשֵׁי שָׁרוֹן 5 ׳ 5

רשי

בני ראובן בכור יעב׳, מתחיל עתה בבכורתו׳ : בני יוא׳ דורות דורות קחשיב :
אשר הגלה תלגת פלכתם׳, קודם לכתריב וכן היה קדרן פול היה בתחלת מכת׳
בן נדבי ובימי פקח בן רמליהו תלגת פלכתם׳ מלך אשור ובימי הושע בן אלה בן זה בן
שלמנאסר מלך אשור ובימי חזקיהו מכתריב ופרעו רבותיהו פול וכולם מכתרי׳:
לראובני׳ נקוד לראובני׳ : בלותו זמן שהגלוהו תלגת פלכתם׳ : בהתיחס לתולדותם
הראש יעיאל וזכריהו׳ פתרו׳ ארי לית יתכתי לך מן ראובי׳ כי אם קבת ועיקר יהודו
במקום יהוסו על דברי הימי׳ למלכי יעב׳ היה יעיאל וזכריהו הראש שעל ידן כלל
ראובן : ועד נבו ובעל מעון · בבימים קדמוכים קודם שבאו לידי יעב׳ אל כרקיע
נבו ובעל מעון על שם תועבות׳ כי כן מכהג האמי׳ עד היום הזה לקרו׳ בתי ירחת׳
בשם עיירותיה׳ לבל כשבאו לידי יעב׳ השבו שמותם׳ כדכתיב ואת נבו ואת בעל
מעון מוסבו׳ שם כלומר יעב׳ השבו שמותם ואת שבשם לפי שלא נקרו׳ על שם
קונבותיה לא הוסבו שם ובמגילה מפרש כי נבו ובעל מעון שם עיר הם : עם
ההגריאים׳ הם הימעאים ועל שם שהם קורהם הגריאים בני הגר הין : ויפלו
בהלניהם׳ כמו מכהג פרבי׳ ליפל בהלניהם : ובני גד לנגדם ישבו : חלמא כמו
הלכה לנגדך : ואחיה לבית אבותיה׳, במקו׳ יחוסן : מיכל ומשלם׳ אי הוי רישי
אבותיה׳ על תולדותן יחס כי כלם התיחסו בימי יותם מלך יהודה ובימי ירבעם מלך
ישראל : בני ראוב׳ וגדי וחצי שבט מנשה מן בני חיל וגו׳, כלומר כולם כתקבצו
עמו מלחמתם עם ההגריאים : ויטו׳ ונפלים׳ בכוי על ימעאל הם : ויעזרו עליה׳
עזרם : ויכתבו בידם ההגריאי׳ וכל שמותם׳ חומות לחרי לעזרם : ובעתור
להם : דוגמין ויעתר להם יי׳ : ויזבו

רדק

בני ראובן׳, לפי שהפסיק בעניין חזר לומר פעם לחזרת בני ראובן : בני יוא׳
לפי על פי פלגי הזכירו בקר׳ התולר׳ מזכירו עתה לייחס בניו לחרין וכמהו רבים
בספור היחסים׳ ממעיט בנו גוב בנו׳ כולם לחד בן לחד ולפיכך היה לכל לחד
בנים לחרים לכן מזכיר לגלגי פרחפים׳ וכן תמצא בהרבה מקומות : בחרם
בנו לשבר הגלה וגו׳, הוא היה כמוהו לשבט ראובן בעת שהגלם תלגת פלכתם
והוא הגלת שמזכיר במלכי והפוך החותיות בשמו הוא דרך הלשון כמו שתרגם
רבים : ואחיו למשפחותם׳ כלומר זה היה כמוהו וגם אחיו בהתיחסם לתולדותם
הוא ראשי משפחות וידועים׳ והראש בהם יעיאל וזכריהו וכו׳ : בן ממש בן
יואל׳ הוא שמעיה בן יואל שהזכיר למעלה : הוא יושב בערוער׳ יש בית
בערוער במקו׳ אם כי ערוער לא היה׳ לבני ראובן כי אם לבני גד׳ כמו שאמר
ויבנו בני גד את דיבון ואת עטרות ואת ערוער׳ וכאן הוא וכמוהו מכאן בית
במקום אם והזהר בבאר ובלחם וכן וירעבו את בני ישראל בשנה ההוא
ממוכח שעשיה שנה · ויש לפרש עוד בערוער בנגבו ערוע׳ כי העיר לבדה היתה
לבני גד מכאן ואילך׳ ובגולה היה לבני ראובן׳ ולמזרח יפה׳ פי׳ למזרח ארץ הגלעד
כי כל ארצם היתה מזרח לארץ ישראל כמו שאמר עבר הירדן מזרח לכל
למזרח ארץ הגלעד התפשטו ויפהו עד לבא מדברה׳ למן הנהר פרת כלומר
עד נהר פרת ומן הנהר והנה הוא בגולם כי נהר פרת עד היה החדרון יהיה גבולכם : כי מקניהם׳
רבו׳ כלומר כי לכך היו כריכי להתפשט בארץ כי מקניהם רבו : עם ההגריאי׳
הם בני הגר · והחלף מקום יוד היחס : על כל פני מזרח לגלעד׳ פני מזרח
אצל גלעד : ובני גד לנגד׳ בארץ יפהו הכתוב עד כלכה · ויכו לומר בכל
ארץ הכתוב שהרי אמר בתורה כי ארץ הכתוב עתה מעלה שבט המכשה · כמו שלומר ויהר הגלעד וכל הכתוב ממלכת עוג נתתי לחצי שבט המכשה · ומפלכה ואילך כל הכתוב היה לחצי שבט המכשה ומה שאמר בתורה כי כל הכתוב היה לחצי שבט המכשה׳ פירושו כל הכתוב שהיה
מלכות עוג לכל חבל הארגוב שהיה נקרא ארץ הרפאים׳ לכל היה מקרת מקומות בכתב אלא שעפי שהיה עוג ואעפי שהיה נקרא ארץ הרפאים׳ לכל היה מולך עליהם עוג ואעפי
היה לו ומקרת מן הכתוב עד סלכה היה לחמורי ואותו היה לבני גד׳ ומה שאמר גם כן הנה ויבאו בגלעד בכתב ובכנותיה בחותו בתב שהוא ערו סלכה ובכנותיה
ויבאו בני גד וכן אמר הנה אמר אחי שבט המכשה ויבאו בארץ הכתוב על הר חרמון ובשיר ולחני שבט המכשה נתן אחד בתב וגם כל אמר בתורה׳ ויהי הרחם · היה רחם לבני גד׳ ולזה הרחבתה מזכר רחמי ורועים בשבט היו מופלים בכתב׳ ויש ברחם
ושבט בכתב׳ פי׳ ובכתב׳ והוא חסר ויו כמו שם ירח : כלם התיחסו בימי יותם ובימי ירבעם׳ מלך יהודה ובימי ירבעם׳ מלך ישראל׳ פי׳ כל זה בני ראובן ובני גד וחצי שבט המכשי׳
התיחסו למלחמתם הזאת שעשו עם ההגריאים כלומר התפקדו למשפחותם לבית אבותם׳ בכתב למלחמת והיה זה בימי יותם מלך יהודה ובימי ירבעם׳ מלך ישראל והוא
ירבעם׳ בן יואש מבני יהודה׳ ואעפי שבראש׳ במלכי׳ כתוב שיותם מלך יהודה וירבעם מלך ישראל לא מלכו בו מן אחר שהרי ירבעם׳ מלך ישראל לחרבעי׳ לאחת שנה ובשנת
עשרים ושבע לירבעם מלך עזריה בן אמציה מלך יהודה והוא עוזיה ומלך עזריה חמשים ושתים שנה הנה עזריה מלך יהודה לחרי מות ירבעם מלך ישר׳ שלפי
ומחמת שנה ואעפי שיש לדקדק בחשבונות זו כמו שעתידים לבאר במלכי׳ מכל מקום עוזיה התריך ימים לחרי ירבעם · ולא חיך מלך יותם בן עוזיה בזמן ירבעם
שלא מיותם בן עוזיה מלך בחיי עוזי׳ אבי׳ מעשיהו מלכורע עוזיהו כמו שב׳ ובנגע ה׳ את׳ המלך׳ ויותם בן המלך על הבית סופט את עם הארץ׳ ויתכן לפרש בימי יותם
ובימי ירבעם עם כל אחד בזמנו · ועם כל אחד מהם התיחסו למלחמתם : ולמורי מלחמה׳ הוא תואר קל ואינו פעול כי למר הוא פעל עתר׳ ואין בו פעול · כי אם על
דרך התואר כמו שבארתי בספר מכלל בחלק הדקדוק : וכל מעשיהם׳ וכל המלחמות שהיו עם ההגריאים הכל כתבו בירם : וכעתור להם׳ כמו ונעתר והוא מגזרת
פעול׳ כמו וכחתום בטבעת המלך : ויפלו תחתיהם׳ במקומם׳ ואעפי שלחמו מקניהם מקנתם ישבו שם׳ ומקנתם שבו לארצם עם הגלגי : עד הגלה· עד שגלה
על ידי מלכי אשור : ובני חבי שבט המכשה וכו׳ · היתה רבו · כלומר לפי שרבו הרבו גבולים עד בעל חרמון ושניר והר חרמון : ועפר ושעני · ו׳ ועפר כמו ועיה ועכה :

דברי הימים א ו

והשיר כל ומקהל משתחוים׳ ושופט ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עליכו׳ והשפט על הרע כפים׳ ותבן ועתה לכו עבדו ותבן לא ינתן׳ והתבן למוסים ולרכש׳ ותרומת
ויהיה לאהרן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל כי תרומה׳ והתרומה חיקבע אדם אלהים דתרי סיר׳ ותורות ועל הר סיני ירדת׳ והתורה אלה החקים והמשפטים
והתורות אשר קדמאה דס׳ פרא׳

ב׳ כעל אלהי
כ״ח תייתרין
ר״ו מכקי״ג
ל׳ כתיב ג׳
ב׳ כפי׳
ל׳ ה׳ כפי׳ מתחלפין ד׳ דקדים לאהרן למשה
ה״ח חס׳
ל׳
ל׳
ג׳ מוס חכם
ל׳ בני ק׳
חס׳ בכתיב
ל׳
ל׳ ויכתבן

וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִשְׁמִיד אֱלֹהִים
מִפְּנֵיהֶם׃ וַיָּעַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־רוּחַ פּוּל מֶלֶךְ־
אַשּׁוּר וְאֶת־רוּחַ תִּלְגַּת פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּגְלֵם
לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְבִיאֵם לַחְלַח
וְחָבוֹר וְהָרָא וְנְהַר גּוֹזָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃
וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
וּבְנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם וּבְנֵי
אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינְחָס פִּינְחָס הוֹלִיד אֶת־אֲבִישׁוּעַ
ל וַאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־בֻּקִּי וּבֻקִּי הוֹלִיד אֶת־עֻזִּי׃
וְעֻזִּי הוֹלִיד אֶת־זְרַחְיָה וְזְרַחְיָה הוֹלִיד אֶת־מְרָיוֹת׃
מְרָיוֹת הוֹלִיד אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־
אֲחִיטוּב׃ וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד
אֶת־אֲחִימַעַץ׃ וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה וַעֲזַרְיָה
הוֹלִיד אֶת־יוֹחָנָן׃ וְיוֹחָנָן הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה הוּא
אֲשֶׁר כִּהֵן בַּבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִָם׃
וַיּוֹלֶד עֲזַרְיָה אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־
אֲחִיטוּב׃ וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד
אֶת־שַׁלּוּם׃ וְשַׁלּוּם הוֹלִיד אֶת־חִלְקִיָּה וְחִלְקִיָּה
הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה׃ וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־שְׂרָיָה׃ ס
וּשְׂרָיָה הוֹלִיד אֶת־יְהוֹצָדָק׃ וְיְהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת
יְהוָה אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בְּיַד נְבֻכַדְנֶאצַּר׃
בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשֹׁם קְהָת וּמְרָרִי׃ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
בְּנֵי־גֵרְשׁוֹם לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃ וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר
וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃ בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי וְאֵלֶּה
מִשְׁפְּחוֹת הַלֵּוִי לַאֲבֹתֵיהֶם׃ לְגֵרְשׁוֹם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת
בְּנוֹ זִמָּה בְנוֹ׃ יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ בְנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאַתְרָי
בְּנוֹ׃ בְּנֵי קְהָת עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר בְּנוֹ׃
אֶלְקָנָה בְּנוֹ וַאֲבִיאָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר בְּנוֹ׃ תַּחַת בְּנוֹ
אוּרִיאֵל בְּנוֹ עֻזִּיָּה בְנוֹ וְשָׁאוּל בְּנוֹ׃ וּבְנֵי אֶלְקָנָה
עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת׃ אֶלְקָנָה בְּנוֹ אֶלְקָנָה צוֹפַי בְּנוֹ
וְנַחַת בְּנוֹ׃ אֶלִיאָב בְּנוֹ יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְּנוֹ׃
וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וְשֵׁנִי וַאֲבִיָּה׃ בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי
לִבְנִי בְנוֹ שִׁמְעִי בְנוֹ עֻזָּה בְנוֹ׃ שִׁמְעָא בְנוֹ חַגִּיָּה
בְּנוֹ עֲשָׂיָה בְנוֹ׃

רדק

עד היום הזה כי לא יכלו בבלית גלות יהוד׳ מבבל׃ בני לוי׳ הזכיר יחס בני לוי בכ׳ ועריהם מנחתו להם והזכיר כי העמיד דור מהם מסוררים ומערתים לפני ה׳ והזכיר יחס אהרן עד הגולה והוא יהודק מהלך עם גלות יהוד׳ ביד נבוכד נצר ויהוסף בהו עלה מבבל עם הגולה׳ ובספר עזרא מזכיר זה היחס עד אהרן כי עזרא היה בן סריה ויחסו עד אהרן כמו שמיחס הכא יהודק לחיו עד אהרן אבל שם מדלג בו חומס בתי אבות שהזכיר הכא מיחוסן לבני עזריה עד מריות ולקבר דלג אותם בתי אבות׳ והזכיר יחס אלעזר ולא יחס איתמר לפי שמבני אלעזר היו כהנים גדולי׳ עד עולם כי כן אמר לפנחס הקבה כאשר קנא בשמטי והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם זו היא כהונה׳ כי ב״כ בני איתמר היו כהנים ולא שמבני פנחס היו כהנים גדולים עד עולם׳ ובפרוק היתה תחלת הברכ׳ הזאת עד יהודק והיו כהנים גדולי׳ גם מבני איתמ׳ כי עלי היה כהן גדול מהם מבני איתמר וכן אחימלך ואביתר בנו׃ הוא אאר כהן בבית מלאת בירושלי׳׃ אם תאמר במלכי׳ צדוק הכהן ונתן הנבי׳ ובזה שמפ׳ הוא אומר ב״ה ושמחו לה לבניר ולצדוק לכהן׃ ואם תאמר כי לא רבה לומר שכהן ריחמון בבית חלח מכאן הבה גם האחרים כהנו שם בה לומר ואם בה לומר כי כהן גדול היה גם אחריהם היו כהני׳ גדולי׳׃ ורז״ל אמרו שהוא עזריהו שהיה בימי עוזיהו ולפי שמפר נפשו על קדוש הבית שלא הניח עוזיהו להקטיר׳ לכך נאמר הוא שהיה אחר צדוק שהיה בימי עוזיהו ובימי חזקיהו ובימי כהן גדול כמו שנאמר ויאמר שיו עזיהו כהן הרחם ולפי שהלריך ימי׳ כל כך אמר עליו אאר כהן בבית כלומר אאר כהן כמה ימים׃ בני לוי גרשם הוא גרשון והכ״ף מוסיף בשמו׳ כמו כתם כמהן תכיס׃ לגרשום לבני בנו וכו׳׃ ולא זכר מפקדת עמרי וכן בפרשת פנחס והטעם שלא זכרו הכא כמו שלא זכר מפקדת עמר׳ וחברון ועזיאל כי זכר העומדים על הפי׳ כמו שזכר בימי׳ מפקדת יפחד ומנחם׳ מפקד׳ לבני ומתנדי מפקדת מוסי ולמטה בספירם דור זכר מפקדת עמרי׃ יחת בנו׃ בן לבני׳ ובבני עמרי למטה זוכר יחת כי היו שני בניהם נקראי׳ בשם אחד אבל זה יחת בן לבני זוכר עמו למטה יחיאל׃ ויחת ויחיאל קרובים בלשון׳ ובשמות האלה הם כיקרין כמוהו רבי׳ בשמ׳ בני קהת עמינד׳׃ חזר לספר בני קהת לפי סדרם לספר מיחם בנו ובני עוד׃ ועמינדב זהו יכהר ושמות הוא לו׳ ולמעלה הזכיר יכהר וכאן הזכירו עמינדב׃ לקח בנו׃ לקנה בנו חביבלקף בנו׃ שם מלמתן היו ל״ל אחד בן אחד כמו האחרים׃ אלא מלמתן בנו חביבלקף בנו׃ ובני לקנה עמסי ואחימות׃ לקנה שם מלמתן אל בן אחד כי לקנה זה בן אחימות ועמסי בן עמסי בן לקנה׃ בני אלקנה כופי בנו וכו׳׃ אלא הם אחד בן אחד׃ ולהיות הנזכר הוא הוא אלקנה הנזכר בתחלת ספר שמואל ונחת הוא תחת הנזכר שם וכופי הוא כופי הנזכר שם׃ ובני שמואל הבכור ושני והבני חביה ואחר הבכור ולא זכר שמו כי ידוע הוא כי הוא יואל והבני חביה כמו שאמר בשמואל שם ומפנהו חביה ואומרים כי שני כמו שני שלו ושלי׳ וה״ו פתוחה כמו וחמור לחמור שהוא כמו והחמור׃ ואין זה פי׳ נכון כי לא מצינו שני כמו שני ואין רגיל׳ משלו ושלו כי הם שני מפקלי׳ ועוד כי ו״ו פתוחה לא יתכן בזה הדרך כי ו״ו וחמור פתוחה משני חות הגרון כי היתה רחוקה בעורק כמו ו״ו וזבולן וכן כל ו״ו שהוא שהוא על חוקות התיבה שתחלת התיבה שם ה׳ ופתח ון בסוף התיבה סגול׃ ואם ושני היתה לשהוא לו לומר ושני הוי״ן בעורק ועוד היה לו לומר שמו הזכור ולא הזכיר שמו זה החסרון לא מצינו׃ ועוד שיטטרנו לומר כי ה׳ וחביה נוספת ומי חביה בטורח הזכיר הנכון כי ושני הוא יואל ושני שמות היו לו כמו שהרחיב בספר הזה בשמות תקומות כן זה הוא שמו ושני גם כן

ואלה

במשפטם ח׳ וסי׳ מלכי עולת חדש ומנחתה רפנחס ׳ ומנחתם ונסכיהם לפרים דשביעי של חג ׳ ויקראו בקול גדול ויתנודדו ׳ כי אם כמשפטם הראשון ׳ לבא לבית
יי׳ כמשפטם ׳ ויעמדו כמשפטם על עבודתם ׳ ויעמדו על עמדם כמשפטם ׳ וא׳ כמשפטי׳ ער היום הזה חס עש״ם ׳ ואת שרה ב׳ וסי׳ ואת שרח שמרון ובניהן ׳ ואת שרח
העיר ואת מגרשיה ׳ ועשן ח׳ שהם קרתא בקריאת וסי׳ לבנה ועתר ׳ עין דמון ועתר ׳ ולאשר בכור עשן ׳ ותכן ועשן ׳ ואת עשן ואת מגרשיה דסיפרא ׳

וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד דָּוִיד עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית יְהוָה
מֵהֲנוּחַ הָאָרֹן : וַיִּהְיוּ מְשָׁרְתִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן אֹהֶל־ 5 מ׳
מוֹעֵד בַּשִּׁיר עַד־בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה ג׳ רנסי׳
בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַמְדוּ כְמִשְׁפָּטָם עַל־עֲבוֹדָתָם : וְאֵלֶּה
הָעֹמְרִים וּבְנֵיהֶם מִבְּנֵי הַקָּהָתִי הֵימָן הַמְשׁוֹרֵר בֶּן־ ג׳ כתי׳ ה׳ ומ׳
יוֹאֵל בֶּן־שְׁמוּאֵל : בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיאֵל
בֶּן תּוֹחַ : בֶּן־צִיף בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־מַחַת בֶּן־עַמָשַׂי : ה׳ כתי׳
בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־צְפַנְיָה : בֶּן־תַּחַת ת׳
בֶּן־אַסִּיר בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח : בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־ ב׳
לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל : וְאָחִיו אָסָף הָעֹמֵד עַל־יְמִינוֹ אָסָף
בֶּן־בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־שִׁמְעָא : בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָה ר׳ ה׳
בֶּן־מַלְכִּיָּה : בֶּן־אֶתְנִי בֶּן־זֶרַח בֶּן־עֲדָיָה : בֶּן־
אֵיתָן בֶּן־זִמָּה בֶּן־שִׁמְעִי : בֶּן־יַחַת בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־ ב׳ תס׳
לֵוִי : וּבְנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם עַל־הַשְּׂמֹאול
אֵיתָן בֶּן קִישִׁי בֶּן־עַבְדִּי בֶן־מַלּוּךְ : בֶּן־חֲשַׁבְיָה ה׳
בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה : בֶּן־אַמְצִי בֶּן־בָּנִי בֶּן־שָׁמֶר : ט׳ יח׳ ל׳
בֶּן־מַחְלִי בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי : וַאֲחֵיהֶם
הַלְוִיִּם נְתוּנִים לְכָל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים : ל׳ מל׳ ג׳
וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְעַל־ ל׳ מל׳ בכי׳
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּלְכַפֵּר ג׳ ט׳ מל׳ בכי׳
עַל־יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים : ר׳
וְאֵלֶּה בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ פִּינְחָס בְּנוֹ ה׳ ל״ה
אֲבִישׁוּעַ בְּנוֹ : בֻּקִּי בְּנוֹ עֻזִּי בְּנוֹ זְרַחְיָה בְּנוֹ : מְרָיוֹת
בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְּנוֹ אֲחִיטוּב בְּנוֹ : צָדוֹק בְּנוֹ אֲחִימַעַץ

בָּנוֹ : וְאֵלֶּה מוֹשְׁבוֹתָם 5 מ׳
לְטִירוֹתָם בִּגְבוּלָם וְלִבְנֵי אַהֲרֹן לְמִשְׁפַּחַת הַקָּהָתִי ג׳ מ׳
כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל : וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ ם
יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ סְבִיבֹתֶיהָ : וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר
וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה :
וּלְבְנֵי אַהֲרֹן נָתְנוּ אֶת־עָרֵי יְהוּדָה הַמִּקְלָט אֶת־ ר׳
חֶבְרוֹן וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־יַתִּר וְאֶת־ 5
אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ : וְאֶת־חִילֶן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ ל׳ ואת
אֶת־דְּבִיר וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ : וְאֶת־עָשָׁן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ רכזיר׳ סנס
וְאֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ : קריתי׳
וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן אֶת־גֶּבַע מ׳ ג׳כנ׳ לת וי׳
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־עַלְמֹת וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־ ולת ולת
עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ כָּל־עָרֵיהֶם שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה כלינן מל
עִיר בְּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם : בית׳ ל׳ ומל
וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפַּחַת הַמַּטֶּה מִמַּחֲצִית ו׳ רנסי׳
מַטֵּה חֲצִי מְנַשֶּׁה בְּגוֹרָל עָרִים עֶשֶׂר :
וְלִבְנֵי גֵּרְשׁוֹם לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר כ׳ בטע׳ י׳ ות
וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן כ׳ת׳ בחון ד׳
עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה : תלין דתיין
לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה־גָּד ק׳ לא כנסי׳
וּמִמַּטֵּה זְבֻלוּן בְּגוֹרָל עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה : וַיִּתְּנוּ ו׳ תכיר כסי׳
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם : ב׳ לא בענין
וַיִּתְּנוּ בְגוֹרָל מִמַּטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְנֵי כ
שִׁמְעוֹן וּמִמַּטֵּה בְנֵי בִנְיָמִן אֶת הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־ ו׳ רנסי׳

רשי

ואלה אשר העמיד דוד וגו׳ כשמיבוהו מבית עובד אדום כדכתיב לקמן ויעזב
שם לפני ארון ברית יי׳ לאסף ולאחיו לפרוח לפני ארון ברית יי׳ וגו׳ וכתיב ועובד
אדום בן ידיתון וחוסה לפועדי׳ וגו׳ לפני משכן יי׳ אשר בגבעון ואלמה העמידן
בבית המקדש בירושלם : ויעמדו כמשפטם על עבודתם ׳ כמשפט אשר
העמידן דוד : ואחיו אסף העומד על ימינו ׳ על הימין ובניו : ובני מרדי אחיהם
על השמאל ׳ דומה שאתה בלעזון אשכנז גבורייר על השמאל שם הימין ובניו
על הימין ובניו בחמבע : ואחיהם הלוים נתונים לכל עבודת משכן בית האלהים ׳
לפועדים ולמשמרת כדכתיב לקמן והלוים משמיעו׳ ואלה בני אהרן ׳ המקטירין
על מזבח העולה מזבח הקטורת : פרוק בנו אחימעץ בנו ׳ לא תמיב כי שם
אותם שהיו עד שלמה : ואלה מושבותם לטוריהם בגבולם וגו׳ עד כי להם היה
הגורל ׳ ללוים ולכהנים מנחלתם כל ימי בית השלו גורלו על ארץ יהודה וכמה מארץ
יהודה יבא להם ולכהני וללוי ויבא ליהושע הגורל מתחילה וזהו כי להם היה הגורל ׳
ברחמים ליתן להם ערים מתוך עיירות סביבותיהם כאן : נתנו לכלב ׳ כי משה נתן לו :
ומטה בנימין את גבע ׳ כי הגורל כפל לבנימין לתת להן העיירות : ולבני
קהת הנותרים ׳ כי הכהנים יכלו מקהת וכבר אמרו מה שנתנו להכהנים בני
קהת ולבני קהת הנותרים ממשפחת המטה של לוי : ממחצית מטה חצי מנשה
בגורל ערים עשר ׳ ולחצי שבט המכמי כפל הגורל ליתן לבני קהת הלוים ערים
עשר : ויתנו בגורל ממטה בני יהודה וממט׳ בני שמעון ׳ לפי על פי פלא הזכיר
שמעון בתוכה ׳ אף על פי שהיו לבני יהודה וגם יהודה היו יכולים לזכר
למעלה בעיקר הכתובים וכל מה שמזכיר למעלה מויתנו להם את חברון עד
ממטה בנימין הכל נתנו בני יהודה ׳ ובני שמעון ולפי פלא הזכירו למעלה מזכירו
עתה כאן : אשר יקראו אותם בשמות ׳ כלומר אשר קראו אותם בשמות
למעלה לפי שהיה בנימין חבר עמהם לבני יהודה מזכירו אף כאן מה שהזכירו כבר :

וממשפחות

רדק

ואלה אשר העמיד דוד וגו׳ כשמיבוהו מבית עובד אדום לשמור : בית ה׳ כמו בבית
וכן הממצא בית ה׳ ׳ ורבים כמוהו : ממכוח הארון הוא ממוך מן מכוח כמו מן
מקום מקום ׳ ופי׳ מכוח הארון מיום שנח הארון בירושלם כשהביאוהו מקריית
יערים לירושלם ׳ והיה בהול אשר כטה לו דוד ער בין הבית וזהו שלח׳ מכוח
הארון כי עד היום ההוא לא היה כח כי היו מביאין אותו ממקום למקום ׳ ומיום
שנח הארון שם העמיד דוד המשוררי ואמרתי לפני הארון שם כמו בבי׳ המקדש
ויעמדו כמשפטם על עבודתם ׳ היא עבודת השיר וכן אתר בתורה לעבוד
עבודת עבודה והוא השיר שהוא עבודת הקרבנות : ואלה העומדים ׳ זכר אלה
שלמדם ׳ הימן ואסף ואיתן שהיו רואי חכות ללוים ולכבוד מיתם כל אחד מהם
עד לוי והימן שהיה גדול וכבוד מהכהנים ואמו עד יעקב לביתו אמר עליו בן
ישראל ׳ וכהנים אמר בן לוי ולא עוד ׳ ומפני שהיה כבוד מהכהנים היה עומד
בשיר ומהכני ואסף על ימינו ואיתן על משמלו ׳ ולזל אמרו כי לפיכך אמ׳ ביתם
הימן בן ישראל לפי שהיה מבני קרח ואמר יעקב וכקהלם אל תחר כבודי ׳
כלומר כשיקהלו מעכשיו לא יזכר שמי וכן אמר בתורה קרח בן יצהר בן קהת
בן לוי אבל בקהלה שיקהלו לעבודת השם אל דוד יזכר שמי לפיכך אמ׳ בן יצהר ׳
ביתם הימן זה תפלת השמות שמתכוין שמתם מהזכיר למעלה ׳ וזהו המכהג כמו
שתרגום בהרבה מקומות ים סוף יש לו שתי שמות שעם קורין אותו בחא׳ ושעם
קורין אותו בחור ׳ ויש שהיה מעתיק שמו מעט שעם החור קרוב לחא׳
בחותיות ולא היו קפדים בזה כמו תוך מזוכר אותו תכה ולמעלה זכר אותו תקח
ובספר שמואל תוחו ׳ וכן זוכר קוף הכה ולמעלה כופי ׳ וכן חלוץ ׳ ולמעלה זכר
אותו שיהב ובספר שמואל חליהוא : בן יחת בן גרשום בן לוי ׳ לא זכר לבני
זכר שמעי בן יחת ולא זכרו למעלה ולא מפרשו טעם ברב׳ זה ׳ ואיתן הוא ירחמאל
הנזכר למעלה ׳ ועדיתון הוא ערן ׳ ואיתני הוא יחתי ׳ ואחיהם הלוים נתונים לכל
עבודת בית האלהים ׳ כלומר אלה המלמה מזכרנו היו רחמי חבות ׳ והיו
משוררים לפני מעכן להל מועד ולא היה עבודת כתף ופוס רבר עליהם אלא
משוררים היו ואחיהם היו למאר עבודת המעכן כמו שכתוב בתורה שהיו כוסחי המעכן ער מנוח הארון היו שוערים ומתעסקים בעניני המעכן וכן
בבית אמר בכח מלמה היו שוערים כמו שכתוב : ואהרן ובניו מקטירים ׳ זכר לאחר שהיה רחם שכתוב כלומר ללוים נתנה עבוד׳ זו ולאהרן ולבניו
להקטיר ולכפר על ישראל : זה בני אהרן ׳ יחסם ער פרוק ואחימעץ שהיו בימי דוד ושלמה : ואלה מושבותם לטוריהם ׳ לפי שעשו לוי לא היה לו חלק בארץ אלא העם
הוא נחלתו והם היו נתונים לעבודת השם הלוים למורר והכהנים להקריב זכר הערים שנתנו להם חלף עבודתם ובשיפור ערי הלוים תמצא שמות שמתניס שתי
שתות כאחת והם היו נתונים לעבודת השם הלוים למורר והכהנים להקריב זכר הערים שנתנו להם חלף עבודתם ובשיפור ערי הלוים תמצא שמות שמתניס שתי
בחם בספר יהושע והוא כמו שכתבתי לך בשמות בני ארם ׳ ויש שפרשים כי כל שבעתנו כאן היה כי כשנפל הגורל לתת המנויין ביהושע היו קצת הערים ביד
הנשארים והפריעו אחריהם תחתיהם עד שכבשום ׳ וכעיון זה כמצא בתוספתא אלא שם שפרישו שם בהר אפרים לא היתה קולט ׳ הפריעו את גמלא תחתיהם עד שכבשו

וממשפחות

דברי הימים א ז

אתהם ה׳ בקריאה וסימ׳ וישכם לכן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך ׳ והזהרת אתהם את החקים ואת התורות ׳ וישמע יי׳ בקול ישר׳ ויתן את הכנעני ׳ בבקר רעה עדרו ׳ ויתנו בגורל ממטה יהודה דסיפרא ׳ ואת בלעם ג׳דסמיכי בקריאה וסים׳ ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב ׳ ואת בלעם בן בעור הקוסם ׳ ואת בלעם ואת מנרשיה ׳ ופואה חד מן ד׳ זוגין מן כ״ב קדם לא ספיק א׳ותניא ספיק וסי׳תומים ויסלאו ימיה ללדת והנה תומים ׳ תאומי׳ ויהי בעת לדת׳ והנה תאומים בבטנ׳ ׳ ופוה ובני יששכר תולע ופוה

יקראו אתהם בשמות : ומשפחות
בני קהת ויהי ערי גבולם ממטה אפרים : ויתנו
להם את־ערי המקלט את־שכם ואת־מגרשיה בהר
אפרים ואת־גזר ואת־מגרשיה : ואת־יקמעם
ואת־מגרשיה ואת־בית חורון ואת־מגרשיה : ואת
־אילון ואת־מגרשיה ואת־גת־רמון ואת־מגרשיה :
ומחצית משבט מנשה את־ענר ואת־מגרשיה ואת
בלעם ואת־מגרשיה למשפחת לבני־קהת
הנותרים : לבני גרשום ממשפחת
חצי משבט מנשה את־גולן בבשן ואת־מגרשיה
ואת־עשתרות ואת־מגרשיה : וממטה יששכר
את־קדש ואת־מגרשיה את־דברת ואת־מגרשיה :
ואת־ראמות ואת־מגרשיה ואת־ענם ואת־
מגרשיה : וממטה אשר את־משל
ואת־מגרשיה ואת־עבדון ואת־מגרשיה : ואת־
חוקק ואת־מגרשיה ואת־רחב ואת־מגרשיה :
וממטה נפתלי את־קדש בגליל ואת־מגרשיה
ואת־חמון ואת־מגרשיה ואת־קריתים ואת־
מגרשיה : לבני מררי הנותרים
ממטה זבלון את־רמונו ואת־מגרשיה את־תבור
ואת־מגרשיה : ומעבר לירדן ירחו למזרח הירדן
ממטה ראובן את־בצר במדבר ואת־מגרשיה ואת־
יהצה ואת־מגרשיה : ואת־קדמות ואת־מגרשיה
ואת־מיפעת ואת־מגרשיה : וממטה גד את־
ראמות בגלעד ואת־מגרשיה ואת־מחנים ואת־

ומשפחות ׳ בני קהת ויהי ערי ונו׳ חלק מכתבו מכם נתנו להם
גם חפרי׳על פיהגורל : ומחצית מטה מכסם ׳ חד חצי מכסם מבעבר הירדן
מבחרץ יפרש : למשפחת לבני קהת הנותרים ׳ הם הלויס ופתרון הכל כתבו
חפרי׳ומכסם לאותן הכותר מחות׳ למעלה ולבני קהת הנותרי׳ מחצי המטה
לבני גרסום ממשפחת חצי מטה מנשה ׳ חלק פניתנו לבני קהת על פי הגורל
כפל גם להם הגורל לתת כמו כן לגרשם ׳ לבני מרדי הנותרים ממטה זבולן ׳
כלומר חלק הגיע להם חות׳ מתים עשרה עיירו׳ מכתבו להם ריחובץ וער ובולץ
וזהו הכותרי׳ ׳ ממט׳ זבולן מחלק זבולן כתבו לבני מרדי הכותרי׳ : ולבני יששכר
תולע ופוה יסוב ושמרון ׳ בחומש כתיב׳ויסב יסב הוה ממו ולפי ספרייתבו לשתי
תורה דכתי׳מבני ישששכר יודעי בינה לעתי׳לכך זכה וכתיב יסוב : ובני תולע ׳
מספרס בימי דוד עשרים ומנים אלף כי הרבו כפים ובנים ׳ וכל זה היו בני תולע
ובני עזי ובו׳ חלפים ומאה אלף כי הרבו כפים ובנים ׳ וכל זה היו לבד מחות
עשרים ומנים אלף ומם מחות על בני תולע : ואחיה׳לכל מספחות׳ בין בני תולע
בין בני עזי בין כל גבורי החיל׳על דוד ממונה ומבני׳אלף : התיחסם לכל ׳
פתרון לכל היחס שלהם : בנימן בלע ובכר וידיע׳ל ׳ שם מקורן בספר היסר
לחבל ׳ ומפים וחפי׳בני עיר חפים בני חפים בני אחר ׳ עזרת מפת׳ספר היחס
הזה לא היה יודע שם היו מבני בנימין שם לזו לפי׳כתב׳ לגרס ונם מפום דכתי׳
ומכיר לקח לחפי׳מפקי׳ליה : בני נפתלי יחציא׳ונו׳ ׳ ומה שלא כתיב יחזי׳
זהו חטע׳כמפורש במילהי מגילת ירושלמי ג׳ספרי׳מכל עזרת׳וכל אחר ואח׳ מן
היחס ומה שמכת כת׳ומה שלא מכת לא כתב ומן בני נפתלי לא מכת יותר ומה
חטע׳ מכל היחס הזה מיוחס בדילוגי׳ כי דילג מספר זה ל׳ ספר זה ומוכרס ומה
שלא היה יכול לכתוב בספר זה כתב בספ׳עזרת תדע כי כאן׳בסמוך וכל יסר׳
היחסם והכס כתובי׳על ספר מלכי ישרא׳ויהודה הגלו לבבל מתרין שם רמכך
לידע יחס עשרת מבני׳לך לחלח וחבור נהר גוזן וערי מדי כי ספר דברי הימי
מלהם גלה עמהם חבל והודה מכחתי ספרן בבבל ומה מכחתי כתבתי ׳

בני

רדק

רשי

וקדחו ולקחתם נם את זה מעם פני וקרחו אסן׳ הבארתי צלק העמוני נחרי דשמואל׳ הברותי דח׳ וירפא את שבר בת עמי על נקלה קדמאה׳ וירפו את שבר בת עמי תניכא ׳וסים׳ בלשון ארמי קרא משאל לנחרי אסיא׳ אחיחוד ל כתיב ח׳ ונעמן ואחיח׳ וחד אחיחוד ואינון חד מן טו׳ וזגין בקריאה מן כב חד קרי ה׳וחד קרי ה׳וסים׳ אחיחוד ונעמן ואחיה וגרא הוא׳ אחיהוד למשח בני אפרים נשיא׳ בחצן כח אמר ארני יי׳ הנח אשא אל גוים ידי׳ חצן ובאו עליך הצנרכב וגלגל׳ חבוטי חציו שרפתי

בְּנֵי מְנַשֶּׁה אַשְׂרִיאֵל אֲשֶׁר יָלְדָה פִּילַגְשׁוֹ הָאֲרַמִּיָּה 5
ו יָלְדָה אֶת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד׃ וּמָכִיר לָקַח אִשָּׁה לְחֻפִּים 5
וְלְשֻׁפִּים וְשֵׁם אֲחֹתוֹ מַעֲכָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי צְלָפְחָד 5 ׳ב כסו׳ ׳סם נסם׳ ב׳וחד ׳ויקהיל׳
וַתְּהִינָה לִצְלָפְחָד בָּנוֹת׃ וַתֵּלֶד מַעֲכָה אֵשֶׁת־מָכִיר ג׳
בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּרֶשׁ וְשֵׁם אָחִיו שֶׁרֶשׁ וּבְנָיו אוּלָם
וָרָקֶם׃ וּבְנֵי אוּלָם בְּדָן אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד בֶּן־מָכִיר ד׳
בֶּן־מְנַשֶּׁה׃ וַאֲחֹתוֹ הַמֶּלֶכֶת יָלְדָה אֶת־אִישְׁהוֹד 5 ׳חס׳ 5
וְאֶת־אֲבִיעֶזֶר וְאֶת־מָחְלָה׃ וַיִּהְיוּ בְּנֵי שְׁמִידָע 5 5 5
אֵחְיָן וְשֶׁכֶם וְלִקְחִי וַאֲנִיעָם׃
וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוּתֶלַח וּבֶרֶד בְּנוֹ וְתַחַת בְּנוֹ וְאֶלְעָדָה 5
בְּנוֹ וְתַחַת בְּנוֹ׃ וְזָבָד בְּנוֹ וְשׁוּתֶלַח בְּנוֹ וְעֶזֶר וְאֶלְעָד 5
וְהָרֹגּוֹם אַנְשֵׁי־גַת הַנּוֹלָדִים בָּאָרֶץ כִּי יָרְדוּ לַקַּחַת 5 ׳ב׳ 5
אֶת־מִקְנֵיהֶם׃ וַיִּתְאַבֵּל אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם יָמִים רַבִּים
וַיָּבֹאוּ אֶחָיו לְנַחֲמוֹ׃ וַיָּבֹא אֶל־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד
בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בְּרִיעָה כִּי בְרָעָה הָיְתָה בְּבֵיתוֹ׃ ג׳
וּבְתוֹ שֵׁאֵרָה וַתִּבֶן אֶת־בֵּית־חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן וְאֶת־ ׳ב׳ כר׳
יא הָעֶלְיוֹן וְאֵת אֻזֶּן שֵׁאֵרָה׃ וְרֶפַח בְּנוֹ וְרֶשֶׁף וְתֶלַח 5׳ כ׳
בְּנוֹ וְתַחַן בְּנוֹ׃ לַעְדָּן בְּנוֹ עַמִּיהוּד בְּנוֹ אֱלִישָׁמָע

בְּנוֹ׃ נוּן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ׃ וַאֲחֻזָּתָם וּמוֹשְׁבוֹתָם בֵּית 5 ׳ו׳ 5 כתי׳ כן
אֵל וּבְנֹתֶיהָ וְלִמְזְרַח נַעֲרָן וְלַמַּעֲרָב גֵּזֶר וּבְנֹתֶיהָ 5
וְשֶׁכֶם וּבְנֹתֶיהָ עַד־עַזָּה וּבְנֹתֶיהָ׃ וְעַל־יְדֵי בְנֵי־ 5׳ כסו׳
מְנַשֶּׁה בֵּית־שְׁאָן וּבְנֹתֶיהָ תַּעֲנַךְ וּבְנֹתֶיהָ מְגִדּוֹ ׳סם נסם׳ ב׳וחד ׳ויקהיל׳
וּבְנוֹתֶיהָ דּוֹר וּבְנוֹתֶיהָ בְּאֵלֶּה יָשְׁבוּ בְּנֵי יוֹסֵף בֶּן־ יו׳ מל׳ בכתוב יו׳ תל׳ בכתוב
יִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה ל
וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחוֹתָם׃ וּבְנֵי בְרִיעָה בריעה
חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל הוּא אֲבִי בִרְזָוִת׃ וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת־ ׳ח׳
יַפְלֵט וְאֶת־שֹׁמֵר וְאֶת־חוֹתָם וְאֶת שׁוּעָא אֲחוֹתָם׃ 5 ׳ו׳ 5
וּבְנֵי יַפְלֵט פָּסָךְ וּבִמְהָל וַעֲשׁוֹת אֵלֶּה בְּנֵי יַפְלֵט׃ 5 5 5
וּבְנֵי שֶׁמֶר אֲחִי וְרוֹהָגָה יְחֻבָּה וַאֲרָם׃ וּבְנֵי הֵלֶם אָחִיו 5 ׳ו׳ ׳ויחבה׳ אחי
צוֹפַח וְיִמְנָע וְשֶׁלֶשׁ וְעַמָּל׃ בְּנֵי צוֹפַח סוּחַ וְחַרְנֶפֶר 5 ׳ח׳ 5 ב׳סום לכס׳ ובן ׳ב׳כנ׳ובכס׳
וְשׁוּעָל וּבֵרִי וְיִמְרָה׃ בֶּצֶר וְהוֹד וְשַׁמָּא וְשִׁלְשָׁה׃ 5 5 5 סום
וְיִתְרָן וּבְאֵרָא׃ וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה וּפִסְפָּה וְאָרָא׃ וּבְנֵי 5 5 5 ׳חכס׳ כתי׳ ׳ק׳
עֻלָּא אֶרַח וְחַנִּיאֵל וְרִצְיָא׃ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־אָשֵׁר ס 5 5 5
רָאשֵׁי בֵּית־הָאָבוֹת בְּרוּרִים גִּבּוֹרֵי חַיִל רָאשֵׁי ר׳ ׳ר׳תפ׳
הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחֵשָׁם בַּצָּבָא בְּמִלְחַמָּה מִסְפָּרָם
אֲנָשִׁים עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אָלֶף׃

גשו אש ועל חציו׳ והמותי את אימתי אשלח לפניך והמותי׳ ונחה עליו רוח יי׳׳ ונחה ביום ההוא ישא עליכם׳ משל׳ חודי ובשו עבדי פשתים׳ הורי ברכות אביך גברו על ברכות הורי׳ חח ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב׳ הה בן אדם הנבא ואמרת דחליל הה ליום׳ חרום כי כל איש אשר בומם לא יקרב׳ הרום וקוץ הגליף את ענב׳ יחלמון והיה אחרי כן אשפוך רוחי על כל בשר׳ יהלומון ועתה פתוחיה יחד׳ חסק פתחתי אני לדודי ודודי חסק עבר׳ המק

רשי

בני מנשה אשריאל לשון ילדה׳ פילגשו לשון חלמיש׳ מכיר ילדה לו לאמתו דוגמת לשון ילדה אותם ללוי במצרים לכל פלגמו החרמיים ילדה את מכיר׳ ובני אפרים שותלח ובריח ובנו ותחת בנו ואלעדה בנו ותחת בנו וזבד בנו ושותלח בנו ועזר ואלעד והרגום אנשי גת ונומר כי ירדו לקחת את מקניהם׳ ולא היו בקיאים במוכאי הדרכים ובמוכאי הארץ והרגו׳ לכאי גת הנולדים בארץ כי הם היו בקיאים בארץ ההיא׳ ובתו פתרה ותבן את בית חורון׳ פתרה בבניתו׳ ואת אזן פתרה׳ על שם קריאה שם העיר׳ ורפח בנו׳ על בריעה׳ ורפח ותלח בנים על רפח כמו כן תמיב דורות׳ ועל ידי בני מנשה בית אלף׳ פתרון שמוך לבני מנשה כמו חים על ידו לרגליהם׳ הוא רבי ברזית׳ פר חותם העיר ובבר רבי לוי ורבי סימון׳ רבי לוי אומר שהיו בחותו כתות׳ וכשהוא לבהני׳ שמשתחו במקום זית רבי סימון אומר שהיו בחותו כתות וכשהוא לשלטים שמשתחו במקום תמשח׳ ולפי שהיה להם שקע הרבה היו מושחין בו לכך היו כתיב בחסר כתיב וטובל במקוה רבנו ואמר רבי חנינא חתין ונתן שפכתני אתי החזירוני לעבודתי׳

ובניתן

רדק

בני מנשה אשריאל לשון ילדה׳ פילגש לשון ילדה מן הכריעה בחור׳ כי אשריאל מבני גלעד בן מכיר בן מנשה׳ והוא היה הבן הבכור אלמיו׳ ובהרבה מקומות מבלתו בשם׳ הזה מזוכ בני מכיר הכתוב בשרר הבכורה׳ והנה ב׳׳ב זכר אשריאל בבני מנשה לעמי שהי׳ בן בנו והקדימהו למכיר בנו לפי שמכיר היה בן פלגש כמו שאתר פלגש החרמי׳ ילדה את מכיר אבי גלעד׳ ומה שאתר לשון ילדה ולא זכר היולדת כן דרך הכתו׳ כמו לשון ילדה אות׳ כללו במצרים ואותם ילדה אחרי לבנם׳ ומה שזכר אשריאל ולא זכר החרים לפי שהם כזכרים בתור׳ וחזר דרך קצרה וזכר זה תולי היה בכבר מלחמו ומספחתו ירופה׳ ומם בן דרם לפי שהיה שמו דומה לשם שהי׳ אשריאל אביהם ומכיר לקח לשם ולספים ולא לקח לשם משם ושם בני עיר שזכר למעלה׳ ולמ׳ לחפים ולספים׳ לל ומכיר לקח לשם שהיתה אחות לחפים ולספים׳ וזהו שאתר ושם אחות מעכה׳ ומה שאתר אחותו ולא אחותם חזר ל הכבר משם׳ והוא חפים שהקדימו לספים ומה שאתר למעלה ספים וחפים על דרך התולדות׳ ושם הבני כלשהר׳ חוזר לבני מנשה אשריאל אשר זכר ואשריאל הוא בן בן בן מנשה׳ ולשון אחר הבני אשריאל כי אשר מנשה׳ ולשלחד בן בן בן מנשה׳ ואומר הבני ואם תאמר מבני לאשריאל היה הבן הבמי׳ לגלעד ואשריאל היה הבלישי׳ ולכל מה שאתר לאשריאל כי אם אשריאל ולשלחד ובני שתידע בזכר בחרוב׳ וזכרו במקו׳ אשר לבני׳ לפי שלא היה לו בן הגון וכבר כמוהו שלא לשלחד ומקומו היה לשם כי לא זכרו החרים ולשלחד לא היו לו בנים כי אם בנות׳ אבל לאחר היו לו בני׳ אחרי׳ כמו שאתר ויהושע כתב את מלחמות בבני מנשה בן גלעד מבן מנשה בן גלעד ואחותו שמולכת׳ אחות גלעד והיתה מולכ׳ בקנית הארץ אשר לגלעדי ולפי שלא זכר ולשלחד מזכר אותם לפי שזכרתי אותם בבני מנשה בן גלעד מבן בנו היו׳ ואחותו שמולכת׳ אחות גלעד והיתה מולכ׳ בקנית הארץ אשר לגלעדי ולפי שלא זכר בבני מנשה׳ ולא זכר בניו׳ ידוע הוא לכלם בקבלה׳ ולפי שהיה אשר גדולה זכר תולדת׳ ויהיו בני שמידע לו היה כדין לזכור כי שמידע בן גלעד כי ידוע הוא מן התור׳ וזכר בניו ואחיו ואחותם ולקחי ואניעם׳ ומכם זה היו מחי שמידע ומכם זה בנו׳ ובני אפרי׳ אותה׳ ובני אפרים׳ ובדד הוא בכר והוא הנזכ׳ בתורה׳ ותחת הוא תחן הנזכ׳ בתורה׳ ומכיר והלך הם בכי בכר והולי כל הנזכרי׳ מלבד אותלח הם בני בני׳ והרגו׳ לנאי את הנולדי׳ ׳ת כי לפיכך אמר בספר לפי שהיו מודעים מוכאי הארץ ומבונ׳ הם בני אפרי׳ בכבאו בארץ לקחת מקניהם ולא ידעו הדרכי׳ הם בני את אחרבו להם והרגו׳ ולא כי אמר הנולדי׳ בארץ לפי שהיו׳ את אחר כן ליעקב אמ׳ כי בני את הנולדים בארץ והם הפלמתים הם הרגום׳ ולפי דעתי כי הנולדים בארץ הם לבני אפרים׳ ולפי שזכר בבני אפרי׳ הנולדי׳ במצרי׳ והם בניו ובני בניו כמו שאמ׳ וירא יוסף לאפרי׳ בני פלגשי׳ יאמר כי בני אפרי׳ הנולדי׳ בארץ מהולד הזה בארץ ירדו לארץ גת לקחת מקניהם׳ והרגו׳ לאנשי גת וזה היה במדבר כי בארץ יעקב לא יוכל להיות לפי שאתר אפרים לביתי׳ ימים רבים׳ ואפרי׳ לא נכנם בארץ כי לא נכנסו לארץ מיוסדי מצרי׳ מבן עשרי׳ שנה ומעלה כי הם כלב בן יפונה ויהושע בן נון׳ לפיכך אני אומר כי האמת׳ הזה היה במדב׳ או בארץ הגלעד׳ והוא עדיין אפרי׳ אי כי זה יכול להיות כי מכיר בן מנשה׳ היה מכובדי ארץ גלעד׳ והנה בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף׳ ומה שמוכיח הפירוש הזה כי תמיד אפרים בכולם׳ כשהם במדב׳ כיני בשני׳ אף וקצפו בכוכבים׳ לארץ בערבו׳ תוכ בשב׳ אחרבעי׳ לא הין כי הם לב׳ אף ואו ח׳ אפים שהרגו במדב׳ הם הרגו בני גת׳ ורגל דרמו כי זה היה קוד׳ יציא׳ מצרי׳ ממנו את הקץ ונעו ויפלו בלא עתם וקריהו להם זה׳ ויבלו ימיהו לבחון׳ קרוביו ומיודעיו׳ ברע׳ היתה בביתו׳ כי מעת מלקח׳ קרם לו המקרה הרע הזה מהרגו לנאי את בניו׳ ובבן את חבון בית חורון התחתון ואת העליון׳ הם הכזכרי׳ בספר יהושע בבחלת בני אפרי׳׳ ואת אזן שארה׳ סם העיר אזן שארה׳ לפיכך הין מיחסים זה אל מחרה שבחתם אותו׳ ורפח בנו ורשף׳ סב לבדר התולדה שהזכיר בבני אפרים ושפיק במעשה לנאי את ועתה חזר ושלחי היחס עד יהושע׳ ועל ידי בני מנשה׳ ועל מקומות בני מנשה כמו שים על ידו׳ לל כי שמוך לעברי בני מנשה שהן בית שלש ובנותיה תעלך ובנותיה וכו׳ שמוך להם הין בני אפרים כמו שאתר בספר יהושע׳ בני אפר וכו׳ הוא אבי ברזוית׳ מלכיאל הוא אבי ברזוית׳ וחבר הוליד את יפלט וכו׳ ריחני הנשואי׳ ולא להנשואי מרוב גבורת׳ ויהיו ריחני כמו ריחני׳ וכתיבו רבים ׳ל׳ סם הרחמים הנשואי׳ ובניתין

דברי הימים א ח

וזאת תהיה המנפה אשר יגוף · להלם והעטרות תהיה להלם ולטוביה ולידעיה · להלם ובן אחי הצופא · מחולל ומוא מחולל מפשעלמפרכא · מחולל לשחוק אשרוי
מהולל · נחה ועתה לך נחה את חעם · נהה בן אדם נהה על המון מצרים · פרחה על ימין פרחה יקסו · פרחה וזה מעשה המנורה מקשה זהב · יחדו אלה בני אביחיל ·
יהדי ובני יהדי דגם ויותם · חרות על חלוחות · והרות כה אמר יי׳ על שלשה פשעי עמון ·

ח וּבְנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ אַשְׁבֵּל הַשֵּׁנִי וְאַחְרַח ח׳ יחידאין׳ ו׳
הַשְּׁלִישִׁי: נֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא הַחֲמִישִׁי: וַיִּהְיוּ ה׳ ה׳
בְּנֵים לְבֶלַע אַדָּר וְגֵרָא וַאֲבִיהוּד: וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן ה׳
וַאֲחֹחַ: וְגֵרָא וּשְׁפוּפָן וְחוּרָם: וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵהוּד ה׳ ה׳ ג׳ ה׳
אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי גֶּבַע וַיַּגְלוּם אֶל מָנַחַת ופת׳ קדי׳ לה׳ נר׳ תל׳ ה׳
: וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא הוּא הִגְלָם וְהוֹלִיד אֶת־עֻזָּא
וְאֶת־אֲחִיהוּד: וְשַׁחֲרַיִם הוֹלִיד בְּשָׂדֵה מוֹאָב מִן־ ה׳ ו׳ חיטיהוד
ה׳ ה׳
שִׁלְחוּ אֹתָם חוּשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא נָשָׁיו: יָלַד מִן־ ה׳
חֹדֶשׁ אִשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב וְאֶת־צִבְיָא וְאֶת־מֵישָׁא וְאֶת־ ה׳ סוס לתקף ב׳ ח׳ כתי׳ ח׳
מַלְכָּם: וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־שַׁבְיָה וְאֶת־מַרְמָה אֵלֶּה ה׳ סוס לכפ
בָּנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת: וּמֵחֻשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב ו׳ כתי׳ ה׳
וְאֶת־אֶלְפָּעַל: וּבְנֵי אֶלְפָּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד ג׳ וכעין ה׳
הוּא בָּנָה אֶת־אונוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנֹתֶיהָ: וּבְרִעָה וְשֶׁמַע ה׳ ה׳ וחס׳
הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי אַיָּלוֹן הֵמָּה הֵבְרִיחוּ נר׳ תל׳ ה׳
אֶת־יוֹשְׁבֵי גַת: וְאֲחְיוֹ שַׁשְׁקוּ וִירֵמוֹת: וּזְבַדְיָה וַעֲרָד ד׳ ו׳
וָעֶדֶר: וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא בְּנֵי בְרִיעָה: כ׳
וּזְבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וְחֶבֶר: וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה ע׳ ה׳ ה׳
וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל: וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי: וְאֶלְיְעֵינַי ג׳ ה׳ ליתר
וויקים ה׳

רדק

ובנימין הוליד את בלע בכורו ואשבל השני ואחרח לפי שהיה שלישי מלידתו
כי בכל הנימנין בלע ובכר ויעבאל וכן תמר למעלה בלע ובכר · שלש לפי סלע זכר
בכר תמר יעבאל השני ולא זכר בכר הנה כמו סלע זכרו גם כן בסדר פנחס שלש
לבלע מספחת הבלעי ליעבאל מספחת היעבאלי · ובסדר ויגם יליז זכר · בניש
לבנימין ובסדר פנחס לא זכר כי שם חמשה חולי הם היו רחמי מספחות לבנימין
לפיכך לא זכר הנה ג״כ בכר · ועפי שזכר חותם בספר הראשון · ובסדר ויגם
גם כן זכר נחר ונעמן בבני בנימין ובסדר פנחס זכרם בבני בלע · ונספר כי
בסר ויגם זכר בני הבני עם הבני לא מה שזכר בסדר פנחס ויהיו בני בלע נחר
ונעמן מקרא בלע שם בניו כשם נחיו גם שכח זכר חמות בסדר פנחס מה
שזכרם בסדר ויגם כמו שעשה בספר הזה ובזולתו בהרבה מקומות כמו
שכתבתי · ורזל לחרו כי חותם מספחו שחקרו בסדר פנחס כלו במדבר בדבר
בלעם · ומה יחמרו בבכר שלש זכרו בסדר פנחס וזכר בזה הספר למעלה הוא
ומספחתו ומספרם שהיו בימי דוד · ויגלום ז מכחת · פי׳ לזה רחמי החבו׳ הגלו
יושבי גבע לזל מכחת · ונחר כן זכר חזה רחמים שהגלם והם נעמן ואחיח
ונרא · והגלות הזה לשון טלטול כלומר הניעום וטלטלום ממקומם שהיה גבע ז
מכחו׳ וכן גם גולה יחתם לשון טלטול וכן כל לשון גלות שלו מרובם טלטול הבבי׳
שחריס הוליד בשדה מואב · מחרים זה הוא מתולדות בנימין ועפי שלש זכרו
כמוהו רבים בספר שהלך לגור בשדה מואב מפני הרעב או מפני מקרה אחר
והוליד בן אין לחותם · והוא שם לפחתו החחת · וחמים האמנית · ובערת
השלישית · מלמחתן נמוי · ואומר מפלפחתן הוליד ואין לו עומד במקו׳ שכיש
כאו אומר אין לו חותם ואין חמי · ואת בערה · כמו אין בערה כמו בפחתי את
העיר שפי׳ אין · וזכר תולדות שתי נמוי ולא זכר תולדות בשדה · חולי לא נכבדי׳
ורחמים כי שלש מזכר היו רחמי החבות כמו שאומר · חדם לפחתו הוא שלחו חותם
מזכר · ואין לו שלחו חותם : מעת שפלח חותם מחרים · חותם שהגלה חותם ואחר רחמי החבות ז מכחת מעת שפלח חותם הלך הוא בשדה מואב והוליד שם מחמים
ומבערה נמוי · ויערמיה ושיה וזכרי בני ירוחם · מלחקי בדרם שלש שיה הנביח · ואלו השמו׳ מפרשי׳ עליו כמו שכתו׳ בדרם ההוא · ומבני
בנימין היה כי שלש חתולדו׳ תולדות בנימין שם כמו שאומר · ל״ב לדברי בעל הדרם שזה מכחם חיכו שיהו · ומלחתי״ב בסדר אומר להם שיהו רבותי פר
מה לחתם חולקים עלי חיכי שלש מזרעה של רחל · אומרו לו תן סיעת לדבריך אומר להם לא כן כתוב בספר יחום ושיה וזכרי בני ירוחם · שלש יסבו בירושלים · כי ירושלים
מקרתם היתה לבנימין ומקרת ליהוד׳ · ושה מזכר עד עתה מבני בנימין יסבו בירושלי׳ · ובגבעון יסבו · בגבעון היתה עיר לבני בנימין כמו שאומר בספר יהושע · ונלוי
לבי בגבעון זה בגה חותם וכקרחת על שמו · או שמו המיוחד היה יעזל כמו שזכר לותו למטה בכפם הפנימי בזכו׳ זה היחם וקרחו לבי בגבעון גדול העיר הקרח׳
בגבעון · ובעל ובדב לא זכרם וכפעם הפנימי זכרם בעל וכר ונדב · ולפי שלש היתה נגד לחיתו · ולפי שלש היתה עיר גדולה לבי בגבעון · ובגבעון יסבו
חזיל לחתם וספר שמוע לומר כי לבי קים לבי קים וכר היה לחי קים לבי בנימין · וכן לומר בפסוק לחר לבנר בן כר דור שלש והכ׳ הוא לומר כי כר היה
לבי קים לבי שלש · ולפ בפסוק שלמע׳ לומר וקים ובעל כר ונדב כר וקים · וזה כוכל לומ׳ כי לחי׳ היו כר וקים · ויתכן לפרש כי לבי שלש הוא
כר ובני שמו׳ היו לו וקר׳ שם בנו כר כשמו והוא לבי לבנר׳ והוא מקרא כר שם לבי שהוא שמו כר · וכן מפחתי בדברי ר״ל בויקר׳ רבה לומר רבי שמעון
בן לקים כתוב לחר לומר וכר הוליד לת קים וכתוב לחר לומר וקים בן לבניל · הא כיצד לבניל שלש מבחות החפלים נקרא שמו כר · לת
יהוכתן ולת תלבי שוע ולת לפבעלל · לבי כרב הוא יסבו׳ם שזכר בספר שמואל · וכן קורא לותו שם לבינדב כשמיתו במלחמה · ולפבעל הוא לים בושת בן שלש ·
ובעל ובעת לחר כי הבעל נקרא בעת כמו שבל׳ ויכזרו לבעת · וכן לות׳ שמה מזבחות לבעת מזבחו׳ לקטר לבעל · וכן גדעון נקרא ירובעל · ונקרא ירובעת ולא ספר
לנו הכתוב על מה נקרא שמו כן · וכן בן יהוכתן בשמואל זוכר לותו מפיבעת והיה מריב בעל בעל בתקוס בעת ומריב בתקוס מפי כי קרובים הם כי המריבה
על מה הוא ונקראו כן על עניין ידועה לכלם לא נודע לנו : ומריב בעל הוליד לת מיכה · מיכה זה ג״כ נזכר בספר שמואל שהיה בן מפיבעת : ולחבל

ה׳ ה׳ ה׳

יעיאל ד׳כתיב יעואל וקרי׳ יעיאל וסימן וכנבעון ישבו אבי נבעון ׳ עזיא העשתרתי שטע ׳ ומבני אלצפן שמרי ׳ ויהי לעזיהו חיל ׳ ותחרע קדם ותארע תנינא ותחרע ׳ ואפס
ועשח את מאחת מאלה ׳ יונתן ז׳בקריאה וסים עודנו מדבר והנה יונתן בן אביתר ׳ ויען יונתן ויאמר לאדניהו אבל אדנינו ׳ ובני יונתן פלת ׳ ובני ידע אחי שמי ׳

ולאעל ששה בנים ואלה שמותם עזריקם ׳ ב׳ובכורו
בכרו וישמעאל ושעריה ועבדיה וחנן כל- ב׳ יחס׳
אלה בני אצל : ובני עשק אחיו אולם בכורו ג׳ ל׳ יחד
יעוש השני ואליפלט השלישי : ויהיו בני־אולם הבאתר עזרח
אנשים גבורי חיל דרכי קשת ומרבים בנים ובני ל׳ ל
בנים מאה וחמשים כל־אלה מבני בנימן :
ט וכל־ישראל התיחשו והנם כתובים על- ב׳ על התיכוח
ספר מלכי ישראל ויהודה הגלו לבבל במעלם :
והישבים הראשנים אשר באחזתם ב׳ חסר כ׳ הגלו ג׳
בעריהם ישראל הכהנים הלוים והנתינים : ג׳ ל׳ג
ובירושלם ישבו מן־בני יהודה ומן־בני בנימן
ומן־בני אפרים ומנשה : עותי בן־עמיהוד בן ל׳
עמרי בן־אמרי בן־בנימן בני־פרץ בן־יהודה : בנימן ק׳
ומן־השילני עשיה הבכור ובניו : ומן־בני זרח
יעואל ואחיהם שש־מאות ותשעים : ומן־בני ל׳
בנימן סלוא בן־משלם בן־הודויה בן־הסנאה : ג׳ ל׳ כתי׳ כ׳
ויבניה בן ירחם ואלה בן־עזי בן־מכרי ומשלם ב׳כתרי לית ק׳ת ל׳
בן־שפטיה בן־רעואל בן־יבניה : ואחיהם
לתולדותם תשע מאות וחמשים וששה כל־אלה
אנשים ראשי אבות לבית אבותיהם : ז׳כפי׳ם חס׳כפי׳
ומן־הכהנים ידעיה ויהויריב ויכין :
ועזריה בן־חלקיה בן־משלם בן־צדוק בן־מריות ה׳
בן־אחיטוב נגיד בית האלהים : ועדיה

רשי

וכל ישראל התיחסו ׳ תמרתי לך קצת מן יחוסן מה שמצאתי לכל עיקר יחוסם
על ספר מלכי יסר׳ ויהודה מהגלו לבבל במעלם ועמהם הייתי לכי עזרא וייחוס׳
מצאתי כתוב וכתבתיו : ועוד הנה בספר המלך מזרחה ׳ פתרון ער מהלחה
ער ספר שמו ספר המלך המזרחה : המה המעוריים שלום ואחיו ממחכות בני
לוי : שומרי הספים לאהל ׳ שלום בן קורא ואחיו לבית אביו הקרחים שמרי
הספי׳ על אהל מועד שלח היו מניחי׳ פוס חדס לבוא שלא מועד כי שם הכהני׳
בעבודתן : ופנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים ה׳ עמו ׳ פנתבא לפני
ורבותינו אמרו הוא פנחס הכהן ועל שלח היו׳ ליפתח כדרו נקתלק׳ סביב׳ ממנו
המה יסר דוד ושמואל הרואה באמונתם ׳ בקיומם : לשבעת הימים ׳ לפוף
שבעת הימים : תמת ׳ לעת תשבעה לשבעה כל תשמרת בשבתה : והם

ולאחזן בשרי בני לוי בבל בשלח ׳ הגלו משבי השפלה : וכל ישראל התיחסו ׳ כלומר
אלא שזכרתי מקצת יחוסן שלא זכרתי כולם והנם כתובים על ספר מלכי ישראל ׳
ואותו הספר היה במקום אחד שלכלן כמו ספר הים וספר מלחמו׳ה ׳ יהור׳ הגלו לבבל
במעלם ׳ גלות יסר׳ זכר למעלה מהגלם פול מלך אשור ותגלת פלאסר מלך אשור
לראובני ולגדי ולחצי שבט המנש׳ וכן אחר שבטי׳ הגלם מלך אשור ואותם לא
שבו בבית שני ׳ אולתי מעטים מן השבטים כשארו מלפרי׳ ומתכשה ומיושכר
ומזבולן ׳ וכשארו עם מלכי יהודה עד גלות יהודה וגלו עמהם ושבו עמהם ושבט
יהודה שהגלו לבבל במעלם שבו בימי עזרא ׳ ועתה הוא שמפר בספר תסוכתם ואותן
מיושבו בירושלים בשוכם מהגלות כמו שמפר בספר עזרא ואחר : והיושבים
הראשונים יסר׳ בזכרונם אחר בחזקם ׳ כלומ׳ הראשונים אחר כלו שבבל כתיישבו בחזקת
בעריהם יסר׳ וכהנים ולוי׳ ונתינים ובירושלי׳ יושבו מהם כמו שהלך ומפר וכן
אמר שם בספר עזרא ולא רשתי המדינה אשר יושבו בירושלים ובערי יהודה איש באחזתו בעריהם ישראל הכהנים והלוים והנתינים ושם הוכיח ובני עבדי שלמה
מלא זכרם הנה ובירושלים יושבו מבני יהודה ומבני בנימין וכו׳ וכן אמר שם ושפורו הנה הדבריס ושפורו שם שום מלא יתחלף הלא במקומות מעטים ונקל הוא
להמות ביניהם כי שמות בני אדם מתחלפים כמו שזכרנו כמה פעמים בזה הספר ושם שום הפרש ביניהם בחשבון בני בנימין ובכהנים שכלל בחשבון שם שם
מלא כלל הנה וכלל הנה שם מלא כלל שם קרוב הוא להבין : ועוד הנה בספר המלך מזרחה ׳ כלומר עריין כמו שהיה בבית ראשון ׳ המעוריים ממוקים בספר שהיה
המלך נכנס בו מהיה מזרחה כמו כן על אותו ענין שנעשה בבית שני כמו שלי׳ שהיה יסר דוד ושמואל הרואה באמונתם : ופנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם ׳ לי על מתפקדת הקרחי היה נגיד פנחס בן אלעזר לפנים בימי אבותיהם כמו שהיה אלעזר אביו ממונה
עליהם כמו שלחר ופקודת בן אלעזר בן אהרן ואחריו היה פנחס בנו נגיד בי עליהם כי היה ה׳ עמו ׳ והיה נתן מבני אותיתר לפיכך היה נגיד כל ימיו עליהם ׳ ויש
מרבותינו שלחרו פנחס זה אליהו ואחת כי בימי רבים כי בימי פלגש בגבעה היה עריין אי כמו שלחר שם ופנחס בן אלעזר וכו׳ והיה זה ליכיאת
מבני׳ יתר מעלם שלח שכח והוא היה מיוכחי מבני׳ ורבנו ר״ל כי כשקלקל מחנו שכינה על עלו התיר נדרו על ידי פינחס וזהו שלחר נגיד היה עליהם׳ הוא
כתיב כאן שלו היה ׳ ואחר לפנים ה׳ עמו ׳ בימי זמרי שלח וכימי פלגש בגבעה לו היה כח בידו למחות ושלח והיה כשרה ליפרי׳
עלו כלו בימי זמרי כי היה ה׳ עמו והיה כח בידו למחות לכל בימי פלגש בגבעה לו היה כח בידו למחות כי לו היה ה׳ עמו כי כמה הלפים שלו מיפרי׳ עד עלו
כשחו לבני בנימין ׳ ו״ת ופנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם חיכו זה פנחס הכהן ׳ כי זה הפנחס היה לוי וזהו שלחר לפנים ה׳ עמו ׳ כלומר זה פנחס חיכו אותו פנחס
שלחר לפני כי אותו היה ה׳ עמו ׳ והיה מורה עליו רוח הקדש וזה לו היה בן לבל ברול היה וגדיר היה על הלוים ׳ והפי׳ הכתוב הוא שפירשתי ׳ כלם הברורים וכו׳
המה יסר דוד ושמואל הרואה באמונתם ׳ דוד ושמואל שלקנו שלשה ותקנו שלח להיות שחות שלחרים ושנים עשר ופי׳ באמונתם שיסרו ותקנו
זה על דרך ושלחר שלחר קיי׳ וכן תת׳כי הם יסדו ותקנו הדבר שלהיה כן כל הימים ׳ ושלומה לשון קיום ׳ והרבה ימצאו כן כמו וחרפתיך לי באמונתם ׳ שלומה שלח
והיה שלומת עיתך ואחריה זולתם ׳ ורבותינו ז״ל שלחרו באמונתם גדולה היתה שם שלין מעמיד נוטל בשרה שלחזה ולא היו כל שלשה מלכי׳ ושנים עשר מוסיפ
כשלחר שלש מעבעה ימים היו בלים כמו שהיו העמידות קבועות וזהו שלחר לבל לשבעת ימים מעת לעת עם שלח כי גם שלח היו בחבריהם יושבים
כמו שלחר המה בחבריהם התיחסם שלומר בימי יהוסף והיו מתיחסים כל שחר ושחר לבית אבותיו לדעת בחזה עיר יושבו והיו בלים
לירושלים בעמידות הידועות להם שכתבו שתקנו להם : כי

דברי הימים א י יא

בני השם הנידוני ׳ וירדפו פלשתי ׳דה׳ ויבאו אל גדליה המצפתה ׳ ומן רישא דשמואל עד ויהי ככלותו לדבר ג שאול ונפש דכו׳ יונתן בכ״ב יהונתן וסי׳ לכה ונעבדה ג מנה הערלי ׳ ויאס׳ יונתן הנה אנחנו׳ ומן ויהי בכלותו עד סופא דסיפ׳ דכו׳ בכ״א יונתן וסי׳ וידבר שאול ג יונתן בנו ׳ וכל עזרא דכו׳ יונתן בכ״ב יהונתן וסי׳ לבלוח שכוע לשמעיה

כִּי בְאֵמוּנָה הֵמָּה אַרְבַּעַת גִּבֹּרֵי הַשְּׁעָרִים הֵם הַלְוִיִּם ה׳ חס׳ וְהָיוּ עַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־הָאוֹצָרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ מ״ח
וּסְבִיבוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים יָלִינוּ כִּי־עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת כ׳ נבעתי וְהֵם עַל־הַמִּפְתֵּחַ וְלַבֹּקֶר לַבֹּקֶר׃ וּמֵהֶם עַל־כְּלֵי ב׳ ב׳ ויכיהו ל׳ ו׳ אל כלי הָעֲבֹדָה כִּי בְמִסְפָּר יְבִיאוּם וּבְמִסְפָּר יוֹצִיאוּם׃ וּמֵהֶם ל מְמֻנִּים עַל־הַכֵּלִים וְעַל כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְעַל־הַסֹּלֶת ל וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה וְהַבְּשָׂמִים׃ וּמִן־בְּנֵי הַכֹּהֲנִים ב׳ ח׳ ו׳ אל כל רֹקְחֵי הַמִּרְקַחַת בְּשָׂמִים׃ וּמַתִּתְיָה מִן־הַלְוִיִּם הוּא ל הַבְּכוֹר לְשַׁלֻּם הַקָּרְחִי בֶּאֱמוּנָה עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבִתִּים ו׳ חס׳ בכתיו׳׃ וּמִן־בְּנֵי הַקְּהָתִי מִן־אֲחֵיהֶם עַל־לֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת כ׳ לְהָכִין שַׁבָּת שַׁבָּת׃ וְאֵלֶּה הַמְשֹׁרְרִים רָאשֵׁי אָבוֹת ב׳ לַלְוִיִּם בַּלְּשָׁכֹת פְּטוּרִים כִּי־יוֹמָם וָלַיְלָה עֲלֵיהֶם כטורים ק׳ בַּמְּלָאכָה׃ אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם לְתֹלְדוֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִָם׃ וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי־גִבְעוֹן יְעוּאֵל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה׃ יעויאל ק׳ וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנֵר וְנָדָב׃ וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ וּזְכַרְיָה וּמִקְלוֹת׃ וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־ ד׳ ז׳ כפי׳ וכל קרי׳ רבו׳ בחס׳ שִׁמְאָם וְאַף־הֵם נֹגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם עִם־ אֲחֵיהֶם׃ וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד ג׳ כפו׳ לית לית ולית ולית את אֶת־שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּי־ שׁוּעַ וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל׃ וּבֶן־יְהוֹנָתָן מְרִיב בַּעַל וּמְרִי־בַעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה׃ וּבְנֵי ל מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַחְרֵעַ׃ וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יְעָדָה ב׳ י׳ ו׳ ל וְיָעָדָה הוֹלִיד אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי ל וְזִמְרִי הוֹלִיד אֶת־מוֹצָא׃ וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא פיתן בכ׳ מונח דין חסרו׳ וּרְפָיָה בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ׃ וְלְאָצֵל שִׁשָּׁה ב׳ ובפי׳ בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם בְּכֹרוֹ וּבֹכְרִי וְיִשְׁמָעֵאל ב׳ ובפי׳ וְשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל׃ ג׳ בפיסקא דרין ויהבו וּפְלִשְׁתִּים נִלְחֲמוּ יז בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנָס אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים

ג׳ וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃ וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אַחֲרֵי ב׳ שָׁאוּל וְאַחֲרֵי בָנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יוֹנָתָן וְאֶת־ אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃ ח׳ ז׳ חס׳ בלים׳ ד׳ וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מִן־הַיּוֹרִים׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־נֹשְׂא כ׳ וחביריו כֵלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ וַיַּרְא נֹשֵׂא־ כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־הַחֶרֶב וַיָּמֹת׃ ג׳ וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְכָל־בֵּיתוֹ יַחְדָּו מֵתוּ׃ ב׳ וַיִּרְאוּ כָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק כִּי נָסוּ וְכִי־ מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם׃ וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים ׳וכל תורי׳ דכו׳ במ״ד וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃ ג׳ ׳ ה׳ וַיַּפְשִׁיטֻהוּ וַיִּשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ ל״ב בָּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־ כ׳ הָעָם׃ וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־גֻּלְגֻּלְתּוֹ תָּקָעוּ בֵּית דָּגוֹן׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָל־ יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃ ט׳ מל׳ ל וַיָּקוּמוּ כָל־אִישׁ חַיִל וַיִּשְׂאוּ אֶת־גְּוִפַת שָׁאוּל וְאֶת־ ל׳ ג׳ ל מל׳ גְּוִפֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם יָבֵשָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה בְּיָבֵשׁ וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃ ו׳ חס׳ ל מל׳ כפיתו׳ וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל בַּיהוָה עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא שָׁמָר וְגַם־לִשְׁאוֹל בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ׃ וְלֹא ח׳ מל׳ כ׳ דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ וַיָּסֹב אֶת־הַמְלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־ יִשָׁי׃ וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד יא ט׳ מל׳ חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃ גַּם־תְּמוֹל ל״ג פסו׳ גם גם גַּם־שִׁלְשׁוֹם גַּם בְּהִיוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ

רדק

כי בלמונים המה ארבעת גבורי המעוזים ׳ לפ היו ארבעה לבד חלף ארבעה גבורים ממוני׳ על החזקי להיות מומרי׳ המעזים ׳ על מעמה החביותי׳ ׳ מעמה מחבת ׳ והדגם תמורת הנח חסר בסרידי׳ חסר הוא במקלו׳ ׳ וכן כי עם חדש כחקים שמרתו כתיב ׳ והדגם בו תמורת הנח ׳ פטורי׳ ׳ כלו׳ היו יוסבים בלשכות והיו כטורים מפקר מלאכה כי במלאכת העיר היו מתעסקים יומם ולילה ׳ ובבעון יסבו וכו׳ פרשה זו הזכיר למעלה והפסיק לענין הכהנים והלוי׳ מיסבו בירושלי׳ על מעמדות ׳ועת׳ שב להזכיר יחס שאול על הסדר ועכשיו הולך היה ׳ וכי הוסבה המלוכ׳ תמכו לדוד בן יפי ומכלן והלך הולך ומסיפ׳ דברי מלכי יהודה על הסדר זה תחר זה עד הגלות ׳ וירדקו פלשתי׳ ׳ כמו וידביקו ׳ וכן וידרכו לשונם ׳ כמו וידריכו ׳ ויפיחו את כליו וכו׳ ואת גלגלתו תקעו בית דגון ובספר שמואל ואת גויתו תקעו בחומת בית שן ומה שלא כתוב שם כזה׳ הנה כי גלגלתו תקעו בית דגון וגויתו תקעו עם גויית בניו בחומ׳ בית שן ואנשי יבש גלעד גויות בניו לקחו מבל רחבו מהי׳ בבית דגון לא לקחו ואנשי יבש גלעד התעסקו בו כי זכרו את חסד עשה עמהם והוסיפו כחסד עליהם כחם העמוני ׳ ויצומו מבעת ימים ׳ זכר לחותן מבעת ימים שבתן זמן כחם העמוני ובחותן זמן נוספו על ידי שמואל ׳ על דבר ה׳ אשר לא שמר וכו׳ ׳ פי׳ דבר עמלק ׳ ולא דרש בה׳ וכו׳ ׳ וכספר שמואל אמר ויעמל שאול בה׳ ולא עניהו ׳ ואחרי כן דרש בו ׳ כיון שדרש אחרי כן בחוב נחשב לו כאלו לא דרש בה׳ ׳ מהרי הסוס דריסת הקוב ורדיפת בה׳ ואעפ״ש אלא עניהו ה׳ היה לו לבקש פני ה׳ עוד ולשוב בתשובה שלימה לפניו ולא להוסיף על חטאתו פעם ולדרוש בחוב ׳ מן

רשז

והם על המפתח ׳ על מפתח העזר ׳ ולבקר לבקר ׳ לפתוח ׳ והם על כלי ׳ כלי פרק במספר יוכיחום ובמספר יביאום ׳ ואלה המעמידים וגו׳ פטורי׳ מכל דבר המלאכה כי הם לעומד מיוחד ׳ הוא חיסבונות ולכך כיכהו בפת לפי מעבל לעון חדשות הוא וכיכהו בפת לעון בגחי ׳ מריב בעל ׳ זה מפיבשת אחר רבי יוכחק בר שמואל מנרבונה מעמה מעברו יפרחל את הבעל נקרא הבעל גם בושת דכתי׳ לקטר לבשת ולקט׳ לבעל כי הבעל הוא בושת ובו׳ נקר׳ ירובעל על שם ירב לו בעל ונקר׳ ירובם דכתי׳ על חביתלך מי הכה חביתלך בן ירובם וגו׳ בספ׳ שמוא ונקרא ירובעל ירובעל כי בעל ובשת אחד הוא ׳ ופלגתי כלהתו ביפרחל . חיכן מספר כי הם מפלתו של שאול וכיאמר בו לספר מעמה דוד חיכן מספר זילותו חלף גבוריתו וגדולתו כי הספר פלו ולמלכי יהוד׳ ׳ ומכיהו המור׳ בקשת ׳ בוז ורחה כי אין חכמה ואין תבונה לנגד יי׳ וגו׳ כי נגד יי׳ דרכי חיכן בניתן היו מכיהם נופלי לפניהם בקשתי בקשיהו׳ בקשת כדכתיב לעטר יד ימינו וגו׳ בשופטי׳ וכן ביהוכתן נדה חורה לפלח לי למטר׳ בשמוא וכתיב למטה בניתן כפקי קשת מיתיכם וגו׳ וכן בלקט בספר זה ומבניתן כמאי מנן ודרכי קשת וגו׳ לבל כמקום ׳ סר מעל שאול נפל ביר רומ׳ קשת בדב׳ שהוא׳ ומכוותו ויחל מן היורים ׳ כמו ותתחלחל המלכה ׳ ויביאוה יבשה ׳ ליבש גלעד ׳ ויצומו שבע׳ ימים ׳ ולמה נתאבלו ולמה מסרו עצמם בסכנה לקח את גופות שאול ובניו מהר גלבוע יותר מבחר ישראל לפי מעמה להם שאול טובה מהפלס כשעלה נחש העמוני עליה׳ וכנגד חות׳ שבעת ימי׳ שבתה להם זמן שם יבא להם מושיע והוי כמי׳ ומתענין חולי יבא להם מושיע ובא שאול והושיע׳ כנגדן כתענו עתה גם הם שבעת ימים וגם מפני חביבות שבעת ימי׳ כי גם קרוביהם היו כשהתנו יפר׳ לת יומי גבעה במעמה פלגש הגבעה נתנו לכבי ושם בכותיה׳ לבכיתם כשחטפום מן המחולו׳ ויתת שאול במעלו חסר מעל ׳ פתי מעילו׳ מעל בשלת חוב לחת מעל לחרי שאול ולחת שדרם בחוב שכיכו חתם מעילו׳ מעל ׳ על דבר יי׳ חס׳ לו׳ אמר ׳ מה שהוא שאול כדכתיב שבע׳ ימי׳ תוחל ועל חסר מעל בחלחת עילם ׳

ונדול ח׳בקריאה וסים׳ ותבוא אביגיל אל נבל ׳ ויאמר המלך ל עבדיו ׳ מאין כמוך ״ ׳גדול אתה תניבא דפסוק • קטן ונדול שם הוא ועבד ׳ וילך דוד הלוך ונדול ׳ וחברו דסיפר׳ • כי האיש מרדכי הולך ונדול ׳ כי מרדכי חיהודי משנה למלך • אלה עשו שלשת הגבורים ׳ ס׳ל בקריאה וסימן ונתן הנביא ושמעי ורעי והגבורים ז ואת נתן הנביא ובניהו ואת הגבורים ׳ על חסוסים והתהללו ׳ אלה עשו שלשת הגבורים ואת כל צבא הגבורים ׳ ויקהל דוד את כל ׳ כמגדל דוד צוארך •

אַתָּה תִּרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
תִּהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן ס׳מל
לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
כִּדְבַר יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל:
וַיֵּלֶךְ דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הִיא יְבוּס וְשָׁם ל׳מ׳מעט׳כפו׳
ח הַיְבוּסִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: וַיֹּאמְרוּ יֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא ר׳מ׳ת׳ בלים
תָבוֹא הֵנָּה וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר ח׳מ׳ל
דָּוִיד: וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי בָּרִאשׁוֹנָה יִהְיֶה ח׳מ׳ל
לְרֹאשׁ וְלָשָׂר וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וַיְהִי
לְרֹאשׁ: וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְּצָד עַל־כֵּן קָרְאוּ־לוֹ עִיר ל
דָּוִיד: וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־הַמִּלּוֹא וְעַד־הַסָּבִיב
וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר: וַיֵּלֶךְ דָּוִיד הָלוֹךְ ח׳
וְגָדוֹל וַיהוָה צְבָאוֹת עִמּוֹ: וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבֹּרִים ח׳ ומל
אֲשֶׁר לְדָוִיד הַמִּתְחַזְּקִים עִמּוֹ בְּמַלְכוּתוֹ עִם־כָּל־ ל
יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיכוֹ כִּדְבַר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל:
וְאֵלֶּה מִסְפַּר הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר —
לְדָוִיד יָשְׁבְעָם בֶּן־חַכְמוֹנִי רֹאשׁ הַשְּׁלִשִׁים הוּא־ תמלים
עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אַחַת ק

רשי

אתה תרעה את עמי ׳ על זה אמ׳ דוד ״ רועי לא יחסר יתם אומ׳לי אתם תרעה
אם אני יכול לרעות אין הדבר תלוי בי אלא ״ רועי לא יחסר ובא אני לא יחסר
לכם ודוגמ׳ בשמואל אז כשבאו לכתוב דוד לו לאמר לא תקח עוד יתנו במלחמה
ולא תכבה את נר ישראל אמר להם דוד כי יתם כתי ״ ״ יבים חשבי ׳ ויכרו להם
דוד ברית ׳ כתותו ברית שכר יהודע דכתיב ויכרו יהודע את הברי׳ בין ״ ובין
המלך ובין העם להיות לעם לי׳ פקדו להיו׳ לי׳ לעבדי׳ ובא בין המלך ובין העם
להיו׳ לו לעבדי׳ כמשפט המלך ובא המלך לעשו׳ כחוק לעבדיו ללחום מלחמות׳
לפני ״ ׳ והלא לא היה המסכן בחברון אלא יתם לפני ״ ׳ כל מקו׳ שעומדין הכתי׳ לו
כורתין ברית היינו׳ שם הו׳ דוגמ׳ ביפתח לפני ״ ׳ במצפ׳ ודוגמ׳ ומעלה מצל בי׳
וכיוצא בעמיתו כמעו׳ בתור׳ כהני׳ ׳ וילך דוד וגו׳ הלך מיד למלחמ׳ כשהמליכוהו
כל יפר׳ שלח יתמרו ישראל כל המלחמות שעשה דוד בימי מלוך כובש מזלו של
מלוך היה ועתה דוגמ להלן הלך מיד למלחמ׳ ויתמרו יושבי יבוס לדוד לא
תבוא הנה ׳ תינו מפרש כאן למה ובשמואל מפרש ויתמ׳ לדוד לא תבוא הנה כי אם
המרך העורי׳ והפסחי׳ ריחו שלח יכולו לעמוד לפני דוד וכתבו עורי׳ ופסחים לפני
עור העיר לאמר לו יבא דוד הנה כי אם יכלח עם העורי׳ הללו כי ידעו כי בזוי
הוא למלך להלח׳ עם העורי׳ ותתוך כך יזכה ולא ילח׳ עמהם ודוד אמ׳ בלבו אמת
הוא כי לא ככוח והגון לי להלחם עם עוריים ועם פסחים אך כל מי שיכה היבוסי
תהיה ציגע בכנור ויתפכם ויפליט מפם את העורי׳ על כן יתמרו עור ופסח לא
יבא אל הבית אל בית דוד שיהא לו נכחי כן יתמרו עם הלו נלחם דוד : ויתפ
יתיה את מלך העיר ׳ הוא בכח והחזיק לבבו׳ ברקי החומה דוגמת בעזרת ויהיו
את החבלי׳ מערימו׳ הפער : רחם הפלפלי׳ ׳ רחם הגבורי׳ כמו ופלטים על כלו :
עורר חניתו ׳ כלם׳ הוא כלח׳ במלחמה לא היה חוזר במלח׳ עד שיהרוג בחניתו
ג׳ מאות חלל : בן חכמוני ׳ ובמדו׳ כתיב תחכמוני הוא חבין ויפ׳כח הלב מכח
בן שבתוב בו על שמוכ׳ תלו׳ חלל בטעם אחר : הוא בפלפ׳ הגבורי׳ ׳ הוא
פלפה הגבורי׳ כי הוא לחר מהם ופלפה זו גבורים יותר מפלפה ופלפה
מנזכר בשמוך וכן תינו תזכיר כי שם שניים יפצעם ועזעזר ובשמוך תזכיר לף
הפלפלי דכתיב ואחריו שמא בן אגא הררי : בפם דמים ׳ שם מקום ובשמואל
בלפם דמי׳ והפלפלים כלקטו שם למלחמה ׳ מנזרעו להכקש תיפר׳ ותלוקט
גבורי׳ מחרשום כתפורם בשמוך בחרפ׳ בפלפלי׳ : מלאה מעורי׳ ׳ ורפו פלפלים
לקוכר׳ להפיק׳ כלם : וירדו פלפה זו היו רחם לכל הפלפלים ׳
וכיוצ פלפלים תן בבית לחם ׳ מכבר בבית לחם לקחו והעמידו בה כגיב פופט זה בתחלת מלכותו מעריין פלפלים היו מופלים בם מכך מצינו פלפני בת דוד היו
מופלים על ישראל בימי שמשון ושמוך דכתיב בשמוך התחזק והיו לוקחים פלפלים בן תעבדו לעבדים וגו׳ : מי יפקני מים מבור בית לחם ׳ זה היה מקומו של
דוד דכתיב ודוד בן שבי מבית הלחמי ולפי שהיה דוד תדיר תלומד ורגיל בתורתו מים כתלוה להם וכל מים וכל חור שלרם רגיל בהם יפין לו ושלין רגיל בהן כיוצ
ורובע׳ ברחם יוסיפון מלכה תחת מחלקה על מניפת חוכה מלרתה ואחרו הרופחים אין לה רפואה עד שתרחץ ותתכה ממימי מקומה וכן עשו לה : ויבקעו
הפלפה במחכה פלפלים ׳ בלשון תפלכו דורך בריכין ריחו שלרח : ויפלטו ׳ כשהפלפלים עומדים בפני הבור בתוכו ג׳ גבורי ישראל ובקעו ביניהם ופלטו על כרחם :
ויכתוב לו׳ ׳ בר קפרים לומר חב הכותב היה ונכתב על המזבח : כי בנפשות׳ הביאום ׳ משמרו עצמם להריגה על המים : ולבסוף לחי הוא היה רחם הפלפ׳
לותם פלפה מבקשו במחכה פלפלים ומלטו המים ותה פליטו מזכיר את יואב עם הגבורים לפי שליו מזכירו לתכותו עם שלו כי הוא היה שר בכח רחם לכולם : ולו
שם בפלפה ׳ לותו השם היה לו שבגבורתו היתה ככבד כל גבורת כולם וטעות הוא : מן

רדק

מן המלוה ועד הסביב ׳ מלוה הוא מקום ממוך לחומה ולותו המקום הוא ריחב
להחלק העם שם לפי כקר׳ מלוה כמו החלפו מלחו ׳ ומתכו ולפני׳ בנה עד סביב
המגדל וזהו הסביב • וזהו פתיר בספר שמואל מן המלוה וביתה ׳ כלומר מן
המלוה ולפני׳ ׳ ופלמה בנה לותו המלוה הוא לותו העיר שהיתי׳ הרוס ולפון חיו׳ על הבנין
הוא לפון פלמה ׳ וכן היתיו לת החבים מערמות העפר ׳ וכן וירפא לת מזבח
העם ההרום על דרך האמה: ובעבע בן חכמוני ׳ ובספר שמואל יושב בשבת
תחכמוני חפם׳ פתבינו הי׳ שמו תחכמוני כמו פלוח כלן בן תחכמוני וכאן זה שמו
עדינו ׳ והיה יושב בשבת עם המלך שהיה מיושבינו וזהו שנקר׳ שמו יושבי׳ שהיה
יושב בעצה עם המלך כגד העם על עניני העם ׳ ומה שלח׳ על שמנה מלות
והכ׳הוא חות׳ על פלם מלות ׳ האחד הוא חות׳ על הלב והאחר על הבן ׳ ולפשר
שמר פניהם על לחד שלח שבשתי׳ מלחמות היה בלחת עורר חניתו על פלם
מלות ובלחרת על שמנה מלו׳ הוא בפלפה הגבורי׳ • היו בן חכמוני ואלעזר בן
דודו ושמא בן חנה • וגבורת אלעזר לו זכר הנה ׳ ובספ׳ שמוך זכר הוא וכן קם ויך
בפלשתי עד כי יגעה ידו ׳ ומה שלמר הנה היה עם דוד בפם דמים ׳ תינו
תומר על אלעזר כי אם על שמה כמו שלמר שם בשמוך על שמה ויתיצב בתוך
החלקה ׳ ומה שלותר הוא ולו זכר שמה לחר שזכר פלפה הגבורי ׳ ושמה היה
הגבור הפלשתי הרי כאלו זכרו ׳ ולפשר כי גם אלעזר היה עמו לפי שלמר הנה
ויתיצבו בתוך החלקה ׳ לבל שמה עיקר לותה המלחמה • כמו שלותר בספר
שמוך : בפם דמים • ובספר שמוך לתר בלפם דמים במלחמת בנית הפלפתי ׳
וכן המלחמה הזלת היתה בלותו מקו׳ ובספר שמוך לת׳ בזה המלחמה • ויתפלו
פלפתי׳ לחים והוא לפון עיר פרד שלין לו חומה : ולותו מקו׳ היתה נקרלת חפם
דמי׳ לן פם דמי׳ כי הכל לחד : ותהי חלקת השדה מלאה שעורים ׳ ובספר שמוך
לתר מלאה ערבי׳ לפשר כי עמרי׳ היתה מלאה ׳ כי החלקה כבר נקצרה ׳ אלא
פלפתו בתוכה עמרי׳ שהשדות לחריהם והיו לותן העמרים מעדרים ומשעורים
והיתה מלאה מהם ולתר הכה מלאה שעורים ופם מלאה ערבים : וירדו פלפה
מהפלפים רחם ׳ מהפלפים שהיו רחמי הגבורים לשר לדוד ׳ על הבור •
לתר וירדו ולתר על הבור • כי במקום שהיו בו עמדו מתכו היה גבוה על
הבור לשר בתערת עדולם ׳ וכן וירדתי על ההרים וירד הכלע : מן

דברי הימים א יב

שמות ג׳ בקריאה וסימ׳ שמות ושאוף אתכם • שמות ההדורי׳ • אשר שם שמות בארץ • עמוני ה׳מל בלישׁ׳ בקריאה וסי׳ לא יבא עמוני ומואבי בקהל • ויעל נחש העמוני׳ ושל אחריו • צלק העמוני דסיפרא׳ וטוביה העבד העמוני דוילענו דעזרא • וירמיה ב׳וסי׳ ואלה ראשי בית׳ וירמיה ויחזיאל ויוזבד • למחר ב׳בקריאה וסימ׳ למחר לשלחם מן הארץ כי אמרו׳ למחר שלל חש בז׳ וכצבאים על החרים למחר׳ חד בתורה חד בנביאים חד בכתובים • קטן הקטן ה׳בקריאה וסימן ותשלח ותקרא ליעקב גנה

מִן־הַשְּׁלֹשָׁה בַּשְּׁנַיִם נִכְבָּד וַיִּהְיֶה לָהֶם לְשָׂר וְעַד־ הַשְּׁלִשָּׁה לֹא בָא׃ בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ־חַיִל רַב ר׳ מל׳ ג׳וכל עזרא דכו׳ ל׳ זוני׳ יחיד׳ מחלכין
־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֶת־שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאֲרִי בְּתוֹךְ הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃
וְהוּא הִכָּה אֶת־הָאִישׁ הַמִּצְרִי אִישׁ מַרְאֶה חָמֵשׁ בָּאַמָּה לג׳ לפ׳
וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית כְּמְנוֹר אֹרְגִים וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֹּׁבֶט וַיִּגְזֹל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃ אֵלֶּה ד׳
עָשָׂה בְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ שֵׁם בִּשְׁלֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ ר׳ מל׳ ב׳ ג׳ מל׳ כבו׳
מִן־הַשְּׁלֹשִׁים הַנִּכְבָּד הוּא וְאֶל־הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא וַיְשִׂימֵהוּ דָוִד עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃ וְגִבּוֹרֵי הַחֵילִים עֲשָׂהאֵל ב׳ מ׳ ל׳ ה׳ מל׳ ג׳ מל׳ אֲחֵי יוֹאָב אֶלְחָנָן בֶּן־דּוֹדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃ שַׁמּוֹת ה׳ מל׳ ג׳ מל׳ מתמעטין
הַהֲרוֹרִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃ עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי ל׳ מל׳
אֲבִיעֶזֶר הָעַנְתּוֹתִי׃ סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי עֵילַי הָאֲחוֹחִי׃
מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי חֶלֶד בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי׃ אִיתַי בֶּן־ ג׳ מל׳
רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן בְּנָיָהוּ הַפִּרְעָתוֹנִי׃ חוּרַי ל׳
מַהֲלִי גַּעֲשׁ אֲבִיאֵל הָעַרְבָתִי׃ עַזְמָוֶת הַבַּחֲרוּמִי ל׳
אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי׃ בְּנֵי־הָשֵׁם הַגִּזֹנִי יוֹנָתָן בֶּן־ ב׳ ל׳ ל׳
שָׁגֵא הַהֲרָרִי׃ אֲחִיאָם בֶּן־שָׂכָר הַהֲרָרִי׃ ג׳
אֶלִיפֶל בֶּן־אוּר׃ חֶפֶר הַמֵּכֵרָתִי אֲחִיָּה הַפְּלֹנִי׃ ל׳ ל׳ חס׳
חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי נַעֲרַי בֶּן־אֶזְבָּי׃ ל׳ ל׳ ל׳
יוֹאֵל אֲחִי נָתָן מִבְחָר בֶּן־הַגְרִי׃ צָלֶק הָעַמּוֹנִי ח׳ מל׳
נַחְרַי הַבְּאֵרֹתִי נֹשֵׂא כְלֵי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה׃ עִירָא ל׳
הַיִּתְרִי גָּלֶב הַיִּתְרִי׃ אוּרִיָּה הַחִתִּי זָבָד בֶּן־ ג׳
אֲחְלַי׃ עֲדִינָא בֶן־שִׁיזָא הָרְאוּבֵנִי רֹאשׁ ב׳ כתיב לום׳
לָרְאוּבֵנִי וְעָלָיו שְׁלֹשִׁים׃ חָנָן בֶּן־מַעֲכָה ז׳
וְיוֹשָׁפָט הַמִּתְנִי׃ עָזִּיָּא הָעַשְׁתְּרָתִי שָׁמַע וְיעוּאֵל ל׳ ל׳ כתי׳ ה׳ ויעיאל
בְּנֵי חוֹתָם הָעַרְעֲרִי׃ יְדִיעָאֵל בֶּן־שִׁמְרִי וְיוֹחָא ק׳ ל׳ ב׳ ז׳ חס׳ ז׳ מל׳
אֲחִיו הַתִּיצִי׃ אֱלִיאֵל הַמַּחֲוִים וְיָרִיבַי ל׳

וְיוֹשַׁוְיָה בְּנֵי אֶלְנָעָם וְיִתְמָה הַמּוֹאָבִי׃ אֱלִיאֵל ל׳ ל׳
וְעוֹבֵד וְיַעֲשִׂיאֵל הַמְּצֹבָיָה׃ וְאֵלֶה ל׳ ל׳
הַבָּאִים אֶל־דָּוִיד לְצִיקְלַג עוֹד עָצוּר מִפְּנֵי שָׁאוּל בֶּן־ ל׳
קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבֹּרִים עֹזְרֵי הַמִּלְחָמָה׃ נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת ר׳ ומל׳
מְיַמְּנִים וּמַשְׂמְאִלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים בַּקָּשֶׁת ל׳ ל׳ ל׳
מֵאֲחֵי שָׁאוּל מִבִּנְיָמִן׃ הָרֹאשׁ אֲחִיעֶזֶר וְיוֹאָשׁ בְּנֵי
הַשְּׁמַעָה הַגִּבְעָתִי וְיִזִּיאֵל וּפֶלֶט בְּנֵי עַזְמָוֶת וּבְרָכָה ל׳ ויזיאל ח׳ כ׳ בקרי לום׳ ל׳ ומל׳
וְיֵהוּא הָעֲנָתֹתִי׃ וְיִשְׁמַעְיָה הַגִּבְעוֹנִי גִּבּוֹר בַּשְּׁלֹשִׁים
וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וְיִרְמְיָה וְיִחֲזִיאֵל וְיוֹחָנָן וְיוֹזָבָד ר׳ וכל עזרא דכו׳
הַגְּדֵרָתִי׃ אֶלְעוּזַי וְיֵרִימוֹת וּבְעַלְיָה וְשֶׁמַרְיָהוּ ח׳ מל׳ ב׳ ל׳ ב׳ ל׳ ומל׳ מתמעטין
וְשַׁפַּטְיָהוּ הַחֲרִיפִי׃ אֶלְקָנָה וְיִשִּׁיָּהוּ וַעֲזַרְאֵל וְיוֹעֶזֶר ק׳
וְיָשָׁבְעָם הַקָּרְחִים׃ וְיוֹאֵלָה וּזְבַדְיָה בְּנֵי יְרֹחָם מִן־ ג׳ ל׳ ל׳
הַגְּדוֹר׃ וּמִן־הַגָּדִי נִבְדְּלוּ אֶל־דָּוִיד לַמְּצָד ל׳
מִדְבָּרָה גִּבֹּרֵי הַחַיִל אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה עֹרְכֵי צִנָּה ב׳ ר׳ ח׳
וּמָגֵן וּפְנֵי אַרְיֵה פְּנֵיהֶם וְכִצְבָאִים עַל־הֶהָרִים ה׳ ל׳
לְמַהַר׃ עֵזֶר הָרֹאשׁ עֹבַדְיָה הַשֵּׁנִי אֱלִיאָב ג׳ ל׳
הַשְּׁלִישִׁי׃ מִשְׁמַנָּה הַרְבִיעִי יִרְמְיָה הַחֲמִשִּׁי׃ עַתַּי ג׳ ר׳ ב׳ ג׳ חס׳
הַשִּׁשִּׁי אֱלִיאֵל הַשְּׁבִעִי׃ יוֹחָנָן הַשְּׁמִינִי אֶלְזָבָד ח׳ חס׳
הַתְּשִׁיעִי׃ יִרְמְיָהוּ הָעֲשִׂירִי מַכְבַּנַּי עַשְׁתִּי עָשָׂר׃ ל׳
אֵלֶּה מִבְּנֵי־גָד רָאשֵׁי הַצָּבָא אֶחָד לְמֵאָה ב׳ כפי׳ ב׳
הַקָּטָן וְהַגָּדוֹל לָאָלֶף׃ אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר עָבְרוּ אֶת־ ה׳
הַיַּרְדֵּן בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְהוּא מָמֵלֵא עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו ב׳ נ׳ ריחוי ח׳
וַיְבַרִיחוּ אֶת־כָּל הָעֲמָקִים לְמִזְרָח וּלְמַעֲרָב׃
וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וִיהוּדָה עַד־ ב׳
לַמְּצָד לְדָוִיד׃ וַיֵּצֵא דָוִיד לִפְנֵיהֶם וַיַּעַן וַיֹּאמֶר ל׳
לָהֶם אִם־לְשָׁלוֹם בָּאתֶם אֵלַי לְעָזְרֵנִי יְהִי־לִבִּי ל׳ ומל׳
עֲלֵיכֶם לְיָחֵד וְאִם־לְרַמּוֹתֵנִי לְצָרַי בְּלֹא חָמָס ח׳ ח׳ מל׳ ב׳
בְּכַפַּי יִרְאֶה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְיוֹכַח׃

הקטן׳ עור שאר הקטן׳ ולמפיבושת בן קטן׳ אחד למאה הקטן • בכולאת הימים האלה עשה חטלך׳ וכל אתנחתא וסוף פסוק דכו׳ קמצי׳ •

רדק

מן הפלגה בפנים כבד׳ כי הוא היה מפלגת הגבורים מחביריו המים והוא היה נכבד מהפנים חביריו זהו בפני׳ נכבד ובמוציל לומר מן הפלג׳ הכי נכבד׳ ל׳ ב׳ מפלגת׳ ועד הפלגה לא בא׳ עד לותן הפלגה האחרי׳ שהם תחכמוני שפזר ומתם׃ מכי גבורי מוהב׳ שני גבורי מוהב׳ וכן לומר המתרגם במוציל תרין רברבי מוהב׳ וכנה הגבורים לריציל לפי שהיו גבור וחזק׳ וכן הל לשון חזק׳ חום מדה ובמוציל לומר חום מרחם׳ כלומר שהיה בעל פרכוף גדול ובמדה גדולה׳ כמנור חורגים׳ הוא העץ שמקפל בו החורג את הבגד׳ מן הפלגים הנו נכבד׳ הו׳ לפי היה ממנין הפלגים לבל נכבד היה מהפלגי׳ ולפי הפלגה לא בא׳ הלו הפלגה רחקומים תחכמוני ולעזר ומתם׳ נוסקי קמצי׳ מזויינים בקשת ובחיצים׳ מיתיגים ומשמאילים׳ שהיו עולטים בשתי ידיהם בין לירות לבנים בין לירות חיצים׳ מלחי מלחל מבניתין׳ כלומר מקרובי מלחל בהו הלזו לעזרו לף על פי שהיה מלחל חי׳ מתלה׳ תוהר כמו מלה׳ ויבריחו את כל העמקים׳ הבריחו יושבי העמקים בעברם בצד גדול וחשבו כי חיכים היו ובריחו׳ ואם לרמותני לצרי׳ בעבור צרי׳ ולפי שהיו שם מבני בניתין היה דוד ירוץ׳ ותו לרמותני בפלגה מקום כלי׳ ורוח למצד מדבר׳ למצודה המדבר מחבוא תפני מלחל ודוד ואחביו במדבר מעון בערבה וכתיב ויעל דוד משם ויסב במערות עין גדי׳ ופני חריש פניהם׳ מפוחדים כחריש׳ וכבכים על ההריס למהר׳ קלים היו במרוצת׳ כי דרכן של כבשים לרוץ על ההריס כשבדין לותם׳ שה מבני נד׳ כדכתיב לתפלה ומן הגדי נבדלו אל דוד׳ לחד למלה מלה׳ והגדול מבכולם ירדוף מלה׳ והגדול לשלח׳ חלף כלן כתקיים הפסוק ורדפו מכם חמשה ומלה מכם ובומר׳ הלה הם לשון עברו׳ את היורדן בחדש הראשון׳ בניסן שכבר נפערו הגשרים׳ ויבריחו את כל העמקים למזרח ולמערב׳ עברו את הירדן ובקעו במציולם את כל עמקי המים למזרח ולמערב ויבריחו את כל העמקים גוים היושבים בעמקים׃ מן בני בניתין ויהודה עד למבר׳ הל המכורה לשבר דוד כחבן שם מפני מלחל ולקחו עמהם בן לחות דוד לפי שרחקו בני בניתין לכפותו ולתתו ביד מלחל לפיכך לקחו עמהם עמפל דודו ובם מלה מיהודה קרובי דוד כדכתיב מן בני בניתין ויהודה כשיראים מן בני בניתין׳ שלח חשבו בחמוכתם שלח יחשדם בכל דבר׃ ויצא דוד לפניהם׳ מן המבר׳ ויען ויאמר להם ובומר׳ לבב ליחד׳ לבבכם ולבבי יהיה כלב אחד׳ ואם לרמותני לצרי בלח חמס בכפי׳ כי מה עמיתי לפלחל כי הוא בדיא ורוח

רשי

מן המלגה בפנים הוא נכבד • הלח כלותן מלגה כנגד הפנים היתה גבוריתו ולכלל גבורת המלגה לא בא והוא ועד המלגה לא בא׃ בן חיל׳ דוגמ׳ בן בליעל ובמוציל כתי׳ בן חיל מה׳ כי כן מנהג בני חדש כמרוצתי לר׳ זריז לומרים זה כולו חי׃ חריץ׳ גבורי׳ בעלי כח חדי גבור וגם ז לסוף חילי הדר׳ רב פעלי׳ פעולי׳ של גבורי׳ הרבה עשה׃ והוא ירד והכ׳ את האדי בתוך הבור ביו׳ השלג ולא חשש מן השיב׳ והקור ויש לומרי ביום השלג כל השב׳ כולה אין האדי מכוסן יותר מיו׳ השלג כשהוא חד׳ כגרו זורק השלג בין עיני האד׳ ער שלא יכול לראות׳ והורגו ואני ממעתי כך על זאת׃ חיל מדה׳ אחר בני הד׳ אין ברי׳ למדוד כי אם מחומד יכול לידע ורובם׳ אחר רחיבו בתוכ׳ אבל מדו׳׃ כמנור חורגים׳ עץ מבורכי׳ עליו הבגד׃ מן השלגי׳ הנו נכבד מן השלגה׳ לכלל גבורת השלגה לא בא לותן ג׳ מחזקי׳ למעלה ולכך כתי׳ לה בלף׳ על מעמעתו לבו׳ מיכו׳ וכן ובני עמון מעמיקים׃ וגבורי יחילי׳ לף לה כותן על מעלה׃ עוד עבור׳ נחבא׳ נפקי קמצי׳ מזויני׳ בקשת ובחצי׳ עמורים לפניהם ואחריהם ולף בחבנים היו כותני׳ על יתר הקשת חבן ומורי׳ ואני רחיתי כן הרב׳׃ מיחי מלחל מבניתין׳ לפי שכולם יכלו מיחים לחד מבניתין קרוי׳ כולם לחיים ולבבוד גדולת דוד לותו׳ מיחי מלחל מלפילו לחי מלחל בהו הלזו בעור מלחל חי׃ ועל השלגים׃ רחם לשלגים׃ למצד מדברה׳ למצודה המדבר מחבוא תפני מלחל רכתיב ויקומו וילכו זיפה לפני מלחל ודוד ואחביו במדבר מעון בערבה וכתיב ויעל דוד משם ויסב במערות עין גדי׃ ופני חריש פניהם׳ מפוחדים כחריש׳ וכבכים על ההריס למהר׳ קלים היו במרוצת׳ כי דרכן של כבשים לרוץ על ההריס כשבדין לותם׃ שה מבני נד׳ כדכתיב לתפלה ומן הגדי נבדלו אל דוד׃ לחד למלה מלה׳ והגדול מבכולם ירדוף מלה׳ והגדול לשלח׳ חלף כלן כתקיים הפסוק ורדפו מכם חמשה ומלה מכם ובומר׃ הלה הם לשון עברו׳ את היורדן בחדש הראשון׳ בניסן שכבר נפערו הגשרים׳ ויבריחו את כל העמקים למזרח ולמערב׃ עברו את הירדן ובקעו במציולם את כל עמקי המים למזרח ולמערב ויבריחו את כל העמקים גוים היושבים בעמקים׃ מן בני בניתין ויהודה עד למבר׳ הל המכורה לשבר דוד כחבן שם מפני מלחל ולקחו עמהם בן לחות דוד לפי שרחקו בני בניתין לכפותו ולתתו ביד מלחל לפיכך לקחו עמהם עמפל דודו ובם מלה מיהודה קרובי דוד כדכתיב מן בני בניתין ויהודה כשיראים מן בני בניתין׳ שלח חשבו בחמוכתם שלח יחשדם בכל דבר׃ ויצא דוד לפניהם׳ מן המבר׳ ויען ויאמר להם ובומר׳ לבב ליחד׳ לבבכם ולבבי יהיה כלב אחד׳ ואם לרמותני לצרי בלח חמס בכפי׳ כי מה עמיתי לפלחל כי הוא בדיא ורוח

עַל שָׁאוּל ה דסמ׳ בקרי׳א וסימן ותצלח רוח אלהים על שאול • ויספדו ויבכו ויצומו עד חעריב ׳ ויקונן דוד את הקינה הזאת • ותכבד המלחמה על שאול ד״ה • וממנשה נפלו על דוד • יפול ו׳מל בקרי׳ וסי׳ והלבנון באדיר יפול • מי גר אתך עליך יפול ׳ ולא יפול צרור ארץ ׳ וכל הנספה יפול בחרב ׳ בראשינו יפול • וכל קהלת ושלי׳ דכו׳ מל בס״ג חס׳ וסי׳ וברשעתו יפול רשע ׳ אין תחבולות יפל עם ׳ מלאך רשע יפל • ומבני ישכר כל דברי חימ׳ מן בני ומן בני בס״ו מבני ומבני

וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ
הַשְׁלוֹשִׁים לָךְ דָּוִיד וְעִמְּךָ בֶּן־יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָךְ תהלים ה׳ ח׳
וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד ח׳
וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד׃ וּמִמְּנַשֶּׁה נָפְלוּ ר׳ 5
עַל־דָּוִיד בְּבֹאוֹ עִם־פְּלִשְׁתִּים עַל־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה ח׳ ח׳
וְלֹא עֲזָרָם כִּי בְעֵצָה שִׁלְּחוּהוּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר כ׳חס׳ל וחס׳
ב בְּרֹאשֵׁנוּ יִפֹּל אֶל־אֲדֹנָיו שָׁאוּל׃ בְּלֶכְתּוֹ אֶל־ ח׳מ׳ל
צִיקְלַג נָפְלוּ עָלָיו ׳ מִמְּנַשֶּׁה עַדְנַח וְיוֹזָבָד וִידִיעֲאֵל 5׳ 5
וּמִיכָאֵל וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיהוּא וְצִלְּתַי רָאשֵׁי הָאֲלָפִים 5
אֲשֶׁר לִמְנַשֶּׁה׃ וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם־דָּוִיד עַל־הַגְּדוּד ו׳לפ
כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל כֻּלָּם וַיִּהְיוּ שָׂרִים בַּצָּבָא׃ כִּי לְעֵת־ ר׳ רפ׳
יוֹם בְּיוֹם יָבֹאוּ עַל־דָּוִיד לְעָזְרוֹ עַד־לְמַחֲנֶה גָּדוֹל ה׳ 5
כְּמַחֲנֵה אֱלֹהִים׃ וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵי רָאשֵׁי 5
הֶחָלוּץ לַצָּבָא בָּאוּ עַל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה לְהָסֵב מַלְכוּת ח׳ ט׳
שָׁאוּל אֵלָיו כְּפִי יְהוָה׃ בְּנֵי יְהוּדָה 5
נֹשְׂאֵי צִנָּה וָרֹמַח שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת
ג ה חֲלוּצֵי צָבָא׃ מִן־בְּנֵי שִׁמְעוֹן גִּבּוֹרֵי ח׳לפ כ׳מ׳
חַיִל לַצָּבָא שִׁבְעַת אֲלָפִים וּמֵאָה׃
מִן־בְּנֵי הַלֵּוִי אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ ח׳לפ כ׳מ׳
מֵאוֹת׃ וִיהוֹיָדָע הַנָּגִיד לְאַהֲרֹן
וְעִמּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ ח׳ כ׳מ׳
וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר חַיִל וּבֵית־אָבִיו
שְׁרִים עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן
ד׳ 5 אֲחֵי שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעַד־הֵנָּה מַרְבִּיתָם
שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל׃ וּמִן־בְּנֵי ל
אֶפְרַיִם עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל
אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם׃ וּמֵחֲצִי מַטֵּה
מְנַשֶּׁה שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת לָבוֹא ז׳נקבי׳
לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃ • וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר
ד׳ל׳ 5 יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה־יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל
רָאשֵׁיהֶם מָאתַיִם וְכָל־אֲחֵיהֶם עַל־פִּיהֶם׃ יג
ד׳מ׳ל מְזֻבּוּלֻן יוֹצְאֵי צָבָא עֹרְכֵי מִלְחָמָה
5 וחס׳ בְּכָל־כְּלֵי מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְלַעֲרֹךְ בְּלֵא־לֵב
ד׳ 5 וָלֵב׃ וּמַנַּפְתָּלִי שָׂרִים אֶלֶף וְעִמָּהֶם
בְּצִנָּה וְחֲנִית שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אָלֶף׃ וּמִן־ לח
הַדָּנִי עֹרְכֵי מִלְחָמָה עֶשְׂרִים־וְשְׁמוֹנָה אֶלֶף וְשֵׁשׁ
ל׳ ד׳מ׳ל מֵאוֹת׃ וּמֵאָשֵׁר יוֹצְאֵי צָבָא לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה
אַרְבָּעִים אָלֶף׃ וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִן־
הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי ׳ שִׁבְטמְנַשֶּׁה בְּכָל כְּלֵי צָבָא
מִלְחָמָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃ כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי
ל׳חס׳ ט׳ מִלְחָמָה עֹדְרֵי מַעֲרָכָה בְּלֵבָב שָׁלֵם בָּאוּ חֶבְרוֹנָה
5 לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּל־שְׁיָרִית
יִשְׂרָאֵל לֵב אֶחָד לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃
יב מל נפ׳ י׳ וַיִּהְיוּ־שָׁם עִם־דָּוִיד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים וְשׁוֹתִים

וסי׳ויהיו בני אולם ׳ ואלח העמרים ובניהם ׳ אלח מבני נד ׳ ומבני ישכר יודעי בינה לעתים • ויחלקום בגורלות ׳ גם אותם הקדיש דוד ׳ כל אלה מבני עובד אדום •

רשי

ורוח לבשה את עמשי׳ טעמים בלעז׳ ולא רוח נכוחים כלום׳ זה הרוח והרצון לבשו מקצן ברחם לדבר לפני בני בניהן ויהודים הבאים עמו ודוגמת ותהי על יפתח רוח י״י • ואמר לך דוד אתה חומר שם לשלום באתם ודאי לשלום באתם לנלוס בלבו לעזרך ׃ ועמך בן ימי ׳ לנו רוכים להיות עמך ולעזרך ׃ שלום שלום לך ושלום לעזרך ׳ ואתה סייעך אלהי לעזרך ודאי לעזרך באתם ולכן תן לך להחזיק טוב׳ כי מתת השם הוא ואזהו כי עזרך לנלוסך ׃ ויקבלם דוד • לאותם בני בניהן ויתנם ברחבי הגדוד שלו ׃ ומתנשה נפלו על דוד • לעזרו ׃ בבואו עם פלשתים על שאול למלחמה • באותה מלחמה שנהרג בה שאול ׃ ולא עזרום ׳ הן שפעזרו לפלשתים אלא בעצה פלאחוהו קרני פלשתים אלא כי עצה נתיעצו הסרנים לפלחו לבניהן כי חמרו ברחשיהן יפול אל תדונהו דוגמת נפלו על דוד על הגדוד של עמלקים כשנשבו כתיו כי באותו פרק היה כי בלכתו אל מקלג בשפלחוהו קרני פלשתים ובא אל מקלג בבר כשבו ׃ כי לעת יום יום יבאו על דוד לעזרו • פתרונו׳מה לך לספר יותר מי ומי בהן אין שלו סוף רבר בכל עת ועת בחים אל דוד ׃ עד למחנה גדול כמחנה אלהים • פתרון לא היה המחנה של דוד להיות כך גדול אלא כי מהם׳ היה המחנה כך גדול שבהן לו בעצת אלהים וזהו כמחנה אלהים ודוגמת מחנה אלהים דיעקב ויש לומר מרוב חיילות קוראן מחנה אלהים ׃ להשב מלכות שאול אלין ׳ מן בני שאול ודוגמת המלוכה בני יהוי׳כמלי בנה ורמתה עמת שפים ומחנה מלות ואל תתמה שמיהודה בהן לו מעט מכל שבט ושבט שבה לו מהרי אין כדיך לבוא לו סוף חדם מיהודה להמליכו כי בני יהודה הם המליכוהו בבר בחברון לכל יתר השבטים שהיו עם בני שאול עד עתה הם הבריכו לבוא לחברון להמליכו ׃ חלוצי בבא ׳ המוכיחים מן העם ודוגמת חלוצי בבא דמטות ויש לומרים חלוצים כמו זריזים כמו רבה והחליבנו ׃ ויהודע הנגיד להורן • הוא לבוש של בניהן הנגיד להורן המובחר והמבויר ׃ ועמו שבעת מלפי׳ ושבע מלות ׳ כולם מבני להורן הכהן ויהוידע שהיה בימי יואש בן בניהן׳ בנו של יהוידע ׃ וצדוק בער ׳ למייך ל תתמה שלש היה כגיר ׃ ובית לבוו שריס עשרים ושנים ׃ זו היא גדולה גדולה ושל בן לקחו הכהנים גדולה מאביהן ונתנוה לצדוק הכהן ׃ מן בני בניהן אחי שאול ונומר ׳ ואל תתמה שלש בהן אלא כי שם שלשה אלפים כי ער הנה מרביתם שומרים משמרת בני שאול לעזרן ׃ ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ׳ מיודעים לתת עצה לפי הענין על מעשה שבריך לדוד להתיעץ שיוך יחזיק המלכות משני בני שאול ׃ רחשיהם מאתים ׳ לבר מן השאר וכל אחיהם על פיהם ועל עצתם ׃ ולעזור ׳ לשון עזרו תעזרם כמו כל ההרים אשר במערב יעזרו ותתך כך יעמדו הם העוזרי המלחמה ויש לומרים לעזור כמו לעזוך מלחמה ׃ בלא לב ולב ׳ מפורש בבר בין במתכוין בין שלא במתכוין היו מבחין ׃ וגם כל שריח יפרעל לב אחד להמליך את דוד ׳ לפי שלא באו שלא בחלוקי לב שהיו כולם לב אחד להמליך את דוד ׃ עד למחנה גדול כמחנה אלהים ׃ ויהיו שם עם דוד ימים שלשה • ואל תתמה היכן היו מצפין להם כי אחיהם הכינו להם מקודם לכן, כי עמחה ביפרעל ׳ מהיות להם מלך מכלים ומעכבים ׃ ויען

רדק

ורוח לבשה את עמשי ׳ רוח רצון ׃ במחנה אלהים לשל גדול כי כמרומה להגיד לו שהדבר מיוחס אל העם כמו כהררי אל ׳ ערי גדולה לאלהים ׳ שלאברהם ׳ מלאכיה ׳ ואעפ כי שלאברהם אלה אחת וכן מלאכים עכו׳ אתי מלות ׃ הכנדד להרגן ׳ לשרש להרגן כלומר הוא הכהן הגדול וכן ז דוד עם שלשה שפים ושבע מאות ובכולם בכו היה רוחם שלשים הגבורים כמו שאתה למעלה ׃ ובדוק בער • באותו הזמן היה עדיין כער והיה גבור חיל וכן ז דוד עם עשרים ושנים מריש עם בית לחמי ׃ ועד הנה מרביתם ׳ כלומר שם שלשת אלפים מבני בניהן שבאו ז דוד חברוכה לחדי מות לחבר בשת שבאו כל יפרעל אל דוד חברוכה לז באו שם שלשת אלפים כי עד אותו הזמן היה ירבויתם עם בית שאול ופומרים לו המלכות • לו כאותם שבאו ז דוד בחיי שאול לקלג ׃ ומבני יששכר יודעי בינה לעתים׳ לדעת מה יעשה ישרל ׃ רבותיהן פירשו מיודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים • וזהו שאתה׳ לדעת מה יעשה ישרל וזהו יודעי בינה לעתים כלומר לזמני העולם שהיו יודעים לחשב בתקופות המזלות ׳ וזכר ענין זה בזה התקוס כי כדרך שהלך שיח׳ להתיעץ עמהם ׳ כי על פי המלך היה נעשה׳ העבור והקבועות כדבר חזקיה המלך • ור׳ יוכה פי׳ ענין משפטים ודינים וכן יודעי העתים כמו שאתה׳ לפני כל יודעי דת ודין ׳ וכן עת ומשפט ידע לב חכם ׃ והיה כדיך המלך להתיעץ עמהם על ענין הדיבין לבל לדעת מה יעשה ישרל לין טעמו רבוך לזה הפי׳ כי היה לו לומר לדעת מה יעשה המלך ׳ אבל לפי רבותינו יבין בטוב לדעת מה יעשה ישרל היינך יעמדו המומרו ובאותו זמן יעמו אותם׳ מזבולן ולעזור בלא לב ולב • פי׳ ולעזור ולעזוך ׳ וכן עזרני מעזבה וכן לאזרות פי׳ מערכות ולזה יקרא מערכת הכלי עזר ׳ ופי׳ הפסוק כי שי היו לעזוך מלחמה בבנ׳ יוכבי דוד בלא לב ולב • כלומר שלא היה להם פתי לבבו׳ כי אם לב אחד על דוד, ובבר בלא לב ולב בין במתכוין בין שלא במתכוין היו מבחין ׃ וגם כל שריח יפרעל • כמו שהזכיר ׳ וכן יתן אל תתן • כמו שלתך ׃ לכל

כל כתובי לפ גם כמב וגם וסים וגם אלהי מקנה היו ׳ וגם הקרובים אליהם עד ישכר ׳ וגם כמלך נבוכד נצר מרד ׳ וגם כי חשלם העמיד ׳ וגם & הנכרי אשר ׳ הם ללוים
אין לשאת ׳ וגם מעכה אם אסא המלך ׳ וגם עלה לרוב כחלבי חשלמי ׳ וגם עבדי חירום דלה ׳ וגם עד זקנה ושיבה ׳ וגם אני אודך כי תושיע לך ימינך דסוף איוב ׳ וגם
אבי ואחי ונערי דעזרא ׳ וגם במלאכת החומה ׳ וגם נביאים העמדת להם ׳ וגם כל האדם שיאכל ושתה וחראה ׳ וגם זה רעה חולה כל עומת ׳ וגם בדרך כשהכל הולך

כִּי־הֻבִינוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם׃ וְגַם הַקְּרוֹבִים אֲלֵיהֶם עַד־ ח׳מל׳ 5
יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן וְנַפְתָּלִי מְבִיאִים לֶחֶם בַּחֲמוֹרִים ו׳פ 5
וּבַגְּמַלִּים וּבַפְּרָדִים וּבַבָּקָר מַאֲכָל־קֶמַח דְּבֵלִים ב׳
וְצִמּוּקִים וְיַיִן וָשֶׁמֶן וּבָקָר וְצֹאן לָרֹב כִּי שִׂמְחָה ב 5 · 5 · 5
יג בְיִשְׂרָאֵל׃ וַיִּוָּעַץ דָּוִיד עִם־שָׂרֵי הָאֲלָפִים
וְהַמֵּאוֹת לְכָל־נָגִיד׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
אִם־עֲלֵיכֶם טוֹב וּמִן־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִפְרָצָה נִשְׁלְחָה ב׳יסור לכבי 5
עַל־אֲחֵינוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּכָל־אַרְצוֹת יִשְׂרָאֵל וְעִמָּהֶם 5
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם בְּעָרֵי מִגְרְשֵׁיהֶם וְיִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ׃ 5
וְנָסֵבָּה אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵינוּ אֵלֵינוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ ב׳חס׳ 5 · ב
בִּימֵי שָׁאוּל׃ וַיֹּאמְרוּ כָל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי־
יד יָשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי כָל־הָעָם׃ וַיִּקְהַל דָּוִיד אֶת־כָּל־ ג׳
יִשְׂרָאֵל מִן־שִׁיחוֹר מִצְרַיִם וְעַד־לְבוֹא חֲמָת לְהָבִיא 5 · 5
אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִקִּרְיַת יְעָרִים׃ וַיַּעַל דָּוִיד וְכָל־
יִשְׂרָאֵל בְּעָלָתָה אֶל־קִרְיַת יְעָרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה 5
לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְהוָה יוֹשֵׁב ד׳
הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם׃ וַיַּרְכִּבוּ אֶת־אֲרוֹן ב׳
הָאֱלֹהִים עַל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה מִבֵּית אֲבִינָדָב וְעֻזָּא 5 וחד מל עגלה
וְאַחְיוֹ נֹהֲגִים בָּעֲגָלָה׃ וְדָוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים ה׳ ב׳ חס׳ וה׳ מל
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים בְּכָל־עֹז וּבְשִׁירִים וּבְכִנֹּרוֹת ו
וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים וּבִמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצֹצְרוֹת׃ ב׳חס׳
טו וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן כִּידֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶת־יָדוֹ לֶאֱחֹז

לבו חסר ׳ וגם אלהיהם עם נסיכיהם ועם כלי חמדתם ׳ וגם של תשלוחן הנצבים ׳ וגם את רות המואביה אשת ׳ מחלון ׳

רדק

לכל נגיד ׳ כלומר לכל נגיד שבהם קרוי להתיעץ ׳ כפרפה כמלחה על לחיכו ׳ כלומר כמלחה מלקחי הנה והנה בכל מקום ׳ וכפרפה כתו ופרפת ימה וקדימה ׳ והכל ענין התפשטות הדברים לרב ׳ וזהו מלמר בספר שמואל ויוסף עוד דוד ׳ כלומר לקח עוד מיפרש על תפר היו לתתו בהתליכו כתו מלחך הנה כי לא דרשנוהו בימי שאול כי הוה החריב כוב עיר הכהנים וכתיב בו ולא דרש בה׳ : כי יפר הדבר בעיני כל העם ׳ פעל עבר כי הוה חכיו פתח ׳ בעלתה אל קריית יערים ׳ קריית יערי׳ קריאת גם כן בעלה כמו שלומר בספר יהושע ותאר הגבול בעלה ׳ כי היה קריית יערים וכן לומר ג קריית בעל היה קריית יערים עיר בני יהודה וכן לומר בספר שמוא מבעלי יהודה ׳ ומס היה החרון מיום לומר סב מסר׳ פלשתים עשרי׳ סגה עד לפר העלו דוד מעס ׳ לפר נקרא סם ׳ ובספר שמוא פי׳ סם ה׳ בכלות יוסב הכרוכים עליו ׳ לפי׳ נקרא סם ושם שקראו במקום הזה כן שם בעלה קראו כן במקום לחר לפי שנקברים שם או בל הב׳ם עליו בהיותו בעדה פלשתים ׳ עד גורן כידון ׳ ובספר שמוא גורן כבון ושני שמות היו לו ולפפר כי נקר׳ כירון על שם עזרא שעניו יראו עיניו כידו ׳ על לפר בלה ידו על החרון ׳ והוא לו היה לו וזה סגה דוד כי עי׳ הלויים היה לו להביאו ולא בעגלה כמו שכתוב ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף יפאו וכן שהודה הוא חטאו ולמר כי לא לפלשת הרון האלהים כי שם חלוי ולא פרץ בהם כי לא דרשנוהו כמפש והענין לפר סגה דוד בזה הענייו והו׳ מקר׳ שפורש חפב כי לא יהיה חטא בזה שם יפלוהו בעגלה לעי׳ שכתוב בכתף יפאו כי לפר בתורתו זמן במדבר הוא הפש כן לפי שהיה המשכן נפא בעגלות הוא לפלשת הרון בכתף ׳ להורות כי קדושת הרון גדולה מקדום שהמשכן לבל בזמן שלא יהיה שם משכן חפב פלין חטא שם יבפא בעגלה ועוד כי בעגלה בא מפדים פלשתים וכזה סגה : הילך חביא לי ׳ כמו הילך כי הוא מתרגמין להלוי מתתלפים ׳ וכן בהל׳ הילך יוכל עבד לדוכי זה : בית עובד לדום הגתי ׳ לוי היה ומן העוברים היה כמו שכתוב ועוב׳ לדום ומן העוברים ׳ וקרוי גתי לפי שהתגורר בגת : וידע דוד כי הכינו לפי שראה המלכים היו שולחים לו המנחה : לבקש

רשי

ויועץ דוד עם שרי האלפים ׳ פלשר להם דוד כבר עמקתם בתקבתכם להיות לכם מלך להושיע לכם ועתה תעמקו בכבוד שהים : כפרפה כמלחה ׳ כפרפה חוקה גדר פהית גדרים עד עתה פלח דרם סום לדם לפלהיסי נפלה על החיכם הכאחרים ׳ מעוס כבוד החרון : מן מיחור מפריס ועד לבוח חתת ׳ דומפ מלבוח חתת עד כחל מפריס : בעלתה אל קריית ׳ פתרון בעלתה פהיה קריית יערים : להעלות ׳ מעס וגו׳ ׳ כדכתיב בפמוא : תפר נקרא סם ׳ סם יי׳ בבלות יוסב הכרוכים עליו ׳ כלו׳ שמו של הב״ה נקר׳ על החרון לעשה סגה לפלהיו לה זו תמנו סם הזה שבתקדם : וירכיבו את ארון האלהים על עגלה חדשה ׳ מה ראיה דוד פהרכיבו על עגלה חדשה ולה בעשה הלוי כתפר עשה בהבחה לתת מעס לניין בהחרוכה לפי שלמר דוד כל עומת שבא אלי כם הוסיבוהו פלשתים על עגלה חדשה כדכתיב וישימו את ארון יי׳ על עגלה וגו׳ ולפיכך נענש : ועזא ואחיו ׳ בני אבינדב היו כדכתיב בפמוא : מהגים בעגלה ׳ כמנהג מוביו עגלה אחר הולך לפני העגלה ומיישרין בדרך יפרה ואחד בבד העגלה פלה תהפוך ליפול וכן כתוב בפמוא ואחיו הולך לפני הארון ועזא בבד העגלה לשיכך פלה עזא את ידו לאחוז בארון כשעמטו הבקר והלך בעגם : כאן כתיב בכל עז ובפמוא כתוב בכל עבי פתרו בכל עבי כלי שיר וכאן פתרו ׳ בכל עוז כלי שיר ׳ ובשירי׳ ובכינורות ובנבלי׳ ובתופי׳ ׳ כולם כלי שיר הם אבל מצלתי׳ כלי שיר היה ולה היה עמוי כי הם להשמיע קול ורוגמתו כלי שיר סקורין פיקין בלעזון תפלין מתכין עליו במקלות והוא מפמיע קול וכן מוכיח לקמן ובמצלתים מפמיעים וכתיב והמשוררים היתן לפף ואיתן במצלתים נחפת להפמיע ועוד למטה כתיב בשיר בית יי׳ במצלתים וגו׳ ועל הם כך נקרא מצלתי׳ וכן יירם הכלכל תין הרבה המפמיע קול כרכתיב בכנורות יוצ על החרבה בקול מרכבות על ירחמי ההריס ריקדון וגו׳ : עד נורן כידון ׳ הם מקום : ויכהו על תפר בלה ידו על החרון והוא מכתוב בפמוא ויכהו הם שהי׳ על הפל ׳ פתרון על הפלה על פיהו בחרון ורוגמתו הכלבים יהכלו לת בשר חיזבל בחיל יזרעאל ופפוק לחר כתיב בחלק יזרעאל כך נפרש כאן על הפל הפלה : ויחת הם לפני האלהים ׳ לפני הארון האלהים ובפמוא כתיב ויחת הם עם הרון האלהים : ויירא דוד את האלהים ׳ מה הוא ירא לאחר שלחר לו הביא אלי הרון יי׳ : הנית ׳ מנת היה בתחילה ומקודם היה מתגורר בגת ׳ ולו יהיה כדכתיב לקמן ויאמר דוד לשרי הלוים להעמיד את אחיהם המשוררים וכתיב בפמוך ועבד אדום ויחיה פוערים לשרון יהודים וכן עשה חירם הערופלי ליהודה : וחרפי קיר וחרפי עציס . תומניס : וידע דוד כי הכינו יי׳ למלך ׳ כפרפה פפלחו לו מלכי גוים תפורות : ויקח דוד ונומר ׳ וכל זה חזקו פל דוד : וישמעו פלשתים כי נמשח דוד למלך על ישראל ויעלו כל פלשתים ׳ לפי כי פלשתים היו מושלים כל הימים עד שבא שאול ודוד כדכתיב בשמואל ויילחמו הלה ידעת כי מושלים בנו פלשתים וכן בשמואל התחזקו והיו לוחצים פלשתים בנו ועכשיו כאשר עברו לכם ונומ׳ וכן למעלה בפרפס זו וירחו כל חיל ישראל ונומ׳ ׳ ויעזבו עריהם ויכופו ויבחו פלשתים ויבאו בהם ובחותן שבע שנים שמלך דוד בחברון לבד לה לחמרו דבר ולה חפפו פל שמלך דוד על חברון כי חמרו מה לנו שמיב לו פר מכוהו לדוד על חברון לבל כשמעפח למלך על כל ישראל לח עלו כל הפלשתים לבקש לת דוד פלה רבו מיהו מלך ביזרעאל לבד עוד הם והיו מושלים עליהם : ויפלו

ונתתם ו׳ קמצין וסי׳ ואנפת בם ונתתמי וחברו דלה׳ וסלחת לעמך אשר חטאו׳ לקחו את הספרים׳ עשה לך מוסרות׳ וישאל דויד בי׳ לאמר האעלה דלה׳ צוהו י׳ וסימן בסדר נח ובמלכים חלק א׳ סימן ש״ו׳ לשאת כ״ר וסי׳ כי היה רכושם רב׳ אשר שלח יוסף לשאת׳ אשר שלח פרעה לשאת אתו ותחי׳ לשאת את חארן בהם׳ לשאת את השלחן׳ תעשה לו מתחת לזרו׳ נבוב לחות תעשה׳ לשאת את חארן בהם דויקהל ז׳ את השלחן׳ ודבתריה׳ עשה לו מתחת לזרו׳ נבוב לחות עשה ז׳ לשאת את כל

פלשתים לבקש את־דויד וישמע דויד ויצא
לפניהם׃ ופלשתים באו ופשטו בעמק רפאים׃
וישאל דויד באלהים לאמר האעלה על־פלשתיים סלה בשאר ג׳ בלעי׳ יתי׳ ג׳ ב׳
ונתתם בידי ויאמר לו יהוה עלה ונתתי בידך׃ ג׳ ב׳
ויעלו בבעל־פרצים ויכם שם דויד ויאמר דויד ח׳
פרץ האלהים את־אויבי בידי כפרץ מים על־כן קראו שם־המקום ההוא בעל פרצים׃ ויעזבו־ ח׳
שם את־אלהיהם ויאמר דויד וישרפו באש׃ ל׳
ויספו עוד פלשתים ויפשטו בעמק׃ ד׳ כתו׳ כן
וישאל עוד דויד באלהים ויאמר לו האלהים לא ג׳ בלוט׳
תעלה אחריהם הסב מעליהם ובאת להם ממול
הבכאים׃ והיה כשמעך את־קול הצעדה בראשי נב׳ נ׳ ד׳
הבכאים אז תצא במלחמה כי־יצא האלהים ט״ו
לפניך להכות את־מחנה פלשתים׃ ויעש דויד
כאשר צוהו האלהים ויכו את־מחנה פלשתים ו׳
מגבעון ועד־גזרה׃ ויצא שם־דויד בכל־הארצות ל׳
ויהוה נתן את־פחדו על־כל־הגוים׃ ויעש־לו בתים טן
בעיר דויד ויכן מקום לארון האלהים ויט־לו אהל
׃ אז אמר דויד לא לשאת את־ארון האלהים כי נ״ד׃ כ״ו
אם־הלוים כי־בם בחר יהוה לשאת את־ארון ה כ״ה נ״ו
האלהים ולשרתו עד־עולם׃ ויקהל דויד
את־כל־ישראל אל־ירושלם להעלות את־ארון נ״ג וכל עזרית
יהוה אל־מקומו אשר־הכין לו׃ ויאסף דויד רבו בתל׳ כ״ו
את־בני אהרן ואת־הלוים׃ לבני ד׳
קהת אוריאל השר ואחיו מאה ועשרים׃
לבני מררי עשיה השר ואחיו מאתים
ועשרים׃ לבני גרשם יואל השר
ואחיו מאה ושלשים׃ לבני
אליצפן שמעיה השר ואחיו מאתים׃

לבני חברון אליאל השר ואחיו שמונים׃
לבני עזיאל עמינדב השר ואחיו מאה ושנים
עשר׃ ויקרא דויד לצדוק כ׳
ולאביתר הכהנים וללוים לאוריאל עשיה ויואל
שמעיה ואליאל ועמינדב׃ ויאמר להם אתם
ראשי האבות ללוים התקדשו אתם ואחיכם
והעליתם את ארון יהוה אלהי ישראל אל־ ח׳ בטע׳
הכינותי לו׃ כי למבראשונה לא אתם פרץ יהוה ב׳ וחס׳
אלהינו בנו כי־לא דרשנהו במשפט׃ ויתקדשו כ׳
הכהנים והלוים להעלות את־ארון יהוה אלהי
ישראל׃ וישאו בני־הלוים את ארון האלהים ט״ו
כאשר צוה משה כדבר יהוה בכתפם במטות ג׳׃ ל׳
עליהם׃ ויאמר דויד לשרי
הלוים להעמיד את־אחיהם המשררים בכלי־שיר נ׳ ב׳ תל׳ ו׳
נבלים וכנרות ומצלתים משמיעים להרים־בקול חס׳
לשמחה׃ ויעמידו הלוים את
הימן בן־יואל ומן אחיו אסף בן־ברכיהו ומן־בני ר׳
מררי אחיהם איתן בן־קושיהו׃ ועמהם אחיהם ל׳ ח׳ מזרי׳
המשנים זכריהו בן ויעזיאל ושמירמות ויחיאל׳ בכסו׳
ועני אליאב ובניהו ומעשיהו ומתתיהו ואליפלהו ל״ה והמפס׳
ומקניהו ועבד אדם ויעיאל השוערים׃ והמשררים ר׳
הימן אסף ואיתן במצלתים נחשת להשמיע׃ ל׳
וזכריהו ועזיאל ושמירמות ויחיאל ועני ואליאב כ׳ כפו׳
ומעשיהו ובניהו בנבלים על־עלמות׃ ומתתיהו כ׳
ואליפלהו ומקניהו ועבד אדם ויעיאל ועזזיהו ג׳
בכנרות על־השמינית לנצח׃ ובניהו שר־הלוים ח׳
במשא יסר במשא כי מבין הוא׃ וברכיה ואלקנה ל׳ וכתי׳ כ׳
שערים לארון׃ ושבניהו ויושפט ונתנאל
ועמשי וזכריהו ובניהו ואליעזר הכהנים

הטם הזה׳ לשאת את עין העדה לכפר. לשאת חטא למות׳ לשאת את ארון ברית י״י׳ ויכנע מדין לפני בני ישראל׳ ובחור אתו מכל שבטי ישראל׳ הלשלול שלל אתה בא׳ האיפח והבת׳ ולא יוכל י״לשאת׳ או אמר דוד לא לשאת ב׳ו׳ וגם ללוים אין לשאת׳

רשי

ויפול דוד בהלהים׳ על ידי חורים ותומים׃ ויעלו בבעל פרצים׳ מנקדין לחרי כף בעל פרצים על שם מעשה לפי פרץ החלהים את חויבי בידי מכאן ואפרכו זה מעל זה׃ כמרן מים׳ כגלי מים מנפרצים מתקומם ונופלים למקום אחר׃ הסב מעליהם׳ לחרים מידית הדרן לפני המקום רבונו של עולם למה העברת לחל מלפני דוד אחר לה על פלה המתין לעמול מבעת ימים כאחר כמהו לחר לה הבה אכנסה עתה לחת דוד הסב מעליהם וגו׳ וכל זה שמר דוד׃ כי שם הלוים׳ כי בם בחר׳ כלומ׳ בלוים בחר ולה בעגלה פלפי שהרכבונהו בעגלה כעגם עזה ומה שלחר למטה כי למבראשונה לה לחתם פרץ י״י׳ חלהינו בנו כי לה דרשנהו כמשפט שהרכבונהו בעגלה׃ כדבר י״י׳ בכתפם׃ לפי שהוא לחת מעם בכתפם כי שם במטות עליהם׃ ועמהם אחיהם המשנים׃ מפי׳ להם לעוזרי׳ זכריהו בן׃ כך שמו וכל אלו מעוררים ושוערים היו בדרך שהביא הארון והמעוררים והשוערים שהעמיד דוד לאחר שכתבו הארון לא הלכו אחר נטה לו דוד ובמסכת סוטה היו שוערים בדרך לא היו שוערים לפני פלה הוכרכו כל כך שוערים לפיכך כשהו מעוררים חוץ מעכים ברכיה ואלקנה וכל זה היה בדרך לבל בנוח הארון היו מעוררים שוערים׃ והמעוררים היתן לקף ואיתן וגו׳׃ להשמיע קול שם היו מתוכים על חותן כלי שיר׃ וזכריה ועזיאל וגו׳׃ זו שכתוב בספור למעלה שהיו שוערים החזירו כלן לשעות מעוררים׃ על עלמות׃ על חותן כלי שיר שהכנרין שהם חותן מזמורי׳ לשכח עלמות וגו׳׃ ומתתיהו ואיפלהו וגו׳ על השמינית לנכח׃ חותן כלי שיר שהכנרים עליו חותן מזמורים לשכח על השמינית׃ וכניהו שר הלוים בשעת׃ במה היה שר בשעת בשעורות השיר׃ יסור בשעת׃ מייסר ומוכיח חותם על השעת בהגון כשיעות שיר שם להריס קול להשפיל׃ כי מבין הוא׃ בשעת שהיה שר הלוים מלמדי שיר לוי׳ כל המבין וגומ׳ וכתיב ויפילו גורלות וגומ׳ מבין עם תלמיד׃ ויהי

רסק

לבקש את דוד להלחם עמו׃ ממול הבכאים פי׳בו תנחנים׃ חל תביאותי לך׃ כי חל המקום חשר הביאותי׃ וכן מהפלל הביאו כמו חשר הביאו ואחריס זולתו כמו שהביאתי חותם בספר מכלל בחלק הרחשון מן הספר׃ כי למברחשונה לה דרשנהו כמשפט׃ כלומר לה היית חותם בתורת מסה לפתח חותו הלוים בכתפם כשכפתחו חותו מביח חבינהו לפיכך פרץ ה׳ חלהינו בנו׃ כי לה דרשנהו כמשפט׃ כי המשפט לחלהים הוח׃ כמו שכתוב בתורת מסה לפתח חותו הלוים בכתפם במוטות׃ ומה למברחשונה פתוחה ומשפטה חידק על המנהג׃ וכן לה התקדשו למדי׳ חלקו מחמלות פיו׃ ועמהם המשנים׃ שניים להם כמו מסנה לחלך׃ כמו שחתר חבל הרחם ומשנהו זכריה׃ זכריה בן׃ כך היה שמו בן׃ וכן פי׳ חדוני חבי זל לבן הנזכר בספר תהלים כי על זה המעורר חומר שהוח כגן חותו המזמור שעשה דוד על פתוחה ולה׳ הידיעה חלה על שם מדרש בהם כלק בה׳ הידיעה להוריע כי הוח המעורר כי שם היה תבת של שם מדרש בהם כלק בה׳ הידיעה להוריע כי הוח המעורר כי שם היה חומר לבן היה רומה מן בניס׃ השוערים׃ שהיו שוערים לארון חחר שהביחו לחרון בחלה לחבל לחחר כעה לו׃ חו היו שוערים מתחילה בשחיה הארון בשלה וכעוב ובגבעון׃ יחד׃ הלוים בשעת כי מבין הוח׃ פי׳ למד חכמת השיר שהיתה לו מבין בהבנת הקול מן ויעש את קולו כלומר היה שר וגדול בכבודה כי מבין הוח׃ וה״ם בשעת בהבנת הקול מן ויעש את קולו כלומר היה שר וגדול על כולם בכמיות הקול בשיר׃ ויפר הוח כהן׳ במ״ך והוח כמו במ״ן׃ וכן כולם שרי סוכרי׳׃ כמו שרי בע״ן׃

מַחְצְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת לִפְנֵי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְעֹבֵד אֱדֹם יחיד ג׳
כח וְיחיה שֹׁעֲרִים לָאָרוֹן : וַיְהִי דָוִיד וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל ל
וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים הַהֹלְכִים לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־ ל׳ ו׳
יְהוָה מִן־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם בְּשִׂמְחָה : ל
וַיְהִי בְּעֶזֹר הָאֱלֹהִים אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן ל׳ יט׳ כג׳
בְּרִית־יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים :
וְדָוִיד מְכֻרְבָּל ׳ בְּמְעִיל בּוּץ וְכָל־הַלְוִיִּם הַנֹּשְׂאִים ל׳ ב׳
אֶת־הָאָרוֹן וְהַמְשֹׁרְרִים וּכְנַנְיָה הַשַּׂר הַמַּשָּׂא ד׳
הַמְשֹׁרְרִים וְעַל־דָּוִיד אֵפוֹד בָּד : וְכָל־יִשְׂרָאֵל ל
מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל כז
שׁוֹפָר וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִעִים בִּנְבָלִים ג׳ ב׳ תל׳ וח׳ חס׳ ל
וּבְכִנֹּרוֹת : וַיְהִי אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה בָּא עַד־עִיר
דָּוִיד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל נִשְׁקְפָה ׳ בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא ד׳
אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד מְרַקֵּד וּמְשַׂחֵק וַתָּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ : ה׳
יז וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִיד ׳
וַיַּקְרִיבוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים : וַיְכַל ׳
דָּוִיד מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת הָעָם בְּשֵׁם

יְהוָה : וַיְחַלֵּק לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה ב׳ ׳ כ׳
לְאִישׁ כִּכַּר־לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר וְאַשִּׁישָׁה : וַיִּתֵּן לִפְנֵי ל׳ נ׳ ב׳ חס׳
אֲרוֹן יְהוָה מִן־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת נח׳ תל׳
וּלְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : ז׳ ב׳
אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת ׳ ב׳
וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֵאלִיאָב וּבְנָיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וְיעִיאֵל ב׳
בִּכְלֵי נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וְאָסָף בִּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעַ : ד׳
וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד לִפְנֵי אֲרוֹן ג׳
בְּרִית־הָאֱלֹהִים : בַּיּוֹם הַהוּא אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ ר׳ ב׳ חס׳
לְהוֹדוֹת לַיהוָה בְּיַד־אָסָף וְאָחָיו :
הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו : ר׳ ב׳ חס׳
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְכָל־נִפְלְאֹתָיו : הִתְהַלְלוּ ׳
בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה : דִּרְשׁוּ יְהוָה ר׳ ׳ ז׳ דנשי׳
וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד : זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה ׳
מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ : זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב ׳
בְּחִירָיו : הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו : ׳
זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר : אֲשֶׁר פיחס׳
כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק :

פני ׳ וחד ובקשו ברחובותיה ׃ סימן דה׳ ושבועתו ליצחק ׃ תילים ושבעתו לישחק ׳ וחד פסוק סימן למה זה צחקה שרה לאמר ׳ דה׳ וממלכה ׳ תילים ממלכה ׳ דה׳
לאיש לעשקם ׳ תילי׳ אדם לעשקם ׳ דה׳ עוז וחדוה במקומו ׳ תילים עוז ותפארת במקדשו ׳ דה׳ ומשפטי פיהו ׳ תילים ומשפטי פיו ׳ דה׳ ובנביאי אל ׳ תילים ולנביאי אל ׳
דה׳ יעלוץ השדה וכל אשר בו ׳ תילים יעלוז שדי וכל אשר בו ׃

רדק

מחצצרי׳ כתוב בסני דני וחרי׳ סופיה נקדת והסניה תיפה נקדת ׳ וכן ימסכר
פ׳ן הרי׳ סופיה נקדת והסניה תיפה נקדת ׳ וכן ומחזיאל ילך לת מתוסל ׳
וכן ירחיה בן פלמייה הרי׳ סופיה נקדת והסניה תיפה נקדת ׃ סופרי׳ לאהרון ׳
כלומר לעפי סיהו סופרים היו גם כן מסוררים ׳ ויהי בעזר האלהים את הלוים ׳
ב׳ת בעזר בסנול ׳ ומספט׳ בפתח על המנהג ׳ ועסם בעזר פלח נכפלו בנקמ׳
האהרן כתם׳ נכפלו בתחילה כסמת עוזח ׳ ובכפ׳ סמוך לאחר כי כתם׳ בעדו סמם
כעדים זבחו זה הזכח ׳ ורבותינו דרסו בעזר מכאן סהאחרון סופח לת עסמו ׃
מכרכל במעיל בוץ ׳ מפוטף וכן בחרמי׳ פטפיהון וכרבלתהון ומעיל בוץ סחוח ׳
הכה הוא חפור בר סאומר בספר סמואל ב׳ת חפור בר כדרוט רבון כי כן קרנס
תלבסב׳בנות המלך הבתולו׳ מעילי׳ כדרוטי׳ ׳ וכנגי׳ הסר המסח ׳ חסר הנסמך
הסר סר המסח ׳ וכן האהרון הברית ואחרי׳ זולתם ׃ מסמיעי׳ בכבלי׳ פי׳ מסמיעי׳
קול ׃ הודו לה׳ קראו בשמו ׳ זה המזמור מורו לותן היום לפני האהרון ובספר
תהילים הוא כתוב בנ״כ שלח סים ביניהם סיכוי מעט בתקנת תיבות והעניין לחד ׳
ומם הוא עד ובכביאי ז׳ תרעו ׳ והכה בכ״ה הוא תכלית מזמור הזה לה׳ כי סירו לה׳
כל הארץ הוא מזמור לחר ׳ ובספר תהילים בכ״ה זה המזמור חלק סים ביניהם
מיכוי מעט והעניין לחד ׃ הודו לה׳ ׳ דברי דוד למסוררים ולקהל ׳ קראו בשמו ׳
להודות דרך ה׳ כמו ויקר׳ מס חבר בשם ה׳ ׳ וזהו טעם הודיעו בעמי׳ עלילותיו ׳
ופי׳ עלילותיו העלילות סהתעולל בפלאתים על דבר האהרון ׃ סירו לה׳ זמרו לו ׳
בפה ובכלי׳ ׳ סיהו בכל כפלאותיו ׳ גם תפיהו תמיד זה לזה בכל כפלאותיו ׳
התהללו בשם קדשו ׳ לתם תוכלו להתהלל על כל העמים בשם קדשו הנקרא
עליכם על כן ישמח לבבכם פלת׳ מבקשי ה׳ לו כל מבקשי ה׳ ׳ יחפילו מהחומות
ישמח לבכם בשם בקשם לותו ׃ דרשו ה׳ ועזו ׳ האהרון נקרא עזו כמו סבתוב
ויתן לשבי עזו ׃ זרע יסר׳ עברו ׳ ובספר תילי׳ זרע לחבריה׳ עבדו ׳ ולת׳ הנה זרע
יסר׳ כי כוונת זרע לחבריה׳ פלת׳ גם הוא זרע יסר׳ כי זרע לחר היה לאברה׳ לבד
זרע יסרחל הוא מיוחד בנו וכפלתר זרע לחבריה׳ על זרע יסרחל כל ׃ הוא ה׳
חלהיכו ׳ לפי סבכל הארץ משפטיו הוא חלהיכו ומלכהו עמו ׃ זכרו לעולם בריתו ׳
ותילים זכר לעולם בריתו ׳ פי׳ הבריית סכר׳ עם לברה׳ זכר הותה לעולם ולבניו
והרבר סהיה לו עמו והסבטיחה סהבטיחה הוא סיעמדו לאלף דור ׳ חו פי׳ כוה
גזר כמו ה׳ לח כוה ׳ ופי׳ הדבר סגזר בין הבתרים לתת לבניהם ת הארץ כנען
יהיה לאלף דור ׳ ותה סלת׳ הנה זכרו ׳ פי׳ בריתו סהוח עמכם לעולם זכרו הותה
תמיד ׃ לאמר כרת ת לאברהם ׳ כמו סבתוב ביום ההוח כרת ה׳ ת לאברם ברית
לאמר לזרעך נתתי וגו׳ ׳ ואותה הברית והסבועה ליפחק היה כלומר בעבור
יפחק לח בעבור יסמעחל בני קטורה ׳ כי מה סאמר לזרעך בברית והסבועה
ליפחק היתה כמו סאמר כי ביפחק יקרח לך זרע והסבועה היתה בעקד׳ יפחק׳
פמו סכתו׳ כי כסבעתי ואמר ליפחק והקימותי ת הסבוע׳ לאמר בסבעתי לאברה
חביך ואותה הברית והסבועה העמידה לחוק לבני יסרחל בריית עולם כי על
זרעו המיוחד היתה הברי׳ והסבועה לח על עסו וכן אמר יפחק ליעקב ויתן
לך ת ברכת לאברהם ׃ לאמר

רשי

ויהי בעזר חלהי׳ רבותינו אמרו מכאן סהאחרון נופח לת עצמו ׃ ודוד מכרבל
כמו ברכיהל בכרבלתהון דוגמת כרבלתך דתרכבונה ׃ וכל הלויים ׳ כתוב
מכורבלים במעיל בוץ ולפי סהיה דוד מסורר כמו הלויים לבדם גם הוא לבדסם
מלבסו גם הם ורחיה להבדיל בין טמא לטהור כך מנהג מלכים ורבי׳ מחוללים
עם אחרים כחוקק לובמיהם לפני להרים ועל דוד לפוד בד כהותו לפור
על להרן סהיה כתין סני לבדין לחד לפניס ולחד להחור ומניע ער מקניו והיה
החזור לרוב ממנו וחגרו בו ׃ ומיכל בת שאול וכו׳ לפי שספפר דברי הימי׳ בסבזיל
כבוד דוד הוא לפיכך חין כתוב כאן מה לחרים מיכל לדוד כמו שכתוב בשמואל
מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני חמהות עבדיו כהבלות נבלות
לחד הריקי׳ כי זלזול על דוד היה שחמרה לו לפסה כן ׃ ויברך לתעם בשם יי׳ ׃
מכאן לעל החרון כדכתיב למעלה לת חרון החלסים יי׳ ויוסב הכרוביס לפני
נקרא שם ׃ ולפסר ׳ לחר מפסה בפר ׃ ולפיפס ׳ ולחר מפסה בהן ׳ ולפיפס
דוגמ׳ לפיפי עכבים בלוחית ׃ ולהזכיר ולהודות ולהלל ׃ להזכיר לומר לותן שני
מזמורים שכתב בהם מזמור לדוד להזכיר ולהודות הודו ליי׳ קראו בשמו ולהלל
לותן מזמורים סמהחילין הללויה ׃ ביניהן וישמיעו בחצצרות תמיד ׳ המוכרות
כלי שיר של כהני הוא ודוגמ׳ למעלה ובכניהו ונתנאל וזכריהו ושיעז׳ הכהני׳ מחצצרו
בחצצרות ׃ להודות ליי׳ ביד חסף ואחיו ׳ מחסף היה מתחיל הודו ליי׳ קראו בשמו
ואחרי כן כל אחיו עוכים אחריו ודוגמ׳ בעזרת ומתניה בן מיכה בן זבדי בן
חסף רחם התהלה יהודה לתפלה ׃ לבני סיר הירות שמו כדכתיב בעמי
והלויס יסוע בנו קדמיחל מרביה יהודה מתניה בן הירות ׃ הוריעו בעמים
עלילותיו ׳ מעשה גבורותיו וכפלאותיו שפעל עם האהרון ׃ קראו בשמו ׳
יי׳ יעזור לאהרונו דוגמת וקראתם בשם חלהיכם ואני אקרא בשם יי׳ לכל יי כוסל
לומר לפון קריית׳ שכפלאותיו עשה ׃ התהללו בשם קדשו ׳ לומר כל מי סמתחיל
בחלהיכו הוא יעזרנו דוגמת ובקדוש ישראל תתהלל ׃ בשם קדשו ׳ סים לך חלה
קדוש כחלהיכו וכן כי׳ חלהיכו בכל קראנו חליו ׃ ישמח לב מבקשי יי׳ ׳ ובהיטב
יכול לשמוח לבו מי סמבקש ליי׳ בלב שלם לכך דרשו יי׳ ועזו ׃ מקדם ואחרון
כקרית עזו דכתיב ויתן לשבי עזו שניתן אהרונו להבזיון בשבי וכתיב קומה יי׳
לתנוחתיך אתה ואחרון עוזך ועל כן נקרא חלעזר המומרו עזו על שם שמתר
האהרון שנקרא עזו דוגמת על שם קרבע מלות שקל כסף והוא חשבון ניסטריית
שלפערן וכן הרב׳ן ידין עמו יהוד׳ יורוך לחיך ׃ זכרו כפלאותיו ׳ מכאן שכבני
ומלקחו פרות עלות ובניהם כלו בבית ויסרב׳ הפרות ולא חזרו לאחוריהם ופרץ
בעזו וכל הסיר כעסה על האהרון והיו חומ׳ לותו על תמיד סל מחר ומירו ליי׳ סל
תמיד סל בין הערבים ולמי שהיו חומר מיזכרו כפלאותיו סל תמים רעים ׃ לזרע
ישראל עבדו וגו׳ ׳ הוא יי׳ חלהיכו וגו׳ ׳ זכרו לעולם בריתו דבר כוה לחלף דור ׳
התורים חשר את כוה להודיע בעולם אחר חלף דור ורחה מהין העולם מתקיים
בלח תורה והעביר מהם תשע מלות וסבעי׳ וחרבע רוחות ועתה מספר מה הוח
חשר כרת ת לאברהם וסבועתו ליפחק ויעמידה ליעקב לחוק וגו׳ לחמר לך
חרץ כנען חשם כל חחד ואחד כרת ברית לתת להם חרץ כנען ׃ בהיותם

ואמרו ו׳ וסים׳ רנו׳ ליעקב שמחה ועהלו׳ שמעו דבר ״׳נוים והגידו׳ קראו מלא ואמרו ב׳בפסוק׳ ואמרו הושיענו אלהי ישענו ד״ח׳ ויאמרו כל העם׳ דסמ׳ וסימן
נמסר במלכים חלק א׳ סימן א׳׳

ה׳ א״ל ה׳ ט״ל פ׳ וַיְעַמִּידֵהוּ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר
ג׳ ה׳ לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ כְּנַעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי
ב מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וְיִתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי
וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם 5
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ
בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאָי אַל־תָּרֵעוּ׃ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־ ב׳ ה׳ 5
כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ ב׳ ה׳ ג׳
בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו׃ כִּי
גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ ג׳
כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה׃
הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ׃ הָבוּ לַיהוָה ג׳ ז׳ חס׳
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה ה׳ כלי׳
כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה

ח׳ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃ חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־
תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל ל׳
ט׳ ישע׳ הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ׃ יִרְעַם הַיָּם
5 ת״ל וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכֹל־אֲשֶׁר־בּוֹ׃ אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי
ח׳ ל׳ ת״ל הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃
ד׳ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְאִמְרוּ ל״ח
ה׳ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם
ב׳ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ
ב׳ חס׳ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ
ב׳ ס׳ כָּל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה׃ וַיַּעֲבֹד שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה לְאָסָף וּלְאָחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן
תָּמִיד לְדָבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ וְעֹבֵד אֱדֹם וְאֲחִיהֶם שִׁשִּׁים
ג׳ כ״ם מלין וּשְׁמוֹנָה וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדוּתוּן וְחֹסָה לְשׁוֹעֲרִים׃
יחידאי כסבי
ו׳ וכל קרי׳ ו׳

רשי

בחיותכם מתי מספר, לו כמצע לתת לכם ארץ כנען חבל נחלתכם וזהו דבר
גדול מחיל לומר מרובה עם מהיותיה תפמתם חרב כנען הלא בהיותכם מתי
מספר ואם תאמר לפילו ויתר ים מספר וזהו שכתוב בה בהיותכם מתי
מספר לכך נאמר כמעט וגרים בה פתרון אם למיופב אחד הייתי אומר
לאברהם לבד ליפחק בלבד ליעקב בלבד למחד מהם היה אומר לך לתת ארץ
כנען לו סיפ תיומ מפרי מיופבים בה היו אלא כמצע לתת לכם את הארץ
בפעה מהיו לחבותיכם גרים בה דכתיב היה חברון תפר גר עם אברהם ויפחק
ועור אם לגר תופב היה אלא לך ולזרעך אתן את הארץ הזאת. לו היה פלא כל
כך כזה מחפילו גרי ותופבים לו היו אלא ויתהלכו מגוי אל גוי אברהם הלך למצרי
ולגרר וכן יפחק וכן יעקב היה בבית לבן עפרים פנה וגם פתה כי וילכו לו
בחמ׳ אלא ויתהלכו פולחלטר בלעז: לו הניח איש לעשקם. תעבב מהלכו ממקו׳
למקום ומנהג להזיק עוברי דרכים וכפהחין למלון מוכחין עליהם עלילות לבצ
אלו לו הניח הקב״ה להזיקם ולעשקם דבמ׳ אלא עשק את עמיתו ואת מה פלא
עשקום חומפי דרכי ומ׳ החרבו מעברו אלא בתוכ׳ לפי פלא הרגיפו בם אבל אם
היו מרגיפי בם היו עומקים אותם לכך נאמר ויוכח עליהם מלכים בלומ׳ ודאי
עשקום בגון פרעה לאברהם ואבימלך ליפחק ולבן ופכם ליעקב ואת׳ להם הב״ה
ל תגעו במשיחי ובנביאי ל תרעו בלאברהם כתיב ויוכ׳ עי׳ את פרעה וכתיב ויבא
אלהים ל אבימלך בחלום הלילה ויאמ׳ לו הנך מת וגו׳ ביעקב כתיב ויבא אלהים
ל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמ׳ לך וגו׳ ופור ביעקב אבאלו אין להרגו
על אהרגו אבא ואמור וכתיב ויפעו ויהי חתת אלהים ובספר תהלים תפור יותר
כי המזמור הזה אמרו׳ לאחר כתיבתי התם ויקרית רעב על הארץ וגו׳ כדי להגלותם
למצרים: מירו ליי׳ כל הארץ בשרו מיום וגו׳. ספרו יפועה מעמה לנו כפגלה
הארון ל ארץ פלשתים: בכל העמים כפלאותיו, מעמה עם הארון: כי כל אלהי
העמים אלילים, אתה מעמה ידי חרש ודוגמ׳ בכתובות חבקוק מה הועיל פסל כי
פסלו יצרו עך לעמות אלילים אתים: ויי׳ שמים עשה, בחלילים כתיב לעמו׳ אבל
אבא עופה שמים וארץ וכל אבאם: הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, אבל
אלילים כמת מוטלים במקום שמפיחין לותם שם מוכחים לפי שלהיהם הוא
אלהים אמת: הבו ליי׳ משפחות עמים, ומה יפכו לו ומפרש אבוד ועז: הבו ליי׳
כבוד שמו, שמו תרוכו והו׳ ארון לכל ואזה הבו ליי׳ כבוד שמו כי כשמו כן תהלתו:
השתחוו ליי׳ בהדר קדש. כי כן תאמרו הוד והדר לפניו: חילו מלפניו כל הארץ
אף תכון תבל בל תמוט. מלך בשר ודם כשרואים ארונגי׳ ורוחים שמכו אז הוא
מטיל עליהם יותר חיתם והם רואים שמכי יותר מלא יחריב כל בתיהם ומרוע
הב״ה ניפו עופה כן כשהעולם יריפו׳ שמכו אז תכון תבל בל תמוט אבל עופה
כפים מלכטים והיערי׳ שתקיימים והארץ שתקיים שהוכיח שתמוטטת לכן חילו
מלפניו כל הארץ אך ל תדאגו כי לא יבא הב״ה כי אם לתקן העולם ליפבו אבל
כשאין הבריות רואין שמכו אז הוא אבא ויפפכם ויאבד׳: ישמחו השמי׳ ותגל הארץ
ויאמרו בגוי׳ מלך, כשבשר ודם מולך הכל עבבי׳ פוכין ורועי׳ אם ים פטף בריונו אבל כשיעלה הב״ה ישמחו השמי׳ והארץ וכל היערי׳ ויאמרו עתה מלך יי׳ שהחזי לנו
את הארץ: ירעם הים ומלואו. כל בריות שבי׳ רוגמ׳ רבו שמים כי עפש יי׳ על שהחזיר לנו את הארץ ונפלח מלחמי חבלה לעשות תעפש בפלפתי׳: הודו ליי׳ כי טוב כי
לעולם חפרו. זה הוא סוף המזמור בשפוק זה שלא אמזמור הודו ליי׳ קריאו בשמו ושם ואמרו הושיענו שהי ישענו אתוך ובקבצנו אתוך אמזמו׳ הו׳ אתחיל בשפוק זה כי היאך
נוכל כאן ואמרו הושיענו ובקבצנו אתוך הגוי׳ בלו בימי דור אתוך אמזמו׳ אתחיל הודו ליי׳ קריאו בשמו ואינו אפשי׳ כי אם עד ברוך יי׳
אלהי יפר׳ וגו׳ עד אתוך ואמור לו׳ שהכל אמרו׳ אחר ולפי שהוא מזמור גדול אתוך ואינו אתחיל הודו ליי׳ כי טוב וכן אינו כשאוכרך להאריך אמפנה קבלו לפניו ואתוך
ויפף אינו שלא אמלו כי בשיר׳ אחת אתוך ביעבועי שמחתו לו יכול להאריך ואתוך לפניו וכן לפניו אינו יכול להאריך ואתוך לפניו כי גם שיר׳ וגם קינה
כאחת כאחרי׳ אפרי חכם כשבאים להתפלל ב עזר׳ אשב׳ עלי לפכור שהיה כבור שמחת׳ יין ושפר׳ ואמר׳ יין ושכר לו שתיתי וגו׳ כי מרוב שיחי וכעפי אכלני מבעניין
אחד שבור וכעור הם אתוך׳: ואתוך הושיענו בתוך אמזמור אתפלה בשביה ואתכוס אחיביה׳ ויכפו אתוך׳ אתריו ואתן אתוך לרחוקים לפני כל
פובוה׳ ושכפו כופל לות׳ הושיענו יי׳ אלהינו וקבצנו אתוך אתן אתוך׳ לין כתוב ואתמרו כי הם הושיענו כי כן כופל לומר ולכך אתמ׳ דוד כשהביאו ארון הארון לפני
אמזמורים הללו ואפורם בבלי לפי שהפרות כשפרו אתמרו אמזמורים הללו אמוקל בר בחתני תאר וישרכה הפרות אתם שירים אתמרו הודו ליי׳ קריאו בשמו רבו
אלעזר אתר שירו ליי׳ כל הארץ וגו׳ לפיכך תקבם דוד לאתמרם לפני הארון אמזמור אתחיל ואמזמור אתר ערבית: מ״י רבינו אלעזר בר אפלס ז״ל,
פרת לפני הארון תמיד בשיר: בשיר: לדבר יום ביומו. ערב ובקר: ועובד חרם ואחיהם, עזב עם אחם לשורר ועובד חדום בן ידותון הניח לשוערים לארון: ואת

רדק

לאתר לך לתן את ארץ כנען, לכל אחד ואחד אתר כן, חבל נחלתכם, לשון
יפר: בהיותכם, כשגר אתבות, וכן אתי׳ בהיותם: ויתהלכו מגוי אל גוי,
אברהם יפחק ויעקב, ויוכח עליהם מלכים, פרעה ואבימלך: למשיחי, ברולי
ונביאי, כי היו נכבדים לכל מלכים כאן היו מלכים מעוחים וכן אתרו בני את
ואברהם כמוך אלהי אתה בתוכינו, וכן אבימלך אתר יפחק לעמות פלוס
ולכרות ברית עמו, ובנביאי ל תרעו, כי נביאי הוי, והעם היה מדבר עמהם,
וכן אתר על אברהם הפצב אשר אתם שם כי נביא הוא, ויתפלל ויפרי בעדך
ואתר הוא, כי פי זה לו תעמוד להם דעה, פירו לה׳ כל הארץ, וגם זה אתמזמור
אתרו בו בין, ואתרו רבותינו כי הורו לה׳ אתרו בבקר, ופירו לה׳ בין הערבים
וכן אתרו כל אותן שני אתמזמורי׳ בכל יום לפני אתרון כל היתי עד שהבני פלמים
את אתרון לבית עולמי: בשרו מיום ל יום ישועתו, כמו יום ביומו, כלומר כל
יום בשרו ישועתו כי תמיד הוא מושיע אתכ׳ מיד אויביכם, ואתר זה על ישועת
אתרון כי על כרח שהביאו אותו פלשתי׳ וזהו שפרו בגוים את כבודו כי כבוד גדול
היה דבר אתרון, ובאותו אדבר היה לשם לגוי להכיר: כי כל אלהי העמי׳ אלילים,
וי׳ שמי׳ עשה, כי אף עובדי כבא אשמים עבודתם הבל כי הוא עשם אשמים
ואבאם, והארץ והים וכל אשר בהם, ואין ראוי לעבוד את העבדי׳ אל אתרון,
והנה דגון אהיה נפל לפני אתרון, ובכר׳ והוא כפאר בבבודו ובכרוהו ובפותה
ברחות כפלאותיו: הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, לפי שהיתה יללה ובכיה
בפלפתי כל יפי שבת אתרון בשדה פלפתים: תבו ליי׳ משפחות עמים, כי כל
העמים הרחיפ והשומעים זה יתנו תכבוד והעוז, וכן טעם כל השמוקים,
והמזמור הזה אעיף שאתר על ענין אתרון ענינו ג״כ על העתיד על הגלו׳ הזה
בשרואה שעם כפלאותיו בשובתנו ויגלות ויקבצנו ירא׳ כפלאותיו לנו עד שאר
כל הגוים יתנו לו הכבוד והעוז, כמו שאתר והיה ה׳ למלך על כל הארץ כמו
שאתר הנה ויאתרו בגוי׳ ה׳ מלך וכן אתר ירעם הים ומלואו יעלץ השד׳ וכן אתר
בקבוץ גליות ההרי׳ והגבעות יפפחו לפניכם רכה וכל עצי השד׳ יתהלו כף. ואז
יאתרו שם לזה הורו לה׳ כי טוב כלם: ואתרו הושיענו אלהי ישענו, כלומר ואתרו
ג״כ אתה הושיענו כלומר בכל יום ויו׳ אתפללו על קבוץ הגליות שעתיד להיות:
ברוך ה׳, זה הפסוק הוא סוף התפלות והתשבחות ואתפלות אמשוררים
במזמורים אהלה, ואתר בסוף זה הפסוק ויאתרו כל העם אתן והלל לה׳:
ויעזוב שם לפני ארון הבריית וי׳ וכו׳: עזב שם אפף ואחר אמשוררים לעמוד
תמיד לפני אתרון ולשרת ולהודות ולזמר דבר יום ביומו מעלות עולות כי זה
מקריב בבמה קטנה ולבדוק אכהן ולאחיו אכהנים אתר מילכו לגבעון לפני
משכן ה׳ לעשות עולות בקר וערב, כי שם היתה אבמה הגדולה, ואין
מקריב בה אלא כהן, ועובד הדום ואחיהם, פי׳ ובניו ואחיהם וכן אתר לאתעה
אמה ובניו ואחיהם: ועמהם

אנכי יושב ח׳דסמי׳בקריאה וסימן ואשביעך ביי׳ אלהי השמים ואלהי הארץ ׳ וישביעני אדני לאמר לא תקח אשה לבני ׳ אנכי יושב בבית תאדזיס ׳ וחברו דר״ח׳ אנכי
יושב בבית ׳ ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב ׳ שמואל את אחד שבטי ׳ דדה את אחד שפטי ׳ אחד כ״ה פתחין בקרי׳וסים׳ויכלו המים מן החמת ׳ ויאמר קח נא את בנך
את יחידך אשר אהבת ׳ כמעט שכב אחד ׳ ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ׳ את שתי׳נשיו ואת אחד עשר ילדיו ׳ ואני נתתי לך שכם אחד ׳ אדם כי יחיה

וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה
בַּבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־
מִזְבַּח הָעֹלָה תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב וּלְכָל־הַכָּתוּב
בְּתוֹרַת יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וְעִמָּהֶם הֵימָן
וִידוּתוּן וְשְׁאָר הַבְּרוּרִים אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת לְהוֹדוֹת
לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְעִמָּהֶם הֵימָן וִידוּתוּן
חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם לְמַשְׁמְּעִים וּכְלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים
וּבְנֵי יְדוּתוּן לַשָּׁעַר׃ וַיֵּלְכוּ כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ
וַיְשָׁב דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ׃

יז וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־נָתָן
הַנָּבִיא הִנֵּה אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית הָאֲרָזִים וַאֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה תַּחַת יְרִיעוֹת׃ וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד כֹּל אֲשֶׁר
בִּלְבָבְךָ עֲשֵׂה כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃
וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְבַר־אֱלֹהִים אֶל־נָתָן
לֵאמֹר׃ לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־דָּוִיד עַבְדִּי כֹּה אָמַר יְהוָה
לֹא אַתָּה תִּבְנֶה־לִּי הַבַּיִת לָשָׁבֶת׃ כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי
בְּבַיִת מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הָעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל עַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן׃ בְּכֹל
אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־
אַחַד שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי
לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים׃ וְעַתָּה
כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִיד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי

לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנָּוֶה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ
וָאַכְרִית אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃ וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי
יִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיהוּ וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־
יוֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה לְבַלֹּתוֹ כָּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה׃
וּלְמִימֵּים אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וְהִכְנַעְתִּי אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ וַאֲגִיד לְךָ וּבַיִת יִבְנֶה־
לְךָ יְהוָה׃ וְהָיָה כִּי־מָלְאוּ יָמֶיךָ לָלֶכֶת עִם־
אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה
מִבָּנֶיךָ וְהֵכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ׃ הוּא יִבְנֶה־
לִּי בָּיִת וְכוֹנַנְתִּי אֶת־כִּסְאוֹ עַד־עוֹלָם׃ אֲנִי
אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וְחַסְדִּי לֹא־
אָסִיר מֵעִמּוֹ כַּאֲשֶׁר הֵסַרְתִּי מֵאֲשֶׁר הָיָה לְפָנֶיךָ׃
וְהַעֲמַדְתִּיהוּ בְּבֵיתִי וּבְמַלְכוּתִי עַד־הָעוֹלָם וְכִסְאוֹ
יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃ כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכָל
הֶחָזוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִיד׃
וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִיד וַיֵּשֶׁב
לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהִים וּמִי בֵיתִי
כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־הֲלֹם׃ וַתִּקְטַן זֹאת בְּעֵינֶיךָ
אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־בֵּית עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וּרְאִיתַנִי
כְּתוֹר הָאָדָם הַמַּעֲלֶה יְהוָה אֱלֹהִים׃

בעור בשרו שאת ׳ את אחד מהם ׳ אחד עשר יום ׳ ומת אחד מהם ׳ והאיש מיכה לו בנים ׳ ותאבדנה האתונות ׳׳ ויאמר דוד אל אבנר הלוא ׳ אחד חרקים ׳ עד אחד לש
נערך ׳ בכל אשר התהלכתי ׳ וחברו שפטי דדה ׳ ותשלח איזבל מלאך ׳ והמלאך אשר הלך לקרא ׳ ויאמר אחד מעבדו ׳ ואיך תשיב את פני פחת ׳ וחברו ׳ ואתה בן אד
בני עמך הנדברים ׳ ולנשיא מזה ומזא יחיה ׳ ושר מלכות פרס ׳

רדק

ועמהם הימן וידותון ׳ וחצוצרות ׳ כי׳ועם הימן וידותון וחצוצרות ׳ ותמ׳הכינוי
קודם ההודעות ׳ וכן ותפתח ותרחמהו את הילד ׳ וזמתתו חיתו להם ׳ יביחם
תרומת ה׳ ׳ וזולתם כאשר זכרנו בספר מכלל : מחהל לל לחהל וממסכן ׳ לל
וממסכן לל מסכן ולפי שאמר מחהל ז לחהל סומך על המבין ׳ ופי׳מחהל ז לחהל
וממסכן ׳ מחהל מופר לאשר במדבר לגלגל ׳ ומגלגל למילה ׳ ומשילה לכוב ׳
ומכוב לגבעון וכל זה המקומות תחת הירושות היה הארון והמזבח ׳ ולפ כל
הימים מהיום הארון בקריית יערים היה המזבח בנוב ובגבעון ׳ את לח׳ מופטי
ישראל ׳ במקומו בספר ממוז את לחד מבטי ישראל כי המופט והרחם נקרא
מבט ׳ כמו לח יקור מבט מיסורים ׳ מבט מיפו׳מבט מלכותך : מן הנוה ׳ גדרות
הצאן נקרא נוה ׳ כמו נות הרועים וגדרות צאן : ועמיקי לך שם כשם הגדולי ׳
כמו שאמר למעלה ויעש לו שם דוד בכל החרפות ׳ וה׳נתן פחדו על כל הגוים :
ולמימים וגו׳ ׳ ברחמונה היו מכלים אותם ולפ מימים שביזיתי עליה ׳ סופטי׳ב׳כ
היו מעכים אותם ולעֵפ שהיו מופיעי׳אותם המופטים לפ היה להם מנוח ׳ שלמים
עד עתה : עד הלום ׳ שהמלכתי ולהני קטן וכבזה : ותקטן זאת בעיניך ׳ עד
מרחוק ז בית עבדך ׳ למרחוק ׳ שהבטחת זרע לחרי להמליכם עד עולם כמו
שאמר והעמדתיהו בביתי ובמלכותי עד העולם ׳ ורחיתני כתור האד׳המעלה ׳
כלו׳הרחיתני במעלה גדולה כתכונ׳האדם הגדול ולהני שמל וכבז׳ותור הוא לסון
תכונה ׳ וכן תורת האדם שאמר בספר ממוזל ׳ וקרוב לו כאלו לחייך בתוריס ׳
שהם הפנינים המסורגים ומחוברים על סדר ותכונה : לגדם

רשי

ואת צדו׳הכהן ׳ היה רחם ואחיו הכהני׳עמו כתן דוד לפני מסכן י׳אשר בגבעו׳
ולא עזב שום כהן עם הארון כי לא הוכרכו לעבור עבודת זבח לקרבן ׳ ומאחר
הברורי ׳ המובחרים : אשר נקבו בשמות ׳ לשמש גדולים קרויי׳ בשם לפורר
לפני המזבח בפעת הקרב׳הקרבנות ׳ ובני ידותון למער ׳ כמו למעורי׳וכשנת
האדבעי׳למלכו׳בית דוד שמו לוקח רחם למעורי׳כדכתיב לידותון בני ידותון
וגו׳ומסה ע׳ לשיר׳הכתיב על הודות והלל ליי׳ ׳ ויתי כאשר יפר דוד ׳ במתול כתיב
וי׳הניח לו מסביב וגומ׳ ׳ וארון האלהים יפר בתוך היריעה כדכתיב למעלה
היומנו בתוך האהל אשר כתה לו דוד ואמר דוד הבה קייס בי ׳ והניח לכם מכל
לויביכם מסביב וגם תבכי מוטל עלי לעשות מה שכתוב במתוך והיה המקום
אשר יבחר י׳ להיכם בו לשכן שמו שם כלומר תעשה לו משכן ׳ ויהי בלילה ההוא
וגו׳ ׳ מפורש במדרש אמר לו הבה לבתך הכניעה החדש הזה מחני סולתך תלוי
כדרך הוץ כת ואמור לו עד פלוני יבנה לך הקב׳ה בנוקו לך תקה תבנה הבית לשמתי ׳ לא
החדש מחני סולתך תלוי זריז הוץ לך אמר לו קורס מיסבור פועלים : ותהי
מחהל לל לחהל וממסכן ׳ כלומר ותהיה מתהלך מחהל לל לחהל וממסכן ז משכן
מגלגל לכוב ומכוב למילה ולפ על נב שהייתי מטלטל מחהל לל לחהל וממסכן
למשכן : בכל אשר התהלכתי בכל ישראל הדבר דברתי את אחד מופטי ישראל
אשר צויתי לרעות את עמי לאמר למה לא בניתם לי בית ארזים ׳ זה לא עמיתו
ולפ הם מלליהם לא עלה במחשבתם לבנות לי בית כלומר עלה במחשבתך ׳
כה תאמר ל׳ צבאות ׳ מה מעלה במחשבתך הני חשלם לך : מן הנוה ׳ מן הנוה
הרועים וגדרות צאן : ועמיתי לך שם כשם הגדולים ׳ כשם מלכים גדולים בי
למעלה כתוב ויעש לו שם דוד בכל החרפות : ומתי מקום וגו׳ופכן תחתיו ׳ לא כמו שהיה בימי שאול כשנהרג שאול ובניו פלשתים תחתם : ולא יוסיפו
בני עולה לבלותו ׳ כמו לעבותו ׳ ולמימים אשר צויתי שופטים על עמי ישראל ׳ לא היה מכוחה להם כמוך אשר הכנעתי את כל אויביך לפניך : ואגיד לך ׳ מה יהיה
סברך מרפית לבנות לי בית : ובית יבנה לך וי׳ . אתה חשבת לבנות לי בית לממי בחוקה מרה יהיה סברך ומבטרך הב׳ה כי בית יעשה לך וי׳ניתן לך בן ממלוך
תחתיך ויסב על כסה ישראל במקומך וכל דבר ממתקיים בבן אדם קרוי קרוי בית וכן הוץ תומר והקימותי את זרעך אחריך : והיה כי מלאו ימיך ללכת עם
אבותיך ׳ כלומר אל תירא מאני מסיר ממך את הדבר הזה לפ כי מלאו ימיך אז יהיה ואז והקימותי את זרעך אחריך וגו׳ : והכינותי את מלכותו ׳ וכן הוץ תומר בשלמה והכון
מלכותו מאד : הני יהיה לו לאב והוץ יהיה לי לבן ׳ ובשמואל כתיב לאשר בהעותו והוכחתיו בשבט האנשים ובפרזון שם יהטא נגדי והוכרנו על יד כאדם ממיסר את בנו
בשבט האנשים מהקיים לו למטן את רזון ואת הדד ועל זותו פסוק נופל לומר וחסדי לא אסיר ממנו כאשר הסירותי מעם שאול שהיה לפניך וכשפעת לפני העבריתי
המלוכ ת ממנו ומזרעו ובשמואל כתיב מעם שאול ומה שלפ נכתב כאן אשר בהעותו וגו׳ מפו׳כבודו של דוד שהיונו רופא לדבר בזה הכפר טוב זילות לבית דוד : כי
הביאותני עד הלום ׳ מנוח רועי׳הביאותני למלכות : ותקטן זאת בעיניך ׳ מנחת לי למלכות : למרחוק ׳ שהעמדת לי מלכותי לעתיד רחוקות מאחרית והעמדתיהו
בביתי ובמלכותי עד עולם : ורחיתני כתור האדם המעלה ׳ המוניתני והוסבתני בסורות הגדולים כלומר קטן הייתי והוסבתני בסורות נדיבי עמך אחאב ויעבדיהו
לך שם גדול כשם הגדולים כתור פתרון סורים ודוגמתו בסוכה רחם תור ירק : מה

ויך דוד את פלשתים חד מן ל"א זוגין מתחלפין בשעמא חד זקיף לרומא וחד נחית לתחומא וסים' בלשון תרגום שמאל עבד אוריתא דויד מנהון במיא קשלין לרונזא משח
במלל בגלותא יוביאורם והנער שמואל הולך וגדל: והנער שמואל משרת' ועשיתם כיום הניפכם את העומר' ועשיתם שעיר עזים' וסים עומרא סליק צפירא נחית'
תתורה' התורה' ויך דוד את פלשתים דשמואל' ויהי אחרי כן ויך דויד את פלשתים דרח' ממנו פנה ממנו יתד דזכריה' אים ונורא הוא ממנו דחבקוק' אלה הם משפחות

מַה־יוֹסִיף עוֹד דָּוִיד אֵלֶיךָ לְכָבוֹד אֶת־
עַבְדֶּךָ וְאַתָּה אֶת־עַבְדְּךָ יָדָעְתָּ: יְהוָה
בַּעֲבוּר עַבְדְּךָ וְכִלְבָבְךָ עָשִׂיתָ אֶת כָּל־הַגְּדוּלָה
הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־כָּל הַגְּדֻלּוֹת: יְהוָה אֵין כָּמוֹךָ
וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ:
וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְ
הָאֱלֹהִים לִפְדּוֹת לוֹ עָם לָשׂוּם לְךָ שֵׁם גְּדֻלּוֹת
וְנוֹרָאוֹת לְגָרֵשׁ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם
גּוֹיִם: וַתִּתֵּן אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם עַד־
עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים: וְעַתָּה
יְהוָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־בֵּיתוֹ יֶאֱמַן
עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וְיֶאֱמַן וְיִגְדַּל
שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל וּבֵית דָּוִיד עַבְדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ:
כִּי אַתָּה אֱלֹהַי גָּלִיתָ אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת
עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ: וְעַתָּה
יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־עַבְדֶּךָ
הַטּוֹבָה הַזֹּאת: וְעַתָּה הוֹאַלְתָּ לְבָרֵךְ אֶת־בֵּית
עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה יְהוָה בֵּרַכְתָּ
וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם: וַיְהִי
אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח אֶת
־גַּת וּבְנֹתֶיהָ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב

ל"ן ל"ה זוגין מתחלפין ל' נ"ל ולמיכ

וַיִּהְיוּ מוֹאָב עַבְדִים לְדָוִיד נֹשְׂאֵי מִנְחָה: וַיַּךְ
דָּוִיד אֶת־הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה חֲמָתָה בְלֶכְתּוֹ לְהַצִּיב
יָדוֹ בִּנְהַר פְּרָת: וַיִּלְכֹּד דָּוִיד מִמֶּנּוּ אֶלֶף רֶכֶב
וְשִׁבְעַת אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי
וַיְעַקֵּר דָּוִיד אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב:
וַיָּבֹא אֲרַם דַּרְמֶשֶׂק לַעְזוֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ
דָּוִיד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ: וַיָּשֶׂם
דָּוִיד בַּאֲרָם דַּרְמֶשֶׂק וַיְהִי אֲרָם לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי
מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה לְדָוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ: וַיִּקַּח
דָּוִיד אֶת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ עַל עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר
וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִָם: וּמִטִּבְחַת וּמִכּוּן עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר
לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ עָשָׂה שְׁלֹמֹה אֶת־
יָם הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־הָעַמּוּדִים וְאֶת־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת:
וַיִּשְׁמַע תָּעוּ מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה
דָּוִיד אֶת־כָּל־חֵיל הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה:
וַיִּשְׁלַח אֶת־הֲדוֹרָם בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד
לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם וְלִבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר נִלְחַם
בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיִּבְרָאֵהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תָּעוּ הָיָה
הֲדַדְעֶזֶר וְכֹל כְּלֵי זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת:
גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה עִם־
הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם מֵאֱדוֹם
וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק:

חלי' אלה משפחות הגרשני' ואלה אשר נחלו בני' אלה אשר נחל משה' ומים במשורה תשתה' ומים במשורה ובשממון דיחזקאל' ויכו את ששי'
ויכו את הכנעני יושבי צפת' ויכהו שם החומש' ויכהו שם האלהים על השל' ואף בעונת אבתם' ואף אשר הלכו' אחרי מות משה' אחרי מות אמה' וידבר
משה כן אל בני' וידבר משה לפני יי' אשר הגלה ואלח בני המדינה העולים' וחברו אלה בני המדינה' עוד מצאתי אלה בני זלפח: בני בלהה דניגש'

רשי

מה יוסיף עוד דויד עליך' פתרון מה צורך עוד לדוד לבקשך' לכבוד את עבדך:
בשביל לעשות כבוד לי מתוך עבדך ואתה ידעת מליך ובשמוע כתיב ומה יוסיף
דויד עוד לדבר אליך ואת ידעת את עבדך יי': יי' בעבור עבדך' כך מוסב הפסוק
זה על העליון ועל כך עמי' להודיעני את כל הגדולה הזאת' שהודעתני והכל מרכון
לבך לכן יי' אין כמוך ומתוך תלמד גדול כמותו ואין לבל מעט קטן ממנו' ם לכן
כתי' ואין אלהים זולתך אין כמוך ואין זולתך בהלהים לף בעמים: ככל אשר
שמענו באזנינו' כל ימינו: ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' מתים הם מיוחדי' מכל
הגוים מזה אמר הלך להים בנכמו לפדותם לו לעם כמו שכתוב אלי יוסף בתוך
מצרי' מזה אלי מיוחד מלך עמה זה לשום שומה בעולם: לגרש מפני עמך אשר
פדית ממצרים גוים' ולפי שאתה יחיד בעולמך ועמך מיוחדים מכל חוס ולבך
כלה לך לתת להם מלך הגון וגדול ואתן ויגדל שמך עד עולם לאמר מיאמרי יי'
כבוש אלהי ישראל ואם קיים דברו: ובית דויד עבדך נכון
לפניך' מדברת ובפלו יהיה נכון עד עולם: כי אתה אלהי גליתי' פתרון ודאי
כלה לך לאמן דבריך כי אתה בעמך בחרת לבנות לו בית כדכתי' ואגיד לך
ובית יבנה לך יי': על כן מצא עבדך להתפלל לפניך' כלו' אם לא היית בעמך
אומר לי להניח על זרעי הטובות האלו לא היה עולה על דעתי לבקש לפני מי
כי אתה הביאותני עד הלום ואתה הוליל מאמר' למענך להביא לי כל הטובות הללו לפיכך אתפלל אתאמן את דבריך: כי אתה ברכתי יי' כלומר ברכתני:
ומבורך לעולם' כלומר ועבדך יהי מבורך לעולם: ויהי אחרי כן ויך דוד' אחר שאמר דוד לבנות בית ואחר לו הב"ה לא תבנה אתה אחר דוד הוליל ואין עלי לבנות
בית אלא בני עתה אכיזה ואקדר לו הכל להביאו בני לבנות הבית סיהה לו הכל מזומן ועתה מניח הכל והולך ומספר היולך זימן לו הבנין סילחם עם הויבו
והקדים מלגה לבניין הבית וכן דרך הפסוק לדבר ודומה בהליעם מאחר שאמר יהי כן פי פנים ברוחך הלי מניח כל המעשה הן המלכים ומספר והולך הן
כפלאות הליעם היולך היו פי פנים עד סיפלים הכל: ויך דוד את הדרעזר מלך צובה חמתה בחמת היתה המלחמה ובחמת הכס דוד חמתה כמו לחמת: להציב
ידו' פתרונן כשהלך להציב גבולו ולהציב בנהר פרת סהיה מציב לגבול נהר פרת ורובע' והכשלוש לקח ויבא לו בחיוו וגו ויקרין לה יד לשלוש שפתרונו כח גבול
לשלוש ד"ל ויקרין לה יד לשלוש בתוך המבבה כר לשלוש כורת חורך ידו כדכתיב בלותו פסוק כי אחר זאת הפורה המבויר אחר יד לשלוש: מפי ר' יצחק ב"ר
שמוע בבי"בוכח שמפתי כ"ן: ויעקר דוד' שמוס דכתיב לא ירבה לו סוס' כדכתיב בלותו פסוקים תעקר' ויותר ממנו מאה רכב' לא ירבה לו סוסים אל כדי מרכבתו
תעקר: ויבא אדם דרמשק' ובשמוע כתיב דמשק ודרך הפסוק לדבר כן כמו מן שבט מרביט סהרי אומר לשכם תקבס בשוטים תרגו' מרביטים: וגם זו אמר ר' יצחק' ושם
דוד בארם דרמשק' פתרו כביכים ובשמוע כתיב בפי' ושם דוד בארם דמשק כביבי': שלטי הזהב' בויכ"ם בלע"ז ודומתו בירמי' הכרו החכים מלהו השלטים: בחמת
רבה מאד בה עשה וגו': וזהו שאמר כיון שאמר דוד לבנות הבית ואמר הב"ה לו לא תבנה אתה כי אם בנך' מספר והולך היולך זימן לו לבנות הבנין: כי חיס
שלחתו' תעו' בעל מחלוקתו היה וכן מכיה למעלה ויך דוד את הדרעזר וכי מה עניין להם לחמת לערוך' בו מלחמה אלא הדרעזר מלך כוב' הלך להלחם על תעו מלך
חמת בחמת ובעור כן בא דוד עליו והביאו כלי זהב וכסף וכחמת הביא דוד וכן בשמואל וכידו היה כלי כסף וכלי זהב וכלי נחשת: ויעס

אבן עזרא

לגרש מפני עמך אשר פדית ממצרים גוים' זה היה לך עם גדולות ונוראות
מפדיתם ממצרים וגרשת מפניהם גוי וזה ז' אומות' ובספר שמואל אמר
פדית ממצרים גוים ואלהיו: חמתם' בחמת הכהן כשהלך הדרעזר להציב ידו
בנהר פרת שהלך לכבוש ולהציב גבולו בנהר פרת והוא גבול ארץ יסר' והי'
בחמת כי מלחמ' היה לו עם תועו מלך חמת כמו שאומר כי הים מלחמות תועו
היה הדרעזר' ובספר שמואל להציב ידו כלו' להציב הארץ שלו' וילכד דוד ממנו
אלף רכב ושבעת אלפים פרשי' ובספר שמואל אלף ושבע מאות פרשים וידמה כי לא
מכה עם אלף המרי הגדולי' אשר במחנה הדרעזר' ובזה הספר מכה כל הפרשי'
וכן לא זכר עם מכין הרכב וזכה זכר חותם' וכן זכר עם הרגלי' מה שלא זכר
הכה ויעקר דוד את כל הרכב' לפי שהיה אומר לו לרבות סוס כמו שכתוב לא
ירבה לו סוסים' ויותר ממנו מאה רכב כדי פרכו' ויעס דוד בארם דרמשק'
לא כי עם נציבים ופקידים' וכן אמר בספר שמואל ויעס דוד נציבים בארם
דמשק' ועם אומר ומבטח ומבטח' והכה אמר בספר שמואל ומגן בידי' הכרו החכים מלהו השלטים: בחמת
רבה מאד בה עשה וגו': וזהו שאמר כיון שאמר דוד לבנות הבית ואמר הב"ה לו לא תבנה אתה כי אם בנך' מספר והולך היולך זימן לו לבנות הבנין: כי חיס
מלחמו' תעו' בעל מחלוקתו היה וכן מכיה למעלה ויך דוד את הדרעזר וכי מה עניין להם לחמת לערוך' בו מלחמה אלא הדרעזר מלך כוב' הלך להלחם על תעו מלך
חמת בחמת ובעור כן בא דוד עליו והביאו כלי זהב וכסף וכחמת הביא דוד וכן בשמואל וכידו היה כלי כסף וכלי זהב וכלי נחשת: ויעס

דברי הימים א יט

העירה ח׳ בלישן קרתא וסימן ויקרעו שמלתם ויעמס איש על׳ וירע העם ויתקעו בשפרות׳ ונם אל אחת מהערים האלה דיהושע׳ ויהונתן ואחיטען עמדים
בעין רגל׳ ואת קומי לכי לביתך׳ וישלח מלאכים אל אחאב׳ ויתר דברי יחזקיהו וכל אשר עשה דויבא את המים׳ ובני עמון ראו כי נם דוח׳ נחד לישן עורת
העירה והקיצה למשפטי׳

ואבשי בן־צרויה הכה את־אדום בגיא המלח ב׳ נכתי׳ ל׳
שמונה עשר אלף: וישם באדום נציבים ויהיו כל־
אדום עבדים לדויד ויושע יהוה את־דויד בכל
אשר הלך: וימלך דויד על־כל־ישראל ויהי עשה כ׳
טז משפט וצדקה לכל־עמו: ויואב בן־צרויה על־
הצבא ויהושפט בן־אחילוד מזכיר: וצדוק בן־
אחיטוב ואבימלך בן־אביתר כהנים ושושא ל
סופר: ובניהו בן־יהוידע על־הכרתי והפלתי ובני־
דויד הראשנים ליד המלך:

יט ויהי אחרי־כן וימת נחש מלך בני־עמון וימלך בנו
תחתיו: ויאמר דויד אעשה־חסד עם־חנון בן־
נחש כי־עשה אביו עמי חסד וישלח דויד מלאכים ל׳ נ׳ ב׳ ופל אחי
לנחמו על־אביו ויבאו עבדי דויד אל־ארץ בני־
עמון אל־חנון לנחמו: ויאמרו שרי בני־עמון
לחנון המכבד דויד את־אביך בעיניך כי־שלח לך ו׳ כ׳
מנחמים הלא בעבור לחקר ולהפך ולרגל הארץ ל׳ ל׳
באו עבדיו אליך: ויקח חנון
את־עבדי דויד ויגלחם ויכרת את־מדויהם בחצי כ׳
עד־המפשעה וישלחם: וילכו ויגידו לדויד על־ ל׳ מ׳
האנשים וישלח לקראתם כי־היו האנשים נכלמים
מאד ויאמר המלך שבו בירחו עד אשר־יצמח
זקנכם ושבתם: ויראו בני עמון כי התבאשו עם־ ל
דויד וישלח חנון ובני עמון אלף ככר־כסף לשכר
להם מן־ארם נהרים ומן־ארם מעכה ומצובה רכב כ׳ נ׳ ב׳ ל
ופרשים: וישכרו להם שנים ושלשים אלף רכב ר׳ ז׳
ואת־מלך מעכה ואת־עמו ויבאו ויחנו לפני מידבא
ובני עמון נאספו מעריהם ויבאו למלחמה: יב
ויהי
וישמע דויד וישלח את־

יואב ואת כל־צבא הגבורים: ויצאו בני עמון כ׳ ז׳ מ׳
ויערכו מלחמה פתח השער והמלכים אשר־באו
לבדם בשדה: וירא יואב כי־היתה פני־המלחמה
אליו פנים ואחור ויבחר מכל־בחור בישראל ויערך
לקראת ארם: ואת יתר העם נתן ביד אבשי
אחיו ויערכו לקראת בני עמון: ויאמר אם־תחזק כ׳ ז׳
ממני ארם והיית לי לתשועה ואם־בני עמון יחזקו ל׳
ממך והושעתיך: חזק ונתחזקה בעד־עמנו ובעד
ערי אלהינו ויהוה הטוב בעיניו יעשה: ויגש ר׳ מ׳
יואב והעם אשר־עמו לפני ארם למלחמה וינוסו
מפניו: ובני עמון ראו כי־נס ארם וינוסו גם־ ס׳
הם מפני אבשי אחיו ייבאו העירה ויבא יואב
ירושלם: וירא ארם כי נגפו לפני ישראל
ישלחו מלאכים ויוציאו את־ארם אשר מעבר כ׳
הנהר ושופך שר־צבא הדדעזר לפניהם: ויגד
לדויד ויאסף את־כל־ישראל ויעבר הירדן ויבא
אלהם ויערך דויד לקראת ארם כ׳ מ׳ ב׳ כתי׳
מלחמה וילחמו עמו: וינס ארם מלפני ישראל כ׳ נכתיב
ויהרג דויד מארם שבעת אלפים רכב וארבעים ר׳ כ׳ ל
אלף איש רגלי ואת שופך שר־הצבא המית:
וירא עבדי הדדעזר כי נגפו לפני ישראל כ׳ מ׳
וישלימו עם־דויד ויעבדהו ולא־אבה ארם להושיע
את־בני־עמון עוד:
ויהי לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים ויעש ר׳
יואב את־חיל הצבא וישחת את־ארץ בני־עמון כ׳ מ׳ ב׳
ויבא ויצר את־רבה ודויד ישב בירושלם ויך יואב
את־רבה ויהרסה: ויקח דויד את־עטרת מלכם מעל כ׳ מלקרי׳
ראשו וימצאה משקל ככר־זהב ובה אבן יקרת

רשי

ויעס דוד בחרוס כביכו׳ מלטוכי מלח רבה להמליך עליה מלך׳ ומעמט ובדקה׳
מעך עכמו מלהלח עוד ומלבוח׳ ולבוח עוד במלחת והי׳ יועב ומופט תמיד ומרל
בברק׳ ויוהב על הכבח׳ לפי מעמך ידו מלבוח עוד בכבח הכיח ויוהב על הכבח
להלח כל מלחמתו כל זה מוסב עליו עשה מעמט ובדקה ומה מהעמיק ויוהב כל
הכבח מעוס הכי הוברך מלח תחת העיר ובחל ודוד עשה מעמט חס כן לח היו יוכר׳
עוד כלחמים לכך כחמר ויוהב על הכבח׳ מזכיר׳ מוזר לרחם שהיה מזכיר
חיזה דין בח לפני המלך תחילה רובמח להכיח לת ספר הזכרונות דברי הימי׳
ומופח סופר׳ לחילוד מזכיר ומופח כותב על ידו׳ על הכרתי והפלתי׳ שהיו
חומות הין כדכתיב הוי גוי כריתי׳ ומחומתם היו עד דור לבמי׳ בבורי חילוכיהם
עליהם ורובם׳ בממוך וכל עבדיו עברי׳ על ידו וכל הכרתי וכל הפלתי וכלמתי
וגו׳: ובני דוד הרחמונים ליד המלך׳ פתרונו ובני דוד היו תמיד רחמנים הכל
המלך לעמו׳ כל כרכו׳ כי עמה הבני עמי חפר׳ לקח דוד הבני ואחי ואחיו ובח
הבני והושיבם במחוז מלך מוהב כדכתיב וילך דוד ממם מבמה מוהב ואחר׳
מלך מוהב יבח כח הבי ואחי לחכם וגו׳ ובהו בני מוהב והרגום כולם חון מלח
אחי דוד מבדח לארץ בני עמון וקבלו כחם מלך בני עמון מהרי לח נזכרו עד
חוץ מליהו מכתב במחלקות בנמיהם ליהורה לליהו מלחי דוד ונהו לחר ממם
הבין עמי חפר ועל פי לוקח הוכה הכה דוד לת מוהב והתעולל בהם יוקר היתר
לוביו דכתיב בממוקל ויך דוד לת מוהב וגו׳ המכבר דוד לת הבך בעיניך׳
והלח כתיב בתורת׳ לח חדרום מלומם וטובת׳ ומבור לחקם ממיהם מפו׳ שהיו וכח

רדק

וחבמי בן ברויה וגו׳ יש לשחול כי בספר תהילים זוכר לוחם בשם יוחב ואומר
מכים עבר לף והכה זכר לוחם בשם חבימי׳ ואומר מחכה עבר לף וכן בספר
שמוח י״ח לף׳ ובמני הספרים חומר חדום׳ ובספר מחוקל חמר חרם׳ ונרחה כי
מלחמות חרום היתה כפהיתה מלחמות חרם כי כן כתוב בתהילים בהכותו לת
חרם כהריס ולת חרם כובה ומחרם ומחדום היו חלה מחכה עבר חלף׳ ואומר
בתקו׳ לחר חדו׳ ור״ל ולח׳ עמה׳ והם חרם ובחמרו הכה כי חבימי י״ח לף ובתהילי׳
חומר יוהב ואומר ב׳ לף׳ חבימי עשה המלחמה תחילה והכה בהם בשם לשים
ולחר כן יוהב והכה בהם ב׳ חלף׳ וזהו שחומר בתהילים ויוסב יוהב כלו׳ לחרי
חבימי וזכר הכה המלחמה כולה בשם חבימי מפני שהו׳ היה תחילת המלחמה׳
ובספר שמוח זכר המלחמה בשם דוד שהו׳ העיקר׳ ויגלחם כמו שחומר בספר
שמוח ויגלח לת חבי זקנם׳ מדויהם׳ לבושיהם׳ עד המפשעה׳ פי׳
הערוה והוח מן הפשעה בה׳ וכן כיב׳ הערוה ברגלים שם כן ולח עשה רגלין׳
ובמקומו בשמוח עד חתוימיה׳ והוח ב״ב כימני לערוה׳ ולת כל כבח הגבורי׳ ל״ל
כל הכבח והגבורי׳ מבעת לפי רכב וחרבעי לף חומרגלי׳ ובספר שמוח מבע
מלו׳ רכב וחרבעי לף פרשי׳ ומה שהו בשמוח מבע חלות רכב׳ ל״ל מבע מלו׳
רכב בחור ולח מכה חחר הרכב׳ ובז׳ הספר מכה כל הרכב שהיו מבע לפי ומם
מכה הפרשי שהיו חרבעי לף ולח מכה הרגלי והכ׳ מכה הרגלי ולח מכ׳ הפרשי׳
ותהי

לדרום מלומך ולכבוד חביך מלח לך מכחמים הלח בעבור לחקור וגו׳ מדויהם׳ כמו מדו בר׳ בחבי עד המפשעה׳ עד ערוחך פני׳ וחחור ובשמוח כחיב שהיו עד
עירות׳ כמו חשופי חת ערות מבריס׳ מן לרם נהריס ומן לרם מעכה׳ לרמיס הרבה היו וזהו לרם מעכה לרם היושבים במעכה ומן לרמיס יושבים על נהר ערת
ולר׳ כובה ולר׳ סתם הוח עיקר החומה וכן עמוני׳ היושבי׳ במעון קרויים עמונים ועיקר החומה בחחר מקומות וכן בני עמו בחרן מעיר והעיקר בחרוס׳ לבר בחרי׳
חלקו חיילותיו לשתי מערכות בני עמון במערכה חחת פתח העיר כנגד יפרחל והמלכים חשר עימהם במערכה מחחורי ליפרחל׳ בדר חבמי׳
לחבימי מכל דברי הימי כתיב חבמי וגם חבימי קריין לבר מלו מכי׳ מיכחו מן הכלל על פי המסורת ולכך בכל הספר הזה חבמי מכל הספר הזה נכתב בסבול בכחו
על דוד ולין זה כבודו עיקריהו לבן יחוקו חבימי דמשמ׳ גם חני חמוב כדוד כי חבי הוח יפי לכך בכל הקפ׳ הזה חבמי ובכל ספר שמוח חבימי לבר חד חבמי ולח יתר
העם כתן ביד חבמי ועל פי המסורת שהרי כן הוח שהיה חבי יחו כרויה שהיה יחיה חמו׳ ומופך בר בכח׳ ובשמוחל׳ כתיב ומובך בר בכח פירמו רבוחי
בשוטה מובך שהיה גבוה כמובך מופך היה מופך דמיס כמיס׳ ויהי לעת תשובת השנה׳ בשחעבים בשדה להחכיל המוכים׳ ובה לבן יקרה׳ בעטרה׳ ותקי

וישר ג'כת'ישון בקריא'סי'וישר אבימלך על ישר'וישר במגרה ובחריצי הברזל דל"ה · וישר ל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו · וכל דכתיב סמ"ך דכותיה · וגם הוא ז'וסיכ'בספר בסר'וירא בלק · ויעבוד כל סיפר'ויעמוד בכ"ז ויעמד וסים'ויעמד שטן על יש' · ויעמד לפני מזבח יי' דשלמה · ודבתריה כי עשה שלמה · ויצא הרוח · ויעבד יהושפט בקהל · ורוח אלהים לבשה את זכריה · ויעבד המלך על עמדו דסיפר' · וכל שאר קריא'דכו'ויעבוד ב"מד ויעמד וסי'אתם סביבות האהל · ויעמד את פניו רוח סערה · אחרי'תחתם ·

וַתֵּרֶד עַל־רֹאשׁ דָּוִיד וְשִׁלֵּל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד׃ וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂר ב' כתי' סין
בַּמְּגֵרֹה וּבְחָרִיצֵי הַבַּרְזֶל וּבְמַגְרוֹת וְכֵן יַעֲשֶׂה דָּוִיד
לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִיד וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלִָם׃ ו'חכצוית כבו' בכוב'
וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתַּעֲמֹד מִלְחָמָה
בְּגֵזֶר עִם־פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי אֶת־סִפַּי 5
ח מִיַּלִידֵי הָרְפָא וַיִּכָּנְעוּ׃ וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה אֶת־ ס"ת הרפאים ס' 5
פְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יָעְוֹר אֶת־לַחְמִי אֲחִי גָלְיָת יציר ק
הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים׃
וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי אִישׁ מִדָּה ב' ה' מל
וְאֶצְבְּעֹתָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע וְגַם־הוּא
נוֹלַד לָהָרָפָא׃ וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן ר' כתי' ה' וכ'
בֶּן־שִׁמְעָא אֲחִי דָוִיד׃ אֵלֶּה נוֹלְדוּ לָהָרָפָא בְּגַת וַיִּפְּלוּ ב' כתי' ה' וכעכו' חבירו
בְּיַד־דָּוִיד וּבְיַד־עֲבָדָיו׃ ר'אתוב כתי' ה'

ז' נכו'

כא

ב' כ' כ' ו'

ו'

ח'

יוסף
ג'תלתי' בתוכופי'
ותיכון ר' ב
בכניתוס ג
ובכיתוביס וכל
תוכיתא דכו'

וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּסֶת אֶת־דָּוִיד לִמְנוֹת
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי הָעָם
לְכוּ סִפְרוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן וְהָבִיאוּ
אֵלַי וְאֵדְעָה אֶת־מִסְפָּרָם׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב יוֹסֵף יְהוָה
עַל־עַמּוֹ כָּהֵם מֵאָה פְעָמִים הֲלֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם
לַאדֹנִי לַעֲבָדִים לָמָּה יְבַקֵּשׁ זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה יִהְיֶה
ט' 5 לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל׃ וּדְבַר־הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב
וַיֵּצֵא יוֹאָב וַיִּתְהַלֵּךְ בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃
וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִכְסַּר מִפְקַד־הָעָם ח
אֶל־דָּוִיד וַיְהִי כָל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים
וּמֵאָה אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת
וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃

רשי

ותהי על ראש דוד · ים מפרשים על ראש דוד ממש ויש לתמוה היאך ראשו
סוכלה ורבותינו פירשו לבן עוה בת היית בה ומעתי בגרונך כי מכהב בארץ
ימתיע מתולין כתר של מלך מלמעלה על ראשו והוא יוסב ככנר' מלמט תחתי
על כפו ומה שכתוב ותהי על ראש דוד מגרות כתו על ראשו : ויהי אחרי כן
ותעמד מלחמה בגזר ·ימה שמחוסר כאן בזו הפרשה כתוב בשמואל ותהי עוד
מלחמה לפלשתים את ישראל וירד דוד ועבדיו עמו וילחמו את הפלשתים ולא זה
מקום כבודו של דוד לה נכתב כאן שהרי כתי'לעם ויעף דוד וכתיב ויעבי בנוב
חפר בילידי הרפה עד והוא חגור חרש ויאמ'להכו את דוד · ולולי שעזרו לבעלי
בן צרויה היה כופל בידו של יבבי ולפי תוקו גבוה לה כתבו כאן : אז הכה סבכי
החשתי את סבי מילידי הרפאי ובשמואל כתיב את סף חפר בילידי הרפ' שהיה
אחי על גבי הפלשתי ואחי יפבי בנוב : וי"ת אחכן בן יעי' · אח מגבורי דוד היה:
את לאחי אחי גלית הגתי ועץ חניתו כמכור אורגי' כאותו עץ שגזל שבורכין בו
הבגד בשפ'התריב'ויכתץ תרג'אותו פסוק בשמואל וקטל דוד בן יפי אחי פרכו'
בי מקדם דמבית לחם · ופתרון יעיר כמו יעיר הלבנון מדה כגב'מדה יבא דוד
שאמו אורגת פרוכת לבית המקדש במכור אורגים ויהרוג את גלית שעץ חניתו
במכור אורגים ולמה קוראו הלחמי שבאכנו יי'וכראה שגלית הגתי היכו גלית
הפלשתי אחת'שם קוראו גלית הפלשתי ואחת מהרי למעלה כתיב אז הכה
סבכי החשתי את סבי מילידי הרפאי'וגם למטה כתיב כן וגם הוא יולד להרפה
מכלל שלא זכיר אף באחי גלי הגתי מילידי הרפ'שהיו בכם : ויהי עוד מדה ·
דוגמ'לכבי מדות כלומ'אים גדול ולפי שהוא גדול כל כך מצריך למדדו קוראו
אים מדה : ואצבעותיו שש ושש בשם ועשרים ואצבעותיו בידים ו"ב ברגלים ובשמואל
חומר עשרים וארבע מספר כלו'זה בפר זה שיכול למנו'וגם זה היה כאן שיכול
לאחוז החרב בכח גדול בידו ובמסכת ברכו' מפרש למה ליה דכתיב שם ושם
עשרים וארבע בריכה אי כתיב רחמנא שם ושם הוה אמרינן שית דידים ושית
דכרעיה לכך כתיב כ"ר ואי כתיב כ"ר הוה אמרינן שבע בהא ושתים בהא לכך
כתיב רחמנא שם ושם כ"ר : ויפתר פטן על יפר' · תע"פ מפרשה זו תוכה לכבוד
דוד שכתבה כאן משום שכ'בתוך הפרשה שבכה מזבח ועכשו יי'מן השמים וזהו
כבורדור : מספר מפקד העם · דונית לכל פקדיכם לכל מספרכם : ויהי
כל יפרל חלף לאלפים ומאת אלף · ויהודה ארבע מאות ושבעים אלף · ובשמואל
כתיב שמנה מאות אלף ואים יהודה חמש מאות אלף דמשמע דלא היו מיפרל
כל כך כשאר כאחר כאן לפי שהקבה היה מחת הקבה על דוד לה כתב לעם
מספר כולם שמנה ואף יואב לה מנה כל השבטים כמו שכתוב כי נתעב דבר
היה לך ואב לכל כאן משום כבודו של דוד מזעיר כאן מספר והשבון שמנה
כי זהו כבודו שאול כבר כזה היה בשבטו וכן תוכיח כמו שפירשתי שלפי תוקו
קבת מיפרל שמנה לה כתב כל מספרם בשמואל ואב כאן כתב כל תוקו
מספר שנה דהא כתיב כאן ויהי כל יפרל ובשמואל לה כתיב כל ובפירום תוכיח
כאן לפניכו דכתיב יואב בן צרויה החל למנות ולא כלה ויהי בזאת קצף על
יפרל ולא עלה המספר במספר דברי הימים למלך דוד : ולוי

חרב ויהודה ארבע מאות אלף איש מלמ חרב · וכתוב אחר אומר ותקני יפרל שמנה מאות אלף ואים יהודה חמש מאות אלף איש · כמכין ביניהם שנים איש · חילו שנים מאות אלף איש מה טיבן של אלו המכריע בני יפרל למספרם רשעי החלבות ושרי החלפים והמאות ושוטריהם התפרקים את הילך לכל דבר
שיהיו מתחלפות כולן · כמו כולרו הדגם הנה הוי נעלמת מהמבטח ; ויעמוד פטן על יפר' ויסת את דוד ובו' הוה הנטוע בלב החרש מנעוריו ומה שאמר בספר שמואל ויוסף לקם ה'
לחרות ביפרל ויסת את דוד בהם שנרחה כי ה'הוה המסית · אמת הוה כי הוה
הסיתו בחמצעות הפטן בעון יפר'שהיו רחוי' להענש ונם הוה יקרית מלאך ה'
והו'שרחה דוד כדמו'מלאך ה'וחרבו שלופה בידו כי הוה המטעה והוה המתיתי
שלשים אלף איש שלף חרב ויהודה ארבע מאות ושבעים אלף איש שלף חרב · ובספר שמואל שמנה מאות אלף ויהודה חמש מאות אלף · מבחנו בהברים
שר' שמעון בן לוי הכתובי' מופיפין כאן שם שחסר כאן וחזר ולמלן · אלא נמנו
מכך כתוב ולוי ובנימין לה פקד בתוכם שר' בלו' יכול להשמע ולוי'שבט לוי
היכו כמנה במכין שאר השבטו'כי שם בן חדש ומעלה ובנימין היו שחסר וכלה
בשלשם בגבעה ולזה הפי'הפסוק זה ולוי ובנימין לה פקד בתוכ'בשמואל היה לו
לכתוב לותו שהיה טעם לחסרון שחס'שם המספ' · ולחסרון שחסרו בני יהוד'
בזה הספר לה נתן טעם · ובשלשי' ומתי'מדות דר'אלעזר בכו של ר'יוסי הגלילי
חומר מעכי כתובים המכחישים זה את זה · עד סיבא הכתוב השלישי ויכריע
ביניהם · כיצד כתוב אחד חומר ויהי כל יפרל אלף אלפי' ומאת אלף חיל מולף חרב · וכתוב אחר חומר ותקני יפרל שמנה מאות אלף ואים יהודה חמש מאות אלף חיל · מלמ שנים מאות אלף חיל

דברי הימים א כא

עוין ד׳ סל וסים ׳עד אור הבקר ומצאנו עוון ׳ העבר נא את עוון עבדך ׳ הן בעון חוללתי עוונותיו ׳ לכדונו את הרשע ׳ למנות ה׳בקריאה ומל וסי ׳ניהו׳ ושמתי את זרעך
כעפר הארץ ׳ ויעמוד שטן על ישראל ויסת ׳ תליא אני אמרתי למנות בעם ׳ יואב בן צרויה החל ׳ למנות ימינו כן הדע ׳ ויעש ב׳רפין וסיכניהון הבא אליו כרצונו ׳
ויאמר ארנן אל דוד דרה ׳ בכסף ט׳ רפין וסי ׳בסער ביהושע סימן כ״ב ׳ בראות ב׳א׳ סל וא׳חס׳וסים ׳בראות דויד כי ענהו י״י ׳ בימי זכריהו הטבין בראת האלהים ׳ קדמא

וְלֵוִי וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־נֶחְעַב דְּבַר־ ט׳יחידאין׳ ל׳
הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב׃ וַיִּרַע בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר כ׳וקבתי׳ לי
הַזֶּה וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר
דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי ד׳מל בלוים׳
נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־גָּד חֹזֵה דָוִיד לֵאמֹר׃ לֵךְ וְדַבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְהוָה שָׁלוֹשׁ אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת ד׳ פכו׳לך
מֵהֶנָּה וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ וַיָּבֹא גָד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ ׳ז
כֹּה אָמַר יְהוָה קַבֶּל־לָךְ׃ אִם־שָׁלוֹשׁ שָׁנִים רָעָב ה׳
וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־צָרֶיךָ וְחֶרֶב ב׳בלח מבטט
אוֹיְבֶיךָ לְמַשֶּׂגֶת וְאִם־שְׁלֹשֶׁת יָמִים חֶרֶב יְהוָה׳ ז׳מל ׳ ב׳
וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית בְּכֹל־גְּבוּל
יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־שֹׁלְחִי דָּבָר׃ ב׳ וחס׳
וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד אֶפְּלָה־ פיוט
נָּא בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־אָדָם אַל־
אֶפֹּל׃ וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל
שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃ וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹהִים מַלְאָךְ׃ ט׳ 5 ז׳ ויפלת
לִירוּשָׁלַ͏ִם לְהַשְׁחִיתָהּ וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם ד׳ 5
עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה הָרֶף ׳ז
יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃
וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם
וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפֹּל דָּוִיד
וְהַזְּקֵנִים מְכֻסִּים בְּשַׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר 5
דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אֲנִי אָמַרְתִּי לִמְנוֹת בָּעָם ג׳ ח׳ומל

מל ׳ לדרש ז׳חס בכתו׳וסי ׳ולא יכול דוד ללכת לפניו ׳ ובכל מעשה אשר החל ׳ ויהי לדרש אלהים ׳ ויאכלו כני יש׳ וכן במליצי שרי ב׳בפסוק ׳ כי עזרא הכין ׳ אבל
דברים טובים ׳ וכל אודיתא דכו׳חס בכ״ב מל וסי ׳לפנים בישראל כה אמר ׳ לכם לצדקה ׳

רדק

מלם סני ׳רעב ׳ ובספר שמוא כתיב התבא לך שבע סני ׳רעב בארצך ׳ לו חת׳
לו חלף מלם סניס חלף חמר לו שבע לפי מלם סניס רעב היה בחותו זמן כמו
שאומר ויהי רעב בימי דוד מלם סניס סנה אחר סנה לפיכך אמר לו גד הכניע
התבא שבע סניס רעב בארץ כלומ׳ התבחר בזה כי מלם סניס היה רעב ומלם
סניס אחרי סיהיו עתה הרי שם ׳ והסנה השביעי ׳לעלם סיהיה מער ויהיה חריש
וקציר לא תמלט בלא רעב ׳ פתבא התבואה אחר שם סני הרעב ׳ ובשחית
ריקה ה׳ ויכתם ונו׳ ׳ ריקה כי רב מתו ויכתם על הרעה ׳ ודברי ר׳ל מה ריקה
תפרו על יכת ׳ריקה כי בחותו הגרן העלה תברה׳ת יכת׳בנו ׳ ויתן דוד לארנון
במקום שקלי זהב משקל שם מאות ׳ ובספר שמוא תמ׳ויקן דוד את הגורן ואת
הבקר בכסף שקלים חמשים ׳ תמרו ר׳ל בבא מכל שבט ושבט חמשי׳ שם שם שם
מלו׳כסף ׳ ומשקלי׳ במשקל של זהב וזהו שלש׳ שקלי זהב ׳ ועוד תמרו כתו׳ אחד
חומ׳בחצי שבטיך וכתוב אחר חומר מכל שבטיכם בית משבט חת והכסף מכל
שבטיכ׳ ׳ ר׳ חומר משום חבת יוכי בן דוסתאי בקר ועכי ׳ומקום מזבח בחמשים
וכל הבית כלו בשם מאות ׳ ולמון הפסוקים מוכיחים דברי רבי כי בספר שמוא
חומר את הגורן ואת הבקר בכסף שקלי חמשי׳ כי הגורן והבקר היה בחמשי׳
והכ׳חות ׳ויתן דוד לארנון במקו׳ שקלי זהב ׳ ל׳ בכל המקו׳ כי בגרן היה המזבח
והשר׳ כלו נבנ׳בו הבית ׳ הבית׳בגבעון ׳ כל הבית שהיה שם המשכן והמזבח
נקרא במה לפי שהית׳ שם הבמה והו׳ המזבח ׳ וכן בשר׳ יעלה הבמת׳לאכול כי
לא היו אוכ׳ם במזבח אלא בבתי׳ שהיה בהם המזבח והוא הבמה ׳ ולמחברות

רשי

ולוי ובנימין לא פקד בתוכ׳ ונו׳ ׳ יואב היה יודע שיהיה לו חטא׳ עם לבבו לפי׳ת׳
יואב יכול להיכל שבטי׳ הלוי מן המנוי׳ לוי חס יאמ׳ דוד למה לא מכית את לוי
תשיבנו כי לא התפקדו בתוך בני ישראל וכן תומר לבנימין הלא בפלגם הגבע׳
כנפו ואם יתנגפו עתה מה יסתייר להם ׳ ועת׳ הע׳כ את עון עבדך ׳ עון זה
מלא בסני ון׳ כלומ׳ העבר נא על העון המלא מעמיתי ור׳ מלחין הן בקריאה
וזה אחד מהם והסני בתילי׳ הן בעון חוללתי וכתפורם בויקרא רבה אחמה כי
תזריע תפילו חסיד שבחסידי׳ לו היפסר מלא לו אחד בעבירה בלא נתכוין
והלא לא נתכוין אלא לצורך עכמו והפליאני עוכותיו ולכדוכו את הרשע עוונותיו
המרובים והרביעי במלכים מכאן עון ועתה לכו וכבואה ונבירה בית המלך
פתמרו אם לא כלך ונגיד בית המלך יהיה עון גדול כי יבואו עליהם חויבי׳ : על
לי מאר ׳ אתה אומר בחר לך הקל מבהם קמה לי וכר לי מאר עליו מפל לחרם
פתמר לו הנך את ובחיזה קבר רמוכ מתקבר חכל חביך או אתך לתמר להם
חוי להם לחזנים מכך פומעים : תפלה כח ביר ו״י ׳ ברבר בפום בכל עפוריס
ועניים : כי רבים רחמין ׳ חולי ירחם חבל חוביכו לא ירחמו עליכו : נטויה על
ירופלם ׳ ומה מכתוב ביהוסף והכה חום עומד לנגדו וחרבו סלופה בידו ונות׳
הלכו אתה אם לבריכו יהוסף היה עומד ואחוריו כנגד בריו ובא מלאך כנגדו
לפיכך תמה ואתר לו הלכו אתה אם לבריכו לעזרכו הוחיל ואתה עומד לנגדו
או לבריכו לעזור בפם אתה עומד כנגדו חבל כאן כיון פראה החרב בל מלאך
מהיתה נטויה על ירופלים ירע בעכמו מבא לנגוף רפעי ישראל : ואלה הבלין
מה עמו ׳ פהם כאותן הבלין המובאי׳ לפחיטה החינן יכולין להכנס מהפחיטה
כי לפחיטה הן עומדין ׳ מתחבאים ׳ מפני המלאך לקיים הפסוק לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בערך חבי כמעט רגע עד יעבר זעם ואתר ואתם לא תצאו איש
מפתח ביתו עד בקר : ואראכן רם חטים ׳ לפי שאתר לפניכו והחטי׳ למכחם בלא תתמה וכי היולך היו לפם חטים : והמוריגים לעפיס ׳ כפריס מדמין בהם התבואה
כמו שמניכו בעל עיזך דקורקפך דדיפתך דומה לתורב חרוץ חדם : מקלי זהב משקל שם מאות ׳ ובשמואל כתיב בכסף מקלים חמשים הא כיצד נטל מכל
שבט ושבט חמשים מקלים הרי שם מאות מקלים כדי שיהיה חלק לכל ישראל במזבח : ויאמר ו״י למלאך ׳ להשיב חרבו : ויעש חרבו חל נדבה ׳ וכן ויאמר ו״י לדג ויקא
יונה ונו׳ : בעת ההיא ברחות דוד כי עכהו ו״י ׳ פרשה זו לא נכתבה בשמואל ומשום כבוד דוד נכתבה כאן שעשה מזבח כל פסוקי דפרשה זו דבוק פסוק אל פסו׳ כהילו
כולו פסוק אחר : ומזבח העולה ׳ על שם עדיין בעת ההיא בבמה אשר בגבעון : ולא יכול דוד ׳ אז כשהיה אוהלו מעשה סכוה לו הקב״ה להעלות קרבן לא היה דוד
יכול ללכת לפניו לדרוש אלהים כלומר לפני המזבח אשר בגבעון כי כבעת שפני חרב מלאך ו״י והלך דוד כדברי ו״י ובבה מזבח ואכהן ו״י ׳ ויאמר

כב
ב' ויאמר דויד זה הוא בית יהוה האלהים וזה מזבח
ג' לעלה לישראל: ויאמר דויד לכנוס את הגרים
אשר בארץ ישראל ויעמד חצבים לחצוב אבני
ד' גזית לבנות בית האלהים: וברזל לרב למסמרים
לדלתות השערים ולמחברות הכין דויד ונחשת
ה' לרב אין משקל: ועצי ארזים לאין מספר כי־
הביאו הצידנים והצרים עצי ארזים לדויד:
ו' ויאמר דויד שלמה בני
נער ורך והבית לבנות ליהוה להגדיל למעלה
לשם ולתפארת לכל־הארצות אכינה נא לו ויכן
דויד לרב לפני מותו: ויקרא לשלמה בנו ויצוהו
ז' לבנות־בית ליהוה אלהי ישראל:
ויאמר דויד לשלמה בני אני היה עם־לבבי לבנות
ח' בית לשם יהוה אלהי: ויהי עלי דבר־יהוה
לאמר דם לרב שפכת ומלחמות גדלות עשית לא־
תבנה בית לשמי כי דמים רבים שפכת ארצה
לפני: הנה־בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה
והכיחותי לו מכל־אויביו מסביב כי שלמה יהיה
שמו ושלום ושקט אתן על־ישראל בימיו: הוא־
יבנה בית לשמי והוא יהיה לי לבן ואני־לו לאב
והכינותי את־כסא מלכותו על־ישראל עד־עולם
ט' עתה בני יהי יהוה עמך והצלחת ובנית בית
יהוה אלהיך כאשר דבר עליך: אך יתן־לך יהוה
י' שכל ובינה ויצוך על־ישראל ולשמור את־תורת
יהוה אלהיך: אז תצליח אם־תשמור לעשות
את־החקים ואת־המשפטים אשר צוה יהוה את־
משה על־ישראל חזק ואמץ אל־תירא ואל־תחת:
והנה בעניי הכינותי לבית־יהוה זהב ככרים
מאה־אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחשת
ולברזל אין משקל כי לרב היה ועצים ואבנים
יא' הכינותי ועליהם תוסיף: ועמך לרב עשי מלאכה
חצבים וחרשי אבן ועץ וכל־חכם בכל מלאכה:
יב' לזהב לכסף ולנחשת ולברזל אין מספר קום ועשה

כג
ב' ויהי יהוה עמך: ויצו דויד לכל־שרי ישראל
ג' לעזר לשלמה בנו: הלא יהוה אלהיכם עמכם
והניח לכם מסביב כי־נתן בידי את־יושבי הארץ
ד' ונכבשה הארץ לפני יהוה ולפני עמו: עתה
תנו לבבכם ונפשכם לדרוש ליהוה אלהיכם וקומו
ה' ובנו את־מקדש יהוה האלהים להביא את־ארון
ברית־יהוה וכלי קדש האלהים לבית הנבנה
ו' לשם־יהוה: ודויד זקן ושבע
ימים וימלך את־שלמה בנו על־ישראל: ויאסף
ח' את־כל־שרי ישראל והכהנים והלוים: ויספרו
הלוים מבן שלשים שנה ומעלה ויהי מספרם
ט' לגלגלתם לגברים שלשים ושמונה אלף: מאלה
י' לנצח על־מלאכת בית־יהוה עשרים וארבעה
אלף ושטרים ושפטים ששת אלפים: וארבעת
אלפים שערים וארבעת אלפים מהללים ליהוה
בכלים אשר עשיתי להלל:
יב' ויחלקם דויד מחלקות לבני לוי לגרשון
קהת ומררי: לגרשני לעדן ושמעי:
בני לעדן הראש יחיאל והזתם ויואל
יג' שלשה: בני שמעי שלמות וחזיאל והרן
שלשה אלה ראשי האבות ללעדן: ובני
יד' שמעי יחת זינא ויעוש ובריעה אלה בני־שמעי
ארבעה: ויהי־יחת הראש וזיזה השני ויעוש
ובריעה לא־הרבו בנים ויהיו לבית אב לפקדת
אחת: בני קהת עמרם יצהר חברון ועזיאל
יד' ארבעה: בני עמרם אהרן ומשה ויבדל
טו' אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד־עולם
טז' להקטיר לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו עד־
יז' עולם: ומשה איש האלהים בניו יקראו על־
שבט הלוי: בני משה גרשום ואליעזר:
בני גרשום שבואל הראש: ויהיו בני־
יח' אליעזר רחביה הראש ולא־היה לאליעזר בנים
אחרים ובני רחביה רבו למעלה: בני יצהר

ויהי יהוה עמך: ויצו דויד לכל־שרי ישראל
לעזר לשלמה בנו: הלא יהוה אלהיכם עמכם
והניח לכם מסביב כי־נתן בידי את־יושבי הארץ
ונכבשה הארץ לפני יהוה ולפני עמו: עתה
תנו לבבכם ונפשכם לדרוש ליהוה אלהיכם וקומו
ובנו את־מקדש יהוה האלהים להביא את־ארון
ברית־יהוה וכלי קדש האלהים לבית הנבנה
לשם־יהוה: ודויד זקן ושבע
ימים וימלך את־שלמה בנו על־ישראל: ויאסף
את־כל־שרי ישראל והכהנים והלוים: ויספרו
הלוים מבן שלשים שנה ומעלה ויהי מספרם
לגלגלתם לגברים שלשים ושמונה אלף: מאלה
לנצח על־מלאכת בית־יהוה עשרים וארבעה
אלף ושטרים ושפטים ששת אלפים: וארבעת
אלפים שערים וארבעת אלפים מהללים ליהוה
בכלים אשר עשיתי להלל:
ויחלקם דויד מחלקות לבני לוי לגרשון
קהת ומררי: לגרשני לעדן ושמעי:
בני לעדן הראש יחיאל והזתם ויואל
שלשה: בני שמעי שלמות וחזיאל והרן
שלשה אלה ראשי האבות ללעדן: ובני
שמעי יחת זינא ויעוש ובריעה אלה בני־שמעי
ארבעה: ויהי־יחת הראש וזיזה השני ויעוש
ובריעה לא־הרבו בנים ויהיו לבית אב לפקדת
אחת: בני קהת עמרם יצהר חברון ועזיאל
ארבעה: בני עמרם אהרן ומשה ויבדל
אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד־עולם
להקטיר לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו עד־
עולם: ומשה איש האלהים בניו יקראו על־
שבט הלוי: בני משה גרשום ואליעזר:
בני גרשום שבואל הראש: ויהיו בני־
אליעזר רחביה הראש ולא־היה לאליעזר בנים
אחרים ובני רחביה רבו למעלה: בני יצהר

ויחלקם דויד מחלקות לבני לוי · ויחלקם ב' וסי' ויחלקם דויד וצדוק מבני אלעזר · ולברך ד' בקריא' וסימן ונגשו הכהנים בני לוי
כי בם בחר יי · יפתח יי' לך את אוצרו הטוב · בעת ההיא הבדיל יי' את שבט הלוי · בני עמרם אהרן ומשה ויבדל ·

רשי

ויאמר דויד זה הוא בית יי' אלהי וזה מזבח לעולה לישראל · מכאן ואילך אפילו בכל מקום מותר · ויאמר דויד לכנוס את הגרים · נרים שבתנו
להקריב לו קרבן יכול ויקריב על תורתו מזבח · לכנוס הגרים · נרים שבתנו
אשה לקראתו · והנה עלה כלו קפשוני · והנה יד נגעה בי · והנה כדמות בני אדם · תוסיף כ' מ"ל דסל וסי' חכינותי ועליהם תוסיף ד"ה · ולא תוסיף
עוד להבא דעשוס · תוסיף יג ומשכיין באתיהן וסי' בסדר בא ע"ש · וימלך ה' וסי' את שלסה · את מתניה דורו דבלכים · וימלך פרעה נכו את יהויקים · ולתשובת השנה

תשלי׳ ו׳ חס׳ בסי׳ וסי׳ בסד׳ וישמע יתרו ׳ ולא היו לו זה מן ג׳ זונין מן כ״ב בחד ענינא קדמאה היו תנינא היה וסימן היו ויקבץ את כל אבל שבע שני׳ היה ותכלי׳ שבע שני׳ השבע ׳ היו ויסת אלעזר ולא היו לו בנים ׳ היה למחלי אלעזר ולא היה לו בנים ׳ שהיו קניתי עבדים ושפחות ובני בית היה לי ׳ שהיה גדלתי והוספתי מכל שהיה לפני בירושלים ׳ וסי׳ היו היה חבר יי׳ ל׳ יחזקאל ׳ ובבני ד׳ וסי׳ ושאול לכד את המלוכה ׳ וגם כל היהודים ׳ ויחלקו׳ בגודלות אלה עם אלה׳ ובבני אבי בי רצח ׳ הרביעי ג׳ חס׳ בקריא

שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ׃ בְּנֵי חֶבְרוֹן יְרִיָּהוּ הָרֹאשׁ
אֲמַרְיָה הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי וְיָקְמְעָם הָרְבִיעִי׃ ג׳ מל בסי׳
בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה הָרֹאשׁ וְיִשִּׁיָּה הַשֵּׁנִי׃
בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי מַחְלִי אֶלְעָזָר וְקִישׁ׃
וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת ל׳ ג׳ זונין מן כ״ב חס׳ ו׳ מל
וישׁאום בְּנֵי־קִישׁ אֲחֵיהֶם׃ בְּנֵי מוּשִׁי ד׳
מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת שְׁלוֹשָׁה׃ אֵלֶּה בְּנֵי־לֵוִי לְבֵית ג׳ מל בסי׳ ל׳ מל
אֲבוֹתָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִפְקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר
שֵׁמוֹת לְגִלְגְּלֹתָם עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה כ״ח
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה׃ כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ ח׳ כ׳
יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלִַם עַד־ ט״ו בסי׳
לְעוֹלָם׃ וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשֵׂאת אֶת־הַמִּשְׁכָּן
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ׃ כִּי בִדְבָרֵי דָוִיד הָאַחֲרוֹנִים ג׳ רמזי׳ ו׳ מל
הֵמָּה מִסְפַּר בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמַעְלָה׃ ג׳ בסי׳
כִּי מַעֲמָדָם לְיַד־בְּנֵי אַהֲרֹן לַעֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה עַל־ ה׳ ג׳
הַחֲצֵרוֹת וְעַל הַלְּשָׁכוֹת וְעַל טָהֳרַת לְכָל־קֹדֶשׁ ה׳ ג׳
וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ וְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת ז׳ בפ״ת
וְלַסֹּלֶת לְמִנְחָה וְלִרְקִיקֵי הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת
ל וְלַמֻּרְבֶּכֶת וּלְכָל־מִשּׂוֹרָה וּמִדָּה׃ וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר ה׳ ג׳
בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה וְכֵן לָעָרֶב׃ וּלְכָל ד׳ רפ״
הָעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה לַשַּׁבָּתוֹת לֶחֳדָשִׁים
וְלַמּוֹעֲדִים בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפָּט עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי ג׳ חס׳ ו׳ מל
יְהוָה׃ וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל־מוֹעֵד וְאֶת ד׳ כ׳
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי אַהֲרֹן אֲחֵיהֶם
כד לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה׃ וְלִבְנֵי

ג׳ אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר
5 וְאִיתָמָר׃ וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי אֲבִיהֶם
5 וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֲנוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
ב׳ וַיְחַלְּקֵם דָּוִיד וְצָדוֹק מִן־בְּנֵי אֶלְעָזָר וַאֲחִימֶלֶךְ מִן־
כ׳ בְּנֵי אִיתָמָר לְפִקְדָּתָם בַּעֲבֻדָּתָם׃ וַיְמַצְאוּ בְּנֵי־
אֶלְעָזָר רַבִּים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִן־בְּנֵי אִיתָמָר ב׳ וכנ״ן
וַיְחַלְּקוּם לִבְנֵי אֶלְעָזָר רָאשִׁים לְבֵית־אָבוֹת שִׁשָּׁה
עָשָׂר וְלִבְנֵי אִיתָמָר לְבֵית אֲבוֹתָם שְׁמוֹנָה׃
ב׳ וחלל ב׳ וַיְחַלְּקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֵלֶּה׃ עִם־אֵלֶּה כִּי־הָיוּ שָׂרֵי־ ה
ר׳ קֹדֶשׁ וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים מִבְּנֵי אֶלְעָזָר וּבִבְנֵי אִיתָמָר׃
כ׳ וַיִּכְתְּבֵם שְׁמַעְיָה בֶּן־נְתַנְאֵל
הַסּוֹפֵר מִן־הַלֵּוִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וְצָדוֹק ה
ו׳ הַכֹּהֵן וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים
ר׳ ל׳ ר׳ וְלַלְוִיִּם בֵּית־אָב אֶחָד אֶחָז לְאֶלְעָזָר וְאֶחָז אֶחָז
לְאִיתָמָר׃ וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן
ל׳ ל׳ ר׳ לִיהוֹיָרִיב לִידַעְיָה הַשֵּׁנִי׃ לְחָרִם הַשְּׁלִישִׁי לְשְׂעוֹרִים
ג׳ חס׳ ל׳ מל ל׳ וחל הָרְבִיעִי׃ לְמַלְכִּיָּה הַחֲמִישִׁי לְמִיָּמִן הַשִּׁשִּׁי׃ לְהַקּוֹץ
ח׳ חס׳ ב׳ חס׳ ל׳ הַשְּׁבִעִי לְאַבִּיָּה הַשְּׁמִינִי׃ לִישׁוּעַ הַתְּשִׁעִי לִשְׁכַנְיָהוּ
כ׳ חס׳ ל׳ ל׳ הָעֲשִׂרִי׃ לְאֶלְיָשִׁיב עֶשְׂתִּי עָשָׂר לְיָקִים שְׁנִים
ל׳ ל׳ עָשָׂר׃ לְחuppָּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְיִשְׁבְּאָב אַרְבָּעָה עָשָׂר
כ׳ חס׳ ו׳ ל׳ ל׳ ל

צוהו ׳ בקריאת וסימ׳ ויעש נח ככל אשר צוהו ׳ וינד משה לאהרן את כל דברי ׳ ויבא משה ויקרא לזקני העם ׳ ויקח משה את המטה ׳ וישכם דוד בבקר דנלית ׳ זיעש דוד
כן כאשר צוהו י׳ דמלכים ׳ וחברו ויעש דויד כאשר צוהו האלהים דה״ה ׳ אשר עשה דוד את חישד ׳ ויעש בריך בן נריה דירמיה ׳ ופקדתם לעבדתם ׳ ויוסף ח׳ שום כד נש
וסים ויוסף הורד מצריטה ׳ ויוסף בן שלשים שנה בעמדו ׳ ויוסף הוא השליט ׳ הם יצאו את העיר לא הרחיקו ׳ אנכי ארד עמך מצרימה ׳ ויוסף היה במצרים ׳ לברך את

אֵלֶּה פְּקֻדֵיהֶם לַעֲבֹדָתָם לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה ׀ ר׳
בְּמִשְׁפָּטָם בְּיַד אַהֲרֹן אֲבִיהֶם כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה ׳ ו׳
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְלִבְנֵי לֵוִי הַנּוֹתָרִים לִבְנֵי עַמְרָם ׳ כ׳
כ שׁוּבָאֵל לִבְנֵי שׁוּבָאֵל יְחַדְיָהוּ׃ לִרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי ׳ נ׳
רְחַבְיָהוּ הָרֹאשׁ יִשִׁיָּה׃ לִיצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי ׳ נ׳
שְׁלֹמוֹת יָחַת׃ וּבְנֵי יְרִיָּהוּ אֲמַרְיָהוּ הַשֵּׁנִי יַחְזִיאֵל ג׳ ב׳ ג׳ נכליים
הַשְּׁלִישִׁי יְקַמְעָם הָרְבִיעִי׃ בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי ׳ נ׳
מִיכָה שָׁמִיר׃ אֲחִי מִיכָה יִשִּׁיָּה לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זַכְרִיָּהוּ׃ פתיר ק
בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי יַעֲזִיָּהוּ בְּנוֹ׃ בְּנֵי מְרָרִי ׳
לְיַעֲזִיָּהוּ בְּנוֹ וְשֹׁהַם וְזַכּוּר וְעַבְרִי׃ לְמַחְלִי אֶלְעָזָר ג׳ ב׳ בתרי לוסכי
וְלֹא־הָיָה לוֹ בָּנִים׃ לְקִישׁ בְּנֵי־קִישׁ יְרַחְמְאֵל׃ לט׳ ב׳ זוגין מתחלפין
וּבְנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי הַלֵּוִיִּם
ו לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם׃ וַיַּפִּילוּ גַּם־הֵם גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת ׳ ע׳ חס כפי
אֲחֵיהֶם בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ
וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אָבוֹת הָרֹאשׁ לְעֻמַּת ׳ ס חס לכם
מח אָחִיו הַקָּטֹן׃ וַיִּבָּחֶל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא ׳ נ׳
לַעֲבֹדָה לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הַנִּבְּיאִים בְּכִנֹּרוֹת ׳ יחיד ׳
בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתַּיִם וַיְהִי מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי מְלָאכֶת ׳ ע׳ חס לכם
לַעֲבֹדָתָם׃ לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה וַאֲשַׂרְאֵלָה ׳ ע׳ חס לכם
בְּנֵי אָסָף עַל־יַד־אָסָף הַנִּבָּא עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ׃
לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי וְיֶשַׁעְיָהוּ חֲשַׁבְיָהוּ ב׳ בתרי ליסם ולוט
וּמַתִּתְיָהוּ שִׁשָּׁה עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוּן בְּכִנּוֹר הַנִּבָּא ׳ ר׳
עַל־הוֹדוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה׃ לְהֵימָן בְּנֵי ׳ כ׳
הֵימָן בָּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל שְׁבוּאֵל וִירִימוֹת ׳ כ׳
חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֵלִיאָתָה גִּדַּלְתִּי וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה ג׳ ב׳ חס׳ וח׳ מל
מַלּוֹתִי הוֹתִיר מַחֲזִיאוֹת׃ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵים לְהֵימָן חוֹזֵה ב׳ חס׳ וח׳ מל ח
הַמֶּלֶךְ בִּדְבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים ׳ כ׳ בנים
לְהֵימָן בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ׃ כָּל־אֵלֶּה ׳ נ׳ רנסי
עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים ׳ כ׳ כלים
וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף ׳ כ׳ מלחתי
וִידוּתוּן וְהֵימָן׃ וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם מְלֻמְּדֵי־ ׳ נ׳
שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים וּשְׁמֹנָה׃
וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת בָּקְטָן כַּגָּדוֹל מֵבִין ׳ ג׳
עִם־תַּלְמִיד׃ וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לְאָסָף ג׳ פנ
לְיוֹסֵף גְּדַלְיָהוּ הַשֵּׁנִי הוּא־וְאֶחָיו וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ ל׳ רפמי
הַשְּׁלִישִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
הָרְבִיעִי לְיִצְרִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ ג׳
הַחֲמִישִׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ ח׳
הַשִּׁשִּׁי בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ כ׳
הַשְּׁבִעִי יִשְׂרְאֵלָה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ ח׳ חס כפי
הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
הַתְּשִׁיעִי מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ כ׳

העם על הר גרזים ׳ לבני אסף ׳ זכור נאלת בזרוע עמך ׳ וחד לישן תוספת ויאמר יואב אל המלך דשמואל ׳ נתניהו ח׳ בקריאת וסימ׳ וישלחו כל השרים אל כרך ׳ ויבאו
אל נדליח המצפתה ׳ והבור אשר השליך שם ישמעאל ׳ החמשי בתניהו בניו ואחיו ׳ ועמהם הלוים שמעיהו ׳

רשי

זה פקודיהם לעבודתם ׳ שו מכתובין כאן רשמי משמרו׳ פקודת׳ על משמרו׳ היו ׃
ויבדל דוד ושרי הצבא לעבוד׳ למורר העיר׃ לבני אסף וגו׳ ימכל הלוי׳ לא הבדיל
כי אם בני אסף ׃ והימ׳ וידות׳ הנביאי׳ ׳ כשהיו מנבאי׳ בכלי שירי׳ הלוי׳ היו מתנבאי׳
דוגמת בזמיטר קחו לי מנגן ויהי כמנגן המנגן ותהי עליו יד יי׳ ויהי מספר לחמי
מלאכה ׳ כלומר המשמרות כ״ר על כ״ר משמרו׳ בניס על אסף ומשם על ידותון
ויד על היתן הרי כ״ר לחשם כלל מספר כולן כדכתיב ויהי מספר עם אחיה וגו׳ ׃
ותתיהו משם ׳ לא תמצא זולת חתם ׳ ואסתי היתה מעובר׳ת ממעי ורוח ברוח
הקדם משם הוא עתיד להיות רוח מפרר לפיכך חתר משם ושהו מלחמר לפניכם
העמירי ממעי ושהו מיסוד רשום מבטן להפקיד במשמרת הקדם ׃ על ידי
אביהם ידותון ׳ דוגמ׳ על ידי החזיק ׃ הנבא על הודות והלל ׳ פיהו מנבאי׳ בכלי
מזמורי׳ הודו ומזמורי הללויה היה מתנבא ׃ ורוממתי עזר ׳ סם אחר הוא ׃ חזה
המלך בדברי האלהים קרן ׳ קרן הנבואה ממתכבא למלך דוגמ׳ ויר׳ קרן
מפיהו ׃ ויתן האלהים להימן ׳ כלומר אם לא אמתין לו האלהים הבניס לו ויפקפר
פתיהו ד׳ בניס ופלם בנות וכולן רוממן להיות רוממן משמרות דוגמ׳ ויתן יי׳ לה
הריון ותלד בן אם לא שהיתה מתכוה זו מיי לו ויפקפר פיולר בועז פהיה זקן וכן
וירפהו יי׳ את כל החרץ אם לא מחלת יי׳ היתה רוחיה זולת לו ויפקפר להביט כל
כך למרחוק ׃ כל מהבין ׳ לעניין פירוש נופל לומר מבין כדכתי׳ מבין עם תלמיד
וכנויהו פר הלוים במשך יפור כי מבין הוא ׃ ויפילו גורלות משמרת לעומת ׳
פתרון משמרת לעומת משמרת ודוגמת למעלה ויהיה מתהלך מלהל לל להל
ומשפכן פתרון משפכן לל משכן ׃ קטן כגדול מבין עם תלמיד ׳ פתרו׳ הפילו
גורלו׳ על המשמרו׳ זה לעמ׳ זה מע״ר לעמת משמר׳ קטן כגדול מבין הרב עם
התלמיד כולם היו שוין בזה לפי שיגיע הגדול הרשות לם לקטן כן יקרים הוא
להיות רשות ראשון לפי ראשון ׳ יהי לחרו׳ וכן כולם בין מבין בין תלמיד בין קטן בין גדול
ומשמרות אין על לוים הולכי׳ לפי מפרות על כהנים למי שנופל הגורל הרשות
מפר׳ רשות עם משמר׳ יהוירי׳ הכה׳ ולמי שיפול הגורל המני יעמוד הו׳ ומשמרתו
עם משמר׳ ירעי׳ הכתן ׃ ויפל הגורל הרשות לאסף ליוסף ׳ בנו רשות ׃ גדליהו
השני ׃ גדליהו בכור ידותון הוא ׃ בניו ואחיו שנים עשר ׳ פתרו׳ כו׳ על כל משמר׳
ומשמרת יבואו כ״ב לוים פהרי הו כולם רפ״ח ובשתחלק לכל׳ חלקים יהיה כל חלק
וחלק כ״ב לוים כ״ל וזהו אחיו ובניו מוסב ליוסף ולפי שבפסוק אחר שנים
עשר׳ כתב לכל פעם יתר׳ הוא ובניו ואחיו וכל אחיו ואחיו שבעה׳ לפי אחיו ממם
כך נפל הגורל מזה לזה ׃

רדק

חבות הרחם. כך היה שמו חבות ׳ ופירוש לעמת אחיו הקטן פלפי היה הגורל
דקטן ואחריו הקטן פלפי בניהם גורלות גם הם כמו פעמו הכהנים בין
גדול בין קטן כתם פלה בגורלו כך היה וכן אתי׳ בקט׳ כגדול מבי׳ עם תלמיד פי׳
המבין הוא הגדול והתלמיד הוא הקטן ׃ ויבדל דוד ׳ פי׳ הבדיל לבמי לפה והימן
וידותון להיות מעוררים והאחרים להיות שוערים והאחרים להיות נזברים על
חוברות בית ה׳ כמו שאומ׳ ׳ וכל חבור׳ מהם נחלקו בניהם על פי הגורל ׳ הנבחי׳
בכוורות ובנבלים ובמצלתי׳ יהו בני לפה מנגני׳ בכלי שיר ולפה שוחה על רוח
הקדם והיה מעור׳ בפיו לקול הכמרו׳ ׃ וכן היתן וידותון כלם היו נכויהו׳ עם כלי
השיר כי פעמי תהילו׳ ברוח הקדם כאחר ויש בו נכואות ועתידו׳ הגלות והגאולה ׃
והיו בני לפה תרבע׳ ובני ידותון פעמ ובמפ׳ לאיכם כי אם חמשה גדליהו וברי
ויפעיהו הפניהו ומתתיהו ׃ ואחר פעמ ואיכם הלה חמשה לבל במפקר הגורל
מכאן אחד מהיכו הכה ואוה פאחר והעמירי ממעי ׳ ונמצא בהגרה כי כפחלק
דוד היו לידותון החמ׳ בניס והיתן׳ לפתו מעובר׳ ממעי ורוח ברוח הקדם פעמ
הוא יהי׳ רוחם מעמיר לפיכ׳ אחר פעמ ׳ ויתכן לומר פהי׳ קטן הוא הזה עדיין
רוחו לעמיד ולהיותו רוחם מעמיד עד שגדל והיה רוחם מעמיד ׳ לפיכך כפרי
בחפקר הגורל לפי פהיו מלמדים לוקן והיה עתיד להיות רוחם מעמיד ׳ ובני
היתן היו י״ד כי רוממתי עזר הוא פם אחד חלפי חפצתי תיבות הכה כמוהו רבי׳
והכה בין פלפתם היו עפרי׳ וארבע׳ רחפי מעמירות כנגד הכהנים פהיו נפ כן
עפרי׳ וארבע ׳ ויוסף בן לפה רוחם מעמיר׳ הלוי׳ פבת עם יהויריב רוחם מעמיר׳
הכהנים ׳ וכן כלם ׳ וחלה עפרים וארבע מעמיר׳ הלוים היה כל אחר מהם עם
אחיו ובניו מניס עפר הכה בין כולם היו מאתי׳ ומחוכי׳ ומחוכ׳ כמו מלוח׳ הנביא
על ידי המלך הם המזמורים מלחר לפה והו כאמר׳ ברוח הקדם ואמר על ידי
המלך כי המלך מכהו רוחם בדברי הפי׳ ובכליו וכת׳ רבריו בספר׳ וכן אתי׳ בידותו׳
הנביא על הודות והלל ה׳ ׳ ובהיתן ב״ה אמר פהי׳ מבני קרח חוז׳ המלך בדברי ׃
האלהים להרים קרן ישראל ולהכניע מתגלו׳ ויתן האלהי׳ והיתן בניס ארבעה עפר
ובנו׳ פלם ׳ אתי׳ כן לפי פלפה וידותו׳ לא היה להם כל כך בניי׳ אלא חפצר פהי עקר
מתחילה והעתי׳ לה ומתע תפילתו וכתן לו ארבע עפר ופלם בנות ׃ ויפלו גורלו׳
מעמרת לעמת ׳ לל לעמת מעמר׳ ׳ וכן מהלל ואתפכן ובו׳ כמו מבתבנו
פעלתי

דברי הימים א כו

מתתיהו ד' וס' ועמהם אחיהם המשני' ומתתיהו ואליפלהו ל"פ · לידותון בני ידותון גדליהו · לארבעה עשר מתת"ו · יהוחנן ד' בקרי"א וס' עילם החמישי יהוחנן הששי · ועל ידו יהוחנן השר ועמו · ולישמעאל בן יהוחנן רובשנה השביעית התחזק יהוידע · ויקומו אנשים מראשי בית אפרי' · וכל עזרא דכו' יהוחנן בס"ג יוחנן וסימ' שם סימן · אביהו ז' בקרי וס' וירד אביחו אל האשה · ויחר אפו ויעל בית אביהו · וירד אחיו וכל בית אביהו · ודקרהו אביהו · וישלח חירם מלך צר דמלכים · ולחסה מן בני מרר

הָעֲשִׂירִי שְׁמַעְיָ בְנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר :
עַשְׂתֵּי־עָשָׂר עֲזַרְאֵל בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר :
הַשְּׁנַיִם עָשָׂר לְחַשַּׁבְיָה בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ב' לפניו פסר החדש חלרי · ג' ובענין
כ לִשְׁלִשָּׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר :
לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ד'
לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמוֹת בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ד' וכל עזרא דכו' כברי ג'
לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנְיָהוּ בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ג'
לְשִׁבְעָה עָשָׂר לְיִשְׁבְּקָשָׁה בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ה'
לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ה'
לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ה'
לְעֶשְׂרִים לְאֵלִיָּתָה בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ה'
לְאַחַד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ה'
לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר : ה'
לִשְׁלִשָּׁה וְעֶשְׂרִים לְמַחֲזִיאוֹת בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם ב' ח' חל
ל עָשָׂר : לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר ה' ל' זקף
בְּנָיו וְאֶחָיו שְׁנַיִם עָשָׂר :

כו

לְמַחְלְקוֹת לְשֹׁעֲרִים לַקָּרְחִים מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־קֹרֵא ל' ל' חס' סוף לנם ו'
מִן־בְּנֵי אָסָף : וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ הַבְּכוֹר ז' ת' ל' בכו'
יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל הָרְבִיעִי : ד' · ב'
עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי הַשְּׁבִיעִי ד'
: וְעֹבֵד אֱדֹם בָּנָיו שְׁמַעְיָה הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי ד'
יוֹאָח הַשְּׁלִישִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי : ב' בתרי לים
ח עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְתַּי הַשְּׁמִינִי
כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים : וְלִשְׁמַעְיָה בְנוֹ ד'
נוֹלַד בָּנִים הַמֹּשְׁלִים לְבֵית־אֲבִיהֶם כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל 5
הָמָּה : בְּנֵי שְׁמַעְיָה עָתְנִי וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד 5
אֲחִיו בְּנֵי־חַיִל אֱלִיהוּ וְסַמַּכְיָהוּ : כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי ר' חס' ו' בפיס'
עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם אִישׁ־חַיִל בְּכֹחַ
לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם לְעֹבֵד אֱדֹם : וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ
בָּנִים וְאַחִים בְּנֵי־חַיִל שְׁמוֹנָה עָשָׂר : וּלְחֹסָה מִן־ ר' וכל חלף רכו'
בְּנֵי־מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־רִאשׁוֹן הָיָה בְּכוֹר
וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ : חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי טְבַלְיָהוּ ב' מ' ו' ז'
הַשְּׁלִישִׁי זְכַרְיָהוּ הָרְבִיעִי כָּל־בָּנִים וְאַחִים לְחֹסָה ג' חס'
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר : לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לָרָאשֵׁי נפ'
הַגְּבָרִים מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית יְהוָה ג'
: וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לַשָּׁעַר
וָשָׁעַר : וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשַׁלֶּמְיָהוּ וְזַכַרְיָהוּ בְּנוֹ ה'
יוֹעֵץ בְּשֵׂכֶל הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא גוֹרָלוֹ צָפוֹנָה : ו'
לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה וּלְבָנָיו בֵּית הָאֲסָפִים : לְשֻׁפִּים ז'
וְלְחֹסָה לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר שַׁלֶּכֶת בְּמִסְלָה הָעוֹלָה ל' · ב' · ט' חל
מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת מִשְׁמָר : לַמִּזְרָח הַלְוִיִם שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה
לַיּוֹם אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבָּעָה וְלָאֲסָפִים ב' דגפי'
שְׁנַיִם שְׁנַיִם : לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְּסִלָּה ב' ובכפו'
שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר : אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי ה' חל
הַקָּרְחִי וְלִבְנֵי מְרָרִי : וְהַלְוִיִם אֲחִיָּה עַל־אוֹצְרוֹת כ
בֵּית הָאֱלֹהִים וְלַאֲצָרוֹת הַקֳּדָשִׁים : בְּנֵי לַעְדָּן בְּנֵי ג' · ג'
הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן הַגֵּרְשֻׁנִּי ג' · ג'
כ' · ב' יְחִיאֵלִי : בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל אָחִיו עַל־אֹצְרוֹת
בֵּית יְהוָה : לַעַמְרָמִי לִיצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעֻזִּיאֵלִי :
ל' חס' וּשְׁבוּאֵל בֶּן־גֵּרְשׁוֹם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֹצָרוֹת :
וְאַחָיו לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ בְנוֹ וְיֶשַׁעְיָהוּ א
בְּנוֹ וְיוֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי בְנוֹ וּשְׁלֹמוֹת בְּנוֹ : ל' חס' ופלוגיות ק'

בנים שברי הראש · ויחל שלמה לבנות וגו' · אשר נראה לדוד אביהו · ומ"ם בלשון תרגום אתתא רגזת מן ביתה חזיא מלכא ודקרה ברישה ·

רזק

פעלתי המתיכי כי ברכו אלהים · כמו מכתב למעלה ויברך אלהים את בית עובד חדום ואת כל אשר לו בעבור ארון האלהים וכן כתוב אמים ואניס לעובד חדו' ולמעלה הומר ועובד חדום ואחיהם אמים ואמוכה ואחר ואחיהם כיוכי הרבי' על עובד חדום ובניו כי כלם יקרילו אחי אביהם · כמו אחיהם ואחר מבני עובד חדום סהיו אמים ואני' · ומה שאת' אמה ובניה ואחיהם אמה הומ' על בני עובד חדום ובניהם הומר על בני בניו הנזכרים ואחיהם' על אחיהם נזכרים · והיום חיל כמו וחכמי חיל · ור"ל דרמו ויברך ה' את בית עובד חדו' ואת כל אשר לו · מילרם חסתו ומחנה כלותיהם אמה בכרם אחר והם אמי' ואמים : המתעלים לבני אחיהם' כי גבורי חיל המה · דומי' להם בגבור' כמו סהיה בית אביהם גבורי חיל לעבוד' כן היו הם · והמתעלי' תאר בחורק המ"ם כמו הערי המבדלו' עתליהו המרמע : ויפילו גורלות כקטן כגדול · כמו אפירמנו למעלה · לשער ושער · פי' הגורלות אפילו בניהם לא לדעת היזה אמה קודם אלא היזה אמה לשער מזרח · והיזה אמה לשער מערב ודרום וכפון · וכפל הגורל מורה לשלמיהו וכפון לזכריהו בנו ולעובד חדום נגבה · לשפים ולחוסה למערב : ולבניו בית האספים · פי' בניו הם אומרים בית האספים והיה זה הבית לדמם מבחוץ · ומה שאמר ולאספים שנים שנים יעשו · פי' שנים בדברים רבים הם כל אחד מבני האספי' שנים לוי' · והאחד אמה לכל אחד מבתי האספים אחד ואחד · והיה פי' כך ולא כפי' אמה אחד ואחד והיה בין כולם עשרים וארבע כאשר האמרו' במזרח אמה ובכפון ארבעה · ודרום ארבעה · ולאספים שנים שנים הם ואין ארבעה · ולמערב ארבעה · ולפרבר שנים הרי עשרים וארבעה · ורבותינו חלקום לעשרים וארבעה מקומות שאמרו במשנה בשלשה מקומות הכהנים עומדי' את המקדש בבית לחטינים ובבית הניסוך ובבית המוקד · והלוי בעשרי' ואחד מקום חזקת על חמשה סהרי הר הבית ארבעה על ארבעה פנותיו וחמשה חמשה על חמשה שערי העזרה · וארבעה על ארבעה פנותיו מבחוץ אחד בלשכת הקרבן ואחד בלשכת הפרכת ואחד בחרי בית הפרכת · והקטן הפסוקי הזה שים בהם עשרים וארבעה ואין כי בעשרי' וארבעה מקומות כקרהן הכהנים ליום וזה אחד מהם · והכהנים והלוים בני פדוק וכהה גם כן המלאכה היו כהנים · ועשרים ואחד ליום · ואין כי בענין אחר · כמו שכתב במסכ' תמיד ובזבחי' · ואמרו אלו לפרבר כמלך ואחר כל פי בר : בני לעדן הוא לבני כמו שפירשנו · ואחר בני הגרשוני הולי היה לעדן אחר ואח' בני לעדן שהיו מבני גרשון שם רשבי התלו' הנזכרו' למעלה ולעדן שמה שם בלשון הגרשוני ובכל זה תוקפת ביאור כי היה לו בשעת אחת ואחר מבני לעדן הגרשוני היה יחיאל והוא היה הבכור זולתי על זה שהיו בחומרו' בית יי' · כבי יחיאל : פרשתיו למעלה : ויפעיהו בנו · ויפעיה בן רחביהו כי לעזר לא היו לו בנים כי אם רחבי' כמו שאמר למעלה · ויפעיה ויורם וזכרי ושלומות בני רחביה בנים היו לו כמו שאת' ובני רחביה רבו למעלה ·

רשי

למחלקות למערים · לון חוזרי חלילה אל ככתוב מערים חלקו' ומוב הפילו גורל מי לשער זה מי לשער אחר כדמפור לקמן · לקרחים מפלמיהו בן קורח מן בני אסף · ורובמה למעלה ומלוש בן קורח וגו' · כי ברכו אלהים · כדאחר לעיל ויברך יי' אל בית עובד אדום וגו' : המתעלי לבית אביהם · פתרו אותן מוסלי היו על יד אביהם ודונמ' בקוף דכיון ומעל מתעל רב : חיל חיל · לון בכח ולא במלחמ' אל כאדם אלא עלון פלו' המוב · וכן הלא בועז מודעתנו חיל גבור חיל : מאמרות לעמת אחיהם · רלמי כר מאמרו' : ויפילו גורלו כקטן כגדול לבית אבות לשער ושער · למי יבוא שער זה ולמי שער זה למזרח למערב לצפון לדרום וכן לכל מערים מבעזרה : ולאספים · מקום שמנו אספים : מים לפרבר · ומפורש במסכת תמיד אחר רבת לפרבר כלפי בר : והלוים אחיה על אוצרות וגומר · הוא היה ממונה על מעות שנקני מהם קרבנות לבית אלהים כגון קרבן קדשים : בני לעדן · ללעדן הגרשוני היה ראש החבות יחיאל הוא לעדן האחור לעיל : ויואל אחיו · אחיו של יחיאל כדרכתיב למעלה יחיאל וזיתם ויואל : על

סימן כל סיפרא ודניאל ועזרא לפ ומן כמי וסימ מן קדמי שים טעם • מן הכהנים עזאל • מן השלשה בשנים • מן השלשים הנו נפכד • מן המלחמות ומן השלל • מן כני
פרץ הראש • מן היום אשר הוציאתי • מן בניהם אשר נותרו • מן בני שמעון גבורי • מן בני הלוי ארבעת • הבאה ג׳ בטעם מלרע וסימ כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה •
הבאה וחיוצאת • יתן יי׳ את האשח הבאה • ומקלו ד׳ בקרי וסי׳ וגרור ואחיו • ומקלו׳ חולידי • וחברו • ומקלו׳ הנגיד • זבדיה וזברי ט׳ בקרי וסי׳ וזבדיה וערד • וזברי׳

הוא שלמות ואחיו על כל־אצרות המקדשים אשר ג׳
הקדיש דויד המלך וראשי האבות לשרי האלפים נ׳
והמאות ושרי הצבא: מן־המלחמות ומן־השלל
הקדישו לחזק לבית יהוה: וכל המקדיש שמואל
הראה ושאול בן־קיש ואבנר בן־נר ויואב בן־ ח׳ לפ בכי׳
צרויה כל המקדיש על יד־שלמית ואחיו: ליצהרי ה׳ כפכו׳ דתיק ל
כנניהו ובניו למלאכה החיצונה על־ישראל
לשטרים ולשפטים: לחברוני חשביהו ואחיו בני־ ב׳
חיל אלף ושבע־מאות על פקדת ישראל מעבר ל ו׳ ו׳ על פקודיה ג׳ תל׳ על
לירדן מערבה לכל מלאכת יהוה ולעבדת המלך: ל בכי׳ ויתן
לחברוני יריה הראש לחברוני לתלדותיו
לאבות בשנת הארבעים למלכות דויד נדרשו נ׳
וימצא בהם גבורי חיל ביעזיר גלעד: ואחיו בני־ ז׳ ב׳
חיל אלפים ושבע מאות ראשי האבות ויפקידם ל ואל
דויד המלך על־הראובני והגדי וחצי שבט המנשי ו׳
לכל־דבר האלהים ודבר המלך: ן
ובני ישראל למספרם ראשי האבות ושרי
האלפים והמאות ושטריהם המשרתים את־המלך
לכל־דבר המחלקות הבאה והיוצאת חדש בחדש נ׳ בטע׳ מלרע׳ ב׳
לכל חדשי השנה המחלקת ראחת עשרים ב׳
וארבעה אלף: על המחלקת
הראשונה לחדש הראשון ישבעם בן־זבדיאל ח׳ פ׳

ומשלם וחזקי • ויועאל ועבדיה • הרביעי לחדש הרביעי • ולמשלמיהו בנים זכריהו וכתניהו • ועשהם הלוים שמעיהו ובתניהו • אמריהו כהן הראש • ומבני שפטיה זבדיה •
ומבני אמר חנני • לבנימיני לכתי כן והוא חר מן שו מלין כתיב חד וקרי תרין וסי מזה ויאמר יי׳ אליו מזה בידך • מלכם תדכאו עמי • מהם ויאמר אלי בן אדם ריחוקה •
ישימות על־ימו שאול ירדו • בגד ותאמר לאה בגד • ובהו וארד בית היוצ׳ והנהו עשה • בנימי׳עות בן עמיהוד • חלבאי׳ דכה ישוח ונפל בעצומיו אשדת יי׳ מסיני באימאשת׳
נחר מפות • לבנימיני ועל מחלוקתו עשרי׳ • לגאיונים רבת שבעה • מנהסערה ויען יי׳ את איוב • וחברו מנהסערה ויען יי׳ את איוב • המפרצים ואצאה בשער הגיא לילה •

דשי

על אוכרות בית יי׳ • אוכרות כרם • היו בעזר כל אוכר ואוכר לתקונו ועל כל אחד
ואחד היה ממונה אחר • ומבוז בן גרמוס בן מסם נגיד על האוכרות • כמו כן
נגיד על אחת מאוכרות העזרה ועם מפרסים נגיד על האוכרות כל החמדכלין
כולם היו תחתיו • ליפרי כנניהו ובניו למלאכה החיצונה • מלאכ׳ מעשי חוץ לעי׳
בעיריס ובהריס ולכרות לרזים ולחפוב לבני׳ ולחרוש פרים על הקדם • לחברוני
חשביהו עד לכל מלאכת יי׳ • הם סוטרים על יותם פרעים עוסים מלאכת יי׳ בעבד׳
לירדן • ולעבוד׳ המלך • לף הם ממונים על יושבי בחלת המלך וחברו׳ המלך וכן
לפניהו לכל דבר האלהים ודבר המלך • בשנת החרבעים ובו׳ • ובם כל חמבוכות
הללו בשב׳ החרבעי׳ הין • לכל דבר המחלקו׳ • כל זה היה מתחילת מלכותו ולילך
ולגב מכחאר מספר הלוי׳ מספר ושולך מי היו ערי מחלקות דוד • הכחה והוכח׳
חדם בחרם לכל חדעי הפנים • פהיו יפרחל חלוקים לפנים עפר חלקי׳ וכל חלק
וחלק פעם תת המלך חדם והמלך נותן לחם הוכחות כרכתי׳ בספ׳ מלכי׳ ולפלטם
פני עם נכיבי׳ על כל יפר׳ וכלכלו תת המלך ואת ביתו והם מזומני׳ ללחו׳ מלחמתו
ולכל עבודתו בזה החדם וכל זה תחילת מלכותו היה • עפרים וחרבע אלף׳ חעֹפ
פהיו יפרחל יותר מיב פעמים כ׳ אלפים דוד לא כחר אלא חכמי חיל ועפירי העם
חפר יוכלו לעזוב עפקיה׳ ולעפוק בעפקי המלך׳ אבל עניי העם הפריבי׳ לפרנס
עפמם לא לקח דוד • הרחם לכל ערי כבחו׳ • יפבעם מן בני פרץ היה והי׳ רחם
לכל יב׳ ערי כבחות ולפי פהיה מן בני פרץ מכהו דוד רחם • ומקלות הנגיד׳ בר
מחלוקתו חמשיע עמו מקלו׳ • פר הצבא הפלימי׳ • מעו׳ כבור בניהו קוריהו פר
הכבא יותר מהפחר לבד מיפבעם פהיה מבני פרץ מקוריהו כמו כן רחם דכתי׳
הרחם לכל ערי הכבחות מעכי כבודו על דוד פהי׳ מבני פרץ כמוהו הכהן רחם
פהיה רחם עם חומרים פהיה כהן גדול ומיכו בן פחרי פדוק ואביתר היו כהנים
גדולי • גבו׳ בפלמי׳ • כדלעיל דכתיב מן הפלמי׳ המו נכבד ובו׳ והרביעי עפחא
תהי יוחב וזבדיה בנו אחריו׳ • פחרי עפחא בתחלת מלכותו מהרגו אבנר
ומתן זכריה בנו אחריו תחתיו על מחלוקתו • הפר מתחות היזרח • הזרחי •

רדק

אבל פלמות היה רחם לכולם כמו פחתר פלומו׳ ואחיו על כל אוכרות הקדמי׳ וכן
חתר כל המקדים על יד פלומו׳ אחיו • פלומו׳ הוא פלומית פחתר אחרי כן • והכתי
חתר כי אחיה על אוכרות בית האלהים ולאוכרות הקדמי׳ ואחרי כן חתר כי זיתם
ועוזיחו על אוכרות בית יי׳ ואחרי כן חתר כי סבוז בן גרמוס בן מסם נגיד על
האוכרות • ואחרי כן חתר כי פלומית ואחיו על כל אוכרות הקדמים ובומר •
ורחה כי מתחלה היה אחיה ממוכ׳ על האוכרות וכן זיתם ויחיאל היו גם כן ממוני׳
על האוכרות • אבל האוכרות היו חולקים לכל הקדמות פהקדימו בכל דור ודו׳
מדור המדבר עד דוד כי מהם היו מקדימים לקרבנו׳ ומהם היו מקדימים לבנין
הבית ומהם היו מקדימים לכלי בית ה׳ וכל אוכר מהם לברו והיה ממוכח על כל
אחד ואחד ומבוז היה ממוכ׳ על כולם וזהו פחתי ומבוז בן גרמוס בן מסם נגיד
על האוכרות ופלומית היה ממוכ׳ על הקדמו׳ פהקדימו מעמוז ולילך פהקדים
מעמוז ומהול לדוד ולבנר ויחיאל החבות לפרי הלפי׳ והמלות כלם הקדימו
על ידי פלומית • למלאכה החיצונה • המלאכה פהיתה חוכה לעיר לחטוב עפים
בעריות ולחפוב לבני׳ ולדות וכרמי׳ וגבות וסרדמי׳ על הקדם • והיה כנניהו ובניו
ממוני׳ עליהם • ומה פחתי על יפרל לפי פהיו בישרל מתנדבי׳ לכל מכה להקדים
מתבוחותיהם וירוחיהם והיו חלק ממונים לפוטרים ולפופטים על הממונים
תחתיהם לחסוך ולכנום ולהכניס בית ה׳: מעבר לירדן מערב׳ וכו׳ • קבת החרץ
חפר מעבר לירדן הקבת פהוח לבד מערב לחרץ שהיה לבד ירדן לבד כל חרץ
הגלעד בכללה היה מזרח לחרץ יפרל וכן כיוצא בכל מקום: בשנת החרבעי׳
למלכות דוד בדרמו׳ פי׳ לחלה חפר מעבר לירדן וכן כל הענין חפר הקדמי׳ היה
בשנת החרבעים פחרי חמר בתחלת הענין ודוד זקן ושבע ימי׳ ויתלך חת פלימת
וכו׳ • ויספרו הלוים וכו׳ • ויחלקם דוד מחלקות וכו׳ • אבל מחלקות יפרל היו
בתחלת מלכותו כמו פחתר למעלה ולזה רחפי הגבורים חפר לדוד המתחזקים
עמו במלכותו עם כל יפרל להמליכו וסופר עם הגבורים פסופר הכח׳ וגם
עשה ז׳ לחי יוחב היה הרביעי לחדם הרביעי והוא לא התריך לא חכלם׳ בתחלת
מלכותו כי חבב׳ הרגו: פר הצבא הפלימי׳ • לפי פהי׳ בניהו רחם לפלמי הגבורי׳
חתר עליו פר הצבא הא פלא חתר כן בחרים • הכהן רחם • יהוידע היה פהן גדול כמו פחתר למעלה בתחלת מלכות בית דוד ויהוידע הנגיד להחרן • ומחלקתו
פעוזבד בנו • פי׳ עתיזבד בנו היה גם כן על מחלוקתו תחתיו וזכריה בנו תחריו בתחלת מלכותו ונתן דוד זכריה בנו תחריו לרחם על מלחמתו •

כבכי החמתי לזרחי • מתפחת זרח • חלדי

והאלהים ז׳ בקרי׳ וס׳ ואלהים נסה את אברהם ויאמר אליו ׳ ויהי קול השופר הולך וחזק מאד ׳ ואשר לא צרה ואלהים אנה לידו ושמתי ׳ והאלהים אמר לי לא תבנה בית ׳ וירעיון איש יהודה ׳ והאלהים יבקש את נרדף ׳

הַעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מֵהָרֵי הַגִּטּוֹפָתִי לַזַּרְחִי ג׳
וְעַל מַחְלְקָתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
עֲשׂוֹתֵי־עָשָׂר לַעֲשׂתֵי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה הַפִּרְעָתוֹנִי ז׳ וכל עזרת רבו׳
מִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחְלְקָתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
שו אָלֶף׃ הַשְּׁנִים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר כ׳
הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחְלְקָתוֹ ג׳ מ׳
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ וְעַל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן־זִכְרִי לַשִּׁמְעוֹנִי ב׳ ה׳ ח׳ ו׳ מל
שְׁפַטְיָהוּ בֶן־מַעֲכָה׃ לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה ג׳
בֶּן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק׃ לִיהוּדָה ג׳
אֱלִיהוּ מֵאֲחֵי דָוִיד לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי בֶּן־מִיכָאֵל׃ ד׳ ח׳ ו׳
לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן־עֹבַדְיָהוּ 5 כתיב כן
לְנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל׃
כ לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־עַזַזְיָהוּ לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה 5
יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ׃ לַחֲצִי הַמְּנַשֶּׁה
גִּלְעָד יְדוֹ בֶן־זַכַרְיָהוּ לִבְנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־אַבְנֵר׃ ג׳ 5
לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלֶּה שָׂרֵי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְלֹא נָשָׂא דָוִיד מִסְפָּרָם ב׳ לוח׳ האחרן
לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלְמַטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת
אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם׃ יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל 5 רפ
לִמְנוֹת וְלֹא כָלָה וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא ח׳ ב׳
עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃ ולא ר׳ פפו׳ כ׳ ולא ׳ ולא ׳
וְעַל אֲצָרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת בֶּן־עֲדִיאֵל וְעַל־ יכח
הָאֲצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבְמִגְדָּלוֹת חצי הספ בפסוקי׳
יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ׃ וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה ז׳ כתי׳ ׳
לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶן־כְּלוּב׃ ל פוס הכפ
וְעַל־הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל שְׁבִּכְרָמִים 5 ׳

לְאֲצָרוֹת הַיַּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי׃ וְעַל־הַזֵּיתִים
5 וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי וְעַל־ 5 ׳
אֲצָרוֹת הַשָּׁמֶן יוֹעָשׁ׃ וְעַל־הַבָּקָר 5 ׳ 5
הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי הַשָּׁרוֹנִי וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים פרשי
שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי׃ וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל ק׳ י
הַיִּשְׁמְעֵלִי וְעַל־הָאֲתֹנוֹת יֶחְדְּיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי׃ כ׳ ח׳ ו׳ כ׳
וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהָגְרִי כָּל־אֵלֶּה 5 ׳ 5
שָׂרֵי הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃
וִיהוֹנָתָן דּוֹד־דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא 5 מל
וִיחִיאֵל בֶּן־חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ
5 לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ הַמֶּלֶךְ׃ וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל
5 יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר־צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב׃
וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי כח
יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים ו׳ בטע׳ לוכן
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי כָּל־ וענלה
רְכוּשׁ־וּמִקְנֵה לַמֶּלֶךְ וְלִבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים ג׳
וְלִכֹל־גִּבּוֹר חַיִל אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃ וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ ו׳ וכל לתקף רבו׳ יב׳ יג׳
עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי ל׳
לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלַהֲדֹם רַגְלֵי ל׳ ופס׳
כל סיפ׳ מל׳ אֱלֹהֵינוּ וְהֵכִינוֹתִי לִבְנוֹת׃ וֵאלֹהִים אָמַר לִי לֹא־ ׳
תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים ב׳
שָׁפָכְתָּ׃ וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכָּל בֵּית־ ג׳
אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה ד׳
בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי וּבִבְנֵי אָבִי כִּי ב׳ ׳ ל׳ פס
רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים ה׳
בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־ ׳
כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה ח׳

רדק

חלקי הגטופתי לעתניאל ׳ מפתח עתניאל בן קנז ׳ ועל מבטי יסרחל לרחובני כניד ׳ עד הנה ספר הגבורים סהיו רחמי המחלוק ׳ ועת׳ ספר הפרים סהיו רחמי המבטים נמיין כל מבט ומבט ׳ ליהוד׳ חליהו מיחתי דוד הנזכרי למעלה ׳ ולו מני ממות ׳ לן לחר מלכר הנזכרי כמו סחר זל ברדם מכתבנו ׳ ולה נמה דוד מספר׳ למבן עמרים סנה ולמטה ׳ כלומר כל חלק מסה׳דוד סנים עמר מחלקו׳ כל לחר מעמרים ונרבעה שף לה ספר חלק מעמרים סנה ומעלה ׳ כי חמר ה׳ להרבות וכו׳ ׳ ולף כמחמר הקב״ה למנות יסרחל לה חמר למנותם חלק מבן עמרים סנה ומעלה כי חמר להרבות ככוכבי השמי׳ ולין להם מסה׳כמו סחת׳גם זרעך ימכ׳ וכל חלק מספר דוד לה היו בכלל חותם סמכ׳ יוחב סהתחיל למנות כל יסרחל ולה כלה ׳ כי סני מבטים לה ספר כי נתע׳דבר המלך ז יוחב כמו מכתוב ויהי בזחת קבף על יסרחל ׳ ועל חוכרות המלך ׳ עתם סופר פקידיו ונזבריו על מלחכתו ועל חוכרותיו בבית ובסרם ׳ ועל הכרמים ׳ סמעי היה ממונה על הכרמי׳ לר חפיל העבבים ׳ וזברי היה ממונה על הכרמים בשעת לקיפת הפירות והעבבים מהבציר וחילך כמו שתמרו לחוכרות היין ׳ חובל היומעלי ׳ סהתגורר בחרץ בני הנר ׳ ויחיחל בן חכמוני עם בני המלך ׳ סהיה מלמדם ומגדלם ׳ ולחרי לחיתופל יהודע׳ כלומר לחרי סמת לחיתופל והיה יועץ המלך היו יועציו יהודע ולחיתר ויוחב היה שר בבל ׳ ויקם דוד המלך על רגליו ׳ להחזק וקם מהחזק סהיה סם כי כבר נפל למעט׳ מכתוב בספר מלכי׳ והתחז׳ והלך למקו׳ מבוח להחסף סם כל יסרחל וקם על רגליו ודבר חליהם לת כל הדברי׳ החלה ׳

רע

חחרמה ׳ לחרום החרמה ׳ עזרי בן כלוב ׳ היה ממונה על כך לנוות לחרום החרמה והוח נותן להם הבקר וכל כלי המחריסה ׳ ועל הכרמים ׳ לעדור ולזמור הכרמים ׳ ועל מבכרמים ׳ הוח חוכרות היין ׳ ועל הזיתים ׳ לנוטען ׳ ועל הבקר הרועים בסרון סרטי הסרוני ׳ הבקי בעניינם ׳ היומעלי ׳ היודע בטיב עסקן של גמלים ׳ ועל הבקר חמורים ׳ כי ההברי׳ ומבי׳ חחל בסדה לכן מכהו על כתפו ׳ מגדלן ונותן מלחם מלמדם תרבו ׳ והומי החרכי רע המלך ׳ מומביכו קריית ספר תרגו׳קריתך רחרכי ׳ ומדרש רבו כמחטח דוד בבת מבע מחל לחומי החרכי סם יסוב בתמובה סם יקבלהו חקב״ה בתמובה לתת לו לרוכה לחטלו ולחר לו כן למרעהו חמר רעה לו דמממון תרגומו מומביכיה ׳ ולחרי לחיתפל ׳ לחחר מתת לקח לו דוד ת היודע ולביתר במקומו ׳ ויקחל דוד ת סרי יסרחל ׳ חלו הסרים סרי מבטים כדכתי׳ לעיל ועל מבטי יסרחל לרחובני ׳ ועל מבטי יסרחל ובני יסרחל ולה הלפים כדלעיל ׳ ועל חלקות סוטריהם ׳ ועל הכרמים ומקנה למלך ׳ חותן ממזכיר לעיל על חכרות המלך ועל הכרמים ועל הזיתי׳ והמקנה הסרוס סהיו על הבקר׳ ועל סנמלי׳ ועל חכרן מכל מין הבהמה קרוי מחנה כדכתי׳ וגם מקנה בקר ועדן הרבה היה לו דקהלת ׳ כל

רשי

ועל מבטי יסרחל יכבר חמרנו רחמי המחלקו׳ לחמר לדוד ועתה מכפר מי חיו סרי מבטי יסרחל סר על כל מבט ומבט ׳ ולה נמה דוד מספר׳ למבן כ׳ סנה ולמטה ׳ פתרו׳ כבר חמרנו סמנה יסרחל וחלקן למחלקות וגם חלוי׳ מנה ויסים׳ על עבודת׳ וכל זו סמנה לה מנה לחר מהם פחו׳ מבן כ׳ ׳ ככוכבי השמי׳ כמו סחין יכול לחים למנו׳ כוכבי השמים כך חין יכול למנות ׳ ולה כלה ׳ פתרו׳ ועוד חני חומר לך הלה יוחב התחיל פעם לחרת למנות העם למעלה מעשרי׳ ולה כלה ׳ ויהי בזחת קבף על יסרחל ׳ מלוקו קבת סמנה היה קבף על יסרחל לפי מעלה במחשבתו למנו׳ כל יסרחל ולעבור על הפסו׳ חפר חם יוכל חים למנו׳ת עפר החרץ וגו׳ ולעבו׳ הפסו׳ הבט כח השמימה וגו׳ ׳ ולה עלה המספר ׳ פתרו׳ חלפי מחוי חומ׳ החל למנו׳ ולה כלה לה מנה כי חם מעט סהרי לה עלה מספ׳ המנוי׳ בספר ממוז כמספ׳ המנוי׳ כחן ברברי הימי׳ חף חבי׳ ומחה חף ויהודה חרבע מחו׳ ומבעי׳ חף ובמוז סמנה מחות חף ויהודה חמם מחות חף ולת סבי מכפרי׳ הו מספרי׳ מכחן לחר בממוז ולחר כחן חף כך הוח לה עלה המספר במספר דברי הימי׳ כי חומו המספ׳ סמנ׳ לה כתב בממוז כי חם קבת מן המספר מפוס פער ולבו׳ סנגפו לפילו על חומן מעט וכחן מפו׳ כבוד דוד לפילו חם היה המספ׳ יותר היה לחרו לפי סהי׳ תמעט פלה על חנס היה קבף על יסרחל סהרי כבר מנה הרבה מיסרחל ועוד מפו׳ כבודו סהיו כולם לו עברי׳ כיום לחר ׳ ועל חכרות המלך ׳ לכרו׳ כמף וזהב כל זה הולך ומספר לגדולת דוד ולפילו מי סהיה ממונה על החנוות פלו ׳ ועל החכרות בפרם ׳ ועל מה פגרל בפרם תבוחו׳יין ושמן וכל מיני חוכלין ומשקין ׳ בערי׳ לחסם הערי׳ ולחסם ערי המלך ומגדלותיו ׳ ועל עוסי מלחכת הסדה לעבודת

מצות יי אלהיכם ה׳רמבי׳ בקריאה וסים לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ׳ שמר תשמרון את מצות יי אלהיכם ׳ את הברכה אשר תשמעו את מצות יי ׳ והקללה אם לא תשמעו אל מצות ׳ ועתה לעיני כל ישראל קהל יי ׳ במשקל ד׳רנשי׳ בקריאה וסי׳ והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ׳ לא תעשו עול במשקל ׳ לזהב במשקל לזהב ׳ כל כלי עבוד קדמא דפסוק ׳ ודבתריה ולמזבח הקשרת ׳ בכתב ב׳ וסימן ויאמר חורם ׳ הכל בכתב מיד יי עלי ׳ ואמץ ב׳ פתחין וסים חזק ואמץ אל תירא ואל ׳ חזק ואמץ

בְּנִי הוּא־יִבְנֶה בֵיתִי וְחַצְרוֹתָי כִּי־בָחַרְתִּי בוֹ לִי לְבֵן ה׳ ויקל
וְאֵנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב: וַהֲכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ עַד־ כ׳
לְעוֹלָם אִם־יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה
׃ וְעַתָּה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה וּבְאָזְנֵי
אֱלֹהֵינוּ שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם ג׳רמבי׳
לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם
אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם: וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְּנִי דַּע אֶת־אֱלֹהֵי 5
אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי כָל־ ג׳. 5
לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת מֵבִין אִם־ ר׳ תל׳ ב׳
תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יַזְנִיחֲךָ לָעַד: רְאֵה 5
עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת־בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק ג׳רנשי׳
וַעֲשֵׂה: וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־ ה׳תויק רנשי׳
תַּבְנִית הָאוּלָם וְאֶת־בָּתָּיו וְגִנְזְכָיו וַעֲלִיֹּתָיו וְחֻדָּרָיו בחוק׳ ל׳ ל׳
הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת: וְתַבְנִית כָּל אֲשֶׁר הָיָה חס׳
בָּרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְלִכָל־הַלְּשָׁכוֹת ב׳
סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וְלַאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים: 5
וְלַמַּחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת 5
בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי עֲבֹדַת בֵּית־יְהוָה: לַזָּהָב
בְּמִשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכָל כְּלֵי ד׳ רנשי׳
הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה:

ועשה אל תירא ׳

רשי

כל ישראל ׳ כגר כחוזר ׃ ובחזקי שהיו ׳ לפני אלהיכם דומין לתם נכבים היום כולכם לפני יי׳ שהיה ׳ וכן ויעמד המלך על העמוד תמר לפני יי׳ שמרו ודרשו כל מצות יי׳ אלהיכם ׳ זה תמר לכל ישראל יחד ׳ אבל למלחמה תאר לפני כל ישראל ועבדהו ׃ בלב שלם ׳ בלבב שלם לא כאחר שיהא מתפלל בשמי׳ וכן יפר הפיוט שני לבבו׳ לך כאחד לאחר ׳ ורוממתיו ויהיה לבבכם שלם עם יי׳ שהיו מלמים לא כתיב הלא שלם כל שני לבות יהיו לב אחד שלם וכן מפורש בס׳ ושפרו לבכם ואח׳ תעבורו מלמד שאין למלאכים שלא לב אחד ונם לעתיד לבא יהיו כן כדכתיב ונתתי להם לבבם לחילה ׃ כי כל לבבות דורש יי׳ ׳ כאן וכפל לומר לבבות כל לבבות דורש יי׳ בין טוב ובין רע ׃ וכל יצר מחשבו׳ מבין ׳ בכ׳ שניהן קורין ׳סנפר׳ ויצר מבין הכ׳ הא מהלרש עתיד לחשוב ׃ אם תדרשנו ימצא לך ׳ לכך יהי אומר לעיל ודרשו כל מצות יי׳ ׃ חזיקך לעבר ׳ יעזבך יהי כתי׳ כאן שלא יזניחך אהוה קשה אמרו כאן והחזיקו זכח יי׳ את מזבחו ׃ כי יי׳ בחר בך לבנו׳ בית למקדש ׳ לא לבנות לו לדור בו כי הפעמים ומתי הפעמים לא יכלכלוהו שלא למקדש לעולם ׳ תרגום הלוקח מקרקע מקדש רבתי ובפעמי הקדתיך כופלי המקדש והוא החרוץ ולא בחר בך מפני שאת מעובח מפת׳ אבני׳ שלא למעטו ולמען רחמיו לכך חזק ועשה ׃ תבנית האולם ׳ תרגמו ורחבו ובגהו כדכתיב באולם והאולם על פני היכל הבית וגו׳ ׃ ובזכיו ׳ מקום אוכרות קדשי מוכחים ׃ תאר היה ברוח עמו ׳ כאשר הראהו אמוצל הרוחה כדכתיב לקחני אמה יבך דוד ואמוצל הרוחה ורבותינו אמרו ויעש ויאמר חיפה אמוצל הרוחה ודוד ויאמ׳ הכה בגוויות ברמ׳ עוסקין היו בבניינו של עולם הוה אות התקדש ולמד לו אות׳ מפה אם אתה יכול ללמוד בכאן ׳ סביב לאחרו׳ בית שהי׳ ולאחרות הקדשים ׳ ולא פירש חוזה מקדשים אשר הקדים דוד ורחבי החצות ובאותו פרק היו מתוכי׳ עליו ער מבנו בית המקדש לבל אוכרי אז תמיד היו כל עוד שהבניין קיים ולמחלקת הכהני׳ והלוים מחלקו לכ׳ מפתרות כדלעיל כל זה מפר לו ׃ ולכל כלי עבדת יי׳ ׃ משקל מה וכמה כל כלי וכלי כמפורש לזהב במשקל לזהב ׃ לכל כלי עבודה ועבוד׳ ׳ לכל כלי הכסף במשקל ׃ וכרותיה׳ זהב ׳ משקל כל כר וכר ׃ במשקל מנורה ומנורה ׳ כי עשרה מנורות עשה ׳ בעבודת מנורה ומנורה ׳ ומשקל כלי עבודת מנורה מלקיחה ומחתותיה ׳ ונם משקל מלחות המערכת לערוך עליו לחם הפנים ׳ למשקל מלחן ומלחן כי עשרה מלחן ומשקל הכפף לפלחות מבעוד׳ מפפיטין עליהם הקרבנו׳ ומשקל המזלגות והמזרקות ׃ ולכפורי הזהב במשקל ׳ כפורי כלי שרת לקנח בכלים הדם מהם ודוגמת בפרק קמץ בבבא מציעא ההוא גברא דכפר ירויה בגלימא דחבריה וכל כפרה לשון קינוח וחטוי הוא ׃ זהב מזוקק ׳ כמו כסף מזוקק ׃ ולתבנית המרכבה ׳ הם הכרובים שהשכינה רוכבת עליהם ׃ לפורשים ׳ כלות׳ הפורשים והמוכבים על הארון כהאמר והיו הכרובים פורשי כנפים וגו׳ ׃ הכל בכתב ׳ פתרון הכל בכתב מדר לי מסום משקל ומשקל על כל כלי וכלי מפי הגבורה ׃ כל מלאכות התבנית ׳ תבנית הבית חכמני והסכילני כמו תבנית תורך ורוחב ונובה והכל דרש מפי הגבורה כמו שניהן הר הבית היה חתם תלות חתם על חתם תלות חתם דרש תורך החבר תלה בחתם ורוחב חתמים בחתמים חתמים פעמים חתמים הם כח תלות ׃ לא תוכל לחתם רמעות להיות חתם תלות חתם תלות והוא מיוסר בפילוק קיובה על שבת חנוכה התחיל מנשה לח לחפריס ולפריס את מנשה ברוח הקדש ולמד לדור כן ׃ חזק ואמץ ׳ כדי שתתקיי׳ מלכותך כמו שהבטחתיך הבא והכינותי מלכותו עד עולם אם יחזק לעשות מצותי וגו׳ ׃ והנה מחלקות הכהנים והלוים לכל עבודת בית האלהים ועתה בכל מלאכה ׳ כלומר הכל ערכתי ושדרתי וזמכתי לך מחלקות ופיעלים ואין לך לעשב כי אם מיר לבנות הבית ׃ המתוכנים על הפועלים ומוטריה׳ ובל העם לכל דבריך ׳ לעשות ביוויך ׃ מלאכה בני אחד ׳ ונפעלו אם היו מלה לו די לבנותו ועוד עמוד בער ורך ׃ והמלאכה

אבן עזרא

דע את אלהי אביך ׳ כמו וידעת את ה׳אלהיך ואמר אלהי אביך אל מיפמוך על הקבלה עד מידעם מעבמו ׳ וכל יצר מחשבות מבין פעלת הלב נקריאת יצר ׳ לפי שהלב פועל ויצר במחשבה העניני׳ הן לטוב הן לרע ׃ ובזכזיו ׳ פי׳ אוכרותיו ׃ כל אשר היה ברוח עמו ׳ ברוח נבוא׳ כי על פי רוח הקדש ידע כל תבנית הבית הן על ידי עבמו ׳ הן על ידי מתוכל הנביא ׃ למנורות הזהב ׳ הם המנורות עשר מעשה שלמה לבל מנורת בפף לא מבלתו מעשה לב מה הוא ולמנורות הבפף ׳ וידוע כי עשה מנורות בפף להיות בלשכות הכהנים להאיר להם בהיו לוכלים ושוכבים שם ׳ ומנורו׳ הזהב היו בהיכל עשר חתם מימין המנור׳ מעשה מעשה וחתם מתמל וכן שלחנות הזהב היו ללחם הפנים ומולחכו׳ הבפף לפחות עליהם ולתת עליהם בשר העולה כשהיה מבחיה ולעפי שלא זכר זה בספור בנין הבית למדנו זה מבנין הבית שדוש וחזקיל בחורבה הבבוה ׃ ולבפורי הזהב ׳ פירשו רזל מזרקים שלחנו ורם הבפין בחולי מקבה ליה בשפת מזרק דבתיב בפורי זהב ׳ ונקדילו כן על שם שמקבה בהם הבפין כמו שבפר לה בבליקה דפרש שעניינו מקבה ׃ וכן בל לשון בפרה ׃ ולתבנית המרכב הכרובי׳ זהב ׳ פי׳ לתבנית מרכבות חיות הקדש כי בהם פני הכרוב ׃ לפורשי׳ ומוכבים ׳ פי׳ להיות פורשים ומוכבי׳ בבנפיהם על הארון בריח ה׳ ׃ הכל בכתב מיד ה׳ ׳ פי׳ הנה לך הכל בכתב מבורר כמו שהוא מיד ה׳ על בל מלאכו׳ התבנית כי בבוזה בחכמה חלם׳ לה כמו שבתבנו על יד משה הרואה ׃ ועתה בכל מלאכו׳ לבל נדיב בחכמה לבל עבודה ׳ על דרך בל אשר ידבנו לבו לקרבה ל המלאכה לעשות אותה ׃ בלומר עתה עתלים בכל מלאכה ובכל אשר יתבדבו לעשו׳ אותה ׳ והשרי והעם הם מזומני׳ לבל דבריך ׃ ונער ורך וכו׳ ׳ אמרו כי בן ל׳ שנה היה שלמ׳ כשמלך כי בחותו פרק שנולד הוא משפר ענין חכמה ותמר ׳ ואומר ויהי לבשתים ימים ויהיו גוזזים לאבשלום ׳ והרב חכמה וברח לגשור והיה שם שלש שני׳ הרי חמש שנים ושב אבשלום לירושלם והיה שם שתים הרי שבע שנים ׳ ומרד בחביו וזהרג אחרי זה ויהי רעב בימי דוד שלש שנים הרי עשר ׃ ובשנה אחרינו מבה דוד את יפרעל וכתיב ויסוטו בארץ ששה חדשים הרי יח ובשנת מותו היה שנת ארבעים למלך דוד תקן המשמרות הרי ב׳ הזהב

והמלאכה גדולה כי לא לאדם הבירה כי ליהוה אלהים: ג וּבְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־אֱלֹהַי הַזָּהָב לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים לָעֵצִים אַבְנֵי־שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פּוּךְ וְרִקְמָה וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב: ד וְעוֹד בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי סְגֻלָּה זָהָב וָכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהַי לְמַעְלָה מִכֹּל הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ: ה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים כִּכְּרֵי זָהָב מִזְהַב אוֹפִיר וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף מְזֻקָּק לְטֹחַ קִירוֹת הַבָּתִּים: ו לַזָּהָב לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וּלְכָל־מְלָאכָה בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאת יָדוֹ הַיּוֹם לַיהוָה: ז וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ: ח וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים זָהָב כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וְאַדַּרְכֹנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף כִּכָּרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמוֹנַת אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה אֶלֶף כִּכָּרִים: ט וַהִנְמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית־יְהוָה עַל יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי: י וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה: יא וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: יב לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: יג וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: יד וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: טו וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי נַעְצֹר כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל

הזהב לזהב והכסף לכסף. כלומר הכנותי הזהב למיתן מצריך זהב וכסף למיתן מצריך כסף: לחבני פוך וקיקי'. פי' ובגרי רקמ' וחבני פוך. וכל חבן יקר'. לקירו' אבית כמו פתחי בבנין חבית. ויפה תת הבית חבן יקרה לקירו' חבית ולרפד': והפוך הוא הפציר מהוץ לחבני הכחול. הן חבנים יקרות פינס בעין חכחול: מכל הכינותי. מכל חשר הכינותי: לטוח קירות הבתים. והלח בזהב היו טוחים הקירות מבחוץ. ולת כל הבית כפה זהב ולזה חמר כי הכסף הכין לטוח הקירו'. פחמר כי לטוח טעמו לפלטת ככרי זהב מזכר. ובדברי רזל לטוח תת קירות הבית וכי כסף היה והלח זהב היה חלח למה קורין לותו כסף פהיה מכסף כל בעלי זהבים: ולרכבים רבו. מטבע ידוע חכלם: חלהי ישרחל חבינו. חבינו פה חל ישרל וחכר הנה יעקב חבינו על בנין הבית לפי מיעקב חבינו חת'חלה לבנות בית זהו'כמו מבתוב והחבן הזחת חשר חתי מכבה יהיה בית חלהים ובב"ר מפרש כי על פה הנרבה חשר התנדבו זכרו ישרחל חבינו פהיה מהוץ היה תחילה לבורי'סב'וידד ועק'כדר לתת'תהו לתת'לדורו'פיהיו כודרי'בעת כרת': יעקב פתח בנדר תחלה לפיכ'כל מי פהוץ נודר לת יהח תולה תת הנדר חל בן. חלי לחבהו כחיב חשר כפבע לה' נדר לחבינו יעקב לחביר חבריהם לחביר יפחך לח כחשר חלח לחביר יעקב תלה תת הנודר בחי פפתח בו בתחלה. רבי הונח בפס רבי חודי חשר כתיב ויפתחו חתם על התנדבם וכו'. ויברך דוד תת ה' וכו' ברוך חתה ה' חלהי ישרל חבינו חלהי חבריהם חלהי יפחק לת כחשר חלח לחבי ישרל תלה הנדר בחי פפתח בו בתחלה: לך ה' הגדולה והגבורה וכו'. כלומר כל הגדולה הזחת והגבורה פהיתה לי והנפח פחיתה לי על כל הגוים והתפחר' היה לי הוד וכבוד עליה'. הכל הוח כמו פחת'כי תמך הכל ומידך כחנו לך: כי כל בפחי'ובחרץ. לך ה' הממלכה. כלומ'חשר בפחים ובחרץ לך ה' היח הממלכ' פחתה מולך ומופל בכל חשר בפחים ובחרץ. והמתנפח לכל לרחם לכל חם'מחוכ'לרחם הרחפי'והמלכי'חתה הוח המתנפח'על כולם ולית'לרחם לל לכל חם'מחוכ'לרחם ורבותינו פידשו כי כל המתנפח'להיו'לרחם וכל פהו'רחם על דבר חינו שח מתך כי חפי' רים גרגות'מן פמיך מתנו: ותופבים

והמלאכה גדולה. וחם תחמר תקטין הבית זה חי חיפפר כי לח לחדם הבירה כי חם ליהוה הגדול והנורח חפר לח יכלכלוהו הפחים ופחי הפחים וחעפ"כ חל תבהל לבנות בית גדול כזה כי חינו בכל כחי הכינותי לבית חלהים הזהב לזהב והכסף לכסף וגו' לפיכך חין לך טורח גדול כל כך: חבני פחם ומלוחים. דונפח המפבן חבני פהם וחבני וגו': חבני פוך ורקמה וכל חבן יקרה. לתת בקירות הזהב ובכלי כסף: וחבני פים. לעמודים ולפלחנות ולרכפה: ועך ברפותי בבית חלהי. פתרון מדוב רפון פרכיתי בבית שהי: ים לי מגולה. קבפתי לי קבופת זהב וכסף כרפיר'לפניהו: מזוקק. לבן הרבה: לטוח קירות הבית. וחין חרס יכול לטוח פוס דבר לח בכסף ולח בזהב כי חם פיהיה מזוקק לזהב לזהב ולכסף לכסף ולכל מלחכה. נתתיו ביד חרפים. חומנים וזהו חפר הכינותי לבית המקדם וחעפ"פ פקבפתי כל זחת ומי מכם פמתנדב למלחות ידע היום לי'להביח זהב וכסף וכל דבר לבנין דונמ' כל כדיב לבו הביחו חת וכזס: ולמלחות. דונמ'ומלח'יד חחרן וד בנין ותרגומו ויתקרי' קרבן דחהרן: ויתנדבו פרי החבו וגו'. חותם מכתו'למעלה על מכטו יפר'וגו'וכתו'כן למעלה ובני יפר' למקפרס רחמי החבות וגו': ולפרי מלחכ'המלך. וגם פרי עבודת תרפ' המלך ועל מכפרמי המלך וגו'כרלעיל: וחדרכני רבו. קמו"ם בלע"ז: כתבו לזוכר בית יי'על יד יחיל הגרפני. פזיה כנוד על החוכרו'כדלעיל בני יחיל זיתם ויל יהוח על חפרו'בית יי': כי בלב פלם. בלב חח'כתבו ברצון כפס'ולח בפני לבבות פיש חרס פנותן בעל כרחו ולח בפפס חפיצ'לו פמתביים מחרי'והו'כקר'פני לבבו' חבל חן ברצון נפפס כתבו כולם: וגם דוד המלך פמח פמחת גדולה. ולח תחת'כהם ולח יותר מכולם לכך חמר וגם דוד המלך פמח וגו'ות' מכולם כי הוח הוח בעל המעפה דונמ' הריס כזלן מפני יי'זה קיבי יותר מכולם מפני חפר ירד עלין יי'בחף: ויבר'דוד חת יי'לעיני כל הקהל. פתקהיל כדחת' לפיל ויקהל דוד ויברכם על התנדבם: ויחת'דוד ברוך חתה יי'שהי ישרל חבינו. לפיכ'ה זכיר ישרל יותר מחברים ויפחך לפי כי יעקב גם הוח כדר דכתיב וידר יעקב כדר ישרל חבינו. ישרל סבח וגם בב"ר מפורש כך נדרתי חלי דוד ועמי כתו ישרל סבח וכל המודר כריך להזכיר בנדרו ישרל וכן חמר כדר לחביר יעקב:

מעולם ועד עולם. חת'דוד גר חחד היה ויתרו בין עם מלות חלף ותמר ברוך יי'חמר הפיל לתכס בגלי גדול הוח זה לכל ישרל ולהני הריבי מוסיף לברך תת הבה יותר מיתרו: לך יי'הגדולה. כתן סבח לבה"ב סבת"ן לו כל כך כח לקבון ממון כזה לבנין בית המקדם דכתיב הוח יבנה בית ומתך ליה ליי'בעבו'עבדך ובך לבד עמיתי תת כל הגדולה וגם למון גדולה כופל על בנין בית המקדם כדכתיב והבית לבנות לי'להגדיל למעלה: לך יי'הגדולה. חעפ"פ מקבפתי כל הממון הזה לבניין בית המקדם מקרית נדולה חתה נתת לי כל הגדולה הזחת: והגבורה. סבתת לי גבורה להלח'עם הסונחים ולבזו פלכם לפנין לבנות הבית כדלעיל חחר סבלחם עם כל חויבי ונכחס כתיב גם חותם הקדיש המלך דוד וגו': והתפחרת. כל סבחות חו סבחו על סבתן לו הב"ה כח לקבן ממון לבנין בית המקדם מקרית פחר דכתי' לפחר מקום מקדמי וגם למעלה כתיב לפס ולתפחרת: והנצח. סבתן לו הקדוש ברוך הוח נכחון לפלול פלכ הגוים לכורך הבנין: כי כל בפמים. לך הוח חפילו על מה פעל הפמים חתה מופל כל פכן על מה פבחרן לפיכך חתה יכול ליתן נדולה למי פחתה רופה: ובחרץ. חתנחתת פפס מפתייר הפסוק ומופב למעלה היינו כדפיר'חתי לך יי'הממלכה והמתנפח לכל לרחם. פתרו'מלך בפר ודס חם נתן לעבדו לח'פרריה וממלה במלכות לח'פרריה הפר הוח עבדו בכל מקום פהוח חבל המלכות הינו פל מלך ומי פמלכות פלו חין העבר המופל פלו חבל הב"ה פלו הוח העבר המזכה למופל וגם המלכות פלו הקוטרייחה בלע"ז לפי'כתב לך יי'הממלכה והמתנפח'עליה דחפי' רים גרגותן מפמיין מנו ליה. ועוד פירפו והמתנפח לכל לרחם כפעבחנו לך בל ההודחות וחין לך עוד פבח לחר עדיין חינו כלום פהמפבח עותד לרחם הפבחות וכן כפפיים דוד כל תוספבחותיו כתילי הוח מתחיל מזמו'החרון פירו לי'פיר חדם כלומ'כל הפבחות חדפים הם כחילו לח'פבחנוהו מעולם. כ"ך פי' לי' ר'לליעזר ב"ר מחיר ב"ר יפחק מחורליכם וכן בחגיגת ירופלמי כמדומה לי: והעופר והכבוד מלפניך. מידך הכבוד נופל על העופר כדכתיב בזו כפף בזו זהב וגופ' וכמו מחפר לחבינו עפה לת כל הכבוד הזה כלומ'כל העופר פקבלתי מידך הוח כי לתה מופל בכל ובידך כח וגבורה וגו': ועתה שהינו מודי'חנחנו לך. על פחלקת לפ"מ פטובך: וכי מי חני ומי עמי כי נעבר כח להתנדב. פרחקנו עפמנו להתנדב כל כך בזזת הנדבה ולח פקבלנו חלח פמך הכל וחלקת לנו פעם:

וברי ה׳ בקריאה וסי׳ ודברי דויד המלך הראשונים והאחרונים הנם כתובים ד״ה ׳ ודברי רחבעם הראשונים והאחרונים ד״ה ׳ ודברי שנאת סבבוני דתהלות ׳ הויד
כבור הודך ׳ ויתר דברי בנשה ותפלתו אל אלהיו ד״ה ׳

ומידך נתנו לך׃ כי־גרים אנחנו לפניך ותושבים ל׳ ו׳
ח׳ דנצי׳ ו׳ ב׳ לעיל ל׳ ואל ככל אבותינו כצל ימינו על־הארץ ואין מקוה׃
יהוה אלהינו כל ההמון הזה אשר הכינונו לבנות־ יו
לך בית לשם קדשך מידך היא ולך הכל׃ וידעתי חוש ק׳ ג׳
אלהי כי אתה בחן לבב ומישרים תרצה אני בישר
לבבי התנדבתי כל־אלה ועתה עמך הנמצאו־פה ל׳
ראיתי בשמחה להתנדב־לך׃ יהוה אלהי אברהם
יצחק וישראל אבותינו שמרה־זאת לעולם ליצר ד׳ דסתי׳ כ״ג ח׳
מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך׃ ולשלמה לב
נתן לבב שלם לשמור מצותיך עדותיך וחקיך ח׳ אל׳ ב׳
ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר־הכינות׃ יו
ויאמר דויד לכל־הקהל ברכו־
נא את־יהוה אלהיכם ויברכו כל־הקהל ליהוה׃
אלהי אבותיהם ויקדו וישתחוו ליהוה ולמלך׃ ע׳ חס׳ ככתי׳ ב׳
ויזבחו ליהוה זבחים ויעלו עלות ליהוה למחרת כ ל׳ יחד בתחלת
היום ההוא פרים אלף אלים אלף כבשים אלף
ונסכיהם וזבחים לרב לכל־ישראל׃ ויאכלו

רשי

תיך נתנו לך, ומה אנחנת לנו מידך נתנו לך מתנת. כ״ן הנושא בתקום ב״ן
מנוח נתנו לך: כי גרים אנחנו לפניך, ואין לנו חלק ונחלה בארץ ולא תחזיק
שלנגר בה דומת׳ כי גרים ותושבי׳ אתם עמדי: ככל אבותינו. אדם שים לו בנים
ומתנ׳ ומכר כל הנחלו׳ ואם בחים בנים לגור בחות׳ בחלה ליתים ומני׳ הם נקרחים
גרים ותושבים לבל אבותינו היו תורחי׳ וכן את׳ דוד אמו אין כן חלה גם אתה ונם
אבותינו כלנו גרים ותושבי׳ בעולם רכתיב לך סמים חק תבל ותלוחה
אתה יסדתם: ככל ימינו על הארץ, מפורש במדרש קהלת ולא כבל החיל ולא
בשוק המורח העומד כל ליתים ומניח לו לפעמים אחת עומד כל שלש בבל בנפי
ההרים שים לה בנפי׳ ואין לה כל: ואין מקוה, אין מי שים לו תקוה פלה ותות:
אתר הביאונו, דונמ׳ אתר הביאונו: וידעתי אלהי כי אתה בוחן לבב. אתה בוחן
מי שים לו שני לבבו׳ אחד לטוב ואחד לרע: ומשרים תרצה. ולב טוב ויוע׳ תרצה
וכי אני יודע שביושר לבב מיסרתי לטוב לבבי ללב אחד בהתנדבתי את כל זה
ואין עמך שהתנדבו פתרו׳ בפלי׳ כי בקי ויודע ובפל אחרים אינו יודע שלש מה
מרחיקי שבשמחה התנדבו אני אומר: ועתה עמך הנמצאו פה ראיתי בשמחה
להתנדב לך, כלומר ראיתי שעמחו בהתנדבם ואינו יודע אם תרצון לבם היה
כתמיה ויעמחו העם על התנדבם: הנמצאים כאן הם הבתובים
למעלה ויקהל דוד את כל שרי ישרא׳ וגו׳ אבל עשירי ישרא׳ בולם אתר בבל עיר
ועיר לא נמצאו פה ועל כן רבונו של עולם נתמעטה הכבוד שלהן היו שתר כל
ישרא׳ בלא תתרבה הנרבה: שתרה זאת לעולם. וזכור לנו זאת הנרב למצוה
רבה ולדקה: ליצר מחשבות לבב עמך. כי יצר שבי לבבם ומחשבות לטובה
וזהב הוא על כי אתה בוחן לבב וגו׳: והכן לבבם אלה. שבי לבבם אלה להיות לב אחד אלוף וכן תפרם ואלחה בני תן לבב אלה שם שהיו לעשות
תכיותיו וגו׳ וכן בקש אלחה יהי יי׳ אלהינו עמנו עד והיה לבבם אלם: ולבנות הבירה אתר הכינותי חפ״ייטפי בלע״ז ואתה לפי שכיונתי הבל לפיכ׳ בקול לבלחה
לבנות ולבבר אתה ירך בו: ויאמר דוד לכל הקהל. מוסב על ויקהל דוד את כל שרי וגו׳: ברכו יי׳ אלהיכם. שהי תבותיכם לו אמר שהכח דמעמע ולו אלהי
תבותיהם לפך כאמר ברכו את יי׳ אלהיכם וסם אמרו שהיו אבותיהם מתוך ריבוי לפנין ואחתת קדושתו: למחרת היום,
אותו היום על ועד זה סדבר דוד כל דבריו כי אותו היום לו היה להם פנחי כי כשהלכו מן הוועד עסקו לקנות בהמות לכורך הקרבנות עד הלילה ולמחר וזבחו ליי׳
זבחים וגו׳: פרים אלף כבשים אלף ונסכיהם, דונמ׳ שים אחת עתודים אחת ונו׳ שיעור אחד לכולם: וזבחים לרב. כן דרך המקרא לדבר בפחבר בפנים ובפלפם
דברים מניח הראשון עד לבסוף ומפרש האחרון מיד וכן ויבוא לבן בתהל יעקב עד ויבוא בתהל רחל והלה כבר נאמר ויבא לבן בתהל יעקב הוא תהל רחל ולא לה
אפה הוא מוסב על האחרונות ומוב מפרש הראשון ויבא תהל רחל מתהל לאה תחלה ויבא בתהל רחל מתהל לאה הלך לו אהל רחל לפי שדברים אחרים כריך לומר על
זה ואחל לקחה וגו׳ ומוב אין כופל לומר ובתהל מתי אתה הבא כמי כריך לומר על הזבחים דבריס אחרים ויאכלו ויפתו ביום ההוא ונום׳ ואם היס אומר
ויזבחו לי׳ זבחים היה מפסיק בין הזבחים והעולות בדברים אחרים וכדי שלא להפסיק לא אמרו אלא מיד והמתין עד בסוף ואומר וזבחים לרב ויאכלו ויפתו וכן הרבה
דונמ׳ ואכלו ויפתו לפני יי׳ דונמ׳ ויקח יתרו חותן משה וגו׳: וימליכו מניח לשלמה בן דוד. כבר המליכוהו פעם אחר כתכתי במלכי ויקח כדוק הכהן את קרן וגו׳
ומשחו שם לשון נסיכה ומלוי ומלוי משחו את שלמה דוד כוה למשחו כדי להוסיף שלבן על עוזרי תרוניהו להמליכו וימשחו ליי׳ לנגיד ולמון כנוכו תרגום של
הכו ועל שם אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם: ולצדוק לכהן. לפי שמשח אביתר את תרוניהו: ויעש שלמה אביתר את תרוניהו: ויעש שלמה על כסא יי׳ למלך. כאן נופל
אתר מלך על כסא יי׳ שהכתוב מלין עליו מי מירכה. ובמדרש מפורש כשהוא בטוח בחדם כי מילברהם עד שלמה טו׳ דורות הבריהם יצחק
ויעקב יהודה פרץ חברון רם עמינדב נחשון שלמה בועז עובד ישי דוד שלמה ואמו מכתוב כשהוא נשבע לבת שבע אמו אל תתה דופה לרמותו לירח יהי
סורח מיכון לעולם ומשלמה ואילך נתמעטו המלכים מגדולתם כלבנה המחסרת ואולך עד בדקיהו ועיני בדקיהו עור: ויעמעו עיני כל ישרא׳ מיד מה שאין כן בשאול
בתיב ובני בליעל אמרו מה יושיענו זה וגם דוד לו מלך תחילה כי אם בחברון ז׳ שנים: וכל הסרים והגבורים, מה שאין כן באדוניהו כתכתיב במלכים והגבורים
אשר לדוד לו היו עם אדוניהו: וגם כל בני המלך נתנו יד. מה שאין כן באדוניהו שלו אמרו אחיו תקעו שופר שלמה למעברו בלב שלם: ויתן
עליו הוד מלכות. פתרו׳ נתן עליו רק מלכות דונמ׳ ונתת מהודך עליו שהכל אמרו הנוץ זה ובדניאל כתיב ועמד על כנו כנזה ולא נתנו עליו הוד מלכות: ודברי דוד
המלך הראשונים והאחרונים. מה שאמרפתו לדוד מתחלה עד סופו: הנם כתובים על דברי שמואל, בספר שמואל: ועל דברי גד, במעשה המנפה ולכבוד המלך מניר ומזכיר
לו כל פרשת גדולתו של תלך כתוב כאן ובמקומות אחרים וכן דמדכי על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס: והעתים הסר עברו עליו. עתי כרס סעברו עליו
ואתה אתאר דוד בידך עתותי הפילגי מיד חויבי ורודפי: ועל ישרא׳, עתות סעברו על ישרא׳: ועל כל ממלכות האדרות, שבאו על ישרא׳ דונמ׳ בשמואל וירעם יי׳
הקול גדול על פלשתים ויהמם וגו׳ וכן ביהושפט ובעת החלו ברנה ותהלה כתן יי׳ וגו׳ וכן בשחריב ויפציהו בבקי והנה כולם פגרים מתים: ויתחזק

רדק

ותשבים ככל אבותינו, כלומר אם אנחנו בעולם תושבים אין אנחנו תושבים
אלא ככל אבותינו שהלכו להם ואתן אין גרים אנחנו וכמו הכל שהוא פועל
בהווה כן ימינו על הארץ: ואין מקוה, ואין מוש מקוה לאדם שיחריך בעולם
כי חרופים הם ימינו: כל הסמון הזה. כמו הסמון הזה ומלת ריבוי הכסף והזהב ושאר
דברים וכן מסמון רבעים רבים: כי אתה בוחן לבב. כלומר אתה הוא בוחן
וריבה ביומר לבבי וידעת ביומר לבבי כי כאשר לבבי התנדבתי וכן עמך נאשר
נמצאו פה אתה ידעת את לבב׳ אבל אני רואיתי כי בשמח׳ התנדבו לך וכמרומים
לי כי בלב יומר התנדבו הם נ״ב וכמו שהיום לבבם יומר כן שתרה זאת לתם
לעולם שיהיה יצר מחשבתם ולבבם נכון אליך, והוא הנמצאו בתקום שאר וכן
הוא ההלכות אתו וזולתם כמו שכתבנו בספר מכלל: וימליכו שניה למלכה.
וכו׳, כי פעם אחרת המליכו דוד כשבאה בת שבע אליו ונתן הנבי׳ ואותו היום
הוא למעמו ולהמליכו כמו שכתוב בספר מלכים וזו לא היו אם ישרא׳ אל תנבי
ירושלם ואחרי כן הקהיל כל שרי ישרא׳ מכל השבטים והמליכו לעיניהם פעם
שנית: ויתמחו לה לנגיד. פירוש ויתמחהו אותו לה׳ לנגיד ובדוק מעמו להיות
כ״ב, ונזה הפסוק סמכו רז״ל כי הנזה בוזיז ישרא׳ מחוביהם מחכה
לחלק ומחכה לעם מקים נגיד לבדוק מה בדוק מחכה לו אף נגיד מחכה לו.
ומחכה לעם לחיות הנהנים מנחמיר והיתה להתרן ובניו: ויתן עליו הוד
מלכות, מהיו כל העם ירחים מאמו ומנחמים אותו ובהפך זה כתיב בספר
דניאל ולא נתנו עליו הוד מלכותו: ויאמר

ויחתמו לפני יהוה ביום ההוא בשמחה גדולה
וימליכו שנית לשלמה בן־דויד וימשחו ליהוה
לנגיד ולצדוק לכהן׃ וישב שלמה על־כסא כ״ח׳ חס׳ ו״ת׳ חל
יהוה למלך תחת דויד אביו ויצלח וישמעו אליו ב״ט ר״ש ב׳
כל־ישראל׃ וכל־השרים והגבורים וגם כל־בני ר׳
המלך דויד נתנו יד תחת שלמה המלך׃ וינדל ג׳ דסמי׳
יהוה את־שלמה למעלה לעיני כל־ישראל ויתן
עליו הוד מלכות אשר לא־היה על־כל־מלך לפניו
על־ישראל׃ ודויד בן־ישי מלך על־כל־ישראל׃ כ׳ זקני׳ קמכין
והימים אשר מלך על־ישראל ארבעים שנה כ״ח
בחברון מלך שבע שנים ובירושלם מלך שלשים ר׳
ושלוש׃ וימת בשיבה טובה שבע ימים עשר ג׳ לפ
וכבוד וימלך שלמה בנו תחתיו׃ ודברי דויד המלך
הראשנים והאחרנים הנם כתובים על־דברי פתון
שמואל הראה ועל־דברי נתן הנביא ועל־דברי גד חזון
החזה׃ עם כל־מלכותו וגבורתו והעתים אשר עברו כ׳
עליו ועל ישראל ועל כל־ממלכות הארצות׃

דברי הימים ב א ב

ויתחזק ה׳ בקריאה וסימ׳ ויתחזק ישראל וישב על המטה ׳ ויתחזק דוד באלהיו ׳ ויתחזק העם איש יש׳ • ויתחזק שלמה בן דוד על מלכותו דלת ׳ ויתחזק רחבעם • ויתחזק אביה וישא לו נשים ׳ וימלך יהושפט בנו • ויתחזק יותם ׳ וב׳ ויתחזק וסי׳ ויקם יהורם על ממלכת אביו ׳ ויתחזק ויבן את החומה ׳ וכל התחזק דכו׳ • סימן קדמא דסיפרא שמואל הרואה תנינא דסיפרא דיאשיהו שמואל הנביא ואפס ראה יי והבישה וגו׳ • במחיר ח׳ וסימן נמסר במלכים א׳ סימן י׳ • החתים ח׳ וסי׳ נמסר בספר שפטים

ספר שני

א דָּוִיד עַל־מַלְכוּתוֹ וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וַיְגַדְּלֵהוּ לְמַעְלָה: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל לְשָׂרֵי ב
הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלַשֹּׁפְטִים וּלְכֹל נָשִׂיא לְכָל־ ב
יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי הָאָבוֹת: וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל ג
עִמּוֹ לַבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד ג דרמי׳
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בַּמִּדְבָּר:
אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָוִיד מִקִּרְיַת יְעָרִים ד ב׳
בַּהֲכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל בִּירוּשָׁלִָם: וּמִזְבַּח ה ב׳
הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה בְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׂם
לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל: וַיַּעַל
שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר ו
לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת אָלֶף:
בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר ז כ״ב
לוֹ שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לֵאלֹהִים אַתָּה ח
עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי תַּחְתָּיו: ט
• עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֶאֱמַן דְּבָרְךָ עִם דָּוִיד אָבִי כִּי ט כ״ה
אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר הָאָרֶץ: עַתָּה י כ״ה
חָכְמָה וּמַדָּע תֶּן־לִי וְאֵצֵאָה לִפְנֵי הָעָם־הַזֶּה וְאָבוֹאָה י ל״ג ויכלה
כִּי־מִי יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל:
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה יא כ״ה
זֹּאת עִם־לְבָבֶךָ וְלֹא שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים וְכָבוֹד ל
וְאֶת־נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ וְגַם־יָמִים רַבִּים לֹא שָׁאָלְתָּ ד
וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה וּמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט אֶת־עַמִּי ל מ״ל

סימ׳ א׳ • יוציאו ד׳ וסימ׳ נמסר באיוב סימן ח׳ • הנה אנכי ז׳ דסמ׳ בקריאה וסימ׳ הנה אנכי קשרתי על אריכי ׳ הנה אנכי יי׳ אלהי כל בשר • הנה אנכי פותח את קברותיכם ׳ הנה אנכי מביא בכם רוח ׳ הנה אנכי לוקח את עץ יוסף אשר ביד אפרי ׳ הנה אנכי לוקח את בני ישראל ׳ הנה אנכי בונה בית •

ג אֲשֶׁר הַמְלַכְתָּנִי עָלָיו: הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ
וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד אֶתֵּן־לָךְ אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כֵן
לַמְּלָכִים אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה־כֵּן: וַיָּבֹא יא כ״ה ויבוא
שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלַם מִלִּפְנֵי אֹהֶל
מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל:
יג וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־
מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי
הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־ יד
הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת־הָאֲרָזִים
נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: וּמוֹצָא הַסּוּסִים טו ב׳ דכתי׳
אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֶה כִּחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֶה וכפכפ׳ יא
יִקְחוּ בִּמְחִיר: וַיַּעֲלוּ וְיֹצְאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה טז
בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בְּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־
מַלְכֵי הַחִתִּים וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִיאוּ: וַיֹּאמֶר יז ב׳
שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ:
וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמֹנִים יח
אֶלֶף אִישׁ חֹצֵב בָּהָר וּמְנַצְּחִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹשֶׁת
אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:
וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם מֶלֶךְ־צֹר לֵאמֹר ב
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי וַתִּשְׁלַח־לוֹ אֲרָזִים ד ל״ה ואל
לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ: הִנֵּה אֲנִי בוֹנֶה בַּיִת לְשֵׁם ג ב׳
יְהוָה אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת ד ב׳
סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב
לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלַמּוֹעֲדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

ויאמר מלאה לכל ישראל וכו׳ ׳ וילכו מלאה וכל הקהל ׳ פי׳ מלאר להם מילכו לבמה אשר בגבעון וילכו ׳ והוא מזבח הנחשת אשר עשה משה ׳ וכן ויאמר ה׳ לרג ויקח את יונה אשר לו מיקיץ לותו וכן עמה ׳ וכן ויאמר ה׳ למלאך ויעמד חרבו אל נדכה ׳ ועל עליו עולות אלף ׳ לג בפעם אחת אלף קודבו לירושלם: ויבא מלאה לבמה אשר בגבעון ׳ אין לאל לבמה במקום אם ׳ כמו מבמקב רבי יוכה כי זה הסך זה כי הלאר תורה ומקריב ואם תורה הריחוק ׳ וחוך יהיה זה במקום זה ׳ לג כי׳ך ׳ ויבא מלאה מהלך לבמה אשר בגבעון לפני אהל מעד אשר בגבעון בא לו לירושלם ויתלוך על ירושלם ׳ ול׳ל דרמוי׳ כך כיבא מלאה מגבעון ירושלים היו פניו לבמ׳ אשר בגבעון כמו מהיו פניו כהלוך לעם כלומר כי כשיבא מהבית שהיתה שם הבמה תהלוך לאחריו ופניו לבמה מפני כבוד הבמה ולאדון מזה וכן הכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם ויסרל במעמד׳ כשהיו בפטרי לג היו מחזירים פניהם והולכי׳ לגג מבדרין פניהם והולכים וכן תלמיד הנפטר מרבו ׳ ויניקם בערי הרכב ׳ בעריס שהיו שם גדולי הקוסים מהיקה חרן ׳ כלומר בערי הרכב ׳ ובדרם כלבבי׳ וגג מקום גבוה בירושלי׳ כמו הלבבי׳ והוא על דרך הפלגה ׳ ובדרם כלבבי׳ וגג היו מנבבות לך׳ יוכי לבבי עפר לחות וגבבי עמכה ׳ ומצא הקוסים לאר לשלמה מעברים ׳ פי׳ לג בספר מלכים כי פרעה נתן לו יציאות ורוחות במעברים מוכן בקוסים ׳ והיה מוכר אותם למוכרים בשכה ושם מקוים ויקח ׳ ומקוח ׳ לשון קבון ׳ ובמלכים מקום כתי׳ בה׳ וברברי הימים כתיב בלשון שהיו מתחלפים ׳ מרכבה בשלש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה ׳ מכוין למדתו שהיתה מרכבה ארבעה קוסים ׳ בדרמוי׳ כלומר כל המלכים שהיו מוכיחים ׳ והיו מעברים ליד הסוחרים שהיו לוקחים המוכן מהמלך שלשה היו מוכיחים ׳ והיו כותבי׳ בשם מלה וחמשים כסף וספר שלשה בכל זה גרי׳ היו הסבלי׳ והחופרים ומחצבי׳ כמו שלמר בחמוך וספר שלשה כל הלכמים הגרים וכו׳ ׳ שלשת אלפים ושם מלות ׳ ובמלכים שלשת אלפים ושלש מלות פי׳ דם׳ לג כי השלש מלות היו כנגד׳ על כלם כי השלשת אלפים ושלש מלות היו מתוכים על מלה וחמשים חלק שהיו בין כבלים וחופרים לך ומלה כמו שלמר ומכחים עליהם שלשת אלפים ושלש מלות והשלש מלות מן השם מלות היו על כלם: לעולם

ויתחזק שלמה וכו׳ ׳ מפני מי׳ אלהיו עמו: ויאמר שלמה לכל ישראל ׳ ויאמר שלמה לכל ישראל ׳ ויאמר שלמה לכל שרי הסי שרי ישראל ונשיאי האבות אשר לפני הקהל דוד לת כל שרי ישראל ומה אמר להם מיבאו עמו לבמה אשר בגבעון: וילכו שלמה וכל הקהל עמו וגו׳ ׳ וכן דרך הפסוקים לקבר ויאמר יי׳ לרג ויקח את יונה אמר לו להקיץ ויקח וכן ויאמר יי׳ למלאך ויעמד חרבו אל נדכה ׳ מלך מה אתן לך ׳ בחר ומחל כל מה שתרצה ואני אתן לך: עשה יי׳ אלהים ויתן ׳ פרשבייטש בלעז׳ כי אתה המלכתני ׳ כלומר כיון שהמלכתני על עם רב כזה צריך אני שיתן לי חכמה ומדע להנהיג עמהם ולהלחם מלחמותיהם כעכין שאמר במעמל וספטנו מלכנו ויפה לפניהם ולהלחם את מלחמותיהם והוציל ועלי למעול מה שאמר לי מבלבי תמלל מה שלה כריך וזה אתתן לי חכמה: ואחלה לפני העם הזה ואבוזה ׳ וגם למלך צריך מיהיה לב הכם לעדע לפסוק העם והני כעד ורך חפילו חלה חכמים הכי קשה להם לפסוק עם גדול כזה אי חיפשר בלא עקוים רבים שבחים לרון ואין לי מתון לעיין בדיכם מעוד זה קובל ואיכו מפסיק רבריו והכה בא אחר ומוכן ומי יוכל לפסוק חלה דיכין ביום אחד אם לא חכם ונבון אמר רוח אלהים בו וזה אני מוך מתתן לי חכמה ומדע לפסוק עמך זה הגדול כי זה אני צריך מתתן לי יען אמר היקה זאת עם לבבך ׳ מלוך הרם מוהל דבר זה חלה אי אפשי ואתה בלבבך בעכיון מכאמר ואתה תחזה מכל העם הכמני חיל וירחי אלהים: ואת כסף מוכיך ׳ לכבוד: החכמה והמדע נתון לך ׳ מה מפלת ׳ עומר וכבוד ׳ חפר לא היה כן למלכים אמר לפניך ואחריך לא יהיה ׳ מוכן על עומר וכבוד חפר לא מפלת לך: חפר לא היה כן למלכים אמר לפניך ואחריך לא יהיה ׳ מוכן על עומר וכבוד חפר לא מפלת כי החכמה מהני כדין לך בה תלוי גם עומר גם כבוד גם תרוכות ימים דכתיב חורך ומים בימינה ובשמאלה עומר וכבוד וזהו שכתוב במלכים ויגדל המלך שלמה מכל מלכי הארץ לעומר ולחכמה וגו׳ : ויכחס בערי הרכב ׳ הכיח מקצת חומם ערבי׳ ורב׳ בערי הרכב ועל פס מרכבי המלך פס היו קוראים חומת העיירות ערי הרכ׳ ומקצתם הכיח עמו לירושלם: כלבבים ׳ חרוב כפה וזהב פהיה לו לא היה מקפיד על כתיכת כפה וזהב בכל העיר לעפות עולחות וכפות ורבותיו חמרו כלבבי עפר ׳ לא חמות פהיה לו לחכמי גזית כן עפה חן הכפה : ומוכן הסוכים חפר למלאה ׳ כלומר כל מוכן סוכים חפר למלאה לא היה כי אם מעברים: ומקוח מחרי המלך ׳ ומקוח חפיקת הסוסים במעברים וקורין לו בלעז חפרו

פטוט״ל : להקדים לו ׳ לכורך אם : להקטיר פניו קטורת ׳ פהוא דרך כבוד וגם מכפיל כי אם להקטיר לפניו : לעולם

זידע ג׳בקריאה וחס׳וסים׳וידע דעת עליון׳ וידע חוסי כו׳ וידע לפתח פתוחים׳ חד בתורה חד בנביאים חד בכתובים׳ את השמים ואת הארץ ג׳ דכתי׳ וסים׳ בראשית ברא אלהים׳ זכור את יום השבת לקדשו׳ ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם׳ העירתי׳ בכם חיום את השמים ואת הארץ דסדר דברים׳ וחברו דסוף נצבים׳ ויתפלל חזקיהו דמלכי׳ וחברו דישעיה׳ הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם׳ ואם יסתר איש כמסתרים׳ אהה אדני יי׳ אדני יי׳ ואני מרעיש׳ אני מרעיש׳ ויאמר חורם ברוך יי׳׳

לְעוֹלָם זֹאת עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בֹנֶה ה׳ מל
גָּדוֹל כִּי־נָדוֹל אֱלֹהֵינוּ מִכָּל־הָאֱלֹהִים׃ ב׳
ו וּמִי יַעְצָר־כֹּחַ לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת כִּי הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי 5 ו׳ מל׳ כי מתוס
הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּהוּ וּמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֶבְנֶה־לּוֹ בַיִת 5
כִּי אִם־לְהַקְטִיר לְפָנָיו׃ וְעַתָּה שְׁלַח־לִי אִישׁ־חָכָם
לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת וּבַבַּרְזֶל וּבָאַרְגָּמָן 5
וְתוֹלַעַת וּתְכֵלֶת וְיֹדֵעַ לְפַתֵּחַ פִּתּוּחִים עִם־הֶחְכָמִים ב׳, ב׳ ויחס׳, ב׳ תל כה
אֲשֶׁר עִמִּי בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר הֵכִין דָּוִיד אָבִי׃
וְשִׁלַּח־לִי עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים וְאַלְגּוּמִּים מִן־הַלְּבָנוֹן 5
כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לְכְרֹת עֲצֵי ד׳ תל׳ ב׳ תל׳
לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ׃ וְלֶהְכִין לִי עֲצִים 5
לָרֹב כִּי־הַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בּוֹנֶה גָּדוֹל וְהִפְלֵא׃ ה׳ תל׳ ה׳
וְהִנֵּה לַחֹטְבִים לִכְרֹתֵי הָעֵצִים נָתַתִּי חִטִּים מְכוֹרֹת 5
לַעֲבָדֶיךָ כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׂעֹרִים כֹּרִים עֶשְׂרִים
אֶלֶף וְיַיִן בַּתִּים עֶשְׂרִים אֶלֶף וְשֶׁמֶן בַּתִּים עֶשְׂרִים
אָלֶף׃ וַיֹּאמֶר חוּרָם מֶלֶךְ־
ז צֹר בְּכְתָב וַיִּשְׁלַח אֶל־שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֹתָ֫ר׳ ד׳
עַמּוֹ נְתָנְךָ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה

רשי

לעולם זאת על ישראל׳ לכך חכי מבקשך למלוח לי בניין טוב וחזק לפי שלעולם זקוק על ישראל להקריב קרבנם בבית זה לפיכך חכי בית גדול׃ והבית אשר אני בונה גדול׃ לפיכך כריך אני שתשלח לי מבנייך את תקטיר את הבי כדי שלא יהא קטורך לחתרים חכי יכול כי גדול אלהינו מכל האלהים ולכך חכי יכול להקטירו ולהמציאו׃ ומי יעצר כח לבנות לו בית׃ לפי שאינו יכול להעמיד בית חכי בונה גדול אתה יהא משמיע לך גדול כל סיפוקו וחין זה כי אני יעצור כח אי יכול להחזיק ולעצור כח עכשיו כל כך לבנות לו בית הרחוי לו ודוגמת למעלה שנעשה כח להקרב׃ כי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו׃ ולכך הוא חומר ואי אני חכי חשר חבנה לו בית ואם עלחי בונה לו לא כלום הוא כי אם להקטיר בו לפניו׃ ובחרגון׃ זה ארגמן׃ וכרמיל׃ זו תולעת שני תדע שהרי לא נזכר בהן חולעת׃ ויודע לפתח פתוחים׃ דוגמת פתוחי חוקם פיוד ע לחתום ולכייר בחכמים נרי׳כיר בלעז חסכנ״ז׃ כתיב חטים מכות׳ בל״ת לקוץ׳ וקו מכות כתוקין להוכי׳ חטוס מן הסבולת׃ ויין כתיב׃ לשון כת תדיה בלח כור ביבש׃ יודע ביבה לחורם חבי׳ חומן חכם על חבי היה וגם עלי חוח׃ בן חשה׳ שחכה היתה׃ מן בנות דן׳ משבט דן׃ ואבין חים כרי׳ יהודי היה יושב בעיר דוגמת עובד חדום הגרמי היה יושב בעיר נוב והיה ובתלכים כתיב בן חשה שלמכה ממטה נפתלי ואבין חים כרי׳ שם חתו מדן ואבין מנפתלי ומה כריך לייחס מיחיד שבט הין אבין ואמו זה שכתוב דכני חלהים וגם נפתולי שהי׳ וגו׳ אומרה רחל מעתה עקמתי פתולים ופקזוזיות עשיתי עד שחבי יכולם להמות עמדי לנאה לחותי שם לאם תתפחר בשלחל בכח בעשה המשכן יכתרך להשתתף במלאכתו חחר מבני ואתו להשניח בן אחיותיך למטה דן שהם שלמה בן אחותו דן מבני חבין כתיב להשתתף עמו מבני דן ונפתלי׳ ואבין חים כורי׳ ללמדך שעשי שלחך כריך לחתום חומנות אבין׃ כך מתנו רבינו שלמה בר׳ יצ׳ מכתובות בן אחותו של רבינו שם הדרשן׃ דפסודות׳ ובתלכים כתיב רוכרות בלשון חשכנז ולופ״ן׃ על יס יפו׳ פי׳ על חוף הים כמו וירד יפו דיוכא׃ ויפסוד שלמה כל החכמים הגרי׳ מלע בב׳ יוד״ן ותתחלה כשפסו״ם דוד נקרחו עם גרים בזוד תחת לבל שלמה ספרס בשעת מעשה כשבנה ולכך כתיב מלע ודוגמץ והעלית׳ת עכמותי מזה חבר תתכס בפר׳ ויחי ובשעת מעשה כשלקחן כתיב תתכס׃ ויפסוד חבר הספר׃ למעלה רכתי׳ ויחת׳ דוד לכנום חת הגרי׳׃ ועשה מיסס שבעים חלף וגו׳ מה שחזר ומזכירן ומזכיר המספ בשבינל שהפסיק הענין לכך הוכרך לומר לף עתה ולף יפסוק עד שיכלה כל הבנין וחומ׳ תיר ויחל שלמה לבנות וגומר ואילו בפסוק חבר מכחנו מיפסיק הענין ותתחיל לדברי חירחם כמו זחת עשו לכם מחתות קרח וגו׳ ולמחרתו כתיב ויחר משה חל קרח וכל עדתך וגו׳ וחזר וחומר וקחו חיש מחתתו וגו׳ חלח לפי שהפסיק בכמה פסוקים הוכרך סניה להכתב וכל שכן כחן׃ בהר המוריה׃ לפי שחר שם נראה הקב״ה לדוד בגרן ארנן בהעבר המבשה והוא הר המוריה מקום דוד׃ ויחל לבנות בחדש השני׳ מפורש בתחילת ריש השנה ירושלמי ופתרון החדש בשני בחדש בשנת תרבע למלכותו הוכרך לכפול ולומ׳ בשני ורבוע והיתים הוא הלוך וחסור עד החדש העשירי ורוגמץ במלכי׳ בשנה הרביעית בחדש זיו והוא החדש השני וזהו מלמה וגו׳ מוסב על השנה הרביעית ולא בשנת תרבע למלכותו שתחיל בשני כי כל ימי החזוקה לא היה יכול מפני הקוד וכיוסן לא היה יכול מפני השבת׃ התרך

אֲשֶׁר יִבְנֶה־בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ וְעַתָּה
שָׁלַחְתִּי אִישׁ־חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה לְחוּרָם אָבִי׃ בֶּן־אִשָּׁה 5
מִן־בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב־
וּבַכֶּסֶף בַּנְּחֹשֶׁת בַּבַּרְזֶל בָּאֲבָנִים וּבָעֵצִים בְּאַרְגָּמָן 5 ל׳ חית בכפו׳ כ׳ בויתין
בִּתְכֵלֶת וּבְבוּץ וּבְכַרְמִיל וְלִפְתֹּחַ כָּל־פִּתּוּחַ וְלַחְשֹׁב 5 ל׳ ב׳ ויחס׳
כָּל־מַחֲשֶׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֵן לוֹ עִם־חֲכָמֶיךָ וְחַכְמֵי אֲדֹנִי ב׳
דָּוִיד אָבִיךָ׃ וְעַתָּה הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן 5
אֲשֶׁר אָמַר אֲדֹנִי יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו׃ וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים מן
מִן־הַלְּבָנוֹן כְּכָל־צָרְכֶּךָ וְנָבִיאָם לְךָ רָפְסֹדוֹת עַל־ ה׳ תל׳ ב׳ תל׳
יָם יָפוֹ וְאַתָּה תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלִָם׃ ה׳ תל
וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים 5
ג׳, ה׳ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַסְּפָר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד 5
ב׳ אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
ל׳ חס׳ בכפו׳ וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וּשְׁמֹנִים 5
אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת
ט׳ מְנַצְּחִים לְהַעֲבִיר אֶת־הָעָם׃ וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת ב
כ״ו׳ חס׳ וי׳ת׳ אֶת־בֵּית־יְרוּשָׁלִַם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה תל
ג׳ אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ אֲשֶׁר הֵכִין
ט׳ בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ וַיָּחֶל לִבְנוֹת
בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמָלְכוֹתוֹ׃

במדה ג׳ דגשי׳ בקרי׳ וסי׳ לא תעשו עול במשפט במדה • אך רחוק יהיה ביניכם וביניו׳ את בית האלהים הארך אמות • אבן׳ וסימני׳ בלשון תרגום תעבדון דחיקין אריכין
זהב ר׳ פתחין בקריאה וסים׳ כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש׳ כפות זהב שתים עשרה מלאות קטרת • ויצף את הבית דסיפרא ויהי כל זהב התרוכה וחד
וזהב הארץ ההיא טוב • האתר ג׳ בקריא וסים׳ ואמר אליה ביום האחד׳ הברוב האחר׳ דבקה לכנף כרוב האחר •

וְאֻלָּה הוֹסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים • פ׳
הָאָרֶךְ אַמּוֹת בְּמִדָּה הָרִאשׁוֹנָה אַמּוֹת שִׁשִּׁים ג׳תמי׳ ח׳
וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים : וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
הָאָרֶךְ עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגָּבְהָ ג׳
ה מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר : וְאֶת־ ח׳
הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֲצֵי בְרוֹשִׁים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב ח׳ כלים׳
וַיַּעַל עָלָיו תְּמָרִים וְשַׁרְשֶׁרֶת : וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת ג׳ ה׳ ה׳
אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת וְהַזָּהָב זָהַב פַּרְוָיִם : וַיְחַף ב׳בחרי נים׳ ר׳ תל
אֶת־הַבַּיִת הַקֹּרוֹת הַסִּפִּים וְקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו זָהָב
וּפִתַּח כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת : וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית־
קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת
עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב ב׳ובמדבר

רדק

ואלה הוסד שלמה לבנות בית האלהים׳ פי׳ ואלה התכונות והמדות אשר הוסד
שלמה לבנו׳ בהם את בית האלהי׳, והוסד פי׳ התיעץ כמו יסד המלך׳ יסדת עוז׳
וסודו יחד׳ והכל ענייו יסוד׳ כי הפעה והסוד למעלה כיסוד לבני והפעה והסוד
בבנין הבית לקח שלמה מרוד אביו כמו שאחר למעלה ויתן דוד לשלמה בנו את
תבנית האולם וכו׳, במר׳ הרחבוכ׳ פי׳ החמו׳ היו במדה הראשונה במדה שנמצאו
בה התיבון וכליו כמו שהיתה הזאת׳ ואמרו במעשה אחת הבנין שפה טפחי ושל
כליס חמשה חומת׳ שפי׳ הדביר היה בכללן׳ והאולם אשר על פני האורך על
פני רחב הבית׳ פי׳ והאולם שהיה על פני רחב הבית היה על פני האור׳ עשרים
אמה כי ארכו לרחב הבית כי האמה הגדול יקרוי האורך והקטן רחב והנה ארך
האולם לרחב הבית והגוב׳ מאה ועשרים׳ וכספר מלכים לא זכר רחב האולם אך
זכר גובה הבית ושלשי אמה קומתו׳ יתכן כי האולם לבדו היה לו זה הגוב׳ והוא
היה גבו׳ על כל הבית או היה כל הבית גבוה כאחד׳ ואמה אחת במלכי׳ ושלשים
אמה קומתו מקרקע הבית עד הספון ולמעלה מן הספון היו עליות גובהן חמשי׳
אמה כמו שנא׳ ובנזכיו ועליותיו וכן חמר והעליות חפה זהב׳ והקרוב חבלי כי
האולם לבדו היה לו הגוב׳ הגדול הזה׳ וכו היו העליות לפי׳ יחם העליו׳ האולם
כמו שאחר ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת בתיו ובנזכיו ועליותיו
ותדרין הפנימי׳ כי אין ספור האולם בכלל הבי׳ ולא הבית בכלל האולם לא בספר
מלכים ולא בספר הזה׳ לפיכך מה שאחר ואמה גבהו ועשרי׳ על האולם לבדו
אחר׳ ואין טענה בעבור שלא אחר ונבהו ולא אחר כי על כל הבית אחר
כי הנה אח׳ ב׳׳ש על פני הקורות ולא אח׳ על פני ארכו׳ ואמה שאחר ויתן דוד לשלמה
בנותת תבנית האולם׳ אין בכללו החיכל והדביר שלא בכלל ובתיו׳ ויחם החיכל
חלין ויחפה החיכל היה אחוך אמה אבן שהחיכל היה הבית החיצון ויחם הבתים
הפנימי׳ שהם ההיכל והתיחום אחר בקירותיו וזכר אחריהם בית הספרת שהוא
הדביר שהם החדון שהיו פנימי׳ לאולם׳ ומדברי ז׳ל כר׳ ג׳ב כי על ההיכל והדביר
היו עליות ואת הבית הגדול חפה עץ ברושי׳ הוא ההיכל כי היה גדול מבבתים
כי היתה ארכו ארבעים אמה׳ תמרים׳ כורת תמרי׳ : פרוים שם מקום . ור׳ל
תמרו שהיה חרוש כרם הפריש׳ את בית קדם הקדשים׳ הוא הדביר׳ : מעשה
נעבודים׳ פי׳ כלכלים כמו שאחרו ר׳ל כרוב כרביט כי פני כערים היה להם׳
ויש מעשה כרכב היו עשויים הנקרחת בלשון ערבי כנעה כרכו׳ : לחמות חמש׳
הלמ׳ כלמ׳׳ד והם בלשון לעבלוס׳ פורמי׳ חמות עשרים׳ כמו שהיה אורך הבית׳
ואין קיורך לנוף הכרובי׳ שיהיה עומד בהם כי הנוף תחת הכנפים והם עומדי׳ על
רגליהם לא מיותם מעשה בבלא שהיו בשני קצות הכפורת על האחרון והלא היו
עומדים על רגליהם בקרקע הבית׳ ופניהם לבית׳ ובחותם מעשה בבלתל
כתיב ופניהם היו אל אחיו׳ יתכן לפרש כי נשתנו בזה כמו שנשתנו שהיו
עומדים על רגליהם והיו עכי מתן תחופים זהב׳ ולזל תירגמו שני הכפוקים׳ כרובים
ואמרו שהיו מכדרין פניהם כתלמיד הנפטר מרבו׳ ויעל עליו כרובים׳ כרובים
מצוירים היו בפרכת וכן תומר בפרכת המשכן תעשה חותם כרובים : חמות

לפי שהספר דברי קיומים למלכי יהודה הודיעך מי שלמה כוונתו לבנות הבית׳ מכסיים׳ ומשקל למסמרות׳ לחזק בהם הזהב בקירות הבית׳ למקלים׳
למשקל מקלים חמשים מקלים של זהב׳ מעשה בעבועים׳ דוגמתן הבתיכים והמזמרות ותרגומו ובניה תבנית ילדים וילדות עשה לכרובים כרביה ושל עץ היו ושוב
ויצפה זהב ובתיכים ויעש ברביר שני כרובים עכי מתן וכל מה שבמשים העץ היו רוצה להזכיר בזה הספר מעשה כבודו׳ : ובנפי הכרובים תרכם חמות עשרים׳
כיצד כנף האחר לחמות חמש וסוף החמש מגעת לקיר הבית לרוחב והכתף האחרת מגיע לכנף הכרוב האחר שבצדו הרי עשר אמות לכרוב האחד וכן לאחר נמצא
כנף כרוב אחר מגיע לכפון וכנף כרוב אחר לרוחב לחמש ומגיע חמרו רבותינו בהם היו עומדין ולפי פשוטו נראה לי
שהיה נוטו בולט מהם כעוף זה שפורש כנפיו בולט נוטו מיתון כנפיו וקומתן מעורם במלכים קומת הכרוב אחד עשר באמה וכן הכרוב השני׳ עומדי׳ על רגליהם׳
בקרקעית הבית לתעלה׳ : ופניהם לבית׳ ופניהם לבית היו רחמים זקופין סנר׳ מתיבתין לחזק שלא רחמם היה כפוף ומביטין לפניהם כדכתיב ופניהם חוץ לחוץ וכתיב
חומר ופניהם לבית שלא כונים היו רחמם זה כנגד זה ונם רחמיהם כפופים לבית כלפי פנים והאחרון עומד היה במקום פרוסת סני הכרובים והיו בנפי הכרובי׳ מגיע
זה בזה ומכסין על הכפורת ועל האחרון בכנפיהם ולבד מפרובים שהיו הכרובים עשויים מקשה אחת עם הכפורת ועומדין עליו ועל
תיתם מהרי כמו כן עשה עשר פולחנות ועשר מנורות לבר מאותן של משה׳ ותלה על הרלת מהיה בחמה טרקין שבו בכבוין
לפני ולפנים שלא שהיה בו דלתות תלה עליו כדלקמן ופתח הבית דלתותיו הפנימיות לקדש הקדשים ונו׳ ; ויעל עליו כרובים . כיוני כרובים : מלמים

עשרים העמדים ק"א חס' ו"ו בקריאה וסימני' ועמדיו עשרים וארניהם עשרים נחשת ל"פ ׳ וכן לפאת צפון בארך קלעים מאה ארך ועמדיו עשרים ׳ ולפאת ים קלעים חמשי' באמה ׳ והארנים לעמדים נחשת ווי העמדים וחשקיהם כסף ׳ והמשני את העמדים דשמשון ׳ ועמדים ועב על פניהם ׳ ויקם את העמדים דמלכים ׳ עברים שנים וגלות דמלכים דל"פ ׳ כה אמר יי' ארך הארך ׳ ויעש שרשרות בדביר ׳ כי כה אמר יי' צבאות אל העמדים ועל הים דירמיה ׳ נגבה כ"ט בליש' הלוך ונסוע הנגבה ׳ ולוט עמי

ו וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עֲמוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת שְׁלֹשִׁים
וְחָמֵשׁ אָרְךְ וְהַצֶּפֶת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁוֹ אַמּוֹת חָמֵשׁ : 5
וַיַּעַשׂ שַׁרְשׁוֹת בַּדְּבִיר וַיִּתֵּן ג' מל'
עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים וַיַּעַשׂ רִמּוֹנִים מֵאָה וַיִּתֵּן ה"ג כתו' כן
בַּשַּׁרְשׁוֹת : וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל
אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מֵהַשְּׂמֹאול וַיִּקְרָא שֵׁם־הַיָּמָנִי ב' ומל' הימני
יָכִין וְשֵׁם הַשְּׂמְאלִי בֹּעַז : ת'

ד וַיַּעַשׂ מִזְבַּח נְחֹשֶׁת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים ב'
אַמָּה רָחְבּוֹ וְעֶשֶׂר אַמּוֹת קֹמָתוֹ : וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם
מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל־שְׂפָתוֹ עָגֻול סָבִיב ב' כלים ו' ל'

וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב
אֹתוֹ סָבִיב : וּדְמוּת בְּקָרִים תַּחַת לוֹ סֹבְבִים סָבִיב סָבִיב ל' מל'
סֹבְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה מַקִּיפִים אֶת־הַיָּם סָבִיב ל' ו' מל'
שְׁנַיִם טוּרִים הַבָּקָר יְצוּקִים בְּמַצֻּקָתוֹ : עוֹמֵד עַל־ י"ב מל'
שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים ׳ צָפוֹנָה וּשְׁלוֹשָׁה
פֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים נֶגְבָּה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים ז' ג' ומל'
מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה ג'
: וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס פֶּרַח ל' יחד כפוסק' בפוף ויחד כפוסקת
שׁוֹשַׁנָּה מַחֲזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים יָכִיל :
וַיַּעַשׂ כִּיֹּרִים עֲשָׂרָה

הנגב ׳ אחרי הפרד לוט ויהי ׳ זרע כעפר הארץ ופרצת ועשית את הקרשי ׳ וישם את המנור באהל מועד נכח השלחן ויהי הגורל למטה בני יהודה ויהושע מן הלשון הפונה נגבה דיהושע ׳ ויהיו הערים מקצה למטה ׳ נחל קנה נגבה ׳ נגבה לאפרים וצפונה למנשה ׳ ועבר משם הגבול לוזה קדם ׳ דפסו ׳ ותאר הגבול ונסב לפאת ים כ"בו ׳ ורבתריה ופאת נגבה ל"פ ׳ וירד גי הגם אל כתף היבוסי נגבה ׳ ועבר הגבול אל כתף בית חגלה צפונה קדם ׳ דפסו ׳ עומד על שני עשר בקר דמלכים ׳ לארבע רוחות יהיו דל"ה ׳ לעבד אדום נגבה דל"ה ׳ למזרח הלוים ששה לצפונה ׳ עומד על שנים עשר דל"ה ׳ ואת הים נתן מכתף הימנית ׳ ופאת נגב תימנה דיחזקא ׳ ולאלה תהיה תרומת הקדש דיחזקאל ׳ והיה מגרש לעיר צפונה ׳ ופאת נגבה חמש מאות דסוף יחזקאל ׳ ראיתי את האיל מנגח ׳ ועמדו רגליו ביום ההוא ׳

רשי

מלמים וחמם תרך ׳ קומה ובמלכים ויפר את מני העמודי ׳ נחשת ל"ח חמות סיר ׳ רבינו מלמה זצ"ל יפקח מניהם כחד ומוב חלקו למלמים והחמה החברה תינו מובבה למי מחינה דומה למלחי ׳ מחר העמודי ׳ כמו מחמר מם בעניו ועל רחם העמודים מעמה פרח מומן ובמ ר' יוסף פירש כן ולח נרחה דמה לנו נבהה ל"ח חלח כך ממעתי ורבוי יפקח מניהם כחד וחחר כן חלקו למני ׳ ובמכח כל חחר ל"ח חמה וחבי : והמפת ׳ מהיה כותרת מניחתר למם מני חמה הרי כל חחר ל"ח חמות מפת הוח כמו כמו ויפמה חותם זהב כלומר היה עמוי כמין כוכב חלל ומני חבי חמה מלמעה ובמהופכו ונחנו על העמוד כמקח העובי חבי חמה הרי ל"ח חמות ובמלכים קרחו כותרת לבון כתר כרכתי ומקי כותרות וגו' : ויתן בפרפרות ׳ עמה פרפרות ברחם המפת תחתיו ובתוך הפרפרות קבע כורת רימונים כדי לכמו' חלל המפת כרכתיב לכמות חת מתי גלות הכותרות ועל מם חלמ קורין להם גולות כזו המבב מכתב מם הם הפרפרו' לבון ומל מבב יתהלך לבון מנפי כמו בבך בקרניו ויש חומרי קיפו"ר ׳ שעזר פי' מנכי ׳ על פני ההיכל ׳ על פתח ההיכל בחון בחוצ כדמוכח במלכים וכותבו' לפר על רחם העמודים חוצ ההיכל מעמה מופן : חחר מימין ׳ הפתח : וחחר מממל ׳ הפתח ׳ יכין ובועז יכין על מם תלכו' בית דוד מנחמל לירח כרכתי' כירח יכון עולם בועז יפוש כגבור לרוץ והב"ת בבועז כמו מ"ם בכח יכחמנו בממו כי מיי' מחלתיו : ויקרח מם הימיני יכין ׳ חב"ם פירח קטן מעמם פיועיל לו ויהי' ככוכ פירח יכון ולח כלבי' התחמרת לח' מלמה חם הב"ה כיוצ מלכותי לממם וירח חף חני חעמה דבר נכון ויקיים עמודי נחמת גרועים ׳ ל"ל חירם מהיה מכני דן עמה לח העמודים וקו' לח החבר יכין על מם יהבו ממון מכחל'בו ויולפת ממון לח בני עמודי התוך ומלמ'קרח לבני בועז על מם יקבו בועז רומז' ויקרח לן לבן יבר מהרות ׳ עבר בחמה מספתו ל' מפתו ׳ עבר על עבר בחמבעיתו עגול מביב : וקו מלמי' בחמה יסוב חותו ׳ כל מים בהקיפו מלמה מפחי"ם ברחבו טפח : וחמם בחמה קומתו ׳ עומקו : ורמו ׳ בקרי' תחת לו ׳ כורת דמות בקרי' יפך ממנו לעמוד מלין וחוקיקו בו כרחם ׳ בסוף המפח קרוים בקרי' בחוכו : מביב מובבים חותו : עבר בחמה מקיפי' לת היס ׳ חין מפורש כחן מה הדבר מבובבין חלח במלכי' כתיב ופקעים מתחת לספתו מביב וגו' פקעים כגון מעומין לכוסות פומ"לים פגולים מעוה נוי ומקחת לספתו בעלם חמות התחתונות מרובעות ופתיב עליונות עגול ׳ ולי חיפשר להכיל שפים בת יסיל מהם מלה וחמשים מקיף מהרה חלח בעכין זה כמו מתפור בערובין והעליונות מרובעות ותחתונות עגולות לפ חיפשר לומר דכי כתיב עגול מביב לספתו כתיב ומה מחמר בפקעי' הללו עבר חמה לכל רוח לבל במקו עגולה לי חיפשר לומר עבר בחמה מביב : מביב טורי' זיע הפקעי' : יפקי במופקתו ׳ הכל יכוקי יחד לח מחב לו לת הפקעי לחר יפיקה על ידי מממרי לו על ידי דבק מקורין בולרוי"ה בלע"ז : וכל לחוריה בית לחוריה על בקרים הללו הן פומים ביתה ז' תחתיהם מבבפין פומים לחוריה כנגד חוקן מפרדום ועל מזרח כנגד מבמערב : ועביו טפח ׳ פולו ודפוחתו ל"ת מחבל פיו היה דק מרוקע ומרוחד : במעשה מפת כום ׳ מפוחין בו ומכויר פרח פומן : מחזיק בתי' מלפת לפים יכיל . לקי זה מחזיק ובמלכי' כתיב לפים בת יכיל בורם' לקלת מהבת ב' פ"ל בב' המיפה והבת תוכן לחל'להם הרי לך מפת לפים פלים נמלו מלה וחמשים מקוה מהרה לרבעי' מלות פלין מלה מקוות במקח נם לעפרי' מלות פלין הכותרים חמשים מקוה' ולקי לבפתלוק הכלי לפי המדה מפפרי חכמי' לחם על חמה ברו' פלם חמו לומקו' תמבלו כן לבלם חתו' מרובעו' קומה ועבר על עבר מספתו לל מפתו עגולות חמשים מקוו חת מרובע יתר על העגול ו' ביב : ומעם כיורים עשרה : לבד מחוקו של מבה : ויתן

מלמים וחמם תרך ׳ קומה ובמלכים ויפר את מני העמודי ׳ נחשת ל"ח חמות סיר ׳ רבינו מלמה זצ"ל יפקח מניהם כחד ומוב חלקו למלמים והחמה החברה תינו מובבה לפי מחינה דומה למלחי ׳ מחר העמודי ׳ כמו מחמר מם בעניו ועל רחם העמודים מעמה פרח מומן ובמ ר' יוסף פירש כן ולח נרחה דמה לנו נבהה ל"ח חלח כך ממעתי ורבוי יפקח מניהם כחד וחחר כן חלקו למני ׳ ובמכח כל חחר ל"ח חמה וחבי : והמפת ׳ מהיה כותרת מניחתר למם מני חמה הרי כל חחר ל"ח חמות מפת הוח כמו כמו ויפמה חותם זהב כלומר היה עמוי כמין כוכב חלל ומני חבי חמה מלמעה ובמהופכו ונחנו על העמוד כמקח העובי חבי חמה הרי ל"ח חמות ובמלכים קרחו כותרת לבון כתר כרכתי ומקי כותרות וגו' : ויתן בפרפרות ׳ עמה פרפרות ברחם המפת תחתיו ובתוך הפרפרות קבע כורת רימונים כדי לכמו' חלל המפת כרכתיב לכמות חת מתי גלות הכותרות ועל מם חלמ קורין להם גולות כזו המבב מכתב מם הם הפרפרו' לבון ומל מבב יתהלך לבון מנפי כמו בבך בקרניו ויש חומרי קיפו"ר ׳ שעזר פי' מנכי ׳ על פני ההיכל ׳ על פתח ההיכל בחון בחוצ כדמוכח במלכים וכותבו' לפר על רחם העמודים חוצ ההיכל מעמה מופן : חחר מימין ׳ הפתח : וחחר מממל ׳ הפתח ׳ יכין ובועז יכין על מם תלכו' בית דוד מנחמל לירח כרכתי' כירח יכון עולם בועז יפוש כגבור לרוץ והב"ת בבועז כמו מ"ם בכח יכחמנו בממו כי מיי' מחלתיו : ויקרח מם הימיני יכין ׳ חב"ם פירח קטן מעמם פיועיל לו ויהי' ככוכ פירח יכון ולח כלבי' התחמרת לח' מלמה חם הב"ה כיוצ מלכותי לממם וירח חף חני חעמה דבר נכון ויקיים עמודי נחמת גרועים ׳ ל"ל חירם מהיה מכני דן עמה לח העמודים וקו' לח החבר יכין על מם יהבו ממון מכחל'בו ויולפת ממון לח בני עמודי התוך ומלמ'קרח לבני בועז על מם יקבו בועז רומז' ויקרח לן לבן יבר מהרות ׳ עבר בחמה מספתו ל' מפתו ׳ עבר על עבר בחמבעיתו עגול מביב : וקו מלמי' בחמה יסוב חותו ׳ כל מים בהקיפו מלמה מפחי"ם ברחבו טפח : וחמם בחמה קומתו ׳ עומקו : ורמו ׳ בקרי' תחת לו ׳ כורת דמות בקרי' יפך ממנו לעמוד מלין וחוקיקו בו כרחם ׳ בסוף המפח קרוים בקרי' בחוכו : מביב מובבים חותו : עבר בחמה מקיפי' לת היס ׳ חין מפורש כחן מה הדבר מבובבין חלח במלכי' כתיב ופקעים מתחת לספתו מביב וגו' פקעים כגון מעומין לכוסות פומ"לים פגולים מעוה נוי ומקחת לספתו בעלם חמות התחתונות מרובעות ופתיב עליונות עגול ׳ ולי חיפשר להכיל שפים בת יסיל מהם מלה וחמשים מקיף מהרה חלח בעכין זה כמו מתפור בערובין והעליונות מרובעות ותחתונות עגולות לפ חיפשר לומר דכי כתיב עגול מביב לספתו כתיב ומה מחמר בפקעי' הללו עבר חמה לכל רוח לבל במקו עגולה לי חיפשר לומר עבר בחמה מביב : מביב טורי' זיע הפקעי' : יפקי במופקתו ׳ הכל יכוקי יחד לח מחב לו לת הפקעי לחר יפיקה על ידי מממרי לו על ידי דבק מקורין בולרוי"ה בלע"ז : וכל לחוריה בית לחוריה על בקרים הללו הן פומים ביתה ז' תחתיהם מבבפין פומים לחוריה כנגד חוקן מפרדום ועל מזרח כנגד מבמערב : ועביו טפח ׳ פולו ודפוחתו ל"ת מחבל פיו היה דק מרוקע ומרוחד : במעשה מפת כום ׳ מפוחין בו ומכויר פרח פומן : מחזיק בתי' מלפת לפים יכיל . לקי זה מחזיק ובמלכי' כתיב לפים בת יכיל בורם' לקלת מהבת ב' פ"ל בב' המיפה והבת תוכן לחל'להם הרי לך מפת לפים פלים נמלו מלה וחמשים מקיף מהרה לרבעי' מלות פלין מלה מקוות במקח נם לעפרי' מלות פלין הכותרים חמשים מקוו' ולקי לבפתלוק הכלי לפי המדה מפפרי חכמי' לחם על חמה ברו' פלם חמו לומקו' תמבלו כן לבלם חתו' מרובעו' קומה ועבר על עבר מספתו לל מפתו עגולות חמשים מקוו חת מרובע יתר על העגול ו' ביב : ומעם כיורים עשרה : לבד מחוקו של מבה : ויתן

כימן מלכים ויעש חירם את הכיורות ׳ ד״ח ויעש חירם את הסירות ואת היעים ׳ מלכים וגלות הכותרות אשר ׳ ד״ה והגורות והכותרות ׳ כל קריא׳ את ומזלגות כב״א ואת המולנ׳ את הסירות ואת היעים דד״ה ׳ מלכים בין סכות ובין צרתן ׳ ד״ה בין סכות ובין צרדתה ׳ ותשלם נ׳ בקריאה וסים׳ ותשלם כל המלאכה אשר עשה המלך שלמה ׳ וחברו דמלכים ׳ ותשלם החומה בעשרים וחמשה דעזרא ׳

וַיִּתֵּן חֲמִשָּׁה מִימִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמְאוֹל לְרָחְצָה בָהֶם ר׳
אֶת־מַעֲשֶׂה הָעוֹלָה יְדִיחוּ בָם וְהַיָּם לְרָחְצָה לַכֹּהֲנִים ע׳ מל׳ כ׳ ר׳
בּוֹ׃ וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרוֹת הַזָּהָב
עֶשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם וַיִּתֵּן בַּהֵיכָל חָמֵשׁ מִימִין וְחָמֵשׁ 5
מִשְּׂמֹאול׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹחָנוֹת עֲשָׂרָה
וַיִּנַּח בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה מִימִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול וַיַּעַשׂ ז׳ רנשמ׳
מִזְרְקֵי זָהָב מֵאָה׃ וַיַּעַשׂ חֲצַר 5
הַכֹּהֲנִים וְהָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה וּדְלָתוֹת לָעֲזָרָה ג׳ וכל יחזקאל
וְדַלְתוֹתֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת׃ וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף 5 ומל׳ ח׳ ה׳
הַיְמָנִית קִדְמָה מִמּוּל נֹגְבָּה׃ כו
וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־ חורס
הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר ק׳
עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּבֵית־הָאֱלֹהִים׃ עַמּוּדִים ז׳
שְׁנַיִם וְהַגְּלוֹרוֹת וְהַכֹּתָרוֹת עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים ז׳ ומל׳ 5
שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֵת־שְׁתֵּי גְּלוֹת
הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃ וְאֵת־הָרִמּוֹנִים
אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנַיִם טוּרִים רִמּוֹנִים
לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גְּלוֹת הַכֹּתָרוֹת

רדק

חמשה מימין וחמ׳ ממשמאל ׳ פי׳ מימין כיור משה וממשמאל ׃ וכן במנורות חמש
מימין מנורת שעם׳ משה וחמש ממשמאלה ׳ וכן בשלחנו׳ חמש מימין לשלחן משה
וחמש ממשמאלה וכך פירשו רז״ל כי המנורות כלם ברזים והשלחנות כלם בפרוש
וכן כתב׳ משה בתורתו המנורה ברזים והשלחן בפרוש ׳ ובחלקו רז״ל משה חמרו
כי לא היו מדליקין זה על מנורו׳ משה ולא היו מקדירין זה על שלחן משה שכתב׳
את מנורת הזהב ואת כרותיה לבער בערב ׳ ומשה חמרו שעל כלם היו מדליקין
מב׳ את המנורות ועיוותיהם לבערם כמשפט ועל כלם היו מקדירים שב׳ ואת
הסולתות ועליה׳ לחם הפני׳ ׳ וכן נראה כי על כלם היו מדליקין ומקדירין ואפי׳
שבל אחד משם תירץ הספוקים לדעתו ומה שחמר על מנור׳ הזהב להודיע שלא
בשל משה היו מדליקין אפי׳ שעם׳ עשר ׃ לרחב׳ בהם את מעש׳ העולה וידיחו בם
את מעשה העולה הוא פירוש לרחב׳ בהם כלומר מה היו רוחצ׳ בהם את מעש׳
העולה היו מדיחים בם ׳ ואין הוא חסר וי״ו המימוש ואת מעש׳ העולה כלומ׳ הכיור׳
היו לרחצה פי׳ לרחוץ בהם הכהנים וידיהם ורגליהם כמו כיור משה משה שחמ׳
בו ורחצו ממנו את ידיהם ורגליהם ואת מעש׳ העולה וידיחו בם ב״כ ׃ והים לרחצ׳
לכהנים וכו׳ ׳ פי׳ היה לטבילת הכהני׳ שהיו טובלין מטומאתן לתוכו ׳ ובתלמוד
ירושלמי מקשה ולאו כלי הוא כלומר היאך היו טובלין לתוכו והלא כלי הוא וחין
טבילה בכלי ׳ ומתרץ ר׳ יהושע בן לוי אחת המים היתה כמשה׳ לו מעין עיטם
והיו רגלי העורים פתוחים ברימוני׳ כלומר מתח׳ הארץ והיו בהם לו המים והיו
ככנפי׳ ועולים דרך רגלי העורי׳ שהיו פתוחים מתחתיהם וחלולים׃ כמשפטם ׳ פי׳
כמשפט המנור׳ שעשה משה עם הנביאי׳ והכתובים ׳ ויעש מזרקי זהב מאה ׳
חיבו חומ׳ שהיו לפורך העלחנו׳ זה לזרוק בהם הדם על המזבח היו זה מכוסים עם
העלחנות לזכר הכלים שעשה זהב ׃ והעזר׳ הגדולה היא החצר הגדולה שהיו
עומדים בה יפרץ וקרקית עזרה שהיו נעזרי׳ בה בהתפללם שם ׳ ואת הרמוני׳
הרבע מלו׳ ׳ ולמעלה חומר ויעש רמונים מאה ויתן בסדרו׳ ׃ המאה מזכר הם
לטור האחד והיה בהם הרבעה טורים רמונים הנה הם הרבע מאות ׳ הו היו
רמונים קבועים בסדרות זולתי הרמוני הקבועי׳ בעבכו׳ והיו רמוני הסדרו׳
מאה ורמוני העבכות הרבע מאות ׃ עשה חירם לבין למלך שלמה ׳ פי׳ הכלים
הזה עשה חירם טובים ויפים כלבו כלומר כחירם לבו שהיה נורע ומשורפס
בחומנות כמו שחמ׳ למעלה יורע בזהב ובכסף ׳ וחסר מלבו כף המקום וכמוהו
רבים כמו לב שמח ייטיב נהה ׳ פי׳ כנהה ׃ בעבי החרמ׳ ׳ פי׳ בעבי הקרקע
יבקש לו שעשה להם כורים לנקות בהם כי לא יתכן לכלי נחושים כזה ולא במעב׳
החרמה גרגיסתא והוא עפר חרוס ועשה ממנו הכורים להתיך בהם המתכות׳
בין סכות ובין צרדתה ׳ ובספר מלכים ובין כרתן ׳ ופרתן וצרדתן קרובים הם
בלשון הוא מכלות זהב ׳ כמו כלי זהב כלומר כל כלי המנורה הוא זהב ולא ולא
מכלות זהב כמו כלול זהב ׳ כלומר זהב מזוקק הרבה ׳ וכן בדברי רז״ל עשר
מנורות עשה שלמה וכל אחת ואחת הביאה חלף כסר זהב והכניסוה חלף פעמי׳
לפור והעמידה על כסר זהב ׃ להיכל זהב ׳ פי׳ מכופות זהב כי הדלתות
מעץ היו כמו מכוסה בעפר מלכיש לבל היו מכופות זהב ׃ ויבא

רשי

אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעֲמוּדִים׃ וְאֶת־הַמִּכְנָסוֹת עָשָׂה וְאֶת־
הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה עַל־הַמְּכֹנוֹת׃ אֶת־הַיָּם אֶחָד וְאֶת־ שו
הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחְתָּיו׃ וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־ כף פסו׳ ואת ואת ואת
הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְלָגוֹת וְאֵת־כָּל־כֵּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם 5
אֲבִיו לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרוֹק׃ 5
בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בַּעֲבִי הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת כ״ב כתרי לו׳ גבי מנוכיו ׳ לוז׳ כרתה בפתי לשין
וּבֵין צָרְדָתָה׃ וַיַּעַשׁ שְׁלֹמֹה ת׳
כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה לָרֹב מְאֹד כִּי לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל ג׳ וכל יחזקאל
הַנְּחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר דכו׳ בית ב׳ כ׳
בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשְּׁלְחָנוֹת מח׳ ס׳
וְעַל־הֶם לֶחֶם הַפָּנִים׃ וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְנֵרוֹתֵיהֶם כ
לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר׃ ח׳
וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת וְהַמַּלְקָחַיִם זָהָב הוּא מִכְלוֹת 5
זָהָב׃ וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת ח׳
וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וּפֶתַח הַבַּיִת דַּלְתוֹתָיו 5 ומל׳
הַפְּנִימִיוֹת לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְדַלְתֵי הַבַּיִת לַהֵיכָל ג׳
זָהָב׃ וַתֵּשְׁלַם
כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה

רשי

ויתן חמשה מימין ׳ לכיור של משה ׃ וחמשה ממשמאל לרחצה בהם ׳ קדום וירוס
ורגלים ׃ את מעשה העולה ידיחו בם ׳ ממימי הכיור ודוחו קרבי העולה ודקין
עולה לבל שלמים לא משוח נוכל לבעלים ובכל העי׳ הכיור׳ היו לקדום טבילה ׃
ויעש את המנורות הזהב עשר כמשפטם ׳ למה נאמר במנורות כמשפטם לפי
שמוריענו למה עשה עשרה מנורות והכל דרש מן התור׳ כפתורי׳ נביעים
מעקרים כאמרו בפרשה שבעים הרי לכל עשרה מנורות שבעה נרות ׃
כן פי׳ חיי׳ חמ׳ דורי׳ ר׳ קלונימוס ב״ר יהודה ומרגם הוא ׃ ושבעה נרותיה ׳
כנגד שבעה כוכבים חכו״ל משם ׃ ויתן בהיכל חמש מימין ׳ למנורה של משה ׃
וחמש ממשמאל ׳ וכולם ברזים משמאל של מלחן בפנים ׃ ויעש מזרקי זהב מאה ׳
מזרקין הן הדם על המזבח ׃ ויעש חצר הכהנים ׳ עזרת הכהנים ׃ והעזרה
הגדולה ׳ זו עזרת ישראל ׃ מכתף הימנית קדמה ממול נגבה ׳ ריחק להן
מן המזרח מן כנגד הפתח לדרומה של עזרי׳ לפי שהיו כבור וכלה מהו מטבילי׳
כנגד פתח החולם ׃ ויעש חירם את הסירות ׳ כירות כחם׳ שעשוין לחתות הדם
לתת לתוך הסירות ׃ והגלות והכתרות על ראש העמודי׳ שתים ׳ לפתי העמודי׳
והשבכות שתים ׳ הלז המרגרו׳ שכאמרו למעלה ותרע מכן הוא שהרי לא בכתן
הלז במלכי׳ מזכי בפרש זו בסוף מקו׳ שרפרות ׳ לכסות את שתי גולות הכתרות
לכסות חלל הכתרות בשבכו׳ ואותן עגולים כעכבי חריות כמו שפירשתי ׃ ואת
הרמונים לרבע מאות ׳ למעלה הוא אומר ויעש רמונים מאה הא כיצד הלז
כך הם לנו לפרש ודיקן לרבע מאות רמונים עשה כאשר כאמר כאן ומה
פאמר מאה הרי מאה לכל טור וטור ולרבע טורים הם כדאמר מני
טורים לשבכה אחת ׳ וכן שני טורים רמונים לשבכה החחת הרי לרבע
טורים והרמונים היו מחוזרים בתוך השבכות המשובכים ותקועים לשבכות
בה היטיב את שתי גלות הכתרות ׃ ואת המכונות עשה ׳ ובמלכי׳ כתוב ויעש את
המכונות עשר ׃ מכונות הם כני הכיור ושם מפורש מלאכתם ׃ ואת הסירות ואת
היעים ואת המזלגות ׳ לעשה שאמרנוהו כבר למעלה בא וחזר ושנה עוד להודיעכי פי
כחשת היו ושם מודיענו מזלגו שלא הוזכר למעלה ׃ מרוק ׳ דוגמ׳ מרקו הרוקח
ומורק ומוטף במי ובמלכי׳ כתי׳ ממורט כמו כי ימרט ראשו ותרגומו כחשת עם
בעבי החרמה ׳ תרגומו גרגוסתא בחרדלא בלעז ׃ בין סכות ובין צרדתה ׳
ובמלכים כתיב צרתן צרדתה הוא מקומו של ירבע׳ וירבע׳ בן כבש חפרתיון
הכרמה ושם יתו פרועה ראשה ולמטה ׳ לפי שחת מטחת בחול ושם מצורע כמו
כן וכן עיר כמו מסגירו בפרק כל הכלים בסופו שחכה שלמען יפרחו מאליהן מן
כרדתה נראה שהכר התורה ולא הרחיבה הכר דת ולהסיגו כן פירש לי
רגלי זל ׃ ואת המנורות ונרותיהם ׳ להוסיף מלבן על מפרפרות הוא
עושין מבושה של מנורה ותרוקין בה שהרי כתיב ואת המנורות ונרותיהם מה
שהזכיר את הנרות בפני עצמן ולא סאר מעשה המנורה בפני עצמו נראים
כפתורים ופרחי׳ מכלל שלא היו הנרו׳ תרוקין והוחיל ואין תרוקין בה כר׳ כתעשה
לחר וצריך להזכי׳ כרותיהם׳ לכל סאר מלאכו׳ שהיו תרוקין בה חיבו מזכיר שנקרקף
על שם המנורה ומה מעשה עשר מנורות ועשר שלחנות ועשר כיורי׳ והכרובים
וכל לאשר עשה מפורש בבריית׳ דר׳ פנחס בן יאיר ׃ והפרח ׳ פירשו רבותינו

באהל ו׳ קמצין וסימ׳ בלשון תרגום שרה עלת בעכנא מנשוא בקימא דארונא וביאור׳ ויאמרו אליו איה שרה אשתך ׳ כל הבא אל מאהל וכל אשר באהל ׳ וירא ״ באהל בעמוד ענן׳ תבורך מנשים יעל ׳ ויעלו את ארון ״ ׳ ויעלו את הארון דר״ה ׳ החועה ״ בקריאה וסי׳ ויוצא אותו החוצה ׳ ויהי בחוציאם אתם החוצה ויאמר השלט על נפשך׳ ולרבקה את ושמו לבן׳ ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ׳ ויהי כראותה כי עוב בגדו בידה ׳ ויהי כשמעו כי הרימותי קולי ואקרא ׳ ויהי בהרימי קולי ואקרא ׳ כי ישבו

וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָוִיד אָבִיו וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־	כ״ג ׳ ב׳	
הַזָּהָב וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרֹת בֵּית הָאֱלֹהִים׃	מ״ח	
אָז יַקְהִיל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־רָאשֵׁי	ל״ח	
הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלִַם	ג׳ וכל פרשת רכו בתי׳	
לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִיד הִיא		
צִיּוֹן׃ וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּחַג הוּא		
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃ וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ	ח׳ חס׳	
ח הַלְוִיִּם אֶת־הָאָרוֹן׃ וַיַּעֲלוּ אֶת־הָאָרוֹן וְאֶת־אֹהֶל	ח׳	
מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֶעֱלוּ אֹתָם	ט׳	
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל	ג׳	
הַנּוֹעָדִים עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר		
אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃ וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים	ב׳ ׳ נ׳	
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת		
אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃		
וַיִּהְיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל־מְקוֹם הָאָרוֹן	נ׳ פרשת׳ ראורי	
וַיְכַסּוּ הַכְּרוּבִים עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃	ל׳ פרשת׳	

וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הָאָרוֹן עַל־	כ״ח ׳ ח׳ ׳ ל״ו ׳ ב׳	
פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִי־שָׁם עַד הַיּוֹם	ל״ו	
הַזֶּה׃ אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי הַלֻּחוֹת אֲשֶׁר־נָתַן מֹשֶׁה		
בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם		
מִמִּצְרָיִם׃ וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־		
הַקֹּדֶשׁ כִּי כָל־הַכֹּהֲנִים הַנִּמְצָאִים הִתְקַדָּשׁוּ אֵין	ג׳ ח׳ אל	
לִשְׁמֹר לַמַּחְלְקוֹת׃ וְהַלְוִיִּם הַמְשֹׁרְרִים לְכֻלָּם לְאָסָף	ד׳ חס׳	
לְהֵימָן לִידוּתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם מְלֻבָּשִׁים בּוּץ	ל	
בִּמְצִלְתַּיִם וּבִנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת עֹמְדִים מִזְרַח לַמִּזְבֵּחַ	כ׳ ׳ ויהי ב׳	
וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת	ל״ ׳ ויהי כ׳	
׃ וַיְהִי כְּאֶחָד לַמְחַצְרִים וְלַמְשֹׁרְרִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹל	ג׳ ל׳	
אֶחָד לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַיהוָה וּכְהָרִים קוֹל בַּחֲצֹצְרוֹת	ה׳	
וּבִמְצִלְתַּיִם וּבִכְלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי		
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא עָנָן בֵּית יְהוָה׃ וְלֹא־יָכְלוּ		
הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְּבוֹד	ג׳ מל	
יְהוָה אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃	מ״ח	

אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו ׳ בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נושה בו ׳ והיה כל אשר יצא מדלתי ביתי ׳ ויחי לו שלשים בנים ד׳אבצן ׳ וישכימו ויחי בעלות השחר ׳ ויארכו הבדים דמלכים ׳ ויקרא את נערו משרתו ׳ ויאריכו הבדים ויראו דסיפרא ׳ יען כצר ובכתף תהרפו ׳

רשז׳

ויבא מלמה את קדשי ׳ וכל מה מבפנים לפי פשוטו מה מבפנים לו מן ההקדש׳ מהקדים דור כדכתיב למעלה גם אותם הקדים המלך דור ליו׳ עם הכסף והזה׳ לפר כפף מכל הגוים וגו׳ ומה מהותיר לו כתן התוכרו׳ בית האלהים ומדרש חגר׳ ים מחכמים אומרים לפי שהיה יודע שעומד ליחרב ועלה והו אומרי׳ העתיד קמה ירחיבו עלקתה נקמתה מן הבית הזה שבבבה מן הגזילות והחמים שגזל דור מבתיו ע״ש שלהם ויש אומרים כך אמר הקב״ה רעב היה בימי דור עלם שני׳ מכה אחר מכה והיה לו לבזבז ההקדשות הללו להחיות בהן עכיי ישראל ונתי מבות מיוב מהרי בכל ההקדשו׳ שדוד הקדים כמו שכתו׳ למעלה לה כתת׳ בהן בה עשה שלמה דבר פלוני זה כאשר כאמר בכחשת שכאמר ומטבחת ומכון ערי הרועז׳ לקח דוד בחשת רבה מאד בה עשה שלמה את ים הכחש׳ וגו׳ שבל מכפף ומזה׳ שלה כאמר בה עשה שלמ׳ שום דבר מכלל שלה עשה וזהו שלין כתיב כאן שום בחשת כי שם זהב וכסף ולפי פשוטו כראיה לי מה שלה אמר בחשת שלפי שהבחשת בוזל ויוכן ראוי וכרי והגון להביי בחשת בתפלות בית ה׳ : לז יקהל שלמ׳ את זקני ישראל ׳ כתב בתורת כהנים שהקהיל הזקנים ולה הבחורים יותר מדור שהקהיל הוה שלף הבחורי כדכתי׳ ויקהל דור את כל ישראל ירושלם וגומר : בחג ׳ הוה חג הסכות : ואת אהל מועד ׳ שעשה משה בגזו שלמה בבית תפרות הלזו׳ עם שאר כלים והקדשות לפי שלה הוזרך לו ורבותינו תמרו מבגזו : ואת כל כלי הקדש אשר באהל אשר נטה דוד לארון ׳ העלו אותן הכהני הלוי׳ פתרו׳ מוסב למעלה שאמר ויעלו הלויים את הארון ומפרש מי היו אותם הלויים שאמרתי לך למעלה: הכהנים הלויים ׳ שלף הכהני׳ מבני לוי שם ולה לויים שמם היו וכן כתוב במלכי׳ ויעלו הכהנים את הארון וגם הכלים ואהל מועד העלו ועמהם הלוי׳ שמפטם : ויהיו הכרובים פורסים כנפים על מקו׳ הארון ׳ במקו׳ שהארון עומד שם לפיכך ויכסו הכרובי׳ על הארון ועל בדיו מלמעלה לשארון כך היו עומדי׳ הבדי׳ ומשמשו כל כך לאחר כלפי חוץ שלה יהיו נראים כאילו מגיעים עד הפרוכת שהיה יכול הארון לעמוד תחת הכרובים ממש בלא עכוב הבדים ולפיכך ויכסו הכרובים על הארון וגם את הבדי׳ וגם את הבדי׳ כסו קצת לכל הארון ולה כולם שהיו מגיעי׳ עד החוץ ואיך יכול לפרש שכסו הכרובי׳ על כל הבדים וגם מפוש דבר זה ויאריכו הבדים וירחו ראשי הבדי׳ מן הארון על פני הדביר שלא יהו נראים לחוץ ולה ירחו החוצה ׳ ויעלו את הארון ואת אהל מועד ׳ פי׳ את הארון מכיון שאת אהל מועד מגבעון שהיו שם וכן כתוב במלכי׳ ז׳ ויקהל שלמה להעלות את ארון ברית ה׳ מעי׳ דוד היא ציון ואת אהל מועד וגזו בהוכרת בית שהיה עם הקדשים אבל הארון הכניסו אל מקומו אל דביר הבית : ויאריכו הבדים : שם אלו הבדים שם שהיו בארון מתחלה תמיד הוזו היהך כראשו על פני הדביר שהיו הבדים לא היו ארכין יותר מעשר אמו׳ שהרי קדם הקדמי׳ אל אהל מועד לא היה אלא עשר ׳ והארון היה נתון בתוכו ולא כאמר בתורת כהנים שהיו נראים הבדי׳ מחוץ לפרכ׳ ׳ והדביר היה ריחבו עשרי׳ אל היהך היו נראים על פני הדביר ׳ ואפשר שעשו לארון בדים אחרים ארוכים משם בדי שיראו על פני הדביר וזהו שאמ׳ ויאריכו שהוא פועל יוצא ולא אמר ויוארכו ׳ גם יתכן לפרש כי תוכ׳ הבדים היו שהיו בארון שתחלה ואפשר שהיה ארכן עשר אמות וקודם שהכניסו הארון לדביר היו הבדי׳ נתונים בארץ בסוף שהיו עודפין לאחורי הארון כמו לפני הארון שהרי ארבעה אבני׳ היו כומפין אותן לכל בד שהי אבני׳ אחד לפניו ואחד לאחוריו וכיון שהביאו הארון לדביר׳ ומשכו כלפי חוץ עד שנראו ראשי הבדי׳ על פני הדביר׳ כדי שיהו נכנסים שם לג׳ ביום הכפורי׳ להקטיר בין הבדי׳ ולא יהי׳ פוכח הנה והנה ׳ לפיכך האריכו הבדים עד פני הדביר ׳ ולא יהי׳ החוכ׳ חוץ לפני הדביר ׳ ואי׳ כיון שלא היה ארוך הבדים שש עשר אמות והדבי׳ ראבו עשרים היה ארך נראו עליו על פני הדביר יתכן שלא נתנו הארון כמוך להותך לאחוריו אלא הריחיקו אותו מן הכותל מערבי שש אמות והכרובי׳ פורסים כנפי׳ על הארון ועל בדיו ׳ שהיה פריסת הכנפי׳ ברוחב גם כן עשרי׳ אמה כמו שהיה בארוך הו היה ריחב הכנפי׳ כרוחב הארון וארוך הבדי׳ ורז״ל דרשו וירחו ריחמי הבדים וכתי׳ ולא ירחו החוכם הה כיוצ׳ דריחקין ובולטין ויוכיחו בפרוכ׳ וכריחין כמי שפי׳ דדי אמה אבל בין שדי ילין ואין לחו פריכי׳ לדרש׳ שהו׳ אומר שהיו נראין על פני הדביר׳ לבל חוץ לכותל הדביר לא היו נראין ׳ ואם תאמרו עוד מקום ארו׳ היכן היו עומדי׳ לא ידעתי מה טעם שהרי הכתו׳ אומ׳ שהכרובי׳ פורסי כנפי׳ היו וכנפיה׳ על הארו׳ והארו׳ אתה׳ כנפי הכרובי׳ היו וחיכו נכנם בחשבון ואי״ב מה טעם לתת גם המקום שחיכו כריך והם תאמרו כי הארון עשרי אמות היה לו לכל רוח זה לא אמכתו ולא יתכן לפי הפסוקים והם תאמרו ידעו מה תאמרו כי דעתם ריחבה מדעתכם ׃ אין למאור למחלקות ׳ כי כבר כחלקו הכהנים והלויים למשמרות ועתה היו כל כך הזבחים לרוב והקהל לרובי כל הכהנים והלויים היו מכוערים כולם לעבוד ולהלל ׃ למכן

רדק

ויבא מלמה את קדשי דור חביו ׳ פי׳ הכותר כאשר כעשתם כל המלאכה : ויתן הלויים את הארון ׳ וכפשר מלכים ויתנו הכהני׳ את הארון הכהניים כתוכו ומה תאמר הלויים הם הכהנים כי הכהנים לויים היו ׳ ואזל׳ בכל מקומות כקרות הכהני׳ לוים וזה אחד מהם ׳ והכהני׳ הלוי׳ בני קהוק ׳ ומה תאמר בתוכן הכהני׳ הלויים פי׳ הכהנים והלויים וכן כתיב במלכים כולו ויעלו אותם הכהנים והלויים ׳ והכהני׳ כשמו את הארון והלוי׳ את אוהל מועד : ויעלו את הארון ואת אהל מועד׳ פי׳ את הארון מכיון שאת אוהל מועד מגבעון שהיו שם וכן כתוב במלכי׳ ז׳ ויקהל שלמה להעלות את ארון ברית ה׳ מעי׳ דוד היא ציון ואת אוהל מועד גזו בהוכרת בית שהיה עם הקדשים אבל הארון הכניסו אל מקומו אל דביר הבית : ויאריכו הבדים : שם אלו הבדים שם שהיו בארון מתחלה תמיד הוזו היהך כראשו על פני הדביר מפני הבדים שהיו נראים מבחוץ לפרכ׳ ׳ והדביר היה ריחבו עשרי׳ אל היהך היו נראים על פני הדביר ׳ ואפשר שעשו לארון בדים אחרים ארוכים משם כדי שיראו על פני הדביר וזהו שאמ׳ ויאריכו שהוא פועל יוצא ולא אמר ויוארכו ׳ גם יתכן לפרש כי תוכ׳ הבדים היו שהיו בארון שתחלה ואפשר שהיה ארכן עשר אמות וקודם שהכניסו הארון לדביר היו הבדי׳ נתונים בארץ בסוף שהיו עודפין לאחורי הארון כמו לפני הארון׳ מפני הרביעה שהי אבני׳ היו כומפין אותן לכל בד שהי אבני׳ אחד לפניו ואחד לאחוריו וכיון שהביאו הארון לדביר׳ ומשכו כלפי חוץ עד שנראו ראשי הבדי׳ על פני הדביר׳ כדי שיהו כנכנם שם לג׳ ביום הכפורי׳ להקטיר בין הבדי׳ ולא יהי׳ פוכח הנה והנה ׳ לפיכך האריכו הבדים עד פני הדביר ׳ ולא יהי׳ החוכ׳ חוץ לפני הדביר ׳ ואי׳ כיון שלא היה ארוך הבדים שש עשר אמות והדבי׳ ראבו עשרים היה ארך נראו עליו על פני הדביר יתכן שלא נתנו הארון כמוך להותך לאחוריו אלא הריחיקו אותו מן הכותל מערבי שש אמות והכרובי׳ פורסים כנפי׳ על הארון ועל בדיו ׳ שהיה פריסת הכנפי׳ ברוחב גם כן עשרי׳ אמה כמו שהיה בארוך הו היה ריחב הכנפי׳ כרוחב הארון וארוך הבדי׳ ורז״ל דרשו וירחו ריחמי הבדים וכתי׳ ולא ירחו החוכם הה כיוצ׳ דריחקין ובולטין ויוכיחו בפרוכ׳ וכריחין כמי שפי׳ דדי אמה אבל בין שדי ילין ואין לחו פריכי׳ לדרש׳ שהו׳ אומר שהיו נראין על פני הדביר׳ לבל חוץ לכותל הדביר לא היו נראין ׳ ואם תאמרו עוד מקום ארו׳ היכן היו עומדי׳ לא ידעתי מה טעם שהרי הכתו׳ אומ׳ שהכרובי׳ פורסי כנפי׳ היו וכנפיה׳ על הארו׳ והארו׳ אתה׳ כנפי הכרובי׳ היו וחיכו נכנם בחשבון ואי״ב מה טעם לתת גם המקום שחיכו כריך והם תאמרו כי הארון עשרי אמות היה לו לכל רוח זה לא אמכתו ולא יתכן לפי הפסוקים והם תאמרו ידעו מה תאמרו כי דעתם ריחבה מדעתכם ׃ אין למאור למחלקות ׳ כי כבר כחלקו הכהנים והלויים למשמרות ועתה היו כל כך הזבחים לרוב והקהל לרובי כל הכהנים והלויים היו מכוערים כולם לעבוד ולהלל ׃ למכן

ויבא מלמה את כל הדברים שעשה שלמה לבית ה׳ ׃ ויבא שלמה את כל הדברים האלה׳

דברי הימים ב ו

חשמימה ל"א בקריאה וסי' ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה ' וחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע חשמימה ' קחו לכם מלא חפניכם פיח כבשן ' ויקח את פיח הכבשן ויעמדו לפני פרעה ' ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ' לא בשמי' היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ' ויפנו אנשי העי אחריהם ' ותשאת החלה לעלות מן העיר ' ויהי בעלות הלהב מעל המזבח השמימה דמנוח ' כי עשה שלמה דסיפרא ' וישאו את עיניהם מרחוק ולא חכירהו וישאו קולם •

ו

אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר
לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃ וַאֲנִי בָּנִיתִי בֵית־זְבֻל לָךְ וּמָכוֹן ג' מ"ל 5
לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃ וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֶת ג'
כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד׃ ג' ו' מ"ל
וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו
אֶת דָּוִיד אָבִי וּבְיָדָיו מִלֵּא לֵאמֹר׃ 5
ה מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא ה' לפ בכו' 5
בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת
לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וְלֹא בָחַרְתִּי בְאִישׁ לִהְיוֹת נָגִיד 5
עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַם לִהְיוֹת שְׁמִי
שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי
עִם־לֵבָב דָּוִיד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־ ג' 5 מ"ל
עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֵטִיבוֹת כִּי הָיָה עִם־
לְבָבֶךָ׃ רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי בִנְךָ הַיֹּצֵא ה' כפו' מעתי'
מֵחָלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃ וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־ בחו' לית בהון
דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקוּם תַּחַת דָּוִיד אָבִי וָאֵשֶׁב עַל־ ה'
כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וָאָשִׂים שָׁם אֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר
שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲמֹד ז' כפו' וכל
לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו קרי' דכו' בחד
׃ כִּי־עָשָׂה שְׁלֹמֹה כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וַיִּתְּנֵהוּ בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה ל'
חֲמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ וְאַמּוֹת שָׁלוֹשׁ
קוֹמָתוֹ וַיַּעֲמֹד עָלָיו וַיִּבְרֶךְ עַל־בִּרְכָּיו נֶגֶד כָּל־קְהַל ז' כפו' ל
יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיְמָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי וחד ויברך
יִשְׂרָאֵל אֵין כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֹׁמֵר ה' נ"ל

הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃ ע"ו
אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ
לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה
יְהוָה׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת ב'
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי
יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־
דַּרְכָּם לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃ וְעַתָּה
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן דְּבָרְךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ ד'
לְדָוִיד׃ כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עַל־ וי"ר חכה
הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף ד'
כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמַע אֶל־הָרִנָּה׀
וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃ לִהְיוֹת ב
עֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה יוֹמָם וְלַיְלָה׀ אֶל־ פוס
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ לָשׂוּם שְׁמְךָ שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־ ד' מ"ל
הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תַּחֲנוּנֵי עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִמְּקוֹם
שִׁבְתְּךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלָחְתָּ׃ אִם־יֶחֱטָא ב' מ"ל ב' תם'
אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה
לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם ח'
וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהָשִׁב לָרָשָׁע לָתֵת ר' כ'
דַּרְכּוֹ בְרֹאשׁוֹ וְלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃
וְאִם־יִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
אוֹיֵב כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ
וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־

רדק

לשכון בערפל ' פי' ימשכון בתוך בני ישראל בערפל והוא הענן ' כמו מחתר ומכתי בתוך בני ישראל והוא סירר כבודו בענן במקום המקדש לעוברו ' ורז"ל אמרו כי בפ' ענן הקטורת היה בענן הקטר' רמז להם בענן הקטר' העליה פעמים דקרי בענן הכבוד הוא וכן היה הכבוד נראה בענן תמיד במשכן כמו שכתוב' וירד כבוד ה' בענן והכ' כבוד ה' נראה בענן ' וכמו שאמ' כן עשה משה כשבנה כבודו בבית זבול שבניתי לו וירד בענן ' עולמים ' כי שילה וכוב ובעונן לא היו עולמים כי לא היו שם המקום הנבחר שם בו לכל המקום אשר יבחר ה' כי שם זה המקום שהוא הר המוריה שעקד אברהם שבנו את יצחק בנו ובו קראו ה' ירא' ואמר בהר ה' יראה כי בחותו הר יראה לדורו' דוד כשראה כי נעתר שם וירד ה' שם על עולותיו שם מן השמים ידע כי הוא המקום הנבחר ואמר זהו בית האלהי' וזהו מזבח לעולה לישראל ' כי עשה שלמ' כיור נחשת ' שלא כי הוא טעם לשלא שלמ' נגר כל קהל ישראל היתה היה נגר כולם והיו רואים אותו כלם כי עשה כיו' בתוכת ועמד עליו ' כי התחנם ' התחל פתאום ' כי הוא לתימה כלומר התחילהוא פיסב' להם עם החרם על הארץ זה לא ייתכן להחמין כי אחה תתברך ותתעלה על הכל אין לך מקום מיכולך כי אתה מקו' העולם ואין העולם מקומך ' ח"ם מה שכבית הבית לך היו אלו על דרך משל שיהיה רצונך וכבודך נמצא בבי' הזה לשמוע אל התפלה אשר יתפללו במקום הזה ' ואעפי שכבל מקום הוא רצונו של הקונך אלו בלב שלם לשמוע תפלתו בקום שלמה שבב שיהא השם מקו' הזה הנבחר מקויים בתפלה כאלו הבי' הוא מלאך מלין ותשמע תפילת כל המתפלל בבי' הזה בקרוב יותר מעתפלל במקום אחר ' ועל כן יתייבנו הדיין שבועה מעניין תפלת מלומה שהוא לשון חוב ' ובא הלה ' פי' ובא הנשבע לקבל ההלה לפני מזבחך בבית הזה ' ופשטת . פירום לף על פי שאתה מתרץ לו שיכירו בני הדם כי המקום הנבחר הזה שייך בתירות העונם ויירחו הבית הזה ויפחדו ממנו וכל זה הוא כבודך וגם הבורא כוה כן שמחר ומקדשי תיראו להרשיע ולהפריק לפריק לזה שהם הרשע הנשבע לשקר או התשבועו בשכם והוא נשבע בשתת כי העונם על הנשבע ' כי

רשי

לשכון בערפל ' פי' מיסכון בתוך בני ישרל בערפל והוא הענן ' כמו שאתר ומסכתי בתוך בני ישרל והוא סירר כבודו בענן במקום המקדש לעוברו ' ורז"ל אמרו כי בפ' ענן הקטורת היה בענן הקטר' רמז להם בענן הקטר' העליה פעמים דקרי בענן הכבוד הוא וכן היה הכבוד נראה בענן תמיד במשכן כמו שכתוב' וירא כבוד ה' בענן והכ' כבוד ה' נראה בענן ' וכמו שאמ' כן עשה משה כשבנה כבודו בבית זבול שבניתי לו וירד בענן ' עולמים ' כי שילה וכוב ובעונן לא היו עולמים כי לא היו שם המקום הנבחר שם בו לכל המקום אשר יבחר ה' כי שם זה המקום שהוא הר המוריה שעקד אברהם שבנו את יצחק בנו ובו קראו ה' יראה' ואמר בהר ה' יראה כי בחותו הר יראה לדורו' דוד כשראה כי נעתר שם וירד ה' שם על עולותיו שם מן השמים ידע כי הוא המקום הנבחר ואמר זהו בית האלהי' וזהו מזבח לעולה לישראל ' כי עשה שלמ' כיור נחשת ' שלא כי הוא טעם לשלא שלמ' נגר כל קהל ישראל היתה היה נגר כולם והיו רואים אותו כלם כי עשה כיו' בתוכת ועמד עליו ' כי התחנם ' התחל פתאום ' כי הוא לתימה כלומר התחילהוא פיסב' להם עם החרם על הארץ זה לא ייתכן להחמין כי אתה תתברך ותתעלה על הכל אין לך מקום מיכולך כי אתה מקו' העולם ואין העולם מקומך ' ח"ם מה שכבית הבית לך היו אלו על דרך משל שיהיה רצונך וכבודך נמצא בבי' הזה לשמוע אל התפלה אשר יתפללו במקום הזה ' ואעפי שכבל מקום הוא רצונו של הקונך אלו בלב שלם לשמוע תפלתו בקום שלמה שבב שיהא השם מקו' הזה הנבחר מקויים בתפלה כאלו הבי' הוא מלאך מלין ותשמע תפילת כל המתפלל בבי' הזה בקרוב יותר מעתפלל במקום אחר ' ועל כן יתייבנו הדיין שבועה מעניין תפלת מלומה שהוא לשון חוב : ובא הלה ' פי' ובא הנשבע לקבל ההלה לפני מזבחך בבית הזה : ופשטת . פירום לף על פי שאתה מתרץ לו שיכירו בני הדם כי המקום הנבחר הזה שייך בתירות העונם ויירחו הבית הזה ויפחדו ממנו וכל זה הוא כבודך וגם הבורא כוה כן שמחר ומקדשי תיראו להרשיע ולהפריק לפריק לזה שהם הרשע הנשבע לשקר או התשבועו בשכם והוא נשבע בשתת כי העונם על הנשבע : כי

חז חתר שלמ' ' חנחול והבי' מלח עסן עכשיו לכי יודע שהשכינה שרוי' בו בערפל כי כן דרכו כשהוא נגש ל הערפל לשר שם שלהי' ורוח שרשו להתעלב מ ובשפרי פי' חז חתר שלמה כשרוי' הענן עתה לכי רוצה שהשכינה שרוי' בבי' שאר בניתי שהרי כך הבטיח לבוא ולשכון בו מתוך ענן וערפל והיכן חתר כי בענן חרחה על הכפרת : בית זבול ' מדור : למבתך עולמים ' שתשכחרה לו מרת שכינ' במקו' אחר ולא הותרו הבמו' : ויברך את כל קהל ישרל ' ברכה שחתור' בתוך הענין : שתר דבר בפיו ' שיתן לו בן שיבנה לו בית : מלא ' קיים דברי הטוב : מן היום שתר הוצאתי ' מלוך זה דברת אל אבי : ואבחר בירושלם ' תוס' על לא בחרתי בעיר : ואבחר בדוד ' תוסב על ולא בחרתי בהים : הטיבות כי היה עם לבבך ' כלומ' גם אני בוחר בבי' שתר בלבך לבנותו לשכן שמי שם כמו שתתר למעלה : ויפרום כפיו היה לומר כך ויפרום כפיו השמימה ויחתר ובן ז' שתפסיק בניתי להודיע על מה עמד וכן במלכי' ויפרום כפיו השמי' ויחתר כי עשה שלמ' ' תוסב על כנגד כל קהל ישרל ' כלומ' היתך היה נגד כולם והיו רואים אותו כלם כי עשה כיו' דברי' : ויעמ' עליו ' ועתה יכולין לרחותו כל ישרל ומשום שתפסיק הענין כדרך לומר כברחמובה נגד כל קהל ישרל וכן ויפרום כפיו השמימה : הין כמוך באלהים ' מתה שלח' סומר הברי' והחסד לקיים הבטחתך בארץ : הולכי לפניך ' כמו שהלך דוד אבי וזהו שתר שתרת לעבדך דוד בלשון חתנת הבטחה : כי השתנם יסב אלהים את האדם על הארץ כי שמי' ואמ' שלמ' בשבילי הענין עתה חכי רוחה שהשכינה שרוי' בבי' שתר בניתי שהרי כך הבטיח לבוא ולשכון בו מתוך ענן וערפל והיכן חתר כי בענן חרחה על הכפרת : בית זבול ' מדור : למבתך עולמים ' שתשכחרה לו מרת שכינ' במקו' אחר ולא הותרו הבמו' : ויברך את כל קהל ישרל ' ברכה שחתור' בתוך הענין : שתר דבר בפיו ' שיתן לו בן שיבנה לו בית : מלא ' קיים דברי הטוב : מן היום שתר הוצאתי ' מלוך זה דברת אל אבי : ואבחר בירושלם ' תוס' על לא בחרתי בעיר : ואבחר בדוד ' תוסב על ולא בחרתי בהים : הטיבות כי היה עם לבבך ' כלומ' גם אני בוחר בבי' שתר בלבך לבנותו לשכן שמי שם כמו שתתר למעלה : ויפרום כפיו היה לומר כך ויפרום כפיו השמימה ויחתר וכן ז' שתפסיק בניתי להודיע על מה עמד וכן במלכי' ויפרום כפיו השמי' ויחתר כי עשה שלמ' ' תוסב על כנגד כל קהל ישרל ' כלומ' היתך היה נגד כולם והיו רואים אותו כלם כי עשה כיו' דברי' : ויעמ' עליו ' ועתה יכולין לרחותו כל ישרל ומשום שתפסיק הענין כדרך לומר כברחמובה נגד כל קהל ישרל וכן ויפרום כפיו השמימה : הין כמוך באלהים ' מתה שלח' סומר הברי' והחסד לקיים הבטחתך בארץ : הולכי לפניך ' כמו שהלך דוד אבי וזהו שתר שתרת לעבדך דוד בלשון חתנת הבטחה : כי השתנם יסב אלהים את האדם על הארץ כי שמי' ואמ' שלמ' בשבילי להתפלל לפני האלהים ולבנות הוא ז' תפלתיכו : למעוך של הרבה ' זו כעקה כמו ותעבר הרבה בתוכ' ועל כרחך על כעקתם של כל ישרל שהוא כם שכני כרתו של יתפלל חלה בכעקתו בפתח כך חבור התקרחו וסוף הענין מוכיח שתר ותתה תשמע תתקו שבתך למרת שלא בכאו חלה לרעת כן להוריד בו שכינה כדי שיהא על הארץ למעוך מתכון שבתך של התפלה שיתפללו בו : להיות עיניך פתוחות . בכל עת שתר יתפללו חליך : הם יחטאו חים ' תקרוא זה על כל ישרל התחייב חבירו שכועה הם בתתת הוא תשביעו והנשבע נשבע לעקר ותה תשמע השמים ושם הדין על הנשבע שבעל הדין מזקיקו על שבועה של חכם לף המשביע קרוי רשע : להדריך כדרך ' שלא לעכבו על השבועה שהרי בתתת הוא נשבע ' וקופתתו דשוטה שפרש את שתר יחטא בועל לשתת ים ' ונשתו בו חלה ויחייב בו חלה כשם שהשים בודקין אותה כך השים בודקין לוקו ' לפני מזבחך כדכתיב והעמיד הכהן את האשה ' לתת דרכו ברשעו כדכתיב ובכתה בטנה . ולהדריך כדרך שכתוב ובקתה וכזרעה זרע : ויהב ינגף עתך ' ולא תפני שהרי קברים שלהושיע חלה דברים כי יחטאו לך : ושבו והודו את שמך ותתפללו והתחננו לפני בבית הזה : ואתה תשמע מן

והשיבותם

פ' כל כל ומלה חדא ביניהון וס' כמסר בשפטים ריש סימן כ' ובנחמיה סימן י' ועש"ב בקריאה וס' למען ידעו דורות יכם כי בסכות הושבתי
את בני ישראל ' ויאמר ירבעם לאשתו קומי נא והשתנית ' יוצרי פסל כלם תהו ' למען ידעו ממזרח שמש את ילא ילמדו עוד איש את רעהו ' ואטמא אתם בטהרתם בהעביר
כל ' באו ימי הפקדה באו ימי השלום ' כל תפלה כל תחנה דסיפרא ' ואתח תשמע מן השמים בתרא דסיפרא . שיתה י' מורח לחס ' למען ידעו דור אחרון ' ויאמרו צרינו

הַשָּׁמַיִם וְסַלַּחְתָּ לְחַטַּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְהֲשִׁיבוֹתָם ל' ב' ג' חס' וח' חל
אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לָהֶם וְלַאֲבֹתֵיהֶם: ו' ז' חס' בכתבי
בְּהֵעָצֵר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי 5 ותו כתיב' סתום
יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת־
שְׁמֶךָ מֵחַטָּאתָם יָשׁוּבוּן כִּי תְעַנֵּם: ואתה תשמע ו'
הַשָּׁמַיִם וְסַלַּחְתָּ לְחַטַּאת עַבְדֶּיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי ז'
תורם אֶל־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה ח'
מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה: ט'
רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָּאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־ י'
יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן אַרְבֶּה חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־ 5 ס'
לוֹ אֹיְבָיו בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע וְכָל־מַחֲלָה: כָּל־ 5
תְּפִלָּה כָּל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְכָל־הָאָדָם וּלְכָל
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ נֶגַע וּמַכְאֹבוֹ יב' יג' חס'
וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה: וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־ יא'
הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּה לָאִישׁ כְּכָל־ יב'
דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ
אֶת־לִבּוֹת בְּנֵי הָאָדָם: לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת יג' י"ו ר'
בִּדְרָכֶיךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי ג'
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ:
וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל ב' ל' בכתוב
הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְיָדְךָ
הַחֲזָקָה וּזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָאוּ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַבַּיִת
הַזֶּה: וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ ד'
וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּ ה'
כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ וְלִירְאָךְ אֹתְךָ כְּעַמְּךָ ב' ומחרי
יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה ו'
אֲשֶׁר בָּנִיתִי:
כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבָיו בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם
וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ: וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם ל' ח'
אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם: כִּי ב'
יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָּם ג'
וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שׁוֹבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ רְחוֹקָה 5 ו' על לגבב'
אוֹ קְרוֹבָה: וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר ט'
נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שׁוֹבֵיהֶם
לֵאמֹר חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ: וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־ ר' כתב' מלרע
לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ שׁוֹבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם
וְהִתְפַּלְלוּ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם וְהָעִיר
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ: וְשָׁמַעְתָּ י'
מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־ 5
תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר כ"ה ל"ג
חָטְאוּ־לָךְ: עַתָּה אֱלֹהַי יִהְיוּ־נָא עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת כ'
וְאָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְעַתָּה קוּמָה ב' בתע' מלרע
יְהוָה אֱלֹהִים לְנוּחֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ כֹּהֲנֶיךָ יְהוָה ל'
אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ תְשׁוּעָה וְחַסִידֶיךָ יִשְׂמְחוּ בַּטּוֹב: ע' רבתי'
יְהוָה אֱלֹהִים אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי ר'' 5
דָוִיד עַבְדֶּךָ: וּכְכָלוֹת שְׁלֹמֹה
לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה מִהַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל הָעֹלָה 5
וְהַזְּבָחִים וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַבָּיִת: וְלֹא
יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לָבוֹא אֶל־בֵּית יְהוָה כִּי־מָלֵא כְּבוֹד־ ו'
יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה: וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאִים
בְּרֶדֶת הָאֵשׁ וּכְבוֹד יְהוָה עַל־הַבַּיִת וַיִּכְרְעוּ אַפַּיִם 5 ויחד אל
אַרְצָה עַל־הָרִצְפָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי טוֹב תרנכים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם זֹבְחִים זֶבַח ז'' מכאן' בסוף
בכי' ד' בלים

לא ידעו ' עתה כה"ר בקריאה וס' עתה ידעתי כי גדול י' מכל האלהים ' עתה שמע בקלי איעצך ויהי ' עתה קומו ועברו לכם את נחל זרד ' עתה לך והכית את עמלק '
עתה רוץ נא לקראתו ואמר לה ' עתה חמבלעדי י' דמלכים ' עתה הנה בושת על לוח ' עתה אקום יאמר י' ' עתה נבראו ולא מאז ' עתה
וקץ עליך וכליתי ' עתה ירחקו את זבוחם ' עתה מקריב אשפוך חמתי עליך ריחזקאל ' עתה יחרדו האיין . עתה תתגדדי בת גדוד ' עתה לטח תריעי ריע ' עתה תנו לבבכ'

רשי

והמיבותם ' והמיב חותם ז' מהרתיח כי כמנופלים וכגמים לפני חויבים ' תופסין
מה מיכולים ומביאים חותם בסביב ז' לארץ מחרת ' בהעבר הממים ' כדכתיב
ועבר את הממים ולח ויהי מטר ' כי תורם ז' הדרך ' כמו מעמית כמקיה רעב
ביתי דור ג' מכים והוריית ולמדת להם על מחול ועל בית הדמים כמו כן תור' לו
זה חמלה ברוח להם על מה נעברו הממים : כל נגעי פתרון הרי זכרתי לך רבר
מדיון וירקון נגיפה לף בעבירת נמים ומה עור להרבו' לף כל נגע וכל מחלה
כי יהיה והתפלל ' ופרש כפיו לל הבית הזה ' וזהו מלמר כל תפלה כל תחנה
מיתפלל ויתחנן על זאת מכל לחת הדברים הללו לשר ידעו חים נגעו כלומר לם
יתפלל על נגעו ועל מכאובו להסירו ממנו ' ונלחת ונתת לחים בכל דרכיו וגו '
לרשע כרשעו ולכדיק כרקתו שלם לח יהלם לרם כפי רוע מעללין ועוון דבריס
כלפי מעלה ויחמר חין לחלהים לל יודע לבבו ויהיה חילול השם כמו כן תעשה
לכדיק כרקתו שתעשה לו כשיתפלל לפניך ' למען יירחוך ' ויסוב הרם' תררכו
ולכך יפי מתפלל לתת לו לחים כדרכיו ' ועשית ככל לשר יקרח לל הנכרי '
כשר' יפי מתפלל לתת לו כדרכיו חבל בגוי ככל לשר יקרח לך לפי שיפר' מכירין
בחבים ויודעין שהשכינה בירו לעמו וחם חין תפלתו נשמע' תולה בעצמו בחטחין
ומעשים בחעבין לכל הגוי קורח תנר ויחמר שמעתי שמעו בכל העולם
ונתיגעתי בדרכים הרבה עד שבחתי והתפללתי בחקום הזה ולח מלחתי בו ממש כשלר יקרח לל הנכרי ' דרך הפיוט ' פניהם לבר
ירושלם ' ועשית משפטם ' כקשתם בחוביהם ע"ש כרכיהם דוגמח לעשות משפט עבדו ' לשר בניתי לשמך ' פתרון קבית הזה לשר בניתי כדי לגרל שמך כי
וח כשתקבל תפלתם וח יתפללו לך בבית הזה חו בכל מקום שהם ויכנו לבותך זה : ושמעת תפלתם ' ועל זה יתגדל שמך בעולם : ועתה קומה ' ' '
לשלטל כיצר הר עתה משלים לכוח ומכוח לגבעון : חתה וחרון עוזך ' מלח יטלטל עור מעתה : עוזך ' על שם כן קרוי עזך על משמה כפלחות ועזוזות
בפלשתים וכן כתוב בהודו לי' לרמון ' ועזו ועור לחרו רבותיהו במסכת ע"ז ויפרנה הפרות מה פירה לחרו הומיעה לו ימיהו וזרוע קדשו : ילכנו תפוצה ' מחמת
מלח יטלטלו מתקוים למקום כמו וחקים פרק לזור מתקיו : וחפיריך יפתחו בטוב ' ברוב טובות ומשמרות הנתונ לנוים בשבר פשומרין לת החרון ומפוררין לפניו :
לל תשב בני מעיניך ' מלשבות טובה עתידו ונח לל למעני עשה למעניך : ומכם.יס

רש"י

כי תורם לל הדרך הטובה ' כלומר מתודיע על חיזה עון נעברו הממים ותורם
הדרך הטובה ונתת המטר : כל נגע וכל מחלה ' פי לעמי מזכרתי מכרכי
עמך ישרחל בפרט לשר יתפללו עליהם לפניך כן לפי חומר על כל נגע ועל כל
מחלה פיהיה להם כל תפלה וכל תחנה פיתפללו על לשר יהיה לכל החדש '
ולכל עמך ישרחל כלומר בין ליהודים בין לרבי' כל חים לחים לפי נגע ומכחובו
פיתפללו לחה תשמע : למען ירחוך ' כשירחו שהשלח להם בשוב' לליך והתפללם
לליך בבית הזה ידעו כי בעוכם עון להם הנגע והמחלה ולח שהוח מקרה
ובעבור זה ירחוך ' וכן טעם כי עמך הפליחה למען תיורח ' קחמה ה' חלהים
למוחך ' כלומר פיהיה זה בית כוחך ונוח לחרון עוזך לעולם וכהניך ילבשו
תשועה שתדבק קרבנוקם וחסידיך היוסבים בביתיך יתפללו
ולרעת דרכך ' חו פי לחסידיך הלוים שהיו משוררים בחקדם : לל תשב פני
משיחך ' מכל מה שהתפללתי לך שתהיה תפלתי מקובלת לפניך : על הרבפה '
על קרקע הבית וקרחו רבפ' לפי שהיה רכוף בישבו פים ' וזכר כריעת לפים
על הרבפה לפי שכריעת שלמה היתה על הכיור בחקום שהיה עומד ' והנה ג"כ
כרעו לפים על הרבפה במקום שהיו שם : בהלל

ונפשיכם דלה׳ ׳ ועתה עיני יהיו פתוחות ׳ עתה אלהי יהיו נא עיניך ׳ עתה ה׳ אלהים יאמן דברך ׳ עתה חכם׳ ומדע תן לי ׳ עתה ¶ תקשו לבבכם ׳ עתה בני יהי׳ עמך׳ עתה עם לבבי לכרות ברית ׳ עתה ידעתי כי הושיע יי׳ את משיחו ׳ חקדשתי ו׳בקריא וסו׳כי לי׳ כל בכור בניום ׳ וחברו כי לי׳ כל בכור ביום חכתי כל בכורי׳ הקדשתי את חכם דסיפ׳ את הבית הזה׳ וחברו ואת הבית אשר הקדשתי לשמי׳ וחברו ואם הבית הזה אשר חקדשתי לשמי דסיפר׳ ׳ וחד בחרתי והקדשתי דסיפר׳

ה לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּזְבַּח הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה אֶת־זֶבַח הַבָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן ל׳ בטעם
מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים כ׳ וחי
הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם׃ וְהַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמְרוֹתָם ג׳ וכל ל׳ דכו׳ בתג
עֹמְדִים וְהַלְוִיִּם בִּכְלֵי־שִׁיר יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִיד
הַמֶּלֶךְ לְהֹדוֹת לַיהוָה כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ בְּהַלֵּל דָּוִיד
בְּיָדָם וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְרִים נֶגְדָּם וְכָל־יִשְׂרָאֵל יתיר ב׳ ט׳מקצו׳
עֹמְדִים׃ וַיְקַדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר סמ׳ בכו׳
לִפְנֵי בֵית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם הָעֹלוֹת וְאֶת חֶלְבֵי
הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־עָשָׂה שְׁלֹמֹה לֹא ר׳
יָכוֹל לְהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַחֲלָבִים ח׳
׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת־הֶחָג בָּעֵת הַהִיא שִׁבְעַת יָמִים
וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מְאֹד מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־ ט׳ מקצו׳
נַחַל מִצְרַיִם׃ וַיַּעֲשׂוּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כִּי־חֲנֻכַּת סכו׳ בסיפ׳
הַמִּזְבֵּחַ עָשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים וְהֶחָג שִׁבְעַת יָמִים׃ ל׳
וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי שִׁלַּח אֶת־ ג׳ מל׳ ב׳
הָעָם לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל־הַטּוֹבָה וכתתקבי
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִיד וְלִשְׁלֹמֹה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ ח׳ ו׳
וַיְכַל שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת לב׳
כָּל־הַבָּא עַל־לֵב שְׁלֹמֹה לַעֲשׂוֹת בְּבֵית יְהוָה
וּבְבֵיתוֹ הִצְלִיחַ׃ וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה ל׳ ב׳
בַּלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ וּבָחַרְתִּי
בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִי לְבֵית זָבַח׃ הֵן אֶעְצֹר הַשָּׁמַיִם ל׳
וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהֵן אֶצְוֶה עַל־הָגָב לֶאֱכוֹל הָאָרֶץ ח׳ ג׳ מל׳
וְאִם־אֶשְׁלַח דֶּבֶר בְּעַמִּי׃ וְיִכָּנְעוּ עַמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא ט׳ ל׳
שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ וִיבַקְשׁוּ פָּנַי וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם ג׳ ל׳ ר׳ כתיב

ודק

בהלל דוד בידם ׳ כלי שיר שעשה דוד להלל ׳ ולו פירוש בהלל דוד מהיו אומרי׳ המזמורים שעשה דוד ופי׳ בידם כי על פי ניגון הכלים היו כאומרים ׃ ויקדש שלמה וגו׳ פירש״י ז״ל כי ביום השמיני נטלו רשות ממנו ולא כפעו לותו היום לפי שהיה חג ולמחר שהוא כ״ב לחדש כפעו חזרו ונטלו רשות ממנו ׃ ואשה תחפצון לתת ׳ פי׳ לתת ליערב ׳ לשר היה עליון לכל עובר ׳ פי׳ שהיה עליון ונפלה בשיעור כל עובר בחרבנו יפה ויערוך העובר עליו ׃ והעריים לשר נתן חירם לשלמה ׃ ובספר מלכים אומר כי שלמה נתן לחירם עשרים עיר בארץ הגליל ואינו אומר שנתן לשלמה אלא ערי ארצו ועכי ברזים וזהב ׳ יתכן לפרש כי נתן חירם לשלמה עריים בארצו ׳ והוסיף שם בני ישראל כדי להתחזק בהם ושלמה גם כן נתן לחירם עריים בגליל וזה היה לחזק הברית ביניהם וזכר במלכים מה שנתן שלמה לחירם וזכר בזה הספר מה שנתן חירם לשלמה ׃ ויחזק עליה ׳ עד שכבם אותה ׃ ושלם

רשי

והכהנים על משמרותם ׳ כלומר חלקן דוד לכל משמרות לערת כל משמרת ומשמרת שבוע שלו והלוים כמו כן על כל משמרות ושלחם להודות בכלי שיר שהיו אומרים הודו לוי׳ כי לעולם חסדו ׃ בהלל דוד ׳ הכלי שיר שהיו אומרין בו הלל על דוד והחזיון בידם שלו לוים ׃ והכהנים מחצרים נגדם ׳ שעליהם לעמוד בחצרות שכאמר ובני אהרן הכהנים יתקעו וגו׳ ׃ ויקדש שלמ׳ את תוך החצר ׳ רבותינו חולקין בדבר זה ר׳ יהודה אומר קדם את רבע העזר׳ בקדושת המזבח להקטיר על הרבעה כי מזבח הנחשת קטן מהכיל שרבו קרבנו להכניס אמר לו רבי יוסי והלא כבר כאמר חלף עולות יעלה שלמה על מזבח שעשה בצלאל שהיה מניע להתעבות אמות ומכניס עולות הרבה שזה על גבי גרול שעל מזבח שעשה בצלאל הוא מקום מערכתו של מזבח שלמה שעל גבי מזבח שעשה בצלאל ׳ כ״ר על כ״ר הרי על שלמה שלש אמות ובצלאל ושם כשל מזבח שם כן מה הוא קדם להכיל ׳ כשל מזבח הוא אומר כאדם האומר כאדם פלוני ופלוני ושכול לעבודה ׃ המלך את תוך החצר שקבע בו מזבח של נחשים שכאמר׳ ויבן את המזבח ׳ במלכים כתיב ואת מזבח הנחשת ׃ מלבוא חמת ׳ מהיו בשפון של ארץ ישראל ׃ ער נחל מצרים ׳ מהיו כשברו ׃ כמפורש בתלה מעשיו ׃ וביום עשרי ושלשה לחדש השביעי שלח את העם ׳ מהוא ט׳ לחנוכת הבית ובמלכים כתיב וביום השמיני מהוא כ״ב לחדש כתרגון ביום ח׳ נתן להם רשות לילך לאחר החג ולמחר כשיבת החג לא הלכו כולם יחד ׃ ויגל ביום ח׳ נתן להם רשות ושלח אותם היושבים בתוך תחום שבת וכל מי שירצה ליסע ולילך בלותו היום בחזרו התחום ולמחר שלח כל העם כולו ובברחמית רבה שפרש נטלו רשות ממנו והמתינו עור שם יום אחד וחזרו ונטלו רשות עור למחר פעם שניה לכך כאמר ביום כ״ג בחדש ׃ שמחים וטובי לב וגו׳ לדור ולשלמה ׳ כי מה שדבר בפיו בנך שלמה הוא ובנה בית לשמי מלא בידו שנתן לו בן יוצב על בקעו שבנה הבית לשם׳ ובב״ר מפרש אמר ר׳ לוי כתיב כי חנכת וגו׳ שמחים מוסב על אמר ה׳ יי׳ לדור שקיים מה שדבר לשלמה שבחר בו מכל לחיו כי חכם הוא ׃ וליערבעם עמו ׳ כדכתיב במלכים לו נפל דבר אחר וגו׳ ׳ ע״ה ולירבעם עמו מהיו לשם מופל שהיו יושבין בכטחון ובהשקט כדכתיב ויטב יהודה ויערב וגו׳ ׃ וירע ׳ ל שלמה בלילה ׳ בחזיון לילה ׃ שמעתי את תפלתך ׳ בלשון שאמר שלמה ושמעת השיב הקב״ה שמעתי תפלתך הוא התפלל בהעבר השמים השיב הב״ה הן העבור הוא התפלל רעב וארבה והב״ה משיבו והן לכוה על חנב הוא התפלל על דבר והב״ה משיבו וחם לשלח דבר בעמי ׃ ויכנעו עמי ׳ במה שיתפללו ויבקשו פני ושובו מדרכיהם הרעים הרי ג׳ בנגד הן לעצור והן לכוה וחם לשלח בנגד ג׳ תפלות וחלי וחמע וחסלח לחטאתם וארפא את ארצם ׳ והיו עיני ולבי ׳ תרגם יוכתן ותהא שכינתי שריא בית חם רעותי מתעבדון תתן כל יומיא והיו עיני שם חם לבי וחפצי שם ׃ לשלוך מעל פני ׳ כתנחי שביני וביניכם וחם לא תשמעו לי מה נאמר והשיותי את מקדשיכם ׃ וחלכנו למשל ולשנינה ׳ כעניין שמושלים משל על מי שחירע לו דבר פנע ׳ ולשניהם כמו ושננתם לבניך ותקנינון לשון סיפור רעות וכן תרגו׳ וספר ויוסתפי ולמוסי ׃ לכל עובר עליו ויפם ׳ כלומ׳ יחרב הבית וחז כל עובר עליו ויפם כמו על יומו כשמו החרובים ׃ במה עשה יי׳ כמו על מה עשה יי׳ וכן כתיב במלכים ׃ ויהי מקץ כ׳ שנה שבנגמר כל הבנין של בית יי׳ ושל בית המלך ׃ ובית בתקו׳ במלכי׳ ׃ ויבן את תדמור במדבר ׳ במלכים כתיב את תמר ותרמו׳ קריכן זה שבניכי ביבמות הין מקבלים גרים מן התרמודים ובב״ר בפרשת עקידה מפרש שמזרו למוכיחיהם של ישרא׳ ולפי שהמירו ועכשו ונתחללו לרעה בסוף על כן נכתב במלכים תמר לשון תמורה שהיה להם לעשות ליפ׳ חסר שעשה שלמה שבנה להם כרך שהדור ומשום שלמה לא נכתב כאן תמר אלא תדמור כלו׳ עיר חשובה הכל לכבוד שלמה שהין כבוד שלמה לו כאן הוא בנה כרך שמרחד בו וקלקלו בו ועל כן נכתב תדמור ולא תמר ׃ עוי

ואת ערי ז' בקריאה וסימן ואת כלי המסכנות דמלכי' ב' נפסוק ' ואת בעלת דלה בתרא דפסוק ' ונתתי את ירושלם לגליים מעון תניס ' ואת ערי יהודה אהן ' והני מעות נאם יי' ' לא תרחם את ירושלם ' ואת בת ה' דסמי' בקריאה וסימן ואת בת היענה ואת התחמס דתורת כהני' ' וחברו ויסתן תורה ' את בת בנה ואת בת בתה לא תקח ' וחלך שלמה אהב נשים נכריות ' העלה שלמה מעיר דוד דסיפרא ' דויד איש האלהים ג' וסימן נמסר בנחמיה סי' ב ' ולא סרו ב' וסימן וישרנ' חפרות ' במצות המלך '

העליון ואת־בית חורון התחתון ערי מצור חומות דלתים ובריח: ואת־בעלת ואת כל־ערי המסכנות אשר־היו לשלמה ואת כל־ערי הרכב ואת ערי הפרשים ואת כל־חשק שלמה אשר חשק לבנות בירושלם ובלבנון ובכל ארץ ממשלתו: כל־ העם הנותר מן־החתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי אשר לא מישראל המה: מן־בניהם אשר נותרו אחריהם בארץ אשר לא־כלום בני ישראל ויעלם שלמה למס עד היום הזה: ומן־ בני ישראל אשר לא נתן שלמה לעבדים למלאכתו כי־המה אנשי מלחמה ושרי שלישיו ושרי רכבו ופרשיו: ואלה שרי הנצבים אשר־למלך שלמה חמשים ומאתים הרדים בעם: ואת־בת־פרעה העלה שלמה מעיר דויד לבית אשר בנה־לה כי אמר לא תשב אשה לי בבית דויד מלך־ישראל כי־קדש המה אשר־באה אליהם ארון יהוה: אז העלה שלמה עלות ליהוה על מזבח יהוה אשר בנה לפני האולם: ובדבר־יום ביום להעלות כמצות משה לשבתות וליחדשים ולמועדות שלוש פעמים בשנה בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסכות: ויעמד במשפט דויד־אביו את־מחלקות הכהנים על־עבדתם והלוים על־ משמרותם להלל ולשרת נגד הכהנים לדבר־יום ביומו והשערים במחלקותם לשער כי כן

מצות דויד איש־האלהים: ולא סרו מעות המלך על־הכהנים והלוים לכל־דבר ולאצרות: ותכן כל־מלאכת שלמה עד־היום מוסד בית־יהוה ועד־ כלתו שלם בית יהוה: אז הלך שלמה לעציון גבר ואל־אילות על־שפת הים בארץ אדום: וישלח־לו חורם ביד־עבדיו אוניות ועבדים יודעי ים וילכו אוניות עם־עבדי שלמה אופירה ויקחו משם ארבע מאות וחמשים ככר זהב ויביאו אל־המלך שלמה: ומלכת־שבא שמעה את־שמע שלמה ותבוא לנסות את־שלמה בחידות בירושלם בחיל כבד מאד וגמלים נשאים בשמים וזהב לרב ואבן יקרה ותבוא אל־שלמה ותדבר עמו את כל־אשר היה עם־לבבה: ויגד־ לה שלמה את־כל־דבריה ולא־נעלם דבר משלמה אשר לא הגיד לה: ותרא מלכת־שבא את חכמת שלמה והבית אשר בנה: ומאכל שלחנו ומושב עבדיו ומעמד משרתיו ומלבושיהם ומשקיו ומלבושיהם ועלייתו אשר יעלה בית יהוה ולא־ היה עוד בה רוח: ותאמר אל־המלך אמת הדבר אשר שמעתי בארצי על־דבריך ועל־חכמתך: ולא־האמנתי לדבריהם עד אשר־באתי ותראינה עיני והנה לא הגד־לי חצי מרבית חכמתך יספת על־השמועה אשר שמעתי: אשרי אנשיך ואשרי עבדיך אלה העמדים לפניך תמיד ושמעים את־ חכמתך: יהי יהוה אלהיך ברוך אשר חפץ בך

שפירה ג' בקריאה וסימן ויבאו אפיר' דמלכים ' יהושפט עשה אניות . וישלחלו חורם ביד עבדיו ' מאכל ד' פתחין בקריא' וסימן ובסל חעליון מכל מאכל פרעה מעשון אפה ' ומאכל שלחנו דסיפרא ' וחברו דמלכים ' ונפשו מאכל תאוה ' וסימן כלשון ארמי סלא בנפשיה פתורא דחבריה '

רשי

ערי מכור . לפי שהיו עומדים על התחום הוסרמ' חזוק כל כך : למלחמתו ' למלחמת בניהו לתת כי הגרים למלחמתו ולא ישראל לפי כי ישראל היה לבעלי חיל ולבעלי מלחמה ופרי רכבו ופרשיו ' חמשים ומאתים ' ובמלכים חמשי' וחמש מאות הללו זה אחר זה היו ממחסר לפעם ג' מאות ופעם ומעט תוסיף סוב פחרי סס כתוב למעלה לבד מעדי הנכבים וג' פעם שלשים ופעם מאות הרודים ובאין כתיב למעל פעמי שלשים ופעם מאות כתיכת מה מחסר בפסוק אחר הוסיף בפסוק אחר ומחלקם בפעמי פעם ג' מאות היתרים גרים היו והיו ממוכים על חותן ג' אלפים וג' מאות הרודים על ע' אלף נוסף פעל ופ' אלף חוכב בהר ואלו המשים ומאתים מאות הרודים היו ממוכים על חותם ג' מאות גרים : העלה שלמה מעיר דוד ' היה כיון שהוסיבה בעיר דוד כשלקחה ער לעם והית' כלותו לבנותו את ביתו : כי קדם המה ' וכל העיר : לפי כל הבתים בתה אלהים ' לפי שבתה אלהים חרון י"י ' בתה לפון נקבה דוגמ' וחרון בריית י"י נלקחה: על מזבח י"י : זה מזבח הנחשת שבתה שלמה ים מפרשים מזבח הנחשת שעשה שלמה תחת מזבח הנחשת שבתה עשה ותימה בדבר מהרי כתיב ואת עולת כל העם וכל דם העולה וגו' יהיה לבקר כלומר מזבח הנחשת מהיה שם קודם לכן יהיה לי לבקר מכלל שמזבח היה על נחשת : עד היום הזה מוסר בית ' תיוס הוסרו עד כלותו : לנסות את שלמה ' שם אחת שעשתה מחכמתו ובאה לנסותו : בחידות ' כמו בחודה בה לכם חידה דמשלי ' ולא כעלם דבר : כיון שרואתה מהגיד לה הכל לה' כעלם דבר ממה שעלה אפר הגיד לה וז הודת' על השמוע' כי אחת שמעה ובתרגום מגילת אסתר שם כתובים קבת מן החידו' אפר שלחני ומיכל שלחנו . ברבורים הבושים ומיני מעדנים העולים על שלחנו לריוח : ומושב עבדיו ' שכל אחד ואחד היה מכיר את מקומו כשהיו יושבים על השלחן ורואה פני המלך תדיר לו היה אחד רפאי ליושב במקום חבירו כל ימי חייו : ומשמה מעמדיו ' כל אחד ואחד היה מחזיק במעמד שלו ולא היה משנה למחר : ומלבושיהם . שלבושים היום לובשים למחר : ומשקיו ' רוב משקין : ועלייתו ' מעלות עליותיו אפר יעלה עליהם מביתו לבית י"י : ולא היה בה רוח . מהיתה מבוהרת מחוך חכמה בכל המלכיות כי אם בחרכה וכמו חכמתה כי תרב חכמת שלמה מכל חכמת בני קדם מהם היו במזרח כדכתיב ויהי בנפשם מקדם ומכל חכמת מצרים שהיו מכשפים חרטומים וחכם היה בעי"ר כתוב בשיקיעתו טייר הוא למון ערבי ובדקרא רבה בפרשת בן המלכי יש עוף הטמי' ונלוך לת הקול זה עורב וחכמת ט יותר : חכי מרבית ' רבוי חכמות : עכי

דברי הימים ב ט

לרהב מאד ה׳ספי׳ וסי׳ ואסף חיל כל הגוים ׳ ויעש שלמה כל הכלים דסיפרא ׳ ותתן למלך מאה ועשרים דסיפרא ׳ ויאספו לירושלם ׳ כי במצער אנשים ׳ הביאה ג׳נקריא׳
זסימן ויקח דוד מידה ׳ והמלך שלמה נתן למלכת שבא דסיפרא ׳ ויאמר המן אף לא הביאה אסתר המלכה עם ׳ וחד והביאה וביום השלישי תקח לה שתי תורים או שני
כני יונה ׳ וג׳ הביאה וסי׳ הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ׳ ופרות חכשן ׳ הביאה לי ואכלה בעבור ׳ משקה ד׳קמצין בקריא וסי׳ ויהי אחר

לְתִתְךָ עַל־כִּסְאוֹ לְמֶלֶךְ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּאַהֲבַת ל״ט רפי׳ ג׳
אֱלֹהֶיךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִידוֹ לְעוֹלָם וַיִּתֶּנְךָ עָלֵיהֶם
לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה: וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה ל״ט רפי׳
וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים לָרֹב מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה ׳
וְלֹא הָיָה כַּבֹּשֶׂם הַהוּא אֲשֶׁר נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא ל״ח
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: וְגַם עַבְדֵי חוּרָם וְעַבְדֵי שְׁלֹמֹה ט׳ ל״ב כפי׳ תורס ק׳
אֲשֶׁר־הֵבִיאוּ זָהָב מאופיר הֵבִיאוּ עֲצֵי אַלְגּוּמִּים
וְאֶבֶן יְקָרָה: וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְגּוּמִּים ׳
מְסִלּוֹת לְבֵית־יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וְנְבָלִים ח׳כלים׳ י״ד׳
לַשָּׁרִים וְלֹא־נִרְאוּ כָהֶם לִפְנִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה:
וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ ב׳ י״ג׳ וחד
אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר־הֵבִיאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתֵּהָפֶךְ וחביתה
וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ:
וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה
בְּשָׁנָה אַחַת שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ כִּכְּרֵי זָהָב: ב׳
לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וְהַסֹּחֲרִים מְבִיאִים וְכֹל מַלְכֵי ר׳ ג׳ ׳ ג׳
עֲרַב וּפַחוֹת הָאָרֶץ מְבִיאִים זָהָב וָכֶסֶף לִשְׁלֹמֹה:
וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנְּרֹ זָהָב שָׁחוּט שֵׁשׁ ח׳
מֵאוֹת זָהָב שָׁחוּט יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת: וּשְׁלֹשׁ־ ח׳
מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל ח׳
־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ בְּבֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן:
וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב ג׳ ל״ה
טָהוֹר: וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְכֶבֶשׁ בְּזָהָב לַכִּסֵּא ל׳ ג׳
מְאֻחָזִים וִידוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה עַל־מְקוֹם הַשֶּׁבֶת וּשְׁנַיִם
אֲרָיוֹת עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת: וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת

עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־נַעֲשָׂה ח׳
כֵן לְכָל־מַמְלָכָה: וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה ד׳
זָהָב וְכֹל כְּלֵי בֵית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוּר אֵין כֶּסֶף ז׳׳ח׳ ד׳ מגין מתחלפי׳
נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה: כִּי אֳנִיּוֹת לַמֶּלֶךְ כ׳ כתוב כן
הֹלְכוֹת תַּרְשִׁישׁ עִם עַבְדֵי חוּרָם אַחַת לִשְׁלוֹשׁ שָׁנִים ב׳ חד חס׳ ב׳
תָּבוֹאנָה אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ נֹשְׂאוֹת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים ב׳׳ ב׳
וְקוֹפִים וְתוּכִיִּים: וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ ג׳
שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וְחָכְמָה: וְכָל־מַלְכֵי ג׳
הָאָרֶץ מְבַקְּשִׁים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ ז׳ וכל קהלת דכו׳ כתיבי ר׳ נ׳ כלים׳
אֲשֶׁר־נָתַן הָאֱלֹהִים בִּלְבּוֹ: וְהֵם מְבִיאִים אִישׁ כ״ח
מִנְחָתוֹ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת נֶשֶׁק וּבְשָׂמִים
סוּסִים וּפְרָדִים דֶּבֶר־שָׁנָה בְּשָׁנָה:
וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעַת אַלְפֵי אֲרִיוֹת סוּסִים ל׳ וכתיב כן
וּמֵרְכָּבוֹת וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי ג׳
הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם: וַיְהִי מוֹשֵׁל בְּכָל־ ר׳ מ׳׳ב
הַמְּלָכִים מִן־הַנָּהָר וְעַד־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל כ׳ כפי׳ וער׳ ל׳
מִצְרָיִם: וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים
וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: ל׳ ומ׳
וּמוֹצָאֵי סוּסִים מִמִּצְרַיִם לִשְׁלֹמֹה וּמִכָּל־הָאֲרָצוֹת ל׳ ומ׳ ג׳
: וְשְׁאָר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלוֹא כ׳כתוב
הֵם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־נְבוּאַת אֲחִיָּה י׳ד׳
הַשִּׁילֹנִי וּבַחֲזוֹת יְעִדְּי הַחוֹזֶה עַל־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט: ט׳ כ׳
וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים כ׳
שָׁנָה: וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֵהוּ בְּעִיר ר׳
דָּוִיד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו: ו׳

הדברים האלה השאו משקה ׳ וכל כלי משקה המלך שלמה דסיפרא ׳ והביאו דמלכים ׳ הוי משקה רעוה מספח ׳ והם ט״ף בקריאה וסימן והם לא ידעו כי שמע יוסף ׳ והם
יקחו את הזהב ואת המכלת ואת הארגמן ׳ והם עכך ונחלתך אשר חיצאת בכחך הגדול ׳ והם ובניהם על השערים ׳ והם מביאים איש מנחתו דדמ״ן ׳ והם לדעם יארבו יצפנו ׳
והם ואבותינו חזידו דנחמיה ׳ והם עבדיך ועכך ונחמיה ׳ ואם בפלכותם ובטובך הרב ׳

רדק

מסלות לבית ה׳ ׳ ובספר מלכים הוא אומר מסעד לבית ה׳ וסי׳ יעמוד מסיכות
התקרות ׳ מלבד אשר הביאה ג׳ המלך ׳ ובספר מלכי׳ מלבד אשר נתן לה כיד
המלך שלמה ׳ ופי׳ הפסוק כן הוא והמלך שלמה נתן למלכת שבא את כל חפצה
אשר שאלה מלבד אשר נתן לה מעצמו ככנד מה שהביאה היה לו שהיה כריך
הוא גם כן לתת לה דברי חמודות מעצמו כי היה הביאה לו גם כן הרבה והוא
נתן לה כנגד מה שהביאה לו ונתן לה גם כן היה כיד המלך מהמכתה בארץ
יסרא׳ ולא היה נמכא בארצה ׳ ויתכן לפרש נתן למלכת שבא את כל חפצה אשר
שאלה מיחידות ומדברי חכמות ׳ ותהפך ותלך ׳ כמו ותפן ותלך לחרפה הכתוב
במלכים ופי׳ הפיבה פניה ללכת וכן הפך חיים מעל מרכבתו לקרחך ׳ לבד
מאנשי התרים והסוחרים ׳ התרים הם הסוחרים הקטנים מעטי הסחורות
והעבקים והם מחפשים הרבה על המקח ועל המכר לפי מעמקם מעט לפי׳
הקרקות תרים והסוחרים הם הסוחרים הגדולים ׳ מלם מלות זהב ׳ ובמלכים
מלם מכיס כי המכה מלה זהב ׳ לכבד מלחזי׳ ׳ פי׳ המעלות היו מלחזי׳ ונדבקים
לכבד ודבקים בו והכבם היה לפי המעלה ׳ והיה בזהב ופי׳ כבם כמו מעלה לכל
חיכו עשוי כמעלות החבבים והעבים מהם זה על זה שלא מעלה אחת היה
משופע והולך ועולה מהקרקע עד המקום שעולין בו חלין לפיכך היו עושין
למזבח כבם שעולין בו חלין כמו שלומר במעבה עלה בכבם והיה לפוד לעשות
בו מעלות כמו שכתוב ולא תעלה במעלות וכו׳ ׳ מכתבים וקופים ותוכים ׳ ת״י
בספר מלכים מן דפיל וקופין ותוכין ׳ ארבעת אלפים אריות סוסים ׳ ובספר
מלכים ארבעים אלף וכו׳ ׳ פירמו ר״ל ארבעים אלף מכתבלותן ובכל אחת
ארבעת אלפים סוסים ׳ על כל יפרחל ארבעים מנה ׳ לפי פרוד לית מלך על כל
יפרחל ארבעים מנה כי בחברון לברה מלך שבע מנים על יהודה לפי׳ לומר כי
עלתה מלך על כל יפרחל ארבעים מנה ׳ חיך

רשי

עבי אלגומים ׳ מפרש בפסיקתא כתוב אחד אומר אלמוגים וכתוב אחר אלגומים
אלא אלגומים שמש ונקרו אלמוגים לפי שהיה מתמוגג ונכפף מתוך רכיכתו
כמו כופות שהוא נכפף מתוך חסיכותו ׳ מסלות ׳ מדרגות ובמלכים כתיב
מעמד כדרך שעומדין למולין כדרך מסלות ומדרגות ויש אומרים מסע ׳ ומסילה
אחר הם ׳ וכנורות ונבלים לשרים ׳ יש אומרים לבני לוי המשוררים בכלי שיר ׳
ורבי אלעזר אומר כל פירש לשרים המשוררים לטייל לפני המלך דוגמת ויהי כירד
חמשה וחלף הם פירות של חול שעשה לשורר לפני לטייל והוא שכתוב ויקוץ
וירמיהו על יהמיהו ויאמר כל השרים והשרות וגו׳ ׳ מלבד אשר הביאה ׳ מקום
כבוד מלכי יהודה כתיב כאן דמעמע שהיו נותנין לו זית׳ מתה מתנה לה ובמלכים
כתיב מלבד אשר נתן לה כיד המלך דברים המעויין בארץ יפרח ויכין מכויין
במקומה ׳ לבד מאנשי התרים ׳ שהיו רוחצים לעבור מחדינה למדינ׳ ומחלכות
למלכות בלא תיור והיו נותנין לו מכר תיור ׳ והסוחרים מביאים ׳ שהיו מביאים
לו על ידי עלילה כדי לרחות חכמתו ׳ וכל מלכי ערב ׳ מלכי ערביים ׳ ופחות
הארץ ׳ כולם מביאים כדי לרחות חכמתו ׳ מתיתים כנה ׳ כנה מקפת את החרס
מלגם רוחותיו הוא מכתוב כגנה רגון תעטרנו ׳ זהב מחוט ׳ זהב רך וכוח
להרקע מרוב חסיבותו מנטווה כחוטה ׳ מם מלות זהב ׳ מם מלות זהובי והוא
מם מנים מהזהוב הוא הדיבר ׳ יער הלבנון ׳ בית גדול בנה שלמה בירושלם
כדמוכח למקמן וכל אותם מניחים לקח מיסך ומריבוי עבי לבנון הגדולים עשאו
כדכתיב במלכי ויבן את בית יער הלבנון על ארבע טורי ארזים ומם כתן אותם
מניחי והוא מכתוב וקבט ביום ההוא ג׳ נסך מן ׳ מן של מיל ׳
ומם מעלות לכסא ׳ מדרגות לעלות בו ׳ וידות מזה ומזה על מקום הסבת ׳
כמין מקלות מפוחה לפוחה מימין ומשמאל למחוך זרועותיו עליהם ׳ ומכי ׳ חריות
עומדים לכל הידות על זהב וכל כורת הכסף ובורת החיות דרכם מפר׳ בתרגום
על מגילת לסתר ׳ מכתבים ׳ מן פיל ופיל עכמו ׳ קופים ׳ מער קלפין ׳ ותוכיים ׳
טווסין ׳ ויגדל המלך שלמה וגו׳ ׳ לקייס מה שלחר לו ונם חסר לו שלח לך לך נם כבוד ׳ וכל מלכי הארץ וגו׳ ׳ לבבר חסר הביאה ׳ מלבד חסר נתן לה כיד
המלך שלמה ׳ ופי׳ הפסוק כן הוא והמלך שלמה נתן למלכת שבא את כל חפצה
אשר שלחה מלבד אשר נתן לה מעצמו ככנד מה שהביאה היה לו שהיה כריך
הוא גם כן לתת לה דברי חמודות מעצמו כי היה הביאה לו גם כן הרבה והוא
נתן לה כנגד מה שהביאה לו ונתן לה גם כן היה כיד המלך מהמכתה בארץ
יסרא׳ ולא היה נמכא בארצה ׳ ויתכן לפרש נתן למלכת שבא את כל חפצה אשר
שאלה מיחידות ומדברי חכמות ׳ ותהפך ותלך ׳ כמו ותפן ותלך לחרפה הכתוב
במלכים ופי׳ הפיבה פניה ללכת וכן הפך חיים מעל מרכבתו לקרחך ׳ לבד
מאנשי התרים והסוחרים ׳ התרים הם הסוחרים הקטנים מעטי הסחורות
והעבקים והם מחפשים הרבה על המקח ועל המכר לפי מעמקם מעט לפי׳
הקרקות תרים והסוחרים הם הסוחרים הגדולים ׳ מלם מלות זהב ׳ ובמלכים
מלם מכיס כי המכה מלה זהב ׳ לכבד מלחזי׳ ׳ פי׳ המעלות היו מלחזי׳ ונדבקים
לכבד ודבקים בו והכבם היה לפי המעלה ׳ והיה בזהב ופי׳ כבם כמו מעלה לכל
חיכו עשוי כמעלות החבבים והעבים מהם זה על זה שלא מעלה אחת היה
משופע והולך ועולה מהקרקע עד המקום שעולין בו חלין לפיכך היו עושין
למזבח כבם שעולין בו חלין כמו שלומר במעבה עלה בכבם והיה לפוד לעשות
בו מעלות כמו שכתוב ולא תעלה במעלות וכו׳ ׳ מכתבים וקופים ותוכים ׳ ת״י
בספר מלכים מן דפיל וקופין ותוכין ׳ ארבעת אלפים אריות סוסים ׳ ובספר
מלכים ארבעים אלף וכו׳ ׳ פירמו ר״ל ארבעים אלף מכתבלותן ובכל אחת
ארבעת אלפים סוסים ׳ על כל יפרחל ארבעים מנה ׳ לפי פרוד לית מלך על כל
יפרחל ארבעים מנה כי בחברון לברה מלך שבע מנים על יהודה לפי׳ לומר כי
עלתה מלך על כל יפרחל ארבעים מנה ׳ חיך

שכמה ה׳ בקריאה וסי׳ וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה׳ ויאסף יהושע את כל ישראל שכמה׳ וישלח מלאכים אל אבימלך ׳ וילך אבימלך בן ירבעל שכמה ׳ חנה חג י״ו
בשילה ׳ וילך רחבעם שכמה כי שכם באו כל ישראל דסיפרא ׳ בהיותו ג׳ חס׳ בקריא׳ וסי׳ בהיותו חי דמלכים ׳ בהיותו עזור בחצר המטרוס
ויאמר אליהם סימן כל דלע ויאמר להם בס״ח ויאמר אליהם וסים׳ עוד שלשת ימים ושובו אלי ׳ מח אתם נועצים ונשיב ׳ ויקבוץ מלך ישראל את הגביאים ׳ ויצא יהוידע ׳

וילך רחבעם שכמה כי שכם באו כל־ישראל ׳ ז׳
להמליך אתו : ויהי כשמע ירבעם בן־נבט והוא ח׳ כתעם
במצרים אשר ברח מפני שלמה המלך וישב ירבעם ג׳ רמזי׳
ממצרים : וישלחו ויקראו־לו ויבא ירבעם וכל־ כ״ל תכעי׳ סכו׳
ישראל וידברו אל־רחבעם לאמר : אביך הקשה
את־עלנו ועתה הקל מעבדת אביך הקשה ומעלו
ח הכבד אשר־נתן עלינו ונעבדך : ויאמר אלהם עוד פיימן ׳ ט׳ תס׳ בכפו׳
שלשת ימים ושובו אלי וילך העם : ויועץ המלך
רחבעם את־הזקנים אשר־היו עמדים לפני שלמה
אביו בהיותו חי לאמר איך אתם נועצים להשיב ג׳ חס׳ ׳ ח׳
לעם־הזה דבר : וידברו אליו לאמר אם־תהיה לטוב
להעם־הזה ורציתם ודברת אלהם דברים טובים ל׳ ל״ט׳ חס׳ בכפו׳
והיולך עבדים כל־הימים : ויעזב את־עצת
הזקנים אשר יעצוהו ויועץ את־הילדים אשר גדלו נ׳ ונחס׳
אתו העמדים לפניו : ויאמר אלהם מה אתם פיימן ׳ ט׳ חס׳ בכפו׳
נועצים ונשיב דבר את־העם הזה אשר דברו אלי ח׳
לאמר הקל מן־העל אשר־נתן אביך עלינו :
וידברו אתו הילדים אשר גדלו אתו לאמר כה כ׳
תאמר לעם אשר־דברו אליך לאמר אביך הכביד
את עלנו ואתה הקל מעלינו כה תאמר אלהם ט׳ חס׳ בכפו׳
קטני עבה ממתני אבי : ועתה אבי העמים
עליכם על כבד ואני אסיף על־עלכם אבי יסר י׳ כתי׳ כן
אתכם בשוטים ואני בעקרבים :
ויבא ירבעם וכל־העם אל־רחבעם כ״ל וכל ל״ם רכ׳ בתג
ביום השלשי כאשר דבר המלך לאמר שובו אלי
ביום השלשי : ויענם המלך קשה ויעזב המלך ל׳ ה׳ ויעכס
רחבעם את עצת הזקנים : וידבר אלהם בעצת י״ח תס׳ בכפו׳
הילדים לאמר אבי הכביד את־עלכם ואני אסיף כ׳ חס׳
עליו אבי יסר אתכם בשוטים ואני בעקרבים :

ל׳ ׳ כ׳ ולא־שמע המלך אל־העם כי־היתה נסבה מעם טו
כ׳ האלהים למען הקים יהוה את־דברו אשר דבר
ח׳ ן׳ ל׳ ב׳כ ביד אחיהו השלוני אל־ירבעם בן־נבט : וכל־
ח׳ ׳ ג׳ ישראל כי לא־שמע המלך להם וישיבו העם
את־המלך לאמר מה־לנו חלק בדויד ולא־נחלה
בבן־ישי איש לאהליך ישראל עתה ראה ביתך
דויד וילך כל־ישראל לאהליו : ●
ובני ישראל הישבים בערי יהודה
וימלך עליהם רחבעם : וישלח המלך רחבעם
ר׳ ׳ ל׳ חס׳ את הרדם אשר על־המס וירגמו־בו בני־ישראל
ר׳ אבן וימת והמלך רחבעם התאמץ לעלות
כלהון חל׳ ב׳ מכ חס׳ במרכבה לנוס ירושלם : ויפשעו ישראל בבית
דויד עד היום הזה :
ויבא רחבעם ירושלם ויקהל את־בית יהודה וא
ובנימן מאה ושמונים אלף בחור עשה מלחמה
להלחם עם־ישראל להשיב את־הממלכה
לרחבעם : ויהי דבר־יהוה
ח׳ ׳ ל״ה זוגין אל־שמעיהו איש־האלהים לאמר : אמר אל־ מיתחלפי׳ כ׳ט׳
כ׳ רחבעם בן־שלמה מלך יהודה ואל כל־ישראל 5 כ׳ס׳
ביהודה ובנימן לאמר : כה אמר יהוה לא־תעלו תלכי׳ תלתין
ולא־תלחמו עם־אחיכם שובו איש לביתו כי ל׳
מאתי נהיה הדבר הזה וישמעו את־דברי יהוה ח׳ חס׳ בכתוב
וישבו מלכת אל־ירבעם :
וישב רחבעם בירושלם ויבן ערים למצור ביהודה
: ויבן את־בית־לחם ואת־עיטם ואת־תקוע : ואת־
ג׳ מל בית־צור ואת־שוכו ואת־עדלם : ואת־גת ואת־
5 ואל מרשה ואת־זיף : ואת־אדורים ואת־לכיש ואת־
ע׳ ואל עזקה : ואת־צרעה ואת־אילון ואת־חברון אשר
כ״ה תל׳ ו׳ תל׳ ו׳ ביהודה ובבנימן ערי מצורות : ויחזק את־המצורות
חס׳ י׳ ל׳ תל׳ ל

ויקם עזרא הסופר ׳ אחיהו ח׳ וסים׳ ותעש כן אשת ירבעם תניגא דפסוק ׳ ויז׳ אמר אל אחיהו ׳ ויחי כשמוע אחיהו ׳ ויקברו אתו ויספדו אתו ׳ ולא שמע המלך רחבעם ׳ שמעיהו
ח׳ בקריאתו׳ ואל שמעיהו הנחלמי חית ׳ וגם איש היה מתנבא בשם י״י שמעיהו שמו ׳ וידר בית המלך על ׳ ויהי דבר האלהים אל דלח ׳ ועמהם הלוים שמעיהו ונתניהו ׳
וכל ושמעיהו דכו׳ בסא ושמעיה הנביא בא אל רחבעם ׳

רשי

ויהי כשמוע׳ פתרו׳ ויהי כשמוע מקודם לכן סבלו להמליכו בשכם כשהוא עודנו
במצרים : ויפלחו ויקראו לו ויבא וכל זה להודיענו רבותו של מלך מלכי המלכים
הב״ה שלפני ירבע׳ עשו בו להמליכו לירבע׳ והקב״ה אחר דבריו עד שמלך
ירבעם : ויבא הקם׳ לת עלינו ׳ כי ימים טורח במלאכ׳ היה ועליהם לפרנס פועליו
והיתה כרכתיב במלכי׳ ועל המלך מלאה מם ונו׳ ; נועצים ׳ כמו יועצים וכן ויאמ׳
מן יורדים מורדים אך יועצים להבין נועצים מתייעצים כבר׳ קטני עבה ממתני
אבי ׳ הבטן קטנה מלי גדולה ממתני אבי כלומר אבי חזק ממני : ועתה אני כמו
ויעתם הים על חמורו : בעקרבים ׳ ברזלים מלמון שכבנו מעוקלין כעקרבי ;
כי היתה נסבה ׳ למען הקים וי׳ת דברו ׳ כמו שמפורש במלכי׳ להסיר ממנו ;
שבטי׳ ליתן לירבעם וזהו לך יסור מבט מיהודה לך ירד ממלכותו עד כי יבא יהוד׳ פילה פתרו׳ עד כי יבא יהוד׳ פילה להמליך עם רחבע׳ ועם לו יקהת עמים להמליכו ועם
כאלקה המלכו ׳ ואבד מלכות של השבטים ועכם עיר קטנה סמוכה לשילה כדכתי׳ הכה חג לוי׳ בשילה העולה מבית ל שכתיב ובתי׳ בירמי׳ מעכם
ומשילה ולכבוד מעכם פילה כאלפים לעכם שהוא רחוי לאלפיות בני חרס וסמוך לשילה כשכחפי׳ בעכם לא יסור מבט מיהודה עמם המלכות כאלקה : להליך ישרא׳
מוסב על מה לנו חלק בדוד מה לעזו׳ להליכו ולילך לחריו לך כן לכו כל יפר׳ חים להיותו ׳ עתה ראה ביתך דוד ׳ מוסב על ולא כאלה בבן ישי כלומ׳ אין לכו בו כאלה
אין בבית המקדש שבירושלם פילגו זובחי׳ בו ולרחות בו בשלום רגלים ראה ביתך דוד אין אנו מרגישין לו לילך עם יהיה לך לבך וכל זה לא מרגיש לו אל ראה ביתך דוד כי
אינשיבו לו לבך ולא בבית המקדש שלך : הדור׳ ׳ הוא תרוכיר׳ שבימי שלמה גדולתו גדולה ובימי רחבע׳ כשפלה גדולתו עכ כתיב הדור׳ : וירגמו אותו לבן ׳ לפי שרחבע׳
לא ידע הסבה ומקצר מחשבתו מתמו על כן נסרג כשאול המם מקבב עליהם שלמה ׳ ויפשעו ישרא׳ בבית דוד ׳ לשון מרדות דומה׳ בימיו שמא מוחב ונו׳ וח כשפט
מקריית עוז אל תפשע לכנה : ויקהל את בית יהוד׳ ובנימן ׳ מהיו בתחום יחד ונס ירושלם היתה של שניה׳ ובית המקדש על תחום שניהם בנוי ובנבולו׳ ביהוסף מפרש
היאך היה תחומן יחד וגם רבותינו אמרו רמוזה מחלק בנימין ובכתפת בתלקו של יהודה ועליה מזבח בנוי ולכך לא היו יכולין להפרד זה מזה וגם כתיב בסימוך
עם זחיכם והלא לחיכם בני אום אחד : ובן ערים למצור ׳ ערי׳קטני בנה וסבב כל סביבותם מיס מסוס חוזק וזה מצור כדאמרינן ביומא תני קרתי ומחיתי מיס
ויתן ולחריב בכף פעמי כל יאורי מצור ועתה הוסרך לכך כי פעמו בו ישראל ׳

דברי הימים ב יב

יין ז׳ בקריאה וסים׳ ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ׳ והיה כנור ונבל תוף וחליל ׳ ויחזק את המצורות דסיפרא ׳ לאמתם יאמרו איה דגן ויין בהתעטפם ׳ לחם אמודות
לא אכלתי ׳ והפחות הראשונים ׳ בן ירימות כן כתיב וקרי בת ירימות והוא אחד מן ז׳ מלין כתיב בלין יתיר בקריאה ולא קריין וסי׳ ינתן לנו שבעה אנשים ׳ תתן כר הקמה
לא תכלא ׳ ופני לב נבון יבקש דעת ׳ תנין גם תנין חליצו שד חיניקו גוריהן ׳ בן ויקח לו רחבעם אשה את מחלת דסיפרא ׳ מן בת ויצא מן בת ציון כל הדדה ׳ מן המערה

וַיִּתֵּן בָּהֶם נְגִידִים וְאֹצְרוֹת מַאֲכָל וְשֶׁמֶן וְיָיִן׃ וּבְכָל־ ג׳
עִיר וְעִיר צָנוֹת וּרְמָחִים וַיְחַזְּקֵם לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי־ ג׳
לוֹ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׃ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־ ח׳ רכ׳
יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ כִּי־עָזְבוּ
הַלְוִיִּם אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה
וְלִירוּשָׁלִַם כִּי־הִזְנִיחָם יָרָבְעָם וּבָנָיו מִכַּהֵן לַיהוָה׃ ח׳ ב׳ ותאחזתן
וַיַּעֲמֶד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים וְלָעֲגָלִים ל׳ ל׳ יחד לעגלים
אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְאַחֲרֵיהֶם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַנֹּתְנִים
אֶת־לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ ל׳ מל׳ ב׳
יְרוּשָׁלִַם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיְחַזְּקוּ אֶת־
מַלְכוּת יְהוּדָה וַיְאַמְּצוּ אֶת־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה
לִשְׁנַיִם שָׁלוֹשׁ כִּי הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ דָּוִיד וּשְׁלֹמֹה לִשְׁנַיִם ג׳ רכ׳ י׳ ה׳ ג׳
שָׁלוֹשׁ׃ וַיִּקַּח־לוֹ רְחַבְעָם אִשָּׁה
אֶת־מָחֲלַת בֶּן־יְרִימוֹת בֶּן־דָּוִיד אֲבִיחַיִל בַּת־ י״ח ב׳ וכפ׳ ק׳
אֱלִיאָב בֶּן־יִשָׁי׃ וַתֵּלֶד לוֹ בָנִים אֶת־יְעוּשׁ וְאֶת־ ה
שְׁמַרְיָהוּ וְאֶת־זָהַם׃ וְאַחֲרֶיהָלָקַח אֶת־מַעֲכָה בַּת־ ה
אַבְשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיָּה וְאֶת־עַתַּי וְאֶת־זִיזָא
וְאֶת־שְׁלֹמִית׃ וַיֶּאֱהַב רְחַבְעָם אֶת־מַעֲכָה בַּת־ ה
אַבְשָׁלוֹם מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילַגְשִׁיו כִּי נָשִׁים שְׁמוֹנָה־ ה
עֶשְׂרֵה נָשָׂא וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים
וּשְׁמוֹנָה בָּנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃ וַיַּעֲמֶד לְרֹאשׁ רְחַבְעָם ה׳ יחד לרום את המלוכה
אֶת־אֲבִיָּה בֶן־מַעֲכָה לְנָגִיד בְּאֶחָיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃
וַיָּבֶן וַיְפָרֵץ מִכָּל־בָּנָיו לְכָל־אַרְצוֹת יְהוּדָה וּבִנְיָמִן ו׳
לְכָל־עָרֵי הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמָּזוֹן לָרֹב וַיִּשְׁאַל ה
הֲמוֹן נָשִׁים׃ וַיְהִי כְּהָכִין מַלְכוּת רְחַבְעָם וּכְחָזְקָתוֹ ה׳ ג׳
עָזַב אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ פ׳ מכאן ואילך כפו
וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
עָלָה שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי מָעֲלוּ ה
בַּיהוָה׃ בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם רֶכֶב וּבְשִׁשִּׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים ה
וְאֵין מִסְפָּר לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם לוּבִיִּם ו׳׳ ה
סַכִּיִּים וְכוּשִׁים׃ וַיִּלְכֹּד אֶת־עָרֵי הַמְּצֻרוֹת אֲשֶׁר כ׳ תר חס׳ ואח׳ מל
לִיהוּדָה וַיָּבֹא עַד־יְרוּשָׁלִָם׃ ל׳ וכל עזרת
וּשְׁמַעְיָהוּ הַנָּבִיא בָּא אֶל־רְחַבְעָם וְשָׂרֵי יְהוּדָה ו רכ׳
אֲשֶׁר־נֶאֶסְפוּ אֶל־יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי שִׁישַׁק וַיֹּאמֶר לָהֶם ו׳׳ ה״ב
כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וְאַף־אֲנִי עָזַבְתִּי
אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישָׁק׃ וַיִּכָּנְעוּ שָׂרֵי־יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ ל׳ ל׳
וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְהוָה׃ וּרְאוֹת יְהוָה כִּי נִכָּנְעוּ הָיָה ג׳
דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ לֵאמֹר נִכָּנְעוּ לֹא אַשְׁחִיתֵם
וְנָתַתִּי לָהֶם כִּמְעַט לִפְלֵיטָה וְלֹא־תִתַּךְ חֲמָתִי ל״ח רכ׳
בִּירוּשָׁלִַם בְּיַד־שִׁישָׁק׃ כִּי יִהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים וְיֵדְעוּ ל׳ מל ב׳
עֲבוֹדָתִי וַעֲבוֹדַת מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃
וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־ ט׳
יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת
בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקָח וַיִּקַּח אֶת־מָגִנֵּי הַזָּהָב י׳
אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם תַּחְתֵּיהֶם
מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים
פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי מִדֵּי־בוֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה ב׳ בטעם תביר
בָּאוּ הָרָצִים וְנָשָׂאוּם וְהֵשִׁיבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים׃ ב׳ ח׳ רכ׳ ח׳ תל
וּבְהַכָּנְעוֹ שָׁב מֵֽמֶנּוּ אַף־יְהוָה וְלֹא לְהַשְׁחִית לְכָלָה ה
וְגַם בִּיהוּדָה הָיוּ דְבָרִים טוֹבִים׃
וַיִּתְחַזֵּק הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלִַם וַיִּמְלֹךְ כִּי בֶן־ ח׳
אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם בְּמָלְכוֹ וְשֶׁבַע עֶשְׂרֵה
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם ג׳
אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה
הָעַמֹּנִית׃ וַיַּעַשׂ הָרַע כִּי לֹא הֵכִין לִבּוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־ ה׳
יְהוָה׃ וּדְבָרֵי רְחַבְעָם הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא ט׳ ח״ג רפ׳ י׳ תל׳ ב׳
הֵם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי שְׁמַעְיָהוּ הַנָּבִיא וְעִדּוֹ הַחוֹזֶה
לְהִתְיַחֵשׂ וּמִלְחֲמוֹת רְחַבְעָם וְיָרָבְעָם כָּל־הַיָּמִים׃
וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִיד י״ז
וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

ויקם דוד אחרי כן ויצא מן המערה ׳ ויהי ב׳ בטעם תביר ר״פ בקריאה וסים׳ ויהי כאשר פתר לנו כן היה ׳ ויהי המכס ל״י׳ מן הצאן ׳ ויהי בנסוע הארון ׳ ויהי כאשר תם כל
העם ׳ עד חיותם ׳ ויהי נבול בני אפרים דיחושע ׳ כי בא ירושלם ׳ ויהי ביום השביעי ויפת הילד ׳ וילכו העם ׳ ויהי הדבר הזה לחשאת ׳ ויהי מקץ ימים ויבש הנהל ׳ ויהי
בשנה החמשית למלך רחבעם דמלכים ׳ כראות אחאב את אליהו ׳ כימת נכות ׳ ויהי ביום השני להמית את גדליהו ׳ בעשתי עשרה שנה דעליה יען אשר אמרת צור ׳ ויהי
מדי גוא המלך בית י״י דמלכים ׳ וחברו דסיפרא ׳ ויהי דבר י״י צבאות ׳ וחברו ׳

רדק

תביחיל בת אליאב וכו׳ ׳ חסר ו׳ה החב׳ כמו ממם ירח ריחובן ממעון ׳ לקח מחלת
בת ירימות לאשה ולקח בֿ תביחיל בת אליאב וירימות זה לו כזכר בבני דוד חולי
הוא אחר מן הנזכרים נשתי ממות היו לו ׳ ותלד לו ׳ על אחר מהם הוא אומר כי
האחרת מתה הוא לו לא היו לו בניה ממנה ׳ כי להמליכו ׳ פירוש כי ראוי להמליכו
והתמידו בחיין לבניו בחיי ׳ ויבן ויפרוץ מכל בניו ׳ פי׳ הבין בדבר ופחר מתרד
ופרץ מכל בניו ופזרם בכל ארצו׳ יהודה ובנימין כדי להחזיק המלכו׳ בידו ׳ ויתן
להם המזון לרוב ׳ כדי שלא יבטחו לשוא לעם ׳ ויבקש המזון בפיהם ׳ פי׳ לבניו כדי
להרבות זרעו כי לעכמו הכה כתו׳ כי ממנה עמרה כפים בפח ופפים שלמפים ׳
ולֿ ויפתל המזון בפיהם לבזרך בניו הוא ׳ שלא תפרפים ׳ פי׳ שלא תדר הרפים ׳
להתיחס ׳ פי׳ דברי ממעיה ועדו הנביאו׳ הוי בדברי המלכי׳ ובהתיחסם ׳

בפנת

רשי

ויתן בהם נגידים־שרים ונציבים לממור הערי׳ והבירות ׳ ואוצרות מיכל ושמן
ויין ׳ לפי שיהיה להם מיכל מזומן אם יעלו בית יער׳ למצור ׳ כי עזבו הלוי׳ את
מגרשיה׳ ׳ מבכל ארץ עפרת מבטים ׳ כי הזניחם ירבעם ׳ הזניחם מלעבור
ומכהן לי׳ ׳ כהנים לבמות ׳ כלומר למה הזניח ירבעם הכהנים והלוים לפי
שהעמיד כוהנים עובדים לעגילים ׳ ואחריהם ׳ מל לוים וכהנים ׳ תביחיל בת
אליאב ׳ כמו ותביחיל רוגמת ככבם אלוף וזה מטעה ממוך הרואה כמהעבור
ימי את אויב לפני ממוך ואומר אף כגר יי׳ מעיחו זה מהבֿ עתיד לומר קום נא
מעמהו כי הוא זה וטעה בבן ממוך מרחה בתו מל אליאב לפת רחבעם מלכה
ועל זה הדבר נענם ממוך כי כשמעל לו מחול היזה בית הרואה ואומר ממוך
תכבי הרואה מלא עכשו דרך ענוה לומר מה תרכ׳ אמר לו הבֿ חייך לקח עקר
לרחוק ולא תדע מה קרחה כי טעה באליאב ובתו המלכה ׳ לבניד בחיין ׳ כי
להמליכו ׳ פיזר בניו לכל ארצות יהודה רוגמ׳ ובית תביחם פרצו לרוב ׳ רוגמ׳ למטה עזרנו הארץ לפניכו כי דרכנו יי׳ חלהיכו דרכנו וגו׳
כן דרך הפסו׳ כעמפסיק בניחים מופל עוד התיבה לחומרי רוגמ׳ והיה כי תלך עמנו והיה הטוב וגו׳ ׳ כי יהיו לו לעברי׳ לפיקך ולפחר חומות כמפורש ׳ ודעו עבודתי
כפיפובו לא יהיה עליהם פוס מופל מחלכי׳ העמי׳ אבל כפתפובו מחחרי תודתי תדעו עבודת מלכי הארכות ותעבדו להם ׳ והפקיד על יד שרי הרפים ׳ לקחן מבית
יער הלבנון והפקידם לשרי הרפים ואחר כך והמביאם ז׳ לא שרי הרפים חדר הרפים כלומר חל מקום ׳ חל מפי מורי לפי שהיה רואה מחלך מצרים ומחלך יפרץ היו נופלין
חוקן לפניו ׳ ובהכנעו פב ממנו חרון אף יי׳ ׳ היה לו לומ׳ למעלה מיד כשאחר ויעל פיפק וגו׳ חל מהפפיק בניחים לכורך ויעם תחתיהם מגיני נחפת ׳ ויתחזק המלך
רחבעם ומפרש למה שהומלך תחילה היה בן מ״ל לפיכך היה בו כח וחוזק להתחזק מעצמו כי היה בן שנה כשמת דוד שהרי בשלמה מלך מ׳ שנה ובשלמ׳ עריין
לא מלך כשנולד רחבעם כמבל שהרי בן מ״ל כשמלך ׳ הלא מתקבלקלו במעשיה כרכתי ׳ ועם הרע כי
מעמיה אחאב לעיל ולקחן תוכיח ויתר דברי חביה ודרכיו ודבריו כתובים במדרש הנביא עדו ספרו היה נקרא מדרש ׳ בלם

בבקר בבקר ג׳ בקריאת שמע׳ וילקטו אתו בבקר בבקר איש כפי אכלו ׳ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים ׳ וזה מביאו אליו עוד נדבה בבקר ׳ והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ׳ מדוע אתה ככה דל בן המלך ׳ מדי עברו יקח אתכם ׳ י׳ אלהים נתן לי לשון למודים ׳ וכבש בן שנתו תמים תעשה עליו ׳ ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששית ׳ יעשו את הכבש ואת המנחה ׳ י׳ צדיק בקריבה ׳ ולעמוד בבקר בבקר ׳ ומקטירים ליי׳ עולות בבקר בבקר ׳ על י׳ לא בקריאת שמ׳ ובקר וראיתם את כבוד י׳ כתת י׳

יג בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה
עַל־יְהוּדָה׃ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ
מִיכָיְהוּ בַּת־אוּרִיאֵל מִן־גִּבְעָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין ח׳ בלים׳ ל
אֲבִיָּה וּבֵין יָרָבְעָם׃ וַיֶּאְסֹר אֲבִיָּה אֶת־הַמִּלְחָמָה
בְּחַיִל גִּבּוֹרֵי מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר
וְיָרָבְעָם עָרַךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בִּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת אֶלֶף
אִישׁ בָּחוּר גִּבּוֹר חָיִל׃
וַיָּקָם אֲבִיָּה מֵעַל לְהַר צְמָרַיִם אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרָיִם ל
וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ הֲלוֹא לָכֶם ט׳ מכצע׳ כסו׳ בפי׳
לָדַעַת כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מַמְלָכָה לְדָוִיד
עַל־יִשְׂרָאֵל לָעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית מֶלַח׃ וַיָּקָם
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט עֶבֶד שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד וַיִּמְרֹד עַל־ ל
אֲדֹנָיו׃ וַיִּקָּבְצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים רֵקִים בְּנֵי בְלִיַּעַל
וַיִּתְאַמְּצוּ עַל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה וְרַחַבְעָם הָיָה נַעַר ל׳ ל
וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא הִתְחַזַּק לִפְנֵיהֶם׃ וְעַתָּה אַתֶּם אֹמְרִים ל׳ ג׳ ירד הלכב
לְהִתְחַזֵּק לִפְנֵי מַמְלֶכֶת יְהוָה בְּיַד בְּנֵי דָוִיד וְאַתֶּם
הָמוֹן רַב וְעִמָּכֶם עִגְלֵי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יָרָבְעָם לב׳
לֵאלֹהִים׃ הֲלֹא הַדַּחְתֶּם אֶת־כֹּהֲנֵי יְהוָה אֶת־בְּנֵי
אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כְּמַנְהֲגֵי הָאֲרָצוֹת ל
כָּל־הַבָּא לְמַלֵּא יָדוֹ בְּפַר בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם שִׁבְעָה ב׳ ז׳
וְהָיָה כֹהֵן לְלֹא אֱלֹהִים׃
וַאֲנַחְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנֵהוּ וְכֹהֲנִים מְשָׁרְתִים
לַיהוָה בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם בִּמְלָאכֶת׃ וּמַקְטִרִים ל׳ ב׳ ג׳ לב
לַיהוָה עֹלוֹת בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בָּעֶרֶב וּקְטֹרֶת־ ד׳ ל׳
סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת לֶחֶם עַל־הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר וְמְנוֹרַת ג׳ מל׳
הַזָּהָב וְנֵרֹתֶיהָ לְבָע�ֵר בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב כִּי־שֹׁמְרִים
אֲנַחְנוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם

ג׳. ב׳ אֹתוֹ׃ וְהִנֵּה עִמָּנוּ בְרֹאשׁ הָאֱלֹהִים וְכֹהֲנָיו וְחֲצֹצְרוֹת
ג׳ בטעם הַתְּרוּעָה לְהָרִיעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַל־תִּלָּחֲמוּ
כ׳ חס׳ בפ׳ עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם כִּי־לֹא תַצְלִיחוּ׃ וַיָּרָבְעָם
הֵסֵב אֶת־הַמַּאְרָב לָבוֹא מֵאֲחֹרֵיהֶם וַיְהִיוּ לִפְנֵי
יְהוּדָה וְהַמַּאְרָב מֵאֲחֹרֵיהֶם׃ וַיִּפְנוּ יְהוּדָה וְהִנֵּה
ה לָהֶם הַמִּלְחָמָה פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּצְעֲקוּ לַיהוָה וְהַכֹּהֲנִים
יחי׳ כ׳. ר׳ חל׳ בְּמַחְצְצְרוֹת׃ וַיָּרִיעוּ אִישׁ יְהוּדָה וַיְהִי ש׳ו
ג׳ כְּהָרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהִנֵּה אֱלֹהִים נָגַף אֶת־יָרָבְעָם וְכָל־
ר׳ חל׳ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אֲבִיָּה וְיְהוּדָה׃ וַיָּנֻסוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
מִפְּנֵי יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם אֱלֹהִים בְּיָדָם׃ וַיַּכּוּ בָהֶם אֲבִיָּה
וְעַמּוֹ מַכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ־
מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר׃ וַיִּכָּנְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת ל׳. ל׳ל
הַהִיא וַיֶּאְמְצוּ בְנֵי יְהוּדָה כִּי נִשְׁעֲנוּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיִּרְדֹּף אֲבִיָּה אַחֲרֵי יָרָבְעָם וַיִּלְכֹּד מִמֶּנּוּ ל׳ל בכתוב׳ ל
עָרִים אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יְשָׁנָה וְאֶת־ עירין ק׳
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־עֶפְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ׃ וְלֹא־עָצַר כֹּחַ יָרָבְעָם ט
עוֹד בִּימֵי אֲבִיָּהוּ וַיִּגָּפֵהוּ יְהוָה וַיָּמֹת׃
וַיִּתְחַזֵּק אֲבִיָּהוּ וַיִּשָּׂא לוֹ נָשִׁים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וַיּוֹלֶד
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה בָּנוֹת׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי מ׳
אֲבִיָּה וּדְרָכָיו וְדִבָרָיו כְּתוּבִים בְּמִדְרָשׁ הַנָּבִיא עִדּוֹ׃
וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו בְּיָמָיו שָׁקְטָה הָאָרֶץ עֶשֶׂר יד
ד׳ דמי׳ שָׁנִים׃ וַיַּעַשׂ אָסָא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר
בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃ וַיָּסַר אֶת־מִזְבְּחוֹת הַנֵּכָר
וְהַבָּמוֹת וַיְשַׁבֵּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיְגַדַּע אֶת־הָאֲשֵׁרִים׃
וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם
וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה׃ וַיָּסַר מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה

לכם בערב בשר לאכול ׳ לכן אתה וכל עדתך הנועדים ׳ אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה ׳ ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא ׳ והנביא החוא או חלם חלום ׳ והיא מרת נפש ותתפלל ׳ ויחפאו בני ישראל דברים ׳ לא יוסיף עוד שאר ישראל ׳ ובני הגבר הבלים על י׳ לשרתו ׳ אז תתענג על י׳ והרכבתיך ׳ לכן כה אמר י׳ הנני פקד ׳ השבידוהו כי על י׳ הגדיל ׳ ונשמד מואב מעם ׳ ממך יצא חשב על י׳ רעה ׳

רשי

מלכם סנ ס מלך בירושלם ׳ ולא יתכן דמוכיח במלכים ובמנת עמדים לירבעם מלך ישראל מלך מסת מלך יהודה וכמלכים כתכא מחלוקו ג׳ מפים מלמים לא מלך ׳ מיכהו את יהושפט ׳ ולמעלה קורין לא מם מחר מעכה בת אבישלום ובמלכים כתי׳ כמו כן מעכה בת אבישלום מיכהו בת אוריאל היה מתה ומכאן קורין לחתה כן לפי שהוא מפר המיחס על יהודים ובמלכים מהוא מפר מלכי ישראל ויהודים קורין בעם כמו מעכה בת אבישלום ולפי כוחו מתה מעכה בת אוריאל ׳ ולמעלה קורין לא מם מחר מעכה בת אבישלום מיכהו בת אוריאל היה מתה ומכאן קורין לחתה כן לפי שהוא מפר המיחס על יהודים ובמלכים מהוא מפר מלכי ישראל ויהודים קורין בעם מעכה בת אבישלום ולפי כוחו מתה

דעה ׳ חלוא חכושים והלובים ׳ ובעת ההיא בא חנני ׳ ויכנעו בני ישראל בעת ההיא ׳ וישב בצר לו על ״ דרה׳ כי בשובכם על ״ ׳ ועתה דברו עבדיו ד״ה ׳ יתיצבו מלכי ארץ ורוזני ׳ ישועו ואין מושיע ׳ והתענג על ״ ויתן לך ׳ גול על ״ דרכך ׳ השלך על ״ יהבך ׳ אשרי שב׳ יעקב בעזרו שברו ׳ ויהי חיום ויבאו בני האלהים להתיצב על ״ וחברו ב׳ בפסוק ׳ רחב נפש יגרה מדון ׳ וב׳ על ״ וסי׳ ראשיה בשח׳ ישפטו ׳ אולת אד׳ תסלף דרכו ׳ ויבא נא׳ וסי׳ נמס׳ בסד׳ ויקהל ׳ חיתו ד׳ קמצ׳ בקרי׳ וסי׳ נמס׳ בישע׳ סי׳ לד ׳

אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הַחַמָּנִים וַתִּשְׁקֹט הַמַּמְלָכָה לְפָנָיו׃

ו וַיִּבֶן עָרֵי מְצוּרָה בִּיהוּדָה כִּי־שָׁקְטָה הָאָרֶץ וְאֵין־ כ״ב ב׳
עִמּוֹ מִלְחָמָה בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה כִּי־הֵנִיחַ יְהוָה לוֹ׃

ז וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה נִבְנֶה אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְנָסֹב 5
חוֹמָה וּמִגְדָּלִים דְּלָתַיִם וּבְרִיחִים עוֹדֶנּוּ הָאָרֶץ 5 חס׳
לְפָנֵינוּ כִּי דָרַשְׁנוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דָּרַשְׁנוּ וַיָּנַח ב׳ ו׳
לָנוּ מִסָּבִיב וַיִּבְנוּ וַיַּצְלִיחוּ׃ 5

ח וַיְהִי לְאָסָא חַיִל נֹשְׂאֵי צִנָּה וְרֹמְחֵי מִיהוּדָה שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אֶלֶף וּמִבִּנְיָמִן נֹשְׂאֵי מָגֵן וְדֹרְכֵי קָשֶׁת מָאתַיִם
וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף כָּל־אֵלֶּה גִּבּוֹרֵי חָיִל׃ וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם
זֶרַח הַכּוּשִׁי בְּחֵיל אֶלֶף אֲלָפִים וּמַרְכְּבוֹת שְׁלֹשׁ
ט מֵאוֹת וַיָּבֹא עַד־מָרֵשָׁה׃ וַיֵּצֵא אָסָא לְפָנָיו וַיַּעַרְכוּ
מִלְחָמָה בְּגֵיא צְפָתָה לְמָרֵשָׁה׃ וַיִּקְרָא אָסָא אֶל־ ב׳ ו׳
יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמַר יְהוָה אֵין־עִמְּךָ לַעְזֹר בֵּין רַב 3
לְאָיִן כֹּחַ עָזְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־עָלֶיךָ נִשְׁעַנּוּ ח׳ ב׳ 5
וּבְשִׁמְךָ בָּאנוּ עַל־הֲהָמוֹן הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה כ׳ תחויכו ׳ 5
אַל־יַעְצֹר עִמְּךָ אֱנוֹשׁ׃ וַיִּגֹּף יְהוָה ג׳
אֶת־הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה וַיָּנֻסוּ
הַכּוּשִׁים׃ וַיִּרְדְּפֵם אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ עַד־לִגְרָר 5
וַיִּפֹּל מִכּוּשִׁים לְאַיִן לָהֶם מֵחָיָה כִּי נִשְׁבְּרוּ לִפְנֵי־ ח׳
יְהוָה וְלִפְנֵי מַחֲנֵהוּ וַיִּשְׂאוּ שָׁלָל הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיַּכּוּ מג
אֵת כָּל־הֶעָרִים סְבִיבוֹת גְּרָר כִּי הָיָה פַחַד־יְהוָה
עֲלֵיהֶם וַיָּבֹזּוּ אֶת־כָּל־הֶעָרִים כִּי־בִזָּה רַבָּה הָיְתָה ט׳ לפ בסוף ׳
בָהֶם׃ וְגַם־אָהֳלֵי מִקְנֶה הִכּוּ וַיִּשְׁבּוּ צֹאן לָרֹב ח׳ חס׳ בכתוב
וּגְמַלִּים וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם׃ וַעֲזַרְיָהוּ
בֶּן־עוֹדֵד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים׃ וַיֵּצֵא לִפְנֵי אָסָא 5 מל׳ ח׳
וַיֹּאמֶר לוֹ שִׁמְעוּנִי אָסָא וְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְהוָה ז׳ וכל לפ רכ׳
עִמָּכֶם בִּהְיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרְשֻׁהוּ יִמָּצֵא לָכֶם ח׳ כפוקי׳ וחס
וְאִם־תַּעַזְבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם׃ וְיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל וחס׳ 5
לְלֹא׳ אֱלֹהֵי אֱמֶת וְלֹא כֹהֵן מוֹרֶה וְלֹא תוֹרָה׃ לפ׳ ב׳ וכפסו׳

טו

יא וַיִּשֹּׁב בַּצַּר־לוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבַקְשֻׁהוּ לפ׳ ב׳ וחס׳
יב וַיִּמָּצֵא לָהֶם׃ וּבָעִתִּים הָהֵם אֵין שָׁלוֹם לַיֹּצֵא וְלַבָּא 5 וחר ולויכח
יג כִּי מְהוּמוֹת רַבּוֹת עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת׃
יד וְכֻתְּתוּ גוֹי־בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר כִּי־אֱלֹהִים הֲמָמָם בְּכָל־ 5 5
טו צָרָה׃ וְאַתֶּם חִזְקוּ וְאַל־יֵרָפוּ יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר
לִפְעֻלָּתְכֶם׃ וְכִשְׁמֹעַ אָסָא לפ׳ ב׳ וחס׳
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַנְּבוּאָה עֹדֵד הַנָּבִיא הִתְחַזַּק
טז וַיַּעֲבֵר הַשִּׁקּוּצִים מִכָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּמִן־ 5
הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכַד מֵהַר אֶפְרָיִם וַיְחַדֵּשׁ אֶת־מִזְבַּח
יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי אוּלָם יְהוָה׃ וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־יְהוּדָה
יז וּבִנְיָמִן וְהַגֵּרִים עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּמִשִּׁמְעוֹן 5
כִּי־נָפְלוּ עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֹב בִּרְאֹתָם כִּי־יְהוָה ג׳ ח׳
אֱלֹהָיו עִמּוֹ׃ וַיִּקָּבְצוּ
יח יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשִׁי לִשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה
לְמַלְכוּת אָסָא׃ וַיָּזִבְחוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן־
הַשָּׁלָל הֵבִיאוּ בָקָר שִׁבְעִ מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת
יט אֲלָפִים׃ וַיָּבֹאוּ בַּבְּרִית לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי ח׳ רגסים
אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם׃ וְכֹל אֲשֶׁר לֹא 5 5
כ יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוּמַת לְמִן־קָטֹן וְעַד־ ב׳ ה׳ נמ׳
כא גָּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה׃ וַיִּשָּׁבְעוּ לַיהוָה בְּקוֹל ועי ועי
כב גָּדוֹל וּבִתְרוּעָה וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבְשֹׁפָרוֹת׃ וַיִּשְׂמְחוּ ב׳
כָּל־יְהוּדָה עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי בְכָל־לְבָבָם נִשְׁבָּעוּ ג׳ ו׳
וּבְכָל־רְצוֹנָם בִּקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם ג׳ לפ בסו׳ ל
כג מִסָּבִיב׃ וְגַם־מַעֲכָה אֵם ׀ אָסָא הַמֶּלֶךְ הֵסִירָה מן
כד מִגְבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה לָאֲשֵׁרָה מִפְלֶצֶת וַיְכָרֹת ג׳
אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיָּדֶק וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃
כה וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב־אָסָא הָיָה כל׳ 5 מל׳
כו שָׁלֵם כָּל־יָמָיו׃ וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדְשָׁיו בֵּית ד׳
כז הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃ וּמִלְחָמָה לֹא הָיְתָה עַד־
שְׁנַת־שֹׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ לְמַלְכוּת אָסָא׃

רדק

אל יעבר עמך לנום ׳ כלומר אל ימלוך כמו יורם עבר ׳ כלומר לא יהיה להם ממשלה ככבדך הן פי׳ אל יעבר כח ׳ ללא אלהי ישראל ׳ מיהיו בגלות בין עובדי ע״ז כלו׳ עובדי ע״ז כמו ועבדתם שם אלהים אחרים כמו שתרגם יונקלוס כי כשעובד עובדיהם כלו׳ עובד אותם ׳ הן פי׳ ללא מופטי ישראל ׳ כמו והגיעו תרוגין ז׳ אלהים מפיהמו המופטים כי הגוים מופטי ישראל בגלות ׳ והנבואה עודד הנביא ׳ חסר הכמתך ופי׳ הנבואה ׳ וכן הלשון העברית ואחרים זולתו ׳ הן פי׳ והנבואה לעודד הנבואה והנה הנבואה היתה לעזריה בן עודד ואיך תמר והנבואה עודד הנביא אלא בן עודד הנביא כמו לעיני חנמל דודי סלל בן דודי אעפ״י שפירשתי בו פירוש אחר ׳ הן יתכן כיגם אבינו התכבד לו בעניין מזה פעם אחרת הן בלותם הפעם כי עזרנו הי וכן מצאנו אותו בימי חזקיה וכשמעם הדברים האלה ומפי הנבואה מהבינו פעם אחרת עם כל זה התחזק ויעבר השקוצים ׳ וגם מעכה אם אסא ׳ היה שם אבינו כי מעכה בת אבשלום היתה שם אבינו ׳ ובספר מלכים אמר על אסא שהסיר אותו מעכה בת אבשלו׳ ל״ל שם אביו אלא דרך הלעג לקרוא לאבי אבינו כמו ז׳ רעוז אביהן וכן לשם אבינו אמו ׳ וזכר שם אבינו לשם בעבור שהיתה עובדת ע״ז כמו שכתוב אשר עשתה מפלצת לאשרה ועם כל זה הוא עשה היפר בעיני ה׳ ולא נטה לחריות ׳ גם יתכן לפרש כי לאחרית היתה מנקדת בכ״ף מעכה בת אבשלום שם אבינו כמו שם אבינו ׳ ומלחמת לו היתה עד סמך פלגים וחמש ׳ פי׳ מלחמת יפרדל לבל מלחמת הכושים היתה בסמך טו׳ לשנת : בסמך

רשי

עודנו הארץ לפניהם ׳ בעוד שהמלכות נכונה לפניהם שם נפרכנו להם יהיו לנו למכוש וכל זה היה בעבר סנים שבתוכ ביתיו שקטה הארץ ולאחר חותן עבר סנים היתה מלחמה ביניו ובין בעבע כל ימיהם כי בסנת שלם לתם׳ מלך בעבע וז׳ סנים היה שלוש ביניהם וכן מוכיח לף כאן תין עמו מלחמה בסני׳ הזה לבל בסנים לחרים היתה עמו מלחמה ולמטה כתיב ומלחמ׳ לו היתה עד סנת לה׳ למלכו׳ לתם׳ לבל יהולי לתו לפרש חותה מלחמה שהיתה לו עם הכושים לו היתה עד סנת שלשים וחמש למלכותו לבל זה קשה לי שכתוב בשב׳ לו׳ למלכות לתם׳ עלה בעבע וגו׳ עד שכלית על זאת כי מעתה יהיו לך מלחמו׳ עמת׳ שקודם לכן לו היו לו מלחמו׳ והוו לאחר כן כי הם ג׳ סנים ובמלכי׳ כתיב ומלחמה היתה בין לתם ובין בעבע כל ימיהם ובבר׳ עולם מפרש היטב : כי דרשנו את י״ שהיו דרשנוהו וגו׳ ׳ לפי שדרשנוהו הניח לנו מסביב : ויבנו ערים ויצליחו ׳ ודוגמ׳ לעיל וברוחות י״ כי ככבעו וגו׳ ׳ ואין עמך לעזור ׳ כלו׳ לא׳ פ מתנו מועטים והם רבים כחול היום ואין כח לנו בפניהם׳ עמך לעזור בין רב לאין כח כלומ׳ כי ידוע הוא לפניך כח לעזו׳ לפי׳ עזרינו י״ שהיינו כי עליך נסמכנו ׳ ז׳ יעצ׳ עמך תנום ׳ ז׳ יהיה לתובינו לאותו תנום כי תנום תנום מופל עובר ידי עמך נגרך לבכתנו סלע יחמ׳ נפתנו שהיום ׳ ל״ל מפי הרב ז׳ יהי לנו תנו סתנו ענוסי׳ עובר יד מלבחם דוגמת ועבר תת הממי׳ כי עבר עבר י״ם לתעבריני : ויתים רבים ליפרץ ללא שהי תחת ׳ עד סבחת תתה : וללא כהן מורה : לתין מי סמך להם סום דבר תור׳ מסום הכי לא יורו תתכ׳ הכהני׳ : ויסב בבר לו ׳ על י״ שהי יסר׳ כלומר עתה כשבח׳ כרה להם בקשו על י״ שהי יסר׳ ויבקשוהו לפי׳ ויתכ׳ להם המצוי והוסיפ׳ בכל לפר תלבת׳ ובעתים ההם אין שלום ׳ בלחבעם כתיב עלו עלה סיסק ליוסף ולבת וגו׳ ׳ בראבעם כתיב עלו עלה סיסק מלך מצרים על ירושלם כי מעלו בי׳ וכל הספרים ׳ ולף לתביה היו מהומות רבות ׳ וכתתו גוי בגוי ׳ דוגמת ויכום ויכתום ׳ ותתם חזקו ׳ לדרום בלתים ׳ ויזבחו ליי׳ ביום ההוא מן השלל ׳ פתרו׳ ותן השלל שהביאו זבחו בקר שבע מאות וצאן שבעת אלפים ׳ ופרק שבעת אלפים שבעו ותתכו כרלמעלה וגם יהלי תקבה הביאו ויסבו פרק לרוב וגו׳ ׳ ל״ש נרחה לי ויזבחו ליי׳ ביום ההוא מבבח וכל בשלום בירושלם מן השלל הביאו כלומר מן השלל שבא בקר שבע מאות וצאן שבעת אלפים : וגם מעכה אם תקבו ׳ הוא שם יחבו כי מעכה בת אבשלום היתה שם יחבו ׳ ומשם יחמו מעכה בת מלכים תתה שם יחבו ׳ ודרך הלעגה לקרוא לאבי יחבו יחבו כמו ז׳ רעוז יחבין וכן לשם יחבו יחמו ׳ וזכר שם יחבו לשם בעבור שהיתה עובדת ע״ז כמו שכתו׳ אשר עשתה מפלצת לאשרה ועם כל זה הוא עשה היפר בעיני ה׳ ולא נטה לחריות ׳ גם יתכן לפרש כי לאחרית היתה מנקדת בכ״ף מעכה בת אבשלום שם יחבו כמו שם יחבו : ומלחמת יפרדל לבל מלחמת הכושים היתה בסנת טו׳ לשם : בסנת

ויצא ג' חס' בקריא ומי' נמס' בסלוי ויקח קרח • ביני וביניך ג' פסוקי' אית בהון ביני וביניך ובין ובין וסי' ויאמ' אברם ל לוט ל נא תהי מריבה י ויאמ' יהונתן לדוד לך לשלום? ברית ביני וביניך ובין אבי ובין אביך ראסא דלה יאבלי ויעלה ג' רפין בקריאה וסי' ברית ביני וביניך ובין אבי דמלכים, וחברו דסיפרא ברית ביני וביניך, דרוש נא בעדינו את • להרבה ג' וסים' ובכל עיר ועיר י ובין עשרת ימים בכל יין להרבה, הלא חכושים ומלובים • ויכעס ב' וסים' ויסר לו ויכעס הרבה וילעג, ויכעס אסא אל הראה •

יו

בִּשְׁנַת שֹׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ לְמַלְכוּת
אָסָא עָלָה בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־
הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: ב'
וַיֹּצֵא אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וּבֵית ג' חס' • ג'
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־בֶּן הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב א
בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר: בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין אָבִי וּבֵין ג' כפו' רמיי
אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ הָפֵר בְּרִיתְךָ
אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה מֵעָלָי: וַיִּשְׁמַע בֶּן־ ג' רפין
הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים
אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן 5
וְאֶת אָבֵל מַיִם וְאֵת כָּל־מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי:
ה וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת אֶת־הָרָמָה
וַיִּשְׁבֹּת אֶת־מְלַאכְתּוֹ: כ' וְאָסָא
הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת־כָּל־יְהוּדָה וְיִשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה מ"ג
וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת־גֶּבַע
וְאֶת־הַמִּצְפָּה: ו' וּבְעֵת הַהִיא בָּא
חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל־אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' כפו' רחיי
בְּהִשָּׁעֶנְךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם וְלֹא נִשָּׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה כ' ס"ל כ"ל
אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן נִמְלַט חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם מִיָּדֶךָ: הֲלֹא
הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל לָרֹב לָרֶכֶב וְלִפָּרָשִׁים
לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֶנְךָ עַל־יְהוָה נְתָנָם בְּיָדֶךָ: כִּי ז' כ"ל כפו'
יְהוָה עֵינָיו מְשׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־ ע
לְבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכַּלְתָּ עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֶשׁ ע' ע"ג

יז

ב' הרכיב
וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק עַל־ יז
יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּן־חַיִל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן
נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם אֲשֶׁר לָכַד אָסָא
אָבִיו: וַיְהִי יְהוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ בְּדַרְכֵי דָוִיד
אָבִיו הָרִאשֹׁנִים וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים: כִּי לֵאלֹהֵי
אָבִיו דָּרָשׁ וּבְמִצְוֹתָיו הָלָךְ וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל: ב' יחף
וַיָּכֶן יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ כָל־יְהוּדָה
מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב: וַיִּגְבַּהּ
לִבּוֹ בִּדַרְכֵי יְהוָה וְעוֹד הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־ כ"ג
הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה: ט' לפ'
וּבַשָּׁנָה
שְׁלוֹשׁ לְמָלְכּוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־חַיִל וּלְעֹבַדְיָה

רשי

תניין בסדר עולם בשנת פלגים ושם למלכות חסף עלה בעפרון ויפסר לומר כן והלה את כבר בעפרון בשנת כ"ו למלוך חסף כדכתיב במלכים בשנת כ"ו לאסף מלך חלה בן בעפרון חלה מה לו בשנת ל"ו למלך חסף כנגד ל"ו שנים שנתתן עלמה בבת פרע שהרי כתיב כן במלכי ויהי מקץ שלש שנים ויברחו שני עבדי לשמעי ויבו המלך את בניהו ויבו ויסבב בו וכתיב בשמוך ויתחזק עלמה בבת פרעה כלומר מיד לאחר ב' שנים ובשנת ד' לקחה וזוהי מלך מ' שנים כמנין שהיה עמו ל"ו שנים וכנגדן ל"ו שנים שנזדוה על מלכי חרם להיות מוטנים על יפרחל ולאחריהם ליפול ביד בני דוד לכך כאמר בשנת ל"ו למלך חסף ובשנת י"ח למלכותו מיחר שכבל זרח הכושי בידו היה שנת ל"ו שמשנת עלמ' בשנ"ח לחסף כרתו ברית מלך יפר' ומלך חרם לעלות ולהתגרות בחסף ולקלקל חסף שלאחרי ויכח חסף בפה וזהב לאמר כרות ברית ביני וביניך: ויפתע בן הדד • ולא פשקו מלכי חרם מלהיות מוטנים ליפרחל עד שמת אחז ובשנת ג' לאחז כרתו ברית מלך יפרחל ומלך חרם לעלות ולהתגרות באחז ולא היה זכות באחז שיפלו בידו ונפלו שנים ביד תגלת פלאסר מלך אשור כדרמשק וכמלכי כתיב דמשק ובשנת ד' לפקח בן רמליהו מלך ישר' בשומרון מלך חסף בדרמשק ויפלו שם מאה ועשרים אלף ביום אחד: על כן במלכי עלה רצין מלך ארם ויפקח אלת לארם ויגרש את היהודים מאלת וגו' ואין לומר שלא נתנה אלת לארם אלא לשלמה שהרי כבר נתנה לחירם שנאמר ויתן לו ערים וגו' ואלת היתה מן הערים שנתן לו שלמה שהרי כתיב ויבן את אלת ויושיבה לבני ישר' ולא כתיב ויבן את אלת ויתנה לחירם אלא ויושיבה לבני ישר' שלא נתנה לחירם אלא לשלמה בלבד ולא לבניו אחריו ולא כתיב ויבן את אלת ויתנה לבני ישר' שלא נתנה לבני ישר' אלא לשלמה בלבד: ולא דרם לבעלים, כמעשה יפרחל שבימיו כי אחאב היה אחיו מאבר את הבעלים הוא ויפרחל שבימיו: ויגבה לבו בדרכי יי' • גבה לבו ברבר זה שלא הלך כי אם בדרכי יי' רומז לחסר בפיו בחכמה: שלא לעבוד לבן חיל • כך היה שמו ויש מפרשים שלא לעבוד לבן חיל וקציף לו שם כן לא היה לו לומר אלא לעוברים אלא מיתה שחיה ולעוברים מכלל לבן חיל שם חרם הוא: ללמד בערי יהודה, תורה ולהורות בני יפרחל ועתים

רדק

בשנת פלגי' ושם למלכו' חסף עלה בעפרון היתר היה זה והלה כתו' בספר מלכי' בשנת עשרים ושם לחסף מלך יהודה מלך זה בן בעפרון ועור כתו' שם כי בשנת פלגי לחסף מלך בעפרון על יפר' ומלך עשרים וחרבע שנה הנה פלמה מלכותו בשנת עשרים ושם לחסף יתכן לפרש כי חותן חשבונות של ספר מלכי' היכו מונ' לתחלת מלכות חסף חלה לתחלת מלחמותיו, ועשרה שנים שקטה הארץ בתחלת מלכותו כמו שאמר בימיו שקטה הארץ עשרה שנים, ולפי שבספר מלכים זוכר ענייני מלכי יפרחל ג"כ לו זכר תחלת מלכות חסף מעת שמת אחאל להלחם ועשר שנים שקטה הארץ לו מנה חותם שם ושתי שנים מלאו עשר שנים היו בימי ירבעם והשתא שנים לו מלך נדב על יפרחל וחם מלך לו חזקים מלכותו ולא מנה חותם לו ובשנה השניה לחר העשרה שנים מלך נדב מלכות פלמה ונלחם עם חסף וחם בשנת פלגי לחסף שאומר שם זהו כי' בשנת פלגי מהחל להלחם עם מלכי יפרחל ונלחם עם חסף כמו שאמ' שם ומלחמה היתה בין חסף ובין בעשא מלך בעשא ונלחם עם חסף כמו שאמ' שם ומלחמה היתה בין חסף ובין בעשא כל ימיהם ומלחמ' זו שעלה בעשא ובנה את הרמה היתה בשנ' כ"ג למלכו בעשא מהיות מנה לו" לתחלת מלכות חסף וחיה שנת כ"ה חו כ"ו למלחמ' חסף כי שנה מלחמת הכושים ומניין פלגיס: ושם הוא חומר למיקת פלמה כי כשנעשה פלמה בת פרעה והוא בשנת חרבע ל"למלכותו נזדוה חרבע עשרה שנה שתחלק מלכות בית דוד ל" שנה כנגד חותן לו" שנה שהיה פלמה חתן לשלמה ושפני שקלקל חסף בתלחת' בעשא ובשנת על מלך חרם ושלח לו חוכרות בית יי' ולא נשנת על יי' לא חזרה מלכות בית דוד; היתה חלוקה כשתית: עם לבבם פלם • עם חסר לבבם פלם ורבי' כתוהו: ויברך חסף את העם בעת שהיה, כי היה לו כעם עם הכל על הכוונה חסר שתא: וזכיה, פי' ומיכיה תרגום למיכהו לזכוהי, ויפרפו לו פרעתי פי' פריפת הבשמים והמרקחות ור"ל פירשו שהיה מנהג המלכים לפרוף בשמ' מיתתן פשתן וכלי תשמישו: כי הלך בדרכי דוד חבין הרחקוני', פלא חטא חבל בחרוני' חטא במעשה בת שבע ובמלחמת יפרח' לו אמר הרחקונים כנגד פלמי מלכי יהודה מהיו חוטאים בחרונה • וכך הוא הפי' כי הלך בדרכי דוד ולא סרו הדרכים הם דרכי כל מלכי יהודה הרחקונים חבל בחרונה היו חוטאים כי פלמה לעת זקנתו נשיו הטו את לבבו וכן רחבעם ובחזקתו עזב את תורת ה', וכן אביה לפי המדרש שכתבנו, וכן חסף חטא בחרונה ונשען על מלך ארם וגם בחלוי לא דרש את יי' וכו', לבן חיל, כן היה שמו: וכסף

וְלִזְכַרְיָהוּ וְלִנְתַנְאֵל וְלִמִיכָיְהוּ לְלַמֵּד בְּעָרֵי יְהוּדָה׃ ז׳כפ׳ ·
וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ וּזְבַדְיָהוּ וַעֲשָׂהאֵל ה׳·ה׳ג׳
וּשְׁמִרָמוֹת וִיהוֹנָתָן וַאֲדֹנִיָּהוּ וְטוֹבִיָּהוּ וְטוֹב אֲדוֹנִיָּה ז׳·ה׳ז׳ 5
הַלְוִיִּם וְעִמָּהֶם אֱלִישָׁמָע וִיהוֹרָם הַכֹּהֲנִים׃ וַיְלַמְּדוּ ב׳ובכפו׳
בִּיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְּכָל־עָרֵי
יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ בָעָם׃ וַיְהִי פַּחַד יְהוָה עַל כָּל־
מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ ר׳
עִם־יְהוֹשָׁפָט׃ וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט ב׳ויתן כבו׳
מִנְחָה וְכֶסֶף מַשָּׂא גַּם הָעַרְבִיאִים מְבִיאִים לוֹ צֹאן עליון ל׳ות 5
אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת וְתַיָּשִׁים שִׁבְעַת ב׳ עזיה
אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת׃ וַיְהִי יְהוֹשָׁפָט 5
הֹלֵךְ וְגָדֵל עַד־לְמַעְלָה וַיִּבֶן בִּיהוּדָה בִּירָנִיּוֹת וְעָרֵי ג׳· כ׳
מִסְכְּנוֹת׃ וּמְלָאכָה רַבָּה הָיְתָה לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה ר׳
וְאַנְשֵׁי מִלְחָמָה גִּבּוֹרֵי חַיִל בִּירוּשָׁלִָם׃ וְאֵלֶּה ז׳ח׳ב׳
פְּקֻדֵּיהֶם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם לִיהוּדָה שָׂרֵי אֲלָפִים
עַדְנָה הַשַּׂר וְעִמּוֹ גִּבּוֹרֵי חַיִל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף׃ ג׳ח׳כ׳ו׳
וְעַל־יָדוֹ יְהוֹחָנָן הַשַּׂר וְעִמּוֹ מָאתַיִם ח׳במם
וּשְׁמוֹנִים אָלֶף׃ וְעַל־יָדוֹ עֲמַסְיָה בֶן־זִכְרִי 5
הַמִּתְנַדֵּב לַיהוָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל׃
וּמִן־בְּנֵימִן גִּבּוֹר חַיִל אֶלְיָדָע וְעִמּוֹ נֹשְׁקֵי־
קֶשֶׁת וּמָגֵן מָאתַיִם אֶלֶף׃ וְעַל־יָדוֹ
יְהוֹזָבָד וְעִמּוֹ מֵאָה־וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא׃ ו׳
אֵלֶּה הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ מִלְּבַד
אֲשֶׁר־נָתַן הַמֶּלֶךְ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר בְּכָל־יְהוּדָה׃
יט יְהוֹשָׁפָט עֹשֶׁר וְכָבוֹד
לָרֹב וַיִּתְחַתֵּן לְאַחְאָב׃ וַיֵּרֶד לְקֵץ שָׁנִים אֶל־אַחְאָב
לְשֹׁמְרוֹן וַיִּזְבַּח־לוֹ אַחְאָב צֹאן וּבָקָר לָרֹב וְלָעָם

וַיְאַשֵּׁר־עִמּוֹ לַעֲלוֹת אֶל־רַמֹּת גִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר ז׳כפ׳·
אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה ה׳·ה׳ג׳
הֲתֵלֵךְ עִמִּי רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר לוֹ כָּמוֹנִי כָמוֹךָ 5
וְכַעֲמֶךָ עַמִּי וְעִמְּךָ בַּמִּלְחָמָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־ ב׳ובכפו׳
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרֹשׁ־נָא בַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ וַיְקַבֵּץ
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדַּל ז׳ח׳כ׳ו׳
וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן הָאֱלֹהִים בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶל ג׳ למ׳ 5
יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד וְנִדְרְשָׁה
מֵאֹתוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד
אִישׁ־אֶחָד לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וַאֲנִי ש
שְׂנֵאתִיהוּ כִּי אֵינֶנּוּ מִתְנַבֵּא עָלַי לְטוֹבָה כִּי כָל־יָמָיו 5
לְרָעָה הוּא מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט ב׳כתי׳ ה׳
אַל־יֹאמֶר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃ וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מיכיהו
אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מַהֵר מִיכָהוּ בֶן־יִמְלָא׃ ה׳ח׳ב׳
וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יֹשְׁבִים אִישׁ ב׳ח׳ח׳ו׳
עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים וְיוֹשְׁבִים בְּגֹרֶן פֶּתַח מל׳
שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם׃ ר׳·ל׳ מל׳ כפ׳
וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר כֹּה־
אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְּנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם׃ וְכָל־
הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח 5
וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ לִקְרֹא ל׳· נ׳
לְמִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה דִבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה־ ב׳· נ׳·
אֶחָד טוֹב אֶל־הַמֶּלֶךְ וִיהִי־נָא דְבָרְךָ כְּאַחַד מֵהֶם ב׳
וְדִבַּרְתָּ טוֹב׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר־
יֹאמַר אֱלֹהַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָה הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה ב׳ נפ׳

רדק

וכסף תמך בהמו ופתר מכחו וחתר פתח מביחו ונתן מביחו לו כן מביחו לו בכל מכה היו מביחו לו כן מביחו לו בכל מכה היו מביחו לו בירכו כתו
בירים והכון והיזר כבון ויזר רחמניו קדמניות המתנדב ליי חולי התנדב
לתוכרות בית יי ככף ונהב והיה אחר שהיה עמו כשמו לפיכך אחר המתנדב
לה ויתחתן לאחאב התחתן עמו מלקח בת אחאב לבנו יהורם מי

רשי

ועמהם מן הלוים שמעיהו וכתניהו וגו׳ ועמהם שומע ויהורם הכהנים כי על
הכהנים והלוים ללמד ולהורות כדכתיב כל אחר יורו תלכם הכהנים והלוים
והסרים הלכו עמהם לפי שלא ימרו תלמידיהם ולהכריחם לשמוע להם ולשמור
לעשות כתבות המופטים דונג׳ מופטים ומטרי תתן לך מפטו לשפוט את העם
ומטרים להכריחם לעשות כוי המופטים ; ויהי פחד יי׳ על כל ממלכות הארצו
בזכות שלמדו תורה וכסף תמך מחות שלא מל כסף דונג׳ היו מפחדותיהם עומקו
תמך ; ויהי יהומפט הולך וגדל מלמה מכתי׳ בהם כלשון זה ויבחק ממוחל יהומפט לבל תמך מדרכי כאחר בהם וגדול לבל ויבחק ממוחל ויהומפט כתיב בהם
וגדל מלין כאן לומר וגדול בממוחל כתיב ויגדל הנער ממוחל עם יי׳ והו לומר גדול עם יי׳ וכאן כמו כן גדל עד למעלה לכן לא הגין לומר גדול וכן ביפחק : בירניות
מגזירת בירה מגדלים גדולים לחוזק ; ועדי מסכנות ערי חוכרות לתת בהם תבואה ויין ודגן ועל ידו חלקו דונג׳ חלקת יוחב על ידי המתנדב ליי דונג׳
המתנדבים בעם ברכו יי׳ ; וירד לקץ שנים וכמלכי׳ כתיב ויהי בשנה השלישית וירד יהומפט וגו׳ בשנה השלישי מפשלח את בן הדד ויפיתהו לעלות ז׳ רמות גלעד
כמו שכתוב בספר מלכים הידעתם כי לנו רמות גלעד כי כשהפיב יעקב לבינו שם את הגל וקרא לו גלעד הוחזק בו ואבותינו לקחו גלעד והרמות מסוכים ומוחזקים
לחרי העיר ואבותינו ז׳ בימי משה כשתפסו בגלעד פתקו ז׳ מלקחת לוקח כי לא חפצו בהם או משלו בימי משה לקחו וחרי כן לקחוה החומות מיד ישראל ובלמו הם ז׳
דרם כח כיום את דבר יי׳ ולא מכניחי הבעלים לפר יחיה בוטח בהם ויקבץ מלך ישראל את הנביאים ארבע מאות וכולם נביחי לחת היו כי מה שמחל מחנו
יהומפט קבץ לו וכן מוכיח בסמוך ויבח חרוח ויחמר לכי תפתנו וגו׳ עד והייתי לרוח שקר בפי כל נביחיו משומר להם לומר לאחאב עלה ויתן האלהים ביד המלך
מכלל שהיו נביחי יי׳ שלא היו מתנבחים שם דבר יי׳ שלא היו מתנבחי׳ חלא הם היו מתנבחי׳ חלא מה שהיו בורי מלבן ועוד משמר יהומפט מוב
הוין פה נביח ליי עוד ודרשי ידע לכי לבח שהוין שני נביחים מתנבחי׳ בשבטון לחד ולשון לחד וחלנו כולם מתנבחי׳ עלה והצלח
כי כלשיהו לרעה . כי זהו משמר יען לשר שלחת חים חרמי וגו׳ : משר מיכהו ׳ כתיב חסר ״ור משום בזיון כיצה לו שם לחר מיכהו : מלובשים בגדים ׳ בגדי מלכות ;
ויוסבי בגורן פתח שער שמרון ׳ בח להודיענו כי כשנתנבחו הנביחי׳ לפניהם היו יושבים חוץ לעיר ושם בחו מרגלים של מלך ישרל ושמעו שהודיע למלך ישרל שהוח
לבדו יכול במלחמה והוח משוה מלך ישרל לחיילותיו לח תלחמו חת הקטן וחת הגדול כי חם חת מלך ישרל לבדו לקיים דברי מיכיהו לפיכך כתיב בגורן שהיה מקום
מרגלים לרגל חבל חם הוועד בתוך העיר לח היו המרגלים של מלך ישרל יכולים לבוח שמח ירגישו בהם שהם מרגלים חבל כשהם חוץ לעיר חפילו ירגישו בהם
וידעו כי מרגלים הם יכולים הם לומר למקום שחר ילכו הולכי׳ מה שרבנו פה חל הגורן בשביל הרגש גדול וקבוץ חיילות הנה פתח העיר תמיהה ופניהו מן הדרך
לרחות מה זה והמרגלים הם הודיעו למלך ישרל והוח משה חלש להרוג משום חדש כי חם מלך ישרל לבדו שהוח בלבו משוה שלא להרוג מיסר רק המלך
לבדו שלא מרגלים היו לו ושמעו חת מיכיהו חומר ידחיתי חת כל ישרל כצחני וגו׳ ויחמר יי׳ לא תרכי לזה סימן מיהרג המלך חבל ישרל ישובו חים לביתו לשלום ושמעו חת זה
פתח חם טוב תשוב בשלום הבל שמעו המרגלי׳ והגידו למלך ישרל לעשו כדבר מיכיהו להרוג המלך לבדו עלו

לאלה ד׳ בקריאה וסימ׳ ולבנותי מה אעשה לאלה היום או׳ לאלה תחלק הארץ בנחלה׳ ויאמר ראיתי כל ישראל נפצים על ההרי׳ דמלכים׳ • וחברו דלה• אל תשיפו ישיפון לאלה• ויעל ז׳ רפין בקריאה וסימ׳ נטה ירך על ארץ מצרים בארבה׳ ויאמר ארונה אל המלך• כי איש מבית ישראל׳ כה אמר כורש׳ וחברו׳ מי יפתה את אחאב׳ וחברו דלה• לדבר אותך סימן כל דסמי׳ לדבור אתו אתך אתם דגש בכש רפין אותו אותך אותם וכי׳ ותהר ותלד שרה לאברה׳ וידבר משה ואלעזר הכהן׳ ויגש צדקיהו בן כנענה

אִם־אֶחָד וַיֹּאמֶר עָלוֹ וְהִצָּלִיחוּ וְנָתַתִּנוּ בְיָדְכֶם׃ ג׳ ניחד וייכתבו

שו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָ ב׳
אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֶּר אֵלַי רַק אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר
רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נְפוֹצִים עַל־הֶהָרִים כְּצֹאן ב׳ח׳ם׳ח׳ת׳מ׳
אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יר׳ ח׳
יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי
טוֹב כִּי אִם־לָרָע׃ וַיֹּאמֶר לָכֵן ד
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה יוֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ [ב׳
וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ׃ ר׳
וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל ג׳ ג׳ יר׳ ח׳ כ׳
וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה אָמַר כָּכָה וְזֶה ה׳
אָמַר כָּכָה׃ וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי ז׳ כ׳ח׳
אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי ו׳
לְרוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־ ה׳
תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן׃ וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר ד׳
בְּפִי נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃ וַיִּגַּשׁ ג׳
צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר
אֵי זֶה הָדֶרֶךְ עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃ ל׳ם׳ רפי׳
וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תָּבוֹא
חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵא׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קְחוּ אֶת־ יג ה
מִיכָיְהוּ וְהָשִׁיבֻהוּ אֶל־אָמוֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ ה׳
בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃ וְאָמַרְתֶּם כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ זֶה בֵּית כ׳ לחי׳ ה׳
הַכֶּלֶא וְהַאֲכִילֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וּמַיִם לַחַץ עַד שׁוּבִי ב׳ וחס׳ ב׳ בעט׳ לרע
בְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם ב׳

לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם׃ ג׳
וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־רָמֹת
גִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ ב׳
וָבוֹא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה׃ וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי ל׳ ה׳ כפי׳ ל
הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ לֵאמֹר לָא תִלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטֹן אוֹ־ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
הַגָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת
שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמְרוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הוּא וַיָּסֵבּוּ עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט וַיהוָה ד
עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב
כִּי לֹא־הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו׃
וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין כ׳ יחיד ו׳
הַדְּבָקִים וּבֵין הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לְרַכַּב הָפֹךְ יָדְךָ׃ ו׳ מתחלפין
וְהוֹצֵאתַנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי חֹלֵיתִי׃ וְתַעַל כ׳ט׳ם ג׳
הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הָיָה מָעֳמִיד ה
בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם עַד־הָעֶרֶב וַיָּמָת לְעֵת בּוֹא
הַשֶּׁמֶשׁ׃ וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ יט
בְּשָׁלוֹם לִירוּשָׁלָם׃ וַיֵּצֵא אֶל־פָּנָיו יֵהוּא בֶן־ ו׳ כתי׳
חֲנָנִי הַחוֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט הֲלְרָשָׁע ל
לַעְזֹר וּלְשֹׂנְאֵי יְהוָה תֵּאָהֵב וּבְזֹאת עָלֶיךָ קֶצֶף ל׳ ל׳
מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ אֲבָל דְּבָרִים טוֹבִים נִמְצְאוּ עִמָּךְ ח׳
כִּי־בִעַרְתָּ הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ וְהֵכַנְתָּ לְבָבְךָ ב׳ח׳ל
לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים׃ וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט בִּירוּשָׁלִַם וַיָּשָׁב ל׳ח׳ם׳כ׳ת׳ו׳
וַיֵּצֵא בָעָם מִבְּאֵר שָׁבַע עַד־הַר אֶפְרַיִם וַיְשִׁיבֵם אֶל־ ל
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיַּעֲמֶד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ ו׳

דמלכים• וחברו דסיפר׳ ז׳ וברתי משפטי אותם׳ רוח מלא מאלה יבא לי׳ אלכה ל׳ אל הגדולים׳ צדיק אתה י״י׳ כי אריב׳ חלוק ל בית הרכבים׳ וכל דבור דיחזקאל וכו׳•
אל פניו ה׳ בקריאה וסימ׳ ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו ב׳ בפסוק׳ ויפל יהושע אל פניו ארצה וישתחו• ויפל יואב אל פניו׳ ויצא ל פניו יהוא׳ חן יקטלני לו איחל•

פלגו והכליחו ויכתבו בידכ׳ כלומ׳ הלוחי מתכלים ויכתבו בידכ׳ : נפוצי׳ על ההרי׳ כי כצאורחי׳ מן המלחמה בורחים על ההרים לבית מנוס כמו והנמלטים הרס בנו ועוד מהמלחמה היתה ברמות גלעד תקו׳הרים ובבעות : ויאמר י׳ לו חדרים לזה׳ לפיכך נפוצים כצאן על ההרים מאין להם רועה ממלכם יהרג : ישובו איש לביתו בשלום• מלחיבך לברוי יהרג לכל מלך יפרץ ישובו איש לביתו לעמוס כלפר כוח חרס לעמו׳ וכל בבל המעים עומדים על ימינו ומשמלו• הלו מלכי המחנה העומדי׳ לפני׳ : ויצא הרוח׳ פתרו׳ויצא המלך מהרי חומר לעיל וכל בבל המעים וגו׳ ופתה יבא אחר מן המלאכים ויאמר אני אפתנו עומה מלאכיו רוחות ולפיכך קדם ואמר לעיל וכל בבל המעים עומדים על פתים כפתאמר וכ׳ הרוח מי הוא ומהיכן יבא וכבל המעים עומדים בדי׳להודיע מהיכן יבא מאחר הרוחות העומדים עליו׳ ורבותינו פירשו זהו רוחו של נבוח : בפי כל נביאיו׳ מיעים דבר בפיהם לאמר עלה והצלח ויפל מכלל מהיו נביאי לאמת להתפתות לבל באחאב תפתה וגם תוכל : הנך רואה׳ מיהרג באחאב׳ ולפי שלא רציו מכתבו קודם לכן בבית הבלה ולא יתכן מתיך מאחר והמיבהו תוכל לומר מכתבו קודם לכן בבית הבלה ולא תרבה לומר שלא כתבוהו קודם לכן מעולם לא תקפי לך והוסיבהו כי כן דרך המקרואות כמו יפובו רמעים לעולה וכן הרבה : לחם לחץ ומים לחץ׳ דוגמ׳ ביעפיה לחם כר ומים לחץ : התחפש ובא׳ פתרו׳ כריך לכי להתכבר ולהתחפש בבגדים אחרים שלא יכירוכי מלכי מלך ישראל כי חפש לדברי מיכיהו שלא יאמר לו שוב תשוב בשלום ונומר ואחר ליהופפט לכי רוצה להתכונת עצמי ולבוא במלחמה אים לי לחום אמת מתעצ׳ ארמים אם שאחר מיכיהו אם שוב תשוב בשלום ולא יפבו להלחם כי אם עלי : ואתה לבם בגדיך׳ תבסים מלכות ושריוכות וכלי מלחמה אל מלכות כי לין לחום בדבר הבבוא כי אם מלך ישראל לבדו כי כן הגדו מרגלים שלו דברי מיכיהו : ויצעק יהופפט׳ אחר בני דגלו וחיילותיו סיבותו לעזור לו כמו לות אחריה מברגלו לו דגל בני יהודה וכן מכתב בשלחים שבי גדוד מכבה כל גדוד וגדוד עם גדוד ויתקבצו כולם יחד ויהיו בתגודה אחת כברהמוכה ולא שבעק לילהיו וכן מוכיח במלכים ויזעק יהופפט ולא בעקו כל גדוד וגדוד עם קימן שלו ויכירו בקול הקימן ויתקבצו כולם יחד ויהיו בתגודה אחת כברהמוכה ולא שבעק לילהיו וכן מוכיח במלכים ויזעק יהופפט ולא כאמר לשם וי׳ עזרו ויסיתם אלהים ממנו לך כתיב שם ויהי כראות שרי הרכב כי לא היה מלך ישראל׳ שהכירו והבינו מיד כשיצעק אחר הקימן שלא דגלו כדמשמע כאן מהכירוהו ויסובו מעליו מלך ארם ומיי הוא שהכירוהו : ויהי מעך בקצת׳ ויהי מלך ישראל׳ שהכירו והבינו מיד כשיצעק אחר הקימן שלא דגלו כדמשמע כאן בין הרכבי׳ובין הפרשי׳ בין תותה רכובה מהביקין הכובע מעל ראשו למעלה ולין לומ׳גוי היה כי למי כתכוון והלא מלך ארם כזה לא תלחמו אלא המלך׳ ולא הגדול כי אם מלך ישראל לבדו ולפי לו לא כתכוון שהרי כתיב ויזעק יהופפט׳ שלא בעל כרחו יש לומר ישראל היה המורה וכתכוון לירות במחנה ארם ולפי תמו הכה את מלך ישראל : ויאמר לרכב׳ לכתיב את הרכב : והופלתי מן המערכה הזו הרחמוכה והסיבני במערכו׳ האחרונו׳ : מעמיד במרכב׳ החזק ועמד במרכב׳ אלא יבינו ישראל מכתו ויברחו ותלת נפילה ניסה : ותעל המלחמ׳• בסתלקה ולא הוזק אחר מיסר׳ לכדו כדב׳ הכביא אלא אמר לו חדני׳ לילה יסובו לים לכיתו בשלו׳ לילה לו כיאמר כי בהרג יאחב : כי בערת האשרות׳ כדלעיל׳ וכל לילהי חביו וגו׳ : ועמד בפטי׳ כשלא׳ לו החוז׳ דברי׳ טובים נמצאו עמך כי בערת את האשרות אם לו לבך שלם עמהם ומתחלה ריתה כתוב אבר תאבדון וגו׳ תמה בעמתו על שהטיב בעיני י״י׳ בעבו׳ האשרי׳ ישראל׳ שהרי לא הזהירם אלא ומוב חזר בשפטי׳ ומצאים ומצא כתוב לו תשע לך תשובה וזו אמת בעברם וגם רחה שם כתוב בפטים ופטרים תתן לך מיד ויעמד בפטים מוחזקים בכל ערי יהודה לעיר ועיר :

דברי הימים ב כ

השפטי׳ ר׳ בקדיא׳ וסי׳ ודרשו השפטי׳ הישב והבא שקר׳ כי לא נעשה כפסח הזה מימי׳ ׳ ויאמר ג׳ השפטי׳ ראו מה אתם ׳ ויהי׳ ביתי׳ שפט השפטי׳ ויהי׳ דעב ׳ וחד והשפטי׳ וזבדיהו ב׳ וסי׳ והנה אמריהו כהן הראש עליכם ׳ ועפרם חלוים שמעיהו ונתניהו וזבדיה׳ ׳ וא׳ זבדיהו ולמשלמיהו בנים ׳ בית י״ה׳ וסי׳ נמס׳ בתל׳ סימן ק״ל ועיין במפרש רבתא בערך אדנ׳ מה דקשה לי על האי מנינא ׳ מושל י״ד מל׳ וסי׳ נמס׳ בסיכה סימן ה׳ וקהלת סי׳ ע״ש מה דקה״נ ׳ ויבנו לך בה חד מן א׳ בטעם פי׳ האתנחת׳ לא ישרת׳

בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת לְעֵיר וְעֵיר׃ וַיֹּאמֶר ר׳
אֶל־הַשֹּׁפְטִים רְאוּ מַה־אַתֶּם עֹשִׂים כִּי לֹא לְאָדָם ר׳
תִּשְׁפְּטוּ כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם בְּדָבָר מִשְׁפָּט׃ וְעַתָּה
יְהִי פַחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ כִּי־אֵין עִם־יְהוָה 5
אֱלֹהֵינוּ עַוְלָה וּמַשָּׂא פָּנִים וּמִקַּח־שֹׁחַד׃ וְגַם 5 ׳ ׳ א׳ לק׳ בסי׳
בִּירוּשָׁלַם הֶעֱמִיד יְהוֹשָׁפָט מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים
וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה וְלָרִיב ג׳ דמתי׳ ׳ 5
וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלָם׃ וַיְצַו עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כָּהּ תַּעֲשׂוּן ה׳ חס׳ ׳ ר׳
בְּיִרְאַת יְהוָה בֶּאֱמוּנָה וּבְלֵבָב שָׁלֵם׃ וְכָל־רִיב 5 ואח כל ריב
אֲשֶׁר־יָבוֹא עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם ׳ הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם ב׳ מי יפלל
בֵּין דָּם לְדָם בֵּין־תּוֹרָה לְמִצְוָה לְחֻקִּים וְלַמִּשְׁפָּטִים
וְהִזְהַרְתֶּם אֹתָם וְלֹא יֶאְשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה־קֶצֶף ל׳ ר׳ לכל׳ בסי׳ ול׳ ה ונל׳ ר׳
עֲלֵיכֶם וְעַל־אֲחֵיכֶם כֹּה תַּעֲשׂוּן וְלֹא תֶאְשָׁמוּ׃
וְהִנֵּה אֲמַרְיָהוּ כֹהֵן הָרֹאשׁ עֲלֵיכֶם לְכֹל ׳ דְּבַר יְהוָה
וּזְבַדְיָהוּ בֶן־יִשְׁמָעֵאל הַנָּגִיד לְבֵית־יְהוּדָה לְכֹל ב׳ וא׳ זבדיהו
דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לִפְנֵיכֶם חִזְקוּ וַעֲשׂוּ
וִיהִי יְהוָה עִם־הַטּוֹב׃ לב׳ לקין
ב וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְנֵי־מוֹאָב וּבְנֵי עַמּוֹן וְעִמָּהֶם ׳
מֵהָעַמּוֹנִים עַל־יְהוֹשָׁפָט לַמִּלְחָמָה׃ וַיָּבֹאוּ 5 ב׳
וַיַּגִּידוּ לִיהוֹשָׁפָט לֵאמֹר בָּא עָלֶיךָ הֲמוֹן רָב מֵעֵבֶר גּ
לַיָּם מֵאֲרָם וְהִנָּם בְּחַצְצוֹן תָּמָר הִיא עֵין גֶּדִי׃
וַיִּרָא וַיִּתֵּן יְהוֹשָׁפָט אֶת־פָּנָיו לִדְרוֹשׁ לַיהוָה וַיִּקְרָא־ ב׳ ח׳ ול׳ בכתוב
צוֹם עַל־כָּל־יְהוּדָה׃ וַיִּקָּבְצוּ יְהוּדָה לְבַקֵּשׁ מֵיְהוָה ל׳ חס׳ בכתוב

כי אם מונח במ״א מקומו׳ שישרתנה מאיילא וסי׳ ויצא נח ובניו ואשתו ונשי׳ בשבעתיכ׳ דפנחס דוביום חבכורי׳ ובאת שמח ׳ אם ארץ מאפליח ׳ מרוע אמרו עמי רדנו׳ קפוה בא ׳ והסירו את כל שקוציה ׳ וישבו בה ויבנו לך בה מקדש ׳ ובאו שמח ׳ ותאמרנה לה כי אתך נשוב ׳ ומזון לכולא ביח ׳ חברו ׳ לאפני׳ להם קרא הגלגל ׳ בתרא פלוגתא׳

רדק

ויאמרו לירושלי׳ חותם ממנו המשפטי׳ בכל עיר במצותו : ועמיה מהעמוני׳ חות׳ בתרע מהם בני מעי׳ כי כן זוכר חותם בתוך הסיכון וקרינ׳ עמונים כי התכברו והתחפפו ולבשו בגדי עמונים כדי שלא יכירו בני יפרעל לפי שהיו תחת יד מלכי יהור׳ ער שפעמו בימי יהור׳ בן יהושפט ׳ ויתכן לפר׳ שהיו חות׳ לאחרית נקרתו בני עמונים כי לא נקרתו בני עמון עמוני׳ בשום מקום כי אם בני עמון והעמוני׳ היו חומה לאחרית נקרתו כן על שם מקומה וכן בדברי עזיהו ׳ ויתכן העמונים מכח לעזיהו ׳ ולפפר שהם העמונים שזכר שם והוא הפוך והוא הנכון ושם מקומם מעון וכן מצינו בספר שופטים ובירמיהו ועמלק ומעון לחנו חתכם : לפני החכר החרפה ׳ חפפר שהיתה בריכה חזוק וחדפו וחזקו חותה ׳ ורזל פי׳ מחדשו בה דברים ותמרו טבול יו׳ לא יכנס במחנה לויה כלומר בחכר חרפו מה שלא היה מן התורה וזה הוא שחדשו בה : שפוט ׳ שם בשקל שמור יקוד ׳ ותלמנו

בעבמו בירושלם : למשפט י׳ ולריב ׳ משפט נופל לומר על דיני ממונות דוגמת ״והיתה לבני יפרע לחקק משפט לירוש׳ בשכחם ולריב נופל על דיני נפשות וחבלו דוגמ׳ וכי יריבון חכמים וגו׳ : כה תעמון ׳ משו זרוזות ולחזק חוסיף כ״ן כמו עד אשר תרעון שלך יפול דבר וכמו כה תאמרון לאחרי לעשו וכה תדברו׳ לאשר יקברו׳ בין דם לדם ׳ בין דם רפיחת עוגב למזיד : והזהרתם לותם ׳ את אחיכם ׳ והיה קבף עליכם ועל אחיכם ׳ לפיכך כה תעמון והזהרתם את אחיכם ולא תאשמו ׳ אחת מכל מקום שאם תקבלו את ההזהרה לא יהיה לכם קבף ואף לא יהיה בשום דבר חטא עליכ׳ הוזל ועשית׳ חובתכם המוטלת עליכ׳ לעשות : ויהי י״י עם הטוב ׳ עם עום׳ הטוב והיפר : ועמתם העמונים ׳ זה עמלק ולמה נקרתו עמונים לפי שהיתה בקותו ולשונו בעמונים ונתגברו בהם ובא להלחם ביעבץ וכן מוכיח למטה בעכין ובעת החלו בריכה ותהלם כתי׳ ויתרבים על בני עמון ומואב והר שעיר וגו׳ כמפה שהעמונים שבחמר כאן שם עמלקים שבאו לשנוא ולשוקם ומזה שמיד הקליר בפרשת זכור זכור ערין בעמונים נחבח פרץ כרמי עין גדי כהוכח כלומר זכור מה שעשה עמלק הערין שבחמר בין העמונים ובח לפרון כרמי יפרעל בלותו זית כרמיה וחכם בחכמון תמר היח עין גדי ועין גדי שמוך למחוז של עמלק כמו שכח׳ בלך לך ויכו חת כל שדה העמלקי וגם חת החמורי היושב בחכמון תמר ׳ היח עין גדי ׳ כלומ׳ שלמדו לו ככר בהן כל כך בקרוב לבו : גם מכל ערי יהור׳ ׳ שלח תלמד כשחמר מתחלה ויקבצו יהודה לבקש לו ויושבי ירושלם לבד הם שלח מכל ערי יהודה בהן : ותקם מושל בכל ממלכות הגוים ובידך כח וגבורה ׳ לכהוג מחשלתך עליהם לכך הנו מבקשים ממך לעזרינו מהם : ובידך כח ׳ בעל כח וגבורה הדרין בל״ג : ואין עמך להתיצב ׳ אין שום בריה יכולה לעמוד כנגדך בכל ממלכות הגוים ודוגמתו לח יתיצב חית לפניך וכן מי הוא לפניו יתיצב ׳ ל״ך פי׳ ר׳ מנח׳ בר חלבו ז״ל : ותתנה לזרע חבריהם ׳ לפיכך עליך להחזיק׳ בידם ולברם הגוים הזה כי הפילו מלך בשר ודם ותפילו שום תרס כשנת׳ מתנה לאוהבו ובח לחר לבוזלה הימנו דוחק בעמנו להחזיק׳ בידו כל שכן אתה ומתי תתי׳ לח נתתיה לכם שח בשכיל כך כתי׳ לעולם ירוסת עולם נתתיה לנו : ויבנו לך בה מקדש לשמך לאמר ׳ שלח תבוח עליו שום רעה חרב שפוט או דבר ורעב : ונעמוד לפניך תעריכינו ׳ בבית המקדש : ותשמע ותושיע ׳ כאשר התפללו לפניך שלמה והבטחתנו לעשות כך כמו שכתוב ואם יגוף עמך וכל הפרשה עד ושלחת ונתת לחים ככל דרכיו ויעתר לו י״י כדרכיב וירח י״י שלמה ויאח׳ לו שמעתי חת תפלתך וכל הפרשה עד ואקבץ לחטאתכם וחרפ׳ חת ארצ׳ ועתה חני מתפלל שתזכור לותה הבטח׳ שהבטחתנו ות שמע ותושיענו מלויבנו הבאי עלינו ׳ ועת׳ על כל זאת שהבטחתנו להושיענו מלויבנו הבאי עלינו : הנה בני עמון ומואב והר שעיר לח נתתה ליעקב בשם ׳ להלחם : בבוחם מלרץ מצרי ׳ ועליהם היה לזכור חת החסד ולבח בעזרתינו והם לח רצו להם שלכן זוכרין לנו לותו החסד להיו עמנו בכל נרזקינו חלח שנולדין עליהם רעה ובאי עליהם לגרשינו מירושתך חשר הורשתנו חתה בעבתך ולפיכך מה ים להם לערב׳ על ירושתינו׳ כי עליך עינינו ׳ להושיענו : גם שם ׳ כתוב בשהגדורים בחוס על הארץ בורחים מן הכפרי׳ לערי מבצריו׳ טפם בעיהם ובניהם :

רשי

בערי הבצרות ׳ העמיד מוחזקים להכריחם ולכופן לרין מתחלה ומוב העמיד סופטי׳ שילכו מוחזקי׳ כל כך לעיירות שילכו בכורות לפי מהן יריחו׳ לחיי׳ כרבנים יותר מלות היושבים בערים בכורות שביטחים בערי מבצרים : כי לא לחדם תשפטו ׳ פתרו׳ חל תחשבו בלבבכם לומר מה לנו חם לחנו מטים חת הדין לזכות חת חויבכם להטות דין דלים ולשפוח פני עשירי׳ הלח לחין המשפט לי׳ לכך נחמר לי׳ שלו הוח חם חויבת חת הזכאי כחילו נטלת ונקחת מחל בורחך ודין ממים שקלת לתת משפט מעוקל לפיכך תדחו מה שתעשו ׳ ויהיה לבבכם בכל דין ודין כחילו הב״ה עומד לפניכ׳ בדין וזהו ועמכ׳ בדבר משפט ובכהדדין משורם מה שחם עושי׳ כי לא לחדם עושי׳ לי׳ ועמכ׳ יחת׳ הדיין מה לי ולבער הזה ת״ל ועמכם בדבר משפט כלומר מוכל עליכם לעשות ודין לו לדיין שלח מה שעיניו רוחו׳ : חין עם י׳ שהיכו עונה ומעוח פנים ומקח שוחד והוח עמכ׳ בחשפט לפיכך חיכו רוחה שתעשו עול במשפט : וגם בירושלי׳ העמיד ׳ חעפ״י שהיה

הקה תיס ג׳בקריאה וסימ׳ונסעו הקותים נשאי המקדש׳ והאנשים עשים באמונה׳ ויקומו חלוים מן בני ׳ הקרחים ג׳וסימן אלקנה וישיהו ועזראל׳ ושלום בן קורא בן אביאסף ׳ ויקומו הלוים מן בני הקהתים ׳ הודו ליי׳כי לעולם ב׳חס׳כי טוב וסימ׳ ועמהם הימן וידותון׳ ויועץ אל העם ויעמר משוררים׳ לבוז ג׳ב׳מל א׳חס׳וסימ׳ ויכא יהושפט ועמו׳ ושללם לבוז ׳ וחברו ׳ קדמא חסר ׳ עד היום ט׳יחידאין בקריאה וסי׳הוא אבי מואב עד האם׳ הוא אבי בני עמון עד היום ׳ ויצב יעקב מצבה על קבורתה ׳

וְהַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט בָּה׃ אָמַר יְהוָה לָכֶם אַתֶּם אַל־
תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי הֶהָמוֹן הָרַב הַזֶּה כִּי לֹא
לָכֶם הַמִּלְחָמָה כִּי לֵאלֹהִים׃ מָחָר רְדוּ עֲלֵיהֶם הִנֵּם ג׳
עֹלִים בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ וּמְצָאתֶם אֹתָם בְּסוֹף הַנַּחַל פְּנֵי
מִדְבַּר יְרוּאֵל׃ לֹא לָכֶם לְהִלָּחֶם בְּזֹאת הִתְיַצְּבוּ ג׳ב׳ ג׳
עִמְדוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה עִמָּכֶם יְהוּדָה ה׳
וִירוּשָׁלִַם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מָחָר צְאוּ לִפְנֵיהֶם
וַיהוָה עִמָּכֶם׃ וַיִּקֹּד יְהוֹשָׁפָט אַפַּיִם אָרְצָה
וְכָל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם נָפְלוּ לִפְנֵי יְהוָה ו׳חצעי׳ בסו׳
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה׃ וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מִן־בְּנֵי הַקָּהָתִים ג׳
וּמִן־בְּנֵי הַקָּרְחִים לְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל ג׳
גָּדוֹל לְמָעְלָה׃ וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיֵּצְאוּ לְמִדְבַּר
תְּקוֹעַ וּבְצֵאתָם עָמַד יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי
יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הַאֲמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם ח׳
וְתֵאָמֵנוּ הַאֲמִינוּ בִּנְבִיאָיו וְהַצְלִיחוּ׃ וַיִּוָּעַץ ׳
אֶל־הָעָם וַיַּעֲמֵד מְשֹׁרְרִים לַיהוָה וּמְהַלְלִים
לְהִדְרַת־קֹדֶשׁ בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ ב׳
לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְּרִנָּה ב׳חס׳כי טוב
וּתְהִלָּה נָתַן יְהוָה מְאֹרְבִים עַל־בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר־
שֵׂעִיר הַבָּאִים לִיהוּדָה וַיִּנָּגֵפוּ׃ וַיַּעַמְדוּ בְּנֵי עַמּוֹן ׳
וּמוֹאָב עַל־יֹשְׁבֵי הַר־שֵׂעִיר לְהָחֲרִים וְלְהַשְׁמִיד ח׳ ו׳
וּכְכַלּוֹתָם בְּיוֹשְׁבֵי שֵׂעִיר עָזְרוּ אִישׁ בְּרֵעֵהוּ ב׳
לְמַשְׁחִית׃ וִיהוּדָה בָּא עַל־הַמִּצְפֶּה לַמִּדְבָּר וַיִּפְנוּ ב׳ל׳פ׳ ב׳
אֶל־הֶהָמוֹן וְהִנֵּם פְּגָרִים נֹפְלִים אָרְצָה וְאֵין פְּלֵיטָה ׳
וַיָּבֹא יְהוֹשָׁפָט וְעַמּוֹ לָבֹז אֶת־שְׁלָלָם וַיִּמְצְאוּ ב׳ב׳מל ו׳ח׳
בָהֶם לָרֹב רְכוּשׁ וּפְגָרִים וּכְלֵי חֲמֻדוֹת וַיַּצְלוּ ב׳ת׳מכרים
לָהֶם לְאֵין מַשָּׂאוּ וַיִּהְיוּ יָמִים שְׁלוֹשָׁה בֹּזְזִים אֶת־ ג׳ב׳מל ב׳כפי׳
הַשָּׁלָל כִּי רַב הוּא׃ וּבַיּוֹם הָרְבִעִי נִקְהֲלוּ לְעֵמֶק ב׳ל׳פ׳ ב׳חס׳
בְּרָכָה כִּי שָׁם בֵּרְכוּ אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרְאוּ אֶת־שֵׁם ׳ ו׳חר וברכו
הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק בְּרָכָה עַד־הַיּוֹם׃ וַיָּשׁוּבוּ כָל־ ד׳ ט׳חס׳תזה־
אִישׁ יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וִיהוֹשָׁפָט בְּרֹאשָׁם לָשׁוּב ח׳ חס׳בכתו׳
אֶל־יְרוּשָׁלִַם בְּשִׂמְחָה כִּי־שִׂמְּחָם יְהוָה מֵאוֹיְבֵיהֶם׃ ג׳ב׳ ו׳
וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם בְּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וּבַחֲצֹצְרוֹת מל
אֶל־בֵּית יְהוָה׃ וַיְהִי פַּחַד אֱלֹהִים עַל כָּל־מַמְלְכוֹת ב׳ ד׳

הָאֲרָצוֹת בְּשָׁמְעָם כִּי נִלְחַם יְהוָה עִם אוֹיְבֵי ב׳ב׳מל
יִשְׂרָאֵל׃ וַתִּשְׁקֹט מַלְכוּת יְהוֹשָׁפָט וַיָּנַח לוֹ אֱלֹהָיו ל׳ד כתע׳
מִסָּבִיב׃ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט
עַל־יְהוּדָה בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוּבָה בַּת־ ב׳ ד׳
שִׁלְחִי׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו אָסָא וְלֹא־סָר מִמֶּנָּה
לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ ג׳נ׳ט׳חס׳
וְעוֹד הָעָם לֹא־הֵכִינוּ לִבָּם לֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ בסו׳
וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים כ׳ הפר
הִנָּם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי אֲשֶׁר הֹעֲלָה
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
וְאַחֲרֵי־כֵן אִתְחַבֵּר יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה עִם אֲחַזְיָהוּ ל׳ה
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃ וַיִּחְבְּרֵהוּ עִמּוֹ ׳ ׳
לַעֲשׂוֹת אֳנִיּוֹת לָלֶכֶת תַּרְשִׁישׁ וַיַּעֲשׂוּ אֳנִיּוֹת ׳
בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃ וַיִּתְנַבֵּא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־דֹּדָוָהוּ מִמָּרֵשָׁה ׳
עַל־יְהוֹשָׁפָט לֵאמֹר כֹּה־הִתְחַבַּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ פָּרַץ ׳ ׳
יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ וַיִּשְׁבְּרוּ אֳנִיּוֹת וְלֹא עָצְרוּ לָלֶכֶת
אֶל־תַּרְשִׁישׁ׃ וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר כא
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
וְלוֹ־אַחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט עֲזַרְיָה וִיחִיאֵל וּזְכַרְיָהוּ ד׳ ל׳פ
וַעֲזַרְיָהוּ וּמִיכָאֵל וּשְׁפַטְיָהוּ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט ג׳
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת ׳
לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם־עָרֵי מְצוּרוֹת בִּיהוּדָה ׳
וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי־הוּא הַבְּכוֹר׃
וַיָּקָם יְהוֹרָם עַל־מַמְלֶכֶת אָבִיו
וַיִּתְחַזַּק וַיַּהֲרֹג אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי כ׳ל׳פ׳
יִשְׂרָאֵל׃ בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ ה׳
וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ ׳ מַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית אַחְאָב כִּי בַת־אַחְאָב הָיְתָה ג׳ בסע׳ ׳
לוֹ אִשָּׁה וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ וְלֹא־אָבָה יְהוָה
לְהַשְׁחִית אֶת־בֵּית דָּוִיד לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ח׳
לְדָוִיד וְכַאֲשֶׁר אָמַר לָתֵת לוֹ נִיר וְלִבָנָיו כָּל־הַיָּמִים
׃ בִּימָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיַּמְלִיכוּ
עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם עִם־שָׂרָיו וְכָל־הָרֶכֶב

לעת היום לכת המלך ׳ וישיבוהו למוצאות עד היום ׳ ותכן כל מלאכת שלמה ׳ ובשאת מתנותיכם בהעביר בניכם באש נקהלו לעמק ברכה ׳ עד היום ויתנום לחוק על ישראל ׳ ולו ד׳ל׳פ בקריאה וסימן ולו שתי נשים שם האחת חנה ׳ ולו הכין בן ושמו שאול ׳ ולו אחים בני יהושפט ׳ ויתחזק ב׳וסימ׳ויקם יהורם על ממלכת אביו ׳ ויתחזק ויבן ׳ ואיכון מן ב׳ב מן ו׳א מלעיל ׳ וכל התחזק דכו׳ ׳ ניר ח׳בקריאה ז׳מל וחר חס׳וסי׳למען היות ניר לדוד ׳ נתן י׳להיו לו ניר בירושלם ׳ לתת לו ניר ולבניו כל הימים ׳ לתת לו ניר ולבניו דל״ה ׳ נירו לכם ניר ואל תזרעו ׳ נירו לכם ניר דהושע ׳ רב אוכל ניר ראשים ׳ נר רשעים חטאת ׳ בתרא חסר ׳

על תירגו ואל תחתו ׳ מוסב על פחדו אין בנו כח לפני הסמון והכביד לחתר לכם אעפ״י שהם רבים מכם אל תירגו מהם : כי לא לכם המלחמה כי לאלהים ׳ מוסב על ואל תחתו לא כדע והסיב הכביד ודקי כאשר תחרוש פעם הב״ה עיניכם ובחוכחכם להושיעכם כן יעשה כי לא לכם המלחמה כי לאלהים : במעלה הציץ ׳ שם מקום : התיצבו ׳ מוסב על לא לכם המלחמה : ורחו את ישועת יי׳ ׳ מוסב למעלה אלא תקח לשונו חזרתכם ואחר להם הב״ה הרין עמכם עלי להחזיקם בירכם : מחר קלו ׳ ונאחם בעדכם והם החמיכו וכזרזו ויפכימו בבקר : ותחתו ׳ ותהיו בני תמוכה ותקליהו רובת׳לא תחתיכו : כתן י׳ מחרבים ׳ כתן מחרבים להשמידם ולהחריבם רובת׳לא בחבית כמו כן הכסב הקב״ה זה בזה ומוב יחזר מוחב ועזר לבני עמון וקמו מניח׳על בני מעיר : ויעמדו בני עמון ומואב על יושבי הר מעיר להחרים וכלותם ביושבי מעיר עזרו איש ברעהו ׳הקיבן הב״ה זה על זה להשחיתם עד כלותם עד שכשלו הפגרים ליארן לאין פליטה : לשון תפש ׳ תרוב : בקהלו לעמק ברכה על שם המעשה כמו שמפורש בסמוך כרחמ׳ כי שם ברכו את יי׳ וסורו על כל הטובה תחר עשה להם מעזרם מיוביהם : ויבוא ירושלם בכבלים וכבכורות וחכנרו ׳ הרי ג׳כלי שיר ככב׳ב׳כל יום יהור׳וירושלם ויהושפט : דלך בדרך יחכו יקר ׳ תיזוק דבר שלא סר מלעשות היטר מדרך הטוב והיסר על יחבו לו יקר סר כמו שכתוב ויוסף יקר אכף וזכח וכל הפרשם יכל יהושפט לו עשה כן שלא כ׳ יתיו בחיבת ׳ בדברי יהוא בן חנני ׳ מחתר על המלך יהושפט לעזור ׳ ולא עברו ׳ פתרו׳לא עבר כח התכיות ללכת ושברו ׳ פי׳ עול על יפרחל : ביתיו פעם תרוס ונו׳ ׳ כי דוד בחדוס וייתן בהם כביכים במקום מלך ופרעו לו מם וכן היו עומדין לכל מלכי יהודה מיכין הכביכים הטובים בעיניהם ותיתיו על יהורם וחילך פעמו מתחת יד יהודה : המובב

דברי הימים ב כב

הפלשתים ה׳בקריאה וסים׳ויראו הפלשתים כי מת גבורם׳ ויכנעו הפלשתים׳וירדו כל ישראל׳ויראו הפלשתים כי אמרו׳ ויקומו אנשי ישראל ויהודה׳ ואת הארץ הנשארת׳ וישאל דוד דשמואל תניא דפסוק׳ ויער יי׳על יהורם את רוח הפלשתים׳ וחד והפלשתים נאספו׳ ברמות וכתיב כן בקריאה וסימן ולאשר ברמות נגב׳ ויעל ויפל ברמות גלעד דסיפרא׳ גם בעצתם הלך׳ ועינים רמות תשפיל׳עינים רמות לשון שקר׳ ושוב ושב ורמות׳ ועיין במשלי גבי פסוק עיני רמות לשון שקר בסימן ו׳.

עַמּוֹ וַיְהִי קָם לַיְלָה וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם הַסּוֹבֵב אֵלָיו וְאֶת ג׳
שָׂרֵי הָרֶכֶב׃ וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד
הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא מִתַּחַת יָדוֹ כִּי
עָזַב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃ גַּם־הוּא עָשָׂה בָמוֹת
בְּהָרֵי יְהוּדָה וַיּוֹזֶן אֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וַיַּדַּח אֶת־ ג׳ משפ׳ ה׳ כ׳ ירבעם ה׳
יְהוּדָה׃ וַיָּבֹא אֵלָיו מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ ה׳
הַנָּבִיא לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִיד אָבִיךָ
תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־הָלַכְתָּ בִּדְרָכֵי יְהוֹשָׁפָט אָבִיךָ
וּבִדְרָכֵי אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי ה׳-ט׳
יִשְׂרָאֵל וַתַּזְנֶה אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם ה׳ כ׳ משפ׳ ה׳
כְּהַזְנוֹת בֵּית אַחְאָב וְגַם אֶת־אַחֵיךָ בֵּית־אָבִיךָ ה׳ ג׳ לית כסי׳
הַטּוֹבִים מִמְּךָ הָרָגְתָּ׃ הִנֵּה יְהוָה נֹגֵף מַגֵּפָה גְּדוֹלָה יח׳ נקטע
טו בְּעַמְּךָ וּבְבָנֶיךָ וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־רְכוּשֶׁךָ׃ וְאַתָּה
בַּחֳלָיִים רַבִּים בְּמַחֲלַת מֵעֶיךָ עַד־יֵצְאוּ מֵעֶיךָ מִן־ יר׳
הַחֹלִי יָמִים עַל־יָמִים׃ וַיָּעַר יְהוָה עַל־יְהוֹרָם אֵת ה׳ ג׳ ה׳
רוּחַ הַפְּלִשְׁתִּים וְהָעַרְבִים אֲשֶׁר עַל־יַד כּוּשִׁים׃ ו׳
וַיַּעֲלוּ בִיהוּדָה וַיִּבְקָעוּהָ וַיִּשְׁבּוּ אֶת כָּל־הָרְכוּשׁ ז
הַנִּמְצָא לְבֵית־הַמֶּלֶךְ וְגַם־בָּנָיו וְנָשָׁיו וְלֹא נִשְׁאַר־ ד׳
לוֹ בֵּן כִּי אִם־יְהוֹאָחָז קְטֹן בָּנָיו׃ וְאַחֲרֵי כָּל־זֹאת ל׳ נוסף
נְגָפוֹ יְהוָה בְּמֵעָיו לְחֳלִי לְאֵין מַרְפֵּא׃ וַיְהִי לְיָמִים׳ כ׳ כל ראש
מִיָּמִים וּכְעֵת צֵאת הַקֵּץ לְיָמִים שְׁנַיִם יָצְאוּ מֵעָיו ב׳ מיותי
עִם־חָלְיוֹ וַיָּמָת בְּתַחֲלָאִים רָעִים וְלֹא־עָשׂוּ לוֹ עַמּוֹ ל׳-ח׳

רדק

ויבא זיו מכתב מאליהו הנביא׳ זה היה לאחר מעלה ועכין זה כי כבלה ליהו ברוח הנבואה לאחר מן הנביאים ומפ בפיו דברי המכתב הזה׳ ויאמר לו מיכתבה במכתב ויביו המכתב ליהורם ויאמר לו מזה המכתב מולח חלין הלליהו כדי פיחפוב יהורם מזה המכתב בה לו מן הממים ויכניע לבבו וידע כי רפה נרולה עמה ויהילך ילכו יודעים כי זה היה לאחר מעלה כי בימי יהופפט כבר מלה כי כתיב כאשר התחבר יהופפט עם יהורם בן אחאב ללכת למלחמה על מואב ויאמר יהופפט הלין פה נביא ויאמרו פה ליפפט בן מפט לפר יפק מים ע׳ ליהו ולפפט לה כפרד מליהו עד עלותו ועוד פאמר לפר יפק ולו לה עלה עדיין היה הוא׳ לפר יפק מים׳ ובבר׳ עולם אמ׳ כי כבר היה ליהו מבע מני מנגנז כמבה ליהורם המכתב תמכו׃ לימים מנים ׳ פי׳ פתי מנים׃ בן ארבעים ומתים מנה מחזיהו במלכו׳ ובספר מלכי הוא לומר בן כ״ב מנה במלכו מחזיהו׳ ועור כל ימי יהור׳ חביו לה היו ארבעים מנה מכך כתיב בן לב׳ היה במלכו ומתים מנים׳ מלך וכו׳׳ ה״ל היילך הוא בן מ״ב כמתי חביו זה לה יתכן ולומ׳ בפר׳ עולם כיון מהמיו לפפו בתו על עמרי ליהופפט בנו לפם נגזרה גזרה זו על מלכו׳ בית דוד מתכלה עם בית מחזיהו׳ וכן היה כמתי מחזיהו מלך יהודה עם מלך ישרל מהרנם הוא ועתליהו פם מחזיהו ראת׳כי מת בנה ותחבר כל זרע המלוכה ולפי מנה מ״ב יום מנגזרה הגזרה ובמנת ל״ו לפקף נמלים ומחת מנה למם׳ מלך עמרי על ישרל׳ והלה קורם לכן מלך ארבע מנים זה ל״ל מלך מלכות מלמה על ישרל מנחתון עם לפקף ונתעלה והרנו לתכני ומלך על ישרל ומפנק ל״ו לפקף עד מתי מחזיהו מלך יהורם מב׳ מנים לפקף ולכה ליהופפ׳הרי לו׳ ח׳ מנים ליהורם הרי מ״ב וזה המרחם הוא רחוק מדרך הפטו׳ ויתכן לפרש כי יהור׳ חיה ועוזר מח׳ מנה ולא מנה מימי מלכותו זה ח׳ מנים מלך בחזקתו לבד מעת מנפל ביד הערבים ונפל ב״ב בחליי לא מנו לו ימי מלכותו והמליכו מחזיהו בנו בחייו מעת מנפל לבו והלך בלא חמד׳ והיו כ׳ מנה וכמהמליכוהו בחיי חביו היה בן עשרי׳ ומתים וזהו מלתר במלכים בן כ״ב מנה מחזיהו במלכו וכמ׳ לחביו היה בן מ״ב מנה ולא מלך אחר מות חביו זה מנה אחת׃ ומפ אמו עתליהו בת עמרי׳ ואת׳ חביו הוא בת אחאב׳ וכן וכן מביה הפורי׳כה׃ כי המכים ׳ פם כמו המכות׳ כלומר מהיה בריך להתרפלות בעבור המכות׳ ועזריהו בן יהורם מלך יהודה׳ הוא מחזיהו מלך יהודה׳ וכמי פמות היו לו׳ תבוסת מחזיהו׳ כמו מהומה וכן יום מהומה ומבוסה כלומר מהלמים היתה מהומה ומבוסה למחזיהו מבית ג יורם כדי מיפול עמו׃

ובני

רשי

המובב אין׳ וין חותו חרום המובבי׳ומוכים לו לעזרו כי היה דרכם כמנופים במלחמה היו תופמים החלמים הנבורים ומביאין חותן עמהם פלח יתופפו על מוכיהם להיו׳ לעזרה לחרום בני עמם וקם לילה פקלום והרג׳ורבותיכו פירמו המובב אין מוכים לפניו׃ ויפמע חרום׳ והלח כבר כתוב למעלה בימיו פמע חרום אלא כך דרך הפמוק לפי מהפסיק בכתיים פמוק אחר לל תפמע לבבם לכך מודרן מתחילה ואומר ויפמע חרום׳ אל תפמע לבבם׃ על יהודה היתה ומיתה פומדת על נבול חרום כדכתיב בספר יהופע ויהיו הערים מקבה לאחאב בני יהודה לל נבול חרום וכפרלו ממרדו חדומים מרדו חף הם בעת ההיא מיומבים על נבול חרום ועזרו לחרום וזהו אל תפמע לבבם׃ כי עזב את י׳ אלהי חבותיו׳ מגיד מה גרם לו ממרדו בימיו יותר מפאר מלכי יהודה מהיו לפניו׳ ויש׳ כל מי מפוזב ומיתר ירחת הב״ה בעל׳ נופל לומר זכות מעמה דוגמת חמה מזכה ומכחפת מיחרי׳ודומה כי זכה תזכה את הארץ וזכו יחרי להי ככר וגו׳׃

ויבא זיו מכתב מליהו׃ לחחר מעלה לפתים בה לו כתב זה על כבודה זו׃ ויבקעוהו ׃ כמו כעלה ביהודה ובקיבה ובקיבעה וכן להבקיע לל מלך חרום׃ ובעת כתת הקץ׳ חותו קץ פחתר לו הנביא׃ ולל עמו לו עמו פריפ׳ חלב מהיה כריך לחותה פריפה לפי מחלה בחלחיים רעים ובמרו מוסרו לו חפץ הקב״ה בכבודו מיעמד לו פריפה וגם לו נקבר בקברו׳המלכים׃ בלו חמדה׳ פתרו׳כל ימיו היה ברעה ובתחלותי׳ועליו כתקיים רחה נתתי לפניך היום את החיים וגו׳ וגם קבר ימים ומבע רונז׃ בן ארבעי׳ומתים ׃ ובמלכים הוא לומר בן עשרים ומתים הן כיוצ׳ לפי זה היה הבן נדול מחביו ב׳ מנים זל ב׳ מנים קודם מולד יהורם חביו בגזרה גזירה זו על בית דוד מתכלה עם בית מחזיה וכן הוא לומר ומהלהים היתה תבוסת מחזיה וגו׳ומיום מכמ חלק בת עמרי ליהופפט בנו בגזרה זו כך מכויה בספר עולם ובתוספת׳דסוטה לך בכל המקרות לל מכינו מכמ יהופפט בת עמרי לך מכחתי ויתחתן לאחזיה ומתו זו היה אחותו מכמ ובמנת ל״ו לפקף נמלה מכחה במלכים ובמנת ל״ח לפקף מלך עמרי ובמכמ חלק בת בתו ליהופפט בנו מכתלה עמרי והרג תכבי כל וחמוב מתנת ל״ח לפקף עד מתלך אחזיהו ותתכלה מ״ב מנה ועוד כתוב אחר לומר במלכים בתנת י״ב ליורם בן יהורם מלך אחזיהו בן יהורם כתוב אחר לומר ובמנת ל״ב ליורם מלך אחזיה על כרחינו יהורם חביו לל מת אלא בתנת י״ב ליורם בן אחאב מהרי כתיב בתנת ה׳ ליורם בן אחאב מלך יהורם בן יהופפט מלך יהודה׳ מה מתר מוב בתנת ל״ה ליורם לפי מתלך בחיי חביו מנה אחת לפי מהיה חביו נגוע בתחלואים קשים כמו מכתוב ואחרי כל זאת נגפו י׳ וגו׳ ויתליכו יושבי ירושלם את אחזיהו בנו הקטן מנה אחת בחיי חביו וזהו הכתוב בתנת ל״ה ליורם ומה מאחר בתנת י״ב ליורם לאחר מתת חביו לל היה י״ב ליורם׃ כמו הארמים הרבה מקומות אחר לל׳ חלק כגון לעמעק תומרו ופעמים ר׳ חלק כוקפת בתיבה כגון ליתן לו׳ארחי בחזקיה׃ כי המכים לאחר הכוהו פקרון מן המכים וכן במלכים׃ ועזריהו בן יהורם׃ זה מחזיהו וכן הוא לומר ואחזיהו מלך יהודה ירד לראות את יורם׃ תבוסת׳ פקרון עירבוב כמו מתבוססת בדמיך׃ וכי

ויבקש את אחזיהו חדמן ח׳פסוקים בקריאה אית בהון והוא הוא וסים׳ והוא יצא ועבדיו באו׳ וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים׳ ויאמר לה׳ מה תארו דבעלת אוב ׃
וברזלי זקן מאד דמלכים ׳ ויהי כשמוע את ׳ כי מישראל והוא במלכים יתקלם׳ ויבקש את אחזיהו ׳ ובשנה חשביעי׳ התחזק חד מן נ׳ זוגין בקריא׳ קדמא׳ שלין תני נא
זין וסי׳נמס׳במלכי׳ ב׳ סימן ו״א ׳ בבית המלך נ׳ בקרי׳ וסי׳ וישמע עבד מלך הכושי׳ והשלישי׳ בשער היסוד ׳ כי גדול מדרכי בבית המלך ׳ וחד בבית מלך אשר נשאר

שָׂרֵי יְהוּדָה וּבְנֵי אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מְשָׁרְתִים לַאֲחַזְיָהוּ
וַיַּהַרְגֵם׃ וַיְבַקֵּשׁ אֶת־אֲחַזְיָהוּ וַיִּלְכְּדֵהוּ וְהוּא ח׳כמו׳ וחוא חוא
מִתְחַבֵּא בְשֹׁמְרוֹן וַיְבִאֻהוּ אֶל־יֵהוּא וַיְמִיתֻהוּ ז׳ ׳
וַיִּקְבְּרֻהוּ כִּי אָמְרוּ בֶּן־יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר־דָּרַשׁ אֶת
־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וְאֵין לְבֵית אֲחַזְיָהוּ לַעְצֹר כֹּחַ
לַמְּמְלָכָה׃
וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי־מֵת בְּנָהּ
וַתָּקָם וַתְּדַבֵּר אֵת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה לְבֵית יְהוּדָה׃
וַתִּקַּח יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ כ׳
וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמּוּמָתִים וַתִּתֵּן אֹתוֹ
וְאֶת־מֵנִיקָתוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת וַתַּסְתִּירֵהוּ יְהוֹשַׁבְעַת ב׳ ׳ ב׳
בַּת־הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם אֵשֶׁת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן כִּי הִיא הָיְתָה
אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הֻמִּיתָתְהוּ׃ וַיְהִי 5
אִתָּם בְּבֵית הָאֱלֹהִים מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים וַעֲתַלְיָה ג׳ ׳ ב׳ בלים׳
מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ וּבַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִית הִתְחַזֵּק יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת ב׳כתו׳ ק
לַעֲזַרְיָה בֶן־יְרֹחָם וְלִישְׁמָעֵאל בֶּן־יְהוֹחָנָן כ׳ ׳ ד׳ בפו׳
וְלַעֲזַרְיָהוּ בֶן־עוֹבֵד וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־עֲדָיָהוּ וְאֶת־
אֱלִישָׁפָט בֶּן־זִכְרִי עִמּוֹ בַבְּרִית׃ וַיָּסֹבּוּ בִּיהוּדָה ח׳רפפי׳
וַיְקַבְּצוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּכְרֹת כָּל־הַקָּהָל ג׳ג
בְּרִית בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה ר׳
בֶּן־הַמֶּלֶךְ יִמְלֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עַל־בְּנֵי דָוִיד׃ זֶה
הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלִישִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת כ׳ ׳ ג׳
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְשַׁעֲרֵי הַסִּפִּים׃ וְהַשְּׁלִישִׁית בְּבֵית כ׳ ׳ ט׳ מכעו׳
הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁלִישִׁית בְּשַׁעַר הַיְסוֹד וְכָל־הָעָם בְּחַצְרוֹת פסו׳ בכים
בֵּית יְהוָה׃ וְאַל־יָבוֹא בֵּית יְהוָה כִּי אִם־הַכֹּהֲנִים כ׳בכל׳ עיז
וְהַמְשָׁרְתִים לַלְוִיִּם הֵמָּה יָבֹאוּ כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה וְכָל־ כ׳ ׳ ט׳ מכעו׳
הָעָם יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת יְהוָה׃ וְהִקִּיפוּ הַלְוִיִּם אֶת־ פסו׳ בסי׳
הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַבַּיִת יוּמָת ב׳
וְהִיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֹאוֹ וּבְצֵאתוֹ׃ וַיַּעֲשׂוּ הַלְוִיִּם וְכָל־ ז׳ כ׳ ז׳
יְהוּדָה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ תכעו׳ כפו׳
אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יוֹצְאֵי הַשַּׁבָּת כִּי לֹא ד׳ מל
פָטַר יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־הַמַּחְלְקוֹת׃ וַיִּתֵּן יְהוֹיָדָע 5
הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־הַחֲנִיתִים וְאֶת־הַמָּגִנּוֹת 5
וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד אֲשֶׁר בְּבֵית מ׳׳א
הָאֱלֹהִים׃ וַיַּעֲמֵד אֶת־כָּל־הָעָם וְאִישׁ שִׁלְחוֹ בְיָדוֹ ג׳
מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמָאלִית
לַמִּזְבֵּחַ וְלַבַּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ וַיּוֹצִיאוּ אֶת־בֶּן־ ח׳ ׳ ג׳
הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַנָּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִיכוּ כ׳ ׳ כולהו׳ אל
אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ יְהוֹיָדָע וּבָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ בתי חם
וַתִּשְׁמַע
עֲתַלְיָהוּ אֶת־קוֹל הָעָם הָרָצִים וְהַמְהַלְלִים אֶת־ 5
הַמֶּלֶךְ וַתָּבוֹא אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃

נגית מלך ׳ והיו׳ בקרי׳ וסי׳ התחזקו והיו לאנשי׳ פלשתי׳ ׳ ועתה תחזקנה ידיכם והיו לבני חיל ׳ והקפתם על המלך סביב דמלכים ׳ והקיפו הלוים את המלך סביב
דסיפרא ׳ עזבו ערים ושכנו בפלץ ׳ נודו מתוך בבל ומארץ כשדים ׳ על המלך ח׳ בקרי׳ וסי׳ ויך עם הארץ את כל דמלכים ׳ ויכו עם הארץ דסיפרא ׳ ויעמדו הרצים איש
וכלי ׳ ויעמד את כל העם׳ ואת יתר העם חנשארים דמלכים ׳ והקפתם על המלך סביב דמלכים ׳ ותרא והנה המלך עמד על עמודו דסי׳ ׳ ויאמר ממכון לפני המלך ותשרי׳
וכל שוב אם על המלך טוב דכו׳ במג׳ אל המלך וסי׳ ותאם׳ בת שבע טוב דריש מלכים ׳ והמלאך אשר הלך לקראתם ׳ וחברו והמלאך ׳

בני אחי אחזיהו ׳ ומה עלה בראשו שהרגם ביתי יהורם אביה׳ כדכתיב לעיל ויעלו ביהודה ויבקעוה וגומר ולא כפשוטו בן אחזיהו קטן
בנין ׳ ותקם ותדבר ׳ לשון דבר ובמלכי׳ כתיב ותאבד ועל הדור הזה תומר דור
למנצח על המיכי׳ ברוח הקדש שברור שמיכי הרגו כל זרעו על ידי
עתליהו שהרי מצאוה עד כאן שמיכה דורו׳ ובתפלל שנתקייים זרעו לזכרון ותום׳
הושיעה יי׳ במר חקוד וגו׳ ובמלכים תומר שעל ידי שם המות הרגת׳ שהרי כתיב
שם ותגנוב אותו מתוך בני המלך המומתים וקריכן המומתי׳ ועם שם לשון קרוב ועם
שם המסורת המומתים משמע שכבר מתו למסורת המומתים ממתים והולכים
על ידי ייסורים לשון הוה ולא לשלחר ׳ וזהו מיתת כיפוף ושם המות שלא
לשלחר שלא הולכים ומרוכים בתחלואים ומוב מתים ורובמת תמותי תחלואי
דעב כי גם שם אין מתים לשלחר ׃ בחדר המטות ׳ תרגום בחדרין בית
ערסתא כלומר בעזרה בחדר שביבית הכהנים ורבינו שלמה זכ״ל פי׳ בעלי׳ בית
קדם הקדמים כדכתיב במלכי׳ ויהי אותה בבית יי׳ מתחבא וגומר ועליו אמר דור
כי יצפנני בסוכו וגומר וקורהו חדר המטות על שם בין ערבי יין והוא שיפר
הקליר שם עץ להמטות כעץ חדר המטות ׳ לכפור יזכור חורבן הבית יכפר
עליכם ׳ ויכרת כל הקהל בריית בבית האלהים עם המלך ׳ פירוש לעזרתו ׳ בחי׳
השבת ׳ ועם מובאי השבת כדכתיב בפתוך ויקח אים את נצבי בחי השב׳ עם
יוצאי השבת המתמרות היו מתחדשו׳ בשבת כהנה ולויה אחת יוצאה ואח׳ נכנס׳
ואז עכב יהוידע עם מתמר היוצא עם מתמר הנכנס וחלקן למלמד חלקים ׃
והמלוים בבית המלך ׳ למתור שלא יקבצו עליו להרוג אותו ׃ והמלוים ׳
היא המניה ׃ בשער היסוד ׳ ובמלכי׳ כתי׳ בשער סור וביומא ירושלמי מפורש ז׳
מתות היו לו לשער היסור שור על שם שהיו מטהרים שם את המצורעי׳ על בהן
ירם ועל שם סורו טמא קרוו למו ׃ וכל העם יצמרו ׳ שלא יבואו בית יי׳ ׃ וכלי
בידו ׳ כלי מלחמתו בידו ׃ בחי השבת עם יוצאי השבת כי לא פטר ׳ אותן
מחלקות היוצאים ללכת לביתם שלא עכבם שם עם הבאים רובת׳ בלמכו׳ פטורי
כלומר פטורין היו מכל מלאכה בעזרה כי שם למתור הלמכות כי יומם ולילה
חוכה עליהם במלאכ׳ לשמור העזרו׳ והלמכו׳ לפיכך היו פטורין מכל שאר מלאכ׳
העזרה ׃ וחיש שלחו בידו ׳ כלי זיינו כמו ובעד השלח דויד ׃ את הנזר ׳ הוא
העטרה שלקח דוד מרבת בני עמון כדכתיב ויקח דוד עטרת מלכם ותהי על ראש דוד ומשם והלאה היו מלכי יהודה מניחים אותה נזר על ראשם ׃ ואת העדות ׳ זה
שמר תורה וכן הוא אומר ותהי חיין ורבותיכו אומרו שכנזר העדות שכל הרואי רואי למלכות הולמתו ומניחין רואי למלכות חיכה הולמתו ׃ עומד

שביה ג' כתי' ה' וא' כתי' א' וסי' ואת מישא ואת צביא' מבאר שבע דמלכים ' וחברו דסיפרא ' קדמא כתיב א' מהרו נ' בקריאה וסי' מהרו שכחו מעשיו ' מהרו בניך מהרסיך ומחריביך ' ולא מהרו הלוים ' וסי' בלשון ארמי אנשון לוייא בניהון ' ויתיכו ד' ג' חס' וא' מל וסי' ויתיכו את הבסף דיאשיה דסיפר ' ויתנהו בסוגר בחתים ' ויעשו ארון אחר ויתנהו בשער ' חתיכו עבדיך את הכסף דמלכי ' ומ"ח דנמסר ב'חזקה סימן ט"ו ההוא ויתנהו על ידי עשי המלאכה המפקדי ר"פ טעות הוא כי בשוא הוי קלמא ·

וַתֹּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד עַל־עֲמוּדוֹ בַּמָּבוֹא ו"מ ה' 5
וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת עַל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ ו' ח'
שָׂמֵחַ וְתוֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַמְשׁוֹרְרִים בִּכְלֵי הַשִּׁיר ב' חס' ו' ח' מל' ה' ח'
וּמוֹדִיעִים לְהַלֵּל וַתִּקְרַע עֲתַלְיָהוּ אֶת־בְּגָדֶיהָ 5
וַתֹּאמֶר קֶשֶׁר קָשֶׁר: וַיֹּצֵא יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־ ב' מ' 5
שָׂרֵי הַמֵּאוֹת פְּקוּדֵי הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוֹצִיאוּהָ ג' חס' בסי' ג' מ' 5
אֶל־מִבֵּית הַשְּׂדֵרוֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ יוּמַת בֶּחָרֶב כִּי ש ו 5 מ' 5
אָמַר הַכֹּהֵן לֹא תְמִיתוּהָ בֵּית יְהוָה: וַיָּשִׂימוּ לָהּ 5
יָדַיִם וַתָּבוֹא אֶל־מְבוֹא שַׁעַר־הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ
וַיְמִיתוּהָ שָׁם:
וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵין כָּל־הָעָם וּבֵין הַמֶּלֶךְ
לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה: וַיָּבֹאוּ כָל־הָעָם בֵּית־הַבַּעַל ב' ו מ'
וַיִּתְּצֻהוּ וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וְאֶת־צַלְמָיו שִׁבְּרוּ וְאֶת־
מַתַּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת: וַיָּשֶׂם ג ג
יְהוֹיָדָע פְּקֻדֹּת בֵּית יְהוָה בְּיַד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר ג ג
חִלַּק דָּוִיד עַל־בֵּית יְהוָה לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת יְהוָה ג ג
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁיר עַל יְדֵי דָּוִיד:
וַיַּעֲמֵד הַשֹּׁעֲרִים עַל־שַׁעֲרֵי בֵּית יְהוָה וְלֹא־יָבֹא טָמֵא כ' ירמיה ל' ו' ויחי
לְכָל־דָּבָר: וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הָאַדִּירִים ג מ' 5
וְאֶת־הַמֹּשְׁלִים בָּעָם וְאֶת־כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיּוֹרֶד אֶת־ ג מ' 5
הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֹאוּ בְתוֹךְ־שַׁעַר הָעֶלְיוֹן בֵּית
הַמֶּלֶךְ וַיּוֹשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא הַמַּמְלָכוּת: ג ומ' 5
וַיִּשְׂמְחוּ כָל־עַם הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה וְאֶת־עֲתַלְיָהוּ ב'
כד הֵמִיתוּ בֶחָרֶב: בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ ל' חס'

וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה נ' כ' כתי' ה'
מִבְּאֵר שָׁבַע: וַיַּעַשׂ יוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
כֹּל־יְמֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן:
וַיִּשָּׂא־לוֹ יְהוֹיָדָע נָשִׁים שְׁתַּיִם וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: מ' 5 5 5
בטע'
וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן הָיָה עִם־לֵב יוֹאָשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת־בֵּית ה
יְהוָה: וַיְקַבֵּץ אֶת־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וַיֹּאמֶר לָהֶם ו
צְאוּ לְעָרֵי יְהוּדָה וְקַבְּצוּ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל כֶּסֶף לְחַזֵּק, ו' בטע'
אֶת־בֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְאַתֶּם תְּמַהֲרוּ ב' ויחל ירק' נ'
לַדָּבָר וְלֹא מִהֲרוּ הַלְוִיִּם: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לִיהוֹיָדָע
הָרֹאשׁ וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ לֹא־דָרַשְׁתָּ עַל־הַלְוִיִּם ט'
לְהָבִיא מִיהוּדָה וּמִירוּשָׁלַם אֶת־מַשְׂאַת מֹשֶׁה ט'
עֶבֶד־יְהוָה וְהַקָּהָל לְיִשְׂרָאֵל לְאֹהֶל הָעֵדוּת:
כִּי עֲתַלְיָהוּ הַמְרַשָּׁעַת בָּנֶיהָ פָּרְצוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים ג' מ' ג'
וְגַם כָּל־קָדְשֵׁי בֵּית־יְהוָה עָשׂוּ לַבְּעָלִים: וַיֹּאמֶר ג'
הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ אָרוֹן אֶחָד וַיִּתְּנוּ בְּשַׁעַר בֵּית־יְהוָה ד'
חוּצָה: וַיִּתְּנוּ־קוֹל בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם לְהָבִיא ה'
לַיהוָה מַשְׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל ה' ו'
בַּמִּדְבָּר: וַיִּשְׂמְחוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם וַיָּבִיאוּ ט' תכעו' פכוין כבוי' ל'
וַיִּשְׁלִיכוּ לָאָרוֹן עַד־לְכְלֵה: וַיְהִי בְּעֵת יָבִיא אֶת־ י' כ' ירמיה ל' ו' ויחי
הָאָרוֹן אֶל־פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַלְוִיִּם וְכִרְאוֹתָם כִּי־ י' 5
רַב הַכֶּסֶף וּבָא סוֹפֵר הַמֶּלֶךְ וּפְקִיד כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְיָעֲרוּ י' כ' הלויים ל'
אֶת־הָאָרוֹן וְיִשָּׂאֻהוּ וְיָשִׁיבֻהוּ אֶל־מְקוֹמוֹ כֹּה עָשׂוּ י' ל' ז' חס'
לְיוֹם בְּיוֹם וַיֶּאֱסְפוּ־כֶסֶף לָרֹב: וַיִּתְּנֵהוּ הַמֶּלֶךְ וְיְהוֹיָדָע י'
אֶל־עֹשֵׂה מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וַיִּהְיוּ שֹׂכְרִים י' ל

רש"י

עומד על עמודו, כדרתר ויעמד המלך על העמוד כי עמד מלמד כיור כחמת ונומר ויעמד עליו ויברך על ברכיו ועוד היום מנהג כמהנו מוומדי' יחד עומד המלך ולו הדוכוס במקו' גבוה כדי שיוכלו לראותו למחוע לת דבריו. קצר קצר מרד מרד: הסדרות, פ"ל רש"י מקום מבוח המלך מביתו לבית יי' ולא ידעתי מה למון סדרות ויונתן תרגם סידריא: והבא אחריה יומת, ג תניחוס לפתח דרך מוצא העזרה ג הטיר פן תמצא עוזרים מתחברי' שיה והבא אחריה לעזרה יומת המיתוהו: ויעמיו לה ידיס. מקוס לנוס: ברית ביניו וביו המלך. סיהו כולם המלך והעם אחרי יי': פקודות. ממוני' על זה להעלו' עולות וכל החמור בפרשה רוצת ויעמיד פסחור וגו' והוא פקיד בניד בית יי': ולא יבא טמא לכל דבר. לף היו פקידי' שלא וניחו ליכנס בעזר' סוס טמא מפוס כורך כל דבר: כל יתי יהוידע, ובמלכים כתיב כל יתיו לאחר הזורח יהוידע הכהן לבל לאחר ממת לא בתו שרי המלך להמתחות לו לעפותו קדם ובמדרש מפורש לפי שנטמן בבית קדם הקדשים ולא הוזר לתרון כדי שתה להיות תלוה: וילך בניס ובנות. לפי שנחלו למט' שהרג ויתם לת בני יהוידע הוסרך לומר שהיו לו בני: כי עתליהו המרשעת בניה פרצו, הוסרך לומ' כי מחרם בניהו שלמה ומגמר הבית עד יותם קכה כיכר שלמה מלך מ' שנה כה שנה למלכותו התחיל לבנותו ו"ח שנה עיכב בבנייתו הרי י' שנה ובשלה ל' ורחבע מלך י"ז הרי מ"ז ואביה ג' הרי כ' ואסא מ"א הרי ס"א ויהושפט כה הרי קכ"ו ויהורם ח' הרי קלד ואחזיה א' הרי קלה ומיותם עד יחזקיהו כיכר חמיהו מלך כט שנים עזיהו נ"ב יותם ו"ו אחז ו"ו חזקיה כט מנשה נה ואמון ב' הרי מ"ח הרי מ"ת חסר אחת ואותן שנים יותר מחיה יותם לאחז' חזקת הבית כמנין שלח שלח הוסרכו לחזק לת בדק הבית אם לא עתליהו המרשעת ובניה פרצוהו: וקבצו

מכל ישרל, כלומ' קבצו אותו בסף שהיו ישרל נותני' מדי שנה בשנה כדכתיב כל העובר על הפקדים ובמלכים כל בסף הקדשים אשר יובא בית יי' בסף עובר ונומר שלשם בסיס היו בסף עובר פקלים בכל שנה הנאמר בכל העובר על שם העובר ובסף נפשות ערכו על חיים מתנדב ערך נפשו כמו שהומר ערכי עלי וכל בסף אשר יעלה על לב חיש כדבה לבדק הבית: ואתם תמהרו לדבר ולא מהרו הלוים, מפורש בטוב במלכים מאמר המלך יקחו להם הכהנים חיש מאת מכרו ויתעצלו בדבר להטריח מכריזים וכשראה המלך כן לחר להם ועתה לל תקחו בסף מאת מכריכם כי לבדק תתנוהו וזהו שאמר כאן ואתם תמהרו לדבר ולא מהרו הלוים: משאת משה עבד יי', כלומר משא שמה עליהם במדבר, משאת על שם כי תשא: כי עתליהו וגו', לכך אין תימה שם כריך מהרה כל כך חיזוק ונם לל תתימה עלה שהיה בסף והב על הקרשות בחוברות בית יי' ער שהוברה וביומלם להביא משאת בית יי' עמו לבעלים: ויעמו חרון לחר, ובמלכים כתיב ויקב חור בדלתו ועל ידי זותו חור היו זורקין בחרון ההקרשות ולא לפתוח הדלת אין יבא רמאי וינגוב ממנו: ויתנהו בשער בית יי' חוצה, כדי שיוכלו לבא הלוים כל נריב לב לתת בו לת תרומת יי': וכראותם כי רב הבסף, חזבח סופר המלך ופקיד כהן הראש מצרתו המעונה תחת כהן הראש והוא בנן כהוכה עם סופר המלך ובמלכים כתיב ויעל סופר המלך וכהן הגדול פתרון ויעל סופר המלך ולא כהן גדול שלא פקידו הוא הסופר הכותב מה שכהן גדול מצוה לו כי אין הגון וכבוד לכהן גדול לילך עם עבדי המלך: ויערו לת החרון. דומיא דותתי ותער כדה: ויעלהו · בכל יום ויום כשרואין כי רב הבסף עמו מביאין אותו לפקיד המלך בתוך העזרה ומעריו אותו וכופתין אותו ומחזירין לל מקומו בשער יי' חוצה: ותעל

רד"ק

עומד על עמודו, ובמלכי' על העמוד וקי' על לפטוכה · לל על הפטוי שעומד בו המלך בבית ה': ז מבית הסדרות, מקום נפרד למוסב הסריס: והבא אחריה, לעזר': ויעמיו לה ידיס · כלומ' נתנו לה מקום לנום ולהכנס ז מבח שער הסוסי: לת מאמת מעם עבד ה', הוא כסף פקלים מחצית השקל שהיה נותן על ישרל פעם אחת בשנה כמו שכתוב בתורה כי תשא לת ראש בני ישרל ומפני מה קרוי מאמת על שם כי תשא: ובמלכים כתי' מלשם כשפיס, כשף עובר והוא מחצית השקל כמו מאחר כל העובר על הפקודים · הוא כסף נפשות ערכו הוא חומת ערכי עלי או ערך עלוני עלי, כל כסף אשר יעלה על לב חיש הוא המתנדל לבדק הבית: והקהל ליערל, כפי מאמת מעם עבד ה' · והקהל מכוש מעם ה' להביאו במדבר לאהל העדו': כי עתליה המרשעת תאר · וכן הערים המבדלל תאר · המ"ם בחילוק: בניה פרצו לת בית האלהים · פי הוא ובניה פרצו לת בית הפלקים לפיכך כריך חזוק ותקון · ופי' בניה בניס שהיו לה מחים אחר לה מן המלך: וגם כל קדשי בית ה' עשו לבעלים · אשו לה הוציאו קדשי בית ה' לבעלים היו הקדשים ההם מספיקים לחזק בדק הבית אבל עשו אותם לבעלים לפיכך כריך לקבץ בסף מכל ישרל ולא הוציאו עתליה ובניה כל קדשי הבית אלא רוב הקדשים לפיכך תמר כל קדשי בית ה' בפירושו רוב כמו וכל טוב תדוניו בידו והרחיה כי נמצאו מן הקדשים בבית ה' כמו שאומר בספר מלכים כשעלה חזאל ירושלים ויקח יהואש מלך יהודה לת כל הקדשים אשר הקדישו יהושפט ויהורם וכו', והכותר ההוא לא רצה יהואש להוציאו במלאכה אלא יעתר החוצר רק ולא פרצו עתליה ובניה הבית עדיין היה קיים כי מיום שנכנסה הבית ער שברקו יהואש לא היה אלא ק"ה שנה ובניו חזק היה אותו הבנין והיה עומד יותר אלולי שפרצוהו: חרון אף, פי' חרון אף יי', ופירוש ויעשו פיקדים אותו לתת בו הכסף כמו שאומר במלכים ויקוב חור בדלתו: ויערו לת החרון, כמו ותער כדה: ותעל

עומד על עמודו, כדרתר ויעמד המלך על העמוד כי עמד מלמד כיור כחמת ונומר ויעמד עליו ויברך על ברכיו ועוד היום מנהג כמהנו מוומדי' יחד עומד המלך לו הדוכוס במקו' גבוה כדי שיוכלו לראותו למחוע לת דבריו. קצר קצר מרד מרד: הסדרות, פ"ל רש"י מקום מבוח המלך מביתו לבית יי' ולא ידעתי מה למון סדרות ויונתן תרגם סידריא: והבא אחריה יומת, ג תניחוס לפתח דרך מוצא העזרה ג הטיר פן תמצא עוזרים מתחברי' שיה והבא אחריה לעזרה יומת המיתוהו: ויעמיו לה ידיס. מקוס לנוס: ברית ביניו וביו המלך. סיהו כולם המלך והעם אחרי יי': פקודות. ממוני' על זה להעלו' עולות וכל החמור בפרשה רוצת ויעמיד פסחור וגו' והוא פקיד בניד בית יי': ולא יבא טמא לכל דבר. לף היו פקידי' שלא וניחו ליכנס בעזר' סוס טמא מפוס כורך כל דבר: כל יתי יהוידע, ובמלכים כתיב כל יתיו לאחר הזורח יהוידע הכהן לבל לאחר ממת לא בתו שרי המלך להמתחות לו לעפותו קדם ובמדרש מפורש לפי שנטמן בבית קדם הקדשים ולא הוזר לתרון כדי שתה להיות תלוה: וילך בניס ובנות. לפי שנחלו למט' שהרג ויתם לת בני יהוידע הוסרך לומר שהיו לו בני: כי עתליהו המרשעת בניה פרצו, הוסרך לומ' כי מחרם בניהו שלמה ומגמר הבית עד יותם קכה כיכר שלמה מלך מ' שנה כה שנה למלכותו התחיל לבנותו ו"ח שנה עיכב בבנייתו הרי י' שנה ובשלה ל' ורחבע מלך י"ז הרי מ"ז ואביה ג' הרי כ' ואסא מ"א הרי ס"א ויהושפט כה הרי קכ"ו ויהורם ח' הרי קלד ואחזיה א' הרי קלה ומיותם עד יחזקיהו כיכר חמיהו מלך כט שנים עזיהו נ"ב יותם ו"ו אחז ו"ו חזקיה כט מנשה נה ואמון ב' הרי מ"ח הרי מ"ת חסר אחת ואותן שנים יותר מחיה יותם לאחז' חזקת הבית כמנין שלח שלח הוסרכו לחזק לת בדק הבית אם לא עתליהו המרשעת ובניה פרצוהו: וקבצו מכל ישרל, כלומ' קבצו אותו בסף שהיו ישרל נותני' מדי שנה בשנה כדכתיב כל העובר על הפקדים ובמלכים כל בסף הקדשים אשר יובא בית יי' בסף עובר ונומר שלשם בסיס היו בסף עובר פקלים בכל שנה הנאמר בכל העובר על שם העובר ובסף נפשות ערכו על חיים מתנדב ערך נפשו כמו שהומר ערכי עלי וכל בסף אשר יעלה על לב חיש כדבה לבדק הבית: ואתם תמהרו לדבר ולא מהרו הלוים, מפורש בטוב במלכים מאמר המלך יקחו להם הכהנים חיש מאת מכרו ויתעצלו בדבר להטריח מכריזים וכשראה המלך כן לחר להם ועתה לל תקחו בסף מאת מכריכם כי לבדק תתנוהו וזהו שאמר כאן ואתם תמהרו לדבר ולא מהרו הלוים: משאת משה עבד יי', כלומר משא שמה עליהם במדבר, משאת על שם כי תשא: כי עתליהו וגו', לכך אין תימה שם כריך מהרה כל כך חיזוק ונם לל תתימה עלה שהיה בסף והב על הקרשות בחוברות בית יי' ער שהוברה וביומלם להביא משאת בית יי' עמו לבעלים: ויעמו חרון לחר, ובמלכים כתיב ויקב חור בדלתו ועל ידי זותו חור היו זורקין בחרון ההקרשות ולא לפתוח הדלת אין יבא רמאי וינגוב ממנו: ויתנהו בשער בית יי' חוצה, כדי שיוכלו לבא הלוים כל נריב לב לתת בו לת תרומת יי': וכראותם כי רב הבסף, חזבח סופר המלך ופקיד כהן הראש מצרתו המעונה תחת כהן הראש והוא בנן כהוכה עם סופר המלך ובמלכים כתיב ויעל סופר המלך וכהן הגדול פתרון ויעל סופר המלך ולא כהן גדול שלא פקידו הוא הסופר הכותב מה שכהן גדול מצוה לו כי אין הגון וכבוד לכהן גדול לילך עם עבדי המלך: ויערו לת החרון. דומיא דותתי ותער כדה: ויעלהו · בכל יום ויום כשרואין כי רב הבסף עמו מביאין אותו לפקיד המלך בתוך העזרה ומעריו אותו וכופתין אותו ומחזירין לל מקומו בשער יי' חוצה: ותעל

ובימו ד׳ בקריאה וסים׳ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה׳ וישב דוד עם אכיש בגת׳ ואנשים אשר עמו ויעלה דוד׳ ועשקו גכר וביתו׳ ועם האלהים
ובימו׳ להשיבם ג׳ בקריא וסים׳ וישלח בהם נביאים׳ וימרו׳ וימרדו בך רנחמיה׳ ורכתריה ותער בהם להשיבם׳ רגים׳ אבן ה׳ בקריאה וסים׳ ויוציאו את
ההקלל אל מחוץ׳ ויקח יהושע את עכן בן זרח׳ את הזהב דסיפרא׳ וחברו את הזהב אשר על הסם דמלכים׳ וירגמהו אבן כמצות המלך׳ וירושלם ח׳ מל

הָצָבִים וְחָרָשִׁים לְחַדֵּשׁ בֵּית יְהוָה וְגַם לְחָרָשֵׁי
ברזל ונחשת לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה׃ וַיַּעֲשׂוּ עֹשֵׂי ה׳ כתי׳ יי׳
הַמְּלָאכָה וַתַּעַל אֲרוּכָה לַמְּלָאכָה בִּידָם וַיַּעֲמִידוּ ר׳
אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים עַל־מַתְכֻנְתּוֹ וַיְאַמְּצֻהוּ׃ ס
וּכְלוֹתָם הֵבִיאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיהוֹיָדָע אֶת־שְׁאָר ב׳
הַכֶּסֶף וַיֵּעָשׂוּ כֵלִים לְבֵית־יְהוָה כְּלֵי שָׁרֵת וְהָעֹלוֹת ג׳. ס
וְכַפּוֹת וּכְלֵי זָהָב וָכֶסֶף וַיְהִיוּ מַעֲלִים עֹלוֹת בְּבֵית־ נ׳
יְהוָה תָּמִיד כָּל יְמֵי יְהוֹיָדָע׃
וַיַּזְקֵן יְהוֹיָדָע וַיִּשְׂבַּע יָמִים וַיָּמָת בֶּן־מֵאָה ס
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּמוֹתוֹ׃ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר דָּוִיד
עִם־הַמְּלָכִים כִּי־עָשָׂה טוֹבָה בְּיִשְׂרָאֵל וְעִם ס
הָאֱלֹהִים וּבֵיתוֹ׃ וְאַחֲרֵי ו׳
מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שָׂרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמֶּלֶךְ אָז
שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם׃ וַיַּעַזְבוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים וְאֶת־הָעֲצַבִּים
וַיְהִי קֶצֶף עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּאַשְׁמָתָם זֹאת׃
וַיְשַׁלַּח בָּהֶם נְבִיאִים לַהֲשִׁיבָם אֶל־יְהוָה וַיָּעִידוּ בָם ג׳
וְלֹא הֶאֱזִינוּ׃ וְרוּחַ אֱלֹהִים נ׳. ח׳
לָבְשָׁה אֶת־זְכַרְיָה בֶּן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּעֲמֹד מֵעַל ז׳ כתי׳
לָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה׀ אָמַר הָאֱלֹהִים לָמָּה אַתֶּם ס
עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא תַצְלִיחוּ כִּי־עֲזַבְתֶּם
אֶת־יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם׃ וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו וַיְרַגְּמֻהוּ ח׳
אֶבֶן בְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ בְּחֲצַר בֵּית יְהוָה׃ וְלֹא־זָכַר י׳. ג׳
יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע אָבִיו עִמּוֹ
וַיַּהֲרֹג אֶת־בְּנוֹ וּכְמוֹתֵן אָמַר יֵרֶא יְהוָה וְיִדְרֹשׁ׃ ל׳ וכף ס
וַיְהִי לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה

עָלָיו חֵיל אֲרָם וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם ס
וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־כָּל־שָׂרֵי הָעָם מִן־הָעָם וְכָל־שְׁלָלָם
שִׁלְּחוּ לְמֶלֶךְ דַּרְמֶשֶׂק׃ כִּי בִּמְעַט אַנְשִׁים ר׳ דגמי׳ כ׳ ע רכי׳ ל׳
בָּאוּ חֵיל־אֲרָם וַיהוָה נָתַן בְּיָדָם חַיִל לָרָב מְאֹד כִּי ס
עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וְאֶת־יוֹאָשׁ עָשׂוּ ס
שְׁפָטִים׃ וּבְלַכְתָּם מֵעָלָיו כִּי־עָזְבוּ אֹתוֹ בְּמַחֲלָיִם
רַבִּים הִתְקַשְּׁרוּ עָלָיו עַבְדָיו בְּדְמֵי בְנֵי יְהוֹיָדָע
הַכֹּהֵן וַיַּהַרְגֻהוּ עַל־מִטָּתוֹ וַיָּמֹת וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר
דָּוִיד וְלֹא קִבְּרֻהוּ בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃ וְאֵלֶּה כ״א
הַמִּתְקַשְּׁרִים עָלָיו זָבָד בֶּן־שִׁמְעָת הָעַמּוֹנִית ל׳. ב׳. ס
וִיהוֹזָבָד בֶּן־שִׁמְרִית הַמּוֹאֲבִית׃ וּבָנָיו וְרֹב הַמַּשָּׂא מל
עָלָיו וְיִסּוֹד בֵּית הָאֱלֹהִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־מִדְרָשׁ ל׳. יח׳ ת׳ מח
סֵפֶר הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

כה

בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ
אֲמַצְיָהוּ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם
אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן מִירוּשָׁלָיִם׃ וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ח׳ מל
יְהוָה רַק לֹא בְלֵבָב שָׁלֵם׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה
הַמַּמְלָכָה עָלָיו וַיַּהֲרֹג אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־ ו׳
הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃ וְאֶת־בְּנֵיהֶם לֹא הֵמִית כִּי כִּכְתוּב ס
בְּתוֹרָה בְּסֵפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־ ג׳
יָמוּתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יָמֻתוּ עַל־אָבוֹת ס
כִּי אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃ ס
וַיִּקְבֹּץ אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֵם לְבֵית־ ח׳
אָבוֹת לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְלִשְׂרֵי הַמֵּאוֹת לְכָל־יְהוּדָה
וּבִנְיָמִן וַיִּפְקְדֵם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה וַיִּמְצָאֵם ג׳
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא אֹחֵז רֹמַח וְצִנָּה׃

בקריאה וסים׳ ירושלם׳ עיים תחיה׳ ואלה גולרו לו בירושלים׳ ושם אמו יהועדן דסיפרא׳ אחר חז שלח סנחריב׳ אשר הגלה מירושלים׳

רשי

ותעל תרוכה למלאכה׳ דגמ׳ סיחין החכמי׳ דעזרה ונם לעיל ויוצא יחיים את מעך
העיר׳ על מתכתה׳ על מכונו׳ כלי מרת והעלות׳ פטוסיל בלעז תפכנז חוץ
מכותבין את הכתמי׳ בתכתם׳ דגמ׳ שם תכתום חול בתכתם׳ כ׳ תחר לי ר׳ יפחן
בר סמוך בגר׳ כוכ׳ ויש תומרים והעלות הלו הכתרים מחותכין עליהם בפר
ודגמ׳ בכיבה חוץ מטלטין את העלי לקבל עליו בפר׳ וכפות וכלי זהב וכסף׳
ובתלכים כתיב תך לא יעשה בית יי׳ כפות כסף הא כיצד תפורם בכקובות בפר׳
קמץ בעל מיני׳ רב הונא מרב כלי מרת מהו מיעבו מקדשי ברק הבי׳ וכו׳ ותעל
לעשי׳ גבוה מכל העם כדי להשמיע קולו ובחיב׳ רבתי דורם סתך על עצמו מהי׳
מר גבוה מכל העם נביא וכהן ובין הכפורי׳ ואתן המלך ולא כתירת מלות׳ כבוד׳
ועל זה כתוב אם יהרג במקדש יי׳ כהן ונביא ובמותו תמר ירח יו׳ וירדום כי לא
הרגוני שא סתירתי סליחותיו על מקו׳ ותתח׳ סכתרגתי עליו מן הדי׳ והגון וכדי
הוא מירדום דתי וכן היה כי תיד נדרם דמו כי לתקופת השנה וגו׳ ויהי לתקוף׳
השנה׳ לפי שבני יהוד׳ חטאו יותר מפתר שבטי׳ כתו פתת׳ לעיל ויעזבו את בית
י׳ אלהי אבותיהם׳ ויפתחיתו׳ את כל שרי העם׳ מוסב למעלה וחת׳ מות יהוידע בתו
שרי יהוד׳ ויפתחו למלך והחטיאוהו את יונתם לחריסם על זה נפרע להם גמולם
מכאן תיל תרם והפחיתו את כל שרי העם׳ מעם׳ מהיות עם׳ בדמי בני
יהוידע׳ בשביל׳ מי שהיה סהיה בן יהוידע כי היה לו לזכור טובה וחסד
מגמל עמו יהוידע ובשביל זותו עון כתקשרו עליו עבדיו והרגו׳ על מטתו תדדו
לו מדים ככנר מדה על מנהרג זכריה פקט ופליו ובטוח פתין לו לרחב כי בן
יהוידע הוא ולכבודו יהרגו בו כבוד ופפכו דמיו לארץ ועל כן נהרג גם הוא
בפלוה והפקט על מטתו׃ המוקבית׳ מה לי מי היו ומתי יפלו תם מבני יפרץ
או מתוקבים תלת ויכלו כפוי טובה מכפו טובתו של אבותם תכינו ללוט לביתם
מכלתם עם התלכי׳ בפתמ׳ מכתב׳ לוט והם סברו את בלעם לקלל בניו ויפרעו
מזוזם מכפה טובתו של יהוידע והרג את זכריה בנו כן תפורש במכילתא׳

כי

רדק

ותעל תרוכה למלאכה׳ כדרך ההמצאה׳ וכן כי עלתה תרוכה לחומת ירושלים׳
וירפא את מזכח ההרום׳ ויעמהו כלים לבית ה׳ כלי מרת׳ ובתלכי׳ אך לא יעמ׳
בית ה׳ מכות כסף וכו׳ ורז׳ל הקשו הלא הפסוקים ותרכו כאן מענבו והוציאו כאן
מענבו ולא הוציאו׳ וזהו מאמר וכלותם מביאו לפני המלך כי כאן לפני כלות
התלכה לא יהיו עושים כלים מתכו כמו שתת׳ בתלכי׳ כי לעושי המלאכה׳ יתכוהו
מעריין לא נעשית המלאכה׳ אך כאשר נעשית כמו שתת׳ הכה ויעמידו בית האלהי׳
על מתכונתו ויחזקוהו וכללות וכו׳ עמו מהנותר כלי מרת׳ והעלו׳ • יש כתו עלי
סהוא יד המכתם כמו בתוך הריפו׳ בעלי ועמו חותו לכתום בו הכסמי׳ לקטור׳
ולפי דעתי סהוא כלי קטן שמוציאין בו היין מן ההין לנסכי׳ ומכלהו חותו בדברי
ר״ל לתתיחת רבי רבי כך הוה מפתניי׳ בלעון חכמ׳ לתרגם הכי עלת נקפת בכר׳
פי׳ הכלי הקטן סהיו מוציאין בו היין מן הכד סתו עלת והיו חומרות לו כי העלת
היתה מכה בפולי הכד פלח היה יין בכד ועור תמרו מרגניתא זכרת בתליבר
עליתא דדיברי פי׳ מכרה ב״ג פלים תלחים דיברים מלותו הכלי הקטן הנקר׳
עלת׳ ויקרין הו׳ עלת או עלה והרבות עלו׳ ויפתחון לתלך זו פתע המלך שיה׳
הפתחוו לו ופתו חותו בדבריהם ואתרו סיהיו כפתעים לו לכל מפותיו ונם הוא
יפתע תליהם לעבור התפרים ככל העתים וכיוצא בדברים האלו זו פתע המלך
שיהם ועזבו עבודת בית המקדש ועבדו האלילים ובדרם ויפתחון לו פתפלוהו
לתלוה וכך תמרו והזר הקרב יומת ותתה תדוכי המלך היות בבית המקדש פתם
פניס ועריין תתה חי ורחוי תתה פתעבדך עבודת זוה׃ ויפחיתו את כל שרי
העם מעם׳ יפלו תליהם למלחמה המלך ופרי יהודה וחיל לרוב׳ וחיל תרם
הפחיתו את כל שרי העם ותת העם גם כן הפחיתו׃ בדמי בני יהוידע
הכהן • חולי כפתרגו זכריה הרגו גם כן פתר בני יהוידע תלת היו לו בנים את
ליהוידע תלת זכריה כי פתר בניו פתמר ויולר בנים ובנות כבר תתו ולא נפתר
מבני יהוידע תלת זכריה וזותו הרגו׳ ותמר בדמי כתו ובני רן תומים׳ בניו ורב
התפת׳ וכתוב ורב סהוא בנין כלות׳ רוב התפת סכאן הנביאים עליו כתו פכתמ׳ למעלה ויפלח בהם נביאים • וקרי ורב התפת ורבים׳
והוא עתיד במקום עבר כלומר התפת סדבר עליו וכניו סב ז יותם פי׳ זפר בניו ותם פרבה התפת והוא הנבואה עליו׳ וכפור ופור בית האלהים פחזק הכל כתוב
בספר תלבי׳ וכבר פרשנו למה נקרין פתו תרגם׃ ותים

דברי הימים ב כה

חיל ד׳ קמצין בקרי׳ וסים׳ וישכר מישראל מאה וכו׳. כל מספר ראשי האבות • ולמשלמיהו בנים אחים. ויקהל דוד את כל שרי׳ • וכל אלף וכו׳ • בחרי אף ח׳ בקריאה וסי׳
וישא מעם פרעה בחרי אף׳ ויקם יהוכתן מעם השלחן בחרי אף׳ בחרי אף רצין וארם ובן רמליהו׳ ויבדילם אמציהו להגדוד׳ נדע בחרי אף כל קרן ישראל • ישתחוה ג׳
בקריאה וסים׳ ויהי דוד בא נגד הראש׳ ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה • ולפניהם ישתחוו׳ ולהם קשר • לך ג׳ כתי׳ לך חס׳ה בלישן הליכה וסים׳ לך נא אתי אל בקוס

וַיִּשְׂכַּר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל בְּמֵאָה כִכַּר־ ר׳ וכל אפף רכו׳
כָּסֶף: וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ
אַל־יָבוֹא עִמָּךְ צְבָא יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין יְהוָה עִם־
• יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי אֶפְרָיִם: כִּי אִם־בָּא אַתָּה עֲשֵׂה 3 ו׳ וה׳ בוא יבא
חֲזַק לַמִּלְחָמָה יַכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי
יֵשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים לְעָזוֹר וּלְהַכְשִׁיל: וַיֹּאמֶר ג׳ מל׳ 5
אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וּמַה־לַּעֲשׂוֹת לְמֵאוֹת 5׳ יתיר ו׳ ב׳
הַכִּכָּר אֲשֶׁר נָתַתִּי לְגְדוּד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ
הָאֱלֹהִים יֵשׁ לַיהוָה לָתֵת לְךָ הַרְבֵּה מִזֶּה: וַיִּבְדִּילֵם 5
אֲמַצְיָהוּ לַהֲגְדוּד אֲשֶׁר־בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם לָלֶכֶת
לִמְקוֹמָם וַיִּחַר אַפָּם מְאֹד בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ לִמְקוֹמָם
בְּחֲרִי־אָף: וַאֲמַצְיָהוּ ה׳
הִתְחַזֵּק וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ וַיֵּלֶךְ גֵּיא הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־ ת׳ ב׳
בְּנֵי־שָׂעִיר עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים: וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
חַיִּים שָׁבוּ בְּנֵי יְהוּדָה וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ הַסֶּלַע וַיַּשְׁלִיכוּם מֵרֹאשׁ הַסֶּלַע וְכֻלָּם נִבְקָעוּ: ר׳ בסע׳ מלרע • כ׳ת חס׳ ילד׳ ג׳
וּבְנֵי הַגְּדוּד אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלֶּכֶת עִמּוֹ ג׳
לַמִּלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשֹּׁמְרוֹן וְעַד־בֵּית
חוֹרוֹן וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבְזּוּ בִּזָּה רַבָּה:
וַיְהִי אַחֲרֵי בוֹא אֲמַצְיָהוּ ט״ו
מֵהַכּוֹת אֶת־אֲדֹמִים וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְּנֵי שָׂעִיר כ״ח
וַיַּעֲמִידֵם לוֹ לֵאלֹהִים וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם כ׳ בלי ויתן ג׳ ה׳
יְקַטֵּר: וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו
נָבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה דָרַשְׁתָּ אֶת־אֱלֹהֵי הָעָם אֲשֶׁר
לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמָּם מִיָּדֶךָ: וַיְהִי בְּדַבְּרוֹ אֵלָיו ל׳ ל וחר ונתכוך
וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלִיועָץ לַמֶּלֶךְ נְתַנּוֹךָ חֲדַל־לְךָ לָמָּה יַכּוּךָ
וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ אֱלֹהִים כ׳
לְהַשְׁחִיתֶךָ כִּי־עָשִׂיתָ זֹאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ לַעֲצָתִי:

וַיִּוָּעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּשְׁלַח אֶל־
יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְךָ ג׳ לשון תלוכח
נִתְרָאֶה פָּנִים: וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־
אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן
שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה אֶת־בִּתְּךָ
לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן ג׳ ל״ב ט״ו
וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ: אָמַרְתָּ הִנֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם ג׳
וְנָשָׂאֲךָ לִבְּךָ לְהַכְבִּיד עַתָּה שְׁבָה בְּבֵיתֶךָ לָמָּה ג׳
תִתְגָּרֶה בְרָעָה וְנָפַלְתָּ אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ: וְלֹא־ ג׳ ה׳
שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים הָיָא לְמַעַן תִּתָּם בְּיָד
כִּי דָרְשׁוּ אֶת־אֱלֹהֵי אֱדוֹם: וַיַּעַל יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָּנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה ג׳ פסו׳ מן ז׳ מלין רחוק בכל מליהן יוד
בְּבֵית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה: וַיִּנָּגֹף יְהוּדָה לִפְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהֳלָיו: וְאֶת אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה בֶּן־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז תָּפַשׂ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֶׁמֶשׁ וַיְבִיאֻהוּ יְרוּשָׁלַם וַיִּפְרֹץ
בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה ר׳ מל׳
אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה: וְכָל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֶת כָּל־ כ
וְכָל הַכֵּלִים הַנִּמְצָאִים בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם־עֹבֵד אֱדוֹם ג׳ מל׳
וְאֶת־אוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת וַיָּשָׁב ח״ מל׳ י״ג
שֹׁמְרוֹן: וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ בֶן־
יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲחֲרֵי מוֹת יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה: וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ ז׳ מל׳
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
מַלְכֵי יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: וּמֵעֵת אֲשֶׁר־סָר אֲמַצְיָהוּ ג׳
מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיָּנָס
לָכִישָׁה וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִיתֻהוּ שָׁם: ר׳ מל׳
וַיִּשְׂאֻהוּ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקָּבֵר אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו

אחר אשר תראנו משם • ויאמר לנערו לך ונקרבה דיהונתן • ויועץ אמציהו מלך יהודה ויעש׳ וה׳ כתו׳כן לכה מל׳ ח׳ וסים׳ ויען יואש ויאמר אל עשו חן נביר׳ הלא
אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך • ויוסף עוד אחימעץ׳ כי יתפוש איש באחיהו׳ לפני אפרים ובניימין» ואת בני׳ דסמיכי בקריאה וסים׳ אלה תולדות יעקב יוסף • ואת
בני הכיכים לא המית׳ עלו אלי ועזרוני׳ ולקח את כל הזהב והכסף דמלכים׳ ואת בני צדקיהו שחטו דמלכים׳ לכן עוד אריב אתכם׳ את אדום ואת מואב ואת בני עמון׳
ונתתי את דבה וכל הזהב והכסף דסים׳ ויחי איוב אחרי זאת מאה ושמונים •

רדק

ואלהים האלהים בא זין׳ תמרו כי זה היה לחזון לבי ועמים הנביא׳ וכשילך האלהי׳ לפני לויב פי׳ אם יבוא עמך בכח ישראל וכשילך האלהים׳ ואם לא יעזרך כי יש כח באלהי׳ לעזור ולהכשיל׳ כתיב פנים׳ להלחם׳ ונפלאך לכך להכביד׳ להרבו׳ עוד מלחמה׳ כמו והכבדתי׳ ולא יכערו׳ ער מפר הפונה • ובמלכים ער מפר הפנה • וקרקעת הפנה פונה לפי שהפונה מביט הקיר ויופיו׳ עם עובד חרוס׳ פי׳ שהיה כגיר על הפורנים ובניו לחריני׳ ואת בני הקערובו׳ בני הקערי׳ שכותבי׳ המלכים זה כיר זה להקיש הברית והשלום ביניהם׳ לעצים׳ בימי

רשז

כי חין ה׳ עם ישראל כל בני אפרי׳ לפי שירבע׳ משבט אפרים והוא היה הראשון שהחטיא את ישראל ובכל דור ודור לחריו היה לשם למוקם שהיו עובדין לעגלי זהב על ירבעם׳ כי אם בא אתה׳ פתרון אם לא תאמין בדברי הנה תנסה בא אתה ועשה וחזק למלחמה׳ לעזור ולהכשיל׳ פתרון יש לו כח וגבורה לעזור לך בלא חיל על אפרים ולהכשילך לותך אם תוליכם עמך׳ וכולם נבקעו׳ ויהי אחרי מסורון ועד בית חורון׳ לאחר שחזרו למקום ממנו יצאו׳ ויהי אחרי המלכים זה כיר להקיש הברית והשלום ביניהם׳ לעצים׳ בימי ויפשטו בערי יהוד׳ מבית חורון עד מסורון כי׳ ועץ זהיס להשחיתך • כלומ׳ אם אין אתה שומע לעצתי לילך בדרך ישרה דע לך אתה המלך כי יעץ ה׳ להשחיתך
הוזיל כי עשית זאת ולא שמעת מה היה הצעה שהצעתיך להתגרות במלך ישראל ולשוב לבניו כדכתיב ויעל אמציה מלך יהודה ויפלח חל ויתם ונומר׳ לך
כתרים פנים׳ להרחות גבורתיכו על סוסים ברמחים׳ חחוח לשון בלבנון׳ סחוח שפל רוח׳ חל הארז׳ סחוח שפל רוח׳ חל ארז גדול מכל האילנות׳ ותעבר ותרמוס׳ ולא רצה
הארז להרגו כי זולת הוא בעיניו לכרות החוח אלא עברה עליו ורמסתו לבזיון כי היה לו לשלוח בזיון גדול כזה לארז גבוה אף אתה כחוח שלין לך רק שני
מבטים ואתה עבדי יקומון עליך וירמסון כשומעו הבזיון הזה׳ ונשאך לבך׳ לגדוף לבך׳ ולהתכבד ורוכה אתה להתכבד אף בי ובמלכים הכבד ושב בביתך׳ כי
מהאלהים היא למען תתם ביד׳ כלומ׳ בידיהם כדלעיל ידעתי כי יעץ אלהים להשחיתך׳ בבית עמם׳ היתה המלחמה והוכרך לומר אלא תאמר כשתעבו למה
הביאו לירושלם ולא לשומרון לפי שהיה בית עמם שמך לירושלם׳ ויפרץ בחומת׳ שאתר מעתה לא ימרוך כי כי לא ינבא לבו כל כך למרוד הוזיל ונפרצה החומה׳
המכאן׳ בבית האלהים עם עובד חרוס׳ כי הוא ובניו נגידים על האוכרות כל ימיהם כדלעיל׳ ואת בני התערובות׳ אלא תולדות יעקב יוסף׳ אלא הניחו ישראל את אמציהו להיות עור מלך
בירושלם עד שתתן בני הערים ערבון אלא ימרדו עוד בו וכן קיימו במלכים בני רבריא׳ ורבי יוסף פי׳ תערובות חוזק התערובו׳ שהיו לו למלך כתוכים בערבות
אלא ימרדו תבות׳ בו ולא נראה לי כי לא מציגו שנברים יד יהודה כל כך על אחרים שיהו כריכים ליתן ליהודה בניס לערבון ומעת לעת כך אמרו מאחרי ה׳ ונפל
לפני מלך ישראל מיד ויקברו עליו קבר בירושלם להורגו כי היה לבם רוח חיים על בנו ועל אחיו ועל קרובו שהרגו על ידו לפי שהתגר במלך ישראל׳ וכם לכוש׳
עיר מבצר לשון כלחם עליה שחריב ונפץ לבבה ויהי שם ט״ו פנים עד שבלחו אחריו לכיסה ויתיתהו שם ואותן ט״ו פנה שהיה בלכים תולבת יכליהו שם עזיהו תחתיו
לך קבה לי ובפי׳ ר׳ יוסף זכל ראיתי גם אותן ט״ו פנים שהיה בלכים מלך עזיהו בנו תחתיו ולא נכון לפתרו כן שהרי כתיב בתמוך והוא בן שם עשרים שנה ששלם מלך
היה בזמן שברח אביו ולא בן שנה ועוד שלם כן היה לו לומ׳ ויקחו את עזיהו ויתליכו תחת אביו בחייו ולא ממתין שלם מלך בחיי אביו׳ ויעש

בן בְּעִיר יְהוּדָה: וַיַּקְחוּ כָל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֻזִּיָּהוּ 3
וְהוּא בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו
אֲמַצְיָהוּ: הוּא בָּנָה אֶת־אֵילוֹת וַיְשִׁיבָהּ לִיהוּדָה ב"ח ח"ת ח"ל
אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו:
בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה עֻזִּיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וְחַמְשִׁים
וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכֹלְיָהוּ מִן־ יחי' כ'
ה יְרוּשָׁלִָם: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־ ז'ח כתיב
עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו: וַיְהִי לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים בִּימֵי ב' ח' ת"ל ויחר
זְכַרְיָהוּ הַמֵּבִין בִּרְאוֹת הָאֱלֹהִים וּבִימֵי דָּרְשׁוֹ אֶת־ וברחוק ה'
יְהוָה הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים: וַיֵּצֵא וַיִּלָּחֶם בְּפְלִשְׁתִּים
וַיִּפְרֹץ אֶת־חוֹמַת גַּת וְאֶת חוֹמַת יַבְנֶה וְאֶת חוֹמַת ג'
אַשְׁדּוֹד וַיִּבֶן עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים: ג'
וַיַּעְזְרֵהוּ הָאֱלֹהִים עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל־הָעַרְבִיִּים יחי' ו'
הַיּוֹשְׁבִים בִּגּוּר־בַּעַל וְהַמְעוּנִים: וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים 5 וכל אלפי רבו'
מִנְחָה לְעֻזִּיָּהוּ וַיֵּלֶךְ שְׁמוֹ עַד־לְבוֹא מִצְרַיִם כִּי הֶחֱזִיק
ו עַד־לְמָעְלָה: וַיִּבֶן עֻזִּיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלִַם עַל־ ח' בת רבים
שַׁעַר הַפִּנָּה וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם:
וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב בֹּרוֹת רַבִּים כִּי מִקְנֶה־ ג' בנים'
רַב הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישׁוֹר אִכָּרִים וְכֹרְמִים ו' ת"ל
ז בָּהָרִים וּבַכַּרְמֶל כִּי־אֹהֵב אַדְמָה הָיָה: יחי'
וַיְהִי לְעֻזִּיָּהוּ חֵיל עֹשֵׂי מִלְחָמָה יוֹצְאֵי צָבָא לאיש בכפו' ח' ד' ת"ל
לַגְּדוּד בְּמִסְפַּר פְּקֻדָתָם בְּיַד יְעוּאֵל הַסּוֹפֵר יעוי"ל
ח וּמַעֲשֵׂיָהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל יַד־חֲנַנְיָהוּ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ: 5 ת"ל בנים'
ט כָּל מִסְפַּר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִגְבּוֹרֵי חַיִל אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ ויתר סוטר
מֵאוֹת: וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעַת ד' וכל אלפי רבו'
אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עֹשֵׂי מִלְחָמָה בְּכֹחַ חַיִל לַעְזֹר ג' ת"ל 5
י לַמֶּלֶךְ עַל־הָאוֹיֵב: וַיִּבֶן לָהֶם עֻזִּיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא ח'
מָגִנִּים וְרֻמְחִים וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיוֹנוֹת וְקַשָּׁתוֹת ו' ת' כ'
יא וְלַאֲבָנֵי קְלָעִים: וַיַּעַשׂ בִּירוּשָׁלִַם חֹשְׁבֹנוֹת ר' נסע' כ'
מַחְשֶׁבֶת חוֹשֵׁב לִהְיוֹת עַל־הַמִּגְדָּלִים וְעַל־הַפִּנּוֹת

5 ת"ל לִירוֹא בַּחֲצִים וּבָאֲבָנִים גְּדֹלוֹת וַיֵּצֵא שְׁמוֹ עַד־
ג' לְמֵרָחוֹק כִּי־הִפְלִיא לְהֵעָזֵר עַד כִּי חָזַק: וּכְהִזְקָתוֹ
ח' נָבַהּ לִבּוֹ עַד־לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל בַּיהוָה אֱלֹהָיו וַיָּבֹא
אֶל־הֵיכַל יְהוָה לְהַקְטִיר עַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: וַיָּבֹא
אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ כַּהֲנִים לַיהוָה שְׁמוֹנִים
בְּנֵי־חָיִל: וַיַּעַמְדוּ עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ
5 לֹא לְךָ עֻזִּיָּהוּ לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי לַכֹּהֲנִים בְּנֵי־
אַהֲרֹן הַמְקֻדָּשִׁים לְהַקְטִיר יָצָא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי
5, 5 מָעַלְתָּ וְלֹא־לְךָ לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים: וַיִּזְעַף 5
עֻזִּיָּהוּ וּבְיָדוֹ מִקְטֶרֶת לְהַקְטִיר וּבְזַעְפּוֹ עִם־הַכֹּהֲנִים 5
ל' ויתר וכרעת וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְּמִצְחוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים בְּבֵית יְהוָה כ'מ' ד' ט'
5 מֵעַל לְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ כֹּהֵן
ח' הָרֹאשׁ וְכָל־הַכֹּהֲנִים וְהִנֵּה הוּא מְצֹרָע בְּמִצְחוֹ
ב' ת"ל וַיַּבְהִלוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־הוּא נִדְחַף לָצֵאת כִּי נִגְּעוֹ ב' ת' והמן
יְהוָה: וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע עַד־יוֹם מוֹתוֹ ו' בלים' סיח
וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחָפְשׁוֹת מְצֹרָע כִּי נִגְזַר מִבֵּית יְהוָה ג' ת"ל
וְיוֹתָם בְּנוֹ עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ:
וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֻזִּיָּהוּ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים כָּתַב
יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא: וַיִּשְׁכַּב עֻזִּיָּהוּ עִם־
אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בִּשְׂדֵה הַקְּבוּרָה
5 ת"ל אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצֹרָע הוּא וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם
בְּנוֹ תַּחְתָּיו: בֶּן עֶשְׂרִים בן
וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ כ' תר כתי' ח'
בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁה בַּת־צָדוֹק: וַיַּעַשׂ ויתר כתיב ה'
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ אָבִיו רַק
ג' ר' ת' לֹא־בָא אֶל־הֵיכַל יְהוָה וְעוֹד הָעָם מַשְׁחִיתִים:
הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן וּבְחוֹמַת
הָעֹפֶל בָּנָה לָרֹב: וְעָרִים בָּנָה בְּהַר יְהוּדָה
כ' נ' ר' וּבְחֻרְשִׁים בָּנָה בִּירָנִיוֹת וּמִגְדָּלִים: וְהוּא נִלְחַם
יא עִם־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיְחַזַּק עֲלֵיהֶם וַיִּתְּנוּ־לוֹ בְנֵי־

בית ישיבת בית ו' וסים נמסר בירושה סימן לו' ' שופט ו' סל בקריאה וסים נבור ואיש מלחמה ' והכרתי שופט מקרבה ' ויותם בנו על בית המלך דסיפרא ' ישבת לכסא
שופט צדק ' כי אלהים שופט זה ישפיל ' מלך שופט באמת דלים ' וש ספרים נמסר במקום כי אלהים שופט זה ישפיל אלהים שופט צדיק וגם הוא ראיתיו ברוב הספרים
סל ונמסר עליו ' סל ואולי הסז' סל ולאכדועי לא ידענא '

רשי

ועם היסר בעיני ה' ' ככל אשר עשה חבין עשה ולא עשה כרשעתו ובימי זכריהו זה עזיהו וב' שתו נקראו לו עזיהו זכריהו ורוגמ' יהואחז יחזיהו המבין ברואות האלהים ' מחבין ביראת האלהים שהוא היה ובימי ירש בן עזיהו מגדלים ונומר ' הוכרך לחזק תים שפרצו בחומה בימי חבין ' חכרים ' חלחלורי בלע' כורמים ' רוגמ' לכורמי' וליובבים שומרים בשמו' היו לו ' כי אהב אדמה היה ' מפורש בכר ב' להוטים אחרי אדמה היו ולא נמצא שם תועלת הוא ' ויקן ' חשבונו ' מחשבת חושב ' רוגמ' מעשה חשב כלי מלחמה עשה בחומו' כגון דייק וחילים חתנחים בחומה כדכתיב כי בחבולות תעשה לך מלחמה ' ויתעל בי' להיו ' כלי נופל לומר מעילה כי בשנג' עשה רוגמ' נפש כי תעול מעל וחטאה בשגגה ' ויבן ג היכל ה' ' מחמר כיה למלך לפרש למלך הכבור ' ובידו מקטרת להקטיר ' ורבה להבות בו הכתוב המוכנו מלהקטי' קטר' בית הפקפי' ' ובתלמוד ירושלמי מפורש עשה לו בכית הקברו' על שם במיתים חפשי ' כי כנז' לו מלבין עור בין הבריות רוגמ' ואת לשון נגוע עליה ' בשדה הקבורה ' ולא במערה עם המלכים ' ככל לשון עשה עזיה חבין ' הטובות מעשה חבין וזהו מחמר רבי מתניה בן יוחי במסכת סוכה תלמוד ירושלמי יזיק חברים שבכל המלכים שלפניו ולאחריו מביאו בהם חטא חון מיותם דוד רק בהוריה החתי שלמה נמי הטו לבבו נשיהו עמי היינו מקבלין עלינו מלברים ועד סוף הדורות שבכל המלכים שלפניו ולאחריו מביאו בהם חטא חון מיותם דוד רק בהוריה החתי שלמה נמי הטו לבבו רחבעם עזב את תורת ה' ' חביה וילך בכל חטאת חבין חטא הוסיף בספר ' וזהב מלכרו' בית ה' ' ונתן הכביד בית התפכ' יהוסבט נתחב' לרמב יהוד' הרג לחזיו לחזיהו לחזיעבתו להרמיב יותם הרג זכריה ובעשה קדם למתיחה העתיחה לפכילי מעיר עזיהו בכתם להיכל להקטיר בדרכי מלך בדרכי מלך ישראל וגם עשה מבבו לבעלים חזקיה נבה לבו ויהי עליו קצף ועל בלשה לא הורו לו מנשה עשה הרע בעיני ה' ולא שמע דברי נכו מפי אלהים כדקיה עשה הרע בעיני ה' ולא בכתב מפני ירמיה חבל יותם לא נמצא בו פוס רופי כך תמר לי ר' חלפז בר מפם ' ובחומת העופל ' רוגמ' עופל ובחן היה בונה מבודות ' ובחרמים בנה בירניות ' לפון בירה גדולה ;
ועוד העם משחיתים כדכתיב במלכים עוד העם מזבחים ומקטרים ; תת

רדק

בימי זכריה המבין ברואות האלהים ' פי' מחזיק בהן ' ויתכן המעונים המעונים מזכר והוא הפוך כמו שפרשנו למעלה ' ועל המקטר ' פי' על הזבוח ' כמו בחרב ' מקטירי העיר ' ובידו מקטרת להקטיר ' מקטרת שם המחתה ' ויפב בבית החפשי ' מפרש בתלמוד ירושלמי שעשה לו בית בבי הקברות כמה רחת חמר במחים חפשי ' רק לא בח אל היכל ה' ' כלומר בזה הדבר לא עשה כעזיהו חבין אבל אל היכל ה' להקטיר או פי' רק לא בח אל היכל ה' בעבור שנכשל בו עזיהו חבין לא רצה להנשם שם להתפלל ולהקריב קרבנותיו והיה מקרי בבמו ' וזהו שתי' לחרין ועוד העם משחיתי' כמו שמפורש בתלכי עוד העם מזבחי' ומקטרי ' בבמות ' ובחומת העופל ' כמו עופל ובחן ' מקום גבוה ' ובחרמים בנה בירניות ומגדלים ' ביערים תרגום יער חורשא ' בירניות ' כמו בירות מן כי לא לחדש הבירה שפירושו חרמון ' וכל

עַמּוֹן בַּשָּׁנָה הַהִיא מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
כֹּרִים חִטִּים וּשְׁעוֹרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְאֵת הֵשִׁיבוּ ב׳תל׳ וב׳כ׳
לוֹ בְּנֵי עַמּוֹן וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וְהַשְּׁלִשִׁית׃ וַיִּתְחַזֵּק
יוֹתָם כִּי הֵכִין דְּרָכָיו לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃ וְיֶתֶר
דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־מִלְחַמְתָּיו וּדְרָכָיו הִנָּם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ בֶּן־עֶשְׂרִים ב׳
וְחָמֵשׁ שָׁנִים הָיָה בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ
אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

כח

בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכּוֹ
וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא־עָשָׂה ח׳
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִיד אָבִיו׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם מַסֵּכוֹת עָשָׂה לַבְּעָלִים׃
וְהוּא הִקְטִיר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם וַיְבַעֵר אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ נ׳תל׳ כ׳
כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ד׳ כ׳ת׳
וְ ח׳ת׳
׃ וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־
עֵץ רַעֲנָן׃ וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהָיו בְּיַד מֶלֶךְ אֲרָם ב׳
וַיַּכּוּ בּוֹ וַיִּשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שְׁבִיָה גְדוֹלָה וַיְבִיאוּ דַּרְמֶשֶׂק ח׳ כ׳ת׳
וְגַם בְּיַד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִתַּן וַיַּךְ־בּוֹ מַכָּה גְדוֹלָה׃ ב׳
וַיַּהֲרֹג פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
בִּיהוּדָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בְּיוֹם אֶחָד הַכֹּל בְּנֵי־ ד׳ וסמ׳
חַיִל בַּעְזָבָם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם׃
וַיַּהֲרֹג זִכְרִי גִּבּוֹר אֶפְרַיִם אֶת־
מַעֲשִׂיָהוּ בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־עַזְרִיקָם נְגִיד הַבַּיִת וְאֶת־
אֶלְקָנָה מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֲחֵיהֶם ד׳ ח׳
מָאתַיִם אֶלֶף נָשִׁים בָּנִים וּבָנוֹת וְגַם־שָׁלָל רַב בָּזְזוּ ג׳
מֵהֶם וַיָּבִיאוּ אֶת־הַשָּׁלָל לְשֹׁמְרוֹן׃
וְשָׁם הָיָה נָבִיא לַיהוָה עֹדֵד שְׁמוֹ וַיֵּצֵא לִפְנֵי הַצָּבָא ח׳ ל׳ ב׳
הַבָּא לְשֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה בַּחֲמַת יְהוָה אֱלֹהֵי־
אֲבוֹתֵיכֶם עַל־יְהוּדָה נָתַן בְּיֶדְכֶם וַתַּרְגוּ־בָם
בְּזַעַף עַד־לַשָּׁמַיִם הִגִּיעַ׃ וְעַתָּה בְּנֵי־יְהוּדָה כ׳ ת׳תחתיכו
וִירוּשָׁלִַם אַתֶּם אֹמְרִים לִכְבֹּשׁ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת כ׳תלכה מ׳
לָכֶם הֲלֹא רַק־אַתֶּם עִמָּכֶם אַשְׁמוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וירין חס׳
׃ וְעַתָּה שִׁמְעוּנִי וְהָשִׁיבוּ הַשִּׁבְיָה אֲשֶׁר שְׁבִיתֶם ה׳
מֵאֲחֵיכֶם כִּי חֲרוֹן אַף־יְהוָה עֲלֵיכֶם׃

ב׳תזקני
ר׳ ר׳ ל׳ עֲזַרְיָהוּ בֶן־יְהוֹחָנָן בֶּרֶכְיָהוּ בֶן־מְשִׁלֵּמוֹת וִיחִזְקִיָּהוּ
ר׳חס׳ בכיתוב בֶּן־שַׁלֻּם וַעֲמָשָׂה בֶן־חַדְלַי עַל־הַבָּאִים מִן־הַצָּבָא׃
וַיֹּאמְרוּ לָהֶם לֹא־תָבִיאוּ אֶת־הַשִּׁבְיָה הֵנָּה כִּי ב׳ ל׳ חס׳
לְאַשְׁמַת יְהוָה עָלֵינוּ אַתֶּם אֹמְרִים לְהֹסִיף עַל־
חַטֹּאתֵנוּ וְעַל אַשְׁמָתֵנוּ כִּי־רַבָּה אַשְׁמָה לָנוּ וְחָרוֹן ל׳ וכל הפרק
אָף עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעַזְבוּ ד׳כו׳
הַחֲלוּצִים אֶת־הַשִּׁבְיָה וְאֶת־הַבִּזָּה לִפְנֵי הַשָּׂרִים וְכָל־ ב׳ ס׳
הַקָּהָל׃ וַיָּקָמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת ש
וַיַּחֲזִיקוּ בַּשִּׁבְיָה וְכָל־מַעֲרֻמֵּיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן־ ר׳ ר׳תל׳ וב׳
הַשָּׁלָל וַיַּלְבִּשׁוּם וַיְנַעֲלוּם וַיַּאֲכִלוּם וַיַּשְׁקוּם וַיְסֻכּוּם ל׳ וחס׳ ל׳
וַיְנַהֲלוּם בַּחֲמֹרִים לְכָל־כּוֹשֵׁל וַיְבִיאוּם יְרֵחוֹ עִיר־ ל׳ ל׳ ל׳
הַתְּמָרִים אֶצֶל אֲחֵיהֶם וַיָּשׁוּבוּ שֹׁמְרוֹן׃

בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז
עַל־מַלְכֵי אַשּׁוּר לַעְזֹר לוֹ׃ וְעוֹד אֲדוֹמִים בָּאוּ וַיַּכּוּ ח׳ ל׳
בִּיהוּדָה וַיִּשְׁבּוּ־שֶׁבִי׃ וּפְלִשְׁתִּים פָּשְׁטוּ בְּעָרֵי ח׳
הַשְּׁפֵלָה וְהַנֶּגֶב לִיהוּדָה וַיִּלְכְּדוּ אֶת־בֵּית־שֶׁמֶשׁ
וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־הַגְּדֵרוֹת וְאֶת־שׂוֹכוֹ וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־ ג׳תל׳ וח׳ל׳
תִּמְנָה וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־גִּמְזוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיֵּשְׁבוּ
שָׁם׃ כִּי הִכְנִיעַ יְהוָה אֶת־יְהוּדָה בַּעֲבוּר אָחָז מֶלֶךְ ו׳ מכנ׳ מלך
יִשְׂרָאֵל כִּי הִפְרִיעַ בִּיהוּדָה וּמָעֹל מָעַל בַּיהוָה׃ יהודה
וַיָּבֹא עָלָיו תִּלְגַּת פִּלְנאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּצַר לוֹ וְלֹא ב׳
חִזַּקוֹ׃ כִּי חִלֵּק אָחָז אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ
וְהַשָּׂרִים נָתַן לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא לְעֶזְרָה לוֹ׃ וּבְעֵת ז׳תל׳ וכ׳ וח׳
הָצַר לוֹ יוֹסִיף לִמְעֹל בַּיהוָה הוּא הַמֶּלֶךְ אָחָז׃
וַיִּזְבַּח לֵאלֹהֵי דַרְמֶשֶׂק הַמַּכִּים בּוֹ וַיֹּאמֶר כִּי אֱלֹהֵי
מַלְכֵי־אֲרָם הֵם מְעַזְּרִים אֹתָם לָהֶם אֶזְבַּח וְיַעְזְרוּנִי
וְהֵם הָיוּ־לוֹ וּלְהַכְשִׁילוֹ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֶּאֱסֹף אָחָז
אֶת־כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים וַיְקַצֵּץ אֶת־כְּלֵי בֵית־ ד׳ ל׳
הָאֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וַיַּעַשׂ לוֹ כה
מִזְבְּחוֹת בְּכָל־פִּנָּה בִּירוּשָׁלִָם׃ וּבְכָל־עִיר וָעִיר
לִיהוּדָה עָשָׂה בָמוֹת לְקַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּכְעֵס
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו׃ וְיֶתֶר דְּבָרָיו וְכָל־דְּרָכָיו
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי ז׳ תל׳
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ כ׳ ת׳ נכש׳

דדק

וכל מערמיהם הלביען׳ תלר לו מס והלחר ממנו מערום בסקל מגדול׃ כי
הפריע ביהודה׳ מעכין כי פרע׳ להרן עכין בלוי כמו בלה ביהוד מכתבלו על ידו
מעמיהם הרעים בפרהסיא׃ ויכר לו ולא חזקו׳ ל׳ לותו יוכל וכן למוס חתול
לחבמה לחזקה׳ ולא הוה יוכל בפרסנו כן ולא חזק לותו מלך לאמר ולפי מפלח
לו לחר לעזור לו לחמר לא היו מלח חזקו שלח בה עליו והכר לו וכן לחמר ולא לעזרה
כלומ׳ לקח על פי מכתן לו מוחר הועיל לו על רכין ועל פקח מהוח ירח מכס לבל
גם עליו והכר לו׳ ולא הוח עומד פי׳ ולא חזק ממנו כלומר לא היה לאחז
חזק ממלך לאמור חלא היה לו גם כן לחר מהחריב דמשק ומומרון׃ כי
ממנו מלפתי׳ ויפגר חת דלתות בית י״י׳ כדי מלח יבואו מכחני׳ לעבוד עבודתם בהול מועד כי אם לבה למזבחות מעמה בכל פינת בירושלם ומזבחות פתח דלתו׳
בית י״י׳ לפי מחבירו כגר דלתות בית י״י׳ ויתזקם

ויאספו ׳ פתחין בקריאה וסי׳ סביא סליוא שלחו ושלחו פלשתאי גרמוי דמלכא ולאחיהון כספא וחמרא ׳ וביאודם וילך משח ואהרן ויאספו ׳ ויקם חעם כל היום ההוא וכל הלילה ׳ וישלחו ויאספו את כל סרני פלשתים אליהם ׳ וישלחו ויאספו את כל סרני ויאמרו ׳ ויאספו פלשתים את מחניהם דשמואל קדמאה דפסוק ׳ ויעל משם את עצמות דשמואל׳ וישלח המלך ויאספו אליו ׳ ויאספו את אחיהם ויתקדשו׳ וישבו כל היהודים מכל המקומות׳ ויחי בעת יביא את הארון ׳ ויאמר חזקיהו להעלות ׳ חזקיהו

בָּעִיר בִּירוּשָׁלִַם כִּי לֹא־הֵבִיאוּ לְקִבְרֵי מַלְכֵי ד׳כתו׳ כן
יִשְׂרָאֵל וַיְמַלֵּךְ יְחִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

כט יְחִזְקִיָּהוּ מָלַךְ בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ ל׳ כ״ט
שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם
אִמּוֹ אֲבִיָּה בַּת־זְכַרְיָהוּ׃ וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה ב׳סוס׳ תחתיו
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִיד אָבִיו׃ הוּא בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה ח׳
לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן פָּתַח אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה כ״ג
וַיְחַזְּקֵם׃ וַיָּבֵא אֶת־הַכֹּהֲנִים וְאֶת־הַלְוִיִּם וַיַּאַסְפֵם ד׳כשע׳ בכתו׳ כתירכ׳ ד׳
ח לִרְחוֹב הַמִּזְרָח׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּנִי הַלְוִיִּם עַתָּה ב׳חס׳כפו׳
הִתְקַדְּשׁוּ וְקַדְּשׁוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם ו׳מל
וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנִּדָּה מִן־הַקֹּדֶשׁ׃ כִּי מָעֲלוּ אֲבֹתֵינוּ ג׳רנסו׳
וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֵינוּ וַיַּעַזְבֻהוּ וַיָּסֵבּוּ ל
פְּנֵיהֶם מִמִּשְׁכַּן יְהוָה וַיִּתְּנוּ עֹרֶף׃ גַּם סָגְרוּ דַּלְתוֹת
הָאוּלָם וַיְכַבּוּ אֶת־הַנֵּרוֹת וּקְטֹרֶת לֹא־הִקְטִירוּ וְעֹלָה כ׳
לֹא־הֶעֱלוּ בַּקֹּדֶשׁ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי קֶצֶף יְהוָה ר׳
עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וַיִּתְּנֵם לְזַוָּעָה לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה ל׳זעוה׳ ק׳
כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים בְּעֵינֵיכֶם׃ וְהִנֵּה נָפְלוּ אֲבוֹתֵינוּ ח׳ מ׳ל
בֶּחָרֶב וּבָנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְנָשֵׁינוּ בַּשְּׁבִי עַל־זֹאת׃
עַתָּה עִם־לְבָבִי לִכְרֹת בְּרִית לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כ״ה ל״כ ב׳מ׳כ׳מ׳
וְיָשֹׁב מִמֶּנּוּ חֲרוֹן אַפּוֹ׃ בְּנַי עַתָּה אַל תִּשָּׁלוּ כִּי בָכֶם ט״ו
בָּחַר יְהוָה לַעֲמֹד לְפָנָיו לְשָׁרְתוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ ב׳היתורים
מְשָׁרְתִים וּמְקַטְּרִים׃ וַיָּקֻמוּ ב׳ג׳ל׳כ ו׳ל׳
הַלְוִיִּם מַחַת בֶּן־עֲמָשַׂי וְיוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָהוּ מִן־בְּנֵי
הַקְּהָתִי וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי קִישׁ בֶּן־עַבְדִּי וַעֲזַרְיָהוּ בֶּן־
יְהַלְלְאֵל וּמִן־הַגֵּרְשֻׁנִּי יוֹאָח בֶּן־זִמָּה וְעֵדֶן בֶּן־יוֹאָח׃
וּמִן־בְּנֵי אֱלִיצָפָן שִׁמְרִי וְיעוּאֵל וּמִן־בְּנֵי אָסָף ויעיאל ק׳
זְכַרְיָהוּ וּמַתַּנְיָהוּ׃ וּמִן־בְּנֵי
הֵימָן יְחוּאֵל וְשִׁמְעִי וּמִן־בְּנֵי יְדוּתוּן שְׁמַעְיָה ויעיאל ק׳
וְעֻזִּיאֵל׃ וַיַּאַסְפוּ אֶת־אֲחֵיהֶם וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ ש״ו
בְּמִצְוַת־הַמֶּלֶךְ בִּדְבְרֵי יְהוָה לְטַהֵר בֵּית יְהוָה׃
וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה בֵּית־יְהוָה לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ כ״ב
אֶת כָּל־הַטֻּמְאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ בְּהֵיכַל יְהוָה לַחֲצַר
בֵּית יְהוָה וַיְקַבְּלוּ הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא לַנַּחַל קִדְרוֹן

חֻצָה׃ וַיָּחֵלּוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְקַדֵּשׁ וּבְיוֹם ד׳ כ״ג
שְׁמוֹנָה לַחֹדֶשׁ בָּאוּ לְאוּלָם יְהוָה וַיְקַדְּשׁוּ אֶת־בֵּית־
יְהוָה לְיָמִים שְׁמוֹנָה וּבְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ כ״ג ג׳מל
הָרִאשׁוֹן כִּלּוּ׃ וַיָּבֹאוּ פְנִימָה
אֶל־חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ טִהַרְנוּ אֶת־כָּל־בֵּית ט׳מל כפי׳
יְהוָה וְאֶת־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־שֻׁלְחַן
הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו׃ וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר כ״ד
הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעֲלוֹ הֲכִנּוּ וְהִקְדָּשְׁנוּ
וְהִנָּם לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה׃
וַיַּשְׁכֵּם יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסֹף אֶת שָׂרֵי הָעִיר וַיַּעַל כ׳ כ״ה
בֵּית יְהוָה׃ וַיָּבִיאוּ פָרִים־שִׁבְעָה וְאֵילִם שִׁבְעָה׳ מ״ו ל׳מ׳
וּכְבָשִׂים שִׁבְעָה וּצְפִירֵי עִזִּים שִׁבְעָה לְחַטַּאת עַל־
הַמַּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לִבְנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יְהוָה׃ וַיִּשְׁחָטוּ
הַבָּקָר וַיְקַבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּ הַמִּזְבֵּחָה מ׳
וַיִּשְׁחֲטוּ הָאֵילִים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ
הַכְּבָשִׂים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבֵּחָה׃ וַיַּגִּישׁוּ אֶת־שְׂעִירֵי ח׳ ג׳ח׳מל
הַחַטָּאת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַקָּהָל וַיִּסְמְכוּ יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם ח׳
׃ וַיִּשְׁחָטוּם הַכֹּהֲנִים וַיְחַטְּאוּ אֶת־דָּמָם הַמִּזְבֵּחָה ב׳
לְכַפֵּר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לְכָל־יִשְׂרָאֵל אָמַר הַמֶּלֶךְ
הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת׃ וַיַּעֲמֵד אֶת־הַלְוִיִּם בֵּית יְהוָה כ״ת ט׳ מל כפי׳
בִּמְצִלְתַּיִם בִּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת בְּמִצְוַת דָּוִיד וְגַד־ ר׳ כ׳
חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא כִּי בְיַד־יְהוָה הַמִּצְוָה בְּיַד־
נְבִיאָיו׃ וַיַּעַמְדוּ הַלְוִיִּם בִּכְלֵי דָוִיד וְהַכֹּהֲנִים
בַּחֲצֹצְרוֹת׃
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה לְהַמִּזְבֵּחַ וּבְעֵת הֵחֵל ר׳כפי׳
הָעוֹלָה הֵחֵל שִׁיר־יְהוָה וְהַחֲצֹצְרוֹת וְעַל־יְדֵי כְּלֵי ט׳מל כפי׳ ר׳
דָּוִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃ וְכָל־הַקָּהָל מִשְׁתַּחֲוִים וְהַשִּׁיר ל ותד ומזר
מְשׁוֹרֵר וְהַחֲצֹצְרוֹת מְחַצְצְרִים הַכֹּל עַד לְכַלּוֹת יתיר כ׳
הָעֹלָה׃ וּכְכַלּוֹת לְהַעֲלוֹת כָּרְעוּ הַמֶּלֶךְ וְכָל־
הַנִּמְצָאִים אִתּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ ל
וְהַשָּׂרִים לַלְוִיִּם לְהַלֵּל לַיהוָה בִּדְבְרֵי דָוִיד וְאָסָף
הַחוֹזֶה וַיְהַלְלוּ עַד־לְשִׂמְחָה וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ ר׳

ה׳ כסיפרא וסי׳ אחז בנו חזקיהו בנו ׳ ויבאו פנימה ג׳ חזקיהו ׳ ויאמר חזקיהו להעלות העולה ׳ חזקיהו מלך יהודה ׳ ועתה ג׳ ישיא אתכם חזקיהו ׳ וכל קרי׳ דכו׳ ׳

ויחזקם ׳ לפי מחזו קבץ את כל כלי בית האלהים ׳ והוציאו את הנדה ׳ עיין את המת ׳ המת לא נאמר כאן כי אם נדה ומיטום יותר מן המת המוטל מלא דוגמ׳ כטומאת הנדה כי דם נדה מחום ומוסרח ויכבו את הנרות והקטר׳ לא הקטירו ועולה לא העלו בקדש לאלהי ישראל ׳ חבל לאלהים אחרים עמו במות לכל עיר ועיר לקט׳ לאסם ׳ ל תמלו ׳ לשון סגנה ׳ ויבאו הכהני לפנים׳ כי לא על הלוי ליכנס פנימ׳ לחבר בית ״ ׳ מקום מעמד הלוים ואומר ויקבלו הלוים וגו׳ ויחלו באחד לחדש ׳ ויקדשו את בית ״ לימים ממכה ׳ לכך עכבו בטהר לטהר כל כך לפי שחזר סייר כל הכתלי׳ כלומי מסבית כדכתיב כלמי כמדים חקוקים בספר ועכבו ח׳ימי׳ עד שהחזירו דמות הכלמים מן הכתלי׳ וכיום ״ לחדש הכל הבי׳ והעזר׳ ׳ והכינו והקדשנו ׳ מכור בע״ה בפרק ר׳ ישמעא כלי שמשתו בבי׳ חניו מהו כו׳ עד תיתיבי אפר הניח אחז הכינו וקדשנו מאי לאו הכינהו והקדשנו דאבטליונהו והקדשנו מהקדשינהו אמר לו ברוך אתה לשמים שהחזרת לי תכבדתי הכינו שגגתו׳ והקדשנו שהקדשנו לחברים יתחזיקם ׳ וכפירי עזים וגו׳ הורחת שעיר ״ . ועלה על המזבח׳ שעשה אחז בעיון ׳ לכפר על כל יפר ׳ פחטאו בע״ה כן אתה מלך תהי העולה והחטאת עבור כל יפר׳ בפר׳ שלח לך כתי׳ ועשו כל העדה פר וגו׳ וכתי׳ והקריבו הקהל פר בן בקר לחטאת וכאן כתיב ויביאו פרים ואילים וכפירי עזים שבעה שלא הורחת שעה היתה ׳ כי בזר ״ המצוה ביד נביאיו ׳ למורר הלוים בכלי שיר לא כתוב בתורת שיהא קרבן טעון שירים אלא מכות ״ שכשם ביד נביאיו למורר על הקרבן וכבוקיהו פירשו בתמכת ערכין מכאן מהלוי׳ שעומדין למורר בכלי שיר דכתי׳ עבודה מיוחדי עבודה מכריכה עבודה אחרת עמה הוי אומר זה העיר בכלי שיר כדכתיב וכנגיהו שר הלוים בשעת כי מביני שיר שיהיה תמונה להריים קול הנגון על שיר ׳ והכהנים בחצרו׳ ככתו׳ ובני אהרן הכהנים בחצרות ׳ להלל ליי׳ בדברי דוד ׳ זה הודו לי׳ קראו בשמו ככתו׳ להעלה ביום ההוא לזבחים דור ברחם להודות וגו׳ ׳ ובניה

דברי הימים ב ל

והביאו ו׳וסים׳ והביאו את אחיכם הקטן • פרקו נזמו והזהב׳ באו בית אל ושטעו דנלנל׳ והביאו אל ואדעה מספרם דסיפרא׳ ויען יחזקיהו ויאמר עתה מלאתם ישטיע ויעבירו קול • לעלה ה׳ בקריאה וסי׳ זאת התורה • לעולה למנחה לחטאת • כל הבקר לעלה שנים עשר פרים • וארבעה שלחנות לעלה׳ וגם עלוה לרב בחלבי השלמים • ויאמר ארונה אל המלך • וישב טו רפין בקריאה וסים׳ קח את כל ראשי העם והוקע אותם׳ ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה׳ ודברו השטרים אל העם לאמר׳ ומי

דַּיָּעַן יְחִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
ידכם 5 נכ׳ וכל מורי׳ ותחיל׳ דכו׳ בתי׳ עַתָּה מִלֵּאתֶם יֶדְכֶם לַיהוָה נְּשׂוּ וְהָבִיאוּ זְבָחִים ג׳חס׳ נ׳
וְתוֹדוֹת לְבֵית יְהוָה וַיָּבִיאוּ הַקָּהָל זְבָחִים וְתוֹדוֹת
וְכָל־נְדִיב לֵב עֹלוֹת׃ וַיְהִי מִסְפַּר הָעֹלָה ח׳ בסע׳ נכ׳
אֲשֶׁר הֵבִיאוּ הַקָּהָל בָּקָר שִׁבְעִים אֲלָפִים מֵאָה
בְּבָשִׂים מָאתַיִם לְעֹלָה לַיהוָה כָּל־אֵלֶּה׃ וְהַקְּדָשִׁים
בָּקָר שֵׁשׁ מֵאוֹת וְצֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים׃ רַק הַכֹּהֲנִים
הָיוּ לְמֻעָט וְלֹא יָכְלוּ לְהַפְשִׁיט אֶת־כָּל־הָעֹלוֹת ז׳ וכל אלפין רכו׳
וַיְחַזְּקוּם אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם עַד־כְּלוֹת הַמְּלָאכָה וְעַד ה׳ סכו׳ עד ועד
יִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים כִּי הַלְוִיִּם יְשָׁרֵי לֵבָב לְהִתְקַדֵּשׁ
מֵהַכֹּהֲנִים׃ וְגַם־עוֹלָה לָרֹב בְּחֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים ר׳ יט׳ לט
לא וּבְנִסְכִּים לָעֹלָה וּתְכוֹן עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃ וַיִּשְׂמַח ח׳
יְחִזְקִיָּהוּ וְכָל־הָעָם עַל הַהֵכִין הָאֱלֹהִים לָעָם כִּי ט׳ מכ׳ ועד נכ׳ ס׳
בְּפִתְאֹם הָיָה הַדָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח
ל יְחִזְקִיָּהוּ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְגַם־אִגְּרוֹת כָּתַב כ׳
עַל־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם
לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ ח׳
וְשָׂרָיו וְכָל־הַקָּהָל בִּירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי׃ כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשֹׂתוֹ בָּעֵת הַהִיא כִּי הַכֹּהֲנִים ז׳ זיגין מיחי׳ ח׳ חס׳
לֹא־הִתְקַדָּשׁוּ לַמַּיִּן וְהָעָם לֹא־נֶאֶסְפוּ לִירוּשָׁלִָם׃ ל׳ יד
לא ע׳ נכ׳ נס׳ נא לא לה וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וּבְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל׃ ג׳ מל׳ ו׳
ח וַיַּעֲמִידוּ דָבָר לְהַעֲבִיר קוֹל בְּכָל־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר־

שֶׁבַע וְעַד־דָּן לָבוֹא לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי- כלהין חל בתם חס
יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִַם כִּי לֹא לָרֹב עָשׂוּ כַּכָּתוּב׃ וַיֵּלְכוּ
ט ומל הָרָצִים בָּאִגְּרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו בְּכָל־יִשְׂרָאֵל
ט וּבִיהוּדָה וּכְמִצְוַת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ
ר׳ לב׳ טו אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל וְיָשָׁב אֶל־
הַפְּלֵיטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִכַּף מַלְכֵי אַשּׁוּר׃ וְאַל־
תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם וְכַאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בַּיהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּתְּנֵם לְשַׁמָּה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים׃
יא עַתָּה אַל־תַּקְשׁוּ עָרְפְּכֶם כַּאֲבוֹתֵיכֶם תְּנוּ־יָד לַיהוָה ה׳ לפ ג׳
וּבֹאוּ לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם וְעִבְדוּ אֶת־ טו
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָשֹׁב מִכֶּם חֲרוֹן אַפּוֹ׃ כִּי בְשׁוּבְכֶם לכ׳
יב עַל־יְהוָה אֲחֵיכֶם וּבְנֵיכֶם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבְיֵהֶם ג׳׳ ח׳
וְלָשׁוּב לָאָרֶץ הַזֹּאת כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם 5
וְלֹא־יָסִיר פָּנִים מִכֶּם אִם־תָּשׁוּבוּ אֵלָיו׃
יג וַיִּהְיוּ הָרָצִים עֹבְרִים מֵעִיר׳ לָעִיר׳ כ׳׳ 5
יד בְּאֶרֶץ־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד־זְבֻלוּן וַיִּהְיוּ מַשְׁחִיקִים
ג׳ חס׳ עֲלֵיהֶם וּמַלְעִגִים בָּם׃ אַךְ אֲנָשִׁים מֵאָשֵׁר וּמְנַשֶּׁה כ׳ תפכים
וּמִזְּבֻלוּן נִכְנְעוּ וַיָּבֹאוּ לִירוּשָׁלִָם׃ גַּם בִּיהוּדָה
טו הָיְתָה יַד הָאֱלֹהִים לָתֵת לָהֶם לֵב אֶחָד לַעֲשׂוֹת
ח׳ מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים בִּדְבַר יְהוָה׃ וַיֶּאֱסְפוּ
נ׳׳ יְרוּשָׁלַ͏ִם עַם־רָב לַעֲשׂוֹת אֶת־חַג הַמַּצּוֹת בַּחֹדֶשׁ
ח׳ הַשֵּׁנִי קָהָל לָרֹב מְאֹד׃ וַיָּקֻמוּ וַיָּסִירוּ אֶת־

רדק

וכל נדיב לב עולות • לפי שהעולות לגמרי כולם כזבחי׳ ותודות כי מזבחי׳ והתודה כחלקין לבעלים והעולות היו כולם כליל לחזר בהבערת העולות כל נדיב לב׃ ויחזקום אחיהם הלוים • ויעזרום להפשיט ובזה חזקו אותם וזרזו אותם למהר להתקדש ואף על פי שמקבלת הדם ואילך מצות כהנים מעת הדוחק היה זה ועזרו הלוים את הכהנים להפשיט כי הם התקדשו כמו שאומר כי הלוים ישרי לבב להתקדש מהכהנים׃ על ההכין׳ כמו לתקן הכין׳ ויוצץ • לחזר ממוצץ שלח על כל ישראל ויהודה כי מה שלחו ויעלה יחזקיה על כל ישראל ויהודה לעשות הפסח בעבור שנוצץ עם הפרים והקהל לעשות פסח בחדש השני׳ ואני תמה על מה שאר״ל עבר כיסן בניסן ולא הודו לו שהרי הכתו׳ לומר ויוצץ דבריו וכל הקהל בירושלי׳ הנה הכתו׳ מעיד כי הודו לו׳ גם מה שאומרו עבר כיסן בניסן אין להם רחיה מן הפסוק כי לפשר כי בהדר היתה ההסכמה הזאת לעשות הדר שני במקום ניסן ולעשו׳ פסח בחדש השני שהוא חיוב ויהי׳ הוא ניסן לעשות בו פסח׳ גם מה שאומרו וחלק על מה שבקש רחמים חזקיהו הרי מעורם לפי שרבי׳ מהם חלטו הפסח בטומאה כמו שאומר כי חלטו את הפסח בלא בכתוב ולעשות הפסח בחדש השני לא היה זה כמו פסח שני שהרי בחדש ניסן לא עשו פסח כלל ולא עשו מניסן לחדר כי עברו הטמא מפני הטומאה ומפני העם שלא יוכל להגיע לירושלים כי לא היה עדיין לבבם נכנע אל עבודת האלהים ולא היו רוצים לבוא לירושלים לעשות הפסח לפיכ׳ הוצרכו לעבר השנה ולהאריך הזמן כמו שאומר כי לא עשו בכתוב כלומ׳ רוב ישראל לא עשו על פתרכתיב כי היו עובדי הגלולי׳ ולא היו חוששין לבוא לירושלים לעבודת האלהים כי אע״פי שלחו יחזקיהו הרבי׳ רובם היו מלעיגים בם ולפ שלחו לא התקדשו כלם ולכלו הפסח בטומאה׳ על שהוצרך חזקיהו להתפלל עליהם כמו שכתוב ועכ הוצרכו לעבר השנה וחדש השני נתנו לותו במקום ניסן ועשו בו הפסח ועשו חג המצו שבע׳ ימים׃ כי הכהני׳ לא התקדשו למדי׳ למץ די והלם פתוחה כלם למבר׳ חסוכה פי׳ כי לא התקדשו כל כך כהנים מיהיה די להם להקריב הקרבנות׃ הכהנים

רשי

ויביאו הקהל זבחים ותודו׳ • דבר המותר לבעלי׳ לאכילה׳ וכל נדיב לב עולות • קבלת מהם מי שהקרב לבו הביא עולו׳ ולא כולם לפי מתן לבעלים היתר לאכול בהם׳ והקדשים׳ קלים זבחים ולמי׳ מה שבעלים ניהני׳ בהם׳ רק הכהנים היו למעט׃ כלומר לותן שהקדישו היו עדיין למעט׃ ויחזקו אחיהם הלוים עד כלות המלאכה ועד יתקדשו הכהנים • ולא׳ היאך יתקדשו הלוים ולא יתקדשו הכהנים ומפורש לפי כי הלוים ישרי לבב להתקדש מהכהנים ויעבדו לבם הלוי׳ להתקדש יותר מהכהנים ויהו הכהנים והלוי׳ וכל ירחי העם מתחפצי׳ ומתכוני׳ כל ימי המלכים הרפעים וכעבת חזקיהו שהיה כריח לו היו וכולי׳ מיד להתקדש ולטהר עזה בעבה רחמוכה היה למלכו והיו בחים ומתקדשים על יד כדכתיב בעלון כדיקים רבה תפארת ובקום רפעים יחופם לחדם וכתי׳ בקום רפעי׳ קמת לחדם ובחברם ירבו כדיקים כלומר בקום רפע זו יפתר לחדם ובחברם ירבו כדיקים חזקיהו ומיעתו׃ על ההכין האלהים לעם • לעבודו לעשות רצונו דומה דלמטה כל לבבו הכין לדרום וגו׳ ונם שמחו כי בפיקולו׳ היה הדבר עליהם בעבה רחמוכה למלכו לעבוד לה׳ ובבו מיד׃ וגם הגדות כתוב על הפרים ומנחה וגו׳ כי עדיין לא גלו כי זה היה בעבה רחמוכה למלכו והם לא גלו כי אם בעם למלכו כדכתי׳ במלכי׳ ולבדה בקבה מעם מניס בסנ׳ עם לחזקי׳ היה׳ והיה מכת תעב להומע מלך ישראל כיאמר כתוב תמכה כתוב בסוף הספר׃ כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא בחדש הרחשון בניסן׃ כי הכהנים לא התקדשו למדי׳ לא יכלו לקרב את הבית עד ה׳ בניסן וכן פתרו׳ כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא כלומר אפילו אם לא עכבו טחרת הבית מלא כלו עד ה׳ בניסן לא היו יכולין לעשותו עתה לפי כי הכהני׳ לא התקדשו למדי׳ והעם לא נאספו׳ עדיין כולם לירושלם׃ מבחר מבע ועד דן • זהו תחום עשרת המבטים׃ כי לא לרוב פעמים׳ כי לא לרובי מניס עברו מלא עשותו כהלכתו׃ ויטוב אל המליטה הנמחר׳ לכם מכתב מלכי אשור • אף על פי מלא הגלו עדיין קורין להם פליטה כי היה נחשב בעיניהם כאלו כבר גלו כבר ועוד כי מלכי אשור תפשו הכל בימי יחזקי׳ ומה שהיה בעיניהם כאילו גלו לפי כי עם מניס היו ישראל למלך אשור עבדים כומלי׳ מנחה והיה מושל בהם ומוליכן בגולה ושומה בהם כרצונו וזה היה בתוך חזקיה עם מניס וכבר גלו כמה פעמים בימי מלכי ישראל ויחזו והם יודעים מיד כשימרדו ישר׳ מלך אשור יוליכם בגולה ולהם קורין פליטת אשור לפי שלא תמלו בהם ולא בכל ארץ יהודה׃ וז תהיו כאבותיכם וכאחיכם • פתרון ואת׳ עדיין בוטחי׳ לחו מיעלה מלך אשור ז תהיו כאבותיכ׳ כל דור ודור מהיו לפניכם מה תירע להם כמעזבו את יי׳ ויעלו בו מעל׃ ויתנם למתה כאשר תתם רואים • ואתה ז תקטו ערפכם • לחיכם ובניכם יהו לרחמים לפני שוביהם ולשוב לארץ הזאת • לפי׳ חזקיה קבת שגלו כבר פהיו כלחמים עם ישראל ויכלו להם ומוליכן להם את בניהם ואם תמהו אין יתנם לרחמים לפני שוביהם לשובם לארץ הזאת כי חנון ורחום יי׳ אלהיכם׃

חל וים והכוהנים ד׳ וסמיכי בקריאה וסים׳ גם ברית׳ תופר׳ וגם בירושלם העמיד׳ ויעמד הלוים בכלי דוד׳ ויעשו בני ישראל הנמצאים בירושלם את חג המצות דוזקיה׳
דלה׳ שבעת הימים ח׳ דסמיכי בקריאה וסים׳ מצות יאכל את שבעת הימים׳ והיה אור הלבנה כאור החמה׳ ותבך עליו שבעת הימים׳ ושבעת ימי החג יעשה עלה לי׳׳
כשביעי בחמשה עשר יום לחרש׳ וידבר יחזקיהו על לב כל הלוים׳ ויהי לשבעת הימים ומי המבול׳ ואחיהם בחצריהם׳ תרין כנהון לשבעת ואינון תרין בתראי׳ ולמעני׳

המזבחות אשר בירושלם ואת כל־המקטרות
טו הסירו וישליכו לנחל קדרון׃ וישחטו הפסח
בארבעה עשר לחדש השני והכהנים והלוים ח׳
נבלמו ויתקדשו ויביאו עלות בית יהוה׃ ויעמדו ל׳ ל׳
על־עמדם כמשפטם כתורת משה איש האלהים ס׳ ו׳
הכהנים זרקים את־הדם מיד הלוים׃ כי־רבת
בקהל אשר לא התקדשו והלוים על־שחיטת ר׳ נ׳ ב׳ וכ׳ וכו׳
הפסחים לכל לא טהור להקדיש ליהוה׃ כי
מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבלון נ׳
לא התטהרו כי־אכלו את־הפסח בלא כתוב כי ו׳ וכ׳ וכ׳ ד׳ ימים
התפלל יחזקיהו עליהם לאמר יהוה הטוב יכפר
בער׃ כל־לבבו הכין לדרש האלהים יהוה אלהי
אבותיו ולא כטהרת הקדש׃ ג׳ תל׳ ל׳
וישמע יהוה אל־יחזקיהו וירפא את־העם׃ ויעשו ל׳ ב׳ ת׳ תכונת׳ך
בני־ישראל הנמצאים בירושלם את־חג המצות
שבעת ימים בשמחה גדולה והללים ליהוה ר׳
יום ביום הלוים והכהנים בכלי עז ליהוה׃
וידבר יחזקיהו על־לב כל־הלוים המשכילים כ׳ מ׳ ל׳
שכל־טוב ליהוה ויאכלו את־המועד שבעת החמים ח׳
מזבחים זבחי שלמים ומתודים ליהוה אלהי
אבותיהם׃ ויועצו כל־הקהל לעשות שבעת ימים
אחרים ויעשו שבעת ימים שמחה׃ כי חזקיהו ח׳ בכי׳
מלך־יהודה הרים לקהל אלף פרים ושבעת אלפים

צאן והשרים הרימו לקהל פרים אלף וצאן עשרת כ״ה
אלפים ויתקדשו כהנים לרב׃ וישמחו כל־קהל ח׳׳ ח׳
יהודה והכהנים והלוים וכל־הקהל הבאים נ׳
מישראל והגרים הבאים מארץ ישראל והיושבים
ביהודה׃ ותהי שמחה גדולה בירושלם כי מימי ג׳
שלמה בן־דויד מלך ישראל לא־כזאת בירושלם׃
ויקמו הכהנים הלוים ויברכו את־
העם ושמע בקולם ותבוא תפלתם למעון קדשו לא
לשמים׃ וכל־זאת יצאו כל־ ה׳
ישראל הנמצאים לערי יהודה וישברו המצבות נ׳
ויגדעו האשרים וינתצו את־הבמות ואת־המזבחות
מכל־יהודה ובנימן ובאפרים ומנשה עד־לכלה ל׳ ו׳
וישובו כל־בני ישראל איש לאחזתו לעריהם׃
ויעמד יחזקיהו את־מחלקות הכהנים כ״ה ח׳׳ ח׳
והלוים על־מחלקתם איש כפי עבדתו לכהנים כ׳׳ ב׳׳ ב׳
והלוים לעלה ולשלמים לשרת ולהדות ולהלל נ׳
בשערי מחנות יהוה׃ ל׳ ל׳
ומנת המלך מן־רכושו לעלות לבקר ו כ״ו מ׳ ל׳
והעלות לשבתות ולחדשים ולמועדים ג׳ ח׳
כדתוב בתורת יהוה׃ ויאמר לעם
ליושבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלוים ל׳ ו׳ ח׳
למען יחזקו בתורת יהוה׃ וכפרץ הדבר כ״ט
הרבו בני־ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש ל׳ ח׳

ג׳ ח׳ כלים׳ בקריאה וסים׳ צום הדביעי יהיה לבית יהודה לששון׳ וכל העלות עולות׳ ומנת המלך מן רכושו׳ בחדש ו׳ ר״ם וסים׳ נמסר בסדר וישמע יתרו׳

רשי

המקטרות׳ מקום מהיו בו כהנים ולוים׃ והכהנים נכלמו׳ מעכבו להתקדש
לפיכך עכבו כל כך מלבוא עד עתה כי לעיכלו להתיר בדבר הזה קודם לכן
ולפי מהזכיתן לחז מכתן כך היו תומרי לפשר תתומל עבד לחז עלן ובכו יחזקיהו
לילתר בפנים רחמנים מיד בחדם הרחמן ויאמר לכהנים ולוים לעבוד לן לחר
לברו ויטהרך לכו ולכך כתעכלו ובתרפלו מלבוא וגם מלר יהודים מלכיהו הזכיר
לחז וכתחקרו והביאו בדבר מהכל היה לפם פמים בחו ויתקדמו כולפי הכהני׳
זורקים׳ כי מקבלה ולילך מבות כתוכם׃ ולל תקתה למם לן מחטו בעלים
עכמם לפי מכתוב בתמיך כי רבת בקהל לפר לן התקדמו והלוים היו על
מחיטת פמחיהם לכל לן טהור מהיה לוי במקומו להקדים לוי׃ כי לבלו את
המפח בלא כתוב׳ מלה כהלכה מלבלוהו בטומלה׃ כי התפלל יחזקיהו עליהם׳
לאמר ונומר׳ כל לבבו הכין כך מפורש בברייתל דרבי לליעזר בנו מל רבי יוסי
הגלילי המתחלת בכל מקום מלתה תוכל לתר מל רבי לליעזר בנו מל רבי יוסי
הגלילי בלחוד עמה לחזק כלפרכמת מכאמר להקריב לתבוכה מעלמים
ומתים מדות החגדה כדרכת זה לחר מתם כחלק הקדר כגון זה ו׳׳ הטוב יכפר
בעד כל לבבו הכין לדרום ה לוים לעמות פמתו להקריב קרבנו לפי פנים מלת עמו
בטהרת הקדש כי לן הטהרו ויהודים כולם נטהרו לפי מהיו קרובים לירושלם
והיו יכולי׳ לטהר ולהתקדש ולבוא לירושלם לכל רבת מלפרים ומבמה יפסחו
וזכלתן לתן להם כל כך פמת בדבר לפי מהיה להם הדבר רחוק מפי תגרות לן
היה להם להתתין ולחחר מלבוא עד מיתקדמו לפיכך בלו ולל נטהרו ולפי מלת
היה פמיעתם לפיכך תפסר בעדם וכן יעשו׳ מדבר פיה וגו׳ הוא כחלק הקידור׃
והכהני׳ בכלי עז׳ בתכונת׳ המשכילים מכל טוב ליי׳ לפניין מירה נופל לומר
לפון זכל כתו מכתתר ויפל חגורל מזרחה למלמיהו וזכריהו בנו יועץ בפכל וגו׳
ודבר חזקיהו על לבם תכחומים ודברים טובים לחזקם ולעזור להם בדבר מיחזקו לף הם בפיר מכל טוב ליי׳ ; ומתודים ליי׳ ; על זבח תודה ומודים ליי׳ על הנס מעמם
להם מזבח תודה על נס הוא נח׃ מבעת ימים לחרים ׳ כמו מיספרם ויעמו מבעת ימים מתחה׃ הרים לקהל׳ מכלכו ומבקרו לקהל ללף פרים וגו׳ והיו חוכלי׳ ביחד
תלך ופרים והעם מתחים ׳ כי מימי שלמה בן דוד מלך יפרחל לל היתה כזחת בירושלם׳ מתת עם רב יותר היו בלין לרגל לירושלם לחרי שלמה לבל מתחה גדולה
לל היתה בירושלם כזחת מימות שלמה כי ביותר מתחה על מה מקם היו כל רגל ורגל מקובצים בירושלם לפי שלל היה להם חרום לין להם מתחה לבל עתה מבל ימי
יחזקיהו הרשעים לל עלו לרגל לירושלם ועתה הורעו לעלות לירושלם מתחו גדולה ולפי שהיה כמה בני׳ שלל עלו לירושלם עד עתה הוקטן בעיניהם ז׳
ימי׳ רחב התפות ושוקיו עוד ז׳ ימי׳ כדי לשמות בהם ומתחו מתחה גדולה ׳ ויברכו את העם ׳ לם תרכה לות׳ בירכם בזה שבקש לשוב מלרץ מגוריהם ויפתע ה׳ בקולם
ויעלים תו׳ רבר לחרי ויפתע בקולם וכן מתם למעלה ויפתע ה׳ לל יחזקיהו ורפל את העם ׳ לין כפי עבודתו׳ הכהנים לשרת והלוים להיות תפוררים ושוערים וכל
לין ולים על עבודתו הכשוה ׳ ומנת המלך מן רכושו לעלות וגו׳ ׳ לפר כתן לעמו׳ לותם ובו׳ לתעך יחזקיו בתורת ה׳ ׳ יותר ברכון ופור בעור
מיחה להם פרנסת׳ מזומן׳ יוכלו לעסוק בתורת ה׳ ׳ לפי פלה כתכה התורה לל לחוכלי המן ופכיי׳ להם חוכלי תרומ׳ ׳ וכפרץ הדבר׳ מפי המלך לתת מנת לכהנ׳
והלוים ׳ הרבו בני יפר׳ רחמי׳ דגן תירוש ויצהר ודבש דבם תמרי׳ ׳ וכל

רדק

הכהני׳ זורקי׳ לת הדם מיד הלוי׳ כי מקבלה ולילך מבות כהונה׃ כלומר הרבה היו בקהל מלל התקדמו לכל לן
טהור ׳ פי׳ בעבור כל לים מיספרל מלל לים טהור הלוים מוכנים על מחיטת
פסחיהם כי לעם מהרבה מהם לכלו לת הפסח בטומלה לל היו יכולין לעמות
דבר לחר ומוכרחים היו כי לן היה להם פנלי ליטהר לבל ליכנם לעזרה טמאי׳
זה לן היותר להם כי היו יכולין לעמות ע׳ הלוי׳ כי לכלו הפסח בלל הכתוב׳ מל
בלל מספטו כי טמא מלכל קדש הוא בכרת מכ׳ כל לים לפר יקרב מכל זרעכם
וכו׳ וטומלתו עליו ונכרתה ׳ ופי׳ רז׳ל קריבה זו לכילה כי בכניעה לבד היכו חייב
כרת ׳ חלל פי׳ כי יקריב לחכול ופסח קדשים קלים היה ׃ יכפר בעד ׳ דבק עם
ריחם הפסוק החחר כל לבבו הכין ׳ והחכ׳ לברהם בן עזרל ז׳׳ל לתר כי חוכל
דבק כי כל לבבו הכין הוה לתר על חזקיהו ׳ ופי׳ יכפר בעד זו מלכלו לת הפסח
בטומלה ולל בטהרת הקדש פי׳ לף על פי מלכלו מלל בטהרת הקדם התפלל
חזקיהו מיכפר העם להם כיון מהכינו לבבם לדרום לאלהים ׃ וירפל לת העם׳
מכלה להם עונם ׳ וכן בענין הכליה רפלה נפשי כי חטלתי לך ׃ בכלי עז ׳ על
דרך מכרכ׳ בכל עז ׃ ויאכלו לת חמוע׳ פי׳ זבחי החוע׳ ׃ הרי לקהל׳ פי׳ הפרים
בעבורם ונתנם להם פיעמו להם עולי׳ ומלמי׳ ׃ ויעמע בקולם ׳ ניתרכ׳ להם וכן
למעמ חוץ יעמעו לי ׃ וכפרץ הדבר ׳ מהתחילו להבי׳ התרומו׳ והמעשרו׳ ׳ ורזל
פי׳ כי לפיכ׳ לתר וכפרץ מפרכו בהבלת המעשרו׳ והביחו לף מפירות חוץ וירך
מחיכם חייבים תן התור׃ ריחמית דגן ׳ בכורי׳ חו תרומה גדולה מהיה ריחמית
ודבם הוה התתרי׳ כי מהרבם לל יביחו בכורי׳ ולל תרומה ׳ וכן פי׳ רז׳ל לרץ זית
מתן ודבם ׳ הוה התתרי׳ כי מלות הבבע מינין הנזכרי׳ בפסוק מביחו בכורי׳ ׳
וכל

דברי הימים ב לב

זאת עמו ז׳ בקריאה וסימ׳ ויאסר את רכבו ואת עמו ׳ ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו . או עלה יחורם ׳ ויאסר ב יהושע אל תירא ואל תחת ׳ ואת מלך מעכה ואת עמו דלוח ויראו את הערמות ויברכו ׳ ויבאו יחזקיהו ׳ ויאסר ללוים המבינים ׳ ומניתין נ׳ ב׳ מל וא׳ חס׳ וסים׳ לאביה זכרי ׳ והכהנים אליקים מעשיה ׳ ועל ידו עדן ומניתן וישוע ׳ בתרא חס׳ וד בתרא ׳ ובניהם ובנתיהם ג׳ דסמי׳ וסים׳ ויבאו דוד ואנשיו ׳ והעם אשר נבאים ׳ ולהתיחש בכל שפם ׳ וחאמת ג׳ בקריאה וסים׳ ויעש כזאת יחזקיהו ׳ והשלום בתרא חס׳ וד בתרא ׳ ובניהם ובנתיהם ג׳ דסמי׳ וסים׳ ויבאו דוד ואנשיו ׳ והעם אשר נבאים ׳ ולהתיחש בכל שפם ׳ וחאמת ג׳ בקריאה וסים׳ ויעש כזאת יחזקיהו ׳ והשלום

וְכֹל תְּבוּאַת שָׂדֶה וּמַעְשַׂר הַבָּקָל לָרֹב הֵבִיאוּ׃ וּבְנֵי 5
יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה גַּם־הֵם ׳ת׳ל
מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן וּמַעְשַׂר קָדָשִׁים הַמְקֻדָּשִׁים לַיהוָה ד׳
אֱלֹהֵיהֶם הֵבִיאוּ וַיִּתְּנוּ עֲרֵמוֹת עֲרֵמוֹת׃
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשִׁי הֵחֵלּוּ הָעֲרֵמוֹת לְיִסּוֹד ז׳ לֵית׳ 5
וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי כִּלּוּ׃ וַיָּבֹאוּ יְחִזְקִיָּהוּ ׳
וְהַשָּׂרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הָעֲרֵמוֹת וַיְבָרְכוּ אֶת־יְהוָה וְאֶת־ ׳
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּדְרֹשׁ יְחִזְקִיָּהוּ עַל־ ד׳
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם עַל־הָעֲרֵמוֹת׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲזַרְיָה ׳
הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ לְבֵית צָדוֹק וַיֹּאמֶר מֵרָחֵל הַתְּרוּמָה ב׳ ב׳
לָבִיא בֵּית־יְהוָה אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהוֹתֵר עַד־לָרֹב כִּי ג׳ ב׳ מ׳
יְהוָה בֵּרַךְ אֶת־עַמּוֹ וְהַמּוֹתָר אֶת־הֶהָמוֹן הַזֶּה׃
וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ לְהָכִין לְשָׁכוֹת
בְּבֵית יְהוָה וַיָּכִינוּ׃ וַיָּבִיאוּ אֶת־הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר
וְהַקֳּדָשִׁים בֶּאֱמוּנָה וַעֲלֵיהֶם נָגִיד כָּנַנְיָהוּ הַלֵּוִי יחיד׳
וְשִׁמְעִי אָחִיהוּ מִשְׁנֶה׃ וִיחִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ וְנַחַת ד׳
וַעֲשָׂהאֵל וִירִימוֹת וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיאֵל וְיִסְמַכְיָהוּ וּמַחַת 5
וּבְנָיָהוּ פְּקִידִים מִיַּד כָּנַנְיָהוּ וְשִׁמְעִי אָחִיו בְּמִפְקָד ר׳ ב׳ מ׳ יחי׳
יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַעֲזַרְיָהוּ נְגִיד בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ וְקוֹרֵא מ״ח
בֶן־יִמְנָה הַלֵּוִי הַשּׁוֹעֵר לַמִּזְרָחָה עַל נִדְבוֹת הָאֱלֹהִים ב׳ מ׳ נדבות
לָתֵת תְּרוּמַת יְהוָה וְקָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים׃ וְעַל־יָדוֹ עֵדֶן ט״ו
וּמִנְיָמִן וְיֵשׁוּעַ וּשְׁמַעְיָהוּ אֲמַרְיָהוּ וּשְׁכַנְיָהוּ בְּעָרֵי ג׳
הַכֹּהֲנִים בֶּאֱמוּנָה לָתֵת לַאֲחֵיהֶם בְּמַחְלְקוֹת כַּגָּדוֹל 5
כַּקָּטֹן׃ מִלְבַּד הִתְיַחְשָׂם לִזְכָרִים מִבֶּן שָׁלוֹשׁ שָׁנִים 5
וּלְמַעְלָה לְכָל־הַבָּא לְבֵית־יְהוָה לִדְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ ג׳ בס׳ ג׳
לַעֲבֹדָתָם בְּמִשְׁמְרוֹתָם בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃ וְאֶת ב׳ א׳ חס׳ ו׳
מל׳ 5

הִתְיַחֵשׂ הַכֹּהֲנִים לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם וְהַלְוִיִּם מִבֶּן 5
עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלְמַעְלָה בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם ב
בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃ וְלְהִתְיַחֵשׂ בְּכָל־טַפָּם נְשֵׁיהֶם 5׳ 5
וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְכָל־קָהָל כִּי בֶאֱמוּנָתָם יִתְקַדְּשׁוּ ג׳
קֹדֶשׁ׃ וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים בִּשְׂדֵי מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם ו׳ כתי׳ ר׳
בְּכָל־עִיר וְעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת לָתֵת 5
מָנוֹת לְכָל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים וּלְכָל־הִתְיַחֵשׂ בַּלְוִיִּם׃ ד׳
וַיַּעַשׂ כְּזֹאת יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־יְהוּדָה וַיַּעַשׂ הַטּוֹב כ
וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃ וּבְכָל־מַעֲשֶׂה ג׳ ׳
אֲשֶׁר־הֵחֵל בַּעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה 5
וּבַמִּצְוָה לִדְרֹשׁ לֵאלֹהָיו בְּכָל־לְבָבוֹ עָשָׂה ו ז׳ חס׳
וְהִצְלִיחַ׃ בכתיב

אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה בָּא נ׳
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִּיהוּדָה וַיִּחַן עַל־הֶעָרִים
הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לְבָקְעָם אֲלֵיהֶם׃ וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־ ל ויאר בקעם
בָא סַנְחֵרִיב וּפָנָיו לַמִּלְחָמָה עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ נ׳
וַיִּוָּעַץ עִם־שָׂרָיו וְגִבֹּרָיו לְסָתֹם אֶת־מֵימֵי הָעֲיָנוֹת ל וחס׳ ויאר
אֲשֶׁר מִחוּץ לָעִיר וַיַּעְזְרוּהוּ׃ וַיִּקָּבְצוּ עַם־רָב נכוריו׳ ל מל
וַיִּסְתְּמוּ אֶת־כָּל־הַמַּעְיָנוֹת וְאֶת־הַנַּחַל הַשֹּׁטֵף ל׳ ל מל
בְּתוֹךְ הָאָרֶץ לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ ג׳ מל
מַיִם רַבִּים׃ וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת־כָּל־הַחוֹמָה הַפְּרוּעָה ח
וַיַּעַל עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה הַחוֹמָה אַחֶרֶת ׳
וַיְחַזֵּק אֶת־הַמִּלּוֹא עִיר דָּוִיד וַיַּעַשׂ שְׁלָחִים לָרֹב ו׳
וּמָגִנִּים׃ וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל־הָעָם וַיִּקְבְּצֵם ז׳ בס׳ על ל מל
אֵלָיו אֶל־רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל־לִבָּם לֵאמֹר ׳ עלי׳ ה
חִזְקוּ וֶאֱמָצוּ אַל־תִּרְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ נ׳
אהבו ׳ אחרי הדברים והאמת האלח ׳ מעשה ׳ פתחין בקריאה וסימ׳ ויקח משה ואלעזר הכהן ׳ והיה תחת בשם מק יהיה דישעיה ׳ ולא יהיה למצרים מעשה דישעיה ׳ הפכתם אם כחמר היוצר דישעיה ׳ לחסיר ארם מעשה ׳ את כל זה ראיתי ונתון ׳ כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך ׳ כי את כל מעשה אלחים יבא במשפט ׳ ובכל מעשה אשר החל ׳ ויקברוהו בקברותיו דאסא דסיפרא ׳

רדק

וכל תבואת שדה ׳ פירו׳ שאר התולדות בפרק תלת׳ ורמון סגד מהם תביתי׳ בכורי׳ ומעשר קדשים המוקדשים לה׳ ׳ לפיכך מהקדישן הביאו מהם מעט מעט לפני׳ מהם פטוריס מן המעשרות : החלו הערמות ליסוד ׳ יסוד הערמות הוא תכליתם ׳ ליסוד מקור והדגם ללך בורך כי ה׳ יסוד כתובה חלך בה לפחר המלה : לביא בית ה׳ ׳ כמו להביא ׳ חכול ושבוע ׳ פי׳ מיגבלו הכהנים והלוים מהתרומה ומהמעשרות ׳ והכותר את ההמון הזה ׳ פי׳ והכותר יהיה להמון הכהני׳ והלוי׳ הזה מיפמרו חות׳ להם ויחלקו חות׳ להם כקטן כגדול דבר יום ביומו ואת ׳המון בעבו׳ מהקבלו שם מכל המקומות הכהנים והלוי׳ : במפקד חזקיהו ׳ במכותו : מלבד התיחשם לזכרים מבן שלש שנים ומעלה ׳ כי הזכרים פחותי׳ מבני שלש אין ראוים להביא לבית ה׳ והנקבו׳ לא היו בחו׳ל כך ולא כך ׳ לו אמר בן שלש שנים לפי שפחות מבן שלש אין לו דעת לשמור מה מביאין ואין כותבין בדיו׳ תרומות׳ שמא יטמאנה כמהנהגו לטפח בפרסים המתים לבל תבן ג׳ בני׳ ומעלה יודע לשמו׳ ירין אחר שלמדין אותו ומרגילין אותו ׳ ופירוש התיחשם מיבואו החבות עם הבניס׳ ופי׳ מלבר כי היו נותנין להם בערי הכהני׳ כמו שאתי׳ מלבר מה שהיו נותני׳ להם בבואם בית ה׳ ׳ והלוי׳ מבן כ׳ ומעלה ׳ יבא לבבו׳ בכח לעבוד׳ להל מועד הזמיכ׳ קורס זמנם כדי שיהיו רגילים ולמדי׳ עבודת ה׳ כי כבר שכחו הכל בבטל העבוד׳ מבית ה׳ בימי המלכים הרעים : לכל זכר בכהנים ׳ מנות הריחים לאכול לזכרי כהונה ׳ וכל התיחש בלוים ׳ לנשיהם ולבניהם : אחרי הדברים והאמת הללה ׳ חזקיהו ויהודה לבוא לעבודת שהי אחת בה עליהם מבחרי ׳ כי תעפי מחזקיהו היה לבו שלם ביהוד׳ הו דבריס רעים ולא היה לבב׳ כלם שלם עם ה׳ כמו שאתי׳ יפעיה הנביא בהרבה תוכחות שאתר עליהם : ויאמר לבקעם הלזו ׳ כן עשה כמו שאתר במלכים ויתפשם ׳ וכמוהו לפקד את בת יעקב להרגו בפרעה והרומים להם ׳ ואת הנחל השוטף ׳ הוא גיחון והיה אז מלא ושוטף ומקומו אותו : שלח לרב ׳ חרב והוא כלל לכלי זיין : וכן ואיש שלחו בידו : ויכנס

וגו׳ ויאמר לבקעם ׳ כמו לבוקעם ׳ כמו על מכרס בבקע כמו מוכרס ומיך ליה על בקעם הרות הגלפר ופתרו׳ ורונת׳ ובקיעכה ובקע עבי העולם : ויחזק את המלוא ׳ רונת׳ ובן את הלוח : ויעש שלח לרוב ׳ כלי זיין רונת׳ חים שלחו המים : על

רשי

וכל תבואת שדה ׳ וכל שלו שלא מתבואת שדה הם שלא כך מפורש במסכת נדרים בפרק הנודר מן הירק הנודר מן הירק מותר בדלועי׳ מתיב רב יוסף ובפרוץ הרבר הרבו בני ישראל וגו׳ לו אמרת דגן כל מילי דמיגן מסמע אחי ובפרץ וגו׳ אמר אביי לאתויי פירות האילן וירק עד אמר רבא תבואה שדה ותבואת שדה לחוד ׳ ומעשר קדשים המקדשים לו׳ ׳ המעשר מן המעשר שהלוי׳ נותני׳ לכהני׳ ויתכו ערמות ערמות ׳ הוי׳ין בלשון משכנא דעבד ערימת חטים : החלו הערמות ליסוד ׳ כל תחילת דבר נקרא יסוד כמו יסוד הבית שהוא ראשו לבנין ודומה לו בעזר׳ הוא יסוד המעלה וגו׳ : ויברכו את יי׳ . פנת׳ בלב ישראל להפרי׳ תרומותיה׳ ומעשרותיה׳ : וידרש יחזקיהו ׳ לפי שראה חזקיהו הערימו׳ גדולו׳ ת׳ כלבו שמא לא לקחו הכהני׳ והלוים מהם ולא נגעו בהם שאם נגעו בהם חיך נתרבו כל כך ותמה ודרש מהם על דבר הערימות על מה זה : ויאמר אליו עזריהו ׳ הוא היה בימי עוזיהו : מהחל התרום׳ לבי׳ ׳ אכלנו ושבענו ועדיין יש הרבה ערוי׳ אין אכול ומבוע והותר ׳ ומה שאתה מתמה על שאכלנו ר׳ אחדי ואשבח ערמותיה׳ כל כך גדולו׳ זה הדבר כי ברך יי׳ את עמו ונתן להם תבואות הרבה לפיכך הרבו התרומות והמעשרות שלנו : והכותר ׳ את ההמון הזה : את הכהנים ׳ אשר אתם רוא׳ ערמות ערמות : להכין לשכו׳ בבי׳ ׳ לשון בהם התרומו׳ : ואת התיחש הכהנים לבית אבותיהם והלוים ׳ עם ייחוס טפם נשיהם ובניהם ובנותיהם לכל אותם קהל היו מקפידין מזכותיה׳ מהתרומות ומעשרות הקדש והתרומות והמעשרו׳ כל הלוי שאתרנו לאותן העומדים לפרת בעזרה וגם לבני אהרן הכהנים שלא הגיעה תמרותם לפרת והם בפרה מגרש עריהם בכל עיר ועיר : לכאשר נקבו בשמות ׳ למעלה כשניהו וחזיאל היו ממונים עליהם לקבל המנות התרומות והמעשרות מאת יפר׳ לתת המנות לכל זכר בכהנים ולוים : לכל זכר בכהנים ׳ וגם לכל נשיהם ובנותיהם ובניהם ומה שאתר כאן לכל זכר מעוט רבותא מאילו לזכרי קטני׳ היו מקפידין כדלעיל לזכרי׳ מבן שלש ומעלה וכל מבן שהיו מקפידין לנשיהם ולבניהם ולבנותיה׳ : אחרי הדברים והאמת הזאת

במצור ל׳ וכל במצור ובמצוק דכו׳ וחוא חד מן ששה מן כג דכל חד וחד ל׳ דכו׳ ופל מלה אחרי מן ל״ש דכו׳ ופי׳ אמנם ויאמר י״ ל אברהם למה זח וכל האמנם דכו׳ ׳ במצור
כח אמר סנחריב דדברי הימים וכל ובמצוק דכו׳ ׳ במצלות ישוב ירחמנו יכבוש עונות׳נו וכל מצוולות דכו׳ ׳ במלחמה ועמד על כנו מעביר וכל ובמלחמה דכו׳ ׳ דכרו
ויראו אחינו כי אתו אהב אביחם וכל כדברו דכו׳ ׳ הלל כי הלל רשע על תאות נפשו וכל שום אנש דכו׳ ׳ הקריב ויאמרו האנשים ההמה אלין ׳ וכל להקריב דכו׳ ׳

אַשּׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָּל־הֲמוֹן אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי־עִמָּנוּ רַב ל׳
מֵעִמּוֹ׃ עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ל׳ ב׳ ל׳
לְעָזְרֵנוּ וּלְהִלָּחֶם מִלְחֲמֹתֵנוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם עַל־ ד׳כתיב
דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ ח׳ ל׳ ויחר אל
אַחַר זֶה שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עֲבָדָיו לכים
יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ עַל־ ל׳ ויחר אל
יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר ב יחזקיהו
בִּירוּשָׁלַ͏ִם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר ב׳כנרן ל׳וכל
עַל־מָה אַתֶּם בֹּטְחִים וְיֹשְׁבִים בְּמָצוֹר בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ ובחכיון דכו׳
הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת אֶתְכֶם לָמוּת בָּרָעָב ד׳ כ׳
וּבַצָּמָא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ
אַשּׁוּר׃ הֲלֹא הוּא יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־ ח׳
מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לֵאמֹר לִפְנֵי כ׳
מִזְבֵּחַ אֶחָד תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תְּקַטְּרוּ׃ הֲלֹא תֵדְעוּ ז׳ מ׳ כ׳
מָה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתָי לְכָל עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֵיָכֹל חד חם׳
יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת לְהַצִּיל אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי׃ ז׳ מ׳
מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי ח׳ מ׳
אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי כִּי יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם כ׳ כתיב כן
לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי׃ וְעַתָּה אַל־יַשִּׁא אֶתְכֶם ח׳ כ׳ ל׳ ל״ו
חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסֵּית אֶתְכֶם כָּזֹאת וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־ ל׳ כתיב כל כל
לֹא יוּכַל כָּל־אֱלוֹהַּ כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל עַמּוֹ ויחל כיוחנן
מִיָּדִי וּמִיַּד אֲבוֹתָי אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יַצִּילוּ אֶתְכֶם ח׳ ל״ו
מִיָּדִי׃ וְעוֹד דִּבְּרוּ עַבְדָּיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים וְעַל ל׳ ל׳
יְחִזְקִיָּהוּ עַבְדּוֹ׃ וְסֵפֶר כָּתַב לְחָרֵף לַיהוָה אֱלֹהֵי ג׳ ל׳ כל
יִשְׂרָאֵל וְלֵאמֹר עָלָיו לֵאמֹר כֵּאלֹהֵי גוֹיֵי הָאֲרָצוֹת תורי דכו׳
אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי
יְחִזְקִיָּהוּ עַמּוֹ מִיָּדִי׃ וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל יְהוּדִית

עַל־עַם יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לְיִרְאָם וְלִבְהֲלָם ל׳ ל׳
לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃ וַיְדַבְּרוּ אֶל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם ב׳
כְּעַל אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם׃
וַיִּתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְיֶשַׁעְיָהוּ כ
בֶּן־אָמוֹץ הַנָּבִיא עַל־זֹאת וַיִּזְעֲקוּ הַשָּׁמָיִם׃
וַיִּשְׁלַח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־גִּבּוֹר חַיִל וְנָגִיד ל׳ ל׳ ל״ו
וְשַׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת פָּנִים לְאַרְצוֹ ויחזקיהו
וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיֹּצְאֵי מֵעָיו שָׁם הִפִּלֻהוּ בֶּחָרֶב ת׳
׃ וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם ס׳
מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וּמִיַּד כֹּל וַיְנַהֲלֵם מִסָּבִיב כ׳
׃ וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה לַיהוָה לִירוּשָׁלַ͏ִם וּמִגְדָּנוֹת ו׳ כ׳ ל׳
לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּנַּשָּׂא לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם ב׳כתיב ל
מֵאַחֲרֵי־כֵן׃ בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה יְחִזְקִיָּהוּ ב׳
עַד־לָמוּת וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת כ׳ סלם פכיס
נָתַן לוֹ׃ וְלֹא־כִגְמוֹל עָלָיו הֵשִׁיב יְחִזְקִיָּהוּ כִּי גָבַהּ ג׳ חד חל כ ח
לִבּוֹ וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיִּכָּנַע
יְחִזְקִיָּהוּ בְּגַבֹּהַ לִבּוֹ הוּא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא־בָא ל׳ ח׳ ל
עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ׃ וַיְהִי לִיחִזְקִיָּהוּ ב׳ וכפי׳
עֹשֶׁר וְכָבוֹד הַרְבֵּה מְאֹד וְאֹצָרוֹת עָשָׂה־לוֹ לְכֶסֶף ה
וְלִזָּהָב וּלְאֶבֶן יְקָרָה וְלִבְשָׂמִים וְלִמָּגִנִּים וְ ה
וְלִכְלֵי חֶמְדָּה׃ וּמִסְכְּנוֹת לִרְתֻבוֹאֹת ה
דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר וְאֻרוֹת לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה ה
וַעֲדָרִים לָאוֹרוֹת׃ וְעָרִים עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה־צֹאן ל׳ ג׳
וּבָקָר לָרֹב כִּי נָתַן־לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ רַב מְאֹד׃
וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ סָתַם אֶת־מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן הָעֶלְיוֹן ל׳ ל״ב ל
וַיְיַשְּׁרֵם לְמַטָּה־מַעֲרָבָה לְעִיר דָּוִיד וַיַּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ ל׳ ל׳ ר׳
בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ׃ וְכֵן בְּמַלְאֲכֵי שָׂרֵי בָבֶל הַמְשַׁלְּחִים

הוסיף ולא הוסיף עוד מלך מצרים ׳ וכל להוסיף דכו׳ ׳ ורע שבור זרוע רשע ורע רשעו וכל טוב ורע דכו׳ ׳ ויגל השארית מן החרב וכל ויגל את דכו׳ ׳ ותיל
כבד וישלח שבעה סוסים וכל ובחיל כבד דכו׳ ׳ זכר קמץ כי דורש דמים אתם זכר וכל לשון זכר דכו׳ ׳ חבלי ויפלו חבלי מנשה וכל בחבלי דכו׳ ׳ יגח גם אור
רשעים ידעך וכל יגיה דכו׳ ׳ למס מן שניחם אשר בותרו דלה וכל למס עבד דכו׳ ׳ מלכי גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וכל למלכי דכו׳ ׳ מצוא על זאת יתפלל כל
חסיד אליך לעת מצוא וכל במצוא דכו׳ ׳ ענות ומערת וכית עמות וכל לשון עניה דכו׳ ׳ עניח ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם וכל מעמיה דכו׳ ׳ עזח צוך
אלהים עזך עזה וכל שום בר נש דכו׳ ׳ רצפה רגש ויעף אלי אחד מן חשרפים וכל שום אתתא דכו׳ ׳ לעיר ד׳ חשפין בקריאה וסי׳ ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד
ברזל ׳ ויעמד שפטים בארץ ׳ וישרם למטה מערבה לעיר ׳ בטח חומה ח׳ צונה ׳

רשי

על מה אתם בוטחים ׳ למי שכתוב במלכים ביד׳ אלהי ישראל בטח וגם כתוב למס
יומרד במלך אשור לכן אתה אומר על מה אתם בוטחים שמרדתם בי ׳ ויושבי בירושלם ׳ כשכתוב
במלכים ׳ כשכתוב למו׳ ברעב ובצמא ׳ הלא הוא יחזקיהו ׳ הבוטח באלהיו הלא
הוא עצמו ואפי׳ אם היה יכול לעזור לו לא היה עוזרו כי חטא לו שהסיר
במותיו ואת מזבחותיו ויאמר ליהודה ולירושלם לפני מזבח אחד תשתחוו ולא
מוטב שתשתחוה יהודה לפני מזבח אחד וירושלם לפני אחד לן שניים ויותר ומה
מועיל אחד לעם רב כזה אפילו שכל אותן במות שהסיר כרלעיל ויגרע את
החפרים וגו׳ שהיו בכוים לעם אלהי ישראל ׃ החריבו חבותי ׳ פול תלך תמור
ותגלת פלאסר ׃ וספרים כתב לחרף לי׳ אלהי ׳ ובמלכים ובישעיה כתיב ויקח
חזקיה את הספרים מיד המלאכי׳ ויקראם ויעל בית יי ויפרשהו חזקיה לפני יי ׃
בקול גדול יהודית ׳ לירא׳ם ולבהלם ׳ כלי׳ם שהם הענין ובמלכי׳ מפורש היטב מה
אמר להם ומה כישעיה וידברו אל יהי׳ אלהי ירושלם מי שכתב ספר זה הוא קובל על
כבל זה כאחריב מחריב אלהים חיים ׳ כעל אלהי עמי הארץ ׳ שהם מעשה ידי
אדם ודמיון את יהי׳ יוכרנו יזכר הכל לאלהי העמים שהם מעשה ידיה׳ כמו שאתר
לעיל מי בכל אלהי וגו׳ כי יוכל אלהיכם להציל אתכם מידי ׃ ויתפלל יחזקיהו ׳
במלכים וכישעיה מפורשת התפלה ׃ ומיכאלי מעין ׳ כדכתיב ובכיו הכוהו בחרב ׃ ויאמר לו ׳ מה ראית ׃ ומופת נתן לו ׳ וזה לך
האות הכל מפורש למס׳ ׃ ולא כגמול עליו השיב ׳ לא כמו שגמל עליו הכה על יחזקיהו שרפאה ׃ כי גבה לבו שהרחיה את כל בית נכותו וגו׳ עד
וכבל מיא אשלחו ׃ ויהי עליו קצף ועל יהודה וירושלם ׳ על זאת והכותב הספר הזה קברו כאן לפי שכתוב במלכים וכישעיה ׃ ויככע יחזקיהו בביבה לבו ׳ כדכתיב למס
ויאמר חזקיה לא כשעיה טוב וגו׳ וכשנכנע לא בא עליהם הקצף בימיו ׃ ולבל כלי חמדה ׳ עשה מיכי חוכרות ׃ ומסבנות לתבואות ׳ כופל לומר מסבנו׳
בכל מקום כמו ערי מסכנות לפרעה וכן ויבן תדמר במדבר ואת כל ערי מסכנות אשר כרכו בחמת על כרחיך תבואה שבמדבר לא היה לו ללכור זהב וכסף ׃
ואורות לכל כהמה ובהמה ׳ חיכטבלאות גדולות ׃ ויישרם למטה מערבה ׳ כהיגם דרך יפר למטה מערבה ל׳ יד רוד ׳ וכן במלכי׳ סלוחי דונחת כי המלין
בינותם על עם שהמליך עליו כן הם לא למס ובופל על פסוק שלאחר ויכלח יחזקיהו בכל מעשיו ואחר כל הטובים הם שקבלו הקב׳ה עזבו האחים לנסותו לדעת
כל בלבבו ביד תלוי שרי בבל המשלח עליו ׃ לדרוש

ותפלתו ג׳ וכימני׳ תהיה לחטאת ׳ ויתר דברי מנשה ותפלתו דכי׳ ׳ ולאחריו ותפלתו והעתר לו ׳ הפסילים לפסילים ד׳ מל נקריאה וסימ׳ והוא שב מן הפסילים ׳ ותש
עבר את הפסילים תרווהון דגבי ענלון ׳ ולכל הפסילים אכד ראמון דלה ׳ וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים ׳ ושארא פסלים כתיב כ״ו בתרא ׳

עַל־לְדָרֹשׁ הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר הָיָה בָּאָרֶץ עָזְבוּ הָאֱלֹהִים ז׳ יחבר נסי׳
לְנַסּוֹתוֹ לָדַעַת כָּל־בִּלְבָבוֹ׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ ח׳
וְחַסְדָּיו הִנָּם כְּתוּבִים בְּחָזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ ג
הַנָּבִיא עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב ג׳ נסי׳ נ׳
יְחִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיְקַבְּרֻהוּ בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי־
דָוִיד וְכָבוֹד עָשׂוּ־לוֹ בְּמוֹתוֹ כָּל־יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי ח׳
יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ בֶּן־שְׁתֵּים
לג עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה ב׳ מל׳ הכה בכפך
מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבוֹת
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּשָׁב ג׳ כ׳
וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר נִתַּץ יְחִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם
מִזְבְּחוֹת לַבְּעָלִים וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרוֹת וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־
צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃ וּבָנָה מִזְבְּחוֹת בְּבֵית ח׳
יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם יִהְיֶה־שְׁמִי לְעוֹלָם׃
ה וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת
בֵּית־יְהוָה׃ וְהוּא הֶעֱבִיר אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ בְּגֵי בֶן־ ט׳ כתי׳ י׳
הִנֹּם וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְכִשֵּׁף וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעֹנִי הִרְבָּה ג׳ ה׳ ר׳
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃ וַיָּשֶׂם אֶת־
פֶּסֶל הַסֶּמֶל אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אָמַר ז׳ ה׳ י׳
אֱלֹהִים אֶל־דָּוִיד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בְּבַיִת הַזֶּה
וּבִירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים כ״ה
אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם׃ וְלֹא אוֹסִיף לְהָסִיר אֶת־רֶגֶל ג׳ יחל׳ ד׳
יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֶעֱמַדְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם ו׳ בתו׳ כן
רַק אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִים
לְכָל־הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים בְּיַד־מֹשֶׁה׃ וַיַּתַּע כ״ה אזני׳ מתח׳
מְנַשֶּׁה אֶת־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם לַעֲשׂוֹת רַע מִן־ בטע׳ ל׳
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מְנַשֶּׁה וְאֶל־עַמּוֹ וְלֹא ד׳ בכפי׳ ב׳
הִקְשִׁיבוּ׃ וַיָּבֵא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־שָׂרֵי הַצָּבָא אֲשֶׁר ל׳ ב׳ ר׳
לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים וַיַּאַסְרֻהוּ ה׳ ג׳ ב׳ חס
בְנְחֻשְׁתַּיִם וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה׃ וּכְהָצֵר לוֹ חִלָּה אֶת־ ו׳ מל
פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃ ה׳ ל׳ ר׳
יג וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיְשִׁבֵהוּ ט׳ בכתיב ח׳ ב׳ מל
יְרוּשָׁלַ͏ִם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי יְהוָה הוּא

רדק

הָאֱלֹהִים׃ וְאַחֲרֵי־כֵן בָּנָה חוֹמָה חִיצוֹנָה ׳ לְעִיר־ ד׳
ג׳ ר׳ דָּוִיד מַעֲרָבָה לְגִיחוֹן בַּנַּחַל וְלָבוֹא בְשַׁעַר הַדָּגִים
ג׳ ה׳ וְסָבַב לָעֹפֶל וַיְגַבְּהֶהָ מְאֹד וַיָּשֶׂם שָׂרֵי־חַיִל בְּכָל־
הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃ וַיָּסַר אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר ט׳
ה וְאֶת־הַפֶּסֶל מִבֵּית יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה
כ״ג בְּהַר בֵּית־יְהוָה וּבִירוּשָׁלַ͏ִם וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה לָעִיר׃
ייבן כ׳ יחי׳ כ׳ ת׳ יקרי כ׳ וַיִּבֶן אֶת־מִזְבַּח יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
כ׳ מל׳ וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל׃ אֲבָל עוֹד הָעָם זֹבְחִים בַּבָּמוֹת רַק לַיהוָה
ג׳ אֱלֹהֵיהֶם׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וּתְפִלָּתוֹ אֶל־אֱלֹהָיו
ח׳ ה׳ וְדִבְרֵי הַחוֹזִים הַמְדַבְּרִים אֵלָיו בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
ג׳ יִשְׂרָאֵל הִנָּם עַל־דִּבְרֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וּתְפִלָּתוֹ
ה וְהֵעָתֵר־לוֹ וְכָל־חַטָּאתוֹ וּמַעֲלוֹ וְהַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר
כ׳ בָּנָה בָהֶם בָּמוֹת וְהָעֲמִיד הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים לִפְנֵי
ה׳ ה׳ ויחל הִכָּנְעוֹ הִנָּם כְּתוּבִים עַל דִּבְרֵי חוֹזָי׃ וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה כ
ה עִם־אֲבֹתָיו וַיְקַבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ
כא וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
ד׳ מל׳ יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו וְלִכָּל־הַפְּסִלִים
כא אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו זָבַח אָמוֹן וַיַּעַבְדֵם׃ וְלֹא
ח׳ וכל אורי׳ נִכְנַע מִלִּפְנֵי יְהוָה כְּהִכָּנַע מְנַשֶּׁה אָבִיו כִּי הוּא אָמוֹן כ״ה
רכו׳ בתכי׳ ה׳ אַשְׁמָה׃ הִרְבָּה אַשְׁמָה׃ וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו עֲבָדָיו וַיְמִיתֻהוּ ה׳ יחל׳ ד׳
ז׳ בְּבֵיתוֹ׃ וַיַּכּוּ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־הַקֹּשְׁרִים עַל־ ו׳ בתו׳ כן
ח׳ וכל שוד הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ רכו׳ בתג׳ מל
כב תַּחְתָּיו׃ בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ לך
כב וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיַּעַשׂ
ד׳ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בִּדְרָכֵי דָוִיד אָבִיו וְלֹא־סָר
יָמִין וּשְׂמֹאול׃ וּבִשְׁמוֹנֶה
ג׳ שָׁנִים לְמָלְכוֹ וְהוּא עוֹדֶנּוּ נַעַר הֵחֵל לִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵי
דָּוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה הֵחֵל לְטַהֵר
אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם מִן־הַבָּמוֹת וְהָאֲשֵׁרִים
ג׳ וְהַפְּסִילִים וְהַמַּסֵּכוֹת׃ וַיְנַתְּצוּ לְפָנָיו אֶת מִזְבְּחוֹת
ג׳ הַבְּעָלִים וְהַחַמָּנִים אֲשֶׁר־לְמַעְלָה מֵעֲלֵיהֶם
ג׳ גִּדַּע וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִילִים וְהַמַּסֵּכוֹת שִׁבֵּר וְהֵדַק

רשי

בעלה קברי בני דוד ׳ במקו׳ המעולה סבה כלומר עם הטובי׳ סבה וכן תמרו
ר״ל לכל המעולים סבתפחה ומלך כיהו דור ופלמה ׳ לעילום ׳ כמו לעולם ׳
מערב לגיחון ׳ מלרע והוא כמו מערב ׳ ובא עם הנקבה תפר נוסף עם הסמו׳
וכן מתזרח סתם ומתערב ׳ ויתכן סיהיה ה״ה בסניה כיכוי הנקבה והיה דינו
במעיק וכבר כתבתי הרומי בספר מכלל ׳ ופירוש מערב לגיחון מערב החומ׳
היה לגיחון וכן ומתערבה מתערב הסתם כי הסתם בלשון נקבה ובלשון זכר ׳
וסבב לעפל ׳ מקום גבוה סהיה בחומ׳ ׳ על דברי חוזי ׳ כמו חוזים ׳ וכן וחסופי
סתיקרע לן חלוני ויקברוהו ביתו כמו בביתו׃ הכמ׳ בית ה׳ ׳ ופי׳ ביתו בגן סהי׳
לו בבית וכן תומר במלכים בגן ביתו והבית הוא כלל לבתים ולגן ׳ ובסמ׳ סכי ׳
למלכו ׳ בחות׳ סבה עכתה סמלך סהית׳ שמיני׳ לו ׳ ובסתי׳ עסר׳ סבה החל לטה׳ ׳
חבל לן כלה ער״ח סבה למלכו תחר תפר מכח הספר כי חז כלה לטהר הכל ׳

על

סברים והלן בגזם מן העין לפיכך נכתל בהם בנו כדכתיב ולכל הפסילים תפר עסה מבסה תבין וגומ׳ סלקח תותם ממקו׳ סהסליך תותם ׳ ויזבח עליו זבחי שלמי׳ ותור׳
סהביא קרבן תורה והתודה להב״ה סהסיבו לירושלם ולמלכותו ׳ ותפלתו ׳ היולך כתפלל ׳ והעתר לו ׳ והסיבו על מלכותו ׳ ויקברוהו ביתו ׳ כמו בביתו ובמלכים כתיב
בגן ביתו לן זכה ליקבר עם אבותיו ׳ והוא עזרנו נער החל לתרום ׳ פתרון לקח על פי סהיה כער החל לתרום דונמח והוא כער את בני בלהה ויבח ויקח
את רבתם רעה ולין תימה ברבר לכל הם היה בן עלמי׳ סבה לן היה עוסה וזה תימה סהי׳ כער ולקח על פי כן החל לתרום ובומר ׳ החל לטהר את יהודה וירושלם מן
הבמות והאשרים ׳ טעסה מבסה וחרבס יתומן בנו כדלמעלה ויסב ויבן את הבמות תפר כתן יחזקיהו תבין ובומר ׳ והחמנים ׳ כורות חמה ׳ תפר למעלה
סהוסיפו למעלה מהם גבוה בגבר החתה ומתחנים לן כל זה עסה מבסה כדכתיב לעיל ויפתחון לכל כבוד הסתים ויעבור תותם ׳ ויזרוק

בחרבתיהם כתיב תרין מלין וקרי חד והוא מן ח' מלין כתיב תרין וקרי חד בקריא וס' מבן ימין ויהי איש מבן ימין מבנימין קרי' כי טוב ויהי כי טיב לכם כטוב קרי'
למרכה המשרה ולשלום אין קץ למרבה קרי' מן המערה ויקם דוד אחרי כן מהמערה קרי' מי אתי כה אמר יי' גואלך ויוצרך מאתי קרי' בחר בתיהם ובערי מנשה
ואפרים בחרבתיהם קרי' מן בת ויצא מן בת ציון כל הדרה מבת קרי' כיענים נם תנין חלצו שד כיענים קרי' נתן ונתן"א בקריא ד' מנחון

וַיְזַרֵק עַל־פְּנֵי הַקְּבָרִים הַזֹּבְחִים לָהֶם: 5
וְעַצְמוֹת כֹּהֲנִים שָׂרַף עַל־מִזְבְּחוֹתָם וַיְטַהֵר כ' יחיד'
ח אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יְרוּשָׁלִָם: וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה 5'
וְאֶפְרַיִם וְשִׁמְעוֹן וְעַד־נַפְתָּלִי בְּחָרְבוֹתֵיהֶם סָבִיב: ד' בחרבותיה' ת'
וַיְנַתֵּץ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִילִים 5' 3
כָּתַת לְהָדַק וְכָל־הַחַמָּנִים גִּדַּע בְּכָל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וַיָּשָׁב לִירוּשָׁלִָם: ובשנת ח' כלים' ס' לפ'
שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לְמָלְכוֹ לְטַהֵר אֶת־הָאָרֶץ וְהַבַּיִת
שָׁלַח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ שַׂר־ כ'
הָעִיר וְאֶת־יוֹאָח בֶּן־יוֹאָחָז הַמַּזְכִּיר לְחַזֵּק אֶת־בֵּית ד'
יְהוָה אֱלֹהָיו: וַיָּבֹאוּ אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וַיִּתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָסְפוּ־ ה'
הַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי הַסַּף מִיַּד מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וּמִכֹּל כ' כ'פמ' ומכל
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיְשָׁבוּ ויושבי ק'
יְרוּשָׁלִָם: וַיִּתְּנוּ עַל־יַד עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים כ' ב' מל'
בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּהוּ אֶת עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עֹשִׂים כ' ב' מל'
בְּבֵית יְהוָה לְבָדוֹק וּלְחַזֵּק הַבָּיִת: וַיִּתְּנוּ לֶחָרָשִׁים כ' ב' מל'
וְלַבֹּנִים לִקְנוֹת אַבְנֵי מַחְצֵב וְעֵצִים לַמַּחְבָּרוֹת כ' חס' ל'
וּלְקָרוֹת אֶת־הַבָּתִּים אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ מַלְכֵי יְהוּדָה: כ' ל' ה' ונח' הבתים ח' ל"פ
וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים בֶּאֱמוּנָה
בִּמְלָאכָה וְעֲלֵיהֶם מְפֻקְּדִים יַחַת וְעֹבַדְיָהוּ הַלְוִיִּם ו' בכתוב
מִן־בְּנֵי מְרָרִי וּזְכַרְיָה וּמְשֻׁלָּם מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִים ז' בכתי'
לְנַצֵּחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מֵבִין בִּכְלֵי־שִׁיר: וְעַל ח' כ' ל' ויחד לכל מכין ד'
הַסַּבָּלִים וּמְנַצְּחִים לְכָל עֹשֵׂה מְלָאכָה לַעֲבוֹדָה כ'
וַעֲבוֹדָה וּמֵהַלְוִיִּם סוֹפְרִים וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעֲרִים: כ'
וּכְהוֹצִיאָם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה מָצָא כ'
חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן אֵת־סֵפֶר תּוֹרַת־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: ד'
וַיַּעַן חִלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה כל פיסקא מל'
מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־ כל
יז שָׁפָן: וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ כ'

וַיָּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־נִתַּן כ' יחיד'
בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים: וַיִּתֵּיכוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא ד'
בְּבֵית־יְהוָה וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד הַמִּפְקָדִים וְעַל־יַד
ג' מל' כתי' עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה: וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא־בוֹ שָׁפָן לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע
ח' כפסי' ואת ואת ואת אֶת־בְּגָדָיו: וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ וְאֶת־אֲחִיקָם
בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן בֶּן־מִיכָה וְאֶת־שָׁפָן הַסּוֹפֵר
וְאֶת עַשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: ה' לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־
יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד הַנִּשְׁאָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־
דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה ח' מל
אֲשֶׁר נִתְּכָה בָּנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־ כ
דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה:
וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ 5
ל' ומל' אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תִּקְוָת בֶּן־ ל' ומל'
חַסְרָה שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם ו' מל'
בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ כָּזֹאת: וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־ ל"ר כב'
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח
אֶתְכֶם אֵלָי: כה' אָמַר יְהוָה הִנְנִי ב' מל
מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֶת כָּל־ ל מל
הָאָלוֹת הַכְּתוּבוֹת עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יחיד'
יְהוּדָה: תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים כ' כתי' ו' ל
אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכָל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וְתִתַּךְ
חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה: וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה כה
הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרוֹשׁ בַּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־ ל
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ: ל"ר
יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים בְּשָׁמְעֲךָ ב' יחכנו ירמי' ב'
אֶת דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו וַתִּכָּנַע
לְפָנַי וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְ לְפָנָי וְגַם־אֲנִי
שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה:

קמצין וסימ' והפדה לא נפדתה או חופשה ויהיו פקדיהם שלשה ואלעזר בן אהרן מת ויעלו אליה סרני פלשתים כי ילד יולד לגו בן נתן לנו ונתן הספר על אשר
פרח תפרח ותגל אף גילה ורנן איה העדר נתן לך כי שדד יי' את כבל הנה לאש נתן לאכלה ויהי בך הפך מן הנשים כתוך חללים נתנו ב' בו תנינא קמץ ויבא
שפן את הספר רמה ויתמרמר מלך הגנב נתן הסכל במרומים רבים ואת פתשנן כתב הדת ואשר נתן כתר מלכות תבן אין נתן לעבדיך קמץ הוא מרומים ישכון
קמץ ויתנהו אלהיו ביד מלך ארום קמץ וסי דקמצין בלשון ארמי עכריא דישראל הימנין קשילין

רשי

ויזרק על פני הקברים כלין כתקיים מה שלמר לירבעם כה אמר יי' הנה בן
נולד לבית דוד יאשיהו שמו וזבח עליך עצמות חרש את כהני הבמות המקטרי'
ובערי מנשה ואפרים וגו' תלוין עולמות שנאמרו מחרב ומעבי מנחריב:
בחרבותיהם בחר בתיהם כתי' לפי שלא היו כל אלו עולמות מעמו כתיירחו ליסב
בשבילה כי אם לקבוע בהר בתיהם: המזכי' בכל מקו שכתו' סופר כתו' בשמיך
מזכיר שהיה לכל אלך סופר לכתו כל המאורע לו במלכות בין טוב ובין רע ויהי
לו מזכיר יושב לכל הסופר להזכיר כל דבר ודבר והסופר כותב על פיו: אשר
לשפן הלוים שומרי הסף וגו' בחרבותיהם סביב: לברוק ולחזק לרחות את
ערות הארץ מתרנתי ולתיחזי ית ברקן דרחרעין: ועכי לתיחברו' שפכנין בלעז' ולקרו' טרכיר בלעז' וכן לכבס על המלאכ' וכן ושפ
תלות מכבסים: והלוים כל מבין בכל מקום תורי לעניין סירה הבכח וכן לשבשה בשבילו גורלות כתי' כקטון כגדול מבין עם תלמיד וכן כל המבין בכלי שיר וכתיב
וכשהיו שר הלוים וגו' כי מבין הוא והיה מתוכח עליהם ליפר המעם היינו כי מבין הוא: ומהלוים סופרים לכתוב את הכסף המובא בית יי' והיינו גבו אותו
ומוטרי' במלאכ': את ספר תורת יי' ביד משה מסב' תורה: ויתן חלקיהו את הספר ז' ספרי על הספר לקרו' את הכסף לפני המלך: ויפשפ עזר לפני המלך דבר
שתתלה הסיבה למלך שליחותו שפלחו המלך לחזק בית יי' אלהיו כמו שכתוב למעלה פלח את ספן בן אליהו וגו': ויתיכו ויציקו כמו ויכיק סתם ותתרגמינ' ותתיך
ויגד שפן הסופר חס' שהסיבה המלך דבר משליחותו הגיד לו שליחות שלו חלקיהו הכהן ויקרא את הספר לפניו: ויקרע את בגדיו כשמעע שהיו קורין יושב יי' תוחך
את מלבך וגו' וירם בעכמו לשר תקים עליך העם המליכו ולא נביא עלפי הדיבר: לשר נתכה בנו לפי שהחמה היא שם כוסל עליה לשון כתוך ודומתו למטה
ותתך חתיקי במקום חזה ולא תכבה: על חלדה הנביאה לפי כי החסה רחמניה יותר מן האיש לכן לא שלח אל ירמיהו הנביא: שומר הבגדים לפי שהיו
תרסה לומר לו בגדי כהונה לו בגדי מלכות: יושבת בירושלם במשנה: היו שני חומות לעיר והיו יושבת בין שני החומות ותרגם בית לולפנה פי' במקום תורה כי
בשכה לחת היתה לה לחלדה מתוכה לשפת הנזית לשפת חלדה היתה פתוחה לחון ושתומה כלפי הסנהדרין שכלשפת הנזית כך כתוב במשנת מדות שפני לחת
לומרו לחים: לפי ערכה להשביק חזון העם על המקום הזה ועל יושביו וכשיבלו אותו חזון חז מכאן היטב ואל מלך יהודה השולח אתכם ומקבר נבואת המקו' ויושבי
ומשלקו ותוספו בנבואת המלך מהיות תרוכה: ונחפת

דברי הימים ב לה

וישיבו ז׳ חס׳ו׳ג׳ מ׳ל וסי׳ו׳ישיבו אותם דבר · וירא כל ישרא׳ל כי לא שמע · הנה אוסיפך ל׳ דברי הימים · הלין קדמאי מ׳ל · ויקח׳ בידם כפרי׳ · וישב פנחס בן אלעד · ויקח׳ את דגון וישיבו · וישלח מלאכים אחרי · כי לא שמע המלך דברי הימים · הנני אוסיפך ל׳ דמלכים · וכל איש ז׳ בקריאה וסי׳ אשר ויניף תנופת זהב ליי׳ · אשר נמצא אתו תכלת וארגמן · ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב · ויכו את מואב · קטו ממקומו · המתחבאים בהר אפרים · ויקבצו אליו כל איש מצוק ב׳

הַגְּבִי אֹסְפֶךָ אֶל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרוֹתֶיךָ ג׳ חס׳ו׳ב׳ו׳ג׳ ב׳ח׳ם׳ו׳ח׳מ׳ל
בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי ד׳
מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו וַיָּשִׁיבוּ אֶת־ ה׳
הַמֶּלֶךְ דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ ב׳
בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם ג׳
וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל וְעַד־קָטֹן וַיִּקְרָא ח׳
בְּאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית
יְהוָה׃ וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־עָמְדּוֹ וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית ל׳ כ׳ב׳ס׳ ד׳
לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹתָיו ח׳ מ׳ל
וְעֵדוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת ח׳
אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה׃ וַיַּעֲמֵד
אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בִּירוּשָׁלִַם וּבִנְיָמִן וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי ט׳ נ׳ מ׳ל
יְרוּשָׁלִַם כִּבְרִית אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיָּסַר ל׳
יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־כָּל־תֹּעֲבוֹת מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר ט׳ כ׳ב׳
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל ל׳
לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם כָּל־יָמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי ב׳מ׳ל
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

לה

וַיַּעַשׂ יֹאשִׁיָּהוּ בִּירוּשָׁלִַם פֶּסַח לַיהוָה וַיִּשְׁחֲטוּ
הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ וַיַּעֲמֵד פ״ב
הַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמְרוֹתָם וַיְחַזְּקֵם לַעֲבוֹדַת בֵּית
יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְבִינִים לְכָל־יִשְׂרָאֵל החביבים
הַקְּדוֹשִׁים לַיהוָה תְּנוּ אֶת־אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר ג׳מ׳ל
בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מַשָּׂא ג׳
בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת־עַמּוֹ ז׳
יִשְׂרָאֵל׃ וְהָכִינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵיכֶם כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם ויכינו
בִּכְתָב דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבְמִכְתַּב שְׁלֹמֹה בְּנוֹ׃ ג׳׳ ס׳
וְעִמְדוּ בַקֹּדֶשׁ לִפְלֻגוֹת בֵּית הָאָבוֹת לַאֲחֵיכֶם בְּנֵי ה׳ ס׳

וְהַתְקַדְּשׁוּ וְהָכִינוּ לַאֲחֵיכֶם לַעֲשׂוֹת כִּדְבַר־יְהוָה ב׳ נסי׳
בְּיַד מֹשֶׁה׃ וַיִּתֵּן יֹאשִׁיָּהוּ לִבְנֵי ח׳׳ כ׳ט׳ע׳ תוכן ופנלה
הָעָם צֹאן כְּבָשִׂים וּבְנֵי־עִזִּים הַכֹּל לַפְּסָחִים לְכֹל ג׳
הַנִּמְצָא לְמִסְפַּר שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּבָקָר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
אֵלֶּה מִרְכוּשׁ הַמֶּלֶךְ׃ וְשָׂרָיו לִנְדָבָה לָעָם לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם הֵרִימוּ חִלְקִיָּה וּזְכַרְיָהוּ וְיֶחִיאֵל נְגִידֵי בֵּית ו׳ וכל עזרא
הָאֱלֹהִים לַכֹּהֲנִים נָתְנוּ לַפְּסָחִים אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ ב׳
מֵאוֹת וּבָקָר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ וְכוֹנַנְיָהוּ וּשְׁמַעְיָהוּ יחיכו׳
וּנְתַנְאֵל אֶחָיו וְחַשַׁבְיָהוּ וְיעִיאֵל וְיוֹזָבָד שָׂרֵי הַלְוִיִּם
הֵרִימוּ לַלְוִיִּם לַפְּסָחִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וּבָקָר חָמֵשׁ ג׳
מֵאוֹת׃ וַתִּכּוֹן הָעֲבוֹדָה וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים עַל־עָמְדָם
וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁחֲטוּ
הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ הַכֹּהֲנִים מִיָּדָם וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁיטִים׃ ל׳ ומ׳ל
וַיָּסִירוּ הָעֹלָה לִתִּתָּם לְמִפְלְגוֹת לְבֵית־אָבוֹת לִבְנֵי ל׳ כ׳
הָעָם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר מֹשֶׁה וְכֵן לַבָּקָר ג׳
׃ וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט וְהַקֳּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ
בְּסִיר֥וֹת וּבְדוּדִים וּבְצֵלָחוֹת וַיָּרִיצוּ לְכָל־בְּנֵי הָעָם׃ ל׳ ל׳ ל׳ ל׳
וְאַחַר הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים כִּי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן ל׳
בְּהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים עַד־לָיְלָה וְהַלְוִיִּם ג׳מ׳ל ט׳מ׳ל
הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן׃ וְהַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי־ כ׳ח׳ס׳ ח׳
אָסָף עַל־מַעֲמַד כְּמִצְוַת דָּוִיד וְאָסָף וְהֵימָן וִידֻתוּן ל׳ ב׳ח׳ס׳ו׳ תרומת
חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ וְהַשֹּׁעֲרִים לְשַׁעַר וָשָׁעַר אֵין לָהֶם ל׳ מ׳ל ג׳
לָסוּר מֵעַל עֲבֻדָּתָם כִּי־אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם׃
וַתִּכּוֹן כָּל־עֲבוֹדַת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח ל׳
וְהַעֲלוֹת עֹלוֹת עַל מִזְבַּח יְהוָה כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ ל׳
יֹאשִׁיָּהוּ׃ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים אֶת־הַפֶּסַח ל׳
בָּעֵת הַהִיא וְאֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים׃

בפסוק · כראותם את האיש · כי את אשר בחר בו יי׳ · ויאמר אבשלום · ודוד בא מחניימה · ושאול והמה וכל איש · ויעל המלך כית יי׳ דמלכים · וחברו דסיפרא ·
ושבעתם על שלחני · ואת עמו ז׳ וסי׳ · ויאסוף את רכבו · ויחלוש יהושע · אז עלה יהורם · ראה נתתי בידיך את מלך העי · ואת מלך מעכה ואת עמו דברי הימים ·
וירא את הערמות ויברכו · ויאמר ללוים המבינים · וירם ח׳ וסים׳ ויעשו כן משה ואהרן · וירם משה את ידו · וירם הטבח · וירבעם בן נבט אפרתי · וירם את אדרת אליהו ·
וירם קרן לעמו · ואשמע את האיש · וירם יאשיהו · אליקם א׳ וסים׳ ויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית · ויתן חלקיה את הספר אל שפן · ויגד שפן הסופר למלך
לאמר ספר · ויצו המלך את חלקיה הכהן ואת קדמא דסיפרא · כלהין דמלכים · ושלום הוליד את ב׳ בפסוק · בן חשביה בן אמציה בן חלקיה דריש סיפרא · ועזריה בן
חלקיה בן משלם בן הודויה · ושריו לנדבה לעם וכהנים · ואני הצעיר המאסף לא ידענא בקדמיתא הי כהנהון מויצו המלך הוא חלקיה דכמסרה לא הוה בהיר בולי האי
ומלישנא אחרינא דמסר׳ דאמר חלקיהו הכהן ח׳ ומני ויצו המלך תנינא דסיפרא ידענא דהוא קדמא דסיפרא · בהעלות ג׳ וסי׳ ויהי בהעלות יי׳ · בהעלות עליך את תחום
העולה · עבודת יי׳ ג׳ וסי׳ והניף אהרן את הלוים תנופה · כי עד הוא ביניכם וביניכם · ותכון כל עבודת יי׳ ·

רדק

על עמדו · ובספר מלכים על העמוד · ל׳ל מעמד על רגליו ממוך לעמוד · ויוכתן תרגם העמוד תכטוו׳ וכבר פרשנוהו למעלה : ויעבר את כל הנמצא בישראל ·
ואחר כן פי׳ מה העבוד׳ העבירם לעבוד את ה׳ · תנו את ארון הקדש לולי הוציאו מכאן מעם כאשר עם הפקל בבית השלמי · אבל ים לתמוה היאך לא החזירו עם
אחר הכניעו ועכ בתעובה והסיר הפסל מבית ה׳ · ור״ל פי׳ מבוה לגבוז את הארון כדי שלא יגלה עם הגולה · ואמרו חכן היתה בבית קדשי הקדשים
במערבי ועליה היה הארון מוכח ולפניו כבכנת המן ומטה אהרון ובעת שבבה שלמה את הבית וסופו לאחרבכנה מקום לגנוז בו את הארון למטה במטמוניות
עמוקות ועקלקלות והחבן הזאת היתה מכסה למקום ההוא ויאמיהו המלך כוה וגנזו את הארון בתוכו ומקו׳ שבנה שלמה שנאמר תנו את ארון הקדש וגנזו עם
הארון מטה אהרן וכנכנת המן ומקן המטחה : ויבשלו את הפסח וכו׳ שלא מבאלו
במקום אחר לטון ביעול ופלי · בקירות ובדודים ובצלחות · מיכי קדירות הם :

ולא

רשי

וכתפסת ל קבריתיך בשלום · והלא כהרב אלא בשלום תמה מלא תראינה עיניך
בכל הרעה אשר אני מביא על המקו׳ הזה ועל יושביו בלומר חוכבן הבירה בסוף
הבירית · הרי כל החרד׳ מחרד׳ המלך על מנת כתו׳ יולך יי׳ לוחך ורש׳ מקרא
תורה לוקה ברית אלה דברי הברי׳ ולכך לקו הוא כתיב בריית ורחה כתו׳ בסתוך
לחריו ומתרתם את דברי ומתרת לוחם גם רחה יחמיהו כתוב בסתו׳ לוחם נכבד
היום כולכם וגו׳ עד טפכם נסיכ׳ עד לעגרך בברי׳ עד כרת עמך היום אמר לקו
בלוחם דוגמ׳ לכרות לקו לחי ברית לעם כתוב לחם נכבים וגו׳ לקו לחי ויעתר כל
העם הנמצא בירושלם מקטון ועד גדול : בכל לבבו ובכל נפשו וגו׳ · לפר מכח
עם כתו׳ ומבית עד יי׳ שהיך בכל לבבך ובכל נפשך ויעמיד המלך על עמודו ויכרת
נכבים : כברית שהיה שלהי לבותיהם · ככל לוחן מכתוב לעם שהי לבות לפיך
כתוב כאן שלהי לבותיהם מכרת לאבותיהם במדבר וכל ברית שלם על עיקר ברכתי
ותריחו את מקומיהם וגו׳ עד פונה היום מעם יי׳ לפיכך ויפר יחמיהו את כל
התועבות וגו׳ : ויעש יחמיהו פסח · לפי שכל מלכי יהודה הרשעים לא עשו פסח
כמשפטו : תנו את ארון הקדש · לפי פשוטו מהעבירו מכם ותמון את הארון ושמיחו תחתיו פמליה כדמוכ לעיל במכסה ושם פשל המלך וגו׳ לפיכך כוה יחמיהו להוסיף
וליתן הארון במקומו לפר בכה שלמה ורבותינו לפרו שלוי׳ לגוכזו עם : אין לכם מעק בכתף · זו טענה אחרית היא ותחילת מילה היא שאמר להם אין לכם עסק
טורח מעק בכתף אבל כלי בית יי׳ שתוכלו לומר מעוס טורח מעק בכתף אין אתם יכולין לעבור את יי׳ ועמו לפיכך מעתה עבדו את יי׳ אלהיכם בסיר ואת עמו ישראל
לפחוט ולהפשיט פפחיקן כדמוכח למטה ושחטו הפסח והתקדשו וגו׳ : לפלגות · למחלקות לעמות הפסח כהלכתו כדכ׳ יי׳ ביד משה : וירם יחמיהו לבני העם · דוגמ׳ן
תריתו גם אתם לשון הפרשה : לכל יפר׳ הנמצאים הפרים כאן לפסחי׳ : למספר בלשון שף · בין כאן בין כבשים בין עזים : ובקר בלשון אלפים · לפלוי
חגיגה : ובשלו הפסח · כמשפטו בלי חם : ויריצו לכל בני העם · הלוים וכשהכינו לכם הלוים לעצמם ולכהנים אלא היה להם פנאי להכין
חוזה המלך · כל אחד ואחד היה חוזה : ולא

וְלֹא־נַעֲשָׂה פֶּסַח כָּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל מִימֵי שְׁמוּאֵל ס׳
הַנָּבִיא וְכָל־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל ' לֹא עָשׂוּ כַּפֶּסַח אֲשֶׁר־ ו׳
עָשָׂה יֹאשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה ז׳
וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם : נב׳ נר׳ תל
בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוּת יֹאשִׁיָּהוּ
ג נֶעֱשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה : אַחֲרֵי כָּל־זֹאת אֲשֶׁר הֵכִין ח׳
יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־הַבַּיִת עָלָה נְכוֹ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהִלָּחֶם ב׳כתי׳ו׳י וכעכין
בְּכַרְכְּמִישׁ עַל־פְּרָת וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ יֹאשִׁיָּהוּ :
וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים ' לֵאמֹר מַה־לִּי וְלָךְ מֶלֶךְ ח׳ תלפי׳ וכפקי׳ ד׳
יְהוּדָה לֹא עָלֶיךָ אַתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל־בֵּית מִלְחַמְתִּי
וֵאלֹהִים אָמַר לְבַהֲלֵנִי חֲדַל־לְךָ מֵאלֹהִים אֲשֶׁר־ ח׳
עִמִּי וְאַל־יַשְׁחִיתֶךָ : וְלֹא־הֵסֵב יֹאשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ ב׳־ד׳ כמ׳ כסי׳ ולג ולה
כִּי לְהִלָּחֵם־בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע אֶל־דִּבְרֵי נְכוֹ 5 כפיב׳
מִפִּי אֱלֹהִים וַיָּבֹא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ :
וַיֹּרוּ הַיֹּרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ ט׳חס׳ו׳י כס׳ 5 חס׳
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הֳחֱלֵיתִי מְאֹד :
וַיַּעֲבִירוּהוּ עֲבָדָיו מִן־הַמֶּרְכָּבָה וַיַּרְכִּבוּהוּ עַל רֶכֶב ג׳
הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר־לוֹ וַיּוֹלִיכוּהוּ יְרוּשָׁלִַם וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר
בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם מִתְאַבְּלִים י׳ 5 ויחר המתאבלים
יט עַל־יֹאשִׁיָּהוּ : וְיִקּוֹנֵן ב׳ב׳ חס׳ו׳ל חל

ירמיה על־יאשיהו ויאמרו כל־השרים והשרות ב׳ נפ׳
בקינותיהם על־יאשיהו עד־היום ויתנום לחק ט׳חס׳ו׳ג כ חס׳ו׳ל
על־ישראל והנם כתובים על־הקינות : ב׳ ויתר
דברי יאשיהו וחסדיו ככתוב בתורת יהוה :
כ וּדְבָרָיו הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־ ר׳
ספר מלכי־ישראל ויהודה :

לו וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
וַיַּמְלִיכוּהוּ תַּחַת־אָבִיו בִּירוּשָׁלִָם : בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים
שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
ג וַיְסִירֵהוּ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעֲנֶשׁ אֶת־ ג׳ וחס׳
הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב : וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־ ח׳
מִצְרַיִם אֶת־אֶלְיָקִים אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם
ד וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־יוֹאָחָז אָחִיו לָקַח נְכוֹ ר׳
ה בֶּן־ 5 נכו׳ ונכו׳
וַיְבִיאֵהוּ מִצְרַיְמָה : ח
עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה ג׳נפ׳ונכו׳
ו שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
ז עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ ל׳ חס׳
בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְהוֹלִיכוֹ בָּבֶלָה : וּמִכְלֵי בֵית־יְהוָה ח׳ לב כפי׳ו׳ת
הֵבִיא נְבוּכַדְנֶאצַּר לְבָבֶל וַיִּתְּנֵם בְּהֵיכָלוֹ בְּבָבֶל : ח׳ נעצ׳ ל חס׳ דחס
ח וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים וְתוֹעֲבֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהִנָּמְצָא

רשי

ולא נעשה פסח כמוהו ' ובמלכי כתיב כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים מימי מנוחתן של ישראל בארץ ומימי מלכי ישראל ויהודה ויפלטו עליה מלך לבדם מכל הימים מהיו לשבט יהודה ובנימין עומדי פסח בירושלם ולו לבדם עלה בבית ז ובכרת ודבר זה לא תירץ כל ימי השופטים מנחלקו ישראל לשתי מפלגות ולא היה להם לכל דור ודור רק שופט אחר ואותו השופט היה מכריחם ללכת בדרך ' כמפורש בשמואל והיה ' עם השופט והנביא תמיד הוביהם כל ימי השופט וכל ' שבטים היו הולכים לשילה ועושים פסח לבדם מימים וכפסח הזה לא נעשה כל ימי מלכי ישראל ויהודה יחד עושים פסח לכל בית ישראל שבכר פסק מלכות ' השבטי ומתחזקי ' ירמיה ' השבטי לא התניכו עליה עוד מלך אלא ישראל מלך עליהם ועשו כולם פסח אחד לכל מחים בירושלם וזהו לא נעשה כפסח הזה לו ' בירושלם ופתרון זה מטעם אחרי ולא נלחם לו בכי כמי דהתזיר ירמיה לו ' שבטים וישראל מלך עליהם בירושלם היה יכול להיות מלא עשו כפסח הזה כל ימי השופטים ובימי שמואל הרואה ובימי דוד ושלמה שהיו ישראל מרוין על ירושתם מלחים ומקטים ולא היה להם אלא מלך אחד והיה להם לעתיד לבא לפי שאין אתה מוצא בכל ימי המלכים שנאמר בהם ויעש הרע בעיני יי' כיאשיהו שנאמר בו ולא היה כמוהו מעולם שיהא המלך והעדה בהמות לפסחו ' דו פסוקים ובקר לשלמי חגיג ' וכתיב להלן להכין להם ולשלוח לכל חים וחיים לפי תכלה ; אחרי כל זאת אחר הכין יאשיהו את הבית עלה נכו מלך מצרים ' הפקו ' קובל ומתקוטן על יאשיהו אלא נעשה לו כאלו לחזקיהו שכתוב בו אחרי הדברים והאמת הזאת בחזקיהו ונעשה לו נס ' להלחם בכרכמים על פרת עם מלך אשור כרכמיש כתיב ורצה לעבור דרך ארץ יפו ' עליו ופרעה נכו לו היה יכול לבא עליו דרך נהר פרת אם לא יעבור דרך ארץ יפו ' מהרי מצרי ' ברומה על ארץ יפו ולקראתו ' מדרש והרב והוא לא העבור בהרכבם לפילו חרב על עמו

לא תעבור בהרכבם ולא ידעו אתה ליכני הדור אחר אחרי הדלת קמו להדור כמו שמפורש בתפלת תענית ; ולא שמעת דברי נכו מפי אלהים ' שאמר לו מפי אלהים ' כי אין אויב לי עמך ואל יחבל לך ' ומה שאמר לו כן הוא שהיה בחפרים לו שמע אחרי כן אחר שעשיהו ובפלתי מצריים במצרי ' והוא סיפר הקלירי כלה המונו ללכת חרש נהרים לתעל לו תעבר חרב כל שהוא בחפרים לו שמע להוזה ויצא מצרים כי בגזרה נזירה לפכלך במצרים ; על רכב המפנה ' לפי מדרך המלך לרכוב על פני מרכבות הרחוקה עיקר ושם יבטרך יפה כפנים ברחוב יפו לפניה ' ובפחלם הרכיבוהו על הרכב המפנה : ויאמרו כל הפרי ' לפון פירת מעוררים כי גם פירת וקינה בקול אחר כאחרי ' עליו כיבה עמום והבאתי את המעם בבהרי ' והחבקתי לארץ ביום אור זה ימו על יאשיהו אמת בן לב פנים בחבי ימי מנוחתינו בהם מבעים פנה וכתיב והפכתי חגיכם לאבל וכל שיריכם לקינה ומתחיה כאבל יחיד ואחריתה כיום מר ונהו פאמר ויאמרו כל הפרים והפרות בקינותם וכל יהודה וירושלם מתאבלים עליו ; ויתנום לחוק ' כמשמרתן להם סוס כעבר וכניה פהם מתקוננים וכתוב על המיורע הם מזכירים זה הפעבר עמו דוגמת כט' בחב ממזכירים קינות על ההרוגים בגזירת פחירעו בימיהו כן יבכיון על יום מות יאפיהו דוגמ' ויהי חק ביפרא ונו' דוגמ' לתמוך לבת יפתח הגלעדי תרבעת ימים בשנה : והנם כתובי' על הקינו' ' על ספר הקינות ; והכדין בכתוב בתורת יי' ובמלכים כתיב וכמהו לא היה לפניו מלך והו פאמר בחק הנם כתובים על ספר מלכי יפרחל ויהודה ; ואילמיהו תחת חביו ' ולא פמע ז דברי נכה מפי אלהים ' אולי מפי ירמיהו הנביא היה לו להלחם בכרכמים ובעודו עם כלחם בכרכמים על פרת ולקח העם בקיעת יאפיהו ממנו פבא עליו נבוכד נצר והוא פתנבא ירמיה למצרי ' על חיל פרעה נכה מלך מצרים אשר היה על נהר פרת בכרכמים אשר הכה נבוכד נצר מלך בבל ואומר ויום ההוא לה' צבאות יום נקמה להנקם מצרים ' וזהו נקמת יאפיהו ממלך ; ויסירהו מלך מצרים בירושלים פי ' ממלוך בירושלים ' וכן כתיב במלכים ובדברה בארץ חמת הוא פחחרוהו והביאו מהמלוכה : להוליכו בבלה ולא הוליכו כי בדרך חת ' ועליו כאמר קבורת חמור יקבר סחוב והמלך וכן ' והנה כתוב בדניאל ויתן ה' בידו את יהויקים מלך יהודה ומקצת כלי בית האלהים ויבואם ארץ שנער בית אלהיו לבבל עם הכלים ואחאב הוסיפו לירושלים ' כי אחר עשר שנה מלך ואחר כן חזר ומרד בפוף ימיו ותפשוהו הגדודי ומת בדרך בירס כמו שאמר בספר מלכים וחמלך ' פי ' להוליכו ' והוליכו כמו להרגו בערמה ; על

עָלָיו הַנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים
וַעֲשֶׂרֶת יָמִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר כ׳ בטעם טרחא ל׳ ח׳ כ״ב בכתוב ל חס׳ רחם׳ כ״ט ח׳
וַיְבִאֵהוּ בָּבֶלָה עִם־כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית־יְהוָה וַיַּמְלֵךְ אֶת
־צִדְקִיָּהוּ אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃
בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ
בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו לֹא נִכְנַע מִלִּפְנֵי כ׳ בטעם ל׳ ט״ו כמו׳
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִפִּי יְהוָה׃ וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר ט׳ ל״ב כמו׳
מָרַד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים וַיֶּקֶשׁ אֶת־עָרְפּוֹ וַיְאַמֵּץ ל׳ ר׳ כלים ל
אֶת־לִבּוֹ מִשּׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ גַּם כָּל־
שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הִרְבּוּ לִמְעֹל־מַעַל כְּכֹל תּוֹעֲבוֹת כ״ח׳ ט׳ כ״ב כלים
הַגּוֹיִם וַיְטַמְּאוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ
בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה שו
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּיָד מַלְאָכָיו הַשְׁכֵּם וְשֹׁלֵחַ ל׳ מ״ל כ׳
כִּי־חָמַל עַל־עַמּוֹ וְעַל־מְעוֹנוֹ׃ וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים ה׳ ל׳ ומ״ל ל
בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמִתְעַתְּעִים ל
בִּנְבִיאָיו עַד עֲלוֹת חֲמַת־יְהוָה בְּעַמּוֹ עַד־לְאֵין ו׳

רדק

על ספר מלכי ישראל ויהודה זהו ספר ירמיהו ומס כתובים תועבותיו הוי בוכה
ביתו ונו׳ כי בספר מלכים לית כתיב מתועבותיו דבר אלא בסתם ועשם הרע
בעיניה׳ בן מנסה יהויכין. ובספר מלכים כתיב בן י״ח מנה לספר כי יהויקים
אביו המליכו בסנה רחמנה ממלך הוא ממלוך תחתיו אחריו והיה זה בן מנסה
מניס ועתה כשמלך אחר אביו היה בן י״ח: את צדקיהו אחיו׳ דודו היה כמו
מכתוב בתחלת הספר הזה ביחסים ובספר מלכים שלא מהקרובים יקרוהו אחים
כמו כי לנסים אחים לנחנו׳ את לוט בן אחיו: מלעיבים: כמו מלעיגים׳
ומתעתעים׳ תרגום והייתי בעיניו כמתעתע כמו כמתלעב׳ במלאכי האלהים
הם הנביאים שהם מלאכי הסם יה׳׳ ומתעתעים מספטו עם תל׳ ומתעתעים׳
עד לאין מרפה׳ כל כך הרבו לספוג עד שמנעה מהם התשוב׳ שהיה המרפ׳
זקן ויפים. בכרי כמו יפים בחיר׳: לו ולבניו׳ לבנו ולבן בנו: עד מלוך׳ מלכות
פרס׳ והס ב״ב מנה מיום שגלו עד רבתה הארץ את שבתותיה כי לא היתה
הפקידה מלמה עד שנת שתים לדריוס בן אחשורוש ממלוך׳ לחרבות ירושלים
שבעים שנה: וגם במכתב׳ העביר כרוז בכל מלכותו עד שלוח להם כתבים:
והוה פקד עלי׳ הוה כוה עלי׳ והיכן כוה עליו׳ להעיר את רוחו ונתן
לב לבנות הגלות לבנות בית בירושלים הו כוה על ידי נביאיו וכן כתבה
יפעיהו כה אמר ה׳ למשיחו לכורש׳ בדרך וגומר׳ מי בכם מכל
עמו׳ יהי י״י אלהיו עמו ויעל׃

רשי

ולתמוד׳ המנח׳ מהגלה ויהויקים׃ עם כלי חמדת בית י״י׳ דברים המחודים
אותם לקחו והמתר הניח עד גלות צדקיהו ולז לקח הכל עמו ובולכים מפורע
מיפת יהויכין מלך יהודה על מלך בבל ונו׳׃ וימלך צדקיהו לחיו׳ תחת
על יהויקים וכן במלכי׳ וימלך מלך בבל את מתניה׳ דודו תחתיו ויסב את שמו
צדקיהו דודו על יהויכין׃ ויעש הרע׳ מהו הרע שלח בכתב לפני נרמיהו הנביא
מפי י״י׳ כמפורש בירמיה ויאמר ירמיהו אל צדקיהו כה אמר י״י׳ אלהי הצבאות אלהי
ישראל הם יבא תבא ונו׳ עד דוחב לבי את היהודים ונו׳ וחוץ מחטא זה לא חטא
אל זה מלא׳ ממע לדבר נביא מפי י״י׳ ומעבר על שבועת כבוכר כאשר הגיל
בתועבותיו והכמיה עליו על יהויקים לא הרע לעשות׳ מפי ר׳אליעזר ב״ר משלם
זצ״ל׃ הם המביאו בלהי׳ כמפור׳ ביחזקאל אמור כה לבית המרי ונו׳ וכל הפרס׳
כאמר׳ על יהויכין וצדקיהו ויקח מלכה ומריח ויבא אתם הלוו בבלה זה יהויכין
ומיעתו ויקח מזרע המלוכה ויכרת אתו בריח זה צדקיהו׃ גם כל שרי הכהני׳
להורות את ישראל כדכתיב בכל אשר יורו אתכם הכהנים והלוים ולא כהניש
הדיוטות למחות את שרי הכהנים מהיכולת בידם למחות ולא מיחו׃ ויטמאו את
בית י״י׳ בפקופיהם׃ אשר הקדיש בירושלם׳ לשכן שמו שם לעולם׃ וישלח י״י׳
כל זה בדק הדין אלא תאמר לא התרה בהם נמוד מדרכם הרעה את לאלתר
ויטרוף לעד אפו לכך נאמ׳ ושלח בהם תוכחות׳ עליהם ביד מלאכיו והתרה בהם
כי חמל על עמו׳ ולא חפץ בחיתתם׃ ועל מעונו׃ על בירו בית המקדש

מלפילו מלך בשר ודם חומל על עמו ועל בית מדורו מלאחריהם׃ ויהיו מלעיבים במלאכי אלהים׳ בשלוחי הב״ה׃ ובוזים דבריו׳ על הקב״ה מורחי הרין כמו מלפיל
מלוחי בשר ודם הין מבזין תוכח וירחי׳ לעבור על מווי הין לרע בין לטוב ועמו בזו דבריו והלעיבו וקפתנו בנביאיו כל כך ונו׳׃ ויעל עליהם את מלך כשדי׳ שהם חומה
מפלה ס״ל הן כשדים עם לא היה וכאן כתקיי׳ הם קבוחוני בלא ז ונו׳ עד בנו בכל תבעים׳ ויהרוג בחוריהם בחרב בבית מקדש׳ והוסב להם בתולם שכתו׳ ויטמאו את
בית י״י׳ וכתקיי׳ מה מלח׳ יחזקיה והכו׳ז תחום עיניכם ונו׳ עד כלו ויכלו והכו בעיר׃ ולא חמל על בחור ובתולה זקן וישיש׳ מה מחין הן מכהג לכמי חיילים כשנופלי
במלחמה הורגי׳ לכמי המלחמ׳ לחבל על זקן בחור ובתולה חומלים ומתמלאי׳ רחמי׳ ונם כבוחת תעה רבינו כתקיי׳ מחון תבכל חרב ומחרדי׳ חומה נם בחור נם בתולה
ונו׳׃ וכל כלי בית האלהי׳ הגדולים והקטני׳׃ שנותרו מגלות יהויקים ויכוניה׃ ויהיו לו ולבניו לעבדי׳ עד מלוך מלכו׳ פרס׃ ולמה עד מלכות פרס כי עד מלכו׳ פרס עד
לותו הזמן לא נתפייסה הארץ את שבתוחיה והוא שבתו׳ כל ימי השמה תשבות׃ עד רבתה הארץ את שבתוחיה׃ כי קודם לכן לא רבתה הארץ שבתוחיה׃ כל ימי
השמה שבתה למלאו שבעי׳ שנה׃ שלא שבטלו יפרע בארץ וכנגדן גלו שבעים שנה לוחן שבעים שבתה הארץ יפרע מנים מהכעיסו יפרעל בארבע ארבע
מלות ולשים שנה מנים שלש מלות ושבעי׳ משכנסו לארץ עד שגלו ממנה עשרת השבטים ולתה לוחם לוחן מפורשים מלחים וארבעי׳ ושלש עד עשרה
מהגלה הוסף בן זה ובימי פקוד השופטי׳ שהכעיסו קיל שני׳ והשחר כתומי׳ הוא שכחמר ביחזקאל ולתה שכב על ארך השמאלי ושמת לת עון בית יפרע ונו׳ שלש מלות
ולשים יום ונו׳ וכלית לת זה ושכבת על ארך הימני שנית ונשאת לת עון בית יהוד׳ לארבעי׳ יום יום לשנה שלמר שחטאו בית יהודה משגלו עשרת השבטי׳ ארבע
ירושלם ארבעי׳ שנה כיצד עשרי׳ ושתים שלש שנה לחאב ולחזב שלש לב׳ שנים ולב״ עשה תשובה הרי ל״ה שלך ושתים דלמון ולא דיהויקים
הרי לה״ם שנה וכבוזה זו כחמרה ליחזקיה בשנה החמישית לצדקיהו הרי לארבעים שך כולם מיפרעל ויהודה הרי לארבע מלות ושלשים שנה הרי לארבע מלות שנה שלש
מיטין ויובלות לה״ם שנים הרי ה׳ מיטין הרי ל״ט ושנת היובל החחרונ׳ נחשבה להם לעון שהרי בעומם גלו מתנה הרי ע׳ שנה מקודמי׳ שלש מיטה שלא שמטום יפרע
לפיכך גלו שבעים שנה לקיים מה שכתו׳ לא תרצה הארץ את שבתוחיה כך מפורש בסדר עולם וכאן בסיום הזה דברי הימים לפי שאתה למלות שבעי׳ שנה הוסיף
לומר כאן פקודי׳ לו שלא עזרת להודיענו בשכלו לותן שבעים שנה היאך חוזר הגלגל שחזרו לתרשם לכך הוסיף לומר כאן ובשנת אחת לכורש מלך פרס עד מי בשם
שכל עמו ויעל ולכך נוספת ו״ו זו שלא זכשנת לפי שספר עזרא מסויק בכתים שהרי ספר דניאל וכך ו״ו מוסב מזה לזה׃ את רוח כורש׃
רכובו׃ ויעבר קול׃ כרוז הכריז לכל בני מלכותו׃ וגם במכתב׳ שלח לכל שרי מלכותו לחת׳ כה אמ׳ כורש מלך פרס כל ממלכו׳ הארץ נתן לי מוסב מלך על כל ממלכו׃ והוא
פקד עלי על ידי יפעיה לבנות לו בית בירושלם שה׳ אמור לכם ונו׳ כה אמר כאמר לו נבוזה זו שלא יפעי׳׃ אשר ביהודה׃ בירושלם
במדינת יהוד׳׃ מי בכם מכל עמו י״י אלהיו עמו ויעל׃ כך היה הכרוז על המדינות׳ בכל עמו שלא הב״ה יבוא לבנות ביתו אשר בירושלם ויעל ויזיהב״ה בעזרו ובעזרינו׃

בחוכמא

בראשית א

א יי׳ בחוכמא ברא ית שמיא וית ארעא׃ ב וארעא הות תהיא ובהיא וחשוכא על אפי תהומא ורוח רחמין מן קדם יי׳ מנשבא על אפי מיא׃ ג ואמר יי׳ יהי נהורא ואתברי נהורא׃ ד וחמא יי׳ ית נהורא ארום שפיר ופרש יי׳ בין נהורא לבין חשוכא׃ ה וקרא יי׳ לנהורא יממא ולחשוכא קרא לילייא והות רמשא והות צפרא יום חד׃ ו אמר יי׳ יהי רקיעא בגו מיא ויהי פרוד בין מיא לבין מיא׃ ז ועבד יי׳ ית רקיעא ופרש בין מיא דלעילא לרקיעא ובין מיא דלתתא לרקיעא והוה כן׃ ח וקרא יי׳ לרקיעא שמיא והות רמשא והות צפרא תניינא׃ ט אמר יי׳ יתכנשון מיא דלתתא לאתר חד ותתחזי יבשתא והוה כן׃ י וקרא יי׳ ליבשתא ארעא ולכנישות מיא קרא ימא וחמא יי׳ ארום שפיר׃ יא אמר יי׳ תצמח ארעא עשבא מזרע זרע אילן פרי עבד פירין לזניהון דזרעהון בגוויה על ארעא והוה כן׃ יב ואפקת ארעא עשבא מזרע זרע לזניהון ואילן עבד פירין דזרעהון בגוויה לזניהון וחמא יי׳ ארום שפיר׃ יג והות רמשא והות צפרא תליתאה׃ יד אמר יי׳ יהון נהורין ברקיעא דשמיא לפרשא בין יממא ובין לילייא ויהון לאתין ולמועדין ולמקדשא בחון רישי ירחין ושנין׃ טו ויהון לנהורין ברקיעא דשמיא לאנהרא על ארעא והוה כן׃ טז ועבד יי׳ ית תרין נהורין רברבין ית נהורא רבא לשלטנות יממא וית נהורא זעירא לשלטנות לילייא וית כוכבייא׃ יז ויהב יתהון יי׳ ברקיעא דשמיא לאנהרא על ארעא׃ יח ולמשלטא ביממא ובלילייא ולפרשא בין נהורא לבין חשוכא וחמא יי׳ ארום שפיר׃ יט והות רמשא והות צפרא רביעאה׃ כ אמר יי׳ ירחשון מיא רחשא נפשא חיתא דתשרי על ארעא על אפי רקיע שמיא׃ כא ברא יי׳ ית תנינייא רברבייא וית כל נפשא חיתא דתשרי דרחשו מיא לאתריהון לזניהון וית כל עוף גדפא לזניה וחמא יי׳ ארום שפיר׃ כב ובריכינון יי׳ למימר פרון ורבון ומלון ית מיא בימיא ועופא יתרבי בארעא׃ כג והות רמשא והות צפרא חמשאה׃ כד אמר יי׳ תפיק ארעא נפשא חיתא לזניה בעירא וזחלא וחיות ארעא לזניהון והוה כן׃ כה ועבד יי׳ ית חיות ארעא לזניהון וית בעירא לזניה וית כל זחלי ארעא לזניהון וחמא יי׳ ארום שפיר׃ כו ואמר יי׳ נעבד אנוש בצלמנא כדמותנא וישלטון בנוניתא דבימא ובעופא דשמיא ובבעירא ובכל ארעא ובכל זחלא דזחיל על ארעא׃ כז ואתברי יי׳ ית אנוש בצלמיה בצלם יי׳ אתברי יתיה דכר ונוקבא אתברינון׃ כח ובריכינון יי׳ ואמר להון יי׳ פרון ורבון ומלון ית ארעא ותקפון בה ותשלטון בנוניתא דבימא ובעופא דשמיא ובכל בעירא דרחשא על ארעא׃ כט ואמר יי׳ הא יהבית לכון ית כל עיסבא דזרע זרע דעל אפי כל ארעא וית כל אילנא דבה אילן פרי דזרע זרע יהי לכון לאיכלא׃ ל ולכל חיות ארעא ולכל עופא דשמיא ולכל דרחיש על ארעא דבה נפשא חיתא ית כל עיסבא דרע ירק לאיכלא והוה כן׃ לא וחמא יי׳ ית כל דעבד והא שפיר לחדא והות רמשא והות צפרא שתיתאה׃

ויכלו ב א ושלמו שמיא וארעא וכל חילהון׃ ב ושלים יי׳ ביומא שביעאה עבידתיה דעבד ושבת ביומא שביעאה מכל עבידתיה דעבד׃ ג ובריך יי׳ ית יומא שביעאה וקדישיה ארום ביה שבת מכל עבידתיה דברא יי׳ למעבד׃ ד דא תולדת שמיא וארעא כד אתבריו ביומא דעבד יי׳ אלהים ארעא ושמיא׃ ה וכל אילני חקלא עד לא הוו בארעא וכל עיסבא דחקלא עד לא צמח ארום לא אמטר יי׳ אלהים על ארעא ואנשא לית למפלח ית ארעא׃ ו ועננא סליק מן ארעא ומשקי ית כל אפי ארעא׃ ז וברא יי׳ אלהים ית אדם עפרא מן ארעא ונפח בנחירוהי נשמתא דחיי והוה אדם לנפש חיתא׃ ח ונצב יי׳ אלהים גנתא בעדן מקדמין ואשרי תמן ית אדם דיצר יתיה׃ ט ואצמח יי׳ אלהים מן ארעא כל אילן שפיר למיכל ית עיבדיה ואילן חיי בגו גנתא ואילן דעתא טב ובישא׃ י ונהר נפיק מעדן לאשקאה ית גנתא ומתמן יתפרש ויהי לארבעה רישי נהרין׃ יא שום חדא פישון הוא דסחר ית כל ארעא חוילה דתמן דהבא׃ יב ודהבא דארעא ההיא שפיר תמן בדולחא וית אבן שהמא׃ יג ושום נהרא תניינא גיחון הוא דסחר ית כל ארעא דכוש׃ יד ושום נהרא תליתאה חדקל הוא דאזיל קדם אתור ונהרא רביעאה הוא פרת׃ טו ונסיב יי׳ אלהים ית אדם ואשרייה בגנת עדן לפלחה ולמטרה׃ טז ואפקד יי׳ אלהים על אדם למימר מכל אילן גנתא מיכל תיכול׃ יז ומאילן דעתא טב ובישא לא תיכול מיניה ארום ביומא דתיכול מיניה מות תמות׃ יח ואמר יי׳ אלהים לא יאות לגבר למהוי בלחודוי אעביד ליה בר זוג כד נפיק ביה׃ יט ואצמח יי׳ אלהים מן ארעא כל חיות ברא וכל עופא דשמיא ואייתי לקדם אדם לאתקריא להון כל דיקרי אדם נפש חיתא הוא שמה׃ כ וקרא אדם שמהן לכל בעירא ולעופא דשמיא ולכל חיות ברא ולאדם לא אשכח בר זוג כד נפיק ביה׃ כא ואפל יי׳ אלהים תרדמתא על אדם ונים ונסיב חדא מן עלעיליה ואסי בסרא תחתה׃ כב ובנא יי׳ אלהים ית עלעילא דנסיב מן אדם לאנתו ואייתי לקדם אדם׃ כג ואמר אדם דא זמנא עצמא מעצמי ובסרא מבסרי לדא תתקרי אנתתא ארום מגברא דא אתנסבת׃ כד על כן יבטל גבר ית אבוי וית אמיה ויתדבק בנוכראתיה ויהון לבסר חד׃ כה והוו תרויהון ערטלאין אדם ואנתתיה ולא מתבהתין׃

והות ג א חויא הוה ערטולא מכל חיות ברא דעבד יי׳ אלהים ואמר לאנתתא אוף ארום אמר יי׳ לא תיכלון מכל אילן גנתא׃ ב ואמרת אנתתא לחויא מפרי אילן גנתא נאכל׃ ג ומפרי האילנא דבמצעת גנתא אמר יי׳ לא תיכלון מיניה ולא תקרבון בה דילמא תמותון׃ ד ואמר חויא לאנתתא מותא לא תמותון׃ ה ארום גלי קדם יי׳ ארום ביומא דתיכלון מיניה ויתפתחון עיניכון ותהון כמלאכייא מדברי עלמא ידעי בין טב לבין בישא׃ ו וחמת אנתתא ארום טב אילן למיכל ארום תאוה הוא לעינין ואילן דנחמד הוא להסכלא ונסבת מפריה ואכלת ויהבת אף לבעלה עמה ואכל׃ ז ואתפתחו עיניהון תרויהון וחכמו ארום ערטולין אינון מן פקודיא דקשוט ותפרו עלי תאנתא ועבדו להון מטלניות׃ ח ושמעו ית קל יי׳ אלהים מתהלך בגנתא לרוח יומא ואסתלקו אדם ואנתתיה מן קדם יי׳ אלהים בגו אילני גנתא׃ ט וקרא יי׳ אלהים לאדם ואמר ליה אדם אן אנת׃ י ואמר ית קלך שמעית בגנתא ודחילית ארום ערטולא אנא ואטמרית׃ יא ואמר מן אחוית ארום ערטולא אנת הלא מן אילן דפקדתך למבעי מיניה בלחודוי לא אכלת מיניה׃ יב ואמר אדם אנתתא דיהבת עמי היא יהבת לי מן אילן ואכלת׃ יג ואמר יי׳ אלהים לאנתתא מה דא עבדת ואמרת אנתתא חויא שדיא לי ואכלת׃ יד ואמר יי׳ אלהים לחויא ארום עבדת דא לטת את מכל בעירא וכל חיות ברא על גדפך תהך ועפרא תיכול כל יומי חייך׃ טו ואיבה אשוי בינך ובין אנתתא ובין בנך ובין בנהא הוא יהא נטר לרישך ואת תהי נטר לעקביה׃ טז לאנתתא אמר סגי אסגי עצבונך ועצבון עיבורך בעצבין תילדין בנין ולות בעלך תהי משתוקקא ולגברא תהי משתעבדא ואנת תהי מסרבא לאתפרשא מיניה׃ יז ולאדם אמר ארום קבלת לקל אנתתך ואכלת מן אילן דפקדתך למימר לא תיכול מיניה לוט בעבורך בעצבין תיכול כל יומי חייך׃ יח וקוצין ודרדרין תצמח לך ותיכול ית עשבא דברא׃ יט בזיעת אפך תיכול לחמא עד דתתוב לארעא דמנה אתברית ארום עפרא את ולעפרא תתוב׃ כ וקרא אדם שום אנתתיה חוה על שום דהיא הות אם לכל בני נשא׃ כא ועבד יי׳ אלהים לאדם ולאנתתיה כתונין דיקר ולבישינון׃ כב ואמר יי׳ אלהים הא אדם הוה כחדא מנא מן מלאכייא מדברי עלמא ידע בין טב לבין בישא ועתה דלמא ישלח ידיה ויסב אף מאילן חיי ויכול ויחי לעלם׃ כג ושלחיה יי׳ אלהים מגנת עדן למפלח ית ארעא דאתברי מנה׃ כד ותרך ית אדם ואשרי יקר שכינתיה מן קדמין מפרנח לגינתא דעדן מעילוי תרין כרובייא קדם עד לא נברא עלמא תרין אלפין שנין ברא אוריתא ואתקן גהנם וגינתא דעדן צתקן גנתא דעדן לצדיקייא דייכלון ויתפנקון מן פירי אילנא על דנטרו מצותא דאוריתא בעלמא דין אתקן גהנם לרשיעיא דהיא מרמיא לחרבא שנונא אכלה מתרין סטרה אתקן בגוה זיקוקין דנורא וגומרין מבערן לרשיעיא להתפרע מנהון לעלמא דאתי על דלא נטרו מצותא דאוריתא בעלמא דין ארום איתי דחציים היא אוריתא כל דנטר לה בעלמא דין חי וקיים כאילנא דחיי טבא היא אוריתא לפרחה בעלמא דין פרי אילן דחיי לעלמא דאתי׃ כה הלא אם תיטיב שלא אין תיטיב עובדך בעלמא דין יתרין ישתתרי וישתתק לך לעלמא דאתי ואין לא תיטיב עובדך בעלמא דין יתרין ליום דינא רבא חטאך נטיר ועל תרע לבא רביע ברם בידך משרית רשותיה דיצרא ביש׃ ואת תהוי שליט ביה בין למזכי בין למחטי ואמר יי׳ לקין לאהבל אחוי איתא ונפוק לאפי ברא ואהוה כד נפקו תרויהון לאפי ברא עני קין ואמר להבל אחוי ליה דין ודיית עלם אוחרן ולא

למיתן אגר טב לצדיקיא ולא לאתפרע מן רשיעיא ולא ברחמין אתברי עלמא ולא ברחמין הוא סבר מן בגלל מה אתקבל קורבנך ברעוי ומני לא אתקבל ברעוא עני הבל ואמר לקין אית דין ואית דיין ואית עלם אוחרן ואית מתן אגר טב לצדיקיא ולאתפרע מרשיעיא וברחמין אתברי עלמא וברחמין הוא סבר ברם כפרי עובדין טבין הוא סבר על דיחוון עובדיי תקנין מן דידך אתקבל קורבני מיני ברעוא ומינך לא אתקבל ברעוא והוו תריהון מצעין באפי ברא וקם קין על הבל אחוי וקטל יתיה׃ ט אל אדמיהון דאוכלוסין צדיקיא דחיון עתידין למיקם מן הבל אחוך׃ י ואמר קין קדם יי׳ סגין אנון חובי למסבול ברם אית יכלא קדמך למשרי ולמשבק לי׃ יא ונפק קין מן קדם יי׳ ויתיב בארעא גלי ומטלטל מן מרנח לגינתא דעתיד למיתן עד לא קטל קין להבל אחוי חית ארעא מרביא ליה פירין כפי גינתא דעתיד למיתן עד לא קטל קין להבל אחוי חזרת למסקא כופין ודרדרין׃ יב שמנה תמני מאה שנין ובהון בשנייא הוה מוליד בנין ובנן׃ יג וימת ומית ואתבניש מן גו עלמא׃ יד ואתחלך ופלח חנוך בקושטא קדם יי׳ והא ליה הוא ארום אתנבי במימר מן קדם יי׳׃ טו ואמר ואמר מימרא דיי׳ לא יתרינון דרניא דעתידין למיקם מן בתר דרא דמבולא למובדא למשחיתי ולמטחא גמירא הלא רוחי יהבית בבני אנשא מן בגלל דאינון בשר ועובדיהון עובדין טבין ועובדיהון עובדין בישין הא יהבית להון ארכא מאה ועשרין שנין דילמא דיתובון תתובא ולא עבדו׃ טז ונחם ואתחת מן קדם יי׳ במימריה ארי עבד ית אנשא בארעא ואמר ערעין עם לביה׃ יז ונח על דחוה צדיק ברורו אשכח חן וחסד קדם יי׳׃

פ פ פ

נח ו א ותמלא׃ ב ואתמליאת ארעא חוסמין וגוזלין׃ ג חבת תיבותא דאעין דקדרינון׃ ד וארכת ואתרכי שמיא אתפתחו׃ ה ויסגר ואתם מימריה דיי׳ עלוהי׃ ו ויזכר ואידכר ברחמוי טבא דאית עמיה ית נח׃ ז ויעבר ואעבר יי׳ רוחא דרחמין׃ ח ויחל ושרי למיכני׃ ט עור כל יומי ארעא מן כרון וערעין וחצדין וציתא ושורכא ויום וליליא לא פתקין ויחל ושרי נח גברא צדיקא למהוי ונציב כרמא׃ י בני יפת בנוי דייפת גומר ושום אפרכיותהון אפרקיי ורמנייא ותרקי׃ ובני גומר דגומר ושום אפרכיותהון אסייא ופרכי ובני יון ובנוי דיון אלישה אפרכיותהון אלסטרסום ורודניא׃ הוא הוה גבר בציידא בחטאה קדם יי׳ דהוה צייד בני אינשא בלישנהון ואמר לדהון רחוקו מן דינוי דשם ואידבקו ברינוי דנמרוד בגין כרין יתאמר כנמרוד גבר בציידא בחטאה קדם יי׳׃ ואתחי ראשית מלכותיה בבל והרס ונציבין וקטיספו בארעא דבבל׃ יא מן הארץ מן ארעא ההיא נפק אתורייה ובנא ית נינוה ויית פלטייתא דקרתא ויית הריית׃ יב ויית תלאסר בין נינוה ובין הריית היא קרתא רבתא׃ יג ומצרים אוליד ית מרוטאי ויית פנטפולימאי ויית לוכטאי׃ יד ויית פילוכאי ויית פנטסכנאי דנפקו מתמן פלשתאי ויית קפודקאי׃ טו ואת כנען ילד ית טרפולאי ויית ערקאי ויית כרוסאי׃ טז ויית אנטרידנאי ויית חמצאי ויית אנטוכיא מן בבל מן בתר דבין איתפרשו ניהי אומיא׃ יז וידי והוון כל דרעיא דארעא לישן חד ומטלל חד ועיעה חדא ארום בלישן קודשא חוו מטללין דבה אתברי עלמא מן שירויא׃ יח ויהי כד אטעו לבהון מן בתר מיתרא דמאן דאמר והוה עלמא מן שירויא ואשכחו בקעא בארעא דפונכוס ושרון תמן׃ יט ואמרין אתון כבון ונבנבי לנא קריא ומגדל ורישיה מטטי עד צית שמיא ונעביד לן בנויה בית סגדו ברישיה וניתן חרבא בגו יהיה מה דילמא דסדר קדמי קרבא קדם עד דלא נתבדר על אפי כל ארעא׃ כ ותהי שרי והות לה בר׃

פ פ פ

לדלך ואעשך׃ ואמני יתך לאוא רבא ואברך יתך׃ ואתקף ויהוי אברם לבירכן סגיין׃ ואברך מאן דיבריך יתך ומן דלייט יתך יהוי ליט ויתברכון בזכותך כל זרעית ארעא׃ ואת הנפש ית נפשתא דגיירין׃ אילן מורה מישרי חזוא׃ ותקח ואידברת אתתא לפלטין דפרעה׃ רכושם סגולתהון׃ והוה דיינין בין רעוי נכסוי דאברם לבין רעוי נכסוי

תרגום ירושלמי

דְּלוֹט רַעֲוֵי דְּאַבְרָם הֲווֹן זַמְּמִין בְּעִירְהוֹן עַד זְמַן דַּהֲווֹן אָתְיִן לַאֲתַר מַרְעֵי
רַעֲוֵי דְּלוֹט לָא הֲווֹן זַמְּמִין בְּעִירְהוֹן אֶלָּא מְבַקְּרִין וְאָזְלִין בְּרַם מְפוּקְדִין
דְּהֲווֹן רַעֲוֵי דְּאַבְרָם מִן אַבְרָם צַדִּיקָא רִיבּוֹנֵהּוֹן לָא הֲווֹן לְכַבְּעָנָאי
וְלִפְרִיזָאֵי עַד כְּעַן אִית לְהוֹן רְשׁוּ בְּאַרְעָא׃ כל אלה כָּל אִילֵּין אִתְחַבְּרוּ
לְמִישַׁר פַּרְדֵּיסָיָא׃ והכו את וּקְטִילוּ יָת גִּיבָּרַיָּא דְּכַעֲשְׁתְּרַת קַרְנַיִם וְיָת
זְוָיָתָנָיָא דִּי בְּחוֹן יָת אֶמְתָּנָיָא אִילֵּין דְּשַׁרְיָין דְּבָנוֹהִי קַרְתָּא׃ וְיָת חוֹרָנָאי
אִילֵּין דְּשַׁרְיָין בְּטוּרָא דְּגַבְלָא עַד מֵישַׁר חַזּוֹהִי דְּסְמִיךְ עַל מַדְבְּרָא׃
ואת הנפש וְאֶמְרָפֶל מַלְכָּא דְּפוּנְטוֹס וְאַרְיוֹךְ מַלְכָּא דְּאֶלַסַר אַרְבָּע
מַלְכִין לֶקְבֵל חַמְשָׁא סִדְרוּ סִידְרֵי קְרָבָא׃ ועמק וּמֵישַׁר פְּרִדֵּיסָיָא
בֵּירָוִין בֵּירָוִין מַלְיָא חֵמָר׃ וידי מַרְבִּיצֵי בֵּיתֵיהּ הַמָּנֵי עַשְׁהֵי וּתְלַת מְאָה
וּרְדָף בַּתְרֵיהוֹן עַד דָּן׃ וידפם וּרְדָפִינוּן עַד עַוְוָתָא
דְּמִצְפּוֹן לְדַמָּשֶׂק׃ יָת מַלְבֵיָא דְּעִימֵיהּ לְמִישַׁר דַּחֲזוֹהִי הוּא בֵּית מֵישְׁרָא׃
דְּמַלְכָּא׃ וּמַלְכֵי צְדֶק מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֵם הוּא שֵׁם רַבָּא הֲוָה כָּהֵין עֵילָאָה׃
והרכוש וּסְגוּלָא דְּבַר לָךְ׃ אִם מְחוּטָא וְעַד רְצוּעָה דְּסַנְדָּלָא אִם אֶפַּח
מִכָּל דְּלָךְ וְלָא תֶּהֱוֵי מְתַרְבְּרֵב וְאָמַר אֲנָא עֲתָרִית יָת אַבְרָם׃ אחר
מִן בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין מִן דְּאִתְכַּנְשׁוּ כָּל מַלְכֵיָּא דְּאַרְעָא וְשִׁילְטוֹנֵי
מְרִיעָתָא וּסְדָרוּ קְרָבָא לֶקְבֵל אַבְרָם צַדִּיקָא וּנְפַלוּ קֳדָמוֹי וּקְטַל מִנְּהוֹן
אַרְבְּעָא מַלְכִין וַחֲזַר הְשַׁע מַשִּׁרְיָין חֲשַׁב אַבְרָם צַדִּיקָא בְּלִיבֵּיהּ וַאֲמַר
וַי כְּעַן עֲלַי דְּלָמָא דְּאִתְקַבָּלַת אָגַר מְצְוָתָא בְּעַלְמָא׃ הֲרֵין וַלַּיִת לִי חוּלַק
בְּעָלְמָא דְּאָתֵי אוֹ דִילְמָא דְּיִזְלוֹן אֲחֵיהוֹן וְקָרִיבֵהוֹן דְּקַטִּילַי הָאִילֵּין דִּנְפָלוּ
קֳדָמוֹי וְיִחְזוֹן בְּכַרְכֵיהוֹן וּבְמֵרְבַּתְהוֹן וְיִצְרְפוּן עִמְּהוֹן לְיָגְוֹנִין סַגִּין וַיְיתוּן
עֲלַי רִילְמָא הֲווֹ בִּידִי מְצְוָן קַלִּילִין בְּזִמְנָא קָדְמַיָּא דִּנְפָלוּ קֳדָמוֹי וְאִיתְקַיְּמוּ
עֲלַי אוֹ דִילְמָא אִשְׁתְּבַח לִי זָכוּ בְּזִמְנָא קָדְמַיָּא׃ דִּנְפָלוּ קֳדָמוֹי אוֹ דִילְמָא
דִּי לָא יִשְׁתְּבַח לִי בְּזִמְנָא תִּנְיָנָא׃ וְיִתְחַל בִּי שׁוּם שְׁמַיָּא׃ בְּגִין כְּדֵין הֲוָה
פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַל אַבְרָם צַדִּיקָא לְמֵימַר לָא תִידְחַל אַבְרָם אַף
עַל גַּב דְּאִנּוּן מְתְכַּנְשִׁין וַאֲתַיִּין עֲלָךְ לְיָגְוֹנִין סַגִּיאִין מֵימְרִי פָּרַס תְּרֵיס לָךְ
בְּעָלְמָא הָדֵין וּמָגֵן עֲלָךְ כָּל יוֹמָא לְעָלְמָא דַּאֲתֵי וְאַף עַל גַּב דְּמָסָרִית בַּעֲלֵי
דִּבְבָךְ קֳדָמָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין אָגַר עוֹבָדָךְ טָבְיָא מְתַקְּנִין לָךְ קֳדָמוֹי לְעָלְמָא
דְּאָתֵי׃ וְאָמַר אַבְרָם בְּבָעוּ קֳדָמָךְ רַחֲמִין יְיָ אֱלֹהִים סַגִּיעַ בִּירְכָן יְהַבְתְּ לִי
וְסַגִּיאִין אִינּוּן קְרָבַיָּא דְּעִמִּי בְּרַם מָה הַנְיָיה אִית לִי דְּאֲנָא אָזִיל מִגּוֹ עָלְמָא דְּלָא
בְּנִין וְאֶלִיעֶזֶר בַּר בֵּיתִי דְּעַל יְדוֹי אִתְעֲבִיד לִי נִיסִּין בְּרַפְשָׁק וְהוּא סָבַר
בְּגִין וְאֶלִיעֶזֶר בַּר בֵּיתִי׃ וַאֲמַר לֵיהּ אֲנָא יְיָ דְּאַפֵּיקִית יָתָךְ מֵאַתּוּן נוּרַיְהוֹן
מֵאוּר דְּכַשְׂדָּאֵי׃ ותור וגוזל וְשׁוֹפָנִין וּבַר יוֹן׃ ויקח לו את
וּקְרִיב קֳדָמוֹי יָת כָּל אִילֵּין וּפְסַג יָתְהוֹן לְפַסְגִּין וְשַׁוִּי גֻּבַר פַּסְגֵּיהּ לָקֳדָמוֹת
חַבְרֵיהּ וְיָת עוֹפָא לָא פְסָג׃ וירד וְכַד נְחַת טַיָּסָא לָא הֲוָה קְרַב
לְפַסְגַּיָּא וְהָדֵין הוּא טַיָּסָא דִּין הוּא עוֹפָא מְסָאֲבָא וְהָדֵין הוּא עוֹפָא
מְסָאֲבָא אִילֵּין אִינּוּן מַלְכְוָותָא דְּאַרְעָא וְיִהֵי כַּד יֵהֲווֹן עֲיִיצִין עֲיִיצִין בִּישִׁין
עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם צַדִּיקָא מְבַטְּלָא יִתְהוֹן׃ ויהי השמש
וְחֵוַת שִׁימְשָׁא אֲזָלָא לְמִטְמָעָא וְשִׁנָא עַמִּיקָא בְּסִימָא נְפָלַת עַל אַבְרָם וְהָא
אַבְרָם חֲזִי אַרְבַּעְתֵּי מַלְכְוָותָא דְּעָתִידִין לְמִיקַם לְמִשְׁעְבְּדָא בִּבְנוֹי אֵימָה
חֲשֵׁכָה גְּדוֹלָה נָפְלַת עָלָיו אֵימָה דְּהָא הֵיא בָּבֶל חֲשֵׁכָה דְּהָא הֵיא מָדַי
גְּדוֹלָה דְּהָא הֵיא יָוָן נָפְלַת דְּהָא הֵיא מַלְכוּתָא רְבִיעָאָה׃
דְּעָתִידָא לְמִפְּלָא וְלָא תֶּהֱוֵי תְּקוּמָה לְעַלְמֵי עָלְמִין׃ וְהָא שִׁמְשָׁא
אֲזָלָא לְמִטְמָעָא וְקַבְלָא הֲוָה וְהָא אַבְרָם חֲזִי עַד דִּי סַפְסָלִין אִסְתַּדְּרוּ
וְכוּרְסַוֵּן רְמִיו וְהָא גְּהִנֵּם דְּאִתְעָתַד לְרִשְׁעַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי כְּתַנּוּרָא מַקִּפָן
שְׁבִיבִין דְּנוּר וְשַׁלְהֵבִין דְּאֶשָּׁא דִּכְגַוָּהּ נָפְלוּ רָשְׁעַיָּא עַל דָּמָרְדוּ בְּאוֹרַיְתָא
בְּחַיֵּיהוֹן וְצַדִּיקַיָּא דְּנָטְרוּ יָתָהּ מִן עַקְתָא יִשְׁתֵּזְבוּן כָּל כְּרֵין יִתְחֲזֵי לְאַבְרָם
כַּד הֲוָה עָבַר בֵּינֵי פַּסְגַּיָּא הָאִילֵּין׃ הקדמני וְיָת כָּל בָּנֵי מַדִּינְחָא׃
ותאמר שרי וַאֲמַרַת שָׂרַי לְאַבְרָם דִּינִי וְעוּלְבָּנִי מְסָרִין בִּידָךְ
שָׁבַקְתְּ אַרְעִי וּבֵית תּוֹלַדְתִּי וּבֵיתֵיהּ דְּאַבָּא וַאֲתֵית לִי עִמָּךְ בַּהֵימְנוּתָא
שְׁמַיָּא עַיְילִית עִמָּךְ קְרָם מַלְכָּא׃ קֳדָם פַּרְעֹה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וְקָדָם
אֲבִימֶלֶךְ מַלְכָּא דִּפְלִשְׁתָּאֵי וַאֲמָרִית עָלָךְ אֲחִי הוּא מִן בְּגַלַּל דְּלָא יְקַטְלוּן
יָתָךְ וְכִרוּן חָמִית דְּלָא הֲוֵינָא כַּעֲבְרָא נְסִיבְתְּ מִצְרִיתָא אַמְתִּי וִיהָבִית
יָתָהּ לָךְ לְאִנְתּוּ וַאֲמָרִית הִיא תְּהֵי וַאֲנָא אֵירַבֵּי מִנָּהּ דִּילְמָא דְּאִתְבְּנֵי
לְתוֹר מִינָהּ חַכִּית אַרוּם עַבְרַת וְבָזַיִת וְזַלַּת יְקָרִי בְּאַפָּהּ וְכִרוּן יְהַבְתְּ לִי יְיָ
וִירוּן בֵּינִי וּבֵינָךְ וְיִתְמְלֵי רַחֲמִין עֲלַי וַעֲלָךְ וְיִפְרֹשׂ שְׁלֵמֵיהּ בֵּינִי לְבֵינָךְ
וְיִתְמְלֵי עַלְמָא מִינִי וּמִנָּךְ וְלָא נִצְרוּךְ לְבִנְהּ דְּהָגַר מִצְרִיתָא אַמְהָתָא
דְּהִיא מִן בְּנֵיהוֹן דְּעַמְמַיָּא דְּזַר קֳדָמָךְ לַאֲחוּן נוּרַיְהוֹן דְּכַשְׂדָּאִין׃

שׁוּר חֲלוּצָה׃ וְתִקְרָא׃ וְאוֹרַיִת הָגָר וְצַלֵּית בְּשֵׁם מֵימְרֵיהּ
דַּיְיָ דְּאִתְגְּלִי עֲלָהּ אָמְרָה בְּרִיךְ אַתְּ הוּא אֱלָהָא קַיָּים כָּל עַלְמָיָא דִּי חָמֵית
בְּצַעֲרִי אַרוּם אָמְרַת הָא לְחוֹר עָלַי אַתְגְּלֵיתָא הֵיךְ בָּתַר דְּאִתְגְּלֵיתָא׃ עַל
שָׂרַי רִיבּוֹנְתִי׃ וְאִיתְרְכִין אַבְרָם עַל אַפּוֹי וּתְמָהּ׃

פ פ פ

וירא

והנה תְּלָתָא מַלְאָכַיָּא אִשְׁתַּדְּלוּ לְמֵיתֵי לְוָת אֲבוֹנָן אַבְרָהָם
וּתְלָתְהוֹן אִשְׁתַּלְחִין לְתִלַּת מְלִין אֲרוּמִין לֵית אֵיפְשַׁר לְחַד
מִן מַלְאָכֵי מְרוֹמָא דְּיִשְׁתַּדַּר בִּדְיֵהּ יַתִּיר מִן מִילָּא חֲדָא מַלְאָכַיָּא קַדְמָאָה
אִשְׁתַּדַּר לְבַשְׂרָא לְאַבוּנָאַבְרָהָם דְּהָא שָׂרָה יַלְדָה לְיִצְחָק מַלְאָכָא תִּנְיָנָא
אִשְׁתַּדַּר לְשֵׁזָבָא יָת לוֹט מִגּוֹ חֲפֵיכְתָּן מַלְאָכָא תְּלִיתָאָה אִישְׁתַּדַּר לְמַהְפָּךְ
לְסְדוֹם וַעֲמֹרָה אַדְמָה וְצְבוֹיִם בְּגִין כֵּן הֲוָה פָּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ לְיָת
אַבְרָהָם צַדִּיקָא וְאִתְגְּלִי עִילָּוֵיהּ מֵימְרֵיהּ דַּיְיָ בְּמֵישְׁרֵי חַזּוֹהִי וְהוּא יָתִיב
בְּתָרַע מַשְׁכְּנָא מִתַּחֲמֵם מִן גְּזִירוֹתֵיהּ לְתוֹקְפָא דְּיוֹמָא׃ ויאמר שוב
וַאֲמַר מֵהֲדוּר אֲהָדוּר לְוָתָךְ כְּעִדָּנָא הָדֵין דְּאִתּוּן קַיְימִין וְהָא בַּר דְּכַר
לְשָׂרָה אִתְּתָךְ וְשָׂרָה שְׁמַעַת לְתָרַע מַשְׁכְּנָא הַוָּת שָׁמַעַת וְיִשְׁמָעֵאל הֲוָה
קָאִים מִן בַּתְרָהּ׃ וְחַיְכַת שָׂרָה בְּלִבָּהּ לְמֵימַר בָּתַר דְּסִבְיָת אֵיפְשַׁר
דְּאַחֲזוֹר לְיוֹמֵי טַלְיוּתִי לְמֶהֱוֵי לְעִידּוּי וְאַבְרָהָם סִיב׃ וישקפו
וְאַדִּיקוּ׃ ויאמר יי המכסה וַיְיָ בְּמֵימְרֵיהּ אָמַר הַמְכַסֵּי אֲנָא
מֵאַבְרָהָם רַחֲמֵי יָת מָה דַּאֲנָא עָבִיד הוֹאִיל וּכְרָכָא דְּסְדוֹם בְּגוֹ מַתְנָתָא
דִּי יְהָבִית לֵיהּ דְּיָנָא הוּא דְּלָא נָפִיךְ יַתֵּהּ עַד זְמַן דְּאוֹדַע יְחִיד׃ ארוה
אִתְגְּלִי כְּעַן וְאֶחֱמֵי הָא כְּקָבְלָתְהוֹן דַּעֲמֹרָה וְסְדוֹם וַעֲמֹרָה סַלְקַת
קֳדָמוֹי כַּלְיָיהּ עֲבָדוּ גְּמִירָא אִינּוּן חַיְבִין מִדַּיִּין אִינּוּן בְּנַפְשָׁתְהוֹן דִּילְמָא
לֵית עוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא גְּלֵן קֳדָמוֹי וְאִין בָּעוּ לְמֶעְבַּד תְּתוּבָא הָא אִינּוּן
יְהִבִין קֳדָמוֹי כַּרְלָא יַדְעִתִּינּוּן׃ ולוט יָתִיב בְּפִילֵי דְּסְדוֹם וַחֲמָא
יַתְהוֹן וּרְחַט לְשָׁאֵיל בִּשְׁלָמֵהוֹן וּסְגִיד עַל אַפּוֹי עַל אַרְעָא׃
ורחצו וְאָסְתּוֹ רִיגְלֵיכוֹן וְסְחוֹן בְּצַפְרָא וְתֵזְלוֹן לְמַשְׁכְּנֵיכוֹן
בְּשְׁלָם וְאָמְרוּ לָא אַרוּם בְּפַלְטִיוּת קַרְתָּא נְבִית׃ ויאכל
וַהֲווּ מִתְחַמְּיִין דִּיךְ אָכְלִין וְחִיךְ שַׁתְיִין׃ אל נא אחי וַאֲמַר
לְהוֹן לוֹט אַמְתִּינוּ הָכָא קַלִּיל וְעֵיר עַד דְּנִבְעֵי רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ׃
אשר לא ידעו דְּלָא חָכְמוּ תַּשְׁמִישׁ לְגָבָר׃ בסנורים
בְּחַרָּבְרֵיהּ׃ וכמו השחר וּכְאִישׁוֹן לְמִסַּק עַמּוּדָא שַׁחֲרָא׃
ויאמר לוט אליהם אַמַּתִּינוּ הָכָא קַלִּיל וְעֵיר עַד דְּנִבְעֵי רַחֲמִין
קֳדָם יְיָ׃ ויי וּמֵימְרֵיהּ דַּיְיָ הֲוָה מָחֵית עַל עַמָּא דִּסְדוֹם וַעֲמֹרָה מִטְּרִין
דְּרַעֲוָא דִּילְמָא דְּיַעְבְּדוּן תְּרוּבָא מִן עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא וְכֵינַן דַּחֲמַיִּין כְּטָבָא
דְּרַעֲוָא דִּילְמָא עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא גְּלֵן קֳדָמַי מִנְּהוֹן וְהַוֹרֵי אָמַר לְהוֹן
מָחֵית עֲלֵיהוֹן גּוּפְרִיתָא וְאֶשָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ מִן שְׁמַיָּא׃ ותהפך
עַל דַּחֲוַות אִתְּתֵיהּ דְּלוֹט מִן בְּנֵי בֵּיהוֹן עַמָּא דִּסְדוֹם אִסְתַּכְּלַת מִן בַּתְרָהּ
לְמֵימְחֵי מָה הֲוֵי בְּסוֹף בַּיְיתֵיהּ דַּאֲבוּי וְהָא הִיא קָיְמָא עַמּוּד דֻּמְלַח עַד זְמַן
דְּתֵיתֵי תְּחִיָּתֵיהּ דֵּיחוֹן מִתַּיָּא׃ ואיש וּגְבַר לֵית בְּאַרְעָא׃
לְמִיזַּדְּמָנָא לָוָתָן כְּנִימּוּס כָּל אַרְעָא׃ מלך גרר מַלְכָּא דַּעֲרָר׃
וְלִשָּׂרָה אֲמַר הָא יְהָבִית אֶלֶף סְלָעִין דְּכַסְפָּא לְאָחוּךְ הָא כַּסְפָּא הַהוּא
יְהֵיב לֵיךְ מַתָּנָה חֻלָּף דְּאִתְכַּסִּירַ מִן עֵינוֹי דְּאַבְרָהָם בֶּעָלִיךְ לֵיל חַד וּמִן
כָּל מַה דַּהֲוָה עִמֵּי דְּאִתְכַּסִּירַ מִן עֵינוֹי דְּעַמְּא דְּסְדוֹם וַעֲמֹרָה סַלְקַת
קֳדָמוֹי כַּלְיָיהּ עֲבָדוּ גְּמִירָא אִינּוּן חַיְבִין מִדַּיִּין בְּנַפְשָׁתְהוֹן דִּילְמָא
לֵית עוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא גְּלֵן קֳדָמוֹי וְאִין בָּעוּ לְמֶעְבַּד תְּתוּבָא הָא אִינּוּן
יְהִבִין קֳדָמוֹי כַּרְלָא יַדְעִתִּינּוּן׃ ולוט יָתִיב בְּפִילֵי דְּסְדוֹם וַחֲמָא
יַתְהוֹן וּרְחַט לְשָׁאֵיל בִּשְׁלָמֵהוֹן וּסְגִיד עַל אַפּוֹי עַל אַרְעָא׃
ורחצו וְאָסְתּוֹ רִיגְלֵיכוֹן וְסְחוֹן בְּצַפְרָא וְתֵזְלוֹן לְמַשְׁכְּנֵיכוֹן
בְּשְׁלָם וְאָמְרוּ לָא אַרוּם בְּפַלְטִיוּת קַרְתָּא נְבִית׃ ויאכל
וַהֲווּ מִתְחַמְּיִין דִּיךְ אָכְלִין וְחִיךְ שַׁתְיִין׃ אל נא אחי וַאֲמַר
לְהוֹן לוֹט אַמְתִּינוּ הָכָא קַלִּיל וְעֵיר עַד דְּנִבְעֵי רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ׃
אשר לא ידעו דְּלָא חָכְמוּ תַּשְׁמִישׁ לְגָבָר׃ בסנורים
בְּחַרָּבְרֵיהּ׃ וכמו השחר וּכְאִישׁוֹן לְמִסַּק עַמּוּדָא שַׁחֲרָא׃
ויאמר לוט אליהם אַמַּתִּינוּ הָכָא קַלִּיל וְעֵיר עַד דְּנִבְעֵי רַחֲמִין
קֳדָם יְיָ׃ ויי וּמֵימְרֵיהּ דַּיְיָ הֲוָה מָחֵית עַל עַמָּא דִּסְדוֹם וַעֲמֹרָה מִטְּרִין
דְּרַעֲוָא דִּילְמָא דְּיַעְבְּדוּן תְּרוּבָא מִן עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא וְכֵינַן דַּחֲמַיִּין כְּטָבָא
דְּרַעֲוָא דִּילְמָא עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא גְּלֵן קֳדָמַי מִנְּהוֹן וְהַוֹרֵי אָמַר לְהוֹן
מָחֵית עֲלֵיהוֹן גּוּפְרִיתָא וְאֶשָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ מִן שְׁמַיָּא׃ ותבט

וַאֲמַר הָא אֲנָא׃ הכוריה לְטוּר מוֹרִיָּה׃ וַאֲמַר אַבְרָהָם מֵמְרֵיהּ
דַּיְיָ יִזְדַּמַּן לִי אִימְרָא וְאִין לָא אַתְּ הוּא לַעֲלָתָא בְּרִי וַהֲלִיכוּ תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא
בְּלֵב שָׁפִי׃ ושלח וּפְשַׁט אַבְרָהָם יַת יְדֵיהּ וּנְסִיב יַת סַכִּינָא לְמִכּוֹס
יַת יִצְחָק בְּרֵיהּ עֲנִי יִצְחָק וַאֲמַר לְאַבְרָהָם אֲבוּי אַבָּא כְּפוּת יְדֵי יָאוּת דְּלָא
בְּשַׁעְתָּא צָעֲרֵי אֲפַרְכֵּם וַאֲעַרְבָּבְרֵי יָתָהּ וְיִשְׁתַּכַּח קוּרְבָּנָךְ פָּסִיל וְאִדַּחֵי
לְגוֹבָא הַחַבְּלָא לְעַלְמָא׃ דַּאֲתִי עֵינוֹי דְּאַבְרָהָם הֲוֹ מִשְׁטַטִּין בְּעֵינוֹי
דְּיִצְחָק וְעֵינוֹי דְּיִצְחָק הֲוֹ מִשְׁטַטִּין בְּמַלְאֲכֵי מְרוֹמָא׃ יִצְחָק הֲוָה חֲמֵי
יְתְהוֹן אַבְרָהָם לָא חֲמֵי יָתְהוֹן בֵּיהּ בְּשַׁעְתָּא נְפָקוּ מַלְאֲכֵי מְרוֹמָא וְאָמְרִין
אִילֵּין לְאִילֵּין אַהֲדוּ חֲמוֹן תְּרֵין צַדִּיקִין יְחִידָאִין בְּגַוֹ עַלְמָא חַד נָכֵם וְחַד
סַתְּוֵם דְּנָכֵם לָא מְעַכֵּב וּדְסְתְּוֵם פָּשַׁט צַוְּוֹרֵיהּ׃ ויאמר הנני
וַאֲמַר אַבְרָהָם עֲנִי אַבְרָהָם בִּלְשַׁן בֵּית קוּדְשָׁא וַאֲמַר הֵנֵנִי׃
ויקרא וּפְלַח וְצַלִּי אַבְרָהָם בְּשֵׁם מֵימְרֵיהּ דַּיְיָ וַאֲמַר אַתְּ הוּא יְיָ דְּחֲמִי
וְלָא מִתְחֲמִי בְּבָעוּ רַחֲמִין מִן קֳדָמָךְ יְיָ כּוֹלָא גְּלִי וְיָדַע קֳדָמָךְ דְּלָא הֲוֹת
בְּלִבִּי פַּלְגוּ בְּזִמְנָא דַּאֲמַרְתְּ לִי לְמִקְרְבָא יָת יִצְחָק בְּרִי וּלְמֶעְבַּד יָתֵיהּ
עָפָר וּקְטָם קֻדָּמָךְ אֶלָּא מִן יָד אַקְדְּמִית בְּצַפְרָא וַעֲבָרִית יָת מֵימְרָךְ
בְּחֶדְוָא וְקַיְּמִית מֵימְרָךְ וְכִרְוֹן בְּעוּ רַחֲמִין מִן קֳדָמָךְ יְיָ אֱלָהִים בַּר יְהֵוֵין
בְּנוֹי דְּיִצְחָק עֲלַיִן לְשַׁעְיָא אֲנַנְקִי תֵּהֵוֵי כַּרְכַּר לְחוֹן עֲקֵידָתֵיהּ דְּיִצְחָק
אֲבוּהוֹן וּשְׁרִי וְשֵׁבִיק לְחוֹבֵהוֹן וּפְרוֹק יַתְהוֹן מִן כָּל אֲנַנְקִי דַּעְתִּידִין דְּרַיָּא
לְמֵיקַם מִן בַּתְרֵיהּ לְמֶהֱוֵי אֲמִרִין בְּטוּר בֵּיתּ מַקְדְּשֵׁיהּ דַּיְיָ קָרִיב אַבְרָהָם
יַת יִצְחָק בְּרֵיהּ וּבְטוּרָא הָדֵין הוּא בֵּית מַקְדְּשָׁא אִיתְגְּלִית עֲלוֹי יְקָר שְׁכִנְתָּ
דַּיְיָ׃ ופילגשו וּפִלַּקְתֵּיהּ וּשְׁמָהּ׃

פ פ פ

חיי שרה

וּמִיתַת שָׂרָה בְּקִרְיַתַהוֹן דְּגוּבַיָּא׃ אַרְבַּע מְאָה
סְלְעִין דְּכַסַף עָבְרִין לָבָל פִּתּוֹר וּמִתְקַבְּלִין בְּכָל
פַּרְקְמַטְיָא׃ וַאֲמַר אַבְרָהָם לְעַבְדֵּיהּ שַׁדְּיוֹשָׁא דַּהֲוָה שַׁלִּיט בְּכָל מָה דְּיֵיהֵי
שַׁוִּי כְּעָן יָדָךְ תְּחוֹת יֶרֶךְ קְיֵימִי׃ וכל טוב וְכָל שְׁפַר אַפּוּתְקֵי
דְּרִיבוֹנֵיהּ בִּידֵיהּ וְקָם וַאֲזַל לַאֲרַם דְּעַל פְּרָת נַהֲרִים׃ ותער וְזָרָק
וַאֲחַתַת מוֹרְכֵיהּ לָגוֹ שַׁקָּא וּמְרַת וַאֲשְׁקָת לְכָל גַּמְלוֹהִי׃ וַיְצַחֶק הַוָּה
אָתֵי מִן בֵּית מַדְרְשָׁא דְּשֵׁם רַבָּא לַבְאֵרָא דְּאִתְגְּלִית עֲלוֹהִי שְׁכִינְתֵּיהּ דַּיְיָ
וְהוּא הֲוָה שְׁרֵי בְּאַרְעָא דָּרוֹמָא׃ ותקח הצעיף וּסְכִיבַת רְדִידָהּ
וְאִתְצְמְצַמַת בֵּיהּ׃ ושמה קטורה וְהִיא הֲגָר דַּהֲוָת אֶסְרָא לֵיהּ
מִן שֵׁירוּתֵיהּ׃ אשורם תַּגְרִין וְאוּמָנִין וְרִישֵׁי אוּפִּין׃ בחצריהם
בְּכַפְרֵיהוֹן וּבְקִסְטַרְוָותְהוֹן תְּרֵי עֲשַׂר רַבְרְבִין לְאוּמֵיהוֹן׃ וישכנו
וְשָׁרוּ מִן חֲוִילָה עַד חֲלוּצָה דְּאִית כָּל קֳבֶל מִצְרַיִם מַעֲלָךְ אֲתוּרָיָה
קֳדָם כָּל אֲחוּהִי שָׁרָא׃

פ פ פ

תולדות

וְאִילֵּין יוּחוּס תּוֹלְדוֹת׃ ויתרצצו וְאִדַּחֲקוּא
בְּנַיָּיהּ בְּמֵעֵיהָ וַאֲמַרַת אִין כְּדֵין תְּהֵא צְעָרֵיהוֹן
דִּילְדוֹתָא דְּמָה בְּעַן לִי חַיִּין לְמֶהֱוֵי לִי בְּנִין וְאָזְלַת לְמִתְבּוֹעַ רַחֲמִין מִן
קֳדָם יְיָ בְּבֵית מִדְרְשׁוֹ דְּשֵׁם רַבָּא׃ ויצא וּנְפַק קֳדָמַיָּא סַפְּקָרֵיהּ
בּוּלֵיהּ כְּבֵלֵן דְּשַׁעַר וְקִרְוִין׃ ויקם וילך וְקָם וַאֲזַל וּבָזִי עֲשָׂו יַת
בְּכוֹרוּתָא וְאִפֵּם חוֹלָקֵהּ בְּעַלְמָא דַּאֲתִי וְכָפַר בְּתְחִיַּית מֵתַיָּא׃ וישקף
וְאַדְּיֵק׃ וַאֲמַר אֲבִימֶלֶךְ מָהוּמְיָא דְּא דַּעֲבַדְתָּא דִּין הָא קַלִּיל זְעֵיר אִילּוּ
שַׁמֵּשׁ חַד מִן טַלְיָיךְ עִם אִתְּתָךְ וַהֲוִית מֵיתֵיר עֲלָנָא חוֹבָא רַבָּא׃
ותהיין וַהֲווֹ מֵרַהֲבָנִין וְאַפְחַת רוּחַ פּוּלְחָנָא נוּכְרָיָה וְלָא
הֲוֹ מְקַבְּלִן אוּלְפָּן לָא מִן יִצְחָק וְלָא מִן רִבְקָה׃ והידים מְמוּשׁ
יָדוֹי מְמוּשׁ יְדֵי דְּעֵשָׂו׃ כריח השדה כְּרֵיחַ קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין טָבִין
דְּעַתִּידִין לְמִקְרְבָא בְּטוּר בֵּית מוּקְדְּשָׁא דִּבְרָךְ יַתֵּיהּ חַי קַיָּם׃ יעבדוך
יִפְלְחוּן קֳדָמָךְ אוּמַיָּא כָּל בְּנוֹי דְּאָחוּךְ וְיִשְׁתַּעְבְּדָן לָךְ כָּל מַלְכַיָּא כַּל בְּנוֹי
דְּיִשְׁמָעֵאל הֲווֹ רַב וְשַׁלִּיט עַל בְּנֵי קְטוּרָה יְהוֹן מְקַדְּמִין וּשְׁאֵלִין בִּשְׁלָמָךְ
כָּל בְּנוֹי דְּלָבָן אֲחוּהִי דְּאִמֵּךְ מָאן דְּלַיֵּיט יָתָךְ יַעֲקֹב בְּרִי יְהֵוֵי לַיֵּיט קְבֵלְעָם
בַּן בְּעוֹר וּמָאן דְּמְבָרֵיךְ יָתָךְ יְהֵוֵי בְּרִיךְ כְּמשֶׁה נְבִיָּא סַפְּרֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל׃
ועל חרבך וְעַל מָנֵי זֵינָךְ תֵּיחֵי וְקָרָם אָחוּךְ תֵּהֵוֵי מִשְׁתַּעְבֵּד וְיֵהֵוֵי
כַּד יְהֵוֹוּן בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב לְעַיֵּן בְּאוֹרַיְתָא וְנָטְרִין פִּקּוּדַיָּא יְהֵוֹן מְשַׁוְּיִן נִיר
שְׁעָבּוּדָא עַל צַוְּארָךְ וְכַד יְמַעְיוּן גַּרְמֵיהוֹן בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב דְּלָא לְמִלְעֵי
בְּאוֹרַיְתָא וְלָא לְמִטַּר פִּקּוּדַיָּא הָא בְּכֵין תֵּהֵוֵי פְּרִיקְנִיר שְׁעָבּוּדְהוֹן מֵעִילַּוֵי
צַוְּארָךְ׃ עד שוב עַד זִמְנָא דְּתָתְחַזַּר כּוּלְתֵּיהּ דְּאָחוּךְ מֵינָךְ׃

פ פ פ

ויצא

חַמְשָׁא נִיסִין אִתְעֲבִידוּ לַאֲבוֹנָן יַעֲקֹב בְּזִמְנָא דְּנָיֵיק מִבֵּאר
שָׁבַע לְמֵיזַל לְחָרָן׃ נִיסָא קַדְמָאָה אִיתְקְצָרוּ לֵיהּ שַׁעֲוֵי
דְּיוֹמָא וּטְמָעַת לֵיהּ שִׁמְשָׁא דִּי לָא בְּאִשְׁתָּה מִן בְּגַלַּל דַּהֲוָה דְּבוֹרֵיהּ
מִתְחַמְּיָא לְמַדְלָא עִימֵיהּ׃ נִיסָא תִּנְיָנָא כֵּינָן דְּנָטַל אֲבוֹנָן יַעֲקֹב רִיגְלוֹי
מִבֵּאר שָׁבַע קַפְצַת אַרְעָא קֳדָמוֹי וְאִשְׁתְּכַח יָתִיב בְּחָרָן׃ נִיסָא תְּלִיתָאָה
אֲבַנַיָּא דְּנַסַב יַעֲקֹב אֲבוֹנָן בְּרַמְשָׁא וְשַׁוִּי יַתְהוֹן תְּחוֹת יְסוֹרֵי רֵישֵׁיהּ וְכֵינָן
דְּקָם בְּצַפְרָא וְאַשְׁכַּח דְּכוֹלְהוֹן לְאֶבֶן חָדָא וְהִיא אֲבַנָא דְּאָקֵי קְוֵיטָא קַמָּא
וְאָרִיק מְשַׁח עַל רֵישֵׁהּ׃ נִיסָא רְבִיעָאָה דַּהֲוֹון כָּל רַעְיָא מִתְכַּנְשִׁין
עֲלָהּ דַּאֲבָנָא לְגֻלְלָא וַהֲוָה מֵעִילַּוֵי פּוּמָא דִּבְירָא וְלָא הֲווֹ יְכִלִין וְכֵינָן דַּאֲתָא
אֲבוֹנָן יַעֲקֹב וְאָרִים יָהּ מֵהַחֲרָא יְדֵיהּ וַאֲשְׁקִי יַת עָנָא דְּלָבָן אָחוּי דְּאִמֵּהּ׃
נִיסָא חֲמִשָׁיְיָא כֵּינָן דַּאֲרִים אֲבוֹנָן יַעֲקֹב יַת אַבְנָא מֵעִילַּוֵי פּוּמָא דִּבְירָא
טְפַת בִּירָא וַהֲוַת טַיְיפָא עַשְׂרִין שְׁנִין כָּל יוֹמִין דַּהֲוֹת אֲבוֹנָן יַעֲקֹב יָתִיב
בְּחָרָן׃ אִילֵּין חַמְשָׁא נִיסָא אִיתְעֲבִידוּ לַאֲבוֹנָן יַעֲקֹב בְּזִמְנָא דְּנָפַק
מִבֵּאר שָׁבַע לְמֵיזַל לְחָרָן׃ ויהלם וַהֲוָא סוֹלַּמָּא קָבֵיעַ בְּאַרְעָא
וְרֵישֵׁיהּ מְטֵי עַד צֵירַ שְׁמַיָּא וְהָא מַלְאֲכַיָּא דְּיַלּוֹנֵי יָתֵיהּ מְבֵיתֵיהּ דְּאָבוּי
סָלְקִין לְמִבְשְׁרָא לְמַלְאֲכֵי מְרוֹמָא לְמֵימַר אִתּוּ חֲמוֹן לְיַעֲקֹב גַּבְרָא
חַסִידָא דְּאִיקּוֹנִין דְּיוֹקְנֵיהּ בְּכוּרְסֵי דְּיִקְרָא דַּהֲוָתוּן מִתְחַמְּרִין לְמֵיחֲמֵי יָתֵיהּ
וְהָא פַּלְאֲכִין קַדִּישִׁין מִן קֳדָם יְיָ סַלְקִין וְנָחֲתִין וּמִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ׃
לא עת לָא אִישׁוֹן לְמִכְנְשָׁא׃ וְעֵינֵי דְּלֵאָה הֲווֹן רַכִּיכָן עַל דַּהֲוֹת
בַּכְיָה וּמְצַרָּא דְּלָא תִּיסוֹק בְּמַזָּלֵיהּ דְּעֵשָׂו וְרָחֵל הֲוָת יָיָא בְּרֵיוָא וְשַׁפִּירָא
בְּחֶזְוָא׃ ויאסף וּכְנַשׁ לָבָן יַת כָּל עַמָּא דְּאַתְרָא וַעֲבַר שִׁירוּ עֲנֵי לָבָן
וַאֲמַר לְהוֹן הָא שְׁבַע שְׁנִין אִית לִיהּ לְגַבְרָא צַדִּיקָא חַדִּין מִן דְּאַתָּא לְוָותָן
שַׁקְוָותָן לָא חַסְרוּ וּמַבּוּעֵינָן סָגֵין וְכִרְוִין אִתּוּן דָּבוּ לִי עִיצָּה דְּנִכְבּוֹשׁ
יְהֵוֵי גַּבֵּן עוֹד שְׁבַע שְׁנִין וְיִהְבוּ לֵיהּ עִיצָּה דְּרִמְיוּ לְמִסְבָּרֵיהּ לֵיהּ לְלֵאָה׃
חֲלַף רָחֵל׃ מלא אַשְׁלִים שְׁבֻעָתֵי יוֹמֵי מִשְׁתּוֹתָהּ דְּלֵאָה וְאִיתֵּן׃
בגד וַאֲמַר לֵאָה אָתָא גַּדָּא טָבָא דְּעָתִיד לְמִגְדְּעָא מְשָׁתּוּיֵיהוֹן
דְּאוּמַיָּא וּקְרַת׃ לכן ישכב בְּשִׁבְוָעָה יְזַדְּמַן דְּוָתִיךְ׃ ויזכר
אַרְבָּעָת מַפְתְּחִין דְּאִינּוּן מְסָרִין בְּיַד רִיבּוֹן כָּל עַלְמָא יְיָ וְלָא מְסַר יְתְהוֹן
לָא לְמַלְאָךְ וְלָא לְשָׂרָף מַפְתְּחָא מְטָרָא מַפְתְּחָא פַּרְנָסָה מַפְתְּחָא קִבְרַיָּא
מַפְתְּחָא עֻקְרָנָא׃ מַפְתְּחָא מְטָרָא דִּכְתִיב כְּתָבָא מְפָרֵשׁ יִפְתַּח יְיָ לְךָ אֶת
אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וגומר׃ מַפְתְּחָא פַּרְנָסָה דִּכְתִיב כַּתָּבָא מְפָרֵשׁ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ
וגומר׃ מַפְתְּחָא קִבְרַיָּא דִּכְתִיב כְּתָבָא מְפָרֵשׁ בְּפָתְחִי אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וגומר׃
מַפְתְּחָא עֻקְרָנָא דִּכְתִיב כְּתָבָא מְפָרֵשׁ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל וגומר׃ וְאִידְכָּר
מֵימְרָא דַּיְיָ בְּרַחֲמוֹי טָבְיָא יַת רָחֵל וּשְׁמִיעַ מֵימְרָא דַּיְיָ בְּקָל צְלוֹתָהּ וַאֲמַר
בְּמֵימְרֵיהּ לְמִיתֵּן לָהּ בְּנִין׃ נחשתי אַטְיָירִית׃ כל שה כָּל
אִימַּר קְרוֹחַ וּנְמוֹר וְכָל אִימַּר לְחוּשׁ בְּאִימְרַיָּא וּקְרוּחַ וְנָמוֹר בְּעִיזָיָא׃
ברהטים בְּמַרְכְּבוֹתָא׃ והחליף וּפְרַג׃ ויצל וְרוֹקֵן מֵימְרָא דַּיְיָ׃
ויאמר הנני עֲנִי יַעֲקֹב בִּלְשַׁן קוּדְשָׁא וַאֲמַר הֵנֵנִי׃ תָּלָא נוּכְרָאִין
אִיתְחַשְׁבִינַן בֵּיהּ אֲרֵי זַבֵּן יָתָן וְהָא בָּעֵי לְמֵיהַב לְחוֹר כְּתוּבָתָן׃ רכשו
סְגוּלֵיהּ׃ ויגר ללבן וַהֲוָה כַּד אִתְכְּנִישׁוּ רַעְיָא בַּעֲיָן לְמִישְׁתָּן עָנָא וְלָא
הֲווֹ יְכִלִין וַאֲמַתִּינוּ תְּרֵין וּתְלָתָא יוֹמִין דְּיִלְמָא תַּשְׁוִיף בֵּירָא וְלָא טַפַּת וּבְכֵן
אַתְנוּ לְלָבָן בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה אֲרוּם עֲרַק יַעֲקֹב׃ יש לאל אִית לִי חֵיל
וְאוֹכְלוֹסִין׃ טרפה קְטִילַת לָא אֲיִיתִית לָהּ מִבְּעִיר לְחוֹר כְּתוּבָתָךְ כָּל חֲוָרָא מִכְּחוֹן דַּהֲוָה
עָרְקָא מִן סִיעֲנָךְ אֲנָא הֲוֵיתָא מְשַׁלֵּם מִן יְדֵי חֲוָיַת תְּבַע יָתָהּ וּמִן דַּהֲוָה גַּנְבָיָא
גַּנְבִין בִּימָמָא וְחֵיוַת בָּרָא מִתְאֲכְלָא בְּלֵילְיָא אֲנָא הֲוֵיתָא מְשַׁלֵּם יָתָהּ׃ וַאֲמַר
יַעֲקֹב כַּד חָמָא יְהוֹן דְּיִלְמָא מְשַׁיְּרִין מִן לָבָן אַחוֹי דְּאִמֵּהּ אִינּוּן וְאַתְיָין
קֳדָמַי לְמִקְטַל יָתִי וְיִלְמָא מְשַׁיְּרִין לְשֵׁיזְבָא יָתִי מִן יְדֵיהוֹן
בְּגִין קְרָא שְׁמֵיהּ דְּאַתְרָא מַחֲנָיִם׃

פ פ פ

וישלח

וְאַרְבַּע מְאָה גּוּבְרִין פּוּלְמַרְכִין עִמֵּיהּ׃ ועירם
וְלִוְוִדִין דַּקִּיק עֲשָׂרָא׃ ותקע וְקַדַּת כַּף יַרְכֵּיהּ
דְּיַעֲקֹב בְּשַׁדַּרוּתֵיהּ עִמֵּיהּ׃ ויאמר שלחני וַאֲמַר שַׁלַּח יָתִי אֲרוּם סָלִיק
עַמּוּד שַׁחֲרָא וְהָא מַטַּת שַׁעֲתָהּוֹן דְּמַלְאֲכַיָּא לְמִשְׁבְּחָא וַאֲמַר לָא אֲשַׁדַּח
יָתָךְ אֶלָּא הֵן בְּרַכְתָּנִי׃ וירץ וּרְהַט עֲשָׂו לְקַדְמוּתֵיהּ וְחַבִּיק יָתֵיהּ
וְאִתְרְכַן עַל צַוְּוֹרֵיהּ וּנְשִׁיק יָתֵיהּ עֲשָׂו הֲוָה בָּכֵי עַל דְּקָטַן שִׁינּוֹי וְיַעֲקֹב
הֲוָה בָּכֵי עַל שַׁעֲשִׁיעַת צַוְּוֹרֵיהּ׃ כי הילדים אֲרוּם טַלְיָא
חַטָּיִן׃ קשיטה מָרְגָלְיָין׃ מוהר פּוּרָן וְכִתּוּבְתָּא׃

הכזונה עַנְיָן תֵּרִין בְּמִלֵּי דְיַעֲקֹב כַּחֲדָא וְאָמַרְן לְיִשְׂרָאֵל אֲבוּהוֹן לָא יַאֲמֵי
הוּא דִּיהֲוֵי מִתְאַבֵּר בְּכִנְיְשְׁתְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וּבְבֵית מַדְרָשֵׁיהוֹן אֲרִלִּין סְאִיבוּ
בְּתוּלָא וּפִלְחֵי צַלְמִין בְּרַחֲמֵי דְיַעֲקֹב בְּרֵ יַאֲי הוּא דִּיהֲוֵי מִתְאַמֵּר בְּכִנְשְׁתְּהוֹ
דְּיִשְׂרָאֵל וּבְבֵית מַדְרָשֵׁיהוֹן אֲרִלִּין אִתְקְטִילוּ עַל עִסְקָ בְּתוּלָה וּפִלְחֵי
צַלְמִין עַל דְּסָאִיבוּ לְרִינָה בַּת יַעֲקֹב דְּלָא יֵהֲוֵי שְׁכֶם בַּר חֲמוֹר מִתְגַּאֵי
בְּלִבֵּיהּ וְאָמַר כְּאִיתָא דְּלֵית לָהּ אֱנָשׁ עוֹלְבָנָה כֵּין יְתַעֲבִיד לְרִינָה בַּת יַעֲקֹב
וְאָמְרִין כְּאִיתָא זַנֵי וְנַפְקַת בָּרָא מַחֲשַׁב יַת אַתָּתָן ׃ ותמת רבורה
וּמִיתַת דְּבוֹרָה מַרְבִּיְתָהּ דְּרִבְקָה וְאִתְקְבָרַת מִלְּרַע לְבֵיתְאֵ תְּחוֹת בְּלוּטָה
וּקְרָא שְׁמֵיהּ בְּלוּט בְּכוּתָא ׃ וירא אֱלָהָא דְּעָלְמָא יְהָא שְׁמֵיהּ
מְבָרָךְ לְעָלְמֵי עָלְמָא אַלִּיפַת יָתָן פִּיקוּדִין יָאִין וְקַיְימִין שַׁפִּירִין אַלִּיפַת יָתָן
בְּרִכַת חֲתָנָא מִן אָרָם זוּהֲיָה דְּכֵן כָּתְבָא מְפָרֵשׁ וּבָרִיךְ יְהוֹן מֵימְרֵהּ דְּיָיָ
וְאָמַר לְהוֹן מֵימְרֵהּ דְּיָיָ תְּקוֹפוּ וְסָגוֹן וּמְלוֹנִית אַרְעָא וּכְבוּשׁוּ יָהָהּ ׃
אַלִּיפַת יָתָן לְמֵבְקְרָאִית בִּישַׁיָּא מִן אָבוּנָן אַבְרָהָ צַדִּיקָא כַּר אִתְגְּלִית עֲלוֹי
בְּמֵישְׁרֵי חֲזוֹנָא וּפַקִּידִית יָתֵיהּ לְמִגְזַר עוֹרְלָתֵיהּ וְיִתִּיב לֵיהּ בִּתְרַע מַשְׁכְּנֵיהּ
כְּמֵחוֹם יוֹמָא דְּכֵן כָּתְבָא מְפָרֵשׁ וַאֲמַר וְאִתְגְּלִי עֲלוֹי מֵימְרֵיהּ דְּיָיָ בְּמֵישְׁרֵי
חֲזוֹנָא ׃ וְעוֹד אַלִּיפַת לָן לְמֵבְרְכָא יַת אֲבִילַיָּא מִן אֲבוּנָן יַעֲקֹב צַדִּיקָא
כַּר אִתְגְּלִית עֲלוֹי בְּמֵיוֵיתֵיהּ מִן פַּדָּן דַּאֲרָם כַּר אַרְעִית לְרִבּוֹרָה מִרְבִּיְתָהּ
דְּרִבְקָה אִמֵּיהּ אוֹרָחָא דְּעָלְמָא וּמִיתַת עֲלוֹי רָחֵל בְּאוֹרָחָא וְיִתִּיב לֵיהּ יַעֲקֹב
אֲבוּנָן צַוּוֹת וּמְגֵיהּ לָהּ וּמַסְפֵּד וּבָכִי ׃ וְאַתְּ רִיבּוֹן כָּל עָלְמַיָּא יְיָ בְּמִכְיְלַת
רַחֲמֵיךְ טַבָּיָא אִתְגְּלִיתָ עֲלוֹי וְנִחֵימַת יָתֵיהּ וּבָרְכַת אֲבִילַיָּא בִּרְכַת יָתֵיהּ
עַל אִמֵּיהּ בְּגִין כְּתָבָא מְפָרֵשׁ וַאֲמַר וְאִתְגְּלִי מֵימְרֵיהּ דְּיָיָ עַל יַעֲקֹב
זִמְנִין תִּינְיָנוּת בְּמֵיוֵיתֵיהּ מִפַּדָּן אֲרָם וּבָרִיךְ יָתֵיהּ ׃ ויהי עוד והוה
וְאִבּוּי קָרָא שְׁמֵיהּ בִּלְשַׁן בֵּית קוּדְשָׁא בְּנְיָמִן ׃
ויִמְלֹךְ תְּחוֹתּוֹי חֲדַר וּמַלְכָּ מִן בַּתְרֵיהּ חֲדַר וּשְׁמָהּ דְּקַרְתֵּיהּ פָּעוּ וְשׁוּם
דְּאִתְּתֵיהּ מְחֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בְּרַתָּא דְּמָצְרָף דַּהֲבָא גַּבְרָא דַּהֲוָה לָעֵי
בְּמִטְרָדָה כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי מִן בָּתַר דַּאֲכַל וְשָׂבַע חָזַר וַאֲמַר מָה הוּא דַּהֲבָא
וּמָה הוּא כַּסְפָּא ׃

ויֵשֶׁב כתנת פסים פַּרְגּוֹד מְצוּיָר ׃ מאלמים
מַפְּרְכִין פִּירוּכִין ׃ אורחת סִיעָא דְּסָרָקִין ׃
ויכירה וְחָכָם יָתֵהּ וַאֲמַר פַּרְגּוֹד דְּבְרִי הוּא לָא חַיַּת בָּרָא אֲכָלַת יָתֵיהּ
וְלָא מִיתְקַטֵּל בְּרִי יוֹסֵף בְּרַם חֲמִי אֲנָא בְּרוּחַ בֵּית קוּדְשָׁא דְּיֵיתֵי אִיתָּא בִּישָׁא
קַיְימָא לְקוֹבְלֵיהּ ׃ לְפוֹטִיפַר שַׂלִּיטָא דְּפַרְעֹה רַב סָפּוּקְלָטָרַיָּא ׃
בכזיב וַהֲוָה דְּפָסְקָא ׃ כי כסחה אֲרוֹם צְמָצְמַת אַפָּהָא ׃
צעיפה רְדִידָהּ ׃ היא מוצאת תָּמָר נָפְקַת לְמִתְקְרֵי בְּנוֹרָא
ובְעֵרָ תְּלָתָא סַהֲדֵי וְלָא אַשְׁכְּחַת יַתְהוֹן תְּלָת עַיְינָה לְטַרְסָא וַאֲמֶרֶת
בָּבְעוּ בְּרַחֲמֵי מִן קֳדָמָךְ יְיָ אִתְּ הוּא יְיָ אֱלָהִי דַּעֲנִי לַעֲיַיקָיָא בְּשַׁעַת עֲקָתְהוֹן
עֲנִי יְהִי בַּהֲדָא שַׁעֲתָא דְּהִיא שַׁעַת אֲנַנְקִי וַאֲנָא מְקַיְימָנָא לָךְ תְּלָתָא צַדִּיקִין
בְּבִיקְעַת דּוּרָא חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה בָּהּ בְּשַׁעְתָּא שְׁמַע מֵימְרֵיהּ דְּיָיָ קַל
צְלוֹתָהּ וַאֲמַר לְמִיכָאֵל חוּת וַהַב יְתָהוֹן לְחַנָּהֲרִין עֵינֵיהּ כַּר הֲוָא חֲמֵת
יַתְהוֹן נְסִיבַת יַתְהוֹן וְטַלְקַת יַתְהוֹן קֳדָם רִיגְלוֹי דְּדַיְינַיָּא וַאֲמֶרֶת לְהוֹן
גַּבְרָא דְּאִילֵּין דְּיִדְיֵהּ מִכֵּינָא אֲנָא מְעַבְּרָא אַף עַל גַּב דְּיִקְדָּה לִית אֲנָא
מַפְּרְסָיָא לֵיהּ בְּרַם רַחֲמָיָא אֲנָא מְרַבְּוֹן כָּל עָלְמַיָּא יְיָ דְּהוּא סָהִיד בֵּינִי
וּבֵינֵיהּ דְּיַהַב בְּלִבֵּיהּ דְּגַבְרָ דְּאִילֵּין דְּיִדְיֵהּ דְּיִחְכּוֹם מִן עִזְקָתֵיהּ וְשׁוֹשִׁיפָא
וְחוּטְרָא דְּאִילֵּין ׃ ויכר יהודה וְחָכָם יְהוּדָ תְּלָתָא סַהֲדוּי וְקָם עַל רִגְלוֹי
וַאֲמַר בְּבָעוּ מְנָכוֹן אַחַי וְאֶנָשֵׁי בַּיְתִיהּ דְּאַבָּא קַבִּילוּ מִנִּי בְּמִכְיְלָא דְּאֱנָשׁ
מְכִיל בָּהּ מְתָכִּיל לֵיהּ בֵּין מְכִילָא בִּישָׁא בֵּין מְכִילָא טָבָא וְטוֹבוּי דְּכָל
אֱנָשׁ דְּמִגְּוֵי עוֹבָדוֹי עַל דְּנָסְבִית פַּרְגּוֹדָ דְּיוֹסֵף אַחוֹי וַאֲצְבָּעִית יָרְקָה
בְּאִידָמָא דְּצָפִירָא וְקָרִיבִית יָתָהּ קֳדָם רִיגְלֵי דְּאַבָּא וַאֲמַר לֵיהּ חַכִּים כְּעַן
הַפַּרְגּוֹד דִּבְרָךְ הִיא אֲוֵ לָא מְכִילָא לַקְבֵּיל מְכִילָא סְרִירִין לַקְבֵּיל סְרִירִין
טַב לִי בָּחִית בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בָּחִית לְעָלְמָא דְּאָתֵי טַב לִי יְקֹד בְּאִישָׁ
סַפָּיָא וְלֵית אֲנָא יָקִיד בְּאִישָׁא אֲכָלָא אֶשָׁא זַכָּיָא הִיא חָמָר כַּלָּתִי לֵיתְ הִיא מְעַבְּרָא בְּנִין דְּזָנוּ בְּגִין
כְּדֵין לָא אַסְבִית יָתָהּ לְשֵׁלָה בְּרִי בְּרַת קָלָא נַפְקַתְ מִן שְׁמַיָּא וַאֲמֶרֶתְ
תְּרֵיכוֹן זַכְיִין בְּרַנָּא מִן קֳדָם יְיָ חֵוֹת פִּתְגָמָא לָא אוֹסִיף טוֹב לְמֵיחְכּוֹם יָתָהּ ׃
ויפקדהו וּמַנִּי יָתֵיהּ אַפִּיטְרוֹפּוֹס ׃ ויהי כהריטי וְהָוָה כַּד
אַרְעִימִית קָלֵי ׃ בבית הסהר בְּבֵית חַבּוּשָׁה ׃ וַאֲמַר לֵיהּ יוֹסֵף

דֵּין הוּא פִּתְרוֹנֵיהּ דְּרֵחֵילָא תְּלָתָא שְׁרָבִיטַיָּא אִינוּן תְּלָתָא אַבְרָהָם יְצָחָק וְיַעֲקֹב דְּמִן בְּנֵי בְנֵיהוֹן עֲתִידִין לְמִישְׁתַּעְבְּדָא בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם וַעֲתִידִין לְמִתְפָּרְקָ עַל יְדֵי תְּלָתָא פַּרְנָסִין מְהֵימָנִין וְאִינוּן מְתִילִין
בְּסִגּוֹלַיָּא וְדִי אֲמָרַת נְסִיבִית יַת עִינְבַיָּא וַעֲצָרִית יַתְהוֹן בְּכַסָּא דְּפַרְעֹה
וְיָהֲבִית יַת כַּסָּא לְגוֹ כַּף יְדוֹי דְּפַרְעֹה הוּא כַּסָּא דְּפוּרְעָנוּתָא
דְּפַרְעֹה עֲתִיד לְמִשְׁתֵּי בֶּעֱיקְבָא ׃ ואתשר וְאֶת רַב מְזוֹנֵיא לָא
מוֹבְרִין אַגְרָךְ דִּי חֶלְמֵתָּא חֵילָא טָבָא דְּרִים בְּרֵם פִּתְרוֹנֵיהּ דְּחֶלְמָא לָא
וְהוּ יוֹסֵף אֲמַר לֵיהּ יוֹסֵף מִן בָּתַר דִּין פָּתַר לֵיהּ יוֹסֵף הֵיךְ מָה דַּהֲוָה שְׁפַר
בְּאַפּוֹי וַאֲמַר לֵיהּ יוֹסֵף תְּלָתָא שַׁרְבִיטַיָּא תְּלָתָא יוֹמִין אִינוּן ׃ סלי
וְהָא תְּלָתָא סַלִּין דְּרִי פִּתָּא קַקְבָּטוֹן עַל רֵישִׁי ׃ וַאֲמַר לֵיהּ תְּלַת סַדְיָא
אִינוּן תְּלָתָא שִׁיעְמוֹדָיָא תְּקִיפַיָּא דַּעֲתִידִין מְעַרְעָא לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם בְּטִינָיָא וּבְלִבְנֵיָא וּבְכָל פּוּלְחָנָא דְּאַפֵּי בָּרָא עֲתִיד פַּרְעֹה מַלְכָּא
דְּמִצְרַיִם לְמֵהֱוֵי גָּזַר גְּזִירִין בִּישִׁין עַל יִשְׂרָאֵל וּרְמֵי בְּנֵיהוֹן בְּנַהֲרָא בְּרַם
פַּרְעֹה יוֹבִיד וְחֵילוֹתֵי יִשְׂתְּיְצוּן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵ יִפְקוּן פְּרִיקִין בְּרִישׁ גְּלֵי וְאֶת רַב
נַחְתּוֹמָא תְּקַבֵּיל פּוּרְעָנוּ דִּי חֲלִיטִית חֵילְמָא בִּישָׁא הָדֵין וּפִתְרוֹנֵיהּ דְּחֶלְמָ
לָא הֲוָה יוֹסֵף יְדַיַּע לֵיהּ וּמִן בָּתַר כֵּן פָּתַר לֵיהּ יוֹסֵף הֵיךְ מָה שְׁפַר בְּאַפּוֹי
וַאֲמַר לֵיהּ יוֹסֵף דֵּין הוּא פִּתְרוֹנֵיהּ דְּחֶלְמָ תְּלַת סַדְיָא תְּלָתָא יוֹמִין אִינוּן ׃
ולא זכר שְׁבַק יוֹסֵף חַסְדָּא דְּלֵעֵיל וְחַסְדָּא דְּלְרַע וְחַסְדָּא דַּלְוֵי יַתֵּיהּ
מַבָּיְתֵיהּ דְּאָבוּי וְאִתְרַחֵץ בְּרַב מְזוֹגֵיא בְּבִשַּׁר עָבִיד וּבְשַׁר טַעֲם כַּסָּא
דְּמוֹתָא וְלָא אִידְכַּר כְּתָבָא דְּכָתִיב וּמְפָרֵשׁ לֵיט יְהֵוֵי גַּבְרָא דִּי יִתְרַחֵיץ
בְּבִשְׂרָא וְיִשְׁוֵי בִּשְׂרָא רַחֲצוֹתֵי וּבְרִיךְ יְהֵוֵי גַּבְרָ דִּי יִתְרַחֵיץ בְּשֵׁם מֵימְרֵיהּ
דְּיָיָ וְיָהֵי מֵימְרֵיהּ דְּיָיָ רוֹחֲצָנֵיהּ ׃ מִן בְּגִין כֵּן לָא אִידְכַּר רַב מְזוֹגֵיא יַת
יוֹסֵף וַאֲנְשֵׁי יְתֵיהּ עַד זְמַן דְּמָטָא קִיצֵיהּ לְמִתְפָּרְקָא ׃

פ פ פ

מקץ ותרעינה וַהֲוָאָה רָעַיְין בְּגוֹ גוּמְיָא ׃ יעשה יַעְבִּיד פַּרְעֹה
וְיִמַּנֵּי יְתֵיהּ אַפִּיטְרוֹפּוֹס עַל אַרְעָא חַד מִן חַמְשָׁא בְּאַרְעָא
וְיַפְלֵיג דְּמָצְרַיִם בְּשִׁבְעָתֵי שְׁנֵי שָׂבְעָנָה ׃ ויקראו וַהֲווֹ מְקַלְסִין קֳדָמוֹי
וְאָמְרִין יְחִי אֲבוּי דְּמַלְכָּא דְּרַב בְּחוֹכְמָא וְרַכִּיךְ בְּשִׁנְיָא ׃ וחם וְהֵינוּן
לָא הֲווֹן יָדְעִין אֲרוֹם הֲוָה שְׁמִיעַ יוֹסֵף בְּלָשַׁן בֵּית קוּדְשָׁא אֲהוֹם הֵיךְ
כְּמִתּוּרְגְּמָן הֲוָה מְנַשֵּׁהּ קָאִים בֵּינֵיהוֹן ׃ ואמר לְהוֹן יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן
יָתֵי תְּכֻלְּהוֹן יוֹסֵף מִן שָׁעָא דְּשָׁלְחֵית יָתֵיהּ לְוַתְכוֹן לֵית אֲנָא יָדַע מָה הֲוָה
בְּסוֹפֵיהּ וַיֵּת בִּנְיָמִין אֲחוֹן בְּעֵינַיִן לְמֵיסַב וַעֲלֵי חֵינּוֹן לְסוֹקְמָא תְּרֵי עֲשַׂר
שִׁבְטִין ׃ וחטאתי וֶהֱוִי מְרַחֵק מִן מְשַׁאֵל בִּשְׁלָמָא דְּאַבָּא כָּל יוֹמָא
משנא בְּבֵיפְלָא ׃ אסון ׃ סקול ׃ שכלתי וַאֲנָא חֵיךְ טָח דִּי
לָא תְּכֵלִית עַל יוֹסֵף בְּרִי כֵּן לָא אוֹסִיף לְמִתְכְּלָא לָא עַל שְׁמָעוֹן וְלָא עַל
בִּנְיָמִין ׃ והרדה לְקִישׁוֹנָה ׃ וירחץ וְשַׁזְּבֵי ׃ נחש ונחש
וְהוּא מְטַיְּרֵיהּ מְטַיֵּר בֵּיהּ ׃ ויחפש וּפַשְׁפֵּשׁ ׃

פ פ פ

ויגש וּקְרִיב לְוָתֵיהּ יְהוּדָה וַאֲמַר בְּבָעוּ מִינָךְ רִיבּוֹנִי יְמַלֵּיל
כְּעַן עַבְדָּךְ פִּתְגָם בְּמִישְׁמָעֵיהּ דְּרִבּוֹנִי וְלָא יִתְקַף
רוּגְזָךְ בְּעַבְדָּךְ חֲלָא מִן זִימְנָא קַדְמָיָא דְּנַחֲתָנָן לְוָתָךְ לְמִצְרַיִם הֲוֵיתָא אָמַר
לָן מִן קֳדָם יְיָ אֲנָא דָּחִיל וּכְדוֹ חָזְרוּ דִּינָךְ לְמֵהֱוֵי מְדַמְיָן לְדִינוֹי דְּפַרְעֹה
רַבָּן דְּאַתְּ יְמֵי בֵּיהּ אֲרוֹם יַקִּיר אֲנָא כְּוָתָךְ וְאַבָּא יַקִּיר כְּוָת פַּרְעֹה רַבָּךְ
דְּאַתְּ יְמֵי בֵּיהּ חֲלָא אֲנָא מִשְׁתְּבַע בְּחֵיֵי רֵישֵׁיהּ דְּאַבָּא וְלֵית אֲנָא מְשַׁקַּר
דְּאַתְּ יְמֵי בֵּיהּ חֲלָא אֲנָא מִשְׁתְּבַע בְּחֵיֵי רֵישֵׁיהּ דְּאַבָּא וְלֵית אֲנָא מְשַׁקַּר
דְּאִין שְׁלִיף אֲנָא חַרְבִּי מִן גּוֹ תִּיקָא לֵית אֲנָא מַחֲזִיר יְתָהּ לְתִיקָא עַד זִמְנָ
דְּנִימְלֵי כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם קְטוֹלִין לֵית אֲנָא מַחֲזִיר יְתָהּ לְתִיקָא עַד זִמְנָ
דְּנַעֲבִיד כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם צְרוֹן מִן דִּיוּר סִינָךְ קֳדָמוֹי אֲנָ מְשַׁרֵּי וּמְפָרְעָה
רַבָּן דְּאַתְּ יְמֵי בֵּיהּ אֲרוֹם יַקִּיר אֲנָא כְּוָתָךְ וְאַבָּא יַקִּיר כְּוָת פַּרְעֹה רַבָּךְ
דְּאַתְּ יְמֵי בֵּיהּ חֲלָא אֲנָא מִשְׁתְּבַע בְּחֵיֵי רֵישֵׁיהּ דְּאַבָּא וְלֵית אֲנָא מְשַׁקַּר
דְּאַתְּ יְמֵי בֵּיהּ חֲלָא אֲנָא מִשְׁתְּבַע בְּחֵיֵי רֵישֵׁיהּ דְּאַבָּא וְלֵית אֲנָא מְשַׁקַּר
דְּאִין שְׁלִיף אֲנָא חַרְבִּי מִן גּוֹ תִּיקָא לֵית אֲנָא מַחֲזִיר יְתָהּ לְתִיקָא עַד זִמְנָ
דְּנִימְלֵי כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם קְטוֹלִין לֵית אֲנָא מַחֲזִיר יְתָהּ לְתִיקָא עַד זִמְנָ
דְּנַעֲבִיד כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם צְרוֹן מִן דִּיוּר סִינָךְ קֳדָמוֹי אֲנָ מְשַׁרֵּי וּמְפָרְעָה
רַבָּךְ אֲנָא מַחֲסִיל עַל מָנָ מֵיעֲבַר עַל כּוֹרְסֵיהּ דְּאַבָּא אוֹ דְּיִלְמָא דְּלָא
אִשְׁתְּמַע לָךְ וְלָא אֲחַוֵּינִי לָךְ מָה דַּעֲבַדוּ תְּרֵין אַחוֹי שִׁמְעוֹן וְלֵוִי דַּעֲבַדוּ
לִכְרַכָּא דִּשְׁכֶם דַּהֲוָה יָתִיב בְּשַׁלְוָהּ וּקְטָלוּ כָּל דְּכוּרָה לְפוֹתְגָם דְּחָרֵב עַל
יְדֵי דְּקָטְלוּן וְלָא מְקַבְּלָא בְּטִינָיָא וְלָא מְקַבְּלָא
חוּלָקָא וְאַחֲסָנָא עִמָּן בְּפַרְזֵג אַרְעָא עַל חַד כַּפָּה וְכַפָּה דְּבִנְיָמִין אָחוֹנָן
מְתַמְנֵי עִמָּן בְּשִׁבְטַיָּא וּמְקַבֵּל חוּלָק וְאַחֲסָנָא עִמָּן בְּפַרְזֵג אַרְעָא וְאֲנָא
דַּחֲיֵלִי קְשִׁי מִדִּידְהוֹן דַּעֲרָבִית לְטַלָּיָא מִן יְדוֹי דְּאַבָּא וַאֲמֶרִית לֵיהּ אִין לָא
אַיְתִית יָתֵיהּ לְוָתָךְ וַאֲקְמִירִ יָתֵיהּ קֳדָמָךְ וַהֲוֵי חָטֵי לָךְ וּמְרַחֵק מִן שְׁאֵילַת
שְׁלָמָךְ כָּל יוֹמַיָּא וְאוֹ דִּילְמָא דְּלָא אִשְׁתְּמַע לָךְ וְלָא אֲחַוֵּינִי לָךְ אֲרוֹם
רַבָּךְ אֲנָא מַחֲסִיל עַל מָנָ מֵיעֲבַר עַל כּוֹרְסֵיהּ דְּאַבָּא אוֹ דִּילְמָא דְּלָא
אִשְׁתְּמַע לָךְ וְלָא אֲחַוֵּינִי לָךְ אֲרוֹם אֲנָא מַחֲסִיל עַל מָנָ מֵיעֲבַר עַל כּוֹרְסֵיהּ
מַלְכִין וְשִׁלְטוֹנִין אֲנָן כְּוָתָךְ בְּאַרְעָא דְּכְנָעַן ׃ ארני שאל כַּד חָמָא
יוֹסֵף חָבִיבָא וְיַקִּירָ דְּסַלִּיקַת זְבוּרְהֵיהּ דִּיהוֹדָה אָחוּי וְנָפְקַן שַׁעֲרָתֵיהּ
ולבית

דְּלִבְיָה וּבְזָעוּ לְבוּשֵׁיהּ בְּיָה בְּשַׁעְתָּא דְּמָז יוֹסֵף לְמִנְשֶׁה בּוּכְרֵיהּ וְרַפֶּם בְּמִסְאֲנֵיהּ וְרַעֲדוּ כָּל פַּלְטִין דְּיוֹסֵף בְּיָה בְּשַׁעְתָּא אֲמַר יְהוּדָה אִיהוֹלִי דַּהֲוָה עֲלַע מִן בֵּית אַבָּא לָא הֲוָה כְּשַׁר לְמִתְעַבְּרָא בֶּן בִּכְרִין שְׁרֵי יְהוּדָה כְּרַכְּיךְ בְּמִילּוֹי וַאֲמַר רִיבּוֹנִי שָׁאִיל יַתְּ עֲבָדּוֹי לְמֵימַר חֲאִירְ לְכוֹן אֲב אוֹ אָח : עֵינִי סָחוֹס עֵינִי עֲלוֹי : וְיפֵג לִבּוֹ וְאַפְלַג לִיבֵּיהּ :

וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל סַגֵּיז טָבָן וְנַחֲמָן סַכְּיָית לְמִחֲמִי וְחַדָּא לָא סָכְרִיךְ דְּהָא עַד כְּרוֹן יוֹסֵף בְּחַיִּין נַיְזִיל וְנֵיחֲמִי יָתֵיהּ עַד לָא נְמוּת : לְהוֹרוֹת לְפָנָיו

לְאַתְקָנָה לֵיהּ אָתַר בֵּית מֵישְׁרוּי לְגוּשְׁנָא : רַעְמְסֵס וּפִיתוֹם :

וַיִּתֵּם וַחֲסַל : וְאֵת הָעָם וְיָת עַמָּא דַּהֲוֹון שְׁרִין בְּמִדִינְתָּא אֲעֲבַר בְּקָרְיָתָא וְיָת עַמָּא דַּהֲוֹון שְׁרִין בְּקָרְיָתָא אֲעֲבַר בְּמִדִינְתָּא דְּלָא יְהֲוֹון מוֹנִין לְבָנוֹי דְּיַעֲקֹב וְאָמְרִין לְהוֹן אִכְלְנִי גְלוֹלַאי :

פ פ פ

וַיִּדַּל וּשְׁתָתוֹ : וְשַׁבַּח יִשְׂרָאֵל עַל רֵישׁ דַּרְגּוֹשָׁה : שְׁכַל

פְּרַג יְרוֹי וַאֲנָא דַּהֲבִירְ לָךְ חוּלַק חַד יַתִּיר עַל אֲחָךְ לְבוּשֵׁיהּ דְּאָדָם קַדְמָאּ נְסִיב יָתֵיהּ אַבְרָהָם אֲבוּי דְּאַבָּא מִן זְרוֹי דְּנִמְרוֹד רָשִׁיעָא וִיהַב יָתֵיהּ לְיִצְחָק אַבָּא וְיִצְחָק אַבָּא יְהַב יָתֵיהּ לְעֵשָׂו וַאֲנָא נַסְבִירְ יָתֵיהּ מִן זְרוֹי דְּעֵשָׂו אָחִי לָא בְּחַרְבִּי וְלָא בְּקַשְׁתִּי אֶלָּהִין בִּזְכוּתִי וּבְעוֹרְדֵי טַבְיָא : וַיִּקְרָא וּקְרָא אֲבוּנָן יַעֲקֹב לִבְנוֹי וַאֲמַר לְהוֹן אִתְכַּנְשׁוּ וְאֵחֲנִי לְכוֹן קֵיצָא דְּגִיזָא רַגָּא טְמִירָא וּמְתֵּן אוֹרָיְיָא דְּצַדִּיקַיָּא וּפוּרְעָנוּתְהוֹן דְּרָשְׁעַיָּא וְשֻׁלְיוֹתֵיהּ דְּעָרָן מָה הוּא כַּחֲדָא אִתְכַּנָּשׁוּ חֲרֵי עֲשָׂרְתֵּי שִׁבְטַיָּא דְּיַעֲקֹב וּמַקְפִּין לְדַרְגָּשָׁא דְּדַהֲבָא דַּחֲוָה אֲבוּנָן יַעֲקֹב רָבִיעַ בְּגַוֵּיהּ בְּעַיִן דִּי יְתֵנִי לְהוֹן קֵץ בְּרִכְתָּא וְנֶחְמָתָא מִן דִּי אִתְגְּלֵי לֵיהּ רָזָא אִתְכַּפֵּי מִנֵּיהּ מִן דִּי אַפְרַח לֵיהּ תַּרְעָא אִיטְרַד מִנֵּיהּ חֵזוּ אֲבוּנָן יַעֲקֹב וּבָרִיךְ לִבְנוֹי גְּבַר כְּעוֹבָדוֹי טַבְיָא בָּרִיךְ יְתְהוֹן : הִקְבְּצוּ מִן דְּאִתְכַּנְשׁוּ חֲרֵי עֲשָׂרְתֵּי שִׁבְטוֹי דְּיַעֲקֹב וְאַקִּיפוּ דַּרְגָּשָׁא דְּדַהֲבָא דַּהֲנָה אֲבוּנָן יַעֲקֹב רָבִיעַ בְּגַוֵּיהּ סַבְרִין דְּהוּא גְּלִי לְהוֹן קָדְרֵי בִּרְכָתָא וְנֶחְמָתָא וְאִתַּכַּפִּי מִנֵּיהּ : עָנָה אֲבוּנָן יַעֲקֹב וַאֲמַר לְהוֹן אַבְרָהָם אָבוּי דְּאַבָּא קָם מִנֵּיהּ פְּסוֹל יִשְׁמָעֵאל וְכָל בְּנֵי קְטוּרָה וְיִצְחָק אַבָּא קָם מִנֵּיהּ פְּסוֹל עֵשָׂו אָחִי וַאֲנָא דָּחִיל דִּלְמָא יְהֵי בֵּינֵיכוֹן גְּבַר לְבֵיהּ פַּרְיג עַל אֲחוֹי לְמֵיזַל לְמִיפְלַח קֳדָם טַעֲוָון אוֹחֳרָנִין עַנְיָן חֲרֵי עֲשָׂרְתֵּי שִׁבְטוֹי דְּיַעֲקֹב כּוּלְהוֹן בַּחֲדָא וְאָמְרִין שְׁמַע מִינָּן יִשְׂרָאֵל אֲבוּנָן יְיָ אֱלָהָנָא יְיָ חַד עָנִי יַעֲקֹב אֲבוּנָן וְאֲמַר יְיָ שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין : רְאוּבֵן בּוּכְרִי אַתְּ חֵיוְלִי וְשֵׁירוּי צְעָרִי חֲמֵי הָוֵרְתָּ לָךְ רְאוּבֵן בְּרִי לְמִסַּב תְּלָתָא חוּלָקִין יָתִיר עַל אֲחָךְ בְּכוֹרוּתָא כְּהוּנְתָּא מַלְכוּתָא וְעַל דְּחַטֵּיתָ רְאוּבֵן בְּרִי אִיתְיְהִבַת בְּכוֹרוּתָא לְיוֹסֵף וּמַלְכוּתָא לִיהוּדָה וְכְהוּנְתָּא רַבְּתָא לְשִׁבְטָא לֵוִי :

פְּתַח מְרַמֵּי אֲנָא לָךְ בְּרִי רְאוּבֵן לְגַנָּה זְעִירָא דְּעָלוֹי בְּגַוֵּיהּ נָחֲלִין שַׁטְפִין דְּלָא יָכְלַת לְסוֹבְרָא יַתְהוֹן וְאִתְרַעֵת מִן קֳדָמֹהוֹן בֵּן אִתְרַעֵת רְאוּבֵן בְּרִי בְּעוֹבָדָךְ טַבְיָא דַּחֲטֵיתָ לָא הוֹסִיף לְמֵחֲטֵי וְעַל דַּחֲטֵיתָ יִשְׁתְּבֵק לָךְ :

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִין תַּלְמִין גִּיבָּרִין מָרֵי זֵינָא שְׁנֵיהֶם עֲבָדוּ קְרַב מִן טַלָּיוּתְהוֹן בְּאַרְעָא בַּעֲלֵי דְּבָבְיהוֹן עֲבָדוּ נִיצְוַתֵּנִי קְרֵבְיהוֹן : בְּסוֹדָם בְּעֲצָתְהוֹן לָא אִתְרַעְיַת נַפְשִׁי וּבִכְנֶשְׁתְּהוֹן לְכָרְכָא דְּשִׁכֶם לְמֵחֲרְבָה יְתִיהּ לָא חָסוּ עַל יְקָרִי אֲרוּם בְּרוּגְזָהוֹן קְטִילוּ מַלְכִין עִם שִׁלְטוֹנִין יוּבְרַעוּתְהוֹן זְבִינוּ יוֹסֵף אֲחֵיהוֹן דְּמִתְיל לְתוֹרָא : אָרוּר אַפִּם לֵיט חֲמָה כַּרְכָּא דְּשִׁכֶם דְּעָרִי לְגַוֵּהּ שִׁמְעוֹן וְלֵוִי לְמֵחֲרְבָה בְּרוּגְזָהוֹן אֲרוּם תַּקִּיף חֲמָה וּבְחַמַּהְתוֹן אֲרוּם קַשְׁיָא חֲמָה : אָמַר אֲבוּנָן יַעֲקֹב אֵין שַׁרְיָן הֵינוֹן כְּחָדָא לֵית אוּמָא וּמַלְכוּ יָכְלָא לְמֵיקָם מִן קֳמֵיהוֹן אֲפִלְגִית שִׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן סַבְּרִין מִלְּפֵי אוֹרָיְתָא בְּכְנִשְׁתָּא דְּיַעֲקֹב וְאִיבַּדְר יַת שִׁבְטָא דְּלֵוִי בְּבָתֵּי מֶדְרָשָׁא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל : יְהוּדָה לָךְ יוֹדוּן כָּל אֲחָךְ וְעַל שְׁכֶם יְתְקְרוּן כָּל יְהוּדָאֵי יָדָךְ יְתִפְרְעוּן לָךְ מִבַּעֲלֵי דְּבָבָךְ יְהֵוֹון מְקַדְּמִין וְשָׁאֲלִין בִּשְׁלָמָךְ כָּל בְּנוֹי דְּאָבוּךְ : גּוּר מְדַמֵּי אֲנָא לָךְ בְּרִי יְהוּדָה לְגוּר בַּר אַרְיֵה מִן קְטוֹלוֹי דְּיוֹסֵף אַתְּ הַוְיְתָא מְשֵׁיזֵב מִן דִּינָא דְּתָמָר בְּרִי אַתְּ הֲוְיְתָא זַכַּאי נִיחָ וּשְׁרִי בְּגוֹ קַרְנָא דְּיָדָךְ אַרְיָא וְגוּרְיָא אַרְיְוָתָא וְלֵית אוֹמָא וּמַלְכוּ דְּתֵיקוּ לְקוֹבְלָךְ :

לָא יָסוּר לָא פַּסְקָן מַלְכִין מִדְּבֵית יְהוּדָה אַף לָא סַבְּרִין מַלְפֵי אוֹרָיְתָא מִבְּנֵי בְנוֹי עַד זִמְנָא דְּייֵתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּדִידֵיהּ הִיא מַלְכוּתָא וְלֵיהּ עָתִידִין דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן כָּל מַלְכוּתָא דְּאַרְעָא : אִסְרִי חֲמָרוֹ בַּגֶּפֶן עֻלָּתִי לְשֹׂרֵקָה בְּנִי אָתוֹנוֹ לִגְפֶן כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבוּשׁוֹ וּבְדַם עֲנָבִים סוּתוֹ : חַכְלִילִי מֵהּ יָאִין אִינּוּן עֵינּוֹי דְּמַלְּפָא מְשִׁיחָא לְמֶחֱמֵי מִן חַמְרָא זַכִּיבָא מִלֶּחֱמֵי בְּהֵין גִּיזּוּי עֲרִיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּם זַכַּיי שִׁינּוּי בַּקְנִין בַּהֲלָכָה מְמֵיכַל בְּרֵהִין וְחַמְסִין וְגָזְלִין יְסַמְקוּן טוּרוֹי מִן גּוּפְנֵי וּמַעֲצַרְתֵּי מִן חַמְרֵיהּ יְחַוְּרוּן גּוּלְמֵתְהוֹן מִן סִיגּוּי עֵיבּוּר וְעָרְרִין דְּעָן : יְשַׁשְׂכָר שִׁבְטָא תַּקִּיף וּתְחוֹמֵיהּ יְהֵוֵי מְמַצַּע בֵּינֵי תְּרֵין תְּחוֹמַיָּא :

וירא וַחֲזָא בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּאִתְקְרֵי מְנוּחָה אֲרוּם טַב הוּא וְיָת אַרְעָא אֲרוּם שְׁמֵנִין אִינּוּן פֵּרֵיהּ-וְאַרְכַּן כַּתְפֵיהּ לְמֶהֱוֵי בְּאוֹרַיְתָא וַהֲוָון לֵיהּ כָּל אָחוֹי מַסְקֵי מִיכְּתִין : יהי רן יְהֵוֵי פָּרוֹנָקָא דַּעֲתִיד לְמִיקָם יְתְקַף וְיִתְגַּאֵי עַל כָּל מַלְכְוָתָא וְהוּא יְהֵוֵי מְרַמֵּי לְחֵיוְיָא דְּרָבִיעַ בְּאוֹרְחָא וּלְחוֹרְמָנָא דְּכָמִין בְּפַרְשַׁת אוֹרְחָתָא דְּמָוָא לְסוֹסָא בְּעִקְבֵיהּ וּמִן אֵימָתֵיהּ מִיסְתַּבַּר רַכְבֵיהּ לְאִתְהֲפָכָא לַאֲחוֹרֵיהּ וְהוּא שִׁמְשׁוֹן בַּר מָנוֹחַ דְּאִיתְחֲבַת עַל בַּעֲלֵי דְּבָבוֹי וּדְחַלְתֵּיהּ עַל שַׁנְאוֹי וּמְקַטֵּיל מַלְכִין עִם שִׁלְטוֹנִין :

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ : אָמַר אֲבוּנָן יַעֲקֹב לָא לְפוּרְקָנְיֵהּ דְּגִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ סַכְּיֵיתְ נַפְשִׁי דְּהִיא שָׁעָה וְלָא לְפוּרְקָנְיֵהּ דְּשִׁמְשׁוֹן דְּהוּא פּוּרְקָן עָבִיד אֶלָּא לְפוּרְקָנָךְ דַּאֲמַרְתְּ בְּמֵימְרָךְ לְמֵיתַי לְעַמָּךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵיהּ לְפוּרְקָנְךָ סַכְּיֵיתְ נַפְשִׁי : גד מִדְּבֵית גָּד יִפְקוּן מַשִׁירִין מְטַכְּסִין זְיָנִין וְאִינּוּן יַעְבְּרוּן יַת יִשְׂרָאֵל יַת יַרְדְּנָא וְאִינּוּן יְחַסְּנוּן יַת אַרְעָא דְּכְנַעַן וּבָתַר כֵּן יַחְזְרוּן בְּשָׁלֵם לְמַשְׁכְּנֵיהוֹן : מאשר טוּבוֹי דְּאָשֵׁר מָה שְׁמֵינָה הִיא אַרְעָא וְאַרְעֵיהּ תֶּהֱוֵי מַסְפְּקָא תַּתְנוּקֵי מַלְכַיָּא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל : נפתלי עֵגֶר דְּקַדִּיל לְמֵיבַשַׁר בְּשׁוֹרַן טָבָן וְהוּא בְּשֵׂר לַאֲבוּנָן יַעֲקֹב מִן שִׁירוֹיָא דְּהוּא עַד כְּרוֹן יוֹסֵף בְּחַיִּין וְהוּא נָחִית לְמִצְרַיִם בְּשָׁעָא זְעִירָא וַאֲיִתֵי אוֹנְיָתָא דְּחָלַק בְּפִילָה מִן פַּלְטִין דְּיוֹסֵף וּכְשֶׁהוּא פָּתַח פּוּמֵיהּ בְּכְנִישְׁתָּא דְּיַעֲקֹב לִישָׁנֵיהּ חָלֵי כִּדוּבְשָׁא :

בן פרת בְּרִי דְּרָבִיתָא יוֹסֵף בְּרִי דְּרָבִיתָא וְתַקִּיף וְתִתְחַמֵּי לָךְ לְמִיתְקַף מְדַמֵּי אֲנָא יוֹסֵף בְּרִי לְגוּפְנָא שְׁתִילָא עַל מַבּוּעִין דְּמַיִן דְּשַׁלַּחַת שׁוֹרֵשֵׁיהּ לְתַהוֹמַיָּא וּפַשִׁית שִׁנֵּי כָּל כֵּיפַיָּא שְׁלָחַת לְמֵרוֹמַיָּא וּכְבֵשַׁת כָּל אֵילָנַיָּא כֵּן כַּבֵּשַׁת יוֹסֵף בְּרִי בְּחוֹכְמָתָךְ יַת כָּל חֲרֵשֵׁי יְהוּדָה דְּמִצְרָאֵי וְיַת כָּל חַכִּימֵי יְהוּדָה דַּהֲווֹ מִכְּרִיזִין קָדָמָךְ וְאָמְרִין דִּין הוּא אֲבוּי דְּמַלְכָּא יְיָ יְתְקַיֵּים אַבָּא דְּמַלְכָּא דְּרַב בְּחוֹכְמְתָא וּזְעִיר בְּשִׁנְיָא וַהֲוֹו בְּנָתֵיהוֹן דְּמַלְכַיָּא וּבָנָתֵיהוֹן דְּשִׁלְטוֹנַי מְרַקְּדָן עֲלָךְ עַל כְּוָוַיָּא וּמְצִיתִין עֲלָךְ מִן חֲרַכַּיָּא וַהֲוֹו מְזָרְקָן קָרְמָךְ שִׁירִין עַזְקִין קְטִילִין מְנִיכִין וְכָל מָנֵי דְּהַב סְבִירִין דְּאַרְהִ תֶּלִי בְּעֵינָךְ . וּמִיסְתַּכֵּל בַּתְרָאּ מְנָהוֹן חַס לָךְ יוֹסֵף בְּרִי דְּלָא תֶּלִיתָא עֵינָךְ בַּתְרָאּ מְנָהוֹן וַהֲווֹ בְּנָתֵיהוֹן דְּמַלְכַיָּא וּבְנָתֵיהוֹן דְּשִׁלְטוֹנַיָּא וְאָמְרִין אִילֵּין לְאִילֵּין דִּין הוּא גַּבְרָא חַפִּירָא יוֹסֵף דְּלָא הָלַךְ בָּתַר חֵיזוּ עֵינּוֹי וְלָא בָּתַר הֵירְהוּר לִיבֵּיהּ אֲרוּם חֵיזוּ עֵינּוֹי וְהֵירְהוּר לִיבֵּיהּ מוֹבְדִין בַּר נְשַׁיָּא מִגּוֹ עַלְמָא בְּגִין כֵּרְסֵי יְקוֹם מֵימְרָךְ חֵרֵין שִׁיבְטָיָא מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וַיקַבְּלוּן חוּדָּק וַאֲחֶסְנָא עִם אֲחֵיהוֹן בְּפִילּוּג אַרְעָא : וימררהו אֲמָרוּ לְקוֹבְלֵיהּ וְלָא יָכְלוּ לֵיהּ כָּל חֲרֵשֵׁיהוֹן דְּמִצְרַיִם וְכָל חַכִּימֵיהוֹן אֲמָרוּ בִּישְׁתֵּיהּ קֳדָם רִיבּוֹנֵיהּ אָכְלוּ קְרֵצּוֹהִי קֳדָם פַּרְעֹה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם מִן בְּגַלֵּל לְמַנְחָתָא יְהֵיהּ מִן יָקָרֵיהּ אֲמָרוּ עֲלוֹי לִישָׁן תְּלִיתָאי בְּפַלְטֵרִין דְּפַרְעֹה דַּהֲוָה קַשִׁי עֲלוֹי הֵיךְ גִּירָיָא : ותשב וַאֲשָׁרֵי תּוּקְפָא רוּחֲצָנֵיהּ בִּשְׁנֵי יְדוֹי וְדִרְעוֹי וּבְעָא רַחֲמִין מִן תַּקִּיפָא דְּאֲבוּי דְּיַעֲקֹב דְּמִתְחוֹת אֲרַרַע גְּבוּרְתֵּיהּ מְדַבְּרִין וַאֲתַיִן שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל :

מאל בִּירְכַן תְּרֵיסָר דְּיִנְקַת מְנָהוֹן וּמַעְיָא דְּרַבְעַת בְּהוֹן : ברכת אביך בִּרְכָתָא דְּאָבוּךְ יְהוֹסְפָן עֲלָךְ עַל בִּרְכָתָא דְּבָרִיכוּ יָתָךְ אֲבָהָתָךְ אַבְרָהָם וְיִצְחָק מְתוּלִין לְטוֹרַיָּא וּמִן בִּרְכָתָא אַרְבַּעְתֵּי אִמָּהָתָא דְּמִתְיְלִין בְּגוֹלְמֵתָא שָׁרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה יְיתִין כָּל בִּרְכָתָא אִילֵּין וְיִתְעַבְּדוּן כְּלִיל דְּרִבּוּ עַל רֵישֵׁיהּ דְּיוֹסֵף וְלִקְדָקְדָא דְּנָזִיר דַּהֲוָה רַב וְשַׁלִּיט בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְזָהִיר בִּיקָרֵיהוֹן דַּאֲחוֹי : בנימין זאב מְדַמֵּי לֵיהּ לְדוּב חָטוּף בְּתְחוּמֵיהּ יִתְבֵי מַקְדְּשָׁא וּבְאַחֲסָנָתֵיהּ תִּישְׁרֵי אַיְקָר שְׁכִינְתָּא דְּיָיָ בְּצַפְרָא וְהֲווֹן כַּהֲנַיָּא מְקָרְבִין אִימֵּר תְּמִידָא וּמְנָחֲתֵיהּ וְעִם מִטְמֵעֵי שִׁמְשָׁא יְהֲווֹן כַּהֲנַיָּא מְקָרְבִין אִימֵּר תְּמִידָא וּמְנָחֲתֵיהּ וּבְרַמְשָׁא יְהֲווֹן מְפַלְּגִין קוּרְבָּנַיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל : ויפל וַאֲרַבַּע יוֹסֵף בְּעֵירֵם דְּשִׁינְדַּפִּין דְּמָחֲפַיָּא דְּדַהַב וּמַקְּבָעָא מַרְגָּלִין וּמָחוֹנָקָא בְּמָאנֵי בּוּצָא וְאַרְגְּוָנָּ תַּמָּז שָׁפְכִין חַמְרִין וְרִיחָנִין טָבִין תַּמָּז מוּקָּדִין בּוּסְמָנִין תַּמָּז קַיְימִין גּוּבְרִין מִן בְּנוֹי דְּעֵשָׂו תַּמָּז קַיְימִין שִׁלְטוֹנִין מִן בְּנוֹי דְּיִשְׁמָעֵאל תַּמָּז קָאִים אַרְיֵה יְהוּדָה גְּבַרְיהוֹן דְּאַחוֹי עָנִי יְהוּדָה וַאֲמַר לְאָחוֹי אִידּוּ נִבְנֵי לַאֲבוּנָן אַרְעָא רָמָא דְּרִישׁוֹ כְּמִי עַד צֵית שֵׁמַיָּא בְּרֵם שׁוֹרְשׁוֹ עַד דָּרֵי עַלְמָא דְּמִנֵּיהּ קָמוּ תְּרֵי עֲשָׂרְתֵּי

ס׳ בְּטִין דְּסִינֵיהּ קָמוּ כַּהֲנַיָּא בַּחֲצוֹצַרְתְּהוֹן וְלֵיוָאֵי בְּכִינּוֹרֵיהוֹן וּבָכִין אַרְכִין יוֹסֵף בְּאַפּוֹי דְּאָבוֹי וּבְכָא עֲלוֹי וְנַשִּׁיק עֲלוֹי׃ ויצו ופקידו שְׁבָטַיָּא יָת בִּלְהָא אַמְתָּא דְּרָחֵל לְמֵימַר אֲבוּךְ פַּקִּיד קֳדָם עַד לָא יְהָכְנִישׁ לְמֵימָר׃ וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף לָא תְדַחֲלוּן אֲרוֹם חַסָּדַת בִּישָׁא דַּעֲבַדְתּוּן לִי הַלָּא קֳדָם יְיָ אִינּוּן מַחְשַׁבְתְּהוֹן דִּבְנֵי אֱנָשָׁא׃ ויאמת יוסף וּבְסִימוּ יְהֵיהּ וְשָׁמוּהִי בְּגֻלּוֹסְקָמָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃

פ פ פ

ואלה שמות

וּיקם מלך עַל מִצְרַיִם דְּלָא חַכִּים יָת יוֹסֵף וְלָא הַלִּיךְ בְּשִׁירוּתֵיהּ׃ ונלחם וְיִקְטְלוּן יָתָן וְיִסְקוּן לְהוֹן בִּשְׁלָם מִן אַרְעָא׃ את פיתם יָת טָנִיס וְיָת פִּילוּסִין׃ וַאֲמַר מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם לְיוֹלַדְתְּהוֹן עִיבְרַיְיתָא דְּשִׁמְהָ׳ דַּחֲרָא שִׁפְרָה וְהִיא חֲוָיָא יוֹכֶבֶד וּשְׁמָהּ דְּתִנְיְיתָא פּוּעָה הִיא חַוָּת מִרְיָם׃ כי חיות אֲרוּם חָיָן אִינּוּן עַד לָא אֵיתֵי לְוָתְהוֹן יַלְדָתָא אִינּוּן מְצַלַּן קֳדָם אֱלֹהִים דְּהוּא עָנֵי יָתְהוֹן וְאִינּוּן יַלְדָן׃ ויהי אֲרוּם דְּחֵילָן יַלְדָתָא מִן קֳדָם יְיָ עָנֵי יָתְהוֹן וְאִינּוּן יַלְדָן׃ וּבְגִין דְּחֵילָן יַלְדָתָא דְּשִׁמְעָן דְּהוּא בֵּיתָא דִּלְוָיָא וּבְיתָא דְּכָהוּנְתָא רַבְתָּא׃ וילך וַאֲזַל גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְּלֵוִי וּנְסִיב יָת יוֹכֶבֶד חֲבִיבָתֵיהּ לֵיהּ לְאִיתָּה׃ בסוף וְשַׁוִּיתֵיהּ בְּאָפְרָה עַל גַּב נַהֲרָא׃ משיתיהו דַּלְיָתֵיהּ׃ ויפן וְאִסְתַּכַּל מֹשֶׁה בְּרוּחַ קוּדְשָׁא בְּתַרְעִין עוֹלֵימַיָּא וַחֲזָא וְהָא לֵית גִּיּוֹר עָתִיד לְמִקְּוּם מֵהַהוּא מִצְרָיָא וְקָטֵל יָת מִצְרָיָא וּטְמַן יְהֵיהּ בְּחָלָא׃ הסנה וַחֲמָא וְהָא סְנֵיָא בָּעִיר בְּאֶשָּׁא וְסְנֵיָא מְרַטְּיב וְלָא יָקִיד׃ מדוע וְאֶסְתְּזִי יָת חֲזוֹנָא רַבָּא הָדֵין מִן בְּגִלָּל מָה סְנֵיָא מְרַטְּיב וְלָא יָקִיד׃ של שְׁלוֹף סַנְדָּלָךְ׃ אהיה וַאֲמַר מֵימְרֵיהּ דַּיְיָ לְמֹשֶׁה דֵּין דַּאֲמַר לְעַלְמָא חַיֵּי וְקַיָּם עַד לָא לְמֵימַר לֵיהּ חַיֵּי וְקַיָּם וַאֲמַר כְּדֵין תֵּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ משכנתה מְסָגוֹרְתָהּ׃ השליכהו וַאֲמַר טְלַק יָתֵיהּ לַאֲרָעָא׃ וטלך וַיְהֵי כְּטָלַק יָתֵיהּ לַאֲרָעָא׃ בזנבו וְתָקְפוּ בְּבֵית קוֹטְנוֹי׃ הבא אָעֵיל כְּעַן יָדָךְ בְּחִיבָךְ וְאָעֵיל יְדֵיהּ בְּחוֹבֵיהּ׃ כי כבד פה אֲרוּם חַגּוּר פּוּם וְקַשְׁיוּ מֶמַלַּל אֲנָא׃ שלח כְּעַן בְּיַד דֵּין דַּחֲמֵי לֵיהּ לְמִשְׁתַּלָּחָא׃ הוא יהיה לך לפה הוּא יְהֵי לָךְ לְתוּרְגְּמָן וְאַתְּ תְּהֵי לֵיהּ כְּתַבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ׃ ותקח וּנְסֵיב יָת עִנְּרֵיתָא דְּיִבְרָה וַאֲקָרִיבַת יְהֵי קֳדָם רִיגְלוֹי דְּמֹשֶׁה וַאֲמַרַת חַתָּנָא בְּעָא לְמִיגַּר וַחֲמוֹ לָא שְׁבַק יְהֵיהּ וּכְרוֹן אִיכַּפַּר אִידָם גְּזֵרְתֵּיהּ חָרָא עַל חוֹבוֹי דַּחֲתָנָא דָּרִין׃ וירף וְכַד אַרְפִּי מִחֲבָלָא מִינֵיהּ בְּכֵן שַׁבְּרַת צִפּוֹרָה וַאֲמַר מַד חֲתָן הוּא דָּם חֵירָתָא דִּי יְשַׁזֵּב לַחֲתַנַת מִן יְדוֹי דְּמַלְאַךְ מוֹתָא׃ ויקרו וְעַקְּדוּ׃

פ פ פ

וארא

וְאִתְגְּלִי בְּמֵימְרֵיהּ יְיָ עַל אַבְרָהָם עַל יִצְחָק וְעַל יַעֲקֹב בְּאֵלָהָא שְׁמַיָּא וְשׁוּם מֵימְרָא דַּיְיָ לָא אוֹדַעִית לְהוֹן׃ מקצר מִקְּפִידוּת׃ והשלך וּטְלַק קֳדָם פַּרְעֹה׃ יצא המימה לְמִתְקוֹרְרָה עַל מַיָּא׃ ובעצים וּבְסַיְקָיָא׃ האגמים בִּיצָיָא׃ התפאר הַב סִימַן׃ ואתרחיק עֲלָךְ עַד אֵימַת אֲצַלֵּי עֲלָךְ׃ חמרים כַּרְוָנֵן כַּרְוָן׃ הערב עַרְבוּבָא׃ מסתולל מִיתְקִיף׃ אבעבעות שַׁלְבּוּקִין׃ והפשתה וְכִיתָּנָא חֲוָת גַּבְעוֹלִין וְאַתְּרַת נְצָה׃

פ פ פ

בא

וימש וְיהוֹן מְמַשְׁמְשִׁין בַּחֲשׁוֹכָא׃ ואמר ליה וַאֲמַר לֵיהּ פַּרְעֹה זִיל מֵעִילָנַי אִיזְדַּהַר דְּלָא יְתְקוֹף רוּגְזִי בָּךְ לְמֵימַר הַלָּא מִילָּיָא קַשְׁיָיתָא הָאִיךְ דְּאַתְּ אָמַר לִי בְּרַם עַבְדִי הוּא פַּרְעֹה לְמָמוּת וְלָא לֶיהֱוֵי שְׁמַע לְמֵימַר אִיזְדַּהַר דְּלָא יְתְקוֹף רוּגְזִי בָּךְ וְאֶסְתַּר יָתָךְ בֵּין יְדֵיהוֹן דְּעַמָּא הָאִילֵּין דְּתִבְעוּ יָת נַפְשָׁךְ לְמִיקְטוֹל יָתָךְ׃ ואמר מֹשֶׁה קוּשְׁטָא מַלֵּילְתָּא מְבַשַּׂר אֲנָא מִן זִמְנָא קַדְמָיָא עַד דַּאֲנָא יְהַב בְּמִדְבְּרָא אֱרוּם חָיָן אִינּוּן מְצַלַּן קֳדָם מֵימְרָא דַּיְיָ לָא אוֹדַעִית לְהוֹן׃ מקצר מִקְּפִידוּת׃ והשלך וּטְלַק קֳדָם פַּרְעֹה׃ יצא המימה לְמִתְקוֹרְרָה עַל מַיָּא׃ ובעצים וּבְסַיְקָיָא׃ האגמים בִּיצָיָא׃ התפאר הַב סִימַן׃ ואתרחיק עֲלָךְ עַד אֵימַת אֲצַלֵּי עֲלָךְ׃ חמרים כַּרְוָנֵן כַּרְוָן׃ הערב עַרְבוּבָא׃ מסתולל מִיתְקִיף׃ אבעבעות שַׁלְבּוּקִין׃ והפשתה וְכִיתָּנָא חֲוָת גַּבְעוֹלִין וְאַתְּרַת נְצָה׃

פ פ פ

בשלח

ויסב וְדַבַּר מֵימְרָא דַּיְיָ יָת עַמָּא אוֹרַח מַדְבְּרָא יַמָּא דְּסוּף מְזַיְּינִין בְּעוֹבָדָא טָבָא סְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃ כי השבע אֲרוּם מִשְׁבַּע אַשְׁבַּע יָת בְּנֵי בַּאֲפָקָתְהוֹן דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃ כי ליל שמרים הוּא אֲרוּם אַרְבַּע לֵילְוָן אִינּוּן כְּתִיבִין בְּסֵפֶר דֻּכְרָנַיָּא׃ לילא קַדְמָאָה בַּר אַחְגְּלֵי מֵימְרָא דַּיְיָ עַל עַלְמָא לְמִבְרָא יָתְהֵי חַוָּת עַלְמָא תְּהֵי וּבָחֵי בַּר אַחְגְּלֵי מֵימְרָא דַּיְיָ עַל עַלְמָא לְמִבְרָא יָתְהֵי חַוָּת וְחַשׁוֹכָא פָּרִיס עַל אַפֵּי תְּהוֹמָא וּמֵימְרָא דַּיְיָ הֲוָה נָהִיר וּמְנַהַר וְקָרֵי יְהֵיהּ לֵילְיָא קַדְמָיָא׃ לילא תִּנְיָנָא כַּד אַחְגְּלֵי מֵימְרָא דַּיְיָ עַל אַבְרָהָם בְּנֵי בְּתָרְיָא חַוָּה אַבְרָהָם בַּר מְאָה שְׁנִין וְשָׂרָה חַוַּת תְּשְׁעִין שְׁנִין לְמַקְיֵימָא מָה דַּאֲמַר כְּתָבָא אַבְרָהָם בַּר מְאָה שְׁנִין אִיתְפְּשַׁר לֵיהּ לְמוֹלְדָא וְשָׂרָה בְּרַת תִּשְׁעִין שְׁנִין אִיתְפְּשַׁר לַהּ דְּתוֹלִיד הַלָּא בַּר תְּלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין חַוָּה אֲבוּנָן יִצְחָק בְּזִמַּן דְּאִיתְקְרֵב עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא שְׁמַיָּא מָכוּ וְנָחְתוּ וַחֲמָא יִצְחָק שַׁכְלוּלֵיהוֹן וְכָתַיִן עֵינוֹי מִן מְרוֹמַיָּא וּקְרֵי יְהֵיהּ לֵילְיָא תִּנְיָנָא׃ לילא תְּלִיתָאָה כַּד אַחְגְּלֵי מֵימְרָא דַּיְיָ עַל מִצְרָאֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא חַוַּת יְמִינָא כְּקַטְלָא בּוּכְרֵיהוֹן דְּמִצְרָאֵי וּמִיגֵּיהּ מְשֵׁיזְבָא בּוּכְרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לְמַקְיֵימָא מָה דַּאֲמַר כְּתָבָא בְּרִי בּוּכְרִי הֵינוֹן יִשְׂרָאֵל וּקְרֵי יְהֵיהּ לֵילְיָא תְּלִיתָאָה׃ לֵילְיָא רְבִיעָאָה כַּד יַשְׁלִים עַלְמָא קִיצֵיהּ לְמִיתְפַּרְקָא חָבֵלִי רִישָׁעָא יִשְׁתֵּיצוּן וְנִירֵי פַּרְזָלָא יִתְבְּרוּן מֹשֶׁה יִפּוֹק מִן גּוֹ מַדְבְּרָא וּמַלְכָּא מְשִׁיחָא מִן גּוֹ רוּמָּא דֵּין יַדַּבֵּר בְּרִישׁ עַנָּנָא וְדֵין יְדַבֵּר בְּרִישׁ עַנָּנָא וּמֵימְרָ דַּיְיָ מְדַבֵּר בֵּין תַּרְוֵיהוֹן וְאִינּוּן מַהֲלְכִין כַּחֲדָא הוּא לֵיל פִּסְחָא קֳדָם יְיָ נַטִּיר וּמְזַמַּן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדָרֵיהוֹן׃ תושב הוֹחֲבָא דְּגַבַּר וַאֲגִירָא כְּגַבַּר חַוָּה בַּר עַמְמִין לָא יֵיכוֹל מִנֵּיהּ׃ מימים מִן אִידֵּין יוֹמִין לְאִילֵּין יַרְחִין׃ וערפו וּתְקַטְּלוּן יָתֵיהּ׃

פ פ פ

בשלח

ויסב וְדַבַּר מֵימְרָא דַּיְיָ יָת עַמָּא אוֹרַח מַדְבְּרָא יַמָּא דְּסוּף מְזַיְּינִין בְּעוֹבָדָא טָבָא סְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃ כי השבע אֲרוּם מִשְׁבַּע אַשְׁבַּע יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר מִדְּכַר יִדְכַּר יְיָ יַתְכוֹן בְּמֵימְרֵיהּ וּבְרַחֲמֵי טָבָיָא׃ ראתי בְּסָיְפֵי מַדְבְּרָא׃ למימרו מַהֲלְכִין בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא׃ לא ימש לָא חָוָה פְּסָק׃ וישובו וְיִסְתְּרוּן וְיִשְׁרוּן קֳדָם פּוּנְדְּקֵי חִירָתָא בֵּין מִגְדּוֹל וּבֵין יַמָּא קֳדָם טַעֲוַת צְפוֹן כְּלָקוֹבְלָהּ תִּישְׁרוּן׃ ואמר פרעה עַל עַמָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל טַעְיָין אִינּוּן בְּמַדְבְּרָא טָרַד עֲלֵיהוֹן טַעֲוָתָא דְּפְעוֹר נָגְדוּ בְּמַדְבְּרָא׃ ויגד וַאֲתַנִּי לְמַלְכָּא׃ ובני ישראל נָפְקוּ פְּרִיקִין׃ קֳדָם פּוּנְדְּקֵי דְּחִירָתָא קֳדָם טַעֲוָתָא דְּצְפוֹן׃ ויחנו וְיַלְחֲמוּ אַרְבְּעָה כִּתִּין אִיתְעַבִּידוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּד חֲזוֹ דְּיוֹסֵף אָמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי וְחַזָּא אָמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי אֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יָת פּוּרְקָנֵיהּ דַּיְיָ דְּיַעְבֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר נַחְזוֹר לְמִצְרַיִם אֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יָת פּוּרְקָנֵיהּ דַּיְיָ דְּיַעְבֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין דְּחַמְתּוּן יָת מִצְרָאֵי יוֹמָא דֵּין לָא תוֹסְפוּן לְמֵיחֲמֵי אֲמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי וְנַעֲרְבֵב יַתְהוֹן׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר נַחְזוֹר לְמִצְרַיִם אֲמַר נְסַדֵּר לְקוֹבְלֵיהוֹן קְרָבָא וְחֵמָה יְיָ דְּעָבִיד לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יְיָ דְּעָבִיד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר נַחְזוֹר לְמִצְרַיִם אֲמַר נְסַדֵּר לְקוֹבְלֵיהוֹן קְרָבָא וְחֵמָה אֲמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי וְנַעֲרְבֵב יַתְהוֹן׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יְקָרֵי יְיָ דְּיַעְבֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר נַחְזוֹר לְמִצְרַיִם אֲמַר נְסַדֵּר לְקוֹבְלֵיהוֹן קְרָבָא כָּל לֵילְיָא׃ ויט מַחֲשַׁךְ עַל מִצְרַי וְלָא קְרִיבוּ אִילֵּין לְמִסְדְּרֵי קְרָבָא כָּל לֵילְיָא׃ ויט וַאֲרִיק מֵימְרָא דַּיְיָ עַל מַשְׁרְיָתְהוֹן דְּמִצְרַיִם וַאֲרִכִין׃ והיה בְּעִידָנוֹי צַפְרָא וְאָרִיק מֵימְרָא דַּיְיָ עַל מַשְׁרְיָתְהוֹן דְּמִצְרַיִם וּרְמָא עֲלֵיהוֹן נָפְקָא וְאֶשְׁתָּא וְאַבְנֵי בַּרְדָּא וְשַׁעֲמֵם יָת מַשְׁרְיָתְהוֹן דְּמִצְרַיִם׃ ויסר וּפְרַק יָת גַּלְגַּלֵּי רִיתָוֵתְהוֹן וַהֲווֹ מַדְבְּרִין לְהוֹן גְּרִירָן מִן בַּתְרֵיהוֹן אוֹרְחַדְהוֹן דְּמַצְרַיִם וַהֲווֹ אָמְרִין גְּלַגְּלַיָּא חֲזוּ גְּלַגְּלַיָּא וְרִידְוָתָהּ לְמֵיהֲוֵי נָגְדָן לְמַצְרַיִם וּרְמָיָן עַל יַמָּא עֲנַיָּן מִצְרָאֵי וְאָמְרִין אִילֵּין נֵיעָרוֹק מִן קֳדָם יְיָ דְּמִסְתַּיַּע עַל יַמָּא דְּסוּף חַיָּא אָמְרָה דַּהֲוָה אָמַר נִפּוֹל לֶיהֱוֵי אֲמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי וְנַעֲרְבֵב יַתְהוֹן׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יְקָרֵי יְיָ דְּיַעְבֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין דְּעָבִיד לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יָת פּוּרְקָנֵיהּ דַּיְיָ דְּיַעְבֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר נַחְזוֹר לְמִצְרַיִם אֲמַר נְסַדֵּר לְקוֹבְלֵיהוֹן קְרָבָא וְחֵמָה אֲמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי וְנַעֲרְבֵב יַתְהוֹן׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יְקָרֵי יְיָ דְּיַעְבֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר נַחְזוֹר לְמִצְרַיִם אֲמַר נְסַדֵּר לְקוֹבְלֵיהוֹן קְרָבָא כָּל לֵילְיָא׃ ויט מַחֲשַׁךְ עַל מִצְרַי וְלָא קְרִיבוּ אִילֵּין לְמִסְדְּרֵי קְרָבָא כָּל לֵילְיָא׃ ויט וַאֲרִיק מֵימְרָא דַּיְיָ עַל מַשְׁרְיָתְהוֹן דְּמִצְרַיִם וַאֲרִכִין׃ והיה בְּעִידָנוֹי צַפְרָא וְאָרִיק מֵימְרָא דַּיְיָ עַל מַשְׁרְיָתְהוֹן דְּמִצְרַיִם וּרְמָא עֲלֵיהוֹן נָפְקָא וְאֶשְׁתָּא וְאַבְנֵי בַּרְדָּא וְשַׁעֲמֵם יָת מַשְׁרְיָתְהוֹן דְּמִצְרַיִם׃ ויסר וּפְרַק יָת גַּלְגַּלֵּי רִיתָוֵתְהוֹן וַהֲווֹ מַדְבְּרִין לְהוֹן גְּרִירָן מִן בַּתְרֵיהוֹן אוֹרְחַדְהוֹן דְּמַצְרַיִם וַהֲווֹ אָמְרִין גְּלַגְּלַיָּא חֲזוּ גְּלַגְּלַיָּא וְרִידְוָתָהּ לְמֵיהֲוֵי נָגְדָן לְמַצְרַיִם וּרְמָיָן עַל יַמָּא עֲנַיָּן מִצְרָאֵי וְאָמְרִין אִילֵּין נֵיעָרוֹק מִן קֳדָם יְיָ דְּמִסְתַּיַּע עַל יַמָּא דְּסוּף חַיָּא אָמְרָה דַּהֲוָה אָמַר נִפּוֹל לֶיהֱוֵי אֲמַר נְפוֹל לֶיהֱוֵי וְנַעֲרְבֵב יַתְהוֹן׃ כתא דַּהֲוָה אֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה לָא תְדַחֲלוּן אִתְעַתְּדוּ וַחֲמוּן יְקָרֵי י

וּרְכֻבְהוֹן עַל דְּאִיתָּאוּ וּרְדָפוּ בָּתַר עַמָּא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל רְמָא וּטְבַע יַתְהוֹן
בְּיַמָּא דְסוּף׃ עזי תּוּקְפָא וּרְוֹב הוֹשְׁבָחָא דְּחֵיל כָּל עַלְמָא יְיָ אֲמַר
בְּמֵימְרֵי וַהֲוָה לִי לְפָרִיק מִן חֶרֵי אִמְּהָתָ הָוֹו נַקְנָא מְרַמְיָן בְּאַצְבְּעָתְהוֹן
לְאַבָּהָתְהוֹן וַאֲמָרִין לְהוֹן דֵּין הוּא אֱלָהָנָן דְּהֲוֹוֹ מֵינַק לָן דְּבַשׁ מִן כֵּיפָא
וּמְשַׁח חִזְּיוֹ מִן שָׁמִיר טִינָרָא עֲנָיַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמָּן דִּין לְרֵין דֵּין הוּא אֱלָהָן
וְנִשְׁבַּח יַתֵּיהּ אֱלָהָא וַאֲבָהָתָן וְרוֹמְמָה יַתֵּיהּ׃ יי איש מלחמה יְיָ כֵּיקָר
שְׁכִינְתֵּיהּ הוּא דַּעֲבִיד לְכוֹן נִצְחָנִי קְרָבֵיכוֹן בְּכָל דַּר וְדַר מוֹדַע גְּבוּרְתֵּיהּ
לְעַמֵּיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יְיָ שְׁמוֹ כִּי כְשִׁמֵּיהּ כֵּן גְּבוּרְתֵּיהּ יְהֵא שְׁמֵיהּ מְשַׁבַּח
לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ מרכבת רְתִיכוֹי דְּפַרְעֹה וַחֲיָלוֹתֵיהּ קַשְׁת עֲלֵיהוֹן
זְרִין בְּיַמָּא שָׁפַר עוֹלֵימוֹי וְגִיבָּרוֹי טְמַע בְּיַמָּא דְסוּף׃ ימינך יי מַה
מְשַׁבְּחָא הֵיא בְּחֵילָא יְמִינָךְ יְיָ דְּרָעַע וּמְרַצְּצָא שׂוֹרֵי בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן
דְּעַמָּךְ׃ אָמַר פַּרְעֹה רַשִׁיעָא שַׂלָּאה וּבָעִיל דְּבָבָא אֶרְדּוֹף בָּתַר עַמָּא
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַרְעֵי יַתְהוֹן שְׁרִין עַל גַּף יַמָּא אֲשְׁבִּי מִנְּהוֹן שִׁבְיָא רַבָּא וַאֲבַזֵי
מִנְּהוֹן בִּיזָא רַבָּא אַפֵּלֵיג מִן נִכְסַיָּא לְעַמִּי עֲבָדִי קְרָבָא וּבַר תִּתְמְלֵי נַפְשִׁי
מִנְּהוֹן מִן בָּתַר בֵּן אֶשְׁלוֹף חַרְבִּי וְאֶשֵׁיצֵי יַתְהוֹן בִּיד יְמִינִי׃ נטית
יַמָּא וְאַרְעָא חַוּ מְרַיְינִין דִּין יַמָּא דְּחַוּ אֲמַר לְאַרְעָא קְבִילִי
בְּנַיְכִי וְאַרְעָא חַוּת אֲמַר לְיַמָּא קְבִיל קְטִילָךְ לָא אַרְעָא חַוּת בַּעְיָא לְמִבְלוֹעַ
יַתְהוֹן וְלָא יַמָּא חַוָּה בָּעֵי לְמִטְמְעָא יַתְהוֹן וּבְמֵימַר מִן קֳדָמָךְ אַרְכִּינַת יַת
יַדָּךְ יְמִינָךְ בִּשְׁבוּעָה וְאַשְׁבַּע לְאַרְעָא דְּלֵית אַתְּ תְּבַע יַתְהוֹן מִינָהּ לְעָלְמָא
רְאָתֵי בְּכֵין פָּתְחַת אַרְעָא יַת פּוּמָהּ וּבְלַעַת יַתְהוֹן׃ תפיל עליהון
אֵימְתָא דְמוֹתָא וּתְבָרָא בִּתְקוֹף אֲדָרַע גְּבוּרְתָךְ דְּמָרְמוֹן כְּאַבְנַיָּא עַד
דְּיַעְבְּרוּן עַמָּא הָאִילֵּין דְּפָרְקֵית יַת מָגִיזָתֵיהּ דְּיוּבְקָא וַיַת מָגִיזָתֵיהּ דְּיוֹרְדָן
עַד זְמַן יַעְבְּרוּן עַמָּא אִילֵּין דִּי קְנֵיתָ לְשָׁמָךְ׃ תביאמו תָּעִיל וַתְּהוֹן
וְתִנְצֵיב יְהוֹן בְּטוּר בֵּית אַחֲסָנְתָּךְ מָרוֹר בֵּית שְׁכִינָתָךְ קוּרְשָׁךְ דִּי זַמִּינַת
לָךְ יְיָ בֵּית מַקְדְּשָׁא יְיָ תַּרְתִּין יָדָךְ שַׁכְלִלוּ וַיְתִיהּ׃ יי ימלוך כֵּיוָן
דְּחָמְטִין בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת נִסָּיָא וּפִלְאִין דַּעֲבַד לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל
גַּף יַמָּא יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּ מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין יַהֲבוּ יְקָר וְתוּשְׁבַּחְתָּא וְרוֹמְמוּ
לֵאלָהָהוֹן עֲנָיַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרִין אִידֵּין לְאִידֵּין אֲתוּן נְיוּתֵין כְּלִילָא בְּרִישׁ
פָּרוֹקָא דְּהוּא מַעֲבַר וְלָא מְתָעֲבַר דְּהוּא מְחַלִּיף וְלָא מִתְחַלַּף דְּהוּא מָלֵךְ
מְלָכִים בְּעָלְמָא דֵּין וְעוֹד דִּידֵיהּ הוּא כְּלָיָלָא דְּמַלְכוּתָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי
וְדִידֵיהּ הֵיא עַד עָלַם עַלְמַיָּא׃ בתופיא חַיָּתָן חַיְילָן׃ מרבר שור אוּרְמָא
דְּחָלוּצָה׃ וילונו וְאִידַיְנוּ עַמָּא׃ ויצעק וַצְלֵי מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ וְחַוִי לֵיהּ
מֵימְרָא דְיָ אִילָן דְּאַרְדְּפֵנִי וְקִלְקֵל בְּגוֹ מַיָּא וְאִיתְחֲלַיִן מַיָּא׃ מתן חַוִי לֵיהּ
מֵימְרָא דְיָ קְיָמִין וְסִידְרֵי דִּינִין וְתַמָּן נַסֵּי יְהֵיב נִסִּין בְּנִסְיוֹנָא עֲשִׂירָאָה׃
רפאך אֲרוּם אֲנָא יְיָ דִּי בְמֵימְרִי מָסֵי יָתָךְ׃ ויבאו וְאָתוֹן לְאֵילִמָּה
וְתַמָּן תְּרֵתֵי עַשְׂרֵי עַיְינִין דְּמַיִין כָּל קָבֵיל תְּרֵתֵי עַשְׂרֵי שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל
וְשִׁבְעִין דִּיקְלִין כָּל קָבֵיל שִׁבְעִין סָנְהֶדְרִין דְּיִשְׂרָאֵל׃ ויחנו מה
וְאֵנָן מָה אֲנָן חֲשִׁיבִין׃ בכפר בְּכִפּוּרָא׃ ונמס הֲוָה שָׁיֵיח׃
כזרע גד כְּזַרְעָ דְּכוּסְבַּר חֵיוַר וְטַעֲמֵיהּ כְּשִׁיפּוּיֵין בְּדְבָשׁ׃ והיה
וַהֲוָה כַּד זָקִיף מֹשֶׁה יְדוֹי בְּצָלוֹ הֲוֹוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִין וְכַד הֲוָה מְנַע
יְדוֹי מִלְּצַלּוֹ הֲווֹ בֵּית עֲמָלֵק מִתְגַּבְּרִין וְנָפְלִין בְּסִידְרֵי קְרָבָא׃ וידוי דְּמֹשֶׁה
הֲווֹ זָקְפָן בְּצָלוֹ׃ ויאמר וַאֲמַר שְׁבוּעָה נַפְקַת מִפּוּמֵי כּוּרְסֵי יְקָרָא
דְּרִיבּוֹן כֹּל עַלְמָא יְיָ מַלְכָּא׃ קדמאד דְּעָתִיד לְמִיהַב עַל כּוּרְסֵי דִּין
דְּמַלְכוּתֵיהּ דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא שָׁאוּל בַּר קִישׁ וְהוּא יְסַדֵּר סִידְרֵי קְרָבָא כָּל
קָבֵיל דְּבֵית עַמָּלֵק וְיִקְטוֹל יַתְהוֹן וּמֵהּ דְּמִשְׁתַּיֵּיר מִנֵּהּ דָּוִד וְשֵׁיצִיוּן יַתְהוֹן
מְרָבָנֵי וְאֶסְתֵּר יְיָ בְּטֵימְרֵיהּ אֲמַר לְשֵׁיצָיָא יַת דָּכְרָנֵיהּ דַּעֲמָלֵק לְדָרֵי דָּרִין׃

פ פ פ

יתרו וּמֹשֶׁה סָלִיק לְמִיתַּבַּע אוּלְפַּן מִן קֳדָם יְיָ וְקַדֶּם לֵיהּ
דִּיבְרָא דְיָ מִן טוּרָא לְמֵימַר כִּרְנָן תֵּימָר לֶאֱיְנָשֵׁי
בֵּיתָא דְיַעֲקֹב וְתֵחֵנֵי אוּלְפַּן לִכְנִישְׁתָּהוֹן דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ אתם
אִתּוּן חֲמִיתּוּן יַת מַה דְּאַפְרָעִית מִן מִצְרָאֵי וְסָכַלְתִּית יַתְכוֹן עַל עַנָנִין
קַלִּילִין הֵידְ עַל כַּנְפֵּי נִשְׁרִין וּקְרִיבִית יַתְכוֹן לְאוּלְפָּנִי אוֹרַיְתִי׃
וְעִתָּה וּכְדוֹ אִם מַשְׁמַע תִּשְׁמְעוּן בְּקָל מֵימְרִי וְתִטְּרוּן יַת קְיָמַי וְתִהְוֹן
לְשָׁמִי לְעַם אוֹחֳרָן וַתְּבִיבִין הֵידְ סְגוּלָה מִן כָּל אוּמַיָּא אֲרוּם לְשָׁמָא דַיְיָ
הֵיא כָּל אַרְעָא׃ וְאַתּוּן תְּהוֹן לְשָׁמִי מַלְכִין וְכַהֲנִין וְאוּמָּא קַדִּישָׁא אִילֵּין
דִּיבָרַיָּא דִּי תְמַלֵּיל׃ ויבא וַאֲתָא מֹשֶׁה וּקְרָא לְחַכִּימַיָּא דְיִשְׂרָאֵל
וְסָדַר קֳדָמֹהוֹן יַת כָּל דִּיבְרַיָּא הָאִילֵּין דְּפַקֵּיד יְיָ מֵימְרָא דַיְיָ׃ ויענו
וַעֲנַיִין כָּל עַמָּא כַּחֲדָא בְּלִבָּהוֹן שְׁלֵימָה וַאֲמָרוּ כָּל דִּי מַלֵּיל מֵימְרָא דַיְיָ

נַעֲבִיד וְחֵוַר מֹשֶׁה יַת פִּתְגָמֵי עַמָּא בְּצַלּוֹ קֳדָם יְיָ׃ ויאמר וַאֲמַר
סִיְמָרָא דַיְיָ לְמֹשֶׁה הָא מֵימְרִי מִתְגְּלֵי עֲלָךְ בְּעָבֵי דַּעֲנָנָא מִן בְּגַלָּל יִשְׁמְעוּן
עַמָּא בְּמַלָּלוּתִי עִמָּךְ וּלְחוֹד בָּךְ מְהֵלֵי נְבוּאָתָךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי יְהֵימְנוּן לָעָלַם
וְתַנֵּי מֹשֶׁה יַת פִּתְגָמֵי עַמָּא בְּצַלּוֹ קֳדָם יְיָ׃ לא תגע לָא תְקָרֵב בֵּיהּ
יַד אֱנָשׁ אֲרוֹם מִתְרַגְּמָא יִתְרְגֵים אוֹ גִירֵי דְּאָשָׁא יִתְקַשְׁטוּן בֵּיהּ אִי בְּעִיר אִי
גְּבַר לָא יְחֵי בְּמִתְקָעָא דְּשִׁיפּוּרָא אִנּוּן יִסְקוּן לְטוּרָא׃ ואמר לְעַמָּא
דָּוִד מְזַמְּנִין לְתִלְתָּא יוֹמִין לָא תְקָרְבוּן לְמִשְׁמִישׁ דְּעָרְמָא׃ וטורא דסיני
עָטַר כּוּלֵּיהּ מִן קֳדָם דְּאִתְגְּלִי עֲלוֹי יְקָר שְׁכִינְתָּא דַּיְיָ בְּשַׁלְהֲבָא דְּאֶשָׁתָּא׃
ונפל וְיָפוֹל מִנְּהוֹן אוֹכְלוֹסִין סַגִּין׃ ונחת מֹשֶׁה מִן טוּרָא לְעַמָּא
וְאֲמַר לְהוֹן קְרִיבוּ וְקַבִּילוּ עֲשַׂרְתִּי דִיבְּרַיָּא׃ ודבר וּמַדֵּיל מֵימְרָא
דַּיְיָ יַת כָּל שִׁבְחָא דִּיבְּרַיָּא מְאִיְּין לְמֵימַר׃ וכל העם רואים וְכָל עַמָּא חֲווֹ
יָתְמִין יַת קָלַיָּא וְיַת לַפִּידַיָּא וְיַת קָלָא דְּשִׁיפּוּרָא וְיָת טוּרָא עָטַר וְחֵמַיָּן עַמָּא
וְתָעוּ וְקָמוּ לְהוֹן מֵרָחִיק׃ מרבח קְבִיעַ בְּאַרְעָא תַּעֲבְדוּן לְשְׁמִי וְתִקְרְבוּן
עָלוֹי יַת עֲלָוָתְכוֹן וְיַת נִכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן יַת עָנְכוֹן וְיַת הוֹרֵיכוֹן בְּכָל אָתַר
דְּתְהֵכְרוּן יַת שְׁמִי קַדִּישָׁא מֵימְרִי מִתְגְּלֵי עֲלֵיכוֹן וּמְבָרֵךְ יָתְכוֹן׃ ואם
מַרְבַּח אַבְנִין תַּעֲבְרוּן לְשְׁמִי לָא תִבְנֵי חֲצִיבִין אֲרוּם פַּרְזְלָא חַרְבָּא
מְתָעֲבִיד מִנֵּיהּ אִי עַבְדַת פַּרְזְלָא עֲלוֹי אַפֵּיסַת יָתֵיהּ׃ ולא וְאִתּוּן
כַּהֲנַיָּא בְּנוֹי דְּאַהֲרֹן דְּקַיְימִין וּמְשַׁמְּשִׁין עַל גַּבֵּי מַדְבְּחִי לָא תִסְגוּן בְּרַגְרִין
עַל מַדְבְּחִי דְּלָא תִתְגְּלֵי עֶרְיָתָךְ עֲלוֹי׃

פ פ פ

משפטים

וְאִם אִתָּא אוֹחֲרִי יִסַּב עֲלָהּ מְזוֹנָהּ תַּכְשִׁיטָהּ
מֵיעַלָּהּ וּמִיפְקָהּ לְוָתָהּ לָא יְכַנַּע מִינָּהּ׃
וכי יזיד אֲרוּם יִתְחַשֵּׁיב גְּבַר עַל חַבְרֵיהּ לְמִקְטוֹל יָתֵיהּ בְּכִסּוֹנָא אַפִּילּוּ
הוּא כַּהֲנָא רַבָּא דְּקָאֵי וּמְשַׁמֵּשׁ קֳדָמוֹי מִן תַּמָּן תִּכְבּוֹן יָתֵי וְתִקְטְלוּן יָתֵיהּ׃
ומקלל וְדִי מְבַזֵּי׃ או באגרוף אוֹ בְּמַרְזוּקָא וְלָא יְמוּת וְיִשְׁתַּכַּב
לְעֶרֶס מָרָע׃ נקם ינקם מִתְנַקְּמָא יִתְנַקֵּם׃ אם טרף אִם
יִתְקְטְלָא יִתְקְטֵיל יֵיתֵי לֵיהּ מִן אֵיבָרוֹי סָהִיד קְטִילָא לָא יְשַׁלֵּם׃ וכי יפתה
אֲרוּם יְשַׁרְגֵּג גְּבַר בְּתוּלָה דְּלָא אֲרַסַּת וְיִשַּׁמֵּשׁ עִמָּהּ מִפְרָנָא יְפָרֵן לֵיהּ
לְאִנְתּוּ׃ אם כַּסְפָּא תוֹזְפוּן לְעַמִּי יַת מִסְכֵּינָא דְּעִמָּכוֹן לָא תְּהֵוֵון לֵיהּ
מָרֵי חוֹב דְּחִיק לָא תְשַׁוְּוּן עֲלוֹי לָא שַׁעֲרִין וְלָא רַבָּיָא׃ לא תחיה
עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תְהַוְּוֹן אָזְלִין בָּתַר סַגְיָא לְמַבָּאֲשָׁ בְּרֵם אֱלָהִין לְמִיטְבָא
וְלָא יְתְמְנַע חַר מִנְּכוֹן לְמַדָּפָא זְכוּ לְחַבְרֵיהּ בְּדִינָא וְלָא תִיסְרוּן בְּלִיבְּכוֹן
בָּתַר סַגְיָא דִּינָא סָטֵי׃ ותחת רגליו אִיפּוּפִרִין דְּרִיגְלוֹי כְּעוֹבָר
לָבָן דְּסַפִּירִינוּן וּבְחִיזוּ שְׁמַיָּא כַּר הֲוֹוֹ נְקִיִּין מִן עֲנָנַיָּא׃

פ פ פ

תרומה

זר זהב סביב כְּלִיל דְּדָהַב חֲזַר וּמַקַּף׃
מסגרת גְּפוּף טוֹפָח חֲזַר וּמַקַּף׃ וסרח
וְשִׁיפּוּעֵהּ׃ חקרשים לְוָוַי׃ אזני חוּטְרִין דְּכַסְפָּ׃ בירכתים
שִׁיפּוּעֵיהּ מִן מַעֲרָבָא׃ וחמשה בריחים וְחַמְשָׁה נַגְּרִין לְוָוַיִן
סִטְרוֹי דְּמִשְׁכְּנָא׃ ויהם וְאַנְקְלָוָתְהוֹן דְּדָהָב׃ סירתיו וְתַעֲבִיד
דּוּדְוָותָהּ לְמִיהַדְרָה יָתָהּ וַיְעוֹי וּמִזְרְקוֹי וּמִשְׁלָפֵיהָ וּמַחְתִּיתָהּ׃ לְכָל מָנֵי
תַּעֲבִיד נְחָשָׁא׃ מכבר קַנְקַל׃ קלעים וַיְלוֹנָן׃

פ פ פ

תצוה

מגבלת שִׁשְׁלָן׃ זרת פִּשְׂךָ׃ ומלאת וְתַשְׁלִים
עִמֵּיהּ אַשְׁלִימוּ רְאַבְנָא אַרְבַּע סְרָרִין וְאֵלֶּן טָבָא סִידְרָא
קְטָמֵיתָא סַמְקָתָא וַיְרַקְתָּא וּבַרְקְתָא כְּתִיב מְפָרַשׁ עֲלֵיהוֹן שֵׁם שִׁבְטִין תְּלָתָה
רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי׃ וחטור וְסִידְרָא תִּנְיָנָא כַּרְכְּרָנָא וְסַמְפּוֹלְנָא
וְיַעִין עִיגְלָא כְּתַב מְפָרַשׁ עֲלֵיהוֹן שֵׁם שִׁבְטִין תְּלָתָא יְהוּדָ יִשָּׂשכָר וּזְבוּלֻן׃
השלישי וְסִידְרָא תְּלָתָאָה זוּזִין וּבִירְזִלִין וְזַמָּרַגְדִּין כְּתַב מְפָרַשׁ עֲלֵיהוֹן
שֵׁם שִׁבְטִין תְּלָתָא דָּן נַפְתָּלִי וָגָד׃ הרביעי וְסִידְרָא רְבִיעָאָה כְּרוּם
יָפֶא בְּרוּלְחָא וּמַרְגָּלִיתָא כְּתַב מְפָרַשׁ עֲלֵיהוֹן שֵׁם שִׁבְטִין תְּלָתָא אָשֵׁר
יוֹסֵף וּבִנְיָמִן מְשַׁקְּעִין דְּדָהָב יְהוֹן בְּאַשְׁלָמוּתוֹן׃ והיה וִיהֵי פּוּם
דִּישִׁיה בְּמָצָעָא סִיפְוָא יְהֵוִי מַקַּף לְפוּמֵיהּ חֲזוֹרָה עוֹבַד גְּרָדֵי כְּפוּם סִרְיָא
יְהֵוִי לֵיהּ לָא יִתְבְּזַע׃ מכנסי אַבְרַסְקִין דְּבוּץ׃ תנתח וַיַת רִיכְּךָ תְּכַפֵּג
לְפַסְגּוֹי וְתִשְׁזֵג בְּנֵי גַּוּוּה וְרִיגְלוֹי וְתִיתֵּין עַל פַּסְגּוֹי וְעַל רֵישֵׁיהּ׃ הזה נִיעָא׃

פ פ פ

תשא

אֲרוּם תְּקַבֵּיל יַת רֵישׁ חוּשְׁבַּן כְּכוּמֵיהוֹן דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
וְאָמַרְתָּ סַב לָךְ רֵישֵׁי בּוּסְמַנִין טָבִין מוֹר בְּחִיר תְּקַל חֲמֵשׁ

תרגום ירושלמי

מַאוּן דְּסִלְעִין : נטף קְטַף וְשׁוּבָלָא מוֹרַיָּא וְחִלְבְּנִיָּא : ממלח מַמְזָג :
ראה חֲמִי מֹשֶׁה הָא רַבִּיִּת וַקְרַיִת בְּשֵׁם טָב בְּצַלְאֵל : גירא וַחֲמָא
אַהֲרֹן יַת חוּר נְכִיס קֳדָמוֹי וּדְחִיל וּבְנָא מַרְבְּחָא קֳדָמוֹי וּקְרָא אַהֲרֹן וְאָמַר
חַגָּא : ויקמו וְקָמוּ לְהוֹן מְגַחֲכִין בְּפוּלְחָנָא נוּכְרָאָה : ברעה מְבַעֲשִׁין :
קול ענות קַל מְקַרְסְסִין בְּפוּלְחָנָא נוּכְרָאָה : וַחֲמָא מֹשֶׁה יַת עָמָּא אֲרוּם
פָּרִיעִין אִינּוּן אֲרוּם פְּרָעוּ כְּלֵילָא דְּדַהֲבָא דְּהָוָה בְּרִישְׁהוֹן דַּהֲוָה שְׁמָא
כְּפַרְשָׁא חָקִיק עֲלֵיהוֹן מִן טוּרָא דְּחוֹרֵב : ומשרתו וְשַׁמָּשֵׁיהּ יְהוֹשֻׁעַ
בַּר נוּן טָלֵי זְעֵיר לָא פְּסַק מִגּוֹ מַשְׁכְּנָא : ויאמר אני וַאֲמַר אֲנָא
מַעֲבַר כָּל מְכִילְתִי טוּבִי קֳדָמָךְ וְאֶקְרֵי בְּשֵׁם טָב יְיָ קֳדָמָךְ וְאָחוּס עַל מָה
דְּחָמֵי לֵיהּ לְמֵיחָס וַאֲרַחֵם עַל מָה דְּחָמֵי לֵיהּ לְמִתְרַחֲמָא : וסכתי
וַאֲטִיל יַת יָדִי : והסירתי וְאֶעְבַּר יַת כִּיתִי מַלָּאכָיָא דְּקַיְימִין וּמְשַׁבְּשִׁין
קֳדָמַי וְאֶחְמֵי יַת דִּבְרָא דְּאִיקַר שְׁכִינְתִּי לִית אֶפְשַׁר לָךְ לְמֶחֱמֵי : ויעבר
וַעֲבָרַת יְקָר שְׁכִינְתֵּיהּ דַּייָ קֳדָמוֹי וְצַוִּי מֹשֶׁה וַאֲמַר יְיָ יְיָ אֱלָהָא רַחֲמָנָא וְחַנָּנָא
רָחִיק רְגַז וְקָרִיב רַחֲמִין וּמְסַגִּי לְמֶעְבַּד חֶסֶד וּקְשׁוֹט : נצר נָטַר טִיבוּ
לְאַלְפֵי דָּרִין שָׁרֵי וּשְׁבִיק לְחוֹבִין וּלְסִירְחָנִין וּמְזַכֵּי יְיָ יַת חַיָּבַיָּא
בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא וּמְרַכֵּךְ חוֹבֵי אֲבָהָן רַשִׁיעִין עַל בְּנִין מְרָדִין עַל דָּר תְּלִיתָאֵי
וְעַל דָּר רְבִיעָאֵי : ויטהר וְזָרִיז מֹשֶׁה וַעֲקַר עַל אַרְעָא וְאוֹדִי וְשַׁבַּח :
וחזנו וְיִטַּעֲיִין : כל פטר כָּל קְרָמוֹי פָּלְחִי וַלָּא דְּחוֹרָא וּדְאִימְרָא : ולא יראו עַמִּי
פִּטְרֵכוֹן דְּיִכְרַיָּא קֳדָמוֹי פָּלְחִי וַלָּא דְּחוֹרָא וּדְאִימְרָא : ולא יראו עַמִּי
בֵּית יִשְׂרָאֵל לֵית אַתּוּן רַשָּׁאִין לְמֶחֱמֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן רֵיקָנִין מִן כָּל מְצָוָה :
בחרישׁ בְּיַרְדָא : לָא תִכְסוּן עַל חֲמִיעַ אִינָם נִיכְסַת דְּפִסְחָא לָא יְבִית מִן
בֵּישָׁר דִּי תְכַסוּן בְּלֵילֵי יוֹמָא טָבָא קֳדָמַיָּא דְּפִסְחָא מִן רַמְשָׁא עַד צַפְרָא :
ראשית שֵׁירוּי בִּיכְרַת עֲלַלְתְּכוֹן תַּיְתוּן לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ אֱלָהֲכוֹן עַמִּי
בֵּית יִשְׂרָאֵל לֵית אַתּוּן רַשָּׁאִין לְאִתְבַּשָּׁלָא וְלָא לְמֵיכְלָא בָּשָׂר וְחָלָב
מָעוֹרָבִין בַּחֲדָא : כי קרן אֲרֵי שַׁבָּחוּ זִיוֵיהוֹן דְּאַפֵּי : מסוה סוּרָא :

פ פ פ

ויקהל לָא תְבַעֲרוּן אֶשָּׁתָא בְּכָל אֲתַר בֵּית מְדוֹרֵיכוֹן בְּיוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא : יַת מַשְׁכְּנָא וְיַת מַשְׁכְּנֵיהּ וְיַת חֲפוּיֵיהּ וְיַת
פּוּרְפּוּי וְיַת לְוָוחוֹי וְיַת נַגְרוֹי וְיַת עַמּוּדוֹי וְיַת חוּמְרוֹי : ובחרשׁת ובְּגָלְפִית
אַבְנַיָּא טַבְתָּא דְּאַשְׁלָמָא וְנַגָּרוּת קִיסָא לְמֶעְבַּד בְּכָל עִיבְדָא דְּאוֹמָנוּ :
נרבה נְסִיכָה : במחברת בְּרִבּוּעָת : מקבילות מְתָחֲמָן :
ולירכתי לְשִׁיפּוֹלֵי : בירכתים בְּשִׁיפּוֹלָיָא : והיו וַהֲווֹן מְתַחֲמִין :
ויעש וַעֲבַד יַת נִיגְרָיָא מְיַצְעָיָא לְבַרְדּוֹק בֵּינֵי לְוָחַיָּא : מסגרת
גְּפוּף פְּשַׁךְ חֵצֶר וּמַקַּף וְעָבֵד כְּלִיל דְּרַהַב לְגַפּוּפָא חֲזוֹר וּמַקַּף : ויעש
וַעֲבַד יַת כִּיוֹרָא דִּנְחָשׁ וְיַת בְּסִיס דִּידֵיהּ דִּנְחָשׁ בְּחֵזְיָן נָשַׁיָּא צְנִיעָתָא דַּהֲווֹן
צְנִיעָן בְּתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא :

פקודי פְּשַׁךְ אוֹרְכֵיהּ וּפְשַׁךְ פּוּתֵיהּ כָּפִיל : ויערך וּסְדַר עֲלוֹהִי לְחֵים סְדַר אַפַּיָּא קֳדָם יְיָ : כי ענן
אֲרוּם עֲנַן יְקָר שְׁכִינְתֵּיהּ דַּייָ הֲוָה מְטַל עַל מַשְׁכְּנָא בִּימָמָא וְאֶשְׁתָּא הֲוָה
מְנַהֲרָא עֲלַוֵּיהּ כָּל לֵילְיָא חֲמַיָּין כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַטְלָנֵיהוֹן :

פ פ פ

ויקרא ויקרא וַהֲוָה כַּד כְּיוֹן דַּאֲשְׁלִים מֹשֶׁה לְמִקְפֵּא יַת
מַשְׁכְּנָא וּרְבִי וַהֲוָה וְקַדִּישׁ וַהֲוָה וַיְיָ כָּל מָנוֹי
וְחָשִׁיב מֹשֶׁה בְּלִבֵּיהּ וַאֲמַר טוּרָא דְּסִינַי דְּרִיבּוּיֵיהּ דִּיבּוּי שָׁעָה וְקִידּוּשֵׁיהּ
קִידּוּשׁ שָׁעָה לָא לְלֵיקְרֵיהּ לְגַוֵּיהּ עַד זְמַן דִּי יְתָאֲמַר לִי מִן קֳדָם יְיָ בְּרַם
מַשְׁכַּן זִמְנָא דְּרִיבּוּיֵיהּ עָלַם וְקִידּוּשֵׁיהּ קִידּוּשׁ עָלַם דְּיָנָא הוּא דְּלָא
נֵיעוּל לְגַוֵּיהּ עַד זְמַן דְּאִתְאֲמַר לִי מִן קֳדָם יְיָ : וקרא דִּבְרָא דַּייָ לְמֹשֶׁה וְכָל
מֵימְרָא דַּייָ הֲוָה עִמֵּיהּ מִן מַשְׁכַּן זִמְנָא לְמֵימַר : והפשיט וְיֶחֱלִישׁ
יַת עֲלָתָא וְיִפְסַג יָתָהּ לְפַסְגָּתָא : ירחץ יְשַׁנֵּג : והקריבו וְיַקְרִיב יָתֵיהּ
כַּהֲנָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וְיַעֲזֵם רֵישֵׁיהּ וְיסַדַּר עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא וְיַמֵּצֵי דְּמֵיהּ עַל
שִׁיפּוֹלֵי מַדְבְּחָא : והסיר וְיַעֲבֵר יַת קוּרְקְבָנֵיהּ בְּגִטָּשָׁא וְיִטַּלֵק יָתָהּ
סַמִּיךְ לְמַדְבְּחָא מִן מַדִּינְחָא לַאֲתַר בֵּית שְׁפִיכוּת קִיטְמָא : ושסע וְיִתְלַע
יָתֵיהּ בְּכַנְפּוֹי לָא יְפָרֵישׁ וְיסַדַּר יָתֵיהּ כַּהֲנָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא עַל קִיסַיָּא
דְּאִית עַל אֶשְׁתָּא : ורקיקי וַעֲרִיבֵי פַּטִּיר : פתות וּתְרֵסֵק יָתָהּ רִיסּוּקִין
וּתְרִיק עֲלָהּ מְשְׁחָא : כי כל אֲרוּם כָּל דְּמֶחֱמַע וְכָל דְּחָרֵי : חלבו
תַּרְבָּא וְנִיעָא שְׁלִימָה לֶקֳבֵיל עִיצְיָא יַעֲבֵר יָתָהּ וְיַת תְּרֵב דַּחֲפֵי עַל כְּרִיסָה :
וטבל וְיַצְבּוֹעַ כַּהֲנָא אֲצְבְּעֵיהּ מִן אִידְמָא וְיִדֵּי שׁוּבְעָא זִמְנִין :
לחרע לְמַבְאִישָׁא אוֹ לְמֵיטְבָא : או עשק אוֹ עֲשָׂה יַת חֲבְרֵיהּ :

צו

ומכנסי וַאֲבַרְסָקִין : מרבכת מְרַתְּחָא תָּעִיל יָתָהּ מְרַכָּקָא
מִנְחַת רִיסּוּקִין תְּקָרְבוּן בְּרֵישׁ דְּרַעֲוָא לְשָׁמָא דַּייָ : תודה הַוָּיָא
חַדָּא : פגול פָּסוּל יְהֵי : ידיו יְדוֹי יְתַעֲלַז יַת קוּרְבָּנָא דַּייָ יַת הַרְבָּא
וְעַל נַיָּא יְהַב יְתֵיהּ וְיַת נַיָּא לְמַבָּעֵא יְתֵיהּ אֲנִפּוֹי קֳדָם יְיָ : החזה נַיָּא

פ פ פ

שמיני ויפלו וְאִתְרְכִינוּ בְּצִלּוֹ עַל אַפֵּיהוֹן : אש זרה
אֵישָׁא בְּרָיָא : הן השם קָרִיבוּ יַת חַטָּוָתְהוֹן וְיַת
עֲלְוָתְהוֹן קֳדָם יְיָ וְאַתְּיַלַּפַת יָתְהוֹן דְּחַטָּאתָא חַמְרָא מִן מַעְשְׂרָא תִּכְּנָא וְלֵית
אֶפְשַׁר לַאֲבֵילָא לְמֵיכַל מִינֵּיהּ וַאֲנָא דְּאַרַע יָתֵי אֲבֵילָא רוּבָא יוֹמָא דֵּין
דְּמִיתוּ תְּרֵין בְּנֵי נָדָב וַאֲבִיהוּא וַאֲנָא אֲכִיל עֲלֵיהוֹן הָא אִידּוֹ אֲכָלִית חַטָּאת
יוֹמָא הַאִית אֶפְשַׁר דְּשַׁפִּיר וְתַקִּין קֳדָמַי : ושמע בְּיוֹן דִּשְׁמַע מֹשֶׁה
וּשְׁפַר פִּתְגָמָא בְּאַפּוֹי וְאַפִּיק בְּרוּז בְּכָל כַּשְׁרִיתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר אֲנָא הוּא
דְּאִתְעֲלַמַת הֵילְכְתָא מִנִּי וְאַהֲדַר אַהֲרוֹ אֲלִיף יָתָהּ לִי וְעַל דְּאַשְׁפֵּל מֹשֶׁה
גַּרְמֵיהּ קֳבֵיל עֲלֵיהּ אָגַר סְגִי וּשְׁמַע מֹשֶׁה וּשְׁפַר פִּתְגָמָא בְּאַפּוֹי : על
כפיו כָּל דְּשַׁחַף עַל מַעּוֹי בְּכָל חֵיתָא : תנור תַּנּוּרִין וְטַפְיִין יִתָּרְעוּן :

תזריע

שׁאת או ספחת סוּמָא אוֹ קִלָּפָא אוֹ בַּהֲקִי : וטח
וְיִטְשׁוּן יַת בֵּיתָא : ולשאת וּלְשׁוּמָא וּלְקִלָּפִיתָא
וּלְבַהֲקִיתָא :

אחרי שני בני אהרן תְּרֵין בְּנוֹי דְּאַהֲרֹן בְּקָרוֹבֵיהוֹן אֶשָּׁא
בְּרָיָא : ואת פרשם וְיַת מְרַעְיֵיהוֹן : ועניתם
וּתְצוּמוּ בָּהּ עַל נַפְשָׁתֵיכוֹן : ובשרו וְאִין לָא תְּוַוּר וּבְשָׂרֵיהּ לָא
יִשְׁגֵּג וְיִקַּבֵּיל חוֹבֵיהּ : ולא תחלל וְלָא תְּפַסּוּן יַת שְׁמָא דְּאֱלָהֲכוֹן
כְּדֵין אֲמַר יְיָ : ולא תקיא וְלָא תְּפַלּוּט אַרְעָא יָתְכוֹן :

קדושים ובקצרכם וּבְחַצָּדְכוֹן יַת חֲצַד אַרְעֲכוֹן לָא
תְּשֵׁיצוּן אוֹ מִן אוֹחֲרָיָא דְּאִידְּ בְּחַקְלֵיכוֹן
לְמֵחֲצוֹד וְלֶקֶט חֲצָדְכוֹן לָא תְלַקְטוּן : וכרמך וְכַרְמְכוֹן לָא תְבַעֲרוּן
טוֹטָלְוָותְהוֹן וּפֵרֵט כַּרְמֵיכוֹן לָא תְלַקּוֹטוּן : לא תלך עַמִּי בֵּית
יִשְׂרָאֵל לָא תָּהֵוְוֹן בַּתַּר לִישָׁנָא תְּלִישָׁיָא עַל תַּבְרֵיכוֹן וְלָא תְּשַׁתְּוֹק אִידְמָא
דְּחַבְרָךְ בְּזִמְנָן דְּאִתְּ יָדַע קְשׁוֹט בְּרִינָא כְּדֵין אֲמַר יְיָ : בקרת מָרְדוּ אִינּוּן
חַיָּבִין : ובמשורה וּבְמִזַּנְיָא : רמיהם בם אוֹדְמֵיהוֹן בְּרִישְׁהוֹן :

פ פ פ

אמור ולא יחללו וְלָא יְפַסּוּן : אשה אִתְּתָא זְנוּ
ומפלחה : או גבן אוֹ דְּגַבְּיכוּי חַפַּיִן עֵינֵי אוֹ דְּלֵיהּ
לֵיהּ סְעָר בְּגַבֵּיכוּי אוֹ דְּגַבֵּיהּ אוֹ דְּנַנִּיס אוֹ יְחַלָּוֵוה בְּעֵינֵי אוֹ דְּמָלֵי גָּרֵב אוֹ
דְּמָלֵי חֲזִיז אוֹ דַּחֲסַר כּוֹלְיָא : שור עִידַּן דְּתֶתְדַּבַּר לָן סָדְרֵי קוּרְבְּנִין
מַה דַּהֲווֹינָן מְקָרְבִין בְּכָל שְׁנָא וְשְׁנָא הֲווֹ קוּרְבְּנִינָן מְכַפְּרִין עַל חוֹבֵינָן וּכְרוּ
דִּי גָּרְסוּ חוֹבַיָּא וְלֵית לָן מַה נְקָרְבָא מִן עָדְרֵי עֲנִינָן תּוֹרָא אִתְבְּחַר קֳדָמַי
בְּגִין לְמִקְרְבָא סָבָא מַדִּינְחָא פָּטִיר כּוֹלְיָה קֳדָם לְשָׁמָךְ בַּר תּוֹרִין וּרְחֵט
לְבַקָּרוּתֵיהּ וְנָסִיב בַּר תּוֹרִין רַכִּיךְ וָטָב וְיָהֵב יְתֵיהּ לְרַבְּיָא וְאוֹחִי רַבְּיָא
לְמֵיעְבַּד יְתֵיהּ וּפְשִׁירִין אַפֵּהּ וְיֵיכוּל מַלְאָכִין חֲכָא לְמִיתְבַּשְׁרָא דְּהָא שָׂרָה
יַלְדָה לְיִצְחָק אִמְרָא אִיתְבְּחַר תְּיֵינֵיי בְּגִין לְמִקְרְבָא וְכַתְיָה רִישְׁיֵיהּ דַּעֲקַד
גַּרְמֵיהּ עַל גַּבֵּי מַרְבְּחָא וּפְשַׁט צַוָּארֵיהּ בְּגִין שְׁמַךְ שְׁמַיָּא מְכוּ וְנַחֲתוּ וַהֲמָא
יִצְחָק יַת שַׁכְלוּלֵיהוֹן וְכַחֲיִין עֵינוֹי מִפַּרְסַיָּא מִן בְּגִין כְּדֵין זָכְרִי וְאִזְדְּמִין
לֵיהּ תַּפֵּן אִמֵּר תְּחוֹתוֹי לַעֲלַתָא : וחו זָכוּ תְּלִיתַאי גְּדִי בַּר עִזִּין לְמִידְכְּרָא
זְכוּתֵיהּ דְּתַמִּימָא דְּלֵבִישׁ מַשְׁכִּין גַּרְיִין וַעֲבַד תַּבְשִׁילִין וְאַיְיתִי לְאָבוּי מִן
תַּבְשִׁילוֹי וַחֲמַר אַשְׁקֵי יֵיתֵיהּ וְזָכָה לְמִתְקַבְּלָא סְרַר בִּירְכְתָא מִן יִצְחָק
אָבוֹי וּלְמוֹקְמָא תְּרֵי עֲשַׂר שִׁבְטִין קַדִּישִׁין לְשָׁמָךְ : הָא בְּכֵן פָּרַשׁ מֹשֶׁה
בְּנֵיהּ דַּייָ וַאֲמַר עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוֹר אוֹ אִמַּר אוֹ גְדִי אֲרוּם דְּאִתְיְלִיד
וְיִהְיֵי שׁוֹבְעָא יוֹמִין בַּתַּר אִמֵּיהּ וּמִן יוֹמָא תְמִינָאָה וּלְהַלָּן יֶהֱוֵי כְּשַׁר לְמִקְרְבָ
יְתֵיהּ קוּרְבָּנָא לְשָׁמָא דַּייָ : אֲרוּם כָּל נְפַשׁ דְּכְמִסַּת לְמִצּוֹם וְלָא צַיְיטָה
בְּיוֹם צוֹם כִּפּוּרֵיהּ : מערב עד ערב מִן רַמְשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּהֵוֵון
צַיְימִין צוֹמֵיכוֹן וְשָׁבְתִין שׁוֹבְתֵיכוֹן וַעֲבִדִין זִמְנִין מוֹעֲדֵיכוֹן בְּתֶדְוָה :

פרי עץ תְּרוּגִין וְלוּלַבִּין : ויקב וְתַרְוִיף בְּרֵהּ דְּאִיתָא יִשְׂרָאֵל יַת שָׁמָא
מְפָרְשָׁא וּבְזֵי : ויניחהו דֵּין חַד מֵאַרְבַּע דִּינִין דִּי עֲלוֹ לְקֳדָם מֹשֶׁה רִבּוֹן
בִּתְרִין מְנַהוֹן הֲוָה מֹשֶׁה מָתוּג וּבְתַרִין מְנַהוֹן הֲוָה מֹשֶׁה זָרִיז בְּמִתְרַפָּא
דְּחָרִיף שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּגִידּוּפִין וּבְמָקוֹשְׁשָׁא דְּהַלִּיל שַׁבְּתָא בְּזָדוֹנוֹ הֲוָה מֹשֶׁה
מָתוּן מִן בְּגַלַּל דְּהוּא דִּינֵי נַפְשָׁן וּבְמִסְאֲבִין דְּלָא יְכִילוּ לְמֶעְבַּד
פִּסְחָא בְּזִמְנֵיהּ וּבְגִין בְּנַת צְלָפְחָד הֲוָה מֹשֶׁה זָרִיז מִן בְּגַלַּל דַּהֲוָה דַּיָּנָא דִּין

דיני ממון ׃ ובאורין אמר לא שמעית למלפא דיניי דעתידין למקם בתר
משה למיהוין מתנין בדיני נפשן ורין בדיני ממון דלא יבהתון למימר
לא שמענן ברם משה רבן אמר לא שמעית ואצנעון במסתרא יתיה קדם
עד לא יתפרש להון מן קדם ייי באילין דיניה יתעביד ביה ׃ שבר תבר
תשלומי תבר עין תשלומי עין ושן תשלומי שן היך דיהב מום בבר
נשא כן יתיהב ביה ׃

בהר ושדה וחקל פרוולי קיריהון לא יזדבן ארום אחסנת ׃
את כספך ית כספך לא תתן ליה בשעורין וברוביין לא
תתן מזונך ׃ ואבן ואבן דשעו ׃

בחקתי ואכלתם אי מה בישין אינון חובין ומה מרירין
אינון חטייא דגרמו לאבהתן בירושלם למיכל בשר
בניהון ובנתהון ׃ הזכרתי ואידכר ברחמין קיימא דקיימית עם יעקב
בבית־אל וקיימא די קיימית עם יצחק בטור מוריה וקיימא דיקיימית עם
אברהם ביני בתרייא ארכר ברחמין וארעא דישלח אדכר ברחמין ׃ ומארע
וארע תשבוק מנהון ותרעי ית שובי שמיטהא כל זמין דתהות צדוד מנהון
ואינון ימרקו ית חוביהון מכלא חלף מכלא וסדרין חלף סדרין ית סדר
דיני מאסו׃ ואף ולחור בחדא ביהודיתון שרין בארעא בעלי דבביכון לא
מאסית יתהון במלכותא דבבל ולא רחיקית יתהון במלכותא דמדי ולא
שייצית יתהון במלכותא דיון למיפסח קיימי עמהון במלכותא דגוג
ארום הוא ייי אלהכון ביומי גוג ׃ גלא ימיר ולא יפרג יתיד טב בביש
או ביש בטב ואין מפרג יפרג בעיר בבעיר ויהי הוא ופירוגיה יהי קדיש׃
ואם ואין כל בעיר מסאב דלא יקרבון מיניה קרבן לשמא דייי ׃ והעריך
ויסדר כהנא יתיה בין טב ובין ביש כעלויה דכהנא כן יהוי ׃ ויסף
חמשיתו ויוסף חומשיה דמוי עלי עידויה ׃ ואיש קודשא לשמא דייי
ויסדר כהנא ׃ היך מה דיסדר יתיה ׃ ואין דין דאקדיש ׃ תומש כפף
עילויה עלוהי ויהי דידיה ׃ ואם משדה ואין מחקל אחסנתי יפרוש
גבר לשמא דייי ויהוי עילויה לפום זרעיה זרע חמר דשערין ואין משתא
דיובלא יפרש חקליה כעילויה וקום ׃ ואין מיפרק יפרוק ית חקלא דין
דמקדיש יתיה ויסף חומש סלעין דכסף עילויה עלוהי ויהוי ליה ׃
קודשא לשמא דייי כחקל אפרשו ׃ ואם ואין ית חקל זבניה יקדיש
לשמא דייי ויחשיב ליה כהנא ית אפרשות עילויה עד שתא דיובלא ויהך
ית אפרשות עלויה ביומא הין קודש לשמא דייי ׃ בשתא דיובלא יתור
חקלא לדין דיזכן יתיה מן גבי ה לדין דאית ליה אחסנות ארעא ׃ וכל
עילויה יהוי בסלעי קודשא׃ א־ך לחוד בוכרא דיפרוש קדם ייי בבעירא
אין תור אין אימר לשמא דייי הוא ׃ ואם ואין בבעיר מסאבא ויפרוק
בעילויה ויוסיף חמשין דמוי עלוי ואין לא יתפריק ויזדבן בעילויה ׃ אך
כל חרם לחוד כל אפרשו די יפרוש גבר לשמא דייי מן כל דאית ליה מן
בני אנשא ובעירא וכל אפרשות קדיש קודשין הוא לשמא דייי׃ כל חרם
כל אפרשו דאפרש מן בני אנשא לא מתפרק מתקטלא יתקטל ליי הוא
לשמא דייי הוא קודשא לשמא דייי ׃ ואין מיפרק יפרוק גבר מן מעשריה
חמשיתו חומש דמוי יוסף עלוי ׃ וכל מעשרא דתורא ודענא כל
דיעבר תחות שרביטא עשיראה יהוי קודשא לשמא דייי ׃ לא יבקר
לא יפשפש בין טב לביש ולא יפרג ויתיה ואם פרגא יפרג ויתיה והוא
ופירוגיה יהוי קודשא ולא יתפריק ׃ אידין פיקודייא ׃

במדבר פקודיהם סכומיהון ׃ את הקערת יתי
פיילותא ׃ על המוט על קופוי ׃ טלקחיה
מלקשיא ׃ ורשנו וידרדון ית מרבחא ׃ ולא יבאוו ולא יעלון
ליועי למחמי כד יהוון כהנייא משקעין מני בית קודשא דלא יתון ׃

נשא הנקי חדכי מן מיא ברוקניא לברך האידין ׃ אמך
ותיטר אותה אמן דלא אסתאבי אמן אין אני עתידה
למסתאבא ׃ מיין מחמר חדת ועתיק יתנור חמע דחמר חדת
ודחמע דחמר עתיק לא ישתי וכל שזוג דענבין לא ישתי ׃ שש
שית עגלן מזונן ׃ וקרבנו וקורבניה דיקרב פיולי דכסף
חד מאה ותלתין סלעין בסלעי בית קודשא חדוש סתקלא מזרק חד
דכסף תקל שובעין סלעין בסלעי בית קודשא חדין מאניא האידין קריב
יתהון סליין סולתא פיילתא ומזרקא מערבא במשח למנחתא ׃ אט

פ פ פ

בהעלותך ויאמר אלהם דין חד מארבע דינין דעלו
לקדם משׁ־ה בתרין מנהון הוה משה מזרז
ובתרין מנהון הוה משה מתון ׃ בסנאבין דלא יכילו למעבר פסחא
בזמניהון ובגין בנונא דצלפחד הוה משה מזרז מן בגלל דהוה דיני ממון
דיניהון ׃ ובמהרא דחרף שמא קדישא ובמקושא דחיל שבתא בזדנו
הוה משה מתון מן בגלל די הוו דיניהון דיני נפשתא ׃ ובאילין
אמר לא שמעית למלפא דייניא דעתידין למיקם בתר משה למהוי זרזין
בדיני ממונא ומתינין בדיני נפשתא דלא יבהתון למימר לא שמעית ברם
משה רבן אמר לא שמעית ואמר להון קומו ושמועו מה די פקיד מימרא
דייי לכון ׃ ויהי בנסע והוה כד הוה ארונא נטל הוה משה קאים ידוי
בצלו ואמר קום בעו מימרא דייי בתקוף חיליך ויתבדרון בעלי דבביהון
דעמך ויערקון שנאך מן קדמך ׃ ובנחה וכד ארונא הוה שרי הוה משה
זקיף ידוי בצלו ואמר חזור בעו מימרא דייי מן תקוף רוגזך ותוב עלן
ברחמך טבין ובריך רבוותא ואסגי אלפיא דבני ישׂ־ר ׃ זכרנו מדכרין
אנחנא ית נוגיי דהוינן אכלין במצרים מגן ית קטאיא וית מלפניא וית
ברתיא וית בצליא וית תומיא׃ שטו הוון שייטין עמא ומלקטין וטחנין
ברחתונתא או אדשין יתה במזוכתא והוין מבשלין יתה בלפריא ועבדין
יתה עוגין והוה טעמיה כטעם בשישין בדבש ׃ האנכי האנא עבדית
ית כל עמא האילין אין אנא ילדית יתהון ארום תימר לי סבול יתהון
בחובך היך מה דסבל פדגוגא ית מינוקא על ארעא דקיימתא לאבהתוי׃
ואל אראה ולא איתחמי בבישתהון דעמך ׃ וישארו ואישתיירו תרין
גוברין במשריתא שמיה דחד מנהון אלדד ושמיה דתניא מידד ושרת
עליהון רוח קודשא אלדד הוה מתנבא ואמר הא משה נביא כפרהון
דישראל מתכנש מגו עלמא ויהושע בר נון תלמידו משמש משריתא מן
בחריה ׃ מידד הוה מתנבא ואמר הא סלוון סלק מן יָמָא והוי תקלא
לבני ישׂ־ר׃א ותרויהון הוון מיתנבין כחדא ואמרין בסוף עקב יומיא גוג
ומגוג ותיולותיה סלקין לירושלם ובידוי דמלכא משיחא אינון נפלין
ושובע שנין דיומין ירליקו בני ישׂ־ר׃א מן פגי זיינהון לחורשא לא יפקון
ואילן לא יקוצון ואינון הוו משובעתי חכימיא ולא נפקו שובעתי חכימין
מן משכבא עד אלדד ומידד מיתנבן במשריתא ׃ חמרים עשר כורנון
והרבר ואישתעו מרים ואהרן במשה על עסק איתא כושייתא דינסיב
והא לא איתא כושייתא הות צפורה איתת משה אלא היך מה דהדרין
כושייא משני בשריה מבבל ברייתא כן הות צפורה איתת משׂ־ה ואדה
ברייה ושפירה בחזוה ומשבחא בעובדייא טבא מכל נשייא דדרייא ההוא
לא כן ליית בות עבדי משה בכל קומיטטון ריש לכילדין קומיטיטון
דידי הימן הוא ׃ נואלנו דאישתלנן ׃ אל נא לא בבעו תהוי
מרים אחתנן מצרעא מטמאה באהלא כמיתא ארום היך מה דהדרין
ולרא דהוה בסיעיא דאפיה תשע ירחין במיא ובאישתא ולא מנקיק
וכיון דמטא קיציה למיפוק מן מעוי דאפיה אתאכיל פלגות בישריה בן
הות מרים אחתנן מטרפל עמנא במדברייא והות עמן בעקנא וכיון דימטא
קיצין למיעל לארעא דישׂ־ר׃ל למא היא מתמנע מינן צדי בעין על בישרא
מיתי ויחי ולא ניבד זכוותה׃ אל נא אלהא דמסי כל בישרא אסי
יתה ׃ ואחר אף על גב דאתחייבת נביאתא למצטרעא אית בן
אולפן סגי בפיקודייא ולנטורי מצוותא זעירא דעביד אינש מקבל
עלה אגר סגי וכיון דקמת מרים נביאתא על גף נהרא בשעא זעירא
למידע מה הוי בסופא דמשה הוון בני ישׂ־ר׃אל שיתין ריבוון דהינון סכום
תמניא ליגיונין וענני יקרא ובירא לא זעו ולא נטלו מן אתריהון עד
זמן דאיתסיאת מרים נביאתא מצרעתה ומן בתר דאיתסיאת מרים
נביאת מצרעתה בתר כן נטלו עמא מחצרות ושרון במדברא דפארן ׃

פ פ פ

שלח

ומה ומה אַרְעָא הַשְׁמִינִין אִינוּן פִּירִין אוֹ עָעִין׃
ויבאו וַאֲתוֹ עַל נְחַל סְגוּלָה וְקָטְעוּ מִתַּמָּן עוֹבָרָא
וביה סְגוֹל דְּעִינְבִין חַד וְטַעֲנוּ יָתֵיהּ בְּקוֹפָדָא בֵּינֵי תְּרֵין גּוּבְרִין וְכֵן מִן רִמּוֹנַיָּא וּמִן תִּינַיָּא׃ ויהס וּשְׁתֹק׃ נתנה נְשַׁוֵּי עֲלַן מֶלֶךְ
וְנַתְּחַזֵּר לְמִצְרַיִם׃ יי אֲרִיךְ רַחֲטִין וּרְתִיךְ רָגֵז וְקָרִיבַ רַחֲמִין וּסַגֵּי לְמֵיעְבַּד
חֶסֶד וְקוּשׁוֹט וּמְזַכֵּא לָא מְזַכֵּי יי חַיָּבַיָּא בְּיוֹם דִּינָא כַּד אַבְנָךְ
רַשִׁיעִין עַל בְּנִין מַרְדִּין וַאֲמַר מֵימְרָא דַיי הָא שְׁרִיתִי וּשְׁבָקִית בְּפִתְגָמָךְ׃
נשאתי דְּאַרֵימִית יָת יְדִי בִּשְׁבוּעָה׃ ויעפילו וְזָרִיזוּ׃ מראשית
מִן שְׁרוּי אֲצוֹתְכוֹן תִּתְּנוּן לְשָׁמָא דַיי אַפְרָשׁוּ׃ אֲרוּם פִּתְגָמָא דַיי בָּזֵי
וְיָת פִּקּוּדוֹי אַפֵּם מְשַׁתַּצָּא תִּשְׁתֵּיצֵי נַפְשָׁא הַהִיא הוֹבְיָה תְּקַבֵּל׃ מקושש
מְגַבֵּיב קִיסִין׃ וניחו רין חד מן ארבעה דינין כוליה כתוב למעלה
בסקלל ובטמא מת׃ אֲצַנִּיעוּ יָתֵיהּ בְּמַטָּרָא עַד זְמַן דִּי אִיתְפְּרֵשׁ לְהוֹן
מִן קָרֳם יי בְּאִידִּין דִּינִין וְתֶעְבְּדוּן לְהוֹן צִיצִין עַל
צַנְפַּת דְּגוֹלַתְהוֹן לְדָרֵיהוֹן וְיִתְּנוּן עַל צִיצִין דְּגוֹלַתְהוֹן שֶׁזִּיר דְּתְכֶלָא׃

פ פ פ

ויקח

קרח וְנָסִיב עֵיצָה וּפְלַג קָרַח׃ ויחל וּבְאַשׁ
לְמֹשֶׁה לַחֲרָא וַאֲמַר קָדָם יי לָא תְסְתַּכַּל לְדוּרוֹן דִּידְהוֹן
לָא חֲמָרָא דְּחַד מִנְּהוֹן נְסִיבִית וְלָא אַבָּאשִׁית לְחַד מִנְּהוֹן׃ ויפלו
וְאִתְרְכִינוּ עַל אַפֵּיהוֹן וַאֲמַר אֱלָהָא דְּשַׁלִּיט בְּנִשְׁמַת כָּל בְּשָׂרָא חַד גַּבְרָא
חַטִּי וְעַל כָּל עֲמָא דָּא רְגוֹז׃ כי לא אֲרוּם לָא מִן לִבִּי בָּרִית יָתְהוֹן׃
אם מִפּוּתָא דְּמַיְתִין בָּה בְּנֵי אֱנָשָׁא יְמוּתוּן אִילֵּין וּכְמָתוּ דְּכָל אֱנָשָׁא
יִסְתְּכֵם עֲלֵיהוֹן לָא יי שְׁלַח יָתִי׃ ואם לאות לְסִימָן׃ הרמו
אֲרִפְרְשׁוּ מִן בֵּינֵי עַם כְּנִישְׁתָּא הָדָא וַאֲשֵׁיצֵי יָתְהוֹן כְּקָלִיל זְעִיר וְאִיתְרְכִינוּ
בְּצִלּוֹ עַל אַפֵּיהוֹן׃ והוה מִן יוֹמָא דְּבַתְרָא וְעַל מֹשֶׁה לְמַשְׁבְּנָא
דְּסַהֲדוּתָא וְהָא אִפְּרַת חוּטְרָא דְּאַהֲרֹן לְבֵיתֵיהּ דְּלֵוִי וְאַפֵּיק פֵּרְחִין וְאַנִּיץ
נִיצִין וְחָסִיל לוּזִין בַּר לוּזָיָא׃ ויאמר וְאָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר
הָא סַפֵּינָן וּבְרַנָן כּוּלָנָא אִשְׁתֵּיצִינָן אִירֵי מִינָן דִּימוֹת בְּמַגּוּפָתָא אִירֵי מִינָן
דְּיִפְתְּחַת אַרְעָא יָת פּוּמָהּ וּתְבַלַּעְתְּ יָתְהוֹן׃ כל הלב יצהר כָּל טוּב
הֵיטָבָא וְכָל טוּב חֲמַר וּמִשְׁחָא שֵׁירוּיֵיהוֹן׃

פ פ פ

חקת

וחשריך וְיִטְלַק לְגוֹ קְטָם יְקִידַת חוּרְתָא׃ וכל כלי
וְכָל מַן דְּהַסַּף פַּתָּח דִּי לֵירֵי פּוּרְיָתָא מִשְׁעָא עִילּוֹי
מְסָאב הוּא׃ וירם וַאֲרַעֵב מֹשֶׁה׃ נעברה נְעִיבַר בְּעַן
בְּאַרְעָךְ לָא נֵיכוּס אֲנִיסַן וְלָא נִשְׁרַגְּגַד בְּתוּלָן וְלָא נִבְעֵי נְשִׁי גּוּבְרִין
בְּאִסְטְרָטָא דְּמַלְכָּא נְזִיל לָא נִסְטֵי לָא לִימִין וְלָא לְשְׂמָאל עַד זְמַן דִּי נְעִבַּר
תְּחוּמָךְ׃ ויט וּסְטוּן יִשְׂרָאֵל מֵעֲלַוֵּיהוֹן דַּהֲווֹן כְּפִקְרִין מִן אֲבוּהוֹן
דְּבִשְׁמַיָּא דְּלָא יְסַדְּרוּן לְקִבְלֵהוֹן סִידְרֵי קְרָבָא׃ והפשט וְתַחֲלִישׁ
יָת אַהֲרֹן׃ ויראו וַחֲמוֹן כָּל עַמָּא דִּכְנִשְׁתָּא מֹשֶׁה נָחִית מִן רֵישׁ טוּרָא
סָאנוּי בְּזִיעִין וְקִיטְמָא בְּרֵישֵׁיהּ וַהֲוֹה בָּכֵי וְאָמַר וַוי לִי עֲלָךְ אַהֲרֹן אָחִי
עַמּוּד צְלוֹתֵיהוֹן דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲוֵיתָא מְכַפַּר עֲלֵיהוֹן חַד זְמַן בְּכָל שְׁנָא
בָּה בְשַׁעֲתָא דַּיְמִינוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרוּם מִית אַהֲרֹן וּבָכוֹן יָת אַהֲרֹן הְלָתִין
יוֹמִין כָּל עַם כְּנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וישמע וּשְׁמַע כְּנַעֲנָאָה מַלְכָּא
דַּעֲרָד דְּהֲוָה שָׁרֵי בְּדָרוֹמָא אֲרוּם מִית אַהֲרֹן וְנָפְרָא חֲסִידָא דִּי בְּכוּתֵיהּ
הֲווֹן עֲנָנֵי דְּיִקָּרָא מְגִינִין עַל יִשְׂרָאֵל וְאִסְתַּלַּק עִמּוּדָא דַּעֲנָנָא וַאֲרוּם מִיתַת
נְבִיאָתָא מִרְיָם דִּבְכוּתָהּ הֲוַת בֵּירָא מַהֲלָכָא וְאִתְעֲנִיַּת בֵּירָא עֲנִי וַאֲמַר
עֲבְדֵי קְרָבָא אִיתוּן וְנִסְדַּר סִדְרֵי קְרָבָא כָּל קְבֵל יִשְׂרָאֵל וְשָׁבָא
לְאוֹרָחָא דִּי עָלוּ בָּהּ יְלוּלָיָא וּסְדָרוּ סִדְרֵי קְרָבָא כָּל קְבֵל יִשְׂרָאֵל וְשָׁבָא
מִנְּהוֹן שְׁבָיָא רַבָּא׃ וישלח בְּרַת קַל נְפָקַת מִגּוֹ אַרְעָא וְאִשְׁתְּמַע
קָלָא בְּטַרְסָיָא חֲמוֹן כָּל בְּנֵי אֱנָשָׁא וְאָצִיתוּ וּשְׁמוּעוּ כָּל בְּנֵי בִישְׁרָא לַטִּית
חַיְוָא מִן שֵׁירְוָיָא וַאֲמָרִית לֵיהּ עָבְרָא יְהֵי מְזוֹנָךְ וְלָא אִתְרְעֵם עַל מְזוֹנָא
אֲפֵיקִית עַמִּי פְּרִיקִין מִמִּצְרַיִם וַאֲחָתִית לְמוֹן מָנָא מִשְׁמַיָּא וַאֲגִיזִית לְהוֹן
סַלְוָן מִן יַמָּא וְאַסִּיקִית לְהוֹן בֵּירָא מִתְּהוֹמָא חָזְרוּ עַמִּי לְמִתְרַעֲמִין קָדָמַי
עַל עִסְקָ מַנָּא לְמֵימַר נַפְשָׁן מָעִיקָא בְּלַחֲמָא דְּמֵיכְלִיה קָלִיל מִן בְּנִין בֵּן
יְהֵי חַיְוָא דְּלָא אִתְרְעֵם עַל מְזוֹנֵיהּ וְאִנְבִית לְעַמָּא דְּאִילֵּין דְּאִתְרַעְמוּ עַל
מְזוֹנֵיהוֹן וְגָרֵי מֵימְרָא דַיי בְּעַמָּא יָת חַיְוָא שְׂרָפָיָא וּנְכִיתוּ יָת עַמָּא וּמִיתוּ
אוֹכְלוֹסִין סַגִּין מִן יִשְׂרָאֵל׃ ויעש וַעֲבַד מֹשֶׁה חַיְוָא דִּנְחָשׁ וְשַׁוִּי
יָתֵיהּ עַל אָתַר תָּלֵי וַהֲוָא כָּל מַן דְּהֲוָה מִנְכַּת בְּחַיְוָא דִּנְחָשָׁא חָיָה עֲנִי וַאֲמַר
גַּב אֲבוּי דִּבְשְׂמָיָא וּמְסְתַּכֵּל בְּחַיְוָא דִּנְחָשָׁא וְחָיָה׃

תרגום ירושלמי

בְּגִין כְּרֵין יְתַאֲמַר בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא דַּיי דְּמִתְיל בְּסִפְרָא קְרַבְנָא נִיכְיָא
וְגִבּוֹרְתָא רַעֲבַד יי לְעַמֵּיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ קַיְיטִין עַל יַמָּא דְּסוּף כֵּן
עֲבַד עִמְּהוֹן כַּד הֲווֹ עָבְרִין יָת נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא׃ ואשר כַּד הֲווֹין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עָבְרִין בְּנַחֲלֵי אַרְנוֹנָא אִיטַכְּרוּ מוֹאֲבָיָא בַּמַּעֲרְבָיָא דִּי בְּנַחֲלֵי
אַמְרִין כַּד יְהֵוֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְרִין בְּנַחֲלֵי אַרְנוֹנָא אִיטַכְּרוּ מוֹאֲבָיָא
קָרֶהֲוֹן דְּמוֹאֲבָאֵי קָטִילוּ כּוּמְרֵיָא דַּהֲווֹ טְרִבְחִין קָדָם טַעֲוָתְהוֹן דְּאִתְוְנָא׃
אוֹי לְכוֹן מוֹאֲבָאֵי סַפְּתוּן וְנָרְתוּן פָּלְחֵי טַעֲוָתָא כְּמוֹשׁ מְסָרְחוֹן בְּגֵיכוֹן
כְּפוּתִין בְּקוֹלַרְיָא וּבְנָתְכוֹן בְּשִׁבְיָתָא לְמַלְכֵיהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי סִיחוֹן׃
ונירם וּפַסְקָא מַלְכוּ מִן חֶשְׁבּוֹן וְשׁוּלְטָנָן מִן דִּיבוֹן וְצָרַן אוֹרְחָתְהוֹן
עַד נָפַחְיָאוּדְסְמִיךְ לְמֵירְבָה׃ ושרון יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי׃
ושלח מֹשֶׁה לְמֵילְלָא יָת מַכְוִור וּכְבִישׁוּ כַּפְרָנַיָּא וְשֵׁיצוּן יָת אֱמוֹרָאֵי דִּי
חֵנָן הַפָּן׃ והוה כַּד חֲמָא מֹשֶׁה יָת עוֹג וַאֲמַר הֲלָא דֵין עוֹג רַשִׁיעָא
דַּהֲוָה מוֹנֵה לְאַבְרָהָם וְשָׂרָה וַאֲמַר אַבְרָהָם וְשָׂרָה מְדַמְיָין לְאִילְנִין יָאִין
דְּקַיְימִין עַל מַבּוּעִין דְּמַיִין בְּרֵם פֵּירִין לָא עַבְדִין בְּגִין כְּרֵין קַיָּים יְהֵא
יי קוּרְשָׁא יְהֵא שְׁמֵיהּ מְבָרַךְ שְׁנִין סַגִּיאִין עַד זְמַן דַּהֲמָא בְּנֵיהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן
וְחָזַר וְנָפַל בִּידֵיהוֹן וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה לָא תִדְחַל מִינֵיהּ אֲרוּם בִּידָךְ מְסָרִית
יָתֵיהּ וְיָת כָּל עַמֵּיהּ וְיֵרֵת אַרְעָא וְתַעֲבֵד לֵיהּ הֵיךְ מָא דַּעֲבַדְתָּא לְסִיחוֹן
מַלְכֵיהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי דַּהֲוָה שָׁרֵי בְּחֶשְׁבּוֹן׃

פ פ פ

בלק

ויל כו וַאֲזָלוּ חַכִּימֵי מוֹאָבָאֵי וְחַכִּימֵי מִדְיָנָאֵי
וְאַגְרִין חֲתִימִין בִּידֵיהוֹן וַאֲתוֹן לָוֹת בִּלְעָם וּמַלִּילוּ
עִמֵּיהּ פִּתְגָמָא דְּבָלָק ויקם וְקָם בִּלְעָם בְּצַפְרָא וְשַׁוִּי יָת אַתְנֵיהּ
וַאֲזַל עִם רַבְרְבָנֵי מוֹאָב׃ ויעמד וְקָם מַלְאָכָא דַּיי בְּאֻמְצָע כַּרְמַיָּא
סָגִיא מִן דִּין וְסָגִיא מִן דִּין סִטְרָא׃ ותאמר וַאֲמַרַת אַתְנָא
לְבִלְעָם וַוי לָךְ בִּלְעָם דַּעְתָּא חוּכְמָא לָא אִשְׁתְּכַח
בְּךָ הָא אֲנָא בְּעִיר מְסָאַב בְּעַלְמָא דֵּין וְלָא אַתָּא לְעַלְמָא דְּאָתֵי
לָא יְכֵלַת לְמֵילוֹט וְהֵי בְּחוּכְמַת דַּעְתָּךְ עַל דֵּין כַּמָּה דְּאַבְרָהָם
יִצְחָק וְיַעֲקֹב דְּזַכְוּתֵיהוֹן אִתְבְּרִי עַלְמָא מִן שִׁירְוָיָא וְחֵיךְ אַתְּ אֲזַל לְמֵילַט
יְהוֹנָן כַּד גַּבְרָתְּ דַּעֲתֵיהוֹן דְּעַמָּא דְּאִילֵּין וַאֲמַרַת לְהוֹן לֵית אַתְנָא דָּא
דִּידִי שְׁאִילָה הִיא בִּידִי בְּרֵם הֲלָא אֲנָא הִיא אַתְנָךְ דִּי רְכַבְתָּא עֲלַי מִן
מַלְיוּתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין הַמִתְכַּוְּנַת אִתְכַּוְּנַת לְמֶעְבַּד לָךְ כְּרוֹן וַאֲמַר לָהּ
לָא׃ שפי וַאֲזַל בִּלְעָם בְּלֵב שְׁפִי׃ וישא משלו
בלעם

תרגום

בִּלְעָם רָשִׁיעָא בְּמַתְלָנְבִיּוּתֵיהּ אִין קַפְלִין הֵינוּן יִשְׂרָאֵל יָתִיהּ בְּחַרְבָּא
מְבַשַּׂר הוּא בִּלְעָם דְּלֵית לֵיהּ חוּלָק לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּרַם אִיזֵּי מַיִּית הוּא
בִּלְעָם מוֹתְנִין קְשִׁיטִין אִלְוֵי תֶּהֱוֵי אֲחֲרִיתָא כְּעִירָא דִּי בְהוֹן׃
אקרא וַאֲנָא בְּמֵימְרִי אֵיקַר יָתָךְ׃ לֹא אִישׁ לָא כְּמֵימַר בְּנֵי אֱנָשָׁא
וַחֲוֹת מֵימְרֵיהּ דְּאִלָּהָא חַיָּא וְלָא כְּעוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי אֱנָשָׁא עוֹבָדוֹי דְּאִלָּהָא
בְּנֵי אֱנָשָׁא אָמְרִין וְלָא עָבְדִין גָּזְרִין וְלָא מְקַיְּמִין וְחָזְרִין וְכָפְרִין בְּמֵימְרֵיהוֹן
בְּרַם אִלָּהָא אָמַר וַעֲבַד גְּזַר וּמְקַיֵּים וְגָזְרָתוֹהִי קַיְּמִין עַד לָעָלַם׃
חנה הָא לְמֵבְרָכָא אַרְגָּרִית וּמְבָרֵךְ אֲנָא יָת יִשְׂרָאֵל וּבְרִכַן לֵית אֲנָא
מְנַע מִנְּהוֹן׃ לֹא הַבִּיט לֵית אָנָא חָמֵי פָּלְחֵי שִׁקַּר וְלָא פַּלְחֵי פּוּלְחַן
נוּכְרֵי בְּגוֹ שְׁבָטַיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵימְרָא דַּייָ תֶּהֱוֵי עִסְּהוֹן וָיָבוּת מִן אֵיקָר
מַלְכֵיהוֹן מֶגֶן עֲלֵיהוֹן׃ אל אֱלָהָא דִּי פְרָק וְאַפֵּיק יָתְהוֹן פְּרִיקִין
מִמְּצְרַיִם תּוּקְפָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא וְרוֹמְמוּתָא דִּידֵיהּ הִיא׃ כי לא
אָרוּם לֵית אָנָא חָמֵי עֲבִדְי נַחֲשָׁא בְּגוֹ דִּבְית יַעֲקֹב וְאַף לָא קוֹסְמֵי קְסַמִּין
בְּגוֹ שְׁבָטַיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִדָּנָא הָדֵין יְתְאֲמַר לְיַעֲקֹב מָה טָבוּ וְנַחֲמִן דַּייָ
עָתִיד לְמִתַּבְנֵי עֲלֵיכוֹן דְּבִירִי יַעֲקֹב כִּרוּ אָמַר בְּמַרְגְּלָא נְבִיּוּתֵיהּ טָבִיכוֹן
צַדִּיקַיָּא מָה אֲגַר טַב מְתִקַּן לְכוֹן גַּבֵּי אֲבוּכוֹן דְּבִשְׁמַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃
הן הָא עַמָּא דְּאִילֵּין כְּאַרְיָא שַׁרְיָין וְכְאַרְיוּתָא מִתְגַּבְּרִין הֵיךְ מָה דְּלֵית
אִתְיְהִיב לְאַרְיָא וְלָא נִיחַ וְלָא שְׁרִיךְ עַד זִמְנָא דְּהוּא אָכִיל וּפָשִׁיט בִּשַּׂר וְשָׁתֵי אִידָם כִּדְ
אִינוּן עַמָּא דְּאִילֵּין לָא נִיְחִין וְלָא שְׁרִיכִין עַד זִמְנָא דְּיִקְטְלוּן בְּעַלֵּי דְּבָבֵיהוֹן
וְיִשְׁפְּכוּן אִידָם קְטִילֵי בַּעֲלֵי שַׂנְאֵיהוֹן כְּמַיָּא׃ וירא בלעם וַחֲמָא
בִּלְעָם אֲרוּם שְׁפַר הֲוָה מִן קֳדָם יְיָ לְמִבְרָכָא יָת יִשְׂרָאֵל וְלָא אָזַל הֵיךְ מַה
דַּהֲוָה אָזִיל בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא לְמִשְׁתְּאֵלָה בְּדִבְיָרָא לְקֳדָמוֹת קְסָמַיָּא אֲזַל וְשָׁוִין
אַפּוֹי לְמַדְבְּרָא וַהֲוָה מַדְכֵּר לְהוֹן עוֹבָדָךְ דְּעִיגְלָא בְּעָא לְמֵלוֹט יָת יִשְׂרָאֵל׃
וישא וּנְטַל בְּמַתַּל נְבִיּוּתֵיהּ וַאֲמַר אָמַר בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר וַאֲמַר גַּבְרָא
דְּיַקִּיר מִן אָחוֹי מָה דְּאִתְכַּסִּי מִן כָּל נְבִיָּיא אִתְגְּלִי עֲלוֹי׃ נאם
אֵימַר גַּבְרָא דְּשָׁמַע מֵימְרָא מִן קֳדָם יְיָ וְיָדַע דֵּיעָה מִן קֳדָם עִלָּוֵיהּ דַּחֲזוּ מִן
קֳדָם שַׁדַּי חֲזוֹ תְּחֵי וְכַד הֲוֹרַ נְשִׁטְתַּח עַל אַפּוֹי וְרָזֵי נְבוּאָתָא מִתְגַּלְיָן לֵיהּ וַהֲוֹרַ
מִתְנַבֵּי עַל נַפְשֵׁיהּ דְּהוּא נָפִיל בְּחַרְבָּא וְסוֹף נְבִיּוּתֵיהּ
לְמִתְקַיְּמָא׃ אראנו חֲמֵי אֲנָא לֵיהּ וְלֵית הוּא כְּרוֹן וּמִסְתַּכַּל אֲנָא
בֵּיהּ וְלֵית הוּא קְרִיבָא עָתִיד לְמִקַּם מֶלֶךְ מִדְּבִירִ יַעֲקֹב וּפְרִיק וְשַׁדֵּיט
מִדְּבִית יִשְׂרָאֵל וְיִקְטוֹל מַקִּיפֵי מוֹאָבֵי וִירוֹקָן וְיִשֵּׁיצֵי כָּל בְּנֵי מַדִּינְתָא׃
והיה וִיהֵי פָּרֵס יְרֵתֵי טוּרָא דְּגַבְלָא לְבַעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וְיִשְׂרָאֵל יִתְגַּבְּרוּן
בְּחֵיל תַּקִּיף׃ וירד וְיִתְיְהִיב מֶלֶךְ לְמִקַּם מִדְּבִית יַעֲקֹב וְיִשֵּׁיצֵי יָת כָּל
מָה דְּמִשְׁתַּיַּר מִן קָרְתָּא חַיָּא׃ ויאמר וַחֲמָא יָת עַמְלֵקָאָה וְנָטַל

ירושלמי

ו

בְּמַתַּל נְבִיּוּתֵיהּ וַאֲמַר שֵׁירוּ אוּמְיָא דְּסָרְרוּ קָרְבָא כָּל קֳבֵל יִשְׂרָאֵל הֵינוּן
דְּבִית עֲמָלֵק וּבְעַקְבָא בְּסוֹף עַמְמַיָּא הֵינוּן יְסַדְּרוּן לְקִבְלֵיהוֹן כִּידְרֵי קְרָבָא
וְסוֹפֵהוֹן לַאֲבָרָן יֶהֱוֵי וְאוֹבָדוֹנֵהוֹן עַד לָעָלַם׃ וירא וַחֲמָא יָת שַׁלְמַיָּא
וְנָטַל בְּמַתַּל נְבִיּוּתֵיהּ וַאֲמַר מָה תַּקִּיף הוּא מֵישְׁרוּיָךְ וְשַׁוְיַת בְּבַקְרַת בֵּית
מִדּוֹרָךְ׃ כי אם אֲרוּם אִין יֶהֱוֵי שַׁלְמַיָּא לְבָזָה עַד כְּעַן אָתוֹרַיָּא
עָתִיד קָאִים שְׁבִי יַתָּךְ׃ אוי אַלְוַוי מָן יְחֵי כַּד יְשַׁוֵּוי מֵימְרָא דַּייָ לְמִיתֵּן
אָגַר טַב לְצַדִּיקַיָּא וּלְמִחְפְּרַע מֵרַשִּׁיעָא׃ וצים וְיִפְקוּן אוֹכְלוֹסִין
סַגִּיז בְּלִבְנַיָּא מִן מְדִינְתָא רַבְתָּא וְיִצְרְפוּן עִיסְּהוֹן לְיָוְנִין סָגֵן מִן
דָּרוֹמָאֵי וְיִשְׁעְבְּדוּן אָתוּרָיָא וְיִצְעֲרוּן כָּל בְּנֵי עִבֶר נַהֲרָא בְּרַם סוֹפֵהוֹן
דְּאִלֵּין וּדְאִלֵּין לַאֲבָדוֹן יֶהֱוֵי וְאוֹבְדָנָא עַד לָעָלַם׃ ויקם וְקָם בִּלְעָם
וַאֲזַל וְחָזַר לְאַתְרֵיהּ וְלִחוֹד בָּלָק׃ וישב וּשְׁרוֹן יִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּין
וְשָׁרוֹן עַמָּא לְמִזְנֵא עִם בְּנָתְהוֹן דְּמוֹאָבָאֵי׃ ותקראן וְקָרְיָן לְעַמָּא
לְדִבְחֵי טַעֲוָתְהֶן׃ ויצמד וְאִידְבְּקוּ יִשְׂרָאֵל לְפַלְחֵי טַעֲוָתָא פְּעוֹר
וְתִקֹּוף רוּגְזָא דַּייָ עַל יִשְׂרָאֵל׃ ואמר מֵימְרָא דַּייָ לְמֹשֶׁה קָבֵל יָת כָּל
רֵישֵׁי עַמָּא וְאוֹקִים יָתְהוֹן סַנְהֶדְרִין קֳדָם יְיָ וְיִתְוֻון צְלִבִין כָּל מַן דְּמִתְחַיֵּב
לְמִתְקְטָלָא וְעִם מַעֲלֵי שְׁמָשָׁא יֶהֱוֵון מַחְתְּיִן נִבְרַת חִיּוֹ וְקִבְרִין בִּבְנֵי יַחֲוֹור
תְּקוֹף רוּגְזָא דַּייָ מִן יִשְׂרָאֵל׃ ואמר מֹשֶׁה לְסַרְכֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל קְטוּלוּ
גְּבַר יָת אֱינָשׁ בֵּיתֵיהּ אִיזֵּין דְּאִדְבִּיקוּ לְפַלְחֵי טַעֲוָתָא פְּעוֹר׃ והָא
גְּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָתָא וְקָרִיב לְוָת אֲחוּי יָת מְדְיָנִיתָא קֳדָם מֹשֶׁה וְקֳדָם
כָּל כְּנִישְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָא אִינוּן בָּכְיִן בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃
וירא וַחֲמָא פִּינְחָס בַּר אֶלְעָזָר בְּרָא דְּאַהֲרֹן כַּהֲנָא רַבָּא וְקָם מִגּוֹ קְהָלָא
וּנְסִיב רוֹמְחָא׃ ויבא וְעַל בַּתַּר גְּבַר יִשְׂרָאֵל לְקוּבְתָא דְּרָכַר יָת
תַּרְוֵיהוֹן יָת גַּבְרָא בַּר יִשְׂרָאֵל וְיָת אִיתְתָא בְּקִפְרָא וְאִתְכְּלִיַת מַגֵּיפְתָּא
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַהֲווֹ אִיזֵּין דְּמִיתִין בְּמַגֵּיפְתָּא עֶשְׂרִין וְאַרְבְּעָ אַלְפִין׃

פ פ פ

פינחס

לכן בִּשְׁבוּעָה אָזִיל מֹשֶׁה וַאֲמַר לְפִינְחָס
הָא אֲנָא יְהַב לֵיהּ׃ בנכליהם
בְּשִׁקְרֵיהוֹן׃ ובני קרח וּבְנוֹי דְּקָרַח עַל דְּלָא הֲווֹ בַּעֲצָתֵיהּ דַּאֲבוּהוֹן
לָא מִיתוּ׃ ויקרב רִין חַד מִן ארבעה דינין כו׳ כת׳ לעיל גבי
מקושש וגבי טמי נפש׃ וְאַקְרִיב מֹשֶׁה יָת סְדַר דִּינֵהוֹן קֳדָם יְיָ׃
יפקד יְמַנֵּי מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָא דְּשַׁדִּיט בְּנִשְׁמַת כָּל בִּישְׂרָא גְּבַר מְזַמֵּן
עַל עַמָּא דְּכְנִישְׁתָּא׃ צו פַּקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן יָת
קָרְבָּנִי לְחֵים סִידּוּר פָּתּוֹרֵי מַרַּ דַּאֲתוּן מְקָרְבִין קֳדָמַי עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא
הָלָא אֶשְׁתָּא הִיא דְּאָכְלָא יְתֵיהּ וְהוּא מִתְקַבֵּל מִינְכוֹן קָרְמֵי לְרֵיחַ דְּרַעֲוָא
עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲווֹ זְהִירִין לְמִקְרָבָא יְתֵיהּ קָרְמוֹי בְּזִימְנֵיהּ׃ בקרש
בְּמָאנֵי בֵּית קוּדְשָׁ יִתְנַסַּךְ נִיסוּכֵךְ חֲמַר בַּחֵיר לְשָׁמָּא דַּייָ׃

פ פ פ

מטות

אישה הפרם בַּעֲלָהּ אַפֵּיס יָתְהוֹן׃
ואישה יפרנו בַּעֲלָהּ יְפֵיס יָתְהוֹן׃
בנעוריה בְּיוֹמָא טַלְיוּתָהּ בְּבֵיתֵיהּ דַּאֲבוּהָ׃ החלצו אֱזַיְּינוּ
מִן לְוָתְכוֹן׃ את חבדיל יָת קֵיקְטָרָא וְיָת אֲבָרָא׃ ונקרב
וְקָרִיבְנַן יָת קוּרְבָּנָא דַּייָ כַּד חַיְּינָן עֲלִין בְּבָתֵּיהוֹן דְּמַלְכַיָּא מְדָיְנָאֵי וּבְקִישׁוּנִי
מִדְמַכְּהוֹן וַהֲוֵינָן חַמְיָין חַפֵּן בְּנָתֵיהוֹן דְּמַלְכַיָּא מְדָיְנָאֵי יָאְיָן וּמַפְרַנְקָתָא
וַהֲוֵינָן נַסְבִין מִינְהוֹן קוּרְסָיָא דְּדַהֲבָא מִן רֵישֵׁיהוֹן וְקַרְשָׁיָא מֵאוּדְנֵיהוֹן
וְעִיזְקָיָא מֵאָצְבְּעָתָא וְעִיקְלָיָא מֵאֱזָרָעֲהוֹן וּמַעוֹכָיָא מִן בֵּית תְּרֵיהוֹן חַס
לָן מֹשֶׁה רַבָּן לָא אִסְתַּכַּל חָד מִינַּן בַּחֲרָא מִנְּהוֹן וְלָא אִתְיַחַד חָד מִינַּן
בַּחֲרָא מִנְּהוֹן דְּלָא נֵיהֱוֵי שׁוּפְתָּף עִמֵּהּ בִּגְהִנָּם לְעָלְמָא דְּאָתֵי הֵיא תְּקִים
לָן בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתָנָא קֳדָם יְיָ׃ ויראו
וְחַמוּן יָת אַרְעָא דְּמַכְוָור וְיָת אַרְעָא דְּגִלְעָד וְהָא אַתְרָא אַתַר דְּנָכְסִין
הֵיא׃ עטרת מַכְלְלָתָא מַרְבְּשְׁתָּא וּמַכְוָור וּבֵית נִמְרִין וְחָשְׁבוֹן
וְאֶלְעָלֵה וּשְׂבָם וּבְעוֹ וּבְעָן׃ מקנה נְכָסִין׃ ולמה תניאון
וְלָמָּה תְתַבְּרוּן׃ ויעלו וּסְלִיקוּ עַד סְגוֹלָה וַחֲמוֹן יָת אַרְעָא׃
תרבות תְּסְגוּן גּוּבְרִין חַיָּבִין לְמִסְפַּד עוֹד עַל תִּקּוּף רוּגְזָא׃
בערי המבצר בְּקִירְוִין תְּלוּלִין מִן קֳדָם דְּמָרֵי אַרְעָא׃
בנו לכם בְּנוּ לְכוֹן קִירְוִין לְטַפְלְכוֹן וְרֵיכְוִין לְעַנְכוֹן וּמַרַּ דְּנָפַק
מִפּוּמְכוֹן תַּעְבְּדוּן׃ ובני ראובן וּבְנוֹ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנוֹ בְּנֵי גָּד יַרַּ דְּבָשְׁתָּא וְרַ
כָּל כְּלִלְתָּא יָת רְחַיְתָּ׃ ואת עטרות וְיָת כַּכְלְלָתָא דְּשׁוֹפָן וְיָת מַכְוָור
וְיָת יָגְבְּהָה׃

פ פ פ

מסעי

ויסעו ונטלו מן פּוּלוֹסִים בְּיַרְחָא קַדְמָאָה ׃
וישב על פי ונטלו מֵאֵיתָן וְחָזְרוּ לְפוּנְדָקִי חֵירָתָא
דְּאִית עַל אַפֵּי טַעֲוָתָא ׃ ויסע ונטלו מִמָּרָה וַאֲתוֹ לְאֵילִיסָה וּבְאֵילִים
תְּרֵיסַר עַשְׂרֵי עַיְנִין דְּמַיִין כָּל קֳבֵיל תְּרֵי עַשְׂרֵי שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל וְשִׁבְעִין
דִּיקְלִין כָּל קֳבֵיל שִׁבְעִין סָבְיָא סַנְהֶדְרִין דְּיִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ תַּפֵּן ׃
והורשתם וְתֶשֵׁיצוּן יַת כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וְתֶסוּפוּן יַת כָּל
טַעֲוָתְהוֹן וְיַת כָּל צַלְמֵי מַסֵּכְוָותְהוֹן תְּתַּפְרְכוּן וְיַת כָּל בְּמֵסֵיהוֹן תְּשֵׁיצוּן ׃
והיה וֶיהֵוֵי לְכוֹן תְּחוּמָא מְדָרוֹמָא מִמַּדְבְּרָא דְּרַקָּם כָּל קֳבֵל תְּחוּמֵיהוֹן
דְּאֵדוֹמָאֵי וִיהֵי לְכוֹן דָּרוֹמָא מִסְּיָפֵי יַמָּא דְּמִלְחָא מִן מַדִּינָתָא ׃ ונסב
וְיֵקַף לְכוֹן תְּחוּמָא דָּרוֹמַיָּא מִן מַסְקִיוּתָא דַּעֲקְרַבִּין וַעֲבַר בְּטוּר פַּרְנָלָא ׃
וְיֵהֵוֵי מַפָּקְנוֹי מִדָּרוֹם לְרַקָּם רְגִיעָא וְיִפּוֹק דִּירַת אַדְרַיָּא וְיַעֲבַר בְּקָסָם ׃
ונסב וְיֵקַף תְּחוּמָא מִן קָסָם לְנִילוֹס מִצְרַיִם וִיהוֹן מַפָּקְנוֹי מִן מַעַרְבָא ׃
וגבול וּתְחוּם יַמָּא רַבָּא הוּא אוֹקְיָנוֹס נָסוּי וּמֵחֲדוֹי וְסָפְיָנָתָא עִם מַיָּא ׃
קַדְמָאָה דְּאִית בְּגַוֵּיהּ דֵּינוּן מֵי בְּרֵאשִׁית דֵּין וֶיהֵוֵי לְכוֹן תְּחוּמָא מַעֲרָבְיָא ׃
וְדֵין יֶהֱוֵי לְכוֹן תְּחוּם צִיפּוֹנָיָא מִן יַמָּא רַבָּא תְּכַוְּנוּן לְכוֹן לְטַוְּורוֹס סָנוֹס ׃
מהר ההר מְטַוְּורוֹס סָנוֹס תְּכַוְּונוּן לְכוֹן לְמַעֲלֵי אַנְטוֹכְיָא וִיהוֹן מְפַקְנוֹי
תְּחוּמָא דַּאוּלַס דְּקִילִקְאִי ׃ ויצא וְיִפְקוּן תְּחוּמָא לְזַפִּירִין וֶיהֵוֵן
כְּפַקְנוֹי דִּירַת עֵינוּתָא דֵּין דֶּיהֵוֵי לְכוֹן תְּחוּם צְפוֹנָיָא ׃ והתאויתם
וְתַכַּוְּונוּן לְכוֹן תְּחוּמָא מֵעֲרַבְיָא מִדִּירַת עֵינוּתָא לַאֲפָמְיָא ׃ וירד
וְיֵחוֹת תְּחוּמָא לַאֲפָמְיָא מִן לְעֵינוּתָא וֶיחוֹת תְּחוּמָא וְיִמְטֵי
סְמִיךְ לְיַמָּא דְּגִינוֹסַר מִן מַעֲרְבָא ׃ וירד וֶיחוֹת לְיַרְדְּנָא וִיהֵוֵן
כְּפַקְנוֹי יַמָּא דְּמִלְחָא דָּא תְּהֵי לְכוֹן אַרְעָא לְתְחוּמָהָא חִזּוּר חִזּוּר ׃
שני המטות תְּרֵין שִׁבְטַיָּא וּפַלְגוּת שִׁבְטָא קַבִּילוּ אַחֲסַנְתְּהוֹן מִן יַרְדְּנָא
דִּירְחוֹ קֳדָמָאִין מִן מַדִּינְחָא מִן מִשַּׁר יַמָּא דְּמִלְחָא נֶפֶק לְהוֹן תְּחוּמָא
לְכִנֶּרֶת כְּרַךְ דְּמַלְכָתְהוֹן דֶּאֵימוֹרָאֵי וּמְכַּנֶּרֶת כְּרַךְ מַלְכוּתְהוֹן דֶּאֵימוֹרָאֵי
נֶפֶק לְהוֹן תְּחוּמָא לְטוּר תַּלְגָּא וּלְחוֹמָתָא דִּלְבְנֵן וּמְטוּר תַּלְגָּא וּלְחוֹמָתָא
דִּלְבְנֵן נֶפֶק לְהוֹן תְּחוּמָא לְחוֹבָא דִּימִן צָפוֹן עֵינוּתָא דַּדַּמֶּשֶׂק וּמִן חוֹבָא
דִּי מִן צָפוֹן עֵינוּתָא דַּדַּמֶּשֶׂק נֶפֶק לְהוֹן תְּחוּמָא לְדִיוֹקְנוֹס טוּר תַּלְגָּא
דְּקֵיסַרְיוֹן דִּי מִן מִדְנַח מַעֲרַב דָּן וּמִן יוֹקְנוֹס הוֹרְנַגְלָא דְּקֵיסַרְיוֹן דִּי מִן
מִדְנַח מַעֲרַב דָּן נֶפֶק לְהוֹן תְּחוּמָא לְנַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת דְּעָלוֹי סָדַר
נִיצְחָנֵי קְרָבוֹי דִּיֵי מִתְעַבְּדִין וּמִן נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת נֶפֶק לְהוֹן תְּחוּם
לְקִרְיַן זִוָּתָא לְבַתְרָא כָּל טִרְכוֹן זִימְרָא בֵּית מַלְכוּתָא דְּסִיחוֹן מַלְכוּתָן
דֶּאֱמוֹרָאֵי וּבֵית מַלְכוּתָא דְּעוֹג מַלְכָא דְּמַתְנַן נָפִיק לְרָפִיחַ וְלִשְׁקְמְזִי עַד
כְּטֵי סְפַר יַמָּא דְּמִילְחָא תְּהֵי לְכוֹן חוּלָקְהוֹן דְּתַרְעִין שִׁבְטַיָּא וּפַלְגוּת
שִׁבְטָא ׃ ומגרש לערים וּפַרְוְוילֵי לְקִרְיַת חֲזוֹר לְהוֹן יִתְּנוּן
לַלֵּיוָאֵי ׃ ומגרשי וּפַרְוְוילֵי ׃

פ פ פ

ואלה הדברים

אִילֵּין פִּתְגָמַיָּא דִּי מַלִּיל מֹשֶׁה עִם
כָּל יִשְׂרָאֵל הוֹכַח יַרְדְּנָא עַד
דַּהֲינוּן יְהִבִין בְּעַרְבָא דְּיַרְדְּנָא עֲנִי מֹשֶׁה וַאֲמַר לְהוֹן הֲלָא בְּמַדְבְּרָ בְּטוּרָא
דְּסִנַי אִתְיְהִיבַת לְכוֹן אוֹרַיְתָא וּבְמֵישְׁרָא דְּמוֹאָב אִתְפְּרָשַׁת לְכוֹן כַּפָּה
נִיסִין וּגְבוּרִין עַבַד לְכוֹן מֵימְרָא דַּייָ כַּד דַּיְיתוּן קַיְימִין עַל יַמָּא דְּסוּף
אִתְבְּזַע יַמָּא מִן קֳדָמֵיכוֹן וְאִתְעֲבִיד חֲרֵי עַשַּׂר אִסְרְטִין מִן אִסְרַט חָדָא
לָכָל שִׁבְטָא אַרְגּוּזוּן קָדְמוֹי עַל יַמָּא וְסָרִיבְתּוּן עַל יַמָּא דְּסוּף עַל עִסַּק
מַרְלַיָּא דִּישְׁתַּלְחוּ מִן מַדְבְּרָא דְּפָארָן גְּזַר עֲלֵיכוֹן דְּלָא תַּעְלוֹן לְאַרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל וּבְגִין כַּנָּתָא דְּאַסְרִיתוּן נַפְשָׁן מְעִיקָא בְּלַחֲמָא חָדִין דְּמֵיכְלֵיה
קְלִיל גְּרִי בְּכוֹן הַיְהַרְהוֹן וּבְחֲצָרוֹת דִּי נְפָלוּ פִּגְרֵיכוֹן עַל יְדֵי בִּשְׂרָה וּבְגִין
עָגְלָא דַּעֲבַדְתּוּן אֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ לְמֶשֵׁצֵי יְתְכוֹן אִילּוּלֵי דְּאִידְכַּר קַיְימָא
דְּיַקִּיר לְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמַשְׁבַּן זִימְנָא דִּי עֲבִירְתּוּן
לְשֵׁטֵיהּ וַאֲרוֹן קַיְימָא דַּייָ עֲלַהְכוֹן בְּגַוֵּיהּ וַתַּפֵּיתוּן וַתֵּיהֵי בְּרַהֲבָא סְנִיָּא ׃
אחד עשר כַּהֲלָךְ חַד עַשַׂר יוֹמִין מִן טוּרָא דְּחוֹרֵב אוֹרַח טוּרָא דְּגַבְלָא
עַד רַקֶּם רְגִיעָא עַל דַּהֲטָתְהוֹן וַאֲרְגִּיזְתּוּן קָדְמוֹי אַרְעַעְבְּתּוּן וְהַלִּיכְתּוּן
יְ זַהוֹן לְאַרְבְּעִין שְׁנִין ׃ ויהי וַהֲוָה בְּסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין ׃ וכוונו
וּכְלִיקוּ לְטוּרָא וּכְטוּ עַד בַּחֲלָא סְגוּלָה וִילִילוּ יָתָהּ ׃ וירדפו יֶתְכוֹן הֵיךְ
מָה דְּרָרִיכוּ דְּבוֹרַיָּא וּקְטוּלוּ יַתְכוֹן בְּגֶבְלָא עַד שֵׁיצָיוּ ׃ וַעֲבַרְנוּ מִלָּוֹת
אַחֵינוּ בְּנֵי עֵשָׂו אִילֵּין דְּשָׁרִין בְּגֶבְלָא מִן אוֹרַח מֵישְׁרָא מִן אֵילַת וּמִן כְּרַךְ
תַּרְנוּגְלָא וְכַוְּונַן וַעֲבַרְנַן אוֹרַח מַדְבְּרָא דְּמוֹאָב ׃ צַיְדוֹנָאֵי קְרַן לְחֶרְמוֹן

אַרְעָא מַסְרֵי פֵּרוֹהִי אֵימוֹרָאֵי קְרַן אַרְעָא מַרְבֵּי פֵּירֵי אֵילָנָא ׃
הלא היא ברבת הֲלָא הִיא יְהִיבָא בַּאֲפַרְכִיוֹן דִּבְנֵי עַפָּא ׃ ויאמר
כֵּיוָן דַּחֲמָא מֹשֶׁה יַת רִשְׁיעָא זַע וּמַרְתֵּת מִן קֳדָמוֹי וַאֲמַר הֲלָא דֵּין הוּא
דַּהֲוֹוֹ מְחַסֵּר לְאַבְרָהָם וְשָׂרָה וְאָמַר לְהוֹן אַחוֹן דַּמְיָן לְאִילָנִין
שְׁתִילִין עַל מַבּוּעִין דְּמַיִין בְּרִם פֵּירִין לֵית הֵינוֹן עַבְדִין בְּגִין כֵּן אַמְתִּין
לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהָא שְׁמֵיהּ מְשַׁבַּח אֲחָיֵי יְתֵיהּ שְׁנִין סַגִּיאִין מִן
בְּגַלַּל לְמָחוֹיָא לֵיהּ לְרַעֲיָא דְּהוּא כְּסַר יְתֵיהּ בְּיַד בְּנוֹי וַאֲמַר מֵימְרָא דַּייָ
לֵיהּ מֹשֶׁה לָא תְּרַחֵל מִינֵיהּ אֲרֵי בִידָךְ מְסִירִית יְתֵיהּ וְיָת כָּל עַמֵּיהּ וְיָת אַרְעֵיהּ
וְתַעְבִּיד לֵיהּ הֵיךְ מָה דַּעֲבַדְתְּ לְסִיחוֹן מַלְכָּהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי דַּהֲוָה שְׁרִי
בְּחֶשְׁבּוֹן ׃ כָּל אִילֵּין קִרְיַיָּא הִלִּילַן מַקְפַּן שׁוּרִין רָמִין תַּרְעִין וְנַגְרִין ׃
כָּל תְּחוּם אֲטַרְכוֹנָא עַד תְּחוּם קִירְיַת אַפִּיקְרֵס וּקְרָא יַהֲהוֹן עַל שֵׁם מֵיהּ
וּמִשְׁרָא וְיַרְדְּנָא וְתְחוּמָא מִן גְּנוֹסַר עַד יַמָּא דְּמִישְׁרָא יַמָּא דְּמִילְחָא תְּחוֹת
בֵּית שְׁפִיכוּת קִטְמָא מִן מַדְרְנָא ׃

פ פ פ

ואתחנן

וְצַדִּית וּבָעִית רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ אֲמַר מֹשֶׁה בְּשַׁעְתָּא
הַהִיא לְמֵימָר ׃ בְּבָעוּ בְּרַחֲמִין מִן קֳדָמָךְ יְיָ
אֱלָהִים אַתְּ שְׁרֵיתָא ׃ ונשב וּשְׁרֵינָן וְתוֹלַתָּא בְּכֵיְין עַל חוֹבֵינָן
וּמִתְוַדִּיזִין עַל חֲטִינָן עַל דְּאַדְבְּקוּנָן לְפַלְחֵי טַעֲוָותָא בַּעַל פְּעוֹר ׃
כי מי גוי גדול אֲרוּם הֵיאָךְ אוּמָא רַבָּא דְּאִית לַהּ אֱלָהָא דְּקָרִיב לְוָותָהּ
השמע אוֹ הַיְדָא אוּמָא וּמַלְכוּ דִּי שְׁמָעַת ׃ או נסיה דַּעֲבַד מֵימְרָא
דַּייָ לְמֵיעַל לְמֵבַשַּׁר לֵיהּ אוּמָא מִגּוֹ אוּמָא ׃ דִּי יְקַטּוֹל יַת חַבְרֵיהּ בְּכִתּוֹף
דְּלָא יָדַע וְהוּא לָא חָוֵא סָנֵי לֵיהּ מִדְּאִתְמְסַר וְלַאֲרַקְדְּמוֹי ׃ וְדָא אֲחוּיַת
אוֹרַיְיתָא דְּשַׁוִּי מֹשֶׁה קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ׃ מִן לְחַיְיתְהוֹן דְּאִידְ עַל גַּב נַחַל
אַרְנוֹן וְעַד טוּרָא דְּמַסְרֵי פֵּירוֹי הוּא טוּר תַּלְגָּא ׃ אֲלוּנֵי מַן יְתֵן וֶיהֵוֵי
לִיבָא טָבָא חֲדִין לְהוֹן ׃ אַרְעָא עַבְרָא פֵּירִין טָבִין נְקִיִּין כַּחֲלָבָא וַחֲלֵיין
וּטְעִימִין כִּדְבִישָׁא ׃ שְׁמַע בֵּינָן דְּמַטָּא קִיצָא דַּאֲבוֹנָן יַעֲקֹב לְמִסְתַּרְקָא
מִגּוֹ עַלְמָא קְרָא לְתָרֵי עֲשַׂר שִׁבְטַיָּא בְּנוֹי וְאָקֵים יַתְהוֹן חִזּוּר חִזּוּר לְרַרְגָּשָׁא
עֲנִי אֲבוֹנָן יַעֲקֹב וַאֲמַר לְהוֹן דִּילְמָא לְטַעֲוָותָא דַּחֲווּ תֵּרַח אֲבוּי דְּאַבְרָהָם
פְּלַח אַתּוּן פְּלַח אַתּוּן דִּילְמָא לְטַעֲוָותָא דַּהֲוָה לָבָן אֲחוּי דְּאֻמָּהָא פְּלַח אַתּוּן
פְּלַחִין אוֹ לְאֱלָהָא דְּיַעֲקֹב אֲחוּן פְּלַחִין עֲנָיִין תְּרֵי עֲשַׂר שִׁיבְטַיָּא כַּחֲדָא
בְּלֵב שְׁלִים וַאֲמַר שְׁמַע כְּעַן יִשְׂרָאֵל אֲבוֹנָן יְיָ אֱלָהָנָא יְיָ חַד עֲנִי יַעֲקֹב
וַאֲמַר יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם ׃ לא תתחתן לָא תִּתְעָרְבוּן ׃
וּמְשַׁלַּם לְשַׂנְאוֹי אָגַר מְצַוֵּין קְלִילַן דְּאִית בִּידְהוֹן בְּעַלְמָא הָדֵין מִן גְּלַל
לְמֶשֵׁצַיָּא יַתְהוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְלָא מַשְׁהֵי לְמִשְׁלְמָא לְשַׂנְאוֹי אָגַר מְצַוֵּין
קְלִילִין דְּאִית בִּידְהוֹן בְּעַלְמָא הָדֵין ׃

פ פ פ

עקב

וחמם וְיַעֲרְבֵב יַתְהוֹן עִירְבּוּב רַב עַד זְמַן
דְּיִשְׁתֵּיצוּן ׃ כי לא על אֲרוּם לָא עַל
מְנוֹנָא לְבָלְחוֹדוֹי ׃ אַרְעָא דְּמִן זֵיתָהָא עֲבִדִין מְשַׁח וּמִן תָּמָרָהָא עֲבִדִין
דּוּבְשָׁא ׃ ארץ אשר אבניה דִּי אַבְנָהָא בְּרִירִין כְּפוּרְזֶלָא וְטוּרַיָּא
חֲסִימִין כִּנְחָשָׁא ׃ ואתפוש בשני לחות וְתָפְשִׁית בִּתְרֵין לוּחַיָּא
וְטַלְקִית יַתְהוֹן ׃ ובקברית תַּחְסוּדָיָא ׃ אַרְעָא דִּי יְיָ אֱלָהְכוֹן חָבֵע
יָתָהּ בְּתְרִירָא ׃ ובשכבך וּבְדִמְכֵכוֹן וּבְקִימְכוֹן ׃ לא יתיצב
לָא יְקוּם רַב וְשַׁלִּיט קֳדָמֵיכוֹן וְאֵימַתְכוֹן וְדַחֲלַתְכוֹן ׃

פ פ פ

רעה

והקללה וְחִילּוּפֵיהוֹן אֵין לָא תִּשְׁטָעוּן ׃
הטמא דְּמַרְחַק מִן קוּדְשָׁיָא וְדִרְכֵי מִן קוּרְשָׁיָא
כַּחֲדָא תֵּיכְלוּן ׃ כי יסיתך אֲרוּם יְסַטֵּי יָתָךְ אָחוּךְ בְּרָא דְּאַפָּךְ אוֹ
בְּרָךְ אוֹ בְּרַתָּךְ אוֹ אִתַּת דְּמֵכָא עַפָּךְ ׃ בְּגִין חֲבִיבִין אַתּוּן קֳדָם יְיָ
אֱלָהְכוֹן לָא תַעְבְּדוּן חֲבוּרִין חֲבוּרִין לְפוּלְחָנָא נוּכְרִיתָא וְלָא תְּשַׁוּוּן
קָרְחָה עַל בֵּית אַפֵּיכוֹן לְטֶמִי נַפְשָׁא דְּמֵית ׃ מְסָקַן גְּרָרָא בְּבְעִירָא יָתָהּ
תֵּיכְלוּן ׃ אך אֲרוּם מְסָקֵי גְּרָרָא הֵינוּן וּפַרְסָתְהוֹן לֵית הִיא סְדִיקָה ׃
וזה אשר לא וְדֵין דְּלָא תֵּיכְלוּן מִנְּהוֹן נְשָׁרָא וְעָרְיָא וּבַרְגְּזָא ׃ וְיָתָא יַת

אִיבוּ׃ וְדַיְיתָא לְמֵימַר׃ וּמְחַסִּירָה׃ וְחַיְיתָא חֵיזוֹרִיתָא וַאֲבִיתָא
לְמֵימַר׃ וַית נְגַר טוּרָא וַית חַרְפָּתָא׃ עִשַּׂר עֲשֵׂי בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעְשְׂרָא
תְּעַשְּׂרוּן יַת כָּל עֲלַלַת זַרְעֵיבוֹן מֵהֲדֵי אִתּוּן זָרְעִין בְּאַפֵּי בָּרָא וְכַנְשִׁין עֲלַלַן
בְּכָל שְׁנָא שְׁנָא עַמֵּי יִשְׂרָאֵל לֵירֵ אַתּוּן רְשָׁאִין לְמֵעְשְׂרָא וְלְמֵיכוֹל סְן
פֵּירֵי שְׁנָא וְעַד פֵּירֵי שְׁנָא׃ מִתֶּן תְּחֻנּוֹן לֵיהּ לָא יְבַעֵשׂ בְּאַפֵּיכוֹן בְּזִמַּן
תְּחֻנּוֹן לֵיהּ׃ כִּי לֹא אִין נַטְרִין הֵינּוּן יִשְׂרָאֵל מְצְוָתָא דְאוֹרַיְתָא לָא
חֲיֵי בְּהוֹן מִסְכְּנֵיָא בְּרֵם אִין שַׁבְקִין הֵינּוּן מִצְוָתָא דְאוֹרַיְתָא אֲרוּם לָא
פַּסְקִין מִסְכְּנֵיָא בְּגוֹ אַרְעָא בְּגִין כֵּן אֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן לְמֵימַר מְפַתַּח
תִּפְתְּחוּן יַת יְדֵיכוֹן לַאֲחֵיכוֹן מִסְכְּנֵיָא וְלִצְרִיכֵיָא דְאִית בְּאַרְעֲכוֹן׃

הענק מְזוֹנְדָא תְּזוֹדוּן לֵיהּ׃

פ פ פ

שופטים דַּיְינִין וְסָרְכִין׃ לָא תְּסְטוּן דִּינָא וְלָא תְּסָבוּן
אַפִּין וְלָא תְּסָבוּן שׁוֹחַד דְּמָסוֹן אֲרוּם שׁוֹחַדָא מְסַמֵּי
עֵינוֹי דַּחֲכִימַיָּא וּמְקַלְקֵל מִלַּיהוֹן דְּזַכָּאִין בְּשַׁעַת דִּינְהוֹן׃ כִּי יִפָּלֵא
אֲרוּם יִתְכַּסֵּי מִינְכוֹן פִּתְגָם לְסַדַּר דִּין בֵּין דַּם דְּקְטוֹלִין בֵּין דִּם דִּבְרוֹלִין
בֵּין מַכְתַּשׁ צָרְעָתָא בֵּין מַכְתַּשׁ גִּיתָקָא מִלִּין דְּמָצוּ לְקָרָיֵיכוֹן וּתְקוּמוּן
וְתִסְקוּן לְאַתְרָא דִּי יִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן בֵּיהּ׃ חלק וַיְת בַּר זְבוּנֵיהּ
דְּזָבִינוּ לֵיהּ עַל אֲבָהָתָא׃ לָא אַשְׁתְּכַח בְּכוֹן מַעֲבַר בְּרֵיהּ וּבְרָתֵיהּ בְּנוּרָא
לְאַקְסוֹמֵי קְסָמִין וְלָא חָרוֹרֵי עַיְינִין וְלָא נְטוֹרֵי נְחָשִׁין וַחֲרָשִׁין׃ וְחַבּוּרֵי
חַבּוּרָא בִּישִׁין וְאַסְרֵי חַיְוָא וְעַקְרְבִין וְכָל מְגַיְּרֵי חֲשָׁאֵלֵי אוֹבָא וּמַסְקֵי
זְבוּרִין וְתָבְעַן אוּלְפַן מִן מֵתַיָּיא׃ אל טענים לַחֲרוֹרֵי עַיְינֵיהּ וּלְקַסְמֵי
קְסָמַיָּא יְשָׁטְעוּן׃ ואשר יבא וְדִיעוּל עִם חַבְרֵיהּ בְּחוּרְשָׁא לְמִקְטוֹעַ
קֵיסִין וְיִתְקוֹף בַּהּ בְּסִיקוֹרָא לְמִקְטַע קֵיסִין וְיִשְׁמִט פּוּרְזַל מִן קֵיסָא וְיִעְרַע
יַת חַבְרֵיהּ וְיָמוּת הוּא יֶעֱרוֹק לַחֲדָא מִן קִרְיָתָא הָאִידֵּין וְיִחְי׃ כי יחם
אֲרוּם יְרַתַּע לִבֵּיהּ וְיָאֳרַע׃ ולא חללו וְלָא יְפָרֵג יָתֵיהּ׃ והיה
וְיְהֵי אִין מִילִּין דְּשַׁלָּם תַּעֲנֵי לָךְ וְתִיפְתּוֹחַ לְכוֹן פִּילְוָתָא וְיֵיחֵי כָּל עַמָּא
דְּמִשְׁתַּכְחִין׃ ועינו וְעֵינָן לָא חֲמוֹן דְּמִן דִּישְׁפְּכָךְ יְתֵיהּ׃

פ פ פ

תצא אֵין לָא אִתְרְעֵי אֲתּוּ בֵּהּ וְתִשְׁלַח יָתֵהּ בִּרְשׁוּת נַפְשֵׁהּ
וְסוֹבְּנָא לָא תַזְבִּין יָתֵהּ בְּכַסְף לָא תִתְגַּר בֵּהּ דִּי יְהֵבַת
רְשׁוּתָךְ עֲלֵהּ׃ על עץ וְתִצְלְבוּן יְתֵיהּ עַל קֵיסָא׃ וכן תעשה
וְכֵן תַּעְבִּיד לְחַמָּרֵיהּ וְכֵן תַּעְבִּיד לְאַצְטְלִיתֵיהּ׃ עזוב מְשָׁבֵק
תְּשִׁבּוֹק יַת מֵהּ דְּבִלְבָּךְ עֲלוֹי וּמְפָרֵק תְּפָרוֹק עִמֵּיהּ וּמְטַעֲנוּ עִימֵיהּ
׃ כי תבנה וְתַעְבִּיד גְּפוּף לְאִיגָּרָךְ וְלָא תְשַׁוֵּי חוֹבַת שְׁפִיכוּת אִינִשׁ זַכָּאי
בְּבֵיתָךְ׃ גדילים גְּדִילִין דְּצִיצִית תַּעֲבְּדוּן עַל אַרְבַּעַת צְנָפַת גּוּלְחֵיכוֹן
דְּיִתְכַּסּוּן בַּהּ׃ ואם אמת וְאִין קוּשְׁטָא הֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לָא אִשְׁכַּחוּ
בַּחֲדִין לְסַלָּתָא׃ והוציאו וְיַפְקוּן יַת סַלָּתָא מִן תְּרַע בֵּיתָא דַּאֲבוּהָא
וְיִרְגְּמוּן יָתָהּ עַמָּהּ׃ והיה וְיְהֵי לְעִידָנוֹי רַמְשָׁא יִשְׁזֹג בְּמַיָּא׃
לא תהיה לָא תְּהֵי נַפְקַת בְּרָא מְבַּנְתְּהוֹן דְּבִית יִשְׂרָאֵל וְלָא יְהֵי נָפֵק
בַּר מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ לא תביא לָא תַעֲלוֹן אָגַר זְנוּ וּפִירוּג כֶּלֶב׃
לא יחבל לָא תְּמַשְׁכְּנוּן רְחָיָא וְרֵיכָבְיָא אֲרוּם צוֹרְכֵי נַפְשָׁא הוּא
מְמַשְׁכֵּן׃ ולא תֶהֱוֹון אִיסּוֹרֵי חַתְנִין וְכַלִּין אֲרוּם כָּל דְּעָבֵד אִילֵּין כְּפַר בְּחֵי
עָלְמָא דְּאָתֵי׃ השב תשיב מַהֲזוֹרָא תַּהֲזוֹר לֵיהּ יַת מַשְׁכּוֹנָא כְּמֵיעַל
שִׁמְשָׁא וְאִידְמוֹךְ בְּאִיסְתַּלְיָתֵיהּ וִיבָרְכָךְ יַתֵּךְ וְלָךְ תֶּהֱוֵי זְכוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃
לא תעשק לָא תַעֲצוֹן אָגְרָא דַּאֲגִירָא מִסְכֵּינָא וְצָרִיכָא מִן אֲחוּכוֹן׃
ביומו בְּיוֹמֵיהּ תִּתֵּן אֲגָרֵיהּ וְלָא תְטַמְטַע עֲלוֹהִי שִׁמְשָׁא אֲרוּם מִסְכֵּין
הוּא וּמִן בְּגִין אֲגָרָא הוּא סָבָל לֵיהּ יַת נַפְשֵׁיהּ וְלָא יְצַוַּח עֲלֵיכוֹן קֳדָם יְיָ
אֱלָהֲדָמֵי׃ לא תבצע לָא תְּהֵי מַחְזוֹר לֵיהּ יַת מַשְׁכּוֹנָא כְּמֵיעַל
שִׁמְשָׁא וְאִידְמוֹךְ בְּאִיסְתַּלְיָתֵיהּ וִיבָרְכָךְ יַתֵּךְ וְלָךְ תֶּהֱוֵי זְכוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃
לא תעשק לָא תַעֲצוֹן אָגְרָא דַּאֲגִירָא מִסְכֵּינָא וְצָרִיכָא מִן אֲחוּכוֹן׃
ביומו בְּיוֹמֵיהּ תִּתֵּן אֲגָרֵיהּ וְלָא תְטַמְטַע עֲלוֹהִי שִׁמְשָׁא אֲרוּם מִסְכֵּין
הוּא וּמִן בְּגִין אֲגָרָא הוּא סָבָל לֵיהּ יַת נַפְשֵׁיהּ וְלָא יְצַוַּח עֲלֵיכוֹן קֳדָם יְיָ
אֱלָהֲדָמֵי׃ כי תחבט אֲרוּם תְּתָרְעוּן זֵיתֵיכוֹן
לָא תְתַבְּקְרוּן מִן בָּתַר כֵּן לְגִיוֹרָא לְיַתְמָא וּלְאַרְמְלָא יְהוֹן׃
כי תבצר אֲרוּם תְּקַטְפוּן כַּרְמֵיכוֹן לָא תְבַעֲרוּ טוֹטְלָוָתְהוֹן מִבָּתַר
כֵּן לְגִיוֹרָא וּלְאַרְמַלְתָּא יְהוֹן׃ והיה וְיְהֵי אִין צְרִיךְ חַיָּבָא לְמִלְקֵי
וְיִרְבְּעֵי יְהֵי דַּיְינָא וְיַחֲתֵי יְתֵיהּ קֳדָמוֹי וְיִסְתֵּי יָתֵיהּ בְּמִנְיַן׃
לא תחסם עַמֵּי יִשְׂרָאֵל לָא תַסְמוֹן חוֹרָא בְּשַׁעַת דּוֹרְכֵיהּ׃
ונקרא וְיִתְקְרוּן שְׁמֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל בַּיְיתָא שְׁלוּפֵי סַנְדָּלָא וּמְבַטְּלֵי
מְצְוָתֵיהּ דְּיָבָמָה׃ כי ינצו וְיִפְשׁוֹט יָדֵיהּ וְתִתְקֹף בְּבֵית קִיטְטֵי׃
לא יהיה לָא יְהֵוֵי בְּכִיסְכוֹן מַתְקָלִין זְעִירִין לְמֵהֱוֵי מְזַבֵּן בְּהוֹן וּמַתְקָלִין
רַבְרְבִין לְמֵהֱוֵי זָבֵן׃ לא יהיה לָא יְהֵוֵי לְכוֹן בְּבֵיתֵיכוֹן מְכַיְלִין וּמְכַיְלִין
מְכָלָא רַבָּא לְמֵהֱוֵי זָבֵן בְּהוֹן וּמְכָלָא זְעִירָא לְמֵהֱוֵי מְזַבֵּן בְּהוֹן׃

אֲשֶׁר קָרְךָ דְּאַרְעוֹ יַתְכוֹן בְּאוֹרְחָה וְחַוַּן מְקַטְלִין בְּכוֹן כָּל דַּהֲוָה לְבָרָא
מְהַרְהֵר בָּתַר מֵימְרֵי הָוֶה עֲנָנָא פַּלִּיט יְהֵיהּ וּרְבִית עֲמָלֵק מְקַבְּלִין יְהֵיהּ
וּמְקַטְלִין יְתֵיהּ וְאַתּוּן עַמָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲיֵין וְלָא דַּחֲלוּ דְּבִירֵ
עֲמָלֵק מִן קֳדָם יְיָ׃

פ פ פ

תבא ובאת אל הכהן וְתֵיתֵי לְוַת כָּהֲנָא דִּי יְהֵוֵי מְמַנָּא
כְּהֵין רַב בְּיוֹמַיָּא וְתֵימְרוּן לֵיהּ אוֹדִינָן
וְשַׁבְחִינָן יוֹמָא הָדֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהָא אֲרוּם עֲלֵינָן לְאַרְעָא דְּקַיֶּים מֵימְרָא
דַּיְיָ לַאֲבָהָתָן לְמִיתֵּן לָן׃ כי תבלה אֲרוּם תְּשַׁלְמוּן לְמַעְשְׂרָא
יַת כָּל מַעְשַׂר עֲלַלָּתֵךְ בְּשַׁתָּא תְּלִיתָאָה דְּהִיא שְׁנַת מַעְשַׂרְתָּא מְסַכְּיָנַיָּא
וְתִיתְּנוּן מַעְשְׂרָא קָדָמַיָּא לְלֵיוָאֵי מַעְשַׂר מְסַכְּיָנַיָּא לְגִיּוֹרֵיהּ לְיַתְמַיָּא
וּלְאַרְמַלְתָּא וְיֵיכְלוּן בְּקִירְוֵיכוֹן וְיִשְׂבְּעוּן׃ לא אכלתי לֹא
אָכְלִינָן בְּאֵבְלוּ מִינֵּיהּ וְלָא אַפְרְשָׁנָן מִינֵּיהּ בְּסוֹאֲבָה וְלָא יְהַבְנָן מִינֵּיהּ
הַכְרִיכִין לְטָמֵי נַפְשׁ דְּמִשְׁתְּמַעֲנָן בְּקָלְ מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָן עֲבַדְנָן כְּכֹל מַה
דִּי אִתְפַּקַּד עָלָנָא׃ השקיפה אַרֵיךְ בְּבָעוּ מִפְּדוֹר בֵּית שְׁכִינַת
יְקָרָךְ וְקוּדְשָׁךְ מִן שְׁמַיָּא וּבָרֵךְ יַת עַמָּךְ יַת יִשְׂרָאֵל וְיַת אַרְעָא דִּי יָהַבְתָּ
לָן הֵיךְ מַה דְּקַיֵּימְתָּ לַאֲבָהָתָן אַרְעָא דְּעָבְרָא פִּירִין טָבִין נָקְיִין כַּחֲלָבָא
וְחַלָּיִין וּטְעִימִין כְּרוּבְשָׁא׃ את יי יַת מֵימְרָא דַּיְיָ אַמְלִיכְתּוּן עֲלֵיכוֹן
יוֹמָא דֵּין לְמֶהֱוֵי לְכוֹן לֵאלָהָא׃ ויי וּמֵימְרָא דַּיְיָ אַמְלֵךְ עֲלֵיכוֹן
לְשֵׁמֵיהּ לְעַם חֲבִיבָיָא הֵיךְ סְגוּלָה הֵיךְ מַה דִּי מַדֵּיל לְכוֹן וּלְמִשְׁבַּר כָּל
פִּיקוּדוֹי׃ וכתבת וְתִכְתְּבוּן עַל אֲבָנַיָּא יַת כָּל מִלֵּי שֵׁבַח אוֹרַיְתָא
הָדָא כְּתַב חָקִיק וּמְפָרַשׁ טָבָאוּת סְתָכְּרֵי וּמְתַרְגֵּם בְּשִׁבְעִין לְשׁוֹן׃
אלה אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְטִין יְקוּמוּן לְהוֹן עַל טוּרָא דְּגַרִיזִים וְאִלֵּין אִינּוּן שִׁבְטִין
יְקוּמוּן עַל טוּרָא דְּעֵיבָל וְאַרוֹנָא וְכָהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי יְהֵיבִין בְּמִצְעָא וְכָל
יִשְׂרָאֵל מִן בָּא וּמִן כָּא הַפְכִין אַפֵּיהוֹן לְקַבְּלֵי טוּרָא דְּגַרִיזִים וּפָתְחוּ
הוּמְהוֹם בִּבְרָכָה בְּרִיךְ יְהֵוֵי גַּבְרָא דְּלָא עָבֵד צְלֵם וְצוּרָה׃ וְכָל דְּמוֹמָח
דְּשָׂנֵי וּמְרַחֵק קֳדָם יְיָ עוֹבַד יְדֵי בַר נָשָׁא וְדָלֵי׃ וְשַׁוִּי בְּטוּפְיָא וּמְלַטְיָא
חֲוֹן וַהֲפִכִין אַפֵּיהוֹן לְקַבֵּל טוּרָא דְּעֵיבָל וַאֲמַר לֵיט יְהֵוֵי גַּבְרָא דְּיַעֲבִיד
צְלֵם וְצוּרָה׃ וְכָל דְּמוֹמָה׃ דְּסָנֵי וּמְרַחֵק קֳדָם יְיָ עוֹבַד יְדֵי בַר נַשׁ וְדִי יַשְׁוִי
בְּטוּמָרָא וַהֲוֹן כָּל עַמָּא עֲנִין אֵידֵין וְאֵידֵין וְאָמְרִין אָמֵן׃ מסיג
לֵיט יְהֵוֵי גַּבְרָא דְּמַשֵּׁנֵי תְּחוּמָא׃ משגה לֵיט יְהֵוֵי גַּבְרָא דְּיָטְעֵי
אַכְסָנַיָּא בְּאוֹרְחָא דְּהוּא דְּמֵי לְסַמְיָא וְיֵעֲנוּן כָּל עַמָּא וְיֵימְרוּן אָמֵן׃
חתנתו לֵיט יְהֵוֵי גַּבְרָא דְּמִשַּׁמֵּשׁ עִם חֲבִיבָתֵיהּ וְיֵעֲנוּן כָּל עַמָּא וְיֵימְרוּן
אָמֵן׃ טנאך בְּרִיכִין תְּהֵוֵון בְּסַרְכִי בִּיזְרִיכוֹן וּבְעַצְוָתְכוֹן׃
בְּרִיכִין תְּהֵוֵון בְּסִיעֲלְכוֹן בְּבֵית מַדְרָשֵׁיכוֹן וּבְרִיכִין תְּהֵוֵון בְּמִפְּקְכוֹן מִן
בָּתֵּי מִדְרָשֵׁיכוֹן׃ ואין מחריד וְלֵית דְּמַנְיֵד יַתְכוֹן׃ יככה ה׳
יִמְחֵי יַהֲכוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ בְּשׁוּחֲנָא דְּמִצְרַיִם וּבְטִחוֹרַיָּא וּבְגַרְבָּא וּבַחֲכוֹר
דְּסָפָא דִּי לָא יְכִלִין לְמִסְיָא׃ בניכו וּבְנָתֵיכוֹן מְסִירִין לְעַם חוֹרִי
וְעֵינֵיכוֹן חָמְיַין וְיהוֹן כְּסֵיהוֹן עֲלֵיהוֹן כָּל יוֹמָא וְלֵית לְכוֹן עוֹבְרִין טָבִין
דִּי יְסְפַּק אֱלָהָא עַל יְדֵיכוֹן לְמִיפְרוֹק יְתְהוֹן׃ זרע רב תְּפָקוּן לְבָרָא
וְקַלִּיל תְּכְנוֹשׁוּן אֲרוּם יְקָרְסוּם יְהֵיהּ גוֹבָא׃ זיתים ומשח לֹא
תְמְשְׁחוּן אֲרוּם יְהֵי נְצָה וְדַיְיתֵיכוֹן׃ כל עצך כָּל אִילָנֵיכוֹן וּפֵירֵי
אַרְעֲכוֹן יֵירְתוּן יַתְהוֹן מַפִּיקָנָא׃ גוי אוּמָה חֲצִיפַת אַפִּין דִּי לָא
נָסַר אַפָּא לְסַב וְעַל טַלְיָא לָא חַיְיסָא׃ האיש גַּבְרָא דְּמֵחֵשׁ בְּכוֹן
וְרִימְפַּנִּן לַחֲדָא תַּבְעַשׁ עֵינוֹי בְּאָחוֹי וּבְבַעַל מַלְיוּרֵיהּ וּבְמוֹתָרֵיהּ בְּנוֹי
דְּיוֹתִיר׃ הרכה דְּמֵחַטְיָא בְּכוֹן וְדִמְפַנְּקָה דִּי לָא נַסְיַת כַּף לְמֵטַלְיָא
עַל אַרְעָא מִן פַּרְקִינָהּ וּמִן חֲטִיתָא תַּבְעַשׁ עַיְנָהּ בְּבַעַל מַלְיוּתָא וּבְבָרָהּ
וּבְבְרַתָּהּ׃ ובגים וְיִתֵּן לְכוֹן תַּפָּן לֵב דְּחִיל יְסוֹף עַיְינֵיכוֹן וְרָאֵב
נָפָשׁ׃ והשיבך וְיָתִיב לְכוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ לְמִצְרַיִם בְּלִבְרַנַיָּא
בְּאוֹרְחָא דִּי אֲמָרִית לְכוֹן לָא תּוֹסְפוּן עוֹדִיל מֵחֲמֵי יָתָהּ׃ ושמרתם
וְתִיטְרוּן יַת סִיגֵּי שְׁבַת אוֹרַיְתָא דָּא וְתַעְבְּרוּן יָתְהוֹן מִן בְּגַלַּל דְּתִתְבּוֹנְנִין
יַת כָּל מַה דְּתִתְעַבְּדִין׃

פ פ פ

נצבים מְפַלְּכוֹן נָשֵׁיכוֹן וְגִיּוֹרְכוֹן דְּאִית בְּגוֹ
מַשְׁרְיַיתְכוֹן מְקַטּוֹעֵי קִיסֵיכוֹן עַד מְלוֹי
מֵימֵיכוֹן׃ לעברך מִלְּעָבְרְכוֹן בִּקְיָמָא דַּיְיָ אֱלָהֲכוֹן וּבְשִׁבְוָעְתָא
דַּיְיָ אֱלָהֲכוֹן מְקַיֵּים עִמָּכוֹן יוֹמָאִין׃ כי את אֲרוּם כָּל דָּבְרַיָּא דִּי קָמוּ
מִן יְמוֹת עָלְמָא וְעַד דְּרוּן עַמָּךְ קַיְימִין הָכָא יוֹמָא קֳדָם אֱלָהֲכוֹן וַיְיָ

כָּל דַּרְיָא דַּעֲתִידִין לְמִיקוּם מִן בַּתְרַן כְּאִילּוּ קַיְימִין הָכָא עִימָּן יוֹמָא דִּין׃
וּתְרָאוּ וְהַכְנִיתוּן יָת מַקְשֵׁי צַוְתָּהוֹן יָת מַרְתְּקָתְהוֹן סַעֲנָן דְּקַיְסַיָּא סַעֲנָן
דְּאַבְנַי סַעֲנָן דְּכַסְפָּא וְסַעֲנָן דְּיַרְהַב סַעֲנָתָא דְּקִיסָּא וּדְאַבְנָא חַוִּין מְשַׁלְּקִין
יָתְהוֹן בְּשׁוּקַיָּא וְסַעֲוָתָא דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא חָמוֹ יְהִיבִין עִמְּהוֹן בְּגוֹ בֵּיתָא
דַּחֲלִין מִנְּהוֹן דְּלָא יִתְגַּבּוֹן׃ פן יש דְּלָא יֶהֱוֵי לְכוֹן גְּבַר אוֹ אִיתְּתָא
אוֹ זַרְעִי אוֹ שִׁיבְטָא דְּלִיבֵיהּ סָטֵי יוֹמָא דִּין מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָן לְמֵזַל וְלִמְפְלַח
יָת סַעֲוָתָא דְּעַמְמַיָּא הַאִינוּן׃ שרש דְּלָא יֶהֱוֵי בְּכוֹן גְּבַר דְּלִיבֵיהּ
מְהַרְהֵר בְּחֶטְאָה דְּהוּא מְרַמֵּי לְשָׁרֵשׁ קְבִיעָא בְּאַרְעָא אֲרוּם רֵישֵׁיהּ חֲלֵי
כְּרְבָשָׂא וְסוֹפֵיהּ מְרִיר כְּלַעֲנָתָא דְּמוּתָא׃ לא לָא בְּשָׁמַיָּא הִיא
אוֹרַיְתָא לְמֵימַר אֲלַוַי מָן אִי הֲוָה לָן חַד כְּמִשֵּׁה נְבִיָּא דִּי יִסּוֹק לְשָׁמַיָּא
וְייֵתֵי יָתָהּ לָן וְיַשְׁמַע יָת פִּקּוּדַיָּא וְנַעְבֵּד יַתְהוֹן׃ וְלָא מֵעֵבֶר יַמָּא רַבָּא הִיא
אוֹרַיְתָא לְמֵימַר אֲלַוַי הֲוָה לָן חַד כִּיוֹנָה נְבִיָּא דְּיֵיחוֹת לְעוּמְקֵי יַמָּא רַבָּא
וְייֵתֵי יָתָהּ לָן וְיַשְׁמַע יָת פִּקּוּדַיָּא וְנַעְבֵּד יַתְהוֹן׃ אֲרוּם קָרִיב הוּא לְוָתְכוֹן
פִּתְגָם לַחֲדָא בְּפוּמְכוֹן לְמֶהֱוֵי סַגְיָין בָּה וּבְלָבֶבְכוֹן לְמֶעְבַּד יָתָהּ׃
ראה חֲזוֹן הָא שַׁוִּית קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דִּין יָת אוֹרָחָא דְּחַיֵּא וְדָהְיָא
אוֹרְחָא טָבְתָא יָת אוֹרְחָא דְּמוֹתָא דְּהְיָא בִּישְׁתָּא׃ וְיִשְׁבְּקוּן
וְיִסְּפוּן יָת קְיָימַיָּא דִּי קַיְימָא עִמְּהוֹן׃ וַהֲוָה כְּיוֹן דְּאַשְׁלַם מֹשֶׁה לְמִכְתּוֹב
יָת מַלֵּי שֵׁבֶט אוֹרַיְתָא עַד זִמְנָא דְּחַלָּבָא בְּגוֹ בֵּיתָא
דַּחֲלִין מִנְּהוֹן דְּלָא יִתְגַּבּוֹן׃ פן יש דְּלָא יֶהֱוֵי לְכוֹן גְּבַר אוֹ אִיתְּתָא
אוֹ זַרְעִי אוֹ שִׁיבְטָא דְּלִיבֵיהּ סָטֵי יוֹמָא דִּין מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָן לְמֵזַל וְלִמְפְלַח
יָת סַעֲוָתָא דְּעַמְמַיָּא הַאִינוּן׃ שרש דְּלָא יֶהֱוֵי לְכוֹן גְּבַר דְּלִיבֵיהּ
מְהַרְהֵר בְּחֶטְאָה דְּהוּא מְרַמֵּי לְשָׁרֵשׁ קְבִיעָא בְּאַרְעָא אֲרוּם רֵישֵׁיהּ חֲלֵי
כְּרְבָשָׂא וְסוֹפֵיהּ מְרִיר כְּלַעֲנָתָא דְּמוּתָא׃ לא לָא בְּשָׁמַיָּא הִיא
אוֹרַיְתָא לְמֵימַר אֲלַוַי מָן אִי הֲוָה לָן חַד כְּמִשֵּׁה נְבִיָּא דִּי יִסּוֹק לְשָׁמַיָּא
וְייֵתֵי יָתָהּ לָן וְיַשְׁמַע יָת פִּקּוּדַיָּא וְנַעְבֵּד יַתְהוֹן׃ וְלָא מֵעֵבֶר יַמָּא רַבָּא הִיא
אוֹרַיְתָא לְמֵימַר אֲלַוַי הֲוָה לָן חַד כִּיוֹנָה נְבִיָּא דְּיֵיחוֹת לְעוּמְקֵי יַמָּא רַבָּא
וְייֵתֵי יָתָהּ לָן וְיַשְׁמַע יָת פִּקּוּדַיָּא וְנַעְבֵּד יַתְהוֹן׃ אֲרוּם קָרִיב הוּא לְוָתְכוֹן
פִּתְגָם לַחֲדָא בְּפוּמְכוֹן לְמֶהֱוֵי סַגְיָין בָּה וּבְלָבֶבְכוֹן לְמֶעְבַּד יָתָהּ׃
ראה חֲזוֹן הָא שַׁוִּית קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דִּין יָת אוֹרָחָא דְּחַיֵּא וְדָהְיָא
אוֹרְחָא טָבְתָא יָת אוֹרְחָא דְּמוֹתָא דְּהְיָא בִּישְׁתָּא׃ וְיִשְׁבְּקוּן
וְיִסְּפוּן יָת קְיָימַיָּא דִּי קַיְימָא עִמְּהוֹן׃ וַהֲוָה כְּיוֹן דְּאַשְׁלַם מֹשֶׁה לְמִכְתּוֹב
יָת מַלֵּי שֵׁבֶט אוֹרַיְתָא עַד זִמְנָא דְּחַלָּבָא בְּגוֹ בֵּיתָא

פ פ פ

וילך הַאֲזִינוּ כֵּיוָן דְּיִמְטֵא קִיצֵיהּ דְּמֹשֶׁה לְמִסְתַּלָּקָא מִן גּוֹ
עַלְמָא אָמַר הָא אֲנָא מְסַהֵיד בְּעַלְמָא הָאִידֵּין מִילָּא דְּלָא
טַעֲמָא מַיְתוּ מְסַהֵיד אֲנָא בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּלָא טַעֲמִין מַיְתוּ בְּעַלְמָא
הָדֵין בְּרַם סוֹפֵיהוֹן כַּלְיָין לְעַלְמָא דַּאֲתֵי דְּכֵן הוּא מְפָרֵשׁ וְאָמַר טוּלוּ
לִשְׁמַיָּא עַיְינֵיכוֹן וְאִסְתַּכְּלוּ לְאַרְעָא מִלְּרַע אֲרוּם שְׁמַיָּא כְּתָנָא יִתְמְסוֹן
וְאַרְעָא כִּלְבוּשָׁא תִּבְלֵי בְּרַם אֲנָא עָתִיד בְּרֵאשֵׁי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא חַדְתָּא
יְשַׁעְיָה נְבִיָּא כַּד הֲוָה מִתְנַבֵּא בִּכְנִישְׁתְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל עַד דַּהֲוָה רָחִיק מִן
שְׁמַיָּא וְקָרִיב לְאַרְעָא יְהַב שְׁמוּעָתָא לִשְׁמַיָּא וְצַיְיתָא לְאַרְעָא דְּכֵן הוּא
כְּפָרֵשׁ וְאָמַר שְׁמָעוּ שְׁמַיָּא וַאֲצִיתוּ אַרְעָא אֲרוּם מֵימְרָא דַּיְיָ אָמַר מְשֵׁית
נְבִיָּא כַּד הֲוָה מִתְנַבֵּא בִּכְנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עַד דַּהֲוָה קָרִיב לְשְׁמַיָּא וְרָחִיק
מִן אַרְעָא יְהַב צַיְיתָא לְשְׁמַיָּא וּשְׁמוּעָתָא לְאַרְעָא דְּכֵן הוּא מְפָרֵשׁ וְאָמַר
בֶּן אֲרוּם שְׁמָעוּ שְׁמַיָּא וְאַצִיתוּ אַרְעָא אֲרוּם מֵימְרָא דַּיְיָ אָמַר מְשֵׁית
נְבִיָּא כַּד הֲוָה מִתְנַבֵּא בִּכְנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עַד דַּהֲוָה רָחִיק מִן
אַרְעָא יְהַב צַיְיתָא לְשְׁמַיָּא וּשְׁמוּעָתָא לְאַרְעָא בֶּן הוּא מְפָרֵשׁ וְאָמַר
אֲצִיתוּ שְׁמַיָּא וְאֶמַלֵּיל וְתִשְׁמַע אַרְעָא מֵמְלֵל דְּפוּמִי׃ יערף יִבְסַם
עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמִטְרָא אוּלְפַן אוֹרַיְתִי תִּקַּבֵּיל עֲלֵיהוֹן כִּרְעוּא דְּטַלָּא
סֵימַר פּוּמִי כְּרוּחַיָּא דִּמְנַשְׁבִין עַל עִשְׂבָּא וְכִרְסִיכֵי דְּמַלְקוֹשָׁא וְדַנְחָתִין
וְסִרְוַיִן צִימְחָא דְּאַרְעָא בְּיוֹרָחָא דְּנִיסָן׃ כי שם אֲמַר משֶׁה נְבִיָּא וַוי
לְהוֹן לְרִשְׁעַיָּא דְּמַרְכְּרִין שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּגַדִּיפִין אֲרוּם לְחַד מִן מַלְאֲכֵי
מְרוֹמָא לֵית אֶפְשַׁר לְמִדְכַּר שְׁמָא מְפָרָשָׁא עַד זְמַן דְּאִינוּן אָמְרִין קָדוֹשׁ
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ תְּלַת זִימְנִין וּמְנָהוֹן לֵיליף מֹשֶׁה וְלָא הֲוָה מְרַכֵּר שְׁמָא מְפָרֵשׁ
עַד זְמַן דַּהֲוָה מַחְנִיךְ פּוּמֵיהּ בְּעֶשְׂרִין וְחָרָא מִילִּין דְּאִינוּן תַּמְנִין וְחַמְשָׁא
אָתִין וְכֵן הוּא מְפָרֵשׁ וַאֲמַר הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה כִּי שֵׁם יְיָ אֲמַר משֶׁה
נְבִיָּא בְּשָׁמָא דַּיְיָ אֲנָא מְצַוֵּי וְאִתּוּן עַמָּא יִשְׂרָאֵל הָבוּ יְקָר וְתוּשְׁבַּחְתָּא
וְרַבּוּ רוֹמְמוּ לֵאלָהָא׃ הצור אֲמַר משֶׁה נְבִיָּא כַּד סַלְקִית לִמְרוֹמָא
חֲמִית תַּפָּן רִיבּוֹן כָּל עַלְמַיָּא יְיָ מְרַבַּע יוֹמָא לְאַרְבַּע חִוָּלְקִין תְּלַת שָׁעִין
עָסִיק בְּאוֹרַיְתָא וּתְלַת שָׁעִין עָסִיק בְּדִינָא וּתְלַת שָׁעִין עָסִיק מְפָרְנֵס עָלְמָא
וּתְלַת שָׁעִין מְזַוֵּג גְּבַר לְאִיתְּתֵיהּ תַּקִּיפָא דְּשַׁלְמִין עוֹבָדוֹהִי אֲרוּם כָּל
אוֹרָחָתֵיהּ דִּינִין דְּקוּשְׁטָא וְקִשְׁיטָא וְלֵית קֳדָמוֹי שְׁקַר צַדִּיק
וְקַשִּׁיט בְּדִינָא הוּא׃ שחת חֲבִילוּ בְּנַיָּא עוֹבָדֵיהוֹן וְלָא קֳדָמוֹי מְחַבְּלִין
אֶלָּא לְהוֹן עַד דִּי חַבִּילוּ מוּמָא אִיתְיְהֵב בְּהוֹן דָּרָא עִוְקָמָא וּפַתְלָנָא דְּשַׁנֵּי
עוֹבָדוֹי וְאַף סִידְרֵי עַלְמָא אִישְׁתַּנֵּי עֲלוֹי׃ הליי הָא מִן קֳדָם יְיָ הִתְגְּלוּ
הָרָא אוּמָא טִפְשָׁא וְלָא חַכִּימָא הֲלָא הוּא אֲבוּכוֹן דְּבִשְׁמַיָּא דְּקָנָא יְתְכוֹן
הוּא בְּרָא יְתְכוֹן וְשַׁכְלִיל יַתְכוֹן׃ זכר אִדְכָּרוּ יוֹמִין יְמוֹת עָלְמָא
אִתְבּוֹנְנוּ לְשָׁנֵי בָּכָל דָּר וְדָר שְׁאִילוּ לַאֲבָהָתְכוֹן דַּרְבְּרְבִין מְנָכוֹן בְּאוֹרַיְיתָא
וְיִתְנוּן לְכוֹן חַכִּימִין וְיֵמְרוּן לְכוֹן׃ בהנחל בְּאַחֲסָנוּת עִילָּיָא אוּמַיָּא
בְּפָרְשׁוּתֵיהּ לְשָׁנֵי בְּנֵי אֱינָשָׁא קְבַע תְּחוּמִין לְאוּמַיָּא לְמֵימְיָן שִׁבְטַיָּא דִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ כי חלק אֲרוּם לְחוּלְקָא דַּיְיָ אִינוּן עַמֵּיהּ דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְדִבְית
יַעֲקֹב עֲדַב אַחֲסָנְתֵּיהּ׃ ימצאהו אֲרַע יַתְהוֹן סַעֲנָן בְּאַרְעָא מַדְבְּרָא
וּבְצָדוֹתָא דְּלֵיל יְשִׁימוֹן אַקִּיף עֲלֵיהוֹן עֲנָנֵי יְקָר שְׁכִינְתֵּיהּ אַלֵּיף יַתְהוֹן
עֲשַׂרְתֵּי דִּיבָרַיָּא נְטַר יַתְהוֹן וַעֲיִינֵי יַתְהוֹן חֵיךְ דְּשִׁיכְנָא נְטַר עֲיָנָא׃

כנשר כְּנִשְׁרָא דְּמַעְיר עַל קִנְיָנֵיהּ וְעַל גּוֹזָלוֹי הוּא מְחַסְחֵף פְּרַס כַּנְפּוֹי
וּטְעַן יַתְהוֹן וּסְבַל עַל תְּקוֹף אֶבְרוֹי׃ יְיָ לְבַלְחוֹדֵיהוֹן אַשְׁרֵי יַתְהוֹן וְלֵית
בֵּיהֵיהוֹן פֻּלְחַי פּוּלְחָן נוּכְרָיי׃ ירכיבהו אַרְכִּיבִינוּן עַל בְּמָתָא דְּאַרְעָא
וְאַיְיכַל יַתְרוֹן עֲלַלַת תַּפְנוּקֵי מַלְכִין וְאַיְינֵק יַתְהוֹן דְּבַשׁ מִן גֵּיפָא וּמְשַׁח
יַתְהוֹן מִן כּוֹף שְׁמִיר טַיְנָרָא׃ חמאת רַכִּיכֵיהוֹרִין וּשְׁמִינֵי עָאן עִם
טוּב דְּפַטִּימִין וְדִיכְרִין בְּנֵי בַּתְנַיָּא וְגַדְיִין עִם שְׁמַנֵּיהוֹן דְּחִטֵּיא אֲמַר מֹשֶׁה
נְבִיָּא אֵין נַטְרִין חִינּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַצְוָתָהּ וְאוֹרַיְתָהּ מִן עִנְבָא חָרָא יְהוֹנָן שַׁתְיִין
כּוֹס דַּחֲמַר׃ וישמן וְאָכְלוּ דְּבִית יְשׁוּרוּן וּבְעָטוּ וַעֲתְרוּ וּמְרַדוּ
וְאַצְלִיחוּ וּקְנוּ נִכְסִין וּשְׁבָקוּ מֵימַר אֱלָהָא דִּיבְרָא יַתְהוֹן וּכְפָרוּ בְּדַחֲלָא
תַּקִּיפָא דְּיִפְרָק יַתְהוֹן׃ יקנאהו אַקְנִין קֳדָמוֹי בְּמַטְעֲוָתְהוֹן בְּמֵרַחֲקוֹתָן
אַכְעִיסוּ יָתֵיהּ׃ יזבחו לְשֵׁירַיָּא דְּלֵית בְּהוֹן מַמָּשׁ סָעֲנָן דְּלָא
חַכִּימוּ יַתְהוֹן חַרְתָּנִין מִן כְּרוֹן אַתְּבִרִין וְלָא אִידְכְּרִין בְּהוֹן אַבְרַהֲתָכוֹן׃
צור תַּקִּיף דִּיבְרָא יַתְכוֹן אֲנַשִׁיתוּן וְשַׁבַּקְתּוּן מֵימַר אֱלָהָא דִּיבְרָא יַתְכוֹן
וַעֲבַר יַתְכוֹן מַחֲלִין מַחְלִין׃ וירא וּגְלֵי קֳדָם יְיָ וְהַוָה רָגֵז מִן כַּעֲסָא
דְּאַכְעִיסוּ יָתֵיהּ בְּנַיָּא חֲבִיבָא דַּהֲווּ חֲבִיבִין עֲלוֹי דִּיךְ בְּנִין וְדִיךְ בְּנָן׃
ויאמר וַאֲמַר מֵיפַךְ אַפֵּיךְ אַפֵּי רַעֲוָתִי מִנְּהוֹן אֲחַמֵּי מָה הִוּוּ בְּאַחֲרֵיתְהוֹן
אֲרוּם דַּר תַּהֲפָכְנוּן אִינוּן בְּנִין דְּלֵית בְּהוֹן הֵימְנוּ׃ הם אִינוּן אַקְנִינֵיתְהוֹן
יָתִי כְּטַעֲוָתְן דְּלָא מָרֵי אַכְעִיסוּ קֳדָמוֹי בְּמֵרַחֲקוֹתְהוֹן וַאֲנָא אַקְנֵיתְהוֹן
בְּאוּמָּה דְּלָא אוּמָּה בְּאוּמָּה טִפְּשָׁא אַכְעֵס יְתְהוֹן׃ כי אש אֲרוּם
אֶשָּׁא נְפָקַת בְּשַׁעֲתָא רוּגְזִי וְאוֹקְדַת עַד שְׁיוֹל אַרְעִיתָא וְתִכְלַת אַרְעָא
וּמַלְיָהּ וּלְהָטַת יְסוֹדֵי טוּרַיָּא׃ אספה אֲמֵרִית בְּמֵימְרִי לְמֵיתַיָּא
עֲלֵיהוֹן בִּישִׁין גִּירֵי פּוּרְעָנוּתִי אֲגֵרִי בְּהוֹן׃ מזי מְנַפַּח כְּפַן וַאֲכִילֵי
עוֹף מְסָאֲב מְרַוּחֵי רוּחִין וּבִישִׁין וְשִׁנֵּי אַרְבַּעְתִּי מַלְכְוָתָא דְּמִתְיַלְּדָן לְחַיְתָ
בָּרָא אֲגֵרִי בְּהוֹן עִם חֲמַתְהוֹן דְּתַנִּינַיָּא זָחֲלֵי עַפְרָא׃ מחוץ מִן
שׁוּקָא תְּתַכֵּל יַתְהוֹן חַרְבָּא וּמִן קִישׁוּנֵי מְרַמְּבִיהוֹן אֵימְתָה דְּמוֹתָא לְחוֹר
עוּלַיְמִין לְחוֹר בְּתוּלִין יַנְקִין עִם גַּבְרִין סָבִין׃ אמרתי אֲמֵרִית
בְּמֵימְרִי לְמֵיתַיָּא עֲלֵיהוֹן רְגוֹז אֲבַטֵּל מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּכַרְנֵיהוֹן׃ לולי
אִילּוּלֵי כַּעֲסָא דְּשַׂנְאָה יִתְקַף דְּלָא יִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוֹן בַּעֲלֵי דְּכַבֵּיהוֹן וְדִלְא
יֵימְרוּן יְדַנָּן אִתְפַּרְעָן לָן מִן בַּעֲלֵי דְּבָבֵינָן וְלָא מִן קֳדָם יְיָ אִתְעֲבַדַת הָדָא׃
גוי אֲרוּם אוּמָּא הָדָא אֲבֵידֵי עֵיצָן בִּישָׁן אִינוּן וְלֵית בְּהוֹן סוּכְלְתָנוּ׃
דו אִילּוּ חַכִּימוּ יִשְׂרָאֵל וְיִדְיְפוּ אוֹרַיְתָא אִתְבּוֹנָנוּ מָה הֲווּ בְּאַחֲרֵיתְהוֹן׃
איכה כַּד הֲוּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַיָּנָן בְּאוֹרַיְתָא וְנָטְרִין פִּיקּוּדַיָּא הֲווּ חַד מִינְהוֹן
רָדִיף אֶלֶף וּתְרֵין מִנְּהוֹן רִיבְוָתָא מְעָרְקִין עַל דַּחֲטוֹן וְאַרְגּוֹן קָדָמוֹ
תַּקִּיף שְׁבַק יַתְהוֹן בְּיַד בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן׃ כי לא אֲרוּם לָא רַחֲצָנָן
רַחֲצוֹנְהוֹן דְּאוּמְיָא עַל דַּחֲטֵינָן וְאַרְגְּוִינָן קָרְמוֹהִי אִיתְעֲבִידוּ בַּעֲלֵי דְּבָבֵינָן
דַּיְינִינָן׃ כי מגפן אֲרוּם עַמָּא דְּאִילֵּין עוֹבָדֵיהוֹן מְרַמְיִין לְעוֹבָדָא
עַמָּא דְּסָרוּם וּמַחְשַׁבְתְּהוֹן מְרַמְיָא לְמַחְשַׁבְתֵּיהּ דַּעֲמָא דַּעֲמָרָה עוֹבָדִין
בִּישִׁין מַתְכְּלִין וּמְרָרִין לְהוֹן׃ חמת אֲרוּם עַמָּא דְּאִילֵּין חֲמָתְהוֹן מְרַמְיָא
לַחֲמָתֵיהּ דְּתַנִּינַיָּא בְּזַמַּן דְּשַׁרְטָנִין חֲמַר וְרוּגְזֵיהוֹן מְרַמֵּי לְרִישֵׁי חִיוְיָא
פִּתְגָמַאי וַאֲכָרוּאֵי וּגְזָרַאי׃ הלא הֲלָא הוּא כְּמָא דִּין פּוּרְעָנוּתָא
מְמַזֵּג וּמְתַקֵּן גַּבֵּי לְרִשְׁעַיָּא הָתִים בְּאוֹצָרַי לְיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ לי נקם
דִּידִי הוּא נְקָמְתָא וַאֲנָא הוּא דְּמִשְׁלֵם לְעִדָּן דְּתִמּוֹט רַגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא
אֲרוּם קָרִיב הוּא יוֹמָא דְּתִבְרֵהוֹן דָּרֵשׁיעַיָּא וְאֶשְׁתָּא דְּגֵהִנָּם עֲתִידָא לְהוֹן
וּמְזָרֵז וְמֵיתֵי פּוּרְעָנוּתָא עֲלֵיהוֹן׃ כי דין אֲרוּם דָּאִין הוּא יְיָ דְּדַיָּנִין
דְּעַמָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל עֲבָדוֹי צַדִּיקַיָּא הוּא מִתְנַחֵם אֲרוּם גְּלֵי קֳדָמוֹי
דְּעַמָּא דְּבֵיתֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא וְאִינוּן שְׁבִיקִין וּרְטִישִׁין וְלֵית לְהוֹן דְּסָעֵד
וְסָמִיךְ׃ ואמר וַאֲמַר עֲתִידִין אוּמַיָּא לְמֵימַר הֵן הוּא אֱלָהָא דְּיִשַּׂן אֶל
הַקִּיפָא דְּאִיתְרַחֲצוּ בֵיהּ׃ אשר וְיֵיחֲזוּן מַקְרִיבִין קֻרְבָּנוֹי חֲרֵבִי נִכְסֵי
קוּרְבָּנֵיהוֹן וְחַמַּר נִיסּוּכֵיהוֹן חֲזוֹן מַקְרִיבִין קֻרְבָּנוֹי יְקוּם כְּעַז וְיִפְרֹק קֳדָמוֹי
דִּיהָוֵון עֲלֵיהוֹן כְּמָגָנָא׃ ראו חֲמוּ אֲרוּם כְּדוּן אֲנָא בְּמֵימְרִי הוּא
וְלֵית אֱלָהָא אוֹחֳרָן בַּר מִנִּי אֲנָא הוּא דְּמִמִּית חַיִּין בְּעָלְמָא הָדֵין וּמְחַיֵּי
מֵתַיָּא לְעָלְמָא דַּאֲתִי אֲנָא הוּא דְּמָחֵי וַאֲנָא הוּא דְּמָסֵי וְלֵית דְּמְשֵׁזִיב מִן
יָדַי׃ כי אשא אֲרוּם זְקִיפִית יָדַי בִּשְׁבוּעָיָא לְשְׁמַיָּא וַאֲמַרִית חַי
וְקַיָּם אֲנָא בְּמֵימְרִי לְעָלַם׃ אם אֲשַׁנֵּי כִּבְרָקָא חַרְבִּי וְתִתְקַף
בְּדִינָא יְדִי וְמֵיתִנִי אֲחָזוֹר נִקְמָתָא לְשַׂנְאוֹי וּלְבַעֲלֵי דְּבָבַיָּא דַּעֲבִי אֲשַׁדַּם
גְּמָלַיְהוֹן לְהוֹן בִּישַׁיָּא׃ אשכיר אַרְוֵי גִּירֵי מִן אִידְמַהּ וְחַרְבִּי
תִּתְבַּל בִּבְשַׂרְהוֹן מִן אִידַם קְטוֹלֵהוֹן דְּעַמִּי וְשִׁבְיֵיהוֹן מִן רֵישֵׁי גִּבְרֵיהוֹן
פּוּלְמַרְכֵּיהוֹן׃ הרנינו קַלְסוּ קֳדָמוֹי עַמָּא שַׁבְּחוּ יַתְהוֹן עִמְּהוֹן דְּבִית
ישראל

יִשְׂרָאֵל אֲרוּם עֲלְכוֹן עַבְדּוֹי צַדִּיקַיָּא הוּא תְּבַע וְנִקְמָתָא יֵחְזֵר לְבַעֲלֵי
דְּבָבוֹי וּבְחוֹבֵי עַמָּא לַקֵּייָהּ אַרְעָא וְכַפֵּר עַל אַרְעֵיהּ וְעַל עַמֵּיהּ׃
ויבא וַאֲתָא מֹשֶׁה וּמַדִּיל יָת כָּל פִּתְגָמֵי שִׁירְתָּא הָדָא בְּמִשְׁמָעֵיהוֹן
דְּעַמָּא הוּא וְהוֹשֵׁעַ בַּר נוּן׃ ויכל וְאַשְׁלִים מֹשֶׁה לְמַלָּא יָת כָּל
פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין עִם כָּל יִשְׂרָאֵל׃ ויאמר וַאֲמַר לְהוֹן שַׁוּו לֲבֵיכוֹן
לְכָל פִּתְגָמַיָּא דִּי אֲנָא מַסְהֵיד בְּכוֹן יוֹמָא הָדֵין דִּי תְּפַקְּדוּן יָתְהוֹן יָת בְּנֵיכוֹן
לְמִיטַר לְמֶעְבַּד יָת כָּל מִלֵּי אוֹרָיְתָא הָדָא׃ כי אֲרוּם לָא פִּתְגָם
רֵיקָן הוּא מִנְּכוֹן אֲרוּם הוּא חַייֵכוֹן וּבְפִתְגָמָא הָדֵין תְּסַגּוּן יוֹמִין עַל
אַרְעָא דִּי אַתּוּן עֲבְרִין יָת יַרְדְּנָא תַּמָּן לְמֵירַת יָתָהּ׃ וידבר וּמַלֵּיל
מֵימְרָא דְּיָיָ עִם מֹשֶׁה הֵיךְ זִמְנָא הָדֵין לְמֵימַר׃ עלה סַק לְטוּרָא
דַּעֲבָרַאי הָדֵין טוּרָא דְּנְבוֹ דְּאִית בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב דְּאִית בְּלֶקֳבֵל יְרֵחוֹ וְחֲמֵי
יָת אַרְעָא דִּכְנַעַן דַּאֲנָא יָהֵב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַאֲחֻסָנָא׃ ומות בהר
וְתִתְכְּנֵישׁ בְּטוּרָא דְּאִתְּ סַלִּיק לְתַמָּן וְתִתְכְּנֵישׁ בִּשְׁלָם לְוָת עַמָּךְ הֵיךְ מָא
דְּאִתְכְּנֵישׁ אַהֲרֹן אָחוּךְ בְּהוֹר טוּרָא וְאִתְכְּנֵישׁ בִּשְׁלָם לְוָת עַמֵּיהּ׃
עַל דְּסָרִיבְתּוּן בִּשְׁמִי בְּמֵי מְרִיבָתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְקֻדְשִׁי לָא קַדִּישְׁתּוּן
רָצִין עַל דְּלָא קַדִּישְׁתּוּן יָתִי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ אֲרוּם בְּלֶקֳבֵיל תֶּחֱמֵי יָת
אַרְעָא וְתַמָּן לָא תֵיעוֹל לְאַרְעָא דִּי אֲנָא יְהֵיב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

פ פ פ

וזאת

וְזָא בִּרְכְתָא דִּי בָרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּייָ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
קֳדָם יְקָר דְּלָא יִתְכְּנֵישׁ׃ ואמר וַאֲמַר יְיָ מִן סִינַי אִתְגְּלִי
לְמִתַּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּיהּ דְּבֵית יִשְׂרָאֵל הָדָא טוּרָא דְּשַׁעִיר
לְמִתַּן אוֹרַיְתָא לִבְנוֹי דְּעֵשָׂו וְכֵיוָן דְּאִשְׁכְּחוּ כְּתִיב בְּגַוֵּיהּ לָא תֶּחֱוֹון גַּבְרִין לָא
לְקַבְּלוּ יָתָהּ הוֹפַע בְּיִקָּרִיתְ עַל טוּרָא דְּגַבְלָא לְמִתַּן אוֹרַיְתָא לִבְנוֹי
דְּיִשְׁמָעֵאל וְכֵיוָן דִּי אִשְׁכְּחוּ כְּתִיב בְּגַוֵּיהּ לָא תֶּחֱוֹון גַּבְרִין לָא קַבְּלוּ יָתָהּ
יָתֵר וְאִתְגְּלִי עַל טוּרָא דְּסִינַי עִמֵּיהּ הֵירִיבְוֹן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין וַאֲמַרוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כָּל דִּי מַדִּיל מֵימְרָא דַּייָ נַעֲבִיד וְנַקְבֵּיל וּפָשַׁט יְמִינֵהּ מִגּוֹ לַהֲבֵי
אִשָּׁתָא וְיָהַב אוֹרַיְתָא לְעַמֵּיהּ אַף חִבֵּב הֲלֹא כָּל גְּלֵי וְיָדַע קֳרָמוֹי
דְּלָאו בְּנוֹי דְּעֵשָׂו וּבְנוֹי דְּיִשְׁמָעֵאל מְקַבְּלִין אוֹרַיְתָא אֶלָּא כָּל כְּרֵין לְמַחֲבְבֵיהּ
עַמֵּיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּוָת רִיבְוֹן דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דַּאֲף עַל גַּב דְּמַיְיתֵי עֲלֵיהוֹן
יִסּוּרִין סַגִּין לָא נַיְיחִין וְלָא שְׁדָכִין מִן אוּלְפַּן אוֹרַיְתָא וַהֲא אִינוּן מַרְבְּרִין
וְאָתְיָין לְרֻגֶל עֲנָנֵי וְנִטְלִין וְשָׁרְיָין עַל פּוּם דִּבּוּרוֹי׃ תורה אָמְרִין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְתָא פְּקִיד יָתָן מֹשֶׁה יְהַב יְרָתוּ וְאַחְסָנָא לְקָהָל שִׁבְטַיָּא
דְּבֵית יַעֲקֹב׃ ויהי וִיקוּם מֶלֶךְ מִדְּבֵית יַעֲקֹב בְּכֻנְשָׁת רָאשֵׁי עַמָּא
כַּחֲדָא יִשְׁתְּמָעוּן לֵיהּ שִׁבְטַיָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ יהי רְאוּבֵן בְּעַלְמָא הָדֵין
וְלָא יְמוּת בְּמוֹתָנָא תִּנְיָנָא דְּהִי מַיְתִין רַשְׁעַיָּא לָעָלְמָא דַּאֲתִי וִיהֵוֹן
עוֹלִימוֹי עִם גּוּבְרִין בְּמִנְיָן׃ וזאת וְזָא בִּרְכְתָא דְּבָרִיךְ מֹשֶׁה
נְבִיָּא דַּייָ לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה וַאֲמַר שְׁמַע מֵימְרָא דַּייָ בְּקַל צְלוֹתֵיהּ דִּיהוּדָה
וְלָוָת עַמֵּיהּ תָּעִיל יָתֵיהּ מִן סִידְרֵי קְרָבָא יְרוּי יְתְפָּרַע מִן בַּעֲלֵי דְּבָבוֹי
וְסָעַד וְסָמֵךְ מִן שַׂנָּאוֹי תְּהֵוִי לֵיהּ׃ וללוי וּלְשִׁבְטָא דִּלְוִי בָּרִיךְ
מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַר תּוּמֵּיהּ וְאוּרֵיהּ אַלְבִּישְׁתָּא לְאַהֲרֹן גַּבְרָא חַסִירָא
דִּנְפִישְׁתָּא וְקָם בְּנִסְיוֹנָא וּבָרַקְתָּא יְתֵיהּ בְּמֵי מְצוּתָא דְּרַקִּם וְאִשְׁתְּכַח
מְחַיְּסָא׃ האמר דַּאֲמִיר עַל שִׁבְטָא דְּלִוִי לְאָבוּי וּלְאִמֵּיהּ לָא נְסִיב
אַפִּין בְּרֵינָא דְּתַמָּר יָת אָחוֹי לָא חַכִּים בְּעוֹבָדָא דְּעָגְלָא וְעַל בְּנוֹי לָא קְנָא
רַחֲמִין בְּעוֹבָדָא דִּזְמִרִי אֲרוּם נָטְרוּ מֵימַר פּוּמָךְ וּבְגֵירַת אוֹרַיְתָךְ אִינוּן
וְהִירִין׃ יורו יְשַׁרְיָן אִינוּן דִּילְפוּן סִידְרֵי דִּינָךְ לְרִבְבִית יַעֲקֹב וְגֵירַת
אוֹרַיְתָךְ קֻדָּם שִׁבְטָא וְיִשְׂרָאֵל יַשְׁווּן קְטוֹרַת בּוּסְמִין טָבִין וְכֻלְּהוֹן רוּגְזָךְ
וְקוּרְבַּן גְּמִיר לְרַעֲוָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָךְ יְקָרְבוּן׃ ברך בָּרִיךְ יְיָ חֵילוֹת
שִׁבְטָא דְּלֵוִי וְקוּרְבַּן יְדוֹי תְּקַבֵּיל בְּרַעֲוָא תְּבַר חֶרֶץ דְּשַׂנָּאוֹי וּבַעֲלֵי דְּבָבוֹי
יִפְּלוּן וְלָא יְקוּמוּן׃ לבנימן וְלִשְׁבְטָא דְּבִנְיָמִן בָּרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָּא
דַּייָ וַאֲמַר רְחִיטָא דַּייָ יִשְׁרֵי לְרוֹחֲצַן עֲלוֹי כָּל יוֹמַיָּא וּבְתַרְחוּמֵיהּ
תַּשְׁרֵי יְקָר שְׁכִינְתֵּיהּ דַּייָ׃ וליוסף וּלְשִׁבְטָא דְּיוֹסֵף בָּרִיךְ מֹשֶׁה
נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַר בְּרִיכָא הִיא מִן קֳדָם יְיָ אַרְעֵיהּ דְּיוֹסֵף מִן בִּרְכַת טַלָּא
וּמִטְרָא דְּנַחֲתִין מִשְׁמַיָּא מִן לְעֵיל מִן בִּרְכַת מַבּוּעֵי תְּהוֹמָ דְּמִבְּעִין וְסַלְקִין
מִן אַרְעָא וּמִן עִבְדָּא פֵּירִין טָבִין טוֹב עֲלַלְתָּ שִׁמְשָׁא וּמִבְכְּרָ
רָאשֵׁי מִגְּרִין בָּכָל רֵישׁ יַרְחָ וְיַרְחָ׃ ומראש עִבְדָּא פֵּירִין
טָבִין בְּזִכּוּתָ אֲבָהָתָא צַדִּיקַיָּא דְּכִתְלִין דְּטוּרַיָּא אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
וּבְזִכּוּתָ אַרְבַּעְתִּי אִמַּהָתָא דְּמִתַּיְלִין לְגַלְמָתָא שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל לֵאָה׃
ומגד עִבְדָּא פֵּירִין טָבִין בְּזִכּוּתָ אַרְעָתָא וּמַלְיָתָהּ וַעֲבָר רְעוּתָא דְּמִן

דְּאִשְׁתְּרִי יְקָר שְׁכִינְתֵּיהּ בְּכֵנְיָא יַתְיָן כָּל בִּרְכָתַיָּא חַמְאִילִין וְתִתְעַבְּרוּן כְּלִילָא
עַל רֵישָׁא דְּיוֹסֵף וְלִקְדָקוֹדָא דְּנָגִיד מִן אֲחוֹהִי שַׁלִּיט בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְהָוָה
זָהִיר בְּיִקָּרְהוֹן דְּאָחוֹי׃ בכור בְּכוֹרוֹתָא וּמַלְכוּתָא וְקַרְנָא דְּהַדְרָא
דְּיוֹסֵף אִינוּן אֲרוּם כְּמָא דְּלֵית לְפַלּוּחַ בְּבְכוֹרֵי הוֹרָתָא וְלָא לְמִשְׁתַּעְבְּדָא
בְּקָרְנֵי רְאִימ אֶלָּא דִּיךְ תּוֹרָא וְרֵיכָנָ מְנַגְּחִין בְּקָרְנֵיהוֹן כָּךְ הַנּוֹן עַמָּא הָאִילֵּין
בְּנֵי שִׁבְטָא דְּיוֹסֵף נַפְקִין לְקָרְבָא לֶקֶבֶל שַׂנְאוֹי וּמְקַטְלֵי מַלְכִין עִם שִׁלְטוֹנִין
אִינוּן רַבְרְבָתָא דִּקְטַל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מִן אֻמּוֹרָאֵי וְהוּא מִן שִׁבְטָא דִּרְבָנוּי
דְּאֶפְרַיִם וְאִינוּן אַלְפֵּיָא דְּקָטַל גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ מִן מְרַיָנֵי דְּהוּא מִן שִׁבְטָא
דִּבְנוֹי מְנַשֶּׁה׃ ולזבולן וְלִשְׁבְטָא דִּזְבוּלָן בָּרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַר
חַדְתּוּן דִּבְיתְ זְבוּלָן בְּמִפַּקְכוֹן לְפָרַגְמַטֵּיכוֹן וַחֲדוּן דְּבֵי יִשָּׂשכָר בְּמֵשַׁכָּר יְתֵיכוֹן
בְּבָתֵּי מִדְרְשֵׁיכוֹן׃ עמים הָא עַמָּא הָאִילֵּין דְּבֵית זְבוּלָן לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא
דַּייָ יִזְדַּמְּנוּן וְתַמָּן יְקָרְבוּן קוּרְבָּנִין קַשִׁיטִין אֲרוּם תְּוָרֵי יוֹמָא יֵאכְלוּן
וְסִיכְנַיָּא דְּטַמִּירָא בְּחָלָא יְתַגַּלְיָין לְהוֹן׃ ולגד וְלִשְׁבְטָא דְּגָד בָּרִיךְ
מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַר בְּרִיךְ הוּא מִן רְאַפְּתִי הָחוֹמָא דְּגָד נַייַח וּשְׁרֵי כְּאַרְיָ
וּכְאַרְיְתָא וְלֵית אוּמָּא וּמַלְכוּ דְּתִקּוֹם לְקֻבְלֵיכוֹן וְכַד הֲוָה נָפִיק לְקָרָבָא
לֶקֶבֶל שַׂנְאוֹי קְטִילוּ חַכִּימִין בְּנֵי קִטְרַיָּא מַפְּרַק רֵאשָׁא עַד אֻרְעָא׃
ויורא וְחָמָא מִן טַּ שֵׁירוּיָא אֲרוּם אָתַר מְזַמַּן חַפָּן לְבֵית קְבוּרָה
מְקַבְּעִין אַבְנִין כְּבִין וּמַרְגָּלִין וְתַפֵּן מֹשֶׁה נְבִיָּא סוֹפְרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל קְבוּר
וַיְהֵוִי הֵיךְ מָה דַּהֲוָה עָאִיל וְנָפִיק בְּרִישֵׁי עַמָּא בְּעַלְמָא הָדֵין כֵּן יְהֵוִי עָאִיל
וְנָפִיק לְעַלְמָא דְּאָתֵי זַכְוָתָא עָבַד וְסִידְרֵי דִּינוֹי אַלִּיף לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
ולדן וְלִשְׁבְטָא דְּדָן בָּרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַר דָּן מְדַמֵּי לְגוּר בַּר אַרְיוָ
וַאֲרָעֵיהּ תֶּהֱוֵי שַׁתְיָן בּוֹתָנִים׃ ולנפתלי וּלְשִׁבְטָא דְּנַפְתָּלִי בָּרִיךְ מֹשֶׁה
נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַ נַפְתָּלִי שְׂבִיעַ רַעֲוָא וּמְלֵי בִּרְכַן מִן קֳדָם יְיָ מַעֲרַב יַמָּא דְּגִנּוֹסַ
וְדָרוֹמָא יָרִית׃ ולאשר וּלְשִׁבְטָא וְאָשֵׁר בָּרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָּא דַּייָ וַאֲמַ בְּרִיךְ
הוּא מִבְּנַיָּא אֲשֵׁר יְהֵי מְרַעֵי לְאָחוֹי וְלָא חֲכִם גְּבַר יָת קְבוּרָתֵיהּ עַד יוֹמָא
חָדֵין׃ ומשה בַּר מְאָה וְעֶשְׂרִין שְׁנִין בְּזִמְנָא דְּאִיתְכְּנִישׁ לָא כַהֲיַין עֵינוֹי
וְלָא אִישְׁתְּנוּן זִיוְהוֹן דְּאַפּוֹי׃ ובכון בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מֹשֶׁה בְּמִשְׁרָ
דְּמוֹאָב תְּלָתִין יוֹמִין וְאִשְׁלִימוּ יוֹמֵי בְּכוּתָא אֶבְלָא דְּמֹשֶׁה׃ ויהושע בן
נוּן הַוָּה מְלֵי רוּחַ דְּחוּכְמָה אֲרוּם סְמַךְ מֹשֶׁה יָדוֹי עֲלוֹי וְשָׁמְעוּ לֵיהּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲבָדוּ הֵיךְ מָה דְּפַקֵּיד מֵימְרָא דַּייָ יָת מֹשֶׁה׃ ולא קם נְבִיָּא
עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה דִּי חַכִּים יְתֵיהּ מֵימְרָא דַּייָ מְמַלֵּל כָּל קֳבֵיל מַמְלָל׃
לְכָל אָתַיָּא וּמוֹפְתַיָּא וְנִיסַיָּא פָּרִישְׁתָּא דִּי שְׁלַח יְתֵיהּ מֵימְרָא דַּייָ לְמֶעְבַּד
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל עַבְדּוֹהִי וּלְכָל אַרְעֵיהּ׃ וּלְכָל יְדָא תַּקִּיפְתָּא
וּלְכָל חֵזְוָתָא רַבְרְבַיָּא דִּי עֲבַד מֹשֶׁה קֳדָם עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל׃

תם וכפלס התרגום ירושלמי מהחמשה חומשי תורה
סב״ח ותהלה לאל גדול ומרח׃

מסרה גדולה

אמר יעקב בן חיים בן יצחק ן' חרוכיהו י"מי עמ"ן כל חיברי דלקן והרתיחו כביר מגולות הרעיון וירופף חוב הגלגל העליון' ובבקש חקרו' התחתון והעליון' כדי להסגיס ולהתיחס כד' זה ונקפרו בתוך לבי זמתי לולחוקיו והחירו עין מכלי להכותיו ויקדח תוך לבבי חם לפרות לסבן מסבכוקב דרכי הניקוד והנגינות להיותם בטבעות המסרה חפודות ולא יזחו מרברות העבותו' מעל המעבכו' והס חקופו' מלקט קוכרי הגרגות דלח ידענח לפרסומי לסס עמות וחבטתי חסר

אמר יעקב בן חיים בן יצחק
ן' חרוכיהו יע"י עמ"ן הכה
זהו מיעור מה מיערנו בהקדמתנו
להעתיק ולחבר המסרה גדולה ו
והכלתי גדולה על פי סדר החלפת
ביתה לעדרים ומערכות ולפלול ב
בתעתקי יש המסרה להעלו' כחמה
ברה וחקלדה בחילה לח לחחמול על
חיטב הכון והמעכי העכוכי' בחולי
עפר וכפיס כי יתרי פתחתי וחוח
מעליה הבחתי ורמן מפניה מלחתי
והנה זה כל המחנה חסר פגמתי:

מערכת אות

האלף

אב מאותיו' גדולות וסימני'

נמסר בריש דברי הימים:

אב מאותיות קטנות סימני'

א	דויקרא ריש ספרא	
ב	הב הב	לעלוקח
ג	גוש	לבש בשרי
ד	אדם	עשוק כדם נפש
ה	בהכראם	אלה תולדות
ה	וכבשה	ונפשו לא חיה
ו	דשלום	את בריתי
ו	לשוא	לא נשא
ז	דויזתא	
ח	חף אנכי בלי פשע	
ט	טביו בארץ שעריה	
ט	אחר ושהרתם	
י	צור ילדך תשי	
כ	ולבכותה דשרה	
ל	לוא אליכם כל עוברי	
מ	ממרים הייתם	
מ	אל מוקדה	
ס	וטהרתים מכל נכר	
ג	נעו עורים בחוצות	
ן	ורגן מפריד אלוף	
ן	ונבוש בן רב סרים	
ז	נטע ארן וגשם ינחל	
ס	בסופח ובסעירח דרכו	
ס	יצפנני בסכה	
ע	לעות ארם בריבו	
פ	קדמא דבשפרפרא	
צ	וציחת ירושלם עלתח	
ץ	יפרצני פרץ על	
ק	לשמצה בקסיחם	
ק	קצתי בחיי	
ר	ראשית בכורי	
ש	פרשנרתא	
ת	פרמשתא	

אב מן חד חד אא אב אג

אד"א וכו' וכל חד לית דכות':

אור	ואברכה מבוריך
אבינר	ושם אשת שאול
אגורח	באהליך עילמים
אדר	ויברח אדר הוא
אהודבן	יי"ע זי ומניני

ו' מילין דמפקין א' מן חד

חד וסימני'

ואביאסף	ובני קרח אסיר'
תביאו	ממשבותיכם תביאו' ה'
ליצאנכם	בנו לכם ערים: דגומם
אדר	ויברח אדר'
אשכים	מן שלש עשר שנה ברימי'
ובאזרוע	ותוצא את עמך
בלואי	ויאמר עבד המלך הכושי
באש	שלחתי בכם דבר
במלאכות	ויאמר חגי מלאך
ואישי	חוליד את בכורו בדח
מלאכות	וכל בכתב מיד
הערבאים	ומן פלשתים
נאוה	עדותיך נאמנו
ואזרועי	כתפי משכמה תפול
רכאות	ונשא ההמון
מנאות	ויפקדו ביום ההוא
כמוצאת	אני חומה ושדי

וחלופיהון ו' לא מפקין א'

ו' להון זוגא וסי' מניהון נמסר במלכי'
ב' סימן ו'.

ד' וגין מן בב קדמא מפיק

א' ותניא לא מפיק וחלופיהן ד'
חזגין מן בב קדמא לא מפיק א' ותניי'
בפיק וסי' נמסר בדח א' ריש סימן ז'
ותרגו' שם'

מח מילי נסבי א' באמצעו'

תיבותא ולא קריין וסיבציהו'

תאכפון	לתת תבן
והאספסוף	אשר בקרבו
ויאצל	וירד יי' בענן
משאת	כי תשה ברעך
מראון	מלך שמרון
בארומח	וילך אבימלך
בלאט	ותקח יעל אשת
פלאי	ויאמר לו מלאך
חטאים	וינידו לשאול
ויאסף	שאול לרא מפני
חלאמה	ויגר לדוד ויאסף

אולי	ויאמר יי' אלי עוד
אזנות	ושב הגבול יפח
אחלי	ותאמר אל גבירתה
אטון	מרבדים רבדתי
איכה	ויקרא יי' אלהים ל' האדם
אכלה	ותקם חנה אחרי
אלמן	כי לא אלמן ישראל
אמן	ויאמר אסתירח
אנוסח	ויסר את אופן
אספה	עלימו רעות
אעיפה	מי יתן לי אבר
אפריון	עשה לו המלך
אצים	והנגשים אצים
אקוט	ארבעים שנה אקוט
ארצה	ויקשר עליו עבדו
אשות	ויבא אליה בבוא
אתנה	וחשמתי נפנה

חזלאכים ויהי לתשובת
וירא המראים אל
המראים ב' בפסוק
מבאר ויתאוה דוד
מבאר ויבקעו שלשת
הבאר ובניהו בן יהוידע
רפאתי ויצא אל מוצא
רפאנו את בבל ולא
ונרפאו ויאמר אלי המים
בראדך בעת החיא שלח דמלכים
פארח הנה הארון יי'
כאביר כי אמר בכח ידי
הובאיש כל הובאיש על
ויאת העירותי מצפון
בארת כי שתים רעות
בארת ב' בפסוק
שאסיך לכן כל אכליך
השאטות בטרם תגלה רעתך
שאטך כי כה אמר יי'
השאטים ולא יהיה עוד
השאטים וישבו עליה לבטח
ונאשאר ויהי בהכותם ביחזקאל
ושאתיך ושובבתיך ושאתיך
ורצאתי ויכלו את הימים
ואענה את זרע דוד למען
ויאשיר אשר קניהן יהרנן
וקאם שאון בעמך וכל וגום'
ארבאל תרויהו בפסו'
ואמאסאך נדמו עמי מבלי
פארור מפניו יחילו עמים
פארור בוקה ומבוקה
דכאת אתה דכאת בחלל
ותדכאנני עד אנה תוגין
מאום אם תטה אשורי באיוב
מאום ילדים אשר אין
בראם ואשלחה אליו
באשים איש באחיו אתם נאשים
למואל והתודה השנית

ב' מלין דכתיב א' בסוף

תיבות' ולא קרינן וסימ' נמסר בדנ"ל
סימן ג' ובפר' שלח'

אלין מלין דמשמשין א'

בסוף תיבות' וכל חד וחד לית דכו'
וסימ'

לזרא	עד חדש ימי' עד אשר יצא
אלעלא	ובני ראובן בנו את חשבון
ארצא	ויקשר עליו עבדו זמרי
אלא	שמעי בן אלא בבנימן
נכהא	על כן נבהא קומתו
ופוא	ואמ' עד פה תבא ולא תוסיף
שינא	כן יתן לידידו שינא
למא	ישגה חבלא
בחמא	ושמועות יבהלוהו
כמטרא	דרך קשתו ויציבני
גבעא	ותלד שעף אבי מדמנח
מרא	ותאבר אליהן ל' תקראנח
כלו	לכן כה אמר יי'
יורא	נפש ברכה תדושן ומרוח
תבא	בני אם יפתוך חטאים
הרא	ויער ל' יהי ישראל את רוח
	פול דל"ח

בלא	עצוה עיניו לחשוב

יו' זוגין חד כתיב א' וחד

כתי' ה' נמסר בתילים סימן י'.

אב מן חד וחד חד א' וחד

בא תמצא נמסר במערכת אות הבי
בסר כי שם ביתה כי משמש חד נסיב
ב' וחד לא נסיב'

אב מן חד וחד חד א' וחד

ח' שרשה במערכת אות ההא כי שם
ביתה כי משמשת חד נסיב הא וחד
לא נסיב ונמסרה בריש ד"ה סימן ב'.

אלין מלין דמשמשין חד

א' וחד וא' ולית דכוותהון

אכלח	ותקם חנה אחרי אכלהן
ואכלח	ויאמר יעקב ל' אביו אנכי
אמרח	לל' סלעי למח שכחתני
ואמרח	ויאמר יוסף ל' אחיו ואל'
אחיח	עזבה יתומיך אני
ואחיח	ראו עתה כי אני אני הוא
אשמים	ויאמרו איש ל' אחיו אבל
ואשמים	ויתנו ידם להוציא נשיח'
אחיותיהם	והלכו בניו ועשו משתה'
ואחיותיהם	צרויה ואביגיל ובני צרויה
אברכם	ושמו את שמי על בני ישרל'
ואברכם	ויאמר יוסף ל' אביו בני הם
אחזה	אמרתי אעלה בתמר
ואחזה	כי חמגיד לי לאמ' הנה מת
אצבעתי	לדוד ברוך יי' צורי המלמד
ואצבעתי	קמתי אני לפתוח לדודי
אצעדה	ונקרב את קרבן יי' איש
ואצעדה	ואעמד עליו ואמותתהו
אתא	אמר שומר אתא בקר
ואתא	ויאמר יי' מסיני בא וזרח
אבנח	ותאמר שרי ל' אברם הנה
ואבנח	ותאמר הנה אמתי בלהה
אשתין	חמרא ושבחו לאלה
ואשתין	באדין היתיו מאני דהבא
אותותם	שאנו צורריך בקרב מועדיך
ואותותם	הלא שאלתם עוברי דרך
אהבם	ארפא משובתם
ואהבם	שמרה נפשי עדותיך:
אוצם	הששי דויד השביעי
ואוצם	ויהיו בני ירחמאל
אשתון	וכלוב אחי שוחה הוליד
ואשתון	הוליד את בית רפא'
אפלל	וזכרי הוליד את אפלל
ואפלל	הוליד את שבר ב' בו
אלקטז	ותאמ' לקטה נא ואספתי
ואלקטה	ותאמר רות המואביח
	אל נעמי'
אצבון	ובני בלע אצבון ועזי
ואצבון	ובני גד צפיון וחגי שוני
	ואצבון'
אשמיעך	קום וירדת בית היוצר
ואשמיעך	המה יורדים בקצה העיר
אשימם	עבדי יורידו מן הלבנון

אמר המחבר לחת הדבר כי הנקוד נתן בכיני לך מכחוהו עד מבח עזרח.
ונרמ' בנת' דמדרי' פרק חין בין המורר מפורש ומוס מכל ויבינו בתקרח'
ונלהו בכתוב ויקרחו בספר תורת חלהים מפורש ומוס מכל ויבינו בתקרח'
המפורת. ויבינו בתקרח זה פיקוק המעמי' לך לח נתן להכתב כי דינו כדי' תורה שבעל פה. והנה תועלת גדולה ברבר כחמר לבחר בפ"ה כי על ידי הנקו' והנגינות

מערכת אות האלף

כדע סמוך הטעמים ופתר הסמוכים והמלות: וחברי תחלה דיני הקמץ גדול והפתח וחין צורך לדבר למה בקרילו ממותם כן: ידעו כל חכמי לב כי כל התורה כלה מסבטה ליקוד בקמץ גדול לולי ח' מבטלין וחלה כלל ממותם · סוף פעלה · דג"ם · סבל · כי ממום · חי בין בחמצע תיבה בין בסוף תיבה · החתע בחמצע סם דבר · מקף · דבקות · וחברים חים על מקומו: **הראשון** סוף פעולה כמו חמר · ממר · חכל · וכל עניני סוף כעלה עבר ועתיד

ואשימם הבו לכם אנשים חכמים
אשאנו אם לא על שכמי אשאנו
ואשאנו אוי לי על שברי
ארדיך יעברוך עמים וישתחוו
וארדיך כרע רבץ כארי וכלביא
אבום טוב ארוחת ירק ואהבה
ואבום עמים באפי ואשברם
אבישור ושם אשת אבישור
ואבישור ויהיו בני אונם שמי

א' חד וא' וחד והא' תמצ'

נמס' במערכת אות הוי"ו כי שם ביתה

א"ב מזתרין וחד וא' סימ'

תמצא במערכ'אות הוי"ו כי שם ביתם וחילופיהון דלוג תרין וא' וחד א' וסי' במערכת אות הוי"ו כי שם ביתם ·

א"ב מן נ"א וחד וא' דלוג

וחלופי' נ' וא'וחד א' סימ' תמצא נמסר במערכת אות הוי"ו בסי"ר כי שם ביתה

א"ב מן ד' א' וחד וא' דלוג

סימני' תמצא נמסר במערכת אות הויו בסי"ר כי שם ביתם ·

א"ב מן הד חד משמש א"ב

בד"ד וכו' וסי'

אבינר ושם אשת שאול
בגדות וילכו וישבו בגדות כמהן
גדל כל ימי נדר נזרו תער
דהרות אז הלמו עקבי סוס
הומה וישמע אדניהו וכל
וזהמתו חיתו לחם ונפשו
זחלתי ויען אליהו בן ברכאל
חטובות מרבדים רבדתי ערסי
טירת אם חומה היא נבנה
יכרו עליו חברים יחצוהו
כלא כי כאשר שתיתם על הר
למס מרעהו חסר כתיב
מנע בני אל תלך בדרך אתם
נסתר והמצפה אשר אמר ·
סעפים שנאתי ותורתך
עפרות עד לא עשה ארץ וחוצות
פצלות ויקח לו יעקב מקל לבנה
צקון י' בצר פקודך
קראן ויאמר אל בנותיו ואיו
דשם כל קבל דנא מלכ' דריוש
שתי ואני קרבת אלהים לי טוב
תתנו כן תעשה לשורך

א"ב מן הד חד משמש את

בש ריש וסוף וסי'

אדחת וישבו לאכל לחם
אתכרית רוחי אנא דניאל בנו
ביבש קצירה תשברנה
בשליש מי מדד בשעלו
גור הן גור אפס מאתי
גיר לכן בזאת יכופר עון יעק'
גער הית קנה עדת אבירי'
דופק אני ישנה ולבי ער

דליק חזה הוי עד די כורסן רמיו
דמשק וילך המלך אחז לקראת
הפץ עברות אפך וראה
המץ ינורו בך נדחי
ויף בגודלו באורך דליותיו
וירף ממנו אז אמרה
זע ויצא המן ביום ההוא
זרוע אור זרוע לצדיק
חנם כי היו כצוען שריו
חרחם וילך חלקיהו הכהן דמלכי'
טוחן ויאסרוהו פלשתי' וינקדו
ירוחם אשור לא יושיענו
נבל דומו מעט ואינגו וחכמו
כליל השיר יהיה לכם

א"ב מן נ"ג בחד לישן ולית

דכו' חד באורי' וחד בנבי' וחד בכתובי' וסי'

אשורים ויקשן ילד את שבא
אשור ואהי להם כמו שחל
אשורנו עתה סבבוני כתיב
בכרכו וירא עשו כי ברך יצחק
ברוך ולא אביתי לשמוע לבלעם
ברוך אדין לדניאל בחזוא די
גויתינו ותתם השנה ההיא
גויותהנה ופניהם וכנפיהם פרדות
גויותינו ותבואתה מרבה למלכי'
דלח ותאמרנה איש מצרי
דלי כסום ועגור כי צפצף
דליו שקים מפסח ומשל
הבה מלרע ויאמר יעקב אל לבן
הבו סר כבאם הזנה והזנו
הבו מלעיל הכי אמרתי הבו לי
ושובו ואמר להם כה אמר י' שימו
ושבו ואזדעם בעמים
ושוב ע' תאמר לרעך לך ושוב
זרוע וכי יפול מנבלתם על כל
זרועיה כי כארץ תוציא צמחה
זרוע אור זרוע לצדיק
חנו ויהי י' את יוסף ויט
חנינה והטלתי אתכם מעל
חנני י' ראה עניי משנאי
טחון ואת חטאתיכ' אשר עשית'
טוחן ויאחזוהו פלשתים וינקרו
טחון בחורים טחון נשאו
יוסר ואת כל חלבו יסיר
ישר ביום ההוא יושר
ישור על אנשים ויאמר
כבדים וידי משה כבדים
כבדה ויבאו מנגד לגבעה
כבדו עד יפלח חץ כבדו
ללין ויאמר בת מי את
ללת וכלתו אשת פנחס
ללילה יום ליום יביע אומר
מכרח ויאמר יעקב מכרח
מכורותיך השכ אל תערה
מכרח אשת חיל מי ימצא
נבכים ואמר פרעה לבני ישראל
נבכו מה נאנחה בהמה
נבוכה חרצים יצאו דחופים
שכור ויבא יעקב מן השדה
שכיריה גם שכיריה בקרבה
שכור לבען שכור הוא

עשהו נבל תבל גם אתה
ועשה כה אמר י' יהצר
עשיתי לא נכחד עצמו ממך
פנואל ויקרא יעקב שם המקום
פניכו כלנו כצאן תעינו
פניכו כי צדיק י' צדקות
צדה ואשר לא צדה
צדה ואבי ראה גם ראה
צדה ברך אברך אביוניה
קרואי אלה קריאי העדה כתי'
קרואים ואת אבשלום הלכו
קרואיה ולא ידע כי רפאים שם
רבה ויהי אלהים את הנער
רבה ומי יתן את העם הזה בידי
רבי אדין מלבא לדניאל רבי
שלחו הבקר אור והאנשי' שלחו
שלחה כה אמר י' אי זה ספר
שלחתי ויאמר אלי דניאל איש
תתראי וירא יעקב כי יש שבר
תתראי אז תראי ונהרת
תראה ויראו לפניך מראינו

א"ב מן ג"ג וכל הד וחר ליח

דכו' חד באורי' וחד בנבי' חד בכתובים וסימני'

אחיון ויאמר אני אעביך
אחרו כעד החלון נשקפה י'
אענח אף אני חלקי
בהם ובארבע עשרה שנה בא
בחום כי כה אמר י' לי אשקטה
בהשמים בהשמים חסרך
גרש ואם תקריב מנחת בכורי'
גדעום ויפנו וינסו המדברה
גאה יראת י' שנאו רע
דעכו המוציא רכב וסוס
דכו שטו העם ולקטו
דעכו כבוני כדבורים דעכו
הבת ויפל אברהם על פניו ·
הבן יקיר לי אפרים
הים אני אם תנין
ואברכם ויאמר יוסף אל אביו בני הם
ואהב אהבתי אתכם אמר י'
ואחבם שמרה נפשי עדותיך
זעמה וישא משלו ויאמ' מן ארם
זרועם י' חננו לך קוינו היה
זהלתי ויען אליהוא בן ברכאל
חיבר וחבר את חבש הידיעות
חכמה ונם חכמת תגבל בה
חברים יכרו עליו חברים
טבעו מרכבות פרעה וחילו
טובם כחדק ישר ממסוכה
טובם הן לא בידם טובם
וצוה וכבא משה לפני ההסטוח
יראה והשמיע י' את הוד קולו
יענח שוי' לא מצאנוהו
כלות ויהי ביום כלות משה ·
כלותם הנני שוקד עליהם לרעה
כלותו ותיכן כל מלאכת שלמה
למשמרת כאשר צוה י' אל משה
לעולה ואל הכתף מחוצה
ללכת כל הנחלי' הילכים גהים
מקדשי אך אל הפרוכת לא יבא
מתקי ותאמר להם התאינח

מתקו לו רגבי נחל
נצח ובגפן שלשה שריגים
נצח כי לפנץ קציר כתם פרח
נרוצח משכני אחריך נרוצה
שמחתכם ובי"ם שמחתכם
שום ועתה שימו נא לבבכם
שמחות תודיעני אורח חיים
עובל ואת עובל ואת דבואש'
עפלה הנה עפלה ולא ישרה
עוניתי טוב לי כי עניתי
פקד אלה פקודי המשכן
פקדתי אני אכרתי בדמי ימי
פתיחות חלקו מחמאות פיו
צמח ואם בעיניו עמד הנתק
צקון י' בצר פקדוך
צמתוני קנאתי כי שכחו
קראן ויאמר אל בנותיו ואיו
קלם והוקח מהם קללה
קנה חכמה מה טוב מחרוץ
ראי ותקלא שם י' הדובר
רומה מקול פרש ורומה
רומו מעט ואינגו
שתי מלרע ויאמר י' אל משה
שבות ביום עמדך מנגד
שבות רצית י' ארצך
תענח כי כל הנפש אשר לא תעונה
תרום ידך על צריך
תאונה לא תאונה אליך רעה

א"ב מן ב"ב ותרויהון בתרי

לישני

אורה ואני שלשת החצים
אורה אתכם ביד אל
אורות ויצא אחר אל השדה
אורות יחיו מתיך נכלתי
אגור לולי כעס אויב אגור
אגור דברי אגור בן יקא
אמיר ונשאר בו עוללות כנקף
אמיר כרבם כן חטאו לי
אפרת ואני בבאי מפדן
אפרת ותמת עזובה ויקח לו כלב
באורים על כן באורים בגדו בי'
באורים וישאל שאול ביי' ולא
באלים מי כמוך באלים י'
באלים חנחמים באלים
בבגדו ותתפשהו בבגדו
בבגדו אם רעה בעיני אדניה
בול ובשנה האחת עשר' בירח
בול כי בול חרים ישאו לו
במקהלות ויסעו מחרדה ויחנו
במקהלות בדכו אלהים י' ממקור
במסה לא תנסו את י' אלהיכם
במשא וכנגיהו שר הלוים במשא
תנינא דפסוק

בראות בעת החזיא בראות דוד
בראות ויהי לדרש אלהים ביומי
בשרים חיי בשרים לב ברפא
בשרים לא נאוה לכסיל הענוג
בריאה ואם בריאה יברא י'
בריאה על כן יזכח לחרמו
נמול ושעשע יונק על חור
נמול ועל קריתים ועל בית

דברת

ויצח מכלל סוף פעולה כל פעל חסר סופו ה"ה כמו עשה · בנה · קרח · מצח · חסר נקמצים · וים לתת טעם לפי חסר סופי פעולה ברבוקס יבוח מב"ח בסוף פעלה כמו חמרתי חכלתי · ובב"ח מבטל קמץ כחסר הבתר בעה"פ חבל עשה קרח לח יולר בהם מב"ח ברבותם כי יחסר בהם עשיתי קרחתי לכן נקמצים ועל כן חם ים מכיון ה"ה בה"ח סוף הפעולה נסתח כדין סחר סוף פעולה שמו גבה לבי כמה לך בעבי נגה חור כי יחסר ברבוקס גבהתי כמהתי · וחס המכיון ה"ה בה"ח סחום לח יבטל

מערכת אות האלף

לא יבטל הקרי כתו לעברה ולאמרה · פוד יפת מכלל פוף פעולה כל כפעל הוה כתו והוה ככבד מכל בית לבוו כי הין נגרע קול ברימה נמפע לב נפבר ונדפה לף והקול נמפע בית פרעה ואת לו נפבר עבר המה על כן נפתחים וכן מוקטר מוגם מורדף בלי חפך וכן כל מפקלות הנז׳ בכל הגזרות והטעם גם בזה כי ברבות כפעל עבר יגר פוף בפוף פעולה מה פהין כן בהוה כי בעבר יחת מן ככבד נכבדתי ומן נמחר נמחרתי ובהוה יחת׳ נכבדים נמחרים · עוד יפת מכלל פוף פעולה כל

דברת	כן בנות צלפחד	זרו	נכף רגל ועד ראש
דברת	עבדי יורידו בן הלבנון	זרו	רעים מרהם
דודי	ועל מחלקת החדש	זונה	אם זונה אתה ישראל
דורי	נשכימה לכרמים	זונה	כי הנה רחיקיך יאבדו
האבנים	ויאמר בילדכן את	חרש	וישלח יהושע בן נון
האבנים	וארד בית היוצר והנה	חרש	ובקבקר חרש וגלל
הובשת	זיבא ויאב אל המלך	חלוץ	ונקראו שמו בישראל
הובשת	אתה בקעת כעין ונחל	חלוץ	ועבדיך יעברו כל חלוץ
החול	זלהבדיל בין הקדש	חלח	ואמר הדור האחרון
החול	כבד אבן ונטל החול	חלה	ובצר לו חלה את פני יי
הצפוני	בני נד למשפחתם לצפון	חרשתם	לולי חרשתם בעגלתי
הצפוני	ואת הצפוני ארחיק	חרשתם	רשע עולתה קצרתם
ואיר	יעלה מן הארץ	טרף	והנה עלה זית טרף
ואיד	דעב אונו ואיד נכון	טרף	לכו ונשובה אל יי
וברכה	וראש אחיעזר ויאש	טריח	וימצא לחי חמור
וברכה	מונע בר יקבהו לאם	טריח	מכף רגל ועד ראש
ויפתח	ויבא האיש הביתה	ישק	אתה תהיה על ביתי
ויפתח	על הלחת ידתיה	ישק	שפת ים ישק משיב
וירם	אמר אל אלעזר בן אחרן	ישך	לא תשיך לאחיך נשך
וירם	יי יחתו מריבו עלו כתי	ישך	אחריתו כנחש ישך
וירב	היה יי כאויב בלע ישראל	ישעו	תכבד העבודה על
וירב	ותהי שם המלחמ׳ נפוצת	ישעו	ואין מושיע דשמואל
ויפתח	ואשנה ונסיב	יורישנה	ועבדי כלב עקב
ויפתח	הגלעדי היה גבור	יורישנה	הנה יי יורישנה
וירדו	ויברך אותם אלהים ויאמר	כתם	כי לפני קציר כתם
וירדו	עמרו כלנה וראו	כתם	וירעם כתם לכבו
וראש	ובני בנימין בלע ובכר	כארי	שויתי עד בקד
וראש	זכר עניי ומרורי	כארי	כי כבבוני כלבים
ושהם	והשור הרביעי תרשיש קרס	לאש	ויצו המלך את יואב זאת
ושהם	בני מרדי ליעזהו בנו	לאש	יען כי מאס העם הזה
ותכל	להשקותו ותאמר	לחד	והיה אם למד ילמדון
ותכל	המלך דוד לצאת	לחד	ואומר אנה אתה הולך
וכחול	כי ברך אברך והרבה	לעגות	כל נדר וכל שבועת אסר
וכחל	ואומר עם קני אגוע	לעגות	שיר מזמור לבני קרח
ושכר	בן אד׳ גבוכד נצר העביד	לרביר	ומחשבן עד רמת
ושכר	זלעזבר אדום בני׳ שמעיה	לרביר	ויבן את עשרים אמה
זרן	גלעד בעבר הירדן שכן	לתנות	מימים ימימה תלכנח
זרן	ויין מאזל	לתנות	ואת עשו שנאתי
והרח	ויער אלהי ישראל דל״ת	מול	אלה הדברי דמשנה תור׳
והרח	הנה יחבל און	מול	בעת ההי אמ׳ יי׳ אל יהושע
והיא	ויפרש אתה לפני	מנה	מי מנה עפר יעקב
והיא	ואמר לכלה ניאופים	מנה	ולחנה יתן מנה אחת
וחבל	וידברו בני יוסף אל יהושע	מנית	ויכם מערער ועד באך
וחבל	קומי ולכי כי לא זאת	מנית	יהודה וארץ ישראל המה
וחוצות	עד לא עשה ארץ	מחללים	ויעלו כל העם אחריו
וחוצות	ויאמר אליו הערים אשר	מחללים	ואתם מחללים אתי
וחלי	ויהי נבולם חלקת	מרתח	כשמרי שדי היו עליח
וחלי	נזם זהב וחלי כתם	מרתח	ויבאו מרתה ולא יכלו
ושלם	זיף ושלם ובעלות	מנורי	וישב יעקב בארץ מגורי
ושלם	ומן המשוררים אלישיב	מנורי	זעק והילל בן אדם
ויגל	ויהי כאשר ראה יעקב	משחתם	ומשחת אתם כאשר
ויגל	לכן שמח לבי ויגל	משחתם	ומיד בן נכר לא תקריבו
ויגז	ורוח נסע מאת יי׳	מעוג	ותאמ׳ חי יי׳ אלהיך אם יש
ויגז	ויקם איוב ויקרע את	מעוג	בחנפי לעני מעוג
וירע	העם ויתקעו בשופרות	מעדנות	ויאמר שמו׳ הגישו אלי
וירע	ויעשה עמרי הרע	מעדנות	התקשר מעדנות כימח
וצרי	וישבו לאכול לחם וישאו	נבליך	הסר מעלי המון שיריך
וצרי	לידותין בני ידותון גדליהו	נבליך	הורר שאול נאונך
וצרתי	כי אם שבע תשבע בקלו	נסי	ויבן משה מזבח ויקרא
וצרתי	וחנתי כדור עליך	נסי	כח אמר יי׳ אלהי הנח אשא
זקן	ויאמר אברהם אל עבדו	נצח	וגם נצח ישראל לא ישקר
זקן	כשמן הטוב על הראש	נצח	תבא ער דור אבותיו
נעגה	כי איש איש מבית ישראל דינזר	נעגה	נגש והוא נעגה
נעניתי	לכן דבר אתם ואמרת ·	ויושבים	כה אמר סנהריב מלך׳
נעניתי	עד מאד ·	וכנגה	כי תהיו כאלה נבלת׳
סמר	שאו נס בארץ תקעו׳	וכנגה	כי כארץ תוציא צמחה׳
כמר	מפהדך בשרי	ולרבקה	אח ושבו לבן׳
סילח	ויקומו עבדינו ויקשרו׳	ולרבקה	ותהין מורת רוח׳
סילח	כל אבירי יי׳ בקרבי׳	ומקטירים	ליי׳ עולות בבקר בבקר׳
שטנח	ויחפרו באר אחרת ·	ומקטירים	בני עתה אל תשלו׳
שטנה	ובמלכות אחשורש׳	ונסך	ועשרון סלת בלול׳
על	ואלה דברי דוד האחרונים	ונסך	לא תעלו עליו קטרת ·
על	ישובו לא על היו׳	וסור	חשאנו ועוינו והרשענו ·
ענות	ויאמר אין קול ענות ·	וסור	וכל ישראל עברו את׳
ענות	הכזה יהיה צום אבחרהו׳	ועשו	ויהי כאשר כלה יצחק׳
עכר	אביא את הארץ׳	ועשו	וישלח יצחק את יעקב׳
עכר	ובני כרמי עכר עוכר ישראל	ופחד	ביום ההוא יהיה מצרים׳
עצבי	ואגיד לך מאז בטרם׳	ופחד	אז תראי ונהרת ·
עצבי	ויקרא יעבץ לאלהי ישראל׳	וציבא	ואלף איש עמו ובנימין׳
פתח	כי יתרי פתח ויענני׳	וציבא	ויאמ׳ לו המלך למח תדבר
פתח	נשכימה לכרמים׳	וקציר	עוד כל ימי הארץ ·
פרש	נבר מחל ק על רעהו׳	וקציר	כי זה שנתים הרעב׳
פורש	דבק לשון ינק אל וכו׳	ורננו	ובאו ורננו במרום׳
צררות	וישא העם את בצקו׳	זרננו	על תבל שמים וארץ׳
צררות	ויבא דוד אל ביתו׳	ושכרון	בחצי השאתיך ·
קרבו	כי קרבו כתנור לבם׳	ושכרון	ואחותיך סדום ובנתיה׳
קרבו	ואתם הרי ישראל ענפכם	ותהלתי	למען שמי אאריך׳
רודה	כי הוא רודה בכל עבר׳	ותהלתי	אני יי הוא שמי וכבודי׳
רודה	מכה עמים בעברה׳		
רועה	עודנו מדבר עמם׳		
רועה	בן רועה ורגל מועדת׳		
שירו	יומם יצוה יי חסדו׳		
שירו	וידבר שלשת אלפים׳		
שברו	ואת נביעי גביע הכסף׳		
שברו	ויהי כשמע גדעון׳		
שונים	ידא את יי בני ומלך׳		
שונים	והשקות בכלי זהב׳		
שפרה	ויקר מלך מצרי למילדות		
שפרה	ברוחו שמים שפרה׳		
תוכו	אף חובב עמים׳		
תוכו	על מה תובו עוד תוסיפו		
תחרש	לא תחרוש בשור׳		
תחרש	אל תחרש על רעך׳		

אב מן בב ותרויהון בספר

וסי׳

ואשא	כי לא אויב יחרפני	אכל	רק חזק לבלתי אכל הדם
ואשא	כפי אל מצותיך׳	אכל	המן העץ אשר צויתיך
ובמושב	אשרי האיש אשר׳		לבלתי אכל ממנו
ובמושב	וירוממוהו בקהל עם׳	אמר	כה אמר אדוני יי׳ יען אמף
וגבח	וגביהם וגבה להם׳		מואב ושעיר׳
וגבה	וארבעה שלחנות לעולה	אמר	כי טוב אמר לך׳
ודאג	בלכתך היום מעמדי׳	אורחות	משא בערב ביער בערב׳
וראג	המה באו בארץ צוף׳	ארחת	וישבו לאכל לחם׳
והדגח	אשר ביאר תמות׳	אדון	ואלה העלים מתל מלח׳
והדגח	אשר ביאר מתה׳	אדן	וחברו ואלה העלים קדמא
והדת	הדצים יצאו דחופים׳	אונם	והשתיה כדת אין אונס׳
והדת	הרצים רכבי חרכש׳	אנס	בלטשאצר רב חרטמיא׳
וזיזה	בן שפעי בן אלון׳	בקרוב	על מדעים לאכל את׳
וזיזה	ויהי יחת הראש׳	בקרב	והיה בקרב איש׳
וחלמא	באדין עלין חרטומיא׳	במועל	ויברך עזרא את יי׳ אלהים
והלמא	ועד אחרן על קדמי׳	במעל	אל אלהים יי׳ אל אלהים יי׳
וטהרו	וגם שם עיר הגבוה׳	בנוער	תכות בנער נפשם׳
וטהרו	שבעת ימים יכפרו׳	כנער	ויאמר האיש אל יואב׳
ויושבים	ומלך ישראל ויהושפט׳	גויתינו	ותבואתה מרכה למלכים
		גויתינו	ותתם השנה ההיא׳
		דועכו	סבוני כדבורים׳
		דעכו	המוציא רכב וסוס וחיל׳
		האמור	אלהים אני׳
		האמר	כי אל אל האמר בשאתי׳
		הקצור	מדוע באתי ואי׳ איש׳
		הקצר	האמור בית יעקבי
		ומשול	דברו נא כאזני כל בעלי שכם׳
		ומשל	ופחד עמו עושה שלום׳
		הנחת	וכדי רים לבביה ורוחיה׳
		הנחת	עושו ובאו כל הגוים׳
		הוריענו	ויקראו פלשתים לכחים
		הודיענו	מה נאמר לו לא נערך׳
		ונעתור	ויעזרו על יהם ויבתגו דלח ונעתר

פעולת הפניים הנקריים עלומי עין פועל כמו מבקש רן ושב ויקש וירן לעפ כי ברבותם יולר כם מבח כמו קמתי מבתי׳ והטעם כי בבלם עין כפעל נעלמת ובח הקרון לתעלום סחות כי הם היו בתלוחתם יתכן לומר קיס ישב ומן פר כיר וקן עלין הציט קין׳ ומבחנו מן קש וקשם מחון בעמך ומן רם ויפבה ורומה תחתיה ולו קיות חנ׳ בעלמות כהם ונהפך יח הסוף פעולה לרחפה כמו הקוף מבקש והח בנף כפ לה ולו היח מבטלת הקרון׳ המתח היח רחם פעולה ודינו קס׳ גם על כן

מערכת אות האלף

סבו וסבה כנינת היו למעלה כמו סבו על עוכות לחות סכה יבימתך וחיכו כמו סבו ויבוזו וגם סבה חיכו לפון סבי וכן סתו המערה חיכו מן סתה וסתו ולפו וכתב רפל כי הסכיי טעמ לעיל מפני העלמת הע"ן והכניכ בלה לתפלו' חות החסרה וחטופי למ"ד פועל טעמ' למטה תמורת חסרון ההי"ה לך מלת תס הכתף והס לחדני דך הלבב נפתחי כמפטכ כי לח נגזרו מגזרת עלומי ע"ן פעל תיכ המה מגזרת בעלי הכפל מן תמס חמס רכך ועור ברבות יולר בס דגם למלאת חסרון חות הכפל כי יחת תמו

ונעתר ונגף יי' את מצרים
ונחתום ואתם כתבו על הידורים
ונחתם ויקראו סופרי המלך קדם'
ויקום וסגרו דלתים בשוק
ויקם ותגזר אומר ויקם לך
ומושלו והיה אדירו ממנו
ומשלו והכרתי רכב מאפרים
זרוע אור זרוע לצדיק
זרע וכי יפל מנבלתם על
חנון כי עם בציון ישב
חנן פתח וישא עיניו וירא
טהור עינים מראות רע
טהר אהב טהר לב חן
יחיוני אם אמרנו נבא העיר
יחינו ביומים ביום השלישי
ידלוף בעצלתים ימך המקרה
ידלף ואת כשר ואת חזו'
כתום וירעם כתם לבבו
כתם כי לפני קציר כתם פרח
לאמותם אלה הם בני ישמעאל
לאמותם יאמרו איה דגן ויין
לשבוים רוח אדני יי' עלי
לשבאים ומכרתי את בניהם
מעצור ויאמר יהונתן אל רנער
מעצר עיר פרוצה אין הומה
משקולת ונטיתי על ירושלם
למשקלת ושמתי משפט ל קו
מחולליך צור ילדך תשי
מהלליך האמר תאמר אלהים אני'
מאירות ביבש קצירה תשברנה
מאירת פקודי יי' ישרים משמחי
נתון וימאן אדו' נתון את ישראל
נתן וירע אונן כי לא לו יהיה
נתץ וישכימו אנשי העיר
נתץ וישב ויבן את הבמות
נוחם מיד שאול אפדם
נחם ובני אשת הודיה אחות
נפלו ויאמרו שרי פלשתי' מח
נפלו ואעמד עליו ואמתחה
עניתי טוב לי כי עניתי
ענתי ואני בחלותם לבושי
צואת אם רחץ יי' את צואת
צאת ועונת שערים תאכלנה
קראני וכי תאמרי בלבבך
קראני פחד קראני ורעדה '
רמוני קראתי למאהבי המה
רמני ויאמר אדני המלך
דמפיבושת
שכולתי ואל שדי יתן לכם
שכלתי רחמים ב' בפסוק
שפטנו ויקם דברו אשר דבר דדני
ושפטנו והיינו גם אנחנו ככל הגוים
תואמי שני שדיך כשני עפרי' קדמא
תאמי וחברו שני שדיך תניכ'

אב מן תרין תרין בחד לישן

אן ויאמר דוד שאול אליו
אן עד אן תמלל אלה
אנה אנחנו עליים
אנה מלרע אלך מרוחך
בדבר ורבקה שמעת בדבר
בדבר ותעלוגה כליותי
בדברים ואליהוא חכח את איוב
בדנרים לא יוסר עבד
גדל ביום ההוא גדל יי' את
גדל אחר הדברים
נדלים תעשה לך על ארבע
נדלים שבכים מעשה שבכח
דמיתי הגוה והמעונגה דמיתי
דמיתי לקאת מדבר הייתי
דמיתי והיה כאשר דמיתי
דמיתי נשבע יי' צבאות לאמר
והראה וירא יי' אל אברם ויאמר
הנראה ויאמר אלהים אל יעקב
הנראה ויתאנף יי' בשלמה
הנראה בשנת שלש למלכו
ויושב וידעו העם כלו אפרים
ויושב ישכעאל ויענם וישב
ויושבים ומלך ישר' ויהושפט דדה
וישבים כה אמר סנחריב מלך '
זקן ויאמר אל עבדו
זקן כשמן טוב על הראש
זקנים ונאמר אל אדני
זקנים וישראל אהב את יוסף
חרש וישלח יהושע בן נון מן
הרש מלעיל ובקבקר חרש וגלל
חרשתם ויאמרו לו אנשי העיר
חרשתם רשע עולתה קצרתם
טב הוא צלמא דאשח
טב וכען אם על מלכא טב
טובי ויאמר אני אעבור כל
טובי ורויתי נפש הכהנים דשן
יבחני וישא משלו ויאמ' מן ארם
יבחני נפשי ישובב יבחני
יבחנו יי' בדר יבחנו
יבחנו מתן אדם ירחיב לו
כתבתי פשטתי את כתנתי
כתבתי ברב כח יתחפש לבושי
כתבתו ויהי כאשר בא יוסף
כתבתו ויהי דוד בא עד הראש
למראה והריחו ביראת יי'
למראה קמ' ת עגבה עליהם בתי'
למראה ויצמח יי' אלהים מן
למראה פת' ויבאו אל גלילות
לרגלי כי מעט אשר היה לך
לרגלי נר לרגלי דבריך
לרגליך אף חבב עמים
לרגליך לדוד מזמור נאם יי'
מהר וישמע עלי את קול
מהר צעה להפתח
מהרה ומלאך בא אל שאול
מהרה ויקרא מלך ישר' דמלכים
נפוץ ויאמרו הבה נבנה לנו עיר
נפוץ העצב נבזה נפוץ
נפצים ויאמר ראיתי את כל ישר'
נפצים וחבירו דה ויאמר ראיתי
ספר ואולם בעבור זאת
ספר אתה למען תצדק
ספרו ויאמר דוד אל יואב דת
ספרו סבו ציון והקיפוה
ענו או ישיר ישראל את
ענו לי' בתודה זמרו
עניתי הושיעני מפי אריה
עניתני אודך כי עניתני
פתח כי יתרי פתח ויענני
פתח נשכימה לכרמים
פתחת הפכת מספדי למחול לי
פתחת אנא יי' כי אני עבדך
צעקי הן ארואלם צעקו הוצה
צעקו קמ' ויי' שמע
צעקים ויאמר מה עשית קול דמי
צעקים ואת מתכנת הלבנים
קרבו ואתם הרי ישר' ענפכם
קרבו כי קרבו כתנור לבם
קרבת ואתי יום יום ידרשון
קרבת ואני קרבת אלהי לי טוב
רעי ויאבר אברם אל לוט
רעי חי אני נאם אדני אלהים
רעה עודנו מדבר עמם
רעה שן רעה ורגל מועדת
שלחוני ויאכלו וישתו הוא
שלחוני ויאמר אליהם אל תאחרו
שלחים פרעה מלך מצרים עלה
שלוחים לכן תתני שלוחים
שמור וירם הטבח את השוק
שמור יש רעה חולה ראיתי
שמרים ליל שמורי' הוא ב' בפסוק
תמתי אני ישנה ולבי ער
תמתי אותה היא יונת תמתי
תמתי חלילה לי אם אצדיק
תמתי ישקלני במאזני צדק

אב מן חר וחד לעיל

ותמצא במערכת אות ההא כי שם
ביתה דמשמשת ה' בסוף תיבותא'

אב מן בב מן ג' אתין

אדר ואתמול עמי לאויב יקומם
אדר ויאמר יי' אלי השליכו
בבת ולא אחר הנער לעשות
בבת היה יי' כאויב כלע ישראל
גוח ואם לא תשמעוה
גוח כי השפילו ותאמר גוח
דמי ועתה אל יפל דמי
דמי ארץ ארץ אל תכסי דמי
השב והוא עם בזוי ושמי
השב אל תערה
ובר נקי כפים ובר לבב
ובר ותאמר זך לקחי
זקן ויאמר אברהם אל עבדו
זקן כשמן הטוב על הראש
חרש ובקבקר חרש וגלל
חרש וישלח יהושע בן נון מן
טרף ותבא אליו היונה
טרף לכו ונשובה אל יי' כי הוא
ישק אתה תחזיה על ביתי
ישק שפתים ישק משיב
כהר כי כהר פרצים יקום יי'
כהר שיר המעלות הבטחים
לקש וחיה בית יעקב אש
לקש לא יבריחנו בן קשת
מהר וישמע עלי את קול
מהר צעה להפתח
נקם וחבאתי עליכם חרב
נקם ויקרא שמשון אל יי'
סלא ויקומו עבדיו ויקשרו

סלח כל אבידי יי'
ענו אז ישיר ישראל
ענו ליי' בהודה זמרו
פתח כי יתרי פתח ויענני
פתח נשכימה לכרמים
צלם אנת מלכא חזה הויית
צלם נביכד נצר מלכא עבד
קים לקיים את ימי הפורים
קים ומאמר אסתר קים
ראם ויאמר יעקב כאשר ראם
ראם ויהי כאשר ראם צדקיהו
שתה ובעת כותה ותדברנה
שתה נם צפור מצאה בית
תחי ויחגרו שקים במתניהם
תחי נפשי ותתהלל

כו פסוקים איה בהון כל האב סימ' נמכר ביחזקאל סי' לא'

אב

ואביו ט' וסימ' נמסר בסדר וישלח

ולאביו ג' וסימניהון נמס' בשמואל א' ריש סימן י"ר

אביהו ז' וסימניהו' בלשון תרגום אתתא רגזת מן ביתא חזיא מלכא ודקרת ברישה וביאורם נמסר בשפטים סוף סימן י"ד ובזכריה סימן י"ג

אבתיו לאבתיו ז' בתור' וחסרי' וסימניהון נמסר בסד' במדבר

אבותיו ג' מל' וסימניהון נמסר בשפטים סימן ב' ותלים סימן מ"ט

אבתי ז' מל' וסימניהון ומסר נמלכים א' סימן כ"א

אבותיך ג' מל' וסימניהון נמסר בסדר ויצא וירמיה סים' ל"ד ומשלי סוף סים' כ"ב

אבותינו ח' מל' וסימניהון נמסר בירמיה סוף סימן י"ד

אבותם ג' מל' בתורה כל נביאי' וכתובי' דכ' מל' בס"ה וסי' נמסר בסדר במדבר ובמלכים ב' סוף סימן י"ז ונחמיה סימן ז'

אבותיהם ד' מל' בנביאים וסימניהו' נמס' במלכים א' סימן י"ר וכל כתובי' דכ' מל' בס"ה וסימניהון וימעלו באלהי אבתיהם ואלח משפחות הלוי ואחיהם לתלדותם ואבתיהם על מחנה יי' בד"ה ובני מושי מחלי בד"ה ומקוה אבתיהם יי'

ויאמר

רכו דבריו חמותי רחיתי חור ודגם מבטל קמץ כאשם לחבור בעי"ה ומכלל הענייני הנקמצי' יצאו מלות ויבר חת חופן מרכבותיו ויבר לוחו בחרט ל תבר חת מוחב והטע' מפני שהם מבניו הכבר הנוסף והיה רחוי להיו' ויבר ויסר בבגול רק פלות ריש נורמ' בהם לפנו' ודי שם תפנם להעלות' מרדב' לחת מפתח קטון לברול חבלויסר שיהם החלה פהו' מבניו הקל קמץ כמפטו חמ' בחלת ויק' ויפב ורובתת'מן הענייני לין לנו טעם לקמצות' כמו בקס עב רץ לפר בחרתי טעמ' ל' עלה על כן נרחה' דברי

רכו

ר׳ יהודה בן חיון הביר הדיוקני לומר חמר כי ויקס ויסב סופי פעולת׳ המיס חטף קמץ ודרך הספרי׳ לנקוד קמץ תחת קמץ חטף במקו׳ סים לחריין מבטלי קמץ וכוף
פעולה חל ממבטלין הוא ומו׳ דבר חל׳ הזקיקו לומר כן כי פל מה זה כי בכל פחר הגזרות ו״ן יוד פל ויפעל נוסף על הכווי כמו פמור ויפמור כוב ויסוב ובפמיי כופפי׳
פל פפל עבר ועור כי ברוב פתי הברות פל חה רפופו׳ והכניסה לעיל הברה פני נפתחת ופה נקמבות פל כן חמ״ כי ויקס ורעיו הס חטף קמץ ופתה נוקפים ו״ן יוד פל

ויאמר דוד לכל הקהל
ואתה תשמע מן השמים דר״ח
ואמרו על אשר עזבו

אבתיכם כל אורית׳ חסרים ב״מא מ״ל וכו׳ וס״

נמסר בסדר שמות עש
יהושע כולם מלא׳
שפטים כולם מלא׳ ב״מא חס׳ וס׳
ויעל מלאך ה׳ מן הגלגל
שמוא כולם מלא׳ ב״ב חס׳ וס׳
ואשפטח את כם לפני
כאשר בא יעקב מצרימה קדמ׳ דפסוק
מלכים כולם מלא׳ ב״מא חס׳ וס׳
ויער ״
ישעיה כולם חס׳ ב״מא מ״ל וס׳
ו על עונותיכ׳ ועונות אבותיכ׳
ירמיה כולם מלא׳ ב״מב חס׳ וס׳
ואשלח אליכם דאריך
מפני רעתם
יחזקאל כולם מלא׳ ב״מב חס׳ וס׳
וישבתם בארץ
ונחלתם אותה
וכל תריסר חסרי׳ ב״מג וכל כתוב׳ מל ב״מג וסי׳ בהושע סימן ח׳

אביהם ג׳ בנקבות וסימני׳ נמס׳ בסדר פנחס

אביהן ד׳ וסימניהון נמסר בסדר וירא

ואברה ג׳ וסימניהון ואברה שארית פלשתי׳
ואברה חכמת חכמיו
ואברה תקות׳ יבו

ואברון ד׳ וסימניהון בסדר ואתחנן

לא אבה ג׳ וסימניהון נמסר בסדר עקב

אביב ג׳ וסימניהון אביב קלוי׳
כי חשעורה אביב
ואבא אל הגולה תל

אביחיל ד׳ וסימניהון צוריאל בן אביחיל
אביחיל בן אליאב בן ישי
ובהגיע תר אסתר
ותכתב אסתר חמלכה

וב׳ אביחיל וסי׳ ושם אשת
אבישור ויקח לו רחבעם

אביונים ג׳ חסרים וסי׳ נמסר בתלים סי׳ קמ ואיוב סימן כ״ד

אבל ג׳ וסים׳ נמסר בישעיה סימן כ״ד וחושע סימן י׳

אבלה ה׳ וסימניהון
שמה לשמטה אבלח
אבלח יהודה ושעריח
בי מפני אלה אבלח
שדר שדמ אבלח
אמללה נבלה תבל

ויתאבל ד׳ וסימניהון
ויתאבל על בנו
המלך על אבשלום
אפרים אביהם
ימים רבים דדברי הימים

כל לשון אבל על ב״מה אל וסימנהון
נמסר בקהלת סימן ז׳

באבן ג׳ וסימן נמסר בסדר מסעי ועיין בסדר משפטים

אבנים ד׳ דקדים לעצים
וסי׳ נמסר בסדר מצורע

רגימת אבן ה׳ וסימניהון נמס׳ בסדר אמור ו״ח

ב׳ סימן כ״ד

ואברהם ה׳ ראשי פסוקים
וסי׳ נמסר בסדר וירא

אברה׳ יצחק וישר׳ ד׳ דסמי׳ וסימניהון
נמסר בסדר כי תשא

אבשלום ״ד חס׳ וסים׳ נמס׳ בשמואל ב׳ סימן י״ד ועזרא סימן ו׳

לאגם ג׳ פתחין וסימניהון נמס׳ בישעיה סי׳ ל״ה

אגמון ג׳ חס׳ בלישנהון וסימני׳ נמס׳ באיוב סוף סים׳ מ׳

אדין ט׳ בטעם וסי׳ נמסר בדניאל סימן ו׳

חמר המניח לחכם חזיכ מסרתי בסנוי ול

אדין ט׳ בטעם וסימניהון
עליין כל חכמי
נפל על אנפוהי
שגיא מתבהל
הוו בעין עילא
די לא נחשבח לדניאל דנח
סרכיא ואחשתרפניא אילן הדגשו
קריבו ואמרין קדם מלכא
אזל מלכא להיכליה
אדין תתני פחת׳ עכ״ל

וכן חזיכ בכולהו ספרי דיקני וחדתי דהוו קדימנ וכלהו כלסנ דמסרתי קמץ הוו ובכל חד׳ מכהון מתדין דליסנ קמץ הוה כמס׳ עליו ט׳ בטעם ודוק׳ עכ״ל המניח׳

כל ר״פ דדניא׳ באדין במ״ג

אדין וסימניהון׳

לביתיה אדין דניאל לביתיה אזל
בחזוא אדין לדניאל בחזוא די
אריך אדין אריך בהתבהלה
רבי אדין מלכא לדניאל רבי
תוח אדין נבוכ׳ נצר מלכ׳ תוה
שמיח אדין דניאל די שמיח

זיוהי אדין מלכא זיוהי שנוהי
עליין אדין עליין כל חכימי
מתבהל אדין מלכא בלשצר סגיא
כדי אדין מלכא כדי מלתא שמע
אזל אדין אזל מלכא להיכליה
מליל אדין דניאל עם מלכ׳ מליל
צבית אדין צבית ליצבא׳ על
ומן ביה בלליא קטיל בלשצר
עד בעה ומתחנן קדם אלהים דכו׳
ר״פ אדין וכל עזרא ר״פ דכו׳ אדין ב״מג באדין וסי׳

בטלת באדין בטלת עבידת
קמו באדין קמו זרובבל בן
דריוש באדין דריוש מלכא

באדין ה׳ בטעם בדניאל וסימניהון נמסר בדניאל סימן ג׳

אדם י׳ ר״פ וסימניהון נמסר בסדר תזריע

לאדם ולאדם ״ג וסימניהון נמסר באיוב סימן לג׳

לאדם ה׳ וסים׳ בלשון ארמי
ליבא דידע עקא
בפומיה אמר וביאורם נמסר בסדר שמות וירמיה סוף סימן י׳ וצפניה סוף סימן א׳

ואדם ט׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן ג׳ וסי׳ ב׳ ואיוב סימן ל״ה

בני האדם ו׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן נ׳

בני אדם ט׳ וסימניהון נמס׳ במשלי סי׳ ט׳ ועש

מה דקהינא׳

באדם ד׳ וסים׳ נמסר בסדר תזריע ומשלי סימן כ״ג

כאדם ג׳ וסים׳ נמסר בהושע סימן ו׳

מאדם עד כהמה ד׳ וסים׳ נמסר בספר במדבר סיני׳

על האדם ג׳ וסימניהון ויצו ״אלהים׳
ויפל ״אלהים תרדמה׳
ורבח היא על האדם
וכל על האדם ועל הבהמה דכו׳

בן אדם לא׳ בטעם זקף גדול וסימני׳ את אשר
תמצא אכול׳
עבור בתוך העיר
לבית ישראל
שים פניך קדמאה׳
בן אדם עמך דחך
בן אדם הראה
אלח האנשים
בתוך מרי
הלא אמרת
לחמך ברעש תאכל
הנבא אל נביאי
הגפן מכל ׳עץ
הודע את ירושלם
חוד חידה ׳

חרב חרב חרב
למען למוג לב
לא בטחרה היא
התשפט את
לקח את בני
אל בני עמון
חתם תכנית
שים פניך אל צדון
שים פניך אל פרעת
הילילו הה ליום
זרוע פרעה
ואל המונו
נהה על המון
רועי ישראל
על הר שעיר
תחתונה׳
יבשו עצמותינו

ובן אדם ד׳ וסים׳ נמסר בסדר בלק

אדמה ״א וסימני׳ נמסר ביואל סימן ב׳ ודברי הימים ב׳ סימן כ״ו׳

והאדמה ג׳ וסימני׳ נמס׳ בסדר עקב

אדמתי ג׳ וסי׳ נמסר באיוב סוף סימן לא׳

אל האדמה ו׳ וסימניהון
בזעת אפך תאכל לחם
והשבתיך אל האדמה
כי אביאנו אל האדמה אשר
ואתה תשמע השמים דמלכים
וחבירו דדברי הימים
ואשלח אלכם את כל עבדי

על אדמת ה׳ וסימניהון בן אד׳ מה המשל
מה לכם אתם משלים
בן אדם ישבי
בן אדם הנבא על גוג
והיח ביום בא גוג

אל אדמת ח׳ וסי מניהון נמס׳ ביחזקאל סים׳ ל״ב

על אדמתם ד׳ וסים׳ נמסר ביחזקאל סי׳ ל״ו׳

זה השער לה׳

אדני וודיא קל״ר ז׳ מנהון לאדני וסי׳ נמסר בישעיה ויש סי׳ כ״ח וג׳ מנהון ואדני ושאר דין סימניהון

מצאתי ויאמר אדני אם נא
לוט ויאמר לוט אלהם אל
חואלתי ויען אברהם ויאמר
הואלתי ויאמר הנה נא הואלתי
ואבימלך לא קרב אליה ויאמר
שלח נא ויאמר בי אדני
איש דברים ויאמר משה אל ה׳
וישב משה אל ״ ויאמר אדני
למה הרעתה תניכ׳ דפסוק
מקוש תביאמו ותטעמו תניכ׳ דפסו׳
ילך ויאמר אם נא מצאתי חן ב׳ בפסו׳

מערכת אות האלף

כתן תכן לבל ורחל נבכתם והיו העלתם הגנה נברתם נפעי מרפתם תם כלם נפתחים על פי המסורת בס"ם וכ"ע:

עוד יבח מכלל סוף פעולה ויקר תלהים לל בלעם עפ"י המסורת לף הר' ממוחל הנקדן חומר כי כן משפטו יען כי ה"ור בכון כפעל ורגשות הקוף יוכיח והיה רחוי ויקריה ונקמצה הקוף בעבור חפרון ההי כחפר עמו במלת ועשת תת התבוחה והרכת תת מבתוחיה כחפר חבפר' פתקומו וחין לרקדק על זה ומלוק ועל

ינדל ועתה ינדל נא כח אדני
מה אמר כי אדני מה אמר אחרי
כמה ויאמר אליו כי אדני במה
ויעתר מנוח אל יי' תנינא דפסוק
ויקץ שלמה והנה חלום
וייטב הדבר בעיני אדני כי
ויתן ויקבץ מלך ישראל את
השמיע ואדני השמיע אל מהנה
חרפת ביד מלאכיך חרפת דמלכים
ושפח ארני קדקד בנות ציון
יסיר ביום ההוא יסיר אדני
רחץ אם רחץ אדני את צואת
ואראה בשנת מות המלך עזיהו
את קול ואשמע את קול אדני
עד מתי ואמר עד מתי יי'
יתן לכן יתן אדני הוא לכם
יגלח ביום ההוא יגלח אדני
מעלח ולכן הנה אדני מעלח
דבר שלח אדני ביעקב
ישמח על כן על בחוריו
יבצע והיה כי יבצע אדני
יוסיף והיה ביום ההוא יוסיף
המצפה כי כה אמר אדני אלי לך
מצפה ויקרא אריה על מצפה
בעוד כי כה אמר אדני אי בעוד
נגש ויאמר אדני יען כי נגש
לחם צר ונתן לכם אדני לחם
חרפת ביד עבדיך חרפת
עשקה כסום עגור כן אצפצף
עליהם אדני עליהם יחיו
שכחני ותאמ' ציון עזבני יי' תנינ'
דפסוק
ואמרו בני עמך לא יתכן דרך
ואמרתם לא יתכן דרך
ואמרו בית ישראל לא יתכן דרך
ואמרתם לא יתכן דרך
החדה כן אדם הנבא ואמרת
דחבת לכן כה אמר אדני בכל
אנך כה הראני והנה אדני נצב
אנך ויאמר יי' אלי מה אתה
דואה תנינא דפסוק
המזבח ראיתי את אדני נצב
מהיכל שמעו עמים כלם תנינ' דפסוק
יורישנה הנה אדני יי' יורישנה
מחללים ואתם מחללים אותו
ילעג יושב בשמים ישחק
אמרתי ליי' אדני אתה
אתחנן אליך יי' אקרא תנינ' דפסוק
העירה והקיצה למשפטו
כמה אדני כמה תראה
ראיתי יי' אל תחרש תנינא דפסוק
ישחק אדני ישחק לו כי ראה
נגדך אדני נגדך כל תאותי
הוחלתי כי לך יי' הוחלתי תני' דפסו'
חושה לעזרתי אדני תשועתי
תוחלתי ועתה מה קויתי אדני
יחשב ואני עני ואביון אדני יחשב
תישן עורה למה תישן אדני
טפתי ארני שפתי תפתח
בסמכי הנה אלהים עזר לי אדני
כלע אדני פלג לשונם
בעמים אודך בעמים אדני קדמא
תהרגם אל תהרגם פן ישכחו

ולך אדני חסד כי אתה
ישמע אוך אם ראיתי בלבי
המבשרות אדני יתן אומר
רבותים רכב אלהים רבותים
יעמס ברוך יי' יום יום
מבשן אמר אדני מבשן
במקהלות ברכו אלהים אדני
ממלכות הארץ שירו לאלהים
בחלום מהקיץ אדני
צרתי ביום צרתי אדני דרשתי
יזנח הלעולמים יזנח אדני
כישן וייקץ כישן אדני
הרפוך והשב לשכנינו שבעתים
חנני אדני כי אליך אקרא
שמח נפש עבדך כי אליך
וסלח כי אתה אדני יי' טוב
אין כמוך באלהים אדני ואין
כל גוים אשר עשית יבאו
אודך אדני אלהי בכל לבבי
ואתה אדני אל רחום וחנון
חסדיך איה חסדיך הראשונים
חרפת זכר אדני חרפת עבדיך
מעון תפלה למשה איש האלהים
נועם אדני אלהינו עלינו
מחץ אדני על ימינך מחץ
עונות אם עונות תשמור יה
קשובות אדני שמעה בקולו
ויתן אדני בידו את יהויקים
ואתנה את פני אל אדני
ואתפללה אל יי' אלהי ואתודה
הצדקה לך אדני הצדקה ולנו
צדקתיך אדני בכל צדקתיך
למען ועתה שמע אלהינו אל
שמעה אדני שמעה
הקשיבה אדני הקשיב ב' בפסו' קדם'
ובתרא שמעה והקשיבה
הוצאת ועתה אדני אלהינו אשר
נשקד עול פשעי בידו
סלה כל אבירי אדני בקרבי ב' בפסוק
יעיב איכה יעיב באפו אדני
בלע אדני ולא חמל
היה אדוני כאויב בלע
זנח ארני מזבחו נאר קדם' דפסו'
צעק לבם אל אדני
רני קומי רני בלילה לראש
בטקדש ראה יי' והביטה תניב' דפסוק
יזנח כי לא יזנח לעולם אדני
לעות אדם בריבו אדני
ותהי מי זה אמר ותהי אדני
רבה אדני ריבי נפשי
אנא אדני תהי נא תניב' דפסוק
בעצת ועתה נכרת ברית לאלהינו
זכורו וארא ואקום ואמר אל
לאדם ויאמר לאדם הן יראת
וכל אדני יהוה דכותי' ד' מנחן בתורה
וד' בתהלי' ושארה בנביאי' והם דבקה
וסימן רכב אלהים רבותים

חמר המגיה המעתיק חז"ל שמוחל
בנקחי בחר נקחת הוה כתיב חדבי
ממעה וגו' ב' בפסוק קדמת ובתרת
ובחרנת הוה כתיב ג' בפסוק חמנם
לפוס נקחת דמני כל הג' לת קמה

מידי דמניחת מבוזקלד ולנקח דלת
מני כי חם ב' קמה טובת דחסר סר
ובמניחת דפסוקיה כולהו מכוונו דלת
מני חר טפי ממה דמני חבריה ולת
מייתי מה דלת מייתי חבריה ומיהו
לת ידעינת לחכוויזי חם חד מנהון
ב' בפסוק הו חסר מידי עכ"ל:

בי אדני ה' דסמי' וסימני' נמסר בסדר
שמות ושפטים סימן ג'

ארני יהוה ח'כתו'כן ד'מנהן בתורה וסימניהון נמסר בסדר לך לך ובתלי' סימן ס"ט וכל נביאים דכו'אדני יי' כתיבין כמה יי' אלהים וסי' נמס' במלכים ב' סימן ט"ו וחלופיהון יי' אדני ה' וסימני' נמס' בתלים סימן קכ"א'

יי' אלהיך ו' וסי' נמסר בירמיה סימן ב'

כיי' ד' וסימניהון נמסר בסדר ואר"א ובתלים סימן ק"ג'

ומיי' ד' וסימניהון נמסר במשלי ריש סימן י"ו וסוף סימן ל"ט'

ויי' ח' בטע' נרשיים וסימניה' יי' אמר אל אברם
ויי' האמידך היום
ויי' נתן את הן העם
ויי' הוא ההולך לפניך
ויי' אמר אל אחיהו
ויי' חפץ דכאו החלי
ויי' מציון ישאג
ויי' ברך את ארני
ויי' ז' בטעם בריש פסוק וסימניהון נמסר פרשת וירא ובמלכים א' סימן ה' וסוף איוב'

ליי' אלהינו ט' וסימ' נמסר בסדר שמות'

אדוני ז' מל' בליש' וסימניהון בריש מלאכי'

יי' שמו ו' וסימ' יי' איש מלחמה
יצר אותה להכינה
הקורא למי הים
עשה כימה וכסיל וחברו
הבונה בשמים מעלותיו

ויי' ה' ראשי פסוקים בספר בראשית וסימניהון
ויי' אמר אל אברהם
ויי' המשיר על סדום
ויי' אמר המכסה
ויי' פקד את שרה
ויי' ברך את ארני

מיי' ג' וסימניהון מי' יצא הדבר
ואביו ואמו לא ידעו
כי מיי' היתה לו

יי' האלהים ו' וסימניה' נמסר ביהושע סי' כ"ב'

יי' אלהי השמים ו' וסימני' נמסר בסדר ויחי שרה'

יי' אלהי אבותם ד' וסימני' נמסר בשפטים סימן ב'

לאדניהם ז' מפקין א' בליש' וסימ' נמסר בסדר וישב בתלים סימן קל"ז'

האדון יי' צבאות ה' וסימני' נמסר בישעיה ריש סימן ב'

אדני ד' בקריבה וסימני' במקץ ובלכים א' סימן י'

יי' א זוגין מיחדין חד לא נסיב ו' וחד נסיב ו' ובתריהון יי' וסי'
ענן יי' כי ענן יי' על
ועכן יי' עליהם יומם בנסעם
שמי יי' לכן הגני מודיעם
ושמי יי' וארא אל אברהם
ברא יי' עד מתי תתחמקין
וברא יי' על כל מכון הר ציון
הפיצך יי' ושב יי' את שבותך
והפיצך יי' בכל העמים
לא יי' אם כמות כל האדם
ולא יי' לולי כעס אויב
יש יי' ויקץ יעקב
ויש יי' ויאמר אליו נדעון
מלך יי' וחפרה הלבנה
ומלך יי' ושמחתי את הצולעה
הקים יי' וכי הקים יי' להם
והקים יי' לו מלך על ישראל
זרוע יי' עורי עורי לבשי
וזרוע יי' מי האמין לשמועתינו
נודע יי' משפט עשח
ונודע יי' למצרים וידעו
הושיע יי' עתה ידעתי כי
והושיע יי' את אהלי יהודה
מ'מלין יחידאין נסבין ו' ואינון קריבין לאדכרה וכל חד וחד לית להון זוגא וסימני' נמסר בריש שופטים'

חד מן א' וזוגין מן ב'

נסבין ו' בריש תיבות ובתריהון יי' וסי' אדברה וסימניהון

והפלה יי' בין מקנה ישראל
ועל יי' ראשיה בשחר ישפטו
ועשה יי' להם כאשר עשה לסיחון
זמן יי' כה אמר יי' ארור הגבר
ואני יי' אחיה להם לאלהים ועבדי דוד
ונתנה יי' אלחיך בידך והכית
ונתנך יי' והיה אם שמע תשמע
ויתן יי' גם את ישראל עמך
ויראת יי' ונחה עליו רוח יי'
וברכך יי' לא יקשה בעיניך
והותירך יי' לטובה בפרי

והפלה

ויעם מנפתחי'לף כי הס ריחויס להיו'ויעלה ויעמה מפני כי בחסרון ההי ריחוי'להיות לולי חות הגרון בפתח קטן כמו ויבן ויקץ ודי לחותיו'הגרון חס תמנם להעלותם מדרגה לחת מפתח קטן לפתח גדול ופן במה חכף לדברי בעל חיוב כי דיבו חכפה ולדברי חבן גנח הוה פתח כי חמר מהוח מבעלי הכפל בסקל ירך יתק וכן ויקץ לחרבע רוחות העמים בקמץ מהוח כמו ותקבה עוד יבח מכלל סופי פעולה תנקחת'ומו'פסו' המהפכים בכל מקו'הפתח לקמץ כמו פקד חת מרים כחסר חמר וכחמה

עמר

מערכת אות האלף

מיד ריק לותם המנויים במסורת לתנחת׳ ומוף פמו׳ כפתחי׳ ויכלו מכלל לתנחת׳ ופ״פ ויחל׳ ויהי כי כפתחים לף בתנח ומ׳ פמו׳ ואמר רבי חברים חבין עזרח הטעם כי לולי התנח ופ״פ היתה הנגינה לעיל ומוף המלה בפתח קבוץ והתנחת׳ וס״פ גורסין להוריד הנגינ׳ מלרע ודי לח שיהו עוד למדרגה מבי׳ ולהפוך הפתח קטן לפתח גדול לף למדרגה מלעית חין בהם כח לעכובו ולהפוך עור הפתח לקמץ גדול כי מביאו כח התנח וס״פ לעכות מפני מדרגות דברי המלה ממעמט׳ כמו חדלו פרזון

וחפלח יי׳ את מכתך ואת
ועל יי׳ אולת ארם תסלף דרכו
ועשה יי׳ צבאות לכל העמים בהר
ומן יי׳ ויאמר ה׳ לכל קהל
ואני יי׳ וירעתם כי בקרב ישראל
ונתנח יי׳ ואתם תקומו מהאורב
ונתנך יי׳ לרחש ולא לזנב
ויתן יי׳ ויקבץ מלך ישרב דמלכי
ויראת יי׳ תחת כי שנאו דעת
וברכך יי׳ אשר אנכי מצוך היום
והותירך יי׳ אלהיך בכל מעשה ידיך

וירוח וי׳ ג׳ וסימ׳ נמסר בשפטים סימן ו
ובשם וי׳ ג׳ וסימני׳ נמסר בתלי׳ סימן קו׳
בהר וי׳ ג׳ וסימניהון נמסר בסדר וירא
מצות וי׳ ג׳ וסימ׳ בלשון תרגום לא

שבקתון שמואל בזהרא׳ ובירמס׳ נמסר ביהושע פי׳ כ״ב

ג׳פסוקי דישיהון וסופיהון אזכרה וסימניהון נמסר בסדר וילך

ועתה יי׳ אלהים ג׳ וסימ׳ נמסר בישעיה סימן מ״ח

ולכן כה אמר יי׳ אלהי ישר׳ ג׳ וסימניהון

הנני מביא
על הרעים
אל העיר

אמר וי׳ ג׳ ראשי פסוקים וסימני׳ נמסר בתלים סימן ס״ח

אתה וי׳ ג׳ ר״פ וסימני׳ נמסר בתלים סימן י״ב

דרשו וי׳ ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ״ה ותלים סימן ק״ה

באזני וי׳ ג׳ וסימניהון
ויהי העם כמתאוננים
כי בכיתם באזני יי׳
וישמע שמואל את כל דברי העם

עבדת וי׳ ג׳ וסימ׳ נמסר בסדר בהעלותך

וביהושע סימן כ״ב

מקדש וי׳ ג׳ וסימניהון נמסר בסדר חוקת׳

וידבר יי׳ אל משה במדבר

סיני ג׳ וסימניהון׳

וידבר	יי׳	אל משה דיש סיפרא
פקד		את בני לוי
ויעשו		בני ישראל את הפסח
כי פיו	יי׳	**דבר** ג׳ וסימניהון
		נמסר בישעיה

סימן מ׳ בראש

ויאמר יי׳ אל אהרן ג׳ וסימ׳ נמסר

בסדר שמות׳

בשם יי׳ אלהינו ג׳ וסימניהון

בירמיה סימן כ״ו ומיכה סי׳ ד׳		
והנה וי׳		ד׳ וסי׳ נמסר ריש סדר ויצא
כי פקד וי׳		ד׳ וסימ׳ נמסר ברוח סימן א׳
יברך וי׳		ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר נשא
ויר״א וי׳		ד׳ בתורה וסימניהון נמס׳ בסדר בראשית
חג יי׳		ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר בא
ברכו יי׳		ה׳ וסי׳ נמסר בשפטי׳ ריש סי׳ ה׳
זביחה לפני יי׳		ד׳ וסי׳

ושור	ואיל לשלמים	
וילכו	כל העם	
והמלך	וכל ישראל עמו דמלכים	
ויאמר לו יי׳		ד׳ וסימניהון לכן כל הרג קין
שלום	לך	
קח	את הפר	
ונתתי	את	
אמירה אלי יי׳		ד׳ וסימ׳ נמסר

ביחזקאל סימן מ״ד

בדבר יי׳		כמלכים ב׳ ד׳ בטעם וסימ׳
ריש סימן כ״ד		
וידבר יי׳		ד׳ בנבי׳ וסימניהון וידב׳ יי׳ ל״ו יהושע

ביד	עבדיו הנביאים	
וידבר	יי׳ אל נד	
וידבר	יי׳ אל מנשה	
וכל אורית׳ דכו׳		
אני יי׳ **מקדשכם**		ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר אמור ויחזקאל סי׳ כ׳
דרוש לי יי׳		ד׳ וסי׳

ויאכלו	בני ישרב השבי׳ מהגולח	
עתח	תנו לבבכ׳ ונפשיכ׳ דח	
וירא	ויתן יהושפט כ״ח	
בדבר יי׳		ה׳ וסימניהון נמסר בירמי׳ סימן ח׳
בי יי׳		ה׳ וסימ׳ נמסר בסד׳ שמות
עד יי׳		ה׳ וסימניהון נמסר בסד׳ ואתחנן וסוף ספר הושע

אני יי׳ **אלהיכם**		ה׳ ר״פ וסימ׳
לתת	לכם את ארץ כנען	
ואולך	אתכם קוממיות	
אני	יי׳ אלהיכם דציצית	
בחקתי	לכו דיחזקאל ודברת יח	
מצות יי׳ **אלהיכם**		ח׳ וסימ׳ נמסר בסדר ראה ודברי הימים א׳ סי׳ כ״ח
בעיני יי׳ **אלהיכ**		ד׳ וסימניהון

כי	ידעתי אחרי	
למען	תשכילו את	
שמר	ושמעת	
כי	תשמע בקול	
על פי יי׳ **בירמשה**		ו׳ וסימ׳ נמסר בסדר נשא׳
וישאל דוד בייי׳		ה׳ וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ ריש סימן כ״ג
ויאמר משה אל יי׳		ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת שמות
את דברי יי׳		ה׳ חס׳ כל וסימ׳ ויצא משה וידב׳

נשו והבה ושמעו

ובאת	אתה וקראת	
והשלחתי	רעב בארץ	
וישמע	את דברי דה״ח	
האדון יי׳ **צבאות**		ה׳ וסימני׳ אביר ישרב
מסיר	מירושלם	
במשמניו	רזון	
מסעף	פארח	
וסכרתי	את מצרים	
והיה יי׳		ו׳ וסימני׳ ושבתי כשלום אל בית
וכי תקים	יי׳ לחם שפטים	
לרין	והיה יי׳ לרין ושפט	
עמו	והיה יי׳ עמו ככל אשר	
מבטח	ברוך הגבר אשר יבטח	
למלך	והיה יי׳ למלך על כל	
ראת יי׳		ו׳ וסימניהון המכהו והעם לא שב
לעזרה	חוי היורדים מצרים	
לא יתנו	מעליהם לשוב אל	
נבערו	כי נבערו הרעים	
אני ירא	ויאמר אלהם עברי	
יבקשו	בימים החם ובעת	
ויאמר יי׳ **אליך**		ו׳ ר״פ וסי׳ נמסר במלכים א׳ ר׳ סימן ט׳ ובסי׳ י״ט
נאם יי׳ **אלהים**		ז׳ וסימניהון אם תבבסי

בנתר ירמיה ב׳

מקבץ	נדחי ישראל ישעיה נ״ו	
שמעו	והעידו עמום ג׳	
וקטר	מחמץ ד׳	
והילילו	שירות ח׳	
והבאתי	השמש ח׳	
והשלחתי	רעב ח׳	
וכל יחזקאל דכוותי׳ בט״ד נאם יי׳		
ותמצאם בערך נאם ע״ש		
ודבר יי׳		ז׳ וסימ׳ נמסר במלכי׳א׳ סימן י״ח
וידבר יי׳		ז׳ בטעם דרגא תביר וסימניהון
יאמר יי׳		ו׳ וסימניהון נמסר בסדר וארא ומלכי׳ב׳ סימן כ״א

למה	לי רב זבחיכם	
לכו	נא ונוכחה יאמר יי׳	
ואמר	כן יאמר	
ואני	אשביר ולא	
משוד	ענייים	
ויאמר	מיכיהו חי יי׳	
ויאמר יי׳ **אל משה ואל**		אהרן ו׳ וסי׳ נמסר בסדר וארא
ויאמר יי׳ **אל משה לאמר**		ו׳ ר״פ וסימ׳ נמסר בסדר מטות
מלפני יי׳		ח׳ וסי׳ נמסר ביונח ותלים סי׳ צ״ז
אני יי׳		אלהיהם ח׳ וסימני׳ נמסר בסד׳ תצוה׳
מעם יי׳		ט׳ וסי׳ נמסר בסדר שפטים
וידבר יי׳ **אל משה**		ט׳ חסרי׳ לאמר

וסימ׳ נמסר בסדר כי תשא

כי אני יי׳ **אלהיכם**		וסימניהון
ולקחתי	אתכם לי לעם	
שמעתי	את תלונת	
והתקדשתם	ודשרצים	
וחברו	דמולך	
ומשפט	אחד יהיה	
ולא	תונו איש	
לא	תעשו לכם	
לחם	לא אכלתם	
ואת	שבתתי קדשו	
שכן	בציון	
וידעתם כי אני יי׳		א׳ ס״ת בספר יחזקאל וסי׳ ונפלל חלל
ולא	תחום	
בחרב	נפלו	
וחערים	הנושבות	
והרסתי	את הקיר	
וברותי	מכם	
ונתתי	את רבח	
שממות	עולם	
והרבתי	עליכם אדם	
ונתתי	עליכם גידים	
וב׳ וידעתן כי אני יי׳ וסי׳		
וקרעתי	את מכפחותיכם	
לכן	שוא לא	
אני יי׳ **אלהיכם**		ז׳ ס״פ וסימן

כמעשה	ארץ מצרים	
את	משפטי תעשו	
ושמרתם	את משמרתי	
קדשים	תהיו	
איש	אמו ואביו	
אל	תפנו אל האלילים	
וכרמך	לא תעולל	
ובשנח	החמשית	
אל	תפנו אל האובות	
כאזרח	מכם	
ובקצרכם	את קציר	
למען	ידעו דרתיכם	
כי	לי בני ישראל עבדים	
וביום	שמחתכם ודציצת	
ביום	בחרי בישראל	
ושלאחריו		
שם יי׳ **צבאות**		ד׳ וסימנ׳ נמסר בשמואל

ביחזקאל חדלו כי נהפך החטף לגרי ומיו עוד הדגש בלמ״ד וכן לעומס בפתח מבקר לערב יכתו לי ידמו ויחלו בעזבוך נתנו כי הוח כמו כתנו ומיני כעירי כתב ולח כדברי האומר חמר דגשות ת״ו תמורת למ״ד כמו כלתעו לך מפלמה דברי׳ לח מפחנו וכן תלת וידר כמו ויחמר וילך גם מס דבר חינו בכלל כוף פעולה כמו דבר בקר בעד חדש מקדם מלפך חלח הל׳ חיכם דיהוטיס ודבוקים ולין לוח חה״ע בחמלעיתם והנגינה מוקדמת כי לח הם נפתחים כלמר חבחר ומכתי בתסורת ונה׳ עלה

מערכת אות האלף

זית טרף וחמד רמץ מצוד רעי׳ מעיב יגע והוץ סבט ית ישראל יוכחים מכלל סוף פעולה וחס הלכה נקבל כי במלת טרף טרף כפלתי חס היה פועל היה לומר טרפה וחבץ עזרח חומר מהוח תוחר והנה פירושו הנה עלה זית היה לטרף בפיה והוח עם דבר כמו בקר דבר ו״ת כי טרף כמו טרכי פתחה והטעם כפול כמו חדמת עפר :

בשמיאל א׳ סימן י״ז

את כל מצות יי׳ ג׳ וסימניהון נמסר

ס״ף פרשת שלח לך

כה אמר יי׳ ד׳ בטעם בספר ישעיה וסימן שם

בריש סימן נ״ג

בבית יי׳ ט״ל וסימ׳ נמסר בתלים סימן ק״ל

חמר המעתיק קמה לי מכבל כפרי המסרה מביח בכלל חלו המיתכים על בבית יי׳ ויעמד המלך על עמדו ויכרות ובפסוק ההוח לח נתכח בית יי׳ ולח בבית יי׳ ועוד מביחי ויעל המלך בית יי׳ ד״ה ובכל הספריס המדוייקים תרויהון בית יי׳ דבפסוק ההוח הס בית יי׳ ולח בבית יי׳ כי חס בתמיט דמלכים תניכח דפסוק וחס בתמיט חלו חיכח כי חס ס״ח בבית יי׳ ולח על כל כפרי המסרה מונים טל וכן כר׳ מלח נתכבדו כולם וחס נחמר מחח מבית יי׳ פיס בפסוק ויעל המלך בי׳ יי׳ ד״ה הוח בבי׳ יי׳ חומי יודע להוכיח חיזה הוח חס הוח תניכח דפסוק כתו דמלכים חו לח ופסוק ויעמד המלך על עמדו יעמד נס כן בקמיח למה הביחוהו כל כפרי המסרה לח לתכם עכל

עלה יי׳ לא׳ וסימ׳ נמסר בתלי׳ סימן ב׳ ודה״ב סימן ג״

לכן כה אמר יי׳ כא״ מיחדים וסימניהון

חמטח	אשר עלית שם
אל	מלך אשור לא יבא
וחברו	
אל	אנשי ענתות
ואל	העם הזה תאמר
לא	שלחתים
אם	תשוב ואשיבך
שאלו	נא בנוים
אל	יחויקם מלך
יען	אמרתם
חנני	משלחך מעל
אל	שמעיה הנלחמי
אלחי	כל בשר וחמנני
לקרוא	דרוי
על	יהויקים
הנני	רב את ריבך
אל	בית יעקב
אשתך	בעיר תזנח
הנני	השב
שבתי	לירושלם קדמא

ארון וארון ברית יי׳ כ״ז וסי׳

ויסעו מהר יי׳	
ויעפילו	לעלות אל
לקוח	את ספר התורח
ויצו	משה
ויכתב	משה את
ויצוו	את העם
וכל	ישראל עברים
נכרתו	מימי הירדן
ויהי	באמר יהושע
נתקו	כפות רגלי

עתה ארבר על הרגש

וכל	ישראל וזקניו
נקחה	אלינו בשילה
וישלח	העם ושלאחריו
כי	תרבו ופריתם
ויעזב	שם
ויהי	דוד בא
ויהי	בעיר האלהים
נשקפה	בער החלון
מעלים	את ארון יי׳
תחת	יריעות
להביא	את ארון
בית	מנוחה לארון
וסככים	על ארון
אז	יקהל שלמח
ויביאו	הכהנים

וכל מלכים דכות׳ בבא ארון ברית האלהים

ארון יי׳ כ״ג וסימניהון והיה כנוח כפות

ויאמר	להם יהושע עברו
ויהי	כאשר תם כל
יובלים	ושלאחריו
וייסב	ארון יי׳ את העיר
וישכם	יהושע בבקר
ושלאחריו	ושבעת הכהנים ב׳ כו
ויקרע	יהושע שמלתיו
וידעו	כי ארון יי׳
וישכימו	אשדודים ב׳ בפסוק
ויירא	דוד את יי׳ ביום
ולא	אבא דוד להסיר
ויהי	כי עצרו נשאי
ודוד	וכל בית ישראל
והיח	ארון יי׳ בא
כי	נשאת ארון יי׳
ויעלו	את ארון דמלכים
כי	לא לשאת תניכ׳ דפסו׳
ויקהל	דוד
ויתן	לפני

ומן ויהי ארון יי׳ בשורה פלשתים עד מיום שבת הארון דכו׳ בבא וסימ׳

אמר יי׳ כ׳ סוף פסו׳ בנביאי וסי׳ נמסר בעמום סי׳ א׳

כה אמר יי׳ אלהי ישראל

כ״ח יחידאין וסימניהון

ואחר	באו משה ואהרן
שימו	איש חרבו על
בעבר	הנהר ישבו אבותיכם
וישלח	יי׳ איש נביא
אנכי	העלתי אתכם
ויאמר	אל בני ישראל
ויאמר	נתן אל דוד
ויאמר	לירבעם קח לך
אשר	התפללת אלי דמלכים
וחברו	דשעיה
כד	הקמח לא תכלה
ויקם	ויבא הביתה ויצק
הנני	מסב את כלי המלחמח
השלח	אתכם גלי לדרשני דירמי׳
ותאמר	אליהם כה דמלכים
ותאמר	להם כה דה״ח
הלוך	ואמרת אל צדקיהו מלך יהודה ואמרת
אנכי	כרתי ברית את אבתיכם
אשר	שלחתם אתי אליו להפיל
כח	אמ׳ יי׳ צבאות יש עליך ברוך
ואל	מלך יהודה השולח אתכ׳ דמלכים

וחברו דדה

ארור	האיש
כל	נכל ימלא יין
בתאנים	הטובות
כתב	לך את שם
קום	קדש את העם

יי׳ אלהי צבאות ב׳ וסימ׳ נמסר

בעמום סימן ח׳

חמר המעתיק חזיכח פלוגתח ביכי נוסחי ספרי המסרה בחד כתוב יי׳ חלהי צבחות ב׳ ובחד כתוב ב׳ חמכ׳ לענייות דעתיק כרחה למימר דחיכון ב׳ וכתחא דכתיב ב׳ טעות מדקח חזיכח דבמסר׳ דרוסת׳ חחריתי כתיב הצבחות ד׳ וכד כחיכח למיכח חמכחכח דחיכון ה׳ ובכללהו ספרי הוה כמסר על כל חד מכיהו הצבחות ד׳ חיכון ה׳ ולח כרחה למימר דטעות כי חיככה כפל הטעות בכל הספריס לכתוב ד׳ וחיכון ה׳ חס כן חד מכיהו חיכו הצבחות חף ע״ג דבכללהו ספרי כתיב כל הכי ה׳ הצבחות ולדעת המקרה ליח׳ ונרחה לן דהחי פסו׳ דבעמום כי הנני מקים עליכם בית יסרחל כתס יי׳ וגו׳ חיכו יי׳ חלהי הצבחו׳ חלח יי׳ חלהי צבחות וזה דבהחי פסו׳ ההפרש סבין נכחי המסרה חד מכי ליח נבי הכך וחד לח מכי ליח והוה ליפב׳ דמסר׳ דמכי יי׳ חלהי צבחות ב׳ הוה בטעו׳ וחסר ולח ידעכח להוכחח מיכיה ולח מידי ולח הוה לן זולתו כי חס ההוח דמכי ב׳ ולפוס כן קמיכח כולי החי והסתקח חתי מפיר לעד׳

עכל׳

כה אמר יי׳ צבאות יי׳ מיחדין וסי׳ נמסר

בירמיה סימן כ״ח

נאם יי׳ צבאות כ״ז וסימן

ונבחר	מות מחיים
מחל	להרע
אשבור	עלו מעל
לכן	יפלו בנופלים
וקמתי	עליהם
ושאשאתיה	במשאטי
ונשבת	מבצר מאפרים
תמוש	היתד התקועח
והבערתי	בעשן רכבח
וגליתי	שוליך
לכן	חי אני
יען	מה נאם יי׳
ועתח	חזק זרבבל
לי	הכסף ולי הזהב
והמקום	הזה תניב׳ דפסוק
אקחך	זרבבל ב׳ בפסוק
שוכו	אלי קדמא דפסוק
שבתי	לירושלם
הנני	מפתח פתוחח
תקראו	איש לרעהו
והוצאתיה	נאם יי׳
כי	יפלא בעיני
לא	כימים הראשונים
אכרית	את שמות
על	רועי
כי	כה אמר יי׳ צבאות

יי׳ אלהיהם ד׳ וסיבניהון נמסר בפרשת כא

כי כה אמר יי׳ אלהים ל״ג וסי׳

אף	כי ארבעת שפטי
ועשיתי	אותך כאשר
הנני	נתנך למנוך
העלח	עליהם קהל
יען	מהאך יי׳
הנני	מביא אל צור
בתתי	אותך
מקץ	ארבעים שנח
חרב	מלך בבל
ודרשתי	את צאני
מצרים	ירד עמי
העיר	היוצאת אלף
בשובה	ונחת תושעון

ויאמר יי׳ ל״ב בטעם קדמא אזלא בספר

במדבר סיני וסי׳ נמסר בסדר במדבר

אמר יי׳ להם ד׳ וסי׳ נמסר בתלים סי׳ קן

ה׳ זוגין מתחלפין קדמא׳

אלהי תניין יי׳ וסימן נמסר בסדר שמו׳

דבר יי׳ ביד משה ד׳ וסימ׳ נמסר

סוף פרשת וארא

ויאמר לה מלאך יי׳ ג׳ דסמי׳ וסימ׳ נמסר בסדר לך לך

יי׳ אדניכו ג׳ דסמי׳ וסימ׳ נמסר ריש תלים סי׳ ח׳

אני יי׳ כ׳ סופי פסוקי בספ׳ ויקרא וסימ׳ נמסר בפרשת אחרי מות

אנכי יי׳ ל״ב וסימניהון נמסר בסדר וישמע יתרו

וידבר יי׳ אל משה ואל אהרן ל״ב וסימניהון נמסר בסדר חקת התורח

בי אדני ז׳ וסימניהון נמסר בסדר ויגש

אדני ד׳ וסימניהון נמסר בסדר מקץ

לאדניהם ב׳ וסימניהון נמסר בסדר וישב

אדניה ח׳ וסימניהון נמסר בריש מלכים

אורח ג׳ כתו׳ כן וסימניהון נמסר בסדר וירא

אה

אהב ט׳ וסימניהון נמסר בשמואל ריש סימן א׳

אהב ד׳ פתחין וסימניהון נמסר בסדר וישב

ויאהבה

המבטל קמץ כמו דבר ידבר יסבר ורוגמתם ובחותיות מיוסד מב״ר כפ״ת חס יבלו חחד מחותיו׳ בכ״ל ברחץ התיבה וחות חחריה חיכה מחותיות חלע חס התיבה מבוררת חן חות בכ״ל בפתח וחות המניה נדגשת כמו בעמים במים להמים המים

מערכת אות האלף

הימ והדגם בח לחפרון ה"ח ברוחם כל תיבה מבוררת וכן כתיב יי בהמתי חמדך ותגיד על רעותיה חבל בין מיס למיס טוח לנפש וכן לבטח לנפש קור וחוס קיץ וחורף כלם במקו אבח לנפש למיס ולימס מבוררי על כן לח נדבשו ונקימו וכן כל בזה כזה כזחת בזחת לזחת לח נדבשו ונקימו והטעם כי מלת זה וזחת לעולם מבוררת

ויאהבה ב׳ וסימן נמסר בסדר חיי שרח

אהבו ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר ויגש

ואהבי ד׳ וסים׳ נמסר בהושע ריש סימן ג׳

אהבוך ג׳ וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ פ׳ יח

אהוא ג׳ וסימניהון נמסר בעזרא סימן ח׳

באהל ו׳ וסימני׳ בלשון ארמי שרח עלת בענגא דנשיא בקים׳ דארונא וביאור נמסר בסדר חקת ושפטים סי׳ ה׳ ולה ב׳ סימן ה׳

באהל ח׳ חשפין וסימניהון בסדר חקת

האהלה ח׳ וסי׳ נמסר בשפטים סי׳ ד׳

אהלה ה׳ כתי׳ ה׳ וסימניהון נמסר בסדר בח

לאהל ג׳ וסימ׳ נמסר בסדר תרומה

לאהל ה׳ מיחדין וסימ׳ נמסר בסדר תרומה

באהלים ד׳ וסימ׳ נמסר בספר שפטים סימן ח׳ והושע סימן י׳

לאהל מועד ה׳ וסימני׳ נמסר בסדר אחרי מות

ואת אהל מועד ה׳ וסימן בפרשת אחרי מות

לפני אהל מועד ז׳ וסימני׳ בפ׳ תצוה

מאהל ד׳ וסימניהון נמסר בריש סדר ויקרא

אהרן הכהן ג׳ בלישני׳ וסימניהון

ונתנו בני אהרן הכהן
ויצא חגורל
ולבני אהרן הכהן

אהרן ומשה ד׳ וסימניהון נמס׳ בסדר וארא

ואהרן ובניו ג׳ וסימני׳

ורחצו ממנו משה
והחנים לפני המשכן
ואהרן ובניו מקטירים

על אהרן ה׳ וסימניהון נמסר בסדר תצוה

אבת ז׳ חס׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר בסדר אלה מסעי

אותה ג׳ וסימ׳ בכורה אותה נפשי

ונפשו אותה ויעש
נפש רשע אותה רע

תאוה ג׳ וסימ׳ ונתת הכסף בכל

כי תאוה נפשך לאכול
זמלכת בכל אשר

אולים ח׳ חס׳ יור קרס׳ וסימ׳ נמסר סוף זכריה סימן יא ותלים קי

און ג׳ מל וסימניהון נמסר בפרשת בקץ

אנו ג׳ חסרי וסימני בפרש׳ תצא ונחמיה סימן ז׳

אונים ג׳ מל וסימ׳ לחם אונים לחם

ולאין אונים עצמה
מרוב אונים ואמיץ

לאולם ה׳ רפ וסימן נמסר בסדר וארא

אלם ג׳חס׳וסי׳נמס׳במלכים א׳סימן ז׳ וכל צורת הבית דכו׳ חסרים במ״ח מלאים וסימן

אל כתפות האולם
ועשויה אליהן
את הנשיא נשיא
ובא הנשיא דרך אולם
ובבא הנשיא דרך אולם

אומר ג׳ קמצין וסימ׳ ויהיו בני אליפז

אלוף בני
וחברו דד״ח

אופירה ג׳ וסימ׳ נמסר במלכים א׳ סוף סימן כ״ב ול״ח ב׳ סוף סימן ח׳

לאור ז׳ וסימ׳ נמסר בבראשית ובסוף מיכה ושם התרגו׳

אורו ג׳ מלעיל וסמ׳

אורו מרוז ב׳ בפסו׳
אורו עיני כי טעמתי

ואור ג׳ קמצין וסימניהון

הולך ואור
צר ואור חשך בעריפיח
כח אמר יי׳

אור הבקר ו׳ וסימניהון לעזתי׳ לאמר

נדדה אחרי פלשתים
כי אם נותר לנבל
ולא הגידה לו דבר גדול
לא נעדר להם
ואנחנו מחשים וחכינו

אוריהו ג׳ וסימניהון

וגם איש היה מתנבא׳
וישמע אוריהו׳
ויוציאו את אוריהו׳

האת ג׳ חסרים׳ וסימניהון

והיה אם לא יאמינו ב׳בפסוק׳
ושמתי פרת בין עמי׳

האותות ג׳ מל ומל וסימניהו׳ נמסר בסדר שמות ובסדר תבא׳

אחתיו ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קח

אן

ואו ד׳ וסימניהון נמסר בסדר בא אל פרעה ובריש יהושע ובירמיה ריש סימן לב״

אוב ג׳ מל בתורה וסי׳ נמסר בסדר בא אל פרעה

אובות ז׳ וסימ׳ נמס׳ בתלי׳ סימן קטז

אוני ח׳ וסימניהון נמסר באיוב ריש סי׳ יג

אונם ח׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן לו

באזני ח׳ קמצין וסימניהון

אם לא כאשר
ומה קול הצאן באזני
ונגלח באזני יי׳
ושאננך עלח
וחברו דישעיה
אם לא בתים רבים
לאופנים להם קורא
אך אמרת באזני

באזנינו ז׳ וסימני׳

בכל אשר שמענו דשמואל
וחבירו דדברי חימים
כי באזנינו צוה המלך
שב נא וקראנה באזנינו
אבדון ומות אמרו
אלהים באזנינו שמענו

באזניכם ד׳ וסימני׳ נמסר בפרש׳ כי תשא ובמלכים ב׳ ריש סימן כג

באזניהם ח׳ וסי׳ נמסר בסדר כי תשא ובמלכים ב׳ ריש סי׳ כג

אוזן ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קיו

אזנכם ה׳ וסימניהון

כי שמענה נשים דבר יי׳
ושלח יי׳ אליכם את כל עבדיו
ואשלח אליכם דאריך
משכיל לאסף האזינה

ובאזני ד׳ וסימניהון

אך שמע נא
וישלח המלך אחז
ועתה לעיני כל ישראל

ארתחשתא כתב

אזנך ט׳ חסרי׳ וסימ׳ נמסר במשלי ריש סי׳ ב׳

אזניך ב׳ מל בכתובי׳ וכל נבי׳ וכו׳ וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ סימן כ׳ ותלים סימן קלא

באזני לז״ וסימניהון

ויען עפרון החתי את אברהם
וידבר אל עפרון
וישמע אברהם אל עפרון
ויגש אליו יהודה
דברו נא באזני פרעה לאמר
ולמען תספר באזני בנך
דבר נא באזני העם
ושים באזני יהושע
ויקח כפר הבורית
פרקו נזמי הזהב

כמתאוננים רע באזני יי׳
כי בכיתם באזני יי׳
וידבר משה באזני כל קהל יש׳
השירה הזאת באזני העם
וידבר באזני זקני העיר ויהושע
קרא נא באזני העם דשפטים
דבר נא באזני כל בעלי שכם
ודבתריה וידברו אחי
וישמע שמואל
ויבאו המלכים גבעת שאול
וידברו עבדי שאול באזני דוד
וידבר גם אבנר באזני בנימן ב׳ בו
באזני העם אשר על החומה דמלכים וחברו דישעיה
נקרא בספר משה באזני העם דעזרא
באזני כסיל אל תדבר
מחזיק באזני כלב
וקראת באזני ירושלם
ויקרא צפניה הכהן את
וקראת במגלה אשר כתבת ב׳ בו
ויקרא ברוך בספר
ויגד להם מכיהו
וישלחו כל השרים
ויבאו אל המלך חצרה
וישלח המלך את יהודי

ואזני ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סי׳ לה״

האזנה ב׳ וסימניהון בפרשת בראשית

האזינו ח׳ וסימניהון נמסר בישעיה סי׳ כח באיוב ריש סימ׳ לד״

האזינו ג׳ וסימניהון

וישלח בהם נביאים
ותמשך עליהם שנים
ומעולם לא שמעו

האזינה יו׳ וסימ׳ נמסר בתלים ריש סימן עח ואיוב ריש סימן לג״

באזרח ג׳ קמצי׳ וסימ׳

כאזרח מכם יהיה לכם
והיו לכם כאזרח בבני יש׳ דיחזקאל
ומתערח כאזרח רענן
וא׳ פתח וסימן
והיה כאזרח הארץ

את

אחיהו ד׳ וסימ׳ נמסר בירמיה סי׳ לה״

אחיהם ד׳ וסימן נמסר בשפטים סי׳ ט׳

ואת אחיכם ב׳ וסימני׳ נמסר בויגש

ואת אחיו ה׳ וסימניהון נמסר בויגש ובירמיה סימן לה״ ושפטים סי׳ ט׳

אחות

בלח חותות בכלה וזחת לעולם פתוחים ומדגושים כי ה״ח לעולם מדגשת אחריה וכן כל מקבל חזק בין עבר בין עתיד והווה וכוי ומם הסועל בכל הנזכר׳ פתחין כי סס דגושים לף חם ע״ן הסועל חוץ חו ה״ח פחין סובלות דגש מבטלות הקמץ כלומ ים בהם דגש כמו ירחף יכחש יתהר יכהל סמס על מקבל ידבר יסבר חבל ע״ן הסועל תיחותיות חלש חשם סהם על מקבל כבד חיכס מבטלו קמץ כמו יזעק יבער הגלל בך יברך ויברם ויסרית וכן כלס ומלת ותכחם סרה יוכחה מן הכלל כי נקמצת

מערכת אות האלף

נקמצ׳ וכרחה הטע׳ כי כל מקל כבד שירוע רגיל חרס לעמות חותו הדבר וזה חינו מקל כבד בעוד כי מרה תמיד היתה ולא היתה רגילה לכחם מבני ירחה כחפר חות׳ פעם לכך נקוד קמץ וכן הריץ בפעו׳ דברי׳: כל בכ לה לפני חיה והלא מבורר פתח כחילו יש בם דגש כמו החרב וכמו ההרג ההרס לבל לפני חרש נקמצ׳ כמו החהל הרכוש העולם כי חין בחל״ת דגש כלל וכן בעם דב׳ בלה בבלה הדי׳ נוהג כמו פחפת בהרת חחר׳ נפתחי׳ כחילו יש בהן דגש כי הס על מקל יבעת יבלח׳

אחות נ׳ קמצ׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ דיש סימן י״ג ובסוף שיר השירים׳

אחיותיהם ה׳ בלישנא וסי׳ נמסר ביהושע סימן ב׳ ויחזקאל סימן ו״ו וריש איוב׳

אחיהו ה׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סימן י״ד ודה״ב׳ סימן י׳׳

אחותינו ג׳ ב׳ מ״ל ואחד חסר וסימניהון

לתת את אחותנו לאיש׳
הכזונח יעשה׳
אחתנו את היי לאלפי׳
ואחד מה נעשה לאחותנו׳

אחותיך ב׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סי׳ ו״ו וצ״ע׳

אחותי ג׳ מ״ל וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ג׳

אחד כ״ה פתחין וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ו׳׳

אחד י׳ יחידאין נסבין אחד ול׳ לחון זוגא וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן ל״ז׳

באחד י״ב פתחין וסימני׳ נמסר בבראשית ויחזקאל סימן מ״ה׳

כאחד ז׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף סימן נ״ה וסימניהון בלשון ארמי דובא וכל קהלנא וחברנא אדכן קטן בצפרא בחצצרתהון׳

לאחד ולאחד ז׳ פתחין וסי׳ נמסר במלכי׳ ב׳ דיש סימן ט׳׳

האחד ארבע׳ וסימניהון נמסר במצורע׳

ואת האחד ד׳ וסימניהון נמסר בסדר מצורע׳

אחדים ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת נח׳

אחוז ואחוז ח׳ ד׳ חס׳ ואח׳ מ״ל וסימניהון נמסר בסדר משות׳

ואחוז ב׳ וסימניהון נמסר בסדר שמות׳

אחז ג׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סוף סימן א׳ ובאיוב סימן כ״ג׳

אחזיה ואחזיה ז׳ וסימניהון׳

ויכב יהוא וילך יזרעלה
ויהפך יהורם ידיו תנינא דפסוק
בית הגן ואחזיה מלך יהודה׳
ובשנת אחת עשרה שנה ליורם
יהושבע ותקח יהושבעת תנינא
דפסוק דד״ה׳
ויפל אחזיה כעד השבכה
את חבר ואחרי כן את חבר
יהושפט דד״ה׳

אחזיהו ואחזיהו ה׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן

ל״ד במסרה קטנה׳

אחטוב ג׳ כתיבין כן וסימניהון
אי כבוד בן פנחס
ויען דויג האדומי
וימלט בן אחד

אחרנית ז׳ וסימניהון במלכים ב׳ סימן כ׳׳

האחר ג׳ וסימניהון נמסר בדה״ב׳ סימן ג׳׳

מאחרי ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ דיש סימן ט״ו׳

אחריהם שלשה וסימניהון נמסר במלכים א׳ סימן ז׳ ויחזקאל סימן ח׳׳

אחריכן ב׳ מצעות פסו׳ וסי׳ נמס׳ בסדר בראשי׳

מאחריכן ג׳ וסימניהון

וישמע דוד מאחרי כן
ויעש לו אבשלום
ומגדות ליחזקיהו

תאחר ד׳ וסימני׳ נמסר בסדר משפטים וישעיה סוף סימן מ״ו

תאחר ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן מ׳׳

האחרונים ז׳ מ״ל וסימניהון

כי כדברי דוד׳
ויתר דברי שלמה
ויתר דברי רחבעם
ויתר דברי אסא
ויתר דברי אמציה
ויתר דברי אחז
גם האחרונים לא ישמחו

אחשורש ד׳ חס׳ וסימניהון כמגלה סימן ב׳

אחת ו׳ וקפים פתחין וסימני׳ נמסר בסדר בשלח ויהושע סימן ו׳׳

האחת ג׳ קמצים וסי׳ נמסר בפרשת תרומה׳

אי

אי ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת בראשית׳

ואיה ג׳ רפ וסימניהון נמסר בירמיה סוף סימן ל״ז ואיוב סימן י״ז׳

ואי זה ד׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן כ״ח׳

אין ואין ח׳ וסימני׳ בלשון ארמי בנתהון דמלכיא מתגלגלין ובהתין ומיתין וביאורם נמסר בסדר שמות ואיוב סימן י״ד׳

אויבו ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ כ״ד׳

אויבי ז׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן י״ג׳

אויביהם ו׳ מ״ל וסימניהון נמסר בתלים סוף סימן פ״א

אויבו ה׳ מ״ל וסי׳ נמסר בתלים סימן ס״ח ומשל׳ סימן י״ו

אויבי י״א מ״ל וסימניהון נמסר בתלים סימן ט׳ ושמואל א׳ דיש סימן ב׳׳

האויב ה׳ ד׳ מ״ל וא׳ חסר וסימניהון

ואנפת כם דמלכים
אם לא הפגעתי כך דין חס׳
יען אמר האויב
האויב תמו חרבות
לעזור למלך על

איב ג׳ חסרי׳ בלישנ׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן י״ח׳

אויבך ז׳ מ״ל וסימני׳ נמסר בתלים סימן פ״ג׳

אויבנו כ׳ כתוב כן וסי׳ וסרני פלשתים נאספו׳
ויראו העם ויהללו׳ וכל עזר׳ אויבינו כתי׳ במ״א איבינו וסי׳ ויהי כאשר שמע סנבלט׳ וכל שאר קרי׳ דכן׳ איבינו כתיב׳

אויבים ד׳ בלישנא ב׳ מ״ל וסימניהון
מאויבים מנהו
כי ידברו את אויבים
היו לה לאויבים
לאויבים היו לי׳
ב׳ כתראי חס׳

איביה ב׳ חס׳ וסימניהון
היו צריה לראש
נתתי את ידידות נפשי

ואויב ד׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן ל״ח ובסוף איוב׳

ואיך ג׳ רפ וסימניהון באיוב סוף סימן כ״א׳

איבה ז״ו וסימני׳ נמסר בריש מגילת איכה

איכה ואיככה ד׳ וסימני׳ נמסר בשיר השירים סימן ה׳׳

ואילם ז׳ וסימני׳ נמסר בסדר תצוה׳ תצוה׳ וד׳ מ״ל דמל בתורה וסימני׳ נמסר בסדר תצוה ע״ש׳ וג׳ כתיב אילם בנבי׳ וסימניהון

ככרים ואילם
ומדה אחת לאילם
הא הרחתם את

ו׳ כתיב אלים בנביאים וב׳

בכתוב וסים׳ נמסר בתלים סימן כ״ט וסימן פ״ט ואיוב סימן מ״א ושארהן נביאי׳ וכתובי׳ אילים כתיב מ״ל דמל׳

ואת האיל ה׳ וסימני׳ נמסר בסדר תצוה

אילון מ״ל וחס׳ סימניהון

ויהי עשו בן ארבעים אילן כתיב׳

את אילון ואת
עשו לקח את נשי׳ אילון כתיב מ״ל דמ״ל
ויהי נבולם מחלף
אלון מצב
אלון מעוננים
אלון תבור
אלון כתבן חס׳ י׳ לחוד ושאר אורי ונבי אלן כתיב חס׳ דחס׳

אילון ט׳ וסימניהון

וירח בעמק אילן׳
את אילון ואת
באילון ובשעלבים
ושעלבין ואילון
ויקבר באילן בארץ
ואת אילן ואת דדח
ופלשתים פשטו
ובריעה ושמע
ואת צרעה
ואת בלעם

אילת נ׳ וסימ׳ נמסר במשלי סימן ה׳ ותלים ריש סימן ל״ב׳

אילת ד׳ בלישני וסימניהון
הוא ונעבר מאת אחינו
וינשל כנה את אילת
ב׳ בו את היהודים
קדמא ותניכא

כאילות נ׳ וסימניהון משוח רגלי כאילות
וחברו׳
אלהים י״י חלי וישם

אימה ה׳ חס׳ בלישׁ וסימנ׳ נמסר באיוב סוף סימן ט׳׳

אין ה׳ יחידאין וסימניהון אין קול ענות וגבורה׳
אין מושיע ויאמרו אליו
אין מציל לאמר אלהים
אין עוזר אל תרחק
אין ראוי וכי יתן איש

ואין ח׳ יחידאין וסימניהון ואין לך שורך טבוח
ואין שם חוריה ואין
ואין קורא בשמך
ואין י׳׳ ויאמר אלי ענן
ואין חקר עשה גדלות
ואין לחם נבר רש
ואין מענה ברברים לא
ואין דעת שמעו דבר

ד׳ פסוקים מיחדין דכל חד

וחד לית זוגא וסימניהון נמסר בישע׳ סוף סימן מ״ה׳

ג׳ וגין חד אין וחד ואין

ולית לחון זוגא וסימניהון

אין שר בית הסהר
ואין שר כי ימים רבים
אין דבר ויאמר אליו
ואין דבר והנה אשלח
אין בידו ותצלח עליו
ואין בידו ואבד העשר

אין

לבל עריכי׳ פריסי׳ פריסים נקמצי׳ חעפ פחם הין נדגשים לולי הרי״ם כי הס על מקל דדיקי׳ חבירים כי חילו לח הין בחקל המלות הדגושים יחמר מהם פריסי׳ עריכים עריסים בעוד כמו נעוץ כעיליס חקיד חבירים נדיב נדיבים ובדבקותם יחמר מן נעוץ נדיב נעוץ החרס נדיב לב חך נדיק ופריץ לח יפתנו בדבקותם ולח דוגמתם׳ ויחמר מפחנו פרים פרע׳ ופריץ חיות בעבח והמה זרות׳ ואני חן׳ כי חינם זרות לכן עבי מקלי׳ המה הח׳ חינו מפקנה על דרך כדי׳ כדיקי׳ והחח מפתנ׳ עד נעוץ׳

ונדיק

מערכת אות האלף

נמדיק הוא מפקל דגום ומפיח הוא מפקל רפה ואין להקשות על זה כי מצאתי להם עד נחמן מיודי חביר יעקב וחביר הרועים וחביר על מפקל נדיב לב מן נדיב חופל ומפקל נביר פתיל לויל פלח יפתנו וכמ׳ פמות דברי׳ מצאנו בחי׳ בכמה מפקלי׳ כמו עפנו מן עפן על מפקל דבר בקר וכעפן הכבשן מן עפן על מפקל דרך הר׳ פלח יפתנו בדבקות׳ וים פותחי׳ כריסי׳ פריסי׳ עריסי׳ וכחמר פירפתי נרחה עיקר ומלת רחוס פתח כי הוא על מפקל חנון דוב פכול כי כל החות׳ רחוס בקמץ מחרף ומגדף

אין מגיד מי הגיד מראש
ואין מגיד ותבלענה השבלים
ואין עובר לילה ויומם
אין עובר תחת היותך
ואין לב ויהי אפרים כיונה
אין לב שמעו נא זאת
ואין תבונה עוד הנכול שלחוך
אין מתם בבשרי
ואין מתם כי כסלי מלאו נקלח
אין דרש חבט ימין וראח
ואין דורש ישנו צאני
אין להם ויאמר ראיתי
ואין לחן כי משלשות
אין עמך ויקרא אסא
ואין עמך ויאמר י״י
אין שריד לאכלו
ואין שריד לא נין לו
אין יורע כי את כל
ואין יודע ויקח דוד

ו׳ פסוקים אין אין במצעות

פסו׳ וסי׳ נמסר בישעיה סימן מ׳ פסו׳ ו׳ ובירמיה סוף סי׳ ח׳

ואין להם שלשה וסי׳ נמס׳ בירמיה סי׳ ט״ו׳

ז׳ פסו׳ ואין ואין במצעות

פסו׳ וסים׳

ראו עתה כי אני אני הוא
כי קשרתם כלכם עלי׳
ונחזי עבר לפניהם
ויקחו את הפר אשר נתן
ותמלא ארצו כסף
וגתתי מפתח בית דויד על
והוא עם בזוז ושסוי
וארא ואין איש ומאלח
ואביט ואין עוזר ואשתומם
המאס מאסת את יהודח
ישגו צאני בכל ההרים
כי תאנח לא תפרח
ושבתי אני ואראה את כל העשוקים

ח׳ פסוקי׳ אין ואין במצעות

פסו׳ וסימניהון נמסר בסדר כי תשא ז׳

ו׳ פסוקי׳ ואין אין במצעות

פסו׳ וסים׳ נמסר בשפטים סימן י״ה׳

ג׳ פסו׳ ואין ואין ואין וסים׳

נמסר בשמואל א׳ סימן כ״ו׳

י״ו ואין דלית דכותהון אין

וסי׳

ואין לאל ידיך
ואין שני יש אחד
ואין קשב ואין קול
ואין מצבה ואין עונח
ואין מחריב ואין רשע
ואין כח ואין כסות
ואין קובר ואין מקבר
ואין מאסף ואין רודף
ואין מרפא ואין מידי

לאין ח׳ וסימניהון ויקרא אסא אל י״י

וירדפם אסא והעם
ויבא יהושפט ועמו
ואחרי כל זאת נגפו
ושלחו מנות לאין
ויהיו מלעיבים במלאכי
הנשוב להפר מצותך
ועצי ארזים לאין

ומאין ח׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט׳

ואיננו ב׳ וסימניהון נמסר באיוב סו׳ סימן כ״ז׳

והנה איננו ג׳ וסימניהון נמסר בסדר ויצא ובשפטים סימן ד׳ ובתלים סימן ל״ז׳

אופח י׳ כתו׳ כן וסימניהון נמסר פרשת וישב ובשמואל ב׳ סימן ט׳ ואיוב סימן ד׳ וריש סימן ל״ח׳

איש י׳ ה״פ בתורח וב׳ באיוב וסי׳ נמסר בריש איוב׳

איש אלהים ולית חד מנהון אלהים ו׳ וסי׳

ויבא איש אלהים אל
הנה נא איש אלהים
והנח איש אלהים בא
ויענח אליהו ויאמר
ותאמר אל אישח
ותאמר חאשה אל

י״א נקראו איש האלהים

וסי׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ג׳

לאיש לבי וסימניהון

הרעותם ויאמר ישראל למח הרעותם
מזמרת ויאמר אלהים ישראל אביהם
לכלם נתן לאיש חליפות
הביאו ואל פתח אהל מועד לא
וחשב את שני ממכרו
נאל ואם אין לאיש נאל
אתבתי ואמר אבי הנערה
ונגשה יבמתו אליו לעיני
ותישנהו על ברכיח
יקטירון גם בטרם יקטירון
נלך ויאמר שאול לנערו הנח נלך קדמא
יעשח ויאמר דוד אל האנשים העמדים
יעשח ויאמר לו העם כדבר הזח לאמר
ישיב וי״י ישיב לאיש את צדקו
הלך ויבא הלך לאיש העשיר תנינא
המגיד ויאמר יואב לאיש המגיד
ונתת ואתח תשמע חשמים
משפט ויאמרו כל השרים וכל העם
משפט ויאמרו הכהנים והנביאים
ותאמר אלהם כה אמר י״י אלהי ישראל דמלכים וחבירו דד״ה ותאמר להם כה אמר
יכרת י״י לאיש אשר יעשנח
שמחה לאיש במענח פיו
כבוד לאיש שבת מריב
ערב לאיש לחם שקר
כפעלו אל תאמר כאשר עשה לי
השטן ויען השטן את י״י ויאמר עוד
ורחצת וסכת ושמת שמלתיך לבוש ויאמר לאיש לבוש הבדים
ונתון הלבוש והכוס
ויקח חמן את הלבוש ואת הכוס
בתי הנה בתי הגדולח

והאיש ג׳ בטעם וסימניהון והאיש אשר יעשה
והאיש מיכה לו בית אלהים
והאיש אשר אתה נושה

באיש ב׳ וסימניהון נמסר בפרשת שלח לך׳

והאשה ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת נשא׳

חד מן חוגין דמין מן בב

אישוסי׳

ויולך איש מבית לוי ויקח
ב׳ ויהי בימי שפט השפטים
וגם איש ואיש לא יעלח
ב׳ וגם איש היה מתנבא
ואל איש וילכו אל יהושע אל המחנה
ב׳ ופקדתי עליו ועל זרעו
ולא איש לא אעשה חרון אפי
ב׳ ואנכי תולעת ולא איש
הנה איש וירא הצפה איש
ב׳ ואמרת אליו לאמר צמח שמו
ואיש איש אשר יאכל כל דם
ב׳ אשר יצוד ציד
ואת האיש
ב׳ והוצאתם את שניהם
וירא את מבוא העיר
ומי האיש אשר נטע כרם
ב׳ אשר אירש אשח

וכל איש י״ו וסים׳ נמסר בדה״ סוף סימן לד׳

ואישה ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת מטות׳

באיש ח׳ קמצין וסימניהון נמסר בסדר קדשים׳

אישו ח׳ וסימניהון נמסר בסדר ויצא׳

אישים ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ״ג ומשלי סימן ח׳

האיש ב׳ פתחין וסי׳
עוד האיש בית רשע
האיש כמוני יברח

בית אישה ב׳ וסים׳
יתן י״י לכם ומצאן
ואם בית אישה נדרח

אישך ו׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ד׳

ולאיש ג׳ וסים׳
ולאיש אשר ישכב
ולאיש שתים מכסות
ולאיש בשת בן שאול

למאיש ג׳ וסימניהון נמסר בסדר בא אל פרעח׳

איש ואיש ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן י״׳

ואין איש ז׳ וסימניהון ואין איש מאנשי
ויסרו שם ויבאו ללון
עבדים אנחנו
ולו היה בן ושמו שאול
וארא ואין איש
מדוע באתי ואין איש

על איש ח׳ וסימני׳ נמסר בתלים סימן פ׳ ואיוב סימן ל״ד׳

ואם איש ג׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן א׳

כאישון ג׳ ומל׳ וסי׳ בתלים סימן י״ז׳

איתיאל ג׳ וסימניהון נמסר בנחמיה סימן י״א׳

אך

אך ח׳ ה״פ וסים׳ נמסר בפרשת אמור

ואך ג׳ ב׳ ה״פ וא׳ מצעות פסוק וסימניהון נמסר בפרשת נח

תאבל י״ז וסימניהון
ויצו י״י אלהים על האדם לאמר מכל
ובת כהן כי תהיה לאיש זר
ובת כהן כי תהיה אלמנה
ועשית עלתיך הבשר והדם
דמו רק את דמו לא תאכל
תצור כי תצור אל עיר ימים
עלח עשן באפו ואש
וחברו עלה עשן באפו

השלישי

לפי שהוא כמו מרוחם מלחרים מגזרת פכול שהוא מעוכל מלחרים ונרחה מלחרים מרחמים חותו לכן נרחה לומר רחוס פתח פכול היינו מעצמו׳ הגי׳ה חלר המגיה וליתא לדבריו לדעת בעלי הקבלה במלת רחוס והמפכיל יבין עכ״ל: חבל בחור כחרזים קמץ כי הוא על מפקל עפר פמור ומלת בחורים פתח כמו רחוס וחנון כי לא היה מתפקל בחור כחרזים היה לו לומר בחורים כמו מערת המה מבחוריו על מפקל הדופיש פמורים וכן כרעת קרחת ים קומנים חות רחפונה העפי

מערכת אות האלף

חלף על פי פסח על תמקל טבעת נבחת כי הלים חין בה דין דגם כלל וים פותחי ונרחה כדברי הקומכי׳ כי חלף במלות ברביעי הרביעי אמרים בהם פסח וחילן היתה חות לחר׳ במקומה יהיה עם הפ״ח דגם חיכ׳ מבטל׳ קמץ חלף כי פה פתי פח״ פ״ח ומכלל בכ״ף מבטל׳ קמץ חלף כי פה פתי פח״ פ״ח ומכלל בכ״ף למדנו כל בבל״ה לפני ח״ית וה״ח יוכיח כל בבל״ה לפני הר״ח והם פתו כהר בהר להר בהם כהם להם בהם פהם קמוצים חפ״ם פהם חות לחר׳ במקו׳ הפ״ח תדגם כמו הפר הרם ׳ גם כל תיב׳ קטב׳ בת פתי לותיו לחמר ברבות׳ נדגם׳ נפתח׳ כמו נן פל דל טל פיתת׳

השליש ויען השליש אשר למלך
וחברו ויען השליש את איש
האלהים
בערה כי בערה כאש רשעה
לחמך בן אדם לחמך ברעש
האנק דום מתים אבל לא תעשה
אש כי אש היא עד אבדון
צופיה הליכות ביתה
יבוא אל הינו ואל יחרש
יגיע כפיך כי תאכל
יאבל ל״ג וסימניהון נמסר בסדר אמור׳

ודלא אכל ד׳ וסימניהון ולא אכל ביום החדש
ולא אכל בטובה
ואכל פתי לבדי
ויאכל ה׳ רפין וסימנ׳ בלשון ארמי קם עשבא
דלחמא וכפר בנגתיה
וביאורם נמסר בפ׳ תולדות
נאכל ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת בראשית׳
אבלה ה׳ וסימניהון נמסר פרשת ואתחנן׳
מאכל ד׳ פתחין וסימניהון בלשון ארמי סלא
בנפשיה פתורא דחבריה׳ וביאורם נמסר סוף פרשת וישב ומלכים א׳ סימן י׳
אוכל ד׳ סל וסימנ׳ נמסר סוף נחום ותלים סימן כא׳
ויאכלו ג׳ וסים׳ נמסר במלכים ב׳ סוף סימן ד׳
המאכלת ג׳ וסימניהון נמסר בוירא׳
אכלתהו ד׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן טו׳
באכלם ב׳ וסימנ׳ באכלם את קדשיהם מעבור האר׳ וא׳ כאכלם ויהי כאכלם מהנזיר׳
אכלתי ב׳ פתחין בכוכרת וסים׳ ואילי צאנך לא אכלתי׳ לחם חפחח׳
ותאכל ד׳ וסימניהון נמסר בזכריה ריש סי׳ יא׳
ולא תאכל ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ א׳
אכול ח׳ מלאים וסים׳ נמסר ביחזקאל סוף סי׳ ב׳
לאכול ל״ג סל וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ל״ו׳
תאכל ט׳ וסימניהון נמסר בפרשת צו ובצפניה סימן ג׳
ואכלוהו ג׳ חסרין וסימניהון נמסר בפרשת אמור וירמיה סוף סימן י׳
יאכלהו ד׳ וחסרין וסימניהון נמסר בסדר בא וישעיה סימן סב׳

תאכלנה
אכול ד׳ וסימני׳ נמסר בירמיה סימן כד׳ מל וסימניהון נמסר בפרשת שמיני ויואל סוף סימן כ׳
יאכל כג׳ וסימן ואתה קח לך מכל
ביום הראשון מקרא
בבית אחד יאכל
זכור את היום הזה
מצות יאכל את
ולא יאכל את בשרו
ואם יותר מבשר
כל זכר דאשם
ובשר זבח תודת
ואם נדר או נדבה
ב׳ בפסוק
ואם האכל יאכל
וחברו
והבשר אשר יגע
מכל האכל
וכל השרץ
כי יצוד ציד
ביום זבחכם
ונטעתם כל עץ
ביום החוא יאכל
ובחמשה עשר
כאשר יאכל והצבי
חג שבעת ימים
אבלו ג׳ וסימן כי עד סירים סבוכים
אשר העיר קברות
ואהי שובר בחומות
אכן יז׳ וסימניהון וי״ן יעקב
ויאמר מי שמך
סר מר חמות
ומן הגוים אשר אמר י״
תצורי לעם
אכן חציר העם
אתה אל מסתתר
חלינו הוא נשא
אכן משפטי אל י״
בנדה אשה מרעה
לשקר מגבעות ב׳ בו
חשא השאת
הנח לשקר עשה עני
השכימו השחיתו
אכן שמע אלהים
שמעת קול תחנוני
כאדם תמותון
רוח היא באנוש

אל

יח׳ פסוקים אל על אל
וסי׳ נמסר בפרשת פקודי׳

יד׳ פסו׳ על אל אל
וסים׳ נמסר בסדר וישמע יתרו

ג׳ פסו׳ אל ואל ואל
ואל אל וסים׳ בירמיה ריש סי׳ כז׳

ז׳ פסוקים אל על אל וסים׳
נמסר בפרשת נח וביהושע סימן ח׳

ז׳ פסוקים על אל על וסים׳
נמסר בירמיה סוף סימן כט וסימן פח׳

ג׳ פסוקים אל אל ואל אל
וכי׳
ועליתם אל מלך ארום
אל תשמעו אל׳
חן שוא איש בשר׳

ד׳ פסוקים אל אל ואל ועל
וסי׳ נמסר ביחזקאל ריש סימן י׳

אל ג׳ כתי׳ על וסימניהו׳ וישב המלך על הלחם
ומותי פעלתם
על תחום עיניכם ואל תחמלו
כתיב על וקרי אל בפתח
אל אשר ה׳ וסים׳ נמסר בפרשת כי תשא ובפר׳ מסעי וריש יחזקאל
אל מקום ט׳ וסימניהון יקום וחמים
ופשט את בגדיו ולבש
והגיא את כל הפר
לך נא אתי אל מקום
וציוה הכהן וחלצו
ואת חבית יקציע
ונתץ את חבית
וגלית ממקומך
הכל הלך אל מקום אחד
הלא אל מקום אחד הכל
אשר אל ח׳ וסים׳ נמסר בפרשת תצוה ויחזקאל סימן מא
ואל מי ד׳ וסימניהון ויאמרו אנשי בית
ואל מי תדמיון אל
ואל מי תדמיוני ואשוה
קרא נא היש עונך

וג׳ אל מי וסימניהון
זיבא והנה שרי החיל
בן אדם אמר אל פרעה
אל מי דמית ככח

אלין מלין בכל קריאה אל
זלית חד מנהון ואל וסימניהון

אל אביך אל האל׳אב
אל אל׳יהו אל אנשיו
אל בצל׳אל אל ביתך
אל ביתם ואל בתינו
אל בנות אל בניך
אל הכהן אל המשכב
אל המערח אל הסלע
אל יהושע אל יחזקאל
אל יהוא אל מקומי
אל מקומו אל מקומם
אל מול אל ערבות
אל עבדו אל עזרא
אל שרח אל שמואל
אל תוך אל תחת
אל תפלת אל תא

אילן מלין יהידאין ואל זלית חד מנהון
אל וסימניהון
ואל קין ואל מנחתו׳ לא שעה
ואל אמח צחר תעשה לתיבח
ואל הבקר רץ אברהם ויקח
ואל אחיו ויספר אל אביו ואל
ואל יעקב וארא אל אברהם
ואל משה אמר עלח אל י״
ואל האהרן ונתת את הכפרת
ואל שתי ולקחתם אגדת
ואל הזקנים אמר שבו לנו
ואל הלוים תדבר ואמרת
ואל רשעו זכור לעבדיך דמת
ואל השאתן ב׳ בו
ואל פרעת וידבר י״ אל משה
ואל אשת עמיתך לא תתן
ואל אבנר ויקרא דוד אל העם
ואל אביתי ויען דוד ויאמר
ואל נגב ויאמר אכיש אל
ואל פארתיו על מפלתו
ואל נערו ויאמר דוד שאול
ואל צקלג ויהי בבא דוד ואנשיו
ואל נביא ויאמר אלישע
ואל אלהינו יעזוב רשע
ואל האטים ונבקה רוח
ואל האבות ב׳ בפסוק
ואל שרח הביטו אל אברהם׳
ואל השמים ראיתי את הארץ
ואל החרב כי כה אמר י״ על
ואל נבוכד נצר הנני שלח ולקחתי
ואל ארצו לכן כה אמר י״ הנני
ואל צדקיח מלך יהודה דברתי
ואל שמעיהו הנחלמי תאמר
ואל יהודה ואלה הדברים אשר
ואל ירמיהו הזה דבר י״ בחיותו
ואל הגבול ולקחת מדמו
ואל השלחנות והשפתים טפח
ואל עמי ידו גורל ויתנו׳
ואל אלהים ואולם אבי אדרש׳
ואל אדני אליך י״ אקרא
ואל הארץ יקרא אל חשמים
ואל אנשים לקול המון
ואל עונם והשאת עמי
ואל חוף איך תשקוט
ואל לב שקציהם ותעבות
ואל ברכת ואעבור אל שער העין
ואל מקומו וזרח השמש

אל כל ב׳ בספר בראשית וסי׳
המקום ויחי כאשר התעו
יעקב הסירו את אלהי הנכר
ומן ואלה שמות עד החדש הזה
על כל ועל כל
ומן החדש הזה עד סו׳ סיפרא אל
כל ואל כל בסד וסים׳

ברבותם נגיס נגיס חבל פר פר הר דם חמר נרפי׳ ברבות׳ כמו פריס פריס ורגמת׳ נקמני׳ נם הנדגמי׳ במרבית׳ בבח עליה׳ בבל״ה נקמני׳ כמו העם הגל יתן הסל שפי הדל ומלות לבר לפר קנז קנת מעט פרת דבם מפחמם נפתחי ו״ל כי קנת מהם על פי זה הטעם פמרביתם יולד בהם דגם לברי לפרי מעטים ולינן נרחה בעיני כי מה יחמרו בחלת קנת פרבויין קנתים ונרחי׳ דברי הר״ פמוצ הנקדן חפר חת׳ הטע׳ פנפתחי׳ כי ידמו בקריחת׳ בקר בפר זבח דבר ו׳ בפר תורה חפר נפתחים מטעם

מערכת אות האלף

דבקות כאשר תבחרי בה · ומלות נתל מפן לף על פי מברשות ברבותם כי יחמיו נתלים מפנים הם קמוצים כי לח במורג תחר כמרגו כי כל לותם מנוקדים בפתח לפי מיבת ויולר בהם דגש ברבותם לו פלא היינו כפתיכם מפתנים ברבותם ממה מהיו לפנים כמו נרדף עבר כי ברבותו לח בפתנה כי בהפירך תי מנרדפתי כעתר נרדף בלי פוס פנוי וככה פל דל תבל בתל מפן ברבותם בפתנתה לות רחמונה נ״תל מין פהיו בקמץ וברבותם בפתנו ובומדים בפ״ת ,

ויחר יתרו על כל
דבר על כל דבר פשע
ב׳ בפסו׳
הדם ויקח משה את הדם
ומן ריש תורת כהנים עד והיתה
זאת לכם דכו׳ על כל במ״א ופים׳
ויבא משה ואהרן אל אהל
ומן והיתה זאת לכם עד סו׳
סיפר׳ ושאר אורית׳ ויהוש׳ דכו׳
אל כל ואל כל ב״מ על כל
ועל כל וסי׳
נפשות ועל כל נפשות מת
לשהרם וכה תעשה להם
הפקד ואתה הפקד את הלוים
ב׳ בו
וכפר הכהן על כל עדת בני
תקציף ויפלו על פניהם ויאמרו
אזוב ולקח אזוב ושבל במים
ויענך וירעיבך ויאכילך
ואתנפל לפני׳ כראשונה
ולתתך עליון על כל הגוים
ונתנך והיה אם שמוע דעליון
אסתיר ואנכי הסתר אסתיר׳
בעלות ויהי בעלות הכחנים
ובנא נשאי הארון
עכן הלא עכן בן זרח
וכל שפשים דכו׳ על כל ועל כל
ב״מו אל כל ואל כל וסי׳
מלאך ויהי כדבר מלאך יי׳
אבימלך וילך אבימלך בן
וכל שמואל דכו׳ אל כל ואל כל
ב״מו על כל ועל כל וסים׳
חרפח ויאמר אליהם נחש
שפנו ויאמרו כל חעם להתפלל
ומשנים ויחמל שאול ומעם על
כלתח ועתה רעי יראו מח
ויטלך דוד על כל ישראל
בחברון מלך על יהודה שבע
וכל מלכי׳ וישעיה דכות׳ על כל
ועל כל ב״מו אל כל ואל כל וסי׳
אמר אל רחבעם בן
עובדיח ויאמ׳ אחאב אל עובדיהו
ב׳ בפסו׳ לך בארץ
ויגש אליהו אל כל העם
חטאות אל כל חטאות בעשא
קשרתו ויהי בבקר ויצא ויעמד
ומן ריש ירמיה ער אל תגרע
דבר על כל ועל במ״ד אל
כל ואל כל וסי׳
ונחשבח ויאמרו לכו ונחשבח
מהתפת ויבא ירמיהו מהתפת
דבר אשר דבר ירמיה הנביא
תניי׳ דפסו׳
הירד ואתה תנבא אליהם
ומן אל תגרע דבר עד הנני טב
דכו׳ אל כל ואל כל ב״מא על כל
וסימני׳
שלח על כל הנולה לאמר כח
ומן חנני טב עד קרא צום
דכו׳ על כל ועל כל ב״מא ואל
כל וסי׳
תנני לכן כה אמר יי׳ צבאות
אלהי ישראל

ומן קראו צום עד סוף סיפרא
דכו׳ אל כל ואל כל במ״ט על כל
ועל כל וסימני׳
אתם כה אמר יי׳
צבאות אתם ראיתם
הגברים ויאמר ירמיהו
גדלות ואתה תבקש לך גדולות
ב׳ בפסו׳ אל תבקש ב׳ כו
קריות ועל קריות ועל בצרח
גרועח כי על כל ראש קרחה
גנות על כל גנות מואב
לשמח והיתה ארצם לשמח
מקצף יי׳ לא תשב
ומן ריש יחזקאל ער ויאמר יי׳
אלי עבור בתוך העיר אל כל
ואל כל ומן עבור בתוך
העיר ער בעשרים וחמש שנח
לגלותינו על כל ועל כל ב״מג
אל כל ואל כל וסימ׳
ראש אל כל ראש דרך בנות
מתערח יען אשר הכרתי ממך
גדלוהו מים גדלוהו תהום
ומן בעשרים וחמש שנח עד סוף
סיפרא דכו׳ אל כל ואל כל ב״מא
על כל וסימ׳
ולא ינשו אלי לכהן לי
וכל תדיסר והתובים דכותהו׳ על
כל ועל כל ב״מ״ג אל כל ואל
כל וסימני׳ נמסר במשלי סימן ז״ז
ואחשורוש ס׳ ח׳

ב׳ וונין מן חרין אל ותרין

על תמצא נמסר בערך על

ב״ה פסו׳ רישי׳ ומצעותהון

אל אל וסים׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן
א׳ ועיין מה דקהינא במשלי סימן כ״ד

ה׳ פסו׳ אל אל אל וסימ׳

אך בני׳ אל תמרדו
אל תנאץ למען שמך
אל תבטחו בעשק
ותאמר אל אחי אל
ויזעק ויאמר בנעורח

כ״ב יחידאין ואל ולית וונא

וסים׳

ואל אראה ואם ככח את
ואל תנעו וידבר אל העדח
ואל תעלו אם זנה אתח
ואל תבאו ב׳ בפסו׳
ואל תתנו דמי לו
ואל תזכר ויאמר אל המלך
ואל יתהלל כה אמר יי׳ תניי׳ דפסו׳
ואל תדמינה ואמרת אליהם
ואל תלך אל תבא בית מרזח
ואל תדא ביום אחיך
ואל תשמח ב׳ בפסו׳
ואל אבושה יבשו רדפי
ואל תבא במשפט את עבדך
ואל תסתר פניך מעבדך
ואל תבישני מסברי

ואל ישמחו שפטני
ואל תהיו כאבתיכם
ואל תבכו ויאמר נחמיח
ואל תאמר אל תתן את פיך
ואל תהי אל תרשע הרבח
ואל תאכלו לך כנוס את כל
ואל תשתו ב׳ בפסו׳

ה׳ יחידאין אל ולית להון

זונא וסימ׳ נמס׳ במשלי ריש סי׳ כ״ד
ועיש קהוותא

ז׳ וונין ואל ומלה אחרא

וסי׳

ואל תעש ב׳ וסי׳ אל תשלח ידך
אל הנער
ואל תעש מאומה רע
ואל יחר ב׳ וסי׳ וינש אליו יהודח
ועתה אל תעצבו
ואל יבא ב׳ וסי׳ דכר ג אחרן אחיך
ואל יבא בית יי׳
ואל יהי ב׳ וסי׳ ארץ ארץ אל תכסי
ואל יהי לו מושך חסד
ואל יאמר ב׳ וסי׳ בן חנכר
ואל יאמר הסרים ב׳ כו
ואל תאכל ב׳ וסי׳ ועתה השמרי נא
ויאמר לי חנך חרח
ואל תעמד ב׳ וסי׳ בכל הכבר
ואל תעמד על הפרק

ואל ה׳ דפ וסימ׳

ואל תתנו דמי לו
ואל תסתר פניך
ואל יבא בית יי׳ כי אם
ואל תהיו כאבותיכם
ואל תלכו אחרי אלהים

אב מן חד חד אל דלוג

וסי׳

אל ארם ויקח העבד עשר׳
אל ארון ויבאו עד גורן דשמ׳
אל ארבע וארבע כתפות אל
אל אדום לכן שמעו עצת יי׳
אל אצרתיה קרב אל סוסיו
אל בני ויקמו כל בניו וכל
אל בנו ויאמר יצחק אל בנו
אל בנתיו ויאמר אל בנתיו ואיו
אל בנים מקול שעשת פרסת
אל בנר ולקחו את כל כלי השרת
אל בחוריה אל ידרך ידרך
הדרך כתי׳
אל גג ודוד יושב בין שני
אל גבוריה חרב אל הבדים
אל דבר ואשר לא שם לבו אל
אל הצאן לך נא אל הצאן
אל חבתים הירא את דבר יי׳
אל המזוזה והנישו אדניו
אל המלאבה ויקר׳ בשה אל בצלאל
אל העצים ויאמר האסר אל
אל האבן והלוים הורידו את ארון
אל המשכן ויבא את הארון
אל החשן וישם עליו את החשן
אל המנוחה כי לא באתם עד עתח
אל הערים ויצאו זקניך ושפטיך

אל חמל חמח והיח בקרבכם
אל הדם ויאמר שאול פצו
אל הצור ותקח רצפה בת איח
אל השדח ויצא אחר אל השדח
אל הקצרים וינדל הילד ויהי
אל החמור וישא הנביא את נבלת
אל חשלחן ויחי הם ישבים אל
אל העזרים כי כח אמר יי׳ צבאות
אל הבדים חרב אל הבדים
אל חסוללום כי כה אמר יי׳ על
בתי חעיר
אל זבח ויאמר אל זבח ואל
אל זקנו ובישנו את טעמו
אל חשן ונתת אל חשן חמשפט
אל חטות בכל שאו נס החזיקו
אל חטוב ובאו ורננו במרום ציון
אל ידי ויאס׳ ג עבדיו ראו חלקת
אל כפיו וירדהו אל כפיו
אל כסא כי כח אמר יי׳ אל המלך
אל לבם והשיבו אל לבם דמלכי׳
אל משמר ויאסף אתם אל משמר
אל מדין וילכדו שני שרי מדין
אל מושב וישב המלך על מושבו
אל מתני כי כאשר ידבק האזור
אל מימיח חרב אל מימיח ויבשו
אל נחלתם ויעשו כן בני בנימן
אל נפשו וירא ויקם וילך אל
אל נפשי קרבה אל נפשי נאלח
אל נפשם ויקמו וינסו בנשף
אל נוחו ושובבתי את ישראל
אל סוסיו חרב אל סוסיו ואל רכבו
אל עגלח וירכיבו את ארון
האלהים דשמו׳
אל פיהם ויהי מספר המלקקים
אל צאנו וישלח יעקב ויקרא
אל קצות ונתת את שתי העבותת
אל ראשי וידבר משה אל ראשי
אל רבת לכן הנח ימים באים
אל שמים כי אשא אל שמים ידי
אל תורת ושאר העם הכהנים

אב מן חד חד חד אל וחך

על ולית דכותהון וסי׳

אל אם כי עמד מלך בבל
על אם עצמו לי אלמנותיו
אל אבל לכן כה אמר יי׳ צבאות
בכל רחבות
על אבל ולא יפרסו להם על אבל
אל און חשמר אל תפן אל און
על און פלט למו באף
אל ארצות הנביאי׳ אשר היו לפני
על ארצות והכעסתי לב עמים
אל אסף ואנרת אל אסף שמר
על אסף
אל אדן ואצוה אותם אל אדן
על אדן הראש ככספיא ב׳ בפסו׳
אל אחז ויסף יי׳ דבר אל אחז
על אחז אז יעלה רצין מלך
אל אחינו
על אחינו ויאמרו איש אל אחיו
אל אחיך ויאמר פרע׳ אל יוסף אמ׳
על אחיך ואני נתתי לך שכם אחד

ומכלל הדגש יפתו החתם מלות וחלה הם למה בתים חנה ימים שמח ומימן לב חיים וחין בידינו טעם נכון למנם מה מבדילו נבחר כי על כן שמו הנגינה למעלה כדי להפריד בין הקמן והדגש ועל כן כל למה טעמו למטה וכן שמה ומזה שמח ומערורה פתחי׳ ועל כן טעמם למטה כי לח הוכרך להפריד בין הפתח והדגש כי תחיים הם וכן וחחרבתי את ימיה שהוח מפיק ס״ת פתח כיעפטו נמלת בתים חין ת״ו נקרח ב׳ בחוזק וטעם הקמן לתעלום חבדרן יוד בלית כי דינו הים בתים

מערכת אות האלף

בתים סמוכים אם לא יהיה מבניינו כמו בבית הן תפרוחים אבל בתים דיחזקל שהוא ממעקל אפיס בת יכיל פתחים כי הם ממעקל כל פלטים בל בלים ׳ כל למה דגם טעמו למעלה כיאמר בהרתי ואם הוא סמוך לחומת יחש רפי וטעמו מלרע למה ״ למה העליקנו למה עליתם והטעם לפי שהברית מה כתם׳ נופלת פתוחו על לוחותיה הגרון כבלעת בם וכו׳ וכן פס בתיבה מה ירחה לקרחו על פן מרפי׳ תיבת למה להמכין הכניסה למע׳ ולהפריד הברית מה בפיו · המכ׳ ה׳ למה וכתו מן הכלל מחעם

אל בנימן ויבחמו בני ישראל אל בנימן
על בנימן ושני אנשי שרי נדודים
אל בור תפשום חיים
על בור ואספו אספה אסיר
אל בניהם ואמר אל בניה׳ במדבר
על בניהם יראה אל עבריך פעלך
אל גבעת ויעש לו יהושע חרבות
על גבעת ויצא עוד קו המדה
אל גיחון ויאמר המלך להם קחו עמכם
על גיחון וירד צדוק הכהן ונתן
אל גוג בן אדם שים פניך אל
על גוג ואתה בן אדם הנבא על
אל גזי אם על המלך טוב יכת׳
על גזי ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו
אל גבולו כי תקחנו אל גבולו
על גבולו והתחלקו אתה לשבעה חלקים
אל דלתות ועשויה אליהן אל דלתות
על דלתות וישנו את טעמו בעיניה׳
אל האח ויהי כקרא יהודי שלש דלתות
על האח וארבע יקרעה ב׳ בפס׳
אל הבאר ותמהר ותער כדה
על הבאר וישמע פרעה את הדבר
אל ההמון ויהודה בא על המצפח
על ההמון ויקרא אסא אל י׳ אלהיו
אל הרלת והגישו אדניו אל האלחי׳
על הרלת חמח מטיבים את לבם
אל העקלות ויחמו הצאן אל
על העקלות ויקח לו יעקב מקל
אל הרצפה ויביאני אל חצר החיצונה
על הרצפה וכל בני ישראל רואים ברדת
אל השמועה ולא האמנתי לדבריים דמלכים
על השמועה לא האמנתי לדבריהם דה״ה
אל המפכת י׳ נתנך כהן תחת
על המפכת ויכה פשחור את
אל המזוזה והגישו אדניו אל
על המזוזה
אל המצודה וישבע דוד לשאול
על המצודה וישמעו פלשתים כי משחו
אל המפתן וישכימו בבקר ממחרת
על המפתן ופקדתי על כל הדולג
אל הגוי למה תמותו אתה ועמך
על הגוי והיה הגוי
אל המשפט כי יהיה ריב בין אנשים
על המשפט ולרוח משפט לישב
אל המשקוף ולקחתם אגדת אזוב
על המשקוף ועבר י׳ לנגוף את מצריים
אל זרע גם זרע יעקב ודוד
על זרע וכי יתן מים על זרע
אל חלליהם ואת בלעם בן בעור הקוסם
על חלליהם ואת מלכי מדין הרגו

אל חכך ולשונך אדביק
על חכך אכל בני דבש כי טוב
אל חואל ויאמר חמלך אל חזאל
על חואל גם בעצתם הלך וילך
אל טוב ובאו ורננו במרום ציון
על טוב ואפרים ענלה מלומדה
אל ימין ויקומו וילכו זיפח
על ימין ואען ואמר אל
אל יושב ואמרו אל יושב הארץ
על יושב ושפכתי על בית דוד
אל יהויקים לכן כה אמר י׳ אל יהויקים
על יהויקים לכן כה אמר י׳ על יהוקים
אל יחזקיהו וישמע י׳ אל יחזקיהו
על יחזקיהו אחר זה שלח סנחריב
אל כלי ושמרו משמרתך ומשמר
על כלי ומהם על כלי העבדה
אל לשון ועבר הגבול אל כתף
על לשון מרע מקשיב על שפת
אל לבבם והשיבו אל לבבם ודח
על לבבם ויתן שרי מלחמות
אל ל יש וחיל מלך בבל בלחמי׳
על לכיש אחר זה שלח סנחריב
אל לבך כי בפעם הזאת אני
על לבך קשרם על לבך תמיד
אל משמעתו מן השלשי׳ נכבר ועד דשמואל
על משמעתו מן השלשים הנו דח״ה
אל מדינה וישלח ספרים אל כל מדינה
על מדינה ויקראו סופרי המלך קדמא
אל מקדשי עד אבוא אל מקדשי אל
על מקדשי בשנו כי שמענו חרפה
אל מצחו וישלח דור את ידו אל
על מצחו והיה על מצח אהרן
אל משכן כל הקרב הקרב
על משכן ואתה הפקד את הלוים
אל מלאכי ויאמר מלך בני עמון
על מלאכי וישלח שאול מלאכים אל מלאכת
על מלאכת ושלו׳ בן קרא בן אביסף
אל מעשה כי לא יבינו אל פעלת י׳
על מעשה ומתניה מן הלוים הוא הבכור
אל נפשי קרבה אל נפשי נאלח
על נפשי זאת פעלת שטני מאת
אל נבו למואב כה אמ׳ י׳ צבאות
על נבו עלח חבית וריבון חבמ׳
אל סיר ויצא אחד אל השדה
על סיר ויאמרו אליחם בני ישר׳ מי יתן
אל עגלח וירכיבו את ארון האלהים דשמואל
על עגלח וירכיבו את ארון האלהים דח״ה
אל עשח ויתנהו המלך ויהוידע ג
על עשח ויעמד ישוע בניו ואחיו וכל קריי׳ אל
אל עני ואת כל אלה ידי עשתח
על עני ינזלו משוד יתו׳ ועל עני
אל עמח ותאמר הנח שבה יבמתך

על עמח ואת פתשגן כתב הדת
אל פח עד יפלח חץ כבדו
על פח התפול צפור על פח
אל פחות ואבוא אל פחות עבר הנהר ואתנח
על פחות ואמר למלך אם על המלך טוב
אל פקדת ויהי בעת יביא את ארון
על פקדת לחברני חשביהו ואחיו
אל ציון לכן כה אמר י׳ שובתי
על ציון ואני נסכתי מלכי
אל צפון הולך אל צפון סובב
על צפון ויש ידו על צפון אל קולך
על קולך אל תתן את פיך לחטיא
אל קצות ונתת את שתי העבתות קדמא
על קצות ויתנו את שתי העבתות בתראה
אל רבקח ויאמר יעקב אל רבקח
על רבקח וישאלו אנשי המקום
אל שפך והוציא את כל הפר
על שפך מחוץ ב׳ בפסוק
אל תורת ושאר העם הכהני׳ הלוי׳
על תורת זאת תורת הנזיר אשר
אל תרחקה וישמע אל תרחקה דמלכים
על תרחקה דשעיה

אל ירושלם ג׳ וסימ׳ נמסר בסוף זכרית
אל הר ו׳ וסימ׳ נמסר בישעיה סי׳ נ׳ו
אל הרי ה׳ וסימני׳ נמסר ביחזקאל ריש
סי׳ ו׳ וסימן לד׳
אל פני ט׳ וסימניהן נמסר בסדר בשושן
משפטים ויחזקאל סי׳ ו׳
אל פנין ו׳ וסי׳ נמסר בשמואל כ׳ סי׳ יד וה״ב סי׳ ט
אל פי ח׳ וסימניהן נמסר ביהושע סי׳ ז׳
אל המזבח ט׳ וסימ׳ נמסר בסדר ויקרא

ואל המזבח ג׳ וסימ׳

קרבן ראשית תקריבו אתם
הפרכת אך אל הפרכת לא יבא
משמרתך ושמרו משמרתך

אל הארמה ו׳ וסימ׳

בזעת אפך תאכל לחם
והשיבתיך והנח אנכי עמך
כי אביאנו אל הארמה אשר
והשיבתים ואתה תשמע השמים דמלכים
וחברו והשבותם ואתה תשמע דח״ה
ואשלח אליכם את כל עבדי

אל בבל ו׳ וסימ׳

הדבר אשר דבר י׳ אל בבל
השמיעו אל בבל רבים
לכן שמעו עצת י׳
ויכתב ירמיהו את כל ב׳ בפכו׳
וינל השארית מן החרב

אל יהורה ז׳ וסימני׳ נמסר בידמ יה סוף סי׳ לה

אל יד וסימני׳ נמסר ביחזקאל ריש סי׳ מח

ואל ביתו ג׳ וסימני׳

חוצה וישב בעיר ההיא עד
אוריה ויקראלו דוד ויאכל
בעשא וגם ביד יהוא בן חנני

אל ישראל ז׳ וסימ׳ נמסר בסדר ויחי

לאל י״א קמצי׳ וסימני׳ נמסר בתלי׳ סי׳ נ׳ז

האל ח׳ סבירין אלה וסי׳ נמסר בסד׳ תלדות

אלהי ב׳ מל וסימ׳ נמסר תלים סימן קמ״ו

אלהים לא״ף וסימן

אלהים לא תקלל
אלהים אדני י״י כתי׳
אלהים שופש צדיק
אלהים באזנינו שמענו
אלהים לנו מחסח
אלהים בקרבח
אלהים בארמנותיח
אלהים משמים תניבא
אלהים שמע תפלתי
אלהים הרם שניכו
אלהים בשמך
אלהים דבר בקדשו וחברו
אלהים י״י עו ישועתי
אלהים אלי אתח
אלהים זנחתנו
אלהים יחננו
אלהים מושיב
אלהים בצאתך
אלהים אתה ידעת
אלהים להצילני
אלהים אל תרחק ממני
אלהים למדתני
אלהים בקדש דרכך
אלהים השיבנו
אלהים וחברו אלהים צבאות
אלהים צבאות שוב נא הבט
אלהים אל דמי לך
אלהים זדים קמו
אלהים אדני עז ישועתי י״י כתי׳
אלהים שיר חדש

והאלהים ז׳ וסימ׳ נמסר בפרש׳ ו׳ צא

ובקחלת סי׳ נ׳ דח״ה א׳ סימן כ״ד

אלהי ח׳ זקפין קמצין וסי׳ נמסר בסדר וירא בלק

ארון אלהי ישר׳ ז׳ וסי׳ נמס׳ בשמואל א׳ סימן ח׳

והייתי

מהם סמוכים לוות רחמ׳ כדכתיב למה הרגזתני למה הכית עבדיך למה היה כחבי נכח למה תירח בימי רע וכל למה המשך לעתר חותי׳ דגם חון מג׳ רפויין למה זנחת ותשכח למה שכחתני למה שמתני למפגע לך וכל למה רפי טעמו מלרע לבר מזה למה שמתני למפגע לך וכן הוא במסורת עיין בערך למה : וכל כמה במה חות רחמ׳ פתוח כמפגע : **עתה אדבר** על החטף : כל מב״ח מוכן מבטל קמץ כמו כספו עבדו הדרע וכהנה רבי׳ ועל כן נקר׳ מכן כי לא יוו מתקומע

חבל

אבל מכ"ז מביא הוא אמר והכך לאתנח וסוף פסוק אין בו כח לבטל הקטן והוא כמו פעלו ופעלה עבר כמו אמרו חמרו כי באתנח וסו' פסו' יהפך הצב' לקטן גדול ויחת לחמרו ממרו כחמרה מסמרת י' סמלו וכל כיוצ' בהם הים לא נעדר וכלם מתונ' לפני החטף להפריד בין הקטן והחטף כעין שחמרתי בכל למה דגם וכן כל הסמרו לכם תסמרו יחת באתנח וסו' פסו' וכן בסס דבר ידך מרך למקך חדמתך דבנך כי יחת באתנח וסוף ידיך מדיך · אבל בחרו לכם הנעים רחמו הזכו הס

והייתי להם לאלהים ג' וסי'
ושכנתי בתוך בני ישראל'
ונתתי לך ולזרעך'
והיה משכני בתוכם ·

בית אלהים ה' וסי' נמס' בסדר ויצא'

ואלהים ה' וסימני' נמסר בשמו ג' סימן כח'

הוא אלהים ד' וסי' נמסר בירמיה סימן י'
וביהושע סימן ב' תלים סימן ק'

ברא אלהים ג' וסימני' נמסר בבראשית ·

יראת אלהים ג' וסי' נמסר בסדר וירא
ובשמואל ב' סימן כ"ג ·

וידבר אלהים שלשה וסי' נמסר פ' נח'

דבר אלהים שלשה וסימני' נמסר בשמואל א' ריש סי' י'

ויברך אלהים שלשה וסי' נמסר בפרש בראשית'

כי לאלהים ג' וסימניהון נמסר בתלים סימן מ"ז ·

אל אלהים יי שלשה וסימני' נמסר בתלים ריש סי' נ'

אין אלהים ג' וסימניהון
עמדי ראו עתה כי אני אני הוא
זולתי על כן גדלת יי' אלהים'
זולתך יי' אין כמוך ואין אלהים

שמע אלהים ג' וסי' נמסר פרשת וירא
ותלים סימן ס"ו

באלהים ג' וסי' נמסר בתלים סימן ע"ז'

וירא אלהים כי טוב ד' בבראשית וסי' נמסר בפרשת בראשית'

על כל אלהים ג' ובתלים וסי' נמסר שם סימן צ"ה'

בני האלהים ד' וסימני' נמסר בפרש' בראשית

חנני אלהים ג' וסימני' נמסר בתלי' ריש סי' נ"א

לדרש אלהים ד' וסי' נמסר בפרשת יתרו'

לי אלהים י"א וסימני' נמסר במלכים א' סימן כ' פסוק כ"ג'

אלהי העברים ה' וסי' נמסר בפרש' שמות

אלהי ישראל כ"ח מיחדין וסי' נמסר בפרשת משפטים'

עם אלהים ג' וסימני' נמסר פרשת ויצא'

אלהים לישראל ג' וסי'
ויאמר אלהים לישראל'
וידעו כל הארץ כי יש'
ויאמן ויגדל שמך לד"ה'

עליית אלהים ג' וסימניהון נמסר סוף פרשת לך לך'

מיד האלהים ג' וסי'
מי יצילנו מיד'
כבדה מאד יד האלהים'
גם ביהודה היתה יד'
וכל קהלת דכו'

עליית אל האלהים ג' וסי'
ומשה עלה אל האלהים'
ותעל שועתם אל האלהים'
ותלפת משם והלאה'

ויעש אלהים ד' וסי'
ויעש אלהים את הרקיע ויבדל'
ויעש אלהים את שני המאורות'
ויעש אלהים את חית הארץ'
ויעש אלהים כן בלילה ההוא
דגדעון:

דעת אלהים ג' וסי' נמסר הושע סי' ו'
ומשלי סימן כ'

אלהיהן ה' וסימניהון נמסר פרשת כי תשא ·

אלהיהם ז' בתורה וסי'
ויאמרו עבדי פרעה'
וידעו כי אני יי' ב' בו ·
קדושים יהיו ב' בו'
ואף גם זאת בהיותם'

אלהי יי' מיחדין וסי'
חרוח אפי בו ביום ·
אין שלום תנייא'
ימאסם אלהי כי לא'
אמתך אלהי עש'
אלהי פלטני מיד'
והסתופף בבית'
שיתמו כנלגל'
ועוד אני מדבר ומתפלל קדם'
זכרה לי אלהי לטובה
וחברו'
סורו ממנו מרעים'
כי אתה אלהי בוחן'
פתוחות דד"ה'

ורוח אלהים ה' וסימניהון נמסר בויקהל'

ויאמר אלהים כ"ה וסימני'
ויאמר אלהים יהי אור'
ויאמר אלהים יהי רקיע'
ויאמר אלהים יקוו המים'
ויאמר אלהים תדשא הארץ'
ויאמר אלהים יהי מארת'
ויאמר אלהים ישרצו המים ·
ויאמר אלהים תוצא הארץ'
ויאמר אלהים נעשה אדם'
ויאמר אלהים הנה נתתי לכם'
ויאמר אלהים סקץ כל בשר'
ויאמר אלהים אל נח ואל בניו'
זאת אות הברית'
וחברו'
אל ירע בעיניך על הנער'
שרי אשתך לא תקרא'
אבל שרה אשתך יולדת'
ואתח את בריתי תשמר'
ויאמר אלהים במראות הלילה'
קום עלה ביתאל ושב'
אהיה אשר אהיה'
אל בלעם לא תלך עמהם'
שאל מה אתן לך'
יען אשר שאלת דמלכים'
ההיטב חדה לך'
לשלמה יען אשר היתה דד"ה'

אלהים זנחתנו ג' ובתלים וסי' נמסר שם סימן ס'

אלהי אבותם ד' וסי' נמסר פרשת אתם נצבים ·

בית אלהא דנא ד' וסימ'
ועבדו בני ישראל'
ברם בשנת חדא'
והקרבו לחנכת'
ולכם מהודעין'

בבית האלהים ז' וסימ'
ויהי אתם'
ונם ההב והכסף'
ויעמד ישוע ובניו'
ויכל חירם'
ויברת כל הקהל ברית'
וישם את פסל הסמל'
ותעמדנה שתי התודות'

אלהיו עמו ה' וסי' נמסר פרשת בלק'

אתה אלהים ה' וסימניהון נמסר בתלים סוף סימן נ"ה וסימן פ"ו'

כי האלהים ה' וסימ' נמסר בקהלת ריש סימ' ה' ושמואל א' סימן י'

מלאך האלהים ח' וסי' נמסר בשפטים סי' ג' פסוק ה'

יראה אלהים ד' וסימ' נמסר פרשת וירא'

אלהי ג' בטעם לעיל וסימ' נמסר בפרשת וישמע יתרו וסימ' בלשון תרגו' שמא דכספא מלקדמין

ויזבוד אלהים ד' וסי' נמסר בסדר נח ובסדר וירא

אלהי השמים ג' מיחדין וסי'
אאי צם ואתפלל
ואתפלל אל יי' אלהי
יצליח

ויאמר אלהים ג' בטעם וסימ'
ויאמר אלהים לנח קץ כל
ויאמר אלהים לישראל
ויאמר אלהים לשלמה

לפני האלהים ז' וסימני' נמס' פ' נח

משה עבד האלהים ד' וסימ'
ואהרן ובניו מקשירים
ויתנו קול ביהודה
מחזיקים על אחיהם
וכל ישראל עמדו את תורתך

לעבדת בית האלהים ח' וסי'
ואחיהם הלוים
כהנים גבורי חיל
מלאכת
כי מעמדם תניא דפסו'
כל אלה על ידי אביהם
והנה מחלקות
ויתנו לעבדת בית
ובכל מעשה אשר החל

ארון ברית אלהים ד' וסי'
וישאלו בני ישראל
וישלח העם שילח
והנה נם צדוק
ובניהו ויחזיאל

באלהים ו' ל"פ וסימני' נמסר בתלים סימן נ"ו

בית אלהים ה' וסי'
ויירא ויאמר מה נורא
והאבן הזאת אשר שמתי
והאיש מיכה לו בית אלהים
המובא ויבאו אל חלקיהו
אדם אלה אזכרה
ושארא בית האלהים ואינון כ"ח

אלין מלין משמשין אלהי ו' ל' דכו' וסי'
ברכו אלהים ל' פעלתם השמיני
אשר ברכו
הדר אלהים ל' הר בשן הר
נבנוים
מלאך אלהים ל' וישמע אלהים
את קול הנער
תורת האלהים ל' ויכתוב יהושע
את תורת

מערכת אות א

ואדבר על כי סמוך למבטל קמץ כמו וחכלי חורב, וי׳קכני חסר יפכני. חבל עכי קרבני אלהי מהנון סרם קמוכים: וכלפי. ה׳אומרי׳ טעם כי מחכלי סמרכ׳ היה רחוי לומר חכלי סמרי כמו ויחכל חותי חכלו סמרו ועל כי כסחכה נפתח כי די לפנותו בפני׳ אחד הבל הוח כי טעות לומר חכלי סמרי ולח מכינו דונמתס במקרח רק במלת לח חבה יבמי, ומס פירס חבן עזרח כי היוד יתירה כיוד סוכני קנה וכהנה רבות והוח כמו לח חבה יבם, ועוד מה יחמרו במלת קכני

בני אלהים ל׳ ברן יחד כוכבי׳
כמלאך אלהים ל׳ ויאמר אכיש אל דוד׳
מכל אלהים ל׳ כי אני ידעתי כי גדול׳
בעיני אלהים ל׳ ומצא חן ושכל טוב׳
בא אלהים ל׳ ויראו פלשתי׳ כי בא׳
ברוך אלהים ל׳ על כן ברכך אלהי׳ דתהלות׳
מעשה אלהים ל׳ והלוחות מעשה אלהים׳
מלך אלהים ל׳ על גוי׳ דתהלות
משחך אלהים ל׳ אהבת צדק ותשנא רשע׳
חתת אלהים ל׳ ויסעו ויחי חתת
בשמך אלהים ל׳ כן תהלתך דתהלות
ויתן אלהים ל׳ רוח קדי׳ חרישית
שמעה אלהים ל׳ אלהים קולי
בשם אלהים ל׳ אך הנביא אשר יזיד
האזינה אלהים ל׳ תפלתי ואל תתע׳ם
זבחי אלהים ל׳ רוח נשברה
ע׳ה אלהים ל׳ בתרועה
בכתב אלהים ל׳ הוא החרות

חד מן ו׳דכל חד וחד לית

דכו׳ בלי׳ וסי׳

ומאלהים האלהים היתה תבוסת אחזיהו ויהי כקרא מלך ישר׳ את הספר
חאל האלהים יעות משפט
לאלהים מקרוב אני נאם יי׳
באלהים זבח לאלהים יחרם
אין כמוך באלהים

וירא אלהים

ט׳ כתו׳ וסי׳

את האור
ולמקוה המים
ותוצא הארץ
ולמשל ביום
את התנינם הגדלים
את חית הארץ
יום הששי
את הארץ והנה נשחתה
וא׳ בנביאים את מעשיהם

שאלה באלהים

ז׳ וסי׳

ויאמרו לו שאל נא
ויקמו ויעלו בית אל
וישאל שאול באלהים
ושאל לו באלהים
היום החלותי לשאול
וישאל הוד באלהים
וישאל עוד דוד

יראה את אלהים

ז׳ וסי׳ נמס׳

בפרשת מקץ

נתינה האלהים

ז׳ וסימן נמטר

בדניאל סימן א׳

שבועה באלהים

ו׳ וסי׳

השבעה לי באלהים הנה
התורידני אל הגדוד
אשר השביעו באלהים דד׳ח
וחריב עמם

אמר אלהים

ו׳ וסי׳ נמס׳ בפר׳ בראשית

ארון אלהי ישראל

ו׳ וסימן

ויראו אנשי אשדוד
וישלח ויאספו ג׳כו
את כל סרני פלשתים
את ארון אלהים עקרון
אם משלחים אתם

לפני אלהים

ו׳ וסי׳ נמס׳ בתלים סי׳ כ״ו

ואלהים

ה׳ וסי׳ נמס׳ פרש׳ ויחי

לאלהי ישראל

ד׳ וסימני׳ ועשיתם צלמי
ויקרא יעבץ
נם סגרו דלתות
הבאים

אמירה אל האלהים

ט׳ וסי׳

לו ישמעאל
מי אנכי
הנח אנכי בא אל בני
ויאמר בלעם
אם ישך נא
אל יחר אפך כי
חטאתי מאד
אמרתי למנות ד״ה ב׳ כ״א
והמלכתני

כאלה

ג׳ וסי׳ נמסר בירמי׳ סימן נ״א
ואיוב ריש סימן י״ו

ומעלה

ג׳ וסי׳ נמסר פרשת נח

ולאלה

ג׳ ר״פ בקריאה וסי׳ נמס׳ פרש׳ שמיני
ויחזקאל סי׳ ט׳

לאלה

ה׳ וסי׳ נמסר
בפנחס ובמלכים א׳ סימן כ״ב וב״ה ב׳ סימן י״ח

אלה הדברים

ה׳ וסי׳

ויקהל משה
ואתם תהיו לי ממלכת כהנים
עשיתים ולא עזכתים
אשר תעשו

ואלה שמות

ו׳ בתור׳ וסי׳ נמסר בסדר במדבר

וכל שאר קרי׳ דכו׳ לפ

ואלה שמות בנ״ה אלה שמות וסימני׳
אלה שמות בני עשו אליפז
בני אהרן הכהנים המשחים
האנשים אשר שלח משה
האנשים אשר ינחלו
שמות הגבורים אשר לדוד דשמואל

ואלה שמות י״ז לפ בתורה

וכל נבי׳ וכתובי׳ דכו׳ סי׳ נמסר בריש ספר ואלה שמות עש׳ ואלה ז׳ יחידאין וכתובים בפרשת תצוה

אליה ה׳ וסימ׳ נמסר במלכי׳ ב׳ סימן א׳ וסוף מלאכי
האלות נ״ב מל וא׳ חס׳ וסימ׳ נמס׳ בפ׳ נצבים
אלי ד׳ וסימ׳ נמס׳ באיוב סוף סימן ה׳
אליהוא ד׳ חס׳ א׳ וסימני׳ נמסר באיוב ריש סימן לה
אלין ג׳ חס׳ וסימ׳ נמס׳ בשמואל א׳ סימ׳ כ״ב
ויחזקאל ריש סימן מ״א
ואלי ג׳ וסי׳ נמסר בהושע סוף סי׳ ז׳ ואיוב סי׳ ד׳

אליהם

ל״ז מל בתור׳ וסימ׳

וישלחו האנשים את ידם
לאיש אשר לו ערלה
שמעו נא החלום
לך ואשלחך אליהם
ויתנכלו אתו להמיתו
וירא אותם והנם זעפים
ויתנכר אליהם
כאשר כלו לאכול
להורות את בני ישראל
זה הדבר דאשר ישחט
ובא משה ואהרן מפני
לינו פה הלילה
וחייתם כל נקבה
ויאמר אליהם משה אם תעשון
וכלות אליהם
ויסרו אתו
נביא אקים להם

אלהם

ל״ג חס׳ במלכי׳ וסי׳ נמס׳ במלכים א׳ סי׳ ל״ג

ו׳ חס׳ ביחזקאל וסימניהון

נמסר שם סימן י״ו

ו״ו חס׳ בבחו׳ וסי׳

ויבא אלהים ויערוך אלהם ב׳ בפסו׳
עוד שלשת ימים
מה אתם נועצים
קטני עבה ממתני אבי
וידבר אלהם בעצת
ויקבץ מלך ישראל
ויצא יהוירע
אשחק אלהם ולא
שמניע אלהם כמעשה ב׳ בפסו׳
אתם קדש לי׳
אתם מעלתם ויקס עזרא
אתם ראים
ויאכלו
מדוע אתם לנים נגד החומה

וב׳ חס׳ ביהושע

וסימ׳

ויקרא יהושע בן נון אל
ויאמר אלהם יהושע

ודירמיה וישעיה מל׳ בספרים מרויקים

וו׳ חס׳ בשפטים וסימני

נמס׳ בשפטים סימן י״ח

אליהן ה׳ ד׳ מל וא׳ חס׳ וסי׳ נמסר פרש׳ שמות
אליכם נ׳ חס׳ בתורה וסימ׳ נמסר בפרש׳ מקץ
אליועיני ה׳ וסימני׳
ובני בכר וא׳ ואליעיני
ונלתי ואליאל
אלישוה ג׳ וסימ׳ נמסר בפרש׳ נח

אלחן

ה׳ ב׳ חס׳ וג׳ מל וסי׳ נמסר בדניאל ריש סימן ו׳

אלופי

ה׳ חס׳ בלי׳ וסי׳ נמסר פרשת וישלח וירמית סימן י״ג וזכריה סימן י״ב

אלפעל

ג׳ וסימ׳ ומחשים הוליד
ובני אלפעל עבר ומשעם
וישמרי ויזליאה ויובב

האלף

ג׳ וסימ׳ נמסר פר׳ פקודי

אלפי

ד׳ סבירי׳ אלפים וסימ׳ נמסר בפרש׳ כי תשא

לאלף דור

ג׳ וסימ׳

דבר צוה לאלף דור
וחברו
ולשמרי מצותיו

אלף נפש

ג׳ וסימ׳ נמסר פרשת וירא

אם

כל ספר בראשית ונזקים

ר״פ אם בכ״י ואם

וסימניהון
תאבה ואם לא תאבה האשה תשמעו

חנה עכני לך הכל נתן בפיכי וטעמים הנלוים לכו והנרחים בעיניכו כבחר והנפלחים כמתין עד יבח מוריה כדך ויורכו: חבחר דרך לי המבטל קמץ כתו ידי רגלי והדכי דלוט פהוח חול והפס הנכבד והנורח קמץ למען הבדיל בין הקדם ובין החול וזה הכלל פוה בכל בלתי ל״י לברו וכן לי בחמנע תיבה כמו ידים ורגלים פהחירק תחת ה״וד, חבל פרחים כבחי׳ ודוגמתם פהחירק תחת החלף קמצים, ומלת כלחים פתח כי חירק תחת ה״וד, ומלת פחי על סכיים קינה

מערכת אות האלף

קמץ כי יוד רחמונה במקום חי"ף וכן בית פיד עוט קין פתחין כי בכלם חין בהם יוד יכוד חבל מלת היית היינו וחיית ורבית קמצי כי ה"ודיפוד חף כי מציונו הוה חרץ
חותיות ההיו מתחלפות, **רעיוני יעירוני** על ההיפך לבאר מקצת נבורותיו זה הכלל הברית המפרק להברית הם מחמת ההיפך בין בפה דבר בין בפעלה
פתחת כי רי חס תענהו ההיפך תמדרגה חחת כמו יעל עם חחיו ויעם כי הם על מעקל ויבן ויכן וכן ויחן ויחס ומה ע"ור ויחן נחרקת

תשמעו ואם לא תשמעו אלינו להחמול
אינך ואם אנך משלח לא נרד
אמר ואם אמר יאמר
לבנו ואם לבנו ייעדנה
שלש ואם שלש אלה
אסון ואם אסון יהיה
שן ואם שן עברו
שור ואם שור נגח הוא
גנב ואם גנב יגנב מעמו
וכל אשר אוריתא דכו' ר"פ ואם במ"ח אם וסימניהון
חדבר אם את הדבר הזה
עלה אם עלה קרבנו מן הבק'
כשב אם כשב הוא מקריב
הכהן אם הכהן המשיח יחטא
תודה אם על תודה יקריבנו
בחקתי אם בחוקתי תלכו ואת
רבות אם עור רבות בשנים
משנת אם משנת היובל יקדיש
חפץ אם חפץ בנו יי'
כמות אם כמות כל האדם
אתם אם אתם תבאו
יתן אם יתן לי כלק
יראו אם יראו את הארץ
יראו אם יראו האנשי' העולים
יראה אם יראה איש באנשים
תשמר אם לא תשמור לעשות
נדחך אם יהיה נדחך
שנותי אם שנותי ברק חרבי
כל יחושע ושפטים ר"פ ואם
וכל אכתר ומשלי חלוף ר"פ אם
יכל מלכים וישעיה ויחזקאל
ותלים וקהלת ר"פ אם כמה וסי'
תלך ואם תלך בדרכי
תמאנו ואם תמאנו ומריתם
נכלמו ואם נכלמו מכל
בא ואם בא לראות שוא
יתקפו ואם יתקפו האחד
וכל שמואל וירמיה דכו' ר"פ ואם במ"ר אם וסי'
יחטא אם יחטא איש לאיש
דכו אם כה יאמר אליכו
להלחם אם יוכל להלחם אתי
תיראו אם תיראו את יי' ועבדת
יאמר אם כה יאמר טוב שלום
פקד אם פקד יפקדנו
עונינו אם עונינו ענו
ימושו אם ימושו החקים
תשבו אם שוב תשובו
יסתר אם יסתר איש במסתרי'
יצאתי אם יצאתי השדה
תשוב אם תשוב ישראל
טוב אם טיב אם רע בקול
נגבים אם נגבים באו לך
וכל שאר קרי' דכו' ר"פ אם במ"א ואם וסימניהון
ילכו ואם ילכו בשבי לפני אויבי'
יהבאו ואם יהבאו בראש הכרמל
משפחת ואם משפת מצרים
תשובון ואם תשובון אתם
ינגף ואם ינגף עמך ישראל
זרוע ואם זרוע כאל לך

זכרתי ואם זכרתי ונבחלתי
אסורים ואם אסורים בזיקים
בינה ואם בינה שמעה זאת
איפא ואם לא איפא מי יכזיבני
בשלח ואם לא ישמעו

כל ר"פ דבקריא ואם לא

במ"ח אם לא וסימן נמסר בסדר
חיי ובמלאכי ריש סימן ב' וריש
שיר השירים
וכל ר"פ דאיוב דכו' אם לא במב
ואם לא וסי'
איפא ואם לא איפוא מי
בשלח ואם לא ישמעו בשלח

אם ואם

במצעות פסוק באוריתא וירמיה וסי'
הלא אם תשיב שאת
הלא כל הארץ לפניך הפרד
ועתה אם ישכם עושים חסד
הגל ער הגל הזה ועדה
בילדכן ויאמר כילדכן את
ועתה אם תשא חטאתם ואם
והשביע אתה הכהן ואמר
לכן כה אמר יי' אם תשוב
וישבע המלך צדקיהו
פתחתיך ואני הנה פתחתיך היום
וכל קרי' דכו' אם ואם במ"ח אם אם וסי'
תריבון ויאמר יואש לכל אשר'
שמשון ויאמר להם שמשון
חכהן ויען הכהן את דוד
הארע בן שמני' שנה אנכי היום
אתי ויען אתי את המלך
התשבי ויען אליהו התשבי
מעוג ותאמר חי אלהיך אם יש
ונוכחה לכו נא ונוכחה יאמר
ככרכמיש הלא ככרכמיש כלנו
ונח ונח דניאל ואיוב בתוכה
החפץ אמר אליהם חי אני נאם יי'
הנהרים חרה יי' אם בנהרים
ישנו כי לא ישנו אם לא ירעו
והביטה ראה יי' והביטה למי
תחרישי כי אם החרש
עשיתי יי' אלהים אם עשיתי זאת
יבנח שיר המעלות לשלמה
תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי

ח' פסוק ואם ואם וסימני'

נמסר בפ' בחקתי וביהושע סימן כ"ב

אם לא

ז' ס"פ וסי' נמסר פרשת חיי שרה

ג' פכ' ואם ואם וסימניהון

ואם כזאת עשה לי
ואם מבן ששים שנה
ואם לא השחוק היה לך

יב פסו' רישיהון ומצעותהון

אם אם וסי'
נמסר בפרשת משפטים ותלים סימן כ"ז ואיוב סימן ו'

אם יי' לא בספר ואלה שבות וסימניהון
אם את הדבר הזה
אם בנפו יבא
אם רעה בעיני
אם אחרית יקח לו
אם יקום והתהלך בחוץ
אם זרחה השמש
אם עבד יגח השור
אם כפר ישת עליו
אם במחתרת ימצא
אם המצא תמצא
אם לא ימצא הגנב
אם טרף יטרף
אם בעליו עמו
אם מאן ימאן
אם ענה תענח
אם חבל תחבל
אם כסף תלוה

ו' ר"פ בספר ויקרא וסימ'

נמסר בסדר ויקרא

ח' פסוק ליח בהון אם

ומטעין בהון וסימ' בפר' חיי שרה

ואם לא

ו' במצעות פסוק וסימניהון
הלא אם תשיב שאת
ויאמר נבל בלבו
ארדח נא ואראה
אז תנקה מאלתי
ועתה אם ישכם
ואם בבהמה השמאח
שלחו מכם אחד
וכל פטר חמור תפדה בשה
ופטר חמור תפדה בשה
והשבית אתה הכהן
הוא יתחטא בו
וחיח אם דרך גבולו
אם לא תשמעו ואם
אם טוב בעיניכם הכו שכרי
ואם לא יהפץ לנאלך ונאלתיך
ואני אמרתי אגלה אזנך

אם

ד' כתוב ולא קרי' וסימ' נמסר ברות סימן ג'

ואם

ו' יחידאין וסי' נמסר במגלה סימן ח'

כי אם

כל קריאה כי אם הטעם תחת כי
והמקף באם במ"ג אשר המקף בכי
והטעם באם וסימ' בלשון ארמי נפק דמא בישא וביאור' בסדר מסעי

יב זוגין חד אם וחד ואם

וסימניהון '

ואם אקח אם מחוש ועד
אם אקח ויאמר חי יי' אשר עמדתי לפניו
אם בת ונח דניאל
ואם בת ויאמר בילדכן
אם ישוב ואמרת
ואם ישוב הגגע

אם ידאח איש
ואם יראה הכהן
אם יש ועתה אראה
ואם יש אם בכיאים דם
אם דל ויאמר ברוכה
ואם דל הוא ואין ידו
אם בוא כי אם בוא
ואם בוא יבוא הכהן
אם בזאת יתהלל המתהלל
ואם בזאת • לא תשמעו לי
אם עד החקר אלוה תמצא
ואם עד אלה לא תשמעו לי
אם בהמה אם איש
ואם בהמח אשר יקריבו
אם ליי' ויאמר נעמן
ואם ליי' אם יחטא
אם בא וידע אונן
ואם בא לראות שוא
אם אמור יאמר הנער
ואם אמור יאמר העבד

ואם יש

ג' וסימ' נמסר בשמואל ב' סוף סימן י"ד

אם אין

ד' וסימ' נכסר פר' בשלח ואיוב ס"ף סימן לג'

ואם אין

ג' וסימ' נמסר בשמואל א' ריש סימן י"א

ואת אמו

ג' וסימ' נמסר בסדר קדשים

אמו

דקדים לאביו ג' וסימ' נמסר בפרשת וינש

אמותם

ג' וסימניהון

בהשתפך נפשם אל
ועל אמותם חילדות
וא' לאמתם יאמרו

אמות

ו' ס"פ בצירת חבית וסי' נמסר ביחזקאל סימן מ'

ועשרים באמה

ד' וסימ'

ארך הריעה י' וחברו
ותאר שלשה מפח
מגלח עפח

שלשים באמה

ד' וסימניהון

אורך הריעה
וחברו דעש"ח
וקו שלשים באמה וחברו

ו'אמינו

ג' וסימ' נמסר בפרשת בשלח

אמנה

ג' וסימ' נמסר במלכים ב' סימן ה'

אמון

ז' חס' בלישני' וסי' נמסר בתלי' באב רבת' אות ל'

האמנה

ד' וסי' נמסר כפר' בלק ותלים סימן נ"ח

ואמיץ

ד' ג' מ' ל' וא' חס' וסי' נמסר באיוב ריש סימן ט'

חזקו ואמצו

ג' וסימ' נמסר נפר' וילך

אמציה

ט' וסי' נמס' במלכי ב' סימן י"ד ועמוס סימן ז' ויאמר

יוד ויעם כפתחת לפי מחות ע"ץ כחה גדול לפתוח מכל מאר חותיות ההיפך כאמר מבואר מכח דייקות חבל ויעף אי אחד מן המדקי' קמץ כי לא נפתחה יען חמר הוח מהמניי' על מעקל ויקם ויפב וכן ויעט בהם חבל ויעט העם ז המלל חמר חבן נכח כי הוח מן עטה מעניו תהיה כעטיה על כן ה"וד כפתחת ובכל בזרות המניים לא מיאמנו ריק מלה אחת כפתחת ויקיל ותחם על מרמיה רגלי חמר הוח מן המניי כאמו מבחוב ומי יחום הון מעני וקבל הוח לאמר כי ותחם הוח מחטופי ל"ד פעל מעני עמו'

מערכת אות האלף

פתח ופתחיה המלה מן כ׳ נזרוק כתמר מצינו ומלתם כמו ונמלתם וכן כמל וכן עוסו עבה מן עוך קומו מן קס וכהנה רבות כי במגילת הפתח אין לפנות מנזרוקם לא מכאן חבר מה יבח מן הכלל ולולי עפ המסורת לבל ויבע וירח ותנח התבה לות סנייה פתוחה ולולי ים לחלק בין לות לחדונה הע לחות סנייה לחזור לעניין הרחסו וכן כל סומעת בורית ודונמתם פתחים כי הס על מקל סומרת לומר׳ וכן לרע׳ לטעת לקחת על מקל לנטת לעבת וכן בעס דבר טבעת קדחת נרעת נבחת

ויאמר צא וסימניהון

ויברכהו ויאמר ברוך אברם
במה ויאמר ארני יי׳
הגר ויאמר הנר שפחת
מצאתי ויאמר ארני אם נא
האף וינש אברהם ויאמר
הנה נא ויען אברהם ויאמר
עוד ויוסף עוד לדבר אליו
תרעו ויאמר אל נא אחי
תהרג ואבימלך לא קרב
הקרה נא ויאמר יי׳ אלה ארני
עבד ויאמר עבד אירהם
אצלת ויאמ׳ חכי קרא תניג׳ דפסו׳
נצב והנה יי׳ נצב עליו
מה נורא ויירא ויאמר מה נורא
נקבה ויאמר נקבה שכרך
הילדים וישא את עיניו וירא
חילך וישב אל אחיו ויאמר
אחיו וישא עיניו וירא את בנימן
אבותי ושכבתי עם אבותי
קחם נא ויאמר יוסף אל אביו
ויברך את יוסף ויאמר
מי שמך ויאמר מי שכך לאיש
וישב משה אל יי׳ ויאמר
וישב משה אל יי׳ ויאמר אנא
וירא אהרן ויבן מזבח
פני ויאמר פני ילכו
והראני ויאמר הראני נא את
מתנאים וירץ חנער למשה ויגד
מכהוריו ויען יהושע בן נון
וידר ישראל נדר ליי׳
ויפן ויאמר הלא את אשר
מן ארם וישא משליו
קום וישא משלו
נאם וישא משלו
נאם וישא משלו
אוי וישא משלו
עמלק וירא את עמלק
הקיני וירא את הקיני
מסיני ויאמר יי׳ מסיני בא
ליהודה וזאת ליהודה ויאמר
עכן ויען עכן את יהושע
תמוש אל נא תמוש מזה
אחי ויאמר אחי בני אמי
יפתח וידר יפתח נדר
מנוח ויעתר מנוח אל יי׳
ויצמא מאד ויקרא אל יי׳
זכרני נא ויקרא שמשון אל יי׳
הנרצחה ויען האיש הלוי
כחד ויגד לו שמואל את
עד הנה ויקח לו שמואל אבן
דואג ויען דואג הארמי
אחימלך ויען אחימלך את
אתי ויען אתי את המלך
על אבנר ויקונן המלך על אבנר
דמני אדני המלך עבדי
אבלע ויען יואב ויאמר
סלעי ויאמר יי׳ סלעי
מי ישקני ויתאוה דוד ויאמר
וישבע המלך ויאמר חי יי׳
אין כמוך ויאמר יי׳ אלהי ישראל
קחו נא וילך צרפתה
לקחי נא ותלך לקחת ויקרא

מתנורר ויתפלל אל יי׳ ויאמר
ויתמורד על הילד שלש פעמים
כעלות ויהי כעלות המנחה
אזור ויאמרו אליו איש בעל
אדרת ויקח את אדרת אליהו
פקח נא ויתפלל אלישע ויאמר
וירדו אליו ויתפלל אלישע אל יי׳
השליש ויען השליש אשר המלך
חשליש ויען השליש את איש
חלח ואלישע חלה את חליו
ויתפלל חזקיה לפני יי׳ ויאמר
אנא יי׳ ויאמר אנא יי׳ זכר נא
מציון ויאמר יי׳ מציון ישאג
מהלך ויחל יונה לבוא בעיר
ויתפלל אל יי׳ ויאמר דיונה
החדסים ויען האיש העומד בין
תרחם ויען מלאך יי׳ ויאמר
ויתאו דוד ויאמר מי ישקני דח
אין כמוך ויאמר יי׳ אלהי ישר׳ דח
אבותינו ויאמר יי׳ אלהי ישראל
אסא ויקרא אסא אל יי׳
ארחמך ויאמר ארחמך יי׳
ויבן וידבר עמו ויאמר
ואשמע קול אדם כין אולי
הקוצרים ויען הנער הנצב
אל איוב ומלאך בא אל איוב
אש עוד זה מדבר וזה
כשדים עוד זה מדבר וזה
בניך עוד זה מדבר וזה
וכל ויען ויוסף דאיוב דכו׳
אבל הס כולם מלעיל

ויאמר להם כבוסימ׳

ויברך אתם אלהים ויאמר להם
ויברך אלהים את נח ואת בניו
יעקב ויאמר להם יעקב אחי
יוסף ויאמר להם יוסף מח
הידעתם ויאמר להם הידעתם
השלום ויאמר להם השלום לו
תריבון וירב העם עם משה
שימו ויאמר להם כח אמר
ויקהילו משה ואהרן את
עברו ויאמר להם יהושע
נביא וישלח יי׳ איש נביא
גרזים וינידו ליותם וילך
הזית ויאמר להם הזית
הכהן ויאמר להם הכהן
תצאו ויעמד ויקרא אל
תעשו ויאמר להם למח
בני רמין ויען דוד את רכב
וחרכבתם את שלמה בני
אליהו ויאמר אליהו הנביא
ישעיהו ויאמר להם ישעיהו
וישבע להם גדלהו ולאנשיהם
שניהם ויאמר להם אל תיראו
דמלכים
ברוך ויאמר להם ברוך
וכל ענינא דשמשון וכל דה
ודניאל ועזרא דכו׳ וסימ׳
שמשון ודע ויאמר להם
בה ויאמר אלהם וסימ׳
שלשת ויאמר אלהם עוד
נועצים ויאמר אלהם מה אתם
ויקבץ מלך ישראל את הנביאי

ויוצא יהוידע הכהן את
ויקם עזרא חסופר ויאמר

תאמרון ט׳ וסימ׳ נמסר ריש
סדר וישלח
ומלכים פ׳ סימן ח״ח

ויאמרו ט׳ רפין וסימ׳ נמסר
בישעיה סימן י״ד

ויאמר ו׳ רפין וסימ׳

השלום והצופה עומד על
הצילני ושאריתי לא עשה לפטלו
המרבה הלא אלה כלם עליו
יחרם חציו שרף כמו אש
תשוע אז תקרא ויי׳ יענה
אדם ויאמר אדם אך פרי

אמור ו׳ג׳ מל וג׳ חס׳ וסי׳ נמסר
ריש סדר משפטים
ובפרשת נשא

ותאמר ה׳ וסימ׳ נמסר
במגלה סימן ח׳

ולאמר ג׳ וסימניהון

ואשים דברי בפיך ובצל ידי
האמר לכורש רועי וכל הפצי
וספרים כתב לחרב

אמרת ג׳ רפ וסי׳ נמסר בירמיה
סימן מ״ח

אמר ג׳ קמצין וסימ׳ נמסר
בדניאל סימן ג׳

אמר ג׳ קמצין וסימ׳ נמסר
פרשת וירא

ויאמרו ו׳ רפבטעם גרשים וסי׳
נמסר בשמואל א׳ סימן
י״א וירמיה ריש סימן מ״ב

ויאמרו ג׳ רפ בטעם זרקא וסי׳
נמסר פרשת ויצא
וריש נחמיה

ויאמר פלוני י׳ רפ בטעם
זרקא וסי׳

ויאמר האדם
ויאמר יעקב אלהי אבי
ויאמר יתרו
ויאמר משה שש מאות
ויאמר משה בזאת תדעון
ויאמר דוד
ויאמר נתן
ויאמר נעמן
ויאמר חירם
ויאמר המן

אמירה בלבו׳ וסימ׳ נמסר
בפרשת לך לך

י׳פסו׳ ויקרא ויאמר
וסימני נמסר במלכים א׳ סימן י״ז

ואמרת ע׳ בטעם גרשיים
וסימ׳ ביחזקאל
ריש סימן י״ז

ויאמרו אליהם ד׳ וסימ׳
נמסר
בפרשת וישלח

ויאמרו בל העם ד׳ וסימ׳
נמסר

במלכים א׳ סימ׳ א׳

כה תאמרו ו׳ וסימ׳ נמסר
במלכים ב׳ סי׳ כ׳

ואומר ג׳ מל ובחד
ענינ׳ וסימ׳
אנדות יתנו לי על פחוות
ואומר אליהם אתכם אים הרעה
ואשיב אתם דבר

ואומר ג׳ ב׳ קמצין וא׳ פתח
וסי׳
תימן ואומר
וחברו דח
ואומר לכם אין חקור

אמרת ז׳ וסימ׳ נמסר בתלים
סימן י״ו

ויאמר לי ח׳ וסימ׳ נמסר
בשפטים סימן
ומשלי סימן ד׳

אמרים לי ג׳ בלישׁ וסי׳ נמסר
ביחזקאל ריש
סימן כ״א ותלים סימ׳ קל״ג

אמר לי ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת
וירא

ויאמר י״ב סכיהין ויאמרו וסי׳
בפרשת משות
ובשפטים סימן י״ג

אמרתך י״ב וסימ׳ נמסר
בתלים נאב רבתי
אות ך ובסימן קי״ט

לאמר ט׳ רפ וסימ׳ נמסר
בירמיה סימן כ״ח
ובתלים סימן קמ״ה

ואמרת ג׳ וסימ׳ נמסר
ריש מלכים

אמר ו׳ מלעיל וחס׳ וסי׳
נמסר בתלים סי׳ ע״ז

ואמרו ו׳ וסימ׳ נמסר בדה א׳
סימן י״ו

לאמור ג׳ מלאים וסימ׳ נמסר
בפרשת ויחי וירמיה
ריש סימן י״ח

יאמרו ג׳ וסימ׳ נמסר בתלים
סימן קלו

ויאמרו לאמר ג׳ וסימ׳ נמסר
בפר׳ בשלח

באמור ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת
ואתחנן ותלים סי׳ כ״ב

יאמר ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת
נח ותלים סי׳ פ״ז

ותאמר להם ג׳ וסימ׳ נמסר
פרשת וישב

כל ד׳ע ויאמר להם במ״ה
ויאמר אליהם וסימן בד״ה ב׳ סי׳

אמירה לפני ה׳ וסימן
נמסר
פרשת וארא

ולא אמרו ד׳ וסימ׳ נמסר
ביהושע סוף סימ׳
כ״ב וירמיה סימן ב׳ ותלים סימן קל״

ואמרת אליהם ג׳ בטע׳ קדם
אזלא
בירמיה וסי׳ כל נבל ימלא יין
ושל

כי הס על מקל יבלת יבמת חרבע׳ פעה רעה לחה חפשה קמצי׳ כי הס על מקל מסמרה תפחר׳ פעה יפה והין חות ח״ע מעכתם מן מפעטם כי כן דין כל תיבה
סמוכה ה״ח לאחר נהברת בחה חה ולח בחי חי לבד מעט מזער חניות חבה יתנו נדה וכן כל סס דבר וחות חמכעי׳ לחה״ע והנגיב׳ לעיל פתחי׳ במו תוחר מוחר מוהר נועם
בועז כי הס על דרך גורן קדם תדם כי הס סוים בנגונם ובחסרון ו״ו ובחטף קמץ נהפך ברבות׳ ריק כי החטף קמץ נהפך ברבות׳ לחות סנייה כי יהת תלרו נעמו ותי׳ הדי׳ כן

בגורן

בגרן וקדם כאסר יתרמו לפני כי מן נורן יחל גרמו וכן לורה נפתח על דרך מזער כי הס בחיס בחולס ובכנינה ובחות ו׳ גם לורח׳ בחלי׳ וים מכנני׳ לורח לעיל ולרחת
יוטף קמן ופיך לדבריהם חדלו לרחות פה׳ כי׳ מן נורן יחל׳ גרמו וכן לוכל מיחל׳ לאכלס ומבעלי הלח בחמבע בחו מני זריס מליל׳ נפתחים בפתח גדול והס לחל מועד בוהן ידו לחבל יוחב
מוחב תותח יוחם נקמני׳ כי הס על מפקל עולם כוכב ולח נפתנו מפפטס ומה מכתבתי תותח כאסר מפעתי חמנס חין פה ענינו כלל כי על לות לחמבעית לחחלע לחנו

ושל אחריו
חכני כמלא את כל
ככה אשבור
אשר למות למות

ויאמר יי אלי ד׳ בטעמ׳ קדמ׳ אזלא בירמיה

וסימניהון בלשון ארמי עולימא קרא צדיקא לשמואל וביאור׳ ריש ירמיה

ויאמר יי ב׳ בטעם קדמא אזלא בספר ואלת שמות ואלה בספר ואלת שמות וסימני בסדר שמות

ויאמר יי ד׳ בטעם זרק׳ בספר ואלה שמות וסימני בסדר שמות

כה אמר יי ט׳ בטעם גרשיי׳ ביחזקאל וסימני שם סימן ל

ויאמר יי ח׳ בטעם קדמא אזלה בספ׳ אלה הדברים ל׳פ וסימניהן

אמר להם לא תעלו
אל תצר את מואב
קום רד מהר מזה כי
חן קריו ימיך
ואת הארץ אשר נשבעתי

ויאמר אלי י׳ בטעם זקף קטן ביחזקאל וסי׳

צפונה שא עיניך וראה דרך
ראה נתתי לך את צפיעי
תמצא את אשר תמצא אכול
חושת אתה תועבות גדולות
נקיר׳ חתר נא בקיר
חוזה ויאמ׳ אלי הנבא אל הרוח
התחייבה העצמות האלה
העצמות ויאמר אלי חנבא על
המקום אשר ישבלו שם

כה אמר ה׳ בטעם מאריך טרחא ביחזקאל וסימניהן

ישעה אחר רעה הנה באה
המון והשבתי את המון מצרי׳
קונאב יען אמור מואב ושעיר
והיה ביום ההוא יעלו דברים
שממה בשמות כל הארץ

כה אמר ד׳ כתרין זרקא ביחזקאל וסימני׳ נסמר שם סוף סימן כח וסי׳ מ״ר

אמור להם ב׳ וסימניהן

לא תעלו
שובו לכם לאהליכם
וא׳ באמר להם עם יי׳

ויאמר להם ג׳ בטעם בשפטים וסימניהן

אחודה נא לכם חידה
נקיתי הפעם מפלשתים
נקמתי אם תעשון כזאת

ויאמר שמואל ו׳ בטעם בסיפ׳ וסימניהן

קבצו את כל יש׳ המצפתה
השאלים מאתו מלך
תשאלני וי׳ סר מעליך
ומח קול הצאן הזה באזני
הלא אם קטן אתה בעיניך
כאשר שכלה נשים חרבך

כי כה אמר ז׳ בטעם בירמי׳ וסימ׳

סרו הבנים מרזח
גלעד המלך רגו
משפטים

כה אמר ז׳ בטעם בירמיה וסי׳ שם סי׳ ט

כה אמר ו׳ בטעם בירמיה וסימ׳ נסמר סי׳ ז

כה אמר ה׳ בטעם בתריסר וסי׳ בזכרי׳ סוף סימן ח

כה אמר ז׳ בטעם בירמיה וסימניהן

ואל הכותים הנני
היושב החכם
דרוך נתן

כה אמר ה׳ בטעם בירמיה וסימ׳

הנח עם
חשמרו בקבוק רד
יצא תפרו טעיר

ויאמר ד׳ בטעם וסי׳ נסמר פרשת כי תשא

ויאמרו ב׳ בטעם וכו׳ וסימני׳ נסמר בפרשת

מקץ עש

ויאמר אלי ז׳ בטעם ביחזקאל וסימני׳ נסמר שם סוף סימן מ׳ו

כה אמר ח׳ בטעמא בירמיה וסימני׳ שם סימן י׳ב

ואומר ד׳ כתו׳ ויאמר וכימ׳ נסמ׳ בנחמיה סימן ה׳

ואת האמרי ד׳ וסימניהון נסמר סוף יהושע

והאמת ג׳ וסימניהן נסמר בזכריה סוף סימן ח׳

אן

אנה נ׳ כתיבין ה׳ וסימני׳ נסמר בתלים סי׳ קי״ו וישעיה ריש סימן לח״ ויונה סימן ג׳

אנה ואנה ג׳ וסי׳ נסמר במלכי׳ א׳ סי׳ כ׳

ז׳ פסו׳ אין בהון ואני אני וסימ׳ נסמר בירמיה סי׳ כ׳נ

ט׳ זוגין חד אני וחד ואני וסימ׳

ואני ערל ויאמר משה
ואני יוצא וידבר משה לפני
אני יושב ויאמר הידעת
אני יוצא כחצת הלילה
ואני ישב ואלי יאספו כל
אני יושב וידי בשנה השלישית
ואני אחרון כה אמר יי׳ מלך
אני אחרון שמע אלי יעקב
ואני אגיד לעולם אזמרה
אני אגיד צדקתך ואת מעשיך
ואני מרעיש כה אמר יי׳ צבאות
אני מרעיש אמר אל זרבבל
ואני נותרתי ושר מלכות פרס
אני נותרתי ויאמר אליהו אל
ואני נשארתי לבדי וארא את המרא׳
אני נשארתי ואמרת בלבבך מי ילד
ואני אסבל ועד זקנה אני הוא
ב׳ בפסוק

ואני מנ״ח וסימניהן

ואני הנני מביא את המבול
ואני בבאי מפדן מתח
ואני נתתי לך שכם אחד
ואני ידעתי כי לא יתן
ואני הנה נתתי אתו
ואני אתן את פני באיש
ואני אקשה את לב
ואני הנה לקחתי את הלוים
ואני הנה לקחתי את אחיכם
ואני אצא ועמדתי
ואני שלשת החצים
ואני יסרתי חזקתי זרועותם
ואני בי׳ אצפח
ואני בי׳ אעלוח
ואני אהיה לה נאם יי׳
ואני נסכתי מלכי על
ואני תמיד איחל
ואני אשיר עזך
ואני בחסדך בטחתי
ואני בתמי אלך
ואני אליך בטחתי
ואני אמרתי בחפזי נגרזתי
ואני בחרש לא אשמע
ואני כזית רענן
ואני בחסדך אבא ביתך
ואני בער ולא אדע
ואני תמיד עמך
ואני קרבת אלהים
ואני כמעט נטיו
ואני אניד לעולם
ואני עני וכואב
ואני אליך יי׳ שועתי
ואני תפלתי לך יי׳ עת
ואני בחלותם לבושי שק
ואני עני ואביון
ואני היתי חרפה להם
ואני ידעתי נאלי חי
ואני היתי מבין והנח
ואני דניאל נהייתי
ואני נשארתי לבדי
ואני בשנת אחת לדריוש
ואני יי׳ אהיה להם לאלהים
ואני שמעתי ולא אבין

אני ד׳ בטעם זקף בקהלת וסי׳ שם סוף סי׳ ב׳

אני הולך ד׳ וסימניהון

ואין איש מאסף
אני הולך אליו
ואני הולך על אשר אני י׳ ב׳ בפסוק

הנה אני ז׳ וסימ׳ נסמ׳ בירמיה סימן ל״ב ויחזקאל סימן ל״ז ח״ה ב׳ סי׳ ב׳

הן אני ד׳ וסי׳ נסמ׳ פרש׳ וארא וישעיה סי׳ נ״ו

הלא אני ג׳ וסימ׳ נסמר בישעי׳ סוף סי׳ מ״ה

גם אני ו׳ ד״פ וסימ׳ נסמ׳ בשפט׳ סוף סימן ב׳

וכל מצעות פסו׳ דכו׳ גם אני במ״ה וגם אני וסימ׳

וגם אני אגרע ולא תחוס ב׳ כו׳
אני הא דרכך בראש נתתי
לא תזני ולא תהיי
וגם אני שמעתי נאם יי׳ דל״ח

אני ואתה ג׳ וסי׳ נסמר בשמו׳ א׳ סי׳ ך׳

אני ועמי ג׳ בלי׳ וסימ׳ נסמ׳ פרשת וארא

באניות ד׳ וסימניהון נסמ׳ פרשת תבא וישעיה סי׳ מג״

ואנכי ט״ו׳ וסי׳ נסמר בישעיה סימן נ״א ותלי׳ סימן כ״ב

אנכי ה׳ בטעם לעיל וסי׳ נסמ׳ בפרשת בראשית

מי אנכי ג׳ וסימ׳ נסמר פרשת שמות

אנכי ידעתי ג׳ וסימ׳ נסמר בפרשת וירא וירמיה סימן כ״ט

וגם אנכי ח׳ וסימ׳ נסמר פרשת וירא

אנכי אנכי ג׳ וסימני׳ נסמ׳ בישעיה סי׳ מ״ג

אנכי נתתי ג׳ וסימ׳ נסמר פרשת לך לך

אנכי נתן ז׳ וסי׳ נסמ׳ בשמואל א׳ סי׳ כ״ד

אנכי יושב ה׳ וסימ׳ נסמר פרשת חיי שרח ושמואל ב׳ סימ׳ ו׳ ו״ה א׳ סי׳ ז׳

התאנף ג׳ וסימניהון

גם בי התאנף
וי״ התאנף בי על דבריכם
ובאהרן התאנף

ואנשים י׳ וסימ׳ נסמר בשפטי׳ סימ׳ ט׳ ונחמיה סי׳ ב׳

באנשים ג׳ וסימ׳ נסמר באלה הדברים

אנשי דור ד׳ וסימ׳ נסמר בשמו׳ א׳ סי׳ כ״ג

ואנשי ד׳ ד״פ וסימ׳ נסמר פרשת לך לך ומלכים ב׳ סי׳ ז׳

שני האנשים ד׳ וסימ׳ נסמר פרשת שפטים על האנשים

מערכת אות האלף

מפתחנו דוגמתם מפתנים בדבקותם רק מהבל הבל הבלים ועקב בעקב עפו ומכלל זה הנפתחי יפתו זהב קהל בהר נחם מחר רעב וכימין זקן כמר וחמם מלות מפס העפס נחם העמוני רחב קמת רחם חחז המלך וכימין כר קרח וכלס נניתם למטה ונקמכים כי לח נפתנו יען מפפטם על דרך בקר בקר חכם כי הס פויס בנויתו ובדבקותם וברבותם כי כלס לרע ויפתנו בדבקותם כאפר תלמר מבאר בקי בפר תלמר מזהב זהב החרן קהל עמים ונחש׳ מבאר בפרו בקרו כן מזהב קהל זהב

על האנשים ה׳ וסים׳ נמסר בפרר שמות ומלכים ב׳ סימן י״ח

ואנשיו בהוסימני

ויקם דוד וילך הוא
וילך דוד ואנשיו קעילה
ויקם דוד ואנשיו כשש
ודוד ואנשיו במדבר מעון
וילך שאול ואנשיו לבקש
ויקח שאול שלשת
וילך שאול מצד ההר ב׳ בפסו׳
ויבא׳ אל גדרות הצאן על
וישבע דוד לשאול
וישב דוד עם אכיש
ויעל דוד ואנשיו
ודוד ואנשיו עוברים באחרונה
וישכם דוד הוא ואנשיו
ויהי כבא דוד ואנשיו צקלג
ויבא דוד ואנשיו אל העיר
ולכל חמקומות אשר התהלך
והיה היא רוכבת על החמור
ואנשיו אשר עמו העלה
ואבנר ואנשיו הלכו בערבה
ויאיר להם בחברון
וילך המלך ואנשיו ירושלם
וישאום דוד ואנשיו
וילך דוד ואנשיו בדרך ושמעי
ורגם מלך ואנשיו דתריסר

על אנשי ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ י״ח וירמיה סוף סימן י״א

לאנשים ח׳ וסים׳ נמסר ברות סימן א׳

והאנשים ח׳ וסימניהון בלשון ארמי רעיא דכליקו למשלח לדדופיא טכין לנחשתא בירתיא בהימנותא וביאורם נמסר בסדר ויגש

ואנשיהם ד׳ וסי׳ נמסר בירמיה סוף סימן י״ח

אם

ויאספו י״ב וסים׳ נמסר פרשת כי תשא

ויאסף ט׳ וסימן נמסר בפר׳ חקת התורה

ולא אוסיף ד׳ וסים׳

ולא אוסיף להכות את
להגיד את רגל במלכים
להסיר את רגל יש׳ בדה״
אחת דברתי ולא

אסף ג׳ וסימניהון בלשון ארמי שבעית דרחימו כפנא ובויאורם נמסר פרשת שפטים ויחזקאל סוף סימן ה׳ והושע סימן ט׳

נאסף ג׳ וסים׳ נמסר פ׳ ויחי

אסף ג׳ כתו׳ כן בתו׳ וסי׳ נמסר בסדר נח

נאספים ג׳ וסימניהון

ופלשתים נאספים
ואנשי חסד נאספים
ממלכות גוים נאספים

נאספו י״ד וסימני׳

וסרני פלשתים נאספו
ופלשתים נאספו
ושאול ואיש יש׳
ובני עמון נאספו מעריהם
ושרי אשר נאספו אל ירושלם מפני ש שך
והעם לא נאספו
נאספו עלי נכים
וביום השני נאספו ראשי האבו׳ דעזרא
וביום עשרים וארבע׳ לחדש
ונם כל הדור ההוא
עם דוד כחרפם כפלשתים
וחברו דה״ הוא היה עם דור נפש
וכל מדין
ועתה נאכפו עליך גוים

בל לשון אסיפה אל במ״ג

על וסי׳ נמסר בעמוס סימן נ׳

האספו ו׳ וסימני׳ נמסר פרשת ויחי

ויאספו י׳ פתחין וסים׳ בלשון תרגום סביא סליא שלחו ושלחו פלישתאי נרמוי דמלכ׳ ולאחיחון כספא וחמרא ׳ וביאורם נמסר פרשת שמות וד״ה ב׳ סימן כ״ט׳

ויאסף כ׳ וסים׳

ויאסף לכן את אנשי
ויאסף אתם אל משמר
ויאסף רגליו אל הכטח
ויאסף שבע׳ם איש
ויאסף יהושע את כל
ויאסף סיחון דאוריתא
ויאסוף סיחון דשפטים
ויאסוף אליו את בני עמון
ויאסוף דוד את כל העם
ויוגד לדוד ויאסוף דשמואל
וחברו דה״ה
ויאסף שלמה רכב ופרשים
וחברו דה״ה
ויאסף אחז את כל
וישלח המלך ויאסוף את כל זקני
ויאסף דויד את בני אהרן דה״
את כל שרי יש׳ דה״
ויאסוף את שרי העיר
ואף כי היין בוגד
מנסת פניהם קדימה ויאסף

האסיף כ׳ וסים׳ וחג האסיף תקופ׳ בצאת השנה קדם׳ חס׳ וסי׳ תקופה חסרה׳

ונאספו ד׳ וסים׳ נמסר בזכריה סים׳ י״ב

אסוף ג׳ וסים׳ נמסר בירמיה סים׳ ח׳ ומיכה סימן ב׳

מאסף ד׳ וסים׳ נמסר בירמי׳ סימן ט׳

ואסף ג׳ וסים׳ נמס׳ בסדר חקת ובישעיה סימן י״א

באספך ג׳ וסימניהון

באספך את תבואת זרעך
באספך את מעשיך מן
מגרנך ומיקבך

ויאסף ז׳ ה׳ מלעיל וסים׳ נמסר סוף פרש׳ חיי שרה וב׳ מלרע וסים׳ נמסר בפרשת האזינו

ונאספת ג׳ וסימני׳ ונאספת אל עמך
אל קבורותיך בשלום דמלכים
זחברו דד״ה

תאסף ג׳ וסימניהון נקם נקמת׳
ואביה ירק ירק
ונטשתיך המדברה׳

ויאסרהו ג׳ וסי׳ נמסר בשפטים סים׳ ו׳

ויאסר ג׳ דנשים וסים׳ נמסר פרשת מקץ

אסתר המלכה י״ד וסימני׳ נמסר במגלת׳ ריש סימן ז׳

אף

האף נ׳ פתחים וסימני׳ נמסר פרשת וירא

האף נ׳ קמצין וסימני׳ נמסר פרשת עקב וירמיה סימן ל״ו׳

אפיך ב׳ מ״ל וסי׳ נמסר בסדר בראשית׳

ואף ט״ו פ׳ וס׳ נמסר באיוב ריש סימן ט׳ וסים׳ לו׳ ועזרא סימן ח׳

בחרי אף ד׳ וסימני׳

ויצא מעם פרעה
וישבו לבקומם בחרי אף
נדע בחרי אף כל
בחרי אף רצין וארם

אפפוני ד׳ וסימני׳ נמסר בשמואל ב׳ סי׳ כ״ב

אפוד ט׳ מ״ל וסי׳ נמסר בסדר תצוה׳

אפס ד׳ וסימני׳ נמסר בסדר ויגש׳

אפקה ה׳ וסים׳

ומערה מתימן כל ארץ הכנעני
וינוס וכית תפוח ואפקה
חגים ויקבצו פלשת׳ את כל מחני׳
חדד ויהי לתשובת השנה ויפקד
וינוסו הנותרים אפקה׳

אפרים ד׳ קבצין וסיבני׳ נמסר בהושע סימן ה׳

ואפרים ה׳ וכים׳ נמסר פרשת פנחס וירמיה סימן ל״א

אפרתי ג׳ וסים׳ נמסר במלכים א׳ סי׳ י״א

אפרתה ה׳ וכים׳ נמסר פרשת ויחי

אץ

אץ ו׳ ד׳ אץ וב׳ ואץ וסימניהון נמסר ביהושע סי׳ יז׳

אצל ב׳ ופתחין וסימניהון כי יניע גי הרים

אלה בני אצל וחברו׳

אוצרות יא׳ מ״ל וסי׳ נמסר באיוב סימן ל״ח

אוצרות ד׳ מ״ל דמ״ל וסי׳ נמסר בירמיה סימן נא׳ עש׳

באוצרותי ג׳ חס׳ וסי׳ בפרשת האזינו ומלכים כ׳ סימן ך׳

אר

והאורב ג׳ מ״ל בליש׳ וסי׳ נמסר ביהוש׳ סי׳ ח׳

יארב ג׳ וסימניהון

יארב במסתר באריח ב׳ בפסו׳

בארי ד׳ ב׳ קבצין וב׳ פתחין וסי׳ כרע שכב כארי
שויתי ער בקר
קשר נביאיה בתוכה
כארי ידי ורגלי

בקצת ספרי מדוייקי׳ מצאתי כתוב כארו וקרי כארי אמנם בקפרי בהיכון מלין דכתיב ו׳ בסוף תיבו וקרי׳ ולח מכתיבו כמה בחסבו׳ וגם בחלוף המקרא היש בין מדיבחתי ומערבתי ולח כמה פס עכ׳:

אריאל ד׳ וסימניהון
חוא הכה את שני
חזי אריאל אריאל ב׳ בפסוק
הצבאים על אריאל קדם׳ חס׳ י׳

בארך נ׳ וסים׳ נמסר ביחזקאל כי׳ לא״

ארוכה ד׳ ב׳ מ״ל וב׳ חס׳ וסים׳ נמסר בירמיה סי׳ ל״ג

ארובה נ׳ וחס׳ ודגשים וסים׳ נמסר בשמואל ב׳ ריש

מפתנו דוגמתם מפתנים בדבקותם רק מהבל הבל הבלים ועקב בעקב עפו ומכלל זה הנפתחי יפתו זהב קהל בהר נחם מחר רעב וכימין זקן כמר וחמם מלות מפס העפס נחם העמוני רחב קמת רחם חחז המלך וכימין כר קרח וכלס נניתם למטה ונקמכים כי לח נפתנו יען מפפטם על דרך בקר בקר חכם כי הס פויס בנויתו ובדבקותם וברבותם כי כלס לרע ויפתנו בדבקותם כאפר תלמר מבאר בקי בפר תלמר מזהב זהב החרן קהל עמים ונחש׳ מבאר בפרו בקרו כן מזהב קהל זהב

קהל זהב קהלס ומנחם נחם נחמת וחולס נהם מהוח על מפקל יער מער ברבותו יחמר נחסו ובדבקותו לל יפתנה לבל לחר לחת לחר נפתחים והנניה למטה וכן פחת יהודה לבל פחת מהוח לעון מפורה טעמו למעלה וכלס פתוחים וכל פתי הברות מהי חס ולות לחרונה ח״ת לו עין נפתחים כמו פסח פתח פעם נגע קמת בטע ובניתם לעיל כי גם הס נוטי לדרך לך לות לא״ גורמת לפותחם ובלע יבלע מכללם כי טעמו מלמט ונפתח וקבל׳ טעם נכון כי בלע דינו בלע על מקל כתף

ירך תכן תם היה תומר כלב לח יבוכו מה בינו ובין עם הפועל ותתי למעני וכן נקוד כלב פתח וטף מו למט׳ ומלת תמע יתע מזח מבח בבני וכפתחי׳ על מעקל ענל עדי
ומכובנים לעיל וכן כל העידותי העדרתי ירחה החלותי כפתחים כי הם על מעקל הקימותי המיבותי ומפני לחסץ כפתנו וכן כל ה״ח תמוה לפני לחסץ כמו הסם תמנו
החף תקפה הז יעות החנם ירח חיוב ההתיר גוי לילים ורובתתו לבל החים לחד יחטו קמון כי הסח לחיכה תמוהם ועל כן פירם רש״י בחומם החים לחד הוח

תאריבו ג׳ וסים׳ נמסר ס׳ האזינו

מן ארם ג׳ וסימניהון

מן ארם יבחני
מן ארם צובה ומן ארם נחרים ב׳ בו

ארון העדות י״ב וסימניהון נמסר פרשת אלה פקודי

אל האהרן ואל האהרן ג׳ וסי׳
ובתת אל האהרן את העדות
ואל האהרן התן את העדות
ויתן את העדות אל האהרן

ארון ג׳ חס׳ וסים׳ נמסר פרשת תצוה ע״ש

ארור ח׳ בטעם זקף וסים׳ נמסר בירמיה סי׳ מ״ח

ארור ה׳ בטעם רביע וסי׳ נמסר פרש כי תבא

ארורים ג׳ וסימני׳ נמסר בתלים באב רבתי אות נ׳ יהושע סי׳ ט׳

ארנון ג׳ מל וסי׳ נמסר בסדר חקת התורה

תאר ג׳ וסימני׳ נמסר פרשת משפטים

ארון יי׳ ד׳ וסי׳ נמסר בערך אדני

וארון בריתו יי׳ כ״ז וסי׳ נמסר בערך אדני

וארון אלהי ישראל ו׳ וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ ה׳

ארץ י״ד קמצים וסים׳ נמסר בישעיה סימן י״ד וכל אתנחת׳ וסוף פסוק דכות׳ בס״ד ארץ בסגול וסי׳ נמסר בתלים סימן לה״

ארץ י״ג ר״פ וסים׳ נמסר בתלים סימן ס״ח

והארץ ח׳ ר״פ וסים׳ נמסר בסדר בחר סיני

באדץ החיים ג׳ וסים׳ נמסר באיוב סימ׳ כ״ח

בארץ ה׳ וסימני׳ נמסר לך לך

וארץ ג׳ וסים׳ נמסר בישעיה סוף סי׳ כ״ו ומשלי דיש סי׳ כ״ח

מהארץ ה׳ וסים׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ב ויחזקאל סימן מ״ג

ובארץ ה׳ וסימניהון נמסר פרשת ויגש

פרי הארץ בליש׳ וסימניהון
ותתחזקתם ולקחתם
ויראום את פרי הארץ
ויקחו בידם מפרי הארץ
ופרי הארץ לנאון ולתפארת

עשב הארץ ה׳ וסים׳ נמסר דיש סדר בא

את כל ישבי הארץ ד׳ וסים׳
וחורשתם את כל ישבי
ולהשמיד את כל ישבי
הגבי ממלא את כל ישבי
כי כלה אך נבהלה

את כל הארץ י״ד וסימניהון
אשר אתה רואה לך אתננה
ואולם חי אני
ואם ירחיב יי׳ אלהיך
ויעל משה מערבות מואב אל
וישלח מלך ירחו
כי נתן יי׳ בידינו את
ויענו את יהושע תניין
ויכח יהושע את כל הארץ
ויקח יחושע את כל הארץ
וחברו ויקח יהוש׳ את כל הארץ ככל אשר צוה יי׳
ויתן יי׳ לישראל
כי תאמר אליו כח
הנני אליך הר חמשחית
וימלא כבודו את כל הארץ

הארצות כל אוריתא חסרים במא מל וכל נביאים וכתו׳ דכו׳ מל במא חס׳ וסי׳ בסדר מקץ

אל הארץ ד׳ וסים׳ נמסר פרשת לך לך

מלכי ארץ ג׳ וסי׳
העשרת כל מלכי ארץ
לא האמינו מלכי ארץ
וכל תהילות דכו׳ כל מלכי ארץ במא וכל מלכי הארץ את כבודך

על פני הארץ ה׳ חס׳ כל וסי׳ נמסר פרשת בהעלותך

ואת ארצם ג׳ וסים׳ נמסר ביהושע סוף סי׳ י׳ ומלכים ב׳ סימן י״ח

עמי הארצות ה׳ בליש׳ וסים׳ נמסר בנחמיה סימן י׳

ממלכות הארצות ד׳ וסים׳
כל מלכותו וגבורתו והעתים
כי יהיו לו לעבדים וידעו עבדתי
ויהי פחד יי׳ על כל ממלכות
ויהי פחד אלהים עם כל ממלכות

הארץ ג׳ סו׳ פסו׳ ובתריהן והארץ וסים׳ נמסר דיש פרשת בראשית

ארץ ה׳ סביבותיהן ארצה וסים׳ נמסר פרשת ויגש ומלכי׳ א׳ סי׳ א׳

ואת ארצו ח׳ וסים׳ נמסר סוף חוקת התורה

ואת הארץ ה׳ וסים׳ נמסר פרשת וישלח
ירמיה סימן כ״ב

וכל הארץ ה׳ וסי׳ נמסר פרשת מקץ ומלכי א׳ סי׳ י׳

ובכל ארץ ה׳ וסי׳ נמסר בסדר בהר סיני

עפר ארץ ג׳ וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סי׳ כ״ב

חית הארץ י׳ בליש׳ וסי׳
ויעש אלהים את חית הארץ
עוף ולכל חית הארץ ולכל
ומוראכם וחתכם יהיה
נפש ואת כל נפש חיה אשר
דנח ב׳ בו
היום הזה יסגרך יי׳ בגלית
ונטשתיך המדברה
לבז ולא יהיה עוד לבז גוים
לשוד ומחית הארץ אל תירא

על כל הארץ ז׳ וסימניהון
בציון הנה אנכי מציג את נזת
אל הגזה ויאמר נדעון אל האלהים
ויעש אלהים כן כלילה ההוא
זאת העצה היעוצה
ועתה אל תתלוצצו
ואני הנה נתתיך
והיה יי׳ למלך על כל הארץ
וכל תהלות דכו׳ על כל הארץ במ״ב על הארץ וסימניהון
ויקרא רעב על הארץ
כי כנבוח שמים על הארץ

על ארץ ט׳ וסים׳ נמסר בעמוס סימן ט׳ ובתלים סי׳ פ״א

אל הארץ ד׳ בספר בראשית וסים׳
לך לך מארצך וממולדתך
תאבח ויאמר אליו העבד אולי
ב׳ בפסוק
אנכי בת ואלהים פקד
וכל ואלח שמות דכו׳ אל הארץ במ״ב על הארץ וסי׳
ותעל שכבת השל
וכל תורת כהנים דכו׳ על הארץ במ״ב אל הארץ וסים׳
ונטעתם וכי תבאו אל הארץ
עומר וקצרתם את קצירה
ושבתה הארץ שבת לי״י
וכל שאר אורית׳ ויהושע ושפטים ושמואל דכו׳ אל האר׳ במ״ב על הארץ וסי׳
והאנשים אשר שלח
ואם לא תורישו את
כי שאל נא לימים ראשונים
למען ירבו ימיכם וימי
ואכלת ושבעת וברכת
לא תאכלנו על הארץ תשפכנו
רק הדם לא תאכלו על הארץ
רק דמו לא תאכל על
כי יקרא קן צפור לפניך
לנכרי תשיך ולאחיך לא
הרכח בך והעגונה אשר
ומלאך בא אל שמואל
וכל מלכי׳ דכות׳ על הארץ במ״א
אל הארץ וסימניהון
ואלישע דבר אל חשוח
וכל ישעיה דכו׳ אל הארץ במ״ב על הארץ וסימניהון
ועתה המבלעדי יי׳ קדם׳ דפסוק נח כי מי נח זאת לי
וכל ירמיה דכו׳ על הארץ במ״ב אל הארץ וסימניהון
והשיבתים כי הנה ימים באי נאם
בעלות ויחי בעלות נבוכד נאצר
ומן רישא דיחזקאל עד והשף
אל דרום דכו׳ אל הארץ במ״א על הארץ וסים׳
חרב או חרב אביא על הארץ
ומן והשף עד סוף סיפרא
וכל שאר קרי׳ דכו׳ על הארץ במ״ג אל הארץ וסי׳
וירדו מעל כסאתם
ובניהם הרבית ככבי
יקרא אל השמים מעל

ארצה כנען ח׳ דסמיכי וסים׳ נמסר פר׳ מסעי

ואת ארצם ד׳ וסימניהון
ואת כל המלכים האלח
מלכי אמנם יי׳ החריבו המלכי׳
וחברו דישעיה

ישיבה לארץ ד׳ וסימניהון
תשב ונקתח לארץ
כמא שבו לארץ אין כמא
שבעת וישבו אתו לארץ דאיוב
ידמו ישבו אתו לארץ ידמו

ארדט ד׳ ג׳ קמצי׳ וא׳ פתח וסי׳ נמסר פרשת נח ובמלכים א׳ סי׳ א׳

ארתחששת׳ מן ריש עזרא
עד אחר הדברים האלח ארתחששתא כתיב ומן אחר הדברים האלח עד סוף סיפרא ארתחששתא כתיב וכל׳ן
וכל שאר קרי׳ דכו׳ על הארץ במ״א וסים׳ ארתחששתא קרין במ״א וסים׳ ארתחששתא כתב בשלם

ז׳ ווגין מיחדין נסבין הארץ
וסימניהון
ובכל הארץ ויאמר אלהים נעשה
ואלהי הארץ ואשביעך בי״י
ביושב הארץ ויאמר יעקב
כברת הארץ ויסעו מבית אל
הארץ כנען דבר אל בני ישראל
ליושבי הארץ ואתם אל תכרתו
המלכו׳ הארץ ואת כל מלכי ארץ
ולעם הארץ ואני הנה נתתיך
ומדלות

מערכת אות האלף

מבורר בתי זה תכשיט מדבר והנה לעבדים ולפחות היה רחוי להיות בחירק כמו לפחות לולי חות עין: חבל המבוררים קמוצים כמו לתכלי׳ החל בחור כחרוזי׳ כי כל בלילה מבורר לף על חותיו׳ אחרו׳ הוא בהבר׳ לה לף נפתחי׳ בעבור הדגש כמו ברבר לדבר וחותיו׳ חץ׳ חין דין דגש כובב בהם לכן נקמצי׳ חבל הח׳ מבורר על ח׳ לעולם בלילה לפני יום לעולם קמץ כמו ברביעי הרבום כי חם לת היה מבורר היה ברביעי וכל הנקמצי׳ לפני החטף מתנועי׳ מבפני׳ כדי להפריד בין הקמץ והחטף וכן כל קמץ ובלילה לפני יום לעולם קמץ

ומדלות הארץ השאיר רב טבחים
דמלכים
עם הארץ כל חעם הארץ יהיו
עמי הארץ בקשו את יי׳
אל הארץ יקרא אל השמים
לאפסי הארץ כלה בחמה כלח
לרוקע הארץ על המים
עממי הארץ ויבאו הבנים וירשו
ועמי הארץ המביאים את המקחות

ועל הארץ מתחת ג׳ וסימנ׳

וידעת היום וחשבות
ונשמע וימס לבבינו
אין כמוך אלהים בשמים ממלכים

אש

ואש ג׳ בטעם זקף גדול וסימ׳ נמסר פרשת

זרא ופרשת פקודי

והאש ג׳ וסימ׳ נמסר פרשת צו

אשי ט׳ כתיבן יוד וסימ׳ נמסר בסדר צו

ובל אשה ג׳ וסימ׳ נמסר פרשת ויקהל

אשה חוא לו׳ ג׳ וסימניהון נמסר פ׳ תצוה

אשה ה׳ פתחין וסימ׳ נמסר בפרשת צו

ובל הנשים ג׳ וסימ׳ נמסר פרשת ויקחל

אשתך ז׳ וסימ׳ נמסר פרשת לך לך

והאשה ה׳ וסימ׳ נמסר פרשת נשא

לאשה ח׳ וסימ׳ נמסר בפרשת בראשית ובמלכים
ב׳ סימן ח׳ ושמואל ב׳ סימן י״א

ואשת ו׳ וסי׳ נמסר בישעיה סימן נ״ד ושאלי סי׳ כ״ו

לאשתו ג׳ וסימניהון

בין איש לאשתו
ויאמר ירבעם
וישאלו אנשי המקום

ובל הנשים ו׳ וסימניהון נמסר בירמיה סי׳ מ״ד

לנשים י״ד רפ׳ וסימ׳ נמסר בשפטים סימן כ״א

בנשים ג׳ דגשים וסימניהון נמסר בישעיה סי׳ ל״ט

מנשים ג׳ וסימניהון

תבורך מנשים יעל
ב׳ בפסוק
כן תשכל מנשים אמך

שתי נשים ג׳ וסימ׳ נמסר בזכריה סי׳ ח׳

אשירה ג׳ מל בלישׁ׳ וסימ׳ נמסר סוף פרשת ואתחנן

ומלכים ב׳ סימן י״ז

אשכל ח׳ חס׳ וסי׳ נמסר ריש שיר חשירים ופרשת

לך לך

אשפתו ג׳ וסימ׳ נמסר בירמיה סימן ח׳

באשר ש׳ וסימ׳ נמסר בשפטים סימן ה׳ פסוק כ״ז

ובאשר ד׳ וסי׳ נמס׳ בישעיה סימן ט״ו ובשפטים סימן ה׳

ואשר לא ח׳ וסימ׳ נמסר בסדר וארא

ואשר עשה ז׳ וסימניהון

לחיל מצרים
לכם במדבר
לדתן ולאבירם
לעינינו את האתת הגדולו׳ דיהושע
לי בית כאשר דבר
ויתר דברי חזקיהו
ויהר דברי בעשא

ואשר ב״ף וסימ׳ נמסר פרשת כהר סיני

אשר עמו א״ו וסי׳ נמס׳ בשמו׳ א׳ סימן ט׳

כאשר י׳ סביבי׳ אשר וסימ׳ נמסר ביונה סוף סי׳ א׳

אשר ד׳ סביבי׳ כאשר וסי׳ נמסר פרשת צו

אשר אל ח׳ אל אשר ח׳ כתוב בעיך אל

ועל אשר ד׳ וסימ׳ נמס׳ בשמו׳ ב׳ סימן י״ב וחגי סימן א׳

ובבל אשר ח׳ וסי׳ נמס׳ בפרשת משפטי׳ ובפר׳ ראח

ולבל אשר ד׳ וסימניהון

אשר יעשה בהם
אשר יצא על הבית
ולכל אשר שלחני אליכם
אשר יעשה כו

ואשר ל׳ יחידאין וסימניהון

ואשר אתו ויטח את כל היקום
ואשר נשבע יי׳ אלהי השמים
ואשר תאמרו ויאמר שכם
ואשר הוא אין שר בית הסוהר
ואשר יתן איש אשר ירקח
ואשר תצא זאת תורת הזב
ואשר ימלא וכפר הכהן
ואשר ינאל מן הלוים
ואשר חשאנו ויאמר אהרן
ואשר חשאתם מפני אשר קטרתם
ואשר ידבר אך הנביא
ואשר דברי הנביא אשר ידבר
ואשר עשיתם כי שמענו דרחב
ואשר ידעו ויעבד ישראל את יי׳
ואשר אעשה ויאמר שמואל
ואשר צויתיך ויאמר דוד
ואשר בעבר ויראו אנשי
ואשר הלך ואקרע את
ואשר הלכו וישתחום לשמש
ואשר מלך ויתר דברי
ואשר השיב ויתר דברי
ואשר היו כיי אלהי ישראל
ואשר היה נעשה ליום
ואשר שלחתי ויער יי׳
ואשר עשו ולא ישעה ב׳ המזבחות
ואשר תבאנה ומי כמני
ואשר אין הוי כל צמא
ואשר הביא כי אם חי
ואשר יצאו כה אמר יי׳
ואשר בכל ונסכל היהודים
ואשר יקריבו ויען חגי
ואשר שכב דברי בליעל
ואשר המלך וילך חזקיה
ואשר נתנו שארית עם
ואשר יגרתי כי פחד פחרתי
ואשר נתן יביאו לבוש

ככל אשר ב״ב בתורה וסימ׳ נמסר

כריש סדר תרומה

אשרי הגבר ד׳ וסימניהון נמסר בתלים

סימן צ״ד וסימן קכ״ח

אשרי ד׳ בטעם זרקא וסימניהון

בלשון ארמי גברא חשיב שמיע יי׳
וביאורם נמסר ריש תלים

אשורים ג׳ בתלת׳ לישני וכל חד וחד לית

דכו׳ וסי׳ נמסר סוף פרשת חיי שרח

אשורת ו׳ קמצי וסימניהון נמסר בסוף חיי שרח

ומלכים ב׳ סימן ט״ו

אשתאול ג׳ מל וסימניהון נמסר ביהושע

סימן ש״ו

את

ואת דלית זוגין

ואת חנפש ויקח אברם
ואת האנשים אשר פתח
ואת יצחק וישכם אברהם
ואת הילד וישלחה וילך ותתע
ואת המאכלת ויקח אברהם את עצי
ואת מעכה ופילגשו ושמח
ואת העכר וישלחו את רבקה
ואת מדין ותלד לו
את אחיך ועל חרבך
ואת צאן ויהי כאשר ראה יעקב
ואת הצאן ויירא יעקב מאד ויצר
ואת אחד ויקם בלילה הוא
ואת לאה וישם את השפחות
ואת רחל ב׳ בפסוק
ואת יוסף ג׳ בפסוק
ואת המשכן תעשה עשר יריעות
ואת שמות ששה משמותם
ואת מעיל ולקחת את הבגדים
ואת החשן ב׳ בפסוק
ואת הארון את אהל
ואת ארון ומשחת כו
ואת ישראל ויאמר יי׳ אל משה
את הילדים ושא את עינו וירא
ואת נשיו ויקם יעקב וישא
ואת שלום ויאמר לו לך נא
ואת רגלו ויאמר פרעה
ואת כפי ואת נביאי
ואת דיבח אלה בני לאת
ואת שרה שמח קברו
ואת רבקה ב׳ בפסו׳
ואת שדי מאל אביך
ואת יעקב וישמע אלהים את
ואת המטה הזה תקח בידך
ואת לב ויאמר יי׳ אל משה בא
ואת עמך כי עתה שלחתי
ואת המעשה והזהרתה אתהם
ואת קול זכל העם רואים
ואת ההר כ׳ בפסו׳
ואת תבנית ככל אשר אני
ואת קלעי החצר
ואת עולתו והקריב
ואת דמה ושרף את הפרה
ואת ראשי ויצו להם משה
ואת האשה ויבא אחר איש׳
ואת פנחס וישלח אתם
ואת שלש את שלש
ואת עמודיו חמשה
ואת ראשו ונתח אתו
ואת אשמו יביא לי׳
ואת האלף ושבע תמאות
ואת הבגדים קח את אהרן
ואת הכיור ויז ממנו על המזבח
ואת הקרס ואת הכרעים
ואת הבשר ואת העור
ואת בשרו ואת הפר
ואת הראש ואת העולה
ואת הזה התנופה
ואת נבלתם ושקץ יהיו לכם
ואת אלה תשקצו מן
ואת הכוס ואת הינשוף
ואת התנשמת והתנלח
ואת עץ את הצפור
ואת עון והתודו את
ואת ראשם אך את מטה לוי
ואת שורו ויקח יהושע
ואת חמורו ואת צאנו

ג׳ בפסוק דעכן

ואת התורה רק שמרו
ואת אבות ינו כי יי׳ אלהינו
ואת האשרה ויהי בלילה
ואת אנשי ויקח גדעון
ואת קדשי ולא תשאו
ואת החסר והיה עקב תשמעון
ואת הקללה והיה כי יביאך
ואת תרומת והבאתם
ואת אחיו וזה דבר חשמישת
ואת ביתך והיה כי יאמר
ואת אליהוא ואשר עשה לדתן
ואת קולו ותאמרו הן הראנו
ואת חקיו ושמעת
ואת האדמה השקיפה ממעון
ואת לבב ומל יי׳ אלהיך את
ואת ערפך

ואחבר ואדברה ואמה ואחבך מהוך עתיד הוא׳ פתוחה ומתנגה מבחוץ להריחו׳ כי היו׳ במקום סב״ח לולי החטף פתח סחריה חסר לח יחברו יחד ברוחם תיבה והיה רחוי להיו׳ כמו ואחתוב ואשמו׳ חבל ואמה את סופטיכם ואדבר חליכם סהם עבר נקמצי׳ ומתנגי׳ מבפניס להפריד בין הקמץ והחטף חסר לח יהותו יחד לולי המתק. ובהו על דיך ואחזו׳ את בריתי ואר׳ להביחו׳ ומלת ואעמו׳ עליו ואחותתהו יפרי׳ מן הכלל כי הו׳ עב׳ ונפתח ואומ׳ לעי׳ הטע׳ בעבו׳ כי כזב העמלקי ולח הרגו המ׳ כן כתו עתיד להרגו גם

מערכת אות האלף

ולכך מסיכפתח על פי המסורה וזוז עבר לחנם יש לחברו עם ולכוס פעיס סהוז עבר ובעבה כי וי"ו ולכך נפתחה במקום סב"ח ומסיהם פוס ג

עתה אדבר על המקף כל תיבה מה המוקפת זאיכה כמוכה לחות הה"ר בפתח כגון מה כתר מה תחתר והטעם כי המקף מחבר פתי המלות יחד וכאלו מתיהן תיבה אחת ומקבל דגש לחר הברת מה ולכך בפתח כי דגש מבטל קמץ ורחיה לדבר מזה בירך סהוז כתו מה זה מלכם תדכלו עמי סהוז כתו מה

ואת ערפך
ואת ירימו
ואת אמי
ואת פי
ואת קרית
ואת חית
ואת עם
ואת שלמה
ואת אולם
את המלוא
את הדעה
ואת שבט
ואת שמו
ואת זקניה
ואת הפטל
ואת זרוע
ואת דבר
ואת דברי
ואת נפתח
ואת עמלק
ואת חרב
ואת יהונתן
ואת עבדו
ואת צקלג
ואת אכשלום
ואת בגדיו
ואת עבדך
ואת סוסיהם
ואת איזבל
ואת הבמות
ואת הגלולים
את היהודים
ואת אויבין
ואת הכלי
ואת נביאי
ואת המצוה
ואת העצים
ואת האבנים
ואת יהוא
ואת פקח
ואת הרכב
ואת קדש
ואת הגלעד
ואת מגרת
ואת מוסך
ואת בריתו
ואת אלהיהם
ואת התעלח
ואת כהני
ואת תורתי
ואת פניך
ואת הנשים
ואת בנות
ואת עיניהם
ואת תזנותיך
ואת דבריו
ואת כלם
ואת גאון
ואת הכהנים
ואת הנביאים
ואת האדם

כי אנכי ידעתי
וישלח יהושע
יהחייתם את
ויקחו האנשים
ויקדישו את
ותקח רצפה
עני תושיע
ואת נתן הנביא
וזה דבר המס
ויהי שטן לישראל
ויבאו רחבעם כתיב
ותבא האשה דמנוח
וילכך נער מאנשי
וייטב לב הכוזן
ונדעתי דעלי
ויאמר שאול
נחמתי כי המלכתי
וישלח יי' את
ואבותיכם ועתה התיצבו ואשפט
ויאמר שאול אל שמואל
גלית הפלשתי נתן
והיה ביום מלחמת
וישמע דוד
אנחנו פשטנו
הלכו מאתים
ומפיבשת בן
ויאמר המלך שלום
ויקבו בנשף
יאכלו הכלבים
אשר על
וגם את האבת
ויהי בחדש דמלכים
וישנב יי' את צרי
ויקח את אוצרות בית דמלכים
ועתה שלח קבוץ
ומדוע לא שמרת
ותפל אש יי'
ואת המים ג'בפסו'
בן נמש ב'בו
החל יי'
ויצא מלך אשור
בימי פקח
ב'בפסוק
ויצוה המלך
השבת
ויבאסו את הקיו
את יי' היו יראים
ויתר דברי
ויצו המלך
ואמרת אליהם
ואת כל
את הגברים
את ב'בפסו'
וזכרו פליטיכם
לכן כה אמר יי' דיחזקאל
וגם הוא חכם
בזעקך
כה אמר יי' ככוז
ואמרת
את ב'בפסו'
והכיתי את

ואת דרך
כה תניבא דפסו'
ואת כל הערב
את אדום
ועבדו אתו הגוים
מלך יהודה
ויבאו אל המלך
כי את עול סבלו
בן יהויקים
כה אמר יי'
ויקבצו עם רב דה"
ועצמות הכהנים
ב'בפסו'
רק שמרו מאד
אשיבך מלים
אל תתרע את נפש
ותיטב הנערה
אז יקהל
וכתבנים
חי אני נאם יי'
ונתתי את
ויבא אל שער
ויאמר
וקבצתי
ואשר אכלו שאר
ואת עשו שנאתי
ועיפה פילגש
וממטה אשר
ב'בפסו'
ואת מגרשיה
ואת הסירות ואת דדה"
ומטבחת ומכון ערי
כי במצער
ויעשו בני
ואתה ברחמים
ויאמרו
העזבת אלוף
אמרתי אני בלבי
לקיים עליהם להיות
אלה ידי עשתה
ואחרי כן

וחילופיהן מד את ולית

זונא וסימניהון

ויקשן ילד את
ונתנו את בנתינו
ויעקב שמע כי טמא
וישב את שר המשקין
ואני אקשח את לב
ויאמר משה דצנצנת
ושמרתם את המצות
ושלחתי את הצרעה
ויקם משה את המשכן
וישחטו את
ואם כל בהמה טמאה
ואת האיל יעשה
והערים אשר
והיה עקב תשמעון
ועתה הנח חבאתי
לא תראה
ידבק יי' בך את
ואת מגרשיה דיחושע
ומטטה אשר את

ואת זבר
את מנרת
ואת כנרת
את ירעת
ואת ידיעות
את קדשיו
ואת
את משא
ואת משא
את המלקוח והצית את המלקוח
ואת המלקוח ויביאו אל משה
את עריהם
ואת עריהם
את הנרזל
ואת הברזל
את עוג
את עוג
את והרי
ואת החורי
את נדלו
ואת גדלו
את הגר
ואת הגר
את מכות
ואת מכות
את רחב
ואת רחב
את קוצי
ואת קוצי
את המגדל
ואת המגדל
את גלגלתו
ואת גלגלתו
את נדרו
ואת נדרו
את חטף
ואת הטף
את אלקנה
ואת אלקנה
את הפרות
ואת הפרות
את ארבעת
ואת ארבעת
את המסך
ואת המסך
את קרקע
ואת קרקע
את אלישע
ואת אלישע
את נסכו
ואת נסכו
את עפרח
ואת עפרח
את רצין
ואת רצין
את רב שקה
את רב שקה
את לשון
ואת לשון
את בשרם
את בשרם
את בניח
ואת בניח
את רוע

לא תשכב משכבי
ולקחו כגד הכלת
המאור דויקהל
ונשאו את יריעת
וכלב בן חצרון
ואיש את קדשיו
קדשיו ויקח יהואש את
ויאמר משה
ואתה בן אדם
בתיב ואת צלמיו
וישלח יי' בו את גדודי
ותבא ותגד
ויתון את בתי חקדשי'
לכן תן את
ותשחטי דיחזקאל
אמר נא לבית המדי
ותרבה
וחבאת את
ואכחיד את
ותמת עזובה
ועיפה פילגש
וילד בן חדש אשתו
ויהרג זכרי
ואריבה

עב זוגין חד את וחד ואת וסי'

ויקח אברם
ויקח תרח את אברם
ויצו גם את השני
יעשה עולה
וקחו את אביכם
פר החטאת
ותאמר לה בת
ויגל את יהויכין
ועתה שא חטאתי
ראה נתתי לפניך
ויאסר את רכבו
ומשכתי אליך
זכר לאברהם ליצחק
ואני הגני מקים
וכל אשה חכמת לב
והם וקחו את הזהב
וכל אשה
והם יקחו
את קלעי החצר
את קלעי החצר
וירם משה
את המשכן
וערכו בני אהרן
ואת האיל נתח
את המצנפת וישם את
ואת חמצנפת שש ואת פארי
ויקרב את איל העלה
המלאים תקח ובשלת
ואת כל חלבו יקטיר
ויקח את החלב
ונתן את הבית
הוצאת יח גאם יי'
ואת חבית יקציץ
ותפל אש יי'
ואיש אשר ישכב

ויהי בהוציאם את
על צואריו
ג'בפסו'
ויקחו את
אחימעץ בנפתלי
ויעזב
ויעש חירם דמלכים
ויצא מלך אשור
בתיב ואת צלמיו
את גדודי
ותבא ותגד
ויתון את בתי חקדשי'
לכן תן את
ותשחטי דיחזקאל
אמר נא לבית המדי
ותרבה
וחבאת את
ואכחיד את
ותמת עזובה
ועיפה פילגש
וילד בן חדש אשתו
ויהרג זכרי
והלוים
ואריבה

את חמלכים
את דגליכם
את דגליהם
את בנתיהם
את בשמת
את הבקר
את הכיורות
את המגדלים לבך יהגה
את הסוס
את מזבחתו
את גדודי
את השמן
את בתי
את נשיהם
את בנין
את מלכח
את תזנותיה
את בתיהם
את שלשת
את חור
את הרן
את יובב
את מעשיהו
את כגרשיהם
את הסגנים

עב זוגין חד את וחד ואת וסי'

את שרי
ואת שרי
את השני
ואת השני
את חלב
ואת חלב
את אם
את אם
את המות
ואת המות
את רכבו
את רכבו
את זרעכם
ואת זרעכם
את התכלת
ואת התכלת
את תולעת
ואת תולעת
את מיתריו
ואת מיתריו
את קרשיו
ואת קרשיו
את הנתחים
ואת הנתחים
את המצנפת
את איל
ואת איל
את האליה
את אבניו
ואת אבניו
את העפר
ואת העפר
את זכר

לכם חבל מה הממוך להר קמץ כמו מה חומר מה ריחיתם מה הארץ ואפילו תוקפין כי יין בהם דגש וחומ'לני כי לף על פי פיין ה"ח מבטלת דגש במקו'אחר כיפפר בחרתי למעלה פה הוחיל והם פתי תיבות יין בו הם לבטל הקמץ גם יהם דגש בחזק כמו בחמצעיתה ור' מה סמוכי'להי"ח ופתוחין על פי המסור' ואלה הם כיכי ובוכך מה היו ורחיתם לת הארץ מם היו ותרית ימי מה היו ויחמר מה היו זולת ה"ויפה וכל מה הממוך לחית ועין נקוד בסגול ובבעה קמצים

מערכת אות האלף

על פי המבור' ושלח הס מה עמדי וקח לך ומה חטאתי כי דלקת אחרי כי מה עבדך הכלב ותמריקם על מה על כי העיר ומה חמתך תנחה ומה עבדת כי מה חפצו וכל מחיכן סמוכין לחית ועיין מה בפתח בר מן כ"ר מה בבגול וכל מה הבא במינן וכו במערת חות מלאחרין רפויה כמו מה לידידי לבל מה דהרמי ורכיזל ועזרת קמוצים ז

ואבאר מעפט הדבקות כל תיבה בת פתי חותיות הדבוקות ורהוטה כפתחת כמו הר קיני בת פרעה דם החפס יר יי נחס חינס ריהוטים לאחריהם

את רוע לכן כה אמר יי
ואת רוע וישמע אליאב
את גלות כה אמר יי אלהי ישראל
ואת גלות ככה יגחג מלך אשור
את ההתום ואקח את ספר המקנה
ואת החתום כה אמר יי צבאות
את שריח את ירושלם ואת
ואת שריה אמר נא לבית
את בניך ותקחי את בניך
ואת בניך כי כה אמר יי
את תעבתיך ושמרון בחצי חטאתיך
ואת תעבתיך את זמתך ואת
את האבדת אבקש
ואת האבדת את הנחלו לא חזקתם
את החזקה לכן כה אמר יי
ואת החזקה את האבדת אבקש
את הנותרים ואנשי תמיד יבדילו
ואת הנותרים המעט מכם המרעח
את עתי ויתן שישן את בתו דדח
ואת עתי ואחריה דדה
את שמי ושמע הוליד דדה
ואת שמי ובן עזרא יתר דדה
את מרים ובן עזרא יתר דדה ב' כו
ואת מרים אחותם
את רביר את חולן דדה
ואת רביר ואת חולן ואת דיהושע
את הבתים ויתנו לחרשי
ואת הבתים ובאו הכשדים
את דתי ויתנו את דתי
ואת דתי המלך אינם עושים
את זעקתם ויחר לי מאד בעזרא
ואת זעקתם ותרא את עני
את פריה הנה אנחנו
ואת פריה יקוסם ויבש
את הירח וככבים למשלת
ואת הירח ופן תשא עיניך
את המתים ושבח אני את
ואת המתים ותאמר נעמי אל רות
את רם והצרון הוליד
ואת רם ובני חצרון כלב
את מאמר כדת מה לעשות
ואת מאמר מרדכי ואסתר
את עמה לא הגידה אסתר
ואת עמה אין אסתר מגדת
את הטוב ויאמר אליה דאיוב
ואת הטוב ראה נתתי לפניך

יא פסו' בחר פסו' את ואת

וסימ' נמסר פרשת ויקהל

את יו"ד בספר בראשית וסימניהון

את חכבש האחד תעשה
את אהל מועד ואת
את חג המצות תשמור
את חמשכן את אהלו
את הארון ואת בדיו
את השלחן ואת בדיו
את מזבח העולה ואת מכבר
את קלעי החצר את עמודיו
את יתדת חמשכן ואת
את בגדי השרד
את ארון העדות
את השלחן את כל כליו

את מזבח הנחשת ואת מכבר
את קלעי החצר את עמדיה
את המנורה הטהורה את
את בגדי השרד לשרת בקדש

נב זוגין מן נב ואת וסימ'

ואת לוט ויקח אברהם את שרי
ואת לוט ויקח תרח את אברם
ואת בריתי אקים את יצחק
ואת בריתי כה אמר יי אם ימדו
ואת הכנעני ואת האמרי דלך לך
ואת הכנעני פרעה מלך מצרים
ואת בנח ותאמר לאברהם גרש
ואת בנח ותקם בתוך הלילה ותקח
ואת אנשיו וישלחו את רבקח אהתם
ואת אנשיו ויאמר חושי
ואת שכם ואת חמור בנו הרנו
ואת שכם ויקדישו את קדש בגליל
ואת ראש ויהי ביום השלישי
ואת ראש ויצו דוד את
ואת אפרים ויהי אחרי הדברי האלה
ואת אפרים ויולד ליוסף בארץ
ואת אחיכם קחו וקומו
ואת אחיכם הקטן תביאו
ואת אחיך ארץ מצרים לפניך
ואת אחיך ואת עשרת חריצי
ואת מנשה ויקח יוסף את שניה את
ואת מנשה ותהי על יפתח רוח יי
ואת עמשא שם אבשלום
ואת עמשא והשיב יי את
ואת משה ושם אשת עמרם
ואת משה ויקח עמרם את
ואת חקרשי תצפה זהב ואת טבעתיהם
ואת חקרשי צפה זהב דמשכנא תנינא
ואת בשר הפר ואת עורו ואת
ואת בשר והאכלתים את בשר בניהם
ואת נרותיה ואת מנרת המאור ואת
ואת נרותיה ולקחו בגד תכלת
ואת מכסה ערת האלים המאדמים
ואת מכסה ב' בו
ואת פרכת ואת מכסה ערת האלים
ואת פרכת ואת הארן
ואת לחם ואת השלחן ואת
ואת לחם את השלחן
ואת חכפרת ואת אהל מועד
ואת חכפרת את הארן דפקודי
ואת חאפר ולקחת את הבגדים
ואת חאפר ויעלו חמשת האנשים
ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת
ואת פר קח את אהרן ואת אלעזר
ואת שעיר החטאת דרש דרש משח
ואת שעיר החטאת דואת הפר
ואת דמו במקום אשר ישחטו את העלה '
ואת דמו ולקח הכהן מדם החטא'

ואת זרעך מארץ שבים ושב חברו
ואת דוד ועבדו את יי ואת דוד
ואת דוד אחר ישובו בני יי' דתדרסר
ואת אשת אל החרים לא אכל
ואת אשת והוא את כל אלה עשח
ואת כל ישבי ויהפך את הערים האל
ואת כל ישבי ואמרת אליהם זח

לא וזוגין מן נב בחד פסוק

חד את וחד ואת וסימ'

את המאור ויעש אלהים את שני
ואת המאור הקטן לממשלת הלילה
את יתדת המשכן ואת
ואת יתדת החצר ואת
את בכור כל פטר רחם לכל
ואת בכור הבהמה הטמאה תפדח
את ממלכת סיחון מלך חשבון ואת
ואת ממלכת עוג מלך ב' בפסוק
את ארבעים היום ואת
ואת ארבעים הלילה אשר
את החצי תנו לאחת
ואת החצי ב' בפסוק
את אלילי ביום ההוא ישליך
ואת אלילי זהבו אשר עשו לו
את מקום ויאמר אלי בן אדם
ואת מקום כפות ב' בפסוק
את ידי ויאמרו והשרים אל
ואת ידי ב' בפסוק

ותרין כנהון חלוף ואת

את ס'

ואת הבמה וגם את המזבח
את הבמה אשר בבית אל
ואת גזת והרן הוליד את
את גזו ועיפה פילגש

אב את ולית מנהון ואת

וסימניהון

את אברהם את איוב
את אילות את אלהים
את ביתר את בניכם
את גגו את גבול
את גבעון את דברי
את דניאל את האלהים
את השמים את החצר
את המן את ורקיע
את חשם את חשמש
את השור את השירה
את מנערה את הברכה
את חבכרה את וחב
את זח את זרע
את חצי את חסדך
את חכמת את חכמתא
את טבעתו את ידי
את ידוכם את כסא
את כסאי את לבבו
את מעשי את מרדכי
את נחלת את כדם
את עשרת
את פני את פני
את פניו את פניכם
את פניך את ציון
את קולך את רוחו
את שמך

נקמצים חז מס לעולם קמצים כי חין בס דבקות ; כל בס הר ריהוט ופתח וכן כל על מטל המתי' מעל קמצים כי חיכם דבוקי' וכל ל פתח וכל חך רק עד לעולם פתחין לכל בבקר יחכל עד קמץ . וכל חב המתוך לפס הק"בה פתח כמו חב ליי' , וכן כל חב המתות ורעיו והמחר נקמצים דמ"ב על כי המסורת וחלו הס חקרו חב בעבותים וחב מבועות ויעמו חב מפות דעזרת וחכן עזרת תרן על בעל המסורת תמר חמר חמצ חב המצו וחב מבועו' כי הס

פתוחים

מערכת אות האלף

פתוחים במפטיר כי הם רבוקים והיטו' לך תמרו חב בעבות' יהיה רחוי להיות קמץ חמפ גם בו כותן טעם בפתחותו ואמר כי תחמר בו מלה אחת וכאן כתו' תמרו חב עולה חו חטאת חו מלוים על כן בפתח וכמהו במקרח רבים ואלה מקבת' ואכו כיון הטוב היה רחוי לומר כיון טוב חו כיון טוב כי ה"ח הטוב עומהו מבורר ואכ"ם כיון תקיה פתוח כדרך כ"ם מבורר וכן הוח כאו חסר מלה חלבון וכאו פת' כיון חלבון הטוב כי הוח ידוע לכל ומבורסם מהו' טוב וגם קומר מה מלילה קומר מה מלילה והרי

את שמך את תורת
את ותהום

את י' רפ במשנה תורה וסי'
את בצר במדבר
את הדברים האלח
את י' אלהיך תירא
וחבירו
את הברכח אשר
את כל הדבר
את זח תאכלו
את הכוס
את וזכרי תשיך
את י' האמרת
וכל ספר יהושע מן
ויתנו בני ישראל ללוים
עד ויתן י' לישראל כין
ורפ בין באמצע פסו'
ואת במ"כח את וסי'
את קרית ארבע את חברון
את בית שמש את גבע
את גבעון את ענתות
את שכם את אלתקא
את נבתון את אילון
את גת רמון קדמאת
את תענך את גלון
את קשיון את דברת
את ירימות את עין גנים
את משאל את עברון
את חלקת את קדש
את יקנעם את קרתח
את דמנח את נהלל
את רמות בגלעד
את חשבון את יעזר
ונמסרו גם בספר יהושע
את ד' רי' פסו' בירמיה וסי'
נמסר שם סי' כ"ח

יר פסו' בספר בראשית

את ואת ואת וסימניהון

ויברא אלהים את התנינים
ויעש אלהים את חית
ויזכר אלהים את נח
מן הארץ ההיא יצא
ויקח תרח את אברהם
ובארבע עשרה שנה בא
ויהפך את חערים האל
את עון בכורו
ויירא יעקב מאד
ויקם בלילה הוא ויבוק
ואהליבמה ילדה
ואלח היו בני אהליבמה
ויקם יעקב מבאר שבע
ויכלכל יוסף את

ד פסו' מיחדין את את את

את את וסי' נמסר בסדר פקודי

יב פסו' את את ואת ואת

וסי' נמסר בשמואל ב' סי' נ'

ד פסו' את את ואת את

ואת וסי' נמסר במלכי א' סי' ט"ו

ז פסו' את את את ואת

וסי' נמ' פרשת אחרי מות ובשפטים
ריש סים ד'

ג פסו' את את את ואת

ואת ואת וסי' נמסר פר' ואתה תצוה

ו פסו' את ואת ואת ואת

ואת ואת וסימני' נמסר פרשת
וישלח

יח פסו' את ואת ואת את

וסימניהון נמסר במלכים א' סימן ז'

יו פסו' ראית בהו את את

את את וסימניהון

ויולד לחנוך את עירד ועירד ילד
ויהי בשחת אלהים את ערי
ויצו יום' את עבדיו את הרפאי'
וכסה את עין הארץ
וכי יגח שור איש
והבאת את השלחן וערכת את
והיה כי יחטא ואשם
ושרף את הבגד או את חשתי
ואיש בי ישכב את אשה דוח
וידעתם היום כי לא את בניכם
ואקח את אביכם את אברהם
מעבר
והכה י' את ישראל
הנני רב את ריבך
ואקח את מקלי
ויהי לעת תשובת השנח
ומלך ארם צוה את שרי הרכב

יב פסו' את את ואת ומלה

חרא ביניהון וסימניהון נמסר ריש
משפטים '

ז פסו' בספר שפטים את

ואת את וסימניהון

ויקחו את בנתיהם
ויהי כשמע גדעון
ויאמר זבח וצלמנע
ואם אין תצא אש
ואבימלך גלחם בעיר
ויתן י' אלהי ישראל
ותחי על יפתח רוח

ו פסו' את ואת את את

וסימניהון

ויקטר את עלתו דאחד
ונטיתי על ירושלם
כאשר ראה יעקב
וקחו את אביכם
זח הכקום
שישק מלך מצרים דלח

ו פסו' אה ואת ואת ואת

ואת ואת וסימניהון

ותלד לו את זמרן
ויקח יהושע את כל
וילכד יהודה את עזה בשפטים
ויבאו הנערים המרגלים
וממטה בנימן דלח
וממטה נפתלי דלח

סימן של ואת את דסוף

ואלה פקודי נמסר שם '

סימן פרשת ביחשא

כלהון ואת בכא דריש פסו' את אהל
מועד '

סימן דפסו' ארת מזבח

הנחשת דאלה פקודי אפ"ם נותני
לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני
ושקויי '

סימן של וארת דויקהל

נמסר בסוף ויקהל '

ז פסו' ואת את ואת וסימ'

נמסר פרשת ויקרא וביונח '

ט פסו' בואלה שמות את

את ואת וסימניהון

ויקח עמרם את יוכבד
ואני אקשה את לב פרעה
את קלעי החצר
את חמשכן את אהלו
את בגדי השרד
ויביאו את המשכן
את השלחן את כל כליו '
את קלעי החצר
את בגדי השרד

יט פסו' בספר מלכים את

את את וסימניהון

ונם באו עבדי
ויקם שמעי
אז יקהל שלמה
על אשר עזבו
ויועץ המלך
וילך ויכצא את
את ההר שמרון
את אדרת אליהו
נכשל את בני
ויהי והא מספר
וילך משם
הוא הכה
ויאמר למלך אשור
ואנשי בכל עשו
הוא הסיר
ועל אדניך
ויבא את כל הכהנים
ושבר את המצבות
ויפן יאשיהו וירא

ח פסו' ביהושע את את

את וסימניהון

עברו בקרב המחנח
ויהי כהוציאם את
ויקרב את משפחת
כאשר צוה י' את משה
כי מאת י' היתה זאת
על פי י' נתנו לי
וגבול נתן י' ביניכו
ועתה יראו את י'

טו פסו' בספר שמואל את

את את וסימניהון

וישם את נפשו בכפו
כי קשרתם כלכם
ואבי ראה גם ראת
ויאמר דוד לאנשיו
ויאמר טוב אני אכרות
גם אתמל גם שלשם
בכל אשר התהלכתי
כי ימלאו ימיך
גלית את אזן עבדך
המכבד דוד את אכיך
ויקח חבן את עבדי
ויהנח קמה כל
לבעבור סבב את
וישלח אבשלום את
את ג' פתחין בטעם וסימני'
נמסר בתלים ריש סימ'
כז ובמשלי סימן ג'
ואת ז' בטעם וסימניהון נמסר
פרשת מטות '

יח פסו' את ואת ואת את

ואת וסימניהון

וישם את השפחות
ואת צאנם ואת בקרם
והם יקחו את הזהב
הצפור את הצפור החיה יקח
ולקחו בגד תכלת
וישבו בני ישראל את נשי מדין
הנח אנחנו באים בארץ
בואת תדעון כי אל חי
ותפל אש י'
ויצוח המלך חלקיהו
קדם דמלכים
וחברו דד"ח
ויגל את יהויכין
בעת ההיא נאם י' צבאות
ואנני ממלא את ישבי
השכחתם את רעת
את ירחמאל
את והאבדת אבקש
וירדף אביה אחרי ירבעם

את ג' לזכר וסימניהון נמסר
פרשת כהעלתך ויחזקאל
סימן כח '
את ה' כתוב אתי וסימניהון
נמסר במלכים ב' סימן ד'
אתה כה רפ יא מנהון בתורח
ובנבי' וסימניהון נמסר
במלכים א' ריש סימן ח' ויחזקאל
סימן מג וו בתלים וסימניהון
נמסר בתלים סימן קכ '
אתה עתח ג' וסימניהון
נמסר בפרשת
תלדות ומלכים א' סימן לא '
האתה זה ד' וסימ' נמסר
פרשת תלדות
ושמואל

הוח כולו חסר מלילי יום פלוני מהשבוע וכן בליל שודד ער מוחב וכן י' יכפר בעד והרי הוח כולו בער חלה מחכלי הפסח וכן כומר מחמרו חב כי כל חג הריהוט פתוח
והמופרד קמוץ וחע"פ חפר ברבוקו ידגש בקמץ בהיות מופרד להפריד בינו ובין הרבוק וכן כל מס דבר הקמוץ דוגמת בער ברק מרק בהרבקס נפתחים כמו בעל
המלוחים בקר זבח דבר י' מרק פגול' ומלת מכך פתח בער החבר נפתח כי הוח רבוק ולולי רבקותו היה קמוץ ומה שחין המ"ם בעכ"ח כמו בער בקר דבר הטעם כי

חין

מערכת אות האלף

לית המלה בו ממוש ועקרו סכך כמו מרך ומכם י ומבח קמץ כמהוג מופר ומבת מבתין פתוח כי הזה דבוק והטיל חוט בפבח כי כל תיב שהיה ממסקל דגש לית המתנה בריבקותה כמו מבחרתי במלות כדיק ועריץ וחסיד וכשיח וכן כל מלרך מדבר מכפר מכתים וכשתן דבוקי פתחין כמו מלרך השלחים פתח ומלרך בח ל חיוב קמץ וכן כלם ומלת המדב הייתי ליפר ע' תמיהת הלח מרחיט המלה כלן היח דבוק ומקדם י' כוכנו ירך חיזו דבוק וכה פתרונו המקדם סיבב המקו יכוכיהו על מכונו והבנ'

ושמואל ב' ס' ב' ומלכים א' ס' מן י"ח י

ה' פסו' אית בהון ואתה

אתה וסי' נמסר פרשת לך לך

ונם אתה ג' וסים נמסר פ' וירא וזכריה סי' ג'

כי עתה כל אורימא ואיוב כי עתה בטט כי

את וסימניהון

תנח — את נשי ואת ילדי
העדות — כי אתה העדות בנו
אל ישב — ואמרו אל יושב
נצב — ויאמר בלעם אל מלאך י' חטאתי
בא — כי אתה בא אל הארץ
תבוא — ויקרא משה ליהושע
תביא — וצו את יהושע בן נון
עמל — כי אתה עמל תשכח
תכחד — חמעמך ישלמנח

וכל שאר קרי דכו' ואתה בסי'

כי עתה וסימניהון

נסכלת — ויאמר שמואל אל שאול
קטר — ויאמר אליו האיש קטר
רבתח — אף כי לא אכול אכל הפ'
הימיני — ויאמ' דוד אל אבישי ואל כמוני
תצני — ויאמר העם לא תצא
תצרי — כי חרבתיך ושממתיך
אפרים — אני ידעתי אפרים
אין מלך — כי עתה יאמרו אין מלך
חולי — וגוחי בת ציון כיולדה
וישבו — ועמד ורעח בעז י'
וחניתי — לביתי מצבח דזכריה
ויאמר — אלי דניאל איש

וכל קרי כי אתח ול וכי אתח

אתה דבטעם מלעיל סים כי עפר אתה ואל

ראובן — בכורי אתח
חכי — אחי אתח
כי — ירא אלהים אתח
למי — אתה ואנח
כי — עם קשה ערף
האפרתי — אתח
ואם — יש בי עון חמיתני
כי — איש חיל אתה
אשר — החזקתיך בקצות
ואי — מזה עם אתה
אמרים — לעץ אבי אתח
מחסי אתה ביום רעח דירמיה
וזרעתיה — לי בארץ
כחסדך — זכר לי אתח
עזרי — וכפלטי אתח
צדיק אתח — ותקם את דברך
אתח — נורא אתח
ויקרא — אכא אל י'
נם — פעמים רבות

יא יחידאין משמ' אתרי

וסימניהון

אתח תהיה — על ביתי ועל
אתה זח — ויאמר אני
אתה הדבר את כל אשר
אתה דבר — ויאמר חושח
אתה האיש ויאמר נתן
אתח קח — ויאמר דור
אתה אמרת — ויאמר נתן
אתה תשמע השמים מכון דמלכים
אתה אל תירא עבדי יעקב
אתה בן אדם הגד את
אתה מושל בגאות הים

ה' יחידאין משמ' ואתה

וסימניהון

ואתה ואהרן וקחו איש
ואתה שמעת עם נדול
ואתה עשית ויאמר
ואתה עשח האנכי לא
ואתה תעשח עבדי יורידו
ואתח ארני המלך עיני
ואתה נותן עיני כל
ואתה לך לקץ ותנוח

ואתה ועתה י"ח בטעם תברין וסי' נמסר בפרשת בהעלותך

ואתה ד' בטעם וסים נמסר בפרשת תצוח

ואתה ה' בטעם וסי'

ואתה — תבא אל אבתיך
ואתח — צורח את נפשי
ואתה — אדני המלך לא
ואתח — תבקש לך נדולות
ואתח — בחלאים תמיד

אותה י"ב מל' וסים נמסר בפרשת בלק

ואותה ח' מל' וסי' נמסר בפרשת שמיני

וביחזקאל סימן כ"נ

אותו כ"ר מל' וסימניהון

נעבדתם — אותו
ועבד — אותו בתמים ובאמת
לעבוד — אותו ויאמרו עדים
לרשת — אותו
ויקח — אותו שבע מאות איש
ויאמר — המלך אל חזאל

רד אותו ב' בפסו'

אשר — יצק מים על
ונחמתי — על הטובח
ויקצפו — חשרים תנינה דפסוק
ויעלחו — אל המרכבח
ולא — בחיל נדול יעשח
נם — אותו לאשור יובל
וחשאת — אותו וכפרתהו
ואתם — מחללים אותו
והפחתם — אותו
זכרו — תורת משה עבדי
ביום — הציל י' אותו
באחז — אותו פלשתים
נם — אותו הכוהו
וירדו — אליו
מלשני — בסתר רעהו
יברכנו — אלהים

וכל יהושע ושפטים דכות' מל'

בטב חס' וסימניהון

וירא — אותו העם
אחיו — וכל בית אביהו

אותי כ"ו מלאים וסימניהון

על — אשר מעלתם בי
באשר — עזבתם אותי
האותי — לא תיראו
שבתך — בתוך מרמח
השכל — וידוע אותי
נדפו — אותי
יען — שכחת אותי ב' בפסו'
במראח — נחשת
נערי — מלך אשור
הן — נור יגור אפס
ואטבנח — בפרת
זח — נורלך מנת מריך
על — אשר עזבו
כנבור — עריץ
ולא — תכעיסו אותי
כי — כלם ידעו אותי
כי — אויל עמי
כי — נתתם אותי
זכרו — פליטכם

ואת מי דאנת ב' בפסו'

ואותי — יום יום ידרושון
אך — תראי אותי
פדית — אותי
אותי — נהג
כי — כלם מיראים
אף — לא הביאח

וכל יהושע ושפטים דכו' מל' בטב וסימניהון

בשלח — משח עבד י' אותי
אתם — מושחים אותי למלך

אתך י"ו בתורח וסים נמסר בפרשת שמיני

אותך י"ז מל' וסימניהון

ואהבח — אותך במאד מאד
ואחשך — נם אנכי אותך
ותלח — אותך על עץ
אחרי — חזדיע אלחים י' אחך
ואך — אותך ואת
ככל — אשר אני מראה אותך
ונועדתי — לך שם
ועתה — הניחה לי
הרף — ממני ואשמידם
כי — קנה אקנה
שולח — אני אותך
אשר — אני שולח אותך
האתח — הוא אשר דברתי
והוצאתי — אותך ואת כל
ונטשתיך — חמדברח
ובדברי — אותך
אותך — קויתי כל היום

אותך ו' מל בלשון נקבח וסימניהון

באשר — את אשתו
יתן — י' אותך

פן — נשריף אותך
והגבי — נשפט אותך
ויי' — צכאות הנוטע אותך
זכל — מאהביך שכחוך
ומולדותיך ביום הולדת אותך קדם' דסי'
והפשיטו — אותך
ורגמו — אותך באבן
השאטת — אותך
ועשיתי — אותך כאשר עשית
חכרתי — אני את בריתי אותך
ויעמד — לבך אם תחזקנח ידיך
והפיצותי — אותך
ועשו — אותך בחמח
ועשו — אותך בשבאח

אותך ד' לזכר וסימניהון נמסר בירמיח ריש סימן י"ב

וכל יחזקאל דכו' אותך במו אותך וסימניהון

שולח — אני אותך ושל אחריו
ובדברי — אותך
להביא — אותך עליהם
ונטשתיך — המדברח
והוצאתי — אותך ואת כל

וכל לשון נקבח דכו'

אותי ה' מל' בספר ישעיה וסימניהון נמסר שם סי' נ"ז

אתיו ג' וסים'

כל — חיתו שדי אתיו
אם — תבעיון בעיו
אתיו — אקחח יין

התיו ג' וסי' נמסר בדניאל סי' נ'

מאתך ה' וסים' נמסר במלכים א' ס' ב'

ואתם שי"ן מל' בתורח וסימניהון

זאין פותר אותם

אשר — דבר להם אביהם קדם'
ויכחם — אותם וידבר
וצו — אותם
וישיגו — אותם חנים
ותאכל — אותם
והבושא — אותם יכבם
על סל — אחד חניב דפסו'
את — הצפור חזיח
והביאח — אותם אל חכהן
כי — לי בני ישראל עבדים
וזבחו — זבחי שלמים
וחשיאו — אותם עון
למען — ידעו דרתיכם
ושמת — אותם שתים
וכמו — אותם במכסח
ושמו — אותם איש איש
מבן — שלשים שנה קדם דנשא
על — פי י' פקד אותם
וישלח — אותם
והגיף — אותם הכהן
ויקריבו — אותם לפני המשכן
קח מאתם

ויקח

מוכיח כי ים זקף נדול התעמיד המלה וכן מושב מורע מופר בהפרד יקעצו ובהדבק יפתחו כמו בסר הילוחים פתרונו בסר מלוחי דבר י' דבר על י' לכל תיבה סמופה ח"ו וע' דבקותה תורת י' לכל מקנת כלי בית י' יכלה מן הכלל ונקמצת וג' דבוקים ונקמצים על פי המסורת וחלו הן ועשת לח התכוחה והרכת לח סבחותיה הגלת יהורה תנת המלך מנב

וכלל הדבקות להכירן חס תצטרך להרבו' מלת טל בפתרונו תתהפך להיו בעלילה מועטות כפתחת כמו תהלת י'

מכב בלמתי מתן חדש ירחיב לי יקר תפארת פתנם המלך כתב יזרת כדת היום וחולט הכפף ע"ר יפר' בפתיש בנפש וחבן עזרח תמה על בעל המסורת מן הארבעה כי בדיבם המה ולמה הם כי בפתש בכפם חימו דבוק וכית בנפש תוכיחו ג' הרחמונים קמוצים כמשפטם ועשת היה רחוי להיות ועפתה ולהקל המלה חסרו הלמ"ד ומתו קמץ תמורת חסרון הה"ח וכן והרכית דימו להיות והרכתה וכן הבלת הבלתה וחותו הקמץ הרחוי להיות תחת התי"ו תמו לב"ת כחם' עמו במלת והכיפם המנמית מהברת

ויקח משה אותם מעל כפיהם
והוקע אותם ליי'
צרור את המריפים
ונקח את ארצם
ונהרם אותם כאשר עשינו
והוא ינחיל אותם את הארץ
ומשנאתו אתם הוציאם
חשק יי' בכם ויבחר
כי יכרית קדם דפסו' ודסיפרא
ובגלל התועבות האלה
בי הגוים האלה
ושרת אותם תניגא דפסו'
היום הזה יי'
ארור אשר לא יקים
ויקרא משה ליהושע
ויצו משה אותם לאמר
וכל יהושע דכו' מ"ל בט"ח
וסימ' נמסר שם סימן ה'
תם ה' מ"ל בשמואל
וסימניהון
ככל המעשי' אשר עשו
ותענינה אותם ותאמרנה
וישכב אותם ארצה
והעביר אותם במלבן
אותם ט' מ"ל במלכים וסי'
נמסר במלכים ב'
סימן נ'
ואותם נ"ב מ"ל וא"ח וסימני'
נמסר בפרשת מצורע
ויחזקאל סיף סימן י'
אתה ובניך אתך ג' דסמיכי
וסימניהון
נמסר פרשת קרח'
אותם י"ז ח"ב בירמיה וסימ'
נמסר בירמיה ריש
סימן כ"ג'
אותם כ"ח חסרים ביחזקאל
וסימניהון
ושרפתם אתם באש
ממנו תצא אש
בהפיצי אתם בגוים כ"ב פסוק
וקרעתי אתם מעל
אשר יעשה אותם האדם תניגא
בכל השאטים אתם
והשיבתי אתם אל ארץ
והחזרת אתם ממני
ובחזקה רדיתם אתם
ולא ידעו עוד הרועים
ואפיץ אתם בגוים
ארבה אתם כצאן
ונתתי אתם עליו
וקבצתי אתם מסביב
וקבצתי אתם מארצות
יאכל אתם באש
בהעביר אתם להם
ויעשה אתם חיה יחיה
והתשפוט אתם התשפט
לבלתי הביא אתם
את משפטי שמרו
והשיבותיאת ידי ואעש
גם אני נשאתי את ידי להם
קדם דפסו'
עשיתי אתם אסתיר פני

הוא ירעה אתם
והוא יהיה להם
וקרב אתם אל
אותם ב"מ"ל בתריסר
וסימניהון
יזעקו אל יי' ולא יענה
ושם אותם כסום הודו
אותם ד"מ"ל בכתובים וסימ'
נמסר בתלים סי' ט'
אתם ד' ל"פ וסימ' נמסר
בפרשת שמות
ואתם ד' נטעם גרשיים
וסימניהון
בלשון ארמי קמון ישראל בטוריא
וכתכן בשבתא וביאורם נמסר
ביהושע סימן ח'
אתהם ה' וסימ' נמסר בסדר
ויצא וביחזקאל
סימן ל"ד וה"א סימן ז'
אתם לד' וסימניהון

בעצם היום חזה בא נח
ויצאו אתם מאור כשדים
ויערכו אתם מלחמה
וידבר אתם לאמר אם
ויפקד שר הטבחים קדם דפסו'
וידבר חמור אתם לאמר
ויתנכר אליהם
וירא יוסף אתם את
וגם הקימתי את בריתי
וגם ערב רב עלה אתם
השוכן אתם כתוך
לא מאסתים ולא נעלתים
אם לקרא לך באו
כי לא ננחל אתם
אלה דברי הברית
ויערכו אתם איש ישראל
ויבאו אל בני ראובן ויהושע
ולא הכלמנו ולא פקדנו
ויכל משה מדבר אתם
ולא אכח ולא ברא אתם דשמו'
על כן חזקו ממנו ואולם
וילך אתם ויבא הירדנח
ויכרת יי' אתם ברית
אך לא יחשב אתם דיאשיהו
דמלכים
לא תחד אתם בקבורה
בא כתבה על לוח
ואצאיהם לא יגעו לריק
כספם וזהבם אתם
אתם יפגעו נא בי' צבאות
כוש ופוט ולוד וכל
פרס כוש ופוט אתם
וידעו כי אני י' אלהיהם
אל תקנא באנשי רעה
בני אל תלך בדרך אתם
וידבר אתם המלך דדניאל
ויהי אתם בבית האלהי' דד"ח

ואתכם ג' וסימ' נמסר
בפרש' במדבר

מאחכם ג' וסימ'

קחו מאתכם תרומה

החליצו מאתכם
מדוע באתם אלי
ואתכה ג' וסימ' נמסר פרש' ויצא
ויחזקאל סימן ל"ב
אותנו ג' מ"ל וסימ' נמסר
פרש' ואתחנן

כל דכמיך לרבור אתו אתך

אתם דנש בט"ת אותו אותך אותם
וסימניהון נמסר בפרש' וירא ולה ב'
סימן י"ח

אתנן ד' פתחי' וסימ' נמסר
בפר' תצא וביחזקאל
סימן ט"ו ובשכח סימן א'

נשלם מערכת

אות האלף בסד

מערכת אות

הבית

כ"ט יחידאין נסבין ב' בריש

תיבותא ולית להון זוגא וסימניהון

במנחה ואמרתם גם
בחול ויפן כה וכח
בשמע ויאמר משה בתת
בשמעם שבעת ימים
בארבה נטה ידך
בעבור והיה בעבור כבודי
במסלה ויישרנה הפרות
בשלש ועתה דבר יי'
בקרא וינר להם מיכיהו
בענקים ושם חברון לפנים
בראשונים ויתנם ביד הגבעונים
בטיט והיו כגבורים בושים
ובדבריך ויהי בעלות המנחה ויגש
ברצונו כי רגע באפו חיים
כרביבים תלמיה רוה נתת
בענלי נער חית
במחלקתיהם ואת התיחשם
במחלקות ועל ידו
במחלקותם ויעמד במשפט דוד
ובהוציאם את הכסף
כפעלם הן רפאים במדבר
בשבטו נודע בשערים
בתם קציר
ובמנחת הערב קמתי
ובמשפטיך ותעד בהם
בכלתך פרטא
בברכת ישרים תרום
בלה בשרי ועורי
בחלילים ויעלו כל העם

י"א זוגין חד מלרע והד

מלעי' נסבין כ' בריש תיבותא וסימני'

בדמעות ואכלתם לחם
בדמעות כלו בדמעות עיני
בחיין ושאר חיותא העדיו
בחיין ומשך אבירים בכוחו
בחרט ויאמר יי' אלי קח
בחרט ויקח מידם ויצר
במדינות ושאר היהודים
במדינות איכה ישבה בודד
במצולה המה ראו מעשה יי'
במצולה • ראיתי הלילה והנה
בטמלכה וסכסכתי מצרים
בטמלכה הנה עיני יי' אלהים
בסנך יודע כטביא למעלח
בסנך וישא אברהם את
בסירות נשבע אדני יי' בקדשו
בסירות ויבשלו את הפסח
בנגע השמר בנגע הצרעת
בנגע וראה הכהן את הנגע
בשאת וחובא את בדיו
בשאת וראה הכהן והנח
בתנור בשבתי לכם מטח
בתנור כל המנחה אשר

ד' כתיבין ב' בריש חיבותא

ולא קריין וסימני' נמסר במשלי סי' כ"ח
וא"ח לוף קרי ב' ולא כתיב והוא תחלת
קציר שמואל שני כ"א בתחלת קרי

כ"ט מלין נסבין ב' בריש

תיבו' ופזרין וסימניהון

בבקר וישכם אברהם בבקר
ויקח לחם
בטקום אשר תשחט העולח
במחנה וישארו שני אנשים במחנה
באמה ומדתם מחוץ לעיר
במדבר בערבה
בשר כי מי כל בשר
בשנח שלש פעמים בשנה יראה
בשלל וארא בשלל אדרת
בראשון בארבעה עשר יום לחדש
בראשון ויעשו את הפסח
בניו ואת בניו ואת בנתיו
דעכן ב' בו
בעם פוצו בעם
בארצך שלש שנים רעב בארצך
בימיו עלח פרעה
בשמעך ותבנע מפני יי' דמלכים
בשלחי את חצי הרעב
בן ועמהם
בו וישלח יי' בו את גדודי
בטחת והנה בטחת לך
בכל הראני יי' והנה שבי דודאי
באח אל שמועה כי באה
בח אשר יש בה הרבה
בני ואתה שלמה בני דע
בתורה ואת בניחם לא חמית
בלשכת ויקרא ברוך בספר
בקיהו לחיזקן בני הימן בקיחו
ברם איתי אלהא
בשבת דרכים נתות
בסוסים וברכב בצבים
בשביעי

מערכת אות הבית

מתחלפי כתם מציגו את כבודו זאת גדלו הללוהו כרם גדלו וכן חקר וחק בניך וחבלו את חקם וכן לקח כחלתי וכן לקח תתן את מנחתי וכן י׳ מנחתי וא׳ תיכ׳ דבוקי׳:

כתוב במסורת כל ברוי דיוסף פרוי דבלק קרוי דבלעם בזוי דמצלי כבר היה דקהלת קלוי דדניאל קמכין ומחרח פתחין וזה פתרונ׳ בר כחול הים דיוסף וכל פר וחיל דבלק ויקר דבלעם בז לרעהו דמצלי כבר היה דקהלת קל קרנה דדניאל קמכין ודבר זה פלא מה מתמעינן בעל המסורת כי כלם

בשביעי בחמשה עשר יום לחדש
דיחזקאל

אב מן הד וחד חד חסר ב׳

וחד נסיב ב׳ ברייש תיבותא וסימניהון

אמת שבנתי על מים רבים
באמת כי רק עוג מלך הבשן
אממיך וימלאו אממיך שבע
באממיך יצו י״ אתך את הברכה
אברתו כנשר יעיר קנו
באברתו יסך לך ותחת
בלע ארני פלג לשונם
בבלע טהור עינים מראות
גרזן כי תצור אל עיר ימים
בגרזן ואשר יבא את רעהו
גרזן ויאמר י״ יען כי נבהו
בגרון קרא בגרון אל תחשך
גורלי י״ מנת חלקי וכוסי
בגורלי ויאם יהורה לשמעון אחיו
גשמהון ענח נכובר נצר
בגשמהון ומתכנשין אחשדרפניא
הבראם זכר ונקבה בראם
בהבראם אלה תלדות השמים
הדרי נשי עמי תנרשון
בהדרי ויצא לך שם בגוים
הגיגי אמרי האזינה י״
בהגיגי חם לבי בקרבי
הוללים לא יתיצבו הוללים
בהוללים כי קנאתי בהוללים
הניח והיה ביום הניח י״ לך
בהניח והיה בהניח י״ אלהיך
הכינו מגן גבורתו מאדם
בהכינו שמים שם אני
חראתו ואפ פשה תפשח
בהראתו ומי מכלכל את יום באו
ועצם ואמרת בלבבך כחי
בעצם תהפך לאכזר לי
ותורתיו בעבור ישמרו חקיו
בתורתיו ולא שמעו בקול י״
וגוח לחסיר אדם מעשח
בגוח כען אנא נבוכד נאצר משבח
זנבו יחפץ זנבו כמו ארז
בזנבו ויאמר י״ אל משה
חסר בכהל להון איש רע
בחסר ובכפן גלמוד
חלמיש ההפכי הצור אגם
בחלמיש שלח ידו
חבריך ותבאנה לך שתי אלת
בחבריך עמדי נא בחבריך
חייה גמלתהו טוב ולא רע
בחייה ואשה אל אחותה
חדשה והשבתי כל משושה
בחדשה פרא למוד מדבר
טלאים כרועה עדרו ירעח
בטלאים וישמע שאול את
ירקרק והיה הנגע
בירקרק אם תשכבון בין שפתים
יין אשר חלב זבחימו
ביין דמשק סחרתיך
מועדיה גם חמידה בשמים
במועדיה בציון קדשים
גם נאת עבדיך

בנם כל קבל דנא
שום ועתה שימו נא לבבכם
בשום התוע בשום אלוח
שך לכן הנני שך את
בשך אלה אזכרה ואשפכח
סמכי כה אמר י״ ונפלו
בסמכי הנה אלהים י״ עזר לי
שמחות תודיעני ארח חיים
בשמחות תובלנה בשמחות וגיל
שמחתכם וביום שמחתכם
בשמחתכם שמעו דבר י״ החרדים
פם בה שעתה נפקו׳
בפם הוא היה עם דוד בפם
פתחי אני ישנה ולבי ער
בפתחי וידעתם כי אני י״ בפתחי
פתחיה ואנו ואבלו פתחיה
בפתחיה ודעו את ארץ אשור
צריח ואם בשנאה יהדפנו
בצריח ואם כפתע בלא איבח
צותו אשר צוה י״ את משח
בצותו ויהי בצותו את האיש
קשתי את קשתי נתתי
בקשתי כי לא בקשתי אבטח
קברי אשר לא מתתני מרחם
בקברי אבי השביעני לאמר
דרתו כח אמר י״ כיום רדתו
ברדתו ויהי ברדת משה מהר
שלכת לשפים ולחסה למערב
בסלכת ועוד בח עשיריה
שליש האכלתם לחם דמעח
בשליש מי מדד בשעלו מים
בתתם ולא שמע אמציהו כי
בתתם ספם את ספי ומזוזתם

אב מן חד הד בא בריש

וסימניהון כב בג בד בה וכו׳

באשרי ותאמר לאח באשרי
בבבת כי כח אמר י״ צבאות
אחר כבוד
בנירות וילכו וישבו בנירות כמחן
בדמותו ויהי אדם שלשים ומאת
בחשמים י״ בחשם מחמדך
בוערח כולם מנאפים כמו תנור
בזונו וכל הבחמה ושלל
בחלמיש שלח ידו הפך
בטובה וזח ימות בנפש
בירעות וסרח חערף
בכלות ונחמת באחריתך
בלהשיחם ויקרא גם פרעח
במוחר ויאמר שמואל כח תאמרו
בנגע השמר בנגע הצרעת
בסירות בשבע י״ אלהים בקדשו
בערד וישבו בח יהודה וכל
בפם הוא היה עם דוד בפם
בצרתח שיר המעלות אל י״
בקרב כי יעצתי האסף יאסף
ברע אל תאמינו בוע
בריכים תלמיה רוח נחת
בשמור ויהי בשמור יואב
בתיח ואשתו היהודיה

ג׳ וגין חד ב׳ וחד וב׳ וסימ׳

כברזל ברזל בברזל יחד
ובברזל ויאמר אליהם לאמר
בנכסים רבים
ברשעת לא בצדקתך ובישר
וברשעת אל תאמר בלבבך
ברחמיך ואתה ברחמיך הרבים
לא עזבתם במדבר
וברחמיך הרבים לא עשיתם בלח
ביין דמשק כחרחך
וביין וישם דניאל על לבו
בהעלות ויהי בהעלות חיל
ובהעלות הענן מעל המשכן
בדברי ויאמר י״ אל משה חנח
ובדברי אתך אפתח את פיך
ברכו וביום הרביעי נקהלו
וברכו ויהי כי הקיפו ימי
ברך כי הלל רשע על
וברך הנה ברך לקחתי
ברוכח ויאמר ברוכה את ל״י
וברוכח וברוך שעמך וברוכח
בצרה יקראני ואענהו
ובצרה ותבואתה מרבח
במזרח ואזרם במזרח בשערי
הארץ
ובמזרח והאלפים והעירים עבדי
האדמח
בעבדותינו ועתה כמעט רגע היתח
ובעבדותינו כי עבדים אנחנו
במשפטיהם ובאו עליך הצן רכב
ובמשפטיהם המלך יתאבל
בנזל נפש כי תחטא ומעלח
ובנזל אל תבטחו בעשק
בחנוני אשר נסוני אבתיכם
ובחנוני הביאו את כל המעשר
בתוכחות ועשיתי בם נקמות
ובתוכחות והיתח חרפה ונדופח
בקרבתם אחרי מות שני בני
ובקרבתם בבאם אל אהל מועד
בקשתי כי לא בקשתי אבטח
ובקשתי ואני נתתי לך שכם
בשפטים ולא ישמע אליכם פרעח
ובשפטים לכן אמור לבני ישראל

והו׳ מן לכ״ חד ח׳ וחד וח׳ ולכן חלקנו
כל ה״ה חסר חל מחוקה וכל דרסם
בחדקה ימכחנה עכל המעתיק:

אב מן בב וב׳ ברישיהון

ובאף ונלחמתי אני אתכם ביד
ובאף בקול אויב כפני עקת
ובאפס ברב עם הדרת מלך
ובאפס ועל שכלו הצליח
וביי׳ ואך אם שמאה ארץ
וביי׳ לדוד שפטני י״
ובאהל ויבא לבן באהל יעקב
ובאהל ב׳ בפסו׳
ובארבע עשרה שנה בא כדר לעמר
ובארבע עשרה שנה למלך חזקיהו
ובאדום ושאול לכד את המלוכח
ובאדום וגם כל היהודים אשר
ובאר כי הקיפח הזעקח
ובאר כי שוחח עמוקה זונח

ובא ואם לא תשמעו אלי
ובא ותאמר לו זרש אשתו
ובבאח הנח באח וידעו כי
ובבאה לפני המלך אמר עם הספר
ובגדל וידעו העם כלו אפרים
ובגדל אל מי דמית ככח
ובדבר הזה אינכם מאמינים
ובדבר כי לא דבר ריק חוא
ובהגיע תר נערת ונערח
ובהניע תר אסתר בת אביחיל
ובהר שמיר ויתיר ושופח
ובהר כי י״ אלהיך מביאך
ובהקבץ בתולת שנית
ובהקבץ ויהי בהשמע דבר המלך
ובוכח ודוד עולה במעלח
ובוכח ויצא ישמעאל בן נתניה
ובזרועך והם עמך ונחלתך
ובזרועך אהה אדני י״ הנה אתח
ובחיקו ולרש אין כל כי אם
ובחיקו וכרעה עדרו ירעה
ובחנתים לכן כה אמר אדני י״ הנני
צרפם
ובחנתים והבאתי את השלישית
ובחורים ויעפו בערים וינעו
ובחורים אז אשמח בתולח
ובחשך כי בהבל בא ובחשך
ובחשך ב׳ צפסו׳
ובטל כרם עקר שרשותי
ובטל ודי חוח מלכא עיר וקדיש
ובישר לא בצדקתך ובישר
ובישר ואתח אם תלך לפני דמלך
ובכן דאיתי רשעים
ובכן לך כנוס את כל
ובליעל ויען כל איש רע
ובליעל כקוץ מונד כלחם
ובלכתך ושננתם לבניך
ובלכתך ולמדתם אתם
ובלבנן ואת כל ערי המסכנו׳
ובלבנון ואת בעלת ואת כל ערך
ובמקום ולפי העלות הענן
ובמקום אל תתהדר לפני מלך
ובמשח וירא ישראל את היד
ובמשה וידבר העם באלהי׳
ובמשב אשרי האיש אשר
ובמשך וירומטהו בקחל עם
ובמלכות ודניאל דנה הצלח
ובמלכות אחשורש בתחלת
ובמלאת ימי טוהרה לכן
ובמלאת הימים האלח
ובמקנח ויביאו את מקניהם
ובמקנח ב׳ בפסו׳
ובמנרה ארבעה גביעים
וחברו
ובמנרח ארבעה גביעים
ובמחלת ותקח מרים הנביאח
ובמחלת ויבא יפתח חמצפח
ובמורא ויוציאנו י״ במצרים
ובמורא והוצא את עמך
ובמוראים או הנסח אלהים
ובמוראים
ובמח יודע איפא
ובמח ויקצפו על יו שרי פלשתי׳
ובנביא העלח י״ את ישראל
ובנביא

מפסטס בקמץ לבר קלוי דדניאל מהו דבוק כי אין מהם מחיכו דבוק אם לא להסמיכנו ומחרח פתחין כמו בר לבב פר בקר ובז מהו למען בזה מהוז מן הכפולים ודינו להפתח כמו הס רך כלומר בתרתי למעלה כבר דקהלת לא ידעכ׳ למעוטי מלו׳ רובמתי כמו לסר לבר פרה קבץ כנכתהי׳ כלומר כתבתי למעלה:

כל ארבע לעולם פתח בין במוך בין מופלג לבר מתנח וסף וכן זתר וכרכם פלדם מקר דרדע וכמה ממות פתחין בלא טעם מכר ענב פחם נגר חמר

יש פותחין ויש קומצין ומספר נקודה לקמוץ מלחר מלין מבטל כל חמת מחוז בלעון רבו פתח ומחוז לעון עיר קמץ במלך והוז ולכו מעם חמת רבתי

כל בחנת בסוף תיבה המוכתים הברית חה קמצים כמו בניך ידיך וכן תלכוה ממרוה וכן ותעקרין והרין וכן ממנת עביה כפיה כי כלם כחלו כתובים הח בסוף המלה וחף לעכין חק יהוה כחפר תבחר בעזרת השם רק חותם חפר הברית חה בקריאת לפני ההח והיה ועין פתחין כמו מזבח זורח בומת ע

ובנביא	ב׳ בפסו׳
ובנביאי	שמרון ראיתי תפלה
ובנביאי	ירושלם ראיתי שעוריה
ובנוי	ומכני נחת מואב
ובנוי	ובנוי ומנשה
ובשאת	ובלכת הכרבים ילכו
ובשאת	מתנותיכם בהעכיר
ובעבור	ויאמר משה אל העם
ובעבור	לכן סעפי ישיבוני
ובערבה	בהר ובשפלה ויהושע
ובערבה	ואל המלכי׳ אשר ויהושע
ובעלות	בעכה בן חושי
זבעלות	זיף וטלם ובעלות
ובעמך	ושרע היאר צפרדעים
זבעמך	כי בפעם הזאת אני
ובפלשתי׳	ושאול לכד את המלוכה
ובפלשתי׳	ויצא וילחם תניכ׳ דפסו׳
ובצאתו	והיה על אהרן לשרת
ובצאתו	והקיפו הלוים את המלך
ובקולו	אחרי יי׳ אלהיכם תלכו
ובקולו	ויאמר העם אל יהושע
ובקומה	ותשקין את אביהן
ובקומה	ותשקין גם בלילת
ובקומך	ושננתם לבניך
ובקומך	ולמדתם אתם
וברכה	הראש אחיעזר ויואש
וברכה	מונע בר יקכוהו לאם
וברכו	ויאמר דור אל הגבעוני
וברכו	שאו ידיכם קדש
ובראש	ושבו רמיהם בראש
ובראש	המכונה חצי האמת
ובראשי	וביום שמחתכם
ובראשי	חדשיכם תקריבו
זגר	נקי כפים ובר לבב
זגר	ותאמר זך לקחי
וברכים	חזקו ירים רפות
זברכים	כושל יקימן מליך
זברחוב	ויצאו העם ויביאו ויעשו
זברחוב	ב׳ בפסו׳
זברחובות	יחעל כל גגות מואב
זברחובותיה	בחוצותיו חגרו
וברקים	ויהי ביום השלישי
וברקים	וישלח חצים ויפיצם
וברית	לכן כה אמ׳ אלהי׳ חי אני
ובריתי	לעולם אשמור לו חסדי
וברחמים	ברגע קטן עזבתיך
זברחמים	וארשתיך לי לעולם
זבשכבך	ושננתם לבניך
ובשכבך	ולמדתם אתם את
ובשמך	ויקרא אסא אל יי׳
ובשמך	ולא נסוג ממך תחיינו
ובשעריך	וכתבתם על מזוז׳ וחברו
ובשעריך	וכתבתם על מזוזות
ובשירים	למה נחבאת לברח
ובשירים	ודוד וכל ישראל דד״ה
ובשעלבי׳	ויואל האמרי לשבת
ובשעלבי׳	בן דקר במקץ
זבתפים	ודוד וכל ישראל דשמואל
זבתפים	ודוד וכל ישראל דד״ה

ג׳ וגין יחידאין חד ב׳ וחד

לב׳ וסימניהון

בעליהן	כי יצא דבר המלכה
לבעליהן	ונשמע פתגם המלך
בניהן	כי נאפו ודם בירהן
לבניהן	ויען לבן ויאמר
בקעם	כה אמר יי׳ על דהרות הכשן׳
לבקעם	אחרי הדברים והאמת׳

יא דבתיב ב׳ וקרי׳ כ׳ וסימני׳

בשמעכם	והיה כמשך בקרן היובל
בעלות	ויהי בעלות הבהגים נשאי
בעלות	ולא אבו האנשים לשמע
בחם	ויאמר למלאכים הבאים
בשמעו	ותצלח רוח אלהים על
בשמעך	ויהי כשמעך את קול דשמואל
ויבו	ויבאו אל מחנה ישראל
יבלו	כטוב ימיהם קדמ׳
באמרם	ויהי באמרם אליו יום ויום
וזבוד	ומכני בנוי עותי וזבור
זבי	אחריו החזיק זבי עתלים
	וחילופי ג׳ כתי׳ כ׳ וקרי ב׳ וסי׳
במלכן	ואת העם אשר בה הוציא
ויכן	את מזבח יי׳
יכין	העז איש רשע בפניו

ו׳ דבתי׳ ב׳ וקרי׳ מ׳ וסימני׳

באדם	ויעבדו המים הירדים
בעבר	ואם רע בעיניכם לעבד
במלך	ויאסרהו פרעה נכח
	דסוף מלכים
בימין	ויקח יהוידע הכהן ארון
אבנח	הלא טוב אבנה ופרפר
וישב	דאים את פניו לאיים
וחר	חלוף ס׳ כתי׳ וקרי׳ ב׳
מעכר	ולחצי שבט המנשה נתן משה בבשן׳

שטה חדא דמשמשת בה

בסוף תיבותא וסימניהון

ורבבה ל׳	יפל מצדך אלף
עזבה ל׳	ואת תזנותיה
בעקבה ל׳	ויהוא עשה
קרבה ל׳	לא שמעה בקול
ומריבה ל׳	מסה ומריבה על
להעציבה	עשינו לה כונים
דאבה ל׳	בצוארו ילין עז
למעצבה	הן כלכם קדחי אש
עקבה ל׳	מדם דתריסר
ורחבה ל׳	ונסבה למעלה
הקבה	ויבא אחר איש
מצבה ל׳	וחניתי לביתי
שובבה ל׳	מדוע שובבה העיר
קרבה ל׳	אל נפשי גאלה
חובה ל׳	אשר משמאל לרמשק
נעזבה ל׳	וקראו להם עם
מארבה ל׳	כמוץ יסוער מגרן
נקרבה ל׳	החרישו אלי איים
שגבה ל׳	אשר שגבה ממנו

אב מן בב ותרויהון בחד

פסו׳ וסימניהון

ארום	הרפו ודעו כי אנכי
ארחות	בימי שמגר בן ענת בימי
אגרטלי	ואלה מספרם אגרטלי
ארו	ואצואה אתם על ארו
איככח	פשטתי את כתנתי איככח אלבשנה
בארות	ועמק השדים בארות
	בארות חמר
בפקוד	כי תשא את ראש בני יש׳
בבגד	והבגד כי יהיה בו נגע
בצלצלי	הללוהו בצלצלי שמע
ברא	ואתה בן אדם שים דברא
	בראש דרך
בליל	משא מואב כי
בהבנותו	והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה
בכספיא	ואצואה אתם על ארו
גלי	קחי ריחים ושחני קמח
גוזז	ועיפה פילגש כלב
גנבת	ותלד לו אחות תחפנחס את גנבת
גלילים	ושתי דלתות עעי
דודיך	מה יפו דודיך אחתי כלה
האדום	הלעיטני נא מן האדם האדם הזה
הערכך	וחשב לו הכהן את מכסת
הגרגדה	משם נסעו הגדגדה ומן הגדגדה יטבתה׳
ההגלת	ערי הנגב סגרו ואין פותח
הלהן	תשברנה עד אשר יגדלו
העיט	צבוע נחלתי לי
ההררי	שמא ההררי אחיאם
הודינו	לך אלהים הודינו
ובאהל	ויצא לבן באהל יעקב
ובמקנה	ויביאו את מקניהם אל
וגבר	והיה כאשר ירים משה ידו
והפשתה	והשערה בבתה כי השערת
והגישו	אדניו אל האלהים
והאמה	והאמה מזה בעדף בארך
ולמח	ויאמר לה אלקנה אישה
והראש	אחר יפנה דרך
ולשלום	ויבא אוריהו אליו
ומזקני	כה אמר יי׳ הלוך וקנית לך בקבוק
ולמד	ויפנו אליו ערוך ולא פנים
וילמדו	ביהודה וילמדו בעם
ובערו	ויצאו יושבי ערי ישראל
ותורות	ויען יחזקיהו ויאמר
ומאחזת	הלוים ומאחזת
ובנביא	העלה יי׳ את ישראל ממצרים
וללא	וימים רבים לישראל
ותודות	ויען יחזקיהו ויאמר
ויחזק	מלך הנגב ומן שריו
ולאלוה	מעוזים על כנו יכבד
ושכר	רב מהולל כל
ומקדה	כי מקרח כני האדם
	ומקרה הבהמה
ובחשך	כי בחבל בא ובחשך ילך

וברחוב	ויצאו העם ויביאו דעזרא
ומביאים	בימי׳ ההם ראיתי ביהודה
ושמותן	אהלה הגדולה
ויטמינו	ויבאו המצורעים האלה בקצה המחנה
ואצבעות	ותהי עור מלחמה לבנת
ותפוצינה	מבלי רעה ותחיינה
וגלות	החל הזה לבני ישראל אשר כנענים
זמרו	למלכנו זמרו
זוחת	ובני שיטון אמנון
חזי	ואעבור עליך וארחך מת כוססת
חרבו	ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון
חנוני	חנוני אתם רעי
טמא שפתים	ואמר אוי לי כי נדמיתי
יושת	אם כפר יושת עליו ונתן
ינח	או בן ינח או בת יגח
ידודון	מלאכי צבאות ידודון
יללתח	כי הקיפה הזעקה
ירך	או ירך שריד לאדירים
ירשה	והיה ארום ירשה והיה
יתארזו	חרש עצים נטה קו
יזה	כל אשר יגע בבשר׳ יקדש
יצמיתם	וישב עליהם את אונם
כויח	תחת כויה פצע תחת פצע
כסאות	כי שמה ישבו כסאות
כעון	ונשאו עונם כעון חדורש
כעיני	כעיני עבדי׳ ל יד אדוניח׳
כפורי	כפורי זהב שלושים כפורי כסף
לעזרת	אורו פרזו אמר מלאך יי׳
לבש	לבש יי׳ עזו התאזר אף תכון תבל בל
לישע	יצאת לישע עמך לישע את משיחך
לפרבר	למערב ארבעה למסילח
לאיתיאל	דברי אגור בן יקח נאם
למלכים	אל למלכים למואל
לפרחות	הגני אל כסתות יכפח
להשבע	והיה אם למוד ילמדו
לבבתיני	אחותי כלח
יספת	לגוי יי׳ יספת
מני	סורו מני דרך הטו
ממתים	ידך יי׳ ממתי׳ מחלד חלקם
מדוד	מה דודך מדוד היפה בנשים
משיבי	שלשח חמח מטיבי לכת
נחמו	נחמו עמי
נעול	גן נעול אחתי כלח
סורח	ותצא יעל לקראת סיסרא
ערו	זכור יי׳ לבני אדום
פרת	בן פרת יוסף בן
ציצית	דבר אל בני ישר׳ ואמרת
צבעים	הלא ימצאו יחלקו שלל
קרבנה	ותבאנה אל קרבנה ולא
קצנן	צרו צעדינו מלכת ברחובותינו
רבתי	איכה ישבה בדד העיר רבתי עם
רזי	מכנף הארץ זמירו׳ שמענו
שקמתי	חדלו פרזון בישר׳ חדלו
שמרים	ליל שמרים הוא ליי׳ להוציאם׳ שארח

חלוה מתימין יבח׳ כל מבטלי הקמץ חמר חמרנו בחתח ובסוף פסוק תמכח המבטלים וחזר הקמץ לחיתנו לבד היוכחי׳ מן הכלל המנוי׳ במעור׳ ובסוף הפ׳ לכתבם בעזרת השל׳

ממבטן סיימנו לבחר מפסח הקמץ והפתח גדולים:

לבחר מפסח הקמץ גדול והפתח גדול כן יהיה בעזרי לבחר מפסח הקמץ קטן הנקרח כדי שנתן הפגיח כור ישרחל לקדומו לעזרני והפתח קטון הנקרח קגול׳

יבונו

מערכת אות הבית

יבינו המשבילים כי כל התורה כולה כל הברית כי מלה רחויה להקיף בקמץ קטן לולי מבטליה והס"ג וזה הס: ה כל פעל עבר מסתקל דבר כפר מבני
ב רב"ם חקח לתן ישמרנו ג מכ"ח תשמור חלבו ודומיתס ד כל הס תס בס ממום בסוף תיבה כמו ידיהס וכימין התך ה כל תוך
היח לחיה ממום בסוף תיבה כמו ידיה וכימין כה"ן ו כל בלה המברית המלה לפני החכ"ע כמו החכס לעני לעשיר ז מקף כמו דבר כה וכל ובן ואת ולח הדבוקים

שארח ובתו שארה ותכן
תקוננה קינה היא וקוננה
תיכול ואנח שמעת עלך
תדלחם והאבדתי את כל בחמתה

אב תאומים בפסו וסימנ׳

אכול אכול ויאמר אלי בן אדם
אבן אבן הנני יסד בציון אבן
ארבעה ארבעה פנים לאחד
אריאל אריאל קרית חנה דוד
אחיך אחיך בן אדם אחיך
אמה אמה ואלה מדות המזבח
אוי אוי ויהי אחרי כל רעתך
אבשלום אבשלו׳ והמלך לאט את
אשיב אשיב אמר יי׳ מבשן
אלי אלי למה עזבתני
אל אל יסגירני אל אל עויל
אני אני דברתי אף קראתיו
אבדתי אבדתי לך כנוס את כל
בדרך בדרך אעברה נא בארצך
בארת באורת חמר וינסו
ברזל ברזל חירוע ברזל ברזל
בכנור בכנור זמרו לי׳ בכנור
בערב בערב ונרותיה לבער דח"ה
גבהה גבהה אל תרבו תדברו
גדל גדל ויהי נשר גדול גדל
גבים גבים עשה הנחל הזה גבים
דרך דרך ובפתחי הלשכות
הן הן בכל רחובות מספד
האדם האדם הלעיטני נא
הקרב הקרב כל הקרב הקרב אל
הנער הנער הנביא
הרועים הרועים לכן כה אמר יי׳ על הרועים
התשפט התשפט בן אדם התשפט אל עיר
הלוט הלוט ובלע בחר הזה פני
התעוררי התעוררי קומי שבי ירושלם
הידד הידד ונאספה שמחה וגיל
חנני הנני נדרשתי ללא שאלו
חב חב בחלקי נחל חלקך
חמונים חמונים בעמק החריץ דיואל
חוי חוי ונסו מארץ צפון
חב חב לעלוקה שתי בנות
חרך חרך והיה שם מסלול ודרך
ועשאל ועשאל ויהיו שם שלשה
ועיר ועיר והימים האלה
זמרו זמרו זמרו לאלהים זמרו
חמרים חמרים ויצברו אתם
חמשת חמשת ולקחת חמשת
חלילה חלילה ויען יואב
חמשים חמשים איש במערה
חלמתי חלמתי שמעתי את אשר אמרו הנביאים
חי חי הוא יודך כמוני
חן חן מי אתה הר הגדול
חנוני חנוני אתם רעי
חכמת חכמת לך ולצת לבדך
יעקב יעקב ויאמר הנני
יהיח אמרתי לא אראה יח
יבשו יבשו כל קויך לא יבשו
יצמיתם יצמיתם וישב עליה את אונם

ידרך ידרך אל ידרך חדרך
ידודון ידודון מלאכי צבאות
להם להם ויהי לו שלשים בנים
לנתחיה לנתחיה אוי עיר הדמי׳ סיר
למעני למעני אעשה כי איך יחל
לחרב לחרב ואמרת להם
לרעב לרעב ב׳כפסו׳
לבש לבש יי׳ מלך גאות
לאיתיאל לאיתי אל דברי אגור
לזחב לזחב ולכסף לכסף דח"ה
משח משח וירא יי׳ כי סר לראות
מטח מטח וקח מאתם
מעלח מעלח הגר אשר בקרבך
מטה מטה ב׳כפסו׳
מזבח מזבח ויקרא על המזבח
מעי מעי אוחילה קירות
מוסר מוסד הנני יסד בציון
מדינח מדינח ויקראו ספרי
מלכא מלכא ענוואמרין לנבוכד
מעל מעל הלא עכן בן
מנא מנא ודנא כתבא די רשים
נח נח אלה תלדות
נפלה נפלה נבל וכל פסילי אלהיח
נחמו נחמו עמי יאמר
נחלה נחלה ונתן ארצם קדם׳
סובב סובב הלך הרוח ועל
עדר עדר ויתן כיד עבדיו
עשרה עשרה הכף בשקל הקדש
עיר עיר תהיינה הערי׳ האלה
עברו עברו בשערים פנו דרך
עמי עמי הרעתיה לי בארץ
עליכם עליכ׳ יוסף יי׳ עליכ׳ דתהלות
על על כל קבל דנא
ערו ערו פר היסוד בה
עיני עיני על אלח אני
ערימות ערימות ובני ישראל ויהודח
פרץ פרץ אלה תולדת
פנחס פנחס אלעזר הוליד דח"ה
צדק צדק תרדף למען
צא צא זכה אם שמעי בקללו
רע רע יאמר הקונה
ראשי ראשי ויאמר אל אביו
שנה שנח עשר תעשר את כל
שמוע שמוע ויבא יי׳ ויתיצב
שובו שובו אמר אליהם
שעלים שעלי׳ אחזו לנו שעלים
שמעו שמעו ותקרא אשה חכמה
שם שם לוחץ ומשפט
שם שם אלה תולדות שם
שם שם אשר נקרא שם שם
שבת שבת ומן בני הקהתי
תרת תרח ואלת תולדות תרח

בא

ויבא נא וסימניהון נמסר בפרשת ויקהל
ויבאו לו׳ וסימניהון
ויבא יוסף הביתה מקניהם ויביאו את מקניהם
ויתפרקו כל חעם את נזמי
טוה וכל אשה חכמת לב
המשכן ויביאו את המשכן
ויקב בן האשה הישראלית
קרבנם ויביאו את קרבנם
השבי ויביאו אל משה
הזהב ויקח משה ואלעזר
וימצאו מישבי יבש גלעד
הנער וישחטו את הפר
דגון ויקחו פלשתים את
בגבעה ויבאו אנשי קרית
ויצינו ויביאו את ארון יי׳
ויבקעו שלשת הגברים
איש בשת ויביאו את ראש
ויבקשו נערה יפה בכל
חרב ויאמר המלך קחו
הכהנים ויביאו הכהנים את ארון
אופירה ויבאו אופירה ויקחו
וישמחו כל השרים וכל ד"ח
תאהל ויביאו את ארון ד"ח
ויבקעו השלשה במחנה ד"ח
הכהנים ויביאו הכהנים ד"ח
אופירה וישלח חירם ד"ח
וישבו בני ישראל מאחיה׳
ויתנהו יי׳ אלהיו כיד מלך
הקהל ויען חזקיהו ויאמר
פרים ויביאו שבעה פרים
וישחטו הפסח בארבעה
התרומה ויביאו את התרומה
סכות ויצאו העם ויביאו
שכל ויבואו לנו כיד׳ ב׳ מנחון דנש
ועיין בסדר אמור ובאיוב סי׳ לג׳

ויבא א רפין וסי׳ נמסר באיוב סי׳ כא
באה א מלרע וסימניהון
ארחת וישבו לאכול לחם
רחל ויאמר להם חשלום לו
נבל ותאמר לנערית עברו
לקנץ ואנכי מעשיהם
קול שמועה הנח באח
תרשיש ויקם יונח לברח
מגדל ואתה מגדל עדר
תעלח ואם משפחת מצרים
טחלת תוחלת ממושכח
ומלך ובזה הנערה באח
ובבקר בערב היא באח
וכל יחזקאל ומלכי׳ דכו׳ בכ׳ וסי׳
יואב והשמועה באה אל
הצפירה באה הצפירה
יביא י״ג ח׳וסמרי׳ח׳מל וסימני׳ נמסר בתלים סימן ע״ח׳
תביא יי׳ וסימניהון נמסר בפרשת משפטים
הביא ח׳וסימניהון נמסר בישעיה סימן א׳ וביחזקאל סימן ד׳
יבא יי׳ סבירין יבאו וסימני׳ נמסר בפרש׳ שמיני

ויבא חקדיין לישן חד
וחמין לישן סנין
בלישׁ׳וסימניהון בסכר פ׳ שלח לך
הביא ב׳לנקבה בלישׁ׳ וסימניהון
המטפחת חבי המטפחת אשר
הברכח ועתה הברכה הזאת
ויבאו ז׳רפין וסימ׳ נמסר ביהושע ריש סימן
ח׳ ובישעיה סימן ג׳ פסו׳ ב׳ ובירמיה סימן ג׳
ויביאהו ז׳וסימ׳נמסר בירמיה סוף סי׳כו׳
ויביאו ט׳וסימני׳נמסר בפרש׳שמיני
והביאו ו׳וסימניהון נמסר בד״ה ב׳סימן כ״ט
הביאו נ׳וסימניהון נמסר בפרש׳מקץ
והביאו ד׳וסימ׳נמסר פרשת ויקרא
ובואי ד׳וסימניהון נמסר ריש מלכים
ולבוא ד׳ומל׳וסימניהון נמסר ריש וילך
חבאה נ׳מלרע וסימניהון נמסר ברית סימן ד׳ובד״ה א׳ריש סימן כ׳
הבאה ג׳מלעיל וסימניהון נמסר פרש׳וירא ואיוב סימן כ׳
מובאים נ׳וסימני׳נמסר ביחזקאל סי׳ל
ואבואה ד׳וסימ׳נמסר בפרש׳ויצא
ובא נ׳וסימניהון
אחב וכל ישראל ויהודה אוהב
בעשא וילך בעשא מלך ישראל
וחברו ויעל בעשא
ואבא ה׳חסרי׳וסימניהון נמסר פ׳חיי שרה
ונבאה כ׳וסי׳נמסר בירמיה סי׳ד׳
הביאה נ׳וסימניהון נמסר בפרש׳תולדות
הביאה נ׳וסימ׳נמסר בבגילה סי׳ח׳ודה׳ ב׳סימן ט׳
ויביאה ד׳וסימ׳נמסר בפרש׳בראשית ומלכי׳א׳ריש סימן נ׳ודניא׳ סימן ט׳
תבא יי׳ח׳חסמ׳וסימני׳נמסר בסדר תזריע ובאיוב סימן א׳ וכל משלי דכו׳ חס׳כמ״ר מל׳ וסימ׳נמסר בתלים באב׳ דבתי אות ח׳ ובמשלי סוף סימן כ״ב
נבא ונבא ג׳חס׳וסימני׳ נמסר פ׳ וישב
יבואו נ׳מל׳וסימ׳בתלים כימן פ״ז
בבוא ה׳מל׳וסימניהון נמסר פרשת מקץ ותלים

דרך הראשון דבר נכר ורעיון מהם לשון עבר אבל בכל מקר הפעלים עתיד או כווי אז הוה או עם הפועל נהפך

ח מקף בלח מקף אם היא רחוקה כמו אמר כאמר ודומיתס ט כל הברית מה וה"ל בכופה ואינו דבוק כמו תעשה מעשה י אם דבר מחטוטי למד פעל מהברית מ׳
והטעם לעיל כמו שפי מבי יח דוגמת מלך ארץ המכונים לעיל יב מי מה והכוונה לעיל דוגמת ממע מפע פרט מלח יג כוונה מקדמת כמו ויפב אהל חוכל י
הנה כללתים בכללם עתה תבחרם בפרטם:

לקיץ קיץ כמו מדבר דבר תדבר בדבר לדבר ודבר יכפר ואם אות תמצעית מלרעית תהה"ע כמו כן בבדי כמו בחר מקדמו פתח לו נער פרעה ופרית את תחיו מלך
במי וכאשר מני אותיו אחרונו שמי למדין פעולו"ם פותחין ויש קומצין כמו מלל פלל קלל הלל וכן כל הבא בתנחתא וכ"פ וגם בכנול תהר הזריקו בא"ח הבא בפנול
תהר הזריקו וכפתח והוא והכה החיה יו"ד חותי כאשר דבר, **ודבר על הרגש** כמו תפל לקח יפתרנו בעליו חבל יפתרנו הרפוי בבדי ופידומו יפתור הותנו

ותלים סימן נב

ואביא ג'חס'וסימ' נמסר פרשת וישמע יתרו

ולא תבוא ג'וסי'נמסר ביחזקאל סימן כ"ד

והבאתו ג'כ'חס'וא'מ'ל וסימניהון נמסר בשמואל א' סי' א'

בבא ו'חס'בליש'וסימניהון נמסר פ' כי תשא

הביאתיו ד'בליש'וסי' נמסר פ' מקץ

ותבאנה ה'וסימ'נמסר בפרש שמות

ובא ו"ו רפ"ו וסימ'נמסר בשמואל ב' סימן ו"ו

ובישעיה סימן מ"ו ובדניאל סימן י"א

הבאתם ג'סימ'נמסר פרשת חקת

והביאותים ד'וסימ'נמסר בירמיה סי' כ"ח

הביא ד'ג'מ'בליש'וסימ' נמסר בישעיה סוף סימן מ"ג ובשיר השירים סי' ג'

יובא ה'מ'ו'וסימ'נמסר פרשת צו ובמלכים ב'

ריש סימן ל"ב

ויבוא ט"מ'וסימ'נמסר בשמואל א' סימן ד'

וביחזקאל סימן מ'

ויכואו ג'מ'ו'וסימ'נמסר במלכים ב' סוף סימן י"א

ובבואו ג'וסימ'נמסר במלכים ב' סי' י"א

ויביאהו ז'מ'ו'וסימ' פרשת ויצא

בוא י"ד מ'ו'וסימ'נמסר בישעיה סימן ב'

וביחזקאל סימן ל"ג

וכל שמואל וכתובי' דכו' מ'ל בה"א ח'ס'וסימ'נמסר בתלים סימן קכ"ו

מבוא ו'ה'מ'ו'א'ח'ס'וסימ' נמסר סו' פר' חיי שרח

נבאתם ג'וסימ'נמסר פרש' שלח לך

מלין דחסרים י' בלישן

ביאה סימ' נמסר בירמיה סוף סימן י"ג

יבוא ט"ה מנהון חס'וכימב' נמסר בפרשת צו ובסו' שיר השירים

ובאת ז'בשעם מלרע וסימ' נמסר פרשת נח

בואי ד'מ'ו'וסימ'נמסר בפרשת וירא

הביאי ג'וסימניהון בשמואל א' סי' י"ג

הבריח הביאי את הבריח

עשה הביאי עשה עשי

מרחוק הביאי בני מרחוק

ובא ג'וסימ' נמסר במלכים א' סימן כב"

ביאת שם ב' בליש' וסימניהון

התאנף גם בי התאנף י"י

בשילח הבאים שם בשילח

נציבי אשר שם נציבי פלשתי'

הגבעתה ויבא שם הגבעתה

מערה ויבא שם אל המערה

עילם לא יבא שם נדחי

מעט למקדש מעט בארצות

למען יספרו את כל תעבותיהם

אשר אתם הבאים

ויבא אל הגוים אשר באו

לא למענכם אני עשה

נחלים אשר יבא שם

לביא ב'וסימ'בירמיה סי' ל"ט ע"ש

לבא ט' חסרים וסימ'נמסר בפרשת ויחי

והבא ו'וסימניהון

הבית והבא אל הבית כל ימי

השערות והבא אל השדרות יומת

יומת והבא אחריה יומת דמלכ'

וחברו דל"ה

נגב והבא דרך שער נגב

והבא והבא אל הבית יומת

ובבוא ד'ב'ח'ס'וכ'מ'ל וסימ'נמסר כו' פר' כי תשא

ובאת ג'בשעם רביע וסימ' נמסר בזכריה סי' ו'

ובאו ג'וסימניהון

הקבצו ובאו התנגשו

עושו ובאו כל הגוים

האספו הקבצו ובאו האספו

באיבא ה'וסימ' נמסר בפרשת מצורע

ובחבקוק סימן ב'

ובבא ג'ב'ח'ס'ו'א'מ'ל וסימ' נמסר פ' תצא

יבוא ט' מ' באוריתא

ויהושע ושפטי'וסי'נמסר פר'אחרי מו'

וכל שאר נביאים דכו' מ'ל במז"

ח'ס' וכל מלכים דכו' ח'ס' וכל

תהלים ואיוב ומשלי דכו' ח'ס' במח"

מ'ל וכל שיר השירים דכו' מ'ל

בסא ח'ס' וכל קהלת דכו' ח'ס' בסא

מ'ל וכל שאר כתוב' מ'ל בסא ח'ס'

נסים נמסר פרשת בהעלתך

מבואו ד'ג'מ'ו'א'ח'ס'וסי' נמסר ריש מלאכי

ולא בא ג'וסימניהון נמסר בשמואל א' סי' י"ג

ויחזקאל סי' י"ד

בבואם כלהון חס'בסא ג'וסימ' נמסר בסדר תצוה

והביאום ג'ב'מ'ל'ו'א'ח' וסימ'נמסר בישעיה ריש סימן י"ד וירמיה סימן ל"ג

ובאת ה'לנקבה וסימ'נמסר ברות סימן ג'

ט' ח'ס' א' בלשון ביאה וסי'

נמסר בירמיה סוף סימן לט"

הביאני ד'וכימ'נמסר פ' והיה עקב

ותבוא י'מ'ל בנביאים וסימ' נמסר ביחזקאל

סימן כ"ב וכל כתובי' דכו' מ'ל במב" וסימניהון

ותבא כמים בקרבו

ותבא בלט ותגל

הבא ג'וסימ' נמסר בשמואל סוף סימן ד'

תבואנו ג'ב'מ'ל'ו'א'ח' וסי' נמסר במשלי

סוף סימן י"א

באבה ו'כתוב בן וסימניהון נמסר פרשת נח עש"

תבואות ז'בליש'וסימ'

והיה בתבואת

לפי רב השנים

במספר שנים אחר

וממגר תבואת שמש

וישאל המלך לאשתו

טוב מעט בצדקה

באין אלפים אבוס בר

תבואתך ג'וסימניהון

בכל תבואתך ובכל

תוציא את כל מעשר תבואתך

ובכל תבואתך תשרש

בארה ד'וסימ'נמסר פרשת ויגש

ובאר ד'וסימניהון

וחצר שועל

יללתה ובאר אלים יללתה

תדרשו ואל תדרשו ביתאל

צרח ובאר צרח נכרית

כב

בבלה כ"ט וסימניהון

ונשא הנה ימים באים

ויגל את יהויכין ב'בפסו'

החיל ואת כל אנשי החיל

עמודי ואת עמודי הנחשת

שלחתי כה אמר י"י נאלכם

למנוד כי כה אמר י"י הנני

חסן ונתתי את כל חסן

מושבים ואל הכהנים ואל

ואם נביאים הם ואם יש דבר

אשר לא לקחם נבוכד נצר

יובאו בבלה יובאו ושמה

ואת יכניה בן יהויקים

ואלה דברי הספר אשר ש"ח

ביד אלעשה בן שפן

הגולה כה אמר י"י צבאות

כי אמרתם הקים לנו י"י נביאים

הגולה ואתם שמעו דבר י"י כל

לביא ואת עיני צדקיהו קדמא' דירמיח

בקחתו הדבר אשר היה אחר

החילים וישמעו כל שרי

ויאסרהו ואת עיני צדקיהו

עמודי ואת עמודי הנחשת

הסרי אשר נא לבית המרי

והבאתי ופרשתי את רשתי

וחברו ופרשתי עליך רשתי

הצבא ויבא י"י עליהם את שרי

ולתשובת השנה שלח

עליו עלח נבוכד נצר מלך בבל

בבבל ח'וסימניהון נמסר בירמיה סימן כט'

ובבל ד'וסימניהון

פשחור ואתה פשחור וכל

צדקיח ובכל יוליך את צדקיה

תמלט ואתה לא תמלט

רהב אזכיר רהב ובבל

אל בבל ו'וסימ' נמסר בערך אל

בג

בונדים ה'מ'ו'וסימ'נמסר בישעיה סוף סימן כ"ג ובחקוק סימן א' ובתלי' סימ' כ"ה

ובגדין ד'וסימ'נמסר פרשת ואתה תצוה

ובשמו'בסימן א'

בבגד ד'דגשי'וסימניהין

סס כבגד יאכלם סס

והארץ כבגד תכלה

עש כבגד יבלו עש יאכלם

כלבוש ככבגד יבלו כלבוש תחליפם

ואת בגדי ז'וסימ'נמסר פרשת כי תשא

בד

ואת בדיו ד'וסימניהון נמסר פ' ויקהל

בדד ח'וסימ'נמסר פרש' תזריע וירמ'סי' מ"ח

לבדד ג'וסי' נמסר בפרש' בלק וסו' מיכה

בודד ג'וסימ'נמסר בישעיה סימן ל"ו ובהושע סימן ה' תלים סי' ק"ב

לבדך ג'זקפי'וסימ'נמסר פרש' וישמע יתרו

ושמואל א' ריש סימן כא' ונחמיה סימן ט'

וזה החלוק לעולם בקמ"ץ המסמם חותנו לכן המסמם חותנו זה רפוי וקרוי וזה רגוש ופתח לבד קיבת תמנו סלעים דגם בין לירבים המדברים בעצמם והטעם כי חבר בין לחדית למדברים בעצמם כמו תמנו כי בין הסניה לכן המסמם חותנו ובין רחמנה לקיבה מן ומכלל הדגשות יבחן הרבע מלות הנה המה הלם קחנה וביתן כתלה. ולהה המה הם יש לקח טעם כי לף בלע חות אחרונה תפחר המלה נכונה כתנו לל הם הן ועל כן לא יבגל הדגש כרבינוס ממפקנם הרחמון לך

מערכת אות הבית

במלת החזנה חין בידי טעם נכון וחין לתמוה ממלות בימרב הדלו קנה וסוף קמלו לי ידמו ויחלו כי זה כח החתכת וסֿפ המחברה ממלה בפני דרכי כחסר בחרתי למען כמו חמתר ורעיו חלבו ערכו וה הדבר בפבֿח מוכן חבל מבֿח מניע כמו כל היחן לפני הטופי סֿה פעל כוֹה חמבה יטבה נדעה ידעו נקמבֿ כי הם מניעים בחתכת ופֿפ כי יחתר בעה לי וחמבה וחקנו תעבו ואם לח הדעה וכן זיקך

ואבארנא משפט שבא המבטל צרי

ויבדל

ג׳וסימניהון

ויבדל	אלהים בין האור
ויבדל	בין המים אשר
ויבדל	דוד ושרי הצבא
בדן	ד׳וסימניהון
וישלח	יי׳את ירוב על
וישם	את האחד
ענלי	זהב אשר פיתאל
ובני	אולם בדן אלה בני

בה

ובה	ג׳וסי׳נמסר פרשת חיי שרה וישעיה סי׳ טו
בם	חר מן ג׳ מלות המפקין ורפין וסימניהון נמסר בתלים סי׳ סח
בה	ב׳סבירין בם וסימניהון
מואב	ויבו בה והכות את מואב
ותירש	יכחש בה
וחירופי	ד׳סבי׳ בה וקריין בם וסימניהון
השטרים	הם את דרך
תנופה	ובמלחמות תנופה נלחם
מצבת	אשר בשלכת מצבתכם
משלת	היינו מעולם לא משלת
	וד׳סבי׳ בה וקריין בו וסימנ׳ נמסר פרש׳ואלה שמות
בה	ג׳קרי ליש׳אחרי׳ וסימניהון
נם	והיה כל מעבר משח
כו	והיה אם שמוע תשמע
כא	אני יי׳ נעניתי לובה
בהמה	ג׳וסימנ׳נמסר סוף ויקרא
יבהלוני	ג׳וסימנ׳נמסר בדניאל סימן ג׳
בבהמה	ו׳דנשי׳וסימנ׳ נמסר פרש׳נח
בבהמה	ד׳רפין וסימנ׳ נמס׳ בפרשת נח
ובפרשת צו	
ולבהמה	ג׳וסימנ׳נמסר בפרשת צו
וכל בהמה	ג׳וסימנ׳נמסר פרש׳ בשפטי׳

בו

בוני	ד׳וסימניהון
שמעי	שרביה
עזגד	ומן הלוים שמעית
דשמעי בנו כתיב עזגד בני כתי׳	
בור	ג׳כתי׳כאר וסימניהון נמסר בשמו׳ ב׳סי׳כ׳ג
בור	ב׳חס׳ וסי׳ כי יפתח איש כור תניי׳ דפסו׳
עד בור ינוס	

בורות הברות

ה׳ בלישׁ וסי׳נמסר בפרשת ו שב עש״

בוש

ג׳חס׳וסימניהון

ויפצרו	בו עד בש
ויעמד	פניו וישב עד בש
ובש	מואב מכמוש
בשתי	ג׳וסי׳ נמסר בירמיה סי׳לא״
בשתם	ד׳וסימניהון נמסר בתלי׳סי׳ע׳וסי׳ קט״
בושו	ו׳מלאים וסי׳ נמסר ביחזקאל סי׳לג״
ובושו	ג׳וסימניהון
שריקות	ובושו עבדי פשתים
וקוצים	זרעו הטים וקוצי קצרו
ובושו	החזים וחפרו

בן

בוה

ה׳וסימנ׳נמסר בפרשת שלח לך ויחזקאל סימן י״ז

לבוז

ג׳ב׳מל׳וסי׳ נמסר במגלה סוף סימן ג׳ובד״ה ב׳סי׳ ד׳

בח

יבחר

ח׳קמצי׳וסימנ׳ נמסר ביהושע סוף סימן ט״

בחרו

ג׳וסי׳ נמסר בפרשת בראשית וסוף ישעיה ומשלי סימן א׳

ובחוריהם

ג׳ב׳מלאים וסימנ׳

ובחוריהם	בחרב תהרג
מכי	חרב במלחמה
ויהרג	קדמ׳ חס׳

ובחור

ג׳וסימניהון

ובחור	אתו מכל
הנער	כי בטרם ידע הנער
חמאת	ודבש יאכל

בחורים

ד׳חס׳כלישני׳ וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן ג׳

בט

מבטחו

ד׳וסי׳נמסר בירמיה סימן י״ז ואיוב סימן ח׳

כל לשון בטיחה על במ״

אל וסימנ׳

הסיר	וכי תאמרון אלי דמלכי
וחברו	דר״ה וכי תאמר אלי
חזקיהו	ואל יבטח אתכם דמלכי׳
וחברו	דישעיה

אל	תבטחו לכם אל
שוא	אל יי׳בטחתי
זבחו	ובטחו אל יי׳
חחיים	אל כל חחיים יש בטחין
האורב	כי בטהו אל האורב
אמונח	בטח אל יי׳ בכל לבך

בוטח

ג׳מל׳ נבניאים וכל כתובי׳ מל׳ בס׳ וסי׳ נמסר במשלי סי׳כח

י״ח רגשים בתר יהוֹא

כלא מבטל וסי׳נמסר בדניאל סי׳ ה׳

בבטן

ג׳וסי׳ נמסר בהושע סימ׳ב

בי

ביו׳

נמסר בשער יי׳

ביאדני

נמסר בערך אדני

בינותינו

ג׳ב׳מל׳ וא׳חס׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן א׳

נ׳פסו׳ ביני וביניך וביו

וסימניהון נמסר בפרשת לך לך ול״ח ב׳סימן י״ז

בן

ז׳חס׳כלישנ׳וסימנ׳ נמסר בירמיה סימן ל״ג ועש׳ מה דאקשינן ופרכינן

הבין

ה׳וסימניהון בלשון ארמי תון כלביא שאלין חכמתא לסוסיא וביאורם נמסר במלכים א׳ סימן ג׳ ובישעיה סימן כ״ח ותלי׳ סוף סימן לב׳ ומשלי סי׳ ל״ד

הבין

ג׳וסימנ׳נמסר באיוב סו׳סי׳כ״ח

ויבן

ד׳וסימניהון

וירא	דוד כי עבדיו
ויוסף	יי׳קרא עוד
ויבן	ויפרץ מכל בניו בל״ח
וידבר	ויבן וידבר עמי

ויבן

ב׳וסי׳נמסר בירמיה סי׳ט׳ וסו׳ הושע

ולא יבינו

ג׳וסימניהון

לא ידעו	ולא יבינו דישעיה
יתבררו	ויתלבנו
לא ירעו	ולא יבינו כחשכה

ולא יבין

ג׳וסימניהון

ואדם	ביקר תניב׳
ויאמרו	לא יראה ית ולא יבין
יכבדו	בניו ולא ידע

ולא אבין

ד׳וסימניהון נמסר סו׳ דניאל

הביתה

י״ח וסימנ׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ג

על בית ועל בית

י״ג וסימ׳ נמסר

	פרשת במדבר סיני
	וכל מלכי׳ישעיה וירמיה ותרים
	דכ׳על בית ב״מ׳א אל בית וסימנ׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ד

על הבית

ד׳וסי׳נמסר בפרשת וירא

על ביתו

ה׳וסימ׳נמסר בפרשת מקץ

כל מלכים וישעיה על

הבית ב״מר אל הבית וסיבנ׳

וארז	אל הבית פנימה
פתוחות	להיות עיניך פתוחות
ופרש	כפיו אל הבית הזה
ובא	והתפלל אל הבית

ואל ביתו

ג׳וסימ׳ נמסר בערך אל

ועל ביתו ד׳ וסימניהון

דברת	ועתה יי׳אלהים הדבר
	דשמואל וחבירו דדה״
והנביא	והכהן והעם
ועתה	דעי וראי מה

חתר המעתיק קציח לן דבפעוק פתח דעי ורחי הוח ועל כל ביתו ולח ועל ביתו וכן הוח בכל הספריס מלנו וחולי המסר׳ פלינח על הספרי׳ מלנו וכן בכמה דוכתיה עיין בהקדמתי למסרת עכל״:

וכל ביתו

ג׳וסימנ׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ א׳ובשמואל ב׳ סי׳ט״

למשפחתם ולבית אבתם

ג׳וסי׳נמסר בסדר נשא

ולבית

י׳וסימ׳נמסר בסדר נשא ג׳מנחון ר״פ

וכל בית

י״ב וסימנ׳נמסר בשפט ם סי׳ ט׳

איש וביתו

ג׳סי׳ נמסר בשמו׳ א׳סי׳כז״

ואת כל בית

ט׳וסימ׳נמסר במלכי׳ ב׳ סי׳כח״

ואת הבית

ה׳וסימ׳נמסר בפרשת מצורע ובמלכים א׳סימן ט׳

בית ד׳סבירי׳ בבית

וסי׳נמסר בפרשת וארא ובמלכים ב׳ סימן ב׳

בבית

י״א מיחדין וסימניהון

בבית אביה	ואסרה אסר
בבית שאן	ויאמרו בני יוסף
בבית שאול	ויהי בהיות המלך
בבית ירבעם	וכפדו לו כל
בבית ישראל	ראיתי שעוריה
בבית קדש	ויעש בבית קדש
בבית יער	ושלש מאות מגינים
בית הארז׳	ויהי כאשר

בבית

ביתך מתך יחמר זיתך מתך ביתך לך כל הברית הבחה במקום חירק ונהפכה מכח תחתרע בעלי חין כח בדגש לבטלו כלה חרפו ברכו מרתו כי הם ממקל דברו מבחו לך חין היים קובלת דגש ומתק׳ גם לחירק וכן כל הרחקו העלנו ודומית׳כי הם כבדי׳על מקל הקבני מנעורי וכן כל מלכו׳מחרון לף מהמון רמע׳מרחו ברע מעשות כי הם עד דרך מקנוף מבער מדבר פקר וכן קדמה קדמה קרויים בלח טעם ברור וכן כל ומת ויבך וירד מיעקב נקמבֿ ורחויים להיות כחרקי׳ על דרך ויבן

ויכין וכן קדמה קדימה על דרך קדמת לפור היו רחוים לך דפת המתנותם לא מצלחו בלעון קדם: כל ע"ת חברות אי אי בפעלה והמניה בחות
לח זע וחות תיתן לפניהם ולחריהם סבא נפתחות כחלה ותעבך לערכה יחזקו מוקרותיכם יחפכו כוככי נפפו והטעם
כי לולי העבה מחריהם תלכן חוק הגרון להכיר בה ניקודות כמו לפעמה לערוך: ואדבר על החך לפור חתך כרי מגדולתו כמו ידיהם רגליה לפר הס

בכית אלהא ואף מאני בית אלהא
בבית מלך והנה כל הנשים
בבית המן ויאמר חרבונה

ה' זוגין חד בית וחד בבית

וסימ' נמסר בירמיה סימן לז' ומגלח ריש סימן ה'

ובית המלך ג' וסימניהון נמסר במלכי' ב' סימן י"ב

בבית ו'רפ' וסי' נמס' במלכי' א' סימן נ'

וביתו ו'וסימניהו' נמסר פר' שמות

בית הבית ד'קמצין וסימ' נמס' נסו' סדר לך לך'

ואת ביתו ז' וסימניהון נמסר בפרשת לך לך ומלכים א' סימן ד'

הבתים ג'בתרי טעמי וסימניהון

הבתים אשר יאכלו אתו
ותתצו הבתים לבצר
ונשמו הבתים והנשים

ביתה ה'בתורה וסימניהון

קום לך פדנה ארם
ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף
ביתה פרעה ובית
ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף

בית ד'קמצי' בלישנ' וסימ' נמסר בסו' פרשת לך לך ובמלכים א' סימן ח'

בית אל ג' בטע' קף וסימ' נמסר בפרש' וישלח ובמלכי' א' סוף סי' יב

בבית אל ד'וסי' נמסר במלכים ב' סימן כ"ג

בך

בכה ג' כתי' ה'וסימ' נמס' בשמואל ב' סי' כ"ב

בוכה ובוכה ז'וסימני' נמסר בפרשת שמות

בכו ה'כתו' ו'וסימני' נמס' בישעיה סימן ל'

בכיי ו'וסימנהון נמסר בפרשת וינש

ואבכה ג' וסימ' נמסר בתלים סימן סט

כל לשון בכיה על במ"ג

ויבך אל קבר אבנר
אל שאול בכינה
יבכו אליך מספד מר

בכר ז'ח' בתורה וסימ' נמסר בפרשת וינש

בכורו ג'מ' וסימניהו' נמסר בפרשת וישב

וכל בכור ד'וסימניהון

בל ג' וסימ' נמסר בישעיה ריש סימן מ"ו וירמיה ריש סימן נ'

המבלי ד'וסימ' נמסר פר' בשלח

ואבלינה ג' וסימניהון נמסר באיוב סימן ט'

בלו ד'וסימ' נמסר סוף פרשת תבא ותלים סימן לב' ונחמיה סימן ט'

בלול ד'וסימ' נמסר בפרשת תציה

המבלעי ג' וסימניהון

עתה המבלעי דמלכים
וחברו דישעיה
המבלעי אנשינו

ואת בלעם ג' וסימ' נמסר בפרשת מטות ויהושע סימן י"ג ודה' א' סימן ו'

בלשצר סימן הלוק אתיהון תמצא בדניאל פסו' ביה בלילא קטיל בלשצר מלכא וריש דניאל

ולבלתי ד'דלית להון זוגא וסי' נמסר ביחזקאל ריש סימן י"ג

בם

ו'פסו' בם בם וסימנ' נמסר

בשפטים סוף סימן כ'

במו ט' וסימ' נמסר בישעיה סוף סי' כה' ואיוב סי' לז'

במותי ג' מ' וסי' נמסר בישעיה סוף סימן נ"ח

במותיך ג וסימ' נמסר בירמיה סימן י"ז

בן

בן ג'רפ קמצין וסימניהון

בן יכבד אבזעבד

בן חכם מוסר אב
בן חכם ישמח אב

בן ז'בטע' פתח"וסימ' נמסר בפרשת ויצא ועש

בן ד'קמצי' במקף וסימניהון נמסר בפרשת ויצא ועש

בניו עמו ד'וסימניהון

ויקח את שני בניו עמו
ויצא מעמך הוא
וישב ארנן וירא את המלאך
ואם לא יגאל

בן אשה ב'רפ וסימניהון נמסר במלכים א' סימן ז'

ובן דסבירין ובני ובני דסבירין ובן סי' נמסר בראש דח"א עש

ולבן ב' פתחין וסי' נמסר בסדר ויחי'

ובני ל'יחידאין וסימניהון

ובני חם כוש ומצרים
ובני יעקב באו מן השדה'
ובני בלהה שפחת רחל
ובני זלפה שפחת לאה'
ובני לוי גרשון וקהת
ובני הלוי כי אל הלשכו' דעזרא
ובני יששכר תולע ופוה
ובני זבולן סרד ואלון
ובני נפתלי יהצאל
ובני דן חשים
ובני אשר ימנה וישוה
ובני יוסף אשר יולד'
ובני עוזיאל מישאל
ובני יצהר קרח
ובני אליאב נמואל
ובני עשו ובשעיר ישבו
ובני עלי בני בליעל
ובני בליעל אמרו מח
ובני בקר ויענו העם אל
ובני חיל וחוא גם בן חיל אשר
ובני המלך ויכתוב אליהם
ובני הנביאים ואלישע שב הגלגלה
ובני רנכר הגליים
ובני נכר ועמרו זרים
ובני ציון גילו ושמחו ביי'
ובני אדם מח יקר חסדך
ובני קשורה פלגש אברהם דח
ובני שעיר לוטן ושובל דח
ובני דישון בני ענה דישון דח
ובני צרויה ואחיותיהם
ובני ידותן ועמחם הימן
ובני אפרים שותלח
ובני שמע יחת זינא ויעוש
ובני חירם אליעזר
ובני עליון אני אמרתי
ובני קני חתן משה

ואלה בני ג"ג סימניהון

ואלה בני רעואל נחת וזרח
ואלה בני רעואל בן עשו אלוף
ואלה בני אהליבמה אשת
ואלה בני שובל

ואלה בני צבעון
ואלה בני ענה
ואלה בני דישן חמדן
ואלה בני שותלח
ואלה בני אהרן אלעזר
ואלה בני בתיה בת פרעה
ואלה בני חמדינה קדמא דסיפרא
ואלה אבי עיטם יזרעאל כתי'
ואלה בני • בנימן סלוא

ואת בניהם ד'וסימנ' נמסר בפרשת ואתחנן וביהושע סימן ה'

ואת בני י'וסימנ' נמסר ריש פרש' וישב וה"ה ב' סוף סי' כה'

ואתבניו ו' וסימניהון נמסר ביהושע סימן ז'

וכל אורית' דכו' ואת בניו במד'
את בניו וסי' נמסר בפרש' ויחי

והבנים ג'וסימניהון נמסר בפרשת ויצא

מבני ה'רפ בעזרא וסימניהון שם סימן י'

על בניו ועל בניו ד'וסימני' נמסר בפרשת ואתה תצוה

מן בני ד'וסימניהון נמסר בפרשת מצורע

וכל דה דכו' מן בני ומן בני במז
מבני ומבני וסימ' בדח"א סימ' יב

בני פלוני ה'בטעם בדח וסימניהון

בני שם' בני יצחק'
ובני שעיר' בני שובל'
ובני דישון חמדן וישבן

ובבני ד'וסימניהון נמס' בדח"א סימן כ"ד

וכל בני ו'וסי' נמסר בפרשת כי תשא

מן ריש דה' עד ודור זקן

רפ ובני במל"ב בני וסימני'

בני יפת גומר ומגוג
בני חם כוש ומצרים
בני שם עילם ואשור
בני אברהם יצחק וישמעאל
בני עשו אליפז רעואל
בני אליפז תימן
בני רעואל נחת וזרח
בני שובל עלון ומנחת
בני ענה דישון
בני אצר בלהן וזעון ועקן
בני יהודה ער ואונן
בני פרץ חצרון וחמול
בני שלמא בית לחם
בני יהודה פרץ וחצרון
בני שלה בן יהודה
בני שמעון נמואל
בני ראובן בכור ישראל
בני יואל שמעיה בנו גוג
בני ראובן וגדי
בני לוי גרשון וקהת
בני לוי גרשם
בני מררי מחלי ומושי

סימן לבל יחרי נוסח בנרי כי הסס פרס וכן יריהן רגליהן לבל לא כהן בהן וכן סמרתם עמית' סהן סמוס וכן סמרתם עמיתיך לבל לא סות' חותם ויתחתן סהם סורם
למכס והמיתם חותו והפחת' סהתם סורם ותיו סרסו בבלעת ברנסו התיו פתחי וכאו כתוב והמתת' והפחת' ותתם כקוד סגול נרש' התיו הוח סמוס כי חסר תיו אחרית
והיה דימו ותתת' כי תיו תקה ותת היה סורם ובבלה לרבי יוסיף תס לנכוחי' כמו סמרתם עמית' ככה היה תיו תתם כי תיו הסרס חסרה ומבולעת בתיו הנכוחים על כן

מערכת אות הבית

הוץ נקוד פתח קטן כמפטח סמרית לחריתם וכן בכיכם ידיכם בכיכן ודומיתן לכל לחמכם ויפליכם לחריכן לכן כלם פרם וכרוין לכה מלם לחת על פי המסורת והיא קחם כח לחי ולברכם :

אפרש נא דין כה"ן כמו לוך היה לוכה סמום כמו בניך ידיך ויפמרך לבל לוכה לנף פרם וכרוי וכן היה וכלוכים עיכים בניה וכן לוכ׳ותקרלוכה תעמיכה פהם סמום לבל תלכה פרם וכרוי כלוכה ורלוכה יום פותלין ורלוכה ויש קומכים :

בני קהת עמינדב
בני מרדי מחלי לבני כנו
בני נפתלי יחציאל
בני מנשה אשריאל
בני אשר ימנה
בני צופח סוח וחרנפר
בני השם הגיזוני
בני יהודה נשאי צנח
ומן ודוד זקן עד ויקהל דוד
את כל שרי רֹפ בני בֹּמג
ובני וסימניהון
ובני שמעי תנינא
ובני מושי תנינא
ובני ישראל למספרם
ומן ויקהל דוד עד סוף סיפ׳
דכו׳ רֹפ ובני בֹּמא
בני יריחוי
בניו ד׳חס׳וסימניהון נמסר בפר׳ דברים ובשמואל א׳ סימן ל׳

בניך ל״ח וסימניהון
ובאת וסגרת הדלת
מהרו בניך מהרס״ך
וחביאו בניך בחצן
בניך עלפו שכבו
בניך מרחוק יבאו
וכל בניך למודי יי׳
כ׳ בפסו׳
לחביא בניך מרחוק
יבעלוך בניך
ועוררתי בניך ציון
כ׳ בפסו׳
אי לזאת אסלח לך
ברך בניך בקרבך
ואת בניך אנכי אושיע
ותקחי את בניך
ובדמי בניך אשר
חמח בניך ובנותיך

ובניך ובנתיך ג׳ וסימניהון
ויאמרו האנשים אל לוט
ואת הזה התנופח
לכן כח אמר יי׳

ובניהם ובנתיהם ג׳ וסי׳ נמסר בדה״ב ׳ סוף סימן לא״

אל בנות ג׳ וסימניהון
חנפילים היו בארץ
וישב ישראל בשטים
בן אדם שים פניך

בבנות ב׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישלח

לבנות ד׳ ב׳מל וב׳חסרי׳וסי׳ נמסר פרשת ויצא

בנותיו ג׳מל בליש׳ וסימניה׳ נמסר בפרשת ויצא

בנתיהם ח׳חס׳וסימני׳ נמסר בפרשת ראח

בנוחיך ג׳מל וסימני׳נמסר פרשת ויצא ואיוב
סוף סימן א׳

בנותינו ד׳מל בליש׳וסימני׳ נמס׳בתלי׳ סי׳ קמד

ובבנותיה ד׳ ב׳ מל וב׳ חס׳ וסיכניהון
בשבת ישראל בחשכון
ב׳ בפסו׳
בגלעד בבשן
ובצקלג ומדמנה

ובנתיה ה׳ וסימניהון נמסר סוף פרשת חוקח

נבנה ז׳ וסימניהון נמסר בסדר מטות

ויבנה ג׳וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ח

בוני ב׳ קמצי׳ א׳ כתיב ה׳ וסימניהון
ויפסלו בוני שלמה
בונה ירושלים יי׳
וא׳ובוני חירום

בונה הבונה ה׳ מלאים וסיכניהון
בשמים חבונה בשמים מעליותיו
בית הנה אנכי בונה בית
אני והבית אשר אני בונה
כי הבית אשר אני
החומח על כן אתה בונה החומה

הבונים ה׳ וסימניתון נמסר בתלים סימן קי״ח
ובאיוב סימן ג׳

בנימין י״ז מ׳ל וסימניהון נמסר בפרש׳ וישלח ויהושע
סימן כא״ ונחמיה סוף סימן י״א

ובנימן ט׳ יחידאין וסימניהון נמסר בשפטים סי׳ ד׳

ואת בנימן ד׳ וסימניהון
אסון ואת בנימן אחי יוכף
רחמים ואל שדי יתן לכם
המנחה ויקחו האנשים את המנח׳
שכלתם ויאמר אליהם יעקב

בניה ז׳ וסימניהון נמסר בשמו׳ ב׳ סוף סימן ד׳

בנוי ו׳ וסימניהון
וביום הרביעי
בנוי ומנשה
בנו בנוי שש מאות
אחריו החזיק בנוי בן חנדד
והלוים וישוע וחברו

בס

ומבוסה ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף סי׳ י״ח

בע

בעולה ב׳ וסימניהון
רני עקרה לא ילדה
כי לך יקרא חפצי בח

בעלת בעל ב׳ וסימניהון
והיא בעלת בעל
עם אשה בעלת בעל

ובעלות ב׳ וסימניהון
בענא בן חושי
זיף וטלם ובעלות

לבעליו ג׳ וסי׳ נמסר בפרשת משפטים ובקהלת סימן ה׳

בענא ג׳ כתיבן א׳ וסימן נמסר במלכים א׳ סי׳ ד׳ ובנחמיה סימן ז׳

תבעתני ג׳ ופתחים וסימניהון
ותתני בחלומות
יסר מעלי שבטו
נפך מעלי הרחק

בץ

מה בצע ב׳ וסימניהון
כי נחרג את אחינו
ודמי ברדתי אל

יבצר ב׳ וסימניהון
ועתה לא יבצר מהם
ולא יבצר ממך מזמח

מבצרה ג׳ וסי׳ נמסר בישעיה דיש סי׳ ס״ג

בצורות ו׳ ומשניין וסימן
כל אלה ערים בצרת
שמע ישראל אתה עובר היום
אילין חס׳ דחס׳ וכ׳ מלאי׳
ו׳ קדמ׳ וסימניהון
אנח אנחנו עלים אחינו
וילכדו ערים בעזרא
וכ׳ מל דמ׳ל וסימניהון
ואמרו הארץ הלזו
בצורות יאורים בקע
ושארא בצרות לכתיב

בק

בקע כ׳ וסימניהון
בקע משקלו
בקע לגלגלת

ובוקע ב׳ מ׳ל בליש׳ וסימ׳
ובוקע עצים יסכן
כמו פולח ובוקע בארץ

ותבקע ד׳ וסימ׳ נמספר בפ׳ קרח ומלכים א׳ סימ׳ א׳ ומלכים ב׳ ריש סימן כה״

נבקעו ב׳ וסימניהון
כל מעינות תהום
כי נבקעו במדבר

ולבקר ב׳ וסימניהון
ויצוד המלך אחז
מוקש אדם ילע קדש
וא׳ ולבקר בהיכלו

ולבקר ב׳ וסימניהון
וסביבות בית אלהים
לערב ילין בכי ולבקר רנה

ובבקר ו׳ וסימ׳ נמסר פרשת בשלח ומגלה סוף סימן ה׳

בבקר ג׳ ל״פ וסימניהון
בבקר האמר מי
בבקר יציץ וחלף
בבקר זרע זרעך

בבקר בבקר י״ג וסימניהון נמסר בצפניה סימן ג׳ ודה״ ב׳ סימן י״ו

מהבקר ג׳ וסימניהון נמסר סוף שמואל

לבקרים ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן לג״ ותלים סימן קא

אור הבקר ו׳ וסימני׳ נמסר בשפטים סימן י״ו

בבקר ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן א״ ואיוב סימן מ׳

בקש ג׳ וסימניהון
ותאבדנה האתונות
סור מרע ועשה טוב
תעיתי כשה אובד
וא׳ ובקש וסימ׳
וסבותי אני את לבי

בקשו ו׳ וסימניהון נמסר בצפניה ריש סי׳ ב׳ ודה״ א׳ סימן י״ו

ובקשתם ג׳ וסימניהון נמסר בפר׳ קרח ובירמיה סימן כט׳

ולבקש ד׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קל״

ויבקשו ג׳ וסימניהון
ויאמר אליו הנה נא מלא

אברכה נא על משפט בבלה המברית המלה לפני יחסר״ע כמו החכ׳ לעמיר בעפר כעפר חבל יתן בעפר חרבו חיכו מבורר וקמון וסוף הפסו׳ מוכיח מחיכו מבורר בחמרו כקש כרף קטתו ולח יחמר כקש בפתח כדין חות מבוררת ולפני יחסר״ע חס חיכו מבורר כהפך לפתח כמבורר למע׳ובקמן קטן להפ׳כי מבורר בפת׳קטן ומחיכו מבורר בקמן קטן וכן למעלה בממו׳יחסר״ע מפ׳המלה ממסמע׳ בהפכת לפתח גדול ופי׳ לקמן קטן כחם׳ בחרתי וחן

מערכת אות הנימל

להזהר כי כן כתוב לנו מלבותינו וכן כל העמוני לכם ההרום ודומיתן פתחין וכן כל ה"ח תמוה לכני תחתע הנהבר בהבר' הה בפתח קטן כמו החכמי הריתי החפון חפון ההיתה זאת: **הנה אבאר דין מקץ** כמו הבט כה ונספר לו לבר מתיבה סמופה ה"ח המוקפת סהיה כרויה כמו מעמה ידיכו ודומיתן כלמת לבאר בעה וכן כל תיבה סמופה יוד חין המקף מבטל הכרי כמו עיכי ו' פעמי דלים וכל חת המוקף נפתח ונס הוח מעמה

מלא פניהם
ויכבעו עמי אשר

בר

ברא אלהים ג'וסימניהון נמסר בפרש' בראשית'
ברה ה'כתובים ה'וסימניהון נמסר בשפטים סימן ז'
ושיר השירים סימן ו'
בברית ג'רפין וסימ'נמסר ריש פרשת נצבים
ושמואל א'סימן ד'
בברית ה'רגשין וסימני'נמסר במלכים א'סימן ד'
בברכו ג'וסימ'נמסר בתלים ריש סימן לז'
לברח ד'ג'מל וא'חס' וסימניהון
לברח בתוך הקרשים
למח נחבאת לברח
ויקם יונה מל
על כן קדמתי
בריחיה ד'ג'מל וסימניהון
חרלו גבורי בבל
והארץ כרחיח בעדי
אבד ושבר בריחח
בריחיח עד צער
מברח ג'חס כלישני' וסימניהון נמסר בפר' תרומה'
בריחם בלם חסרי' יתניין במא"
מל וסימני' נמסר בפרשת תרומה'
וברוך ז'וסימניהון נמסר פרשת לך לך
ברכו ד'וסימני' נמסר פרשת תולדות וישעיה סוף סימן ל"ו'
ברכות ד'וסימ'נמסר במשלי ריש סימן י'וסימן כ"ח'
יבורך ד'ב'פתחי' וסימ'נמסר בתלים סימן ק"ב'
ולברך ד'וסימ'נמסר פרש'עקב וה"א'סימן כ"ג'
ברכות ה'חסרי'וא'מל וסימני נמסר פרשת ויחי
וברך ג'וסימ'נמס'בפר'משפטים ובשמואל א'סימן ב'
וברך ג'וסימ'נמסר בתלים סימן כ"ח'
מברך ג'וסימני'נמסר פרשת בלק ותלים סימן ק"ג'
תברך ג'וסימ'נמסר בשפטים סימן ח'
ברכתי ג'וסימניהון נמסר בפר' בהר סיני
לברך ט'וסימניהון נמסר פרשת בלק
ברך י"ב וסימניהון נמסר סוף איוב
ברוכים ג'א'חס'וב'מל וסימני' נמסר בשמואל א'סי' כ"ג ושמואל ב'סימן ב'
ויברך אתם ד'בתורה וסימניהון
ויברך אתם אלהים וחברו
וזאת אשר דבר להם
ויברך אתם משה
ברכיהו ד'וסימניהון נמסר בזכריה סימן א'
ברק ג'וסימניהון
אם שנותי ברק חרבי
לגוגח ברק חניתך
ויהוד ובני ברק
וברק ג'וסימ'נמסר באיוב סימן ד'

בש

ובשר ח'וסימ'נמסר בפרשת כי תזריע וביחזקאל סימן לז' ותרגום שם'
לכל בשר ז'וסימ'נמסר בפרשת ויקח קרח
וחבשר ג'וסימניהון
וחבשר אשר יגע ב' בפסוק ועשית עלתיך תניא דפסוק'
בשורה ג'חס'וסימ'נמסר בשמואל ב'סימן י"ח ומלכים ב'סימן ז'

בת

הבת ד'וסימני'נמסר בפרשת שמות וירמיה סימן מ"ח ואיכה בא"ב תניין'
ואת בת ה'וסימ'נמס'בפרשת שמיני ומלכי'א'ריש סימן י"א וד"ה ב'סימן ח'

נשלם ערך
אות הבית בסד'

מערכת אות
הגימל

ג'ורגין כיחדין חד ג'וחד בג'וסימניהון

גרזן	כי תצור אל עיר
בגרזן	ואשר יבא את
גורלי	י"מנת חלקי
בגורלי	ויאמר יהודה לשמעון
גשמיהון	ענה נבוכר נצר
בגשמיהון	ומתבגשין

ה'זונין מיחדין חד ג'וחד ג'וסימניהון

גלתח	ואיש כי ישכב את
וגלתח	כי הנח יי' יצא
גבעתי	טרפה לא חבאתי
וגבעתי	אנכי אחשנח
גואלי	ואני ידעתי גואלי חי
וגואלי	יהיו לרצון אמרי פי
גזל	אביון כי עשק עשק
וגזל	אם עשק רש
גבורין	וישמע המלך
וגבורין	ויועץ עם שריו

גא

גאון ג'וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ל"ו
גאוה ה'וסימניהון

אפיקי	גאוה אפיקי מגינים
יתר	על יתר עושה גאות
רגל	אל תבואני רגל גאוה
ענקתמו	לכן ענקתמו
חטר	בפי אויל חטר גאוה

גאול ג'וסימניהון נמסר פר' בחקתי

גב

גבה ה'וסימ'נמסר ביחזקאל ריש סימן כ"ח
גבה ג'וסימ'נמסר במשלי סימן י"ו
גבי כ'א'חס'ופתח וא'מל וקמץ וסימניהון
בתחלת עלות חלקש'
ושפסריך כגוב גובי
בתר'מל וקמץ
גבול ט'חס'וסימניהון נמסר בפרשת חוקה'
גבלו ה'חס'בליש'וסימ' נמסר בפרשת חקה ושרה ובשפטים סימן י"א'
על גבול ה'וסימניהון נמסר בפרשת חקה'
לגבלתיה ד'וסימניהון נמסר בפרשת מסעי'
גבולות ב'כתיב נבלת עיין שנוי את יהון
בסדר מטות ותלים סימן ע"ח'
גבולך ג'מל בתורה וסי'נמסר בפרשת וארא'
ועד גבול ד'וסימ'נמס'ביהושע סימן י"ג ויחזקאל סימן כ"ט'
גבולכם ג'ב'חס'וא'מל וסימניהון
כל המקום אשר תדרך דאורייתא
אם רב גבולם מגבולכם
כל מקום דיהושע
גבעות עולם ג'וסימניהון נמסר
ויהי ובסוף חבקוק'
סימן גביעי כולהון מלאים גביעים מלאים יין מל
דמל ושלשה גבעים ושלאחרין גבעים כתיב'
על הגמעה ג'וסימניהון
ויקומו בני ישראל
ויקח דוד את שלל דלח
אלף אחד מפני
גבר ג'וסימניהון נמסר בדניאל סימן ב'
גבר ית'וסימניהון
ויחבו בעציון גבר
ויסעו מעציון גבר
מאילת ומעציון גבר
ט'טלח גבר
נקבה תסובב גבר
כי נשברו אניות
הנה כי כן יבורך גבר
וראיתי אני דניאל
ויחברהו עמו לעשות דח
וחלילה אמר הורה גבר
הכימי אנוש ימיך
כי קנאה דמת גבר
חכר פנים במשפט
הלאל יסכן גבר
אם מעושהו ישוא גבר
לחטות משפט גבר
הן כל אלח יפעל אל
מיי מצעדי גבר
גברתה ד'וסימניהון נמסר בפרשת לך לך ומלכים ב'ריש סימן ח'
וגבור ג'וסימניהון
ידע נגן וגבור חיל
וגבור לא ימלט נפשו
שאו שעריים ראשיכם
וגבורתיך ג'בליש'וסימ'נמסר ריש פרשת ואתחנן וישעיה סימן ס"ג'
בגבורים ד'מל וסימני'נמסר בשפטים סימן ה'
גברים ז'חס'וסימניהון נמסר ביהושע סימן י' ושיר השירים סימן ג'
חגבורים ז'מל וסימ'נמסר ביואל סימן ד' וה"א'סימן י"א'
גבור ג'חס'בליש'וסימניהון נמסר בפרשת נח
גבורי החיל ה'וסימניהון

ואתם	תעברו חמשים
ויבחר	יהושע שלשים
ויוצא	מנחם את הכסף
והגלח	את כל ירושלם
ומן	הגדי נבדלן

גבורי החילים ד'וסימניהון אלה

מערכת אות הנימל

חלה הם הלבן מלה מנה ומחט לת בן הבקר בן המרחלי ולת זכריהו בן יברכיהו זכריה בן מלמיה בן יחיר בן ממעי לת בת מעלס בן ברכיה והטעם סבל
חלה כדומים כמו דבקות כי יצטרך להוסיף מלת מל בפתרונם לך כל בין כ"ד לעולם בבדי כל חלה המסמסים במקום למ"ד לעולם מוקפין ופתחין כמו חל החדן
חל מעה חבל חל מהוה לעון קדם כמו חל גדול ונורא חו לעון חזק כמו לחל ידי חו לעון חלה כמו להנמים החל חינן מוקפין לכך נקמנו:

אלה בני אשר
ואחיהם לתלדותם משפחות׳
ובני בלע אצבון ועזי ד"ח
כל אלה בני ידיעאל

נב

נגו ד׳ וסימניהון נמסר פרשת תצוה ויחזקאל סימן מ׳
הנגה כ׳ א׳ חס׳ וא׳ מל וסימניהון׳
והיא והעלתם הנגה
וישכימו ויהי בעלות השחר
קדם׳ מל׳
נגותיהם כ׳ א׳ מל וא׳ חס׳ וסימניהון

לכל הבתים אשר קטרו
ואת הבתים אשר קטרו
בתר׳ מל׳

נד

נד ב׳ פתחין וסימניהון

ודמן כזרע נד הוא
והוא כזרע נד לבן
וא׳ העורכים לנד שלחן
ינודנו כ׳ א׳ מל וא׳ חסר וסימניהון נמסר כפרשת ויחי׳
הנדור ח׳ וסימניהון

ויקבלם דוד ויתנם בראשי
המה עזרו עם דוד
וימליכו ישבי ירושלם
ובני הנדוד אשר חשיב
ארדוף אחרי הנדור הזח
ונדול ח׳ וסימניהון נמסר באיוב ס׳ נ׳ ודה א׳ סימן י״א ומגלה סימן ט׳
ונדל ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת תולדות
הנדול ח׳ מל בתורה וסי׳ נמסר בפרשת נח׳

חמר המעתיק ברוב ספרי המסרת טעות ולא לימבריר הי מניהו מן היס הנדול הוח מלח ובדוב נקחי דמקרה דחזיכח הוח נמקר היס הנדול חד היס הנדול ובבול וחד מן היס הנדול תתלו ובפרשת נח לח לימבריר לן הי מניהו מלח ובכל לימבריר לן ע׳ נוסחי דוקני דרשני לימממך עליהון דהוח היסה הנדול דיהוסף עכ״ל:

מגדל נ׳ חס׳ בלישני וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סוף סימן י״ב׳
גדלה הגדלה ה׳ הסרי׳ וסימניהון

נבלה נ׳ וסימניהון
ועלה הנבול תניכ׳ דפסוק׳
וירד הנבול הבניהן תניכ׳ דפסוק׳
ויחנו מבאר שבע׳
גיל ג׳ וסימניהון נמסר בהשע רישׁ סימן ט׳
לגלים נ׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ט׳
גלות ז׳ חס׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן טו׳
הַגַּלְגָּלָה ו׳ וכיבני נמסר ביהושע סימן ט׳
ושמואל ב׳ סימן ט״ו׳
לגלגלת נ׳ וסימניהון נמסר פרשת נשׂ׳׳ת׳
לגלגלתם ז׳ וסימניהון

שאו את ראש
הקהילו אלי׳
ויהיו בני ראובן בכור
לבני שבעין
ויספרו הלוים
מבן שלשים
ויהי בספרם
אלח בני לוי לבית אבתם
גולה ה׳ וסימ׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן ט״ו׳
הגולה ד׳ חס׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר סוף נחום ומגלה סימן ב׳
ויגל ד׳ וסימניהון נמסר סוף מלכים
תגלה ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישמעו יתרו
וכיחזקאל סימן י״ג׳

גלות ב׳ וסימניהון

עד גלות ירושלם
עד גלות הארץ
גלמוד ג׳ וסימ׳ נמסר באיוב סוף סימן ט״ו׳
ודיש סימן ל׳
גלעדה ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן כ״ד

מן הגלעד ב׳ וסימניהון

ולראובני ולגדי
שגלשו מן הגלעד קדם׳

נה

ויגדר ג׳ וסימניהון
ויעלח אוראבי

ויעל וישכב על הילד
וישב וילך ב׳ בפסוק

נו

נוה ה׳ בליש׳ וסי׳ נמסר ברניאל סוף סימן ד׳
נויי ג׳ מל וסימ׳ נמסר בירמיה סימן ל״ג׳
דגוי ד׳ וסימ׳ נמסר בישעיה סימן נ״ה וירמיה סימן נ׳
ובגוים ד׳ וסימ׳ נמסר בפרשת כי תבא׳
בגוים ד׳ נשים וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סימן י״ז ויחזקאל סימן ד׳
על הגוים ח׳ וסימניהון נמסר רישׁ ירמיה ורישׁ סימן מ״ו ויחזקאל סימן כ״ט׳
על כל הגוים י׳ תכין מכימן על הגוים׳
אל הגוים ה׳ וסימניהון נמסר בסוף ישעיה וביחזקאל סוף סימן ל״ט׳
ככל הגוים ד׳ וכימ׳ נמסר בפרשת שפטים ובשמואל א׳ סימן ח׳
לגוי עצום ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף ס״ו
מגוי אל גוי ג׳ וסימניהון

ויתהלכו מגוי אל גוי
רעה יצאה מגוי אל גוי
ויתהלכו ד״ה׳

נז

נגזר ג׳ וסימניהון

מארץ החיים
מבית עליה
נגזר י״ו׳

נח

נחזי ד׳ וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ד׳
ניחון ו׳ נ׳ מל וג׳ חס׳ וסימ׳ נמסר בבראשית ובמלכים א׳ סימן א׳
נ׳ שׁ כתוב׳ וכי׳ נמסר ביהושע סימן י״ח וזכריה סימן י״ד
כנַי נ׳ הס׳ א׳ וסימניהון נמסר בפרשת ואלת הברכה וברישׁ מיכה׳
גיא ב׳ פתחים חד כתיב ה׳ וחד כתיב א׳ וסימניהון כל גיא יבשא׳
ויאמר אלי גח גבול

גיהנם נ׳ וסימניהון

נט

גיל ג׳ וסימניהון נמסר בהשע רישׁ סימן ט׳
לגלים נ׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ט׳
גלות ז׳ חס׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן טו׳
הַגַּלְגָּלָה ו׳ וכיבני נמסר ביהושע סימן ט׳
ושמואל ב׳ סימן ט״ו׳
לגלגלת נ׳ וסימניהון נמסר פרשת נשׂ׳׳ת׳
לגלגלתם ז׳ וסימניהון

שאו את ראש
הקהילו אלי׳
ויהיו בני ראובן בכור
לבני שבעין
ויספרו הלוים
מבן שלשים
ויהי בספרם
אלח בני לוי לבית אבתם
גולה ה׳ וסימ׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן ט״ו׳
הגולה ד׳ חס׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר סוף נחום ומגלה סימן ב׳
ויגל ד׳ וסימניהון נמסר סוף מלכים
תגלה ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישמעו יתרו
וכיחזקאל סימן י״ג׳

גלות ב׳ וסימניהון

עד גלות ירושלם
עד גלות הארץ
גלמוד ג׳ וסימ׳ נמסר באיוב סוף סימן ט״ו׳
ודיש סימן ל׳
גלעדה ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן כ״ד

מן הגלעד ב׳ וסימניהון

ולראובני ולגדי
שגלשו מן הגלעד קדם׳

נם

ונם ו״ג ד״פ בתורה וסיכניהון נמסר בסדר כהד סיני
גם ה׳ ד״פ באוריתא ויהושע ושפטים וסיכניהון נמסר בסדר דברים׳
וגם ד׳ ד״פ בשמואל וסיכניהון

כל הן בכרי בחה פתחין וסימניהון הן עם כלביה יקום הן עם לכרד הן הוח מקום דרכו הן תוי מדי יעבכי הן זחת וכן הדין בכל תיבה בת סתי לותיות המוקדת והכניכה בחות רחסוכה סל תיבה המסוכה לה כגון ים לכו חב זקן מה ים לך בבית על סן סלע חקרכוה כן היח כמו סער בכפסו כן הוח וכן לתת לכו הרחוות לתת לה עם הכה סכח חכל חס הוח עומד בטעם חן במסרת לקי על פי סהוח עומד הטעם בחות רחסוכה בתיבה סלחריה וכנקד בכרי כמו הן הכה

המעורים וכן כל עם מעזר חן אם תזון המניעה מלות רחמונה כמו כן בברי כמו הן יי׳ אלהים יעזר לי לוים בינימו מוכיח לא כן חבי :
בל שם מפתקרת בברי בין דבוק כן תופרד במ״ן וסימניהון אבר׳ חברה׳ כטר קרתה דבריה בוכרה ומי ויקר׳ חברה׳ את עם בנו ויקרה חברה׳ את עם בנו המולד לו
על עם עתר וגם עם העיר המונה מה עמו ומה עם בנו והיתי עם בנו הבכור יעלו וכל עם ויפת בברי כל אחר כאחר לאחר בפנול כי כלם ריהוטים

וגם אנכי חשאלתיהו
וגם שאול הלך לביתו
וגם נצח ישראל לא ישקר
וגם עירא היאירי
וכל מלכים וכו׳ ר״פ וגם בר מא׳ גם וסימניהון
גם יהודה לא שמר
וכל ישעיה דכו׳ ר״פ גם כ״מג וגם וסי׳ נמסר בישעיה סי׳ כ״ח

וגם ו׳ ר״פ בירמיה וסימניהון

וגם בכל זאת לא
וגם בימים ההם
וגם אני השפתי שוליך
וגם איש היה מתנבא
וגם אלנתן ודליהו
וגם כל היהודים
וכל יחזקאל דכו׳ ר״פ וגם כ״מג
גם וסי׳ נמסר שם כי׳ ו׳ וסי׳ ד׳

וגם ה׳ ר״פ בתריסר וסימני׳
וגם עתה נאם יי׳ שובו
וגם על העבדים
וגם בהאתם לי צר וצידון
וגם יהודה תלחם בירושלם
וגם חמת תגבל בה
וכל אני ואנכי דסיפ׳ דכו׳ וגם אני וגם אנכי

וגם ד׳ ר״פ בכתובים וסימניהון נמסר ברות סימן ב׳ ודח״א סוף סימן י״ב

יד פסוקים וגם ותרין מלין

בסוף פסוק וסימן נמסר בפרשת משפ׳ וביחזקאל סימן י״ו

ה׳ פסו׳ את בהון ה׳ מלין

מן כ״ב אתין וסי׳ נמסר במלכי א׳ סי׳ ג׳

וגם כל ה׳ וסימניהון

על מקומו יבא בשלום
וגם כל הדבר אשר
ויחזק דוד בכנדיו
וגם כל האדם
וגם כל היהודים
וכל דה״ד וגם כל כ״מא גם כל וסימניהון
גם כל שרי הכהנים

וגם הוא ז׳ וסימניהון נמס׳ בפרש׳ בלק

ט׳ פסו׳ גם וגם וסימניהון

גם הוא יהיה לעם
גם אתה שתה וגם
והנער שמואל הולך
והייתם גם אתם
ויאמר דוד אל אחימלך
גם עשה תעשה
ויאמר המלך אל איתי
גם את שאי כלימתך
שבנח בנתי לכנה

גם הם ד׳ בנביאים וסימניהון
ויעשו גם הם בערמה
ויעלו בני יוסף גם הם
גם הם אתו ירדו שאולה
לא יסבו האופנים גם

גם ד׳ בתר אתנח וסימן

ויחרד יצחק חרדה
וירא יוסף לאפרים
ויתן יי׳ את חן העם
ואיש לא יעלה עמך
לא יבא ממזר בקהל
לא יבא עמוני ומואבי
ויגרש יי׳ את העמים
ואיש ישר׳ שכו אל בני בנימן
ויאמר שאול אל עבדיו
ויסהר שאול ויפול מלא
אפס כי נאץ נאצות
אחימעץ בנפתלי
ויהיו הגוים האלה
הוי עיר הדמים
עוה עוה עוה
ותאמר רות המאביה
אם ישמרו בניך בריתי
ויקבצו כל יהודה
ומן פלשתים מביאים
וכל יהודה עמדים
וכל ישעיה וירמיה ותרי עשר
וקהלת ועזרא דכו׳ גם בתר אתנח ב״מ ו׳ וגם וסי׳

ביום החוא יגלח
אף בל נטעו אף
ועתה אנכי נתתי
ובאת אתה וקראת
משא מלך בבל
ימים רבים תשבי לי
על כן תאבל הארץ
אכרית את שמות
את ירושלם סף רעל
ואם לא תשמעו ואם
אין זכרון לראשונים
וראיתי את כל מעשה
זה רע בכל אשר נעשה
כי בקול הסירים
כל עמל האדם לפיהו
זכרה לי אלהי לטובה

יד פסו׳ את בהון גם גם

גם וסימניהון נמסר בשפטים סימן ח׳ ובירמיה סימן י״ב

גמא ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת שמות
וביש׳ סי׳ י״ז

גמול ו׳ ח׳ בליש׳ וסימ׳

קל מהרה אשיב
והשיבתי נמלכם
גמלך ישוב בראשך
ולא כגמל עליו השיב
כגמל עלי אמו
וגמלו ישלם לו

גן ג׳ בליש׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן כ״ה

כגן ז׳ וסימן נמסר בירמיה סימן ל״א

בגנב ג׳ וסימניהון בער החלונות

מן גו יגורשו
לאור יקום רוצח

נע

ויתנעשו ג׳ וסי׳ נמסר בתלים סימן י״ח

נר

נר ג׳ ר״פ וסימ׳ נמסר בפר׳ וירא וירמיה סימן ז׳

נר שם ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישלח
וריש עזרא

יגרתי ד׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת עקב ובאיוב סימן ט׳

יגרה ג׳ ובמשלי וסימנ׳ נמסר שם סי׳ ט״ו

הגרים ד׳ וסימניהון

וגם מבני התושבים
ולשכירך ולתושב
מאפרים וממנשה
ולהגרים הגרים בתוככם

כגר באורח ג׳ וסימניהון ונקב שם יי׳

משפט אחד יהיה לכם
זכל ישראל ובזקניו

גרזן ד׳ ביחדין בליש׳ וסימ׳ נמסר בישעיה סימן י׳

בגורל ד׳ דנשי׳ וסי׳ נמסר ביהושע סי׳ כ״א

בגורל ה׳ רפין וסי׳ נמסר ביהוש׳ ריש סי׳ י״ד

גרלות ד׳ חס׳ בליש׳ וסימניהון נמס׳ בפרש׳ אחרי מות

גורל ד׳ פתחי׳ בליש׳ וסימן בלשון ארמי אחכנא

דבנימן צדיקא גריעא וביאורם נמסר בפר׳ מסעי וביהושע סימן י״ח ובתלים סימן קכ״ו

גרם ג׳ וסימניהון
יששכר חמור

בארך אפים
תיבש גרם

גרונם ג׳ בתהלי׳ וסי׳ נמסר שם סימן קמ״ו וסוף סיפר׳

גרגרתך ב׳ חס׳ דחס׳ וסימן נמסר ריש משלי ע״ש

גרש ג׳ וסימנ׳ נמסר בסדר וירא ובמשלי סימן כ״ב

גרשם ד׳ וסימניהון נמסר בפר׳ שמות ובעזרא

ריש סימן ח׳

גשה ג׳ וסי׳ נמסר בסדר תולדת

נשלם מערכת
אות הנימל בס״ד :

מערכת אות
הדלת

אב מן חד וחר חד ד׳ וחר
ד׳ וכלהון לית דכו׳ וסימניהון

אדיקם ואשחקם כעפר דשמו׳
אריקם ואשחקם דתלים
בהרדי עמך נדבות ביום
בחרדי לבני קרח מזמור שיר
חדאת ואת הדאת דשמות
והראת ואת האיח והדיח
חדרי נשי עמי תגרשון
הרדי בשדה חילך וכל
ויעבדו ואם ישמעו ויעבדו
ויעברו רגע ימותו וחצות
ודדנים ובני יון אלישח
ודדנים ובני יון דח״ח
ודיפת ובני גמר אשכנז דח״ח
וריפת ובני גמר דבראשית
וידאת הנה כנשר יעלח
ויראת ויתפלל אלישע
ודומתי אם לא שותי ודוממתי
ודוממתי בנים גדלתי ורוממתי
ואודך ואבואח אל מזבח
ואודך אשכילך ואודך
זדח השמיעו אל בבל
זרח רוחי זרח לאשתי מלעיל
יעבר והורידו זקני חעיר
יעבר וימר אלף נחל אשר
ידיח אם רחץ יי׳ את צאת
יריח בדי שופר יאמר האח
יצערו כתמר מקשה המח
יצערו ויצא מהם תודה וקול
יתנודדו אי לזאת אסלח לך
יתנודדו ולא זעקו אלי בלבם
יסעדנו יי׳ יסעדנו על ערש
יסערנו בטרם יבינו סירתיכם
אטר
ישוד מדבר באפל יהלך
ישור כי נמצאו בעמי רשעים
ישורד חלק לבם עתה יאשמו
ישורר ורבצו בתוכם עדרים
במספד ביום חחוא יגדל
במספר ויקח אליהו שתים
לדוב וארו חיוא אחרי
לדוב כי מרדכי היחודי
למאר ויקברהו בקבורתיו
למאור שתה עונות יגו
לצור ורבקה שמעת גדבר

בין הם מוקפים לו עומדים בטעם לו במערת כמו כאשר כוה יי׳ לח מעה ויח כי על כן תלת לחת נפתחת כי דומה בהברקה לחלת לחאר כאם כירמיתי למעלה בחלת דבם קכז פרית שבפרתי מפני מרומי למלת בקי־ זכח דבר יי וכל סין מבמקר סעניינה חם כמו מבכה לו מפזפתני בקבול וחזין ה״ב מפני הדגם וה״ט מאחרי הסין בי גם במלת עשם הרחיבוני כן הדין והטעם תפני מקום במקום חאר וכל סין חאר במקום חאר והבנינה בחות מליעי לה והלחה חז תנקד בפתח גדול כמו מלמה

מערכת אות הדלת

להיות מקומתי דבורה הטעם כי כל מ"ן שבמקום אחר הנסגלת מתבת להפסיק הסם בקריאתה כהולו כלתה סם המלה והמתג והטעם לא יתחברו למעלה רק לפני
תחתם וחל תמיבני ממלת סהם הריבוני סהם"ן מעמדת במרכ' החסוב כמתג אע"פי סהטפה כמוכה לה כי הטעם בעבו' סהמל'קטי וכן סמם עלו נם חין מלך תחר
הנגון בתיבתו שמו ופקמתי: **הנה נא** תדברה על הכר'תי הסמוכה להיו הנפתחת כאחר חין המלה דבוקה כגון מחנה מעשה מקנה מצבה מלחמת תי תריח

לעור וישמע שאול את
לתודה מזמור לתודה הריעו
לתורה ולתעודה אם לא
מדור הסירותי מסבל שכמו
מדוד כי טוב יום כחצריך
מעצר חרש כריזל מעצר
מעצר עיר פרוצה אין חומה
מצור חמר רשע מצ ד
מצור ואל מצור ירושלם
מעבידים וגם אני שמעתי
מעבירם אל בני דעלי

הדין דעלי מעבירם כתיב לדעת
הנת' חבל לח לדעת בעל התמורת
ועיין בהקדמתי עכ'

עזרנה כתיב תכלינה עינינו
עורינו בתנור נכמרו
פטרת לא יערכנה פטרת
פטרת כי נתנים נתנים המה
פדהו ויחננו ויאמר פדעהו
פרעהו אל תעבר בו
פרה אלהים את ישראל
פרה ויאמר לו אלהים אני
פרה יי נפש עבדיו
פרה פן יש בכם איש או
ויפרו העם אל שאול
ויפרו וישב ישראל בארץ
ציר ואיש איש מבני ישראל
ציר ועדי מבצר הצרים
צרדתה בכבר הירדן יצקם דה"ה
צרדתה ויתקעו שלש מאות
שחדו הכי אמרתי הבו לי
ושחרו אם הרגם ודרשוהו
תדון בצוארו ילין עז
תרץ בלכתך לא יצר צעדך
תצור כי בעד אשה זונה
תצור כי תצור אל עיר ימים

ג' וגין מיחדין חד ל' וחד

ול' וסימניהון

דמה עד שיפוח היום
ודמה ברח דודי
דשן ונתן מטר ארצך
ודשן כי אביאנו אל
דחופים הרצים יצאו
ודחופים הרצים רכבי

ב' מלין כתיב ר' וקרי ד' וסי'

אעבוד כי מעולם שברתי
ועבוד ומבני בגוי

דא

דאר ד' כתיב כן וסימניהון
נמסר ביהושע סימן יז"
ותלים סימן פג'

דב

ויזבקו ג' וסימניהון

וכל איש ישראל המתחבאים
וידבקו פלשתים את
וידבקו פלשתים אחרי דד"ח
דבור בלשון עם ז' בתור' וסי'
נמסר פ' ואתחנן'

דבור אתם ו' וסימניהון

וידבר חמור אתם
וידבר אתם לאמר
וידבר אתם קשות
ויבאו אל בני נד ואל בני
ויכל משה מדבר אתם
וידבר אתם המלך
דברו ד' ג' רפ"ו מצעו פסוק
וסי' נמסר בפרשת בא'
והדבר ג' וסימניהון

אשר יקשה מכם
אשר דברנו אני ואתה
והדבר הזה לא אוכל
ותדברנה ג' וסימ' נמסר
בשמואל א'
סימן ד' ומלכים א' סוף סי'
ג' וירמיה סימן מד'
דבר ד' בטעם תביר רפ
בספר ויקרא וסימניהון
נמסר בסדר צו'
ובדברו ג' וסימן נמסר
בדניאל סי ח'
ותדבר ג' וסימ' נמסר בשמוא
א' סי כ"ח'
את כל הדברים יג' חס'
האלה
וסימ' נמסר בירמיה ריש סימן לו'
וזה דבר ג' רפ' וסימניהון נמסר
במלכים א' סימן ט'
דברי יג' וסימ' נמסר במלכים א'
סימן ו'
ודבר יא' וסימנידין נמסר
במלכים ב' ריש סי' א'
ונחמיה סימן ט'
וזה הדבר ד' רפ' וסימ' נמסר
פרשת תצוה
וביהושע סימן ה'
מדבר ח' וסימ' נמסר פרשת
ויצא ויחזקאל סוף
סימן א' וסימן מג'
ודברי ה' וסימ' נמסר בתלים
סי' קטו' ה"א סו' סי' כט'
דבריך יג' חס' וסימניהון
נמסר פרשת ויצא'

ח' כתובי דבריך וקריין

דברך וסימניהון'

ויאמר מנוח אל מלאך יי'
ועתה יי' אלהי ישראל יאמן
ויהי כעלות המנחה
והמלאך אשר הלך לקרא
נמצאו דבריך ואכלם ב' נפסוק
קדמתי בנשף ואשועה
שרים ורפוני חנם

ויענו כל הקהל ויאמרו
הדבר הרע הזה ה' נסי'
וישבע

העם את הדבר
וכל ישראל ישמעו ויראון
והוצאת את האיש ההוא
והנשארים ישמעו ויראו
ואריבה את חורי יהודה
המדבר ד' וסימניהון נמסר
בפרשת ויגש
ובדניאל סימן ח'
דברי ג' וסימני' נמסר
באיוב ריש סי' כ"א'
ודבריו ה' וסימניהון נמסר
בפרשת ואתחנן
ובאיוב סוף סימן לד'
דוברי ד' ג' חס' ו' מל' וסי'
נמסר בתלי' סי' ה'
בדבר המלך ג' וסימניהון
נמסר
במגלה סימן א'
ודובר ה' וחס' וסי' נמסר בתלי'
סי' טו' ומשלי סימן יו'
בדבר הזה ח' וסימניהון נמסר
במלכים א' סוף
סימן יג'
ודברת אליו ד' וסי' נמסר
בסדר שמות
ומלכים א' סי' כ"א'
דברתי ועשיתי ד' וסי'
נמסר
ביחזקאל סוף סימן י"ז'
אל דברי ג' וסי' נמסר בירמיה
סי' כ"ט'
מדבר ג' וסימניה נמסר במלכים
ב' סימן ט'
דבר ב' פתח וסימניהון

דבר שקר העוח
דבר עשק וסרה
וכל נא דבר'
דברו ב' כתיב דבריו וסימנ'
שלח חשך ויחשיך
ויקח את דבריו דדניאל'
ותדבר ג' בקריאה וסי' נמסר
בישעיה סוף סי' מ'
כדבריכם ג' וסימניהון נמסר
פ' מקץ'
בדבר ג' וסימניהון נמסר
פר' תולדות'
אלה הדברים ה' וסימניהון
נמסר ריש
ויקהל וזכריה סימן ח'
ואת הדברים ג' וסימני'

ויהי דבר יי' אל ירמיה
אחרי שרוף
ולכם שמו שמיר
ויחר לי מאד
את כל דבריו ב' וסימניהון
וידבר יפתח
כי לא תוכל הארץ להכיל'
ולא דברתי ב' וסימניהון

ויאמר יי' אלי
ובנו את כמות הבעל
על דברי יי' וסימניהון נמסר
בתלים סימן ז'
הדבר ד' בטעם תביר
בכפר ירמיה וסימניהון
שם ריש סימן לה'
הדבר ד' בטעם גרשיים
בירמיה וסימני' שם
סוף סימן נא'
לא ידברו ב' וסימניהון

ואיש כרעהו יהתלו
והוחלתי כי לא ידברו
ואדברה ד' וסימניהון נמסר
ריש האזינו
דברים ג' חס' כ' לישני' וסימני'
נמסר בשפטים סימן
יד' ותלים סימן קיח
דברה ג' חס' וסימניהון
בלשון ארמי אתקברו
דברבני ברק וביאורם נמסר פר'
וישלח ושפטים סימן ד'
לדביר ב' א' מל' וא' חס'
וסימניהון
ומחשבון עד דמת
ויבן את עשרים אמה
קדם חס'
דברה ג' חס' וסימ' נמסר
ביהושע סימן י'

דג

והדגח ב' וסימניהון

אשר ביאר תמות
אשר ביאור מתה

דד

דדן ב' וסימניהון

ובני דדן היו
דדן רכלתך

דה

דהבה ג' כתיבין ח' וסימ' נמסר
בדניאל סימן
ג' ובעזרא סימן ז'

דן

דואג ג' וסימניהון

ושם איש מעבדי שאול
והוא נצב על עבדי
בבוא דואג האדומי ויגד
ושארהון דו' ג' כתיב

הרב עמר' נט' כיט' וכל הנה במ"ק הנה כח חדכי סורו כח דלו' סנפת' עפ' המס' וכן כל פעל עתי' מחטופי למ"ד בכל מקלותיו בפת' כמו מעם' יעם' מנלה יגל' ימר' פיך חבל
עד ימלא פחוק פיך נקוד בצרי כי מספטו להכת' ב"חלף ולכן נקוד כבעלי הלף כי מפעל כוי בצרי כמו עשה בנה קנה כוה רבה נבחך וכלה וכל עופה בוכה קוכה ום
פוקחין וים קומכין וכל הוה במק' חוק נקמ' כמו מרח' חותך ודוגמתו וים מכריעין ואומרים תעבורכה הכלון על ידי מוכה רע רע יחתר הקוכה ודוגמתן פחין המלה
ריהוטה

מערכת אות הדלת

דחוטה לאחרי׳ בתנול אבל בונה ירושלם חוכה מלאך נקמני וכן נריאה וכל מעשה מקנה הדבוק נקמץ כמו מחכה פלשתי׳ מעניה למען מקנה נתן את כל מעשה אלהים יביא׳ במשפט בפתח נחום׳ לאבן עזרה הטעם כי חיננו דבוק וכה פתרונו כי את כל מעשה האד׳ אלהים יביא׳ במשפט ׳ כל עתי הברו׳ על אי אי מחטופי למד פעל והבנינה לעיל בפתח קטן כמו אבי אפי פרי תרי קרי אבל לוי על אבי קיני נקמנים כי הבניה לרע כל ויהי ויחי ותהי כמו כן נפתחים והבניה לעיל ומלת כלי יפלה מכלל

דוד ב׳ חס וסימניהון

בני עזיאל דד אהרן
בת אביחיל דד מרדכי

דודו ח׳ מלוסי נמסר בשפטים סוף סימן ט׳

דודים ד׳ חד כל וסימני׳ נמסר במשלי סימן ז׳

דויד ה׳ מל וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״א
ויחזקאל סימן לד׳ ׳
וכל תריסר ועזרא ורה דכו׳ מל׳

כדוד ג׳ וסימ׳ נמסר בעמוס סימן ו׳
וכל דח דכו׳ כדוד ׳

בעיר דוד ד׳ במלכים וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סוף סימן ט״ו ׳

ובית דוד ב׳ וסימניהון

ביום ההוא יגן ״׳
ויאמן ויגדל שמך

לדוד ז׳ בטעם בתלים וסימ׳ שם סימן כ״ו וסימ׳ קנ׳ ׳

דור איש האלהים ג׳ וסימני׳ נמסר בנחמיה סימן י״ב ׳

על דוד ה׳ וסימניהון

ואלח מספרי ראשי
ודוד מכרכל כמעיל
והקימתי את חכסא
וממנשה נפלו
כי לעת יום ביום בא דלח׳

כל נביאים המלך דוד בר מ״א
דוד המלך וסימ׳
ותכל דוד המלך לצאת ׳
וכל כתוב דכו׳ דוד המלך ב״מ
המלך דוד וסימניהון ׳
ויהי ארון ״׳ בא עיר דוד
ויבא המלך דוד וישב
וישלח את הדורם
גם אתם הקדיש
ויאמר המלך דוד לארנן

בערי דוד ב׳ וסימניהון

ויבאו בערי דוד
ויחפצו בערי דוד לדרכם

אנשי דוד ד׳ וסימניהון

ויאמרו אנשי דוד
כי נשבעו אנשי דוד
הנה אנחנו פח ביהודה
מרוץ גבבו אחינו

עברי דוד ח׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ י״א ׳

ואת דוד ב׳ וסימניהון

אחר ועבדו את ״׳ ישובו בני

דוד עוד ד׳ דקדים דוד לעוד וסימניהון

ויקח דוד עוד פלגשים דשמואל
ומה יוסף דוד עוד דשמואל
דויד עוד נשים דח
ומה יוסף דוד דח

חמר המעתיק וברוב הספרים מלנו
הלי דח קדים עוד לדוד ע״כ ׳

דוה ג׳ וסימ׳ נמסר בפ׳ קדשים
וביעשיה סימן ל׳

דוי ג׳ וסימ׳ נמסר ריש ישעיה
ואיכא באכ קדמא׳

מדוה ב׳ אכתיב ׳ וסימניהון
וחשיב בך את כל מדוי ׳
והסיר ״׳ ממך כל חלי ׳

דור ודר ד׳ כתו׳ כן וסימניהון נמסר בתלים סימן
טסוסימן פט ׳

דור ודור ה׳ כתוב׳ כן מל וסימ׳ נמסר בתלים סי׳ קמח

לדורותיכם ה׳ ספ וסימניהון

יין ושכר אל תשת
וקראתם בעצם היום
מראשית עריסותיכם
מחוץ לדורותיכם
והלאה לפרכת

ד׳

ד׳ ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת כי תזריע

דים ג׳ וסי׳ נמסר פרשת ויקהל וירמיה סימן מט״ ׳

דיבון ג׳ מל וסימניהון
מערער אשר על שפת

דדי מכבוד

על דיבן ועל נבו

דישון ה׳ בתורה נ׳מנחן כפרשת וישלח וסימ׳ נמס׳ בפרשת

ראח ועיין בסוף סדר וישלח׳

דך

דכא ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצא ובישעיה סימן נ״ז ׳

דכן ג׳ וסימניהון
ואלו צלם חד סניא

הזה הגית וקרנא דכן

וקרנא דכן ועיינין לה

דכית ב׳ וסימניהון
דכית בחלל רחב

תגלנח עצמות דכית

דל

דל ״ב פתחין וסימני׳ נמסר בשפטים סימן ו׳ ותלים

סימן קמ׳ :

דלו ב׳ א׳ מלרע וא׳ מלעיל וסימ׳

דלו עיני למרום׳ מלרע ׳
דלו מאנוש נעד׳ מלעיל ׳

דליהן ג׳ בלישני׳ וסימן נמסר בירמיה סימן לו׳

דלתות ג׳ וסימניהון

ויהי בקרא יהודי
ויעש חצר ולכהנים
כאשר נשמע לכנעלש
וכל יחזקאל דכו׳
ב״מב דלתות וסי׳
בן אדם יען אשר אמרו
ועשויה אליהם אל

דם

ובל דם ד׳ וס׳ מני׳ נמסר בפרשת ויקרא ובמלכי׳ ב׳ סי׳ ו׳

מדמה ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויקרא

דמיה ג׳ וסימניהון נמסר ריש פרשת שמיני

דמי ב׳ וסימניהון
אל יפל דמי ארצה

ארץ אל תככי דמי

וארמי הבמי ושארי על

דם הנקי ג׳ וסימ׳ נמסר פרשת שפטים ומלכים ב׳ סימן כ״ד ׳

דום ג׳ ב׳ מל וא׳ חס׳ וסימניהון

שמש בגבעון דום
האנח דם
דום ליי׳ והתחולל לו
בצעיתא חסר

דמי ג׳ וסימניהון
על חומתיך ירושלם

ואל התנו דמי לו

אלהים אל דמי לך

דומיה ד׳ וסימני׳ נמסר בתלים ריש סימן ס״ה ׳

דן

דן ג׳ לשון משפט וסימני׳ נמסר בפרשת לך לך

לדין ג׳ וסימני׳ נמסר בתלים סימן נ׳

מדונים ז׳ כתו׳ ויו וקרי׳ י׳ וסימ׳ נמסר במשלי סי׳ כ״א ׳

בדונג ג׳ ב׳ פתח וא׳ קמץ וסי׳ נמסר בתלים סימן צ״ז ׳

דנאל ג׳ חס יוד וסימ׳ נמסר ביחזקאל סימן ״ד ׳

דק

מדקרים ב׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן לו׳

דר

ודרדר ב׳ וסימניהון וקוץ ודרדר ׳

ועלה על מזבחותם

תדרך ה׳ וחס׳ וסימני׳ נמסר בפרשת עקב וריש יחשע׳

כדרך ב׳ וסימניהון

ואיש • אין בארץ לבא
כדרך יום כה וכדרך
וא׳וכדר׳ יום כה׳

ודרך ד׳ וסי׳ נמסר בפרש׳ בהעלותך

על דרך ה׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן ה׳ יהושע סימן ״ג ׳

וילכו דרך ג׳ וסימניהון

שלשת ימים בם דבר
וילכו כל הלילה
וילכו דרך הערבה

הדריכוהו ב׳ א׳ מל וא׳ חס׳ וסימני׳ כתרו את בנימן ׳
ולא הדריכוהו בני שחץ קדם חס׳

דרך הדרום ז׳ וסימניהון נמס׳ ביחזקאל סי׳ מ׳ ׳

דרך הצפון ו׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימ׳ מ׳ ׳

לדרך ג׳ רפין וסימניהון נמסר בירמיה סימן ב׳ ׳

ככל דרכיו ד׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ ח׳

דרכיו ה׳ וחסרי׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן י״ח ׳

דרכיך ג׳ חס׳ וסי׳ נמסר בפרשת כי תשא

ודורש ג׳ חס׳ וסימניהון נמסר בפרשת שפטים ובישעיה סימן י״ז ׳

דורש ד׳ מל וסימניהון נמסר בתלים סימן קכ״ג ׳

ארדוש ג׳ מל בלישנ׳ וסימני׳ נמס׳ ביחזקאל כו׳ סי׳ כ׳

לדרש ז׳ חס׳ וסי׳ נמסר בעזרא סוף סימן ו׳ ובדברי חימים א׳ סוף סימן כ״א ׳

תדרש ד׳ וסימניהון

ופן תדרש לאלהים
לא תדרוש שלומם
כי תבקש לעוני
תדרש רשעו בל תמצא

ודתן ואבירם ג׳ וסימניהון

ובני אליאב נמואל
ודתן ואבירם בני אליאב
ויעלו מעל משכן קרח תניא דפסוק

נשלם מערכת
אות הדלת בס׳

זס כי נקמץ והמקורת לומר כל פעם תלת׳ דנקע פתחין ופחרץ קמצין והפירוש הלה הדברים מעלי תרי עמר דברי הימים תהלות קהלת עזרת ׳

ורבוא על פתי הברות בל אי רפופות והבנינה לעיל פתיחם פתוחות ורובם מקהפכים לפתוח וסף כמו כל פעלת לוכלת פומרת סובבת נותנת יושבת וכן כל נפעל הוה תלה הגזרות פזכרתי בכל המפקלות כמו נרדפת מורדפת וכן יולדת וכן פם הכועל כמו לרדת לנפת וכן כל פם דבר

מערכת אות ההא

הבן מלמון יסגרת מסמרת ממלכת תפארת ובחטופי מולרת תוחלת תועלת וכן כל פורת יבלת דבשת נחליס מהס על מסקל חזק וכן אחר׳ מעיניהס וכן מלחת וכן כל
שם דבר מן הפליטים מג׳הותיות והנגיזה למעלה כמו מלך דרך עבד ודוגמתס ויבאו מכאן זה כל שם דבר מתחלתו מלותיות אחרונו אחיכו מתהפך בחתנת ושם פחז
תות אחזת נקמת והפניה נפתחת כמו אחר אחל אחר חלב חפן חפץ ענל ודוגמתס וכל מבנו כפר כתר כמו הס רחפיהס נקמנים כי נס הס אחר רחפיהס פין וסיכך

מערכת אות ההא

ט׳ מלין יחידאין משמשין

ח׳ רישום ף ולית להון זוגא וסימניי׳

הפתחה	ויצא אליהם לוט
הרה	ועמק השרים
הבורה	ויקחהו וישליכו
היארה	ויצו פרעה
הפרח	ברית ביני וביניך
החשמלה	ואראה והנה
חופיעה	רועה ישראל האזינה
חמותה	יקר בעיני יי׳
הוציאה	ממסגר נפשי

אב מן בׄ ה׳ בריש תיבותא

וסיכניהון

האם	כל הקרב הקרב אל
האם	אין עזרתי בי ותושיה
האיש	עוד האיש בית רשע
האיש	ואמרה האיש כמוני
האותי	הס מכעיסים
האותי	לא תראו נאם יי׳
האוסיף	ופנחס בן אלעזר
האוסיף	ויעלו בני ישראל ויבכו
האזנה	ויאמר למך לנשיו
האזנה	נשים שאננות
הכלי	משמרי הבלי שוא
הכלי	שנאתי השומרים
הבדלה	וזהב הארץ ההיא
הבדלה	והמן כזרע גד
הבאת	אל אוצרות שלג
הבאת	עד נככי׳ים
הבאתיה	הלא שמעת למרחוק
הבאתיה	וחברו הלא שמעת
הביאותני	ויבא המלך דוד וישב
הביאתני	וחברו ויבא המלך דוד
הגנה	והיא העלתם הגנה
הגנה	וישכימו ויהי כעלות
הגלו	וישמעו כל שרי
הגלו	וכל ישראל התיחסו
הנרנות	ויבידו לדוד לאמר
חנרנות	ומלאו הנרנות בר
הדם	ויאמר חלילה לי מיי׳
הדם	וחברו ויאמר חלילה לי מאלהי
חדבר	ככל אשר התהלכתי
חדבר	וחברו ככל אשר התהלכתי
חדפו	ואם בפתע בלא איבה
הדפו	מדוע נסחף אביריך
הדבקים	ואיש משך בקשת
הדבקים	וחברו ואיש משך
הדקות	ותבלענה השבלים
הדקות	וחברו ותבלענה
החיטב	ויאמר יי׳ החטב חרש
החיטב	ויאמר אלהים אל יונה
חובשת	ויאמר יואב אל טלך
חובשת	אתה בקעת מעין
הזמורה	ויאמר אלי בן אדם
חזמורה	בן אדם מה יהיה עץ

החדר	ויאמר אמנון אל תמר
החדר	מן החדר תבא סופח
החלות	אדני יי׳ אתח החלות
החלות	ויאמר המן לאחש
החריסם	כי מאת יי׳ היתה
תחריסם	ויחמל שאול והעם
הטוח	ואם ישוב הנגע ופרח
הטוח	ואם כא יבא הכהן
הטמאה	והיה ביום ההוא אכרית
הטמאה	ויבאו הכהנים לפנימה
היד	ויאמר יי׳ אל משה היד
היד	ויאמר המלך היד יואב
הירא	את דבר יי׳ מעבדי
הירא	ויכפו השטרים לרבר
הילוד	ותאמר האשה אשר בנה
הילוד	ויען המלך ויאמר תנו
היטפר	בקבר חסדך
הים פר	לו כי דבר
היוקח	מנבור מלקוח
היוקח	ממנו עץ לעשות
הכון	לכן כה אעשה לך
הכון	והכן לך אתה וכל
הכף	ויאמרו שרי הכוכות
הכף	ויבאו אל אנשי סוכות
הלוח	ותאמר אלהעבד מי
הלוח	ויאמרו איש אל אחיו
המרך	כי כה יי׳ אל שלום
חמרך	ויהי בימי אחשורש
המזבח	ואת המזבח נחשת
המזבח	ויאמר מה הציון הלז
המעלה	ותקטן עוד זאת בעיניך
חמעלה	כי באחד לחדש הראשון
המעון	ובנית מזבח ליי׳
המעון	וזרועים ממנו יעמדו
המיסה	ויאמר יי׳ אל משה השכם
המיסה	לך אל פרעה בבקר
חמושב	וכסף משנה קח
המושב	ואם אין לאיש גואל
המשפתים	יששכר חמור גרם
המשפתים	למה ישבת בין המשפתי׳
המסוה	ובבא משה לפני יי׳
המסוה	וראו בני ישראל את פני
המשרה	כי ילד יולד לנו בן נתן
המשרה	למרנה המשרה
המומתים	ותקח יהושבע
המומתים	וחברו ותקח יהושבעת
המוריה	ויאמר קח נא את
המוריה	ויחל שלמה לבנות
הנקל	ויהי הנקל לכתו
הנקל	ויאמר אלי הראית בן
הנראה	וירא יי׳ אל אברם
הנראה	ויאמר אלהי׳ ליעקב קום
הנראת	ויתאנף יי׳ בשלמה
הנראה	בשנת שלש למלכות בלשצאר
הנשמע	כי שאל נא לימים
הנשמע	ולכם הנשמע לעשות
הנסה	או הנסה אלהים לבא
הנסה	דבר אליך תלאה
הנחרים	הן יבושו ויכלמו כל
הנחרים	אך בייי׳ לי לאמר
הנגבה	ויסע אברם הליך
הנגבה	ויעל אברם ממצרים

השמת	ויאמר יי׳ אל השטן
השמת	וחברו ויאבד יי׳ אל
הסבבים	מבאוני השומרים
הסבבים	וחברו מצאוני השומרים
העיני	אף לא אל ארץ
העיני	בשר לך אם כראות
העת	ויאמר אליו לא לבי הלך
העת	לכם אתם לשבת
הפעל	ויאמר אליהם רב שקר
דעל	ושבע כגבלט
דפלא	לכן הגני יסיף להפליא
דפלא	חסיך מושיע חוסים
הפקד	ואתה הפקר הלוים
הפקד	עליו רשע שטן
הפרז	כל אלה עדים בצורות
הפרזי	ועכברי זהב מספר
הצפירה	באה הצפירה הנה
הצפירה	הנה היום הנה באה
הצפוני	בני גד למשפחותם
חצפוני	ואת הצפוני ארחיק
הצפונה	ויבא אתי אל פתח שער
הצפונה	ואל הכתף מחוצה
הצבאות	ויעש את הכיור
הצבאות	ועלי זקן מאד
הקרבה	ולאחתו הבתולה
חקרבה	והיה העיר הקרבה
הקרבים	והלשכה אשר פניה
הקרבים	קדש מן הארץ
הקשה	וכפטואת העם
חקשה	כי אנכי ידעתי
הראתך	ואולם בעבור זאת
הראתך	ויאמר בן אדם ראה
הראה	ויאמר המלך אל צדוק
הראה	ויאמר אלי בן אדם
הרבו	עלי מוהר ומתן
חרבו	באו בית אל ופשעו
הרוגיה	כי הנה יי׳ יוצא ממקומו
הרוגיה	כי רבים הללים הפילה
השמנה	ומה הארץ השמנה
השמנה	את האברת אבקש
השנים	כאכים השנים
השנים	ואם יתקפו האחד
השחוטה	את הצפור החיה
השחוטה	ולקח את עץ הארז
חשלשים	ואלה שמות הגבורים
השלשים	ורוח לבשה את
התקועים	ועל ידם החזיקו
התקועים	אחריו החזיקו
התקועית	ותאמר האשה התקועית אל המלך
התקועית	וחברו ותאמר
ותנין	ביום ההוא יפקד יי׳ בחרבו
התנין	ואצאה בשער הניא

אב מן הר חד ה׳ בריש

תיבותא בתמיה וסי׳

האל	יעות משפט
האלהים	מקרוב אני נאם יי׳
האלהים	ויהי כקרא מלך ישראל
האמת	שלחו מכם אחד
הבת	ויפל אברהם על
הבן	יקיר לי אפרים

והבנים	לבני עמון כה אמר
הכנהרים	חרח יי׳ אם בנהרים
הכרכה	ויאמר עשו אל אביו
הגוי	ואב מלך לא קדב
הנגב	רעות ונאוף
הדרכי	ואמרתם לא יתכן
הדרכי	ואמרו בני ישראל
ההמיר	גוי אלהים וחבוה
ההמירו	ואשקלה להם את הכס׳
חות	על הרע כפים
חזכיר	ואבשלום לקח ויצב
החייתם	ויאמר אלהם משה
הטובח	ומה הארץ אשר
הטובים	עכרו כלנה וראו
הינטר	לעולם אם ישמר
הים	אני אם תנין כי
הכלב	ויאמר הפלשתי
הלנצח	אבנר אל יואב
הלמלך	עתה למה תריעו רע
הטת	וירא דוד כי עבדיו
המדבר	הדור אתם ראו דבר יי׳
חמערת	פריציים היו הבית הזה
הנ׳ צא	ויאמר פרעה אל עבדיו
הכנת	וידבר משה והכהנים
העכר	ישראל אם יליד
העצב	נכזה נפוץ האיש
הפניו	תשאון אם לאל
הצאן	ובקר ישרש להם
הקץ	לדברי רוח
הראש	ויחר לאבנר מאד על דברי איש בשת
והשופט	כל הארץ
השמר	ויאמר יי׳ אל קין אי
השמרים	למען נסו׳ את בני ישרא
התמליך	כי אתה מתחרה
התרים	לעב קולך ושפעת
התשלח	ברקים וילכו

יד וניין בׄ בׄ מלין ותרויהון

מן ה׳ בריש תיבותא וסיכניהון

ואלים	והאדמים
והים	החיים
חמזרק	האחד
הבדמה	הטמאת
הדם	הנקי
האשח	חזנח
חאשה	הנרצחת בׄ בפסוק
האיש	החכם
הלבוש	הברים
הכים	הרבים
הדברים	הטובים
האיש	המצרי
היכים	הבאים

חׄ מלין נסבין ה׳ ברי׳ תיבות׳

ויור במצעות תיבותא וסימניהון

הקיף	
הביא	ויתן יהונתן
השיב	וישאל לאשת
הקים	כה אמר יי׳ צבאות
חניד	ויהי כשמעם
הכנפים	במדעך
חשמיד	הנה עיני אדני יי׳

יכלו מן הכלל וכל מכל כולם קמוני במה פתחי עם המסר׳ תעיין סימניהו בערך מכל במסר׳ רבתי׳ ומלת מלך התחנת׳ מרעות׳ כי לח תהפך בחתנח ופׄ ופתחׄ ונם
מלת סתן תת הכלל הזה וכן תכן קרב לח ישתנו ונפתחי וכל נדר בפתח במה קמנין ונדר שמנה ולנדר לח ירבה כל נדר וכל מבוע חומר כי נדר נדר עבר׳ רחבמלום
נדרו נדר ליי׳ ומלתו וכל חות׳ מהז׳ ריתי דוגמת מלך חרן מנהפכים בׄ׳ תנח וׄפׄ והוגם מתנים בדבקיתם כי יהת׳ חרן מנרי׳ בעם נדבו׳ דרך הר מעי׳ זולתי מלת הבל

מיתר

פיתחו הבל הבלי וכן וחמת יום כי כמחיכו דבוק יחתר ויכלו המי מן החמת וכן מגבר יחמ בדבקותו נגבר המים כל חבל נפתח וכן חבל נביהים הבל בטרם יבח חבל
לה בח על דרך חסק חלב ורעיו וכל תבל שהו לעון חדמה כתו מכין תבל בחכמתו רחמו נקמן חבל תבל עמו כלו פתוח ומרמו בלל והתיו כתו מבלול תמם יהלוך חסר
מרמו תמם וכן מגבר כלו בפתח במג חמר רחמויהם נקמני עם המסו ומימניהן ולח נחלו על מגבר יוסף ומגבר רוח תילולו חרם לחמ כלן נפתח חבל לח תקלל חרם כלו

במלאכת
הכשיר אם קהה הברזל

זונין מן גג ה׳ בריש׳ון

קדם׳ ותניא ה׳ ותלית׳ ה׳ תמצא נמסר
במערכ׳ אות הו״ו כי שם כיתם דאינון
מן אב מן גג קדם׳ ותניב׳ קרחי ותלית׳
נסיב ויו׳

שטה מן לא׳ קריין ה׳ וכל

חד וחד לית דכו׳ וסימניהון׳

צהר תעשה לתבה׳
בהם ובארבע עשרה שנה׳
היו ויברכו את רבקה ויאמרו
ויבהו ויהי מיום שבת הארון
הוכה וישמע אדניהו
ההרם ביום ההוא יהיו חמש
ומחיר והוכן בחמד כסא
המץ יגורו בך בדחי מואב
חמסים כקדח אש המסים
גה החמם קם לבטח רשע
חומות ופלטו פלישתים וחיו
שמהו וצבי עדיו לנאון
הלאת תאנים חלאת ולא תצא
חלל כי חלל רשע על תאות
יחל לא תשב לנצח ולא תשכן
יהל אם אראה אור כי יהל
תחל׳ עטישתיו תהל אור
הפץ עכרות אפך וראה
יגה גם אור רשעים ידעך
והללו כי מאספיו יאכלהו
והללתם ואכלתם אכל ושבע
הכרו ההציים מלאו השלטים
הכרו סורו סו יצאו משם
הכרי נלאית ביב עצתיך
להכר בעת ההיא יאמר לעם
יהצו ובני אליאב נמואל
בהצתם ודתן כ׳ בפסוק
בהצתו את ארם נהרים
הצן ובאו עליך הצן רכב
הדרמונה׳ ופרצים תעאנה אשה

יר׳ לף משמשין ה׳ ולית

להון זונא וסימניהון

ואנשים ואלה שלמים
המלאך הנאל אתי
הכהן המחטא אתח
והקריב את קרבנו
הארץ אשר הכה יי׳
הגגע בכמת לכל נפש
ואיש הרך כך
והנער בא ודוד קם
והשיב עליך יי׳
המנחה החטאת והאשם
הכית הזח אשר אתה בונה
הנפש הוטאת היא
המלך יתאבל
המיר יי׳ משפטיך
היה יי׳ כאויב
והביא בכליותי

ח׳ יחידאין משמשין סופי׳

ח׳ וריש ג׳ וסימניהון

נשחתה וירא אלהים
נעצרה וישב אהרן
נכרתה ופושעים נשמדו יחדו
נהרסה והנה עלה כלו קמשונים

יד כתיב ה׳ בסו׳ תיבו׳ וקרי׳

ו׳ שורק וסימנמסר באיכה סוף אב ד׳

אב מן חר וחד ומן תרתין

תיבות דילוג קדם׳ לא נסיב ח׳ ותניא
נסיב וסימניהון

אשרי איש הללויה אשרי
אשרי האיש אשר לא הלך
אנשי שם ויקומו לפני משה
אנשי השם הנפילים היו בארץ
אחיכם אחד אם כנים אתם
אחיכם האחד ויאמר אלינו האיש
אביה שדה ויהי כבואה ותסיתהו
אביה השדה וחברו דשפטים
אל אכן ועתה שימו נא לבבכם
אל האבן והלוי׳ הורידו את ארון
אל חשן ונתת אל חשן המשפט
אל חחשן וישם עליו את החשן
אדמת קדש ויאמר אל תקרב הלום
אדמת הקדש ונחל יי׳ את יהודה
אלהי משפט ולכן יחכה יי׳ לחננכם
אלהי המשפט הנועתם יי׳ בדבריכם
בא אלהים וירא פלשתים כי
בא האלהים ויאמר משה אל העם
באו אנשים ויהי בשכנה השביעית
באו האנשים ויבא אלהים אל בלעם
בהעצר שמים ולא יהיה מטר דמלכי׳
בהעצר השמי׳ ולא יהיה דלח
בהר קדש את כרוב ממשח
בהר הקדש והיה ביום ההוא יתקע
בערי נלעד וישפט יפתח את ישר׳
בערי הנלעד טפינו נשינו מקנינו
בתחתיות ארץ לא נכחר עצמי ממך
בתחתיו׳ הארץ והמה לשואה
בעל אשה אם בנפו יבא
בעל האשה כי יצאו אנשים
בנפש אדם יון ותובל ומשך
בנפש האדם כל הנגע בכמת
ביד מלאכים ושלחתם אל מלך
ביד המלכים ויקח צמר בקר
בנות נוים בן אדם נהה על
בנות הנוים קינה היא וקוננוה
גבהות אדם עיני נבהות אדם
גבהות האדם ושח גבהות האדם
גדול כנפים ויהי נשר אחד גדול
גדול הכנפים ואמרת כה אמר אדני
הנשר הגדול
גיא חרשים ומעונתי הוליד את
עפרה
גיא החרשים לך ואנו גיא
גדיי עזים לך נא אל הצאן
גדיי העזים ואת עזת גדיי
הנה שמים כי האמנם ישב דלה
הנה השמים כי האמנם דמלכים
הארון ברית ויעמדו הכהנים

הארון הברית ויהי בנסוע העם
מאהליהם
הכבש אחד את הכבש אחד דוידבר
הכבש האחד את הכבש האחד
דואלה שמות
ויתן אלהים ויהי כזרח השמש
ויתן האלהים תולעת כעלות השחר
ויבן עיר וילך האיש ארץ
ויבן העיר בסביב מן המלוא
ועד הסביב
ונבנתה עיר כה אמר יי׳ הנני שב
ונבנתה חציר הנה ימיס באים
ונמסו הרים והללויהם ישלכו
ופנריהם
ונמסו ההרים תחתיו והעמקים
יתבקעו
ויצא אחד אל השרה ללקט
ויצא האחד מאתי ואמר
ועץ חיים תחלת ממשכח
ועץ החיים ויצמח יי׳ אלהים מן
וישלח אלהים רוח רעה בין אבימלך
וישלח האלהים מלאך לירושלם
ושני בנים בימים ההם לא יאמרו
ושני הבנים מה לכם אתם משלי׳
והיה אלהים ויאמר ישרא׳ אל יוסף
והיה האלהים וקראתם בשם
אלהיכם
ופר שני ולקחו פר בן בקר
ופר השני ויהי בלילה ההוא
ורך לכב ויקבצו עליו אנשים
ורך הלבב ויספו השטרים לדבר
וקטרת סמים ומקטיר׳ ליי׳
וקטרת הסמים פקדת אלעזר בן
ורקת כשר והנה שבע פרות
ורקות הבשר ותאכלנה הפרות
זרע קדש ועור בה עשיריח
זרע הקדש כי נשאו מבנותיהם
חיל צבא ועל ידם חיל צבא
חיל הצבא ויהי לתשובת השנח
חשן משפט ועשית חשן משפט
חשן המשפט ונתת אל חשן
יצא דבר בתחלת תחנוניך
יצא הדבר ויען לכן ובתואל
ידעי ים וישלח לו הורם ביד
ידעי הים וישלח חירם באני
יום הוא ועדיך יבא למני
יום ההוא יום לבנות גדריך
יום כפורים וכל מלאכה לא
יום׳הכפורים אך בעשור לחדש
כי שמים שאו לשמים עיניכם
כי השמים ומי יעצר כח לבנות
כימי שמים ושמתי לעד זרעו
כימי השמים למען ירבו ימיכם
לחת אבן ויתן אל משה
לחת האבן ויאמר יי׳ אל משה
מן בקר וירא חתן משה
מן הבקר ויהי מבהרת וישב
מחר נלעד הנך יפה רעיתי
מחר הנלעד ועתה קרא נא באזני
מעל שמים כי נדול מעל
מעל השמים הללוהו שמי השמים
עצי עולח וישכם אברהם בבקר
עצי העולח ויקח אברהם את עצי

עיר אלהים נהר פלגיו ישמחו
עיר האלהים נכבדות מדבר בך
ער ארמה ויצא האמי׳ הישב
ער החרמה וירו העמלקי
עם קדש ואשמע את האיש
עם הקדש וקראו להם עם הקדש
עם אלהים ותאמר האשה ולמה
עם האלהים ויתיצבו פנות כל העם
פני פרשת וטכל דבקן את אצבעו
פני הפרכת והבדו ושבל הבהן
פרי בטן ויהר אף יעקב ברחל
פרי הבטן הנה נחלת יי׳ בנים
פיח כבשן ויאמר יי׳ אל משה ואל
פיח הכבשן ויקחו את פיח
קדש אלהים אם כרוב ממשח
קדש האלהים עשה תנו לבבכם
ראשית גוים וירא את עמלק
ראשית הגוים היו שאננים בציון
שני גוים ויאמר יי׳ לה שני
שני הגוים יען אמרך את שני
שבתת שנים וכפרת לך שבע
שבתת השנים שבתת שנים כ׳ בו

יד זונין קרמא לא נסיב ה׳

ותניב׳ נסיב ה׳ בחד ענינא וסימניהון

עבתת ונתת את שתי
העבתת ויתנו את שתי
כבשן ויאמר יי׳ אל משה ואל
הכבשן ויקחו את פיח
זיפים ויעלו זיפים
הזיפים ויבאו הזיפים
שלום ויאמר המלאך
השלום ויאמר המלך
בעכה ויעבר בכל שבטי יש׳ אבלח
המעכה ויבא ויצורו עליו באבלח
אדם עיני בבהות
האדם ושח בבהות
ספר ואקח את ספר
הכפר ואתן את הכפר
עיר ובבנתה עיר הנה ימים
העיר ובבנתה העיר ליי׳
רעים לכן רעים שמעו את
דבר יי׳
הרעים לכן הרעים שמעו דבר יי׳
אל שער ושער לחצר הפנימי לבנר
אל השער ושער לחצר הפנימי דרך
שמים ויגידו שמים
השמים הגידו השמים
אבות אלה ראשי אבות
לתלדתם ראשים דלה
האבות אלה ראשי האבות ללוי׳
כהן ויאמר התרשתא להם
אשר קדם׳
הכהן וחברו ויאמר התרשתא
פרות שבע פרות
הפרות ושבע הפרות

אב מן חר חר מפיק ה׳

בסו׳ תיבו׳ וסימניהון

אוה כי בחר יי׳ בציון
בזה לכן כה אמר יי׳ הנני נתן
נשמה

כיתם כי הו׳ על מסקל עור נבן לה ריק כי חין הליים סובלת חזק כיתם׳ היח על מסקל הנדנסו׳ וכן כל מרב נפת׳ כלו לך מרב רב כלו נקמן והנניב׳ לרע חבל חו בפתי חו
בערב רחמו נקמן על דרך חסר חלב חסר לח בהפכי׳ בחתכח ופק וקופו פתוח כי כן הדין בכל בניתו לעיל כי כן הדין בכל בניתו מוקדמת כתם׳ בחרקי וכתם׳ הבחר בעזר׳ הם כל
פנת עהוח לעון בעלה כלו נקמן והנניב׳ לרע חבל מבת תחי׳ כלו פתוח והנניב׳ לעיל כמו מם הסוטל כתסר פירשתי לעיל כל דרך עהוח לעון ברכי׳ נכתח כלו והנניב
לעיל

מערכת אות ההא

לעיל לבל ברך ולה תמיבכה כלו קימון והכניב לרע ובוטע ברך בב פרין כל מפקל בכר חם עיינו ברים · חרם טבת ויחן בתבן כלם נקמבי ובניבת לרע נמימיך חבל
תיבלה ותיתב חרפה ברימה ותותיבי בברכוהי בטבת · מכלל מני הברי על לחי מסם דבר חם לחריתי מכלו נפת · יבלו ד מלות לחת מסת חמע תכלת חפר חלים קימן
ויחכים פתח מי לחתח ויפן זכב ז זכב וירב בבת יהור ויפר את עמו תלר והונמת מהם יוכהו כלם כפתחי מהם מפן בוסף כי ויפן כמו ויפכה וירב כמו וירב הרב כבקנו

נשמה חזה חיות באדין מן קל מליא
דודה מי זאת עולה מן המדבר
השה כי השה אלוה חכמה
וחודעתה בן אד׳ התשפט התשפט
זגלה והנה מנרת זהב כלה
והשקה את הבים והיתה
זכורה ונתנה יי׳ אלהיך בידיך
חכה כי נפת תטופנה שפתי
טבחה טבחה טבחה מסכה
ימה ותני רב את ריבך
כבכורה והיתה ציצת נובל
לחננה כי עת לחננה כי בא
מדה ארוכה מארץ מדה
מכרה אשת חיל מי ימצא
נצח ובנפן שלשה שרינים
שימה ועתה כתבו לכם את
עצה כי תצור אל עיר
ענה ונתן האיש השכב עמה
פנה עבר בשוק אצל פנה
צדה ברך אברך
קנה כצפור נודדת מן
ראה אז ראה ויספרה
שביה והסירה את שמלת
תלה כה אמר יי׳ הנני שב

יא ונין מן חד הד חד

מפיק ה׳ וחד לא כפיק וסימניהון׳

מכרה אשת חיל מי ימצא
מכרה ויאמר יעקב מכרה
ושערה וראה הכהן והנה
ושערה ואם כהרת לבנה הוא
לרבעה ובכל בהמה לא תתן
לרבעה ואשה אשר תקרב אל
מעונה אמרתי אך תראי
מעונה אלהי קדם ומתחת
נצח ובנפן שלשה שרינים
נשה כי לפני קציר בתם
ואתננה והיה סחרה ואתננה
לאתננה וחיה מקץ שבעים שנה
רכבה הנני אליך נאם יי׳ צבאות
והבערתי
לרכבה דדן רכלתך בכנדי
חילה הנה יי׳ יורישנה
לחילה שיתו לבבם לחילה
כביכורה והיתה ציצת נובל
כביכורה כענבים במדבר
חכה כי נופת תטופנה
חכה ואליהוא חכה את
ערכה לא ידע אנוש
ערכה אם תוכל השיבני

יה מלין לא מפקין ה׳ בכו׳

תיבו׳ ומטעין בהון וסימניהון

ותחמרה ולא יכלה עוד הצפינו
והסרה הנני ממטיר כעת מחר
עונה כי דבר יי׳ בזה
חלכה אשר לא הורישו את
עתה ומשם עבר קדם׳
צרה ואני שלשת החצים
בבואה את קומי לכי לביתך

אחתה חזות קשה הוגד לי
מוסדה והיה כל מעבר מטה
ורחמה אשר לא מותתני מרחם
באמה והנה כל המשל עליך
למינה והיה יעמדו עליו דוגים
חלאתה לכן כה אמר אדני יי׳ אוי
עיר חדמים
המונה וגם שם עיר המונה
הראשה מי אתה הר הגדול
משכמה כתפי משכמה תפול
בה לכן דבר אתה ואמרת

ז זונין חד נסיב ה׳ וחד בה׳

ולית להון זוגא וסימניהון נמסר
במערכת אות הבי׳ת באלפא ביתא
מן חד וחד חד חסר ב׳ וחד נסיב ב׳

ה׳ מלין יחידאין לא מפקין

ה׳ בסוף תיבות׳ וסימניהון נמסר סוף
סדר וישלח ׳

אב מן חד חד הד וא׳ וחד

וה׳ ול דכו׳ וסימניהון

ואהרון ואני ידעתי גאלי חי
והאהרון כי לא מועף לאשר
ואהל וחשבה ואהל וברכיה
והאהל ומשמרת בני גרשון
ואלפים צאנה ואלפים כלם
והאלפים והעירים עבדי האדמה
ובקר וראיתם את כבוד יי׳
והבקר ומראה הערב והבקר
וגוים וכאו עמים רבים
והגוים כי הגוי והממלכה
וגבהים אם עשק רש וגזל
והגבהים הנה האדון יי׳ צבאות
מסעף
וגבה עדה נא נאון וגבה
והגבה והאולים אשר על פני
וגבוה כי רם יי׳ ושפל יראה
והגבוה כה אמר אדני יי׳ הסר
המצנפת
ורל חכם בעיניו איש
וחרל העשיר לא ירבה
וחרם כה אמר אדני יי׳ חסר
המצנפת
וחרים ואשוב ואשא עיני וחזה
ארבע
וחצר הנדולה סביב שלשה
וחצר וירם כבוד יי׳ מעל הכרוב
וחטים משכב וספות וכלי
וחטים ויאמר ארנן אל דוד
וחכמים אנשי לצון יפיחו
והחכמים כי את כל זה נתתי
ומלא ולנפתלי אמר
והמלא ובאת וסגרת הדלת
ומשחית עלה אריה מסבכו
והמשחית ותהי חרדה בממנה
ומשלח יפיח כזבים עד שקר
והמשלח את השעיר לעזאזל
ונגע לא תאנה אליך
והנגע וראה הכהן אחרי הכבס
ושתן הפקד עליו רשע

והששן ויראני את יהושע
העירים גמלים מיניקות
והעירים והאלפים והעירים
ופרה ורוב תרעינה
והפרה והעזים והפרה
וצרעת נעמן תדבק בך
והצרעת ויזעף עזיהו ביזדו
וקרש ושמעה אחד
והקרש ואחרי השבעים ששים
ורגלים עינים היתי לעור
והרגלים וילכו לקברה ולא מצאו
ושיר כי בימי דוד
והשיר וכל הקהל משתחוי׳
ושופט ויאמר מי שמך לאיש
והשופט על תרעי כפים
ותבן ועתה לכו עבדו
והתבן והשערי׳ ותתבן לסוסי׳
ותרומה והיה לאהרן ולבניו לחק
והתרומה היקבע ארם אלהים
ותורות ועל הר סיני ירדת
והתורות אלה החקים והמשפטים

אלין מלין חד נסיב ה׳ וחד

וה׳ ולית להון זוגא וסימניהון

והי וחיה חנער אשר אשר
והי שמעי כת וראי
והקריבה מים שאלה חלב נתנה
והקריבה ואם נפש אחת תחטא
והכשבים ואם מן הצאן קרבנו
והכשבים הפריד יעקב
והוריד ויקצץ המלך את
והוריד לכן כה אמר יי׳
והאנפה את החסידה
והאנפה והחסידה והאנפה
והיך ויירא דויד את האלהים
דה
והיך יוכל עבד אדני זה
והכו ויצו אבשלום את נעריו
והכו ולא לה אמר באזני
והטהרו כי מרבית העם
והטהרו וכה תעשה להם לטהרם
והטהרו כי הטהרו הכהנים והלוי׳
והטהרו ויאמר יעקב אל ביתו
והערבים וחיה מהנהל תשתה
והערבים מביאים לו לחם ובשר
והילדה ויאמר שכם אל חמור
והילדה ואל עמי ידו נוהל
והגרזן ה׳תפאר הגרזן
והגרזן והבית בהבנתו
והנה כי כל ימינו פנו
והנא שמעו שמוע ברנז
והישרה שמעו נא זאת ראשי
והישרה גם אנכי חלילהלי מחט׳
והביט הוי משקה רעהו מספח
והביט טהור עינים מראות
והוריתיך בדרך חכמה הורתיך
והורתיך ועתה לך ואנכי אהיה
והשינה או דודו או בן דודו
והשינה ואיש כי לא יהיה לו גוא
והדל ויאמר אליו בי אדני
והדל העשיר לא ירבה
והמשנים ועמהם אחיהם

והמשנים ויחטל שאול והעם
והשיט כבודו בעלי ופשיט
והפשיט את העלה ונתח
והחייתם ויאמר אחי כני אמי הם
והחייתם את אבי ואת אמי
והצליחה אנא יי׳ הושיעה
והצליחה אנא יי׳ תהי נא אזנך
והחזיקי מי מצור שאבי לך חזקי
והאזיקי קומי שאי את הגער

אב מן נב וה׳ בריש

תיבותא וסימניהון

והאבן וירא והנה באר בשדה
והאבן והאת אשר שמת מצבת
והאחזו ואתנו תשבו והארץ
והאחזו ואך אם טמאה ארץ
והאבות והבנים מלכים
והאבות ונפצתם איש אל אחיו
והאמה מזה
והאמה מזה ב׳ נפסו׳
והביטו והיה כעצת משה
והבישו ושפכתי על בית דוד
והבור ויקחהו וישליכו אתו
והבור אשר השליך שם ישמעאל
והבאים זכר ונקבה מכל
והבאים והיהודים והסנגי׳ מאה
והביאותיו ועבדי כלב עקב
והביאותיו והנה לא עלתה כי
והביאותיך ועלית על עמי ישראל
והביאותיך ושובבתיך
והבנד כי יהיה בו נגע צרעת
והבנד או השתי או הערב
והגישו ארניו אל האלהים
והגישו אל הדלת ב׳ בפסו׳
והגדול על הרע כפים
והגדול אלה מבני נד ראשי
והגלגל והלך מדי שנה בשנה
והגלגל ואל תדרשו ביתאל
והרת הרצים יצאו דחופים
והדת הרצים רכבי הרכש
והדגה אשר ביאר תמות
והדגה אשר ביאר מתה
והזיכל ומדד ארך הבנין
והיכל שערי הנהרות נפתחו
והזרד המשכן ונסעו
והזרד ועבר בים צרת
והושיע כעת מחר אשלח
והושיע יי׳ את אהלי יהודה
והושיעה וישלחו אנשי נבעון
והושיעה פנה אלי והנני תכת
והושיעה וכי הקים יי׳ להם
והושיעם יי׳ אלהיהם ביום ההוא
והוכפתי דברתי אני עם לבי מלעי׳
והוספתי על ימיך חמש עשרה מלרע
והוספתי וגדלתי והוספתי
והוספתי ואני תמיד איחל
והחזיקה כי יצאו אנשים יחדו
והחזיקה בו ונשקה לי
והטבנו ויאמר משה לחובב
והטבנו והיה כי תלך עמנו
והיכל מיום אחד לחדש השביעי והיכל

מעוכי מעכיכם הוא כמו הרבה נווי לבל ותרב מעלת בניתן ותכל כל עבודת המשכן הם עומדי בעצמם צל כן חפים קמן וחכי׳ פתח מפני הכנוב׳ מוקדמין · כל מפקל
כבר חסר עין הפעל עלו ה״ם כלו נקמן כמו ברך ולה תמיבכ׳ הו ברך נבות חרף עומהו וכן לפפמי׳ בלף החירק נהפך לקמן רטן כמו מלון יבמי בחר הקור׳ ופעמי
בחא כמו נהלת סהו׳ על מפקל דברת ופעמי׳ סבלתלף ובהח בחים בחירק כמו נחר מהר נועה מהרו בניך לבל כמהעין על פעל ה״ם לעולם בברי מם על פעל הבחף
לפני

לפני חותיו לחתם והיה מסמנה להיו בחיריק לגלי לחתם וכהפכה להברית לי תהיה בקמץ כמו מרעהו מחת מעם מהם כי הם בהי על דרך מבית מכל לבל כל החותיות לח יוכלו לקבול דגש כל פעל עתיד מחטופי פ"ח פעל מיזר כמו חסב יסב חרד ירד כלם נקמצים והנגינה לרע ובבא עליה ויו ומסב חותם להב' חו לעבר וחרד וחסב וקבר וירד חכי' קמץ וחכי' פתח כי הנגינ' לעיל ופותחת הברית לי מחרי' כי כן הדין בנגינ' מוקדמת לך בידין הנפרעין לות החיתן בחיריק כמו חיסן יסן תיסן וחיקץ

וזיכל האסר לכורש רעי וכל
וחך ויאמר יי' אל משה נטה
והך ואתה בן אדם הנבא וחך
והכני הצילני נא מיד אחי
והכני אם יוכל להלחם
והלבונה ואומרה ויטהרו הלשכות
והלבונה ומהם ממנים על הכלים
והמתה את העם הזה
והמתה עתה לך והכית את עמלק
והמגדל פלל בן אוזי מנגד המקציע
והמגדל והנתיני' היו יושבים בעפל
והמזבח נשפך וישפך הדשן
וחמזבח ויסד את החצר ארך
והמוריני' ויאמר ארונה אל דוד
והמוריני' ויאמר ארנן אל דוד
והמואבים כאשר עשו לי בני עשו
והמואבים רפאים יחשבו גם הם
והנכם יי' אלהיכם הרבה
והנכם ואתם הרעתם לעשות
והנשיאם הביאו את אבני
והנשיאם וישב פנחס בן אלעזר
והשיאו אתם עון אשמה
והשיאו ואם אל עיר יאסף
והעל מלפני' ויאמר יי' דצפרדע
והעל קח את אהרן ואת
והערבה והירדן ונבול מכנרת
והערבה עד ים כנרת
והפשתה והשערה נכתח
והפשתה גבעול ב' בפסוק
והפלח יי' בין מקנה
והפלח יי' את מכותך
והצל וישאל דור ביי' לאמר
והצל ומאז באתי אל פרעה
והצעיר וישבו לפניו הכבור
והצעיר הקטן יהיה לאלף
והקול נשמע בית פרעה
והקול ואין העם מכירים
והקרוב הרחוק פדבר ימות
והקרוב אליו כרשנא שתר
והקסמים והיתה ידי אל הנביאים
והקסמים כי התרפים דברו און
והרגוני ויאמר אברהם כי אמרתי
והרגוני אם יעלה העם הזה
והרבה למען למוג לב
והרבה יחל ישראל אל יי'
והרבה והוא רחום יכפר
והרבה אשר בשערה ישופני
והרא ויער אלהי ישר' דפול דח
והרא הבה יחבל און והרח
והראש אחד יפנה דרך
והראש ב' בפסוק
והשכים אבשלום ועמד
והשכים ויהי כי הקיפו ימי
והשמש וירדפו יואב ואבישי
והשמש וישכימו בבקר והשמש
והשלחן ושמת את השלחן
והשלחן ומשמרתם הארון
והשלום כה אמר יי' צבאות צום
והשלום בריתי היתה אתו
והשמים ויהי עד כה ועד כה
והשמים כי זרע השלום והגפן
והתודה וסמך אהרן את שתי
והתודה והיה כי יאשם לאחת

והתודו את עונם ואת עון
והתודו את חטאתם
והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם
והתנחלתם את הארץ בגורל
והתאנה הגפן הובישה
והתאנה העוד הזרע במגורה
והתורה ויאמר יי' אל משה עלה
והתורה ואת החקי' ואת המשפטים

חד מן כ"א מלין דכתיב כה

בסוף תיבותא וזרייא וסימניהון

ואברככה הביאה לי ציד ועשה
ובכה ובעמק ובכל עבדיך
ידכה והיה לאות תגינא
כמכה מי כמכה באלים
כמכה כ' בפסוק
אתכה ותראני האתון
עמכה ותאמר בי אדני חי נפשך
בכה כי בכה ארוץ גדוד דשמו'
ימצאכה חי יי' אלהיך אם יש
נעצרכה ויהי בשביעית ויאמר
חנכה ויען השליש אשר למלך
יענוכה ודברת אליהם את כל
בשמכה כה אמר יי' צבאות יען
הראתכה וידבר אלי האיש
כחכה התרפית ביום צרח
תנצרכה מזמה תשמר עליך
לחלכה ישב במאוב חצרים
חלכה ראית כי אתה עמל
כפכה אחור וקדם צרתני
בכה כי אליך יי' אדני עיני בכה
יברככה יודיך יי' כל מעשיך

ג' זוגין חד נסיב ה' וחד

נסיב ל"ח ולית להון זוגא וסימניהון

הניח והיה ביום הניח
להניח וראשית כל בכורי
הוללים לא ית'יצבו
להוללים אמרתי להוללים
הודיעך ויענך וירעיבך
לחודיעך קושט אמרי אמת

ד' חס' ה' ברישׁ תיבותא

וקריין וסים נמסר בשמו' ב' סימן כ"ג

וחילופיהון ז' נסבין ה'

ברישׁ תיבותא ולא קריין
וסימניהון

וחנית ויען דוד ויאמר הנח
ההכון קדמיך ויען אחד מעבדיו
ויאמר ויקחו נא
המלח הוא הכה את אדום
הספר תכיכך ותהי לכם חזות
הספרים תכיכך ותכתב ספרים בשם
אחאב
הסחבות ויקח עבד מלך את
האנשים
הכנפים גם במדעך מלך

ג' מלין הס' ה' באמצע

תיבותא וקריין וסימניהון

ויאהבו ויהי ככלתו לדבר אל
שאול
לגיד וישב יהורם המלך
להתרפא
וכרמל עד יערה עלינו רוח

וחילופיהון ה' כתיב ח'

במצעות תיבות ולא קריין
וסימניהון

בהשדה ויקם המלך לילה
בהחפזם וילכו אחריהם עד הירדן
שהתקיף מה שהיה כבר נקרא
כשהסכל וגם בדרך כשהסכל
שהשמם על הר ציון שהשמם

כ"ט חס' ה' בסוף תיבו'

וקריין וס מניהון

וארב ואקח את אביכם
הגג וישכיבו ויהי כעלות
וחם ויתנם ביד הגבעונים
יחי כאשר יהי עם
והית נבלת איזבל כדמן
ונרא הגידו האותיות לאחור
הנ אנכי בראתי חרש
ירא והיה בעץ שתול
תעש ויאמר גדליהו כן
ותענב עליהם לטראה עיניה
חמש ומן המדה הזאת תמוד
ואכבד עלו ההר והבאתם עץ
וארבע שלשה המח נפלאו
נטע זממה ותקחהו
בליל טעמה כי טוב סחרה
לכן שבנה בנתי לכן כי
ואדע ואני אמרתי אנלח
שת עונותינו לנגדך
וירא ויהי איוב אחרי זאת
בליל קומי רוני בליל
הביט זכור יי' מה היה לנו
ונשוב השיבנו יי' אליך
ואת הגדת היום את אשר
את הלא את סבת בעדו
את כי נם פעמים רבות
את תכיכ' אתה הוא יי' לבדך את
ואת נפשי נבהלה מאד
ועת פתוחה יחיד בכשיל
עת ואמר לבלה גיאופים

וחילופי' ב' מלין כתיבן ה'

בסוף תיבו' ולא קרי' וחד פלונתא
עלוהי וסימניהון

וראת בשלל אדרת שנער
ואבאה אתכם אל ארץ האמרי
אריח דוב אורב הוא לי
האריח וכניהו בן יהוידע דשמו'
רעה שונאי טוב ואהבי רעה
הרעה ועשה הרעה
באה אומללה יולדת השבעה
באה והכה את ארץ מצרים
קוה ויצא עוד קוה המדה
וקוה ויעש את הים טוצק
דמלכים

וקוה לכן כה אמר יי' שבתי
נמצאה ואם לא השחוק חיח
ותראה ואמר אחרי עשותה
הזאתה ונתתי את הבית הזה
בשילה ואת
יעשה ותאמר נעמי לשתי
אלה ואמר לה אלה מאניא
פקחה הטה אלהי אזנך ושמע
הרבה הרבה כבכני בעוני
ורעה רעך ורעה אביך
אהביה אני אהביה אהב
צידה פלונתא דרב נחמן ועתה
שא נא כליך

חד מן י"ד מלין דכתיב ה'

בסוף וקרי' וסימניהון נמסר באיכה
סוף אב"ד

ט"ו זוגין חד קרי' ח' וחד

קרי' ה' לית דכו' וסימניהון נמסר בד"ח
א' ריש סימן ח'

ה' זוגין מן ב"ב חד כתיב ה'

בסוף תיבות' וחד כתי' י' וסימני' נמסר
במשלי סימן י"ט

ב' כתיבן ה' במצעות תיבות'

וקרי' ך' וסימניהון

מעליהם בית דוד כה אמר
עליהם נוסו נודו מאד

זוגין דלא נסבין ה' ברישׁ

תיבות' סימניהון נמסר בסדר תרומה

ו' זוגין דמיין חד מיעוט חד

רבוי ונסבין ה' בסו' תיבותא סימניהון
נמסר בסדר נשא

אב מן חד וחד הר א' וחד

הא וכולהון לית דכוות'
וסימניהון

אמן ויהי אמן את הדסה
האמן האנכי הריתי את כל העם
אשמם ואטמא אותם כמתנותם
האשמם אלהים יפלו ממעצותיהם
אמר כה אמר אדני יי' יען אמר
מואב ושעיר
האמר למלך בליעל
אמרות והנה כל הנשים אשר
נשארו
האמרות שמעו הדבר הזה פרות
הבשן
ארורה ולאדם אמר כי שמעת
הארורה ויבא ויאכל וישת ויאמר
פקדו נא את
בחר ויחר אף שאול ביהונתן
הבחר ויאמר יי' אל השטן יגער
נדלות ומי כעמך ישראל דח'
הגדלות יי' בעבור דברך ובלבך
דח"ה
דודאים וילך ראובן בימי קציר
חטים

כלל על דבר פתי הברות על לי חס הנגינה לרע לז פתיחין נקמצות כמו חסב יסב וחס הנגינה לעיל הברית לי מחריה לעולם פתוחה הריחנוכה פעמי' פתוחה ופעמים קמוצה חס הברית ריחנוכה נקמצת בחתנח וסם להברית חס לז היח פתוחה ופעמים חף בלח הפיכה כמו מלך תבן קרב טרם וחס לח תסך ולות

מערכת אות הה״א

כי כן היכס תפילו בחתנה ובפ ובהדבקם יפתחו רפעיתם ותחרית׳ ויחמ׳ירך יעקב כתף הבית נדר תבני׳חבר כהני׳ערל לב בעול רכולתך נס ברבוזם לח יזוח הקמץ
הפני ממקומו כמו חבר חברי׳ערלים מה מלין כן במלת דרך תרן עבר מלך כי יחמר דרכי׳ו דרכו ון מלכו ונפלחתי מחלת כתף וירך ויערל ועול הסר בהדבקם לא
ידריכו דרך דבקות סכן זקן תמר בהדבקם יחמ׳סכן זקן במבח ופתח ותלה בהדבקם יחמר כתף ירך נזל פול בבני קנולים ׳ ותומר כי בעבור כי כתף והגיו ממות

הדודאים	נתנו ריח
דברים	וישב מימים לקחתח
הדברים	ויצא האמרי הישב בחר
הפוכה	אפרים בעמים הוא
ההפוכה	וגדל עון בת עמי
החלמיש	ההפכי הצור אגם מים
החלמיש	המוליכך במדבר הגדול
כושית	ותדבר מרים ואהרן
הכושית	במשה ב׳ בפסק
מליץ	אם יש עליו מלאך
המליץ	והם לא ידעו כי שמע
אתה מלרע	ותרא רחל כי לא ילדה
המתה	ויאמר לא אדעה אתכם
משלש	ויאמר אליו קחה לי
המשלש	ואם יתקפו האחד
טנח	רחב הקיר אשר לצלע
המנח	ופתח הצלע למנח
מקטרות	ויענו את ירמיהו כל
המקטרות	ויקמו ויסירו את
מנאפת	כן דרך אשה מנאפת
המנאפת	האשה המנאפת
מתאבלים	ויעכירהו עבדיו מן
המתאבלים	שמח׳ את ירושלם
מריקים	ויהי הם מריקים שקיהם
המריקים	ואין שנית ואמר לו
נסוגים	מדוע ראיתי המה חתים
הנסוגים	ואת הנסוגים מאחרי יי׳
נקראים	בלילה ההו׳ נדדה שנת
הנקראים	שמעו זאת בית יעקב
נקדות	תורי זהב נעשה לך
הנקדות	ויסר ביום ההוא
שיחים	בין שיחים ינאקו
השיחים	ויכלו המים מן החמת
ספדים	על שדים ספדים
הספדים	גם מנבו׳ יראו וחתחתי׳
פתחים	ליד שערים לפי קרת
הפתחים	וכל הפתחים והמזוזות
ציון	ועברו העוברים בארץ
הציון	ויאמר מה הציון הלז
צאים	ויהושע היה לבוש
הצאים	ויען ויאמר אל העמדים
צביעים	חדיד צביעים
הצביעים	והראש אחר יפנה דרך
קינים	ויפרש אתה לפני והיא
הקינים	ומשפחו׳ספרי׳ישבו בה׳
שטר	אשר אין לה קצין
השטר	ויהי לעזיהו חיל
שקד	ויהי דבר יי׳ אלי לאמר
השקד	גם מגבוה יראו
שוקים	דליו שוקים כפסח
השוקים	יככה יי׳ בשחין רע על
שאלתיהו	ותבא האשה ותאמר ׳
השאלתיהו	וגם אנכי השאלתיהו ליי׳
תצוד	כי בער אשה זונה ׳
התעוד	ללביא טרף וחית ׳

אב מן חד חד מלעיל

משמש׳ה׳בסו׳תיבו׳ וסימניהון

אלכח	אני אמרתי ברתי ימי ׳
אשלמה	ואני בקול תודה אזבחה ׳
אגרפה	באהלך עולמים ׳
אנוסה	ויסר את אפן מרכבתיו ׳

אעופה	מי יתן לי אבר ׳
בוערה	כולם מנאפים כמו תנור ׳
ברותה	חמת בהמתה כפרים ׳
נתח	ויקם שמעי ויחבש ׳
נתימה	ויברחו הבאיתים ׳
דתינה	ויאמר האיש נסעו מזה ׳
חברח	ויקחוהו וישליכו אתו ׳
וזעקה	ותקח תמר אפר על ׳
זבולה	שמש עמד זבולה ׳
חרבה	ומשה היה רעה ׳
וטהרה	ואם לא תמצא ידח ׳
ירשח	ולנפתלי אמר נפתלי ׳
כבדה	ויבאו מנגב לגבעה ׳
לחכה	ותפל אש יי׳ ותאכל ׳
מינוחה	וירד מינוחה עטרות ׳
נשחתה	וירא אלהים את ׳
נעצרה	וישב אהרן אל משה ׳
נערה	דרשו מעל ספר יי׳ ׳
נעמח	וירא מנוחה כי טוב ׳
נכרתח	ופושעים נשמדו יחדו ׳
נהרסה	והנה עלה כולו קמשונים ׳
ספרה	ויהי מושבם ממשא ׳
עזבה	ואת תזנותיה ממצרים ׳
פורתא	ואת פורתא ׳
פרמשתא	ואת פרמשתא ׳
פשוטת	חרדו שאננות ׳
צעירה	ויעבר יורם צעירה ׳
צלחח	צריק אתה יי׳בי אריב ׳
צונח	שאו נס ציונה ׳
קרבה	לא שמעה בקול ׳
רעננה	בלא יומו תמלא ׳
שבתח	למלאות דבר יי׳בפי ׳ ירמיה ׳
תבואתה	וממגד ארץ ומלואה ׳

אב יו״ו בריש דלוג הו׳

בסוף וסימניהון

ויאספהו	ל׳ ותחי המלחמה
ויבזהו	ל׳ ובני בליעל
ויבשהו	ל׳ נוער בים
ויגרשהו	ל׳ וילך דתחלות
וידקרהו	ל׳ נערו ויכת
ויהפכהו	ל׳ ויבא גדעון
ויזבחהו	ל׳ וישב מאחריו
ויחזקהו	ל׳ בממרים לא
ויחפרהו	ל׳ המחכים למות
ויטמאהו	ל׳ ויפן יאשיהו
ויטמנהו	ל׳ ויפן כה וכה ויך את
ויטעהו	ל׳ ויבן מגדל בתוכו
ויכלוהו	ל׳ שפוך חמתך דירמיח
וילבישוהו	ל׳ בגדים דזכריה
וילמדוהו	ל׳ בארח משפט וילמדהו
וילכדוהו	ל׳ ויבקש את אחזיהו
וימררוהו	ל׳ ורבו וישטמהו
ויניפהו	ל׳ תנופה לפני
וינתחהו	ל׳ ויחנו לושנים פרים
ויסערהו	ל׳ ישאהו קדים
ויסידהו	ל׳ מלך מצרים
ויעבירהו	ל׳ ואבנר בן נר
ויעבירהו	ל׳ עבדיו מן המרכבה
ויעדהו	ל׳ ויבאו שני הדובים
ויעדהו	ל׳ והושיבו שנים אנשי׳
ויעזרהו	ל׳ האלהים על

ויעוללהו	ל׳ ויפנו וינסו
ויעצימהו	ל׳ ויפר את עמו
ויעצרהו	ל׳ וימצא מלך
ויפעלהו	ל׳ חרש ברזל
ויפתחהו	ל׳ שלח מלך
ויצילהו	ל׳ וישמע ראובן
ויצפהו	ל׳ זהב טהור
ויקדשהו	ל׳ וישחט ויקח משה
ויקנאהו	ל׳ יפח עשיתיו
ויראהו	ל׳ בני הנביאים
וירדהו	ל׳ אל כפיו
וירידהו	ל׳ וישלח המלך
וישאלהו	ל׳ האיש לאמר מה
וישחטהו	ל׳ ויהטאהו כראשון
וישמטהו	ל׳ בעלי חצים
וישכחהו	ל׳ ולא זכר שר
וישלחהו	ל׳ מעמק חברן
וישנאהו	ל׳ אחר הדברים
וישקוהו	ל׳ איש מצרי
וישיתהו	ל׳ על ארץ מצרים
ויתירהו	ל׳ שלח מלך

מלין דמשמשין הו בסוף

ולית להון זוגא וסימניהון

ואנוהו	ל׳ זה אלי ואנוהו
וארוממנהו	ל׳ שניהם בפסוק
יבוננהו	ל׳ יצרנהו לאישון
יצרנהו	ל׳ ב׳בפסו׳
משיתיהו	ל׳ ויגדל הילד
ועשיתהו	ל׳ לי ולבני
יעברנהו	ל׳ חאותי לא תיראו
אחקיהו	ל׳ אב אנכי לאביונים
דוממתהו	ל׳ מים גדלוהו
בוטהו	ל׳ ועתה אשבור
ישפטהו	ל׳ ואת תורתי ואת
ועתליהו	ל׳ אם אחזיהו
השכירהו	ל׳ כי על יי׳ הגדיל
והפיצהו	ל׳ סביב בעתהו
אשביעהו	ל׳ ארך ימים
וארוהו	ל׳ בישועתי ב׳בפסו׳
ילדתיהו	ל׳ האנכי הריתי
ומעלותיהו	ל׳ פנות קדים
מאסתיהו	ל׳ ויאמר חלילה לי
שקוינהו	ל׳ מצאנו ראינו
והגעתיהו	ל׳ והסירתי את
והשימתיהו	ל׳ ונתתי פני
והביאותיהו	ל׳ ופרשתי עליו
גרשתיהו	ל׳ ואתנהו ביד
העירותיהו	ל׳ אנכי העירותי
בקשיתהו	ל׳ פתחתי אני
ונטעתיהו	ל׳ ולא ירגז עוד
וחשפילהו	ל׳ ראה כל גאה
שנאתיהו	ל׳ ויאמר מלך
ואטמנהו	ל׳ ואלך ואטמנהו
אכלתהו	ל׳ הנה בהיותי תמים
ותזבחהו	ל׳ ותלש ותפהו מצות

ג׳ פסוק מן ג׳ מלין מודפי׳

מפקין ה׳וסימני׳ מזוני דשבת בהכנה וביאורם

שארח	כסותח
חדשח	ושבתח

הכינח	וגם חקרח

הא

הא	ג׳ וסימני׳ נמסר בסוף פרשת וינש וביחזקאל סימן ו׳ ובדניאל כימן ב׳

הב

והבל	ג׳וסימניהון נמסר בפ׳ בראשית ובישעיה ריש סימן מ״ט ׳
והבט	ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן כ״ב ׳
תביט	ה׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ וירא ׳
בהבליהם	ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת האזינו ובמלכים א׳סימן ו׳ו ׳

הג

וַיָּגָר	כו׳ וסימניהון
לאברהם	ויהי אחרי
לרבקה	ויגד לרבקה את
ללבן	ויגד ללבן ביום השלישי
לתמר	ויגד לתמר לאמר
ליהודה	ויהי כמשלש חדשים
למלך	ויגד למלך מצרים
ליהושע	ויגד ליהושע לאמר
מארבים	וישימו לו בעלי שכם
לאבימלך	ויגד לאבימלך כי התקבצו
הכרמלה	וישכם שמואל לקראת
לשאול	ויגד לשאול לאמר הנח דוד בניות
קעילח	ויגד לשאול כי בא דוד
גת	ויגד לשאול כי ברח דוד
ברך	ויגד למלך דוד לאמר
ויאסף	ויגד לדוד ויאסף
וחבירו	ויגד לדוד ויאסף
בוכה	ויגד ליואב הנח המלך
עשתח	ויגד לדוד את אשר
לשלמח	ויגד לשלמה לאמר הנח אדניהו
כי גם יואב	ויגד למלך שלמה
לשלטה	ויגד לשלמה כי הלך שמעי
איכח	ויאמר לכו וראו
דמשק	ויבא אלישע דמשק
לבית	דוד ויגד לבית דוד
וַיָּגָר	ג׳ רפין וסי׳ נמסר בשפטים סימן י״ד ׳
וַיַּגִּידוּ	ד׳ רפי׳ וסימניהון נמסר בשמואל סי׳כ״ה ושעיה סימן י״ט ׳
וַיַּגִּידוּ	ד׳חסרים וסימניהון נמסר בפרשת תולדות

דברי׳נמורי׳היכס נוט׳ס מלומה לפעלה ומלת סכן ורעיו נוטין קמת לפעלה על כן כמתנו ומלת ערל המתנתה כי מצינו בהדבקו ערל לב וערל בשר גס מנחנו ערל
מפתי׳גס בזה חני חומ׳כי מלת ערל לב בזה על דרך חרן מלך עבר חמר המה סוין ומדובקין ומפוזרין ומלת ערל מפתי׳בהפרדם יחמ׳ממנה ערל על דרך סכן זקן
כבד וכן ים לומ׳במלת כבד פיחמ׳כבד פה ומנחנו עס כבד עון וחולי גס בהפרדו יחמ׳כבד ומני מפקלים המה וז תתמה על זה כי ממות דבריס בחו׳על כמה דרכים

כחמר

כאסר ירוץ בסוד הדייקנו ומלת חבר חברי הוא כמו מחבר על דרך ארץ ומה שכתבו וחובר חבר זהו בעבור החתנה שנהפכת חות ראשונ לקמץ והפתח מבחות מכיח מוכיח כי חילוו בח על דרך כתף ירך היה לו ליכתב בקמץ קטן גם חילוכן היה לותר חברים: כל פתי הכרות של חי חה בסס דבר וחות אחרונה של חותת תיבה חית חו עין והכניב לעיל בהברת חי תנקד בפתח קטן כמו פסח פתח קמח סלח רגע רעע מבע זבח כי הס בחיס על דרך הרץ ורעיו לך חות ח' ועין

תולדות ובמלכים ב' סוף סי' יח

ואגר ב' חסרי' וסימניהון
ואגר לכם היום ולא
ואגר לך דלה

ותגיד ג' מל וסימני' נמסר כפ' וישמע יתרו

הגד הגד ב' וסימניהון
הגד הגד לעבדיך

הגד הגד לי את אשר עשית

ולא הגיד ג' וסימניהון

ותצלח עליו רוח
וירדהו אל כפיו
ויי' העלים ממני

הגר ג' וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ"ט

הרגה ג' ב' מל וסימניהון בשמואל ב' סי' ד'

ובאיכה באב ג'

ההגריאים ג' כ' מל וא' חס וסימניהון
וביתי שאול עשו מלחמה
ויעשו מלחמה עם ההגריאים
ויעזרו עליהם וינתנו בידם

הד

הדפו ב' וסימניהון נמסר בסדר מסעי

הדורם ד' ג' מל וא' חס' וסימניהון
ואת חדורם ואת אוחל
וחברו דדה
וישלח את הדורם בנו
וישלח המלך רחבעם
בתר' חס'

הודו ה' וסי' נמסר בירמיה סימן כ"ב

להודות ליי' ג' חסרים כי טוב וסימני'
ושאר וחבריהם
בצאת לפני החלוץ
ביום ההוא אז נתן דויד
וב' הודו ליי' חס כי טוב וסימניהון בדה ב' סימן ד'

הו

והוא לג' פ' וסימניהון

והוא יהיה פרא אדם
והוא עבר לפניהם
והוא אשה בבתוליה יקח
והוא שב מן הפסילים
והוא יצא ועבדיו באו
והוא מדבר עמם
והוא גם כן חיל
והוא הכה את איש מצרי
וחבירו דדה
והוא הכה את האיש
והוא הלך במדבר דרך יום
והוא בא ויעמד אל אדניו
והוא לא כן ידמה
והוא הפיל להם גורל
והוא עם בזי ושטוי הפח
והוא מחלל מפשעינו
והוא את כל אלה עשה
והוא במלכים יתקלס
והוא יבנה את היכל יי'
והוא נלחם עם מלך כבל
והוא הקטיר בניא בן הנם
והוא יחזקיהו סתם
והוא העביר את בניו באש
והוא ישפט תבל בצדק
והוא כחתן יוצא
והוא רחום יכפר
והוא יפדה את ישראל
והוא כרקב יבלה
והוא לקברות יובל
והוא מלא בתיהם טוב
והוא באחד מי ישיבנו
והוא ישקיט ומי ירשיע
והוא מסבות מתהפך
והוא מהשבא עדניא

ו' פסו' והוא והוא סימני'
נמסר בשפטים סימן י"ז ומלכים א' סימן י"ט והושע סימן ז'

ה' פסו' הוא הוא וסימני'
וינד יעקב לרחל כי
הוא יורה הנה הוא תפוש
כי תאמרו הן לא ידענו
וביתאל לא תוסיף להנבא
כי הוא בן אחים יפריא

ג' פסו' מן' מלין גמבאו ג'
מכא והוא במצע וסימניהון נמסר בישעיה סימן ל"ג

יאוהוא ולית לחון גוגא
וכל קרייא הוא וסימניהון

והוא אמר ואלישע ישב
והוא יעשה גל על יי' דרכך
והוא לבדו ויאמר לא ירד
והוא יתן מאשר שמנח
והוא צוח ויאמר שלחני
והוא שם ויאמר המלך
והוא הולך ודוד עולה
והוא הלך במדבר דרך יום
והוא בא ויעמד אל אדניו
והוא עולה ויעל משם
והוא יבנה את היכל יי'

ח' פסוקי' והוא הוא וסימ'
נמסר בד"ה ב' סימן כ"ב

הוא דמטעין דסבירין היא
ח' וסימני' נמסר בפרשת תצוה

הואיל ג' וסימניהון נמס' בסדר דברים

הואל ד' וסימניהון נמסר בשפטים סימן י"ט
ויאל ז' ה' מ' ל' ו' ב' ח' ס' וסימני' נמסר בסדר שמות

הוה ב' וסימניהון
כי מה הוה לאדם
ואתה הוה להם למלך

הוה ב' א' כתי' א'
וסימניהון
הוה גביר לאחיך'
כי לשלג יאמר הוה'

תהוה ג' כתי' ח' וסימניהון נמסר בדניאל סי' ב'

הושעיה ג' וסימניהון ויגשו כל שרי'
ויאמר עזריה בן הושעיה
וילך אחריהם הושעיה

הואה אל ד' בלישניהון וסיכניהון
והוח אל הבית
אל נכח פני אחל'
ויז מדמה אל הקיר ב' בוי

הט

הטו ג' וכל ליש' נמסר בשרש נטה כי שם ביתם

הי

היא ג' ל' פ' וסימניהון נמסר פ' וישב וביחזקאל סוף סימן י'

והיא ב' וסימניהון
קינים והגא וחי
ותאכל הוא והיא

היא כל אוריתא כתבן הוא במ"א כתבן היא וסי' נמסר בפרשת וישב
וכל קרייא דכו' כתיבין היא במג כתיבן הוא וקריין היא וסימניהון
אליהו ותלך ותעשה כדבר
תפתח כי ערוך מאתמל תפתח
פלילי כי הוא זמה והיא עין

ה' כתיב היא וקריין הוא
וחילופי' ג' כתי' הוא וקריין היא סים נמסר בתלים ע"ג

סימן כל דסמיך לשבת
היא במ"א הוא וכל דסמי' לאחזח היא וכו' וכל דסמיך למנחה היא וכו' עיין כל הלין שנויי בסדר תצוה

סימן היא והוא דתורת
כהנים מן ריש ויקרא עד ואם בהרת הוא במ"ט היא וסימניהון **פתות** אותה פתים

ואם לא תשינ
והביאה אל הכהן
צו את אהרן
לא תאפה חמץ'
דבר אל אהרן דבמקום אשר תשחט העולה'
כל זכר בכני קדם'
קחו את המנחה
ואכלתם אותח במקום
בזוע לא אכלתם
זאת האנבת ב' בפסו'
לכל הבהמה אשר היא מפרסת
וכי ימות מן הבהמה
ומן ואם בהרת ע' לא יסגירנו
חיא ומן לא יסגרנו עד ובשר כי
יהיה הוא ומן ובשר עד ואיש או
אשה היא ומן ואיש או אשה עד
וכי יהיה בקרחת היא ומן כי יהיח
בקרח' עד כי נפש הבשר בדם כלהון
הוא במ"ו היא וסימניהון
פרחת היא
פחתת היא
צרעת ממארת היא'
טומאתו היא
אשר היא ישבת עליו
ואשח כי יזוב זוב דמח
שבת שבתון הוא קדם' דסיפר'
וכל עדיית' היא ומן סוף סידר'
דערית' עד סוף סיפר' הוא במ"ו היא וסימניהון
והיא שפחה נחרפת
זימה היא
והיא תראה את
גלתח נדח
מחללת
היא בתרומת'
עערת היא
שבת היא
והאבדתי את הנפש
אחזתם נקבה
יבל היא ג' בעניני
ד' בעניני' קדם' ובתרא היא ותרין מציאה הוא וסימניהון כי נפש הבשר בדם היא כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וסימניהון נקבה תסובב נבר

סימן בעת בפעם בשנה
הבאר כלהון חהיא ולית חד מנהון והוא
והלוף הוא הלילה השער דמדבר הרעב
והוא ולית בקריא' חד מנהון ההיא

ג' זוגין מן ב' בחד ענינא
קדם' היו תניב' היח וסימניהון נמסר בד"ח א' סימן כ"ג

היתה ח' ר' פ' וסים' נמסר ביחזקאל סימן ל"ג
ותלים סימן קי"ד וסוף משלי'
היה ג' בטעם מאריך ולעי' וסימניהון
וייבש חנחל דמלכים

כעבור

חסופת הפתח קטן לגדול כמו ויעבו את הפתח להפוך כמו רגע ממה הרפס ויכתו מכלל זה תמע מזח מכח נכח יפע לקח על פי מכניתם לעיל נקמצי כי הם בחי' על דרך חסר חלב וריעיה' חסר לח יהפכו ובמסורת מוכ"ה יפע פתחין ומלת כלע בקמץ קטן וכניתה לרע ומלת מער על מסקל תבל וכניתה לרע ונקמץ כל כניתה מוקדמת פותחת הברת חי מחריה: **כל איתן** ממעמם בחטופי למד בעל ים לודין כניתה מוקדמת ויהח בים על החיתן ו"ו קמוצה התמתת

מערכת אות ההא

ללמוץ עבר כמו ותעבד וחרד לך אם תחטף הה׳ שהוא עתיד הה׳ כמו וחרד וחעבד חז הכל נקמץ והנביאים לרע תבל כל ויכ׳ ותפת בכל ענייניו הכל נקמץ
והנביאים לרע בעבור אות הי״ל תפר תיכה ברחיתה המסיכות בקריאתה המסיכות לפני חטופי למ״ד פעל כמו תפן ירבץ ינל כלם נקרי׳ בפת׳ קטן
לתן יתן תתן והנביאים מוקדמת ופוקח׳ ותלת ותלת נקמצת להמשיך קריאת ח״ל ולכן הנביאים למטה כמו פפי בתלת ויכח תבל בתלת ותרח נפתחת כי הנביאים מוקדמת

בעבור האדמה התחת
ויחזק הרעב בעיר
והיה ו׳ וסימניהון נמסר
כפרש׳ לך לך ובשפטי׳
סימן ז״ז
היה ב׳ כתיבן ה׳ וסימניהון

כי היה יהיה דמלכי׳
היה היה דבר י״י דיחזק׳
ויהי ד׳ בטעם גרשיים בעזרא
וסימניהו׳ נמסר בנחמיה
סימן ד׳
תהוה ג׳ כתי׳ ה׳ וסימ׳ נמסר
בדניאל סוף סימן ג׳
והיה ז׳ כתי׳ והיה וקרי׳ והיו
וסימניה׳ נמסר בפרשת
מסעי וביהושע סימן ט״ו
היתה ד׳ קמצין וסי׳ נמסר
בישעיה סימן י״ד
היתה ג׳מ׳ וסימני׳ נמסר
בשפטים סימן י״א
היתם ב׳ חסרים וסימניהון
מטרים היתם
והיתם גם אתם גם

והיית ב׳ וסימניהון

והיית כאשה דתקוע׳
והיות עשרת תפארת
להוות ח׳ חסרים בלישני׳
וסימן נמסר פר׳ יתרו
ויהי בעה״ה ג׳ וסימני׳
נמסר
פרשת וירא
ויהי ד׳ בטעם תביר ר״פ
וסימני׳ נמסר בד״ח
ב׳ סימן י״ב
חיה ה׳ בטעם לעיל
וסימניהון
כי לא היה נשם
כי לא היה דשא
ולא היה לחם לעם
היה איש נדול
בין פלי׳ ולא והיה צדק אזור
ויהי ד׳ בטעם ר״פ בספר
בראשית וסימניהון
נמסר בפ׳ נח
ויהי כן ח׳ בספר בראשית
וסימניהון
ויבדל בין המים
ותראה היבשה
תדשא הארץ דשא
והיו למארת
תוצא הארץ
ולכל חית הארץ
ויהי בימי ה׳ וסימניהון נמסר
פרשת לך לך
וריש ירמיה
ויהי מקצה ח׳ וסימניהון
נמסר במלכי׳
ב׳ ריש סימ׳ ח׳
ויהי אחרי מות ד׳ וסימניהון
בלשון ארמי

אבא רעיא שמשא ומלכא וביאורם
נמסר בסוף פרשת חיי שרה

ויהי אחרי הדברים האלה

ג׳ וסימניהון נמסר בסדר וירא וסוף
יהושע
ויהי לב״ רפ׳ וסימניהון

מבדיל ויאמר אלהים יהי רקיע
כנען יפת אלהים ליפת
כנען ברוך י״י אלהי שם
חשך נטה את ידך ע׳
ברד נטה את ידך
חשך נטה ידך על
איעצך עתה שמע בקלי איעצך
מתיו יהי ראובן ואל ימות
כבואך אחר כן תבא גבעת
האלהים
ייטיב כה יעשה י״י ליהונתן
ואשימה ועתה שמע נא גם
כשמעך את קול הצעדה
ארון ויהי מה ארון
ארוצה ויוסף עוד אחימעץ
בבאה וי״י אמר אל אחיהו
כהגי אחר הדבר הזה לא שב
לגן וידבר אחאב אל נבות
נא ויהי כעברם ואליהו תני׳
דפסו׳
כאזור העם הרע הזה המאנים
כזית ילכו יבקותיו ויהי כזית
כן דרשו טוב ואל רע
לעד שמעו עמי כלם הקשיבי
טרף הביאו את כל המעשר
בשמעך ויהי כשמעך דדה
ועשה לזהב ולכסף נלנחשת
דברך והמלאך אשר הלך
הטוב והנה אמריהו הלך
משגב ויהי י״י כשגב לדל
משגאי י״י יכחשו לו
תשת חשך ויהי לילה
נעם ויהי נעם י״י אלהינו
בשכבו ויהי בשכבו וידעת
ביתך ויהי ביתך בבית פרץ

ותהי ד״ רפ׳ וסימני׳ נמסר
בשמואל א׳ סימן י״ח
ובאיוב סימן י״ג
ויהיו י״א רפין וסימני׳ נמסר
בפרש׳ תרומה

שהיה ג׳ וסימניהון

יאמר נא ישראל
בקום עלינו אדם
וכל קהלת דכו׳ בסי׳ אשר היה
וסימניהון
הגדלתי והוספתי
יש דבר שיאמר
לפני אשר היה לפניהם
לפניהם אשר היה לפניהם

נהיה ח׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סי׳ א׳

ונהיה להם עד פתח
ונשבע להם ונהיה

ולא היה כ״כ וסימניהון

ולא היה מים לעדה
ולא היה שם מים לעם
ולא היה בו שער צהוב
וישבת המן ממחרת
ולא היה בהם ידים
וימס לבבם ולא היה בם עוד
ולא היה כיום החוא לפניו
ולא היה דברי ראשון
ומאכל שלחנו וחבורו דדה
ולא היה לבבו שלם
דשלמה וחבורו דאבים
ולא היה מים למחנה
ולא היה דבר רע בסיר
ולא היה אחרי בית דוד
ולא היה לחם לעם הארץ
וחברו
ולא היה נגדד כנף
ולא היה בה מטה עז
ולא היה למחלי אלעזר ולא
ולא היה לששן בנים
ולא היה כבושם ההוא עוד
ולא היה ביום אף י״י פליט
וראיתיו מגיע אצל האיל
ב׳ בפסו׳

ולא יהיו ג׳ וסימניהון נמסר
בפרש׳ תבא
ובירמיה ריש סימן י״ו
והיתה ג׳ בטעם בנביאים
וסימניהון
ציצת נובל צבי
חבל היס נות רועים
נבלת העם הזה למאכל

חמר המעתיק קץ קמה לי כי והיתה
חבל היס הוח כתכה בחסבון הג׳
והיתה בטע׳ פני גרסי׳ וכן הוח בכל
הספרי׳ פלנו הדין דחבל היס בטעם
פני גריסי׳ ולולי כי הוח טעות ולוכח
חלח ב׳ בטע׳ קדמח חלח כיצח כובל
ונבלת העם ומיהו על היתה דכיצח
כובל ודנבלת העם בכל הספרים
כתקר על כל חד ג׳ בטעם במקרח
קטנה עכל׳:

ולא יהיה ח׳ ר״פ וסימניהון

ולא יהיה למצרים מעשה
ולא יהיה עוד לבית ישראל
ולא יהיה משם עוד ערל
ולא יהיה פליט ושריד דירמיה
לבית ישראל למבטח
והיתה ג׳ בטעם גרשיים
בנביאים וסימניהון
נמס׳ במלכים ב׳ סוף סימן ט׳ ובצפניה
סימן ב׳
ולא תהיה ד׳ וסימ׳ נמסר
בפרשת
קדשים ובדניאל סי׳ י״א

היו ג׳ ר״פ וסימניהון

היו עריה לשמה אדץ ציה
היו שרי יהודה במשיגי גבול
היו צריה לראש
שהיה ד׳ בקהלת וסימני׳

מה שהיה הוא שיהיה
ושנאתי אני את כל עמלי
כי אינני יודע מה שיהיה
והסכל יהבה דברים
ולהיות ב׳ וסימניהון

בני עתה אל תשלו
פתשנן הכתב להכתן
תהיינה י׳ כתי׳ כן בתור׳ וסימ׳
נמסר בפ׳ אמור
בהיות ח׳ ח׳ם ברוש׳ וסימני׳
נמסר בסדר וישמע
יתרו
והיה ד׳ בטעם גרשיים ר״פ
בתורה וסימניהון
נמסר בפרשת בא
ותהיין ד׳ כתובים כן
בלי׳ בנביא וסימ׳
נמסר ביחזקאל כ״ט
והיו ו׳ וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סימן ב׳
וירמיה סימן מ״ח ד״ה ב׳ סי׳ כ״ה
והיה י״ג בטעם פזורין
וסימניהון נמסר
ביהושע סימן ב׳ ועש
בהיותו ג׳ ח׳ וסימניהון
נמסר בדברי
חימים ב׳ סימן י׳
וכי יהיה ד׳ ר״פ וסימניהון
נמסר בפ׳ ראה
היבל ח׳ ד׳ פסו׳ דמיין
וסימניהון
היכל י״י היכל י״י
ארץ ארץ ארץ שמעי
עוה עוה עוה אשימנה

הך

והך ב׳ וסימניהון

והך את עפר הארץ
והך כף אל כף
ויבום י״א וסימניהון נמסר
בפ׳ שלח לך
ויכה י׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סימן כ״ב
מכותיה ג׳ ח׳ וסימניהון

ויהיתה אדום לשמה
כי אנושה מכתיה
כל עבר על בבל
מבה ה׳ פתחין וסימניהון
בלשון ארמי עכראה
בחוטרא ובחרבא עממיא תמחי
וביאורם נמסר בפרשת שמות
וביחזקאל

והטעם כי לית חמן להמעתק קריאת חותה ח״ל כיל״ף קריאת מילות וכן כלעם דבר על דרך ארץ מלך ורעיו וקטורת תלבונת תחבושת לחמורע מחר חורת מבולת
כחמת כתובת ודומיהן להל בעת קדם לית לומר לעבר לומר מהם דבר חבל לעון פעל נביחה לרע ונקמניס כהן מדין חתן משה עכין פועל המה לית מהם דבר על כן
נביחת לרע ונקמניס זה החלוק בין המולך מקדו ועד כום ובין מזרעו נתן למולך ועוד יש מהו׳ דברי׳ כפתחות בלית טעם בלית מלח כמו בבל ומבבל גרון כריתל ערפל
וזרעתל

ישראל נחלים פתחים להבה תחת תחד תחתי יתברך צור ישראל ויקדושתו:

אתחיל משפט שמוש התולם והחשוף קבין התורת כלה דיבה ליקוד בחולם לולי המבטלים וחס שבעה ר׳ כמו רבו מחים כלו חכמי ב׳ מלת כמו קרבן חכמה תבל חס תבת הנגינה בהברת חו לת נהפך להולם כמו בהלי ורומי וכן ירומו יקומו ויקרו כי זה

ובישקאל סימן ז׳

והבית ה׳ מ׳רע וסימניהון נמסר פ׳ שפטים

ושמואל א׳ סימן ט״ו ומלכי׳ ב׳ סימן ט׳

הבה ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מ׳ל וסימני׳ נמסר ריש פרשת פנחס

מבה ב׳ קמצי׳ חד כתיב ׳ וסימניהון

מכי חרב במלחמה

מכה אלהים ומענה

והביתה ה׳ מ׳ל ה׳ וסימניהון נמסר בירמיה

ריש סימן ה׳

יבבה ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן י׳ וירמי׳

סוף סימן מ׳

ומבה ד׳ קמצי׳ וסימניהון נמסר בפ׳ משפטים

והביתיו ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מ׳ל וסימניהון

אם יוכל להלחם

ויצאתי אחריו והכיתו ב׳ בו

ויבה ג׳ וסימניהון

ואת מקדה לבד יחושע

ויתן י״י דלבנח

ויתן״י דלכיש

יבתו ג׳ וסימניהון

מרועי ראיתי המה חתים

וכל פסיליה יכתו

מבקר לערב יכתו

הבינו ב׳ בלישני׳ וסימ׳

רשת הכינו לפעמי

והיה ביום ששי והכינו

וכל ד״ה דכו׳ הבינו והכינו ב״מב הכינו והבינו וסימניהון

והכינו לבית אבותיכם

ושחטו הפסח והתקדשו

הבינו ז׳ וסימניהון

חכינו לכם צרה ויהושע

כלו נא הכינו עוד ודעו

והכינו הארבים כי גם זמם

הכינו לבניו מטבח

והכינו לבבכם אל י״י ועבדהו

והכינו לבית אבתיכם ד״ח

והתקדשו והכינו לאחיכם לעש׳ ד״ח

והובן ג׳ וסימניהון

והוכן בחסד כסא

יזכר אדיריו יכשלו

ויאמר לבנות לה בית

וא׳ הוכן כי ערוך מאתמל

בונן ה׳ מ׳ל בלישני׳ וסימני׳

והוי תכונן עיר סיחון

והכן בונה עיר בדמים

במיתריך והכן לך

ותכונן תכונן על פניהם

נבון צדיק כח וסימניהון

כי נגון הדבר מאת האלהי׳

ויאמר משה לא נכון לעשות כן

והיה נכון לבקר

והנה אמת נכון הדבר דעיר הגדחת

וחברו דוילך ויעבוד

בשחר נכון מוצאו

נכון יהיה הר בית י״י דישעי׳

יהיה הר בית י״י נכון דמיכה

ושבתם אלי אל נכון

כי בא שאול אל נכון

ויבאו עד גרן נכון

ובית עבדך דוד יהיה נכון לפני׳

וכסא דוד יהיה נכון לפני י״י

ודוח נכון חרש בקרבי

ושלחו מנות לאין נכון לו

נכון לכי אלהים ב׳ בפסי׳

ולבם לא נכון עמו

כי אני לצלע נכון

זרעם נכון לפניהם

ידע כי נכון בידו יום

נכון למועדי רגל

ואיד נכון לצלעו

נכון כסאך מאז

נכון לבו בטוח ביי׳

נכון לבי אלהים אשירה

וכסאו יהיה נכון עד עולם בד״ח

ובית דוד עבדך נכון ד״ח

ממכון ג׳ וסימניהון

ממכון שבתך מן

וחברו ממכון שבתך ועשית

ממכון שבתו השניה

יבוננה ג׳ וסימניהון

והוא יכוננה עליון

ועל נהרות יכוננה

יכוננה׳ עד עולם סלה

וא׳ ויכוננה דרך קשתו

ובמכנה ד׳ חס׳ וסימני׳

וארבע כתפות אל ב׳ בפסו׳

ועל ראש המבנה ידתיה

ובצקלג ובמכנה

וחבון ד׳ וסימניהון

ותכון מלכותו מאד

ותכון כל מלאכת שלמה

ותכון כל עבדת י״י

ותכון העבודה ויעמדו

הל

הלאה ב׳ וסימניהון

ואת האש זרה הלאה

ויאמרו גש הלאה

מהלאה ב׳ וסימניהון

מהלאה למגדל עדר

מהלאה לדמשק

הלוך ד׳ מ׳ל בתורה וסימני׳ נמסר בפרש׳ נח

הלוך ד׳ חסרי׳ וסימניהון נמסר סוף פ׳ ויצא

הלא היא ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת דברים

לכי ג׳ וסימניהון נמסר בפ׳ שמות

הולך ט׳ מ׳ל בתורה וסימן נמסר בפ׳ תולדת

הולך א׳ מ׳ל בנביאי׳ וס׳

והנה אנכי הולך היום

אפס כי לא תהיה תפארתך

כי אתה הולך לקחת לך

ויה׳ הקשר אמיץ

תמול בואך והיום אניעך ב׳ בו

הנך הולך מאתי

ושמחת לבב כהולך

כי הים הולך וסוער

הולך למרחבי ארץ

ו׳ חס׳ בכתו׳ וסימניהון נמסר בקהלת סימן ט׳

וילכו כל העם ג׳ וסימניהון

וימליכו שם את שאול

איש לביתו

לאכל ולשתות

ויולך ז׳ פתחי׳ וסימני׳ נמסר סוף פרשת חיי שרה

ההלכת ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מ׳ל וסימניהון נמסר

כסדר וישלח

הלכות ב׳ חס׳ דחס׳ וכו׳ סי׳ נמסר בסדר שמות

ויולכני ב׳ כתובי׳ כן וסימני׳ נמסר ביחזקאל

ריש סימן מ״ז

ויתהלך ג׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ בראשית

הליכות ד׳ וסימני׳ נמסר בתלים סי׳ ס״ח

ויולך ד׳ וסימניהון נמסר בפ׳ בשלח וס׳ מלכי׳

ולך א״ו וסימני׳ נמסר בשמו׳ ב׳ סימן י״ד

ולך ד׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן ד׳

ולכו ג׳ וסימניהון נמסר בשמו׳ א׳ סימן כ״ט

וללבת ד׳ וסימניהון נמסר באיוב ריש סימ׳ לד׳

מוליך ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן י״ב

וילך איש ב׳ וסימני׳ נמסר בפ׳ שמות

וילך בכל דרך ג׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ו

וילכו דרך ג׳ וסימניהון

שלשת ימים במדבר

וילכו כל הלילה

וילכו הערבה

ולא הלך ג׳ וסימני׳ נמסר בפ׳ בלק ומלכים ב׳ סוף סימן כ״א

ואלכה ב׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ ויצא

ואולך ד׳ וסיבניהון נמסר בסדר בחקתי

להלך ד׳ וחסרי׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ שמות

וקהלת ריש סימן ז׳

ויתהלך ג׳ ר״פ וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן יט

ילכון ג׳ וסיבניהון נמסר ביואל סימן ב׳

יהלכון ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימ׳ פ״ט

וסימ׳ ק״ד

הלכו ב׳ דנשי׳ וסימניהון

על הר ציון ששמם

ערום הלכו מבלי לבוש

וא׳ רפה פלטו מחרב הלכו

בלבתן ג׳ וסימניהון

חברות אשה אל אחותה

ואיש אל עבר פניו

על ארבעת רבעיהן תנינ׳ דפסו׳

יהלך ג׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן ו׳

הלכתי ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סוף סימן ל

האלך ג׳ וסימניהון נמסר בפ׳ שמות

הלולים ב׳ וסימניהון

קדש הלולים לי״י זו

ויעשו הלולים

תהלת ד׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קמ״ה

תהלות ד׳ ג׳ מ׳ל וא׳ חס׳ וס׳ נמסר בישעיה סימן ס״ג

מהלל ג׳ חס׳ וס׳ נמסר בתלים סימן י״ח

יהולל ג׳ וסימניהון

בי העושק יהולל חכם

ושופטים יהולל

וקסמים יהולל

ויהללו ד׳ וסימניהון נמסר בפ׳ לך לך ושפטים

כי י״ו ונחמיה סימן ה׳

יהללוהו ב׳ בכפר תלים וסימניהון

יהללוהו שמים וארץ

ובמושב זקנים יהללוהו

ויהלם ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצוה

הלם

הכלל לעולם לית יבא חטף קמץ בחות לאחר הנגינ׳ בו וכן החטף מבטל חולם בכמה מקומו׳ כמו למען הופעל ולף פעל בין עתי׳ בין עבר כמו הפך׳ לתן עם מעזר כלול תקטר מרחה המברתי הנגה הגלה וכל כווי מן המלעי׳ בתוספת ה״ח וחו״ ופ״ל הפעל סלו בהברת חו היח בחטף קמץ כמו ממרים קרב׳ ולכלה תבל ולוכלה תעיד בני בחולם מהו׳ עתיד למרב׳ בעצמו והחולם תמיד חברון הל״ף העיקר מרחוי להיות ולכלה הל״ף הפעל והמנית למדב׳ בעצמו וכן לוכלה וזרעו תמלא למען

מערכת אות ההא

לפון הוה המה ובחלמים פרעו פנה וכן פתרני פתם כלם לפון נוי על כן נקדו׳ בחטף קמץ לבל ל יבוש ממרך בחולם כי הוה לפון הווה כמו פותר פלנו ומלת זועמה יפריחל בפתנחה והטעם כי לא יבא חטף פתח אחר חטף קמץ והיה רלוי להיות זעמה כאשר לפרש ברית אחה׳ המבטל חולם לך להקל המלה תועמר על בנין ממרה זכרה וכן מלת ותולדנו מבני חדם והיה רלוי להיות ותלדנו על דרך אהלה וכן כתיב תלדנה וכן כל שם הפועל כמו מעמדו בחולם אחרי אהלי כל שם דבר ושם

הלם ב׳ וחסרי׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ שמות׳

הם

והם ט׳ רפ׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן א׳ פסוק יח ובדה׳ ב׳ סימן ט׳

הם ב׳ סף׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישמע יתרו׳

המה יט רפ׳ וסימניהון

חמה וכל החיה למינה

המה מי מריבה אשר

חמה עם בית מיכה

המה הרחיקו

חמה מיטיבים את לבם

חמה יבאו אל מקדשי

חמה באו בארץ ציף

חמה את עירים ישבבו

חמה ירדים במעלה החר

חמה ישאו קלם ירנו

חמה גלו ערותה

חמה דכליך

חמה היו צרים ישבי

חמה כרעו ונפלו

חמה יניעון לאכול

חמה ראו כן תמהו

חמה ראו מעשי יי׳

חמה יאבדו ואתה תעמד

חמה היו במרדי אור ז׳

והמה י׳ רפ׳ וסימניהון נמסר בישעיה סי׳ סג׳ ומיכה סוף סימן ד׳

המה עשים ה׳ וסימניהון נמסר פ׳ ויקהל

ההמה וירמיה סימן ז׳ יב וסימני׳ נמסר בפרשת בהעלתך

ומהם וירמיה סימן יד׳ ונחמיה סימן יג׳ ו׳ וסימניהון נמסר בירמיה סוף סי׳ מד׳

ולהם ח׳ וסימניהון נמסר פ׳ נח ובנחמיה סימן ז׳

בהמה ג׳ וסימניהון נמסר בסוף פרשת תצוה

להם ד׳ דסבירי׳ לכם וסימני׳ נמסר בסדר בהעלתך

יהמיון ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן יז׳

והמו ג׳ וסימניהון

זיתנעשו גליו לא יוכלו

והמו גליהם כסיס רבים

והמו כמו יין

הומיה ג׳ ב׳ חס׳ ואו׳ מל וסים׳ נמסר בישעיה סימן כב׳ ומשלי סימן ז׳

ותהם ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ד׳

ויהמם ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ז׳ ד׳ כתוב׳ כן וסימני׳ נמסר ביחזקאל

המונה סימן לט׳

המונו ג׳ מל׳ וסימניהן נמסר בשפטים

המון סימן ד׳

המו ג׳ וסימניהון נמסר בדניאל סימן ד׳ ג׳ וסימני׳ נמסר בזכריה סוף סימן ט׳ ועש׳

הן

הן ה׳ פתחין וסימניהון נמסר בפרשת בלק ואיוב סוף סימן ח׳ וסימן לא׳

והן ה׳ וסימניהון נמסר בפר׳ שמות ודניאל סימן ג׳

בהן יח טי קבצין וג׳ פתח וסימניהון

ויהפך אשר ישב בהן לוט

עבדתי תנה את נשי ואת

ויפצל בהן פצלות לבנות

יסך אשר יסך בהן וחברו

ויקחו בני אהרן נדב

ותנו בהן אש ושימו

ותקעו בהן ונועדו

והצר לך בכל שעריך

פרש מקול פרש ורומי

לשמה ה׳ לשמה ב׳ בפסוק

ציץ תנו ציץ למואב

חיי ולכל בהן חיי רוחי

הכהנים בבאם הכהנים

פלשתים ויבאו פלשתים וישבו בהן דשמואל

ג׳ בתראי פתחין

להן יד וסימניהון נמסר בפרשת פנחס וביחזקאל סימן כג׳

והנה ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ד׳

מהנה ז׳ וסי׳ נמסר בפרשת ויקרא ויחזקאל סימן מב׳ וירמיה סימן ה׳

בהנה ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת שלח לך

וירמיה סימן ח׳

להנה ד׳ וסימניהון

ומתוכה דמות ארבע

ומתחת הרקיע כנפיהם כ׳ בפסוק

בבאו וא׳ להנה ולהנה כנפים ככנפי

הנה ז׳ רפ׳ בספר בראשית וסי׳ נמסר בפרש׳ וישב

הנה כל יהושע ושפטים רפ׳ הנה בסג׳ והנה וסימני׳

וחנו אנכי הלך היום

והנה ברק רדף

והנה איש זקן בא

הנה ד׳ רפ׳ בשמואל וסימניהון

הנה ימים באים ונדעתי

הנה היום הזה ראו עיניך

הנה עתה הוא נחבא

הנה שם עמם שני בניהם

וכל מלכים רפ׳ דכו׳ הנה במה והנה וסימניהון נמסר ריש מלכים וכל ישעיה וירמיה הנה בסג׳ והנה וסימניהון

והנה זה בא רכב איש

והנה ששון ושמחה

והנה כל הנשים אשר נשארו

הנה י׳ רפ׳ ביחזקאל וסימני׳ נמסר ביחזקאל סי׳ כח׳

וכל תריסר רפ׳ הנה בסב והנה וסימניהון

והנה ככר עפרת

והנה המלאך הדבר

וכל דברי הימים רפ׳ דכו׳ והנה בסג׳ הנה וסימניהון

הנה בן נולד לך

הנה אנכי בונה בית

הנה יי׳ נגף מנפה

וכל שאר כתובים רפ׳ הנה בסו והנה וסים׳

רוח גדולה באה דאיוב

והנה אשה לקראתו

והנה עלה כלו קמשונים

והנה יד נגעה בי ותניעני

והנה כדמות בני אדם

והנה בועז בא מבית

ה׳ פסו׳ הנה והנה וסימני׳

נמסר בפרשת ויצא׳

הנה ד׳ סבירין והנה וסימני׳ נמסר בפרשת כי תשא

והנה יג יחידאין וסימניהון

והנה בן ויאמר שוב אשוב

והנה עתה ויאמר הבי קרא

והנה עבדיך מכים וחשאת

והנה העם ויקח את

והנה ביתו ויבא יפתח

והנה דוד והיה הוא

והנה בני ויהי ככלתו לדבר

והנה באתי כי ידע עבדך

והנה אליהו ויהי עובדיהו

והנה אלה הנה אלה

והנה נתנו עליך עכותים

והנה עבדי ושלח לי עצי ארזים

והנה להם ויפנו יהודה

הנה ז׳ יחידאין וסימניהון נמסר בשפטים סימן ז׳

יא וונין חד הנה וחד

והנה וסימניהון

הנה עשו ויגד לרבקה

והנה עשו וישא יעקב עיניו

תנה אנשים ויאמר למלך

והנה אנשים עברים יוצאו

הנה האיש ושמואל ראה

והנה האיש לבוש הבדים

הנה היא ויאמר הכהן

והנה היא ויהי בבקר דלאה

הנה יושב ויאמר המלך

והנה יושב וישלח אליו שר

הנה בה ואמר יושב האי

והנה בה ובשחטם את בניהם

הנה באו הראשנות הנה

והנה באו ואף כי תשלחנה

הנה יוצר כי הנה יוצר

והנה יוצר כה הראני יי׳

הנה דברי והמלאך אשר הלך דבר

והנה דברי אבא הראשנים

הנה בן ויכרת כל הקהל

והנה בן ויאמר אברם

הנה שבה ותאמ׳ הנה שבה יבמתך

והנה שבה ויאמר השב

והנה אנהנו ג׳ וסי׳ נמסר בפרשת וישב ובנחמיה סימן ה׳

והנה איננו ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויצא יעקב׳

והנה ו׳ ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויצא ז׳

והנה הוא ה׳ וסימני׳ נמסר בפרשת בקץ׳

והנה כל ה׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סי׳ ז׳

הנה לא ג׳ וסימני׳ נמסר בחלים סי׳ קנב׳

הנו ב׳ וסימניהון נמסר בפרשת בלק

והנני ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת נח

והנה אנכי ה׳ וסימניהון נמסר ריש פרשת ויצא׳

הנני ב׳ דנשי׳ וסימניהון

ויאמר הנני בני

ויאמר הנני מי אתה

הננו ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת בקץ

הס

הס ב׳ קמצין וסימניהון

בכל מקום השליך הס

ואמר הס כי לא להזכיר

הפ

ויהפך ב׳ וסימניהון

ויהפך לבב פרעה ועבדיו

ויהפך לבב כל איש ישראל

תהפכות ג׳ וסימניהון כי דור

העצם מן העלמי׳ כמו קרבן חכמה עריתי כלפח׳ וסכי וגבהה ויגלה לכנת בסמית׳ ומלת מיחרית בחה עי׳ חסנת והי׳ רלוי מחרית לך עמו כמו מלת יעמר יחרס כי לעולם לא יבא חטף קמץ לפני חטף פתח וכבן עתיד במעקל קל מן העלמי׳ לפער המה בחולם בהוסף עליו ון לרבי׳ יהפך החולם לחטף קמץ כמו ועמור יעמרך יפנטך וכיוצא בו בעזות דברי כמו קטרית קטריתי כחפת כחפתי כתנת כתנתי ועם דבר בג׳ אותיו׳ קדם לבל חורך רחב יחמ׳ קדמו לכלו חרכו רחבו גם להל

תוקר נעשם מעניינם רק כי נהפכו ההברות כאשר יאמר להלן תקרו מפני חות הגרון לאשר דינה בחטף פתח ולא יוכל לבוא לאחר חטף קמץ ומלת רחמנו בחה על עיקר והטעם בעבור דגש מבטלי החטף פתח על כי הוא מהמבטלי לאחל להל תוקר נעשם פתיח חות לאחרונה מלותיו כנ"ל כפ"ת ויון בם הדגש ניכר חז לה יבטל החטף פתח רק במקומות מועטים ולה יבוא לאחר חטף קמץ על כן נהפכו ההברו' וחס בהברת' חו יבוא וחו" לה ברבות' המלה לה יזיז החולם ממקומו כמו מועד מופת

כי דור תדפוקות חמח
מאיש מדבר תהפוכות
תהפוכות בלבו חורש און

במהפכת ו'וסימניהן נמסר בירמיה סי' לא"

הפרו ד'וסימניהן נמסר בירמיה סי' לא"

הץ

והציל ג'וסימניהן נמסר בשמואל ב' סימן ד'וישעיה סימן לא'

להצילך ג'וסימניהן נמס' במשלי סי' ב'

וחצל ב'וסימניהן נמסר בפרשת שמות

הצילה ג'הס'בליש'וסים' נמסר פרשת וישב ובתלים סימן כב'

ואציל נ'ב'מ'ל וסימניהן

זלא אביתי לשמע
ואציל אתכם מיד מצרים
מיד אויביהם.

הצילני ג'וסימניהן נמסר בשמואל א' סי' יז ובתלים סימן נו'

הר

זבל הר ב'וסימניהן

וחגלעד ונבול
כל גיא ינשא וכל הר

על ההר ד'וסימניהן נמסר בפרשת שמות ובישעיה סוף סימן יא

אל הר יז'וסימני'נמסר בישעיה סימן נו'

כהר ב'וסימניהן כי כהר פרצים יקום
כהר ציון לא ימוט

ההרה יג'וסימניהן

ויעתק משם ההרה מקדם
תספה ויהי כהוציאם אתם
ותגדל הבה נא מצא עבדך
עלח ויאמ'י'ל משה עלה אלי
ויפנו ויעלו ההרה
ותחיבו ותענו ותאמרו אלי
ותזדו ואדבר אליכם ולא
בעלתי החרה לקחת לחת
פסל בעת ההיא אמר י' אלי
ואעש ארון עצי שטים ואפסל
לכו ותאמר להם החרה לכו
וילחצו האמרי את בני דן

אל הרי ה'וסי'נמס' ביחזקאל ריש סי' ו וסימן לד"

על ראש ההר ח'וסי'נמסר במלכים ב'סימן א'ויחזקאל סי' מג'

מהררי ז'וסימניהן נמסר בתלים סימן עו'

והרה ג'וסימניהן נמסר בפרשת ואתחנן

אל ההרים ב'וסי'נמס'בתלים סימן קכב ע"ש

הר ההר ו'וסימניהן

ויסעו מקדש
קח את אהרן ואת
ויעלו אל הר ההר
ויעל אהרן הכהן
תתאו לכם הר ההר
מהר ההר תתאו

ותהר עוד ז'וסימניהן נמסר פ'ויצא

להרגך ג'וסים'נמסר סוף פר'תולדות

הרוג נ' וסימניהן נמסר בפרשת בהעלתך

להרוג נ'מ'ל בליש' וסימניהן

והכרתי שופט מקרבה
עת להרוג
כי נמכרנו אני ועמי
והרוג בשנאיהם

והרגוני ב'א'מ'ל וא'חס'וסי' נמסר בפרש'וירא

והרגני ג'וסי'נמס'במלכים א'סימן י"ח

הרוס ג'מ'ל בליש'וסימני' נמסר באיוב סי' ב'

הרן ב'וסימניהן

ואת בית נמרה
ובעמק בית הרן
וכל שום בר נש דכו'הרן כמ"ב הרן וסימניהן
פלגש כלב ב'בפסוק

השגה ד'כת'ס'בליש'וסימני' נמסר בפרש'שפטים

וישיגם ה'חסרי'ב'לישני'וסי' נמסר בפרשת מקץ וירמיה סימן לט"

תשג ב'וסימניהן

אל תשג גבול עולם
וחברו אל תשג
וא'ותשג אתה תאכל ולא

נשלם מערכת אות הה"א ב"ס

מערכת אות הויו

אב מן הד חד ריש פסוק

נסיב ו"ו בדישיה וסי'

וארא ואין איש ומאלח
ובחורב הקצפתם את י'
ונר זאב עם כבש
ודי חלב עזים ללחמך
והלוא עבך שם צדוק
ווים ואת האלף ושבע המאו'
וזרחח לכם יראי שמי
וחביתי ליי'חבסתיר פניו
וטמאתם את צפוי פסילי כספך
ויריחו סוגרת ומסוגרת
ובחכי איש נדודים
וללוי אמר תומיך ואוריך
ומנת המלך מן רכושו
ונחח עליו רוח י'
וסוכה תהיה לצל יומם
ועמך כולם צדיקים
ופרה ורוב תרעינה
וצאני מרמס רגליכם
וקרבנו קערת כסף אחת
ורחובות העיר ימלאו
ושאבתם מים בששון
ותבואתה מרבה למלכים אשר

אב מן חד חד מן חרתין

תיבות'נסבין ו'בריש תיבותא וכל קריין לא נסבין ו'וסי'

וארך אפים איש חמה יגרה מדין
וברית עולם כי אני י' אוהב משפט
ונבור היך ויען אחד מהגערים
ודבר טוב דאגה בלב איש ישחנה
והר סיני עשן כולו
וזאת התורה אשר שם משח
וחיל פרעה יצא ממצרים
וטובת מראה ויהי אמן את הדסה
וירא אלהים איש היה בארץ עוץ
וכל אלה ובזה אלה להפר ברית
ולפני י' תפלה לעני כי יעטוף
ומלך עולם וי'אלהים אמת
ונר אלהים טרם יכבה ושמואל
ושר צבא ואחרי אחיתפל יהוירע
ועץ חיים תוהלת ממושכה
ופר חטאת תעש'ליום על הכפורי'
וצבא השמי' אתה הוא י'לבדך
וקטרת סמים ומקטירים ליי'ע'לות
ורכב ברזל ויאמרו בני יוסף
ושמן זית וקדח חמש מאות
ותשועת צדיקים מיי'מעזום בעת

יו זוגין מן חד הד חד מלרע

וחד סלעיל ו'בריש'ון וסימני'

ומת בהר אשר אתה
ומת ותאמר לו אשתו עודך
ויחכם תן לחכם ויחכם עוד
ויחבם מכל האדם מאיתן
ויענם ישמעאל ויענם
ויענם המלך קשה ויעזב
ויורם ויצו מלך אשור
ויורם אלהים חץ פתאם
ויושעום והתנם ביד צריהם
ויושיעו' ויקם י' שופטים
ויתמרמר מלך הנגב ויצא
ויתמרמר וראיתיו מגיע אצל
ויודע וידבר אל קרח
ויודע ויקח את זקני העיר
וינפש ששת ימים תעשח
וינפש ויבא המלך וכל העם
ויהללוח תנו לה מפרי ידיה
ויהללוח אחת היא יונתי תמתי
ונפתחה לאמר מתי יעבר
ונפתחח ויהי כאשר באנו אל המלון
וישנ ירדף אויב נפשי
וישנ לבן את יעקב
ויוכל וישמע שפטיה בן
ויוכל וישר אל מלאך ויוכל
ויצילני והנה כאשר גדלה נפשך
ויצילני ושם האחד אליעזר
ומש ועמדו רגליו ביום
ומש ובני ארם עוץ
והגח שמעו שמע ברוגז
והגח ויפרש אתה לפני
ובקר וראיתם את כבוד י'
ובקר ערב ובקר וצהרים

ירוגין חלוטין מן ב"ר"פ

נסבין ו'בריש תיבות' וכל קריא' לא נסבין ו"ו

ואנת ברה בלשצר לא השפלת
ואנת עזרא בחכמת אלהך
ואך את דמכם לנפשתיכם
ואך אם טמאה ארץ אחוזתכ'
ואנח לא בחכמה די איתי בי
ואנח שמעת עליך די תוכל
וחן חלמא ופשרה תהחון
וחן לא ידיע להוא לך מלכא
והיום ההוא לאדני י' צבאות
והיום הזה תאמרנה שרות
וכח תעשה להם לטהרם
וכח אמר שמעי בקללו
וכען העלו קדמי חכימיא
וכען הן על מלבא
וכאשר יענו אתו כן ירבח
וכאשר יאמרו אליך בני עמך
וטוב לא יחיה לרשע ולא
וטוב משביהם את אשר
ותחת כי אהב אתאבותיך
ותחת הרקיע כנפיהם
ומכל וחזי מכל בשר
ומכל בני כי רבים דלח
וארבע כתפות אל ארבע
וארבע חין רכבן סלקן
ובארבע עשרה שנה בא כדר
ובארבע עשרה שנה למלך חזקיח
ולמען תספר באזני בנך
ולמען תאריכו ימים על האדמה

אב מן חד וחד ו'בריש'

וקמצי'וסי'

ואך אתך ואת עמך בדבור
ואיש לעשות כרצון איש ואיש

וכך

מוקם לאחר הזון"בהם בעבור חברון היור כי המה כגזרים מחטוכי פח פעל מיור וכן כוכב עולם מוכר לך בחמרך מועדם מוכתי כוכבי עלמים נחלמי וכן בויקניתך הסדרם רחוקך עשוקך נחלמים מפני הוין לף כי על פם הפועל מן המלמי בחטף קמץ כאשר אחמרתי למעלה כמו בחכלם עמדך בחטופי למד בפעל לף כן הדין חם יבא בהברים וחן כאשר אחמרתי:

מערכת אות הויו

על אות אהה"ע הרחויה להיות בחטף פתח ואות שלפניה בחטף קמץ יהפכו התנועות החטף פתח לחטף קמץ והחטף קמץ לקמץ כמו יעמד חי יחרם רחוי להיות יעמד יחרם על דרך תקטר וכן מעמד מחרבות שהיה רחוי להיות מעמד חרבות עיר מעזר לף כי לעולם לא יבא חטף קמץ לפני חטף פתח וכן נחר תהל זוהר ברבותם ליחיד יחמר תהלו תקרו ולרבים על משפטם תהלי להלך ומלת כעמי בחה על דרך תקטר ופני כזבי והפכו התנועות מפני אות הגרון רק חס

ובך	ויאמר העם אל משה	אשמעה	מה ידבר האל	חרפינו	גוים עמו כי דם עבדיו יקום	יסירו	ונתתי קנאתי בך
וגפן	תאנה ונפן יתנו חילם	ואשמעה	ויאמר אליהם משה עמדו	הרפינו	לאלהים עזינו הריעו	יסירו	מצדיקי רשע עקב
ודם	והכהנים הלוים בני צדוק	ארמוני	ויצא הראשון אדמוני	והרפינו	שמהו ביי וגילו צדיקים	ויסירו	רגע ימותו והצות
ודל	והשארתי בקרבך עם	אדמוני	וישלח ויבאהו והוא אדמוני	הלל	איך נפלת משמים	יטור	הדד ותימא הבראשית
ודך	לשפוט יתום ודך	ואדמוני	ויבט הפלשתי וירא את דוד	הילל	ברוש כי נפל ארז	יטור	הדד ותימא דדה"ן
ודין	לפני כל יודעי דת ודין	בינה	אמרי האזינה יי	והילל	זעק והילל בן אדם	ויטור	ויעשו מלחמה עם ההגראים
והם	ויחר למשה מאד ויאמר	בינה	מלעיל ואם בינה שמע זאת	המלאים	ופקדתי על כל הדולג	יתיצב	לא אכזר כי ועירנו
והנה	ויפרש אותה לפני	ובינה	בשנת שלש לכורש	המלאים	אועם שרים זהב להם	יתיצב	חזית איש מהיר במלאכתו קדמאה דפסוק
והנה	ויהי עבדך עשה הנה והנה	בינה	קמץ ירושלם יי נרחי ישרא	והמלאים	ואתם עזבי יי	ויתיצב	ויבא יי ויתיצב ויקרא
והים	ואת האלף ושבע	בוני	ויפסלו בוני שלמה	השמנה	ומח הארץ השמנה היא	כדרך	ותאמר הבכירה אל
וזרם	נפץ וזרם	ובוני	חירם כ בפסוק	השמנה	את האבדות אבקש	כדרך	וכדרך ורוח נסע מאת יי
וזר	הפכפך איש דרך וזר	בדבר	ורבקה שומעת	השמנה	והם במלכותם ובטובך		ויגז שלוים ב בפסוק
וחי	ותאמרו הן הראנו יי	בדבר	ותעלוהנה כליותי	וינחם	ויביאה יצחק האהלה	כחלק	חלק כחלק יאכלו
וחור	ומרדכי יצא מלפני המלך	וב בר	וכלי כליו רעים	וינחם	ויזכר להם בריתו	כחלק	וכחלק ומי ישמע לכם לדבר הזה ב בפסוק
וחום	עוד כל ימי הארץ	בחסדך	נחית בחסדך	וינחם	ועתה הטיבו דרכיכם		
וטף	וישמעו כל שרי פלשתים	בחסדך	ואני בחסדך בטחתי	ויניחוהו	ויתמהמה ויחזיקו	כטל	והיה שארית יעקב
ויש	וילך משם וימצא	ובחסדך	תצמית איבי והאבדת	ויניחוהו	במשמר לפרש להם	כטל	חרמון שיורד על
ויור	ויאמר פתח החלון	בראות	בעת ההיא בראות דוד	ויניחוהו	ישאהו על כתף יסבלהו	וכטל	נהם ככפיר זעף מלך
וכח	ויפן כה וכה וירא כי אין איש	בראות	ויהי לדרוש אלהי בימי	וירם	ויאמר משה אל אהרן הוא	כנוח	וישארו שני אנשים
ולחם	ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים	ובראות	יי כי נכנעו היה דבר יי	וידם	השמש וירח עמד	כנוח	והיה כנוח כפות רגלי
ולד	ותהי שרי עקרה אין לה ולד	בטחות	הן אמת חפצת בטחות	וידם	ישב בדד וידום	וכנוח	להם ישובו לעשות רע
ומי	מי ומי ההלכים	בטחות	מי שת בטחות חכמה	ויכרת	ויבא יהשע בעת ההיא	כנפש	ותשלח איזבל מלאך
ומר	תיסרך רעתך ומשובותיך	ובטחות	ישליו אהלים לשדדים	ויכרת	יי מישראל ראש וזנב	כנפש	וכנפש הן כל הנפשות לי הנה כנפש ב בפסוק
ונבל	והיה כנור ונבל תף וחליל	במעות	ויקרא ישעיה הנביא קדמא דפסוק	ויכרת	יהיו נגד יי תמיד	לקח	וזה הדבר אשר תעשה
ונסך	חגרו וספדו	במעלות	הנני משיב את צל המעלות	ויסעו	ויהי התת אלהים	לקח	בנדו כי ערב זר קומא דסף
ונכד	והכרתי לבבל נאם יי	תנינא	דפסוק	ויסעו	אלה מסעי בני יש לצבאות	ולקח	ואתה בן אדם קח לך עץ
וסוף	והאזניחו נהרות דללו וחרבו	וכמעלות	אשר ארך האולם	ויסעו	ויאמר ה אל משה מה תצעק אלי דבר	להרע	הרף מאף ועזוב חמה
וער	יען אשר עשו נבלה	עשרים	אמה	וירב	ותהי שם המלחמה נפוצת	להרע	מחשב להרע לו בעל
וענן	יי עליהם יומם	במועדיכם	ועשיתם אשה ליי עלה	וירב	היה אדני כאויב כלע ישרא	ולהרע	והיה כאשר שקדתי
ועז	מזמר לדוד הבו ליי	או	זבח לפלא	וירב	כי יסיף על חטאתי פשע	לטוב	זה הדבר אשר צוה יי לבנות צלפחד
ועוז	אלהים לנו מחסה	במועדיכם	אלה תעשו ליי	וירדו	כצאן לשאול שתו	לטוב	הכל כאשר לכל מקרה
ועוף	ספתח בחמות ועוף	ובמועדיכם	וביום שמחתכם	וירדו	ובנוח להם ישובו	ולטוב	חוי האומרים לרע טוב
ופרץ	ובני יהודה שלה ופרץ	בלב	שלם ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך	וירדו	ויאמר אלהים נעשה	מעוננים	כי הגוים האלה אשר
וצאח	רבה צבאך	בלב	שלם וישמחו העם על התנדבם כי	ותכל	להשקותו ותאמר	מעוננים	ויוסף עוד נעל לדבר
וצדק	עשיתי משפט וצדק	ובלב	שלם ויאמר אנא יי זכר נא דישעיה	ותכל	דוד המלך לצאת	ומעוננים	והכרתי כשפים מידיך
וקם	כי שבע יפל צדיק וקם	גוח	ואם לא תשמעוה במסתרים	ותכל	ויאמר יי אל משה השב את	כפיל	ויהי האחד מפיל הקורח
וקמו	כי כה אמר יי	גוח	כי השפילו ותאמר גוה	וישבת	ויכל אלהים ביום	כפיל	אני תהנתי לפני המלך
וראש	ובני בנימן בלע ובכר ואשבל	וגוח	להסיר אדם מעשה	וישבת	המן ממחרת	ומפיל	ועוד אני מדבר ומתפלל ומתודה
ורד	ולא יעצרכה הנשם	גבה	מלושני בסתר רעהו כתיב	וישבת	גרש לץ ויצא מדון	לטטפת	וקשרתם לאות על ידיך
ורחם	מאל אביך ויעזרך	גבה	תועבת יי כל גבה לב	וישמרו	משמרת אלהיהם	לטטפת	ושמתם את דברי אלה
ורק	ובכח יהיה נעור	וגבה	הגה אשור ארז בלבנון	וישמרו	למנצח אל תשחת	ולטוטפות	והיה לאות על ידיפ
ושוב	אל תאמר לרעך	דמו	אם כה יאמרו אלינו	וישמרו	ואם נכלמו מכל אשר	ללקט	ויהי ביום השביעי
ושם	יד ושם טוב מבנים	דמו	יושבי אי סחר צידון	זמרו	אלהים זמרו	ללקט	ויאמר בעז אל רות הלא
ושובו	עברו ושובו משער לשער	ודמו	רגזו ואל תחטאו	וזמרו	הריעו ליי כל הארץ	וללקט	דודי יד לנו לערוגת
ותוך	אלה פיהו מלא	דומם	שבי דומם ובאי בחשך	חטאתך	ויאמר משה אל אהרן קרב	לבקר	מקש אדם ילע קדש
		דומם	הוי אומר לעץ הקיצה	חטאתך	ויאמר דוד אל נתן חטאתי	לבקר	ויצוהו המלך אחז כתיב
		ודומם	טוב ויחיל ודוכם	וחטאתך	וינע על פי ויאמר	ולבקר	אחת שאלתי מאת ה מחללים ויעלו כל העם אחריו
		דמי	ועתה אל יפל דמי	חוג	הישוב על חוג הארץ	מחללים	ואתם מחללים אותו
		דמי	ארץ אל תכסי דמי	חוג	בהכינו שמים שם אני	ומחללים	ואריבה את חורי
		ודמי	חמסי ושארי על בבל	והוג	עביס סתר לו ולא יראה	מקדישים	דבר אל אהרן ואל בניו
		דמיתי	הנוה והמעונגה	חלב	וינקת חלב	מקדישים	וכל ישראל בימי זרובבל
		דמיתי	לקאת מדבר הייתי	חלב	ודי חלב עזים	ומקדישים	ובימי נחמיה כ בפסוק
		ודמיתי	וכשלת היום וכשל גם	וחלב	המאת בקר וחלב צאן	מצבות	ויציבו את מצבות
		הכוני	בל חליתי הלמוני בל	טהורים	וזרקתי עליכם מים	מצבות	ושבר את מצבות
		הכוני	מצאני השמרים תניינא	טהורים	כי הטהרו הכהנים	ומצבות	בפרסות סוסיו ירמס
		והכוני	ויאמר יעקב אל שמעון ואל	וטהורים	תועבת יי מחשבות	מוציאים	ואת כל נשיך ואת בניך
		הנו	מן השלשים הנו נכבד דה"ח	ירב	ויברך אותם אלהים	מוציאים	גם טכותיו היו אומרים
		הנו	ויאמר יי אל השטן	ירב	ובניו ירב המשא עליו	ומוציאים	סוסים ממצרים
		והנו	ויבא אליו והנו נצב	וירב	ויטב אלהים למילדות		
				ישרד	ואפרים ענלח מלומדה		
				ישרד	התקשר רים בתלם		
				וישרד	הכל היום יהרוש החורש		

אב מן תרין א והד וא

אראח	ויאמר יי אל משה דבר אל אהרן
אראח	ויאמר אליהו חי יי צבאות
וארחה	צמאה נפשי לאלהים
אראך	ויאמר יי אל אברם לך לך
אראך	ואמר מה אלה אדני
וארך	ברק רדף את סיסרא
אחותיך	ושמרון בחצי חשאתיך
אחותיך	וזכרת את דרכיך ונכלמת
ואחותיך	סדם ובנתיה תשכן
אסתר	הן גרשת אותי היום
אסתר	אך שותים אל תעש עמדי
ואסתר	כי לא אויב יחרפני ואשא
אשמעה	עד מתי אראה

משנה

אחר אות הנרון דגם לא יהפכו התנועות כי אז אות אחה"ע בפת"ח וחטף קמץ יכול לבוא לפני פתח כמו ריחבו על כן מלת יחנך בחטף קמץ כי החי"ת בפת"ח בעבור הרגש פאחריה בג"ן ואת מכיין לבן דגש בכ"ל מקום אשר תמצא פתי פתיחין הריפין רפופין הריחוק סוכן ורפי והפני דגש ומניע כמו יפתנו ירדפו וזהו טעם הקורחי בהפתה ואין לומר בהפתה כאשר בארתי וע קורחין ואומרים בהפתה כי הפין דגושה ואת הי"ת כחטפת ויכולת הבי"ת להיות בחטף קמ"ץ ולגון רחמן נרחה עיקר:

כל חברת או הבית לפעמים במקו' סב"ל כמו ותסקלה לו יהדפנו יקבנו ותסקלה כי היה רחוץ לומר ותסקלה יהדפנו יקבנו תסקלנו ולמר יהודה בן חיון כי הם
על פיקרס ומספטס כי בלח התוספ' המה בהברית לו והחתרי לשר בפ"ב כמו ירדפם ימחרס כדי להקל המלה על כן בחתנח וכ"ף המה בחולם
כמו את עבתותי תמורו תעבורו כמו תעבורי ומ"ם לא תעבורי מזה ומורך וחירך לחיס ורעי'הס כמו ירון ירון סוביפוב ומלת ילבפס הכהן המתנית'כי רחוץ להיות

משנה ארור משנה עור
משנח ישר"א בדרך רע
ומשנח עמו"ע ותושיה לו שונג
מצח והיה על מצח אהרן
מצח וביח ישראל לא יאבו
ומצח ינמנעו רביבים ומלקוש
נחלו ואלה אשר נחלו בני ישר"א תניגא דספרא
נחלו אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר
נתלו והבאתי רעי גו' וירשו את
נתצו ראיתי והנה הכרמל
נתצו לפני זעמו מי יעמד
ונתצו ונתתי אתך בירם והרסו
מלח כען כל קבל די מלח היכלא
מלח ומח חשחן ובני תורין
ומלח עד כסף ככרין מאה ועד חנטין
נודע ביהודה אלהים
נודע בשערים בעלה
ונודע מה שהיה כבד נקרא שמו וסי' גברא רבא בתרעא
נקלה כי כסלי מלאו נקלח
נקלח טוב נקלה ועבד לו
ונקלה ויאמרו עבדי שאול
נלאת והיה כי נראה כי נלאח
נלאח שמן עצל ידו בצלחת
ונלאח נשם נדבות תניף אלהים
נסח רבים אומרים מי יראנו
נשא קומה יי' אל נשא ידך
ונשא באדין דקו כחדא
נשיתי אוי לי אמי כי ילדתני
נשיתי ותנח משלום נפשי
ונשיתי לכן חנני ונשיתי אתכם
שום תשים עליך מלך אשר
שום ושחי לכן שמעו דבר יי' שארית יהודה
ושום שכל ויבינו במקרא
שמח ולזבולך אמר שמח
שמח בחור בילדותיך
ושמח חי מקודך ברוך
שניר צידונים יקראו לחרמון
שניר אתי מלבנון כלח
ושניר ובני חצי מטה מנשה ישבו בארץ
סורח ותצא יעל לקראת סיסרא
סורח מלרע ותאמר אליו ב' בפסוק
וסורו ואמרת בלבבך מי ילד
עמר וידם השמש וירח
עמד קמץ אשרי האיש אשר
ועמד ועמשא מתגולל בדם
עזרנו ויקרא אסא אל יי'
עזרנו אלהי ישענו על דבר
ועזרנו וישלחו אנשי גבעון
עשיתם ויאמר יי' אמחה את האדם
עשיתם וחולכתי עורים בדרך
ועשיתם דבר אליהם כה אמר
פתח כי יתרו פתח ויענני
פתח נשכימה לכרמים
ופתח ויחף את הבית חקורות
צלם נבוכד נצר מלכא
צלם את מלכא הזה הוית

וצלם באדין מלכא נבוכד נצר חתמלי
קרחו ויגד לו מרדכי את כל
קרהו ויספר המן לזרש
וקרחו ולקחתם גם את זה מעם
רק ויקחו וישליכו אתו
רק כי לא דבר רק הוא מכם
ורק גם חצני נערתי ואמרח
רעה עמך בשבטך
רעה כה אמ' יי' אלהי רעה את צאן
ורעה בטח בי' ועש' טוב שכן ארץ
ראיתיו ויצא האחד מאתי ואמר
ראיתיו האמר לאביו ולאמו
וראיתיו מגיע אצל האיל
שאל ויאמרו שאל שאל האיש
שאל ותאמר לאמר דבר ידברו
ושאל ויאמר אליו שאול למה קשרתם
שנותי אני אמרתי בדמי ימי
שנותי מה אדבר ואמר לי
ושנותי כי כלו בינון חיי
תראה ואם תראה עוד בבנך
תראה תגל ערותך גם תראה
ותראה ויאמר אלהים יקוו המים
תרומם כי לבם צפנת משכל
תרומם צדקה תרומם גוי'
ותרומם ויאמר ויעמד רוח סערה
תשג אל תשג גבול עולם
תשג וחבירו אל תשג גבול
ותשג אתה תאכל ולא תשבע
תבואי את מלבנון כלח
תבואי ותאמר שש השערים
ותבאי רכבה כצמח השדה
תשם למה נמית לעיניך
תשם ואמרת אל עם הארץ
ותשם וידע אלמנותיו ועריהם
תם וישר יצרתי בי
תם לעון תמימות יצפן לישרי'
ותם הלא יראתך כסלתך
תנין עורי עורי לבשי עוז
תנין הים אני אם תנין
ותנין על שחל ופתן תדרוך
תחי ויחגרו שקים במתניהם
תחי נפשי ותהללך ומשפטיך
ותחי וירבדו אליו את כל דברי יוסף
תשועתי חושה לעזרתי אדני
תשועתי הצילני מדמים אלהים
ותשועתי קרבו[illegible] קרני לא תרחק

וחלופיהון דלוג תרין וא'

וחד א' וסי'

ואלכח תנח את נשי ואת ילדי
ואלכה ויאמר אבנר אל דוד
אלכה אני אמרתי בדמי ימי
ואדיריח' ועל ידם חחזיקו התקועי'
ואדיריה' שלחו צעוריהם למים
אדיריהם מחזיקים על אחיהם
ובמלאת ימי טהרה לבן או
ובמלאת הימים האלח עשה המלך
במלאת כפקו יצר לו
ונדל יי' ארך אפים וגדל כח
וגדל חנון ורחום יי' ארך

נדל חימח נשא ענש
ובחקבץ ויהי בהשמע דבר
ובהקבץ בתולות שנית ומרדכי
בהקבץ עמים יחדו וממלכות
והכין ידעתי יי' כי לא לאדם
וחכין תקעו בתקוע והכין
הכין וצוו אתם לאמר שאו לכם
ונבנה כי תאמר אדום רששנו
ונבנה ואמר אליחם אתם ריאים
ונבנה את החומח ותקשר כל
ויסלף ושחד לא תקח כי
ויסלף לא תשה משפט לא תכיר
ויסלף עיני יי' נצרו דעת
ותנתן ויאמר חמלך לאסתר גם
ותנתן ולקץ שנים יתחברו ובת מלך
ותנתן ויאמר המלך להעשות כך
ויושב וידעו העם כלו אפרים
ויושב ישמעאל ויענם
ויושב יוסף את אביו
וזבדיהו והנה אמריהו כהן הראש
וזבדיהו ועמהם הלוים שמעיח
וזבדיהו ולמשלמיהו בנים זבדיהו
וחיו וזאת עשו להם וחיו
וחיו ואזרעם בעמים ובמרחקים
חיו ויהושע בן נון וכלב בן יפנח
ויתר האל מעוזי חיל ויתר
ויתר עמד וימודד ארץ
יתר ויואל אלוח וידכאני
וישכן ויגרש את האדם
וישכן ויגרש מפניהם גוים
ישכן ירדף אויב נפשי
ויסות והושיבו שנים אנשים
ויסות ויאמרו אנשי העיר ל יואש
יסות יחי ראובן ואל ימות
וירח יי' את ריח הניחוח
וירח וינש וישק לו
ירח ועתה ישמע נא אדני חמלך
זבעת מותה ותדברנה
וכעת' ויהי לימים מימים
כעת ועור אני מדבר בתפילה
ולמח ויאמר לה אלקנה אישה
ולמח הנה למח תבכי ולמח לא
למח תאכלי ולמח ג' בפסוק
ולמועדים ויאמר אלהים יהי מארת
ולמועדים כה אמר יי' צבאות צום הרביעי
למועדים עשה ירח למועדים
ומוראכם וחתכם יהיה על
ומוראכם לא יתיצב איש לפניכם
מוראכם יי' צבאות אותו תקדישו
ונבואח ויאמר איש ל רעהו לא כן
ונבואח הגידו ביהודח וברושלם
נבואח למשכנותיו
וסגרו ואכפו אסיפה אסיר
וסגרו וסגרו דלתים בשוק
סגרו ערי הנגב סגרו
וקיצץ וירקעו את פחי הזהב
וקיצץ משבית מלחמות ער
קיצץ יי' צדיק קיצץ עבות
ורחצו יוקח נא מעט מים
ורחצו ויאמר הנה נא אדני
רחצו פתח הזכו והסירו רע

ותענח אותם ותאמרנח יש
ותענח חנשים המשחקות
תענח חכמות שרותיח

אבמן נ"א וחד וא' דלוג

אמלא לא תהיח משכלח
אמלא אערכח לפניו משפט
אמלא להנחיל אהבי יש
ואמלא אתו רוח אלהים
אקומח ויאמ' אבנר ל דוד אקומח
אקימח גם עוילי' מאסו בי אקומח
אקומח נא ואסובבח בעיר בשוקי'
ואקומח ויאמר אחית ופל אל אבשלום אבחרח נא
אבל אמללח ארץ החפיר
אבל תירוש אמללח נפן
אבל לענלת בית און
ואבל וזעל זאת לא תרגז ואורץ
אמנח הלא טוב אבנ' ופרפר כתי
אמנח אתי מלבנון כלח
אמנח ובכל זאת אנחנו כרתים
ואמנח כי מצות המלך עליהם
באבן וכי ירבן אנשים
באבן ואם באבן יד
באבן ובגלחו את ראשו
ובאבן ולאלוח מעזים על כנו
בזאת חביאו את כל המעשר
בזאת יואב בן צרויה ההל למנ'
בזאת לא לכם להלחם בזאת
ובזאת ויצא אל פניו יהוא
בקש ותאבדנה האתונות
בקש סור מרע ועשה טוב
בקש תעיתי כשח אבד
ובקש סבותי אני בלבי לרעת
ברכתי ויאמר הכי קריא שמו יעק'
ברכתי קח נא את ברכתי
ברכתי וצויתי את ברכתי
וברכתי כי אצקמים על צמא
גאון הנה זה היה עון סדום
גאון עדה נא גאון וגבח
גאון לפני שבר גאון
וגאון יראת יי' שנאת רע
גמא ולא יכלח עוד הצפינו
גמא חשלח כים ציידים
גמא חיגאה גמא כלא בצח
וגמא והיה השרב לאגם
גיל אל תשמח ישראל אל גיל
גיל יגיל אבי צדיק
גיל השמחים אלי גיל
וגיל ירעפו נאות מדבר
הכח ושם איש ישראל המכח
הכח אפרים שרשם יבש
הכח כעשב ויבש
והכח אם במחתרת ימצא הגנב
הביאח לי ציד ועשח לי מטעמים
הביאח שמעו את הדבר הזה פר'
הביאח חביאח למוסר לבך
והביאח ועשח לי מטעמים
הביאח ויקח דוד מידה את אשר
חביאח והמלך שלמח נתן דה"ח
הביאח ויאמר המן אף לא הביאח
והביאח וביום השמיני תקח

הטו

ילבפס על דרך ירדפס לך הוץ כמו יהדפנו כי בלח תוספת יאמר יהדוף בהברית לו וברבותו לו יזוז ומלת ילבפס בלח תוספת יאמר ילבפס בתנועת היה גם ברבותו לו
יזוז ויאמ' ילבפס ומלת פמעה תפלתי כנגזר מן פמע ופמוע בין חחיר' והחירק פתחת הס"ן כנגזר ממלת פמע כמו מן פלח פלח'הנער ורחוי היה לומ' פמעה והחטף בח
במקו' החולם חגר בפמע כי כן דרך החולם להפך בחטף ברבות המלה ומלת פמע ריחוים להיות כמו זכור פמור כרור ומלת ונקרית'בפס לדברי הקורית'כן בחח

מערכת אות הוי

עד ונעלות בספרי בלא תוספת ה״ח ובמעבר התופס׳ בהפכה לחטף קמץ כל מקף מבטל חולם כמו ויפתר לנו וחס מלעיל זה ועל כן תלת כל חס חין בו טעם בחטף קמץ כ כלם מוקפי׳ וריהוטי׳ לבל כל העומר בטעם ובמעך׳ ח״ת הו׳ בחולם כל הנקרח בשמי׳ חולם על פי המסו׳ לעלם מהו׳ ריהוט ויש בהם קמוצי׳ וחיב׳ ריהוטי׳ וחס כל עמותי תלחמך׳ כל לחי רם שנחוהו וכל בעלים כך כתכח במסו׳ וכל מלה הריהוט׳ בעמי׳ בחטף קמץ כמו במתי חת עכי עמי בחרי עלפי לולי ריהט׳ היו נקרחי׳ עכי במתי בחולם

חטא סורו מני דרך הטו מבי
הטו אזנכם ולכו אלי
הטו משכיל לאסף האזינה עמי
והטו ועת׳ הסירו את אלהי דיהוש׳
הקהל ואת כל העדה הקהל
הקהל יום אשר עמדת לפני יי׳
הקהל את העם האנשים והנשים
והקהל קח את המטה
הפיע ויאמר יי׳ מסיני בא
הופיע אל נקמות יי׳ אל
הופיע מציון מכלל יופי
והופיע התדע בשום אלוה
הרוג אם ככה את עשה לי
הרוג כי הרוג תחרגנו
הרוג והנה ששון ושמחה
והרוג ושאר היהודים אשר
הקיצה הוי אמר לעץ הקיצה
הקיצה עורה למה תישן ה׳
והקיצה העירה והקיצה למשפטי
חרבה ואמר למלך המלך לעולם
חרבה ואמר אלהם אתם ראים
חרבה טוב פת חרבה
וחרבה וכל מנחה בלולה בשמן
טמאו בני יעקב באו על החללים
טמאו עוד זאת עשו לי טמאו את מקדשי
טמאו מזמור לאסף אלהים
וטמאו בתתם ספס את כפי
ישתחוה ויחי דוד בא עד הראש
ישתחוה ויחי אחרי בוא אמציהו
ישתחוה וכל עבדי המלך אשר
וישתחוה ויעבד את הבעל וישתחוה
ישבו וירדו מעל כסאותם
ישבו והיה חילם למשיסה
ישבו נתן הסכל במרומים
וישבו ויקח עשרה אנשים מזקני
יאמר על כן יאמר בספר
יאמר ולציון יאמר איש ואיש
יאמר כגמרוד גבור
ויאמר למלך יריחו לאמר
ידו ואל עמי ידו גורל
ידו ביום עמדך מנגד
ידו גם חיא לנולח הלכה
וידו צמתו בבור חיי
ירעם כי כפרה סוררה סרר
ירעם כצאן לשאול שתו
ירעם גרן ויקב לא ירעם
וירעם בתם לבבו ובתבונות
ככפיר נהם ככפיר זעף מלך
ככפיר נהם ככפיר אימת
ככפיר עזב ככפיר סכו
וככפיר כי אנכי כשחל לאפרים
ללוי ושם אשת עמרם יוכבד
ללוי על כן לא היה
ללוי חשביה בן קמואל
וללוי אמר תמיך ואריך
מברך ועתה לכה נא ארה לי
מברך יהי שם יי׳ מברך מעתה
מברך ויאמר ערום יצתי כתי׳
ומברך ועתה הואלתי לברך דה״ח
מרבים ויאמרו למשה לאם מרבים
מרבים כי יש דברים הרבה מרבים
מרבים גם בימים ההם מרבים

ומרבים ויהיו בני אולם אנשים
מרים כל מרים תרומת כסף
מרים כבוד חכמים יגחלו
מרים ארך אפים רב תבונה
ומרים ואתה יי׳ מגן בעדי
מאום חמאה ודבש יאכל
מאום כי בטרם ידע הנער מאום
מאום כי אם מאום מאסתנו
ומאום סחי ומאום תשמנו
מימיך ועבדתם את יי׳ אלהיכם
מימיך ויאמר אליו בני ישראל
מימיך טפכם נשיכם וגרך אשר
ומימיך בן אדם לחמך
נגש ואיש ישראל ראו כי
נגש ואיש ישראל נגש ביום
נגש והוא נענה ולא יפתח
ונגש העם איש באחיו
נדר כל נדר וכל שבעת
נדר קמץ כי נדר נדר עבדך
נדר ונודע יי׳ למצרים
ונדר אלמנה וגרושה
נשגב ואמרתם ביום ההוא הודו
נשגב יי׳ כי שכן מרום מלא ציון
נשגב יהללו את שם יי׳ כי
ונשגב קמץ מגדל עז שם יי׳
שה זאת הבהמה אשר
שה קמץ לא תבאת לי שה עלתיך
שה ואמר ליח אלהא מאניא שא
ושה זאת הבהמה אשר
ערן פתח תהצילו אתם אלהי הגוים
ערן וחברו והצילו אתם
ערן וסכרתי בריה דמשק
וערן חרן וכנה ועדן
עריך ואתה מגדל עדר
עריך שומע תפלה עדיך
עריך כי עתה תבא אליך ותלא
ועריך יום הוא ועדיך יבא למני
צורם איכה ירדף אחד אלף
צורם כי לא כצורנו צורם
צורם ויזכרו כי אלהים צורם
וצורם כצאן לשאל שתו
דצון יריאיו יעשה ואת שועתם
רצון מלך לעבד משכיל
רצון מלכים שפתי צדק
ורצון וממגד ארץ ומלואה
שלמיהו וישמע שפטיה בן מתן
שלמיהו וישלחו כל השריד אל כרוך
שלמיהו ויצוה המלך את ירחמאל
ושלמיהו עזראל ושלמיהו
תמות מי מנה עפר יעקב
תמות ויאמר שמשון תמות נפשי
תמת בנער נפשם וחייתם
ותמת ויקומו עלי בעלי הגבעה
תנח כאב אשר תאחז בזה
תנח אם רוח המושל
תנח בבקר זרע את זרעך
ותנח בגדו אצלה עד
תורתיו כי יהיה להם דבר בא
תורתיו ואם נכלמו מכל אשר עשו
תורתיו ויאמר אלי יי׳ בן אדם שים לבך
ותורתיו בעבור ישמרו חקיו ותורתיו

וחלופי׳ ג׳ וא׳ וחד א׳ דלונ

וסימניהון

ואתנה ידעתן כי בכל
ואתנה אמר אל תחי תפל ויפל
ואתנה צאני כה אמר אדני יי׳
אתנה לכן כה אמר אדני יי׳ הנני אל כסותיכנח
ונקשתם ויקרב אותך ואת
ובקשתם משם את יי׳ אלהיך
ובקשתם אותי ומצאתם כי
בקשתם את הנחלות לא תזקתם
ובזהב ויאמ׳ אלהם לאמר בנכסים
ובזהב וכל הנשאר מכל המקומו׳
ובזהב בכסף ובזהב יפחו
בזהב ולאלוה מעוזים על כנו
ובמלחמה או הנסה אלהים
ובמלחמה ואת בית יהודה ארחם
ובמלחמה ברעב פדך ממות
במלחמה ועמד על כנו
והוכן בחסד כסא וישב
נהוכן יזכור אדיריו יכשלו
והוכן ויאמר אלי לבנות לה
הכן כי ערוך מאתמול תפתה
וחם וילקטו אותו בבקר
וחם ויאמרו לו עבדיו יבקשו
וחם ונם אם ישכבו
חם לבי בקרבי בהגיני
וטהר וישלח אליו אלישע
וטהר ויגשו עבדיו וידברו אליו
וטהר ויאחז צריק דרכו
טהר אהב טוהר לב חן שפתיו
ויסע משה את ישראל
ויסע כצאן עמו וינהגם
ויסע יתצני סביב ואלך
יסע קדים נשמים
ויקימו עליון גל אבנים
ויקימו ואת מלך העי תלה על העץ
ויקימו להם בני דן את הפסל
יקימו ובנסוע המשכן יורידו
ולנטוע ורגע אדבר על גוי
ולנטוע ראה הפקדתיך היום חזה
ולנטוע והיה כאשר שקדתי
לנטע ואשים דברי בפיך
ולנדעון ותקעתי בשופר
ולנדעון ויתקעו שלשת הראשים
ולנדעון היו שבעים בנים
לנדעון ויעש אתו נדעון לאפוד
ולקדוש חן נוי לא תדע
ולקדוש כי לי איים יקוו
ולקדוש כי לי׳ מנננו
לקדוש אם תשיב משבת רגלך

אב מן ד׳ א׳ וחד וא׳ דלונ

וסימניהון

אדני ויקח אדני יוסף
אדני דבר האיש אדני הארץ
אדני ויאמר אליהו האיש
אדני ויקן את ההר שמרון
ואדני כי יי׳ אלהיכם הוא אלהי
אחוז וממחצית בני ישראל תקח
אחוז חור כרפס ותכלת
אחוז ויכתבם שמעיה בן נתנאל

אחוז לאלעז ואחוז אחוז נ׳ בפסוק
אחיהם לבא השכ שבעי׳ בני ירובעל
אחיחם ויואב ואבישי אחיו והגו
אחיהם ויהי היום ובניו ובנתיו אוכלי׳
אחיהם עוד זה מדבר וזה בא ויאמר
ואחיהם והשערים שלום ועקוב
ושלמון ואחימן
אחזה אני בצדק אחזה פניך
אחזת בלעדי אחזה אתה הורני
אחזת ואחר עורי נקפו זאת
אחזת אשר אני אחזה לי
ואחזה אנכי אשית לבי
בטוב לולי האמנתי לראות
בטוב אשרי תבחר ותקרב
בטוב יברכך יי׳ מציון וראה
בטוב צדיקים תעלז קריה
ובטוב תחת אשר לא עבדת
באדם נגע צרעת כי תהיה באדם
באדם או איש אשר ינע בכל שרץ
באדם אף היא כחתף תאוב
באדם את כל זח ראיתי ונתון
ובאדם בפשע ארץ רבים שריה
חקרב ואתה הקרב אליך את אחרן
הקרב וזאת תורת המנחה הקרב
הקרב ונם את אחי מטה לוי חקר׳
הקרב את מטה לוי והעמדת
והקרב ויאמר אהרן קח לך ענל
השפטים ודרשו השפטים היטב
השפטים כי לא נעש כפסח הזה מימי
השפטים ויאמר אל השופטים ראו מה אתם
השפטים ויהי בימי שפוט השפטים
והשפטים ועמדו שני האנשים אשר
זרחה אם זרחה השמש עליו
זרחה וישכימו בבקר והשמש
זרחה מנזריך כארבה ושפסריך
זרחה ויזעף עזיהו וביוו
וזרחה לכם יראי שמי שמש צדק׳
זהב כל הזהב העשוי למלאכת
זהב כפות זהב שתים עשרה מלאות קטורת
זהב ויהי כל זהב התרומה
זהב ויצף את הבית אבן יקרה
וזהב הארץ ההיא טוב
נחלו ואלה אשר נחלו בני ישראל בארץ קדמא׳ דפסוק
נחלו כי בנות מנש׳ נחלו נחלת דיהושע
נחלו יי׳ עזי ומעזי ומנוסי
נחלו פתאי׳ אולת וערומי׳ יכתירו
ונחלו זכור לאברהם ליצחק ולישראל
ותן כי תתן בית אחאב הוא
תתן ותקח צפורה צר
תתן וירף ממנו אז אמרה
תתן ויאמרו פלשתים מי עשה
ותתן ויען אחימלך את המלך ויכלו פתח
וגור הם עם האבן הגדולה אשר בגבעון
וגור ואלישע הנביא קרא לאחד
חגור ויאמר לגיחזי חגור מתניך
חגור חרבך על ירך גבור וחגור

כל הכתיב ולא תקר הנקודה בה ובכתוב הנקודה תרד הנקודה לתטה בחטף קמץ כמו קדם חדם מיתמר קדמים חדמים כפור כפרים מכולת מכלי׳ ומלת תחלי׳ כפתוחה עם פור קוני תהיה פלס׳ הפת לקפה פעדי חולס׳ גם בעימים יפיל חלמי׳ כי תחל חלק מפני׳

ואבאר דין חטף פתח גדול וחטף פתח קטן כל תחתם דינו לניקד בחטף פתח ולא בחטף לבדו יען כי תותיות תחתם נפתחות תמיד לין בח בלתם

צריך לבטל החטף לגבי על כן חברו עמו הפתח כדי לפתוח מעט האות עם החטף אבל החטף עיקר על כן כל הברית הוא הבחי' לפני לחלטא הרחני להיות בחטף יהיה בחטף פתח כמו תעלה יעלה תיהרי תמלטו תנחנו וכן ברוח תיבה כמו עלה חזק חמץ ופלטה מבטלים ומסבין אותו לחטף לגבר :

הרגש סמן כאדר יחדו לחתו יעלזו כי הלמד רגושה כדין כל מבחין רפופין לאמר הרחמן סוכן ודפי כאמר פי' בימוך וכן כניב' מוקדמת מבטלת חטף פתח

וחגור	סדין עשתה ותמכור	גדולתו	בהראותו את עושר	ומעוך	וכתות ונתוק
ינחם	ויהי בשלח פרעה	דורו	מעיר ומשפט לקח	מכורותיך	ואמרת אליו כה אם אדני
ינחם	וכי הקים יי' לחם	חורז	פשע וכחש ביי'		יי' לירושלם
ינחם	וגם נצח ישראל לא	וחצנו	שלא מלא כפו קצר	מכורותיך	חשב אל תערה
ינחם	נשבע יי' ולא ינחם את'	זממו	אל תתן יי' מאויי רשע	קבור	לא תלין נבלתו על
	כהן לעולם	זנבו	יחפץ זנבו כמו ארז	קבור	ויהי אחרי קברו אתו
ויניחם	ועתה השיבו דרכיכם	חנו	ויהי יי' את יוסף	צרור	את הסדינים
יצאו	והפרתי אותך במא מא	טרפו	כה אמר יי' אי כאשר יהג'	צרור	עון אפרים
יצאו	ויאמ' לו אחי' אני אי שדי	יקראו	בימיו תושע יהודה	תגוד	כה אמר יי' אל תבא בית
יצאו	מהרו בניך מחריסיך	כרתו	כי חקות העמים		מרזח
יצאו	והנשיא בתוכם בבואם	לירדו	שוא לכם משכימי	תגוד	אם תשוב ישראל נאם יי'
ויצאו	ואת חמור ואת שכם בנו	לחח	ומשה בן מאה ועשרים		
כשב	אם כשב הוא מקריב	לרא	ויאסף שאול לרא כתיב		
כשב	איש איש מבית ישראל	מתו	ויקם אברהם מעל פני		
	אשר ישחט שור	מקרשו	מכל מתנותיכם תרימו		
כשב	שור או כשו או עז כי יולד	נחרו	התרעשנו כארבה		
כשב	אך בכור שור או בכור	נפלו	ואעמוד עליו ואמותתו		
וכשב	דבר אל אל בני ישראל	סברו	אשרי שאל יעקב בעודו		
	לאמי כל חלב	ערשו	כי רק עוג מלך הבשן		
ללחם	ותרעב כל ארץ מצרים	פרתו	שורו עבר ולא יגעיל		
ללחם	ונתת על המערכת לבנה	צדקו	יי' חפץ למען צדקו		
ללחם	הנה ימי באים נאם אדני	קרחו	משליך קרחו כפתים		
ללחם	נזר הוא ללחם איה	קרתו	כ' בפסוק		
וללחם	לאמר לא כי ארץ מצרים	רישו	ישתה וישכח רישו		
		שיתו	והיה אור ישראל לאש		
		תתנו	כן תעשה לשורך		
		תתו	ולא אבה סיחון		

אב מן חד חד מן תרתין

תיבותן לא נסבין ולו' בריש תיבותא
דמפוקה הלוג' סימן

ארבעים שנה בן שלשים שנה דוד במלכו

בגלעד בבשן	וישבו בגלעד בבשן
גם ברוך	יחזרד יצחק חרד' גדול'
דורכי קשת	ויחיו בני אולם אנשים
העמק הפגרים	וכל העמק הפגרים
חסד לאברהם	תתן אמת ליעק' חסד
יות זנוה	ובני שמעי יחת
נשיכם טפכם	ומקניכם דיהושע
שמש ירח	עמד זבולה
כבוד יי'	או יבקע כשחר
לקדוש יי'	אם תשיב משבת
מעיל צדקה	שוש אשיש ביי'
לכה נלכה	ויאמר שאול לנערו
מלך שרים	גם כי יתנו
על אמתך	לא לנו יי' לא לנו
עד פרחח	ווח מעשה המנורח
עשרים לחם	ואיש בא מבעל שלישׁ
פשט גדוד	כרפאי לישראל ונגלח
צאן מרעיתי	ואתן צאני צא' מרעיתי
קח ככרים	ויאמר בעמן הואל
קרים מידו	ונגחכאור תהיח
רב להושיע	מי זה בא מאדום
שרצו בארץ	ואתם פרו ורבו
תף חליל	והיח כנור וגבל

אב מן חד חד ו' בסוף

תיבותא וסימניהון

אלת	וכחש רצוח וגנוב
אמרו	זה חלק אדם רשע
אישו	ויכו איש את אשו
בנה	בניתי בית זבול לך
בחירו	ויאמר להשמידם
בשלמתו	חשב תשיב לו את
גרו	ואצוה את שפטיכם

כאורגין חד אורחד או

וסימניהון

האמר	תאמר אלהים אני
האמור	בית יעקב הקצר
חורי	למטה שמעון שפט
חורי	אלה בני אביחיל
טובם	כחדק ישר ממסוכח
טובם	חן לא בירם טובם
ישור	על אנשים ויאמר
ישור	כי לא נמצא כעמי
וכרות	ומצאת את לבבו
וכרות	ומעוך ונתוק
למואל	אל למלכים למואל
למואל	דברי למואל מלך
מלאכות	האל בכתב מיד יי' על'
במלאכות	ויאמר חני מלאך יי'
ומשוח	האמר אבנה לי בית
ומשוח	אני היום רך ומשוח
נצור	עלה מפיץ על פניך
נצור	אם חומה היא
שכר	ויבא יעקב מן השדה
שכור	למען שכור הוא
חליצתם	ותצלח עליו רוח יי'
עליצתם	נקבת בחטיו
פרש	חלא פרש לרעב
פרוש	יום חשך ואפלה יו' ענן
צרוף	נחר מפוח מאש
צרוף	אמרות יי' אמרי שחורות
מוצאת	ויוסף עו' אחימע' בן צדו'
מוצאת	היא מוצאת והיא
מותח	ולמיכל בת שאול
מותח	ובעת מותה ותדברנה
מצוק	ויקבצו אליו כל איש
מצוק	השן האחד מצוק
מעוך	ויקם דוד ויעבר הוא

סב מלין דכתיב מוקדם

מאחר וסימניהון

הולך	בתרחה דיהושע ושבעה כהנים נשאים
גלון	ולבני גרשון ממשפחת
גלן	ומעבר לירדן
והמשני	ויאמר שמשון אל הנער
ותראנה	ויהונתן לא שמע
והגרזי	וילך דוד ואנשיו ויפשטו
חבואך	ידעת את אבנר
נפצות	ותהי שם המלחמ' נפצת
והוצית	ויאמר אל עכדיו ראו
ויקלהו	ויעבור בכל שבטי ישרא
בעברית	ראו אנכי מתמהמה
האורגת	וישלח ידו המלאך
האחל	ואת הסירות ואת הטיעים דמלכים
המיטות	ותקח יהושבעת דמלכים
ומות	ואת בכי הבכי' לא דמל'
ואכול	וזה לך האות אכל' השנ' דישעיה
וגורנך	מנעי רגלך מיחף
במרצותם	הקשבתי ואשמע לא כן
שוחט	חץ שוחט לשונם
שומע	ולא שמעו אלי
הוידע	יען אשר עשו נבלה
ובתרותך	ויבאו וירשו אתה
התעתים	כי התעתים בנפשתיכם
אשוותיה	הריעו עליה סביב
מואת דקדיס	מרר רוח הקדי' בקנח
תבשלי	לכן אדם לא תאכלי עוד
היאתון	ועל פני שער היאתון
והאראיל	שתים עשרה אורך
ומהאראיל	והאראל ארבע אמות
עיות	ויכת חשם ויסלוך דל"ת
הודיוהו	ובני אל ועבי הדיוהו
שטרי	ועל הבקר הרעים בשרון
ושמדימות	ועמהם שמעיה
נטוי	ואני כמעט נטוי רגלי
פלאיח	דעת ממני נשגבת
וגדלותך	ועזו נוראותיך
כשאוח	בבא כשאוה פחדיכם
הלוך	את חכמים יחכם
יומת	שמר מצוה שמר נפשו
תצרנה	תנה בני לבך לי ועיניך
ועיף	התעיף בו עיניך
הילכות	צופיה הילכות ביתה
ובתובנתו	בכחו רגע הים
יבחר	כי מי אשר יבחר
ובמלואת	הימים האלה עשה
מומכן	ויאמר מומכן לפני

ח' כתיב' בסוף תיבותא

וקרינן ח' סימני' נמסר בדניאל סי' ח'

יב מלין דחסרים ו' בריש

תיבתא וקרין וסימניהון

בניך	ותבאתגד לאיש האלהי'
תחת	הבעצין תניבא דפסוק
עד	ויצא השטן מאת פני יי'
יולד	גיל יגיל אבי צדיק כתי'
דחי	כי לא לעולם חוסן
די	חזיתא פרזלא מערב
לא חמל	בלע יי' לא חמל
לא חנח	על צואריכו נרדפנו
אין	יתומים היינו אין אב
זקנים	פני יי' הלקח
אינם	אבותינו חטאו ואינם
אנחנו	ב' בפסוק

ותלופיהון א דכתי' בריש

תיבותא ולא קריין וסי'

וכי	ויאמר דוד מח לי ולכם
ומסגרותיה	ויפתח על הלחת
וראתח	ועתליה אם אחזיה דמלכי'
ואת	ויקצץ המלך אחז
ותקע	הנידו ביהודה ובירושלם
ויורה	ולא אכרו בלבבם גירא
ויוציאו	בעת ההיא נאם יי'
וכל	לא האמינו מלכי אר' וכל
והרשענו	חטאנו והעוינו והרשענו
וחסד	ויאמנו לשמע ולא זכרו
וישמח	גיל יגיל אבי צדיק

יח חסרין ו' בסוף תיבות'

וקרי' וסימניהון

ויצוו	את בני בנימן לאמר
ויעלה	ויקח שמוא טלח הלב
אמר	ותרש לא ימצא בכל
ויאמר	ויזעקו אליי' ויאמר חשאבו
וידבר	גיר לאם אם היום דמלכי'
יקח	ומבניך אשר יצאו דמלכי'
ויתנה	עי' עשי המלאכ' דמלכים
ואכול	וזה לך האות אכל השנח דישעיה

יחד

כמו כמפעלו לחתו מעמו ודעתו ומלת החלה יבחה יתן הכלל כי הכניב' מוקדמת ובחטף פתח וכן חירק בחות ממום לפני לעון הויה מבטל חטף פתח כמו יהיו תהיו תהיות וחס החירק בחות עיקר חיבו מבטל כמו כחרו תהרו והספרדים מוסיפין עוד חחר והוא כלשון אחרי חות החסף יש יוד כמו ממעיה ידעיה והטעם לפי שהברית חות עין כוטה קצת לחירק בעבור היוד שאחריה וחין חות כפתחת על כן כשחר חטף לגבדו ועתה חמכילך וחורך דרכי חטף פתח קטן :

מערכת אות הויו

כל לשון אלהות יתר חלף מלו בתחלת תיבה בחטף פתח קטן כמו אלהים חלהיך הטעם כי דין חלף נוטה להיות קבוע להברית אי כי עיקרו חל וכן אלהים לה תקבל עיקרו חל מלעון ים לחל ידי ובבא אחד מאותיות מפה לפני הטם לה ימורו ההה קי החמפה נקודות ממנו כמו מאלהים החלהים היו׳ לחבל אחת מאותיות בוכל תממטות לפני הטם הין חות רחמונה מהטם נקרחת מחומה כמו ויי כיו׳ לי׳ בי׳ וסימן בלעון חדנות וחלהות מפה מפיק חלף וכלב לה

יחד כי יען בטחך במעשיך
וחללוה ונתתיו ביד הורים
ויעל ויכינו המזבח על מכונתיו
שוי ובן בני אינשא טריד
וקבל קיימו וקבל היהודים
חנניה אחריו החזיק חנניה בן
מלכיה אחריו החזיק מלכיה בן
וישתחו יעבדוך עמים וישתחו קדמא דפסוק
וישתחו ויאמרו שלום לעבדך לאבינו
וישתחו ואמרו על אשר עזבו דמלכים

וחלופי׳ לא כתיב ויו בסוף תיבותא

ולא קרי׳ וסי׳ נמסר במלכים א׳ ריש סימן יב

מא דכתיב ו׳ בסוף תיבותא

וקרי׳ י׳ וסי׳ נמסר בריש שמואל

חד מן יד זוגין מן בב ראשי

פסוקי׳ לא נסבין ו׳ בריש תיבותא וכל קריא נסבין וסימניהון

עשה ירח למועדים שמש
עשה יי׳ אשר זמם בצע
ארבעים יכנו לא יסיף פן יסיף
ארבעים אקוט בדור
הוציא עם עור ועינים יש
הוציא יי׳ את צדקותינו
משה זבולן ונשיא לבני
משה עזך ישלח יי׳ מציון
מני אפרים שרשם בעמלק
מני שים טעם די כל מתנדב
מנחתם ונסכיהם דיום רביעי
מנחתם ונסכיהם דיום שמיני
באשר תמותי אמות ושם
באשר דבר מלך שלטון
באו מלכים נלחמו אז נלחמו
באו ימי הפקדה באו ימי
אברם ישב בארץ כנען
אברם הוא אברהם
אמרו בלבם נינם יחד
אמרו לכו ונכחידם מגוי
נתנו את נבלת עבדיך
נתנו רשעים פח לי
דבר ואיש ארני הארץ
דבר יי׳ עליכם שארית יהודה
דברתי אליך בשלותיך אמרת
דברתי אני עם לבי לאמר
חיים שאל ממך נתת לו
חיים וחמד עשית עמדי

יב זוגין כן ג׳ רפ נסבין

ו׳ בריש תיבותא וכל קריא לא נסבין ו׳ וסימניהון

וברוך אל עליון אשר מגן
וברוך טעמך וברוכה את
וברוך שם כבודו לעולם וימלא
ויקן יוסף את כל אדמת מצרים
ויקן את חלקת השדה
ויקן את ההר שמרון
וראה ועשה בתבניתם

וראה אם דרך עצב בי
וראה בנים לבניך
ועשה לי מטעמים
ועשה כרוב אחד מקצה
ועשה להם מכנסי בד
ודברי דוד המלך הראשונים והאחרונים
ודברי רחבעם הראשונים
ודברי שנאה סבבוני
ורבים מביאים מנחה
ורבים משני אדמת עפר
ורבים מהכהנים הלוים
ואיך תשיב את פני אחד
ואיך וחברו ואיך תשיב את פני
ואיך תנחמוני הבל
ויוסף הורד מארימה
ויוסף הוא השליט
ויוסף בן שלשים שנה
ועיני לאה רכות
ועיני ישראל כבדו מזוקן
ועיני רשעים תכלינה
ושש שנים תזרע את ארצך
ושש מאות איש חגורים כלי מלחמתם
ושש מעלות לכסא דר״ח
ואיו נביאכם אשר נבאו
ואיה אלהיך אשר עשית לך
ואיה איפוא תקותי
ולמח יי׳ מביא אותנו
ולמה הבאתם את קהל יי׳
ולמח העליתנו ממצרים
והנביא ההוא או חלם החלום
והנביא כי יפתה ודבר דבר
והנביא ואכהן והעם

ד׳ פסוקי׳ דאית בהון מן ד׳

מלין דמיין רביע׳ נסיב ו׳ ותליתא קרחי סימני נמסר בסדר וישמע יתרו ותלים סימן נ״ז

חד מן יט זוגין קדמא נסיב

ו׳ בעניבא ותניבא לא נסיב וסימניהון

והאחד ויאמרו שנים עשר עבדיך
האחד שנים עשר אנחנו
ושדפת והנה שבע שבלים דקות
שדפת והנה שבע שבלים צנומות
ולא ישמע אליכם פרע׳ ונתתי אותותי
לא ישמע ויאמר יי׳ אל משה לא ישמ׳
ושהם והשור הרביעי קדמא
שהם והשור הרביעי תניבא
וחבר שתי כתפות חברות קדמא׳
חבר כתפות עשו לו חברת תניב׳
ובתבונה ואמלא אותו רוח קדמאה
בתבונה וימלא אתו רוח תניבא
וכאשם לא תאפה חמץ חלקם נתתי
כאשם כחטאת כאשם תורה אחת
ואלה שמות בני אהרן הכהנים
אלה שמות בני אחרן הכהנים
ולא יעבוד ומבן שלשים שנה ישוב
לא יעבוד ושרת את אחיו באהל מועד
ובתוך ועבד הלוי הוא את עבודת
בתוך כי את מעשר בני ישראל

ולא נשתה נעברה נא בארצך לא
לא נשתה אעברה בארצך לא נטה
ובלק ויאמ׳ מואב אל זקני מדין
בלק ויאמר בלעם בן האלהים
ושבע אלה משפחו׳ מנשה ופקודי׳
שבע אלה פקדי בני ישרא׳ שש
ושבעת ותהי המחצ׳ חלק היוצא׳
שבעת ותהי מחצת העדה מן
והנשים ונלכוד את כל עריו בעת
הנשים ונחרם אתם כאשר
ואתו את יי׳ אלהיך תירא ואתו קדמ׳
אתו את יי׳ אלהיך תירא אתו תניבא
ועבדך כי ימכר לך אחיך העברי
עבדך לא יקשה בעיניך
וכהניהם כבושת גנב כי ימצא
כהניהם על כל רעת בני ישרא׳ ובני
ומנביא כי מקטנם ועד גדולם קדמ׳
מנביא לכן אתן את נשיהם

חד מן הזוגין חלוף הניבא

נסב׳ בעניבא וסימני׳

אמרפל ויהי בימי אמרפל מלך שנער
ואמרפל את כדר לעומר
שמן למאור בשמים קדמא
ושמן למאור ובשמים תניבא
חסר מי פתי יסור הנה חסר קדמא
וחסר מי פתי יסור הנה וחסר תניב׳
עשר ויאמר אלהים לשלמה יען אשר שאלת
ועשר החכמה והמדע נתון לך
יואב בני פחת מואב קדמא
ויואב בני פחת מואב תניבא
ששים כל הקהל כאחד קדמא
וששים כל הקהל כאחד תניבא
כל מפרסת פרסה דתור׳ כהני׳
וכל בהמה מפרסת פרס׳ דמשנ׳ תורה
אמר ואלה העלים מתל מלח
ואמר וחברו ואלה העלים

אלין מלין מל׳ ו׳ ולית דכו׳

וסימניהון

פותר ואין פותר אותם לפרעה
חולם או אל חולם החלום ההוא
טוחן ויהי טוחן בבית האסורים
בוצץ שם האחד בוצץ
טורק ואנכי נטעתיך שורק
כבוצר על כלכלות
קולע הנני קולע
פוקד הנני פוקד ב אמון מינוא
שוכב על צדך
אונך עד מתי תלין בקרבך ט
הורג לתת אתה ביד הורג
חולש על גוים
כקונה כמוכר כלוח
הולם פעם
חוכי אשרי כל חוכי
שוחט חשור מכח איש
אוסף אהבתם
בקר כי בקר אנכי ובול׳ שקמי׳
חורש ונגש חורש בקוצר
זנוטר הוא לאיביו

גוער בים ויבשהו
הדולג כל הדולג על המפתן
נוכל ויש בעדרו זכר
חונג המון חונג וחוגר חברי

כה רפ דר לא נסיב ויו

ולא נסיב׳ וסימניהון

כשמע עשו את דברי אביו
וכשמע אסא את הדברים
אבני שהם ואבני
ואבני שחם תניבא דמשכבא
עפיח שפיר ואביה סני׳ ומזן
ועפיה שפיר ואנב׳ סגיא תניבא
בהקבץ עמים רבים באף
ובהקבץ בתולות שנית ומרדכי
ויים ראהוינוס חירדן תסוב
ומים בקעת לפניהם ויעברו
סבותי אני עם לבי לרעת
וסבותי אני ליאש את לבי
צידנים יקראו לחרמון שריון
ועדנים ועמלק וכל בני קדם
הנך יפה דודי אף נעים אף
והנך להם כשיר ענבים
עמך ישב בקרבך במקום
ועמך לרב עשי מלאכה
והשב תשיב לו את העבוט
והשב לשכננו שבעתים אל
הגדתי לכם היום את השמים
והגדתי לכם כי שפט אני
זרעתם הרבה והבא מעט
וזרעתם את השנה השמינית
תרא אשקלון ותירא עזה
ותרא אויבתי ותכסיה בושה
והמזבח עץ שלש אמות
והמזבח בקרע וישפך הרשן
זנוח עדלם ובית רמון
והנוח ועץ גניס די הושע
ארבעים שנה אקוט בדור
וארבעים שנה כלכלתם במדבר
נשמדו כעין דאר הין דומן
ונשמדו בבות און
היח לי לי׳ מעוז
ויחי נכון לבקר ועלית בבקר
הבונים בחומה והנשאים בכבל
והבונים איש חרבו
המשלח מעינים בנחלים
והמשלח את השעיר לעזאזל
נוע תנוע ארץ
ונוע יבוע בניו וישאלו
לקצת ירחין תרי עשר
ולקצת ירחין אנא נבוכד נאצ׳
הורד שאול נאוניך המית
והורד המשכן ונשאו בני
הביאו את כל המעשר אל בית
הביאו את אחיכם הקטן

מח מלין מיחדין חסרים ויו

אלי לא תלך חאשה
פדת ושמתי פדת
קימו ועברו את נחל זרד
ותרמת׳ ויבלה׳
עצרח לנו׳ סרו רדו.
כרבים׳ במצולה׳

מפיק חלף ולולי המסורת מחבר נם חדנות חמר בלעון חול לחלהות וחדנות חמר בלעון קדם הייתי כותן טעם בדבר על כן חלהים בפתחת ואין לה דין החמפים המקופים מפני הבירור כדין כל בבלה לפני חר״ע המקופים כמהם מבוררים כי אין פורך לתת חות מבוררת לפני הטם כי הטם מבורר הוא לך זובח לחלהים ואחר הין כמוך בחלהים החלף נקוד בה׳ נקודות וחות מלפניה המופה להבריל בין הקדם ובין החול כי בלעון הקדם מיחמר לחלהים בחיבה בבדי ומחלף חיבה נקודה ובמסורת מנה.

תוכה ז' לדכות תמר בולל מסמם עליהם והחלף נקרית · וכיוצא בהם מכר בחלים כי' קל"ג עיין שם ז
כל שם סמתחיל בלי כמו שליעזר שליהו חליהו בה' נקודות וכל סתחלתו חבי הן לחי בחטף פתח גדול כמו לבידן לחירע והטעם כי דיבם להיו' נוטים להברית
הה' לחבי חמר תחלתם חב הן לח בהברית הה ומלת שליהויכוח מכלל המלן חמר תחלתן כי הוח בחטף פתח גדול : כל לחום לדום לחמורי לחו לחת

בשובו מהכות · וסמים דויעש
התשעה דותחי · ואבת בעירי ·
אפפני · סבני דשמוע
הקם על · נבר בן ארי
פרים דהרמנים
ויעבדם דמלכים
ואנש הוא · ונשבה אל עמנו
מדע לא נשא · על כן בארים
חלצי מואב · ונפל עזר
חשח דהן ארלם
סבכני בכחש אפרים
והכן בחסר · אשר במצלת
ואשב דריש פסוק
באלף ביחודה
ארוץ גדוד דתהלות
לאיתיאל ואכל
טרפה באש בסוחה
חתם בצרור פשעי
ירץ על כגבור
חרצים ימיו · מראיו יטל
אדם עשק בדם נפש
ותבז ליקהת אם
מצאני השמרים · תנר חיותא
רחם מרמות · מעף ביעף
מלך אשור מבארח
ומשי דבני מרדי דח
ושבאל לך יי הגדלה

ב' פסו' דאית בבל חד ד'

מלין דמיין קדם לא נסיב ויו ונ'
בתראי נסבין ויו וסימניהון

וירקעו את פחי הזהב
וקצץ פתילים בתוך ובתוך ובתוך ובתוך
מלבד שבתות יי' ומלבד ומלבד ומלבד
ואקח את ראשי שבטיכם
לא תרצח דמשנה תורה ולא ולא ולא
ולקחת משפחת העמרמי ומשפחת ומשפחת ומשפחת
פחדת מכם ליי' מאת אנשי מן ומן ומן ומן ומן
ויהי למנשה בישכר
ויאמר חושי אל צדוק
ונתנך ביד מבקשי רעתך
ודמות פניהם פני אדם
ופאת קדים
אם הנה אתה ישראל
תחת הנחשת אביא זהב ותחת הברזל
כה אמר יי צבאות צום הרביעי
לבני גרשון דדברי הימים
ומן לכותא די יהב ליה כל עממיא אמיא ולישביא הוו
את חנחלות לא חזקתם
עד כסף כברין מאה
ובמדותם מחוץ לעיר את פאת
קדמא ואת פאת ואת פאת ואת פאת
עומר על שני עשר בקר
שלשה ושלשה ושלשה

אלין תיבותא יתירין ויו

וחטפין קמצין וסימניהון

אכרות ואיך אכרות
לך כרית דגבעונים
לשאול לו דאחימלך
ולשפוך דם נקי דאביגיל
קסומי נא לי באוב
אשקושח ואביטה במכוני
יעבור חבי כמעט רגע עד
אצורך בטרם אצורך בבטן ידעתי
לאכול לחם דאת הנשיא נשיא דיחזקאל
והובנים קרנות שן דיחזקאל
לכול עינותיהם דירמיה
יסגור לו ישתחו ויתפלל אליו
לקסום קסם דיחזקאל
ונבמותי ארץ
אכתוב לו רבי תורתי
עבור אוסי' עור עבור לו דעמוס
ארך אפים וגדול כח
וגדול חסר
לשאול לו לשלום
תדרוש רשעו בל תמצא
אשמור לו חסדי
מלושני בסתר רעהו
לגאול לא אוכל לגאול
ואשקולה את הכסף דעזרא
אשדודית עמונית דסוף עזרא
ירוהגה דדה
תוקדת שלום בן תוקדת
למעול מעל גם כל שרי הכחנים סוף דה
יקצור און
זעום יי' יפול שם

סב' יהידאין ב' מלין נסבין

ו' ולית זונח וסי'

ודגן ותירוש סמכתיו
והצאן והבקר עלות עלי
ושמעון ולוי בני לאח
וישכר וזבולן ב' בו
וחצרון וכרמי בני ראובן דוינש
ואני ועמי הרשעים
ואהרן וחור תמכו בידיו
ושהם וישפה השור הרביעי
ועלה ומנחה לא תעלו עליו
והעלה והשלמי' וישא אהרן את ידיו
ואלף ושבע וכסף פקודי העדה
ושור ושה שרוע וקלוט
ועבדך ואמתך אשר יהיו לך
והעמלקי והכנעני יושב בעמק
ואתה ואהרן וקהו איש מחתתו
וחשבון ואלעלה עטרת
והירדן וגבל והערבה
והאותות והמופתים חמסת
ובאתת ובבפתים ויוציאנו יי' ממצרים
ויוסף ובנימין ואלה יעמדו
ובנתיה וחצריה עקרון
ומדין ועמלק וכל בני קדם
וזבח וצלמנע בקרקר ומחניהם
ופסל ומצבה לא תעשו לכם אלילים

ואיש ואשה לא יחיה דוד
וישראל ויהודה ויאסר
וארבעים ואחת שנה דאסא
ושלשים ואחת בן ממנא שנה יאשיהו
ורע וראה וינש הנביא אל
והגלעד וגבול הגשורי דיהושע
והכרבים והנביאים ויעל המלך בית יי' דמלכים
וחרב ורעב כחשו ביי'
ובקר וצאן ונם הקרובים דדה
וזבח ומנחה ובאו מערי
ובאף ובחמה ונלחמתי אני אתך
והשכם ושלוח לשמוע על דברי
ועבדך ועמך ואמרת שמע דבר יי'
ונבלה וטפה ואסר אהה
וטף ונשים זקן וכחר
וברכב ובפרשים כי כח
ואלמנה וגרושח לא יקחו להם
ומשפט וצדקה כי כח דרב לכם נשיאי ישראל
ואלמנה ויתום וגר ועני דזכריה
והם ובניהם על השערים
וששים ושש ויהי משקה
ועשר ונכסים וחכמה וחמדע
ובנתינו ונשינו והגה נפלו
וארבעים ושלש' בני קרית יערים
ושבעים ושנים בני פרעוש תנינא
ושלשים וארבעה ובני בלע
וארבעים ושנים בני דליה
ועשרים ושנים בני מכמס
ועשרים ואחד בני לד חדיד דנחמיה
ובניו ואחיו ויביאו לנו כיד
ומנעליו ובריחיו ואת שער הישנה
ושדותינו וכרמינו ועתה כבשר אחינו
ולשמור ולעשות מחזיקים
ובניו ובנותיו ויהי היום
ואשלך והודיעני אזור נא כנבר קדמאה
ואברהם ושרח זקנים באי
והוד והדר עדה נא נאון וגבה
וחסר ואמת הלא יתעו
והמלך והמן הרצים
ולהרג ולאבד אשר נתן
ועיר ועיר והימים האלה

וחילופיהו' ונין מן ב' מילין

יחידאין לא נסבין ו' ולית זונא וסימני'

בעיף בבהמה ואת כל
יששכר זבולון ובנימן דאלה שמות
ריש סיפרא
עין רמון ועתר ועשן
עיר עיר תהיינה הערים
שמיר שית חיטה אין לי מי
אכול שתה ערוך השלחן
לכהנים ללוי' וגם מהם אקח
יען ביען לכן הנבא
מלך שרים גם כי יתנו
שמש ירח עמד זבולה
משה אהרן כי העליתיך
עשר נכסים ויאמ' אחים לשלמה דדה
דגן תירוש וכפרן הדבר
נשיהם בניהם ושאר העם
השמים שמי אתה הוא יי'

נ' זונין מן ב' מלין חד

נסבין ו' וחד לא נסבין ו' ולית זונא

שם וחם ויהיו בני נח
ושם וחם בעצם היום הזה
יעקב ובניו ואלה שמות
ויעקב ובניו ואתן לעשו
קרבו וכרעיו ואת חאיל
וקרבו וכרעיו ירחץ במים
ואלפ' וארבע ונחשת התנופה
לפים וארבע שלשים ומאה הקטרת
שורו וחמרו לא תחמד דיתרו
ושורו וחמרו דמשנה תורה
שמן ודבש ארץ חטה
ושמן ודבש ועשרה אנשים
אדמה וצבוי' נפרית ומלח
ואדמה וצבוי' יהי נבול
לצאת ולבא ויאמר אליהם בן מאה
ולצאת ולבא עודני חזק
מנרנך ומיקבך חג חכמות
ומגרנך ומיקבך הענק תעניק
טפסם ומקניכם נשיכם
וטפכם ומקניכם רק נשיכם
עמון ועמלק ויאסף
ועמון ועמלק נבל ועמן
שאול ויהונתן והעבדים
ושאול ויהונתן בנו
שרות וכרמים ויאמר שאול
ושדות וכרמים כי כח אמר
שאול ואנשיו וילך שאול
ושאול ואנשיו וילך דוד
רכב ובענה וילכו בני
ורכב ובענה והנה באו
לחם ובשר והעורבים
ולחם ובשר ב' בפסוק
בניהם ובני ויהיו הגוים
ובניהם ובני וישבו על
יעתר ודבש עד באי דמלכים
ויצחר ודבש ובפרן הדבר
חתו ובשו וישביהן קצרי יך
וחתו ובשו מכוש מפשם
רכב וסוס המוציא רכב וסוס
ורכב וסוס מגערתך
הרעב והחרב והעם אשר
והרעב והחרב שתים חנה
אתה ועבדיך ואמרת אליו
ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם
כהניהם ונביאהם על
וכהניהם ונביאהם ככשת
חטים ושערים ועשרה
וחטים ושערים משכב וספות
שמרן ובנתיה ושבתי
ושמרן ובנתיה ואחותיך
המנחה והחטאת והאשם
והמנחה והחטאת ויאמר
קוץ ודרדר ונשמדו בסות
וקוץ ודרדר תצמיח
הסד ורחמים הגאל משתת
ורחד ורחמים כה אמר יי'
פוט וכנען בני חם דה
ופוט וכנען בני חם דבראשית
משמע ודומה דבראשית
ומשמע ודומה דה
איה וענח בני צבעון דה

תוכה בה' נקודות כל מוי מן המלמים סתחלתו שף כמו חזור חמור חכול לחוף בחטף פתח קטן לבל חם הוח כמו חם הפעל לח הוח בחטף פתח גדול כמו חרוב דם
לכל דבש הרבה ועל כי הסתכלת חלף מכל חותיות לחכם להכיר בעלילה מועטת בחטף פתח קטן כי חוכה כסתחת עלכן בסחר החותיות כי חם ח' ועין בכוף המלה
פותח לפניו כמו זרע פתע זכח והבדיל חלף בסוף תלה תמכח פלח כלח ועל כן נקדת בה' נקודות נוטים קבת להברית חי כי חף סחר החותיות נקודות לפעמי בחטף
ד ד 4 iiii פתח

מערכת אות הואו

פתח קטן מלעיל רבתי יתר בנקדת חטף פתח קטן כגון בתחלת התיבה שלא נמצאו כן בלותיו"ה ע"ג לבד ממלת כרס חמר ענולה שהן בה' נקודות על פי המסורת
והן בלו בתקומות מעטים כאשר חבאר: כל לעון הויה וחיות בהיות רחמוב"ה פעליהם עמהם ח"ו גם המה בה' נקודות כמו היה חיה חייתם הייתם
לך בבא לפניהם מלותיו יה"ו לותיו הנוספין בחירק פ"ח הפעל בעבא כמו יהיה יחיה תהיה נחיה וכן ו"ן לפעמים בהיותה בחירק כמו והייתם לי

ואיה ועכה דבראשית
חלים והנתינים וחישבים
והלוים והנתינים ואלה ראשי
אסף והימן ויבדל דוד
ואסף והימן והמשוררים
נשק ובשמים והם מביאי דש"ה
ונשק ובשמים והם מביאי דמלכי'
ליוצא ולבא ובעתים ההם
וליוצא ולבא כי לפני
לעלה ולמלאים ויעמד חזקיה
ולעלה ולמלאים ושה אחד
חכהנים והעם גם כל שרי
וחכהנים והעם ויאמר אליו
בניהם ואחיהם ויעמד ישוע
ובניהם ואחיהם כל אלה מבני עובד
אחי ונערי גם אני אחי
ואחי ונערי ואין אנכי
איש שלחו ואין אני ואחי
ואיש שלחו ויעמד בל העם
ישוע ובניו ויקם על מעלה
וישוע ובניו ואחיו
נהירו וסוכלתנו איתי גבר
ונחירו וסוכלתנו ושמעית
דבש וחמאה אל ירא בפלגות
ודבש וחמאה וצאן ושפות
ברית ודלתים ואשבר עליו
וברית ודלתים ואמרת אעלה
עת ומשפט כי לכל חפץ
ועת ומשפט שמר מצוה
הוללות וסכלות ואתנה לבי
והוללות וסכלות ופניתי אני לראות
שמחה וששון ובכל מדינה
ושמחה וששון ליהודים
האחשדרפנים והפחות ויקרא
ספרי
האחשדרפנים והפחות וכל שרי
המדינות

ה' זוגי' ב' מנהון נסיב ו'

ב' מנהון לא נסבי ו' וסי'

החסידה האנפה דשמיני
והחסידה והאנפה דמשנה תורה
עין רמון ולבאות ושלחים
ועין רמון
דכרין אמרין כל קבל דנא
וזכרין ואמרין ומה השחן
עשר נכסים ויאם אלהי' לשלמ'
ועשר ונכסים איש אשר
ישששכר זבולן ובניהן דאלה שמו'
דיש סיפר'
וישששכר וזבולן בני לאה

יב' ר"פ מן ב' מלי' קדמא

נסיב ו"ו ותנינא לא נסיב ו"ו וסימני'
נמסר בסוף סדר במדבר סיני

ח' פסוקי' מסורתא מכא

ומסורתא מכא לא נסבין ו"ו וסימני'
נמסר בזכריה סימ"א

ד' זוגי' מן גג' בענינא קדמא

לא נסיב ו' ותנינא ותליתא נסיב וסי'

כי ימוך אחיך ומכר

זכי ימוך אחיך ומשה
וכי ימוך אחיך עמך ונמכר
שש מאות ויסעו משם ממשפתת
ושש מאות איש חגורים
ושש מאות ויעלו חמשת
אתם עדי נאם יי'
ואתם עדי הגדתי ואתם עדי
ואתם עדי אל תפחדו
עמים רבים נמר ומנוג
ועמים רבים ועלית
ועמים רבים ובאת דמלכים

ח' ר"פ מסורתא מכא

ומסורתא מכא ומלה באמצע סי'
נמסר ביחזקאל סימן מו"

ה' זוגי' מן ב"ב בחד ענינא

קדמא ו' תנינא ו' וסי' נמסר בריש סדר
בהעלתך'

ד' זוגי' מן ג"ג בענינא קדמאה

נסיב ו' ותנינא ותליתא לא נסיב ו'

ושני טורים ויעש את
שני טורים ופקעים
שני טורים ואת חרמנים
ואם בגוי העל אלה
אם בגוי העל אלה
אם בגוי העל אלה
וירא אלהים איש חיח
ירא אלהים ויאמר יי'
ירא אלהים ויאמר יי'
ואשאלך והודיעני קדמא
אשאלך והודיעני תליתא
אשאלך והודיעני תליתא

ו' זוגי' מן ג"ג בענינא קדמא

ותנינא נסיב ו' ותליתא לא נסיב ו"ו
וסימ' ביחזקאל סימן מ'

יב' ר"פ דמיי' מן ב' מלין

דמיין מסורתא מכא קדמא לא נסיב
ו' ותנינא נסיב ו' וסי'

היא מוצאת והיא
הוא תהלתך והוא
כסף אשם וכסף
שרי יחודה ושרי
חרב יראתם וחרב
קול שוט וקול קעש
לי תכסף לי הזהב
לי גלעד ולי מנשה קדמאה
דכפרא
אלה ברכב ואלה בסוסים
מן המלחמות ומן
אשרי אנשיך ואשרי דש"ה
דור הולך ודור בא

ח' יחידאי' במצעו פסוק

מסורתא מכא ומלה ביניהון קדמא
נסיב ו' ותנינא לא נסיב ו' וסי'

ואנשי חעיר אנשי סדום
ואליך ישתחוו אליך
והוא שותה הוא ויהי

ורבו במו רבו אשרקה
ומגיד לקראת מגיד
ויזמרו לך יזמרו
ולאמר עליו לאמר וספרו'
ויוסף דעת יוסף כי ברב

חר מן לה' פסוקי' דמין

מסורתא מכא ומסורתא מכא נסבין
ו' ומלה ביניהון וסימני'

ובין רועי ובין רועיך
וביד אשתו וביד שתי
וענו אשור וענו עבר
ופגע בדבשת ופגע
וחרשי עץ וחרשי אבן
ואצבעות ידיו ואצבעות
ואתה תשא ואתה
ואפס עצור ואפס
ושם תמות ושם תקבר'
והשמיעו במגדול והשמיעו
וכן רבים וכן ננזו ועבר
ושרי שלישיו ושרי
ובחשך ילך ובחשך
וגשם מטר וגשם מטרות
ואל תאכלו ואל תשתו
ומגדל חננאל ומגדל
ומן הרמנים ומן התאנים
והוא לוי והוא גר
ומעל אלהיכם ומעל
ומזקני העם ומזקני
ואין דורש ואין מבקש
ושובר כסיל ושובר עוברים
והוא מוראכם והוא
ובכל חטאתיך ובכל
ולו תשתחוו ולו תזבחו

יד' פסו' מיחדי' דאית בהו

ד' מלין כ' קדמא לא נסבין ו"ו וב'
בתראי נסבין ו"ו וסימני'

לבני ישראל ולגר ולתושב
מעון כרמל וזיף ויוטא
עין רמון ועתר ועשן
חקיו מצותיו ומשפטיו
מלכיה שריה וכהניה ונביאיה
כחשאת כעלה וכמנחה וכשמן
לזהב לכסף ולנחשת ולברזל
הקירות הספון וקירותיו ודלתותיו
יחת זינא ויעוש ובריעה
חרב משפט ודבר ורעב
מלכותא חסנא ותקפא
ברכלתהון פשחון
וארבה הילק והחסיל
המה אנשיהם ובניהם

יא' ר"פ מיחדי' מן ד' מלין

נסבין ו' וסימניהון

ומעוך וכתות ונתוק וכרות
ואהבך וברכך והרבך וברך
ועבדון ורחוב והמון וקנה
ושערים ועדיתים והגדרה
וגדרותים
ואלמלאך ועמעד ומשל ופגע

ולבאות ושלחים ועין ורמון
ודבש וחמאה וצאן ושפות
וחשובה ואהל וברכיה
וירמיה ויחיאל ויזכד
והמזמרות והמזרקות והכפות
ולשמה ולקללה ולחרפות

ה' ר"פ מן ג"ג מלין דמיי'

קדמא נסיב ו' וב' בתראי לא נסבין ו'
וסימ' ביחזקאל סימן מ"א

יא' פסוקים דמיין איש בהון

ג' ג' מלין דמיין קדם ותנינא לא נסי'
ו' ותליתאה נסיב ו' וסים'

שמה שמה ושמה שמה קברו את
אברהם
אין אין ואין אין קדוש כיי'
אל אל ואל אל תבא בשער
אתה אתה ואתה אתה הוא ה' לבדך
וכל חכל וחכל הכל הולך
יש יש ויש יש הכל אשר
חסנה הסנה וחסנה וירא מלאך ה'
בין בין ובין כי יפלא ממך דבר
לכו לכו ולכו הוי כל צמא לכו למי'
אל אל ואל לכן כה אמר
אדמתנו אדמתנו ואדמתנו למח
נמות לעיניך
אלה אלה ואלה הנה אלה דיחזקאל

ו' ראשי פסו' מן ג"ג מלין

דמיין קדמא לא נסיב ו' וב' בתרי נסיב
ו' וסימני'

מן ומן ומן מן הבחמה
כל וכל וכל כל ערי חמשור
לכל ולכל ולכל לכל האתות
זה וזה וזה זה יאמר ליי'
יתר ויתר ויתר יתר הגזם
מה ומה ומה מה ברי ומה בר

ה' פסוקי' אית בהון ג' ג'

מלין קדמא ובתרא נסיב ו' ותנינא
לא נסיב ו' וסים' בשופטים סימן ל"ט

יב' פסוקי' מן ג' מלין קדמ'

ובתרא לא נסיב ומציעתא נסיב וסי'
נמסר בישעיה סימן ט"ו ג' מהנון
ר"פ אלחי' עלי עשור' כי יצומו

יר"פ מן ג' נסבין ו' וסים'

נמסר ביחזקאל סימ' ג' ובעו בדיה

ו' פסוקי' מן ד' ד' מלין ב'

קדמאי קרחי וב' בתראי נסבין ו' וסי'
נמסר בהושע סימ"א

ו' זוגי' מן ב' ב' בספרא

קדמא נסיב אות וחסר מלה ותניי'
חסר אות ונסיב יתיר מלה וסי' נמסר
ביחזקאל סימן א"

אב מן חד חד ראשי פסו'

נסבין ו' בריש תיבותא וסימני'
וארא

כל בחירק פ"ח הפעל בעבא כמו יהיה יחיה תהיה נחיה וכן ו"ן לפעמים בהיותה בחירק כמו והייתם לי

בל חך בהיות חלק יחזרו למטעם והלף בפתח קטן כמו יהיה יחיה וכן בבוחה לפני כל מלר תיבות חמר פ"ח כעליהם ההע"ם כמו יחמה יעמה יחמוף:
לעון כוו גם היה בה"ח כמו"ח הביאו הקימו ודומיהן והטע' כי בלי התוסף היה בהבר' חי כי ותמר הביאו הקים גם עתה הו' בחטף פתח קטן
המעם

הכנסה קצת להברית חי׳ אך בהתחבר הכתוב למדבר בעצמו ולנכח ולנכחים מן הטעם הזה על כן הוא בחטף פתח גדול כמו הסיבוקיך הביחוקנו הביחכם כי בהפרד הכתוב לג׳ יפתר בהברית חי׳ דרך בהברית חטף פתח קטן כי יתמר הסיבותי הביחותי ועל כן הזכרתיו ולעון כוי כרחה לי בחטף פתח גדול כמו הסיבכויי הקיימנו הביחנו והטעם כי בלת התוספת יהיה בהברית חה כי יתמר הטעם הקס הבח גם פתח הוא בחטף פתח גדול הכנסה קצת להברית חה גם כבח ויו על

ואר ואין איש׳ ומאלהי
ובחורב התצפתם את
וגר זאב עם כבש
ודי חלב עזים ללחמך
והלא עמך שם צרוק
ויום ואת האלף ושבע
וזרחה לכם ירא׳ שמי
וחכיתי לה׳ המסתיר
וטמאתם את צפוי פסילי
ויריחו סגרת ומסגרת
ובחכה איש גדורים
וללי אמר תומיך
ומנת המלך מן רכושו
ונחה עלי׳ רוח ה׳
וסכה תהיה לצל יומם
ועמך כלם צדיקים
ופרח ודוב תרעינה
וצאני מרמס רגליכם
וקרבנו קערת כסף
ורחובות העיר ימלאו
ושאבתם מים בששון
ותבואתה מרכה למלכים

ר׳ זוגין תינוקא נסיב׳ו

בענין וקדמא לא נסיב׳ו
וסימניהון

אמרפל ויהי בימי אמרפל
ואמרפל את כור לעמר
שמן למאור בשמים קדמא
ושמן למאור ובשמים תנינא
חסר מי פתי יסור קדמא
וחסך מי פתי יסור תנינא
עשר ויאמר אלהים לשלמה
ועשר החכמה והמדע

ח׳ מלין נסבין׳ו קמצין

בתמניא אפי באב רבתי וסימניהון
שם בתלת באב רבתי אות ז׳

ח׳ פסוקי דבהון ב׳ מלין

קדמא סופה יור ותינוקא רישא׳ו
וסימניהון

הלחושיעני ונניגותי ננגזכל ימי חייכו
אולי יראה ה׳ בעיני תחת קללתו׳
חביאי עצה עשו פלילה
רני בת ציון הדיעו יש׳
כי החרשתי בלו
ולא נתתי לחטא חכי׳
לשאול באלה נפשו
אם לא אמרו מתי אוהלי
מי יתן מבשרו
ברוך אלהים אשר לא הסיר תפלתי
וחסדו׳

חמר המעתיק בהרבה פסוקי׳ מילו
ליקח לרבויו כפי נקחת הקכרים
פלגו ואולי כי חיכי מבין כוונתו:

כח זוגין חד מלא׳ו

באמצע׳ תיבות׳ וחד נסיב׳ו בריש
תיבותא וחסר וסימ׳

אצבעותי לדוד ברוך ה׳
ואצבעתי קמתי אני

אותותם שאגו צרירך
ואתתם הלא שאלתם עבדי
אוניות וישלח לו חורם דל׳ת
ואניות כי לי איים יקוו
אומרה לאל סלעי
ואמרה ויאמר יוסף אל
אחוז חור כרפס ותבלת
ואחז ויכתכם שמעי בן
גולה והגלה את כל ירושלם׳
וגלה כי קשרתם בלבם תנינ׳ דפסוק
הוכח בעשב וייבש
והכה אם במחתרת
חורב ויתנצלו בני
ובחרב הקצפתם
הצעירה ויען שאול
והצעירה גם היא
זובח שוחט השור
וזבח וארור נוכל
חולה ויאמר לי המלך
וחלח וכי תנישון עור
חובר אשר לא ישמע
וחבר חבר ושאל אוב
חצו׳ ימאסו כמו מים
וחצו אל מוציאו
ידוע תדעו כי לא
וידע כי אם בזאת יתהלל
לאום ברוב עם הדרת מלך
ולאם מלאם יאמץ
למשול ותצא אש ממטה
ולמשל ביום ובלילה
מצורע וישכב עזיהו
ומצרע יחולו על ראש יואב
מוריד ה׳ממית ומחיה
ומריד האל הנותן נקמות לי
נאוד ויאמר אליה
ונאוד ויקח ישי חמור
נוצר תורה בן מבין
ונצר כי תאמר הן
פתאום ויורם אלהים חץ
ופתאם והנני שולח
קודש וכאו כו ציים קדמא
דפסוק
וקדש ואשמעה אחד
קדמונים בה אמר יי׳אלהים׳
וקדמנים על יומו נשמו אחרונים
שואג קשר נביאיה
ושאג פצו עלי פיהם
תמות ויאמר שמשון
ותמת מדוע באתי
שבועת אני פי מלך שמור
ושבעת ואיש את רעת

יב׳ חס׳ו׳ בריש תיבותא

וקרי׳ וסימניהון

בניך ותבא ותגד לאיש
תחת הנעצוץ תנינא דפסוק
עד ויצא השטן מאת
יולד ניל יגיל אבי צדיק
דוד כי לא לעולם חסן
די חזיתה פרזלא
לא בלע ה׳לא חמל
לא על צוארנו נרדפנו
אין יתומים היינו

זקנים פני ה׳חלקס
אינם אבותינו חטאו
אנחנו ב׳בפסוק

ה׳ זוגין בספר שמות

קדמא חסר תניינא מל וסימניהון
נמסר בסדר פקודי׳

הלין שמהת גברי נסבין׳ו

באמצעות תיבותא וכל חד וחד לית
ליה זוגא וסימניהון

גדעוני ועל צבא משה
יכוניה אשר לא לקחם
נמרוד וכוש ילד דל׳ת
יואשיהו בראשית ממלכת
עוזיה ועזריהו בן
בוני ומן הליום שמעיה
הקוהלת הבל הבלים

והלין שמהת גברי חסר׳ו

ולית להון זוגא׳

נביות קדמאה דבראשית
ולצדק הכהן
וליאב שר הצבא
ארי גבר בן אורי
ועבד ב׳בפסוק
עדא אחינדב בן עדא
אכנן הבכור אמנון דל׳ת
אבן שר העיר דמלכים
ושבאל בן גרשם
וירם בנו
אשר דבארה בנו
קרא משלמיהו בן קרא
יאש במלכו דל׳ת
עבדיה העמוני תנינא
עזור יאזניה בן עזר
ומשי מחלי ומשי דל׳ת
אחשרש מס

יב׳ זוגין נסבין׳ו ברוש

תיבותא חד מלרע וחד מלעיל
וסימניהון

ומת בהד אשר אתה
ותת ותאמר לו אשתו דאיוב
ויחכם תן לחכם ויחכם
ויחכם מכל האדם
ויענם ישמעאל ויענם
ויענם המלך קשח
ויורם ויצוה מלך אשור
ויורם אלהים חץ פתאום
ויושיעום ותתנם ביד
ויושיעום ויקם ה׳ שפטים
ויתמרמר מלך הנגב
ויתמרמר וראיתיו מגיע
ויודע וידבר אל קרח
ויודע ויקח את זקני
וינפש ששת ימים
וינפש ויבא המלך וכל
ויהללוה תנו לה מפרי
ויהללוה אחת היא יונתי
ונפתחה לאמר בתי יעבר
ונפתחה ויהי כי באנו אל
וישג ירדף אויב נפשי

וישג לבן את יעקב
ויוכל וישמע שפטיה
ויוכל וישר אל מלאך
ויצילני הנה כאשר גדלה
ויצילני ושם האחד אליעזר
ומש ועמדו רגליו ביום
ומש ובני ארם עוץ וחול
וחנא שמעו שמע ברוך
והנא ויפרש אתה לפני
ובקר וראיתם את כבוד י׳
ובקר ערב ובקר וצהרים

וא

חד מן נ׳זוגין מן חד חד חד מלרע
וחד מלעיל וא׳ ברישי׳

ואברכהו ויחרד יצחק חרדה
ואברכהו הבישו אל אברהם
ואדעך ועתה אם נא מצאתי
ואדעך ויאמר ה׳אל משה גם
ואח בכל עת אהב הרע
ואח יש אחד ואין שני
ואט בחבלי אדם אמשכם
ואט את נטשת אתי נאם
ואכתוב על הלחות את הדברים
ואכתוב בספר ואהתום
ואוכל פתי לבדי ולא אכל זר
ואוכל ויחרד יצחק חרדה
ואכלה ויאמר הגישה ליואכלה
ואכלה ויאמר אלי בן אדם
ואכלם אפגשם כדוב שכול
ואכלם נמצאו דבריך ואכלם
ואכלם ועתה חניחה לי ויחר
ואכלם ואמחצם ולא יקומון
ואכח ויוחנן בן קרח אמר אל
ואכח ואריב עמם ואקללם
ואקרע אפגשם כדוב שכול
ואקרע את הממלכה מבית דוד
וארבה ואתנה בריתי ביני וביניך
וארבה ואקח את אביכם את
ואקחה פת לחם וסעדו לבכם
ואקחה ויאמר ה׳אלי השליכהו
ואקוה אדך לעולם כי עשית
ואקוה חרפה שברה לבי
ואסיר כי אמר בכח ידי עשיתי
ואסיר ותגבהנה ותעשינה תועבה
ואצאה עתה חכמה ומדע
ואצאה בשער חגי לילה
ואשבה ויאמר דוד אל אכיש
ואשבה וכשמעי את הדבר
ואשתחוה ועתה שא נא חטאתי ושוב עמי
ואשתחוה ואקד ואשתחוה לה׳
ואשאלם ואדא ואין איש
ואשאלם ויבא חנני אחד מאחי
ואשתומם ואביט ואין עוזר
ואשתומם ואני דניאל נחייתי ונחליתי

אב חד וא׳חד והא׳ ולית

דכוו׳

שה המלות בהברית חי המה בה׳נקודו׳כמו והסיבך לכל בהיות׳בהברית חי׳ לפני לחכ״ע חי הוא בחטף פתח גדול כמו יעם׳תעם׳ תעלה יעלה ובבח הברית חי פהוא בפתח קטן לפניהם חי המה בחטף פתח קטן כמו לחקה׳ לעמה יחרף החפיתי מעולם העלתם העביר החריס ודומיהן לכל חס חותה הברית חי לפני לחכ״ע בקמץ קטן חי המה בחטף פתח גדול כמו מעמות מחט׳מהמון מעמות רק לפעמי׳ בהיות חות המ״ם לפני הלף תהיה הלף בה׳נקודות כמו החנום מלוה יכדיך כי

ירבה

מערכת אות הויו

ידיה חלוה מלעיל ומטע׳ כי בלי המ״ם תהיה בחתם נקודו׳ וכל דגש מבטל פתח גדול וחטף פתח קטן כמו הקלות יהודה יהיו כאלו רפין כאלו בקרס : כלים מפטיו חטף פתח גדול וחטף פתח קטן ובעזרת בורא שמו׳ ומושיבם ובעזר׳ לחי והוא לחל חק יהו״ה : כי כל חות הבא ברחם יקבה דיבה להדגם לגלי חותיות לחטר״ע חסר לעולם לא יבא בהם דגש רפי בתקומות מעטים בחלף ורים עלפי המקודת ומן ד׳ הלכין בקריחה ע׳

יבינו המשבילים

ואחרון ואני ידעתי גאלי חי
והאחרון כי לא מועף לאשר
ואחל וחשבח ואהל וברכיה
והאהל ומשמרת בני גרשן
ואלפים צבה ואלפים כלם
וחאלפים והעירים עבדי האדמה
ובקר וראיתם את כבוד ה׳
והבקר ומראה הערב והבקר
וגוים ובאו עמים רבים וגוים
וחגוים כי הגוי והמלכה
ונבחים אם עשק רש וגזל
והגבחים הנה האדון ה׳ צבאות מסעף
וגבח עדה נא גאון וגבח
והנבח והאולם אשר על פני הארך
וגבוה כי רם ה׳ ושפל יראה
והגבוה כה אמר ה׳ אלהים חסר
זדל מבין חכם בעיניו איש
והדל העשיר לא ירבה
והרים כה אמר ח׳ אדני ה׳ הסר חמצנפת
ווחרים ואשוב ואשא עיני והנה ארבע
וחצר הנדולה סביב שלשה
והחצר וירם כבוד ה׳ מעל
וחטים משכב וספות וכלי יוצר
וחחטים ויאמר ארנן אל דוד
וחכמים אנשי לצון יפיחו
וחחכמים כי את כל זח נתתי
ומלא ולנפתלי אמר נפתלי
והמלא ובאת וסגרת הדלת
ומשחית עלח אריח מסבבו
והמשחי׳ ותהי חרדה במחנח
ומשלח יפיח כזבים עד שקר
והמשלח את השעיר לעזאזל
ונגע לא תאנה אליך רעה
והנגע וראה חכהן אחרי
ושטן הפקד עליו רשע
והשטן ויראני את יהושע
ועירים נטלים מיניקות
והעירים והאלפים והעירים
ופרח ודוב תרעינח
והפרח והעזים והפרח
ונרעת נעמן תדבק בך
וחצרעת ויזעף עזיחו ובידו
וקדש ואשמעה אחר קדוש
והקדש ואחרי חשבעים
ורגלים עינים היתי לעור
והרגלים וילכו לקברה ולאמצאו
ושיר כי כימי דוד ואסף
והשיר וכל הקחל משתחוים
ושופט ויאמר מי שמך לאיש
והשופט על חרץ כפים להשיב
ותכן ועתה לכו עבדו
והתבן והשערים והתבן לסוסי׳
ותרומח וחיח לאהרן ולבניו
והתרומח חיקבע אדם אלהים
ותורות ועל הר סיני ירדת
והתורות אלה חחקים והמשפטים

ה׳ זונין משמשין וה׳ חד

לשון רבים וחד לשון יחיד ולית

להון זונא וסימניהון
והרשעים כים נגרש
והרשע כי ישוב מכל
והרבים ולכן הנה אדני מעלם
והרבח קרית בעל היא
והגוים כי חגוי והמלכח
והגוי אשר לא יביא
והנשבעי׳ ואת חמשתחוים
והנשבע אשר המתברך
והבטחים הוי השאננים
והנטח רבים מכאבים

ח׳ זונין מיחדין חד נסיב

וה ברישי׳ וחד נסיב ול ולית דכוו׳ וסימניהון
והחשך ויבא בין מחנח
ולחשך ויקרא אלהים לאור
והרשעים כים נגרש
ולרשעים אמרתי להוללים
ולטופת והיו בך לאות
והטופת ובא האות והטופת
והקדש ואחרי השבעים
ולקרש ושתי דלתות

כ׳ זונין נסבין ו״ו ברישי׳

ונסבין ו״ו בסופ׳ חד מלרע וחד מלעיל וסימניהון

ויתאו המלך יופיך כי הוא
ויתאו דוד ויאמר מי ישקני
ויתמהו עמודי השמים ירופפו
ויתמהו וישבו לפניו הנכור
ויתרו שלח לך אנשים
ויתרו ויעלו ויתרו את הארץ
ויהפכו הן יעצר במים ויבשו
ויהפכו נערי דוד לדרכם
ויחיו ויאמ׳ אלי הנבא אל הרוח
ויחיו והנבאתי כאשר צוני ותבא בהם
ויסנו יבשו ויפגו אחור
ויסנו ויבנדו כאבתם
ויאספהו כלה בחכה העלח
ויאספהו ותהי המלחמה חזק׳ על פלשתים
וינתנו ויבאו אל המלך דח״ה
וינתנו ויעזרו עליהם וינתנו
ויפרו הרעיפו שמים ממעל
ויפרו וישב ישראל בארץ
ויעדהו והרשיבו שני אנשים
ויעדהו ויבאו שני האנשים
וישבעו יאכלו ענום וישבעו
וישבעו במרעיתם וישבעו
וינהגו ויען כל איש רע ובליעל
וינהגו וישבו את הנשים אשר
וינזרו דבר אל אהרן ואל בניו
וינזרו
וינזרו כענבים במדבר מצאתי
וירעשו ראיתי את ה׳ נצב על
וירעשו והיה הנם מקול הפחד
וירכסו את החשן קדמא
וירכסו את החשן תנינא
וישמיעו ואם עמדו בסודי
וישמיעו ומעשיה ושמעיה ואלעז׳

ט׳ זונין משמשין וה׳ חד

לשון רבים וחד לשון יחיד ולית

וישכנו צדיקים ירשו ארץ
ויטכנו מחוילה עד שור
ויבשו הן יעצר במים ויבשו
ויבשו אף בל נטעו אף בל
ויצקו ויאמ׳ מלאו ארבעה כדי׳
ויצקו לאנשים לאכל ויהי
ויציצו יהי פיסת בר בארץ
ויציצו בפרוח רשעים כמו
ויצאו ויאמר ה׳ אלי אם יעמד
ויצאו ואת חמור ואת שכם
ויצברו ויקבצו את כל אכל
ויצברו אתם חמרים חמרים
ויצליחו שמנו עשתו גם עברו
ויצליחו ויאמרו יהודה נבנח

מ׳ מלין נסבין ו׳ ברישי

תיבותא רפין וכל חד חד לית זונא

וירדו ויאמר אלהי׳ נעשה אדם
ויסחרו האנשים האלח
ויעבדו ויאמרו עבדי פרעה אליו
וישאלו דבר נא באזני העם
ויחנו דבר אל בני ישראל
ויסעו ויאמר ה׳ אל משה
וישלחו צו את בני ישראל
ויפצו ויהי בנסע הארון
וירשו ויאמר ה׳ אל
ויעמדו ויהי כנוח כפות
וילכו וישבו אל יחושע ויאמרו
ויקמו הכו לכם שלשה
ויתהלכו ב׳ בפסוק
ויחנדו בני נבר דשמואל
וישתו ויאמרו לא תכח
ויתנוחו על ידי עושי
ויאספו כל חנוים נקבצו יחדו
וישתחו ושאריתו לאל עשח
ויניחהו ישאהו על כתף
ויפרו תפתח ארץ
ויצאו עלו הסוסים
ויאשמו כבל משבתיכם
ויזעקו והשמיעו עליכם
וישמרו ואם נכלמו
ויניחו וארבעה שלחנות
ויכלו את הימים והיה
ויחרדו אחרי ח׳ ילכו
ויתכסו שקים האדם
ויקראו ב׳ בפסוק
וישכנו צדיקים ירשו ארץ
וידברו ימיקו וידברו ברע
וינועו יחגו וינועו כשכור
ויבזו ינקש נושה לכל אשר
ויקבצו ויאמר דוד
ויכנעו עמי אשר נקרא דדח״
וישאהו ויהי בעת יביא
וישיבהו ב׳ בפסוק
ויעבידו ואשר ישמיעו
ויברכו ויאמרו הלוים
ויראו לפניך מראינו
ויתיצבו תתהפך כחומר
ויסירו רגע ימתו וחצות
וירבו שמע בני וקח
ויוסיפו כי בי ירבו ימיך
ויתלו ותאמר לו זרש

אב נסבין ו״ו ברישי׳ דלוג

חו בסוף וסימניהון נכסר במערכת אות הה״א בסד׳

קיח יהידאין משמשין ול׳

ברישי תיבותא סימניהון נמסר במערכת אות הל״ד׳

הלין דמשמשין ומ׳ ברישי׳

באב״ס׳ נמסר במערכת אות המ״ם׳

יא׳ זונין נסבי׳ות ברישי

תיבותא חד מלעיל וחד מלרע וסימן׳

והפר עצו עצה ותופר
ותופר ביום ההוא וידעו כן
ותרץ ואחרץ תעזב מהם
ותרץ אם ראית נגב
ותשמידם תידף באף
ותשמידם מתים כל יחיו
ותמות מדוע באתי ואין
ותמות ויקומו עלי בעלי הגבעה
ותלהט אש לפניו תלך
ותלהט כי אש קדחה
ותלבב וישכב אמנון
ותלבב ותלך תמר בית
ותחולל אף כי תאמר לן
ותחולל בטרם הרים
ותיטב לה׳ משור פר
ותיטב הצרה בעיניו
ותתעטף אזכרה אלהים
ותתעטף עלי רוחי
והאכלם תשיתמו כתנור
ותאכלם עוד זה מדבר
ותכונן יגמר נא רע
ותכונן לך את עמך

נשלם מערכת אות הה״ו בס״ר

מערכת אות הזין

ל׳ זונין חד זין וחד וזין

ול דכו׳ וסימ׳ נמסר במשלי סימן כ״ג ׳

ג׳ זונין קדמה ו׳ ותנינא שין

וסימן נמסר בסדר וישמע יתרו

וחלופיהון ג׳ זונין קדמא׳

שי״ן ותנינא זין וסימניהון נמסר במלכים ב׳ ס׳ י״א ׳

כל הזונין מחין לסם התלות ב״ח״ב תמלח כמקר בסוף תסר׳ רבת׳ רח עם חלוסי ומנוי דקריח׳ בכ״ר :

זא

ויפ״ן וקימ׳ ויביחו חת המנחה דיוסף ממוסבותיכם תביחו ויביחו לכו כיד חלהיכו דעזרח וספו עכמותיו לח רחון וחלה הנ׳ ריפ״ן לח כרת ברך רפחות תהי למרך מרחפי כמלח טל וחכי עמעתי בעבור הרעימה הרחיתם בן המרכח הרחיתם דגלית הפלמתי פחל׳ דוד עליו הפלוסם גם מחר חותיו׳ חסר דיכם להדגם בהיות׳ ברחם תיבה חם בתיבה המוכה להם למעלה מהם תהיה חות לחרונה סבה מחותיות יהו״ה תהיה החות הרחמונ׳ מן התיבה הבח חחרי רפויה כמו לח תעבה לח תחמוד וחחרי׳ הרבה

הטעם כי אותיות יהוה אינן נקראין בתפלה מפני כחתרות ואילו הין אותיות הבחות אחריהן נדגמות היה נראה כאלו אות ויקוק אחרית תיבה ומתחיל בעבור אחר יהיו מתי התיבו על ידי הרבים כאן היה תיבה אחת גם כי היה נתנו להרחות בהיותם בתפלה התיבה בעבור הדגש כמו בפר דבר בלח ויו גם בפך כפר בלח ויו עבור דגש וה״ח במלה מזה בירך מדינו מה זה וכן מלכ׳ תדבקו עמי דינו מה לכם ואלף מלולת לביתו כמו מחלולת בתכור׳ הכרית כמו במחסור׳ ועלכן הרכו החוקנין הבחו׳ אחריהן

א

ואת י״ד ס׳ ופ׳ וסימניהון נמסר ריש פרשת תרומה

ורות סימן ד׳

בואת ג׳ וסימניהון נמסר במלאכי סימן ג׳

לואת ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת וארא

ובישעיה סימן ל׳

בואת ד׳ בתורה וסימניהון

בואת תבהנו חי פרעה

אך בזאת נאותלכם

אך בזאת יאותו לכם

בואת יבא אחרן אל

הואת ח׳ וסימניהון נמס׳ בא׳ וב ריש סימן ד׳

ב

זבדי וזברי ג׳ וסימניהון

ויקים וזבדי וזברי

ועל שבכרמים

וחבירו

זבריה ט׳ וסימניהון נמסר בד״ה א׳ סימן כז׳

וזבריהו ב׳ וסימניהן נמסר בד״ה ב׳ סוף סימן י״ש

ויזובו יזובן ד׳ מל בלישנא וסימניהון נמסר

באיכה באל״ף ד׳ ועיין שם מה דשקלינן וטרינן

מזבחי ה׳ וסימניהון נמסר סוף פרשת יתרו

מזבחו ג׳ וסימניהן נמסר׳ באיכה באל״ף תניב׳

המזבח ב׳ פתחין וסימניהון

ואת חמזבח הנחושת

ויאמר מה הציון

ולמזבח ב׳ פתחין וסימניהון

ויתנם יהושע בית ולמזבח הקטרת

ולמזבח ב׳ וסימניהון

ויקם את חחצר סביב

בין האולם ולמזבח

מזבחת ב׳ חסרים וסימניהון

וישב ויבן את הבמות דמנשח

ושל אחריו ובנה מזבחות בבית יי׳

וכל אוריתא דכו׳ חס׳

מזבחותיהם ג׳ ב׳ מל וא׳ חס׳ וסימני׳

נמסר סוף פרשת ואתחנן ושפטים

סימן ב׳ ויחזקאל סימן ו׳

אל המזבח ט׳ וסימני׳ נמסר בפרשת ויקרא

ואל המזבח ג׳ וסימניהון

קרבן ראשית תקריבו

אך אל הפרכת לא יבא

ואחרן ובניו מקטירים

המזבחה לב׳ וסימניהון

ולקחת את כל החלב

וחקטרת את כל האיל

ולקחת אותם מידם

וקרבו וכרעיו ירחץ במים

וחקרב והכרעים ירחץ במים

ומלק את ראשו תניב לפסוק

ושסע אתו בכנפיו

וחביאה אל בני אחרן

והריס הכהן מן המזבח

והקטירו אתו בני ד״פ

והקטירו הכהן ד״פ

והקטירם הכהן ד״פ

ואת כל חלבו ירים

ואת כל חלבו יקטיר

חלבח יסיר כאשר הוסר

וחברו כאשר יוסר

והביאה אל הכהן וקמץ

והקטיר אתם הכהן ד״פ

והקטיר הכהן את החלב

ויקטר משה המזבחה

וירחץ את הקרב

ואת הקרב ואת הכרעים דויקטר משה

ויקח משה אותם מעל כפיהם

ואת חלב החטא יקטיר דאמר׳

וקמץ הכהן מן המנחה דנשא

ואת החלב ואת הכליות

וישימו את החלבים

והעלה הכהן את העלה

וישחטום הכהנים ויזרקו את דמם

ויקבלו הכהנים את הדם דד״ה ג׳ בפסוק

וכל דסמי׳ להקטרה דכו׳ המזבחה ב״מג המזבחה וסימניהון

והרים ממנו בקמצו

ואת העלה המציאו

ויקרב את המזבח

ואת המזבח ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת אחרי מות

ואת מזבח ט׳ וסימני׳ נמסר בפרש׳ פקודי

זבח שלמים ו׳ בתורה וסימניה׳ נמסר פ׳ ויקרא

לזבח ב׳ קמצי׳ וסימניהון

ויין לנסך רביעית

ויאמר שלום לזבוח ליי׳

זבלון ט׳ כתו׳ כן וסימניהון נמסר בפרשת ויגש

הזבולני ג׳ וסימניהון

אלח משפחת הזבולני

וישפט אחריו

אלון הזבולני

ז

זדים ד׳ וס׳ נמסר בישעיה סימן י״ג וסוף מלאכי

הזידו נ׳ וסימניהון

כי ידעת כי הזידו

והם ואבתינו

ותעד בהם

ה

וה כנ ה״פ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן מז״

כזה וכזה נ׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ח ובשמואל ב׳ סי׳ י״א

הזה ד׳ רפין וסימניהון

בלשון ארמי אחזכון

גברא ייתי בצפרא וביאורא

נמסר בקהלת סי׳ י״א

לזה ג׳ וסימני׳ נמסר בשמו״א סימן כ״א וקהלת סוף סימן ו׳

זה ה׳ בתרי טעמי וסימניה׳ נמסר בפ׳ בראשית

הזה ג׳ בטעם פזרין וסימניהון

היום הזה יסגרך

וידברו אליו הילדים

ובאו בשערי הבית הזה

וא״ז קרבן אהרן ובניו

כזה ה׳ וסימני׳ נמסר בפרשת מקץ וירמיה סוף סימן ח׳

זה ג״פ בטעם וסימניהון נמס׳ ריש כי תשא ע״ש

זהב ד׳ וסימניהון נמסר בפ׳ פקודי ובדה״ב סימן ג׳

זהב שחוט ה׳ וסימניהון

מאתים צנח זהב

ושלש מאות מגנים דמלכים

מאתים צנח דר״ח

ושלש מאות מגנים דדה״ב

זהב סגור ה׳ וסימניהון

ולפני הדביר עשרים

ויצף שלמה את הבית

ואת המנורות חמשח

והספות וכל כלי משקה דמלכים׳

והמזמרות וכל כלי משקה דד״ח

ואת המנורות ונרותיהם

כוהב ג׳ דגשים וסימניהון במלאכי סימן ג׳

ובאיוב סימן כ״ח

את הוהב ו׳ וסימני׳ נמסר בפ׳ תצוה

והזהרתה ג׳ וסימני׳ נמסר פרש׳ יתרו

ז

זכה נ׳ וסימניהון נמסר בפ׳ כי תשא ואמור

זכו נ׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן ט״ו

זכרון ג׳ ח״ס וסימניהון

ושמת את שתי האבנים בנ׳ ונשא אהרן את שמותם

לזכרון ח׳ מל וב׳ ח״ס וסימן נמסר בזכריה סימן ו׳ פסוק י״ד

זכר ג׳ חטף קמץ וסימניהן

נמסר באיכה באב׳ ג׳

זכר ב׳ חסרי׳ וסימני׳ נמסר בתלים סימן קל״ב

ולא זכר ג׳ וסימניהון

ולא זכר שר המשקים

ולא זכר יואש את החסר

ולא זכר הדום רגליו

ולא זברו ג׳ וסימניהון

ולא זכרו בני ישראל

ולא זכרו ברית אחים

ולא זכרו נפלאתיך

זכור ה״פ וסימניהון

אשר עשה יי׳ אלהיך למרים

אשר עשה לך עמלק

זכור תזכור ותשוח

זכור את יום השבת

זכרת ב׳ כתיב זכרתי וסימניהון

יען אשר לא זכרתי

ואת כל תועבותך

זבריה ובריה ו׳ בד״ה וסימני׳

בד״ה א׳ ריש סימן י״ו

ם

זמירות ד׳ וסימני׳ נמסר בשמו׳ ב׳ ריש סימן כ״ג ואיוב סי׳ ל״ה

לדוד מזמור ז׳ וס׳ נמסר בתלי׳ סי׳ כ״ד

מזמור לדוד ח״פ וסימן נמסר בתלים סימן ג׳

הזמורה ב׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סי׳ ט״ו עזי

לתיק פבחי והמתק לקוי לבטח בטפתיו הברית חות היהוה ולא חות היהוה בלבד אלא חפילו הברית יהוה בלא מכתב יהוה מרפה החות מלחריה כמו ועטית בדי מברכיך בריך כחיבו כתוב מברכיכה וכן ועטית מרפה כאו נכתב׳ ה״ח ועל כן לא הרפו וירפו בלך כי אין ס״ך נקראת מחומ׳ אף כי תרפה הבית תחכ׳ים כתיב כאן המבטני חק ואלהי ומעשנו והמה תח׳ עשר ולא הס הנגינו הנקרינו׳ מלכי׳ רפקיך דר׳ חיך דחתי מרחיק מפיק מקף מפיק ה״ח מפיק ו״ן מפיק ו״ר במקף ותחת הבית מבח ב׳ חותיו הרפונו והרחמנוכה

מערכת אות החית

והרחמנה במבלי ואבחרחים על מכונו בעזרת הז הרחמנו׳ הס הכנינות טו מלכים והלו הן חזז יטט לכם רפף סתת וסימן ימרחל חזז להכיה זרקף זקף יטט יהפ טרם טפחף לכם לגרמיה פגולה סליק הוף סוף פסוק רפף פזר פסטח רביע סתת סגולת תביר תלטח גדולה חלה החמצה עמר מלכים בבחם בתיבה חסר חות יהוה בסופה לח ירפו אחריה כי הכנינה מעמיד הקור׳ ומעכבו עד כי חות יהוה נכטח בסופיו וחין כריך להרפו׳ בעבורה והפזר והזקף שאחריו בין פזר גדול וקטן בין

עזי וזמרת יה נ׳וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן י״ב

זמורת ד׳חסרי׳ בלישני׳ וסימניהון

שש	שנים תזרע
ובשנת	חשביעית
ויכרתו	משם זמורה
וזמרת	זר תזרענו

זן

זונה נ׳חסרי׳ וסימניהון נמסר בפרשת אמור

זנה נ׳ וסימניהון נמסר בחושעסימן ח׳

ומזון נ׳וסימניהון נמסר בפרשת ויגש

זעם ב׳מלרע וסימניהון

והעם	אשר זעם
ומה	אזעם לא זעם י״י

זעקה נ׳וסימניהון בפרשת וירא

ויזעק ד׳וסימניהון נמסר בשפטים סימן ד׳

וועקו נ׳פתחין וסימניהון נמסר בשפטים סימן י׳

מזעקה נ׳וסימניהון נמסר בירמיה סימן מ״ח ובמשלי סימן כ״א

ויזעק נ׳וסימניהון

ורוח	י״י לבשה את גדעון
ומלאכים	שלח בכל מנשה
שאול	וכל העם אשר

הזקן נ׳וסימניהון נמסר בתלים סימן ק״ד

זקן ב׳וסימניהון נמסר בפרשת חיי שרה

זקנתי ד׳וסימניהון נמסר ריש פרשת וירא

זקנים ב׳חסרים וסימניהון

כי	בן זקונים הוא לו
וילד	זקנים קטן

וכל זקני נ׳וסימניהון נמסר פרשת ויחי

ואת זקני נ׳וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ז ומלכים ב׳ ריש סימן י״ט

זקן בא בימים ו׳וסימני׳ נמסר פרשת חיי שרה

זר

זורו ב׳וחסרים וסימניהון

לא זורו	ולא חבשו
חרו	דשעים מרחם

אזרה נ׳וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ח׳

זורה ב׳וחסרים וסימניהון

הנה	הוא זרה את נרן
אשר	זרה ברוחת

וזרח נ׳וסימניהון

וזרח	משעיר למו
וזרח	בחשך אורך
וזרח	השמש ובא השמש

זרחה ד׳וסימניהון נמסר בפרשת משפטים ומלכים ב׳ סימן נ׳וסוף נחום

מזרחה נ׳ וסימניהון

אז	יבדיל משה
ואלה	מלכי הארץ
והנה	חג י״י בשילו

מזרחה השמש ב׳וסימניהון

ואלה	מלכי וארץ
חג	י״י בשילו
וא׳	מזרחה שמש
וא׳	מזרח שמש וירשו את

זרוע נ׳מל׳ וסימניהון נמסר בפרשת וארא

זרועך ח׳חסרי וסימניהון נמסר בפרשת עקב ובישעיה סימן ח׳

זרועי ב׳מל׳ בלישניהון וסימניהון

את	זרועי תאמצנו
ובזרועי	הנטויה

וזרעו ז׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא ובפר׳ בלק

זורע ב׳מל׳ וסימניהון

כרתו	זורע מבבל
הזורע	עולה יקצר אן

נשלם מערכת אות הזין

מערכת אות החית

כא דכתיב ח׳ וקרינן ה׳ וסי׳נמסר במשלי סי׳ ך׳ ושיר השירים בראש

כב קריין ח׳ וכל חד וחד לית דמו׳ וסימניהון

ויחמו	חצאן אל המקלות
וחגו	ויהי י״י את יוסף

ותחי וידברו אליו את כל דברי יוסף

חיו ויחושע בן נון וכלב

חיותם ויהי כאשר תמו

לחם יבחר אלהים חדשים

תחו ויהי איש אחד מן

וחיכינו ויאמר איש אל רעהו לא כן דמצורעים

וחיכיתי ליי׳ המסתיר פניו מבית

לחיות ואתה בן אדם אל בני

חמחלל וקדשתי את שמי הגדול

ויחיו ויאמר אלי הנבא אל הרוח

ויחיו ונבאתי כאשר צוני ותבא

לחום זרעתם הרבה וחב׳ מעט

בחלח ואכחיד את טלשת הרעים

חאחוה ואקח את מקלי

ויחרגו בני נכר יבלו ויחרגו

יחולל קול י״י יחולל אילות

אחוד אלה בני אחוד אלה הם

וחין לא אחריש בדין

חסיר תקל תקלנא במאזניא

אלין משמשין חה נסוף

וסימניהון

ואקחה	ל	את לחם וסעדו לבכם
ונדחה	ל	ידו בגרזן לכרות
ופתחה	ל	לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו
הרוחה	ל	וירא פרעה כי היתה הרוחה
הבוטחה	ל	באצרותיה דירמיה
שלחה	ל	ובפשעיכם שלחה
מבקעה	ל	כמבאי עיר מבקעה
ובבטחה	ל	כה אמ׳ י״י קדו׳ ישרא׳
פתוחה	ל	הגני מפתח פתוחה נאם י״י
נפחה	ל	נפשה באה שמשה
פרחה	ל	עד ירכה עד פרחה
לקוחה	ל	כי מאיש לקחה זאת
ושמחה	ל	ומרדכי יצא
ושוחה	ל	בארץ ערבה ושוחה
פלחא	ל	הלוחש פלחא
הפרחה	ל	לראות הפרחה הנפן
ונוכחה	ל	לכו נא ונוכחה
והרצוחה	ל	ויען האיש הלוי
המרחקה	ל	הרבה דעצים הדלק האש התם
במרחקה	ל	ירתיה כסיר מצולתה
נסרחת	ל	לאדום כה אמר י״י
ופתוחה	ל	ולשכה ופתוחה
נכוחה	ל	ולא ידעו עשו נכוח׳
גלקחה	ל	ויקן המבשר את איש
נשלחה	ל	אנשים לפנינו ויחפרו לנו
המלתחה	ל	ויאמר לאשר על המלתחה
וזרחה	ל	לכם ידאי שמי שמש

יב זוגין מיחדין חד ה׳ וחד

וח׳ וסימניהון

חלק נטשו חבליך כל יחזקו

וחלק הנה יום בא ליי׳

חנני קח נא את ברכתי

וחנני ויאמר בעוד הילד חי

חבל באדין מלכא שגיא שאב

וחכל ענה מלכא ואמר הא אנ׳

חובר אשר לא ישמע לקול

וחבר הבר ושואל אוב וידעוני

חרטש שבעה שבועות תספר לך

וחרמש כי תבא בקמת רעך

חומה בין האולם ולמזבח

וחוסח ואברה ללוים אשר יהיו

חטאות ככף אשם וכסף חטאות

וחטאות כמח לי עונות וחטאות

חטאת הוי מושכי העון בחבלי

וחטאת נצר חסד לאלפים

חשכו על זה חיה דוח לבינו

וחשכו ביום שיזעו שומרי הבית

חניאל בן אפוד לבני יוסף לבט׳ בני מנשה

וחניאל ובני עלא ארח

חבר כתפות עשו לו חברות

וחבר שתי כתפות חברות

חזק איש את רעהו יעזורו

וחזק ו׳ אמר׳ אל תירא איש

ב׳ זוגין הד ח׳ וחד לה׳ וסי׳

חרדת אדם יתן מוקש

לחרדת ותהי הרדה

וחטאת הוי משכי

לחטאת והקריבו לחנכה

הב

חבי ד׳חסרים בלישני׳ וסימניהון

נחבי בן ופסי

ונחבאתם שמה

חבי כמעט רגע

ונחבה לא יוכל

להבל נ׳וסימניהון נמסר בישעיה סימן י״ג

חברון ד׳ נ׳חסרים וא׳מל בלישנה וסימניהון נמסר בישעיה סימן מ״ד

חברונה ט׳וסימניהון ביהושע סימן י״ג

חבוש נ׳וסימניהון נמסר בישעיה סימן ל׳ ואיוב סימן ס׳

חג

חג נ׳פתחין וסימניהון

וחג	שבועות תעשה לך
ויעשו	חג מצות דעזרא
אסרו	חג בעבותים
	וכל דסמיך ליי׳ ולא דבר׳ דכו׳ פתחין

זקף גדול וקטן לח יתקיים חק יהוח כי חם במערתיה הכמחריה כמו עמו כלה על עמו בהם והטעם כי גם הוח מפסיק בקריחתם בינותם וחין זה לגרמיה

דפסיק פתרונו שים פסק בין תיבת יהוח לתיב׳ מחריה הכמחריה החמור למעלה לף כי כעמה בכורתו כי לעולם לח יבח לחתנח חח׳ לגרמי׳ לח יבחו לחרינו חת הטעמים רק לרבעה בלבד והן הנה פזר טרם רביע פסגה חבל פסק לח חת המלכים ולח חת המערתים :

דדהיק כה פתרונו פיע מלך דחוק בין סתי נגינות כמו ותעידה בם הזכיעה לנו ועזרנו סמתוך מצריך להתריך במסרת חסר בתיבה יהוה מפני הנגינה סבמה טופלת הכרית המלך עסוק ה׳ על תיבה מחתרי׳ וכבלעת בדרם ואין לחוש כי אין ממפט זה נוהג ריק בחות ה׳ אין בור כלל בקריאתה כי אף בלא ה׳ תתקיים המלך כי יוכל לומר ותעזר בם והושי׳ לנו ועל כן במלת למה חרה לך חסר עשה מס לא כתבטל חק יהוה כי אין המלה מתקיימת בלא ה׳ בפעל

חן

חזה ג׳וסימניהון

חזה ציון קריית
שמעת חזה כלה
על די חזה למזייה
חזיתה ה׳ב׳מל ונ׳חס׳
וסימניהון נמסר
בדניאל סימן כ׳

חזון כ״ף וסימניהון

חזון ישעיהו בן אמוץ
חזון עובדיה כה
וא׳פל׳גא חזון נהום האלקושי
אחזה ד׳וסימניהון נמסר
באיוב סימן י״ט
חזה אל ח׳כתוב כן וסימני׳ נמסר
במלכים ב׳ סימן ח׳
ויחזק ט׳וסימניהון נמסר
בשמואל א׳ סי׳ י״ז
ויחזק ח׳וסימניהון נמסר
בנחמיה סי׳ ג׳
חזק ד׳דגשי׳ וסימניהון
נמסר במלכי׳ ב׳ סי׳ י״ב
חזקים ג׳וסימניהון נמסר
ביחזקאל סימן ג׳
ואיוב סימן ל״ז
חזק ד׳וסימניהון נמסר
בפרש׳ אלה הדברים
ויתחזק ב׳וסימניהון

ויקם יהורם על ממלכת אביו
ויתחזק ויבן את כל החומה
הפרוצה
וכל והתחזק דכו׳
ויתחזק ח׳וסימני׳ נמסר
בשפטים סימן ך׳
ושמואל א׳ סימן ל׳ וד״ח ב׳ ריש סי׳ א׳

ולחזק ג׳וסימניהון

יען הכאות לב צדיק שקר
ויתנו על ידי עושי
והעשר והכבוד
ויחזיקו ז׳ח׳מל וב׳חס׳
וסימניהון נמסר
בסדר וירא

בחזקה ד׳וסימניהון

ויריבון אתו בחזקה
והוא לחץ את ישראל בחזקה
ואם לא לקחתי בחזקה
וקראו אל אלהים בחזקה
וא׳ובחזקה רדיתם אתם

והחזיקה ב׳וסימניהון

והחזיקה במבושיו
והחזיקה בו ונשקה לו׳

חז

ויהי ג׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן ט״ז
אשר הם חיים ג׳וסימני׳
נמסר
בפרשת ואתחנן
יחיה ל״ח יחידאין
וסימניהון
לו ישמעאל יחיה לפניך
עם אשר תמצא את אלהיך
לא תגע בו יד כי סקול
אוי מי יחיה משומו אל
ויענך וירעיבך ויאכילך כ׳ בו
ואעמד עליו ואבתתהו
ויהוא עשה בעקבה
בנשך נתן ותרבית לקח
כל פשעיו אשר עשה
ובשוב רשע מרשעתו
וחיה כל נפש חיה
ומי גבר יחיה ולא
עכר ביתו בצע בצע
ואמר למלך חמלך לעולם
הנה עפלה לא ישרה
אם יוליד איש מאה
כי אם שנים הרבה יחיה
וכל חיה יחיה דכו׳
החיה ו׳וסימניהון

ואת ריחב הזונה
ועתה חנה החיה
ויחי הוא מכפר כ׳ בפסוק
ואלישע דבר אל האשה
ויאמר נחזי אדני
ותהי ג׳וסימניהון נמסר בפ׳
וירא וירמיה סי׳ ל״ח
יחיו ז׳וסימניהון נמסר
ביהושע סימן ט׳
וביחזקאל סימן כ׳ וריש
זכריה ובאיוב סימן ל״א
תחיה ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת מפטים
חית הארץ י׳ בלי׳ וסי׳ נמסר
בערך ארץ
יחיו ב׳וסימניהון נמסר פ׳
לך לך

חט

חטאו ג׳קמצין וסי׳ נמסר
במלכים א׳ סי׳ י״ד
חטאת ז׳חסרי׳ וסימניהון
נמסר בפ׳בשא׳
הטאות ג׳ טל וסימן נמסר
במלכים ב׳ סי׳ י״ב
חטאותיכם ד׳מל בלישני׳
וסימני׳ נמסר
בפרש׳ אחרי מות וסוף יהושע סי׳ כ״ד
חטאת הוא ד׳וסימניהון
נמסר בפרש׳ תצוה
וחטאת ג׳ וסימניהון נמסר
בפרש׳ תצוה
ויחזקאל סימן מ״ג וסימן מ״ח
הטאותינו ג׳טל וסימן
כי רבו פשעינו
ותבואתה מרבה למלכים
להוסיף על חטאותינו

חטאתם פ׳וסימני׳ נמסר
בפרש׳ קרח׳
חטאתם ג׳וסימני׳ נמסר
בישעיה סימן
נ״ח פסוק ב׳
כחטאת ד׳וסימני׳ נמסר
בפרשת צו׳
הטאתיך ג׳טל וסימניהון
נמסר בירמיה
סימן ט״ו׳
חטאתיו ג׳וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סי׳ י״ו׳
מחטוא ג׳וסימניהון נמסר
פ׳ וירא ושמואל א׳
סוף סימן י״ב׳
והטאים ד׳ וסימני׳ נמסר
בפרשת לך לך
תלים סימן נ״א׳

חזיקה ו׳חסרי׳ בלישני׳
וסימניהון נמסר
בדניאל סימן י״א׳
חזקו ג׳רפ׳וסימני׳ נמסר
במלכים א׳ סי׳ ד׳
חזק ה׳פתחי׳ וסימניהון
נמסר בפרש׳ מקץ׳
חזקיה ג׳וסימניהון נמסר
בריש צפניה
ובמשלי סוף סימן כ״ד וכ״ש׳
יחזקיהו ג׳וסימניהון נמסר
ריש ישעיה וד״ה ב׳
סימן כ״ט׳
יחזקיה ב׳ ואינון מן ג׳ זוגין
מן בב בחד לישן
וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ז׳׳
ויחזקיהו ד׳ מיחדין וסימני׳
ויקומו אנשים מראשי

וכן נעריה
להוקיה מכתב
להוקיה בני אשר

הטאה ז׳ פתחי׳ וסימניהון
נמס׳ בפרש׳ תצוה
בסוף ושמואל א׳ סימן כ׳
חטא בחטא ג׳ה׳וסימ׳
נמסר ריש
ישעיה וקהלת ריש סימן ט׳

ח׳ פסו׳ איתי בהון הטיא
ועשייה וסימניהון נמסר
ביחזקאל סימן י״ח
מחטאתו ג׳וסימניהון

וחביא את אשמו
ואת בל הלבו יקטיר
ואת חשבי יעשה עולה

חל

חלי ג׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן ל״ח
חלה ג׳וסימני׳
נמסר
בפרשת ואתחנן
יחלה ל״ח יחידאין
וסימניהון
ישמעאל יחיה לפניך
אשר תמצא את אלהיך
תגע בו יד כי סקול
מי יחיה משומו אל
וירעיבך ויאכילך כ׳ בו
עליו ואבתתהו
עשה בעקבה
נתן ותרבית לקח
פשעיו אשר עשה
רשע מרשעתו
כל נפש חיה
גבר יחיה ולא
ביתו בצע בצע
למלך חמלך לעולם
עפלה לא ישרה
יוליד איש מאה
אם שנים הרבה יחיה
וכל חיה יחיה דכו׳
החיה ו׳וסימניהון

ואת ריחב הזונה
ועתה חנה החיה
ויחי הוא מכפר כ׳ בפסוק
ואלישע דבר אל האשה
ויאמר נחזי אדני
ותהי ג׳וסימניהון נמסר בפ׳
וירא וירמיה סי׳ ל״ח
יחיו ז׳וסימניהון נמסר
ביהושע סימן ט׳
וביחזקאל סימן כ׳ וריש
זכריה ובאיוב סימן ל״א
תחיה ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת מפטים
חית הארץ י׳ בלי׳ וסי׳ נמסר
בערך ארץ
יחיו ב׳וסימניהון נמסר פ׳
לך לך

חן

חזקיהו ג׳וסימניהון נמסר
ריש ישעיה וד״ה ב׳
סימן כ״ט׳
יחזקיה ב׳ ואינון מן ג׳ זוגין
מן בב בחד לישן
וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ז׳׳
ויחזקיהו ד׳ מיחדין וסימני׳
ויקומו אנשים מראשי

וכן נעריה
להוקיה מכתב
להוקיה בני אשר

חזקו ג׳רפ׳וסימני׳ נמסר
במלכים א׳ סי׳ ד׳
חזק ה׳פתחי׳ וסימניהון
נמסר בפרש׳ מקץ׳
חזקיה ג׳וסימניהון נמסר
בריש צפניה
ובמשלי סוף סימן כ״ד וכ״ש׳
יחזקיהו ג׳וסימניהון נמסר
ריש ישעיה וד״ה ב׳
סימן כ״ט׳
יחזקיה ב׳ ואינון מן ג׳ זוגין
מן בב בחד לישן
וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ז׳׳
ויחזקיהו ד׳ מיחדין וסימני׳
ויקומו אנשים מראשי

וכן נעריה
להוקיה מכתב
להוקיה בני אשר

חט

חטאו ג׳קמצין וסי׳ נמסר
במלכים א׳ סי׳ י״ד
חטאת ז׳חסרי׳ וסימניהון
נמסר בפ׳בשא׳
הטאות ג׳ טל וסימן נמסר
במלכים ב׳ סי׳ י״ב
חטאותיכם ד׳מל בלישני׳
וסימני׳ נמסר
בפרש׳ אחרי מות וסוף יהושע סי׳ כ״ד
חטאת הוא ד׳וסימניהון
נמסר בפרש׳ תצוה
וחטאת ג׳ וסימניהון נמסר
בפרש׳ תצוה
ויחזקאל סימן מ״ג וסימן מ״ח
הטאותינו ג׳טל וסימן
כי רבו פשעינו
ותבואתה מרבה למלכים
להוסיף על חטאותינו

חטאתם פ׳וסימני׳ נמסר
בפרש׳ קרח׳
חטאתם ג׳וסימני׳ נמסר
בישעיה סימן
נ״ח פסוק ב׳
כחטאת ד׳וסימני׳ נמסר
בפרשת צו׳
הטאתיך ג׳טל וסימניהון
נמסר בירמיה
סימן ט״ו׳
חטאתיו ג׳וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סי׳ י״ו׳
מחטוא ג׳וסימניהון נמסר
פ׳ וירא ושמואל א׳
סוף סימן י״ב׳
והטאים ד׳ וסימני׳ נמסר
בפרשת לך לך
תלים סימן נ״א׳

הטאה ז׳ פתחי׳ וסימניהון
נמס׳ בפרש׳ תצוה
בסוף ושמואל א׳ סימן כ׳
חטא בחטא ג׳ה׳וסימ׳
נמסר ריש
ישעיה וקהלת ריש סימן ט׳

ח׳ פסו׳ איתי בהון הטיא
ועשייה וסימניהון נמסר
ביחזקאל סימן י״ח
מחטאתו ג׳וסימניהון

וחביא את אשמו
ואת בל הלבו יקטיר
ואת חשבי יעשה עולה

חל

חלי ג׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן ל״ח
חלה ג׳וסימני׳
נמסר
בפרשת ואתחנן
יחלה ל״ח יחידאין
וסימניהון
ישמעאל יחיה לפניך
אשר תמצא את אלהיך
תגע בו יד כי סקול
מי יחיה משומו אל
וירעיבך ויאכילך כ׳ בו
עליו ואבתתהו
עשה בעקבה
נתן ותרבית לקח
פשעיו אשר עשה
רשע מרשעתו
כל נפש חיה
גבר יחיה ולא
ביתו בצע בצע
למלך חמלך לעולם
עפלה לא ישרה
יוליד איש מאה
אם שנים הרבה יחיה
וכל חיה יחיה דכו׳
החיה ו׳וסימניהון

ואת ריחב הזונה
ועתה חנה החיה
ויחי הוא מכפר כ׳ בפסוק
ואלישע דבר אל האשה
ויאמר נחזי אדני
ותהי ג׳וסימניהון נמסר בפ׳
וירא וירמיה סי׳ ל״ח
יחיו ז׳וסימניהון נמסר
ביהושע סימן ט׳
וביחזקאל סימן כ׳ וריש
זכריה ובאיוב סימן ל״א
תחיה ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת מפטים
חית הארץ י׳ בלי׳ וסי׳ נמסר
בערך ארץ
יחיו ב׳וסימניהון נמסר פ׳
לך לך

חמת

חמות ח׳כתוב כן בקרי׳
נסבי׳ ו׳ו קדם׳ וסי׳
בלשו׳ ארמי תקפו דמלכא חבלו ובנח
ואיטב סנבלט נפק למדבחא וביאורם
נמסר ביחזקאל סימן כ״ו וכל ירמיה
דכו׳ במ״ם מל׳ וסי׳ בלשון ארמי שורא
דמשק נפל׳ וביאורם נמסר בתלים
סוף סימן נ״א׳
חומת ח׳כתו׳כן
וסימניהון
ואת חומת ירושלם
אל חומת בבל שאו
הסגיר ביד אויב
ואהי שובר בחומת
ונתתי להם בביתי
ושארהון חמות כתיב׳
חומה ג׳ חסרי׳ וסימניהון נמס׳
בפרשת בשלח׳

אל החומה ג׳וסימני׳

מי הכה את אבימלך
ודוד ישב בין שני
ויהי כאשר שמעו
חוצה ד׳וסימניהון נמסר
בפרשת בא׳
החוצה ו׳וסימניהון נמסר
בשפטים סימן י״ב
ובדה ב׳סימן ח׳׳
חצות ב׳כתו׳כן וסימ׳נמסר
בפרש׳ בלק ועש׳
חוצתיה ב׳כתובים כן
בלישני׳וסימני׳
נמסר ביחזקאל סי׳ י״א׳

חור ב׳חס׳וסימניהון

ויקב חר בדלתו
ויהנח חר אחד בקיר

חורם וסימניהון
ג׳כתיב ו׳ור
וישמע חירם מלך צר
וגם עבדי חירם ועבדי
ויעש חירם את חסירת
חרון ג׳כתי׳כן
וסימניהון
עטרות אדר על החר
ותאר הגבול ונסב
והראש אחד יפנה
וכל דה״חורן כתיב כמ״א
ויבן שלמה את גדר חרן כתיב׳

חושם ד׳ב׳מל וב׳חס׳ וסימ׳
ויחלך תחתיו חושם
וחברו דדה
וישמע חושם
ויחבירו דדברי הימים
ואוריתא חס׳

חדרים ב׳וסימניהון

חדר חדר בדלתו
חדר חדר אחד בקיר

חורים וסימניהון
ג׳כתיב ו׳ור
וישמע חירם מלך צר
וגם עבדי חירם ועבדי
ויעש חירם את חסירת
חרון ג׳כתי׳כן
וסימניהון
עטרות אדר על החר
ותאר הגבול ונסב
והראש אחד יפנה
וכל דה״חורן כתיב כמ״א
ויבן שלמה את גדר חרן כתיב׳

חושם ד׳ב׳מל וב׳חס׳ וסימ׳
ויחלך תחתיו חושם
וחברו דדה
וישמע חושם
ויחבירו דדברי הימים
ואוריתא חס׳

חדרים ב׳וסימניהון

מערכת אות החית

תיבת יה"ו גם סם מנחב יהו"ה כמו וכתת סמיט מיס היתה תהו כי הכנון מעכבן מלנפול פתחוס על חות מלחריו ׳ ומפטו דחתוק חיכו נוהב חלפ בחות הה לבד ולא בחותיות חו"ל כמו הורדיתנו בו והטעם כאשר פירשתי כי צריך להזהר פן תחבר קריאת הוי"ו כי לא תתקייים המלך בלחה ופעמי׳ מהמלה מחין בה מפרית כלל מדבשת לחריה מפני מהיו בת מתי חותיות ואין המקר׳ יכול להחריך בה ומקפת חות מחרי׳ כמו מה תחת׳ זה בכי וזהו דין המקף המבטל יה"ו חאר הזכרתי למעלה בכלל

יחי

ב׳ וסימניהון

יחי ראובן ואל ימות
יאכלו עכורים וישבעו
וכל מלך דכו׳ יחי המלך

חיו ד׳חסרי׳וסימניהון נמסר סוף מלכים

תחיו ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ל"ה

יחיה ז׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ס׳ד׳ וישעיה סימן ז׳ ויחזקאל סימן י"ח ׳

אחיה ד׳ וסימניהו׳ נמסר בתלים באב אות ג׳ ואיוב סימן ז׳

באר״ח חיים ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ל"ה׳

חיו ד׳כתו׳כן וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ג׳

בחייה ג׳בל׳ישנא ב׳מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהון נמסר בפרשת אחרי מות ושמואל ב׳ סימן י"ב ובמשלי סימן ל"א׳

החייתנו ג׳חסרי׳בל׳וסים׳ נמסר בפרש׳ויגש

וביהושע סימן ב׳

ונחיה ג׳ וסימניהון

שלחה הנער אתי
ותן זרע ונחיה ולא
ונקחה דגן ונאכלה

וחיו ח׳וסימניהון נמסר בעמוס סימן ח׳

לחיי ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת נח

ולהחיות ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויגש

ומלכים ב׳סימן ח׳

את החיים ג׳ וסימניהון

ושנאתי את החיים
אשר לא עזב את חסדו
את החיים ואת הטוב

חיל ד׳ קמצין וסימניהון נמסר בד"ה ב׳ סימן ל"ה ׃

חילי ג׳וסימניהון נמסר סוף חבקוק

חיל ה׳חסרי׳וסימניהון נמסר בשמואל ב׳סימן ד׳

ומלכים א׳סימן כ"א ואיכה באב תניין׳

חיק ד׳חסרי׳וסימניהון נמסר במשלי סוף סימן ה׳ וקהלת סימן ז׳

חירום ג׳מל׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן ח׳

חב

חבי ג׳ וסימניהון׳

לא נתתי לחטא
אם חכי לב יבין
אמת יהגה חכי

לחבי ב׳ וסימניהון נמסר בתלים באב אות מ׳

החבילה ג׳ וסימניהון

ויעלו הזיפים אל שאול
ויבאו הזיפים אל שאול
ויחן שאול בנבעת החכילה

וחבס ד׳וסימניהון נמסר בפר׳ מקץ ומשלי סימן כ"ט

חבמות ד׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן ט"ו ומשלי ריש סימן ט׳

חל

ואת החלב ח׳ וסימניהון נמסר פ׳תצוה

מחלב ח׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן ע"ג׳

וחלב ג׳וסימניהון נמסר ריש פרשת וירא

חלב ב׳וסימניהון בלשון ארמי תורין ועזין ינקת
וביאורם ודי חלב עזים ללחמך׳
ויגקת חלב
וא׳ חמאת בקר וחלב

מחלב ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ"ח

הלילה ג׳ חסרי׳ וסימני׳ נמסר בפ׳וירא ואיוב סי׳ל"ד׳

אחל ג׳א׳ פתח וסי׳ נמס׳ בפ׳ דברי׳ ויחזקאל סי׳ל"ט׳

ויחל ט׳ וסי׳ נמסר בפרש׳נח ובשמואל א׳ סי׳ל"א׳

החל ד׳ ג׳ קמצין וסימניהון נמסר בפרשת דברים וסוף עובדיה׳

הרחלו ו׳ וסימניהון נמסר במגלה סימן ט׳

יחל ח׳ג׳ פתחין וב׳ קמצין וסימניהון נמסר ריש פרשת מטות ותלים סימן קל"ו׳

בתחלת ו׳וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן כ"א ומלכים ב׳ סימן י"ז ועזרא סימן ד׳ ורות סוף סימן א׳

תחלת ג׳ פ"ו וסימניהון נמסר ריש יהושע׳

ויחלו ג׳ וסימניהון

ויחלו מעט ממשא מלך
ויחלו להכות במהעם חללים
באחד לחדש הראשון

חוללתי ג׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן ח׳

ויחל ד׳וסים׳ נמסר בפרשת כי תשא ובמלכי ב׳ סימן י"ג׳

אוחילה ג׳ וסימניהון נמסר סוף מיכה

ארחיל ג׳ וסימניהון

חלקי יי׳אמרה נפשי
זאת אשיב אל לבי
מה אוחיל אל יי׳עוד

חלה ג׳בטעם לעיל וסימניהון בישעיה סימן נ"ג

חולה ה׳ וסימניהון נמסר ריש פרשת ויחי

תחלאים ג׳כתו׳כן בלי׳ וסימניהון

את מכות הארץ החיא
ממותי תחלאים ימתו
בתחלאים רעים
הרופא לכל תחלואיכי ל׳ מל׳
וחלים רעים
חלינו הואנשא כן כתיב
ושארהון בתרין יודי"ן

הלות ג׳ מל׳ וסימניהון נמסר בפ׳ ויקרא

כחלום ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן כ"ט׳

וחלמא ב׳ וסימניהון

ועד עללין חרטמיא
באדין אחרן על קדמי

בחלם ב׳חסרי׳ וסימניהון

אל אבימלך בחלם
אל לבן הארמי בחלם

הלמיש ד׳ מיחדין וסימני׳ נמסר בתלי׳ סי׳ק"ד

חלונות ג׳ חסרי׳ וסימניהון

כהחלנת חאלה המשים
והחלנת מכוסות
משניח מן החלנת

חלף

חמר המעתיק כל חלופי ומנוי כל קריח וכל זוגין מחין להס התלות בחב׳ וחלוף קריחה דבין מדכתחי למערבתי וסורחי וחלוף קריחה דבן חמר ובן נפתלי ודקדוקי הטעמים מחבר רבי חהרן בן חמר ממקום מעזיח הקרחת טבריה כלהון מחברכוס ותקדרנח להון דהוון מ מפוזרים זעיר מס זעיר מס וקהינח בהון קנין ובדירנח המולת מתוך המובין ופריכח ולחינח בהון טובח וחזינח ליחדח להון דוכתח בסוף הדין מסרת׳ רבת׳ דתקדרנח לסוף עניות דעתין עם׳:

יחלף ד׳ חסרי׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן

הליפות ג׳רחרי׳ וסי׳ נמסר בפ׳ ויגש ועש׳

הלק ג׳ קמצין וסימני׳ נמסר בפרשת תולדות ויחזקאל סי׳ י"ב ומשלי סוף סימן כ׳

דלקות ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן י"ב

חלקיה י"א וסימניהון נמסר בד"ה ב׳ סימן ל"ה׳

הלקיהו הכהן ה׳ וסימניהון

עלח אל הלקיהו
ויאמר חלקיהו הכהן
ויצו המלך את
וילך חלקיהו הכהן
ויצו המלך תגינא דסיפרא

חם

הם ב׳ קמצין וסימניהון

זח לחכנו חם העטיידנו
חס לבי בקרבי
וכל שום ברגש דכו׳

וחם ג׳ פתחין וסימניהון נמסר בפ׳ בשלח וריש מלאכי וסימניהון בלשון ארמי
מלכא ודמוך בשמשא׳

כחם ד׳ וסי׳ נמסר בריש כרר וירא

חמודות סימן הלוף אתיהן נמסר בסדר תלדות ודניאל סימן י׳

המדת ו׳ וסימניהון

ולמי כל חמדת ישראל
והרעשתי את כל הגוים דזכריה
שלח המלך נבוכד נצר דה׳
ועל אלהי אבותיו לא יבין
דסוף דניאל

יחמול ד׳ מל׳ וסימני׳ נמסר בחבקוק סוף סי׳ א׳ ואיוב סימן י׳

ולא יחמל ד׳ וסימני׳ נמסר בירמי׳ סי׳ כ"א ומשלי סוף סי׳ ו׳ ואיוב סי׳ ו׳

לא אחמל ג׳ וסימניהון

וגם אני אנרע ולא תחום
כי לא אחמל עוד דזכריה
ונפצתים איש אל אחיו דירמיה

חמסי ב׳וסימניהון נמסר פר׳לך לך

חמסים ד׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קמ"ו ומשלי סימן ד׳

חמרים ג׳ב׳חס׳ וא׳מל׳ וסי׳ נמסר פ׳ בהעלתך

חמורים ו׳מל׳ וסים׳ נמסר בשפטים סי׳ י"ט עלה

התבטלים ולא כי תמרתי לסר מפטו זה תיכו כוהב בחותיות חו"ל מכחכו בחות ו"ו מסה מדבשות חחריהן על פי המסור׳ וסימן ויחמרו לח כי ברחוב כלין ויחמרו לח כי מלך ויחמרו לו החרם דבכי דן ויחמרו לו חכמיו קומו כחו מן המקום דלוט קומו כחו מחוך עמי׳ **דאתי מרחיק**
יה"ו והמעטרת פלפניו רחוק ממכו בני מלכים חו חטף ומלך כמו הוי יבכה בית הלחמי׳ תעמה פלח קורה מבה פה והטעם לפי מכתרחן זה פתרונו מהטעם בחות רחמונה מחחרי׳

מניתיק הטעם כל כך מן המערכת כמפסיק ההברות עליו כמלה להדגים החות המכונבת ועור בטל חק יהוה כמתי׳ במלה גדולה ותיבה מחברי׳ קטנ׳ ומוקפת מלה כמו וחדרפה בה תדברה בכר רוחי תמיחה במר נפשי גם בחלה יש להטעים ולומ׳ כי חין להום בבטול קריחת ההל׳ חלה כי בלח חלה תתקיים המלה בחמרך תדרום תדבר חקיח על כן לח סומנה להם מלת עבו בי חסר יכלו בה כי בלח הוי׳ לח תקיימנה המלות׳ מפיק הא׳ פתרונו מחכיתה בבקר תתם בבית ולה גפין

עלה אל חלקיהו
ויאמר חלקיהו הכהן
ויצו המלך את
וילך חלקיהו הכהן
ויצו המלך תניי׳ דסיפרא

חם

חם כ׳קמצין וסימניהון
זח לחמנו חם הצשידנו
חס לבי בקרבי
וכל שום בר נש דכו׳
וחם ג׳פתחין וסימניהון נמסר בפ׳בשלח וריש
מלאכי וסימניהון בלשון ארמי מלכא ודמוך בשמשא
בחם ד׳וסי׳ נמסר בריש סדר וירא
חמודות סימן חלוף אתיהון נמסר בסדר תלדות ודניאל סימן י׳

חמדת ד׳וסימניהון

ולמי כל חמדת ישראל
והרעשתי את כל הגוים
שלח המלך נבוכד נצר דה״
ועל אלהי אבותיו לא יבין דסוף דניאל
יחמול ד׳מ׳ל וסימני׳ נמסר בחבקוק סוף סימן א׳ ואיוב סימן ו׳
ולא יחמול ד׳וסימני׳ נמסר בירמיה סי׳ כ״א ומשלי סוף סי׳ ו׳ ואיוב סי״ו

לאחמול ג׳וסימניהון

ונם אני אגרע ולא תחוס
כי לא אחמול עוד דזכריה
ונפצתים איש אל אחיו דירמיה
המטי ב׳וסימניהון נמסר פרשת לך לך
המסים ד׳וסימניהון נמסר בתלים סימן קמ״א ומשלי סימן ד׳
המרים ג׳ב׳חס׳ וא׳מ׳ל וסימניה׳ נמסר פרשת בהעלתך
המורים ו׳מ׳ל וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ט
חמור ד׳חסרים וסימניהון נמסר בפרשת ויחי
המורינו ג׳מ׳ל וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט׳
חמש כ״ח קמצין וסימניה׳ בפרש׳ תרומה
החמשי ג׳ח׳ם׳וסימניהון נמסר בפרשת בשא וזכריה סימן ז׳

החמשית ה׳וסימניהון נמסר בפרשת קדשים וירמיה סימן לו״
החמישתו ג׳כתו׳כן וסימני׳ נמסר פר׳ ויקרא
ובחמשה עשר ג׳ר״פ וסימני׳ בפרשת אמור
חמשיתו ב׳כתוב׳כן וסימניהון בפרשת אמור
חמשים ד׳וחסרים נמסר בפרשת בשלח׳
החמשים ד׳וסימני׳ נמסר בפרשת קרח׳
חמישית ג׳מ׳ל וסימניהון בסדר בחקתי׳

חמשים ומאתים ד׳וסימני׳

ואתה קח לך בשמים ב׳ בפסוק׳
ויקמו לפני משה
וקחו איש מחתתו

חן

ויחן ג׳וסימניהון

ויחן בנחל גרר
ויחן את פני העיר
שם ישראל נגד ההר
חנה ב׳וחס׳ וסימניהון
אל המדבר אשר הוא
חנח מלאך יי׳ סביב
חנות ב׳מ׳ל בלישׁ׳ וסימניהון
הנח נא חנות היום
השכח חנות אל
מחניך ג׳ב׳מ׳ל וא׳חסר וסי׳ נמס׳ פרשת תצא
מחנות ג׳חסרי׳ וסימני׳ נמסר בסדר במדבר סיני
יחנך ב׳ וסימניהון נמסר פר׳ ויהי מקץ
חנון ורחום ח׳וסי׳ נמסר בתלי׳ סי׳ קי״א
רחום וחנון ג׳וסימני׳ נמס׳ פר׳ כי תשא
חנוך ג׳חסרי׳ בלישני׳ וסי׳ נמסר סוף פרשת חיי שרה ובמשלי סי׳ כ״ב
חבני סימן בן דיש תלים עד אב רבתי חבני ובן אב רבתי עד סוף סיפרא חייבי במ״ב חבני וסימניהון שם באות ח׳

חבניהו ג׳וסימניהון

וידד בית חמלך על
לששה עשר לחבניהו
על ידי הבניהו בן

חפ

חפו ג׳וסימניהון

בשו הכלמו חפו ראשם
ופני המן חפו
ואדיריה שלחו
חפזון ג׳ומ׳ל וסימני׳ נמסר בסדר בא אל פרעה ובישעיה סימן נ״ב
החפין. ג׳וסימניהון נמסר בתלים סימן לי׳
החפץ ג׳וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ט״ו
ובאיוב ריש סימן כ״ב
לחפר ג׳וסימניהון נמסר ביהושע ריש סימן ב׳
וחפרתה ב׳א׳מ׳ל וא׳חסר וסימניהון
ויתד תהיה לך על וחפרתה לבשח תשכב

חץ

החצונה ג׳כתוב׳כן וסימניהו׳ נמסר ביחזקאל סימן מ״ב
וחציו ה׳וסימניהון

תחת כרכובו מלמטה
חציו אל מול הר גרזים
חציו שרף במו אש ב׳בפסוק
חציו שרפתי במו אש

יחץ ג׳וסימניהון

ויחץ את העם אשר אתו
ויחץ את הילדים על לאה
ויחץ את העם לשלשה ראשים

מחצב ג׳וסימניהון

ולגדדים ולחצבי
לחרשים ולבנים ולגזרים
וחברו ד״ח
וממחצית ב׳ח׳ם׳וסימניהון

וממחצת בני ישראל תקח
ויקח משה ממחצת בני
בחצצון ב׳א׳מ׳ל וא׳ח׳ם׳ וסימניהון
חישב בחצצן תמר
הנם בחצצון תמר
בחצרות ד׳ח׳ם׳בלישׁ׳וס׳ נמסר בפ׳ מסעי
חצרות ג׳ ח׳ם׳ דחסרי׳ וסימני׳נמסר בפרשת בהעלתך

חק

חקות ט׳וסימניהון בלבנם

תחנף

תחנף ב׳וסימניהון

והיה מקל זנותה
ותחנף הארץ בדמים
וא׳ הלא חנף תחנף הארץ
האמרי׳ תחנף ותחז בציון

חס

ולא תחוס ה׳וסי׳נמסר ביחזקאל סי׳ז׳
תחס ג׳חס׳י׳וסימני׳נמסר בפרשת ויגש
מחסה ט׳רפין בלישניהו׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן סב
לחסות ג׳מ׳ל וסימניהון נמסר בתלים סימן ק״ח
מחסי ג׳קמצי׳ ורפי׳ וסימני׳ מחסי אתה ביום צרה
ואתה מחסי עז
שתי באדני י״י מחסי

וחסר ה׳וסימניהון

בלשון ארמי טבא רדף חייא ונטר
אסתר וביאורם נמסר בתלים סימן כ״ג ומשלי סימן כ״א
חסדיך ב׳חסרי׳ וסימניהון
ויזכור להם בריתו
כי אם הונח ורחם
חסידו ב׳חסרים וסימניהון
רגלי חסידו ישמר
ודרך חסידו ישמר

חסידה ג׳וסימניהון

נם חסידה בשמים
חסידה ברושים ביתה
אם אברה חסידה ונוצה
ועשה חסד ד׳וסימניהון נמס׳ בפרש׳ וישמע יתרו
חסר ד׳וסימניהון נמסר בקהלת סימן ו׳
תחסר ג׳ב׳קמצי׳ וא׳ פתח וסימניהון בפרשת עקב ובשמואל א׳ סימן ט״ו ובמשלי סוף סימן י״ג
מחסור ה׳וסימניהון

אין שם מחסור כל דבר
אין מחסור כל דבר
כי אין מחסור ליראיו
נותן לרש אין מחסור
איש מחסור אהב שמחה

חף

חץ

החצונה ג׳כתוב׳כן וסימניהו׳ נמסר ביחזקאל סימן מ״ב
וחציו ה׳וסימניהון

תחת כרכובו מלמטה
חציו אל מול הר גרזים
חציו שרף במו אש ב׳בפסוק
חציו שרפתי במו אש

יחץ ג׳וסימניהון

ויחץ את העם אשר אתו
ויחץ את הילדים על לאה
ויחץ את העם לשלשה ראשים

מחצב ג׳וסימניהון

ולגדדים ולחצבי
לחרשים ולבנים ולגזרים
וחברו ד״ח
וממחצית ב׳ח׳ם׳וסימניהון

וממחצת בני ישראל תקח
ויקח משה ממחצת בני
בחצצון ב׳א׳מ׳ל וא׳ח׳ם׳ וסימניהון
חישב בחצצן תמר
הנם בחצצון תמר
בחצרות ד׳ח׳ם׳בלישׁ׳וס׳ נמסר בפ׳ מסעי
חצרות ג׳ ח׳ם׳ דחסרי׳ וסימני׳נמסר בפרשת בהעלתך

חק

חקות ט׳וסימניהון בלבנם

כי מה בצע להרפות הלח חות הה״ח כבטחת וכקרחת בטפתים הקורח בטוב מכל הח׳ מהברתה יוכחה בקמץ לף על פי שהיח נקרחת בהיטב לח תבטל חק יהוה כמו מוכח שפתיה לבדריה והטעם שהרי הה״ח החחרת נשמעת חחריה וקריחת חות הח׳ חין לבטל לף על פי שלח נכתבה כחסר בועמית ברי ומברכיך ברוך׳

מפיק וא׳ כמו חברותיו בתהלה ידיו תביחינה והטעם כמו מפיק הח׳ ועכיו יוכחין מן הכלל על פי המסורת ונטה עליו קו תהו וקול המון עליו בה׳

מפיק

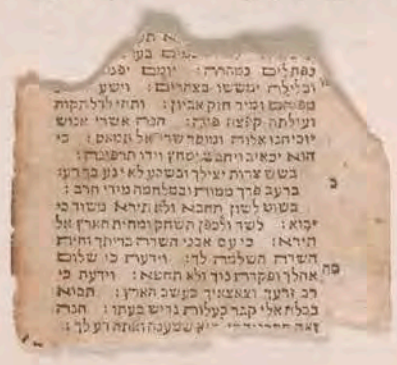

fragment/insert found with book قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب

מערכת אות החית

תיבת יה"ו גם סם מנהג יהו"ה כמו ונתת סמיך מיס היקה תהו כי הכנון מעכבן מלכפול פתחוס על חות מלחתריו ׳ ומפטט דחתוך חיכו נוהג חלף בחות ה"ח לבד ולא בחותיות חו"ל כמו הורדתנו בו והטעם כתבר פירשתי כי צריך להזהר פן תחבר קריאת הו"ן כי לא תתקייס המלך בלקה ופעמי׳ מהמלה מחין בה מערכת כלל מדבשת לחתריה מפני מהיו בת מתי חותיות וחין המקר׳ יכול להחריך בה ומקפת חות מחתרי׳ כמו מה תחת׳ זה בכי וזהו דין המקף המבטל יה"ו חבר הזכרתי למעלה בכלל

יחי ב׳ וסימניהן

יחי ראובן ואל ימות
יאכלו עכו״ם וישבעו
וכל מלך דכו׳ יחי המלך

חיו ד׳ חסרי׳ וסימניהן נמסר סוף מלכים

תחיו ג׳ וסימניהן נמסר בירמיה סימן לה״

יחיה ז׳ וסימניהן נמסר במלכים א׳ סי׳ ד׳
וישעיה סימן ז׳ ויחזקאל סימן י״ח ׳

אחיה ד׳ וסימניהו׳ נמסר בתלים באב אות ג׳
ואיוב סימן ז׳

בארץהחיים ד׳ וסימניהן נמסר בישעיה סימן לח׳

חיו ד׳כתו׳כן וסימניהן נמסר ביחזקאל סימן ג׳

בחייה ג׳כל׳שנא ב׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהן נמסר בפרשת אחרי מות ושמואל ב׳ סימן י״ב ובמשלי סימן ל״א

החייתנו ג׳חסרי׳ בלי׳וסי׳ נמסר בפרש׳וינש

וביהושע סימן כ׳

ונחיה ג׳ וסימניהן

שלחה הנער אתי
ותן זרע ונחיה ולא
ונקחה דגן ונאכלה

וחיו ח׳וסימניהן נמסר בעמוס סימן ח׳

לחיי ג׳ וסימניהן נמסר בפרשת נח

ולהחיות ג׳וסימניהן נמסר בפרשת וינש
ומלכים ב׳סימן ח׳

את החיים ג׳ וסימניהן

ושנאתי את החיים
אשר לא עזב את חסדו
את החיים ואת הטוב

חיל ד׳ קמצין וסימניהן נמסר בד״ה ב׳ סימן ל״ה ׳

חילי ג׳וסימניהן נמסר סוף חבקוק

חיל ה׳ חסרי׳ וסימניהן נמסר בשמואל ב׳סימן ד׳
ומלכים א׳סימן כ״א ואיכה באב תניין׳

חיק ד׳חסרי׳ וסימניהן נמסר במשלי סוף סימן ה׳ וקחלת סימן ז׳

חירום ג׳מל׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן ח׳

חב

חבי ג׳ וסימניהן׳

לא נתתי לחטא אם חכי לב יבין
אמת יהגה חכי

לחבי ב׳ וסימניהן נמסר בתלים באב אות מ׳

החבילה ג׳ וסימניהן

ויעלו הזיפים אל שאול
ויבאו הזיפים אל שאול
ויחן שאול בנבעת החכילה

וחבם ד׳ וסימניהן נמסר בפר׳ מקץ ומשלי סימן כ״ט

חכמות ד׳ וסימניהן נמסר בתלים סימן ט״ו
ומשלי ריש סימן ט׳

חל

ואת החלב ח׳ וסימניהן נמסר פ׳ תצוה

מחלב ח׳ וסימניהן נמסר בתלים סימן ע״ה׳

וחלב ג׳וסימניהן נמסר ריש פרשת וירא

חלב ב׳וסימניהן בלשון ארמי תורין ועזין ינקת
וביאורם ודי חלב עזים ללחמך ׳
וינקת חלב
וא׳ חמאת בקר וחלב

מחלב ג׳ וסימניהן נמסר בישעיה סימן כ״ח

הלילה ג׳ חסרי׳ וסיבני׳ נמסר בפ׳ וירא ואיוב סי׳ ל״ד׳

אחל ג׳ א׳ פתח וסי׳ נמס׳ בפ׳ דברי׳ ויחזקאל סי׳ ל״ז׳

ויחל ט׳ וסי׳ נמסר בפרש׳ נח ובשמואל א׳ סי׳ ל״א׳

החל ד׳ ג׳ קמצין וסימניהן נמסר בפרשת דברים וסוף עובדיה ׳

החלו ו׳ וסימניהן נמסר במגלה סימן ט׳ ׳

יחל ח״ג פתחין וב׳ קמצין וסימניהן נמסר ריש פרשת מטות ותלים סימן קל״א ׳

בתהלת ו׳וסימניהן נמסר בשמואל א׳ סימן כ״א ומלכים ב׳ סימן י״ז ועזרא סימן ד׳ ורות סוף סימן א׳

תחלת ג׳ ר״פ וסימניהן נמסר ריש יהושע ׳

ויחלו ג׳ וסימניהן

ויחלו מעט ממשא מלך
ויחלו להכות מהעם חללים
באחד לחדש וראשון

חוללתי ג׳ וסימניהן נמסר במשלי סימן ח׳

ויחל ד׳וסי׳ נמסר בפרשת כי תשא ובמלכי ב׳ סימן י״ג ׳

אוחילה ג׳ וסימניהן נמסר סוף מיכה

אוחיל ג׳ וסימניהן

חלקי י״אמרה נפשי
זאת אשיב אל לבי
מח אוחיל אל י״עוד

חלה ג׳בטעם לעיל וסימניהן בישעיה סימן ס׳

חולה ח׳ וסימניהן נמסר ריש פרשת ויחי

תחלאים ג׳כתו׳כן בליש׳ וסימניהן
את מכות הארץ החיא
ממותי תחלאים ימתו
בתחלאים רעים
הרופא לכל תחלואיכי ל׳ מל
וחלים רעים
חלינו הוא נשא כן כתיב
ושארזהן בתרין יודי״ן

הלות ג׳ מל׳ וסימניהן נמסר בפ׳ ויקרא

בחלום ג׳ וסימניהן נמסר בישעיה סימן כ״ט ׳

וחלמא ב׳ וסימניהן

ועד עללין חרטמיא
באזין אחזן על קדמי

בחלם ב׳חסרי׳ וסימניהן
אל אבימלך בחלם
אל לבן הארמי בחלם

הלמיש ד׳ מיחדין וסימני׳ נמסר בתלי׳ סי׳ק״ד

חלונות ג׳ חסרי׳ וסימניהן
כהחלנת חאלה המשים
והחלנת מכוסות
משגיח טן החלנת

חלף

חמר המעתיק כל חלופי ומנוי כל קריה וכל זוגין מחין להם התלות בחב׳ וחלוף קריאה דבין מדכתחי למערבחי ומורחי וחלוף קריאה דבן חמר ובן נפתלי ודקדוקי הטעמים מחבר רבי יהודן בן חמר מתקוס מעזיה הקריחת טבריה כלהון חברכוס ותמדרכת להון דהוון מ מפוזרים זעיר עם זעיר עם וקהינת בהון קנין ובריכת המולת מתוך המובין ופריכת ולחיכת בהון טובת וחזיכת ליחדת להון דוכתת בסוף הדין מסרת׳ רבת׳ דתמדרכת לפום עניות דעתין עם׳ :

יחלף ד׳ חסרי׳ וסימניהן נמסר בישעיה סימן ב׳ ובאיוב סימן ד׳

הליפות ג׳חסרי׳ וסי׳ נמסר בפ׳ ויגש ועש׳

הלך ג׳ קמצין וסימני׳ נמסר בפרשת תולדות ויחזקאל כי׳ ב׳ ומשלי סוף סימן כ׳

הלקות ג׳ וסימניהן נמסר בתלים סימן ל״ב

הלקיה י״א וסימניהן נמסר בד״ה ב׳ סימן ל״ה׳

הלקיהו הכהן ח׳ וסימניהן

עלה אל הלקיהו
ויאמר חלקיהו הכהן
ויצו המלך את
וילך חלקיהו הכהן
ויצו המלך תניא דסיפרא

חם

חם ב׳ קמצין וסימניהן

חח לחבנו חס הצטיידנו
חס לבי בקרבי
וכל שום ברנש דכו׳

וחם ג׳ פתחין וסימניהן נמסר בפ׳ בשלח וריש מלאכי וסימניהן ב׳לשון ארמי
מלכא דדמוך בשמשא ׳

כחם ד׳ וסי׳ נמסר בריש כרך ויגא

חמודות סימן חלוף אתיהן נמסר בסדר תלדות ודניאל סימן י׳

המדת ד׳ וסימניהן

ולמי כל חמדת ישראל
והרעשתי את כל הגויב דזכריה
שלח המלך נבוכד נצר דה״
ועל אלהי אבותיו לא יבין דסוף דניאל

יחמול ד׳ מל׳ וסימני׳ נמסר בחבקוק סוף סי׳ א׳
ואיוב סימן ו׳

ולא יחמל ד׳ וסיבני׳ נמסר בירמי׳ סי׳ כ״א
ומשלי סוף סי׳ ו׳ ואיוב סי׳ ו׳ו

לא אחמל ג׳ וסימניהן

ונפ אני אנרע ולא תחום
כי לא אחמל עוד דזכריה
ונפצתים איש אל אחיו דירמיה

חמסי ב׳ וסימניהן נמסר פר׳ לך לך

חמסים ד׳ וסימניהן נמסר בתלים סימן קמ״א
ומשלי סימן ד׳

חמרים ג׳ב׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסי׳ נמסר פ׳ בהעלתך

חמורים ו׳ מל׳ וסימ׳ נמסר בשפטים סי׳ כ״ג עלה

המטעלים וקף כי תמרתי תמר מפטט זה תיכו כוהג בחותיות חו״ל מבחן בחות ו״ן מפטה מדבשות תחריהן על פי המסור׳ וסימן ויחמרו לה כי ברחוב כלין ויחמרו לה כי מלך ויחמרו לו החרם דבכי דן ויחמרו לו חכמיו קומו כתו מן המקום דלוט קומו כתו מתוך עמי ׃

יה״ו והמערת פלפניו רחוק תמכו מכי מלכים חו חטף ומלך כמו הוץ יבכה בית הלמתי׳

דאתי מרחיק

זה פתרונו מהטעם בחות רחמונה מחתרי תעמה פלח קורה מכה פה והטעם לפי מבתרחין

מניחים הטעם כל כך מן המערכת כמפכים ההברות עליו כגלולה להדגים החות המכונבת ועור בטל חק יהוה כמהי׳ במלה גדולה ותיבה מחברי׳ קטנ׳ ומוקפת תלה
כמו והדרפה בה תדברה בכר רוחי תמיחה בתר נפתי גם בחלה ים להטעים ולומ׳ כי חין להום בבטול קריחת ההי״ן חלה כי בלח חלה תתקיים המלה בחמרך תדרום
תדבר חמיחה על כן לח סומנה להס מלת עבו בי חסר יכלו בה כי בלח הוי״ן לח תקיימנה המלות׳ **מפיק הא״** פתרונו מחמיחה בבקר תתה בבית ולה גפין

עלה אל חלקיהו
ויאמר חלקיהו הכהן
ויצו המלך את
וילך חלקיהו׳ הכהן
ויצו המלך תניי׳ דסיפרא

חם

חם כ׳קמציו
וסימניהון
זח לחמנו חם הצשידנו
חם לבי בקרבי
וכל שום בר נש דכו׳
וחם ג׳פתחין וסימניהון
נמסר בפ׳בשלח וריש
מלאכי וסימניהון בלשון ארמי
מלכא ודמוך בשמשא
בחם ד׳וסי׳ נמסר בריש
סדר וירא
חמודות סימן חלוף
אתיהון נמסר
בסדר תלדות ודניאל סימן׳

חמדת ד׳וסימניהון

ולמי כל חמדת ישראל
והרעשתי את כל הגוים
שלח המלך נבוכד נצר דה״
ועל אלהי אבותיו לא יבין
יחמול דסוף דניאל
ד׳מ׳ל וסימני׳ נמסר
בחבקוק סוף סימן א׳
ואיוב סימן׳
ולא יחמול ד׳וסימני׳ נמסר
בירמיה סי׳ כ׳א
ומשלי סוף סי׳ ו׳ואיוב סי״ו

לא אחמול ג׳וסימניהון

וגם אני אגרע ולא תחוס
כי לא אחמול עוד דזכריה
ונפשתים איש אל אחיו דירמיה
המסי ב׳וסימניהון נמסר
פרשת לך לך
המסים ד׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן קמ״א
ומשלי סימן ד׳
המרים ג׳ב׳חס׳ וא׳מ׳ל וסימניה׳
נמסר פרשת בהעלתך
המורים ו׳מ׳ל וסימניהון נמסר
בשפטים סימן י״ט
חמור ד׳חסרים וסימניהון
נמסר בפרשת ויחי
חמורינו ג׳מ׳ל וסימניהון
נמסר ביהושע
סימן ט׳
חמש כ״ח קמצין
וסימניה׳
בפרש׳ תרומה
החמשי ג׳חס׳וסימניהון
נמסר בפרשת
בשא וזכריה סימן ז׳

החמשית ה׳וסימניהון
נמסר בפרשת
קדשים וירמיה סימן לו״
החמישתו ג׳כתו׳כן וסימני׳
נמסר פר׳ ויקרא
ובחמשה עשר ג׳ר״פ
וסימני׳
בפרשת אמור
חמשיתו ב׳כתוב׳כן
וסימניהון
בפרשת אמור׳
חמשים ד׳וחמרים נמסר
בפרשת בשלח׳
החמשים ד׳וסימני׳נמסר
בפרשת קרח׳
חמישית ג׳מ׳ל וסימניהון
בסדר בחקתי׳

חמשים ומאתים ד׳וסימני׳

ואתה קח לך בשמים ב׳ בפסוק׳
ויקמו לפני משח
וקחו איש מחתתו

חן

ויחן ג׳וסימניהון

ויחן בנחל גרר
ויחן את פני העיר
שם ישראל נגד החר
חנה ב׳וחס׳
וסימניהון
אל המדבר אשר הוא
חנה מלאך יי׳ סביב
חנות ב׳מ׳ל בלישׁ׳
וסימניהון
הנח נא חנות היום
השכח חנות אל
מחניך ג׳ב׳מ׳ל וא׳חסר
וסי׳ נמס׳ פרשת תצא
מחנות ג׳חסרי׳וסימני׳נמסר
בסדר במדבר סיני
יחנך ב׳וסימניהון נמסר
פר׳ויהי מקץ
חנון ורחום ח׳וסי׳ נמסר
בתלי׳ סי׳ קי״א
רחום וחנון ג׳וסימני׳נמס׳
פר׳כי תשא
חנוך ג׳חסרי׳ בלישני׳וסי׳
נמסר סוף פרשת
חיי שרה ובמשלי סי׳נ״ב
חבני סימן מן ריש תלים עד
אב רבתי חבני ומן אב
רבתי עד סוף סיפרא חייני בס״ג חבני
וסימניהון שם באות ח׳

חגניהו ג׳וסימניהון

וירד בית חמלך על
לששה עשר לחגניהו׳
על ידי הגניהו כן

ותחנף ב׳וסימניהון

והיה מקל זנותה
ותחנף הארץ בדמים
וא׳ הלא חנף תחנף הארץ
האמרי׳ תחנף ותחז בציון

חס

ולא תחוס ה׳וסימ׳נמסר
ביחזקאל סי׳ז׳
תחס ג׳חס׳י׳וסימני׳נמסר
בפרשת ויגש
מחסה ט׳רפין בלישניהו׳
וסימניהון נמסר
בתלים סימן סב
לחסות ג׳מ׳ל וסימניהון
נמסר בתלים
סימן ק״ח
מחסי ג׳קמצי׳ורפי׳וסימני׳
מחסי אתה ביום צרה
ואתה מחסי עז
שתי באדני יי׳מחסי

וחסר ה׳וסימניהון

בלשון ארמי טבא רדף חייא ונטר
אסתר וביאורם נמסר בתלים סימן
כ״ג ומשלי סימן כ״א
חסדיך ב׳חסרי׳
וסימניהון
ויזכור להם בריתו
כי אם הונח ורחם
חסידו ב׳חסרים
וסימניהון
רגלי חסידו ישמר
ודרך חסידו ישמר

חסידה ג׳וסימניהון

גם חסידה בשמים
חסידה ברושים ביתה
אם אברה חסידה ונוצה
ועשה חסד ד׳וסימניהון
נמס׳בפרש׳
וישמע יתרו
חסר ד׳וסימניהון נמסר
בקהלת סימן ו׳
התחר ג׳ב׳קמצי׳וא׳פתח
וסימניהון
בפרשת עקב ובשמואל א׳סימן ט״ו
ובמשלי סיף סימן י״ג
מחסור ה׳וסימניהון

אין שם מחסור כל דבר
אין מחסור כל דבר
כי אין מחסור ליראיו
נותן לרש אין מחסור
איש מחסור אהב שמחה

חף

חפו ג׳וסימניהון

בשו הכלמו חפו ראשם
ופני המן חפו
ואדיריה׳ שלחו
חפזון ג׳ומ׳ל וסימני׳נמסר
בסדר בא אל
פרעה ובישעיה סימן נ״ב
החפין ג׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן לד׳
החפץ ג׳וסימניהון נמסר
בשמואל א׳סימן ט״ו
ובאיוב ריש סימן ל״ב
לחפר ג׳וסימניהון נמסר
ביהושע ריש סימן ב׳
וחפרתה ב׳א׳מ׳ל וא׳חסר
וסימניהון
ויתד תהיה לך על
וחפרתה לבטח תשכב

חץ

החצונה ג׳כתו׳כן וסימניהו׳
נמסר ביחזקאל
סימן מ״ב
וחציו ה׳וסימניהון

תחת כרכובו מלמטה
חציו אל מול הר גרזים
חציו שרף בתו אש ב׳בפסוק
חציו שדפתי בתו אש

יחץ ג׳וסימניהון

ויחץ את העם אשר אתו
ויחץ את הילדים על לאח
ויחץ את העם לשלשה ראשים

מחצב ג׳וסימניהון

ולגדדים ולחצבי
לחרשים ולבנים ולגדרים
וחברו ד״ח
וממחצית ב׳חס׳וסימניהון

וממחצת בני ישראל תקח
ויקח משה ממחצת בני
בחצצון ב׳א׳מ׳ל וא׳חס׳
וסימניהון
חישב בחצצן תמר
הנם בחצצון תמר
בחצרות ד׳חס׳בלישׁ׳וס׳
נמסר בפ׳ מסעי
חצרות ג׳חס׳ דחסרי׳
וסימני׳נמסר
בפרשת בהעלתך

חק

חקות ט׳וסימניהון
כלנבם

מערכת אות החית

מפיק יור כמו מרי נברתי חולי תעתועי גם בזה טעם המפיקים התחרי׳ מחבר מהברית יור נפעמת בקול הקורא לבל תדני בם כיני בקדש יצחו מן הכלל כי גם לענין בטול הקיתן יבא מן הכלל כי הל מי תדמיוהו ויעזה ובמפיק יור הבא בחולם חו בטורק כמו קלוי בחם גוי גדול נגע מרחוק חוי כח וע תומרים כי נוהג בם חק יהוח וע תומרים כי כל המפיקים סויס: **שתי אותיות רצופות** ותחת הרחמנה מבח והוח פתהיינה שתי לחותיות מלחתיות

בלבבם ולא אמרו בלבבם נירא
חעמים כי חקות העמים הבל
גותן כה אמ׳׳י נתן שמש לאור
בריתי אם לא את בריתי יומם ולילה׳
חמזבח ויאמר אלי בן אדם דאלה חקות
בית׳׳י ויאמר אלי׳׳י בן אדם שים לבך
ומנחח תעשח עליו בכקר בבקר
וישתמר חקות עמרי וכל מעשח
חידעת חקות שמים
חקותי כל אוריתא חסרי׳ בסא וסימניהון
נסס בפרשת תלדות ובירמיח סי׳ סר
חק עולם ה׳וסימניהון נסבר בירמיה סי׳ ח׳
מצות׳י חקת׳י ג׳ דכמיכי וסי׳ נסבר בפרשת תלדות ומלכים ב׳ סימן יז

חקת׳י מצות׳יו משפטיו
ו׳פסו׳ מן ג׳ג׳ מתחלפין וסי׳ נסבר בסדר נצבים׳
חקומשפט ג׳ וסימני׳ נסבר בפרשת בשלח׳

חקת׳י דקדים ל׳מצות׳י
ו׳וסימניהון
אם בחקתי תלכו
ואם בחקתי תמאסו
הבית הזה אשר אתה בונח
והיח אם תשמע את
אם חקתי יחללו
ואם תשובון אתם דח
בחקות ד׳ חסרי׳ בלישׁ׳וסימני׳ נסבר פ׳קדשים׳
חקתי דבתר משפטי ח׳ וסימניהון נסבר ביחזקאל סימן ח׳
חקיו דבתר מצותיו ד׳ וסימניהון נסבר בפרשת בשלח׳
חק עולם א׳ בלישני׳ וסימניהון נסבר בפרשת כי תשא׳
ואת חקתי ה׳וסימניהון נסבר בפרש׳אם בחקתי׳
ואת החקים ד׳וסימניהון נסבר בפרשת שפטים ובמלכים ב׳סוף סימן יז׳

חקקי ב׳וסימניהון
גדולים חקקי לב
הוי החקקים חקקי און

חר

בחרב ד׳וסימניהון נסבר בשמואל א׳ סי׳ יז׳

בחרכברעב ח׳ וסימניהון נסבר בירמיה סימן לח׳
חרבותיה ב׳א׳ חס׳ וא׳ סל׳ וסימניהון
חרבותיה אקימם
כי נחם יי׳ ציון
ובחרבוברעב ב׳וסימניהון
ומן אז חדלנו לקטר
ממותי תחלאים
חרב יו׳ בלישׁ׳וסימני׳נסבר בישעיה סימן סא
ובאיוב סוף סימן ל
כְּחֶרֶב ג׳וסי׳ נסבר בישעיה ריש סימן מט׳
חרבה ג׳ וסימניהון נסבר במשלי סי׳ יז׳ בראש
חֶרֶבָה ג׳וסימניהון
בנחמיה סימן כ׳
תחרב ב׳א׳ פתח וא׳קמץ וסימניהון
מדוע נבית בשם יי׳
לילח ויומם לא תכבח
יחרה ג׳וסימניהון נסבר בשמואל א׳סימן ד׳
חרון ג׳ קמצין וסימניהון נסבר ביחזקאל סי׳ ז׳
בחרי אף ה׳וסימניהון נסבר בישעיה סימן ז׳
ובאיכה באב תניין ובדה ב׳סימן כה׳
ויחרך ג׳ וסימניהון נסבר בפרשת תלדות
חרם ג׳וסימניהון נסבר בפרשת משפטים ובעזרא סימן י׳
חרפי ג׳וסי׳ נסבר בתלים באב רבתי אות ו׳
ונחרצה ג׳ וסימניהון נסבר בישעיה סימן י׳

חרוצים ג׳וסימניהון
ראש עשה כף רמיח
מתאוח ואין נפשו עצל
יד הרוצים תמשול
חרש ג׳פתחין וסימניהון
-- בלשון ארמי עובדא
דקיסא פרזלא וביאורם נסבר בפרשת תציח ובישעיה סימן נד׳

חֵרֵשׁ ה׳וסימניהון
מי שם פה לאדם
וישלח יהושע בן נון
לא תקלל חרש
כמו פתן חרש יאטם
ובקנקר חרש וגלל
ב׳מנהון מלעיל׳
יחרוש ב׳מל וסימניהון

ארכיב אפרים יחרוש יחרוש בבקרים
החרש ג׳ וסימניהון נסבר באיוב סימן יג
חרישה ז׳ חסרי׳ בלישנ׳י וסימניהון נסבר בפרשת וישלח ובירמיה סימן לח
הרשים ג׳וסימניהון
ונשוא פנים ויועץ וחכם
הוליד את עפרה ב׳בפסוק

חש

מחשים ד׳ וסימניהון נסבר בשופטים סימן יח
מחשבות ג׳ חס׳ וסימני׳נסבר בפרשת ויקהל

יחשבו ג׳ וסימניהון
ולא יחשבו את האנשים
כי יחשבו עליו מחשבות
ואלי יחשבו רע
ויחשבה ג׳ וסימני׳ נסבר בפרשת לך לך
ובשמואל א׳סימן א׳
חשבאל ג׳בלישני׳וסים׳ נסבר בירמיה סימן מט׳
נחשבנו ג׳ וסימני׳ נסבר פרשת ויצא
תחשב ג׳מלרע וסי׳ נסבר בשמואל ב׳סימן ד׳
וחשבה ד׳ מיחדין וסימניהון
וחנה איבה חשכח
מעוף צוקה ואפלח
בחשכה יתהלכו
חשכח כאורה
במחשכים ג׳ וסימני׳ נסבר בתלים סימן פח׳
חָשָׁךְ ד׳ וסימניהון נסבר באיוב סימן יח
חַשֶׁךְ ז׳ וסימניהון נסבר בשמואל א׳ סוף סי׳ כה׳
וסימניהון בלשון ארמי ירדף מני רבוני יובא בישא ועמא דמותא׳

חת

חת א׳ פתח וא׳ קמץ וסימניהון
הוביש בל חת מרודך
העשוי לבלי חת
מחתות נ׳ ומל וסימניהון
קחו לכם מחתות
את מחתות החטאים
ויקח אלעזר הכהן

החתים ה׳וסימניהון נסבר בשפטים סימן א׳
חותם ז׳חס׳בלישׁ׳וסיבניהון נסבר בפרשת תצוה
כחותם ג׳מל׳וסימניהון
ושמתיך כחותם על יד
שימני כחותם כ׳בפסו׳
התום ד׳מל׳בלישׁ׳וסים׳ נסבר בישעיה ריש סימן ח׳
התן ד׳וסימניהון נסבר בפרשת שמות ובמלכים ב׳סוף סימן ח׳

נשלם מערכת אות החית בס״ד

מערכת אות הטית

ג׳זוגין חד טית וחד וטית

טבוח וסימניהון
וטבוח למען טבוח טבח
וטח וירא יוכף אתם את בנימן
וטח לא ידעו ולא יביגן כי טח
וטח ולקחו אבנים אחרות
טהרתי בי יאמר זכיתי לבי
וטהרתי הלא טוב אבנה ופרפר כתיב

טב

טב ב׳וסימניהון
וכען הן על מלכא טב
הוא עלמא רישיח
לטוב ב׳ דנשי׳ וסימניהון
לטוב בעיניהם תחיינה
הכל כאשר לכל
ומטיב ב׳ וסימניהון
יפח קול ומטיב נגן
טוב אתה ומטיב
קדם׳חסר דחס׳
וטוב ב׳ דפ וסימניהון
וטוב לא יהיה לרשע
וטוב משניהם אשר עדן
וטוב יז׳ וסימניהון נסבר בשמואל א׳סימן יו ובמלכים א׳סימן יז׳ ובדה ב׳סימן יז׳
טוב יט׳ מל׳ בלישנ׳י וסימניהון

בב״ד כפ״ת חסר הדגש והר פ״ח ניכרין בהם יותר מבשאר חותיות כמו ויהי בבחם הלח ככרכמים ודומיהם ומלת לח תתעב יצחה מן הכלל והטע׳ לחרי ממנו׳ לח׳ התם לין כח בלעון לבטח עתיהן רפויות חס תהיה חות רחמנה מלך יתקייס חק יי״ח כמו חזלו בבהילו דעזרח והוח חגה בבתוליה וח״ת כתם׳ הרחמנו בסבח ובבח להרפות פיהם למה לח הרפו הרחמנה לקייס חק יהוח ודגישו המכייה הנה זה הכל על עולם סבח דבח ברחם תיבה לח ידגים החריה כי כלם מניעין ומרפין רק בתלת פתי

מתי מתים לבד ואותו הדגש במבור כון ממלת מני מנים לזכר הרחוקה להיות בלמ"ד הנקבה ובתוספת התי"ו וממפטו להיות מתים ובהה מלה אחת על ממפטה והיא מכתים ימים ב"ל: ואמנם גם היא מכתובה רפויה במקום אחד והוא מתתי עיני מפלמתים והטעם כי הטי"ן דגושה כדין כל ס"ם הבאה במקום מן התרגמת אחריה וחק דגמות הס"ם תרפה התי"ו כאחר עמו בממלת מקדם י' ובמלת ולח יבלה עוד הכפיפו ורכפת בהם: **במף** ותחת הבי"ת מבחי מבטלין חק יה"ו כתו ויחנו בתדבר

ויקח העבר עשרה
וקחו את אביכם ואת
ועיניכם אל תחום על כליכם
ולאביו שלח כזאת
ובתיפ מלאים כל טוב
תחת אשר לא עבדת
וילך חזאל לקראתו ויקח
תאבו אם תאבו ושמעתם
תסרי י' אזכיר תהלות
ירונו הנה עבדי ירונו
זרננו ובאו ורננו בתרום
ואפרים ענלה מלומדה
ועתח בנותיכם אל תתנו
וילכדו ערים בצורות
תעלון בטוב צוריקים
לולי האמנתי לראות
אשרי תבחר ותקרב
טעם טוב וידעת
יברכך י' מציון וראה
בטוב ד' וסימני' נמסר במשלי סימן א'
בַּטוב ט' דגשי' וסימני' נמסר בישעיה סימן ז' ואיוב סימן כא'
טובות ב' מל' וסימניהן

כי גם אחיך ובית אביך
יבקשו למלך

ולטוב ה' קמצי' וסימ' בלשון ארמי טליא בחירא ר"ט ואשכח חכמתא וביאורם נמסר במלכים א' סי' י' ובשמואל א' סימן כ' ובפרשת וירא:
והטוב ד' וסימ' נמסר בפרשת ואתחנן ובמלכים ב' ריש סימן ד' ובאיכה בא"ב ג'
הטוב ד' רפין וסימני' נמסר בשפטי' סי' א' ובאיוב ריש סי' י'
בטוב ד' רפין וסימן נמסר בפרש בחקתי ובתלי' סימן כה'
טובו ג' וסימניהן באיוב סי' ד'
הטיבות ג' וסימניהן

ויאמר י' אל יהוא
ויאמר י' אל דוד
ויאמר י' אל דוד אבי
וטובים ג' וסימני' נמס' במלכים א' סי' ב' ובמשלי סי' טו'
וטובי ג' וסימניהן

וילכו לאהליהם שמחים
וחברו
ילדים אשר אין בהם
והשב ט' חסרי' וסימני' נמסר ביחזקאל סוף סי' לג'
וישב ג' חסרים י' בלי"ש וסימ' נמסר בשמואל א' סימן נד' וסוף מלכים:
השוב והישר ד' וסי' נמסר בפרשת ראה
היטיב ג' מל' וסימני' בירמיה סימן ז'
טבים הטבים ה' חסרים וסי' נמס'
בפרשת תלדות וביואל סי' ד'
הטבה ג' חסרים וסימ' נמסר בפרשת עקב
לטבה ב' חס' וסי' נמסר סוף פרשת ויחי
טבת הטבת ד' חסרי' וסי' נמסר
בפרשת מקץ ועש'
בטוב ד' וסימ' נמסר בשפטי' סימן ו' ובשמואל ב' סימן י' ג'
לטבה ד' וסימ' נמסר בירמיה סוף סימן כה' ובתלי' סימן לו'
טבעות ז' מל' וסימניהן נמסר בפרשת תצוה

טה

וטהר ג' וסימניהן נמסר במלכים ב' סימן ה' ואיוב סימן יז'
טהורה ה' וסימניהן נמסר בפרשת נח ומלאכי סימן א' ותלים סימן טי'
הטהור ה' חסרים וסימניהן נמסר סוף פרשת שמיני
טורי ג' מל' וסימניהן נמסר בפרשת פקודי ובמלכים א' ריש סימן ז'

טח

זשח ב' א' פתח וא' קמץ וסמ'
כי טח מראות עיניהם
ועפר אחר יקח
הטירות ג' מל' בלישני' וסימ' נמסר ביחזקאל ריש סימן לה'
טחרים דכתיב עפלים ה' וסי' נמסר בשמואל א' סימן ה'

וב' כתי' טחורי' וקרי' וסי'
העגלה וישימו את ארון י'
ואלה טחורי הזהב

ועיין מה דתקליכן וטריכן על לסון בעל המסורת דפליג אתלמוד' דילן בהקדמתי למפרש דח:

טל

ובטל ב' וסימניהן

טם

טמא ב' דגשי' וסימניהן

טמא יטמאנו הכהן
למען טמא את מקדשי
טמאו ג' וסימניהן נמס' בסדר וישלח ובתלים סי' עט'
טמא ד' וסימ' נמסר בפרשת אמור
הטמאו ג' וסימ' נמסר ביחזקאל סימן ד'
טמא ט' וסימני' נמסר פרשת וישלח:

בדם עקר שרשותי
ודי חזא מלכא עיר וקדיש
ויטל ג' ד' רגשי' וא' רפי וסי'

כי יפול לא יוטל
הגם אל תראיו יוטל
בחיק יטל הגורל
וטלם ב' וסימניהן

וטלם ובעלות
ושלום וטלם
טלאים ב' וסימניהן

כרועה עדרו ירעה
ויפקדם בטלאים

טם

טמא ב' דגשי' וסימניהן

טמא יטמאנו הכהן
למען טמא את מקדשי
טמאו ג' וסימניהן נמס' בסדר וישלח ובתלים סי' עט'
טמא ד' וסימ' נמסר בפרשת אמור
הטמאו ג' וסימ' נמסר ביחזקאל סימן ד'
טמא ט' וסימני' נמסר פרשת וישלח:

טע

טעמו ד' וסימ' נמסר בשמואל א' סימן כא ובתלים סימן נד'
מטעמים ד' וסימניהן נמסר בפרשת תלדות'
וֹ פסו' בטעם פזר וגלגל וסי' נמסר בסוף יחזקאל
ומגלה סוף סימן ז' ונחמיה סימן ג':
ו' מלין בטעם שני שמות וסימ' נמסר בסדר עקב'

ג' פסו' איתי בהון תרין מלין
בתרי טעמי וסי' נמסר בסדר ואתחנן'
ח' פסו' בטעם תלישא ופסקי' וסי' נמסר בשמואל א' סימן ב' ובדה ב' סימן לה'
כי אם ג' בטעם עיין בסדר מסעי'
ועמו ח' בטעם זקף גדול וסימ' בסדר וישלח'
ה' פסו' בתור' שאין להם הכרע וסי' בלשון ארמי אוטיבו שבטי' ליהושע בנהור' דמשה וביאורם נמסר בסדר וילך:
ד' מלין בטעם תלישא קטנה ואחריה אזלא בתיבה אחת וסימניהן

ויהי כל הנופלים ויהושע
לא תעלו ולא תלחמו
ומתתיהו ואליפלחו
את תבנית האולם ואת בתיו
ז' שמות בטעם זרקא וסימניהן נמסר בסדר פנחס'
ז' מלין בטעם מרעימין ופסקין נמסר בסדר צו ובישעיה סימן ג' ובריש עמוס:
ה' מלין בתרי טעמי פי' דמשמש מוגח לתיבתו וסימניהן נמסר בסדר ויגש ובזכריה סוף סי' ז' וקהלת סימן ד':
יא זוגין מתחלפין קדמאה רביע תגינא זקף וסימ' נמסר בסדר צו ובחגי ריש סימן כ'
יו זוגין מתחלפין בחד טעמא בטעמא חד זקיף לרומא וחד נחית לתהומא וסימניהן בלשון ארמי שמואל עבד אורית' דוד מנהון במיא קטלין לרגזא משח ממלל בגלותא וביאורם נמסר בסדר ואלא ורה א' ריש סימן יח':
ח' זוגין מן ב' מתחלפין בטעם' וסי' בלשון ארמי אינש במחית' כהגא בנגע תלתין ביריעת' משח בירא רברבני בחושרא וביאורם נמסר בסדר ויקהל':
יד בטעם תרין חוטרין וסימ' נמסר בסוף מטות ובריש חבקוק ונחמיה סוף סי' ג':

יח מאויולין מאריכין בין אזלא לזרקא וסימניהן
ויבא יעקב מן השדה
ויקרא פרעה שם יוסף
ויקח מן הדם אשר על המזבח ומשמן
ויעבירו קול במחנה
כאשר יורם חלב הכשב
והעמיד וכהן את האשה
והשביע וכהן את האשה
וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם
ויאמרו אליו בני ישראל בתפילה נעלה
ולא נתן סיחון את ישראל
כל תרומת הקדשים אשר ירימו
ואם וחרש לה אישה
ובאו הר האמרי ואל כל שכניו
והיו לאחד מבני שבטי ישראל
כי ירחיב י' את אלהיך את גבלך
ואשר יבא את רעהו ביער
ואכל פרי בשנך ופרי אדמתך וסקלתם באבנים
וכל פסיקתא דכוו' מאריכין במארכא אך לא במאיילה

יא בטעם לאחור פירו' פשטא ולפניו יתיב וכים' נמסר בסדר ויקרא ובדניאל סי' ב'
יא פסק בטעם מארכא לזרקא וסי' נמסר בסדר וארא' יא

ממתי בפיך גם הטעם כיתר בתרתי בתרי חותיות רבופות כי חותיות במ"ף מוכח לחד להם והם מוכח מפתים חין כח בלמון לבטוח חותם בפתיו מתיהם רבופות ורפויות ותחת הריחפונה מבח וידמה למומע כילו מתיהן חות תחת לך כפתחת הב"ת מלך ילכו בחק יה"ו כמו כהני במות ויביחו במוחה חל ירח בפלגו: נמלט חק יה"ו ומבטלו: ואלה מפרתי חק יה"ו מחין מבטלין מחריך תלמח קטנה מוכח מכרבל גרמיים ירח בן יומו מחיילה מופר עלוי מהפך דרגא חזלח תרי חוטרי:

תס ונמלט תהלה לבורא עולם:

מערכת אות היוד

יא בטעם לגרמיה משרת
לגריש וסימניהון נמכר כסוף תולדת
ובחגי סימן ג׳ובירמיה סימן ד׳
ה׳ מלין בטעם אולא ומהפך
וסימניהון בסוף סדר בהר סיני
ה׳ מלין בטעם מאזילא
משרת לסו׳פסו׳ בתיבתו וסי׳ נמס׳ גרי׳
סדר אמור וביהושע סימן יא
ו׳ זוגין מתחלפין חד בדרגא
וחד נמאריך וסימני׳ נמכר בסד׳ שמיני
חד מלין בחרי טעמי פז׳
הטפחא לא ישרתנח מירכא פתיבתא
כי אם בח׳ מקומות וסימ׳ נמכר בסדר
אמור וביחזקאל סימן לו׳ ובשיר
חשירים סימן ו׳

טר

ובטרם ג׳וסימ׳ נמכר ריש ירמיה
טרף ב׳ קמצין וסימניהון .
והבא עלה זית טרף׳
כי הוא טרף וירפאנו׳
טורף ד׳חסרי׳ וסימניהון נמכר ביחזקאל סימן כ׳ב ונחום סימן ג׳ ואיוב סימן י״ח׳
טרף ג׳ וחסרים וסימניהון
ויכירה ויאמר
ויצא האחד מאתי
ואם טרף יטרף

נשלם מערכת
אות הטית בס׳

מערכת אות
היוד

י״ח זוגין חד יוד וחד ויו״ו
וסימ׳

ידוד הנביאים נבאו בבעל
וידעו ויאבר אלהים נעשה אדם
יך לכו ונשובה אל ה׳
ויך אהיה כטל לישראל יפרח
וירית ויאמר לכן ליעקב הנח
וירית ואתם תכתבו את הארץ
ישרצו ויאמר אלהים ישרצו המים
וישרצו ובני ישראל פרו
יבקש׳ בימים ההם ובעת
ויבקש הדבר ויצא ויתלו שניהם
ידבר עמים תחתיגו
וידבר האל הנתן נקמות לי
ידל וחיח ביום ההוא ידל כבוד
וידל ישראל מאך מפני מדין
ידון ויאמר ה׳לא ידון רוחי
וידון ועל ידו החזיק מלטית
יתלונן ישב בסתר עליון
ויתלונן סלע ישכון ויתלונן
יתגדל היתפאר חגרזן על החוצב
ויתגדל ועשה כרצונו חמלך
יחטיא מכל העם הזה שבע
ויחטיא יען אשר עשה מנשה
יושב וחשבה ואהל וברכיהו
ויושב את משה ואת אהרן
יגל יבהל ביתו נגרות
ויגל יחלץ עני בעניו ויגל
יריבן ובי׳ יריבן אנשים
ויריבן ויאמר איש אפרים
יוטח ואת עין ואת מגרשיח
ויוטח מעון וכרמל וזיף ויוטח
יחננו ביבש קצירה תשברנה
ויחננו ויאמר פדעהו מרדת
יצב בהנחל עליון גוים
ויצב בית נאים יסח ה׳
יעזרך כה אמר ה׳עשך ויצרך
ויעזרך מאל אביך ויעזרך ואת
יתגנב ויתגנב העם ביום ההוא
ויתגנב לבוא העיר כאשר׳ ב׳בפסוק
יחגו וינועו כשכור
ויחגו ואחר באו משה ואהרן
יחד הלילה ההוא יקחהו אופל
ויחד יתרו על כל הטובה
יועש ועל הזתים וחשקמים
ויועש ובני בכר זמירה ויועש
ישארו וידעו חגוים אשר ישארו
וישארו שני אנשים במחנה
ישב ישלח דברו ויכסם
וישב וירד העיט על הפגרים
יבואוני רחמיך ואהיה כי
ויבואוני חסריך ה׳תשועתך
יעשוהי כל קבל די מן קדם מלכא
ויעטוהי ולהיכלה כסף ודהב די׳

חד מן ט׳ וזוגין מן חד וחד

חד׳ וחד׳ בסוף תיבותא
בשבתי כי נדר נדר עבדך
בשבתו נודע בשערים בעלה
נדלתי תרב גדלתי ותסב
נדלתו בהראתו את עשר
ברצתי ועוד ברצות בבית אלהי
ברצותו כי אמר לא יסכן גבר
דורי נסע ונגלה מני
דורו מעצר וממשפט לקח
כבדי כלו בדמעות עיני
כבדו עד יפלח חץ כבדו
כערכי ואתה אנוש כערכי
כערכו וחכסף והוחב נתן
והטי שמעי בת וראי
והטו ועתה הסירו את
ומבאובי כי אני לצלע נכון
ומכאובו כל תפלה כל תחנה דלה
ובביתי ישא ביום ההוא לאמר
ובביתו ויבל שלמה את בית

אב מן ב׳ב׳ ברוש תיבותא

וסימ׳

יאר ה׳פניו אליך
יאר אלהים יחננו ויברכנו
יאבד יום אולד בו
יאבד והיה ביום ההוא יאבד
יאסרוני ויאמר אליה אם אסר
יאסרוני ויאמר אליה שמשון
יבש והנח שתולה התצלח
יבש חוי רועי האליל
יבלע ועתה שלחו מהרה והגידו
יבלע היסופר לו כי אדבר
יגודנו גד גדוד יגודנו
יגודנו שמעתי ותרגז
ידעון ויענך וירעיבך
ידעון המאכילך מן במדבר
ידידות למנצח על שושנים
ידידות מה ידידות משכנתיך
יהיר ואף כי היין בוגד
יהיר זר יהיר לץ שמו
יורישנה ועבדי כלב עקב
יורישנה הנה ה׳ יורישנה וחכח
יוצק והכהן הגדול מאחיו
יוצק אשר קמטו בלא עת נהר
יזד וכי יזד איש על רעהו
יזד אך הנביא אשר יזד
יזה כל אשר יגע בכשרה
יזח תרויהון בפסוק
יחנך וישא את עיניו וירא את בנימן
יחנך כי עם בציון ישב
יחי ראובן ואל ימות
יחי יאכלו ענוים וישבעו
וכל המלך דכוו׳
יטמאו מזכר עד נקבה תשלחו
יטמאו ויאמר אלי בן אדם את
יטמאו למען לא יתנו עוד
בית ישראל מאחרי
יטמאו ולא יטמאו עוד
יישר בכל דרכיך דעהו והוא
יישר איולת שמחה לחסר לב
יכרת ה׳לאיש אשר יעשנה
יכרת ה׳כל שפתי חלקות
ילמדו למען אשר לא ילמדו
ילמדו ולא ילמדו עוד איש את
ימוש לא ימוש ספר התורה
ימוש כי ההרים ימושו
ימד ולא ימד חול הים דירמיה
ימר והיה מספר בני ישראל
ינחני וישא משלו ויאמר
ינחני נפשי ישובב ינחני
ינחנו ה׳בדד ינחנו
ינחנו מתן אדם ירחיב לו
יסירו מצדיקי אדם עקב שחד
יסירו ונתתי קנאתי בך ועשו
יענח הרב דברים לא יענח
יענח אוטם אזנו מזעקת דל
יערף כמטר לקחי
יערף חלק לבם עתה יאשמו
יפלא דבר אל בני ישראל איש כי
יפלא דבר אל בני ישראל איש או
יפו מה יפו דודיך אחותי
יפו מה יפו פעמיך בנעלים
יפיה אל תחמד יפיה בלבבך
יפיח להביא את ושתי המלכה
יצע הורד שאול גאונך׳
יצע ובכל מדינה ומדינה
יצמיתם יצמיתם וישב אליהם את
אונם ב׳בפסוק
יקראו ומולדתך אשר הולדת
יקראו ומשה איש האלהים
יקם הרגינו גוים עמו
יקם וידם השמש וירח עמד
יקנאוהו בזרים בתועבות
יקנאוהו ויכעיסהו בבמת׳ובפסילי׳ה
ירב ויברך אתם אלהים לאמר
ירב ובניו ורב המשא עליו כת׳
ירושה בן עשרים וחמש שנה
ירושה וחברו בן עשרים ד׳ח
ירשה וחיה אדום ירשה
כ׳ בפסוק
ירד ירד אז ירד שריר כ׳ בפסוק
ישך לא תשיך לאחיך
ישך אחריתו כנחש ישך
ישלין אהלים לשדדים
ישלין שאלו שלום ירושלים
ישנח ותקס בתוך חלילה ותקוח
ישנח אני ישנה ולבי ער
ישועתח ואני בקול תודה
ישועתח רבים אומרים לנפשי
יתארהו יתארהו חרש עצים
נטח קו ב׳ בפסוק
יתיצב, לא אכזר פי יעורנו
יתיצב חזית איש מהיר במלאכתו

אב מן חד וחד׳ בריש

תיבותא וסימניהון
יאנח לא יאנח לצדיק כל און
יבואני רחמיך ואחיה
יניד נם במרער מלך
ידבר עמים תחתינו
יהודה ומתניה בן מיכח
יורם כאשר יורם משור
יזל מים מדליו
יחס על רל ואביון
יטב ומה די עליך ועל אחיך
יזהל והיה שארית יעקב
יכנם בונה ירושלם ה׳
ילוח ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם
ימר ולא ימכרו שמנו ולא ימר
ינובון עוד ינובון בשיבה
ישבעון תתן להם ילקטון
יענח שדי לא מצאנוהו
יפרח ויצא חטר מגזע
יצו ה׳ אתך את הברכה
יקימך ה׳ לו לעם קדוש
ירבין ובקרך וצאנך ירבין
ירוין מדשן ביתך
ישכבון ועלי זקן מאר
ישכן ירדף איב נפשי
ישקני מנשיקות פיהו
יתר ויואל אלוה וידכאני
יתם ועל הנחל יעלה על שפח

אב כת׳ ו׳ באמצע תימותא

וקדינן ו׳ דלוג וסימ׳

אזכיר מעלליי יח כי אזכרח
ארינח ויבא נד אל דוד כיום
כחינו הן ארץ כשדים זח
ברתיקות ויצף שלמה את הבית
בכים אל תרא יין כי יתאדם
בניים למה יאמרו הגיים איה
ג׳ תניבא דפסו׳
ניים ויאמר ה׳ לה שני גיים
נדיתיו אלה הם אשר עברו את
הזריפי אל עוזי וירוטות
וחמעינים ויבאו אלי
ויישם לפניו לאכל ויאמר לא
וילינו כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר
וישלח משה לרגל
וינים ובית תפוח
ורעיתי ותאמר אל אביה יעשה לי
ויניסו ויעמדו איש תחתיו
וייחל שבעת ימים למועד
וייחר וילך עמשא לחזעיק
ושיא סופר וצרוק דשמואל
ופניאל ויפדיה ופניאל בני כתיב
וצפינך ממתים ידך ח׳
הצירם כצאן לשאול שתו
וניש לכש בשרי ריסה וגוש
והיתי לו שקול ישקל כעמי
ובשניב ביסיו בנה חיאל בית
ולשימו בנוי חנף אשלחנו
וריב וחוכח במכאוב על משכבו
ונצירי ויאמר נקל מהיותך
ונחירא הוא עליא עמיקתא
וסיפוניח אנת מלכא שמת טעם
ותשיח זכר תזכר ותשיח עלי
זבידה בן עשרים וחמש שנה
חישח אלהים אל תרחק ממני
ישיב כי נדר נדר עבדך
ינין יהי שמו לעול׳ לפני שמש
יצפינו יגורו יצפינו המה כת׳
ימטו עליהם נחלים באש
ירימו משל בגבורתו עולם
יקצירו בשדה בלילו יקצירו
כמיש כי יען בטחך במעשיך
לעזיא זכריה וגנתון
לעזור ויאמר העם לא תעא
מדין ותהי עוד המלחמה

מערכת אות הזוד

מנדיל ישועת מלכו דשמואל
מיסך ואת מיסך השבת אש׳ דטלכי׳
מיצקת ותלך מאתו ותסגר הדלת
מדע ולנעמי מידע לאישה
מידעת זמרו י״י כי גיאות עשה
מיסדות וראיתי לבית גבח סביב
נפיסים בני אסנא בני מעוני
שימח ויען יונדב בן שמעה
עיגתם באיתי ואסרם ואספו
עליה ויומת הדד ויהיו אלופי
פטירים ואלה המשוררים ראשי
ציף בן ציף בן אלקנה
קריאי אלה קריאי העדה
ראית רבות ולא תשמר
ראית ברבות הטובה רבו
שיט כי אמרתם כרתנו
שיחה תשמע זעקה מבתיהם
שביתכם ונמצאתי לכם נאם י״י
שיבכם צאן אבדות היו עמי
שביתך נביאיך חזו לך שוא ותפל
שילל על זאת אספדה ואלילה
שעיריה בבית ישראל ראיתי
שרין גורו לכם מפני חרב
תהיל ונתתי אש בחצרים חיל
תמיש מסיב רעה תחת שובח
תמריק חבורות פצעתמריק
תרים כי תפארת עזמו אתה

וחלופי׳ אב כתיב׳ ו׳ במצע

תיבותא וקרי׳ דלות וסימני׳
אסורי ויקח אדני יוסף אתו
אבוגיל ותטהר אבוגיל ותקח
אבוגך תמול כואך והיום
אושר אני לפניך אלך והדורים
אולי ויגל את יהויכין בכלח
ארוצם הנה כאריה יעלה מגאון
בעוני אולי יראה י״י בעוני
בור בהקיר בור מימיה
בחלוכתם יזכר אריריו יכשלו׳
ברזות ובני בריעה חבר ומלכיאל
גול יניל אכי צדיק
דהוא אדין דחים בעל טעמן
הוצא כל החיה אשר אתך
הדרסית ויצאת אל בן דנם
הלחות כי מעלה הלוחת בבכי
הבצור חילל בראש כי נפל ארז
המבוא ומתחת הלשכות האלה
המבונים ויאמר ללוים המבונים
חושר י״י נחני בצדקתך
התעוף עיניך בו ואינינו
התונים ואוצאה אותם על אדו
הכעוסני ולא שמעתם אלי
החפשות ויהי עוזיהו המלך דלח
וילונו והאנשי׳ אשר שלח משה
ושחצומה ופנע הגבול בתבור
וצנוף וחייתי עטרת תפארת
ואלול ויאמר י״י אלי שקר
ותרמות ב׳ בפסוק
וכוס גם חסידה בשמים
ואתוקיהא ומדד ארך חבנין
ותולין וכני שימון אסנון
ויזואל הראש אחיעזר ויואש
והכונו לבית אבותכם
חוקך למה תשיב ידך ויסינך
יצוע ויכן על קיר הבית יצוע
יעבור ולא יכבדו ממנו
יעור ותהי עוד מלחמה
יחואל ומן בני חימן יחואל
יבועין המה ינועון לאכל׳
יכסומו ראש מסבי עמל
יכשולו כי לא ישנו אם לא ידעו
לוש וישלח איש בשת
לדונים הגני שולח לדונים
לרוב והיה כי יבאו אבתם
לשור ויהי ככאם בשוב דוד
לשיג בן אדם היו לי בית ישר׳
למשיסה מי נתן למשיכח יעקב
למענותם על גבי חרשו חרשים
מופעת ומשפט בא אל ארץ
מנוות ויברח דור מנוות ברמח
נוב בורא נוב שפתים
נוכי חרוף ענתות
נטוות ויאמר י״י יען כי גבהו
נפושסים בני כסי בני מעונים
שום והנה קמה כל המשפחה
עשוות ותמהר אביגיל ותקח
עופי ויבאו אל גדליהו המצפת׳
עכוי שמעו זאת השאפים
עפרון וירוף אביה אהרי
עתורים פתשגן הכתב
צעוריהם ואדיריהם שלחו
צעוריה נלכדה מואב השמיעו
צפועי ויאמר אלי ראה נתתי לך
קרואי ובני אליאב נמואל
שושק ויהי בשנה החמשית דמלכי׳
שרוקות לשום ארצם לשמה
שרותיך אמר י״י אם לא שרותיך
שפרורו ואמרת אלהם כה
ונטה שמור בני עזיאל מיכח
שבותם והיה חבל לשארית
שבות רצית י״י ארצך
שלישום הלא כתבתי לך שלישום
תנואן ולמה תנואן את לב
תרוב אל תדוב עם אדם
תשוח תשאני אל רוח תרכיבני

הד מן ו׳ דכתיב׳ ו׳ בסוף

תיבותא וקרי׳ ה׳ וסי׳

העמוני וכפר העמוני והעפני
כי ויאמר דוד מה לי ולכם
שמעי ויחרף את ישראל ויכהו
השלשי ואבישי אחי יואב
ומטי וקרבתי אליכם למשפט
ובמראי שמח בהור בילדותך
ואי פלינא נביאיכם אשר נבאו

חד מן ב׳ דכתיב׳ ו׳ בריש

תיבות׳ ולא קרי׳ וסי׳

יצאו נודו מתוך בבל וכארץ כשדי׳
יעמדו והיה יעמדו עליו דוגים

ותרין חילוף חס׳ ו׳ בריש

תיבות׳ וקרי׳

יעשה ויאמר לו חלילה לא תמות
יעבר כי אמרתם כרתנו ברית

זי חס׳ ו׳ בסוף תיבו׳ וקרי׳

וסי׳ נמסר באיוב ריש סי׳ ז׳
וחלופי׳ חד מן טז כתיב׳ בסוף
ולא קרי׳ וסי׳ נמסר בריש מלכים

חד מן נו׳ חסרי׳ ו׳ באמצע

תיבות׳ וקרי׳ וסי׳

צוארו וירץ עשו לקראתו
ועמוד וכן לפאת צפון כארך
ענו והאיש משה ענו מאד
בינו וכל העם המלחמה
תוצאותו וירד יהוה אל גבול
מריבו ה׳ יחתו מריבו
עליו ב׳ בפסוק
למשפחתו ויקרב את שבט בניימן
ואנשו וילך דוד ואנשיו קעילה
בבנדו ויחזק דוד בבנדו
שמלתו ויקם דוד מהארץ
רחמו ויאמ׳ דוד אל גד דשמואל
משרתו ומאכל שולחנו דמלכים

ברכו ויעל אחאב לאכל ולשתת
בסוסו ויבא נעמן בסוסו
כפו תכיכח ויעל על הילד׳
מזבחתו דמלכי׳ ויבאו כל עם הארץ בית הבעל
צפו עורים כלם לא ידעו
בשלו ועתה כה לי פה נאם י״י
אלמנתו עצמו לי אלבנתו
ימו קורץ דגר ולא ילד
מברחו ואת כל מברחו ואת כל
פארתו דנבהה על כן נבהה קומתו
עולתו ומעלות שבעה עולתו
וחלונו ואלמיו ותמורו
ותמורו ב׳ בפסוק
בצאתו ונבאיו לא ירפאו
פרזו נקבת במטיו ראש פרזו
שעיו ביום עמדך מנגד
דרשו זה דור דרשו
הצו יטאסו כמו מים
חסדו ויזכר להם בריתו
דברו מניד דברו ליעקב
צנאו הללוהו כל מלאכו
חקי אם חרוצים
בקדשו חן בקדשו לא יאמין
עלומו עצמותיו מלאו עלומו
ויודעו מדע משרי לא נצפנו
גבורתו חן אלח קצות דרביו
בתחבולתו והוא מסיבות מתחפך
ואפרוחו יעלעו דם
פחדו יחפץ זנבו כמי ארז
כנפו חמביהתך יאבר נץ
חלצו אם לא כרכובי חלצו
ילדו מי יבין לעורב צידו
ברגלו קורץ בעיניו מלל ברגלו
בשפתו יבכר שונא
ארחתו פן תאלף ארחתו
אדנו אל תלשן עבד
מרגלתו ותשכב מרגלתו
בנותו ובימי ארתחשסתא
חטאו מה יתאונן אדם חי
ויתו וישנו את טעמו
חסתו כי הנה חסתו
שלו שאל ויבא שלו
השלו ויקם העם כל היום ההוא

וחלופי׳ ו׳ כתי׳ ו׳ באמצע

תיבות׳ ולא קרי׳ וסי׳

ובחשאתיו דעמרי וילך בכל דרך ירבעם
רגליו דיוסף ענו ככבל רגלו
דבריו דויחמיך שלח חשך ויחשיך
דבריו דדניחל ויקם את דבריו
שפתיו איש כליעל כרה רעה
דרכיו העז איש רשע בפניו מציאתח
עיניו יש אחד ואין שיני

ד׳ דאית בהון׳ במצעות

תיבותא ולא קרינן וסי׳

ארבעתי׳ ואת הכבש ישלם ארבעתי׳
שבעתים ויתנם ביד חנבענים
מזבחתים ועצמות כהנים שרף על מזבחתים
ותעתים כי תתעתים בנפשתיכם

חד מן כב דכתי׳ ו׳ בריש

תיבותא וקרינן ו׳ וסי׳

יבאו כי הם ומקניהם יעלו
יחננו ויאמר בעוד הילד חי
יפצחו רנו שמים וגילי ארץ
יאבדו לכן כח אטר ח׳ דמבשלים
ישית תנו לה׳ אלהיכם כבוד
יסורי מקוה ישראל ה׳
יחיה כה אמר י״י הישב בעיר

לד

יחיה הישב בעיר הזאת
ישבי רדי מכבוד ישבי בצמא
ילבשו בבאם הכורים ולא יצאו
יהיה וחמשה ועשרים אלף
וכשלו פרש בעלה ולהב חרב
יצהר ובני חלאה צרת יצהר
יחבח ובני שמור אחי ורוהגה
יאשר ה׳ ישמרהו ויחיהו
יהדל הלא בעש ימי יחדל
ישית ב׳ בפסוק
יכא צדיק הראשון בריבו
ישאל מחרף עצל לא יחרש
ירם נשא ההטון ירם לבבו
ירמות׳ ומבני בני משלם מלוך
יקפאון פלונתא דרב נחמן
והיה ביום ההוא לא יהיה אור

והלופי׳ ו׳ כתי׳ ו׳ בריש

תיבותא וקרינן ו׳ וסי׳ נמסר במשלי ריש סימן לא

כד כתי׳ ו׳ בסוף תיבותא

וקרינן ו׳ וסי׳

דודי ואחריו אלעזר בן דודי
בני כי תנוח יד ה׳ בהר הזה
ילדתני אמרים לעץ אבי אתה
תצאי אל תצאי השדה ובדרך
תלכי אל תלכי ב׳ בפסוק
הלילי הוביש מואב כי התח
חעקי ב׳ בפסוק
דברי תגינא כי מי עמר בסוד
תשמחי כי תשמחי כי העלזי
שוס נחלתי ד׳ בפסוק
סבבני אשורנו עתח סבבוני
ושובי שובו נא אל תחי עולח
ועדי ושאר דברי שלמה
וישבי ויבאו אל חלקיה הכהן
ושפי יכל בשרו מראי
נפשי פדה נפשי מעכך
והיתי ב׳ בפסוק
למלוכי יונתן לשכניח
כלותי בניח בדיה כלותי
נשאי כל אלה נשאי נשים

ה׳ זוגין מן ב׳ דכתיב׳ ו׳

באמצעות תיבותא וקרי׳ וסי׳

האסירים ויאחזהו פלשתים
האסירים ויהי כי טוב לבם
בניים למח יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בניים
ניים ויאמר ה׳ לח שני ניים
הכליא וירמיהו בא ויצא
הכליא ויהי בשלשי׳ ושבע דירמי׳
חמישל בן עשרים ואחת שנח צדקיהו דמלכים
חמישל וחברו בן עשרים ואחת שנח צדקיהו דסו׳ ירמיהו
ישיב ולבני יששכר תולע ופועה
ישיב לכן עמו הלום

וחלופיהון חד מן ה׳ זוגין

מן ב׳ ב׳ כתי׳ ו׳ במצעות תיבותא וקרינן ו׳

תלונו ובקר וראיתם את כבוד ח׳
תלונו לכן אתה וכל עדתך
ענים וכלי כליו רעים הוא
ענים כי לא לנצח ישכח אביון׳
עולם והבאתי אל עולם תגינה דפסו׳
עולם ויען שכניה בן יחיאל׳
ושלומות ואחיו לאליעזר רחביהו׳
שלומות בני שמעי שלומו׳ יחיאל
השלושים ואלח מספר הגברים
השלושים ורוח לבשה את עמשי

מערכת אות היוד

חדמן׳ב׳ וזניזמן נ׳ נ׳ דכתי׳
י׳ במצעו׳ תיבותא וקרינן׳ו׳ נמסר פ׳
וישלח׳

וחלופי׳ ב׳ וזני׳ מן נ׳ נ׳ דכתי׳
ו׳ במצעות תיבותא וקרינן׳ו׳ וסימני׳

אשוב	נ׳כתי׳ו׳
יחודה	כי הנה בימים ההמה ובעת ההיא׳
אמאס	גם זרע יעקב ודוד
עילם	והיה באחרית הימים
ישוב	נ׳כתיב ו׳
התאמין	בו כי ישוב זרעך
וגמול	מפרי פי איש ישבע
הרע	ישוב הרע לשורריו

כה מלין כתיב י׳ בדניאל
וסימניהון נמסר שם סימן נ׳

כז מלין דכתיב י׳ בחירק
באמצעות תיבותא וסימני׳

ללין	ויאמר בת מי את
פניאל	ויקרא יעקב שם המקום
יפיל	ואם שן עברו או שן
יקימו	ובנסע המשכן יקימו
לשניאה	כי תהיין לאיש שתי נשי׳
וילינו	והאנשי׳ אשר שלח משה
תיקר׳	כי אש קדחה באפי
עתידות	לי נקם ושלם
לעביר	ועברה העברה לעביר
להליק	ויצא ירמיהו מירושלם
גלית	ואחר הדלת והמזוזה
ויניד	לשום ארצם לשמה
יעביר	ולא ימכרו ממנו ולא
וסים	גם חסידה בשמים
ואליעיני	וצלתי ואליאל
משלמית	ועדיה בן ירחם
ידיתון	ועבד אדום ואחיהם
עפרון	וירדף אביה אחרי עפרין קרי
וירציו	ויבשלו הפסח
מגדיל	ישועות מלכו דתהילות
לשמיע	בקול תודה ולספר
שיחה	רשת הכינו לפעמי
פתיחות	חלקו מחמאות פיו
ימיטו	מקול אויב מפני עקת
יקימון	כושל יקימון מליך
ויביא	עזרא הכהן את התורה
שבית	רצית י׳ בארצך שבת
שביתם	והיה חבל לשארית

ג׳ זוגין חד י׳ וחד ל׳ ולית
להון זוגא וסימני׳

ימא	וארבע חיון רברבן
ליבא	עכוז דניאל ואמר
יקהת	לא יסור שבט
ליקהת	עין תלעג לאב
ידעיך	כל ידעיך בעמים
לידעיך	משוך חסדך

ז׳ יחידאין נסבין י׳ בסוף
תיבותא ופתחין וסימניהון

בקרשי	אך אל הפרכת
וזרועי	קרוב צדקי
חשאתי	ראה עניי ועמלי
ואשמותי	אלהים אתה ידעת
שאגותי	כי לפני לחמי
אנחותי	תבא כל רעתם

ד׳ יחידאין נסבין י׳ בסוף
תיבותא בחירק וסימניהון

צוררי	אם גמלתי שלמי
לשדי	כי יומם ולילה
אלופי	ואתה אנוש כערכי

ומירעי ב׳ בפסוק

כב פסוק לית בהון לא

אריך ולא זעיר פ׳לא ו׳ ולא י׳ וסימן
בלשון ארמי לא תקטל עכרא דשם
יתא להון חמיס׳ בתרים׳ ותלת מלכין
בארעא דכנענאה וביאורם נמסר
בפרשת נשא

י׳ זוגין מן נ׳נ י׳ ברישיהון

וא׳ ו׳ וסימניהון

יהלך	במשפטי
יהלך	צרק לפניו יהלך
יהלך	אם יהלך איש על חגוי׳
ויהלך	ויהי נשמוע אחאב
	ושאר׳ כלהון נמסרי׳
	כל אחד במערכתו

אלין מלין ל׳ דכוותיון

ומשמשי׳ א׳ ב׳ ברישיהון ון בסופיהון
וסימני׳

יאכלון	לא יהיה לכהנים הלוים
יאספון	תזרח השמש יאספון
יבחלון	תסתיר פניך יבהלון
יגועון	תוסף רוחם יגועון
ידחקון	ואיש אל אחיו לא ידחקון
יהמיון	כי הנה אויביך יהמיון
יובילון	מעבר לנהרי כוש עתרי בה
יזידון	וכל העם ישמעו
יחילון	ונבהלו צירים וחבלים
	יאחזון כ׳ כו
יחלומון	והיה אחרי כן אשפוך את
יחדלון	הקולות יחדלון והברד
ימיפון	לבן לא יהיה לך עוד משליך
יבליון	ומצרים אדם ולא אל
ילקוטון	תתן להם ילקוטון
ילמדון	יום אשר עמדת לפני י״י
ימלאון	והשקיתי ארץ צפתך מרמך
ינובון	עוד ינובון בשיבת
	ורעננים
ישברון	כלב אליך ישברון דתהלות
יעדרון	וכל ההרים אשר במעדר
	יעדרון
יפילון	אשחק עליהם ולא יאמינו
יקימון	כושל יקימון מלי׳ דאיוב
ירבון	אספרם מחול ירבון דתהלות
ירבין	ובקרך וצאנך ירבין וכסף
	וזהב ירבה לך
ירומן	ושמתי כל הרי לדרך דישעי׳
ירומן	עיניך
ירויון	מדשן ביתיך
ירשיעון	על כל דבר פשע על שוד
ישתקשקון	בחוצות יתהוללו הרכב
ישקון	ענלין ישקון
ישכחון	והאכלתי את מוניך את
	בשרם
יתמלאון	פעירו עלי כפיהם כחרפת
	הכו לחיי

מערכת אות

הי׳וד

יא

יאוניה	ב׳וסימניהון

ואקח את יאזניה
ותשא אותי רוח
וא׳ ויזניה בן הושעיה

ויאוניהו	ב׳וסימניהון

וישמעו כל שרי החיילים
ושבעים איש מזקני

וא׳ ויזניהו ויבאו אל גדליהו

יאור היאור	ו׳ מלאי׳ וסי׳ נמס׳ בסדר מקץ
נואש	ד׳וסימן נמסר בירמיה סימן י״ח

יב

יבולה	ד׳חסרי׳ את בנתינה וסי׳ נמסר ביחזקאל סימ׳ לד׳
	ותלים סוף סימן ס״ז
יבול	ג׳וסימניהון
	ואין יבול בנפנים
וישחיתו	את יבול הארץ
יגל	יבול ביתו
יבולה	ה׳וסימני׳ נמסר בריש סדר בחקתי
יבסי היבסי	ה׳חסרי׳וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סי׳ ח׳
ואת היבוסי	ד׳וסימני׳
וכנען	ילד נגח
וחבירו	דדברי הימים
ואת היבוסי ישבי	ירושלים דיהושע
ואת היבוסי ישב	דשפטים
ויבש	ג׳ב׳ מל׳וסימני׳ נמסר ביונה ובתלי׳ סימן קכ
ויבש	ה׳וסימני׳ נמסר בתלים סימן צ׳
ויבשן	ד׳ חס׳ בליש׳ וסימני׳
וגם	נשף בהם ויבשו
תכח	כעשב ויבש
הן	יעצר במים
מתחת	שרשיו יבשו
הוביש	ד׳מל׳וסי׳ נמסר ביהושע סוף סימן ד׳ וברישׁ יואל
יבשה ביבשה	ג׳וסי׳ נמסר בשמואל א׳
סוף סימן לא׳	
יבש	ז׳ חסרי׳ בלישניהון וסימני׳ נמסר בסוף שופטים

יך

יך	פסוקי׳ מן נ׳מלין וסימניהון נמסר בפרשת תצוה
ידי	כא׳וסימניהון נמסר בתלים סימן יח׳ וסימן קמד׳
ביד רמה	ג׳וסי׳ נמס׳ בסדר בשלח ובסדר שלח לך
ידת	ג׳ חסרים וסימניהון נמסר בסדר ויקהל
ידין	ח׳ חסרים וסימניהון נמסר בסדר כי תשא
ידיך	יא׳ מלאים וסימניהון נמסר באיוב סימן ד׳ וכל תהילות
דכותי׳	מל׳ במח חסרים וסימני׳ נמסר בתלים סימן לב׳
ביד	ה׳וסימני׳ נמסר בעזרא סימן ז׳
ידינו	ו׳מל׳וסימני׳ נמסר בסדר בראשית
וידין	ד׳וסימני׳ נמסר בסדר מצורע ואיוב סימן ד׳
וידי	ד׳וסימני׳ נמסר בסוף סדר בשלח ובריש יחזקאל
וידו	ג׳וסימניהון נמסר בפרשת תולדות
וידי	ג׳קמצי׳וסימני׳ נמסר בסדר וישב וביחזקאל סימן כא׳
בידיה	ג׳ וסי׳ נמסר בסדר ויקהל ובמשלי ריש סימן י״ד
אל יך	ה׳וסימני׳ נמסר ביחזקאל ריש סימן מ״ח

תמצא ידך
ג׳ וסי׳ נמס׳ בשכנאל
א׳ סימ׳ כה וכתלים
סימן כ״א ובקהלת סימן ט׳

וסמך ידו
ד׳חסרים את וסי׳
נמסר בסדר ויקרא

נטויות יד
לא חסרי׳ את וכימני׳
נמס׳ ביחזקאל כי כה

שליחות יד
ג׳נפנין את וסי׳ נמסר
בסדר ואלה שמות

נשיאת יד
ח׳ חסרי׳ את וסי׳ נמס׳
ביחזקאל סימן צ׳

קניה מיד
ה׳וסימניהון
מיד בני חמור אבי

ויסף	הורד מצריימה
או	קנה מיד עמיתך
ביום	קנותך השדה
כי	קניתי את כל אשר
ושארהון	קנייה מאת
על ידה	ג׳וסימניהון
	עזיאל בן יזרחיה
חשביה	שר חצי פלך
עזור	בן יחזקאל
ועל ידו	ח׳ וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ג׳
ובידו	ג׳וסימניהון
	ובידו מלא לאמר
ובידו	מקטרת להקטיר
ובידו	היו כלי כסף וכלי זהב דשמות
ביד רמה	ג׳ וסי׳ נמסר בסדר בשלח
ידותון	ג׳בתי׳ ידיתון וסי׳ נמסר בתלים ריש סימן עז
ידו	ג׳וסימנים נמסר ביואל סימן ד׳
ולהודות	ג׳וסימניהון
	ויתן לפני ארון י״י
ויהי	באחד למחצרים
ויעמד	יחזקיהו
להודות	ד׳ מלאי׳ בלישניה וסימ׳ ויתן לפני ארון י״י
חצות	לילה אקום
הוציאו	ממסגר
וראשי	הלוים
הודו	ה׳ ד׳ כתיב ו״ו וסימנים הוי אדון והוי
כסות	שמים הודו
כסום	הודו
הודו	על ארץ
ויהי	כזית הודו
ידע	ט״ וסי׳ נמסר בתלי׳ סימן צ״ב ובקהלת סימן ט׳
ידעו	ל״ב וסי׳ נמסר בירמי׳ סימן לא׳ וכ׳ דח ב׳ סימן נ׳
וידעו	א״ רפין וסימנים נמסר בתלים סימן נ״ט
ידעתם	ד׳קמצין וסמנים נמסר בישעיה סי׳ מ״ח ובירמיה
	בריש סי׳ ל״ג וסי׳ בלשון תרגום אתיה שמעית וקרית וכעסית
תרעון	ד׳וסי׳ נמסר בסדר קרח ובאיוב סוף סימן י״ט
ידעון	ד׳ וסי׳ נמסר ביהושע סי׳ נ׳ ובמלכי א׳ סי׳ ח׳ ובמשלי ס״ס
ואדעה	ו׳ וסימניהון נמסר בסדר מקץ
וידע	ג׳וסימני׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ח׳
ויודע	ג׳וחסרי׳וסימני׳ נמס׳ בסר׳ כלק ובדברי הימי ב׳ סי׳ ב׳
הידעתם	ג׳וסימניהון נמסר בסדר ויצא
ידעת	ג׳וחסרים וסימניהון נמסר בסדר בשלח

ואלע ג׳ וכטע׳ וסימניהון נמסר בירמיה סי׳ לב׳
וירעו ז׳ וסימניהון נמסר בסדר בראשית
ולדעת ה׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן נ׳
הידוע ג׳ מל׳ וסי׳ נמס׳ בסדר מקץ ועש ובירמיה סימן ג׳
לא נדע נ׳ וסימניהון נמסר בסדר בא
הידעת ה׳ וסימניהון נמסר במלכי׳ ב׳ סימן ב׳
ובדניאל סוף סימן י׳
להודעותני ד׳ מל בלישני וסימניהון נמסר בדניאל סימן ג׳
ודעת ד׳ ג׳ קמצין וא׳ פתח וסימן נמסר בישעיה סימן לג׳ ובתלים באב רבתי באות הטית ובקהלת סוף סימן א׳
ומדוע י׳ וסי׳ נמס׳ בריש סדר קרח
וידעת ז׳ דגשי׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן כב׳
יודע י׳ מל וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן כו׳
ובדעת ה׳ וסימניהון נמסר בסדר כי תשא
יורעים ד׳ מל וסימניהון
ושלח לי עצי ארזים
כי החיים יורעים ׳ ב׳ בפסוק
כי אינם יודעים לעשות רע
ונדעה ה׳ בקריאה וכיבני׳ נמסר בישעיה סי׳ מ״א וביונה סימן ז׳ וחר פליגי ונדעה גרדפה לדעת
נודע ג׳ קמצי׳ וס׳ נמסר בתלים סימן ע״ו
וידעתן ב׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סי׳ ל״ג
לא ידעו ב׳ וסימניהון
המעתיק הרים אם יצאת השדה
ולא ידעו ג׳ וסימניהון נמסר בהושע סימן א׳
ולא ארע ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן מ״ז
דעי ד׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן לב״
ולא ידעתי ה׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן א׳
ולא ידע א׳ וסימניהון נמסר בויקרא
ידעו ה׳ קמצין וסימניהון
כי מרעה אל עלרעת
כי אויל עמי אתי
הובישו כי תועבת
והלכתי עורים
המעתיק הרים

יה

יהואש סימן מן וישמע כל הארץ
עד ויעל מעל ירושלם יהואש ומן ויעל מעל ירושל׳ עד יקתאל יואש בשמ׳ שלשים ושבע תנוי׳ וישב יהואש קדמאה ומן יקתאל עד הוא בנה אילת דבו׳ יהואש ב״א יואש
ויחי אמציהו בן וכל קריאה דכוות׳ יואש
יה ד׳ דגשי׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן צ״ר
וביהודה ה׳ וסי׳ נמס׳ במלבים ב׳ סימן יז׳
וכל יהודה ז׳ וסימניהן ואמרת אליהם
ההמת המיתוהו חזקיה
ויקר יהושפט אפים
ויעשו הלוים וכל
ויצא לפני אסא ויאמר לו
ויעברהו עכדיו
ולא נעשה כפסח
וכל ראשי פסוקים דכוות׳
אל יהודה ו׳ וסי׳ נמסר בירמיה סוף סימן ל״ה
חוריהודה ד׳ וסימניהון
בגלותו את יכניה
ואריבה את חורי
טרבים חורי יהודה אנרותיהם
וישחט מלך בבל את כני צדקיה
ואיש יהודה ו׳ וסימני׳ נמסר בירמיה סימן לט׳
יהודהוישבי ירושלם ח׳ וסי׳
והלכו ערי יהודה
שמעו דבר י׳
ואמרת שמעו דבר י׳ מלכי
ויאמר הקשיבו כל יהודה
ויקד יהושפט אפים ארצה
וישכימו בבקר ויצאו למדבר תקוע
וישכב יחזקיהו עם אבתיו
ויתע מנשה את יהודה
ושארהון איש יהוד׳ וישבי ירושלם
ליהודהולירושלם ד׳ וסי׳
וכי תאמרון אלי אל י׳ דמלכים
וכי תאמר אלי דישעיה
כי עזבו הלוים
חלא הוא יחזקיהו דלח
ואת יהודה ג׳ וסימני׳ נמסר בסדר וינש וביחזקאל סימן כא
יהודהובירושלם ג׳ דסמיכי בקריאה
וסי׳ נמסר בירמיה סי׳ כז׳
והיהודים ג׳ וסימניהון
כתוב בה בגוים נשמע
והיהודים והסגנים
והיהודים אשר בשושן
אל כל היהודים ג׳ וסימניהון
היושבים בארץ
וישלח ספרים אל ׳ וחברו
היהודים ו׳ כתיב בן וסימניהון נמס׳ בסנהלה סי׳ ח׳
יהורית ז׳ סימני׳ נמסר במלכים ב׳ סימן יח׳
יהובר ד׳ וסימניהון יהוזבד בן שמעת
ולעבד אדום בנים
ועל ידו חזיק
ושכר הרביעי
יהוחנן ד׳ וסימניהון נמס׳ בלח א׳ ריש סימן כו׳
וכל עזרא דכו׳ יהוחנן בסנ יוחנן וסימ׳ שם סימן י׳

יו

ואלע ג׳ וכטע׳ וסימניהון נמסר בירמיה סי׳ לב׳
וירעו ז׳ וסימניהון נמסר בסדר בראשית
ולדעת ה׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן נ׳
הידוע ג׳ מל׳ וסי׳ נמס׳ בסדר מקץ ועש ובירמיה סימן ג׳
לא נדע נ׳ וסימניהון נמסר בסדר בא
הידעת ה׳ וסימניהון נמסר במלכי׳ ב׳ סימן נ׳
ובדניאל סוף סימן י׳
להודעותני ד׳ מל בלישני וסימניהון נמסר בדניאל סימן ג׳
ודעת ד׳ ג׳ קמצין וא׳ פתח וסימן נמסר בישעיה סימן לג׳ ובתלים באב רבתי באות הטית ובקהלת סוף סימן א׳
ומדוע י׳ וסימ׳ נמס׳ בריש סדר קרח
וידעת ז׳ דגשי׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן כב׳
יודע י׳ מל וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן כו׳
ובדעת ה׳ וסימניהון נמסר בסדר כי תשא
יורעים ד׳ מל וסימניהון
ושלח לי עצי ארזים
כי החיים יורעים ׳ ב׳ בפסוק
כי אינם יודעים לעשות רע
ונדעה ה׳ בקריאה וכיבני׳ נמסר בישעיה סי׳ מ״א וביונה סימן ז׳ וחר פליגי ונדעה גרדפה לדעת
נודע ג׳ קמצי׳ וס׳ נמסר בתלים סימן ע״ו
וידעתן ב׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סי׳ ל״ג
לא ידעו ב׳ וסימניהון
המעתיק הרים אם יצאת השדה
ולא ידעו ג׳ וסימניהון נמסר בהושע סימן א׳
ולא ארע ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן מ״ז
דעי ד׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן לב״
ולא ידעתי ה׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן א׳
ולא ידע א׳ וסימניהון נמסר בויקרא
ידעו ה׳ קמצין וסימניהון
כי מרעה אל עלרעת
כי אויל עמי אתי
הובישו כי תועבת
והלכתי עורים
המעתיק הרים

יה

יהואש סימן מן וישמע כל הארץ
עד ויעל מעל ירושלם יהואש ומן ויעל מעל ירושל׳ עד יקתאל יואש בשמ׳ שלשים ושבע תנוי׳ וישב יהואש קדמאה ומן יקתאל עד הוא בנה אילת דבו׳ יהואש ב״א יואש
ויחי אמציהו בן וכל קריאה דכוות׳ יואש
יה ד׳ דגשי׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן צ״ר
וביהודה ה׳ וסי׳ נמס׳ במלבים ב׳ סימן יז׳
וכל יהודה ז׳ וסימניהן ואמרת אליהם
ההמת המיתוהו חזקיה
ויקר יהושפט אפים
ויעשו הלוים וכל
ויצא לפני אסא ויאמר לו
ויעברהו עכדיו
ולא נעשה כפסח
וכל ראשי פסוקים דכוות׳
אל יהודה ו׳ וסי׳ נמסר בירמיה סוף סימן ל״ה
חוריהודה ד׳ וסימניהון
בגלותו את יכניה
ואריבה את חורי
טרבים חורי יהודה אנרותיהם
וישחט מלך בבל את כני צדקיה
ואיש יהודה ו׳ וסימני׳ נמסר בירמיה סימן לט׳
יהודהוישבי ירושלם ח׳ וסי׳
והלכו ערי יהודה
שמעו דבר י׳
ואמרת שמעו דבר י׳ מלכי
ויאמר הקשיבו כל יהודה
ויקד יהושפט אפים ארצה
וישכימו בבקר ויצאו למדבר תקוע
וישכב יחזקיהו עם אבתיו
ויתע מנשה את יהודה
ושארהון איש יהוד׳ וישבי ירושלם
ליהודהולירושלם ד׳ וסי׳
וכי תאמרון אלי אל י׳ דמלכים
וכי תאמר אלי דישעיה
כי עזבו הלוים
חלא הוא יחזקיהו דלח
ואת יהודה ג׳ וסימני׳ נמסר בסדר וינש וביחזקאל סימן כא
יהודהובירושלם ג׳ דסמיכי בקריאה
וסי׳ נמסר בירמיה סי׳ כז׳
והיהודים ג׳ וסימניהון
כתוב בה בגוים נשמע
והיהודים והסגנים
והיהודים אשר בשושן
אל כל היהודים ג׳ וסימניהון
היושבים בארץ
וישלח ספרים אל ׳ וחברו
היהודים ו׳ כתיב בן וסימניהון נמס׳ בסנהלה סי׳ ח׳
יהורית ז׳ סימני׳ נמסר במלכים ב׳ סימן יח׳
יהובר ד׳ וסימניהון יהוזבד בן שמעת
ולעבד אדום בנים
ועל ידו חזיק
ושכר הרביעי
יהוחנן ד׳ וסימניהון נמס׳ בלח א׳ ריש סימן כו׳
וכל עזרא דכו׳ יהוחנן בסנ יוחנן וסימ׳ שם סימן י׳

מערכת אות תיוד

ין

וליואב א׳ מל וא׳ הס׳ וסימניהון
ויזבח שור ומרי
ויען המלך שלמה ויאמ׳ לאמו תניג״
יואחז ד׳ וסימניהון בשנת שתים ליואש
בן יואחז המזכיר
בן שלש ועשרים שנה
וימלך מלך מצרים
יואש ו׳ וסימנוהון המלך יואש בן המלך
ותקח יהושבע תניג׳ דפסו׳
ויתר דברי יואש קדמ׳ דיהורם
ויקומו עכדיו
וישכב יהואחז עם אבותיו
ויתר דברי יואש דישר׳ קדמ׳
וירבעם ישב ב׳ בו
ואלישע חלה את חליו
שלש פעמים הכהו יואש
שתים בשנת שתים
ויעש הישר׳ דאמציה
ויחי אמציהו קדמ׳ דפסו׳
חמש בשנת חמש עשרה לאמציה ב׳ בפסו׳
דבר ולא דבר י״
וכל תריסר ושפטים ודה דכו׳ יואש ושאר׳ יהואש
יובל ח׳ מל וסימניהון נמסר בסדר בהר סיני
ימים ג׳ דפ וסימניהון נמסר בתלים סי׳ מ״א
ליום ד׳ דגשים וסימניהון
והיו נכונים ליום
ופר חטאת תעשה
וזה אשר תעשה על
נשיא אחד ליום ב׳ בו
ואמרת להם זה האשה
כאלה תעשו ליום
ויצוה המלך צדקיהו
ומאכלך אשר תאכלנו
שבעת הימים תעשה ׳ הח ליום
ושבעת ימי החג תעשה ב׳ בו
וכבש בן שנתו תמים
אחה ליום כי קדוב
והיו לי אמר י״ ליום
למזרח הלוים ששה ב׳ בו
פתשגן הכתב להנתן י׳ וחברו
כיום א״א וסימני׳ וידם השמש
ותצלח ויהי ממחרת ותצלח
אפשיטנה פן אפשיטנה ערומה
והפכתי חגיכם לאבל
ונלחם ויצא י״ ונלחם
סבלו כי את עול סבלו
בטריפה אל תקשו לבבכם
אלף כי אלף שנים בעיניך
אנה י״ מזבחו
מועד תקרא כיום מועד
כרמיה ונתתי לה את כרמיה
ביומים ההמה ה׳ וסימני׳ נמסר בירמיה סימן ג׳
ביום הזה ו׳ וסימ׳ נמסר בסדר נח
מימים ימימה ה׳ וסימני׳ נמסר בסוף סדר בא
כהיום ד׳ וסימני׳ נמסר בסדר וישב
ביום ג׳ דמטעין וסימ׳ נמסר בקהלת סי׳ י״ב

לה

לארך ימים ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן ע״ג
שלשה ימים ד׳ וסימני׳ נמסר במלכי׳ ב׳ ס׳ ב׳
יומים ה׳ ג׳ מל וב׳ חסרי וסימני׳ נמסר בסדר בהעלותך
והיה ביום ה׳ וסימניהון נמסר בריש סדר כי תצא
ובצפניה סימן א׳
שלשת ימים ג׳ וסימניהון

ולאחנות האבדות לך
וכל אשר לא יבא לשלשת
ויקבצו כל איש יהודה
ביום השמיני ג׳ דפ וסימ׳ נמס׳ בסדר נשא
יום יום ז׳ וסי׳ נמסר בסדר וישב ובמשלי סימן ח׳
בבל יום ג׳ וסימיניהון ואל זועם בכל יום
עיני דאבה בני עני קראתיך
ככל יום אברכך
ויהיו מימים ג׳ וסי׳ נמס׳ נ׳ והשע ריש סימן כג׳
למיום ג׳ וסי׳ נמסר בשפטים סוף סימן י״ט
ער היום ט׳ מיחדין וסימ׳ בדה ב׳ סימן כ׳
למן היום ז׳ וסימ׳ נסמר בסדר וארא וסוף חגי
ליומים ה׳ דגשין וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן כב׳
חמים האלה ו׳ בליש׳ וסימ׳ נמסר בזכריה סימן ח׳ וכריש אחשורש
והיה ביום ו׳ בטעם בתריסר וסימניהון
תקראי והיה ביו׳ ההו׳ נאם י״ תקראי אענה את השמים והם יענו
בצהרים והבאתי את השמש
באחרית והיה באחרית הימים
שארית והיה שארית יעקב בקרב
יבשו הנביאים
ימי שני ז׳ וסי׳ נמסר בסדר וינש ובשמואל ב׳ סי׳ ט
יום אחד י׳ וסי׳ נמסר בסוף סדר תולדות יצחק
ועד היום הזה ג׳ וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סימן כ״א
כימים ד׳ וסי׳ נמסר בפר׳ אלה הדברים ובמגלה סי׳ ט׳
ויהי ביומי ה׳ וסימ׳ נמסר בסדר לך לך וכריש רות
ובריש אחשורש
ויהיו כל ימי ג׳ וסימני׳ נמסר בסדר בראשית
ויהי ימי ג׳ חס׳ בליש׳ וסימ׳ ויהיו ימי אדם
ויחיו ימי תרח
ויהיו ימי יצחק
ויהי מקץ ימים ג׳ וסימניהון ויבא קין מפרי
וייבש הנחל
קום לך פרתח
בא בימים ד׳ וסימניהון ואברהם זקן
ויהושע זקן
ואתה זקנת באת
והמלך דוד זקן
ער עצם היום הזה ג׳ וסימ׳ נמסר ביהושע סימן י׳

מערכת אות היוד

וכלימי ג׳וסי׳ נמס׳ בסוף יהושע ובשפטים סימן ב׳
שבעת הימים ח׳וסימני׳ נמסר בד״ה ב׳ סימן ל
וביום הרביעי ג׳ראשי פסוקים וסימ׳ נמסר בעזרא סימן ח׳
ביום הקהל ג׳וסימניהון

ויתן לכם את בריתו
זיתנם יי׳ אלי
ככל אשר שאלת
יונדב ג׳וסימניהון

ז יאמרו לא נשתה יין
זג שב באהלים ונשמע ונעש
לא יכרת איש
יונתי ג׳וסימניהון נמסר בשיר השירים סימן ב׳
יונתן ז׳וסימניהון נמסר בירמיה סימן מ׳ ובדברי הימים א׳ ריש סימן י׳
ויוסף ט׳וסימניהון

ויוסף הורד מצרימה
ויום׳ בן שלשים שנה
ויוסף הוא השליט
הס יצאו את העיר
אבבי ארד עמך
ויהי כל נפש יצאי ירך
ארח יעמדו לברך
לבני אסף זכור ויוסף
נאלת בזרוע עמך
וא׳לשון אוסופי וסי׳
ויאמר יואב אל המלך ויוסף יי׳
ליוסף ח׳וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן לז׳
יורם יא׳ וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ח׳

ז׳ן

כל לשון הזאה על ב״מ אל וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סוף סימן ט׳
יזעאלה ח׳וסימניהון

ויהי גבולם יזרעאלה
והכסלות ושונם
ויהי עד כה ועד כה
וירץ לפני אליהו
וירכב אליהו וילך
ויבא יהוא
ויכתב אליהם ספר
וישימו את ראשיהם
יזרעאליות ח׳וסימניהון

וישב דוד עם אכיש
ויולדו לדוד בנים
ויעל שם דוד
ושתו נשי דוד נשבו
זאלת היו בני דוד
וישב ויולדו היזרעאלת כתיב
ויעלו ושתי היזרעלית כתיב
אלה היזרעאלית כתיב

יז׳ן

ויחדו ג׳וסימניהון נמסר בסדר תרומה
ויחדיו ג׳ מ׳ל וסימניהון נמסר בירמיה סימן מ״ו
יחלתי ה׳וסימניהון נמסר בתלים בי״ב רבתי

ויין ג׳בליש׳וסימני׳נמסר בעמוס סימן ב׳ובריש אחשורוש
ויין ח׳ראשי פסוקים וסימניהון נמסר בסדר שלח ל״ך וביחזקאל סימן מ״ד
ויין י״ג וסימניהון

כרמים תשע ועבדת
לחם לא אכלתם
מכל אשר יצא מגפן
ויין ישמה חיים
ויין ישמח לבב אנוש
ויין לנסך רבי עית
ויין לנסך שלשית
ויין תקריב לנסך חצי ההין
ויין לא ישתו כל כהן
ויין ושכר אל תשת
ויין ושכר לא שתיתי
ויין וחמר מלא מסך
ויין לטרי נפש

חמר המעתיק כך ה׳ה כתוב בכל ספרי המקרא רוקני וחדקי ספרי כדלעיל ובתקסיכא טוב׳ בהאי כימ׳ דבעל המסורת ולא נהירא לן ולא נהיר חדא דהאי פמ׳ ויין ומבר הל תשת לא נמצא בכל קריס חלא ההוא׳דכל חמר יכא מגפן הוין ובעל המסורת כתב מכל חמר יכא מגפן חל׳ יין ומכר הל תשת הוא סכוין אחריכא וזה לית׳ בכל הספרי׳ עלמו ואת״ל דהוא ההוא דאוריית׳ לית׳ דהוא יין ומכר בלא ו׳ ואפילו אם תמצי לומר דהוא בוי׳ לא יתיסב לקרות ויין דחמר הנסתך ותן קסה דאיכא יתיר מ״ג ויין דהוא איכא ויין מיקבים הסבתי דירמיה ויין בתיס עפרים חלף דלה ויין וסמך דלה דונם ה הקרובי ואת״ל דקריכן ויין בקמץ הוי׳ ליתא דהוא בתסורת מני דאיכון ז׳ דקרי׳ויין מלעיל בקמץ הוי׳ ולית חד מניהון מהכך ואת״ל דאספרים ו׳ בכל הספרים עלמו בוי׳ ויין ונם לפי הונן הקריאה לא יתיסבו להקרות בלא ו׳ עכ״ל

ויי ושבר ג׳וסימ׳נמסר בשמואל א׳ סי׳ א׳
ויין ז׳וסימניהון נמסר בישעיה סימן ה׳ובנחמיה סימן ה׳ ובד״ה ב׳ סימן י״א

ז׳

הוכח ח׳וסימני׳נמסר בסדר קדשי׳ובאיוב סוף סי׳ ובריש סימן ט״ו
והובח ז׳חסרי׳בליש׳וסי׳

והוכח אבריהם את
אותח הוכחתה לעבדך
ומשובותיך תוכיהוך
אשרי אנוש יוכיהנו אלוה
המיראתך יוכיחוך
היא האשה אשר הכיח
ב׳חסרים ו׳ושאר׳הסרי׳

יובלתי ג׳וסימניהון נמסר בסדר ויצא ושפטים סימן א׳ובתלים סימן מ׳
יובלו י״א וסימניהון נמסר ביהושע סימן ו׳ וישעיה סוף סימן ו׳ ובירמיה סוף סימן א׳

ולא יוכל ד׳וסימניהון נמסר בסדר בא
לא יכול ד׳וסימני׳נמסר בפרשת וישלח ובישעיה סוף סימן י״ו
ולא אוכל ג׳וסימניהון נמסר בשפטים סי׳ י״א
יכול ה׳מ׳ל וסימ׳נמסר בסדר שלח ל״ך
ולא יכלו ג׳וסימ׳נמסר בסדר וארא ובמלכים ב׳ סימן ג׳ובירמיה סימן ג׳
יבלתי ג׳וסימניהון נמסר בפרשת ויצא
ותוכל ג׳וסימני׳נמסר בפרש׳ ויצא ובירמיה סימן ג׳

יל

אלה תלדות ד׳וכתיב כן וסימניהון נמסר בסדר בראשית

כסורתא אהדרינא

מן זה ספר תלדות אדם עד תולדות יצחק תולדת כתיב בימא תלדו׳ אדם ומן תולדת יצחק עד סופא דספרא תלדות כתיב בימב תלדת כתיב חס׳ דחס׳ תלדת עשו תלדת ישמעאל וב׳ כתיב תולדות מל דמל אלה תולדות השמים ואלה תולדות פרץ וג׳כתיב תלדות

תלדות עשו הוא אדום
ושל אחריו אבי אדום
אלה תלדות יעקב
תלדתם ב׳חסרי דחסרים וסי׳נמסר בוארא
הולידו ו׳ חס׳בליש׳וסי׳

אם אנכי ילדתיהו
ולאבן את ילדתנו
אוי לי אמי כי ילדתיני
ועל אבותם המולדים אתם
אשר הולדו בנים
אבי חיום ילדתיך
יולדו ה׳וסימניהון נמסר סוף סדר ויחי
ויולדו ה׳וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ג׳ובריש איוב
ללדה ד׳וסימניהון נמסר בסדר בראשית ובסדר תולדות ובקהלת ריש סימן ג׳
תלדה ג׳ב׳חסרי׳וא׳מ׳ל וסי׳

יום ומלדת יד ותשלכי
תליד יא׳חסרי׳וסימני׳נמסר בפרשת פנחס
ילדיו ג׳וסימניהון

ואת אחד עשר ילדיו
כי כראתו ילדיו
כי ילדיו אל אל ישועו
נולד ג׳קמצין וסימ׳נמסר במלכים א׳ריש סי׳ ג׳
והילדים ג׳וסימניהון

הנה אנכי והילדים
והילדים ואלה ארבעתם
ונשים והילדים שמרו

ויולך ג׳ ר׳פ וסימ׳נמסר בסדר בראשית׳
יולך ג׳מ׳ל ודגש וסי׳נמסר באיוב סימן ה׳
הילודים ג׳ב׳חסרי׳וסימניהון נמסר ביהושע סי׳ ה׳
ויולדת ג׳וסי׳נמסר בסדר לך לך ובשפטי סי׳ י״ג

ים

כים ד׳וסימניהון

והרשעים כים נגרש
קשת וכידון יחזיקו
וחברו תרויהון דרמיה
כי נדול כים שברך
והים ו׳וסימ׳נמסר במלכים א׳ סימן ז׳ ונחמיה סימן ט׳
ועדים ד׳יחידאין וסימ׳נמסר בפרשת בשפטים
ואתהים ה׳וסימניהון נמס׳ במלכים א׳סי׳ ז׳
בימים ה׳דנשים וסימני׳נמסר ביחזקאל ריש כי לב׳
וימה ג׳וסימניהון נמסר בסדר לך לך
הימה ו׳ביהושע וסימ׳נמסר שם סימן כ״ד׳
עלהים ב׳ביחזקאל וסימ׳נמסר שם בסוף ס׳ פרא ע״ש׳
ום ג׳קמצין וסימניהון נמסר באיוב סימן כ״ת׳

יב

יניקה ח׳מ׳ל בליש׳וסי׳נמסר בסדר וירא

יס

יסר ד׳וסימניהון

ובשנה הרכעית יסר
בית יי׳ בחדש זיו
ועתה שימו נא לבבכם
כה אמר יי׳ צבאות תחזקנה
מיום אחד לחדש השביעי
יסור ו׳חסרי׳בליש׳וסימניהון נמסר בסדר ויחי
יסד ד׳וסימניהון

ומה יענה מלאכי נוי
הנני יסד בציון אבן אבן
כולם הברורים לשערים
וחשתיה כרת אין אונם
יסדה ד״וסי׳נמסר בישעיה סימן כ״ג ובתלים סוף סימ׳ ע״ח׳
ויוספו ד׳כ׳ וסי׳נמסר במלאכי א׳ סימן ב׳ ע״ש שיטי את יהון
ויוסף ו׳מ׳ל וסי׳נמס׳ בסדר בלק ובמלכים א׳סוף סימן י״ו׳
ונוסף ג׳ב׳פתח וא׳קמ׳וסימ׳ נמסר בריש ואלה שמות ובמשלי סימן י״א׳
יוסף ה׳חסרי׳בתוספות וסימ׳ נמסר בסדר ויצא
יסף יא׳ בלשון אוסופי ג׳מ׳ל וח׳ חסרי׳וסי׳נמסר בסדר ויצא
יוסיף יד׳ מ׳ל וסימניהון

ידוע תדעו כי לא
ויאמר שאול כה יעשה
ולעמשא תמרו
וישבע ומלך שלמה
מסיף יי׳שנית ידו

מערכת אות היוד

ומה יוסיף עוד דויד דה״א
דבר בליעל יצוק בו
לב חכם ישכיל
באשר תמותי אמות
כי ברב חכמה ב׳ בו
פני י״ חלקם
לעבר בך בליעל
לערץ אנוש מן
ויוספו ב׳ כתובי׳ כן חס׳ י׳ בתר׳ ומל׳ ו׳ וסימני׳
ויחלום יוסף חלום
ויאמרו לו אחיו
וג׳ כתיב ויסיפו חס׳ ויו ומל׳ י׳ וסימניהון
ויוסיפו דוירעצו וירצצו את בני ישראל
ודעבדון בן הלל
ויוסיפו עוד פלשתים דה״ח
וב׳ מל׳ דמל׳ וסימניהון ויוסיפו עוד לחטא
כי בי ירבו ימיך
ושארא יספו כתיב חס׳ דחס׳
יוסף ח׳ כ״כ וסימני׳ נמסר בישעיה סימן כ״ט
יסף י״ר כ״כ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סוף סימן ג׳ גבי פרשת׳ דקינת דוד על אבנר׳
יוסף ג׳ מל׳ בתוספות׳ וסים׳ נמסר בסדר ויצא
ותוסף ח׳ ג׳ מל׳ וב׳ חסרים וסימני׳ נמסר בסדר וישב וביחזקאל סימן כג׳
תוסף ג׳ חס׳ י׳ וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן ל״ו
תסף ג׳ מלרע וסימניהון נמסר בסדר בראשית
אסף ג׳ מלרע וסימניהון
ככל אשר שאלת
כל רעתם בגלגל
בשלחי את חצי הרעב

כל אוריתא יוסף במ״ב

יוסיף ואינון בחד פסוק ארבעים יכנו וכל נביאים וכתובים דכו׳ יסיף במ״ב יוסף וסי׳
עליכם יוסף י״ עליכם
ההרים יום חשך ואפלה
יואב ויאמר יואב אל המלך
וחברו ויאמר יואב יוסף י״ על דה״ה׳
ולא יוסיף ג׳ וסימני׳ נמסר בתלים סי׳ עז״י׳
ולא אוסיף ד׳ וסימני׳ נמסר באיוב ריש סימן מ׳
תוסיפון ד׳ וסים׳ נמסר בסדר וארא
ולא יסף ה׳ וסים׳ נמסר בסדר וישב
ובשמואל א׳ סימן ט״ו׳
ולא יספו ה׳ וסימניהון נמסר בשמואל סימן ז׳ ובמלכים ב׳ סימן ו׳
ולא תוסיף ד׳ וסים׳ נמסר בישעיה סוף סימן כ״ד וביחזקאל סימן ל״ו׳
והוספתי ד׳ כ׳ מלעיל וב׳ מלרע וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן ך׳ ובתלים סימן עא״ו׳
תוסיף י״ג וסימניהון נמסר בפרשת כא עש״ו

תוסיפו ד׳ ב׳ מל׳ וב׳ חסרי׳ וסימניהון
כי אשר ראיתם
לא תספו על הדבר
לא תוסיפו חביא מנחת
עוד תוסיפו סרח
כ׳ קדמאי חס׳
מוסר י״ב פתחין וסימניהון נמסר בירמיה סימן ז׳ ל׳ ובמשלי סימן ז׳
ומוסר ה׳ וסימניהון נמסר בריש משלי

יע

יערה ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סוף סי׳ נ״ו
למועד ז׳ רפין וסים׳ נמסר בסדר משפטים
ויועדו ג׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן י״א׳
ולמועדים ג׳ חסרי׳ כלי׳ וסימניהון נמסר
בדברי הימים ב׳ סימן ל״א׳
במועדו ד׳ חסרי׳ בלישני׳ וסימניהון נמסר בפרשת בהעלותך׳
יעיאל ד׳ כתיב יעואל וסים׳ נמסר בד״ה א׳ סימן ט׳
יען ג׳ בטעם וסימניהון
יען אשר מלא
יען אשר לא שמעתם
יען אשר גבהת
יועץ ד׳ חסרי בלישנ׳ וסימן נמסר ביחזקאל ריש סימן י״ז ובנחום סימן א׳׳
נועצים ה׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סימן כ״ב ובמשלי סימן י״ג׳
איעצך ג׳ וסימניהון נמסר בסדר וישמע יתרו ובירמיה סימן ל״ח׳
עצוה ג׳ וסימניהון
עד אנה אשית
כי גוי אבד עצות
עצות מרחוק
יעקוב ה׳ מל׳ וסים׳ נמסר בסדר בחקתי ובירמיה סימן ל׳
ויעקוב י״ד וסימניהון
ויעקב נתן לעשו לחם
ויעקב איש תם יושב
ויעקב רעה את צאן לבן
ויעקב תקע את אהלו
ויעקב נסע סכתה ויבן
ויעקב קרא לו גלעד
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו
ויעקב שמע כי שמא
לך ואספת אל זקני ישראל
ויקברו אתו עשו
ויעקב ובניו וירדו מצרים
ויחן אותם וירחמם
גם זרע יעקב ודור עבדי
ויעקב גר בארץ חם
יעוש ג׳ כתיב יעיש וסימניהון
ואהליבמה ילדה
ואלה היו בני אהליבמה
בני ידיעאל בלהן

יף

יפה ה׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל ריש סימן ל״א ובקהלת סוף סימן ה׳׳
מפתיו ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן עה״ו׳
הופיע ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן נ׳ וסימן צ״ד׳
ויפתח חד שום נברא חד שום קרתא וחד לישן פתיחה וסימניהון
ויפתח הגלעדי היה
ויפתח ואשנה
ויפתח שפתיו עמך
בתראה פתח וסי׳ מאן דפתח פתח

יץ

כל ספר בראשית יצא

נמ״א יצא בצרי׳
והנה דבר י״י אליו לאמר
וכל שאר אוריתא דכו׳ יצא במ״ב יצא וסי׳
ויאמר משה אל אהרן דהמחתה
וישלח מלאכים אל בלעם
וכל נביאים בר מן תריסר דכוותהון יצא במ״ט יצא׳
מדלתי והיה כל אשר יצא מדלתי
מרלתי והיה היוצא אשר יצא
מפיכם ואת העם צוה יהושע
מנפן מכל אשר יצא מנפן
נא וילך משם דוד מצפת
רשע באשר יאמר משל
עתק אל תרבו תדברו
ממעיך והיה כי ימלאו ימיך
עמך כי יצא עמך למלחמה
יצוא ויקצף נעמן וילך
פליט וישב יהורם המלך
יהוא ויהי ככלותו לעשות
ולגדרים ולחצבי האבן
ישבי והיה י״י עמו בכל אשר
צפע אל תשמחי פלשת
כגבור י״י כגבור יצא
מפי בן יהיה דברי אשר
כננה למען ציון לא אחשה
ומשלו והיה אדירו ממנו
וכל תריסר וכתובים דכו׳ יצא במ״א יצא
חשב ממך יצא חשב על י״י
כשמעך ויהי כשמעך את קול דה״ת
תבוסת ומאלהים היתה תבוסת
קום בכל הארץ יצא קום
מחלב יצא מחלב עינימו
מבטן מי יצא הקרח
קרן ומן האחת מהן יצא קרן
תחנוניך בתחלת תחנוניך יצא
בציון יצא וימל
מגנת והמלך שב מגנת הביתן
ומרדכי יצא מלפני המלך
וכל קהלת דכוותהון יצא בר מן א׳ יצא
טוב אשר תאחז בזה׳
אל יצא ג׳ וסימניהון נמסר בסדר בשלח
ובמלכים ב׳ סי׳ ט׳ ובמלכים ב׳ סי׳ י׳׳
יצא ג׳ לשון נקבה וקרי׳ לשון זכר וסימניהון נמסר
בסדר וירא ובירמיה סוף סימן מ״ח

לו

ובדניאל סימן ח׳׳
ויוצא ג׳ חסרי׳ וסימניהון נמסר בסדר קרח׳
ויוצא ב׳ מל׳ וסימ׳ נמסר בשופטים סימן ו׳׳
בפסוק וגדעון בא ובתלים סימן ק״לז׳
יצאו ד׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן י״ז׳
יצאו ח׳ קמצין וסי׳ נמסר ביהושע סימן ב׳׳
ויצאו ז׳ רפין וסים׳ נמסר בסדר בשלח׳
ויוציאו ד׳ וסים׳ נמס׳ באיוב סימן ח׳׳
ויוציאו ב׳ וסימני׳ נמסר בסוף סדר אמור׳
יצוא ז׳ וסימניהון נמסר בסדר נח׳
ויוציא ד׳ וסימני׳ בלשון ארמי נסב ברא כמלכ׳ אבנא בחדוא וביאורם נמסר בסדר ואתחנן ובתלים סימן קה׳׳
הוציאוה ג׳ וסי׳ נמס׳ בסד׳ וישב ובישעיה סימן מ״ח׳
כצאת ג׳ וסים נמסר בסדר משפטים׳
ויצאהו ד׳ וסים׳ נמסר בסדר וירא׳
לצאת ג׳ וסי׳ נמסר בפ׳ וישמע יתרו ובסדר במסעי׳
צאו ג׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ט׳׳
ותוצא ג׳ וסימניהון נמסר בסדר בראשית
ויצא ג׳ וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן י״ב וסוף הבקוק
תוצאת ג׳ כ״כ וסימני׳ נמסר בסדר מסעי עש״ו׳
הוצאתיך ג׳ מל׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישמע יתרו׳
יוצאי ד׳ מל׳ וסימניהון
ומזבולן יצאי צבא
ומאשר יוצאי צבא
באי השבת עם יוצאי השבת
ויהי לעזיהו חיל

הלין חכרי׳ בלישן יציאה

וסי׳ נמסר בסדר שלח לך וביחזקאל סימן כ״ח׳
יוצאים ד׳ מל׳ וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן י״ד׳
יוצאת ד׳ מל׳ וסים׳ נמסר בסדר כי תבא ובעמוס סי׳ ח׳׳
ואוציא ג׳ ב׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסים׳
את אבת יכם ממצרים
אתכם מבית עבדים
ואוצא אש מתוכך
בתרא חסר י״וד׳
תצאו ג׳ וסימניהון נמסר במיכה סימן ד׳׳
והוציאו ז׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ו׳׳
הוצא ה׳ וסימני׳ ב׳ סימן י״ד וירא ובמלכי׳ ב׳ סימן י״ג׳
ויצאו ד׳ וסימני׳ נמסר בפרשת לך לך וביחזקא׳ סי׳ ט״ו׳
יוצא ט׳ מל׳ וסימניהון

מערכת אות היוד

המימה	הנה יוצא המימה תניקא דסיפר׳
והעתרתי	הנה אנכי יוצא מעכך
כחצות	הלילה אנכי יוצא
וירחו	סוגרת ומסוגרת
השמרים	ויראו השמרים איש יוצא
אוהב	וכל ישראל ויהודה אוהב את דוד
ובא	המלך דוד קדמ׳ דפסו׳
צא	ועתה קום צא ודבר
ברק	ומן האש יוצא ברק
	וכל כתו׳ דכו׳ מ׳ל במא חס׳ והוא כחתן יוצא מחפתו
ולא תצא	ו׳וסי׳ נמסר ביחזקאל סי׳ כ״ד ותלים סימן נ״ד
ויוציאנו	ג׳ ומשניין וסימני׳ נמסר כסדר חקה׳
יצאתם	ד׳ בלישו׳ וסי׳ נמסר בסדר בא
והוצא	ו׳חסר׳ יו״ד בלי׳ וסימ׳ נמסר בסדר כי תצא׳
ויצחק	ה׳וסימ׳ נמסר בסדר חיי שרה

חד מן ס״ג בלשון יציאה

דכל חד וחד לית דכו׳ וסימניהון

תיצא	ויאמר אלהים תוצא הארץ
הוצא	כל החי אשר אתך
והוצא	ועתה לכה ואשלחך
ותצא	ואם אין תצא אש
ואצא	ואקום ואצא אל הבקעה
ליוצא	ובעתים ההם אין שלום
וליוצא	כי לפני הימים ההם שכר
כמוצא	שש אנכי על אמרתך
דתוציא	מזרות בעתו
ויצא	וירמיהובא ויצא בתו׳ העם
דמוצא	כי לא ממוצא
טיוצא	יש רעה ראיתי
מן מוצא	ותרע ותשכל מן מוצא
ויצאתי	אחריו והכת ו
ויצאנו	ויאמרו אליו זקני
ויצאו	עלו הגוים והתחללו
ו צאו	ויאמר יי׳ אלי אם
ויצאו	ואת חמור ואת שכם
ואצאה	עתה חכמה ומרע תן לי
ואצאה	בשער הניע לילה
וצאה	ומי יתן את העם הזה
הוצאה	מימים רבים תפקד
הוציאה	ממסגר נפשי להודות
הוצ אה	לכן כה אמר יי׳ סיר
הוצאתיה	נאם יי׳ צבאות
והוצאת	תלעיל כי תשוב אל אל רוחך
וחוצאתיה	מן העמים וקבצתים
והוצ אהו	והושיבו שני אנשים
והוציאני	וכלה את מדות הבית
והוצאתו	אתה הוא יי׳ האלהים
והוציאני	ואיש משך בקשת דמלכי׳
להוציאהו	וישלחו ויקחו את ירמיהו
וחוצאת	ויאמר אליה אליהו
הוציאי	מלעיל וישלח מלך יריחו
ובהוציאם	את הכסף המובא
הוציאני	צירות לבבי הרחיבו
בצאתי	ויאמר אליו משח
תוציאני	מרשת זו טמנו לי
ו הוציאת	האל לנו אל למשעות
והוציאנו	הרכבת אנוש לראשנו
בצאתיך	עתה יחרדו חאיין
צאתך	ויתר תהיה לך על
צאת	אם רחץ אדני את
צאת	ועכת שעורים תאמנה
ולצאת	עודני היום חזק

צאינה	וראינה בנות ציון
צאתם	ויצאו שרי פלשתים
מוצאת	היא מוצאת והא
מוצאת	ויוסף עוד אחיטעץ
כמוצאת	אני חובה ושדי
ויצאת	עוד אבנך ונכנת
כמוציאי	והוצאת כליך בכלי
מוציאי	אל מוציאו ממצרים
ומוציאי׳	סיסים ממצרים
מוציאם	אל מוציאם ממצרים
יוציאום	ומהם על כלי העבדה
מוציאך	ידעת את אבנר בן נר
מוצאת	והנה כל הנשי׳ אשׁ נשארו
ומ צאותיו	ואתה בית לחם אפרתה
במוצאכם	ויצ נם את השני
ומ צאיו	ואם נבלמו מכל
מוצאהן	ודרך לפניהם בוראה
מוציאהם	ויכתב משה את מוצאיהם למוציאיהם ב׳ בפסוק
ישחק	ד׳ כנוי ליצחק וסי׳ נמסר בירמיה סוף סימן לג׳ ובעמים סימ׳ ז׳ ובתלים סימן קה
ויצרך	ג׳ וסי׳ נמסר בישעיה ריש סימ׳ מג
יצר	ד׳ חסרים וסימניהון
יצר	הארץ ועושה
כי	בטח יצר יצרו
יצר	עין הלא יב ט
יצר	עמל על׳ חק
והצתי אש	ו׳ דסמיכי בקריא׳ וסי׳ נמס בירמ׳ה סוף סימן כא
ויקץ	ג׳חסרים וסי׳ נמסר בתלים סימן עח״
הקיצותי	ג׳וסימני׳ נמסר בתלי׳ סימן ג׳
הקיצה	ג׳וסימני׳נמסר בתלים סימן נ״ז וסימן נט״
תוקד	ה׳וסימני׳ נמסר בסדר צו׳
ויקרא סימן ה׳	ג׳ב׳כתיב ה׳ וא׳כתיב א׳ וסי׳ נמסר בדניאל
מקשי	ג׳חסרים בלישו׳וסימ׳ נמסר בתלי׳ס׳ קמ״א
ירא	ד׳ וסבני׳ בלשון ארמי׳ מלכא חכימא שגיא פיקודוהי וביאור׳ נמסר במשלי סי׳ ג׳
יראתם	ג׳ וסימני׳ בלשון ארמי חרבא דמשה נורא וביאור׳ נמסר בסדר בהעלותך
ונורא	ו׳וסימניהון לא תערוץ מפניהם
איום	כי גדול יום יי׳
ונורא	כי נדול יי׳ ומהלל דח
נערץ	אל נערץ בסוד קדושי׳
פרות	שלח לעמו
יודו	שמך נדול ונורא
ויראו	ד׳ חסרים וסימניהון
ביום	החוא נדל יי׳ את יהושע
ויראו	כל ישראל מאד
ויאמר	והנה שני
ויראו	כל הגוים
	וכל שמואל דכו׳ במא
	וכל איש ישראל
ויראוך	ד׳ וסי׳ נמסר בישעיה סימן כה״

ויירא	ל״ב וסימני׳ נמסר בסדר וישלח
ויראו	ה׳ רפין וסימני׳ נמסר בסדר דברים ובסוף מיכה
יראו	ג׳ וסימני׳ נמסר סוף יהושע סימן כ״ר
ואירא	ג׳ וסימניהון
כי	ערום אנכי
על כן	זחלתי ואירא
ואירא	הרבה מאד
לא תירא	ח׳וסימ׳נמסר בסדר כי תשא וביחזקאל סימן ג׳
ויראו	ה׳קמצין וסימני׳ נמסר בישעיה ריש סימ׳ מא׳
וירדו	ז׳ וסימני׳ נמסר בסדר קרח׳
ותורד	ג׳ וסימני׳ נמסר בסדר חיי שרה׳
ויורד	ו׳ ה׳ מנהון מ״ל וסימני׳ נמסר בשפטים סי׳ ז׳
וירדו	ה׳וסימני׳נמסר בתלים סימן נה״
הורד	ג׳וסימני׳ נמסר בסדר כי תשא ובתלי׳ סי׳ נ״ו
נרדה	ג׳וסימני׳ נמסר בסדר מקץ ובשמואל א׳ סימן כ״ה׳
ירד	ג׳פתחין וסימני׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן כ״ב ובמשלי ריש סימן ל
ירידה על	י״ז בלי׳ וסימניהון
העיט	וירד העיט על הפגרים
כדה	ותרד כדה על ידה ותשקני
סיני	וירד יי׳ על הר סיני
הטל	וברדת הטל על המחנה לילה
הערבה	והירדים על ים הערבה
יוצא	כי הנה יוצא ממקומו
ירדת	ועל הר סיני ירדת
כשמן	הטוב ע׳ הראש
כטל	חרמון שיורד על הרדי ציון
מחר	רדו עליהם דח״ת
לרחוץ	ותרד בת פרעה לרחוץ
וירדתי	על ההרים
לשכת	וירד בית המלך אל לשכת
שלשה	מן השלשים ראש דח״ה
ירידה שמה	ג׳וסימני׳ נמסר במקץ
ירדו	ג׳חסרים וסימני׳נמסר בתלים ס מן קט״ו
במורד	ג׳וסימניהון
הם	במורד בית חורן
כי	במורד חורונים צרי צעקת
כמים	מוגרים במורד
והירדן	ג׳וסימניהון
והערבה	והירדן וגבול
והירדן	ינבל אתו
והירדן	מלא על כל גדותיו
הירדנה	ד׳וסימני׳נמסר בפרשת מסעי ובמלכים ב׳ סימן כ׳
את הירדנה	ו׳ וסי׳ נמסר בסדר וילך

ירן	ז׳חסרי בלישו׳וסימני׳ נמס׳ בשמואל ב׳ סימן א׳
	כאן היה רחוי להיות ערך תורם מהון ירחתמנם הוא בערך תו עם
וירנו	ג׳ וסימני׳נמסר במיכה ריש סימן ד׳
וירח	ט׳וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן לב׳
ירחים	ד׳וסימני׳נמסר בסדר שמות ובאיוב סי׳ לט׳
בירח	ד׳וסימ׳נמסר במלכים א׳ ריש סימן ז׳
יריחו	כל יהושע חסרים יו״ד וסימני׳נמסר במלכים ב׳ סימן כ״ה עש
זרוק	ג׳ ב׳ חסרים וא״מ׳ל וסיבניהון נמסר בסדר מצורע ובאיוב סימן ט׳
ירושלים	ח׳ מ׳ל וסימניהון נמסר בירמי׳ סימן כו ובדה׳ב׳ ריש סימן כה
ירושלימה	ח׳ ד׳ מנהון חסרים וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן ל״ו׳
וברושלם	כא׳וסימני׳
בחברון	מלך דשמואל
והימים	אשר מלך דוד דמלכים
וחברו	דח״ה
וישם	את פסל דמנשה וחברו דח״ת
ונם	את האבות
והיה	כי יבצע יי׳ את כל
ויפרח	הלבנה ובושה
הגידו	ביהודה וברושלם
כן	אנכי אנחמכם
ואם	נביאים הם
בנות	יהודה דמלאכי
וה ח	כל אשר יקרא
ועתה	שלח לי׳ איש
ויתנו	קול ביהודה
ויסר	את אלהי הנכר דמנשה דח״ה
ולתת	לנו גדר ביהודה
והצרים	ישבו דעזרא
צאו	ההר דעזרא
וברושלם	ישבו דח״ה
ולירושלם	ח׳וסימן נמסר בישעיה כימן לו׳ דירמיה סימן ד׳
ירושלם	ח׳ קמץ וסימני׳ נמסר בתלים סימן עש
אל ירושלם	י״ג וסימני׳ נמסר בסוף זכריה׳
שיבה לירושלם	ה׳וסימ׳
ושבתי	לירושלם ברחמים
וישב	יהושפט
וינתן	המזבחות
ואלח	בני המדינה וחברו
ליהודה ולירושלם	ח׳וסי׳ נמסר
	בערך יהודה
יהודה וירושלם	ח׳ נמסר בעד יהודה
ירמות	ד׳ וסימניהון
ובני	נכר
בני	ידותן נדליהו

בני משי הראשון
לחמשה עשר לירמות
וכל עזרא דכו׳ומן

ירימות ה׳ מ׳ל וסימניהון

וירימות ואליח
ובני משי ירימות
האחרון
להימן ירותן
לנפתלי
מחלת ויוזבד

וירמיהו נ׳ רפ׳ וסימניהון

וירמיהו לקח מנלת אחרת
וירמיהו בא ויוצא בתוך
וירמיהו היה כלוא

על ירמיהו ד׳ וסי׳ נמסר
בירמיה סי׳ יח

ירמיה ב׳ וסימניהון

משמנח הרביעי
אני דניאל ביומתי
וכל עזרא דכו׳ומן בראשית
ממלכו׳ער כה אמר יי׳אל אחאב
בן קוליה דכו׳ירמיה

ירעות ה׳ מ׳ל וסימניהון
נמסר בסדר ויקהל

וירש ז׳ חסרי׳ יו׳ד וסימניהון
ביהושע סימן י״ט

וירשו ד׳ חסרי׳ וסימניהון
נמסר ביהושע ריש
סימן י״ב

וירשוה ד׳ וסימניהון נמסר
בישעיה סימן ס״ה

ירש ג׳ וסימניהון נמסר
בסדר דברים

והורשתם ד׳ וסימניהון

את כל ישבי
את הארץ וישבתם
ואתם תקומו מחאורב
והורשתם לבניכם

ויש ו׳ ד״ה וסימניהון נמסר
בסדר בהעלותך
זבנתטיה סימן ד׳ בסוף

ישנו ד׳ וסימניהון נמסר
בריש סדר אתם
נצבים ובשמואל א׳ סימן י״ד ובמנלת
סימן י״ג

וישבו׳ וסימניהון נמסר
בסדר משפטים

וישב׳ ה׳ מנהון קמצי׳
וסימניהון

אברם ישב בארץ כנען ולוט
ישב כ׳ כו

בשחת ויהי בשחת אלהים
גלעד בעבר הירדן שכן
מספר ויהי מכפר הימים
לא יחיה ואיש ואשה לא יחיה דוד
המלך ויהי כי ישב המלך בביתו
וחברו ויהי כאשר ישב דוי׳ד
על כסא גם ישב שלמה על
על כסא ושלמה ישב על כסא
כי ששת כי ששת חדשים ישב עם
יואב
וירבעם וישכב יואש עם אבתיו
המעלח ולא אמרו איה יי׳
מדברת ולמזרח ישב עד לבא
דרך אלהים על גוים אלהים
וה׳ קמצי׳ סימני נמסר בירמיה
סי׳ מח׳ ותליס סימן כ״ט

לישבי הארץ הזאת ג׳ וסי׳ נמסר
בשפטים סימן ג׳

וישבו ד׳ וסימניהון נמסר
בסדר וישלח
ובזחזקאל סימן לג׳ ובזכריה סימן ז׳

וישב כה׳ וסימניהון

הרכוש וישב את כל הרכוש
אבימלך ויקח אבימלך צאן
המשקים וישב את שר המשקים
השב ויאמר השב ידך
מי הים כי בא סום פרעה
משה ויענו כל העם יחדו
דעת וישב אלהים את
חכסף וישב את אלף ומאח
אלף וישב את חכסף לאמו
יונתן לא שמע בהשביע
לשקר ודוד אמר אך לשקר
צדוק וישב צדוק ואביתר
כצדקתי וישב יי׳ לי כצדקתי
בניהו ויבא בניהו אל
יואש וישב יואש בן יהואחז
שלמנאסר עליו עלה שלמנאסר
ישעיהו ויקרא ישעיהו הנביא
דמלכים
שפן ויבא שפן הסופר אל
המלך
נדנח וישב חרבו אל נדנח
המקדש וישב אתי דרך השער
כצדקי וישב יי׳ לי כצדקי
אנם וישב עליהם את אונם
יעתר אל אלוה וירצהו
מזרח רשעים מלך חכם

ויושב ה׳ מלעיל וא׳ מלרע
וסימניהון נמסר
בסדר וינש

ונשב ג׳ בנביאי ובכתובים
וסימניהון נמסר
בירמיה סימן לה׳

יושבות ד׳ וסימני׳ נמסר
בשמואל א׳
סימן כ״ז

לשבתך ג׳ וסימניהון נמס׳
בסדר בשלח

ותשב ב״ וסימניהון נמס׳
בסדר וישב
ושמואל ב׳ סימן ג״

וישב בחולם ה׳ בקריאה
וסימניהון

בשפטים דיש סימן ז׳

ואשב ה׳ וסימניהון נמסר
בסדר עקב

וליושבי ג׳ וסימניהון

למען הרגיע את
יהיה מקור נפתח
לך יי׳ הצדקה

ישבת ז׳ חסרי׳ וסימניהון
נמסר בסדר מצורע
ובירמיה סימן מ״ח

ויושב יו״ד מ׳ל בתורה וסימן
בסדר ויחי
וא׳ חס׳ ביהושע וסים׳
ורכב ברזל בכל חכנעני
וכל שופטים דכוות׳ חכרים בכ״ד
מ׳ל וסימניהון נמסר בשופטים
סימן א׳
וח׳ מ׳ל בשמואל וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סימן י״ט

מלכים בולהון חסרים
וה׳ חסרי׳ בירמיה וסימניהון נמסר
בירמיה סימן ב׳
וכל יחזקאל מ׳ל בס״א
בתוך בית המרי
וה׳ חסרי׳ בישעיה וסימניהון נמסר
בישעיה ריש סימן ו׳
וב׳ חסרי בתריסר וסימניהון
והשפלה ישב
ותפארת ישב ירושלם
וכ״ה בולהון מ׳ל בס״א חסר
ויבא ויצר את רבה
וב׳ מ׳ל בתהלות וס מניהון
יושב בשבים ישחק
ואתה קדוש יושב
וב׳ מ׳ל במשלי וסימניהון
והוא יושב לבטח
מלך יושב על כסא
וא׳ חסר באיוב וסי׳
והוא ישב בתוך האפר
וא׳ חסר בעזרא וסי׳
ואני ישב משמם עד
וא׳ חסר במנלת אסתר
ובהקבץ בתולות

היושב ב׳ מ׳ל וסימניהון

כי כה אמר יי׳ אל המלך
היושב ב׳ כו
וכל יהושע ושופטי׳ וכתובי׳ דכו׳
מ׳ל במא׳ ח׳
ורכב ברזל בכל הכנעני

ואת יושבי ט׳ וסימניהון
נמכר
בשופטים סימן א׳

יושבי לד״ מ׳ל
וסימניהון
היבוסי יושבי ירושלם ויהושע
וילך משם אל יושבי דביר
דשפטים
ואת יושבי יבלעם ואת
ואת יושבי מנדו ב׳ כו
את יושבי קטרון
ואת יושבי נהלל ב׳ כו
ואת יושבי צידון ואת תנינא
דפס׳
ויתפקד העם והנה אין שם
וישלחו שם העדה שנים
וימצאו מיושבי יבש גלעד
וישלחו מלאכים אל יושבי
קרית יערים
ויוציאו את עצמות מלכי
הנני קולע את
יוצר עליכם
והכיתי את יושבי העיר הזאת
אמר אל איש יהודה
על הארץ מרתים עלח
ושלמתי לכבל
בהכותי את כל יושבי בה
לא אביט אדם עוד
שמע דבר יי׳ ההיתה בימיכם
הנוגע בארץ ותמג
ותשא הארץ מפניו
את הכמרים
והלכו יושבי עיר אחת אל אחת
ובריעה ושמעה
ארץ פרי למלחה
אשרי יושבי
חבריחו את יושבי גת כ׳ כו
ויחליכו יושבי יהושלם
בברית אלהים
ולא נעשה פסח כמהו דל״ח

וישביה ו׳ וסימניהון נמסר
בישעיה סימן מ׳

ובמיכה סוף סי׳ ז׳

משבתיכם ג׳ כ״ו וסימני׳
נמסר בריש
פרשת ויקהל

וכל ישבי ח׳ וסימניהון
נכסר ביהושע
סימן ז׳

את כל יושבי הארץ ד׳ וסמי׳
בקריא׳
וסימניהון נמסר ביהושע סוף סי׳ ט׳

ישיבה לארץ ד׳ וסי׳ נמס׳
בישעיה סוף
סימ׳ נ׳ ובאיוב ריש סימן ג׳

ישיבה בית דוקא ו׳ וסי׳
נמסר
בסדר וישב וירמיה סימן לז׳

מושבך ג׳ וסימניהון נמסר
בסדר תולדת
ובסדר בלק ובשמואל א׳ סימן כ׳

מיושבי ג׳ ב׳ מ׳ל וא׳ חס׳
לבד מישבי הגבעה
ויתפקד העם
וימצאו מיושבי
קדם׳ חסר

יושבים י׳ מ׳ל בלישׁ׳
וסימניהון
ואמרת לכם דשפטים
ואוריד כאביר יושבים
שם כל השרים יושבים
ואבא אל הגולה תני׳ דפס׳
וזקני ישראל יושבים
וזקני יהודה יושבים
וישמחו כל קהל יהודה דל״ח
והיושבים הראשונים דל״ה
ומלך ישראל ויהושפט דל״ח
והנתינים יושבים

ישבו ג׳ וסימניהון נמסר
" בצפניה סימן א׳

והישבים ג׳ ב׳ מ׳ל וא׳ חס׳
וסימניהון נמסר
בירמיה סימן כ״ד

על יושבי ח׳ וסימניהון

ונסבו בתיהם לאחרים
שמעו את דברי הברית
ופקדתי עליו ועל
כה אמר יי׳ צבאות
כאשר נתת
ויעמדו בני עמון ומואב
כי לא אחמל עוד
ובמלכות אחשורש

וישן ג׳ כ׳ קמ׳ וא׳ פתח
וסימניהון נמסר
בפרשת בראשית

וישכן ג׳ וסימניהון נמסר
בירמיה סימן נא

שנת ה׳ כלשון שינה וסימ׳
נמסר בירמיה סימן נ״א
ובתלים קל״ב ובמנלה ריש סימן ו׳

ישועת ה׳ וסימניהון נמסר
בפרשת בשלח
ובתלים סימן י״ד

ישועות ז׳ מ׳ל וסימ׳ נמסר
בתלים סימן ק״ל

ישע ה׳ פתחי׳ וסימניהון
נמסר בישעיה ס׳ מ״ה

ישעה ו׳ ח׳ מ׳ל וסימניהון
נמסר בשמואל ב׳
סימן י״ט ובתלים סימן ל״ה ובאיוב
סימן ל

הישמות ד׳ וסימניהון
נמסר ביחזקאל
סימן כ״ה

מערכת אות היוד

הישועה ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ז׳ וישעיה סימן ל״ב

וישע ג׳ חסרים וסימניהון נמסר בפרשת בשלח ובשמואל ב׳ סימן ח׳ ובאיוב סימן ה׳

נושע ג׳ ב׳ פתח׳ ואח׳ קמ׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ״ח

ויושיעם ד׳ וסימני׳ נמסר במלכים ב׳ סוף סימן י״ד ובתלים סימן ק״ו

והושע ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן י״א

ויושיענו ג׳ ב׳ מל׳ וא׳ חסר וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ד׳

ישר ג׳ פתחים וסימניהו׳ בלשון ארמי פחרותא אתיהיבת לקחלא וביאורם נמסר בירמיה סימן כ״ז

ומשרים ג׳ וסימניהון

וידעתי אלהי כי אתה בוחן
לקוזת מוסר השכל
אז תבין צדק ומשפט

מישור י׳ מל׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סי׳ ד׳

לישרים ג׳ וסי׳ נמסר בתלים ריש סימן ל״ג

ויישר ג׳ מל׳ בלישׁ וסימני׳ נמסר בסדר בלק

וישראל לג׳ וסימניהון

וישראל אהב את יוסף
וישראל עשה חיל
וישראל הוא ידע
אם במרד אם במעל
וישראל עמדים על החר
ויקם המלך
יהודה וישראל רבים כחול
וישראל חנים בעין דאר
וישב יהודה וישראל לבטח
ויהי בעלות המנחה
שבט נחלתו י׳ צבאות
ביעיו תושע יהודה
וישראל לבזזים הלא י׳ זו
וישראל לגדופים
ועתה שמע יעקב עבדי
זכר אלה יעקב וישר׳ ב׳ בו
למען עבדי יעקב וישר׳ בחירי
יוצרך מבטן
וישראל לא יכידנו
וישראל לא נכחד ממני
וישראל ואפרים יכשלו בעונם תניא דפסו׳
וישראל גלה יגלה מעל וחברו גלה יגלה מעל
בני יצחק עשו וישראל דה״ה
שמרה זאת לעולם
וילכו הרצים באגרות
ויתר דברי אמציהו
ויתר דברי יחזקיהו דה״ה
ויתר דברין וכל דרכיו דאחז דה״ה
ולא נעשה פסח ח״ן
וישראל לא אבה לי

בית ישראל ד׳ וסימני׳ נמסר בסדר חקח וכל ירמיה ויחזקאל דכוות׳ בית ישראל בר מן י״ז בני ישראל
וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן מה׳ וכל ריש תריסר עד צר
וסביב הארץ דכוות׳ בני ישראל בסד בית ישראל וסימניהון

יזרעאל ויאמר י׳ אלי קרא
ארחם ותהר עוד ותלד
סבבוני בכחש אפרים
שמעו ואת הכהנים והקשיבו
ומן צר וסביב הארץ ועד סוף סיפרא דכוו׳ בית ישראל בר מן ד׳ בני ישראל וסימניהון

יציל כה אמר י׳ כאשר
כושיים הלא ככני כושיים
וקטר מחמץ תודה
יולדה לכן יתנם ער עת

לבית ישראל ד׳ וסימני׳ נמסר בתלים סימן צ״ח

מבית ישראל ו׳ וסימני׳

איש איש מבית ישר׳ דישחט
יאכל ואיש איש מבית ישראל ומן הגר
יעלה עלה ואליהם תאמר איש איש
יקריב דבר אל אחרן ואל בניו
לכן דבר אתה ואמרת אליה׳
ונזר כי איש איש מבית ישראל ומהגר

ובני ישראל ש״ו במצעות פסוק וסימני׳ נמסר בסדר פנחס ובהושע ריש סימן ב׳

ובישראל ג׳ וסימ׳ נמסר׳ בירמיה סימן לב׳ ל״ה מצעו׳

ובל ישראל פסו׳ וסימני׳

ורגמהו כל אנשי
וכל ישראל עברים בחרבה
ויקח יהושע את עכן בן זרח
כי לכד הארב את העיר
וינגעו יהושע וכל ישראל עמו
ויעבר יהושע דמקדה
וחברו ויעבר יהושע דלבטה
ויעבר יהושע דעגלונה
ויעל יהושע דעגלונה
וישב יהושע דדבירה
וישב יהושע דאל המחנ׳ וחברו
וישב יהושע דאל המחנה
וישמע שאול דהפלשתי
וישמע בן שאול כי מת
וידעו כל העם וכל ישראל
וכל ישראל נסו איש לאהליו
והמלך וכל ישראל עמו זבחים
ויעש שלמה בעת החיא
וכל ישראל משחקים לפני
כי ששת חדשי׳ ישב שם יואב
ונדב וכל יש׳ צרים על נבתון
ויעלו עמדי וכל ישראל עמו מגבתון
ויתקשר יהוא בן יהושפט
ויעל דוד בעלתה אל קרית יערים דה״ח
ויעש שלמה את החג דה״ח
ויהי בהכין מלכות רחבעם
וישלחו ויקראו לו ויבא ירבעם
ויקם אביה מעל להר צמדים
וירעו איש יהודה ויהי כהריע
וישבו הכהנים והלוים
וחברו וישבו הכהנים והלוים
ויקם עזרא וישבע
והכהנים על משמרותם
וילך דוד וכל ישראל עמו ירושלם היא יבוס
ואשקולה להם את הכסף וכל ר״פ דכוות׳

על כל ישראל ד׳ וסים׳ נמסר במלכים א׳ סימן י״ב

ארץ ישראל ג׳ נמסר יחזקאל וסי׳

יהודה וארץ ישראל
במראות אלהים הביאני
ופאת קדים מבין

עדת ישראל י״א וסים׳ נמסר בסדר ויקרא

אל כל עדת בני ישר׳ ג׳ וסי׳ נמסר בסדר בשלח

סימן

ומראה כבוד י״י
יען לא האמנתם לעיני בני ישראל
אז ידבר יהושע לעיני ישראל
ויטב הדבר בעיני בני ישראל
וידבר גם אבנר בעיני ישראל

י״ח זונין משמשין ישראל

ולית זוגא וסימניהון

ואת ישראל ויאמר אל משה
ולזקני ישראל ויהי ביום השמיני
ושמע ישראל וידבר משה
בני ישראל ועבד הלוי
ואת בני ישר׳ עלו אלי ועזרוני
ואל איש ישראל ויבאו אל
ואלהי ישראל ויען עלי ויאמר
ומלכי ישראל וילכו בחקות
ובאלהי ישראל שמעו זאת
בתוך בני ישראל כי לא יהיה
ושבטי ישראל ודבר אליהם
ולבני ישראל ואתה בן אדם
בחרי ישראל ועשיתי אתם
בבית ישראל ראיתי שערוריה
שרית ישראל כל אלה אנשי
וארץ ישראל יהודה וארץ
ואתה ישראל עבדי יעקב
שבטי ישראל משא דבר
ומלך לישראל ובנמא פתגמא התיבונא׳

אמירה לבית ישר׳ ג׳ וסי׳

אנכי מחלל את מקדש
לא למענכם אני עשה
דרשוני וחיו

אמירה לבני ישר׳ ה׳ וסים׳ נמסר

בפרשת ואלה שמות

ולישראל ז׳ וסים׳ נמסר בסדר וישמע יתרו

את עמי את ישר׳ ו׳ וסים׳

אתה תרעה את עמי
וחברו דשמואל
בכל אשר התהלכתי
למן היום אשר הוצאתי
על כל שכני הרעים
ובנביאי שמרון

ואל בני ישר׳ תדבר לאמר ד׳ וסים׳ נמסר בסדר כי תשא

דבור אל כל בני ישראל ה׳ בתורה וסימניהון

ויהי כדבר אהרן
ויכל משה לדבר
ויתאבלו העם מאד
אלה הדברי׳ אשר דריש סיפר׳
וילך משה וידבר

לא מבני ישר׳ המה ג׳ וסי׳

לא נסור אל עיר
וחגבעים לא מבני
כל העם הנותר דמלכים

אל כל ישראל ד׳ וסימני׳

אלה הדברים דריש ספרא
ויקרא משה על כל
אתם ראיתם
וילך משה וידבר
ויכל משה לדבר

על בני ישראל ז׳ וסימניהון נמס׳ בסדר נשא ובריש נחמיה

אל ישראל ז׳ וסימניהון נמסר בסדר ויחי

דבר אל בני ישראל ו׳ חסרי׳ לאמר וסים׳ נמסר בסדר בשלח

דבר אל בני ישרא׳ ואמרת אליהם ג׳ כתו׳ וסימני׳ נמסר בריש סדר ויקרא

כל יצא צבא בישר׳ ג׳ וסים׳

תפקדו אתם לצבאתם
ויהיו כל פקדי ישראל
שאו את ראש כל

העם ישראל ג׳ וסימני׳ נמסר במלכי א׳ סי׳ ח׳

שבטי בני ישראל ג׳ וסים׳

ויהי לאחד מבני
והרימו לכם
ויעשו בן בני

קדוש ישראל לא׳ בלישׁ׳ וסימניהון

הוי גוי חוטא עם כבד
לכן כאכל קש לשון
ימהר יחישה מעשהו
ונשען על י״י
צחלי ורני ישבת
ישעה האדם על עשהו
ויספו ענוים בי׳ שמחה
לבן כה אמר י״י בשובה ונחת
סורו מני דרך השו
הוי הירדים מצרים לעזרה
את מי חרפת וגרפת דמלכים
אל תראי תולעת יעקב
תזרם ורוח תשאם וסערה
למען יראו וידעו וישימו
כי אני י׳ אלהיך קדוש
כה אמר י׳ גאלכם
האותיות שאלוני
גאלנו י׳ צבאות שמו
כה אמר גאלך
כי בעליך עשיך
חן גוי לא תדע תקרא
והלכו אליך שחוח
כי לי איים יקוו
את מי חרפת דישעיה
וישמיעו אל בבל רבים
כי לא אלמן ישראל
גם אני אודך בכלי נבל
וישבו וינסו אל
כי לי׳ מגננו

מערכת אות הכף

ית

ויתום ה׳וסים׳ נמסר בסדר משפטים׳
יתמים ר׳חסרי׳ בלישני׳ וסימניהון
והיו נשיכם אלמנות
ואת יתמיו לא ארחם
הזרועות יתמים ידכא
ויתר דבחד טעם׳ במלכים וסימניהון
דהבעם׳ נדב׳ אבים
אלהי׳ אחזיהו׳ יורם
עזריהו׳ יואש קדם׳ דסיפרא
מנחם׳ פקחיה׳ יותם
אחז׳ אמון׳ יאשיהו׳
יהויקים׳
ויתר ה׳בטעם במלכים וסימניהון
נעשא׳ עמרי׳ יהושפט
יחזקיהו׳ מנשה׳
יותר ז׳סל בלישׁ׳ וסימניהון נמסר כפרשת בשלח
ונשמואל א׳ סימן שו׳ ובקהלת סימן ב׳ וסימן ז׳
והנתר ג׳חסרי׳ בלישני׳ וסים׳ נמסר בפרשת בא
הנותירה ד׳חסרי׳ בלישׁ׳ וסימני׳ נמסר בפרשת בשלח׳
והותר ג׳וסימניהון נמסר בסדר ויקהל
ולאנותר ה׳וסים׳ נמסר בסדר פנחס ובנחמיה
ריש סימן ו׳
הנותרות ג׳וסימני׳ נמסר בסדר ויצא ובירמיה ס׳ לו׳

נשלם מערכת אות ית

מערכת אות הכ׳ף

אב דלוג מן ב׳ב׳חד מלרע

וחד מלעיל נסבין ב׳ בריש׳ ולית דכו׳ וסימניהון

כאהל דודי נסע ונגלח
כאהל היושב על חוג הארץ
כארזים בנחלים נטיו כגנות
כארזים שוקיו עמודי שש
כאבק והיה כאבק דק המון
כאבק לכן כאכל קש לשון אש
כברית ויעמד את כל הנמצא
כברית לא כברית אשר כרתי
גמול אם לא שויתי
כגמול ב׳ בפסוק
וכרקב אשת חיל עטרת
וכרקב ואני כעש לאפרים
וככפיר דמיונו כאריה
וככפיר כי אנכי כשחל לאפרים
כחוט השני שפתותיך
כחוט ותקח דלילה עבותים
כחתן והוא כחתן יצא מחופתו
כחתן שוש אשיש כה׳
כחלב ואת כל חלבו יקטיר
כחלב טפש כחלב לכם

נככוד ונשבת מבצר מאפדים
ככבודי ואקום ואצא אל הבקעה
כמת נשכחתי כמת מלב
כמת אל נא תהי כמת
כמופת היית לרבים
כמופת והמזבח נקרע וישפך
כמלונה ונותרה בת ציון כסכת
כמלונה נוע תנוע ארץ כשכור
כסוחה שרופה באש כסוחה
כסוחה על כן חרה אף ה׳ בעמו
כסופה בבא כשואה פחדכם כתיב
כסופח אשר חציו שנונים
כעורב שיתמו נדיבמו כערב
כערב ראשו בתם פז
כצר דרך קשתו כאויב
כצר אשר הציו שנונים
כרשע יהי כרשע איבי
כרשע חללה לך מעשה כדבר
כשואה כבא כשואה פחדכם
כשואה ועלית כשואה תבא
כשושנה בין ההוחים בן רעיתי
כשושנה אהיה כשל לישראל

אב מן חד הד נסבין ב׳

בריש׳ ולית דכו׳ וסימניהון

כאהבת ו׳אמר ה׳אלי עוד לך אהב
כאהבם כעכבים גם כבד מצאתי
כאהלי שחורה אני ונאוה
כאהלים כנחלים נטיו כגנות
כאבל לבן כאכל קש לשון אש
כאכלם ויצקו לאנשים לאכול
כאמר ויהי כאמר יהושע
כאמרם ויהי כאמרם אין יום כתיב
כאלף ויכרתו כל העם איש שבה
כאניות היתה כאניות סוחר
כאפר הנתן שלג כצמר
כאפלה דרך רשעים כאפלה
כאנשים וירא נעל את העם
כאלמנה איכה ישבה בדד
כאפי ונתתי את נקמתי באדום
כאפך לכן חי אני נאם אדני ה׳ ועשיתי
באחיו ויאמר יהודה לתמר כלתו
כבואה וה׳אמר אל אחיהו
בכאי ועתה כבאי ב עבדך אבי
בכקר ומצהרים יקום חלך
בכשרו ויאמ׳ השב ידך אל חיקך
בכת ולרש אין כל כי אם
בנוי ואתי יום יום ידרשון
בנאון כי שב ה׳ את גאון עקב
בנפן אשתך כגפן פוריה
בנבור ה׳כגבור יצא
בדברי ותהי לכם חזות חבל
בדבהם ורעו כבשים כדברם
בדנת והיה יעמדו עליו דונים
בדמשק הלא ככרכמיש כלנו
בחם וימאסו את חקיו ואת
בחן והנה הוליד בן וירא את כל
בחמח וירמיה לקח מגלח אחרת
בהעלות לכן כה אמר אדני ה׳ הנני עליך
בהשפט ויהי כהשפט יהוא עם
בהתם ובאחרית מלכותם כהתם
בהמתך הוי שודד ואתה לא שדוד
בהתחברך ויתנבא אליעזר בן
בוסה בדרך אחתך הלכת
בוסס ימטר על רשעים פחים
בוסי תערך לפני שלחן
בושיים הלא בבני כושיים אתם לי
בזאת ולאביו שלח כזאת
בזהר והמשכילים יזהירו כזהר
בחיל משיב יגע ולא יבלע

כחיל ואתה תמ׳ לך חיל כחיל
כחצי ושמרון כחצי חשאתיך
כחצות ויאמר משה כה אמר ח׳
כחג ויעש ידבעם׳ חג בחדש
כחסד ועתה השבעה לי באלהי׳
כחרבות והורדתיך את יורדי בור
כחלמו ושם אתנו נער עברי עבד
כחלקלקות לכן יהיה דרכם להם
כטהרת כל לבבו הכין לדרש
כטבאתם וכפשעיהם עשיתי
כידי ולא הבירו כי היו ידיו שעירות
ביקר כי רשעים יאבדו
בירושלים יפה את רעיתי כתרצה
ביונים עיניו כיוני׳ על אפיקי מי׳
בישראל ומי כעמך כישר׳ דשמואל
בכתב והקימו כהניא בפלגתהון
בכל דמו מעט ואיננו
בכרכמיש הלא ככרכמיש כלנו
בליל השיר יהיה לכם
בלא כי כאשר שתיתם על הר קדשי
בלחם כי אפר כלחם אכלתי
בלנו ושם האיש נבל ושם כתי׳
בלנח עברו כלנה וראו
בלנו הלא ככרכמיש כלנו
בלולותיך הלך וקראת באזני ירושלים
בלו והנגשים אצים לאמר
בלו תפלות דוד בן ישי
במקום והיו בתי ירושלים ובתי
במשח ולא קם נביא עוד בישראל
במלכו ויהי כמלכו הכה את כל
במלחמה ויהפך איש ישראל
במנפה וכן תהיה מנפת הסוס
במספר אשר תעשו ככה
במספרם תעשו ב׳ בפסוק
במכפר ויקח אליהו שתי׳ עשרה
במרקחה ירת׳ח בסיר מצולה
במזרקים ביום ההוא יהיה על מצולת הסוס
בנעריה ובת כהן כי תהיה אלמנה
בנדתה ואם נקבה תלד
בנשא כל ישבי תכל ושכני ארץ
בנשה אם כסף תלוה את עמי
בנחל צעק לבם אל ה׳
בכפר ונסקו בל צבא השמים
בסיר ירקיח כסיר מצולה
בשמח כה אמר אדני ה׳ כשמח
בשמחתך לנחלת בני ישראל
בעמי הלא הדחתם את כהני ח׳
בעמים אל תשמח ישראל אל גיל
בעוף אפרים בעוף יתעופף כבודם
בעת ועוד אני מדבר בתפלה
בעשר וישאו להם נשים מואביו׳
בעברם ויהי בעברם ואליהו
בפרעה וינש אליו יהודה
בפיך הן אני כפיך לאל
בפרה כי כפרה סוררה
בפשתים הוא בא עד לחי ופלשתי׳
בצרור אבן במרגמה
בצאתי ויאמ׳ אליו משה כצאתי
בקיר עד אנה תהותתו על
בקבר אשפתו בקבר פתוח
בקרבכם והיה בקרבכם אל המלחמה
כרוח קדים אפיצם לפני
כרצון והשתיה כדת אין אנס
כראש דברו דברים אלות שוא
כראשון ויקרב את קרבן העם
כרכם כן חטאו לי
כרשעו ואתנהו ביד איל נוים

לוח

כשבת בימי׳ חתם כשבת המלך
כשמך אלהים כן תהלתך׳
כשמו אל נא ישי׳ אדני את לבו
כשמות וישב יצחק ויחפר
כשפר קרא בגרון אל תחשך
כשנגה יש רעה ראיתי תחת
כשיר והגך להם בשיר ענבים
כשעת ארין דניאל די שמיה
כתף ישאו כתף וכימור ישמחו
כתפת כן אעשה למקום חזה
כתמר מקשה תמה
כתורת ויעמדם על עמדם
כתמם ותבאנה שתי אלה
כתהו הנותן רזנים לאין
כתמר צריק כתמר יפרח

ה׳ וונין חד לשון זכר וחד לשון נקבה ך׳ בסוף תיבותא וסימני׳

ייבך לך אבל בשמחה לאמך
ייבך ויאמר אליה עלי עד מתי
חלליך כי אתה אשר הבית רדפו
חלליך תשואות טלאה עיר הומיה
תפיך בעדן גן אלהים
תפיך עוד אבנך ונבנית
שיריך הסר מעלי המון שיריך
שיריך והשבתי המון שיריך ונקול כבודך
והאבדתיך לכן הנני נטיתי את ידי עליך ונתתיך
והאבדתיך חוי ישבו חבל הים גוי
שמניך לריח שמניך טובים
שמניך מה יפו דודיך אחותי כלה
והאכלתיך אז תתענג על ה׳
והאכלתיך ולחמי אשר נתתי לך
בכנפיך ולקחת מהם מעט במספר
בכנפיך גם בכנפיך נמצאו דם

כ׳ מלין דמשמשין בה

ודייא בסוף תיבותא וסימניהון נמסר בסדר וארא ובמערכת אות הה׳א

ש׳ וונין חד ב׳ וחד וכ׳

בריש׳ וסימניהון

כפר ואכלו אתם אשר כפר
וכפר בריתכם את מות
כתות ושברה כשבר נבל יוצרי
וכתות ומעוך וכתות ונתוק
ככסף אם תבקשנה ככסף
וככסף וישב מצרף
ככוחי עודני היום חזק
וככוחי כאשר ב׳ בפסוק
כטנחח וכפר עליו הכהן על
וכטנחח בשביעי בחמשה
כבר ויאמר משה אל ה׳
וכבר בי אדני ב׳ בפסוק
כוסי תערך לפני שלחן
וכוסי ה׳ מנת חלקי וכוסי
כסיתי כה אמר ה׳ אלהים ביום
וכסית בכבותך שמים והקדרתי
כסיתו תהיה בלבוש כסיתו
וכסיתו הלא פרש לרעב לחמך
כהן ויוחנן הוליד את עזריה הוא אשר כהן בבית
וכהן והלבשת את אהרן את בגדי הקדש
כרות דברו דברים אלות שוא׳
וכרות ומצאת את לבבו נאמן
ככלח שאי סביב עיניך וראי
וככלח שוש אשיש בה׳
בשוכב והיית כשוכב בלב ים
וכשוכב וכשוכב בראש חבל
בשוב ואשיבה כל העם אליך
וכשוב

מערכת אות דכף

ובשוב דור מהכות את רפלשתי
ברחמיך ובנוח להם ישובו
וברחמיך ותתנם ביד צריהם

מכאובים כ׳א מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהן
רבים מכאבים לרשע
כי כל ימי מכאובים
בתר׳ מל׳

מכאוב ג׳חס׳ בלישׁ׳ וסימניהן נמסר באיבה סימן א

ואכבדה ב׳א׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהן
בפרעה ובכל חילו
ואיצה בו ואכבד בן כתיב

כבוד כ׳ חס׳ וסימניהן
את בל הכבד הזה
כבד מכל כלי חמדה

כברו ג׳חסרי׳ וסימניהן נמסר ביחזקאל ריש
סימן מג׳

כבודה ג׳מל׳ ודנשי׳ בלי׳ וסימניהן נמסר
בשפט ם סימן ל״ח

נכבר ב׳פתח וסימניהן
למה נכבד עליך
וישב דוד לברך

כבוך ב׳חס׳ וסימניהן
ויאמר הראני נא את
ויברכו שם כבדך

נכבדי ג׳סימניהן נמסר׳ בישעיה ס מן כג

לא תכבה ו׳וסימני׳ נמסר בסדר עז
ובישעיה סימן לד׳

וכבס ח׳ וסימניהן נמסר בסדר תזריע

כובס ג׳מ׳ל וסימניהן
צא נא לקראת אחז
ויעמד בתעלת המלכים
וחכרן דישעיה

ונכבשה ג׳וסים׳ נמסר בסדר מטות

כבשת ג׳בלישׁ׳ וחס׳ וסימניהן כבשת הצאן לברוחן
כי את שבע כבשת
מח הנה שבע כבשת

ואת הכבש ד׳וסים׳ נמסר בסדר פנחס

כברת ג׳וסימניהן נמסר בסדר ויחי

כהות ב׳א׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהן
בהרות כתת לבנות
ועיניו החלו כהות
בתר׳ מל׳

כהה ח׳וסימניהן נמסר בסדר תזריע

ולכהן ג׳וסימניהן נמסר בסדר שמות

והכהנים והלוים ח׳וסים׳
ויאסף את כל שרי
וחכהנים והלוים אשר
וישחטו הפסח בארבעה
וישמח כל קהל

ויעל חמלך בית י׳ דלח
ולא נעשה פסח כמהו דלת
ויקמו ראשי האבות
ונבלות אלא בנשו

חבהנים ג׳רפ׳ וסימניהן נמסר בירמיה
סימן ב׳

ולבהנים ח׳וסימני׳ נמסר במלכים ב׳ סי׳
ל׳ב ובירמיה סימן לג׳

הבהנים הלוים ל״ג וסימניהן נמסר
בפרשת שופטים

והבהנים הלוים ג׳וסימני׳ נמסר
בסדר תבא וביחז קאל סימן מד׳

על הבהנים ד׳וסימניהן
וכפר את מקדש הקדש
ולא סרו אל מצות המלך
וידרש חזקיהו
ויפקדו ביום ההוא

מהבהנים ד׳וסימניהן
ויצו מלך אשור לאמר
ויבא אחד מהבהנים
דק חבהנים היו למעט
ורבים מהבהנים

חבהן הראש ב׳וסימניהן
אהרן הבהן הראש
עזריהו הבהן הראש
וא׳בהן ראש וסימניהן בניהו בן
יהוידע בהן ראש

לבהנולי ג׳וסימניהן
ואתה הקרב אליך
ועשו בגדי קדש
ועשו את בגדי אהרן

בתני הבמות ד׳וסים׳
ויעש ירבעם חג
ויקרא על המזבח
אך לא יעלו בהני
ויזבח את בל בהני הבמות

בהנים דקדים לנביאים
ג׳ וסימניהן
ויעל המלך בית י׳ דמלבים
דברי ירמיהו דפלינו׳
לאמר אל הבהנים

וכובבים ו׳וסימניהן
חקות ירח וכוכבים
וככבים אספו נגהם
וכוכבים אשר בונגת
וכוכבים לממשלות בלילה
אם לא בריתי יומם
וכוכבים לא זבו בעיניו

בבח ד׳רגשי׳ וסימניהן נמסר בתלים סי׳ כ״ט

וכחש ג׳ כ׳ מלרע וסי׳ נמסר בסדר ויקרא

וביל יחידאין וסימניהן
וכי בן ויגד יעקב לרחל

ויאמר בהבהן
כי בשר נשבעתי לך
כי מגרעות נתן לבית
ויאמר בעמן ולא יתן
כי בשר ירד הגשם
כי בשר ידבק האזור
ואתה תבקש לך גדלות
עם עמקי שפה
יוצר הרים ובורא רוח
כי הנני מקים
כי גם לא ידע האדם
ובבל זה לא בא

כי ח׳בטעם ל׳פמונח לפני גריש וסימניהן נמסר
בפרשת משפטים

הביור ג׳ מל׳ בתורה וסים׳ נמסר בריש סדר
כי תשא

ואת הביור ג׳ וסים׳ נמסר בסדר כי תשא

ובל ס״ח מיהדין וסימניהן

וכל שיח השדה טרם
וכל החיה המה וכל הבהמה
וכל העץ ויקס שדה
וכל אחיו ויבת יוסף
וכל הדור ב׳ כפסוק
וכל בצרים ויקם פרעה
וכל יתידותיו לכל כלי המשכן
וכל בעשה כל המלאבה אשר
וכל שבועות כל נדר וכל
וכל תמונה לא יהיה לך דואלה שמות
וכל חכם לב בבם יבאו
וכל חמשבב ואם שבב ישבב
וכל אדם לא יהיה באהל
וכל הנפש אשר תעשה
וכל חלב כל חלב יצהר
וכל כליו ופקדת משמרת
וכל ננע וננשו הבהנים
וכל יניעך פרי אדמתך
וכל כסף חרב וכלי
וכל מבלכת וכל ערי
וכל נבודי ויעל יהושע
וכל המחנה וינסו זבח
וכל בעלי ומנדל עז
וכל המלאבה ויחמל שאול
וכל הצבא ויואב וכל
וכל דבר או עשיתי
וכל בן ותחי המלחמה
וכל עבדיך ויט את לבב בל איש
וכל ארץ בן חמד בארובות
וכל הערים ויתר דברי אחז
וכל עיר והביתם בל עיר
וכל מואב שמעו בי
וכל מחנהו וישב אל
וכל הדרים אשר במישור
וכל מלבים וראו גוים צדקך
וכל משפחות שמעו דבר
וכל צביה והיה בחלום
וכל אנפיה גמר וכל
וכל בפיריה שבא ודדן
וכל עוף ראיתי והנה
וכל העמים ב׳ בפסו׳
וכל ממלבות חדיבר אשר
וכל האנשים ויאמר עזריה בן
וכל חגולח וכל הערב
וכל חומה ורעשו מפני
וכל אלת ובזה אלה להפר
וכל חרם המבחח החטאת
וכל שבטי משא דבר י׳
וכל שעטהם ויעזרו
וכל משפחתם ולשמעי
ובל סוס ב׳ וס חהוא

וכל

כי ד׳ בטעם וסימניהן

כי נדול י׳ מהלל מאד נורא הוא
כי נבר עלינו חסדו ואמת י׳
כי דדף אויב נפשי
כי יוסיף על חטאתי פשע בינינו

כי כ״נ בטעם פזרין׳ וסימניהן
כי מעט אשר היה לך
ושחט את הכבש דמצרע
ומן המקדש לא יצא
והיתה לאהרן ולבניו
כי אם לפני י׳ אלהיך
ולנער לא תעשה דבר
ואל מעם תאמר התקדשו
בי הם ומקניהם יעלו
כי איש מחר אפרים
ואבי דאה נם ראח
אף לא אכל העם

וכל

זכל עשי כי הנה היום
זכל מצותיך קרוב אתה
וכל רומש יהללוך שמים
וכל משבריך עלי סמכה אמתך
וכל קרני רשעים אגדע
זכל קרבי לדוד ברכי
זכל הזהב והכסף ואת
וכל נריב ויען חזקיהו
וכל רי לא להו עכד
וכל מלאכת ללחם המערכת דעזרא
וכל הקדיש שמואל הרואה
וכל עממיא ולה יהב
וכל חיות ראיתי את האיל
וכל דברי ואולם שמע
וכל עבדי המלך אשר
וכל זח אינכו שוה לי
וכל אדום בשמחתך
וכל פקודיכם במדבר
וכל חרש רבים יחלו פני נדיב

כל א׳ מיחדין וסימניהון

כל הבשן ויהי גבולם
כל הברכים וחשארתי בישר׳
כל חילו ובן הדד מלך
כל זח נסיתי בחכמה
כל מוצאיהם אכלום
כל פקדיו מעשי ידיו אמת
כל הרוגיה כי רבים חללים
כל עריהם וממטה בנימן
כל מעשה כי את כל
כל רבים זכר יי׳ חרפת
כל כבודה בת מלך פנימה
כל נדר וכל שבועת אסר
כל אנחתה השבתי
כל גיא ינשא וכל הר
כל תגמולוהי ע׳ כוס

מ׳ זוגין חד בל וחד וכל

וסימניהון

כל שח אעבר בכל צאנך
וכל שה ב׳ בפסוק
כל עור ואם פרח תפרח
וכל עור כל בגד וכל עור
כל דבר על כל דבר פשע
וכל דבר חכמת ביגה
כל בשרם וכח תעשת
זכל בשרם ונביהם
כל תרומת מכל מתנתיכם
וכל תרומת וראשית כל
כל בחמתם וישבו בני
זכל בהמתם מקניהם
כל תבואה עשר תעשר
וכל תבואת ובפרץ הדבר
כל מדוח וחשיב בך
וכל מדוי והסיר יי׳ ממך כל חלי
כל ריב ונגשו הכהנים
וכל ריב אשר יבא
כל ארצה נפרית ומלח
וכל ארצה לכן הנה ימים
כל הנשיאי׳ ויאמרו כל דיהושע
וכל הנשיאי׳ ויקרא אלהים משה
כל גלילות זאת הארץ הנשארת
וכל גלילות וגם מה אתם לי
כל טמא ועתה השמרי
וכל טמא צו את בני וישלחו
כל מנחת למח תבעטו בזבחי
וכל מנחת כהן כליל
כל אנשיו ויפת שאול
וכל אנשיו ויאמר דוד
כל הקרואי׳ ויחרדו
וכל הקרואי׳ וישמע אדניהו
כל מחללה רעב כי יהיה
וכל מחללה וחברו דד״ה

ואת כל לא יחידאין וסימניהון

ואת כל אכלם ויקחו את כל רכוש׳
ואת כל הכסף ויהפך את הערים
ואת כל אחיו ויען יצחק
ואת כל עשב ויך חברך
ואת כל בשרו ואת עור
ואת כל שערו והיה ביום
ואת כל הארם ותפתח הארץ
ואת כל הרכוש ב׳ בו
ואת כל היקום ואשר עשה
ואת כל ישראל ויהי לתשובת
ואת כל עברי ויסקל באבנים
ואת כל בני ויפרץ בו אביהו
ואת כל אנשי החיל
ואת כל כבודו ולכן הנח
ואת כל אלה ידי עשתה
ואת כל יהודה כי בח אמר
ואת כל אנפיו גמר וכל
ואת כל היהודים אשר היו את׳

ואת כל המשלכות ואת
ואת כל הארץ כה תאמרו
ואת כל ראשי אז יקהל דד״ה

ולכל ט׳ יחידאין וסימניהון

ולכל עוף ולכל חית
ולכל נפש זאת תורת
ולכל התורה ולא אוסיף
ולכל נשיא ויאמר שלמה
ולכל עמך כל תפלה כל תחנה דד״ה
ולכל ממלכות לסיחון מלך
ולכל מלאכת ולמחלקות
ולכל שרי ועלי הטה חכד
ולכל מתנדב ואחרי כן

ג׳ פסוקים ובל כל כ״ב

מצעות פסו׳ וא׳ ד״פ וסימניהון נמסר ביהושע סימן י״א

כל ה׳ יחידאין לא נסבין ה׳

וכל קריאן נסבין ה׳ וסימניהון

כל בא מבן שלשים
כל צבא וישמע דוד
כל גוי ועתה אל ישיא דד״ה
כל כלים לזהב ולכסף
כל נשים ועתה נכרת

ובכל י״ג יחידאין וסימניהון

ובכל הארץ נעשה אדם
ובכל הרמש ב׳ בו
ובכל חיה ויברך אתם
ובכל השרץ ויגוע כל
ובכל אלהי ועברתי בארץ
ובכל הגוים ויאמר הנח
ובכל העמים כי יי׳ אלהים
ובכל המחנה ויתקעו
ובכל העם ותהי חרדה
ובכל נבוליך בתוכך הילך
ובכל מקום כי ממזרח
ובכל זאת אנחנו כרתים
ובכל זח לא הייתי
ובכל יום ויום מרדכי
ובכל העריס בשבת ישראל
וכל קריאה חלוף בכל

ה׳ פסוקים ובכל ובכל

וסימניהון נמסר בסגלה סוף סימן ח׳

ג׳ פסוקים ובכל בכל וסי׳

ותתן תזנותיה
ויכרתוהו זרים
ובכל מעשה אשר החל

ט׳ פסוקים כל וכל כל

וסימניהון נמסר בפרשת נשא

ה׳ פסוקים וכל וכל וכל ג׳ במצעות וב׳ ר״פ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ט״ו וביחזקאל סימן ל״ח׳

ג׳ פסוקים מן ב׳ מלין רישי׳ וכל וסימניהון

וכל שיח השדה טרם
וכל בת ירשת נחלה
וכל שלל דיהושע

ד׳ פסוקים כל כל וכל כל וסימניהון נמסר בסדר נח ובמלכים ב׳ סי׳ י׳ ובדניאל סימן ג׳

ולכל י״ד ר״פ וסימניהון נמסר בסוף סדר ברכתי

ב׳ פסוקים וכל כל ובכל וסימניהון

וכל שלל הערים האלה
והכבותי חניכם לאבל

ב׳ פסוקים וכל וכל כל וסימניהון

ויעל המלך בית יי׳ דד״ה
כל אלה אנשי המלחמה
והוד כל וכל וכל כל וסימניהון
ויבאו אליו כל אחיו
וחושכל כל וכל וסימניהון
אדין סרכיא ואחשדרפניא
הוו בעין עילה
והוד וכל כל וכל וכל כל וסימניהון
ואם נכלמו מכל

ב׳ פסוקים כל כל כל וכל וסימניהון

והגלה את כל ירושלם
והיה כי יאמרו אליך

ב׳ ר״פ כל כל וכל וסימניהון

כל המנחה אשר תאפה
כל המשכב אשר

ב׳ פסוקים וכל וכל וכל וכל וסימניהון

וכל בגד וכל כלי עור
וכל עבדיו עבדים

ה׳ סבירין כל וקרי׳ וכל וסימניהון נמסר בסוף סדר תרומה

י״א פסוקים רישא׳ ומציעא וכל וכל וכל וסימני׳ נמסר בסדר צו

ובכל אשר ה׳ וסימניהון נמסר בסדר משפטים וראה

ובכל ה׳ סבירין בכל וסים׳ נמסר ביחזקאל סימן כ״ז

ולכל אשר ד׳ וסים׳ נמסר בערך אשר

ו׳ פסוקים לכל לכל וסימני׳

ויחלק לכל העם לכל המון
וכל תפלה כל תחנה דמלכי׳
ויבן ויפרץ מכל בניו
סומך יי׳ לכל הנפלים
קרוב יי׳ לכל קראיו
אין קץ לכל העם

ככל ח׳ דמטעי׳ דסבירין בכל וסי׳ נמס׳ בסדר משפטים

ובכל ה׳ וסימניהון נמסר בסדר בהעלותך

ובשמואל ב׳ סימן ז׳ ובירמיה סוף סימן מ״ב׳

לכל י״א דנשי׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן י״ג

כל ד׳ סבירין וכל וסימניהון נמסר בסדר וארא

י״א פסוקים כל כל ומלה חדא ביניהון

וסימניהון נמסר בשופטים סימן כ׳ פסו׳ ב׳ ובנחמיה סימן י׳

חמר המעתיק בכללהו ספרי מסרית תמכחת דכתסר י׳ פסוקים חית בהו כל כל ומלה בחתכא ואחרים מכרי ית וכד כהיתנת למכיכת

מערכת אות הכף

חזיכת דחיכהו יחיר מן טו וכל
דכוונת בעל המברית בחמרו׳ פמו׳
חית בהון כל כל ומלה בחמצע
הייכו דלח חיכח בכל הפסוק מוס
וכל ולח בכל זולתי כל כל ומלה ב
בחמצע ודוק דחיכון ׳ פמוקי׳ לחוד
דחית בהו כל כל בחמצע ומחרית
טעות דחית בהו כל וכל ובכל ככל ׃

בכל ז׳ דגשי׳ וסימניהון

זהוא יהיה פרא אדם
ואברהם זקן בא בימים
עזוכה בכל ושמורה
ויתרון ארץ בכל היא
ויכלו בכל אנשים
זמלכותו בכל משלח
והעשר והכבוד מלפניך

וכל ה׳ רפ׳ בבראשית
וסימניהון
וכל שיח השדה
וכל אנשי ביתו יליד בית
וכל הארץ באו מצרימה
וכל בית יוסף ואחיו
וכל הבארות אשר חפרו
וכל ספר ואלח שמות דכו׳
רפ׳ וכל במ׳ח וסימניהון
כל שכב עם בהמה
כל אלמנה ויתום
כל עמן די החצר
כל העבר על הפקדים
כל פטר רחם לי
כל מרים תרומת כסף
כל איש ואשה אשר
כל חזהב העשוי
וכל ח׳ רפ׳ בואלה שמות
וס׳ נמסר בסדר בא

כל ט׳ רפ׳ בויקרא
וסימניהון
כל המנחה אשר תקריב
כל זכר בכהנים יאכל
כל זכר בבני אהרון
כל נפש אשר תאכל
כל אשר יגע בבשרה
כל מפרסת פרסה
כל אשר אין לו סנפיר בתר׳
כל שרץ העוף קדמאה
כל הולך על גחון
כל ימי אשר הנגע
כל ומשכב וחברו
כל אשר בו טום וחברו
כל איש אשר בו טום
כל מלאכת עבודה
כל מלאכה לא תעשו
כל ימי השמה
כל חרם אשר יחרם
וכל ט׳ רפ׳ במדבר
וסימניהון
וכל תרומה לכל
וכל בקר זבח השלמים
וכל ישראל אשר סביב
וכל כלי פתוח אשר
וכל אשר ינע על פני
וכל אשר יגע בו הטמא
וכל הנגע בכל אשר
וכל כלי עור
וכל חטף בנשים
וכל בת יורשת נחלה ומטות

כל ח׳ רפ׳ במשנה תורה
וסימניהון

כל אלה ערים
כל ערי המשור
כל חמצוה אשר אנכי
כל המקום אשר תדרך
כל צפור טהורה
כל עוף טהור תאכלו
כל הבכור אשר יולד
כל עצך ופדי אדמתך
כל ט׳ רפ׳ בספר יהושע וסי׳
נמסר ביהושע סוף סימן
א׳ גם בסי׳ כא
כל ב׳ קמצין בטעם וסימניהון
נמס׳ בתלים סי׳ לה עש
וכלם ג׳ וסימניהון נמסר
בתלים סוף סימן קכ
כלא ג׳ וסימניהון נמסר
בדניאל סוף סימן ג׳
כלו ג׳ כתיב כלה וסימניהון
נמסר בשמואל ב׳
סימן ח׳ עש
בליל ג׳ בתורה
וסימניהון
וכל מנחת כהן כליל
ושרפת באש את העיר
והכהן המשיח תחתיו
כלך ג׳ וסי׳ נמסר בישעיה
ריש סימן כב
וכלה ו׳ וסימניהון נמסר
בסדר אחרי מות
וביחזקאל סימן מב
כלתה אליו ג׳ בליש וסי׳
נמס׳ בשמו׳
א׳ סימן כה ובמגלה סימן ז׳
עד כלתו ג׳ וסימני׳ נמסר
במלכים א׳ סי׳ ג׳
כלה לבלה י׳ בליש׳ וסימני׳
נמסר במלכי׳
ב׳ סימן יג ובתלים סימן עד
תכלה ג׳ חד בתיב א׳
וסימניהון נמסר
בתלים באב אות ל
תכליח ה׳ וסימניהון נמסר
בתלים סימן קפ
ובאיוב סימן יא ובחמיה סימן ג׳
ויכלו ג׳ וסימניהון נמסר
ביהושע סימן יט
ויכלו ג׳ וסימניהון נמסר
בסדר וירא ואיוב
סימן ז׳ וירמיה סוף סימן ד׳
ויכל ה׳ בתורה וסימני׳ נמסר
סוף סדר כי תשא
אכלה ג׳ וסימניהון נמסר
באיוב סימן לא
כלי יח בליש׳ וסימני׳ נמסר
בסדר ויקהל
ואת כליו ג׳ וסימני׳ נמסר
בסדר כי תשא
ואת הכלים ג׳ וסימני׳ נמסר
במלכים א׳
סוף סימן ז׳ ובריש דניאל

כלי ומשעין דכבי כלי וסי׳

אצעדה איש אשר מצא כלי זהב
בשלם ובכלי הבקר בשלם
כסף כל כלי זהב וכלי כסף
ג׳ כו
מפש כלי מפצו בידו
משחתו כלי משחתו
נבל אודך בכלי נבל
כלי הנחשת ד׳ וסי׳ נמסר
בסוף ירמיה
וכל כלי ז׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סימן ז׳
ובל כלי ח׳ וסימניהון נמסר
בספר שמות
כלי זהב ג׳ וסימניהו׳ נמסר
בסדר מטות
כל הכלים האלה ד׳ וסימני׳
נמסר במלכים ב׳
סימן כה׳

כמ

כמה ג׳ וסימניהון נמסר
במלכי׳ א׳ סי׳ כב׳
כמוה ד׳ וסימני׳ נמסר
בסדר כי תשא
ובשמואל א׳ סי׳ כא ובזכריה סי׳ ה׳
במוהם ג׳ וסימניהון
במוהם יהיו עושיהם
וחברו כמוהם יהיו עושיהם
כמוך כמוהם
כמנו ד׳ ג׳ חסרי׳ וא׳ מ׳ל
וסימניהון נמסר
בסדר וישלח ובשמואל ב׳ סימן יח׳
נכמרו ג׳ וסימניהון נמסר
בסדר מקץ

כנ

לא כן יט וסימניהון נמסר
בירמיה סימן כג׳
לכן יד בטעם בירמיה וסי׳
שם סוף סימן ז׳
עליכן ח בטעם וסימניהון
נמסר בסדר וישלח
ובקהלת סימן ח׳
לכן ג׳ בטעם רביע וסימני׳
נמס׳ בשמו׳ א׳ סי׳ כז׳
לכן כג בטעם ביחזקאל
בתוכך׳ אבות׳

חלליכם׳	דבריכם׳	שוא׳	
ובקעתי׳	הגפן׳	הזכרכם׳	
לסיגים׳	שכחת׳	אנדיל׳	
ארום׳	פלשתים׳	צור׳	
זרים	חרב׳	לנבוכר נצר	
צמרתו׳	בריח׳	באש קנאתי	
אני נשאתי את ידי׳			
ונוייך לא	תכשלי׳		

כניהו ג׳ וסימניהון נמסר
בירמיה סימן כב
כנענים ג׳ וסימניהון נמסר
בסוף עובדיה

לכנעני ג׳ וסימניהון

לכנעני תחשב
ממזרח לכנעני
וחנוך נתנה לכנעני

ויכנע ג׳ וסימניהון

מדין לפני בני
ויכנע חזקיהו בגבה לבו
ובהצר לו חלה את

כס

לכסא ו׳ רפין וסימניהון
נמסר בישעיה סוף
סימן כב ובתלים סימן קלג׳ ובנחמיה
סימן ג׳
כסה ג׳ כתיב וא׳ וסימניהון
נמסר במלכים א׳
סימן י׳
כסות ג׳ וסימניהון נמסר
פרשת וירא
בכסף טו׳ רפין וסימ׳ נמסר
ביהושע סימן כב׳
וכסף וזה ג׳ וסימניהון

וי׳ כרך	את
ובקרך	וצאנך ירכיון
ולא	ירבה לו נשים

ואת הכסף ד׳ וסימניהון
נמסר בעקב
זהב וכסף ג׳ וסימני׳ נמסר
בסדר תרומה

ז׳ קדים בספא לרהבא
וסימניהון נמסר בדניאל סוף סי׳ ב׳

כעש ד׳ כתיב שין בליש׳
וסימניהון
לו שקול ישקל
כי לאויל יהרג כעש
ותכה מכעש עיני
ותרב כעשך עמדי
הכעיסו ב׳ חס׳ וסי׳ בשמואל
א׳ סימן א׳ עש

כפ

כפי בכפי ט׳ וסימני׳ נמסר
באיוב סימן יג
הכף ב׳ רפי׳
וסימניהון
ויאמרו שרי סכות
ויבא אל אנשי סכות
כפור ג׳ חסרי׳ בליש׳
וסימניהון
דק ככפר על הארץ
כפרי זהב שלשים דעזרא
וכפר שמים מי ילדו
בכפיר ג׳ וסימניהון נמסר
במשלי סימן יט

וכפות ד׳ וסימניהון

ולקחתם לכם ביום
וילכו לקברה
ותניעני על ברכי
והעלות וכפות וכלי דלח
וכפר ד׳ וסימניהון נמסר
בסדר שמיני ובתלים
סימן עש
וכפר ד׳ וסימניהון נמסר
פרשת מכעי
לכפר עליו ח׳ וסימניהון נמסר
בסדר שלח לך
כפרה את ו׳ בליש׳ וסימניהון
נמסר בסדר
אחרי מות
ולכפר ג׳ וסימניהון נמסר
בפרשת בהעלותך

כר

הכרבים יט חסרי׳ וסי׳
נמסר בתרומה
ובמגלה

מערכת אות הלמד

הברמלה ג׳וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ ט׳

ונברת ק׳וסימניהון נמסר בסדר אחרי מות

ולא יבקת ד׳וסימניהון

ולא יכרת כל בשר
ועתח אורים אתם
ולא יברת מעונה
וגם את רות

בריתות ג׳כ׳חסרי׳ו׳א׳מ׳ל׳ וסימניהון נמסר פרשת תצא

בורש כ׳חס׳וסימניהון

העיר יי׳את
בה אמר כורש

בש

בשב ד׳וסימניהון נמסר בסדר ויקרא

כשדימה ג׳וסימניהון

ורוח נשאתני
ותרבי את תזנותך
ותעגבה עליהם

ואת הבשדים ג׳וסימניהון נמסר בסוף מלכים ובירמיה סימן נ״א וסימן מ״ו

מבשול וסימניהון ג׳חסרי׳בלי״ש׳

ולפני עור לא
נתתי אבחת חרב
את העם הזה מבשלים

כתב

יבתבו ד׳וסימניהון נמסר בירמיה סימן י״ז וביחזקאל סימן ג׳ נותלים סימן ס״

כתוב ה׳מ׳לי׳ש׳וסימני׳ נמס׳ ביחזקאל דיש סימן כ״ד

כתבים הכתבים ח׳ח״ס׳ וסימ׳ נמסר בסדר כי תשא ׳

כתבה ב׳כתיב ה׳בלישן ארמי וסימניהון

די יקרא כתבה דנא
די כתבה דנא יקרון
ושאר׳כתיב א׳׳

נכתב ד׳וסימניהון

דכל׳ נכתב מיד יי׳
ויאמר הורם מלך צר
אכל אגיד לך את הרשום
והכינו לכית אבתיכם
וא׳ ונכתב בית ישראל

בתב ג׳וסימניהון נמסר בדניאל דיש סימן ז׳

מבתב ד׳וסימניהון נמסר בסדר פקודי

חד מן סב מלין דכתיב

פוקדם מאוחר וסימניהון נמסר במערכת אות הוי״ו

שׁמלין כתיב חדא מלח וקרי׳ תרין וסימני׳ נמסר בה״א סימן כ״

ז׳ פסוקים אית בהון שׁ׳ מלין ז׳ מכא ז׳

מכא ומצעות כתיב וקרי וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן י״ג

ה׳כתיב תרין וקריי׳חד וסימני׳ נמסר בה״ב׳ סימן לד׳

ח׳כתבן ולא קריין וסימן נמסר ברות סימן ג׳

י׳קריין ולא כתבן וסימני׳ נמסר בריש אלה הדברים

ג׳ תיבות׳ קדמית׳ נסבא מן תנינא וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ח׳

וחלופי׳ ג׳תנייני׳נסב׳מן קדמית׳ וסי׳נמס׳ בעזר׳סימן ד׳

חמר המעתיק וכל סחר כתיב וקרי מים לו תתית בחכ כגן דחק׳ה׳ חו דכתיב יתיר ה׳ חו׳ן חו׳ך וזולתם כל יחד ויחד כמסר במערכת האות כלו בכ״ר ע״כ

ה׳ווגין מן נ״ג דכתיב חדא

מלה וקרי׳ מלה אחרי וסימניהון שית
בם אמון אלה אשר
שות פת כתי׳ ויהי מבחר עמקיך
שתה פת כתי׳ שת עונותינו
שית פת כתי׳ נבוכד נצר מלכא עבד צלם
כם כה כתי׳ והיה כל מעבר משה
בו כה כתי׳ והיה אם שמע תשמעון דירמיה
בא כה כתי׳ לכן דבר אתם ואמרת
אמן חמן כתי׳ אסתירה פני מהם
אמן חמן כתי׳ ויאמר מלך ישראל דמלכים
אומן חמן כתי׳ ויהי אומן את הדסה
אלוה חלה כתי׳ יזבחו לשדים לא
אלהי חלה כתי׳ והעוים עשו את נבחן
אל חלה כתי׳ ואמר לה אלח מאביא שא
אשור חמר כתי׳ בארה בנו אשר הגלה
איש חמר כתי׳ והוא הכה את איש מצרי אשר מראה
ואשב ונחמר כתי׳ ואבא אל הגולה תל אביב ׳

נשלם מערכת
אות הבי״ת בס״ד

מערכת אות
הלמד

אב מן חד חד מן תרתין

תיבותא ולית דכוו׳ נסבין לה״ד
בריש׳וסימניהון
לאל השמים הודו לאל השמים

מ

לאל חי צמאה נפשי לאלהים
לאחות עולם ונתתי לך ולזרעך אחריך
לאשר באהלו ויאמר משה זה הדבר
אשר צוה ה׳ לקטו ממנו איש ׳
לאשר חוא אז מכל אשר ישבע
לאשר עשו ותמלא ארצו אלילים
לאשר הביא ישליו אהלי׳ לשדדים
לאלפי ישר׳ ועשרה נשיאים עמו
לאין מספר ועצי ארזי׳ לאין מספר
לאלה מחלקות השערים לראשי
לאל נכר לא יהיה כך אל זר
לאמות חמש וכנפי הברובים ארכם
לאין להם וירדפם אסא והעם
לארץ מצרים ופליטי חרב ישובון
לבית הערבה ועלה הגבול בית הגלה
לבן קיש ויהי כל ידעו מאתמול
לבת ירושלי׳ ואתה מגדל עדר עפל
לגבול ישר׳ ועיניכם תראינה ואתם
לגבורי חיל בספר ראשי האבות
לדבר רע אל תט לבך לדבר רע
להעם הזה וידברו אליו לאמ׳ דח
לואיש הולך רוח ושקר כזב ׳
לזרע אברהם הלא אתה ה׳ אלהינו חורשת
לחמשים ושנים ותשלם החומה בעשרים ׳
לחם פנים ונתת על השלחן
לטוב לנו ויצונו ה׳לעשות את כל
לימין משה מוליך לימין משה
ליום השבת מזמור שיר ליום
ליום מועד מה תעשו ליום מועד
ליהודה וישר׳ והנה דברי אסא הראשנים ׳
ליום השלישי והיו נכונים ליום
לישבי הארץ ואתם אלת כרתו
לכל הנמצא וירם יאשיחו לבני העם
לכסא כבוד ותקעתיו יתד במקום נאמן ׳
לכל העבר בקע לגלגלת מחצית
לכל כליו ועשית סירותיו לדשנו
לכל איביך תמצא ידך לכל איביך
לכל הבא מלבד התיחשם לזכרי׳
לכל בן נכר כה׳אמר ה׳ כל בן נכרי
לכל לראש לך ה״ הגדולה והגבורה
ללחם המערכת ומנחת התמיד ועולת התמיד ׳
למשה איש תפלה למשה איש האלהים
למאה ועשרים והלוים המשורר׳ כלם
למשכן העדות והלוים יחנו סביב
למי מריבה יאסף אהרן אל עמיו
למי נדח ואסף איש טהור
למשיח ה׳ ויאמ׳לאנשיו חלילה לי
למיטי קדם חלא שמעת למרחק ׳
למלכי ישר׳ לכן תתני שלוחים על
למאני דהבא בלשצר אמר בטעם חמרא
לנגד ה׳ אין חכמה ואין תבונה
לנפש חיה וייצר ה׳אלהי׳ את האדם
לשר הטבחים ושם אתנו נער עברי
לעם קדוש יקימך ה׳לו לעם
לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו
לפר החטאת ועשה לפר כאשר עשה
לפתח אהלו וישמ׳ משה את העם
לפרעה נכח והכסף והזהב נתן
לצור מעוז היה לי לצור מעוז ׳
לקול ה׳ אלחיך ויאמר אם שמע תשמע ׳
לקרבן אשה שר או כשב או עז׳
לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו ׳

לריח שמניך טובים שמן תורק
לראש בית אבתם ואת שם אחזן תכתב ׳
לראשי האבת כל אלה בני ידיעאל
לרוח שקר ויאמ׳ אצא והייתי דח״
לשממה תהיה מצרים לשממה תהיה
לשש מאות אלף בקע לגלגלת בחצית
לשעירי ירושל׳ כי חלה לטוב ישבת
לתל שממה לכן הנה ימים באים דוהשמעתי ׳

חמר המעתיק קסם דהחי פמ׳ ל
למעירי ירושלם רכי חלה לטוב ד
דבמיכ׳ דמייתי בעל המסורת בהחי
חכ׳ ברוב הספרים פלנו הוח במער
בלח׳ ולפום ריהטח הוח מספק לן
חמכס כהירח לן דודחי טעו׳ והכי
קרי׳ למער ירושלם מדקח חזיכח
דחיכח פמ׳ לחתיתי דכתיב למעירי
ירושלם דקבורת חמור יקבר ד
דבירמיה דחם לח כן מחי קחמ׳ בעל
המסורת חכ׳ מן חר חד ולית דכו׳
החיכח ב׳ חלח על כרחין טעו׳ סופר
במסורת ודלוג דרך דיכו למער ׳
ירושלם כי חלה לטוב למעירי ירושלם
קבורת חמור יקבר וחתי ספיר ודוק
ונם לעיל בהחי חכ׳ הזה נמסר ל
למעמה ידיך דתקרח וחכתי חעכך
דחיוב וחיכח למעמה ידך דוהכרתי
פסילין דמיכה ומחקתי עכל

אב מן חד חד לא מלעיל
דלוג וסימניהון

לאלהים זובח לאלהים יחרם
לאנשים הנה נא לי שתי בנות
לאלפים נצר חסד לאלפים
לאמורי וירא בלק בן צפור ׳
לבתים ונקרבתם בנקר לשבטיכם
לבמות ויעמד לו כהנים ׳
לברית הבט לברית כי מלאו
לדם ולא תחניפו את הארץ
לדור לילה ויומם לא תכבה
לדור זרע יעבדנו יספר
להון נבהל להון איש רע עין
לזד בני אם ערבת לרעך ׳
לחרם ואחלל שרי קדש ואתנה
לחיים והיה הנשאר בציון
לטהר וירא את אלהי ישראל
לטרח חדשיכם ומועדיכם
לטבה ואניד להם את יד אלהי
לטבים השיבה ה׳ לטובים
ליושב ולרוח משפט ליושב ׳
לכלב ואנשי קדש תהיון לי
ללת וכלתו אשת פנחס הרח
למאה ולקחני עשרה אנשים
למת בני׳ אתם לה׳ אלהיכם
לנפש צוף דבש אמרי נעם
לנגע כי יפלא ממך דבר
לשער הצחוב וראהו חכהן והנה פשח
לעוף וכל דם לא תאכלו
לעגלים ויעש ירבעם חג בחדש
לעזלה ואל הכתף מחוצה
לפתח הלא אם תטיב
לפנים כמים הפנים לפנים
לצמיתת ואם לא יגאל עד מלאת
לקחת שחר לקחו בך למען
לרע והנה שבע פרות אחרות
לרעת לב חרש מחשבת און
לראש ויעמד לראשן רחבעם
לרבבה ולקחנו עשרה אנשים לפאה ׳
לשיך ויחי בבאם בשוב דוך לשער

מערכת אות הלמד

לשער ויאמר להם כה אמר ה׳ שימו
לשלל ויאמרו דם זה החרב
לתורה וישוע ובני ושרפיה

וחלופיהון אב׳ מן חד חד

מלרע לא׳ וסימניהון

לאיים וישב פניו לאיים כתיב
לאפוד ויעש אתו גדעון לאפוד
לבחמה נותן לבחמה לחמה
לבקרים ותפקדנו לבקרים
לגר וכי תשיג יד גר תושב
לגרים ויספרו הלוים מגן
לדין כי יפלא ממך דבר
להמזמה ויאמר חזקיהו להעלות
להגדוד ויבדילם אמציהו להגדוד
לויינו וכבל זאת אנחנו כרתים
לזר גרי ביתי ואמהותי
לחנם והיתה אדמת יהודה למצרים
לטמא וחכדלתם בין הבחמה
ליסוד בחרש חשלישי החלו
לכרוב ועשה כרובים ותמורים
ללילה יום ליום יביע אומר
למחנה כי לעת יום ביום
למסילה ויאמרו חנה חג ה׳ כשלח
למאוד ואת הבשם ואת השמן
למרום לשום שפלים למרום
לנער לתת לפתאים ערמה
לשבע צדיק אוכל לשבע
לעד לכן הכולי נאם ה׳
לעולות ומנת המלך מן
לפר ועשה לפר כאשר עשה לפר הניגא דפסוק
לפרכת מחוץ לפרוכת העדות
לצריק תן לחכם ויחכם עוד
לקבצי לכן חכו לי נאם ה׳
לרד כה אמר ה׳ למשיחו
לשמטה ונתתי את חר שעיר
לתבן יחשב לתבן כרזל
לתתן ודביר בתוך הבית

אב׳ מן בב׳ דלוג מלעיל לא

וסימניהון

לאש והמלך לאש את פניו
לאש המעט ממך תנחמות אל
לאחר ויהי ביום הששי לקטו
לאחד במספר אשר תעשו
לאלף ולקחו עשרה אנשים
לאלף הקטן יהיה לאלף
לאיים בעל גמולות בעל ישלם
לאיים אחריב הרים ונבעות
לאחרונ׳ כל הפקודים למחנה דן
לאחרונ׳ אין זכרון לראשנים
לבן התשיעי לחדש התשיעי
לבן למנצח עלמות לבן
לבחמה מצמיח חציר לבחמה
לבחמה ואעבר אל שער העין
לבדים לעומת חמסגרת היו
לבדים ויצק ארבע טבעת
לגוי יספת לגוי ה׳ כ׳ כפסו׳ לגוי
לגפן אסרי לגפן עירה
לגפן ויאמרו העצים לגפן
לזבח ויין לנסך רביעית ההין
לזבח ויאמר שלום לזבוח לה׳
לחב זה הדבר אשר צוה ה׳ לבנות צלפחד
לטוב חכל כאשר לכל מקרה אחד
למנחה זאת התור׳ לעולה למנחה
למנחה ויאמ׳ ארנן אל דוד קח לך
לנשים המה גלו ערותה

לנשים אל תתן לנשים חיליך
לעדרים עזבות עדי ערוער
לעדרים ידוע תדע פני צאנך
לקץ כי עוד חזון למועד
לקץ ואתה לך לקץ ותנוח
לרוש ובלכת הרוזות ילכו האופנים
לרום שמים לרום וארץ
לשדים יזבחו לשדים
לשדים ויזבחו את בניהם ואת בנותיהם

וחילופיהון דלוג מן תרין

תרין מלרע לא׳ ברישי וסימניהון

לאט ויצו המלך את יואב
לאש ויאמר ה׳ יען כי מאס חעם הזה
לדבר אל תט לבי לדבר רע
לדבר בז לדבר יחבל לו
לדביר ומחשבון עד רמת חמצפ׳
לדביר ויבן עשרים אמה
לזאת ויאמ׳ האדם זאת הפעם
לזאת אף לזאת יחרד לבי
לחשך הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע
לחשך השמש יחפך לחשך
למלחמ׳ ויאמר אם לשלום
למלחמ׳ הנביאים אשר היו לפני
למשנה ויאמר אליו אל תירא כי לא תמצאך
למשנה וה׳ שב את שבות איוב
לנביא וידע כל ישראל מדן ועד
לנביא ואת יהוא בן נמשי
לעשיר עשק דל להרבות לו
לעשיר היה צאן ובקר
לפש והיה בית יעקב אש
לקש לא יבריחנו בן קשת
לריק ואני אמרתי לריק יגעתי
לריק הקשיח בניח ללא לה
לריב כי יום נקם בלבי שנת
לריב הן לריב ומצה תצומו
לשבת ותקח שרי אשת אברם
לשבת אשר נטה לשבת ער

אב׳ מן חך וחך חך א׳ וחך

לא׳ דלוג ולית דכוו׳ וסימניהון

אביגל ואת עמשא שם אבשלום
לאביגל ויאמר דוד לאביגל
בעליהן כי יצא דבר המלכה
לבעליהן ונשמע פתגם המלך
בניהן כי נאפו ודם בידיהם
לבניהן ויען לבן ויאמר אל יעקב
בקעם בה אמר ה׳ על שלשה פשעי בני עמון
לבקעם אחרי הדברים והאמת
גני עורי צפון ובואי תימן
לגני בצתי לגני אחתי כלה
הניח וחיה ביום הניח ה׳ לך
להניח וראשית כל בכורי כל
הוללים לא יתיצבו הוללים
להוללים אמרתי להוללים
הוריך ויענך וירעיבך
לחודיך קשט אמרי אמת
חרדת אדם יתן מוקש
לחרדת והחי חרדה במחנת
חטאח הוי משכי העון
לחטאח והקריבו לחנכת בית
טבחה כי עליך הורגנו כל
לטבחה ואתה ה׳ ידעתני
יצא וארבע חיון רכרבן
ליצא ענא דניאל ואמר
יקהת לא יסור שבט מיהודה

ולשעירים ויעמד לו כוהנים
לענלים ויעש ירבעם חג בחדש
ולענלים ויעמד לו בהנים לבמות
ליוצא ובעתים ההם אין שלום
וליוצא כי לפני היקיץ ההם

ד׳ מלין נסבין יתיר למ׳

וסימניהון נמסר בדניאל סי׳ נ׳ סי׳ ה׳

יאוגין משמשין לל בריש

תיבותא וסימניהון

ללוט וגם ללוט מהלך
ללבנח ויאמרו הנה חג
ללהבח והיה אור ישראל
ללשכת ואביא אתם
ללבבם ובל יאמרו
ללילה יום ליום יביע
ללביא חתצוד ללביא
ללחמך ודי חלב׳ עזים
ללשם ויקראו ללשם
ללכיש וילכדוה ביום
ללבושך מדוע אדום
ללבושך כבשים ללבושך
ללענח התפכים ללענח
ללענח הירוצון בסלע
ללשנו באלה נפרדו

קי׳ח יחידאין משמשין ול׳

וסימניהון

ולימים ויאמר אלהים יחי מארות
ולמשל ביום ובלילה
ולשת גם הוא יולד בן
ולמך בי שבעתים יקם
ולאברם היטיב בעבורח
ולפיד ויהי השמש לבא
ולוז ויקח לו יעקב מקל לבנה
וללאה חשדה אל צאנו
וללבן שתי בנות שם
וליצחק זאת הארץ אשר
ולהשיב כספיהם איש אל שק
ולבניהן לבלם נתן לאיש
ולבניהם תבן אין נתן לעבדיך
ולעמך ויאמר משה לפרעה
ולזכרון והיה לך לאות
ולטוטפת והיה לאות על ידכח
ולמצרים ויספר כשה לחתנו
ולהביאך הנה אנכי שלח
ולאלהיהם לא תכרת
ולזקניו ויהי ביום השמיני
ולאחותו הבתולה הקרבה
ולאחתו לאביו ולאמו
ולחלל ואנו אתן את
ולחיה ולבהמתך ולחיה
ולארץ ולא תחניפו
ולשמש וילך ויעבד
ולנערה לא תעשה דבר
ולתתך עליון על כל הגוים
וללוי אמר תמיך ואריך
ולזבולן אמר שמח
ולנפתלי אמר נפתלי שבע
ולגד אמר ברוך מרחיב
ולשבט הלוי לא נתן
ולצאת עודני היום
ולכלב בן יפנה לא
ולאיש הנח בתי
ולמשפחתו ויתהלכו בארץ
ולנער ונם תכזנם
ולזבח ועלה האיש ההוא
ולהמיתו וישלח שאול
ולקראת ויבא דוד
ולמשפט ויהי מהיום
ולהקים לבעבור סבב

ליקחת עין תלעג לאב ותבוז
לידיך כל ידעיך בעמים
לידעך משוך חסרך לידעיך
לכמו כי יבער איש שדה
לכרמו אשירה נא לידידי
מרבח כל הולך על נחון
לסרבח כתיב המשרה ולשלום
משנת אם דל הוא ואין ידו
למשנת אם שלש שניס רעב
מועדה וחשבתי כל משושה
למועדה ושמרת את החקה הזאת
מוצאיהם ויכתב משה את
למוצאיהם למסעיהם על פי ב׳ דפסוק
מעדנים יסר בנך ויניחך
למעדנים האכלים למעדנים
משיחי והקימתי לי כהן נאמן
למשיחי שם אצמיח קרן לדוד
פעלות כי לא יבינו אל פעלות ה׳
לפעלות אדם בדבר שפתיך
קחתך ותאמר לה המעט קחתך
לקחתך ויבאו עבדי דוד ל אביגיל
קרבח אל נפשי גאלח
לקרבח ויקרא משה אל בצלאל
רויה תערוך לפני שלחן
לרויה הרכבת אנוש לראשנו
רבבח הנני אליך נאם ה׳ צבאות וחבערתי
לרבבח דרן רכלתך בבנדי חופש
שפנים עם לא עצום
לשפנים הרים חגבהים ליעלים
תתם ולא שמע אמציהו
לתתם ויסירו העלה לתתם ח׳

חד מן י׳ח זוגין מן חד וחד

חד מלרע וחד מלעיל ל׳ בריש

תיבותא וסימניהון נמסר במשלי סוף סימן כ׳ג׳

אלין זוגין חד ל׳ וחד ול׳

וסימניהון

לחשך קץ שם לחשך
ולחשך ויקרא אלהים לאור יום
לקחת שחר לקחו בך למען
ולקחת בידך עשרה לחם ונקדים
למסע ויאמר ה׳ אלי קום לך
ולמסע עשה לך שתי חצצרת
לטהור והבדלתם בין חבחמה
ולטהור הכל כאשר לכל מקרח
לחשאת והביא אותם אל הכהן והקריב
ולחשאת זאת התורה לעלה למנחה
לחיות גם מעוף השמים
ולחיות אתי אל עמי
לחיותם ויעש להם יהושע שלום
ולחיותם להציל מטות נפשם
לציים אשרי האיש אשר
ולציים עד מתי פתאים תאהבו פתי׳
למעוז טוב יי׳ למעוז ביום
ולמעוז ואני בשנת ארת לדריוש
לחציב ויך דוד את הדרעזר דד״ה
ולהציב והיתה הפצירה פים
לבנה ויקח לו יעקב מקל לבנה
ולבנה על ראשי ההרי׳ יזבחו ועל
לדברו ויטאטו בארץ חמדה
ולדברו קויתי ה׳קותה נפשי
ליסד בחדש השלישי החלו
וליסד ואשם דברי בפיך
לשלש וצויתי את ברבתי לכם
ולשלש והיתה הפצירה פים
לשעירים ולא יזבחו עוד את זבחיהם

ולאכיניל אשת נבל הגלי
ולשכב עם אשתי דאוריה
ולאנשים אשר את דאבנר
ולאישה ותאמר לנעריה
ולשלום ויאמר אוריה אל דוד
ולאבשלום ויהי אחר הדברים
וליהונתן בן שאול
ולמפיבשת בן קטן
ולאמנון רעו ושכו
ולשנא לאהבת את שנאיך
ולעק ומה ישׁ לי עוד צרקה
ולאשה ענל מרבק
ולדוד ישבו דמיהם בראש
ולרות ויפתח את הלחות ידתיה
ולמוכיחים יגעם ועליהם תבא ברכת טוב
ולהמית ותאמר אל אליהו
ולקלי ויכתב עליהם ספר שנית
ולטוב האי האומרים לרע
ולשארית כימי דימון מלאו דם
ולחסות ההלכים לרדת מצרים
ולרבר כי נבל נבלה ירבר
ולהות בן לריב ומצח
ולקט מהם קללה דישעיה
ולחום בן אדם
וללחם לאמר לאבי ארץ מצרים
ולהיטיב בי אויל עמי
ולרעב הנביאים אשר היו לפני
ולמקום ועשיתי למקום דירמיה
ולמואב על כן למואב איילילי
ולרשע ונתתיו ביד
ולגשת ולא יגשו
ולבן ואל מת אדם
ולעולה ושה אחד
ולקח ואתה בן אדם
ולפקוד וריב לה׳ עם יהודה
ולפותח גולה סוד הולך רכיל
וליום ומה תעשו
ולמשח ולא נשא דוד
ולאחר וארעה את צאן רחיגח
ולהכת ואשא את עיני
ולחלות ובאו עמים רבים
ולזמר טוב להודות לה׳
ולבקר אחת שאלתי
ולספר לשמוע בקול תודה
ולישרי אור זרוע לצדיק
ולישרים השיבה ה׳ לטובים
ולמות יסר יסרני יה
וללמרם ילדים אשר אין
ולגדלם ויגן להם המלך
ולקבל מלכא בלשצר
ולחוץ שבועים שבעים
וללבן ומן המשבילי יכשלו
ולטמו וישמעו שלשת
ולשון בארך אפים
וליועצי מרמה בלב
ולאחוז תרתי כלבי למשך בין
ולכנוס כי לאדם שטוב
ולאחד גם אם ישכבו שנים
ולהיות פתשגן הכתב
ולהרג אשר נתן המלך
ולמרוכי חיחודי את כל תוקף
ולאבדם כי המן בן
ולצוות ואת פתשגן כתב הדת
ולהגיד כ׳בפסוק
ולהסירן ותבאן נעיות
וללקוש דודי ירד לגנו
ולנעמי מודעלאישה
ולכלכל והיה לך למשיב
להפיל זרעם בגוים
ולרשעים אמרתי להוללים
ולעולם ראש דברך אמת
וללחם המערכת כ׳בפסוק

ולנגיד כי יהודה גבר באחיו
ולהכין ולי עצים לרב
ולזכרי פקדיו לעשותם
ולהזכיר ויתן לפני ארון ה׳
ולפקת בן רמליהו
ולשרתו אז אמר דויד לא לשאת
ולהלחם עמו זרוע בשר
ולערוך מזבולון יצאי צבא
ולמשפחתו ויתהלכו אתה לשבעת
ולריב וגם בירושלם
ולתשובת השנה שלח
וללמוד כי עזרא הכין לבבו
ולירושלם כל קבל דנא
ולהתחתן הנשוב להפר
וליהודים והסנגים לא ידעו אנת
ולסנכלט זכרון אלרי לטובה
ולעולת וללחם המערכת ולעולת
ולקרבן העצים דעזרא

ה׳ משמשין לה״ברישי׳ וסימ׳

להנדוד ויבדילם אמציה
להחומה והתודה השנית
להנחותם ואתה ברחמיך
להעם וידברו אליו דה״ם
להמזבח ויאמר יחזקיהו להעלות

ב״ו נסבין למ״ברישי׳ ולית׳

דכו׳ וגא וסימני׳

למתי ויאמר משה
למקרא עשה לך שתי
למדן ויבאו כל בני
למקטנם ולא ילמדו
למאה ולקחו עשרה
למאה והלויים המשררים
לסרבה המשרה
למשלה ובל ההרים אשר במעדי
למתחת וארבע האופנים
למאד ויקברוהו דה״ם
למישרים וחכך כיין
למאדם ואמרת
למשער יסוב כל הארץ
למלח ועתה מנגינתם
למשען יקדמוני ביום
למיורעי מכל צרותי
למזמה אשר ימרוך
למוליך עמו במדבר
למרת ויש אשר אמרים
למשמיעים ועמהם היתן וידותן חצצרות
למיכיהו והמלאך אשר דה״ם
למורשה ויצא אסא
למלכיה החמשי
למימין הששי ב׳בו
למאני בלשצר אמר בטעם
למושיע ויאמר אך

חד מן יד׳ וגין קרמאה נסיב

ל׳ ותניא לא נסיב ולית דכו׳ דסמיכין וסימניהון

לאב המון אני הנה ברית אתך והיית
אב המון ולא יקרא עוד את שמך
לכל כליו ועשית סירתיו לדשנו
כל כליו ויעש את כל כלי המזבח
למשכן קרח דבר אל העדה לאמר העלו
משכן קרח ויעלו מעל משכן קרח
למואב ויאמר מואב אל זקני מדין
מואב ויאבד בלעם אל האלהים
לשלחה וענשו אתו מאה ככף

שלחה ונתן האיש חשכב עמה
למעלה ועלה הגבול דבילה מעקב
מעלה ותאר מצפון ויצא עין
לאפיו ויקרא אחימעץ ויאמר
אפיו וישקף ארונה וירא את המלך
לשבת טוב לשבת על פנת גג קדם׳
שבת טוב שבת על פנת גג
לחיים אורח לחיים שומר מוסר
חיים אורח חיים למעלה למשכיל
לקח בנרו כי ערב זר קדמאת
קח בנדו כי ערב זר תנינא
לרוח ויאמר אצא דה״ה
רוח ועתה הנה נתן׳ דה״ה
ולתומים ויאמר התרשתא קדם׳
ותומים ויאמר התרשתא תנינא
למאני בלשצר אמר בטעם
מאני באורין התיו מאני דהבא
לראשי שמאלו תחת לראשי קדם׳
ראשי שמאלו תחת ראשי תנינא

וחלופיהון ל׳ זוגין תנינא

נסיב ל׳ כחד ענין וקדם׳ קרחי ולית דכו׳ דסמיכין וסימ׳

ממעלה וגבול האמרי ממעלה
מלמעלה וישב גדעון בן יואש
כשכב זה הרבר אשר תעשו
למשכב וימצאו מושבי יבש
קחי ויקח וילך צפתה
לקחי ותלך לקחת ויקרא
שער האשפות תמשררים
לשער האשפות ותהלוכות לימין
ימים ומעת הוסר התמיד
לימים אשרי המחכה ויגיע
נחלה ונתן ארצם נחלה קדמא׳
לנחלה ונתן ארצם לנחלה תנינא

מלין דמשמשין לם בסוף

תיבות׳ וסים׳

אראלם ל׳ הן אראלם צעקו חוצה
בשלם ל׳ הבשר ויתן לעם
החלם ל׳ זה החלם לעשות ועתה
כלם ל׳ אשר טפחתי ורביתי איבי
צלם ל׳ סר צלם מעליהם
קלם ל׳ אשר קלם מלך בבל באש
והמשילם ל׳ ברבים והמשכילים
בפעלם ל׳ הן פראים כמדבר
ולגדלם ל׳ שנים שנים דרניאל דזרעונים
מגלם ל׳ לא יטה לארץ מגלם
ומכלם ל׳ יצילנו ה׳ דתהלות
באכלם ל׳ ויהי באכלם מחנזיך והמה

מלין דמשמשין לה בסוף

תיבות׳ וסים׳

ובשפל ל׳ תשפל העיר
תהלה ל׳ ובמלאכיו תשים תהלה
אילה ל׳ נפתלי אילה שלחה
נפלח ל׳ ביד ה׳כי רבים רחמיו
זבלה ל׳ שמש ירח עמד
כבתולה ל׳ אלי כבתולה חגורת
אפלה ל׳ נא ביד ה׳כי רבי׳
עמלה ל׳ נפש עמל עמלה לו
בחלה ל׳ ויכל בהבל ימיהם
כחולה ל׳ כי קול כחולה שמעתי׳
לחומלה ל׳ עליך
חנקלף ל׳ וידברו עבדי
כלה ל׳ ענן וילך
חלח ל׳ כי חלה גם ילדה
עמלם ל׳ נפש עמל עמלה לו
ואשמאילה ל׳ ואם הימין
אמולה ל׳ מה אמולה לבחך

אוילה ל׳ לאוד ויבא אפל
והגלה ל׳ ריוח והצלה יעמוד ליהודים
הגלילה ל׳ ויקח
השפלה ל׳ הגבה והגבוה השפיל
החוללה ל׳ ונשאו עליך קינה
טלטלה ל׳ גבר
מגוללה ל׳ ושמלה
והמכשלה ל׳ תחת
ומרעלה ל׳ ואשראלח ל׳
אומללה ל׳ יולדת השבעת
חוללה ל׳ ידו נחש ברית׳
ויללה ל׳ מזחמשנה
לכסלה ל׳ ואל ישובו

מלין דמשמשין לו בסוף

תיבות׳ וסים׳

הואילו ל׳ ועתה הואילו פנו בי
הבדלו ל׳ מתוך העדה הזאת
הקהילו ל׳ ואת כל העדה
אשתללו ל׳ אבירי לב נבזו
יבלו ל׳ בטוב ימיהם ושנותם
העלו ל׳ מסביב למשכן קרח
ויתנצלו ל׳ בני ישראל את עדים
כשלו ל׳ ויאמר משה אליהם
ויבהלו ל׳ להביא את המן
מלו ל׳ ברב וכלתך מלו
הופלו ל׳ ואמרת אלהם
בשלו ל׳ ויאמר אליהם
יהולו ל׳ על ראש יואב
הבשילו ל׳ אשכלותיה
וישאלו ל׳ דבר נא באזני
ויכלו ל׳ השמים והארץ
ויכלו ל׳ את הימים והיה
ויכלו ל׳ בכל אנשים
ויכלו ל׳ יחד יבאו נדודיו
יחוללו ל׳ הרפאים יחוללו
והללו ל׳ את ה׳ובקבציו
תאכלו ל׳ ואם תמאנו ומריתם
יוהלו ל׳ לא יכאב ולא ירוץ
ישפלו ל׳ הנה האדון ה׳
היכלו ל׳ ויאמר לפני אחיו דעורא
תגאלו ל׳ חנם נמכרתם ולא
תבהלו ל׳ אל תכטהו בעשק
כלו ל׳ מעשיכם דבר יום ביומו
כלו ל׳ תפלות דוד בן ישי

לא

בל ה״פ דבראשית ולא בסוף לא וסים׳

אדוני לא אדוני שמעני
יסר לא יסור שבט

וכל ואלה שמות ותורת בהגי׳ ה״פ לא בר מן ט׳ ולא וסימ׳

יכלה ולא יכלה עוד הצפ׳נו
יכלו ולא יכלו החרטמים
יכול ולא יכול כשה
ישמע ולא ישמע אליכם פרעה
שמעו ולא שמעו אל משה
תותירו ולא תותירו ממנו
תעלה ולא תעלה במעלות על
יחללו ולא יחללו את קדשי
יזבחו ולא יזבחו עוד את זבחיהם
תחללו ולא תחללו את שם
יחלל ולא יחלל זרעו בעמיו
תקיא ולא תקיא הארץ אתכם
תשבעו ולא תשבעו בשמי
תלכו ולא תלכו בחקת הגוי
תזנו ולא תזנו איש את

וכל ה״פ דוידבר דכו׳ ולא בר מן ו׳ולא וסימ׳

ישאירו לא ישאירו ממנו
אוכל לא אוכל אנכי לבדי

מערכת אות הלמד

יום לא יום אחד תאכלון
כן לא כן עבדי משה
איש לא איש אל ויכזב
הביט לא הביט און ביעקב
שוב לא נשוב אל בתינו
וכל משנה תורה ר׳פ דכו׳ לא בר מן ז׳ ולא וס׳
אביתם ולא אביתם לעלות
אבח ולא אבה סיחון
תחמד ולא תחמד אשת
תתחתן ולא תתחתן בם
תועבה ולא תביא תועבה
ידבק ולא ידבק בידך
יראה ולא יראה לך
תקים ולא תקים לך
ירבה ולא ירבה לו
ישפך ולא ישפך דם
תחס ולא תחס עיניך
אבה ולא אבה ה׳ אלדיך לשמוע
תסור ולא תסור מכל הדברים
נתן ולא נתן ח׳ לכם לב
אתכם ולא אתכם לבדכם
מעבר ולא מעבר לים חיא
קם ולא קם נביא עוד
וכל אשמלתא קדמית׳ ר׳פ דכו׳ ולא במ״ט לא
יתיצב לא יתיצב איש
ימוש לא ימוש ספר
היה לא היה דבר מכל
היתה לא הית׳ עיר אשר השליכה
נותר לא נותר עוקים בארץ
נפל לא נפל דבר מכל
עזבתם לא עזבתם את אחיכם
טוב לא טוב הדבר הזה
כן לא כן הדבר הי איש
וכל ישעיה ר׳פ דכו׳ לא בס״ו ולא וס׳מנהון
ישעה ולא ישעה אל המזבחות
תשעינה ולא תשעינה עיני ראים
יהיה ולא יהיה למצרים
ישיב ולא ישיב א׳ לבבו
אתי ולא אתי קראת יעקב
צמאו ולא צמאו בחרבות
וכל ירמיה ויחזקאל ר׳פ דכו׳ ולא בר מן י״ד ולא וס׳
כאלה לא כאלה חלק יעקב
כאלה לא כאלה חלק יעקב
ישוב לא ישוב אף ה׳
ישוב לא ישוב חרון אף
ישבתי לא ישבתי בסוד משחקים
שלחתי לא שלחתי את הנביאים
תקח לא תקח לך אשה
כברית לא כברית אשר
דכאו לא דכאו עד היום
עליתם לא עליתם בפרצות
עמים לא אל עמים רבים
חסה לא חסה עליך עין
תעבר לא תעבר כה רגל
למענכם לא למענכם אני עשה
וכל תרי עשר ר׳פ דכו׳ לא בר מן ג׳ ולא וס׳מנהון
ולא זעקו אלי בלבם
ולא ידעו עשות נכוחה
ולא אחד עשה ושאר
וכל ד״ה ר׳פ דכו׳ ולא בס״ב לא וס׳מנהון
לא הניח איש לעשקם
לא לכם להלחם כזאת
וכל שאר כתובי׳ ר׳פ דכוותהון לא בס״ד ולא וס׳מנהון
הסגרתני ולא הסגרתני ביד אויב
נסוג ולא נסוג ממך תחייני
שמע ולא שמע עמי לקולי

יהיו ולא יהיו כאבתם
אמרו ולא אמרו העברים
נתתי ולא נתתי לחטא חכי
ערך ולא ערך אל מליך
אמר ולא אמר איה אלוה
נמצא ולא נמצא נשים יפות
שמעתי ולא שמעתי לקול
ידע ולא ידע כי רפאים
למדתי ולא למדתי חכמה
שמענו ולא שמענו אל עבדך
שמענו ולא שמענו בקול י״י אלהים
חד מן כ״נ פסוקים דמיחדין דאית בהון מן ב׳ ולא
ולא וסימניהון
והקמתי את בריתי אתכם
נשא ולא נשא אתם הארץ
יכול ולא יכול יוסף להתאפק
מצות יאכל את שבעת
אראנו ולא עתה אשורנו
ותשובו ותבכו לפני י״י
ובשלוח י״י אתכם מקדש ברנע
תחמוד ולא תחמד דכ״ת
יראה ולא יראה לך שאור
ביומו תתן שכרו ולא
זנתנך י״י לראש ולא לזנב
אשה תאוש ואיש אחר
שרך טבוח לעיניך
וכי ירדף נאל הדם
וישלח ישראל מלאכים אל מל׳ך אדום
ובעת מותה ותדברנה
שלישה ויעבר בהר אפרים
תכרית ולא תכרית את חסדך
לרצים ויאמר המלך לרצים
ואבי ראה גם ראה את
והאנשים טובים לנו מאד
ויקצפו עליו שרי פלשתים
זקני ויקמו זקני ביתו
ויתקע יואב בשופר ויעמדו
ושמתי מקום לעמי ישר׳ ונטעתים
וחברו ושמתי מקום
אל בני ויאמר המלך אל אבשלום
וישלח אבשלום אל יואב
ויחן י״י אתם וירחמם
והריחו ביראת י״י ולב למראה
הוי בנים סרדים נאם י״י
התמחמהו ותמהו השתעשעו
ומצרים אדם ולא איש
וקויי י״י יחליפו כח
ראות רבות ולא תשמור
מי נתן למשסה יעקב
וישפך עליו חמה אפו
דעה אפר לב הותל
נבראו עתה נבראו ולא מאז
מהר צעה להפתח
נגש והוא נענח
צמנו למה צמנו ולא
הנני הנני בורא שמים
תאבל על כן תאבל הארץ
סכל שמעו נא זאת עם
עשתכם ועתה יען עשתכם
חיפלו ואמרת אליהם כה
עזבם ויאמר י״י על עזבם
דגר קרא דגר ולא ילד
בערער והיה כערער בערבח
יפרסו ולא יפרסו להם על
יענוכה ורברת אליהם את כל
בשרירות ולא שמעו ולא הטו
שמעו ולא שמעו אלי ולא הטו
שמעו ולא שמעו ולא חטו
ושמתי ושמתי עיני עליהם לט״ובה
ושלח י״י אליכם את כל עבדיו
ואל תלכו אחרי אלהים אחרים

ויצא מהם תודה וקול
ועבדך מקץ שבע שנים תשלחו
הוקם את דברי יהונדב
כל יהודה לכן כה אמ׳ י״י הנני מביא
ואשלח אליכם את כל עבדי
אם שוב תשבו בארץ האת
פחדו ולא פחדו ולא קרעו
ישבו לכן ישבו ציים את איים
באמרו לרשע מות תמות
תחס ולא תחס עיני
וחכרו ולא תחס עיני עליך
המרי בן אדם בתוך בית
הרעים כה אמר י״י הנני
מטע והקמתי להם מטע
ועשיתי אתם לגוי אחד
ולא ישאו עצים מן השדה
ורדפה את מאהביה ולא
ואכלו ולא ישכעו הזנו
וענה נאון ישראל בפניו
ישפט בין עמים רבים
המליכו הם המליכו ולא ממני
ונעו שתים שלש שנים
בשסכם לכן יען בשסכם
הלא חשך יוס י״י ולא אור
ותסג אתה תאכל ולא תשבע
שועתי עד אנא י״י שועתי
היין ואף כי היין בונד
חילם והיה חילם למשסה
כאכתיכם אל תהיו כאכתיכם
כאשר קראתי והיה כאשר
ונערתי לכם כאכל ולא
יואב בן צרויה החל למנות
וכל ריב אשר יבא אליכם
ולא הסב יאשיהו פניו
אלהי אקרא יומם ולא תענח
רחום והוא רחום יכפר
ובצלעי שמחו ונאספו
כל זאת באתנו ולא שכחנוך
פח להם ולא ידברו עיניס
אזנים להם ולא ישמעו
ישען על ביתו ולא יעמד
יעבר הן יעבר עלי ולא
יהרס הן יהרס ולא יכנה
יכבדו בניו ולא ידע
מח ידעת ולא נדע תבין
שזפתו עין שזפתו
בשיב יגע ולא יבלע
שורו עכר ולא יגעיל
שמאל בעשתו ולא אחז
שגיא הן אל שגיא ולא נדע
ישחק לפחת ולא יחת
אחת דברתי ולא אענח
מי זח מעלים עצח
יקראוני אז יקראוני
זראיתיו מגיע אצל ואיל
נשארתי ואני נשארתי לבדי
זבעאדו תשבר מלכותו
ולקץ שנים יתחברו
ועמד על כנו נבזה ולא
וישם פניו לבא בתקף
ותעד בחס להשיבם אל
וימאנו לשמוע ולא זכרו
וכראות ויצא המן ביום
פתחתי אני לדודי ודודי חמק
חד מן מז׳ פסוקים דאית בהון מן ג׳ לא לא
לא דמיחדין וסימניהון
אבימלך ויאמר אבימלך לא
כמעשח ארץ מצרים אשר
בהמתך את חקתי תשמרו
יקרחח לא יקרחה קרחח
אלילים לא תעשו לכם
מיין ושכר יזיד חמץ

זבתים מלאים כל שכי
חפצת והיה אם לא חפצת
וירעתם היום כי לא את בניכם
יזבחו לשדים לא אלוח
האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו
ואתן לכם ארץ אשר לא
ויחגר דוד את חרבו
נם ויאמר העם לא
המכים ואת בני המכים לא
בניהם וחברו ואת בניהם
בחוריו על כן על בחוריו
ידמה והוא לא כן ידמה
ונאספח שמחח וגיל מן
עמקי לא אל עמים
ביבש קצירה תשברנח
כי תעבר במים אתך אני
שחרח ובאה עליך רעח
גם לא שמעת גם לא
החפירי אל תיראי כי לא
דאגת ואת מי דאגת
ומעולם לא שכעו לא האזינו
הכהנים לא אמרו איה י״י
המנכח לבן כה אמר י״י יען
המכר כי המכר אל המכר
כספם בחצות ישליכו זחבם
ובכתב והיתה ידי אל הנבי׳
על ההרים לא אכל תני׳ דסיפר׳
הונה ואיש לא הונה חבלתו
הדרכי ואמר תם לא יתכן
חדרכי ואמרו בני עבך לא
צדקת ואתח בן אדם אמר
קרא ויאמר קרא שמו לא עמי
ותפש הקשת לא יעמד
לא יכלו כי לא יכלו לעשותו
אשרי האיש אשר לא הלך
רגל לא רגל על לשונו
כספו לא נתן בנשך
ישנו כי לא ישנו אם לא
פני י״י חלקם לא יוסיף
וסוך לחם חמודות
וארבעים שנה כלכלתם במדבר

ט׳ פסוקי׳ ולא ולא ולא

וסמניהון נמסר בירמיה סימן ז׳

חד מן ל״ג פסוקי׳ דמיחדי׳ מן ג׳ לא ולא ולא
ט׳מנהון ר׳פ דמיחדין וס׳נמסר באיוב סי׳ ט״ו כ״ד במצעות פסו׳ וסימני׳
יובל היא שנת החמשים
אמר ויאמר י״י אלי אמר
כי אל רחום י״י אלהיך לא ירפך
נפרית ומלח שרפה כל ארצח
תריעו ואת העם צוה יהושע
עשקתנו ויאמרו לא עשקתנו
את חצי ויאמר איש האלהים אל המלך
כי כן צוה אתי כדבר י״י
אוכל ויאמר לא אוכל לשוב
לא שמעו על אשר לא שמעו בקול
מלך רגל ועד ראש אין בו
בושי צידון כי אמרים
ביונק ויעל ביונק לפניו
ונפצתים איש אל אחיו
חללי והיו חללי י״י ביום ההוא
ובני את במות הכעל
אזכרנו ואמרתי לא אזכרנו
שקר ויאמר אלי שקר
ואחרי כן נאם י״י אתן את צדקיהו
אפרע אני י״י דברתי באה
בחמח גם אני אעשה בחמח
יגבחו למען אשר לא יגבהו

מערכת אות הלמד

שארית ישראל לא יעשו עולה
נזה כי לא בזה ולא שקץ
ו׳ רפ׳ לא לא ולא וסימני׳ נמסר בסדר קדשים
ג׳ רפ׳ לא ולא לא וסימני׳ נמסר בסוף בחקתי
לאו׳ רפ׳ בספר במדבר וסים׳ נמסר בסדר מטות
ט׳ פסוקי׳ לא ולא ולא ולא דמיחדין וסימניהון נמסר בישעיה סוף סימן ח׳
ח׳ פסוקי׳ לא לא לא וסי׳ נמסר ביחזקאל סי׳ ל״ח נבי פסוק אל ההרים לא אכל קדמאח
ג׳ פסוקי׳ לא ולא ולא ולא וסימני׳ נמסר בפרשת בחעלותך
ד׳ זוגין מן ב׳ בחר עניין קדם׳ נסיב לא ותנייא לא נסיב לא וסימני׳
לא ארני שמעני השדה נתתי
ארני שמעני ארץ ארכע
לא הפך לבן ואם כהדת לבנח
הפך לבן ואהו הכהן
לא עשיתם לכן בה אמ׳ יי׳ יען המנכם
עשיתם וידעתם כי אני יי׳ אשר בחקי
לא נחשב וכל כלי משקה דמלכים
נחשב וכל כלי מקשה דל״ה
ו׳ פסוקי׳ ולא לא ולא וסימניהון נמס׳ בסוף סדר קרח
ג׳ סגיריז ולא וקרין לא וסים׳ נמס׳ בסדר משפטי׳

ולא קריין יחידאין וסימני׳

ולא מצאה היונח מנוח לכף
ולא תכרת והיה האכל לפקרון
ולא כיד ואני ידעתי
ולא תוסיפון העתירו אל
ולא נחם ויהי בשלח פרעה
ולא תעלה במעלות על מזבחי
ולא פשה וראה הכהן
ולא יאכל נפש אשר
ולא יגאל אך כל חרם
ולא נשתה נעברה בארצך
ולא יצאו וישארו שני
ולא תחמד דמשנה תורח
ולא תקח לא תשח משפט
ולא יסור ולא ידבח לו
ולא יזידון וכל העם
ולא תסור מכל הדברים
ולא תשימו בנים אתם ליי׳
ולא הוריש מנשה את בית שאן
ולא באו זילך במדבר
ולא יצילו ולא תסורו
ולא מת ויאמר העם אל שאול
ולא הגידה ותבא אביגיל
ולא אשנח ויאמר אבישי אל דוד
ולא ירד וישכב אוריה
ולא שמר וצוח אליו על הדבר
ולא תאבה ויאמרו אליו
ולא תשמע ראות רבות
ולא העלה ויצא מלך
ולא ידעתם שמעת חזה כלה
ולא לנצח כי לא לעולם
ולא ילבו בעת ההיא
ולא תחללו את שם קדשי
ולא יבאו לראות כבוע
לא אשיבנח הנה כיך לקחתי
לא יעכך ומבן חמשים

ולא ראה לא הביט און ביעקב
ולא תעבר ואכלת
ולא ידבה לונשים
ולא שבחתי ולא אכלתי באני ממנו
ולא תגרעו ולא תוסיפו
ולא שכא וכי ירדף
ולא ישאירו ויחנו עליהם וישחיתו
ולא אותה ויאמר יהונתן
ולא בעלה אם כח יאמרו
ולא חשאתי ואכי ראה
ולא יתיח והכה דוד
ולא עשית כאשר שמע
ולא נעדר להם מן הקטן
ולא תשוב כי כן צוה אתי
ולא חשאיר ויאמר תפשו
ולא ישים וישפך עליי
ולא תדע למה צמנו
ולא יעשח והיה כי תרבו
ולא יספרו ומתו גדלים
ולא תקום ואמרת ככח
ולא מתי תשאות מלאח
ולא יקחו ממך אבן
ולא תראה לעיניהם על
ולא יתנו למען אשר
ולא תשיג ורדפה את מאחביה
ולא תמצא ב׳ בו
ולא אבא לא אעשה
ולא ימלט ראיתי את
ולא תשבע אתה תאכל
ולא תוסיפו ביום ההוא
ולא יועילוך אני אניר
ולא יעריב למען אשר
ולא אענח הן אוצק
ולא בזה פנה אל תפלת
ולא נסוג ממך תחיינו
ולא היו וימת אלעזר
ולא עלה יואב בן צרויה החל למנות דל״ה
ולא תצליחו ורוח אלהים
ולא נעשה פסח כמוהו דל״ה
ולא הגדתי ואקום לילה
ולא לו וישם פניו לבא
ולא עבר להם לברם
ולא עת אשר קמטו
ולא תמצא לא ידע אנוש ערכח
ולא איתי וכל דיירי ארעא
ולא כן אני ידעתי
ולא לקחו ואמרת אליהם
ולא היתח סדם אחתך
ולא יצאו בבאם הכהנים
ולא אלהים כי מישראל והוא חרש עשהו
ולא יפל כי הבה אנכי מצוח
ולא ישבע אף כי היין בוגד
ולא ראיתי נער הייתי
ולא האמינו בכל זאת חטאו
ולא יזכר אמרו לכו ונכחידם מגוי
ולא לעולם לא לבצח אריב
ולא הסיר דוד את
ולא בחרתי מן היום
ולא לך ויעמדו
ולא שמעתי ויהי כדבר
ולא הייתי ויהי כחדש בעזרא
ולא תעמד וישם פניו
ולא יפתח הן יהרם
ולא יאזינו אזנים להם
ולא כנמהל עליו השיב יחזקיהו
ולא זר אשר אני
ולא ימאס חן אל כביר
ולא אמצא ואולם בלב תשבו
ולא יחטא כי אדם אין צדיק באר׳
ולא ימלט אין ארם
ולא יבצא וראיתי

ולא זח ויאמר אליהם

לאמ׳ יחידאין וסימניהון

לא מצא ויקרא האדם שמות
לא יעדח אם רעה בעיני
לא יעבר כל ימי נזרו
לא נודע כי ימצא חלל באדמח
לא הורישו ואת היבוסי יושבי ירושלם
לא אפר ויעל מלאך יי׳ מהבוכים
לא ינש וזה דבר השמטה
לא שמרתם הדבר הזה אשר אתם
לא טובת דצפחת המים
לא יראו ויהי בתחלת שכתם
לא ירחמו וקשתות נערים
לא עתה לכן כה אמר יי׳
לא האזינו ומעולם לא שמעו
לא הקשיבו שמעי הארץ
לא יקברו ומתו נדולים
לא נוהר והצופה כי יראח
לא ישאו ושפט בין הגוים
לא תהיה והיה כי יבבא
לא יראו תבא עד דור אבותיו
לא אמות כי אחיח
לא עזבתם את אחיכם
לא אענה אשר אם צרקתי
לא ילין בחוץ לא ילין
לא פנים אם קחה הברזל
לא האמין ויגידו לו לאמר
לא יראו והסירתי את כפי
וארון ברית יי׳ ומשח
לא תיראום כי יי׳ אלהיכם
לא תשלחום ויאמרו אליו
לא תאכלום כל הולך על
לא כחרבך ולא בקשתך
לא יתחטא הוא יתחטא בו
לא תשתח כרמים תשע
לא ידעון המאכילך מן במדבר
לא הטהרנו המעט לנו עת
לא מצאתה ויאמר יהודה לתמר
לא מצאתיה וישב אל
לא נתנו וילחצו האמרי
לא חמל את הכבשה ישלם
לא קרבה לא שבעה בקול
לא קם וכמהו לא היח לפניו מלך
לא תחת שאו לשמים
לא שתה חדש ברזל מעצר
לא הדריכהו בני שחץ
לא הכירוהו ויכר יוסף את

הלין זוגין חד לא וחד ולא וסימניהון

לא לך ויעמדו על עזיהו דל״ה
ולא לך ב׳ בפסוקא
לא ידעון המאכילך מן
ולא ידעון ויענך
לא נראה ויען משח
ולא נראה ויעש המלך
לא תנאף דואלה שמות
ולא תנאף דמשנה תורה
לא תגנב דואלה שמות
ולא תגנב דמשנה תורה
לא תענה דואלה שמות
ולא תענה דמ״ת
לא תחמוד דואלה שמות
ולא תחמוד ד״ת
לא ימשל אם רעה בעיני
ולא ימשל ויאמר להם גדעון
לא תחדר ודל לא תחדר
ולא תעשו עול במשפט
לא תעשה כל הבנחה

מב

ולא תעשח כי כולם מיראים
לא יבדיל וישמע אתו
ולא יבדיל ומלק את ראשו
לא יגיד ונפש כי תחטא
ולא יגיד חולק עם גנב
לא תונו וכי יגוד
ולא תונו איש את
לא תותירו ביום ההוא
ולא תותירו ממנו עד
לא תקצר את ספיח
ולא תקצר אתה הזרע ולא
לא תצלח ויאמר משה למח
ולא תצלח ושניהם דמלכים
לא ע׳ אם במות כל האדם
ולא יי׳ לולי כעס אויב אגור
לא האמנתם יען לא האמנתם בי
ולא האמנתם לו ולא שמעת בקולו
לא תסורו ושמרתם לעשות את
ולא תסורו כי אחרי התהו
לא תביא אתנן זונה ומחיר
ולא תביא תועבה אל ביתיך
לא קרוב ואם לא קרוב אחיך
ולא קרוב אראנו ולא עתה
לא ילמדו למען אשר לא ילמדו
ולא ילמדו עוד איש
לא תשכח והיה בהניח יי׳ אלהיך
ולא תשכח ותדר נדר ותאמר
לא תסיך זתים יהיו לך בכל
ולא תסוך אתה תזרע ולא
לא יאכח יי׳ סלוח לו כי אז
ולא יאכח לא ישא פני כל כפר
לא ראיתיו האמר לאביו ולאמו
ולא ראיתיו ויצא האחד מאתי
לא תריעו ואת העם דיהרוע
ולא תריעו ובהקהיל את הקהל
לא שלף ויבא גם הנצב אחר
ולא שלף ויאמר ליתר בכורו
לא נסור ויאמר אליו דפילנש
ולא נסור ויקם כל העם דפילנש
לא נמיתך ויאמרו לו לאמר
ולא נמיתך וכי ישמעו השרים
לא נכח רגלי חכידיו ישמר
ולא נכח כי אם ברוחי אמר
לא אדע ויאמר שאול חטאתי
ולא ארע ואל תלכו אחרי אלהים
לא תאמר ויקרא אנגר
ולא תאמר אם מחוט ועד שרוך
לא נטה והשמועה באח
ולא נטה וירדף עשה אל
לא ישמח על כן על בחוריו
ולא ישמח יולד כסיל
לא ירחם על כן על בחוריו
ולא ירחם ואחרי כן נאם
לא יבנה כי שמת טעיר
ולא יבנה הן יהרם ולא יבנה
לא תבכח כי עם בציון
ולא תבנה בן אדם הנגי לוקח
לא תשחית כי תצור אל
ולא תשחית לא תקיפו
לא יחת כי כה אמר יי׳
ולא יחת ישחק לפחד
לא ילדח רגי עקרה
ולא ילדח ויהי איש אחד מצרעח
לא יכילו כי שתים רעות עשח
ולא יכילו ויי׳ אלהים אמת
לא אעבור כי מעולם
ולא אעבור ארחי נדר
לא ייעפו פרא למיד מדבר
ולא ייעפו וקויי יי׳ יחליפו
לא שבח וגם בכל זאת
ולא שבח ואמר אחרי עשתח
לא יאספו וחטום
ולא יאספו והיו חללי

מערכת אות הלמד

לא יעבדך והיה הגוי
ולא יעבדו והיה ביום
לא תשתו ויאמרו לא נשתה יין
ולא תשתו יען כושסכם
לא רפנו מקול שעטת
ולא הפנו מדעראיתי
לא הזהרתו ובשוב צדיק
ולא הזהרתו באמרי
לא עליתם בפרצות
ולא עליתם אנכי
לא תשאי ולא אשמיע
ולא תשאי והשבתי זמתך מסך
לא תדלחם והאבדתי קדם
ולא תדלחם ב׳ בפסוקא
לא ימד והיה מספר
ולא ימד אשר לא יספר
לא ארחם ואת בניה לא
ולא ארחם ונפצתים
לא חכם חבלי יולדה
ולא חבם הלי׳ תגמלו
לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי
ולא בחיל גדול ובקהל
לא עכדו ושבתם וראיתם
ולא עבדו והיה י׳ עמו
לא ישב אשרי האיש
ולא ישב לא עכד בח איש
לא אקח מביתך פר
ולא אקח את כל הממלכה
לא חשך אינבו גדול
ולא חשך מכות
לא ידבק לא אשית
ולא ידבק בידך מאומה
לא אעלה תדבק לשוני
ולא אעלה ויאמר
לא יציל וספרי׳ כתב להרף דח
ולא יציל רעה אפרלב חותל
לא נכנע ויעש הרע דיהויכין
דסוף דח
ולא נכנע מלפני י׳ דאמון דח
לא ידעו ויאמרו צרינו
ולא ידעו ויאמר ירבעם
לא הביאו ועל ידו
ולא הביאו ובני כליעי
לא בחכמה ואנא לא דניאל
ולא בחכמה הלא נסע יתרם
לא יעמדו ראיתי את האיל מנגח
ולא יקמדו למען
לא יענח הרב דברים
ולא יענח אטם אזנו
לא תשבעו למה תרדפוני
ולא תשבעו בשברי לכם
לא חקר הן אל שניא
ולא הקר ידוע כבירים
לא עזר נתסו נתיבתי
ולא עזר כי אמלט עני
לא מנעתי את לבי מכל שמחה
ולא מנעתי ויקרא מלך ישראל
לא תמלא כל עמל
ולא תמלא כל חדברים יגעים
לא יכזב עד אמונים
ולא יכזב כי עוד חזון
לא יחסר בשח בח לב בעלה
ולא יחסר מהר צעה
לא כל ואענה את זרע
ולא כל לא המתים יהללויה

הלין קדיון

לא ולית מנהון
ולא וסימניהון

לא אעשה לא אחיה
לא אכלתי לא אירא
לא טוב לא שובתון
לא ישבתי לא ישכן
לא ישבו לא יירא

לא יתיצב לא יועילו
לא ירעיב לא ירעבו
לא ימוט לא יגש
לא יקרב לא יומת
לא יומתו לא יתכן
לא יתכנו לא יעלו
לא יעשו לא יצלח
לא נכון לא יבון
לא לקח לא נקח
לא נפל לא נופל
לא נוכל לא נירא
לא ענו לא שלחתים
לא שמת לא זכרת
לא תאכל לא תתנו
לא תלין לא תכרת
לא תוכל לא תעכר
לא תכבח לא תנבא
לא תשמעו לא תמשך
לא תוסיפו לא תעשינה
לא תגלח

כב ולא

ולית מנהון לא וסימניהון

ולא עוז ולא אמת
ולא אבין ולא אני
ולא יראה ולא יסף
ולא יספו ולא ימנו
ולא יטמאו ולא נטמאו
ולא נתנו ולא נפקד
ולא רוח ולא טוב
ולא שבתם ולא שמענו
ולא שם ולא שבט
ולא תטמאו ולא תמותו
ולא תשבו

ט זוגין מן כב ולא ולית

דכו׳ בקריאה וסימניהון

ולא נתתי לא אכלתי באני ממטו
ולא נתתי לחטא הכי
ולא קם נביא עוד בישראל
ולא קם ולא זע ממנו ויטלא
ולא יצא ואת העם צוה יהושע
ולא יצא על כן תפוג תורה ולא
ולא ישא כי מות נמות
ולא ישא לא יצעק ולא ישא
ולא שמרת ויאמר י׳ לשלמה
ולא שמרת ויקרא אל איש האלהים
ולא סרו מצות המלך דמלכים
ולא סרו וישרנה הפרות
ולא ראו ושמתי בהם אות ושלחתי
ולא ראו בתוך בית חמרי אתח
ולא תראו וחברית אשר כרתי
ולא תראו ואת החקים דשמרונח
ולא תנתן ואל יבטח אתכם חזקיהו
ולא תנתן והצלתיך ביום ההוא
ולא יאמר חנה ימים באים נאם
ולא יאמר לכן הנה ימים באים
ולא תזכרנה כי הנני בורא שמים
ולא תזכרן בשוב צדיק מצדקתו
ולא ישמע ונלתי בירושלם
ולא ישמע הנני אליך נאם ה׳
ולא יקומו ואמרת אלהם כח אמ׳
ולא יקמו הנשבעים באשמת
ולא תמות לכן כח אמר י׳ אל
ולא תמות ויאמ׳ ירמיה אל צדקיה
ולא דברתי שקר הנביאים
ולא דברתי ובנו את
ולא ימיש והיה כעץ שתול על
ולא ימיש חות בקרבח ולא ימיש
ולא ידעו אם יצאתי והנח
ולא ידעו המעתיק הרים ולא
ולא אדבר ואמרתי לא אזכרנו
ולא אדבר אחות שבורות עיני

ולא איש לא אעשה חרון אפי
ולא איש ואנכי תולעת
ולא יבשו ואכלתם אכול
ולא יבשו וידעתם כי בקרב
ולא תעשינה והשבתי את זמתך
ולא תעשינה מפר מחשבת ערומים
ולא תשתחוה והכרתי פסיליך
ומצבתיך
ולא תשתחוה לא יהיה בך אל זר
ולא
ולא אתן והושעתי אתכם מכל
ולא אתן יען י׳ ויאמר לעמו
ולא אצא הרחקת מידעי מכני
ולא אצא נדר בעדי ולא אצא
ולא אנחנו דעו כי י׳ הוא אלהים
ולא אנחנו וינש זרבבל בן
שאלתיאל
ולא יאמין ומשך אבירים בכחו
ולא יאמין ברעש ורגז יגמא ארץ
ולא תירא בשוט לשון תחבא
ולא תירא כי אז תשא פניך
ולא נשא אתם הארץ לשבת
ולא נשא דויד מספרם דה
ולא יקרא פוד את שמך אברים
ולא יקרא לכן הנח ימים באים
ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת
ולא יכלה עוד הצפינו
ולא יאסף ועתה שלח חעז את
ולא יאסף ולא עשיר ישכב ולא
ולא יאכל ויאמר משח אל העם
ולא יאכל וכי ינוח שור איש

יט פסוקים

לא ולא לא
במצעו׳ וסימני׳

ויאמר משח והן לא
נעברח נא בארצך
ויענך וירעיבך
רק לא ירבה לו סוסים
לו חפץ י׳ להמיתנו
וגם נצח ישראל לא ישקר
כי דבר י׳ אלי בדבר
כחשו בי׳ ויאמרו לא
ישארו על בתף יסבלוח
כי אויל עמי בנים
הבני על נכיאי
אם לא יען את
אם לא יען היות צאני
האנק דום
והיח מספר בני ישראל
ראיתי את כל מעשח

ג פסוקים

מן ט מלין ראית
בהון ולא ולא

ותרין מלין ביניהון וסוף פסוק וסימ׳
מהר צעה להפתח
אלהי אקרא יומם
הן יעבר עלי ולא

לא טו

קריין לו וסימניהון
נמסר בסדר שמיני

לוא

להמ׳ וסימניהון
נמסר בויקרא

בלוא

ו׳ מל וסימני׳ נמסר
בישעיה ריש סימן
נח ונקהלת סימן י׳

הלוא יג

מל בתורה וסימ׳
נמסר בפרשת
שלח לך וחד פלונתא עלח
הלוא הוא כמום עמדי
וכל יהושע דכו׳ מל כמא

חלא הוא כתובח

וכל שפטים דכו׳ חסרי׳ ושמואל
כולהון מל במג חס׳ וסימ׳
נמסר במלכים א׳ סימן כב וירמיה
כולהון מל במג חס׳ וסימניהון

חלא היא הרעה אתי
הלא אתח י׳ אלהינו
חלא ירא את י׳
וישעיה כולהון מל במו חסרי׳
וסימניהון נמסר בישעיה סימן י
ויחזקאל כול מל במח חסרי׳
וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן
ב ותרי עשר כלהון חסרי׳ במא
מלא וסימ׳
אוא השך יום י׳
וט מל בכתובים וסימניהון נמסר
במשלי סימן ד׳ ובסוף נרמיה
ובדות סימן כ׳

ללא

א וסימניהון נמסר
באיוב ריש סימן כו

שלא

ד׳ וסימניהון נמסר
כתלים סימן קכג

ובקהלת סימן ז

לא לו

ה׳ וסימניהון נמסר
בסדר וישב ובחבקוק
סימן ב׳ ובמשלי סימן כו

כלאה

ב׳ וסימניהון

והיח כי נראח כי
גלאח להשיבה אל פיו
וא׳ נחלתך וגלאח

התלאה

ג וסימניהון נמסר
בסדר יתרו

בלאש

ד׳ ג׳ חסרי׳ אלף וא
מל וסימניהון נמסר
בשופטים סוף סימן ד׳

לב

ולבב

ח׳ וסימניהון נמסר
בדניאל סימן ז׳

בלבם

ט׳ וסימניהון נמסר
ביחזקאל סימן י״ד

בלבבו

ה׳ וסימניהון נמסר
בפרשת נצבים
ובישעיה סימן י׳

כלב

ד׳ וסימניהון נמסר
בירמיהסוף סי׳ מח

ולב

ד׳ וסימניהון

י׳ צבאות בחן כליות
ולעדר בלא ולב לב דח
שפת חלקות בלב ולב
חוקר כליות ולב

בלבבו

ג׳ וסימניהון נמסר
במלכים ב׳ סימן י׳
ובתלים סימן י״ג

אמירת

בלב לג׳ כלי׳
וסימניהון
ויאמר י״ אל לבו
ויאמר בלבו חלכן
ויאמר עשו בלבו
כי תאמר בלבבך
אל תאמר בלבבך
ואמרת בלבבך
וכי תאמר בלבבך
ויאמר ירבעם בלבו
ויאמר דוד אל לבו
ויאמר המן בלבו
ושים אמריו בלבבך
אמרו בלבבם על משכבכם
אמר בלבו בל אמוט
אמר בלבו שבח אל
אמר בלבו לא תדרוש

אמר

מערכת אות הלמד

אמר נבל בלבו
אמר לבי בקשו פני
אל יאמרו בלבם
אמרו כלבם נינום יחד
אמרתי אני בלבי לבח נא אנסכ׳
אמרתי אני בלבי את הצדיק
אמרתי אני בלבי על דברת
ואמרתי אני בלבי במקרה
ואתה אמרת בלבבך
האומרה בלבבה אני ואפס
ותאמרי בלבך רישעיה
ואמרת בלבבך רישעיה
ולא אמרו בלבבם נירא
וכי תאמרי בלבבך
אומר בלבו מי יורידני
האומרים בלבבם
האומרה בלבבה דצפניה
ויאמרו אלופי יהודה בלבם

אמירה בלבו דוק׳ בלבו׳ וסי׳ נמסר בבלכים א׳ סימן י״ב

ולבך ה׳ בקריאה וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ן ובמשלי סימן כ״ב

לבבם ג׳וסימניהון נמסר ריש פרשת וירא ובתלים סימן מ״ח

לבב אנוש ג׳וסימניהון

על כן כל ידים תרפנה
ויין ישמח לבב אנוש ב׳ בפסוק

לבבנו ד׳חסרים וסימני׳ נמסר בסדר דברים ובמלכים א׳סימן ח׳

בלבים ד׳ וסימניהון נמסר בפרש בשלח ובמשלי סימן ל

נתינה אל לב ד׳ וסימ׳ נמסר בקהלת סוף סימן ח׳

אל לבו ב׳ בתורה וסימ׳ נמסר בפרשת בראשית ובריש דניאל

ולבט ג׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן י׳

ולבן ג׳וסימניהון נמסר בסדר ויצא

לבנות ד׳ב׳ מל וב׳חסרים וסימ׳נמסר בסדר ויצא וביחזקאל סוף סימן י״ו

לבנים ג׳וסימניהון נמסר בסדר נח

הלבנים ג׳וסימניהון נמסר בסדר ואלה שמות ובישעיה סימן ס״ה

והלבנון ה׳ד׳ מל וא׳חסר וסימ׳נמסר בסדר אלה הדכרים

כלבנון ד׳וסימניהון נמסר בסוף הושע ובשיר השירים סימן ה׳

לבשו ג׳חסרים וסימ׳נמסר בסדר ויחי

לבושה ג׳וסימניהון נמסר בסוף משלי

לבוש ב׳מל בל שניהון בנביאים וסימניהון נמסר בסוף משלי

מלבשים ד׳וסימני׳נמסר במלכים א׳סי׳כ״ב

לבישה ו׳חסרים י׳בלי״ש וסימניהון נמס׳ במגלה

סימן ו׳ ובדניאל

לה ג׳רפין וסימניהון נמסר בסדר מטות

ולה ג׳וסימני׳ נמסר בפרשת לך לך ובדניאל סימן ז׳

ולהבה ג׳וסימ׳נמסר בריש יואל סוף סימן א׳

ולהבה ג׳וסימניהון נמסר בישעיה ריש סי׳ מ״ג

להבים ג׳וסימניהון נמסר בסדר נח

לו כ״ב וסימניהון

ישמעאל ויאמר אברם אל האלהים
שמעני וידבר אל עפרון
יהי ויאמר לכן הן לו
ישטמנו וירא׳ אחי יוסף
מתנו וילנו על משה ב׳ בפסוק
חרב ויאמר בלעם לאתון
חכמו לו חכמו ישכילו
החייתם ויאמר אחי בני אמי
רפץ ותאמר לו אשתו
אבל אף כי לוא אבול אכל
אבשלום לאהבה את שנאיך
הקשבת לו הקשבת למצותי
קרעת היינו מעולם לוא
היה לוחזה רעה אעביר
איש לו איש הולך רוח שקר
עמי לו עמי שומע לי
שקל לו שקול ישקל כעשי
נפשכם גם אנכי בכם אדברה

סימניהון בלשון ארמי ישמעאל מותא לבן שטימא יסופון בארעא ובמדברא בלעם חבימא יהושע קטליה אתתיה בזוניה אתקיל אבשלום בזכותיה לא שלטא ביה חיתא בישתא נברא דשמע לא מתרנזא נפשיה ואלין דאינון ולו

נגרע וירב העם עם משה
היא לנו ויאמר יהושע אהח
שוקל ויאמר האיש אל יואב
ולו ד׳ ופ וסימניהון נמסר בריש שמואל ובתלים סימן ז׳ ובדה ב׳ריש סימן כ״א

ולא ז׳ וסימניהון נמסר בפרשת האזינו

ונלוו ד׳ וסימניהון נמסר בסדר קרח ובירמיה סימן נ׳ ובזכריה סימן כ׳

לוה ד׳ וסימניהון נמסר ביהושע ריש סימן י״ו

ולוט ד׳וסימניהון

ולוט עמו הנגבח
ולוט ישב בערי הככר
ולוט ישב בשער סדום
ולוט בא צערה

ללוי ג׳וסימניהון נמסר בסדר פנחס

הלוים ג׳ ופ וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ז׳

הלוים ד׳דקרים לכהנים וסימניהון נמסר בירמיה סימן ל״ג ובדה ב׳סי׳ ל׳

ואת הלוים ד׳ וסימני׳ נמסר בירמיה סי׳ לג״

וללוים ב׳יחידאין וסימניהון

כי נתן משה נחלה
ויקרא דוד לצדוק

וכל לכהנים ללוים דכו׳ בסא
לכהנים ללוים וסי׳
וגם כהם אקח לכהנים

משה לוי ג׳וסימניהון

אך את משה לוי
וגם את אח״ך משה
ואת שם אהרן תכתב

לולא ד׳כתיבין כן וסי׳ בשמות ג׳סימן ב׳ובסדר מקץ

לולי ז׳ ופ וסימ׳ נמסר בסדר ויצא ובתלים סי׳ אל

לח

לח ג׳ב׳פתחי׳א׳ קמץ וסגלי׳ נמסר בויצא

לוהת ה׳ כ״ב בתורה וסימ׳

בעלתי ההרח ב׳ בו
ואפן ואדד מן ההר
בעת ההיא אמר
ויתן אלי את שני

וב׳ בחיב לחות חס׳ ויו

קדמ׳וסי׳

ויגד לכם את בריתו
ויהי מקץ ארבעים יום בתח׳ דפסו׳ ושאר׳ חס׳ דחס׳

לוחות העדות ג׳ וסי׳ נמסר בסדר כי תשא

לוחות האבנים ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר והיה עקב

ולחם ד׳ ופ וסימניהון נמסר בסדר ויגש

בלחם ד׳דגשין וסימ׳נמסר בפרשת חוקת התורה

ללחם ד׳וסימניהון נמסר בסדר מקץ ובאיוב סימן ט״ו

בלהמו ג׳וסימניהון נמסר בסדר אמור

להמנו ד׳וסימ׳נמסר בסדר שלח לך ובכוף מיכה

להמם ו׳וסימ׳נמסר בישעיה סוף סי׳ כ״ז ובהושע סי׳ ט׳ ואיוב ריש סי׳ ל

נלחם ב״פתחים וסימ׳נמסר בשופטים סימן ט׳

ונלחם ד׳פתחין וסימ׳נמסר בסדר שמות

ובמלחמה ג׳וסימניהון נמסר באיוב סי׳ ה׳

והמלחמה ג׳וסי׳נמסר בשפטי׳ סימן כ׳

למלחמה ב׳וסימניהון

הנביאים אשר היו
ויאמר אם לשלום

ונלחמה ד׳וסימניהון נמסר בריש שופטים ובשמואל א׳סימן י״ז

הנלחם ג׳וסימ׳נמסר בסוף דברים

לי

ולי ח׳וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ד

מנ

לילה ויומם ג׳וסימני׳נמסר בסדר תבא

ולילת ו׳וסימניהון נמסר בתלים סימן ק״ם

ובלילה ה׳וסימ׳נמסר בקהלת סוף סימן ח׳

בלילות ד׳וסימניהין נמסר בתלים סימן ע״ב ובשיר השירים סימן ג׳

בלילה הוא ד׳ וסימני׳נמסר בסדר וירא ובשמואל א׳סימן ל״ט וכי׳בלשון ארמי שתה ודמוך וקם וערק

בהשי הלילה ג׳וסימניהון נמסר ברות סימן ג׳

בלילה ג׳רפין וסימניהון.

ויחלמו חלום שניהם
ונחלמה חלום
ובעמוד אש

לילה ויום ג׳וסימניהון נמסר במגלה סוף סי׳ ד׳

לך ג׳וסימניהון

ואכלת את כל העמים
שום תשים עליך מלך
ולקחת מראשית כל
וכל אתנח וסוף פסוק דכות׳וסי׳ בלשון ארמי אכל מלכא בסלא

בבל אשר תלך ג׳וסימניהון נמסר בפרשת בראשית

לך י״ד זקפין באוריי׳ וסימניהון נמסר בפרשת בראשית

לך י׳ זקפין בקריאה וסימניהון נמסר בדניאל כוף סימן י׳ ובריות סימן ד׳

לך ג׳חסרים בליש׳ הליכה וסימ׳ נמסר בסדר בלק

יד פסוקים לך לך וסימני׳ נמסר בשמואל ב׳ובתלים סימן ס״ו

ולך ה׳וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״א

לכה ד׳כ״ב וסימניהון נמסר בסדר תולדות וב״ח ב׳ סימן כ״ה

וילכדה ה׳ג׳ מל וב׳הס׳וסימ׳ נמסר סדר מטות וביהושע סימן ח׳ובמלכים ב׳ סימן י״ח

לבישה ו׳וסימניהון נמסר במלכים ב׳סימן י״ח

ולך י״א וסימניהון

ולך לך אל ארץ
אך שמע בקולי ולך
חחרש שים ידך על פיך ולך
כלא קרנן שמך
ועתה שוב ולך בשלום
ולך השב את וגעי את אבשלום
ויאמר המלך אל חוזאל קח
ולך רמות גלעד
ויאמר האהר הואל
אבול את המגלה הזאת
ולך בא אל הגולה אל בני עמך

ולכן ה׳וסימניהון נמסר במלכי א׳ריש סימן א׳

לבן כ״ב בטעם כיחזקאל וסימניהון

מערכת אות הלמד

בתוכך אבות הליך
דברכם שוא ובקעתי
הגפן הזכרכם לסינים
שכחה אגדיל אדום
פלשתים צור זרים
חרב לנבוכד נאצר
נריה באש נשאתי
אדם אשיב

לכן ג׳ בטעם ביחזקאל וסימניהון

מקדשי במקום ועשיתי

לכן י״א בטעם ביחזקאל וסימניהון

חמניכם חשבתי תמשך
כסתות סנה שובי
אלתי גדפו בדרך
סיר פרעה

לכן ט״ו בטעם בירמיה וסימניהון

אריה דברכם מכשולים
צורתם מאכילם
יוכלו ענתות ובחורים
שערורית משלתך רכב
יהודה אשור אים
מקורח

לכן י״ד בטעם בירמיה וסימ׳ בסמר שם סוף סימן ז׳

לכן ח׳ בטעם בירמיהו ישעיה ויחזקאל וסימניהון

יתן י״ו הוא לכם אות
אשלח הרועים
מביא תצא ומקבץ
יען חחרכות

לכן ה׳ בטעם בישעיה וסימניהון

מאם מאדון י״י צבאות
חרחיבה שאול
י״ליל יכפר
יקרת יוסיף
מאסם בפרץ

לכן כה אמר ג׳ בטעם בירמיה וסימניהון

חנני שם פני בכם
הנני מאכילם
הנני פקד
ועיין בערך כן

למ

ולמה ג׳ רפין וסימניהון

ולמה י״י מביא
ולמה חבאתם את
ולמה העליתנו ממצרים

למה ה׳ דגשי דסמיכי לאת וסימניהון נסמר בתלים סימן מ״ג עש

למה ג׳ב כתיב ה׳ואו כתיב א׳וסימניהון נסמר בעזרא סוף סימן ד׳

ולמה זה ג׳ וסימני׳ נסמר בסדר תולדות ואיוב סימן כ׳

ולמה ח׳ה׳ דנשין ר״פ ונ׳ רפין וסימניהון נסמר בסדר שלח לך ובכדר משות

ולמען ט׳ יחידאין וסימניהון נסמר בישעיה סוף סימן ל״ז

ו׳פסוקים למען למען וסימניהון נסמר בסדר וירא וביהושע סוף סימן ד׳

לן

תלן כ״א פתח וא׳ קמץ וסימניהון

רק ובחמרותם תלן בריחוב אל תלן תלן עיני ז׳ וסימניהון נסמר בשפטים סימן י״ט

ולנו ג׳ רפין וסימניהון

ויצעק איש אפרים
ועתה בכל הוא נפשך
לך י״י הצדקו
וא׳ ולנו מה לכם ולנו

לפ

לפידים ג׳מ׳ בליש׳ וסימניהון נסמר בנחום סימן ג׳ עש

לץ

לץ י״א וסימניהון

יסר לץ לקח לו קלון
כי אפס עריץ וכלה לץ
לץ תכה ופתי יערים
אל תוכח לץ פן ישנאך
לא יאהב לץ הוכח לו
בקש לץ חכמה ואין
בענש לץ חכם פתי
זד יחיר לץ שמו
נרש לץ ויצא מדון
לץ חיין חומה שכר
ותועבת לאדם לץ

לצון ג׳ וסימניהון נסמר בישעיה סימן כ״ח ובמשלי סימן כ״ט

לק

לקח ח׳ וסימניהון נסמר בסדר בראשית ובישעיה סימן נ״ב

לקח ח׳ וחסרים וסימניהון נסמר ביחזקאל סי׳ כ״ד

לקחי ג׳ וסימניהון נסמר בסדר האזינו ובמלכים א׳ סימן י״ז

וקח י״ג וסימניהון נסמר בסדר קרח

ויקחו ז׳ רפין וסימניהון נסמר בסדר בא ובמלכים ב׳ סימן ז׳

ולקחת ד׳ רפין וסימ׳ נסמר בסדר ויצא

לקוח ד׳ג׳ מ׳ל וא׳חסר וסימניהון בלשון תרגום ספרא וספריא ענא וגלותא וביאורם נסמר בירמיה סימן ל״ב

יקח ג׳וסי׳ נסמר בריש סדר וירא ובאיוב ריש סי׳ כ״ח

יקח ג׳קמצין וסימני׳ נסמר בשמואל א׳ סימן ח׳

יקחו י׳קמצין וסימניהון נסמר בריש סדר אמור ובאיוב סימן כ״ז

ולקחתם ו׳ וסימניהון נסמר בסדר ויגש

לקחי ג׳ וסימניהון

ויצא לוט וידבר
והנח באו אל הבית
צדיק לקחי
לקח ב׳ קמצין וסימניהון
את ברכתי לקח
מעני השיבידו
וכל אתנח וסוף פסוק וכוותהון

המלקוח ד׳ מ׳ל וסימניהון

ותצית את המלקוח
ויקחו את כל השלל
ויביאו אל משה את
ויהי והמלקוח יתר
וא׳ ומלקוח עריץ

קחו ה׳ר׳פ וסימ׳ נסמר בסדר ויקהל ובמשלי סימן ח׳

קח ב׳ ר׳פ וסימניהון נסמר בסדר במדבר סיני ובירמיה סימן מ״ב

ולא יקח ג׳ וסימניהון

ולא יקח שחד
ולא יקח ממך כשר
ולא יקח הנשיא

לקחת ה׳רפין וסימניהון נסמר בסוף פרשת תולדות

ונקחה ה׳ וסימניהון

גלכה נא עד הירדן
אולי יפתה ונוכלה לו
ונקחה דגן ונאכלה
ונקוחה דגן ברעב
אלינו משילו

ללקוט ג׳ וסימניהון

יצאו מן העם ללקוט
אל תצאי ללקוט
וא׳ וללקוט וללקוט שושנים

לש

לשון כא״ו מנחון קמצי׳ וסימניהון

ויאמר משה אל י״י
את עם נועז לא
בי נשבעתי יצא
על מי תתענג
כל כלי יוצר עליך
כי לא לא עם עמקי
לא אל עמים רבים
לכן הנבא ואמרת יען
יכרת י״י כל שפתי חלקות
מי יתן לך ומה יוסיף
בשוט לשון תחבא
איש לשון כל יכון
מרפא לשון עץ
מות וחיים ביד לשון
מוכיח אדם אחרי
לשמרך מאשת רע
לאדם מערכי לב
כי בלעני שפת
ויאמרו לכו ונחשבה

י״ הצילה נפשי
כארך אפים יפתה

לשונו ו׳מ׳ל וסימני׳ נסמר בשפטים סימן ז׳

ד׳ זונין ולש בריש׳ טן נ״ב וסימני׳ נסמר באיוב ריש סימן כ״ז

ולשון ה׳ וסימניהון נסמר ביהושע סימן ז׳

ולשונם ד׳מ׳ל וסימניהון

ולשונם חרב חדה
ולשונם לחכם דבקה
ולשונם רמיה בפיהם
ולשונם תמלך בארץ

ולשוני ג׳וסימניהון נסמר בתלים סימן כ״ב וביאיוב ריש סימן כ״ח

לשנות ג׳חסרים וסימ׳ נסמר ביחזקאל סימן מ״ו

נשלם מערכת אות הלמד בס״ד

מערכת אות המם

אב מן בב מ׳ בריש חיבות׳

וסימניהון

מאחרי חוי משכימי בבקר
מאחרי שוא לכם משכימי קום
מבחור והכיתם כל עיר מבצר
מבחור ביד מלאכיך חרפת דמלכים
מגל כרתו זרע מבבל
מגל שלחו מגל כי בשל
מדו ולבש וכהן מדו בד
מה הם עם האבן חגדלה
מהר וישמע עלי את קול מצעק׳
מהר צעוה להפתח
מול אלה הדברים אשר ריש סיפרא
מול כעת תהיא אמר ה׳
מזריע ויאמר אלהים תדשא
מזריע ותוצא הארץ דשא
מחים ורעו כבשים כדברם
מחים עולות מחים אעלה
מטות חשכבים על משות
מטות חור כרפס ותכלת
מטיבי שלש׳ חמח מטיבי צעד ב׳ כפסוק
מכהן כי עזבו הלוים את
מכהן נדמו עמי מבלי חדעת
מלבוש והיה ביום זבח ה׳
מלבוש אם יצבר כעפר כסף
ממסגר לפקח עינים עורות
ממסגר הוציאה ממסגר נפשי
מנית ויכם מערוער עד
מנית יהודה וארץ ישראל
מסע והבית בהבנתו אבן
מסע משינהו חרב כלי
מענח ובשו וחזים וחפרו
מענח לאדם מערכי לב
מפיץ עלה מפיץ על פניך
מפיץ וחרב וחץ שנון
מציב התעורדי התעורדי קומי
ומציב ושתית אתה ומצית מקצה

מערכת אות המם

מקצה טרם ישכבו והנה׳
מקצה ־ רץ לקראת רץ ירוץ׳
מראשיתו וה׳ברך את אחרית איובּ
מראשיתו טוב אחרית דבר׳
משחתם ומשחת אתם כאשר
משחתם ומיד בן נכר לא תקריבו
מתת לאחד מבשר
מתת שמר רגלך כאשר

ט׳ יחידאין משמשין מ׳

ברישי׳ וסימניהון

מהר סיני ויהי ברדת משה
מאהל מועד ויקרא אל משה ויש כפרא׳
מעיר בשרו וראהו הכהן
משנת חיובל אם משנת היובל
ממדבר סיני ויסעו
מערבות מואב ויעל משה׳
מחצי השבט וישלחו׳
משנת עשרים גם מיום׳
משתים עשרה ואני לא אחוס׳

חרמן כ״ב דכל חדוחד לית

דכו׳ משמשין מה ברישיה וסימנ׳

מהעוף למינהו ומן חבהמה
מההר וישבו שני האנשים וירדו
מהסלע וגבול האמורי ממעלה׳
מהשטים וישכם יהושע בבקר׳
מהבאר ויהי אחרי לכתם ויעלו
מהמערכה וירץ איש בנימן
מהאנשים ויען כל איש דע ובליעל
מהמלך וידעו כל העם וכל ישראל
מהראש ודוד עבר מעט מהראש
מהשלשים וירדו שלשה מהשלשים דשמואל׳
מחקדקע ואולם הכסא אשר׳
מחבחל והיה מהנחל תשתה׳
מחבחמה ויאמר אחאב אל עובדיהו
מהים ונשתו מים מהים
מהאש ונתתי את פני בהם׳
מהחוץ ועשויה ליה׳ אל דלתות
מחלבנון ושלח לי עצי ארזים׳
מהשמים וככלות שלמה להתפלל
מהעולם ברוך יי׳ אלהי ישראל דבתריה כאיל תערוג׳
מהקדש בבאם הכהנים ולא
ומהגוי כי איש איש מבית ישר׳
ומהלוים ועל הסבלים ומנצחים׳

ח׳ זוגין מן כ״ב מ׳ בריש

תיבותא וא׳ ום׳ וסימניהון

מחללים ויעלו כל העם אחריו׳
מחללים ואתם מחללים אתו׳
וא׳ ומחללים ואריבה את חרי הסגנים ואמרה דעורא׳
מקרישים דבר אל אהרן ואל בניו
מקדישים וכל ישראל בימי זרבבל
ומקדשים ובימי נחמיה ב׳ בפסוק׳
משנה ארור משנה עור בדרך ואמר׳
משנה ישרים בדרך רע דמשלי׳
ומשנה עמו עז ותושיה לו שגג׳
מדקרים כי אם הכיתם כל חיל כשדים׳
מדקרים שהם יזובו מדקרים מתנובות שדי׳
ומדקרים בחוצותיה דירמיה׳
מצבות ויוציאו את מצבות
מצבות ושבר את מצבות הבעל
ומצבות בפרסת סוסיו ירמוס׳
מוציאים ואת כל נשיך דירמיה
מוציאים גם טובותיו היו מוציאים
ומוציאים סוסים ממצרים דירמיה׳

ממי והקימתי את בריתי
ממי והשביע אותה הכהן
וממי שמעו זאת בית יעקב
מצח והיה על מצח אהרן׳
מצח ובית ישראל לא יאבו
ומצח וימנעו רביבים ומלקוש

י׳ חוגין חד מ׳ וחד ומ׳ וסי׳

מלאו הגידו ביהודה ובירושלם
ומלאו ויאמר אליהם טמאו
מלאוה אשר צויתי ביד עבדיך
ומלאוה והערים יהרסו וכל חלקה
מגרנך חג הסכות תעשה לך
ומגרנך העגק תענק לו מצאנך׳
מרע מקשיב על שפת און
ומרע על בחוריו׳
מישע ובני כלב אחי ירחמאל
ומישע מלך מואב היה נוקד
מך ואם מך הוא מערכך
ומך וכי תשיג יד גר ותושב
מעירה ויבא אל גדרות הצאן
ומעירה מתימן כל ארץ הכנעני׳
מצית התעוררי התעוררי
ומצית ושתית אתה ומצית
מקור ביום ההוא יהיה מקור
ומקור מעין נרפש ומקור
מכור לא תאכלו כל נבלה לגר
ומכור והיה אם לא חפצת בה
ממהר וקרבתי אליכם למשפט
וממהר ועל חשנות החלום׳
ממלכתי ויקרא אני מלך לאברהם
וממלכתי וישמע דוד מאחרי כן׳
ממלכה ויתהלכו מגוי אל גוי דת׳לים
וממלכה ויתהלכו מגוי אל גוי דה׳
ממשכן כי מעלו אבות ינו ועשו׳
וממשכן כי לא ישבתי בבית דה׳
ממנשה בלכתו אל אקלג נפלו עליו
וממנשה נפלו על דוד בבאו׳
ממטר וכאור בקר יזרח שמש
וממטר וסוכה תהיה לצל יומם
ממשפחתם וישלחו בני דן ממשפחת׳
ובמשפחתם וגם מבני התושבים
וחד משפחתם ולשמעי בנים ששה עשר ובנות שש׳
מודע כתי׳ ולנעמי מידע לאישה׳
ומודע אמר לחכמה אחותי את׳

שטה חדא משמש ומ״א

וסימניהון

ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך
ומאיבי מהלל אקרא יי׳ ומאיבי דשמואל
ומאחרי ואנכי אמרתי איך אשיתך
ומאפל ושמעו דיום ההוא החרשים
ומאדמה כי לא יצא מעפר און׳
ומארצות קבצם׳
ומאלהי למה תאמר יעקב ותדבר
ומאלה ומכחש יספרו׳
ומאספכם אלהי ישראל׳
ומאכל ויתן כסף לחצבים׳
ומאלדים ומאלדים היתה תבוסת
ומאציליה קראתיך ואמר
ומאשר יצאי צבא לערך
ומאיי אלישה
ומאנשי הצילני מפועלי און
ומאכלו על כן יזבח לחרמו ויקטר למכמרתו
ומאכלות מתלעותיו לאכל עניים מארץ
ומאשריו מבלעים דישעיה
ומאישה ויתתו גם שניהם מחלון וכלין

מד

ומחוץ ל׳ כי טוב סחרה מסחר
ומחיתך ל׳ ויאמר לו מיכח
ומחדרים ל׳ מחוץ תשכל הרב
ומחללים ל׳ ואריבה את חרי יהודה
ומחזה ל׳ ושקופים ומלכים
ומחרש ל׳ לחדש שני עשר הוא
ומחצה ל׳ ידה ליתד תשלחנה
ומחזיק ל׳ יחולו על ראש יואב
ומחיק ל׳ הארץ עד העזרה הקטנה
ומחוצה ל׳ עד שער הפנימי
ומחשאתם ל׳ ישובון כי תענם
ומחטאתי ל׳ הרב כבסני ומעוני
ומחשך ל׳ ושמעו ביו׳ ההוא החרשים
ומחשבותי ל׳ כי גבהו שמים מארץ

שטה חדא ומ״ב ברישי׳ וכל

חד וחד לית דכו׳ וסימניהון

ומכלי ל׳ בית יי׳ הביא
ומכרה ל׳ חי אני נאם יי׳ דצפניה
וממכותך ל׳ ארפאך דירמיה
ומכף ל׳ מלך אשור׳
ומכלם ל׳ יצילנו יי׳
ומכביד ל׳ עליו עבטיט
ומכון ל׳ לשבתך עולמים
ומוכריהן ל׳ אשר קוניהן
ומכוסו ל׳ ולרש אין כל
ומכחם ל׳ הכי אמרתי הבו לי
ומכרכר ל׳ ויהי ארון יי׳ בא
ומכות ל׳ חבורה ופצע תמרוק׳
ומכתי ל׳ למח היה כאבי נצח׳
ומכאבי ל׳ כי אני לצלע נכון
ומכאבי ל׳ כל תחנה דרה
ומכוש ל׳ ומפתרום ומכוש׳

חמ׳ המעתיק כל שו המטו׳ דמממין ומ״ח בחב״ מ״ח ועד ל׳ כלהון לקטתים מספרי המקרה זעיר מם זעיר מם לבל היה כולה חב״ גדולה תחת ר דמממין ומ״ח עד התי״ו ולח הגיע לידה ממנה ביחד כי חם מל׳ ועד תי״ו ומחר לקטתים סטה מטה ולח ידעב׳ חם חסר חו לח עכ״ל:

מן ל׳ ועד תיו ומ׳ בריש

תיבותא וסימניהון

ומלים הוכח בדבר לא יוכן ומלים
ומלתה וכל עבד איש מקנת כסף
ומלתו רוח יי׳ דבר בי
ומלמלה אבנים יקרות כמדות
ומלט ומצא בח איש מסכן וחכם
ומלטי ועתה לכי נא איעצך דבת שבע
ומלשוני מיד צר ומיד עריצים
ומלקוח כה אמר יי׳ גם שבי גבור
ומלאכיו כי היו בצוען שריו
ומלפגים מי חגיד מראש ונדעח
ומלפני חזקו ואמצו אל תראו ואל
ומלחיהם זקני גבל וחכמיה
ומלבם הלא הם יורוך ויאמרו
ומלכודתו טמון בארץ חבלו
ומלכותו יי׳ בשמים הכין כסאו
ומלכותה אם על המלך טוב יצא׳

דמממין ומ׳ בריסי׳ כי׳

ומטרא בלעדי רק אשר אכלו הנערים
ומטקנה ויעש יי׳ את הדבר הזה
ומטחנים ומחשבון עד רמת המצפה
ומטד כל אלה אבנים יקרות
ומטשפט מעצר וממשפט לקח
וממעמדך והדפתיך ממצבך
ומטי שמעו זאת בית יעקב הנקראים
וממזרח ויראו ממערב את שם יי׳
וממעון ואתה הנבא עליהם את
וממקום ובכן ראיתי רשעים
וממקדשי זקן בחור וכתולה טף ונשי׳

מערכת אות המם

ומאכל בימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם
ומאכלו אשר תאכלנו במשקול
ומאריך אשר חטא עשה הרע מאת
ומאהביך כל רועיך תרעה רוח׳
ומאמר אסתר קים דברי הפרים
ומאותות השמים אל תחתו
ומאשור והשיכותים אל הארץ
ומארצו ויבא אל הגוים אשר באו שם ויחללו׳

שטה חדא משמשת ומ״ב

ברישי׳ וסימני׳

ומבריכיך ל׳ יעבדיך עמים ישתחוו
ומבורך ל׳ ועתה הואל וברך דרה׳
ומבלי ל׳ מזרם הרים ירטבו
ומבטן ל׳ טלידה ומבטן ומהריון׳
ומכין ל׳ ובאחרית מלכותם
ומכרכתך ל׳ ועתה הואל דשמואל
ומביאי ל׳ ובאו מערי יהודה
ומביאה ל׳ ולקץ שנים יתחברו
ומבטח ל׳ ומכרתי הרי הדרעזר׳
ומבמות ל׳ הגיא אשר׳
ומבקרו ל׳ ויבא הלך לאיש העשיר
ומבלעדי ל׳ כה אמר יי׳ מלך ישראל
ומבשרך ל׳ הלא פרש לרעב לחמך ועניים מרודים׳

שטה חדא ומ״ג ברישי׳ וכל

חד וחד לית דכו׳ וסימני׳

ומגבעות ל׳ ולבני אהרן תעשה׳
ומגבעות ל׳ כי מראש צורים אראנו
ומגרת ל׳ ביתה כלי כסף וכלי זהב
ומגורל ל׳ נחלתינו יגרע דמסעי
ומגרש ל׳ צו את בני ישר׳ דמסעי
ומגרשי ל׳ הערי אשר תתנו ללוים
ומגרשיהן ל׳ תהיין חערים האלה
ומגז ל׳ אם לא ברכוני חלציו
ומגדפתם ל׳ שמעו אלי יודעי צדק עם תורתי
ומגדף ל׳ מקול מחרף ומגדף׳
ומגיש ל׳ יכרת ח׳ לאיש אשר׳
ומגער ל׳ כי מי נח זאת לי׳

שטה חדא ומ״ה ברישו וסימ׳

ומהיר והוכן בחפד כסא׳
ומהר קרוב יום יי׳ הגדול
ומהלומות נכונו שפטים
ומהמונם כאשר יהגה האריה
ומהגר כי איש איש׳
ומהרינן אפרים כעוף יתעופף
ומהלוים ועל הסבלים׳
ומהריאל ולמעלה הקרנות ארבע
ומהעזרה ל׳ הגדולה עד העזרה׳

שטה חדא ומ״ו ברישו וסימ׳

ומזיח ל׳ אפיקים רפה
ומזרע ל׳ חמלוכה ומן הפרתמים דריש דניאל׳
ומזרעך ל׳ לא תתן להעביר למולך
ומזמות ל׳ הן ידעתי מחשבות יכם
ומזח ל׳ מי הנדה יכבם׳

אילין כלין דמשמשין ומ״ח

ברישי׳ וסימני׳

ומחלבתן ל׳ וישע יי׳ אל הבל
ומחוקק ל׳ מכין רגליו עד
ומחולות ל׳ וירא את העגל
ומחשבון ל׳ עד רמת המצפה
ומחי ל׳ קבלו יתן בחומותיך
ומחית ל׳ לשור ולכפן תשחק
ומחית ל׳ בשר חי בשאת תדוריע
ומחיה ל׳ יי׳ ממית ומחיה׳

מערכת אות המם

ממנה חוי כי גדול היום ההוא
מאין כמהו
וממוצעותיהם ויצעקו אל יי׳ בצר להם
וממר כעס לאביו בן כסיל
וממעמקי הצילני מטיט ואל אטבעה
דמסמסין ומכ׳ בריסי׳
ומנגב ויאמרו הנה חג יי׳ בשילה
ומנת המלך מן רכושו
ומניתי אתכם לחרב וכלכם
ומנגיא קדמם כי מקשנם ועד גדולם
ומנערי ויהי כאשר צללו שערי
ומנעליו תכיכן ואת שער הישנה החזיקו
דמסמסין ומס בריסי׳
ומסל המצות אשר לפני ח׳
ומכפיא ויבא האיש הביתה
ומסגרות וזה מעשה המכונה
ומסגרותיה ובראש המכונה חצי
ומסגרותיהם ופיהו מבית לכותרת
ומשאת לכן יען בושסכם על דל
ומשאת ועודנו לא ישוב ושבה
ומשאתו כי פחד אלי איך אל
ומשאת ארוחה ומשאת וישלחהו
ומשאכם איכה אשא לבדי
ומסכי והשכית את הכמרים
ומסרפו ונתאו דדו ומסרפו
ומשביע פותח את ידיך
דמסמסין ומע בריסי׳
ומעץ הדעת טוב ורע
ומעבדה וידבר משה כן אל בני
ומעם בעת ההוא יובל שי
ומעמים פורה דרכתי לבדי
ומעין והיה ביום ההוא יטפו
ומעשי ועדיה בן ירחם בן פשחור
ומעוני אם חטאתי ושמרתני
ומעליו מדרכיו ישבע סוג לב
ומעי דודי שלח ידו מן החור
ומענה אכן חלינו הוא נשא
ומעונתי הוליד את עפרה
ומעונותיהם אויליס מדרך פשעם
דמסמסין ומס בריסי׳
ומפל לקנות בכסף דלים ואביון
ומפיל וע׳ד אני מדבר ומתפלל
ומפליא ויקח מנוח את גדי העזים
ומפתח שמעו כי נגידים אדבר
ומפקדיך נתנו רשעים פח לי
ומפרי העץ אשר בתוך הגן
ומפניך הן גרשת אותי היום
ומפניהם ואתה בן אדם אל תירא
דמסמסין ומכ׳ בריסי׳
ומצאתה וכן תעשה לחמורו
ומצורע יחילו על ראש יואב
ומצא חן ושכל טוב
ומצה חן לריב ומצה תצומו
ומצח ויסגרו רביבים ומלקוש
ומצחת נחשת על רגליו
ומצבות בפרסות סוסיו ירמס
ומציל משזיב ומציל עכד
ומצדיקי והמשכילים יזהירו כזוהר
ומצור ויאכילהו מחלב חטה
ומציון ישלח עזרך מקדש
ומצרים יקום חלד תעופה
ומצוה הן עד לאומים נתתיו
ומצאתו דור טהור בעיניו
דמסמסין ומק בריסי׳
ומקצה אחיו לקח חמשה
ומקדם מגיד מראשית אחרית
ומקרני הושיעני מפי אריה
ומקים אהלי שדד וכל מיתרי
ומקטי דמוציאי מאיבי ומקמי
ומקה ועתה יהי פחד ה׳
ומקשה אשרי אדם מפחד תמיד
ומקוה עשיתם בין החומתים
ומקנהו הלא את סכת בעדו כתי׳
ומקבות והבית בהכנותו אבן
ומקלו עמי בעצו ישאל
ומקלליו כי מברכיו ירשו ארץ
ומקלכם וככה תאכלו אתו
דמסמסין ומר בריס׳
ומריבה ויקרא שם המקום מסה
ומראה פה אל פה אדבר בו
ומראש הרדי קדם
ומרשה וקעילה ואכזיב
ומראות וכמראה המראה אשר
ומרבים ויהיו בני אולם אנשים
ומרים ואתה יי׳ מגן בעדי
ומרוח מנשמת אלוה יאבדו
ומרגלתיו וגויתו כתרשיש
ומרשיע מצדיק רשע ומרשיע
ומרשיעי ברית יחניף בחלקות
ומראשית כבד את ה׳ מהונך
ומרומם ויאמרו הלוים ישוע וקדמיאל
ומרומם כען אנא נבוכ׳ נצר משבח
דמסמסין ומע בריס׳
ומשמע ודומה ומשא
ומשמן והיה ביום ההוא ידל כבוד
ומשחת זאת משחת אהרן
ומשרתו ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים
ומשמרו כי מאהבת יי׳ אתכם
ומשחתו כעת מחר אשלח אליך
ומשלל מארם וממאב ומבני עמון
ומשח אתו שם צדוק הכהן
ומשוח ואנכי היום רך
ומשוח האמר אבנה לו בית
ומש ובני ארם עוץ וחול דבראשי׳
ומש ועמדו רגליו ביום ההוא
ומשתי כי חנה האבן אשר נתתי
ומשלו והכרתי רכב מאפרים
ומשלג תחטאני באזוב
ומשלח יפיח כזבים עד שקר
ומשלו והיה אדירו ממנו
ומשאת אל תירא מפחד
ומשדמת כי מכפן סדם נפנם
ומשחית עלה אריה מסבכו
ומשרתים והיו במקדש משרתים
ומשך אבירים בכחו
ומשמיע כי קול מגיד מרן
ומשער גם את דות המואביה
ומשיבי ה׳ עוזי ומגיני בו בטח לבי
דמסמסין ומת בריס׳
ומתי ויאמר לי המלך והשגל
ומתן הרבו עלי מוהר
ומתנות בימים אשר נחו בהם היהודי׳
ומתהום וליוסף אמר מבורכת ח׳
ומתהומות אשר הראיתני צרות כתי׳
ומתורתך אשרי הגבר אשר תיסרנו יה
ומתבל יהדפהו מאור אל חשך
ומתוקים הנחמדים מזהב ומפז רב
ומתחתיו ואמרת אליו לאמר
דצמח שמו

ה׳ זוגין חד נסיב מ׳ וחד

נסיב לם׳ וסימ׳

מרבה כל הולך על
לסרבה המשרה ולשלום
משגת ואם דל הוא
למשגת ואם שלש
מועדה והשבתי כל
למועדה ושמרת את החקה
מעדנים יסר בנך וינחך
למעדנים האכלים למעדנים
בשיחי והקיפתי לי
למשיחי שם אצמיח קרן

ו׳ זוגין מן ב׳ חלוף מיחדין

חד מ׳ וחד מן וסימ׳ נמסר בסוף סדר שמות׳

א׳ב מן חד חד מ׳ בסוף

תיבותא וסימ׳

אראלם הן אראלם צעקו
בוראם ואשלחה אליו לאמר לא
גבורם וירץ דוד ויעמד על הפלשתי
דכיים נשאו נהרות יי׳
החלם ויאמרה׳ הן עם אחד
והמם ונתנם ה׳ לפניך
זרמתם ותענבה על פלגשיהם
חלקם פני ה׳ חלקם
טלם כי זרע השלום הצמח
יראתם ויאמר ה׳ יען כי נגש
כוסם ימטר על רשעים
לאמתם אלה הם בני ישמעאל
מתנם וזה לך תרומת מתנם
נטלתם גם שורשו ילכו גם
שפתם הבה נרדה ונבלה
עשם ואניד לך מאז בטרם
פרם לא זכרו את ידו יום
צאתם ויצאו שרי פלשתים ויחי
קחם ואנכי תרגלתי לאפרים
רישם הון עשיר קרית ענוז
שתם והכשבים הפריד יעקב
תתם ולא שמע אמציהו

ה׳ כתובי׳ מ׳ בסוף תיבותא

ולא קרין וסימ׳ נמסר במשלי סימן ד׳

והלופיהון ה׳ קרי׳ ם׳ בסוף

תיבותא ולא כתי׳ וסימ׳ נמסר בשמואל
א׳ סימן ד׳

מלין דמשמשין לם׳ בסוף

תיבותא סימ׳ נמסר במערכת אות
הלמ״ד בכ״ד

שטא חדא משמשת כם

בסוף תיבותא וסימ׳

במוצאכם ל ויצו גם את השני
כדבריכם ל אליו וישמע יי׳ את
לצאנאכם ל והיצא מפיכם תעשו
פנריכם ל במדבר הזה יפלו
שבותיכם ל בעת ההיא אביא אתכם
וחזותכם ל וכפר בריתכם את מות
אשריכם ל זרעי על כל מים
מקומתיכם ל וגם אני נתתי לכם
מופתכם ל אמר אני מפתכם
מרבכם ל מכל העמים
לעשתכם ל ארץ כארץ
הזכרכם ל לכן כה אמר ה׳
ובהפילכם ל את הארץ בנחלה
נרושתיכם ל רב לכם נשיאי ישראל

שין מלין דמשמשין מ׳ בסוף

תיבותא וסימני׳

יבהלימו ל אז ידבר אליהם באפו
תמלאמו ל נפשי אריק חרבי
תורישמו ל׳ ידי ב׳ בפסוק
יאכלמו ל וברב נאנך תהרם
יאחזימו ל אז נבהלו אלופי אדום
תבלעמו ל נטית ימינך תבלעמו
ונרשתמו ל ושתי את גבולך מים
תבאמו ל ותטעמו בהר ב׳ בפסוק
אילימו ל אז ידבר אילימו באפו
בלחומו ל יהי למלא בטנו דאיוב
ולשימו ל מרמס דישעיה
עלימו ל ישפוק עלימו כפימו
מוסרותימו ל ננתקה את מוסרותי׳
בשומו ל לים חקוקמים

כ׳ יחידאין משמשין תם בסו׳

תיבותא ולית להון זוגא וסים׳

וחשנתם חס יצאו את העיר
וקדשתם ואמר ה׳ אל משה
והודעתם רק השמר
וקשרתם לאות על
שמעתם עתה נבראו
נטעתם גם שורשו
שפתם הבה נרדה
תתם ולא שמע אמציה
זרמתם שינה יהיו
זרטתם ותענבה על
יראתם ויאמר ח׳ יען
לאמתם יאמרו איה דגן
צאתם ויצאו שרי פלשתים
מנגיפתם וקנים משער שבתו
ושלחתם אל מלך אדום
והקרבתם לפני ה׳
הדחתם לך ה׳ הצדקה
ושבנתם קח בידך
רשיתם כל חלב יצהר
בקרבתם וידבר ה׳ אל משה אחרי׳
ובקרבתם בבאם אל אהל
אותותם שאנו צורך
ואותותם הלא שאלתם
לחיותם ויעש להם יהושע
ולחיותם להציל ממות
ממשפחתם וישלחו בני דן
וממשפחתם וגם מבני התושבים
עשיתם וברחמיך הרבים לא
ועשיתם ויאמר ה׳ אל משה בלכתך
עניתם ה׳ אלהינו אתה עניתם
ועניתם וידברו אליו לאמ׳ דמלכי׳
רציתם כי לא בחרבם ירשו
ורציתם וידבר אליו דד״ח
כתם כי לפני קציר
לאמתם אלה הם בני ישמעאל
לתתם ויסירו העולה
ומגדופותם שמעו אלי יודעי צדק
ומחטאתם בהעצר השמים
למעניתם על נבי חרשו
כלותם הנני שקר׳

מואב

ה׳חסרי׳ כלישׁ וסי׳ נמסר בסדר דברי׳ ובריש רות

מאר מאד

ו׳וסי׳ מני׳ נמסר בסדר נח ובמלבי א׳ סי׳ ז׳

לרוב מאד

ה׳וסימניהן

ואסף חיל כל הגוים
ויעש שלמה את בל דד״ח
ותתן למלכי ויאספו
כי במצער אנשים

במאר מאד

ו׳וסימני׳ נמסר בסדר לך לך

במאה

ה׳וסי׳ נמס׳ בסדר וישלח ובסוף יהושע

מאת

ג׳חסרי׳ וסי׳ נמסר בפרשת בראשית

ומן ובשנה השביעית ועד ויקח את שרי מאיות כתי׳ ושארהון מאות כתי׳ בס״א אמו׳ כתי׳ וקרי מאות וסי׳

מדד

את רוח הקדים

מאוס

נ׳וסימני׳ נמסר בישעיה סימן ז׳ ובסוף איכה

מנ

נמנו

ד׳וסימ׳ נמסר בפרשת בשלח בירמיה סי׳ מ״ט ו׳ מונג

מערכת אות המם

מונג ג׳חסרי׳ בליש׳ וסים׳ נמסר בריש נחום ובתלים סימן פ״ה ובאיוב סימן ל׳

ומגדל ז׳וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט״ו׳

מגדלעוז ג׳וסימניהון נמסר בשפטים סימן ט׳ ובתלים סימן ס״ו ובמשלי סימן י״ח׳

מד

מדברה ה״ג׳ קמצין וב׳ פתח וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן י״ו׳

המדברה י״ג וסימניהון נמסר בסדר אחרי מות

ובמדבר ג׳וסימניהון נמסר ביהושע סימן י״ב׳

מדר ה׳וסימניהון נמסר ביהזקאל סימן מ׳

במדה ג׳ דגשין וסימני׳ נמסר בסדר קדושים ובלח ב׳סימן ג׳ וסים׳ בלשון ארמי תעבדון רחיקין אריכין׳ תלך

מרין ג׳וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן י״ו׳

מדינים דכתיב מדונים ו׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן כ״א׳

והמדנים ג׳וסימניהון נמסר בסדר וישב׳

מה

מה כ״ד סים׳ נמסר בסדר כי תשא ע״ש׳

מה ה׳ קמצין דסמיכי להדע וסימניהון נמסר בסדר ויצא ובדניאל סימן ד׳

מה ב׳פתחין דסמיכי להי וסי׳ נמסר בסדר ויצא׃

ומה ט׳יחידין קמצין ש׳ פשטין וסימניהון

ומה לי ל ויאמר אף אלהי

ומה זה ל תאמרו אלי ב׳בו

ומה זאת ל וירדו שלשת אלפי

ומה יש לי ל צדקה ולזעוק

ומה בצע ל אמרתם שוא עבר אלהים׳

ומה יתרון ל גם זה רעה חולה

ומה יעשה ל ובכל יום ויום מדרכי

ומה שאלתך ל ויתן לך בתרא

וחד ומה קול הצאן באזני והלין ט׳ קמצין וסימניהון

ומה אתם ל מי בכם הנשאר

ומה אתה ל המה עם בית מיכה

ומה י׳ ל דורש ממך כי

ומה אשיב ל על משמרת

ומה די עלך ועל אחך

ומה אבי ל והסגנים לא ידעו

ומה אעשה ל כי יקום אל

ומה ראו ל על בכה ומה ב׳בו

במה ח׳קמצין בקריאה וסי׳ נמסר במלכים א׳ סימן כ״ב ובמיכה סימן ו׳

כמה ג׳ וסימניהון נמסר ויאמר אלי׳ המלך וחברו דד׳ דברי הימים לאמר אל הכהנים

ה׳פסוקים מה מה וסים׳ נמסר בשמות

מה היא ד׳וסימניהון נמסר בסדר חיי שרה

מחיטבאל ג׳וסימניהון ושם אשתו וחברו דה״א׳

ואני באתי בית שמעיה

מהרו ג׳ וסימניהון בלשון ארמי אנשון לוויא כניהון וביאור׳ נמסר בתלים סימן קו׳ ודה׳ ב׳סימן כד״

מהרו ד׳ וסימניהון נמסר בסדר ויגש ובמגלח סימן ה׳

למהר ג׳וסימני׳ נמסר בסדר בא ובה״א סימן י״ב׳

מהיר ג׳ וסימניהון נמסר בעזרא ריש סימן ז׳

מו

מוטות כ׳מ״ל דמ״ל וסימניהון

מוטות עץ שברת ב׳בפסוק

מטות עולבם חסר דחס׳

מוסרות ומטות כ״כ

מור ז׳חסרי׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר בסדר תשא

מור ד׳מלאי׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר בשיר השירים סימן ד׳ ע״ש׳

מז

מוזות ב׳מ״ל דמ״ל וסימני׳ נמסר בסדר כא אל פרעה ועש שנוי את יהוה׳

מח

ומחה ד׳וסימניהון נמסר בסדר נשא

מחלה ד׳וסימניהון נמסר בסוף סדר תולדות

ובתלים ריש סימן נ״ה׳

מחניה ג׳וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ז ובמלכים א׳סימן ד׳

ומחוללות ב׳חס׳דחס׳ וסימניהון

ותצאן כל הנשים אחריה

ויבא יפתח

במרור ח׳וסימניהון נמסר במלכים א׳סימן י״ז׳

ומחר ו׳וסימני׳ נמסר בסדר וישמע יתרו וביהושע סימן ל״ב ובמשלי סי׳ ג׳ובמגלה סי׳ ה׳

למחר ה׳ וסימניהון נמסר בסדר וארא

ומחרת ג׳וסימני׳ נמסר בסדר צו ובשמואל ב׳ סימן י״א׳

מחתות ג׳מ״ל וסימניהון נמסר בקרח

מחבת ג׳וסימניהון נמסר בסדר צו וביחזקאל ריש סימן ד׳

מט

מטא ג׳כ׳ כתיב ח׳וחד כתיב א׳וסימניהון נמסר בדניאל סוף סימן ג׳ וסימן ז׳

חמטות ג׳חסרי׳ בליש׳ וסימניהון נמסר בפרשת נשא׳

מטה לוי ג׳וסימניהון נמסר במדבר סיני׳

מלמטה ו׳וסימניהון נמסר בסדר תרומה׳

מטר ח׳וסימניהון נמסר בסדר עקב׳

במטר ג׳וסימניהון

יערף כמטר

ויחלו כמטר לי

ירד כמטר על גז

מי

ומי ד׳יחידין וסימניהון

ומי ככל ויען אחימלך

ומי כמוך ויאמר דוד

ומי אשר ואיש עמד

ומי הוא לא אכזב

מיהואזה ג׳דסמיכי וסימני׳ נמסר בירמיה סוף סימן ל׳ ובתלים סימן כ״ד׳

ומיודע ג׳וסימניהון נמסר בקהלת סימן ב׳

ולמי ג׳וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ט׳

ואת מי ד׳וסימניהון נמסר בישעיה סימן כ״ח בפסוק ט׳ובאיוב ריש סימן י״ב׳

ועל מי ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳סימן י״ז ובאיוב סימן כה״

ואל מי ד׳וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן ו׳ ובאיוב ריש סימן ח׳

אל מי ג׳וסימניהון נמסר ביהושע סימן י״א׳

מימיך ג׳וסימניהון נמסר בסדר משפטים

למינהו י״ד׳וסימניהון נמסר בסדר שמיני

למינו ד׳בתורה וסימניהון נמסר סדר שמיני

מיהו ד׳וסימניהון

ויחי איש אחד

וישמע מיכיהו בן

ויגד להם מיכיהו

מהרה מיכיהו

וכל מלכים ומן אלה הין אח

חמלך עד סי׳ פיסק׳ דכוות׳ בר׳

מן ב׳מיכה וסימניהון

ויבא אל המלך ויאמר

וילך חלקיהו הכהן תרויהון דה״

מיביה ג׳וסים׳ נמסר במלכים ב׳ סימן כ״ב ע״ש

מביה ה׳וסימניהון נמסר בנחמיה סימן י״ב׳

מביהו ב׳כ״כ וסימניהון

וישמע מכיהו בן נמרית

ויגד לחם מכיהו

ואחר׳ תניא וסים׳

ויקרא מלך ישראל

וא׳מיכיה כתיב וקרי מיכח

מיכיה והמורשתי

מיבא ג׳כ׳ וסימני׳ נמסר בנחמיה סימן א׳

מך

מכונה ד׳חסרי׳ בלי׳ וסימניהון נמסר בנחמיה סי׳ י״א׳

מברם ג׳וסי׳ נמסר בסדר חקת ובעמום סימן ב׳

למביר ג׳מ״ל בליש׳וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ל׳

מל

להמל ה׳חס׳בליש׳ וסימניהון

בחמלו את כשר׳

בחמלו בשר ערלתו

חמלו לי׳

נמלו אתו

ואם לא תשמעו

מלא ח׳דנשין וסימניהון נמסר בסדר ויצא ובשמואל א׳ ריש סימן י״ו ובתלים סוף סימן נ״ב׳

ומלאתי ד׳וסימניהון נמסר בריש מלכים ובזחקאל ריש סימן ל״ב׳

למלאת ו׳ד׳מ״ל וב׳ חס׳ וסים׳נמסר בסדר כי תשא ובדניאל ריש סימן ט׳

ומלא ז׳וסימניהון נמסר בסוף סדר צו ובתלים סימן ב׳׳

ומלא ט׳דנשין וסים׳נמסר בכדר שלח לך׳

ומלא ו׳וסימנירון נמכר ביחזקאל סימן י׳

ימלא

מערכת אות המם

ימלא ח׳ וסימניהון נמסר בירמיה סי׳ ג׳ עש
מלאתי ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ז׳

המלאה ג׳ וסימניהון
פן תקדש המלאה
המלאה לה׳ עמיר
כעצמים בבטן המלאה

ומלואה ג׳מל וסימ׳ נמסר בירמיה סימן ח׳

כמלאת ג׳כ׳חס וא׳מל וסימניהון נמסר בירמיה סימן כה וסימ׳ טז

מלאו ומלאו ג׳ בתורה בליש׳ וסימני׳ נמסר בפרשת בא אל פרעה

אמלא ג׳ וסימניהון נמסר בסדר משפטים
ובמשלי סימן ח׳ ובאיוב ריש סי׳ כג׳

מלוא ב׳מל וסימני׳ נמסר בסדר ויקרא עש

והמלאכה ג׳וסימני׳ נמסר בסדר ויקהל
זבעזרא סימן י׳ ובדה״א׳ ריש סימן כט׳

עשה מלאכה ד׳וסימני׳

והאיש ירבעם גבור
ועמך לרוב עשי
הסגנים ומנצחי
ידדי הים באניות

במלאכת ג׳וסימניהון

שבעת ימים תהיה
אם לא ימצא הגנב
במלאכת החומה

וכל מלאכה ג׳וסימניהון נמסר בסדר אחרי מות

מלים י׳בליש׳ וסימניהון נמסר באיוב ריש סימן ו׳

מלאך ב׳פתחין וכל דסמיך לאדכרא כותי׳ וסימני׳ נמסר במלאכי ריש סימן ג׳

אמלטה ז׳בליש׳ וסי׳ נמסר באיוב סוף סי׳ א׳

ימלט ח׳וסימניהון נמסר בעמוס סוף סימן ב׳ובאיוב סוף סימן כב׳

ימלט י״ג וסימניהון בלשון ארמי תפש לגבורא
דשבא שביא וצדקיהו חמא ועזק דפשט ידא באחתא חכמתא ושקרת במיכאל וביאור׳ נמסר במלכים א׳ סוף סימן י״ח ובירמיה סימן מ״ו

למלך כט״ יחידאין בקרייא וסימניהון
אמרי אוי לך מואב אבדת עם כמוש
ויאמר למלך יריחו לאמר
מקדה ואת מקדה לקח יהושע ב׳ בפסוק
גם אותה ויתן י״ גם אותה ביד
ויאספו כל בעלי שכם
נחמתי כי המלכתי את שאול
דבר אבנר היה עם זקני ישר׳ דשמואל
וידע דוד כי הכינו י״ למלך דשמואל וחברו דה״

היה במלכו ז׳ וסימני׳ נמסר במלכי׳ ב׳ סי׳ טז ד׳וחס׳ וסי׳ נמסר באיוב סימן לד׳ ה׳חס׳ בלי׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן יו

ממלך

וימלכו

על המלך ט׳וסימני׳ נמסר ביחזקאל סי בח

ובדניאל סימן י״א
על המלך ח׳ וסימני׳ נמסר בדה״ב׳ סימן כג׳

מן

מן יר יחידאין משמשין ומן ולית זונא וסימניהון
ומן העוף מן חבהבה
ומן האיל ואת החלבים
ומן הלחם ואם יותר
ומן השמן יצק הכהן
ומן המקדש לא יצא
ומן הקדשים לחם אלהיו
ומן הבקר והרמות מכם
ומן כל ויצעק איש ישראל
ומן לשון ארמית דכותי׳
ומן העבדה והיה ביום
ומן מצרים והתוו ובשו
ומן אז חדלנו לקטר
ומן האש ודמות חיות
ומן המלחמות מן
ומן הערים וכשמע

טו מן חד חד מן ולית דכו׳ וסימניהון׳

מן חטאות ויעש הרע לא סר דפקח
מן הנערים ותקרא אל אישה
מן לכיש וישלח מלך אשור דמלכי׳
מן ארץ ופליטי חרב ישובון
מן חדש ויולד מן חדש אשתו
מן אחרי ועתה כה תאמ׳ לעמי דה״
מן נבעה שלש שנים מלך בירושלם ושם אמו דה״
מן בנות בן אשה מן בנות דן
מן בניהם אשר נותרו אחריהם
מן שאול י״ העלית מן שאול נפשי
מן נערתך יונתן
מן קול דעמך ב׳ בו
מן יד משזיב ומציל
מן לבנון מעין גנים באר מים
מן בקר ויראו חותן משה
מן הבקר ויהי מחרת וישב משה

ד׳פטוקי׳ מן מן ומן וסי׳ נמסר בסדר וארא

המן ג׳וסימניהון נמסר בסוף בראשית ובסדר חקת
ובמלכים ב׳ סימן ו׳

מן ג׳ רפ בתורה וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן מה׳
וכל דה״ ודניאל ועזרא דכות׳ רפ
ומן במ׳ מן וסימניהון בדה״ א׳ סי׳ כו׳ וכל שאר קריאת דכות׳ רפ
במה׳ ומן וסימניהון נמס׳ ביחזקאל סימן מה׳ ובעזרא סימן ו׳

ממנו ט׳ דמטעי׳ בהון וסימני׳ נמסר בסדר תרומה

ממנו ו׳ סבירין ממנה וסימ׳ בלשון ארמי אפריש

בעירא דיפתח ולקט בארחא
באוריתא וביאור׳ נמסר בפרשת צו

ממני י׳ בתורה וסימניהון נמסר בסדר בלק

כל התלוח ממני במיא מבנו וסימ׳ נמסר בתהלים סימן קכ

למנות ה׳וסימניהון נמסר בסדר לך לך
ובתלים סימן צ׳ובדברי הימים א׳ סימן כא׳
ויומן ה׳וסימניהון נמסר ביונה

המנורה ג׳כ׳ל וסימניהון נמסר בתרומה

ואה המנורה ג׳ וסי׳ נמסר בסדר כי תשא

מנימן ג׳ב׳מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהון נמסר בד״ה ב׳ סימן לא׳ ובנחמיה סימן י״ב

המנשי ד׳וסימ׳ נמסר בסוף פרשת כי תבא

שבט המנשה ב׳ וסי׳ נמסר ביהושע סימן י״ג

למס עובד ג׳וסימני׳ נמסר במלכי׳ א׳ סי׳ ט׳

מע

מעון ד׳וסימניהון נמסר בתלים סימן ע״א

מעונה ג׳ הסרי׳ בלישניהון וסימניהון נמסר באיוב סוף סימן לח״ע״ש

ימעט ג׳ב׳ בתורה וסימניהון

ואם ימעט הבית
אל ימעט לפניך דעזרא
הון מהבל ימעט

למעט ג׳וסימניהון

על פי הגורל
רק והכהנים היו
פנה לארבה ואנה

מעט ז׳קמצי׳ וסימניהון נמסר בסדר תבא
ובשמואל ב׳ סימן י״ב ובאיוב סימן לב׳ ובריש חגי

מעין ה׳קמצי׳ וסימ׳ נמסר בסדר שמיני ובשיר השירים סימן ד׳

מעין ד׳ פתחין וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סי׳ ג׳ ויהושע סימן ט״ו

מצ

ומצאה ג׳וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ט׳

וימצאהו ג׳וסימניהון נמסר במלכי׳ א׳ סימן י״ג

מצאתנו ג׳וסימניהון נמסר בשפטים סימ׳ ו׳

מצאה ג׳וסימניהון נמסר בפ׳ בהר סיני

וימצאם ג׳וסימניהון נמסר בדניאל סוף סי׳ א׳

וימצא ו׳וסימניהון בסדר מקץ
ובמגלה ריש סימן ו׳

ולא ימצא ד׳וסימני׳ נמסר בסוף צפניה
לא׳

מערכת אות המם

לא מצאו ד׳ וסימניהון נמסר בירמיה ריש סימן ל״ד ובאיוב סימן ל״ב

כי ימצא ה׳ רפ בכת וסימניהון

בקרבך באחד
כי ימצא חלל
כי ימצא איש שכב
כי ימצא איש גנב

ומצאהו ג׳וחס׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן ט׳

תמצאהו ז׳חס׳בליש׳וסי׳נמסר בסדר בשלח

ולא מצאתי ה׳וסימני׳נמסר בסדר כי תצא

ובשמואל א׳סימן כ״ט וביחזקאל סוף סימן כ״ב ובקהלת סוף סימן ז׳

מצרות ש׳בליש׳ וסימניהון נמסר בישעיה סי׳ ל״ג ותרגום שם

מצדה ה׳חס׳בליש׳וסים׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן ה׳

מצת ד׳חס׳וסימניהון נמסר בסדר בא

במצולות ג׳וסימניהון נמסר בסדר בשלח

המצפתה ח׳וסימניהון

קדש את כל ישראל
ויקבצו המצפתה
וישמעו פלשתים כי
ויבא ירמיה אל גדליה
ויאמן בן קרח בא
ויהי בחדש השביעי

מצרימה כח״ וסימניהון נמסר בסוף דה׳

מצרים ג׳רפ וסימני׳נמסר בסוף איכה

ממצרים ה׳סבירין מצרימה וסימני׳ נמסר בפרשת ואלה שמות

ממצרים ב׳סבירין מארץ מצרים וסימני׳

הם חמדרי׳אל וישמע יתרו כהן

המצרים ח׳וסימניהון נמסר בסדר לך לך וביהושע סימן כד׳

ירידה מצרים ד׳וסי׳נמסר בסדר תבא

וביואשע סימן כד״ובישעיה ריש סי׳ ל״ה

מקן

ערך מקום הוא בערך מין עם

מקניהם ד׳חס׳וסי׳ נמסר בסדר וישלח

ומקלות ד׳וסי׳ נמסר בדח״א סימן כז׳

ומקנה ו׳ג׳פתחי׳ו׳ג׳ קס׳ וסימניהון נמסר בפרשת בראשית

מקשו ג׳חסרי׳ו׳בליש׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן כב׳

מר

מרבק ד׳וסימניהון נמסר בשמואל א׳סי׳ כ״ח בחצי חסר

מריתי ג׳וסי׳נמסר באיכה א׳ב קדמאה

המורים ד׳וסימניהון נמסר בסדר חקת

מרה ה׳חסרי׳ וסים׳ נמסר נפר׳ ראה ובמלכים

מרי ד׳וסימניהון נמס׳בסדר ויקח קרח ובשמואל א׳ סימן ט״ו וביחזקאל סימן כ׳

תמרורים ד׳וסימניהון נמסר בהוש׳ בסוף סי׳ י״ב

ימיר ו׳וסימניהון נמסר בסדר אם בחקתי ובתלים סי׳ ע״ו

ומרים ג׳וסימניהון נמסר במיכה סימן ו׳

מש

ימיש ז׳וסים׳נמס׳בסדר בשלח וכירמיה סימן י״ז

תמוש ג׳וסימניהון

תמוש היתד
אל נא תמוש מזח
לא תמוש רעה מביתו

קדם׳תמוש כתיב תנינא תמש כתיב תליתאה תמיש כתי׳

ימושו נ׳ וסימניהון

לא ימושו מפיך
אם ימושו חקים
כי החרים ימושו

ואמשך ה׳חסרים בלישנ׳ וסימניהון נמסר בפרשת אלה תולדות

משה ג׳רפ וסימניהון נמסר בריש יהושע ובתלים סימן צ״ט

ומשה ז׳רפ וסימני׳נמסר בסדר ואלה שמו׳

משה איש האלהים ז׳בליש׳ וסי׳נמסר ביהושע סימן י״ד

בספר משה ג׳וסימניהון

כי כפתוב בספר
ויסירו העולה לתתם
כיום ההוא נקרא

חמשיח ה׳וסימניהון נמסר בסדר ויקרא

מושל י״ד מל׳וסימני׳ נמסר במיכה סימן ה׳

ובקהלת סימן י׳ ע״ש

משלי ד׳וסימניהון נמסר בריש ספר משלי

משפחות א״א וסימניהון נמסר בסדר צו ובתלים סימן ע״ו

למשפחת ג׳חסרים בנביאים וסי׳ נמסר בסדר נח וביהושע סימן כ״א

ומשפחות ד׳וסימניהון

ומשפחות קרות יערים
בני שלה בן יהודה
ומשפחות מפרים יעבץ
וקיץ והוליד את ענוב

למשפחותם ה׳כ׳ל ביהושע וסומני׳ נמסר ביהושע סימן י״ז

משפחתם ג׳בליש׳וסימני׳

ומשפחתם אשר עמכם
וישלחו בני דן ממשפחתם
ולשמעי בנים ששה

משפחות האדמה ג׳וסימני׳ נמסר בעמום ריש סימן ג׳

למשפחותם ח׳מ׳ל וסימני׳ נמסר בסדר במדבר סיני

המשקוף ג׳וסימניהון נמסר בפרשת בא

מת

ומתו ח׳וסימניהון נמסר בפרשת וישלח

קריבה מיתה ד׳וסימניהון נמסר בסוף פרשת תולדת יצחק

לפני מותו ד׳וסי׳נמס׳בפרשת תולדת יצחק

אנכי מת ד׳וסימניהון נמסר בסדר ויחי

ומנתו ה׳וסימניהון נמסר בסדר ואתחנן

מות יומתו ג׳וסימני׳נמסר בקדשים

ויהי אחרי מות ד׳וסים׳ בלשון

ארמי אבא רעיא שמשא ומלכא

וביאור נמסר בסוף סדר חיי ובריש יהושע ובריש שפטים

ימות ח׳וסימניהון נמסר באיוב סימן ט״ו

חמיתו נ׳וסימניהון נמסר בירמיה סוף סימן כ״ו

ימיתנו ד׳חס׳בליש׳וסימני׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ד ובסוף ירמיה׳

ימותו כל אריתא וירמיה חס׳ במא וסים׳נמסר באיוב סימן ל״ה׳

במתו נ׳חס׳בליש׳וסים׳ נמסר בסדר מסעי

וימיתהו ח׳מ׳ל וסימני׳נמסר בנ׳ושב ובמלכים א׳סימן י״ג׳

וימיתהו ז׳סי׳נמסר במלכים ב׳סימן י״ד׳

מחיך ד׳ג׳חס׳ואמ׳ל וסימני׳ נמסר בסדר חיי שרה

ממיתים ג׳ב׳מלאי׳ וא׳חס׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳סימן י״ג׳

תמותו ז׳מ׳ל וסימניהון נמסר בסדר מקץ׳

ימותון ב׳וסימניהון

אם כמת כל האדם
וישביה כמו כן ימותון

וימת ה׳וסימניהון נמסר בסדר וישב ובשמואל א׳סים׳ כ״ב ובתליס סימן קמ״ח׳

תמות ג׳וסימניהון נמסר בסדר בלק ובשפטים סימן י״ז

מן

ובאיוב סימן ל״ג

ומת ו׳חס׳בליש׳וסימ׳נמסר בסדר בשלח

במות ג׳וסימניהון נמסר בסדר קרח

כמות נ׳וסימניהון

מחוץ שכלה חרב
כי עוזי כמות אתבה
והוא כמות לא ישבע

מתים ד׳מ׳ל בליש׳וסימני׳ נמסר בסדר דברים

מתי מספר ה׳וסימניהון נמסר בירמיה

סוף סימן ל״ה

המיתו ג׳וסימניהון נמסר בסדר ואלה שמו׳

תמתון ד׳ג׳חס׳וא׳מ׳ל וסימניהון נמסר

בישעיה סימן כ״ב

מות ימות ג׳וסימניהון

כי חי י׳ רמושיע
כי נאץ נאצת את
והראני י׳׳ כי

להמיתו ג׳מ׳ל׳וסימניהון יד העדים תהית

ויתנכלו אתו
וישמרו את הבית

יומת ד׳קטני׳וסימני׳נמסר בסדר כי תשא

מתחיהו ד׳וסימני׳נמסר בד״ה א׳ סימן כ״ה

נשלם ערך חמם בס״ד

מערכת אות הנון

טו׳ווגין חד נ׳ וחד ונ׳ ול״ ד׳כו׳וסימניהון

נשאתני מפני זעמך וקצפך
ונשאתני ושכבתי עם אבתי
נרצה דבר על לב ירושלים
ונרצה וסמך ידו על ראש העולה
נחוחין די לחון מהקרבין ניחוחין
וניחוחין באדין מלכא נבוכד נצר
נדמה שמרון מלכה כקצף
ונדמה ואל מי תדמיוני ותשוו
נחמתני ותאמר אמצא חן בעיניך
ונחמתני עשה עמי אות לטובה
נפלו ונשמדו במות און
ונפלו ואמרת אליהם כה
נשמה תהי טירתם נשמה
ונשמה נתתי את ארץ
נמליך וישלח אשר על הבית
ונמליך נעלה ביהודה ונקיצנה
נסעה ויאמר נסעה ונלכה
ונסעה כנהר אהוא בשנים עשר
נתנוך ויהי בדברו אליו ויאמ׳ לו
ונתנוך ויאמרו לו לאמר לא כי אמור
נושע קמץ אין חמלך נושע ברב חיל
נגעה גילי מאד בת ציון הריעו
נגל גם אני אורך בכלי נבל ונגל

מערכת אות הנון

ונבל והיה כמור ונבל
נבחה ולא ידעו עשות נבחה
ונכחה והסג אחור משפט
נפכח בן אדם יען אשר אמרו
ונסבה את ארון אלהינו אלינו
נבח ונבח הלך וילכר את קנת
ונבח ואת בנתיה ב׳ בפסוק

אב נון ארוכה בסוף

תיבותא ולית דכוו׳ וסימניהון

אחרין תשחן לאחר אשתי
אחז וחבוני את אשר אחז
בהיין ושאר תוותא העריו
בחין ומשך אבירים בכחו
גבולן ותשבנה הערל דשמואל
דאנין ואנת עזרא בחכמת
חאיין עתה יחרדו ואיין
חרצין ותשמע עתליה עת קול
דמלכים
טימין ואתחלך לקץ ותנוח
ויאמ׳ בילדכן את העבריות
ויחנון וילך במדבר ויסוב את
וכמהן ויעבר המלך הגלגלח
ויראון וכל העם ישמעו ויראון
זין מזוינו מלאים מפיקים
חטין ואתה קח לך חטין ושעורי׳
טחון ואת חטאתכם אשר עשית׳
טוחן ויאחזוהו פלשתים
טחון בחורים טחון נשאו
ירעפון עטרת שנת טובתיך
ירזמון ומה ירזמון עיניך
ימלאון וחשקתי ארץ צפתך
ינאצון ואת עמי ינאצון
כארכן ודרך לפניהן כמראה
לבביהן והצב נלתה העלתה
לתתן שם את ארון
מלכין אל תתן לנשים חילך
משפטן ויקרב משה את
מגדון יגרל המספד
נון כנו יהושע בנו
מרוקיהן ששה הדשים בשמן
נחושתן ויקרא לו נחשתן
סגנין אדין מלכא לדניאל רבי
כהלין אדין עוללין כל חכימי
פרין בנו בתים ושבו
צידונין יען אשר עזבוני
קבצן דרשו מעל ספר יי וקראו
ראשן ישבו לארץ ידמו זקני בת
שומטין דרכי ציון אבלות
תפנעון לאסרך דשמשון
תחתיהן הלוך ואמרת
תעבדון את האלהים על ההר
תענון כל אלמנה ויתום
תרבון ושמעת ישראל ושמרת
תחקרון ערת בונותיכם עד
תחשבון מח תחשבון על יי
תתחמקין עד מתי תתחמקין
תנדעון ונתצתם את מזבחתם
תהיון ואנשי קדש תהיון לי
תלכון לא תלכו ריקם
תלחמון כה אמר יי לא תעלו
תנוסון ותאמרו לו כי על סוס ננוס
תושעון בשובה ונחת תושעון
תשאון הפניו תשאון אם לאל

אב נון חד וחד נון וחד

מם בסוף וסימניהון נמסר בסוף סדר בחר סיני

אלין מלין משמשין נ׳ וס׳

הפרני ל כי הפרני אלהים בארץ עניי
נשני ל כי נשני אלהי׳ את כל עמלי
השביעני ל אבי השביעני לאמר
השביעני ל במרומים הרוני לענה
פתיתני ל יי׳ ואפת חזקתני ותוכל
הנחני ל בדרך אמת לקחת את בת אחי אדני
ותעידני ל ועין ראתה ותעידני
ויביאני ל חסדיך יי׳
ויכונגוני ל ידיך עשוני ויכוננוני
רמיתני ל למהוה רמיתני ותשלח
רזיתני ל ועתה מא תסור חרב מביתך
גמלתני ל כי אתה גמלתני הרעה ואני
הציקתני ל רוח בטני דאיוב
ששופתני ל השמש בני אמי נחרו׳ בי
תמעיטני ל אם באפך פן תמעיטני
שטפתני ל טבעתי ביון מצולח
הליצוני ל זרים הליצוני עד מעד
עזרוני ל חבלי רשעים עזרוני
גרוני ל יגעתי בקראי ניחר גרוני
ילדתני ל ארור היום אשר ילדתי
עותוני ל יבשו זדים כי שקר עוותוני
יחמתני ל הן בעון חוללתי ובחטא
נחמתני ל אמצא חן בעיניך כי
יבואוני ל רחמיך ואחיה
ויעבדוני ל ותמאן לשלחו
התור ידני ל אל הגדור הזה
ויסבני ל דרך חוץ אל שער החוץ
ויעירני ל כאיש אשר יעיר משנתו
להבאישנו ל בישב הארץ בכנעני ובפריזי

מלין דמשמשין נה בסוף

תיבותא וסימניהון

תרוממנה ל קרנות צדיק
קמנה ל שמענה קולי
אחטנה ל מידי תבקשנה
אציתנה ל חימה אין לי מי יתנני
יקראנה ל ויאמר אליו שוב נא
וידדנה ל ממרום שלח אש בעצמתי
ימהרנה ל מהר ימהרנה לו
יעדנה ל ואם לבנו יעדנה
ימנענה ל בתוך חכו
תעלנה ל ויאמר מלאך ה׳
תרמסנה ל רגל רגלי עני
אשקנה אני יי׳ נוצרה לרגעים
תכעיסנה ל ותבכה ולא תאכל
אחישנה ל אני ה׳ בעתה אחישנה
תכלנה ל מלמעלה ופתח התבה
תחתנה ל ויסגר בשר תחתנה
תשכנה ל בעל דליותיו
שמענה ל ואתה דע לך
תשבנה ל וידיו תשבנה אונו

ו׳ חסרי

ן וקרין וסימני נמס במשלי סי׳ ג׳

ו׳כתבן

נ׳ ולא קריין וסימ׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן כא ודח ב׳ סימן יא

יא פסוקי

רישי׳ נון וסופי׳ נון וסימני׳ נמסר בסדר תזריע ובתהלים סימן קה

נא

נאוה

ה׳ וסימניהון נמסר בתהלים סימן קמח ובמשלי סימן יז

נאם

ג׳ בטעם וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן ח

נאפות

ג׳ וסימניהון

ושפטתיך משפטי ואנסים צדיקים ב׳ בפסו׳

נב

נביח

ד׳ חס׳ א׳ בלישניהן וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ סימן י׳ ובעזרא ריש סימן ה׳

והנביא

ג׳ רפ׳ וסימניהון נמסר בסדר ראה

ויחזקאל סימן יד׳

ונביא

ז׳ וסימניהון נמסר בדניאל סימן ט׳

בנביאים

ח׳ וסימני׳ נמסר בשמו׳ א׳ סי׳ י׳

נביאים

ח׳ מל בירמיה וסימני׳ נמסר בירמיה סימן כו׳

נביאים

ג׳ מל׳ וסי׳ נמסר בסדר בהעלתך

וכל הנביאים

ד׳ וסימניהון

וכל הנביאים נבאים כן
וחברו דה
ויקבץ מלך ישראל
ומלך ישראל ויחשפט

נביא

ג׳ חס׳ בלישׁ׳ וסימניהון

ובנביאי ישראל ראיתי
ומתעתעים בנביאיו
ונבא לבב חכמה

הנביאה

ה׳ וסימניהון

וחקח מרים
ואקרב אל הנביאה
וגם לנועדיה הנביאה
ועשיה אל חולדה הנביא׳ דמלכי׳ והברו דח
ואשר המלך אל חולדה הנביאה

נבבד נאצר

י׳ כתיבין כן חס׳ ו׳ וסימני׳

ויאמר חנניה לעיני כל העם
ויהוצדק הלך בהגלות יי׳ את
כה אמר יי׳ צבאות
ולמקצת ימים אשר אמר
ובשנת שתים למלכות ב׳ בפסו׳
וקאמין לקבל צלמא תני׳ דפסו׳
כען אנא נבבד נאצר
ומלכא נבבד נאצר אבוך
יהב לנבבד נאצר אבוך

וכל מלכים דכוות׳ במא מל נבוכד נאצר וסימ׳

וחעם הנשאר בארץ יחודה
ומן בראשית עד אחאב בן קוליה נבבד רצר כתי׳
וכל אשר סיפד׳ נבוכד ראצר
במא נבוכד ראצור וסימ׳
לקדר ולמטלכות חצור
וה׳ כתיב נבוכד נאצר בכתובים וסימניהון
עלה נבוכד נאצר מלך בבל
ומכלי בית יי׳ הביא
ולתשובת השנה שלח המלך
וגם כמלך נבוכד נצר מרד
בשנת שלש למלכות דניאל
וכל דניאל נבוכד נצר מלכא
במה מלכא נבוכד נצר וסימני׳ נמסר בדניאל סימן ב׳

נבוכד נצר

ז׳ כתבן ומשניין ביה וסימניהון

שבעא עדנין יחלפין עלך
נבוכד נאצר נבוכד ראצר
נבוכד ראצור נבוכד נצר
נבוכד נאצר נבוכד נאצור
נבוכד נאצר
רישא דדניאל נאצר בשנת ג׳ למלכן׳
וכל דח ונבי׳ רכו׳ ומן כל ירמיה
ויחזקאל ראצר ומן בראשית
ממלכת יהויקים תניב׳ עד קוליה
נאצר ואלה בני המדינה העולים
קדמיה ראצור לקדר ולממלכות
ראצור תרויהון כתיב

נג

נגבה

כט בלישׁ׳ וסימני׳ נמס׳ בדה ב׳ סי׳ ד׳

נגינות

ג׳ מל׳ בלישניהון וסימניהון נמסר

בתלים

סימן ד׳

נוגע

ג׳ מל׳ וסימ׳ נמסר סוף כדר מצורע

ובעמום

סימן ט׳

הנגעת

ג׳ וחס׳ וסימ׳ נמסר בשפטים סימן ד׳

והנוגע

ג׳ וסימניהון

בכל שמא נפש
והנוגע בנבלתם
והנוגע בכל אשר

לנגע

ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסימניהון נמסר בסדר וירא ואיוב סימן ו׳

וינגע

ב׳ וסימניהון נמסר בסדר לך לך

נגע הצרעת

ג׳ וסימניהון

נרפא נגע הצרעת
זאת התורה לכל נגע
השמר בנגע הצרעת

נגף

ג׳ וסימניהון

יתנך יי׳ נגף לפני
אך נגף נגף הוא
כי נגף העם

נשה

ג׳ וסימניהון נמסר בסדר תולדות

מנישים

ג׳ וכימניהון נמסר במלכים א׳ סימן ד׳

וינישו

ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסימני׳ נמסר בסדר כי תשא

נוגש

כ׳ מל׳ וסימניהון

ממנו פנח ממנו
ועמד על בנו

נגש

בסי׳ ד׳ וכימנידון נמסר בישעיה סימן נג׳ ועש׳ מה דשקלינן וטרינן

נגש

כשי׳ ד׳ וסימניהון

ומשת נגש אל הערפל
ואחר נגש יוסף

זהבו נביא אחר נגש
יען כי נגש העם הזה
ויגישו ג׳ב׳חס׳וסימני׳ נמסר בשמואל א׳ ט׳ י״ר
ויגש ה׳וסימניהן נמסר בפרשת תולדת יצחק
ובפרשת צו את אהרן׳
גושו ג׳חס׳וסימני׳נמסר ביהושע סימן נ״

נד

נדף ה׳קמצין וסימני׳נמסר בסדר אם בחקתי
וידד ג׳וסימניהן נמסר בסדר ויצא יעקב
ובשפטים סימן י״א׳
ונדריך ג׳וסימניהן
רק קדשיך אשר
ונדריך אשר תדור
ונדריך תשלם
נדר ה׳קמצי׳ וסימניהן נמסר בפרשת אמור ובישעיה סוף סימן י״ט׳ותרגום שם׳
נדריכם ד׳ וסימני׳נמסר בסדר ראה

נה

וינהג ה׳וסימניהן נמסר בסדר ואלה שמות׳
ונדדו ג׳וסימניהן נמסר בירמיה סימן ל״א׳
נהרות ג׳וסימניהן נמסר במלכים ב׳ סימן ח׳
ובתלים סימן קל״ח׳
הנהרת ד׳חס׳בליש׳וסים׳ נמסר בסדר וארא
ונהר ד׳וסימניהן נמסר בישעיה סימן י״ט׳
אל נהר ג׳וסימניהן
ואבוא אל חנולח
ובמראה המראה
והיום החוא ליי׳ אלהים

נו

נוח ד׳וסימניהן
נוח משלח ונעוב
ישים עליהם נוח
נוח לבנות יענח

נז

נוזלים ג׳ב׳מל׳וא׳חס׳ וסימניהן נמסר בתלים סימן ע״ח׳

נח

נחנו ג׳וסימניהן נמסר בסדר ויהי מקץ
ונאיכה באב״ג׳

נחני ג׳ וסימניהן
בדרך נחני יי׳
מי יובילני עיר מצור
מי יובילני עיר מבצר
והנחתי ג׳וסימניהן נמסר ביחזקאל סימן כ״ב וסימן ל״ז׳
הניחו והניחו ד׳ וסימני׳ נמסר בשמואל א׳ סימן ו׳
מנחתיך ג׳חס׳בליש׳ וסימניהן
יזכר כל מנחתיך
לעולתיכם ולמנחתיכם
ומנחתיכם לא ארצה
ואת המנחה ח׳ וסימני׳ נמסר בפרשת אלה פקודי
ניחוח ה׳מל׳בליש׳וסימניהן נמסר בפרשת תצוה
ונחנו ג׳וסימניהן נמסר בסדר בשלח
ונח ג׳ ל״פ וסימני׳נמסר ביחזקאל סימן י״ד
נחה ג׳ מלעיל וסי׳נמסר במלכים ב׳ סימן ב׳
וינח ז׳ רפין וסימניהן נמסר בפרשת בא אל פרעה
וביהושע סוף סימן כ״א
וינח ז׳ דגשין וסימניהן נמסר בפרשת ויקח קרח
ובמלכים א׳ סימן ז׳
וינדם ז׳וסימניהן נמסר בשמואל א׳ סימן כ״ב
והנחתי ב׳חס׳דחס׳וסימניהן ויאמרו פנילילכו
והנחתי חמתי
ושאר והניחתי כתיב והנח למל׳ דמל׳ וסימני׳
והוא יהיה איש מנוחה
וא׳והנחות׳ כתיב וסימניהן
והנחות׳ חמתיכם
וינחהו ז׳חס׳בליש׳וסימניהן נמסר בסדר אמור
ובמלכים א׳ סימן י״ג
מנחה ד׳חס׳בליש׳וסימניהן נמסר בשמואל ב׳
סימן י״ז׳ובישעיה סימן י״א ובזכריה ריש סימן ח״
מנחל ד׳וסימניהן נמסר בסדר אלה חדברים
ובמלכים ב׳ סימן כ״ד
על נחל ג׳וסימניהן
ואת הארץ הזאת
מן הירדן מזרח
על כן יתרה עשה
נחלו ד׳וסימניהן נמסר ביהושע ריש סימן י״ל
לנחלה ט״ו וסימניהן נמסר בסדר קרח
ינחלם ג׳חס׳בליש׳וסימניהן נמס׳ בשמו׳א׳ סי׳ב׳
ינחלו ג׳קמצין וסימניהן לשמות משות
איש לפי פקדיו
נכוד חכמים ינחלו
נחלתן ד׳וסי׳ נמסר בפרשת אלה מסעי
תנחל ב׳א׳קמ׳וא׳פתח וסימניהן
כארצם לא תנחל

פנחלתך אשר תנחל
נחלה אל ג׳בליש׳וסים׳ נמסר בסדר
ראה ובתלים סימן ה׳
נחם ונחם ו׳ פתחי׳ וסימניהן נמסר בזכריה סימן א׳
ינחם ד׳וסימניהן נמסר בפרשא בשלח
ובתלים סימן ק״י
וינחם ה׳וסימניהן
ויפחם יי׳כי עשוה
וינחם יצחק אחרי
וינחם יהודה ויעל על נוזי
וינחם יי׳ על הרעה
וינחם אלהים על הרעה
נחמה אל ז׳וסימניהן נמסר בשמואל ב׳
ריש סימן י׳

נחש ג׳וסימניהן
ויעש משה נחש
והכיט אל נחש
ובתת את נחש הנחשת
נחשת ד׳ בצפוי וסימניהן
ועשית קרנותיו
ועשית בדים למזבח
ועשית בדי עצי
ממנו תהינה קרנתיו
כלי הנחשת ד׳וכי׳נמסר סוף ירמיה

נט

נוטה ה׳מל׳וסימניהן נמסר בתלים סימן ק״ד
נטיתיד ו״ חס׳את וסים׳ נמסר ביחזקאל סימן כה׳
ויטהו ג׳וסימניהן נמסר בשמואל ב׳ סימן ו׳
ולנטוע ג׳וסים׳נמסר בירמיה סימן ל״א׳
ויטע ג׳וסימניהן נמסר בפרשת נח
יוטל ג׳ב׳מל׳וא׳חסר וסים׳ נמסר בתלים סימן ל״ז׳
ובמשלי סוף סימן י״ו׳ובאיוב ריש סימן מ״א׳
יטו ה׳בקראה וסימני׳נמסר בישעיה ריש סימן נ״ד׳
ותט ג׳וסימניהן נמסר בסדר בלק
ויטו ד׳וסימניהן נמסר בשמואל ב׳ סימן ו״
ויטו ד׳וסים׳נמסר בשמואל א׳ ריש סי׳ח׳

וינשו ג׳וסימני׳
וינשו בלחי
וינשו בעמק רפאים
ויוסיפו עוד פלשתים

ויטש ב׳וחס׳וסימניהן
ויטש אלוה עשהו
ויטש משכן שילו

מז

ני

ניך ה׳וסימניהן נמסר בירמיה ריש סימן ל׳

נכ

נכחו ג׳וסימניהן
נכחו תחנו
כי נכחו יצא
נכר ב׳א׳מלעיל וסימניהן
נכר אתו האלהים
ולא נכר שוע לפני

נמ

נמו ב׳ ומלרע וסימניהן
נמו רעיך מלך אשור׳
נמו שנתם

נס

נסי ב׳ וסים׳ ויקרא שמו יי׳ נסי׳
ואל עמים ארים

חנס ג׳ וסימניהן
וחעם חנס אל
ויהיה הנס בקול
הנס מפני הפחד
מציאתו הנים כתיב
נסותם ה׳חס׳בליש׳וסים׳ נמסר בסדר בשלח ובמלכים א׳ ריש סימן י׳
ומנוס ג׳וסימניהן נמסר באיוב סוף כי׳א׳
מנסת ה׳חס׳כלי׳וסים׳ נמסר בפרשת בחקתי
וינוסו ד׳ מל׳וסימני׳נמסר במלכים ב׳ סימן ז׳
ונסו ד׳ וסימניהן נמסר בישעיה סוף סימן ל״ז׳
ונסתם ג׳וסימניהן נמסר בפרשת בחקתי
ובזכריה סימן י״ד׳
נסה ו׳ ב׳כתיב סה וד׳כתיב פא וסימניהן נמסר בסדר וידא
ויסך ג׳ דגשין וסימניהן ויסך עליה נסך
ויסך את נסכו
ויסך אתם ליי׳

ולחסך ב׳ וסימניהן
וכי אנחנו מקטרים
כח אמר יי׳ צבאות לאמר אתם ונשיבם
וחד פליג׳ ומן אז חדלנו
מסכה ב׳ יחידאין וסימניהן
עשו לחם מסכה
ויעשו להם מסכה
וגל עגל מסכה דכות׳
בנסעם ב׳וסימניהן נמסר בכורך

מערכת אות הנון

נא

בסדר נח
ויסע ג׳ וסימניהון נמסר נ׳סדר בשלח
מסע ב׳ קמצ׳ ס וסימניהון
חנית מסע
אבן שלמה מכע

נע

ויבעו ב׳חס׳ וסימניהון
וירא העם ויבעו
ויבעו אבות הכפים
לנוע ד׳וסימניהון נמסר בשפטים סימן ט׳
וירמיה סימן י״ד
ויבעם ג׳חס׳בליש׳וסימניהון נמסר בפרשת מטות
וכאיכה באב תניין
מנעורינו ג׳ומל׳ וסימניהון נמסר בסדר ויגש
וירמיה סוף סימן ג׳
ואת הנערים ג׳ וסימנ׳ נמסר באיוב סימן א׳
מנערי ג׳חס׳ וסימנ׳ נמסר במלכי׳ א׳ סימן י״ח
מנעוריו ג׳ ב׳חס׳ וא׳מל׳ וסימניהון נמסר בסדר נח ובשמואל א׳סימן י״ז
מנער ג׳וחס׳וסימניהון נמסר בתלים סימן פ״ח
ובמשלי סימן כ״ט

נפ

לנפל ד׳וחס׳וסימניהון נמסר בסדר שלח לך
וירמיה סימן ט״ו ובמגלה סימן ו׳
ויפל ג׳ וסימניהון נמסר בסדר מסעי וסים׳ בלשון ארמי אדם מית במשרית׳ח
יפול ז׳מל׳ בליש׳וסי׳ נמסר בד״ח א׳סימן י״ב
תפול ה׳מל׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן כ״ג
הפילה ו׳חס׳ בליש׳ וסימנ׳ נמסר בפרש׳ נשא
הנפלים ג׳ב׳חס׳ וא׳מל׳ וסימניהון נמסר בסדר בראשית
יפול ג׳חס׳בספר משלי וסימניהון נמסר
במשלי סימן י״ג
בלשון נפילה על נפ״ז אל וסימניהון
נמסר בסדר שמיני
נפש ג׳ בטעם ד״פ וסימניהון נמסר בסדר ויקרא
נפש החיה ד׳ דכמיכי וסימניהון
ויברא אלהים את האדם
כעוף ובבהמה ובכל
וכל אשר אין לו סנפיר
זאת תורת הבהמה
ונפש ג׳ד״פ וסימניהון נמסר בויקרא
ונפשו ה׳וסימניהון נמסר בריש סדר ויגש
ובמשלי סימן כ״ג ובאיוב סוף סי׳ כ״ג

ואת נפש
ד׳וסי׳ נמסר בשמואל א׳ כימן כ״ה
נפשתם ב׳ חכרים וסימניהון
את מחצת האנשים
יצפנו לנפשתם
ובל נפש ג׳וסימניהון נמסר בסדר אחרי מות וביחזקאל סימן ל״א
בנפשותיכם ב׳מל׳ וסימניהון
השמרו בנפשותיכם
כי התעתים בנפשותיכם
נפשו ג׳ בטעם׳ וסים׳ נמסר בהושע סימן ד׳
ונפשו ה׳וסימניהון נמסר בתלים סימן לח׳

נצ

מצב ג׳ קמצים וסים׳ נמסר בסדר ויצא יעקב
מצבת ב׳ פתחים וסימניהון
ויש תרע בעיני
ויתצו את מצבת
מצבות ג׳ וסים׳ נמסר בירמיה סוף סימן מ״ג
ויתיצבו ה׳וסים׳ נמסר בפרשת וישמע יתרו ובסדר וילך וביהושע ריש סימן כ״ד
נצים ג׳ וסימניהון נמסר בסדר שמות
נצח ד׳קמצין וסימנ׳ נמסר בשמואל א׳סימן ט״ו
למנצח מזמור י״ד דסמיכי וסימניהון נמסר בתלים סימן ל״א

נק

טו נקדות בקריאת וסימניהון נמסר בסדר במדבר סיני
ונקה ג׳וסימניהון נמסר בסדר משפטים
ונקי ג׳וסימניהון נמסר בסדר משפטים ובאיוב סימן כ״ב
נקיון ג׳ בליש׳ וסימנ׳ נמסר בתלים סימן ע״ג
נקים ג׳חס׳ י׳ וסימניהון
נקים אנחנו
והיה כל אשר יצא ושלאחריו
יקבוהו ג׳וסימניהון נמסר באיוב סימן נ׳
יקם ג׳ ב׳קמץ וא׳פתח וסימניהון נמסר בפרשת בראשית
ונקמתי ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן נ״א
תקפו ד׳חס׳בלי׳ וסימניהון
לא תקפו פאת
ויסב ארון י׳ דיהושע
מקפים על היהם דמלכים
ויקפו על העיר דאלישע

נר

הנרות ב׳מל׳ וסים׳ נמסר בפרשת אמור
נריהו ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ל״ו

נש

נשוא ד׳ ג׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסימניהון
נשא את ראש בני קהת
את ראש בני גרשון
כי נשא אשא להם
נשוא יגשוא כי לא בתר׳מל׳
ונשא ל״ב וסימניהון נמסר בסדר תרומה
ונשא יז׳ וסימניהון נמסר בסדר אחרי מות
ובמלכים א׳ סימן ח׳ וביחזקאל סוף סימן כ״ט
נשאו י׳ וסימניהון נמסר בפרשת אמור ובשמואל ב׳ סימן י״ח ובעזרא סימן ט׳
נשאו ג׳וסימניהון נמסר במלכים ב׳סוף סי׳ ב׳
וישאהו ד׳ וסימניהון נמסר בסדר שלח לך
ובשמואל ב׳ סימן ו׳
נושים ג׳ וחס׳ ובעניב׳ וסימניהון נמסר בנחמיה סימן ה׳
ונשא ו׳חס׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן י״ד
ונשוא ד׳ ג׳מל׳ וא׳חסר וסים׳ נמסר במלכים ב׳ריש סימן ה׳ ובאיוב סימן כ״ב
לשאת כ״ד וסים׳ נמסר בד״ח א׳סי׳ ט״ו בפסוק ב׳
משאות ד׳ב׳מל׳ וסימנ׳ נמסר סדר מקץ
משאת ו׳ פתחין וסימניהון נמסר בפרשת מקץ ובשפטים סימן ב׳
תשואות ד׳וסים׳ נמסר באיוב סי׳ ל״ו
משאת ג׳וסימניהון נמסר בירמיה ריש סימן ו׳ ובמגלה סימן ב׳

למשואות
ב׳וסימניהון
הפלתם למשואות
הרימה פעמיך למשואות
ותשא י״ד וסימניהון נמסר במלכים ב׳סימן ד׳ ובמגלה סימן ב׳
ותשאינה ב׳הד׳מל׳ וחד חסר וסימניהון נמס׳ ברות
ולא תשא ג׳ וסימנ׳ נמסר בסדר וירא
ישא ה׳ ד״פ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ג׳
ישוא ה׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן פ״ט
מנשאים ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן כ״ב
ושא ג׳וסימניהון
ושא את מספר שמותם
עלה ראש הפסגה

נר
ראו עניי ועמלי׳
שאו י״ב ד״פ וסימניהון נמסר בריש סדר פנחס
ובירמיה סימן נ״א
ישאו ד׳וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ל״ט
ישאו ו׳ קמצי׳וסימני׳נמסר ביחזקאל סימן ל״ט
למשא ג׳וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ט״ו ובאיוב ס״ם ז׳
ולא ישאו ד׳וסים׳נמסר בסדר תצוה
וביחזקאל סוף סימן ל״ד
משאם ה׳בתורה וסי׳נמסר בפרשת נשא
נשיא י׳ וסימניהון נמסר בסדר חיי שרח
נשיאם ד״כ בתורה וסימניהון נמסר בסוף סדר לך לך
נושה כול׳ חס׳ במא׳ וסימניהון
ינקש נושה לכל
וכל חד כתיב נשא וסימניהון
וכל אשר לו נשא
ושארהון נשה כתיב
ישך ב׳קמצין וסימניהון
נשך כל דבר אשר
ואחריתו כנחש ישך
נשיתי ב׳וסימניהון בירמיה סימן ט״ו

ערך כפים הנך נמסר בערך חפ

ונשל ג׳וסימניהון נמסר בסדר ואתחנן
נשמת ד׳וסימניהון נמסר בסדר נח
נשק ג׳קמצין בליש׳וסימנ׳ נמסר באיוב ס״ם ב׳
כנשר ד׳רפין וסימניהון נמסר בסדר האזינו
ובאיוב סימן ט׳

נת
לנתחיה ד׳וסימניהון
והפשיט את העלה
לנתחיה לנתחיה הוציאה ב׳ כפסו׳
ואת העולה המציאו
נתך ג׳וסימניהון נמסר בירמיה סימן מ״ב
נתן בא׳ ג׳מנחון קמ׳וסימנ׳ נמסר בח״ח ב׳ סימן ל״ד
ויתן ל״ג רפין וסימנ׳נמסר במלכים א׳ סימן י״ד
ובח״ח ב׳ סימן י״ח
נתינה אליך ה׳ וסימניהון
את הערות אשר
ונתת אל הארן
ואל הארן תתן
ונתן אליך אות או מופת
פתח פיך ואכל
בשנך תאכל ושעיך
נתן לך ג׳וסימניהון נמסר בסדר עקב
ולתת ח׳וסימניהון נמסר בפרשת כי תשא
וירמיה סימן י״ט

מערכת אות המם

ונתון ז׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויהי מקץ
ובירמיה סוף סימן ל״ז׳
יתן ד׳ וסימניהון נמסר בסדר שמיני ובפנחס
נתן ו׳ וסימני׳ נמסר בשפטים סימן ח׳
נתנו ו׳ וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן ל״ה׳
ונתתי פני ד׳ וסימני׳ נמסר באחרי מות׳
נתן ד׳ קמצי׳ וסימניהון נמסר בסדר ואלה שמות׳
ונתתם ו׳ קמצין וסימ׳ נמסר במלכים א׳ סימן ח׳
ובדה א׳ סימן י״ד׳
נתון ה׳ג׳מ׳ו׳ב׳ חסרים וסימ׳ נמסר בסדר פנחס׳
ויתנו ג׳ דפין וסימניהון נמסר במלכים א׳ סימן י״ח׳
ונחנה ג׳ וסי׳ נמסר בפר׳ ויצא ובירמיה סימן ל״ה׳
ויתנום ג׳ כ׳ חס׳ וא׳ מ׳ל׳ וסימניהון נמסר בסד׳ אלה פקודי׳

נתון

נתון אתו על
נתון תתן לו ולא ירע
ויאמרו נתון תתן
וידר יפתח
וכל כתו׳ דכות׳

ואתן ג׳ וסימ׳ נמסר במגלה סימן מ״ב׳
נתון ג׳ וסימ׳ נמסר במגלה סימן נ׳

נחונם ב׳ חס׳ ו׳ור וא׳ מ׳לא דמ׳ ושאר׳ נתנים כתי׳ חס׳ ו׳ו׳ וסימניהון נמסר בסדר במדבר סיני׳

נתצו ג׳ וסימ׳ נמסר בירמיה סימן ד׳׳

ואתנה כל שפטים ושמואל ויחזקאל ואתנה במא ואתנה וסימ׳
ויאמר הפלשתי אל דוד
וכל שאר נביאי׳ ואורי׳ דכות׳ ואתנה במא וסי׳
ואתנה את הלוים
וכל כתובים דכות׳ ואתנה במא וסימ׳
שאל מבני ואתנה

נתנו ה׳ וסימניהון נמסר בסדר ויצא׳

מתנות ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מ׳ל׳ וסימניהון נמסר במשלי סוף סימן ט״ו׳

מתנותיכם ד׳ ב׳ חסרי׳ וב׳ מ׳ל׳ וסימ׳ נמסר בסדר אמור וביחזקאל סימן ד׳׳

מתתי ג׳ וסי׳ נמס׳ בסד׳ ויצא ובמלכים א׳ סימן כ״א׳
לך נתתים ג׳ וסי׳ נמסר בפרש׳ ויקח קרח׳
נתתי ג׳ קמצי׳ וסימני׳ נמסר ביחזקאל סימן ח׳׳
ונתת ט״ס חסרי׳ ה׳ וסימניהון בסדר תרומה׳
ויתנהו ד׳ ג׳ חסרי׳ וא׳ מ׳ל׳ וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן יט״ו ובד״ה ב׳ סי׳ כד׳ ועש׳׳
ולא יתן ג׳ וסימניהון נמסר בסדר בא׳

ולא נתן ד׳ וסימניהון נמסר בסדר חקת׳
ואל תתן ג׳ וסימניהון נמסר ביואל סימן ב׳׳
הנותן ה׳ מ׳ל׳ וסמניהו׳ נמסר בפרשת ויחי יעקב
ובתהלים סימן יח״ עש׳
נותן ו׳ מ׳ל׳ וסימני׳ נמסר בתהלים סימן קמ״ו
ובמשלי סימן כ״ו׳
נתנו ד׳ דגשין וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן כ״ז׳

ח׳מ׳ין דכל חד וחד לית

דכות׳ דגש משמשין נה בסוף תיבותא
וס׳ נמסר בריש סדר תולדות נח׳
נחינה שם ז׳ וסימניה׳ נמסר במלכים א׳ סימן ו׳
ובשיר השירים סימן ז׳׳
נתנו כ״ף וסימניהון נתנו את נבלת
נתנו רשעים פח לי
אנכי נותן ז׳ וסימניהון נמסר פרשת ראה אנכי׳
נתניהו ה׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן מ״א
ובדה א׳ סימן כ״ה׳
וינהגו ג׳ וסימנהון

וינתצו את הבמות
וינתצו את מזבחות הבעלים דה״ח
את חומת ירושלם
נתקו ג׳ וסימניהון

נתקו כפות רגלי
שברו עור בתקו
ימי עברו זמותי
ינתק ג׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ז׳
ובקהלת סימן ד׳׳

נשלם ערך הנון בס״ד

מערכת אות הסמ״ך

ה׳ זונין חד׳ וחד וס׳ וסי׳

ספר זיך לכ דוד אתו אחרי כן
וספר וכי יטהר הזב מזובו
סתרי ומגיני אתה אלהי אל
סתרי ובני עזיאל מישאל
שרין צדונים יקראו להרמן
ושרין וירקידם כמו ענל
סממי ואלעשה הוליד את וכסמי
וסממי וסממי ב׳ בפסוק
שמחו ויזבחו ביום ההוא זבחים
ושמחו והיה כגיבור אפרים

מלין דחמין שין וקריין

סמ״ך סי׳ נמסר בריש ספר הושע׳

ב׳ זונין כיחדין חד׳ וחד ש׳

וסימ׳ נמסר בריש שיר השירים׳

ה׳ זונין חד׳ וחד בס׳

ברישי׳ וסימניהון
שום ועתה שימן לבבכם
בשום התדע בשוף אלוה
שך לכן הנני שך את דרכך
בסך אלה אזכרה ואשפכה
סמכי כה אמר יי׳ ונפלו
בסמכי הנה אלהים עזר לי יי׳
שמחות תודיעני אורח
בשמחות תובלנה בשמחות וגיל
שמחתכם וביום שמחתכם
בשמחתכם שמעו דבר יי׳ החרדים

סב

סביב ג׳ ל״פ וסימ׳ נמסר בסוף יחזקאל
סבב ט׳ חס׳ בלישׁ וסימניהון נמסר בריש קהלת
סב ו׳ חס׳ וסימניהון נמסר בסדר אלה הדברים
ובשיר השירים סימן ב׳׳
סביבותיו ד׳ מ׳ל וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן מ״ג׳
ויסבו ג׳ דגשי׳ וסימני׳ נמסר בשפטים סימן י״ח
וסבב ג׳ וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סימן ז׳׳

סג

סגור ה׳ וסימ׳ נמסר ביחזקאל ריש סימן מ״ד ובאיוב סימן מ״א׳
חסיג ג׳ כתיב סכ״ך בלשון חשגח וסימניהון נמס׳ בסדר שפטים
יסגרנו ד׳ חס׳ בלישני׳ וסימני׳ נמסר בפר׳ כי תזריע
מסגרות ה׳ מ׳ל בלישׁ וסימניהון

ועל המסגרו׳ אשר בין השלבים
וארבעת האופני׳ למתחת למסגרות
ויקצץ המלך
ויחרגו ממסגרותם דשמואל
וחברו ממסגרותיהם דתהלות

סד

סדמה ג׳ וסימניהון נמסר בסדר וירא
בסדום ד׳ וסי׳ נמס׳ בריש ישעיה ובצפניה סימן ב׳׳

סו

בסודם ה׳ חס׳ בלישׁ וסי׳ נמסר בערך י״ו׳
סוסיך ג׳ וסימניהון

דרכת בים סוסיך
כי תרכב על סוסיך
והכרתי סוסיך
סופא ג׳ כתיב א׳ וסימ׳ נמסר בדניאל ס״סו׳
לסופים אל ב׳ בלישׁ וסימניהון
ויאמר שבטה דאיזבל

מח

ורג אל מסיו

סח

סחרה ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף סימן ג׳׳
כג ובמשלי סימן ג׳׳

ס

סיגים ג׳ מ׳ל וסימני׳ נמסר במשלי רישא׳ כה׳
סיחון ד׳ מ׳ל בתורה וסימ׳ נמסר בסדר חקת׳

הסירות סימן

בל אורית הסירת חס׳ ו׳ כתיב ואת הסירות דמלכים כ״כ ואת הסירת קדמ׳ דירמיה כ״כ׳׳

סכ

סכות ב׳ מ׳ל בתורה וסימניהון
על כן קרא שם
כי בסכות הושבתי
וכל נביאים וכתובים דכו׳ מ׳ל במא וסימ׳
לעשות סכת כתוב
וכל הסכות דאורית׳ מ׳ל במא חסר וסימ׳
חג הסכת תעשה
ויסך ד׳ דפין וסימני׳ נמסר בפרשת אלה פקודי
ובאיוב סוף סימן ג׳׳
ויסכרו כל ליש׳ כתיב סמך במא כתיב שין וסי׳
כי ישכר פי דברי שקר
וכל אגרא כתיב שין במא׳ וכרוכם עליהם יעצים
בשוכות ו׳ כתי׳ שין בליש׳ וסימניהון
שכתי כפי עליך
חסר משוכתו והיה
חנני שך את דרכך
התמלא בשוכות עורו
וגידים תשוככני
ויחמם כגן שכה
סכו ג׳ וחד כתי׳ שין וסימניהון נמסר בירמיה סוף סי׳ כ״ח׳
ובאיכה באל״ב תניין׳
סבותח ג׳ וסימניהון נמסר בסדר פקודי׳
הסובך ג׳ כ׳ מ׳ל וסימניהון

את כרוב ממשח
ברב כלתך מלו תוכך
ימהרו חומותה והוכן הסובך

סל

סלוא ג׳ וסימניהון נמסר בנחמיה סימן י״א׳
הסלע ג׳ קמצין וסימניהון

ויביאום לראש הסלע
אשרי שואחז ונפץ את
ויקחילו משה ואהרן
סלבה ג׳ וסימניהון נמסר בסדר דברים

ויסלף

מערכת אות העין

ויסלף ג׳ וסימניהון
ושחד לא תקח
לא תטה משפט
ויסלף דברי צדיקם

סע

סער ג׳כתיב ש״ן
וסימניהון
יסערו עליו שער
כזרם ברד שער
וקדמונים אחזו שער

סף

ספוד ג׳מ״ל בלישׁ׳וסימניהון
נמסר בירמיה סי׳ ו״ן
וזכריה סימן ז׳ ובקהלת סימן ג׳
מספד ג׳ פתחין וסימניהון
בלשון ארמי תמריא
סמיכין לרמוניא וביאור׳ נמסר במיכה
סימן א׳ ובזכריה סוף סימן י״ב׳
תספה ג׳ וסימניהון נמסר
בפרשת וירא אליו
ישפוק ד׳כתיב ש״ן בלישׁ׳
וסימניהון נמסר
באיוב סוף סימן ל״ד ע״ש׳
יספק ג׳וסימניהון נמסר
בסדר בלק
אל ספר ג׳ וסימניהון נמסר
בירמיה בריש
סימן ל׳ ובנחמיה סימן ח׳
ויספרו ג׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן ק״ז
ובאיוב סימן י״ב
ספרו ג׳וסימניהון
ספרו נא לי
ספרו בגוים וחברו
ומספר ה׳ וסימניהון נמסר
בסדר בלק
ובירמיה סימן י״א׳
סופר ב׳מ״ל בנביאי׳ וסימני׳
נמסר בשמואל ב׳ סוף
סימן ח׳ ועיש חלוק מ״ל וחס׳ בלישׁ׳
י״א פסוקים רישיהון
וסופיהון
חד וסימניהון נמסר בפרשת במדבר
סיני ובסדר צו׳
ש״ פסוקים רישיהון וסופיהון
מלה חדא
ריש׳נסיב ו״ו וסיפא לא נסיב ו״ו
וסימ׳נמסר במלכים סוף סימן כ״ב׳
י״ח מלין תקון סופרים
וסימניהון נמסר
בריש במדבר סיני ובתלים סימן ק״ו
ואין מספר ד׳וסימני׳נמסר
בריש יואל
ובתלים סימן ק״ה׳
נספר משוה ג׳ וסימניהון
נמסר בעיך משה׳
נספר תורת משה ג׳ וסימ׳
נמסר ביהושע סימן
ח׳ וסימן כ״ג׳

סר

ויסר ג׳וסימניהון נמסר
בסדר וארא
סור ג׳חס׳וסימניהון נמסר
במשלי סימן ט״ו׳

סורה ג׳וסימניהון
סורה אדני סורח
ב׳ בו ותרויהון מלרע
סורה שבה פח מלעיל
וא׳ גולה וסורה מלרע
סרה ה׳חס׳בלישׁ׳וסימניהון
נמסר במלכים ב׳ סי׳ ד׳
וסרה ג׳וסימניהון
וסרח קנאת אפרים
וסרח קנאתי ממך
וסרח מעליו רוח
וסרתם ג׳וסימניהון
והקללה אם לא
וסרתם ועבדתם אלהים
כי ידעתי אחרי מותי
ואסירה ג׳וסימניהון נמסר
בשופטים סי׳ ט׳׳
ולא סר ד׳וסימניהון נמסר
במלכים ב׳ ריש
סימן כ״ג׳
סרך ג׳חס׳בלישׁ׳
וסימניהון
שריך סרריס וחברי גנבים׳
כי כפרה סררה
להיות כל איש שרר
סוררת ג׳וסימניהון נמסר
בזכריה סימן ז׳׳
וסר מרע ה׳וסימני׳נמסר
בישעיה סי׳ נ״ט׳
יסירו ב׳וסימניהון
מצריקי רשע
ונתתי קנאתי בך
וא׳יסירו וסימ׳
רנע יסותו וחצות

סת

במסתרים ג׳רפין וסימ׳נמסר
בירמיה סימן י״ג
במסתרים ג׳דנשין וסימניהון
בלשון ארמי
גברא קטל שלימא וביאור׳ נמסר
בתלים סימן י׳ וסימן ס״ד׳
מסתתר ד׳וסימניהון נמסר
בשמואל א׳ ריש
סימן כ״ו ובתהלים סימן נ״ד׳
בסתר ד׳וסימניהון נמסר
בסדר כי תבא׳
נסתרת ג׳וסימניהון נמסר
בתלים סימן ל״ח׳

נשלם ערך הסמ״ך בס״ד

מערכת אות העין

ח׳ וזגין חד ע׳וחד וע׳ולית
דכו׳וסימניהון
ערך ויערך עליו ערך לחם
וערך ויאמ לו מיכה שבח
עינכם ולאלה אמר באזני
ועינכם אל תחם על כליכם
עדיהם כל הגוים נקבצו
ועדיהם יצרי פסל כלם תחו
עיר גילי מאד בת ציון הריעי
ועיר ואיש נבוב ילבב
עיה ואחותם ומושבתם בית אל
ועיח ובני בניתן כנבע מכמש
עשח כה אמר ה׳ עשה ה׳ יוצר
אותה
ועשח כה אמר ה׳בורא השמים
עשיתם וברחמיך הרבים לא
ועשיתם ויאמר ה׳ אל משה בלכתך
ענור כסום ענור כן אצפצף
וענור גם חסידה בשמים

עב

עבות ג׳ מ״ל בלישׁ׳
וסימניהון
וכעבות והעגלה
בקר לא עבות מנוגח
קצץ עבות רשעים
עבותים ג׳מ״ל וסימ׳נמסר
ביחזקאל סימן ג׳
ועבו ג׳וסימניהון נמסר
בסוף ירמיה
ועבדוני ג׳וסימניהון
עם לא ידעתי
וחברו דתהלות בורר קדשי
דתהלות מ״ל
עובר ב׳מ״ל וסימניהון
ותקראן שמו עובד
וישי חוליד את עובד
וכל ד״ה דכות׳מ״ל בר מן א׳
חסר וסימ׳
עבר אדום
עבדון ג׳וסימניהון
וישפט אחריו
וימת עבדון
את עבדון ואת מנר
ולעבדו ג׳וסימניהון
והיה אם שמוע
כי אז אהפך אל
רק שמרו מאד ליהושע
ולעבדיך ג׳וסימניהון נמסר
בסדר וארא
ובפרשת מטות׳
ובל עבדיו ז׳וסימניהון
נמסר בשמואל
א׳סימן כ״ב
עבדת ה׳חס׳בד״ת
וסימניהון
ומשפחת בית
ויעמד במשפט
ויעמד יחזקיהו
וחמשוררים בני אסף
ומן ודוד זקן עד דוד את כל
שרי ישראל דכות׳
עבד עולם ג׳כלישׁ׳וסימ׳
נמסר באיוב
סוף סימן מ׳
עבדיך ז׳חסר׳וסימני׳
נמסר בסדר
בהעלותך
ועבדתם ד׳וסימניהון
יעבוד ז׳מ״ל וסימני׳נמסר
בישעיה סוף סימן
כ״ו ובאחשורש סימן א׳
העבריות ד׳ג׳חס׳וא׳ מ״ל
וסימני׳ נמסר
בסדר שמות
אעביר ג׳וסימניהון נמסר
בסדר כי תשא
וביחזקאל סימן ל״ד
אעבור ג׳וסימניהון נמסר
כתהלים סוף
סימן קמ״ט
ויעבר ג׳וסימניהון נמסר
בשמואל א׳ריש סימן
י׳ובאיוב סימן י״ג
בעברכם ג׳וסימניהון נמסר
בסדר כי תבא
עובר ח׳מ״ל וסימניהון נמסר
ביחזקאל סימן י״ו
עבור ז׳מ״ל בלישני׳וסימני׳
נמס׳בסדר וירא בלק
ג׳מלאי׳ גבי ג״ן בלישׁ׳
חעברת וסימניהון
נמסר ביחזקאל ריש סימן ל״ז
לעבור ד׳מ״ל וסימניהון נמסר
בפרשת בלק ובכולם
ריש סימן כ׳
בעבור ב׳א׳מ״ל
וסימניהון
ויהי כעבור הצוהרים
כעבור סופה ואין
וא׳בעבור כבודי ומרים
ויעבר ט׳וסימניהון נמסר
בסדר נח ובמלכים
א׳סימן ט״ו
עברה על ה׳וסימניהון
ותעבר המנחה על
אל נא תעבר מעל עבדך
כי על כן עברתם על
ויעבר ה׳ על פניו
ותעבר
ויעברם ה׳חסר׳בלישׁ׳
וסימניהון נמסר
ביהושע סימן ד׳
ויעבירו ד׳ ג׳ מ״ל
וסימניהון
קול במחנה
ויעברו את חמלך
ויעבירו את בניהם
ויעבירו קול ביהודה
תניין חסר
לבעבור ג׳וסימניהון נמסר
בסוף פרשת
וישמע יתרו׳

עג

עגלת ה׳וסימניהון נמסר
בשמואל א׳ סי״ו׳

עד

יד פסוקים עד ועד וסימ׳
נמסר בסוף
פרשת אלה הדברים
ג׳ פסוקים אית בהון ועד
עד וסימניהון
וילך למסעיו
ושתי את נבוליך
ויקס אלישיב
יד פסוקים

מערכת אות העין

ז׳ פסוקי׳ איה בהון עד ועד
וסי׳ נמסר במלכים א׳ סוף סימן י״ח׳

ה׳ וזנין חד עד וחד על וסי׳
נמסר בפרשת ויחי יעקב׳

ו׳ ב וה׳ חד עד וחד על וסי׳

עד חמור אם המצא
ועד חמור עתה לך והכית
עד שה אם המצא
ועד שה עתה לך והכית
עד משרפות כל יושבי ההר ויהושע
ועד משרפות ויתנם י׳ ביד ישראל
עד הם וילך רכב הסוס
ועד הם ואמרה לחם
עד הצהרים וישאהו ויביאהו
ועד הצהרים ויקחו את הפר
עד ישים לא יכהה ולא ירוץ
ועד ישים ואל תתנו
עד זקנה וגם עד זקנה
ועד זקנה אני הוא
עד שערי כל אכל תת עכ נפשם
ועד שערי ויקמו אנשי יש׳ יהודה
עד החומה ועל ידו
ועד החומה והתודה
עד מגדל ויקם אלישיב
ועד מגדל חגדול ב׳ בו
עד כלח ועשה כרצנו
ועד כלח והגביר ברית
עד עלמא ויקבלון מלכותא
ועד עלמא עכה דניאל

ועד כל ב׳ וסימניהן

ולא נעדר להם מן
ועד כל כלי הגבלים

ג׳ פסוקי׳ **איה** בהון **עד ועד**
ועד ועד וסימניהן

עתה לך וחכית
ויקמו אנשי ישראל
עד כסף ככרין

ג׳ פסוקים **איה** בהון **ועד**
ועד ועד וסימניהן

ויהפשט יהונתן את
ולא נעדר להם מן
ויחרימו את כל

לעד ב׳ וסימניהן

ליום קומי לעד
בישראל וביהודה

עד ב׳ בלישן ביזה וסימניהן

בנימן זאב יטרף
או חלק עד שלל

עדותיו ה׳ מפקי׳ ו׳ו בלי״ש וסי׳ נמסר במלכים א׳ ריש סימן ב׳

העדות ה׳ מל וסימני׳ נמסר באחרי מות

ארון העדות י״ב וסימניהן נמסר בפרשי

כי תשא׳

ואעידה ח׳ וסימני׳ נמסר בסדר וילך ובירמיה סימן ל׳

העדתי ה׳ וסימניהן נמסר בפרשי עקב

עדותיו ה׳ בלי״ש וסי׳ נמסר בפרשי ואתחנן ובתלי׳

סימן צ״ט׳

ד׳ פסוקי׳ **מן דר אתין באב**
דבתי דתלים וסימני׳ שם באות ו׳ו׳

עדותיך ט׳ וסי׳ נמסר בתהלים באב באות בית וסי׳

פרץ בן דמה

לעדה ג׳ וסימניהן נמסר בפרשת וירא׳

העדה בהם ד׳ בלי״ש וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ ח׳

ובל עדה ג׳ וסי׳ נמסר בפרש׳ בהעלתך׳

עדיו ג׳ וסימני׳ נמסר בסדר כי תשא

עדיך ג׳ וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן ז׳

עדיך ג׳ וסימניהן

ואתה מגדל עדר
שומע תפלה
כי עתה תבא אליך תלח
וא׳ יום הוא ועדיך יבא

עד י״א בטעם מאריך וסי׳ נמסר בשיר השירים סימן ח׳

עד מה ד׳ וסי׳ נמסר בפר׳ וירא בלק ובתלי׳ סימן פ״ט

עדוא ג׳ מל וסימניהן

כיום עשרים וארבעה
והתנבי חגי
אחינדב בן עדא כ״ב
ושארהון עדו כתבן

עדן ג׳ פתחין וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סימן י״ט וביחזקאל סי׳ כ״ז וברייש עמוס

העדפים ג׳ חס ו״ו וסימני׳ נמסר בסדר במדבר סיני

נעדר ג׳ וסימניהן

שאו מרום עיניכם
ולא נעדר להם מן הקטון
עד אחד לא נעדר מציע׳ פת׳

ויתן תמכחנה ז

משפטו יתן לאור לא נעדר

עו

עוג בבשן ד׳ וסימני׳ נמסר בסדר דברים

עוגות ב׳ בתור א׳ מל וא׳ חס וסימניהן

לושי ועשי עוגות
ענת מצות כי לא בתר׳ חס׳

ועוד ל״ג וסימני׳ נמס׳ בירמי׳ סוף סימן ל״ו ובדניאל סימן ט׳

עוד י״ד חס וסי׳ נמסר בפרש׳ נח׳

ואין עוד ב׳ וסימניהן

וידעתם אי נקרב
כי החיים יודעים
וכל ישעיה דכות׳

עודנו ד׳ מל וסימניהן

עודנו מדבר עמם
שלום לעבדך לאבינו
חבשר עודנו בין
ויחלטו המנו ויאמרו

והעוים ד׳ וסי׳ נמסר בתלים ב׳ סימן י״ז

עון ד׳ מל וסימני׳ נמסר במלכי׳ ב׳ סימן ז׳ ובתהלים סימן ל״ב ובדה א׳ סימן כ״א

עונות ו׳ מל בלי״ש וסי׳ נמסר בנחמיה ריש סימן ט׳

עונותיהם ב׳ מל וסימניהן

וסלחת לעמך
ויכלמו מעונותיהם

עולתה ג׳ וסימני׳ נמסר בתלי׳ סוף סימן צ״ב

ויעללהו ו׳ חס בלי״ש וסימני׳ נמסר באיכה ב״א ב

תניין׳

לעולם י״ח וחס וסימני׳ נמסר בתלים סימן ע״ח׳

ועד עולם י״ב וסימני׳ נמסר בישעיה סימן ס׳

ובדה א׳ סימן כ״ט

לעולם ועד ט׳ וסימניהן

י״ימלך לעולם
כי כל העם ילכו איש
והמשכילים יזהירו כזהר
נערת גוים אבדת רשע
אזכירה שמך בכל דור ודור
ואשמרה תורתך תמיד
תהלה לדוד ארוממך
בכל יום אברכך ואהללה
תהלת י״י ידבר פי

עולם ועד ו׳ וסי׳ נמסר בתלי׳ סי׳ כ״א וסי׳ קל׳

עד העולם ד׳ וסימניהן

והעמדתיהו בביתי ובמלכותי
ויברכו ויאמרו הלי׳ ישוע וקדמיאל
הושיעה את עמך וברך
כשל הרמון שיורד על

ומעולם ג׳ וסי׳ נמסר בישעיה סימן נ״ה

לעולם ב׳ מל בתור׳ וסימניהן

ונם כך יאמינו לעולם
לא תדרוש שלומם

עולמים ג׳ חס בלי״ש וסימניהן נמסר בתהלי׳ סי׳ קל״ו

הלעולם ג׳ וסי׳ נמסר בתהלים סימן פ״ה

ג׳ פסוקי׳ מטעי׳ דעולם וסימני׳ נמסר בפרש׳ כי תבא

עד עולם ג׳ סוף פסוק וסי׳

כי את כל הארץ אשר אתה רואה
והדבר אשר דברנו
והבינתי את כסא דר״ח

חמר המעתיק קמה לי דהה חיכה
טוכח עד עולם כוף פסוק וכל דחס׳
וכל זרעך דכו׳:

העלם ב׳ חס וסימניהן

גם את העלם
ברוך י״י אלהי ישראל

מט

והעוף ג׳ וסימניהן

זאת תורת הבהמה
והעוף אוכל אתם
וחעוף ירב בארץ

ובעוף ג׳ וסי׳ נמסר בחושע סימן ד׳

ויעף ג׳ בקרי וסימניהן נמסר בשמואל ב׳ סימן כ״ב

עורו ג׳ מל וסימניהן נמסר באיוב סימן י״ח וסי׳ ס׳

עורב ד׳ מל וסימני׳ נמסר בישעיה סימן י׳

עז

בעוז ג׳ חס וסימניהן נמסר בפרש׳ בשלח ובתלי׳ סימן כ״א

ועזר ד׳ וסי׳ נמסר בתהלים סימן ס״ח

יעזו ג׳ ב׳ חס וא׳ מל׳ וסי׳ נמסר בתלים סימן ט׳

עז ד׳ וסימניהן נמסר בסוף חבקוק

עזה ג׳ בתור׳ וא׳ בנבי׳ וסימניהן נמסר במלכים ב׳ סימן כ״א

עזה כ׳ וסימניהן

וילך שמשון עזתה
ויאחזוהו פלשתים

עזיה ה׳ וסימניהן

שלום כן יביש
ויקשר קשר
ותחת בנו אוריאל בנו עזיה
עזיא העשתרתי
ובירושלם ישב
וכולהו כתב ה״א בסא
כתלי׳ א׳ וסי מני׳
עזיא העשתרתי
וכל תריסר דכות׳ עזיה

ויעזבוני ג׳ חס וסימניהן נמסר בשמואל א׳ סימן ח׳

עזבניך ד׳ ובחד עניב׳ וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן כ״ג

עזר ה׳ מל וסימניהן נמסר בישעיה סי׳ ל״א ובריש איכה

ואין עוזר ו׳ וסימניהן נמסר במלכים ב׳ סוף סימן י״ד

לעזור ג׳ מל וסימניהן

כי תהיה לנו מעיר
לעזור להדרעזר דל״ת
לעזור ולחשכיל

עזרא הכהן ג׳ וסימניהן

ויבא עזרא הכהן
ויקם עזרא הכהן
ויבדלו עזרא הכהן

העזרי ג׳ וסי׳ נמסר בשפטים סימן ו׳

עזריאל ג׳ וסימניהן

ויצוה חמלך את
ואלח ראשי
לנפתלי ירמות כן

מערכת אות העין

עורהו ה׳כנביאים וסימני׳ נמסר כמלכים ב׳ סימן ט׳א

עט

ויעט ג׳וסימניהון

זיעט העם אל השלל
לברך את אדונינו ויעט בהם
ויעט כמעיל קנאה
יעטה ד׳וסיכני׳ נמסר בסדר תזריע
ובתלים סימן ק״ט
עטר ד׳מלין עטור סופרים וסימניהון בתהלי׳ סי׳ ל״ו ועיין בהקדימתו
עטרות ג׳ח׳ס׳וסימני׳ נמסר במטות

עי

עי ב׳כתו׳ עי״ן וסימניהון

ויקח כחמשת אלפים איש
ויעקו כל העם אשר

מסור׳ אחריתי

וישלחם יהושע לעי
וכל העם המלחמה לעי
ויקח כחמשת אלפי׳ לעיר
וישימו העם את לעיר
העיט ד׳בתורה וב׳מנהון קמצין וסימני׳ נמסר בסדר לך לך
עינים כ״ח וסימני׳ נמסר בזכריה ס״ם ג׳
ועיניו ח׳ח׳וסימני׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ ג׳ ובירמיה סימן ל״ב
לעיניך ח׳וסימניהון

למה נמות לעיניך
ונקלח נמות לעיניך
שורך טבוח לעיניך
לא ירדנו בפרך
או הנסה אלהים
ולקחתי את נשיך
אוכיחך ואערכה לעיניך
אל תתן שינה
לעיניכם ח׳וסימניהון נמסר בירמיה סימן י״ו
ועיניך ז׳וסימניהון נמסר בירמיה סימן ל״ב וסימן ל״ט
בעיניך ו׳ח׳ו׳ד בתר׳ בלש׳ וסימניהון נמכר בסדר ראה
בעין ט׳וסי׳ נמסר ביחזקאל סימן א׳
לעיניהם כ״ד וסימני׳ נמסר בסדר חקה
בעיניהם י׳וסיכני׳ נמסר׳ בסוף פרשת מטעי
עיניכם י״ג וסיכניהון

ונפקחו עיניכם
והנח עיניכם ראות
ולא תתורו אחרי
עיניכם הרואות
כי עיניכם הראות
והיו לשוטפות
ולא תשימו קרחה
ויעצם את עיניכם
תראנה עיניכם
שאו עיניכם למרום
שאו לשמים עיניכם
מחמד עיניכם
שאו עיניכם וראו
ולאלה אמר באזני
בתר׳ עיניכם כתי׳
וא׳ועיניכם אל תחום
עינו ט׳וסימני׳ נמסר בפרש׳ משפטים
ועיני י׳וסימני׳ נמסר במשלי סוף סימן כ״ח
ועיניו י״א וסימניהון נמסר באיוב סימן מ״א
עינם ב׳וסימניהון

עינם בכל הארץ
לא חסה עינם
וא׳תפוח והעינם
עיני ד׳פתח באתנחת׳ וסימניהון
אליך נשאתי את עיני
כלו עיני מיחל
כי חסדך לנגד עיני
ולא ראו עיני
עין בעין ג׳וסימניהון נמסר בסדר שלח לך ובישעיה סימן נ״ב
ועינים ג׳וסימניהון נמסר בסדר כי תבא ובישעיה ריש סימן מ״ג
ובעיני י׳וסימניהון נמסר בסדר בהעלתך
ולעיני ד׳וסימניהון נמסר בפרשת וארא ובירמיה סימן כ״ח
מעיני ד׳וסימניהון נמסר בפר׳ ויצא ובישעיה סימן ס״ח ובסוף הושע
עינך בעינך ו׳ח״ו בתר׳ וסימניהון נמסר בסדר ראה
עיני כ״ט וסימניהון

ואשימה עיני עליו
ודמע תדמע ותרד עיני
ושמתי עיני עליהם
ועתה הנה פתותיך היום
וגם אני אנרע
כי דרכיך עליך אתן
וחברו בדרכיך עליך אתן
אעשה בחמה
וגם אני לא תחום
משחתם ולא עשיתי
ושמתי עיני עליהם דעמום
עששה מכעש וחברו
עששה מכעס
אעצח עליך עיני
ובאויבי ראתה
עיני דאבה מני
ותבט עיני בשורי
את עיני מרמעה
לא תשוב עיני לראות
דלפה עיני מתוגה
ובהמרותם תלן עיני
ותכה מכעס עיני
עיני ראתך
על אלה אני בוכיה ב׳כו
פלגי מים תרד עיני
עיני עוללה לנפשי
עיני נגרה ולא
מעיני ד׳וסימניהון נמסר בפרשת ויקרא ובאיוב סימן כח״
לעיניו ה׳וסימניהון נמסר בריש סדר חקה ובמלכים ב׳ סימן כ״ה ובירמיה סי׳ נ״ב
וישא עיניו ת׳חסרי׳ את וסימ׳ נמסר בריש וירא ושאר דנסבין את אינון ט׳
עיניך י״א וסימ׳ נמסר בשיר השירים ריש סי׳ ר׳
ועין ט׳וסימני׳ נמסר ביהושע סימן י״ט ובאיוב סי׳ כ״ד ובעזרא סימן ח׳
ואשא את עיני ב׳וסימני׳

וארא ארבע קרנות
וארא והנה איש
ואשא עיני וראיה ג׳וסימני׳ נמס׳ בזכריה ריש סימן ה׳ ובדניאל סימן ח׳
לעינים ד׳ב׳פתח וב׳קמץ וסימ׳ נמסר בסדר בראשית ובמשלי סימן י׳

על העין

ב׳וסימניהון

וימצאה מלאך
ויהי כראות את הנזם
עיף ח׳בלי״ש וסימני׳ נמסר בתלים סימן ס״ג
עירם ג׳בלי״ש וסימניהון

רכבים על שלשים ב׳כו
ועירים עשרה
על העיר ו׳ו וסי׳ נמסר בירמיה סימן ל״ב
לעיר ד׳וסימ׳ נמסר בירמיה סי׳ א׳ ובדח׳ ב׳ סי׳ ל״ג
ערי מקלט ד׳וסימני׳ נמסר בסדר מסעי
על עיר ד׳וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ו׳ ובעמוס סימן ד׳
העירה ט׳וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סוף סימן כ״ד ובעמוס סימן ד׳ ובדח׳ א׳ סוף סימן י״ט
מהעיר ג׳וסימניהון נמסר בירמיח סימן נ״ב
ואת העיר ח׳וסימניהון נמסר בירמיח סוף סימן כ״ג
כל ערים ג׳וסימניהון

כל ערים עשר ומנרשיהם
את השבון ואת
מהערים ג׳וסימניהון נמסר בשפטים סימן ד׳
ערך ח׳בלישן רבבו וסי׳ נמס׳ בשמואל אל סימן כ״ח ובסיכה סימן ה׳

מן הערים

ג׳וסימניהון

ויאספו בני בנימן
לנוס שמה דאז יבדיל
מן הערים אשר

על ערי ג׳ופסימניהון

וישמע בן חדד דמלכים
הזכירו לגוים הנח
ואת ערי ז׳וסימ׳ הן נמסר בריש זכריה ובד״ח כ׳סימן ח׳

עכ

והעכבר כ׳וסימניהון

החלר והעכבר
והשקץ והעכבר
עכביש ב׳וסימניהון

עכביש יארגנו
ובית עכביש מבטחו

על

על י״א סביריו עד וסי׳ נמסר בסדר ויחי
עללה ד׳ב׳עלילת וב׳עללות וסימניהון נמסר בפר׳ כי תצא

אב מן חד חד נסיב על וסים׳

על אברם ויהי השמש לבא
על אברהם כי ידעתיו למען
על ארמנות השמיעו
על אחד ויאמר קח נא את בנך
על אלעזר ואת שעיר החטאת
על אבימלך לבא חמס שבעים
על אדניכם לא טוב הדבר הזה
על אדניהו ותבא בת שבע
על אדני ויהי בבקר ויצא
על אדניו ויקח ירבעם בן נבט
על אלישע ויראו בני הנביאים
על אחיכו ויאמ׳ איש אל אחיו אכל
על אחיהם מחזיקים על
על אלוח מצפון זהב יאתה
על אדמה אשתך בעיר תזנח
על ביתי אתה תהיה על
על בניו ותצר לדוד מאד
על ביתה ויהי הוא מספר
על בת כפקו עליך כפים
על בנה ותאמ׳ האשה אשר בנה
על נא וחראש אחר יפנח
על דבר משכיל על דבר
על דברי שמעי הארץ הנח
על הגער אל ירע בעיניך
על האיש והנביא והכהן והעם
על האשה ויבא אלהי׳ אל אבימלך
על המדבר ואת ראשי בהרים
על היכל לקצות ירחין תרי עשר
על הקדש וכפר על הקדש
על האהל ולקח אזוב וטבל במים
על העדה יפקד י״י אלהי הרוחות
על חנזה הנה אנכי מציג
על המעברות והאנשים רדפו
על המרכבה וילך משם ויסצא
על המלתחה ויאמר לאשר על
על חנבול וכל מואב שמעו
על חערבה ויאמר אלי המים
על הגדוד והמח עזרו עם דוד
על החרב וירא נשא כליו ד״ה
על הרים תהום כלבוש כסיתו
על זקן קצפתי על עמי
על חזקיה וישלח חזקיה מלך
על שוב ואפרים ענלה
על טבור לשלל שלל ולבז
על טבת ויתקעו שלש

מערכת אות העין

על יצחק ויקח אברהם את עצי
על יבין ותלך יר בני ישראל
על יפתח ותהי על יפתח
על יום שאל את נעריך
על יכשח כי אצק מים על צמא
על יעקב וריב ל״י עם יהודה
על יוכח ויאמרו איש אל
על ירבעם ושאר דברי שלמח
על יהורם ויער י״ על יהורם
על יואב ודבר המלך חזק
על ימים ואתה כחליים רבים
על יומו נשמו אחרונים
על ימי ימים על ימי מלך
על כשדים חרב על כשדים
על לאח וישא יעקב את עיניו
על לשבת וירד בית המלך
על מצב ובין המעברת
על מצות ולבית הרכבים אמר
על מואב, על כן על מואב
על מבואות ואמרת לצור
היושבת
על מחנה ושלום בן קורא בן
על נשיו וילך עשו אל ישמעאל
על נגב ויאמר אביש אל פשחתם
על נבל אל נא ישׂ׳ אדני אל לבו
על ניבוח ואני לא אחם על
על שר ויקצף פרעה על שני
על עבדכם ואקחה פת לחם
על עבדיו פרעה קצף על עבדיו
על עבדיך שובה י״ עד מתי
על עבדי ויאמר י״ אל השטן קדם׳
על עבר ועשית את נרתיה
על עריהם על כן הכם אריה מיער
על עצים והוציא את כל הפר
על פח התפול צפור על פח
על צידון זבולן לחוף ימים
על צדיק תאלמנח שפתי
על צאן והכשבים הפריד יעקב
על קבורתה ויצא יעקב מצבח
על קבר ויצא את האשרח
על רמת ויקבץ מלך יש׳ דשלכים׳
על רוחכם והעולח על
על רחבעם ויקבצו אליו אנשים
על שפן ויאמר חלקיחו הכהן
הגדול קדם׳
על שמעיח לכן כה אמ׳ י״ הנני פוקד
על תכליתם כי עוד מעט מזער

על כל ועל כל ו׳ בספר ויקרא וסים׳
נמסר בסדר במדבר סיני׳

על י״ חד מן לא׳ וסים׳ נמסר בתלים סים׳
ג׳ ולח ב׳ סימן יג׳

חד מן ט׳ זוגין חד ואל וחד
ועל וסימניהן

ואל אדם אל נא אשא פני איש
ועל אדם והוא ישקיט ומי ירשיע
ואל המקדש ושלשי׳ יום ושלש׳ ימים׳
ועל המקדש ויביאו פרים שבעח
ואל איתמר וידבר משה לאהרן
ועל איתמר ואת שעיר החטאת
ואל משאו ואת עשו להם וחיו
ועל משאו על פי י״ פקד את׳ם
ואל שדמח ויהי מקצח שבע שנים
ועל שדמח הוא מספר למלך
ואל ישביה ירע תדעו כי אם במיתי׳
ועל ישביה הבני שלח ולקחתי
ואל אלהיה ותאם הנה שבח יבמתך
ועל אלהיה אמר י״ צבאות אלהי יש׳
ואל ההרים אנשי רכיל היו נך

ועל תחרים ואקרא חרב על הארץ
ואל עמים הנח אשא
ועל עמים ונשפטתי אתו

אב מן לב׳ זוגין מן ב״ב על
דלוג וסימניהן

על אשח לא יהיה כלי גבר
על אשח אם נפתה לבי על
על אחת וכפר עליו הכהן
על אחת או מצא אברח
על אביו ולא יפרשו להם
על אביו ויאמר דויד אעשח
חסד דו״ה
על אלהים מגני על אלהים
על אלהים ישעי וכבדי
על ארצי תעלית על עמי יש׳
על ארצי כי גוי עלח על ארצי
על ארבעת וידו אדם מתחת כתיב
על ארבעת רבעיהם בלכתם
על אבשלום וירע יואב בן צרויה
על אבשלום וינד ליואב הנה המלך
על בן והקריב על בן הבקר
על בן תהי ידך על איש
על ג׳ רגע ארבר על גוי
על גוי והכרון ורגע ארבר
על גבולם והתחלקו אתה לשבעח
על גבולם שמעתי חרפת מואב
על דברי ואת כל אלה ידי עשתח
על דברי ויאמר י״ אלי השבת
על חמטח וינד ליעקב ויאמר
על המטח והמלך שב מנינת
על האבנים ויאמר בילדכן
על חאבנים וארד בית היוצר
על חמחנה וברדת הטל
על חמחנה ורוח נסע
על חשרים והיה ביום זבח
על חשרים וספר לחם חמן
על הכשדים הישב בעיר הזאת
על הכשדים ויאמר ירמיהו שקר
על הכלי ואם על המשכב
על הכלי וחישב על הכלי
על הבנים כי יקרא קן צפור
על חבנים כה אמר י״ על חבנים
על יהושפט ויהי אחרי כן באו
על יהושפט ויתנכא אליעזר כן
על לחם והניף הכהן אתם
על לחם ומן בני הקהתי מנאח הם
על מרדכי ותקרא אסתר להתך
על מרדכי ויצא המן ביום
על מקמו אם את הדבר הזח תעשח
על מקמו ועור מעט ואין רשע
על נבוכד נצר כלא מטא
על נבוכד נצר בח שעתא מלתא
ספת
על עיר ולא אבח דוד להסיר
דשמואל
על עיר וגם אנכי מנעתי מכם
על ערי וישמע כן הדד אל המלך
דמלכים
על ערי הזכירו לגוים הנח
על עבדי ויען דואג האדומי
על עבדי ויקח דוד את שלטי דל״ח
על עבדך ועשית חכד על עבדך
על עבדך האידה פניך
על צר מי יעץ זאת
על צר ואתה בן אדם שא על
על קדוש את מי חרפת וגדפת
דמלכים
על קדוש חוי היוררים מצרים לעזרח
על שדי כי אז על שדי תתענג
על שדי אם על שדי יתענג
על שערי ויעמד השערים על

על שערי שחו רעים לפני שבים
על שער ויכן עזיהו מנדלים
על שער צוארך כמגדל חשן

חד מן ב׳ זוגין תרין אל ותרין
על וסימניהן

אל פח פח׳ אל פח אדבר כו
אל פח אשר צוית ביד עבדך
על פח יראו גוים ויבשו
על פח פנו אלי וחשמו
אל גוים הנח אשא אל גוים
אל גוים כן אדם הגני
על גוים איך נפלת משמים
על גוים מלך אלהים על גוים
אל יתר וירך משה וישב
אל יתר ואלה דברי הספר
על יתר אהבו את י״
על יתר כי הנח הרשעים
אל אבותיך ואתה תבא
אל אבותיך הנני אסיפך דל״ח
על אבותיך והותירך י״ אלהיך
על אבותיך לכן הנני אסיפך
דמלכים
אל חמור ויאמר שכם אל
אל חמור וישמעו אל חמור
על חמור על כל דבר פשע
על חמור גילי מאד בת ציון
אל העין ולרכקה אח ושמן׳
אל העין ואבא היום
על העין וימצאה מלאך י״
על העין ויהיו כראות את הנחש
אל הלשכות והיה הכהן בן אהרן
אל הלשכות כי אל הלשכות יביאו
על הלשכות כי באמונה חמח
על הלשכות כי מעבדם ליד בני
אהרן
אל לבבך וידעת היום והשבות
אל לבבך והיה כי יבאו עליך כל
על לבבך והיו חדברים האלה
על לבבך כה אמר י״ אלהים והיח
אל אמתך חי הי אוא יודך
אל אמתך כי לא שאול תודך
על אמתך לא לנו י״ לא לנו
על אמתך אשתחוה
אל נבוכד נצר ביד אלעשח בן שפן
אל נבוכד נצר וירדפו חיל כשדים
על נבוכד נצר בהשעתא מלתא
על נבוכד נצר בלא מטא

חד מן ו׳ זוגין מן גב׳ חד אל
וחד על וחד ועל
וסימניהן

אל הגוי למח תמותו אתח ועמך
על הגוי והיח הגוי והמלכח
ועל הגוי והיח במלאות שבעים
אל המשקוף ולקחתם אגדת אזוב
על המשקוף והעבר י״ לנגף
ועל המשקוף ולקחו מן הדם
אל המשפט כי יהיה ריב בין
על המשפט ולרוח משפט ליושב
ועל המשפט על פי התורה אשר
אל בניהן וינחמו בני ישראל
על בניהן ושני אנשי׳ שרי גדודים
ועל בניהן וימלכהו אל הגלעד
אל יחזקיהו וישמע י״ אל
על יחזקיהו אחר זח שלח סנחריב
ועל יחזקיהו ועוד דברו עבדיו על
י״ האלהים
אל יהויקים לכן כה אמר י״ אל בן
על יהויקים לכן כה אם׳ מלך יהודה
ועל יהויקים מלך יהודה תאמר

נ

חד מן ל״ח פסוקים דאית בהון
על על וחד מלח
במצע וסימני גמסר במלכים ב׳ סי׳ נא

חד מן יט׳ פסוקים דאית בהון
מן ג׳ חד אל ותניין
ותל תא על וסימניהון

אשמים ויאמר איש אל אחיו
בארבח ויאמר י״ אל משה נשוח
חשך ויאמר י״ אל דחשך
חשן ונתת אל חשן המשפט
פסל ויאמר י״ אל משה פסל
העדות ויקח ויתן את העדות
ציצית דבר אל בני ישראל
חברכה והיח כי יביאך ונתת
והוצאתם את שניהם אל שער
חרפה ותאמר אל אביח
אתי ויאמר שמואל אל
שאול למשוח
מאביך ויאמר דוד אל מיכל
בת שבע ותבא בת שבע אל המלך
ונף ויבא אוחאב אל ביתו
בן הדד וישמע בן הדד אל המלך
הכנן כח אמר י״ צבאות לך נא
הבקעח ואקום ואצא
והנותר לנשיא מזח ומזה לתרום׳
קשבת תהי נא אזנך קשבת

וחלופי י״ד׳ פסו׳ מיחדין דאית
בהון מן ג׳ קדם׳ על
ותניע׳ תליתא אל וסימניהון נמסר
בסדר וישמע יתרו

חד מן ז׳ פסוקי׳ דאית בהון מן
ג׳ קדם׳ ותליתא אל
ומציע׳ על וסימניהון נמסר בסדר נח
ובהושע סימן י״ח

וחלופי ז׳ פסוקי׳ דמיחדין
אית בהון מן ג׳
קדם׳ ותליתא׳ על ומציע׳ אל וסימני׳
נמסר בירמיה סוף סימן כ״ט וסי׳ מ״ה

על העיר חד מן י״ז וסימני׳
נמסר בירמיח
סימן לב׳

על ביח ועל בית חד מן י״ג
וסימניהון נמסר בסדר
מדבר סיני
וכל מלכים וישעיה וירמיח
ותרי עשר דכוות׳ על בית
ועל בית במ״א אל בית ואל
בית וסימניהון נמסר במלכים
א׳ סימן י״ד

על ביתו חד מן ח׳ וסי׳ נמסר
בסדר מקץ

על מלך חד מן ט׳ וסימניהון
נמסר ביחזקאל סימן
כ״ח ודניאל סימן י״א

על המלך חד מן ח׳ וסימני׳
נמסר ברה ב׳
סימן כ״ג

על בני ישראל חד מן ז׳
וסימני׳ נמסר
בסדר נשא תרישנחמיה

על דברי חד מן י״א וסימני׳
נמסר בתלי׳ סי׳ ג׳

כל על ומלה לחרת עיין בערך
המלה לחרת כי שם מקומן׳

כל בראשית ומן רישׁ
דואלח
שמות עד החדש הזה על כל ועל כל
במ״כ אל כל ואל כל וסימני׳ וכו׳ עיין
כל חלופי׳ בערך אל כי שם מסרנינן
בסד׳

מערכת אות העין

ו׳ פסוקי׳ ועל ועל ומלה
ביניהן וסימני׳ נמסר ביחזקאל סוף סימן לח׳

ג׳ זוגין על דסמיכין לשין
וסימניהן נמסר באיוב סימן כב

על ח׳ בטע׳ מאריך וסי׳ נמסר בסדר ויקרא
מעל נ׳ קמצ׳ וסימני׳ נמסר בפרשת תולדות
ועליו ז׳ וסימני׳ נמסר במדבר סיני ובתהלים סי׳ נב׳
מעליו ד׳ וסימניהן נמסר בירמיה סימן י״א
זביחזקאל סימן י״ו
עליהם י״ג חס׳ בתורה וסימניהן נמסר בויגש
עליהן ז׳ וסימניהן נמסר ביהושע סימן ח׳
ובזכריה סימן י״א
ועלי ח׳ וסימניהן נמסר בשמואל ב׳ סימן
י״ח ובעזרא סוף סימן ז׳
ועליה ג׳ וסימניהן נמסר בשמואל ב׳ סי׳ י״ג
ובתלים סימן ז׳ ובאיוב סימן לא״
עלהן ג׳ חסרי׳ וסי׳ נמסר בסדר ויקרא
והעלתם ג׳ חס׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר בסוף פרשת ויחי׳
העלה נ׳ כ׳ חס׳ וסי׳ נמסר ביהושע סימן י״א
עולה ה׳ טל בליש׳ וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סימן י״ז ובאיוב סוף סימן לו״
בחעלות נ׳ וסימניהן נמסר במלכים ב׳ ריש סי׳
ג׳ וביחזקאל סימן כ״ו
לעלות י״ד וסימניהן נמסר באיוב סימן לו״
עלית נ׳ וסימניהן נמסר בסוף משלי
אעלה ח׳ וסימניהן בלשון ארמי אמר מלאכא לאנתתיה דארונא אריך למכסיא קטרתא בירוש׳ וביאור׳ נמסר בפרש׳ שמות ובתלים סימן קלז
מעלה ה׳ פתחין וסי׳ בלשון ארמי שמואל אסיא שיצי נחריהון דמואביא וברק ברקין בכבל וביאור׳ נמסר בירמיה סימן נ׳
ויעל ז׳ רפין וסימני׳ נמסר בסוף שמואל
בעלות ה׳ וסימניהן נמסר במלכים א׳ סי׳ י״א
עליך ג׳ מטעין וסי׳ נמסר ביחזקאל סי׳ כח׳
העלית נ׳ וסימני׳ נמסר בסדר כי תשא
ובתלים סימן ל׳
והעליתי נ׳ וסימני׳ נמסר בסדר כי תבא
ובירמיה סימן לח׳
מעלי נ׳ כתיב י״וד וסים׳ ו׳ נמסר בסדר שמיני
ויעלה נ׳ רפין וסי׳ נמסר בה׳ כ׳ סימן י״ו
ויעלו נ׳ וסימניהן נמסר ביהושע סימן ד׳
ואעלה נ׳ וסימניהן נמסר בעמוס סוף סי׳ ד׳

ויעל נ׳ בטע׳ לעיל זס ימניהן
עמרי ובני ישראל
אחאב לאבל ולשתת
לקול תתו תמון פים בתרא דסיפרא
העלוך נ׳ וסימניהן נמסר בסדר כי תשא
ולמעלה נ׳ וסימניהן
זכואת אל ולמעלה
ודברי דוד האחרונים
לעלת ד׳ חס׳ וסי׳ נמסר בסדר יתרו
עלי ו׳ וסימניהן נמסר בירמי׳ סימן כב׳
להעלות א״ חס׳ בליש׳ וסימניהן
ולהעלתו מן הארץ
להעלת נר תמיד
ובהעלת אהרן את
בהעלתך את הנרות וחברת
מיום העלתי אתם
בעלתי ההרח
ויעזבני דשמואל
עד יום העלתו
בעלתך לראות
ובהעלתו יסעו
עלה נ׳ כ׳ וסי׳ נמסר בפרשת ויגש אליו ובפרשת שלח לך ובשמואל ב׳ סימן ט״ו
ולא יעלה נ׳ וסימניהן נמסר ביחזקאל סימן מ״ו
עלות ה׳ וסימניהן נמסר בסדר וישלח
בעלטה ג׳ בקרי׳ ובחר עני׳ וסימניהן נמסר ביחזקאל סימן י״ב
עלות ו׳ א׳ חס׳ וסימניהן נמס׳ בסדר וישלח יעקב ובשפטים ריש סי׳ ך׳
העליה ז׳ וסימניהן
ויצא אהוד
והוא יצא ועבדיו כאן
ויחילו עד בוש
ויהי היום ויבא שמח
ויאמר אליה תני לי
ויקח אליהו את הילד
לעולה ה׳ וסימני׳ נמסר בסוף פרשת נשא ובד״ה נ׳ סוף סימן כט׳
עולת נ׳ ול׳ וסימניהן נמסר ביחזקאל סימן מ״ו
ואת העולה נ׳ וסימני׳ נמס׳ בסדר שמיני
עולה כל אורי׳ חס׳ במ״א מל וג׳ מל בשמואל
וב׳ מל בישעיה וא׳ חס׳ בירמיה וסימני׳ נמסר בסדר נשא
וה׳ חס׳ ביחזקאל וסימניהן נמסר שם סימן מג׳
וכל ד״ה חס׳ במ״ט מל
ואהרן ובניו מקטירים
קנח אקנח ככסף
לשפים לחסה
לפני משכן יי׳

ויעש כיורים עשרה
ויבאו פנימה
וישחטם הכהנים
ובעת והל
ואחר הביאו להם
עלתך נ׳ כ׳ כ׳ וסים׳ נמסר בריש שמיני
עלות נ׳ כ׳ כ׳ וסימני׳ נמסר בפרשת מקץ וע״ש שיבוי את יהון
עלותיכם נ׳ כ׳ כ׳ וסים׳ נמסר בירמיה סי׳ ו׳ ועש כל שבויי אתיהון
עלתיך נ׳ וסימניהן נמסר בסוף פרשת וישמע יתרו
עלה תמיד ד׳ וסימניהן נמסר בפרשת תצוה
וביחזקאל סימן מ״ו
עלה ו׳ בטרפי וסימני׳ נמסר בפרשת אם בחקותי
עלוה נ׳ וסימניהן נמסר בהושע סימן י׳
אעלוזה נ׳ וסימניהן נמסר בתלים סימ׳ ס׳
עלילת ד׳ כ״ כ עלילת כתיב וב׳ עללות וסימני׳ נמסר בסדר כי תצא

עלמות ד׳ וסימניהן
על עלמות שיר
בתוך עלמות תופפות
על כן עלמות אהבוך מנצחים י׳
העלמה נ׳ וסימניהן בלשון ארמי עזל׳ מתא דנפקת מתקריא אמא וילידת בר וביאור׳ נמסר בסדר חיי
נעלם נ׳ כ׳ קמצין וא׳ פתוח וסימניהן
חיה דבר נעלם מן המלך
ולא נעלם דבר
יביא במשפט על כל נעלם׳

עם

עם ש׳ קמצין וסימניהן
הן עם כלביא יקום
הן עם לבדד ישכן
השמע עם קול
הנח עם יורד מראשי
והגה עם ירדים
כי לא השאיר ליהואחז
ויכהו קבל עם ומיתוהו
ואתנך לברית עם
אספו עם קבצו
לברות לו דדה
תפלטני מריבי עם
בטחו בכל עת
ישפט עניי עם
רגע ימותו וחצות
ברב עם הדרת מלך
ודתיהם שנות מכל עם
וכל את״ח וס״פ דכות׳
ועמי י״א וסימניהן נמסר בירמיה סימן כ׳
וכל עם נ׳ וסימניהן נמסר ביהושע סימן ח׳
ובירמיה סימן לד׳
עם זו נ׳ וסימניהן נמסר בפרשת נשלח

ובישעיה סימן מג׳
וכל עמו ד׳ וסימניהן נמסר ביהושע סי׳ ח׳
ואת עמי ד׳ וסימניהן וישלחו ויאכפו
וישלחו את ארון אלהים
חלא ראית מה העם
ואת עמי יורו בין
ואת העם י׳ב וסימניהן נמסר בסדר שלח לך
ובעמך נ׳ וסימניהן נמסר בסדר וארא
ואת כל העם נ׳ וסימניהן
ויתפש את אגג
וישב ישמעאל
ויזעק סיסרא את
עמיך ה׳ מל וסימני׳ נמסר בפרשת קרושים
ואת עמו ז׳ וסים׳ נמסר בסדר בשלח ובד״ה
ב׳ סימן לא״
על העם ח׳ וסי׳ נמסר במלכי׳ א׳ ריש סימן יד״
על עם ה׳ וסימניהן נמסר בשמואל ב׳ סימן
ו׳ ובמשלי סימן כח״
אל עמי ד׳ וסימני׳ נמסר בפרש׳ ויחי וביחזקאל סי׳ יג׳
עמך ה׳ וסימני׳ נמסר בפרשת נשא ובתלים סימן מה״
ובדות סימן א׳
עמי ג׳ סבירי עמים וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סי׳ כב״
ועם ג׳ קמצי׳ וסימניהן נמסר בשמואל א׳ סימן יג״
ובעמוס סימן ג׳
עם זו ג׳ וסימניהן עם זו קנית
עם זו נאלת
עם זו יצרתי לי
העם ו׳ בטע׳ וסימניהן
ויקם חעם כל היום
ואחרי כן נאם יי׳ אתן את צדקיהו
וירם יאשיהו לבני העם צאן
כי מרבית העם דעזרא
ויעט בחלל לי׳ דעזרא
ועמו ח׳ בטע׳ וסימני׳ נמסר בפרשת וישלח יעק כ
ובעזרא סימן ח׳
עמך י״ב בתורה וסים׳ נמסר בפרשת שפטים
עמו ד׳ ו״פ וסימניהן נמסר באיוב סימן יב״
ויעמד ד׳ וסימני׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ח׳ ובאיוב סימן לד׳ ובד״א ריש סימן כא״
לא עמד ג׳ וסימניהן נמסר ביהושע סימן כג״
ולעמך ג׳ וסימניהן נמסר בפרשת קרח
עומד ו׳ מל וסימני׳ נמסר בסדר ואלה שמות
ובשיר השירים סימן ב׳
רעמוד נ׳ מל וסים׳ נמ״ל במגלה סימן ח׳
עמר ב׳ קמצי׳ וסימניהן
וידם השמש
אשרי האיש וא׳ ועמד
ועמשא מתגולל בדם

מערכת אות העין

עמידה אל י"א בליש וסימניהון נמסר בשמואל א' סימן י"ז

עמרו ד' וסימניהון נמסר בסדר מסעי

יעמור ג' מל' וסימ' נמסר כריש נהום ובמגלה סי' ד'

והעמרנה ה' וסימניהון

אצל הפרות
לפני משה ולפני
והנשברת ותעמרנה
אז תבאנה שתים נשים זונות
ותעמדנה שתי התורות

עמידה ג' חס' בליש' וסימניהון

ותעמֵדה לפני י"י
ותבא בי רוח קדם' דסיפ'
ואעמדם על עמדם
וכל ויעמדהו רכות'

עמדה ד' וסימניהון נמסר בפרשת ויצא

ובקהלת סימן ב'

ולא יעמוד ד' וסימני' נמסר בדניאל סי' י"א

ולא עמד ג' וסי' נמסר בסדר ויגש אליו

עמודיה ג' וסימניהון נמסר בתלים סימן ע"ח

ובאיוב סימן ט'

עמודיו ד' מל' וסימ' נמסר בסדר ויקהל

העמודים י"א חס' בליש' וסימ' נמסר בסד' ויקהל

לעמודים ב' א' מל' וא' חס' וסימ'

והאדנים לעמדים
עשה ויים לעמודים דין מל'

עמוני ח' מל' בליש' וסימניהון נמסר בסדר כי תצא

ובנחמי' סוף סי' ב' ובדה"א סוף סי' י"א
ובשמואל א' ריש סימן י"א

העמונים ג' מל' בליש' וסימניהון

ועמהם מהעמונים
ויתנו העמוני' מנחה
נעמה העמונית

עמקי ג' וסי' נמסר ביחזקאל סימן ג'

ענ

וענתה ד' חס' בליש' וסימניהון נמסר בפרש' משפטי'

מענה ג' קמצי' וסימ' בלשון ארמי חדותא דבר נשא בחתת' וביאור' נמסר במשלי סימן ט"ו

ואין עונה ה' וסימניהון

ויאמר אליה בואי
כדוע באתי ואין איש
ואין קול ואין עונה וחבירו
גם אני אבחר בתעלוליהם

ולא יענה ה' וסימ' נמסר בשמואל א'

סוף סימן ח' ובישעיה סימן ל"ו ובמיכה סימן ג' ובאיוב סימן י"ט

וענתה ד' וסי' נמסר בפר' ויצא ובהושע סימן ב'

לענותו ג' מל' וסימניהון נמסר בשמואל ב' סימן ז'

את עניו ג' וסימ' נמסר באיכה סימן א'

ענתך ג' חס' בליש' וסימניהון

לענן ענתך וחבירו
וענתך תרבנו

עניים ה' כתי' עניים וסימניה' נמסר בתלים סי' ט'

עניים ג' וסימני' נמסר בישעי' סימן ג' ע"ב

לעניך ג' בליש' וסימ' נמסר בתלים סימן ע"ב

ענן ד' פתחי' וסי' נמס' בסוף פרשת אלה פקודי

וביחזקאל סימן ח'

עפ

עפר ואפר ג' וסימניהון

ואנכי עפר ואפר
ונחמתי על עפר ואפר

לעפר ג' וסימניהון נמסר בפרשת עקב

עפרן ד' חס' וסימניהון נמסר בפרשת חיי

עפרת ד' חס' בליש' וסימניהון נמסר בסדר מטות

ובזכריה סימן ה'

עצ

עץ פרי ב' וסימניהון

עץ עשה פרי
עץ פרי וכל ארזים

ובל עץ ה' וסימ' נמסר במלכים ב' סימן ג' וביחזקאל סימן ד'

עצמים כל אורית' עצמים חס' נמ"א וכל נביאים

וכתובים דכות' מל' במ"ג חס' וסימניהון נמסר בפרשת ואתחנן ובעמוס סי' ט' ובדניאל סוף סימן ה'

לעץ ג' וסימ' נמסר בירמיה סימן ב' וכחבקוק סוף סימן ב'

בעץ ג' וסימ' נמסר באיוב סימן י"ט ובסוף סי' כ"ד

ואת עצמות ז' וסימ' נמסר בירמיה ריש סימן ח'

עצם אל ב' בליש' וסימ' ותקרבו עצמות

ונע אל עצמו ואל
ושארהון על

עצמתי ו' חס' בליש' וסי' נמסר בסוף פרשת ויחי יעקב

עצמונה ב' א' מל' וא' חס' וסימניהון

ויצא חצר אדר ועבר
ועבר עצמונה ויצא
דיהושע חסר

יעצר ב' וחס' וסימניהון נמסר בשמואל א' סימן ט'

ותעצר ד' וסימ' נמסר בסוף שמואל

עק

עקב ג' וסימניהון

ואתה תשפנו עקב
הגדיל עלי עקב
והוא יגוד עקב

ער

ערב ה' פתחי' וסימני' נמסר בפרשת ויגש אליו

ובמשלי סימן י"א

וממערב ג' וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן מ"ג ובתלים סי' ק"ז

מערבה ג' וסימניהון

לחברנו חשביהו ואחיו
וישרס למטה מערבה
ואחרי בן בנה חומה

ובערב ד' וסימ' נמסר בסדר בהעלתך וביחזקאל סימן ב'

בערבות כל אוריתא חס' במא מל' בערבות

מואב מעבר
וכל נבי' דכות' מל' במא
וישיגו את צדקיהו דירמיה

הערוג ג' וסימ' נמסר בתלים ריש סימן ק"ד

ערכו ג' וסימ' נמסר במלכים ב' סימן י"ב

ויער ג' וסימניהון

זרובבל
פול יחזרס

הערה ג' וסימניהון

אשה דוה
כי את שארו הערה
אשר הערה למות נפשו

העיר ה' וסימ' נמסר בישעיה ריש סימן מ"ב

ויעיר ה' וסימניהון נמסר בישעיה סי' נ' ובדניאל ריש סימן י"א

עורך ד' חס' בליש' וסי' נמסר במשלי סי' י'

עריסותיכם ג' וסימניהון

ראשית עריסתיכם
מראשית עריסותיכם
וראשית עריסותיכם

קדם' חס' דחס' תני' ערסתיכם
כתי' תלית' מל' דמל'

ערומים ב' מל' ודנשים וב' רפין וסימ' בלשון

ארמי ערטילאין דגשין חכימין רפין
וביאורם נמסר באיוב ריש סימן ט"ו

עורי עורי ד' דסמיכי וסימניה' נמסר בישעיה

ריש סימן נ"ב

יערו ג' ב' חס' וסימ' נמסר בירמיה סימן כ'

וערות ג' וסימ' נמסר בסדר נח

ערבתי ג' וסימניהון נמסר בפרשת וירא בלק

ובתלים סי' ק"ל ובאיוב סי' י"ב

ערכו ג' וסימניהון נמסר באיוב ריש סי' מ"א

ערוך ד' וסימ' נמסר ביחזקאל סימן כ"ג

נא

ערם ד' חס' וסימניהון נמסר בשמואל א' סוף סימן

ט"ו ובאיוב סוף סימן א'

יערים ג' וחס' וסימניהון נמסר במשלי סימן ט"ו ובסוף סימן י"ט

ערוער ח' חס' וסימניהון נמסר בשמואל א' סוף סימן

ל' ובמלכים ב' סימן י'

וערפכם ג' וסימניהון נמסר בפרשת והיה עקב

העבין ג' מל' בליש' וסימניהון נמסר בפרשת עקב

ובאיוב סוף סימן י"ג

עש

עש ח' וסימ' נמסר באיוב סוף סימן ח'

בעש ג' וסימניהון נמסר בתלים סימן ל"ט

עשב הארץ ה' וסימניהון נמסר בסדר בא

עושי ו' כתיב י"ד וסימניהון נמסר בסדר ויקהל

מעשי י"א כתיב י"ד וסימניה'

קוריהם לא חיו לבגד
ודברת משפטי אתם דריש ילמיה
להכעיסני במעשה ידיכם לקטר
החת אשר עזבוני רד"ה
תשחילהו במעשי ידיך
כי שמחתני י' בפעלך
המה ראו מעשי י'
גדלים מעשי י'
מעשי ידיו אמת ומשפט
לא אמות כי אחיה
י' ינמר עלי

ועשה ל"ו וסימניהון נמסר בסדר ויקרא

אשר עשה ו' וסימניהון נמסר במלכים ב' סוף סימן ט"ו

עושה ה' קמצין וסימ' נמסר בפרשת בשלח וכל אמת ותקץ דכו' ם' כ"ב פתחין וסימ' במלכים ב' סימן ז'

ולעשות ט"ו וסימניהון נמסר בשמואל ב' סי' ז'

יעשון ה' וסימניהון נמסר בפרשת וישבע יתרו

ובמלכים א' ריש סימן י"ט

תעשון ט"ו וסימ' נמסר בסוף סד' מטות ובשפטים סימן ז'

מעשה י' פתחין וסימניהון נמסר בסדר מטות

ובישעיה סוף סימן נ' ובאיוב סימן ל"ג ובדה"ב סוף סימן י"ו

ומעשה י' וסימניהון נמסר במלכים א' סימן ז'

כל לשון עשיית כמתג
במד מונח וסימניהון

כל נעשה ארץ ובל יפלו
ומראיהם ומעשיהם
ויאמרו אליו מה נעשה
וירא האלהים את מעשיהם

מערכת אות העין

נעשה ה׳ וסימ׳ נמסר בסדר צו ובמלכים ב׳ כ״ב סימן כ״ב
העשה ז׳ וסימניהון נמסר בסדר תרומה
מעין דלית דכות׳ בלישׁ׳ עשיה וסימ׳ נמסר נסו איוב
עשׂה ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת שפטים
ובתלים סימן קי״ח ובמגלה סימן ב׳
חעשה ד׳ קמצי׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ תולדת
ובירמיה סוף סימן מ׳
ויעשו ג׳ רפין וסימ׳ נמסר בסדר ואלה שמו׳
נעשי נ׳ וסימניהון נמסר בפר׳ ויקהל ובתלים סימן לד״
עשה ד׳ כ״ב וסימני׳ נמסר בפרש׳ ויצא ובתלים סימן ק״א
עשו ד׳ כ״כ וסימ׳ נמסר ועיין שם בירמיה סימן כ״כ מה דאקשינן
ויעשה ד׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ ו׳
ותעשה ד׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ ו׳
ובן העשה ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת תרומה
ובזחזקאל סימן מה״
נעשתה ט׳ וסימניהון נמסר במלכי׳ סימן ב׳
ובדניאל סימן י״א
עשיה ה׳ קשורים בביה וסימניהון נמסר
במגלה סימן ו׳
עשה לך ו׳ וסימניהון נמסר בסדר בהעלתך
עשיתי ג׳ ה״פ וסימ׳ נמסר בתל׳ באב אות ע׳
עשיה הדבר י״א חס׳ את וסימני׳ נמסר בסדר וארא
עשיה את הרע׳ וסימניהון
כי ימצא בקרבך
כי ידעתי אחרי מותי זקדמ׳ ותני׳ דכמך שפטים
על כי עשה את הרע
ויתעם מנשה לעשות
יען אשר עשית את
ואשר עשה ה׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ כ׳
ובל מעשה ג׳ וסימ׳ נמסר בסדר בשלח
עשית ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת בראשית
ובירמיה סי׳ ב׳ וברות סימן ב׳
לעשות י״ג חס׳ וסימ׳ נמסר בריש פרש׳ ויקהל
ובנחמיה סימן י״ב
המה עושים ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת ויקהל
ובזחזקאל סימן ה׳
מעשות ה׳ חס׳ בלישׁ׳ וסימ׳ נמסר בפ׳ שמיני
עשיתה ח׳ מ׳ וסימניהון
טעם טעמתי מעט
וכי ימצא איש את

ואתה הגדת ה׳ וס
ויבא יואב אל המלך דאבנר
ומי יאמר מדוע עשׂית תה
ויאמר שאול אל הקיני
אשר עשיתה משנאתיך בם

אילין בלישׁ׳ עשיה ל׳ דכו׳

וסיכניהון
עשה מפיק ה׳ כה אמר י״י עשה
ועושה מפיק ה׳ כה אמר י״י בורא שמים
עשיתם ל׳ וברחמיך הרבים לא
ועשיתם ל׳ ואמר י״י אל מש׳ בלכתך
עשוהו ל׳ ופניתי אני לראו׳ חכמה
עושיתי ל׳ לא נכחד עצמו ממך
עשתה ה׳ קמצי׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ תולדת
ובשמואל ב׳ סימן ו״ג
עשהו ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן ל״א
עושה ב׳ מל כתי׳ ה׳ וסימניהון
מה יתרון העשה
עושה בעכרת זדון
עושי ג׳ מל כתי׳ וד וסיכניהון
ועל ידם חיל צבא
ויתנו אותו עושי המלאכה דח׳
ויתיכו את הכסף
לעשתו ה׳ חס׳ וסימ׳ נמסר בפרשת מקץ
כבהיעשה ד׳ וסימניהון נמסר בסוף סדר תצא
ובמגלה סימן ו׳
ולא תעשה ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ ך
ולא תעשו ג׳ וכי׳ נמסר בפרשת אחרי מות
ומעשהו ג׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן י״ג
ובשמואל א׳ סימן כ״ה ובתל׳ סי׳ ס״ר
אנכי עשה ד׳ בלישׁ׳ וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ סימן ב׳
ולא עשה ה׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סי׳ ו״ט
ובדה״ב ריש סי׳ כ״ח
לעשותם ד׳ ב׳ מ׳ ול׳ וח׳ וסימ׳ נמסר בפרשת ואתחנן
עשׂוענשן ה׳ שום קרתא וסימ׳ נמסר ביהושע סי׳ ו״ט ובדה״ח סימן ו׳
עשוק ד׳ ב׳ מ׳ וב׳ חס׳ וסימ׳ נמסר בפרשת תבא
ובהושע סימן ח׳
העשירי ד׳ חס׳ וסימניהון נמ׳ בפר׳ נשא ובזחזקאל ריש סי׳ כ״ט ובמגלה סי׳ ב׳
בעשור ג׳ חס׳ בלישׁ׳ וסימניהון
בעשר לחדש חזה
צאנכם יעשר
זיתכם וכרמכם יעשר
ועשרון ה׳ ב׳ מ׳ וסימ׳ נמסר בפרשת תצוה
ושני עשרונים ג׳ וסימ׳ נמסר בפרש׳ פנחס
מעשר ג׳ רפין וסימ׳ נמסר בסדר לך לך

סימן חלוף עשיריה נמסר
בסוף סדר בשלח

מעשר ג׳ דגשין וסימניהון
וכל מעשר בקר
כי את מעשר מעשר בני הארץ מזרע
מעשר ג׳ רפין וסימ׳ נמסר בסדר ויקח קרח
בעשתי עשר ג׳ וסימ׳ נמסר בריש סדר
דברים ובירמיה ריש סימן ל״ד
שני עשר ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצוה
העשרים ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא
וביחזקאל ריש סימן מ״ב
עשתרות כל אורי׳ חס׳ בס״א וסימניהון
ועשתרות צאנך דברכה
וכל נביאי׳ וכתו׳ מל בס״א
ויסירו בני ישראל

עת

עה ג׳ פתחי׳ וסי׳ נמ׳ בפ׳ בעורע ובריש חגי
עיתה ג׳ מל כלישׁ׳ וסימ׳ וקרב לבא
עיר שפכת דם בעיתה אחישנה
ויהי בעת ההיא ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת וירא
ובעת ההיא ה׳ וסימניהון מושלים פלשתים
אצמיח לדוד
יבא בני ישראל המה
אשוב את שבות יהודה
בא חנני הראה ב׳ כו
יעמד מיכאל ב׳ בפסו׳
עתה כ״ה ה״פ וסי׳ נמס׳ בדח ב׳ סוף סימן ו׳
ועתהועתה י״ח בטעם תברין וסימ׳ נמסר בסדר בהעלתך
עד עתה ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר ראה ובשמואל ב׳ סימן י״ט
עתודים ב׳ מל וסימניהון ולזבח חשלמים חמאת בקר וכל קריא׳ מל
ועתודים ה׳ וסימניהון חמאת בקר
למח לי׳ רב זבחיכם
חרב לי׳ מלאה דם
ערב וכל נשיאי קדר
בשר נבורים
עתליה ז׳ וסימ׳ נמס׳ במלכי׳ ב׳ ריש סי׳ י״א
עתק ד׳ וסימ׳ נמס׳ בתלים סי׳ ע״ה וסי׳ צ״ד
ויעתר ד׳ וסימ׳ נמסר בריש פרש׳ תולד׳ ובשפטי׳ סימן י״ד
ויעתר ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת תולדת
ובשמואל ב׳ סימן כ״א

נשלם אות העין בס״ד

מערכת אות הפא

ד׳ זוגין חד פ׳ וחד ופ׳ וסי׳

פתחת פיה פתחה בחכמה
ופתחה והיה אם שלום תענך
פרה זאת חקת התורה אשר
ופרה ורוב תרעינה יחדו
פשרא פתחי׳ דנה חילמא הזית אנא
ופשרא פתחי׳ אדין דניא׳ דשמיה
פלטיהו ותשא אתי רוח ותבא
ופלטיהו ויהי בהנבאי ופלטיהו

ג׳ זוגין חד פ׳ וחד ובפ׳ וסי׳

פס בה שעתא נפקו
בפס הוא היה עם דוד
פתחי אני ישנה ולבי
בפתחי וידעתם כי אני
פתחיה ואנו ואבלו פתחיה
בפתחיה ורעו את ארץ

פא

פארי ב׳ וסימניהון
ואת פארי פארי המגבעות פשתים יהיו
את פאת ב׳ וסימניהון
פאת זקנך
ומדותם את פאת צפון

פב

ויפגעו כ׳ וסימניהון מלאכי אלהים
את משה ואת אהרן
נפגשו ג׳ וסימ׳ נמסר בתלים סי׳ פ״ה ובמשלי סי׳ כ״ט

פד

פדות ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת וארא
ובתלים סימן ק״א
פדנה ד׳ וסימ׳ נמסר בסוף סדר תולדת
פדית ג׳ וסימני׳ נמס׳ בתל׳ סוף סימן ע״ח

פה

פה אל פה ב׳ וסימניהון
פה אל פה אדבר
פה אל פה בטמאתם
פיהו כ״א וסימ׳ נמס׳ בריש שיר השירים
ומפי ג׳ וסימ׳ נמסר בישעיה סוף סימן נ״ט
אל פי ה׳ וסימ׳ נמסר ביהושע סימן ו׳
אל פיהו ב׳ וסימניהון טמן עגל ידו
יבטח כי יגיח ירדן

אל פיו ג׳ סים׳ נמסר בשמואל א׳ סימן י״ד
ג׳ סבירין פי וקרי׳ פני וסימניהון נמסר בראש סדר אלה מסעי
פה אחד ג׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סימן כ״ב

פן

מפה י״ב כ״כ בצורת הבית וסימ׳ נמסר ביחזקאל סימן מ׳
בפוך ג׳ וסימני׳ נמסר בישעיה סימן נ״ד ובירמיה סוף סימן ד׳
פורה ב׳ חס׳ וג׳ מ׳ ל וסימ׳ נמסר בישעיה סוף סימן י׳

פן

פזר ב׳ וסימניהון
כי אלהים פזר עצמות
פזר נתן לאבינים

פח

ופחד ב׳ וסימניהון
תפל המשל עליהם איבתה ופחד עמו
ופחד ב׳ מלעיל וסימניהון
מכל לולי אלהי אכי צררי הייתי
פחדכם ג׳ וסימניהון נמסר בסדר עקב וכמשלי סי׳ א׳
והפחות ג׳ וסימ׳ נמסר במגלה סימן ה׳

פט

פטיש ב׳ וסימניהון
פטיש כל הארץ
מחליק פטיש את הולם פעם

פי

ופיכל ג׳ דכ״כ וסימניהון
ויאמר אבימלך
ויכרתו ברית בבאר
ואחות מרעהו ופיכל

פל

והפלה כ׳ חד כתיב א׳ וסימניה׳
והפלה י׳ כין מקנח
והפלא י׳ את מכותך בת כתי׳ א׳
הפלא כ׳ חד כתיב ה׳ וסימניהון
הפלה חסדך מושיע
העם הזה הפלא ופלא
קדם כתיב ה׳
נפלתי ז׳ חס׳ בליש וסימניהון נמסר בפרשת שמות
יפלא ד׳ חס׳ בליש וסימני׳ נמסר בסדר נשא

ויתפלל נ׳ רפין וסימניהון נמסר בפרשת וירא ובישעיה סימן כ״ד ובתלים סימן ע״ב
ותפלתו ג׳ וסימנ׳ נמסר בתלים סימן ק״ט וה״ה ב׳ סי׳ לג״
ופילגשו ד׳ ר״פ וסימ׳ נמסר בשפטים סימן ט״ש
פלגי ג׳ ר״פ וסימ׳ נמסר בתלים באב״ אות פ׳ ובאזכה באב״ ג׳
פלח ג׳ וסימניהון
ותשלך אשה פלח
ויתנו לו פלח דבילח
הלא אשה אחת
כפלח ג׳ וסימניהון
ויצוק כפלח תחתית
כפלח הרמון רקתך וחברו
הפליט ה׳ וסימניהון נמסר סוף סימן כ״ר
הפלטה ג׳ חס׳ בליש וסימניהון נמסר בסדר בא
פליטים ד׳ וסימניהון
נתן בניו פליטם כ״כ
ושלחתי מהם פליטים כל מל דמל
פלטים מחרב הלכו
כי אם פלטים
כתראי פלטים כתבן
פלילים ג׳ בליש ב׳ חס״ו׳ קדמ׳ וא׳ חס׳ דחס׳
וסימניהון נמסר בפרשת משפטים
ותפלחי ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סוף סי׳ ו׳
פלוני אלמני ג׳ וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ו׳ וכרות ריש סימן ד׳
פלצות ד׳ וסימני׳ נמסר בישעיה סימן כ״א ובתלי׳ סימן נ״ה ובאיוב סימן כ״א
הפלשתים ח׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן י״ז ובד״ה ב׳ סימן כ״א
שרי פלשתים ו׳ וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ סוף סימן י״ח
פלת ב׳ וסימניהון
ואון בן פלת בני פלת והזיא

פן

ופן ה׳ וסימניהין נמסר בפרש׳ ואתחנן ובירמי׳ סימן נ״א ובמשלי סימן ל׳
פנו ג׳ ופי׳ נמסר בישעיה ריש סימן מ׳
הפונה ד׳ מ״ל וסימניהון נמסר ביחזקאל ריש סי׳ מ״ז
פונה ג׳ וחס׳ וסימ׳ נמסר בריש סדר נצבי וביהושע סימ׳ ט״ו וביחזקאל סימן מ״ב
ונפן ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת אלה הדברים
אל תפן ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת ויקח קרח
ופניתי ד׳ וסימ׳ נמסר בקהלת סימן ב׳
פנואל ט׳ וסימניהון

ויזרח לו וחשמש כאשר עבר
ויעל משם פנואל ב׳ בו
בשובי בשלם׳
ואת מגדל פנואל נתץ
ויצא משם פנואל
ופנואל אבי גדר
ויבן את פנואל
פנימה ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת שמיני ובמלכי א׳ סי׳ ו׳
פנים אל פנים ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת וישלח וביחזקאל סימן ד׳
מלפניו ה׳ וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סוף סימן ו׳ ובדניאל סימן י״א
מלפני י״ב וסימניהון נמסר בסדר אמור
מלפניך י׳ וסימניהון נמסר בפרשת משפטים ובירמיה סוף סימן י״ח
ופניהם ט׳ וסימ׳ נמסר בסדר תרומה
לפני ב׳ סבירין לבני וסי׳ נמ׳ במשלי ריש סימן ד׳
פניה י׳ וסימניהון

כי כסתה פניה
והאיר אל עבר
ותרא אביגיל
מחה והפך על פניה
בוקק הארץ ובולקה
אם שוה פניה
זה הלשכה אשר
והלשכה אשר פניה
ותקר על פניה דרות
העזה פניה
פניך י׳ וסימניהון

ויקח דוד מידה
אנה פניך מועדות
כי לא ישיב את
ויתן לי את אבישג
שאלי אמי כי לא אשיב
עלה מפיץ על
נצור מצורה
וגם אני חשפתי
והראיתי גוים מערך
מלפניכם ג׳ וסימני׳ נמסר בסדר עקב
ולפני י״ו יחידאין וסימני׳ נמסר בסדר פנחס
ופני ג׳ וסימניהון נמס׳ בסדר כי תשא ובדניאל סי׳ י׳
ופניו ג׳ וסימניהון בריש ירמיה
אל פני ט׳ וסימ׳ נמסר בסדר משפטי׳ ויחזקאל סי׳ י״ד
אל פניו ה׳ וסי׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ד וד״ה ב׳ ריש סימן י״ט
מאת פני ה׳ וסימניהון נמסר בסדר תלדות ומלכים ב׳ סימן י״ו ואיוב סימן ב׳
לפניו ולאחריו ד׳ בחד פסו׳ וסימני נמסר בסדר בא
נחינה פנים ד׳ חס׳ את וסימני׳ נמסר בדניאל סימן י׳
הפנים ט׳ וסימניהון
ויתן לו הכהן
כמים הפנים לפנים
י״ו לנו בושת הפנים

נב

ולנו בושת הפנים
המה הפנים אשר
ואת השלחנו ועליו׳ להם דד״ח
ואת השלחן אשר עליו להם הפנים דמלכים
את השלחן ואת בדיו דויקהל
את השלחן ואת כל כליו דפקודי
ופני ו׳ וסימ׳ נמסר בתלים סימן פ״ד

פס

הפסגה ה׳ וסימניהון
וחברו תחת אשדות
ונשקפה על פני
עלה ראש הפסגה
פטולים ד׳ מ״ל וסימניהון נמסר בשפטים סימן ד׳ ובד״ח ב׳ סוף סימן ג׳

פע

אפעה ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ל׳
בפעם ו׳ וסימניהון
בפעם ולא הלך כפעם
אצא כפעם בפעם דשמשון
וישב המלך על מושבו
ויעלו בני ישראל אל בני דפלגשי
ויצאו בני בנימן דפלגש
ויקרא כפעם בפעם שמואל

פץ

ויפץ ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת נח
ויפצר ד׳ וסי׳ נמסר בפרשת וירא ובמלכי ב׳ סי׳ ה׳

פק

יפקד ג׳ וסימניהון
ונפקדת כי יפקד
אם כמות כל האדם
אם הפקד יפקד
פקודים ד׳ וסי׳ נמסר בפרשת מקץ ובירמיה סי׳ כ״ט ובמגלה ריש סימן ב׳
ופקדת ג׳ וסימניהון
אם כמות כל
ופקדת אלעזר בן
ופקדת משמרת
ופקדת כל העדה
ויפקדם ג׳ וסימניהון נמסר במדבר סיני
התפקדו ד׳ וסימניהון נמסר במדבר סיני
פקידה אל ד׳ בליש וסימניהון נמסר בירמי׳ סי׳ ב׳
פקד יפקד ה׳ וחס׳ וסימניהון נמסר בסוף סדר ויחי ובשמואל א׳ סימן ל׳
פקודיהם ב׳ מ״ל וסימניהון

אלה הם בני לוי
ראשי האבות לפקודיהם
וכל פקודי במא״ד ביהוידע
ויפקדו ג׳ וסימניהון
ויפקדו מעבדי דוד
ויפקדו השערים
ויפקדו ביום ההוא
סימן פקד יפקד פקד בפקד אפקד כולהו׳
חס׳ במה״ וסימניהון נמסר בפרשת שמות ויחזקאל סימן כ״ג׳

מערכת אות הפא

פר

ואת הפר ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצוה

וכשפטים סימן ו׳

פר בן בקר אחד ד׳ וסימניהון

והקרבתם על הלחם

והיה אם מעיני העדה

ודראש השנה

ובעשור לחדש

הפר האחד ג׳ וסימניהון

ויתנו לנו שנים פרים ב׳ בפסוק דאליהו

בחרו לכם הפר האחד

פרא ו׳ סימ׳ נמסר בסדר לך לך וכאיוב סימן א׳

והפרתי ג׳ ב׳ מל וא׳ חס׳ וסים׳ נמסר בסדר לך לך׳

פוריה ד׳ וסימניהון

על גפן פוריה

פוריה ועינפה

אשתך כגפן פוריה

בסעיפיה פוריה

בפרור ג׳ כ׳ליש׳ וסימניהון

ובשלו בפרור

וחבשר שם בטל

וחכח בכיור

וב׳ כתיב פארור וסים׳

כל פנים קבצו פארור

ופני כלם קבצו פארור

הפרות ג׳ כ׳ליש׳ וסים׳ נמסר בזכריה ס׳ ב׳ ומגלה סימן ט׳

הפרזי ג׳ וסימניהון

לבד מערי הפרזי

ועד כפר הפרזי

וכל הפרזי

יפרח ד׳ וסימ׳ נמסר בסדר קרח ותלים סימן ע״ב

ופרעה ג׳ וסי׳ בשמואל סימן ו׳

ויאמר פרעה ג׳ בשעם וסימניהון

אניך ואחיך

הן רכים עתה

מי׳ אשר

פרצו ג׳ וסימניהון במיכה סוף סי׳ ב׳

פרעוש ב׳ וסימניהון׳ אחד פרעוש אחד

לבקש את פרעוש

וכל שום בר נש דכו׳ פרעוש

בפרץ ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ל

ובאיוב סימן ל׳

פרצים ה׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ ס׳ ה׳

פרש ג׳ ב׳ פתח וא׳ קמץ וסי׳ בירמיה סימן ד׳

פרשתי ג׳ וסימני׳ נמסר בישעיה ריש סי׳ מה׳ ובתלים סימן קמ״ד׳

פרזה ג׳ וסימניהן קח את האזור

והי מקץ ימים

ואקח את האזור

הפרתמים ג׳ וסימניהון נמסר בריש אחשורש׳

ופשרא ל׳ קמצין וסים׳ נמסר אדניאל סוף סימן נ׳

פת

פתגם ב׳ א׳ קמץ וסימניהון

אשר אין נעשה פתגם

ונשמע פתגם המלך

קדם׳ קמץ וכל ארמי׳ דכו׳

פתים ג׳ ל׳ב וסי׳ נמס׳ בתלים באב רבתי אות הפ׳

ובמשלי סוף סימן א׳

יפתה ד׳ וסימני׳ נמסר בפרשת משפטים׳

יפתח ג׳ וסימ׳ נמסר ב׳ רמיה סי׳ ך׳ ובמשלי סי׳ כ״ח׳

ויפתח ג׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט״ו׳

ובאיוב סימן י״א׳

ופתח ה׳ וסימניהון נמסר בפר׳ נח וביחזקאל סימן מ״א׳

פתוחה ג׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סוף סי׳ כ״א

ובנחמיה סימן ו׳

יפתח ה׳ וסימניהון

השער הזה יהיה ב׳ כ׳ג

סגור יהיה לא יפתח

הנח בטני כיין לא

יסגר על איש ולא

פתוח ג׳ ב׳ חס׳ וסי׳ נמסר בפרשת ראה ג׳

נפתחו ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף סימן כ״ד׳

ובנחום סימן ב׳

פתח ד׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן י״ג

ובמשלי סימן ל״א׳

ופתחת ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצוה׳

פתח ג׳ ובאיוב וסים׳ נמסר שם סימן ל״ח׳

ה׳ פסוקי׳ דמיין מן ב׳ מלין

קדם׳ קמץ תני׳ פת׳ וסימניהון נמסר פרשת ויצא׳

ט׳ פסוקים איתי בהון ב׳ מלין ופתרו׳ חד וסימני׳ נמסר בשמו׳ א׳ ריש סימן י״ב׳

שטה חדא מן נ׳ פתחין

מן חד חד ולית דכו׳ וסימניהון

אדני ויאם׳ הנה נא אדני סורו נא

יצחק ותאמר שרה צחק עשה לי

הנן וישא עיניו וירא

ותכנע היתה פילגש לאליפז

ואז וכי יגור דחמול לו כל זכר

עשן וחר סיני עשן כלו

בעב ויאמר ה׳ אל משה הנה

תושב וכלזר לא יאכל קדש

שופר והעברת שופר תרועה

הצר וכי תבאו מלחמה בארצכם

נכר ויאמר ה׳ אל משה חנך

חכמת וכל אשה חכמת לב

בגורל נחלתם כאשר

ומגורל והיו לאחד מבני

מוצק ושתי כתרות עשה לתת

וברד ברדת היער ובשפלה

כארפד הלא ככרכמיש כלנו

יבש נדף ערות על יאור על פי

ישק שפתים ישק משיב

יריבי לדוד ריבה ה׳ את יריבי

יריבי הקשיבה ה׳ אלי ושמע

יבלע ועתה שלחו מהרה והגידו

יבלע היסופר לו כי ארכבר

יוחם אשור לא יושיענו

יוחם בכחה פשעיו לא יצליח

יחם פן ירדף נאל הדם אחרי

יחם גם אם ישכבו שנים

יהל לא תשב לנצח ולא תשבו

יהל אם אראה אור כי יהל

עכר אבי אה הארץ

עכר ובני כרמי עכר עכר ישרא

כוכב ונשאתם את ככות

כוכב ראנו ולא עתה אשורנו

כלו והנגשים אצים לאמר

כלו תפלות דוד בן ישי

כארזים כנחלים נטיו כנטות

כארזים שוקיו עמודי שש

למצד ומן הנדי נבדלו אל דויד

למצד ויבאו מן בני בנימין

לעין והנשיא אשר בתוכם

לעין וירד הגבול משפם

לישח צהלי קולך בת גלים

לישח וילכו חמשת האנשים

לבנת וירא את ה׳ אלהי ישׂ ותחת

לבנת ואלמלך יעמי ומישאל

מפנח ונינוח כברכת מים מימי

מפנח והנה ששה אנשים באים

מטע לשום לאבילי ציון לתת

מטע והקיפותי להם מטע

ומישע מלך מואב היה נקד

מישע ובני כלב אחי ירחמאל

נתן וישבת את הסוסים

נתן וידע אונן כי לא לו יהיה

נחר מפוח מאשתם ספרת׳ כתי׳

נחר הנח לאש נתן לאכלה

נחל אלה אשר נחל משח

נחל ואמרת לבני עמון שמעו

נעמת צר לי עליך אחי יהונתן

נעמת ממי נעמת דדה והשבבה

נסכלת כי ה׳ עיניו משוטטות

נסכלת ויאמר שמואל אל שאול

סמר מפחדך בשרי

סמר שאו נס בארץ

סלקת מסתכל הוית בקרניא

סלקת ועל קרניא עשר די בראשה

סיסמי ואלעשה הוליד את סיסמי

וסיסמי ב׳ בפסוק קדם׳ קמץ

קראני פחד קראני ורעדה

קראני שמעו איים אלי

רד הם עם יבוס והיום רד

רד סבבוני בכפש אפרים

רבת אנת הוא מלכא די רבת

רבת ורבותך רבת ב׳ בפסוק

שנותי מה הדבר ואמר לי והוא

שנותי אני אמרתי בדמי ימי

תשם ואמרת אל הארץ

תשם למה נמות לעיניך

תקצר האנכי לאדם שיחי

תקצר ויאמר ה׳ אל משה היד ה׳

תחרב מדוע נבית בשם ה׳

תחרב לילה ויומם לא תכבה

אב מן ב׳ פתחין דלוג

וסי׳

אשם אשם הוא אשם אשם תניו׳

אשם והתודו את חטאתם

אדניך כה אמר אדניך ה׳

אדניך ויתאו המלך יפיך

בעם ויאמר לא תעבר

בעם אודך בקהל רב

בארצות ובעת קץ יתנגח עמו מלך בארצות

יאור תרזיהון בפכו׳

ארוט שאו נס בארץ תקעו

ומכצר משגב משגב חמתיך השח השפיל ב׳ כו

וחמם גלגל להם יודק כי לא לנצח ב׳ כו

שכל ויצאו שרי פלשתים ויהי מדי צאתם

נבהל ותבוא האשה אל שאול ותרא כי

באנשים ודוד בן איש אפרתי

אחל ואת שם קדשי אודיע

החל וגלות החל הזה

חם לבי בקרבי בהגיני תבער

חל ויען המלך ויאמר אל איש האלהים

חלל כי עני ואביון אנכי ולבי

חכם בני אם חכם לבך

מן ישב עולם לפני אלהים

עולל לוא אליכם כל עוברי דרך

ארגן וכן חנניה פלטיה וישעיה

נס נא עכדיך ימים

בנס כל קבל דנא מלכא

זדל חכם בעיניו איש

זדר חור כרפס ותכלת

ורענן אנה נבוכד נצר שליו

ביתן ובמלאת הימים האלה

משל כאשר יאמר משל

שן וילך דוד ויקח את עצמו

משרת ותבא בת שבע אל המלך

ובישרת ויאמר שלמה אתה עשית

פרש משפעת סוסיו יכסך

נעזב וארינה את הסנגי׳

תעזב טרף נפשו באפו

לבער והגורלות הפלגו על קרבן

אב מן חד וחד חד פתח

קמץ דלוג וסימניהון

אט ויהי כשמע אחאב את

אט באשורו אחזה רגלי

במעט ומן התחברות אליו

במעט ויאמר יהונתן אל הנער

גאל ויאם׳ חגו לא אוכל לגאול

גאל ואני אמרתי אגלח אזנך

גב ואלה מדות המזבח באמות

גב ותבני לך גב

גבל זקני גבל וחכמיה

גבל ועמון ועמלק

דחת עשו ובואו כל הגוים

הנחת וכדו דיס לבביה ורוחה

הורם ועד שר הצבא הגדול

הורם וקדשת את חזה התנופה

היצלח הנח לאש נתן לאכלה

היצלח וימרד בו לשלח מלאכיו

וכעס גם כל ימיו בחשך יאכל

וכעס רשע יראה וכעס

והיכל מיום אחד לחדש חשביעי

והיכל האימר לכורש רעי וכל

והכני הצילני נא מיד אחי מיד

והכני אם יוכל להלח׳ אתי והכני

ולאחד וארעה את צאן ההרגה

ולאחד גם אם ישכבו שנים

וליקר בה זמנא מנדעי יתוב עלי

וליקר ענה מלכ׳ ואמ׳ הלא דא׳ היא

והמם להם יודק כי לא לנצח

והמם ונתנם ה׳ אלהיך לפניך

והחמנים ויכתצו לפניו את מזבחות

והחמנים ולא ישעה אל המזבחות

חרקל ושם הנחר השלישי

חרקל וביום עשרים ואני הייתי

טח לא ידעו ולא יבינו

וטח ולקחו אבנים אחרות

ישק אתה תהיה על ביתי

פסיקתא דאוריתא

כארצות וישלח ידו בארצות
ארץ מצרים
במצלתים אסף הראש ומשנהו
במצלתים ויכדו הבונים את היכל
ברחת ויאמ׳ הגר שפחת שרי
ברחת מקול פרש ורמה קשת
גד ויקראו בית ישראל את
גד והמן כזרע גד הוא
גורל ויעל גורל מטה בני
גורל כי לא ינוח שבט הרשע
השע השמן לב העם הזה
השע ממני ואכל יגח
וישחטו ויקרא משה משכו
וישחטו הפסח והתקדשו
ואמץ רק חזק ואמץ מאד
ואמץ לשלמה בנו חזק ואמץ
ויתחזק ויקם יתורם על ממלכת
ויתחזק ויבן את כל החומה
ויט את כל לבב איש יהודה
ויט כי עבדים אנחנו
חכמות שרותיה תענגח
חכמות נשים בנתה ביתה
לעינים ויאמר ה׳ אל שמואל אל
לעינים ומתוך האור
ומרע על כן על בחוריו
מרע מקשיב על שפת
מדברה ויהי להם הגבול לפאת
צפונה
מדברה ויאמר ה׳ אליו לך שוב
לדרכך
מצבת ויעשה הרע בעיני ה׳ רק
מצבת ויתצו את מצבת הבעל
נכבד וישב דוד לברך את ביתו
נכבד ויאמ׳ המלך אל אבשלו׳
נושע אשריך ישראל מי כמוך
נושע ישראל נושע בה׳
תשבת תרצח הארץ את
תשבת ואשלחה עליהם מלאכים
תט אל תסתר פניך ממני
תט אל תט לבי לדבר רע
להתעולל

אלין פסקתא דאוריתא

ספר בראשית כט בספרא

חמר המעתיק חזיכת סיניית
בכולהו כוסחי דספקין מלך דמכי
כט ומלך דמכי יז ומלך דמכי יתיר
ויתיר חמכס הנך דכתיבכת ברירכת
לון מספרי דוקכי דתתבריר לן
דרלוי למיסמך עליהון ובספר חלה
הדברים חזיכת כמחת חתריתי בעס
גחון ומתבכיה לה ברוכת עכ״ל:

ויקרא אלהים לאור
ויקרא אלהים ליבשת
ויברא אלהים את דאד׳ וחברו
ויברא אלהים וגו׳ החיה
ויפל יי׳ אלהים תרדמה
ויכן יי׳ אלהים את הצלע
ויאמר יי׳ אלהים אל הנחש
ויכגע יי׳ את פרעה
ויחלק עליהם לילה
המול ימול יליד ביתך
ועזל זכר
ותכחש שרה לאמר לא צחקתי
כי יראה ויאמר לא
ארדה נא ואראה עשו כלה
וישכם אברהם בבקר
ויקרא מלאך אלהים אל הגר
ויקרא אליו וגו׳ אברהם אברהם
ויקרא אברהם וגו׳ יראה
בשיא אלהים אותה

ויאמרו ראו ראינו וגו׳ יי׳ עמך
ורחל כאה
את מחלת בת ישמעאל
נפתולי אלהים נפתלתי
זבדני אלהים אתי
תשפכו ויאמר אלהם ראובן
ויהי כדברה אל יוסף יום יום
ויאמרו שנים עשר אחים
אכל אשמים אנחנו
ויען ראובן וגו׳ אמרתי אליכם
ויאמ׳ אלהים לישראל יעקב יעקב

ואלה שמות כ״ר בספר׳

ויסב אלהים את העם
ויולך יי׳ את היס
יי׳ ימלך לעולם
ויהי כיום הששי וגו׳ יום יום
הנני עומד לפניך שם
יי׳ נסי
לא תעשה לך פסל אשר
בשמים
שלש פעמים וגו׳ האדון יי׳
וחבריה דכי תשא
קח לך סמים נטף
זה יתנו
ויעבר יי׳ על פניו יי׳ יי׳
מלא אותם חכמת חרש וחשב

ויקרא ח׳ בספרא

וקמץ והביאה אל הכהן
יי׳ לאמר בקרבי אקדש
ולאיתמר בניו
אל תשת אתה
ואל איתמר בניו
וכל אשר יפל עליו מחם במיתם
וחבריה וכל אשר יפל מנבלתם
וראה הכהן את הנגע וכו׳ הפך לבן
והצרוע אשר בו וגו׳ טמא טמא
והכהן הגדול וגו׳ אשר יוצק על
ראשו שמן
והניף הכהן אתם

ויקבר כ״ב בספרא

הבכור ואלה שמת
והחונים לפני המשכן קדמא אהל
מועד משה ואהרן
ובאו המים וגו׳ אמן
והניף הכהן אתם
שניהם מלאים סלת וכן כלם
יאר יי׳
ישא יי׳
איש כי יהיה טמא לנפש
קומה יי׳ ויפצו
ויאצל וירד יי׳ בענן
וישארו שני אנשים במחנה
שם האחד
כי דבר יי׳ בזה וגו׳ הכרת תכרת
ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת
ויתנו אליו כל נשיאיהם
כל הקרב הקרב
ויסאן אדום
וישמע הכנעני וגו׳ וישב ממנו
ויבא אלהים אל בלעם
ואם הפר יפר אותם
וממחצית בני ישראל תקח אחד
ויאמר משה אלהם וגו׳ ובני ראובן
ויתן להם משה לבני גד ולחצי
שבט מנשה
ואם בכלי ברזל יהכתו

פסיקתא דנביאים נג

עין רמון ותכן
ועלה גבולם לימח
אלה הנחלות וגו׳ אלעזר הכהן
בני ישראל בנורל
אל אלהים יי׳ אל אלהים ד׳ בספר׳
ויאמר פינחס היום ידענו
וישב פינחס בן אלעזר הכהן
ואת עצמות יוסף וגו׳ בני ישראל

שפטים

ויאמר אדני בזק וגו׳ שבעים
וכי נקים יי׳
וישלח ישר׳ כלאכי׳ אל מלך אדום
האפדת אתה ויאמר לא
וישלחו בני דן
ונצא כניכן לקראתם מן
וינף יי׳ את בניכן לפני

שמואל

ועלה האיש וגו׳ מימים
ויאמר ליו וגו׳ ואמר לו
ומעיל קטן וגו׳ מימים
ויאמר עלי לשמואל לך שכב
ויבא יי׳ וגו׳ שמואל שמואל
ותהי יד יי׳ בעיר
ותשבנה הערים אשר מאת ישראל
ויאמר שאול וגו׳ לכה נלכה
מהר עתה כי היום בא לעיר
כעת מחר אשלח אליך
וירם הטבח את השוק וישם לפני
הנני עמו בי וגו׳ את שור
ואחיה כהן יי׳ בשלח
נדרה ונכזה בהם עד
חיונתן ימות
לבד המלוכה וגו׳ סביב בכל איביו
במואב ובבני
חלוקי אבנים מן הנחל
ויאמר שלום לזבח
כי לא אשר יראה האדם
וישב המלך וגו׳ כפעם בפעם
אחקר את אבי כעת מחר
קחנו ובאה כי שלום לך
את אשר נתנך יי׳ היום בידי
ולאביגיל וגו׳ מלאכים מהמדבר
אל נא שם ארני את לבו
ולא תהיה זאת לך לפוקח
ותבא אביגיל אל נבל
ויי׳ישיב לאיש וגו׳ יי׳ היום ביד
ויבא דוד ואבישי אל העם
ועתה ראה אי חנית המלך
ויאמר דוד אל לבו וגו׳ אבלט אבלט
ותרא האשה אל שאול
וישלח אבנר וגו׳ תחתיו
ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה
ותכונן לך את עמך ישראל לך
ויאמר אבשלום אל יואב הנה
שלחתי אליך
ועתה מת למה זה אני עמך
ויען יונדב בן שבעה
ודור עלה וגו׳ עלה ובכה
וישלח אבשלום וגו יועץ דוד
ויבא דוד אל ביתו וגו׳ עשר נשים
ובגלחו את ראשו וגו׳ ימים לימים
ויאמר ואב אל המלך וגו׳ כהם וכהם
ויבא גד אל דוד שבע שנים רעב
וישלח ידו המלאך יי׳ ירושלם
ויאמר דוד אל יי׳ בראתו את המלאך

אלין פסקתא דנביאים

ראשונים
יהושע.
עד אשר יניח יי׳ לאחיכם
והיה אשר יצא וגו׳ ביתך
וכל ישראל וזקניו ושטריו וגו׳
מזה ומזה
כי מאת יי׳ היתה
ועתה הנה יי׳ אותי
ועלה הנבול דבירה
בעין כרמל ויף
והאר ודתה

אלה הדברים כ״ב בספר׳

עד אשר יניח יי׳
כי שאל נא וגו׳ אלהים אדם
לא תעשה לך פסל כשמים
שמע ישראל וגו׳ יי׳ אחד
ויתן יי׳ אותת וגו׳ ורעים
כי יביאך יי׳ אליך וגו׳ ונשל גוים
רבים מפניך
ולא תבוא תועבה וגו׳ שקץ ותעב
המוליכך במדבר וגו׳ נחש שרף
אל תאם בלבבך וגו׳ אותם מלפניך
ואת חשאתכם וגו׳ ואשרף אתו באש
שלש פעמים בשנה
כי יפלא וגו׳ כין דם לדם
כי יקרא קן צפור לפניך
והיה כהניח יי׳ אלהיך
הסכת ושמע ישראל
יפתח יי׳ לך
יתנך יי׳ נגף
והשיבך יי׳ מצרים
למען הקים את חיום לו
וזנה אחרי אלהי נכר

לישנא אחרינא פסקי דסיפר

פנו וסעו לכם אנח אנחנו
עלים באש לילה ותענו
ותאמרו זה ארבעים שנה
אשר יניח ה׳ אלה ראש ראה
למדתי ברא אלהים אדם או
הנסה ואה ארץ עוג פנים
בפנים לא תעשה לך פסל כ״ו
כאשר ציוך שבת יום כי עבד
חיית ולמען יאריכון אם יפפים
אנחנו זאת תדבר אלינו ה׳ אחד
כי יביאך ה׳ אלהיך גוים רבים
מפניך בך בחר ה׳ והיה עקב
תשמעון ולא תביא תועבה כו
המוליכך כו בהדף ה׳ אלהיך ולא
בצדקתך אשר יצאת ואשרף
אותו כי לא את בניכם פחדכם
ומוראכם תזבח כי דבר סרה
תתנגה ואכלה ואכלת לפני ה׳
מקצה שלשכי בגלל ושמחת
לפני ה׳ שלש פעמים כו
ולשמש אוליחה על פי שנים
בין דם ולדם כי הגוים על פי
שני קן צפור כו שכב עם
אשה אל שער מתהלך בקרב
בחניח ה׳ אלהיך מראשית כל
פרי ועזית ואמרת וכתבת על הן
הסכת ושמע ישראל יפתח ה׳ לך
ישלך ה׳ בך יתנך ה׳ מתת היוצת
והשיבך ה׳ מצרים והותירך ה׳
כו בזה ולו חזקו ואמצו חוא
עבד מקץ שבע שנים חנך שכב
כו כי אביאנו אל ויהי בכלת
ראו עתה אתנח וסופ פסוק דסופ
פתח בטח שברת הצלצל עכ״ל:

אלין פסקתא דנביאים

ראשונים
יהושע.
עד אשר יניח יי׳ לאחיכם
והיה אשר יצא וגו׳ ביתך
וכל ישראל וזקניו ושטריו וגו׳
מזה ומזה
כי מאת יי׳ היתה
ועתה הנה יי׳ אותי
ועלה הנבול דבירה
בעין כרמל ויף
והאר ודתה

מלכים

ויען בניהו בן יהוידע ויאמר אמן
וישמו

פסיקתא דנביאים

וימשחו אתו צדוק הנביא׳ למלך
ויבא בניהו אל אהל ויאמר לא
ויקץ שלמה וגו׳ ויעמד׳ לפני
ואת כל קירות הבית מסב׳ קלע
ויעש את הים מוצק עגל׳
ורחבעם בן שלמה וגו׳ ושבע עשרה
שנה׳ מלך בירושלם׳
וגם ביד יהוא כן חנני וגו׳ ועל כל
הרעה׳ אשר עשה׳
ופקעים וגו׳ שככים׳ אתו
עמד על שנים עשר בקר וגו׳
פונים׳ צפונה פונים׳ נגבח
ועל המסגרות וגו׳ אריות׳ בקר
ובראש המכונה וגו׳ עגל׳ סביב
ויעש שלמה בעת׳ ההיא
ולבנו אתן וגו׳ הימים׳ לפני
חסר ויאמר לו׳ פרעה
וישיבו העם את המלך׳ דבר
ויעש ירבעם וגו׳ יום׳ לחדש בחג
ויהי כשמע וגו׳ לאמר׳ תפשוהו
ונביא אחד זקן וגו׳ האלהים׳ היום
ורוח יי׳ ישאך
ויגע וישב מלאך יי׳ שנית
ואתה תמנה לך׳ חיל
ויבוסו הנותרים
וידבר אחאב׳ אל נבות׳ לאמר
ויאמר מלך ישראל׳ אל יהושפט
ויאמר כה אמר יי׳ וגו׳ גבים׳
ויאמר לו אמר בא וגו׳ חרדת׳
והוא הלך במדבר וגו׳ ויאמ׳ רב עתה
ויאמר אל אביו ראשי ראשי
ויאמר אלישעוגו׳ כעת׳ מחר
ואלישע ראה וגו׳ אבי׳ אבי
וישלח אשר על הבית וגו׳ אל יהוא׳
ויכתב אליהם ספר׳ שנית
ויוזבד בן שמעת שומר
וישלח חזקיה וגו׳ לבישה׳ לאמר
אולי ישמע וגו׳ מלך אשור׳
והטה יי׳ אזנך
ביד מלאכיך חרפת׳
וישלח יי׳ בו
ותבקע העיר וכל אנשי המלחמה
העמודים׳ שנים
וכתפת עליו׳ נחשת

אלין פתח באתנח׳ יהוש׳

וחדם ורק אתם שמרו
בת־ים וימעלו בני ישראל
המלח ויהי להם נבול
למס ויהי כי חזקו

שפטים

צפת וילך יהודה
לרדת ואם ירא אתה
תאכל מכל אשר יצא
הגדת ותבך עליו
ותאלצהו ויהי כי הציקה
ללכת ויהי ביום הרביעי׳

שמואל

בצלצח בלכתך היום
הרים ויקח העם מחשלל
ואת חיותר החרמנו
ואת עמלק החרמתי׳
הפצר כי חטאת קסם
ללכת ויסב שמואל ללכת
מגת ויצא איש הבנים
והערב ויגש הפלשתי׳
וילך ויקם וילך
רשע כאשר יאמר

לאביגיל ויאמ׳ דוד לאביגל ברוך יי׳
בעמלק כאשר לא שמעת
הצלנו ויען כל איש רע
החמש והנה באו אל
השל ויחר אף יי׳
המלח ויעש דוד שם
ויהנק ויצו אל ביתו
חמס ואדורם על המס
בנת ותהי עור המלחמה
וירד ויט שמים וירד

מלכים

החוצה ויאריכו הבדים
בן גינת ויחזק העם
לקחת ותלך לקחת
ויחל ויפל אחזיהו
בדלתו ויקח יהוידע הכהן
ויך אז יכה מנחם
לחצי אז יחלק העם
וינחשו ויעבירו את
נרגל ואנשי בבל
ואשרים ויציבו להם

אלין סו׳ פסוק פתח

יהושע
ארבע את קבצים
ואנחרת וחפרים
ועזקה ירמות

שפטים

למס ויואל האמרי
קנז וימת עתניאל בן קנז
ויגש וגדעון בא
דברת ויאמר גדעון׳ וחברו
מלח ואבימלך נלחם
אל תאכל מכל אשר יצא
או בת ויבא יפתח
הבחורים וירד אביהו
לא הגדתה ותבך אשת שמשון
כחוט ותרא דלילה
תלן ויאמר האיש הזקן
הסף ויקם ארניה

שמואל

ותאכל וכן יעשה שנח
באפק ופלשתים חנו
וחלום וירא הצופים
מיכל בני שאול
החרמתי ויאמר שאול
ויקרע ויסב שמואל
מבעתך ויאמרו עבדי
חרפת׳ ויאמר דוד
אהבתהו ומיכל בת שאול
בחרשה ויאמר דוד
אפוד בד
בבת ולרש אין כל
ויאנש וילך נתן אל
ויאכל ויקם דוד
חתמו ותאמר לאמר

מלכים

ולחיצון ואת קרקע
אנו ויהי כשמוע
החזק וישלח יואש
כבצקת בן שמנה
החפר הוא השיב
שמרי הסף

אלין פסקת׳ דנביאים

אחרונים ישעיה

ישא ביום ההוא׳ לאמר
ענן׳ וברא יי׳ על כל מכון
האומרים ימהר
שרפים עומדים׳ ממעל
וקרא זה אל זה ואמר קדוש׳
וכל׳ החרים אשר במעדר
ותמצא בקן׳ ידי
והיה ביום ההוא יוסיף יי׳ שנית
חזות קשה וגו׳ הבוגד׳ והשודד
ויקרא אריה על מצפה׳ אדום
הרג׳ והנה ששון ושמחה
במכת׳ מדין בצור עורב
הבוקר׳ תבוק והבוז׳ תבוז
תשואות׳ מלאה
וחרד׳ ופחד מפני תנופת
הלוט׳ ובלע כהר חזה
יצר סמוך תצור שלום׳
כי כה אמר יי׳ אלי כאשר יהגה
אולי׳ ישמע יי׳ וגו׳ מלך אשור׳ אדניו
וישלח מלך אשור׳ את רבשקה
הטה יי׳ אזנך ושמע
הרפת׳ ביד עבדיך
הלא ידעת וגו׳ אלהי עולם. יי׳
בורא ניב שפתים שלום׳ שלום
כה אמר האל׳ יי׳
חסדי יי׳ אזכיר
הנה עבדי׳ יאכלו
פלטים׳ ושמתי בהם אות
והביאו את כל אחיכם׳ מכל הגוים
מנחה׳ ליי׳

ירמיהו

היהי דבר יי׳ אלי
אם תשוב ישראל׳
מעי מעי׳ אוחילה
ואת חמת יי׳ מלאתי
הנגב׳ רצח ובאוף
וירפו את שכר וגו׳ שלום׳ שלום
וחברו וירפאו
וידרכו את לשונם וגו׳ כי מרעה אל
רעה׳
אמן׳ למען הקים
כי את רגלים׳ רצתה
היוע ברזל׳ ברזל
ובאו בשערי וגו׳ מלכים׳
זאחרי כן נאם יי׳ וגו׳ ואת עבדינו׳
בימיו תושע וגו׳ יי׳ צדקנו
וחברו בימים ההם תישע
וכל העמק והפגרים׳
בספר׳ שדות
הדבר אשר וגו׳ ונבוכד ראצר מלך
בבל׳
ואשלח אליכם וגו׳ עבדי הנביאים׳
השכם ושלוח׳
וישב׳ ישמעאל את כל
וגם כל היהודים אשר במואב׳
עוד שמי נקרא׳ בפי׳ כל איש
מלאתם׳ את׳ם ונשיכם
הילילו׳ הוביש מואב
רפתה דמשק וגו׳ ורטט׳ החזיקה
והחתתי עליהם והבאתי עליהם
ערכו על בבל׳ סביב
רבים השמיעו אל בבל׳ רבים
ושלחתי לבבל׳ זרים
והיתה בבל׳ לגלים׳ מעון
העמודים׳ שנים

יחזקאל

השמע׳ ובדברי אותך
ואחדל׳ יחדל
החמס׳ קם למטה
וישלח תבנית יד׳ ותשא אתי רוח׳

אף כי ארבעת שפטי׳
מצית בך׳ ואמרת לי׳
חרדות׳ ילבשו
והנה ששה אנשים באים׳
על הדם׳ תאכלו ועינכם
האנק׳ דם
היות צאני׳ לבז
וידעת כי אני יי׳ שמעתי׳ את כל
אשר נתנו את ארצי׳
והאתיקים׳ הספים והחלונים
ובהפילכם תרימו תרומה ליי׳
והיה כל נפש חיה׳
הנחל יעלה על שפתו מזה׳ ומזה׳
חמת׳ ברותה
וצפון׳ והיה גבול מן הים
לאמר׳ שממה
תבוא׳ אל ארץ׳ משובבת
והיה ביום ההוא אתן לגוג׳ מקום
חתלין׳ ואלה שמות השבטים
והגותר לנשיא מזה׳ ומזה׳ לתרומת
ועשרים׳ אלף תרומה
סביב ושם העיר מיום יי׳ שמה
וכל סביב סביב דכותהון׳

תרי עשר

אל תשמח ישראל׳ אל גיל
ולא יסכו ליי׳ יין
הסיר יי׳ משפטיך וגו׳ מלך ישראל יי׳
וישמע זרובבל׳ בן שאלתיאל
ועתה חזק זרובבל׳
חן׳ ישא איש
ויהי דבר יי׳ שנית
ורחוקים׳ יבאו
ואם לא׳ תדלו׳
ואכפתי את כל הגוים׳

אלין פתח באתנח וסו׳

פסו׳ בנביאים אחרונים
ישעיה

תעכסנה יען כי גבהו
תשפלנה וישח אדם
השע השמן לב העם
טבאל נעלה ביהודה
בז קח לך גליון גדול
וחברו ואקרב אל הנביאה
לאט יען כי מאס
תבן ופרה ורב תרעינה
תשכבנה ועוליהם ירשו
תרשענה וקשתות נערים
השבתי ונאסף שמחה
השבתי חזות קשה
התז כי לפני קציר כתם
עד בטחו ביי׳ עדי עד
תרמסנה ברגלים תרמסנה
תקשבנה ולא תשענה
קמל אבל אמללה ארץ
תהרו חשש תלדו קש
יאמר כי יאמר הלא שרי
יצתו והיו עמים משרפות
כן נטשו חבליך בזו בז
תפתחנה אז תפקחנה
השב והוא עם בזוז
עד לא תבושו ולא תכלמו
עד עולמי
הדם תחת הנעצוץ
תאמנה ובנותיך על צד
ועצמות יכם כדשא תפרחנה
בגת מדוע אדום ללבושך

ירמיה

לבז העבד ישראל
להבר רוח צח שפיים
נצלנו

פסיקתא דכתובים

נצ֣ינו וכאתם ועמר
נצ֣ת בדוע שובבת
עבדו כרגע תאמרון
השמו שפוך חמתך
מקללוני או לי אמי
בששר האמר אכנח
לבז לכן כל אכליך
הסף ואביא אותם
באש תצתנה
וכל לשון דברת דברתי הצלת
הצלתי באש יצתו וכוותהון

יחזקאל

תבהלנה המלך יתאבל
החשמלה וארא והנה
ושבלת לו חיה ועז
האנח ואתה בן אדם
בששר ותוסף
שברתי בן ארם את זרוע פרעה
הצלת ואתה כי הזהרת
ולבז העלה עליהם
תהרגנה ובנותיה אשר
תלכנה בחורי און
לבז והושעתי לצאני כל לש֣ פת֣
אני יי֣ דברתי כל לי֣ש֣ פתח
לבטח ונתן עץ השדה

תרי עשר

תנאפנה על ראשי הזרים
ערן ושברתי בריח
הנפלת את סכת דוד
תתמוגגנה הנה ימים באים
בספרד ונלות החל הזה
וירדם ויונה ירד אל ירכתי
רשע עוד האיש בית
תרשנה יראו גוים ויבשו
גת לכן תתני שלוחי וחברת
יחיתן כי חמס לבנון
לעד לכן חכו לי
תכעסנה על ידי זרבבל
תשכבנה ונשקו הבתים

אלין פסקתא דכתובים

דברי הימים

ארפכשד שם
הבכור ויהיו בני ירחמאל
הבכור ואלה היו בני דוד
עזריקם ולאצל ששח
לפנים ופיגחם בן אלעזר
להכין שבת שבת
שלום ורוז לבשח
בלכתו אליקלג נפלו עליו
ונם הקרובים וגו ובפרדים
ויעל דוד וגו האלהים יי֣
ועמהם אחיהם וגו ויחיאל ועזי
ותתן את עמך ישראל לך
על עמו ויאמר יואב
איכיך למשנת וגו ואם שלש
וישלח האלהים מלאך
וכרזל לדב
להגדיל ויאמר דוד שלמח
ויכתבם שמעיה וגו ואחז אחז
ובני ישראל למספרם וגו
ושרי האלפים
התשיעי וגו לכן ישיבי
ויקהל דוד וגו ומקנה
והזהב ובכל כחי הכינתי
ראה עתה
לכל לראש לך יי֣ הגדלה
בצל כי גרים אנחנו

ויזבחו ליי֣ זבחים
וישב שלמה על כסא יי֣
ויאמר אלהים לשלמה יען
לשבתות הנה אני בונח
הטים מכות
סביב סביב ודמות בקריס
עומד על שני עשר וגו שלשח
פונים ושלשה פונים ימה
ענול סביב
את קדשי דויד אביו
ועתת יי֣ אלהי ישראל שמר
לאמר וכל ישר כי לא שמע המלך
צדיק ויכנעו שרי ישראל
אל שמעיה וכראות יי֣
האלהים והנה עמנו
חלא הכושים לחיל לרב
יי֣ מארבים ובעת החלו ברנח
דם לרם וכל ריב
ויתן להם אביהם
ויאמר מלך ישראל אל יהושפט
ועמהם מהעמונים
ויבנו לך בח מקדש
ויהי לימים מימים וגו לימים שנים
ואחרי כל את נפנו יי֣
ויהי בעת ויבא וגו לימים ביום
בהנים ויבא אחריו עזריח
מעיר לעיר ויהיו הרצים
האלהים כל לבבנו חכין
יום ביום ויעשו בני ישראל
חיצונה ואחרי כן בנה
ועליהם מופקדים
להעלות עולות יי֣ ושם יהוידע
הבנו והקדשנו את כל
ויעש בירושלם חשבונות
מלכי ישראל ולא נעשה פסח
וישלח אליו מלאכים לאמ מה לי
השרים ויקונן ירמיח

תהלות

אמרי האזינה יי֣
כי לא אל חפץ רשע אתח
יתעב יי֣
ובצע ברך נאץ יי֣
על מה נאץ רשע אלהים
על כן אורך בגוים יי֣
כי תושיע יי֣
עורח למה תישן יי֣
אודך בעמים יי֣ ואזמרו
מלתעות בפירים נתוץ יי֣
הצילני מאויבי אלחי
ואתה יי֣ אלהים צבאות
לשלמי נדרי יום יום
ברכו עמים אלהינו
לא ישמע אדני
יורך עמים אלהים ואכרו
ברוך יי֣ יום יום
האל לנו אל למושעות
הוא נותן עוז ותעצומות
זכר זאת אויב חרף יי֣
הלעולמים יזנח יי֣
ויקץ כישן יי֣
ודרוד קן לח
אשמעה מה ידבר האל יי֣
אין כמוך באלהים יי֣
חסין יי֣ אלהי צבאות
איה חסדיך הראשנים יי֣
אשר חרפו איביך יי֣
עד מתי רשעים יי֣
אורך בעמים יי֣
דם על כל גוים יי֣
אהבתי כי ישמע יי֣
זכרתי משפטיך מעולם יי֣

פחמיך רבים יי֣
ערו ערו
אם תקטל אלוה רשע
הלא משנאיך יי֣ אשנא
אל תט לבי לדבר רע
הצילני מאויבי יי֣
וכל האח האח
אמן אמן דכו

איוב

הצעקתו ישמע אל
זה חלק אדם רשע
אך שוא לא ישמע אל
מן הסערה
מן סערה
ואם זרוע כאל לך

משלי

עד מתי פתים
עשה זאת אפוא בני
עד מתי עצל תשכב
להנחיל אהבי יש
ואהיה אצלו אמון וגו יום יום
אשרי אדם שמע וגו יום יום
בית נאים יסח יי֣
לעלוקה שתי בנות הב הב

רות

שני בניו מחלון
הלהן תשברנה
ורחצת וסכת
ברחל וכלאח

שיר השירים

צרור המור ידוד לי
אשכל הכפר דודי לי
תעירו השבעתי
והגפנים סמדר התאנח
תעירו השבעתי
צאנח וראינח
נרד וברכוס
גן נעול
קול דודי דופק
ברח דודי ודמה לך

קהלת

סובב סובב
זה רע בכל אשר נעשח
ועמוק עמוק רחוק מה שהיח

איכה

סלח כל אבירי יי֣
על אלה אני בוכיח עיני עיני
איכה יעיב באפו
היח יי֣ כאויב
ויחמום שכח יי֣ בציון
זנח יי֣ מזבחו
חשב יי֣ להשחית
השיבנו יי֣ אליך ונשובח

אחשורוש

בחדש הראשון מיום ליום
ואת פרשנדתא וכל אחיהון
קימו וקבלו היהודים עליהם
אשר נתן המלך ליהודים אשר
וישם המלך אחשורוש

דניאל

נחית ודי הזה מלכא
ונכוכד נצר מלכא שלח למכנש
כפשר בל קבל די רוח
ועל מרי שמיא
הטה אלהי אזנך
יי֣ שמעה יי֣ פלחה
וישם פניו לבא בתקף
וישב פניו לאיים ולכד

עזרא

ומה חשתן ובני תורין ודארין
ואמרין לעלין מלח
ויקבצו כל אנשי יהוד ובנימן וירש
ואקום לילה אני ואנשים
ואצאה בשער הגיא הם פרוצים
ויברך עזרא אמן אמן
שבתי וישוע ובני ושרביה
ויאמר נחמיה הכהן
מהשבי ויעשו כל הקהל
ויקרא בספר תורת יום ביום
חצור רמה נתים
בימים ההם ראיתי ביהודה
דרכים נתות

אלין פתח באתנח וסו

פסוק בכתובים

דח

בני שם	עילם ומשך
חתת	ובני קנז ופדיה ושבאצר
זקנז	ובני כלב
אצל	גלאצל ששח וחברו
ויזכח	ויצא דוד
ויצלח	וישב שלמה
הבנו והקדשנו	

תהלות

אתה	אכפרה אל חק
שני	רשעים שברת
בתשת	האויב תמו
יתר	בי הנח הרשעים
לחם	הלא ידעו כל פעלי וחברו
ויט	שמים וירד
כי	תשיתמו שכם
כי	תשיתהו ברכות לעד
אתח	חשאת נעורי
הלכתי	לדוד שפטני
חיי	אחת שאלתי
וילך	לדוד בשנותו
עלי	בי שמעתי
ידעתי	ובצלעי
יריאי	לדוד ריבה יי֣
שקר	אל ישמחו לי
ארץ	כי לא שלום
תחרש	ראית יי֣ אל תחרש
תשברנה	כי זרועות וחברו
אתה	ואני עני ואביון ב כו
	אל תאחר
ארץ	בשמך אלהים
דרך	זובח תודח
מלח	בהצותו את ארם
ובמים	הרכבת אנוש
סיני	ארץ רעשח
בכסף	אם תשכבון
עיני	יגעתי בקראי
שקר	רבו משערות
ואין	חרפה שברח לבי
אתה	ואני עני ואביון
תאחר	אלהים חושח
בחנמל	יהרג בברד

ללפת

מערכת אות

הצדי

ב׳ זוגין חד צ׳ וחד וצ׳ וסימ׳

צרת ובני חלאה צרת
וצרת לקריתים ושבמה וצרת
צמרים ויקם אביה מעל להר צמרים
וצמרים ובית הערבה

צא

צאני ב׳ וסימניהון

והבנים בני והצאן צאני
עם כלבי צאני
וכל יחזקאל רכו׳ בס״א
בתוך צאנו נפוצות
וצאן ד׳ וסימניהון נמסר בסוף סדר בחקתי
כצאן ז׳ רפין וסימני׳ נמסר ביחזקאל סוף סי׳ לז׳

צב

בצבא ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת מטות
וכל צבאם ד׳ וסימניהון נמס׳ בבראשית ובישעיה סימן מ״ח
הצבאות ה׳ וסימניהון

כי הנני מקים עליכם
שמעו והעידו בבית יעקב
ויי׳ אלהי הצבאות יי׳ זכרו
ויי׳ הצבאות הנוגע בארץ ותמוג
מן בני הראש וגו׳ לחדש הראשון
ועיין מה דאקשינן ופרכינן בערך ארני׳
הצבאים נ׳ וסימני׳ נמסר בפרשת מטות
בצבאתינו נ׳ וסימני׳ נמסר בתלים סי׳ קח
צבאם ז׳ וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן לד׳
וכל צבאם ד׳ וסימני׳ נמסר בסדר בראשי׳ וישעיה סימן מ״ח
וצבא ד׳ וסימניהון נמסר בדניאל סימן ח׳
שר צבא נ׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סי׳ ח׳
צבאות נ׳ וסימניהון נמסר בפרשת בא
לצבא נ׳ א׳ דנש וכימניהון
כל הבא לצבא צבא
יבא לצבא צבא
לצבא על הר ציון בתר׳ דנש
צבאות נ׳ ח׳ בלישׁ וסימ׳ נמס׳ בפרש׳ וארא
וצבי נ׳ וסימניהון נמסר בפרשת ראה
הצביים נ׳ וסימניהון
ועשה אל קל ברגלין

בני צביה פ׳ בירת הצביים וחברת ג׳ א׳ כתיב ה׳ חד כתיב א׳ וסימניהון נמסר בה׳ ב׳ ריש סימן כ״ר

צד

צדה ג׳ ח׳ וסימני׳ נמסר בשפטים סימן ז׳
וצדוק י׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן מ״ג ובמשלי סוף סימן כ״א
וצדקתו נ׳ וסימניהון נמסר בתלי׳ סימן קי״א
צדקות ד׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קג
צדקת ה׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן י״ח
צדקה ומשפט נ׳ וסימ׳ נמסר בסדר וירא ובתלי׳ סי׳ לג׳ ובמשלי ריש סימן בא״
צדקותינו נ׳ וסימני׳ נמסר בישעיה סימן ס״ד וברמיה סימן ג׳ וסימן מ״ה
צדקתך ו׳ וסימניהון

לו והקשבת למצותי
וצדקתך לבן מלך
היודע בחשך פלאך
משוך חסדך ליודעיך
וצדקתך אלהים עד מרום
וצדקתך ירננו
הצדיקים ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא
וצדיקים ד׳ נ׳ מ׳ ל׳ וא׳ ח׳ וסי׳ נמסר בסוף הושע
חלוף אתיהן דצדיקים תמצא נמסר בתלים סוף סימן לג׳
וצדק ד׳ וסימניהון נמסר בסוף סדר בי תצא
צדקות ד׳ נ׳ מ׳ ל׳ וא׳ ח׳ וסימני׳ נמסר בשפטים סי׳ ח׳
יצדק ד׳ וסימניהון

ואנוש מאלוה יצדק
ומח יצדק אנוש עם אל
וכי יצדק ילוד אשה
ואם יצדק מח יתן לך
תצדק נ׳ קמצ׳ וא׳ פת׳ וסימ׳ נמס׳ בישעיה סוף סי׳ מ״ג ובאיוב סימן מ׳
צדקיה ו׳ וסימני׳ נמסר ברמיה סימן נ׳ וסימן מ״ט

צה

בצהרים י״ב וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ח

הצהרים ד׳ וסימניהון

את משכב הצהרים
ויקח את הפר אשר
ויהי כעבר הצהרים
וישב על בריכיה עד

צו

צוארו ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויהי מקץ ובירמיה

ותותר ויאסר לה בועז
סמדר אחזו לנו שועלים
תנח אם רוח המושל
למס איכה ישבח בדד
ותען ואסתר ותאמר
חסף וימצא כתוב אשר

דניאל

המלצר ויאמר דניאל
תה הונני די הן חלמא
אזל אדין דניאל לבי׳ תי׳
הודע אזל ולחננית ב׳ בו
יהודע אדין אריוך
ואמר ענה דניאל קדם
בלטשאצר ענה מלכא כלהו׳ פתח
תנדע ואנא לא בחכמה
בסף הוא צלמא רישיה
חסף ואצבעת רגליא
בה ודי חזיתא דגליא
חסף שקוה די פרזל
לשיזבותנא הן אית׳ אלהנא
וידחלנני על משכבי ב׳ בו
יהודעניני ומני שים טעם
אמר בלטשאצר רב חרטמי׳
יתננה ולך טרדין מן אנשא
נפל עוד מלתא בפום
יצטבע בה שעתא מלתא
עברת וכל דאירי ארעא
אלף בלשאצר מלכא
קרא מלכא בחיל
עללת מלכתא לקבל
לחודעותני וכען הועלו
עליך ואנא שמעת עלך
הכ באדין ענה דניאל
יצטבע ומן בני אנשא
ידעת ואנת בריה בלטשאצר
שכחת ועל מארי שמיא
הדרת ולמאניא דיבית׳ ב׳ בפס׳
והשלמו דנא פשר מלתא
רשמת באדין עכו ואמרין
אזל באדין מלכא בשפרפרא
אמר בשנת חדא
תתחכל ולה יהיב שלטן
ובהלנני אתברית רוחי
יהודעניני קרבת על
חברתה ועל קרניא עשר
ותדקנא כן אמר חותא
תאחר יי׳ שמעתה
וכל לה כתה נכתה שנתה פסתה מנתה
עלה טפרה קדמת דכו׳ בין
באתנח בין בסו״ף

עזרא

החרבת די יבקר בספר
למלך ובנמא פתגמא
בה ומני שים טעם
בנין אדין בנמא
חדת נדבכין די אבן
עבדו אדין תתני פחת
ודהב ולהיכלה כסף
למעבד ומה די עליך ועל
למבתן ושאר חשחות
הגדתי והסגנים לא
אכלתי גם מיום אשר צוה
לרדת ואשלחה עליהם
ארח כי רבים ביהודה׳

נשלם מערכת

אות הפ״א בס״ד

חמש מגלות

ללכת לא שמרו ברית
השמו כי אכל את יעקב
דעם אענך בסתר רעם
כגלגל אלהי שיתמו כגלגל
אלהי כי טוב יום בחצריך
אלהי שברה נפשי כי חסיד
שועתי ואני אליך יי׳
וכאו לארץ מגרת
הורע למענות ימינו
להשמדם עדי עד
אנחנו דעו כי יי׳
מים ישם מדבר לאגם
תחרש למנצח לדוד
אמילם וכולהון תלתא
ספרתי בשפתי ספרתי
בכל מלמדי השכלתי
שקר יי׳ הצילה נפשי
אליך נשאתי את עיני
מנעורי קדם׳ רכת צררוני
התסד יחל ישראל
עיני לא גבה לבי
גם בניהם עדי עד
זאת מנוחתי עדי עד
תסכנת ארחי ורבעי
ירושלם תדבק לשוני
בסתר לא נכחד עצמי
מרדפי הקשיבה אל רנתי
תחנוני האזינה אל תחנוני
הללו את יי׳ מן השמים

איוב

ממעל היום ההוא
ואין יחשבו כובבי נשפו
מבקר לערב יכתו
ירחקו בניו מישע
ישע לשום שפלים
היאכל תפל מבלי מלח
תבעתני וחתתני בחלומות
כלח ענן וילך
כפך מעלי ורחק
בדי שאול ה׳ נח
יתצני סביב ואלך
הזאת ידעת מני עד
פנו אלי והשמו
ישאתו קדים וילך
כי אמר איוב צדקתי
אבי יבחן איוב עד נצח
תפלחנה תכרענה ילדיהן תשלחנה ב׳ בו
תוסף שים עליו כפכה
אחר באחד ינשו
על כן אמאס ונחמתי

משלי

לקח ישמע חכם
בטח ושמע לי ישכון
כי לחמו לחם רשע
אולת קצר אפים
יתר לא נאוה לנבל
כנפים החעיף עיניך בו
על שדה איש עצל עברתי
תשבענה שאול ואבדון ועיני האדם ב׳ פסוק
וגנבתי פן אשבע וכחשתי
בארץ דור חרכות
ת שבענה לעלוקה שתי
מים שאול ועיר רחם
נחל עין תלעג לאב
ארץ תחת שלש רגזה

מערכת אות הצדי

וירמיה סימן כ"ז

צואר ב' חס' בליש' וסימניהון

ענק מצוויניך

לא חביאו בעבדת

עד צואר ג' וסימניהון נמסר בסי' הבקוק

צוהו ו' וסימניה ן נמסר במלכים א סימן ט"ו

ובפרשת נח ובד"ה א' סימן כ"ד

צויתי ה' וסימניהון נמסר בסוף פרשת צו

צויתי ח' וסימניהון נמסר בסוף פרשת צו

צוה ג' וסימניהון נמסר ביהושע סימן ד'

ובתלים סימן פ"ד

צום ג' וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ"ח

צויתה וצויתה ד' מל' וסימני' נמסר בפ' פנחס ובתלים סימן ק"כ

אצוך ג' ב' דגשי' וא' רפי' וסימניהון

אתה תדבר את כל

ואתה תאזין תניך

והיה אם תשמע את כתר' רפי'

מצות ג' יחידאין וסי' נמסר בתלים באב אות ס'

מצוך ג' ב' דגשי' וא' רפי' וסימניהון

כי אם במקום אשר יבחר

שמר ושמעת את כל

למען תירא את יי' אלהיך בתראה רפי'

מצוה אתכם י"א וסימ' נמסר בפרשת עקב

ככל אשר צויתך ד' וסימ' נמסר בפ' תשא ובירמיה סימן ג'

כאשר צוה י"ג וסימני' נמסר בפרשת שמיני ובפ' שמואל

מצוך ג' ב' דגשי' וא' רפי' וסי' נמסר בפרשת ראה

צווי ביד משה י' וסי' נמסר בסוף פרשת צו

ויצוו ד' וסימניהון נמסר בפרשת ויחי

ואת מצותיו ג' וסימניהון

אתיו יי' אלהיכם

ושמרת את חקיו

סוף דבר חכל נשמע

מצותי חקותי ג' וסימ' נמסר במלכים א' סי' ט'

צוני ה' וסימניהון נמסר בפרשת דברים

ויצום ד' וסימניהון נמסר בפרשת וארא

צוה את כל אשר נ' וסימ' נמסר בפרשת תרומה

צוער ג' מל' וסימניהון

על כן קרא שם חעיר

ויעל לוש מצוער

בי ירא לשבת בצוער

צור י' מל' וסימן נמסר ביחזקאל סימן כ"ז

על צור ב' וסימניהון

מי יעלן זאת על

ואתה בן אדם שא

בצור ג' וסימניהון נמסר בפרשת בשלח

ובאיוב סימן י"ט

צורם ג' וסימניהון נמסר בפרשת האזינו

צח

מצחק ג' וסימניהון

ותרא שרה את

ותחן יצחק מצחק

כן איש רמח את רעהו

לצחק ג' וסימניהון

ראו חביא לכנו

אשר תבאת

ויקומו לצחק בתר' פת' ומלר'

כל לשון צחוק כתיב ש"ן בסוף כתי' צד"י

וכל צורות דכות' כתיב צ' וסימניהון נמסר בשפטים סימן ו'

צי

ציונים ד' חס' ו' בליש' וסימניהון נמסר בשפטים סימן י"ח

ציחא ג' וכתי' א' ב' מל' וא' חס' וסימ' נמסר בנחמיה סימן ז'

צעים ד' וסימניהון נמסר במלכי' א' סוף סי' ו'

צל

ובצל ג' וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ"א

כצל ה' וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן ל"ב ובתהלים סימן ק"ט

כצל ה' דגשי' וסימני' נמסר באיוב סוף סימן י"ג

בצל י"ב וסימניהון נמסר בקהלת סימן ז'

צללו ג' וסימניהון נמסר בפרשת בשלח

ובסוף חבקוק ובנחמיה סימן י"ג ותרגום שם

חצולעה ג' וסימניהון נמסר בפיכח סימן ד'

בצלם ג' וסימניהון נמסר בפרשת בראשית

ובתלים סימן ל"ט

צם

ויצומו ג' וסימניהון

ויצומו פיום ההוא

ויקבצו חמצפתח

תחת האלה דר"ח

צמתח ד' וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן י"ז

צנ

ותצנח ג' וסימניהון נמסר ביהושע סימן ח"

ובשפטים סימן א'

צע

צעקה ד' בנביאי' וסי' נמסר בירמיה סימן מ"ח

יצעקו ג' וסימניהון נמסר בישעיה סימן י"ז

ויצעקו ז' וסימניהון נמסר בשפטים סימן ד'

ובתלים סימן ק"ז

מצער ד' וסימניהון נמסר בפרשת וירא

בצעירתו ב' חס' בליש' וסימניהון

וישבו לפניו חבכור

ומשפחתי הצעירה

צפ

צופה ג' ב' מל' וא' חס' וסי' נמסר בתלי' סי' ל"ז

צופים ג' א' מלוב' חס' ו"ו וסימניהון נמסר בירמיה סימן ו'

צפוי ה' וסימניהון נמסר בסוף סדר ויקהל

צפוי נחשת ד' בליש' וסימניהון

ועשית קרנתיו

ועשית בדיו למזבח

ועשית כדי

תהיינה קרנתיו

וצפנה ה' וסימניהון נמסר בפרשת ואתחנן

צפנה וצפנה ח' בתור' וחס' וסימניהון נמסר בריש פרשת ויצא

לפאת צפונה ג' בקרי' וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט"ו

צפנה ה' חס' בירמיה וסי' נמסר שם סימן נ'

צפון ב' חס' וסימניהון

וישוכו ויחנו לפני פי

וירדפו מצרים אחריהם

צפנתי ג' וסימניהון נמסר בתלים באב

דברי סימן כ'

צפנת ג' וסימניהון נמסר בתלים סימן ל"א

צפור ט' מל' וסימניהון

וצוח חכהן ושחט

וחטא את הבית

תבנית כל בהמח

כל צפור טהורח

כל צפור כל כנף

כי יקרא קן צפור

וירא בלק בן צפור

ויבאו אל בלעם

מסורת אחריתי כל צפור דאורית' חס' במב מל וסימניהון

ושטט את חצפור קרס'

וחטא את הבית

כל צפור דנגרי מל' במב חס'

נה

וסימניהון

ויאמר כל עם אל האלהים

ואזינה עדי בנו

וכל נביאים וכתובי' בין עופי בין נבדי מל

בצפור ג' דגשי' וסי' נמסר במשלי ריש סי' כ"ו

ואת הצפור ג' וסימני' נמסר בפרשת לך לך

צץ

כציץ ג' וסימניהון נמסר בישעיה סימן מ'

ציצת ד' בליש' וסימניהון נמסר בסוף סדר שלח לך וביחזקאל ריש פימן ח'

צק

יצוק ד' וסימניהון

וצור יצוק עמדי

יצוק נחושח נרסיו

ברחץ חליכי בחימח

דבר כליעל יצוק בו

וא' ויצוק כפלח תחתית

צר

ויצר ג' וסימניהון נמסר בפרשת וישלח

ויצר ג' וסימניהון נמסר בפרשת כי תשא

ובמלכים ב' סימן ח'

הצר ג' ב' קמצי' וא' פתח וסימניהון נמסר בסוף

בחעלתך וכמגלח סימן ז'

צררי ג' חס' וסימני' נמסר בתלים סימן קכ"ח

צר לי מאד ג' וסימניהון

ופלשתים נלחמים

נפלח נא ביד יי'

ויאמר דוד אל נד ד"ח

צרויה ג' חס' וסימניהון נמסר בשמואל ב' סימן י"ד

הצרעח ג' וסימניהון נמסר בפרשת עקב

צרעת הוא ד' וסימני' נמסר בפרשת שמיני

צורף ד' חס' וסימני' נמסר בישעיה ריש סי' מ"ו

צרפתה ב' וסימניהון

קום לך צרפתח

ויקם וילך צרפתח

נשלם אות

חצדי בסד

מערכת אות הקוף

ה זוגין משמשין רד ק

והד וק ולית דכו׳ וסימניהון

קשתי את קשתי נתתי בענן
וקשתי כבודי חדש עמדי
קישר וישקף על פני סדם ועמורה
וקישר אש וברד שלג וקיטר
קלוי ואם תקריב מנחת בכורי׳
וקלוי ויאכלו מעבור הארץ
קטב׳ הנה חזק ואמיץ לה׳ כורם
וקטב מזי רעב ולחמי רשף
קובע וילבש שאול דוד מדיו
וקובע ובאו עליך הצן וככ

מלין דמשמשין קה בסוף

תיבותא וסימניהון

אשרקה ל להם ואקבצם ונתתי
ואשעקה ל קולי אל אלהי׳ ואשעק
סחקה ל ידה ליתד תשלחנה ויבינה להלמות
וארקה ל בדנה תמרון להון אלהיא
בוקה ל ומבוקה ל ומבליקת ל נ בפסוק
לפוקה ל ולא תהיה את לך לפוקה
וזעקה ל ותלך הלך וזעקה
וזעקה ל כנוים נשמע
נשקה ל ואז נשקה כ עקב
ברפקה ל ויחנו ברפקה
מרפקה ל ויסעו
בסתקה ל ויחנו בסתקה
מסתקה ל ויסעו
דבקה ל ולשנם לחכם
העמקה ל כה אמר׳ אלחים
לרחקה ל ויאמר אלי בן ארם
אשקה ל אשקה נא לאבי
וחאנקה ל וחכח וחלשאה
נאקה ל שמלתך לא בלתה מעל׳ ך׳

קב

ויקבצו נ׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ לח כח
תקבצו ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן בח
וביחזקאל סימן שלד
קברתה ד׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת וישלח
קברת נ׳ ב׳ חס׳א מ׳ו וסי׳ נמסר פ׳ וישלח
נקבר נ׳ רנשי׳ וסימניהון בלשו׳ ארמי מיתיא בקברהון משתעין וביאורם נמסר בפרשת חקה ובתלים סימן פח
קברו נ׳ וסימניהון נמסר בפרשת חיי שרח

קבורת מלכים דדח

שלמת ויקברוהו בעיר דוד
אביה ויקברו אותו בעיר דוד
יותם ויקברו אותו בעיר דוד
רחבעם ויקבר בעיר דור
אסא ויקברוהו בקבורות׳

יהושפט ויקב׳ עם אבתיו בעיר דוד
יהורם ויקברהו בעיר דוד
אחזיהו וימיתהו ויקברהו
יואש ויקברהו בעיר דוד
אמציה ויקברו אתו עם אבותיו בעיר יהודה
עזיה ויקברו אתו עם אבותיו בשדה הקבורה
אחז ויקברוהו בעיר בירושלם
יחזקיהו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד
מנשה ויקברהו ביתו
יאשיה ויקבר בקברות אבותיו

אל קבר

וישא חמלך את קולו
ותשב ותאכל לחם ותשת
כי זה זה יבא לירבעם

ותקבר

נ׳ בתורה וסימני׳ נמסר בס׳ חקת
ד׳ מל בלישני׳ וסימניהון

קבור

בסבור קברינו
לא תלין נבלתו על העץ
מאין מקום לקבור
סביבות ירושלם ואין קובר

קד

קדמו ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת כי תצא
ובנחמיה ריש סימן ג׳
קדימה ד׳ בליש׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל ריש סימן מח
קדקדו נ׳ וסימניהון

וכאבשלום לא חיה
ויך את איוב בשחין
ועל קדקדו חבסו ירד
וקדד נ׳ וסימניהון נמסר סוף פרש׳ חיי שרה
הקדמני נ׳ חסרים וסימניהון נמסר פ׳ לך לך
קדשי הקדשים ד׳ בלישני׳ וסימניהון נמסר בפרשת אמור
קדש קדשים הוא ו׳ וסימ׳ נמסר סוף פרשת תצוה
קדשו נ׳ וסימניהון נמסר בפרשת נשא
קדש קדשים ה׳ בנביאים ובכתובים וסי׳ נמסר בפרשת תרומה
למקדש נ׳ רנשי׳ וסימ׳ נמסר ביחזקאל סימן מח
נקדש נ׳ רפ׳ וסימניהון נמסר בפרשת קרח
קדוש ל׳ חסרים נ׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצוה ובפרשת נשא
קדוש נ׳ חסר׳ וסימניהון נמסר בתלים סי׳ סח
יקדיש נ׳ הסרי׳ בליש׳ וסימנ׳ נמסר ביהושע סימן כ׳
הקדשתי ו׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת במדבר
הקדוש ו׳ מל׳ וסימניהון נמסר בפ׳ קרח

קדשיהם

ג׳ וסימניהון

ובמצפת בד יצוף
אך בכור שור או בכור
ואכלו אתם אשר כפר
החקדשו נ׳ קמצ׳ וסי׳ נמסר ביהושע סימן ג׳
ולקדוש נ׳ וסימניהון

הן נוי לא תדע
כי לי׳ מננו ולקדוש
כי לי אים יקוו
וא׳ לקדוש אם תשיב משבת

קה

הקהל ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת צו
וכל קהל ג׳ וסימניהון נמסר בתלים א׳ סי׳ ח׳
בקהל ד׳ דגשים וסימניהון נמס׳ בפ׳ סוף כפר שפטים
ובאיכה א׳ ב קדמא וסי׳ בלשון ארמי ניסק נצלי דסנין אתפקדית
הקהתים ג׳ וסימני׳ נמסר בדה׳ כ׳ סימן ך׳
וקהת ומררי נ׳ וסימניהון

ואלה שמות דואבא
ויהיו אלה בני לוי דוובנ׳

קו

קו נ׳ כתיב מוה וסימ׳ נמסר בתלים א׳ סימן ז׳
לקולם נ׳ חס׳י וסימניהון נמסר בפרשת קרח ושמואל א׳ סימן כח
קלות ו׳ כתוב׳ כן וסימניהון נמסר בתלים סימן צג
קלת ד׳ כתיב כן חס׳ דחס׳ וסימ׳ נמסר בפרש׳ וארא
קולו ובקולו ו׳ חס׳ גנבי׳ ובכתו׳ וסימ׳ נמסר בתלים סי׳ צה ובדניאל סי׳ ט׳
בקולכם ב׳ חסרים וסימניהון

ולא האזין אליכם
הבח שמעתי בקולכם
קול ו׳ חס׳ וסימניהון נמסר בפ׳ תלדות
קולינו ד׳ ג׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסי׳ נמסר בפרש׳ חקת
שמיעה לקול יז פי׳ הגזרה קשורה עם למד׳ וסימניהון נמסר בתלים סי׳ נח

חמר המעתיק חזיכח סנו יח ביני נוכחי ספרי המסרה וגם בספרי המקרח הי מכיהון מן ממיעת קול קמור עסלמד׳ בקבת ספרי מסרים מני יח ובקבת יח וט וי׳ חמנם ברובויהו מני יז הנהו במסרינן ב בתהלות סי׳ נח ומיהו תמן מסרינן יח והנהו דמסרי יז ממטי פסו׳ ויעמע לקולם דויפרנו בו עבדיו ולכן מסרי ליה דבקבת ספרי מסרים מסרי׳ ליה גבי הנך ותו דבכל הספרים סלמו הוא קמור עם למד׳ והנהו דמסרי׳ ט מנו גבי הנך פסו׳

ולא שמעתי לקול תורי וקפץ דבכל הספרים סלנו הוא בקול ולחוכחת כתיב לית לן רמז עכ׳ל׃

נשאו קולם

ד׳ חס׳ את וסימ׳ נמסר בשפטים סימן לא

בקול

׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן א׳

וקוץ

נ׳ וסי׳ נכס׳ בפר׳ בראשית וביחזקאל כו׳ סימן כח

קוצים

ד׳ כ׳ מל׳ וכ׳ חסרי׳ וסימ׳ נמסר בישעיה סי׳ לג׳

קט

קטן

ה׳ קמצ׳ וסימ׳ נמסר סוף פרש׳ תלדות
ובדה׳א׳ סימן יב׳

ויקטר

ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת פקודי

קטרת

פסים ח בקרי׳ וסי׳ נכס׳ בפרשת פקודי

ומקטר

נ׳ וסימניהון נמס׳ בתלים א׳ סימן ג׳ וירמיה סימן לג׳

קי

קיטור

ו׳ מיחדין וסימ׳ נמסר בפ׳ ש׳ וירא

קירותיו

ד׳ כ׳ חס׳ וכ׳ מל׳ וסי׳ נמסר פ׳ תצוה

על המיר

נ׳ וסימניהון

ואבואה ואיראה
ותיסף אל תזנותיה
כאשר ינום איש

קל

קלו

ו׳ וסימניהון נמסר פרנח

וקלי

נ׳ וסימניהון נמסר בשמו׳ב׳ סוף סימן יז׳

ויקלל

ד׳ וסימניהון נמסר בפ׳ אמור

קללת

נ׳ וסימניהון בפרשת כי תצא ושפט׳ סי׳ ס׳

קם

ויקם

ד׳ וסימ׳ נמסר בתלים א׳ סי׳ יא׳ ובתלים סי׳ ס׳

הקימותי

נ׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ נח

חוקם

נ׳ ב׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהון נמס׳ בפ׳ פקודי וירמיה סימן לח׳

ויקימו

נ׳ וסימניהון

ויקומו עליו גל אבני׳
ואת מלך העי תלח
ויקומו להם בני דן את הפסל
יקם נ׳ וסימניהון ויאמר לה אלקנה אישח דעשי הש כ בעיניך ויאמר

מערכת אות הקוף

ויאמר ירמיהו הנביא
יקם סערה לרמה
קום ב׳חס׳וסימניהון
קם קדש את העם
ויאמר י״י אל יהושע
קום ט׳רפ׳וסי׳נמסר בירושע
סימן ז׳ויונה ריש סימן ג׳
יקומון ז׳וסימניהון נמסר
בפ׳ואת הברכה
ודניאל סימן ז׳
והקמות ב׳חס׳וסימניהון
לך אנכי׳ גדולות
והקמת את המשכן
היקום ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת נח
קמה ח׳מלעיל וסימניהון
והנה אנחנו מאלמים
ונשמע ויסם לבבינו
ועינו קמה משיבו
קמח כל המשפחה
כי קמח על כבל דסוף ירמיה
וא׳וקמה בידך
ולא יקום ד׳וסימניהון
באיוב סימן ה׳
יקמו ז׳חסרי׳וסימניהון נמסר
בפרשת טשות
יקומו ג׳מל בתורה וסימניהון
נמסר בפ׳ כי תשא
אקומה ג׳וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סי׳ ג׳
ובשיר השירים סימן נ׳
והקימותי ג׳מל וסימניהון
נמסר
ביחזקאל סוף סימן י״ו׳
קומה ב׳מלרע
וסימניהון
קומה י״ו׳יפוצו אויביך
קומה י״ו׳אלהים לנוחיך
וכל תחלות דכו׳ בכ״א
ואקומה בעזרתי
אקים ו׳וסי׳ נמסר בשמו׳ א׳
סימן ג׳ וכסוף עמוס
יקם ג׳וסימניהון נמסר
בירמיה סימן כ״ח
והקימותי ו׳ כתובי׳ כן וסימניהון
נמסר בפ׳ בחקותי
קומו ונעלה ג׳וסי׳ נמסר
בירמיה סי׳ נ׳
קמואל ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת וירא
המקומת ג׳כתגבי׳כן וסי׳נמ׳
בשמואל ב׳ סימן י״ז
ומקום ג׳וסימניהון נמסר
בישעיה סי׳ ס׳ ותלי׳
סימן כ״ו וקחלת סי׳ ג׳
על מקומו ב׳וסימניהון

איש על מקומו יבא
והתבוננת על מקומו
למקומו ג׳חסרי׳וסימניהון

כל אוריתא וכל שופטים
וישק המלך לברזלי
אל מקום ט׳וסימניהון נמסר
בערך אל
אל מקום אחד ג׳וסימניהון
יקוו המי׳
הכל הולך אל מקום אחד
הלא אל מקום אחד הכל הולך
קומתו וכל קריאה מל
כל אורייתא חסרי׳
ב״א על כן גבהה קומתו
בכל מקום ד׳וסי׳גם׳בסד׳ ראה

מלין קמצין בתב זרקא
וסים׳נמסר בויקרא
מלין קמצי׳וסימניהון
ענה אם ענה תענה אתו
מרבה וגלים
לסרבה המשרה
מקרה לילה
ונעשה את חדבר הזה דגבעוני׳
דיהושע
הראה אל אחאב
תהיה אל תהיה לי למחתת
מזרה יש׳ יקבצנו
ותקרא אתם דירמיה
תאבה בני אם יפתוך חטאים
מלוה י״׳חונן דל
מחסה ויעה ברד
מרעה עורים
ומצוה נגיד ומצוה לאומים
תראה וכאשר תראה תעשה
עם עבדך דרניאל
חזה על יהם מי חטאת
משה בעל משח ידו אשר ישח
העלה בחכה תעלה
העבירי למה העברת העביר
יישר והוא יישר ארחתיך
ילד מה ילד יום
כהן ולא יעשה כהן
ועד ואנכי הוידע ועד כן כתי׳
חבל בטרם תחיל ילדה
פתח דבריך יאיר

קמץ

כב
כה

וחלופי׳ ה׳ וגין דפשטין

צבחר וסימנ׳נמסר ביחזקאל סי׳ נ׳

אב מן חד חד קמץ בזקף

וסימניהון נמסר בריש ויקרא

ו׳ו וגין מן בב קמץ וסימ׳

נמסר בריש ספר במדבר סיני
ותרגום שם

אב מן חד חד מן תרין

אתי׳דלונ קמץ וסימניהון

אש ל קמץ באשורו אחזו רגלי
בל ל קמץ אדין מלכא כדי מלתא שמע
גב ל קמץ ותכני לך גב
דש ל קמץ וישב ארנן וירא את המלאך
הה ל קמץ בן אדם הנבא ואמרת הלילו
זע ל קמץ ויצא המן כיום ההוא שמח
חח ל קמץ ויבאו האנשים על הנשים
טל ל קמץ אני ישנה ולבי ער
טח ל קמץ לא ידעו ולא יבינו
יד ל קמץ לכו ונשובה אל י״׳
כף ל קמץ ויוצא את בן המלך דמלכים
לן ל קמץ ותעבר המנחה על פניו
מך ל קמץ ואם מך הוא מעריך
מן ל פתח ישוב לפני אלהים
מר ל קמץ דרכך ומעלליך עשו אלה לך
נם ל פתח נא את עבדיך
סג ל קמץ כלו סג יחדו נאלחו
שך ל קמץ לכן הנני שך את דרכך בסירים
פס ל קמץ בה שעתא נפקו אצבען
צץ ל קמץ הנה היום הנה באה
קץ ל קמץ כי בטרם ידע הנער
קש ל קמץ ולא בדרכיהן הלכת
רר ל קמץ וזאת תהיה טמאתו בזובו
שר ל קמץ שגיון לדוד אשר שר לי״׳
תו ל קמץ ויאמר אליו עבור בתוך העיר

קן

קנו ג׳וסימניהון נמסר
בחבקוק סימן ב׳
קנך ג׳וסימניהון נמסר
ריש עובדיה
קניתי ח׳וסימניהון נמסר
בפרשת בראשית
ויקן ד׳וסימניהון נמסר
סוף שמואל
קנה ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת בהר סיני
קונה ד׳מל בליש׳וסימני׳
נמסר ביחזקאל סימן
ז׳ובמשל׳ סימן כ׳
קנוא ד׳ב׳מל וסימ׳נמסר׳סוף
יהושע ובריש נחום
קני ד׳ כתיב׳
וסימניהון
וששה קנים ב׳ בו
וחכרו דויקהל ב׳ בו
בקנה ג׳רפין וסימניהון
עלות בקנה אחד
ויישן ויחלום שנית
בקנח אחד כפתר
תניג׳דמשבנ׳ תנייג׳
ויקונן ג׳וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סי׳א׳
קינה אל ג׳בליש׳וסימני׳ נמסר
ביחזקאל ריש סי׳ ט׳
קעילה ג׳ חס׳וסימניהון נמסר
בשמואל א׳סימן כ״ג

קץ

ולקץ ג׳וסימניהון נמסר
בדניאל סימן י״א
ואין קצה ג׳וסימניהון נמסר
בישעיה סי׳ ב׳
ועד קצה ה׳וסימניהון נמסר
בפרשת ואתחנן
קצוי ארץ ג׳וסימניהון נמסר
בישעיה סימן כ״ו
ויהי מקצה ה׳וסימניהון
בערך ויהי
אל קצה ו׳וסימניהון נמסר
בפרשת בשלח
וביהושע סימן י״ח
ולמקצת ב׳קמצ׳וסימניהון
ולמקצת הימים
ולמקצת ימים עשות

נו

וא׳ ומקצת כלי בזת
ותקצר ד׳וסימניהון
בפ׳ תקח ובשפטים
ובזכריה סימן י״א
נקצה הארץ ועד קצה הארץ
ג׳וסימני׳ נמסר בסדר
ראה ובירמיה סוף סי׳ כ״ה
קוצר ב׳מל וסימניהון

וכעשיר האחרי הקוצר
שלא מלא כפו קוצר
הקוצרים ב׳מל וסימנ׳ נמסר
בדות ריש סימן ב׳
תקצור ג׳מל בליש׳וסי׳נמס׳
כסדר בהר סיני
יקצור ג׳וסי׳נמסר
במשלי סימן כ״ב
זקהלת סימן י״א
יקצרו ג׳וסי׳נמסר בהושע
סי׳ח׳ותלי׳ סימן קלז
קצירו ג׳וסימניהון

ולחרוש וזרישו ולקצור קצירו
ומטעל ימל קצירו
אשר קצירו רעב יאכל

קך

ויקרא ה׳וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סי׳ י״ח
וחקראנה ג׳כתו׳ה׳וסי׳נמסר
בפרשת שמיני
יקרא כ״א וסימניהון נמסר
בירמיה סימן י״ט
לקראחך ד׳וסימניהון נמסר
בפרשת שפוט
ובמלכים ב׳ סוף סימן ח׳
וקראתם ג׳פ׳וסימניהון נמסר
בפ׳ אמור

ותקרא את שמו י׳וסימנ׳

שת וידע אדם עוד את
גד ותאמר לאה בגד
אשר ותאמר לאה באשר
זבולן ותאמר לאה זבדני
יוסף ותקרא את שמו יוסף
אונן ותהר עוד ותלד בן
שלח ותסף עוד ותלד בן
שמשון ותלד האשה בן
שמואל ויהי לתקופת הימים
שלמה ויכתם דוד את בת שבע
ויקרא שמן ו׳חסרי׳את וסימנ׳
נמסר בפר׳ וישלח

כימן כל דסמיך לותהר

והלד ותקרא ב״מג ויקרא וסי׳
ויקרא את שמו ער
ויקרא את שמו גרשם
בריעה בי בריעה ע״נב סימן
ויקרא שמה ג׳וסימניהון נמסר
בשפטים סי׳ א׳
קראה ג׳וסימניהון נמסר
בפרשת ויצא
בקורא ו׳וסימניהון נמסר ביישעיה
סו׳סימן נח״
קורא י׳מל וסימניהון

עין הקורא אשר בלחי
וינועו אמות הכפים!
קול קורא כמדבר פנו
אין קורא בשמך אלהי ישר״
ע״שח

מערכת אות הריש

שוחה ביפה
למען ירוץ קורא בו
ושלום בן קוזא
וקורא בן יכנח
תהום אל תהום קורא
ואין קורא מהם

ויקרא את שם ד׳ בל״ישני וסי׳ נמסר בפרשת בהעלתך

וקראת ד׳ רפין וסי׳ נמסר בישעיה סימן ז׳

וקרא ד׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן י״ג׳

קרוא ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ג׳

הקריב ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת תצוה

הקרב ח׳ וסימניהון נמסר בפר׳ קרח ומלכים א׳ סימן ד׳

קרובו ג׳ חסרי וסימניהון נמסר בפר׳ תשא

ויקרב ה׳ וסימני׳ נמסר בפרשת שמיני וביונה י׳

קריבה י׳ חסרי׳ בל״ש׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויקרא ועזר׳ סימן ו׳

קרובה ג׳ וסימניהון

הגח נא העיר הזאת
אל תרחק ממנו כי צרה
מאתה קרובה

בקרובי ג׳ חסרי׳ בל״ש׳ וסי׳ נמסר בפ׳ שמיני

ובקרבו ג׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט׳
וירמיה סימן ט׳ ומשלי סימן כ״ו׳

בקרבי י״א וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט׳

ויקרב י״א וסימניהון נמסר בפרשת בלק׳

קרבים ג׳ בל״ש וסימניהון נמסר ביחזקאל סוף סימן מ׳

ותקרבון ג׳ וסימניהון

ותקרבון ותעמדון תחת
ותקרבון אלי כלכם
ותקרבון אלי כל ראשי

קרב ד׳ קמצין וסימניהון

ליום קרב ומלחמה
הפכו ביום קרב
ביום חלחמו ביום קרב
עגדו קרב עם קדישין

קרבן ה׳ קמצין וסימניהון בלשון ארמי בר נשא
דאקרב בעירא קמי תרעא וביאורם נמסר בפרשת ויקרא׳

והקריבו ג׳ ומ׳ וסי׳ נמסר בפרשת ויקרא

וקרוב ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן י״ד
ויחזקאל ריש סימן ל׳ ותילים סי׳ ע״ה׳

מקרב עמו ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת אחרי מות

קרובים ה׳ מ׳ בל״ש׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סי׳ ל״ג
ובמגלה סימן ט׳

ז׳ פסוקי׳ איתי בהון קרובים
ורחוקים וסימניהון
מאלהי העמים אשר
ומלך ששך ישתה
לך י״ הצרקה ולנו בשת
ויכתב ברדכי את

מקרב עמה ג׳ וסימני׳ נמסר בפרש׳ אחרי מות׳

הקרוב ה׳ חסרי׳ וסימניהון
ואם ימעט הבית׳
כי אם לשארו הקרב
ובא נאלו הקרב
ונתתם את נחלתו
והקרב אליו כרשנא

קרדומות ג׳ בל״ש׳ וסימניהון נמסר בשפטים
סימן ט׳ ובתלים סימן ע״ד׳

הקרחים ג׳ וסימני׳ נמסר בדה״ב סימן ד׳

בקרי ד׳ וסימניהון

ואם בזאת לא תשמעו
והלכתי אף אני
אף אני אלך עמם
והתוודו את עונם

קרנות ד׳ מלאי׳ וסימניהון נמסר פ׳ ויקרא

קש

והקשיבו ד׳ וסימניהון

שמעו זאת הכהנים
שמעו אזים אלי
שמעו בנים מוסר אב
ועתה בנים שמעו לי

קשה הקשה ה׳ וסימני׳ נמסר סוף פרשת וילך

קשיטה ג׳ וסימניהון נמסר פר׳ וישלח וסוף איוב

תקשו ג׳ וסימניהון
וערפכם לא תקשו
ועתה אל תקשו לבבכם
אל תקשו לבבכם במריבה

נשלם ערך הקוף בס״ד

מערכת אות הרי״ש

ט׳ זוגין משמשין חד׳ וחד ור׳ ול׳ דכו׳ וסימניהון

רוק תעבוני רחקו מני
ורוקן נוי נתתי למכים ולחיי
רחק ויאמר ה׳ יען כי נגש
ורחק ה׳ את האדם ורבח
רוח כי אם החרש תחרישי
ורוח ויתן ביד עבדיו ערד
רמיו חזה הוית עד די כרסון
ורמיו כאדין גוברייא אלך כפיתו
רמו ואמר מלכא וחיתיו גבריא
ורמו באדין מלכא אמר והתיין
רומי בני אפרים נשקי רומי
ורומח מקול פרש ורומה קשת
רציתם כי לא בחרבם ירשו ארץ
ורציתם וידברו אליו לאמ׳ דה״ה
רוחה כי רותה כשכים חרבי
ורותה וירדו ראמים עמם ופרים
רפאתים ואנכי תרגלתי לאפרים
ורפאתים הנני מעלה לה ארוכה

ד׳ מלין כתיב׳ וקרינן

דלת וסי׳ נמסר בירמיה סוף סי׳ ל״ו

מלין דמשמשין לה בסוף תיבותא וסימניהון

לטוהרה ואנשי תמיד יבדילון
ליסרה ויספתי ליסרה אתכם שבע
נגרה עיני נגרה ולא תדמה
סתרה ויהי עליכם
וטהרה ואם לא תמצא ידה די שה
קטורה ישימו קטורה באפיך
בוערה באפה
נעצרה והמנפה נעצרה
אנורה באהלך עולמים
הברה והבור רק אין בו מים
מחרה קרוב איד מואב
צעירה ויעבר יורם צעירה
נעדרה אחת מהנה לא נעדרה
לחברה וארח לחברה עם פועלי
חפרה בושה אימכם
שערורה ובנביאי ירושלים
ומהעזרה הקטנה עד העזרה
אורה ליהודים היתה אורה
ונעברה ושמת יה ביד מוניך
פרה אדמה תמימה
מטוהרה בן אדם אמר לה את
נתחמרה בחמר ובזפת ותשם
ארורה האדמה בעבורך בעצבון
הארורה ויבא ויאכל וישת
ופרה ורב תרעינה יחדו
והפרא והעזים
כפרה כי כפרה סדרה ישרה
בקרה ואין כסות בקרה

רא

המראה ד׳ וסימניהון נמסר בדניאל סימן י׳

לראות ג׳ מ׳ וסי׳ נמסר בפרשת כי תשא

ראו ד׳ ב׳ כתובי׳ כן וב׳ כתובי׳ ה׳ וסימניהון נמסר בפר׳ תולדות ובשמואל א׳ סימן א׳

במראות ד׳ ב׳ מ׳ וב׳ חסרי׳ וסימניהון נמסר פרשת ויגש ויחזקאל ריש סימן מ׳

להראות ד׳ מ׳ בל״ישני׳ וסימניהון נמסר בפרשת תזריע ובשמואל א׳ סימן א׳ וביחזקאל סימן כ״א׳

וירא ד׳ וסי׳ נמסר בפרש׳ שמיני וביחזקאל סוף סימן י״ט׳

ולראות ג׳ וסימניהון נמסר בקהלת סימן ג׳

מראיהן ד׳ כתו׳ן וסי׳ נמס׳ בסדר מקץ ובריש יחזקאל

וראה ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא ובפר׳ שמות ובשמואל א׳ סימן כ׳

וראיתי י״ב חסרי׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ ריש סימן י״ט ובדניאל סימן י״ב ובקהלת סוף סימן ג׳

הראיתם ג׳ ורגשים וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סוף סי׳ י׳

להראות ג׳ מ׳ וסימניהון נמסר בסדר דברים ובמגלה סימן א׳

לראת ג׳ ח׳ וסימניהון נמסר פרשת כא אל פרעה

ויראו ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן כ״ג ובתלים סימן י״ח׳

וראיתה ב׳ מ׳ בתורה ונבי׳ וכל כתובים דכו׳

פ׳ בה״א וסימניהון נמסר בתלים סי׳ ל״ו ובמשלי סי׳ ל״ו ובדניאל סי׳ ח׳

הראות ד׳ ב׳ מ׳ וב׳ חסרי׳ וסי׳ נמסר פ׳ ואתחנן

ונראה ח׳ וסים׳ נמסר בפר׳ תזריע ובירמיה סוף סימן י״ג ובמשלי סוף סימן כ״ז׳

ויראה ה׳ וסימניהון נמסר בשמ׳ א׳ סימן י״ג ובמלכים ב׳ סימן ח׳

יראה י״ג וסי׳ נמסר בפרשת בא ובתלים סימן פ״ד׳

וראת ג׳ ו״פ וסימניהון נמסר בפרשת תרומה׳

ראו ד׳ ב׳ בו״ו וב׳ בה״א וסים׳ נמסר פרשת תולדות

ראוך ג׳ וסימניהון נמסר בסוף חבקוק׳

וראהו הכהן ח׳ וסי׳ נמסר בסדר תזריע

כמראה ה׳ וסימני׳ בסדר בהעלתך׳

וארא ה׳ בספר יחזקאל וסימני׳ נמסר שם כריש סיפ׳

יראו ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת תשא ומלכים א׳ סימן ח׳

וירא ג׳ רפין וסים׳ נמסר באיכה א״ב ג׳

ולא יראה ו׳ וסימניהון נמסר בתלים סוף סימן פ״ט ובאיוב סימן כ״ב׳

נראה ה׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ה׳
ובירמיה סימן מ״ב׳

ראי ו׳ וסי׳ נמסר בפרשת לך לך ואיוב סימן ז׳

בראותם ג׳ ב׳ חסרי׳ וא׳ מ׳ וסי׳ נמסר בפרשת בשלח

וירא ג׳ רפין וסימני׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ו׳

למראה ד׳ ב׳ קמצי׳ וסים׳ נמסר ביחזקאל סימן כג׳

ראיה על ו׳ וסימני׳ נמסר ריש אחרי מות

מראינו ג׳ מ׳ בל״ש׳ וסימני׳ נמסר בנחום סי׳ ג׳

במראה ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת בהעלתך

וביחזקאל סימן ח׳

ומראה ד׳ קמצי׳ וסימניהון נמסר סוף משפטי׳

ויחזקאל סימן י׳ ודניאל סימן א׳

ראוך ג׳ וסימניהון
ראוך יחילו חריים

ויאוך מים אלהים כ׳ בו

ירא ד׳ מנהון מלרע וסימני׳ נמסר בפרשת שמות

ובאיוב סימן ד׳

ולראובני ולגדי כ׳ וסימני׳

נתתי מן הגלעד
ולחצי שבט המנשה

ראמת ג׳ כתו׳ן וסימניהון נמסר בפ׳ ואתחנן

ובויחזקאל סימן כ״ח

רמות ו׳ וסימניהון נמסר בה״ה ב׳ סימן כ״ב

ראמות ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן כ״ח

ואת ראמות ג׳ וסימניהון נמסר

ביהושע סימן ב׳

ראמים ג׳ וסימניהון

עמקני

ומקרני ראמים עניתני
וירדו ראמים עמם
לבנין ישריון כמו בן ראמים
הראש לח׳ וסימניהון
וערכו בני אהרן
ואת האיל נתח לנתחיו
ואת העורה המציאו
נתק הוא צרעת הראש
ויצא המשחית מבחנת
ויהי דוד בא עד
ויקח רב טבחים את דמלכים
והבזו דירמיה
בי במקום אשר יפנה
הראש שער הרגלים
אשר יפנה הראש דיחזקאל
זקן ונשוא פנים הוא
בשמן הטוב על
על אדו הראש
בן אבישוע בן פנחס דעזרא
יעיאל וזכריהו
ויאל הראש ושפם המשנה
הראש אחיעזר ויואש
עזר הראש עבדיה
ואחיהם שלום הראש דוהשערי
שלום
אסף הראש ומשנהו
בני לעדן הראש יחיאל
שבואל הראש
ויהי יחת הראש וזיזח
רחביח הראש
והנח אמריהו כהן הראש דד״ח
ויקרא המלך לי׳ הוידע הד״ח
ויהי בעת יביא את ד״ח
ויפן אליו עזריהו כהן דד״ח
ויאמר אליו עזריהו הכהן
בני יצהר שלמית הראש
בני חברון ירחיו הראש
בני עוזיאל מיכה הראש
רחבעם הראש
וללוים אבות הראש
לאחרוני יריה הראש
שמרי הראש
מן בני פרץ הראש
וא הראש בלב אנכי

חמר המעתיק בנסח דמר׳ דהות קדמי הוה כמסר הרחם לב״ וכר מכיכ׳ לון הוו לב״ וכר כחיתכ׳ למכיכ׳ חסכחכח דיחיון טפי וטפי וחכן מסריכן לון כפוס מה דחסכחכח בקריחה וחיכון לח״ עכ״ל:

בראש ג׳ קמצים וסימניהון
או נתן דוד בראש
וא בראש עמנו משפט
ו שאר׳ בראש בשבא ואינון לח׳
לראש כ״ד וסימניהון
תהיינה לראש יוסף
כי מטה אחד לראש
ונחנך י״ו לראש
תנואתם לראש יוסף
רחם רחמתים לראש
מי האיש אשר יחל
והיית לנו לראש לכל
אנכי אחיה לכם
אויתי עליכם לראש
תשימני לראש גוים
תשמרני לראש גוים
כי חפכתם לראש משפט
היתה לראש פנת
ברבות לארש צריק
חיו צריה לראש

קומי דני בלילח
והיח לראש ולשר
ויעל בראשונה יואב דד״ח
ב׳ כו
ולחוסח מן בני מרדי
וישימהו אביהו לראש
ויעמד לראש רחבעם
והמתנשא לכל לראש
ניביאם לראש הסלע
בראש אינון לה״
מראש י״ד וסימניהון

כי מראש צירים ארצנו
אשכיר חצי מדם
ותאר הגבל מראש ההר אל
מעין מי
הלא הגד מראש לכם
קורא חדורות מראש
מי הגיד מראש ונדעה
מראש הרים יצוחו
לא מראש בספר דכרתי
מראש יגקתיו
מראש הסלע וכלם נבקעו
בעולם נסכתי בראש
תשורי בראש אמנה ב׳ כו׳
את הכל עשה יפה בעתו
וראש ב׳ ומב׳ לישני
וסימניהון
גרא ונעבין אהי וראש
זכור עניי וברודי לענח
ושאר׳ וראש בשבא ואינון י״א
ראשי כ״ה וסימניהון
סלי חרי על ראשי
והעוף אוכל אותם מן הסל
את שבע מחלפות ראשי
מורח לא עלה על ראשי
ויאמר אל אביו ראשי ב׳ בנו
בי שלח בן המרצח
מי יתן ראשי מים ועיני
ויקחבו בציצת ראשי
מגן בעדי כבודי
דשנת בשמן ראשי
ועתח ירום ראשי
ואפרים מעוז ראשי
וחפרו
עצמו משערות ראשי
דבו בשערות ראשי
יהלמני צדיק חסד
וצרקתי לאאשא ראשי
אחיבודה עליכם
ויסר עטרת
בהלו נרו עלי ראשי
וחייבתם את ראשי למלך
ואמרטח משער ראשי
צפו מים על ראשי
שמאלו תחת לראשי קדמאה
ראשם י״ד וסימניהון נמסר
בפ׳ במדבר סיני
בראשו י״ד וסימני׳ נמסר
סוף פ׳ ויקרא׳
וביחזקאל סימן י״ז
ראשה ו׳ וסימניהון נמסר
בפרש׳ ויצא
וראשו ד׳ וסימניהון נמסר
דיש פ׳ ויצא
ראשי ד׳ וסימניהון נמסר
בדניאל סימן נ׳
מראשותיו ח״ה מלוג׳ חס׳
וסנמניהון נמסר
בפרשת ויצא
ראשיהם ו׳ וסימניהון נמסר
בפרשת שמיני
וכישעיה סי׳ כ״ט ובתלים סימן כ״ד

לראשי ג׳ וסימניהון
אלה בני ישראל
וימצאו מן בני אלעזר
במחלקות השערים
ראשיהם י״ג וסימני׳ נמסר
בפרשת ויקהל
וביחזקאל סימן לב׳
לראשי ד׳ וסימני׳ נמסר ביונח
ושיר השי׳ סימן כ׳
ראשון ח׳ וסימניהון נמסר
בפרשת בא
ובשמואל ב׳ סימן י״ש
הראשון אינון סב׳
בראשונה ח׳ מל וסי׳ נמסר
בירמיה סימן ו׳
ראשי האבות ב׳ באורייתא
ובנביאים וסי׳
ויקרבו ראשי האבות
אלח הנחלות
וכל כתובים דכות׳ ראשי האבות
ב״מו ראשי אבות וסימניהון
ובני בלע אצבון
אלה בני אהוד
את עוץ ואת
ראשי אבות ללוים
ואחיהם לתלדותם
ואלח המשוררים
הלוים בימי אלישיב
וראשו י׳ וסימניהון

שא את ראש מלקות
ואלה אשר נחלו
וישמע פנחס
אלה הנחלות
ויכתבם שמעיה בן נתנאל
ויפילו גם הם גורלות
הוא שלומית ואחיו
ויעבו ביהודה
ורבים מהכהנים
הלוים חשביהו׳
הראשונה ח׳ וסימני׳ נמסר
בירמיה סימן לז״
ובזכריה ריש ו׳
ראשנה י׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סי׳ י״ח
וירמיה סימן ו׳ ובמגלה סימן א׳
ובראשונה אינון כב׳
בראשונה ה׳ וסימניהון
נמס׳ בשפט׳
סימן כ׳ וירמיה סימן לג׳
בראשונה ב׳ וסימניהון
ואתנפל לפני י״י
ולא תהיה כראשנה
בראשונים ד׳ וסימני׳ נמסר
בפרשת כי תשא
ראשונים ה׳ וסימני׳ נמסר
בפ׳ בהקתי
חראשונים אינון כ״ו
בראשית ח״ג בנהון ר״פ וב׳
מצעו׳ פסוק וסי׳
נמסר בירמיה ריש סימן כח״
וראשית ו׳ וסימ׳ נמסר בפר׳
שפט״ם וביחזקאל
סוף סימן מד׳ ובדניאל סימן י״א
ראשית אינון ל״ח
מראשית ו׳ וסימניהון נמסר
בפרשת שלח ל״ך

חמר המעתיק הסמטנו קבח מחלנ
הסמניס שלח היו לכורך דמיון זה
הרחמן בב׳ מרחמכרנה רחמון ח׳ לח
חתיכן למטעי למקרי הרחמן ב
במקו׳ רחמון וכן מרחמכרנה רחמון׳

נז

י׳ כרחמונה כבריחמונה לח חתיכן
למטעי כמיתן ברחמונה וכן כולם
ודוק ולזה ז יתמה המעיין כסיחסר
חיזק כיתן כי כמיעיין היטב ירחק
דלח כריך ולח מירי והכוונה דלח
להיחבוסי ולפוס כן לח מכריכן כי
חס מכיכ׳ לחוד לידע המניין חס
יבטרך לדרמק חחריתי עכ״ל:

בראשי ד׳ וסימניהון
ובמה יתרצה זח
ויהי בשמעו
וחבח דדה״
ויתנם בראשי הגדוד
וא׳ ובראשי חדשיכם
אל ראש ב׳ וסימניהון
ויחה שרה צופים
ויעלח אחאב לאבל
וכל ראש ההר דכו׳ אל במה על
ראש ההר וסימניהון בערך הר
ואת ראש ב׳ וסימניהון

ביום השלישי יום הולדת
ויצו דוד את
אל ראשו ב׳ וסימניהון

ויהנו יהיו תמים אל
ויצק השמן אל ראשו דיהוא
בראשך ג׳ וסימניהון נמסר
במלכי׳ א׳ סו׳ ב׳

רב

רב ל״ז קמצי׳ וסימני׳ נמסר
בדה ב׳ סימן כה״
ברוב ז׳ דברים וסימ׳ נמסר
בתלים סימן קו״
ובנחמיה סימן יג׳
ורבים ו׳ וסימניהון נמסר
במלאכי סימן כ׳
ובזכריאל סימן יב׳
ורבה ד׳ וסימניהון נמסר
בפרשת משפטים
ובישעיה סימן נ׳
ורב ה׳ קמצי׳ וסיבני חרף
במני ואשמ דם
ועונית ואמרת לפני י״י
ויהי עד דבר שאול ל הכהן
וישלח אבשלום את
וחיה לאות ולעד
ירבה ח׳ וסימניהון נמסר ריש
פרש׳ שמות ומשלי
סימן ל״ט׳
לרוב מאד ה׳ וסימ׳ נמס כדה״
ב׳ סימן ט׳
רבו ג׳ קמצין וסימניהון
מעת דנגם ותירשם
ראח אוביכי רבו
ואת בקיעי עיר דוד
הרוב ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מל וסימני׳
נמסר בשפט ם סימן
יא׳ ואיוב ריש סימן יא״
רבה מאד ה׳ סי׳ נמסר סוף
פרשת בהעלתך
וביחזקאל סימן מז״
לרבים ד׳ בקריאה וב׳ ברבי׳
וסימני׳ נמסר בישעיה
סימן נג״ בסוף ובדניאל סוף סימן ט׳
וירב ד׳ וסימניהון
ויאמרו לאמר ולו נועצו
ויאמרי הנה לגוים
ויהר ליעקב וירב
ויבא שאול עד עיר י׳
בריבו ד׳ וסימ׳ נמסר

visible fragment from bookbinding قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ

מערכות אות הריש

בפרשת משפטים

הרבות נ׳ וסימניהון
למען הרבות סוס

אכול
הרבות

רבו ד׳חסרים א׳ וסימניהון
משתים עשרה רבו אדם

ואת
ורבו

רבבים כ׳ כתובים כן וסי׳
ויכנעו רכבים ומלקוש

היש

רבוע ז׳ וסימניהן
ועשית את המזבח

רבוע
רבוע
ועשית
ויעש
רבוע
ויעש

הרבעי נ׳ חס׳ וסים׳ נמסר כפר׳
נשא ובלה א׳ סי׳ כ״ר

רביעית נ׳ מל׳ וסימניהון נמסר
סוף יחזקאל

כארבע ד׳ וסי׳ נמסר בשמואל
א׳ סימן כב״

לארבעתן ד׳ וסי׳ נמסר ריש
יחזקאל

הארבעים נ׳ וסימניהון נמסר
בפרשת ויקרא

רובץ נ׳ וחסרים וסימניהון
לפתח חטאת רובץ

רבץ
רבץ
מרבק ד׳ וסימניהון נמסר
סוף מלאכי

רג

רגו נ׳ וסימניהון נמסר באיוב
סימן נ

התרגזך ד׳ וסים׳ נמסר במלכי׳
ב׳ סימן י״ט

רגלה נ׳ וסימניהון
ולא מצאה היונה

הרבה
ההלכות

לרגליו ד׳ וסימניהון נמסר
בפרשת שמות

רגליך ה׳ חסרים וסים׳ נמסר
ביהושע סוף סימן ה׳

רגלינו נ׳ ב׳ חסרים וא׳ מל׳ וסי׳
נמסר בתלים סי׳ ס׳

לרגלך ב׳ וסימניהון
והם תכו לרגלך

נאם י״ לאדני שב לימיני

רגע נ׳ מלעיל וסימניהון
ישובו יבשו רגע

ההפוכה
ותקות

כמו רגע
רשעים כמו רגע
וא׳ מלרע עורי רגע ויתאם

ברגע נ׳ וסימניהון
הרמו מתוך העדה

הבדלו
איך

מתוך העדה
היו לשמה כרגע

הרגיעה נ׳ וסימני׳ נמסר
בירמיה סימן ב״ט
ובמשלי סי׳ י״ב ועש״ מה דקהינן

נרדם ה׳ וסימניהון
והוא נרדם ויעף

מנערתך
ואני
מהלך

אלהי יעקב
הייתי נרדם
נרדם קום

נרדם בקציר

ורדף נ׳ וחסרים וסימניהון נמס׳
בפרשת בקחתי ובישעיה

שימן א׳ ובהושע ריש סימן י״ב

ארדף נ׳ ב׳ חס׳ וסימניהון נמסר
בפרשת בשלח

ובשמואל א׳ סימן ל׳

רה

רהב ב״ בלישניהון וסימני׳
נמסר בישעה סימן ל׳
ובתלים סימן פ״ט ובאיוב סימן ט׳

ברהטים נ׳ וסימניהון
ויצר את המקלות

לעינו
מלך

תצאן ברהטים
אסור ברהטים

רו

ורוח אלהים ד׳ נכתב בערך
אלהים

ורוח ז׳ נ׳ וסימני נכתב בערך
אדני

ורוחו נ׳ וסימניהון
״ שלחני ורוחו

ורוחו
ורוחו

בנחל שוטף
הוא קבצן

ברוח נ׳ קמצין וסימני׳ נמסר
במלכים א׳ סימן י״ט

ובקהלת סימן ח׳

לרוח נ׳ קמצין וסימניהון נמסר
ביחזקאל ריש סימן ה׳

ובאיוב סוף כ״ח

הרוחת ב׳ כתיב כן חס׳ ו׳ בתר׳
וסים׳

ויפלו
יפקד
אלה
וזריתם

על פניהם ויאמרו
״ אלהי הרוחות
ארבע רוחות פליג׳
לכל הרוחות ל׳ כ״ב

ואת רוח ד׳ וסי׳ נמסר בחגי
סוף סימן א׳

רוחם ג׳ וסים׳ נמסר בשפטים
סימן ח׳

רז

רזה ה׳ וסימניהון נמס׳ בדניאל
סימן ב׳

רח

לריח ו׳ וסימניהון נמסר
בפרשת ויקרא

וריח ה׳ וסימניהון נמס׳ בדניאל
סי׳ ג׳ ושיר השירים סימן ז׳

ריח ניחוח ד׳ יחידאין בתו׳
וסי׳ נמסר בפ׳ צו

לריח ניחוח ח׳ בתור׳ וסימני׳

ואת
וזרק
והיה
והקרבתם
ועשיתם

כל חלבה קדם׳
הכהן את
אם מעיני העדה
דכנורים
דראש השנה

רחוב ג׳ מל׳ ב׳ קרת׳ וסי׳ נמסר
בשפטים סוף סימן י״ח
ובשמואל ב׳ סימן ח׳

ברוחב ד׳ וסים׳ נמסר בפרשת
ויקרא ובשפטים סי׳ י״ט
ובישעיה סימן נ״ט ובאיוב סימן כ״ט

ורחל ה׳ וסימניהון נמס׳ בפרשת
ויצא

רחם ה׳ וסימניהון נמסר
בישעיה סימן מ״ט

הרחמ ד׳ וסימניהון
ויראו י״ כי שנואה לאה

ויזכר
ויי׳ סגר
כי
וא׳ ורחמה הרת עולם לא מפיק ח׳

ארחם נ׳ וסימניהון
ורחמתי את אשר

ואת בניה לא ארחם
לא

ירחץ ה׳ א׳ קמץ וסים׳ נמסר
בפרשת ויקרא

רחיצה בשרו ד׳ וסימני׳ נמסר
בפרשת מצורע

לרחצה ה׳ וסימני׳ נמסר ריש
פ׳ כי תשא

רחוקים ז׳ מל׳ וסימניהון נמסר
ביהושע סימן ט׳

מרחק ד׳ חס׳ וסימניהון נמסר
בשמו׳ א׳ סימן כ״ו

למרחק ח׳ וסימניהון נמסר
במלכים ב׳ סימן י״ט

ובאיוב ריש סימן ל״ו

רכ

ירך נ׳ וסים׳ נמסר בפרשת
שפטים

מרכבת ד׳ נ׳ מל׳ וא׳ חסרים
וסי׳ נמסר בפרשת
בשלח ובמלכים ב׳ סימן כ״ג
ובשיר השירים סימן ו׳

רכיבה ב׳ חס׳ בלי״ש׳ וסימניהון
וירכבם על החמור

ירכבהו
והרוכלים נ׳ חס׳ וסים׳ נמסר
בנחמיה סימן ג׳

רמ

רמה נ׳ מלעיל וסימניהן
נמסר בפרשת האזינו

ובישעיה סימן כ״ו

מרומי נ׳ ב׳ חסרים וא׳ מל׳ וסי׳
נמסר במשלי סימן ש׳

הרימתי נ׳ ומשניין באיהון
וסימניהון נמסר
בתלים סימן פ״ט

הרימות נ׳ וסימניהון נמסר
בתלים סימן פ״ט

ורוממתי ב׳ ומב׳ לישני וסי׳

בנים
גדלתי

גדלתי ורוממתי עזר דל״ת
ומה דמסרינן באב מן ב״ב בתרי
ליש דמסרינן אם לא שויתי
טעות

הרם נ׳ א׳ מלעיל וסימניהון
נמסר בפרשת בשלח

מרום נ׳ וסי׳ נמס׳ בפרשת ויקהל
ובמשלי סוף סימן נ׳ וסים׳
בלשון ארמי כספא אשפי
וחכימיא וראשיא

תרומות נ׳ וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סימן
א׳ ובמשלי ריש סימן כ״ט

וירם ח׳ וסימניהון נמסר
בסדר חקת

את תרומת י״ ח׳ בנתי׳ וסי׳
נמסר ריש פרש׳
כי תשא

רומה ד׳ חסרים בלישני וסי׳
אלהי אבי וארממנהו

תהום
על
גדלתי

רממתהו
כן לא תרממם
ורממתי עזר

נב׳ מל׳ דמל׳ וסים׳

ויתמוטו בקהל עם
רומות
ושארא

אל בגרונם
מל׳ ו׳ קדמ׳

ארוממך נ׳ ומל וסי׳ נמסר בתלי׳
סימן קמ״ה

מרומים ד׳ ומל בלישני׳ וסימני׳
נמסר בתלים סימן
קמ״ח ובאיוב סוף סימן ו׳

ורמה ד׳ וסימניהון

מגן
ומן
בני
ויהי

אם יראה ורמח
הגדי נבדלו אל דודי
יהודה נשאי צנח
לאשא חיל

ומרמה ה׳ וסימני׳ נמסר בתלים
סימן ל״ו

רמון ט׳ חסרים בליש׳ וסימניהון
נמסר בפרשת תצוה

הרמושת נ׳ וסימניהון

ויברא
ויברך
זאת

אלהים את התנינם
אתם אלהים
תורה הבחמח

הרמתה ח׳ וסימניהון נמסר
בשמואל א׳ סימן י״ט

רן

רנו נ׳ וסימניהון נמסר
בירמיה סימן ל״א

רס

ורסן נ׳ וסימניהון

ורוחו
ורסן

בנחל שוטף
מפני שלחו

וא׳ בסתג ורסן עדיו לבלום

רע

רע י״א פתחי׳ וסימניהון

ויאן
ומראיהן
ויהי
לא
כי
על
ישיב
ינמר
אויבי
יאשא
רע
וכל דסמי׳ לעשייה ואמיר׳ ועין ולשו׳
ויצר דכו׳ פתחי׳ בם״ט קמצי׳ וסימניהון

לבן ובתואל ויאמרו
רע כאשר
העם במתאננים רע
יחליפנו ולא
רע ומר
הרע כפום לחשיב
הרע לשוורי
נא רע דשעים
יאמרו רעלי
את יין ואתנח למלך
יהוע

ובעיני
ועתה
ויתעם
ויתע
וינעם
על כן מלא לב בני האדם
הנעתם
אשר
וטוב
ובנוח

משה רע
טוב ולך בשלום
מנשה
מנשה
כמדבר
את י״
חוטא עושה רע
משניהם אשר ערן
להם רעזרא מצאתי פתח

וכל לרע דכו׳ קמצין בכ״ד פתחין
וסימניהון

כי
לא
הוי

רגליהם לרע ירוצו מהרו
יבקר בין טוב לרע
האומרים לרע טוב

וכל למרע דכו׳ פתח בם״ב קמצין
וסימניהון

ולא
ושניהם

דבר אבשלום
המלכים

וכל לרע פרע קמצין להרע פתח
לרע

מערכת אות הריש

לרע ז׳ וסימניהון נמסר בפרשת בחקתי׳
ברע ג׳ קמצין וסימ׳ נמסר בפרשת כי תשא
הרעו ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא
להרע ו׳ פתחין וסימניהון נמסר בירמיה כי כֹּה׳
הרע ה׳ וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ סוף סימן י״ב׳
דעות ד׳ חסרי׳ בלישׁ וסימנ׳ נמסר בפרש׳ משפטים ובירמיה סימן מ״ד ובתלים סימן פ״ח׳
ורעות ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת בקֹ׳
עשיה את הרע ז׳ בלישׁ וסימניהון נמסר בפרשת שפטים
ורעים ג׳ וסימניהון נמסר בירמ׳ סוף סימן ו׳
ורעה ט״ו׳ בישין וג׳ טבין וסי׳ נמסר בתלים סימן כ״ח׳
הרעה הגדולה הואת ו׳ דסמי׳ וסימנ׳ נמסר פרשת וישב וירמיה סוף סימן ל״ב׳
להרע ח׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויקרא׳
הריעות ג׳ וסימניהון למה הרעתה לעם
למה הריעותה לעבדך
הגם על האלמנה
קרם׳ הרעתה כתיב תניא הרעת כתיב תליתא הריעות כתיב׳
הרע ד׳ וסימניהון נמסר סוף פרשת שמות ומלכים ב׳ סימן כ״א׳
ויריעו ד׳ מל׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן ז׳ וג׳ חסרי׳ וסימנ׳
ויהי כבוא ארון ברית י׳
ויריעו כל העם ויאמרו יחי׳
ויקימו אנשי ישראל
ברעב ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת כי תבא
רועה ג׳ מל׳ בלישׁ וסימניהון הנבא על רועה ישראל
ורועה אחד יהיה לכלם
הרועה בשושנים
רועי ה׳ חסרי׳ וסימניהון נמסר בזכריה סוף סימן י״א
רעה ג׳ כתלת לישׁ ב׳ מלרע וא׳ מלעיל וסימניהון נמסר בפרשת ויצא ובישעיה סוף סימן כ״ז ומשלי סימן כ״ח׳
תרעינה ג׳ וסימניהן ופרה ודוב תרעינה
וצאני מרמס רגליכם
ממרעה טוב אריעה
ירעם ג׳ וסימניהון נמסר בהושע סימן ד׳
רעה ד׳ קמצין כתובי׳ ה׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת ויגש וכתלים סימן פ׳
רעותה ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת בא אל פרעה ובירמיה סימן ט׳
רעיך ב׳ מל׳ בנביאים וכל כתיבי׳ וכו׳ וסימניהון נמסר בפר׳ שמות ובמשלי סימן ו׳
רעה ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סוף סי׳ ל״ג ובמלכים א׳ סימן ד׳

על רעהו ח׳ וסימניהון נמסר בפרשת משפטים ובישעיה סימן ל״ד׳
רעים ח׳ וסימניהון בלשון ארמי שלח הולקא לגברא דאתא ואוסף וביאורם נמסר בירמיה ריש סימן ג׳ ובמשלי סוף סי׳ י״ח ובאיוב סימן ז׳ ו׳
רעמה ג׳ כתובי׳ ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת נח׳
רעף ירעפו ג׳ וסימ׳ נמסר במשלי סי׳ ג׳ ג׳

רפ

רפאות ג׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ל׳
ומרפא ג׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן ו׳
לרפוא ב׳ מל׳ וסימניהון והוא לא יוכל לרפוא
עת להרוג ועת לרפוא
ירפא ג׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן כ׳
הרף ו׳ וסימנ׳ נמסר בפ׳ עקב ובשמואל א׳ סימן ט״ו׳
אל תרף ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן קל״ח ובמשלי סימן ד׳
ברפידים ב׳ מל׳ וסימניהון ויחנו ברפידים
ויסעו מרפידים
רפישה ג׳ כתובי׳ ש׳ וסימנ׳ נמסר ביחזקאל סימן ל״ד ובמשלי סוף סימן כ״ח׳

רצ

ארוץ ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ח
ירצו ד׳ וסימניהון נמסר בפ׳ בחקתי ובתלים סי׳ ס״ב׳
רצונכם ד׳ חסרי׳ בלישנ׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויחי ובדניאל סימן ח׳
רצון ג׳ וסימניהון נמסר במשלי סוף סי׳ י״ד
לרצנכם ד׳ וחס׳ וסימניהון נמסר בפ׳ קדשים׳
רוצח ד׳ מל׳ וסימניהון נמסר בפרשת ואתחנן וביהושע ריש סימן ד׳

רק

רוקח ב׳ מל׳ וסימניהון נמסר בפרשת כי תשא׳
אריק ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת בשלח׳
לריק ג׳ וסימניהון ותס לריק כחכם
וזרעתם לריק זרעכם
לא ינעו לריק
לריק יניעה
רקוה ג׳ כלישנ׳ וסימניהון דלות ורעות תאר
ותאפלנה הפרות הרקות
ושבע הפרות הרקות
ואַרקות בצרי וסיפניהון
ושבע השבלים הרקות
רקים ג׳ חסרי׳ כלישנ׳ וסימניהון נמסר

במלכים ב׳ס מן ד׳

רש

ראש ג׳ כתובין כן ראש באלף וסימ׳ נמסר בשמואל ב׳ ריש סימן י״ב ובמשלי ריש סימן י׳
לרשע ה׳ וסימניהון נמסר סוף מלאכי ובמשלי סי׳ ט׳
רשע י״ז פתחין וסימניהון נמסר במיכה סימן ו׳
ורשעים ז׳ וסימניהון נמסר במשלי סוף סי׳ כ׳
ירשיע ד׳ א׳ הס׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סוף סימן י״ר ובאיוב סימן ל״ד׳
ורשע ה׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן י״ג׳
רשעתי ג׳ וסימניהון אם רשעתי אללי לי
ולא רשעתי מאלהי
וחברו
רשף ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת האזינו
הרשת ג׳ וסימניהון ועשית על הרשת
ויתיתו הרשת עד חצי
כי חנם מזרוּ הרשת

נשלם מערכת אות הריש בס״ד

מערכת אות השין

ז׳ זוגין חד ש׳ וחד וש׳ וסימנ׳

שר שגיון לדוד אשר שר
ושר מעדה בגד ביום קרח
שפך ולא תחניפו את הארץ
ושפך והצרותי לאדם והלכו
שתי ואני קרבת אלהים לי טוב
ושתי את גבולך מים סוף
שערורה ובנביאי ירושלם ראיתי׳
ושערורה שמה ושערורה נחיתה
שנים צהר תעשה לתבה
ושנים כל הפקדי למשה ראובן
שערים ויקבו אנשי ישר׳ ויהודה
ושערים ועדיתים והגדידה ונדדתים
שכיניו פנו וסעו לכם ובאו
ושכיניו כי אם חשפתי את עשו

ה׳ זוגין חד נסיב ש׳ וחד

הש׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן ל׳

מלין דכתיב ש׳ וקרינן ס׳

וסימ׳ נמסר בהושע סימן ב׳

ג׳ זוגין קדמאז׳ ותנינא ש׳

וסימ׳ נמסר בסדר וישמע יתרו׳

וחלופיהון ג׳ זוגין קדמא

ש׳ תנינא ז׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סימן א׳

נ ח

אילין מלין דמתמשין שת

וסימניהון

ויבשת יד ו יצרו
ולנשת ולא ינשו אלי לכהן
ואשת שפתיו בל מנעת לח
ולבשת לבשתך ולבשת עורת
דבשת משא בהמות נגב
תלבשת וילבש צדקה כשרין
ביבשת והיה אם לא יאמינו נם
יבשת ער יבשת חמי׳ מעל הארץ
מתקדשת וישלח דוד מלאכים
בבשת ננב כי ימצא
מרחשת ואם מנחת מרחשת קרבנך
לבשת כי מספר עריך היו אלהיך
והכשת אכלה את יגיע אבתינו
ודבשת מי הכה את אביכלך בן

חתר המעקין כל מיכוי וחילופי כל קריאה תמצא במסר לקמן לאחר תשלום הפתקת כל המערכות בס״ד

ש

ג׳ פסו׳ רישיהון וסופי

ש״ן וסימניהון נמסר פ׳ שחי׳

ד׳ פסו׳ רכל תיבתהון אית בהון ש״ן סי׳ נמסר בסדר פנחס

שא

ושא נ׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן כ״ח׳
תשואות ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן כ״ב׳
ישאנ ג׳ וסימניהון י״י מציון ישאנ
ישאנ על נוהו
כי הוא ישאנ
וכל אתנח וסוף דכו׳
שאל ג׳ קמצין וסימנ׳ נמסר ביהושע סוף סימן י״ט׳
שאל ב׳ א׳ מל׳ וא׳ חסר וסי׳ נמסר בפרשת מקץ׳
שאלו ג׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ט׳
ובישעיה ריש סי׳ ל׳ וריש סי׳ ס״ה׳
על שאול ה׳ וסי׳ נמסר בד״ח א׳ סימן י״ב׳
וישאלהו ג׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן ח׳
שאולה ט׳ חסרי׳ וסימנ׳ נמסר בפר׳ וישב וביחזקאל׳
לשאל ז׳ חסרים וסימניהון נמסר בשופטים סי׳ א׳
ובירמיה סימן ש״ו׳
כשאל ג׳ וסימניהון נמסר דיש משלי ובשיר השירים פ׳ סימן ח׳
שאלתיאל ד׳ וסימניהון נמסר בריש חגי
ושאנן ד׳ פתחים בלישׁ׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ל׳
השאננים ג׳ וסימניהון נמסר בעמוס ריש סימן וכתלים סימן קכ״ג׳
שאננות ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף סי׳ ל״ב׳
ולא נשאר ד׳ וסימנ׳ נמסר בירמיה סימן ח׳ ובדניאל סימן י׳

מערכת אות השין

וכל שארית ג׳ וסימני׳ נמסר כהני סימן א׳

שב

וישב כה׳ וסימ׳ נמס׳ באדץ ישב אע״פ שכאן היא שייך

וישוב כ״ר וסימניהון ישמעאל וירא אחי יוסף

בעל הבור ישלם

רבות אם עוד רבות

מעט ואם מעט נשאר

וירבה רק לא ירבה לו

חרגינו גים עמו

לאיש וי׳ ישיב לאיש

כבר יגמלני י״י כצדקתי

כבר יגמלני י״י כצדקי

פניך ויאמ׳ אמרי נא לשלמה

אל לבו ולא ישיב אל לבו

יונה ואיש לא יונה חבלתו

בנשך לא יתן ותרבית לא יקח

גזלות עני ואביון הונה

גזלח חבל ישיב רשע

במעללין וירב ליי׳ עם יהודה

אכעים אפרים תמרורים

הרע ישיב הרע לשוררי

אוח לא ישיב אפו תחתיו

התאמין בו כי ישיב זרעך

מענח רק ישיב חמח

בפרי פי איש ישבע טוב

בציבת שלג ביום קציר

לאיים וישם פניו לאיים

וישובו ג׳רפין וסימ׳ נמסר בפרשת דברים

וישיב ד׳כתי׳ ישוב וקרי ישיב וסי׳ נמסר בתלים סימן

נ׳ ואיוב סימן ל״ט עש

וישב ט״ו וסימ׳ נמסר סוף פרש׳ בלק וה״ה ב׳ סימן ל

שבו ה׳ בתורח וסימני׳ נמסר בפרשת בשלח

שבו ד׳ בטעם מלרע וסימני׳ נמסר בפרשת וישלח

ובמלכים א׳ סוף סימן ח׳

וישובו ח׳ רפין וסימניהון וישבו ויחנו לפני פי החירת

נטח ידך על הים

אולי תפל תחנתם לפני י״י

וישבו לערב יהמו תניב׳

אולי ישמעו וישבו איש מדרכו

ניתנסו שקים האדם

ויכנעו עמי אשר נקרא

וישבו אל י״י כל אפסי

ונשובה ז׳ וסימ׳ נמסר בירמיה סימן מ׳ ובהושע ריש סימן ו׳

ושובה ב׳ חסרי׳ וסימני׳ אל גדליח

תראה אתה

ולא ישוב ד׳ וסימ׳ בלשון ארמי תור אשתבע ונפל

אריה אדבר ונחך וביאורם נמסר בפר׳ כי תבא ובירמיה סימן ח׳

וישב ה׳ ר׳ מל וא׳ חסר וסי׳ בלשון ארמי אכל מככיב׳ ספרתא

בירושלם ואתנחם וביאורם נמסר בתלים סוף סימן עד

שובה ה׳ מלרע וסימני׳ נמסר בפר׳ בהעלתך ובישעיח׳ סימן נה״ ובתלים סימן ו׳

תשב ד׳ קמצ׳ מלרע וסי׳ נמסר בפר׳ חיי שרח

ובמלכים א׳ סימן ב׳ ובתלים סימן צ׳

והשב ד׳ וסימניהון נמסר בפר׳ ויחי ובתלים סי׳ עט

ולא אשוב ד׳ וסימניהון נמסר בשמו׳ ב׳ סי׳ כב׳

והשיבותיך ג׳ וסי׳ נמסר בסדר ויצא ובמלכים ב׳ סימן ט״ו ובישעיה סימן ל״ז

ולשוב ג׳ וסימ׳ נמסר ביהושע סי׳ כב׳ ובירמיה סי׳ מ״ד

ושוב ג׳ וסימניהון נמסר פר׳ נח וריש יחזקאל

השיבה ג׳ וסימני׳ נמסר בתלים סימן לה׳

ושב ג׳ קמצ׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן לה׳

לשבתך ג׳ וסימ׳ נמסר במלכים א׳ סימן ח׳

תשיב י׳ וסימני׳ נמסר באיכה כאב ג׳

שבה ג׳ מלרע וסימני׳ נמסר במנלה סימן ב׳

שובי ג׳ מלרע וסימני׳ נמסר בירמיה סי׳ לא׳ ובתלי׳ סימן קיו׳

וישבו י׳ ז׳ חסרי׳ וג׳ מל וסימני׳ נמסר פרש׳ שלח לך

תשובו כל אורית׳ ונביאים חס׳ במא מל וסי׳ ואם שוב תשובו

וכל כתובי׳ דכו׳ מל במא

ואולם כולכם תשובו

להשיבה ג׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ יג׳

להשיבם ג׳ וסימני׳ נמסר בדה״ב׳ סימן כד׳

תשובן ג׳ כ׳ בת וסיפני׳ נמסר בפרשת מטות

שוביהם ג׳ ומל וסימני׳ ונתתם לפני אויב

ויתן בשובכם אותם לרחמים על י״י

שבו ה׳ בתורח וסימני׳ נמסר בפרשת וירא

תשובון ג׳ וסימניהון כי תשובן מאחריו

ואם שוב תשובם אתם

ואם תשובון אתם קדם׳ תשובון כתי׳ תניב׳ תשבון כתי׳ תלית׳ מל דמל

וישובו ז׳ מל בנביא׳ וסי׳ נמסר במלכים א׳ סימן כב׳

ישובו כל אורית׳ חסרי׳ במא וסי׳ נמסר בפר׳ לך לך

ואשובה ד׳ וסי׳ נמס׳ בשמואל ב׳ ריש סי׳ יז׳ ובמשלי סימן כז׳

ואשובה ו׳ וסי׳ נמסר בפר׳ ויחי ובמלאכי סימן ג׳

וישובון י׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ ח׳

שובו ג׳ מל בתורה וסים׳ נמסר בפר׳ ואתחנן

וכל נביאי׳ וכתובי׳ דכו׳ מל במח וסימניהון נמסר בירמיה סימן לה׳ ובאיוב סוף סימן ו׳

ובשוב ד׳ וסימ׳ נמסר ביחזקאל סימן ג׳ וסימן לג׳

ולא שב ה׳ וסימ׳ נמסר במלכים ב׳ סימן ט׳ ויחזקאל סימן לג׳

ולא שבו ג׳ וסימניהון

ועגה נאון ישראל בפניו והם במלכותם דעזרא יחלבו בניהם ירבו בכר

אשיב ג׳ כתוב אשוב וסימ׳ נמסר בירמיה סוף סימן ב״ט

בשיבה טובה ד׳ וסימניהון נמסר בשפטים סוף סימן ח׳

שבות ו׳ כתוב שבית וסימניהון נמסר בירמיה סי׳ ט״ו

נשבו ה׳ וסימניהון נמסר בשמו׳ א׳ סימן ל

וישבו ט׳ וסימניהון נמסר בפרשת מטות

ליושבי ויושבי לר״ מלאים וסימניהון נמסר בערך ישב

ישב ד׳ ה׳ מנהון קמצין וסי׳ בערך ישב

וישבו ד׳ וסימניהון נמסר בסדר משפטים

נשבה ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת לך לך

וישב ג׳ וסימניהון נמסר בסדר לך לך

לשבט ג׳ קמצין וסימניהון נמסר בפר׳ דברים

בשבט ו׳ רפין וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן י״א ובתלים סימן פ״ט ובאיכה ריש א״ב״ג

שבטי בני ישראל ג׳ דסמ׳ וסימני׳ נמסר ביהושע סימן ד׳

ושבנו ד׳ וסימניהון נמסר בירמיח סימן נ״א ובמשלי ריש סימן כ״ו

שבנא ב׳ כתוב ח׳ וסימניהון ויאמר אליקים בן ויקראו אל המלך

שבע ג׳ סבירי׳ ושבע וסימני׳ ויהיו פקדיהם למשפחותם דקהת׳ דנשא אלח פקדי בני ישראל׳ דפינחס ויהי כל זהב אתרוטה׳ דמשח

שבעתים ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת בראשית

השביעי ח׳ חסרים וסימניהון נמסר בפרשת בא

שבעות ג׳ כתוב כן וסימניהון נמסר בפרשת ראה

לשבע ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת בשלח

לשבעה ד׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סי׳ טל

ושבע ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סוף סי׳ ג׳

שבעת הימים ח׳ וסימניהון בערך יום

שבועה ה׳ ר׳ חס׳ וא׳ מל וסי׳ נמסר בפר׳ משפטים ופ׳ משות

שבועות ד׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן ה׳

וישבע ד׳ וסימניהון נמסר סוף פרשת ויחי

משבצות ג׳ מל וסימ׳ נמסר בפרשת תצוה

שבר ג׳ קמצין וסימניהון בלשון ארמי נכלא ויוסף רוחא וביאורם נמסר בישעיה סימן ס״ה ובעמוס סימן ג׳

שבור ד׳ מל בלישני׳ וסי׳ נמסר בפרשת בקץ ובישעיה ריש סימן כ״ב

שבת ד׳ פתחי׳ וסימניהון נמסר בפרשת בהר סיני

שבתותיה ד׳ ג׳ חס׳ וא׳ מל וסימניהון נמסר בפרשת בחקתי

את השבת ד׳ וסי׳ נמסר בפר׳ כי תשא

והשבתי י״ג וסי׳ נמס׳ ביחזקאל סוף סימן ג׳

שג

נשגב ג׳ קמצי׳ וסימני׳ נמסר בישעיה סימן י״ב

וישגא ג׳ וסימני׳ נמסר באיוב סימן ח׳

שגל ג׳ בשכיבה וסימני׳ נמסר בישעיה סי׳ י״ג ובזכריח ריש סימן י״ד

משגע ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת כי תבא

שגר אלפיך ד׳ וסימניהון

ארור פרי בטנך ופרי

ואכל פרי בהמתך

ואהבך וברכך והרבך

ברוך פרי בטנך

שד

שודד ז׳ מל בלישניחון וסי׳ נמסר בישעיה ריש סימן כ״א

שדי ו׳ כתיב י׳ וסימני׳ נמסר במשלי סימן כ״ג

ובנחמיה סימן י״ב וברות סימן ד׳

בשדה ה׳ רפין וסימניהון נמסר בפרשת חקת ובישעיה סימן ה׳ וברות סימן ב׳

שה

שה ד׳ קמצי׳ וסימניהון נמסר בפרשת ראה

ושה ה׳ וסימ׳ נמסר בפרשת שפטים

השהרנים ג׳ וסימניהון

ויקח את השהרנים

לבד בן השהרנים

ביום והוא יסיר י״י

שן

שוה ג׳ וסימניהון נמסר במגלח סוף סימן ח׳

שופו ח׳ וסימניהון ויאספו שכח אשר לו שכח וכל ארץ

ואת חמר ואת שוכו

ואת שוכו ובנתיח

ואת בית צור ואת שוכו

כ׳ קדם שכה כתי׳ וג׳ כתר׳ שוכן כתי׳

שונמית ג׳ חסרים ו׳ וסימניהון

יתן את אבישג

ושלאחריו

ויקרא אל נחזי

ושוריא ג׳ וסימניהון נמסר בעזרא סימן ד׳ עש חלוף אתיהון

ושור ח׳ וסימניהון נמסר ריש פרשת שמיני

שח

שרו ב׳ וסימניהון

שחו נבעות עולם
שחו רעים לפני טובים
מי שחו
וישתחוו ג׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ג׳ ט״ו ובמגלה סימן ג׳
וישתחוו ז׳ רפין וסימניהון נמסר בצפניה סוף סימן כ׳
והשתחוו ז׳ וסימניהון נמסר פרשת בא ובויחזקאל סימן כ״ו
וישתחו ג׳ וסימנ׳ נמסר בירמיה סימן מ״א
שחיטה ד׳ חסר׳ את וסימניהון
והאת תורת ההטאת ב׳ בו
שוחט השור מבח
וישחטו הבקר
שחין ג׳ וסימניהון ויך את איוב
יככה י׳ בשחין מצרים
יככה י׳ בשחין רע
שחוק ד׳ חס׳ בכתובים וסימ׳ נמסר בירמיה סימן כ׳
לשחוק ו׳ וסימניהון נמסר במשלי סימן י״ר
ישחק ד׳ כנוי ליצחק וסימנ׳ נמסר בערך יצחק
שחר ח׳ וסימניהון נמסר בישעיה סוף סימן ח׳ ובתלים סימן ק״ח
וישחרו ו׳ חסרי׳ בלישנ׳ וסימ׳ נמסר בשמואל ב׳ ריש סימן י״א
להשחיתה ד׳ וסימניהון בירמיה סי׳ נ״א
משחיתים ח׳ וסימנ׳ נמסר פ׳ וירא

שט

בשוטים ד׳ וסימ׳ נמסר במלכי׳ א׳ סי׳ י״ב

שי

שילו ח׳ כתובי׳ שלה וסימ׳ נמסר בפרש׳ ויחי
השילני ב׳ כתובי׳ כן וסימנ׳ ומן השילני עשיח
ושאר דברי שלמה
כי היתה נסבה מעם האלהים
השלוני כתיב
בן אוריה בן זכריה השלני ושארהון השלוני כתיב

שב

ישבנו ג׳ קמצי׳ וסימ׳ נמסר בפרשת וירא
משבבותם ד׳ וסימניהון נמסר במיכ׳ ריש סימן ב׳ וסוף תלים
שבל ה׳ פתחין וסימ׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ כ״ח ובנחמיה סימן ח׳ ותרגום שם
שבול ג׳ וסימנ׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ז
תשבל ג׳ וסימ׳ נמסר במלאכי סימן ג׳ ובאיוב סי׳ כ״א
שבמה ו׳ וסימנ׳ נמסר בפר׳ וישב ובשפטים ריש סימן ט׳ ודח ב׳ ריש סימן י׳
וישביבו ג׳ חסרי׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת וירא ובשפטים סימן ט׳
ונשליבהו ג׳ חסרי׳ ו׳ כלי׳ וסימניהון
וישלכהו באחת הברות
השלכהו ארצה ב׳ בו
ואשלכהו באש ויצא
ואשלך את עפרו
לכלב תשלכון אתו
ואשלכם מעל שתי ידי
וישלכם אל ארץ אחרת
וישלכהו באחד ההרים
וישלכם אל המערה
עמ״ה השלכו אותם דמלכים
שא השלכהו בחלקת שדה
וחברו שא השלכהו בחלקו כדבר י׳
כי נשאתני ותשלכני
וכל וישלכו דכול׳ בסמ״ר מל וסי׳
וישליכו איש מטהו
ואת מלך העי
ויפרשו את השמלה
ויהי הם קברים איש
וכל כתובי׳ דכול׳ מל כמ״א חס׳
וישלכו את תורתך
וישליכהו ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מל וסימני׳ נמסר פ׳ שמות ודניאל סימן ח׳
משלבת ד׳ וסימניהון ותהי נבלתו משלכת
ויראו את הנבלה
וימצאו את נבלתו
תהיה משלכת להרב
שולל ג׳ וסימניהון נמסר באיוב כימן י״ב
ושלם ג׳ וסימניהון נמסר במשלי סוף סימן י״א
ואשלם ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן נ״ז
וישלמו ג׳ חסרי׳ בלישנ׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סוף סימן י׳
שלמה ה׳ בלישׁ בתור׳ וס׳ נמסר בפ׳ משפטים וכל שאר קדי׳ דנ׳ בסמ״ר שמלה וסימניהון נמסר בפרשת עקב ע״ש
ישלמנה ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת אמור ובאיוב סי׳ ל״ד
ישלים ד׳ ב׳ מל׳ וב׳ חס
ומשלם ג׳ וסימנ׳ נמסר סוף פ׳ ואתחנן ובתלים סוף סימן ל״א
ותשלם ג׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סוף סימן ז׳ ובח ב׳ סוף סימן ד׳
ושלם ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת ויקרא
שלמות ב׳ חסרי׳ בלישנ׳ וסי׳ לא בלו שלמתיכם
וריח שלמתיך כריח
שלום ח׳ חס׳ וסי׳ נמס׳ פרש׳ וישב ובויחזקאל סימן ל״ג׳
שלום ז׳ וסימ׳ נמסר פרש׳ וישב ובירמיה סימן כ״ט
ושלום ה׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ ד׳
השלום ד׳ וסימנ׳ נמסר במלכי׳ ב׳ סימן ט׳
ולשלום ג׳ וסימניהון נמסר במלכים ב׳ סי׳ ט׳
שלום לך ג׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן ו׳ שלום

נמסר פ׳ שלח לך
השבים ג׳ מל בלישנ׳ וסי׳ נמסר בירמיה סימן כ״ה
והשבמתם ג׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת וירא
וישכימו ג׳ חס׳ וסימנ׳
וישכמו בבקר ויעלו
וישכמו בעלות השחר
וישכמו בבקר ויעלו עלות
וישבן ה׳ וסימנ׳ נמסר משפטי׳ ואיוב סימן ט״ו
לשבון ג׳ וסימנ׳ נמסר בתלים סימן פ״ה
וישבן כל לישניהון חסרי׳ כמי מל וסימנ׳
ועל בפרציו ישבון
מרום וקדוש אשכון
תשכון לבטח וזה שמו
עליהם עוף השמים ישכון
וישכן ערים נכחדות
ואשכון כמלך בגדוד
תשכון באהלו מבלילו
בני עכריך ישכונו וזרעם
י׳ אשר לשכון בערפל הד״ח
לכן ישבו ציים את איים
שבני ד׳ וסימניהון בפרשת ברכה
משבני ג׳ וסימניהון נמסר סוף פרשת מצורע ויחזקאל סוף סימן ל״ז
משכנותיך ג׳ וסימ׳ נמסר בפ׳ בלק
אל המשכן ג׳ בלישניהון וסימניהון
ויבא את הארון
כל הקרב הקרב
יביאוני אל הר קדשך
ושאר׳ על משכן
שבור ד׳ וסימניהון בהתעות שכור
ותבא אביגיל אל נבל
חייתי כאיש שכור
ובן חדד שתה שכור

של

שלו ז׳ וסימניהון נמסר בדניאל סימן ו׳
וישלח כ״ב וסימניהון נמסר בפרשת נח
ושלח ל״ב וסימניהון נמסר בתלים סימן ע״ח
וישלחו ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ ח׳ ובירמיה סימן ל״ח״
וישלחם ח׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ל״ב ובירמיה סימן ל״ח״
לשלחם ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא
תשלח ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת כי תצא ובתלים סימן קי״ח׳
וישלחם ד׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ח׳ ובמלכים א׳ סימן ש״ו׳
שלוח ד׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ד
שלח ג׳ וסימניהון
חזון עובדיה
כי שלח ברשת ברגליו

נמסר פ׳ שלח לך
השבים ג׳ מל בלישנ׳ וסי׳ נמסר בירמיה סימן כ״ה
והשבמתם ג׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת וירא
וישכימו ג׳ חס׳ וסימנ׳
וישכמו בבקר ויעלו
וישכמו בעלות השחר
וישכמו בבקר ויעלו עלות
וישבן ה׳ וסימנ׳ נמסר משפטי׳ ואיוב סימן ט״ו
לשבון ג׳ וסימנ׳ נמסר בתלים סימן פ״ה
וישבן כל לישניהון חסרי׳ כמי מל וסימנ׳
ועל בפרציו ישכון
מרום וקדוש אשכון
תשכון לבטח וזה שמו
עליהם עוף השמים ישכון
וישכן ערים נכחדות
ואשכון כמלך בגדוד
תשכון באהלו מבלילו
בני עכריך ישכונו וזרעם
י׳ אשר לשכון בערפל הד״ח
לכן ישבו ציים את איים
שבני ד׳ וסימניהון בפרשת ברכה
משבני ג׳ וסימניהון נמסר סוף פרשת מצורע ויחזקאל סוף סימן ל״ז
משכנותיך ג׳ וסימ׳ נמסר בפ׳ בלק
אל המשכן ג׳ בלישניהון וסימניהון
ויבא את הארון
כל הקרב הקרב
יביאוני אל הר קדשך
ושאר׳ על משכן
שבור ד׳ וסימניהון בהתעות שכור
ותבא אביגיל אל נבל
חייתי כאיש שכור
ובן חדד שתה שכור

של

שלו ז׳ וסימניהון נמסר בדניאל סימן ו׳
וישלח כ״ב וסימניהון נמסר בפרשת נח
ושלח ל״ב וסימניהון נמסר בתלים סימן ע״ח
וישלחו ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סי׳ ח׳ ובירמיה סימן ל״ח״
וישלחם ח׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ל״ב ובירמיה סימן ל״ח״
לשלחם ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת וירא
תשלח ה׳ וסימניהון נמסר בפרשת כי תצא ובתלים סימן קי״ח׳
וישלחם ד׳ וסימניהון נמסר ביהושע סימן ח׳ ובמלכים א׳ סימן ש״ו׳
שלוח ד׳ וסימניהון נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ד
שלח ג׳ וסימניהון
חזון עובדיה
כי שלח ברשת ברגליו

שלחו ג׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן א׳
כל אורית׳ נבי׳ וכתו׳ ואשלפת׳ קדמית׳ שלחתי ושלחתי בסא ושלחתי וסימניהון
והבאתי עליכם חרב נקמת וכל אשלמת׳ תניינ׳ דכו׳ בס״ב וסי׳
לא שלחתי את הנביאים והם רצו׳
תחת אשר לא שמע׳ אל דברי

חד מן לא׳ בחד לישן

שליחות וכל חד וחד לית דכו׳
וישלחהו ויאמר לו לך נא ראה
משליח כי אם אינך משלח
תשלחו מזכר ועד נקבה
תשלחום תשלח׳ ב׳ בפסוק
וישלהום ולמה תכבדו את לבבכם
שלחו וישלחו ויאספו את כל
שלחני ויאמ׳ שאול אל מיכל למח
משלח חלילה לי מיי׳ משלח ידי
ושלחתם הנה שם עמכם שני בניכ׳
ושלחתם אל מלך אדום ואל
ותשלח ויצמח ויהי לגפן סורחת
ואשלח כי לפני הימים ההם שכר
ולשלח וילכו כל העם לאכל
שלחו הבקר אור והאנשי׳ שלחו
שלחה כה אמר ח׳ איזה ספר
שלחתי ויאמר אלי דניאל איש
ושלח אך מרי יבקש רע
שלחהו וממנשה נפלו על דוד
ושלח הנתן מטר על פני ארץ
ומשלח יפיח כזבים ער שקר
וחמשלח את השעיר לעזאזל
וישלח בא דבר אל פרעה
וישלחו צו את בני ישרא׳ וישלחו
וישלחם הן יעצר במים ויבשו
ושלחו א׳ אתכם מקדש ברנע
בשלחי כה עשו אבתיכם בשלחי
בשלח ויהי בשלח פרעה
התשלח ברקים וילכו
שלחיך פרדסמנים
משלח ועפו בכתף פלשתים
שלוחיה ויקח יתרו חתן משה את
אשלח ט׳ וסימניהון נמסר בפרשת בא

נ׳ מל׳ בלישן שלוח וסימנ׳

נמסר בישעיה סימן י״א ובמגלה סוף סימן נ׳
וישלחהו ד׳ וסימניהון נמס׳ בפר׳ בראשית
שלחה ו׳ וסימניהון נמסר בשמואל א׳ סימן י״ו
משלח ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ס״ז
שלחני ג׳ וסימניהון שלחני כי עלח
שלחני נא כי זבח
שלחני ואלכה אל מקומי
שלוחה ג׳ וס מני׳ נמסר בפרשת וישלח
והשלחתי ג׳ וסימנ׳ נמסר בפרשת בחקתי
את השלחן ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת כי תשא
ואת השלחן ג׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סוף סימן ז׳
ועל שלחן ב׳ וסימניהון
ועל שלחן הפנים יפרשו
ועל שלחן אחד כזב
ותשלך ג׳ וסימניהון נמסר

מערכת אות השין

שלום שלום ה׳ וסי׳ נמסר בירמיה סי׳ ו׳
ואין שלום ה׳ וסימניהן נמסר בירמיה סימן ח׳
שלומך ג׳ב׳ חסרים וסימני נמסר בירמיה סי׳ לח׳ וכישעיה סי׳ נח׳
שלומות ג׳ וסי׳
ליצחר שלומות ב׳ בו
הוא שלומות ואחיו
שלמה המלך ג׳ וסי׳
ויאמר אמרי נא
נתנו יד תחת ד״ח
אשר ברח מפני
ושארהון המלך שלמה.
ולשלמה ה׳ וסימני׳
ויזבח שור ומריא
ולי אני עבדך ולצדוק
ולשלמה שנים עשר
ולשלמה בני תן לבב
שלח את העם ויברכו׳
שלום ד׳ חסרי׳ בכתובי׳ וסי׳ נמס׳ במלכים ב׳ סימן ט״ו
שלומת ג׳ בלישני׳ חסרי׳ וסי׳ נמסר בתלים סי׳ צא׳
שלמיהו ג׳ וסי׳ נמס׳ בירמיה סימן לו׳
שלופה ג׳ ב׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסים נמסר בפרשת בלק׳
שלשום ד׳ חסרי׳ בכתובים וסי׳ נמס׳ פר׳ ויצא ובשמו ב׳ סי׳ ג׳
וכל נביאים וכתו׳ דכותהון במ״ר חסרים וסי׳ נמסר בפרש ויצא׳
שלוש ה׳ מל׳ וסי׳ נמסר בפרש בלק וביחזקאל סי׳ מ״א׳
וכל שלושה דמגלת אסתר מל׳
שלישה ג׳ כתובי׳ כן וסי׳ נמסר בפרשת פנחס
שלישי ג׳ חסרי׳ וסי׳ נמסר בויקרא יתרו׳
השלישית ט׳ מל׳ וסי׳ נמסר בפרשת שלח לך
בשלושה ב׳ א׳ מל׳ וא׳ חס׳ וסימניהון
ולו שם בשלושה חסר
וחברו ד״ח מל׳
שלשים ה׳ וסימניהון
וירא יוסף לאפרי׳
לא תשחוה וחברו דמשנה תורה
בצר הסד לאלפים דאלה שמו׳
וחברו במדבר׳
שלישית ג׳ וסימניהון נמסר בישעיה סי׳ ט״ו
שלושים ד׳ מל׳ וסימני׳ נמס׳ בפר׳ נשא ובמגלת סימן ד׳

ג׳ פסו׳ משלשים בקריאה

וסי׳ נמסר בירמיה סוף סי׳ כ״ב

בשלושים איש ג׳ וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סימן ט׳
שלישה ב׳ חסרי׳ וסימניהון ויעבר בהר שלשה
ואיש בא מבעל שלשה׳

שם

ולשם ד׳ וסי׳ נמסר בפרשת נח וסי׳ צפניה

ואת שם ד׳ וסי׳ נמסר בפרשת קרח וביחזקאל סי׳ ד׳
כשם ד׳ וסי׳ נמסר בפ׳ בראשית וביהושע סי׳ י״ט
ואלה שמות י״ב בתורה וסי׳ נמסר
ריש במדבר סיני׳
שמות ט״ו בתורה וסי׳ נמס׳ בפרשת בראשית
שמות ג׳ חסרים וסי׳ נמסר בפרשת בראשית
ושם י״ג בפ׳ וסי׳ נמסר בפרשת בראשית ובד״ה סי׳ ב׳
ו׳ פסו׳ ושם ושם וסי׳ נמס׳ סוף
פרשת וישלח׳
ובשמו ג׳ וסימניהון את י״י אלהיך תירא וחברו
ובשמו יתהלכו
שמאלם ג׳ וסי׳ נמסר בפרשת בשלח
שם ו׳ פתחין וסי׳ בלשון ארמי אברם אברהם
נטר קרתא דכריה בוכרא וביאורם
נמסר בפרשת לך לך ובמשלי סי׳ ל׳

ד׳ נקראו שמותם עד שלא

נבראו וסימני׳ נמסר במלכים א׳ ריש סי׳ י״ג׳

ושם האחד ג׳ וסי׳ נמס׳ בפר׳ וישמע יתרו׳
ושם ח׳ י״פ וסי׳ נמסר ריש פרשת מקץ
שמה ה׳ ר״פ וסימניהון נמסר בפרשת ויחי
שמה י״ח סוף פסו׳ וסי׳ וידבר אל עפרון
השמר לך פן תשב את
ואם לא תאבה האשה
ויוסף הורד מצרימה
וימהר יוסף כי נכמרו
בבואכם אל הארץ אשר אני מביא
או עד׳
ואם יצוא יצא הרצח
וישלח יהושע בן נון
וילך דוד משם וימלט
ויהי חיום ויבא שמה
נעשה נא עלית קיך
והוצאתי מיעקב זרע
כי כה אמר י״י מקץ
ואחמל על שם קדשי
בעשרים וחמש שנה לגלותינו
סביב שמנה עשר אלף
כל אשר תמצא ידך
וכל ספר שמות ותורת כהני׳ דכ׳ סוף פסוק שמה ב״מז סוף פסוק שם וסי׳
עלת תמיד לדרתיכם
ובא אהרן אל אהל
אנח אנחנו עליים
וזבחת פסח לי״י אלהיך
ושמחת לפני י״י
ולקחת מראשית כל
שמה ו׳ ביהושע וסי׳ נמסר ביהושע סי׳ ב׳
ומשם ט׳ וסי׳ נמסר בסדר חקת התורה ובמלכים ב׳ סוף סי׳ ב׳
ושמה ח׳ וסי׳ נמסר בישעיה סי׳ נח׳
ו׳ פסו׳ שם שמה וסי׳ נמסר בריש פרשת ראה׳

ה׳ פסו׳ שמה שם וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סי׳ ט׳
ה׳ פסו׳ שמה שמה וסי׳ נמסר במלכים ב׳ סי׳ ד׳
ושם ח׳ וסי׳ נמסר בפרשת ויצא׳

י׳ ר״פ מלה חדא ומלה

תניא שמח וסימני׳ נמסר בפרש׳ ויצא ובתלים סי׳ קכ״ג׳
הישמת ג׳ ומשניין בכת׳ וסי׳ נמסר בסדר מסעי׳
השם ד׳ וסי׳ נמסר בתלים סי׳ קמ״ח
תשימון ג׳ וסי׳ נמסר בפרשת משפטים ובירמיה סי׳ מ׳ ובאיוב ריש סימן י״ח
שמה ג׳ וסי׳ נמסר בישעיה סימן כ״ג׳
ושים ט׳ וסימניהון נמסר בפרשת בשלח
שימה י׳ חסרי׳ בלישני׳ וסימני׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ ל׳
הרחה שבה ג׳ בקריאה וסי׳ נמסר בירמיה סי׳ ו״ן
אשימך ג׳ וסימניהון כי לגוי גדול אשימך
אשימך כצבוים
שומר לראשי אשימך
שמו ד׳ וסימניהון בעיר רוכלים שמו
צפצפה שמו
ערות ביחוסף שמו
שמו אדון לביתו׳
וחד ושמו אצל המזבח׳
וישימו ד׳ חסרים וסי׳ נמסר בפרשת מקץ
זביהושע סי׳ י׳ ושמואל א׳ סי׳ ו׳ ומלכים ב׳ סי׳ י״א׳
וישם ו׳ רפין וסי׳ נמסר בפרשת נשא ובדניאל סימן י״א
ואשים ח׳ חסרים וסימני׳ נמסר בפרש׳ חיי שרה ובפר׳ וחיה עקב ומלכים א׳ סי׳ ח׳
ושמו ג׳ מלרע וסי׳ ושמו את שמי על בנ״י
ושמו להם ראש אחד
ושמו בדיו
וא׳ שמו אתי בבור
וישימו ג׳ רפין וסי׳ נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ח ובישעיה סי׳ מ״א׳
לשום שמו שם ג׳ וסימני׳ נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ד׳
שמות ג׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל סימן ל״ו׳
ומשמאלם ג׳ ב׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסימניהון
והמים להם ואמת
ויחזיקו ביד שמאלם כלפידים בתראמל׳
שמונה ג׳ מל׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סוף סי׳ ו׳ ובקהלת ריש סי׳ י״א
שמונה ג׳ מל׳ וסימניהון נמסר כשפטים דיש סימן ד׳ וסוף ירמיה ויחזקאל סימן מ׳
שמונים ו׳ מל׳ וסי׳ נמסר בפרשת בראשית ובשפטים סימן ד׳

ו׳ זונין מיחדין חד שמים

וחד השמים וסי׳

כימי שמים ושמתי לעד זרעו
כימי השמים למען ירבו ימיכם וימי בניכם
בהעצר שמים דמלכים
בהעצר השמים דד״ה
הנה שמים כי האמנם ישב ד״ה
והנה השמים כי האמנם ישב אלהים דמלכים
כי שמים שאו לשמים עיניכם
כי השמים ומי יעצור כח לבנות
מעל שמים כי גדול מעל שמים
מעל השמים הללוהו שמי השמים
ויגידו שמים
ויגידו השמים
אל שמים כי אשא אל שמים ידי
ואל השמים׳

את השמים ואת הארץ

ג׳ וסימניהון נמסר בחגי סימן ב׳ ובד״ה ב׳ סימן ב׳

השמימה א׳ וסימניהון נמסר בפרשת ואתחנן ובד״ה ב׳ סימן ו׳
שמיך ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן ח׳
ושמים ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן מ׳

השמים ושמי השמים ג׳ וסי׳

נמסר בפ׳ עקב

ולהשמיד ד׳ וסימניהון נמסר פ׳ תבא
השמדך ד׳ חסרי׳ בליש השמדך וסימניהון
ונתן מלכיהם בידיך והאבדת
עד השמידם אותם דיהושע
בעשא אחאב
לשמד מעוניה
השמחים ג׳ וסימני׳ נמסר בעמוס סוף סימן ו׳ ובמשלי סי׳ ב׳
ולשמחה ג׳ וסי׳ נמסר בשפטים סי׳ י״ן ובזכריה סוף סי׳ ח׳ ובקהלת ריש סי׳ ב׳
השמחה ג׳ וסי׳ נמסר בקהלת סימן ח׳
ישמח ז׳ וסי׳ נמסר בתלים סי׳ קל״ב ובקהלת סוף סימן י׳
וישמחו ח׳ רפין וסימניהון
ישישו וישמחו בך
וישמחו כל חוסי בך וחברו
ירננו וישמחו חפצי
ישאו בחף ובכנור
ונשמחה ד׳ וסי׳ נמס׳ בישעיה סוף סי׳ כ״ה׳
וישמחו ג׳ קמצין וסי׳ נמסר בשמואל א׳ סי׳ י״א׳
שמח ג׳ וסי׳ נמסר בתלים סי׳ י״ן וסי׳ קל״ח

מערכת אות השין

ובר"ח א' סימן פ"ט

שמחם נ' וסימניהן

כי שמחם אלהים שמחה
ויזבח ביום החוא זבחים
כי שמחם י"י מאויביהם

שמחים ד' וסימ' נמסר כמלכי' א' סוף סימן ח'

שמלות ו' וסימ' נמסר בפרשת עקב

ושלמות ד' וסי' נמס' ביהושע סי' ט"ו עיין בפר' משפטי'

ושממה ח' וסימניהן ושממה כמרחפת זרים

שכרון וינוך תמלאי
ונתתי את חר שעיר
ואת חצפוני ארחיק

והשמתי ג' וסימ' נמסר בהר סיני

שוממה ג' ב' חסרי' וסימניהון ותשב תמר ושוממה

נתנני שוממה כל היום
כי רבים בני שוממה

השמה ג' וסימניהון כל ימי תשבת תשבת

והארץ תעזב מהם
כל ימי השמה שבתה

שמן ד' וסימניהון ויכו את מואב

על כן יזבח לחרמו
ויצאו מרעה שמן
בטרעה שוב ארעם

משמנה ג' וסימ' נמסר פרשת ויקרא

ושמן ו' וסימ' נמסר ביחזקאל סימן ו"

בשמן ו' רפין וסי' נמסר בפרשת תצוה ומנלה סימן ב'

ואת שמן ז' וסימ' נמסר בפרשת תשא

וישמע י' וסימ' נמסר בישעיה סימן ס'

ובאיוב ריש סימן לז"

וישמעון ה' וסימ' נמסר בפרשת דברים

נשמע ד' קמצין וסי' נמסר בירמיה סימן נ'

בשמעו נ' וסימ' נמסר בפרשת בשלח

וישמע ג' רפין וסי' נמסר בשפטים סימן ט'

לא שמע ח' וסימ' נמסר בשמואל א' סי' ד'

ובמשלי ריש סימן י"ג

ולא ישמע ד' וסי' נמסר בפר' וארא ובישעיה סימן מב"

שמיעה על י"ב בלישני' וסימ' נמסר במלכים ב' סימן ד' ויחזקאל סי' כ"ז

שמעת ד' וסימ' נמסר בריש מלכים

ולא ישמעו ד' וסים' נמסר בפרשת שמות

ולא תשמע ד' וסים' נמסר בפר' ראה ובירמי' סי' ה'

לא שמעתם ג' וסימ' נמסר בירמיה סי' לד"

שמועה ו' חסר' בליש' וסימ' נמסר בשמו' ב' סי' ו"ג

שמועה ג' חסרי' בליש' וסים' נמסר בשמו' ב' סי' ד' ובדניאל סוף סימן א'

ושמע ד' וחסרים וסימניהון נמסר במשלי סי' י"ב

ושמעו ו' וסימני' נמסר בירמיה סימן כ"ו

שמע ח' חסרים וסימני' נמסר בפרשת משפטים ונ' מ' וסימני' נמסר בשמואל א' סי' כ"ג

משמע ד' חסרי' וסימניהון נמס' ריש קהלת

לשמוע ד' מ' וסימניהון נמסר בפר' בחקתי ובירמיה סימן י"א

שמוע י"א חסרי' וסי' נמסר ירמיה סוף סימן י"ט

ובדניאל סימן ט'

ונשמע ג' ב' פתחין וא' קמץ וסי' נמסר בפרשת משפטים ואחשורוש סוף סי' א'

ונשמע ג' וסימניהון

ונשמע וימס לבבנו
ונשמע בקול אכינו
ונשב באהליפ

תשמעון ו' וסימניהון נמסר בדניאל סימן ג'

תשמעון ב' קמצי' וסימניהון

בקטן בגדול תשמעון
נביא בקרבך מאחיך

שמע ד' וסימניהון בלשון ארמי מביהו צוח

מסכינא ואת כזזיו וביאורם נמסר בירמיה סימן ל"ו ובתלים סימן כ"ב

שומעת ה' פתחין וא' קמץ וסי' נמסר בריש וירא

ומשלי סוף סימן ט"ו

שמעו ט"ו בפרש' נדרים וסי' נמסר ביהושע סוף סימן ו'

ושמע ה' זקפי קמצי' וסים' נמסר בפרש' בלק

ובדניאל סימן ט'

שמעו ג' רפ' וסימני' נמסר בפרשת בשלח

בשמעכם ג' וסימניהון נמסר בפרשת ואתחנן

שמע ח' קמצי' וסימניהון נמסר בפר' ויצא

שמעוני ג' ב' חס' וא' מ' וסים' נמסר בפר' מ' וסים'

שמעיהו ה' וסים' נמס' בירמיה סוף סימן כ"ו ובדה"ב ריש סימן י"א

חד מן כו' בליש' שמיעה

דכל חד וחד לית דכוו' וסים'

שמען ויאמר למך לנשיו
שמענו אדני נשיא
שמענוה הנה שמענוה באפרתה
שמעה ה' שמעה ח' סלחה
שמעתם עתה נבראו ולא מאז
ושמעה ונפש כי תחטא
ונשמעה ויאמר אבשלום
ואשמעה ויאמ' אלהם מאה עמדו
שמענה הנה זאת חקרנוה כן היא
בשמועה ופן ירך לבבכם ותיראו
משמועה רעה לא ייראו
לשמועה ולא חיתה סרום אחיתך
ונשמע ז' ויאמרו אל משה דבר
אשמע ויהי כאשר קרא
ואשמע הקשבתי ואשמע
וישמע אז נדברו יראי ה'

תשמע ותתנם ביד צריהם
ונשמע ויקרא ספר הברית
השמע עם קול אלהים חיים
למשמע וחריהו ביראת ה'
בהשמע ויהי כהשמע דבר המלך
תשמע זעקה מבתיהם
ותשמע ויזבחו ביום ההוא
תשמע ויאמרו אליו בני דן
שמע הללוהו בצלצלי שמע

שמרו ה' קמצי' וסימני' נמסר בפרש' כהעלתך

ובירמיה סימן י"ו

שומר י' מ' וסימניהון נמסר בשמואל א' סימן י"ז

ובמשלי סימן י"ש

לשמור ח' מ' וסימניהון נמסר בשמואל ב' סימן י"ו ובמלכים א' סימן י"א

שמור ד' מ' בלי' וסימניהון נמס' בשמואל ב' סי' י"א

ונשמרתם ה' וסים' נמסר בפ' ואתחנן

ובמלאכי סימן ב'

משמרתו ג' וסימניהון ושמרו את משמרתו

ושמרת משמרתו וחקתיו
כי שמרנו משמרתו

שמור ג' מ' וסימניהון נמסר בפרשת ואתחנן

חשמרון ה' וסימניהון

שמר תשמרון את מצות
כי אם שמר תשמרון
אלה החקים והמשפטים
את הברכה אשר תשמרון
כל המצוה אשר אנכי

שמרונה ג' וסימני' נמסר במלכי' ב' סי' י"ד

שן

שנא ה' וסימניהון נמסר בפ' שפטים

שונא ד' חסרי' וסימניהון נמסר בישעיה סימן ס"א

שנא ה' וסימניהון נמסר בריש פ' שפטים

ובשנת ט' ה' וסימניהון נמסר במלכים א'

ריש סימן ט"ו

שנות ג' בשתא וסימניהון

בינו שנות דור
שנות עולמים
שנות ימין עלין
או שנות רשעים תקצרנה

שניו ג' וסימניהון נמסר בקהלת סימן ג'

שנים שנים ג' וסימניהון

שנים שנים באו אל נח
ויבאו אל נח אל
ולאספים שנים שנים

אל שני ג' וסימניהון

שתי כתפות חברו'
נזה לך האות אשר
הואל וקח בכרים

ואת שני ג' וסימניהון נמסר בפרשת יתרו

שניהו ג' וסימניהון נמסר בשמואל ב' סו' סי'

ב' ובאיוב סוף סימן ט'

שני ב' סכירי' שנית וסים' אל בית הנשים שני
ותגון בן אלף הששי

ס

שנמית ג' חסרי' וסימניהון נמסר במלכים א' סי' ג' ובמלכים ב' סימן ד'

משנה ד' קמצין וסימ' נמסר ביהושע סימן ח'

ישנא ג' כתוב ב' בלישניהון וסימניהון

ישנא הכתם הטוב
ועז פניו ישנא
יתן לירידו שינא

שנונים ג' וסימניהון נמסר בתלים סימן מה' וסימן קכ"א

ולשנינת ד' וסימניהון נמסר בפרשת כי תבא

שע

שעיה על ג' בלישניהון וסימניהון

ישעה האדם על עשהו
ישען על ביתו
היו חיורדים מצרים

שעיר ה' חסרים בליש' וסימניהון נמסר בפרשת תלדות

שעירה ג' וסימניהון נמסר בפרשת וישלח ויהושע סימן י"ב

שער ד' וסימניהון נמסר בפרשת נשא

עשרו ג' וסימניהון

ב' בפסוק
וכנס המטהר את

השערה ג' וסימניהון נמסר בפרשת כי תצא

השוערים י' מ' וסימניהון נמסר בנחיה ריש סימן ח'

שעשע ו' חסרים וסי' נמסר בתלים באב אות ע'

שפ

שפה אל ג' בליש' וסים' את היס דה"ח

ואלח מדות המזבח
והנח אל שפת
ושארהון שפה על

ושפהות ג' חסר' וסי' נמסר בפרשת לך לך

שופט ו' מ' וסים' נמסר בעמוס סימן ג' ובדה"ב סוף סימן כ"ו עש

השופט ב' מ' וסימניהון

כי יבחם י"י מנאקתם
והיה במות השופט

שפטים דקדים לשטרי' ג' וסימניהון

תתן לך בכל שעריך
ויקרא יהושע לכל
ויאסף יהושע את כל

ישפוט ד' מ' בלישני' וסים' האחד בא לגור וישפוט
ולא למרוח עיניו ישפוט
וחוא רמים ישפוט
הבער ערפל ישפוט

השפטים ד' וסי' נמסר בפ' שפטי' ובדה"ב סימן י"ט

כמשפטם ח' וסימניהון נמסר בדה"ב סימן ו'

משפטך ה' חסרים וסימני' נמסר במלכים א' סוף סימן כ' ובתלים סימן לז' ובאב

מערכת אות התיו

רבתי אות ק׳
משפט ו׳ בלישני׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל ס׳ ט׳
זבתלים סימן י״ז׳
את משפטי ג׳ וסימניהון נמסר ביחזקאל
סימן ה׳
למשפט ט׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ט׳ ו׳
במשפט ח׳ דגשי׳ וסימניהון נמסר בפרשת קרושים ומשלי׳ ריש סימן י״ת׳
משפטו ו׳ וסימניהון נמסר בשמואל
א׳סוף סימן כ״ז׳
במשפט ז׳ רפין וסימניהון נמסר בפרשת משפטים ובמלכים ב׳ סימן י״ז׳
נשפט ח׳ קמצין וסימניהון נמסר בישעיה ריש סימן ט׳ ובירמיה סוף סימן כ׳
ישפה ג׳ וסימניהון נמסר בפרשת פקודי׳
שפיים ג׳ מל׳ וסימני׳ נמסר בישעיה סימן מ״ט׳
משפיל ג׳ וסימניהון משפיל רשעי׳ עדי ארץ
ויהוה צבי הוה
משפיל אף מרומם
שפר ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת ויחי׳
שופר ב׳ מל׳ וסימניהון נמסר בפר׳ בהר סיני ובאיוב סוף סימן ל״ט׳
ישפק ג׳ ב׳ כתו׳ שי״ן וא׳ כתיב סמ״ך וסימניהון נמסר במלכים א׳ סימן ד׳
שפות ג׳ וסימני׳ ביחזקאל ריש סימן ס״ו׳

שק

שק ד׳ קמצי׳ בקריאה וסים׳ נמסר בפרשת שמיני ובירמיה סוף סימן ו׳
ושק ג׳ קמצי׳ וסים׳ נמסר בישעיה סימן נ׳
וישקו ג׳ וסים׳ נמסר בפרשת יצא וירמיה סי׳ ו׳ ותלים סי׳ ס״ד
והשקה ג׳ וסים׳ נמסר בפרשת בראשית
והשקיה ד׳ ג׳ מהון מלרע וסימניהון
והשקית את העדה
והשקית אתם יין
והשקית אתו את כל הגוים
והשקית ברגלך כגן בתרא מלעיל
משקה ד׳ קמצין וסי׳ נמסר פרשת וישב וחבקוק סימן ב׳ ולח כ׳ סימן ט׳
ואשקוט י״ג מל׳ כלי״ש וסים׳ נמסר באיוב סי׳ ג׳
שוקקה ג׳ וסימניהון וחקין ונפשו שוקקה
כי הרויתי נפש שוקקה
כי השביע נפש שוקקה
תשוקתו ב׳ וכי׳ סימניהון נמסר בפרשת בראשית
שקול ד׳ ומל כלי״ש וכי׳ סימניהון נמסר במלכים א׳ סימן ד׳ וביחזקאל סימן ד׳ ובעזר׳ סימן ח׳
במשקל ד׳ דגשי׳ וסימניהון נמסר בפרשת קדשי׳

זבלה א׳ סימן כ״ח׳
וישקף ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת חיי שרה
נשקפה ד׳ וסימניהון נמסר בשמואל ב׳ סימן ו׳
וברה א׳ כוף סימן ט״ו׳
המשקוף ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת בא
שקץ הם ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת שמיני
שקוצים ג׳ חסרי׳ בלישני׳ וסימניהון נמסר
בנחום סימן ג׳

שר

השר ד׳ פתחין וסימניהון נמסר בסיכה ריש סימן ז׳ ובדניאל ריש סימן י״ב׳
ועל שר ד׳ וסים׳ נמסר פרשת וישב׳
ובל שרי ז׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן נ״א
ובמנלה סימן ט׳
ואת שרי ג׳ וסימניהון נמסר בירמיה סימן כ״ז׳
בשיר ג׳ דגשי׳ וסים׳ נמסר בישעיה סימן כ״ד׳
שיר המעלות לדוד ד׳ וסים׳ נמסר בתלים סימן קל״ב׳
שיר מומור ג׳ ובטעם וסים׳ נמסר בתלים סימן ק״ג׳
שיר חדש ז׳ וסימני׳ נמסר בתלים סימן צ״ח׳
שירים ד׳ חסרי׳ בלישני׳ וסימניהון נמסר בשלי׳ סוף סימן ד׳ וסימן כ״ה׳
שרים ח׳ בלישני׳ וסים׳ נמסר בשמואל ב׳ סימן י״ט׳
אשירה ג׳ וסימני׳ נמסר בפרשת בשלח׳
וישר ג׳ וסימניהון נמסר בשפטים סימן ט׳
וכדה א׳ סימן ך׳
תשרף באש ג׳ וסים׳ נמסר בפרשת תצוה׳
וביהושע סימן י״א׳
שרשם ג׳ וסימניהון מני אפרים שרשם
הוכח אפרים שרשם
שרשם כמק יהיח

שש

שש ה׳ וסימני׳ נמסר בפרשת כי תבא ובתלי׳ באב את שי״ן׳
וישוש ד׳ וסים׳ נמסר בפרשת כי תבא ובישעיה סימן ס״ב׳
משוש ד׳ וסימניהון נמסר בישעיה סימן ס״ו׳
ושש ג׳ ר״פ וסימני׳ נמסר בפרשת משפטים׳
וששועזים ג׳ וסימניהון . ותכלת וארגמן
וחברו וכל איש אשר נמצא אתו׳
תש ד׳ וסימניהון נמסר בפרשת וארא ובהושע סוף סימן ו׳
ושית ו׳ וסימניהון נמסר בפרשת וינש׳
תשיתמו ג׳ וסימניהון נמסר בתלים סימן ס״ח׳
שתה ג׳ כתיב וסימני׳ נמסר בירמיה סימן מ״ט
משתיהם ג׳ וסימניהון נמסר בדניאל סי׳ א׳
וישת ו׳ וסים׳ נמסר בפ׳ ויצא ושמואל ב׳ סימן כ״ב
שתו ד׳ מלעיל וסימני׳ נמס׳ בפרש׳ כי תשא
שיתו ג׳ ב׳ מ׳ ומלעיל וא׳ חס׳ ומלרע וסימניהון
בנסר ריש פרש׳ בא וירמיה סי׳ ל״א׳
ושותים ה׳ חס׳ וא׳ מל׳ וסים׳ נמסר בשמואל א׳ סימן ל׳
לשתות ד׳ חסרי׳ בתור׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ חיי שרה
ובשתים ג׳ וסימניהון נמסר באיוב סימן ל״ג׳
ואת שתי ו׳ וסימניהון נמסר בפרש׳ פקודי
וביחזקאל סימן ל״ה׳

נשלם מערכת אות השי״ן בס״ד

מערכת אות התיו

תותר פתח כמים אל תותר
ותותר ויאמר לח כועז לעתי
תרד פלני טים תרד עיני
ותרד ואם לא תשמעוה במכתרי
תורידם ואתה אלהים תורידם לבאר
ותורידם כחבל בעד החלון
תרא אשקלון ותירא
ותרא איבתי ותכסה בושה
תאמנו וראש אפרים שמרון וראש שמרון
ותאמנו וישכימו בבקר ויצאו למדבר תק״ע
תנדל ואל תרא ביום אחיך ביום
ותנדל הבה נא מצא עבדך חן
תפל ויאמ׳ המלך להמן מהר קח
ותפל ותנדל עד צבא השמים
תשמע זעקה סבת׳ הם כי
ותשמע ויזבחו ביום ההוא זבחי׳
תהלך שתו בשמים פיהם
ותהלך ויט משה את ידו על השמי
תריץ יאתיו חשמני׳ מני מצרים
ותרץ ותשלך אשח
תרוץ בלכתך לא יצר צעדך
ותרוץ עד אשר לא ירתק חבל
תופר גם את בריתי תופר את
ותופר ביום ההוא וידעו כן
ותופע היום ההוא יהי׳ חשך
תופע ארץ עיפתה כמו אפל
תשורי אתי מלבנון כלה
ותשורי למלך בשמן ותרבי
תחיי ויאמר אליה
ותחיי ואעבר עליך ואראך
תמם במו שבלול תמס
ותמם בתוכחות על עץ יסרת
תעלנה ויאמ׳ מלאך ה׳ אל מנות
ותעלנה וצפיר העזים הגדיל
תעלזנה אל תנידו בנת אל
ותעלזנה כליתי בדבר שפתיך
תבואינה שובלנה בשמחות וגיל
ותבואינה התבוננו וקראו למקוננו׳
תנישון וכי תנישון עור לזבח
ותנישון המנדים ליום רע
תסגר ויאמר ח׳ אל משה ואביה
ותסגר מרים מחוץ למחנה
תורות והארץ חנפה תחת
ותורות ועל הר סיני ירדת

לא קריגן ת׳ ולא כתיבן

וסימנ׳ נמסר בריש שופטים ובסוף קהלת עש״ם דאקשינן

וחלופיהון כתבן ת׳ ולא קריגן וסים׳ נמסר במלכים א׳ סי׳ י״ט

ג׳ זוגין מן ג׳ ת׳ ואו׳ת

ברישי׳ וסים׳ נמסר בקהלת סימן ז׳

מלין דמשמשין ת׳ ברישי׳ ון׳ בסופי׳ סים׳ באיוב סימן ל״ב׳

לא זוגין חד מלרע וחד מלעיל ות׳ ברישי׳ וסימניהון

ותפר עצו עצה ותפר
ותפר ביום ההוא וידעו כן
ותרץ אם ראיתה גגב
ותשמידם תרדף באף ותשמידם
ותשמידם מתים כל יחיו דפאים
ותמות מרוע באתי ואין איש
ותמות ויקומו עלי בעלי
ותלחש אש לפניו תלך ותלהט
ותלחש כי אש קדחה באפי
ותלבב וישכב אכנון ויתחל ותלבב

תבהל אל תבהל מפניו תלך

ותבהל כי אתה תבא אליך ותלא
תער בי אליך ה׳ ארני עיני בכח
ותער ותטהר נתער כדה
תתאו אל תלחם את לחם
תתאבלו אל תתאבלו ואל תאכלו
תתכלע יחנו וינועו בשכור
תתנודדו בנים אתם לה׳
תתנודדי מה תתנודדי בת
תתהדר אל תתהדר לפני מלך
תתורו ולא תתורו אחרי
תתחכם אל תהי צדיק חרבה
תתחקה ותשם בסד רגלי
תתחרח כי את רגלים רצתה
תתיפח בי קול בחלה שמעתי
תתיפי לשוא תתיפי
תתבו בתתך כסף בתוך כור
תתם ומח כצע כי תתם דרכיך
תתמח אם עשק רש ונזל
תתנו בן תעשה לשורך וצאנך
תתנשאו ויקחלו על משה
תתעבנו ולא תביא תועבה
תתעינו למה תתעינו מדרכיך
תתענג אז תתענג על ה׳
תתעטר והיה אם לא תפעת
תתפש סממית בידים
תתפלא תחדש עדיך נגדי
תתקעו ובהצהיל את הקהל
תתראו וירא יעקב כי יש שכר
תתמוגג יעלו שמים ירדו
תתבר עם נכר תתבר דשמיאל
תתברר עם נבר תתברר דתהלות
תתפל עם עקש דשמואל
תתפתל עם עקש תתפתל דתהלות
תתנחלו לשמות מטות אבתיכם
תתמוגגה וחטיפו תדרים עסים

כ״ד זוגין מיחדין חד ת׳ וחד ות׳ וסימניהון

תבהל אל תבהל מפניו תלך
ותבהל כי אתה תבא אליך ותלא
תער בי אליך ה׳ ארני עיני בכח
ותער ותטהר נתער כדה

מערכת אות התיו

ותלכב ותלך תמר בית אמנון
ותחולל אף כי תאמר לא
ותחולל בטרם הרים ילדו
ותיטב להמשור פר
ותיטב הנערה בעיניו
ותתעטף אזכרה אלהים ואהמיה
ותתעטף עלי רוחי
ותאכלם תשיתמו כתנור אש
ותאכלם עיד זה מדבר וזה בא
ותכונן יגמר נא רע רשעים
ותכונן לך את עמך ישראל

מלין דמשמשין תם בסוף

תיבות סי׳ נמסר במערכת אות הסם׳

מלין דמשמשין תו בסופי

וסימניהון

אתו וירדו כל יש׳ את הפלשתי׳
מוראתו והסיר את מראתו בנוצתח
סותח וברס ענבים סותח
בטהרתו אשר לא תשיג ידו
יצחנתו ואת הצפוני ארחיק מעליכם
רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו
חתנתו ביום חתנתו וביום שמחת
בהראתו את עשר כבוד מלכותו
חתיתו כי נתתי את חתיתו את
אמרתו תשלח אמרתו ארץ עד
מיראתו ולא יכל עוד להשיב
רשעתו וחיה אם כן הבות הרשע
ובגאותו שחקים דוחאת הברכה
בכיתו ויעברו ימי בכיתו וידבר
עותו ראה את מעשה האלהי׳ כי
בחגורתו אשר במתניו ובנעלו אשר
אמרתו בצע אמרתו אשר צוה מימי
משחתו ויקרא באזני קול גדול
דיחזקאל

מלין דמשמשין תי בסוף

תיבותא וסימניהון

אגאלתי פורה דרכתי לבדי
אריתי מורי עם דבשי
בתורתי הילך בתורתי אם לא
אצתי ואני לא אצתי מרעח
התאויתי ואני לא אצתי בו
ספקתי על ירך בשתי וגם נכלמתי
בצאתי את העיר אפרש אתו כפי
מלאתי משפט צדק ילין
עניתי טוב לי כי עניתי
עניתי בצום נפשי ותפלתי
נעניתי עד מאד ה׳ חייני
יקשתי לך וגם נלכדת דירמיה
כסיתי כי כה אמר ה׳ אלהים
סוסיתי כי אמר בכח ידי
נמצאתי נדרשתי ללא שאלו
הפרתי אם כחה אכלתי בלי כסף
קורצתי הן אני בפיך לאל
נטמאתי איך תאמרי לא
משכרתי ותחלף את משרתי
פניתי הבית ומקום לגמלים
עותתי ראית ה׳ עותתי
נשכרתי את לבם הזונה
מדשתי וכן גרני כי
ישרתי על כן כל פקודי כל
הסכנתי לעשות לך כה
כליתי פינחס בן אלעזר
פללתי האה פניך לא
עתי וישלח ביד איש עתי
שעברתי כמעט שעברתי
שמצאתי עד שמצאתי ב׳ בספר׳
ושחכמתי שעמלתי ושזכמתי

את

ותאנה ב׳ וסימניהון

ולמח והעליתנו ממצרים
ארץ חטה ושעורה

והתאנה ב׳ וסימניהון
העור הזדע במנוחה

הגפן הובישה והתאנה

תאניה ב׳ וסימניהון
והציקתי לאריאל

וירב כבת יהודה

תב

תבואות ז׳ בליש׳ וסימני׳ נמסר סוף וינש

תבואתיה ב׳ בתי׳ ה׳ וסימני׳ קדש ישר׳ לי׳

וזיתח תבואתה ללחם

תה

תהו ובהו ב׳ וסימנ׳ נמסר בפרש׳ בראשי׳

בתהו ויטו בתהו צדיק
ב׳ וסימניהון

בתהו ויאבדו

תהומות ד׳ מ׳ דמ׳ וסי׳ נמסר בפרשת בשלח עש׳ ובתלים סימן לג׳

את ההום ג׳ וסימניהון
בהעלות עליך את׳

כיום רדתו שאולה

והנח קרא לריב

תו

תובל ו׳ פתחי׳ וסימניהון
בסדר בראשית

תולעת ב׳ חס׳ וסימניהון
תלעת השני קדם׳

כי תאכלנו התלעת

תולע ג׳ וסימניהון
תולע ופוה ויוב

וחברי
האמנים עלי תולע

תור ג׳ מ׳ בלישנ׳ וסי׳ נמסר בשיר השירים סימן ב׳

ותורה ח׳ וסימ׳ נמסר במיכח
סי׳ ב׳ ובמשלי סימן ו׳

ובתורתו ג׳ ב׳ מ׳ וא׳ חס׳
וסימניהון נמסר
בירמיה סימן מ״ר

תורחך ט׳ וסימני׳ נמסר בתלים באב רבתי אות ה׳

ותורחך ה׳ וסי׳ נמסר בתלים באב רבתי אות ת׳

תוריחו ג׳ וסימניהון נמסר
בפרשת יתרו

תושיה ז׳ מ׳ בלישני׳ וסימ׳
נמסר בישעיה סוף
סימן כח״ ובמשלי סימן ח׳

תח

התחת ג׳ וסימניהון נמסר
בפרש׳ ויצא

ומתחת ג׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סי׳ ז׳

תחתיות ז׳ וסימני׳ נמסר
ביהושע סי׳ טו״
וביחזקאל סוף סימן כו״

תי

חימא ה׳ וסימניהון נמסר
בישעיה סימן כא׳

מחימן אלוה מתימן יבא
ג׳ וסימניהון

מתימן כל ארץ הנגב
ונתתיה חרבה מתימן

וכל לישניחון כמ׳ במא
וחדרי המן

והתירוש ג׳ וסימניהון
והיא לא ידעה כי׳

ויען י׳ ויאמר לעמו
וכל יהודה הביאו

ותירש ג׳ חסרי׳ וסימניהון
ויתן לך האלהים

ודגן ותירש סמכתיו
על דגן ועל תירש ועל

וכל תירשך ותירשך דכו׳ חס׳ במא
ואם ישתו בני נכר תירושך

תכ

ותבלה וארגמן ו׳ וסימנ׳ נמסר בפרש׳ ויקהל

תל

תלוי ג׳ וסימ׳ נמסר בפרשת כי תצא

ד׳ מלי׳ איתי בהון אות תלוי
וסימ׳ נמסר בשפטים סי׳ יח ואיוב סי׳ לח ושמואל ב׳ סי׳ יח

תם

תם ה׳ וחסרי׳ וסימניהון נמסר בפרשת בהר סיני

תמימים יהיו לכם ג׳ וסימניהון

ושבעה כבשים דפסח
ובעשור
וביום הבכורים

שבעה תמימים ג׳ וסימניהון

ובראשי חדשיכם
יום תרועה
ביום השמיני עצרת

בתמי ג׳ וסימניהון
לדוד כי אני בתמי

ואני בתמי אלך
ואני בתמי תמכתי

ותימא ח׳ בליש׳ ד׳ מ׳ וא׳ הס׳
וסימני׳ נמסר סו׳ פ׳ חי׳

ג׳ כתי׳ תים יתירים וסימניהון נמסר
בשמואל ב׳ סי׳ כא

מתום ד׳ וחס׳ וסי׳ נמס׳ בשופטי׳
סימן ך׳ ובתלי׳ סימן לח״

כחמל ח׳ והס׳ וסימני׳ נמסר פר׳
ויצא ומלכים ב׳ סימן יג

אתמל ג׳ וסימ׳ נמסר בשמואל
א׳ סימן ד׳

תמם ג׳ וסימניהון
וגם יד יי׳ היתה בם

ויכתב משה את
וידבר משה את

תמנו ג׳ וסימניהון
האם תמנו לגוע

חסדי י׳ כי לא תמנו
תמנו חפש מחפש

תמימים ס׳ כל בעירא חס׳ ו׳
כתר׳ וכו׳ עיין בריש
משלי

תימרות ג׳ מ׳ דמ׳ כל׳ וסי׳ נמ׳
בשיר השירים סי׳ ג׳

תן

תנוך ח׳ בתורה וסימ׳ נמסר
בפרשת מצורע

בחנור ג׳ רנשין׳ וסימני׳ נמסר
בהושע סימן ז׳

תנים ג׳ וסימניהון נמסר

סא

בפרשת וארא

בתנים ג׳ וסימניהון נמסר
בירמיה סי׳ יו׳

תנין ח׳ בליש׳ וסי׳ נמסר בפר׳
וארא ובתלים סי׳ צא

תנינם ג׳ כתי׳ כן וסי׳ נמס׳ בפר׳
בראשית ובתלי׳ סי׳ קמד

תע

נתעב ג׳ ב׳ פתחי׳ וא׳ קמן וסים׳
נמסר באיוב סימן טו

יתעב ה׳ קמצי׳ בל׳ וסימ׳ נמסר
בפרשת עקב ובישעיה
סימן מז ובתלים סימן קו״

תעבות טכתיבן בן בלישני׳
וסימ׳ נמסר סוף פרש׳
אחרי מות ובמלכים ב׳ ריש סימן יו

תועבותיה ג׳ ב׳ מ׳ וא׳ חס׳ וסי׳
נמס׳ ביחזקאל ריש
סימן כב

תועבותיך ג׳ חכר׳ וסי׳ נמסר
ביחזקאל סי׳ ה עש״

תועבותיהם ג׳ וסימניהון נמ׳
ביחזקאל סי׳ יב

כתועבתיהם ג׳ כתי׳ כן וסי׳
נמסר בעזרא
סימן ט׳

תעה ג׳ וסימניהון נמסר בפר׳
וישב ובמשלי סימ׳ כא

מתעה ד׳ וסימניהון נמסר
ביחזקאל סי׳ כא

תפלה ג׳ וסימ׳ קרתא דאיוב
שמרון וביאנ׳ נמסר
בירמיה סימן כג״

ותפוח ג׳ ב׳ מ׳ וא׳ חסר׳ וסימ׳
נמסר ביהושע סימן יז׳
ויואל סימן א׳

חפשום ג׳ וסימניהון נמסר
במלכים א׳ סי׳ ך׳

תקיפא ג׳ ב׳ כתי׳ א׳ וא׳ כתי׳
ה׳ וסימניהון נמסר
בדניאל סימן ב׳ וסימ׳ ז׳

תר

התרים ג׳ וסימניהון נמסר
במלכי׳ א׳ סימן י׳

תרשישה ד׳ וסימניהון נמסר
בישעיה סי׳ כג

סימן כל דלפני עשר תעש׳
ותירשך
ודבתריה כלחון תרשך וכלהון חס׳
בליש׳ במא׳ מ׳ וסימ׳ ישתו בני נכר
תירושך אשר יגעת

והתירוש ג׳ ומ׳ וסימנ׳ נמסר
ביואל סימן ב׳

ג׳ מלין ח׳ בריש תיבותא

ומן כ״ב בפסו׳ וסימ׳ נמסר ביחזקאל
סימן לב״

תשיעי ג׳ חסרי׳ וסים׳ נמסר
בפרשת נשא

תם ונשלם
תלח

עד הנה הגיע סיעור הלפת בתות
סייעדנו בהקדמתנו לחבור זאת
המסדרת ובריך המלך החתתי הסר
הגענו לתכלית מה סייעדנוהו ומהנה
נתחיל להעתיק ולחבר מה
סייעדנו בחלוף כל
קריוי בקר׳

הלוף התורה בין בני אשר ובין בני נפתלי

בן אשר וחיתו ארץ׃
בן נפת וחיתו־ארץ
בא מכל עץ הגן
בנ מכל־עץ הגן
בא והשקה את כל
בנ והשקה את־כל
בא בעצבון תאכלנה
בנ בעצבון תאכלנה
בא אשר בראותו
בנ אשר בראותו
בא התהלך־נח
בנ התהלך־נח
בא את כל היקום
בנ את כל היקום
בא ובכל דגי הים
בנ ובכל־דגי הים
בא וימצאו בקעה
בנ וימצאו־בקעה
בא ויאהל עד סדום
בנ ויאהל עד סדום
בא ויהי כהוציאם
בנ ויהי כהוציאם
בא את־בן הגר
בנ את בן הגר
בא גר־תושב
בנ גר ותושב
בא לא אדני
בנ לא־אדני
בא ואת הצמידים
בנ ואת־הצמידים
בא תשב הנערה
בנ תשב הנערה
בא כי־עתה הרחיב
בנ כי עתה הרחיב
בא עלי קללתך
בנ עלי־קללתך
בא ויתן־לך האלהים
בנ ויתן לך האלהים
בא וישתחוו לך
בנ וישתחוו לך
בא ויעקבני
בנ ויעקבני
בא ועל־חרבך
בנ ועל־חרבך
בא ויתן־לך את
בנ ויתן־לך
בא ישכר
בנ ישכר
בא ויבא יעקב מן
בנ יעקב מן־השדה
בא וכל־שה תום
בנ וכל שה
בא ובמעשיך
בנ ובמעשיך
בא אל המחנה
בנ אל המחנה
בא והיה המחנה
בנ המחנה
בא כי יפגשך רפי

בא ותטעמו
בנ ותטעמו
בא כל המחלה
בנ כל המחלה
בא אל כל עדת
בנ אל כל עדת
בא על הצור
בנ על־הצור
בא או ירה יורה
בנ אורירה יורה
בא לא יהיה לך
בנ לא יהיה־לך
בא כי יגנב
בנ כי יגנב
בא על כל דבר
בנ על־כל
בא יפה תאר
בנ יפה תאר
בא ויקרא שם־יוסף
בנ שם יוסף
בא כי לא־לו יהיה
בנ כי לא לו יהיה
בא את־כל מאומה
בנ את כל מאומה
בא וליוסף ילד
בנ וליוסף ילד
בא את כל אשר
בנ את כל
בא בהתחננו
בנ בהתחננו
בא כמרגלים
בנ כמרגלים
בא היש־לכם אב
בנ היש לכם
בא אל עבדך אבי
בנ אל עבדך
בא בניימן אחיו
בנ בניימן אחיו
בא ימה ושוה
בנ ימה ושוה
בא ובני־דן
בנ ובני דן
בא לבית־יעקב
בנ לבית יעקב
בא אשר יהיה לעם
בנ יהיה־לעם
בא ויגרשום
בנ ויגרשום
בא הם המדברים
בנ המדברים
בא כי טוב לנו
בנ כי־טוב
בא או ישיר משה
בנ או ישיר
בא ויאמינו בי
בנ ויאמינו בי
בא זה אלי ואנוהו
בנ זה אלי ואנוהו
בא עם זו גאלת
בנ עם זו גאלת

בא ובהאריך
בנ ובהאריך
בא אספה
בנ אספה
בא והתיצבו
בנ והתיצבו
בא אם את כל
בנ אם את כל
בא ויאסף
בנ ויאסף
בא אם־יהיה
בנ אם יהיה
בא המחנים
בנ המחנים
בא היש בה
בנ היש־בה
בא ואל כל עדת
בנ ואל כל עדת
בא וכל־מאצי
בנ וכל מאצי
בא ויתאבלו
בנ ויתאבלו
בא והכנעני
בנ והכנעני
בא ויכתום
בנ ויכתום
בא אשר בתוכם
בנ אשר בתוכם
בא כל־הערה
בנ כל הערה
בא בן־אהרן
בנ בן אהרן
בא את כספך
בנ את־כספך
בא כי־עבדי
בנ כי־עבדי
בא ואם מעט
בנ ואם מעט
בא ואם מך
בנ ואם־מך
בא כל־ערכך
בנ וכל ערכך
בא ויתילד
בנ ויחילדו
בא כן חנו
בנ כן חנו
בא על־המשכן
בנ על המשכן
בא מות יומת
בנ מות יומת
בא אור בת אמו
בנ או בת אמו
בא שתים
בנ שתים
בא שבתכם
בנ שבתכם
בא את מועדי
בנ את־מועדי
בא והיתה
בנ והיתה
בא ולבושתך
בנ ולבושתך
בא את כספך
בנ את־כספך
בא זה יהיה
בנ זה יהיה
בא בכור הבהמה
בנ בכור הבהמה
בא והיתה
בנ והיתה
בא לך ולזרעך
בנ לך ולזרעך
בא תוא יתחטא
בנ הוא יתחטא
בא אין צמיד
בנ אין צמיד
בא הכנעני
בנ הכנעני
בא שם המקום
בנ שם המקום
בא לסבב לפגע
בנ רגש
בא נתן סיתן
בנ נתן סיתן
בא על הנהר
בנ על הנהר
בא וידברו
בנ וידברו
בא וקבנו לי
בנ וקבנו לי
בא מה פעל

בא כי אם יהיה
בנ אם יהיה
בא אל שפטי
בנ אל־שפטי
בא בן אהרן
בנ בן אהרן
בא והיתה
בנ והיתה
בא את־השבי
בנ את השבי
בא את־הנחשת
בנ את הנחשת
בא את־הבדיל
בנ את הבדיל
בא וחצית
בנ וחצית
בא העושה
בנ העושה
בא והיתה
בנ והיתה
בא את־נבו
בנ ואת נבו
בא מחרת
בנ מחרת
בא מות יומת
בנ מות יומת
בא את נחלת
בנ את נחלת
בא טוב הדבר
בנ טוב הדבר
בא ולא תיראון
בנ ולא תיראון
בא ונלחמנו
בנ ונלחמנו
בא ויכתו
בנ ויכתו
בא כאשר תמו רפי
בנ רגש
בא אעבור
בנ אשר־אעבור
בא ויחרם
בנ ויחרם
בא את־גדלך
בנ את גדלך
בא כמעשיך
בנ כמעשיך
בא כי לא־
בנ כי־לא
בא את הדברים
בנ את־הדברים
בא והיה כי
בנ והיה כי
בא ונשל גוים
בנ ונשל גוים
בא והחסר
בנ והחסר
בא והיה־עקב
בנ והיה עקב

בא בלבבך
בנ בלבבך
בא עם גדול
בנ עם־גדול
בא אשר יצאת
בנ אשר יצאת
בא על הלחת
בנ על הלחות
בא תשתה מים
בנ תשתה־מים
בא ובשכבך
בנ ובשכבך
בא את־גבולך
בנ את גבולך
בא את הצבי
בנ את־הצבי
בא ליראה ביראה
בישראל
בנ ליראה ביראה
בישראל
בא אשר־תשאלך
בנ אשר
בא בתתך־לו
בנ בתתך־לו
בא אשר־יבחר
בנ אשר יבחר
בא על־ממלכתו
בנ על ממלכתו
בא על הגוים האלה
בנ הגוים־האלה
בא אשר פרית
בנ אשר פרית
בא בשור־ובחמור
בנ בשור ובחמור
בא ואם בשדה
בנ ואם בשדה
בא והחזיק־בה
בנ והחזיק בה
בא אשר יצל
בנ אשר יצל
בא לעשר
בנ לעשר
בא כל־דברי
בנ כל דברי
בא הקים אותך
בנ הקים אותך
בא ב ום־ההוא
בנ ביום ההוא
בא נשבעתי
בנ נשבעתי
בא את־מריך
בנ את מריך
בא ויכנך
בנ ויכנך
בא ימצאהו
בנ ימצאהו
בא שנותי טלרע
בנ טלעיל
בא רבבות
בנ רבבות
בא ערפו של
בנ יערפו טל
בא ויתא
בנ ויתא

יהושע

בא וישכבו
בנ וישכבו
בא והחייתם
בנ והחייתם
בא הכנעני
בנ הכנעני
בא ממחרת
בנ ממחרת
בא ויאמר לו רפי
בנ ויאמר לו רגש
בא את מחנה
בנ את מחנה
בא ויחרימו
בנ ויחרימו
בא הסרגלים
בנ הסרגלים
בא ואת רחב
בנ ואת רחב
בא אשר ילכתו
בנ אשר ילכתו
בא ואת בניו
בנ ואת בניו
בא וכל ישראל
בנ וכל ישראל
בא ושפטיו
בנ ושפטיו
בא כי קרובים
בנ כי קרובים
בא יהושע
בנ יהושע
בא אל הסחנה
בנ אל המחנה
בא את כל הארץ
בנ את כל הארץ
בא על שפת הים
בנ שפת הים
בא כן עשה
בנ כן עשה
בא המלכים
בנ המלכים
בא ואת הכהן
בנ ואת הכהן
בא ויקראו
בנ ויקראו
בא ויצאו
בנ ויצאו
בא את הגדוד
בנ את הגדוד
בא ממחנה
בנ ממחנה
בא מבית לחם
בנ מבית לחם
בא ונבערה
בנ ונבערה
בא ממערה גבע
בא אל כל עדת
בנ אל כל עדת
בא והנשיאים
בנ והנשיאים
בא והתחתנתם
בנ והתחתנתם
בא אל־קנא
בנ אל קנוא

שפטים

בא מנאקתם
בנ מנאקתם
בא את מעברות
בנ את מעברות
בא ששׁ־מאות
בנ ששׁ מאות
בא ויסכרם
בנ ויסכרם
בא חיש פה
בנ חיש פה
בא ופגע בנו
בנ ופגע בנו
בא ויזנו כל ישראל
בנ כל ישראל
בא ויבצרו
בנ ויבצרו
בא על כל אשר
בנ על כל
בא ואת העשתרות
בנ ואת
בא וירצצו
בנ וירצצו
בא את כל
בנ את כל
בא ויתלקטו
בנ ויתלקטו
בא אל מלאכי
בנ אל מלאכי
בא והיה כי
בנ והיה כי
בא ויאחז
בנ ויאחז
בא ומחיתך
בנ ומחיתך
בא ששׁ מאות
בנ ששׁ מאות
בא המלכים
בנ המלכים
בא את כל הארם
בנ את כל הארם
בא ויקראו
בנ ויקראו
בא הנה־נא
בנ הנה־נא
בא מן־מעשהו
בנ מן־מעשהו
בא ותתחלקו
בנ ותתחלקו
בא וגבל אתו
בנ וגבל אתו
בא ואת בעשתרה
בנ ואת בעשתרה
בא ממערה גבע
בא ממערה
בנ ממערה
בא יתפלל לו
בנ יתפלל
בא שים לפניך
בנ שים לפניך
בא כי רעתכם
בנ כי רעתכם רבה
בא הדרבן
בנ הדרבן
בא את־ממלכות
בנ את ממלכות
בא למסלה
בנ למסלה
בא יתהלכו
בנ יתהלכו
בא יתהלכו
בנ יתהלכו
בא לחרגך גֵּ
בנ גֵּ בשבא
בא ושאלתם
בנ ושאלתם
בא את כל
בנ את כל
בא ויתרפא־נא
בנ ותתרפא נא
בא אשר על
בנ אשר על
בא קול־הצאן
בנ קול הצאן
בא אתך
בנ אתך

שמואל

בא לחשתחות ולזבח
בנ להשתחות
בא איש בנימן
בנ איש בנימן
בא ותאמרו
בנ ותאמרו
בא ממחנה
בנ ממחנה
בא ויאמסך
בנ ויאמסך
בא לחרגך גֵּ
בנ גֵּ בשבא
בא ושאלתם
בנ ושאלתם
בא את כל
בנ את כל
בא ותדבר־נא
בנ ותדבר נא
בא את נערי
בנ את נערי
בא לרדפך רפי
בנ רגש
בא ביד הנביאים
בנ ביד־הנביאים
בא ויצאו
בנ ויצאו
בא את הגדוד
בנ את הגדוד
בא ממחנה
בנ ממחנה
בא ואקבצה
בנ ואקבצה
בא ואת בענה
בנ ואת בענה
בא ממערה
בנ ממערה
בא ובשרך
בנ ובשרך
בא מפיבשת
בנ מפיבשת

מלכים

בא ואת הגברים
בנ ואת־הגברים
בא מכסא
בנ מכסא
בא את עמך
בנ את עמך
בא צפה עץ
בנ צפה־עץ
בא מירכתי
בנ מירכתי
בא אל מחזה
בנ אל מחזה
בא ועל המסגרות
בנ ועל המסגרות
בא לכלהנה
בנ לכלהנה
בא לשום
בנ לשום
בא ששׁ מאות
בנ ששׁ מאות
בא לירבעם
בנ לירבעם
בא לדוד
בנ לדוד
בא על המזבח
בנ על המזבח
בא אל בן
בנ אל בן
בא וישרתתו
בנ וישרתתו
בא וזהבך
בנ וזהבך
בא אל־עבדך
בנ אל עבדך
בא ויחנו אלה
בנ ויחנו אלה
בא אל־השדה
בנ אל השדה
בא בהשתחויתי
בנ בהשתחויתי
בא את־נעמן
בנ את־נעמן
בא אשר־למלך
בנ אשר למלך
בא מן הסוסים
בנ מן הסוסים
בא וראה שם
בנ וראה שם
בא את יבלעם
בנ את יבלעם
בא את החנית
בנ את־החנית
בא את הברית
בנ את־הברית
בא את־כל־הקדשים
בנ כל־הקדשים
בא לא־סר
בנ לא סר
בא שבע־עשרה
בנ שבע עשרה
בא ויחפאו
בנ ויחפאו
בא ויעבדו
בנ ויעבדו
בא על־חזקיהו
בנ על חזקיהו
בא דבר־שפתים
בנ דבר
בא המבלעדי
בנ המבלעדי
בא דבר־המלך
בנ דבר המלך
בא על־הבית
בנ על הבית
בא אם־מעשה
בנ אם מעשה
בא קטרו־שמה
בנ קטרו־שמה
בא אשר על
בנ אשר על
בא ואת־המזבחות
בנ ואת המזבחות
בא תשע־עשרה
בנ תשע עשרה

ישעיה

בא ובפרשכם
בנ ובפרשכם
בא ונוכחה
בנ ונוכחה
בא ואם תאמנו
בנ ואם תאמנו
בא ואנקטה
בנ ואנקטה
בא ומשקרות
בנ ומשקרות
בא ויסקלהו
בנ ויסקלהו
בא ולבבך
בנ ולבבך
בא את־כל
בנ את־כל
בא אם יהיה
בנ אם יהיה
בא והתנחלום
בנ והתנחלום
בא יללו
בנ יללו
בא מושל
בנ מושל ארץ
בא ובכלי־גמא
ב ובכלי גמא

חלוף נביאים בין בני אשר ובין בני נפתלי

בא לבד בך
בנ לבד בך
בא ישב הארץ
בנ ישב הארץ
בא והיתה
בנ והיתה
בא אור הלבנה
בנ אור הלבנה
בא בן תרנם
בנ בן תרנם
בא קו תהו
בנ קו תהו
בא ואין שם
בנ ואין שם
בא אל ישעיה
בנ אל־ישעיה
בא תערכו לו
בנ תערכו־לו
בא אתך אני
בנ אתך אני
בא הלא שקר
בנ הלא שקר
בא ומתפללים
בנ ומתפללים
בא ויהמו
בנ ויהמו
בא אין־מנהל
בנ אין מנהל לה
בא ואת עצומים
בנ ואת עצומים
בא וברחמים
בנ וברחמים
בא למה תשקלו
בנ למה־
בא בלוא
בנ בלוא
בא ויגרשו
בנ ויגרשו
בא אשר
בנ אשר
בא וינטלם
בנ וינטלם
בא המתקדשים
בנ המתקדשים

ירמיהו

בא המעלה
בנ המעלה
בא אם תכבסי
בנ אם תכבסי
בא אשר נקרא
בנ אשר־נקרא
בא המעשים
בנ המעשים
בא והיתה
בנ והיתה
בא וידרכו
בנ וידרכו
בא למקוננות

בנ למקוננות
בא ואינם
בנ ואינם
בא בן־יחזקיהו
בנ בן יחזקיהו
בא ואין בם
בנ ואין־בם
בא והיה
בנ והיה
בא אל־איש
בנ אל איש
בא בית מלך
בנ בית־מלך
בא אין חפץ
בנ אין־חפץ
בא את אשר
בנ את אשר
בא הנבאים
בנ הנבאים
בא מלך בבל
בנ מלך־בבל
בא את־כל
בנ את כל
בא וכמעשה
בנ וכמעשה
בא ויולת
בנ ויולת
בא להנבא
בנ להנבא
בא כל־קהל
בנ כל קהל
בא והתפללו
בנ והתפללו
בא הנבאים
בנ הנבאים
בא ועל בני
בנ ועל בני
בא אכתבנה
בנ אכתבנה
בא וכל חילו
בנ וכל חילו
בא ובמשרפות
בנ ובמשרפות
בא שבע
בנ שבע
בא אשר שלחתם
בנ אשר
בא שובו נא
בנ שובו נא
בא בן שמעיהו
בנ בן־שמעיהו
בא אם־הכיתם
בנ אם הכיתם
בא ויקח את
בנ ויקח את־
בא המבלעדי
בנ המבלעדי
בא וידעו
בנ וידעו
בא דברו

יחזקאל

בא ואני בתוך
בנ ואני בתוך־
בא אשר בית
בנ אשר בית
בא כל־הישבים
בנ כל־הישבים
בא ושכלתה
בנ ושכלתה
בא ואתן נזם
בנ ואתן־נזם
בא ותופי
בנ ותופי
בא וקטרתי
בנ וקטרתי
בא לכל־מאהביך
בנ לכל מאהביך
בא ותשחדי
בנ ותשחדי
בא בתוכהנה
בנ בתוכהנה
בא הלא בגעת רפי
בנ בגעת בה רגש
בא ויתנוהו
בנ ויתנוהו
בא ויזבחו
בנ ויזבחו
בא והתאחדי
בנ והתאחדי
בא כקסם
בנ כקסם
בא גודר
בנ גודר
בא על מאהביה
בנ על מאהביה
בא את־אהליבה
בנ את־אהליבה
בא ונוסרו
בנ ונוסרו
בא אזתובל פחח
בנ קמץ
בא הבראך
בנ הבראך
בא לראות בך
בנ לראות־בך
בא וידעו בגעיא
בנ בלא געיא
בא ויף
בנ ויף
בא אל־ההרים
בנ אל־ההרים
בא ותרלח־טים
בנ ותרלח טים
בא והיה במקום
בנ והיה
בא והין חסר
בנ והין חסר
בא ארחצו־
בנ ירחצו־
בא כי יולילו
בנ כי יולילו
בא אכתב לו
בנ אכתב לו
בא אם־יגדלו
בנ אם יגדלו
בא ולא איש
בנ ולא־איש
בא ויתתן לו
בנ ויתתן לו
בא ונשלמה
בנ ונשלמה
בא אשר־לא
בנ אשר לא
בא כל־הגוים
בנ כל־הגוים
בא על־המזבח
בנ על המזבח
בא כל־הגוים
בנ כל־הגוים
בא אשר כנענים
בנ אשר כנענים
בא אל־חנון
בנ אל־חנון
בא על נכוה
בנ על נכוה
בא בן ימינו
בנ בן־ימינו
בא אם יועצך
בנ אם־יועצך
בא ומעונים
בנ ומעונים
בא תדרך
בנ תדרך
בא פה תחשבון
בנ מה־תחשבון
בא לא לו
בנ לא־לו
בא העליזה
בנ העליזה
בא שום אבן
בנ שום־אבן
בא לעת ערב
בנ לעת־ערב
בא וראמה
בנ וראמה
בא ופנה דרך
בנ ופנה דרך
בא ובעשקי
בנ ובעשקי

תרי עשר

בא והיה מספר
בנ והיה מספר

דברי הימים

בא בני־פרץ
בנ בני־פרץ
בא ויכצאו
בנ ויכצאו
בא ואהרן
בנ ואהרן
בא ויתנו
בנ ויתנו
בא ויכצאו
בנ ויכצאו
בא כל־ישראל
בנ כל ישראל
בא עצמך ובשרך
בנ עצמך ובשרך
בא המתחזקים
בנ המתחזקים
בא וית צבו
בנ ויתיצבו
בא וישיהו
בנ וישיהו
בא ומן־הגוי
בנ ומן־הגוי
בא את עמשי
בנ את־עמשי
בא ומכנשת
בנ ומכנשת
בא וגם הקרובים
בנ וגם־הקרו
בא ובבקר
בנ ובבקר
בא בית עובד
בנ בית עובד
בא ולשרתו
בנ ולשרתו
בא להעלות
בנ להעלות
בא וישיה
בנ וישיה
בא ומעשה
בנ ומעשה
בא ישראלה
בנ ישראלה
בא ויפקדם
בנ ויפקדם
בא ואת בתיו
בנ ואת בתיו
בא לבנות לך
בנ לבנות־לך
בא המחלקות
בנ המחלקות
בא כל רכוש
בנ כל־רכוש
בא שלמה
בנ שלמה
בא להתורב
בנ להתורב
בא ויברכו
בנ ויברכו
בא ומנצחים
בנ ומנצחים

בא שם חימני
בנ שם חימני
בא למחצרים
בנ למחצרים
בא והחסר
בנ והחסר
בא ויתפללו
בנ ויתפללו
בא לחיות שמי
בנ לחיות שם
בא ויחזק
בנ ויחזק
בא התיצבו
בנ התיצבו
בא את מעכה
בנ את מעכה
בא ושבע
בנ ושבע
בא חומה
בנ חומת
בא עודד
בנ עודד
בא הפוך
בנ הפוך
בא ומקח
בנ ומקח
בא התיצבו
בנ התיצבו
בא ויצאו
בנ ויצאו
בא ויצלו
בנ ויצלו
בא בהתחברך
בנ בהתחברך
בא על עמדו
בנ על עמדו
בא על עזזו
בנ על עזזו
בא נביא לוי
בנ נביא לוי
בא ויזעקו
בנ ויזעקו
בא ויקרשו
בנ ויקרשו
בא וישרם
בנ וישרם
בא המברכים
בנ המברכים
בא ויבשלו
בנ ויבשלו
בא בהעלות
בנ בהעלות

תהלות

בא כי אם
בנ כי אם
בא ובתורתו
בנ ובתורתו
בא ובחרתו
בא ישראל
בנ ישראל
בא ירעם
בנ ירעם
בא ישפט
בנ ישפט
בא ירחיק
בנ ירחיק
בא גבול
בנ גבול
בא יבהלון
בנ יבהלון
בא התהללו
בנ התהללו
בא פתח
בנ פתח
בא במעלליהם
בנ במעלליהם
בא וקבצנו
בנ וקבצנו
בא מארצות
בנ ומארצות
בא וילחמוני
בנ וילחמני
בא אל יהי
בנ אל יהי
בא המגביהי
בנ המגביהי

בא ירעם יוציא הרישׁ
בנ לא יוציא הרישׁ
בא קול יי
בנ קול יי
בא ויראקדים
בנ ויראקדים
בא ויחשף
בנ ויחשף
בא לצור מעוז
בנ לצור מעוז
בא מכל צוררי
בנ צוררי
בא ולשכני
בנ ולשכני
בא הצילני
בנ הצילני
בא בשועי
בנ בשועי
בא אוהבו
בנ אוהבו
בא וכל מעשהו
בנ וכל מעשהו
בא ויגרשהו
בנ ויגרשהו
בא לא שמו
בנ לא שמו
בא תורידם
בנ תורידם
בא ואת דכאי
בנ ואת דכאי
בא למנצח
בנ למנצח
בא ויראסמהו
בנ ויראסמהו
בא אל בקצפך
בנ אל בקצפך
בא כי עונתי
בנ כי עונתי
בא אהבי
בנ אהבי
בא אשמרה לפי
בנ אשמרה לפי
בא מכל פשעי
בנ מכל פשעי
בא ויעלני
בנ ויעלני
בא לעשות
בנ לעשות
בא ותמלך
בנ ותמלך
בא ואת ארם
בנ ואת ארם
בא ואל תאטר
בנ ואל תאטר

בא למנצח אין בו
בנ למנצח אין בו
בא על דבר אמת
בנ על דבר אמת
בא ביקרותיך
בנ בקרותיך
בא נצבה שגל
בנ נצבה שגל
בא ובית אביך
בנ ובית אביך
בא על כן עמים
בנ על כן עמים
בא וישטחו
בנ וישמחו
בא לכו חזו
בנ לכו חזו
בא למנצח ופסק
בנ למנצח אין בו פסק
בא לשאול
בנ לשאול
בא זובח
בנ זובח
בא ובגבורתיך
בנ ובגבורתיך
בא ובעלילותיך
בנ ובעלילותיך
בא ונהגם
בנ ונהגם
בא והצילני
בנ והצילני
בא ישובו
בנ ישובו
בא להתהלך
בנ להתהלך
בא ארזי אל
בנ ארזי אל
בא אל תחרש
בנ אל תחרש
בא ממתקומטי
בנ ממתקומטי
בא ומאנשי
בנ ומאנשי
בא יראני
בנ יראני
בא ואת ארם
בנ ואת ארם
בא תרצחו
בנ תרצחו
בא הלא אתה
בנ הלא אתה
בא כמעשהו
בנ כמעשהו
בא והמלך
בנ והמלך
בא הארץ
בנ הארץ
בא יכחשו
בנ יכחשו
בא אעשה
בנ אעשה
בא יאר
בנ יאר
בא גער
בנ גערי
בא ואל תאטר
בנ ואל תאטר

בא ולמנחמים
בנ ולמנחמים
בא תנה עון
בנ תנה עון
בא יהללוהו
בנ יהללוהו
בא רדפו
בנ רדפו
בא ואין עוזר
בנ ואין עוזר
בא נסבך
בנ בסבך
בא שברת
בנ שברת
בא קימלאו
בנ כימלאו
בא זכור חרפתך
בנ זכור חרפתך
בא בקום למשפט
בנ בקום למשפט
בא על ידותון
בנ על ידותון
בא ובעלילותיך
בנ ובעלילותיך
בא ותעטית
בנ העטית
בא ומעולם
בנ ומעולם
בא אתה אל
בנ אתה אל
בא ובחמתך
בנ וכחמתך
בא ונרגנה
בנ ונרגנה
בא ומעשה ידו
בנ ומעשה
בא ותחת
בנ ותחת
בא במעשה
בנ במעשה
בא רשנים
בנ רשנים
בא ארירים
בנ ארירים
בא אל נקמות
בנ אל נקמות
בא יתאמרו
בנ יתאמרו
בא נברכת לפני
בנ לפני
בא אם בקולו
בנ אם בקולו
בא ירעם
בנ ירעם
בא ישפט
בנ ישפט
בא המעטרכי
בנ המעטרכי
בא הרחיק
בנ הרחיק
בא גבול
בנ גבול
בא יבהלון
בנ יבהלון
בא התהללו
בנ התהללו
בא פתח
בנ פתח
בא במעלליהם
בנ במעלליהם
בא וקבצנו
בנ וקבצנו
בא מארצות
בנ ומארצות
בא וילחמוני
בנ וילחמני
בא אל יהי
בנ אל יהי
בא המגביהי
בנ המגביהי

בא אם לדוד
בא פרצת כל
בנ כל גדרותיו
בא העטית
בנ העטית
בא ומעולם
בנ ומעולם
בא אתה אל
בנ אתה אל
בא ובחמתך
בנ וכחמתך
בא ונרגנה
בנ ונרגנה
בא ומעשה ידו
בנ ומעשה
בא ותחת
בנ ותחת
בא במעשה
בנ במעשה
בא רשנים
בנ רשנים
בא ארירים
בנ ארירים
בא אל נקמות
בנ אל נקמות
בא יתאמרו
בנ יתאמרו
בא נברכת לפני
בנ לפני
בא אם בקולו
בנ אם בקולו
בא ירעם
בנ ירעם
בא ישפט
בנ ישפט
בא המעטרכי
בנ המעטרכי
בא הרחיק
בנ הרחיק
בא גבול
בנ גבול
בא יבהלון
בנ יבהלון
בא התהללו
בנ התהללו
בא פתח
בנ פתח
בא במעלליהם
בנ במעלליהם
בא וקבצנו
בנ וקבצנו
בא מארצות
בנ ומארצות
בא וילחמוני
בנ וילחמני
בא אל יהי
בנ אל יהי
בא המגביהי
בנ המגביהי

חלוף כתובים בין בני אשר ובין בני נפתלי

בא אֲנִי עבדך	בנ עַל ערבים
בנ אֲנִי עבדך	בא שִׁיר יְיָ
בא לְךָ אזבח	בנ שִׁיר יְיָ
בנ לְךָ אזבח	בא אִם אשכחך
בא מִן המצר	בנ אִם אשכחך
בנ מִן המצר	בא עוֹלַלַיִךְ
בא אַל תעזבני	בנ עוֹלַלַיִךְ
בנ אַל תעזבני	בא וַתענני
בא וְתורתך	בנ וַתענני
בנ וְתורתך	בא ואֵר רע
בא ואל תצל	בנ לְדָבָר רע
בנ וְאל תצל	בא עַד אעבור
בא וְאֶתהלכה	בנ עַד אעבור
בנ וְאֶתהלכה	בא בְּמעשׂה
בא וְאֶשתעשע	בנ בְּמעשׂה
בנ וְאֶשתעשע	בא לְעשׂות
בא אֶל מצותיך	בנ לְעשׂות
בנ אֶל־מצותיך	בא בְּני נכר
בא חָנחמני	בנ בְּני נכר
בנ תְנחמני	בא שְׁכָכה
בא מָכל מלמדי	בנ שְׁכָכה
בנ מִכָּל מלמדי	בא וגְבורתיך
בא מִמשפטיך	בנ וגְבורתיך
בנ מִמשפטיך	בא אֶת־המיחלים
בא ומִשפטֶיךָ	בנ אֶת־המיחלים
בנ וּמִשפטֶיךָ	בא חשֵׁם גבולך
בא אַל־יעשקוני	בנ חשֵׁם גבולך
בנ אַל־יעשקוני	בא בְּצלצלי
בא חֶסדך	בנ בְּצלצלי
בנ כְּחסדך	
בא אֲנִי שלום	**איוב**
בנ אֲנִי שלום	בא שִׁבעת
בא עִם אוהלי	בנ שִׁבעת
בנ עִם־אוהלי	בא וְהיה
בא שׁשׁם	בנ וְהיה
בנ שׁשָׁם	בא אֶל ידרשהו
בא הִנה	בנ אַל־ידרשהו
בנ הִנה	בא תִּשכֹּן
בא שָׁוְיוּ	בנ תִּשכֹּן
בנ שָׁוְיוּ	בא וְאֶל מצנם
בא נתָנוּ	בנ וְאל מצנם
בנ נתָנוּ	בא וּפקדת
בא לְמַעַן	בנ וּפקדתָ
בנ לְמַעַן	בא ואתה רע
בא שוא לכם	בנ ואתה רע
בנ שוא לָכֶם	בא כְּמרירי
בא זכֹר יי	בנ כְּמרירי
בנ זְכֹר־יי	בא וַיָּבא רגז
בא אֶלמדם	בנ ויָבא רגז
בנ אֶלמדם	בא אֲני ראיתי
בא הָרֵרי	בנ אֲני ראיתי
בנ הָרֵרי	בא היש־בלשוני
בא מעֲלה	בנ היש בלשוני
בנ מַעֲלַה	בא חֵים אני
בא אֵין־יש	בנ חַיִּם־אני
בנ אֵין יש	בא את עוני
בא וַיפרקנו	בנ את עוני
בנ וַיפרקנו	בא יעות צורק
בא על־ערבים	בנ יעות־צורק

בא חִיגאה	בנ וְתאשרני
בנ הִיגאה	בא וְיחֵלו
בא אִם־יבלענו	בנ ויחֵלו
בנ אִם־יבלעו	בא ותתבונן
בא לְא יש	בנ ותתבונן
בנ לְא יש	בא וַיָּבא אפל
בא ואֵימתו	בנ וַיָּבא אפל
בנ וְאֵימָתו	בא וּבוז משפחות
בא וְאֶל עפר	בנ ובוז משפחות
בנ וְאֶל־עפר	בא וַיחַר אפו
בא וּבעצמות	בנ וַיחַר־אפו
בנ ובעצמות	בא וְהוחלתי
בא וְתופע	בנ וְהוחלתי
בנ וְתופע	בא וְכל דברי
בא ישֵׁה לך	בנ וְכל דברי
בנ ישֵׁה לך	בא עַל משפטי
בא וּמצהרים	בנ עַל משפטי
בנ ומִצהרים	בא אֲנשֵׁי
בא מִי אֵין	בנ אַנשֵׁי
בנ מִי־אֵין	בא ותתְחולל
בא ואֵיתתך	בנ ותתְחולל
בנ וְאֵימתך	בא אתן צדק
בא אֲרחותי	בנ אתֵּן צדק
בנ אֹרחותי	בא היש־למטר
בא וְשֹׁבע רגז	בנ היש למטר
בנ ושֹׁבע רגז	בא תִּשחק
בא תשטף	בנ תִּשחק
בנ תשטף	בא התְשַׂחק בו
בא וְיהלך	בנ התְשַׂחק
בנ וַיהלך	בא אֵין־על עפר
בא חֲזֵה חזיתי	בנ אֵין־על
בנ וֶחזה חזיתי	
בא אל תכסִי	**משלי**
בנ אל תכסִי	בא אִם־יפתוך
בא בְּלא יזמו	בנ אִם יפתוך
בנ בְּלא־יזמו	בא אִם־תבקשנה
בא וְיקם בי	בנ אִם תבקשנה
בנ וְיקם־בי	בא כִּי אֶת אשר
בא טֶרף	בנ כִּי אֶת
בנ טֶרף	בא יְתַמֵּך
בא מתקוממֹת	בנ יְתַמֵּך
בנ מתקוממֹת	בא וְנהמת
בא תִּחמתיכם	בנ וְנהמת
בנ תִּחמתיכם	בא וְאמרת
בא וְאנכי	בנ וְאמרת
בנ האנכי	בא עשֹׂה זאת
בא נר רשָׁעים	בנ עֲשֹׂה זאת
בנ נר רשָׁעים	בא כִּי בָאת
בא מָתקו לו	בנ כִּי־בָאת
בנ מתקו לו	בא לְךָ אל נטלה
בא ערְבה	בנ לֵךְ אל
בנ עֶרבה	בא בְּהתהלכך
בא ומבלי	בנ בְּהתהלכך
בנ ומְבלי	בא נתעלסה
בא יקְטל	בנ נתעלסה
בנ יקְטֹל	בא צְרור
בא וצור יצוק	בנ צְרור
בנ וצור־יצוק	בא אֲני חכמה
בא וַתאשרני	בנ אֲני חכמה

בא ולִיועצי	בנ בְּכָל־מעשׂי
בנ ולִיועצי	בא שִׁעמלו
בא אור צדיקים	בנ שָׁעמלו
בנ אוֹר צדיקים	בא וְישתבח
בא תרוכם גוי	בנ וְישתבח
בנ תרוֹמֵם גוי	בא את הַמעשׂה
בא אִם בהתגלות	נ הַמעשׂה
בנ אִם־בהתגלות	בא וכְצפרים
בא יִמלא פיהו	בנ וכְצפרים
בנ ימלֵא פיהו	בא הטוחנות
בא אִם־אין לך	נ הַטוחנות
בנ אִם אין־לך	בא עוד לְפַּר דעת
בא לְמה יקח	בנ לְפַּר־דעת
בנ לָמָּה יקח	בא וכמשׁכרות
בא לשון־שקר	נ וכמשׁמרות
בנ לְשון שקר	בא את כָּל־מעשׂה
בא אַל תתחלל	בנ את כָּל־מעשׂה
בנ אַל־תתחלל	
בא לְמי אוי	**קינות**
בנ לְמי אוי	בא בהתעטפם
בא ובית אחיך	בנ בהתעטפם
בנ ובֵית אחיך	בא וְנחקורה
בא ע ה כסיל	בנ וְנחקורה
בנ עֶ ה כסיל	
בא על רֵיב	**מגילה**
בנ עַל־ריב	בא והַנערה
בא אל תתן לי	בנ והַנערה
בנ אל תִּתֵּן לי	בא וְאֶת מאמר
בא ומִי יי	בנ וְאֶת מאמר
בנ ומִי יי	בא אֶת־המן
בא ומיץ אף	בנ אֶת המן
בנ ומֵיץ אף	בא כְּתב הדת
בא וְמה בר	בנ כְּתב־הדת
בנ וְמָה	בא להתחנן־לו
בא יְראת יי	בנ להתחַנֵּן־לו
בנ יִראת יי	בא מַה לעשׂות
	בנ מָה לעשׂות
רות	בא האחשדרפנים
בא הַנערה	בנ האחשדרפנים
בנ הַנערה	בא לְהקהל
בא קְציר־השׁעורים	בנ לְהקהל
בנ קְצִיר השׁעורים	
בא הלא בעז	**דניאל**
בנ הלֹא־בעז	בא אֵין־בהם
בא יתן יי את האשׁה	בנ אשר אֵין בהם
בנ יי את האשׁה	בא וללמדם
	בנ וללמדם
שיר השירים	בא וַידברו
בא שְׁעטרה לָּו	בנ וידברו
בנ שעטרה לָו	בא וּמִן־נצבתא
בא אֲנַחְנוּ	בנ וּמִן־נצבתא
בנ אֲנַחְנוּ	בא ונבוכד נאצר
בא צאינה וּרְאִינה	בנ ונְבוכד נאצר
בנ וּרְאִינה	
בא שלהבתיה	**עזרא**
בנ במלות תיבות	בא לְאוצרות
	בנ לְאוצרות
קהלת	
בא בְּכָל־מעשׂי	נשלם חלוף הכתובים

חלופין שבין מערבאי ומדנחאי

חלוף המקרא שבין בני ארץ ישראל ובין בני בבל:

יהושע

למערבאי וארא בשלל ואראה כתיב
למדנחאי וארא כתי׳ ואראה קרי
למע׳ ויקח כחמשת בין בית אל
למד׳ בין בית און כתיב בית אל קרי׳
למע׳ ב׳פסו׳ לעיר כתיב קרי׳
למד׳ לעיר כתיב לעי קרי׳
למע׳ ויכם וימיתם כתיב וקרי׳
למד׳ ימיתום כתיב וימיתם קרי׳
למע׳ חרם ובית ענת כתיב וקרי׳
למד׳ חרום כתיב חרם קרי׳
למע׳ אתה זקנתה מלא
למד׳ אתה זקנת חסר
למע׳ אל קרית בעל
למד׳ על קרית בעל
למע׳ וגשן וחילון
למד׳ גשן כתיב וגשן קרי׳
למע׳ אם במרד ואם במעל
למד׳ אם במרד אם
למע׳ ועל כל עדת ישראל
למד׳ ואל כל עדת ישראל
למע׳ ואביא אתכם ואביאח כתיב
למד׳ ואביא כתיב ואביאח קרי׳

שפטים

למע׳ ואת היבוסי ישב ק׳וכתיב
למד׳ ישב כתיב ישבי ק׳
למע׳ בדברו הדבר הזה כתיב וקרי׳
למד׳ בדברי כתיב בדברו קרי׳
למע׳ ופשטת על העיר
למד׳ אל העיר
למע׳ היוצא והעליתיהו קרי וכתיב
למד׳ והעלותיהו כתיב
למע׳ על לבה להשיבה להשיבו כתיב
למד׳ להשיבו כתיב וקרי׳
למע׳ אשר שמו אל הגבעה
למד׳ על הגבעה
למע׳ אל דרך המדבר
למד׳ על דרך
למע׳ כי יבא דבריך רק כתיב
למד׳ דברך כתיב וקרי׳

שמואל

למע׳ ועיניו קמח
למד׳ קמה כתיב קמו קרי׳
למע׳ פן אספך עמו קרי וכתיב
למד׳ עמי כתיב עמו קרי׳
למע׳ כי במאה ערלות
למד׳ כי אם במאח
למע׳ והוא נצב על עכדי שאול
למד׳ אל עבדי שאול
למע׳ והמלך דוד שם׳ את כל הדברים
למד׳ שמע כל הדברים האלה
למע׳ המשפחה על שפחתך
למד׳ אל שפחתך
למע׳ אל נא ישם ארני אל לבו
למד׳ על לבו
למע׳ לא היח לה ילד כתיב וקרי׳
למד׳ ולד כתיב ילד קרי
למע׳ ראה דבריך טובים
למד׳ דברך כתיב
למע׳ היתח שומה כתיב וקרי׳
למד׳ שימה כתיב שומה קרי׳

מלכים

למע׳ ואמתך ישינה מלא
למד׳ ישנה חס׳
למע׳ לכלכלך שם
למד׳ לכלכלך שמח
למע׳ וארבע כתפת אל
למד׳ כתפת על
למע׳ וישמר זטרי אל בעשא
למד׳ על בעשא
למע׳ ויקם וילך אל נפשו
למד׳ על נפשו
למע׳ תעשה מלוכה על
למד׳ תעשה מליכה אל
למע׳ ויען אליהם וידבר
למד׳ ויאמר
למע׳ והיתח נבלת איזבל
למד׳ והיית כתיב
למע׳ וישמע אל תרחקה
למד׳ על תרחקח
למע׳ ויפרץ בחומת ירושלם בשער
למד׳ משער
למע׳ ובשנת חמש מלך יהורם
למד׳ מלך יורם
למע׳ להגיד ביזרעאל
למד׳ לגיד כתיב וקרי׳
למע׳ ויהוא לא שמר מעל חטאות
למד׳ מעל חטאת
למע׳ אל סוא מלך מצרים
למד׳ סיא כתיב סוא קרי׳
למע׳ ומעוה ומחמת כתיב ה׳
למד׳ ומעוא כתיב א׳
למע׳ אלהי ספרוים כתיב וקרי׳
למד׳ ספרים כתיב וספרויים קרי׳
למע׳ התפללת אלי אל סנחריב
למד׳ על סנחריב
למע׳ אל ישיא להציל אתכם מידו
למד׳ מידי כתיב
למע׳ ויבא אליקים ויגידו לו דברי׳
למד׳ ויגידו לו את
למע׳ אשר כל שמעוח
למד׳ שמעיו כתיב וקרי׳
למע׳ ואת המזבחות עלית
למד׳ עלות כתיב עלית קרי׳

ישעיה

למע׳ ועוד כח עשיריח
למד׳ עשריה חס׳
למע׳ יורדי אל אבני בור
למד׳ יורדי על אבני בור
למע׳ לקראת צמא התיו מים
למד׳ היתיו ב׳יודין
למע׳ כסוס ענור כתיב כן וקרי׳
למד׳ כסוס עגור כתיב כסוס קרי׳
למע׳ לא תוסיפי כתים קומי כתי׳ וקרי׳
למד׳ כתיים כתיב כתים קרי׳
למע׳ וישמע על תרחקא
למד׳ אל תרחקא
למע׳ יציץ ופרח ישראל
למד׳ יציץ יפרח כתיב ופרח קרי׳
למע׳ לצולה חרבי ונחרתיך חס׳
למד׳ ונחרותיך מלא
למע׳ יוצר הארץ ועושה מלא
למד׳ יצר הארץ חסר
למע׳ חשיבו פשעים על לב
למד׳ והשיבו כתיב השיבו קרי׳
למע׳ כה אמר יי׳ יצרי מבטן חס׳
למד׳ יוצרי מלא
למע׳ שמעו אלי יודעי צדק מלא
למד׳ ידעי צדק חס׳
למע׳ ומכאביו מכלם
למד׳ ומכאביו מלא
למע׳ אל יאמר בן הנכר הנלוה על יי׳
למד׳ הנלוה אל יי׳
למע׳ והביאתים אל הר קדשי
למד׳ והביאותים על הר
למע׳ דרכך יגעת לא אמרתי
למד׳ לא אמרתי כתיב
למע׳ הרה עמל והולד און מלא
למד׳ והולד און חס׳
למע׳ ונכה רוח וחרד על דברי
למד׳ אל דברי

ירמיה

למע׳ אשר אתח בוטח בהנה מלא
למד׳ בטח בהנה חסר
למע׳ כרתו עצה ושפכו
למד׳ כרתו עצה מפיק
למע׳ היא העיר הפקד כלה
למד׳ הפקד כלו
למע׳ כי אני יי׳ עושה חסד משפט
למד׳ חסר ומשפט
למע׳ והצרות להם למען
למד׳ והצירותי מלא
למע׳ כה אמר יי׳ הנני מביא ולא אשמע
למד׳ ואל אשמע
למע׳ ויעלה נשיאים מקצה הארץ
למד׳ מקצה ארץ
למע׳ ותר וסים ועגור
למד׳ ותר וסוס ועגור כתיב
למע׳ קדחתם באפי עליכם תוקד
למד׳ עליכם תיקד
למע׳ ויהי ככלות לדבר אל כל ישראל
למד׳ לדבר על כל העם
למע׳ ולקח מהם קללה ישימך יי׳
למד׳ בצדקיה ובאחב כתיב וקרי׳
למע׳ שלום העיר אשר הגליתי קרי׳
למד׳ אשר הגלותי אשר הגליתי קרי׳
למע׳ את החתום המצוה והחקים
למד׳ את החתום ואת המצוה והחקים
למע׳ ואנידה לך גדלות ובצרות
למד׳ גדלות וכצורות כת׳ ובצרות ק׳
למע׳ על כל דרכי בני אדם
למד׳ על כל דרכי בני האדם
למע׳ וישימו שקוציהם בבית
למד׳ ישימן כתיב וישימו קרי׳
למע׳ ויהי כקרא יהודי
למד׳ בקרוא כתיב כקרוא קרי׳
למע׳ ויצו נבוכדנצר על ירמיהו
למד׳ על ירמיהו
למע׳ ומאז חדלנו וחסך לה נסכים
למד׳ ולהסך לה נסכים
למע׳ כשנח בכתבו את הדברים
למד׳ בשנת כתיב בשנח קרי׳
למע׳ אשר היח על נהר פרת
למד׳ אל נהר פרת
למע׳ אם טוב ואם רע אשר אנחנו
למד׳ אשר אנו כתיב וקרי׳
למע׳ אמרו איכה נשבר מטה
למד׳ איך נשבר כתיב איכה קרי׳
למע׳ אל אנשי קיר חרש כחלילים
למד׳ כחללים תניבא דפסו׳
למע׳ הנם מפני הפחד הנים כתיב
למד׳ הנים כתיב וקרי׳
למע׳ כי מי כמוני ומי יעידני ק׳ דאדו׳
למד׳ ומי יעודני כתיב
למע׳ התעום הרים שכבים כתיב
למד׳ שוכבים כתיב וקרי׳
למע׳ עצת יי׳ ומחשבתיו
למד׳ ומחשבותיו מלא
למע׳ הקריות והמצרות נתפשה
למד׳ נתפשו כתיב
למע׳ השמיעו אל בבל רבים
למד׳ על בבל
למע׳ בימים ההם ובעת ההיא
למד׳ בימים ההמה
למע׳ ותצהלו באבירים מלא
למד׳ באבירים חסר
למע׳ ומשל על משל
למד׳ אל משל
למע׳ ככל אשר עשה יהזיקים
למד׳ כל אשר עשה

יחזקאל

למע׳ הוא מתהלכה בין
למד׳ הוא כתהלכת כתיב היא קרי׳
למע׳ גם אני אגרע קרי׳
למד׳ וגם אני אגדע כתיב אגרע קרי׳
למע׳ ובאו בה פריצים מלא
למד׳ ובאו בהפרצים חסר יוד קדם׳
למע׳ באה הצפירה מלא
למד׳ חצפרה חסר ומוסירין ב׳ חסר
למע׳ חלליכם ומלאתם חוצה חלל
למד׳ ומלאתים כתיב
למע׳ שים פניך על בנות עמך
למד׳ אל בנות
למע׳ או דבר אשלח אל בנות הארץ
למד׳ על הארץ ההיא
למע׳ נותרה בה אשר הבאתי על ירו׳
למע׳ אל ירושלם
למע׳ ומלבושך שש ומשי
למד׳ ששי כתיב שש קרי׳
למע׳ כפנה שרשיח עליו
למד׳ כנפח
למע׳ הנבא ואך כף אל כף
למד׳ והך כף אל כף
למע׳ ותרבה את תוגותיח
למד׳ ותרב כתיב ותרבה קרי׳
למע׳ בעל מעון
למד׳ וקריתיבה כתיב וקרי׳
למע׳ ותבא ער שנותיך
למד׳ עת שנותיך כתיב עד קרי׳
למע׳ והקריחו עליו קרחת
למד׳ קרחא כתיב
למע׳ החיים כתיב חיים קרי׳
למד׳ ונתתי החים כתיב וקרי׳
למע׳ אלונים מבשן מאיי כתים
למד׳ כתיים סו׳פסו׳
למע׳ ואתנהו ביד אל גוים חסר
למד׳ ביד איל גוים מלא
למע׳ ועבדי מלך עליהם
למד׳ ועבדי דויד ב׳ור
למע׳ וחנה על פני ההיכל
למד׳ אל פני ההיכל
למע׳ ונתתה על ארבע קרנותיו
למד׳ אל ארבע
למע׳ שבעת ימים יכפרו
למד׳ וכפרו כתיב יכפרו קרי׳

תרי עשר

למע׳ כי שב אפי ממנו
למד׳ ממני
למע׳ כי הוביש ששון מן בני אדם
למד׳ מן בני כתיב מבני קרי׳
למע׳ אשר מכרתם אתם שמח
למד׳ שמח כתיב שם קרי׳
למע׳ אם יתקע שופר וי׳ לא עשח
למד׳ לא עשה מפיק הא׳
למע׳ איה מעין אריות ומרעה הוא
למד׳ ומרעה היא
למע׳ התישבי מגוא אמון
למד׳ התשיבי כתיב התישבי קרי׳
למע׳ יזכרו אדיריו יבשלו בהליכתם
למד׳ בהלוכתם כתיב
למע׳ למנצח בנגינותי
למד׳ בנגונותי
למע׳ אך תיראי אותי תקחו מוסר
למד׳ תקחו כתיב תקחי קרי׳
למע׳ וקי קלון על כבודך
למד׳ אל כבודך
למע׳ ועל גבר עמיתי
למד׳ עמיתו כתיב עמיתי קרי׳
למע׳ ועמדו רגליו ביום ההוא
למד׳ ועמד ורגליו ביום ההוא
למע׳

חלופין שבין מערבאי ומדנחאי

משלי

למע׳ דדיך ירוך בכל עת
למד׳ דדיך ירויך בכל עת כתיב ירוך
למע׳ טוב פריי
למד׳ טוב פריו כתיב
למע׳ יש בוטח כמדקרות
למד׳ יש בישה כתיב
למע׳ מפרי פי איש תבואה
למד׳ תביאת כתיב תבואת ק׳
למע׳ סום מוכן התשועה
למד׳ התשעה כתיב
למע׳ את נפשע ומדונים כתיב
למד׳ ומדינים
למע׳ טוב שבת ומדונים כתיב
למד׳ ומדינים
למע׳ עד בור ינום
למד׳ עד בר

רות

למע׳ תאמר כל
למד׳ את כל אשר עשה
למע׳ יען בועז כל אשר עשית
למד׳ את כל אשר עשית כתיב
למע׳ תקס היא וכלותיה
למד׳ ותקם הוא וכלתיה כתיב
למע׳ תבא ותעמור מלא
למד׳ ותעמד חס׳
למע׳ ותשינה קולן
למד׳ ותשאנה קולן
למע׳ ופרשת בנפך חס׳
למד׳ כנפיך מלא
למע׳ ואלה תולדות פרץ
למד׳ ואלה תלדת

שיר השירים

למע׳ לססתי ברכבי פרעה
למד׳ לסוסתי
למע׳ כמו חלאים מעשה
למד׳ מעשי כתיב

קהלת

למע׳ וחכל את מעשה ידיך
למד׳ את מעשי כתיב
למע׳ מה יתרון העשה
למד׳ העושה מלא
למע׳ ושבתי אלי העשוקים
למד׳ העשקים הרויהון חס׳
למע׳ אל בית אבל משתה
למד׳ המשתה כתיב
למע׳ האדם אל בית עולמו
למד׳ על בית עולמו
למע׳ כי הוא חלקך בחיים
למד׳ כי היא חלקך כתיב

קינות

למע׳ משאות שוא ומדוחם
למד׳ ומדוחים מלא
למע׳ עודינה תכלינה כתיב
למד׳ עודינו כתיב כן ק׳
למע׳ בלא יוכלו יגעו
למד׳ בלא יכלו יגעו חס׳
למע׳ חסדי יי׳ רחמיו
למד׳ רחמו כתיב רחמיו ק׳
למע׳ צוד צדוני כצפר חס׳
למד׳ כצפור מלא
למע׳ השיבנו יי׳ אליך
למד׳ השיבנו אדני

דברי הימים

למע׳ איתן בן קישי
למד׳ איתן בן קישי כתי׳ קישי ק׳
למע׳ ער ע״ה ובנותיה ב׳ מלין
למד׳ חדא מלה כתיב עדעיה
למע׳ אוח וחינפר
למד׳ סיחכתיב סוח ק׳
למע׳ ויזואל ופלט
למד׳ ויזיאל ופלט כתיב וק׳
למע׳ ויסב את המלוכה
למד׳ את המלוכה כתיב המלוכה ק׳
למע׳ לרעות את עמי
למד׳ את עמו כתיב עמי ק׳
למע׳ השתחוו ליי׳
למד׳ והשתחו
למע׳ לעשרים לאליאתה
למד׳ לאליתא
למע׳ ויעש מזבח נחשת
למד׳ מזבח הנחשת כתיב
למע׳ ויצא לפני אסא שמעני
למד׳ שמעוני מלא
למע׳ כי במצער אנשים
למד׳ כי במעער אנשים

תהלות

למע׳ והניחו יתרם לעלליהם
למד׳ לעוליהם
למע׳ וגורו ממנו כל זרע ישראל
למד׳ יגורו כתיב וגורוק׳
למע׳ יכיאוני אל הר קדשך
למד׳ יבואוני כתיב יביאוני ק׳
למע׳ בשמחת חס׳
למד׳ בשמחות מלא
למע׳ תחת אהבתי ישטנוני
למד׳ ישטנני
למע׳ כטרם יבינו סירתיכם
למד׳ סירתכם חס׳
למע׳ לדוד מזמור חס׳
למד׳ לדוד מזמור מלא
למע׳ אשר ימרוך
למד׳ אשר יאמרוך

איוב

למע׳ מכף רגלו עד כתיב ועד ק׳
למד׳ ועד קדקדו כתיב עד ק׳
למע׳ ישאף צמים חילם
למד׳ ישאף צמים
למע׳ יאכל בדיו
למד׳ יאכל בדוי כתיב
למע׳ כי עתה חייתם לו
למד׳ הייתם לא כתיב לו ק׳
למע׳ אולם כלם תשובו ובאו נא
למד׳ ובאו נא כתיב
למע׳ ושית על עפר בצר
למד׳ ישית כתיב
למע׳ ובת בונתו מחץ רחב
למד׳ ובתבונתו
למע׳ ישים אליו לבו
למד׳ ישיב אליו כתיב
למע׳ עד תחקרון מלין
למד׳ שלים
למע׳ ובכפי דבק מאום
למד׳ מאומה כתיב מום ק׳
למע׳ לא אזבר כי יעורנו
למד׳ כי יעידני
למע׳ הודיעני מה נאמר
למד׳ הודיעני כתיב הודיענו ק׳

מגלה

למע׳ אל יד שעשגו
למד׳ על יד שעשנו
למע׳ בימים ההם ומרדכי אחשורש
למד׳ אחשורוש
למע׳ ויקראו ספרי המלך קדם׳
למד׳ אחשורוש מלא
למע׳ וישם המלך אחשרש
למד׳ אחשורוש מלא

דניאל

למע׳ כארין נוכריא אלך פשטיחן
למד׳ פטשיחן
למע׳ ויהבו נשמהון
למד׳ נשמיחון כתיב
למע׳ אדין עלית ופשרא כתיב
למד׳ ופשרה כתיב וקדי
למע׳ כשפרפרא חדא מלא
למד׳ כשפר פרא תרין מלין
למע׳ על מקדשך השמם
למד׳ אל מקדשך
למע׳ לנו בשת הפנים למלכינו
למד׳ למלכינו ולשרינו
למע׳ לך יי׳ הצדקה ביום
למד׳ כהיום הזה
למע׳ ולא תעצור כוח הזרוע
למד׳ כח הזרוע

עזרא

למע׳ אל תבם על עונם
למד׳ ואל תכם אל עונם
למע׳ והעמיד משמרות
למד׳ והעמד משמרות כתיב
למע׳ ונועדה יהדיו בכפירים
למד׳ בכפירים כתיב בכפירים ק׳
למע׳ ומבני הכהנים בן מיכיה
למד׳ מיכיה כתיב מיכה ק׳
למע׳ ויקדו וישתחו
למד׳ וישתחו כתיב וישתחוו ק׳
למע׳ ואדעה פי מניות נתנה
למד׳ לא נתנה כתיב נתנו ק׳
למע׳ ועתה נכרת ברית בעצת
למד׳ בעצת כתיב בעצות ק׳

חמו הפלוגתו׳ מכל המקר׳ ממדינחאי ומערבאי

שטא חדא כל חד וחד

מלעיל ומ׳ מלעיל וסים׳

והשקית	מלעיל ברגלך חגן חירק
לשרת	שם את יי׳ אלהיך
רכה	וחשאתם כי כבדה מאד
יצחק	מלעיל כל השמע יצחק לי
וספר	מלעיל שבע׳ ימים לטהרתו
קצה	מלעיל ונפשנו קצה בלחם הקלקל
רחוקה	מלעיל ואין מציל כי רחוקה היא מצידנים
טובה	מלעיל והיה לך למשיב נפש ולכלכל
הוקם	מלעיל נאם הגבר הוקם על
יסף	ולא יסף עוד מלך יי׳ לחראה
ושברתי	ארץ כי תחטא לי
הרם	מלעיל ויאמר הרם לך
צרה	כי קצר המצע מהשתרע
קצה	ותצא אש ממטה
ושבח	והיתה לבער כאלה וכאלון
שכר	הנה שכר עלינו מלך ישר׳

מוח	ותצר לרוד מאר דשמואל
התחתונה	היצ״ע התחתונה עשרים
החיצונה	ואת מוסר השבת
רעה	התרועעה חארץ מ״ט
וחגורת	על חלציים
וחרח	וחרה נחשתה ב׳ יחזקאל
בוקע	מים לפניהם
יצק	אשר יצק מים על ידי אליהו
זרח	דוחי זרה לאשתי
צורר	מים בעביו
למח	שמתני למפגע לך
מונע	בר יקבהו לאוש
יקרח	היא מפנינים
תחת	נערה כמבין
ותאמר	העזה פניה ותאמר לן
ארבעה	חם קטני ארץ
חומה	לו סביב
וצץ	בצע כל ארחות יי׳
הבו	הכי אמרתי הבו לי
אחז	שמאל בעשותו ולא אחז
שמע	הל לוחו בצלצלי
הרשע	ומקום הצדק שמח

שטה מן כ״ג כל חד וחד

לית דכו׳ וכל מלה אחרי מן ליש׳ דכו׳ וסימנ׳ נמסר בד״ה ב׳ סימן לב׳

שטה מן ו׳ דכל חד וחד

לית דכו׳ וכל חד ספר דכו׳ וסימנ׳

למלאכה	וראה את הנגע ביום וכל יחזקאל דכו׳
אנשים	וכל השף בנשים וכל שיר השירים דכו׳
ואת עשרת חריצי החלב האלה	וכל אסתר דכו׳
ותפקדו	ובני ישראל ותפקדו וכלכלו וכל וידבר דכו׳
וצבא	תחדש עדיך נגדי וכל דניאל דכו׳
ורעה	ועבדי דוד מלך עליהם ובל משלי דכו׳
ירעם	בצאן לשאול שתו מות וכל תרי עשר דכו׳
ויאסרהו	ויבא יי׳ עליהם את שך דד״ה וכל שפטים דכו׳
לא ימות	אל תמנע מנער מוסר וכל יחזקאל דכו׳
ותקח	וירא כי לא יכול לו וכל יחזקאל דכו׳
תהלת	יי׳ ידבר פי ויברך וכל ירמיה דכו׳
מזוזת	ותקם חנה אחרי אכלה וכל יחזקאל דכו׳
לצבי	ביום ההוא יהיה צמח יי׳ וכל שיר השירים דכו׳
ועדותיו	שמר תשמרון את וכל תהלות דכו׳
לפני אלהים	ויחר אף אלהים בעזא דד״ה וכל תהלות דכו׳
השיבנו	יי׳ אליך ונשובה כתיב וכל תהלות דכו׳

ששה מן כ׳ אדכל חד וחד לית בספר בותיהוכל קריא׳ דכוו׳

בר מן חד וכי׳

ויולדו חלה תולדת בני כח · וכל קריאה דכוו׳ בר מן חד וילדו כי תהיין לחים
מתי כעוים : ורם לבבך ושכחת את׳ וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן חד מלעיל ורם
על כל נאה ורם ועל כל : בפתר כי יפיתך תחיך בן חמך · וכל קריא׳ דכוו׳ בר
מן ק׳ קמץ בפתר כי יתה עמית בפתר : ומגרעיהם כי היו בני יוסף פתי
מטות · וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ מגרעיהן · כל העריס חמר תתנו :
תחיך ויסף עוד חכבר לחמר לל עמלק · וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ לחיך
ולעריה חמר הנה נתתי : תמיח תרי בגלבע לל טל ולל מטר · וכל קריא׳ דכוו׳
בר מן ק׳ תמיח רוח לפיכו תמיח יי׳ : מקנה על ההריס חמח בני וכתי ·
וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ למקנה לאבריהם למקנה לעיכו : ומים ותמרת כה
תת׳ המלך דמלכי · וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ מלעיל ומים למעין יחסרו לחם ומי :
חפצי מקן מבע מנים תעלחו · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ חפצים הלח זה פוס
לחברהו : על הרעה ושב הגוי ההוא מרעתו · וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ ל הרעה
ויפלח ידו המלחך ירובלם : מזבחותיהם וידעקם כי אני ה׳ בהיות · וכל קריאה
דכוו׳ בר מן ק׳ מזבחותיכם חטאת יהודה כתובה : תקריבו ביום ההוא נאם יי׳
כבהות תקריבו · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ תקריבי ואכלי תמריבי חיך חמיתך :
ויבו כבוכד נבר מלך בבל וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ ויכוה ויכוהו המלך לחז כתי :
זכרו תורת משה עבדי · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ זכרו זכרו לחבר מני חרן :
ויאמרו כי יעתקו ויבחם · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ ויאמרו יעקו בתוך ובמור ·
תערך לפני מלחן כנד · וכל קריא׳ דכוו׳ בר מן ק׳ תערב גם בהמות מרה תערב
חלוך : זכרון לין זכרון לריאמונים · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ זכרון דבר חל
בני יסרחל לאמר בחדם השביעי : בחכמה כי יש חדם מעמלו בחכמה ·
וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ מלעיל ב״ה והנה מחלקות הכהנים :
וחוטח ומוכח לכי מר תמות · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ והחוטח לח יהיה מעם
עור עול : תמרה נפשי עדותיך · וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ תמרה
יי׳ חלהי חברהם יצחק ויסרחל : יסי תחרך כלו תפילות דוד בן יסי ·
וכל קריאה דכוו׳ בר מן ק׳ בעת ההיח ובכל עי :

ששה חלופין בכל קריאה חרה מלהובכל ספר חלוף לה וסימ׳

הנרחה וירח יי׳ חל חברהם ויחמר · וכל קריאה חלוף הנרחה : חירה ויהי
בעת ההוח וירד יהודה · וכל קריא׳ חלוף חירם : ותעלחה ותעלחה חת העם ·
וכל קריאה חלוף ותעלחה לחליעזר : פרעי כנפים והיו הכרובים פרעי
כנפים · וכל קריאה חלוף פרעים כנפים : ותמה וחפי החמה חרך הקדם ·
וכל קריאה חלוף תמה וחפי החמה : מרחה ורחה הכהן והנה · וכל קרי׳
חלוף מרחה : וכי יגור חתכם בר · וכל קריאה חלוף וכי יגור חתך :
ויפעו מפוכ ויחנו בחבות · וכל קריאה חלוף פוכ : ונפן ונפע מעבח
תורה · וכל קריאה חלוף ויפן ויסע : ותקרבון ותעמדון תחת ההר · וכל
קריאה חלוף ותקרבו ותעמדו : חלה העדות החקים · וכל קרי׳ חלוף חלה
העדות : מן המערה ויעבור ויוסיפו · וכל קריאה חלוף מהמערה :
יחל קמץ והוח יחל להוסיע · וכל קריאה חלוף יחל פתח : כבשה ולרם
חין כל כי חם · וכל קריאה חלוף נקבה מן הכחן כמבה : נבה ויבח דוד
כבה חל · וכל קריאה חלוף נבח : בית מן חסר נבנו חקס מרחוב · וכל
קריאה חלוף בית מחן : ויומיבום כחסר בח ועקב מנרים · וכל קרי׳ חלוף
ויומיבם : חתי דגם ויחמר המלך חל חתי הנתי · וכל קרי׳ חלוף חיתי רפה :
מבחור והכיתם כל עיר מבחור · וכל קרי׳ חלוף מבחר : נבנה כי לח נבנה
בית לשם · וכל קריאה חלוף נבנה : כליתי וחני חמרתי לריק יגעתי · וכל
קריאה חלוף כליתי : וקויתי וחכיתי ליי׳ המסתיר · כל קרי׳ חלוף קויתי :
חוריהו ויוכיחו חת חוריהו ממע׳ · וכל קריאה חלוף חוריה : הח לפניו
מבערת · וכל קריאה חלוף הח הח : על לבי ולח עלתה על לבי · וכל קרי׳
חלוף חל לבי : הסריונות חסרו הסוסים ועלו · וכל קרי׳ חלוף הסריונות :
לבניו יחזקחל מלעיל : וכל קריאה חלוף לבניו מלרע : לחול מלרע בין
קדם לחול · וכל קריאה חלוף מלעיל : כהר כבר על כהר כבר · וכל
קריאה חלוף על כהר פרת : מנים עשר יחזקים · וכל קריא׳ חלוף יחזקיהו :
רחמה ותגמל חת לח רחמה · וכל קריאה חלוף רחם : דברי הימים חורם
דמעקן · וכל קריאה חורם דמעקן : תהלות חזמרה ולעמך חזמרה ·
וכל קריאה חלוף ולעמך חזמר · תהילות בית להרן בטחו בי׳ · וכל קרי׳
חלוף בני להרן : תהלות חמן ומן ובריך שם כבודו לעולם · וכל קריאה
חלוף חמן ומן : חיוב ריש התקער ריש בחלם עבחו · וכל קרי׳ חלוף רחם :
ולח כדע מה ידעת ולח כדע · וכל קריאה חלוף לח כדע : מעלי עלמה
בן דוד · וכל קריאה חלוף דברי עלמה : לבדיק מלרע תן לחכם ויחכם עוד
הודע לבדיק · וכל קריאה חלוף לבדיק מלעיל : יקרה חת כלם · וכל קרי׳
חלוף יקרח : חולה ים רעה חולה · וכל קריאה חלוף חולה · ערת קמץ
לח ערת בהן · וכל קריאה פתח ערת יי׳ : קל קמן קל תן שמיח נפל ·
וכל קריאה חלוף קל פתח : כבר פתח כבר חכם חתה · וכל קריאה קמץ
ויחמר לה המלך : בחרמות פתח וישלח ידו בחרמות · וכל קרי׳ בחרמות קמן :
עזריח יויקים יוריב יוידע יוכדק יסוע · וכל קרי׳ יהויקי יהוריב יהוידע יהוכדק
הוסע : סיר המירים הרחוני המעיני · וכל קריאה חלוף הרחני המעיני :
רות תדבקין · וכל קריאה חלוף תדבקון : קינות רבתי בגוים · וכל קרי׳
חלוף רבת : חסתר ועשרים ומחה · וכל קריאה חלוף מחה ועשרים :
לחדם מלרע לחדם מנים עשר · וכל קריאה חלוף לחדם מלעיל :

חלופי קריאה סה

ששת מן ל׳ דכל חד וחד לית דכוו׳ חלוף וסימניהון

מבתון מבת היח הדבר חמר דבר יי׳ · וכל קריאה חלוף מבת מבתון :
חמח ני׳ הוח והקטרת חת כל החיל · וכל קריאה חמח הוח ני׳ :
ללהות חעמים ויעש ללהות חתמים · וכל קריאה חלוף חתמים ללהות ·
בבהמה ובעוף ובבלתם בין הבהמה · וכל קריאה חלוף בעוף ובבהמה :
לחתו ולח ינו כי חם לעתרו · וכל קריאה חלוף ל׳בין ולחתו : חתו וחבין
חים המו וחבין · וכל קריאה חלוף חבין וחתו : היסר והטוב ועמית היסר
והטוב · וכל קריאה חלוף הטוב והיסר : מספט כדק מפטים ופטרים · וכל
קרי׳ חלוף כדק ומספט : בחתי ובחמת ועתה ירחו חת יי׳ · וכל קריא׳ חלוף בחמת
ובתמים : המלך חדני ועתה חמר בחתי · וכל קריאה חלוף חדני המלך :
הקם ני׳ מזבח ויבנו חל דוד ביום · וכל קריאה חלוף הקם מזבח :
מקלים חמעים ויחתר המלך חל חרונה · וכל קריאה חלוף חמעים מקלים :
לחרבה לעמתה ותתך חמתי וחפי · וכל קריאה חלוף לעמת ולחרפה :
קדיש רוח כי הוח בין חחים · וכל קריאה חלוף רוח קדיש :
כירתי קדש מי יתנני כירתי קדש · וכל קריאה חלוף כימי קדם :
חכן ועץ ועמך לרב עמי תלחכה · וכל קריאה חלוף עץ וחבן :
להודות ולהלל ולעמד בבקר בבקר · וכל קריאה חלוף לסלל להודות :
רחה עתה כי יי׳ בחר בך דל׳ה · וכל קרי׳ חלוף עתה רחה : חל חל יסנירני
חל חל עויל · וכל קריאה חלוף חל חל : דבם וחמחה חל ירח בפלגות · וכל
קרי׳ חלוף חמחה ודבם : בזהב ובכסף ולחלוה מעזים · וכל קרי׳ חלוף בכסף
ובזהב : לכליון ומחלון ויחמר בעז לזקנים · וכל קרי׳ חלוף מחלון וכליון :
רבים עמים זכר יי׳ חרפת עבריך · וכל קריאה חלוף עמים רבים :
מנים מלם ויתן להם המלך דבר · וכל קריאה חלוף מלם מנים :
והחרץ נכבשים ויקהלו כל עדת בני יסרחל · וכל קרי׳ חלוף נכבשה החרץ ·
ומה ומור ויחמו עליהם ויפחיתו · וכל קריאה חלוף ומור ומה ורחו ורעו ·
מכל המחבחים · וכל קרי׳ חלוף ודעו ורחו : ובני מלחה והיה כמכב חרני ·
וכל קרי׳ חלוף מלחה בני : ופרו ורבו והרביתי עליכם חרם · וכל קרי׳ חלוף
ורבו ופרו : וחמות מלם כי עשה מלחה כיור ד״ה · וכל קרי׳ חלוף מלם חמות ·
חחד לעלה וחחד לחטחת ואם לח תמכא · וכל קרי׳ חלוף חחד לחטחת וחחד
לע׳ה : ורחן במים חת בשרו כתנת בד קדש · וכל קריאה חלוף ורחן חת
בשרו במים : לך חת הזהב וחת הכסף וחת הנחשת · וכל קריאה חלוף
חת הכסף וחת הזהב : בין העמים ובין החרץ ויקרח לבעלום · וכל קרי׳
חלוף בין החרץ ובין העמים : לל יעשיהו הכביל בן חמוץ וישלח חת שיקים
חפר על הבית · וכל קריאה חלוף לל יעשיהו בן חמוץ הכביל :
בידד נטויה ובזרע חזקה ונלחמתי חני · וכל קרי׳ חלוף ביד חזקה ובזרוע נטויה :
בני יהודה ובני יסרחל ונקבצו בני יהודה · וכל קרי׳ חלוף בני יסרחל ובני יהודה :
כמה רחבה וכמה חרכה וחמר חנה חתה הולך · וכל קריאה חלוף כמה חרכה
וכמה רחבה : חקת עולם בכל מעבתיכם לדריכם וקריחתם בעצם · וכל
קריאה חלוף לדריכם בכל מעבתיכם :

חד מן ב׳ ונין מן ג׳ אית בהון מן ו׳ מלין הכנעני החתי האמרי

הפרזי החוי והיבוסי ז׳ דפוקים דמיחדין כולהון כ׳ פסוקים :

ויחר להמילו מיד מנרים · ויחמר חעלה חתכם מעני מנרים · יסרחל
ובני יסרחל יבחו בקרב · הכנעני החתי והחמרי והפרזי והחוי והיבוסי ומית׳
כתפלום : תחריסם כי החרם תחריסם : המלכים ויהי כשמע כל המלכים :
בהר ובשפלה ובערבה · החתי החמרי הכנעני והפרזי והחוי והיבוסי ומית׳
תמכפום : כל העם דמלכים כל העם הנותר מן · החמרי החתי הפרזי החוי
והיבוסי ומי׳ מתפום : כל העם דל׳ה כל העם הנותר מן · החתי והחמר והערזי
והחוי והיבוסי ומית׳ תמפום : מלחך ושלחתי לפניך מלחך וגרשתי · הכנעני
החמרי והחתי והפרזי החוי והיבוסי ומית׳ כמתפום : מלחכי כי ילך מלחכי
לפניך · החמרי והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסי ומי׳ מתפום : הפרעה
ושלחתי חת הפרעה · החוי חת הכנעני חת החתי ומית׳ ונת : עמלק יסב
בחרץ הנגב · והחתי והיבוסי והחמרי יסב בהר והכנעני ומית׳ תמך : ונכל
כי יביחך יי׳ חלהיך חל החרץ · החתי והגרגסי והחמרי והכנעני והפרזי והחוי
והיבוסי ומית׳ תגמלפום : בזחת תדעון ויחמר יהושע בזחת · הכנעני החתי
החוי הפרזי הגרגסי החמרי והיבוסי ומית׳ כתושבתם : ממר לך חת חשר חכני ·
החמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוסי ומית׳ מכתפום : ממזרח הכנעני
ממזרח ומים · והחמרי והחתי והפרזי והיבסי בהר והחוי ומית׳ כמתכסו :
כתושבותיהם וככלות חלה נגעו חלי העריס · לכנעני החתי הפרזי היבוסי
העמני המורבי המכרי והחמרי ומית׳ כתפסיחכם : ומכחת חת לבבו נחמן
לפניך · הכנעני החתי החמרי והפרזי והיבוסי והגרגסי ומית׳ כתמפסבם :

וסימן אילו דנסבין ו״ו

ויחר · ויחמר · ממר לך · ונפל · הח כקדמתי ובתריהון ו״ו פי׳ כקדמתי דמלה
קדמ׳ ותניינח לח כסבין ו״ו ומחרת כסבין · ובני ים׳ יסבו בקרב הכנעני החתי
והחמרי והפרזי והחוי והיבוסי : ויקהל דוד חת כל סרי יסרחל סרי סרי
וסרי וסרי ומרי וסרי : ימעט ועתה חלהיכו הלל הגדול והגבור : למלכינו
לעריכו ולכהניכו ולנביחכו ולחבותיכו ולכל · התורה ז׳ת התורה · לעלה למנחה
ולחטות ולשלם ולחלחים ולזבח : עֹ״ה : תחריסם כי החרם תחריסם ·
החתי והחמרי הכנעני והפרזי החוי והיבוסי : וח״ם : בנעריכו ויחמר חשם ·

חילופי קריאה

בנעוריו ובזקניו בבניו ובבנותיו בלילותיו ובבקריו׳ זכות כי זכותה תמה
הוביסה׳ לחתי ומיתי כמרי ופצתי ממני ופקויי׳ ואפ׳ תזכה את תזבח
הנפצת את ואת את ואת הכיור ואת כנו׳ המלכים ויהי כמעמ
כל המלכים החתי והאמרי הכנעני הפרזי החוי והיבוסי׳ ואפ׳ הזהב לך את
הזהב את הזהב ואת הכסף ואת הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת׳
בהר ובשפלה ובערבה׳ החתי האמרי והכנעני הפרזי החוי והיבוסי׳
ואפ׳ רן יוסף ובנימין נפתלי גד ואשר׳ כל העם המלכים כל העם המותר
מן האמרי החתי הפרזי החוי והיבוסי׳ ואפ׳ הויה הנה יד יי׳ הויה׳ בעופים
בחתי׳ בגמלים בבקר ובצאן׳ ומתוכית בני יפר׳ תקח אחד אחוז׳ מן החמשים
מן האדם מן הבקר מן החמורי׳ ומן הצאן׳ ובאפ׳ תעבירם כה ואחריה את הארץ
הטובה׳ הירדן ההר הטוב הזה והלבנון׳ האדמים כי יי׳ אלהיכם הוא אלהי האלהי׳
האדמים הלל הגדול הגבור והנורא׳ כל העם ה׳ כל העם המותר מן׳ החתי
והאמרי והפריזי והחוי והיבוסי׳ ובאפ׳ תמנים ותשם תמנים על הכלים׳ הבלת
והיין והשמן ההלבנה והבשמים׳ הגדלה לך יי׳ הגדולה׳ הגדלה והגבורה
והתפארת והנצח והוד׳ מלאך ומלאתי לפניך מלאך׳ הכנעני האמרי
והחתי והפריזי החוי והיבוסי׳ ובאפ׳ הקללה ואלה יעמדו על הקללה רחובן
גד ואשר וזבולן דן ונפתלי׳ קללי את קללני החכר׳ את עמוריה ואת
חדריה ואת המסך את מיתריה ואת כל כלי עבדתם׳ מלאכי כי ילך מלאכי
לפניך׳ האמרי והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסי׳ ובאפ׳ ברן ועל ידו ערן
ומכימין ויפוע ושמעיהו אחריזו ובכוריו׳ הפקדתיך רוח הפקדתיך היום
לפתח ולנתן ולהרוג ולהרוס לבנות ולנטוע׳ ואל את תרס לחיבה לטמאה
לחב ולאם ולבן ולבת לחח ולאחות׳ עכ׳ יבירך והיה כי יבירך יי׳ אל הארץ
הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבוסי׳ ואפ׳ ויעלו מבני ישראל ומן׳
הבהמים והלוים והמערים והנתינים׳ הכרעה ומלחתי את הכרעה את החוי
את הכנעני ואת החתי׳ ואפ׳ ויפץ לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן
את סדם ואת עמרה ויפצ את כל הרכוש וגם את לוט את הנפיש ואת העם׳
והפ׳ ורחץ את בשרו במים׳ את בגדיו את עלתו ואת עלת׳ המטה
קח את המטה והקהל את הערה את העדה ואת בעירם׳ הקהילו אלי את כל
זקני שבטיכם׳ את הדברים האלה׳ את השמים ואת הארץ׳ ויעמו בני
ישראל את הרע בעיני יי׳׳ את יי׳ אלהיהם את הבעלים ואת האשרות׳
עכ׳ ימלך יפצ בארץ הנגב והחתי והיבוסי והאמרי יפצ בהר והכנעני
בלהון ויר׳׳

אילין ב׳ פסו׳ מלה קדמ׳ לא נסיב ו׳ו ושאר׳ כולהון נסבין וס׳

תדעון ויאמר יהושע בזאת תדעון׳ את הכנעני ואת החתי ואת החוי
ואת הפרזי ואת הגרגשי׳ המפחות ויפס את המפחות׳ את המפחות
ואת ילדיהן ואת לאה ואת רחל ואת יוסף׳ כתם ואת כתם ואת בקרם ואת
חמריהם ואת חצר ואת חצר׳ יקחו והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת
הארגמן ואת תולעת השני ואת השש׳ ולקחו בגד תכלת וכסו׳ את מנרת
ואת כריתיה ואת מלקחיה ואת מחתתיה ואת׳ הספר את הספר החיה יקח
אתה ואת עץ החרז ואת שני התולעת ואת החזוב׳ ויעבו בני ישראל את כפי
מרין ואת טפס ואת כל בהמתם ואת כל מקניהם ואת כל חילם׳ תקות הנה
לנחנו בחוים בארץ׳ את תקות ואת לבניך ואת חמך ואת תחיך ואת׳
בזאת תדעון כי חלחי בקרבכם׳ את הכנעני ואת החתי ואת החוי ואת הפרזי
ואת הגרגשי והאמרי והיבוסי׳ ותפל חם יי׳ ותאכל׳ את העלה ואת העפים
את החם ואת העולה ואת׳ חלקיה חלקים ויכו המלך דמלכים׳ את חלקיה
ואת לחיקם ואת עכבור ואת ספן ואת׳ יוכין ויגל את יויכין בבלה׳
ואת חם ואת כפי ואת סריסיו ואת׳ עצמות בעת ההיא נאם יי׳ יוציאו׳ את
עצמה ואת עצמו ואת עצמות ואת עצמות ואת׳ ממלא ואמרת אלהיכם כה
אמר ה׳ את כל יוסבי ואת המלכים ואת הכהנים ואת הכהנים ואת כל יוסבי׳
רעות המכחתם את רעות ואת רעות ואת רעות ואת רעות ואת׳ ויכו המלך
תניכת דמלכים׳ וחברן דירמיה ויכוה המלך את ירחמאל׳ ונם את החברת
ואת הירעונים׳ הכחלות את הכחלות לא חזקתם׳ החברת את החברת
לחבקם׳ ואת הנחתת ואת החולה ואת העמנה ואת החזקה׳ הירדן
ותעברו את הירדן ותבאו׳ החמרי והפרזי והכנעני והחתי והגרגשי החוי
והיבוסי׳ ובאפ׳ מקדתי והיה כאשר מקדתי׳ לנתם ולנתץ ולהחביד ולהרוג לבנות ולנטוע׳ חלה וכחם ורפוח ונבוב ונחוף פרכו ודמים׳
כתעבתיהם וכללות חלה נגעו חלי׳ החתי היבוסי העמני המחבי המצרי
והאמרי׳ ובאפ׳ הרבה העניים המעוררים והנתיכים׳ ומכרת את לבבו נחמן לפניך
הכהנים הלוים המערים המעוררים והנתיכים׳ הכנעני החתי האמרי והפרזי והחוי והיבוסי והגרגשי׳
מחול את יהוכתן ואת מלכי סוע ואת תבונדב ואת׳ הבגדים ולקחת את
הבגדים את הבגדים את הארץ הכתנת ואת מעיל ואת החפוד ואת החשן

שער הנינות

חלה הם ממות המלכים לתנחתא׳
זקף׳ זקף בין גדול בין קטן׳
יתיב׳ פתחא׳ טרס׳ והוא גרים והוא הדין לגרמים׳ לגרמיה פתוח׳ פזר
בין גדול בין קטן והגדול הוא קרני פרה׳ רביע׳ תביר׳ תליסא גדולה׳ פלגלת
סגולה׳ סוף פסוק׳ ומימי רישי פתוחים חוץ ימ״ל רישת שלש׳ חלה
חיפרחיים מוכח׳ מכרבל׳ תליסא קטנה׳ מהפך׳ מחרכא׳ עלוי חזלא׳ דרגא׳
מהולא והיא דומה לטפחא׳ אלא שמוכח ועלוי דומין זה לזה חותן הבחי לפני חוץ
פקדיהן עלוי לפני עקר מלכי׳ מוכח ויש קורחין העלוי סופר יפר הו סופר הולך׳

לעולם לא יבחו פני חתנחתות בפסוק אחד ולא יפרידנה כי אם׳ עלוי חוץ
מלא מקומות שיפרידנה מחילא על פי המסורת והיא דומה לטפחא
וכי׳ כתפר בפרד פנחם ודניאל מי׳ נ׳ ודה כ׳ מ׳ כ׳ עש׳ ובעתיד שיפרידנה מכי
סופרות מוכח ועלוי׳ הזקף גדול אין לו מפרש׳ זקף קטן אם יש לו מפרש
אחד והתיבה לפר בה המפרש כניזכה ברחמה אז יהיה המפרש מכרבל כגון
רגע תדבר׳ ואם אין הכניזכה ברחמה אז יהיה מפרשו עלוי כגון ולא פחדו
טפסם כמיכם׳ ואם סניס מפרשים אעפ שאין הכניזכה בחות הרחמן מת הוא
מכרבל והשני עלוי כגון לפר כפר בהם ונם אם אין לו כי אם מפרש אחד לפ
אם הוא בחות רחמן אם היבה הקודמת לחותו מפרש מוקפת לו אז הוא עלוי
כי אז נרחה כתיבה אחת וברחה שאין הכניזכה ברחם כמו בכל ארץ מצרים
ואם הזקף בלא מפרש יבא לפנינו מקל בתיבתו לתיקון הכניז׳ או בתיבה שלפניו
אם היא מוקפת לו אז הוא כתיבה אחת כגון והכהן והנכרי אבני אהם׳
זרקו אם ים לה מפרש אחד הוא מוכח אחוי עלוי במ״ו יוכיחו מן הכלל אשם
בירכה ומימ׳ לכן אמר לבני ישראל׳ כי תפח את רחם בני ישראל׳ בכל אשר
התהלכתי׳ וחברן׳ ויזבח סור ומריח ופרן וחברן׳ וחבי שבע מבשם׳ ויבא
בעל פרצים׳ נפכה מפני פריך׳ קנה נגד היושבי׳ ואם ים לה שני׳ אם הרחמן
בחות רחמן שלפ תיבה הוא מוכח והשני עלוי כגון שפת יתיום תעבר מי שם פיה
לאדם ואם היכו בחות רחמן הוא אזלא כגון ויאמר משה לפרעה העדותי בכם
היום ואם ים לה ג׳ מפרשים אז הרחמן הליסא קטנה והשני אזלא והשלישי
עלוי כגון ואם ביום שמוע תשמה׳ ואם ים פסק בין מפרש לזרקא הוא המפרש
מירכא כגון ועלה הגבול רבירה אז ים מחילא בין אזלא לזרקא בלא פסיק ואם
בית מקומות בחומש ואז לך לפני המפרשים יה מחילין מחריכין בין אזלא לזרקא
בחורייתא וסימ׳ כתפר במפר רבתא בערך טעם׳ כל חילו במחילא ואל פסקתא
דכותהון מחריכין בתחרכא חך לא במחילא חך׳ כי הכניזכה שוה בתב פסק ועלוי׳
וסימ׳ ויאמר אליהם רחובן׳ הנה חרדת אלינו׳ זה כתוב בספר חספמיה אחד׳
ובב׳ מקומות מפרשים אזלא ומרכא בתיבה אחת לזרקא וסימ׳ היתמר בנו יבא
בנות אלו לחופרות ולתרומות ואם ים לזרקא מפרשים יותר מב׳ החמורי הליסא
קטנה אזלא ועילוי כל אחר לפני התליסא הם עלוי׳ זרקא לעולם אחריה סגולתא
במ״ח כה אמר יי׳ למשיחו לכורש׳ יתיב קריתן כקריתן סמטא ובמקום סמטא
הוא אמכם אם הכניזכה ברחם נקדא יתיב והוא כמו מהפך לך קטן הוא ממנו
ונקוד חוץ מן הנקודה לפר יתין כגון אלה בני בלהה׳ ואם אין הכניזכה נקודת
ברחם תיבה הוא מהפך כגון וידבר אלהי׳ אל משה׳ ונם אף אם הכניזכה ברחם
תיבה ותיבה שלפניה מוקפת לה הוא מהפך כי אינו חסוב כברחם תיב׳ אף כמו
בחמצע כי שתי תיבות כאחת מוקפות אינם חסובות כמניס רק כאחת כאשר
פירשתיו בין מכרבל לגר׳ כי לא בחו לגבול מואב׳ ונקו׳ אף כללא בידך למהפך
ולדרגא ולמרכא אם ים להם מפרש והוא ברחם תיבה הוא מוכח כגון כי לא ילד׳
ליעקב׳ דגל מחנה ראובן דגל מחנה אפרים׳ ואם אינו מוכח הוא אזלא כגון
אשר דבר משה׳ נפתולי אלהים נפתלתי׳ אחר עשר יום וכן אף אם הוא ברחם
תיבה אם תיבה שלפניו מוקפת לו עוד הוא אזלא כי הכל כתיב׳ אחת ואם כן אינו
ברחם תיבה כגון אל כל תהי מריבה׳ ואחר היתיב לא תבא לעולם פעמים רק
בית מקומות וכי׳ משם׳ בויקרא ובדניאל סימן ב׳׳ טרם הוא גרם ויש מהם עד ה׳
מפרשים ואם אין לו כי אם מפרש אחד והוא בחות רחמן הוא מוכח כגון הן
הנה׳ הן הראנו׳ כי תביאנו׳ וכן לגרמיים כי תשת כי הנה׳ הנה יושבת
הארץ׳ ואם אינו בחות רחמן הוא אזלא כמו ומחנו והסירותי את לב האבן והבזיזותים ואם יש
לגרם הבריה אחת אחריו בתיבתו ויש לו מפרש לפניו בתיבה אחרת אז הוא
גרם במקל אחד כמו שפירשתי הן הנה כי תביאנו אבל אם הוא בהבריה אחרונה
אז הוא גרמיים בשתי מקלות כגון כי תשת׳ ויאמע יתרו אחנם מפרש׳ ויאמע יתרו אם המפרש
אזלא אינו רק במקל אחד ואפילו בהבריה אחרונה הוא כגון ונם אלינו והסירותי
את לב האבן ואם יפרידוהו מניס לטרם הרחמן הליסא קטנה והשני אזלא כי
לעולם אחר תליסא קטנה אזלא לפני טרם כגון ויקחו אליך פרה אדומה ואם יש
יותר מפרידים כל אותם שהם לפני תליסא קטנה הם מוכחים כמו ויוציאו את
עצמות מלכי יהודה ואת פריו ואת עצמות הכהנים׳ טפחה היא טרחא ולא
יפרידנה לעולם כי אם מלרכ׳ רק בי׳ מקומות יפרידנה דרגא עם ב׳ מרכות והם
תרין חוטרין ומימ׳ נמצר בסוף מטות ובריש חבקוק ובחמישה כוף סימן ב׳׳
טפחא נוטה לצד ימין ומחרכא לשמאל ומימ׳ ומיומו טפחה שמיש ולא יפרידנה
מרכא בתיבתה כי אם בח׳ מקומות ומי׳ נמצר בספר חמור ובישעיהו סימן ל׳
ובמיר המירים סימן ו׳׳ ממפט כי לא כלב תיבות שהרחמנה כי והמניה לא
ובמלעיתי טפחא אם חות רחמנה מתיבת הטפחא נקודת במלך תהיה תיבת
כי במרכא ותיבת לא מוקפת לתיבת הטפחא כגון כי לא בחתם עד עתה כי לא
נסב ויוכח מן הכלל כי לא תעבר את הירדן׳ ואם ים חטף בחות רחמנה שם
טפחא תיבת כי תהיה מוקפת לתיבת הטפחא כגון כי לא תעמד לא תראמנה:
לגרמיה יפרידנה עד ב׳ מקומות כגון המלט למלט אל ארץ פלטתים׳ פזר קטן
כל מפרידיו מוכחים׳ פזר גדול מהוא קדמי פרה לעולם יפרידנו גלגל מהוא ירח
בן יומו ויפרידנו עד ו׳ מפרידי בכ׳ מקומו׳ לבד מן הגלגל המהוך לו׳ ובמפורש
ים ׳׳ בטעם פזר גדול וגלגל ומי׳ נמצר בסוף יחזקאל ומגלה כוף סימן ז׳ ובחמישה
סימן ג׳׳ פטחא כך מטפטח אם יפרידנה מפרש אחר ואין בין מפרש לפטחא
לא מלך ולא חטף ברחם התיבה מפרידו מרכא כגון היתה תהו אבל אם יש מלך
אחר או חטף אחר אז יפרידנה מהפך כמו ויהי המעם לבא׳ זה מימי׳ ואם
יפרידוה מני׳ אם הרחמנה בחו׳ רחמן על תיבה הו׳ מוכח והשני כמפטחו המפורש
מרכא או מהפך כגון כי לא ילדה ליעקב אבל אם היו בחות רחמן הוא אזלא
השני כמפטחו מהפך או מרכא כגון אחד עשר יום׳ ואם יפרידנה ג׳ מפרידים
הרחמן תליסא קטנה והשני אזלא והשלישי כמפטחו ואם ים לה יותר כל מלעיתי
התליסא

התליסה קטנה מוכחים הם: רביע הם יש לו מערת לחד חוץ מוכח
ואם יש לו שנים הרחמן דרגא והבני מוכח כגון שתי כתפות חברות כי על
לחפי ועל חתתי, ואם יש לו יותר הרחמן מוכח והבני דרגא והתליסי מוכח כגון
גם בן ואח אין לו וכו' מקומות יפרישו מוכח בתיבתו וקיימ' בוגם ובזכריה
סוף פיסק ז': תביר הם יש לו מערת לחד ויש בין המערת לתביר ב' מלכים
לו לחוף בריחם תיבה והלך המערת הוה דרגא כגון להרן הכהן ושני קרפים
מהחוף בריחם תיבה הוה מלך בכמה מקומות לכל כוונות. גם הם יש
ביניהם מלך וחוף תיבה המערת דרגא כמו המטיר על פרוס וגם הם יש
בין המערת לתביר מלך לחד ושני חוטפים רכופים כמו כן המערת דרגא
כמו וכי תזכרו. ביום זבחכם: לכל הם אין ביניהם כי הם מלך לחד לו מלך
וחוף מובלע לו המערת מרכח כמו הסר הטוב, כי עזכו. כי לח קדמו רפוף
עזרת בית מקומו, ויפחין מכלל זה שהמערת דרגא לוף על פי פחין בין המערת
לתביר רק מלך לחד לו מלך וחוף מובלע וכי, ואברהם היו יהיה. המקריב לת
דם המלחים לו תהיה ב' בו וכי יגוף שור חים, וכל לשר חין לו דמצנה תורה,
ויפלחם יהושע וגו', בין בית ל', וקדם פחון, עתה ירע לכו. כפר פלמן, וחים
מעך בקעת דל"ת. הפך ירך דמלכי', כי לח יכלו לעמותו, וכל לשר תמצח ירך,
ועיין בפרשת שמיני, וכל פסק בדרגא דכוו' כגו' הלל יחל, ואפי' חין בין המערת
לתביר לו מלך ולו חוף כמו כן הוה דרגא, כמו לחטורים שם: ואם יש ביניהם
מלך וחוף פתח לו מלך וחוף כגול הרי הם כחמשים כמלך ויפרת דרגא, כגון
לשר קנה יעק', כתן לגלהים, ואם תהיה התיבה לשר בה התביר בתיב וחוף
כגון כרי לפני חוף המניע. לו חולם לפני חוף שהוח מתוב, לו קמץ לפני חוף
מתוב. לו יהיה המערת מרכח במקו' המתב בתיבת התביר כגון יפלו שמיי,
לך יפתרנו לבל הם הוה חוף פתח חין מערתו מרכח בתיבתו, בתב וכי' לכן
הסליסה קטנה מוכחים הם: רביע הם יש לו מערת לחד חוץ מוכח
ואם יש לו שנים הרחמן דרגא והבני מוכח כגון שתי כתפות חברות כי על
לחפי ועל חתתי, ואם יש לו יותר הרחמן מוכח והבני דרגא והתליסי מוכח כגון
גם בן ואח אין לו וכו' מקומות יפרישו מוכח בתיבתו וקיימ' בוגם ובזכריה
סוף פיסק ז': תביר הם יש לו מערת לחד ויש בין המערת לתביר ב' מלכים
לו לחוף בריחם תיבה והלך המערת הוה דרגא כגון להרן הכהן ושני קרפים
מהחוף בריחם תיבה הוה מלך בכמה מקומות לכל כוונות. גם הם יש
ביניהם מלך וחוף תיבה המערת דרגא כמו המטיר על פרוס וגם הם יש
בין המערת לתביר מלך לחד ושני חוטפים רכופים כמו כן המערת דרגא
כמו וכי תזכרו. ביום זבחכם: לכל הם אין ביניהם כי הם מלך לחד לו מלך
וחוף מובלע לו המערת מרכח כמו הסר הטוב, כי עזכו. כי לח קדמו רפוף
עזרת בית מקומו, ויפחין מכלל זה שהמערת דרגא לוף על פי פחין בין המערת
לתביר רק מלך לחד לו מלך וחוף מובלע וכי, ואברהם היו יהיה. המקריב לת
דם המלחים לו תהיה ב' בו וכי יגוף שור חים, וכל לשר חין לו דמצנה תורה,
ויפלחם יהושע וגו', בין בית ל', וקדם פחון, עתה ירע לכו. כפר פלמן, וחים
מעך בקעת דל"ת. הפך ירך דמלכי', כי לח יכלו לעמותו, וכל לשר תמצח ירך,
ועיין בפרשת שמיני, וכל פסק בדרגא דכוו' כגו' הלל יחל, ואפי' חין בין המערת
לתביר לו מלך ולו חוף כמו כן הוה דרגא, כמו לחטורים שם: ואם יש ביניהם
מלך וחוף פתח לו מלך וחוף כגול הרי הם כחמשים כמלך ויפרת דרגא, כגון
לשר קנה יעק', כתן לגלהים, ואם תהיה התיבה לשר בה התביר בתיב וחוף
כגון כרי לפני חוף המניע. לו חולם לפני חוף שהוח מתוב, לו קמץ לפני חוף
מתוב. לו יהיה המערת מרכח במקו' המתב בתיבת התביר כגון יפלו שמיי,
לך יפתרנו לבל הם הוה חוף פתח חין מערתו מרכח בתיבתו, בתב וכי' לכן

הכה הגיע מיעור מה מרחוקותו מתיחם למערה רבתי כפי מה מפרד החכם רבי יעקב ן' חיים ב"ע לשר לו נחוה תהלה
ולעמו תת כבוד לחר המבח והחורחה לה' ית' לשר חנן לו דעה והמכל לעריך ולכדר המערה זעירה ורבתי בחותו הפרד
והיפוי מפרד ותקן בהדפסת העמריס וחרבע הרחמן לשר חין ערוך חלין בכל הספריס הנמכחים חדפוס גם יפנים,
לחכם בפרטי יפרון כוריע כחמה כי במקומו' רבים מהמערה מבחי מביב הפקוק מבחו בהם כמה גמגומים ופקפוקים הם בקדימת
המחוחר ואם בחיחור המוקדם, ואם בחילוף המפרים מבין רמזי הדברים המפומנים ובין הכתובים המובחים לביחורם, גם
בחיבור המעולה מהדקדוק מבח מביב המערה הגדולה רחינהו מלח מיגים מהזיות וטעיות לשר בהסתרפם לל עומק לסון המחבר לה
היה לשפיק ממנו סום תועלת לפילו כמה דמפיק תעלת מבי כרבח, וזה לשפר מיבח מהחכם הנ"ל כפגבה היוכחת מלפני
המליט לרוב טיפולו בפרד המלחכה לשר לפניו כי רב הוח כטבע כל ההתחלות מהם קטות. לבל לחכמו מבחו לחריו כמלקטים לחרי
הקוברים ומבחו פתח ההגהה פתוחה לרוחה, קמנו ובתעודד לתקן לת המעוות עד מיקום מהמיגה ידינו בהריס הטעיות המפורסמות
לשר לו היה בפק ברוב הכחתן. גם כמרנו מליכול במה מנפלו בו בעלי ההדפסה המנייה מהספר הכורח הזה מהמיטו דברים
רבים עיקריים מבחו במערה הנדפסת ברחמונה: כי המיטו יותר מכ'דפים בקונטרים החרון מכורף לל דברים לחרים רבי התועלת,
וממנו לו כשר לעמות כל ההסתדלות מיתכן כדי להעלות הדפסתנו זחת ברה כחמה לחבתנו התועלת והטובה לזולת, ובחלה פני כל
מעיין יפלל ישמיטנו הם לו הגיע קוצר דעתנו עד תכלית העיון והמנחה הרחויה. כי הלו חין כדיק בחרץ לשר יעשה טוב ולו יחטח,
ומה גם עתה במלחכתנו זחת כי רבו כמו רבו המבבות המכבות חליה עוותים ומניחות. והרן לותנו לכף זכות יפו ברכה מחת ה'
ומעבודתו תהיה פלמה מחרון המלו', ויפתח המלם החמתי מהגיענו עד כה, כן יזכנו להמלים ת הספר התורה הזה לשר תנחנו
מתעסקים בהגהתו, וחפץ ה' בידינו יבלח:

כה מעתיר הכעיר יפחק בכמ"ר יוסף מלם יצ"ו לשר הוקם על מלחכת ההגהה
בחברת עמיתו המפוחר כמ"ר יפחק בכמה"ר גרשום עוריגם יצ"ו: